ŠVENTASIS RAŠTAS

SENASIS IR NAUJASIS TESTAMENTAS

Vertimas iš hebrajų, aramėjų
ir graikų kalbų

LIETUVOS VYSKUPŲ KONFERENCIJA

Leidinio bibliografinė informacija pateikiama
Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos
Nacionalinės bibliografijos duomenų banke (NBDB)

IMPRIMATUR

† A. J. Card. BAČKIS
Archiepiscopus Vilnensis
Vilnius, 2009 02 20
Nr. 29/09

Penktas pataisytas leidimas

ISBN 978-9955-29-396-5

KATALIKŲ PASAULIO LEIDINIAI, VILNIUS, 2020

Senąjį Testamentą
iš hebrajų, aramėjų ir graikų kalbų vertė,
pratarmę, įvadus ir ST sąvokų žodyną
bei paaiškinimus parašė
prel. prof. Antanas Rubšys

Senojo Testamento vertimo
kalbą tikslino:
Jurgis Jankus,
Salomėja Narkeliūnaitė,
Albina Pribušauskaitė,
Sigita Papečkienė

Naująjį Testamentą
iš graikų kalbos vertė
ir NT sąvokų žodyną
bei paaiškinimus parašė
kun. Česlovas Kavaliauskas

Trečiam Naujojo Testamento leidimui įvadus parašė
prel. prof. Antanas Rubšys
Spec. redaktorė Ingrida Gudauskienė
ir redakcinė kolegija

TURINYS

SENASIS TESTAMENTAS

PENKIAKNYGĖ

ISTORINĖS KNYGOS

IŠMINTIES KNYGOS

PRANAŠŲ KNYGOS

NAUJASIS TESTAMENTAS

Priedai:

ŠVENTOJO RAŠTO KNYGŲ SANTRUMPOS

Abd – Abdijo knyga
Ag – Agėjo knyga
Am – Amoso knyga
Apd – Apaštalų darbai
Apr – Apreiškimas Jonui
Bar – Barucho knyga
Dan – Danielio knyga
Ef – Laiškas efeziečiams
Est – Esteros knyga
Ez – Ezekielio knyga
Ezd – Ezdro knyga
Fil – Laiškas filipiečiams
Fm – Laiškas Filemonui
Gal – Laiškas galatams
Gg – Giesmių giesmės knyga
Hab – Habakuko knyga
Įst – Pakartoto Įstatymo knyga
Iš – Išėjimo knyga
Išm – Išminties knyga
Iz – Izaijo knyga
Jdt – Juditos knyga
Jer – Jeremijo knyga
Jl – Joelio knyga
Jn – Evangelija pagal Joną
1 Jn – Pirmasis Jono laiškas
2 Jn – Antrasis Jono laiškas
3 Jn – Trečiasis Jono laiškas
Job – Jobo knyga
Jok – Jokūbo laiškas
Jon – Jonos knyga
Joz – Jozuės knyga
Jud – Judo laiškas
1 Kar – Pirmoji Karalių knyga
2 Kar – Antroji Karalių knyga
Koh – Koheleto knyga
Kol – Laiškas kolosiečiams
1 Kor – Pirmasis laiškas korintiečiams
2 Kor – Antrasis laiškas korintiečiams
1 Kr – Pirmoji Kronikų knyga
2 Kr – Antroji Kronikų knyga
Kun – Kunigų knyga
Lk – Evangelija pagal Luką
1 Mak – Pirmoji Makabėjų knyga
2 Mak – Antroji Makabėjų knyga
Mal – Malachijo knyga
Mch – Michėjo knyga
Mk – Evangelija pagal Morkų
Mt – Evangelija pagal Matą
Nah – Nahumo knyga
Neh – Nehemijo knyga
Oz – Ozėjo knyga
Pat – Patarlių knyga
Pr – Pradžios knyga
Ps – Psalmynas
1 Pt – Pirmasis Petro laiškas
2 Pt – Antrasis Petro laiškas
Rd – Raudų knyga
Rom – Laiškas romiečiams
Rut – Rutos knyga
1 Sam – Pirmoji Samuelio knyga
2 Sam – Antroji Samuelio knyga
Sir – Siracido knyga
Sk – Skaičių knyga
Sof – Sofonijo knyga
1 Tes – Pirmasis laiškas tesalonikiečiams
2 Tes – Antrasis laiškas tesalonikiečiams
1 Tim – Pirmasis laiškas Timotiejui
2 Tim – Antrasis laiškas Timotiejui
Tit – Laiškas Titui
Tob – Tobito knyga
Ts – Teisėjų knyga
Zch – Zecharijo knyga
Žyd – Laiškas žydams

ĮŽANGINIS ŽODIS

Senasis Testamentas ir Naujasis Testamentas vienas kitą paaiškina. „Visas Šventasis Raštas yra tik viena knyga, o toji knyga yra Kristus“ (Hugonas Viktorietis).

Kai ieškome, kaip išreikšti kiekvienam žmogui prigimtą veržimąsi prie aukštesniųjų dalykų, kai norime atsiverti šventybės patirčiai, leiskime byloti Dievo Žodžiui, kuris yra saldesnis „už medų, už gryniausią korio medų“ (Ps 19, 11), jis „žibintas mano kojoms ir šviesa mano takui“ (Ps 119, 105), bet kartu ir „kaip ugnis“, „kaip trupinantis uolą kūjis“ (Jer 23, 29). Jis kaip lietus, laistantis žemę, darantis ją vaisingą ir leidžiantis želti joje augalams bei suželdinantis ir sausas mūsų dvasines dykumas (plg. Iz 55, 10–11). Jis taip pat yra „gyvas, veiksmingas, aštresnis už bet kokį dviašmenį kalaviją. Jis prasiskverbia iki sielos ir dvasios atšakos, iki sąnarių ir kaulų smegenų ir teisia širdies sumanymus bei mintis“ (Žyd 4, 12).

Bažnyčia visuomet gerbė dievišką Raštą, kaip ir Viešpaties Kūną. Ypač liturgijoje ji nesiliovė ėmusi ir dalijusi tikintiesiems gyvenimo duoną nuo Dievo Žodžio ir Kristaus Kūno altoriaus. Visas Bažnyčios mokymas, kaip ir pats krikščioniškasis tikėjimas, turi būti Šventojo Rašto gaivinamas ir vedamas. 2008 m. Šventojo Tėvo Benedikto XVI sukviesta Vyskupų Sinodo XII generalinė asamblėja buvo specialiai skirta Šventajam Raštui. Baigiamajame dokumente Sinodas kreipėsi į pasaulio katalikus kviesdamas: „Nutilkime ir pamaldžiai klausykimės Dievo Žodžio ir pasiklausę išlaikykime tylą, kad jis toliau tarp mūsų būtų, gyventų ir mums kalbėtų. Tesuskamba jis dienos pradžioje, kad Dievas tartų pirmą žodį, ir leiskime jam nuaidėti mumyse vakare, kad Dievas tartų paskutinį žodį“.

„Suteikime tikros prasmės Gerosios Naujienos skelbimo Lietuvoje tūkstantmetei sukakčiai rūpestingai priimdami ir uoliai skelbdami Dievo Žodį. Tegul Jis mus sustiprina ir įkvepia laikytis savo tikėjimo ir regimai jį liudyti“, – atitardami Visuotinės Bažnyčios minčiai ragina Lietuvos vyskupai. Iš visos širdies linkiu, kad skaitydami ir mąstydami Šventąjį Raštą priartėtume prie Dievo, kad tarp Dievo ir žmogaus užsimegztų nuostabus pokalbis, kuris maldos sparnais apglėbtų dangų ir žemę.

Kardinolas AUDRYS JUOZAS BAČKIS
Vilniaus Arkivyskupas Metropolitas

PRATARMĖ

Dievas, norėdamas apsireikšti žmonijai ir atskleisti savo valios paslaptį, prisitaikė prie mūsų ir kalba mums žmonių kalba. „Juk Dievo žodžiai, išreikšti žmonių lūpomis, pasidarė panašūs į žmonių kalbą, kaip kitados amžinojo Tėvo Žodis, priėmęs trapų žmogaus kūną, tapo panašus į žmones" (Vatikano II Susirinkimo Dogminė konstitucija apie Dievo apreiškimą *Dei Verbum*, 13, santrumpa DV). Visais Šventojo Rašto žodžiais Dievas taria tik vieną Žodį ir išreiškia save visapusiškai; vienas ir tas pats Dievo Žodis skamba visų įkvėptųjų autorių lūpomis. „Pradžioje buvo Žodis. Tas Žodis buvo pas Dievą, ir Žodis buvo Dievas... Tas Žodis tapo kūnu ir gyveno tarp mūsų" (Jn 1, 1. 14). Užtat Katalikų Bendrija visuomet gerbė Šventąjį Raštą taip, kaip ir Viešpaties Eucharistiją. Ji nesiliauja dalyti gyvenimo Duoną tikintiesiems, imdama nuo vieno ir to paties Dievo Žodžio ir Kristaus Kūno stalo (DV, 21). Šventajame Rašte Katalikų Bendrija visada ieško peno ir semiasi jėgų, nes priima jį ne kaip žmonių žodį, bet kaip tikrą Dievo žodį (DV, 24). „Šventosiose knygose Tėvas, kuris yra danguje, su didžia meile pasitinka savo vaikus ir kalbasi su jais" (DV, 21).

ŠVENTOJO RAŠTO KNYGOS

Katalikų Bendrija dalija Šventąjį Raštą į Senąjį Testamentą – keturiasdešimt šešių knygų rinkinį iš Senosios Sandoros tikėjimo kraičio – ir Naująjį Testamentą – dvidešimt septynių knygų rinkinį iš pradinės Krikščionių Bendrijos tikėjimo kraičio. Bendrija apaštalų mokymu atpažino Raštus, kurie turėjo būti priimti į šventųjų knygų sąrašą, vadinamą Šventojo Rašto kanonu.

Senojo Testamento knygos yra šios: Pradžios, Išėjimo, Kunigų, Skaičių, Pakartoto Įstatymo, Jozuės, Teisėjų, Rutos, 1 ir 2 Samuelio, 1 ir 2 Karalių, 1 ir 2 Kronikų, Ezdro, Nehemijo, Tobito, Juditos, Esteros, 1 ir 2 Makabėjų, Jobo, Psalmyno, Patarlių, Koheleto, Giesmių giesmės, Išminties, Siracido, Izaijo, Jeremijo, Raudų, Barucho, Ezekielio, Danielio, Ozėjo, Joelio, Amoso, Abdijo, Jonos, Michėjo, Nahumo, Habakuko, Sofonijo, Agėjo, Zecharijo ir Malachijo.

Naujojo Testamento knygos: Evangelijos pagal Matą, Morkų, Luką ir Joną; Apaštalų darbai; šv. Pauliaus Laiškas romiečiams, 1 ir 2 laiškas korintiečiams, Laiškai galatams, efeziečiams, filipiečiams, kolosiečiams, 1 ir 2 laiškas tesalonikiečiams, 1 ir 2 laiškas Timotiejui, Laiškas Titui, Laiškas Filemonui, Laiškas žydams, Jokūbo laiškas, 1 ir 2 Petro laiškas, 1, 2 ir 3 Jono laiškas, Judo laiškas ir Apreiškimas Jonui.

Katalikų Bendrijos Šventojo Rašto knygų sąrašas – kanonas – remiasi Septuaginta, graikiškuoju Senojo Testamento knygų sąvadu.

Taigi septynios knygos, – Barucho, Tobito, Juditos, Išminties, Siracido, 1 ir 2 Makabėjų – bei pridėtiniai skyriai hebrajiškose Esteros ir Danielio knygose laikomi Dievo Dvasios įkvėptais Raštais ir vadinami deuterokanoninėmis – Senojo Testamento antrojo kanono – knygomis bei knygų dalimis. Protestantiškosios krikščionių bendrijos šių knygų bei knygų dalių nelaiko Dievo Dvasios įkvėptomis ir deuterokanonines knygas vadina apokrifais – *suklastotais, netikrais rašiniais,* kurie tik dėjosi esą Dievo Dvasios įkvėpti. Rytų krikščionių stačiatikių bendrijų Senojo Testamento kanonas yra Septuaginta. Bet kai kurios jų bendrijos atmeta Barucho knygą, o kai kurios laiko kanoniniais, be Septuagintos, ir keletą kitų rašinių: Manaso maldą, Ps 151, 3 Makabėjų knygą.

DIEVO ŽODŽIO KALBOS, TEKSTAI IR VERTIMAI

Šventasis Raštas buvo rašomas per vienuolika šimtmečių. Faktiškai bemaž kiekviena knyga apima ankstesnį rašytą ar žodinį tikėjimo kraitį. Hebrajiškojo Senojo Testamento knygos buvo perduotos hebrajų kalba, išskyrus aramėjų kalbą Ezd 4, 8 – 6, 18; 7, 12–26; Dan 2, 4 – 7, 28 ir Jer 10, 11 tekstuose. Septuagintos – deuterokanoninės – knygos buvo perduotos graikų kalba. Visas Naujasis Testamentas buvo parašytas graikų kalba. Ankstyviausieji Senojo Testamento vertimai buvo padaryti į graikų ir aramėjų kalbas. Senasis Testamentas, vadinamas Septuaginta (lotyniškai *septuaginta* reiškia *septyniasdešimt),* pasak legendos, buvo išverstas į graikų kalbą septyniasdešimt dviejų žinovų Aleksandrijoje (Egipte) tarp 250 ir 150 m. prieš Kristų. Be to, Septuaginta apima ir pridėtines deuterokanonines knygas. Dauguma Senojo Testamento citatų ir nuorodų Naujajame Testamente ir Bendrijos tėvų raštuose remiasi Septuaginta. Hebrajiškosios Šventojo Rašto knygos buvo išverstos ir į aramėjų kalbą, kuri buvo tapusi šnekamąja Palestinos kalba po judėjų grįžimo iš Babilonijos tremties. Jie vadinami targumais (aramėjiškai *vertimais).* Seniausias šių vertimų yra Jobo knygos targumas, kurio fragmentai buvo aptikti Kumrane.

Šventojo Rašto tekstą liudija daugiau rankraščių (vien Naująjį Testamentą apie 5000) negu bet kurį Antikos klasikų tekstą. Bet nei įkvėptųjų autorių originalai, nei perrašai iš jų laikų neišliko. Vienas svarbiausių šiuolaikinių Šventojo Rašto tyrimų siekių yra kritiškai įvertinti ir atskirti iš daugelio skirtingų variantų rankraščius, kurie yra ankstyviausi ir artimiausi dingusiam įkvėptojo autoriaus originalui. Prieš Negyvosios jūros ritinių atradimą Kumrane ankstyviausi Senojo Testamento rankraščiai buvo Alepo knyga – rankraštis – iš IX a. Kumrane buvo atrasti bemaž visų hebrajiškojo Senojo Testamento knygų, išskyrus Esteros knygą, rankraščiai bei fragmentai. Nors kai

kuriais bruožais skirtingi nuo vėlesniųjų rankraščių, šie Negyvosios jūros ritiniai liudija, kaip rūpestingai ir tiksliai perrašinėtas Senasis Testamentas. Naujasis Testamentas buvo parašytas graikiškai. Graikų kalba buvo bendra paprastų ir išsilavinusių žmonių kalba Romos imperijoje. Ankstyviausi Naujojo Testamento rankraščiai yra graikiški papiruso fragmentai iš II a. pirmųjų dešimtmečių. Baigiantis IV šimtmečiui ir V šimtmetyje pasirodė puošnūs viso Šventojo Rašto rankraščiai – Vatikano, Sinajaus ir Aleksandrijos knygos. Vertimai į lotynų kalbą ėmė rodytis II kristinio šimtmečio antroje pusėje. Ilgainiui juos pakeitė įspūdingas šv. Jeronimo (347–420) viso Šventojo Rašto vertimas į lotynų kalbą, vadinamas Vulgata, kuris buvo oficiali krikščionijos Knyga visą tūkstantmetį. Kiti ankstyvi vertimai buvo į sirų, koptų ir etiopų kalbas.

Ankstyvieji Šventojo Rašto rankraščiai nebuvo padalyti į skyrius ir eilutes. Jie tenkinosi skaitinių padalomis. Skyrių padalas įvedė Paryžiaus arkivyskupas Steponas Langtonas (mirė 1228), o eilutes pirmasis ėmė žymėti skaičiais Sanktes Pagninis 1528 metais. Robertas Etienne'as jo darbą užbaigė 1555 metais.

Nors Europoje ir prieš XVI a. reformaciją pasitaikė bandymų versti Šventąjį Raštą į gimtąsias kalbas, reformatorių mestas iššūkis grįžti prie Dievo žodžio ir spaudos išradimas sukėlė vertimų bangą krikščionių protestantų bendrijose. O Katalikų Bendrija, Popiežiui Pijui XII 1943 metais paskelbus *Divino afflante Spiritu (Įkvėpti dieviškosios Dvasios)* encikliką, ėmėsi ryžtingai versti Šventąjį Raštą į gimtąsias kalbas. Naująjį Testamentą iš Kurto Alando, Karolio Martinio ir kt. kritiškai parengto graikiško teksto išvertė kun. Česlovas Kavaliauskas. Lietuvos Vyskupų Konferencija jį išleido 1972 metais.

Šis Senojo Testamento vertimas yra iš K. Elligerio ir W. Rudolpho kritiškai parengto *Biblia Hebraica Stuttgartiensia* leidinio, kurį išleido Vokietijos Biblijos draugija (*Deutsche Bibelgesellschaft*) 1990 metais. Septuagintos knygos šiame vertime yra iš kritiškai parengto *Septuaginta, id est Vetus Testamentum graece iuxta LXX interpretes* A. Rahlfso leidimo, kurį išleido Viurtembergo Biblijos draugija (*Privilegierte Württembergische Bibelanstalt*) 1940 metais, panaudodama vėlesnės teksto kritikos įžvalgas.

ŠVENTOJO RAŠTO ĮKVĖPTUMAS IR TIESA

Krikščionys Šventąjį Raštą priima ir laiko Dievo žodžiu, nes tiki, kad jis yra Dievo, Šventosios Dvasios, įkvėptas. Įkvėpimas – tai Dievo reiškimasis Senojo Testamento Sandoroje ir pradinėje Krikščionių Bendrijoje. Jis įkvėpė per žmones Raštus, kurie liudija Dievo apsireiškimą istorijoje. „Daugel kartų ir įvairiais būdais praeityje Dievas yra kalbėjęs mūsų protėviams per pranašus, o dabar dienų pabaigoje

jis prabilo į mus per Sūnų, kurį paskyrė visatos paveldėtoju ir per kurį sukūrė pasaulius“ (Žyd 1, 1–2).

Taigi apreikštieji dalykai, pateikiami Šventojo Rašto puslapiuose, buvo užrašyti Dievo, Šventosios Dvasios, įkvėpimu. Remdamasi apaštalų amžiaus tikėjimu, tikėjimo Bendrija „laiko šventomis ir kanoninėmis ištisas Senojo testamento ir Naujojo Testamento knygas, su visomis jų dalimis, kadangi jos surašytos Šventosios Dvasios įkvėpimu, o jų autorius yra Dievas“ (DV, 11). Šventosioms knygoms parašyti Dievas įkvėpė žmones – Šventojo Rašto knygos turi ir žmones autorius. Susiduriame su dviguba Šventojo Rašto autoryste – Dievo ir žmonių autorystės sąveikos paslaptimi.

„Dievas pasirinko žmones, kurie, būdami įrankiai, naudojosi savo sugebėjimais bei jėgomis, kad, Dievui veikiant juose ir per juos, kaip tikri autoriai užrašytų visa ir tik tai, ko jis norėjo“ (DV, 11). Dievas Autorius įkvėpė Šventąjį Raštą ir išsakė savo širdį, apreikšdamas save bei savo užmojį žmogaus gyvenime ir žmonijos istorijoje, per žmonių autorių mąstyseną ir žodžius. Katalikų Bendrijos Šventojo Rašto įkvėptumo samprata remiasi įrankio sąvoka. Žmogus autorius yra Dievo įrankis, kuris rašo Dievo įkvėptas. Jis nėra vien tik Dievo plunksna ar tik Dievo raštininkas, užrašantis įkvėptą turinį, bet įrankis su savita žmogiška asmenybe, kuri atpažįstama iš įkvėpto rašinio. Per žmogų įrankį, kartu asmenybę, Dievo žodis buvo ne tik įraštintas, bet ir įkultūrintas.

Ypatingą Dievo įėjimą į Šventojo Rašto knygų rašymą liudija Senojo ir Naujojo Testamento bendrijų savimonė ir tikėjimo kraitis. Laiške Timotiejui primenama: „Tu nuo vaikystės pažįsti šventuosius Raštus {Senojo Testamento knygas}, galinčius tave pamokyti išganymui per tikėjimą Kristumi Jėzumi. Visas Raštas {Senasis Testamentas} yra Dievo įkvėptas ir naudingas mokyti, barti, taisyti, auklėti teisumui, kad Dievo žmogus taptų tobulas, pasiruošęs kiekvienam geram darbui“ (2 Tim 3, 15–17). Krikščionių savimonę apibendrina 2 Petro laiškas: „Mes turime tvirčiausią pranašų žodį. Jūs gerai darote, laikydamiesi jo tarsi žiburio, šviečiančio tamsioje vietoje, kol išauš diena ir jūsų širdyse užtekės aušrinė. Pirmiausia žinokite, kad jokia Rašto pranašystė negali būti savavališkai aiškinama, nes pranašystė niekuomet nėra atėjusi žmogaus valia, bet Šventosios Dvasios paakinti žmonės kalbėjo Dievo vardu“ (2 Pt 1, 19–21).

Šventajame Rašte Dievas prakalbina žmogų žmonių būdu. Visas Šventasis Raštas yra Dievo Dvasios įkvėptas, bet ne visas apreikštas. Apreikšta yra tiesa, kurios „Šventasis Raštas tvirtai, ištikimai ir be klaidos moko tiesos, kurią Dievas panoro pateikti šventosiose knygose mūsų išganymui“ (DV, 11). O vis dėlto krikščionių tikėjimas nėra „Knygos religija“. Krikščionybė yra Dievo Žodžio religija, ne rašyto ir nebylaus žodžio, bet įsikūnijusio ir gyvojo Žodžio. Amžinasis gyvojo

Dievo Žodis per Šventąją Dvasią turi atverti protą, kad šis įžvelgtų Šventojo Rašto tiesą.

ŠVENTOJO RAŠTO REIKŠMĖ IR AIŠKINIMAS

Šventojo Rašto reikšmės pagrindas yra tikėjimas, kad Dievas prakalbino žmogų, ieškantį prasmės ir laimės savo laikinoje būklėje, apsireikšdamas ir kviesdamas žmogų nelikti laiko auka, bet kurti su juo ateitį. Būdamos Dievo įkvėptos knygos, jos yra reikšmingas pasakojimas žmonijai apie Dievo Kūrėjo ir žmogaus pokalbį laiko upėje. Tai, kad Dievas prakalbino žmogų istorijoje per įvykius ir kad žmogus atsakė Dievui tikėjimu, padarė šį pokalbį lemtingą visiems laikams.

Šventajame Rašte Dievas prakalbina žmogų jo kalba. Užtat šventųjų knygų aiškintojai, norėdami įžvelgti, ką ta kalba Dievas nori mums pasakyti, turi stropiai ištirti, ką įkvėptieji autoriai turėjo galvoje ir ką Dievas teikėsi jų žodžiais apreikšti. Įkvėptųjų autorių minčiai suprasti reikia atsižvelgti į jų laiko ir kultūros sąlygas, tuomet vartotas literatūrines formas ir jausenos, mąstysenos bei rašymo būdus. Mat tiesos pateikimas bei išreiškimas yra skirtingas įvairiuose istoriniuose aprašymuose, pranašystėje, poezijoje ir išminties raštijoje. Kadangi Šventasis Raštas yra įkvėptas, yra dar kitas irgi nemažiau svarbus būdas jį teisingai aiškinti, kad šventosios knygos neliktų negyva raidė. „Šventasis Raštas yra skaitytinas ir aiškintinas ta pačia Dvasia, kuria buvo parašytas“ (DV, 12).

Vatikano II Susirinkimo Dogminėje konstitucijoje apie Dievo apreiškimą *Dei verbum* nurodomos trys svarbios Šventojo Rašto aiškinimo taisyklės, kurių reikia laikytis norint teisingai suvokti šventųjų knygų prasmę.

Pirma taisykle nurodoma, kad, aiškinant Dievo žodį, reikia neišleisti iš minties viso Šventojo Rašto turinio ir vientisumo. Nepaisant didelės jo knygų įvairovės, Šventasis Raštas yra vientisas, nes Dievo išganymo plano pagrindas ir šerdis yra Jėzus Kristus.

„Naujasis Testamentas slypi Senajame, o Senasis išryškėja Naujajame“ (šv. Augustinas). Prisikėlimo dienos rytą pats Jėzus nusivylusius juo dėl mirties ant kryžiaus mokinius iš Emauso šitaip pabara: „‘O jūs, neišmanėliai! Kokios nerangios jūsų širdys tikėti tuo, ką yra skelbę pranašai! Argi Mesijas {Kristus} neturėjo viso to iškentėti ir žengti į savo garbę?!’ Ir, pradėjęs nuo Mozės primindamas visus pranašus, jis aiškino jiems, kas visuose Raštuose apie jį pasakyta“ (Lk 24, 25–27). Mokiniai pažino Jėzų, kai jis, „vakarieniaudamas su jais prie stalo, paėmė duoną, sukalbėjo palaiminimą, laužė ir davė jiems.“ Tada jų akys atsivėrė, ir jie pažino Jėzų, bet jis pranyko jiems iš akių. O jie kalbėjo: ‘Argi mūsų širdys nebuvo užsidegusios, kai jis kelyje mums kalbėjo ir atvėrė Raštų prasmę?’“ (Lk 24, 30–32).

Antra taisykle nurodoma, kad Šventasis Raštas skaitytinas visos Bendrijos gyvojo tikėjimo paveldo – tradicijos – visumoje. Anot Bendrijos tėvų, Šventasis Raštas užrašytas pirmiausia Bendrijos širdyje, o ne knygos puslapiuose, nes Bendrija savo tikėjimu neša gyvąjį Dievo Žodį ir Šventoji Dvasia teikia jai dvasinį Šventojo Rašto aiškinimą (Origenas).

Trečia taisykle nurodoma, kad, Šventąjį Raštą aiškinant, reikia turėti omenyje tikėjimo tiesų sąsajas – tikėjimo tiesų analogiją. Tikėjimo tiesos siejasi tarpusavyje ir Apreiškimo visumoje.

Apreiškimo tikslas yra žmonijos išganymas. Išganymo planas buvo įvykdytas darbais ir žodžiais. Žodžiai skelbia Dievo darbus ir atskleidžia jų lemtingą paslaptį (DV, 2). Iš pradžių perduoti gyvu žodžiu, ilgainiui dieviškosios Dvasios įkvėpimu užrašyti Dievo darbai Šventajame Rašte liudija Apreiškimą. *Apreikšti* – tai atidengti ir atskleisti; *apreiškimas* reiškia atidengimą ir atskleidimą. Daiktus galime užtikti, atrasti bei surasti. Asmenys apreiškia save, atidengdami ir atskleisdami savo siekius, rūpesčius, baimę ir džiaugsmą. Šventasis Raštas, įžodindamas Dievo apreiškimą, liudija žmogaus atsiliepimą tikėjimu Dievui, atidengusiam ir atskleidusiam save ir savo darbus istorijoje. Taigi žodis *apreiškimas* ženklina ne tiek tiesas apie Dievą, kiek paties Dievo gyvenimo paslaptį žmogaus gyvenime. Tiesa apie Dievą ir pati Dievo gyvenimo paslaptis – apreiškimas buvo įkvėptųjų autorių išgyventa ir atspindi jų savitumą.

ŠVENTOJO RAŠTO PRASMĖS

Įprasta daryti skirtumą tarp žodinės – literatūrinės – ir dvasinės Šventojo Rašto prasmės. Žodinė prasmė yra ta, kurią įkvėptasis autorius norėjo išreikšti ir išreiškė „tada vartotais literatūriniais žanrais. Norint tinkamai suprasti, ką šventasis autorius norėjo raštu pasakyti, reikia deramai atkreipti dėmesį tiek į tuo metu įprastą jauseną, kalbėseną ir pasakojimo būdą, tiek į paplitusius to amžiaus žmonių tarpusavio bendravimo papročius“ (DV, 12). Taigi, norint teisingai suprasti Šventojo Rašto knygas, svarbu pažinti įkvėptąjį autorių ir jo knygos istorinį foną. Žodinės prasmės ištaka yra Šventojo Rašto žodžiai, aiškinami istoriniame įkvėptojo autoriaus knygos kontekste.

Be to, Šventajame Rašte atsiskleidžia ir dvasinė prasmė, pranokstanti *žodinę*, įkvėptojo autoriaus tiesiogiai išreikštą prasmę. Dvasinės prasmės pagrindas yra žodinė prasmė. Dvasinė prasmė turi trejopą pobūdį: tipologinį, moralinį ir mistinį. Šventasis Raštas – abu Testamentai – yra Knyga, kuri atspindi tūkstantmetį žmogaus pokalbį su Dievu. Šio pokalbio istorija yra Apreiškimo ir tikėjimo istorija. Istorijos raidoje plėtėsi ir ryškėjo ne tik lemtingi žmonijos klausimai, bet ir

išganymo istorijos platumų akiračiai, nes Dievo žodžiai ir darbai ryškėjo ir plėtėsi. Šventasis Raštas liudija, kad žmonijos istorija turi išganymo tikslą ir prasmę, net jei jie ir neregimi bei užslėpti. Lemtingieji žmogaus klausimai apie laimę ir prasmę siejasi su Dievybės samprata ir žmogaus savimone. Kas yra Dievas? Ką reiškia būti žmogumi – vyru ir moterimi? Kaip save įprasminti ir tapti laimingam? Žmogus trokšta tapti amžinas.

Šventojo Rašto Dievas yra Visatos Kūrėjas ir Istorijos Viešpats, mylintis kūriniją ir šaukiantis žmogų kelionėn į ateitį:

Viešpats tarė Abramui:
Eik iš savo gimtojo krašto,
iš savo tėvo namų į kraštą, kurį tau parodysiu.
Padarysiu iš tavęs didelę tautą
ir tave palaiminsiu,
išaukštinsiu tavo vardą,
ir tu būsi palaiminimas (Pr 12, 1–2).

Visą Šventąjį Raštą galima apibendrinti trimis žodžiais: „Dievas myli žmogų." Apvaizdus mylintis Dievas kviečia žmogų nebūti laiko auka, bet kurti ateitį – pažadėtą, bet nežinomą, – nes žmogus, Žemės vaikas, sukurtas pagal Dievo „paveikslą ir panašumą" (Pr 1, 26), turi surasti prasmę ir laimę laiko upėje, pramenant vardu kūrinius. „Žmogus davė vardus visiems galvijams, visiems padangių paukščiams ir visiems laukiniams žvėrims" (Pr 2, 20) .

Senojo Testamento Sandoros tauta patyrė Dievo, Visatos Kūrėjo ir Istorijos Viešpaties, rūpinimąsi jos ateitimi lemtingojo Išėjimo iš Egipto metu. Kasmet švęsdama šį įvykį, ji sudabartindavo jį, nes Šventojo Rašto žmogaus – vyro ir moters – samprata apima kelionę su Dievu į ateitį, pažadėtą, bet nežinomą:

„Kai būsi įėjęs į kraštą, kurį VIEŠPATS, tavo Dievas, duoda tau turėti kaip paveldą, ir, užėmęs jį, įsikursi jame, paimsi pirmienas iš įvairių žemės vaisių, kuriuos nuimsi pjūties metu iš krašto, kurį VIEŠPATS, tavo Dievas, duoda, ir, sudėjęs juos į pintinę, eisi į vietą, kurią VIEŠPATS, tavo Dievas, išrinks savo vardui kaip buveinę, nueisi pas kunigą, turintį valdžią tomis dienomis, ir jam tarsi: 'Šiandien aš tariu VIEŠPAČIUI, savo Dievui, kad įėjau į kraštą, kurį VIEŠPATS prisiekė mūsų protėviams duoti mums.' Kunigui paėmus iš tavo rankos pintinę ir padėjus ją priešais VIEŠPATIES, tavo Dievo, aukurą, tu tarsi VIEŠPATIES, savo Dievo, akivaizdoje: 'Mano protėvis buvo klajoklis aramietis, kuris nuėjo į Egiptą su maža šeimyna, gyveno ten kaip ateivis ir išaugo į didžią tautą, stiprią ir gausingą. Egiptiečiai elgėsi su mumis žiauriai ir engė mus, užkraudami mums eiti sunkų lažą. Mes šaukėmės VIEŠPATIES, savo protėvių Dievo. VIEŠPATS išgirdo mūsų balsą ir pa-

žvelgė į mūsų kančią, vargus ir priespaudą. VIEŠPATS išvedė mus iš Egipto galingu kumščiu ir pakelta ranka – su klaiką keliančia galybe, su ženklais ir nuostabiais darbais. Jis įvedė mus į šią vietą ir davė mums šį kraštą – kraštą, tekantį pienu ir medumi. Todėl aš dabar aukoju pirmienas dirvų, kurias tu, VIEŠPATIE, man esi davęs'" (Įst 26, 1–10).

Dievo Apsireiškimo – žodžių ir darbų – akiračiai platėjo išganymo istorijos raidoje. Lemtingieji žmogaus klausimai apie Dievą Kūrėją, žmogų ir pasaulį buvo visapusiškai atsakyti per Jėzų Kristų – jo gyvenimą, kančią ir prisikėlimą. Paklaustas: „Koks yra visų pirmasis įsakymas?", Jėzus atsakė: „Pirmasis yra šis: 'Klausyk, ... – Viešpats, mūsų Dievas, yra vienintelis Viešpats; tad mylėk Viešpatį, savo Dievą, visa širdimi, visa siela, visu protu ir visomis jėgomis. Antrasis: Mylėk savo artimą kaip save patį'. Nėra įsakymo, didesnio už šiuodu" (Mk 12, 28–31).

Taigi išganymo istorijos vientisumas padaro reikliais ženklais ne tik Šventojo Rašto tekstą, bet ir jame aprašomus dalykus bei įvykius. Užtat dvasinė Šventojo Rašto prasmė gali turėti tipologinį, moralinį ir mistinį pobūdį.

Tipologinis dvasinės Šventojo Rašto prasmės pobūdis susieja Senojo Testamento išganymo istorijos įvykius su Kristumi. Izraeliečių perėjimas per Nendrių jūrą (žr. Iš 15) yra reiklus ženklas ir nuoroda į Kristaus pergalę – perėjimą iš mirties į Prisikėlimą ir Krikšto sakramentą.

Moralinis dvasinės Šventojo Rašto prasmės pobūdis yra pamokantis. Šventajame Rašte atpasakojami įvykiai turi tikslą skatinti skaitytoją būti dorą ir elgtis teisingai. Anot apaštalo Pauliaus: „Noriu, kad žinotumėte, broliai {ir seserys}, jog visi mūsų protėviai sekė paskui debesį ir visi perėjo jūrą. Jie visi susirišo su Moze, krikštydamiesi debesyje ir jūroje; visi valgė to paties dvasinio maisto ir visi gėrė to paties dvasinio gėrimo. Jie gėrė iš dvasinės juos lydinčios uolos, o ta uola buvo Kristus. Vis dėlto daugumas jų nepatiko Dievui, ir jų kūnai liko gulėti dykumoje. Tie įvykiai yra mums įspėjimas, kad negeistume blogio, kaip anie geidė" (1 Kor 10, 1–6).

Mistinis dvasinės Šventojo Rašto prasmės pobūdis primena, kad svarbu atpažinti išganymo istorijos dalykuose ir įvykiuose nuorodą į jų amžinąją reikšmę, vedančią žmogų į tikrąją Pažado žemę. Taip Bendrija žemėje yra nuoroda į dangiškąją Jeruzalę. „Aš regėjau naują dangų ir naują žemę, nes pirmasis dangus ir pirmoji žemė išnyko ir jūros taip pat nebeliko. Ir išvydau šventąjį miestą – naująją Jeruzalę, nužengiančią iš dangaus nuo Dievo; ji buvo išsipuošusi kaip nuotaka savo sužadėtiniui. Ir išgirdau galingą balsą, skambantį nuo sosto: 'Štai Dievo padangtė tarp žmonių. Jis apsigyvens pas juos, ir jie bus jo tauta, o pats Dievas bus su jais. Jis nušluostys kiekvieną ašarą nuo jų akių; ir nebebus mirties, nebebus liūdesio nei aimanos, nei sielvarto, nes kas buvo pirmiau, tas praėjo'" (Apr 21, 1–4).

SENASIS TESTAMENTAS

Senasis Testamentas yra esminė Šventojo Rašto dalis. Jo knygos yra Dievo Dvasios įkvėptos ir turi išliekamąją vertę, nes Senoji Sandora niekad nebuvo atšaukta. „Ta šventųjų autorių išpranašauta, papasakota ir paaiškinta išganymo tvarka užrašyta Senojo Testamento knygose kaip tikras Dievo žodis. Todėl tos Dievo įkvėptos knygos išsaugo amžiną vertę, nes „visa, kas kitados parašyta, mums pamokyti parašyta, kad ištverme ir Raštų paguoda turėtume vilties"" (Rom 15, 4). (DV, 14).

Iš tikrųjų „Senojo Testamento išganymo tvarka skirta parengti visą Atpirkėjo Kristaus ir Mesijo karalystės atėjimą, pranašiškai jį paskelbti (žr. Lk 24, 44; Jn 5, 39; 1 Pt 1, 10) ir įvairiais ženklais išreikšti (žr. 1 Kor 10, 11). Senojo Testamento knygos dėl žmonių giminės būklės prieš Kristaus atnaujinto išganymo laikus visiems suteikia Dievo ir žmogaus pažinimą bei parodo, kaip teisingas ir gailestingas Dievas elgiasi su žmonėmis. Nors tose knygose yra ir netobulų bei laikinų dalykų, jos atskleidžia tikrai dievišką pedagogiką. Jos išreiškia gyvą Dievo pojūtį, jose slypi kilnūs pamokymai apie Dievą, išganinga žmogaus gyvenimo išmintis ir įstabūs maldos turtai, pagaliau jose glūdi mūsų išganymo slėpinys" (DV, 15).

Krikščionys gerbia Senąjį Testamentą kaip tikrą Dievo žodį. Istorija liudija, kad Krikščionių Bendrija visuomet nedvejodama priešinosi mėginimams atmesti Senąjį Testamentą teigiant, kad Naujasis Testamentas padarė jį negaliojantį.

NAUJASIS TESTAMENTAS

Dievo žodis, „kuris yra Dievo galybė išgelbėti kiekvienam tikinčiajam" (Rom 1, 16), pateikiamas ir prakalbina mus savo nuostabia jėga Naujojo Testamento raštuose. Naujasis Testamentas yra Dievo apsireiškimo viršūnė. Naujojo Testamento knygų pagrindas ir esmė yra Jėzus Kristus, įsikūnijęs Dievo sūnus: jo darbai, mokymas, kančia ir išaukštinimas, jo Bendrijos pradžia ir Šventosios Dvasios atsiuntimas.

Keturios evangelijos yra viso Šventojo Rašto širdis, „nes jos yra ypatingas liudijimas apie įsikūnijusio Žodžio, mūsų Išganytojo gyvenimą ir mokymą" (DV, 18).

Evangelijų rašymas apima ir įtvirtina tris Evangelijos paveldo stadijas – tarpsnius:

1. Jėzaus gyvenimą ir mokymą. Ką Jėzus darė ir mokė savo žemiškos tarnybos metu? Krikščionių Bendrija nuolat ir tvirtai buvo ir yra įsitikinusi, kad visos keturios Evangelijos, „kurių istoriškumą ji nepaliaujamai tvirtina, ištikimai perduoda, ką Dievo Sūnus Jėzus, gyvendamas tarp žmonių, iš tikrųjų darė ir mokė jų amžinajam išganymui, iki dienos, kurią jis buvo paimtas (plg. Apd 1, 1–2)" (DV, 19).

2. Žodinį tikėjimo kraitį. Ką apaštalai skelbė po Jėzaus mirties ir prisikėlimo? „Viešpačiui įžengus į dangų, tai, ką jis buvo kalbėjęs ir padaręs, apaštalai perdavė klausytojams su geresniu supratimu ir patys, išmokyti garbingųjų Kristaus gyvenimo įvykių ir apšviesti tiesos Dvasios" (DV, 19). Šioje stadijoje Skelbėjas yra skelbiamas kaip Kristus ir Dievo Sūnus. Liudijimas, duodamas Jėzui ir jo misijai, susilieja su tikėjimu juo kaip prisikėlusiuoju Viešpačiu ir Kristumi (žr. Apd 2, 36). Ištikimas Jėzaus darbų ir žodžių aiškinimas, perduotas apaštalų ir mokinių skelbimu, apima ir nusako tai, kas dažnai vadinama „Prisikėlimo tikėjimu" – „Velykų tikėjimu", – t. y. su pridėtu ir platesniu paties Jėzaus, jo darbų ir žodžių, jo misijos reikšmės supratimu. Įžvalga ir supratimas reiškėsi dėl jų tikėjimo Jėzumi ir jų susitikimo su Jėzumi, kaip prisikėlusiu ir išaukštintu Viešpačiu. „Iš pradžių mokiniai šito nesuprato, bet kai Jėzus buvo pašlovintas, atsiminė, kad tai buvo apie jį parašyta" (Jn 12, 16) .

3. Keturias rašytas evangelijas. Ką evangelistai parašė apie Jėzų Kristų savo skirtingose evangelijose? Evangelistai, eidami savo keliu ir siekdami savito tikslo, naudojosi tikėjimo paveldu, subrendusia įžvalga ir supratimu skelbiant Jėzų Kristų antrojoje stadijoje. Tačiau jie darė medžiagos atranką, kai ką suglausdami arba paaiškindami, apipavidalino ją visą savitu žanru – literatūrine forma, – kurią vadiname „Evangelija" (Eu+Angelion) – Gerąja Naujiena, stengdamiesi apie Jėzų pateikti „mums tai, kas tikra ir nuoširdu" (DV, 19).

Išties ketveriopa Evangelija užima ypatingą vietą Tikėjimo Bendrijoje. Tai liudija pagarba, kurią evangelijoms teikia liturgija ir šventųjų pomėgis jas skaityti. „Nėra kitos tiesos, kuri būtų patrauklesnė, brangesnė ir nuostabesnė už Evangeliją. Mąstyk ir brangink, ką mūsų Viešpats ir Mokytojas – Kristus – mokė žodžiais ir įvykdė darbais" (šv. Cezarija Jaunesnioji). „Viską viršija evangelijos. Jos užvaldo mano mintis, kai meldžiuosi. Vargšė mano siela tiek daug visko trokšta. Evangelija yra tai, ko man reikia ir užtenka. Čia visuomet randu vis naujų įžvalgų, užslėptų ir žavinčių prasmių" (šv. Kūdikėlio Jėzaus Teresė.)

SENOJO IR NAUJOJO TESTAMENTO VIENTISUMAS

Krikščionių Bendrija, nuo pat Apaštalų dienų, o vėliau savo tikėjimo pavelde suprato Dievo išganymo plano abiejuose Testamentuose vientisumą, pasireiškiantį per tipologiją, kuri atpažįsta Senojo Testamento Dievo žodžiuose ir darbuose nuorodas į tai, ką jis įvykdė laiko pilnatvėje per savo įsikūnijusio Sūnaus asmenį, jo žodžius ir darbus. Užtat krikščionys skaito Senąjį Testamentą Kristaus, nukryžiuoto ir prisikėlusio, šviesoje. Toks tipologinis skaitymas atskleidžia neišsemiamą Senojo Testamento turinį. Bet, nepaisant to, neužmirština,

kad Senasis Testamentas nepraranda savo ypatingos Apreiškimo vertės, kurią pats mūsų Viešpats iš naujo patvirtino (žr. Mk 12, 29–31). Be to, ir Naujasis Testamentas turi būti skaitomas Senojo Testamento šviesoje. Ankstyvoji krikščionių katechezė plačiai naudojosi Senuoju Testamentu.

Tipologija atskleidžia dinamišką Dievo plano raidą, kad „Dievas būtų viskas visame kame“ (1 Kor 15, 28). Nei tikėjimo protėvių – Abraomo, Izaoko, Jokūbo – pašaukimas (žr. Pr 12, 1–3), nei Išėjimas iš Egipto (žr. Iš 15) nepraranda savo ypatingos reikšmės dėl to, kad jie buvo tarpinės išganymo plano grandys.

Abiejų Testamentų vientisumo ištaka yra Dievo išganymo plano ir Apreiškimo vieningumas. Senasis Testamentas parengia žmoniją Naujajam, o Naujasis Testamentas įvykdo Senąjį. Abu vienas kitą paaiškina, abu yra tikras Dievo žodis. Visas Šventasis Raštas yra tik viena Knyga – Biblija, ir ta viena Knyga yra Kristus, nes visas dieviškasis Raštas kalba apie Kristų, visas dieviškasis Raštas randa pilnatvę Kristuje.

ŠVENTASIS RAŠTAS TIKĖJIMO BENDRIJOS GYVENIME

„Dievo žodis slepia savyje tokią jėgą ir stiprybę, kad jis pasirodo esąs Bažnyčios ramstis ir gyvumas, jos vaikams – tikėjimo tvirtybė, sielos maistas, tyras ir neišsenkąs dvasinio gyvenimo šaltinis“ (DV, 21). Todėl „krikščionims turi būti plačiai atvertos durys į Šventąjį Raštą“ (DV, 22). „Šventųjų tekstų studijos tebūna tarsi šventosios teologijos siela. Kartu jos Rašto žodžiu gaiviai maitina ir šventai brandina žodžio tarnybą: pastoracinius pamokslus, katekizaciją ir bet kokį krikščionišką ugdymą“ (DV 24). Katalikų Bendrija „karštai ir pabrėžtinai ragina ir visus krikščionis [...] dažnu Šventųjų Raštų skaitymu įgyti „Kristaus Jėzaus, mano Viešpaties, pažinimo didybę“ (Fil 3, 8), nes „kas nepažįsta Šventojo Rašto, nepažįsta Kristaus“ (šv. Jeronimas), o kas nepažįsta Kristaus, nepažįsta Dievo Žodžio, įsimedžiaginusio visatoje, įsikūnijusio Kristuje ir įsižodinusio Šventajame Rašte.

SENASIS TESTAMENTAS

PENKIAKNYGĖ

Penkiaknygę sudaro penkios pirmosios Šventojo Rašto knygos: Pradžios, Išėjimo, Kunigų, Skaičių ir Pakartoto Įstatymo. Penkiaknygė turi ir graikišką, ir hebrajišką vardą. Graikiškasis vardas – Pentateuchas, kaip ir lietuviškasis Penkiaknygė, ženklina penkias pirmąsias Šventojo Rašto knygas. O hebrajiškasis vardas Tora, dažnai verčiamas žodžiu „Įstatymas", apima ir Mokymą apie Dievo *užmojį* žmogaus gyvenime ir žmonijos istorijoje – Apreiškimą, Dievo duotą savo tautai. Jėzus Naujajame Testamente kalba apie „Įstatymą ir Pranašus" (Mt 5, 17) ir nurodo apaštalams, kad „turi išsipildyti visa, kas parašyta apie mane Mozės Įstatyme, Pranašų knygose ir Psalmėse" (Lk 24, 44; Jn 1, 45). Taigi Penkiaknygė yra ne tik Įstatymas – įsakymų, įstatų bei įsakų rinkinys, bet ir pasakojimas apie visatos ir Dievo tautos kūrimą: Abraomą bei Sarą ir tikėjimo protėvius bei pramotes, Mozę ir hebrajų vergiją Egipte, Sinajaus sandorą ir Izraelio bendrijos gimimą, kelionę į Kanaano kraštą ir Mozės kalbas Moabo lygumose prieš pereinant Jordaną Pažado žemės paveldėti.

Šios Penkiaknygės panoramos akiračių didingumas yra istorinio tikėjimo kraičio kruopštaus bei sudėtingo perdavimo ir užrašymo padarinys. Penkiaknygė prasideda Pradžios knyga – ilgoku įvadu į pasakojimą apie hebrajų Išėjimą iš Egipto vergijos. Pr 1–11 skaitiniai sutelkia domesį į visatos, žmonijos, nuodėmės ir išganymo pradžią, o Pr 12–50 supažindina su tikėjimo protėviais ir pramotėmis. Taigi pirmoji Pradžios knygos dalis yra hebrajų priešistorė, Izraelio teologų atkurta, o antroji dalis – atsiminimai apie Izraelio – Dievo tautos šaknis ir kilmę. Tikėjimo istorija prasideda Išėjimo knyga. Skaitant Pradžios knygą, svarbu turėti mintyje, kad skaitoma atkurta priešistorė ir atsiminimai. Mat hebrajų priešistorė ir atsiminimai apie tautos šaknis ir kilmę yra sąlygoti ir suprantami Izraelio bendriją sukūrusio nuostabaus ir likiminio Išėjimo iš Egipto XIII a. prieš Kristų šviesoje. Panašiai nūdien ir mes, lietuviai, atsimename ir suprantame savo priešistorę Mindaugo valstybingumo šviesoje. Likiminiai Mindaugo amžiaus įvykiai yra tapę mums Lietuvos valstybingumo ir istorijos takoskyra. Hebrajai, išgyvenę Dievo užmojį išganyti Išėjimo įvykyje, atsekė savo ištaką iš Abraomo ir Saros, pirmųjų hebrajų, ir atpažino savo išrinkimą būti Dievo tauta kelionėje iš Mesopotamijos į Kanaaną. Išėjimas iš Egipto žemės yra raktinis Penkiaknygės įvykis. Čia yra tikroji Izraelio, Dievo tautos, pradžia – padrikų giminių tapimas tauta. Su Išėjimu iš Egipto prasideda veržli įvykių raida, apėmusi visą istoriją ir gamtą Dievo išganymo užmojyje.

Penkiaknygės parašymas turi ilgą istoriją. Iš pradžių likiminių įvykių liturginis šventimas – tikėjimo kraičio sudabartinimas vyko pasakojimu bei giesme šeimos ratelyje ir bendrijos iškilmėje. Ilgainiui tikėjimo kraitis buvo perduotas ir įsimintas įkvėptųjų autorių rašytu žodžiu. Mokslinis Penkiaknygės tyrinėjimas nūdien pripažįsta, kad ji yra sudėtinis veikalas keleto suaustų rašytų šaltinių – tradicijų. Atpažinta keturi rašyti tikėjimo kraičio šaltiniai: jahvistinis, elohistinis, deuteronominis (Pakartoto Įstatymo) ir kunigų. Įprasta juos ženklinti J, E, D, P (nuo vokiečių kalbos žodžio *Priester*) raidėmis. Kiekvienas šaltinis teikia Penkiaknygei savo būdingus bruožus ir teologinį požiūrį – turtingą Išėjimo įvykio ir Sinajaus sandoros aiškinimo įvairovę, kurią atidus skaitytojas iškart pajus. Raidės „J" ir „E" jahvistiniam ir elohistiniam šaltiniams paženklinti vartojamos dėl to, kad jahvistiniam šaltiniui būdinga Dievą vadinti Jahve, o elohistiniam – Elohimu. Raidės „D" vartojimas Pakartoto Įstatymo knygai ženklinti siejasi su šios knygos turiniu *Deuteros nomos*, t. y. „Pakartotas Įstatymas", kurį jai davė graikiškasis Septuagintos vertimas. O raidė „P" siejasi su vokiečių Šventojo Rašto mokslininkų įžvalga į kunigiškojo šaltinio būdingus bruožus ir teologinį požiūrį. Jiems pavadinus šią Penkiaknygės giją *Priester*, t. y. kunigų šaltiniu, pirmoji pavadinimo raidė „P" priimama sutartiniu ženklu Penkiaknygės studijose.

Dievo vardas Jahvė yra paties Dievo apreikštas. Lietuvių kalba galėtume jį versti veiksmažodžiu „Jis yra" (žr. Iš 3, 1–14). Penkiaknygės vertime Dievo vardas Jahvė verčiamas žodžiu VIEŠPATS ir rašomas didžiosiomis raidėmis. „Elohim" yra semitinių kalbų žodis Dievybei ženklinti; šio žodžio prasmė – „Galybės". Jahvistinis šaltinis konkretus, vaizdus, panaudojantis antropomorfizmus, t. y. apie Dievą kalbantis labai žmogiškai. Tai ryškėja, palyginus pasakojimą apie kūrimą Pr 2, 4b–25 tekste su pasakojimu apie kūrimą Pr 1, 1 – 2, 4a tekste. Elohistinis šaltinis apie Dievą kalba santūriau ir pasižymi gilesne teologine įžvalga į doros reikalavimus. Kunigiškasis šaltinis pabrėžia genealogiją, aprašo aukas ir apeigas, pasižymi Sandoros teologija. Deuteronominiam šaltiniui būdingas pamokslo stilius (žr. Įst 5–11).

Penkiaknygė – penkios Mozės knygos, kurias nūdien skaitome, buvo galutinai apipavidalintos V a. prieš Kristų. Jahvistinio, elohistinio, deuteronominio ir kunigų šaltinių gijos buvo įkvėptojo redaktoriaus suaustos į vieną knygą. Penkiaknygės kilmės samprata įgalina suvokti laipsnišką Šventojo Rašto Mokymą apie Dievo užmojį – Apreiškimą ir tikėjimą. Turėdamas glaudų ryšį su istorija, tikėjimas buvo nuolat gyvas ir pajėgus įsiminti, ko Dievas laukia iš žmogaus ir tikėjimo bendrijos. Penkiaknygės šaltiniai – JEDP – yra keturios Dievo įkvėptos teologijos ir liudija laipsnišką ir augantį pokalbį tarp Dievo ir žmogaus.

Šiuolaikinė Penkiaknygės įkvėpimo samprata neneigia Mozės vaidmens Penkiaknygės parašyme. Tiesa, ji nelaiko Mozės įkvėptuoju Penkiaknygės autoriumi šiuolaikine prasme. Bet ji neabejoja, kad Mozė šių šaltinių aprašomuose įvykiuose turėjo ypač svarbų vaidmenį kaip įstatymų leidėjas. Net vėlesni įstatai ir įsakai, paskelbti deuteronominiame ir kunigų šaltiniuose, yra laikomi Mozės palikimu. Mozė yra įstatymų davėjas tikra žodžio prasme, todėl ir visa vėlesnė teisėtvarka išreiškiama jo dvasia ir jam priskiriama. Užtat, skaitant Penkiaknygę, žodžiai: „VIEŠPATS tarė Mozei: ..." negali būti suprantami paraidžiui, nes Penkiaknygė yra šimtmečius vykusio Dievo tautos santykio su Sandoros VIEŠPAČIU kristalizacija.

Pakartoto Įstatymo knygoje Mozė kalba žmonėms apie Dievo ištikimumą Sandorai, nepaisant jų neištikimumo, ir apie žmonių pareigą atsiliepti į Dievo „ištikimos meilės" darbus. Pakartoto Įstatymo knygos gale, Mozei jau mirus, izraeliečiai dar tebėra kelionėje į Pažado žemę. Taigi mokymas apie Dievo valią – Apreiškimas lieka atviras, Penkiaknygė baigiasi Dievo tautai judant Dievo ateities akiračių link.

Įkvėptieji Penkiaknygės redaktoriai, redagavę Penkiaknygę Babilonijos tremtyje, buvo iš kunigijos. Jie praturtino visą pasakojimą apie Apreiškimą, duodami jam Dievo sandorų istoriją. Pirmoji sandora yra Kūrimo sandora, sudaryta su Nojumi ir, per jį, su visa kūrinija, gyvūnija bei pačia žeme (žr. Pr 9, 1–17). Antroji, sudaryta su Abraomu ir Sara, laiduoja Izraelio tautai žemę, palikuonis ir santykį su Dievu (žr. Pr 17, 1–21). Trečioji sandora, Sinajaus sandora, sudaryta Mozės tarpininkavimu prie Sinajaus kalno, yra laikoma sandoros su protėviais patvirtinimu ir pratęsimu (žr. Iš 2, 24). Kunigiškuoju požiūriu, nūn vyraujančiu Penkiaknygėje, šios sandoros yra „amžinos sandoros", kurios negali būti panaikintos. Nepaisant žmonių silpnybės ar nuodėmės, sandoros santykis su žmonija apskritai ir ypač su Izraeliu lieka tvirtas, nes jo pagrindas yra „ [ištikima Dievo] meilė".

PRADŽIOS KNYGA

Pradžios knyga yra pirmoji Šventojo Rašto knyga. Hebrajų kalba ji prasideda žodžiu *Berešit* – „Pradžioje". Žydai ją ir vadina *Berešit* knyga. O graikiškasis Septuagintos vertimas ją vadina *Genesis* – „Pradžios" vardu, nes jos turinys siejasi su pasaulio, žmonijos ir Dievo tautos kilme. Krikščionys, vadindami ją Pradžios knyga, seka Septuagintos pavyzdžiu. Pradžios knyga priklauso Penkiaknygei – penkių Mozės knygų junginiui.

Įprasta Pradžios knygą dalyti į dvi dalis: priešistorę – 1–11 skyrius ir pasakojimą apie Dievo tautos pradžią – 12–50 skyrius. Tai daroma remiantis skirtingu siužetu ir pasakojimo savybėmis. Paviršutiniškai žiūrint atrodo, kad abi dalys sudaro vientisą pasakojimą, tačiau atidžiau įsiskaičius atsiskleidžia akivaizdžių skirtumų.

Pirmoji dalis, priešistorė, pasakoja apie Kūrimą ir žmonijos pradžią, o antroje savitai pasakojama apie istoriškos tautos kilmę – Izraelio tautos protėvius ir pramotes. Priešistorėje kiekvienas pasakojimas aptaria Kūrėjo Dievo ir žmonių pasaulio santykių modelį, vedantį į tai, kas gera, ir į tai, kas bloga. Tuo tarpu pasakojimai apie protėvius ir pramotes aprašo įvykius ir atsitikimus, sukūrusius Dievo tautą.

Istoriškasis pasakojimų apie protėvius ir pramotes fonas yra ankstyvieji Artimųjų Rytų II prieškristinio tūkstantmečio šimtmečiai (2000–1500), o visos Pradžios knygos tikslas yra pasakoti apie Kūrėjo Dievo rūpinimąsi pasauliu – žmonija – ir paaiškinti ypatingąjį Izraelio tautos vaidmenį, įgyvendinant istorinį jo užmojį. Istoriškasis Abraomo ir Saros pašaukimas įsitraukti į Kūrėjo Dievo užmojį Pradžios knygoje yra lemtingas įvykis (žr. Pr 12, 1–3). Žmonija, darkoma nuodėmės – augančio žmogaus nedorumo, kurio net tvanas nenuplovė, yra bejėgė. Kūrėjas Dievas atskiria iš šios trapios žmonijos vieną šeimą ir ilgainiui išsirenka Abraomą ir Sarą, pažadėdamas, kad jie ir jų palikuonys turės nepaprastą istorinę paskirtį, nes per juos Dievo palaima pasieks visas žmonijos tautas.

Pradžios knygoje yra daug labai svarbių tikėjimo tiesų: Dievas yra amžinas ir anapusinis, išmintingas ir geras; Dievas yra Kūrėjas: jis sukūrė ir palaiko visatą; žmogus – vyras ir moteris – sukurtas pagal Dievo paveikslą ir panašumą; žmogus yra dužlus ir orus; žmogaus nuodėmė – įžūlus Dievo nepaisymas, nuodėmės padariniai ir žmogaus būklė. Nepaisant bausmės už nuodėmę, Dievas veda žmogų į susitaikinimą išganymo viltimi ir palaimos pažadu.

Abraomas gauna palaiminimą, nes tiki ir paklūsta. Jis bus palaiminimas ir visoms tautoms per palikuonis Izaoką, Jokūbą ir Jokūbo sūnus (Pr 12, 3; 18, 18; 22, 18). Ilgainiui Mesijas, didžiausia žmonijos palaima, gims iš jų (žr. Gal 3, 8).

Nors Pradžios knyga ir turi aiškų planą bei tikslą, tačiau ji yra pernelyg sudėtinga, nes ją rašant dalyvavo ne vienas Mozė, bet keletas autorių. Šiuolaikinis jos tyrinėjimas rodo, kad galutinė knygos redakcija atlikta VI a. prieš Kristų Babilonijos tremtyje. Galutinis Pradžios knygos įkvėptasis redaktorius pasinaudojo keletu rašytinių šaltinių. Penkiaknygės tyrinėtojai juos vadina jahvistiniu (arba „J"), elohistiniu (arba „E") ir kunigiškuoju (arba „P") palikimu.

Jahvistinis palikimas yra svarbiausias šaltinis dėl savo senumo, mokymo ir teminio nuoseklumo, kurį jis duoda visai Pradžios knygai. Taigi jis sudaro šventąją išganymo istoriją, nuolat atkreipdamas dėmesį į Dievo užmojo pasireiškimus įvykiuose ir žmonių gyvenime. Elohistinio palikimo nuotrupos buvo įkvėptojo redaktoriaus įtrauktos į jahvistinį pasakojimą, pavaizduojant Dievo veikimą per regėjimus ir sapnus. Elohistinio palikimo pasakojimuose angelai tarpininkauja tarp Dievo ir žmonių. Be to, elohistiniame šaltinyje jaučiamas reikalas apsaugoti Dievo anapusiškumą. Jame vyrauja ir reiklesnis jautrumas doroviniam gyvenimui. O kunigiškasis palikimas apima chronologiją, sąrašus, genealogiją – elementus, kurie sudaro Pradžios knygos rėmus bei vienija jos turinį. Į jahvistinio ir elohistinio šaltinių medžiagą jis įterpia teisinius nuostatus, liečiančius šabo poilsį, apipjaustymą ir sandoras tarp Dievo ir Nojaus bei Dievo ir Abraomo.

Naujajame Testamente yra daug nuorodų į Pradžios knygą: Kristus yra antrasis Adomas, nuodėmė ir mirtis atėjo į pasaulį per Adomą, o nuteisinimas ir gyvenimas – per Kristų (žr. Rom 5, 12–21). Nojaus arka tampa simboliu Bendrijos, per kurią žmonės krikšto vandeniu apsaugomi nuo amžinosios mirties (1 Pt 3, 20–22). Abraomo tikėjimas laikomas pavyzdžiu visiems tikintiesiems: sūnaus Izaoko auka rodo į Kristaus, Dievo Sūnaus, auką. Be to, Bendrijos liturgija sieja Abelio ir Abraomo asmenybes su Kristaus saviauka.

Pradžios knygos metmenys

A.	Priešistorė	1–11
B.	Tikėjimo protėviai	12–50
	Abraomas	12, 1 – 25, 18
	Izaokas ir Jokūbas	25, 19 – 36, 43
	Juozapas	37, 1 – 50, 26

A. PRIEŠISTORĖ

Pirmasis pasakojimas apie Kūrimą*

1 1 Pradžioje Dievas sukūrė
dangų ir žemę. 2 O žemė
buvo padrika ir dyka, tamsa
gaubė bedugnę,* ir vėjas iš Die-
vo dvelkė viršum vandenų.
3* Tuomet Dievas tarė: „Te-
būna šviesa!“ Ir šviesa pasiro-
dė. 4 Dievas matė, kad šviesa
buvo gera, ir Dievas atskyrė
šviesą nuo tamsos. 5 Dievas pa-
vadino šviesą Diena, o tamsą
Naktimi. Atėjo vakaras ir išau-
šo rytas, pirmoji diena.*
6 Dievas tarė: „Tebūna skliau-
tas* viduryje vandenų ir teat-
skiria vandenis nuo vandenų!“
7 Dievas padarė skliautą ir at-
skyrė vandenis, buvusius po
skliautu, nuo vandenų, buvu-
sių viršum skliauto. Taip ir įvy-
ko. 8 Dievas pavadino skliautą
Dangumi. Atėjo vakaras ir iš-
aušo rytas, antroji diena.
9 Dievas tarė: „Tebūna sutelk-
ti vandenys po Dangumi į vieną
vietą ir tepasirodo sausuma!“
Taip ir įvyko. 10 Dievas pava-
dino sausumą Žeme, o vande-
nų telkinį Jūromis.* Ir Dievas
matė, kad tai gera. 11* Dievas
tarė: „Teželdina Žemė augme-
niją: augalus, duodančius sėklą,
ir visų rūšių vaismedžius, ne-
šančius žemėje vaisius su sėk-
lomis!“ Taip ir įvyko. 12 Žemė
išželdino augmeniją: augalus,
duodančius visų rūšių sėklą, ir
visų rūšių medžius, vedančius
vaisius su sėklomis. Ir Dievas
matė, kad tai gera. 13 Atėjo va-
karas ir išaušo rytas, trečioji
diena.
14* Dievas tarė: „Tebūna švie-
suliai dangaus skliaute dienai
nuo nakties atskirti! Teženkli-

1, 1 – 2, 4a: Šis skaitinys yra visos Penkiaknygės įvadas. Iš pirmapradžio chaoso Dievas sukūrė tvarkingą pasaulį, suteikdamas žmogui – vyrui ir moteriai – ypatingą vietą.

1, 2: *Bedugnė*: pasak senovės semitų kosmogonijos, pirmapradis vandenynas.

1, 3–5: Kūrimas žodžiu pabrėžia visapusišką Dievo suverenumą (žr. Ps 33, 6) ir rodo į tikėjimo tiesą, kad pasaulis buvo Dievo sukurtas iš nieko (žr. 2 Mak 7, 28). Pirmasis kūrinys yra šviesa (žr. 2 Kor 4, 6), ji prasiveržia net prieš saulės sukūrimą (žr. 14–18 eilutes) ir yra atskiriama nuo nakties, nesukurtosios tamsos likučio.

1, 5: Senovėje, kaip ir nūdien, pagal žydų mąstyseną diena prasideda saulėlydžiu. Dievo veiksmai kuriant pasaulį rikiuojami į šešias dienas, norint išryškinti izraeliečių religijoje šabo poilsio šventumą septintąją savaitės dieną.

1, 6–8: *Skliautas:* buvo manoma, kad erdvė yra standus skliautas, pajėgus atskirti vandenis.

1, 9–10: Jūroms, pirmapradžio chaoso likučiams, buvo duotos ribos prie žemės pakraščių (žr. Ps 139, 9; Pat 8, 29), kur jos nesiliauja grasinti Dievo kūrinijai (žr. Ps 104, 7–9).

1, 11–12: Augmenija buvo Dievo sukurta tik netiesiogiai; Kūrėjo įsakymas davė motinai žemei galią būti vaisingai.

1, 14–19: Saulė, mėnulis ir žvaigždės nėra dievai. Žmogaus likimo jie nelemia, kaip buvo tikima senovėje. Jie yra tik šviesuliai!

na jie šventes, dienas ir metus,
15 tebūna jie šviesuliai dangaus
skliaute žemei apšviesti!" Taip
ir įvyko. 16 Dievas padarė du di-
džiulius šviesulius – didesnįjį
šviesulį dienai valdyti ir mažes-
nįjį šviesulį nakčiai valdyti –
ir žvaigždes. 17 Dievas sudėjo
juos į dangaus skliautą šviesti
žemei, 18 valdyti dienai bei nak-
čiai ir atskirti šviesai nuo tam-
sos. Ir Dievas matė, kad tai ge-
ra. 19 Atėjo vakaras ir išaušo
rytas, ketvirtoji diena.

20 Dievas tarė: „Teknibžda
vandenyse gyvūnų daugybė, te-
skraido paukščiai viršum že-
mės po dangaus skliautu!"
Taip ir įvyko. 21 Dievas sukūrė
didžiąsias jūros pabaisas bei
visus judančius visų rūšių gy-
vūnus, kurie knibžda vandeny-
se, ir visus visų rūšių sparnuo-
čius. Ir Dievas matė, kad tai
gera. 22 Dievas palaimino juos,
tardamas: „Būkite vaisingi ir
dauginkitės! Pripildykite jūrų
vandenis, o paukščiai tesidau-
gina žemėje!" 23 Atėjo vakaras
ir išaušo rytas, penktoji diena.

24 Dievas tarė: „Tepagimdo
žemė visų rūšių gyvūnus: gal-
vijus, roplius ir visų rūšių lau-
kinius gyvulius!" Taip ir įvy-
ko. 25 Dievas padarė visų rūšių
laukinius žemės gyvulius, visų
rūšių galvijus ir visų rūšių že-
mės roplius. Ir Dievas matė,
kad tai gera.

26* Tuomet Dievas tarė: „Pa-
darykime žmogų pagal mūsų
paveikslą ir panašumą; teval-
do jie* ir jūros žuvis, ir padan-
gių sparnuočius, ir galvijus, ir
visus laukinius žemės gyvu-
lius, ir visus žemėje šliaužio-
jančius roplius!"

27 Dievas sukūrė žmogų pagal
savo paveikslą,
pagal savo paveikslą
sukūrė jį;
vyrą ir moterį; sukūrė juos.*

28 Dievas juos palaimino,
tardamas: „Būkite vaisingi ir
dauginkitės, pripildykite žemę
ir valdykite ją! Viešpataukite
ir jūros žuvims, ir padangių
paukščiams, ir visiems žemė-
je judantiems gyvūnams."

29 Dievas tarė: „Štai aš jums
daviau visus, visoje žemėje
sėklą teikiančius augalus ir vi-
sus medžius, kurie veda vai-
sius su sėklomis; jie bus jums
maistas. 30 O visiems laukų
gyvuliams, visiems padangių
paukščiams ir visiems žeme
rėpliojantiems gyvūnams, tu-
rintiems gyvybės alsavimą, {da-
viau} maistui visus žaliuosius

1, 26: Iškilmingas Dievo pareiškimas pabrėžia, kad žmogaus sukūrimas yra Kūrimo viršūnė. Daugiskaita *mes* ir *mūsų* turbūt yra užuomina į Dievo dangiškojo dvaro būtybes (žr. 1 Kar 22, 19; Job 1, 6). *Paveikslas* ir *panašumas* – ne fizinis, bet dvasinis giminingumas ir užduotis apreikšti Dievo viešpatavimą žemėje, panašiai kaip vaikas apreiškia tėvus (žr. Pr 5, 3). ... *tevaldo jie:* žmonės, arba žmonija.

1, 27: ... *juos*: vyrą ir moterį.

augalus.“ Taip ir įvyko. 31 Die-
vas apžvelgė visa, ką buvo pa-
daręs, ir iš tikrųjų matė, kad
buvo labai gera. Atėjo vakaras
ir išaušo rytas, šeštoji diena.

2 1 Taip buvo atbaigti dan-
gus ir žemė bei visa jų
galybė. 2 Kadangi septintą die-
ną Dievas buvo užbaigęs dar-
bus, kuriais buvo užsiėmęs, jis
ilsėjosi septintą dieną nuo vi-
sų darbų, kuriuos buvo atlikęs.
3 Dievas palaimino septintąją
dieną ir padarė ją šventą, nes
tą dieną jis ilsėjosi nuo visų
kūrimo darbų.

4 Toks yra pasakojimas apie
dangų ir žemę, kai jie buvo su-
kurti.

Antrasis pasakojimas apie Kūrimą*

Tą dieną, kai VIEŠPATS Die-
vas padarė žemę ir dangų, 5 kai
žemės laukuose dar nebuvo jo-
kių krūmokšnių ir dar nebuvo
išdygusi jokia laukų žolė, nes
VIEŠPATS Dievas dar nebuvo
siuntęs žemėn lietaus ir žmo-
gaus dar nebuvo dirvai arti, 6 tik
versmė tryško iš žemės ir drėki-
no visą dirvos paviršių, – 7 tuo-
met VIEŠPATS Dievas padarė
žmogų iš žemės dulkių* ir įkvė-
pė jam į nosį gyvybės alsavimą.
Taip žmogus tapo gyva būtybe.

8 VIEŠPATS Dievas užveisė
sodą Edene,* rytuose, ir ten
įkurdino žmogų, kurį buvo pa-
daręs. 9 Iš žemės VIEŠPATS Die-
vas išaugino įvairių medžių,
gražių akims ir gerų maistui,
su gyvybės medžiu sodo vi-
duryje ir gero bei pikto pažini-
mo medžiu. 10* Upė išsilieja
Edene sodui drėkinti. Už sodo
ji skiriasi į keturias upes. 11 Pir-
mosios vardas yra Pišonas. Tai
toji, vingiuojanti per visą Ha-
vilos kraštą, kuriame yra auk-
so. {12 To krašto auksas yra
rinktinis. Ten yra ir bdelio bei

2, 4b–25: Šio skaitinio pagrindinis turinys yra žmogaus – vyro ir moters – sukūrimas. Jis yra daug senesnis už Pr 1, 1 – 2, 4a pasakojimą apie Kūrimą. Pasak jo, Dievas sukūrė žmogų anksčiau negu kitus savo kūrinius, sukurtus žmogaus labui.

2, 7: Dievas vaizduojamas puodžiumi, lipdančiu žmogaus kūną iš molio. Hebrajų kalboje žaidžiama žodžiais *'adam* – žmogus ir *'adamah* žemė. *'Adam* dar nėra tikrinis daiktavardis, bet raiškus žodis, vaizdžiai susiejantis *'adam/žmogų* su *'adamah/žeme*. Žemė – dužli, dužlus žmogus, nes yra Žeminis, arba Žemės vaikas. *Gyvybės alsavimas* iš Dievo, padarantis Žemės vaiką didingą, vaizduojamas alsavimu. *Gyva būtybė,* arba gyvūnas su gyvybės alsavimu/siela.

2, 8: *Edenas:* čia vartojamas pietinės Mesopotamijos sričiai paženklinti. Pats žodis yra iš šumerų kalbos ir reiškia *derlingą lygumą.* Panašiai skambantis hebrajų kalbos žodis reiškia *malonumą.* Todėl Edeno sodas buvo suprastas kaip *Malonumų sodas,* mums žinomas kaip rojus.

2, 10–14: *Išsilieja:* per potvynį išeina iš savo vagos. Edenas, pasak šio skaitinio, yra arti Persijos įlankos, kur Tigris ir Eufratas susijungia su dviem kitomis srovėmis, sudarydamos vieną upę. Kušo kraštas čia ir Pr 10, 8 tekste yra ne Etiopija (Nubija), bet šalis į rytus nuo Mesopotamijos.

lazurito.} 13 Antrosios upės var-
das yra Gihonas. Tai toji, kuri
vingiuoja per visą Kušo kraš-
tą. 14 Trečiosios upės vardas
yra Tigris. Tai toji, kuri teka į
rytus nuo Asirijos. O ketvirtoji
upė yra Eufratas.

15 VIEŠPATS Dievas paėmė
žmogų ir apgyvendino jį Edeno
sode, kad jį dirbtų ir juo rūpin-
tųsi. 16 Ir įsakė žmogui VIEŠ-
PATS Dievas, tardamas: „Nuo
visų sodo medžių tau leista
valgyti, 17 bet nuo gero bei pikto
pažinimo medžio tau neleista
valgyti, nes kai tik nuo jo už-
valgysi, turėsi mirti."

18 VIEŠPATS Dievas tarė: „Ne-
gera žmogui būti vienam. Pa-
darysiu jam tinkamą bendrinin-
ką." 19 Taigi VIEŠPATS Dievas
padarė iš žemės visus lauki-
nius gyvulius bei visus padan-
gių paukščius ir atvedė juos pas
žmogų parodyti, kaip jis juos
pavadins. Kokiu vardu žmogus
pavadins kiekvieną gyvą būty-
bę, toks turės būti jos vardas.
20 Žmogus davė vardus visiems
galvijams, visiems padangių
paukščiams ir visiems lauki-
niams žvėrims, tačiau sau tin-
kamo bendrininko nesurado.

21 Tuomet VIEŠPATS Dievas
užmigdė žmogų kietu miegu ir,
jam miegant, išėmė vieną jo
šonkaulių, o jo vietą užpildė
raumenimis. 22 O iš šonkaulio,
kurį VIEŠPATS Dievas buvo iš-
ėmęs iš žmogaus, padarė mo-
terį ir atvedė ją pas žmogų.
23* O žmogus ištarė:

„Ši pagaliau yra kaulas
mano kaulų
ir kūnas mano kūno.
Ši bus vadinama Moterimi,
nes iš jos Vyro ji buvo
paimta."

24 Todėl vyras palieka savo
tėvą ir motiną, glaudžiasi prie
savo žmonos, ir jie tampa vie-
nu kūnu.*

25 Jiedu buvo nuogi, žmogus
ir jo žmona, tačiau jie nejautė
jokios gėdos.

Pasakojimas apie nupuolimą: pikto kilmė

3 1 O žaltys buvo suktesnis
už visus kitus laukinius
gyvulius, kuriuos VIEŠPATS
Dievas buvo padaręs. Jis pa-
klausė moterį: „Ar tikrai Dievas
sakė: 'Nevalgykite nuo jokio
medžio sode!'?" 2 Moteris atsa-
kė žalčiui: „Vaisius sodo me-
džių mes galime valgyti. 3 Tik
apie vaisių medžio sodo vidu-

2, 23: Hebrajiškame tekste žaidžiama dviem panašiai skambančiais žodžiais: *'išāh* – moteris ir *'iš* vyras. Lietuviškai vysk. A Baranauskas bandė šį skambesį išreikšti *vyras* ir *vyrienė* vertimu. Liuteris – *Männin* ir *Mann.* Angliškai – *woman* ir *man.* Įkvėptasis autorius pabrėžia, kad vyras ir moteris turi tą pačią prigimtį: abu yra stiprūs, orūs, nes dalijasi *kaulo stiprumu,* abu yra dužlūs, nes dalijasi *kūno trapumu.*

2, 24: *Vienu kūnu:* Įkvėptasis autorius pabrėžia, kad santuokos ryšys yra Kūrėjo dovana.

ryje Dievas sakė: ‘Jūs nuo jo
nevalgysite nei jo liesite, kad
nemirtumėte!’“
4 Bet žaltys tarė moteriai:
„Jūs tikrai nemirsite! 5 Ne! Die-
vas gerai žino, kad atsivers
jums akys, kai tik jo užvalgy-
site, ir jūs būsite kaip Dievas,*
kuris žino, kas gera ir kas pik-
ta.“ 6 Kai moteris pamatė, kad
tas medis buvo geras maistui,
kad jis buvo žavus akims ir kad
tas medis žadėjo duoti išmin-
ties, ji skynėsi jo vaisiaus ir
valgė, davė jo ir savo vyrui, bu-
vusiam su ja, ir jis valgė. 7 Tuo-
met abiejų akys atsivėrė ir jiedu
suprato esą nuogi. Jie susiuvo
figmedžio lapus ir pasidarė sau
juosmens aprišalus.
8 Išgirdę garsą VIEŠPATIES
Dievo, vaikščiojančio sode pa-
vakario vėjeliui* dvelkiant,
žmogus ir jo žmona pasislėpė
nuo VIEŠPATIES Dievo veido
tarp sodo medžių. 9 Bet VIEŠ-
PATS Dievas pašaukė žmogų ir
paklausė: „Kur tu esi?“ 10 Jis
atsiliepė: „Išgirdau tavo gar-
są sode ir nusigandau, nes bu-
vau nuogas, todėl pasislėpiau.“
11 {Dievas} jo klausė: „Kas gi tau
pasakė, kad tu nuogas? Ar val-
gei vaisių nuo medžio, kurio
vaisių buvau tau įsakęs neval-
gyti?“ 12 Žmogus atsakė: „Mote-
ris, kurią tu man davei būti su
manimi, man davė vaisių nuo to
medžio, aš ir valgiau.“ 13 VIEŠ-
PATS Dievas kreipėsi į moterį:
„Kodėl tu taip padarei?“ Mote-
ris atsakė: „Žaltys mane apga-
vo, aš ir valgiau.“ 14 VIEŠPATS
Dievas tarė žalčiui:

„Kadangi tu taip padarei,
esi prakeiktas
tarp visų gyvulių ir
tarp visų žvėrių.
Ant pilvo šliaužiosi
ir dulkes ėsi
visas savo gyvenimo dienas.
15 Aš sukelsiu priešiškumą
tarp tavęs ir moters,
tarp tavo palikuonių ir jos
palikuonių;
jis kirs tau per galvą,
o tu kirsi jam į kulną.“*
16 O moteriai jis tarė:
„Aš padauginsiu tavo
skausmus ir nėštumą, –

3, 5: ... *kaip Dievas, kuris žino,* arba ... *kaip dievai, kurie žino,* nes žodis *ēlōhim* gali reikšti ir tikrąjį Dievą, ir pagonių dievus.

3, 8: Palestinoje prieš saulei leidžiantis ima pūsti nuo jūros gaivus vėjas.

3, 15: *Jis kirs tau per galvą, o tu kirsi jam į kulną:* kadangi šis įvardis nurodo į kolektyvinį daiktavardį – *palikuonis,* t. y. moters palikuonis daugiskaita – tikslesnis įkvėptojo autoriaus žodžių vertimas būtų: *Jie kirs tau per galvą ...*. Tačiau vėlesnė teologija čia matė kur kas daugiau negu priešiškumą tarp žalčių ir žmonių. Ilgainiui žaltys buvo suprastas kaip šėtonas (žr. Išm 2, 24; Jn 8, 44; Apr 12, 9; 20, 2), kurio būsimą nugalėjimą – sutriuškinimą vaizduoja galvos ir kulno kontrastas. Kadangi *pasirodė Dievo Sūnus, kad velnio darbus sugriautų* (1 Jn 3, 8), šis tekstas gali būti laikomas pirmuoju Atpirkėjo pažadu nupuolusiai žmonijai.

skausme gimdysi vaikus, –
bet aistringai geisi savo vyro,
ir jis bus tavo galva.“
17 O žmogui jis tarė:
„Kadangi tu paklausei savo
žmonos balso
ir valgei nuo medžio,
apie kurį buvau tau įsakęs:
'Nuo jo nevalgysi!'
tebūna už tai pasmerkta
žemė, –
triūsu maitinsitės iš jos
visas savo gyvenimo dienas.
18 Erškėčius ir usnis tau ji
želdins,
maitinsies laukų augalais.
19 Savo veido prakaitu valgysi
duoną,
kol sugrįši žemėn,
nes iš jos buvai paimtas.
Juk tu dulkė esi
ir į dulkę sugrįši!“
20* Žmogus pavadino savo
žmoną Eva, nes ji buvo visų gy-
vųjų motina. 21 VIEŠPATS Die-
vas padarė drabužius iš kailių
žmogui bei jo žmonai ir juos ap-
rengė.
22 Tuomet VIEŠPATS Dievas
tarė: „Tik pažiūrėk! Žmogus
tapo kaip vienas iš mūsų, ži-
nantis gera ir pikta. Kad tik jis
kartais netiestų savo rankos,
nepasiimtų ir nuo gyvybės me-
džio, valgytų ir gyventų amži-
nai!..“ 23 Todėl VIEŠPATS Die-
vas išsiuntė jį iš Edeno sodo
dirbti žemės, iš kurios jis buvo
paimtas. 24 Išvaręs žmogų, jis
pastatė į rytus nuo Edeno sodo
kerubus ir liepsna švytruojantį
kalaviją* – kelio prie gyvybės
medžio saugoti.

Kainas ir Abelis

4 1* Žmogus pažino savo žmo-
ną Evą, ji pradėjo ir pa-
gimdė Kainą. „VIEŠPATIES pa-
dedama, gavau berniuką“, – ji
pasakė. 2 Po to ji pagimdė jo
brolį Abelį. Abelis tapo aviga-
niu, o Kainas žemdirbiu. 3 Lai-
kui bėgant, Kainas aukojo
VIEŠPAČIUI žemės derliaus at-
našą, 4 o Abelis savo ruožtu au-
kojo rinktines savo kaimenės
pirmienas. VIEŠPATS maloniai
pažvelgė į Abelį ir jo atnašą, 5 bet
į Kainą ir jo atnašą nepažvel-
gė. Todėl Kainas buvo labai
piktas ir prislėgtas. 6 VIEŠPATS
užkalbino Kainą: „Dėl ko tau
taip pikta? Kodėl esi taip pri-
slėgtas? 7 Jei gera darai, argi
nebūsi pripažintas? Bet jei ge-
ro nedarai, prie durų iš pasalų
tykoja nuodėmė.* Ji geidžia ta-
vęs, bet tu gali ją įveikti.“
8 Kainas tarė savo broliui
Abeliui: „Išeikime į lauką...“
Pasiekus lauką, Kainas paki-
lo prieš savo brolį ir jį užmušė.

3, 20: Ši eilutė, rodos, yra ne savo vietoje. Ji būtų prasmingesnė po 24-os eilutės. Hebrajiškasis Evos vardas *Havva* gimininga s žodžiui *haj(-ja)* – gyvasis(-oji).
3, 24: *Liepsna švytruojantis kalavijas:* žaibas.
4, 1: Vardas *Kainas* hebrajų kalba – *Qajin* ir *gavau berniuką* – *qaniti* sudaro žodžių žaismą.
4, 7: Nuodėmė vaizduojama kaip piktoji dvasia.

[9] Tuomet VIEŠPATS paklausė
Kainą: „Kurgi tavo brolis Abe-
lis?“ – „Nežinau! Argi aš esu
savo brolio sargas!?“ – jis at-
sakė. [10] O VIEŠPATS jam tarė:
„Ką tu padarei? Tavo brolio
kraujas šaukiasi manęs iš že-
mės! [11] Todėl būk prakeiktas
toli nuo žemės, kuri atvėrė sa-
vo burną priimti tavo brolio
kraują iš tavo rankos. [12] Kai tu
dirbsi žemę, ji nebeduos tau
daugiau savo derliaus. Tu bū-
si bėglys ir klajūnas žemėje.“
[13] Kainas atsakė VIEŠPAČIUI:
„Per daug didelė man bausmė,
jos pakelti negaliu! [14] Šiandien
išvarei mane nuo žemės, aš tu-
riu slėptis nuo tavo veido ir
tapti bėgliu bei klajūnu žemė-
je, – kas tik mane sutiks, galės
mane užmušti.“ [15] Tuomet VIEŠ-
PATS jam tarė: „Taip nebus! Jei
kas užmuštų Kainą, už Kainą
bus atkeršyta septynis kar-
tus.“ Ir VIEŠPATS paženklino
Kainą žyme,* kad kas nors, jį
užtikęs, neužmuštų. [16] Tada
Kainas paliko VIEŠPATIES ar-
tumą ir apsigyveno Nodo kraš-
te,* į rytus nuo Edeno.

Kaino palikuonys

[17]* Kainas pažino savo žmo-
ną, ji pradėjo ir pagimdė Eno-
chą. Tada jis pastatė miestą,
kurį pavadino Enochu, savo sū-
naus Enocho vardu. [18] Enochui
gimė Iradas, Iradas buvo Me-
hujaelio tėvas, Mehujaelis –
Metušaelio tėvas ir Metušaelis –
Lamecho tėvas. [19] Lamechas ve-
dė dvi žmonas. Vienos vardas
buvo Ada, o kitos vardas Zila.
[20] Ada pagimdė Jabalį. Jis bu-
vo protėvis visų, kurie gyvena
palapinėse ir laiko kaimenes.
[21] Jo brolis buvo Jubalas. Jis
buvo protėvis visų, kurie groja
lyra ir dūda. [22] Zila savo ruožtu
pagimdė Tubal-Kainą, kuris
kaldavo visokius žalvario ir ge-
ležies įrankius. Tubal-Kaino
sesuo buvo Naama. [23] Lame-
chas sakydavo savo žmonoms:

„Ada ir Zila, klausykitės
mano balso;
jūs, Lamecho žmonos,
išgirskite mano žodžius:
užmušiau žmogų už žaizdą,
bernioką už įdrėskimą.
[24] Jei už Kainą atkeršijama
septyngubai,
tai už Lamechą septyniasde-
šimt kartų septyngubai.“

Setas ir jo palikuonys

[25]* Adomas vėl pažino savo žmo-
ną, ji pagimdė sūnų ir pavadi-
no jį Setu, nes ji sakė: „Dievas

4, 15: *Žymė:* turbūt tatuiruotė. Odos tatuiruotę naudojo visais laikais Artimųjų Rytų dykumų gentys kaip klano ženklą.

4, 16: *Nodo kraštas:* ne geografinis vardas, tik *Klajoklių kraštas.*

4, 17–22: 12–16 eilutėse Kainas vaizduojamas kaip klajoklių tautelių prototipas. Šiame tekste įkvėptasis autorius perduoda kitą seną pasakojimą apie Kainą, kur jis daromas protėviu sėslių tautų, turinčių aukštesnę medžiaginę kultūrą.

4, 25–26: ... *parūpino:* hebrajiškai

parūpino man kitą palikuonį
vietoj Abelio, kadangi Kainas
jį užmušė.“ 26 Ir Setui gimė sū-
nus, kurį jis pavadino Enošu.
Tuo metu žmonės pradėjo šauk-
tis {Dievo} VIEŠPATIES vardu.

Žmonijos kartos nuo Adomo lig Nojaus*

5 1 Toks yra Adomo kartų
sąrašas. Kai Dievas sukū-
rė žmogų, jis padarė jį panašų
į Dievą. 2 Kaip vyrą ir moterį
juos sukūrė. Kai jie buvo sukur-
ti, jis juos palaimino ir davė
jiems vardą Žmonija.

3 Adomas buvo šimto tris-
dešimties metų, kai jam gimė
sūnus, panašus į jį, pagal jo
paveikslą, ir pavadino jį Setu.
4 Adomas po to, kai jis tapo Se-
to tėvu, gyveno aštuonis šim-
tus metų ir jam gimė sūnų bei
dukterų. 5 Taigi iš viso Adomas
gyveno devynis šimtus trisde-
šimt metų. Tada jis mirė.

6 Setas buvo šimto penkerių
metų, kai jam gimė Enošas.
7 Enošui gimus, Setas gyveno
aštuonis šimtus septynerius
metus ir jam gimė sūnų bei
dukterų. 8 Taigi iš viso Setas
gyveno devynis šimtus dvylika
metų. Tada jis mirė.

9 Enošas buvo devyniasde-
šimties metų, kai jam gimė
Kenanas. 10 Kenanui gimus,
Enošas gyveno aštuonis šim-
tus penkiolika metų ir jam gi-
mė sūnų bei dukterų. 11 Taigi iš
viso Enošas gyveno devynis
šimtus penkerius metus. Tada
jis mirė.

12 Kenanas buvo septynias-
dešimties metų, kai jam gimė
Mahalalelis. 13 Mahalaleliui gi-
mus, Kenanas gyveno aštuonis
šimtus keturiasdešimt metų
ir jam gimė sūnų bei dukterų.
14 Taigi iš viso Kenanas gyveno
devynis šimtus dešimt metų.
Tada jis mirė.

15 Mahalalelis buvo šešias-
dešimt penkerių metų, kai jam
gimė Jaredas. 16 Jaredui gimus,

šat – žodžių žaismas su *Šet{u}*. *Enošas:* hebrajiškai *Adomo* (žmogaus) sinonimas. *Tuo metu ... VIEŠPATIES, t. y. Jahvės, vardu:* žmonės pradėjo šauktis Dievo Jo apreikštu asmenišku vardu. Seniausias Penkiaknygės šaltinis, vadinamas jahvistiniu, vartoja Jahvės vardą (mūsų verčiamą ir rašomą didžiosiomis raidėmis VIEŠPATS) prieš Mozės laikus. Kitas senas šaltinis – elohistinis (vartoja žodį *ēlōhim – Dievas* vietoj Jahvės prieš Mozės laikotarpį) laiko Mozę pirmuoju žmogumi, kuris šaukėsi Dievo VIEŠPATIES vardu. Žr. Iš 3, 13–14.

5, 1–32: Nors šis skyrius ir priklauso gana vėlyvam Penkiaknygės šaltiniui – VI a. prieš Kristų kunigiškajam autoriui – jo turinį sudaro pernelyg senas Babilonijos – šumerų ir hebrajų – istorijos kraitis. Jo pagrindinis tikslas yra sujungti kartas tarp Adomo ir Abraomo (žr. Pr 11, 10–26). Adomo palikuonių kilmė siejama su Setu, bet keletas vardų Kaino kartų sąraše turi tuos pačius arba bent panašius vardus (žr. Pr 4, 17–26). Pernelyg ilga šių dešimties protėvių gyvenimo trukmė nėra istoriška, bet turi teologinę reikšmę. Ir babiloniečiai turi sąrašą dešimties karalių, valdžiusių prieš tvaną, kurių gyvenimo trukmė nepaprastai ilga.

Mahalalelis gyveno aštuonis
šimtus trisdešimt metų ir jam
gimė sūnų bei dukterų. 17 Taigi
iš viso Mahalalelis gyveno
aštuonis šimtus devynias-
dešimt penkerius metus. Tada
jis mirė.
18 Jaredas buvo šimto še-
šiasdešimt dvejų metų, kai
jam gimė Enochas. 19 Enochui
gimus, Jaredas gyveno aštuo-
nis šimtus metų ir jam gimė
sūnų bei dukterų. 20 Taigi iš vi-
so Jaredas gyveno devynis šim-
tus šešiasdešimt dvejus metus.
Tada jis mirė.
21 Enochas buvo šešiasde-
šimt penkerių metų, kai jam
gimė Metušelahas. 22 Metu-
šelahui gimus, Enochas ėjo su
Dievu tris šimtus metų ir jam
gimė sūnų bei dukterų 23 Taigi
iš viso Enochas gyveno tris
šimtus šešiasdešimt penke-
rius metus. 24 Enochas ėjo su
Dievu.* Paskui jo nebebuvo, nes
Dievas jį pasiėmė.
25 Metušelahas buvo šimto
aštuoniasdešimt septynerių
metų, kai jam gimė Lamechas.
26 Lamechui gimus, Metušela-
has gyveno septynis šimtus
aštuoniasdešimt dvejus metus
ir jam gimė sūnų bei dukterų.
27 Taigi iš viso Metušelahas
gyveno devynis šimtus šešias-
dešimt devynerius metus. Ta-
da jis mirė.
28 Lamechas buvo šimto aš-
tuoniasdešimt dvejų metų, kai
jam gimė sūnus. 29 Jis pavadi-
no jį Nojumi,* tardamas: „Iš tos
pačios žemės, kurią VIEŠPATS
prakeikė, šis atneš mums at-
gaivos nuo mūsų darbų ir mū-
sų rankų triūso.“ 30 Nojui gi-
mus, Lamechas gyveno penkis
šimtus devyniasdešimt penke-
rius metus ir jam gimė sūnų
bei dukterų. 31 Taigi iš viso La-
mechas gyveno septynis šimtus
septyniasdešimt septynerius
metus. Tada jis mirė.
32 Nojus buvo penkių šimtų
metų, kai jam gimė Šemas,
Hamas ir Jafetas.

Pasakojimo apie Tvaną įžanga

6 1* Kai žemėje žmonės pra-
dėjo daugėti ir jiems gimė

5, 24: Užuot įprastai pasakius: *Paskui jis mirė,* skaitome: *Enochas ėjo su Dievu.* Nuoroda, kad Enochas nemirė, bet kaip Elijas buvo paimtas gyvas į Dievo buveinę (žr. 2 Kar 11–12).

5, 29: Nojaus vardas hebrajiškame tekste sudaro žodžių žaismą: daiktavardis *Noah* – atgaiva, paguoda – ir *jenahamenu* – atneš mums atgaivą. Žodžių žaismas susieja ir bausmę, Dievo uždėtą žemei už žmogaus nuodėmę (žr. Pr 3, 17–19), ir Nojaus sėkmę žemdirbystėje, ypač veisiant vynuogynus vynui daryti (žr. Pr 9, 20–21).

6, 1–4: Atrodo, kad šis tekstas yra senos legendos nuotrupa, pasiskolinta iš senovės mitologijos. Įkvėptasis autorius įterpia jį į savo pasakojimą ne tik norėdamas papasakoti apie priešistorinius Palestinos milžinus, kuriuos izraeliečiai vadino *nefilim,* bet ir kaip pasakojimo apie tvano priežastį įžangą – nuolat didėjantį žmonijos nedorumą.

dukterys, 2 Dievo sūnūs,* žiū-
rėdami į jas, matė, kokios jos
buvo gražios, ir ėmė iš jų sau
žmonomis tas, kurios jiems pa-
tiko. 3 Tuomet VIEŠPATS tarė:
„Mano dvasia* nepasiliks am-
žinai žmoguje, nes jis yra ir kū-
nas. Tebūna jų dienos šimtas
dvidešimt metų." 4 Tomis die-
nomis, – kaip ir vėliau,* – kai
Dievo sūnūs susijungė su žmo-
nių dukterimis, žemėje pasiro-
dė milžinai. Jie buvo senovės
galiūnai, garsūs vyrai.

Pasakojimas apie Tvaną

5* VIEŠPATS matė, koks dide-
lis buvo žmonių nedorumas že-
mėje ir kaip kiekvienas užmo-
jis, sumanytas jų širdyse, linko
visą laiką tik į pikta. 6 Ir VIEŠ-
PATS gailėjosi sukūręs žmogų
žemėje, ir jam gėlė širdį. 7 VIEŠ-
PATS tarė: „Nušluosiu nuo že-
mės veido žmones, kuriuos
sukūriau, – žmones drauge su
gyvuliais, ropliais ir padangių
paukščiais, nes gailiuosi juos
padaręs." 8 Bet Nojus rado *ma-*
lonę Dievo akyse.

9 Tokie yra Nojaus palikuonys.
Nojus buvo teisus vyras, savo
kartoje be dėmės, nes Nojus ėjo
su Dievu. 10 Nojui gimė trys sū-
nūs: Šemas, Hamas ir Jafetas.

11 Betgi Dievo akyse žemė
buvo sugedusi ir pilna smurto.
12 Dievas matė, kad žemė buvo
sugedusi, nes visi marieji buvo
sudarkę savo kelius žemėje.
13 Tuomet Dievas tarė Nojui:
„Aš nusprendžiau padaryti ga-
lą visiems mariesiems, nes per
juos žemė prisipildė smurto, –
tikėk manimi, sunaikinsiu juos
drauge su žeme. 14 Statyk sau
arką iš gofero* medžių, pada-
ryk arkoje perdaras ir užglais-
tyk ją iš vidaus ir iš lauko der-

6, 2: *Dievo sūnūs:* pažodžiui *dievų sūnūs,* t. y. dangiškosios būtybės mitologijoje.

6, 3: *Mano dvasia:* gyvybės alsavimas, apie kurį kalbama Pr 2, 7. *Jo dienos... metai:* turbūt laiko tarpas prieš žmonijos sunaikinimą tvanu, o ne pavienio žmogaus gyvenimo trukmė ateityje.

6, 4: *Kaip ir vėliau:* pasak Sk 13, 33, kai izraeliečiai veržėsi į Palestiną ir rado ten aukštus vietinius *anakim* – milžinus, juos tapatino su nefilimais. Žr. Įst 2, 10–11. Turbūt milžiniškų akmenų statiniai Palestinoje buvo priskirti milžinų rasei, kuriai, ateivių manymu, priklausė antžmogiška, pusiau dieviška jėga. *Senovės galiūnai:* legendiniai senovės mitologijos asmenys.

6, 5 – 8, 22: Pasakojimas apie tvaną supintas iš dviejų atskirų šaltinių – jahvistinio (J) ir kunigiškojo (P). Užtat jame yra pasikartojimų (pvz., Pr 6, 13–22/J ir 7, 1–5/P), prieštaravimų (pvz., kalbant apie įvairių gyvulių, paimtų į arką, skaičių – Pr 6, 19–20; 7, 14–16/P ir 7, 2–3/J; kalbant apie tvano trukmę – 8, 3–5. 13–14/P ir 7, 4. 10. 12. 17b; 8, 6. 10. 12/J). Abu šaltiniai – jahvistinis ir kunigiškasis remiasi senoviniu Mesopotamijos tvano pasakojimu, išsaugotu Gilgamešo epo vienuoliktoje lentelėje. Pastarasis kai kuriais požvilgiais yra pernelyg panašus į Šventojo Rašto pasakojimą, bet kai kuriais – perdėm skirtingas.

6, 14: ... *iš gofero medžių:* nežinomas medis, tik vieną kartą minimas Šventajame Rašte. *Goferas* yra tik jo hebrajiškas pavadinimas.

va. [15*] Šitokią ją padirbsi: ar-
kos ilgis bus trys šimtai uolek-
čių, jos plotis penkiasdešimt
uolekčių ir aukštis trisdešimt
uolekčių. [16] Padaryk stoglangį*
arkai ir užbaik arką vienu uo-
lekčiu viršum jo. Įtaisyk arkos
šone angą ir pastatyk arką su
žemutiniu, antruoju ir trečiuo-
ju deniu. [17] Tikėk manimi, už-
liesiu tvanu – vandenimis – že-
mę po dangumi sunaikinti
visiems mariesiems, turin-
tiems gyvybės alsavimą. Visa,
kas žemėje, pražus. [18] Bet su
tavimi sudarysiu sandorą, – tu,
tavo sūnus, tavo žmona ir tavo
sūnų žmonos įeisite į arką. [19] O
iš visų gyvūnų, visų mariųjų,
įvesk į arką po du – patiną ir
patelę, kad jie išliktų gyvi
drauge su tavimi. [20] Iš paukš-
čių pagal jų rūšį, gyvulių pagal
jų rūšį, visų žemės roplių pagal
jų rūšį, – iš visų po du įeis su
tavimi, kad išliktų gyvi. [21] Taip
pat apsirūpink įvairiu maistu,
tinkamu valgyti, ir jį sukrauk,
kad būtų maisto atsargų tau
ir jiems.“

[22] Nojus tai padarė. Kaip
Dievas buvo jam įsakęs, jis
taip ir padarė.

7 [1] Tuomet VIEŠPATS tarė
Nojui: „Eik į arką su visa
savo šeima, nes iš šios kartos
tik tave vieną radau teisų savo
akivaizdoje. [2] Paimk su savimi
po septynias poras visų švarių-
jų* gyvulių, patinus ir pateles,
o visų nešvariųjų* gyvulių po
vieną porą, patiną ir patelę.
[3] Taip pat po septynias poras
padangių paukščių, patinus ir
pateles, kad išliktų jų rūšis gy-
va visoje žemėje. [4] Juk už sep-
tyneto dienų siųsiu žemėn lie-
tų keturiasdešimt dienų bei
keturiasdešimt naktų ir visus
gyvūnus, kuriuos padariau, nu-
šluosiu nuo žemės veido.“ [5] Ir
Nojus taip padarė, kaip Dievas
buvo jam įsakęs.

[6] Nojus buvo šešių šimtų me-
tų, kai atėjo tvanas ir vandenys
užliejo žemę. [7] Tuomet Nojus
drauge su savo sūnumis, savo
žmona ir savo sūnų žmonomis
įėjo į arką išsigelbėti nuo tvano
vandenų. [8] Iš švariųjų gyvulių
ir gyvulių, kurie yra nešvarūs,
paukščių ir visų žemės roplių,
[9] po du, patinas ir patelė, įėjo į
arką drauge su Nojumi, kaip
Dievas buvo Nojui įsakęs. [10] Po

6, 15: Nojaus arkos matmenys buvo maždaug 156 m ilgio, 26 m pločio, ir 16 m aukščio. Gilgamešo epo pasakojime arka buvo kubo formos: ilgis, plotis ir aukštis buvo 120 uolekčių – apie 60 m.

6, 16: *Stoglangis:* hebrajiškas žodis *sohar* tik vieną kartą tepasirodo Šventajame Rašte ir verčiamas *stoglangis* arba *stogas.* Turbūt juo ženklinama atvira vieta prie pat arkos viršaus orui ir šviesai įleisti.

7, 2: Gyvulių skirstymas į švarius ir nešvarius rėmėsi ne jų prigimtimi, bet jų tinkamumu aukoms. Atrodo, kad gyvuliai, kuriuos pagonys aukodavo kaip atnašas stabų garbinimo apeigose, buvo laikomi nešvariais, t. y. netinkami kaip atnašos Viešpačiui pagarbinti.

septynių dienų žemė aptvino
vandenimis.
[11] Šešišimtaisiais Nojaus gy-
venimo metais, antrą mėnesį,
septynioliktą mėnesio dieną, –
tą dieną prasiveržė visi didžio-
sios bedugnės* šaltiniai ir at-
sivėrė visi dangaus skliauto
šliuzų vartai. [12] Lietus pylė ant
žemės keturiasdešimt dienų ir
keturiasdešimt naktų. [13] Tą
pačią dieną Nojus drauge su sa-
vo sūnumis – Šemu, Hamu ir
Jafetu, su savo žmona ir trimis
sūnų žmonomis įėjo į arką, –
[14] jie ir visi visų rūšių žvėrys,
visi visų rūšių galvijai, visi vi-
sų rūšių žemės ropliai ir visi
visų rūšių paukščiai – visi paukš-
čiai ir visi sparnuočiai. [15] Poros
visų mariųjų, turinčių gyvybės
alsavimą, įėjo į arką su Noju-
mi. [16] Įėjusieji buvo visų marių-
jų patinas ir patelė. Jie įėjo,
kaip Dievas buvo Nojui įsa-
kęs.

Tuomet VIEŠPATS jį uždarė
iš lauko.

[17] Tvanas žemėje tęsėsi ke-
turiasdešimt dienų. Vandenų
daugėjo ir taip iškėlė arką, kad
ji pakilo nuo žemės. [18] Vande-
nys žemėje labai patvino ir pa-
daugėjo, o arka plūduriavo ant
vandenų. [19] Aukščiau ir aukš-
čiau ant žemės kilo vandenys,
kol visi aukščiausi kalnai vi-
sur po dangumi liko apsemti.
[20] Penkiolika uolekčių aukščiau
pritvino vandenų virš apsem-
tų kalnų. [21] Ir visi marieji, kru-
tėję žemėje, žuvo – paukščiai,
galvijai, žvėrys, visi gyvūnai,
knibždantys žemėje, taip pat
ir visi žmonės. [22] Sausumoje vi-
si, turėję gyvybės alsavimą no-
simi, mirė. [23] Jis nušlavė nuo
žemės visus gyvūnus – ir žmo-
nes, ir gyvulius, ir roplius, ir pa-
dangių paukščius. Visi buvo
nušluoti nuo žemės. Tik Nojus
buvo paliktas ir tie, kurie buvo
su juo arkoje.

[24]* Vandenys aptvindę žemę
laikėsi šimtą penkiasdešimt
dienų.

8 [1] Tuomet Dievas atsimi-
nė Nojų ir visus žvėris, ir
visus galvijus, esančius su juo
arkoje. Dievas pasiuntė vėją
pūsti virš žemės, ir vandenys
atslūgo. [2] Bedugnės šaltiniai ir
dangaus skliauto šliuzų vartai
buvo uždaryti, liūtis iš dangaus
buvo sulaikyta, [3] ir vandenys
pamažu traukėsi nuo žemės.
Praslinkus šimtui penkiasde-
šimčiai dienų, vandenys buvo
taip nusekę, [4] kad septintą mė-
nesį, septynioliktą mėnesio
dieną, arka sustojo Ararato
kalnuose. [5] O vandenys vis la-
biau ir labiau seko iki dešimto
mėnesio. Dešimtą mėnesį, pir-
mą mėnesio dieną, pasirodė
kalnų viršūnės.

7, 11: *Bedugnė:* požeminis okeanas – vandenys. Žr. Pr 1, 2 paaiškinimą.

7, 24:Ši eilutė priklauso 7 skyriui, bet jos turinys yra 8 skyriaus įžanga.

[6]* Praslinkus keturiasdešim-
čiai dienų, Nojus atidarė arkos
langą, kurį buvo įtaisęs, [7] ir iš-
leido varną. Jis skraidžiojo šen
ir ten, laukdamas, kol žemėje
išdžiūvo vandenys. [8] Tuomet
Nojus išleido iš arkos balandį
pažiūrėti, ar vandenys buvo nu-
sekę nuo žemės veido. [9] O ba-
landis negalėjo rasti vietos sau
kojoms pailsėti ir sugrįžo pas
jį į arką, nes vandenys dar te-
bebuvo ant visos žemės veido.
Jis ištiesė ranką, paėmė balan-
dį ir įkėlė į savo arką. [10] Palau-
kęs dar septynias dienas, jis vėl
išleido iš arkos balandį. [11] Va-
karo metu balandis sugrįžo pas
jį, ir štai jo snape buvo nuskin-
tas alyvmedžio lapas! Nojus
nūn žinojo, kad vandenys žemė-
je jau buvo nusekę. [12] Tuomet
jis palaukė kitas septynias
dienas ir vėl išleido balandį. Šį
kartą tasai pas jį nebesugrįžo.
[13] Šeši šimtai pirmaisiais
metais, pirmą mėnesį, pirmojo
mėnesio pirmą dieną, vande-
nys pradėjo sekti žemėje. No-
jus nuėmė arkos dangą, apsi-
žvalgė ir pamatė, kad žemės
veidas džiūvo. [14] Antrą mėnesį,
dvidešimt septintą mėnesio
dieną, žemė buvo sausa. [15] Tuo-
met Dievas tarė Nojui: [16] „Eik
iš arkos drauge su savo žmo-
na, savo sūnumis ir savo sūnų
žmonomis. [17] Išlaipink kartu
su savimi visus su tavimi esan-
čius gyvūnus, visus mariuosius:
paukščius, gyvulius ir visus že-
mės roplius. Teužplūsta jie že-
mę, tebūna vaisingi ir tesidau-
gina žemėje.“ [18] Išėjo tat Nojus
drauge su sūnumis ir savo žmo-
na bei savo sūnų žmonomis.
[19] Visi gyvuliai, visi ropliai ir visi
paukščiai – visa, kas juda že-
mėje, išėjo iš arkos šeimomis.
[20] Tuomet Nojus pastatė
VIEŠPAČIUI aukurą ir, parinkęs
iš visų švariųjų gyvulių ir visų
švariųjų paukščių, paaukojo
ant aukuro deginamąsias au-
kas. [21] Kai VIEŠPATS užuodė
malonų kvapą, VIEŠPATS sau
tarė: „Niekad daugiau nebe-
pasmerksiu žemės už žmonių
kaltes, nes žmogaus širdies
polinkiai yra pikti nuo pat jau-
nystės.* Niekad daugiau nebe-
naikinsiu visų gyvūnų, kaip esu
padaręs.

[22] Ligi tik žemė tvers,
sėja ir pjūtis,
šaltis ir šiluma,
vasara ir žiema,
diena ir naktis nesiliaus.“

8, 6: Jahvistiniame šaltinio originale, iš kurio šis tekstas paimtas, keturiasdešimt dienų yra paties tvano trukmė (žr. Pr 7, 4. 17), tačiau dabartiniame kontekste keturiasdešimt dienų turi ryšį su laikotarpiu po datos, duotos iš kunigiškojo šaltinio 5 eilutėje.

8, 21: *... širdies polinkiai... nuo jaunystės: širdis* Šventajame Rašte yra mąstymo ir nuosprendžio vieta ir ištaka. Žmogus, pasak Šventojo Rašto, galvoja ir apsisprendžia širdimi. *Jaunystė* – žmonijos ir pavienio žmogaus.

Dievo Sandora su Nojumi

9 [1] Dievas palaimino Nojų
bei jo sūnus ir jiems tarė
„Būkite vaisingi ir dauginki-
tės, pripildykite žemę. [2] Bijos
jūsų ir drebės prieš jus visi že-
mės gyvuliai, visi padangių
paukščiai – visa, kas juda žemė-
je, ir visos jūros žuvys. Į jūsų
rankas jie yra atiduoti. [3] Kas
juda ir yra gyva, bus jums mais-
tui. Duodu juos visus jums, ly-
giai kaip daviau jums žaliuo-
sius augalus.* [4] Tiktai mėsos su
jos gyvybe, su krauju joje, ne-
valgysite. [5] Taip pat ir už jūsų
kraują, jūsų gyvybę* reikalau-
siu atsiskaityti: iš kiekvieno
gyvulio to reikalausiu ir iš žmo-
nių – iš kiekvieno už artimo
kraują – reikalausiu atsiskai-
tyti už žmogaus gyvybę.

[6] Kas išlieja žmogaus kraują,
to asmens kraują taip pat
išlies žmogus,
nes pagal savo paveikslą
Dievas sukūrė žmogų.
[7] O jūs būkite vaisingi ir
dauginkitės,
daugėkite žemėje ir ją
užvaldykite!“

[8] Tuomet Dievas tarė Nojui
ir su juo buvusiems sūnums:
[9] „Štai aš sudarau savo sando-
rą su jumis ir jūsų būsimais
palikuonimis, [10] su visais gyvū-
nais, esančiais su jumis, –
paukščiais, galvijais ir visais
su jumis buvusiais žemės gy-
vuliais, kurie tik išėjo iš arkos.
[11] Aš palaikysiu savo sandorą
su jumis: niekad daugiau visi
marieji gyvūnai nebus tvano
vandenų išnaikinti, niekad
daugiau nebus tvano žemei nu-
niokoti. [12] Ir šis, – Dievas pri-
dėjo, – bus ženklas, kurį aš
duodu visiems amžiams, mano
sandoros tarp manęs ir jūsų bei
visų su jumis esančių gyvūnų.
[13] Savo lanką padėjau į debe-
sis, ir jis bus ženklas sandoros
tarp manęs ir žemės. [14] Kai su-
pūsiu viršum žemės debesis ir
pasirodys debesyje mano lan-
kas, [15] aš atsiminsiu savo san-
dorą, kuri yra tarp manęs ir jū-
sų bei visų mariųjų gyvūnų, ir
vandenys niekad daugiau ne-
taps tvanu visiems mariesiems
sunaikinti. [16] Kai lankas bus
debesyje, aš į jį pažvelgsiu ir
atsiminsiu sandorą tarp Die-
vo ir visų gyvūnų – visų žemėje
esančių mariųjų.“ [17] Dievas pa-
sakė Nojui: „Tai bus ženklas
sandoros, kurią sudariau tarp
savęs ir visų žemėje esančių
mariųjų.“

9, 3: Prieštvaniniai gyvūnai, įskaitant žmogų, vaizduojami vegetarais (žr. Pr 1, 29–30). Jie tapę mėsėdžiais tik po tvano.

9, 5: ... *gyvybę:* kadangi gyvūnas dvesia, o žmogus miršta, kai nerenka savo kraujo, kraujas buvo laikomas gyvybe, užtat šventu dalyku. Nors draudimas valgyti mėsą su krauju joje bemaž sutampa su Mozės Įstatymo apeiginiais nuostatais, žydai laikė jį galiojančiu visiems žmonėms, nes buvo duotas Nojui, naujajam žmonijos protėviui. Pirmieji krikščionys kurį laiką jo laikėsi (žr. Apd 15, 20. 29).

Nojus ir jo sūnūs

[18]* Nojaus sūnūs, išėjusieji iš
arkos, buvo Šemas, Hamas ir
Jafetas. Hamas buvo Kanaa-
no tėvas. [19] Tie trys buvo No-
jaus sūnūs, ir iš jų buvo ap-
gyvendinta visa žemė.
[20] Nojus, žemės artojas, buvo
pirmasis, kuris įsiveisė vynuo-
gyną. [21] Jis gėrė vyno, pasigėrė
ir gulėjo nuogas savo palapi-
nėje. [22] Hamas, Kanaano tėvas,
pamatė savo tėvo nuogumą ir
papasakojo savo dviem bro-
liams lauke. [23] Tuomet Šemas
ir Jafetas paėmė drabužį, už-
sidėjo jį ant abiejų pečių ir,
eidami atbulomis, uždengė sa-
vo tėvo nuogumą. Kadangi jų
veidai buvo nugręžti į kitą pu-
sę, nuogo savo tėvo jie nematė.
[24] Kai Nojus išsiblaivė nuo vy-
no ir sužinojo, ką jo jauniau-
sias sūnus buvo jam padaręs,
[25] jis tarė:

„Tebūna prakeiktas
Kanaanas!
Jis bus žemiausias vergas
savo broliams."
[26]* Ir pridėjo:
„Šlovė VIEŠPAČIUI,
Šemo Dievui!
Tebūna Kanaanas jiems
vergas!
[27]* Tepadaro Dievas vietos
Jafetui,
teleidžia jam gyventi Šemo
palapinėse,
o Kanaanas tebūna jų vergas."
[28] Po tvano Nojus gyveno tris
šimtus penkiasdešimt metų.
[29] Iš viso Nojus gyveno devy-
nis šimtus penkiasdešimt me-
tų. Tada jis mirė.

Tautų sąrašas*

10 [1] Tie yra palikuonys
Nojaus sūnų – Šemo,
Hamo ir Jafeto: vaikai jiems
gimė po tvano. [2] Jafeto palikuo-

9, 18–27: Šis pasakojimas, regis, yra sudėtas iš ankstesnių šaltinių. Viename buvo kaltas Hamas, tuo tarpu kitame – Kanaanas. Pasakojimo tikslas buvo pateisinti, kodėl izraeliečiai užėmė Kanaaną ir pavergė kanaaniečius už jų nedoras lytines apeigas religijoje.

9, 26: Turbūt originale buvo skaitoma: *Tebūna Šemas VIEŠPATIES laiminamas...* , nes tai labiau atitiktų kontekstą.

9, 27: Hebrajiškame tekste yra žodžių žaismas: *japt* – tepadaro... vietos ir *Jepet* – Jafetas.

10, 1–32: Šis skyrius apima pernelyg išsamų įvairių senovės izraeliečiams žinomų tautų sąrašą. Jo reikšmė yra teologinė, nes pabrėžia bendrą žmonijos ištaką ir vienybę. Ryšiai tarp tautų yra iš dalies kalbinio pobūdžio, iš dalies geografiniai ir iš dalies politiniai, pagal kalbas, kraštus ir tautas (žr. 31 eilutę). Apskritai Jafeto palikuonys yra indoeuropiečių tautos į šiaurę ir į vakarus nuo Mesopotamijos ir Sirijos (2–5 eilutė); Hamo palikuonys – hamitų kalbomis kalbančios šiaurinės Afrikos tautos (6–20 eilutė); Šemo palikuonys semitų kalbomis kalbančios Mesopotamijos, Sirijos ir Arabijos tautos (21–31 eilutė). Bet yra ir daug išimčių, pavyzdžiui, semitų kalba kalbančios Kanaano tautos laikomos Hamo palikuonimis, nes tuo metu jas valdė hamitiškas Egiptas (6. 15–19 eilutė). Šis skyrius yra supintas iš jahvistinio šaltinio (žr. 8–19. 21. 24–30 eilutę) ir kunigiškojo šaltinio

nys: Gomeras,* Magogas, Ma-
dajis,* Javanas,* Tubalas, Me-
šechas ir Tyras. 3 Gomero pali-
kuonys: Aškenazas,* Rifatas ir
Togarma. 4 Javano palikuonys:
Elišas,* Taršišas, Kitimai* ir
Rodanimai.* 5 Iš jų išsklido sa-
lų tautos. {Tie yra Jafeto pali-
kuonys} jų kraštuose, su jų pa-
čių kalba pagal jų šeimas ir
tautas.
6 Hamo palikuonys: Kušas,*
Egiptas, Putas* ir Kanaanas.
7 Kušo palikuonys: Seba, Havi-
la, Sabta, Raama ir Sabteka.
Raamos palikuonys: Šeba ir
Dedanas. 8 Kušui* gimė Nim-
rodas,* pirmasis galiūnas že-
mėje. 9 VIEŠPATIES malone jis
buvo galingas medžiotojas, dėl
to ir sakoma: „Kaip Nimrodas
VIEŠPATIES malone galingas
medžiotojas.“ 10 Jo karalystės
pradžia buvo Babilonas, Ere-
chas ir Akadas – miestai Šina-
ro* krašte. 11 Iš to krašto jis išėjo
į Asiriją, kur pastatė Ninevę,
Rehobot-Irą,* Kalahą* 12 bei Re-
seną tarp Ninevės ir Kalaho.
Pastarasis miestas buvo sos-
tinė. 13 Egiptui gimė ludimai,
anamimai, lehabimai, naftuhi-
mai, 14 patrusimai,* kasluhimai
ir kaftorimai. * Iš pastarųjų ki-
lo filistinai.
15 Kanaanui gimė Sidonas, jo
pirmagimis, ir Hetas;* 16 taip
pat jebusitai, amoriečiai, gir-
gašitai, 17 hivitai, arkitai, sini-
tai, 18 arvaditai, zemaritai ir
hamatitai. Tada kanaaniečių
klanai pasklido. 19 Kanaaniečių
žemė driekėsi nuo Sidono Ge-
raro kryptimi iki pat Gazos, o
Sodomos, Gomoros, Admos ir
Zebojimų kryptimi iki pat La-
šos.* 20 Tie yra Hamo palikuo-
nys pagal jų šeimas ir kalbas,
pagal jų kraštus ir tautas.

(žr. 1–7. 20. 22–23. 31–32). Jahvistinio šaltinio data – maždaug 950 m. prieš Kristų, o kunigiškojo – VI prieškristinis amžius. Turint tai omenyje, lengva suprasti, kodėl kai kurios Arabijos gentys yra ir Hamo (žr. 7 eilutę), ir Semo (žr. 26–27 eilutę) tautų šeimose.

10, 2: *Gomeras:* mitologinė cimerų tauta, gyvenanti tolimoje miglos ir tamsos karalystėje; *Madajis:* medų tauta; *Javanas:* graikai.

10, 3: *Aškenazas:* skitai.

10, 4: *Elišas:* Kipras; *Kitimai:* dalis Kipro gyventojų; *Rodanimai:* Rodoso salos gyventojai.

10, 6: *Kušas:* šventraštinė Etiopija, šiuolaikinė Nubija; *Putas:* arba Puntas rytinėje Afrikoje, arba Libija.

10, 8: *Kušas:* šiame tekste – kasitų tauta ir karalystė. Žr. Pr 2, 10–14 paaiškinimą. *Nimrodas:* turbūt Tukulti-Ninurta, asiras Babilonijos nugalėtojas ir garsus miestų statytojas (XIII a. prieš Kristų).

10, 10: *Šinaras:* senoji Šumerija pietinėje Mesopotamijoje.

10, 11: *Rehobot-Iras:* pažodžiui: *miestas su plačiomis gatvėmis* turbūt yra Ninevės epitetas, o ne kito miesto vardas. Žr. Jon 3, 3, *Kalahas:* asiriškai Kalhu, Asirijos sostinė IX a. prieš Kristų.

10, 14: *patrusimai:* pietinio Egipto gyventojai. Žr. Iz 11, 11; Jer 44, 1; Ez 29, 14; 30, 14, *Kaftorimai:* Kretos gyventojai, nes Kaftoras buvo filistinų kilmės vieta. Žr. Įst 2, 23; Am 9, 7; Jer 47, 4.

10, 15 : *Hetas:* hetitai, Žr. Pr 23, 3 paaiškinimą.

10, 19: *Laša:* turbūt *Bela.* Žr. Pr 14, 2.

21 Taip pat ir Šemui, visų
Ebero vaikų protėviui ir vyres-
niam Jafeto broliui, gimė vai-
kų. 22 Šemo palikuonys: Ela-
mas, Ašūras, Arpachsadas,
Ludas ir Aramas. 23 Aramo pa-
likuonys: Uzas, Hulas, Geteras
ir Mašas. 24 Arpachsadui gimė
Šelahas ir Šelahui gimė Ebe-
ras. 25 Eberui gimė du sūnūs:
pirmojo vardas buvo Pelegas,
nes jo dienomis buvo padalyta
žemė,* o jo brolio vardas buvo
Joktanas. 26 Joktanui gimė Al-
modadas, Šalefas, Hazarma-
vetas, Jerahas, 27 Hadoramas,
Uzalas, Dikla, 28 Obalas, Abi-
maelis, Šeba, 29 Ofyras, Havila
ir Jobabas. Tie visi buvo Jok-
tano palikuonys. 30 Jų gy-
venvietės driekėsi nuo Mešos
iki pat Sefaro, iki kalnų kraš-
to rytuose. 31 Tie yra Šemo pa-
likuonys pagal jų šeimas ir
kalbas, pagal jų kraštus ir
tautas.
32 Šios yra Nojaus sūnų šei-
mos, pagal jų kilmę ir tautas.
Po tvano iš jų tautos pasklido
visur žemėje.

Babelio bokštas

11 1* Visa žemė turėjo vie-
ną kalbą ir tuos pačius
žodžius. 2 Kai žmonės kėlėsi iš
rytų, jie rado slėnį Šinaro* kraš-
te ir ten įsikūrė. 3 Vieni kitiems
sakė: „Eime, pasidirbkime ply-
tų ir jas išdekime.“ – Vietoj ak-
mens jie naudojo plytas, o vietoj
kalkių – bitumą. 4 „Eime – jie
sakė, – pasistatykime miestą
ir bokštą* su dangų siekiančia
viršūne ir pasidarykime sau
vardą, kad nebūtume išblašky-
ti po visą žemės veidą.“
5 O VIEŠPATS nužengė pa-
matyti miesto ir bokšto, kurį
mirtingieji buvo pastatę. 6 Ir
VIEŠPATS tarė: „Štai! Jie yra
viena tauta ir visi kalba ta pa-
čia kalba. Tai yra tik jų užsi-
manymų pradžia! Ką tik jie už-
simos daryti, nieko nebus jiems
negalimo! 7 Eime, nuženkime
ir sumaišykime jų kalbą, kad
nebesuprastų, ką sako vienas
kitam.“ 8 Taip tat VIEŠPATS iš-
sklaidė juos iš ten visur po že-
mės veidą, ir jie metė statę
miestą. 9 Todėl jis buvo pava-

10, 25: Hebrajiškame tekste yra žodžių žaismas: *Peleg* ir *niplega* – buvo padalyta.

11, 1–9: Šį pasakojimą, paremtą pasakojimais apie Babilonijos šventyklų bokštus – zikuratus, įkvėptasis autorius panaudoja pavaizduoti didėjančiam žmogaus nedorumui, besireiškiančiam įžūliomis pastangomis sukurti miestų kultūrą be Dievo. Be to, pasakojimas vaizdžiai paaiškina kalbų įvairovę žemėje ir Babilono miesto vardą.

11, 2: *Šinaras:* žr. Pr 10, 10 paaiškinimą.

11, 4: *Bokštas su dangų siekiančia viršūne:* tiesioginė užuomina apie pagrindinį Babilono zikuratą – *E-sag-ila (Namas, keliantis aukštai savo galvą).* Babilonijos zikuratai buvo ankstyviausi dangoraižiai.

11, 9: *Babelis:* hebrajiškas Babilono vardas; *Bab-ili* reiškia *dievų vartai.* Hebrajiškas žodis *balal – jis (Dievas) sumaišė* panašiai skamba.

dintas Babeliu,* nes ten VIEŠ-
PATS sumaišė visos žemės kal-
bą ir iš ten VIEŠPATS išsklaidė
juos po visą žemės veidą.

Žmonijos kartos nuo Šemo iki Abraomo

10* Šie yra Šemo palikuonys:
Šemas buvo šimto metų, kai
jam praėjus dvejiems metams
po tvano, gimė Arpachsadas.
11 Arpachsadui gimus, Šemas
gyveno penkis šimtus metų ir
turėjo kitų sūnų bei dukterų.
12* Arpachsadas buvo trisde-
šimtpenkerių metų, kai jam gi-
mė Šelahas. 13 Šelahui gimus,
Arpachsadas gyveno keturis
šimtus trejus metus ir turėjo
kitų sūnų bei dukterų.
14 Šelahas buvo trisdešim-
ties metų, kai jam gimė Ebe-
ras. 15 Eberui gimus, Šelahas
gyveno keturis šimtus trejus
metus ir turėjo kitų sūnų bei
dukterų.
16 Eberas* buvo trisdešimt
ketverių metų, kai jam gimė
Pelegas. 17 Pelegui gimus, Ebe-
ras gyveno keturis šimtus
trisdešimt metų ir turėjo kitų
sūnų bei dukterų.
18 Pelegas buvo trisdešim-
ties metų, kai jam gimė Reu'as.
19 Reu'ui gimus, Pelegas gyve-
no du šimtus devynerius me-
tus ir turėjo kitų sūnų bei duk-
terų.
20 Reu'as buvo trisdešimt
dvejų metų, kai jam gimė Se-
rugas. 21 Serugui gimus, Reu'as
gyveno du šimtus septynerius
metus ir turėjo kitų sūnų bei
dukterų.
22 Serugas buvo trisdešim-
ties metų, kai jam gimė Naho-
ras. 23 Nahorui gimus, Serugas
gyveno du šimtus metų ir turė-
jo kitų sūnų bei dukterų.
24 Nahoras buvo dvidešimt
devynerių metų, kai jam gimė
Terahas. 25 Terahui gimus, Na-
horas gyveno šimtą devynioli-
ka metų ir turėjo kitų sūnų bei
dukterų.
26 Terahas buvo septynias-
dešimties metų, kai jam gimė
Abramas, Nahoras ir Haranas.

Teraho palikuonys

27 Šie yra Teraho palikuonys:
Terahui gimė Abramas, Na-
horas ir Haranas. O Haranui
gimė Lotas. 28 Haranas mirė

11, 10–26: Ši skyriaus dalis tęsia Pr 5, 1–32 genealogiją. Žr. Pr 5, 1–32 paaiškinimą. Nors protėvių gyvenimo trukmė šiame sąraše ir yra nepalyginti trumpesnė už protėvių prieš tvaną, bet metų skaičiai yra dirbtiniai ir neturi istorinės reikšmės. Būdinga, kad samariečių Penkiaknygė ir Septuagintos vertimas daugeliu atvejų skiriasi nuo hebrajiško teksto metų skaičiais. Skaičių reikšmė yra teologinė: kuo daugiau nuodėmės žmogaus gyvenime, tuo trumpesnė žmogaus gyvenimo trukmė.

11, 12: Graikiškoji Septuaginta įterpia Kenaną (žr. Pr 5, 9–10) tarp Arpachsado ir Šelaho. Lukas seka Septuaginta (žr. Lk 3, 36).

11, 16: *Eberas:* protėvis, davęs hebrajams, Ebero palikuonims, vardą *hebrajai.* Žr. Pr 14, 13 paaiškinimą.

savo gimtajame krašte kaldėjų
Ūre anksčiau už savo tėvą Te-
rahą.* 29 Abramas ir Nahoras
vedė. Abramo žmonos vardas
buvo Sarai, o Nahoro žmonos
vardas buvo Milka, duktė Ha-
rano, Milkos ir Iskos tėvo. 30 Sa-
rai buvo nevaisinga ir neturėjo
vaikų.
31* Terahas pasiėmė sūnų
Abramą, savo vaikaitį Lotą,
Harano sūnų, savo marčią Sa-
rai, Abramo žmoną, ir išėjo su
jais iš kaldėjų Ūro į Kanaano
kraštą. Atėję lig Harano, jie ten
apsigyveno. 32 Terahas gyveno
du šimtus penkerius metus.
Terahas mirė Harane.

B. TIKĖJIMO PROTĖVIAI

ABRAOMAS

Abraomo pašaukimas ir kelionė

12 1 VIEŠPATS tarė Ab-
raomui:

„Eik iš savo gimtojo krašto,
iš savo tėvo namų,
į kraštą, kurį tau parodysiu.
2 Padarysiu iš tavęs didelę
tautą
ir tave palaiminsiu;
išaukštinsiu tavo vardą,
ir tu būsi palaimintas.
3 Laiminsiu tave laiminančius
ir keiksiu tave keikiančius;
visos žemės gentys ras
tavyje palaiminimą.“*
4 Abramas išėjo, kaip VIEŠ-
PATS jam buvo paliepęs, ir Lo-
tas ėjo su juo. Abramas buvo
septyniasdešimt penkerių me-
tų, kai paliko Haraną. 5* Abra-
mas pasiėmė savo žmoną Sarai,
savo brolio sūnų Lotą, visus
turtus, kuriuos jie buvo sukau-
pę, ir visus asmenis, kuriuos
jie buvo Harane įsigiję. Jie lei-
dosi į Kanaano kraštą ir į Ka-
naano kraštą atkeliavo. 6 Tar-
pais sustodamas, Abramas per
Kanaano kraštą keliavo iki pat

11, 28: *Kaldėjų Ūras:* labai senas šumerų, vėliau babiloniečių, miestas pietinėje Mesopotamijoje.

11, 31: Kadangi Terahas buvo septyniasdešimties metų, kai gimė Abraomas (žr. 26 eilutę), o Abraomas buvo septyniasdešimt penkerių metų, kai paliko Haraną (žr. Pr 12, 4), Terahas gyveno Harane po Abraomo išvykimo šešiasdešimt metų. Pasak samariečių Penkiaknygės, Terahas mirė būdamas šimto keturiasdešimt penkerių metų, t. y. tais metais, kai Abraomas paliko Haraną. Šv. Steponas savo kalboje sinedrionui sako, kad Abraomas paliko Haraną *po savo tėvo mirties* (Lk 7, 4).

12, 3: ... *ras tavyje palaiminimą:* Dievo pažadas hebrajų kalba turbūt turėjo sangrąžinę prasmę, būtent: ... *laimins save per tave,* t. y. laimindami save sakys: ... *būk taip palaimintas, kaip Abraomas.* Kadangi Naujajame Testamente šis Dievo pažadas suprantamas neveikiamąja prasme (žr. Apd 3, 25; Gal 3, 8), verčiant ... *ras tavyje palaiminimą,* norima apimti abi prasmes. Panašūs ir Dievo duoti palaiminimai Izaokui (Pr 26, 4) ir Jokūbui (Pr 28, 14).

12, 5: ... *asmenis:* vergus ir išlaikytinius, buvusius plačioje Abraomo ir Saros šeimynoje. *Sarai:* pažodžiui *Mano princesė.* Vėliau Sarai vardą Dievas pakeitė į *Sara – Princesė.* Žr. Pr 18, 15. Tekste vartojame Sarai, o paaiškinimuose Sara.

Morės ąžuolo vietovės prie Se-
chemo. {Kanaaniečiai tuomet
buvo krašte.}
7 VIEŠPATS pasirodė Abramui
ir tarė: „Šį kraštą aš duosiu ta-
vo palikuonims.“ Ten Abramas
pastatė aukurą VIEŠPAČIUI,
kuris jam pasirodė. 8 Iš čia jis
pajudėjo kalnų į rytus nuo Bet-
Elio link ir pasistatė savo pala-
pinę, nuo kurios į vakarus buvo
Bet-Elis, o į rytus Ai. Ir čia pa-
statė aukurą ir vardu šaukėsi
VIEŠPATIES. 9 Tada Abramas,
tarpais sustodamas, keliavo
Negebo link.

Abraomas ir Sara Egipte

10 Krašte kilo badas. Abra-
mas kėlėsi į Egiptą gyventi
kaip ateivis, nes badas krašte
buvo nuožmus. 11 Prieš pat įė-
jimą į Egiptą jis kreipėsi į sa-
vo žmoną Sarai: „Štai žinau,
kokia tu graži moteris. 12 Egip-
tiečiai, tave pamatę, pamanys:
'Tai jo žmona'. Mane jie užmuš,
o tave paliks gyvą. 13 Prašyčiau
tad sakyti, jog esi mano sesuo,*
kad per tave man būtų gera ir
tavo dėka gyvas išlikčiau.“
14 Abramui įėjus į Egiptą,
egiptiečiai matė, kad moteris
buvo labai graži. 15 Kai ją pa-
stebėjo faraono dvariškiai, ją
labai išgyrė faraonui. Moteris
tada buvo paimta į faraono šei-
myną. 16 Per ją Abramui gerai
sekėsi. Jis įsigijo avių, jaučių,
asilų, vergų ir vergių, asilių ir
kupranugarių.*
17 Bet už Sarai, Abramo žmo-
ną, VIEŠPATS baudė faraoną ir
jo šeimyną didelėmis nelaimė-
mis. 18 Faraonas pasišaukė Ab-
ramą ir jam sakė: „Ką tu man
padarei! Kodėl man nepasakei,
kad ji tavo žmona? 19 Kodėl
man sakei: 'Ji mano sesuo'? O
dabar štai tavo žmona! Pasi-
imk ir išeik!“
20 Faraonas davė savo vy-
rams nurodymų, ką daryti, ir
jie išvarė jį drauge su žmona ir
viskuo, ką jis turėjo.

Lotas atsiskiria nuo Abraomo

13 1 Abramas drauge su
žmona ir viskuo, ką
turėjo, iš Egipto nusikėlė į Ne-
gebą. Kartu buvo ir Lotas. 2 Nūn

12, 13: ... *esi mano sesuo:* nors Abraomo melą ir sunku pateisinti, šie jo žodžiai buvo pusė tiesos. Mat Sarai iš tikrųjų buvo Abraomo giminaitė, hebrajiškai *sesuo.* Žr. Pr 20, 12. Be to, huritų visuomenėje, su kuria Abraomo klanas turėjo glaudžius ryšius Harane, vyrui buvo leista savo žmoną įteisinti kaip dukterį ir taip suteikti jai daugiau pagarbos.

12, 16: ... *kupranugarių:* Artimuosiuose Rytuose prijaukintus kupranugarius imta naudoti tik II prieškristinio tūkstantmečio gale. Taigi kupranugariai, minimi tikėjimo protėvių laikais, regis, yra anachronizmas. Žr. Pr 24, 11–64; 30, 43; 31, 17. 34; 32, 8. 16; 37, 25.

13, 9–11: Žemės pažadas, Dievo duotas Abraomui, priklausė nuo Loto – žmogaus nuosprendžio! Lotas, Moabo ir Amono tautų protėvis, pasirinko derlingąją Lygumos *žemę* prie Sodomos.

Abramas turėjo labai daug gal-
vijų, sidabro ir aukso. 3 Iš Ne-
gebo, vienur kitur sustodamas,
jis nukeliavo iki pat Bet-Elio,
tos vietos, kur iš pradžių buvo
pasistatęs palapinę tarp Bet-
Elio ir Ai, 4 – į vietą, kur anks-
čiau buvo padaręs aukurą. Čia
Abramas vardu šaukėsi VIEŠ-
PATIES. 5 Lotas, keliavęs kartu
su Abramu, taip pat turėjo avių
ir galvijų kaimenių bei palapi-
nių. 6 O kraštas negalėjo jų
abiejų, gyvenančių drauge, pa-
kelti. Jų nuosavybė buvo tokia
didelė, kad jie nebegalėjo liktis
kartu. 7 Be to, vaidai kildavo
tarp Abramo galvijų piemenų
ir Loto galvijų piemenų. Kraš-
te tuomet gyveno kanaaniečiai
ir perizitai.

8 Abramas tada tarė Lotui:
„Prašyčiau, kad nebūtų vaido
tarp manęs ir tavęs ar tarp ma-
no piemenų ir tavo piemenų,
nes esame giminaičiai. 9* Argi
ne visas kraštas prieš tave?
Prašyčiau atsiskirti nuo ma-
nęs. Jei tu eisi į kairę, aš eisiu
į dešinę, jei tu eisi į dešinę, aš
eisiu į kairę." 10 Lotas apsi-
žvalgė aplinkui ir pamatė, kad
Jordano lyguma iki pat Zoaro
buvo gerai drėkinama, – visa
kaip paties VIEŠPATIES sodas,
kaip Egipto žemė. {Tai buvo
prieš VIEŠPAČIUI sunaikinant
Sodomą ir Gomorą.

11 Lotas pasirinko visą Jor-
dano lygumą ir nusikėlė rytų
link. Taip jiedu ir atsiskyrė vie-
nas nuo kito. 12 Abramas apsi-
gyveno Kanaano krašte, o Lotas
įsikūrė tarp Lygumos miestų,
pastatydamas savo palapines
prie Sodomos. 13 O Sodomos gy-
ventojai buvo nedori ir labai
nusidėję VIEŠPAČIUI.

14 Lotui atsiskyrus, VIEŠPATS
tarė Abramui: „Nūn pakelk
akis ir pasižiūrėk nuo vietos,
kurioje stovi, į šiaurę ir į pie-
tus, į rytus ir į vakarus, 15 nes
visą kraštą, kurį matai, duo-
siu tau ir tavo palikuonims
amžinai. 16 Padarysiu tavo pa-
likuonis gausius tarsi žemės
dulkes. Jei kas galėtų suskai-
tyti žemės dulkes, tuomet ir ta-
vo palikuonys galėtų būti su-
skaityti. 17 Pakilk, pereik išilgai
ir skersai kraštą, nes jį tau
duosiu." 18 Abramas pajudino
savo palapinę, nusikėlė gyven-
ti prie Mamrės* ąžuolų, arti
Hebrono. Ten jis pastatė VIEŠ-
PAČIUI aukurą.

Keturi karaliai

14 1 Šinaro karaliaus Am-
rafelio, Elasaro kara-
liaus Arjocho, Elamo karaliaus
Chedorlaomero ir Gojimų ka-
raliaus Tidalo dienomis 2 šie
karaliai išėjo į karą su Sodo-
mos karaliumi Bera, Gomoros
karaliumi Birša, Admos ka-

13, 18: *Mamrė:* Kanaano gyvento-
jų šventa vieta. Ir nūdien čia didžiuo-
jamasi senu Abraomo ąžuolu.

raliumi Šinabu, Zebojimų ka-
raliumi Šemeberiu ir Belos {tai
yra Zoaro} karaliumi. 3 Pasta-
rieji susirinko Sidimų slėnyje –
nūdien Druskos jūra.* 4 Dvyli-
ka metų jie buvo vergavę Che-
dorlaomerui, bet tryliktaisiais
metais jie sukilo. 5* Keturiolik-
taisiais metais Chedorlaome-
ras ir jam artimi karaliai
atžygiavo ir numalšino refaji-
mus Ašterot-Karnajimuose,
zuzimus Hame, emimus Šave-
Kirjatajimuose 6 ir huritus Sei-
ro kalnuose iki pat El-Parano
dykumos pakraščio. 7 Grįždami
jie atėjo į En-Mišpatą {tai yra
Kadešą} ir numalšino visą ama-
lekitų kraštą bei amoriečius,
gyvenančius Hazazon-Tamare.
8 Tuomet Sodomos karalius,
Gomoros karalius, Admos ka-
ralius, Zebojimų karalius ir
Belos {tai yra Zoaro} karalius
išžygiavo ir stojo į mūšį Sidimų
slėnyje 9 su Elamo karaliumi
Chedorlaomeru, Gojimų kara-
liumi Tidalu, Šinaro karaliu-
mi Amrafeliu ir Elasaro kara-
liumi Arjochu – keturi karaliai
prieš penkis. 10 O Sidimų slė-
nis buvo pilnas bitumo duobių.
Sodomos ir Gomoros karaliai,
bėgdami {iš mūšio}, įkrito į
jas, o likusieji pabėgo į kalnus.
11 {Priešai} pagrobė visus So-
domos ir Gomoros turtus bei
visas jų maisto atsargas ir pa-
sitraukė, 12 pagrobdami ir So-
domoje gyvenusį Abramo bro-
lio sūnų Lotą su jo turtais.
13 Bėglys atnešė žinią Abra-
mui hebrajui,* gyvenusiam prie
amoriečio Mamrės, Eškolo ir
Anero brolio, ąžuolų. Jie buvo
Abramo sąjungininkai. 14 Abra-
mas, išgirdęs, kad jo brolio sū-
nus buvo pagrobtas į nelaisvę,
sutelkė tris šimtus aštuonioli-
ka vyrų, – savo išlaikytinių, gi-
musių jo šeimynoje, – ir vijosi
iki pat Dano. 15 Naktį, paskirs-
tęs prieš juos savo vyrus, jis ir
jo tarnai grobikus užpuolė, nu-
galėjo ir nusivijo iki Hobos, šiau-
rėje nuo Damasko. 16 Jis atėmė
visus turtus, atėmė taip pat ir
savo brolio sūnų Lotą ir jo tur-
tus, moteris ir kitus asmenis.

Melchizedekas palaimina Abraomą

17 Kai Abramas sugrįžo nu-
galėjęs Chedorlaomerą ir su
juo buvusius karalius, Sodo-
mos karalius išėjo jo pasitikti

14, 3: *Druskos jūra:* Mirties jūra, nūdien vadinama Negyvąja jūra.

14, 5–6: Penki karaliai žygiavo iš šiaurės į pietus per žemes rytuose nuo Jordano upės.

14, 13: *Abramui hebrajui:* Senajame Testamente iki pat paskutinių prieškristinių amžių žodis *hebrajas* yra tik kitataučių lūpose, o izraeliečiai jį vartoja tik kalbėdamiesi su svetimtaučiais. Atrodo, kad žodis *hebrajas* buvo pravardė ir turėjo nemalonų *atėjūno* atspalvį. Turbūt šis pasakojimas apie *Abramą hebrają* buvo paimtas ne iš izraeliečių šaltinių. Abraomas, karingas Palestinos šeichas, pasirodo kaip tikrai istorinis pasaulinės istorijos asmuo.

į Šavės {tai yra Karaliaus} slė-
nį. 18 O Salemo* karalius Mel-
chizedekas* atnešė duonos ir
vyno, jis buvo Dievo Aukščiau-
siojo kunigas.
19 Jis palaimino Abramą,
tardamas:
„Tepalaimina Abramą
Dievas Aukščiausiasis,*
dangaus ir žemės Kūrėjas!
20 Tebūna pašlovintas Dievas
Aukščiausiasis,
kuris tau į rankas atidavė
tavo priešus!“
Abramas* jam davė nuo vis-
ko dešimtinę. 21 Tuomet Sodo-
mos karalius tarė Abramui:
„Duok man asmenis, o turtus
pasiimk sau.“ 22 Abramas So-
domos karaliui atsakė: „Aš pri-
siekiau VIEŠPAČIUI, Dievui
Aukščiausiajam,* dangaus ir
žemės Kūrėjui, 23 kad neimsiu
nei siūlo galo, nei autuvo dir-
želio, nei ko nors, kas tau pri-
klauso, idant nesakytumei:
‘Aš padariau Abramą turtingą’.
24 Tebūna man tikrai tas, ką su-
valgė su manimi ėjusieji vyrai,
ir su manimi ėjusiųjų vyrų –
Anero, Eškolo ir Mamrės – da-
lis. Tebūna leistą jiems pasi-
imti savo dalį.“

Sandora su Abraomu

15 1 Po šių įvykių VIEŠPA-
TIES žodis atėjo regė-
jimo metu. Jis tarė:
„Nebijok, Abramai,
aš esu tavo skydas.
Tavo atpildas bus labai
didelis.“
2 Bet Abramas atsakė: „Vieš-
patie DIEVE, kas man iš tavo
dovanų, nes aš lieku bevaikis
ir mano namų įpėdinis yra da-
maskietis Eliezaras!“ 3 Abra-
mas pridėjo: „Palikuonio man
nedavei, todėl vergas, gimęs
mano namuose, bus mano įpė-
dinis.“ 4 Ir štai atėjo jam VIEŠ-
PATIES žodis: „Tas nebus tavo
paveldėtojas. Tavo paveldėto-
jas gims iš tavęs paties.“ 5 Iš-
vedęs jį laukan, tęsė: „Pažvelk
į dangų ir suskaityk žvaigždes,
jei gali jas suskaityti.“ Tada jis
jam tarė: „Taip gausūs bus ta-
vo palikuonys.“ 6 Jis patikėjo
VIEŠPAČIU, ir tai jam VIEŠPATS
įskaitė teisumu.*

14, 18: *Salemas:* įprasta Salemą tapatinti su Jeruzale (žr. Ps 76, 3), tačiau hebrajiškas tekstas to nepatvirtina. Vietoj *melek Šalem* – Salemo karalius – originale galėjo būti *melek šelomo – karalius jo sąjungininkas* (t. y. Sodomos karaliaus). Žyd 7, 2 tekste *Salemo karalius* yra paaiškinamas kaip *Taikos karalius. Melchizedekas:* vardas – *Mano karalius {yra} teisumas.*

14, 19: *Dievas Aukščiausiasis: El Eljon.*

14, 20: *Abramas jam davė*: pažodžiui *jis jam davė.* Abraomas yra sakinio veiksnys, nes dešimtinės buvo kunigams skirta dešimtoji dalis. Žr. Žyd 7, 4–10.

14, 22: Abraomas vartoja kanaaniečių dievo El-Eljon vardą – Dievas, tas Aukščiausiasis – kaip priedėlį prie tikrojo Dievo – Jahvės.

15, 6: Abraomo tikėjimas Dievo pažadais buvo jam įskaitytas kaip teisumo veiksmas. *Teisumas* yra Dievo rūpinimasis žmogaus išganymu;

7 Tuomet jis jam tarė: „Aš esu
VIEŠPATS, kuris išvedžiau tave
iš kaldėjų Ūro, kad duočiau tau
šį kraštą kaip paveldą.“ 8 „Vieš-
patie DIEVE, – jis paklausė, –
kaip aš žinosiu, kad jį pavel-
dėsiu?“ 9 Jis atsakė: „Parūpink
man treigę* telyčią, treigę ožką,
treigį aviną, purplelį ir jauną
balandį.“ 10 Jis visus juos pa-
rūpino, perkirto per vidurį ir su-
guldė puses vieną priešais kitą.
O paukščių pusiau neperkirto.
11 Plėšrieji paukščiai leidosi
ant skerdienos, bet Abramas
juos nuvaikė.

12 Saulei leidžiantis, Abra-
mą apėmė didelis miegas ir jį
apgaubė didelė, baisi tamsa.
13 Tuomet VIEŠPATS tarė Abra-
mui: „Tu turi žinoti, kad tavo
palikuonys bus ateiviai ne sa-
vo krašte. Ten jie bus pavergti
ir kentės priespaudą per ketu-
ris šimtus metų. 14 Bet tautą,
kuriai jie vergaus, aš teisiu.
Tada jie išeis su dideliu lobiu.
15 O tu nueisi pas savo protė-
vius ramybėje ir būsi palaido-
tas sulaukęs žilos senatvės.
16 O čia sugrįš jų ketvirtoji kar-
ta,* nes amoriečių nedorumo
saikas dar nėra pilnas.“

17 Saulei nusileidus ir tam-
sai įsiviešpatavus, rūkstantis
žarijų indas* ir liepsnojantis
deglas perėjo tarp anų skerdie-
nos pusių. 18 Tą dieną VIEŠPATS
sudarė* su Abramu sandorą,
tardamas: „Tavo palikuonims
duosiu šį kraštą nuo Egipto
upės lig didžiosios upės – Euf-
rato upės, 19 kraštą kenitų, ke-
nizitų, kadmonitų, 20 hetitų, pe-
rizitų, refajimų, 21 amoriečių,
kanaaniečių, girgašitų ir jebu-
sitų.“

Išmaelio gimimas

16 1* Abramo žmona Sarai
nebuvo pagimdžiusi
jam vaikų. Ji turėjo egiptietę
tarnaitę, vardu Hagara. 2 Sa-
rai kreipėsi į Abramą: „Štai
VIEŠPATS sulaikė mane nuo
gimdymo. Todėl įeik pas mano
tarnaitę. Gal nors per ją aš tu-

Abraomas atsakė tikėjimu, priimdamas su pasitikėjimu Dievo teisumą savo gyvenime. Teisumo veiksmas – teisi žmogaus laikysena Dievo atžvilgiu. Dievas įskaitė tai Abraomui, t. y. davė jam *teisę* į pažadų įvykdymą. Apaštalas Paulius laiko Abraomo tikėjimą modeliu krikščionims (žr. Rom 4, 1–25; Gal 3, 6–9).

15, 9: ... *treigę/treigį:* subrendusį apeiginiams reikalams.

15, 16: ... *ketvirtoji karta:* hebrajiškas žodis *dor* – *karta* reiškia ne tik kartos trukmę, bet ir įvairaus ilgumo laikotarpį.

15, 17: ... *rūkstantis žarijų indas:* pažodžiui *krosnis.* Dūmai ir ugnis yra Dievo Artumo simboliai. Nors tekste to neminima, nėra jokios abejonės, kad Abraomas perėjo tarp padalytos skerdienos. Žr. Jer 34, 18–20.

15, 18: ... *sudarė sandorą:* pažodžiui *sukirto sandorą.* Vaizdūs žodžiai turi ryšį su sandoros patvirtinimo apeigomis.

16, 1–6: Saros veiksmai derinasi su tuometine teisėtvarka. Pagal Nuzi miesto valstybės įstatymą bevaikė žmona privalėjo leisti šeimos tarnaitei turėti lytinius santykius su vyru,

rėsiu sūnų.“ Abramas paklau-
sė Sarai prašymo. 3 Taigi tada,
kai Abramas buvo gyvenęs de-
šimt metų Kanaano krašte,
Abramo žmona Sarai paėmė
savo egiptietę tarnaitę Haga-
rą ir davė ją savo vyrui Abra-
mui kaip žmoną. 4 Jis įėjo pas
Hagarą, ir ji pradėjo. Pamačiu-
si, kad tapo nėščia, ji ėmė žiū-
rėti į savo šeimininkę su pa-
nieka. 5 Tuomet Sarai tarė
Abramui: „Man daroma skriau-
da yra tavo kaltė! Daviau savo
tarnaitę tau į glėbį, o ji, pasi-
jutusi nėščia, žiūri į mane su
panieka. Tebūna VIEŠPATS ta-
vo ir mano teisėjas!“ 6 Abramas
atsakė Sarai: „Tavo tarnaitė
tavo rankose. Daryk su ja, kaip
tau tinka.“ Sarai tat su ja taip
šiurkščiai elgėsi, kad ji nuo jos
pabėgo.

7 VIEŠPATIES angelas* atrado
ją prie vandens šaltinio dyku-
moje, – prie šaltinio pakeliui į
Šurą, – 8 ir tarė: „Hagara, Sa-
rai verge, iš kur ateini ir kur tu
eini?“ Ji atsakė: „Bėgu nuo sa-
vo šeimininkės Sarai.“ 9 VIEŠ-
PATIES angelas jai tarė: „Grįžk
pas savo šeimininkę ir paklusk
jos šiurkščiai rankai, 10 nes, –
kalbėjo toliau jai VIEŠPATIES
angelas, –
padarysiu tavo palikuonis
taip gausius,
kad jie per daugumą bus
nesuskaitomi.“
11 VIEŠPATIES angelas tęsė, jai
sakydamas:
„Štai tu esi nėščia ir
pagimdysi sūnų
pavadinsi jį Išmaeliu,*
nes VIEŠPATS išgirdo tavo
sielvarto šauksmus.
12 Jis bus smarkus žmogus,
su ranka prieš visus,
ir visų rankos prieš jį.
Pykdamasis su visa savo
gimine gyvens.“
13 Ji su ja kalbėjusį VIEŠPATĮ
pavadino: „Tu esi ‘Matymo Die-
vas’,* nes, – sakė ji, – argi aš iš
tikrųjų mačiau Dievą ir, jį pa-
mačiusi, išlikau gyva?“ 14 Todėl
šaltinis buvo pavadintas ‘Šal-
tiniu Gyvojo, kuris mane ma-
to’.* Jis yra tarp Kadešo ir Be-
redo.

15 Hagara pagimdė Abramui
sūnų. Abramas sūnų, kurį jam
pagimdė Hagara, pavadino Iš-
maeliu. 16 Abramas buvo aštuo-
niasdešimt šešerių metų, kai
Hagara jam pagimdė Išmaelį.

kad duotų šeimai palikuonį. Sara, norėdama palikuonio, elgiasi pagal šį huritų įstatymą.

16, 7: *VIEŠPATIES angelas*: Dievo apsireiškimas žmogišku pavidalu. 13 eilutėje Viešpaties angelas tapatinamas su pačiu Viešpačiu.

16, 11: *Išmaeliu:* hebrajų kalba šis vardas reiškia *Dievas išgirdo.*

16, 13: *Matymo Dievas:* hebrajiškai *El-Roi ... išlikau gyva:* senovėje buvo tikima, kad žmogus, pamatęs Dievą, turi mirti. Žr. Pr 32, 31; Iš 20, 19; Įst 4, 33; Ts 13, 22.

16, 14: *Šaltiniu Gyvojo, kuris mane mato:* hebrajiškai *Beer-lahai-roi,* t. y. šaltinis, kur galima matyti Dievą ir išlikti gyvam.

Apipjaustymo sandora

17 1 Kai Abramas buvo
devyniasdešimt devy-
nerių metų, VIEŠPATS pasiro-
dė jam ir tarė: „Aš esu Dievas
Visagalis.* Eik mano keliu ir
būk be priekaišto. 2 Aš pada-
rysiu sandorą tarp savęs ir ta-
vęs; padarysiu tave be galo gau-
singą.“ 3 Abramas parpuolė
kniūbsčias, o Dievas toliau kal-
bėjo: 4 „Tikėk manimi, tai aš!
Ši yra mano sandora su tavi-
mi: tu būsi daugybės tautų pro-
tėvis. 5 Daugiau nebūsi vadina-
mas Abramu,* bet tavo vardas
bus Abraomas,* nes padariau
tave daugybės tautų tėvu. 6 Pa-
darysiu tave be galo vaisingą, –
iš tavęs padarysiu tautas, iš
tavęs kils karaliai. 7 Palaikysiu
savo sandorą tarp savęs ir ta-
vęs ir tavo palikuonių po tavęs
per jų kartas, kaip amžiną
sandorą, būti Dievu tavo ir ta-
vo palikuonių po tavęs. 8 Aš
duosiu tau ir tavo palikuonims
po tavęs kraštą, – kuriame gy-
veni kaip ateivis, – visą Kana-
ano kraštą kaip amžiną nuo-
savybę. Aš būsiu jų Dievas.“
9 Dievas kalbėjo Abraomui:
„O tu savo ruožtu laikysies ma-
no sandoros, tu ir tavo palikuo-
nys po tavęs per savo kartas.
10 Tokia yra mano sandora, ku-
rios laikysies, tarp manęs ir ta-
vęs ir tavo palikuonių po tavęs:
kiekvienas vyriškis iš jūsų bus
apipjaustytas. 11 Apipjaustysi-
te apyvarpės odelę, ir tai bus
ženklas sandoros tarp manęs
ir jūsų. 12 Per jūsų kartas kiek-
vienas vyriškis iš jūsų, sulau-
kęs aštuonių dienų, bus api-
pjaustytas; taip pat namuose
gimęs vergas ar pirktinis iš
pašaliečio, kuris nėra iš tavo
palikuonių. 13 Abu – ir vergas,
gimęs tavo namuose, ir nupirk-
tas už tavo pinigus, – turi būti
apipjaustyti. Taip bus mano
sandora jūsų kūne amžina
sandora. 14 Neapipjaustytas
vyriškis, – kiekvienas, kurio
apyvarpės odelė nėra apipjaus-
tyta, – tas asmuo bus nukirs-
tas nuo savo giminės. Jis sulau-
žė mano sandorą.“
15 Dievas kalbėjo Abraomui:
„O savo žmonos Saros nebeva-
dinsi Sarai,* nes jos vardas Sa-
ra.* 16 Aš ją palaiminsiu ir, be
to, duosiu tau per ją sūnų. Aš
ją laiminsiu, ji duos pradžią
tautoms, iš jos kils karaliai.“
17 Abraomas parpuolė veidu že-
mėn ir juokėsi,* širdyje galvo-

17, 1: *Visagalis:* hebrajiškai *El-Šaddai,* t. y. *Dievas, Tas kalnų* ... Turbūt Dievybės vardas, Abraomo atsineštas iš Mesopotamijos.

17, 5: *Abram* ... *Abraham:* du to paties vardo variantai. Abu reiškia: *Tėvas išaukštintas.* Intarpas *ha* aiškinamas kaip liaudies etimologija, paimta iš *Ab-hamon-gojim,* t. y. *Tėvas daugybės tautų.*

17, 15: *Sarai* ... *Sara:* du to paties vardo variantai. Abu reiškia: *Princesė.*

17, 17: ... *juokėsi:* hebrajiškai *Izhaq,* t. y. Izaoko vardas hebrajų kalba. Žr. Pr 18, 12; 21, 6.

damas: „Argi gali kūdikis gim-
ti šimtamečiui seniui? Argi gali
Sara, būdama devyniasdešim-
ties metų, gimdyti?“ [18] Abrao-
mas tad Dievui ir sakė: „O kad
Išmaelis gyvuotų tavo malo-
ne!“ [19] O Dievas tarė: „O vis dėl-
to Sara pagimdys tau sūnų, ir
tu pavadinsi jį Izaoku. Aš pa-
laikysiu savo sandorą su juo
kaip amžiną sandorą jo pali-
kuonims. [20] Ir dėl Išmaelio ta-
ve išgirdau: tikėk manimi, lai-
minsiu jį, padarysiu jį be galo
gausingą. Jis bus dvylikos va-
dų tėvas, – padarysiu iš jo di-
delę tautą. [21] Bet savo sandorą
aš palaikysiu su Izaoku, kurį
Sara tau pagimdys šiuo laiku
kitais metais.“ [22] Vos pabaigęs
kalbėtis, Dievas nukilo nuo
Abraomo.
[23] Tuomet Abraomas paėmė
savo sūnų Išmaelį ir visus ver-
gus, gimusius jo namuose bei
pirktus jo pinigais, – visus Ab-
raomo namų vyriškius, – ir tą
pačią dieną, kaip Dievas jam
buvo įsakęs, apipjaustė jų apy-
varpės odelę. [24] Abraomas buvo
devyniasdešimt devynerių me-
tų, kai jam buvo apipjaustyta
apyvarpės odelė. [25] O jo sūnus
Išmaelis buvo trylikos metų,
kai jam buvo apipjaustyta apy-
varpės odelė. [26] Tą pačią dieną
buvo apipjaustyti Abraomas ir
Išmaelis. [27] Drauge su jais bu-
vo apipjaustyti visi jo namų
vyrai – vergai, gimę namuose;
ir pirktiniai iš pašaliečių.

Abraomo svečiai

18 [1] VIEŠPATS pasirodė
jam prie Mamrės
ąžuolų, sėdinčiam pačioje die-
nos kaitroje prie savo palapi-
nės angos. [2] Jis pakėlė akis ir
pamatė netoli savęs stovinčius
tris vyrus. Juos pamatęs, jis
nubėgo nuo palapinės angos jų
pasitikti ir, nusilenkdamas iki
žemės, [3] tarė: „Mano viešpatie,*
jei randu malonę tavo akyse,
neaplenk savo tarno. [4] Tebūna
atnešta truputį vandens, – nu-
siplaukite kojas ir pailsėkite
po medžiu. [5] Atnešiu kąsnį duo-
nos, kad galėtumėte atsigaivin-
ti. Tada galėsite toliau eiti, nes
juk užsukote pas savo tarną.“
Jie atsakė: „Daryk, kaip sa-
kai.“ [6] Abraomas nuskubėjo į
palapinę pas Sarą ir paliepė:
„Greitai įmaišyk tris saikus
gerų miltų, išminkyk ir iškepk
plokštainių.“ [7] Abraomas nu-
bėgo prie kaimenės, paėmė
veršį, jauną ir rinktinį, padavė
jį tarnui, kuris greitai jį paruo-
šė. [8] Tuomet, paėmęs varškės*
bei pieno ir paruoštą veršieną,
padėjo visa prieš juos, o pats tar-
navo jiems valgant po medžiu.

18, 3: Abraomas kreipiasi į Trejeto vadą, dar neatpažindamas, kad jis Jahvė – Viešpats, o tolesnėse trijose eilutėse kreipiasi į visus tris vyrus. Du iš jų vėliau tapatinami su pasiuntiniais – angelais (žr. Pr 19, 1).

18, 8: ... *varškės:* minkštas sūris ar jogurtas.

9 „Kurgi tavo žmona Sara?“ –
jie paklausė. Jis atsakė: „Va ten,
palapinėje.“ 10 Tuomet vienas
jų* tarė: „Aš tikrai sugrįšiu pas
tave šiuo laiku kitais metais,
ir tavo žmona Sara turės sūnų.“
Tuo tarpu Sara, stovėdama jam
už nugaros prie palapinės an-
gos, klausėsi. 11 Abraomas ir
Sara buvo senyvo amžiaus, pa-
žengę metuose. Sara jau buvo
liovusis sirgti mėnesinėmis.
12 Sara tad juokėsi* sau, saky-
dama: „Tada, kai nuvytau, ne-
gi patirsiu malonumo – mano
vyras toks senas?“ 13 VIEŠPATS
tarė Abraomui: „Kodėl Sara
juokiasi, sakydama: 'Nejau aš
iš tikrųjų dar gimdysiu, būda-
ma tokia sena?' 14 Argi yra Die-
vui negalimų dalykų? Aš sugrį-
šiu pas tave šiuo laiku kitais
metais, ir Sara turės sūnų.“ 15 O
Sara gynėsi, sakydama: „Aš ne-
sijuokiau“, – nes ji buvo išsi-
gandusi. Bet jis atsakė: „Tu
tikrai juokeisi.“

Abraomas užtaria Sodomą

16 Vyrai pakilo ir žvalgėsi,
kaip eiti Sodomos link. Abrao-
mas palydėdamas ėjo kartu su
jais. 17 VIEŠPATS mąstė: „Argi
aš slėpsiu nuo Abraomo, ką ža-
du tuojau daryti, 18 žinodamas,
kad Abraomas taps didele bei
galinga tauta ir kad visos že-
mės tautos ras jame palaimi-
nimą? 19 Juk aš išrinkau jį, kad
galėtų pamokyti savo vaikus ir
savo būsimą šeimą laikytis
VIEŠPATIES kelio, darant kas
teisu ir teisinga, idant VIEŠ-
PATS galėtų įvykdyti Abrao-
mui, ką jis yra jam pažadėjęs.“
20 Tuomet VIEŠPATS tarė:
„Šauksmas prieš Sodomą ir
Gomorą taip padidėjo ir jų nuo-
dėmė yra tokia sunki,* 21 kad
aš turėjau nužengti ir pamaty-
ti, ar jie iš tikro elgėsi pagal
mane pasiekusį šauksmą. O jei
ne, aš žinosiu.“

22 Iš ten tat du vyrai pasuko
ir ėjo Sodomos link. Tuo tarpu
Abraomas pasiliko stovėti
prieš VIEŠPATĮ. 23 Abraomas
priėjo arčiau ir tarė: „Argi iš
tikrųjų pražudysi teisųjį su ne-
dorėliu? 24 Jei mieste rastųsi
penkiasdešimt teisiųjų, nejau
pražudytum tą vietą ir neat-

18, 10: ... *vienas jų*: Viešpats. Dabar Abraomas, girdėdamas apie nuostabų sūnaus gimimą, tai pirmąkart suvokia. ... *šiuo laiku kitais metais:* tuo laiku, kai ateis Sarai laikas gimdyti. Sara tapo nėščia netrukus po Viešpaties pažado.

18, 12: *Sara juokėsi*: žr. Pr 17, 17 paaiškinimą.

18, 20: Senasis Testamentas Sodomos ir Gomoros sunaikinimą vienbalsiai sieja su šių miestų nedorumu, bet skirtingai aptaria to nedorumo prigimtį. Anot šio pasakojimo, kuris yra paimtas iš jahvistinio šaltinio, Sodomos nuodėmė buvo homoseksualizmas (žr. Pr 19, 4–5), žinomas kaip pederastija, bet, pasak Izaijo, jų nuodėmė buvo visuomeninio teisingumo stoka (žr. Iz 1, 9–10; 3, 9), o Ezekielis ja laiko nesirūpinimą vargšais (Ez 16, 46–51), tuo tarpu Jeremijas ją supranta kaip dorovinį visuomenės supuvimą.

leistum jai dėl penkiasdešim-
ties mieste esančių teisiųjų?
25 Ne tavo būdas daryti tokį da-
lyką – žudyti teisųjį su nedorė-
liu ir padaryti teisųjį lygų ne-
dorėliui! Tai ne tavo būdas!
Argi tas, kuris yra visos žemės
Teisėjas, nesielgs teisingai?“
26 VIEŠPATS atsakė: „Jei rasiu
Sodomos mieste penkiasde-
šimt teisiųjų, dėl jų pasigailė-
siu visos jų vietos.“ 27 O Abrao-
mas vėl tarė: „Štai kaip drįstu
kalbėti VIEŠPAČIUI, būdamas
dulkė ir pelenai. 28 O jeigu trūk-
tų penkių lig penkiasdešimties
teisiųjų? Argi dėl tų penkių su-
naikintum visą miestą?“ Jis
atsakė: „Nesunaikinsiu, jei ra-
siu ten keturiasdešimt pen-
kis.“ 29 Bet jis vėl jam kalbėjo,
sakydamas: „O jei rastųsi ten
keturiasdešimt?“ Jis atsakė:
„Dėl keturiasdešimties to ne-
darysiu.“ 30 „Tenesupyksta ant
manęs VIEŠPATS, – jis tarė, –
jei aš vėl kalbu. O jei ten ras-
tųsi trisdešimt?“ Jis atsakė:
„To nedarysiu, jeigu ten rasiu
trisdešimt.“ 31 Jis tarė: „Štai
kaip drįstu kalbėti VIEŠPAČIUI.
O jei ten rastųsi dvidešimt?“
Jis atsakė: „Ir dėl dvidešimties
jo nesunaikinsiu.“ 32 Tuomet jis
tarė: „Tenesupyksta ant ma-
nęs VIEŠPATS, jei dar vieną kar-
tą kalbėsiu. O jei ten rastųsi
dešimt?“ „Jo nesunaikinsiu dėl
dešimties,“ – jis atsakė.
33 Baigęs kalbėtis su Abrao-
mu, VIEŠPATS nuėjo savo keliu,
o Abraomas parėjo į savo gy-
venvietę.

Sodomos sunaikinimas

19 1 Anie du angelai atėjo
į Sodomą vakare. Lotas
sėdėjo Sodomos vartuose. Juos
pamatęs, Lotas pakilo jų pa-
sveikinti ir, nusilenkdamas iki
žemės, 2 tarė: „Mano viešpa-
čiai,* prašyčiau užsukti į savo
tarno namus pernakvoti ir nu-
siplauti kojas. Anksti galėsite
atsikelti ir keliauti toliau sa-
vo keliu.“ Bet jie atsakė: „Ne.
Praleisime naktį aikštėje.“
3 O jis taip labai juos kvietė,
kad jie pasuko pas jį ir įėjo į jo
namus. Jis tada paruošė jiems
vaišes, iškepė neraugintos duo-
nos, ir jie papietavo. 4 Bet jiems
dar neatsigulus, miesto vyrai –
Sodomos vyrai, jauni ir seni, –
visi žmonės iki paskutinio, –
apsupo namus 5 ir šaukė Lotui:
„Kur tie vyrai, atėjusieji pas ta-
ve šį vakarą? Atvesk juos
mums, kad galėtume juos pa-
žinti.“ 6 Lotas išėjo pas juos už
durų ir, uždaręs už savęs du-
ris, 7 kalbėjo: „Maldauju, ma-
no broliai, nesielkite nedorai!
8 Štai aš turiu dvi dukteris, ku-
rios dar nėra pažinusios vyro.
Leiskite man jas jums atvesti,
darykite su jomis, kaip jums
patinka, tik nedarykite nieko

19, 2: *Mano viešpačiai*: Gerbiamie-
ji. Lotas dar nežino, kad šie oriai
atrodantys vyrai yra angelai – Dievo
pasiuntiniai. Žr. Pr 18, 3.

aniems vyrams, nes jie įėjo po
mano stogo pavėsiu.“ 9 Bet jie
atsakė: „Pasitrauk į šalį! Šis
žmogelis, – jie šaipėsi, – atke-
liavo čionai kaip ateivis, o jau
elgiasi kaip teisėjas! Dabar su
tavimi pasielgsime pikčiau ne-
gu su jais!“ Tuomet jie apniko
su įniršiu Lotą ir prisigrūdo
prie durų jų išlaužti. 10 Bet anie
vyrai iškišo rankas, įtraukė Lo-
tą pas save į vidų ir uždarė du-
ris. 11 O žmones, esančius prie
namų durų, – jaunus ir senus, –
jie nuplieskė tokia akinančia
šviesa,* kad veltui jie stengėsi
surasti duris.

12 Tuomet anie vyrai klausė
Lotą: „Ką daugiau iš savųjų tu-
ri čia? Žentus, sūnus, dukteris
ir bet ką iš savųjų – išvesk juos
iš šios vietos, 13 nes mes šią vie-
tą tuojau sunaikinsime! Šauks-
mas prieš Sodomos žmones,
pasiekęs VIEŠPATĮ, pasidarė
toks garsus, kad VIEŠPATS at-
siuntė mus jos sunaikinti.“ 14 Lo-
tas tada išėjo ir kalbėjosi su sa-
vo žentais,* ketinančiais vesti jo
dukteris: „Kelkitės, išeikite iš
šios vietos, nes VIEŠPATS tuo-
jau sunaikins miestą.“ Bet žen-
tams atrodė, kad jis juokauja.

15 Rytui auštant, angelai ra-
gino Lotą, sakydami: „Skubėk,
paimk savo žmoną ir abi čia
esančias savo dukteris, kad ne-
pražūtumėte už miesto kaltę.“
16 Bet jis vis delsė. Anie vyrai
tad paėmė jį, jo žmoną ir abi jo
dukteris už rankų, – VIEŠPATS
buvo jam gailestingas, – išve-
dė jį saugiai už miesto. 17 Kai
jie buvo išvedę juos už miesto,
vienas jų tarė: „Bėgdami gelbė-
kite savo gyvybę, atgal nesižval-
gykite ir Lygumoje niekur ne-
sustokite. Gelbėkitės kalnuose,
kad nepražūtumėte!“ 18 O Lo-
tas jam atsakė: „O ne, mano
viešpatie! 19 Tikėk manimi, ta-
vo tarnas rado malonės tavo
akyse, ir tu parodei man didelį
gerumą, išgelbėdamas mano
gyvybę! Tačiau gelbėtis bėgda-
mas į kalnus aš nepajėgiu iš
baimės, kad nelaimė mane už-
klups ir aš numirsiu. 20 Prašy-
čiau žiūrėti, va anas miestas
yra gana arti nubėgti ir jis to-
kia maža vieta.* Leisk man ten
nubėgti, – jis tokia maža vie-
ta, ar ne? – ten išliksiu gyvas!“
21 Jis atsakė: „Labai gerai! Su-
teiksiu tau malonę ir šiuo at-
veju, – miesto, apie kurį kalbi,
nesunaikinsiu. 22 Skubėk, gel-
bėkis ten, nes aš negaliu nieko
daryti, kol tu ten nenueisi.“ To-
dėl anas miestas buvo pava-

19, 11: ... *akinančia šviesa:* antgamtiškas reiškinys, kuris laikinai apakino nedorus žmones ir apreiškė Lotui tikrąją jo svečių prigimtį.

19, 14: Neaišku, ar Loto žentai jau buvo vedę jo dukteris, ar tik susižiedavę su jomis. Izraeliečių susižiedavimas buvo pirmoji vedybų dalis.

19, 20: ... *maža vieta:* hebrajiškai *miz'ar,* pažodžiui *mažas daiktas.* Šis žodis turi tą pačią šaknį kaip *Zoaro* miesto vardas.

dintas Zoaru. 23 Saulė buvo pa-
kilusi virš akiračio, kai Lotas
atėjo į Zoarą.

24 Tuomet VIEŠPATS lijo ant
Sodomos ir Gomoros siera ir ug-
nimi {nuo VIEŠPATIES iš dan-
gaus}. 25 Jis sunaikino* tuos
miestus ir visą Lygumą drauge
su visais miestų gyventojais ir
žemės augmenija. 26 Ir jo žmo-
na, eidama iš paskos, dairėsi
atgal ir pavirto druskos stulpu.

27 Anksti rytą Abraomas nu-
skubėjo į tą vietą, kur buvo sto-
vėjęs prieš VIEŠPATĮ, 28* ir,
žvelgdamas žemyn Sodomos ir
Gomoros bei viso Lygumos
krašto link, jis matė tik kylan-
čius nuo žemės dūmus, tarsi
dūmus iš krosnies.

29 Taigi, kai Dievas naikino
Lygumos miestus ir sugriovė
miestus, kuriuose buvo gyvenęs
Lotas, Dievas prisiminė Ab-
raomą ir išgelbėjo Lotą iš tik-
ros pražūties.

Loto dukterys

30* Lotas pakilo iš Zoaro ir ap-
sigyveno kalnuose su savo
dviem dukterimis. Zoare pasi-
likti bijojo. Gyveno tad su savo
dviem dukterimis oloje. 31 Pir-
magimė tarė jaunesniajai: „Mū-
sų tėvas sensta, nėra kito vyro
žemėje susidėti su mumis,
kaip įprasta visame pasauly-
je. 32 Eikš, nugirdykime savo
tėvą vynu, – gulėsime su juo,
idant turėtume palikuonį iš sa-
vo tėvo.“

33 Tą naktį juodvi nugirdė sa-
vo tėvą vynu, pirmagimė įėjo ir
gulėjo su savo tėvu. Jis nežino-
jo nei kada ji atsigulė, nei ka-
da ji atsikėlė. 34 Kitą dieną pir-
magimė tarė jaunesniajai:
„Štai praėjusią naktį aš gulė-
jau su savo tėvu. Nugirdykime
jį vynu ir šią naktį. Tu įeik ir
gulėk su juo, idant turėtume
palikuonį iš savo tėvo.“ 35 Taigi
juodvi nugirdė savo tėvą ir tą
naktį. Jaunesnioji pakilo ir
gulėjo su juo. O jis nežinojo nei
kada ji atsigulė, nei kada ji at-
sikėlė. 36 Taigi abi Loto dukte-
rys tapo nėščios iš savo tėvo.
37 Pirmagimė pagimdė sūnų ir
pavadino jį Moabu,* – jis yra
dabartinių moabiečių protė-
vis. 38 Ir jaunesnioji pagimdė

19, 25: ... *sunaikino:* pažodžiui *apvertė aukštyn kojomis.* Atrodo, kad šiuo žodžiu ženklinama žemės drebėjimo padariniai. Žemės drebėjimą lydėjo gaisrai bitumo duobėse (žr. Pr 14, 10).

19, 28–29: Nuo aukštumos rytuose – nuo Hebrono Abraomas galėjo be vargo matyti pietinį Negyvosios jūros pakraštį, kur buvo Lygumos miestai.

19, 30–38: Izraeliečių padavimas apie rytinių Izraelio kaimynų kilmę. Moabas ir Amonas – dvi senovės karalystės – buvo į rytus nuo Jordano upės ir Negyvosios jūros. Iš dalies padavimas išjuokia šias giminingas, bet ir priešiškas tautas, paaiškindamas vardus kandžia liaudies etimologija.

19, 37: *Moabas: iš mano tėvo.* Hebrajiškai *meabi* skamba panašiai kaip *Moab.*

19, 38: *Ben-Ammi: sūnus mano giminės.* Hebrajiškai *ben-ammi* skamba panašiai kaip *bene–amon.*

sūnų ir davė Ben-Ammi* var-
dą, – jis yra dabartinių amo-
niečių protėvis.

Abraomas ir Abimelechas

20 1* Iš ten Abraomas ke-
liavo Negebo srities
link, įsikūrė tarp Kadešo ir Šu-
ro. Gyvendamas Geraroje kaip
ateivis, 2 Abraomas apie savo
žmoną sakė: „Ji yra mano se-
suo.“ Užtat Geraros karalius
Abimelechas ją sau parsigabe-
no. 3 Naktį sapne Dievas atėjo
pas Abimelechą ir jam sakė:
„Tu mirsi dėl moters, kurią pa-
siėmei, nes ji yra ištekėjusi
moteris.“ 4 O Abimelechas dar
nebuvo jos palietęs, todėl jis ta-
rė: „Viešpatie, argi tu pražudy-
tum nekaltą žmogų? 5 Argi ne
jis pats man sakė: 'Ji yra ma-
no sesuo'? Ir ji pati patvirtino:
'Jis yra mano brolis'. Kai tai pa-
dariau, mano širdis buvo dora
ir rankos nekaltos.“ 6 Tuomet
sapne Dievas jam atsakė:
„Taip, aš žinojau, kad tu tai
darai dora širdimi ir nekalto-
mis rankomis. Be to, aš pats
sulaikiau tave, kad man nenu-
sidėtum, todėl ir neleidau tau
jos paliesti. 7 Dabar tad sugrą-
žink vyrui žmoną, – kadangi jis
yra pranašas,* jis tave užtars, –
ir liksi gyvas. Bet jei nesugrą-
žinsi, žinok, kad tikrai mirsi –
pražūsi tu pats ir visa, kas tau
priklauso.“

8 Abimelechas atsikėlė anks-
ti rytą, susišaukė visus savo
tarnus ir jiems papasakojo vi-
sa, kas buvo įvykę. Žmonės bu-
vo baimės priblokšti. 9 Tuomet
Abimelechas pasišaukė Abrao-
mą ir jam tarė: „Ką tu mums
padarei! Kuo aš tau nusidėjau,
kad tu užtraukei man ir mano
karalystei tokią didelę kaltę?
Padarei man dalykų, kurie ne-
turėtų būti daromi. 10 Ką gi tu
sau manei, – klausė Abimele-
chas, – darydamas tokį daly-
ką?“ 11 „Aš pamaniau, – atsakė
Abraomas, – kad šioje vietoje
visiškai nėra Dievo baimės ir
jie mane užmuš dėl mano žmo-
nos. 12 Be to, ji iš tikrųjų yra
mano sesuo – duktė mano tėvo,
nors ir ne mano motinos duk-
tė. Ji tapo mano žmona. 13 Kai
Dievas išvedė mane klajoti to-
li iš tėvo namų, aš jai sakiau:
'Prašyčiau tavęs, padaryk man
šią malonę – į kokią tik vietą
nueitume, apie mane visur sa-
kyk: jis yra mano brolis'.“

14 Abimelechas paėmė avių ir
jaučių, vergų ir vergių ir davė
juos Abraomui. Sugrąžino jam
ir Sarą, jo žmoną. 15 „Mano

20, 1–18: Šis pasakojimas yra iš elohistinio šaltinio (žr. Pr 4, 25 paaiškinimą). Jame sujungiami elementai, randami dviejuose labai panašiuose, bet skirtinguose jahvistinio šaltinio pasakojimuose: Pr 12, 10–20 ir 26, 6–11.

20, 7: ... *pranašas*: hebrajiškai *nabi'* ir reiškia *(žmogus), kuris kalba už kitą*. Pranašas kalba *už Dievą* – šiame tekste – arba *už kitą žmogų* – žr. Iš 4, 16.

kraštas yra prieš tavo akis, –
tarė Abimelechas, – apsigy-
venk, kur tik tau patiks.“ 16 O
Sarai sakė: „Štai! Duodu tavo
broliui tūkstantį sidabro gaba-
lų.* Tai tau tarnaus kaip apgy-
nimas nuo visų, esančių su
tavimi, – tu esi visiškai ištei-
sinta.“ 17 Tuomet Abraomas
užtarė pas Dievą, ir Dievas iš-
gydė Abimelechą. Jis pagydė ir
Abimelecho žmoną, ir verges,
idant vėl galėtų gimdyti, 18 nes
VIEŠPATS buvo padaręs visas
Abimelecho namų moteris vi-
siškai nevaisingas dėl Saros,
Abraomo žmonos.

Izaoko gimimas

21 1 VIEŠPATS pasielgė su
Sara, kaip buvo sakęs,
ir įvykdė, ką buvo pažadėjęs.
2 Sara pradėjo ir pagimdė Ab-
raomui jo senatvėje sūnų tuo
laiku, kurį Dievas buvo nuro-
dęs. 3 Sūnui, kurį jam pagimdė
Sara, Abraomas davė Izaoko
vardą. 4 Abraomas apipjaustė
savo sūnų Izaoką aštuntąją
dieną, kaip jam buvo įsakęs
Dievas. 5 Abraomas buvo šim-
to metų, kai jam gimė jo sūnus
Izaokas. 6 O Sara sakė:

“Dievas iškrėtė man juoką;
kas tik apie tai išgirs,
juoksis su manimi.“

7 Ir ji pridėjo:
„Kas gi būtų galėjęs pasakyti
Abraomui,
kad Sara žindys vaikus?
O vis dėlto pagimdžiau jam
sūnų jo senatvėje.

8 Vaikas augo ir buvo nujun-
kytas. Tą dieną, kai Izaokas
buvo nujunkytas, Abraomas
surengė didelį pokylį.

Hagaros ir Išmaelio išvarymas

9* Sara, pamačiusi egiptietės
Hagaros sūnų, kurį ji buvo pa-
gimdžiusi Abraomui, žai-
džiantį su jos sūnumi Izaoku,
10 sakė Abraomui: „Išvaryk šią
vergę su jos sūnumi, nes tos
vergės sūnus nesidalys pavel-
du su mano sūnumi Izaoku!“
11 Šis reikalas Abraomą labai
kankino, nes jis lietė jo paties
sūnų. 12 Bet Dievas tarė Abrao-
mui: „Nesikankink dėl berniu-
ko ar dėl savo vergės. Ką tau
sako Sara, daryk, kaip ji tau
sako, nes per Izaoką bus tęsia-
mi tavo palikuonys. 13 Bet ir
vergės sūnų padarysiu didele
tauta, nes ir jis yra tavo pali-
kuonis.“

14 Abraomas pakilo anksti
rytą, paėmė šiek tiek duonos
bei vandenmaišį ir padavė Ha-
garai. Užkėlęs juos jai ant pe-

20, 16: *... tūkstantį sidabro gabalų:* ne skirtinga nuo gyvulių ir vergų dovana (žr. 14 eilutę), bet piniginė gyvulių ir vergų vertė.

21, 9–19: Šis pasakojimas apie Hagaros išvarymą yra iš elohistinio šaltinio. Žr. Pr 16, 5–14 tekstą apie Hagaros išvarymą, paimtą iš jahvistinio šaltinio. Nors pasakojama apie tą patį įvykį, pasakojimai yra pernelyg skirtingi.

čių, drauge su vaiku ją išsiuntė. Išėjusi ji klajojo Beer-Šebos dykumoje.
15 Išsibaigus vandenmaišyje vandeniui, ji pasodino vaiką po vienu krūmu, 16 paėjėjo į šalį ir atsisėdo priešais atstu maždaug per lanko šūvį, sakydama: „Negaliu žiūrėti, kaip vaikas miršta.“ Sėdėdama priešais, ji pravirko graudžiomis ašaromis.
17 Bet Dievas išgirdo berniuko verksmą, ir Dievo angelas iš dangaus pašaukė Hagarą, klausdamas: „Hagara, kas tau? Nebijok, nes Dievas išgirdo berniuko verksmą iš ten, kur jis yra.
18 Eikš, pakelk berniuką ir paimk jį už rankos, nes aš iš jo padarysiu didelę tautą.“
19 Tuomet Dievas atvėrė jai akis, ir ji pamatė vandens šaltinį. Nuėjusi prisėmė vandenmaišį vandens ir pagirdė berniuką.
20 Dievas buvo su berniuku, jam augant. Jis gyveno dykumoje ir tapo įgudęs lankininkas.
21 Parano dykuma buvo jo namai. Jo motina gavo jam žmoną iš Egipto žemės.

Abraomo ir Abimelecho sandora

22* Atsitiko, kad tuo metu Abimelechas ir jo kariuomenės vadas Fikolas sakė Abraomui: „Dievas yra su tavimi, kad ir ką tu darytum.
23 Todėl prisiek man šioje vietoje* dabar Dievo vardu, kad nesielgsi su manimi ar su mano pažįstamais ir giminėmis apgaulingai, bet elgsiesi taip palankiai su manimi ir su kraštu, kuriame gyveni kaip ateivis, kaip aš elgiausi su tavimi.“
24 Abraomas atsakė „Aš prisiekiu!“
25 Kai Abraomas pareiškė skundą Abimelechui dėl vandens šulinio, kurį buvo užgrobę Abimelecho tarnai,
26 Abimelechas atsakė: „Aš nežinau, kas tai padarė. Iš tikrųjų tu man nieko apie tai nepranešei, o aš iki šiai dienai apie tai nebuvau girdėjęs.“
27 Abraomas paėmė avių ir jaučių, davė juos Abimelechui, ir juodu sudarė sutartį.
28 Tuomet Abraomas atskyrė iš kaimenės septynis ėriukus.
29 Abimelechas klausė Abraomą: „Ką reiškia šie septyni atskirtieji ėriukai?“
30 Jis atsakė „Tu priimsi šiuos septynis ėriukus iš mano rankų, idant būtum man liudytojas, kad aš iškasiau šį šulinį.“
31 Todėl ta vieta buvo pavadinta Beer-Šeba,* nes ten jiedu padavė priesaiką.
32 Taigi, sudarę Beer-Šeboje sutartį, Abimelechas ir jo ka-

21, 22: Abimelechas atvyko drauge su kariuomenės vadu Fikolu, norėdamas priversti Abraomą, kad jis būtų nuolaidus.
21, 23: ... *šioje vietoje*: Beer-Šeboje (žr. 31 eilutę). Abimelechas atkeliavo iš Geraros (žr. Pr 20, 2), apie 48 km į vakarus nuo Beer-Šebos.
21, 31: *Beer-Šeba:* hebrajiškas vardas reiškia *Septynių šaltinis,* t. y. vieta, kurioje buvo septyni šuliniai, apie kuriuos daroma užuomina septynių

riuomenės vadas Fikolas paki-
lo ir sugrįžo į filistinų kraštą.
33 O {Abraomas} pasodino Beer-
Šeboje tamariską ir ten šau-
kėsi VIEŠPATIES, Dievo Amži-
nojo,* vardo. 34 Filistinų krašte
Abraomas gyveno kaip ateivis
ilgą laiką.

Abraomo auka ir bandymas

22 1 Po šių įvykių Dievas
išbandė* Abraomą. Jis
tarė jam: „Abraomai!“ Jis atsi-
liepė „Aš čia!“– 2 „Paimk savo
sūnų – jis tęsė, – savo vienati-
nį * sūnų Izaoką, kurį myli, nu-
eik į Morijos kraštą ir paaukok
jį kaip deginamąją auką ten
viename kalne, kurį aš tau nu-
rodysiu.“
3 Pakilęs anksti rytą, pasi-
balnojo savo asilą, pasiėmė su
savimi du tarnus ir savo sūnų
Izaoką. Prisiskaldęs malkų de-
ginamajai aukai, jis leidosi
kelionėn į vietą, apie kurią bu-
vo jam kalbėjęs Dievas. 4 Trečią
dieną Abraomas pakėlė akis ir
iš tolo pamatė tą vietą. 5 „Pabū-
kite čia su asilu, – jis paliepė
tarnams, – berniukas ir aš kop-
sime ten. Pagarbinsime ir ta-
da sugrįšime pas jus.“
6 Abraomas paėmė malkas
deginamajai aukai ir uždėjo jas
ant pečių savo sūnui Izaokui, o
ugnį ir peilį nešėsi pats. Jiedu
keliavo toliau. 7 Izaokas kreipė-
si į savo tėvą Abraomą: „Tėve!“
„Aš čia, mano sūnau“, – atsilie-
pė. Jis tarė: „Ugnies ir malkų
yra, bet kurgi avis deginama-
jai aukai?“ 8 Abraomas atsakė:
„Dievas pats parūpins avį degi-
namajai aukai, mano sūnau.“
Ir jiedu drauge ėjo toliau.
9 Jiedu atėjo į vietą apie ku-
rią buvo kalbėjęs jam Dievas.
Abraomas pastatė ten aukurą
ir sukrovė malkas. Jis surišo
savo sūnų Izaoką ir paguldė jį
ant aukure sukrautų malkų.
10 Tuomet Abraomas ištiesė
savo ranką ir pakėlė peilį, kad
nužudytų savo sūnų. 11 Bet
VIEŠPATIES angelas sušuko
jam iš dangaus, tardamas:
„Abraomai! Abraomai!“ – „Aš
čia!“ – jis atsiliepė. 12 „Nekelk
rankos prieš berniuką, – tęsė, –

ėriukų epizode (žr. 28–31 eilutė). Vardas gali būti suprastas ir kaip *Priesaikos šaltinis.*

21, 33: *Dievas Amžinasis*: hebrajiškai *El-'Olam,* t. y. Dievas – Tas, kuris yra amžinas. Vardas Dievybės priešizraelietiškoje Beer-Šebos šventovėje, bet Abraomo vartojamas tik kaip Jahvės – Viešpaties titulas. Žr. Iz 40, 28.

22, 1: *Dievas išbandė Abraomą*: įrodyti Abraomo tikėjimo tvirtumą Dievo pažadu, kad per Izaoką visos žemės tautos ras palaiminimą. Žr. Pr 18, 10. 18; 21, 12. Dievo išbandyme verta pastebėti dovaną – Izaoką ir Davėją – Dievą. Kas svarbiau Abraomui: dovanotas sūnus ar davėjas Dievas? Žmogaus užmojo akiratis ar Dievo užmojo akiratis? Abraomo išbandymas kartojasi žmonių gyvenime.

22, 2: *vienatinį*: nepaprastai brangų, ypač mylimą. Galima hebrajišką žodį *jahid* versti žodžiu *mylimasis.*

nieko jam nedaryk! Dabar aš
žinau, kad tu bijai Dievo, nes
neatsisakei atiduoti man savo
vienatinio sūnaus.“ [13] Kai Ab-
raomas pakėlė akis, jis pama-
tė aviną, ragais įstrigusį krū-
me. Abraomas tada priėjo,
paėmė aviną ir paaukojo jį
kaip deginamąją auką vietoj
savo sūnaus. [14] O tą vietą Ab-
raomas pavadino „VIEŠPATS
parūpins“* vardu, kaip ir nū-
dien yra sakoma: „VIEŠPATIES
kalne bus parūpinta.“

[15] VIEŠPATIES angelas pašau-
kė Abraomą iš dangaus antrą-
kart [16] ir tarė: „Prisiekiau pa-
čiu savimi, – tai VIEŠPATIES
žodis, kadangi tu tai padarei,
neatsisakei atiduoti savo vie-
natinio sūnaus, [17] todėl aš tik-
rai laiminsiu tave ir padarysiu
tavo palikuonis tokius gausius,
kaip dangaus žvaigždės ir pa-
jūrio smiltys. Tavo palikuo-
nys užims savo priešų vartus
ir [18] visos tautos žemėje ras sau
palaiminimą per tavo palikuo-
nis, nes tu buvai klusnus ma-
no balsui.“

[19] Abraomas tada sugrįžo
pas tarnus. Jie pakilo ir drauge
nuėjo į Beer-Šebą. Ir Abraomas
likosi gyventi Beer-Šeboje.

Nahoro palikuonys

[20]* Atsitiko, kad po šių įvykių
Abraomas gavo žinią: „Milka ir-
gi pagimdė vaikų tavo broliui
Nahorui: [21] pirmagimį Uzą, jo
brolį Buzą, Aramo tėvą Kemue-
lį, [22] Kesedą, Hazo'ą, Pildašą,
Jidlafą ir Betuelį.“ [23] Betueliui
gimė Rebeka. Šiuos aštuonis
pagimdė Milka Abraomo bro-
liui Nahorui. [24] O jo sugulovė,
vardu Reuma, irgi pagimdė vai-
kų: Tebą, Gahamą, Tahašą ir
Maaką.

Tikėjimo protėvių kapai

23 [1] Saros gyvenimas –
Sara gyveno šimtą
dvidešimt septynerius metus.
[2] Sara mirė Kirjat-Arbos mies-
te {tai yra Hebrone}, Kanaano
krašte. Abraomas Sarą ap-
verkė ir apraudojo. [3] Pasitrauk-
damas nuo savo mirusiosios,
jis kreipėsi į hetitus:* [4] „Nors
esu svetimšalis ir ateivis,* gy-
venantis tarp jūsų, parduokite
man vietą kapui pas jus, kad

22, 14: *Viešpats parūpins*: hebrajiškai *Jahve jire*. Pažodžiui *Viešpats matys*, t. y. Dievas tuo pasirūpins.

22, 20–24: Palikuonys aramiečių genčių, gyvenusių į rytus ir pietryčius nuo Izraelio. Panašiai kaip dvylika Izraelio giminių (Pr 35, 23) ir dvylika Išmaelio giminių (Pr 25, 12–16) skaičiuojama dvylika aramiečių giminių.

23, 3: ... *hetitai*: ne semitinė tautelė Kanaane. Jos ryšiai su garsiąja hetitų imperija Mažojoje Azijoje nėra aiškūs.

23, 4: ... *svetimšalis ir ateivis*: toks asmuo paprastai neturėjo teisės įsigyti nuosavybės. Tai, kad Abraomas pirko Machpelos lauką ir olą, turėjo didelę reikšmę, nes davė jo palikuonims teises į kraštą, kurį Dievas buvo pažadėjęs protėviui, kad jie ilgainiui paveldės jį kaip savo kraštą. Užtat Abraomas atkakliai nori lauką nupirkti, atsisako jį priimti kaip dovaną.

galėčiau išnešti savo mirusiąją
ir palaidoti.“ 5 Hetitai Abrao-
mui atsakė: 6 „Viešpatie, klau-
sykis mūsų! Tu esi tarp mūsų
Dievo išrinktasis. Laidok savo
mirusiąją rinktinėse mūsų ka-
pinėse. Niekas iš mūsų neat-
sakys tau savo kapo tavo mi-
rusiajai palaidoti.“ 7 Abraomas
atsikėlė, nusilenkė hetitams,
krašto gyventojams, 8 ir jiems
tarė: „Jeigu jūs sutinkate, kad
aš išneščiau savo mirusiąją pa-
laidoti, tai paklausykite manęs
ir užtarkite mane pas Zoharo
sūnų Efroną. 9 Teparduoda jis
man Machpelos olą, kuri jam
priklauso. Ji yra jo lauko pa-
kraštyje. Teparduoda man ją
už visą kainą kapavietei tarp
jūsų.“ 10 O Efronas sėdėjo tarp
hetitų. Hetitas Efronas atsa-
kė Abraomui, girdint visiems
hetitams – visiems, įėjusiems
pro jo miesto vartus, tarda-
mas: 11 „O ne, mano viešpatie,
klausykis manęs! Aš duodu tau
tą lauką ir duodu tau olą, esan-
čią jame. Aš tau ją duodu savo
tautiečių akivaizdoje. Palai-
dok savo mirusiąją.“ 12 Tuomet
Abraomas nusilenkė krašto gy-
ventojams 13 ir tarė Efronui,
girdint visiems krašto gyven-
tojams: „A, kad tu manęs pa-
klausytum! Aš duosiu tau lau-
ko kainą. Priimk ją nuo manęs,
kad galėčiau ten palaidoti savo
mirusiąją.“ 14 Abraomui Efro-
nas atsakė: 15 „Mano viešpatie,
paklausyk manęs! Žemės lau-
kas vertas keturių šimtų si-
dabrinių šekelių* – kas tai
mudviem, ar ne tiesa? Eik ir
laidok savo mirusiąją.“ 16 Ab-
raomas susiderėjo su Efronu
dėl kainos. Abraomas tat at-
svėrė Efronui sidabrą, kurį jis
buvo išsilygęs hetitams gir-
dint, – keturis šimtus sidabri-
nių šekelių, pagal įprastinius
pirklių svarsčius.*

17 Tokiu būdu Efrono laukas
Machpeloje, priešais Mamrę, –
laukas su ola jame ir visais ta-
me lauke esančiais medžiais,
perėjo 18 Abraomui kaip jo nuo-
savybė hetitų akivaizdoje –
akivaizdoje visų, įėjusių pro jo
miesto vartus. 19 Tada Abrao-
mas palaidojo savo žmoną
Machpelos lauko oloje, prie-
šais Mamrę {tai yra Hebroną},
Kanaano krašte. 20 Laukas ir
ola perėjo iš hetitų į Abraomo
nuosavybę kaip kapavietė.

Izaokas ir Rebeka

24 1 Abraomas buvo se-
nas ir nugyvenęs daug
metų. O VIEŠPATS Abraomą
buvo laiminęs visapusiškai.

23, 15: ... *keturių šimtų šekelių*: at-rodo, tai buvo pernelyg didelė suma. Jeremijas užmokėjo tik septyniolika šekelių už savo lauką Anatote (Jer 32, 9). Be abejo, babiloniečių invazija buvo nuvertinusi nuosavybę.

23, 16: ... *pagal įprastinius pirklių svarsčius*: priklausomai nuo vietos ir laiko šekelio vertė svyravo.

2 Abraomas tarė vyriausiajam
savo namų tarnui, buvusiam
visų jo turtų valdytoju: „Padėk
savo ranką po mano šlaunimi*,
3 ir aš prisaikdinsiu tave VIEŠ-
PAČIU, dangaus Dievu ir žemės
Dievu, kad tu neimsi žmonos
mano sūnui iš kanaaniečių
dukterų, tarp kurių aš gyvenu,
4 bet nuvyksi į mano paties
kraštą, pas mano giminę ir
parūpinsi žmoną mano sūnui
Izaokui.“ 5 Tarnas jam atsakė:
„O jei moteris nesutiktų sekti
paskui mane į šį kraštą? Ar ta-
da privalau nuvesti tavo sūnų
į tą kraštą, iš kurio tu atėjai?“
6 Abraomas jam tarė: „Jokiu
būdu nevesk ten mano sūnaus!
7 VIEŠPATS, dangaus Dievas,
kuris paėmė mane iš mano tė-
vo namų ir iš mano gimtojo
krašto, kuris priesaika patvir-
tino man padarytą pažadą: 'Ta-
vo palikuonims aš duosiu šį
kraštą', jis nusiųs angelą pir-
ma tavęs, ir tu gausi iš ten
žmoną mano sūnui. 8 O jei mo-
teris nesutiktų sekti paskui ta-
ve, tuomet tu būsi laisvas nuo
šios mano priesaikos, betgi
mano sūnaus ten atgal ne-
vesk!“ 9 Tarnas tad padėjo sa-
vo ranką po savo šeimininko
Abraomo šlaunimi ir prisiekė
jam.

10 Tuomet tarnas paėmė de-
šimt savo šeimininko kupranu-
garių ir, pasiėmęs su savimi iš
savo šeimininko visokių rinkti-
nių dovanų, išvyko ir atkeliavo
į Nahoro* miestą Aram-Naha-
rajimuose. 11 Jis suklupdė kup-
ranugarius už miesto prie šuli-
nio. Diena slinko vakarop. Tuo
metu paprastai moterys išei-
davo semti vandens. 12 Tuomet
jis meldėsi: „VIEŠPATIE, mano
šeimininko Abraomo Dieve, su-
teik sėkmę šią dieną man ir
parodyk ištikimą meilę mano
šeimininkui Abraomui. 13 Aš
stoviu čia prie šulinio, o mies-
tiečių dukros štai ateina van-
dens semtis. 14 Jei mergaitė,
kurios paprašysiu: 'Prašyčiau
palenkti savo ąsotį, duoti man
atsigerti', – atsakytų: 'Gerk, aš
ir tavo kupranugarius pagirdy-
siu', – tebūna ji ta, kurią tu pa-
skyrei savo tarnui Izaokui. To-
kiu būdu aš žinosiu, kad tu
parodei ištikimą meilę mano
šeimininkui.“

24, 2: *Padėk savo ranką po mano šlaunimi:* šio veiksmo simbolinė reikšmė, rodos, turi ryšį su hebrajiška samprata, kad vaikai kyla iš jų tėvo šlaunies (žr. Pr 46, 26; Iš 1, 5). Turbūt buvo manoma, kad žmogus, padaręs tokią priesaiką, užsitrauktų nevaisingumo prakeikimą, jeigu neįvykdytų priesaika duoto pažado. Jokūbas panašiai prisaikdino Juozapą (žr. Pr 47, 29). Abiem atvejais buvo padaryta priesaika įvykdyti paskutinį žmogaus prašymą po jo mirties.

24, 10: *Nahoras:* neaišku, ar šis vardas ženklina vardą Abraomo brolio (žr. Pr 11, 27) ir Rebekos senelio (žr. Pr 24, 15), ar to paties vardo miestą (žinomą iš Mari karalystės radinių). *Aram-Naharajimai:* sritis prie Harano, šiaurinėje Mesopotamijoje (žr. Pr 11, 31).

15 Vos tik jam pabaigus tarti
šiuos žodžius, atėjo Rebeka,
Abraomo brolio Nahoro žmonos
Milkos sūnaus Betuelio duktė,
su ąsočiu ant peties. 16 Mergi-
na buvo labai graži, vyro ne-
pažinta mergaitė. Ji nusileido
žemyn prie šulinio, prisipildė
ąsotį ir išlipo. 17 Tuomet tar-
nas, pribėgęs jos pasitikti, pa-
prašė: „Prašyčiau man duoti
gurkšnelį vandens iš savo ąso-
čio.“ 18 „Gerk, mano viešpatie“, –
ji atsakė ir, skubiai nukėlusi
ąsotį ant savo rankos, davė jam
gerti. 19 Jam sočiai atsigėrus, ji
tarė: „Pasemsiu ir tavo kupra-
nugariams, kad ir jie atsiger-
tų.“ 20 Skubiai išpylusi savo
ąsotį į lovį, ji vėl bėgo prie šuli-
nio daugiau vandens semti, kol
prisėmė visiems jo kupranuga-
riams. 21 Tuo tarpu anas vyras
ją stebėjo tylomis, norėdamas
žinoti, ar VIEŠPATS padarė jo
kelionę sėkmingą, ar ne.

22 Kupranugariams atsigė-
rus, anas vyras paėmė auksinį
žiedą nosiai, sveriantį pusę
šekelio, ir dvi apyrankes jos
rankoms, sveriančias dešimt
auksinių šekelių. 23 „Prašyčiau
man pasakyti, – klausė jis, –
kieno tu duktė? Ar yra vietos
tavo tėvo namuose mums per-
nakvoti?“ 24 Ji atsakė: „Aš esu
duktė Betuelio, Milkos sūnaus,
kurį ji pagimdė Nahorui.“ 25 Ir
ji tęsė: „Mes turime apsčiai
šiaudų ir pašaro namuose, taip
pat ir vietos nakvynei.“ 26 Anas
vyras žemai nusilenkė ir pagar-
bino VIEŠPATĮ, 27 tardamas:
„Tebūna pagarbintas VIEŠ-
PATS, mano šeimininko Abrao-
mo Dievas, kuris niekad nepa-
gailėjo savo gerumo ir ištiki-
mybės mano šeimininkui, nes
VIEŠPATS mane atvedė tiesiai
į mano šeimininko brolio na-
mus.“

28 Tuomet mergaitė nubėgo ir
visa tai papasakojo savo moti-
nos šeimynai. 29 Rebeka turėjo
brolį, vardu Labanas. Labanas
išskubėjo pas vyrą prie šulinio,
30 kai tik pamatė žiedą nosiai
bei apyrankes ant sesers ran-
kų ir išgirdo savo sesers Rebe-
kos žodžius: „Taip tas vyras
man kalbėjo.“ Kai atėjo pas
vyrą, rado jį tebestovintį ša-
lia kupranugarių prie šaltinio.
31 „Užeik, VIEŠPATIES palaimin-
tasis! Kodėl dar stovi lauke,
kai tau prirengiau namus ir
vietą kupranugariams?“ 32 Vy-
ras tat užėjo į namus, ir nuo
kupranugarių buvo nuimtos
naštos. Kupranugariai buvo
pašerti šiaudais ir pašaru, o
jam ir vyrams, esantiems su
juo, atnešta vandens kojoms
nusiplauti. 33 Bet kai jam buvo
paduota valgyti, jis tarė: „Aš
nieko nevalgysiu, kol nepasa-
kysiu, ką turiu pasakyti.“ La-
banas atsakė: „Kalbėk!“

34 „Aš esu Abraomo tarnas, –
jis pradėjo, – 35 VIEŠPATS ma-
no šeimininką apsčiai palaimi-
no, ir jis tapo turtingas: davė

jam avių ir galvijų, sidabro ir
aukso, vergų ir vergių, kupra-
nugarių ir asilų. 36 Sara, mano
šeimininko žmona, būdama se-
nyvo amžiaus, pagimdė mano
šeimininkui sūnų, kuriam jis
paskyrė visa, ką turi. 37 Mano
šeimininkas prisaikdino ma-
ne, tardamas: 'Neimsi žmonos
mano sūnui iš dukterų kana-
aniečių, kurių krašte gyvenu,
38 bet nuvyksi į mano tėvo na-
mus, pas mano giminę ir gausi
žmoną mano sūnui'. 39 Aš sa-
kiau savo šeimininkui: 'O jei
moteris nesutiktų sekti paskui
mane?'. 40 Betgi jis man sakė:
'VIEŠPATS, kurio keliais aš ėjau,
pasiųs savo angelą su tavimi ir
padarys tavo kelionę sėkmin-
gą. Tu gausi žmoną mano sū-
nui iš mano giminės, iš mano
tėvo namų. 41 Nuo mano prie-
saikos būsi laisvas tik tada,
kai nuvyksi pas mano giminę.
Net jeigu jie ir atsisakytų, bū-
si laisvas nuo mano priesaikos'.
42 Kai atvykau šiandien prie
šaltinio, meldžiausi: 'VIEŠPA-
TIE, mano šeimininko Dieve, te-
būna tavo valia padaryti ma-
no kelionę sėkmingą! 43 Aš
stoviu čia prie vandens šalti-
nio. Tebūna ta jauna moteris,
atėjusi semtis vandens, kurios
aš paprašysiu: 'Prašyčiau pa-
girdyti mane gurkšniu vandens
iš savo ąsočio', 44 ir kuri man
atsakys: 'Atsigerk tu pats, aš
pasemsiu vandens ir tavo kup-
ranugariams', – tebūna ji ta
moteris, kurią VIEŠPATS pa-
skyrė mano šeimininko sūnui'.
45 Man dar nebaigus širdyje
kalbėti, išėjo Rebeka su savo
ąsočiu ant peties. Ji nulipo prie
šaltinio ir pasisėmė vandens.
Aš jos paprašiau: 'Prašyčiau
man duoti atsigerti'. 46 Ji sku-
biai nukėlė savo ąsotį nuo pe-
ties ir tarė: 'Gerk! Aš pagirdy-
siu ir tavo kupranugarius'. Aš
atsigėriau, ji pagirdė ir mano
kupranugarius. 47 Tuomet aš
jos ir paklausiau: 'Kieno tu bū-
si duktė?' O ji atsakė: 'Betue-
lio, Nahoro sūnaus, kurį Milka
jam pagimdė'. Užkabinau tat
jai ant nosies žiedą ir užmo-
viau jai ant rankų apyrankes.
48 Žemai nusilenkiau ir pagar-
binau VIEŠPATĮ, mano šeimi-
ninko Abraomo Dievą, atvedu-
sį mane tiesiu keliu gauti mano
šeimininko giminaičio dukters
jo sūnui. 49 O dabar, jeigu ke-
tinate parodyti mano šeimi-
ninkui ištikimą gerumą, man
sakykite, ir jeigu ne, man sa-
kykite, idant galėčiau pasukti
į kairę ar į dešinę."
50 Tuomet Labanas ir Betue-
lis atsakė: „Reikalas yra VIEŠ-
PATIES nuspręstas. Mes nega-
lime nieko tau sakyti nei prieš,
nei už. 51 Štai Rebeka stovi prieš
tave, paimk ją ir keliauk. Tebū-
na ji tavo šeimininko sūnaus
žmona, kaip VIEŠPATS kalbėjo."
52 Kai Abraomo tarnas išgir-
do šiuos žodžius, jis parpuolė
kniūbsčias prieš VIEŠPATĮ. 53 Ta-

da tarnas ištraukė sidabro ir
aukso brangenybes bei drabu-
žius ir juos įteikė Rebekai. Jis
davė taip pat brangių dovanų
jos broliui ir motinai.
54 Tuomet jis ir jo palydovai
valgė ir gėrė. Jie ten ir per-
nakvojo. Kai jie atsikėlė ryto
metą, jis tarė: „Leiskite ma-
ne atgal pas savo šeimininką.“
55 Bet jos brolis ir motina sakė:
„Tepabūna mergaitė su mumis
dar kiek, bent dešimt dienų, o
paskui tegu keliauja.“ 56 „Neuž-
laikykite manęs, jis prašėsi, –
kadangi VIEŠPATS padarė ma-
no kelionę sėkmingą. Leiskite
tat man grįžti pas savo šeimi-
ninką.“ 57 Jie atsakė: „Pasišau-
kime mergaitę, paklauskime,
ką ji sakys.“ 58 Pasišaukę Re-
beką, jie klausė: „Ar nori eiti
su šiuo vyru?“ Ji atsakė: „Ei-
siu.“ 59 Tuomet jie išleido savo
seserį Rebeką kartu su žindy-
ve, drauge su Abraomo tarnu
ir jo vyrais. 60 Laimindami Re-
beką, jie sakė jai:

„Tu, mūsų sesuo,
tapk tūkstančiais miriadų!
Tepaima tavo palikuonys,
savo priešų vartus.“

61 Tuomet Rebeka ir jos tar-
naitės pakilo, užsėdo ant kup-
ranugarių ir sekė paskui vyrą.
Tarnas tada paėmė Rebeką ir
išvyko.
62 O Izaokas buvo ką tik su-
grįžęs iš Beer-Lahai-Roi apy-
linkės ir apsigyvenęs Negebe.
63 Vieną dieną vakarop Izaokas
vaikštinėjo* laukuose ir, pakė-
lęs akis, pamatė besiartinan-
čius kupranugarius. 64 Ir Re-
beka pakėlė akis ir pamatė
Izaoką. Skubiai nulipusi nuo
kupranugario, 65 ji klausė tar-
ną: „Kas tas vyras, einantis
mūsų link, ten lauke?“ Tarnas
tarė: „Tai yra mano šeiminin-
kas.“ Tuomet ji, paėmusi šydą,
apsidengė.
66 Tarnas papasakojo Izaokui
visa, ką jis buvo atlikęs. 67 Izao-
kas tuomet nuvedė ją į savo
motinos Saros palapinę, vedė
Rebeką, ir ji tapo jo žmona.
Izaokas ją mylėjo ir rado paguo-
dos po savo motinos mirties.

Keturos palikuonys

25 1* Abraomas vedė kitą
žmoną, vardu Ketura.*
2 Ji pagimdė jam Zimraną, Jok-
šaną, Medaną, Midjaną, Išba-
ką ir Šuahą. 3 Jokšanui gimė
Šeba ir Dedanas. Dedano pali-
kuonys buvo ašurimai, letuši-
mai ir leumimai. 4 Midjano pa-
likuonys buvo Efa, Eferis,
Hanochas, Abida ir Eldaa. Jie
visi buvo Keturos palikuonys.
5 Abraomas paliko visa, ką
turėjo, savo sūnui Izaokui. 6 O
savo sugulovių vaikams Ab-

24, 63: ... *vaikštinėjo*: pažodžiui *iš-ėjo*. Šio žodžio prasmė hebrajiškame tekste nėra aiški.

25, 1–18: Arabų genčių protėviai, įskaitant Midjaną (žr. Iš 2, 15b–22; 18, 1), siejami su Abraomu per jo antrą žmoną Keturą.

raomas davė dovanų dar prie
savo gyvos galvos, prieš juos
išsiųsdamas, tolyn nuo savo
sūnaus Izaoko rytų link, į Ke-
demo* kraštą.

Abraomo mirtis

7 Visa Abraomo gyvenimo
trukmė buvo šimtas septy-
niasdešimt penkeri metai. 8 Jis
atsikvėpė paskutinį kartą,
mirdamas laimingoje senatvė-
je, sulaukęs ilgo amžiaus, ir bu-
vo suvienytas su savo gimine.
9 Izaokas ir Išmaelis, jo sūnūs,
palaidojo jį Machpelos oloje,
Efrono, hetito Zoharo sūnaus,
lauke, esančiame į rytus nuo
Mamrės, – 10 tame lauke, kurį
Abraomas nupirko iš hetitų.
Abraomas ir jo žmona Sara bu-
vo ten palaidoti. 11 Po Abraomo
mirties Dievas laimino jo sū-
nų Izaoką. Izaokas apsigyveno
prie Beer-Lahai-Roi vietovės.

Išmaelio palikuonys

12 Toks yra kartų sąrašas Ab-
raomo sūnaus Išmaelio, kurį
Abraomui pagimdė egiptietė
Hagara, Saros vergė. 13 Šie yra
Išmaelio sūnų vardai, pagal jų
gimimo eilę: Nebajotas, Išmae-
lio pirmagimis, Kedaras, Ad-
bėelis, Mibsamas, 14 Mišma,
Duma, Masa, 15 Hadadas, Te-
ma, Jeturas, Nafišas ir Ked-
ma. 16 Šie yra Išmaelio sūnūs
ir šie yra jų vardai, pagal jų gy-
venvietes ir stovyklas, – dvyli-
ka vadų, pagal jų gentis.

17 {Išmaelis gyveno šimtą
trisdešimt septynerius metus.
Kai atsikvėpė paskutinį kartą
ir mirė, jis buvo suvienytas su
savo gimine.}

18 Jie klajojo nuo Havilos prie
Šuro, esančio netoli Egipto, iki
pat Asirijos. Kiekvienas jų sta-
tėsi stovyklas* šalia visų savo
giminių.

IZAOKAS IR JOKŪBAS

Esavo ir Jokūbo gimimas

19 Ši yra Abraomo sūnaus
Izaoko šeimos istorija. Abrao-
mui gimė Izaokas. 20 Izaokas
buvo keturiasdešimties metų,
kai vedė Rebeką, aramiečio
Betuelio iš Padan-Aramo duk-
terį, o aramiečio Labano sese-
rį. 21 Izaokas maldavo VIEŠPATĮ
už savo žmoną, kadangi ji buvo
nevaisinga. VIEŠPATS išklausė
jo maldą, ir jo žmona Rebeka
tapo nėščia. 22 Bet kūdikiai taip
grūmėsi vienas su kitu jos įsčio-
se, kad ji prasitarė: „Jei taip,
kam aš dar gyvenu?“ Ji tat nu-
ėjo VIEŠPATIES pasiteirauti.
23 O VIEŠPATS jai atsakė:

„Dvi gentys yra tavo įsčiose,
dvi atskiros tautos kils iš
tavęs.

25, 6: *Kedemo kraštas:* arba *Rytų kraštas,* t. y. sritis, kurioje gyveno kedemitai, arba rytiečiai (žr. Pr 29, 1; Ts 6, 3. 33; Job 1, 3; Iz 11, 4). Vardai, minimi 2–4 eilutėje, ženklina Arabijos dykumos gentis.

25, 18: ... *statėsi stovyklas:* pažodžiui *užpuolė.* Tas pats žodis Ts 7, 12 vartojamas ženklinti priešiškai beduinų genties stovyklai. Žr. Pr 16, 12.

Bet viena tauta bus
stipresnė už kitą,
vyresnioji tarnaus
jaunesniajai.“

24 Atėjus metui jai gimdyti,
paaiškėjo, kad jos įsčiose buvo
dvyniai! 25 Pirmasis buvo rus-
vas,* o visas jo kūnas buvo tar-
si plaukuota skraistė. Užtat jie
pavadino jį Esavu. 26 Tada išėjo
jo brolis, laikantis ranka Esa-
vo kulną.* Užtat jie pavadino jį
Jokūbu. Izaokas buvo šešiasde-
šimties metų, kai jiedu gimė.

27 Kai berniukai užaugo,
Esavas buvo įgudęs medžioto-
jas, laukus mėgstąs vyras, o tuo
tarpu Jokūbas buvo tylus,
mėgstąs būti namie prie pala-
pinių. 28 Izaokas mylėjo Esavą,
nes mėgo žvērieną, bet Rebeka
mylėjo Jokūbą.

29 Kartą, Jokūbui verdant
sriubą, Esavas parėjo iš laukų.
Jis buvo labai išalkęs. 30 Esa-
vas Jokūbui tarė: „Labai pra-
šau duoti man pasrėbti to rau-
dono* viralo, nes esu baisiai
išalkęs!“ {Todėl Esavas buvo
vadinamas Edomu.} 31 „Par-
duok man pirmiau savo pirma-
gimystę“,* – atsakė Jokūbas.
32 Esavas tarė: „Štai! Aš prie
mirties, kas man iš pirmagi-
mystės?“ 33 Bet Jokūbas užsi-
spyrė: „Pirmiau turi man pri-
siekti.“ Jis tada prisiekė ir
pardavė savo pirmagimystę
Jokūbui. 34 Tuomet Jokūbas
davė Esavui duonos ir lęšių
sriubos. Jis pavalgė, atsigėrė,
pakilo ir nuėjo sau. Tiek Esa-
vui terūpėjo jo pirmagimystė.

Izaokas keliauja į Gerarą

26 1 Krašte kilo badas, –
skirtingas nuo anks-
tesnio bado, kilusio Abraomo
dienomis, – ir Izaokas išsikėlė
į Gerarą pas filistinų karalių
Abimelechą. 2 VIEŠPATS buvo
jam pasirodęs ir sakęs: „Neik į
Egiptą. Įsikurk krašte kurį aš
tau nurodysiu. 3 Gyvenk tame
krašte kaip ateivis. Aš būsiu
su tavimi ir laiminsiu tave.
Juk tau ir tavo palikuonims
atiduosiu visus šiuos kraštus,
idant įvykdyčiau priesaiką,
duotą tavo tėvui Abraomui. 4 Aš
padarysiu tavo palikuonis to-
kius gausius kaip dangaus
žvaigždės, atiduosiu visus
šiuos kraštus tavo palikuo-

25, 25: ... *rusvas*: hebrajiškai *ad-moni*, nuoroda į Edomą, kitą Esavo vardą (žr. 30 eilutę; 36, 1). Edomas iš tikrųjų buvo vardas krašto į pietus nuo Moabo, kur gyveno Esavo palikuonys. Jis buvo vadinamas *rusvu*, arba *raudonu*, dėl jo rusvo smiltainio kalnų. *Plaukuotas:* hebrajiškai *sear*, nuoroda į Seirą, kitą Edomo vardą (žr. Pr 36, 8). Galėtume sakyti: *Jie tat pavadino jį Seiru*. Ir Esavas, hebrajiškai *esav*, reiškia *plaukuotas*.

25, 26: *Esavo kulną*: hebrajiškai *baaqeb esav*, nuoroda į Jokūbo vardą – *laikantis {brolio} kulną*, t. y. *sukčius nuo pat gimimo*.

25, 30: ... *raudono {viralo}*: hebrajiškai *adom*, kita nuoroda – žaismas su žodžiu *Edom, raudonas* kraštas.

25, 31: *Pirmagimystė*: teisė, davusi pirmagimiui sūnui garbės vietą šeimoje ir dvigubą tėvo turtų dalį.

nims, idant visos tautos rastų
per tavo palikuonis sau palai-
minimą 5 dėl to, kad Abraomas
pakluso mano balsui ir vykdė,
ką buvau jam paliepęs: mano
įsakymus, mano nuostatus ir
mano įstatymus.“

6* Izaokas todėl ir apsigyveno
Geraroje. 7 Kai vietiniai vyrai
ėmė teirautis apie jo žmoną, jis
sakydavo: „Ji mano sesuo.“
Mat jis baiminosi sakyti: „Ma-
no žmona“, manydamas sau:
„Šie vietiniai vyrai gali mane
užmušti dėl Rebekos, nes ji to-
kia graži.“ 8 Atsitiko, kad jam
ten ilgesnį laiką pagyvenus,
kartą karalius Abimelechas,
žiūrėdamas pro langą, pama-
tė jį glamonėjantį savo žmoną
Rebeką. 9 Abimelechas pasi-
šaukė Izaoką ir sakė: „Tikrai
ji tavo žmona! Dėl ko tat sa-
kei: ‘Ji mano sesuo’? Izaokas
jam atsakė: „Dėl to, kad aš ma-
niau, jog per ją galiu netekti gy-
vybės.“ 10 O Abimelechas tarė
„Ką tu mums padarei! Kas
nors iš žmonių galėjo su tavo
žmona prigulti, ir tu mums kal-
tę būtumei užtraukęs!“ 11 To-
dėl Abimelechas įspėjo visus
žmones, tardamas: „Kas už-
gautų šį vyrą ar jo žmoną, tas
bus nubaustas mirtimi.“

12* Izaokas tame krašte sėjo
javus ir tais metais susilaukė
šimteriopo derliaus. VIEŠPATS
jį laimino, 13 ir žmogus pratur-
tėjo. Jam vis labiau ir labiau
sekėsi. Jis tapo labai turtin-
gas, 14 įsigijo tiek avių bei gal-
vijų kaimenių ir tokią gausią
šeimyną, kad filistinai jam pa-
vydėjo. 15 O filistinai, užpilda-
mi žemėmis, buvo užvertę vi-
sus šulinius, iškastus jo tėvo
tarnų, tėvo Abraomo dienomis.
16 Ir Abimelechas sakė Izaokui:
„Pasitrauk nuo mūsų, nes pasi-
darei daug stipresnis už mus.“

17 Todėl Izaokas iš tenai ir
pasitraukė. Pasistatė palapi-
nes Geraros slėnyje ir ten ap-
sigyveno. 18 Izaokas atnaujino
šulinius, iškastus jo tėvo Ab-
raomo dienomis, – filistinai bu-
vo juos užvertę po Abraomo
mirties, – ir davė jiems tuos pa-
čius vardus, kuriais buvo juos
pavadinęs tėvas. 19 Bet kai Izao-
ko tarnai, kasdami tame slė-
nyje, aptiko šaltinio vandens
šulinį, 20 Geraros kerdžiai su-
siginčijo su Izaoko kerdžiais,
sakydami: „Tas vanduo yra
mūsų!“ Todėl jis pavadino tą
šulinį Eseko* vardu, kadangi
ten jie su juo ginčijosi. 21 Tada

26, 6–11: Jahvistiniame šaltinyje pasakojimas apie žmoną-seserį prie Geraros susiejamas su Izaoku ir Rebeka. Tuo tarpu elohistiniame šaltinyje pasakojimas apie žmoną-seserį susiejamas su Abraomu ir Sara. Žr. Pr 20, 1–18.

26, 12–33: Jahvisto pasakojimo apie šulinius prie Beer-Šebos versija. Ir čia elohisto versija yra siejama su Abraomu. Žr. Pr 21, 22–23. Pradžios knygos redaktorius sujungė abu pasakojimus dviem įterptinėmis eilutėmis. Žr. 15 ir 18 eilutę.

26, 20: *Esekas*: Ginčas.

26, 21: *Sitna*: Trukdymas.

jie iškasė kitą šulinį. Ir dėl jo
susiginčijo, už tat jį pavadino
Sitna.* 22 Jis iš ten išsikėlė ir
iškasė dar kitą šulinį. Dėl jo
jie nebesiginčijo. Užtat pava-
dino jį Rehobotais, sakydamas:
„Šį kartą VIEŠPATS davė mums
šiame krašte apsčiai vietos
daugintis.“
23 Iš čia jis nukilo į Beer-Še-
bą. 24 Tą pačią naktį pasirodė
jam VIEŠPATS ir tarė:
„Aš esu tavo tėvo Abraomo
Dievas.
Nebijok, nes aš esu su tavimi!
Laiminsiu tave ir padauginsiu
tavo palikuonis
dėl savo tarno Abraomo.“
25 Tenai jis pastatė aukurą ir
šaukėsi VIEŠPATIES vardo. Ten
pastatė ir savo palapinę, ten
Izaoko tarnai ėmė kasti šulinį.

Sandora su Abimelechu

26 Ir Abimelechas atėjo pas
jį iš Geraros su savo patarėju
Ahuzatu ir savo kariuomenės
vadu Fikolu. 27 Izaokas jų pa-
klausė: „Ko atėjote pas mane,
nes manęs nekenčiate ir atstū-
mėte mane nuo savęs?“ 28 Jie
atsakė „Dabar mes aiškiai ma-
tome, kad VIEŠPATS yra su ta-
vimi, todėl mes siūlome, kad
sudarytumėm sutartį su prie-
saika tarp abiejų pusių – tarp
tavęs ir mūsų. Sudarykime
sandorą su tavimi, 29 kad tu ne-
darytum mums nieko pikta,
lygiai kaip mes kad tavęs
neužgavome, visad su tavimi
tik gerai elgėmės ir leidome
tau iškeliauti taikingai. Nuo
dabar būk VIEŠPATIES palai-
mintasis!“ 30 Jis iškėlė jiems
vaišes, – jie valgė ir gėrė. 31 Ry-
tą jie pakilo anksti ir prisiekė
vienas kitam. Tuomet Izaokas
su jais atsisveikino, ir jie atsi-
skyrė taikingai. 32 Atsitiko, kad
tą pačią dieną Izaoko tarnai
atėjo pas jį su žinia apie jų iš-
kastą šulinį ir jam pranešė:
„Radome vandens!“ 33 Jis pa-
vadino jį Šiba.* Todėl iki šios
dienos ir miesto vardas yra
Beer-Šeba.
34* Esavas buvo keturiasde-
šimties metų, kai vedė hetito
Beerio dukterį Juditą ir hetito
Elono dukterį Basematą. 35 Jos
apkartino Izaoko ir Rebekos
gyvenimą.

Izaokas palaimina Jokūbą

27 1* Kai Izaokas buvo
senas ir jo akys buvo
taip aptemusios, kad nebe-

26, 33: *Šib'a:* Septyni. Betgi šioje pasakojimo versijoje nieko neužsimena apie septynis šaltinius (žr. Pr 21, 28–31). Graikiškame vertime hebrajiškas žodis suprantamas kaip *šebu'a,* t. y. priesaika, susijusi su šiuo pasakojimu.

26, 34–35: Šios eilutės yra iš kunigiškojo autoriaus šaltinio. Jos neturi nuoseklaus ryšio su šio skyriaus pasakojimu, bet yra tarsi tolesnio pasakojimo apie Esavo pirmagimystės teisės praradimą įvadas, įteigiantis mintį, kad Esavas prarado savo pirmagimystės teisę dėl kanaaniečių žmonų.

27, 1–45: Ką Jokūbas padarė, apgaudamas mirštantį tėvą ir pirma-

galėjo matyti, jis pasišaukė sa-
vo vyresnįjį sūnų ir jam tarė:
„Mano sūnau!“ O šis atsiliepė:
„Aš čia.“ 2 Jam tarė: „Matai,
kad jau pasenau. Nežinau sa-
vo mirties dienos. 3 Taigi imk
savo ginklus – strėlinę ir lan-
ką, išeik į laukus ir sumedžiok
man žvėrienos. 4 Tuomet pa-
ruošk man gardų valgį, kaip aš
mėgstu, ir atnešk jį man pa-
valgyti, idant prieš mirdamas
tau suteikčiau savo sielos pa-
laiminimą.“*

5 O Rebeka klausėsi, kai
Izaokas kalbėjosi su sūnumi
Esavu. Jam išėjus į laukus
medžioti ir parnešti žvėrienos,
6 Rebeka tarė savo sūnui Jokū-
bui: „Ką tik nugirdau tavo tė-
vą sakant tavo broliui Esavui:
7 ‘Parnešk žvėrienos ir paruošk
man gardų valgį pavalgyti,
idant tave prieš mirdamas pa-
laiminčiau VIEŠPATIES akivaiz-
doje’. 8 O dabar, mano sūnau,
paklausyk mano žodžio ir da-
ryk, ką tau liepiu. 9 Nueik tu
prie kaimenės ir parnešk man
iš ten du geriausius ožiukus, o
aš iš jų paruošiu tavo tėvui val-
gį, kaip jis mėgsta. 10 Tu nuneši
jį savo tėvui pavalgyti, idant
palaimintų tave prieš mirda-
mas.“ 11 „Betgi mano brolis
Esavas yra gauruotas vyras, –
atsakė Jokūbas savo motinai
Rebekai, – o aš juk plikas! 12 Jei
mane tėvas apčiupinės, aš bū-
siu jo akyse sukčius ir užsi-
trauksiu ant savęs prakeikimą,
o ne palaiminimą!“ 13 O moti-
na jam tarė: „Tekrinta ant ma-
nęs tavo prakeikimas, mano
sūnau. Tik paklausyk mano žo-
džio, eik ir juos man parnešk.“

14 Taigi jis nuėjo, paėmė ir
parnešė juos savo motinai, o jo
motina paruošė gardų valgį,
kaip jo tėvas mėgo. 15 Tuomet
Rebeka paėmė geriausius sa-
vo vyresniojo sūnaus Esavo
drabužius, paliktus namie, ir
apvilko jais savo jaunesnįjį sū-
nų Jokūbą. 16 Be to, jo rankas ir
pliką kaklo dalį apdengė ožiu-
kų kailiais. 17 Tada padavė sa-
vo sūnui Jokūbui į rankas gar-
dųjį valgį ir duoną, kurią buvo
iškepusi.

gimį brolį, pasmerkia ne tik pranašai – Ozėjas (žr. 12, 4) ir Jeremijas (žr. 9, 3), – bet netiesiogiai ir pats jahvistas savo pasakojime. Skaitydamas pasakojimą, pajunti užuojautą Esavui, nes jis buvo motinos ir brolio intrigų auka. Be to, Jokūbas ir Rebeka turėjo patirti skaudžius savo intrigų padarinius: gelbėtis, bėgdami pas gimines į Mesopotamiją, ir skirtis vienas nuo kito iki pat gyvos galvos. Jahvisto pasakojimas atkreipia dėmesį į Dievo kelių paslaptį išganymo istorijoje: Dievas, rūpindamasis žmogaus išganymu ir įgyvendindamas savo užmojį, pasinaudoja silpnais ir nuodėmingais vyrais ir moterimis. Dievas kreivą žmogaus kelią padaro tiesų.

27, 4: ... *savo sielos palaiminimą:* ypatingąjį palaiminimą. Žr. 19. 25. 31 eilutę. Pasak konteksto, šis palaiminimas buvo iškilmingas mirštančio tėvo palaiminimas. Buvo tikima, kad jis turi ypatingą poveikį. Be to, Izaokas perduoda savo, kaip Abraomo sūnaus iš Saros, palaiminimą savo pirmagimiui sūnui.

18 Jis įėjo pas tėvą ir tarė:
„Mano tėve!“ – „Aš čia, – šis
atsiliepė. – Kas tu esi, mano sū-
nau?“ 19 Jokūbas tėvui atsakė:
„Aš esu Esavas, tavo pirmagi-
mis. Padariau, kaip buvai man
liepęs. O dabar prašyčiau sės-
tis ir pavalgyti mano žvérie-
nos, idant man suteiktum sa-
vo sielos palaiminimą.“ 20 Bet
Izaokas savo sūnų paklausė:
„Kaipgi, mano sūnau, taip grei-
tai suradai?“ O jis atsakė:
„VIEŠPATS, tavo Dievas, sutei-
kė man laimę.“ 21 Tuomet Izao-
kas tarė Jokūbui: „Eikš arčiau,
kad galėčiau tave apčiupinėti
ir žinoti, ar iš tikrųjų tu esi ma-
no sūnus Esavas, ar ne.“ 22 Jo-
kūbas priėjo prie savo tėvo Izao-
ko, kuris jį apčiupinėjo ir tarė:
„Balsas yra kaip Jokūbo, bet
rankos kaip Esavo.“ 23 Taigi jo
neatpažino, nes jo rankos bu-
vo gauruotos, lygiai kaip ir jo
brolio Esavo. Todėl jį ir palai-
mino.

24 Jis paklausė: „Ar tu iš tik-
rųjų esi mano sūnus Esavas?“
Ir kai Jokūbas atsakė: „Aš
esu“, – 25 jis tarė: „Paduok man
valgį, idant pavalgyčiau savo
sūnaus žvérienos ir tau suteik-
čiau savo sielos palaiminimą.“
Jis padavė jam valgį, ir jis
suvalgė, padavė jam vyną, ir jis
išgėrė. 26 Tuomet jo tėvas Izao-
kas jam tarė: „Mano sūnau,
eikš arčiau ir pabučiuok mane.“
27 Kai Jokūbas priėjo arčiau ir
jį pabučiavo, jis užuodė jo dra-
bužių kvapą ir jį laimino, tar-
damas:

„Ai, kvapas mano sūnaus
tarsi kvapas laukų,
kuriuos VIEŠPATS palaimino.
28 Teduoda tau Dievas iš
dangaus rasos,
iš žemės derlingumo
ir apsčiai grūdų bei vyno.
29 Tetarnauja tau tautos
ir tesilenkia tau gentys.
Valdovu būk savo broliams,
tesilenkia tau tavo motinos
sūnūs.
Tebūna prakeiktas, kas
tave keikia,
tebūna palaimintas, kas
tave laimina!“

30 Vos tik Jokūbui palikus
savo tėvą, kai Izaokas buvo pa-
baigęs laiminti Jokūbą, – par-
ėjo iš medžioklės jo brolis Esa-
vas. 31 Jis taip pat paruošė
gardų valgį ir atnešė savo tė-
vui. „Teatsisėda mano tėvas, –
tarė savo tėvui, – ir tepavalgo
savo sūnaus žvérienos, idant
suteiktų man savo sielos pa-
laiminimą.“ 32 Jo tėvas Izaokas
paklausė: „O kas tu būsi?“ „Tavo
pirmagimis sūnus Esavas“, –
jis atsakė. 33 Dabar Izaoką apė-
mė baisus drebulys. Jis ir vėl
klausė: „Betgi kas buvo anas,
kuris sumedžiojo žvėrieną ir
atnešė ją man? Be to, aš suval-
giau ją prieš tau ateinant ir jį
palaiminau! Taip, jis bus pa-
laimintas!“ 34 Esavas, išgirdęs

savo tėvo žodžius, pratrūko
garsiu ir karčiu kukčiojimu ir
sakė savo tėvui: „Palaimink
mane! Taip pat ir mane, tėve!“
35 Bet tėvas atsakė: „Tavo bro-
lis atėjo apgaulingai ir paėmė
tavo palaiminimą.“ 36 {Esavas}
pratarė: „Argi veltui jis buvo
pavadintas Jokūbu? Juk ma-
ne jis du kartus apgavo!* Pir-
ma jis atėmė mano pirmagi-
mystę, o dabar štai pasiėmė ir
mano palaiminimą!“ Jis pridė-
jo: „Nejaugi nebeliko man jo-
kio tavo palaiminimo?“ 37 Izao-
kas atsakė Esavui: „Matai, aš
jį jau paskyriau tavo valdovu,
padariau visus jo brolius jo tar-
nais ir jį praturtinau grūdais
ir vynu. Ką tat dar begaliu pa-
daryti tau, mano sūnau?“ 38 Esa-
vas maldavo savo tėvą: „Nejau
tik vieną palaiminimą teturi,
tėve? Palaimink mane, taip pat
ir mane, tėve!“ {Izaokas nieko
neatsakė}, o Esavas ėmė gar-
siai verkti.
39 Tuomet jo tėvas Izaokas jam
atsakė:
„Štai tavo buveinė bus toli
nuo žemės derliaus
ir toli nuo rasos iš aukšto
dangaus.
40 Iš kalavijo gyvensi
ir savo broliui tarnausi.
Bet kai tu sukilsi,
nusimesi jo jungą nuo
sprando.“
41 Esavas tat nekentė Jokū-
bo už palaiminimą, kurį jo tė-
vas buvo jam suteikęs. Esavas
galvojo: „Artinasi mano tėvo
gedulo dienos, tuomet aš užmu-
šiu savo brolį Jokūbą.“ 42 Betgi
vyresniojo sūnaus Esavo žo-
džiai buvo persakyti Rebekai.
Ji pasišaukė savo jaunesnįjį
sūnų ir jam pasakė: „Štai tavo
brolis Esavas niršta, norėda-
mas tave nužudyti. 43 Todėl da-
bar, mano sūnau, paklausyk
manęs. Bėk tuojau pat pas ma-
no brolį Labaną į Haraną. 44 Pa-
silik pas jį kurį laiką, kol atauš
tavo brolio įtūžis, 45 kol tavo
brolio įniršis ant tavęs atslūgs
ir jis užmirš, ką tu jam pada-
rei. Tuomet pasiųsiu ką nors
tave iš ten parvesti. Kam gi tu-
rėčiau netekti judviejų abiejų
tą pačią dieną!“

Jokūbas išsiunčiamas pas Labaną

46* Tuomet Rebeka kalbėjo
Izaokui: „Apkarto man gyveni-

27, 36: ... *mane... apgavo*: hebrajiškame tekste yra žodžių žaismas: *Jaaqob* – Jokūbas ir *vajjaqebeni* – *jis mane apgavo*. Norint labiau sulietuvinti, galima būtų Jokūbo vardą versti žodžiu *Sukčius*, o *jis mane apgavo* – *jis mane apsuko*. Žaidžiama ir žodžiais *pirmagimystė* – *bekora* ir *palaiminimas* – *beraka*.

27, 46 – 28, 9: Ši dalis, priklausanti kunigiškojo autoriaus šaltiniui ir tiesiogiai susijusi su Pr 26, 34–35, nurodo Jokūbo kelionės į Padan-Aramą skirtingą priežastį: išsaugoti išrinktosios tautos rasinį grynumą. Pasakojimas apie Esavo vedybas paaiškina rasinį edomiečių tautos mišinį. Edomiečių tautos kilmė siejama

mas dėl tų hetičių moterų. Jei
ir Jokūbas vestų hetitę moterį,
tokią kaip jos – kitą čiabuvę, kas
gero man gyvenime beliktų?“

28 1 Izaokas tada pasi-
šaukė Jokūbą, palai-
mino ir įsakė: „Neimk žmonos
iš kanaaniečių dukterų! 2 Ke-
liauk tuojau pat į Padan-Ara-
mą, į Betuelio, tavo motinos
tėvo, namus ir ten paimk sau
žmoną iš Labano, tavo motinos
brolio, dukterų. 3 Telaimina ta-
ve Dievas Visagalis tepadaro
tave vaisingą ir gausų, idant
taptum tautų bendrija. 4 Te-
suteikia tau jis Abraomo pa-
laiminimą – tau ir tavo pali-
kuonims, idant paveldėtum
kraštą, kuriame dabar gyveni
kaip ateivis, – kraštą, kurį Die-
vas davė Abraomui.“ 5 Izaokas
išsiuntė Jokūbą, ir jis iškeliavo
į Padan-Aramą pas Betuelio
aramiečio sūnų Labaną, Rebe-
kos, Jokūbo ir Esavo motinos,
brolį.

6 O Esavas pastebėjo, kad
Izaokas palaimino Jokūbą bei
išsiuntė jį į Padan-Aramą gau-
ti sau ten žmonos, kad, duoda-
mas savo palaiminimą, įsakė:
„Neimk žmonos iš kanaanie-
čių dukterų“ 7 ir kad Jokūbas,
paklusdamas tėvui ir motinai,
iškeliavo į Padan-Aramą. 8 Esa-
vas tada pamatė, kad kanaa-
nietės moterys labai nepatiko
jo tėvui Izaokui. 9 Todėl Esavas
nuėjo pas Išmaelį ir prie savo
turimų žmonų dar paėmė sau
žmona Abraomo sūnaus Iš-
maelio dukterį Mahalatą, Ne-
bajoto seserį.

Jokūbo sapnas prie Bet-Elio

10 Jokūbas paliko Beer-Šebą
ir leidosi Harano link. 11 Pasie-
kęs žinomą vietą,* jis apsisto-
jo nakvoti, nes saulė jau buvo
nusileidusi. Paėmęs iš tos vie-
tos akmenį, pasidėjo jį po galva
ir toje vietoje atsigulė miegoti.
12 Jis sapnavo: žiūri, laiptai*
stovi žemėje, o jų viršus siekia
dangų, ir Dievo angelai jais lai-
pioja aukštyn ir žemyn. 13 Žiū-
ri, VIEŠPATS stovi prie jo ir sa-
ko: „Aš esu VIEŠPATS, Dievas
tavo senelio Abraomo ir Dievas
Izaoko. Žemę ant kurios guli,
duosiu tau ir tavo palikuonims.
14 Tavo palikuonys bus tokie
gausūs kaip žemės dulkės, tu
išsiplėsi į vakarus ir rytus, į

ir su izraeliečiams gimininingomis gentimis, ir su ankstesniais Edomo gyventojais – hetitais ir huritais, arba hivitais, ir su išmaeliečiais – arabų gentimis.

28, 11: ... *žinomą vietą*: pažodžiui *tą vietą*, t. y. užuomina į šventą vietą. Šiame tekste turima omenyje Bet-Elis (žr. 19 eilutę) – šventovė jau nuo Abraomo laikų (žr. Pr 12, 8).

28, 12: ... *laiptai*: hebrajiškai *sullam*, t. y. pylimas, arba rampa. Įprasta šį žodį netiksliai versti žodžiu *kopėčios*. Jokūbo sapno vaizdiniai turi ryšį su Mesopotamijos zikuratu – šventyklos bokštu su jo viršūne danguje (žr. Pr 11, 4) ir laiptais, vedančiais į mažą šventovėlę jo viršūnėje.

šiaurę ir pietus. Visos žemės
gentys per tave ir tavo palikuo-
nis ras sau palaiminimą. 15 Būk
tikras, aš esu su tavimi! Globo-
siu tave, kur tik eitum, ir sugrą-
žinsiu tave į šią žemę. Niekad
tavęs nepaliksiu, kol neįvykdy-
siu, ką tau pažadėjau.“
16 Jokūbas pabudo iš miego
ir tarė: „Iš tikrųjų VIEŠPATS yra
šioje vietoje, bet aš to nežino-
jau!“ 17 Drebulio krečiamas jis
sakė: „Kokia baugi ši* vieta!
Tai* ne kas kita kaip Dievo na-
mai ir dangaus vartai.“
18 Atsikėlęs anksti rytą, Jo-
kūbas paėmė akmenį, kurį bu-
vo pasidėjęs po galva, pastatė
jį kaip paminklą* ir užpylė ant
jo viršaus aliejaus. 19 O tą vie-
tą jis pavadino Bet-Eliu,* nors
ankstesnis to miesto vardas ir
yra Luzas. 20 Tuomet Jokūbas
padarė įžadą, sakydamas: „Jei
Dievas pasiliks su manimi,
saugodamas mane kelionėje,
kurią pradedu, ir duos man
duonos valgyti ir drabužių apsi-
vilkti, 21 idant sugrįžčiau ramy-
bėje vėl į tėvo namus, tuomet
VIEŠPATS bus mano Dievas,
22 ir šis akmuo, kurį pastačiau
kaip paminklą, bus Dievo na-
mai. O iš viso, ką tu man duo-
di, tikrai atseikėsiu tau de-
šimtinę.“

Jokūbas atkeliauja pas Labaną

29 1 Jokūbas vėl leidosi
kelionėn ir nuėjo į ry-
tiečių kraštą.* 2 Ten laukuose
jis pamatė šulinį. Trys avių
kaimenės būriavosi prie šuli-
nio, nes kaimenės buvo iš jo gir-
domos. Ant šulinio angos buvo
užristas didžiulis akmuo. 3 Tik
kai būdavo ten suvaromos visos
kaimenės, piemenys nuritin-
davo akmenį nuo šulinio angos,
pagirdydavo avis ir vėl užritin-
davo akmenį į savo vietą.
4 Jokūbas juos prakalbino:
„Mano broliai, iš kur jūs?“ Tie
atsakė: „Iš Harano.“ 5 „O gal
pažįstate Labaną, Nahoro sū-
nų?“ – jų paklausė. „Taip, pa-
žįstame“, – jie atsakė. 6 Jis jų
klausė: „Kaip jo sveikata?“ „Ge-
ra, jis sveikas, – jie atsakė, – štai
jo duktė Rachelė ateina su sa-
vo avimis.“ 7 Jis tarė: „Štai die-
na dar ilga, dar ne laikas ginti
gyvulius namo. Pagirdykite avis
ir ginkite jas ganytis.“ 8 „Mes
negalime, – jie atsakė, – kol
nėra suvarytos visos kaimenės.

28, 17: ... *ši (vieta)*: akmuo, kurį Jokūbas buvo pasidėjęs po galva. Žr. 22 eilutę. *Tai...* : laiptai, kuriuos Jokūbas matė sapne.

28, 18: ... *paminklą*: paprotys statyti tokius *šventus akmenis* – paminklus Palestinoje buvo žinomas prieš izraeliečių laikotarpį. Kadangi jie turėjo ryšių su pagonių religija, ilgainiui buvo uždrausta juos statyti (žr. Kun 26, 1; Įst 16, 22) ir pradėta reikalauti sunaikinti pagonių *šventuosius akmenis* (žr. Iš 34, 31; Įst 12, 3).

28, 19: *Bet-Elis: Dievo namai.* Daroma užuomina į Dievo buveinę 17 eilutėje.

29, 1: ... *rytiečiai*: žr. Pr 25, 6 paaiškinimą.

Tik tuomet nuritiname akmenį nuo šulinio angos ir pagirdome avis."
9 Jokūbui dar su jais tebesikalbant, atėjo Rachelė su savo tėvo avimis. Ji buvo piemenaitė.
10 Kai tik Jokūbas pamatė Rachelę, savo motinos brolio Labano dukterį, ir savo motinos brolio Labano avis, jis priėjo, nuritino akmenį nuo šulinio angos ir pagirdė savo motinos brolio Labano kaimenę.
11 Tuomet Jokūbas pabučiavo Rachelę ir pravirko balsu.
12 Jokūbas pasisakė Rachelei, kad jis yra jos tėvo giminaitis, Rebekos sūnus. O ji nubėgo ir pasakė savo tėvui.
13 Išgirdęs žinią apie savo sesers sūnų Jokūbą, Labanas atskubėjo jo pasitikti. Apkabinęs ir išbučiavęs, parsivedė jį į savo namus. Jokūbas papasakojo Labanui visa, kas buvo įvykę,
14 ir Labanas jam tarė: „Esi iš tikrųjų mano kūnas ir kraujas!"*

Jokūbo vedybos su Lea ir Rachele

Jokūbui prabuvus pas Labaną vieną mėnesį,
15 Labanas sakė Jokūbui: „Negi dėl to, kad esi mano giminaitis, turėtum man už nieką tarnauti? Sakyk man, kokia bus tavo alga?"
16 Labanas turėjo dvi dukteris. Vyresniosios vardas buvo Lea, o vardas jaunesniosios buvo Rachelė.
17 Lea turėjo švelnias akis,* bet Rachelė buvo dailiai nuaugusi ir graži.
18* Kadangi Jokūbas jau buvo pamilęs Rachelę, jis atsakė: „Tarnausiu tau septynerius metus už tavo jaunesniąją dukterį."
19 „Mieliau aš ją duosiu tau, negu kokiam pašaliečiui. Pasilik pas mane", – sutiko Labanas.
20 Jokūbas ištarnavo už Rachelę septynerius metus, bet jie atrodė jam tarsi keletas dienų, taip labai ją mylėjo.
21 Tuomet Jokūbas tarė Labanui: „Duok man mano žmoną, kad galėčiau su ja gyventi, nes mano laikas pasibaigė."
22 Labanas sukvietė visus vietos žmones ir iškėlė vestuves.
23 Bet, atėjus vakarui, jis paėmė savo dukterį Leą ir įvedė ją pas Jokūbą. Jokūbas tat ir suėjo su ja.
24 {Labanas paskyrė savo tarnaitę Zilpą būti tarnaite savo dukteriai Leai.}
25 Atėjus rytui, žiūri, šalia Lea!* Jokūbas tarė Labanui: „Ką tu man pa-

29, 14: ... *kūnas ir kraujas*: pažodžiui *kaulas ir kūnas*, t. y. artimas giminaitis. Žr. Pr 2, 23.

29, 17: ... *švelnias akis*: būdvardis *švelnios* dažnai verčiamas *aptemusios* ar panašiai, bet *švelnios* turbūt yra tikslesnis Leos akių apibūdinimas.

29, 18: Jokūbas siūlosi tarnauti (žr. Joz 15, 16–17; 1 Sam 17, 25; 18, 17) vietoj įprastinio mokesčio už jaunąją (žr. Iš 22, 16–17; Įst 22, 29).

29, 25: Jokūbas buvo nustebintas: jis neatpažinęs Leos, nes jaunoji buvo apdengta šydu, kai ją atvedė pas jaunąjį. Žr. Pr 24, 65.

darei ? Argi ne už Rachelę tau
tarnavau?! Kodėl tat mane ap-
gavai?“ 26 Labanas atsakė:
„Mūsų šalyje taip nesidaro,
jaunesnioji už vyro neišleidžia-
ma prieš pirmagimę. 27 Su šia
pabaik vestuvių savaitę,* ir jei
man tarnausi kitus septyne-
rius metus, mes duosime tau
taip pat ir aną.“ 28 Jokūbas taip
ir padarė. Pabaigė jos vestuvių
savaitę. Tuomet Labanas da-
vė jam savo dukterį Rachelę už
žmoną. 29 {Labanas paskyrė sa-
vo tarnaitę Bilhą būti tarnaite
savo dukteriai Rachelei.} 30 Jo-
kūbas tada suėjo ir su Rachele;
iš tikrųjų Rachelę mylėjo la-
biau negu Leą. O Labanui tar-
navo kitus septynerius metus.

Jokūbo vaikai

31 VIEŠPATS, pamatęs, kad
Lea yra nemylima, padarė ją
vaisingą, o Rachelė tuo tarpu
liko nevaisinga. 32 Lea tapo
nėščia ir pagimdė sūnų, kurį
pavadino Reubenu.* Mat ji sa-
kė: „Tai reiškia: ‘Dievas pažvel-
gė į mano kančią. Dabar mano
vyras tikrai mane mylės’.“ 33 Ji
vėl pastojo ir pagimdė sūnų,
sakydama: „VIEŠPATS išgirdo,
kad aš esu nemylima, todėl jis
man davė ir šį sūnų.“ Užtat ji
pavadino jį Simeono* vardu.
34 Vėl ji tapo nėščia ir pagimdė
sūnų, sakydama: „O nūn, šį
kartą, mano vyras prisiriš prie
manęs, nes aš jam pagimdžiau
tris sūnus.“ Todėl jis buvo pa-
vadintas Leviu.* 35 Dar kartą ji
pastojo ir pagimdė sūnų, saky-
dama: „Šį kartą aš pagarbin-
siu VIEŠPATĮ.“ Todėl ji pava-
dino jį Judo* vardu. Tuomet ji
nustojo gimdžiusi.

30 1 Rachelė, matydama,
kad nepagimdė Jokū-
bui vaikų, pavydėjo savo sese-
riai ir sakė Jokūbui: „Duok man
vaikų, kitaip aš mirsiu!“ 2 Įpy-
kęs Jokūbas jai atkirto: „Argi
aš galiu būti Dievas, kuris ne-
davė tau įsčių vaisiaus?“ 3 O ji
atsakė: „Štai turiu tarnaitę
Bilhą. Sueik su ja, idant ji pa-
gimdytų ant mano kelių* ir aš
per ją turėčiau vaikų!“ 4 Taigi ji

29, 27: ... *vestuvių savaitė*: vestuvės tęsdavosi septynias dienas. Žr. Ts 14, 12.

29, 32: *Reubenas*: pažodžiui *Žiūrėkite sūnus!* Bet šiuo atveju, kaip ir su visais kitais Jokūbo sūnumis, vardai turi simbolinę, o ne etimologinę reikšmę, nes vardai ir asmenys buvo glaudžiai siejami. Simbolinė Reubeno reikšmė, anot jahvisto šaltinio, remiasi skambesio panašumu: *raa beonii*, t. y. *jis pažvelgė į mano kančią*. O elohistiniame šaltinyje vardas paaiškinamas panašiai skambančiu *jeehabani*, t. y. *jis mane mylės.*

29, 33: *Simeonas*: liaudies etimologija sieja jį su *šama’*, t. y. *jis išgirdo.*

29, 34: *Levis*: siejamas su *jivalleh*, t. y. *jis prisiriš.*

29, 35: *Judas*: siejamas su hebrajišku žodžiu *‘odeh*, t. y. *dėkingai pagarbinsiu.*

30, 3: ... *ant mano kelių*: senovėje, Artimųjų Rytų pasaulyje, tėvas paimdavo naujagimį ant kelių pareikšdamas, kad kūdikis yra jo. Rachelė pasinaudoja šia apeiga kūdikiui įsūnyti ir pareikšti į jį savo teises.

davė jam savo tarnaitę Bilhą
kaip žmoną,* ir Jokūbas suėjo
su ja. 5 Bilha pastojo ir pagim-
dė Jokūbui sūnų. 6 O Rachelė
sakė: „Dievas mane apgynė, iš
tikrųjų išgirdo mano balsą ir
davė man sūnų." Todėl ji pava-
dino jį Danu.* 7 Bilha, Rachelės
tarnaitė, vėl pradėjo ir pagimdė
Jokūbui antrą sūnų. 8 Tuomet
Rachelė ištarė: „Ėjau grumtis
su savo seserimi lemtingose
varžybose ir nugalėjau!" Užtat
ji pavadino jį Naftaliu.*

9 Lea, pamačiusi, kad ji ne-
begali gimdyti, paėmė savo tar-
naitę Zilpą ir davė ją Jokūbui
kaip žmoną. 10 Tuomet Leos
tarnaitė Zilpa pagimdė Jokū-
bui sūnų. 11 Lea sakė: „Kokia
sėkmė!" – ir pavadino jį Gadu.*
12 Leos tarnaitė Zilpa pagimdė
Jokūbui antrą sūnų. 13 Lea pa-
sakė: „Kokia aš laiminga! Juk
visos moterys vadins mane lai-
minga!" – ir pavadino jį Ašeru.*

14 Vieną dieną kviečiapjūtės
metu Reubenas, būdamas lau-
kuose, aptiko mandragorų* ir
parnešė juos namo savo moti-
nai Leai. Rachelė tarė Leai:
„Prašyčiau man duoti truputį
tavo sūnaus mandragorų." 15 Lea
jai atšovė: „Nejau negana tau,
kad atėmei mano vyrą? Argi
norėtum atimti ir mano sūnaus
mandragorus?" Rachelė at-
sakė: „Teguli jis šią naktį su
tavimi už tavo sūnaus man-
dragorus." 16 Taigi vakare, Jo-
kūbui grįžtant iš laukų, Lea iš-
ėjo jo pasitikti ir jam paskelbė:
„Tu turi pas mane ateiti, nes
aš nusamdžiau tave už sūnaus
mandragorus." Jis tat gulėjo tą
naktį su ja. 17 Dievas išklausė
Leos, ji pastojo ir pagimdė Jo-
kūbui penktą sūnų. 18 O Lea sa-
kė: „Dievas man atlygino už tai,
kad daviau savo vyrui tarnai-
tę", – todėl ir pavadino jį Issa-
charu.* 19 Kai Lea vėl tapo nėš-
čia ir pagimdė Jokūbui šeštą
sūnų, 20 ji sakė: „Dievas man
davė rinktinę dovaną. Šį kartą
mano vyras atneš man dovanų,
nes jam pagimdžiau šešis sū-
nus." Ir pavadino jį Zebulunu.*

30, 4: ... *kaip žmoną*: hebrajiškas žodis *išša* reiškia *žmona*, bet čia jis ženklina antrinio rango žmoną, neturinčią visų tikros žmonos teisių.

30, 6: *Danas*: paaiškinamas veiksmažodžiu *dananni*, t. y. *(Dievas) mane apgynė.*

30, 8: *Naftalis*: paaiškintas fraze *naptule 'elohim niptalti*, t. y. ... *ėjau grumtis lemtingose varžybose* ...

30, 11: *Gadas*: paaiškintas žodžiu *begad*, pažodžiui *sėkmėje*, t. y. *Kokia sėkmė!*

30, 13: *Ašeras*: paaiškintas žodžiu *beošri*, pažodžiui *mano geroje laimėje*, t. y. *Kokia aš laiminga!* ir žodžiu *iššeruni*, t. y. *jos vadins mane laiminga.*

30, 14: ... *mandragorai*: augalas, kurio šaknys senovėje buvo laikomos vaistu nevaisingoms moterims. Hebrajiškas žodis *duda 'im* turi erotinių niuansų, nes skamba panašiai į *daddaim* (krūtys) ir *dodim* (lytiniai malonumai).

30, 18: *Issacharas*: paaiškintas žodžiu *sekari*, t. y. *mano atlyginimas* ir 16 eilutėje žodžiu *sekartika*, pažodžiui *tave pasamdžiau*, t. y. užmokėjau už tave.

30, 20: *Zebulunas*: turi ryšių su

21 Paskui ji pagimdė dukterį ir
pavadino ją Dina.
22 Nūn Dievas atsiminė Ra-
chelę, išklausė jos ir atvėrė jos
įsčias. 23 Ji tapo nėščia ir pa-
gimdė sūnų, tardama: „Dievas
nuėmė nuo manęs gėdą!“ 24 Ir ji
pavadino jį Juozapu,* sakyda-
ma: „Teprideda man Dievas
dar kitą sūnų!“

Jokūbo susitârimas su Labanu

25 Kai Rachelė pagimdė Juo-
zapą, Jokūbas kreipėsi į Laba-
ną: „Išleisk mane eiti namo,
grįžti į savo kraštą. 26 Atiduok
man mano žmonas bei vaikus,
už kuriuos tau tarnavau, ir
leisk man išvykti. Juk žinai,
kiek savo darbu tau pasitarna-
vau.“ 27 Labanas betgi jam ta-
rė: „O, kad aš rasčiau malonės
tavo akyse! Per būrimą suži-
nojau, kad VIEŠPATS laimino
mane dėl tavęs. 28 Todėl, – jis
tęsė, – nustatyk kokią tik nori
algą iš manęs, aš mokėsiu.“ 29 O
Jokūbas jam atsakė: „Tu pats
žinai, kaip aš tau tarnavau ir
kaip ėjosi tavo gyvuliams ma-
no globoje. 30 Juk tas truputis,
kurį prieš man ateinant turė-
jai, apsčiai padaugėjo, nes
VIEŠPATS laimino tave per vis-
ką, ką tik aš dariau. O dabar
kada aš begalėsiu aprūpinti ir
savo paties namus?“ 31 {Laba-
nas} klausė: „Ką gi turiu tau
mokėti?“ Jokūbas atsakė: „Nie-
ko man nemokėk! Jei man pa-
darysi štai ką, aš vėl ganysiu
ir rūpinsiuosi tavo kaimene.
32 Apeik šiandien visą savo kai-
menę, atskirk iš jos visas taš-
kuotas bei margas avis, visus
tamsios spalvos ėriukus* ir
margas bei taškuotas ožkas.
Tokia bus mano alga. 33 O vė-
liau, kai ateisi pats patikrinti
mano algos, tepaliudija tau
mano sąžiningumas už mane:
jeigu tarp mano ožkų bus ne-
margų bei netaškuotų, ar avių,
kurios ne juodos, tebūna jos lai-
komos vogtomis.“ 34 „Puiku, –
atsakė Labanas, – tebūna, kaip
sakai.“
35* Tą pačią dieną tad Laba-
nas atskyrė ožius, kurie buvo
dryžuoti bei taškuoti, ir visas
ožkas, kurios buvo taškuotos
bei margos – turinčios baltus lo-
pus, ir visas juodas avis ir pa-

akadų kalbos žodžiu *zubullum*, t. y. *jaunojo dovana* ir paaiškintas frazėmis: *zebadani ... zebeb tob – atnešė man rinktinę dovaną* ir *jizbeleni – jis atneš man dovanų*.

30, 24: *Juozapas*: paaiškintas žodžiu *josep – teprideda* ir 23 eilutėje žodžiu *asap – jis nuėmė*.

30, 32: ... *tamsios spalvos ėriukus ir margas bei taškuotas ožkas*: Artimuosiuose Rytuose paprastai avys yra pilkšvos, o ožkos – tamsiai rusvos ir juodos. Taigi Jokūbas negalėjo tikėtis susilaukti daug avių bei ožkų.

30, 35: Pavesdamas neįprastai skirtingus galvijus savo sūnums, Labanas ne tik atėmė iš Jokūbo jo pradinę mažą algą, bet ir stengėsi užkirsti kelią tolesniam tamsios spalvos avių ir taškuotų bei keršų ožkų kergimui Jokūbui pavestoje kaimenėje.

davė į savo sūnų rankas. 36 Tada
jis nustatė, kad tarp jo ir Jo-
kūbo būtų trijų dienų kelionės
atstumas; o Jokūbas tuo tar-
pu toliau ganė likusią Labano
kaimenę.
37 Tuomet Jokūbas pasirin-
ko šviežių tuopos, migdolo bei
platano lazdų ir išdrožė ant jų
baltus dryžius, nulupdamas
žievę iki pat lazdų baltumo.
38 Ir nuluptas lazdas išdėliojo
priešais kaimenes loviuose –
vandens girdyklose, iš kurių
kaimenės ateidavo atsigerti.
Kadangi gyvuliai kergdavosi,
kai ateidavo atsigerti, 39* tai
ožkos ir kergėsi priešais laz-
das, ir vedė dryžuotus, margus
bei taškuotus jauniklius. 40 O
avis Jokūbas atskyrė, kaime-
nės snukius nukreipė link dry-
žuotųjų ir visiškai juodų gyvu-
lių Labano kaimenėje. Tokiu
būdu jis auginosi sau kaime-
nes ir jų nemaišė su Labano
kaimenėmis. 41 Be to, kai kerg-
davosi stipresnieji kaimenės
gyvuliai, Jokūbas padėdavo
lazdas į lovius prieš gyvulių
akis, idant jas matydami kerg-
tųsi, 42 bet silpnesniesiems gy-
vuliams jis ten lazdų nepa-
dėdavo. Tokiu būdu silpnieji
teko Labanui, o stiprieji Jokū-
bui. 43 Taigi žmogus turtėjo be
galo ir įsigijo ne tik daug kai-
menių, bet ir tarnų bei tarnai-
čių, kupranugarių ir asilų.

Jokūbo pabėgimas iš Harano

31 1 Jokūbas nugirdo La-
bano sūnų kalbas: „Jo-
kūbas paėmė visa, kas priklau-
sė mūsų tėvui, ir susikrovė visą
šį turtą iš to, kas turėtų pri-
klausyti mūsų tėvui.“ 2 Be to,
Jokūbas matė, kad ir Labanas
nebesielgė su juo taip palan-
kiai kaip anksčiau. 3 Tada
VIEŠPATS tarė Jokūbui: „Grįžk
į savo tėvų kraštą, į savo gim-
tinę. Aš būsiu su tavimi.“ 4 Tai-
gi Jokūbas išsikvietė Rachelę
ir Leą į laukus, kur buvo jo kai-
menė, 5 ir joms pasakė: „Aš ma-
tau, kad jūsų tėvas nebesiel-
gia su manimi taip palankiai
kaip anksčiau. Bet mano tėvo
Dievas buvo su manimi. 6 Jūs
gerai žinote, kad aš tarnavau
jūsų tėvui visomis savo išgalė-
mis, 7 nors jūsų tėvas dešimt
kartų mane apgavo ir man al-
gą pakeitė, bet Dievas neleido
jam manęs nuskriausti. 8* Jei
jis sakė: 'Taškuotieji bus tau
alga', – tuomet visa kaimenė
vedė taškuotus, o jei jis sakė:

30, 39–42: Jokūbo gudrybė rėmėsi senovės žmonių įsitikinimu, kad galima sąlygoti gyvulių prieauglį matomais akstinais kergimo metu. Mat buvo tikima, kad lazdos su baltais dryžiais, matomos kergimo metu, skatins juodas ožkas vesti jauniklius su baltais lopais, o pilkos avys, matydamos juodas ožkas kergimo metu, ves ėriukus su juodais lopais.

31, 8–12: Elohistinis pasakojimas apie nuostabų Jokūbo kaimenės padidėjimą šiek tiek skiriasi nuo jahvistinio pasakojimo. Žr. Pr 30, 32–42.

'Dryžuotieji bus tau alga', –
tuomet visa kaimenė vedė dry-
žuotus. 9 Dievas tat atėmė kai-
menes iš jūsų tėvo ir jas atida-
vė man.
10 Kartą, kaimenių kergimo
metu, sapne staiga pakėliau
akis ir mačiau, kad ožiai kaime-
nėje, kai jie poravosi, buvo dry-
žuoti, taškuoti ir margi. 11 Tuo-
met Dievo angelas sapne man
tarė: 'Jokūbai', o aš atsiliepiau:
'Aš čia!' 12 O jis tęsė: 'Prašyčiau
pakelti akis ir įsidėmėti, kad
visi ožiai kaimenėje, kai jie po-
ruojasi, yra dryžuoti, taškuoti
ir margi, nes aš mačiau visa,
ką tau darė Labanas. 13 Aš esu
Dievas, kuris pasirodė tau Bet-
Elyje, kur tu patepei pamink-
linį akmenį ir padarei man
įžadą. Dabar tat palik tuojau
pat šį kraštą ir grįžk į savo
gimtinę'."
14 Tuomet Rachelė ir Lea,
atsakydamos jam, paklausė:
„Argi mes dar turime dalį ar
paveldą savo tėvo namuose?
15 Argi jis nelaiko mūsų svetimo-
mis? Juk jis ne tik mus parda-
vė, bet ir už mus gautus pinigus
surijo!* 16 Tikrai visi turtai, ku-
riuos Dievas atėmė iš mūsų tė-
vo, priklauso mums ir mūsų
vaikams. Tat daryk visa taip,
kaip Dievas tau įsakė."
17 Tada Jokūbas užsodino sa-
vo vaikus ir žmonas ant kup-
ranugarių, 18 suvarė visus savo
gyvulius, pasiėmė visą savo
sukauptą nuosavybę – visus
gyvulius, įsigytus Padan-Ara-
me, – ir pakilo eiti pas savo tė-
vą Kanaano krašte.
19 O Labanas buvo išėjęs avių
kirpti. Rachelė tuo metu pasi-
vogė savo tėvo šeimos dievus.*
20 Jokūbas apgavo* aramietį
Labaną, neišsiduodamas jam,
kad ketina bėgti. 21 Taigi jis iš-
bėgo su viskuo, ką turėjo. Pa-
kilo ir, persikėlęs per Eufratą,
pasisuko Gileado kalnų link.

Labanas vejasi Jokūbą

22 Trečią dieną Labanui buvo
pranešta, kad Jokūbas pabė-
go. 23 Pasiėmęs tat savo brolius,
jis vijosi jį septynias dienas*
ir prisivijo Gileado kalnuose.
24 Bet Dievas atėjo pas aramie-
tį Labaną naktį per sapną ir jį
įspėjo: „Saugokis, negrasink
Jokūbui!"
25 Kai Labanas užklupo Jo-

31, 15: ... *svetimomis*: pažodžiui *svetimtautėmis*, neturėjusiomis vietinių moterų teisių. ... *surijo*: *sunaudojo* arba *išeikvojo*. Jaunosios kaina, sumokėta tėvui už dukters davimą žmona, buvo teisiškai skiriama jaunajai kaip jos asmeniškas kraitis.

31, 19: ... *šeimos dievus:* hebrajiškai *terafim*, t. y. šeimos stabus, statulėles, kurios buvo naudojamos buriant (žr. Ez 21, 26; Zch 10, 2). Be to, terafimai turėjo didelę reikšmę tvarkant šeimos nuosavybės reikalus.

31, 20: ... *apgavo:* pažodžiui *pavogė (aramėjiečio Labano) širdį.*

31, 23: ... *septynias dienas*: pažodžiui *septynių dienų kelią*, t. y. didelį nuotolį. Nuo Harano į Gileadą septynių dienų nebūtų užtekę kupranugarių karavanui.

kūbą, Jokūbo palapinė buvo
pastatyta aukštumose. Ir La-
banas su broliais pasistatė sa-
vo palapines ten pat, Gileado
kalnuose. [26] „Ką tu padarei, –
tarė Labanas Jokūbui, – mane
apgavai ir mano dukteris tarsi
kalaviju pasigrobei į nelais-
vę?!* [27] Dėl ko taip slapčia išbė-
gai, mane apkvailinai ir man
nepasakei? Aš būčiau išleidęs
tave su švente ir dainomis, su
būgnelių žvangučiais ir arfo-
mis. [28] Tu neleidai išbučiuoti
man net savo sūnų ir savo duk-
terų! Pasielgei tikrai kvailai!
[29] Aš turiu galią jums visiems
žalos padaryti, bet tavo tėvo
Dievas vakar naktį man pasa-
kė: 'Saugokis, negrasink Jokū-
bui!' [30] Na tiek to, suprantu, tu
turėjai iškeliauti, nes buvai la-
bai pasiilgęs tėvo namų, bet
kodėl tu pavogei mano dievus?"
[31] Jokūbas Labanui atsakė:
„Dėl to, kad bijojau, nes maniau,
jog jėga atimsi iš manęs savo
dukteris. [32] Bet tas, pas ką sa-
vo dievus atrasi, neišliks gy-
vas! Mūsų giminių akivaizdo-
je parodyk tai, kas pas mane
tau priklauso, ir pasiimk!" Mat
Jokūbas nežinojo, kad Rache-
lė buvo pasivogusi tuos dievus.
[33] Labanas tat įėjo į Jokūbo
palapinę, į Leos palapinę ir
dviejų tarnaičių palapines, bet
jų nerado. Jis išėjo iš Leos
palapinės ir įėjo į Rachelės pa-
lapinę. [34] O Rachelė, paėmusi
dievus, sudėjo juos į kupra-
nugario balną ir ant jų atsisė-
do. Labanas išieškojo visą pa-
lapinę, bet jų nesurado, [35] nes
ji savo tėvui sakė: „Tenepyks-
ta mano viešpats, kad aš ne-
galiu prieš tave atsistoti, nes
mane užklupo mėnesinės." Tai-
gi jis ieškojo, bet savo šeimos
dievų nesurado.

[36] Dabar Jokūbas įniršo ir
pradėjo bartis ant Labano. Jo-
kūbas Labanui sakė: „Kuo aš
nusikaltau? Kur mano nuodė-
mė, kad mane taip įkandin vi-
jaisi? [37] Nors tu ir visus mano
daiktus išknisai, ką gi iš savo
šeimos daiktų suradai? Padėk
čia tai prieš mano gimines ir
prieš tavo gimines, idant jie iš-
spręstų mudviejų bylą. [38] Per
tuos dvidešimt metų, kai bu-
vau po tavimi, tavo avys ir
ožkos niekad nepersileido, ir aš
nė sykio nesivaišinau tavo kai-
menių avinu. [39]* Aš niekad ne-
nešiau tau žvėrių sudraskytų
gyvulių: aš pats pakėliau nuo-
stolį. Tu iš manęs išieškojai,
nesvarbu, ar tai buvo pagrobta

31, 26: ... *kalaviju pasigrobei į nelaisvę*: pažodžiui *moterys paimtos kalaviju*. Užkariautosios tautos moterys buvo laikomos karo grobiu. Žr. 1 Sam 30, 2; 2 Kar 5, 2.

31, 39: Labano veiksmai buvo priešingi senovės Artimųjų Rytų papročiams. Pasak Hamurabio teisyno: *Jei avidę užkluptų gamtos audra arba jei liūtas sudraskytų avį, kerdžius turi pasiaiškinti prieš dievus, ir šeimininkas privalo priimti nuostolį*. Žr. Iš 22, 12.

dieną, ar buvo tai pagrobta
naktį. 40 Taip būdavo su manimi:
dieną mane pribaigdavo
kaitra, o naktį šaltis, negalėdavau
sudėti akių. 41 Per tuos
dvidešimt metų, kai buvau su
tavimi, keturiolika metų aš
tarnavau tau už tavo dvi dukteris,
šešerius už tavo kaimenę,
nes tu dešimt kartų pakeitei
man algą. 42 Jeigu mano tėvo
Dievas, Dievas Abraomo ir Izaoko
Baimė, nebūtų buvęs su
manimi, tuščiomis rankomis
tu mane būtumei išleidęs. Dievas
matė mano sunkią būklę
ir mano rankų triūsą. Užtat
praėjusią naktį tave sudraudė.“

Jokūbo ir Labano sandora

43* Labanas, atsakydamas
Jokūbui, tarė: „Dukterys yra
mano dukterys, vaikai yra mano
vaikai, kaimenės yra mano
kaimenės, visa, ką matai, man
priklauso. Betgi ką aš galiu su
jomis ar su vaikais, kuriuos jos
pagimdė, šiandien daryti? 44 Dabar
tad eikš, sudarykime sandorą,
tu ir aš, – tebūna ji mano
ir tavo liudytojas.“ 45 Tuomet
Jokūbas paėmė akmenį ir pastatė
jį kaip paminklą. 46 O savo
giminėms Jokūbas sakė:
„Parinkite akmenų!“ Pririnkę
akmenų, jie padarė iš jų kauburį
ir prie to kauburio laužė
duoną. 47 Labanas jį pavadino
Jegar-Sahaduta,* bet Jokūbas
pavadino jį Gal-Edu.* 48 „Šis
kauburys, – tarė Labanas, –
nuo šiandien bus tavo ir mano
liudytojas.“ Todėl jis buvo pavadintas
Gal-Edu – 49 taip pat
ir Mizpa,* nes jis sakė: „Teprižiūri
VIEŠPATS mano ir tavo
{sandorą}, kai mes vienas kito
nematysime. 50 Jeigu tu skriausi
mano dukteris ar vesi dar kitas
moteris, be mano dukterų, –
nors ir nebūtų liudytojo su mumis,
– atsimink, kad pats Dievas
bus mano ir tavo liudytojas.“
51 Labanas tarė Jokūbui: „Štai
šis yra kauburys ir šis yra paminklas,
kurį aš pastačiau
tarp tavęs ir savęs. 52 Šis kauburys
yra liudytojas ir šis paminklas
yra liudytojas, kad nei
aš žengsiu toliau už šio kauburio
ir už šio paminklo prieš
tave, nei tu žengsi toliau už šio
kauburio ir už šio paminklo
prieš mane, norėdamas pikta
daryti. 53 Tegu būna Abraomo
Dievas ir Nahoro Dievas, – jų

31, 43–54: Šiame pasakojime apie Labano ir Jokūbo sandorą du šaltiniai – jahvistinis ir elohistinis yra glaudžiai suausti. Atrodo, kad kauburys priklauso jahvistiniam šaltiniui, o paminklinis akmuo – elohistiniam.

31, 47: *Jegar-Sahaduta*: aramėjiškai *Liudytojo kauburys. Gal-Edas*: hebrajiškai *Liudytojo kauburys.* Pastarasis vardas paaiškina Gileado srities vardą.

31, 49: *Mizpa:* miestas Gileade. Žr. Ts 10, 17; 11, 11. 34; Oz 5, 1. Vardas Mizpa hebrajų kalba turi ryšį su *mizpa,* t. y. *stebėjimo vieta,* ir yra siejamas su *Jisep Jahveh,* t. y. *Teprižiūri Viešpats* ... bei su žodžiu *mazeba,* t. y. *paminklas* – paminklinis akmuo.

tėvų Dievas, – mūsų teisėjas.“
Jokūbas tat prisiekė savo tėvo
{Dievu} Baime. [54]Tuomet Jokū-
bas paaukojo atnašą ant kalno
ir pakvietė savo gimines pasi-
dalyti valgiu. Jie dalijosi val-
giu ir praleido naktį kalnuose.

32 [1]Pakilęs anksti ryto-
jaus rytą, Labanas iš-
bučiavo savo vaikaičius bei
dukteris ir juos palaimino. Ta-
da Labanas leidosi kelionėn
namo. [2]Ir Jokūbas tęsė savo ke-
lionę. Jį pasitiko Dievo ange-
lai. [3]Juos pamatęs, Jokūbas ta-
rė: „Tai yra Dievo stovykla!“
Užtat jis tą vietą pavadino
Mahanajimais.*

Jokūbas siunčia pasiuntinius pas Esavą

[4]Jokūbas pasiuntė pirm sa-
vęs pasiuntinius pas savo bro-
lį Esavą į Seiro kraštą, Edomo
laukus, [5]ir jiems įsakė, tarda-
mas: „Mano viešpačiui Esavui
taip kalbėsite: 'Taip kalbėjo ta-
vo tarnas Jokūbas. Aš gyvenau
kaip ateivis su Labanu ir užsi-
buvau ten iki šiol. [6]Aš įsigijau
galvijų, asilų, avių kaimenių,
tarnų ir tarnaičių. Aš siunčiu
šią žinią savo viešpačiui, idant
rasčiau malonę tavo akyse'.“
[7]Pasiuntiniai sugrįžo pas Jo-
kūbą, sakydami: „Nuėjome pas
tavo brolį Esavą. Jis pats, ly-
dimas keturių šimtų vyrų, atei-
na tavęs pasitikti.“ [8]Jokūbas
labai nusigando. Nerimauda-
mas jis padalijo žmones, esan-
čius su juo, avių kaimenes bei
galvijų bandas ir kupranuga-
rius į dvi stovyklas, [9]galvoda-
mas: „Jei Esavas užpultų ir
sunaikintų vieną stovyklą, tuo-
met kita stovykla pabėgs.“
[10]Tuomet jis meldėsi: „Dieve
mano tėvo Abraomo ir Dieve
mano tėvo Izaoko, – VIEŠPATIE,
kuris man sakei: 'Grįžk į savo
kraštą, į savo gimtinę, ir aš tau
būsiu geras'. [11]Nesu vertas vi-
sos tos ištikimos meilės ir vi-
sos tos ištikimybės, kurią pa-
rodei savo tarnui, nes kadaise
tik su lazda rankoje perbridau
šį Jordaną, o dabar esu išaugęs
į dvi stovyklas. [12]Prašyčiau iš-
gelbėti mane iš mano brolio
rankos – Esavo rankos, nes aš
jo bijau! Nes aš bijau, jis ateis
ir parblokš mane, išžudys mo-
tinas ir vaikus. [13]Betgi tu pats
pasakei: 'Aš tau būsiu labai ge-
ras ir padarysiu tavo palikuo-
nis kaip jūros smiltis, kurių dėl
gausumo negalima suskaityti'.“
[14]Praleidęs tenai tą naktį,
jis parinko iš to, ką turėjo po
ranka, dovaną savo broliui Esa-
vui: [15]du šimtus ožkų ir dvide-
šimt ožių, du šimtus avių ir
dvidešimt avinų, [16]trisdešimt
žindančių kupranugarių su jų
jaunikliais, keturiasdešimt

32, 3: *Mahanajimai:* miestas Gileade (žr. Joz 13, 26. 30; 21, 38; 2 Sam 2, 8 ir t. t.). Hebrajiškas vardas yra žodžio *mahane* dviskaita, t. y. *Dvi stovyklos.*

karvių ir dešimt jaučių, dvi-
dešimt asilių ir dešimt asilų.
17 Juos perdavė į savo tarnų
rankas, būrį po būrio, ir tar-
nams tarė: „Eikite pirma ma-
nęs, bet laikykitės atstumo
tarp būrių.“ 18 O ėjusiam prie-
kyje jis nurodė: „Kai mano bro-
lis Esavas sutiks tave ir pa-
klaus: ‘Kieno tu? Kur keliauji?
Kieno visa tai, ką tu varai?’ –
19 tuomet tu atsakysi: ‘Jie pri-
klauso tavo tarnui Jokūbui. Tai
dovana, kurią jis siunčia mano
viešpačiui Esavui. Be to, jis ir
pats mums iš paskos ateina’.“
20 Lygiai taip pat jis įsakė ir
antrajam, ir trečiajam, ir vi-
siems, variusiems būrius: „Jūs
tą patį sakysite Esavui, kai jį
sutiksite. 21 Būtinai pridėkite:
‘Be to, pats tavo tarnas Jokū-
bas ateina paskui mus’.“ Mat
jis galvojo: „Jei aš suminkštin-
siu jį iš anksto dovana ir tada
jam pasirodysiu, galbūt jis
man atleis.“ 22 Taigi dovanos
ėjo pirma jo, tuo tarpu jis tą
naktį pasiliko stovykloje.

Imtynės su Angelu

23 Tą pačią naktį jis atsikėlė
ir, pasiėmęs abi savo žmonas
drauge su dviem savo tarnai-
tėmis bei vienuolika vaikų,
perbrido Jaboko brastą. 24 Per-
kėlęs juos per upę, jis pergabe-
no taip pat visa, ką turėjo. 25 Jo-
kūbas pasiliko vienas. Tuomet
kažkoks vyras* grūmėsi su juo
iki pat aušros. 26 Tas vyras,
matydamas, kad negali jo
įveikti, taip sudavė jam į šlau-
nies įdubą, kad Jokūbo šlau-
nis, jam besigalynėjant su tuo
vyru, išsinarino. 27 Tuomet jis
tarė: „Paleisk mane, nes jau
aušta.“ Bet Jokūbas atsakė:
„Paleisiu tave tik kai mane pa-
laiminsi.“ 28 O tas paklausė:
„Kuo tu vardu?“ „Jokūbas“, –
jis atsakė. 29 Anas tarė: „Toliau
tavo vardas bus nebe Jokūbas,
bet Izraelis,* nes ėmeisi su Die-
vu bei žmonėmis ir nugalėjai.“
30 Tuomet Jokūbas prašė: „Pra-
šyčiau pasakyti man savo var-
dą.“ Anas atsakė: „Kam gi klau-
si mano vardo?“ Tai pasakęs,
jis tenai jį palaimino.

31 Jokūbas tat pavadino tą
vietą Penieliu,* tardamas: „Juk
aš mačiau Dievą veidas į vei-
dą, tačiau mano gyvybė buvo
apsaugota.* 32 Saulė tekėjo, kai
jis, dėl išnarintos šlaunies
šlubuodamas, praėjo Penuelį.
33 Todėl iki šios dienos izrae-
liečiai nevalgo išijo raumens,
esančio šlaunies įduboje, nes

32, 25: ... *kažkoks vyras*: Viešpats žmogaus pavidalu. Žr. 29–33 eilutę.

32, 29: *Izraelis*: pirmoji hebrajiškojo *Jisrael* vardo dalis siejama su veiksmažodžiu *sarita*, t. y. *tu ėmeisi*, o antroji su pirmuoju *El(ohim)*, t. y. *Dievas*, žodžio skiemeniu. Žr. Oz 12, 5.

32, 31: *Peni-Elis*: žodžio *Penuelis* variantas (žr. 32 eilutę); vardas miesto ant šiaurinio Jaboko upės kranto Gileade (žr. Ts 8, 8–9. 17; 1 Kar 12, 25). Vardas *Peniel* reiškia *Dievo veidą*. ... *mano gyvybė buvo apsaugota:* žr. Pr 16, 13 paaiškinimą.

anas sudavė Jokūbui į šlaunies
įdubą prie išijo raumens.

Jokūbas susitinka su Esavu

33 [1] Besižvalgydamas Jo-
kūbas pamatė atei-
nant Esavą, lydimą keturių šim-
tų vyrų. Tuomet jis išskirstė
Leos, Rachelės ir abiejų tarnai-
čių vaikus, [2] pastatydamas tar-
naites su jų vaikais priekyje,
Leą su jos vaikais už jų, o Ra-
chelę su Juozapu paskiausiai.
[3] O pats ėjo pirma visų ir nusi-
lenkė lig žemės septynis kartus,
kol priėjo arti prie savo brolio.
[4] O Esavas atbėgo jo pasitik-
ti, – apkabino jį, puolė jam ant
kaklo ir jį išbučiavo. Jiedu ap-
siverkė. [5] Kai Esavas pakėlė
akis ir pamatė moteris bei vai-
kus, jis klausė: „Kas gi tie su
tavimi?“ Jokūbas atsakė: „Tai
vaikai, kuriuos Dievas malonė-
jo duoti tavo tarnui.“ [6] Tada
priėjo tarnaitės, jos ir jų vai-
kai, ir žemai nusilenkė, [7] po jų
priėjo taip pat Lea su savo vai-
kais ir žemai nusilenkė, galų
gale priėjo Juozapas su Rache-
le ir žemai nusilenkė.
[8] O Esavas vėl klausė: „Ką gi
reiškia tas visas būrys, kurį su-
tikau?“ Jokūbas atsakė: „Kad
rasčiau malonę mano viešpa-
ties akyse.“ [9] Esavas tarė: „Aš
turiu gana, mano broli! Tau te-
būna, ką turi.“ [10] Bet Jokūbas
tarė: „Ne, prašau tave! Jei ran-
du malonę tavo akyse, priimk
iš mano rankos dovaną. Iš tik-
rųjų man matyti tavo veidą yra
tarsi matyti Dievo veidą, – taip
mane maloniai priėmei. [11] Pra-
šyčiau priimti mano dovaną,
kurią aš tau atvariau, nes Die-
vas man buvo maloningas, aš
ir turiu visko apsčiai.“ Taip ra-
ginamas Esavas ją priėmė.

Jokūbas atsiskiria nuo Esavo

[12] Tuomet {Esavas} tarė:
„Leiskimės į kelionę kartu, aš
eisiu greta tavęs.“ [13] O {Jokū-
bas} jam atsakė: „Kaip mano
viešpats žino, vaikai yra silp-
ni. Be to, avių kaimenės bei gal-
vijų bandos turi žinduklių ir
man rūpestį kelia. Greičiau
varant, jie išvargtų per vieną
dieną ir visi gyvuliai nugaištų.
[14] Tekeliauja mano viešpats pir-
ma savo tarno, tuo tarpu aš ke-
liausiu toliau pamažu pagal
žinginę priekyje einančių galvi-
jų ir pagal žinginę vaikų, kol at-
eisiu pas savo viešpatį į Seirą.“
[15] Esavas tarė: „Leisk man
bent palikti su tavimi keletą
mano žmonių.“ Bet jis atsakė:
„Kam gi? Mano viešpats yra
man per daug geras.“ [16] Taigi
Esavas tą dieną leidosi kelio-
nėn į Seirą. [17] O Jokūbas keliavo
Sukotų link,* kur jis pasistatė
sau namus ir padarė pastoges

33, 17: *Sukotai*: svarbus miestas prie Jaboko ir Jordano upių santakos (žr. Joz 13, 27; Ts 8, 5–16; 1 Kar 7, 46). *Pastogės*: hebrajiškai *sukkot* –

savo gyvuliams. Todėl tos vie-
tos vardas yra Sukotai.“

Jokūbas atkeliauja į Šechemą

18 Taigi, parėjęs iš Padan-
Aramo, Jokūbas saugiai atke-
liavo į Šechemo miestą, esantį
Kanaano krašte, ir pasistatė pa-
lapines priešais miestą. 19 Že-
mės sklypą, ant kurio jis buvo
pasistatęs savo palapinę, nu-
pirko už šimtą aukso gabalų*
iš Šechemo tėvo Hamoro* sū-
nų. 20 Ten jis pastatė aukurą ir
pavadino jį El-Elohe-Israeliu.*

Dinos išprievartavimas*

34 1 Leos duktė Dina, ku-
rią ji buvo pagimdžiu-
si Jokūbui, nuėjo aplankyti kai
kurių krašto moterų. 2 Šeche-
mas, šalies vado hivito* Hamo-
ro sūnus, ją pamatė, pasigro-
bė ir privertė jėga su juo gulėti.
3 Jis lipte prilipo prie Jokūbo
dukters Dinos, įsimylėjo mer-
gaitę ir stengėsi laimėti jos
širdį. 4 Šechemas prašė ir savo
tėvo Hamoro: „Gauk tą mergai-
tę man žmona.“
5 Jokūbas išgirdo, kad Šeche-
mas išniekino jo dukterį Diną.
Betgi jo sūnūs buvo laukuose
su galvijais, todėl jis tylėjo, kol
jie sugrįžo. 6 Šechemo tėvas
Hamoras atėjo pas Jokūbą pa-
sikalbėti 7 kaip tik tuo metu,
kai jo sūnūs parėjo iš laukų.
Išgirdę, kas buvo atsitikę, vy-
rai buvo pritrenkti ir degė pyk-
čiu, nes Šechemas, gulėdamas
su Jokūbo dukterimi, buvo pa-
daręs gėdą Izraeliui. Tokio da-
lyko pakęsti negalima!
8 O Hamoras kalbėjo su jais,
sakydamas: „Mano sūnus Še-
chemas visa širdimi trokšta jū-
sų dukters. Duokite ją jam
žmona. 9 Giminiuokitės su mu-
mis: duokite mums savo duk-
teris, imkite mūsų dukteris
sau! 10 Tarp mūsų įsikursite, ir
kraštas bus jums atviras: gy-
venkite, laisvai kilnokitės, įsi-
gykite jame nuosavybę.“ 11 Ta-
da pats Šechemas jos tėvui ir
jos broliams sakė: „Leiskite
man rasti malonę jūsų akyse!
Aš mokėsiu, ko tik iš manęs
pareikalausite. 12 Reikalauki-
te iš manęs vedybų kraičio ir
dovanų, kokių tik norite, mokė-

žodis, kuris skamba panašiai kaip miesto vardas.

33, 19: ... *aukso gabalų*: hebrajiškai *kesitai* – nežinomos vertės piniginis vienetas. *Hamoro sūnūs:* hamoritų tautelė. Žr. Joz 9, 28. Hamoras buvo laikomas Šechemo gyventojų protėviu, jo vardu save vadino šechemiečiai.

33, 20: *El-Elohe-Israel*: „Dievas – Izraelio Dievas.“

34, 1–31: Pasakojimas apie Dinos išprievartavimą ir Jokūbo sūnų kerštą turbūt atspindi istorinį senos praeities įvykį, susijusį su ginkluotu konfliktu tarp pačių pirmųjų izraeliečių giminių, besiveržiančių į centrinį Kanaaną, ir Šechemo srities gyventojų huritų.

34, 2: ... *hivito* ...: graikiškame tekste yra *hōrito*, t. y. hurito. Atrodo, kad šie žodžiai ženklino huritus arba kitus nesemitinius Palestinos gyventojus.

siu, ko tik iš manęs reikalausi-
te. Tik duokite, man mergaitę
žmona."

Jokūbo sūnų kerštas

13 Jokūbo sūnūs atsakė Še-
chemui ir jo tėvui, kalbėdami
klastingai, nes jis buvo išnie-
kinęs jų seserį Diną. 14 Jie tat
jiems sakė: „Mes tokio dalyko
negalime daryti, duoti savo se-
serį neapipjaustytam vyrui,
nes tai užtrauktų mums gėdą.
15 Tik tuomet mes sutiksime su
tavimi, jei jūs, apipjaustyda-
mi visus savo vyriškius, tapsi-
te kaip mes. 16 Tada mes duo-
sime jums savo dukteris ir mes
imsime sau jūsų dukteris, kur-
simės tarp jūsų ir tapsime vie-
na tauta. 17 Bet jeigu jūs mūsų
nepaklausysite ir nebūsite api-
pjaustyti, tuomet mes pasiim-
sime savo dukterį ir eisime
sau."

18 Jų žodžiai patiko Hamorui
ir jo sūnui Šechemui. 19 Jaunuo-
lis nedelsė tai padaryti, nes jis
žavėjosi Jokūbo dukterimi. Be
to, jis buvo labiau gerbiamas
negu bet kas kitas savo tėvo
namuose. 20 Taigi Hamoras ir jo
sūnus Šechemas nuėjo į miesto
vartus ir kalbėjo savo miesto
vyrams, sakydami: 21 „Tie žmo-
nės yra mums draugiški. Tesi-
kuria jie krašte ir tesikilnoja
jame laisvai, nes krašte jiems
yra apsčiai vietos. Galėsime
imti jų dukteris į žmonas ir duo-
ti jiems savo dukteris. 22 Bet jie
sutiks gyventi tarp mūsų ir
tapti viena tauta tik su šia są-
lyga: visi mūsų vyriškiai turi
būti apipjaustyti, kaip ir jie
kad yra apipjaustyti. 23 Argi
tuomet nepriklausys mums jų
galvijai ir nuosavybė, – visi jų
gyvuliai? Tik sutikime su jais,
ir jie gyvens su mumis." 24 Visi
stiprūs miesto vyrai* sutiko su
Hamoru ir jo sūnumi Šechemu,
visi vyriškiai buvo apipjausty-
ti – visi stiprūs miesto vyrai.

25 Trečią dieną, kai jie dar
kentėjo skausmus, du Jokūbo
sūnūs – Simeonas ir Levis, Di-
nos broliai, pasiėmę kalavijus,
nelauktai užpuolė miestą ir iš-
žudė visus vyriškius. 26 Ir Ha-
morą bei jo sūnų Šechemą nu-
dūrė kalaviju, atsiėmė Diną iš
Šechemo namų ir išėjo. 27 Tuo-
met kiti Jokūbo sūnūs, aptikę
nužudytuosius, apiplėšė mies-
tą už tai, kad jų sesuo buvo
išniekinta. 28 Jie pasiėmė jų
avių kaimenes ir galvijų ban-
das, jų asilus ir visa, kas buvo
mieste ir laukuose. 29 Visą jų
turtą, visus jų vaikus ir jų žmo-
nas, – visa, kas tik buvo na-
muose, jie pasiėmė kaip belais-
vius ir grobį.

30 Tada Jokūbas tarė Simeo-
nui ir Leviui: „Užkrovėte man

34, 24: ... *stiprūs miesto vyrai*: pažodžiui *tie, kurie išeina pro miesto vartus*, t. y. vyrai, kurie išeina į karą. Apipjaustymu padarydami juos kuriam laikui bejėgius, Jokūbo sūnūs sunaikino miesto gynybą.

bėdą, padarydami mane bjaurų krašto gyventojams – kanaaniečiams ir perizitams. Skaičiumi mano vyrų yra tik keletas. Jei jie susibūrę užpuls mane, aš būsiu sunaikintas – aš ir mano šeima.“ 31 Bet jie atsakė: „Argi su mūsų seserimi turėtų būti elgiamasi kaip su kekše?“

Jokūbas sugrįžta į Bet-Elį

35 1 Dievas tarė Jokūbui: „Pakilk, eik į Bet-Elį ir ten apsistok. Padaryk ten aukurą Dievui, kuris tau pasirodė, kai tu bėgai nuo savo brolio Esavo.“ 2 Užtat Jokūbas savo šeimai ir visiems esantiems su juo įsakė: „Atsikratykite svetimų dievų,* kuriuos turite prie savęs, nusiplaukite ir apsivilkite šviežiais drabužiais. 3 Tuomet ateikite, kilsime į Bet-Elį. Ten aš padarysiu aukurą Dievui, kuris išklausė mane pavojaus dieną ir buvo su manimi, kur tik ėjau.“ 4 Jie tada atidavė Jokūbui visus svetimus dievus, kuriuos turėjo, ir iš ausų auskarus.* Jokūbas juos užkasė po ąžuolu prie Šechemo.

5 Kai jie vėl leidosi kelionėn, baisus klaikas iš Dievo taip apėmė visus aplinkinius miestus, kad jie nesivijo Jokūbo sūnų. 6 Taigi Jokūbas atkeliavo į Luzą, tai yra Bet-Elį, Kanaano krašte, jis ir visi su juo esantieji žmonės. 7 Ten jis pastatė aukurą ir pavadino tą vietą El-Bet-Eliu, nes ten jam, bėgančiam nuo savo brolio, buvo apsireiškęs Dievas.

8 Debora, Rebekos žindyvė, numirė ir buvo palaidota po ąžuolu žemiau Bet-Elio. Užtat jis buvo pavadintas Verksmo ąžuolu.

9 Dievas vėl pasirodė Jokūbui, jam sugrįžus iš Padan-Aramo, ir jį palaimino. 10 Dievas jam tarė:

„Tavo vardas yra Jokūbas.
Nebūsi daugiau vadinamas
  Jokūbu,
nes tik Izraelis bus tavo
  vardas.“
Taip jis pavadino jį Izraeliu.

11 Dievas jam tarė:
„Aš esu Dievas Visagalis.
Būk vaisingas ir daugėk!
Tauta, netgi tautų bendrija,
  išaugs iš tavęs,
ir karaliai kils iš tavęs.
12 Kraštą, kurį daviau
  Abraomui ir Izaokui,
dabar tau duodu.
Ir tavo būsimiems
  palikuonims
aš duosiu šį kraštą.“

13 Tuomet Dievas pranyko nuo jo toje vietoje, kur jis buvo su juo kalbėjęs. 14 Toje vietoje, kur buvo su juo kalbėjęs, Jokū-

35, 2: ... *svetimų dievų:* pagonių stabų ir terafimų – šeimos stabų, atsineštų iš Mesopotamijos. Žr. Pr 31, 19.

35, 4: Auskarai dažnai nešiojami kaip amuletai ir turėjo ryšį su pagonių magija.

bas pastatė paminklinį akmenį, atnašavo ant jo geriamąją auką ir apliejo jį aliejumi.
15 Vietą, kurioje Dievas su juo kalbėjosi, Jokūbas pavadino Bet-Eliu.

Rachelė miršta gimdydama

16 Tada jie iškeliavo iš Bet-Elio. Jiems dar tebesant netoli nuo Efratos, Rachelė gimdė, ir jos gimdymas buvo sunkus.
17 Kai jos gimdymo skausmai buvo nebepakeliami, pribuvėja jai tarė: „Nebijok, nes dabar turėsi kitą sūnų.“ 18 Su savo paskutiniu atsikvėpimu, – nes ji merdėjo, – ji pavadino jį Ben-Oniu.* Tačiau jo tėvas pavadino jį Benjaminu.* 19 Rachelė numirė ir buvo palaidota prie kelio į Efratą – tai yra Betliejų.*
20 Ant jos kapo Jokūbas pastatė paminklinį akmenį. Tai yra Rachelės kapo paminklinis akmuo, esantis ten iki šios dienos. 21 Izraelis keliavo toliau ir pasistatė savo palapinę už Migdal-Edero.

Jokūbo sūnūs

22 Izraeliui gyvenant tame krašte, Reubenas nuėjo ir gulėjo su savo tėvo sugulove Bilha. Izraelis apie tai išgirdo.

Jokūbo sūnų buvo dvylika.
23 Leos sūnūs: Reubenas – Jokūbo pirmagimis, Simeonas, Levis, Judas, Issacharas ir Zebulunas. 24 Rachelės sūnūs: Juozapas ir Benjaminas.* 25 Bilhos, Rachelės tarnaitės, sūnūs: Danas ir Naftalis. 26 Zilpos, Leos tarnaitės, sūnūs: Gadas ir Ašeras. Šie buvo Jokūbo sūnūs, gimę jam Padan-Arame.

Izaoko mirtis

27 Jokūbas parėjo namo pas savo tėvą Izaoką į Mamrę, prie Kirjat-Arbos, tai yra prie Hebrono, kur Abraomas ir Izaokas buvo gyvenę kaip ateiviai. 28 Izaokas buvo šimto aštuoniasdešimties metų, 29 kai atsiduso paskutinį kartą. Jis mirė ir žiloje senatvėje, turėdamas daug metų, buvo suvienytas su savo gimine. Jo sūnūs – Esavas ir Jokūbas jį palaidojo.

35, 18: *Ben-Oniu*: t. y. *Skausmo sūnumi;* Benjaminas, hebrajiškai *Ben-Jamin,* reiškia *Dešinės (rankos) sūnus.* Šį vardą galima dvejopai paaiškinti: sūnus, kuris yra tėvo pagalba ir paspirtis; *pietietis,* t. y. pietinės izraeliečių giminės protėvis. Hebrajų kalba pietūs yra po dešine ranka; Benjamino giminės žemė buvo į pietus nuo kitų Rachelės sūnų giminių žemės.

35, 19: *Betliejus*: hebrajiškai *Bet-Lehem* (Duonos namai). Šiame tekste *Betliejus* yra intarpas iš vėlesnio šaltinio, kuris tapatino Rachelės mirties vietą su Betliejumi, vadinamu Efrata (žr. Joz 15, 59; Rut 4, 11; Mch 5, 1). Iš tikrųjų Rachelės kapas yra prie Ramos (žr. Jer 31, 15), keletas kilometrų į šiaurę nuo Jeruzalės, Benjamino giminės žemėje.

35, 24–26: Benjaminas laikomas gimusiu Padan-Arame, nes visi Jokūbo sūnūs laikomi vienu vienetu. Be to, 23–29 eilutės tekstas paimtas iš kunigiškojo šaltinio ir skiriasi nuo 16–20 eilutės teksto, paimto iš elohistinio šaltinio.

Esavo palikuonys

36 1 Šie yra Esavo, tai yra
Edomo, palikuonys.
2* Esavas paėmė sau žmonas
iš kanaaniečių: Adą, hetito
Elono dukterį, Oholibamą, hi-
vito Zibeono sūnaus Ano duk-
terį, 3 ir Basematą, Išmaelio
dukterį, o Nebajoto seserį. 4 Ada
Esavui pagimdė Elifazą, Base-
mata pagimdė Reuelį, 5 o Oho-
libama pagimdė Jeušą, Jalamą
ir Korahą. Šie yra sūnūs, gimę
jam Kanaano krašte.

6 Tuomet Esavas pasiėmė
savo žmonas, sūnus, dukteris
ir visus savo namiškius, savo
galvijus ir visus gyvulius, visą
nuosavybę, kurią buvo įsigijęs
Kanaane, ir nusikėlė į kraštą,
buvusį šiek tiek toliau nuo savo
brolio Jokūbo. 7 Mat jų nuosa-
vybė buvo tapusi per didelė
jiems kartu gyventi. Kraštas,
kuriame jie buvo ateiviai, ne-
galėjo jų išlaikyti su tokiomis
kaimenėmis. 8 Taigi Esavas
apsigyveno Seiro aukštumose.
Esavas yra Edomas.

9 Šie yra edomiečių protėvio
Esavo palikuonys Seiro aukš-
tumose. 10 Tokie yra Esavo sū-
nų vardai: Elifazas, Esavo
žmonos Ados sūnus; Reuelis,
Esavo žmonos Basematos sū-
nus. 11 Elifazo sūnūs buvo Tema-
nas, Omaras, Zefo'as, Gatamas
ir Kenazas. 12 {Timna buvo Esa-
vo sūnaus Elifazo sugulovė, –
ji pagimdė Elifazui Amaleką.}
Tie buvo Ados, Esavo žmonos,
sūnūs. 13 Reuelio sūnūs buvo:
Nahatas, Zerahas, Šama ir
Miza. Tie buvo Basematos,
Esavo žmonos, sūnūs. 14 Oholi-
bamos, Zibeono sūnaus Ano
dukters, sūnūs: Jeušas, Jola-
mas, Korahas. Juos ji pagim-
dė Esavui.

Edomo gentys

15 Šios yra Esavo sūnų gen-
tys. Elifazo, Esavo pirmagimio,
palikuonys yra: Temano gentis,
Omaro gentis, Zefo'o gentis,
Kenazo gentis, 16 Keraho gen-
tis, Gatamo gentis ir Amaleko
gentis. Elifazo gentys Edomo
krašte yra kilusios iš Ados sū-
nų. 17 Esavo sūnaus Reuelio pa-
likuonys yra: Nahato gentis,
Zeraho gentis, Šamos gentis ir
Mizos gentis. Reuelio gentys
Edomo krašte yra kilusios iš
Esavo žmonos Basematos. 18 Ir
šie yra Esavo žmonos Oholiba-
mos palikuonys: Jeušo gentis,
Jalamo gentis ir Koraho gen-
tis. Tos gentys yra kilusios iš
Esavo žmonos, Ano dukters,
Oholibamos. 19 Šie yra Esavo,
tai yra Edomo, sūnūs, ir šios
yra jų gentys.

36, 2–14: Esavo žmonų ir jų tėvų vardai šiame tekste pernelyg skiriasi nuo jų vardų kituose senuose šaltiniuose. Žr. Pr 26, 34 ir 28, 9. *Hivitas Zibeonas*: 20 eilutėje jis laikomas *horitu*. Žr. Pr 34, 2 paaiškinimą.

Seiro palikuonys

20 Šie yra Seiro Horito* sūnūs,
čiabuviai krašto gyventojai:
Lotanas, Šobalas, Zibeonas,
Anas, 21 Dišonas, Ezeris ir Di-
šanas. Tai horitų gentys – Sei-
ro sūnūs Edomo krašte. 22 Lo-
tano sūnūs buvo Horis ir
Hemanas, o Lotano sesuo bu-
vo Timna. 23 Šobalo sūnūs yra:
Alvanas, Manahatas, Ebalis,
Šefo'as ir Onamas. 24 Zibeono
sūnūs yra: Aja ir Anas. {Jis yra
tas Anas, kuris aptiko karšto
vandens šaltinius dykumoje,
ganydamas savo tėvo Zibeono
asilus.} 25 Ano vaikai yra: Di-
šonas ir Ano duktė Oholibama.
26 Dišono sūnūs yra: Hemdanas,
Ešbanas, Jitranas ir Chera-
nas. 27 Ezerio sūnūs yra: Bilha-
nas, Zaavanas ir Akanas. 28 Di-
šano sūnūs yra: Uzas ir Aranas.
29 Horitų gentys yra: Lotano
gentis, Šobalo gentis, Zibeono
gentis, Ano gentis, 30 Dišono
gentis, Ezerio gentis ir Dišano
gentis. Tos yra horitų gentys
pagal jų gentis Seiro krašte.

Edomo karaliai

31 Šie yra karaliai, valdžiu-
sieji Edomo krašte, pirma, ne-
gu bet koks karalius valdė iz-
raeliečius.* 32 Beoro sūnus Bela
karaliavo Edome, ir jo miestas
buvo Dinhaba. 33 Bela mirė, ir
Zeraho iš Bozros sūnus Joba-
bas jo vietoje tapo karaliumi.
34 Jobabas mirė, ir Hušamas iš
temaniečių krašto jo vietoje ta-
po karaliumi. 35 Hušamas mi-
rė, ir Bedado sūnus Hadadas, –
tas, kuris nugalėjo midjanie-
čius Moabo krašte, – jo vietoje
tapo karaliumi; jo miesto var-
das buvo Avitas. 36 Hadadas
mirė, ir Samla iš Masrekos jo
vietoje tapo karaliumi. 37 Sam-
la mirė, ir Šaulas iš Rehobotų
ant {Eufrato} upės jo vietoje ta-
po karaliumi. 38 Šaulas mirė, ir
Achboro sūnus Baal-Hananas
jo vietoje tapo karaliumi. 39 Ach-
boro sūnus Baal-Hananas mi-
rė, ir Hadaras tapo jo vietoje
karaliumi; jo miesto vardas bu-
vo Pau. Jo žmona, Me Zahabo
dukters Matredos duktė, vadi-
nosi Mehetabelė.

40 Esavo genčių vardai pagal
jų šeimas ir vietovių vardus yra
šie: Timnos gentis, Alvos gen-
tis, Jeteto gentis, 41 Oholibamos
gentis, Elos gentis, Pinono gen-
tis, 42 Kenazo gentis, Temano
gentis, Mibzaro gentis, 43 Mag-
dielio gentis ir Iramo gentis.
Tos yra Edomo gentys, – tai
yra Esavo, Edomo tėvo, pagal
gyvenvietes jų užvaldytame
krašte.

36, 20: *Seiras Horitas:* pagal Įst 2, 12 tekstą, Seiro aukštumos prieš edomiečių atėjimą buvo horitų valdos.

36, 31: *... pirma, negu bet koks karalius valdė izraeliečius:* šis tekstas buvo parašytas po pirmojo izraeliečių karaliaus laikotarpio.

JUOZAPAS

Juozapas ir jo broliai

37 1 Bet Jokūbas įsikūrė
krašte, kuriame jo tė-
vas buvo gyvenęs kaip ateivis –
Kanaano krašte. 2 Šitoks yra pa-
sakojimas apie Jokūbo šeimą.
Juozapas, būdamas septy-
niolikos metų, ganė su broliais
avių kaimenę, padėjo savo tė-
vo žmonų, Bilhos ir Zilpos, sū-
nums. Jis tėvui papasakojo
apie jų blogus darbus.
3 Izraelis mylėjo Juozapą la-
biau negu bet kurį kitą savo
vaikų, nes jis buvo jam gimęs
senatvėje. Jis buvo jam pasiū-
dinęs puošnų apdarą su ranko-
vėmis. 4 Broliai, matydami, kad
jų tėvas myli jį labiau už kitus
jo brolius, jo taip nekentė, kad
vengdavo net pasisveikinti.
5 Kartą Juozapas susapnavo
sapną, kurį papasakojo savo
broliams. Jie ėmė dar labiau
jo nekęsti. 6 „Prašyčiau paklau-
syti sapno, kurį sapnavau! –
sakė jis jiems: – 7 Žiūriu, mes
rišame lauke pėdus. Staiga
mano pėdas atsistojo ir stovė-
jo, tuomet jūsų pėdai susirin-
ko aplink jį ir mano pėdui že-
mai nusilenkė!“ 8 Jo broliai
atsakė: „Bene tu ketini tapti
mūsų karaliumi? Bene iš tik-
rųjų tu ketini mus valdyti?“ Dėl
kalbų apie savo sapnus jie ėmė
jo dar labiau nekęsti.
9 Jis sapnavo dar kitą sap-
ną. Ir jį papasakojo savo bro-
liams, tardamas: „Tikėkite
manimi, aš sapnavau dar kitą
sapną: saulė, mėnulis ir vienuo-
lika žvaigždžių man lenkėsi!“
10 Betgi kai jis papasakojo jį sa-
vo tėvui ir broliams, tėvas jį
apibarė. „Ką gi reiškia tas ta-
vo sapnas? Ką susapnavai? Ne-
gi mes turėsime ateiti – aš
pats, tavo motina ir tavo bro-
liai – ir nusilenkti tau lig že-
mės?“ 11 Broliai jam pavydėjo,
bet ir tėvas šio įvykio negalėjo
užmiršti.

Broliai parduoda Juozapą

12 Kartą, kai jo broliai buvo
nuvarę savo tėvo kaimenę ga-
nytis prie Šechemo, 13 Izraelis
tarė Juozapui: „Tavo broliai, tu
žinai, gano prie Šechemo. Pa-
siruošk, siųsiu tave pas juos.“ –
„Pasiruošęs!“ – jam atsakė.
14 Izraelis tada jam paliepė:
„Nueik ir sužinok, kaip sekasi
tavo broliams, kaip einasi su
kaimene, ir parnešk man ži-
nių.“ Taip jį išsiuntė iš Hebro-
no slėnio.
Kai Juozapas pasiekė Še-
chemą, 15 jį sutiko vienas vyras
beklajojantį po laukus. „Ko
ieškai?“ – paklausė jo tas vy-
ras. 16 „Savo brolių ieškau, – jis
atsakė, – ar negalėtum man
pasakyti, kur jie gano kaime-
nę.“ 17 Vyras atsakė: „Jie iš čia
pajudėjo. Girdėjau iš tikro juos
sakant: ‘Eikime į Dotaną’.“ Juo-
zapas tat pasekė savo brolius
ir atrado juos Dotane. 18 O šie

pastebėjo jį iš toli ir pirma, ne-
gu jis prie jų priartėjo, jie ėmė
tartis jį nužudyti. [19] Vieni ki-
tiems jie sakė: „Va ateina tas
svajotojas! [20] Eime užmuškime
jį ir įmeskime į kurią nors duo-
bę. Sakysime, kad plėšrus žvė-
ris jį sudraskė. Tuomet pama-
tysime, kas iš jo sapnų išeis.“
[21*] Bet Reubenas, tai išgirdęs,
stengėsi jį išgelbėti iš jų rankų
ir sakė: „Neatimkime jam gy-
vybės.“ [22] Reubenas jiems kal-
bėjo: „Neišliekite kraujo! Įmes-
kite jį va į aną duobę dykumoje,
bet patys rankos prieš jį nepa-
kelkite!“ Jis norėjo jį išgelbėti
iš jų rankų ir sugrąžinti tėvui.
[23] Taigi kai Juozapas atėjo pas
brolius, jie atėmė jo apdarą –
puošnųjį apdarą su rankovė-
mis, kuriuo buvo apsivilkęs, [24] o
jį patį įmetė į vandens duobę.
Duobė buvo tuščia, vandens jo-
je nebuvo.

[25] Jie susėdo valgyti. Žvalgy-
damies pamatė išmaeliečių
karavaną, ateinantį iš Gilea-
do, su guma, balzamu ir sakais
apkrautais kupranugariais, ir
keliaujantį į Egiptą. [26] Tuomet
Judas tarė savo broliams: „Ko-
kia mums nauda, jei nužudo-
me savo brolį ir nuslepiame jo
kraują? [27] Eime, verčiau par-
duokime jį išmaeliečiams. Ne-
kelkime rankos prieš jį, nes jis
juk yra mūsų brolis, mūsų pa-
čių kūnas!“ Broliai jo paklausė.
[28] Kai keletas midjaniečių pirk-
lių ėjo pro šalį, jie ištraukė Juo-
zapą, iškeldami jį iš duobės, ir
pardavė jį išmaeliečiams už
dvidešimt sidabrinių. O tie nu-
sivedė Juozapą į Egiptą.

[29] Kai Reubenas, vėl atėjęs
prie duobės, pamatė, kad Juo-
zapo duobėje jau nebėra, per-
siplėšė savo drabužius. [30] Jis
sugrįžo pas savo brolius, saky-
damas: „Berniukas dingo! Ką
dabar man daryti?“ [31] Tuomet
jie paėmė Juozapo puošnųjį ap-
darą, papjovė ožiuką ir pamirkė
tą apdarą jo kraujyje. [32] Puošnų-
jį, ilgomis rankovėmis apdarą
nunešdino tėvui, sakydami:
„Mes jį radome. Prašom pasi-
žiūrėti, ar tai yra tavo sūnaus
apdaras, ar ne.“ [33] Tėvas paži-
no ir tarė: „Mano sūnaus apda-
ras! Plėšrus žvėris jį surijo! Tik-
rai Juozapas buvo žvėries su-
draskytas!“ [34] Tuomet Jokūbas
persiplėšė savo drabužius, ap-
sijuosė ašutine ir raudojo savo
sūnaus daug dienų. [35] Visi jo sū-
nūs ir dukterys stengėsi jį pa-
guosti, bet jis atsisakė būti
paguostas ir sakė: „Ne! Aš liū-

37, 21–36: Šis skyrius yra iš jahvistinio šaltinio, išskyrus 21–24 ir 28b–36 eilutę, kurios priklauso elohistiniam šaltiniui. Pastarajame Reubenas stengiasi išgelbėti Juozapą, – midjaniečiai jį pasiima be Reubeno žinios. Tuo tarpu jahvistiniame šaltinyje Judas išgelbsti Juozapą, parduodamas jį Išmaelio žmonėms. Nors šie du pasakojimai ir skiriasi kai kuriomis detalėmis, abu sutinka, kad Juozapas buvo brolių parduotas iš pavydo ir pateko į Egiptą kaip vergas.

dėdamas žengsiu į Šeolą* pas
savo sūnų.“ Taip tėvas jį aprau-
dojo. 36 Tuo tarpu midjaniečiai
buvo jį pardavę Egipte Potifa-
rui,* vienam faraono parei-
gūnui, sargybos viršininkui.

Judas ir Tamara*

38 1 Atsitiko, kad maž-
daug tuo pačiu metu
Judas nuo savo brolių pasi-
traukė ir pasistatė sau pala-
pinę arti kažkokio adulamiečio,
vardu Hira. 2 Ten jis pamatė
vieno kanaaniečio, vardu Šua,
dukterį, ją vedė ir su ja gyveno.
3 Ji tapo nėščia ir pagimdė sū-
nų, o jis pavadino jį Eru. 4 Vėl ji
tapo nėščia ir pagimdė sūnų,
kurį ji pavadino Onanu. 5 Tada
ji dar kartą pagimdė sūnų ir
pavadino jį Šela. Ji buvo Che-
zibe,* kai jį pagimdė.
6 Judas savo pirmagimiui sū-
nui Erui paėmė žmoną, vardu
Tamara. 7 Bet Eras, Judo pir-
magimis, buvo nedoras VIEŠ-
PATIES akyse. VIEŠPATS atėmė
jam gyvastį. 8 Tuomet Judas
tarė Onanui: „Susieik su savo
brolio žmona ir, atlikdamas jai
svainio pareigą, duok savo bro-
liui palikuonį.“* 9 Bet Onanas,
žinodamas, kad palikuonis ne-
bus jam, kada tik susieidavo
su brolio žmona, išliedavo sa-
vo sėklą ant žemės, nes neno-
rėjo duoti savo broliui palikuo-
nio. 10 Ką jis darė, buvo nedora
VIEŠPATIES akyse. VIEŠPATS ir
jam atėmė gyvastį. 11 Tuomet
Judas tarė savo marčiai Tama-
rai: „Gyvenk kaip našlė savo tė-
vo namuose, kol užaugs mano
sūnus Šela“, – nes jis baimino-
si, kad ir šis nenumirtų, kaip
jo broliai. Tamara tat išėjo ir
gyveno savo tėvo namuose.
12 Praslinkus ilgokam laikui,
mirė Judo žmona, Šuos duktė.
Praėjus Judo gedulo metui, jis
drauge su bičiuliu adulamiečiu
Hira nukilo į Timną pas savo
avių kirpėjus. 13 Kai Tamarai

37, 35: *Šeolas:* požemis, arba mirusiųjų buveinė. Buvo tikima, kad į Šeolą nužengia mirusiojo šešėlis (žr. 2 Sam 13, 23; Ps 115, 17). Kadangi šis pomirtinio gyvenimo buvimas buvo nykus, Jokūbo ėjimas pas sūnų į Šeolą nebuvo jokia paguoda.

37, 36: *Potifaras:* Pr 41, 45 ir 46, 20 tekstuose minimas egiptiečių kunigas, vardu Potiferas. Atrodo, kad abu vardai priklauso tam pačiam asmeniui, kurį vienas šaltinis laiko sargybos viršininku, o kitas kunigu.

38, 1–30: Šis skyrius, paimtas iš jahvistinio šaltinio, neturi nieko bendra su pasakojimu apie Juozapą, kuriame Judas dar tebegyvena su savo tėvu ir broliais. Įkvėptasis autorius įterpė šį nepriklausomą pasakojimą apie Judą į šią vietą, norėdamas pažymėti tą ilgą laiką, kai Juozapo šeima nežinojo nieko apie jo gyvenimą Egipte. Pats pasakojimas, rodos, yra suasmeninta istorija Judo giminės, kuri giminiavosi su keletu kanaaniečių genčių.

38, 5: *Chezibas:* arba Achzibas – miestas Judo Šefeloje – priekalniuose. Žr. Joz 15, 44; Mch 1, 14.

38, 8: ... *duok savo broliui palikuonį:* pažodžiui *išaugink sėklą savo broliui.* Senovėje izraeliečiai levirato, t. y. svainio įstatymo, santuoką laikė svarbiu šeimos ramsčiu. Žr. Įst 25, 5; Rut 2, 20 paaiškinimus. Šiame tekste Onanas nusikalsta svainio įstatymui.

buvo pasakyta: „Tavo uošvis ei-
na į Timną savo avių kirpti“, –
14 ji nusivilko našlės drabužius,
apsigaubė šydu ir atsisėdo prie
įėjimo į Enajimus, prie kelio į
Timną. Ji matė, kad Šela jau
buvo užaugęs, tačiau ji nebuvo
duota jam kaip žmona. 15 Judas,
ją pamatęs, palaikė kekše, nes
ji buvo užsidengusi veidą. 16 Pa-
sukęs prie jos į pakelę, tarė:
„Nagi eikš, noriu su tavimi su-
eiti“, – nes jis nežinojo, kad ji
yra jo marti. O ji užklausė: „O
ką man duosi, kad sueitumei su
manimi?“ 17 Jis atsakė: „Ožiu-
ką iš kaimenės atsiųsiu.“ Bet
ji atsakė: „Turi man palikti už-
statą, kol atsiųsi.“ 18 Jis tarė:
„Kokį užstatą turiu tau palik-
ti?“ Ji atsakė: „Savo antspaudo
žiedą,* juostą* ir lazdą, kurią
turi rankoje.“ Jis juos padavė
jai, suėjo su ja, ir ji tapo nuo jo
nėščia. 19 Tuomet ji pakilo ir
nuėjo sau, nusiėmė savo šydą
ir apsivilko savo našlės drabu-
žiais.

20 Kai Judas pasiuntė ožiu-
ką per savo bičiulį adulamietį,
norėdamas atsiimti iš tos mo-
ters rankų užstatą, negalėjo jos
surasti. 21 Jis klausinėjo mies-
to žmones: „Kurgi yra ta šven-
tovės kekšė,* kuri buvo pakelėje
prie Enajimų?“ Bet jie atsakė:
„Ten niekad nebuvo kekšės.“
22 Jis tat sugrįžo pas Judą ir
pranešė: „Jos neradau. Be to,
vietos žmonės sako, kad ten
niekad nebuvo kekšės.“ 23 Ju-
das atsakė: „Tepasilaiko ji juos
sau, kitaip žmonės ims iš mū-
sų juoktis. Juk pats gi matai,
aš siunčiau šį ožiuką, o tu ne-
galėjai jos surasti.“

24 Maždaug po trijų mėnesių
Judui buvo pranešta: „Tavo
marti Tamara pasielgė kaip
kekšė. Be to, per savo kekšystę
ji tapo nėščia.“ – „Išveskite ją, –
šaukė Judas, – tebūna ji sude-
ginta!“ 25 Kai ją vedė laukan, ji
pasiuntė šią žinią savo uošviui:
„Aš esu nėščia nuo vyro, kuriam
priklauso šie daiktai. Prašom
patikrinti, – ji pridėjo, – kieno
yra šie daiktai – antspaudo
žiedas, juosta ir lazda.“ 26 Ju-
das juos atpažino ir tarė: „Ji
teisesnė negu aš, nes aš jos ne-
daviau savo sūnui Šelai.“ Dau-
giau jis su ja nebesuėjo.

27 Atėjus jos gimdymo metui,
pasirodė, kad jos įsčiose buvo
dvynukai! 28 Jai gimdant, vie-
nas kūdikis iškišo rankutę.
Pribuvėja paėmė ir užrišo ant

38, 18: ... *antspaudo žiedą, juostą*: antspaudo žiedas būdavo kiauro cilindro formos. Pervėrus juostą virve, jis buvo nešiojamas ant kaklo kaip tapatybės pažymėjimas.

38, 21: ... *šventovės kekšė*: hebrajiškas žodis *qedeša,* t. y. *pašventinta moteris,* ženklina moterį, kuri turėdavo lytinius santykius su vyrais pagonių apvaisinimo religijos apeigose. Žr. Įst 23, 18; Oz 4, 14. Adulamietis Hira vartoja žodį *qedeša,* t. y. šventovės kekšė, o ne *zona,* t. y. paprasta prostitutė, nes yra pagonis ir gerbia savo *šventąsias moteris.*

jo rankutės raudoną siūlą, sa-
kydama: „Šis išėjo pirmasis.“
[29] Bet kaip tik tuo metu jis
atitraukė savo rankutę ir iš-
ėjo jo brolis. Pribuvėja ištarė:
„Kokią spragą sau pasidarei!“
Todėl jis buvo pavadintas Pe-
rezu.* [30] Paskui išėjo jo brolis
su raudonu siūlu ant rankutės.
Jis buvo pavadintas Zerahu.*

Juozapas ir Potifaro žmona*

39 [1] Kai Juozapas buvo nu-
vestas į Egiptą, iš ten
atvedusių išmaeliečių jį nu-
pirko Potifaras – egiptietis, fa-
raono pareigūnas, sargybos vir-
šininkas. [2] Kadangi VIEŠPATS
buvo su Juozapu, jam labai
sekėsi. Jį egiptietis šeiminin-
kas priskyrė prie savo namiš-
kių. [3] Kai šeimininkas pamatė
kad VIEŠPATS buvo su juo ir vi-
sa, ką tik jis darė, VIEŠPATS
laimino sėkme, [4] Juozapas ra-
do malonę jo akyse ir tapo jo
asmenišku tarnu. Ilgainiui jis
padarė jį savo namų užvaizdu
ir patikėjo jam visa, ką turėjo
[5] Nuo to laiko, kai šeimininkas
padarė jį užvaizdu savo namų
ir viso, ką turėjo, VIEŠPATS lai-
mino egiptiečio namus dėl Juo-
zapo. Iš tikrųjų VIEŠPATIES pa-
laima lydėjo visa, ką jis turėjo
ir namie, ir laukuose. [6] Pave-
dęs Juozapui visa, ką turėjo, su
Juozapu prie savęs, jis pats
niekuo nebesirūpino, tik savo
valgiu.

O Juozapas buvo dailiai nu-
augęs ir gražus. [7] Po kiek laiko
jo šeimininko žmona užmetė
akį į Juozapą ir jam tarė: „Pa-
gulėk su manimi.“ [8] Jis atsisa-
kė. „Štai, – jis tarė savo šeimi-
ninko žmonai, – man esant čia,
mano šeimininkas niekuo ne-
sirūpina namuose. Sudėjo man
į rankas visa, ką turi. [9] Šiuose
namuose jis nėra viršesnis už
mane, nėra nieko, kas nebūtų
man pavesta, išskyrus tave,
nes tu esi jo žmona. Kaipgi aš
galėčiau taip nedorai pasielgti
ir nusidėti Dievui?“ [10] Nors ji
meilinosi Juozapui diena iš
dienos, jis nesutiko su ja pagu-
lėti ar su ja bendrauti. [11] Ta-
čiau vieną dieną, jam atėjus į
namus atlikti savo darbų, vidu-
je nesant kitų namiškių, [12] ji
įsikibo į jo drabužį, sakydama:
„Pagulėk su manimi!“ Bet jis
ištrūko ir išbėgo laukan, pa-
likdamas savo drabužį jos ran-
koje. [13] Kai ji pamatė kad jis,
palikęs savo drabužį jos ran-
koje, išbėgo laukan, [14] susišau-

38, 29: *Perezas:* Spraga, arba Plyšys.

38, 30: *Zerahas*: pagal liaudies etimologiją *raudona aušros šviesa*, t. y. užuomina į raudoną siūlą.

39, 1–23: Šis pasakojimas tęsia jahvistinio šaltinio pasakojimą, pradėtą 37 skyriuje. Elohistinis šaltinis 40 skyriuje perduoda tą patį dalyką, tik šiek tiek skirtingai. Abu šaltiniai buvo suausti įkvėptojo redaktoriaus su kai kuriomis pataisomis. Žr. užuominą apie Potifarą, sargybos viršininką, 1 eilutėje; taip pat Pr 37, 36; 40, 3.

kė savo tarnus ir jiems sakė:
„Tik pasižiūrėkite! Atvedė pas
mus hebrajų mums įžeisti! Jis
įsibrovė pas mane su manimi
pagulėti, bet aš šaukiau kiek
galėdama. 15 Išgirdęs mane kly-
kiant visu balsu, jis paliko sa-
vo drabužį prie manęs, atsi-
traukė ir išbėgo laukan.“
16 Drabužį ji pasidėjo prie sa-
vęs, kol parėjo namo jo šeimi-
ninkas. 17 Tuomet ji papasako-
jo jam tą patį, sakydama: „Tas
hebrajas vergas, kurį tu pas
mus atvedei, įsibrovė manęs
įžeisti, 18 bet kai aš tik pa-
kėliau balsą ir pradėjau šauk-
ti, jis paliko savo drabužį prie
manęs ir išbėgo laukan.“
19 Kai šeimininkas išgirdo
savo žmoną sakant: „Taip ir
taip su manimi pasielgė tavo
tarnas“, – jis užsidegė pykčiu.
20 Šeimininkas Juozapą suėmė
ir įmetė į kalėjimą, kuriame
buvo laikomi karaliaus kali-
niai. Bet net tame kalėjime
esant, 21 VIEŠPATS buvo su Juo-
zapu, parodė jam ištikimą
meilę ir nuteikė kalėjimo virši-
ninką maloniai su juo elgtis.
22 Kalėjimo viršininkas atidavė
į Juozapo rankas visus tame
kalėjime esančius kalinius. Ir
kas tik ten buvo reikalinga
atlikti, per jį buvo padaryta.
23 Kadangi VIEŠPATS buvo su
juo, kalėjimo viršininkas pats
neprižiūrėjo nieko, kas buvo
Juozapui patikėta. Ką tik jis
darė, VIEŠPATS laimino sėkmę.

Juozapas aiškina faraono tarnų sapnus

40 1 Praėjus kuriam laikui
po šių įvykių, atsitiko,
kad Egipto karaliaus vyninin-
kas ir jo kepėjas nusikalto savo
valdovui, Egipto karaliui. 2 Fa-
raonas užpyko ant dviejų savo
pareigūnų – vyriausiojo vyni-
ninko ir vyriausiojo kepėjo – 3 ir
įkalino juodu sargybos viršinin-
ko namuose, tame pačiame ka-
lėjime, kur buvo kalinamas
Juozapas. 4 Kalėjimo viršinin-
kas paskyrė jiems Juozapą, ir
jis jiems patarnavo. Kalėjime
jie sėdėjo ilgoką laiką.
5 Vieną, tą pačią naktį abu, –
kalėjime sėdį Egipto karaliaus
vynininkas ir kepėjas, – susap-
navo sapną, kuris kiekvienam
iš jų galėjo būti reikšmingas.
6 Juozapas, atėjęs pas juos ryto
metą, pastebėjo, kad jie abu bu-
vo paniurę. 7 Jis esančius su juo
šeimininko kalėjime faraono
pareigūnus pradėjo klausinėti:
„Kodėl gi šiandien tokie liūdni
jūsų veidai?“ 8 Jie atsakė: „Sap-
navome sapnus, ir nėra, kas
mudviem juos išaiškintų.“ Juo-
zapas jiems tarė: „Dievas tik-
rai gali išaiškinti! Prašyčiau
papasakoti juos man.“
9 Tuomet vyriausiasis vyni-
ninkas papasakojo Juozapui
savo sapną. „Mano sapne, – jis
sakė Juozapui, – prieš mane
stovėjo vynmedis. 10 Ant vyn-
medžio buvo trys šakos. Vos
tik joms išsprogus, tuoj pasi-

rodė ant jų žiedai ir iš jų ke-
kių prisirpo vynuogės. [11] O aš
rankoje laikiau faraono taurę,
nuskyniau vynuogių, išspau-
džiau jas į faraono taurę ir pa-
daviau taurę faraonui į ranką.“
[12] Juozapas jam tarė: „Toks yra
jo išaiškinimas: trys šakos
reiškia tris dienas. [13] Dar trys
dienos, ir faraonas pakels tavo
galvą* ir sugrąžins tave į savo
tarnybą. Tu vėl padavinėsi tau-
rę faraonui, kaip anksčiau kad
darei, būdamas jo vynininku.
[14] Betgi prisimink mane, kai
tau bus gera, prašom padaryti
man tą malonę ir paminėti
mane faraonui, kad mane iš-
laisvintų iš šios vietos. [15] Mat
aš iš tikrųjų buvau apgaule
pagrobtas iš hebrajų žemės, o
ir čia nesu padaręs nieko, už
ką jie būtų turėję mane įmesti
į šią duobę.“

[16] Vyriausiasis kepėjas, pa-
matęs, kaip palankiai jis aiš-
kino, tarė Juozapui: „Ir aš sap-
navau sapną. Žiūriu, trys vy-
telių pintinės man ant galvos.
[17] Viršutinėje pintinėje buvo vi-
sokiausi kepėjo gaminiai fa-
raonui, bet paukščiai lesė juos
iš pintinės ant mano galvos.“
[18] Juozapas atsakė: „Toks yra
jo išaiškinimas: trys pintinės
reiškia tris dienas. [19] Dar trys
dienos, ir faraonas pakels tavo
galvą* – nuo tavęs! – pakabins
tave ant stulpo, ir paukščiai les
tavo kūną.“ [20] Iš tikrųjų trečią
dieną, savo gimtadienį, farao-
nas iškėlė vaišes visiems savo
tarnams ir pakėlė vyriausiojo
vynininko galvą bei vyriausiojo
kepėjo galvą savo tarnų akivaiz-
doje. [21] Jis sugrąžino vyriausią-
jį vynininką į savo tarnybą, ir
jis vėl padavinėjo taurę farao-
nui į ranką. [22] O vyriausiąjį ke-
pėją pakabino ant stulpo, ly-
giai kaip Juozapas buvo jiems
išaiškinęs. [23] Tačiau vyriausia-
sis vynininkas Juozapo nepri-
siminė, netgi jį pamiršo.

Juozapas aiškina faraono sapną

41 [1] Praėjus dvejiems me-
tams, faraonas sapna-
vo sapną. Jis matė save stovintį
prie Nilo. [2] Žiūri, iš Nilo išbrido
septynios karvės, gražios ir rie-
bios, ir ganosi meldyne. [3] Žiūri,
paskui jas išbrido iš Nilo ir ki-
tos septynios karvės, bjaurios
ir liesos, ir priėjo prie pirmųjų
karvių ant Nilo kranto. [4] Bjau-
riosios ir liesosios karvės ėmė
ir suėdė septynias gražiąsias
ir riebiąsias karves. Tuomet
faraonas nubudo.

[5] Jis užmigo ir sapnavo kitą
sapną. Žiūri, septynios javų
varpos, pilnos ir sveikos, auga
ant vieno stiebo. [6] Žiūri, po jų
išaugo septynios tuščios ir ry-

40, 13: ... *pakels tavo galvą*: dova-nos tau bausmę.

40, 19: ... *pakels tavo galvą*: paka-bins ant stulpo, t. y. nubaus mirties bausme. Žr. taip pat 20 eilutę.

tų vėjo nualintos varpos. 7 Tuš-
čiosios varpos ėmė ir prarijo
anas septynias pilnąsias ir
sveikąsias varpas. Tuomet fa-
raonas nubudo ir suprato, kad
tai buvo sapnas. 8 Rytą jo dva-
sia buvo apimta nerimo. Jis
įsakė sušaukti visus Egipto žy-
nius ir išminčius. Faraonas pa-
pasakojo jiems savo sapnus,
bet nebuvo kas juos faraonui
išaiškintų.

9 Tuomet vyriausiasis vyni-
ninkas tarė faraonui: „Aš pri-
valau prisiminti savo kaltes
šiandien. 10 Kartą faraonas su-
pyko ant savo tarnų ir įkalino
mane bei vyriausiąjį kepėją
sargybos viršininko namuose.
11 Mudu tą pačią naktį sapna-
vome po sapną, jis ir aš, kiek-
vienas kitokį, teturintį reikš-
mės tik tam, kuris jį sapnavo.
12 Ten buvo su mumis jaunas
hebrajas, sargybos viršininko
tarnas. Kai mes jam papasa-
kojome, jis mums išaiškino
mūsų sapnus, kiekvienam pa-
gal jo sapną. 13 Kaip jis mums
išaiškino, taip ir įvyko. Aš bu-
vau sugrąžintas į savo tarny-
bą, o kepėjas buvo pakabintas
ant stulpo.“

14 Faraonas įsakė pašaukti
Juozapą, ir jis tuojau pat buvo
išvestas iš kalėjimo. Kai nusi-
skuto ir pakeitė drabužius, jis
atėjo pas faraoną. 15 Faraonas
tarė Juozapui: „Aš sapnavau
sapną, ir nėra nė vieno, kas ga-
lėtų jį išaiškinti. Betgi aš gir-
dėjau apie tave, kad užtenka
tau išgirsti sapną ir gali jį
išaiškinti.“ 16 Juozapas atsakė
faraonui: „Ne aš! Dievas duos
faraonui tikrą atsakymą.“

17 Faraonas tada papasako-
jo Juozapui: „Sapne aš stovė-
jau ant Nilo kranto. 18 Žiūriu,
iš Nilo išbrido septynios kar-
vės, riebios ir gražios, ir ganėsi
meldyne. 19 Tada, žiūriu, pas-
kui jas išbrido kitos septynios
karvės – kaulėtos, labai bjau-
rios ir sulysusios. Aš niekad
nebuvau matęs tokių bjaurių
visame Egipto krašte! 20 Lieso-
sios ir bjauriosios karvės suėdė
pirmąsias septynias karves.
21 Betgi ir kai jos buvo jas suėdu-
sios, niekas nebūtų galėjęs pa-
sakyti, kad jos buvo tai pada-
riusios, nes jos atrodė lygiai
taip prastai, kaip pirma. Tada
aš nubudau. 22 Vėl užmigau ir
sapne mačiau septynias javų
varpas, pilnas ir sveikas, au-
gančias ant vieno stiebo. 23 Žiū-
riu, po jų išdygo septynios var-
pos, susitraukusios, menkos,
rytų vėjo nualintos. 24 Ir menko-
sios varpos prarijo sveikąsias!
Papasakojau savo žyniams, bet
nė vienas jų nepajėgė jo man
išaiškinti.“

25 Tuomet Juozapas tarė fa-
raonui: „Faraono sapnas yra
tik vienas. Dievas apreiškė fa-
raonui, ką jis ruošiasi daryti.
26 Septynios sveikos karvės reiš-
kia septynerius metus ir sep-
tynios sveikos varpos reiškia

septynerius metus. Sapnai tą
patį reiškia. [27] Septynios liesos
ir bjaurios karvės, išbridusios
po jų, reiškia septynerius metus, lygiai kaip ir tuščios bei
rytų vėjo nualintos septynios
varpos. Jos yra septyneri bado
metai. [28] Taigi tai reiškia tą,
ką jau sakiau faraonui: Dievas
parodė faraonui, ką jis ruošiasi
daryti. [29] Tikėk manimi, ateis
septyneri didelio pertekliaus
metai visame Egipto krašte.
[30] Po jų užeis septyneri bado
metai. Visas Egipto žemės perteklius bus užmirštas, badas
nualins kraštą. [31] Tada neliks
krašte jokio pertekliaus ženklo
dėl to bado, nes jis bus be galo
sunkus. [32] O kad faraonas sapnavo tą patį sapną du sykius,
reiškia, jog viskas yra Dievo
nuspręsta ir Dievas nedels tai
įvykdyti. [33] Užtai dabar faraonas teparenka įžvalgų ir išmintingą vyrą ir tepadaro jį viso
Egipto krašto valdytoju. [34] Tesiima faraonas žygių paskirti
kraštui užvaizdus ir paimti
vieną penktadalį Egipto krašto derliaus per septynerius pertekliaus metus. [35] Tesurenka
šių ateinančių gerųjų metų
maisto atsargas, tesukaupia
grūdus miestuose maistui faraono valdžioje ir ten jį telaiko. [36] Tas maistas bus atsargos kraštui, idant nepražūtų
kraštas nuo bado, kai Egipto
kraštą ištiks septyneri bado
metai.“

Juozapas paskiriamas Egipto valdytoju

[37] Faraonas ir visi jo dvariškiai pritarė jo žodžiams. [38] Faraonas tarė savo dvariškiams:
„Argi galėtume rasti kitą panašų į jį – vyrą, taip apdovanotą Dievo dvasia?“ [39] Faraonas
tarė Juozapui: „Kadangi Dievas tau visa tai nurodė, nėra
kito tokio įžvalgaus ir išmintingo kaip tu. [40] Tu būsi mano
namų valdytoju, ir visi mano
žmonės klausys tavo įsakymų.
Vien tik sostu aš būsiu už tave
viršesnis. [41] Štai, – sakė faraonas Juozapui, – aš skiriu tave
viso Egipto krašto valdytoju.“
[42] Numovęs nuo piršto savo
antspaudo žiedą,* faraonas užmovė jį Juozapui ant piršto,
aprengė jį plonos drobės drabužiais ir uždėjo jam ant kaklo aukso grandinę. [43] Tuomet jis
įsodino jį į savo vyriausiojo pareigūno vežimą ir priešais jį bu-

41, 42: ... *antspaudo žiedą*: ant rankos piršto mūvimas žiedas, kuriame buvo įrėžtas antspaudas, skirtingas nuo Judo antspaudo žiedo. Žr. Pr 38, 18. Ši detalė yra istoriškai autentiška. Gaudamas faraono žiedą, Juozapas buvo paskirtas Egipto viziriu (žr. 43 eilutę). Egipto viziris buvo vadinamas *Žemutinio Egipto karaliaus antspaudo nešiotoju*. Kita istoriška detalė yra aukso grandinė, aukšto pareigūno simbolis senovės Egipte.

41, 43: *Priklaupkite!*: hebrajiškame tekste *Abrek!* Atrodo, kad tai buvo pagarbos šauksmas.

vo šaukiama: „Priklaupkite!“*
Taigi faraonas padarė jį viso
Egipto krašto valdytoju. 44 Be to,
faraonas Juozapui sakė: „Nors
aš esu faraonas, tačiau be tavo
sutikimo niekas nepajudins
nei rankos, nei kojos visame
Egipto krašte.“ 45 Faraonas
pavadino Juozapą Zafenat-Pa-
neahu* ir davė jam žmona Ase-
natą,* Ono* kunigo Potiferos*
dukterį. Taip Juozapas gavo
valdžią Egipte.

46 Juozapas buvo trisdešim-
ties metų, kai pradėjo tarnauti
faraonui, Egipto karaliui. Juo-
zapas paliko faraoną ir kelia-
vo po visą Egipto kraštą. 47 Per
septynerius pertekliaus metus
žemė davė gausų derlių. 48 Jis
surinko visą septynerių metų
derlių, Egipto krašto pertek-
liaus metų derlių, ir sukaupė
jį miestuose, kiekviename
mieste sukraudamas derlių iš
apylinkės laukų. 49 Juozapas
rinko grūdus dideliais kiekiais,
lyg pajūrio smėlį, kad liovėsi
juos net seikėti, nes nebebuvo
įmanoma suseikėti.

50 Prieš užeinant bado me-
tams, Juozapas turėjo du sū-
nus, kuriuos jam pagimdė Ase-
nata, Ono kunigo Potiferos
duktė. 51 Pirmagimį Juozapas
pavadino Manasu,* „nes, – jis
sakė, – Dievas padarė, kad vi-
siškai užmirščiau visą savo
vargą ir tėvo namus.“ 52 O ant-
rąjį jis pavadino Efraimu,* „nes
Dievas padarė mane vaisingą
mano nelaimių šalyje.“

53 Septyneri pertekliaus me-
tai, džiuginę Egipto kraštą,
pasibaigė, 54 ir septyneri bado
metai prasidėjo taip, kaip Juo-
zapas buvo pasakęs. Badas už-
ėjo visuose kraštuose, tik visa-
me Egipte buvo maisto. 55 Kai
ir visas Egipto kraštas pradė-
jo badauti, žmonės šaukėsi fa-
raono, prašydami duonos. O fa-
raonas visiems egiptiečiams
sakė: „Eikite pas Juozapą. Ką
jis jums sakys, tą darykite.“
56 Kadangi badas buvo apėmęs
visą kraštą, Juozapas atidarė
visus atsargų sandėlius ir da-
lijo grūdus egiptiečiams, nes
badas buvo nuožmus Egipto
krašte. 57 Iš tikrųjų visas pa-
saulis ėjo pas Juozapą į Egiptą
pirkti grūdų, nes badas slėgė
visą pasaulį.

41, 45: *Zafenat-Paneahas*: hebrajiškai perrašytas egiptietiškas vardas: *Dievas kalba; jis (naujagimis) gyvas,* arba *Gyvybės kūrėjas. Asenata:* vardas, kuris reiškia *Priklausanti (egiptietei deivei) Netai. Potifera*: vardas, kuris reiškia *Tas, kurį Ra (Egipto dievas) davė.* Trumpesne šio vardo forma vadinosi Juozapo šeimininkas (žr. Pr 37, 36). *Onas*: Heliopolio miestas, maždaug 12 km į šiaurės rytus nuo šiuolaikinio Kairo su Saulės dievo šventykla. Žr. 50 eilutę; Pr 46, 20; Ez 30, 17.

41, 51: *Manasas:* hebrajiškai *Menaššeh.* Hebrajiškas posakis *niššani,* t. y. *jis padarė, kad užmirščiau,* yra Manaso vardo užuomina.

41, 52: *Efraimas:* vardas, turintis ryšį su hebrajišku posakiu *hifrani,* t. y. *(Dievas) padarė mane vaisingą.*

Pirmoji Juozapo brolių kelionė į Egiptą

42 1 Jokūbas, sužinojęs,
kad Egipte esama grū-
dų atsargų, tarė savo sūnums:
„Dėl ko dairotės vieni į kitus?
2 Aš girdėjau, – jis tęsė, – kad
Egipte esama grūdų atsargų.
Nueikite tenai ir nupirkite grū-
dų mums, kad išliktume gyvi
ir nemirtume.“ 3 Tada dešimt
Juozapo brolių nuėjo į Egiptą
grūdų pirkti. 4 Betgi Juozapo
brolio Benjamino jis su bro-
liais neišsiuntė, nes bijojo, kad
jį gali ištikti nelaimė. 5 Taigi
Izraelio sūnūs buvo tarp atėju-
siųjų į Egiptą pirkti grūdų, nes
badas buvo pasiekęs Kanaano
kraštą.
6 Juozapas buvo krašto val-
dytojas. Jis pardavinėjo grūdus
visiems krašto žmonėms. Ir
Juozapo broliai atėjo, lenkda-
miesi jam lig pat žemės. 7 Pa-
matęs savo brolius, Juozapas
juos pažino, bet elgėsi su jais
kaip svetimas ir šiurkščiai kal-
bėjo. „Iš kur jūs atėjote?“ –
klausė. Jie atsakė: „Iš Kana-
ano krašto maisto pirkti.“ 8 Nors
Juozapas savo brolius ir buvo
atpažinęs, bet jie jo nepažino.
9 Prisimindamas ir sapnus, ku-
riuos buvo apie juos sapnavęs,
Juozapas jiems tarė: „Jūs esa-
te šnipai. Atėjote apžiūrėti silp-
nųjų krašto vietų!“ – 10 „O ne,
mūsų viešpatie, – jie sakė, –
tavo tarnai iš tikrųjų atėjo
maisto nusipirkti. 11 Mes visi
esame to paties vyro sūnūs;
mes esame dori žmonės. Tavo
tarnai niekad nebuvo šnipai.“
12 Bet jis jiems atsakė: „Netie-
sa! Jūs atėjote apžiūrėti silp-
nųjų krašto vietų!“ 13 Jie tvirti-
no: „Mes, tavo tarnai, esame
dvylika brolių, sūnūs vieno vyro
Kanaano krašte. Tikėk mumis,
jauniausias dabar yra su mū-
sų tėvu, o vieno nebėra.“ 14 Bet
Juozapas jiems sakė: „Kaip
jums sakiau, taip ir yra: jūs
esate šnipai! 15 Štai kaip jūs
būsite ištirti: kol neateis čia jū-
sų jauniausias brolis, prisiekiu
faraono gyvybe, jūs neišeisite
iš šios vietos! 16 Pasiųskite vie-
ną iš jūsų atvesti jūsų brolio, o
tuo tarpu likusieji bus uždary-
ti į kalėjimą, kol bus ištirti jū-
sų žodžiai, ar tai, ką sakėte,
yra tiesa, ar ne. Kitaip, prisie-
kiu faraono gyvybe, jūs iš tik-
rųjų esate šnipai!“ 17 Paskui jis
įkalino juos sargybos name
trims dienoms.
18 Trečią dieną Juozapas jiems
tarė: „Darykite, ką sakau, ir iš-
liksite gyvi, nes aš bijau Dievo.
19 Jei esate dori žmonės, tepa-
silieka sargybos name, kur
esate įkalinti, vienas iš jūsų bro-
lių. O likusieji eikite, neškitės
namo grūdus savo badaujan-
čioms šeimynoms 20 ir atveski-
te pas mane savo jauniausiąjį
brolį, idant būtų patvirtinti jū-
sų žodžiai ir jūs nemirtumėte.“
Jie sutiko tai padaryti, 21 saky-
dami vieni kitiems: „Vargas

mums! Esame baudžiami už
savo brolį. Matėme jo širdies
skausmą, kai jis maldavo mus,
tačiau nenorėjome klausytis.
Todėl šis skausmas mus ir už-
griuvo." 22 Tuomet Reubenas
prabilo ir jiems pasakė: „Argi
neįspėjau jūsų nedaryti nieko
bloga berniukui? Bet jūs neno-
rėjote klausyti! Dabar reikia
atsiskaityti už jo kraują." 23 Jie
nežinojo, kad Juozapas juos
suprato, nes jis su jais kalbėjo-
si per vertėją. 24 Nuo jų nusigrę-
žęs, jis verkė. Kai pajėgė vėl su
jais kalbėtis, jis paėmė iš jų
Simeoną ir paliepė jį surišti jų
akyse. 25 Tada Juozapas įsakė
pripildyti jų maišus grūdų,
sugrąžinti kiekvieno vyro pini-
gus į jo maišą ir aprūpinti juos
maistu kelionei. Taip ir buvo
jiems padaryta.
26 Užkėlę ant asilų savo grū-
dus, jie iš ten iškeliavo. 27* Kai
nakties užeigoje vienas jų at-
rišo savo krepšį duoti pašaro
asilui, pamatė pačiame jo vir-
šuje savo pinigus. 28 „Mano pi-
nigai man sugrąžinti, – šaukė
jis savo broliams, – žiūrėkite,
jie mano krepšyje!" Jiems nu-
smelkė per širdį. Drebėdami
vienas kitą klausė: „Kas gi tai
yra, ką Dievas mums padarė?"
29 Parėję į Kanaano kraštą
pas savo tėvą Jokūbą, jie pa-
sakojo jam visa, kas jiems
buvo atsitikę, sakydami: 30 „Ano
krašto valdovas kalbėjo su mu-
mis šiurkščiai ir apkaltino mus
šnipinėjimu krašte. 31 Bet mes
jam sakėme: 'Esame dori žmo-
nės, mes niekad nešnipinėjome!
32 Mes esame dvylika brolių,
sūnūs savo tėvo. Vieno nebėra,
o jauniausiasis dabar yra su
mūsų tėvu Kanaano krašte'.
33 Tada ano krašto valdovas
mums pasakė: 'Šitaip aš suži-
nosiu, kad jūs esate dori žmo-
nės: palikite vieną savo brolį
su manimi, imkitės grūdų sa-
vo badaujančioms šeimynoms
ir eikite namo. 34 Atveskite pas
mane savo jauniausiąjį brolį,
kad žinočiau, jog jūs esate dori
žmonės, o ne šnipai. Tuomet
aš grąžinsiu jums jūsų brolį,
ir galėsite laisvai keliauti po
kraštą'."
35 Išpildami maišus, jie kiek-
vienas rado maiše savo pini-
gus! Pamatę savo pinigų mai-
šelius, jie ir jų tėvas nusigando.
36 Jų tėvas Jokūbas jiems tarė:
„Jūs man vis atimate vaikus:
nebėra Juozapo, nebėra Simeo-
no, norite atimti ir Benjami-
ną. Visa tai turi mane ištikti!"
37 Tuomet Reubenas savo tėvui
tarė: „Galėsi užmušti abu ma-
no sūnus, jei aš neparvesiu jo
atgal pas tave. Duok jį į mano

42, 27–28: Šios dvi eilutės yra iš jahvistinio šaltinio, tuo tarpu visas likusis skyrius priklauso elohistiniam šaltiniui, kuriame visi broliai atranda pinigus maišuose tik tada, kai jie sugrįžta namo (žr. 35 eilutę). Jahvistinis šaltinis kalba apie *krepšį*, tuo tarpu elohistinis – apie *maišus*.

rankas, ir aš parvesiu jį atgal
pas tave.“ 38 Bet tėvas atsakė:
„Mano sūnus negali eiti su jumis,
nes jo brolis yra miręs ir
tik jis vienas tėra likęs. Jeigu
ištiktų jį nelaimė jūsų kelionėje,
jūs nustumtumėte mano žilą
galvą iš širdgėlos į Šeolą.“

Antroji kelionė į Egiptą*

43 1 Badas vis labiau slėgė
kraštą. 2 Kai jie suvalgė
iš Egipto parsineštus
grūdus, tėvas jiems tarė: „Nueikite
vėl, nupirkite mums šiek
tiek maisto.“ 3 Bet Judas tėvui
atsakė: „Tas vyras griežtai įspėjo
mus, sakydamas: ‘Nepasirodykite
prieš mane be savo brolio!’
4 Jeigu esi pasiruošęs leisti
mūsų brolį su mumis, mes nueisime
ir nupirksime tau maisto,
5 bet jei neleisi jo, mes neisime,
nes tas vyras mums
pasakė: ‘Nepasirodykite prieš
mane be savo brolio!’“ 6 Izraelis
klausė: „Kam gi turėjote
mane įskaudinti, pasakydami
tam vyrui, kad turite dar kitą
brolį?“ 7 Jie atsakė: „Tas vyras
smulkiai mus klausinėjo apie
mus pačius ir mūsų giminę, sakydamas:
Ar tebėra gyvas jūsų
tėvas? Ar turite kitą brolį?’
Mes turėjome atsakyti į jo
klausimus! Kaip mes galėjome
žinoti, kad jis pareikalaus: ‘Atveskite
čia savo brolį!’?“ 8 Tada
Judas ėmė raginti savo tėvą Izraelį:
„Leisk berniuką eiti su
manimi! Leiskimės į kelionę,
idant galėtume išlikti gyvi ir
nemirtume iš bado – ir tu, ir
mes, ir mūsų mažyliai. 9 Aš
pats būsiu laidas už jį. Gali mane
laikyti už jį atsakingu. Jei
aš neparvesiu jo atgal pas tave
ir nepastatysiu tavo akivaizdoje,
aš būsiu tau kaltas per visą
gyvenimą. 10 Iš tikrųjų, jeigu nebūtume
nudelsę, dabar jau būtume
dusyk sugrįžę!“

11 Jų tėvas Izraelis jiems atsakė:
„Jei taip turi būti, tada
dar štai ką padarykite: įsidėkite
į savo maišus geriausių
krašto vaisių ir nuneškite juos
tam vyrui kaip dovaną – truputį
balzamo ir truputį medaus,
gumos ir sakų, riešutų ir
migdolų. 12 Pinigų dvigubai pasiimkite.
Neškitės atgal su savimi
pinigus, grąžintus jūsų
maišuose. Galbūt tai buvo apsirikimas.
13 Pasiimkite taip
pat savo brolį ir leiskitės į kelionę
pas tą vyrą. 14 Tesuteikia
jums Dievas Visagalis to vyro
malonę, idant jis sugrąžintų
jums aną jūsų brolį, taip pat ir
Benjaminą. O aš, jei neteksiu
savo vaikų, kentėsiu netektį.“
15 Taigi vyrai pasiėmė tą dovaną,
dvigubai pinigų su savimi,

43, 1–34: Šis ir tolesnis skyrius yra iš jahvistinio šaltinio. Jame Judas, o ne Reubenas, kaip elohistiniame šaltinyje, apsiima būti užstatu už Benjaminą.

pasiėmė ir Benjaminą. Tada
leidosi kelionėn į Egiptą ir nu-
ėjo pas Juozapą.
16 Juozapas, pamatęs su jais
Benjaminą, savo namų užvaiz-
dui paliepė: „Nuvesk šiuos vy-
rus į namus, paskersk gyvulį ir
prirenk vaišes, nes vidudienį
šie vyrai pietaus su manimi.“
17 Užvaizdas padarė, kaip Juo-
zapas jam buvo liepęs, ir vedė
vyrus į Juozapo namus. 18 Ve-
dami į Juozapo namus, jie pra-
dėjo nuogąstauti ir galvojo:
„Tai dėl pinigų, aną kartą grą-
žintų mūsų maišuose, mes esa-
me vedami. Tai dingstis mus
užpulti, pagrobti kaip vergus ir
pasiimti mūsų asilus.“ 19 Pri-
ėję prie Juozapo namų užvaiz-
do, prakalbino jį namų tarp-
duryje. 20 „Jums leidus, mūsų
viešpatie, – jie kalbėjo, – mes
jau pirma buvome atėję čia
maisto pirkti. 21 Kai mes pa-
siekėme nakties užeigą ir at-
rišome savo maišus, ten buvo
kiekvieno mūsų pinigai maišuo-
se – visi mūsų pinigai! Dabar
juos grąžiname savo rankomis.
22 Be to, mes atsinešėme ir dau-
giau pinigų maistui nusipirk-
ti. Mes nežinome, kas įdėjo
anuos pinigus į mūsų maišus.“
23 Jis atsakė: „Būkite ramūs ir
nebijokite! Tikriausiai jūsų
Dievas ir jūsų tėvo Dievas bus
įdėjęs lobį jums į jūsų maišus.
O jūsų pinigus aš gavau.“ Ir jis
atvedė pas juos Simeoną.
24 Tuomet užvaizdas įvedė
juos į Juozapo namų vidų. Jis
padavė jiems vandens kojoms
nusiplauti, o jų asilams parū-
pino pašaro. 25 O jie, laukdami
Juozapo parėjimo vidudienį,
išdėliojo dovanas, nes buvo nu-
girdę, kad čia jie pietaus.
26 Kai Juozapas parėjo namo,
jie įteikė jam dovanas, kurias
buvo įnešę į vidų, ir nusilenkė
jam iki žemės. 27 Pasiteiravęs
apie jų sveikatą, jis jų paklau-
sė: „O kaip einasi jūsų žilagal-
viui tėvui, apie kurį kalbėjote?
Ar jis dar gyvas?“ 28 Jie atsakė:
„Tavo tarnui, mūsų tėvui, eina-
si gerai. Jis vis dar gyvas.“ Jie
nulenkė galvas ir puolė kniūbs-
čia. 29 Tuomet jis apsižvalgė ir
pamatė savo brolį Benjaminą,
savo motinos sūnų, ir paklau-
sė: „Ar tai šis yra jūsų mažasis
brolis, apie kurį jūs man kal-
bėjote?“ Ir jis jam tarė: „Tebū-
na tau malonus Dievas, mano
sūnau!“ 30 Tai pasakęs, Juoza-
pas paskubomis išėjo, nes jis
buvo susijaudinęs dėl savo bro-
lio iki ašarų. Jis nuėjo į at-
skirą kambarį ir ten išsiverkė.
31 Tuomet, nusiplovęs veidą, vėl
pasirodė ir valdydamasis palie-
pė: „Paduokite valgius!“ 32* Ir
jam buvo paduodama atskirai,
ir jiems buvo paduodama at-

43, 32: Juozapas nevalgė kartu su kitais egiptiečiais dėl savo aukšto rango. Egiptiečiai nemėgo bendrauti su ateiviais iš Kanaano, nes jie negalėjo pakęsti piemenų kvapo.

skirai, ir egiptiečiams, esantiems pas jį, buvo paduodama atskirai, nes egiptiečiai nevalgydavo kartu su hebrajais, kadangi egiptiečiams tai yra pasibjaurėtina. [33] Kai jie buvo pasodinti, jo nurodymu, pirmagimis pagal savo pirmagimystę ir jauniausias pagal savo amžių, vyrai stebėdamiesi žiūrėjo vieni į kitus. [34] Valgis buvo jiems paduodamas nuo jo stalo, bet Benjamino dalis buvo penkis kartus* didesnė negu bet kurio kito. Jie gėrė ir linksminosi su juo.

Juozapas dar kartą bando savo brolius

44 [1] Tada Juozapas įsakė savo namų užvaizdui: „Pripilk šių vyrų maišus maisto, kiek jie gali panešti, ir įdėk kiekvieno vyro pinigus maišo paviršiuje. [2] Padėk mano taurę, tą sidabrinę taurę, jauniausiojo vyro maišo paviršiuje kartu su jo pinigais už grūdus.“ Jis padarė, ką Juozapas jam buvo įsakęs. [3] Vos rytui prašvitus, vyrai su savo asilais buvo išleisti į kelionę. [4] Jie buvo ką tik pajudėję iš miesto ir truputį paėję, kai Juozapas tarė savo užvaizdui: „Tuojau pat vykis tuos vyrus! Kai pasivysi, paklausk jų: 'Kodėl jūs atsilyginote piktu už gera? Kodėl pavogėte mano sidabrinę taurę? [5] Argi ne iš jos mano viešpats geria ir argi ne ją jis paprastai naudoja būrimams?* Taip darydami, jūs nedorai pasielgėte'.“

[6] Juos pasivijęs, užvaizdas pakartojo jiems tuos pačius žodžius. [7] Jie jam atsakė: „Kaip gali mūsų viešpats sakyti tokius dalykus? Tavo tarnai taip jokiu būdu nepasielgtų! [8] Štai net pinigus, kuriuos atradome savo maišų paviršiuje, mes atgal atnešėme iš Kanaano krašto! Kam gi mes vogtume sidabrą ar auksą iš tavo viešpaties namų? [9] Jei pas kurį iš tavo tarnų taurė būtų rasta, jis turės mirti, o mes, likusieji, tapsime mūsų viešpaties tarnais.“ [10] Jis atsakė: „Nors ir turėtų taip būti, kaip sakote, betgi tik tas, pas kurį ji bus rasta, taps mano vergas, o kiti, likusieji, eisite sau nekalti.“ [11] Tuomet kiekvienas skubiai nukėlė savo maišą žemėn ir kiekvienas atrišo savo maišą. [12] Jis ieškojo, pradėdamas nuo vyriausiojo ir baigdamas jauniausiuoju. Taurė buvo atrasta Benjamino maiše. [13] Tai matydami, jie persiplėšė savo drabužius. Kiek-

43, 34: ... *penkis kartus*: kelis kartus didesnė.

44, 5: ... *būrimams*: ieškoti ženklų pilstant skysčius į taurę ar dubenį buvo įprasta Artimuosiuose Rytuose. Vėliau Izraelyje į būrimus buvo žiūrima įtariai (žr. Kun 19, 31). Įkvėptasis autorius nedvejoja priskirti būrimus Juozapui, išmintingiausiam vyrui Egipte. Šis tekstas liudija pasakojimo istoriškumą.

vienas vėl pasikrovė savo asi-
lą, ir jie sugrįžo į miestą.
14 Judas ir jo broliai parėjo į
Juozapo namus dar jam tebe-
sant namie. Jie sukniubo prieš
jį ant žemės. 15 Juozapas jiems
tarė: „Ką jūs manėte taip elg-
damiesi? Nejau nežinojote, kad
žmogus kaip aš imasi būrimo?“
16 O Judas atsakė: „Ką mums
besakyti savo viešpačiui? Ko
mes begalime maldauti? Kaip
mes begalime įrodyti savo ne-
kaltumą? Pats Dievas atiden-
gė savo tarnų nusikaltimą!*
Štai tad mes esame mūsų vieš-
paties vergai – mes ir tas, pas
kurį buvo rasta taurė.“ 17 Bet
Juozapas tarė: „To jokiu būdu
nepadarysiu! Tik tas, pas kurį
buvo rasta taurė, bus mano ver-
gas. O jūs galite eiti ramybėje
pas savo tėvą.“
18 Judas priėjo prie jo ir tarė:
„Prašyčiau, mano viešpatie, te-
būna leista tavo tarnui kreip-
tis į tave ir nesupyk ant savo
tarno, nes esi lygus faraonui.
19 Mano viešpats* klausė savo
tarnų, sakydamas: ‘Ar jūs tu-
rite tėvą ar brolį?’ 20 O mes sa-
vo viešpačiui atsakėme: ‘Turi-
me tėvą, žilagalvį, ir jauną
brolį, jo žilos senatvės vaiką.
Tikrasis jo brolis mirė, jis yra
likęs vienas iš savo motinos
vaikų, užtat tėvas jį labai my-
li’. 21 Tuomet tu savo tarnams
pasakei: ‘Atveskite jį pas ma-
ne, idant savo akimis galėčiau
į jį pasižiūrėti’. 22 Mes savo vieš-
pačiui sakėme: ‘Berniukas ne-
gali tėvo palikti, nes jeigu tėvą
paliktų, jo tėvas numirtų’. 23 Ta-
da tu mums, savo tarnams, pa-
sakei: ‘Jei jauniausiasis brolis
neateis su jumis, jūs nematy-
site daugiau mano veido’. 24 Kai
mes sugrįžome pas tavo tarną,
mūsų tėvą, mes pasakėme jam
mūsų viešpaties žodžius. 25 Kai
mūsų tėvas liepė: ‘Eikite vėl,
nupirkite mums truputį mais-
to’, – 26 mes jam atsakėme: ‘Mes
negalime ten eiti! Tik jeigu mū-
sų jauniausiasis brolis eis su
mumis, mes ten leisimės. Juk
mes negalėsime matyti to vyro
veido, jei nebus su mumis mū-
sų jauniausiojo brolio’. 27 Tada
tavo tarnas, mano tėvas, mums
pasakė: ‘Jūs žinote, kad mano
žmona pagimdė man du sūnus.
28 Vienas man pradingo, ir aš
sakiau: ‘Deja, jis buvo žvėrių
sudraskytas!’ Nuo tada jo iki
šiol nebemačiau. 29 Jeigu jūs
taip pat ir šį nuo manęs paim-
tumėte ir jį ištiktų nelaimė,
pasiųstumėte mano žilą gal-
vą iš širdgėlos žemyn į Šeolą’.
30 Taigi jei aš grįšiu pas tavo
tarną, mano tėvą, ir nebus su
mumis mūsų jauniausiojo, – o

44, 16: ... *nusikaltimą*: pastangas nužudyti jauną Juozapą.

44, 19: *Mano viešpats... tarnai*: dažnai kartojami posakiai Judo kalboje atspindi karaliaus dvaro etiketą, kai pavaldinys kalbasi su aukštu pareigūnu.

tėvo gyvastis yra susijusi su sū-
naus gyvastimi, – 31 tuomet vos
pamatęs, kad nėra jauniausio-
jo su mumis, jis numirs. Tavo
tarnai pasiųstų tavo tarno,
mūsų tėvo, žilą galvą su šird-
gėla žemyn į Šeolą. 32 Juk tavo
tarnas tapo laidu savo tėvui už
jauniausiąjį, sakydamas: 'Jei
aš neparvedu jo atgal pas ta-
ve, būsiu kaltas savo tėvui per
visą gyvenimą'. 33 Todėl dabar
prašyčiau leisti tavo tarnui
pasilikti mano viešpaties ver-
gu jauniausiojo vietoje, o jau-
niausiąjį leisti grįžti su bro-
liais. 34 Juk kaip aš galiu grįžti
pas savo tėvą, jei jauniausiojo
nėra su manimi? Aš negalėčiau
pakelti, matydamas savo tėvo
kančią."

Juozapas pasisako broliams, kas jis yra

45 1 Juozapas nebegalėjo
ilgiau susivaldyti prieš
visus savo patarnautojus. Jis
sušuko: „Išeikite iš čia visi!"
Taigi kai Juozapas leidosi bro-
liams atpažinti, su juo nebuvo
nė vieno kito. 2 Bet jis taip gar-
siai verkė, kad egiptiečiai galė-
jo girdėti, ir tokiu būdu žinia pa-
siekė faraono rūmus. 3 „Aš esu
Juozapas! – tarė savo broliams
Juozapas. – Ar dar gyvas ma-
no tėvas?" Bet jo broliai nega-
lėjo jam atsakyti, taip jie buvo
apstulbinti jo akivaizdoje.
4 Tuomet Juozapas tarė sa-
vo broliams: „Prašom prieiti
arčiau prie manęs." Jie priėjo
arčiau. „Aš esu jūsų brolis Juo-
zapas, kurį pardavėte į Egip-
tą, – tęsė Juozapas. – 5 O dabar
nesikankinkite, nepriekaiš-
taukite sau, kad į čionai mane
pardavėte. Juk iš tikrųjų Die-
vas pasiuntė mane pirm jūsų
išgelbėti gyvasties. 6 Jau dveji
metai, kai badas kilo krašte.
Betgi dar penkerius metus ne-
bus nei ariama, nei nuimamas
derlius. 7 Dievas mane pasiun-
tė pirm jūsų laiduoti jums li-
kučio žemėje ir išgelbėti jūsų
gyvybės nepaprastu išvadavi-
mu. 8 Taigi ne jūs mane čia at-
siuntėte, bet Dievas, – jis pa-
darė mane faraono* tėvu, visų
jo namų viešpačiu ir viso Egip-
to krašto valdovu. 9* Skubinki-
tės tad, kilkite pas mano tėvą
ir jam sakykite: 'Taip kalbėjo
tavo sūnus Juozapas: Dievas
padarė mane viso Egipto vieš-
pačiu. Atsikelk pas mane ne-
delsdamas. 10 Įsikursi Gošeno

45, 8: ... *faraono tėvu*: viziriо titulas senovės Egipte.

45, 9–15: Šiose eilutėse, kaip ir Pr 46, 31 – 47, 5a skaitinyje iš jahvistinio šaltinio, Juozapas savo vardu pakviečia tėvą ir brolius atsikelti į Egiptą. Ir tik jiems atvykus į Egiptą, Juozapas duoda žinią faraonui. Betgi Pr 45, 16–20 tekste, kuris priklauso elohistiniam šaltiniui, pats faraonas pakviečia Juozapo giminę keltis į Egiptą.

45, 10: ... *Gošeno šalyje*: nūdienis *Wadi Tumilat*, t. y. Tumilato upės slėnis rytinėje Nilo deltoje.

šalyje* ir būsi arti manęs – ir
tu, ir tavo vaikai bei tavo vai-
kaičiai, ir tavo kaimenės bei
bandos, ir visa, ką tik tu turi.
11 Ten aš tavimi pasirūpinsiu, –
nes dar ateina penkeri bado
metai, idant tau, tavo šeimy-
nai ir visam, ką tu turi, nerei-
kėtų kęsti skurdo'. 12 Taigi jūsų
akys ir mano brolio Benjami-
no akys mato, kad iš tikrųjų
mano paties burna jums kal-
ba. 13 Turite papasakoti mano
tėvui apie mano aukštą vietą
Egipte ir apie visa, ką pama-
tėte. Bet skubinkitės ir atves-
kite čia mano tėvą." 14 Tai pa-
sakęs, jis apkabino savo brolį
Benjaminą ir verkė. O Benja-
minas verkė ant jo peties. 15 Jis
išbučiavo visus savo brolius,
kiekvieną apkabindamas su
ašaromis. Tik tada galėjo su
juo broliai kalbėtis.

16 Faraono rūmus pasiekė ži-
nia: „Juozapo broliai atėjo!" Fa-
raonas ir jo dvariškiai džiau-
gėsi. 17 „Sakyk savo broliams, –
tarė faraonas Juozapui: 'Taip
darykite: apsikraukite savo gy-
vulius ir nedelsdami eikite į
Kanaano kraštą. 18 Paimkite
savo tėvą ir savo šeimynas ir
ateikite čia. Aš paskirsiu jums
Egipto krašte geriausią žemę,
kur galėsite turtingai gyventi'.
19 Be to, tau liepta pasakyti:
'Taip darykite: pasiimkite iš
Egipto krašto vežimų savo vai-
kams ir žmonoms ir grįždami
atvežkite savo tėvą. 20 Savo
daiktų nesigailėkite, nes kas
geriausia visame Egipto kraš-
te bus jūsų'."

21 Izraelio sūnūs taip ir pada-
rė. Juozapas davė jiems veži-
mų, kaip faraonas buvo įsakęs,
ir aprūpino maistu kelionei.
22 Kiekvienam jų davė po nau-
jus drabužius, bet Benjaminui
jis davė tris šimtus sidabrinių
ir penketą drabužių. 23 Be to,
savo tėvui jis pasiuntė dešimt
asilų, apkrautų geriausiais
Egipto dirbiniais, ir dešimt
asilių, apkrautų grūdais, duo-
na ir maistu savo tėvo kelio-
nei. 24 Tada jis išleido savo bro-
lius. Jiems iškeliaujant, jis
priminė: „Nesibarkite pake-
liui!"

25 Jie pakilo iš Egipto ir par-
vyko pas savo tėvą Jokūbą Ka-
naano krašte. 26 Kai jie pasakė
jam: „Juozapas tebėra gyvas!
Taip, jis yra net viso Egipto
valdytojas!" – nutirpo jo širdis.
Jis negalėjo jais patikėti. 27 Bet
kai atpasakojo jam visa, ką
Juozapas jiems buvo pasakęs,
ir pamatė Juozapo atsiųstus
vežimus jam atvežti, jų tėvo Jo-
kūbo dvasia atgijo. 28 „Gana! –
sakė Izraelis, – mano sūnus
Juozapas tebėra gyvas. Aš tu-
riu keliauti ir prieš mirtį jį dar
pamatyti."

Jokūbas išsikelia į Egiptą

46 1 Izraelis leidosi į ke-
lionę su viskuo, ką jis
turėjo. Pasiekęs Beer-Šebą, jis

atnašavo aukas savo tėvo Izao-
ko Dievui. [2]Ten Dievas, kalbė-
damas Izraeliui nakties regė-
jime, jį pašaukė: „Jokūbai,
Jokūbai!“ Jis atsiliepė: „Aš
čia!“ – [3]„Aš esu Dievas,* – tarė
jam, – Dievas tavo tėvo! Nebi-
jok keltis į Egiptą, nes ten pa-
darysiu tave didele tauta. [4]Aš
pats keliausiu su tavimi į Egip-
tą ir aš pats tave atgal parve-
siu. Paties Juozapo ranka už-
merks tau akis.“

[5]Taigi Jokūbas pakilo iš Be-
er-Šebos. Izraelio sūnūs sukėlė
savo tėvą Jokūbą, savo vaikus
ir žmonas į vežimus, kuriuos
faraonas buvo atsiuntęs jam
atvežti. [6]Su savimi jie pasiė-
mė ir gyvulius bei nuosavybę,
įsigytą Kanaano krašte, ir at-
keliavo į Egiptą pats Jokūbas
ir visi jo palikuonys. [7]Jis atsi-
vedė į Egiptą savo sūnus, duk-
teris ir savo sūnų dukteris – vi-
sus savo palikuonis.

[8]Šie yra vardai izraeliečių,
Jokūbo ir jo palikuonių, kurie
atėjo į Egiptą.

Reubenas, Jokūbo pirmagi-
mis, [9*] ir Reubeno vaikai: Ha-
nochas, Palu'as, Hezronas ir
Karmis. [10]Simeono vaikai:
Jemuelis, Jaminas, Ohadas,
Jachinas, Zoharas ir Šaūlis, ka-
naanietės sūnus. [11]Levio vai-
kai: Geršonas, Kehatas ir Me-
raris. [12]Judo sūnūs: Eras, Ona-
nas, Šela, Perezas ir Zerahas.
(Eras ir Onanas numirė Kana-
ano krašte.) Perezo vaikai buvo
Hezronas ir Hamūlis. [13]Issa-
charo vaikai: Tola, Puva,
Jašubas ir Šimronas. [14]Zebu-
luno vaikai: Seredas, Elonas ir
Jahlėelis. [15]Šie yra Leos pali-
kuonys, kuriuos ji pagimdė Jo-
kūbui Padan-Arame drauge su
jo dukterimi Dina. Iš viso jo sū-
nų ir dukterų buvo trisdešimt
trys.

[16]Gado vaikai: Zifjonas, Ha-
gis, Šunis, Ezbonas, Eris, Aro-
dis ir Arelis. [17]Ašero vaikai:
Imna, Išva, Išvis, Berija ir jų
sesuo Seraha. Berijos sūnūs:
Heberas ir Malchielis. [18]Šie yra
palikuonys Zilpos, kurią Laba-
nas davė savo dukteriai Leai.
Juos – šešiolika asmenų – ji
pagimdė Jokūbui.

[19]Jokūbo žmonos Rachelės
vaikai: Juozapas ir Benjami-
nas. [20]Juozapui Egipto žemėje
buvo gimę Manasas ir Efrai-
mas. Juos pagimdė jam Ase-
nata, Ono kunigo Potiferos
duktė. [21]Benjamino vaikai: Be-
la, Becheris, Ašbelis, Gera, Na-
amanas, Ehis, Rošas, Mupi-
mas, Hupimas ir Ardas. [22]Šie
yra Rachelės palikuonys, gimę

46, 3: *Aš esu Dievas*: tikrinis Dievo vardas, o ne bendrinis daiktavardis. Hebrajiškai *Aš esu El.*

46, 9–27: Šis genealoginis sąrašas remiasi Mozės amžiaus izraeliečių klanų sąrašais (žr. Sk 26, 5–50). Jis apima ir kai kuriuos vaikaičius, kurie vargu buvo gimę, nes Juozapas dar buvo pernelyg jaunas. Keturiolikos skaičius 22 eilutėje remiasi netiksliu genealoginiu sąrašu.

Jokūbui, – iš viso keturiolika
asmenų.
[23] Dano vaikai: Hušimas.
[24] Naftalio vaikai: Jahzėelis,
Gunis, Jezeris ir Šilemas. [25] Šie
yra palikuonys Bilhos, kurią
Labanas davė savo dukteriai
Rachelei. Juos – iš viso septynis
asmenis – ji pagimdė Jokūbui.
[26] Iš viso skaičius Jokūbo žmo-
nių, atsikėlusių į Egiptą – gi-
musių iš jo paties, neįskaitant
Jokūbo sūnų žmonų, – buvo
šešiasdešimt šeši. [27] Juozapo
vaikai, gimę jam Egipte, buvo
du. O iš viso Jokūbo namų as-
menų, kurie atėjo į Egiptą, bu-
vo septyniasdešimt.*

Jokūbo šeimyna Egipte

[28] {Izraelis} buvo pasiuntęs
Judą pirm savęs pas Juozapą,
kad pirma jo nuvyktų į Gošeną.
Jiems atėjus į Gošeno že-
mę, [29] Juozapas įsakė pakinky-
ti jo vežimą ir nuvyko į Gošeną
pasitikti savo tėvo. Vos tik pa-
matęs jį prieš save, jis puolė
jam ant kaklo ir jį apsikabinęs
ilgai verkė. [30] O Izraelis sakė
Juozapui: „Dabar jau galiu
mirti, pats pamatęs, kad tu dar
gyvas." [31] Tada Juozapas savo
broliams ir savo tėvo šeimynai
tarė: „Nuvyksiu ir duosiu žinią
faraonui, sakydamas: 'Mano
broliai ir mano tėvo šeimyna,
gyvenusi Kanaano krašte, at-
vyko pas mane! [32] Tie vyrai yra
aviganiai, jie visuomet užsiėmė
gyvulių auginimu ir atsivarė
savo avis ir galvijus bei visa,
ką jie turi'. [33] Kai faraonas pa-
sišauks jus ir paklaus: 'Koks
jūsų užsiėmimas?' – [34] jūs turi-
te atsakyti: 'Tavo tarnai nuo
pat savo jaunystės iki pat šiol
užsiėmė gyvulių auginimu – ir
mes, ir mūsų protėviai', – kad
galėtumėte kurtis Gošeno že-
mėje, nes visi aviganiai kelia
egiptiečiams pasibjaurėjimą."

Jokūbo nausėdija Gošene

47 [1] Juozapas nuvyko ir
faraonui pranešė: „Ma-
no tėvas ir mano broliai drauge
su savo kaimenėmis ir bando-
mis bei viskuo, ką jie turi, at-
vyko iš Kanaano krašto; jie da-
bar yra Gošeno žemėje." [2] Tada
jis pristatė faraonui penketą iš
savo brolių, kuriuos jis buvo pa-
rinkęs iš jų visų. [3] Faraonas jo
brolių klausė: „Koks jūsų už-
siėmimas?" – „Tavo tarnai yra
aviganiai, tokie pat, kaip buvo
ir mūsų protėviai," – jie atsa-
kė. – [4] „Mes atėjome, – jie kal-
bėjo faraonui, – apsigyventi
laikinai kaip ateiviai, nes tavo
tarnų kaimenėms dėl didelio
bado Kanaano krašte nebėra
ganyklų. Prašome tad leisti sa-
vo tarnams įsikurti Gošeno že-
mėje." [5] Tada faraonas tarė
Juozapui: „Tavo tėvas ir bro-
liai atėjo pas tave. [6] Egipto

46, 27: ... *septyniasdešimt* arba suapvalintas skaičius, arba sudarytas įskaitant Jokūbą ir Juozapą su dviem sūnumis.

kraštas tavo žinioje, apgyvendink savo tėvą ir brolius geriausioje krašto srityje. Tegyvena jie Gošeno žemėje! O jeigu tu žinai tarp jų sumanių vyrų, paskirk juos vadovauti mano paties kaimenių priežiūrai.“
[7] Juozapas atvedė savo tėvą
Jokūbą ir pristatė jį faraonui.
Jokūbas faraoną palaimino.
[8] Faraonas Jokūbą paklausė:
„Kiek metų turi tavo gyvenimas?“ [9] Jokūbas atsakė faraonui: „Žemėje mano gyvenimas ateivių turi šimtą trisdešimt metų.* Nedaug skaičiumi, bet nelaimingi buvo tie mano gyvenimo metai; jie neprilygsta mano protėvių gyvenimo žemėje ateiviais metų trukmei.“
[10] Tada Jokūbas palaimino faraoną ir išėjo.
[11] Juozapas, kaip buvo įsakęs faraonas, apgyvendino savo tėvą ir brolius, duodamas jiems žemės geriausioje Egipto krašto dalyje – Raamseso srityje.* [12] Jis aprūpino maistu savo tėvą, brolius ir tėvo šeimyną – visus iki pačių mažylių.

Siaučia badas

[13] Tačiau nė viename krašte nebuvo maisto, nes badas buvo labai didelis. Tiek Egipto kraštas, tiek Kanaano kraštas kentėjo nuo bado. [14] Juozapas
už parduodamus grūdus išrinko visus pinigus, kurie tik buvo Egipto krašte ir Kanaano krašte. Pinigus Juozapas perdavė į faraono rūmus. [15] Kai Egipto
krašto ir Kanaano krašto pinigai išsibaigė, visi egiptiečiai ėjo pas Juozapą, prašydami: „Duok mums duonos, kad nemirtume tavo akyse, nes išsibaigė mūsų pinigai!“ [16] Juozapas atsakė: „Atveskite savo galvijus, ir aš jums parduosiu už galvijus, jeigu išsibaigė jūsų pinigai.“ [17] Jie varė Juozapui savo galvijus, o jis davė jiems maisto už arklius, avių bei galvijų kaimenes ir asilus. Tais metais jis aprūpino juos maistu už visus jų gyvulius.
[18] Praslinkus tiems metams,
jie atėjo pas jį kitais metais ir sakė: „Negalime nuslėpti nuo savo viešpaties, kad mūsų pinigai išsibaigė ir gyvulių kaimenės priklauso mūsų viešpačiui. Neliko nieko kito mūsų viešpaties žinioje, išskyrus mūsų kūną ir mūsų laukus. [19] Kam
gi turėtume mirti tavo akyse ne tik mes patys, bet ir mūsų žemė? Paimk mus ir mūsų žemę už duoną. Mes drauge su savo žeme būsime faraono ver-

47, 9: *Žemėje gyvenimas ateivių*: žmogus žemėje yra tik svečias. Žr. Ps 39, 13.

47, 11: *Raamseso srityje:* Gošeno žemė rytinėje Nilo deltos dalyje. Žr. Pr 45, 10 paaiškinimą. *Raamseso* vardas šiame tekste yra anachronizmas, nes šis faraono vardas nebuvo vartojamas iki XIV amžiaus prieš Kristų. Juozapas iškilo Egipte hiksų dinastijoms valdant Egiptą, t. y. 1720–1550 m. prieš Kristų.

gai. Tik duok mums sėklos, kad
išliktume gyvi ir nemirtume ir
kad žemė nepavirstų tyrais.“
20 Juozapas supirko faraonui
visą Egipto žemę. Visi egiptie-
čiai pardavė savo laukus, nes
badas juos labai prispaudė.
Taip visas kraštas tapo farao-
no nuosavybe. 21 O pačius žmo-
nes Juozapas pavertė vergais
nuo vieno Egipto galo iki kito.
22 Vien tik kunigų žemių jis ne-
supirko, nes kunigams buvo
faraono skirtas davinys, ir jie
gyveno iš jiems faraono duo-
damo davinio. Todėl jie savo
žemės ir nepardavė.
23 Juozapas pasakė žmonėms:
„Kadangi šiandien nupirkau
jus ir jūsų žemes faraonui, štai
čia jums sėklos laukams apsė-
ti. 24 Atėjus pjūties metui, tu-
rėsite duoti faraonui penkta-
dalį derliaus, pasilikdami sau
keturias dalis sėklai laukams,
maistui sau patiems, savo na-
miškiams ir savo mažyliams
maitinti.“ 25 Jie atsakė: „Tu iš-
gelbėjai mūsų gyvastį! Tebūna
mums leista rasti malonę sa-
vo viešpaties akyse, mes būsi-
me faraono vergai.“ 26 Taigi Juo-
zapas padarė tai Egipto žemės
įstatymu, iki nūdien tebega-
liojančiu, kad penktadalis turi
priklausyti faraonui. Vien tik
kunigų žemės netapo faraono
nuosavybe.

Jokūbas palaimina Efraimą ir Manasą

27 Jokūbas apsigyveno Egip-
to žemėje, Gošeno srityje. Ten
jie įsigijo nuosavybės, buvo vai-
singi ir labai dauginosi. 28 Egip-
to žemėje Jokūbas išgyveno
septyniolika metų. Taigi Jokū-
bo dienos, jo gyvenimo trukmė,
buvo šimtas keturiasdešimt
metų.
29 Artėjant Izraelio mirčiai,
jis pasišaukė savo sūnų Juo-
zapą ir tarė jam: „Jei randu
malonę tavo akyse, padėk ran-
ką po mano šlaunimi ir paža-
dėk, kad parodysi man ištikimą
meilę. Prašau nelaidoti manęs
Egipte. 30 Kai aš atsigulsiu su
savo protėviais, išnešk mane iš
Egipto ir palaidok jų kape.“ Jis
atsakė: „Padarysiu, kaip tu sa-
kai.“ – 31 „Prisiek man!“ – rei-
kalavo tėvas. Ir Juozapas jam
prisiekė. Tada Izraelis palenkė
galvą į lovos galvūgalį.*

48 1 Netrukus Juozapui
buvo pranešta: „Tavo
tėvas silpnėja!“ Jis pasiėmė su
savimi abu savo sūnus – Ma-
nasą ir Efraimą. 2 Kai Jokūbui
buvo pasakyta: „Štai tavo sū-
nus Juozapas atėjo pas tave“,

47, 31: Izraelis galvos palenkimu parodė dėkingumą. Graikiškame Septuagintos vertime hebrajiškas žodis *mittah* – *lova* supainiotas su žodžiu *matteh* – *lazda* ir ši eilutė išversta skirtingai: Jokūbas, t. y. Izraelis, *atsirėmė į savo lazdos drūtgalį*. Žr. taip pat Žyd 11, 21 eilutę, kurioje tekstas cituojamas pagal Septuagintos vertimą.

jis, sukaupęs jėgas, atsisėdo lo-
voje. 3 „Dievas Visagalis, – tarė
Jokūbas Juozapui, – pasirodė
man prie Luzo,* Kanaano kraš-
te, mane palaimino 4 ir man pa-
sakė: ‘Aš padarysiu tave vai-
singą, – padauginsiu tave ir
padarysiu iš tavęs tautų bend-
riją, o šį kraštą duosiu tavo pa-
likuonims po tavęs kaip amži-
ną nuosavybę’. 5 Todėl abu tavo
sūnūs, gimę tau Egipto žemė-
je, prieš man atsikeliant pas
tave į Egiptą, yra mano: Ef-
raimas ir Manasas bus lygiai
mano, kaip yra mano Reube-
nas ir Simeonas. 6 Bet pa-
likuonys, gimusieji tau po jų,
bus tavo, o dėl paveldo jie bus
žinomi jų dviejų brolių var-
dais. 7* Aš tai darau dėl to, kad,
man grįžtant iš Padano, mano
skausmui, tavo motina Rachelė
mirė Kanaano krašte kelionės
metu visai netoli Efratos. Aš
ją ir palaidojau ten prie kelio į
Efratą, tai yra į Betliejų.“

8 Izraelis, pamatęs Juozapo
sūnus, paklausė: „O kas jie?“ –
9 „Jie yra mano sūnūs, kuriuos
man čia davė Dievas“, – atsakė
Juozapas savo tėvui. O šis ta-
rė: „Prašyčiau privesti juos
prie manęs, kad galėčiau juos
palaiminti.“ 10 Izraelio akys bu-
vo aptemusios nuo senatvės, ir
jis negalėjo matyti. {Juozapas}
tat privedė juos arčiau prie jo;
jis juos pabučiavo ir apkabino.
11 Izraelis Juozapui tarė: „Nie-
kad nesitikėjau vėl pamatyti
tavo veido, ogi dabar Dievas
man ir tavo vaikus parodė!“
12 Tuomet Juozapas nukėlė juos
nuo savo tėvo kelių ir nusilen-
kė veidu iki žemės. 13 Juozapas
paėmė juodu abu – Efraimą de-
šine ranka Izraelio kairėje ir
Manasą kaire ranka Izraelio
dešinėje – ir privedė juos ar-
čiau prie jo. 14 Bet Izraelis iš-
tiesė savo dešinę ranką ir už-
dėjo ją ant galvos Efraimui,
kuris buvo jaunesnis, o savo
kairę ranką ant galvos Manasui,
sukryžiuodamas savo rankas,
nors Manasas ir buvo pirmagi-
mis. 15 Jis palaimino Juozapą,
tardamas:

„Dievas, kurio keliais ėjo
mano protėviai Abraomas
ir Izaokas,
Dievas, kuris buvo
mano ganytojas nuo mano
gimimo iki šios dienos –
16 angelas, kuris išgelbėjo
mane
iš visų pavojų –
telaimina šiuos jaunuolius!
Tebūna juose mano vardas
įamžintas
ir vardas mano protėvių
Abraomo ir Izaoko!

48, 3: *Luzas*: senasis Bet-Elio mies-to vardas (žr. Pr 28, 19).

48, 7: Kadangi ankstyva Rachelės mirtis atėmė jai galimybę pagimdyti Jokūbui daugiau vaikų, jis jaučiasi teisus elgdamasis su savo vaikaičiais, lyg jie būtų jo paties vaikai.

Teišauga jie į didelę
daugybę žemėje!"
[17] Pamatęs, kad jo tėvas uždėjo savo dešinę ranką Efraimui ant galvos, Juozapas pamanė, jog tai neteisinga. Jis tat paėmė savo tėvo ranką perkelti ją nuo Efraimo ant Manaso galvos.
[18] Savo tėvui Juozapas sakė: „Ne taip, mano tėve! Kadangi šis yra pirmagimis, uždėk savo dešinę ranką jam ant galvos."
[19] Tačiau tėvas nesutiko. „Aš žinau, mano sūnau, aš žinau, – jis tarė, – jis taip pat taps tauta, jis taip pat bus didis. Betgi jo jaunasis brolis bus didesnis už jį ir jo palikuonys taps tautų daugybe."
[20] Ir jis palaimino juos, sakydamas:

„Per tave Izraelio {tauta}
laiminsis, tardama:
'Tepadaro tave Dievas
kaip Efraimą ir kaip
Manasą!'"

Taip jis padarė Efraimą viršesnį už Manasą.
[21] Paskui Izraelis tarė Juozapui: „Štai aš mirštu, bet Dievas bus su jumis ir sugrąžins jus į jūsų protėvių kraštą.
[22]* O dabar aš duodu tau viena dalimi daugiau negu tavo broliams, – dalį, kurią gražins iš amoriečių rankos savo kalaviju ir lanku."

Jokūbo testamentas

49 [1] Jokūbas pasišaukė savo sūnus ir jiems tarė: „Burkitės aplink, kad galėčiau jums pasakyti, kas jus ištiks ateities dienomis.
[2] Susirinkite ir klausykitės, Jokūbo sūnūs, klausykitės savo tėvo Izraelio.

[3] Tu, Reubenai, esi mano
pirmagimis,
mano jėga ir pirmasis
mano vyriškumo vaisius,
pranašus savo vieta,
pranašus galia!
[4] Ūmus kaip vanduo,
nebebūsi daugiau pranašus,
nes įlipai į savo tėvo lovą
ir užsitraukei nemalonę.
Jis lipo į mano guolį!*

[5] Simeonas ir Levis yra broliai,
jų peiliai* – smurto ginklai.
[6] Tenedalyvauja mano siela
jų taryboje,
tenebūna įtraukta mano
garbė į jų bendrystę,
nes kai jie įniršta, žudo vyrus,

48, 22: ... *viena dalimi (arba vienu pečiu) daugiau*: žaismas su žodžiu *Šechem*. Jis yra dviprasmis: žodis yra Šechemo – svarbaus miesto vardas ir ženklina *petį* – kūno dalį ar kalno šlaitą. Užuomina į Jokūbo sūnų Šechemo užėmimą (žr. Pr 34, 24–29). Šechemo miestas buvo arti ribos tarp Manaso ir Efraimo giminių teritorijų (žr. Joz 16, 4–9; 17, 1–2. 7).

49, 4: Reubenas neteko pirmagimystės teisių dėl to, kad nusikalto kraujomaiša. Žr. Pr 35, 22.

49, 5: ... *jų peiliai*: turbūt tai užuomina į peilius, naudotus apipjaustant Šechemo vyrus (žr. Pr 34, 24; taip pat Joz 5, 2).

ir kai jiems malonu, luošina
jaučius.
7 Tebūna prakeiktas jų įniršis,
nes jis yra nuožmus,
ir jų pyktis,
nes jis yra žiaurus!
Padalysiu juos Jokūbe,
išblaškysiu juos Izraelyje.
8 Judai, tavo broliai girs tave;
tavo ranka visad ant priešų
sprando, –
sūnūs tavo tėvo tau lenksis.
9 Judas yra tarsi jaunas liūtas;
nuo grobio pakilai, mano
sūnau!
Jis priglunda, atsigula tarsi
liūtas,
tarsi žvėrių karalius –
kas galėtų drįsti jį prikelti?
10 Skeptras nepaliks Judo
nei valdovo lazda,
kolei neateis tas, kuriam
tai priklauso, –
tada jam turės paklusti
tautos.*
11 Judas riša savo asiliuką prie
vynmedžio,
savo asilės jauniklį prie
rinktinio vynmedžio;
jis skalbia savo apdarą vyne,
savo skraistę vynuogių
sunkoje.*

12 Jo akys yra tamsesnės negu
vynas,
o jo dantys baltesni negu
pienas.

13 Zebulunas kursis palei jūrą
ir taps prieglobsčiu laivams,
o jo riba bus prie Sidono.
14 Issacharas yra stiprus
asilas,
prigludęs tarp avidžių.
15 Pamatęs, kaip gera būti
sėsliam
ir kaip smagus buvo kraštas,
jis palenkė savo petį naštai
ir pasidarė lažo vergu.

16 Danas valdys* savo žmones
kaip vieną Izraelio giminių.
17 Danas bus pakelės žaltys,
prie tako angis,
taip įkertanti į kulną arkliui,
kad jo raitelis krinta
žemėn atbulas.

18 {Ilgiuosi tavo išganymo,
VIEŠPATIE!}
19 Gadas* bus puolamas
užpuolikų,
betgi jis duos jiems į kulnus.
20 Ašero maistas bus gausus,
jis tieks karališkų
skanėstų.

49, 10: ... *kolei neateis tas, kuriam tai priklauso*: skaitinyje pranašaujama apie Judo giminės pranašumą. Tai išsipildė Dovydo dinastijos iškilimu ir mesijiniu Jėzaus Kristaus, Dovydo sūnaus, atėjimu. Įprasta šiame skaitinyje atpažinti mesijinę reikšmę.
49, 11: ... *vyne* ... *vynuogių sunkoje*: Judo drabužiai poetiškai vaizduojami persunkti vyno *krauju,* traiškant gausų vynuogių derlių vyno spaudykloje. Žr. Iz 63, 2.
49, 16: ... *valdys*: pažodžiui *įgyvendins teisingumą*. Dano vardas turi tą pačią šaknį kaip veiksmažodis *įgyvendins teisingumą*.
49, 19: Vardas Gadas hebrajų kalboje turi panašų skambesį kaip ir mūsų kalboje *puolamas, užpuolikai, (užpuls) duos jiems* ...

21 Naftalis yra į laukus
paleista stirna,
vedanti puikius stirniukus.

22 Juozapas yra vaisinga šaka –
vaisinga šaka prie šaltinio;
jo atžalos perlipa per mūrą.
23 Lankininkai piktai jį
užpuolė;
šovė į jį ir jį labai kamavo.
24 Tačiau jo lankas liko
įtemptas
ir jo ginklai buvo tvirti,
padedant Jokūbo {Dievo},
Galingojo, rankoms,
dėl Ganytojo, Izraelio Uolos, –
25* tavo tėvo Dievo, kuris
padės tau,
Visagalio, kuris teiks tau
palaiminimus aukštojo
dangaus,
palaiminimus po žeme
slypinčios bedugnės,
palaiminimus krūtų ir įsčių.
26 Tavo tėvo palaiminimai yra
tvirtesni
už palaiminimus amžinųjų
kalnų –
pranoksta palaiminimus
mano protėvių.
Tepasilieka jie ant Juozapo
galvos,
ant kaktos išrinktojo tarp
savo brolių!

27 Benjaminas yra plėšrus
vilkas:
rytą jis ryja laimikį,
o vakare dalija grobį."

Jokūbo atsisveikinimas ir mirtis

28 Visi šie yra dvylika Izrae-
lio giminių ir tapo tuo, ką jų
tėvas pasakė jiems, kai juos
palaimino, teikdamas kiekvie-
nam jų būdingą palaiminimą.
29 Tada jiems įsakė, tarda-
mas: „Aš tuojau būsiu paimtas
pas savo giminę. Palaidokite
mane su mano protėviais – olo-
je, kuri yra hetito Efrono lau-
ke, – 30 oloje, kuri yra lauke prie
Machpelos, priešais Mamrę,
Kanaano krašte, – lauke, kurį
Abraomas nupirko iš hetito Ef-
rono kaip kapo vietą. 31 Abrao-
mas ir jo žmona Sara ten buvo
palaidoti, Izaokas ir jo žmona
Rebeka ten buvo palaidoti, ir
ten aš palaidojau Leą. 32 Lau-
kas ir ola, esanti jame, buvo
nupirkti iš hetitų."

33 Jokūbas, užbaigęs nurody-
mus savo sūnums, įkėlė kojas
į lovą, atsiduso paskutinį kar-
tą ir buvo suvienytas su savo
gimine.

Jokūbo laidotuvės

50 1 Juozapas metėsi sa-
vo tėvui ant veido, jį
bučiavo ir verkė. 2 Gydytojams,
buvusiems jo tarnyboje, Juoza-
pas įsakė išbalzamuoti jo tė-
vą, ir gydytojai išbalzamavo
Izraelį. 3 Tam jie paskyrė ketu-
riasdešimt dienų, nes tiek lai-

49, 25–27: Panašus Juozapo giminių žemės derlingumo aprašas randamas Įst 33, 13–16 tekste.

ko pareikalauja išbalzamavi-
mas. Ir egiptiečiai jo gedėjo
septyniasdešimt dienų.
4 Pasibaigus gedulo metui,
Juozapas kreipėsi į faraono
dvariškius, sakydamas: „Jei aš
randu malonę jūsų akyse, pra-
šyčiau perduoti faraonui šį ma-
no prašymą: 5 ‘Mano tėvas pri-
saikdino mane, tardamas: ‘Aš
mirštu, turi mane palaidoti ka-
pe, kurį sau išsikasiau Kanaa-
no krašte!’ Todėl prašom leisti
man keliauti palaidoti savo tė-
vą. Paskui sugrįšiu’.“ 6 Farao-
nas atsakė: „Keliauk ir palai-
dok savo tėvą taip, kaip jis tave
prisaikdino padaryti.“
7 Taigi Juozapas iškeliavo
savo tėvo palaidoti. Drauge
su juo keliavo visi faraono pa-
reigūnai – jo dvaro seniūnai
ir Egipto krašto didžiūnai, 8 vi-
sa Juozapo šeimyna – jo bro-
liai ir jo tėvo šeimyna. Vien tik
jų mažyliai, avių kaimenės ir
galvijų bandos pasiliko Goše-
no žemėje. 9 Ir vežimai, ir raite-
liai keliavo su juo. Susidarė la-
bai didelė palyda. 10 Atvykus
prie Goren-haAtado,* esančio
anapus Jordano, jie ten kėlė
labai didelį ir iškilmingą ap-
raudojimą, o Juozapas savo tė-
vo gedulo laikėsi septynias
dienas. 11 Kanaaniečiai, krašto
gyventojai, matydami gedulo
iškilmes prie Goren-haAtado,
sakė: „Tai turi būti skaudus ge-
dulas egiptiečiams.“ Todėl ta
vieta buvo pavadinta Abel-
Mizrajimu.* Ji yra anapus Jor-
dano.
12 Taigi {Jokūbo} sūnūs pada-
rė tėvui taip, kaip jis buvo
jiems įsakęs. 13 Jie nugabeno jį
į Kanaano kraštą ir palaidojo
Machpelos lauko, esančio prie
Mamrės, oloje, – lauko, kurį
kapo vietai Abraomas nupirko
iš hetito Efrono. 14 Palaidojęs
tėvą, Juozapas sugrįžo į Egip-
tą drauge su broliais ir visais,
su juo keliavusiais jo tėvo pa-
laidoti.

Brolių prašymas atleisti

15 Juozapo broliai, matydami
mirusį tėvą, pradėjo baimintis:
„Galbūt Juozapas dar griežia
ant mūsų dantį ir panorės
mums atkeršyti už visa pikta,
kurį mes jam padarėme?“ 16 Jie
užkalbino Juozapą, sakydami:
„Prieš mirdamas, mūsų tėvas
paliepė: 17 Sakykite Juozapui:
‘Aš prašau tave atleisti nusi-
kaltimą ir nuodėmę savo bro-
liams, kurie taip nedorai su ta-
vimi pasielgė’. Taigi dabar
prašome atleisti tavo tėvo Die-
vo tarnų nusikaltimą!“ Jiems

50, 10–11: *Goren-haAtadas*: *Atado (t. y. Gervuogių) klojimas*. *Abel-Mizrajimas*: *Egiptiečių gedulas*. Vieta nėra archeologų aptikta. Be to, sunku suvokti, kodėl gedulo apeigos įvyko krašte anapus Jordano, o pačios laidotuvės buvo Hebrone. Turbūt ankstesnis pasakojimo variantas kalbėjo apie gedulo apeigas anapus Egipto vadės – Egipto sausvagės, įprastinės Egipto ribos su Kanaanu.

taip bekalbant, Juozapas ap-
siverkė. [18] Tada pradėjo verkti
ir jo broliai, parpuolė prieš jį ir
sakė: „Mes esame tavo vergai!“
[19] Bet Juozapas jiems atsakė:
„Nebijokite! Nejau aš esu Die-
vo vietoje? [20] Be to, nors jūs ir
sumanėte man pikta, Dievas
pakeitė tai į gera – leido iš-
laikyti daugelį žmonių, kaip jis
šiandien ir daro. [21] Taigi būki-
te be baimės. Aš pats aprūpin-
siu jus ir jūsų mažylius.“ Taip
maloniai jiems kalbėdamas,
jis juos įtikino.

[22] Juozapas pasiliko Egipte
drauge su savo tėvo šeimyna.
Juozapas susilaukė šimto de-
šimties metų. [23] Jis matė trė-
čios kartos Efraimo vaikus; ir
Manaso sūnaus Machiro vaikai
gimė ant Juozapo kelių.

Juozapo mirtis

[24] Po kurio laiko Juozapas ta-
rė savo broliams: „Aš mirštu,
bet Dievas tikrai aplankys jus
ir išves jus iš šio krašto į kraš-
tą, kurį jis pažadėjo, prisiek-
damas Abraomui, Izaokui ir
Jokūbui.“ [25] Tuomet Juozapas
prisaikdino Izraelio sūnus, tar-
damas: „Po Dievo aplankymo*
pasiimkite iš čia mano kaulus.“
[26] Juozapas mirė būdamas šim-
to dešimties metų; jis buvo iš-
balzamuotas ir paguldytas į
karstą Egipte.

50, 25: *Po Dievo aplankymo*: žmogaus gyvenimo ir istorijos įvykiai, žiūrint tikėjimo akimis, yra Dievo *aplankymas*. Išėjimas iš Egipto suprantamas kaip likiminis Dievo aplankymas – išpirkimas iš vergijos.

IŠĖJIMO KNYGA

Antroji Penkiaknygės dalis yra Išėjimo knyga. Graikiškasis Septuagintos vertimas ją pavadino Egzodo – Išėjimo knyga, nes jos turinys yra lemtingas išrinktosios tautos išėjimas iš Egipto ir lemtinga Sandora su Dievu, kurio vardas yra Jahvė – VIEŠPATS. Hebrajiškai Išėjimo knyga vadinama pirmuoju knygos žodžiu: „[Ve'elle] Šemot", t. y. „[Šie yra] Vardai".

Išėjimo knyga tęsia Pradžios knygoje pradėtą išrinktosios tautos istoriją. Ji pasakoja apie vis nuožmesnę Jokūbo palikuonių priespaudą Egipte ir Dievo siųstą nuostabų išgelbėjimą per Mozę, kuris juos išvedė iš Egipto per Nendrių jūrą ir nuvedė prie Sinajaus kalno, kur jie tapo dalyviai ypatingos Sandoros su Dievu – VIEŠPAČIU. Taigi Išėjimo knyga liudija šių pradinių įvykių lemtingą prasmę – Dievo veiksmus išlaisvinant padriką vergų būrį iš vergijos, sukuriant iš jų bendriją, Sandora įsipareigojusią išgelbėjusiam Dievui. Per Mozę Dievas izraeliečiams davė Sinajaus kalne Įstatymą – Mokymą – doros, bendrijos ir kulto teisėtvarką, kad jie taptų šventa tauta, kurioje įvyktų visai žmonijai duotas Atpirkėjo pažadas.

Nors žinomi Egipto įrašai ir nemini Išėjimo knygoje aprašomų įvykių (vergų pabėgimo į Sinajaus dykumą), nėra abejonės, kad knygos pasakojimo ištakos yra tikri istoriški įvykiai. Remiantis įvairių šaltinių liudijimu, išėjimas iš Egipto įvyko valdant devynioliktajai Egipto dinastijai – maždaug tarp 1350–1200 m. prieš Kristų (žr. Iš 1, 8 tekstą ir paaiškinimą). Pasakojimo fonas yra Egipto imperijos proveržis, paskatinęs didybės ieškančius faraonus panaudoti hebrajus kaip vergus savo pasaulinei politikai įgyvendinti, o pasakojimo tikslas yra išpažinti Dievą, kuris įeina į žmonijos istoriją ir žmonių gyvenimą.

Pasakojimas apie išėjimą iš Egipto yra Penkiaknygės šerdis, nes, išgyvendami išgelbėjimą iš vergijos ir tapdami šventa tauta prie Sinajaus, izraeliečiai suprato, kad Dievas turi užmojį juos išganyti, o jie turi ypatingą vietą Dievo užmojyje. Taigi Išėjimo įvykis ir Sinajaus Sandora Penkiaknygėje sudaro istorinę takoskyrą, nes jie leido izraeliečiams suprasti savo praeitį – pasakojimus apie protėvių gyvenimo vingius Pradžios knygoje kaip Dievo užmojo išganyti įžangą – ir atsiverti išganymo istorijos ateičiai, kurią Dievas kuria, juos išgelbėdamas ir padarydamas savo ypatinga tauta.

Išėjimo knyga, kaip ir Pradžios knyga, yra įkvėptųjų redaktorių suausta iš pradinio Mozės amžiaus tikėjimo kraičio ir vėlesnių kartų tikėjimo įžvalgos į šiuos likiminius įvykius. Tikėjimo kraičio ir įžvalgų vieta gyvenime buvo liturginis išgelbėjimo įvykio ir Sandoros metinis šventimas šeimose ir Šventykloje. Pasakojimas yra liturginė dviejų veiksmų drama: 1) Izraelio išgelbėjimas iš Egipto vergijos ir kelionė

prie Sinajaus kalno (1–18 skyriai) ir 2) Izraelis prie Sinajaus kalno, kur buvo sudaryta Sandora su Dievu ir paskelbti gyvenimo bei kulto nuostatai. Išėjimo knygoje atpažįstami trys rašytiniai šaltiniai: jahvistinis (J), elohistinis (E) ir kunigiškasis autorius (P).

Lemtingųjų įvykių centre stovi Mozė, kurio vardu buvo pavadintas ir nūdien skaitomas pasakojimas. Mozė buvo Dievo pašauktas būti pranašišku Dievo užmojo ir darbų aiškintoju ir kunigišku Sandoros tarp Dievo ir žmonių tarpininku. Vėlesnės religinės reformos, įvykusios Elijo laikais (žr. 1 Kar 19) ar karaliaus Jošijo laikais (žr. 2 Kar 22–23), buvo laikomos grįžimu prie Mozės tikėjimo kraičio. Jėzus Kristus ant Atsimainymo kalno kalbėjosi su Moze ir Eliju apie savo „išėjimą“, būsiantį Jeruzalėje (žr. Lk 9, 31).

Išėjimo knygos metmenys

A.	Izraeliečiai Egipte	1, 1 – 12, 36
B.	Išėjimas iš Egipto ir kelionė į Sinajų	12, 37 – 18, 27
C.	Sandora prie Sinajaus kalno	19, 1 – 24, 18
D.	Padangtė ir jos įrengimas	25, 1 – 40, 38

A. IZRAELIEČIAI EGIPTE

Jokūbo palikuonys Egipte

1 [1] Šie yra vardai Izraelio sū-
nų,* atsikėlusių su Jokūbu
į Egiptą. Kiekvienas jų atsikė-
lė su savo šeimyna: [2]* Reube-
nas, Simeonas, Levis ir Judas;
[3] Issacharas, Zebulunas ir Ben-
jaminas; [4] Danas ir Naftalis,
Gadas ir Ašeras. [5] Visų asme-
nų, gimusių pačiam Jokūbui,*
buvo septyniasdešimt. Juoza-
pas jau buvo Egipte.
[6] Numirė Juozapas, išmirė
ir visi jo broliai bei visa ana
karta. [7] Bet izraeliečiai buvo
vaisingi ir daugiavaikiai. Jie
taip dauginosi ir taip labai pa-
daugėjo, kad jų buvo pilna vi-
same krašte.

Priespauda

[8] Ilgainiui Egipte iškilo nau-
jas karalius, kuris apie Juoza-

1, 1: *Izraelio sūnų*: raidiškai pirmoji Jokūbo sūnų karta. Žr. 5 eilutę. Bet Iš 1, 7 tekste ta pati frazė *Bene Israel* yra verčiama *izraeliečiai*, nes turima mintyje vėlesnių kartų palikuonis. Todėl nuo šio teksto ir tolesniuose skyriuose *Bene Israel* vardas bus verčiamas žodžiu *izraeliečiai*. *Šeimyna:* šeima plačiausia prasme, įskaitant visus namiškius – žmonas, vaikus ir tarnus.

1, 2: Čia Jokūbo sūnūs įvardijami pagal jų motinas. Žr. Pr 29, 31; 30, 30; 35, 16–26.

1, 5: ... *gimusių pačiam Jokūbui*: asmenys, kurių tėvas buvo pats Jokūbas, neįskaitant žmonų ir tarnų. Žr. Pr 46, 26.

1, 8: ... *kuris apie Juozapą nieko nebežinojo*: nauja Egipto dinastija, t. y. 19-oji dinastija, buvusi valdžioje maždaug 1350–1200 m. prieš Kristų. Užuomina apie Seti I (1308–1290 m. prieš Kristų) ir Raamses II (1290–

pą nieko nebežinojo.* [9]„Štai, –
sakė jis savo žmonėms, – izrae-
liečių tauta yra gausesnė ir ga-
lingesnė už mus. [10]Tai negerai!
Turime su jais pasielgti taip
gudriai, kad nebedaugėtų. Ki-
taip, kilus karui, jie gali susi-
dėti su mūsų priešais, kovoti
prieš mus ir pasitraukti iš kraš-
to.“ [11]Todėl buvo jiems paskirti
prižiūrėtojai engti jų lažo dar-
bais. Jie statė faraonui* sandė-
lių miestus – Pitomą ir Raam-
sesą. [12]Bet kuo labiau jie buvo
engiami, tuo labiau jie daugė-
jo ir taip plėtėsi, kad egiptie-
čiai pradėjo izraeliečių bijoti.
[13]Todėl egiptiečiai be gailes-
čio dar labiau krovė ant izrae-
liečių darbus [14]ir kartino jiems
gyvenimą sunkiu lažu prie mo-
lio, prie plytų bei prie įvairių
darbų laukuose. Apkraudami
juos visokiais darbais, egiptie-
čiai buvo negailestingi.

Įsakymas pribuvėjoms

[15]Egipto karalius kreipėsi į
hebrajų* pribuvėjas, kurių vie-
na buvo vadinama Šifra, o kita
Pua, [16]sakydamas: „Kada tik
būsite pribuvėjomis hebrajų
moterims, žiūrėkite į gimdymo
kėslą:* jei gimsta berniukas,
užmuškite jį, bet jei mergaitė,
telieka gyva.“ [17]Tačiau pribu-
vėjos bijojo Dievo ir nevykdė,
ką Egipto karalius buvo joms
įsakęs, palikdavo gyvus ir ber-
niukus. [18]Tuomet Egipto kara-
lius pasišaukė pribuvėjas ir jų
klausė: „Kodėl taip padarėte
ir palikote berniukus gyvus?“
[19]Pribuvėjos faraonui atsakė:
„Dėl to, kad hebrajų moterys nė-
ra kaip egiptietės: jos yra tvir-
tos. Jos pagimdo pribuvėjai ne-
spėjus ateiti!“ [20]Užtai Dievas
buvo geras pribuvėjoms. O tau-
ta augo ir tapo labai stipri. [21]Ka-
dangi pribuvėjos bijojo Dievo,
jis davė ir joms gausias šeimas.
[22]Tada faraonas įsakė vi-
siems savo žmonėms: „Meski-
te į Nilą* visus hebrajams gi-
musius berniukus, o mergaites
gyvas palikite.“

Mozės gimimas

2 [1]Vienas vyras iš Levio gi-
minės nuėjo paimti sau
žmona vieną iš Levio giminės
moterų. [2]Moteris tapo nėščia
ir pagimdė sūnų. Matydama,

1224 m. prieš Kristų). Stengdamiesi atgauti savo imperijos žemes Azijoje, jie perkėlė Egipto sostinę iš Tebų į Nilo deltą.

1, 11: ... *faraonui*: egiptietiškai *per-aa*, t. y. Didysis namas. Ne asmenvardis, bet Egipto karalių titulas, panašiai kaip *kaizeris* ar *caras*.

1, 15: ... *hebrajų*: ankstyvesnis ir platesnės prasmės žodis negu *izraeliečiai*. Jį vartojo svetimieji, kalbėdami apie Abraomo giminę (žr. Pr 39, 14. 17; 40, 15).

1, 16: ... *gimdymo kėslas*: kėslas, ant kurio buvo sodinama gimdanti moteris. Septuagintoje verčiama laisvai: *kai jos gimdo*, o šiuolaikiniuose vertimuose: *kai matote jas gimdant* ar panašiai.

1, 22: *Nilas*: egiptiečiai Nilą vadino *Upe*.

kad jis buvo gražus kūdikis,
tris mėnesius jį slėpė. 3 Nebe-
galėdama slėpti jo ilgiau, paė-
mė papiruso pintinę* ir ištin-
kavo ją bitumu bei derva.
Paguldžiusi į ją kūdikį, padėjo
tarp nendrių Nilo pakrantėje.
4 Jo sesuo atsistojo atokiau pa-
žiūrėti, kas atsitiks.
5 Faraono duktė nusileido
prie Nilo maudytis. Tuo tarpu
jos palydovės vaikštinėjo Nilo
pakrante. Pastebėjusi tarp
nendrių pintinę, ji pasiuntė sa-
vo palydovę jos atnešti. 6 Kai
pintinę atidarė, pamatė kūdi-
kį. Žiūri, berniukas verkia! Jai
pagailo jo. „Tai turi būti vie-
nas iš hebrajų vaikų“, – ji tarė.
7 Tada kūdikio sesuo kreipėsi į
faraono dukterį: „Gal man nu-
eiti ir parūpinti žindyvę iš heb-
rajų moterų, kad pažindytų
vaiką?“ 8 „Puiku, nueik!“ – at-
sakė faraono duktė. Mergaitė
nuėjo ir pašaukė paties kūdi-
kio motiną. 9 Faraono duktė jai
tarė: „Imk šį kūdikį ir žindyk jį
man. Aš tau atsilyginsiu.“ Mo-
teris kūdikį paėmė ir jį žindė.
10 Kai kūdikis paaugo,* ji atne-
šė jį faraono dukteriai, o ji pri-
ėmė jį kaip savo sūnų. Ji pava-
dino jį Moze,* paaiškindama:
„Aš ištraukiau jį iš vandens.“

Mozė pabėga į Midjaną

11 Vieną kartą, kai Mozė jau
buvo užaugęs,* jis nuėjo pas sa-
vo gimines. Stebėdamas jų la-
žo darbus, jis pamatė vieną
egiptietį, mušantį hebrajų –
vieną iš jo giminių. 12 Apsidai-
ręs aplinkui ir nieko arti nema-
tydamas, jis egiptietį užmušė
ir paslėpė smėlyje. 13 Kai jis vėl
nuėjo kitą dieną, žiūri, mušasi
du hebrajai! „Kodėl muši savo
bičiulį hebrajų?“ – užklausė
kaltąjį. 14 O šis atkirto: „Kas gi
padarė tave mūsų didžiūnu ir
teisėju? Bene nori ir mane už-
mušti, kaip kad užmušei egip-
tietį?“ Mozė nusigando ir gal-
vojo: „Aišku, tas dalykas jau
žinomas!“ 15 Kai faraonas apie
tai išgirdo, jis stengėsi Mozę
nužudyti.
Mozė nuo faraono pabėgo.
Atkeliavo į Midjano kraštą ir
atsisėdo prie vieno šaltinio.
16 Midjano kunigas turėjo sep-
tynias dukteris. Jos atėjo van-
dens pasisemti ir pripildyti
lovių tėvo kaimenei pagirdyti.

2, 3: ... *papiruso pintinę*: tuo pačiu hebrajišku žodžiu *tebah* vadinama ir Nojaus arka Pr 6,14 tekste. Mozės *arka* buvo iš papiruso nendrių stiebų.

2, 10: *Kai kūdikis paaugo*: turbūt kai jis buvo nujunkytas. *Mozė*: hebrajiškai *Moše*, t. y. *ištrauktas iš [vandens]*. Vardo paaiškinimas nesiremia moksliška etimologija, bet žodžių skambesiu: vardas Mošė siejamas su veiksmažodžiu *mašah – ištraukti*. Etimologiškai vardas sietinas su egiptiečių žodžiu *vaikas [to]* ... arba *gimęs [tam]* ... Pavyzdžiui, faraonų vardai Ahmosis, Tutmosis ... – *[Dievo] Tut vaikas, [Dievo] Ah vaikas* ...

2, 11: ... *kai Mozė jau buvo užaugęs*: Apd 7, 23 mini keturiasdešimt metų laiko tarpą. Žr. Iš 7, 7. ... *mušantį*: turbūt plakanti arba žudantį.

17 Tuo tarpu atėjo keletas pie-
menų ir nuvarė jas į šalį. Mozė
pakilo, jas apgynė ir pagirdė jų
kaimenę. 18 Kai jos sugrįžo pas
savo tėvą Reuelį,* tėvas klau-
sė: „Kodėl šiandien taip anks-
ti parskubėjote?“ 19 Jos atsakė:
„Vienas egiptietis* išgelbėjo
mus nuo piemenų rankų. Jis
net vandens mums pasėmė ir
pagirdė kaimenę!“ 20 „Kur jis
yra? Kodėl jūs palikote tą vy-
rą? Pakvieskite jį duonos lau-
žyti.“ 21 Mozė sutiko gyventi su
tuo žmogumi, o jis davė Mozei
žmona savo dukterį Ziporą. 22 Ji
pagimdė jam sūnų, kurį jis pa-
vadino Geršomu,* nes galvojo:
„Aš buvau ateivis, gyvenantis
svetimame krašte.“

Degantis krūmas

23 Po to praslinko daug laiko,
mirė Egipto karalius. Izraelie-
čiai dejavo lažo slegiami ir šau-
kėsi pagalbos. Jų šauksmas iš
vergijos pakilo iki Dievo. 24 Die-
vas, išgirdęs jų dejonę, atsi-
minė savo sandorą, sudarytą
su Abraomu, Izaoku ir Jokūbu.
25 Dievas pažvelgė į izraeliečius
ir atkreipė į juos dėmesį.

3 1 Mozė ganė savo uošvio
Jetro, Midjano kunigo,
kaimenę. Nuvaręs kaimenę už
dykumos, jis atėjo prie Hore-
bo – Dievo kalno.* 2 Viešpaties
angelas* jam pasirodė degan-
čio krūmo ugnies liepsnoje.
Mozė žiūrėjo nustebęs, nes krū-
mas, nors ir skendo liepsnoje,
bet nesudegė. 3 Mozė sau tarė:
„Turiu eiti pasižiūrėti į šį nuo-
stabų reginį ir pamatyti, kodėl
tas krūmas nesudega.“

Dievas pašaukia Mozę

4 Kai VIEŠPATS pamatė, kad
Mozė pasuko pasižiūrėti, Die-
vas pašaukė jį iš degančio krū-
mo: „Moze, Moze!“ – „Aš čia!“ –
tas atsiliepė. 5 Tada jis tarė:
„Neik arčiau! Nusiauk san-
dalus, nes vieta, kurioje stovi,
yra šventa žemė! 6 Aš esu Die-
vas tavo tėvo, – jis toliau kal-
bėjo, – Dievas Abraomo, Die-
vas Izaoko ir Dievas Jokūbo.“
Mozė užsidengė veidą, nes bi-
jojo pažvelgti į Dievą.*

2, 18: *Reuelis*: jis vadinamas ir Jetro – Jetru. Žr. Iš 3, 1; 4, 18; 18, 1.

2, 19: ... *egiptietis:* Mozė vilkėjo egiptietiškais drabužiais ir kalbėjo egiptiečių kalba.

2, 22: *Geršomas*: hebrajiškai *Ger – ateivis* ir *šam – ten*, t. y. Mozė sūnų pavadino *Ateivis ten* vardu.

3, 1: ... *Dievo kalno*: turbūt jis taip vadinamas dėl čia įvykusių Dievybės apsireiškimų, kaip antai šia proga ir vėliau, izraeliečiams išėjus iš Egipto.

3, 2: *Viešpaties angelas*: matomas paties Dievo apsireiškimas ir kreipimasis į žmones. Kitose vietose kalbama apie Dievo angelą arba ir patį Dievą. Žr. Pr 16, 7. 13; Iš 14, 19. 24–25; Sk 22, 22–35; Ts 6, 11–18.

3, 6: Dievo pasirodymas sukeldavo mirties baimę, nes buvo tikima, kad žmogus, pamatęs Dievą, negali išlikti gyvas. Žr. Pr 32, 30. *Dievas Abraomo, Dievas Izaoko ir Dievas Jokūbo:* Jėzus citavo šį tekstą prisikėlimui įrodyti, nes protėviai jau seniai yra gyvi Dieve, kuris yra gyvųjų Dievas. Žr. Mt 22, 32; Mk 12, 26; Lk 20, 37.

7 O VIEŠPATS tęsė: „Aš ma-
čiau savo tautos kančią Egipte,
girdėjau jų skundo šauksmus
prieš savo engėjus. Iš tikrųjų
aš gerai žinau, ką jie kenčia,
8 nužengiau* išgelbėti iš egip-
tiečių rankų ir nuvesti iš to
krašto į gerą ir erdvų kraštą, į
kraštą, tekantį pienu ir medu-
mi,* į šalį kanaaniečių, hetitų,
amoriečių, perizitų, hivitų ir je-
busitų. 9 Taip, izraeliečių šauks-
mas iš tikrųjų pasiekė mane.
Be to, aš mačiau, kaip juos
egiptiečiai engia. 10 O dabar
eikš! Aš siųsiu tave pas farao-
ną, kad išvestum mano tautą –
izraeliečius iš Egipto." 11 Bet
Mozė atsakė Dievui: „Kas aš
toks, kad galėčiau* eiti pas fa-
raoną ir net išvesčiau izraelie-
čius iš Egipto?" 12 O jis tarė: „Aš
būsiu su tavimi! Ir tai bus tau
ženklas, kad aš tave siunčiau.
Kai būsi išvedęs tautą iš Egip-
to, jūs pagarbinsite Dievą prie
šio kalno."

Dievas apreiškia savo Vardą

13 „Betgi, – Mozė sakė Dievui, –
kai nueisiu pas izraeliečius ir
sakysiu jiems: 'Jūsų protėvių
Dievas atsiuntė mane pas jus', –
ir jie manęs klaus: 'Koks yra jo
vardas?' – ką aš jiems pasaky-
siu?" 14* Dievas Mozei tarė: „Aš
esu, kuris esu. – Ir jis tęsė. – Tu
taip kalbėsi izraeliečiams: 'Aš
Esu atsiuntė mane pas jus'."
15 Dievas vėl kalbėjo Mozei:
„Taip tu kalbėsi izraeliečiams:
'VIEŠPATS, jūsų protėvių Die-
vas – Dievas Abraomo, Dievas
Izaoko ir Dievas Jokūbo – at-
siuntė mane pas jus'.

Šis bus mano vardas per
amžius,
šiuo vardu manęs šauksis
visos kartos.

3, 8: ... *nužengiau*: stilistinė priemonė nepaprastam Dievo įėjimui į žmonijos istoriją aprašyti. Žr. Pr 11, 5. 7. ... kraštą, *tekantį pienu ir medumi*: žemės derlingumo aprašas, tapęs patarle, kalbant apie Palestiną. Žr. Iš 13, 5; Sk 13, 27; Joz 5, 6; Jer 11, 5; 32, 22; Ez 20, 6. 15.

3, 11: *Kas aš toks, kad galėčiau ...*: Mozė nuvokia užduoties sunkumus. Be to, būdamas bėglys iš Egipto, netikėjo galėsiąs pasiekti faraoną. Žr. taip pat Iš 2, 14: jo paties tautiečiai su juo nesiskaitė.

3, 14–15: *Aš esu, kuris esu!*: šis Dievo pareiškimas yra asmeniško Dievo vardo *Jahveh* ištaka. Žodis *jahveh* yra veiksmažodžio *hajah* – lietuviškai *būti* vienaskaitos trečiasis asmuo: *jis yra*. Taigi vardas *Jahveh* – *Jahvė* reiškia *Jis Yra*. Kalbėdamas apie save, pats Dievas vartoja pirmąjį vienaskaitos asmenį, t. y. Aš Esu. Vardas Jahvė nepabrėžia amžinosios Dievo būties, bet rodo į Dievo įėjimą ir Artumą istorijos įvykiuose. Taigi galėtume sakyti, kad vardas Jahvė apreiškia Dievą, kurio vardas yra: *Aš Esu [įvykiuose dėl jūsų]*. Septuagintoje verčiama žodžiu *Kyrios*, o Vulgatoje žodžiu *Dominus* – abu žodžiai reiškia *Viešpats*. Dievo vardą Jahvė verčiame žodžiu *Viešpats* ir rašome didžiosiomis raidėmis VIEŠPATS. Žydai iš pagarbos šiam Dievo vardui ilgainiui jo nebetarė ir nūdien netaria, bet vietoj jo ir nūdien sako *Adonai*, kurį versdami rašome mažosiomis raidėmis *Viešpats*.

16 Eik ir sušauk Izraelio se-
niūnus,* pasakyk jiems: ‘VIEŠ-
PATS, jūsų protėvių Dievas –
Dievas Abraomo, Dievas Izaoko
ir Dievas Jokūbo – pasirodė
man ir tarė: aš tikrai stebėjau
jus ir tai, kas jums daroma
Egipte. 17 Aš pažadu išvesti jus
iš Egipto kančios į kraštą ka-
naaniečių, hetitų, amoriečių,
perizitų, hivitų ir jebusitų, į
kraštą, tekantį pienu ir medu-
mi’. 18 Jie paklausys tavo bal-
so. Tu ir Izraelio seniūnai nu-
eisite pas faraoną ir jam
pranešite: ‘VIEŠPATS, hebrajų
Dievas, apsireiškė mums. Te-
būna tad leista mums nueiti
trijų dienų kelionę į dykumą,
idant galėtume atnašauti au-
ką VIEŠPAČIUI, mūsų Dievui.’
19 Betgi aš žinau, kad Egipto
karalius tol neleis jums išeiti,
kol nebus galingos rankos
priverstas. 20 Todėl ištiesiu
ranką ir ištiksiu Egiptą visais
savo nuostabiais darbais, ku-
riuos jame padarysiu. Tada jis
leis jums išeiti. 21 Netgi duosiu
šiai tautai tokią malonę egip-
tiečių akyse, kad jūs išeidami
neišeisite tuščiomis rankomis.
22 Kiekviena moteris paprašys
savo kaimynę ar bet kokią
moterį, gyvenančią kaimynės
namuose, sidabro bei aukso
brangumynų* ir drabužių. Jais
apvilksite savo sūnus ir duk-
teris, apiplėšdami* Egiptą.“

Dievas padrąsina Mozę ir suteikia jam galią

4 1 Mozė atsakė, tardamas:
„O jeigu jie netikės mani-
mi ir mano balso neklausys,
bet sakys: ‘VIEŠPATS tau nepa-
sirodė!’“ 2 VIEŠPATS jo paklau-
sė: „Ką laikai savo rankoje?“
„Lazdą“, – jis atsakė. 3 „Mesk
ją žemėn“, – paliepė Dievas.
Jis numetė ją žemėn, ir ji pa-
virto gyvate. Mozė nuo jos at-
šoko. 4 Tuomet VIEŠPATS tarė
Mozei: „Ištiesk ranką ir nu-
tverk ją už uodegos“, – jis iš-
tiesė ranką, nutvėrė ją, ir ji vėl
pavirto lazda jo rankoje. 5 „Taip
įvyks, – {VIEŠPATS tęsė}, – kad
jie patikėtų, jog tau pasirodė
VIEŠPATS, jų protėvių Dievas –
Dievas Abraomo, Dievas Izao-
ko ir Dievas Jokūbo.“
6 VIEŠPATS vėl jam paliepė:
„Įkišk ranką į savo užantį.“ Jis
įkišo ranką į užantį ir kai ją
ištraukė, žiūri, jo ranka buvo
raupsuota – balta tarsi snie-
gas. 7 „Įkišk dar sykį ranką į
užantį“, – vėl paliepė. Jis dar
sykį įkišo ranką į užantį ir kai
ją ištraukė, žiūri, ji buvo tapu-
si tokia pat, kaip ir visas jo kū-
nas. 8 „Jei jie tavimi netikės ar
nepaisys pirmojo ženklo, jie

3, 16: ... *seniūnus*: izraeliečių vadovus, paprastai vyresnio amžiaus vyrus, žmonių atstovus, vyresniuosius.

3, 22: ... *brangumynų*: turbūt įvairios puošmenos. ... *apiplėšdami*: izraeliečiai atsiims atlygi už savo ilgą vergiją, o ir patys egiptiečiai juos apdovanos. Žr. Iš 12, 33–36.

patikės antruoju ženklu. 9 Bet-
gi jeigu jie nepatikėtų nei šiais
dviem ženklais ir nepaklausy-
tų tavo balso, pasemk iš Nilo
vandens ir išpilk jį ant sausos
žemės. Vanduo, kurį pasemsi
iš Nilo, ant sausos žemės pa-
virs krauju.“
10 Bet Mozė VIEŠPAČIUI tarė:
„Ak, mano Viešpatie, aš niekad
nebuvau iškalbus, – nei praeity-
je, nei dabar, kai tu prakalbinai
savo tarną. Aš esu lėtas praverti
burną ir mano liežuvis neran-
gus.“ 11 Tada VIEŠPATS jį pa-
klausė: „O kas duoda burną
žmogui? Kas padaro jį nebylį
ar kurčią, regintį ar aklą? Argi
ne aš, VIEŠPATS? 12 O dabar eik!
Aš būsiu su tavo burna ir tave
pamokysiu, ką turi sakyti.“ 13 Ta-
čiau Mozė atsakė: „Ak, mano
Viešpatie, prašau siųsti ką nors
kitą.“ 14 Tuomet VIEŠPATS su-
pyko ant Mozės ir tarė: „Ar tu
neturi brolio, levito Aarono? Jis,
aš žinau, yra iškalbus. Kaip tik
dabar jis ateina tavęs pasitik-
ti. Tave pamačius, džiaugsis jo
širdis. 15 Tu kalbėsi jam ir dėsi
žodžius į jo burną, o aš būsiu su
tavo burna ir su jo burna ir pa-
mokysiu judu, ką daryti. 16 Iš
tikrųjų jis žmonėms už tave
kalbės: jis bus tau kaip burna,*
o tu būsi jam kaip Dievas. 17 Pa-
imk į savo ranką šią lazdą,*
su ja ženklus turėsi daryti.“

Mozė grįžta į Egiptą

18 *Mozė sugrįžo pas savo
uošvį Jetrą ir jam tarė: „Pra-
šyčiau leisti man grįžti pas
giminę į Egiptą ir pasižiūrėti,
ar jie dar tebėra gyvi.“ Jetras
Mozei atsakė: „Eik ramybėje!“
19 Mozei Midjane VIEŠPATS ta-
rė: „Grįžk į Egiptą, nes visi
žmonės, ieškoję tavo gyvybės,
išmirė.“ 20 Taigi Mozė pasiėmė
savo žmoną ir sūnus, užsodino
juos ant asilo ir leidosi kelionėn
į Egipto žemę. Dievo lazdą Mo-
zė pasiėmė su savimi.
21 O VIEŠPATS Mozei tarė:
„Kai sugrįši į Egiptą, žiūrėk, kad
atliktumei faraono akivaizdo-
je visus nuostabiuosius darbus,
kuriuos sudėjau į tavo rankas.
Bet aš užkietinsiu jo širdį,* ir

4, 16: ... *jis bus tau kaip burna*: kalbės tavo vardu. Aaronas kalbės Mozės vardu, lygiai kaip pranašas kalba Dievo vardu. Taigi santykis tarp Mozės ir Aarono yra sugretinamas su santykiu tarp Dievo ir jo pranašo. Žr. Iš 7, 1.

4, 17: ... *šią lazdą*: turbūt ta pati lazda, apie kurią kalbama 2–5 eilutėje. Kai kurie aiškintojai ją laiko skirtinga lazda, kurią Dievas davė Mozei.

4, 18: Mozė nepasako savo uošviui pagrindinės priežasties, verčiančios jį grįžti į Egiptą, bet ir šis antrinis motyvas jam buvo svarbus.

4, 21. ... *užkietinsiu jo širdį*: Dievas leido faraonui būti užsispyrusiam ir neišleisti izraeliečių iš Egipto. Žr. Rom 9, 7–18. Dievas dalyvauja žmogaus nuosprendyje, nes be Dievo žmogus negali nieko padaryti. Žr. Iz 6, 10; Mt 13, 10–15. Šventasis Raštas nedaro skirtumo tarp antrinių priežasčių ir visuotinės Priežasties, kylančios iš gamtos ar žmogaus nuosprendžio. Be to, laisvos valios problema, kuri

jis neleis tautai išeiti. 22 Tuo-
met tu sakysi faraonui: 'Taip
kalbėjo VIEŠPATS: Izraelis yra
mano pirmagimis sūnus. 23 Aš
tau liepiau: leisk mano sūnui
išeiti, kad galėtų mane pagar-
binti! Betgi tu atsisakei leisti
jam išeiti; tikėk manimi, aš už-
mušiu tavo pirmagimį sūnų'."
24*Atsitiko, kad kelionės me-
tu, nakvojant vienoje užeigoje,
VIEŠPATS pasitiko Mozę ir
bandė jį užmušti. 25 Bet Zipo-
ra, paėmusi titnagą, nupjovė
savo sūnaus apyvarpės odelę ir
palietė ja Mozės kojas, tar-
dama: „Tu esi man iš tikrųjų
kraujo sužadėtinis!" 26 O kai
{Viešpats} nuo jo pasitraukė,
ji pridėjo: „Kraujo sužadėtinis
apipjaustymu."

Aaronas pasitinka Mozę

27 VIEŠPATS tarė Aaronui:
„Nueik į dykumą Mozės pasi-
tikti." Aaronas nuėjo, pasitiko
Mozę prie Dievo kalno ir pabu-
čiavo.
28 Mozė papasakojo Aaronui
apie visa, ką VIEŠPATS jį siųs-
damas buvo pasakęs, ir apie
visus jam pavestus ženklus.
29 Tada Mozė ir Aaronas nuėjo
ir sušaukė visus izraeliečių se-
niūnus. 30 Aaronas pakartojo
visa, ką VIEŠPATS buvo pasa-
kęs Mozei, o Mozė padarė ženk-
lus visų žmonių akivaizdoje.
31 Žmonės įsitikino. Išgirdę, kad
VIEŠPATS parodė rūpinimąsi
izraeliečiais ir pamatė jų kan-
čią, jie parpuolė kniūbsčia ir pa-
garbino.

Faraonas užsispiria ir lieka kietaširdis

5 1 Tada Mozė ir Aaronas
nuėjo pas faraoną ir jam
tarė: „Taip kalbėjo VIEŠPATS,
Izraelio Dievas: 'Leisk mano
tautai eiti atšvęsti mano iškil-
mę dykumoje'." 2 Bet faraonas
atsakė: „Kas gi tas VIEŠPATS,
kad aš turėčiau jam paklusti
ir leisti Izraeliui eiti? Nei aš
tą VIEŠPATĮ pažįstu, nei aš lei-
siu Izraeliui eiti!" 3 Tuomet jie
tarė: „Mums apsireiškė hebra-
jų Dievas. Prašom leisti mums
nueiti trijų dienų kelionę į dy-

yra taip aštri pošventraštinėje teolo-
gijoje, dar nebuvo problema Šventa-
jame Rašte. Čia pasitenkinama
teigimu, kad, pirma, Dievas yra vi-
suotinė Priežastis ir, antra, žmogus
turi laisvą valią apsispręsti. Taigi
Dievas, būdamas visagalis, savo vi-
suotiniu veikimu yra ir antrinių vi-
satos ir istorijos įvykių priežasčių
jėga. O žmogus Šventajame Rašte
laikomas atsakingu už nuosprendį.
Dievo visagališkumas ir žmogaus ga-
lia laisvai apsispręsti yra ryškūs
Šventajame Rašte. Kaip žmogus ga-
li laisvai apsispręsti savo santykyje
su Dievu, nebuvo įkvėptųjų Šventojo
Rašto autorių problema. Jiems buvo
svarbu parodyti, kad žmogus turi
jam Kūrėjo duotą galią laisvai apsi-
spręsti, bet negali išvengti savo nuo-
sprendžio padarinių.

4, 24–26: Atrodo, kad Mozė nesi-
laikė Dievo įsakymo, duoto Abraomui,
dėl apipjaustymo. Žr. Pr 17, 10–14.
Mozės gyvastis buvo išgelbėta, kai
Zipora apipjaustė jų sūnų.

kumą ir ten atnašauti auką
VIEŠPAČIUI, mūsų Dievui, kad
kartais jis neištiktų mūsų ma-
ru ar kalaviju.“ 4 Bet Egipto ka-
ralius atsakė: „Moze ir Aaro-
nai, kam gi judu atitraukiate
žmones nuo darbų? Nešdinki-
tės prie savo lažo!“ 5 Faraonas
tęsė: „Štai jie yra gausesni už
krašto gyventojus, o judu nori-
te juos atleisti nuo lažo!“ 6 Tą
pačią dieną faraonas įsakė
žmonių prievaizdams ir jų pri-
žiūrėtojams:* 7 „Nebeduokite
daugiau žmonėms plytoms
dirbti šiaudų*, kaip iki šiol da-
rėte. Teeina ir tepasirenka
šiaudų jie patys! 8 Bet reika-
laukite iš jų to paties skaičiaus
plytų, kaip anksčiau kad pa-
dirbdavo. Skaičiaus nesuma-
žinkite, nes jie yra tinginiai ir
todėl rėkauja: ‘Leisk mums ei-
ti ir atnašauti auką mūsų Die-
vui!’ 9 Duokite vyrams daugiau
darbo, tedirba ir tenepaiso
melagingų pažadų.“

10 Taigi žmonių prievaizdai ir
prižiūrėtojai išėjo ir izraelie-
čiams pasakė: „Taip kalbėjo
faraonas: ‘Nebeduosiu jums jo-
kių šiaudų. 11 Jūs patys eikite
ir pasirūpinkite šiaudų, kur tik
galite jų rasti. Tačiau darbas
jums nė kiek nebus sumažin-
tas’.“ 12 Tada žmonės pasklido
po visą Egipto žemę rinkti šiau-
dų ražienose. 13 O prievaizdai
spaudė, sakydami: „Atlikite
savo darbą! Kas dieną turite
padaryti tiek pat, kiek pa-
darydavote gaudami šiaudus.“
14 Izraeliečių prižiūrėtojai, fa-
raono prievaizdų paskirti juos
prižiūrėti, buvo nuplakti. „Ko-
dėl, – klausė jų, – nepadarėte
nei vakar, nei šiandien nusta-
tyto skaičiaus plytų, kaip pir-
ma kad padarydavote?“

15 Tada izraeliečių prižiūrė-
tojai nuėjo pas faraoną ir skun-
dėsi, sakydami: „Kodėl taip el-
giesi su savo tarnais? 16 Šiaudų
tavo tarnams nebeduodama,
tačiau įsakoma: ‘Dirbkite ply-
tas!’ Štai kaip yra tavo tarnai
plakami! Tuo tarpu kalti yra
tavo paties žmonės.“ 17 Jis at-
sakė: „Jūs slunkiai, jūs tin-
giniai! Todėl ir sakote: ‘Leisk
mums eiti atnašauti auką tam
VIEŠPAČIUI’. 18 O dabar nešdin-
kitės prie darbo! Šiaudų jums
nebus duodama, bet jūs vis
vien turite padirbti tiek pat
plytų.“ 19 Izraeliečių prižiū-
rėtojai pasijuto esą bėdoje, kai
jiems buvo pasakyta: „Kasdie-
nio plytų skaičiaus nemažin-
kite!“ 20 Išeidami iš faraono,
jie susidūrė su Moze ir Aaro-
nu, kurie stovėjo jų laukdami.
21 „VIEŠPATS tepasižiūri į jus ir
teteisia! Užtraukėte mums

5, 6: ...*prievaizdams ir prižiūrėtojams*: prievaizdai buvo aukštesni pareigūnai – turbūt egiptiečiai, o prižiūrėtojai buvo žemesni pareigūnai, parinkti iš pačių izraeliečių. Žr. 14 eilutę.

5, 7: Kapoti šiaudai buvo maišomi su moliu, kad saulėje džiovintos plytos būtų tvirtesnės.

faraono ir jo pareigūnų nemalo-
nę, įdėjote jiems į ranką kala-
viją mums nužudyti."

Dievas pakartoja savo pažadą

[22] Mozė vėl kreipėsi į VIEŠ-
PATĮ, sakydamas: „O Viešpa-
tie, kodėl taip blogai elgiesi su
šia tauta? Kam gi mane iš viso
siuntei? [23] Nuo to laiko, kai nu-
ėjau pas faraoną kalbėti tavo
vardu, jis engia šią tautą, o tu
nedarai nieko savo tautai iš-
gelbėti."

6 [1] Tuomet VIEŠPATS atsakė
Mozei: „Nūnai pamatysi,
ką aš darysiu faraonui: iš tik-
rųjų galingos rankos priverstas
jis leis jiems išeiti, galingos
rankos priverstas jis išvarys
juos iš savo krašto."

[2] Dievas kalbėjo Mozei ir sa-
kė jam: „Aš esu VIEŠPATS! [3] Aš
pasirodžiau Abraomui, Izao-
kui ir Jokūbui kaip Dievas
Visagalis, bet vardu 'VIEŠPATS'
aš jiems nedaviau savęs pa-
žinti. [4] Aš sudariau ir savo san-
dorą su jais duoti jiems Kanaa-
no kraštą – kraštą, kuriame
jie gyveno kaip ateiviai. [5] Aš iš-
girdau dejavimą izraeliečių,
kuriuos egiptiečiai laiko vergi-
joje, ir atsiminiau savo sando-
rą. [6] Todėl sakyk izraeliečiams:
'Aš esu VIEŠPATS! Išlaisvinsiu
jus iš egiptiečių lažo ir išgelbė-
siu jus iš jų vergijos. Atpirksiu
jus pakelta ranka ir teismo
rykštėmis. [7] Paimsiu jus sau
kaip tautą ir būsiu jūsų Die-
vas. Jūs žinosite, kad aš VIEŠ-
PATS, jūsų Dievas, kuris iš-
laisvino iš egiptiečių vergijos.
[8] Nuvesiu jus į kraštą, kurį pri-
siekiau duoti Abraomui, Izao-
kui ir Jokūbui. Jį duosiu jums
kaip paveldą. Aš esu VIEŠ-
PATS!'" [9] Taip Mozė kalbėjo iz-
raeliečiams, bet jie Mozės ne-
norėjo klausyti, nes jų dvasia
buvo žiaurios vergijos pa-
laužta.

[10] Tada VIEŠPATS tarė Mozei:
[11] „Nueik ir sakyk Egipto ka-
raliui Faraonui, kad leistų iz-
raeliečiams išeiti iš jo žemės."
[12] Bet Mozė sakė VIEŠPAČIUI:
„Štai izraeliečiai manęs neklau-
so, negi Faraonas manęs pa-
klausys? Aš gi nesu iškalbus!"
[13] Betgi VIEŠPATS kalbėjo Mo-
zei ir Aaronui apie izraeliečius
ir Egipto karalių Faraoną, įsa-
kydamas jiems išvesti izraelie-
čius iš Egipto krašto.

Mozės ir Aarono kilmės įrašai

[14]*Šie yra jų protėvių šeimų
galvos: Reubeno, Izraelio pir-
magimio, sūnūs: Hanochas,
Palu'as, Hezronas ir Karmis.
Jie yra Reubeno šeimos. [15] Si-

6, 14–27: Šios genealogijos tikslas yra atsekti Mozės kilmę Jokūbo sūnaus Levio giminės kartų sekoje. Reubenas ir Simeonas minimi dėl to, kad jie yra vyresni Levio broliai.

meono sūnūs: Jemuelis, Jami-
nas, Ohadas, Jachinas, Zoha-
ras ir kanaanietės sūnus Ša-
ūlis. Jie yra Simeono šeimos.
[16] Šie yra vardai Levio sūnų, pa-
gal jų kilmės įrašus: Geršonas,
Kehatas ir Meraris. Levis gy-
veno šimtą trisdešimt septyne-
rius metus. [17] Geršono sūnūs:
Libnis ir Šimejis, pagal jų šei-
mas. [18] Kehato sūnūs: Amramas,
Izharas, Hebronas ir Uzielis.
Kehatas gyveno šimtą trisde-
šimt trejus metus. [19] Merario sū-
nūs: Mahlis ir Mušis. Tai yra le-
vitų šeimos pagal jų kilmės
įrašus. [20] Amramas paėmė sau
žmona savo tėvo seserį* Joche-
bedą. Ji pagimdė jam Aaroną
ir Mozę. Amramas gyveno šim-
tą septynerius metus. [21] Izharo
sūnūs: Korahas, Nefegas ir
Zichris. [22] Uzielio sūnūs: Mišae-
lis, Elzafanas ir Sitris. [23] Aaro-
nas paėmė žmona Elišebą,
Aminadabo dukterį, Nahšono
seserį; ji pagimdė jam Nada-
bą, Abihu'ą, Eleazarą ir Ita-
marą. [24] Koraho sūnūs: Assiras,
Elkana ir Abiasafas. Jie yra
korahitų šeimos. [25] Aarono sū-
nus Eleazaras paėmė žmona
vieną iš Putielio dukterų, ir ji
pagimdė jam Finehą. Tai levi-
tų protėvių šeimų galvos pagal
jų šeimas.

[26] Tai yra tas pats Aaronas
ir tas pats Mozė, kuriems VIEŠ-
PATS pasakė: „Išveskite izrae-
liečius iš Egipto žemės gretą po
gretos." [27] Taip juodu – tas pats
Mozė ir tas pats Aaronas – kal-
bėjo Egipto karaliui Faraonui,
kad leistų išvesti izraeliečius
iš Egipto.

[28] Tą dieną, kai VIEŠPATS
kalbėjo Mozei Egipto žemėje,
[29] jis pasakė jam: „Aš esu
VIEŠPATS! Pakartok Egipto ka-
raliui Faraonui visa, ką aš tau
sakau." [30] Bet Mozė atsikalbi-
nėjo VIEŠPATIES akivaizdoje:
„Štai aš nesu iškalbus. Negi
faraonas manęs klausys?"

7 Mozei VIEŠPATS atsakė:
„Štai padariau tave tarsi
Dievu faraonui, o tavo brolis
Aaronas bus tavo pranašas.*
[2] Tu pakartosi visa, ką aš tau
įsakau, o tavo brolis Aaronas
lieps faraonui leisti izraelie-
čiams išeiti iš jo krašto. [3] Betgi
aš sukietinsiu faraono širdį ir
padauginsiu savo ženklus ir
nuostabius darbus Egipto že-
mėje. [4] Kai faraonas tavęs ne-
klausys, aš uždėsiu ant Egipto
savo ranką ir teismo rykštėmis
išvesiu savo tautą, izraeliečius,
iš Egipto žemės, gretą po gre-
tos. [5] Egiptiečiai žinos, kad aš
esu VIEŠPATS, kai ištiesiu ran-

6, 20: ... *savo tėvo seserį*: ilgainiui tokios vedybos buvo uždraustos. Žr. Kun 18, 12. Būdinga, kad Septuagintoje ir Vulgatoje verčiama *pusseserė*.

7, 1: Kaip Dievas leido savo pranašams kalbėti jo vardu, taip Mozė turės Aaroną savo pranašu kalbėti faraonui. Žr. Iš 4, 16.

ką ant Egipto ir išvesiu iš jo
izraeliečius.“ 6 Taip Mozė su
Aaronu ir padarė. Jie padarė
lygiai taip, kaip VIEŠPATS bu-
vo jiems įsakęs. 7 Mozė buvo aš-
tuoniasdešimties metų, o Aaro-
nas aštuoniasdešimt trejų, kai
juodu kalbėjo su faraonu.

Lazda pavirsta gyvate

8 VIEŠPATS tarė Mozei ir
Aaronui: 9 „Kai faraonas, kal-
bėdamas su jumis, pareika-
laus: ‘Padarykite stebuklą’, –
tada sakyk Aaronui: ‘Imk savo
lazdą ir mesk ją žemėn prie-
šais faraoną!’ Ji pavirs gyva-
te.“ 10 Taigi Mozė ir Aaronas nu-
ėjo pas faraoną ir padarė, kaip
VIEŠPATS buvo įsakęs. Aaro-
nas numetė savo lazdą žemėn
priešais faraoną ir jo pareigū-
nus, ir ji pavirto slibinu. 11 Fa-
raonas taip pat sušaukė išmin-
čius bei burtininkus ir jie –
Egipto kerėtojai – padarė tą
patį savo kerais. 12 Kiekvienas
jų metė žemėn savo lazdą, ir
jos pavirto slibinais, tačiau
Aarono lazda prarijo jų lazdas.
13 Tačiau faraono širdis buvo
užkietėjusi, ir jis neklausė jų,
kaip buvo VIEŠPATS pasakęs.

Pirmoji Egipto rykštė: vanduo pavirsta krauju

14* Tada VIEŠPATS tarė Mozei:
„Faraono širdis yra užkietėju-
si. Jis atsisako leisti tautai iš-
eiti. 15 Nueik pas faraoną rytą,
kai jis eis prie vandenų, ir, lai-
kydamas rankoje lazdą, kuri
buvo pavirtusi gyvate, atsistok
ant Nilo kranto jo pasitikti.
16 Sakyk jam: ‘VIEŠPATS, hebra-
jų Dievas, atsiuntė mane pas
tave pasakyti: ‘Leisk mano tau-
tai eiti, kad galėtų mane pa-
garbinti dykumoje’. Betgi tu iki
šiol manęs nepaklausei. 17 Taip
kalba VIEŠPATS: ‘Iš šios {rykš-
tės} žinosi, kad aš esu VIEŠ-
PATS! Štai lazda, kurią laikau
rankoje, suduosiu į Nilo van-
denį, ir jis pavirs krauju. 18 Iš-
gaiš žuvys upėje, ims dvokti
pati upė, nebegalės egiptiečiai
gerti vandens iš Nilo.“

19 Mozei VIEŠPATS tarė: „Sa-
kyk Aaronui: ‘Paimk savo laz-
dą ir ištiesk ranką viršum
Egipto vandenų, – viršum jo
upių, kanalų, kūdrų ir visų jo
vandens telkinių, – kad jie pa-
virstų krauju. Visame Egipte
bus kraujo net mediniuose ir
akmeniniuose induose’.“ 20 Mozė
ir Aaronas darė, kaip VIEŠPATS
buvo įsakęs. Jis pakėlė lazdą
ir faraono bei jo pareigūnų aki-
vaizdoje sudavė į Nilo vande-
nį, ir visas vanduo upėje pavir-
to krauju. 21 Išgaišo upėje žuvys.
Nilas taip dvokė, kad egiptie-
čiai nebegalėjo jo vandens ger-

7, 14: Dauguma Egipto rykščių, re-
gis, buvo to krašto gamtos reiškiniai.
Du bruožai rodo Apvaizdos ranką
gamtos reiškiniuose: jų neįprasta ap-
imtis ir pavaldumas Mozei.

ti, – kraujas buvo visur Egipte.
22 Betgi kai Egipto kerėtojai
padarė tą patį savo kerais, fa-
raono širdis liko kieta, ir jis jų
nepaklausė, kaip VIEŠPATS ir
buvo pasakęs. 23 Faraonas ap-
sisuko ir nuėjo į savo rūmus, –
net to jis nepaėmė į širdį. 24 O
visi egiptiečiai turėjo kasti vi-
sur prie Nilo, ieškodami geria-
mo vandens, nes Nilo vandens
jie nebegalėjo gerti.

Antroji Egipto rykštė: varlės

25 Praėjo septynios dienos
nuo to, kai VIEŠPATS ištiko Ni-
lą. 26* VIEŠPATS tarė Mozei:
„Nueik pas faraoną ir sakyk
jam: ‘Taip kalbėjo VIEŠPATS.
Leisk mano tautai eiti manęs
pagarbinti. 27 Jei atsisakai juos
išleisti, – štai aš plaksiu visą ta-
vo šalį varlėmis. 28 Nilas knibž-
dės nuo varlių, jos atšokuos į ta-
vo rūmus, į tavo miegamąjį ir į
tavo lovą, į tavo pareigūnų ir
tavo pavaldinių namus, į jų
krosnis ir į jų dubenis duonai
minkyti. 29 Varlės šokinės ant
tavęs, ant tavo pavaldinių ir
ant tavo pareigūnų’.“

8 VIEŠPATS tarė Mozei:
„Sakyk Aaronui: ‘Ištiesk
ranką su lazda viršum upių,
kanalų ir kūdrų, užleisk varlė-
mis Egipto kraštą!’“ 2 Aaronas
ištiesė ranką viršum Egipto
vandenų, varlės iššoko ir už-
plūdo visą Egipto kraštą. 3 Bet-
gi kerėtojai savo kerais pada-
rė tą patį, – užleido varlėmis
Egipto kraštą.
4 Tada faraonas, pasišaukęs
Mozę ir Aaroną, tarė: „Prašy-
kite VIEŠPATĮ, kad atitolintų
varles nuo manęs ir mano
pavaldinių, o aš leisiu tautai
eiti atnašauti auką VIEŠPA-
ČIUI.“ 5 Mozė faraono paprašė:
„Malonėk man paskirti laiką,
kada aš turiu už tave, tavo pa-
reigūnus ir pavaldinius pra-
šyti, kad varlės būtų atitolin-
tos nuo tavęs bei tavo rūmų ir
liktųsi tiktai Nilo upėje?“ 6 Jis
atsakė: „Rytoj!“ Mozė tarė:
„Tebūna kaip sakai! Kad žino-
tumei, jog nėra kito kaip VIEŠ-
PATS, mūsų Dievas, 7 varlės
atsitrauks nuo tavęs ir tavo rū-
mų, tavo pareigūnų ir pavaldi-
nių. Jos pasiliks tiktai Nilo
upėje.“ 8 Tada Mozė ir Aaronas
pasitraukė nuo faraono. Mozė
šaukėsi VIEŠPATIES dėl varlių,
kuriomis jis buvo užleidęs fa-
raoną. 9 O VIEŠPATS padarė
taip, kaip Mozė prašė. Varlės
išdvėsė namuose, kiemuose* ir
laukuose. 10 Jos buvo metamos
į krūvų krūvas, visas kraštas
dvokė. 11 Bet kai faraonas pa-
matė, kad jau galima atsi-
kvėpti, jis sukietino savo širdį
ir jų neklausė, kaip VIEŠPATS
kad buvo pasakęs.

7, 26–8, 28: Šis tekstas Vulgatos vertime yra Iš 8 skyrius. Žr. arkivysk. J. Skvirecko vertimą iš Vulgatos.

8, 9: ... *kiemuose*: arba sodybose.

Trečioji Egipto rykštė: uodai

12 Tada VIEŠPATS tarė Mozei:
„Sakyk Aaronui: ‘Ištiesk savo
lazdą ir suduok į žemės dulkes,
kad jos pavirstų uodais* visa-
me Egipto krašte!’“ 13 Jie taip
ir padarė. Aaronas ištiesė sa-
vo ranką su lazda ir sudavė į
žemės dulkes. Uodai apniko
žmones ir gyvulius. Žemės dul-
kės visame Egipto krašte pavir-
to uodais. 14 Kerėtojai panašiai
bandė savo kerais padaryti uo-
dų, bet neįstengė. O uodai
knibždėjo ant žmonių ir gyvu-
lių. 15 Kerėtojai sakė faraonui:
„Tai Dievo pirštas!“* Bet farao-
no širdis buvo sukietėjusi, jis
nenorėjo jų klausyti, kaip
VIEŠPATS kad buvo pasakęs.

Ketvirtoji Egipto rykštė: musės

16 Tada VIEŠPATS tarė Mozei:
„Atsikelk anksti rytą ir pasi-
rodyk faraonui, kai jis eina prie
vandens, ir sakyk jam: ‘Taip
kalbėjo VIEŠPATS: ‘Leisk ma-
no tautai eiti manęs pagarbin-
ti. 17 Nes jei neleisi mano tau-
tai eiti, tikėk manimi, užleisiu
musių spiečiais tave, tavo pa-
reigūnus bei pavaldinius ir ta-
vo rūmus. Egiptiečių namai,
netgi ir pati žemė, kurioje jie
gyvena, knibždės nuo musių
spiečių. 18 Bet tą dieną atskir-
siu Gošeno šalį, kur gyvena
mano tauta. Ten musių spie-
čių nebus, kad tu žinotumei, jog
aš esu VIEŠPATS šiame krašte.
19 Aš padarysiu šį skirtumą
tarp savo tautos ir tavo tautos.
Rytoj pasirodys šis ženklas’.“
20 VIEŠPATS taip ir padarė. Mu-
sių spiečių spiečiai apniko fa-
raono rūmus ir jo pareigūnų na-
mus. Žemė visame Egipto
krašte buvo nuniokota musių.
21 Tada faraonas, pasišaukęs
Mozę ir Aaroną, tarė: „Eikite,
atnašaukite savo Dievui auką
šiame krašte.“ 22 *Bet Mozė
atsakė: „Tai daryti nedera, nes
ką mes aukojame VIEŠPAČIUI,
savo Dievui, yra pasibjaurėtina
egiptiečiams. Jeigu mes auko-
sime, kas yra pasibjaurėtina
egiptiečių akyse, argi jie neuž-
muš mūsų akmenimis? 23 To-
dėl mes turime nueiti trijų die-
nų kelią į dykumą ir atnašauti
auką VIEŠPAČIUI, savo Dievui,
kaip jis mums įsako.“ 24 O farao-
nas tarė: „Aš leisiu jums eiti
atnašauti auką VIEŠPAČIUI,
jūsų Dievui, dykumoje su sąly-
ga, kad jūs neisite per toli.
Maldaukite ir už mane.“ 25 Mozė
atsakė: „Štai, kai tik iš tavęs
išeisiu, tuojau pat maldausiu

8, 12. 17: ... *uodai*: hebrajiškas žodis *chinnim* yra įvairiai verčiamas, pvz., mašalai, varmai, utėlės.

8, 15: *Tai Dievo pirštas!* – šis pareiškimas yra randamas egiptiečių religinės magijos raštijoje. Žr. Lk 11, 20.

8, 22: Egiptiečiai būtų piktai reagavę į bet kokio šventu laikomo gyvulio kruviną auką. Egipte kai kurie gyvuliai buvo garbinami kaip įvairių dievų simboliai.

VIEŠPATĮ, kad musių spiečiai
rytoj pasitrauktų nuo faraono,
jo pareigūnų ir pavaldinių. Ta-
čiau tenesielgia faraonas vėl
apgaulingai, neleisdamas tau-
tai eiti atnašauti aukos savo
VIEŠPAČIUI!“
26 Mozė, išėjęs iš faraono,
meldėsi VIEŠPAČIUI. 27 Ir VIEŠ-
PATS padarė, kaip Mozė prašė.
Jis pašalino musių spiečius
nuo faraono, nuo jo pareigūnų
ir pavaldinių. Nė vienos neli-
ko. 28 Betgi ir šį kartą faraonas
sukietino savo širdį: tautai ei-
ti neleido.

Penktoji Egipto rykštė: galvijų maras

9 1 Tada VIEŠPATS Mozei
tarė: „Eik pas faraoną ir
sakyk jam: Taip kalbėjo VIEŠ-
PATS, hebrajų Dievas: ‘Leisk
mano tautai eiti manę pagar-
binti! 2 Nes jeigu neleisi jiems
išeiti ir toliau juos stabdysi,
3 tikėk manimi, VIEŠPATIES
ranka ištiks baisiu maru tavo
galvijus laukuose – arklius,
asilus, kupranugarius, galvijų
bandas ir avių kaimenes. 4 Bet-
gi VIEŠPATS padarys skirtumą
tarp izraeliečių ir egiptiečių
galvijų, idant nenugaištų nė
vienas iš tų, kurie priklauso iz-
raeliečiams’.“ 5 VIEŠPATS nusta-
tė ir laiką, tardamas: „Rytoj
VIEŠPATS tai įvykdys šiame
krašte!“ 6 Kitą dieną VIEŠPATS
taip ir padarė. Visi egiptiečių
galvijai išdvėsė, bet izraelie-
čių galvijų nė vienas nenugaišo.
7 Faraonas pasiuntė pažiūrėti
ir sužinojo, kad nė vienas iz-
raeliečių galvijų nebuvo nugai-
šęs. Vis tiek faraono širdis liko
kieta: tautai eiti neleido.

Šeštoji Egipto rykštė: votys

8 Tada VIEŠPATS tarė Mozei
ir Aaronui: „Pasisemkite kiek-
vienas po rieškučias suodžių iš
krosnies. Mozė teberia jas į orą
faraono akivaizdoje. 9 Jos pa-
virs dulkelėmis virš Egipto že-
mės ir sukels pūliuojančias
votis žmonėms ir gyvuliams vi-
soje Egipto žemėje.“ 10 Taigi jie
paėmė suodžių iš krosnies ir
nuėjo pas faraoną. Mozė išbė-
rė jas į orą, ir jos sukėlė pū-
liuojančias votis žmonėms bei
gyvuliams. 11 Kerėtojai su Mo-
ze varžytis neįstengė, nes vo-
tys kamavo kerėtojus lygiai
taip, kaip ir visus egiptiečius.
12 Bet VIEŠPATS sukietino farao-
no širdį, jis neklausė jų, kaip
VIEŠPATS buvo Mozei pasakęs.

Septintoji Egipto rykštė: kruša

13 Tada VIEŠPATS tarė Mozei:
„Atsikelk anksti rytą ir pasi-
rodyk faraonui. Jam pasakyk:
‘Taip kalbėjo VIEŠPATS, hebra-
jų Dievas: leisk mano tautai ei-
ti manęs pagarbinti! 14 Kitaip
šį kartą siųsiu visas savo rykš-
tes prieš tave patį, prieš tavo
pareigūnus ir pavaldinius,

idant žinotumei, kad nėra kito kaip aš visoje žemėje. 15 Juk aš būčiau galėjęs ištiesti ranką ir ištikti tave bei tavo tautą maru, ir tu būtum buvęs nušluotas nuo žemės. 16 Vis dėlto aš leidau tau gyventi, kad parodyčiau tau* savo galybę, kad mano vardas nuskambėtų per visą žemę. 17 Nejau tu vis dar užkirsi kelią mano tautai ir neleisi jiems išeiti! 18 Tikėk manimi, rytoj šiuo laiku padarysiu, kad lytų tokia ledų kruša, kokios nėra buvę Egipte nuo jo įkūrimo iki šios dienos. 19 Todėl paliepk, kad visi tavo galvijai ir visa, ką turi laukuose, būtų suvaryta po saugia pastoge. Žmonės ir gyvuliai, esantys atvirame lauke be pastogės, žus, kai ant jų ims kristi ledų kruša'." 20 Kai kurie faraono pareigūnai, bijodami VIEŠPATIES žodžio, skubiai suvarė savo vergus ir galvijus į saugias pastoges. 21 O kiti, nepaisydami VIEŠPATIES žodžio, paliko savo vergus ir galvijus atvirame lauke.

22 Tada VIEŠPATS tarė Mozei: „Ištiesk ranką dangaus link, tekrinta ledų kruša ant visos Egipto šalies – ant žmonių, ant gyvulių ir ant visos laukų augmenijos Egipto žemėje." 23 Mozė pakėlė savo lazdą dangaus link, ir VIEŠPATS pasiuntė perkūniją ir krušą, žemėn liejosi ugnis. VIEŠPATS lijo ledų kruša ant Egipto žemės. 24 Kruša su nesiliaujama žaibų ugnimi buvo tokia nuožmi, kokios dar niekad nebuvo buvę visame Egipto krašte nuo jo tapimo tauta! 25 Kruša išmušė visa, kas buvo atvirame lauke per visą Egipto kraštą – ir žmones, ir gyvulius. Kruša sunaikino ir visą laukų augmeniją bei sutriuškino laukuose visus medžius. 26 Tik Gošeno srityje, kur gyveno izraeliečiai, ledų krušos nebuvo.

27 Tada faraonas pasišaukė Mozę su Aaronu ir jiems tarė: „Šį kartą aš kaltas. VIEŠPATS yra teisus, aš ir mano tauta esame nedori. 28 Maldaukite VIEŠPATĮ! Gana jau Dievo griausmų ir krušos! Aš leisiu jums eiti. Nėra reikalo jums ilgiau pasilikti." 29 Mozė jam atsakė: „Kai tik išeisiu už miesto, aš pakelsiu rankas į VIEŠPATĮ. Perkūnija liausis ir ledų kruša nebekris žemėn, kad žinotumei, jog žemė priklauso VIEŠPAČIUI. 30 Betgi aš žinau, kad tu ir tavo pareigūnai VIEŠPATIES Dievo dar nebijote."

31*(Linai ir miežiai buvo nuniokoti, nes miežiai jau buvo išplaukėję, o linai jau žydėjo.

9, 16: ... *kad parodyčiau tau*: kai kuriuose senuose vertimuose verčiama *kad per tave parodyčiau*. Žr. Rom 9, 17.

9, 31–32: Ši pastaba skliausteliuose paaiškina faktą, kad dar buvo likę augmenijos aštuntosios rykštės skėriams. *Speltai*: ypatinga kviečių rūšis.

32 Bet kviečiai ir speltai* nebu-
vo nuniokoti, nes jie vėliau
plaukėja.)
33 Mozė palikęs faraoną ir iš-
ėjęs iš miesto, pakėlė rankas į
VIEŠPATĮ. Perkūnija ir ledų kru-
ša liovėsi, nei lietus žemėn ne-
bepylė. 34 Tačiau kai faraonas
pamatė, kad lietus, kruša ir
perkūnija liovėsi, jis vėl nusidė-
jo ir sukietino savo širdį – jis ir
jo pareigūnai. 35 Taigi faraono
širdis sukietėjo, – izraeliečiams
išeiti jis neleido, kaip VIEŠPATS
buvo pasakęs per Mozę.

Aštuntoji Egipto rykštė: skėriai

10 1 Tada VIEŠPATS tarė
Mozei: „Eik pas farao-
ną. Juk aš sukietinau jo širdį
ir širdį jo pareigūnų, idant pa-
rodyčiau per juos šiuos savo
ženklus 2 ir tu galėtumei papa-
sakoti savo vaikams ir vaikai-
čiams, kaip aš išjuokiau egip-
tiečius ir kokius ženklus jiems
padariau, – idant ir jūs žinotu-
mėte, kad aš esu VIEŠPATS.“
3 Taigi Mozė ir Aaronas nuė-
jo pas faraoną ir tarė jam:
„Taip kalbėjo VIEŠPATS, heb-
rajų Dievas: ‘Kaip ilgai atsisa-
kysi nusižeminti prieš mane?
Leisk mano tautai eiti manęs
pagarbinti! Nes rytoj aš atve-
siu skėrius į tavo kraštą, jeigu
atsisakai leisti mano tautai
išeiti. 5 Jie taip apguls žemės
paviršių, kad niekas nebegalės
net žemės matyti. Jie suris vi-
sa, kas jums išliko nuo ledų
krušos, suris visus jūsų me-
džius, vėl dygstančius laukuo-
se. 6 Be to, jie užplūs tavo rū-
mus ir namus visų tavo
pareigūnų bei visų egiptiečių,
ko nei tavo tėvai, nei tavo tėvų
tėvai nematė nuo tos dienos,
kai jie pasirodė žemėje, iki šiai
dienai’.“ Tai pasakęs, jis apsi-
suko ir paliko faraoną.
7 Faraono pareigūnai jam sa-
kė: „Kaip ilgai jis regs mums
pinkles? Leisk tiems žmonėms
eiti pagarbinti VIEŠPATĮ, savo
Dievą! Nejau dar nematai, kad
Egiptas žūsta?“ 8 Mozė ir Aaro-
nas buvo vėl pašaukti pas fa-
raoną. Jis jiems tarė: „Eikite,
garbinkite VIEŠPATĮ, savo Die-
vą! Bet kas gi iš jūsų turi eiti?“
9 Mozė atsakė: „Mes eisime su
savo jaunuoliais ir seneliais, su
savo sūnumis ir dukterimis, su
savo kaimenėmis ir bandomis,
nes mes turime švęsti iškilmę
VIEŠPATIES garbei.“ 10* Betgi fa-
raonas jiems tarė: „VIEŠPATS
iš tikrųjų bus su jumis, jei aš
kada nors leisiu jūsų vaikams
eiti su jumis! Aišku, jūs ką nors
pikta galvoje turite! 11 *Ne, nie-
kad! Teeina vien jūsų vyrai ir

10, 10: Pažodžiui *Tebūna VIEŠPATS su jumis taip pat, kaip aš leidžiu jums...*, t. y. įgeliamai pajuokiantis palaiminimas – sarkazmas, kurio prasmė yra prakeiksmas.

10, 11: Faraonas nuvokia, kad vyrai, išėję vieni į dykumą, sugrįžtų pas žmonas ir vaikus. Jis įtaria, kad hebrajai nė nemano grįžti.

tegarbina VIEŠPATĮ, nes to juk
jūs ir prašote." Ir jie buvo išvy-
ti iš faraono akivaizdos.
[12]Tada VIEŠPATS tarė Mozei:
„Ištiesk ranką viršum Egipto
žemės, kad ją užpultų skėriai
ir surytų visą augmeniją kraš-
te – visa, kas yra likę nuo ledų
krušos." [13] Mozė pakėlė savo
lazdą viršum Egipto žemės, ir
VIEŠPATS sukėlė rytų vėją* per
visą dieną ir visą naktį viršum
krašto. Išaušus dienai, rytys
jau buvo atnešęs skėrius. [14] Skė-
riai užplūdo visą Egipto kraštą
ir apsėdo visą Egipto žemę, –
skėrių spiečius buvo toks tan-
kus, kokio nebuvo buvę nei
anksčiau, nei iš viso kada nors
vėl bus. [15] Jie taip apsėdo visą
krašto paviršių, kad pajuodo
žemė. Jie surijo visą laukų
augmeniją krašte bei visus
medžių vaisius, išlikusius po
ledų krušos. Visame Egipto
krašte nebeliko nieko žaliuo-
jančio – jokių medžių, jokių au-
galų laukuose. [16] Faraonas pas-
kubomis pašaukė Mozę su
Aaronu ir jiems tarė: „Nusidė-
jau VIEŠPAČIUI, jūsų Dievui, ir
jums. [17] Prašau atleisti mano
nuodėmę ir šį kartą! Maldauk
VIEŠPATĮ, savo Dievą, kad bent
nuo manęs atitolintų šią pra-
gaištį." [18] Mozė išėjo iš faraono
ir meldėsi VIEŠPAČIUI. [19] VIEŠ-
PATS pakeitė aną vėją į galin-
gą vakarį vėją, kuris pakėlė
skėrius ir nupūtė juos į Nen-
drių jūrą.* [20] Nė vieno skėrio ne-
liko visoje Egipto žemėje. Bet
Dievas sukietino faraono širdį,
ir jis izraeliečiams eiti neleido.

Devintoji Egipto rykštė: tamsa

[21]Tada VIEŠPATS tarė Mozei:
„Ištiesk ranką dangaus link,
kad Egipto kraštą apgaubtų
tamsa* – tamsa, kurią būtų ga-
lima pajusti." [22] Taigi Mozė iš-
tiesė ranką dangaus link, ir vi-
siška tamsa tris dienas gaubė
visą Egipto kraštą. [23] Žmonės
negalėjo vieni kitų matyti ir
per tris dienas negalėjo pasi-
judinti iš vietos, bet ten, kur
gyveno izraeliečiai, buvo švie-
su. [24] Faraonas pasišaukė Mo-
zę ir sakė: „Eikite ir garbinkite
VIEŠPATĮ. Tik jūsų kaimenės ir
bandos turi čia pasilikti. Net
jūsų vaikai gali eiti su jumis."
[25] Betgi Mozė tarė: „Tu pats tu-
ri aprūpinti mus atnašų au-
komis ir deginamosiomis au-
komis atnašauti VIEŠPAČIUI,

10, 13: ... *rytų vėjas*: rytys pučia per Arabijos dykumą, atnešdamas karštą siroką ir retkarčiais skėrius. Žr. Iš 14, 21.

10, 19: *Nendrių jūra*: taip jūra vadinama hebrajiškame tekste. Septuagintoje ji vadinama Raudonąja jūra, o ja sekama ir Vulgatos vertime.

10, 21: *Tamsa:* audra iš pietų, vadinama *khamsin*, kartais taip užtemdo Egipto padanges smėliu iš Sacharos, kad krašte viešpatauja tamsa, kurią galima net *pajusti* akimis bei dantimis, t. y. galima paliesti smėlį ore.

mūsų Dievui. [26] Ir mūsų galvijai turi eiti su mumis. Neliks čia nė nago, nes iš jų privalome parinkti, kuo pagarbinti VIEŠPATĮ, mūsų Dievą, ir mes dar nežinome, ką panaudoti mūsų Viešpačiui pagarbinti, kol ten nenueisime.“ [27] Tačiau VIEŠPATS sukietino faraono širdį, ir jis nenorėjo jų leisti išeiti. [28] Tada faraonas suriko: „Nešdinkis nuo manęs! Saugokis pamatyti mano veidą, nes tą dieną, kai pamatysi mano veidą, mirsi.“ [29] Mozė atsakė: „Tebūna taip, kaip sakai! Aš tavo veido niekad daugiau nebematysiu.“

Dešimtoji Egipto rykštė: pirmagimių mirtis

11 [1] VIEŠPATS tarė Mozei: „Dar vieną rykštę siųsiu faraonui ir Egiptui. Tada jis išleis jus iš čia. Iš tikrųjų, kai jis leis jums išeiti, varyte jus iš čia išvarys! [2] Nurodyk žmonėms, kad pasiprašytų kiekvienas vyras iš savo kaimyno ir kiekviena moteris iš savo kaimynės sidabrinių ir auksinių daiktų.“ [3] VIEŠPATS suteikė žmonėms malonę egiptiečių akyse. Be to, pats Mozė buvo įžymus vyras Egipto krašte, faraono pareigūnų ir žmonių akyse.

[4] Mozė tarė: „Taip kalbėjo VIEŠPATS: ‘Maždaug apie vidurnaktį aš pereisiu Egiptą. [5] Egipto krašte mirs visi pirmagimiai, nuo faraono, sėdinčio savo soste, pirmagimio lig vergės, esančios prie girnų, pirmagimio, ir visi galvijų pirmagimiai. [6] Tada visame Egipte pakils toks didelis klyksmas, kokio niekad dar nėra buvę nei kada nors bus. [7] Bet izraeliečių net šuo neurgztelės nei ant žmogaus, nei ant gyvulio, kad žinotumėte, jog VIEŠPATS daro skirtumą tarp Egipto ir Izraelio. [8] Tada tie visi tavo pareigūnai ateis pas mane ir, puldami kniūbsčia prieš mane, sakys: ‘Išeik nuo mūsų tu ir visa tauta, kuri paskui tave seka! Tada aš išeisiu’.“ Ir, degdamas pykčiu, Mozė paliko faraoną.

[9] VIEŠPATS tarė Mozei: „Faraonas jūsų nepaklausys, idant mano nuostabieji darbai būtų gausūs Egipto žemėje.“ [10] Mozė ir Aaronas padarė šiuos visus nuostabius darbus faraono akivaizdoje, bet VIEŠPATS sukietino faraono širdį, dėl to jis ir neleido Izraelio tautai eiti iš jo krašto.

Perėjimo šventės įsakai

12 [1] VIEŠPATS tarė Mozei ir Aaronui Egipto žemėje: [2] „Šis mėnuo* jums žymės mėnesių pradžią, – jis bus jums

12, 2: ... *šis mėnuo*: hebrajiškai *abibas*, t. y. *prinokusių javų [mėnuo]*. Žr. Iš 13, 4; 23, 15; 34, 18; Įst 16, 1. Pagal šiuolaikinį kalendorių – kovas–balandis, t. y. arti metų laiko, kai diena yra lygi nakčiai. Ilgainiui abibo mėnesį imta vadinti nisanu, Žr. Neh 2, 1; Est 3, 7.

pirmasis metų mėnuo. 3 Saky-
kite visai Izraelio bendrijai,
kad šio mėnesio dešimtą die-
ną kiekvienas jų teparūpina
savo šeimai avinėlį – vieną avi-
nėlį šeimai. 4 Jei šeima visam
avinėliui yra per maža, teside-
da ji prie artimiausio kaimy-
no, kad avinėlį įsigytų, ir tesi-
dalija juo,* atsižvelgiant į
skaičių asmenų, kurie jį turės
valgyti. 5 Jūsų avinėlis turi bū-
ti be trūkumo, vienerių metų
patinėlis; galite jį paimti iš
avių ar iš ožkų. 6 Laikysite jį
iki šio mėnesio keturioliktos
dienos, tada jis turi būti pa-
pjautas sambrėškio metu, da-
lyvaujant visai susirinkusiai
Izraelio bendrijai. 7 Paėmę jo
kraujo, jie paženklins juo abi
durų staktas ir sąramą tų na-
mų, kur jis bus valgomas. 8 Avi-
nėlis turi būti valgomas tą pa-
čią naktį; jis bus valgomas
iškeptas ant ugnies su nerau-
ginta duona ir karčiosiomis žo-
lėmis. 9 Nevalgysite iš jo nieko
nei žalio, nei išvirto vandeny-
je, bet valgysite ant ugnies
iškeptą – galvą, kojas ir vidu-
rius. 10 Nepaliksite iš jo nieko
iki ryto; jei kas iš jo liktų iki
ryto, sudeginsite. 11 Jį taip tu-
rėsite valgyti: susijuosę juos-
menį, su sandalais ant kojų ir
lazda rankoje; valgysite jį pa-
skubomis. Tai yra VIEŠPATIES
Perėjimas.* 12 Juk tą pačią nak-
tį aš pereisiu per Egipto žemę,
užmušdamas visus Egipto
krašto pirmagimius ne tik
žmonių, bet ir gyvulių; padary-
siu teismą visiems Egipto die-
vams – aš, VIEŠPATS! 13 Betgi
kraujas paženklins namus, ku-
riuose jūs esate. Matydamas
kraują, jus praeisiu, ir jokia
rykštė neištiks jūsų, kai aš nio-
kosiu Egipto kraštą.

14 Ši diena bus jums atmini-
mo diena: švęsite ją kaip iškil-
mę Viešpačiui per kartų kar-
tas, švęsite ją kaip amžiną
įsaką. 15 Per septynias dienas
valgysite neraugintą duoną;
jau pirmą dieną pašalinsite
raugą iš savo namų, nes kas
valgytų raugintą duoną nuo
pirmosios iki septintosios die-
nos, bus nukirstas nuo Izraelio.
16 Pirmąją dieną švęsite iškil-
mingą sueigą ir septintąją die-
ną švęsite iškilmingą sueigą.
Tomis dienomis negalima dirb-
ti jokio darbo, išskyrus paruo-
šimą maisto, kurio kiekvienam
reikia pavalgyti.

17 Švęskite neraugintos duo-
nos iškilmę, nes tą dieną išve-

12, 4: ... *tesidalija juo*: turbūt *tepri-sideda* prie pirkimo kainos. Žr. Iš 12, 10. Čia kalbama apie valgančiųjų skaičių.

12, 11: ... *VIEŠPATIES perėjimas*: heb-rajiškai *Pesach*, araméjiškai *Pascha*. Tolesnėse eilutėse ryškus veiksma-žodis su ta pačia žodžio šaknimi: *per-eiti, apeiti/praeiti* ... Šio žodžio ištaka gali būti ir egiptietiškas žodis *pesach*, kuris reiškia *smūgį*, t. y. paskutinė Dievo rykštė, sunaikinusi egiptiečių pirmagimius.

džiau jūsų gretas iš Egipto že-
mės: švęskite tą dieną per kar-
tų kartas kaip amžiną įsaką.
[18] Pirmą mėnesį, nuo keturiolik-
tos dienos vakaro iki dvidešimt
pirmos dienos vakaro, valgysi-
te neraugintą duoną. [19] Septy-
nias dienas jokio raugo neturi
būti jūsų namuose, nes kas val-
gytų raugintą duoną tas, ar jis
būtų ateivis, ar krašto gyven-
tojas, bus nukirstas nuo Izrae-
lio bendrijos. [20] Jūs nevalgysite
nieko raugINTO; visose gyven-
vietėse jūs valgysite tik nerau-
gintą duoną.“

Perėjimo šventės paskelbimas

[21] Tada Mozė sušaukė visus
Izraelio seniūnus ir jiems ta-
rė: „Eikite, parinkite savo šei-
moms avinėlius ir papjaukite
Perėjimo avinėlį. [22] Paėmę yzo-
po* šakelių pluoštą ir pamirkę
dubenyje esančiame kraujyje,
apšlakstykite dubenyje esan-
čiu krauju durų sąramą ir abi
staktas. Nė vienas jūsų tenei-
na pro savo namų duris iki ryto.
[23] Juk pereis VIEŠPATS, užmuš-
damas egiptiečius! Pamatęs
ant durų sąramos ir staktų
kraują, tas duris VIEŠPATS
apeis ir neleis naikintojui įei-
ti į jūsų namus jūsų užmušti.
[24] Jūs švęsite šias apeigas kaip
amžiną įsaką jums ir jūsų vai-
kams. [25] Ir ateityje, atėję į kraš-
tą, kurį VIEŠPATS duos, kaip jis
yra pažadėjęs, švęsite šias
apeigas. [26] O kai jūsų vaikai jus
klaus: ‘Ką reiškia šios apei-
gos?’ – [27] atsakysite: ‘Tai Per-
ėjimo auka VIEŠPAČIUI, nes jis
praėjo Egipte izraeliečių namus,
kai užmušė egiptiečius, bet
apsaugojo mūsų namus’.“ Tada
žmonės nusilenkė ir parpuolė
kniūbsčia pagarbinti. [28] Izrae-
liečiai išsiskirstė ir padarė ly-
giai taip, kaip Mozė ir Aaronas
buvo jiems įsakę.

Pirmagimių mirtis ir leidimas išeiti

[29] Vidurnaktį VIEŠPATS už-
mušė visus Egipto krašto pir-
magimius, – nuo savo soste sė-
dinčio faraono pirmagimio ligi
kalėjime esančio kalinio pirma-
gimio, ir visus gyvulių pirmagi-
mius. [30] Nakties metu atsikėlė
faraonas – jis ir jo pareigūnai,
ir visi egiptiečiai. Egipte girdė-
josi didelis klyksmas, nes ne-
buvo namų, kuriuose nebūtų
buvę numirėlio. [31] Naktį jis pa-
sišaukė Mozę ir Aaroną ir tarė:
„Tučtuojau palikite mano žmo-
nes – judu ir izraeliečiai su ju-
mis! Eikite ir garbinkite VIEŠ-
PATĮ, kaip sakėte. [32] Varykitės
ir savo kaimenes, ir savo ban-
das, kaip reikalavote. Nešdin-
kitės! Ir mane palaiminkite!“
[33] Egiptiečiai skatino {Izrae-
lio} žmones kuo greičiau išeiti

12, 22: ... *yzopas*: augalas, kurio ša-
kelės tarnaudavo kaip šlakstyklė.

iš krašto, sakydami: „Mes visi
išmirsime!“ 34 Taigi žmonės
nešėsi ant pečių savo dar ne-
raugintą tešlą, savo minkymo
dubenis, įvyniotus savo ap-
siaustuose. 35 Izraeliečiai buvo
padarę, kaip jiems Mozė buvo
liepęs, – jie buvo paprašę sau
iš egiptiečių sidabrinių ir auk-
sinių brangenybių bei drabu-
žių. 36 O VIEŠPATS buvo pada-
ręs, kad žmonės rastų tiek
malonės egiptiečių akyse,
idant jie duotų jiems, ko tik šie
prašė. Tokiu būdu izraeliečiai
apiplėšė egiptiečius.

B. IŠĖJIMAS IŠ EGIPTO IR KELIONĖ Į SINAJŲ

Išėjimas iš Egipto

37 Izraeliečiai leidosi kelio-
nėn iš Raamseso Sukotų link,
maždaug šeši šimtai tūkstan-
čių vyrų pėsčiomis, neskaitant
vaikų. 38 Be to, kartu su jais pa-
kilo eiti padrika minia* ir la-
bai daug galvijų – kaimenių ir
bandų. 39 Jie kepėsi neraugin-
tus papločius iš tešlos, kurią
buvo atsinešę iš Egipto. Ji bu-
vo nerauginta, nes jie buvo va-
romi iš Egipto ir negalėjo dels-
ti. Maistu kelionei jie nebuvo
apsirūpinę.

40 Izraeliečiai Egipte* buvo
išbuvę keturis šimtus trisde-
šimt metų. 41 Keturi šimtai tris-
dešimtųjų metų gale, tą pačią
dieną, visos VIEŠPATIES gretos
išėjo iš Egipto žemės. 42 Tai bu-
vo VIEŠPATIES budėjimo nak-
tis, kai jis išvedė juos iš Egip-
to žemės. Taigi tą pačią naktį
visi izraeliečiai turi švęsti kaip
budėjimą VIEŠPAČIUI per visas
kartas.

Perėjimo avinėlio apeigos

43 VIEŠPATS tarė Mozei ir
Aaronui: „Šie yra Perėjimo {avi-
nėlio} įstatai: nė vienas svetim-
tautis jo nevalgys. 44 Bet kiek-
vienas už pinigus pirktas ver-
gas gali juo dalytis tada, kai jį
būsi apipjaustęs. 45 Įnamys ir
samdytas tarnas jo nevalgys.
46 Jis turi būti valgomas viena-
me, tame pačiame name. Nie-
ko iš jo mėsos neišmesite lau-
kan. Nesulaužysite nė vieno iš
jo kaulų.* 47 Visa Izraelio bend-
rija turi jį švęsti. 48 Jeigu pas
tave gyvenantis ateivis nori
švęsti Perėjimo {avinėlį} VIEŠ-
PAČIUI, visi jo vyriškiai turi bū-
ti apipjaustyti. Tada bus jam
leista jį švęsti, ir jis pats bus
kaip čiabuvis krašte. Betgi joks
neapipjaustytas asmuo jo ne-

12, 38: ... *padrika minia*: mišrios šeimos – pusiau hebrajai ir pusiau egiptiečiai. Žr. Sk 11, 4; Kun 24, 10–11.

12, 40: ... *Egipte*: pagal kai kuriuos senus rankraščius, *Kanaane ir Egipte*, t. y. skaičiuojant nuo Abraomo laikų. Žr. Gal 3, 17.

12, 46: *Nesulaužysite nė vieno jo kaulų*: šių žodžių pritaikymas mūsų Viešpačiui rodo, kad Perėjimo avinėlis buvo pranašiškas ženklas Kristaus, paaukoto žmonėms iš nuodėmės vergijos išlaisvinti. Žr. 1 Kor 5, 7; 1 Pt 1, 19.

valgys. [49] Toks pat įstatymas
bus čiabuviui ir ateiviui, gyve-
nančiam tarp jūsų."
[50] Visi izraeliečiai padarė,
kaip buvo jiems paliepę Mozė
ir Aaronas. [51] Tą pačią dieną
VIEŠPATS išvedė izraeliečius iš
Egipto žemės, gretą po gretos.

Pirmagimių pašventimas Viešpačiui

13 [1] VIEŠPATS Mozei kal-
bėjo: [2] „Pašvęsk man
visus pirmagimius! Kas tik
tarp izraeliečių pirmasis atve-
ria motinos gimdą, žmogaus ar
gyvulio vaikas, tas yra mano."
[3] Mozė tarė žmonėms: „Atsi-
minkite tą dieną, kurią išėjote
iš Egipto, iš vergijos namų, nes
VIEŠPATS iš ten išvedė jus savo
rankos jėga. Raugintą duona
nebus valgoma. [4] Šiandien, abi-
bo mėnesį, jūs išeinate! [5] Kai
VIEŠPATS atves tave į kanaa-
niečių, hetitų, amoriečių, hivi-
tų ir jebusitų kraštą, kurį jis
prisiekė jūsų protėviams jums
duoti, – kraštą, tekantį pienu
ir medumi, atliksi šį mėnesį to-
kias apeigas.
[6] Per septynias dienas valgy-
si nerauginta duoną. Septintą
dieną bus iškilmė VIEŠPAČIUI.
[7] Nerauginta duona bus val-
goma per septynias dienas;
raugintos duonos neturi turėti
ir nieko rauginto neturi būti vi-
soje tavo žemėje. [8] Tą dieną
paaiškinsi savo sūnui: 'Tai dėl
to, ką man padarė VIEŠPATS,
kai aš išėjau iš Egipto'.
[9] Tai tarnaus tau kaip ženk-
las ant rankos ir kaip primini-
mas ant kaktos, kad VIEŠPATIES
mokymas būtų tavo burnoje,
nes VIEŠPATS galinga ranka iš-
vedė tave iš Egipto. [10] Atliksi
šias įsakytas apeigas metai iš
metų joms skirtu laiku.
[11] Kai VIEŠPATS įves tave į
kanaaniečių kraštą, kaip jis
buvo prisiekęs tau ir tavo pro-
tėviams, ir atiduos jį tau, [12] tu
atskirsi VIEŠPAČIUI visa, kas
pirmąkart atveria motinos
gimdą. Visi jūsų vyriškosios ly-
ties galvijų pirmagimiai pri-
klausys VIEŠPAČIUI. [13] Kiekvie-
ną pirmagimį asiliuką išpirksi
avimi; o jeigu neišpirksi, turi
jam nusukti sprandą. Kiekvie-
ną vyriškį pirmagimį iš savo
vaikų turi išpirkti. [14] Kai atei-
tyje tavo sūnus klaus tave: 'Ką
tai reiškia?' – tu jam atsakysi:
'Galinga ranka VIEŠPATS išve-
dė mus iš Egipto, iš vergijos na-
mų. [15] Kai faraonas kietaširdiš-
kai užsispyrė neleisti mums
išeiti, VIEŠPATS užmušė Egip-
to žemėje visus pirmagimius, –
ir žmonių pirmagimius, ir gy-
vulių pirmagimius. Todėl aš ir
paaukoju Viešpačiui visa, kas
yra vyriškosios lyties ir pirmą-
kart atveria motinos gimdą, ir
todėl aš išperku savo pirma-
gimį sūnų'.* [16] Tai tarnaus tau

13, 15: Pirmagimių išpirkimas ap- reiškia izraeliečių rūpinimąsi žmogaus

kaip ženklas ant rankos ir juos-
telė tau ant kaktos, nes galin-
ga ranka VIEŠPATS mus išvedė
iš Egipto.“

Nendrių jūros link

[17] Kai faraonas leido žmo-
nėms išeiti, Dievas jų nevedė
filistinų krašto keliu,* nors jis
ir buvo arčiau, nes Dievas mąs-
tė: „Jei žmonėms reikėtų pa-
tekti į karą, jie pradės gailėtis
ir sugrįš į Egiptą.“ [18] Todėl Die-
vas vedė žmones aplinkiniu dy-
kumos keliu Nendrių jūros
link. Izraeliečiai iš Egipto lei-
dosi kelionėn mūšio gretomis.
[19] Mozė pasiėmė su savimi kau-
lus Juozapo, kuris buvo iškil-
mingai prisaikdinęs izraelie-
čius, tardamas: „Dievas tikrai
ateis jūsų aplankyti. Tada turi-
te neštis su savimi iš čia mano
kaulus.“ [20] Iškeliavę iš Sukotų,
jie apsistojo Etame, netoli dy-
kumos pakraščio.

[21] Dienos metu VIEŠPATS, ro-
dydamas kelią, ėjo pirma jų
debesies stulpe,* o naktį ėjo
ugnies stulpe,* duodamas švie-
sos, kad jie galėtų keliauti die-
ną ir naktį. [22] Debesies stulpas
dienos metu ir ugnies stulpas
naktį nepasitraukė iš savo vie-
tos žmonių priekyje.

14 Tada VIEŠPATS tarė
Mozei: [2]* „Liepk izrae-
liečiams grįžti ir apsistoti prie-
šais Pi-Hahirotus, tarp Migdolo
ir jūros, priešais Baal-Zefoną, –
įsirenkite stovyklą priešais jį
prie jūros. [3] Faraonas tuomet
pamanys apie izraeliečius: ‘Jie
klajoja be tikslo po kraštą. Dy-
kuma juos apkvailino’. [4] Tada
aš sukietinsiu faraono širdį, ir
jis vysis juos, idant būčiau
pašlovintas per faraoną ir visą
jo kariuomenę. O egiptiečiai ži-
nos, kad aš esu VIEŠPATS.“ Taip
jie ir padarė.

[5] Kai Egipto karaliui buvo
pranešta, kad žmonės pabėgo,
faraonas bei jo pareigūnai ap-
sigalvojo ir sakė: „Ką mes pa-
darėme, atleisdami Izraelį iš
savo lažo!“ [6] Tada faraonas įsa-
kė pakinkyti kovos vežimą ir
pasiėmė su savimi kariuome-
nės, [7] – pasiėmė šešis šimtus
savo rinktinių kovos vežimų, vi-

gyvybe ir ypatingą pagarbą pirmagimiams. Jų kaimynai kanaaniečiai savo dievus garbino kruvina pirmagimių auka. Izraeliečiai to negalėjo pakelti (žr. Pr 22, 1–19). Pirmagimiai – žmonių ir gyvulių – laikyti Dievo nuosavybe, kurią žmonės turėjo išpirkti. Žr. Lk 2, 23.

13, 17: ... *filistinų krašto keliu*: tiesiausias kelias iš Egipto į Palestiną palei Viduržemio jūrą. Šis kelias buvo lyg tiltas tarp Egipto ir Mesopotamijos ir nūdien yra istorikų vadinamas *Via Maris* – Jūros keliu.

13, 21: ... *debesies stulpe* ... *ugnies stulpe*: turbūt vienas ir tas pats antgamtinis reiškinys – dūmų gaubiama ugnies šerdis. Tik nakties metu buvo regima jo šviesi prigimtis. Žr. Iš 40, 38.

14, 2: Nūdien žinome tik minimų vietovių vardus. Archeologai dar nėra aptikę nei šių vietų, nei jų griuvėsių. Spėliojama kad Pi-Hahirotai buvo vakariniame, o Baal-Zefonas rytiniame jūros krante.

sus Egipto kovos vežimus, su
galiūnais kiekviename. 8 VIEŠ-
PATS sukietino faraono, Egipto
karaliaus, širdį, ir jis vijosi iz-
raeliečius. Izraeliečiai drąsiai
žygiavo tolyn, 9 o egiptiečiai juos
vijosi – visi faraono žirgai ir ko-
vos vežimai, jo vežimų vežėjai
ir kariuomenė. Egiptiečiai už-
klupo izraeliečius, apsistoju-
sius prie jūros – prie Pi-Hahi-
rotų, priešais Baal-Zefoną.

Perėjimas per jūrą

10 Faraonas jau buvo arti, kai
izraeliečiai žvalgydamiesi pa-
matė, kad egiptiečiai juos ve-
jasi. Klaiko apimti, izraeliečiai
šaukėsi VIEŠPATIES. 11 Mozei
jie skundėsi: „Nejau nebuvo
kapams vietos Egipte, kad iš-
vedei mus mirti į dykumą? Ką
gi tu mums padarei, išvesda-
mas mus iš Egipto? 12 Argi ne
tą patį mes sakėme tau Egip-
te: ‘Atstok nuo mūsų! Leisk
mums tarnauti egiptiečiams?’
Iš tikrųjų būtų buvę geriau tar-
nauti egiptiečiams, negu mirti
dykumoje.“ 13 Bet Mozė žmo-
nėms sakė: „Nebijokite! Tvir-
tai laikykitės ir pamatysite iš-
gelbėjimą, kurį VIEŠPATS jums
šiandien suteiks. Egiptiečių,
kuriuos nūn matote, daugiau
niekad nebematysite. 14 Pats
VIEŠPATS kovos už jus, o jūs
nutilkite.“
15 Tada VIEŠPATS tarė Mozei:
„Ko tu manęs šaukies? Sakyk
izraeliečiams, kad eitų kaip
ėję! 16 O tu pakelk savo lazdą,
ištiesk ranką viršum jūros ir
perskirk ją, kad izraeliečiai ga-
lėtų pereiti jūrą sausu dugnu.
17 Tada aš, tikėk manimi, su-
kietinsiu egiptiečių širdį, kad
jie eitų iš paskos. Ir aš būsiu
pašlovintas per faraoną ir visą
jo kariuomenę, per jo kovos ve-
žimus ir jų vežėjus. 18 Egiptie-
čiai žinos, kad aš esu VIEŠPATS,
kai būsiu pašlovintas per fa-
raoną, jo kovos vežimus ir jo
kovos vežimų vežėjus.“
19 Dievo angelas, ėjęs izrae-
liečių gretų priešakyje, dabar
pakilo ir nuėjo už jų; ir debe-
sies stulpas pakilo iš jų prie-
kio ir užsiėmė vietą už jų. 20 Jis
atsistojo tarp egiptiečių sto-
vyklos ir Izraelio stovyklos. De-
besis pasidarė tamsus, todėl
naktis praėjo taip, kad vieni
prie kitų negalėjo prisiartinti
per visą naktį.
21 Tada Mozė ištiesė ranką
viršum jūros. VIEŠPATS, pu-
čiant stipriam rytų vėjui per vi-
są naktį, nuseklino jūrą, paver-
tė ją sausa žeme. Kai vandenys
buvo perskirti, 22 izraeliečiai

14, 20: *Debesis pasidarė tamsus*: šviesa, kuri paprastai apšviesdavo naktį, dabar būtų buvusi pagalba egiptiečiams. Tamsa buvo tarsi apsaugos skydas izraeliečiams. Vertimas yra laisvas: debesis – Viešpaties Artumas ir nakties tamsa skyrė dvi priešiškas kariuomenes vieną nuo kitos.

žengė į jūrą sausuma: vande-
nys sudarė jiems mūrą iš deši-
nės ir iš kairės. 23 O egiptiečiai
vydamiesi žygiavo paskui juos
į jūrą visi: faraono žirgai, ko-
vos vežimai ir vežėjai. 24 Atėjus
ryto sargybos metui, VIEŠPATS
metė žvilgsnį į egiptiečių ka-
riuomenę iš ugnies ir debesies
stulpo ir sukėlė klaiką egiptie-
čių gretose. 25 Jis taip įklampi-
no jų vežimų ratus, kad jie vos
besisuko. Egiptiečiai tarė: „Bė-
kime nuo izraeliečių, nes VIEŠ-
PATS kovoja už juos su Egiptu.“
26 Tada VIEŠPATS Mozei pa-
liepė: „Ištiesk ranką viršum jū-
ros, kad vandenys sugrįžtų ant
egiptiečių, jų kovos vežimų ir
vežėjų!“ 27 Mozė ištiesė ranką
viršum jūros. Auštant jūra ėmė
grįžti į savo įprastą vietą, ir
egiptiečiai bėgo nuo jos. Bet
VIEŠPATS nubloškė juos į jūrą.
28 Vandenys sugrįžo ir paskan-
dino jūroje kovos vežimus ir
vežėjus – visą faraono kariuo-
menę, žygiavusią paskui izrae-
liečius. Nė vienas jų neišsigel-
bėjo. 29 O izraeliečiai perėjo per
jūrą sausa žeme: vandenys su-
darė jiems mūrą iš dešinės ir
iš kairės.
30 Taip VIEŠPATS išgelbėjo tą
dieną Izraelį nuo egiptiečių. Iz-
raelis matė gulinčius negyvus
egiptiečius ant jūros kranto.
31 Kai Izraelis pamatė galingą
ranką, kurią VIEŠPATS pakėlė
prieš Egiptą, bijojo VIEŠPA-
TIES, pasitikėjo VIEŠPAČIU ir jo
tarnu Moze.

Pergalės giesmė

15
1* Tada Mozė ir izrae-
liečiai giedojo Viešpa-
čiui šią giesmę:

„Aš giedosiu VIEŠPAČIUI,
nes jis šlovingai nugalėjo
nugramzdino į jūrą žirgą ir
vežėją.
2 VIEŠPATS yra mano jėga ir
giesmė –
jis mane išgelbėjo!
Aš jį garbinsiu –
jis yra mano Dievas!
Aš jį aukštinsiu –
jis yra mano tėvo Dievas!
3 VIEŠPATS yra Galiūnas,
VIEŠPATS jo vardas!
4 Faraono kovos vežimus
ir kariuomenę
nubloškė į jūrą –
Nendrių jūroje paskandino
jo geriausius vadus!
5 Bedugnės vandenys juos
užliejo,
jie nugrimzdo į gelmes kaip
akmuo.
6 Tavo dešinė, VIEŠPATIE,
yra nuostabi jėga –
tavo dešinė ranka, VIEŠPATIE,
triuškina priešus!
7 Savo didybės šlove
nugalėjai priešininkus,
išliejai savo įniršį,

15, 1–21: Ši giesmė naudojama liturgijoje, švenčiant Dievo galybę – stebuklingą Jo tautos išgelbėjimą nuo priešų ir vedimą į Pažado žemę bei jos užkariavimą.

jis surijo juos, kaip
ugnis suryja šiaudus.
8 Tavo narso alsavimu
susitelkė vandenys,
ir bangos atsistojo tarsi
pylimas,
bedugnės vandenys
sustingo viduryje jūros.
9 Priešas sakė: 'Vysiuosi ir
pasivysiu,
pasidalysiu grobį,
pasisotinsiu.
Išsitrauksiu kalaviją,
mano ranka juos sunaikins.'
10 Betgi tu papūtei savo vėju,
ir jūra jį užliejo,
jie nugrimzdo tarsi švinas į
gilų vandenį.
11 Kas tarp dievų tau lygus,
VIEŠPATIE?
Kas, kaip tu, nuostabus
šventumu?
Baisus darbų šlove, darantis
stebuklus,
12 kai ištiesei savo dešinę,
žemė juos prarijo.

13 Savo ištikima meile vedei
tautą,
kurią tu išpirkai,
savo jėga juos lydėjai
į savo šventąją buveinę.
14 Tą girdėdamos drebėjo
tautos,
skausmas apėmė Filistijos
gyventojus.
15 Edomo vadus pagavo išgąstis;
drebulys apėmė Moabo
galiūnus;
nutirpo iš baimės visi
Kanaano gyventojai.
16 Juos apėmė baimė ir klaikas;
tavo rankos galybe jie
nutilo kaip akmuo,
kolei perėjo tavo tauta,
VIEŠPATIE,
kolei perėjo tauta, kurią
išpirkai.

17 Tu juos įvedei ir pasodinai
savo paveldo kalne,
toje vietoje, VIEŠPATIE,
kurią padarei savo buveine,
šventovėje, VIEŠPATIE, kurią
pastatė tavo rankos.
18 VIEŠPATS karaliaus per
amžių amžius."

19 Kai faraono žirgai, jo kovos
vežimai ir jų vežėjai įžygiavo į
jūrą, VIEŠPATS užvertė juos
jūros vandenimis, bet izraelie-
čiai perėjo per jūros vidurį sau-
sa žeme.

20 Tada pranašė Mirjama,
Aarono sesuo, paėmė į ranką
būgnelį su žvangučiais. Visos
moterys išėjo paskui ją, muš-
damos būgnelius su žvangu-
čiais rankomis ir šokdamos ra-
telius.
21 Mirjama joms užvedė:
„Giedokite VIEŠPAČIUI,
nes jis šlovingai nugalėjo –
nugramzdino į jūrą žirgą ir
vežėją."

15, 21: *Mirjama joms užvedė*: Mirjamos refrenas, atliepas, pakartoja pirmą giesmės posmą ir turbūt buvo giedamas kaip atliepas po kiekvieno posmo.

Kelionė per dykumą

22 Tada Mozė vedė Izraelį to-
lyn nuo Nendrių jūros. Jie ėjo
gilyn į Šuro dykumą. Tris die-
nas jie keliavo dykuma, neras-
dami vandens. 23 Atėję į Marą,
Maros vandens gerti negalėjo,
nes jis buvo kartus. Todėl ir
vietovė buvo vadinama Mara.*
24 Žmonės murmėjo prieš Mozę,
klausdami: „Ką gi mes gersi-
me!“ 25 Jis šaukėsi VIEŠPATIES.
VIEŠPATS parodė jam medžio
gabalą. Kai įmetė jį į vandenį,
vanduo pasidarė saldus.

Tenai VIEŠPATS juos išban-
dė, duodamas jiems įstatą ir
nuosprendį. 26 „Jeigu iš tikrųjų
jūs klausysite VIEŠPATIES, sa-
vo Dievo, balso, – jis tarė, – ir
darysite, kas dora jo akyse,
paisydami jo įsakymų ir lai-
kydamies visų jo įstatų, nevar-
ginsiu jūsų jokia liga, kuriomis
varginau egiptiečius, nes esu
jus gydantis VIEŠPATS.“

27 Paskui jie atėjo į Elimus,
kur buvo dvylika vandens šalti-
nių ir septyniasdešimt palmių.
Jie apsistojo ten prie vandens.

Sino dykuma

16 1 Pakilusi iš Elimų, vi-
sa izraeliečių bendrija
atkeliavo į Sino dykumą, kuri
yra tarp Elimų ir Sinajaus,
antrojo mėnesio penkioliktą
dieną* po išėjimo iš Egipto že-
mės. 2 Dykumoje visa izraelie-
čių bendrija murmėjo prieš
Mozę ir Aaroną. 3 Izraeliečiai
jiems sakė: „Verčiau būtume
mirę nuo VIEŠPATIES rankos
Egipto žemėje, sėdėdami prie
mėsos puodų ir prisivalgę duo-
nos iki soties! Juk išvedėte
mus į šią dykumą visą bendri-
ją badu numarinti!“

4 Tada VIEŠPATS tarė Mozei:
„Tikėk manimi, aš lysiu jums
duona iš dangaus.* Kasdien
žmonės teeina ir tepasirenka
tik tiek, kiek pakaktų vienai
dienai, kad išbandyčiau, ar jie
laikosi mano mokymo, ar ne.
5 Betgi šeštą dieną, kai jie ruoš,
ką parsinešė, ras dvigubai tiek,
kiek jie paprastai prirenka ki-
tomis dienomis.“ 6 Mozė ir
Aaronas tarė visiems izraelie-
čiams: „Vakare jūs patirsite,
kad VIEŠPATS išvedė jus iš
Egipto žemės, 7 o rytoj rytą ma-
tysite VIEŠPATIES šlovę, nes jis
išgirdo jūsų murmėjimą prieš
VIEŠPATĮ. O mudu, kas mes to-
kie, kad turėtumėte prieš mus
murmėti? 8 Nes VIEŠPATS, – tę-
sė Mozė, – vakare duos jums
mėsos valgyti, o rytoj rytą duo-

15, 23: *Mara*: Kartybė, t. y. vieto-
vė, vardu Kartybė.

16, 1: ... *antrojo mėnesio penkio-
liktą dieną*: lygiai praėjus mėnesiui
po išėjimo iš Egipto. Žr. Iš 12, 2. 51;
Sk 33, 3–4.

16, 4: ... *duona iš dangaus*: kaip do-
vana iš Dievo, mana laikoma iškritu-
sia iš dangaus skliauto. Žr. Ps 78, 25;
Išm 16, 20. Ji yra gamtos reiškinys
Sinajaus pusiasalyje, bet pasakojimo
kontekste turi stebuklo pobūdį. Jėzus
užsimena apie maną kaip Eucharis-
tijos įvaizdį. Žr. Jn 6, 32. 49–52.

nos iki soties. VIEŠPATS išgir-
do jūsų murmėjimą, kuriuo
prieš jį murmėjote. O mudu,
kas mes tokie? Jūsų murmėji-
mas nėra prieš mus, bet prieš
VIEŠPATĮ!“
9 Tada Mozė tarė Aaronui:
„Sakyk visai izraeliečių bendri-
jai: ‘Artinkitės prie VIEŠPATIES,
nes jis išgirdo jūsų murmė-
jimą’.“ 10 Kai Aaronas kalbėjo
visai izraeliečių bendrijai, jie
dairėsi į dykumą ir žiūri – de-
besyje pasirodė VIEŠPATIES
šlovė! 11 VIEŠPATS kalbėjo Mo-
zei: 12 „Aš išgirdau izraeliečių
murmėjimą. Sakyk jiems:
‘Temstant valgysite mėsos, o
rytoj rytą turėsite duonos iki
soties. Tada jūs žinosite, kad
aš esu VIEŠPATS, jūsų Dievas’.“
13 Vakare pasirodė putpelės
ir apdengė stovyklą, o rytą vi-
sur aplink stovyklą buvo už-
kritusi didelė rasa. 14 Rasai
nukritus, žiūri – dykumos pa-
viršiuje guli kažkas smulkaus,
panašaus į grūdelius – taip
smulkaus tarsi šerkšnas ant
žemės. 15 Tai pamatę, izraelie-
čiai klausė vieni kitų: „Kas tai
yra?“* – nes jie nežinojo, kas tai
buvo. Mozė jiems tarė: „Tai
duona, kurią VIEŠPATS davė
jums valgyti. 16 Šitoks yra VIEŠ-
PATIES įsakymas: ‘Prisirinkite
jos tiek, kiek kiekvienam pa-
gal asmenų skaičių reikia.
Kiekvienam asmeniui po vie-
ną omerą. Kiekvienas aprūpi-
na visus esančius savo palapi-
nėje’.“ 17 Izraeliečiai taip darė,
kad vieni prisirinko jos daug, o
kiti mažai. 18 Bet kai paseikėjo
omeru, daugiau prisirinku-
siems nebuvo per daug, o ma-
žiau prisirinkusiems nebuvo
per mažai. Visi buvo tiek pri-
sirinkę, kiek kiekvienam reikė-
jo. 19 Mozė jiems tarė: „Nė vie-
nas tenepalieka jos nė trupučio
kitam rytui.“ 20 Betgi jie Mozės
nepaklausė. Kai kurie pasili-
ko jos šiek tiek ir rytojui, bet ji
sukirmijo ir dvokė. Ant jų Mozė
supyko. 21 Kas rytą jie rinkda-
vosi jos tiek, kiek kiekvienam
reikėjo, nes, saulei įkaitinus, ji
ištirpdavo.
22 Šeštąją dieną jie prisirin-
ko maisto dvigubai – kiekvie-
nam po du omerus. Kai visi
bendrijos vadovai atėjo pas
Mozę ir jam pranešė, 23 jis tarė
jiems: „Šitoks yra VIEŠPATIES
įsakymas: ‘Rytoj yra iškilmin-
ga poilsio diena, šventas VIEŠ-
PATIES šabas. Kiek turite kep-
ti, kepkite, kiek turite virti,
virkite, o kas lieka, atidėkite
sau į šalį ir palaikykite ryto-
jui’.“ 24 Jie kas liko atidėjo į ša-
lį rytojui, kaip Mozė buvo pa-
liepęs, ir maistas nei dvokė, nei
sukirmijo. 25 Mozė tarė: „Val-
gykite jį šiandien, nes šiandien
yra VIEŠPATIES šabas. Šiandien
ant žemės jo nerasite. 26 Kitas

16, 15: *Kas tai yra?*: hebrajiškai *Man hu?* Žmonių klausimas tapo žodžiu *mana*. Kai kuriuose vertimuose šis klausimas verčiamas: *Tai yra mana.*

šešias dienas jo rinksitės, bet
septintą dieną, kuri yra šabas,
ant žemės jo nebus.“
27 Vis dėlto septintą dieną
kai kurie žmonės išėjo jo pasi-
rinkti, bet nieko nerado. 28 Ta-
da VIEŠPATS sakė Mozei: „Kaip
ilgai jūs atsisakysite laikytis
mano įsakymų ir pamokymų?
29 Įsidėmėkite! VIEŠPATS davė
jums šabą, todėl šeštą dieną
jis duoda jums maisto dviem
dienoms. Septintą dieną visi
turite būti namie ir niekur nei-
ti.“ 30 Taigi septintą dieną žmo-
nės ilsėjosi.
31 Izraelio namai pavadino tą
duoną mana. Ji buvo panaši į
koriandro* sėklą, balta, o jos
skonis buvo panašus į meduo-
lių skonį. 32 Mozė tarė: „Šitoks
yra VIEŠPATIES įsakymas: 'Te-
būna vienas jos omeras laiko-
mas per kartų kartas, idant jos
galėtų pamatyti duoną, kuria
aš maitinau jus dykumoje, kai
išvedžiau jus iš Egipto žemės'.“
33 Mozė tarė Aaronui: „Paimk
indą,* supilk į jį omerą manos
ir padėk jį VIEŠPATIES akivaiz-
doje, kad būtų laikoma per
kartų kartas.“ 34 Aaronas pa-
dėjo jį priešais Sandorą,* kad
būtų laikomas, kaip Mozei įsa-
kė VIEŠPATS. 35 Izraeliečiai val-
gė maną keturiasdešimt metų,
kol atėjo į sėslų kraštą, kol at-
ėjo prie Kanaano krašto ribos.
36 Omeras yra dešimtoji efos
dalis.

Vanduo iš uolos

17 1 Iš Sino dykumos visa
izraeliečių bendrija
keliavo sustodami, kaip VIEŠ-
PATS vedė. Jie apsistojo Refidi-
muose, bet čia nebuvo vandens
žmonėms atsigerti. 2 Žmonės
barėsi ant Mozės ir sakė: „Duok
mums vandens gerti!“ Mozė
jiems atsakė: „Ko jūs mane ba-
rate? Kam gi mėginate VIEŠ-
PATĮ?“ 3 Betgi čia žmonės troš-
ko be vandens ir murmėjo prieš
Mozę, sakydami: „Nejau išve-
dei iš Egipto troškuliu nužudy-
ti mus ir mūsų vaikus, ir mūsų
galvijus?“ 4 Mozė šaukėsi VIEŠ-
PATIES ir sakė: „Ką aš turiu
daryti su šia tauta? Dar trupu-
tį, ir jie ims mane akmenimis
mušti.“ 5 VIEŠPATS tarė Mozei:
„Eik ir atsistok prieš žmones.
Pasiimk su savimi keletą Iz-
raelio seniūnų, laikyk rankoje
lazdą, kuria sudavei į Nilą, ir
eik. 6 Tikėk manimi, aš stovė-
siu ten prieš tave ant uolos prie
Horebo. Suduok į uolą, ir ište-
kės iš jos vanduo žmonėms at-
sigerti.“ Mozė Izraelio seniūnų

16, 31: ... *koriandro sėkla*: maža, apvali, kvapni, šviesiai rusvos spalvos sėkla. Koriandro sėkla palyginama su mana tik dydžiu ir išvaizda, bet ne skoniu ir spalva.

16, 33: ... *indą*: pasak Septuagintos vertimo, jis buvęs auksinis. Žyd 9, 4 cituojamas šis tekstas pagal Septuagintą.

16,34: ... *priešais Sandorą*: priešais Sandoros skrynią.

akivaizdoje taip ir padarė. 7 Jis
pavadino tą vietą Masa* ir Me-
riba* dėl to, kad izraeliečiai ba-
rėsi ir mėgino VIEŠPATĮ,
sakydami: „Ar yra VIEŠPATS
tarp mūsų, ar ne?“

Mūšis su Amaleku

8 Tada atžygiavo Amalekas*
ir kovojo su Izraeliu prie Refi-
dimų. 9 Mozė tarė Jozuei: „Pa-
rink mums vyrų, išeik ir kovok
su Amaleku. Rytoj aš atsisto-
siu ant kalvos su Dievo lazda
rankoje.“ 10 Jozuė padarė, kaip
Mozė jam liepė, ir kovojo su
Amaleku, o Mozė, Aaronas ir
Huras tuo tarpu palypėjo ant
kalvos. 11 Kada tik Mozė laiky-
davo iškeltą ranką, Izraelis bu-
vo pergalingas, o kada tik jis
ranką nuleisdavo, Amalekas
buvo pergalingas. 12 Mozės ran-
kos taip pailso, kad jiedu paė-
mė akmenį, padėjo prie Mozės
ir jis ant jo atsisėdo. Aaronas
ir Huras parėmė jo iškeltas
rankas, vienas iš vieno šono, o
kitas iš kito šono. Taip jo ran-
kos liko tvirtos iki pat saulėly-
džio. 13 Jozuė nugalėjo Amale-
ką ir jo tautą kalaviju.

14 Tada VIEŠPATS tarė Mozei:
„Įrašyk tai į knygą kaip atmi-
nimą ir, Jozuei girdint, perskai-
tyk: ‘Aš visiškai išnaikinsiu po
dangumi Amaleko atminimą’.“
15 Mozė pastatė ten aukurą ir
praminė jį vardu „VIEŠPATS yra
mano vėliava.“* 16 Jis tarė:
„VIEŠPATS ima į ranką savo vė-
liavą. VIEŠPATS kovos su Ama-
leku per kartų kartas.“

Jetras pasitinka Mozę

18 1* Mozės uošvis Jetras,
Midjano kunigas, iš-
girdo visa, ką Dievas buvo pa-
daręs Mozei ir savo tautai Iz-
raeliui: kaip VIEŠPATS išvedė
Izraelį iš Egipto. 2 Tada Jetras,
Mozės uošvis, paėmė Ziporą,
Mozės žmoną, kurią jis buvo
atsiuntęs pas jį, 3 ir du jos sū-
nus. Vieno vardas buvo Geršo-
mas, nes tėvas sakė: „Aš bu-
vau ateivis svetimame krašte“,
4 o kito vardas buvo Eliezeris,
nes tėvas sakė: „Mano tėvo Die-
vas buvo man pagalba ir išgel-
bėjo mane nuo faraono kalavi-
jo.“ 5 Mozės uošvis Jetras drauge
su Mozės sūnumis ir žmona at-
ėjo į dykumą prie Dievo kalno,
kur buvo apsistojęs Mozė. 6 Jis
davė Mozei žinią: „Aš, tavo uoš-
vis Jetras, ateinu pas tave su
tavo žmona ir dviem jos sūnu-
mis.“ 7 Mozė išėjo uošvio pasi-
tikti, jam žemai nusilenkė ir jį
pabučiavo. Jiedu, vienas kitą
pasveikinę, nuėjo į palapinę.

17, 7: *Masa ... Meriba*: hebrajiški vietovardžiai – *Išmėginimo [vieta]* ir *Barnio [vieta]*.

17, 8: *Amalekas*: amalekitai buvo senieji pietinės Palestinos ir Sinajaus pusiasalio gyventojai. Žr. Sk 24, 20.

17, 15: Hebrajiškai *Jahvė nissi*.

18, 1–27: Jetras, Midjano kunigas, atvyko pas Mozę pasidžiaugti Dievo gerumu ir pabūti šeimininku aukos apeigose. Be to, jis davė Mozei patarimų apie teisėtvarką.

8 Tada Mozė papasakojo sa-
vo uošviui visa, ką VIEŠPATS
buvo padaręs faraonui ir egip-
tiečiams už Izraelį, apie visus
sunkumus, kuriuos jie buvo pa-
tyrę kelionėje, ir kaip VIEŠPATS
juos išgelbėdavęs. 9 Jetras džiau-
gėsi visu tuo gerumu, kurį pa-
rodė VIEŠPATS* Izraeliui, išva-
duodamas juos iš egiptiečių.
10 Jetras tarė: „Tebūna pašlo-
vintas VIEŠPATS, kuris išvada-
vo jus iš egiptiečių ir faraono
rankos, išgelbėjo savo tautą
nuo Egipto jungo. 11 Dabar aš
žinau, kad VIEŠPATS yra galin-
gesnis už visus dievus, nes jis
išvadavo tautą iš egiptiečių,
kai jie įžūliai su ja elgėsi.“ 12 Ir
Mozės uošvis Jetras atnašavo
deginamąją auką ir kitas au-
kas Dievui. Atėjo ir Aaronas su
visais Izraelio seniūnais valgy-
ti aukų valgio VIEŠPATIES aki-
vaizdoje.

Paskiriami teisėjai

13 Kitą dieną Mozė sėdosi
žmonėms teisėjauti. Stovėda-
mi prie jo, žmonės laukė nuo
ryto lig vakaro. 14 Mozės uošvis,
pamatęs visa, ką jis dėl žmo-
nių daro, tarė: „Ką gi tu ten
žmonėms darai? Kodėl sėdi
vienas, ko tie visi žmonės, sto-
vėdami aplink tave, laukia nuo
ryto lig vakaro?“ 15 Mozė atsa-
kė: „Ogi dėl to, kad žmonės
ateina pas mane atsiklausti
Dievo. 16 Kada tik jie susiginči-
ja, ateina pas mane, aš iš-
sprendžiu jų reikalą ir pa-
sakau jiems Dievo įstatus ir
nurodymus.“ 17 Mozės uošvis
jam tarė: „Kaip tu darai, nėra
gera. 18 Tu pats pervargsi, nu-
varginsi ir šiuos žmones. Ta pa-
reiga yra tau per sunki, tu vie-
nas jos negali atlikti. 19 Nūn
paklausyk manęs. Duosiu tau
patarimą, ir tebūna Dievas su
tavimi! Tu turėtumei būti žmo-
nių atstovas pas Dievą ir pa-
teikti Dievui jų reikalus. 20 Mo-
kyk juos įstatų ir nurodymų,
parodyk jiems kelią, kuriuo tu-
ri eiti, ir darbus, kuriuos turi
atlikti. 21 Be to, turėtum paieš-
koti visoje tautoje pajėgių vy-
rų – vyrų, bijančių Dievo, pa-
tikimų ir sąžiningų. Paskirk
tokius vyrus jiems kaip parei-
gūnus tūkstančiams, šimtams,
penkiasdešimtims ir dešim-
tims. 22 Tegu jie nuolatos žmo-
nėms teisėjauja, – tepateikia
tau tik ypatingus atvejus, o pa-
prastus atvejus jie patys teiš-
sprendžia. Leisdamas jiems
dalytis našta su tavimi, sau
palengvinsi. 23 Jei taip padary-
si, – ir Dievas tau taip įsako, –
pajėgsi ištesėti. O visi šie žmo-
nės eis namo patenkinti.“
24 Mozė paklausė savo uošvio
ir padarė taip, kaip jis buvo pa-
taręs. 25 Išsirinko pajėgių vyrų
iš viso Izraelio ir paskyrė juos

18, 9–12: Jetras Dievą vadina Viešpačiu – Jahve, ypatingu, Mozei Dievo apreikštu vardu.

žmonių seniūnais – pareigū-
nais tūkstančiams, šimtams,
penkiasdešimtims ir dešim-
tims. 26 Jie nuolatos teisėjavo
žmonėms, sunkius atvejus pa-
teikdami Mozei, o lengvesnius
patys išspręsdami. 27 Tada Mo-
zė išleido savo uošvį, ir jis iš-
keliavo į savo kraštą.

C. SANDORA PRIE SINAJAUS KALNO

Izraeliečiai ateina prie Sinajaus kalno

19 1 Trečią mėnesį po iš-
ėjimo iš Egipto, jo pir-
mąją dieną, izraeliečiai atėjo į
Sinajaus dykumą. 2 Iškeliavę
iš Refidimų, jie priėjo Sinajaus
dykumą ir dykumoje apsisto-
jo. Izraelis įsirengė stovyklą
priešais kalną, 3 ir Mozė užko-
pė pas Dievą. VIEŠPATS pašau-
kė Mozę nuo kalno, tardamas:
„Taip kalbėsi Jokūbo namams
ir paskelbsi Izraelio vaikams:
4 ‘Jūs matėte, ką padariau egip-
tiečiams, kaip nešiau jus ant
erelių sparnų ir pas save jus
atsivedžiau. 5 O dabar, jei pa-
klusite mano balsui ir laikysi-
tės mano sandoros, jūs būsite
mano nuosavybė, brangesnė
man už visas kitas tautas. Iš
tikrųjų man priklauso visa že-
mė, 6 bet jūs būsite mano kuni-
giška karalystė* ir šventa tau-
ta’. Šiuos žodžius turi pasakyti
izraeliečiams.“

7 Mozė nuėjo, sušaukė visus
tautos seniūnus ir perdavė
jiems visus žodžius, kuriuos
VIEŠPATS buvo jam liepęs pa-
sakyti. 8 Žmonės, visi kaip vie-
nas, atsakė: „Visa, ką tik VIEŠ-
PATS kalbėjo, darysime!“ Mozė
perdavė VIEŠPAČIUI žmonių žo-
džius. 9 Tada VIEŠPATS tarė
Mozei: „Štai aš ateisiu pas ta-
ve tirštame debesyje, idant
žmonės girdėtų mane su tavi-
mi kalbantis ir tavimi visuo-
met pasitikėtų.“

Kai Mozė perdavė VIEŠPA-
ČIUI žmonių žodžius, 10 VIEŠ-
PATS Mozei tarė: „Eik pas žmo-
nes ir įspėk juos, kad būtų
šventi šiandien ir rytoj. Paliepk
jiems išsiplauti drabužius 11 ir
paruošk juos trečiajai dienai,
nes trečią dieną VIEŠPATS nu-
žengs ant Sinajaus kalno visų
žmonių akivaizdoje. 12 Apie vi-
są kalną nustatyk žmonėms
ribas, tardamas: ‘Būkite at-
sargūs! Nelipkite į kalną, ne-
lieskite jo papėdės. Kas tik
prisilies prie kalno, turės būti
nubaustas mirtimi. 13 Tenepa-

19, 6: ... *kunigiška karalystė*: kadangi visa izraeliečių tauta buvo pašvęsta ypatingu būdu Dievui, ji sudarė karališką bendriją kunigų, kurie dalyvavo liturginėse aukose, nors pats aukų atnašavimas ir buvo išimtinė aaroniškosios kunigystės teisė. Tokia pat padėtis yra Naujojoje Sandoroje visos krikščioniškosios tautos ir krikščioniškosios kunigystės griežtąja prasme. Žr. Iz 61, 6; 1 Pt 2, 5. 9.

liečia jų ranka: jie turi būti už-
mušti akmenimis ar nušauti
strėlėmis. Ar tai būtų gyvulys,
ar žmogus, jie negali išlikti gy-
vi'. Tik ragui sugaudus ilguoju
gaudesiu, jie galės lipti į kal-
ną." 14 Mozė nulipo nuo kalno
pas žmones ir įspėjo juos, kad
būtų šventi; jie išsiplovė savo
drabužius. 15 Mozė tarė žmo-
nėms: „Būkite pasiruošę tre-
čiajai dienai. Nesueikite su
moterimis."

Didysis apsireiškimas

16 Trečiąją dieną, auštant ry-
tui, daužėsi perkūnas, švytavo
žaibai ir tirštas debesis dengė
kalną. Rago gaudesys buvo toks
skardus, kad visi esantieji sto-
vykloje žmonės drebėjo. 17 Mo-
zė išvedė žmones iš stovyklos
Dievo pasitikti. Jie užėmė savo
vietą kalno papėdėje. 18 Dabar
visas Sinajaus kalnas buvo dū-
muose, nes VIEŠPATS buvo nu-
žengęs ant jo ugnyje. Nuo jo ki-
lo dūmai tarsi iš krosnies, o
visas kalnas baisiai drebėjo.
19 Rago gaudesys darėsi vis
skardesnis. Mozei kalbant,
Dievas atsakė jam perkūno
griausmu. 20 Kai VIEŠPATS nu-
žengė ant Sinajaus kalno, ant
kalno viršūnės, jis pašaukė
Mozę pas save ant kalno viršū-
nės. Mozė užkopė. 21 Tada VIEŠ-
PATS tarė Mozei: „Lipk žemyn
ir įspėk žmones, kad nesiverž-
tų pas VIEŠPATĮ jo pamatyti.
Kitaip daug kas iš jų pražus.
22 Net ir kunigai, kurie iš arti
tarnauja VIEŠPAČIUI, turi sa-
ve pašventinti, idant VIEŠPATS
neatsisuktų prieš juos." 23 Mo-
zė VIEŠPAČIUI atsakė: „Žmo-
nėms nėra leista lipti į Sina-
jaus kalną, nes tu pats įspėjai
mus, tardamas: 'Nustatyk ri-
bas aplink kalną ir padaryk jį
šventą'." 24 VIEŠPATS jam tarė:
„Lipk žemyn ir, atsivesdamas
su savimi Aaroną, vėl užkopk.
Bet neleisk nei kunigams, nei
žmonėms peržengti ribos ir
kopti pas VIEŠPATĮ, idant jis
neatsisuktų prieš juos." 25 Mo-
zė nulipo pas žmones ir jiems
tai pasakė.

Dešimt Dievo įsakymų

20 1 Tada Dievas ištarė
visus šiuos žodžius:
2 „Aš esu VIEŠPATS, tavo Die-
vas, kuris išvedžiau tave iš Egip-
to žemės, iš vergijos namų.
3 Neturėsi kitų dievų, tiktai
mane.
4 Nedirbsi sau drožinio nei jo-
kio paveikslo, panašaus į tai,
kas yra aukštai danguje ir kas
yra čia, žemėje, ir kas yra van-
denyse po žeme. 5 Jiems nesi-
lenksi ir jų negarbinsi, nes aš

20, 1–17: Tikslus šių įsakymų padalijimas į Dešimt įsakymų nėra tikras. Katalikams įprasta tekstą 1–8 eilutėje laikyti aštuoniais įsakymais, o 17 eilutę dalyti į du įsakymus. Žr. Įst 5, 6–21.

20, 5: ... *pavydus Dievas*: reikalaujantis išimtinio atsidavimo ir ištikimybės.

VIEŠPATS, tavo Dievas, esu pa-
vydus* Dievas, skiriantis baus-
mę už tėvų kaltę vaikams – tre-
čiajai ir ketvirtajai kartai tų,
kurie mane atmeta, [6] bet rodan-
tis ištikimą meilę iki tūkstan-
tosios kartos tiems, kurie mane
myli ir laikosi mano įsakymų.
[7] Nenaudosi piktam VIEŠPA-
TIES, savo Dievo, vardo, nes
VIEŠPATS nepaliks nenubausto
to, kuris naudoja piktam jo
vardą.
[8] Atsimink, kad švęstum ša-
bo dieną. [9] Šešias dienas triū-
si ir dirbsi visus savo darbus,
[10] bet septintoji diena yra
VIEŠPATIES, tavo Dievo, šabas:
nedirbsi jokio darbo – nei tu,
nei tavo sūnus ar duktė, nei ta-
vo vergas ar vergė, nei tavo gal-
vijai, nei ateivis, gyvenąs tavo
gyvenvietėse. [11] Nes per šešias
dienas VIEŠPATS padarė dan-
gų ir žemę, jūrą ir visa, kas yra
juose, bet septintąją dieną jis
ilsėjosi. Todėl VIEŠPATS sep-
tintąją dieną palaimino ir ją
pašventino.
[12] Gerbk savo tėvą ir motiną,
kad ilgai gyventumei krašte,
kurį VIEŠPATS, tavo Dievas, tau
skiria.
[13] Nežudysi.
[14] Nesvetimausi.
[15] Nevogsi.
[16] Neliudysi melagingai prieš
savo artimą.
[17] Negeisi savo artimo namų:
negeisi savo artimo žmonos ar
vergo ir vergės, ar jaučio, ar asi-
lo, ar bet ko, kas priklauso ta-
vo artimui.

Dievo baimė

[18] Matydami perkūno griaus-
mus ir žaibus, rago gaudesį ir
kalną dūmuose, visi žmonės
buvo baimės apimti, drebėjo
ir stovėjo iš tolo. [19] „Tu mums
kalbėk, ir mes klausysime, –
sakė jie Mozei, – tenekalba
mums Dievas, kad nenumirtu-
me!“ [20] Mozė tarė žmonėms:
„Nebijokite! Dievas atėjo tik
tam, kad jus išmėgintų ir kad
sužadintų jums savo baimę,
idant nenusidėtumėte.“ [21] Žmo-
nės liko stovėti iš tolo, o tuo
tarpu Mozė prisiartino prie
tirštojo debesies, kuriame bu-
vo Dievas.
[22] VIEŠPATS sakė Mozei: „Taip
sakysi izraeliečiams: ‘Jūs pa-
tys matėte, kad aš kalbėjau su
jumis iš dangaus. [23] Todėl ne-
dirbsite kitų dievų iš sidabro,
nei dievų iš aukso nesidirbsite.
[24] Tik aukurą iš žemių man pa-
dirbsi ir aukosi ant jo savo de-
ginamąsias atnašas bei bend-
ravimo atnašas, savo avis bei
jaučius. Aš pas tave ateisiu ir
tave palaiminsiu kiekvienoje
vietoje, kur noriu*, kad mano
vardas būtų minimas. [25] O jei

20, 24: *... kur noriu, kad mano vardas būtų minimas*: pažodžiui *kur padarau savo vardo atminimą*, t. y. šventovę, kurioje Dievas nori būti garbinamas ir šlovinamas.

statysi man aukurą iš akmens,
nedirbk jo iš tašytų akmenų,
nes, panaudodamas kaltą, juos
suterši. 26 Nelipsi prie mano au-
kuro laiptais, idant nebūtų ati-
dengtas tavo nuogumas.“

Nuostatai apie vergus

21 1 „Šie yra nuostatai,* ku-
riuos tu jiems perduosi:
2 Jei nusiperki vergą hebra-
jų, jis tarnaus šešerius metus,
bet septintaisiais jam bus duo-
ta laisvė be išsipirkimo. 3 Jei
ateina nevedęs, jis išeis neve-
dęs; jei ateina vedęs, tada jo
žmona išeis drauge su juo. 4 Jei
jo šeimininkas duoda jam žmo-
ną ir ji pagimdo jam sūnų ir
dukterų, žmona ir jos vaikai
priklausys jos šeimininkui, o
jis išeis vienas. 5 Betgi jei ver-
gas pasako: ‘Aš myliu savo šei-
mininką, žmoną ir vaikus, aš
nenoriu būti laisvas’, 6 jo šei-
mininkas nuves jį prieš Dievą.*
Jis bus privestas prie durų ar
durų staktų, ir jo šeimininkas
yla perdurs jam ausį.* Tada jis
tarnaus šeimininkui visą gyve-
nimą.
7 Jei kas parduos savo duk-
terį į verges, ji neišeis laisva,
kaip išlaisvinami vyrai vergai.
8 Jei ji nepatiktų savo šeimi-
ninkui, kuris sau ją buvo pasi-
skyręs,* tada jis turi leisti ją
išpirkti. Jis neturės teisės ją
parduoti pašaliečiams, nes su
ja apgaulingai pasielgė. 9 Jei jis
paskirtų ją savo sūnui, tada
elgsis su ja kaip su dukterimi.
10 Jei kas paimtų kitą žmoną,
jis nesumažins pirmosios žmo-
nos maisto, drabužių ar vedy-
binių teisių. 11 O jei tų trijų da-
lykų jai nepadarytų, ji išeis
laisvėn veltui, be išsipirkimo.“

Smurto veiksmai

12 „Kas mirtinai sumuša žmo-
gų, turi būti nubaustas mirti-
mi. 13 Jei tai padarė ne iš pasa-
lų, bet Dievui leidus pakėlė
ranką, paskirsiu tau vietą, į ku-
rią jis galėtų pabėgti. 14 Betgi
jei kas nors apgalvotai užpul-
tų ir klastingai kitą užmuštų,
paimsi jį net nuo mano aukuro
nubausti mirtimi.
15 Kas užgauna tėvą ar moti-
ną, bus nubaustas mirtimi.
16 Kas pagrobia žmogų, – ne-
svarbu ar jį būtų pardavęs, ar
dar tebelaiko, – bus nubaustas
mirtimi.
17 Kas keikia tėvą ir motiną,
bus nubaustas mirtimi.“

21, 1: ... *nuostatai*: teisminiai nuosprendžiai, kurie gali būti pavyzdžiu ar pateisinimu panašiems įvykiams ar faktams. Ši įžanga yra antraštė Teisyno, kurį įprasta vadinti Sandoros knygos vardu. Žr. Iš 24, 7.

21, 6: ... *prieš Dievą*: į Šventyklą. Pažodžiui *pas dievus*, t. y. pas teisėjus. Žr. Ps 82, 1. ... *perdurs jam ausį*: posakis *turėti atvirą ausį* reiškia *paklusti*. Taigi ausies lezgelio perdūrimas buvo senas paklusnumo įvaizdis. Žr. Ps 40, 7.

21, 8: ... *sau ją buvo pasiskyręs*: norėjo imti ją antrine žmona.

Bausmės už sužalojimus

18 „Jei vyrai susivaidytų ir
vienas jų taip užgautų kitą ak-
meniu ar kumščiu, kad užgau-
tasis nors ir nemirtų, bet turė-
tų gultis į lovą, 19 jei jis išgytų
ir vaikštinėtų, pasiremdamas
lazda, po lauką, tada užgavu-
sysis nebus baudžiamas. Ta-
čiau jis turės jam atlyginti už
laiko netektį ir pasirūpinti jo
išgijimu.

20 Jei savininkas primuštų
savo vergą ar vergę lazda ir ver-
gas tuojau pat mirtų, jis bus
nubaustas. 21 Tačiau jei vergas
išliktų dieną ar dvi gyvas, savi-
ninkas neturi būti baudžiamas,
nes vergas yra jo nuosavybė.

22 Jei besimušantys vyrai už-
gautų nėščią moterį ir ją ištik-
tų persileidimas, betgi kitokio
sužalojimo nebūtų, kaltasis tu-
rės mokėti tiek, kiek iš jo rei-
kalaus moters vyras teisėjų
akivaizdoje. 23 Tačiau jei suža-
lotų, tuomet atiduosi gyvybę už
gyvybę, 24 akį už akį, dantį už
dantį, ranką už ranką, koją už
koją, 25 nudeginimą už nudegi-
nimą, žaizdą už žaizdą, mėly-
nę už mėlynę.

26 Jei savininkas duotų savo
vergui ar vergei į akį ir ją iš-
muštų, jis turės duoti vergui
laisvę už akį. 27 Jei savininkas
išmuštų savo vergui ar vergei
dantį, jis turės duoti vergui
laisvę už dantį.

28 Jei jautis subadytų mirti-
nai vyrą ar moterį, tas jautis
turi būti užmuštas akmenimis;
jo mėsa nebus valgoma. Jaučio
savininkas bus nekaltas. 29 Bet-
gi jei jautis, kuris praeityje yra
subadęs žmones, ir savininkas,
nors ir įspėtas, nebuvo jo už-
daręs, užmuštų vyrą ar mote-
rį, tuomet ne tik tas jautis turi
būti užmuštas akmenimis, bet
ir jo savininkas turi būti nu-
baustas mirtimi. 30 Tačiau jei
savininkui būtų leista išsipirk-
ti, tada jis sumokės tiek, kiek
uždėta jo gyvybei išpirkti. 31 Jei
jautis subadytų mažametį –
berniuką ar mergaitę, su jo sa-
vininku bus pasielgta pagal tą
patį nuostatą. 32 Jei jautis su-
badytų vergą ar vergę, jaučio
savininkas sumokės vergo sa-
vininkui trisdešimt sidabrinių
šekelių, o jautis bus užmuštas
akmenimis.

33 Jei kas paliktų atvirą duo-
bę ar, iškasęs duobę, jos neuž-
dengtų ir jautis ar asilas į ją
įpultų, 34 tada duobės savinin-
kas turės atsilyginti, – sumo-
kės kainą savininkui, bet pa-
siims sau nugaišusį gyvulį.

35 Jei kieno nors jautis su-

21, 23–27: Šis tekstas yra vadinamas *lex talionis* – atpildo, arba atkeršijimo, įstatymu. Šio įstatymo tikslas buvo ne tik įgyvendinti teisingumą, bet ir apriboti norą atkeršyti: Jėzus mini šį nuostatą, mokydamas savo sekėjus atsisakyti savo teisės reikalauti atpildo, arba keršto, ir vadovautis meilės įsakymu. Žr. Mt 5, 38–48.

žeistų kaimyno jautį ir šis nugaištų, tada jiedu gyvąjį jautį parduos ir jo kainą pasidalys; nugaišusįjį jautį irgi pasidalys.
[36]Betgi jei yra žinoma, kad tas jautis jau praeityje buvo įpratęs badyti ir savininkas nebuvo jo uždaręs, tada savininkas turės atiduoti jautį už jautį, bet pasiims sau nugaišusį gyvulį.
[37]Jei kas pavogtų jautį bei avį ir papjautų ar parduotų, vagis turės atiduoti penkis jaučius už vieną jautį ir keturias avis už vieną avį."

22 [1]„{Jei vagis, užkluptas besilaužiantis į namus, butų mušamas ir numirtų, nėra kraujo kaltės.
[2]Bet jei tai įvyktų saulei patekėjus, yra kraujo kaltė.}*

{Vagis} turės atsilyginti už vagystę, bet jei neturėtų kuo tai padaryti, bus parduotas už savo vagystę.
[3]Jei pavogtas gyvulys, ar tai būtų jautis, ar asilas, ar avis, – būtų rastas pas jį gyvas, {vagis} turės atsilyginti dvigubai.

[4]Jei kas paleistų savo galvijus ganytis kito žemėje ir nuganytų lauką ir vynuogyną, jis turės atsilyginti tuo, kas geriausia jo paties lauke ir vynuogyne.

[5]Jei kiltų gaisras ir taip persimestų į erškėtynus, kad sunaikintų ar javų gubas, ar nepjautus javus, ar patį lauką, kas ugnį užkūrė, turės už viską atlyginti.

[6]Jei kas pavestų kaimynui saugoti pinigus ar daiktus ir jie iš kaimyno namo būtų pavogti, tada vagis, jei sugautas, turės atiduoti dvigubai.
[7]O jei vagis nebūtų pagautas, namų šeimininkas turės būti nuvestas Dievui* prisiekti, kad jis pats nepakėlė rankų į savo kaimyno nuosavybę.

[8]Visais neteisėto pasisavinimo atvejais, – ar tai liestų jautį, asilą, avį, drabužį, ar bet kokį nuostolį, apie kurį vienas teigia: 'Tai yra mano!', – abu pateiks savo bylą Dievui. Tas, kurį Dievas pripažins kaltu, turės savo kaimynui dvigubai atlyginti.

[9]*Jei kas pavestų kaimynui saugoti asilą, jautį ar bet kokį kitą gyvulį ir gyvulys nugaištų ar būtų sužalotas, ar būtų pagrobtas, niekam nematant,
[10]tuomet priesaika VIEŠPATIES

22, 1–2: *Jei vagis, užkluptas* atrodo, kad šis tekstas yra tik išsamesnio nuostato dėl įsilaužimų į namus fragmentas, įterptas į nuostatus apie galvijų vagystę. Šeimininkas, užmušęs įsibrovėlį naktį, būtų pateisintas, bet jei tai padarytų dieną, nebūtų pateisintas, nes dienos metu įsibrovėlis gali būti lengviau pagautas.

22, 7: *... nuvestas Dievui*: žr. Iš 21, 6 paaiškinimą; taip pat Iš 22, 10.

22, 9: Jei niekas nematė, kaip gyvulys nugaišo ar kaip buvo sužalotas, gyvulio saugotojas privalo prisiekti, jog nepasisavino kaimyno nuosavybės. Atrodo, kad žodis *pagrobtas* yra tik žodžio *sužalotas* pakartojimas.

akivaizdoje turės išspręsti tarp
jų, kad saugotojas nepakėlė
rankos į savo kaimyno nuosa-
vybę. Savininkas turės sutik-
ti, o anam nereikės nuostolio
atlyginti. [11]Bet jei {gyvulys} bu-
vo pavogtas iš jo, saugotojas
turės atlyginti jo savininkui.
[12]Jei {gyvulys} buvo žvėrių su-
draskytas, teatneša jį kaip įro-
dymą. Už tai, kas sudraskyta,
nereikės atlyginti.

[13]Jei kas pasiskolintų {gyvu-
lį} iš kaimyno ir jis, savininkui
su juo nesant, būtų sužalotas
ar nugaištų, jis turės atlyginti.
[14]O jei savininkas buvo su juo,
tada atlyginti nereikės. Bet jei
buvo pasamdytas, jam pri-
klauso samdinio mokestis už
darbą."

Visuomeniniai nuostatai

[15]„Jei kas suvedžiotų merge-
lę, kuri nėra susižiedavusi, ir
sueitų su ja, turės mokėti už ją
nuotakos kainą ir paimti žmo-
na. [16]Bet jei jos tėvas atsisa-
kytų ją duoti suvedžiotojui, jis
vis tiek turės mokėti įprastinę
nuotakos kainą, mokamą už
mergeles.*

[17]Nepaliksi gyvos kerėtojos.

[18]Kas sueina su gyvuliu, turi
būti nubaustas mirtimi.

[19]Kas aukotų atnašas bet
kokiam kitam dievui, o ne vie-
nam VIEŠPAČIUI, bus pasmerk-
tas sunaikinti.

[20]Nevarginsi ir nekamuosi
ateivio, nes jūs patys buvote
ateiviai Egipto žemėje. [21]Ne-
skriausite našlės ar našlaičio.
[22]Jei tu juos nuskriaustum, kai
tik jie manęs šauksis, aš tikrai
išgirsiu jų šauksmą. [23]Degsiu
pykčiu ir išžudysiu jus kalavi-
ju. Jūsų žmonos taps našlė-
mis, o jūsų vaikai našlaičiais.

[24]Kai skolinsi mano žmo-
nėms, savo vargšams, nesielg-
si su jais kaip skolintojas, ne-
reikalausi iš jų palūkanų. [25]Jei
paimtumei savo kaimyno ap-
darą kaip užstatą, turi jį su-
grąžinti jam prieš saulei nu-
sileidžiant, [26]nes šis apdaras
yra jo vienintelė antklodė ap-
sikloti. Kuo gi jis užsiklos ei-
damas miegoti? Todėl kai jis
manęs šauksis, išgirsiu, nes aš
gailestingas.

[27]Neplūsi Dievo* nei keiksi
savo tautos valdovo."

Pirmienos ir pirmagimiai

[28]„Nenudelsi atnašų iš savo
pjūties derliaus ir vyno iš spau-
dyklos srauto.

Atiduosi man savo pirmagi-
mį sūnų. [29]Darysi tą patį su sa-
vo jaučiais ir avimis. Per sep-
tynias dienas jis pasiliks su
savo motina, bet aštuntą die-
ną turi jį man atiduoti.

22, 16: Įprastinė nuotakos kaina už mergelę buvo, anot Įst 22, 29, penkiasdešimt šekelių.

22, 27: *Neplūsi Dievo ...* : pažodžiui neplūsi dievų, t. y. teisėjų.

30 Jūs būsite man pašvęsti žmonės. Todėl nevalgysite jokios žvėrių sudraskytos mėsos. Šunims ją išmesite.“

Teisingumas ir dorumas

23 1 „Nenešiosi melagingų paskalų. Neištiesk rankos nedorėliui, liudydamas už smurtą.
2 Neseksi daugumos pavyzdžiu kaip dingstimi, darydamas pikta; nesiremsi dauguma, liudydamas byloje, nepažeisi teisingumo.
3 Nebūsi byloje šališkas nei vargšui.
4 Jei užtiktum paklydusį savo priešo jautį ar asilą, parvesi jį jam.
5 Jei pastebėtum pargriuvusį po našta savo priešininko asilą, nepalik priešininko vieno, – turi jam padėti asilą pakelti.
6 Nepažeisi savo beturčių teisių jų bylose.
7 Saugokis ką nors neteisingai apkaltinti, nežudyk nekalto ir doro žmogaus, nes aš skriaudėjo nepateisinsiu.
8 Neimsi kyšių, nes kyšiai apakina pareigūnus ir iškraipo teisiųjų reikalą.
9 Neskriausi ateivio. Juk jūs gerai žinote, kaip jaučiasi ateivis, nes jūs patys buvote ateiviai Egipto žemėje.“

Religiniai nuostatai

10 „Per šešerius metus sėsi savo žemę ir imsi jos derlių,
11 bet septintais metais leisi jai pasilsėti ir pūdymauti. Tesimaitina iš jos jūsų beturčiai ir teėda laukiniai gyvuliai, kas nuo beturčių atliks. Taip pasielgsite ir su vynuogynais, ir alyvmedžių sodais.
12 Per šešias dienas dirbsi savo darbus, bet septintą dieną turi ilsėtis, idant tavo jautis bei asilas turėtų poilsio ir tavo vergas bei ateivis galėtų atsigauti.
13 Įsimink visa, ką tau pasakiau. Kitų dievų vardo neminėk, tenepasigirsta jis iš tavo lūpų.
14* Tris kartus per metus švęsi man iškilmę.
15 Švęsi Neraugintos duonos šventę. Kaip tau įsakiau, valgysi neraugintą duoną per septynias dienas abibo mėnesį paskirtu laiku, nes tada tu išėjai iš Egipto.
Nė vienas nepasirodys mano akivaizdoje* tuščiomis rankomis.
16 Švęsi Pjūties šventę, – {šventę} pirmienų savo triūso ir lauko pasėlių. Švęsi Derliaus šventę metų pabaigoje, kai būsi surinkęs iš laukų savo triūso vaisius.
17 Tris kartus per metus visi tavo vyriškiai pasirodys Viešpaties DIEVO akivaizdoje.
18 Neatnašausi mano aukų kraujo su rauginta duona nei

23, 14: Šios trys šventės kitose vietose vadinamos Išėjimo, Savaičių ir Palapinių šventėmis. Žr. Iš 34, 18–26; Kun 23; Įst 16.

23, 15: ... *mano akivaizdoje*: kitose vietose sakoma *pamatyti mano veidą*. Žr. Iš 23, 17; 34, 23–24; Įst 16, 16; 31, 11.

paliksi mano iškilmės aukų
taukus lig ryto.
19 Į VIEŠPATIES, savo Dievo,
Namus atneši rinktines savo
žemės pirmienas. Nevirsi ožiu-
ko jo motinos piene.“*

Atpildas už ištikimybę

20 „Tikėk manimi, aš siunčiu
angelą pirma tavęs saugoti ta-
ve kelyje ir nuvesti tave į vietą,
kurią paruošiau. 21 Būk jam
atidus ir klausyk jo balso. Ne-
maištauk prieš jį, nes jis neat-
leis jūsų nusikaltimo. Jis turi
mano vardą. *
22 Bet jei paklusi jo balsui ir
darysi visa, ką sakau, tada aš
būsiu priešas tavo priešų ir ne-
draugas tavo nedraugų.
23 Kai mano angelas, eida-
mas pirma tavęs, atves tave
pas amoriečius, hetitus, peri-
zitus, kanaaniečius, hivitus bei
jebusitus ir aš juos išnaikin-
siu, 24 tu nesilenksi jų dievams,
jų negarbinsi ir neseksi jų ap-
eigų, bet juos nuversi ir jų stul-
pus* sutrupinsi. 25 Garbinsite
VIEŠPATĮ, savo Dievą. Aš lai-
minsiu tavo duoną ir tavo van-
denį. Nuo tavęs atitrauksiu li-
gas. 26 Tavo žemėje nė viena
moteris nekentės persileidimo
nei nevaisingumo. Duosiu tau
džiaugtis per visą gyvenimą.
27 Pasiųsiu savo baimę pirma
tavęs, sugluminsiu visas tau-
tas, su kuriomis susidursi, ir
priversiu tavo priešus nuo ta-
vęs bėgti. 28 Pasiųsiu marą*
pirma tavęs hivitams, kanaa-
niečiams ir hetitams išvaryti.
29 Neišvarysiu jų tau iš akių
per vienerius metus, kad kraš-
tas netaptų dykyne ir neprivis-
tų tau žalingų laukinių žvėrių.
30 Pamažu juos varysiu tau iš
akių, kolei tu pagausėsi ir pa-
veldėsi kraštą. 31 Nustatysiu
tavo sienas nuo Nendrių jūros
iki Filistinų jūros* ir nuo dyku-
mos iki {Eufrato} Upės. Tau į
rankas perduosiu krašto gy-
ventojus, o tu juos išvarysi sau
iš akių. 32 Nedarysi su jais ar jų
dievais jokios sandoros. 33 Tavo
krašte jie neliks gyventi, kad
nepaskatintų tavęs man nusi-
dėti, nes jei jų dievus imtum
garbinti, tai tau tikrai būtų
spąstai.“

Sandoros patvirtinimas

24 1 Tada Mozei jis tarė:
„Užkopkite pas VIEŠ-
PATĮ, tu ir Aaronas, Nadabas
bei Abihu'as ir septyniasde-

23, 19: *Nevirsi ožiuko jo motinos piene*: tai buvo kanaaniečių apeigų dalis. Draudžiama, nes buvo pagonių apeigos.
23, 21: *Jis turi mano vardą*: pats Dievas.
23, 24: ... *stulpus*: kanaaniečių šventovių religinio pobūdžio reikmenys.
23, 28: ... *marą*: hebrajiškai *širšes*. Maro, raupsų įvaizdžiu kai kuriuose vertimuose laikomos širšės. Žr. taip pat Įst 7, 20; Joz 24, 12; Išm 12, 8.
23, 31: ... *Filistinų jūra*: Viduržemio jūra. Tik Dovydo ir Saliamono laikais Izraelio teritorija turėjo tokias sienas.

šimt Izraelio seniūnų. Pagar-
binkite iš tolo. 2 Vien Mozė te-
prisiartina prie VIEŠPATIES.
Bet kiti nesiartins nei žmonės
lips su juo į kalną.“
3 Mozė atėjo ir pakartojo žmo-
nėms visus VIEŠPATIES žodžius
ir visus įsakus. Visi žmonės
vienu balsu atsakė, tardami:
„Mes vykdysime visa, ką VIEŠ-
PATS pasakė.“ 4 Tada Mozė su-
rašė visus VIEŠPATIES žodžius.
Atsikėlęs anksti kitą rytą, jis
pastatė kalno papėdėje auku-
rą su dvylika akmeninių stul-
pų* dvylikai Izraelio giminių.
5 Jis paskyrė keletą jaunų vyrų
iš Izraelio vaikų atnašauti de-
ginamąsias aukas ir aukoti
jaučius kaip bendravimo atna-
šas VIEŠPAČIUI. 6 Pusę kraujo
Mozė pasėmė ir supylė į du-
benis, o kitą pusę kraujo išlie-
jo ant aukuro. 7 Tada, paėmęs
sandoros knygą, Mozė ją gar-
siai perskaitė žmonėms. O
žmonės sakė: „Visa, ką VIEŠ-
PATS pasakė, vykdysime ir bū-
sime klusnūs.“ 8 Mozė paėmė
kraują ir juo pašlakstė žmo-
nes, tardamas: „Tai kraujas
sandoros, kurią VIEŠPATS su-
darė su jumis pagal visus šiuos
žodžius.“
9 Tada Mozė ir Aaronas, Na-
dabas ir Abihu'as ir septynias-
dešimt Izraelio seniūnų užlipo
į kalną 10 ir jie matė Izraelio
Dievą. Po jo kojomis buvo tarsi
safyro asla, tarsi pats dangaus
skaidrumas. 11 Dievas nepakė-
lė rankos prieš Izraelio tautos
vadus, – po Dievo regėjimo* jie
galėjo valgyti ir gerti.
12 VIEŠPATS tarė Mozei: „Už-
lipk pas mane į kalną ir ten
lauk. Tau duosiu akmenines
plokštes su mokymu ir įsaky-
mais, kuriuos surašiau jiems
pamokyti.“ 13 Taigi Mozė ir jo
palydovas Jozuė pakilo kopti.
Mozė užlipo ant Dievo kalno.
14 Seniūnams jis buvo pasakęs:
„Laukite mūsų čia, kol pas jus
sugrįšime. Štai turite prie sa-
vęs Aaroną ir Hurą. Jei kam
iškiltų koks reikalas, į juos te-
sikreipia.“
15 Tada Mozė užkopė ant kal-
no, ir debesis uždengė kalną.
16 VIEŠPATIES šlovė apgaubė
Sinajaus kalną, ir debesis jį
dengė per šešias dienas. Sep-
tintą dieną jis pašaukė Mozę
iš debesies. 17 VIEŠPATIES šlo-
vės išvaizda izraelięčių akims
atrodė tarsi ryjanti ugnis kal-
no viršūnėje. 18 Mozė įėjo į de-
besį ir užlipo ant kalno. Ant
kalno Mozė išbuvo keturiasde-
šimt dienų ir keturiasdešimt
naktų.

24, 4: ... *dvylika akmeninių stulpų*: akmenys pastatyti kaip simbolis, kad kiekviena giminė priklauso šiai sandorai su Dievu. Žr. Iš 23, 24; taip pat Pr 28, 18 paaiškinimą.

24, 11: ... *po Dievo regėjimo*: senovėje buvo manoma, kad pamatyti Dievą reiškia mirti. Žr. Iš 33, 20; Pr 16, 13; 32, 31; Ts 6, 22–23; 13, 22. ... *galėjo valgyti ir gerti*: dalijosi aukos valgiu.

D. PADANGTĖ IR JOS ĮRENGIMAS

Rinkliava Padangtei statyti

25 [1] VIEŠPATS kalbėjo Mo-
zei: [2] „Paliepk izrae-
liečiams atidėti man atnašų.
Priimsite man atnašą iš visų,
kurių širdis skatina tai pada-
ryti. [3] Aukos, kurias man iš jų
priimsite, yra tokios: auksas,
sidabras ir varis; [4] mėlynos,
violetinės ir tamsiai raudonos
spalvos siūlai; plona drobė ir
ožkų vilnos; [5] išdirbti avinų kai-
liai, delfinų oda* ir akacijų me-
diena; [6] aliejus lempoms, bal-
zamas patepimų aliejui ir
kvapiajam smilkalui; [7] lazuri-
to akmenys bei brangakmeniai
dėti į efodą bei krūtinės dėklą.
[8] Tepadaro jie man šventovę,
idant galėčiau gyventi tarp jų.
[9] Tiksliai, kaip tau rodau – pa-
gal Padangtės ir viso jos apsta-
tymo pavyzdį, taip turite ją
padaryti."

Padangtė ir jos įrengimas. Sandoros skrynia

[10] „Tebūna padaryta iš aka-
cijos medžio Skrynia, pustre-
čios uolekties ilgio, pusantros
uolekties pločio ir pusantros
uolekties aukščio. [11] Aptrauksi
ją grynu auksu, – paauksuosi
ją iš vidaus ir iš lauko, – ir ap-
linkui uždėsi ant jos auksinį
apvadą. [12] Nuliesi jai keturis
auksinius žiedus ir pritaisysi
juos prie jos keturių kojų – du
žiedus viename jos šone ir du
žiedus kitame šone. [13] Padary-
si iš akacijos medžio karteles
ir jas paauksuosi. [14] Karteles
įversi į žiedus Skrynios šonuo-
se Skryniai nešti. [15] Kartelės
liks nuolat Skrynios žieduose:
jos nebus iš jų ištraukiamos.
[16] Į Skrynią padėsi Sandoros
lenteles, kurias tau duosiu.

[17] Tada iš gryno aukso pada-
rysi malonės sostą*, pustrečios
uolekties ilgio ir pusantros uo-
lekties pločio. [18] Nukalsi iš auk-
so du kerubus,* – padirbsi juos
iš plakto aukso prie abiejų ma-
lonės sosto galų. [19] Padirbk vie-
ną kerubą viename jo gale ir
kitą kerubą kitame jo galę; pa-
dirbsi kerubus, sujungtus su
malonės sostu prie abiejų jo
galų. [20] Kerubai turės išskleis-
tus sparnus, – savo sparnais
jie dengs malonės sostą. Jiedu

25, 5: ... *delfinų oda*: pažodžiui *tehašim oda*. Žodžio *tehašim* prasmė nėra aiški. Spėjama, kad tai buvo jūrų gyvūno vardas. Septuagintoje ir Vulgatoje *tehašim* verčiama žodžiu *mėlynas*.

25, 17: ... *malonės sostą*: pažodžiui turima omenyje *dangtį*, bet dėl jo ryšio su Permaldavimo dienos apeigomis Skrynios dangtis siejamas su malone. Žr. Kun 16, 14–19.

25, 18–20: ... *kerubai*: turbūt atrodė kaip sparnuoti liūtai su žmogaus pavidalo galvomis. Kerubai išskleistais sparnais viršum Skrynios buvo nematomo Viešpaties sostas. Žr. Ps 80, 2. Kerubai šiek tiek skirtingai, bet išsamiau, aprašomi 1 Kar 6, 23–28; 2 Kr 3, 10–13.

bus vienas prieš kitą, ir jų vei-
dai bus atgręžti į malonės sos-
tą. 21 Malonės sostą uždėsi ant
Skrynios viršaus; į Skrynią įdė-
si Sandoros lenteles, kurias
tau duosiu. 22 Ten aš susitiksiu
su tavimi ir nuo malonės sosto
viršaus, – iš tarpo dviejų keru-
bų, esančių viršum Sandoros
skrynios, – pasakysiu tau vi-
sa, ką noriu įsakyti per tave
izraeliečiams.“

Stalas atnašoms

23 „Padarysi iš akacijos me-
džio stalą, dviejų uolekčių ilgio,
vienos uolekties pločio ir pus-
antros uolekties aukščio. 24 Ap-
trauksi jį grynu auksu ir viršų
aplenksi auksiniu apvadu. 25 Pa-
darysi aplink jį delno platumo
briauną*, o aplink briauną auk-
sinį apvadą. 26 Nuliesi jam ke-
turis auksinius žiedus ir pri-
taisysi ant keturių kampų prie
jo keturių kojų. 27 Žiedai, lai-
kantys karteles stalui nešti,
bus prie pat briaunos. 28 Karte-
les padirbsi iš akacijos medžio
ir aptrauksi jas auksu. Jomis
bus nešamas stalas. 29 Stalo
lėkštes* ir indus smilkalams*,
jo dubenis ir ąsočius vyno at-
našoms pilti padirbsi iš gryno
aukso. 30 Ant stalo nuolat ma-
no akivaizdoje laikysi Artumo
duoną.“

Septynšakė žvakidė – menora

31 „Padarysi iš gryno aukso
žvakidę. Žvakidės stovas ir ko-
tas turės būti nukalti; jos tau-
relės, galvutės ir vainiklapiai
turės būti iš vieno gabalo. 32 Še-
šios šakos turės išeiti iš jos šo-
nų: trys šakos iš vieno jos šo-
no ir trys šakos iš kito jos šono.
33 Trys migdolo žiedų išvaizdos
taurelės,* kiekviena su galvu-
te ir vainiklapiais, ant vienos
šakos, ir trys migdolo žiedų iš-
vaizdos taurelės, kiekviena su
galvute ir vainiklapiais, ant
kitos šakos. Tokios bus visos
šešios iš žvakidės išeinančios
šakos. 34 Ant žvakidės koto bus
keturios migdolo žiedų išvaiz-
dos taurelės,* kiekviena su sa-
vo galvutėmis ir vainiklapiais.
35 Iš to paties gabalo galvutė
bus žemiau pirmosios šakų po-

25, 25: ... *briauną*: turbūt žemai prie aslos stalo kojoms sutvirtinti. Taip vaizduojamas auksinis Erodo šventyklos stalas Tito vartų reljefe Romos forume.

25, 29–30: Lėkštėse buvo laikoma Artumo duona – šventoji duona, kuri kas šabą buvo padedama ant stalo kaip atnaša Dievui ir vėliau kunigų suvalgoma. Smilkalais buvo pabarstoma duona. Žr. 24, 5–9. Atnašų vynas buvo pilamas iš ąsočių ir dubenų. Šie visi indai buvo ant paauksuoto stalo.

25, 33: Žvakidės kotas, kaip ir jos šakos, buvo išpuoštas panašiai. Puošmenys ant kiekvienos žvakidės šakos buvo turbūt taip išdėstyti, kad vienas buvo šakos viršūnėje, o kiti du vienodai nuo kits kito atskirti žemiau ant šakos. *Galvutės* – taurelės pavidalo žiedo sėklinė.

25, 34–35: Žvakidės kotas turėjo keturis puošmenis. Vienas jo viršūnėje, o kiti trys žemiau kiekvienos iš koto išeinančios šakų poros.

ros, galvutė iš to paties gabalo
bus žemiau antrosios šakų po-
ros ir galvutė iš to paties gaba-
lo bus po trečiosios šakų poros.
Taigi bus po galvutę visoms še-
šioms šakoms, išeinančioms iš
žvakidės. 36 Galvutės ir jų ša-
kos bus iš to paties gabalo, vi-
sos nukaltos iš gryno aukso.
37 Padarysi jai septynias lem-
pas.* Lempos turi būti ant jos
padėtos taip, kad apšviestų
vietą žvakidės priekyje. 38 Žnyp-
lės ir padėklai* turi būti iš gry-
no aukso. 39 Žvakidė ir jos reik-
menys turi būti padirbti iš vieno
talento* gryno aukso. 40 Žiūrėk,
kad juos padarytum pagal jų
pavyzdį, parodytą tau ant kal-
no.“

Audeklai Padangtei

26 1 „Pačią Padangtę pa-
darysi iš dešimties
dangų* plonos suktinių siūlų
drobės su kerubais, meistriš-
kai jose išsiuvinėtais mėlynos,
violetinės bei tamsiai raudo-
nos spalvos siūlais. 2 Kiekvie-
nos dangos ilgis bus dvidešimt
aštuonių uolekčių, o kiekvienos
dangos plotis bus keturių uo-
lekčių. Visos dangos bus vieno-
do dydžio. 3 Penkios dangos bus
susegtos viena su kita; kitos
penkios dangos irgi bus suseg-
tos viena su kita. 4 Pritaisysi
mėlynų siūlų kilpas ant vieno
junginio galinės dangos pa-
kraščio; tą patį padarysi ir ant
kito junginio galinės dangos
pakraščio. 5 Penkiasdešimt kil-
pų pritaisysi prie vienos dan-
gos galo ir penkiasdešimt kilpų
ant pakraščio dangos, esančios
kitame junginyje. Kilpos turi
būti viena priešais kitą. 6 Pa-
dirbsi penkiasdešimt auksinių
sagčių ir susegsi dangas vieną
su kita taip, kad pasidarytų
Padangtė.

7 Tada iš ožkų vilnų padary-
si dangas ir Palapinei viršum
Padangtės;* padaryk vienuoli-
ka tokių dangų. 8 Kiekvienos
dangos ilgis bus trisdešimties
uolekčių, o kiekvienos dangos
plotis keturių uolekčių. Visos
vienuolika dangų bus vienodo
dydžio. 9 Susegsi atskirai į vie-
na penkias dangas ir atskirai
šešias dangas. Šeštąją dangą
sulenksi dvilinką Palapinės
priekyje. 10 Pritaisysi penkias-
dešimt kilpų ant galinės dan-
gos pakraščio viename jungi-
nyje ir penkiasdešimt kilpų ant
galinės dangos pakraščio kita-
me junginyje.

11 Padirbsi iš vario penkias-

25, 37: Lempos, regis, buvo laive-lių pavidalo, su dagtimi viename ga-le. Galas su dagtimi buvo atsuktas į žvakidės priekį.

25, 38: ... *padėklai*: maži indai dag-čių išdagoms.

25, 39: ... *aukso talentas*: 34,2 kg.

26, 1: ... *dangos*: kilimo atkarpos, išaustos iš balto lino, su spalvotais siūlais išsiuvinėtais kerubais. Šios dangos buvo ištemptos ant Padang-tės vietoj stogo.

26, 7: Padangtę dengė audeklas, išaustas iš ožkų vilnų.

dešimt sagčių, įtvirtinsi sagtis
į kilpas ir visa taip sukabinsi,
kad Palapinė būtų pastatyta.
12 O dalis, kuri atlieka nuo Pa-
lapinės dangų – ana dvilinkoji
danga – uždengs Padangtės
galą. 13 Panašiai Palapinės
dangos turės vienos uolekties
pridėtinį ilgį prie abiejų kiek-
vienos dangos galų ir kabės nu-
leistos lig žemės viename bei
kitame Padangtės šone jai už-
dengti. 14 O pačiai Palapinei pa-
darysi priedangą iš šikšniškai
išdirbtų avinų kailių ir virš jos
išorinę priedangą iš delfinų
odos."

Medinės Padangtės sienos

15 „Padirbsi lentas iš akaci-
jos medžio Padangtės sienoms
pastatyti. 16 Kiekvienos lentos
ilgis turi būti dešimt uolekčių
ir kiekvienos lentos plotis pus-
antros uolekties. 17 Kiekviena
lenta turės šonuose du įkaišus*
lentoms sukabinti. Taip turės
būti padirbtos visos Padangtės
lentos. 18 Padangtei padirbsi
tiek lentų: dvidešimt lentų pie-
tinei sienai – pietų šonui; 19 nu-
liesi keturiasdešimt sidabrinių
pastovų padėti po dvidešimčia
lentų, po du pastovus po pirmo-
sios lentos dviejų įkaišų ir po
du pastovus po kiekvienos ki-
tos lentos dviejų įkaišų. 20 Ir
antrajai Padangtės sienai –
šiaurės šonui – padirbsi dvide-
šimt lentų 21 su keturiasde-
šimčia sidabrinių pastovų, po
du pastovus po pirmąja lenta
ir po du pastovus po kitomis
lentomis. 22 Užpakalinei Pa-
dangtės sienai – vakarų šonui –
padirbsi šešias lentas 23 ir už-
pakalinės Padangtės sienos
kampams dvi lentas. 24 Šios dvi
bus palaidos žemai, bet su-
jungtos viršuje prie pirmosios
sąvaržos. Jos abi turės būti
taip padarytos; jos sudarys abu
kampus. 25 Taigi iš viso bus aš-
tuonios lentos su sidabriniais
pastovais – šešiolika pastovų, –
po du pastovus po pirmąja len-
ta ir po du pastovus po kitomis
lentomis.

26 Padarysi iš akacijos me-
džio skersinius – penkis vienai
Padangtės lentų sienai, 27 pen-
kis skersinius kitai Padangtės
lentų sienai ir penkis skersi-
nius užpakalinės Padangtės
vakarų sienos lentoms. 28 Vidu-
rinis skersinis eis lentų sienos
viduriu nuo galo iki galo. 29 Len-
tas paauksuosi ir nuliesi ant
jų iš aukso žiedus skersiniams
laikyti. Ir skersinius paauk-
suosi. 30 Pastatysi Padangtę
pagal ant kalno tau parodytą
pavyzdį."

Padangtės uždangos

31 „Padarysi uždangą iš plo-
nos suktinių siūlų drobės su
kerubais, jose meistriškai iš-

26, 17: ... *įkaišai*: pažodžiui *ran-
kos*. Kuoleliai lentų galuose, kuriais
jos buvo įtvirtintos į pastovų įdu-
bas.

siuvinėtais mėlynos, violetinės
ir tamsiai raudonos spalvos
siūlais. 32 Pakabinsi ją ant ketu-
rių auksu aptrauktų su auksi-
niais kabliais* akacijos medžio
stulpų, stovinčių ant keturių si-
dabrinių pastovų. 33 Uždangą
pakabinsi žemiau sagčių ir te-
nai – už uždangos į vidų – įneši
Sandoros skrynią. Uždanga
atskirs jums Šventąją vietą
nuo Šventų Švenčiausios vie-
tos. 34 Užkelsi malonės sostą
ant Sandoros skrynios Šventų
Švenčiausioje vietoje. 35 Pasta-
tysi stalą šiapus uždangos, o
žvakidę pietiniame Padangtės
šone priešais stalą; stalą pa-
statysi šiauriniame šone.

36 Padarysi užuolaidą Pala-
pinės angai iš plonos suktinių
siūlų drobės, išsiuvinėtos raš-
tais* mėlynos, violetinės bei
tamsiai raudonos spalvos siū-
lais. 37 Užuolaidai padarysi
penkis akacijos medžio stul-
pus ir aptrauksi juos auksu. Jų
kabliai turi būti auksiniai, o pa-
stovus jiems nuliesi iš vario.“

Deginamųjų aukų aukuras

27 1 „Padarysi iš akacijos
medžio aukurą penkių
uolekčių ilgio, penkių uolekčių
pločio – aukuras bus ketur-
kampis – ir trijų uolekčių aukš-
čio. 2 Ant jo keturių kampų turi
būti padirbti ragai taip, kad jie
išeitų tiesiog iš paties aukuro.
Aptrauk jį variu. 3 Padirbsi jam
puodus pelenams supilti, gran-
diklius, dubenis, šakutes ir
keptuves. Visus jo reikmenis
padarysi iš vario. 4 Padirbsi
jam taip pat vario pinučių
mezginį* ir ant pinučių mezgi-
nio pritaisysi keturis varinius
žiedus prie visų keturių kam-
pų. 5 Pritvirtinsi mezginį že-
miau, po aukuro briauna, taip,
kad jis nusidriektų žemyn iki
pusės aukuro. 6 Padarysi au-
kurui kartis – akacijos medžio
kartis – ir aptrauksi jas variu.
7 Kartys turi būti perkištos per
žiedus, kad, jį nešant, kartys
būtų ant abiejų aukuro šonų.
8 Padarysi jį tuščią,* iš lentų.
Kaip tau buvo parodyta ant
kalno, taip jis turi būti ir pa-
darytas.“

Padangtės kiemas

9 „Įrengsi Padangtės kiemą.
Pietinėje pusėje – pietų šone –
Padangtė turės šimto uolekčių
plonos suktinių siūlų drobės
uždangas 10 su dvidešimčia va-

26, 32: ... *kabliais*: turbūt arti stulpų viršaus laikyti virvei, ant kurios kabojo uždanga ir užuolaida.

26, 36: ... *išsiuvinėtos raštais*: be išsiuvinėtų kerubų. Žr. 31 eilutę.

27, 4: ... *pinučių mezginį*: neaišku, ar jis jungėsi su aukuru, ar buvo atokiau nuo jo. Jei pinučių mezginys buvo atokiau nuo aukuro, tarpas tarp aukuro ir pinučių mezginio bus buvęs išklotas akmenimis ir padirbta pakyla prie aukuro. Kitaip aukuras būtų buvęs kunigui per aukštas deginamųjų aukų apeigoms atlikti.

27, 8: ... *tuščią*: apeigų metu turbūt jis buvo pripildomas žemių ar akmenų. Žr. Iš 20, 24–26

rinių stulpų ir pastovų. Bet
stulpų kabliai ir sankabos tu-
ri būti iš sidabro. 11 Panašiai ir
išilgai šiaurės šono turi būti
šimto uolekčių ilgio uždangos
su dvidešimčia stulpų ir dvide-
šimčia pastovų iš vario, o stul-
pų kabliai ir jų sankabos iš si-
dabro. 12 Vakariniame kiemo
šone turės būti penkiasdešim-
ties uolekčių uždangos su de-
šimčia stulpų ir dešimčia pa-
stovų. 13 Kiemo plotis priekyje,
iš rytų pusės, bus penkiasde-
šimties uolekčių. 14 Viename
šone turės būti penkiolikos
uolekčių uždangos su trimis
stulpais ir trimis pastovais.
15 Ir kitame šone bus penkioli-
kos uolekčių uždangos su tri-
mis stulpais ir trimis pastovais.
16 O kiemo vartams turės būti
dvidešimties uolekčių ilgio
užuolaida iš plonos suktinių
siūlų drobės, išsiuvinėtos raš-
tais mėlynos, violetinės bei
tamsiai raudonos spalvos siū-
lais. Ji turės keturis stulpus su
keturiais pastovais. 17 Visi stul-
pai kieme bus su sankabomis
ir kabliais iš sidabro, o pasto-
vus turės varinius. 18 Kiemo il-
gis bus šimtas uolekčių, plotis
penkiasdešimt ir aukštis pen-
kios uolektys. Tam turi būti
panaudota plona suktinių siū-
lų drobė, o pastovai turi būti iš
vario. 19 Visi Padangtės reikme-
nys visoms jos apeigoms, lygiai
kaip ir visi jos kuoleliai ir visi
kiemo kuoleliai, turės būti iš
vario.“

Aliejus žvakidės lempoms

20 „Be to, idant nuolat degtų
lempa, tu įsakysi izrae-
liečiams, kad tai šviesai tau
atneštų gryno iš alyvų išspaus-
to aliejaus. 21 Susitikimo pa-
lapinėje vietą šiapus uždan-
gos, esančios priešais Sandoros
lenteles, Aaronas ir jo sūnūs
prižiūrės nuo vakaro iki ryto
VIEŠPATIES akivaizdoje. Tai
bus amžinas įsakas visoms iz-
raeliečių kartoms.“

Kunigų drabužiai

28 1 „Pasišauk iš izraelie-
čių savo brolį Aaroną
drauge su jo sūnumis tarnauti
man kunigais – Aaroną ir Aaro-
no sūnus Nadabą ir Abihu'ą,
Eleazarą ir Itamarą. 2 Pa-
siūdinsi savo broliui Aaronui
šventus drabužius, kad būtų
oriai puošnūs. 3 Todėl nurodyk
visiems, turintiems įgūdžių,
kuriems aš esu suteikęs išmo-
nę, kad jie pasiūtų Aaronui
drabužius, kuriais apsivilkęs
jis bus pašventintas tarnauti
man kunigu. 4 O drabužiai, ku-
riuos pasiūdinsi, yra šie: krū-
tinės dėklas, efodas, skraistė,
tunika su kutais, turbanas ir
juosta. Siuvant šiuos šventus
drabužius tavo broliui Aaronui
ir jo sūnums, kad jie tarnautų
man kunigais, 5 turi būti pa-
naudota auksas, mėlyni, vio-

letiniai bei tamsiai raudonos
spalvos siūlai ir plona drobė.“

Efodas ir krūtinės dėklas

6 „Efodą* padarysi iš aukso
ir plonos suktinių siūlų drobės,
meistriškai išsiuvinėtos mėly-
nais, violetiniais bei tamsiai
raudonos spalvos siūlais. 7 Jis
turės dvi petnešas – prisiūtas
prie efodo abiejų galų. 8 Meist-
riškai išausta juosta, esanti
ant efodo, bus to paties darbo
ir tokių pat medžiagų – iš auk-
so ir plonos suktinių siūlų dro-
bės, puoštos mėlynais, violeti-
nės bei tamsiai raudonos
spalvos siūlais. 9 Paimsi du la-
zurito akmenis ir įraižysi juo-
se Izraelio sūnų vardus 10 – jų
šešis vardus į vieną akmenį ir
šešis likusius vardus į kitą
akmenį pagal jų gimimo eilę.
11 Kaip brangakmenių pjaus-
tytojas įraižo antspaudo žie-
dus, taip tu įraižysi į anuos du
akmenis Izraelio sūnų vardus.
12 Įrėminęs juos į aukso rėme-
lius, pritvirtinsi abu akmenis
prie efodo petnešų kaip atmini-
mo akmenis Izraelio sūnums.
Aaronas nešios jų vardus at-
minimui ant savo abiejų pečių
VIEŠPATIES akivaizdoje. 13 Pa-
dirbsi aukso rozetes 14 ir dvi
grandinėles iš gryno aukso, nu-
vytas kaip virvelės. Prie roze-
čių pritvirtinsi nuvytąsias
grandinėles.

15* Padarysi ir nuosprendžio
dėklą ant krūtinės, išsiuvinė-
tą kaip ir efodas. Turi jį pada-
ryti iš aukso ir plonos suktinių
siūlų drobės, puoštos mėly-
nais, violetiniais bei tamsiai
raudonais siūlais. 16 Krūtinės
dėklas turi būti keturkampis
ir dvilinkas, – turės sprindžio
ilgį ir sprindžio plotį. 17* Ap-
taisysi jį keturiomis brangak-
menių eilėmis. Pirmoji eilė
bus sardo, topazo ir smaragdo;
18 antroji eilė bus granato, sa-
fyro ir ametisto; 19 trečioji eilė
bus hiacinto, agato ir krištolo;
20 ir ketvirtoji eilė bus berilio,
lazurito ir jaspio. Įtvaruose jie
turi būti įrėminti auksu. 21 Ak-
menų skaičius atitiks vardus
dvylikos Izraelio sūnų – jie bus
tarsi antspaudo žiedai, kiek-
viename įraižytas vienos iš
dvylikos giminių vardas.

22 Padirbsi krūtinės dėklui
grandinėles iš gryno aukso, nu-
vytas kaip virvelės. 23 Padirbsi

28, 6: *Efodą:* šis hebrajiškas žodis paliekamas nesulietuvintas, nes juo vadinamas savitas kunigiškas drabužis, kurio išvaizda ir paskirtis nėra tiksliai žinomos. Atrodo, kad jis buvo panašus į prijuostę, kurią ant kunigo pečių laikė petnešos ir per juosmenį perrišta išsiuvinėta juosta.

28, 15–30: *Nuosprendžio dėklas ant krūtinės:* panašus į šiuolaikinį altoriaus dėklą – į kišenę panaši makštis laikyti Urimams bei Tumimams, neatskiriama efodo dalis. Žiedais ir virvelėmis pritvirtintas prie efodo.

28, 17–20: Kai kurių šių brangakmenių hebrajiški vardai yra sulietuvinti tik numaniu spėjimu.

krūtinės dėklui ir du žiedus iš
aukso, pritvirtinsi juos viršuje
prie abiejų krūtinės dėklo kam-
pų. 24 Dvi auksines virveles
įversi į tuos du žiedus prie dėk-
lo ant krūtinės kampų. 25 O ki-
tus du virvelių galus pririši
priekyje prie dviejų rozečių,
pritvirtintų prie efodo petnešų.
26 Padirbsi iš aukso kitus du
žiedus ir pritvirtinsi juos apa-
čioje prie dviejų krūtinės dėklo
kampų ant jo užpakalinės pu-
sės prie pat efodo. 27 Tada pa-
dirbsi iš aukso dar du žiedus ir
pritvirtinsi juos žemai efodo
petnešų priekyje, prie jo siūlės
virš meistriškai išaustos efo-
do juostos. 28 Mėlyna virvutė
taip sujungs krūtinės dėklo žie-
dus su efodo žiedais, kad krū-
tinės dėklas gulėtų tiesiog ant
meistriškai išaustos efodo
juostos ir negalėtų atsiskirti
nuo efodo. 29 Aaronas nešios, ei-
damas į šventąją vietą, Izrae-
lio sūnų vardus nuosprendžio
dėkle ant krūtinės viršum sa-
vo širdies kaip nuolatinį at-
minimą VIEŠPATIES akivaizdo-
je. 30 Į šį nuosprendžio dėklą ant
krūtinės įdėsi Urimus ir Tumi-
mus,* kad ir jie būtų prie Aaro-
no širdies, kada tik jis eis į VIEŠ-
PATIES Artumą. Taigi Aaronas
nuolat nešios izraeliečių nuo-
sprendį prie savo širdies VIEŠ-
PATIES akivaizdoje.“

Kiti drabužiai

31 „Efodo skraistę padarysi
tik iš mėlynos medžiagos. 32 Jos
viduryje bus skylė galvai, ap-
link šią skylę bus austa atsiū-
lė, kaip paprastai būna šarvų
liemenėje, idant neatspurtų.
33 Ant jos žemutinio apvado pa-
darysi gumulus tarsi granat-
medžio obuolius iš mėlynų,
violetinių ir tamsiai raudonos
spalvos siūlų aplink visą žemu-
tinį apvadą – aplink visą apva-
dą tarp gumulų bus auksiniai
varpeliai: 34 pirma auksinis
varpelis, po jo granatmedžio
obuolys, ir taip pakaitomis ap-
link visą žemutinį skraistės
apvadą. 35 Aaronas eidamas
tarnybą ją vilkės, kad girdėtųsi
jos skambesys, kada jis įeina į
šventovę VIEŠPATIES akivaiz-
don ir kada jis išeina – idant
nenumirtų.

36 Padarysi iš gryno aukso ro-
zetę ir įraižysi joje, kaip įrai-
žoma antspaudo žiede, „Šven-
tas VIEŠPAČIUI“. 37 Pririši ją
prie turbano mėlyna virvute
taip, kad ji būtų turbano prie-
kyje. 38 Ji bus Aaronui ant kak-
tos, ir Aaronas prisiims sau bet

28, 30: *Urimai ir Tumimai*: šių vardų prasmė ir jais paženklintų įrankių prigimtis yra pernelyg paslaptingi. Pažodžiui vardai reiškia *Šviesos ir Tobulybės*; jais izraeliečių kunigas (Įst 33, 8) – Vyriausiasis kunigas (Iš 28, 30; Sk 27, 21) galėjo skelbti nuosprendį Dievo vardu. Todėl dėklas, kuriame šie paslaptingi reikmenys buvo laikomi, ir vadinosi *nuosprendžio dėklas ant krūtinės*.

kokią kaltę, kilusią izraelie-
čiams atnašaujant ir pašven-
tinant savo šventąsias dova-
nas. Ji turi būti nuolat jam ant
kaktos, idant izraeliečiai gau-
tų malonę VIEŠPATIES aki-
vaizdoje.
39 Pasiūsi kutuotą tuniką iš
plonos drobės, padarysi turba-
ną iš plonos drobės, juostą iš-
siuvinėsi raštais. 40 Panašiai ir
Aarono sūnums padarysi tuni-
kas ir juostas, ir kepures – pa-
darysi juos jų oriam puošnu-
mui. 41 Apvilksi jais savo brolį
Aaroną drauge su jo sūnumis.
Patepsi juos, pripildysi jų ran-
kas,* pašventinsi juos man tar-
nauti kunigais.
42 Jų nuogam kūnui nuo juos-
mens lig šlaunų pridengti pa-
siūsi jiems linines apatines
kelnaites. 43 Aaronas ir jo sū-
nūs turės jomis vilkėti, kai eis
į Susitikimo palapinę ar artin-
sis prie aukuro tarnauti Šven-
toje vietoje, kad neužsitrauk-
tų sau kaltės ir nenumirtų. Tas
įsakas bus amžinas jam ir jo
palikuonims po jo.“

Kunigų pašventimas

29 1 „Pašventindamas
juos tarnauti man ku-
nigais, turėsi atlikti su jais to-
kias apeigas. Paimk iš bandos
jautuką ir du avinus be trūku-
mų. 2 {Paimk} taip pat nerau-
gintos duonos, neraugintų su
įmaišytu aliejumi plokštainių
ir neraugintų, aliejumi aptep-
tų tešlainių, – kepsi juos iš rink-
tinių kviečių miltų. 3 Sudėsi į
pintinę ir atnašausi juos pin-
tinėje. Atnašausi ir jautuką su
dviem avinais. 4 Aaroną ir jo
sūnus atvesi prie Susitikimo
palapinės įėjimo ir nuplausi
juos vandeniu. 5 Tada paimsi
drabužius ir aprengsi Aaroną
tunika, efodo skraiste, efodu bei
nuosprendžio dėklu ant krūti-
nės ir apjuosi jį meistriškai iš-
austu efodo raiščiu. 6 Uždėsi
jam ant galvos turbaną ir pri-
tvirtinsi ant jo šventąją diade-
mą. 7 Pasiimsi patepimo alie-
jaus, išpilsi jam ant galvos ir
jį patepsi. 8 Tada paliepsi pri-
eiti jo sūnums, apvilksi juos tu-
nikomis, 9 apjuosi juostomis ir
uždėsi jiems kepures. Kunigo
tarnyba bus jų amžinas įsakas.
Tada įvesi į kunigų tarnybą
Aaroną ir jo sūnus.

Kunigų pašventimo aukos

10 „Dabar nuvesi jautuką
priešais Susitikimo palapinę.
Aaronas ir jo sūnūs uždės ran-
kas jautukui ant galvos, 11 o tu
papjausi jį VIEŠPATIES akivaiz-
doje, prie įėjimo į Susitikimo
palapinę, 12 paimsi jautuko
kraujo ir patepsi pirštu auku-
ro ragus, o kitą kraują išliesi

28, 41: ... *pripildysi jų rankas*: speciali frazė kunigų įvesdinimui į jų tarnybą paženklinti. Frazės kilmė siejama su tarnybos reikmenų dėjimu į kunigo rankas.

prie aukuro papėdės. [13] Paimsi
visus taukus, dengiančius vidu-
rius, kepenų lezgį, abu inkstus
su taukais, esančiais ant jų, ir
paversi juos dūmais ant auku-
ro. [14] O jautuko mėsą, jo odą ir
atmatas sudeginsi ugnyje už
stovyklos, nes tai yra auka už
nuodėmę.

[15] Tada paimsi vieną iš avi-
nų. Aaronas ir jo sūnūs teužde-
da rankas jam ant galvos. [16] Pa-
pjauk aviną, paimk jo kraujo
ir pašlakstyk juo visus aukuro
šonus. [17] Paskui sukaposi avi-
ną į dalis, apiplausi jo vidurius
bei kojas ir, pridėjęs juos prie
kitų dalių ir galvos, [18] paversi
dūmais ant aukuro. Tai yra de-
ginamoji auka VIEŠPAČIUI, ma-
lonus kvapas – ugnies auka
VIEŠPAČIUI.

[19] Paimsi ir antrą aviną. Aaro-
nas ir jo sūnūs teuždeda ran-
kas jam ant galvos. [20] Papjauk
aviną, paimk jo kraujo, patepk
juo Aarono dešinės ausies lez-
gelį bei jo sūnų dešinės ausies
lezgelį ir jų dešinės rankos
nykštį bei jų dešinės kojos di-
dįjį pirštą, o likusiu krauju ap-
šlakstyk visus aukuro šonus.
[21] Tada paimsi kraujo, esančio
ant aukuro, bei patepimo alie-
jaus, pašlakstysi Aaroną ir jo
drabužius, taip pat jo sūnus ir
sūnų drabužius. Tada jis ir jo
drabužiai bus šventi, bus šven-
ti ir jo sūnūs bei sūnų dra-
bužiai.

[22] Paimsi iš šio avino riebią-
sias dalis – riebiąją uodegą*,
vidurius dengiančius taukus,
kepenų lezgį, abu inkstus su
taukais, esančiais ant jų, ir de-
šinę šlaunį, nes tai yra įvesdi-
nimo į kunigų tarnybą avinas.
[23] Pridėk vieną kepalą duonos,
vieną plokštainį, keptą su alie-
jumi, ir vieną tešlainį iš nerau-
gintos duonos pintinės, sto-
vinčios VIEŠPATIES akivaizdoje.
[24] Padėk visa tai Aaronui bei jo
sūnums ant delno ir atnašauk
jas kaip pakylėjimo atnašą
VIEŠPATIES akivaizdoje. [25] Ta-
da paimsi jas jiems nuo ran-
kos ir paversi dūmais ant au-
kuro viršum deginamosios
aukos kaip malonų kvapą VIEŠ-
PAČIUI. Tai yra ugnies auka
VIEŠPAČIUI.

[26] Tada paimsi Aarono įves-
dinimo į kunigo tarnybą avino
krūtinę ir atnašausi ją kaip pa-
kylėjimo atnašą VIEŠPATIES
akivaizdoje. Tai bus tavo da-
lis. [27] Pašventinsi krūtinę, at-
našautą kaip pakylėjimo atna-
šą, ir šlaunį, atnašautą kaip
dovanos atnašą, įvesdinimo į
kunigo tarnybą avino – to, ku-
ris buvo Aarono, ir to, kuris bu-
vo jo sūnų. [28] Amžinu įsaku tai
bus Aarono ir jo sūnų dalis, ku-
rią jie turės gauti iš izraeliečių.

29, 22: ... *riebiąją uodegą*: net nū-
dien Palestinoje avys ir ožkos turi
storus taukų sluoksnius uodegoje. Jų
riebios uodegos laikomos skanėstu.
Žr. Kun 3, 9.

Nes tai yra atnašos – jos bus
izraeliečių atnaša – atnaša
VIEŠPAČIUI iš jų bendravimo
atnašų aukos.
29 Šventieji Aarono drabu-
žiai po jo pereis sūnums, nes
jais apsirengę jie bus patepa-
mi ir su jais bus jie įvedami į
kunigo tarnybą. 30 Tas sūnus,
kuris iš jo sūnų taps kunigu jo
vietoje ir eis tarnauti į šven-
tovę Susitikimo palapinėje, vil-
kės jais septynias dienas.
31 Paimsi įvesdinimo į kuni-
go tarnybą aviną ir išvirsi jo
mėsą šventoje vietoje. 32 Aaro-
nas ir jo sūnūs prie įėjimo į
Susitikimo palapinę valgys
avino mėsą ir pintinėje esan-
čią duoną. 33 Tik jie valgys
maistą, kuriuo yra atliktas
permaldavimas, juos įvesdi-
nant į kunigų tarnybą ir
pašventinant. Joks pasaulietis
jo nevalgys, nes jis yra šventas.
34 Jei liktų iš įvesdinimo į ku-
nigų tarnybą {avino} mėsos ar
duonos lig rytui, sudeginsi lie-
kanas ugnyje. Jos neturi būti
valgomos, nes yra šventos.
35 Padarysi su Aaronu ir jo sū-
numis taip, kaip tau įsakiau.
Per septynias dienas įvesdinsi
juos į kunigų tarnybą. 36 Kas-
dien atnašausi jautį kaip per-
maldavimo atnašą už nuodėmę:
Atnašausi atnašą už nuodėmę
ir už aukurą, kai jį apvalysi*, –
patepsi jį, kad pašventintum.
37 Per septynias dienas darysi
permaldavimą už aukurą, kad
jį pašventintum, ir aukuras
bus ypač šventas. Kas tik prie
jo prisiliestų, taps pašventin-
tas.
38 Štai ką atnašausi ant au-
kuro: nuolat du mitulius avinė-
lius kas dieną. 39 Vieną avinėlį
atnašausi rytą, o kitą avinėlį
atnašausi temstant. 40 Su pir-
muoju avinėliu atnašausi vie-
ną dešimtadalį saiko rinktinių
miltų, maišytų su vienu ketvir-
čiu hino aliejaus iš sugrūstų
alyvų, ir vieną ketvirtį hino vy-
no geriamajai atnašai. 41 O kitą
avinėlį atnašausi temstant, –
atnašausi jį kaip ir rytą su val-
gių atnaša bei geriamąja atna-
ša, – deginimą ugnimi dėl ma-
lonaus kvapo VIEŠPAČIUI. 42 Tai
bus nuolatinė deginamoji au-
ka per jūsų kartas VIEŠPATIES
akivaizdoje prie įėjimo į Susi-
tikimo palapinę, kur aš pasi-
tiksiu tave ir kalbėsiu su tavi-
mi. 43 Ten prie aukuro, kuris
bus pašvęstas mano šlove, aš
pasitiksiu izraeliečius. 44 Pa-
šventinsiu Susitikimo palapinę
ir aukurą, pašventinsiu Aaro-
ną ir jo sūnus tarnauti man ku-
nigais. 45 Gyvensiu tarp izrae-
liečių ir būsiu jų Dievas. 46 Ir
jie žinos, kad aš esu VIEŠPATS,
jų Dievas, kuris išvedė juos iš

29, 36–37: Aukuro statymas žmogaus rankomis darė aukurą suteptą. Patepimu ir pašventinimu jis buvo nuvalomas ir padaromas šventas.

Egipto žemės tam, kad galėtų
tarp jų gyventi. Aš esu VIEŠ-
PATS, jų Dievas."

Aukuras smilkalams

30 1* „Padarysi aukurą
smilkalams atnašau-
ti; padarysi jį iš akacijos me-
džio. 2 Jis bus vienos uolekties
ilgio ir vienos uolekties pločio –
keturkampis, aukščio turės
dvi uolektis, iš jo paties išeis
ragai. 3 Aptrauksi jį grynu auk-
su – jo viršų, visus jo šonus bei
ragus – ir padirbsi jam aplin-
kui auksinį apvadą. 4 Padirbsi
jam ir du žiedus iš aukso ir pri-
tvirtinsi juos žemiau apvado
ant abiejų jo šonų. Į juos bus
įvertos kartelės aukurui nešti.
5 Karteles padirbsi iš akacijos
medžio ir aptrauksi jas auksu.
6 Aukurą pastatysi priešais už-
dangą, esančią viršum Sando-
ros skrynios, priešais malonės
sostą, esantį viršum Sandoros
lentelių, toje vietoje, kur su ta-
vimi susitiksiu. 7 Aaronas at-
našaus ant jo kvapųjį smilka-
lą, – jį atnašaus kas rytą, kai
tvarkys lempas. 8 Ir temstant,
kai Aaronas uždegs lempas, jį
atnašaus kaip nuolatinę smil-
kalų atnašą VIEŠPATIES aki-
vaizdoje per visas jūsų kartas.
9 Ant jo neatnašaukite kitokių
smilkalų nei degamosios au-
kos, nei valgio atnašų; nelieki-
te ant jo nei geriamųjų atnašų.
10 Kartą per metus Aaronas at-
liks permaldavimo apeigas ant
jo ragų. Per jūsų kartas jis at-
liks permaldavimo apeigas už
aukurą kartą per metus per-
maldavimo už nuodėmę atna-
šos krauju. Šis aukuras yra
ypač šventas VIEŠPAČIUI."

Mokestis Šventyklai

11 VIEŠPATS kalbėjo Mozei:
12 „Kai darysi izraeliečių sura-
šymą, kiekvienas, įrašomas į
sąrašą, turės mokėti VIEŠPA-
ČIUI išpirkimo mokestį už sa-
vo gyvastį, kad būtų išvengta
bet kokios rykštės tarp sura-
šomųjų. 13 Štai ką kiekvienas,
įrašytas į sąrašus, turės mokė-
ti: pusę šekelio pagal šventovės
šekelio vertę – šekelis turi dvi-
dešimt gerų. Šis pusės šekelio
mokestis yra atnaša VIEŠPA-
ČIUI. 14 Kiekvienas, kuris yra
įrašomas į sąrašą, dvidešim-
ties metų ar vyresnis, duos
VIEŠPATIES atnašą. 15 Turtin-
gas neduos daugiau, o vargšas
neduos mažiau negu pusę šeke-
lio, kai atnešite šią VIEŠPATIES
atnašą išpirkti savo gyvasčiai.
16 Paimsi šiuos permaldavimo
pinigus iš izraeliečių ir paskir-
si juos Susitikimo palapinės
reikalams. Tai tarnaus izrae-
liečiams VIEŠPATIES akivaiz-
doje kaip priminimas išpirki-
mo, duoto už jūsų gyvastį."

30, 1–10: Smilkalų atnaša buvo senovinė apeiga (žr. Iz 1,13), turbūt perimta iš kanaaniečių.

Varinis praustuvas kunigų apsiplovimams

17 VIEŠPATS kalbėjo Mozei:
18 „Padarysi varinį praustuvą
su variniu pastovu apsiplovi-
mams. Pastatysi jį tarp Susi-
tikimo palapinės ir aukuro;
pripilsi jį vandens. 19 Juo Aaro-
nas ir jo sūnūs nusiplaus savo
rankas ir kojas. 20 Eidami į
Susitikimo palapinę ar artin-
damiesi tarnauti prie auku-
ro, atnašaudami ugnimi auką
VIEŠPAČIUI, jie turi nusiplauti
vandeniu, kad nenumirtų. 21 Jie
nusiplaus rankas ir kojas, kad
nenumirtų. Tai bus amžinas
įsakas jiems – ir jam, ir jo pa-
likuonims per kartas.“

Patepimo aliejus

22 VIEŠPATS kalbėjo Mozei:
23 „Paimk brangiausių kvepa-
lų: penkių šimtų šekelių vertės
skystos miros, pusę tiek, tai yra
dviejų šimtų penkiasdešimties
šekelių vertės, kvepiančio cina-
mono, dviejų šimtų penkiasde-
šimties šekelių vertės kvepian-
čios nendrės, 24 penkių šimtų
šekelių vertės pagal šventovės
šekelio vertę kasijos ir vieną hi-
ną alyvmedžio aliejaus. 25 Iš jų
pagaminsi šventąjį aliejų pate-
pimui, tarsi jis būtų kvepalų
gamintojo sumaišytas. Jis bus
šventas patepimo aliejus. 26 Pa-
tepsi juo Susitikimo palapinę
ir Sandoros skrynią, 27 stalą ir
visus jo indus, žvakidę ir jos
reikmenis, aukurą smilkalams,
28 deginamųjų aukų aukurą su
visais jo reikmenimis ir praus-
tuvą su jo pastovu. 29 Pašven-
tinsi juos, idant būtų ypač šven-
ti. Kas tik prie jų prisiliečia,
taps pašventintas. 30 Patepsi
Aaroną ir jo sūnus, pašventin-
si juos, kad jie galėtų man tar-
nauti kaip kunigai. 31 Izraelie-
čiams kalbėsi, sakydamas: 'Tai
bus mano šventas patepimo
aliejus per visas jūsų kartas.
32 Jis neturi būti naudojamas
paprastam kūno patepimui,
jūs negaminsite kito mišinio
tokios sudėties kaip jis. Jis yra
šventas, ir jūs turite laikyti jį
šventu. 33 Kas tik pagamintų į
jį panašų ar pateptų juo paša-
lietį, bus pašalintas iš tautos'.“

Smilkalai

34 VIEŠPATS tarė Mozei: „Pa-
imk kvapių balzamų – natofo,
onychų ir galbano, – šių kva-
piųjų balzamų, kartu su gry-
nais smilkalais po lygią dalį
35 ir pagamink iš jų smilkalus,
meistriškai sumaišytą miši-
nį, pasūdytą, gryną ir šventą.
36 Šiek tiek jo sugrūsi į milte-
lius ir jo dalį padėsi priešais
Sandoros lenteles Susitikimo

30, 34–38: Formulė šiam smilkalui, kaip ir aliejui pagaminti, rodos, buvo kunigiška paslaptis. Natofas – augalas, kurio syvai buvo kvapus miros aliejus; onychai – kvapūs Raudonosios jūros moliuskai; galbanas – kvapūs sakai augalų, atvežtų į Palestiną iš Persijos.

palapinėje, kurioje aš susitik-
siu su tavimi. Jis bus jums
ypač šventas. 37 Kai darysite
smilkalus pagal šio mišinio
sudėtį, nedarysite jų sau, – lai-
kysite juos šventais VIEŠPA-
ČIUI. 38 Kas tik darys nors tru-
putį tokio pat sau pauostyti,
bus pašalintas iš tautos."

Meistrų parinkimas

31 1 VIEŠPATS kalbėjo Mo-
zei: 2 „Štai aš pašau-
kiau vardu Ūrio sūnaus Huro
sūnų Bezalelį iš Judo giminės,
3 pripildžiau jį dieviškos dva-
sios* – nagingumo, išmonės ir
visų amatų pažinimo, 4 įkvė-
piau jį sumanyti meniškus ap-
matus, ką galima padaryti iš
aukso, sidabro ir vario, 5 pjaus-
tyti ir rėminti akmenis, droži-
nėti iš medžio, mokėti bet kokį
amatą. 6 Be to, tikėk manimi,
aš paskyriau su juo Ahisama-
cho sūnų Oholijabą iš Dano gi-
minės ir įdėjau į širdį visų, tu-
rinčių išmonę, išmintį, kad jie
galėtų padaryti visa, ką tau
įsakiau: 7 Susitikimo palapinę,
Sandoros skrynią ir ant jos
esantį malonės dangtį, visą
palapinės apstatymą, 8 stalą ir
jo reikmenis, gryno aukso žva-
kidę ir visus jos reikmenis, auku-
rą smilkalų atnašoms, 9 degi-
namosios aukos aukurą su jo
reikmenimis, praustuvą ir jo
pastovą, 10 puošniuosius dra-
bužius – Aarono šventuosius
drabužius ir jo sūnų drabužius
kunigiškajai tarnybai, 11 pate-
pimo aliejų ir kvapųjį smilka-
lą šventajai vietai. Visa tai jie
padarys lygiai taip, kaip tau
įsakiau."

Šabo poilsio įsakai

12 VIEŠPATS kalbėjo Mozei:
13 „Tu turi pasakyti izraelie-
čiams: 'Stenkitės laikytis ma-
no šabų*, nes tai yra ženklas
tarp manęs ir jūsų per visas jū-
sų kartas, duotas tam, kad ži-
notumėte, jog aš, VIEŠPATS, jus
pašventinu. 14 Todėl turite lai-
kytis šabo, nes jis yra jums
šventa diena. Kas jį išniekin-
tų, bus nubaustas mirtimi. Kas
jo metu bet ką dirbtų, bus iš-
kirstas iš tautos. 15 Šešias die-
nas bus dirbama, bet septin-
toji diena yra visiško poilsio
šabas – šventa diena VIEŠPA-
ČIUI. Kas šabo dieną dirbtų bet
kokį darbą, bus nubaustas mir-
timi. 16 Todėl izraelięčiai laiky-
sis šabo, švęsdami šabą per
visas savo kartas, kaip amžiną
sandorą. 17 Amžinai jis bus ženk-
las tarp manęs ir izraeliečių,
nes per šešias dienas VIEŠPATS

31, 3: ... *dieviškos dvasios*: Dievo dvasia buvo laikoma visos kūrybiškos išminties ir įgūdžių ištaka. Šiame tekste meistrų ir amatininkų išmonė bei gebėjimai laikomi dalyvavimu Dievo išmintyje.

31, 13: Apie šabą jau užsimenama Iš 16, 22–30 skaitinyje; šiame tekste šabo šventumas laikomas amžinu Dievo įsaku.

padarė dangų ir žemę, o sep-
tintą dieną sustojo ir ilsėjosi.“
18 Pabaigęs kalbėti su Moze
ant Sinajaus kalno, VIEŠPATS
padavė jam Sandoros lenteles –
akmenines plokštes*, parašy-
tas paties Dievo pirštu.

Aukso veršis

32 1 Žmonės, matydami,
kad Mozė uždelsė nu-
lipti nuo kalno, susirinko prie
Aarono ir sakė jam: „Eikš, pa-
dirbk mums dievą, kuris mus
vestų. Juk mes nežinome, kas
nutiko Mozei – tam vyrui, ku-
ris išvedė mus iš Egipto že-
mės.“ 2 Aaronas jiems tarė:
„Nuimkite aukso auskarus,
kuriuos nešioja įkabintus į au-
sis jūsų žmonos, sūnūs bei
dukterys, ir atneškite juos
man.“ 3 Visi žmonės nusiėmė
auksinius auskarus, kaboju-
sius ausyse, ir atnešė juos
Aaronui. 4 Jis, paėmęs jiems iš
rankų auksą, suliejo į veršio
panašumą, paskum raižymo
įrankiu padarė iš jo lietinį ver-
šį. Tada jie sušuko: „Izraeli, šis
yra tavo Dievas, kuris išvedė
tave iš Egipto žemės!“ 5 Aaronas,
tai pamatęs, pastatė priešais
jį aukurą ir paskelbė: „Rytoj
bus VIEŠPATIES šventė.“* 6 Žmo-
nės kitą dieną pakilo anksti,
aukojo deginamąsias atnašas,
atnašavo bendravimo aukas,
sėdosi valgyti ir gerti, paskui
kėlėsi ūžauti.
7 VIEŠPATS tarė Mozei: „Sku-
bėk tuojau pat žemyn! Tavo
tauta, kurią išvedei iš Egipto
žemės, nedorai pasielgė. 8 Jie
suskubo pasukti iš kelio, ku-
riuo eiti buvau jiems įsakęs,
nusiliejo sau veršį ir jam au-
koja, sakydami: ‘Izraeli, šis yra
tavo Dievas, kuris išvedė tave
iš Egipto žemės!’“ 9 VIEŠPATS
kalbėjo Mozei: „Matau, kad ši
tauta yra kietasprandė. 10 To-
dėl dabar palik mane vieną,
kad mano įniršis ant jų įsi-
liepsnotų ir juos sunaikinčiau,
o iš tavęs padaryčiau didelę
tautą.“
11 Bet Mozė maldavo VIEŠPA-
TĮ, savo Dievą, ir sakė: „O
VIEŠPATIE, kam gi dega tavo
įniršis ant tautos, kurią išve-
dei iš Egipto žemės didžia jė-
ga ir galinga ranka? 12 Kam gi
egiptiečiai turėtų sakyti: ‘Pik-
to siekdamas jis išvedė juos,
tik išžudyti juos kalnuose ir iš-
naikinti nuo žemės veido’? At-
sigręžk nuo savo degančio įnir-

31, 18: Lentelėse buvo įrašyti Dešimt Dievo įsakymų – Dekalogas, arba Sandoros sąlygos. Panašiai buvo daroma tuometiniame Artimųjų Rytų pasaulyje: sutartys tarp karalių buvo įrašomos lentelėse ir saugomos šventovėse.

32,5: Veršis ir ... *VIEŠPATIES šventė*: iš Aarono pasakymo aišku, kad aukso veršis nebuvo stabas, bet paties Viešpaties simbolis. Artimųjų Rytų pasaulyje buvo įprasta dievų galybę reikšti jaučio įvaizdžiu. Tačiau izraeliečiams buvo uždrausta vaizduoti Sandoros Viešpatį bet kokiu simboliu. Žr. Iš 20, 4.

šio, pasigailėk ir nesiųsk nelai-
mės savo tautai. 13 Atsimink
Abraomą, Izaoką ir Izraelį, sa-
vo tarnus, kaip tu jiems prisie-
kei pačiu savimi, sakydamas:
'Padauginsiu jūsų palikuonis
kaip dangaus žvaigždes ir visą
šį kraštą, kurį pažadėjau, duo-
siu jūsų palikuonims, ir jie pa-
veldės jį amžinai'." 14 VIEŠPATS
pasigailėjo ir nesiuntė nelai-
mės, kuria buvo grasinęs savo
tautai.

15 Paskui Mozė apsisuko ir
leidosi nuo kalno, nešdamas
rankose dvi Sandoros lenteles –
plokštes, prirašytas abiejose
pusėse: viena ir kita jų pusė bu-
vo prirašyta. 16 Lentelės buvo
Dievo darbas ir raštas buvo
Dievo raštas, įrėžtas lentelėse.
17 Jozuė, išgirdęs žmonių šauks-
mus, tarė Mozei: „Karo šauks-
mas stovykloje!" 18 Bet jis at-
sakė:

„Tai ne pergalės šauksmas,
tai ne pralaimėjimo
klyksmas.
Girdžiu tik ūžaujančių
balsus..."

19 Kai prisiartino prie stovyk-
los ir pamatė veršį bei šokius,
Mozė įniršo. Jis metė lenteles
iš rankų ir sudaužė kalno papė-
dėje. 20 Paėmęs jų padarytą
veršį, įmetė į ugnį. Sutrynęs į
dulkes, išbarstė į vandenį* ir
pagirdė juo izraeliečius.

21 Mozė tarė Aaronui: „Ką tau
ši tauta padarė, kad užtraukei
ant jų tokią sunkią nuodėmę?"
22 Aaronas atsakė: „Neniršk,
mano viešpatie! Tu žinai, kad ši
tauta yra linkusi į pikta. 23 Jie
man sakė: 'Padirbk mums die-
vą, kuris mus vestų, nes mes
nežinome, kas nutiko Mozei –
vyrui, kuris išvedė mus iš Egip-
to žemės'. 24 Tada aš jiems sa-
kiau: 'Kas iš jūsų turi aukso,
tenusiima!' Jie davė man, aš
įmečiau jį į ugnį, ir išėjo šis ver-
šis!"

25 Mozė, pamatęs, kad žmo-
nės elgėsi palaidai, – Aaronas
buvo jiems leidęs palaidai elg-
tis savo priešų pajuokai, – 26 at-
sistojo stovyklos vartuose ir ta-
rė: „Kas už VIEŠPATĮ, teateina
pas mane!" Visi levitai susi-
būrė aplink jį. 27 Jis tarė jiems:
„Taip kalbėjo VIEŠPATS, Izra-
elio Dievas: 'Prisijuoskite ka-
laviją prie šono, visi iki vieno!
Eikite nuo vartų prie vartų, iš-
ilgai ir skersai per stovyklą, ir
žudykite savo brolį, kaimyną ir
giminaitį'."* 28 Levitai padarė
kaip Mozė įsakė, ir tą dieną
krito apie tris tūkstančius
žmonių. 29 Mozė tarė: „Šiandien
jūs pašventėte save VIEŠPA-

32, 20: ... *į vandenį*: į upelį, kuris tekėjo nuo Sinajaus kalno. Žr. Įst 9, 21.
32, 27: ... *žudykite savo brolį*: tuos, kurie buvo nusidėję veršio – stabų garbinimu.

32, 29: ... *pašventėte save VIEŠPATIES tarnybai*: dėl jų uolumo tikrojo Dievo garbinimui levitai buvo išrinkti būti ypatingi tarnai pamaldų apeigose.

TIES tarnybai,* nes buvote kiek-
vienas prieš savo sūnų ar brolį,
šiandien gavote sau palaimi-
nimą.“

30 O kitą dieną Mozė tarė
žmonėms: „Nusidėjote sunkia
nuodėme. Betgi nūn aš užkop-
siu pas VIEŠPATĮ. Galbūt
pajėgsiu atlyginti už jūsų nuo-
dėmę.“ 31 Taigi Mozė sugrįžo
pas VIEŠPATĮ ir tarė: „Deja! Ši
tauta nusidėjo sunkia nuodė-
me. Pasidarė sau dievą iš auk-
so! 32 O dabar, jei tu tik atleis-
tum jų nuodėmę... bet jei ne,
ištrink mane iš knygos, kurią
parašei!“* 33 Bet VIEŠPATS tarė
Mozei: „Tą, kuris nusidėjo man,
tik tą ištrinsiu iš savo knygos.
34 Dabar eik, vesk tautą į tą vie-
tą, apie kurią tau kalbėjau. Ti-
kėk manimi, mano angelas ves
tave. Betgi kai ateis bausmės
diena, nubausiu juos už jų nuo-
dėmę.“

35 Tada VIEŠPATS pasiuntė
tautai rykštę už tai, kad priver-
tė Aaroną padirbti jiems veršį.

Viešpats įsako izraeliečiams keliauti

33 1 VIEŠPATS kalbėjo Mo-
zei: „Eik, palik šią vie-
tą, tu ir tauta, kurią išvedei iš
Egipto žemės, ir eik į kraštą,
kurį prisiekdamas pažadėjau
Abraomui, Izaokui ir Jokūbui,
tardamas: ‘Tavo palikuonims
aš jį duosiu’. 2 Siųsiu pirma ta-
vęs angelą ir išvarysiu kanaa-
niečius, amoriečius, hetitus,
perizitus, hivitus ir jebusitus.
3 Kilk į kraštą, tekantį pienu ir
medumi. Bet aš pats nekilsiu
su jūsų gretomis, kad jūsų ne-
sunaikinčiau, nes esate kieta-
sprandė tauta.“

4 Kai žmonės išgirdo šiuos
aštrius žodžius, jie apsivilko
gedulo drabužiais. Niekas ne-
sipuošė papuošalais. 5 Mat
VIEŠPATS buvo pasakęs Mozei:
„Sakyk izraeliečiams: ‘Jūs esa-
te kietasprandė tauta. Jei eičiau
su jūsų gretomis nors vieną
akimirką, aš jus sunaikinčiau.
Tad dabar nusiimk nuo savęs
papuošalus, aš dar nuspręsiu,
ką turiu su tavimi daryti’.“ 6 To-
dėl izraeliečiai, keliaudami to-
lyn nuo Horebo, nebesipuošė
savo papuošalais.

Viešpaties Artumas Palapinėje

7* Mozė paimdavo Palapinę
ir pastatydavo ją už stovyklos –
toli nuo stovyklos. Ji buvo va-
dinama Susitikimo palapine.
Kai tik norėdavo pasitarti su
VIEŠPAČIU, eidavo į Susitikimo
palapinę, esančią už stovyklos.
8 Kada tik Mozė eidavo į Susi-
tikimo palapinę, visi žmonės
pakildavo ir atsistodavo, kiek-
vienas prie savo palapinės an-

32, 32: ... *iš knygos, kurią parašei*: Dievui artimų draugų sąrašas. Žr. Rom 9, 3.

33, 7–11: Susitikimo palapinė čia minima, numatant jos pastatymą, aprašytą tolesniuose skyriuose.

gos, ir lydėdavo akimis Mozę,
kol jis įeidavo į Palapinę. 9 Mo-
zei įėjus į Palapinę, nusileis-
davo debesies stulpas ir stovė-
davo prie Palapinės įėjimo, o
VIEŠPATS kalbėdavosi su Mo-
ze. 10 Kai žmonės pamatydavo
debesies stulpą, stovintį prie
Palapinės angos, visi pakilda-
vo ir puldavo kniūbsčia, kiek-
vienas prie savo palapinės an-
gos. 11 VIEŠPATS kalbėdavo su
Moze veidas į veidą, kaip žmo-
gus kalba su savo bičiuliu. Pas-
kui jis sugrįždavo į stovyklą,
bet jo jaunas padėjėjas Jozuė,
Nuno sūnus, nepajudėdavo iš
Palapinės.

12 Mozė tarė VIEŠPAČIUI: „Štai
tu man liepei: 'Vesk į priekį šią
tautą', – bet man nepasakei, ką
pasiųsi su manimi. Be to, tu
sakei: 'Aš pažįstu tave vardu,
tu iš tikrųjų radai malonę ma-
no akyse'. 13 Jei aš tikrai radau
malonę tavo akyse, prašyčiau
parodyti man savo kelią, kad
galėčiau pažinti tave ir nuolat
rasti malonę tavo akyse. Štai
juk šie žmonės yra tavo tauta."
14 Jis atsakė: „Palengvindamas
tau naštą, aš pats* eisiu su ta-
vimi." 15 O Mozė jam atsakė:
„Jei tu pats neitum kartu, ne-
versk mūsų keltis iš šios vie-
tos. 16 Juk kaip kitaip būtų ži-
noma, kad radome malonę tavo
akyse, – aš ir tavoji tauta, –
jeigu neitum kartu su mumis?
Argi ne tuo mes – tavo tauta ir
aš – būsime paženklinti tarp
visų tautų, esančių žemėje?"

17 Ir VIEŠPATS tarė Mozei:
„Padarysiu ir tai, ko prašai, nes
tu iš tikrųjų radai malonę ma-
no akyse ir tave aš pažįstu var-
du." 18 Tada Mozė tarė: „Prašy-
čiau parodyti man savo šlovę."
19 O jis atsakė: „Aš padarysiu,
kad praeis prieš tave visas
mano gerumas ir ištarsiu prieš
tave vardą 'VIEŠPATS'; aš esu
maloningas tiems, kuriems esu
maloningas, ir pasigailiu tų,
kurių pasigailiu. 20 Bet, – jis ta-
rė, – mano veido negali pama-
tyti, nes žmogus negali manęs
pamatyti ir likti gyvas." 21 Ir
VIEŠPATS tęsė: „Štai arti ma-
nęs yra vieta. Atsistok ant uo-
los. 22 Praeinant mano šlovei,
nukelsiu tave į uolos plyšį ir
uždengsiu ranka, kol praeisiu.
23 Tuomet nukelsiu ranką ir tu
pamatysi mano nugarą*. Bet
mano veido niekas negali ma-
tyti."

Sandoros lentelių atnaujinimas

34 1 VIEŠPATS tarė Mozei:
„Nusitašyk iš akmens
dvi lenteles, tokias kaip buvo
pirmosios. Aš įrašysiu į lente-

33, 14: ... *aš pats*: pažodžiui *mano veidas*, t. y. Dievo Artumas.

33, 23: ... *pamatysi mano nugarą*: žmogus gali matyti Dievo šlovę, kurią atspindi kūrinija, bet jo *veido*, t. y. Dievo, koks jis pats yra, mirtingas žmogus negali matyti. Žr. 1 Kor 13, 12.

les žodžius, buvusius ant pir-
mųjų lentelių, kurias tu sudau-
žei. 2 Pasiruošk rytojaus rytui,
o ryto metą užlipk į Sinajaus
kalną ir atsistok ten kalno vir-
šūnėje prie manęs. 3 Tenekopia
niekas kitas su tavimi, tene-
sirodo niekas kitas niekur ant
kalno; netgi tenebūna paleisti
ganytis ties kalnu avys ir gal-
vijai.“ 4 Mozė tad atsiskėlė iš
akmens dvi lenteles, tokias
kaip buvo pirmosios, ir, atsikė-
lęs anksti rytą, pakilo kopti į
Sinajaus kalną, nešinas dviem
akmens lentelėmis, kaip jam
VIEŠPATS buvo įsakęs. 5 VIEŠ-
PATS, nužengęs debesyje, buvo
ten su juo ir ištarė savo vardą
„VIEŠPATS“. 6 Ir VIEŠPATS pra-
ėjo prieš jį, tardamas:

„VIEŠPATS, VIEŠPATS,
esu gailestingas ir
maloningas Dievas,
lėtas pykti, kupinas gerumo
ir ištikimybės,
7 lydintis gerumu lig
tūkstantosios kartos,
atleidžiantis kaltę,
nusižengimą ir nuodėmę,
tačiau nepaliekantis
kaltųjų be bausmės,
bet baudžiantis vaikus už
tėvų kaltę
ir vaikų vaikus
lig trečios ir ketvirtos kartos.“

8 Mozė tuojau pat nusilenkė
lig žemės ir pagarbino. 9 Jis ta-
rė: „Jei radau malonę tavo aky-
se, prašyčiau, Viešpatie, teei-
na Viešpats su mumis, nors ši
tauta ir yra kietasprandė. At-
leisk mūsų kaltę ir mūsų nuo-
dėmę, priimk mus kaip savo
paveldą.“

10 {Viešpats} atsakė: „Štai aš
sudarau sandorą. Visai tavo
tautai regint padarysiu tokius
nuostabius darbus, kokių nėra
buvę padaryta visoje žemėje ar
kokioje nors tautoje. Visi žmo-
nės, tarp kurių gyveni, pama-
tys VIEŠPATIES darbus, nes tai,
ką tau darysiu, yra baimę ke-
liantis dalykas.

11 Gerai tad įsidėmėk, ką tau
šiandien įsakau. Tikėk mani-
mi, išvarysiu tavo akivaizdoje
amoriečius, kanaaniečius, he-
titus, perizitus, hivitus ir jebu-
situs. 12 Todėl saugokis, nesu-
daryk sandoros su gyventojais
krašto, į kurį eini, idant jie ne-
taptų žabangomis tarp jūsų.
13 Nugriaukite jų aukurus, su-
daužykite jų paminklinius ak-
menis, nukirskite jų šventuo-
sius stulpus.* 14 Negarbinsite
kito dievo, nes VIEŠPATS, var-
du Pavydusis, yra pavydus Die-
vas.* 15 Nesudaryk sandoros su
krašto gyventojais, kad, jiems

34, 13: ... *šventuosius stulpus*: Ašera buvo kanaaniečių deivė. Jos garbei buvo statomi mediniai stulpai, hebrajiškai *ašerot*, lygiai kaip dievo Baalo garbei buvo statomi paminkliniai akmenys, hebrajiškai *mazzebot*. Vieni ir kiti buvo statomi prie aukuro kanaaniečių šventovėje.

34, 14: Viešpats yra *Pavydusis*: žr. Iš 20, 5 paaiškinimą; taip pat Ez 39, 25.

ištvirkaujant su savo dievais
ir aukojant jiems savo atnašas,
vienas iš jų nepasikviestų ta-
vęs ir tu nevalgytum jų aukų.
[16] O kai imsi žmonas savo sū-
nums iš jų dukterų, jų dukte-
rys, ištvirkaudamos su savo
dievais, privers ir tavo sūnus
ištvirkauti su jų dievais.
[17] Nedirbsi sau jokių lietinių
dievų.
[18] Švęsi Neraugintos duonos
iškilmę. Per septynias dienas
valgysi, kaip tau įsakiau, ne-
raugintą duoną abibo mėnesį
paskirtu metu, nes abibo mė-
nesį tu išėjai iš Egipto.
[19] Kas tik pirmąkart atveria
gimdą, man priklauso: visi ta-
vo galvijų patinai – ar tai būtų
karvės, ar avies pirmagimiai.
[20] Asilo pirmagimis turi būti iš-
pirktas avimi. O jei jo neišper-
ki, turi nusukti jam sprandą.
Pirmagimį savo sūnų turėsi iš-
pirkti.
Nė vienas nepasirodys ma-
no akivaizdoje tuščiomis ran-
komis.
[21] Šešias dienas dirbsi, bet
septintą dieną turi ilsėtis. Net-
gi arimo ir pjūties metu turi
ilsėtis. [22] Švęsi Savaičių iškil-
mę,* pirmienas kviečiapjūtės
ir, metams baigiantis, Der-
liaus suvalymo iškilmę. [23] Tris
kartus per metus visi tavo vy-
riškiai pasirodys VIEŠPATIES
Dievo, Izraelio Dievo, akivaiz-
doje. [24] Kadangi aš iškeldinsiu
tautas prieš tau ateinant ir iš-
plėsiu tavo ribas, niekas negeis
tavo krašto, tau einant pasiro-
dyti VIEŠPATIES, tavo Dievo,
akivaizdoje tris kartus per me-
tus.
[25] Neatnašausi mano aukos
kraujo su kuo nors raugintu,
nepaliksi Perėjimo iškilmės
aukos iki rytojaus.
[26] Rinktines savo žemės pir-
mienas atneši į VIEŠPATIES,
savo Dievo, Namus.
Nevirsi ožiuko jo motinos
piene.“
[27] Tada VIEŠPATS tarė Mozei:
„Užrašyk šiuos žodžius, nes
pagal šiuos žodžius aš suda-
riau sandorą su tavimi ir su
Izraeliu.“ [28] Jis išbuvo ten su
VIEŠPAČIU keturiasdešimt die-
nų ir keturiasdešimt naktų, ne-
valgydamas nei duonos, neger-
damas nei vandens. Jis užrašė
ant lentelių Sandoros žodžius –
Dešimt įsakymų.

Mozė nulipa nuo Sinajaus kalno

[29] Mozė nulipo nuo Sinajaus
kalno. Nulipęs nuo kalno su
dviem Sandoros lentelėmis

34, 22: *Savaičių iškilmė*: Padėkos šventė už pjūtį, švęsta septynias savaites, arba penkiasdešimt dienų, nuo pjūties pradžios. Graikiškai ši šventė buvo vadinama *Pentekoste*, t. y. *Penkiasdešimt [dienų]*, ir sutapo su Įstatymo davimu ant Sinajaus kalno penkiasdešimt dienų po pirmienų atnašavimo. Žr. Kun 23, 10–11; Įst 16, 9.

rankoje, Mozė nežinojo, kad jo
veido oda švytėjo dėl to, jog bu-
vo kalbėjęsis su Dievu. 30 Aaro-
nas ir visi izraeliečiai, pamatę
švytinčią jo veido odą, bijojo
prie jo prisiartinti. 31 Bet Mo-
zei juos pašaukus, Aaronas ir
visi bendrijos vadovai priėjo.
Mozė su jais kalbėjosi. 32 Tada
prisiartino visi izraeliečiai, ir
jis perdavė jiems visa, ką VIEŠ-
PATS buvo su juo kalbėjęs ant
Sinajaus kalno. 33 Pabaigęs su
jais kalbėti, Mozė užsidengė
veidą gaubtuvu.* 34 Bet kada
tik jis eidavo pas VIEŠPATĮ kal-
bėtis su juo, Mozė nusiimdavo
gaubtuvą, kolei būdavo pas
VIEŠPATĮ. O kai išeidavo ir sa-
kydavo izraeliečiams, kas jam
buvo įsakyta, 35 tuomet izrae-
liečiai matydavo, kad jo veido
oda švytėjo. Tada Mozė vėl už-
sidengdavo veidą gaubtuvu,
kol vėl eidavo kalbėti su VIEŠ-
PAČIU.

Šabo* poilsis

35 1 Mozė surinko visą iz-
raeliečių bendriją ir
jiems sakė: „Štai ką VIEŠPATS
įsakė jums daryti:
2 ‘Šešias dienas bus dirbama,
o septintoji diena bus jums vi-
siško poilsio šabas,* šventa
VIEŠPAČIUI. Kas jos metu dirb-
tų bet kokį darbą, turi būti nu-
baustas mirtimi. 3 Šabo dieną
niekur savo gyvenvietėse ne-
kursite ugnies’.“

Aukos šventajai Padangtei

4 Mozė sakė visai izraeliečių
bendrijai. Štai ką VIEŠPATS
įsakė: 5 „Padarykite tarp savų-
jų rinkliavą VIEŠPAČIUI. Kiek-
vienas, dosnios širdies skati-
namas, teatneša VIEŠPAČIUI
auką: aukso, sidabro ir vario;
6 mėlynos, violetinės bei tam-
siai raudonos spalvos siūlų ir
plonos drobės; ožkų vilnų, 7 iš-
dirbtų avinų kailių ir akacijos
medienos; 8 aliejaus šviesai,
kvepalų patepimų aliejui ir kvā-
piesiems smilkalams; 9 lazuri-
to akmenų bei brangakmenių
dėti į efodą ir krūtinės dėklą.
10 Kas tik iš jūsų yra nagin-
gos išmonės, teateina ir tepa-
daro visa, ką VIEŠPATS įsakė:
Padangtę, 11 jos Palapinę su
apdengimu, sagtimis, lentomis,
skersiniais, stulpais ir pasto-
vais; 12 Skrynią su jos kartelė-
mis, malonės sostą ir uždangą
pertvarai; 13 stalą su jo karte-
lėmis bei visais reikmenimis
ir Artumo duona; 14 žvakidę
apšvietimui su jos reikmeni-
mis bei lempomis ir aliejų švie-
sai; 15 aukurą smilkalams su jo

34, 33: *Mozė užsidengė veidą gaubtuvu*: Apaštalas Paulius rašo, kad tikroji Mozės ir pranašų raštų prasmė dar tebėra paslėpta nuo netikinčių žydų. Žr. 2 Kor 3, 7–18.

35–39: Ši Išėjimo knygos dalis ko-ne pažodžiui pakartoja Iš 25–31 skyrius.

35, 1–3: žr. Iš 31, 12–17. Šabo įstatymas pakartojamas, norint apriboti darbą šabo dieną prie Padangtės statybos.

kartelėmis, patepimo aliejų
bei kvapiuosius smilkalus ir
užuolaidą ant angos – ant Pa-
lapinės angos; [16] deginamosios
aukos aukurą su jo variniais
pinučiais, kartelėmis bei visais
reikmenimis, praustuvą su jo
pastovu; [17] kiemo uždangas, jo
stulpus bei pastovus ir užuolai-
dą kiemo vartams; [18] Padang-
tės kuolelius ir kiemo kuole-
lius su jų virvėmis; [19] drabužius,
dėvimus tarnaujant šventovė-
je, – šventuosius drabužius
Aaronui ir drabužius jo sū-
nums jų kunigiškai tarnybai.“
[20] Kai izraeliečių bendruome-
nė pasitraukė nuo Mozės, [21] ta-
da atėjo visi tie, kurių širdis
buvo dosni ir kuriuos skatino
jų dvasia, atnešdami VIEŠPA-
ČIUI auką Susitikimo palapi-
nės statybai, visai jos tarnybai
ir šventiesiems drabužiams.
[22] Vyrai ir moterys – visi, kurie
buvo dosnios širdies, atnešė ir
sagų, ir auskarų, ir žiedų, ir ka-
rolių – visokių auksinių daik-
tų. Kiekvienas, kas tik galėjo,
atnešė VIEŠPAČIUI aukso atna-
šą. [23] O visi tie, kurie turėjo ar
mėlynų, ar violetinių, ar tam-
siai raudonos spalvos siūlų, ar
plonos drobės, ar ožkų vilnų, ar
išdirbtų avino kailių, ar švel-
nios odos, atnešė juos. [24] Kiek-
vienas, kas tik galėjo duoti si-
dabro ar vario atnašą, davė ją
kaip VIEŠPATIES atnašą; kiek-
vienas, kas tik turėjo akacijos
medžio, tinkamo statybai, jį
atnešė. [25] Visos nagingos išmo-
nės moterys verpė rankomis ir
atnešė, ką buvo suverpusios –
mėlynos, violetinės bei tamsiai
raudonos spalvos siūlų ir plo-
nų lininių siūlų; [26] o moterys,
nagingai verpiančios ožkų vil-
nas, širdies skatinamos, verpė
ožkų vilnas. [27] Giminių galvos
atnešė lazurito akmenų ir
brangakmenių dėti į efodą ir
krūtinės dėklą, [28] kvepalų ir
aliejaus apšvietimui, patepimo
aliejui bei kvapiesiems smilka-
lams. [29] Taigi vyrai ir moterys,
kurių širdis paskatino juos ką
nors atnešti VIEŠPATIES per
Mozę įsakytiems darbams at-
likti, atnešė tai VIEŠPAČIUI
kaip savanorišką auką.

Šventovės meistrai

[30]* Tada Mozė tarė izraelie-
čiams: „Štai VIEŠPATS pašaukė
vardu Bezalelį, Huro sūnaus
Urio sūnų, iš Judo giminės, [31] pri-
pildė jį dieviškos dvasios* –
nagingumo, išmonės ir visų
amatų pažinimo, [32] įkvėpė jį
sumanyti meniškus apmatus,
ką galima padaryti iš aukso,
sidabro bei vario, [33] pjaustyti
ir rėminti akmenis, išdrožti iš
medžio, – mokėti bet kokį ama-
tą. [34] Jis suteikė jiedviem, –
jam ir Oholijabui, Ahisamacho
sūnui iš Dano giminės, – gebėji-
mą ir kitus pamokyti. [35] Juodu

35, 30 – 36, 7: žr. Iš 31, 1–11.

jis pripildė nagingos išmonės
atlikti darbą ir meistro, ir ap-
matų sumanytojo, ir siuvinėto-
jo mėlynais, violetiniais,tam-
siai raudonos spalvos siūlais
ir plonais lininiais siūlais, ir
audėjo, – bet kokio meistro ir
bet kokio nagingo apmatų su-
darytojo.

36 1 Todėl Bezalelis ir
Oholijabas bei visi
nagingos išmonės vyrai, ku-
riems VIEŠPATS davė nagingu-
mo ir išmonės atlikti visus
darbus statant šventovę, imsis
darbo ir įvykdys visa, lygiai
kaip VIEŠPATS įsakė.“
2 Tada Mozė pašaukė Beza-
lelį ir Oholijabą bei visus na-
gingos išmonės vyrus, kuriems
VIEŠPATS buvo davęs nagingu-
mo, – visus, kurių širdis skati-
no juos eiti ir imtis darbo. 3 Jie
perėmė iš Mozės visas sava-
noriškąsias aukas, izraeliečių
atneštas šventovės statybai.
Betgi žmonės ir toliau kas rytą
nešė Mozei savanoriškas aukas.
4 Todėl visi meistrai, užsiėmę
įvairiais šventovės darbais,
paliko savo darbą, atėjo 5 ir sa-
kė Mozei: „Žmonės atneša kur
kas daugiau, negu reikia dar-
bui, kurį mums VIEŠPATS įsa-
kė atlikti.“ 6 Mozė tad davė įsa-
kymą paskelbti stovykloje:
„Niekas, – nei vyras, nei mote-
ris, – tegu nebesistengia auko-
ti ką nors daugiau šventovei!“
Taip žmonės buvo sulaikyti
nuo nešimo, 7 nes jau buvo dau-
giau, negu gana po ranka vis-
kam padaryti.

Padangtės statyba

8* Tada nagingiausi darbinin-
kai padarė Padangtę iš dešim-
ties dangų. {Mozė}* padarė jas
iš plonos suktinių siūlų drobės
ir su meistriškai išsiuvinėtais
kerubais mėlynos, violetinės
bei tamsiai raudonos spalvos
siūlais. 9 Kiekvienos dangos il-
gis buvo dvidešimt aštuonios
uolektys, o kiekvienos plotis –
keturios uolektys. Visos dan-
gos buvo vienodo dydžio.
10 Penkias dangas jie susegė
vieną su kita ir kitas penkias
dangas susegė vieną su kita.
11 Pritaisė mėlynų siūlų kilpas
ant pirmojo junginio galinės
dangos krašto; tą patį padarė
ir ant antrojo junginio galinės
dangos krašto. 12 Penkiasde-
šimt kilpų pritaisė prie vienos
dangos ir penkiasdešimt kilpų
pritaisė prie krašto dangos,
esančios kitame junginyje. Kil-
pos buvo viena priešais kitą.
13 Padirbo iš aukso penkias-
dešimt sagčių ir susegė dangas
vieną su kita sagtimis taip,
kad išėjo Padangtė.
14 Jie padirbo ir dangas iš ož-
kų vilnų Palapinei viršum Pa-

36, 8–38: žr. Iš 26, 1–37. *Mozė*: vienaskaita čia pakeičia daugiskaitą, – įkvėptasis autorius pakartoja Mozei duotus nurodymus, padarydamas reikalingus pakeitimus.

dangtės. Dangų padirbo vie-
nuolika. 15 Kiekvienos dangos
ilgis buvo trisdešimt uolekčių,
o kiekvienos dangos plotis ke-
turios uolektys. Visos vienuo-
lika dangų buvo vienodo dydžio.
16 Penkias dangas susegė at-
skirai į vieną, ir šešias dangas
atskirai į vieną. 17 Pritaisė pen-
kiasdešimt kilpų ant galinės
dangos krašto viename jungi-
nyje ir penkiasdešimt kilpų ant
galinės dangos krašto kitame
junginyje. 18 Padirbo iš vario
penkiasdešimt sagčių dangoms
sukabinti, kad būtų galima
Palapinę pastatyti. 19 Palapi-
nei padarė priedangą iš išdirb-
tų avinų kailių, o virš jos – prie-
danga iš delfinų odos.

Medinių Padangtės sienų statyba

20 Tada jie padirbo akacijos
medžio lentų Padangtės sie-
noms apstatyti. 21 Kiekvienos
lentos ilgis buvo dešimt uolek-
čių, o kiekvienos lentos plotis bu-
vo pusantros uolekties. 22 Kiek-
viena lenta turėjo du, vieną su
kitu suderintus, įkaišus, pri-
taikytus lentoms sukabinti. Tą
patį jie padarė su visomis Pa-
dangtės lentomis. 23 Pridirbo
Padangtei lentų: dvidešimt
lentų pietinei sienai – pietų šo-
nui; 24 iš sidabro nuliejo ketu-
riasdešimt pastovų padėti po
dvidešimčia lentų, du pastovus
po pirmąja lenta jos dviem
įkaišams ir du pastovus po
kiekviena kita lenta jos dviem
įkaišams. 25 Šiaurinės pusės
Padangtės šonui padirbo dvi-
dešimt lentų 26 ir joms ketu-
riasdešimt sidabrinių pastovų,
du pastovus po pirmąja lenta
ir du pastovus po kiekviena ki-
ta lenta. 27 O užpakalinei, va-
karų šono, Padangtės sienai
padirbo šešias lentas. 28 Pa-
dangtės užpakaliniams kam-
pams padirbo po dvi lentas.
29 Žemai jos buvo palaidos, bet
viršuje buvo sujungtos ties pir-
mąja sąvarža. Taip jas padarė
abiejuose kampuose. 30 Taigi
buvo aštuonios lentos su savo
sidabriniais pastovais – šešio-
lika pastovų, kiekvienai lentai
po du pastovus.
31 Jie padirbo skersinius iš
akacijos medžio: penkis vieno
Padangtės šono lentoms, 32 pen-
kis kito Padangtės šono len-
toms ir penkis skersinius Pa-
dangtės užpakalinio, vakarų,
šono lentoms. 33 Padarė taip,
kad vidurinis skersinis eitų
lentų sienos viduriu nuo vieno
galo iki kito. 34 Lentas ir sker-
sinius paauksavo, o skersi-
niams laikyti žiedus padarė iš
aukso.

Padaroma Padangtės uždanga

35 Jie padarė uždangą iš plo-
nos suktinių siūlų drobės su
kerubais, meistriškai išsiu-
vinėtais mėlynos, violetinės bei
tamsiai raudonos spalvos siū-

lais. 36 Jai pakabinti padirbo
keturis stulpus iš akacijos me-
džio ir juos paauksavo. Stulpų
kabliai buvo auksiniai, o pasto-
vus stulpams nuliejo sidab-
rinius. 37 Palapinės angai pada-
rė užuolaidą iš plonos suktinių
siūlų drobės, išsiuvinėtos raš-
tais mėlynos, violetinės bei
tamsiai raudonos spalvos siū-
lais, 38 ir penkis stulpus su kab-
liais. Jų viršūnes ir apvadus
aptraukė auksu, bet jų penki
pastovai buvo iš vario.

Sandoros skrynia

37 1*Bezalelis padirbo
akacijos medžio Skry-
nią. Ji buvo pustrečios uolek-
ties ilgio, pusantros uolekties
pločio ir pusantros uolekties
aukščio. 2 Ją aptraukė grynu
auksu iš vidaus ir iš lauko, ap-
lenkė auksiniu apvadu. 3 Ketu-
rioms jos kojoms nuliejo ketu-
ris žiedus, du žiedus vienam
jos šonui ir du žiedus kitam jos
šonui. 4 Padirbo akacijos me-
džio karteles, jas paauksavo
5 ir Skryniai nešti perkišo jas
per žiedus, esančius ant Skry-
nios šonų. 6 Padarė malonės
sostą iš gryno aukso: pustrečios
uolekties ilgio ir pusantros uo-
lekties pločio. 7 Iškalė iš suplo-
to aukso du kerubus, pritaisė
juos prie abiejų malonės sosto
galų, – 8 vieną kerubą prie vie-
no galo ir antrą kerubą prie ki-
to galo; kerubus pritaisė taip,
kad jie buvo lyg iš vieno gabalo
su malonės sosto galais. 9 Ke-
rubai laikė išskleistus į viršų
sparnus ir jais dengė malonės
sostą. Stovėjo jiedu prieš vie-
nas kitą, bet jų veidai buvo at-
gręžti į malonės sostą.

Artumo duonos stalas

10* Jis padirbo ir stalą iš aka-
cijos medžio, dviejų uolekčių il-
gio, vienos uolekties pločio ir
pusantros uolekties aukščio.
11 Aptraukė jį grynu auksu ir
padirbo auksinį apvadą aplin-
kui. 12 Padarė aplinkui jį delno
platumo briauną, o briauną ap-
lenkė auksiniu apvadu. 13 Nu-
liejo jam keturis auksinius žie-
dus ir pritaisė juos ant jo kojų,
esančių keturiuose kampuose.
14 Žiedai, laikantys karteles
stalui nešti, buvo arti briau-
nos. 15 Karteles stalui nešti jis
padirbo iš akacijos medžio; jas
aptraukė auksu. 16 Reikmenis,
kurie turėjo būti ant stalo, –
lėkštes ir indus smilkalams,
dubenis ir ąsočius gėrimo at-
našoms pilti, – jis padarė iš
gryno aukso.

Septynšakė žvakidė – menora

17* Jis padirbo ir žvakidę iš
gryno aukso. Žvakidės pasto-
vas ir kotas buvo nukalti; jos
taurelės, galvutės ir vainiklā-

37, 1–9: žr. Iš 25, 10–25.
37, 10–16: žr. Iš 25, 23–30.
37, 17–24: žr. Iš 25, 31–40.

piai – vieno gabalo su žvakide.
18 Šešios šakos ėjo iš jos šonų:
trys žvakidės šakos iš vieno šo-
no ir trys žvakidės šakos iš ki-
to šono. 19 Trys taurelės, pada-
rytos tarsi migdolo žiedai,
kiekviena su galvute ir vainik-
lapiais ant vienos šakos, ir trys
taurelės, padarytos tarsi mig-
dolo žiedai, kiekviena su gal-
vute ir vainiklapiais ant kitos
šakos. Tokios buvo visos iš žva-
kidės šonų išeinančios šakos.
20 Ant pačios žvakidės koto bu-
vo keturios taurelės, padarytos
tarsi migdolo žiedai, kiekvie-
na su savo galvute ir vainikla-
piais. 21 Galvutė iš to paties ga-
balo buvo po pirmąja šakų
pora, galvutė iš to paties gaba-
lo buvo po kita šakų pora ir gal-
vutė iš to paties gabalo – po
paskutine šakų pora. 22 Galvu-
tės ir jų šakos buvo iš to paties
gabalo – visa nukalta iš vieno
gryno aukso gabalo. 23 Jis pa-
dirbo ir jos septynias lempas,
ir jos žnyples, ir jos padėklus
iš gryno aukso. 24 Žvakidę ir jos
reikmenis jis padarė iš vieno
talento gryno aukso.

Aukuras smilkalams

25* Aukurą smilkalams jis
padarė iš akacijos medžio. Jis
buvo vienos uolekties ilgio ir
vienos uolekties pločio – ketur-
kampis, o aukščio turėjo dvi uo-
lektis; iš to paties gabalo buvo
jo ragai. 26 Aukurą jis aptraukė
grynu auksu – jo viršų, visus jo
šonus bei jo ragus ir aplenkė jį
auksiniu apvadu. 27 Žemiau ap-
vado abiejuose aukuro šonuo-
se pritaisė du auksinius žiedus
kartelėms aukurui nešti. 28 Kar-
teles padirbo iš akacijos medžio
ir jas paauksavo.

29* Jis pagamino taip pat
šventąjį patepimo aliejų ir kva-
pųjį smilkalą, tarsi jie būtų
kvepalų gamintojo mišiniai.

Aukuras deginamajai aukai

38 1 Iš akacijos medžio
padarė ir aukurą degi-
namajai aukai. Jis buvo penkių
uolekčių ilgio, penkių uolekčių
pločio – keturkampis, o aukš-
čio turėjo tris uolektis. 2 Ant
jo keturių kampų padirbo ke-
turis ragus, išeinančius iš pa-
ties aukuro. 3 O visus aukuro
reikmenis – puodus pelenams,
grandiklius, dubenis, šakutes
ir keptuves padirbo iš vario.
4 Padirbo aukurui pinučius, va-
rio mezginį po jo briauna, nu-
tįsusį žemyn nuo briaunos iki
pusės aukuro. 5 Nuliejo keturis
žiedus prie keturių varinių pi-
nučių kampų kartims laikyti.
6 Kartis padirbo iš akacijos me-
džio ir aptraukė jas variu. 7 Jam
nešti perkišo kartis per žiedus
aukuro šonuose. Aukurą pa-
dirbo tuščiavidurį iš lentų.

37, 25–28: žr. Iš 30, 1–10.

37, 29: žr. Iš 30, 22–38.

Varinis praustuvas kunigų apsiplovimams

8 Jis padarė varinį praustu-
vą su variniu pastovu iš veid-
rodžių tų moterų, kurios tarna-
vo* prie Susitikimo palapinės
angos.

Kiemo įrengimas

9 Jis įrengė kiemą. Pietinio
šono – į pietų pusę kiemo už-
dangos buvo plonos suktinių
siūlų drobės, šimto uolekčių il-
gio; 10 jų dvidešimt stulpų su
dvidešimčia pastovų buvo vari-
niai, bet stulpų kabliai ir san-
kabos buvo iš sidabro. 11 Šiau-
rinio šono uždangos buvo šimto
uolekčių ilgio; jo dvidešimt
stulpų ir dvidešimt pastovų
buvo variniai, bet stulpų kab-
liai ir jų sankabos buvo iš si-
dabro. 12 Vakarinio šono užuo-
laidos buvo penkiasdešimties
uolekčių ilgio su dešimčia stul-
pų ir dešimčia pastovų; stulpų
kabliai ir jų sankabos buvo si-
dabrinės. 13 Rytinio šono kiemo
ilgis buvo penkiasdešimt uolek-
čių. 14 Viename vartų šone už-
danga buvo penkiolikos uolek-
čių su trimis stulpais ir trimis
pastovais. 15 Lygiai taip ir kita-
me šone, – abiejų kiemo vartų
šonų užuolaidos buvo penkioli-
kos uolekčių su trimis stulpais
ir trimis pastovais.
16 Visos kiemo uždangos bu-
vo iš plonos suktinių siūlų dro-
bės. 17 Stulpų pastovai buvo iš
vario, bet stulpų kabliai bei jų
sankabos buvo iš sidabro, o
stulpų viršūnės buvo pasidab-
ruotos. Visi kiemo stulpai bu-
vo apdengti sidabru. 18 Kiemo
vartų užuolaida buvo iš plonos
suktinių siūlų drobės, išsiuvi-
nėtos mėlynais, violetiniais ir
tamsiai raudonais siūlais. Ji
buvo dvidešimties uolekčių il-
gio; jos aukštis, arba plotis, bu-
vo penkios uolektys, toks kaip
ir kiemo dangų. 19 Keturi stul-
pai ir jų keturi pastovai buvo
variniai, o kabliai iš sidabro.
Stulpų viršūnės buvo pasidab-
ruotos, o sankabos iš sidabro.
20 Palapinės ir kiemo kuoleliai
buvo variniai.

Sunaudotų metalų kiekis

21 Čia yra Padangtės, Sando-
ros padangtės, apyskaita, ku-
rią, Mozei įsakius ir vadovaujant
Aarono sūnui kunigui Itama-
rui, padarė levitai. 22 O Bezale-
lis, Huro sūnaus Urio sūnus iš
Judo giminės, buvo padaręs vi-
sa, ką Mozei VIEŠPATS buvo
įsakęs padaryti, 23 drauge su
Ahisamacho sūnumi Oholijabu,
iš Dano giminės, meistru, dai-
lininku ir turinčiu įgūdžių siu-
vinėti ploną drobę mėlynais,
violetiniais bei tamsiai raudo-
nos spalvos siūlais.

38, 8: ... *iš veidrodžių tų moterų, kurios tarnavo*: senovės veidrodžių paviršius paprastai būdavo iš nublizginto vario. Nežinia, kokia buvo moterų tarnyba prie įėjimo į Šventyklą. Žr. 1 Sam 2, 22; 2 Kar 23, 7.

[24] Aukso kiekis, sunaudotas
visos šventovės statybos dar-
bams, – auksas suaukotas kaip
atnašos, – buvo dvidešimt de-
vyni talentai ir septyni šimtai
trisdešimt šekelių* pagal šven-
tovės šekelio vertę. [25] Sidabro
kiekis, surinktas bendrijos su-
rašymo metu, buvo tūkstantis
septyni šimtai septyniasde-
šimt penki šekeliai pagal šven-
tovės šekelio vertę – [26] viena be-
ka* nuo galvos {tai yra pusė
šekelio pagal šventovės šeke-
lio vertę} kiekvieno, įrašyto į
sąrašą ir turinčio dvidešimt
metų arba vyresnio, – šešių
šimtų trijų tūkstančių penkių
šimtų ir penkiasdešimties vy-
rų. [27] Šimtinė sidabro talentų
buvo sunaudota pastovams
šventovei ir pastovams užuo-
laidai nuliedinti, – šimtas pa-
stovų iš šimtinės talentų, po
talentą kiekvienam pastovui.
[28] Iš tūkstančio septynių šimtų
septyniasdešimt penkių šeke-
lių jis padirbo kablius stul-
pams, aptraukė jų viršūnes ir
padarė jiems sankabas. [29] Va-
rio buvo suaukota septyniasde-
šimt talentų ir du tūkstančiai
keturi šimtai šekelių. [30] Iš jo jis
padirbo pastovus Susitikimo
palapinės durims, varinį auku-
rą su variniais pinučiais ir vi-
sus aukuro reikmėmis, [31] visus
pastovus kiemui ir pastovus
kiemo vartams, visus kuolelius
Padangtei ir visus kuolelius
kiemui.

Vyriausiojo kunigo drabužiai

39 [1]*Iš mėlynų, violetinių
ir tamsiai raudonos
spalvos siūlų jie išaudė puikius
apdarus šventovės tarnybai.
Jie pasiuvo šventuosius drabu-
žius Aaronui, kaip VIEŠPATS
buvo Mozei įsakęs.

Efodas

[2] Efodą padarė iš plonos suk-
tinių siūlų drobės, puoštos mė-
lynais, violetiniais bei tamsiai
raudonais siūlais. [3] Išploję auk-
są į lakštus, sukarpė į siūlus ir
meniškus raštus jais išsiuvi-
nėjo drauge su mėlynais, viole-
tiniais bei tamsiai raudonos
spalvos siūlais plonoje sukti-
nių siūlų drobėje. [4] Padarė efo-
dui petnešas, prijungtas prie jo
abiejų galų. [5] Išsiuvinėtoji juos-
ta buvo iš tų pačių medžiagų ir
to paties meistriškumo, kaip
ir efodas. Ji buvo padaryta iš
plonos suktinių siūlų drobės,
puoštos auksu ir mėlynais, vio-
letiniais bei tamsiai raudonais
siūlais, kaip VIEŠPATS buvo
Mozei įsakęs.
[6] Lazurito akmenys buvo pa-
ruošti, įrėminti aukso rėme-

38, 24: *Šekelis:* piniginis vienetas – 11,4 g.

38, 26 *Beka:* piniginis vienetas – 5,7 g.

39, 1–31: žr. Iš 28, 1–43.

liais ir juose įraižyti Izraelio
sūnų vardai, kaip įraižomas
antspaudo žiedas. [7] Juos pri-
tvirtino prie efodo petnešų, kad
būtų Izraelio sūnums atmini-
mo akmenys, kaip VIEŠPATS
buvo Mozei įsakęs.

Krūtinės dėklas

[8] Padarė, kaip ir efodą, iš
plonos suktinių siūlų drobės
krūtinės dėklą, meistriškai
išsiuvinėtą auksu ir mėlynais,
violetiniais bei tamsiai raudo-
nos spalvos siūlais. [9] Jis buvo
keturkampis. Krūtinės dėklą
padarė dvilinką – sprindžio il-
gio ir sprindžio pločio. [10] Ap-
daigstė jį keturiomis brangak-
menių eilėmis. Pirmoje eilėje
buvo sardas, topazas ir smarag-
das; [11] antroje eilėje – granatas,
safyras ir ametistas; [12] trečioje
eilėje – hiacintas, agatas ir
krištolas; [13] o ketvirtoje eilėje –
berilis, lazuritas ir jaspis.
Brangakmeniai buvo įrėminti
aukso rėmeliais. [14] Akmenų
skaičius atitiko dvylikos Izrae-
lio sūnų vardus, – jie buvo tar-
si antspaudo žiedai, kiekviena-
me įraižytas vienos iš dvylikos
giminių vardas. [15] Krūtinės
dėklui padirbo grandinėles iš
gryno aukso, suvytas tarsi vir-
velės; [16] jam padirbo iš aukso
dvi rozetes ir du auksinius žie-
dus. Žiedus pritvirtino ant abie-
jų krūtinės dėklo kampų [17] ir
įvėrė auksines virveles į šiuos
du žiedus krūtinės dėklo kam-
puose. [18] Abiejų virvelių galus
pritvirtino prie dviejų rozečių,
pririšdami jas priekyje prie
efodo petnešų. [19] Tada padirbo
iš aukso du žiedus ir pritvirti-
no juos abiejuose krūtinės dėk-
lo galuose, užpakalinėje pusė-
je prie pat efodo. [20] Padirbo
kitus du žiedus iš aukso ir pri-
tvirtino juos žemai efodo pet-
nešų priekyje, prie jo siūlės virš
meistriškai išaustos efodo
juostos. [21] Tada, kaip VIEŠPATS
buvo įsakęs Mozei, jie sujungė
mėlyna virvute krūtinės dėklo
žiedus su efodo žiedais taip,
kad jis gulėtų ant meistriškai
išaustos efodo juostos ir neat-
siskirtų nuo efodo.

Kiti kunigų drabužiai

[22] Efodo skraistę išaudė vien
iš mėlynų siūlų. [23] Skylė gal-
vai skraistės viduryje buvo
kaip skylė šarvų liemenėje su
atsiūlėjimu aplink skylę, idant
neatspurtų. [24] Ant žemutinio
skraistės apvado padirbo gra-
natmedžio obuolius iš plonos
suktinių siūlų drobės, puoštos
mėlynais, violetiniais bei tam-
siai raudonais siūlais. [25] Padir-
bo taip pat varpelius iš gryno
aukso ir pritvirtino tarp gra-
natmedžio obuolių ant žemuti-
nio skraistės apvado, visur ap-
linkui tarp granatmedžio
obuolių. [26] Pakaitomis varpelis
ir granatmedžio obuolys, var-
pelis ir granatmedžio obuolys,
visur aplink visą žemutinį

apvadą skraistės, skirtos vilkėti atliekant tarnybą, kaip VIEŠPATS buvo Mozei įsakęs.

27 Aaronui ir jo sūnums pasiuvo tunikas iš plonos drobės,
28 turbaną iš plonos drobės, kepures iš plonos drobės, lininius apatinius drabužius iš plonos suktinių siūlų drobės 29 ir plonos suktinių siūlų drobės juostą puošniai išsiuvinėjo mėlynais, violetiniais bei tamsiai raudonos spalvos siūlais, kaip VIEŠPATS buvo Mozei įsakęs.

30 Padirbo iš gryno aukso rozetę – pašventinimo diademą – ir, kaip įraižomas antspaudo žiedas, įraižė joje įrašą „Šventas VIEŠPAČIUI“. 31 Diademai prie turbano pritvirtinti užrišo mėlyną virvutę, kaip VIEŠPATS buvo Mozei įsakęs.

Darbų užbaigimas

32* Taip buvo užbaigti visi Susitikimo palapinės Padangtės darbai. Izraeliečiai padarė visa lygiai taip, kaip VIEŠPATS buvo Mozei įsakęs.

33 Tada jie atnešė Padangtę su Palapine ir visais jos reikmenimis pas Mozę: jos kablius, lentas, skersinius, stulpus bei jų pastovus; 34 šikšniškai išdirbtų avinų kailių dangas, delfinų odos dangas ir pertvaros užuolaidą; 35 Sandoros skrynią su kartelėmis ir malonės sostu;
36 stalą su visais jo reikmenimis ir Artumo duona; 37 gryno aukso žvakidę su lempomis bei visais reikmenimis ir aliejų apšvietimui; 38 auksinį aukurą, patepimo aliejų bei kvapiuosius smilkalus ir Palapinės angos užuolaidą; 39 varinį aukurą ir jo varinius pinučius, karteles bei visus jo reikmenis; praustuvą su pastovu; 40 kiemo dangas, jo stulpus bei pastovus, kiemo vartų užuolaidą su virvėmis ir kuoleliais; visa, kas reikalinga Padangtės tarnybai Susitikimo palapinėje; 41 puikius apdarus šventovės tarnybai bei šventuosius drabužius kunigui Aaronui ir drabužius jo sūnums kunigų tarnybai eiti. 42 Lygiai kaip VIEŠPATS buvo įsakęs Mozei, taip izraeliečiai buvo atlikę visus darbus.
43 Mozė, pamatęs, kad jie buvo padarę visa lygiai taip, kaip VIEŠPATS buvo įsakęs, juos palaimino.

Šventovė pastatoma ir pašventinama

40 1 VIEŠPATS tarė Mozei:
2 „Pirmojo mėnesio pirmąją dieną* pastatysi Susitikimo palapinės Padangtę. 3 Pa-

39, 32–43: Užbaigiama *Susitikimo palapinės Padangtės* statyba. Tikėjimo kraitis, kadaise susietas arba su *Padangte,* arba su *Susitikimo palapine,* šiame tekste yra sujungiamas į viena. Palygink su Iš 26, 7–14.

40, 2. 17: *Pirmojo mėnesio pirmąją dieną*: kone metams praėjus nuo izraeliečių išėjimo iš Egipto.

dėsi į ją Sandoros skrynią ir ją
atskirsi uždanga. 4 Įneši stalą
ir jį padengsi. Tada įneši žvaki-
dę ir uždegsi jos lempas. 5 Auk-
sinį aukurą smilkalams pasta-
tysi priešais Sandoros skrynią
ir pakabinsi Padangtės duryse
užuolaidą. 6 Deginamųjų aukų
aukurą pastatysi Susitikimo
palapinėje priešais Padangtės
duris, 7 padėsi praustuvą tarp
Susitikimo palapinės ir auku-
ro, pripilsi jį vandens. 8 Iš visų
pusių įruoši kiemą ir pakabin-
si uždangą ant kiemo vartų.

9 Tada paimsi patepimo alie-
jaus ir patepsi Padangtę ir vi-
sa, kas yra joje, – pašventinsi
ją drauge su visu jos apstaty-
mu, kad būtų šventa. 10 Šven-
tindamas deginamųjų aukų
aukurą su visais jo reikmeni-
mis, patepsi ir jį, kad būtų ypač
šventas. 11 Patepsi taip pat ir
praustuvą drauge su jo pasto-
vu ir pašventinsi jį.

12 Tada privesi Aaroną ir jo
sūnus prie Susitikimo palapi-
nės durų ir, apiplovęs juos
vandeniu, 13 apvilksi Aaroną
šventuoju apdaru ir patepsi,
šventindamas jį, kad jis man
tarnautų kaip kunigas. 14 Pri-
vesi taip pat ir jo sūnus, ap-
vilksi juos tunikomis 15 ir pa-
tepsi juos, kaip patepei jų tėvą,
kad jie tarnautų man kaip ku-
nigai. Šis patepimas suteiks
jiems amžiną kunigystę per vi-
sas kartų kartas.“

16 Tai Mozė padarė. Lygiai
kaip VIEŠPATS jam buvo įsa-
kęs, taip jis padarė.

17 Taigi antrųjų metų* pirmą-
jį mėnesį, pirmąją mėnesio die-
ną, buvo pastatyta Padangtė.
18 Mozė pastatė Padangtę. Jis
padėjo jos pastovus, sustatė
lentas, uždėjo skersinius ir iš-
kėlė stulpus; 19 paskui išskleidė
Palapinę viršum Padangtės,
uždėdamas virš jos Palapinės
dangą, kaip VIEŠPATS buvo Mo-
zei įsakęs. 20 Jis paėmė {San-
doros} liudijimą ir įdėjo jį į
Skrynią, pritaisė prie Skrynios
karteles, užkėlė ant Skrynios
viršaus malonės sostą 21 ir įne-
šė Skrynią į Padangtę. Tada jis
pakabino užuolaidą ir užden-
gė Sandoros skrynią, kaip
VIEŠPATS buvo Mozei įsakęs.
22 Stalą padėjo Susitikimo pa-
lapinėje, prie šiaurinio Padang-
tės šono šiapus užuolaidos, 23 ir
išdėliojo ant jo padėklus duo-
nos, kad ji būtų VIEŠPATIES
akivaizdoje, kaip VIEŠPATS bu-
vo Mozei įsakęs. 24 Žvakidę
padėjo Susitikimo palapinėje
priešais stalą prie pietinio Pa-
dangtės šono 25 ir uždegė lem-
pas VIEŠPATIES akivaizdoje,
kaip VIEŠPATS buvo Mozei įsa-
kęs. 26 Auksinį aukurą padėjo
Susitikimo palapinėje priešais
užuolaidą 27 ir atnašavo ant jo
kvapiuosius smilkalus, kaip
VIEŠPATS buvo Mozei įsakęs.
28 Jis pakabino ir užuolaidą ant

Padangtės durų. 29 Aukurą de-
ginamosioms aukoms jis pa-
statė Susitikimo palapinėje
prie Padangtės durų ir atnaša-
vo ant jo deginamąsias aukas
bei javų atnašas, kaip VIEŠ-
PATS buvo Mozei įsakęs. 30 Tarp
Susitikimo palapinės ir aukuro
jis padėjo praustuvą ir pripildė
vandens, 31 kuriuo ir Mozė, ir
Aaronas, ir jo sūnūs nusiplovė
rankas ir kojas. 32 Kada tik jie
eidavo į Susitikimo palapinę
ir kada tik artindavosi prie
aukuro, jie nusiplaudavo, kaip
VIEŠPATS buvo Mozei įsakęs.
33 Aplinkui Padangtę bei auku-
rą jis įruošė kiemą ir užkabino
užuolaidą ant kiemo vartų.
Taip Mozė užbaigė darbą.

Dievo Artumas Padangtėje

34 Tada debesis uždengė Su-
sitikimo palapinę, ir VIEŠPA-
TIES šlovė pripildė Padangtę.
35 Mozė negalėjo įeiti į Susiti-
kimo palapinę, nes ją gaubė
debesis ir VIEŠPATIES šlovė ją
pripildė. 36 Kada tik debesis
pasikeldavo nuo Padangtės,
tada izraeliečiai leisdavosi į sa-
vo kelionę. 37 Bet jeigu debesis
nepasikeldavo, jie tol nesileis-
davo į kelionę, kol jis nepasi-
keldavo. 38 Dienos metu virš
Padangtės matėsi VIEŠPATIES
debesis, o nakties metu viso Iz-
raelio namų akivaizdoje kiek-
vienoje jų kelionės sustojimo
vietoje būdavo joje ugnis.

KUNIGŲ KNYGA

Trečiajai Penkiaknygės knygai vardą Kunigų knyga davė senieji graikiškosios Septuagintos vertėjai dėl to, kad jos turinį sudaro aukų ir apeigų nuostatai, kurių privalėjo laikytis kunigai iš Levio giminės. Ir lotyniškoji Vulgata ją vadina *Leviticus* – Kunigiškoji knyga. Hebrajiškai ji yra vadinama pirmaisiais knygos žodžiais: *Vajjikra* – „Ir [VIEŠPATS] pasišaukė [Mozę]" (Kun 1, 1).

Kunigų knyga yra Sandoros tautos apeigynas. Senovėje žydų rabinai šią knygą ir vadino Kunigų vadovu. Žydų tikėjimo kraitis Kunigų knygai skiria daug dėmesio ir rodo didelę pagarbą, nes ji apima didžiumą nuostatų ir įsakymų, kuriais judaizmas aptaria save bei savo gyvenimo būdą. Iš šešių šimtų trylikos įsakymų, kuriuos žydai suskaičiuoja Penkiaknygėje, du šimtai keturiasdešimt septyni randami Kunigų knygoje. Ankstyvieji rabinai – Kunigų knygos aiškintojai parašė daugybę knygų, nagrinėdami jos nuostatų bei įsakymų prasmę ir nurodydami, kaip jų laikytis. Išmintingieji Mozės Įstatymo mokytojai pirmaisiais amžiais po Kristaus – nuo 70 iki 500 metų – tūkstančiais kelių nepailsdami leidosi į Kunigų knygos teisinių nuostatų prasmės svarstymus. Tai ypač stebina, nes, romėnams užėmus Jeruzalę ir sunaikinus Šventyklą, nebebuvo įmanoma vykdyti Kunigų knygos atnašų ir aukų nuostatų ir įsakymų. Tai rodo, kad judaizme Tora – Įstatymas nėra vien tik „įstatymas" šiuolaikine siaura prasme, bet yra „mokymas" apie žmogaus santykį su Dievu, arba „kelias" – ištikimas ėjimas Viešpaties keliu. „Laimingi, kurių kelias be priekaišto, kurie gyvena pagal VIEŠPATIES Mokymą. Laimingi, kas laikosi jo įsakų" (Ps 119, 1–2).

Šiuolaikiniai Penkiaknygės tyrinėtojai sutaria, kad Babilonijos tremtyje kunigai iš Levio giminės sutelkė ir suredagavo galutinį liturginio apeigyno tekstą: apeigyną kunigams, nuostatus apie kunigų šventimus, nuostatus apie tai, kas švaru ir kas nešvaru, ir „Šventumo teisyną" (Kun 17–26). Kunigų knyga yra daugiasluoksnė ir atspindi Sandoros tautos Dievo garbinimo apeigas nuo Mozės laikų iki Babilonijos tremties. Visa Kunigų knygos medžiaga priklauso kunigiškajam Penkiaknygės kraičiui – šaltiniui.

Daugumai krikščionių kruvinos aukos kelia klaiką, o klausimai apie švarius ir nešvarius valgius, – ką valgyti ar ko nevalgyti, – neturi prasmės. Daugeliui net koktu kalbėti apie žmogiškos prigimties švarias ir nešvarias buitines apraiškas. Nenuostabu, kad krikščionis skaitytojas ima Kunigų knygą į rankas iš anksto nusiteikęs, kad ji yra nuobodi, nesvarbi ir neturi ryšio su šiuolaikiniu gyvenimu. Betgi tai netikęs nusiteikimas, nes iš anksto užsikertamas kelias pažinti Kunigų

knygos Dievo slėpinio įžvalgą. Stengdamiesi įsiminti Kunigų knygos Dievo slėpinio įžvalgą, turime kreipti dėmesį į dvi tos įžvalgos plotmes. Pirma, reikia pažinti Kunigų knygos nuostatų ir apeigų religinę įžvalgą ir prasmę senovės izraeliečiui. Antra, reikia įvardyti Kunigų knygos pagrindinę temą – nekintamą Dievo užmojį, duodantį kryptį ir gajumą Sandoros tautos ištikimybei ir liudijimui šimtmečių vingiuose. Nekintamasis Dievo užmojis duoda kryptį bei gajumą ir krikščionybės ištikimybei bei liudijimui jos sakramentais ir liturginėmis apeigomis. Savo esme visi Kunigų knygos nuostatai ir apeigos liudija, kad Dievas nori išganyti visą žmogų, nes visa žmogaus būtis ir buitis yra atvira Dievui, ilgisi ir laukia Dievo užmojo pilnatvės. Kunigų knygos turinio šerdis yra dažnai kartojamas Dievo mokymas ir iššūkis: „Būsite šventi, nes aš, Viešpats, esu šventas.“ Įvardijęs nekintamąjį Dievo užmojį Kunigų knygoje, krikščionis pajėgs geriau įsiminti Jėzaus mirties prasmę ir Eucharistijos auką.

Kunigų knygos metmenys

A.	Aukų apeigos	1–7
B.	Kunigų šventimų apeigos	8–10
C.	Nuostatai apie apeiginį švarumą	11–16
D.	Apeiginio šventumo Teisynas	17–26
E.	Atnašų išpirkimas	27

A. AUKŲ APEIGOS

Deginamoji auka

1 [1] VIEŠPATS pasišaukė Mo-
zę ir kalbėjo jam iš Susi-
tikimo palapinės,* tardamas:
[2] „Kalbėk izraeliečiams ir sa-
kyk jiems: kai kas nors iš jūsų
nori atvesti VIEŠPAČIUI gyvu-
lio atnašą, atveskite atnašą iš
jaučių bandos ar iš avių bei ož-
kų kaimenės.*
[3] Jei atnaša yra deginamoji
auka* iš jaučių bandos, jis at-
ves sveiką jautį prie Susitiki-
mo palapinės įėjimo, kad būtų
priimtas jo vardu VIEŠPATIES
akivaizdoje. [4] Ten jis uždės ran-

1, 1: Kunigiškuoju požiūriu Kunigų knygos nuostatai ir įsakymai buvo duoti Mozei iš Susitikimo palapinės, arba padangtės, izraeliečiams esant dykumoje (žr. Kun 7, 37–38; Iš 40, 16–38).

1, 2: ... *iš jaučių bandos ar iš avių bei ožkų kaimenės:* gyvuliai, tinkami kaip atnašos aukai, buvo arba iš jaučių bandos – jaučiai, karvės, veršiai, arba iš avių bei ožkų kaimenės – avys ir ėriukai, ožkos ir ožiukai. Aukai netiko ne tik laukiniai gyvuliai, bet ir *nešvarūs* naminiai gyvuliai – kupranugaris ir asilas. Žr. Kun 11, 1–47.

1, 3: ... *deginamoji auka:* pagrindinė kasdienė auka (žr. Kun 6, 9). Visas gyvulys, išskyrus odą, būdavo sudeginamas ant didžiojo aukuro kieme prie įėjimo į Susitikimo palapinę Dievui pagarbinti. Žr. Iš 38; 40, 6.

1, 4: ... *uždės ranką:* veiksmas, ku-

ką* ant galvos deginamajai au-
kai, kad ji būtų priimta jo labui
kaip išpirkimas už jį. 5 Jautis
bus papjautas VIEŠPATIES aki-
vaizdoje, o Aaronas ir jo sūnūs
atnašaus kraują,* jį išliedami
ant visų šonų aukuro, esančio
prie Susitikimo palapinės įė-
jimo. 6 Tada deginamoji auka
bus nulupta ir sukapota į dalis.
7 Kunigo Aarono sūnūs užkurs
ant aukuro ugnį ir pridės į ugnį
malkų. 8 Paskui Aarono sūnūs,
kunigai, išdėlios sukapotas da-
lis drauge su galva ir taukais
ant ugnies ir malkų, esančių
ant aukuro. 9 O viduriai ir kojos
bus apiplauti vandeniu. Tada
kunigas pavers dūmais visą at-
našą ant aukuro kaip degina-
mąją auką – malonaus kvapo
ugnies atnaša VIEŠPAČIUI.

10 Jei jo atnaša deginamajai
aukai yra iš smulkių gyvulių –
avių ar ožkų kaimenės, jis at-
ves sveiką aviną ar ožį. 11 Jis
bus papjautas prie šiaurinio
aukuro šono VIEŠPATIES aki-
vaizdoje. Tada Aarono sūnūs –
kunigai išlies jo kraują ant vi-
sų aukuro šonų. 12 Sukapotą į
dalis, kunigas išdėlios mėsą
drauge su galva ir taukais vir-
šum degančių malkų ant auku-
ro. 13 O viduriai ir kojos bus api-
plauti vandeniu. Tada kunigas
atnašaus visa, paversdamas
dūmais ant aukuro. Tai yra de-
ginamoji auka – malonaus kva-
po ugnies atnaša VIEŠPAČIUI.

14 Jei jo atnaša VIEŠPAČIUI
yra deginamoji auka iš paukš-
čių,* jis parinks ją iš purplelių
ar balandžių. 15 Kunigas jį at-
neš prie aukuro, nusuks jam
galvą ir ant aukuro pavers jį
dūmais. O jo kraujas bus nu-
tekintas ant aukuro sienų. 16 Jis
atskirs gurklį su viskuo, kas ja-
me, ir numes jį į pelenams skir-
tą vietą rytinėje aukuro pusėje.
17 Tada, perplėšęs paukštį per
vidurį ir pusių neatskirdamas,
kunigas pavers jį dūmais ant
aukuro, viršum malkų ant ug-
nies. Tai yra deginamoji auka –
malonaus kvapo ugnies atna-
ša VIEŠPAČIUI.“

Javų aukos

2 1 „Kai kas nors duoda ja-
vų atnašą* VIEŠPAČIUI, jo
atnaša turi būti geriausi mil-
tai. Jis užpils ant jų aliejaus,

riuo žmogus save sutapatina su at-
našaujama auka. Žr. Iš 29, 10. 35–37.

1, 5: ... *atnašaus kraują:* kraujas,
žmogaus gyvybės paslaptis ir apraiš-
ka (žr. Kun 17, 11; Įst 12, 23; Pr 9,
4), buvo laikomas šventu Dievui. To-
dėl, laikantis gyvybės aukos už gy-
vybę dėsnio, buvo tikima, kad kraujo
išliejimas yra veiksmingas nuodėmei
atleisti ir žmogui su Dievu sutaikinti.
Kraujo išliejimas ant aukuro simbo-
lizuoja Dievo dalyvavimą išpirkimo
apeigoje.

1, 14–17: Deginamajai aukai at-
naša, kurią pajėgė aukoti vargšai ir
beturčiai.

2, 1: Kruvinų galvijų ir javų aukų
reikšmė buvo panaši – viena ir kita
buvo skiriama Dievui garbinti ir dė-
koti. Javų aukos dažnai ėjo po kru-
vinų galvijų aukų (žr. Kun 7, 11–14;
8, 26; 9, 4; Sk 15, 1–10).

apibarstys smilkalais 2 ir at-
neš Aarono sūnums – kuni-
gams. Kunigas, paėmęs iš jos
saują rinktinių miltų ir alie-
jaus, drauge su visais smilka-
lais pavers šią priminimo at-
našą* dūmais ant aukuro,
malonaus kvapo ugnies atna-
ša VIEŠPAČIUI. 3 O kas lieka
nuo javų atnašos, bus Aaronui
ir jo sūnums, švenčiausia da-
lis ugnies atnašų VIEŠPAČIUI.

4 Kai duosi javų atnašą, iš-
keptą krosnyje, ji turi būti iš
rinktinių miltų: nerauginti pa-
pločiai, įmaišyti su aliejumi,
arba neraugintos, aliejumi ap-
teptos bandelės. 5 Jei tavo ja-
vų atnaša yra kepta keptuvėje,
ji bus iš geriausių miltų, išmin-
kyta su aliejumi ir neraugintа.
6 Padalyk ją į gabalus ir api-
pilk aliejumi. Tai yra javų at-
naša. 7 Jei tavo javų atnaša yra
atnaša puode, ji bus paruošta
iš rinktinių miltų aliejuje.

8 Kai atneši VIEŠPAČIUI javų
atnašą, paruoštą vienu iš šių
būdų, ji bus paduota kunigui,
kuris ją padės ant aukuro. 9 Ku-
nigas paims iš javų atnašos
priminimo dalį ir pavers ją dū-
mais ant aukuro kaip malonaus
kvapo ugnies auką VIEŠPAČIUI.
10 O kas lieka nuo javų atna-
šos, bus Aaronui ir jo sūnums, –
tai yra švenčiausia dalis ugnies
atnašų VIEŠPAČIUI.

11 Visos javų atnašos, kurias
duodi VIEŠPAČIUI, turi būti ne-
raugintos, nes nei raugo, nei
medaus* nepaversi dūmais
kaip aukos ugnies VIEŠPAČIUI.
12 Juos galite atnešti VIEŠPA-
ČIUI kaip pirmienų atnašas,
tačiau ant aukuro jie nebus de-
dami, kad duotų malonų kva-
pą. 13 Visas javų atnašų aukas
pasūdysi druska. Tenestinga
tavo javų atnašoms tavo san-
doros su Dievu druskos.* Su vi-
somis savo atnašomis turi
atnašauti druskos.

14 Jei neši VIEŠPAČIUI der-
liaus pirmienų javų atnašą, at-
neši savo derliaus pirmienų
šviežias ugnyje pagruzdintas
varpas, kruopas iš šviežių grū-
dų, kaip pirmienų javų atnašą.
15 Užpilsi ant jos aliejaus ir api-
barstysi ją smilkalais. Tai yra
javų atnaša. 16 O kunigas pa-
vers dūmais jos priminimo da-
lį, – dalį šviežių grūdų su alie-

2, 2: ... *priminimo atnašą:* užuot sudeginus visą javų atnašą, buvo sudeginama ant aukuro tik jos dalis. Tokiu būdu buvo įamžinamas Dievo akivaizdoje atnašaujantis žmogus. Nesudegintoji atnašos dalis yra *švenčiausia,* nes tik kunigai galėjo ją valgyti. Atnašų dalis buvo skiriama kunigams išlaikyti; valgydami sau skirtą atnašų dalį, tarnaudami Dievui, jie save sutapatino su atnašaujančiu žmogumi (žr. 1 Sam 2, 13–17).

2, 11: Medų buvo uždrausta atnašauti, nes buvo tikima, kad medus, kaip ir mielės, sukelia rūgimą.

2, 13: ... *tavo sandoros su Dievu druskos:* dalijimasis druska prie stalo buvo draugystės ir sandoros įvaizdis. Žr. Mk 9, 49; Kol 4, 6; Sk 18, 19; 2 Kr 13, 5. Čia druska simbolizuoja Sandoros su Dievu santykį – visų aukų pagrindą.

jumi drauge su smilkalais. Tai
yra ugnies atnaša VIEŠPAČIUI.“

Bendravimo aukos

3 1 „Jei kieno atnaša yra
bendravimo auka* ir jis
atnašauja gyvulį iš jaučių ban-
dos, turi atnašauti VIEŠPATIES
akivaizdoje sveiką patiną ar
sveiką patelę. 2 Jis uždės ran-
ką savo atnašai ant galvos ir
papjaus gyvulį prie Susitikimo
palapinės įėjimo, o Aarono sū-
nūs – kunigai – išlaistys krau-
ją ant aukuro šonų. 3 Tada iš
bendravimo aukos jis atna-
šaus kaip ugnies atnašą VIEŠ-
PAČIUI vidurius dengiančią
riebiąją plėvę ir ant vidurių
esančius taukus; 4 abudu inks-
tus su taukais, kurie yra ant jų
prie paslėpsnių, ir kepenų lez-
gį,* kurį jis išims drauge su
inkstais. 5 Tada Aarono sūnūs
pavers tai dūmais ant aukuro
drauge su deginamąja auka,
viršum malkų ant ugnies, kaip
malonaus kvapo ugnies atna-
šą VIEŠPAČIUI.

6 Jei jo atnaša yra bendravi-
mo auka VIEŠPAČIUI iš avių
kaimenės, turi atnašauti svei-
ką patiną ar sveiką patelę. 7 Jei
jis duoda avį kaip savo atna-
šą, atves ją VIEŠPATIES aki-
vaizdon 8 ir uždės ranką atna-
šai ant galvos. Ji bus papjauta
priešais Susitikimo palapinę,
o Aarono sūnūs išlaistys jos
kraują ant visų aukuro šonų.
9 Iš bendravimo aukos jis kaip
auką VIEŠPAČIUI atnašaus ug-
nimi jos taukus: visą riebiąją
uodegą,* kuri turi būti atkirs-
ta prie pat stuburo, vidurius
dengiančią riebiąją plėvę ir
taukus, kurie yra ant vidurių;
10 abudu inkstus su taukais,
kurie yra ant jų prie paslėps-
nių, ir kepenų lezgį, kurį jis
išims drauge su inkstais. 11 Ta-
da kunigas pavers visa tai dū-
mais ant aukuro kaip maisto
ugnies atnašą VIEŠPAČIUI.

12 Jei jo atnaša yra ožka, at-
ves ją VIEŠPATIES akivaizdon
13 ir uždės ranką jai ant galvos.
Ji bus papjauta priešais Su-
sitikimo palapinę, o Aarono
sūnūs išlaistys jos kraują ant
visų aukuro šonų. 14 Iš jos jis
atnašaus kaip ugnies atnašą
VIEŠPAČIUI vidurius dengiančią
riebiąją plėvę ir visus taukus,
kurie yra ant vidurių; 15 abudu
inkstus drauge su taukais, ku-
rie yra ant jų prie paslėpsnių,
ir kepenų lezgį, kurį jis išims
drauge su inkstais. 16 Tada ku-
nigas visa tai pavers dūmais

3, 1: ... *bendravimo auka*: hebrajiškas žodis *šelamim* yra įvairiai verčiamas: *dėkojimo, draugystės, taikos*. Tiksliai žodis *šelamim* turbūt reiškia *įvykdymo [auka]*. Žr. Pat 7, 14. Bendravimo auka turėjo būdingą bruožą – šventas vaišes, kuriose aukotojas ir jo svečiai valgydavo paaukoto gyvulio mėsą. Žr. Kun 7, 11–21.

3, 4: ... *kepenų lezgį*: kai kur *verčiama riebiąją kepenų dangą*.

3, 9: ... *visą riebiąją uodegą*: žr. Iš 29, 22 paaiškinimą.

ant aukuro kaip maisto ugnies atnašą ugnimi maloniam kvapui.

Visi taukai priklauso VIEŠPAČIUI. [17] Šis yra amžinas įsakas visoms jūsų kartoms, kur tik jūs gyventumėte: nevalgysite nei jokių taukų,* nei jokio kraujo.“

Aukos už nuodėmę. Už Vyriausiojo kunigo nuodėmę

4 [1] VIEŠPATS kalbėjo Mozei, tardamas: [2] „Sakyk izraeliečiams: kai žmogus nusideda* netyčiomis bet kuriam iš VIEŠPATIES įsakymų, darydamas tai, kas uždrausta.

[3] Jei pateptasis kunigas* nusideda taip, kad kaltė krinta ant tautos, jis už nuodėmę, kuria nusidėjo, turi atnašauti sveiką jautį iš bandos kaip atnašą už nuodėmę VIEŠPAČIUI. [4] Jis atves jautį prie Susitikimo palapinės durų priešais VIEŠPATĮ ir uždės ranką jaučiui ant galvos. Jautis bus papjautas VIEŠPATIES akivaizdoje. [5] Tada pateptasis kunigas pasems jaučio kraujo ir įneš jį į Susitikimo palapinę. [6] Kunigas, padažęs pirštą kraujyje, pašlakstys juo septynis kartus VIEŠPATIES akivaizdoje Šventovės užuolaidos link. [7] Kunigas pavilgys krauju ir kvapiųjų smilkalų aukuro, esančio VIEŠPATIES akivaizdoje Susitikimo palapinėje, ragus, o likusį jaučio kraują išpils prie papėdės deginamųjų aukų aukuro, kuris yra prie Susitikimo palapinės įėjimo. [8]* Išims visus atnašos už nuodėmę jaučio taukus: vidurius dengiančią riebiąją plėvę ir visus taukus, kurie yra ant vidurių; [9] abudu inkstus drauge su taukais, kurie yra ant jų prie paslėpsnių, ir kepenų lezgį, kurį išims kartu su inkstais, – [10] lygiai taip, kaip buvo išimta iš bendravimo aukos jaučio. Kunigas pavers juos dūmais ant deginamųjų aukų

3, 17: ... *jokių taukų*: turima mintyje taukus, apie kuriuos kalbama 9 ir 14 eilutėje. Kitokius švarių gyvulių taukus izraeliečiams buvo leista valgyti.

4, 2: ... *nusideda*: nebūtinai nusižengdamas moraline prasme; nuodėmės sąvoka apėmė visus atvejus apeiginio netyrumo, kurį žmonės užsitraukdavo ne iš piktos valios, bet iš žmogiškos silpnybės, nežinojimo, užsimiršimo, neatsargumo ir pan.

4, 3: ... *pateptasis kunigas*: jo nusižengimas apeiginiams nuostatams ir įsakymams užtraukė bendrą kaltę žmonėms, kurių vardu jis eidavo Dievo akivaizdon. *Atnaša už nuodėmę*, arba *auka nuodėmei atleisti*. Auka yra veiksminga tik tam, kuris nusideda *netyčiomis*, t. y. be piktos valios įžeidžia Dievo šventumą. Auką turi lydėti nuodėmės išpažinimas (žr. Kun 5, 5). Kunigiškasis tikėjimo kraitis neturi permaldavimo aukos už sąmoningai padarytą nuodėmę (žr. Sk 15, 30; Žyd 5, 2).

4, 8–12: Tik šventos ir gyvybinės dalys turi būti atnašaujamos; liekanos, būdamos suterštos atnašautojo nuodėme, turi būti sudegintos toliau nuo stovyklos.

aukuro. [11] O jaučio odą ir visą
jo mėsą drauge su galva, kojo-
mis, viduriais ir išmatomis –
[12] visas jaučio liekanas – jis iš-
neš į švarią vietą už stovyklos,
kur išpilami pelenai, ir sude-
gins ant laužo. Toje vietoje, kur
išpilami pelenai, bus viskas
sudeginta.

Už Izraelio bendruomenės nuodėmę

[13] Jei visa Izraelio bendruo-
menė suklysta netyčia ir, bend-
rijai to nejaučiant, padaro ką
nors, kas pagal VIEŠPATIES
įsakymus neturėtų būti daro-
ma, ir užsitraukia kaltę, [14] tuo-
met, kai nuodėmė, kuria jis
užsitraukė kaltę, paaiškėja,
bendrija atnašaus jautį iš ban-
dos kaip atnašą už nuodėmę ir
atves jį priešais Susitikimo pa-
lapinę. [15] Bendrijos seniūnai
uždės ranką jaučiui ant galvos
VIEŠPATIES akivaizdoje, ir jau-
tis bus papjautas priešais
VIEŠPATĮ. [16] Pateptasis kunigas
įneš jaučio kraujo į Susitikimo
palapinę. [17] Kunigas, padažęs
pirštą kraujyje, pašlakstys juo
VIEŠPATIES akivaizdoje sep-
tynis kartus užuolaidos link.
[18] Tada krauju pavilgys ragus
aukuro, esančio VIEŠPATIES
akivaizdoje Susitikimo palapi-
nėje, o likusį kraują išlies prie
papėdės deginamųjų aukų au-
kuro, kuris yra prie Susitikimo
palapinės įėjimo. [19] Visus jo
taukus išims ir pavers juos dū-
mais ant aukuro. [20] Su šiuo jau-
čiu pasielgs lygiai taip, kaip
pasielgė su jaučiu {kunigų} at-
našos už nuodėmę; tą patį su
juo padarys. Taigi kunigas at-
liks už juos permaldavimą, ir
jiems bus atleista. [21] O patį
jautį jis išgabens už stovyklos
ir sudegins jį, kaip sudegino
pirmąjį jautį. Tai yra bendrijos
atnaša už nuodėmę.

Už bendruomenės vadų nuodėmę

[22] Kai nusideda netyčia val-
dovas, darydamas ką nors iš tų
dalykų, kurie pagal VIEŠPA-
TIES, jo Dievo, įsakymus netu-
rėtų būti daromi, ir pasijunta
kaltas [23] ar jo padarytoji nuo-
dėmė jam primenama, tuomet
jis atves sveiką ožį kaip savo
atnašą. [24] Uždės ranką ožiui
ant galvos, ir ožys bus papjau-
tas toje vietoje, kur pjaunamos
deginamosios aukos VIEŠPA-
TIES akivaizdoje. Tai atnaša už
nuodėmę. [25] Tada kunigas
paims savo pirštu atnašos už
nuodėmę kraujo ir pavilgys juo
deginamųjų aukų aukuro ra-
gus, o jo likusį kraują išlies prie
deginamųjų aukų aukuro papė-
dės. [26] Visus jo taukus jis pa-
vers dūmais ant aukuro, kaip
daroma su bendravimo aukos
taukais. Taip kunigas padarys
permaldavimą valdovo labui
už nuodėmę, ir ji bus atleista.

Už paprasto žmogaus nuodėmę

27 Jei kas iš paprastų žmo-
nių nusideda netyčiomis, da-
rydamas ką nors iš tų dalykų,
kurie pagal VIEŠPATIES įsaky-
mus neturėtų būti daromi, ir
pasijunta kaltas 28 ar vėliau
jam primenama jo padarytoji
nuodėmė, tuomet jis atves svei-
ką ožką, kaip savo atnašą už
nuodėmę, kurią jis yra pada-
ręs. 29 Jis uždės ranką ant gal-
vos atnašai už nuodėmę, ir at-
naša už nuodėmę bus papjauta
deginamųjų aukų vietoje. 30 Ta-
da kunigas paims savo pirštu
jos kraujo ir pavilgys juo degi-
namųjų aukų aukuro ragus, o
likusį kraują išlies prie auku-
ro papėdės. 31 Jis išims visus
jos taukus, kaip išimami bend-
ravimo aukos taukai, ir kuni-
gas pavers juos dūmais ant au-
kuro, kad būtų malonus kvapas
VIEŠPAČIUI. Taip kunigas at-
liks permaldavimą jo labui, ir
jam bus atleista.

32 O jei atnaša, kurią jis at-
veda kaip atnašą už nuodėmę,
yra avis, jis turi atvesti avelę
be trūkumų. 33 Jis uždės ranką
ant galvos atnašai už nuodėmę,
ir ji bus papjauta toje vietoje,
kur yra pjaunamos deginamo-
sios aukos. 34 Tada kunigas
paims savo pirštu jos kraujo ir
pavilgys juo deginamųjų aukų
aukuro ragus, o jos likusį krau-
ją išlies prie aukuro papėdės.
35 Visi taukai bus išimti, kaip
išimami bendravimo aukos
avies taukai, ir kunigas pavers
juos dūmais ant aukuro virš at-
našų VIEŠPAČIUI ugnimi. Taip
kunigas atliks permaldavimą
jo labui už nuodėmę, kurią jis
padarė, ir jam bus atleista.“

Ypatingi atnašų už nuodėmę atvejai

5
1 „Jei žmogus nusideda,
būdamas prisaikdintas
būti liudytoju ir nors gali pa-
liudyti, nes matė ar iš kitur
sužinojo apie dalyką, bet at-
sisako kalbėti ir užsitraukia
kaltę;

2 arba paliesdamas bet ką
nešvaraus, nors to ir nesuvok-
damas, ar tai būtų lavonas ne-
švaraus žvėries, ar nešvaraus
galvijo, ar nešvaraus roplio, jis
tampa nešvarus ir užsitraukia
kaltę;

3 arba kai jis, nors ir nesu-
vokdamas, paliečia žmogaus
nešvarumą – bet kokį nešva-
rumą, dėl kurio tampa nešva-
rus, bet vėliau suvokia savo
kaltę;

4 arba kai žmogus neapgal-
votai ištaria lūpomis priesai-
ką geram ar blogam tikslui, –
kaip žmonės kad yra įpratę
prisiekinėti neapgalvotai, – ir
vėliau suvokia savo kaltę dėl
tokios priesaikos.

5 Kai jis suvokia savo kaltę
bet kuriuo iš šių atvejų, išpa-
žins nuodėmę, kurią nusidėjo.

6 Atves VIEŠPAČIUI kaip savo
bausmę už nuodėmę, kuria nu-
sidėjo, patelę iš avių kaime-
nės – avį ar ožką – kaip atna-
šą už nuodėmę. Kunigas atliks
permaldavimą jo labui už jo
nuodėmę.

7 Betgi jei jis neišgali atna-
šauti avies, tai atnašaus kaip
bausmę už nuodėmę, kuria nu-
sidėjo, du purplelius ar du
balandžius – vieną atnašai už
nuodėmę, o kitą deginamajai
aukai. 8 Nuneš juos pas kunigą,
o jis aukos pirma tą, kuris yra
atnaša už nuodėmę, nusukda-
mas jam galvą prie kaklo, bet
galvos nenukirsdamas. 9 Krau-
ju atnašos už nuodėmę pa-
šlakstys aukuro šoną, o liku-
sis kraujas bus ištekintas prie
aukuro papėdės. Tai atnaša už
nuodėmę. 10 O antrąjį paruoš
deginamajai aukai, kaip pa-
prastai daroma. Taip kunigas
atliks permaldavimą jo labui
už nuodėmę, kuria jis nusidė-
jo, ir jam bus atleista.

11 Betgi jei jis neišgali atna-
šauti dviejų purplelių ar dvie-
jų balandžių, tai atnašaus už
nuodėmę, kuria nusidėjo, de-
šimtadalį efos rinktinių miltų
atnašai už nuodėmę. Nei alie-
jaus į juos nemaišys, nei smil-
kalų ant jų neužbarstys, nes tai
yra atnaša už nuodėmę. 12 At-
neš juos pas kunigą, o kunigas
pasems jų saują kaip pri-
minimo dalį ir pavers juos dū-
mais ant aukuro drauge su ug-
nies atnašomis VIEŠPAČIUI.
Tai atnaša už nuodėmę. 13 Taip
kunigas atliks permaldavimą
jo labui už bet kurią nuodėmę,
kuria nusidėjo, ir jam bus at-
leista. Kaip ir javų atnaša, li-
kusi miltų dalis priklausys ku-
nigui."

Atlyginimo aukos

14* VIEŠPATS kalbėjo Mozei,
tardamas: 15 „Kai žmogus nusi-
žengia ir nusideda netyčiomis,
paglemždamas* sau iš VIEŠPA-
ČIUI pašvęstų atnašų, jis atves
VIEŠPAČIUI kaip atnašą už kal-
tę* iš kaimenės sveiką aviną,
kurio vertę nustatys sidabro
šekeliais pagal šventovės šeke-
lį. Tai yra kaltės atnaša. 16 At-
lygins ir už tai, kuo jis nusidė-
jo šventovei, pridėdamas prie
jos penktadalį viršaus ir pa-
duodamas kunigui. Kunigas at-
liks permaldavimą jo labui su
kaltės atnašos avinu, ir jam
bus atleista.

5, 14 – 6, 7: Šie atnašos už kaltę atvejai liečia nusikaltimus Dievui ir bendruomenei, kurie reikalauja, kad atnašas lydėtų ir atsilyginimas už skriaudą.

5, 15: ... *paglemždamas*: atnašaudamas ne visą dešimtinę, ne visas pirmienas ir pan. ... *atnaša už kaltę*: jai buvo būdinga tam tikra papildoma bausmė kaip atlyginimas už skriaudą. Tačiau kitose vietose, pvz., Kun 14, 12–13; Sk 6, 12; Ezd 10, 19, pavadinimas *atnaša už kaltę* vartojamas svarbesniems *atnašų už nuodėmę* atvejams įvardyti, nors juose apie skriaudą ir nekalbama.

17 Kai žmogus, to nežinoda-
mas,* nusideda bet kuriam iš
VIEŠPATIES įsakymų, daryda-
mas tai, kas uždrausta, jis
užsitraukia kaltę ir turi priimti
už ją bausmę. 18 Jis atves pas
kunigą iš kaimenės sveiką avi-
ną pagal tavo nustatytą vertę
kaip atnašą už kaltę. Kunigas
atliks permaldavimą jo labui
už klaidą, kuria jis netyčiomis
suklydo, ir jam bus atleista.
19 Tokia yra atnaša už kaltę;
tas žmogus tikrai buvo kaltas
VIEŠPAČIUI.“
20 VIEŠPATS kalbėjo Mozei,
tardamas: 21 „Kai žmogus nusi-
deda ir nusižengia VIEŠPAČIUI,
pasielgdamas apgaulingai su
artimu užstato ar skolos lai-
davimo reikalu arba vagyste,
arba artimo apgavyste, 22 ar-
ba, radęs pamestą daiktą, me-
lu išsigina; arba jei kreivai
prisiekia dėl ko nors iš dauge-
lio dalykų, kaip žmonės kad
paprastai daro, ir nusideda, –
23 kai žmogus taip nusidėjo ir,
suvokęs savo kaltę, sugrąžins,
ką buvo įsigijęs vagyste ar ap-
gavyste, ar jam patikėtą užsta-
tą, ar daiktą, kurį jis buvo ra-
dęs, 24 ar bet kokį kitą daiktą,
dėl kurio buvo kreivai prisie-
kęs, jis atlygins už patį daiktą
ir pridės viršaus penktą dalį.
Jo savininkui taip atsilygins,
kai suvoks savo kaltę. 25 Tada
jis atves pas kunigą kaip at-
našą už kaltę VIEŠPAČIUI iš
kaimenės sveiką aviną pagal
tavo nustatytą vertę. 26 Kuni-
gas atliks permaldavimą jo la-
bui VIEŠPATIES akivaizdoje, ir
jam bus atleista viša, kuo jis
buvo užsitraukęs kaltę.“

Kunigystė ir auka. Kasdienė deginamoji auka

6 1 VIEŠPATS kalbėjo Mozei,
tardamas: 2 „Duok Aaro-
nui ir jo sūnums nurodymus.
Tokios yra deginamosios aukos
apeigos:* pati deginamoji au-
ka turi pasilikti ant aukuro
žaizdro visą naktį lig ryto, o ant
aukuro turi būti kurstoma ug-
nis. 3 Kunigas, užsimovęs apa-
tines kelnaites iš drobės, apsi-
vilks savo drobiniu apdaru,
susems pelenus, kuriais ugnis
pavertė ant aukuro deginamą-
ją auką, ir supils juos šalia
aukuro. 4 Tada nusivilks savo
apdarą ir, apsivilkęs kitais
drabužiais, išneš pelenus už
stovyklos į švarią vietą. 5 Ug-
nis ant aukuro turi būti nuolat
kurstoma; ji neturi užgesti.
Kas rytą kunigas uždės ant jos
malkų, išdėlios ant jos degi-
namąją auką ir pavers dūmais

5, 17: ... *to nežinodamas*: šiuo atveju manoma, kad vėliau pažeidėjas suvokia savo klaidą – kaltę. Žr. Kun 4, 13–14.

6, 2: ... *apeigos*: pažodžiui *mokymas, arba įstatymas, nurodymai*. Čia ir tolesnėse pastraipose duodami papildomi nurodymai apie įvairių aukų apeigas.

bendravimo atnašų taukus.
6 Ugnis ant aukuro turi būti
nuolat kurstoma; ji neturi už-
gesti.

Kasdienė javų atnaša

7 Tokios yra javų atnašos
apeigos: Aarono sūnūs atna-
šaus ją VIEŠPATIES akivaizdo-
je priešais aukurą. 8 Vienas jų
paims iš jos saują geriausių
miltų bei aliejų iš javų atna-
šos drauge su visais ant atna-
šos esančiais smilkalais ir pa-
vers jos priminimo dalį dūmais
ant aukuro kaip malonų kva-
pą VIEŠPAČIUI. 9 O kas iš jos
lieka, suvalgys Aaronas ir jo
sūnūs. Ji turi būti valgoma
kaip nerauginti papločiai šven-
toje vietoje: ją turi valgyti Su-
sitikimo palapinės kieme. 10 Ji
neturi būti kepama su raugu.
Aš daviau ją kaip jų dalį iš sa-
vo ugnies atnašų. Ji yra ypač
šventa kaip ir atnaša už nuo-
dėmę ar atnaša už kaltę. 11 Tik
vyriškieji Aarono palikuonys
ją valgys kaip savo teisėtą da-
lį iš VIEŠPATIES atnašų ugni-
mi, per visas kartas. Visa, kas
tik jas paliestų, taps pašvęs-
ta.“ 12* VIEŠPATS kalbėjo Mozei,
tardamas: 13 „Tokia yra atna-
ša, kurią Aaronas ir jo sūnūs
turi atnašauti VIEŠPAČIUI sa-
vo patepimo dieną: dešimtada-
lį efos geriausių miltų kaip
nuolatinę javų atnašą, pusę
rytą ir pusę vakare. 14 Ji bus
paruošta keptuvėje su alieju-
mi. Atneši ją gerai aliejuje iš-
mirkytą, – keptas javų atna-
šos riekes, – ir atnašausi ją
kaip malonų kvapą VIEŠPAČIUI.
15 Taip ją paruoš ir kunigas, pa-
teptas iš Aarono sūnų būti jo
įpėdiniu. Tai yra amžinas įsta-
tas: atnaša priklauso VIEŠPA-
ČIUI, ji visa turi būti paversta
dūmais. 16 Kiekviena kunigo ja-
vų atnaša turi būti visa sude-
ginta: ji neturi būti valgoma.“

Atnašos už nuodėmę

17 VIEŠPATS kalbėjo Mozei,
tardamas: 18 „Taip kalbėk Aaro-
nui ir jo sūnums. Tokios yra
apeigos atnašos už nuodėmę.
Atnaša už nuodėmę bus pa-
pjauta VIEŠPATIES akivaizdoje
toje vietoje, kur yra pjauna-
ma atnaša deginamajai aukai.
19 Tas kunigas, kuris atnašau-
ja ją kaip atnašą už nuodėmę,
turi ją valgyti. Ji bus valgoma
šventoje vietoje, Susitikimo pa-
lapinės kieme. 20 Visa, kas tik
paliestų jos mėsą, taps pašvęs-
ta, o jeigu ant drabužių užtikš-
tų jos kraujo, aptaškytąją dalį
turi išplauti šventoje vietoje.
21 Molinis indas, kuriame ji bu-
vo virta, turi būti sudaužytas,

6, 12–16: Šie nurodymai apie kasdienę, arba nuolatinę, javų atnašą skiriasi nuo ankščiau duotų nurodymų (žr. Kun 6, 7–11 ir Iš 29, 39–42), kur kalbama apie javų atnašą. Žodžiai *savo patepimo dieną* rodo, kad ši javų atnaša buvo siejama su kunigo pašventimu.

o jeigu ji virta variniame inde,
jis turi būti iššveistas ir van-
deniu išskalautas. 22 Ją valgys
tik vyriškiai iš kunigų giminės,
nes ji yra ypač šventa. 23 Bet
atnašos už nuodėmę mėsa, ku-
rios kraujo buvo įnešta į Su-
sitikimo palapinę permalda-
vimui šventoje vietoje, nebus
valgoma. Ji turi būti sudeginta
ugnimi."

Atlyginimo atnašos už kaltę

7 1 „Tokios yra apeigos at-
našos už kaltę: ji yra ypač
šventa. 2 Atnaša už kaltę bus
papjauta toje vietoje, kur pjau-
nama deginamosios aukos at-
naša. Jos kraujas bus išlietas
ant aukuro šonų. 3 Visi jos tau-
kai turi būti atnašauti: riebioji
uodega, vidurius dengianti rie-
bioji plėvė, 4 abudu inkstai su
jų taukais prie paslėpsnių ir
kepenų lezgis, kuris turi būti iš-
imtas drauge su inkstais. 5 Ku-
nigas pavers juos ant aukuro
dūmais kaip ugnies atnašą
VIEŠPAČIUI. Tai yra atnaša už
kaltę. 6 Ją valgys tik vyriškiai
iš kunigų giminės. Bus valgo-
ma šventoje vietoje, nes atnaša
yra ypač šventa.

7 Atnaša už kaltę yra panaši
į atnašą už nuodėmę. Tie pa-
tys nurodymai galioja abiem:
ji turi priklausyti kunigui, ku-
ris atlieka su ja permaldavi-
mą. 8 Panašiai kunigas, kuris
atnašauja už ką nors degina-
mąją auką, sau pasiims kailį
deginamosios aukos, kurią jis
atnašavo. 9 Be to, bet kokia ja-
vų atnaša, kepta krosnyje, ir
bet kokia, paruošta puode ar
keptuvėje, priklausys ją at-
našaujančiam kunigui. 10 Tuo
tarpu bet kokia kita javų at-
naša, įmaišyta su aliejumi ar
sausa, priklausys lygiai vi-
siems Aarono sūnums.

Bendravimo atnašos

11 „Tokios yra apeigos bend-
ravimo aukos, kuri atnašauja-
ma VIEŠPAČIUI. 12 Jei kas ją au-
koja dėkodamas, tai drauge su
padėkos auka turės atnašauti
ir neraugintų, su aliejumi įmai-
šytų papločių, neraugintų, alie-
jumi apteptų bandelių bei alie-
juje išminkytų rinktinių miltų
papločių. 13 Šias atnašas, pri-
dėjęs raugintos duonos* paplo-
čių, jis turės atnašauti su savo
padėkai skirta bendravimo
auka. 14 Iš jų jis turės atnašau-
ti po vieną paplotį kaip savo
auką VIEŠPAČIUI. Tai pri-
klausys kunigui, išliejančiam
bendravimo atnašos kraują.
15 O jo bendravimo aukos, skir-
tos dėkojimui, mėsa turės būti

7, 13: ... *raugintos duonos:* šie papločiai nebuvo deginami ant aukuro (žr. Kun 2, 11), bet buvo valgomi per bendravimo aukos vaišes, kurios būdavo po aukos apeigų. Žr.Kun 3, 1 paaiškinimą.

valgoma tą pačią dieną, kai ji
aukojama. Nieko iš jos neturi
būti palikta lig ryto.
16 O jei auka, kurią jis atna-
šauja, yra įžado ar savanoriš-
ka auka, nors ji turi būti valgo-
ma tą dieną, kai ji aukojama,
tačiau jos liekanos gali būti val-
gomos ir rytojaus dieną. 17 Bet-
gi trečią dieną aukos mėsos
liekanos turės būti sudegintos.
18 Todėl jei būtų valgomos tre-
čią dieną bendravimo aukos
mėsos liekanos, auka nebus
maloni nei Dievui, nei bus
įskaityta tam, kuris ją aukojo.
Tokia mėsa turi būti laikoma
atmatomis, ir kas ją valgys, už-
sitrauks kaltę.
19 Mėsa, palietusi ką nors ne-
švaraus, nebus valgoma; ji tu-
ri būti sudeginta ugnyje. O ki-
tą mėsą gali valgyti tik tas, kas
yra švarus. 20 Betgi kas, būda-
mas nešvarus, valgytų mėsos
iš VIEŠPAČIUI skirtos bend-
ravimo aukos, bus pašalintas
iš savo giminės. 21 Jei žmogus
paliestų bet kokį nešvarų da-
lyką – žmogišką nešvarumą ar
nešvarų gyvulį, ar bet kokį ne-
švarų bjaurų kūrinį – ir valgy-
tų mėsos iš VIEŠPAČIUI skirtos
bendravimo aukos, jis bus pa-
šalintas iš savo giminės.“

Nurodymai apie taukus ir kraują

22 VIEŠPATS kalbėjo Mozei,
tardamas: 23 „Kalbėk izraelie-
čiams ir sakyk: nevalgysite jo-
kių taukų,* nei jaučio, nei avies,
nei ožkos. 24 Nors taukai gyvu-
lio, nudvėsusio ar žvėrių su-
draskyto, ir gali būti kam nors
panaudoti, bet jūs patys jų ne-
valgysite. 25 Jei kas nors valgy-
tų taukų gyvulio, iš kurio gali
būti atnašauta ugnimi VIEŠPA-
ČIUI skirta auka, tas asmuo
bus pašalintas iš savo giminės.
26 Nevalgysite jokio kraujo, – ar
tai būtų paukščio, ar tai būtų
gyvulio kraujas, – niekur savo
gyvenvietėse. 27 Kas valgytų bet
kokį kraują, bus pašalintas iš
savo giminės.“
28 VIEŠPATS kalbėjo Mozei,
tardamas: 29 „Kalbėk izraelie-
čiams ir sakyk: atnašą, skirtą
VIEŠPAČIUI iš bendravimo au-
kos, turės atnešti VIEŠPAČIUI
žmogus, kuris atnašauja bend-
ravimo auką. 30 Savo rankomis
jis atneš VIEŠPAČIUI skirtą ug-
nies atnašą. Jis pats atneš
taukus su krūtine, kad krūtinė
būtų pakylėta kaip pakylėjimo
atnaša* VIEŠPATIES akivaizdo-
je. 31 Kunigas taukus pavers
dūmais ant aukuro, o krūtinė

7, 23: ... *taukų*: turima omenyje taukus, kurie minimi Kun 3, 9–10. 14–15. ... *nei jaučio, nei avies, nei ožkos*: gyvuliai, kurie buvo aukojami; kitų švarių gyvulių taukus buvo galima valgyti.

7, 30–34: ... *pakylėta kaip pakylėjimo atnaša*: atnašavimo apeigos aprašomos Iš 29, 24–28.

bus Aarono ir jo sūnų dalis.
[32] Ir dešiniąją šlaunį nuo savo
bendravimo aukų atiduosite
kunigui kaip dovaną. [33] Tas, ku-
ris iš Aarono sūnų atnašauja
bendravimo aukos kraują ir
taukus, gaus dešiniąją šlau-
nį kaip savo dalį. [34] Nes aš pa-
ėmiau pakylėjimo atnašos
krūtinę ir dovanos atnašos petį
iš izraeliečių – iš jų bendravi-
mo aukų – ir atidaviau juos ku-
nigui Aaronui ir jo sūnums
kaip amžiną izraeliečių duok-
lę. [35] Tai bus kunigiškoji* dalis
iš VIEŠPAČIUI skirtų ugnies at-
našų, duota Aaronui ir jo sū-
nums, kai jie buvo įvesti tar-
nauti VIEŠPAČIUI kaip kunigai.
[36] Kad ji būtų jiems duodama
kaip amžina izraeliečių duok-
lė per visas jų kartas, VIEŠ-
PATS įsakė tą dieną, kai jis pa-
tepė juos kunigais."
[37] Tokios yra apeigos degina-
mosios aukos, javų atnašos,
atnašos už nuodėmę, atnašos
už kaltę, pašventinimo atna-
šos ir bendravimo aukos, ku-
rias VIEŠPATS paskelbė Mozei
ant Sinajaus kalno, kai įsakė
izraeliečiams nešti savo atna-
šas VIEŠPAČIUI Sinajaus dyku-
moje.

B. KUNIGŲ ŠVENTIMŲ APEIGOS

Aarono ir jo sūnų šventimų apeigos

8 [1]* VIEŠPATS kalbėjo Mo-
zei, tardamas: [2] „Paimk
Aaroną drauge su jo sūnumis,
drabužius,* patepimo aliejų,
jautį atnašai už nuodėmę, du
avinus bei pintinę su neraugin-
ta duona [3] ir surink visą bendri-
ją prie Susitikimo palapinės
angos." [4] Mozė padarė, kaip
VIEŠPATS jam įsakė. Kai visa
bendrija buvo surinkta prie
įėjimo į Susitikimo palapinę,
[5] Mozė kreipėsi į bendriją: „Štai
ką VIEŠPATS įsakė padaryti."
[6] Tada Mozė, paliepęs Aaro-
nui ir jo sūnums prieiti, apiplo-
vė juos vandeniu. [7] Paskui ap-
vilko jį tunika, apjuosė juosta,
aprengė skraiste ir uždėjo jam
efodą, suverždamas jį meist-
riškai išausta efodo juosta ir
taip pritvirtindamas prie Aaro-
no. [8] Uždėjo jam krūtinės dėklą,
o į krūtinės dėklą įdėjo Urimus
ir Tumimus.* [9] Užmovė jam ant
galvos turbaną ir prie turbano,
priekyje, prisegė auksinį pa-
puošalą – šventąją diademą,
kaip VIEŠPATS buvo Mozei įsa-
kęs.

7, 35: ... *kunigiškoji dalis*: pažodžiui *pateptoji dalis*.

8, 1 – 9, 1: Nors Aarono ir jo sūnų kunigų šventimų apeigos aprašomos pasakojimu, šios šventimų apeigos turėjo tarnauti modeliu visiems kunigų šventimams ateityje.

8, 2: ... *drabužius*: žr. aprašymą Iš 28–29 skyriuose.

8, 8: ... *Urimus ir Tumimus*: žr. Iš 28, 30 paaiškinimą.

10 Tada Mozė, paėmęs pate-
pimo aliejaus, patepė ir pa-
šventino Padangtę ir visa, kas
buvo jos viduje. 11 Pašlakstė juo
aukurą septynis kartus ir pa-
šventindamas patepė aukurą,
visus jo reikmenis bei praus-
tuvą su pastovu. 12 Užpylė Aaro-
nui ant galvos patepimo alie-
jaus jam pašventinti. 13 Mozė,
paliepęs privesti Aarono sūnus,
apvilko juos tunikomis, apjuo-
sė juostomis ir užmovė jiems
kepures, kaip VIEŠPATS buvo
Mozei įsakęs.

Šventimų aukos

14 Kai jam buvo atvestas jau-
tis atnašai už nuodėmę, Aaro-
nas bei jo sūnūs uždėjo ranką
atnašos už nuodėmę jaučiui ant
galvos, 15 ir jautis buvo papjau-
tas. Mozė paėmė kraujo ir pirš-
tu pavilgė kiekvieną aukuro
ragą, tuo apvalydamas auku-
rą. Tada kraują jis išliejo prie
aukuro papėdės. Taip jį pa-
šventino, padarydamas už jį
permaldavimą. 16 Mozė paėmė
visus vidurius dengiančius tau-
kus, kepenų lezgį, abu inkstus
su jų taukais ir ant aukuro pa-
vertė juos dūmais. 17 Bet patį
jautį, jo odą, mėsą ir išmatas
jis sudegino ant laužo už sto-
vyklos, kaip VIEŠPATS buvo
Mozei įsakęs.

18 Tada jis paliepė atvesti
aviną deginamajai aukai. Aaro-
nas bei jo sūnūs uždėjo rankas
avinui ant galvos, 19 ir avinas
buvo papjautas. Mozė apšlaks-
tė krauju visus aukuro šonus.
20 Avinas buvo sukapotas, ir
Mozė galvą, dalis ir taukus ant
aukuro pavertė dūmais. 21 Api-
plovus vidurius ir kojas vande-
niu, Mozė pavertė dūmais ant
aukuro visą aviną. Tai buvo de-
ginamoji auka, malonaus kva-
po ugnies atnaša VIEŠPAČIUI,
kaip VIEŠPATS buvo Mozei įsa-
kęs.

22 Tada jis paliepė atvesti
antrąjį aviną, šventimų aviną.
Aaronas bei jo sūnūs uždėjo
rankas avinui ant galvos, 23 ir
jis buvo papjautas. Mozė paė-
mė jo kraujo ir juo pavilgė Aaro-
no dešinės ausies lezgelį, jo de-
šinės rankos nykštį ir dešinės
kojos nykštį. 24 Kai Aarono sū-
nūs buvo privesti, Mozė pavil-
gė krauju jų dešinės ausies lez-
gelį, dešinės rankos nykštį ir
jų dešinės kojos nykštį, o liku-
sį kraują Mozė iššlakstė ant vi-
sų aukuro šonų. 25 Jis paėmė
taukus, – riebiąją uodegą, vi-
sus vidurius dengiančius tau-
kus, kepenų lezgį, abu inkstus
su jų taukais, – ir dešiniąją
šlaunį. 26 Iš neraugintos duonos
pintinės, buvusios VIEŠPATIES
akivaizdoje, jis paėmė vieną
neraugintos duonos paplotį,
vieną duonos su aliejumi pa-
plotį bei vieną bandelę ir pa-
dėjo juos ant taukų bei deši-
niosios šlaunies. 27 Juos visus
jis sudėjo Aaronui ir jo sūnums
ant delno, liepdamas juos

pakylėti kaip pakylėjimo at-
našą VIEŠPATIES akivaizdoje.
28 Tada Mozė paėmė juos iš jų
rankos ir pavertė dūmais ant
aukuro kartu su deginamąja
auka. Tai buvo šventimų at-
naša maloniam kvapui, ugnies
atnaša VIEŠPAČIUI. 29 Mozė pa-
ėmė krūtinę ir pakylėjo ją kaip
pakylėjimo atnašą VIEŠPATIES
akivaizdoje. Ji buvo Mozei ten-
kanti šventimų avino dalis,
kaip VIEŠPATS buvo Mozei įsa-
kęs. 30 Tada Mozė, paėmęs pa-
tepimo aliejaus ir kraujo, esan-
čių ant aukuro, pašlakstė jais
Aaroną bei jo drabužius ir taip
pat jo sūnus bei jų drabužius.
Taip jis pašventino Aaroną ir
jo drabužius, taip pat jo sūnus
ir jų drabužius.

31 Galop Mozė tarė Aaronui
ir jo sūnums: „Virkite mėsą
prie Susitikimo palapinės an-
gos ir valgykite ją ten su duo-
na, kuri yra šventimų atnašų
pintinėje, kaip man buvo įsa-
kyta: ‘Aaronas ir jo sūnūs ją
valgys’. 32 Mėsos ir duonos lie-
kanas turite sunaikinti ugni-
mi. 33 Be to, jūs neatsitrauksite
nuo Susitikimo palapinės an-
gos septynias dienas, kol jūsų
šventimų dienos nebus užbaig-
tos, nes jūsų šventimai užtruks
septynias dienas. 34* Tai, kas
šiandien buvo padaryta, VIEŠ-
PATS įsakė, kad būtų daroma
{septynias dienas} dėl permal-
davimo jūsų labui. 35 Jūs turite
pasilikti prie Susitikimo pala-
pinės angos dieną ir naktį per
septynias dienas, laikydamie-
si VIEŠPATIES nurodymų, kitaip
jūs mirsite, nes taip man buvo
įsakyta.“ 36 Aaronas ir jo sūnūs
padarė visa, ką VIEŠPATS buvo
įsakęs per Mozę.

Pirmoji Aarono ir jo sūnų auka

9 1 Aštuntą dieną Mozė pa-
sišaukė Aaroną bei jo sū-
nus ir Izraelio seniūnus. 2 Aaro-
nui jis tarė: „Paimk jautuką
atnašai už nuodėmę ir aviną
deginamajai aukai – sveikus –
ir atnašauk juos VIEŠPATIES
akivaizdoje. 3 Kalbėk izraelie-
čiams, tardamas: ‘Paimkite ožį
atnašai už nuodėmę, veršį ir
ėriuką, sveikus mitulius degi-
namajai aukai, 4 jautį ir aviną
bendravimo atnašai paaukoti
VIEŠPATIES akivaizdoje ir su
aliejumi įmaišytą javų atnašą,
nes šiandien jums pasirodys
VIEŠPATS’.“ 5 Jie tad visa, ką
Mozė buvo įsakęs, sugabeno
priešais Susitikimo palapinę.
Visa bendrija susirinko ir sto-

8, 34: Nurodymo prasmė nėra aiški. Arba ši eilutė tik nurodo priežastį, kodėl Dievas įsakė atlikti šią apeigą, arba ji apima ir Dievo įsakymą, kad ši apeiga būtų atliekama visuose kunigų šventimuose, arba ja įsakoma kartoti kasdien per septynias dienas visas šventimų apeigas. Bent atnaša už nuodėmę, skirta permaldavimui, buvo aukojama kasdien per septynias dienas. Žr. Iš 29, 29–36.

vėjo VIEŠPATIES akivaizdoje.
[6] Mozė tarė: „Štai ką VIEŠPATS
įsakė jums padaryti, kad jums
pasirodytų VIEŠPATIES šlovė.“
[7] Tada Mozė paliepė Aaronui:
„Prieik prie aukuro ir paaukok
savo atnašą už nuodėmę ir
deginamąją auką, atlik per-
maldavimą už save ir už žmo-
nes, paaukok žmonių atnašas
ir atlik permaldavimą už juos,
kaip VIEŠPATS įsakė.“
[8] Aaronas priėjo prie aukuro
ir papjovė jautuką, kuris buvo
jo paties atnaša už nuodėmę.
[9] Aarono sūnūs padavė jam
kraujo, o jis, padažęs pirštą
kraujyje, pavilgė juo aukuro ra-
gus. O likusį kraują išliejo prie
aukuro papėdės. [10] Bet taukus,
inkstus ir atnašos už nuodėmę
kepenų lezgį jis pavertė dū-
mais ant aukuro, kaip VIEŠ-
PATS buvo Mozei įsakęs, [11] o mė-
są ir kailį sudegino ant laužo
už stovyklos.
[12] Tada jis papjovė degina-
mąją auką. Aarono sūnūs pri-
nešė jam kraujo, o jis išslakstė
jį ant aukuro šonų. [13] Degina-
mąją auką jie prinešė jam su-
kapotą į dalis su aukos galva,
ir jis pavertė tai dūmais ant
aukuro. [14] Apiplovęs vidurius ir
kojas, jis pavertė ir juos dū-
mais drauge su deginamąja
auka ant aukuro.
[15] Paskui jis aukojo žmonių
atnašą. Paėmęs ožį, kuris bu-
vo žmonių atnaša už nuodėmę,
jį papjovė ir paaukojo kaip at-
našą už nuodėmę lygiai kaip
pirmąją. [16] Jis atnašavo degi-
namąją auką, paaukodamas ją
pagal nuostatus. [17] Jis atnaša-
vo javų atnašą ir, paėmęs iš jų
saują, pavertė juos dūmais ant
aukuro, neįskaitant rytmečio
deginamosios aukos.
[18] Jis papjovė jautį ir aviną
kaip žmonių bendravimo auką.
Aarono sūnūs prinešė jam
kraujo, kurį jis išslakstė ant vi-
sų aukuro šonų, [19] jaučio ir avi-
no taukus – riebiąją uodegą, vi-
durius dengiančius taukus, abu
inkstus su taukais, esančiais
ant jų, ir kepenų lezgius. [20] Šias
riebias dalis jie išdėliojo viršum
krūtinių, ir taukai buvo pavers-
ti dūmais ant aukuro. [21] Krūti-
nes ir dešiniąją šlaunį Aaro-
nas pakylėjo kaip pakylėjimo
atnašą VIEŠPATIES akivaizdo-
je, kaip Mozė buvo įsakęs.

Viešpats apreiškia savo Artumą

[22] Aaronas pakėlė rankas
žmonių link ir juos palaimino.
Paaukojęs atnašą už nuodėmę,
deginamąją auką ir bendra-
vimo atnašą, jis nulipo žemyn.*
[23] Tada Mozė ir Aaronas įėjo į
Susitikimo palapinę. Išėję jie
palaimino žmones, ir VIEŠPA-
TIES šlovė pasirodė visiems
žmonėms. [24] Iš VIEŠPATIES

9, 22: ... *nulipo žemyn*: nuo laiptų prie didžiojo aukuro.

Artumo išėjo ugnis ir sudegino deginamąją auką bei taukus ant aukuro. Tai matydami, visi žmonės šaukė iš džiaugsmo ir puolė veidu žemėn.

Nadabo ir Abihu'o nuodėmė

10 [1] O Aarono sūnūs, Nadabas ir Abihu'as,* pasiėmė savo smilkytuvus, įsidėjo žarijų, užbarstė ant jų smilkalų ir atnašavo VIEŠPATIES akivaizdoje nešventintą ugnį, kokios jis nebuvo jiems įsakęs. [2] Ugnis* išsiveržė iš VIEŠPATIES Artumo ir taip juos užgožė, kad jie numirė VIEŠPATIES akivaizdoje. [3] Tada Mozė tarė Aaronui: „Apie tai kalbėjo VIEŠPATS, kai pasakė:

'Per esančius čia prie manęs
apreikšiu savo šventumą*
ir visų žmonių akivaizdoje
būsiu pašlovintas'."

Bet Aaronas tylėjo.

[4] Mozė pasišaukė Mišaelį ir Elzafaną, Aarono dėdės Uzielio sūnus, ir jiems tarė: „Prieikite ir nuneškite savo giminaičius nuo šventovės priekio kur nors už stovyklos." [5] Jiedu priėjo ir išnešė juos, apsirengusius tunikomis,* už stovyklos, kaip Mozė jiems buvo įsakęs. [6] O Aaronui ir jo sūnums Eleazarui ir Itamarui tarė: „Netaršykite sau plaukų,* neplėšykite savo drabužių, kad kartais nenumirtumėte ir pyktis neužgožtų visos bendrijos. Jūsų giminės, visi Izraelio namai, apraudos VIEŠPATIES siųstą gaisrą. [7] Nepasitraukite nuo Susitikimo palapinės angos, kad nenumirtumėte, nes VIEŠPATIES patepimo aliejus yra ant jūsų." Jie pasielgė, kaip Mozė buvo įsakęs.

Nurodymai apie kunigų elgesį

[8] VIEŠPATS kalbėjo Aaronui, tardamas: [9] „Negerkite vyno ar svaiginamųjų gėrimų nei tu, nei tavo sūnūs, kai jums reikia eiti į Susitikimo palapinę, kad nenumirtumėte. Tai yra amžinas įstatas visoms jūsų kartoms, [10] nes jūs turite daryti skirtumą tarp to, kas šventa, ir to, kas prasta, tarp to, kas švaru, ir to, kas nešvaru; [11] jūs turite mokyti izraeliečius visų įstatų, kuriuos jiems paskelbė VIEŠPATS per Mozę." [12] Mozė kalbėjo Aaronui ir jo likusiems sūnums Eleazarui ir Itamarui:

10, 1: ... *Nadabas ir Abihu'as:* du vyresni Aarono sūnūs. Žr. Iš 6, 23–24.

10, 2: ... *ugnis:* turbūt žaibas.

10, 3: ... *apreikšiu savo šventumą:* Dievo Artumas yra toks šventas, kad mirtinai užgožia tuos, kurie artinasi prie jo be prideramo šventumo. Žr. Sk 20, 13; Ez 28, 22.

10, 5: ... *juos, apsirengusius tunikomis:* jiedu buvo palaidoti taip, kaip buvo apsirengę, neįvynioti į drobulę ir be laidojimo apeigų.

10, 6: ... *netaršykite sau plaukų:* Aaronas ir jo sūnūs turi susilaikyti nuo gedulo ženklų.

„Paimkite javų atnašą, paliktą nuo VIEŠPAČIUI skirtų ugnies atnašų, ir suvalgykite ją neraugintą prie aukuro, nes ji yra ypač šventa. [13] Valgysite ją šventoje vietoje, nes tai yra tavo duoklė ir tavo sūnų duoklė iš ugnies atnašų VIEŠPAČIUI, nes taip man įsakyta. [14] Betgi krūtinę, pakylėjimo atnašą, ir šlaunį, dovanos atnašą, tu ir tavo sūnūs bei dukterys su tavimi galite valgyti bet kur švarioje vietoje, nes jie buvo paskirti kaip duoklė tau ir duoklė tavo vaikams iš izraeliečių bendravimo aukų. [15] Drauge su deginamosios aukos taukais jie atneš ir šlaunį, dovanos atnašą, ir krūtinę, pakylėjimo atnašą, pakylėti kaip pakylėjimo atnašą VIEŠPATIES akivaizdoje. Jie priklausys kaip duoklė tau ir tavo vaikams amžinai, kaip VIEŠPATS įsakė.“

[16*] Tada Mozė pakartotinai pasiteiravo apie atnašos už nuodėmę ožį, o jis jau buvo sudegintas! Jis supyko ant Eleazaro ir Itamaro, likusių Aarono sūnų, ir tarė: [17] „Kodėl nesuvalgėte atnašos už nuodėmę šventoje vietoje? Juk ji yra ypač šventa, ir Dievas ją davė jums, kad nuvalytumėte bendrijos kaltę, atliktumėte permaldavimą jų labui VIEŠPATIES akivaizdoje! [18] Jos kraujas nebuvo įneštas į šventovės vidų. Jūs turėjote ją suvalgyti tik šventovėje, kaip aš įsakiau.“ [19] O Aaronas kalbėjo Mozei: „Štai jie atnešė šiandien savo atnašą už nuodėmę ir deginamąją auką VIEŠPATIES akivaizdon, ir kokie dalykai ištiko mane! Jei aš šiandien būčiau valgęs atnašą už nuodėmę, nejau tai būtų buvę malonu VIEŠPAČIUI?“ [20] Mozė, tai girdėdamas, sutiko.

C. NUOSTATAI APIE APEIGINĮ ŠVARUMĄ

Švarūs ir nešvarūs gyvūnai. Keturkojai

11 [1] VIEŠPATS kalbėjo Mozei ir Aaronui, tardamas: [2] „Taip kalbėkite izraeliečiams:

‘Iš visų keturkojų žemėje šie yra gyvuliai,* kuriuos galite valgyti. [3] Kiekvieną gyvulį, kuris turi skeltus nagus – yra

10, 16–19: Eleazaras ir Itamaras sudegino visą atnašos už nuodėmę ožį (žr. Kun 9, 15), užuot ją valgę šventoje vietoje (žr. Kun 6, 19), prisiėmę bendruomenės kaltę. Aaronas gina savo sūnus, manydamas, kad jie nebuvo pakankamai šventi valgyti aukos mėsą ir atlikti permaldavimą už žmones. Jie patys dar stipriai išgyveno Dievo pykčio ant jų brolių Nadabo ir Abihu'o smūgį.

11, 2–8: Skirtumai tarp valgomos ir nevalgomos mėsos turbūt rėmėsi tuometinės higienos reikalavimais. Bet čia jie turi įsakmų dorovinių ir religinių nuostatų atspalvį. Nevalgomos mėsos įvairovė rūšiuojama kaip *nešvari*, norint priminti izraeliečiams, kad jie turi būti tyra ir šventa, Viešpačiui atsidavusi tauta.

skeltanagis ir atrajoja – tokį
galite valgyti. 4 Tačiau iš tų, ku-
rie arba tik atrajoja, arba tik
turi skeltus nagus, šių neval-
gysite: kupranugario, nes jis,
nors ir atrajoja, bet skeltų na-
gų neturi, – jis yra jums nešva-
rus; 5 uolų opšraus,* nes jis, nors
ir atrajoja, bet skeltų nagų ne-
turi, – jis yra jums nešvarus;
6 kiškio,* nes jis, nors ir atrajo-
ja, bet skeltų nagų neturi; 7 ir
kiaulės, nes ji, nors ir turi skel-
tus nagus ir yra skeltanagė,
bet neatrajoja, – ji yra jums ne-
švari. 8 Nei jų mėsos valgysite,
nei jų dvėsenos liesite, jie yra
jums nešvarūs.

Vandens gyvūnai

9 Šiuos galite valgyti iš visų
vandens gyvūnų: Kas vandeny-
se – jūroje ar upėje – turi pele-
kus ir žvynus, tokius galite val-
gyti. 10 Bet kas neturi pelekų ir
žvynų jūroje ar upėje, – iš visų
rėpliojančių gyvūnų vandenyje
ir iš visų kitų gyvūnų, esančių
vandenyje, – tokius laikysite
pasibjaurėtinais. 11 Laikysite
juos pasibjaurėtinais: nevalgy-
site jų mėsos, bjaurėsitės jų
dvėsena. 12 Visa, kas neturi
vandenyje pelekų ir žvynų, yra
jums pasibjaurėjimas.

Paukščiai

13 Iš paukščių* šiuos laikysi-
te pasibjaurėtinais, – jie nebus
valgomi, nes yra pasibjaurėji-
mas, – erelį, grifą, juodąjį gri-
fą; 14 suopį, visų rūšių sakalus;
15 visų rūšių varnas; 16 strutį, lė-
lį, žuvėdrą; visų rūšių vanagus;
17 pelėdą, narą, ūbaujančią pe-
lėdą, 18 naminę pelėdą, dykū-
mos pelėdą, einį; 19 gandrą; visų
rūšių garnius, lukutį ir šikšnos-
parnį.*

Skraidantys vabzdžiai

20 Visi sparnuotieji vabzdžiai,
vaikščiojantys keturiomis ko-
jomis, bus jums pasibjaurėti-
ni. 21 Bet iš sparnuotųjų vabz-
džių, vaikščiojančių keturiomis
kojomis, galite valgyti tuos,
kurie turi sudurtas kojas ir ga-
li jomis šokinėti žemėje. 22* Iš
jų galite valgyti įvairių rūšių
skėrius, įvairių rūšių rijūnus
skėrius, įvairių rūšių svirplius
ir įvairių rūšių žiogus. 23 Bet vi-
si kiti sparnuoti, keturias ko-
jas turintys vabzdžiai bus jums
pasibjaurėtini.

11, 5–6: Pasak šiuolaikinės zoologijos, opšrus – *hyrax Syriacus* – yra laikomas kanopiniu gyvūnu, o kiškis – graužiku. Nei vienas, nei kitas nėra atrajojantis gyvūnas. Jie tik atrodo, kad atrajoja, kaip daro atrajojantys gyvūnai. Tekstas remiasi šiuo liaudies supratimu.

11, 13–19. 30: Įvairūs paukščių ir roplių lietuviški vardai daugeliu atvejų remiasi spėliojimu.

11, 19: ... *šikšnosparnis*: iš tikrųjų šikšnosparnis yra žinduolis. Čia jis priskiriamas prie paukščių, nes turi sparnus ir gali skraidyti.

11, 22: Hebrajiškame tekste valgomi į skėrius panašūs vabzdžiai skirstomi į keturias grupes. Skirtumai tarp jų nėra aiškūs. Žr. Mt 3, 4.

Nešvarių gyvūnų palietimas

24* Šiais atvejais jūs užsi-
trauksite nešvarumą. Kas pa-
liestų bet kurio jų dvėseną, bus
nešvarus iki vakaro, 25 o kas
neštų bet kurio jų dvėsenos da-
lį, turės išsiplauti savo drabu-
žius ir bus nešvarus iki vakaro.
26* Gyvuliai, kurie turi nagus,
bet nėra skeltanagiai ar neat-
rajoja, yra jums nešvarūs. Kas
paliestų kurį nors iš jų, bus ne-
švarus. 27 Taip pat ir gyvuliai,
vaikščiojantys letenomis* iš tų,
kurie rėplioja keturiomis, yra
jums nešvarūs. Kas paliestų
bet kurio jų dvėseną, bus ne-
švarus iki vakaro, 28 o kas neš-
tų jų dvėseną, išsiplaus savo
drabužius ir bus nešvarus iki
vakaro. Jie yra jums nešvarūs.
29 Iš gyvūnų, kužančių žemė-
je, šie bus jums nešvarūs: kur-
mis, pelė, įvairių rūšių didieji
driežai; 30 gekas, sausumos
krokodilas, driežas, smėlynų
driežas ir chameleonas. 31 Jums
šie yra nešvarūs tarp kužančių
gyvūnų. Kas paliestų kurį iš jų
padvėsusį bus nešvarus iki va-
karo. 32 Ir ant ko kuris nors iš
jų padvėsusis užkristų, taps
nešvarus, – ar tai būtų medi-
nis daiktas, ar drabužis, ar
kailis, ar ašutinė, ar bet koks
daiktas, naudojamas bet ko-
kiam tikslui. Jis turi būti pa-
merktas į vandenį ir liks ne-
švarus iki vakaro. Tada jis taps
švarus. 33 Jei bet kas iš jų įkris-
tų į indą iš molio, viskas jo vi-
duje bus nešvaru, ir indą su-
daužysite. 34 Bet koks maistas,
kurį būtų galima valgyti, bus
nešvarus, jei vanduo iš tokio
indo ant jo užtikštų; bet koks
gėrimas, kurio būtų galima at-
sigerti, bus nešvarus, jei jis bu-
vo tokiame inde. 35 Viskas, ant
ko bet kokia dvėsenos dalis už-
kristų, bus nešvaru. Krosnis ar
viryklė turės būti sudaužyta į
šipulius. Jos yra nešvarios, ir
jums bus nešvarios. 36 O šalti-
nis ar vandens talpykla, turin-
tys vandens, bus švarūs, betgi
kas paliečia dvėseną* šaltiny-
je ar vandens talpykloje, taps
nešvarus. 37 Jei tokia dvėsena
užkristų ant grūdų sėklos, lai-
komos sėjai, ji yra švari, 38 bet-
gi jei ant sėklos būtų užpiltas
vanduo ir tokia dvėsena užkris-
tų ant jo, ji bus jums nešvari.
39 Jei nugaišo gyvulys, kurio
mėsą galite valgyti, kas prisi-
liestų prie jo gaišenos, bus
nešvarus iki vakaro. 40 Kas už-
valgytų jo gaišenos, turės išsi-

11, 24–28: Draudimas valgyti nešvariųjų gyvūnų mėsą paaštrinamas: ne tik jų mėsos negalima valgyti, bet ir bet koks jų dvėsenos palietimas padaro žmogų apeigoms nešvarų, t. y. netinkamą dalyvauti pamaldose.

11, 26: Ne visi kanopas turintys gyvuliai yra skeltanagiai. Pavyzdžiui, arklys ir asilas.

11, 27: ... *vaikščiojantys letenomis*: kaip antai šunys ir katės.

11, 36: ... *betgi kas paliečia dvėseną*: pavyzdžiui, norint pašalinti negyvą vabzdį iš vandens.

plauti drabužius ir bus nešva-
rus iki vakaro; ir kas neštų gai-
šeną, turės išsiplauti drabu-
žius ir bus nešvarus iki vakaro.
41 Visi gyvūnai, kužantys že-
mėje, kelia pasibjaurėjimą. Jie
nebus valgomi: 42 Kas tik šliau-
žia pilvu ir kas rėplioja viso-
mis keturiomis ar kas tik turi
daug kojų, – jokių žemėje ku-
žančių gyvūnų nevalgysite, nes
jie yra pasibjaurėtini. 43 Neuž-
sitraukite sau pasibjaurėjimo
jokiu kužančiu gyvūnu, ne-
susiterškite jais savęs ir netap-
kite per juos nešvarūs, 44* nes
aš esu VIEŠPATS, jūsų Dievas.
Todėl pašvęskite save ir būki-
te šventi. Nesuterškite savęs
jokiu kužančiu gyvūnu, kuris
rėplioja žeme! 45 Kadangi aš
esu VIEŠPATS, kuris išvedžiau
jus iš Egipto žemės, kad būčiau
jūsų Dievas, jūs būsite šventi,
nes aš esu šventas!
46 Tokie yra nuostatai apie
gyvulius, paukščius ir visus gy-
vūnus, plaukiojančius vande-
nyse, bei visus gyvūnus, kužan-
čius žemėje, 47 kad darytumėte
skirtumą tarp nešvarių ir šva-
rių, tarp gyvūnų, kuriuos gali-
ma valgyti, ir tarp gyvūnų, ku-
rių negalima valgyti'."

Moters apvalymas po gimdymo

12 1 VIEŠPATS kalbėjo Mo-
zei, tardamas: 2* „Kal-
bėk izraeliečiams ir sakyk: 'Kai
moteris pastoja ir pagimdo
berniuką, ji bus nešvari septy-
nias dienas. Ji bus nešvari,
kaip būna nešvari savo mėne-
sinių metu. 3 Aštuntąją dieną
berniuko apyvarpės oda bus
apipjaustyta. 4 O moteris pasi-
liks dar trisdešimt tris dienas
savo apsivalymo kraujyje. Nie-
ko, kas šventa, nelies nei į šven-
tovę eis, kolei nepasibaigs jos
apsivalymo dienos. 5 Jei pagim-
do mergaitę, ji bus nešvari dvi
savaites, kaip būna nešvari
mėnesinių metu, ir pasiliks
dar šešiasdešimt šešias die-
nas savo apsivalymo kraujyje.
6 Pasibaigus jos apsivalymo
dienoms ar tai už sūnų, ar tai
už dukterį, – ji atneš kunigui
prie Susitikimo palapinės an-
gos mitulį ėriuką deginamajai
aukai ir balandį ar purplelį at-
našai už nuodėmę. 7 Jis atna-
šaus VIEŠPATIES akivaizdoje ir
atliks permaldavimą jos labui.
Tada ji bus švari po savo krau-
javimo. Tokios yra apeigos pa-
gimdžiusiai kūdikį, berniuką

11, 44–45: Šių nurodymų pagrindas – ne tabu, bet Sandoros santykis su Dievu, atskiriantis Izraelį Dievo užmojo tarnybai (žr. Iš 19, 3–6). Būdama Dievui pašvęsta tauta, izraeliečiai turi vengti bet kokio netyrumo, kad šventasis Dievas galėtų turėti tarp jų savo Padangtę (žr. Kun 15, 31; 18, 1–5; 20, 22–26; 26, 11–12).

12, 2–3: Apeiginis moters nešvarumas buvo reiklesnis pirmuoju laikotarpiu, septynias dienas po berniuko gimimo ar keturiolika dienų po mergaitės gimimo. Su šiuo laikotarpiu buvo susiejamos taisyklės, išvardytos Kun 15, 19–24 tekste.

ar mergaitę. 8* O jei ji neturi iš ko atnašauti avį, teatnašauja du purplelius ar du balandžius, vieną deginamajai aukai, o kitą atnašai už nuodėmę. Kunigas atliks permaldavimą jos labui, ir ji bus švari'."

Nurodymai apie odos ligas

13 1* VIEŠPATS kalbėjo Mozei ir Aaronui:

2* „Kai žmogui kūno odoje atsiranda sutinimas ar išbėrimas, ar dėmė, besivystanti į raupsų ligą jo kūno odoje, jis turi būti atvestas pas kunigą Aaroną ar pas vieną iš jo sūnų kunigų. 3 Kunigas apžiūrės ligą jo kūno odoje: jei plaukai ligos apimtoje vietoje yra pabalę ir ligos apimtoji vieta atrodo įdubusi, lyginant su kūno oda, tai yra raupsai. Kunigas, tai nustatęs, pripažins, kad tas žmogus yra apeigoms nešvarus. 4 O jei dėmė kūno odoje yra balta, neatrodo įdubusi, lyginant su oda, ir plaukai ant jos nėra pabalę, kunigas uždarys ligonį septynioms dienoms. 5 Septintą dieną kunigas jį apžiūrės ir, jei ligos apimtoji vieta išlaikė savo spalvą ir nepaplatėjo odoje, tada kunigas uždarys jį dar kitoms septynioms dienoms. 6 Septintą dieną kunigas jį vėl apžiūrės ir, jei ligos apimtoji vieta yra sumažėjusi ir nėra paplatėjusi odoje, kunigas pripažins, kad žmogus yra švarus. Tai tik išbėrimas. Žmogus išsiplaus drabužius ir bus švarus. 7 Betgi jei tada, kai jis pasirodė pas kunigą ir buvo pripažintas esąs švarus, išbėrimas plėstųsi, jis turi vėl pasirodyti kunigui. 8 Kunigas jį apžiūrės ir, jei išbėrimas odoje yra paplatėjęs, kunigas pripažins, kad žmogus yra nešvarus. Išbėrimas yra raupsai.

9* Kai žmogus gauna raupsų ligą, jis turi būti atvestas pas kunigą. 10 Kunigas jį apžiūrės ir, jei ant jo odos rastų baltą ištinimą su išbalusiais plaukais, o ištinime gyvos mėsos opą, 11 tai jo kūno odoje yra įsisenėjusi raupsų liga. Kunigas pripažins, kad jis yra nešvarus, – jo neuždarys, nes aišku, jis yra nešvarus. 12* Bet jei iš-

12, 8: Praėjus keturiasdešimt dienų po Jėzaus gimimo, Mergelė Motina atnašavo šią vargdienių auką (žr. Lk 2, 22–24). Kadangi deginamoji auka buvo atnašauta dėkojant už kūdikio gimimą, ji liudija jautrią Marijos širdį. Jėzaus gimimas buvo nepaprastas, todėl ji nebuvo įpareigota atnašauti aukos už nuodėmę.

13, 1–39: Šiame ir 14 skyriuje žodis *raupsų liga* – bendras pavadinimas, kuris apima įvairias odos ligas, įskaitant nūdienę raupsų ligą, ir dėmes drabužiuose bei pastatuose.

13, 2–8: Įvairios odos ligos, nors ir nelaikomos užkrečiamomis, padaro ligonį nešvarų, t. y. netinkamą bendrauti su kitais žmonėmis, ypač pamaldose, kol jis nėra pripažintas apeigoms švarus.

13, 9–17: Įsisenėjusios raupsų ligos atveju uždarymas tolesniam tyrimui yra beprasmis.

13, 12–13: Pleiskanos rodo, kad ligonis yra išgijęs – šašuota oda atkritusi, matyti sveika balta oda.

bėrimas taip apimtų odą, kad
apdengtų visą ligonio odą nuo
galvos iki kojų, kiek tik kunigo
akys gali užmatyti, – [13] kuni-
gas jį apžiūrės ir, jei išbėrimas
yra apdengęs visą kūną, pripa-
žins ligonį švariu nuo ligos. Jis
yra švarus, nes visas pasidarė
baltas. [14] Bet jei kada nors jam
pasirodytų gyva mėsa, jis bus
nešvarus. [15] Kunigas apžiūrės
gyvą mėsą ir pripažins jį esant
nešvarų. Gyva mėsa yra nešva-
ri, nes ji yra raupsai. [16] Bet jei
gyvoji mėsa vėl tampa balta,
jis ateis pas kunigą. [17] Kunigas
jį apžiūrės ir, jei oda yra ta-
pusi balta, kunigas pripažins
ligonį esant švarų. Jis yra šva-
rus.

[18] Kai žmogaus kūno odoje
iškyla bei išgyja skaudė [19] ir
skaudės vietoje pasirodo bal-
tas sutinimas ar rausvai bal-
ta dėmė, jis turi pasirodyti ku-
nigui. [20] Kunigas ją apžiūrės ir,
jei ji atrodo įdubusi, lyginant
su kita oda, ir plaukai ant jos
yra pabalę, kunigas pripažins
jį esant nešvarų. Tai raupsų
liga, iškilusi skaudės vietoje.
[21] Bet jei kunigas, apžiūrėda-
mas jį, nustato, kad plaukai
ant dėmės nėra pabalę ir ji nė-
ra įdubusi, lyginant su kita
oda, bet darosi mažesnė, kuni-
gas uždarys jį septynioms die-
noms. [22] O jei ji odoje plečiasi,
tada kunigas pripažins jį esant
nešvarų. Tai yra liga. [23] Bet jei
dėmė pasilieka toje pačioje vie-
toje ir nesiplečia, ji yra skau-
dės randas. Kunigas pripažins,
kad žmogus yra švarus.

[24] Arba ugniai nudeginus
žmogaus kūno odą ir gyvai mė-
sai nudegimo opoje tapus raus-
vai balta ar balta, [25] kunigas ją
apžiūrės. Jei plaukai nudegi-
mo opoje yra pabalę ir opa at-
rodo įdubusi, lyginant su kita
oda, tai raupsų liga. Raupsai
išsivystė nudegimo opoje, ir
kunigas pripažins, kad žmogus
yra nešvarus. Tai yra raupsų
liga. [26] Bet jei kunigas, opą ap-
žiūrėdamas, nustato, kad jos
plaukai nėra pabalę ir ji nėra
įdubusi, lyginant su kita oda,
bet yra sumažėjusi, kunigas
uždarys žmogų septynioms die-
noms. [27] Septintąją dieną ku-
nigas jį apžiūrės, jei opa bus
paplatėjusi odoje, kunigas pri-
pažins jį nešvariu. Tai yra
raupsų liga. [28] Bet jei opa bus
pasilikusi savo vietoje ir neiš-
siplėtusi odoje, bet sumažėju-
si, tai yra sutinimas nuo nude-
gimo. Kunigas pripažins jį
esant švarų, nes tai yra nude-
gimo randas.

[29] Jei vyrui ar moteriai atsi-
rastų žaizda ant galvos ar ant
smakro, [30] kunigas apžiūrės li-
gą. Jei žaizda atrodo įdubusi,
lyginant su kita oda, ir plau-
kai yra pageltę ir suplonėję,
kunigas pripažins jį esant ne-
švarų. Tai yra dedervinė, gal-
vos ar smakro raupsų liga. [31] O
kai kunigas, apžiūrėdamas de-

dervinės žaizdas, nustato, kad
jos neatrodo įdubusios, lygi-
nant su kita oda, tačiau jose
nėra juodų plaukų, kunigas
uždarys žmogų su dedervinės
žaizdomis septynioms dienoms.
32 Septintą dieną kunigas ap-
žiūrės ligą. Jei jis nustato, kad
dedervinė nepaplatėjusi, joje
nėra geltonų plaukų ir, lyginant
su kita oda, dedervinės žaizdos
neįdubusios, 33 žmogus nusi-
skus, neskusdamas dedervinės
žaizdų. O asmenį, sergantį de-
dervine, kunigas uždarys dar
kitoms septynioms dienoms.
34 Septintą dieną kunigas ap-
žiūrės dedervinę. Jei dedervi-
nė neišsiplėtė odoje ir žaizdo-
toji oda, lyginant su kita oda,
neatrodo įdubusi, kunigas
pripažins jį esant švarų. Žmo-
gus išsiplaus drabužius ir bus
švarus. 35 Tačiau jeigu deder-
vinė plėstųsi tada, kai žmogus
buvo pripažintas švariu, 36 ku-
nigas jį apžiūrės. Jeigu deder-
vinė yra paplatėjusi, kunigui
nėra reikalo tikrinti, ar plau-
kai pageltę, – žmogus yra ne-
švarus. 37 Bet jeigu, jo akimis
žiūrint, dedervinė yra sustab-
dyta ir žaizdų vietoje ataugę
juodi plaukai, dedervinė yra
išgydyta. Kunigas pripažins
žmogų esant švarų.

38 Jei vyrui ar moteriai ant kū-
no odos pasirodytų spuogai –
balti spuogai, 39 kunigas turi
juos apžiūrėti. Jei spuogai ant
kūno odos yra balsvi, tai tik
odos išbėrimas. Ligonis yra
švarus.

40 Kai žmogui nuslenka plau-
kai nuo galvos, jis yra plikagal-
vis, bet švarus. 41 Taip pat jei
plaukai jam nuslenka nuo
viršugalvio, jis turi pliką vir-
šugalvį, bet yra švarus. 42 Bet
jei ant pliko pakaušio ar pliko
viršugalvio pasirodo rausvai
baltos spalvos skaudė, ji yra
raupsų liga, besivystanti ant jo
pliko pakaušio ar jo pliko vir-
šugalvio. 43 Kunigas jį apžiūrės:
jei ištinimas ant pliko pakau-
šio ar pliko viršugalvio yra
rausvai baltas, kaip atrodo
raupsų liga kūno odoje, 44 tas
žmogus serga raupsais, – jis
yra nešvarus. Kunigas pripa-
žins jį esant nešvarų, nes liga
yra ant jo galvos."

Nuostatai raupsais sergantiems

45* „Kiekvieno raupsų liga
sergančio drabužiai turi būti
suplyšę ir galvos plaukai su-
taršyti. Jis turės prisidengti
burną ir šaukti: 'Nešvarus, ne-
švarus!' 46 Visą laiką, kol bus
raupsuotas, jis bus nešvarus.
Būdamas nešvarus, jis turi gy-
venti atskirai, jo gyvenvietė tu-
ri būti už stovyklos."

13, 45–46: Tikras raupsuotasis turi elgtis kaip gedintis žmogus ir pasitraukti iš visuomenės. Net ir išgijęs, raupsuotasis tapdavo *švarus* tik tada, kai būdavo pripažintas apeigoms švarus.

Drabužių užkrėtimas

47*„Kai raupsų liga pasirodo
drabužyje, – vilnoniame ar
marškoniame drabužyje, 48 jo
lininiuose ar vilnoniuose apma-
tuose ar atauduose, – odoje ar
odiniuose daiktuose, 49 jei pats
drabužis ar jo apmatai ar atau-
dai, ar oda, ar odinis daiktas
nuo ligos darosi žalsvas ar
rausvas, liga yra raupsai ir tu-
ri būti parodyta kunigui. 50 Ap-
žiūrėjęs kunigas padės užkrės-
tą daiktą atskirai septynioms
dienoms. 51 Septintą dieną ap-
žiūrės ligą: jei liga yra papla-
tėjusi drabužyje, – apmatuose
ar atauduose, – ar odoje, nepai-
sant kam oda yra naudojama,
tai yra raupsų liga. Drabužis
yra nešvarus. 52 Drabužį –
vilnonius ar lininius apmatus
ar ataudus – ar bet kokį odinį
daiktą, kuriame rasta liga, jis
sudegins, nes tai besiplečianti
raupsų liga ir turi būti sude-
ginta ugnyje.
53 Bet jei kunigas nustato,
kad liga drabužyje, – apmatuo-
se ar atauduose, – ar bet kokia-
me odiniame daikte neišsiplė-
tė, 54 kunigas palieps daiktą,
kuriame reiškiasi liga, išplauti
ir padės jį atskirai dar kitoms
septynioms dienoms. 55 Po iš-
plovimo kunigas apžiūrės daik-
tą, kuriame reiškiasi liga. Jei
ligos dėmė nepakeitė spalvos,
nors liga ir nėra paplatėjusi, jis
yra nešvarus. Turi jį sudeginti
ugnyje, nepaisant ar ligos dė-
mė yra vidaus, ar lauko pusėje.
56 Betgi jei apžiūrėjęs kuni-
gas nustato, kad ligos dėmė po
išplovimo yra išnykusi, tą vie-
tą jis iškirps iš drabužio ar iš
odos, ar iš apmatų, ar ataudų.
57 Jei ji vėl pasirodo drabužyje,
apmatuose ar atauduose, ar
kokiame nors daikte iš odos, tą
daiktą, kuriame vėl reiškiasi
liga, sunaikinsi ugnyje. 58 Bet-
gi drabužis, apmatai ar atau-
dai, ar daiktas iš odos, iš kurio
liga po plovimo yra dingusi, ta-
da turi būti antrąkart išplau-
tas, ir bus švarus.
59 Tokie yra nuostatai apie
raupsų ligą vilnoniame ar
marškoniame drabužyje, ap-
matuose ar atauduose, ar bet
kokiame odiniame daikte, kai
reikia juos pripažinti, ar jie
švarūs, ar nešvarūs."

Apvalymas nuo užkrečiamų odos ligų

14 1 VIEŠPATS kalbėjo Mo-
zei, tardamas: 2 „Tokios
yra apeigos, kurias turi atlikti
raupsuotasis, kai jis yra pripa-
žįstamas esąs švarus.
Jis turi būti atvestas pas ku-
nigą. 3 O kunigas turi išeiti už
stovyklos. Jei apžiūrėjęs kuni-
gas nustato, kad raupsuotasis
yra iš ligos pagijęs, 4 kunigas

13, 47–59: Raupsų liga drabužiuose ar odos dirbiniuose atkreipia dėmesį daiktų supelėjimu.

įsakys, kad du gyvi švarūs
paukščiai, kedro medžio, tam-
siai raudonų siūlų* ir yzopo bū-
tų atnešta tam, kuris turi būti
pripažintas švariu. 5 Kunigas
palieps papjauti vieną iš paukš-
čių viršum molinio indo, pripilto
šaltinio vandens. 6 Paims gyvąjį
paukštį drauge su kedro me-
džiu, tamsiai raudonos spalvos
siūlais ir yzopu, pamirkys juos
kraujyje paukščio, papjauto vir-
šum šaltinio vandens,* 7 ir pa-
šlakstys krauju septynis kartus
žmogų, kuris yra apvalomas
nuo raupsų ligos. Tada kunigas
pripažins jį esant švarų ir pa-
leis gyvąjį paukštį skristi į lau-
kus. 8 O žmogus, kuris turi būti
pripažintas švariu, išsiplaus
drabužius, nusiskus visus plau-
kus, išsimaudys vandenyje ir
bus švarus. Tada jis gali eiti į
stovyklą, bet septynias dienas
turės gyventi už savo palapinės.
9 Septintą dieną nusiskus visus
savo plaukus, galvos, barzdos,
antakių, – jis turi nusiskusti
visus plaukus. Tada išsiplaus
drabužius, išsimaudys vande-
nyje ir bus švarus.

10 Aštuntą dieną jis turi pa-
imti du sveikus ėriukus, vieną
sveiką mitulę avį, o javų atna-
šai – tris dešimtadalius efos
geriausių miltų ir vieną logą
aliejaus. 11 Apvalymo apeigas
atliekantis kunigas pastatys
žmogų, kuris turi būti apvaly-
tas, drauge su jo atnašomis
VIEŠPATIES akivaizdoje prie
Susitikimo palapinės angos.
12 Kunigas paims vieną iš ėriu-
kų, paaukos jį kaip atnašą už
nuodėmę drauge su logu alie-
jaus ir pakylės juos VIEŠPATIES
akivaizdoje kaip pakylėjimo
atnašą. 13 Ėriuką jis papjaus
toje vietoje, kur yra pjaunamos
šventoje vietoje atnaša už nuo-
dėmę ir deginamoji auka, nes
atnaša už kaltę, kaip ir atna-
ša už nuodėmę, priklauso kuni-
gui ir yra ypač šventa. 14 Tada
kunigas paims kaltės atnašos
kraujo ir pavilgys juo žmogaus,
kuris turi būti apvalytas, deši-
nės ausies lezgelį, dešinės ran-
kos nykštį ir dešinės kojos
nykštį. 15 Kunigas turi paimti
logą aliejaus, užsipilti jo ant
kairės rankos delno, 16 padažy-
ti dešinės rankos pirštą alie-
juje, esančiame ant jo kairės
rankos delno, ir pašlakstyti ke-
letu lašų aliejaus savo pirštu
septynis kartus VIEŠPATIES
akivaizdoje. 17 Keletą lašų ant
jo delno likusio aliejaus kuni-
gas užteps žmogui, kuris turi
būti apvalytas, ant dešinės au-
sies lezgelio, dešinės rankos
nykščio ir ant dešinės kojos
nykščio, viršum kraujo atnašos

14, 4: ... *tamsiai raudonos spalvos siūlų*: turbūt yzopo šakelė buvo pririšama prie kedro šakos.

14, 6: ... *šaltinio vandens*: pažodžiui *gyvojo vandens*, pasemto iš tekančio vandens ar šaltinio, o ne iš vandens talpyklos.

už kaltę. [18] O likusį aliejų, esantį ant delno, kunigas išpils ant galvos žmogui, kuris turi būti apvalytas. Tada kunigas atliks permaldavimą jo labui VIEŠPATIES akivaizdoje: [19] kunigas paaukos atnašą už nuodėmę ir atliks permaldavimą to žmogaus labui, kuris turi būti apvalytas. Tada bus papjauta deginamoji auka, – [20] ant aukuro kunigas paaukos deginamąją auką ir javų atnašą. Taip kunigas atliks permaldavimą jo labui. Tada žmogus bus švarus.“

Vargšų apvalymo atnašos

[21] „Betgi jei žmogus yra vargšas ir tiek neišgali, tepaima vieną ėriuką atnašai už kaltę, – pakylėjimui {VIEŠPATIES akivaizdoje}, – atlikti permaldavimą jo labui, dešimtadalį efos geriausių, maišytų su aliejumi miltų, javų atnašai ir logą aliejaus. [22] Be to, du purplelius* arba du balandžius, – ką jis išgali, – vieną atnašai už nuodėmę, o kitą deginamajai aukai. [23] Aštuntą dieną jis atneš juos kunigui, kad būtų apvalytas VIEŠPATIES akivaizdoje prie Susitikimo palapinės angos. [24] O kunigas paims kaltės atnašos ėriuką bei logą aliejaus ir pakylės juos kaip pakylėjimo atnašą VIEŠPATIES akivaizdoje. [25] Kunigas papjaus kaltės atnašos ėriuką, paims truputį kaltės atnašos kraujo ir pavilgys juo žmogaus, kuris turi būti apvalytas, dešinės ausies lezgelį, dešinės rankos nykštį ir dešinės kojos nykštį. [26] Kunigas užpils truputį aliejaus ant savo kairiosios rankos delno, [27] o dešinės rankos pirštu kunigas pašlakstys keletu lašų aliejaus, esančio ant jo kairės rankos delno, septynis kartus VIEŠPATIES akivaizdoje. [28] Keletą lašų aliejaus, esančio ant jo delno, kunigas užteps žmogui, kuris turi būti apvalytas, ant dešinės ausies lezgelio, dešinės rankos nykščio ir dešinės kojos nykščio toje vietoje, kur buvo užteptas atnašos už kaltę kraujas. [29] Likusį ant delno aliejų kunigas užteps ant galvos žmogui, kuris turi būti apvalytas, atlikdamas permaldavimą jo labui VIEŠPATIES akivaizdoje. [30] Tada jis atnašaus vieną iš purplelių ar iš balandžių, – ką žmogus išgali, – [31] vieną atnašai už nuodėmę, o kitą deginamajai aukai drauge su javų atnaša, ir kunigas atliks permaldavimą jo labui VIEŠPATIES akivaizdoje. [32] Tokios yra apeigos raupsuotajam, kuris neišgali atnašų savo pripažinimui, kad yra švarus.“

Pelėsių liga namuose

[33] VIEŠPATS kalbėjo Mozei ir Aaronui, tardamas:

14, 22: ... *du purplelius*: dviejų ėriukų pakaitalas, panašiai kaip neturtingos moters po gimdymo atnašoje.

34 „Kai įeisite į Kanaano že-
mę, kurią aš duodu jums nuo-
savybėn, ir jei aš sukelčiau
raupsų ligą viename iš namų
jūsų nuosavybės krašte, 35 na-
mų savininkas nueis pas kuni-
gą ir praneš, tardamas: 'Man
atrodo, kad kažin kokia liga yra
mano namuose'. 36 Kunigas,
prieš eidamas ligos apžiūrėti,
turi paliepti namus ištuštinti,
kad niekas, kas yra namuose,
netaptų nešvarus. Tada kuni-
gas įeis namų apžiūrėti. 37 Jis
turi apžiūrėti ligą. Jei liga reiš-
kiasi namų sienose žalsvos ar
rausvos spalvos įdubimais,
gilesniais už sienos paviršių,
38 kunigas turi išeiti pro namų
duris ir uždaryti namus septy-
nioms dienoms. 39 Septintą die-
ną kunigas turi sugrįžti. Jei jis
nustato, kad liga namų sieno-
se yra išsiplėtusi, 40 kunigas
turi paliepti, kad akmenys, ku-
riuose reiškiasi liga, būtų iš-
lupti ir išnešti už miesto į ne-
švarią vietą. 41 O namai iš
vidaus turi būti kruopščiai iš-
grandyti, ir nuluptas tinkas iš-
mestas už miesto į nešvarią
vietą. 42 Tada turi būti atnešti
kiti akmenys ir įdėti į anų ak-
menų vietą; paimtas kitas tin-
kas ir namai ištinkuoti.

43 Jei liga vėl ima plėstis na-
muose tada, kai akmenys bu-
vo išlupti ir namai išgrandyti
bei iš naujo ištinkuoti, 44 kuni-
gas turi ateiti ir juos apžiūrėti.
Jei liga namuose yra išsiplėtu-
si, – raupsų liga plečiasi na-
muose, – jie yra nešvarūs. 45 Na-
mai turi būti nugriauti, jų ak-
menys, rąstai ir visas namų
tinkas išnešti į nešvarią vietą
už miesto. 46 Kas tik įeitų į na-
mus, kai jie yra uždaryti, bus
nešvarus iki vakaro; 47 kas tik
miegotų tokiuose namuose, tu-
ri išsiplauti drabužius; ir kas
tik valgytų tokiuose namuose,
turi išsiplauti drabužius.

48 Betgi jei kunigas ateina ir
nustato, kad liga namuose nė-
ra išsiplėtusi po to, kai namai
buvo ištinkuoti, tada kunigas
pripažins, kad namai yra šva-
rūs, nes liga yra pranykusi. 49 Na-
mams apvalyti jis turi paimti
du paukščius drauge su kedro
medžiu, tamsiai raudonos spal-
vos siūlų bei yzopo 50 ir papjau-
ti vieną paukštį viršum moli-
nio indo, pripilto šaltinio
vandens. 51 Paims kedro medį,
yzopą bei tamsiai raudonos
spalvos siūlus drauge su gyvuo-
ju paukščiu, pamirkys papjau-
tojo paukščio kraujyje bei van-
denyje ir pašlakstys namus
septynis kartus. 52 Taip jis ap-
valys namus paukščio krauju,
šaltinio vandeniu, gyvuoju
paukščiu, kedro medžiu, yzopu
ir tamsiai raudonos spalvos
siūlais. 53 O gyvąjį paukštį pa-
leis skristi už miesto į laukus.
Taip jis turi atlikti permaldavi-
mą už namus, ir jie taps švarūs."

54 Tokie yra nuostatai kiek-
vienai raupsų ligai, – dedervi-

nėms, 55 raupsams drabužių ir
namų, 56 sutinimui ar išbėri-
mui, ar dėmėms, – 57 nustatyti,
kada jie yra nešvarūs ir kada
jie yra švarūs.

Tokie yra nuostatai raupsų
ligoms.

Asmeniško apeiginio nešvarumo atvejai. Vyrų

15 1* VIEŠPATS kalbėjo Mo-
zei ir Aaronui, tarda-
mas: 2 „Kalbėkite izraeliečiams
ir sakykite jiems:

‘Kai vyras patiria sėklos iš-
siliejimą iš savo kūno, – sėk-
los išsiliejimas daro jį apei-
goms nešvarų. 3 Toks yra jo
sėklos išsiliejimo nešvarumas,
kad nedaro skirtumo, ar jo var-
pa nesulaiko sėklos išsiliejimo,
ar jo varpa sulaiko sėklos išsi-
liejimą, vis vien jam tai yra ne-
švarumas. 4 Kiekvienas guolis,
kuriame atsigultų sėklos išsi-
liejimu sergantis, tampa ne-
švarus. 5 O kas paliestų jo guo-
lį, turės išsiskalbti drabužius,
išsimaudyti vandenyje ir bus
nešvarus lig vakaro. 6 Kas at-
sisėstų ant daikto, ant kurio
buvo sėdėjęs sergantis sėklos
išsiliejimu, turės išsiskalbti
drabužius, išsimaudyti vande-
nyje ir bus nešvarus lig vaka-
ro. 7 Kas paliestų sergančio
sėklos išsiliejimu kūną, turės
išsiskalbti drabužius, išsimau-
dyti vandenyje ir bus nešvarus
lig vakaro. 8 Jei sėklos išsilie-
jimu sergantis spjautų ant
švaraus žmogaus, pastarasis
turės išsiskalbti drabužius,
išsimaudyti vandenyje ir bus
nešvarus lig vakaro. 9 Bet koks
balnas, ant kurio sėklos išsi-
liejimu sergantis joja, bus ne-
švarus. 10 Kas paliestų bet ko-
kį daiktą, buvusį po juo, bus
nešvarus lig vakaro, o kas to-
kius daiktus neštų, turės išsi-
skalbti drabužius, išsimaudy-
ti vandenyje ir bus nešvarus lig
vakaro. 11 Visi, kuriuos palies-
tų sėklos išsiliejimu sergantis,
nepaskalavęs vandenyje savo
rankų, turės išsiskalbti dra-
bužius, išsimaudyti vandeny-
je ir bus nešvarūs lig vakaro.
12 Indas iš molio, kurį paliestų
sėklos išsiliejimu sergantis,
turi būti sudaužytas, o indas
iš medžio turi būti išskalautas
vandeniu.

13 Kai sėklos išsiliejimu ser-
gantis pagyja nuo sėklos išsi-
liejimo, jis turi palaukti septy-
nias dienas savo pripažinimo,
kad yra švarus, išsiskalbti
drabužius, išsimaudyti vande-
nyje ir tada taps švarus. 14 O
aštuntą dieną, pasiėmęs du

15, 1–32: Buvo tikima, kad įvairūs vyro sėklos išsiliejimai ir moters kraujoplūdžiai padarė žmones apeigoms nešvarius, t. y. teršė šventąją Padangtę ir darė žmones netinkamus dalyvauti liturgijoje. Buvo tikima, kad apeigoms nešvarūs asmenys suteršdavo visa, ką tik paliesdavo (žr. Kun 11, 24–38).

purplelius ar du balandžius,
nueis VIEŠPATIES akivaizdon
prie Susitikimo palapinės angos
ir paduos juos kunigui. 15 Kuni-
gas paruoš juos, – vieną atna-
šai už nuodėmę, o kitą degi-
namajai aukai, – ir kunigas
atliks permaldavimą VIEŠPA-
TIES akivaizdoje jo labui dėl jo
sėklos išsiliejimo.
16 Kai vyras patiria papras-
tą sėklos išsiliejimą, visas iš-
simaudys vandenyje ir bus ne-
švarus lig vakaro. 17 Bet koks
audinys ar oda, ant kurių už-
kristų sėkla, turi būti išskalb-
ti vandenyje, o vyras bus nešva-
rus lig vakaro. 18 Jei vyras guli
su moterimi ir patiria sėklos
išsiliejimą, jiedu abu turi iš-
simaudyti vandenyje ir likti
nešvarūs lig vakaro.

Moterų

19 Kai moteris patiria krau-
joplūdį, kuris yra įprastinis iš-
siliejimas iš jos kūno, nešvari
ji bus septynias dienas. O kas
ją palies, bus nešvarus lig va-
karo. 20 Visa, ant ko ji gultųsi
savo mėnesinių nešvarumo me-
tu, taps nešvaru; ir visa, ant
ko ji atsisėstų, taps nešvaru.
21 Kas prisiliestų prie jos guo-
lio, turės išsiskalbti drabužius,
išsimaudyti vandenyje ir bus
nešvarus lig vakaro. 22 O kas
prisiliestų prie daikto, ant ku-
rio ji sėdėjo, turės išsiskalbti
drabužius, išsimaudyti vande-
nyje ir bus nešvarus lig vaka-
ro. 23 Ar tai būtų guolis, ar koks
kitas daiktas, ant kurio ji sė-
dėjo, prisiliesdamas prie jo,
žmogus taps nešvarus lig va-
karo. 24 Jei vyras sugultų su ja,
jos mėnesinių nešvarumas bus
jam perduotas, ir jis bus nešva-
rus septynias dienas. Kiekvie-
nas guolis, ant kurio jis atsiguls,
taps nešvarus. 25 Jei moteris
patiria kraujoplūdį ilgą laiką
ne savo mėnesinių nešvarumo
metu ar jei išsiliejimas tęsia-
si ilgiau, negu jos mėnesinių
nešvarumas, ji bus nešvari ly-
giai kaip ir savo mėnesinių ne-
švarumo metu. 26 Kiekvienas
guolis, ant kurio ji gultųsi savo
nešvarumo dienomis, bus jai
kaip ir guolis jos mėnesinių ne-
švarumo metu. Kiekvienas
daiktas, ant kurio ji sėdėtų,
bus nešvarus, kaip ir mėnesi-
nių nešvarumo metu. 27 O kas
paliestų tuos daiktus, bus
nešvarus, – turės išsiskalbti
drabužius, išsimaudyti vande-
nyje ir būti nešvarus lig vaka-
ro. 28 Kai iš savo kraujoplūdžio
išgyja, ji turi palaukti septy-
nias dienas. Tada ji bus švari.
29 O aštuntą dieną ji pasiims
du purplelius ar du balandžius
ir nuneš juos kunigui prie Susi-
tikimo palapinės angos. 30 Kuni-
gas paruoš juos – vieną atnašai
už nuodėmę, o kitą deginama-
jai aukai – ir atliks permal-
davimą VIEŠPATIES akivaizdo-
je jos labui už jos nešvarų
kraujoplūdį.

31 Taip atskirsite izraeliečius
nuo jų apeiginio nešvarumo,
kad jie nemirtų savo nešvaru-
mo metu, išniekindami tarp jų
esančią mano Padangtę.
32 Tokie yra nuostatai tiems,
kurie patiria išsiliejimą: tam,
kuris patiria sėklos išsiliejimą
ir tampa nešvarus, 33 tai, kuri
negaluoja mėnesinėmis, kiek-
vienam – vyrui ir moteriai, –
turinčiam išsiliejimą, ir vyrui,
kuris sugula su apeigoms ne-
švaria moterimi.“

Susitaikinimo diena

16 1 Praėjus dviem die-
noms po Aarono sūnų
mirties, kai jiedu įsibrovė į VIEŠ-
PATIES akivaizdą ir numirė,
VIEŠPATS kalbėjo Mozei. 2 VIEŠ-
PATS Mozei tarė:
„Sakyk savo broliui Aaronui
neiti kada užsinori į šventovę
už užuolaidos* priešais malo-
nės sostą, esantį ant Skrynios,
kad jis nenumirtų, nes aš pa-
sirodysiu debesyje viršum ma-
lonės sosto.* 3 Štai kaip Aaronas
turi eiti į šventovę: su jaučio iš
bandos atnaša už nuodėmę ir
su avino deginamąja auka. 4 Jis
užsivilks šventąją lininę tuni-
ką, jo kūną dengs lininės kel-
naitės, susijuos lininiu diržu ir
užsidės lininį turbaną. Ka-
dangi tai yra šventi drabužiai,
todėl jais apsirengs tada, kai
išsimaudys vandenyje. 5 O iš iz-
raeliečių bendrijos jis paims
du ožius: vieną atnašai už nuo-
dėmę ir vieną aviną deginama-
jai aukai.
6 Aaronas atnašaus savo pa-
ties jautį kaip atnašą už nuo-
dėmę ir atliks permaldavimą už
save ir savo namus. 7 Paėmęs
abu ožius ir pastatęs juos prie
Susitikimo palapinės angos
VIEŠPATIES akivaizdoje, 8 Aaro-
nas trauks burtus, kad patirtų,
katras iš ožių yra VIEŠPAČIUI
ir katras yra Azazeliui.* 9 Ožį,
burtu paskirtą „VIEŠPAČIUI“,
Aaronas atves ir atnašaus jį
kaip atnašą už nuodėmę, 10 o
ožys, burtu paskirtas Azaze-
liui, bus paliktas gyvas stovėti
VIEŠPATIES akivaizdoje, kad
per jį atliktų permaldavimą ir
išvarytų jį Azazeliui į dykumą.
11 Aaronas atnašaus savo
jautį kaip atnašą už nuodėmę,
atlikdamas permaldavimą už

16, 2: ... *šventovė už užuolaidos*: svarbiausia šventyklos vieta – Šventų Šventoji. Žr. Iš 26, 33–34. Čia vyriausiajam kunigui buvo leista įeiti tik kartą per metus – Susitaikinimo, arba Permaldavimo, dieną – hebrajiškai *Jom Kipūr*. Žyd 9, 3–12 tekste ši metinė apeiga siejama su vienkartiniu Kristaus Atpirkimo veiksmu, kuriuo jis mums laimėjo amžiną susitaikinimą – permaldavimą. ...*malonės sostas:* žr. Iš 25, 17 paaiškinimą.

16, 8: *Azazelis*: iš hebrajiško *ez ozel* t. y. *ožys, kuris išeina*. Turbūt tai šėtono vardas, vartojamas tik šiame skyriuje. Kanaaniečiai ir hebrajai tikėjo, kad Azazelis gyvena dykumoje tyruose, kur Dievas nesireiškia. Senuosiuose vertimuose figūruoja *išeinantis ožys*. Su Azazeliu siejamas ir lietuviškas posakis *atpirkimo ožys*.

save ir savo namus. Jis pa-
pjaus savo jautį kaip atnašą
už nuodėmę. 12 Paims smilky-
tuvą, kupiną žarijų nuo auku-
ro VIEŠPATIES akivaizdoje, ir
rieškučias sutrintų kvapių
smilkalų ir įneš už užuolaidos.
13 Smilkalus užbers ant ugnies
VIEŠPATIES akivaizdoje, kad
smilkalų debesis uždengtų
malonės sostą, esantį ant San-
doros skrynios, kitaip jis nu-
mirs.* 14 Paims truputį jaučio
kraujo ir pirštu pateps juo ma-
lonės sosto rytinį šoną, o prieš
malonės sostą pirštu šlakstys
krauju septynis kartus.

15 Tada jis papjaus žmonių
atnašos už nuodėmę ožį, įneš
jo kraują už užuolaidos ir da-
rys su jo krauju, kaip darė su
jaučio krauju, patepdamas
malonės sostą ir priešais ma-
lonės sostą. 16 Taip jis atliks
permaldavimą už šventovę, už
izraeliečių apeiginį nešvarumą
ir už jų nusikaltimus bei visas
jų nuodėmes. Tą pat padarys
ir už Susitikimo palapinę, sto-
vinčią tarp jų, viduryje jų ne-
švarumų. 17 Nė vieno žmogaus
neturi būti Susitikimo palapi-
nėje, kai jis įeina atlikti per-
maldavimo šventovėje už save,
už savo namus ir už visą Izrae-
lio bendriją. 18 Tada jis išeis
prie aukuro, esančio VIEŠPA-
TIES akivaizdoje, ir atliks per-
maldavimą. Paėmęs truputį
jaučio kraujo ir ožio kraujo,
pateps juo visus aukuro ragus.
19 Savo pirštu patepdamas jį
krauju septynis kartus, apva-
lys jį nuo visų izraeliečių apei-
ginių nešvarumų ir pašventins.

Atpirkimo ožys

20 Kai bus atlikęs permal-
davimą už šventovę, Susitiki-
mo palapinę ir aukurą, jis at-
ves gyvąjį ožį. 21 Tada Aaronas
uždės gyvajam ožiui ant galvos
abi rankas, išpažins virš jo vi-
sas izraeliečių kaltes ir visus
jų nusižengimus, – visas jų
nuodėmes, sudėdamas jas
ožiui ant galvos. Ogi ožį per
tam tikslui paskirtą žmogų iš-
siųs į dykumą. 22 Taip ožys iš-
neš ant savęs visas jų kaltes į
tyrus.

Kai ožys dykumoje bus pa-
leistas, 23* tada Aaronas įeis į
Susitikimo palapinę ir nusi-
vilks lininius drabužius, ku-
riuos apsivilko įeidamas į šven-
tovę, ir ten juos paliks. 24 Jis
nuplaus savo kūną vandeniu
šventoje vietoje ir apsivilks sa-
vo drabužius. Tada jis išeis ir
atnašaus savo deginamąją au-
ką ir žmonių deginamąją auką,
atlikdamas permaldavimą už
save ir už žmones. 25 Atnašos

16, 13: ... *kitaip jis numirs*: dūmai uždengia žmogų nuo Dievo šlovės spindesio.

16, 23: Ši eilutė būtų labiau suprantama, jei būtų skaitoma po 25 eilutės. Pagal vėlesnes žydų apeigas vyriausiasis kunigas vėl įeidavo į Šventų Šventąją smilkytuvo išnešti.

už nuodėmę taukus pavers dūmais ant aukuro. 26 Žmogus, kuris paleidžia ožį Azazeliui, išsiskalbs drabužius ir nuplaus savo kūną vandeniu. Tada jis gali pareiti į stovyklą. 27 Atnašos už nuodėmę jautis ir atnašos už nuodėmę ožys, kurių kraujas buvo įneštas permaldavimui šventovėje atlikti, bus išnešti už stovyklos. Jų oda, mėsa ir išmatos bus sudegintos ugnyje. 28 Žmogus, kuris juos degina, išsiskalbs drabužius ir nuplaus savo kūną vandeniu. Tada jis gali sugrįžti į stovyklą.

29 Šis bus jums amžinas įstatymas: septintąjį mėnesį, dešimtąją mėnesio dieną jūs pasninkausite,* ir nei čiabuvis, nei ateivis, gyvenantis tarp jūsų, nesiims jokio darbo. 30 Tą dieną bus atliekamas permaldavimas jūsų labui, kad būtumėte apvalyti. Jūs tapsite švarūs nuo visų savo nuodėmių VIEŠPATIES akivaizdoje. 31 Tai bus jums visiško šabo poilsis, ir jūs turite marintis – tai yra amžinas įstatymas. 32 Kunigas, kuris buvo pateptas ir pašventintas būti kunigu savo tėvo vietoje, atliks permaldavimą. Vilkėdamas lininiais drabužiais – šventuoju apdaru, – 33 jis atliks permaldavimą už šventovę, atliks permaldavimą už Susitikimo palapinę ir aukurą, atliks permaldavimą už kunigus ir visus bendrijos žmones. 34 Šis bus jums amžinas įstatymas: atlikti permaldavimą izraeliečių labui už visas jų nuodėmes kartą per metus."

Ir Mozė padarė, kaip VIEŠPATS buvo jam įsakęs.

D. APEIGINIO ŠVENTUMO TEISYNAS

Kraujo šventumas

17 1 VIEŠPATS kalbėjo Mozei, tardamas: 2 „Kalbėk Aaronui, jo sūnums ir visai Izraelio tautai ir sakyk jiems: VIEŠPATS davė tokį įsakymą:

3* 'Jei kas nors iš Izraelio namų pjautų jautį ar avį, ar ožką stovykloje ar už stovyklos, 4 neatvesdamas jų prie Susitikimo palapinės angos atnašauti kaip dovaną VIEŠPAČIUI priešais VIEŠPATIES Padangtę, tas žmogus bus kaltas kraujo kalte. Žmogus išliejo kraują, užtat jis

16, 29: ... *pasninkausite:* pažodžiui *skaudinsite save.* Arkivysk. J. Skvireckas verčia *varginsite savo sielas.* Paprastai žydai *save skaudindavo* pasninkaudami, t. y. visiškai susilaikydami nuo maisto.

17, 3–10: Kraujas, anot izraeliečių mąstysenos, buvo gyvybės šerdis ir ženklas, todėl net gyvulių ir paukščių kraujas buvo laikomas šventu. Žr. Pr 9, 4–5. Užtat ir gyvulio skerdimas mėsai turėjo tokį aukos pobūdį, kad buvo reikalaujama gyvulį skersti tik prie šventovės. Negalint šio įstatymo įvykdyti be didelių sunkumų, izraeliečiams išsiblaškius po visą Palestiną, jis buvo sušvelnintas. Žr. Įst 12, 20–25.

bus pašalintas iš savo tautos.
[5] Tai dėl to, kad izraeliečiai,
užuot atnašavę savo aukas
laukuose, kaip jie kad aukoja,
atvestų aukas VIEŠPAČIUI pas
kunigą prie Susitikimo palapinės angos ir paaukotų kaip
bendravimo aukas VIEŠPAČIUI.
[6] Kunigas išpils kraują ant
VIEŠPATIES aukuro prie Susitikimo palapinės angos ir pavers taukus dūmais kaip malonų kvapą VIEŠPAČIUI, [7] kad
izraeliečiai nebeatnašautų savo aukų satyrams,* kuriuos
garbindami jie kekšauja. Šis
bus jiems ir jų palikuonims
amžinas įstatymas.

[8] Be to, pasakyk jiems: jei
kas nors iš Izraelio namų ar iš
ateivių, gyvenančių tarp jūsų,
atnašautų deginamąją atnašą
ar kruviną auką, [9] neatvedęs
gyvulio prie Susitikimo palapinės angos paaukoti VIEŠPAČIUI, tas žmogus bus pašalintas iš savo tautos.

[10] Jei kas nors iš Izraelio namų ar iš ateivių, gyvenančių
tarp jūsų, valgytų bet kokį
kraują, aš atgręšiu savo veidą
į kraują valgantį žmogų ir pašalinsiu tą žmogų iš jo tautos,
[11]* nes gyvūno gyvybė yra kraujyje. Daviau jums kraują, kad
ant aukuro atliktumėte permaldavimą už savo gyvybę, –
kraujas atlieka permaldavimą, nes jis yra gyvybė. [12] Todėl
aš sakiau izraeliečiams: nė
vienas iš jūsų nevalgys kraujo, net nė vienas iš ateivių, gyvenančių tarp jūsų, nevalgys
kraujo. [13] Jei kas iš izraeliečių
ar iš ateivių, gyvenančių tarp
jūsų, sumedžiotų gyvulį ar
paukštį, kurį leista valgyti, turi išlieti jo kraują ir užkasti jį
į žemę.

[14] Juk kiekvienam gyvūnui
gyvastis – kraujas yra jo gyvybė. Todėl aš sakiau izraeliečiams: nevalgysite kraujo jokio
gyvūno, nes gyvybė kiekvieno
gyvūno yra jo kraujas; kas valgytų kraują, bus pašalintas {iš
tautos}. [15] Kiekvienas žmogus,
izraelietis ar ateivis, kuris valgytų, kas nugaišo ar buvo žvėries sudraskyta, turės išsiskalbti drabužius, apsiplauti
vandeniu ir būti nešvarus lig

17, 7: ... *satyrams*: pažodžiui *ožiams demonams*. Turima mintyje gyvulių pavidalo būtybės, kurios, kaip buvo tikima, gyveno dykumoje ir griuvėsiuose. Žr. Iz 13, 21; 34, 14. Azazelis buvo viena iš tokių būtybių (žr. Kun 16, 8). Šiame tekste ir 2 Kr 11, 15 šiuo žodžiu paniekinamai vadinami pagonių dievai.

17, 11: *Daviau jums kraują, kad ant aukuro atliktumėte permaldavimą už savo gyvybę*: kruvina gyvulio auka buvo ženklus veiksmas, nes aukojamo gyvulio gyvybė buvo laikoma pakaitalu gyvybės aukotojo, kuris aukos veiksmu pripažindavo, kad yra užsitraukęs Dievo bausmę už savo nuodėmes. Ši aukos samprata Žyd 9–10 skyriuose vartojama Jėzaus Kristaus mirčiai paaiškinti: *Viskas pagal įstatymą apvaloma krauju, ir be kraujo praliejimo nėra atleidimo* (Žyd 9, 22).

vakaro. Tada jis taps švarus.
16 Bet jeigu jis neišsiplauna
{drabužių} ir neapsiplauna
vandeniu, jis turės pakelti savo kaltės padarinius'."

Lyties šventumas

18 1* VIEŠPATS kalbėjo Mozei, tardamas: 2 „Kalbėk izraeliečiams ir sakyk
jiems: Aš esu VIEŠPATS, jūsų
Dievas. 3 Nesielgsite, kaip elgiamasi Egipto žemėje, kur gyvenote, ir nesielgsite, kaip elgiamasi Kanaano krašte, į kurį jus
vedu. Jūs negyvensite pagal jų
įstatus. 4 Vykdysite tik mano
įsakus ir ištikimai laikysitės
mano įstatų: aš esu VIEŠPATS,
jūsų Dievas. 5 Laikysitės mano
įstatų ir įsakų, – žmogus,
stengdamasis juos vykdyti, yra
gyvas: aš esu VIEŠPATS.
6* Nė vienas iš jūsų nesueis su
artima giminaite atidengti nuogumo: aš esu VIEŠPATS. 7 Savo
tėvo nuogumo – tai yra savo motinos nuogumo – neatidengsi,
ji yra tavo motina, jos nuogumo neatidengsi. 8 Neatidengsi
savo tėvo žmonos nuogumo; tai
yra tavo tėvo nuogumas. 9 Neatidengsi nuogumo savo sesers, tavo tėvo dukters ar tavo
motinos dukters, ar ji būtų gimusi šeimoje, ar gimusi kitur.
10 Neatidengsi nuogumo savo
sūnaus dukters ar savo dukters
dukters, nes jų nuogumas yra
tavo paties nuogumas. 11 Neatidengsi nuogumo savo pamotės
dukters, gimusios iš tavo tėvo,
nes ji yra tavo sesuo. 12 Neatidengsi nuogumo savo tėvo sesers, nes ji tavo tėvo artima
giminaitė. 13 Neatidengsi nuogumo savo motinos sesers, nes
ji yra tavo motinos artima giminaitė. 14 Neatidengsi savo
dėdės nuogumo – tai yra nesueisi su jo žmona – ji yra tavo
dėdienė. 15 Neatidengsi nuogumo savo marčios: ji yra tavo sūnaus žmona – neatidengsi jos
nuogumo. 16 Neatidengsi nuogumo savo brolio žmonos,* nes
tai yra tavo brolio nuogumas.
17 Neatidengsi nuogumo moters
ir jos dukters; neimsi žmona
jos sūnaus dukters ar jos dukters dukters ir neatidengsi jos
nuogumo, nes jos yra tavo artimi giminės. Tai būtų ištvirkavimas. 18 Neimsi savo žmo-

18, 1–30: Būdama šventoji tauta, atskirta nuo tautų ypatingam santykiui su Viešpačiu, Izraelis negali pamėgdžioti kitų tautų papročių (24–29 eilutė; žr. Kun 11, 44–45). Nors Kunigų knygos įstatai ir įsakai turi ryšį su Sinajaus kalnu, kai kurie tekstai atspindi laikotarpį po Kanaano krašto užkariavimo (25 ir 27 eilutė).

18, 6–18: Dvylikos lytinių draudimų sąrašas (plg. su dvylika prakeikimų Įst 27). Draudimai išreiškiami tartum jie liestų tik izraeliečių visuomenės vyrus. Žinoma, tos pačios giminingumo ir šeimyniškų ryšių normos liečia ir moteris.

18, 16: *Neatidengsi nuogumo savo brolio žmonos*: šio įsako nepaisė Erodas Antipas, ir jį smerkė Jonas Krikštytojas. Žr. Mk 6, 18. Levirato, t. y. svainio, vedybos buvo šio įsako išimtis. Žr. Įst 25, 5.

nos sesers antrine žmona, ne-
atidengsi jos nuogumo, kol jos
sesuo tebėra gyva.
19 Nesueisi su moterimi ati-
dengti jos nuogumo mėnesinių
nešvarumo metu. 20 Neturėsi
lytinių santykių su savo arti-
mo žmona ir su ja savęs nesu-
terši. 21 Neleisi, kad kas nors iš
tavo palikuonių būtų paau-
kotas Molechui,* ir neišniekin-
si savo Dievo vardo: aš esu
VIEŠPATS! 22 Nesugulsi su vy-
riškiu tarsi su moterimi: tai
yra pasibjaurėjimas. 23 Neturė-
si lytinių santykių su jokiu gy-
vuliu ir savęs nesuterši su gy-
vuliu; nei jokia moteris leisis
gyvuliui turėti su ja lytinius
santykius: tai yra begėdiškas
iškrypimas.
24 Nepasidarykite nešvarūs
nė vienu iš šių papročių, nes to-
kiais papročiais yra susiter-
šusios tautos, kurias išvarau
jūsų akyse. 25 Taip buvo suterš-
tas kraštas, todėl nubaudžiau
jį už jo kaltę, ir pats kraštas
išvėmė savo gyventojus. 26 Jūs
tad turite laikytis mano įsta-
tų ir mano įsakų, ir jūs – nei
pilietis, nei ateivis – negalite
daryti šių pasibjaurėtinų da-
lykų, 27 {nes prieš jus gyvenusie-
ji krašto gyventojai darė visus
šiuos pasibjaurėtinus dalykus,
ir kraštas buvo suterštas}. 28 Ki-
taip kraštas išvems jus už su-
teršimą, kaip jis išvėmė prieš
jus buvusią tautą. 29 Kas pada-
ro vieną iš šių pasibjaurėtinų
dalykų, bus pašalintas iš savo
tautos. 30 Todėl laikykitės ma-
no įpareigojimo nedaryti nė vie-
no iš šių pasibjaurėtinų daly-
kų, ką darė prieš jus buvusieji,
ir savęs jais nesuterškite: aš
esu VIEŠPATS, jūsų Dievas'."

Įvairios elgesio taisyklės

19 1* VIEŠPATS kalbėjo Mo-
zei, tardamas: 2* „Kal-
bėk visai izraeliečių bendrijai
ir sakyk jiems: 'Būkite šventi,
nes aš, VIEŠPATS, jūsų Dievas,
esu šventas. 3 Kiekvienas gerbs
savo motiną ir tėvą, švęs mano
šabus: aš esu VIEŠPATS, jūsų
Dievas. 4 Nesikreipkite į sta-
bus ir nedirbkite sau lietinių
dievų: aš esu VIEŠPATS, jūsų
Dievas.
5 Kai atnašaujate bendravi-
mo auką VIEŠPAČIUI, ją atna-
šaukite taip, kad ji būtų maloni
jūsų labui. 6 Ji bus suvalgoma
tą pačią dieną, kai ją paauko-
jate, arba rytojaus dieną; o kas
liko lig trečios dienos, turi būti
sudeginta ugnyje. 7 Jeigu ji iš
viso būtų valgoma trečią die-

18, 21: ... *paaukotas Molechui*: užuomina apie kanaaniečių paprotį aukoti vaikus kruvina auka dievui Molechui. Kūdikiai būdavo nužudomi, o paskui sudeginami. Žr. Ez 16, 20–22; 20, 26. 31; 23, 37.

19, 1–37: Šis skyrius apima glaudų derinį kulto ir etinių pareigų, kurių ištaka yra Dešimt Dievo įsakymų (žr. 9–10, 13–16 eilutę).

19, 2: Viso apeiginio Šventumo teisyno vedamoji mintis.

ną, ji bus pasibjaurėjimas. Ji
nebus maloni. 8 Kas ją valgo,
užsitraukia kaltę, nes išnieki-
na tai, kas VIEŠPAČIUI yra šven-
ta. Toks žmogus bus paša-
lintas iš savo tautos.

9 Kai pjaunate savo krašto
derlių, nepjausi iki pat savo
lauko pakraščių nei rinksi savo
derliaus likusias varpas. 10 Sa-
vo vynuogyno plikai nenuskin-
si ir savo vynuogyne nukritusių
vynuogių nerankiosi, paliksi jas
vargšui ir ateiviui: aš esu
VIEŠPATS, jūsų Dievas.

11 Nevogsite, nesielgsite ap-
gaulingai ir vieni kitiems ne-
meluosite. 12 Neprisieksite ap-
gaulingai mano vardu, išnie-
kindami savo Dievo vardą: aš
esu VIEŠPATS.

13 Neengsi savo artimo, ne-
plėšikausi. Neužlaikysi darbi-
ninko atlygio pas save lig ryto.
14 Neužgausi nebylio, nepadėsi
kliūties neregiui. Bijosi savo
Dievo: aš esu VIEŠPATS.

15 Nesielgsi neteisingai, da-
rydamas sprendimą; nebūsi
šališkas vargšui ir nenusileisi
didžiūnui, bet teisi savo arti-
mą teisingai. 16 Nevaikštinėsi
skleisdamas šmeižtus tarp sa-
vo giminių; savo artimo gyvas-
ties nestatysi į pavojų: aš esu
VIEŠPATS.

17 Nenešiosi širdyje neapy-
kantos savo artimui. Nors
tektų savo artimą ir pabarti,
neužsitrauk per jį nuodėmės.
18 Nekeršysi ir nebūsi nusista-
tęs prieš savo tautiečius, bet
mylėsi savo artimą kaip save
patį:* aš esu VIEŠPATS.

19 Laikysitės mano įstatų.
Nekergsi savo galvijų su kita
rūšimi; nesėsi savo dirvoje
dviejų sėklų rūšių; nenešiosi
drabužio, pasiūto iš dviejų au-
deklų.

20* Jei kuris nors vyras turė-
tų lytinius santykius su mote-
rimi, kuri yra vergė, pažadėta
kitam vyrui, bet neišpirkta ar
dar negavusi laisvės, reikalas
turės būti ištirtas. Mirtimi jie-
du nebus nubausti, nes ji dar
nebuvo išlaisvinta. 21 Bet jis tu-
ri atvesti prie Susitikimo pa-
lapinės angos atnašos už kal-
tę aviną kaip savo atnašą už
kaltę VIEŠPAČIUI. 22 Kunigas
atliks permaldavimą atnašos
už kaltę avinu VIEŠPATIES aki-
vaizdoje jo labui už nuodėmę,
kuria jis nusidėjo. Ir nuodėmė,
kuria jis nusidėjo, bus jam at-
leista.

19, 18: *... mylėsi savo artimą kaip save patį*: Jėzus cituoja šį įsaką kaip antrą iš dviejų svarbiausių Dievo įsakymų. Žr. Mt 22, 39; Mk 12, 31. Nors šiame kontekste žodis *artimas* žymi *tautiečius*, Jėzus jo prasmę praplečia, apimdamas visus žmones, net ir priešus. Žr. Lk 10, 29–37; Mt 5, 43–47.

19, 20–22: Šis įsakas, rodos, nėra savo tikrame kontekste. Turbūt jis iš pradžių buvo skaitomas po Kun 20, 12 teksto. *Moteris vergė*: užuomina apie atvejį Iš 21, 7–11 tekste.

23 Kai ateisite į kraštą ir pa-
sodinsite ten įvairių vaisme-
džių, iš pradžių laikysite jų
vaisius esant tarsi neapipjaus-
tytus.* Trejus metus jie bus
jums tarsi neapipjaustyti – jie
negali būti valgomi. 24 Ketvir-
tais metais visi jų vaisiai bus
pašvęsti VIEŠPAČIUI kaip pa-
dėkos atnaša. 25 Tik penktai-
siais metais jų vaisius galite
valgyti; taip jų derlius bus jums
gausesnis: aš esu VIEŠPATS, jū-
sų Dievas.

26 Nevalgykite nieko su krau-
ju. Neužsiimkite būrimu ar ke-
rėjimu. 27* Nekirpsite plaukų
ant savo smilkinių, netaršysi-
te savo barzdos. 28 Savo kūno
nežeisite įsipjovimais miru-
siųjų labui, savo odos netatui-
ruosite jokiais ženklais: aš esu
VIEŠPATS.

29 Neišniekink savo dukters ir
nepadaryk jos kekše,* kad kraš-
tas neįpultų į kekšystę* ir ne-
prisipildytų nedorumo. 30 Lai-
kykitės mano šabų ir gerbkite
mano šventovę: aš esu VIEŠPATS.

31 Nesikreipkite į dvasias ir
kerėtojus, jų patarimo neieško-
kite, kad nebūtumėte jų su-
teršti: aš esu VIEŠPATS, jūsų
Dievas.

32 Atsistosi prieš žilagalvį,
pagerbsi seną žmogų ir bijosi
savo Dievo: aš esu VIEŠPATS.

33 Jei gyventų su jumis jūsų
krašte ateivis, jo neskriausi.
34 Ateivis, gyvenantis su jumis,
bus jums tarp jūsų kaip vieti-
nis, – mylėsi jį kaip save patį,
nes jūs buvote ateiviai Egipto
žemėje: aš esu VIEŠPATS, jūsų
Dievas.

35 Nesielgsite nesąžiningai,
matuodami ilgį, svorį ir kiekį.
36 Turėsite teisingas svarstyk-
les, teisingus svarsčius, teisin-
gą efą ir teisingą hiną: aš esu
VIEŠPATS, jūsų Dievas, kuris
išvedžiau jus iš Egipto žemės.
37 Laikysitės visų mano įstatų
bei visų mano įsakų ir juos vyk-
dysite: aš esu VIEŠPATS'."

Bausmės už įvairias nuodėmes

20 1* VIEŠPATS kalbėjo Mo-
zei, tardamas: 2 „Saky-
si izraeliečiams:

'Jei kas iš izraeliečių ar Iz-

19, 23–25: ... *laikysite jų vaisius esant tarsi neapipjaustytus*: t. y. uždraustus valgyti. Panašiai kaip naujagimis berniukas, taip ir naujai pasodintas vaismedis buvo laikomas nešvariu, kol nebuvo *apipjaustytas* atnašaujant Viešpačiui vaisius, užaugusius ant jo ketvirtaisiais metais.

19, 27–28: Tokie buvo kanaaniečių gedulo papročiai. Jie buvo draudžiami izraeliečiams ir ypač kunigams. Žr. Kun 21, 5.

19, 29: ... *neišniekink savo dukters ir nepadaryk jos kekše*: neleisk savo dukteriai dalyvauti garbinant pagonių dievus lytinėmis apeigomis. ... *kekšystė*: lytinės apeigos garbinant pagonių stabus.

20, 1–27: Bausmės už nusikaltimus teokratinės bendrijos įstatams ir įsakams yra griežtos. Bausmių griežtumo pagrindas yra įsitikinimas, kad Izraelis turi būti šventa tauta, skirtinga nuo tautų savo gyvenimo bū-

raelyje gyvenančių ateivių au-
kotų kurį nors iš savo vaikų
Molechui, jis bus nubaustas
mirtimi. Krašto žmonės turi
užmušti jį akmenimis. 3 Aš pats
atgręšiu savo veidą į tą žmogų
ir pašalinsiu jį iš tautos, nes,
aukodamas savo vaiką Mole-
chui, jis suteršė mano šventovę
ir išniekino mano vardą. 4 Net
jei krašto žmonės žiūrėtų pro
pirštus į tą žmogų, kai jis au-
koja savo vaiką Molechui, ir ne-
nubaustų jo mirtimi, 5 aš pats
atgręšiu savo veidą į tą žmogų
ir į jo giminę, pašalinsiu iš tau-
tos jį ir visus, kurie seka jį, iš-
tvirkaudami su Molechu.

6 Jei kas kreiptųsi į dvasias
ir kerėtojus, ištvirkaudamas
su jais, aš atgręšiu į jį savo veidą
ir pašalinsiu jį iš tautos. 7 Taigi
pašventinkite save ir būkite
šventi, nes aš esu VIEŠPATS, jū-
sų Dievas. 8 Laikykitės mano
įstatų ir vykdykite juos. Aš,
VIEŠPATS, jus pašventinu. 9 Kas
keiktų savo tėvą ar motiną, bus
nubaustas mirtimi; kadangi
keikė savo tėvą ar motiną, jis
užsitraukė kraujo kaltę.

10 Jei vyras svetimauja su iš-
tekėjusia moterimi, nusikals-
damas svetimavimu su artimo
žmona, abu – svetimautojas ir
svetimautoja – bus nubausti
mirtimi. 11 Jei vyras sugultų su
savo tėvo žmona, jis atidengė
savo tėvo nuogumą. Abu bus
nubausti mirtimi – jie užsi-
traukė kraujo kaltę. 12 Jei vy-
ras sugultų su savo marčia,
abu bus nubausti mirtimi. Jie-
du nusikalto kraujomaiša – jie
užsitraukė kraujo kaltę. 13 Jei
vyras sugultų su vyriškiu tarsi
su moterimi, jiedu abu nusi-
kalto bjauriu iškrypimu – jie
užsitraukė kraujo kaltę. 14 Jei
vyras vestų moterį ir jos moti-
ną, nusikalstų kraujomaiša.
Jie – jis ir jos – turi būti su-
deginti ugnyje, idant nebūtų
tarp jūsų kraujomaišos. 15 Jei
vyras turi lytinius santykius su
gyvuliu, jis turi būti sudegin-
tas, o gyvulį užmušite. 16 Jei
moteris eina prie gyvulio turė-
ti su juo lytinius santykius, už-
muši tą moterį ir tą gyvulį – jie
turi būti nubausti mirtimi, nes
užsitraukė kraujo kaltę.

17 Jei vyras vestų savo sese-
rį – dukterį savo tėvo ar dukte-
rį savo motinos, pamatytų jos
nuogumą ir ji pamatytų jo nuo-
gumą, tai būtų begėdiškas da-
lykas. Jiedu bus viešai pašalin-
ti iš savo tautos. Jis atidengė
savo sesers nuogumą ir užsi-
traukė kaltę. 18 Jei vyras sugul-
tų su moterimi jos mėnesinių
metu ir atidengtų jos nuogumą,
jis atidengtų jos kraujo šalti-
nį, o ji atidengtų savo kraujo
šaltinį. Abudu turi būti paša-

du ir kultu. Dauguma šio skyriaus medžiagos pakartoja kitus Kunigų knygos skyrius (žr. Kun 18–19). Tai rodo, kad įkvėptasis redaktorius juos sukaupė iš įvairių nepriklausomų tikėjimo kraičio šaltinių.

linti iš jų tautos. [19] Neatideng-
si nuogumo savo motinos se-
sers ar savo tėvo sesers, nes tai
būtų kraujomaiša. Jiedu už-
sitraukė kaltę. [20] Jei vyras su-
gultų su savo dėdės žmona, jis
atidengtų savo dėdės nuo-
gumą. Jiedu užsitraukė kaltę;
mirs bevaikiai. [21] Jei vyras ves-
tų savo brolio žmoną, bjauriai
pasielgtų, nes atidengė savo
brolio nuogumą. Jiedu mirs be-
vaikiai.

[22] Laikysitės visų mano įsta-
tų bei visų mano įsakų ir vyk-
dysite juos, kad neišvemtų jūsų
žemė, į kurią vedu jus įsikurti
gyventi. [23] Neseksite papročių
tautos, kurią išvarau jums iš
kelio. Kadangi jie visus anuos
dalykus darė, aš jais bjaurėjau-
si. [24] Bet jums sakiau: 'Jūs pa-
veldėsite jų žemę, aš ją duosiu
jums kaip nuosavybę – kraštą,
tekantį pienu ir medumi'. Aš
esu VIEŠPATS, jūsų Dievas, –
atskyriau jus nuo visų tautų.
[25] Todėl jūs darysite skirtumą
tarp švaraus ir nešvaraus gyvu-
lio, tarp nešvaraus ir švaraus
paukščio – jūs savęs nesuter-
šite gyvuliu ar paukščiu ar gy-
vūnais, kužančiais žemėje, ku-
riuos jums atskyriau laikyti
esant nešvarius. [26] Man tad bū-
site šventi, nes aš, VIEŠPATS, esu
šventas ir atskyriau jus nuo ki-
tų tautų, kad būtumėte mano.

[27] Vyras ar moteris, iššau-
kiantys dvasias ar užsiiman-
tys kerėjimu, bus nubausti
mirtimi. Jie turi būti užmušti
akmenimis – jų kraujo kaltė
kris ant jų pačių'."

Kunigystės* šventumas

21 [1]* VIEŠPATS tarė Mozei:
„Kalbėk kunigams,
Aarono sūnums, ir sakyk jiems:
'Nė vienas tenesuteršia sa-
vęs numirėliu iš savo giminių,
[2] išskyrus artimiausius gimi-
naičius – motiną, tėvą, sūnų,
dukterį ir brolį. [3] Leista jam su-
siteršti ir seseria, kuri tebėra
mergelė ir yra jam artima, nes
ji dar nėra ištekėjusi. [4] Bet jis
nesiterš artimaisiais, kurių gi-
minaitis jis yra vedybomis;
jais savęs nesiterš.

[5]* Jie savo viršugalvio plikai
neskus, žandenų neapkirps ir
savo kūne jokių įpjovimų neda-
rys. [6] Savo Dievui jie bus šventi
ir Dievo vardo neišniekins, nes
jie aukoja VIEŠPAČIUI ugnies
atnašas, savo Dievo maistą*.
Todėl jie turi būti šventi.

21: Šis skyrius apima nurodymus kunigams. Kunigų elgesį sąlygoja jų ypatinga būklė: kunigai yra šventi savo Dievui, t. y. atskirti ypatingai Dievo tarnybai.

21, 1–3: Kadangi gedulo apeigos liečia mirusiojo kūną, buvo tikima, jog jos daro žmogų apeigoms nešvarų (žr. Kun 10, 6; Ez 24, 15–18).

21, 5: Tokie kanaaniečių gedulo papročiai buvo uždrausti visiems izraeliečiams ir ypač kunigams. Žr. Kun 19, 27–28.

21, 6: ... *savo Dievo maistą*: senovinė aukos samprata – atnašos yra Dievo maistas.

7 Žmona jie neims moters,
suterštos kekšyste, ar moters,
kuri buvo vyro atleista. Jie yra
šventi savo Dievui. 8 Elgsiesi su
jais kaip su šventais, nes jie at-
našauja maistą tavo Dievo, –
jie bus ir tau šventi, nes aš, juos
pašventęs VIEŠPATS, esu šven-
tas. 9 Jei kunigo duktė suterš-
tų save kekšyste, ji išniekintų
ir savo tėvą. Ji turi būti sude-
ginta ugnyje.

10 Kunigas, esantis savo bro-
lių vyriausias, ant kurio galvos
buvo išlietas patepimo aliejus
ir kuris buvo pašventintas vil-
kėti šventuosius drabužius, ne-
taršys savo plaukų,* neplėšys
savo drabužių. 11 Jis neprieis
prie jokio numirėlio; nesuterš
savęs net savo tėvu ar motina.
12 Neišeis net iš šventovės, kad
nesuterštų savo Dievo šven-
tovės, nes, turėdamas ant sa-
vęs patepimo aliejų, jis yra pa-
šventintas savo Dievui – man:
aš esu VIEŠPATS. 13 Žmona jis
gali imti tik moterį, kuri yra
mergelė. 14 Našlės ar vyro at-
leistos moters, ar suterštos
kekšyste – kekšės žmona jis
negali imti. Jis turi imti žmona
mergelę iš savo giminės, 15 kad
nesuterštų savo palikuonių sa-
vo giminėje, nes aš, VIEŠPATS,
jį pašventinu'."

16 VIEŠPATS kalbėjo Mozei,
tardamas: 17 „Kalbėk Aaronui
ir sakyk: 'Joks nesveikas vyras
iš tavo palikuonių per visas jų
kartas netiks atnašauti savo
Dievo maistą. 18 Iš viso nė vie-
nas nesveikas nebus tinka-
mas: joks aklas vyras ar rai-
šas, joks vyras sužalotu veidu
ar per ilga galūne, 19 joks vyras
nulaužta koja ar nulaužta ran-
ka, 20 ar kuprotas, ar neūžau-
ga, ar su nesveika akimi, ar
sergantis niežais, ar šašuotas,
ar sutraiškytomis sėklidėmis.
21 Joks kunigo Aarono palikuo-
nis, būdamas nesveikas, nebus
tinkamas atnašauti VIEŠPA-
TIES aukų ugnimi. Turėdamas
trūkumą, jis nesiartins atna-
šauti savo Dievo maisto. 22 Sa-
vo Dievo maistą – ypač šventą
ir šventąją dalį – jis gali valgy-
ti. 23 Bet kadangi turi trūkumą,
už užuolaidos neįeis ir prie au-
kuro nesiartins, kad nesuterš-
tų mano šventų vietų, nes aš,
VIEŠPATS, jas pašventinu'."

24 Taip kalbėjo Mozė Aaronui,
jo sūnums ir visiems izraelie-
čiams.

Aukų šventumas

22 1* VIEŠPATS kalbėjo Mo-
zei, tardamas: 2 „Pa-
mokyk Aaroną ir jo sūnus, kad
būtų rūpestingi su šventomis
izraeliečių aukomis, kurias jie

21, 10: ... *netaršys savo plaukų*: žr. Kun 10, 6 paaiškinimą.

22, 1–9: Kunigai negali valgyti šventųjų aukų, t. y. pašventintosios aukos dalies, kuri jiems priklausė, būdami apeiginio nešvarumo būklėje. Žr. Kun 11–15.

man pašvenčia, idant neišnie-
kintų mano švento vardo. Aš
esu VIEŠPATS. 3 Sakyk jiems:
'Per visas jūsų kartas, jei ku-
ris nors iš jūsų palikuonių, bū-
damas nešvarus, prisiartintų
prie šventųjų aukų, kurias iz-
raeliečiai pašvenčia VIEŠPA-
ČIUI, tas žmogus bus pašalin-
tas nuo mano Artumo. Aš esu
VIEŠPATS. 4 Niekas iš Aarono
palikuonių, sergantis raupsų
liga ar sėklos išsiliejimu, ne-
gali valgyti šventųjų aukų, kol
netampa švarus. Be to, jei kas
paliestų ką nors nešvaraus, ta-
pusio nešvariu per numirėlį ar
žmogų, turėjusį sėklos išsilie-
jimą, 5 ir jei kas paliestų kokį
nors ropojantį gyvūną ir taip
taptų nešvarus, ar kokį nors
žmogų, nuo kurio palietimo
taptų nešvarus, – kad ir koks
būtų jo nešvarumas, – 6 toks as-
muo bus nešvarus lig vakaro
ir šventųjų aukų, nenuplovęs
savo kūno vandeniu, nevalgys.
7 Saulei nusileidus, jis bus šva-
rus. Tada galės valgyti šventų-
jų aukų, nes jos yra jo maistas.
8 Jis nevalgys nugaišusio ar
žvėries sudraskyto gyvulio mė-
sos, kad per ją netaptų nešva-
rus. Aš esu VIEŠPATS. 9 Jie turi
laikytis mano įpareigojimų,
kad neužsitrauktų kaltės ir ne-
numirtų šventovėje už jos iš-
niekinimą. Aš, VIEŠPATS, juos
pašventinu.

10* Joks pašalietis nevalgys
šventųjų aukų; joks kunigo įna-
mis ar samdinys nevalgys šven-
tųjų aukų. 11 Bet vergas, kuris
yra pirkta kunigo nuosavybė,
gali jas valgyti; ir gimusieji jo
namuose gali valgyti jo mais-
tą. 12 Jei kunigo duktė ištekėtų
už pašaliečio, ji nevalgys šven-
tųjų aukų atnašos. 13 Bet jei ku-
nigo duktė taptų našle ar būtų
vyro atleista ir be palikuonių,
ir sugrįžtų į tėvo namus, ji gali
jas valgyti kaip savo jaunystė-
je. Joks pašalietis jų nevalgys.

14 Jei kas suvalgytų šventąją
auką per neapsižiūrėjimą, jis
turės atsilyginti kunigui už
šventąją auką, pridėdamas
penktadalį jos vertės. 15 Kuni-
gai turi prižiūrėti, kad izrae-
liečiai neišniekintų šventųjų
aukų, kurias jie atnašauja
VIEŠPAČIUI, 16 ir, valgydami sa-
vo šventąsias aukas, neužsi-
trauktų kaltės, kuri reikalau-
ja atnašos už kaltę, nes aš,
VIEŠPATS, juos pašventinu'."

Netinkamos atnašos aukoms

17* VIEŠPATS kalbėjo Mozei,
tardamas: 18 „Kalbėk Aaronui,
jo sūnums bei visiems izraelie-
čiams ir sakyk jiems: 'Kai žmo-

22, 10–16: *Joks pašalietis*: tik tiesioginė kunigo šeimyna, įskaitant vergus, galėjo valgyti šventąsias aukas.

22, 17–25: Nurodymai apie malones Dievui, t. y. priimtinas atnašas.

gus iš Izraelio namų ar iš atei-
vių, gyvenančių Izraelyje, auko-
ja atnašą, – ar tai būtų iš įžado,
ar kaip savanoriška atnaša, –
aukojamą VIEŠPAČIUI kaip de-
ginamąją auką, [19] kad ji būtų
tinkama jūsų labui, turi būti
sveikas patinėlis iš galvijų ar
avių, ar ožkų kaimenės. [20] Ne-
sveikos atnašos neaukosite, nes
ji nebus tinkama jūsų labui.

[21] Kai žmogus, vykdydamas
įžadą ar kaip savanorišką at-
našą, atnašauja bendravimo
auką VIEŠPAČIUI iš galvijų ban-
dos ar avių kaimenės, kad ji
būtų maloni, gyvulys turi būti
tobulas, – jis neturės jokių trū-
kumų. [22] Aklo ar sužaloto, su-
luošinto ar turinčio pūliuojan-
čią skaudę, niežus ar šašus –
tokio gyvulio VIEŠPAČIUI neat-
našausite, nė vieno iš jų nedė-
site ant aukuro kaip atnašos
ugnimi VIEŠPAČIUI. [23] Jautį ar
avį, turinčius per ilgas ar per
trumpas galūnes, galite atna-
šauti kaip savanorišką atnašą,
tačiau jie nebus malonūs įža-
dui įvykdyti. [24] Neatnašausite
VIEŠPAČIUI jokio gyvulio, kurio
sėklidės yra sužeistos ar su-
traiškytos, ar perplėštos, ar
išpjautos. Tokio papročio jūs
savo krašte neturėsite [25] nei to-
kius gyvulius iš svetimtaučio
rankos priimsite aukoti kaip
maistą savo Dievui, nes jie yra
sužaloti – nesveiki. Jūsų labui
nebus tinkami'."

[26] VIEŠPATS kalbėjo Mozei,
tardamas: [27] „Gimus veršiukui,
ėriukui ar ožiukui, jie pasiliks
septynias dienas prie savo mo-
tinos. Tik nuo aštuntos dienos
jie bus malonūs VIEŠPAČIUI
kaip ugnies atnaša. [28] Taip pat
nepjausite iš galvijų bandos ar
iš avių kaimenės gyvulio su jo
jaunikliu tą pačią dieną. [29] Kai
aukojate padėkos atnašą VIEŠ-
PAČIUI, aukosite ją taip, kad ji
būtų tinkama jūsų labui. [30] Ji
bus suvalgyta tą pačią dieną;
nieko iš jos nepaliksite lig ki-
tos dienos ryto. Aš esu VIEŠ-
PATS.

[31] Taip jūs laikysitės mano
įsakymų ir vykdysite juos. Aš
esu VIEŠPATS. [32] Mano šventą
vardo neišniekinkite, kad bū-
čiau šventas tarp izraeliečių. Aš
esu VIEŠPATS. Aš jus pašven-
tinu – [33] aš, kuris išvedžiau jus
iš Egipto žemės, kad būčiau jū-
sų Dievas. Aš esu VIEŠPATS."

Metinių* švenčių apeigos. Šabo diena

23 [1] VIEŠPATS kalbėjo Mo-
zei, tardamas: [2] „Kal-
bėk izraeliečiams ir sakyk jiems:
'Šios yra VIEŠPATIES iškilmės,
švenčių dienos, kurias paskelb-
site kaip šventąsias sueigas,
mano nustatytas iškilmes.

23: Šis skyrius apima šventąjį Sandoros tautos kalendorių. Žr. Iš 23, 14–17; 34, 18–24; Įst 16, 1–17.

3 Šešias dienas bus dirbama,
bet septintą dieną yra visiško
poilsio šabas – šventoji suei-
ga. Nedirbsite jokio darbo: tai
šabas VIEŠPAČIUI visose jūsų
gyvenvietėse.

Perėjimo ir Neraugintos duonos iškilmės

4 Šios tat yra VIEŠPATIES nu-
statytos iškilmės, šventosios
sueigos, kurias švęsite joms
paskirtu metu. 5 Pirmąjį mė-
nesį, keturioliktą mėnesio die-
ną, temstant, bus Perėjimo at-
naša VIEŠPAČIUI, 6 o to paties
mėnesio penkioliktą dieną yra
Neraugintos duonos iškilmės
VIEŠPAČIUI. Septynias dienas
valgysite neraugintą duoną.
7 Pirmąją dieną turėsite šventą
sueigą ir nedirbsite savo užsi-
ėmimų darbo. 8 Per septynias
dienas atnašausite VIEŠPATIES
ugnies atnašas; septintąją die-
ną bus šventa sueiga; nedirb-
site savo užsiėmimų darbo'."

Pirmienų pėdo šventimas

9 VIEŠPATS kalbėjo Mozei,
tardamas: 10 „Kalbėk izraelie-
čiams ir sakyk jiems: 'Kai jūs
ateisite į kraštą, kurį aš jums
duodu, ir nuimsite jo derlių, at-
nešite jūsų pjūties pirmienų
pėdą kunigui. 11 Jis pakylės pė-
dą VIEŠPATIES akivaizdoje, kad
būtumėte jam mieli. Dieną po
šabo kunigas jį pakylės. 12 Tą
dieną, kai pakylėjate pėdą, at-
našausite VIEŠPAČIUI sveiką
metulį avinėlį kaip deginamą-
ją auką. 13 O javų atnaša prie
jo bus du dešimtadaliai efos
rinktinių miltų su įmaišytu
aliejumi – malonaus kvapo ug-
nies atnaša VIEŠPAČIUI; jos
išliejamoji atnaša bus vynas –
vienas ketvirtis hino. 14 Iki tos
dienos, kol jūs nebūsite atnešę
savo Dievo atnašos, nevalgysi-
te nei duonos,* nei pagruzdintų
ar šviežių grūdų. Tai yra amži-
nas įstatas jūsų kartoms viso-
se jūsų gyvenvietėse'."

Savaičių iškilmės

15 „O nuo dienos po šabo, –
nuo dienos, kurią atnešėte savo
pakylėjimo atnašos pėdą, – at-
skaičiuokite septynias savaites.
Jos turi būti pilnos: 16 turite
skaičiuoti lig dienos po septin-
tojo šabo – penkiasdešimt die-
nų.* Tada atnešite VIEŠPAČIUI
naujo derliaus grūdų atnašą.*
17 Atnešite iš savo gyvenviečių
kaip pakylėjimo atnašą du
duonos kepalus, kiekvienas iš

23, 14: ... *nevalgysite nei duonos*: keptos iš naujojo derliaus miltų. Atnaša Dievui – derlius turėjo būti pašventintas žmonių naudojimui.

23, 16: ... *penkiasdešimt dienų:* iš čia *Septynių savaičių*, arba *Savaičių šventė* (žr. Sk 28, 26; Įst 16, 10; Tob 2, 11). Lietuviškai: Sekminės.

... *naujojo derliaus grūdų atnašą:* šviežių grūdų miltų. Sekminės buvo padėkos šventė, nuėmus javų derlių. Pjūtis prasidėdavo po Perėjimo – Velykų šventės. Vėliau Sekminės tapo švente Įstatymo davimui ant Sinajaus kalno paminėti.

dviejų dešimtadalių efos. Jie
turi būti iš geriausių miltų,
kepti su raugu, kaip pirmienos
VIEŠPAČIUI. 18 Drauge su duo-
na atnašausi septynis sveikus
mitulius avinėlius, vieną jautį
iš bandos ir du avinus. Jie bus
deginamoji auka VIEŠPAČIUI,
drauge su javų atnaša ir lieja-
mosiomis atnašomis, ma-
lonaus kvapo ugnies atnaša
VIEŠPAČIUI. 19 Paaukosite taip
pat ir vieną ožį atnašai už nuo-
dėmę bei du mitulius avinėlius
kaip bendravimo auką. 20 Ku-
nigas pakylės juos – tuos du
avinėlius – drauge su pirmienų
duona kaip pakylėjimo atnašą
VIEŠPATIES akivaizdoje. Jie bus
šventi VIEŠPAČIUI ir priklausys
kunigui. 21 Tą pačią dieną pa-
skelbsite iškilmę, švęsite suei-
gą ir nedirbsite savo užsiėmi-
mų darbo. Tai yra amžinas
įstatas visose jūsų gyvenvietė-
se visoms jūsų kartoms.
22 Kai pjaunate savo krašto
derlių, nepjausi iki pat savo lau-
ko pakraščių ir nerinksi savo
derliaus lauke likusių varpų.
Paliksi jas vargšui ir ateiviui: aš
esu VIEŠPATS, jūsų Dievas'."

Naujųjų metų diena

23 VIEŠPATS kalbėjo Mozei,
tardamas: 24 „Taip kalbėk iz-
raeliečiams: 'Septintą mėnesį,
pirmąją mėnesio dieną, švęsi-
te visiško poilsio dieną šventa
sueiga, pažymėta rago skardė-
jimu. 25 Nedirbsite savo užsiė-
mimų darbo, aukosite VIEŠPA-
TIES ugnies atnašą'."

Susitaikinimo diena

26 VIEŠPATS kalbėjo Mozei,
tardamas: 27 „Bet šio mėnesio
dešimtą dieną yra Permalda-
vimo diena. Ji bus jums šventa
sueiga: pasninkausite ir auko-
site VIEŠPATIES ugnies atnašą.
28 Tą dieną nedirbsite jokio dar-
bo, nes ji yra Permaldavimo
diena, kurią yra atliekamas
permaldavimas jūsų labui
VIEŠPATIES, jūsų Dievo, aki-
vaizdoje. 29 Iš tikrųjų kas tą die-
ną nepasninkautų, bus paša-
lintas iš savo tautos. 30 O kas
tą dieną dirbtų kokį darbą, aš
ištrinsiu jį iš tautos. 31 Nedirb-
kite jokio darbo; tai amžinas
įstatas visoms jūsų kartoms
visose jūsų gyvenvietėse. 32 Ji
bus jums visiško poilsio šabas,
ir jūs turite pasninkauti Devin-
tosios mėnesio dienos vakare,
nuo vakaro lig vakaro, švęsite
šį jūsų šabą."

Palapinių iškilmės

33 VIEŠPATS kalbėjo Mozei,
tardamas: 34 „Taip kalbėk iz-
raeliečiams: 'Šio septintojo mė-
nesio penkioliktą dieną yra

23, 34: ... *Palapinių iškilmės*: džiaugsminga vynuogių ir vaisių nurinkimo šventė. Žr. Įst 16, 13–15. Per septynias dienas izraeliečiai gyvendavo lapinėse pastogėse, pastatytose ant namų stogų ar gatvėse, minėdami savo protėvių ir pramočių klajones dykumoje.

VIEŠPAČIUI skirtos Palapinių
iškilmės,* kurios tęsis septy-
nias dienas. [35] Pirmoji diena
bus šventoji sueiga; nedirbsite
savo užsiėmimų darbo. [36] Per
septynias dienas aukosite
VIEŠPATIES ugnies atnašas.
Aštuntą dieną švęsite šventą
sueigą ir aukosite VIEŠPATIES
ugnies atnašas. Tai yra iškil-
mingas susirinkimas; nedirb-
site savo užsiėmimų darbo.

[37] Šios yra VIEŠPATIES nu-
statytos iškilmės, kurias švę-
site kaip šventųjų sueigų me-
tą aukoti VIEŠPAČIUI ugnies
atnašas, – deginamąsias au-
kas ir javų atnašas, aukas ir
liejamąsias atnašas, kiekvieną
jai nustatytą dieną, – [38] neskai-
tant VIEŠPATIES šabų, ne-
skaitant jūsų dovanų, neskai-
tant visų jūsų įžadų atnašų ir
neskaitant visų jūsų geros va-
lios atnašų, kurias jūs duodate
VIEŠPAČIUI.

[39] Bet septintojo mėnesio
penkioliktą dieną, kai būsite
nuėmę visą krašto derlių, švę-
site VIEŠPATIES iškilmes, ku-
rios tęsis septynias dienas.
Pirmoji ir aštuntoji diena bus
visiško poilsio dienos. [40] Pirmą-
ją dieną paimsite hadaro* me-
džio vaisių, palmės šakų, lapuo-
čių šakelių bei paupio gluosnių
ir linksminsitės VIEŠPATIES,
jūsų Dievo, akivaizdoje septy-
nias dienas. [41] Švęsite ją sep-
tintą mėnesį kasmet kaip VIEŠ-
PATIES iškilmes septynias
dienas, švęsite ją septintą mė-
nesį kaip amžiną įstatą per vi-
sas jūsų kartas. [42] Septynias
dienas gyvensite palapinėse;
visi izraeliečiai turės gyventi
palapinėse tam, [43] idant jūsų
kartos patirtų, kad aš, vesda-
mas izraeliečius iš Egipto že-
mės, apgyvendinau juos palapi-
nėse. Aš esu VIEŠPATS, jūsų
Dievas'."

[44] Taip Mozė paskelbė izrae-
liečiams VIEŠPATIES nustaty-
tas iškilmes.

Šventovės lempų priežiūra

24 [1]* VIEŠPATS kalbėjo
Mozei, tardamas: [2] „Pa-
liepk izraeliečiams atnešti tau
gryno traiškytų alyvų aliejaus
žvakidei, kad lempos būtų ži-
binamos nuolat. [3] Aaronas pa-
statys ją Susitikimo palapinė-
je, šiapus Sandoros užuolaidos,
kad žibėtų nuolat nuo vakaro
lig ryto VIEŠPATIES akivaiz-
doje. Tai bus amžinas įstatas
jūsų kartoms. [4] Jis nuolat pa-
tvarkys lempas ant žvakidės iš
gryno {aukso} VIEŠPATIES aki-
vaizdoje."

23, 40: ... *hadaro medžio vaisių*: spėjama, kad tai buvo citrono medžio šakos, naudojamos *būdelėms*, arba pastogėms, kuriose žmonės gyvendavo šventės metu, pastatyti. Žr. Neh 8, 15.

24, 1–9: Įvairūs įstatai kunigams. Aliejus šventovės Žvakidei (žr. Iš 27, 20–21); Artumo duona (žr. Iš 25, 23–30).

Artumo duona

5 „Paimsi geriausių miltų ir
iškepsi iš jų dvylika kepalų –
kiekvieną iš dviejų dešimtada-
lių efos. 6 Sudėsi juos dviem ei-
lėmis, po šešis kiekvienoje ei-
lėje, ant stalo iš gryno {aukso}
VIEŠPATIES akivaizdoje. 7 Kiek-
vieną eilę užbarstysi grynais
smilkalais, kad jie būtų ženkli
atnaša duonai – ugnies atna-
šai VIEŠPAČIUI. 8 Nuolat, kas
šabo dieną, sudės kepalus
Aaronas iš naujo VIEŠPATIES
akivaizdoje kaip Izraelio tau-
tos įsipareigojimą – amžiną
sandorą. 9 Duona priklausys
Aaronui ir jo palikuonims; su-
valgys ją šventoje vietoje, nes
ji yra jam ypač šventa dalis,
amžinas atlygis iš ugnies at-
našų VIEŠPAČIUI."

Bausmė už piktžodžiavimą

10* Tarp izraeliečių buvo vy-
ras, kurio motina buvo izrae-
lietė, o tėvas buvo egiptietis.
Kartą stovykloje kilo mušty-
nės tarp izraelietės sūnaus ir
vieno izraeliečio. 11 Kadangi
izraelietės sūnus viešai piktžo-
džiavo {Dievo} Vardui ir keikė-
si, žmonės jį atvedė pas Mozę.
{Jo motina buvo Dibrio duktė,
iš Dano giminės, ir buvo vadi-
nama Šelomita.} 12 Jis buvo už-
darytas į kalėjimą, kol nebus
jiems duotas VIEŠPATIES nuo-
sprendis.

13 VIEŠPATS kalbėjo Mozei,
tardamas: 14 „Išvesk už stovyk-
los piktžodžiautoją, teuždeda
rankas jam ant galvos visi gir-
dėjusieji ir teužmuša jį visa
bendrija akmenimis. 15* O izrae-
liečiams kalbėk ir pasakyk:
'Kas keiktų Dievą, turės atsa-
kyti už savo nuodėmę. 16 Kas
piktžodžiautų VIEŠPATIES var-
dui, bus nubaustas mirtimi.
Visa bendrija užmuš piktžo-
džiautoją akmenimis. Ateivis
ar krašto gyventojas, piktžo-
džiaujantis {Dievo} Vardui, tu-
ri būti užmuštas'.

17 Kas užmuštų žmogų, bus
nubaustas mirtimi.

18 Kas užmuštų gyvulį, turės
atlyginti už jį nuostolį: gyvybę
už gyvybę.

19 Kas sužalotų artimą, kaip
jis padarė, taip jam bus pada-
ryta: 20* galūnė už galūnę, akis
už akį, dantis už dantį. Žaiz-
da, kokią jis padarė artimui,

24, 10–14: Šis įvykis yra tarsi rėmai tolesniems įstatams ir įsakams. *{Dievo} Vardas:* pagarbus šventojo Jahvės, t. y. Viešpaties, vardo pakaitalas (žr. Iš 3, 14). Anot izraeliečių mąstysenos, piktžodžiavimas suteršia bendriją. Užmušimas akmenimis kaip bendririjos bausmės įvykdymas buvo priemonė apvalyti bendrijai nuo pikto.

24, 15–22: Nepriklausoma įstatų grupuotė.

24, 20: *Lex talionis*, arba keršto įstatymas, – *galūnė už galūnę, akis už akį, dantis už dantį,* – kuriuo buvo stengiamasi apriboti kerštą ir pritaikyti nusikaltimą atitinkančią bausmę. Žr. Iš 21, 22–25.

tokia žaizda bus jam padary-
ta. 21 Kas užmuštų gyvulį, tu-
rės atlyginti nuostolį, bet kas
užmuštų žmogų, turės būti nu-
baustas mirtimi. 22 Turėsite
vieną tą patį įstatymą ateiviui
ir izraeliečiui, nes aš esu VIEŠ-
PATS, jūsų Dievas.“

23 Taip kalbėjo Mozė izrae-
liečiams. Jie tad išvedė piktžo-
džiautoją už stovyklos ir už-
mušė akmenimis. Izraeliečiai
padarė taip, kaip Dievas buvo
Mozei įsakęs.

Šabo metai

25 1* VIEŠPATS kalbėjo Mo-
zei ant Sinajaus kal-
no, tardamas: 2 „Kalbėk izra-
eliečiams ir sakyk jiems: ‘Kai
ateisite į kraštą, kurį aš jums
duodu, tas kraštas turės švęs-
ti šabą* VIEŠPAČIUI. 3 Šešerius
metus sėsi savo lauką ir šeše-
rius metus genėsi savo vynuo-
gyną ir nuimsi jų derlių, 4 bet
septintais metais turės būti
žemei visiško poilsio šabas –
šabas VIEŠPAČIUI: savo lauko
tu nesėsi ir savo vynuogyno ne-
genėsi. 5 Tada nepjausi jokių
savaime išaugusių javų, ne-
nuimsi vynuogių nuo neapge-
nėto vynmedžio – septintieji
bus žemei visiško poilsio me-
tai. 6 Bet jūs galite valgyti, ką
žemė išaugina savo šabo me-
tu – tu, tavo vergai ir vergės,
tavo samdiniai ir įnamiai. 7 Ir
tavo galvijams bei laukiniams
krašto gyvuliams, ką žemė sa-
vaime išaugina, bus maistu.“

Jubiliejaus metai

8* „Atskaičiuosi septynias
metų savaites, septynis kartus
septynerius metus taip, kad
septynerių metų savaitės su-
darytų keturiasdešimt devyne-
rius metus. 9 Tada, septintojo
mėnesio dešimtą dieną, skar-
džiai pūsi ragą – Permalda-
vimo dieną jūsų rago gaudesys
teaidi visame jūsų krašte. 10 Švę-
site penkiasdešimtuosius me-
tus ir paskelbsite laisvę kraš-
te visiems jo gyventojams. Tai
bus jums jubiliejaus metai:

25, 1–55: Šabo metų ir jubiliejaus metų nuostatais buvo stengiamasi užkirsti kelią ekonominiam išnaudojimui, pabrėžiant, kad žemės nuosavybė priklauso ne žmonėms, bet Dievui.

25, 2–7: ... *kraštas turės švęsti šabą*: žemė turės pūdymuoti. Žr. Iš 23, 10–11. Nors šio papročio pagrindas buvo sveika nuovoka, kad žemė turi pailsėti, šiame tekste jis reiškia, kad Viešpats yra krašto savininkas ir duoda jį izraeliečiams tik valdyti. Šiuolaikinė mąstysena šiame tekste susiduria su religiniu ekologijos pradu. Šabo metų derlius turėjo likti laukuose, nes juo naudotis galėjo visi (žr. 12 eilutę). Iš 23, 10–13 tekste minimi tik vargšai ir laukiniai gyvuliai.

25, 8–24: Po septynerių šabo metų, t. y. penkiasdešimtais metais, yra jubiliejaus metai, hebrajiškai vadinami *jobel*, arba *avino (ragas)*, nes jubiliejaus metai būdavo pradedami rago pūtimu. Taigi mūsų žodis *jubiliejus* yra hebrajiškos kilmės. Jubiliejaus metų įstatymas turėjo nepaprastą visuomeninę ir ekonominę reikšmę, nes išreiškė rūpinimąsi šeima ir žeme.

sugrįšite kiekvienas jūsų prie savo nuosavybės ir kiekvienas jūsų į savo šeimą. 11 Tie penkiasdešimtieji bus jums jubiliejaus metai: nesėsite, nepjausite jokių savaime išaugusių javų, nenurinksite vynuogių nuo neapgenėtų vynmedžių, 12 nes jie yra jubiliejaus metai. Jums bus jie šventi: galite valgyti tik tai, ką išaugina pati dirva.

13 Taigi šiais jubiliejaus metais sugrįšite kiekvienas iš jūsų į savo nuosavybę. 14 Parduodami nuosavybę artimui ar pirkdami ką iš artimo, nedarykite vienas kitam skriaudos. 15 Pirkdamas iš savo artimo, mokėsi tik už metus nuo praėjusio jubiliejaus; parduodamas tau artimas prašys iš tavęs tik už likusius derliaus metus. 16 Kuo daugiau tokių metų, tuo didesnę kainą mokėsi; kuo mažiau tokių metų, tuo mažesnė kaina, nes iš tikrųjų jis parduoda tau tik derlių skaičių. 17 Nedarykite vienas kitam skriaudos, bet bijosi savo Dievo, nes aš, VIEŠPATS, esu jūsų Dievas.

18 Laikykitės mano įstatų ir vykdykite mano įsakus, kad galėtumėte krašte saugiai gyventi. 19 Žemė duos savo vaisių, būsite sotūs ir gyvensite jame be rūpesčio. 20 O jeigu klaustumėte: 'Ką valgysime septintaisiais metais, jei nesėsime ir nenuimsime savo derliaus?' 21 Aš suteiksiu jums tokią palaimą šeštaisiais metais, kad jie duos derliaus trejiems metams. 22 Sėjos metu aštuntaisiais metais valgysite iš senojo derliaus. Net iki devintųjų metų iš senojo derliaus valgysite, kol bus nuimtas derlius."

Nuosavybės atpirkimas

23 „Žemė nebus parduodama visam laikui, nes žemė yra mano, o jūs esate ateiviai, tapę mano įnamiais. 24 Todėl krašte, kurį jūs valdote, turite leisti atpirkti žemę.

25* Jei kas nors iš tavo giminių patektų į skurdą ir parduotų savo nuosavybės dalį, tada jo artimiausias giminaitis turi ateiti ir atpirkti, ką giminaitis buvo pardavęs. 26 O jei žmogus neturėtų artimiausio giminaičio jo žemei atpirkti, bet vėliau pats prasigyventų ir turėtų iš ko tai padaryti, 27 jis turi apskaičiuoti metus nuo jos pardavimo, sugrąžinti skirtumą žmogui, kuriam ji buvo parduota, ir susigrąžinti savo nuosavybę. 28 Tačiau jei neturi iš ko ją atgauti, kas buvo parduota, liks pirkėjo rankose iki jubiliejaus metų. Jubiliejaus metais nuosavybė turi būti

25, 25–55: Nuostatai apie nuosavybę ir jos atpirkimą. *Artimiausias giminaitis,* hebrajiškai *Go'el,* t. y. atpirkėjas, yra giminaitis, turintis pareigą rūpintis šeimos narių teisėmis. Žr. Sk 35, 12; Rut 4.

perduota, ir jis sugrįš į savo
nuosavybę.
29 Jei kas nors parduotų na-
mus mieste su mūro sienomis,
jie gali būti atpirkti, kol nėra
pasibaigę metai nuo jų parda-
vimo, – atpirkimo teisė galios
vienerius metus. 30 Jei jie ne-
būtų atpirkti iki pilnų metų pa-
baigos, namai mieste su mūro
sienomis priklausys visam lai-
kui pirkėjui ir jo palikuonims –
jubiliejaus metais jie nebus
perduoti. 31 Bet namai kaimuo-
se, kurių nesupa mūro sienos,
bus laikomi kaip atviri laukai.
Jie gali būti atpirkti; jie turi
būti perduoti jubiliejaus me-
tais.
32 Levitų miestuose levitai
turės amžinai atpirkimo teisę
namų, esančių jų miestuose.
33 Kiekvieni levitų namai jų
miestuose, buvę parduoti ir ne-
atpirkti, bus perduoti savinin-
kui jubiliejaus metais, nes na-
mai levitų miestuose yra jų
paveldima nuosavybė tarp iz-
raeliečių. 34 Bet dirvos aplink
jų miestus negali būti parduo-
damos, nes jos yra jų amžina
nuosavybė."

Paskolos vargšams

35 „Jei kas nors iš tavo gimi-
nių patektų į skurdą ir taptų
tavo išlaikytiniu, turėsi jį pa-
remti. Tegyvena jis su tavimi
kaip ateivis ar įnamis. 36 Ne-
reikalauk iš jo iš anksto palū-
kanų už paskolą ir neišnaudok,
bet bijok savo Dievo. Leisk jam
gyventi savo namuose kaip bro-
liui. 37 Neskolinsi jam pinigų už
palūkanas, neimsi iš jo bran-
giau už maistą. 38 Aš esu VIEŠ-
PATS, jūsų Dievas, kuris išve-
džiau jus iš Egipto žemės duoti
jums Kanaano žemę ir būti jū-
sų Dievas."

Vergų išlaisvinimas

39 „Jei kas nors iš tavo išlai-
kytinių taip nuskurstų, kad jis
tau parsiduotų, nepadaryk jo
savo vergu. 40 Tebūna jis pas ta-
ve kaip samdinys ar įnamis.
Jis dirbs pas tave tik iki jubi-
liejaus metų. 41 Tada jis paliks
tave – jis ir jo vaikai – ir sugrįš
į savo šeimą ir atgaus savo pro-
tėvių nuosavybę, 42 nes jie ma-
no tarnai, kuriuos aš išvedžiau
iš Egipto žemės. Jie nebus par-
duodami, kaip yra parduoda-
mi vergai. 43 Nejosi jam šiurkš-
čiai ant sprando, bet bijosi savo
Dievo. 44 Vergą ar vergę gali lai-
kyti, tik jei vergus nusipirksi
iš kaimyninių tautų. 45 Galite
jų nusipirkti ir iš ateivių, gyve-
nančių su jumis, bei iš jų pali-
kuonių, gimusių ir užaugusių
jūsų krašte. Tokie vergai bus
jūsų nuosavybė. 46 Galite juos
palikti savo vaikams kaip pa-
veldimą nuosavybę, padaryda-
mi juos amžinais vergais. Su
jais galite elgtis kaip su ver-
gais. Bet savo tautiečiams iz-
raeliečiams nė vienas nejos
šiurkščiai ant sprando.

[47] Jei ateivis ar įnamis, gyve-
nantis su tavimi, praturtėtų, o
kuris nors iš tavo tautiečių, bū-
damas skurde, taptų jo išlaiky-
tiniu ir parsiduotų su tavimi
gyvenančiam ateiviui ar atei-
vio šeimos palikuoniui, [48] jis
net tada, kai bus save parda-
vęs, turės atpirkimo teisę. Jį
gali atpirkti ir bet kuris iš jo
brolių [49] arba gali jį atpirkti jo
dėdė ar jo dėdės sūnus, arba
gali jį atpirkti bet kuris arti-
mas giminaitis iš jo klano, o
jei jis praturtėtų, gali pats sa-
ve atpirkti. [50] Su savo pirkėju
apskaičiuos metų skaičių nuo
metų, kai jis ateiviui parsida-
vė, iki jubiliejaus metų. Pirki-
mo kaina bus padalyta iš me-
tų skaičiaus: laikas, kurį jis
praleido pas savininką, bus
įkainotas pagal samdinio lai-
ką. [51] Kuo daugiau bus metų iki
jubiliejaus, tuo didesnę pirki-
mo kainą jis turės grąžinti kaip
atpirkimą; [52] ir kuo mažiau me-
tų bus likę iki jubiliejaus me-
tų, tuo daugiau jis turės savo
sąskaitoje: už savo atpirkimą
jis mokės pagal apskaičiuotą
metų skaičių. [53] Ateivis elgsis su
juo kaip su metams pasamdy-
tu tarnu, ir jam ant sprando ta-
vo akyse šiurkščiai nejos. [54] O
jeigu nebus atpirktas nė vienu
iš šių būdų, jubiliejaus metais
jis ir jo vaikai bus išlaisvinti,
[55] nes izraeliečiai yra mano tar-
nai, kuriuos išvedžiau iš Egip-
to žemės. Aš, VIEŠPATS, jūsų
Dievas.“

Atlygis už klusnumą

26 [1*] „Nedirbsite sau sta-
bų. Nesistatysite sta-
tulų ar šventųjų stulpų nei sta-
tysitės savo krašte akmenų su
įraižytais {stabais}, kad juos
garbintumėte, nes aš esu VIEŠ-
PATS, jūsų Dievas. [2] Švęskite
mano šabus ir laikykite pagar-
boje mano šventovę: aš esu
VIEŠPATS.

[3*] Jei elgsitės pagal mano įs-
tatus, laikysitės mano įsaky-
mų ir vykdysite juos ištikimai,
[4] duosiu jums lietaus atėjus
metui, kad žemė išaugintų sa-
vo derlių ir laukų medžiai at-
neštų vaisių. [5] Javus kulsite lig
vynuogių rinkimo meto, o vy-
nuogių rinkimas pasivys sėją.
Valgysite savo duonos iki so-
ties ir savo krašte galėsite sau-
giai gyventi. [6] Sukursiu krašte
ramybę, gulsitės miegoti, ir ne-
bus kas jus gąsdintų; leisiu
kraštui atsikvėpti nuo plėšrių-
jų žvėrių. Per jūsų kraštą ne-

26, 1–46: Du keliai. Apeiginis Šventumo teisynas, suprastas kaip Dievo kalba žmonėms per Mozę, baigiasi Dievo įspėjimais ir pažadais. Panašiai baigiasi ir kiti Penkiaknygės teisynai. Žr. Iš 23, 20–33; Įst 28.

26, 3–45: Kadangi Dievo sandora buvo sudaryta su visa Izraelio tauta, pažadai ir įspėjimai duodami pirmiausia visai bendrijai. Atlygis ir bausmė turi šiapusinį pobūdį, nes bendrija kaip tokia yra čia, žemėje, o ne anapus, amžinybėje.

žygiuos kalavijas. 7 Savo prie-
šus priversite bėgti, ir jie kris
nuo jūsų kalavijo. 8 Jūsiškių
penketas privers bėgti šimtą,
o jūsiškių šimtinė privers bėg-
ti dešimt tūkstančių. Jūsų
priešai kris nuo jūsų kalavijo.
9 Žvelgsiu į jus maloniai, pada-
rysiu jus vaisingus ir padaugin-
siu; palaikysiu su jumis savo
sandorą. 10 Jūs dar tebevalgy-
site seniai nuimtą praėjusių
metų derlių ir turėsite išmesti
senąjį, kad padarytumėte vie-
tos naujajam. 11* Tarp jūsų tu-
rėsiu savo Padangtę ir jūsų ne-
atmesiu. 12 Visada būsiu arti
jūsų: aš būsiu jūsų Dievas, ir
jūs būsite mano tauta. 13 Aš esu
VIEŠPATS, jūsų Dievas, kuris
išvedžiau jus iš Egipto žemės,
kad jiems daugiau nevergautu-
mėte, sulaužiau jūsų jungą ir
padariau, kad eitumėte iškel-
ta galva.“

Bausmė už neklusnumą

14 „Bet jei manęs jūs neklau-
sysite ir šių visų mano įsaky-
mų nevykdysite, – 15 jei mano
įstatus taip atmesite ir mano
įsakus taip paniekinsite, kad
nevykdysite visų mano įsaky-
mų ir sulaužysite mano sando-
rą, – 16 tada aš savo ruožtu ši-
taip su jumis pasielgsiu: ūmai
jus aplankysiu baisia klaiku-
ma – džiova ir karštlige, kurios
aptraukia akis ir silpnina gy-
vastį. Veltui sėsite sėklą, nes
jūsų priešai suris derlių. 17 At-
sigręšiu veidu į jus, būsite prie-
šų parblokšti – jus pavergs
žmonės, kurie jūsų nekenčia.
Jūs bėgsite, nors niekas jūsų
ir nesivytų. 18 Ir jei, to nepaisy-
dami, manęs neklausysite,
padidinsiu bausmę už jūsų
nuodėmes septyngubai 19 ir pa-
laušiu jūsų išdidžią jėgą. Gele-
žimi paversiu dangaus skliau-
tą viršum jūsų, variu jūsų
žemę. 20 Niekais nueis jūsų
pastangos, nes žemė neduos
derliaus, medžiai laukuose ne-
teiks savo vaisių.

21 Taigi jei jūs vis dar spirsi-
tės prieš mane ir manęs ne-
klausysite, aš ir toliau vargin-
siu jus septyngubai už jūsų
nuodėmes. 22 Paleisiu lauki-
nius žvėris ant jūsų – jie grobs
jūsų vaikus, naikins jūsų gyvu-
lius ir mažins jūsų skaičių tol,
kol jūsų keliai taps tušti.

23 Jei, nepaisydami šių baus-
mių, nesugrįšite pas mane, bet
vis dar spirsitės, 24 ir aš toliau
spirsiuos prieš jus: smogsiu aš
pats jums septyngubai už jūsų
nuodėmes. 25 Pasiųsiu prieš jus
kalaviją atkeršyti už sulaužytą
sandorą. Nors subėgtumėte į
savo miestus, pasiųsiu jums
marą, ir jūs būsite atiduoti
priešams į rankas. 26 Kai atim-
siu iš jūsų duonos išteklius,
tada dešimčiai moterų užteks

26, 11–13: Pagrindinė apeiginio Šventumo teisyno tema: šventasis Dievas apsigyveno nuodėmingoje tautoje.

vienintelės krosnies jūsų duo-
nai iškepti. Atsvertą duoną
jums išdalys – nors ir valgysi-
te, bet sotūs nebūsite.
27 Jei to nepaisydami manęs
neklausysite, bet vis spirsitės
prieš mane, 28 spirsiuos ir aš
ant jūsų įpykęs: nubausiu sa-
vo ruožtu jus septyngubai už
jūsų nuodėmes. 29* Valgysite
kūnus savo sūnų, valgysite kū-
nus ir savo dukterų. 30 Sunai-
kinsiu jūsų aukštumų alkus ir
nugriausiu jūsų smilkalų aukų-
rus; suversiu jūsų lavonus ant
jūsų stabų lavonų. Jus atme-
siu. 31 Jūsų miestus paversiu
griuvėsiais, jūsų šventoves iš-
griausiu ir maloniu jūsų {aukų}
kvapu nesimėgausiu. 32 Kraštą
taip nusiaubsiu, kad jūsų prie-
šai, atėję kurtis, jį matydami
bus apstulbinti. 33 Išblaškysiu
jus po tautas ir išsitrauksiu
prieš jus kalaviją. Jūsų kraš-
tas bus nuniokotas ir jūsų
miestai pavirs griuvėsiais.
34 Kraštas, gulėdamas nunio-
kotas ir jums esant priešų ša-
lyje, patirs savo šabo metų ma-
lonumą. Tada kraštas pailsės
ir patirs savo šabo metų malo-
numą. 35 Per visą laiką, kol jis
gulės nuniokotas, kraštas švęs
poilsį, kurio jis nešventė per jū-
sų šabų metus, kai jūs jame gy-
venote. 36 O kas iš jūsų išliks,
tų širdį pripildysiu bailumo jų
priešų kraštuose. Net vėjo ne-
šamo lapo šlamesys privers
juos bėgti. Jie kris, bėgdami
tarsi nuo kalavijo, nors niekas
jų ir nesivys. 37 Niekam nesive-
jant, jie kniubs vieni ant kitų,
tarsi nuo kalavijo. Stoti į ko-
vą su priešais jėgų neturėsite!
38 Žūsite svetimose tautose,
jūsų priešų kraštas jus suris.
39 O kas iš jūsų išliks, tie už sa-
vo kaltes bus prislėgti priešų
krašte, jie bus prislėgti ir už
savo protėvių kaltes. 40 Jie tad
išpažins savo kaltę ir savo pro-
tėvių kaltę, kad nusižengė man
išdavyste, netgi kad nesiliovė
spirtis prieš mane. 41 Kai aš sa-
vo ruožtu eisiu prieš juos ir iš-
varysiu į priešų kraštą, tada
pagaliau jų neapipjaustyta šir-
dis* pati nusižemins, ir jie at-
liks bausmę už savo kaltę. 42 Ta-
da aš atsiminsiu savo sandorą
su Jokūbu, atsiminsiu savo
sandorą su Izaoku, atsiminsiu
savo sandorą su Abraomu, atsi-
minsiu ir kraštą. 43 Jų paliktas
kraštas, gulėdamas nunioko-
tas, patirs savo šabo metų ma-
lonumą, jiems atliekant baus-
mę už savo kaltę, nes jie išdrįso
atmesti mano įsakus ir panie-
kino mano įstatus. 44 Tačiau,
nepaisant viso to, net kai jie
bus priešų šalyje, jų neatme-

26, 29: *Valgysite kūnus savo sūnų*: nuožmus badas apgultuose miestuose dažnai priversdavo jų gyventojus valgyti mirusiųjų kūnus. Žr. Įst 28, 53; Jer 19, 9; Ez 5, 10; 2 Kar 6, 28–29.

26, 41: ... *neapipjaustyta širdis*: širdis, neatvira Dievo valiai ir gerumui. Žr. Jer 4, 4.

siu ir nepaniekinsiu, kad juos
visiškai sunaikinčiau, sulaužydamas su jais sudarytą sandorą, nes aš esu VIEŠPATS, jų
Dievas.
45 Bet aš atsiminsiu jų
labui sandorą su jų protėviais,
kuriuos aš išvedžiau iš Egipto
žemės tautų akyse, kad būčiau
jų Dievas: aš esu VIEŠPATS."
46* Tokie yra įstatai, įsakai
ir nurodymai, kuriuos VIEŠPATS
padarė tarp savęs ir izraeliečių
per Mozę ant Sinajaus kalno.

E. ATNAŠŲ IŠPIRKIMAS

Nurodymai apie atnašas Viešpačiui. Įžado atnašų išpirkimas

27
1 VIEŠPATS kalbėjo Mozei, tardamas:
2 „Kalbėk izraeliečiams ir sakyk
jiems: ‘Jei kas padaro ypatingą
įžadą VIEŠPAČIUI paaukoti tolygią vertę už žmogų ir nori įvykdyti savo įžadą,
3 vyras tarp dvidešimties ir šešiasdešimties
metų bus įvertintas penkiasdešimčia sidabrinių šekelių
pagal šventovės šekelį.
4 Jei tai
būtų moteris, jos tolygi vertė
yra trisdešimt šekelių.
5 Jei
amžius būtų nuo penkių lig dvidešimties metų, tolygi vertė yra
dvidešimt šekelių už berniuką
ir dešimt šekelių už mergaitę.
6 Jei amžius būtų nuo vieno mėnesio lig penkerių metų, tolygi
vertė už berniuką yra penki sidabriniai šekeliai, o už mergaitę tolygi vertė yra trys sidabriniai šekeliai.
7 Jei tas asmuo
yra šešiasdešimties metų ar
vyresnis, tada tolygi vertė už
vyriškį bus penkiolika šekelių,
o už moteriškę dešimt šekelių.
8 Bet jei kas neišgali tolygios
vertės sumokėti, jie bus nuvesti pas kunigą, ir kunigas nustatys. Kunigas nustatys pagal
tai, ką kiekvienas, darantis
įžadą, išgali.
9 Jei atnaša, pažadėta VIEŠPAČIUI, yra gyvulys, kuris turi
būti paaukotas, kiekvienas
toks gyvulys, pažadėtas VIEŠPAČIUI, bus laikomas šventu.
10 Jis negali būti iškeistas ar
pakeistas, – nei geresnis į menkesnį, nei menkesnis į geresnį;
jei gyvulys būtų pakeistas kitu, tuomet abu – pažadėtas gyvulys ir jo pakaitalas – taps
šventi.
11 Jei atnaša, pažadėta
VIEŠPAČIUI, yra nešvarus gyvulys, kurio negalima paaukoti
kaip atnašos VIEŠPAČIUI, gyvulys bus nuvestas pas kunigą.
12 Kunigas nustatys gyvulio
vertę* pagal jo geras ir blogas

26, 46: Atrodo, kad iš pradžių Kunigų knyga baigėsi šia eilute. Tolesnis skyrius yra įkvėptojo redaktoriaus priedas.

27, 12: ... *nustatys jo vertę*: kunigas įvertins kainą, kuria gyvulys gali būti kam nors kitam parduotas. Savininkas turi mokėti 20 proc. mokestį kaip pabaudą už išpirkimą Dievui paaukoto gyvulio. Tokie pat įstatai galioja išperkant namus bei laukus. Pinigai už parduotą atnašą ar už atnašos išpirkimą priklausė šventovei.

savybes. Kokią kainą kunigas
nustatys, tokia ji bus. [13]Bet jei
aukotojas norės gyvulį išpirkti,
jis turi pridėti vieną penktada-
lį prie nustatytosios kainos.
[14]Jei kas pašvenčia savo na-
mus VIEŠPAČIUI, kunigas nu-
statys namų vertę pagal jų ge-
ras ir blogas savybes. Kokią
kainą kunigas nustatys, tokia
ji bus. [15]O jei žmogus, pašven-
tęs namus VIEŠPAČIUI, norės
juos išpirkti, turės pridėti vie-
ną penktadalį prie nustatytos
vertės, ir namai vėl jam pri-
klausys.
[16]Jei kas pašvenčia VIEŠPA-
ČIUI savo paveldėtos žemės
lauką, jo vertė bus nustatyta
pagal kiekį sėklos, reikalingos
jam apsėti: penkiasdešimt si-
dabrinių šekelių už vieną mie-
žių sėklos homerą. [17]O jei kas
pašvenčia lauką jubiliejaus
metų pradžioje, jo vertė lieka
ta pati, [18]bet jei laukas yra pa-
švenčiamas po jubiliejaus me-
tų, kunigas apskaičiuos jo ver-
tę pagal metų skaičių, likusių
lig jubiliejaus metų, ir jo kai-
na bus sumažinta. [19]O jei žmo-
gus, pašventęs lauką VIEŠPA-
ČIUI, norės jį išpirkti, tada turės
būti pridėtas vienas penktada-
lis prie jo nustatytos sumos, ir
laukas jam pereis. [20]Betgi jei
laukas nebūtų išpirktas arba
būtų parduotas kam kitam,
tuomet lauko niekad nebebus
galima išpirkti. [21]Atėjus jubi-
liejaus metams, laukas taps
laisvas. Jis bus šventas VIEŠ-
PAČIUI kaip įžado laukas; taps
kunigo nuosavybe. [22]Jei žmo-
gus pašvenčia VIEŠPAČIUI lau-
ką, kuris buvo pirktas ir nepri-
klauso prie paveldėtos žemės
nuosavybės, [23]kunigas apskai-
čiuos jo kainą pagal metų skai-
čių lig jubiliejaus metų. Nusta-
tytoji kaina turi būti sumokėta
tą pačią dieną kaip šventa do-
vana VIEŠPAČIUI. [24]Jubiliejaus
metais žemė sugrįš tam, iš ku-
rio buvo nupirkta, kurio ji yra
nuosavybė. [25]Visi vertės ap-
skaičiavimai turi būti pagal
šventovės šekelį: dvidešimt ge-
rų sudaro šekelį."

Atnašos, kurių negalima išpirkti

[26]„Tačiau gyvulių pirmagi-
mis, kadangi pirmagimis yra
VIEŠPATIES, niekieno negali
būti pašvęstas – ar tai būtų
jautis, ar avis – tai priklauso
VIEŠPAČIUI. [27]Jei pirmagimis
yra iš nešvariųjų gyvulių,* jis
turi būti išpirktas pagal įkai-
notą vertę, pridedant vieną
penktadalį. O jei nėra išperka-
mas, jis bus parduotas už nu-
statytą kainą.

27, 27: ... *iš nešvariųjų gyvulių*: pavyzdžiui, asilo pirmagimis, kuris buvo laikomas netinkamu aukai. Anot Iš 13, 13; 34, 20, asilo pirmagimis galėjo būti išpirktas, paaukojant jo vietoje avį, arba turėjo būti užmuštas, nusukant sprandą.

[28] Jokia žmogaus nuosavybė,
kurią jis įžadu besąlygiškai
pašvenčia VIEŠPAČIUI, – ar tai
būtų žmogus, ar gyvulys, ar
paveldėtos nuosavybės lau-
kas, – negali būti nei parduo-
ta, nei išpirkta. Kas įžadu
besąlygiškai pašvęsta, tas yra
ypač šventa VIEŠPAČIUI. [29] Joks
žmogus, besąlygiškai įžadu pa-
šventas VIEŠPAČIUI, negali bū-
ti išpirktas, bet turi būti už-
muštas.*
[30] Visos žemės dešimtinės, ar
tai būtų javų iš dirvos, ar me-
džių vaisių, priklauso VIEŠPA-
ČIUI. Jos yra šventos VIEŠPA-
ČIUI. [31] Jei kas norėtų išpirkti
kurią nors iš savo dešimtinių,
turi pridėti prie jos vieną penk-
tadalį. [32] Visos dešimtinės jau-
čių bandos ir avių kaimenės –
visų galvijų, praeinančių pro
piemens lazdą,* kas dešimta-
sis bus pašvęstas VIEŠPAČIUI.
[33] Teneparenka nei gero, nei
menko, tenepakeičia jo kitu.
Jei kas jį kitu pakeistų, tada
vienas ir kitas gyvulys bus lai-
komi pašvęstais, – negalės bū-
ti išpirkti."
[34] Tie yra izraeliečiams įsa-
kymai, kuriuos VIEŠPATS davė
Mozei ant Sinajaus kalno.

27, 29: ... *žmogus, besąlygiškai įžadu pašvęstas VIEŠPAČIUI, ... turi būti užmuštas*: anot kai kurių aiškintojų, turima mintyje stabus garbinančius kanaaniečius, kurie buvo skirti sunaikinti Dievo liepimu; anot kitų, šis drastiškas įstatas buvo įvestas, turint tikslą atkalbėti žmones nuo neapgalvotų įžadų aukoti Dievui savo vergus ar išlaikytinius. Žr. Iš 22, 19; Įst 13, 13–19.

27, 32: ... *praeinančių pro piemens lazdą*: taip kerdžius suskaičiuodavo galvijus.

SKAIČIŲ KNYGA

Skaičių knyga yra ketvirta Penkiaknygės dalis. Hebrajiškai ji vadinama BeMidbar, t. y. „Dykumoje". Lietuviško Skaičių knygos vardo ištaka yra graikiškoji Septuaginta, pavadinusi ją *Arithmoi* (Skaičiai), ir lotyniškoji Vulgata, sekdama Septuagintą, vadinusi *Numeri* (Skaičiai). Graikiškame vertime ši knyga pavadinta Skaičių knyga dėl to, kad joje du sykius pasakojama apie izraeliečių surašymą dykumoje: vieną – kelionės per dykumą pradžioje (Sk 1–4), o kitą – baigiantis klajonėms dykumoje (Sk 26).

Skaičių knygoje tęsiamas Išėjimo knygoje pradėtas pasakojimas apie izraeliečių kelionę, trumpai aprašant jų trisdešimt aštuonerių metų išgyvenimus, nuo pajudėjimo iš Sinajaus kalno aplinkos iki atėjimo prie Pažado žemės. 1–25 skyriuje pasakojama apie pirmąją izraeliečių kartą, išmirusią dykumoje Išėjimo metu, nes murmėjusią prieš Dievą ir atsisakiusią užimti Pažado žemę. Tik Mozė ir Jozuė su Kalebu, du ištikimi žvalgai, liko gyvi. Kitoje knygos dalyje, 26–36 skyriuje, pradedant nauju žmonių surašymu, pasakojama apie naują izraeliečių kartą, kurią Dievas vedė, Mozei vadovaujant, Pažado žemės link. Gausūs teisiniai nuostatai pertraukia pasakojimą, padarydami knygą teisėtvarkos ir istorijos junginiu.

Hebrajiškas knygos vardas „Dykumoje" ženklina keturiasdešimt metų laikotarpį, kurio metu Dievas sukūrė sau Sandoros tautą (žr. Sk 33, 38; Am 5, 25). Atrodo, kad daugiausia laiko izraeliečiai praleido Kadeš-Barneos oazėje (žr. Sk 10, 11 ir 20, 1). Pasakojimas atspindi ir vėlesnius izraeliečių išgyvenimus, ypač monarchijos ir Babilono tremties laikotarpiais.

Skaičių knygos pasakojimuose dykumos laikotarpis neidealizuojamas. Izraeliečiai nuolat dejavo, jausdami skirtumą tarp palyginti saugios vergijos Egipte ir pavojingos laisvės dykumoje. Tautos vadovai pešėsi, keldami klausimą, kas kalba Dievo vardu; žmones kankino tikėjimo krizė, nes Dievo Artumą temdė dykumos pavojai ir graužė ateities nežinia. Nepaisant tautos vadovų peštynių ir žmonių baimės, pasakojimai sklidini įsitikinimo, kad Dievas yra ištikimas ir įvykdys Izraelio protėviams duotus pažadus. Dykumoje Sandoros tauta buvo brandinama, kad patirtų savo visapusišką priklausomybę nuo Dievo, išvadavusio juos iš vergijos, ir pasiruoštų galynėtis su sunkumais Pažado žemėje.

Naujajame Testamente Jėzus ir apaštalai kildina iš Skaičių knygos istorijos naudingų pamokų: varinis žaltys (žr. Jn 3, 14–16), Koraho maištavimas ir jo padariniai (žr. 1 Kor 10, 10), Balaamo pranašavimai (žr. 2 Pt 2, 15–16), vanduo iš uolos (žr. 1 Kor 10, 4).

Skaičių knygos metmenys

A. PASIRENGIMAS KELIAUTI NUO SINAJAUS KALNO

Žmonių surašymas

1 1* Antraisiais metais po jų
išėjimo iš Egipto žemės,
antrojo mėnesio pirmąją die-
ną, VIEŠPATS kalbėjo Mozei
Susitikimo palapinėje, Sina-
jaus dykumoje, tardamas: 2 „Su-
rašykite visą izraeliečių bend-
riją pagal klanus ir protėvių
namus,* įrašydami visus vyrus
vardais. 3 Tu ir Aaronas sura-
šysite pagal jų gretas visus dvi-
dešimties metų ir vyresnius Iz-
raelio vyrus, tinkamus karinei
tarnybai. 4 Gausite iš kiekvie-
nos giminės po žmogų, jo pro-
tėvių namų galvą, jums padėti.
5 Vardai vyrų, kurie jums pa-
dės, yra šie:

iš Reubeno, Šedeuro sūnus Elizuras;
6 iš Simeono, Zurišadajo sūnus Šelumielis;
7 iš Judo, Aminadabo sūnus Nahšonas;
8 iš Issacharo, Zuaro sūnus Netanelis;
9 iš Zebuluno, Helono sūnus Eliabas;
10 iš Juozapo sūnų:
iš Efraimo, Amihudo sūnus Elišama;
iš Manaso, Pedazuro sūnus Gamalielis;
11 iš Benjamino, Gideonio sūnus Abidanas;
12 iš Dano, Amišadajaus sūnus Ahiezeris;
13 iš Ašero, Ochrano sūnus Pagielis;
14 iš Gado, Deuelio sūnus Eljasafas;
15 iš Naftalio, Enano sūnus Ahira.“

16 Jie buvo bendrijos išrinkti
savo protėvių giminių vadai, –
jie buvo Izraelio pajėgų gretų*
galvos.
17 Tad Mozė ir Aaronas pasi-
ėmė tuos išvardytus vyrus 18 ir

1, 1–54: Dievas įsako Mozei suskaičiuoti visus izraeliečius, išskyrus Levio giminę. Dvylikos giminių lygą vienijo Sandoros Padangtė – religinis centras.

1, 2: Visas Izraelis buvo padalytas į gimines, kiekviena giminė – į klanus o klanai – į protėvių namus.

1, 16: ... *Izraelio pajėgų gretų*: pažodžiui *Izraelio tūkstančių*. Šitoks izraeliečių padalijimas ir dar smulkiau – *šimtai, penkiasdešimtys ir dešimtys* – tarnavo bendruomenės teisėtvarkai ir gynybai. Žr. Iš 16, 21; 2 Sam 18, 1.

antrojo mėnesio pirmąją die-
ną surinko visą bendriją. Tada
{izraeliečiai} buvo surašyti pa-
gal savo protėvių namų klanus,
įrašant dvidešimties metų ir
vyresnius vyrus vardais. 19 Kaip
VIEŠPATS buvo Mozei įsakęs,
taip jis surašė juos Sinajaus
dykumoje.

Dvylikos giminių surašymas

20 Reubeno, Izraelio pirmagi-
mio, palikuonių pagal jų klanų
kilmę ir protėvių namus – visų
vyriškių nuo dvidešimties me-
tų ir vyresnių, tinkamų karinei
tarnybai, įrašytų vardais į są-
rašą, 21 – surašytų į Reubeno
giminės sąrašą, buvo keturias-
dešimt šeši tūkstančiai penki
šimtai.

22 Simeono palikuonių pagal
jų klanų kilmę ir protėvių na-
mus – visų vyriškių nuo dvide-
šimties metų ir vyresnių,
tinkamų karinei tarnybai, įra-
šytų vardais į sąrašą, 23 – sura-
šytų iš Simeono giminės, buvo
penkiasdešimt penki tūkstan-
čiai trys šimtai.

24 Gado palikuonių, pagal jų
kilmę ir protėvių namus įrašytų
į sąrašą vardais nuo dvidešim-
ties metų ir vyresnių, visų tin-
kamų karinei tarnybai, 25 – su-
rašytų iš Gado giminės, buvo
keturiasdešimt penki tūkstan-
čiai šeši šimtai penkiasdešimt.

26 Judo palikuonių, pagal jų
klanų kilmę ir protėvių namus
įrašytų į sąrašą vardais nuo
dvidešimties metų ir vyresnių,
visų tinkamų karinei tarnybai,
27 – surašytų iš Judo giminės,
buvo septyniasdešimt keturi
tūkstančiai šeši šimtai.

28 Issacharo palikuonių, pa-
gal jų klanų kilmę ir protėvių
namus įrašytų į sąrašą vardais
nuo dvidešimties metų ir vy-
resnių, – visų tinkamų karinei
tarnybai, 29 – surašytų iš Is-
sacharo giminės, buvo ketu-
riasdešimt keturi tūkstančiai
keturi šimtai.

30 Zebuluno palikuonių, pagal
jų klanų kilmę ir protėvių na-
mus įrašytų į sąrašą vardais
nuo dvidešimties metų ir vy-
resnių, – visų tinkamų karinei
tarnybai, 31 – surašytų iš Zebu-
luno giminės, buvo penkiasde-
šimt septyni tūkstančiai ketu-
ri šimtai.

32 Juozapo palikuonių, – bū-
tent Efraimo palikuonių, – pa-
gal jų klanų kilmę ir protėvių
namus įrašytų į sąrašą vardais
nuo dvidešimties metų ir vy-
resnių, – visų tinkamų karinei
tarnybai, – 33 surašytų iš Efrai-
mo giminės, buvo keturiasde-
šimt tūkstančių penki šimtai.

34 Manaso palikuonių, pagal
jų klanų kilmę ir protėvių na-
mus įrašytų į sąrašą vardais
nuo dvidešimties metų ir vy-
resnių, – visų tinkamų karinei
tarnybai, 35 – surašytų iš Ma-
naso giminės, buvo trisdešimt
du tūkstančiai ir du šimtai.

[36]Benjamino palikuonių, pagal jų klanų kilmę ir protėvių namus įrašytų į sąrašą vardais nuo dvidešimties metų ir vyresnių, – visų tinkamų karinei tarnybai, [37] – surašytų iš Benjamino giminės, buvo trisdešimt penki tūkstančiai keturi šimtai.

[38] Dano palikuonių, pagal jų klanų kilmę ir protėvių namus įrašytų į sąrašą vardais nuo dvidešimties metų ir vyresnių, – visų tinkamų karinei tarnybai, [39] – surašytų iš Dano giminės, buvo šešiasdešimt du tūkstančiai ir septyni šimtai.

[40] Ašero palikuonių, pagal jų klanų kilmę ir protėvių namus įrašytų į sąrašą vardais nuo dvidešimties metų ir vyresnių, – visų tinkamų karinei tarnybai, [41] – surašytų iš Ašero giminės, buvo keturiasdešimt vienas tūkstantis ir penki šimtai.

[42] Naftalio palikuonių, pagal jų klanų kilmę ir protėvių namus įrašytų į sąrašą vardais nuo dvidešimties metų ir vyresnių, – visų tinkamų karinei tarnybai, [43] – surašytų iš Naftalio giminės, buvo penkiasdešimt trys tūkstančiai keturi šimtai.

[44] Tai yra surašytieji, kuriuos surašė Mozė ir Aaronas drauge su Izraelio vadais, kurių buvo dvylika, po vieną iš kiekvienų protėvių namų. [45] Tad skaičius visų izraeliečių, įrašytų pagal protėvių namus nuo dvidešimties metų ir vyresnių, – visų tinkamų karinei tarnybai, [46] – jų iš viso buvo šeši šimtai trys tūkstančiai penki šimtai penkiasdešimt. [47] Tačiau levitai kartu su kitais nebuvo surašyti pagal jų protėvių giminę.*

[48] VIEŠPATS buvo Mozei kalbėjęs, tardamas: [49] „Kartu su kitomis nesurašysi tik Levio giminės, jų surašymo kartu su kitomis giminėmis nedarysi. [50] Levitus įpareigosi rūpintis Sandoros Padangte, visais jos reikmenimis ir viskuo, kas tik jai priklauso. Jie turi nešti Padangtę ir visus jos reikmenis, – ją turės prižiūrėti ir aplink ją palapines statytis. [51] Kai Padangtė turės leistis į kelionę, levitai ją išardys; o kai Padangtė turės būti pastatyta, levitai ją statys. Kas iš pašaliečių prie jos artintųsi, bus nubaustas mirtimi. [52] Kiti izraeliečiai statys palapines gretomis, kiekvienas savo dalinyje prie savo ženklo. [53] Bet levitai statysis palapines aplink Sandoros Padangtę, kad {Dievo} pyktis neištiktų izraeliečių bendrijos. Levitai eis Sandoros Padangtės sargybą.“ [54] Visa tai izraeliečiai įvykdė taip, kaip VIEŠPATS buvo Mozei įsakęs.

1, 47: Levitai šiame surašyme nedalyvavo, nes jis buvo karinio pobūdžio. Levitai buvo surašyti atskirai. Žr. Sk 3, 14–16. 39.

Giminių išdėstymas stovykloje

2 1 VIEŠPATS kalbėjo Mozei
ir Aaronui, tardamas:
2 „Izraeliečiai statys savo pa-
lapines kiekvienas savo dali-
nyje, prie savo protėvių namų
ženklo. Jie statys palapines
aplinkui Susitikimo palapinę,
atstu nuo jos. 3* Rytų šone, į
saulėtekio pusę, bus Judo sto-
vyklos ženklas ir greta prie gre-
tos. Judo žmonių vadas bus
Aminadabo sūnus Nahšonas.
4 Jo vyrų pagal surašymą – sep-
tyniasdešimt keturi tūkstan-
čiai šeši šimtai.
5 Šalia jo statys palapines Is-
sacharo giminė. Issacharo
žmonių vadas bus Zuaro sūnus
Netanelis. 6 Jo vyrų pagal su-
rašymą penkiasdešimt keturi
tūkstančiai keturi šimtai.
7 Tuomet Zebuluno giminė.
Zebuluno žmonių vadas bus
Helono sūnus Eliabas. 8 Jo vyrų
pagal surašymą – penkias-
dešimt septyni tūkstančiai ke-
turi šimtai.
9 Skaičius visų, įrašytų į są-
rašą Judo stovykloje pagal jų
gretas, buvo šimtas aštuonias-
dešimt šeši tūkstančiai keturi
šimtai. Jie pakils į kelionę pir-
mieji.
10 Pietų pusėje bus Reubeno
stovyklos ženklas ir greta prie
gretos. Reubeno giminės vadas
bus Šedeuro sūnus Elizuras.
11 Jo vyrų pagal surašymą buvo
keturiasdešimt šeši tūkstan-
čiai penki šimtai.
12 Šalia jo statys palapines
Simeono giminė. Simeono žmo-
nių vadas bus Zurišadajo sūnus
Šelumielis. 13 Jo vyrų pagal su-
rašymą buvo penkiasdešimt
devyni tūkstančiai trys šimtai.
14 Tuomet Gado giminė. Ga-
do giminės vadas bus Reuelio
sūnus Eljasafas. 15 Jo vyrų pa-
gal surašymą buvo keturiasde-
šimt penki tūkstančiai šeši
šimtai penkiasdešimt.
16 Skaičius visų, įrašytų į są-
rašą Reubeno stovykloje pagal
jų gretas – šimtas penkias-
dešimt vienas tūkstantis ketu-
ri šimtai penkiasdešimt. Jie
pakils į kelionę antrieji.
17 Tada Susitikimo palapinė
drauge su levitų stovykla pa-
kils į kelionę viduryje tarp ki-
tų stovyklų. Kaip jie gyveno
palapinėse, taip jie ir keliaus,
kiekvienas savo vietoje, prie sa-
vo ženklų.
18 Vakarų pusėje bus Efrai-
mo stovyklos ženklas ir greta
prie gretos. Efraimo žmonių va-
das bus Amihudo sūnus Eliša-
ma. 19 Jo vyrų pagal surašymą
buvo keturiasdešimt tūkstan-
čių penki šimtai.
20 Šalia jo statys palapines
Manaso giminė. Manaso žmo-
nių vadas bus Pedazuro sūnus
Gamalielis. 21 Jo vyrų pagal

2, 3–31: Panašus giminių išsidės-
tymas aplink pagrindinę šventovę
idealioje izraeliečių ateities valstybė-
je yra ir Ezekielio knygoje. Žr. Ez 48.

surašymą buvo trisdešimt du
tūkstančiai du šimtai.
22 Tuomet Benjamino gimi-
nė. Benjamino giminės vadas
bus Gideonio sūnus Abidanas.
23 Jo vyrų pagal surašymą buvo
trisdešimt penki tūkstančiai ir
keturi šimtai.
24 Skaičius visų, įrašytų į są-
rašą Efraimo stovykloje pagal
jų gretas, – šimtas aštuoni
tūkstančiai ir vienas šimtas.
Jie pakils į kelionę tretieji.
25 Šiaurės pusėje bus Dano
stovykla, greta prie gretos. Da-
no žmonių vadas bus Amiša-
dajaus sūnus Ahiezeris. 26 Jo
vyrų pagal surašymą buvo še-
šiasdešimt du tūkstančiai sep-
tyni šimtai.
27 Šalia jo statys palapines
Ašero giminė. Ašero žmonių
vadas bus Ochrano sūnus Pa-
gielis. 28 Jo vyrų pagal surašy-
mą buvo keturiasdešimt vie-
nas tūkstantis penki šimtai.
29 Tuomet Naftalio giminė.
Naftalio žmonių vadas bus
Enano sūnus Ahira. 30 Jo vyrų
pagal surašymą – penkiasde-
šimt trys tūkstančiai keturi
šimtai.
31 Skaičius visų, įrašytų į są-
rašą Dano stovykloje, šimtas
penkiasdešimt septyni tūks-
tančiai šeši šimtai. Jie pakils
į kelionę paskutiniai, greta po
gretos.
32 Toks buvo izraeliečių sura-
šymas pagal jų protėvių namus.
Skaičius visų, įrašytų pagal jų
gretas stovyklose, buvo šeši
šimtai trys tūkstančiai penki
šimtai penkiasdešimt. 33 Ta-
čiau levitai nebuvo įrašyti į są-
rašą tarp kitų izraeliečių, kaip
VIEŠPATS ir buvo Mozei įsakęs.
34 Izraeliečiai darė visa lygiai
taip, kaip VIEŠPATS buvo Mozei
įsakęs. Statydami palapines ir
keliaudami, jie buvo su savo
gretomis, kiekvienas pagal sa-
vo klaną ir protėvių namus.

Levio giminė

3 1* Šie buvo Aarono ir Mo-
zės palikuonys tuo metu,
kai VIEŠPATS kalbėjo su Moze
ant Sinajaus kalno. 2 Aarono
sūnų vardai yra šie: pirma-
gimis Nadabas ir Abihu'as,
Eleazaras ir Itamaras. 3 Tokie
tat yra vardai Aarono sūnų, pa-
teptų būti kunigais, kuriuos jis
pašventino eiti kunigo tarnybą.
4 Bet Nadabas ir Abihu'as mirė
VIEŠPATIES akivaizdoje Sina-
jaus dykumoje, kai jie atnaša-
vo nešventintą ugnį VIEŠPATIES
akivaizdoje. Vaikų jiedu netu-
rėjo. Taigi Eleazaras ir Itama-
ras ėjo kunigo tarnybą per visą
savo tėvo Aarono gyvenimą.
5* VIEŠPATS kalbėjo Mozei,
tardamas: 6 „Privesk Levio gi-
minę arčiau ir pristatyk juos

3, 1–51: Levitai atskiriami ypatingai Dievo tarnybai.
3, 5–10: Mozė ir Aaronas priklausė Levio giminei. Platesnėje levitų grupuotėje daromas skirtumas tarp *Aarono ir jo palikuonių* ir kitų levitų.

padėti kunigui Aaronui. 7 Jie
atliks pareigas už jį ir visą
bendriją priešais Susitikimo
palapinę, tarnaudami prie Pa-
dangtės. 8 Turės prižiūrėti, tar-
naudami prie Padangtės, visus
Susitikimo palapinės reikme-
nis ir atlikti izraeliečių parei-
gas. 9 Pavesi levitus Aaronui ir
jo palikuonims: jie iš izraelie-
čių yra besąlygiškai jam paves-
ti. 10 O Aaroną ir jo palikuonis
paskirsi eiti kunigystės parei-
gas. Kiekvienas pašalietis,
drįstantis brautis, bus nubaus-
tas mirtimi.“
11* VIEŠPATS kalbėjo Mozei,
tardamas: 12 „Štai iš izraelie-
čių vietoj motinų gimdas atvė-
rusių pirmagimių aš paimu le-
vitus. Levitai bus mano, 13 nes
man priklauso visi pirmagi-
miai. Kai išmarinau visus
pirmagimius Egipto žemėje,
padariau sau šventus Izraely-
je visus pirmagimius – ir žmo-
nių, ir gyvulių pirmagimius. Jie
yra mano. Aš esu VIEŠPATS.“

Levitų surašymas

14 VIEŠPATS kalbėjo Mozei
Sinajaus dykumoje, tardamas:
15 „Padaryk levitų sąrašą pa-
gal protėvių namus ir klanus.
Įrašyk į sąrašą visus vyriškius,
vieno mėnesio ir vyresnius.“
16 Mozė tad padarė jų sąrašą,
kaip jam buvo paliepta pagal
VIEŠPATIES žodį.
17 Levio sūnų vardai buvo šie:
Geršonas, Kohatas ir Meraris.
18 Šie yra vardai Geršono sūnų
pagal jų klanus: Libnis ir Ši-
mėjis. 19 Kohato sūnūs pagal jų
klanus: Amramas, Izharas,
Hebronas ir Uzielis. 20 Merario
sūnūs pagal jų klanus: Mahlis
ir Mušis.

Levitų klanai pagal jų pro-
tėvių namus yra šie: 21 Geršonui
priklausė Libnio klanas ir Ši-
mėjo klanas. Tie tat buvo Ger-
šono klanai. 22 Įrašytųjų į jų
sąrašą, įskaitant visus vyriš-
kius, vieno mėnesio ir vyres-
nius, buvo septyni tūkstančiai
penki šimtai. 23 Geršono klanai
turėjo statytis palapines už
Padangtės, į vakarus. 24 Jų pro-
tėvių namų galva buvo Laelio
sūnus Eljasafas. 25* Susitikimo
palapinėje Geršono žmonėms
buvo pavesta rūpintis viskuo,
kas tik priklausė Padangtės
tarnybai, Palapine ir jos prie-
danga, užuolaida ant Susitiki-
mo palapinės angos; 26 kiemo

Aarono palikuonys atlieka pagrindinę šventovės tarnybą, o kiti levitai pavedami Aarono grupei kaip kunigai padėjėjai.

3, 11–13: Užuot pasišventę viso gyvenimo tarnybai šventovėje, pirmagimiai yra išperkami *auka* – VIEŠPATS vietoje jų pasiima levitus. Žr. Sk 8, 15–19.

3, 25–26: Geršono klanai turėjo du vežimus šiems dalykams pervežti į naują vietą. Žr. Sk 7, 7. Padangtė aprašoma Iš 26, 1–6; Susitikimo palapinė – Iš 26, 7–13, jos priedanga – Iš 26, 14, užuolaida prie įėjimo – Iš 26, 36; kiemo dangos – Iš 27, 9–15; užuolaida prie įėjimo į kiemą – Iš 27, 16; Padangtės virvės – Iš 35, 18.

dangomis, užuolaida ant įėjimo į kiemą, supantį Padangtę bei aukurą, ir dangų virvėmis.

[27] Kohatui priklausė Amramo klanas, Izharo klanas, Hebrono klanas ir Uzielio klanas. Tie tat buvo Kohato klanai. [28] Skaičiuojant visus vyriškius, vieno mėnesio ir vyresnius, jų buvo aštuoni tūkstančiai trys šimtai, esančių šventovės tarnyboje. [29] Kohato klanai turėjo statytis palapines ties pietiniu Padangtės šonu. [30] Kohato klanų protėvių namų galva buvo Uzielio sūnus Elizafanas. [31]* Jiems buvo pavesta rūpintis viskuo, kas susiję su Skrynia, stalu, žvakide, aukurais bei šventovės reikmenimis, kurie naudojami apeigose, ir uždanga. [32] Vyriausioji levitų galva buvo Aarono sūnus Eleazaras. Jam buvo pavesta prižiūrėti tarnaujančiuosius šventovėje.

[33] Merariui priklausė Mahlio klanas ir Mušio klanas. Tie tat buvo Merario klanai. [34] Įrašytų į jų sąrašą, įskaitant visus vyriškius, vieno mėnesio ir vyresnius, buvo šeši tūkstančiai du šimtai. [35] Merario klanų protėvių namų galva buvo Abihailo sūnus Zurielis. Jie turėjo statytis palapines ties šiauriniu Padangtės šonu. [36]* Merario sūnums buvo pavesta rūpintis viskuo, kas susiję su Padangtės lentomis, kartimis, stulpais, pastovais ir visais jų reikmenimis; [37] taip pat ir {Padangtę} supančio kiemo stulpais drauge su jų pastovais, kuoleliais ir virvėmis.

[38] Į rytus ties Padangte, tai yra Susitikimo palapinės priekyje, į saulėtekio pusę, buvo pastatytos palapinės Mozės ir Aarono bei jo sūnų. Jie atlikinėjo šventovės tarnybą kaip pareigą izraeliečių labui. Kiekvienas pašalietis, išdrįsęs įsibrauti, turėjo būti nubaustas mirtimi. [39] Visų į sąrašą įtrauktų levitų, kuriuos Mozė ir Aaronas, vykdydami VIEŠPATIES įsakymą, įtraukė pagal jų klanus, – visų vyriškių, vieno mėnesio ir vyresnių, buvo dvidešimt du tūkstančiai.

Levitai užima pirmagimių sūnų vietą

[40] Tada VIEŠPATS Mozei tarė: „Įtrauk į sąrašą visus pirmagimius izraeliečių vyriškius, vieno mėnesio ir vyresnius, ir suskaityk jų vardus. [41] Tada paimsi levitus man, – aš esu VIEŠPATS, – vietoj visų izraeliečių pirmagimių, taip pat ir levitų galvijus vietoj visų izraeliečių

3, 31: Kohato žmonės turėjo nešti šventuosius daiktus ant pečių. Žr. Sk 7, 9. Skrynia aprašoma Iš 25, 10–22; stalas – Iš 25, 23–30; žvakidė – Iš 25, 31–40; aukurai – Iš 27, 1–8; 30, 1–10.

3, 36–37: Merario žmonės turėjo keturis vežimus šiems sunkiems daiktams pergabenti į naują vietą. Žr. Sk 7, 8. Padangtės lentos ir kt. aprašomos Iš 26, 15–30; kiemo stulpai, pastovai ir kt. – Iš 27, 9–19.

galvijų pirmagimių.“ [42] Mozė tad įtraukė į sąrašą visus izraeliečių pirmagimius, kaip VIEŠPATS buvo jam įsakęs. [43] Visų į sąrašą įtrauktų pirmagimių vyriškių, vieno mėnesio ir vyresnių, pagal jų vardų skaičių buvo dvidešimt du tūkstančiai du šimtai septyniasdešimt trys.

[44] Tada VIEŠPATS kalbėjo Mozei, tardamas: [45] „Paimk levitus vietoj visų izraeliečių pirmagimių ir levitų galvijus vietoj jų galvijų. Levitai priklausys man. Aš esu VIEŠPATS. [46] O už du šimtus septyniasdešimt tris izraeliečių pirmagimius, viršijančius levitų skaičių, kaip išpirkimo kainą [47] už kiekvieną paimsi po penkis šekelius pagal šventovės šekelį, skaičiuodamas dvidešimt gerų viename šekelyje. [48] Atiduok Aaronui ir jo sūnums pinigus, kuriais viršijantys {levitų} skaičių buvo išpirkti.“ [49] Mozė tad paėmė išpirkimo pinigus iš tų, kurie viršijo levitų išpirktuosius; [50] jis paėmė iš izraeliečių pirmagimių pinigus – vieną tūkstantį tris šimtus šešiasdešimt šekelių, skaičiuojant pagal šventovės šekelį. [51] Tada Mozė padavė išpirkimo pinigus Aaronui ir jo sūnums pagal VIEŠPATIES žodį, kaip VIEŠPATS buvo Mozei įsakęs.

Kohato klano pareigos

4 [1]* VIEŠPATS kalbėjo Mozei ir Aaronui, tardamas: [2] „Surašykite Kohato žmones atskirai nuo kitų levitų pagal jų protėvių namus ir klanus, [3] nuo trisdešimties metų ir vyresnius lig penkiasdešimties metų,* visus, kurie privalo eiti tarnybą, atlikdami darbus Susitikimo palapinėje. [4] Kohato žmonių tarnyba yra susijusi su Susitikimo palapine ir švenčiausiais daiktais.

[5] Perkeliant stovyklą, Aaronas ir jo sūnūs įeis, nuims atskiriančiąją uždangą* ir apdengs ja Sandoros skrynią. [6] Ant jos užklos apdangalą iš delfinų odos, užties skaisčiai mėlyną audinį ir sukiš jos kartis. [7] Ant Artumo duonos stalo užties mėlyną skarą; sudės ant jo lėkštes, smilkalų indus, geriamųjų atnašų dubenis ir ąsočius; ant jo bus ir įprastinė duona. [8] Tada jie užties ant jų tamsiai raudonos spalvos audinį, apdengs ją apdangalu iš delfinų odos ir sukiš jo kartis. [9] Paėmę mély-

4, 1–49: Naujas levitų surašymas. Šiuo surašymu buvo norima nustatyti subrendusių ir kunigiškoms pareigoms tinkamų levitų skaičių.

4, 3: ... *nuo trisdešimties metų*: vėliau levitai pradėdavo eiti tarnybą šventovėje, būdami dvidešimt penkerių metų (žr. Sk 8, 24) ar net tik dvidešimtmečiai (žr. 1 Kr 23, 24. 27; 2 Kr 31, 17; Ezd 3, 8; bet žr. 1 Kr 23, 3).

4, 5: ... *atskiriančiąją uždangą*: užuolaida tarp dviejų šventovės dalių – Šventų Šventojo kambario ir Šventojo kambario. Žr. 26, 31–33.

ną audinį, apdengs žvakidę su
jos lempomis, žnyplėmis, pa-
dėklais ir visais aliejaus in-
dais, kuriais ji yra aprūpinta;
[10] įvyniojęs ją drauge su visais
jos reikmenimis į delfinų odos
apdangalą, užkels ją ant neš-
tuvų. [11] Auksinį aukurą* ap-
dengs mėlynu audiniu, užklos
apdangalu iš delfinų odos ir su-
kiš jo kartis. [12] Paėmę visus
šventovės tarnyboje naudoja-
mus reikmenis, suvynios juos į
mėlyną audinį, apdengs delfi-
nų odos apdangalu ir padės ant
neštuvų. [13] Nuvalę pelenus nuo
aukuro,* apdengs jį violetiniu
audiniu. [14] Ant jo sudės visus
aukuro reikmenis, naudojamus
jo tarnyboje: keptuves, šakes,*
kaušus ir dubenis* – visus au-
kuro reikmenis; apdengs jį del-
finų odos apdangalu ir sukiš jo
kartis. [15] Tik Aaronui ir jo sū-
nums pabaigus vynioti švento-
vę bei visus šventovės reikme-
nis ir stovyklai leidžiantis į
kelionę, teateis Kohato žmo-
nės jų nešti, kad neprisiliestų
prie šventųjų daiktų ir nenu-
mirtų. Tie yra Susitikimo pa-
lapinės daiktai, kuriuos turi
Kohato žmonės nešti.
[16] Eleazarui, kunigo Aarono
sūnui, bus pavesta rūpintis
aliejumi šviesai, kvapiaisiais
smilkalais, įprastine grūdų
atnaša ir patepimo aliejumi –
priežiūra visos Padangtės ir
visko, kas yra joje, šventove ir
jos reikmenimis.“
[17] Tada VIEŠPATS kalbėjo
Mozei ir Aaronui, tardamas:
[18] „Neleiskite, kad Kohato kla-
nų šeima iš levitų būtų išnaikin-
ta. [19] Turite su jais elgtis taip,
kad jie išliktų gyvi ir nenumir-
tų, kai artinasi prie švenčiau-
sių daiktų: Aaronas ir jo sūnūs
turi įeiti ir paskirti kiekvienam
jo pareigą ir naštą. [20] Bet patys
Kohato žmonės, kad nenumir-
tų, negali eiti į vidų pažiūrėti į
šventuosius daiktus bent aki-
mirkai.“

Geršono klanų pareigos

[21] Tada VIEŠPATS kalbėjo
Mozei, tardamas: [22] „Taip pat
surašyk ir Geršono žmones pa-
gal jų protėvių namus ir kla-
nus. [23] Įtrauksi į sąrašą visus,
nuo trisdešimties metų ir vy-
resnius lig penkiasdešimties
metų, kurie privalo eiti tarny-
bą, atlikdami Susitikimo pa-
lapinės darbus. [24] Geršono kla-
nų tarnyba apima darbą ir
naštų pernešimą. [25] Jie neš Pa-
dangtės dangas, Susitikimo
palapinę su jos uždanga ir del-
fino odos priedangą, esančią

4, 11: ... *auksinį aukurą*: smilkalų aukuras. Žr. Iš 30, 1–6.

4, 13: ... *nuvalę pelenus nuo aukuro*: bronzinis deginamųjų aukų aukuras. Žr. Iš 27, 1–8.

4, 14: ... *šakes*: šakės buvo naudojamos aukai ant aukuro apversti. ... *dubenis*: dubenys buvo naudojami aukų kraujui supilti. Žr. Zch 9, 15.

ant jos, Susitikimo palapinės
angos užuolaidą, [26] kiemo dan-
gas, kiemo, supančio Padang-
tę ir aukurą, vartų užuolaidą,
jų virves ir visus reikmenis
kiemo tarnybai. Jie atliks vi-
sa, kas reikia su jais padaryti.
[27] Visos Geršono žmonių parei-
gos, – visas jų naštų perneši-
mas ir visa jų tarnyba, – bus
atliktos Aaronui ir jo sūnums
įsakius. Jiems pavesi rūpintis
naštų pernešimu. [28] Tokia yra
Geršono klanų tarnyba Susiti-
kimo palapinei. Jie atliks savo
pareigas kunigo Aarono sūnaus
Itamaro prižiūrimi."

Merario klanų pareigos

[29] „Merario žmones įtrauksi į
sąrašą pagal jų klanus ir protė-
vių namus [30] nuo trisdešimties
metų ir vyresnius lig penkias-
dešimties metų visus, kurie
privalo eiti tarnybą, atlikdami
Susitikimo palapinės darbus.
[31] Jiems yra pavesta nešti to-
kie Susitikimo reikmenys: Pa-
dangtės lentos, skersiniai, stul-
pai ir pastovai; [32] {Padangtę}
supančio kiemo stulpai su jų
pastovais, kuolais bei virvėmis
ir visi reikmenys jų tarnybai.
Surašykite vardus nešančių
naštas, už kurias kiekvienas
yra atsakingas. [33] Tokia yra
Merario klanų tarnyba, visa jų
tarnyba susijusi su Susitikimo
palapine, Itamaro, kunigo
Aarono sūnaus, priežiūroje."

Levitų surašymas

[34] Taigi Mozė ir Aaronas bei
bendrijos galvos įtraukė į są-
rašą Kohato žmones pagal jų
klanus ir protėvių namus [35] nuo
trisdešimties metų ir vyres-
nius ligi penkiasdešimties me-
tų – visus tuos, kurie privalėjo
eiti tarnybą, susijusią su Su-
sitikimo palapine. [36] Įtrauktų-
jų į sąrašą skaičius buvo du
tūkstančiai septyni šimtai
penkiasdešimt. [37] Tiek buvo są-
raše įrašytų iš Kohato klanų,
ėjusių tarnybą Susitikimo pa-
lapinėje. Mozė ir Aaronas
įtraukė juos į sąrašą, vykdyda-
mi Mozei duotą VIEŠPATIES
įsakymą.

[38] Įtrauktųjų į sąrašą iš Ger-
šono klanų pagal jų klanus ir
protėvių namus [39] nuo tris-
dešimties metų ir vyresnių lig
penkiasdešimties – visų tų,
kurie privalėjo eiti tarnybą, su-
sijusią su Susitikimo palapi-
ne, [40] sąraše įrašytų pagal jų
klanus ir protėvių namus buvo
du tūkstančiai šeši šimtai tris-
dešimt. [41] Tiek buvo įtrauktųjų
į sąrašą iš Geršono klanų, ėju-
sių tarnybą Susitikimo pala-
pinėje. Mozė ir Aaronas įtrau-
kė juos į sąrašą, vykdydami
VIEŠPATIES įsakymą.

[42] Įtrauktųjų į sąrašą iš Me-
rario klanų pagal jų klanus ir
protėvių namus [43] nuo trisde-
šimties metų ir vyresnių lig
penkiasdešimties – visų tų,

kurie privalėjo eiti tarnybą
Susitikimo palapinėje, 44 sąra-
še įrašytų pagal jų klanus, bu-
vo trys tūkstančiai du šimtai.
45 Tiek buvo įrašytųjų į sąrašą
iš Merario klanų, kuriuos Mo-
zė ir Aaronas įrašė į sąrašą,
vykdydami Mozei duotą VIEŠ-
PATIES įsakymą.
46 Visų į sąrašą įtrauktųjų,
kuriuos Mozė ir Aaronas bei Iz-
raelio galvos surašė pagal jų
klanus ir protėvių namus 47 nuo
trisdešimties metų ir vyres-
nius lig penkiasdešimties me-
tų, – visų tų, privalėjusių at-
likti tarnybos ir pernešimo
darbus, susijusius su Susitiki-
mo palapine, 48 įrašytų į sąra-
šą buvo aštuoni tūkstančiai
penki šimtai aštuoniasdešimt.
49 VIEŠPATIES įsakymu per Mo-
zę buvo padarytas jų surašy-
mas, ir kiekvienam buvo nuro-
dyta, kokį darbą turi atlikti ir
kokią naštą nešti. Taip jie bu-
vo surašyti į sąrašą, kaip VIEŠ-
PATS įsakė Mozei.

Stovyklos ir žmonių švara

5 1 VIEŠPATS kalbėjo Mozei,
tardamas: 2* „Įsakyk izrae-
liečiams išvaryti iš stovyklos
kiekvieną raupsuotąjį ar ken-
čiantį sėklos išsiliejimą ir kiek-
vieną, tapusį nešvarų numirė-
lio palietimu. 3 Išvarykite tiek
vyrus, tiek moteris. Išvarykite
juos už stovyklos, kad neišnie-
kintų stovyklos tų, tarp kurių
aš gyvenu.“ 4 Izraeliečiai taip
ir padarė, išvarydami juos už
stovyklos. Kaip VIEŠPATS bu-
vo Mozei kalbėjęs, taip izrae-
liečiai padarė.
5* VIEŠPATS kalbėjo Mozei,
tardamas: 6 „Kalbėk izraelie-
čiams: kai vyras ar moteris kuo
nors nusikalsta artimui, už-
gaudamas VIEŠPATĮ, tas žmo-
gus užsitraukia kaltę. 7 Jie tu-
rės išpažinti savo padarytą
nuodėmę. Tas žmogus sugrą-
žins nuskriaustajam visą su-
mą, pridėdamas prie jos vir-
šaus vieną penktadalį. 8 Jei
nuskriaustasis neturėtų arti-
miausio giminaičio,* kuriam
galima būtų atsilyginti už
skriaudą, tuomet atlyginimas
už skriaudą eis VIEŠPATIES ku-
nigui, išskyrus permaldavimo
aviną, kuriuo kunigas atlieka
permaldavimą už kaltąjį. 9 Pa-
našiai kiekviena dovana iš
šventųjų aukų, kurias izraelie-
čiai atneša kunigui, jam ir

5, 2: Išsamiau apie nuostatus dėl raupsuotųjų žr. Kun 13–14; apie sergančius sėklos išsiliejimu žr. Kun 15; apie apeiginį nešvarumą palietus numirėlį žr. Sk 19, 11–22; Sk 21, 1–4.

5, 5–10: Pagrindinis įstatymas apie neteisėtą nuosavybės pasisavinimą yra Kun 5, 14–26 tekste. O čia kalbama apie skriaudą asmeniui, kuris mirė nepalikdamas paveldėtojų. Šiuo atveju atsilyginimas už skriaudą turi būti atiduotas kunigui.

5, 8: ... *artimiausias giminaitis*: pažodžiui *atpirkėjas*, hebrajiškai *go'el*. Taip buvo vadinamas turintis pareigą *atpirkti*, t. y. apsaugoti šeimos nuosavybę, išlaikant ją šeimoje. Žr. Kun 25, 25; Rut 4, 1–6.

priklausys. [10] Žmogaus šventosios aukos priklauso jam pačiam, o ką žmogus duoda kunigui, priklauso kunigui.“

[11] VIEŠPATS kalbėjo Mozei, tardamas: [12] „Kalbėk izraeliečiams ir sakyk jiems: jei kieno nors žmona nueina klaidingu keliu ir tampa jam neištikima, –
[13] jei kitas vyras turėjo lytinius santykius su ja, nežinant jos vyrui, – tačiau ji lieka nesusekta, nors ir yra susiteršusi, o liudytojų prieš ją nėra, nes svetimaujant nebuvo pagauta, [14] bet jį apimtų pavydo dvasia ir imtų pavyduliauti savo žmonai, kuri save suteršė, arba jei jį apimtų pavydo dvasia ir imtų pavyduliauti savo žmonai, nors ji ir nėra savęs suteršusi, [15] tada toks vyras atves savo žmoną pas kunigą. Jis atneš kaip atnašą už ją vieną dešimtadalį efos miežių miltų. Nepils ant jų aliejaus, nebers ant jų smilkalų, nes tai yra pavydo grūdų atnaša – atminimo grūdų atnaša, kuri primena kaltę.

[16] Tada kunigas paves ją į priekį ir pastatys VIEŠPATIES akivaizdoje. [17] Kunigas įpils švento vandens* į molinį indą ir, paėmęs nuo Padangtės aslos truputį dulkių, įbers jas į vandenį. [18] Pastatęs moterį VIEŠPATIES akivaizdoje, kunigas sutaršys moters plaukus ir paduos jai į rankas atminimo grūdų atnašą,* kuri yra pavydo grūdų atnaša. O savo paties rankoje kunigas laikys kartybės vandenį, nešantį prakeikimą. [19] Tada kunigas ją prisaikdins, tardamas: ‘Jei joks svetimas vyras su tavimi negulėjo, jei tu nenuklydai į susiteršimą, būdama savo vyro žmona, būk apsaugota nuo šio kartybės vandens, nešančio prakeikimą. [20] Bet jei tu nuklydai, būdama savo vyro žmona, jei suteršei save, ir kitas žmogus, o ne tavo vyras, turėjo lytinius santykius su tavimi’, –
[21] čia teprisaikdina kunigas moterį prakeikimo priesaika* ir tesako moteriai: ‘Tepadaro tave VIEŠPATS prakeikimo ir priesaikos pavyzdžiu žmonėms, kai VIEŠPATS padarys, kad sunyktų tavo šlaunys ir išsipūstų tavo pilvas. [22] Tepatenka tad šis vanduo, nešantis prakeikimą, į tavo vidurius ir tepadaro, kad tavo pilvas išsipūstų ir šlaunys sunyktų!’ O moteris sakys: ‘Amen, amen!’*

5, 17: ... *švento vandens*: vanduo iš praustuvo, kuris stovėjo Padangtės kieme.

5, 18: ... *atminimo grūdų atnašą*: šia atnaša moteris šaukiasi VIEŠPATIES ir paveda savo reikalą jo sprendimui.

5, 21: Moters vardas bus vartojamas prakeikime ir priesaikoje, linkint panašaus likimo kitam asmeniui ar sau pačiam. Žr. Iz 65, 15; Jer 29, 22.

5, 22: *Amen, amen!*: hebrajiškas žodis, vartojamas reiškiant pritari-

[23]Tada kunigas surašys šiuos
prakeikimus ritinyje ir nu-
plaus juos kartybės vandeniu.
[24] Pagirdys moterį kartybės
vandeniu, nešančiu prakeiki-
mą, kad prakeikimą nešantis
vanduo patektų į ją ir sukeltų
kartų skausmą. [25] Kunigas
paims pavydo grūdų atnašą,
pakylės grūdų atnašą VIEŠPA-
TIES akivaizdoje ir nuneš ją ant
aukuro. [26] Pasėmęs iš grūdų at-
našos grūdų saują, kaip atmi-
nimo dalį, kunigas pavers juos
dūmais. Galop moterį pagirdys
vandeniu. [27] Tada, kai jis bus
pagirdęs ją vandeniu, jei ji bu-
vo iš tikro save suteršusi ir
buvo neištikima savo vyrui,
prakeikimą nešantis vanduo
pereis per ją ir sukels kartų
skausmą, – jos pilvas išsipūs
ir jos šlaunys sunyks. Moteris
taps prakeikimu tarp savųjų.
[28] Bet jei moteris nėra savęs su-
teršusi ir yra nekalta, tada ji
bus atspari ir galės gimdyti
vaikus.
[29] Tokios yra apeigos pavydo
atvejais, kai moteris, būdama
savo vyro žmona, nuklysta ir
save suteršia [30] arba kai pavy-
do dvasia apima vyrą ir jis
ima pavyduliauti savo žmonai.
Tada moteris bus pastatyta
VIEŠPATIES akivaizdoje, ir ku-
nigas pritaikys jai visas šias
apeigas. [31] Vyras bus laisvas
nuo kaltės,* bet moteris užsi-
trauks kaltę.“

Nuostatai nazirams

6 [1] VIEŠPATS kalbėjo Mozei,
tardamas: [2] „Kalbėk iz-
raeliečiams, sakyk jiems: kai
kas nors, vyras ar moteris, pa-
daro ypatingą įžadą, – naziro*
įžadą, – pasišvęsti VIEŠPAČIUI,
[3]* toks žmogus turi susilaikyti
nuo vyno ir kitų svaigalų, susi-
laikyti nuo acto iš vyno ar bet
kokių kitų svaiginamųjų gėri-
mų, negerti jokios vynuogių

mą pareiškimui, prakeikimui, palaiminimui, maldai ir pan. Pažodžiui jis reiškia *tikrai, iš tikrųjų*. Krikščionių liturgijoje šis žodis vartojamas po maldų ir palaiminimų *Tebūna taip!* prasme.

5, 31: ... *laisvas nuo kaltės*: manoma, kad vyras buvo įpareigotas siekti nuosprendžio dėl pavydo.

6, 2–9: ... *naziras*: iš hebrajiško žodžio *nazir*, reiškiančio *atskirtą kaip šventą, pašvęstą, pažadėtą* vyrą ar moterį Sandoros bendrijai. Naziro įžadas galėjo būti ribotam laikui arba visam gyvenimui. Save Dievui šiuo įžadu paskyrę asmenys privalėjo susilaikyti nuo bet kokių vynmedžio produktų, nekirpti plaukų ir neskusti barzdos, neliesti jokio numirėlio. Nazirai, kaip ir pranašai, buvo laikomi Dievo vyrais. Žr. Am 2, 11–12. Iš visam gyvenimui save paskyrusių Dievui žydų visuomenėje buvo Samsonas (Ts 13, 4–5. 7; 16, 17), Samuelis (1 Sam 1, 11) ir Jonas Krikštytojas (Lk 1, 15). Atrodo, kad Kristaus laikais paprotys daryti laikiną naziro įžadą ribotam laikui buvo pernelyg plačiai paplitęs net tarp pirmųjų krikščionių. Žr. Apd 18, 18; 21, 23–24. 26.

6, 3–5: Susilaikymas nuo vynmedžio produktų pabrėžia izraeliečių atsiribojimą nuo kanaaniečių kultūros. Žr. Pr 9, 21.

sunkos ir nevalgyti nei šviežių,
nei džiovintų vynuogių. [4] Per vi-
są laiką, kol jis yra naziras, jis
nevalgys nieko, kas gaunama
iš vynmedžio, nevalgys net sėk-
lų bei žievelių.
[5] Per visas jo nazirato įžado
dienas skustuvas nepalies jo
galvos; kol nepasibaigs laikas,
kuriam jis įžadu pasišventė
VIEŠPAČIUI, jis bus pašvęstas,
augins ilgus plaukus ir pins
juos į kasas.
[6] Per visas dienas, kuriomis
pasišventė VIEŠPAČIUI, jis ne-
įeis į vietą, kur yra numirėlis.
[7] Net jeigu numirtų jo tėvas ar
motina, brolis ar sesuo, jis ne-
gali savęs suteršti, nes jo pasi-
šventimas yra jam ant galvos.
[8] Per visą laiką, kol jis yra na-
ziras, jis yra pašvęstas VIEŠ-
PAČIUI.
[9] Jeigu kas nors labai staiga
šalia jo numirtų, suteršdamas
pašvęstą galvą, jis nusiskus
galvą tą dieną, kurią taps šva-
rus, – septintą dieną jis nusi-
skus galvą. [10] Aštuntą dieną jis
atneš du purplelius ar du jau-
nus balandžius kunigui prie
Susitikimo palapinės angos.
[11] Kunigas paaukos vieną kaip
atnašą už nuodėmę, o kitą kaip
deginamąją auką ir atliks per-
maldavimą už jį, nes jis užsi-
traukė kaltę per numirėlį. Tą
pačią dieną jis vėl pašvęs savo
galvą, [12] vėl paskirs VIEŠPAČIUI
savo nazirato dienas ir atves
metinį avinėlį kaip atnašą už
nuodėmę. Ankstesnis laikas
nebus įskaitytas, nes pašvęs-
toji galva buvo sutešta.
[13] Tokios yra naziro apeigos:
tą dieną, kai jo pasišventimo
laikas pasibaigia, jis turi būti
atvestas prie Susitikimo pa-
lapinės angos. [14] Kaip savo do-
vaną VIEŠPAČIUI jis atves vie-
ną mitulį sveiką avinėlį kaip
deginamąją auką, vieną svei-
ką mitulę avį kaip atnašą už
nuodėmę, vieną sveiką aviną
kaip bendravimo auką, [15] atneš
pintinę neraugintos duonos ke-
palų iš geriausių miltų, įmai-
šytų su aliejumi, neraugintų,
aliejumi apteptų plokštainių
drauge su grūdų ir geriamosio-
mis atnašomis. [16] Visa kunigas
atnašaus VIEŠPATIES akivaiz-
doje, paaukos jo atnašą už
nuodėmę bei deginamąją auką,
[17] atnašaus aviną kaip bendra-
vimo auką VIEŠPAČIUI drauge
su neraugintos duonos pintine;
kunigas taip pat paaukos ir
grūdų bei geriamąsias atna-
šas. [18] Tada naziras nusiskus
pašvęstą galvą prie Susitikimo
palapinės angos ir, nunešęs
plaukus nuo pašvęstos galvos,
padės juos ant ugnies po bend-
ravimo auka.
[19] Tada, kai jis nusiskus sa-
vo pašvęstą galvą, kunigas
paims išvirtą avino petį, vieną
neraugintą kepalą iš pintinės,
vieną neraugintą plokštainį ir
sudės juos nazirui ant delnų.
[20] Tada kunigas juos pakylės

kaip pakylėjimo atnašą VIEŠ-
PATIES akivaizdoje. Jie bus
kunigui šventa dalis drauge
su pakylėjimo atnašos krūti-
ne ir dovanos atnašos šlauni-
mi. Paskui naziras gali gerti
vyną.
21 Tokios tat yra įžadą daran-
čio naziro pareigos. Jo atnaša
VIEŠPAČIUI turi būti pagal na-
zirato įžadą, neskaitant to, ką
dar jis išgali duoti. Pagal tai,
kokį įžadą jis bus padaręs, taip
jis turi ir elgtis, vykdydamas
savo pasišventimo nuostatus."

Kunigiškasis palaiminimas

22 VIEŠPATS kalbėjo Mozei,
tardamas: 23 „Kalbėk Aaronui
ir jo sūnums ir sakyk jiems:
'Taip laiminsite izraeliečius.
Sakykite jiems:
24 VIEŠPATS telaimina ir tesau-
go tave!
25 Teleidžia VIEŠPATS šviesti
tau savo veidą*
ir tebūna tau maloningas!
26 Tepažvelgia VIEŠPATS į tave
maloniai
ir tesuteikia ramybę!'*
27 Taip jie tars mano vardą
izraeliečiams, ir aš juos palai-
minsiu."

***Vadų atnašos ir levitų pašventinimas**

7 1 Tą dieną, kai Mozė pa-
baigė statyti Padangtę,
patepė ir pašventė ją su visu
jos apstatymu, patepė ir pa-
šventė aukurą su visais jo
reikmenimis, 2 įteikė atnašas
Izraelio vadai, būtent: galvos
jų protėvių namų, giminių va-
dai ir vadovavusieji surašytie-
siems. 3 Atnašos, kurias jie at-
gabeno į VIEŠPATIES akivaizdą,
buvo šeši dengti vežimai ir dvy-
lika jaučių: po vežimą nuo dvie-
jų vadų ir po jautį nuo kiekvie-
no. Juos įteikė prie Padangtės.
4 Tada VIEŠPATS tarė Mozei:
5 „Priimk juos iš jų Susitikimo
palapinės tarnybai ir atiduok
juos levitams pagal jų tarny-
bą." 6 Mozė tad priėmė vežimus
bei jaučius ir perdavė juos le-
vitams. 7 Du vežimus ir keturis
jaučius davė Geršono žmonėms
pagal jų tarnybą; 8 o keturis ve-
žimus ir aštuonis jaučius davė
Merario žmonėms pagal jų tar-
nybą Itamaro, kunigo Aarono
sūnaus, priežiūroje. 9 O Kohato
žmonėms nedavė jokio vežimo,
nes jiems buvo pavesta rūpin-
tis šventaisiais daiktais, kurie
turėjo būti nešami ant pečių.
10 Vadai davė atnašas ir au-
kurui pašvęsti tą dieną, kai jis
buvo pateptas. Vadams prie
aukuro įteikiant savo atnašas,
11 VIEŠPATS tarė Mozei: „Tepa-
duoda jie savo atnašas auku-
rui pašvęsti kasdien po vieną."

6, 25: *Teleidžia VIEŠPATS šviesti tau savo veidą*: hebrajiškas posakis, reiškiantis: *Tenusišypso tau VIEŠPATS*.
6, 26: ... *ramybė*: hebrajiškai *šalom*. Šis žodis apima visokeriopą – medžiaginę ir dvasinę gerovę bei laimę.
7, 1–89: Giminių galvų atnašos Padangtės tarnybai ir aukurui pašvęsti.

12* Pirmą dieną savo atnašą
įteikė Aminabado sūnus Nah-
šonas iš Judo giminės. 13 Jo at-
naša buvo sidabrinis dubuo,
sveriantis šimtą trisdešimt še-
kelių, sidabrinė taurė, sve-
rianti septyniasdešimt šeke-
lių pagal šventovės šekelį, –
abu pilni geriausių miltų,
įmaišytų su aliejumi, grūdų
atnašai; 14 auksinė lėkštė, sve-
rianti dešimt šekelių, pilna
smilkalų; 15 jautukas, avinas ir
mitulys avinėlis deginamajai
aukai; 16 ožys atnašai už nuo-
dėmę; 17 ir du jaučiai, penki avi-
nai, penki ožiai bei penki mi-
tuliai avinėliai bendravimo
aukai. Tai buvo Aminabado sū-
naus Nahšono atnaša.

18 Antrą dieną Netanelio sū-
nus Zuaras, Issacharo vadas,
įteikė atnašą. Jis įteikė kaip
savo atnašą sidabrinį dubenį,
sveriantį šimtą trisdešimt še-
kelių, 19 sidabrinę taurę, sve-
riančią septyniasdešimt šeke-
lių pagal šventovės šekelį, –
abu pilnus geriausių miltų,
įmaišytų su aliejumi, grūdų at-
našai; 20 auksinę lėkštę, sve-
riančią dešimt šekelių, pilną
smilkalų; 21 jautuką, aviną ir
mitulį avinėlį kaip deginamą-
ją auką; 22 ožį kaip atnašą už
nuodėmę; 23 ir du jaučius, pen-
kis avinus, penkis ožius bei
penkis mitulius avinėlius kaip
bendravimo auką. Tai buvo Ne-
tanelio sūnaus Zuaro atnaša.

24 Trečią dieną {įteikė atna-
šą} Helono sūnus Eliabas, Ze-
bulono giminės vadas. 25 Jo at-
naša buvo sidabrinis dubuo,
sveriantis šimtą trisdešimt še-
kelių, sidabrinė taurė, sverianti
septyniasdešimt šekelių pagal
šventovės šekelį, – abu pilni
geriausių miltų, įmaišytų su
aliejumi, grūdų atnašai; 26 auk-
sinė lėkštė, sverianti dešimt
šekelių, pilna smilkalų; 27 jau-
tukas, avinas ir mitulys avinė-
lis deginamajai aukai; 28 ožys
atnašai už nuodėmę; 29 ir du jau-
čiai, penki avinai, penki ožiai
bei penki mituliai avinėliai
bendravimo aukai. Tai buvo
Helono sūnaus Eliabo atnaša.

30 Ketvirtą dieną {įteikė at-
našą} Šedeuro sūnus Elizuras,
Reubeno giminės vadas. 31 Jo
atnaša buvo sidabrinis dubuo,
sveriantis šimtą trisdešimt še-
kelių, sidabrinė taurė, sverianti
septyniasdešimt šekelių pagal
šventovės šekelį, – abu pilni
geriausių miltų, įmaišytų su
aliejumi, grūdų atnašai; 32 auk-
sinė lėkštė, sverianti dešimt
šekelių, pilna smilkalų; 33 jau-
tukas, avinas ir mitulys avinė-
lis deginamajai aukai; 34 ožys
atnašai už nuodėmę; 35 ir du
jaučiai, penki avinai, penki
ožiai bei penki mituliai avinė-

7, 12–88: Pasikartojantis pasakojimas apie tokias pat atnašas, įteiktas dvylikos giminių vadų, ir jų suvestinė yra būdingi oficialaus surašymo bruožai.

liai bendravimo aukai. Tai bu-
vo Šedeuro sūnaus Elizuro at-
naša.
36 Penktą dieną {įteikė atna-
šą} Zurišadajo sūnus Šelumie-
lis, Simeono giminės vadas.
37 Jo atnaša buvo sidabrinis
dubuo, sveriantis šimtą trisde-
šimt šekelių, sidabrinė taurė,
sverianti septyniasdešimt še-
kelių pagal šventovės šekelį, –
abu pilni geriausių miltų, įmai-
šytų su aliejumi, grūdų atna-
šai; 38 auksinė lėkštė, sverianti
dešimt šekelių, pilna smilka-
lų; 39 jautukas, avinas ir mitu-
lys avinėlis deginamajai aukai;
40 ožys už nuodėmę; 41 ir du jau-
čiai, penki avinai, penki ožiai
bei penki mituliai avinėliai
bendravimo aukai. Tai buvo Zu-
rišadajo sūnaus Šelumielio at-
naša.
42 Šeštą dieną {įteikė atna-
šą} Deuelio sūnus Eljasafas,
Gado giminės vadas. 43 Jo at-
naša buvo sidabrinis dubuo,
sveriantis šimtą trisdešimt še-
kelių, sidabrinė taurė, sverian-
ti septyniasdešimt šekelių pa-
gal šventovės šekelį, – abu
pilni geriausių miltų, įmaišy-
tų su aliejumi, grūdų atnašai;
44 auksinė lėkštė, sverianti de-
šimt šekelių, pilna smilkalų;
45 jautukas, avinas ir mitulys
avinėlis deginamajai aukai;
46 ožys atnašai už nuodėmę;
47 ir du jaučiai, penki avinai,
penki ožiai bei penki mituliai
avinėliai bendravimo aukai.
Tai buvo Deuelio sūnaus Elja-
safo atnaša.
48 Septintą dieną {įteikė at-
našą} Amihudo sūnus Elišama,
Efraimo giminės vadas. 49 Jo at-
naša buvo sidabrinis dubuo,
sveriantis šimtą trisdešimt še-
kelių, sidabrinė taurė, sverian-
ti septyniasdešimt šekelių pa-
gal šventovės šekelį, – abu
pilni geriausių miltų, įmaišy-
tų su aliejumi, grūdų atnašai;
50 auksinė lėkštė, sverianti de-
šimt šekelių, pilna smilkalų;
51 jautukas, avinas ir mitulys
avinėlis deginamajai aukai;
52 ožys atnašai už nuodėmę; 53 ir
du jaučiai, penki avinai, penki
ožiai bei penki mituliai avinė-
liai bendravimo aukai. Tai bu-
vo Amihudo sūnaus Elišamos
atnaša.
54 Aštuntą dieną {įteikė at-
našą} Pedazuro sūnus Gama-
lielis, Manaso giminės vadas.
55 Jo atnaša buvo sidabrinis
dubuo, sveriantis šimtą trisde-
šimt šekelių, sidabrinė taurė,
sverianti septyniasdešimt še-
kelių pagal šventovės šekelį, –
abu pilni geriausių miltų, įmai-
šytų su aliejumi, grūdų atna-
šai; 56 auksinė lėkštė, sverianti
dešimt šekelių, pilna smilka-
lų; 57 jautukas, avinas ir mitu-
lys avinėlis deginamajai aukai;
58 ožys atnašai už nuodėmę; 59 ir
du jaučiai, penki avinai, penki
ožiai ir penki mituliai avinė-
liai bendravimo aukai. Tai bu-

vo Pedazuro sūnaus Gamalie-
lio atnaša.
60 Devintą dieną {įteikė atna-
šą} Gideonio sūnus Abidanas,
Benjamino giminės vadas. 61 Jo
atnaša buvo sidabrinis dubuo,
sveriantis šimtą trisdešimt
šekelių, sidabrinė taurė, sve-
rianti septyniasdešimt šekelių
pagal šventovės šekelį, – abu
pilni geriausių miltų, įmaišy-
tų su aliejumi, grūdų atnašai;
62 auksinė lėkštė, sverianti de-
šimt šekelių, pilna smilkalų;
63 jautukas, avinas ir mitulys
avinėlis deginamajai aukai;
64 ožys atnašai už nuodėmę; 65 ir
du jaučiai, penki avinai, penki
ožiai bei penki mituliai avinė-
liai bendravimo aukai. Tai bu-
vo Gideonio sūnaus Abidano
atnaša.
66 Dešimtą dieną {įteikė atna-
šą} Amišadajaus sūnus Ahie-
zeris, Dano giminės vadas. 67 Jo
atnaša buvo sidabrinis dubuo,
sveriantis šimtą trisdešimt še-
kelių, sidabrinė taurė, sverian-
ti septyniasdešimt šekelių pa-
gal šventovės šekelį, – abu pilni
geriausių miltų, įmaišytų su
aliejumi, grūdų atnašai; 68 auk-
sinė lėkštė, sverianti dešimt še-
kelių, pilna smilkalų; 69 jautu-
kas, avinas ir mitulys avinėlis
deginamajai aukai; 70 ožys atna-
šai už nuodėmę; 71 ir du jaučiai,
penki avinai, penki ožiai bei
penki mituliai avinėliai bendra-
vimo aukai. Tai buvo Amišada-
jaus sūnaus Ahiezerio atnaša.

72 Vienuoliktą dieną {įteikė
atnašą} Ochrano sūnus Pagie-
lis, Ašero žmonių vadas. 73 Jo
atnaša buvo sidabrinis dubuo,
sveriantis šimtą trisdešimt še-
kelių, sidabrinė taurė, sverian-
ti septyniasdešimt šekelių pa-
gal šventovės šekelį, – abu
pilni geriausių miltų, įmaišy-
tų su aliejumi, grūdų atnašai;
74 auksinė lėkštė, sverianti de-
šimt šekelių, pilna smilkalų;
75 jautukas, avinas ir mitulys
avinėlis deginamajai aukai;
76 ožys atnašai už nuodėmę; 77 ir
du jaučiai, penki avinai, penki
ožiai bei penki mituliai avinė-
liai bendravimo aukai.
78 Dvyliktą dieną {įteikė atna-
šą} Enano sūnus Ahira, Nafta-
lio žmonių vadas. 79 Jo atnaša
buvo sidabrinis dubuo, sve-
riantis šimtą trisdešimt šeke-
lių, sidabrinė taurė, sverianti
septyniasdešimt šekelių pagal
šventovės šekelį, – abu pilni
geriausių miltų, įmaišytų su
aliejumi, grūdų atnašai; 80 auk-
sinė lėkštė, sverianti dešimt
šekelių, pilna smilkalų; 81 jau-
tukas, avinas ir mitulys avinė-
lis deginamajai aukai; 82 ožys
atnašai už nuodėmę; 83 ir du jau-
čiai, penki avinai, penki ožiai
bei penki mituliai avinėliai
bendravimo aukai. Tai buvo
Enano sūnaus Ahiros atnaša.
84 Tokia buvo pašventimo at-
naša aukurui iš Izraelio vadų
tą dieną, kai jis buvo patep-
tas: dvylika sidabrinių dube-

nų, dvylika sidabrinių taurių,
[85] kiekvienas dubuo sveriantis
šimtą trisdešimt šekelių, o
kiekviena taurė – septyniasde-
šimt, – visų indų sidabro buvo
du tūkstančiai keturi šimtai
šekelių pagal šventovės šeke-
lį; [86] dvylika auksinių lėkščių,
pilnų smilkalų, kiekviena sve-
rianti dešimt šekelių pagal
šventovės šekelį, – visų lėkš-
čių aukso buvo šimtas dvi-
dešimt šekelių; [87] visų galvijų
deginamajai aukai dvylika jau-
čių, dvylika avinų, dvylika mi-
tulių avinėlių drauge su jų grū-
dų atnaša ir dvylika ožių
atnašai už nuodėmę; [88] ir visų
galvijų bendravimo aukai dvi-
dešimt keturi jaučiai, šešias-
dešimt avinų, šešiasdešimt
ožių ir šešiasdešimt mitulių
avinėlių. Tai buvo pašventimo
atnaša aukurui tada, kai jis
buvo pateptas.
[89] Kada tik Mozė įeidavo į Su-
sitikimo palapinę kalbėtis su
VIEŠPAČIU, jis girdėdavo jam
kalbantį balsą nuo malonės
sosto, kuris buvo ant Sandoros
skrynios tarp dviejų kerubų.
Taip jis kalbėjo jam.

Apie auksinę žvakidę

8 [1] VIEŠPATS kalbėjo Mozei,
tardamas: [2] „Kalbėk Aaro-
nui ir sakyk jam: ‘Kai dėsi lem-
pas, teapšviečia septynios lem-
pos vietą žvakidės priekyje’.“
[3] Aaronas taip ir padarė. Jis
įdėjo lempas, kad apšviestų
vietą žvakidės priekyje, kaip
VIEŠPATS buvo Mozei įsakęs.
[4] O žvakidė buvo šitaip padirb-
ta: ji buvo kalstyto aukso dir-
binys, nukalta nuo pat koto lig
vainiklapio pagal pavyzdį, ku-
rį VIEŠPATS parodė Mozei. Taip
jis padirbo žvakidę.

Levitų pašventinimas Viešpačiui

[5] VIEŠPATS kalbėjo Mozei,
tardamas: [6] „Paimk levitus iš iz-
raeliečių ir apvalyk* juos. [7] Štai
ką turėsi daryti, kad juos apva-
lytum. Apšlakstyk juos apvaly-
mo vandeniu,* tepereina visą
savo kūną skustuvu, teišsi-
plauna drabužius ir teapvalo
save. [8] Tada jie tepaima jautį
ir geriausių miltų, įmaišytų
su aliejumi – jo grūdų atnašą,
o tu paimsi kitą jautį atnašai
už nuodėmę. [9] Atvesi levitus
priešais Susitikimo palapinę
ir sušauksi visą izraeliečių
bendriją. [10] Kai tu atvesi levi-
tus priešais VIEŠPATĮ, izrae-
liečiai uždės savo ranką ant
levitų, [11] o Aaronas paaukos le-
vitus kaip pakylėjimo atnašą

8, 6: ... *apvalyk juos*: Penkiakny-gės kalba tik kunigai buvo *pašvenčiami*, t. y. padaromi šventi, arba atskiriami Viešpačiui ypatingomis apeigomis, kurios aprašomos Iš 29 ir Kun 8 skyriuje. Levitai buvo tik *apvalomi*, t. y. padaromi švarūs apeigoms, jų ypatingai tarnybai.

8, 7: ... *apvalymo vandeniu*: pažodžiui *nuodėmės vandeniu*, t. y. vandeniu nuodėmei atleisti.

nuo izraeliečių, kad jie atliktų
VIEŠPATIES tarnybą. [12] Dabar
levitai uždės ranką jaučiams
ant galvos, o jis paaukos vieną
kaip atnašą už nuodėmę ir kitą
kaip deginamąją auką permal-
davimui už levitus padaryti.
[13] Atvedęs levitus priešais Aaro-
ną ir jo sūnus, paaukosi juos
kaip pakylėjimo atnašą VIEŠ-
PAČIUI.

[14] Tokiu būdu atskirsi levitus
nuo kitų izraeliečių, kad jie bū-
tų mano. [15] Paskui levitai gali
įeiti atlikti tarnybą Susitiki-
mo palapinėje. Tu juos apvalei
ir paaukojai kaip pakylėjimo
atnašą, [16] nes jie iš izraeliečių
yra pašvęsti man besąlygiškai.
Aš juos pasiėmiau vietoj visų,
kurie atveria gimdą, – vietoj
visų izraeliečių pirmagimių,
[17] nes visi izraeliečių pirmagi-
miai – pirmagimiai žmonių ir
gyvulių yra mano. Aš juos sau
pašventčiau nuo tos dienos, ku-
rią ištikau pirmagimius Egip-
to žemėje. [18] Aš pasiėmiau le-
vitus vietoj visų izraeliečių
pirmagimių. [19] Be to, aš daviau
levitus iš izraeliečių kaip do-
vaną Aaronui ir jo sūnums, kad
tarnautų už izraeliečius prie
Susitikimo palapinės ir atlik-
tų permaldavimą už izraelie-
čius, idant neištiktų izraelie-
čių kokia rykštė už ėjimą per
arti prie šventovės.“

[20] Mozė ir Aaronas bei visa
izraeliečių bendrija taip ir pa-
sielgė su levitais. Izraeliečiai
elgėsi su levitais lygiai, kaip
VIEŠPATS buvo įsakęs. [21] Levi-
tai apvalė save nuo nuodėmės*
ir išsiplovė drabužius. Tada
Aaronas paaukojo juos kaip
pakylėjimo atnašą VIEŠPATIES
akivaizdoje; Aaronas už juos
atliko permaldavimą jiems ap-
valyti. [22] Paskui levitai įėjo į
Susitikimo palapinę eiti savo
tarnybos Aarono ir jo sūnų prie-
žiūroje. Kaip VIEŠPATS buvo
Mozei apie levitus įsakęs, taip
jie ir padarė.

[23] VIEŠPATS kalbėjo Mozei,
tardamas: [24] „Tokia yra levi-
tams taisyklė: nuo dvidešimt
penkerių metų ir vyresni jie
pradės atlikti pareigas Susiti-
kimo palapinės tarnyboje; [25] su-
laukę penkiasdešimties metų,
pasitrauks iš tarnybos parei-
gų ir daugiau nebetarnaus. [26] Jie
gali padėti savo broliams, Su-
sitikimo palapinėje einantiems
savo pareigas, bet tarnybos ne-
beatliks. Taip elgsiesi su levi-
tais, skirstydamas jiems pa-
reigas.“

Antroji Išėjimo šventė

9 [1] VIEŠPATS kalbėjo Mozei
Sinajaus dykumoje ant-
rųjų metų pirmą mėnesį po jų
išėjimo iš Egipto, tardamas:
[2] „Teatnašauja izraeliečiai Išėji-

8, 21: ... *apvalė save nuo nuodė-
mės*: buvo apšlakstyti *apvalymo van-
deniu*. Žr. 7 eilutę.

mo auką nustatytu laiku. [3] Šio
mėnesio keturioliktą dieną,
temstant, atnašausite ją nu-
statytu laiku, atnašausite ją
pagal visus įstatus ir apeigas.“
[4] Mozė tad paliepė izraelie-
čiams atnašauti Išėjimo auką,
[5] ir jie atnašavo Išėjimo auką
pirmojo mėnesio keturioliktą
dieną, temstant, Sinajaus dy-
kumoje. Izraeliečiai padarė vi-
sa lygiai taip, kaip VIEŠPATS
buvo Mozei įsakęs.

[6] Atsitiko, kad radosi žmo-
nių, kurie buvo tapę nešvarūs
numirėlio palietimu ir negalė-
jo tą dieną atnašauti Išėjimo
aukos. Tą pačią dieną jie at-
skubėjo pas Mozę ir Aaroną [7] ir
sakė jiems: „Nors mes ir esa-
me nešvarūs numirėlio palie-
timu, kodėl gi mums turi būti
neleidžiama aukoti nustatytu
laiku VIEŠPATIES atnašą drau-
ge su kitais izraeliečiais?“ [8] Mo-
zė jiems atsakė: „Palaukite,
leiskite man išgirsti, ką jums
VIEŠPATS įsakys.“

[9] VIEŠPATS kalbėjo Mozei,
tardamas: [10] „Kalbėk izraelie-
čiams, sakydamas: ‘Jei kas
nors iš jūsų ar iš jūsų palikuo-
nių taptų nešvarus, paliesda-
mas numirėlį, ar būtų tolimoje
kelionėje, vis dėlto galės atna-
šauti Išėjimo auką VIEŠPAČIUI.
[11] Jie atnašaus ją antrojo mė-
nesio keturioliktą dieną, tems-
tant; suvalgys ją su neraugin-
ta duona ir karčiomis žolėmis.
[12] Nieko iš jos nepaliks lig ryto,
nesulaužys jokio jos kaulo. Jie
atnašaus ją pagal Išėjimo au-
kos įstatą. [13] Bet jei kas, būda-
mas švarus ir ne kelionėje, su-
silaikytų atnašauti Išėjimo
auką, bus atskirtas nuo tau-
tos, nes neatnašavo VIEŠPAČIUI
aukos nustatytu laiku. Tas
žmogus turės pakelti savo nuo-
dėmės padarinius. [14] Jei atei-
vis,* gyvenantis tarp jūsų, no-
rėtų atnašauti Išėjimo auką
VIEŠPAČIUI, jis tai turi daryti
pagal Išėjimo aukos įstatą ir
jos apeigas. Abiem – ateiviui
ir krašto piliečiui bus tas pats
įstatas.“

Debesis viršum Padangtės ir Dievo Artumas

[15] Tą dieną, kai buvo pa-
statyta Padangtė, debesis* ap-
dengė Padangtę, Sandoros pa-
lapinę. O nuo vakaro lig ryto jis
buvo viršum Padangtės tarsi
ugnis. [16] Taip būdavo nuolat:
dienos metu ją dengdavo debe-
sis, o naktį pasidarydavo tarsi
ugnis. [17] Kada tik debesis pa-
kildavo nuo Padangtės, izrae-
liečiai leisdavosi kelionėn, ir
toje vietoje, kur debesis susto-
davo, izraeliečiai statydavosi
stovyklą. [18] VIEŠPAČIUI įsakius,
izraeliečiai iškeliaudavo ir,

9, 14: ... *ateivis*: pagal šį tekstą iš-eina, kad jis jau yra apipjaustytas, kaip reikalaujama Iš 12, 48 tekste.

9, 15: ... *debesis*: debesis jau buvo minėtas išeinant iš Egipto. Žr. Iš 13, 21–22.

VIEŠPAČIUI įsakius, jie staty-
davosi stovyklą. Kol tik debe-
sis laikydavosi viršum Pa-
dangtės, tol jie pasilikdavo
stovykloje. [19] Net jeigu debesis
pasilikdavo viršum Padangtės
ir daug dienų, izraeliečiai
paklusdavo VIEŠPAČIUI ir to-
liau nekeliaudavo. [20] Tačiau
kartais debesis būdavo viršum
Padangtės tik keletą dienų ir
jie pasilikdavo stovykloje.
VIEŠPATIES įsakymu jie sta-
tydavosi palapines ir VIEŠPA-
TIES įsakymu jie iškeliaudavo.
[21] Kartais debesis likdavosi tik
nuo vakaro lig ryto, – kai debe-
sis pasikeldavo ryto metą, jie
leisdavosi kelionėn. Dieną ar
naktį, kada debesis pakildavo,
jie iškeliaudavo. [22] Ar porą die-
nų, ar mėnesį, ar ilgesnį laiką
debesis lūkuriuodavo viršum
Padangtės, izraeliečiai pasilik-
davo stovykloje ir neiškeliau-
davo, bet kai tik jis pakildavo,
jie leisdavosi į kelionę. [23] VIEŠ-
PAČIUI įsakius, jie statydavosi
stovyklą ir, VIEŠPAČIUI įsakius,
jie leisdavosi į kelionę. Jie lai-
kėsi VIEŠPATIES įsakymo,
paklusdami VIEŠPAČIUI per
Mozę.

Sidabriniai trimitai

10 [1] VIEŠPATS kalbėjo Mo-
zei, tardamas: [2] „Pasi-
dirbk du trimitus; padirbsi
juos iš ploto sidabro. Panaudo-
si juos bendrijai sušaukti ir
stovyklų gretoms kelionei pa-
rengti. [3] Sugaudus abiem trimi-
tams, visa bendrija rinksis pas
tave prie Susitikimo palapinės
angos. [4] O tik vienam sugaudus,
vadai – Izraelio giminių galvos
rinksis pas tave. [5] Kai sutri-
mituosite pirmąjį pavojų, pa-
kils į kelionę stovyklų gretos ry-
tų pusėje; [6] kai sutrimituosite
antrąjį pavojų, pakils į kelionę
stovyklų gretos pietų pusėje.
Pavojus turi būti skelbiamas,
kada tik jie turi leistis į kelio-
nę. [7] O kai bendrija turi būti
sušaukta, trimituosite, bet pa-
vojaus neskelbsite. [8] Aarono
sūnūs, kunigai, pūs trimitus.
Tai bus jums amžinas įstatas
visoms jūsų kartoms. [9] Kai žy-
giuosite į karą savo krašte su
jus engiančiu priešu, trimitais
skelbsite pavojų, kad būtumė-
te prisiminti VIEŠPATIES, jūsų
Dievo, akivaizdoje ir būtumė-
te išgelbėti nuo priešų. [10] Taip
pat ir džiugesio dienomis* – jū-
sų nustatytomis šventėmis,
jaunaties dienomis – pūsite
trimitus prie savo deginamųjų
atnašų ir bendravimo aukų.
Jie tarnaus kaip priminimas
jūsų labui pas VIEŠPATĮ, jūsų
Dievą. Aš esu VIEŠPATS, jūsų
Dievas.“

10, 10: ... *džiugesio dienomis*: ypatingos šventės, pavyzdžiui, pergalės šventė ir metinės iškilmės – Išėjimo, Savaičių ir Palapinių šventės, kurios aprašomos Kun 23; Sk 28–29.

B. NUO SINAJAUS IKI MOABO LYGUMŲ

Izraeliečiai leidžiasi į kelionę

[11] Antraisiais metais, antrą
mėnesį, dvidešimtą mėnesio
dieną, debesis pakilo nuo Sandoros Padangtės,
[12] ir izraeliečiai, tarpais sustodami, pasijudino į kelionę iš Sinajaus
dykumos. Debesis apsistojo
Parano dykumoje.
[13] Pirmąkart jie pasijudino į
kelionę, vykdydami VIEŠPATIES įsakymą, duotą per Mozę.
[14] Judo stovykla su savo ženklu
ir greta po gretos pasijudino pirmoji. Nahšonas, Aminadabo
sūnus, vedė jos gretas.
[15] Netanelis, Zuaro sūnus, vedė Issacharo giminės gretas;
[16] o
Eliabas, Helono sūnus, vedė
Zebuluno giminės gretas.
[17] Tada, išardžius Padangtę,
leidosi į kelionę Geršono ir Merario žmonės, Padangtės nešėjai.
[18] Paskui pasijudino Reubeno stovykla su savo ženklu
ir greta po gretos. Elizuras,
Šedeuro sūnus, vedė jos gretas.
[19] Šelumielis, Zurišadajo sūnus,
vedė Simeono giminės gretas,
[20] o Eljasafas, Reuelio sūnus,
vedė Gado giminės gretas.
[21] Tada Kohato žmonės, šventųjų daiktų nešėjai, leidosi į kelionę. Dar jiems neatkeliavus,
Padangtė buvo vėl pastatyta.
[22] Paskui pasijudino Efraimo
stovykla su savo ženklu ir greta
po gretos. Elišama, Amihudo
sūnus, vedė jos gretas.
[23] Gamalielis, Pedazuro sūnus, vedė
Manaso giminės gretas,
[24] o
Abidanas, Gideonio sūnus, vedė Benjamino giminės gretas.
[25] Galop kaip visų stovyklų
užnugaris pasijudino su savo
ženklu ir greta po gretos Dano
stovykla. Ahiezeris, Amišadajaus sūnus, vedė jos gretas.
[26] Pagielis, Ochrano sūnus, vedė Ašero giminės gretas,
[27] o
Ahira, Enano sūnus, vedė Naftalio giminės gretas.
[28] Tokia buvo izraeliečių žygio tvarka, greta po gretos, kai
jie leidosi į kelionę.

Vedlys Hobabas

[29] Mozė tarė Hobabui, midjaniečio Reuelio, savo uošvio,
sūnui: „Mes keliaujame link
vietos, apie kurią VIEŠPATS yra
pasakęs: 'Jums aš ją duosiu'.
Eikš su mumis! Mes būsime
tau dosnūs, nes VIEŠPATS pažadėjo būti dosnus Izraeliui.“
[30]* Bet jis atsakė jam: „Ne, aš
neisiu. Verčiau grįšiu į savo
gimtąjį kraštą pas savo gimines.“
[31] Mozė tarė: „Prašyčiau
mūsų nepalikti, nes tu žinai,
kur dykumoje mes turėtume
statyti stovyklą. Mums būsi

10, 30–32: Hobabas norėjo būti primygtinai prašomas, prieš sutikdamas būti vedliu. Iš Ts 1,16 teksto sprendžiant, atrodo, kad jis patenkino Mozės prašymą.

mūsų akys! [32] Be to, jeigu eisi
su mumis, ką gero VIEŠPATS
mums daro, tą patį mes tau da-
rysime.“

[33] Jie tad nužygiavo nuo VIEŠ-
PATIES kalno* trejeto dienų ke-
lionės nuotolį. Sandoros skry-
nia keliavo jų priekyje tų trejeto
dienų kelionės metu, ieškoda-
ma jiems vietos sustoti poilsio.
[34] Jiems iškeliavus, dienos me-
tu VIEŠPATIES debesis buvo vir-
šum jų.

[35] Kada tik Sandoros skrynia
buvo pakeliama kelionei, Mo-
zė sakydavo:

„Pakilk, VIEŠPATIE!
Tebūna išblaškyti tavo
priešai,
tebėga nuo tavo veido, kurie
tavęs neapkenčia!“

[36] O kada tik ji buvo padeda-
ma poilsio, jis sakydavo:

„Sugrįžk, VIEŠPATIE,
prie nesuskaitomų Izraelio
tūkstančių!“

Sustojimai dykumoje

11 [1] Atsitiko, kad žmonės
pradėjo karčiai murmė-
ti prieš VIEŠPATĮ dėl savo ne-
laimių. VIEŠPATS tai išgirdo ir
užsidegė pykčiu. Tada VIEŠPA-
TIES ugnis* suliepsnojo prieš
juos, sunaikindama stovyklos
pakraščius. [2] Žmonės šaukėsi
Mozės. Mozė meldėsi VIEŠPA-
ČIUI, ir ugnis užgeso. [3] Ta vieta
buvo pavadinta Tabera,* nes
ten VIEŠPATIES ugnis buvo užsi-
degusi prieš juos.

[4] Tarp jų buvę valkatos buvo
apimti godaus alkio. Ir izrae-
liečiai vėl pradėjo verkti ir sa-
kyti: „Kas mums duos mėsos
pavalgyti? [5] Atsimename žuvis,
kurias Egipte dykai valgydavo-
me, agurkus, melionus, porus,
svogūnus ir česnakus. [6] Mūsų
stemplės susitraukė! Nėra vi-
siškai nieko! Vien tik maną te-
mato mūsų akys.“

[7] Mana buvo panaši į koriand-
ro sėklą* ir jos spalva buvo tar-
si bdelio sakų* spalva. [8] Žmo-
nės vaikščiodavo po apylinkę,
ją rinkdavo, maldavo girnomis
ar trindavo grūstuve, virdavo
puode ir darydavo iš jos plokš-
tainius. Jos skonis buvo pana-
šus į plokštainių su aliejumi.
[9] Naktį, krintant rasai, su ja
nukrisdavo ir mana.

[10] Mozė girdėjo žmones ver-
kiant, šeimą po šeimos, visus
prie savo palapinių angos.
VIEŠPATS užsidegė pykčiu, o
Mozė kamavosi. [11] „Kodėl taip
blogai elgiesi su savo tarnu? –

10, 33: ... *VIEŠPATIES kalnas*: Sinajus, arba Horebas, kitur visada vadinamas Dievo kalnu.

11, 1: ... *VIEŠPATIES ugnis*: turbūt natūralus gamtos reiškinys – žaibas, suprastas kaip Dievo šventumo apraiška.

11, 3: ... *Tabera*: hebrajiškas vietovardis *Degimas*.

11, 7: ... *koriandro sėkla:* žr. Iš 16, 31 paaiškinimą. ... *bdelio sakų spalva:* permatomų, gintaro spalvos gumos medžio sakų spalva. Daugumas šiuolaikinių egzegetų bdelį laiko *commiphora africana* grupės krūmu, auganču pietinėje Arabijoje. Žr. Pr 2, 12.

Mozė klausė VIEŠPATĮ. – Kodėl
neradau malonės tavo akyse,
kad užkrovei ant manęs visų
šių žmonių naštą? 12 Argi aš
pradėjau šią visą tautą? Nejau
aš juos pagimdžiau, kad tu tu-
rėtum man sakyti: 'Nešk juos
savo rankose, kaip žindyvė kad
nešioja nenutrauktą kūdikį', –
į kraštą, kurį prisiekdamas
pažadėjai jų protėviams? 13 Iš
kurgi aš imsiu mėsos visiems
šiems žmonėms? Juk jie pas
mane eina, verkia ir sako: 'Duok
mums mėsos pavalgyti!' 14 Aš
vienas nepajėgiu nešti visų šių
žmonių, nes jie yra man per
sunkūs. 15 Jei tu taip su mani-
mi elgsiesi, verčiau užmušk
mane, maldauju tave, – jei ra-
dau malonę tavo akyse, – kad
daugiau nebematyčiau savo
nelaimės."

Septyniasdešimt seniūnų

16 Tada VIEŠPATS tarė Mozei:
„Parink man septyniasdešimt
Izraelio seniūnų – vyrų, kuriuos
tu laikai žmonių seniūnais ir
pareigūnais, atvesk juos prie
Susitikimo palapinės. Teuži-
ma jie ten savo vietą drauge su
tavimi. 17 Aš nužengsiu ir su ta-
vimi ten kalbėsiu, paimsiu iš
tavo dvasios ir jos suteiksiu
jiems. Jie neš žmonių naštą su
tavimi, kad tau nebereikėtų ją
visą vienam nešti. 18 O žmo-
nėms sakyk: 'Pašvęskite save
rytojui ir jūs turėsite mėsos
valgyti, nes verkšlenote, VIEŠ-
PAČIUI girdint, sakydami: 'Kas
duos mums mėsos pavalgyti?
Egipte tikrai mums buvo ge-
riau!' Todėl VIEŠPATS duos
jums mėsos valgyti. 19 Valgysi-
te ne tik vieną dieną ar dvi die-
nas, ar penkias dienas, ar de-
šimt dienų, ar dvidešimt dienų,
20 bet per visą mėnesį, kol ne-
benorėsite net pauostyti ir kol
jums neįgris, nes atmetėte
VIEŠPATĮ, esantį tarp jūsų, ir
verkšlenote prieš jį, sakydami:
'Ai, kam mes išėjome iš Egip-
to!'" 21 Bet Mozė tarė: „Tauta,
kuri yra su manimi, turi šešis
šimtus tūkstančių pėsčių vyrų,
ir tu sakai: 'Aš duosiu jiems
pakankamai mėsos valgyti vi-
są mėnesį'. 22 Argi yra tiek avių
kaimenių ir galvijų bandų jiems
paskersti? Argi yra jūroje gana
žuvų jiems pagauti?" 23 VIEŠ-
PATS Mozei atsakė: „Nejau
VIEŠPATIES ranka yra tokia
trumpa? Tu tuojau pamatysi, ar
mano žodis įvyks tau, ar ne."

Seniūnų dvasia

24 Mozė tat išėjo ir perdavė
žmonėms VIEŠPATIES žodžius.
Jis parinko septyniasdešimt
seniūnų iš žmonių ir pastatė
juos prie Padangtės. 25 Tada
VIEŠPATS nužengė debesyje,

11, 25: ... *jie ėmė pranašauti*: ne apie ateitį, bet kalbėti dvasios pagavoje. Panašios mistinio išgyvenimo apraiškos užtinkamos ankstyvojoje hebrajų pranašystėje (žr. 1 Sam 10, 10–13; 19, 20–24) ir pirmaisiais krikščionių Bendrijos dešimtmečiais (žr. Apd 2, 6–11. 17; 19, 6; 1 Kor 12–14).

kalbėjo su juo, paėmė dalį jo
dvasios ir suteikė ją septy-
niasdešimčiai seniūnų. Dva-
siai ant jų nusileidus ilsėtis,
jie ėmė pranašauti.* Bet vėliau
jie daugiau nebepranašavo.
26 Du vyrai, vienas vadina-
mas Eldadu ir kitas vadina-
mas Medadu, buvo pasilikę
stovykloje, tačiau dvasia nusi-
leido į juos ilsėtis. Jie buvo tarp
įrašytųjų į sąrašą, bet nebuvo
nuėję prie Padangtės, užtat jie
pranašavo stovykloje. 27 Kai
vienas vaikinas, atbėgęs pas
Mozę, pranešė: „Eldadas ir Me-
dadas pranašauja stovykloje“,
28 Jozuė, Nuno sūnus, Mozės
padėjėjas ir vienas jo rinktinių
vyrų, tarė: „Mano viešpatie Mo-
zė, uždrausk jiems!“ 29 Bet Mo-
zė jam atsakė: „Ar tu dėl ma-
nęs pavydi? Tebūna visi
VIEŠPATIES žmonės pranašai,
tesuteikia VIEŠPATS savo dva-
sią visiems!“ 30 Tuomet Mozė
ir Izraelio seniūnai sugrįžo į
stovyklą.

Putpelės

31* Tuo tarpu pakilo VIEŠPA-
TIES siųstas vėjas, atpūtė nuo
jūros putpelių ir nubloškė jas
šalia stovyklos, maždaug die-
nos kelionės nuotoliu vienoje
pusėje ir dienos kelionės nuo-
toliu kitoje pusėje, visur aplin-
kui stovyklą, bemaž poros
uolekčių sluoksniu ant žemės.
32 Žmonės tad buvo ant kojų vi-
są tą dieną bei naktį ir ryto-
jaus dieną, rinkdami putpeles.
Net tas, kuris mažiausiai su-
rinko, turėjo dešimt homerų.
Tada jie išskleidė jas* visur ap-
link stovyklą. 33 Bet mėsai te-
besant jiems tarp dantų, net dar
jos nesukramčius, įsiliepsnojo
VIEŠPATIES pyktis ant žmonių,
ir VIEŠPATS ištiko juos labai
skaudžia rykšte. 34 Užtat ta
vieta buvo pavadinta Kibrot-
haTaava,* nes ten buvo palai-
doti žmonės, kurie buvo pasi-
davę godumui.
35 Nuo Kibrot-haTaavos žmo-
nės nukeliavo į Hazerotus.

Mirjama ir Aaronas priekaištauja Mozei

12 Jiems esant Hazero-
tuose, 1 Mirjama ir
Aaronas kalbėjo prieš Mozę
dėl jo kušitės moters, kurią
jis buvo vedęs (nes jis iš tikrų-
jų buvo vedęs kušitę moterį).*

11, 31: Norėdamas duoti savo alkanai tautai maisto, Dievas panaudojo gamtos reiškinį – metinę putpelių kelionę per Sinajaus pusiasalį. Pavasarį dideli šių paukščių būriai skrenda per Akabos įlanką į vakarus, o rudenį – atgal rytų link nuo Viduržemio jūros. Tekste minima jūra turbūt yra Viduržemio jūra.

11, 32: ... *jie išskleidė jas*: norėdami apsaugoti nuo gedimo, išskleidė putpelių mėsą džiovinti saulėje.

11, 34: ... *Kibrot-haTaava*: hebrajiškas vietovardis *Godumo kapai*.

12, 1: ... *dėl jo kušitės moters*: matyt, turima omenyje Zipora, kuri buvo midjanietė. Žr. Iš 2, 21. Galbūt žodis *kušitė*, vartojamas šiame tekste, turi tik *neapkenčiamos svetimtautės* atspalvį.

2 Jie sakė: „Argi VIEŠPATS tik
per Mozę kalbėjo? Argi jis ir per
mus nekalbėjo?“* VIEŠPATS tai
išgirdo. 3 O Mozė labai kuklus
žmogus, kuklesnis už bet ką ki-
tą ant žemės veido. 4 Ūmai
VIEŠPATS pašaukė Mozę, Aaro-
ną ir Mirjamą: „Ateikite visi
trys prie Susitikimo palapi-
nės.“ Jiems atėjus, 5 VIEŠPATS
nužengė debesies stulpe, sustо-
jo prie Padangtės angos ir su-
šuko: „Aaronai ir Mirjama!“ O
kai jiedu prisiartino, 6 jis tarė:

„Prašau klausytis mano
žodžių!
Jei tarp jūsų būtų pranašas,
aš apsireikščiau jam
regėjime,
aš kalbėčiau jam sapne.
7 Bet taip nėra su mano tarnu
Moze:
jam patikėti visi mano namai.
8 Su juo aš kalbu veidas į vei-
dą aiškiai, ne mįslėmis.
Jis mato VIEŠPATIES išvaizdą.
Kodėl tad nebijote kalbėti
prieš mano tarną Mozę?“ 9 Vis
dar pykčio ant jų apimtas,
VIEŠPATS nuėjo.

Mirjamos raupsai

10 Debesiui nuo Padangtės
pasitraukus, Mirjama stovėjo
balta kaip sniegas – raupsuo-
ta.* Kai Aaronas atsisuko į
Mirjamą ir pamatė, kad ji yra
susirgusi raupsais, 11 Aaronas
tarė Mozei: „Ai, mano viešpa-
tie,* prašyčiau nebausti mūsų
už nuodėmę, kurią mes taip
kvailai padarėme! 12 Neleisk jai
tapti tarsi negyvu gemalu, iš-
einančiu iš motinos įsčių su pu-
siau sunaikintu kūnu.“ 13 Mozė
tad šaukėsi VIEŠPATIES, tarda-
mas: „O Dieve, maldauju, išgy-
dyk ją!“ 14 Bet VIEŠPATS atsa-
kė Mozei: „Jei jos tėvas būtų
spjovęs jai į veidą, argi ji nebū-
tų turėjusi gėdytis septynias
dienas? Tebūna ji uždaryta už
stovyklos septynias dienas.
Tik tada ji galės būti su-
grąžinta atgal.“ 15 Taigi Mirja-
ma buvo uždaryta už stovyklos
septynias dienas. Žmonės ne-
sileido į kelionę, kol Mirjama
nebuvo sugrąžinta atgal. 16 Pas-
kui žmonės iškeliavo iš Haze-
rotų ir pasistatė stovyklą Pa-
rano dykumoje.

Žvalgai siunčiami į Kanaaną

13 1 VIEŠPATS kalbėjo Mo-
zei, tardamas: 2 „Siųsk
vyrus išžvalgyti Kanaano kraš-
tą, kurį aš duodu izraeliečiams.
Pasiųsk po vieną vyrą iš kiek-

12, 2: Tikroji Mirjamos ginčo su broliu Moze priežastis buvo jos pavydas. Ji pavydėjo Mozei aukštesnės vietos. Kušitė Mozės žmona buvo tik ginčo pretekstas. Aaronas tik pasyviai sekė sesers sukilimą prieš Mozę. Užtat tik viena Mirjama ir buvo nubausta.

12, 10: *... balta kaip sniegas – raupsuota*: ištikta *baltųjų raupsų* – odos ligos, kuri nėra sunki ir ilgai nevargina. Žr. Kun 13, 3–6.

12, 11: *Ai, mano viešpatie*: Aaronas kreipiasi į Mozę.

vieno jų protėvių giminės; kiek-
vienas jų turi būti giminės va-
das.“ [3] VIEŠPATIES įsakymu
Mozė tad išsiuntė juos iš Pa-
rano dykumos. Visi jie buvo va-
dovaujantys vyrai tarp izrae-
liečių. [4] Šie buvo jų vardai:

iš Reubeno giminės Zakuro
sūnus Šamua;
[5] iš Simeono giminės Horio
sūnus Šaafatas;
[6] iš Judo giminės Jefūnės
sūnus Kalebas;
[7] iš Issacharo giminės Juozapo
sūnus Igalas;
[8] iš Efraimo giminės Nuno
sūnus Hošea;
[9] iš Benjamino giminės Rafūos
sūnus Paltis;
[10] iš Zebuluno giminės Sodžio
sūnus Gadielis;
[11] iš Juozapo giminės, tai yra
ir Manaso giminės,
Susio sūnus Gadis;
[12] iš Dano giminės Gemalio
sūnus Amielis;
[13] iš Ašero giminės Michaelio
sūnus Seturas;
[14] iš Naftalio giminės Vofsio
sūnus Nahbis;
[15] iš Gado giminės Machio
sūnus Geulis.

[16] Tie buvo vardai vyrų, ku-
riuos Mozė siuntė išžvalgyti
krašto. O Hošeą, Nuno sūnų,
Mozė pavadino Jozue.*

[17] Siųsdamas juos išžvalgyti
Kanaano krašto, Mozė jiems
tarė: „Kilkite aukštyn į Nege-
bą ir palipkite į krašto aukš-
tumas. [18] Apžiūrėkite kraštą, į
ką jis yra panašus. Ar jame gy-
venantys žmonės yra stiprūs,
ar silpni, ar jų yra mažai, ar
daug? [19] Ar kraštas, kuriame jie
gyvena, yra geras, ar blogas? Ar
miestai, kuriuose jie gyvena,
neturi sienų, ar yra įtvirtinti?
[20] Ar žemė yra derlinga, ar skur-
di, ar yra joje medžių, ar ne?
Būkite drąsūs, parneškite šį tą
iš krašto vaisių.“ Tuomet buvo
ankstyvųjų vynuogių laikas.

[21] Jie tat pakilo ir išžvalgė
kraštą nuo Zino dykumos* lig Re-
hobo prie Lebo-Hamato.* [22] Jie
pakilo į Nagebą ir nuėjo į Heb-
roną, kur gyveno Ahimanas,
Šešajis ir Talmajis – anaki-
mai.* (Hebronas buvo įkurtas

13, 16: ... *Jozue*: hebrajiškai *Jehošua'*: vėliau sutrumpinta į *Ješua'*: taip hebrajiškai tariamas Jėzaus vardas. Hošea ir Jehošua – du variantai to paties vardo, kuris reiškia „VIEŠPATS išgano“. Žr. Mt 1, 21.

13, 21: ... *Zino dykuma*: Sinajaus pusiasalio dalis į šiaurę nuo Parano ir pietvakarius nuo Negyvosios jūros, skirtinga *nuo Sino dykumos, esančios Egipto pasienyje* (žr. Iš 16, 1; 17, 1; Sk 33, 11). *Lebo-Hamatas*: miestas prie Riblos (žr. Jer 39, 5–6), prie pietinės Hamato, nepriklausomos karalystės pietinėje Sirijoje, sienos. Dovydo pergalės išplėtė izraeliečių karalystę lig pat Hamato (žr. 2 Sam 8, 9–12), ir Lebo-Hamatas buvo šiaurinė Izraelio riba (žr. Sk 34, 7–9; Ez 47, 15; 48, 1).

13, 22. 28: ... *anakimai*: pirmykščiai pietinės Palestinos gyventojai, supanašėję su kanaaniečių kultūra dar prieš izraeliečių invaziją. Izraeliečiai juos laikė milžinais arba dėl jų aukšto ūgio, arba dėl jų statytų masyvių pastatų iš akmens.

septyneriais metais anksčiau
negu Zoanas Egipte.} 23 Pasie-
kę Eškolo* slėnį, nusikirto iš
ten vynmedžio šaką su viena
vynuogių keke, kurią ant kar-
ties nešė du vyrai. Jie nešėsi ir
granatmedžio obuolių bei figų.
24 Ta vieta buvo pavadinta Eš-
kolo slėniu pagal kekę, kurią
iš ten izraeliečiai nusikirto.

Žvalgai grįžta iš Kanaano

25 Praslinkus keturiasdešim-
čiai dienų, jie sugrįžo iš krašto
žvalgybos. 26 Atėję tiesiai pas
Mozę ir Aaroną bei visą izrae-
liečių bendriją į Kadešą Para-
no dykumoje, jie papasakojo
jiems bei visai bendrijai ir pa-
rodė jiems krašto vaisius. 27 Jie
papasakojo Mozei: „Mes nuė-
jome į kraštą, į kurį mus siun-
tei. Tikrai jis pienu ir medumi
teka. Štai jo vaisiai. 28 Tačiau
žmonės, gyvenantys krašte, yra
stiprūs, miestai įtvirtinti ir
didžiuliai. Be to, mes matėme
ten ir Anako palikuonis. 29 Ama-
lekitai gyvena Negebo krašte;
hetitai, jebusitai ir amoriečiai
gyvena krašto aukštumose; o
kanaaniečiai gyvena prie jūros
ir palei Jordaną.“

30 Kalebas nutildė žmones,
murmėjusius prieš Mozę, ir ta-
rė: „Kilkime tučtuojau ir užim-
kime jį, nes mes tikrai galime
juos nugalėti.“ 31 Tada vyrai, ku-
rie buvo ėję su juo, sakė: „Mes
nepajėgsime tų žmonių pulti,
nes jie yra už mus stipresni.“
32 Taigi jie apmelavo izraelie-
čiams kraštą, kurį jie buvo iš-
žvalgę, sakydami: „Kraštas,
per kurį mes perėjome ir išžval-
gėme, yra kraštas, kuris sury-
ja savo gyventojus. Visi žmo-
nės, kuriuos jame matėme, yra
didelio ūgio. 33 Tenai mes ma-
tėme tikrus milžinus* (anaki-
mai kyla iš milžinų); o mes
jautėmės kaip žiogai. Taip mes
jiems ir atrodėme.“

Izraeliečiai kelia maištą

14 1 Visa bendrija ėmė ai-
manuoti nesavu bal-
su, – žmonės nesiliovė verkti
visą tą naktį. 2 Visi izraeliečiai
murmėjo prieš Mozę ir Aaro-
ną. „Verčiau mes būtume mirę
Egipto žemėje! – sakė jiems
visa bendrija, – arba verčiau
mes mirtume šioje dykumoje!
3 Kodėl VIEŠPATS veda mus į
tą kraštą žūti nuo kalavijo?
Mūsų žmonos ir mūsų mažy-
liai taps grobiu! Argi nebūtų
mums geriau eiti atgal į Egip-
tą?“ 4 Jie sakė vieni kitiems:
„Pasiskirkime vadą ir grįžki-
me į Egiptą.“

5 Tuomet Mozė ir Aaronas
puolė kniūbsti prieš visą susi-
rinkusią izraeliečių bendriją.
6 O Jozuė, Nuno sūnus, ir Kale-

13, 23: ... *Eškolas*: hebrajiškas vietovardis, kuris reiškia *{Vynuogių} Kekė.*

13, 33: ... *milžinus*: hebrajiškai *nefilim*. Žr. Pr 6, 4.

bas, Jefūnės sūnus, buvę tarp
išžvalgiusiųjų kraštą, persi-
plėšė savo drabužius [7] ir krei-
pėsi į izraeliečių bendriją:
„Kraštas, kurį mes perėjome ir
išžvalgėme, yra nepaprastai
gera šalis. [8] Jei VIEŠPATS bus
mums malonus, jis mus įves į
tą kraštą ir duos mums žemę,
tekančią pienu ir medumi. [9] Tik
prieš VIEŠPATĮ nemaištaukite!
Todėl nebijokite to krašto žmo-
nių, nes jie mums yra tik duo-
na!* Jų apsauga paliko* juos, o
VIEŠPATS yra su mumis. Nebi-
jokite jų!“ [10] Visai bendrijai
ėmus grasinti užmušti juos ak-
menimis, VIEŠPATIES šlovė pa-
sirodė visiems izraeliečiams
prie Susitikimo palapinės.

Mozė meldžiasi už tautą

[11] VIEŠPATS Mozei tarė: „Kaip
ilgai ši tauta niekins mane?
Kaip ilgai, nepaisydama visų
ženklų, kuriuos jiems pada-
riau, atsisakys pasitikėti ma-
nimi? [12] Ištiksiu tad juos maru
ir išsižadėsiu jų. Padarysiu iš
tavęs tautą gausesnę ir galin-
gesnę negu jie.“
[13] Bet Mozė VIEŠPAČIUI tarė:
„Kai egiptiečiai, iš kurių tarpo
išvedei šią tautą savo galybe,
apie tai išgirs, [14] jie papasakos
apie tai šio krašto gyvento-
jams. Jie girdėjo, kad tu,
VIEŠPATIE, esi šioje tautoje,
nes tu, VIEŠPATIE, esi mato-
mas veidu į veidą, kai tavo debe-
sis ilsisi viršum jų, kai tu eini
pirma jų debesies stulpe die-
ną ir ugnies stulpe naktį. [15] Jei
tad išžudytum visus šiuos
žmones iki vieno, tuomet tau-
tos, girdėjusios apie tave, sa-
kytų: [16] ‘Dėl to, kad VIEŠPATS
nepajėgė įvesti šios tautos į
kraštą, kurį buvo prisiekęs
jiems duoti, jis išžudė juos dy-
kumoje’. [17] Todėl maldauju, te-
būna mano Viešpaties galybė
taip didinga, kaip pareiškei,
tardamas:
[18] ‘VIEŠPATS yra lėtai
pykstantis,
pilnas ištikimos meilės,
atleidžiantis kaltę ir
nusižengimą,
bet nepaliekantis kaltųjų
be bausmės,
baudžiantis vaikus už tėvų
kaltę
lig trečios ir ketvirtos kartos’.
[19] Atleisk, maldauju, šios
tautos kaltę, dėl savo ištikimos
meilės didybės, kaip atleidai
šiai tautai nuo Egipto iki čia.“
[20] Tada VIEŠPATS tarė: „Aš at-
leidžiu, kaip tu prašai. [21] Kaip
aš gyvas ir kaip visa žemė yra
pilna VIEŠPATIES šlovės, [22] nė
vienas iš tų žmonių, kurie ma-
tė mano šlovę ir ženklus, pa-
darytus Egipte bei dykumoje,
ir vis dėlto mane bandė šiuos

14, 9: *... jie mums yra tik duona!*: tai yra *mes galime lengvai juos praryti*. Atsakymas į pesimistinį pasakojimą apie Kanaaną – kraštą, *kuris praryja žmones* (žr. Sk 13, 32). ... *apsauga paliko*: jų dievai nuo jų pasitraukė.

dešimt kartų ir neklausė ma-
no balso, 23 nematys krašto, ku-
rį aš prisiekiau duoti jų protė-
viams. Nė vienas iš tų, kurie
mane paniekino, jo nematys.
24 Bet savo tarną Kalebą, ka-
dangi jis buvo įkvėptas kito-
kios dvasios ir liko man ištiki-
mas, aš įvesiu į kraštą, į kurį
jis buvo nuėjęs, ir jo palikuo-
nys jį paveldės. 25 Dabar ama-
lekitai ir kanaaniečiai gyvena
slėniuose.* Pakilkite tad rytoj
ir leiskitės į kelionę per dyku-
mą Nendrių jūros keliu."

26 VIEŠPATS dar kalbėjo Mozei
ir Aaronui, tardamas: 27 „Kaip
ilgai ši nedora bendrija mur-
mės prieš mane? Aš atkreipiau
dėmesį į izraeliečių murmėji-
mus, kaip jie murma prieš
mane. 28* Sakyk jiems: 'Kaip aš
gyvas, – sako VIEŠPATS, – aš
padarysiu jums, ką girdėjau
jus sakant. 29 Jūsų lavonai su-
pus šioje dykumoje. Iš jūsų vi-
sų, kurie buvote įskaityti su-
rašant, – nuo dvidešimties
metų ir vyresnių, murmėjusių
prieš mane, – 30 nė vienas iš jū-
sų neįeis į kraštą, kuriame pri-
siekiau jus apgyvendinti, iš-
skyrus Kalebą, Jefūnės sūnų,
ir Jozuę, Nuno sūnų. 31 Tačiau
jūsų mažylius, kurie, jūs sakė-
te, bus pagrobti, aš įvesiu, – jie
pažins kraštą, kurį jūs panie-
kinote. 32 O jūsų lavonai supus
šioje dykumoje. 33 Jūsų vaikai
klajos po dykumą keturiasde-
šimt metų ir kentės dėl jūsų
neištikimumo, kol jūs visi lig
vieno atsigulsite negyvi dyku-
moje. 34 Keturiasdešimt dienų
praleidote žvalgydami kraštą,
keturiasdešimt metų kentėsi-
te už savo kaltę: metus už kiek-
vieną dieną. Taip jūs pažinsite
mano apmaudą'. 35 Aš, VIEŠ-
PATS, kalbu! Tikrai taip pada-
rysiu visai šiai nedorai bendri-
jai, susimokiusiai prieš mane.
Šioje dykumoje visi lig vieno
ras galą, ten jie išmirs."

36 Taigi vyrai, kuriuos Mozė
buvo pasiuntęs išžvalgyti kraš-
to ir kurie, apmeluodami kraš-
tą, padarė, kad visa bendrija
murmėtų prieš jį, – 37 tie vyrai,
kurie paskleidė melus apie
kraštą, mirė nuo maro VIEŠPA-
TIES akivaizdoje. 38 Vien Nuno
sūnus Jozuė ir Jefūnės sūnus
Kalebas išliko gyvi iš tų, kurie
ėjo išžvalgyti krašto.

Nesėkmingas bandymas įsiveržti į Kanaaną

39 Kai Mozė pakartojo šiuos
žodžius visiems izraeliečiams,
žmonės buvo širdgėlos apimti.
40 Atsikėlę anksti rytą, jie lei-

14, 25: ... *slėniuose*: lygumos Negebe, Viduržemio jūros pajūryje ir Jordano upės įduba bei slėniai šiaurinės Palestinos kalnuose. Žr. Sk 14, 45.

14, 28–29: Dievas nubaudė murmančius izraeliečius, įvykdydamas jų norus. Žr. 2 eilutę. Jų tikėjimo ir pasitikėjimo Dievu stoka yra minima Naujajame Testamente kaip įspėjimas krikščionims. Žr. 1 Kor 10, 10; Žyd 3, 12–18.

dosi krašto kalnagūbrių link,
sakydami: „Mes čia! Esame
pasiruošę eiti į vietą, apie ku-
rią VIEŠPATS kalbėjo, nes mes
iš tikrųjų nusidėjome.“ 41 Bet
Mozė sakė: „Kodėl jūs norite vėl
nusižengti VIEŠPATIES įsaky-
mui? Žygis nebus sėkmingas.
42 Neikite, nes VIEŠPATS nėra
su jumis. Jei eisite, būsite prie-
šų sumušti. 43 Juk amalekitai
ir kanaaniečiai pastos ten
jums kelią, – krisite nuo kala-
vijo. Kadangi nusigręžėte nuo
VIEŠPATIES, VIEŠPATS nebus
su jumis.“ 44 Bet jie, savimi pa-
sitikėdami, žygiavo į krašto
aukštumų gūbrius, nors VIEŠ-
PATIES Sandoros skrynia ir Mo-
zė nebuvo pasijudinę iš stovyk-
los. 45 Kalnų aukštumose
gyvenusieji amalekitai ir kana-
aniečiai nusileido iš aukštumų
ir sumušė juos, vydamiesi net
lig Hormos.*

Papildomi nuostatai apie aukas

15 1 VIEŠPATS kalbėjo Mo-
zei, tardamas: 2* „Kal-
bėk izraeliečiams ir sakyk
jiems: ‘Kai įeisite į kraštą, ku-
rį aš jums duodu gyventi, 3 ir
paaukosite VIEŠPAČIUI ugnies
atnašą iš jaučių bandos ar iš
avių kaimenės, – deginamąją
ar kitokią auką, vykdydami
įžadą, ar kaip geros valios at-
našą, ar jūsų nustatytų šven-
čių metu, norėdami pateikti
malonų kvapą VIEŠPAČIUI, 4 tuo-
met duodantis tokią atnašą
VIEŠPAČIUI turės duoti taip pat
ir grūdų atnašą – vieną dešim-
tadalį efos geriausių miltų,
įmaišytų su ketvirtadaliu hi-
no aliejaus. 5 Be to, su degina-
mąja ar kitokia auka atnašau-
si ketvirtadalį hino vyno kaip
liejamąją atnašą su kiekviena
avimi. 6 Jei aukosi aviną, atna-
šausi grūdų atnašą: du de-
šimtadalius efos geriausių mil-
tų, įmaišytų su trečdaliu hino
aliejaus, 7 ir trečdalį hino vyno
malonaus kvapo liejamąją
atnašą VIEŠPAČIUI. 8 Jei atna-
šautum jautį kaip deginamą-
ją auką ar kaip kitokią auką,
vykdydamas įžadą ar kaip
bendravimo auką VIEŠPAČIUI,
9 tuomet duosi su jaučiu grūdų
atnašą – tris dešimtadalius
efos geriausių miltų, įmaišytų
su puse hino aliejaus, 10 duosi
taip pat kaip liejamąją atna-
šą pusę hino vyno, ugnies at-
našas dėl malonaus kvapo
VIEŠPAČIUI.

14, 45: ... *Hormos*: vieno karaliuko miestas Kanaane – pietinėje Judėjoje (žr. Joz 12, 14), vietinių vadinamas *Zefatu*, t. y. *Sargybos bokštu*. Vardas *Horma* reiškia *Pasmerktas [miestas]*, ir vardo prasmė paaiškinama Sk 21, 3 ir Ts 1, 17 tekstuose.

15, 2–16: Šie nuostatai apie aukas yra papildomi nuostatai. Žr. Kun 1–3. Kadangi izraeliečiai maitinosi ne tik mėsa, bet ir duona, aliejumi bei vynu, Viešpačiui, be kruvinos galvijų aukos, jie aukojo miltus, aliejų ir vyną.

[11] Taip bus daroma su kiek-
vienu jaučiu, su kiekvienu avi-
nu, su kiekvienu avinėliu ar
ožiu. [12] Koks skaičius šių atna-
šų, toks turi būti ir skaičius
grūdų bei liejamųjų atnašų.
[13] Kiekvienas namiškis izrae-
lietis, aukodamas VIEŠPAČIUI
malonaus kvapo ugnies at-
našas, taip jas aukos. [14] Jei at-
eivis, gyvenantis su jumis ar su
jūsų palikuonimis, norėtų pa-
aukoti malonaus kvapo atnašą
VIEŠPAČIUI ugnimi, kaip jūs da-
rote, taip jis tedaro. [15] Visai
bendrijai bus vienas įstatas,
jums ir apsigyvenusiam atei-
viui, amžinas įstatas per jūsų
kartas. VIEŠPATIES akivaizdo-
je jūs ir ateivis būsite vienodi.
[16] Jūs ir ateivis, gyvenantis su
jumis, turės tas pačias apeigas
ir tą patį įstatą'."
[17] VIEŠPATS kalbėjo Mozei,
tardamas: [18] „Kalbėk izraelie-
čiams ir sakyk jiems: 'Įėję į
kraštą, į kurį aš jus vedu, [19] ka-
da tik valgysite krašto duoną,
atidėkite atnašą VIEŠPAČIUI.
[20] Iš pirmienų tešlos* duosite
kepalą kaip atnašą, atidėsite
jį kaip atnašą, lygiai kaip ati-
dedate atnašą nuo klojimo as-
los. [21] Per visas kartas duosite
VIEŠPAČIUI dalį savo pirmienų
tešlos'."

Atnašos už nuodėmę

[22]* „Jei netyčiomis neįvykdy-
site kurio nors iš įsakymų,
VIEŠPATIES paskelbtų per
Mozę, – [23] visa, ką VIEŠPATS
įsakė jums per Mozę nuo tos
dienos, kai VIEŠPATS davė įsa-
kymą, ir vėliau per visas jūsų
kartas, – [24] jei tai būtų padary-
ta netyčiomis per bendrijos
neapsižiūrėjimą, tuomet visa
bendrija atnašaus jautuką de-
ginamajai aukai dėl malonaus
kvapo VIEŠPAČIUI drauge su
grūdų atnaša bei jos liejamąja
atnaša pagal įsaką ir ožį atna-
šai už nuodėmę. [25] Kunigas at-
liks permaldavimą už visą iz-
raeliečių bendriją, ir jiems bus
atleista, nes tai buvo neapsi-
žiūrėjimas, ir už savo klaidą jie
atnašavo auką – ugnies atna-
šą VIEŠPAČIUI bei atnašą už
nuodėmę VIEŠPATIES akivaiz-
doje. [26] Ne tik izraeliečių bend-
rijai, bet taip pat ir ateiviams
tarp jūsų, bus atleista, nes
neapsižiūrėjimo kaltė palietė
visus žmones.
[27] Jei pavienis nusidėtų per
neapsižiūrėjimą, jis atnašaus
mitulę ožką atnašai už nuodė-
mę. [28] Kunigas atliks permal-
davimą VIEŠPATIES akivaizdo-
je už padariusįjį klaidą, nes jis
padarė ją per neapsižiūrėjimą.

15, 20: ... *pirmienų tešlos*: žodis *tešla* tėra vartojamas tik Ez 44, 30 ir Neh 10, 33.

15, 22–29: Nors sulaužant per neapsižiūrėjimą Dievo įsakymus moralinė kaltė ir neužsitraukiama, įstatymo šventumas gali reikalauti atsiprašyti ir už Dievo įsakymų sulaužymą per neapsižiūrėjimą.

Atlikus už jį permaldavimą,
bus jam atleista. 29 Tiek vieti-
niam izraeliečiui, tiek tarp jų
gyvenančiam ateiviui, tas pa-
čias apeigas turėsite bet kam
iš jų, nusidėjusiam per neap-
sižiūrėjimą.
30 Bet jei kas elgdamasis sa-
vavališkai, vietinis ar ateivis,
užgautų VIEŠPATĮ, toks žmogus
bus pašalintas iš tautos. 31 Dėl
to, kad paniekino VIEŠPATIES
žodį ir sulaužė jo įsakymą, toks
žmogus turi būti pašalintas.
Kaltinti jis gali tik pats save.“

Bausmė už šabo laužymą

32 Izraeliečiai, būdami dyku-
moje, užtiko žmogų, renkantį
malkas šabo dieną. 33 Užtiku-
sieji renkantį malkas atvedė jį
pas Mozę, Aaroną ir visą bend-
riją. 34* Jis buvo uždarytas į ka-
lėjimą, nes nebuvo aišku, ką su
juo reikėtų daryti. 35 Tada VIEŠ-
PATS tarė Mozei: „Tas žmogus
turi būti nubaustas mirtimi.
Visa bendrija turi užmušti jį
akmenimis už stovyklos.“ 36 Vi-
sa bendrija išvedė jį už stovyk-
los ir užmušė akmenimis, kaip
VIEŠPATS buvo Mozei įsakęs.

Kutai prie drabužių

37 VIEŠPATS tarė Mozei: 38 „Kal-
bėk izraeliečiams ir paliepk
jiems pasidaryti kutus* ant
drabužių kampų per visas kar-
tas. Teprisiriša mėlyną virvelę
prie kuto kiekviename kampe.
39 Jūs tad turėsite kutą, kad,
žvelgdami į jį, atsimintumėte
visus mano įsakymus ir juos
vykdytumėte, nenuklysdami
paskui savo širdies ir akių už-
gaidas. 40 Taigi jūs atsiminsite
ir vykdysite visus mano įsaky-
mus, būsite šventi savo Dievui.
41 Aš esu VIEŠPATS, jūsų Die-
vas, kuris išvedžiau iš Egipto
žemės, kad būčiau jūsų Dievas.
Aš esu VIEŠPATS, jūsų Dievas!“

Koraho, Datano ir Abiramo maištas

16 1* Korahas, Levio sū-
naus Kohato, Kohato
sūnaus Izharo sūnus, drauge su
Datanu ir Abiramu, Eliabo sū-
numis,* bei Onu, Peleto sūnu-

15, 34: ... *nebuvo aišku, ką su juo reikėtų daryti*: izraeliečiai jau žinojo, kad sąmoningas šabo įsakymo sulaužymas buvo baudžiamas mirties bausme; jie dar nežinojo, kaip mirties bausmė turi būti įvykdyta.

15, 38: ... *kutus*: Kristaus laikais šiuos kutus dėvėjo visi žydai, įskaitant ir patį Jėzų, mūsų Viešpatį (žr. Mt 9, 20–21 ; Mk 6, 56). Fariziejai savo drabužių kutus pasididindavo, norėdami pasididžiuoti savo ištikimybe Mozės Įstatymui (žr. Mt 23, 5).

16, 1–35: Atrodo, kad įvyko du maištai: vienam vadovavo Korahas ir jo draugė (žr. Sk 27, 3), o kitam Datanas ir Abiramas (žr. Įst 11, 6). Žr. Ps 106. Šiame skaitinyje abu įvykiai sujungiami į vieną pasakojimą. Reubeno giminės – Datano ir Abiramo maištas buvo nukreiptas tik prieš Mozę kaip tautos vadovą ir turėjo politinį pobūdį. Šie maištininkai žuvo žemės drebėjimo metu. O Koraho maištas turėjo religinį pobūdį ir buvo nukreiptas prieš Mozę ir Aaroną – religinius Sandoros bendrijos vado-

mi, – Reubeno palikuonimis, – pasiėmė [2] du šimtus penkiasdešimt izraeliečių – bendrijos vadų, tarybos narių, žymių vyrų ir sukilo prieš Mozę. [3] Jie susibūrė prieš Mozę ir Aaroną, sakydami: „Per toli nuėjote! Juk visa bendruomenė – visi iki vieno yra šventi ir VIEŠPATS yra tarp jų. Kodėl tad keliate save aukščiau už VIEŠPATIES bendriją?“ [4] Mozė, tai išgirdęs, puolė kniūbsčias. [5] Tada jis kalbėjo Korahui ir visam jo būriui: „Rytoj rytą VIEŠPATS parodys, kas jam priklauso, kas yra šventas ir kam bus leista prie jo artintis! Ką jis bus išsirinkęs, tam jis ir leis prie savęs artintis. [6] Štai ką jūs turite daryti. Tu, Korahai, ir visas tavo būrys paimkite smilkytuvus, [7] įdėkite rytoj į juos ugnies ir užberkite ant jos smilkalų VIEŠPATIES akivaizdoje. Vyras, kurį VIEŠPATS bus išsirinkęs, tas bus šventas. Levitai, jūs per toli nuėjote!“ [8] Tada Mozė tarė Korahui: „Jūs, levitai, klausykitės manęs! [9] Argi jums per maža, kad Izraelio Dievas atskyrė jus iš Izraelio bendrijos, leisdamas jums artintis prie savęs, atlikti tarnybą VIEŠPATIES Padangtėje ir būti pasirengusiems padėti bendrijai ir jai tarnauti? [10] Argi dėl to, kad jis leido tau ir visiems tavo broliams levitams su tavimi artintis prie savęs, jūs reikalaujate taip pat ir kunigystės? [11] Iš tikrųjų prieš VIEŠPATĮ tu ir tavo būrys susibūrėte! O Aaronas, kas jis, kad prieš jį murmate?“

[12] Mozė pasiuntė pašaukti Eliabo sūnus Dataną ir Abiramą, bet jie atsakė: „Mes neisime!* [13] Argi dar neužtenka, kad išvedei mus iš krašto, tekančio pienu ir medumi, užmušti dykumoje, dar nori ir viešpatauti ant mūsų? [14] Aišku kaip dieną, kad tu neįvedei mūsų į kraštą, tekantį pienu ir medumi, ir nedavei mums laukų ir vynuogynų paveldo. Nejau norėtum šiems vyrams akis išlupti?* Mes neisime!“

[15] Mozė labai supyko ir tarė VIEŠPAČIUI: „Nežiūrėk į jų atnašą. Jokio asilo iš jų nepaėmiau, nė vieno jų nenuskriaudžiau.“ [16] O Korahui Mozė tarė: „Rytoj tu ir visas tavo būrys būkite VIEŠPATIES akivaizdoje – ir tu, ir jie, ir Aaronas. [17] Paimkite kiekvienas savo smilkytu-

vus. Maždaug 250 maištininkų prieš Mozę ir Aaroną prisidėjo prie Koraho būrio. Jie buvo nubausti ugnimi. Apie Datano ir Abiramo maištą pasakojama 12–15 ir 25–34 eilutėje, apie Koraho – kitose šio skyriaus eilutėse ir 17 skyriuje.

16, 1: ... *Eliabo sūnumis*: pasak Sk 26, 5. 8–9, Eliabas buvo Reubeno sūnaus Palu'o sūnus.

16, 12: *Mes neisime!*: Datanas ir Abiramas atsisako ateiti į Mozės teismą.

16, 14: *Nejau norėtum šiems vyrams akis išlupti?*: apakinti žmones, kad nematytų, kokia yra jų padėtis.

vą, įberkite į jį smilkalų ir kiek-
vienas teatnašauja savo smil-
kytuvą VIEŠPATIES akivaizdo-
je, du šimtus penkiasdešimt
smilkytuvų. Taip pat ir tu, ir
Aaronas, kiekvienas su savo
smilkytuvu.“ 18 Taigi kiekvie-
nas vyras pasiėmė savo smil-
kytuvą, įdėjo į juos ugnies, už-
bėrė ant jos smilkalų ir atsistojo
prie Susitikimo palapinės an-
gos drauge su Moze ir Aaronu.
19 Kai Korahas surinko prieš
juos prie Susitikimo palapinės
angos visą bendriją, tada VIEŠ-
PATIES šlovė pasirodė visai
bendrijai.

20 Tuomet VIEŠPATS kalbėjo
Mozei ir Aaronui, tardamas:
21 „Pasitraukite nuo šios bendri-
jos, kad galėčiau viena akimir-
ka juos sunaikinti.“ 22 Parpuo-
lę kniūbsti, jie tarė: „O Dieve,
visos žmonijos alsavimo šalti-
ni! Argi vienam žmogui nusi-
dėjus, tu ant visos bendrijos
pyksi?“

23 O VIEŠPATS kalbėjo Mozei,
tardamas: 24 „Kalbėk bendrijai
ir sakyk: ‘Pasitraukite nuo Ko-
raho, Datano ir Abiramo būs-
tų’.“ 25* Mozė tad pakilo ir nuėjo
pas Dataną ir Abiramą, Izrae-
lio seniūnai sekė paskui jį. 26 Jis
kreipėsi į bendriją, tardamas:
„Eikite šalin nuo palapinių šių
nedorų vyrų, nelieskite nieko,
kas jiems priklauso, kad nebū-
tumėte sunaikinti už visas jų
nuodėmes.“ 27 Jie pasitraukė
nuo Koraho, Datano ir Abira-
mo būstų. O Datanas ir Abira-
mas buvo išėję ir stovėjo prie
savo palapinių angos drauge su
savo žmonomis, vaikais ir ma-
žyliais. 28 Mozė tarė: „Šitaip jūs
sužinosite, kad VIEŠPATS siun-
tė mane atlikti visus šiuos
darbus. Tai nebuvo mano su-
manymas. 29 Jei šie vyrai mirs
kaip žmonės kad miršta, jei jų
likimas bus kaip bendras liki-
mas visų žmonių, tada VIEŠ-
PATS nėra manęs siuntęs. 30 Bet
jei VIEŠPATS padarys ką nors
negirdėta, jei žemė atvers sa-
vo burną ir praris juos su vis-
kuo, kas jiems priklauso, ir jie
gyvi nužengs į Šeolą, tada jūs
žinosite, kad šie vyrai VIEŠPA-
TIES neklausė.“

31 Vos jam ištarus visus šiuos
žodžius, žemė atsivėrė po jų ko-
jomis. 32 Žemė atvėrė savo bur-
ną ir prarijo juos drauge su jų
šeimomis – visus, kurie pri-
klausė Korahui, ir jų nuosavy-
bę. 33 Jie tad su viskuo, kas
jiems priklausė, nugrimzdo gy-
vi į Šeolą. Žemė apdengė juos,
ir jie pražuvo iš bendrijos. 34 Vi-
si izraeliečiai, stovėję aplink,
jiems klykiant išbėgiojo, nes
manė: „Žemė ir mus praris!“

16, 25: Kadangi Datanas ir Abiramas atsisakė ateiti pas Mozę (žr. 12–14 eilutę), Mozė drauge su seniūnais kaip liudytojais buvo priverstas ateiti prie jų palapinės.

Koraho bausmė

35 VIEŠPATIES ugnis prasi-
veržė ir sunaikino anuos du
šimtus penkiasdešimt vyrų,
atnašavusių smilkalus.

17 1 Tada VIEŠPATS kal-
bėjo Mozei, tardamas:
2 „Paliepk kunigo Aarono sūnui
Eleazarui išrinkti smilkytuvus
iš žarijų ir iššarstyk ugnį toli į
visas puses. 3 Juk šių nusidė-
jėlių smilkytuvai tapo šventi
jų mirties kaina. Tebūna jie
perkalti į skardą aukurui ap-
dengti, nes, kartą panaudoti
VIEŠPAČIUI atnašauti, jie tapo
šventi.* Tebūna jie tad izraelie-
čiams įspėjimo ženklas.“ 4 Ku-
nigas Eleazaras surinko atna-
šos metu sudegusiųjų varinius
smilkytuvus ir perkalė juos į
skardą aukurui apdengti, 5 kaip
VIEŠPATS buvo paliepęs per
Mozę. Tai turėjo būti primini-
mas izraeliečiams, kad joks
pašalietis, – kas nėra iš Aaro-
no palikuonių, – nesiartintų
atnašauti smilkalų VIEŠPA-
TIES akivaizdoje ir nenukentė-
tų kaip Korahas ir jo būrys.
6 Tačiau rytojaus dieną visa
izraeliečių bendrija murmėjo
prieš Mozę ir Aaroną, sakyda-
mi: „Jūs užmušėte VIEŠPATIES
žmones.“ 7 Bendrijai prieš juos
susibūrus, Mozė ir Aaronas
pasuko Susitikimo palapinės
link. Žiūri, ją dengia debesis ir
pasirodo VIEŠPATIES šlovė. 8 Kai
Mozė ir Aaronas priėjo prie
Susitikimo palapinės priekio,
9 VIEŠPATS kalbėjo Mozei, tar-
damas: 10 „Pasitraukite iš šios
bendrijos, kad galėčiau juos
tuojau pat sunaikinti.“ Jiedu
parpuolė kniūbsčia. 11 Mozė ta-
rė Aaronui: „Paimk savo smil-
kytuvą, įdėk į jį ugnies nuo
aukuro, užberk ant jos smilka-
lų, skubėk su juo pas bendriją
ir atlik už juos permaldavimą.
VIEŠPATIES pyktis atėjo, ma-
ras jau siaučia.“ 12 Aaronas pa-
ėmė smilkytuvą, kaip Mozė bu-
vo jam paliepęs, nubėgo į
susibūrusiųjų vidurį, kur jau
siautė maras. Užbėręs smilka-
lų, jis atliko permaldavimą už
žmones 13 ir atsistojo tarp gy-
vųjų ir mirusiųjų. Maras buvo
sutramdytas. 14 Mirusiųjų ma-
ru buvo keturiolika tūkstančių
septyni šimtai, neskaitant tų,
kurie mirė su Korahu. 15 Kai
maras buvo sutramdytas,
Aaronas sugrįžo pas Mozę prie
Susitikimo palapinės angos.

Aarono lazda

16 VIEŠPATS kalbėjo Mozei,
tardamas: 17 „Kalbėk izraelie-
čiams ir gauk iš jų dvylika laz-
dų,* iš visų jų protėvių namų

17, 3: Buvo tikima, kad kas tik pri-
silieča prie švento daikto, tas tampa
pašventintas ir dalyvauja šventojo
daikto šventume. Žr. Sk 19, 20.
17, 17: Lazda buvo ne tik ramstis
žmogui, bet ir valdžios simbolis. Žr.
Pr 49, 10; Sk 24, 17; Jer 48, 17.
Vadinasi, giminės galvos lazda buvo
laikoma jo giminės emblema. Kai kur
hebrajų žodis *lazda* taip pat reškia

vadų, po vieną kiekvieniems
protėvių namams. Įrašyk kiek-
vieno vyro vardą ant jo lazdos.
[18] Aarono vardą įrašyk ant Le-
vio lazdos,* nes ir Levio protėvių
namų galva turės lazdą. [19] Pa-
dėsi jas Susitikimo palapinė-
je priešais Sandoros įsaky-
mus, kur aš susitinku su tavimi.
[20] Lazda vyro, kurį išsirinkau,
išskleis pumpurus. Taip su-
stabdysiu izraelięčių murmė-
jimus, kai jie nuolat murma
prieš jus.“ [21] Mozė tai persakė
izraeliečiams. Jų vadai davė
jam po lazdą kiekvienam pro-
tėvių namų vadui, iš viso dvy-
lika lazdų. Tarp jų buvo ir Aaro-
no lazda. [22] Mozė padėjo lazdas
priešais VIEŠPATĮ Sandoros
įsakymų palapinėje.

[23] Kai rytojaus dieną Mozė
įėjo į Sandoros įsakymų pala-
pinę, žiūri, Levio namų Aarono
lazda buvo išsprogusi, – išsklei-
dusi ne tik pumpurus, bet ir
pražydusi, net su prinokusiais
migdolais. [24] Tada Mozė išnešė
visas lazdas iš VIEŠPATIES aki-
vaizdos visiems izraeliečiams.
Jie apžiūrėjo ir kiekvienas vy-
ras pasiėmė savo lazdą. [25] O
VIEŠPATS tarė Mozei: „Aarono
lazdą vėl padėk priešais Sando-
ros įsakymus, kad būtų laikoma
kaip pamoka maištininkams,
kad nurimtų jų murmėjimai
prieš mane ir nenumirtų.“ [26] Tai
Mozė ir padarė. Lygiai kaip
VIEŠPATS įsakė Mozei, taip jis
padarė.

[27] O izraeliečiai sakė Mozei:
„Štai mes žūstame! Esame žu-
vę, mes visi esame žuvę! [28] Kas
vos prieiti drįsta prie VIEŠPA-
TIES Padangtės, miršta. Argi
turėsime mes visi žūti?“

Kunigų ir levitų pareigos

18 [1]* VIEŠPATS tarė Aaro-
nui: „Tu ir tavo sūnūs
drauge su tavo protėvių na-
mais būsite atsakingi už bet
kokią kaltę, susijusią su šven-
tove, o atsakomybė už kaltes,
susijusias su kunigyste, kris
ant tavęs ir tavo sūnų. [2] Priim-
si tad savo brolius iš Levio –
savo protėvių – giminės, kad
būtų su tavimi* ir tau tarnau-
tų, o tu ir tavo sūnūs tarnausi-
te Sandoros įsakymų Palapi-
nės priekyje. [3] Jie tetarnauja
jums ir tesirūpina visa Pala-

giminę. Turbūt dėl to čia įkvėptasis autorius vartoja *protėvių namai* vietoj įprasto žodžio *giminė*.

17, 18: ... *Levio lazdos*: neaišku, ar ji laikoma viena iš dvylikos lazdų, minimų 17 eilutėje, ar tai buvo trylikta lazda. Levio giminė retkarčiais laikoma viena iš dvylikos giminių (žr. Įst 27, 12), bet dažniausiai dvylikos giminių skaičius sudaromas skaičiuojant atskirai dviejų Juozapo sūnų – Efraimo ir Manaso giminės. Atrodo, kad ir šiame tekste Levio giminė laikoma atskira nuo dvylikos giminių.

18, 1–7: Šis įstatymas, draudęs pašaliečiui liesti šventuosius reikmenis, yra atsakymas į izraeliečių baiminimąsi. Žr. Sk 17, 28.

18, 2: ... *būtų su tavimi*: hebrajų kalboje šiuo žodžiu daroma užuomina į populiarią Levio vardo etimologiją. Žr. Pr 29, 34.

pine, tačiau tenesiartina nei
prie šventovės reikmenų, nei
prie aukuro, kad jūs ir jie ne-
numirtumėte. 4 Jie yra pajung-
ti tau, kad atliktų darbus Su-
sitikimo palapinėje, eitų visą
Palapinės tarnybą. Bet joks
pašalietis* tenesibrauna į jū-
sų tarpą. 5 Tik jūs atliksite dar-
bus, susijusius su šventove ir
aukuru, kad pyktis niekad dau-
giau neištiktų izraeliečių.
6 Štai aš nūn paimu tavo bro-
lius levitus iš izraeliečių tarpo.
Jie yra dovana jums, pašvęsti
VIEŠPAČIUI eiti Susitikimo pa-
lapinės tarnybą. 7 Tuo tarpu tu
ir tavo sūnūs su tavimi stro-
piai eis visas aukuro ir vietos
už užuolaidos kunigiškas parei-
gas. Aš duodu jūsų kunigystės
tarnybą kaip dovaną. Bet koks
pašalietis, kuris braunasi, tu-
ri būti nubaustas mirtimi."

Kunigų dalis

8* VIEŠPATS kalbėjo Aaronui:
„Štai aš tau pavedžiau visas
man duodamas atnašas, visas
šventas izraeliečių dovanas.
Amžinu įstatu daviau jas tau
ir tavo sūnums kaip kunigiš-
kąją dalį. 9 Turėsi teisę į dalį
ypač šventų aukų – ugnies at-
našų: kiekviena jų atnaša, ku-
rią jie man teikia kaip šven-
čiausią atnašą, ar tai būtų
grūdų atnaša, ar atnaša už
nuodėmę, ar atnaša už kaltę,
priklausys tau ir tavo sūnums.
10 Valgysi jas kaip ypač šven-
tas atnašas; vien vyrai jas val-
gys, tau jos bus šventos. 11 Tau
priklausys taip pat ir tai, kas
atidedama į šalį iš visų izrae-
liečių pakylėjimo atnašų aukų.*
Amžinu įstatu tai daviau tau,
tavo sūnums ir tavo dukterims.
Kas yra švarus tavo namuose,
gali jas valgyti. 12 Kas geriau-
sia iš šviežio aliejaus, kas ge-
riausia iš naujo vyno ir grūdų –
rinktinį derlių, kurį jie atna-
šauja VIEŠPAČIUI, tau daviau.
13 Visos krašto pirmienos, ku-
rias jie atneša VIEŠPAČIUI, bus
tavo. Kas yra švarus tavo na-
muose, gali jas valgyti. 14 Visa,
kas yra Izraelyje po sunaiki-
nimo ištarme,* bus tavo. 15 Kas
pirmas atveria gimdą tarp vi-
sų gyvūnų, – ar tarp žmonių, ar
tarp gyvulių, – kuris yra atna-
šaujamas VIEŠPAČIUI, bus ta-
vo. Tačiau privalai leisti iš-
pirkti žmonių pirmagimį; leisi

18, 4: ... *pašalietis*: čia žymi žmogų, kuris nėra levitas, o 7 eilutėje – žmogų, kuris nėra kunigas.

18, 8–19: Atnašos skirstomos į dvi rūšis: švenčiausios, arba ypač šventos, atnašos, kurias galėjo valgyti tik kunigų šeimų vyriškiai (8–10 eilutė), ir kitos atnašos, kurias galėjo valgyti net kunigiškų šeimų moterys (11–19 eilutė).

18, 11: ... *pakylėjimo atnašų aukų*: pakylėjimo atnašos apėmė gyvulio krūtinę ir dešinę koją (žr. 18 eilutę), bendravimo aukoje – petį (žr. Kun 7, 30–34) ir naziro aukos dalis (žr. Sk 6, 19–20).

18, 14: ... *po sunaikinimo ištarme*: hebrajų kalba *herem* ir reiškia *atskirtas nuo buitinių sąlygų ir pašvęstas Viešpačiui*. Žr. Kun 27, 21. 28.

išpirkti ir nešvaraus gyvulio
pirmagimį. 16 Vienam mėnesiui
praslinkus, nustatysi jų išpir-
kimo kainą: penkis sidabrinius
šekelius pagal šventovės še-
kelį, – tai yra dvidešimt gerų.
17 Bet pirmagimis karvės ar
pirmagimis avies, ar pirmagi-
mis ožkos negali būti išpirktas.
Jie yra pašvęsti. Jų kraują turi
išlieti ant aukuro, o jų taukus
paversi dūmais kaip malonaus
kvapo ugnies atnašą VIEŠPA-
ČIUI, 18 bet jų mėsa priklausys
tau, lygiai kaip yra tavo pa-
kylėjimo atnašos krūtinė ir de-
šinioji koja. 19 Visas šventąsias
atnašas, kurias izraeliečiai
atideda VIEŠPAČIUI, daviau
tau ir tavo sūnums, ir tavo duk-
terims, esantiems su tavimi,
kaip amžiną duoklę. Tai yra
amžina nepažeidžiama sando-
ra* VIEŠPATIES akivaizdoje tau
ir tavo palikuonims."

Dešimtinės duoklė levitams

20* Tada VIEŠPATS tarė Aaro-
nui: „Neturėsi žemės paveldo
jų krašte, tarp jų tu neturėsi
dalies. Aš būsiu tavo dalis ir
paveldas Izraelyje.

21 Levitams daviau visas de-
šimtines Izraelyje kaip jų dalį
už tarnybą, kurią jie atlieka,
tarnybą Susitikimo palapinė-
je. 22 Taigi izraeliečiai daugiau
nebesiartins prie Susitikimo
palapinės, kad neužsitrauktų
kaltės ir nenumirtų. 23 Tik levi-
tai atliks Susitikimo palapi-
nės tarnybą ir bus atsakingi už
savo pačių kaltes. Tai bus am-
žinas įstatas izraeliečiams per
visas kartas. Bet tarp izraelie-
čių jie neturės žemės paveldo,
24 nes daviau levitams kaip jų
dalį izraeliečių dešimtinę, ku-
rią izraeliečiai atideda kaip
atnašą VIEŠPAČIUI. Užtat apie
juos ir pasakiau: 'Jie neturės
žemės paveldo Izraelyje'."

Levitų dešimtinė

25 Tada VIEŠPATS kalbėjo
Mozei: 26 „Kalbėk levitams ir
sakyk jiems: 'Kai paimate iš iz-
raeliečių dešimtinę, mano jums
duotą iš jų kaip jūsų dalį, jūs
turite atidėti iš jos atnašą
VIEŠPAČIUI – dešimtinę nuo de-
šimtinės. 27 Ji bus įskaityta
jums kaip jūsų dovana, tarsi
švieži grūdai nuo klojimo as-
los ar naujas vynas iš vyninės.
28 Taigi ir jūs atidėsite atnašą
VIEŠPAČIUI iš visų dešimtinių,
kurias paimate iš izraeliečių;
iš jų duosite VIEŠPATIES atna-

18, 19: ... *nepažeidžiama sandora*: pažodžiui *druskos sandora*. Žr. 2 Kr 13, 3. Galbūt dėl to, kad druska neleidžia maistui gesti (žr. Mt 5, 13); be to, šis sakinys primena paprotį vartoti druską sutarčiai patvirtinti. Žr. Kun 2, 13 paaiškinimą.

18, 20: Kunigams ir levitams buvo uždrausta turėti žemės paveldą, kurį turėjo kiti izraeliečiai. Todėl dalijant Kanaano kraštą žemės paveldo jiems nebuvo skirta. Tačiau jiems buvo dovanoti kai kurie miestai. Žr. Sk 35, 1–8.

šą kunigui Aaronui. [29] Atidėsite visas atnašas, kurios priklauso VIEŠPAČIUI, nuo visko, kas jums yra dovanota. Iš jų visų atidėsite, kas geriausia – šventąją dalį'. [30] Be to, pasakyk jiems: 'Kai būsite atidėję geriausią dešimtinės dalį, tuomet likusi dešimtinė bus levitams kaip klojimo aslos ar vyninės derlius. [31] Tu ir tavo namai galite jį valgyti bet kokioje vietoje, nes tai yra atlygis už jūsų tarnybą Susitikimo palapinėje. [32] Dėl to kaltės neužsitrauksite, jei atnašavote iš jų, kas geriausia. Neišniekinkite izraeliečių šventųjų dovanų, kad nenumirtumėte'."

Žalos telyčios pelenai

19 [1] VIEŠPATS kalbėjo Mozei ir Aaronui, tardamas: [2] „Šie yra VIEŠPATIES duoti įstatai apeigoms. Paliepk izraeliečiams atvesti žalą telyčią, sveiką ir be trūkumų, dar nebuvusią pajungtą po jungu. [3] Perduosite ją kunigui Eleazarui. Ji bus išvesta už stovyklos* ir jo akivaizdoje papjauta. [4] Kunigas Eleazaras, padažęs pirštą jos kraujyje, pašlakstys juo septynis kartus Susitikimo palapinės priekio link.* [5] Tada, jam matant, telyčia bus sudeginta, – jos oda, mėsa, kraujas drauge su jos atmatomis. [6] Kunigas paims kedro malkų, yzopo, tamsiai raudonos spalvos siūlų ir įmes juos į ugnį, kurioje dega telyčia. [7] Paskui kunigas išskalbs savo drabužius ir apsiplaus vandeniu. Tada jis gali grįžti į stovyklą, bet kunigas bus nešvarus iki vakaro. [8] Panašiai sudeginusis telyčią išsiskalbs drabužius vandenyje ir apiplaus savo kūną vandeniu. Jis bus nešvarus iki vakaro. [9] Tuomet kas nors, kas yra švarus, susems telyčios pelenus ir supils juos švarioje vietoje už stovyklos. Jie bus laikomi vandeniui izraeliečių bendrijai apvalyti. Tai yra atnaša už nuodėmę. [10] Tas, kuris susemia telyčios pelenus, išsiskalbs drabužius ir bus nešvarus iki vakaro.

Tai bus amžinas įstatas tiek izraeliečiams, tiek tarp jų gyvenantiems ateiviams."

Pelenų panaudojimas

[11] „Kas paliečia lavoną bet kokio žmogaus, bus nešvarus septynias dienas. [12] Jis apvalys save vandeniu trečią dieną bei septintą dieną, ir bus švarus.

19, 3: ... *už stovyklos*: keli Bendrijos tėvai įžvelgė šiame tekste pranašystę apie Kristaus auką už Jeruzalės sienų (žr. Jn 19, 20; Žyd 13, 13), o apvalymo vandenyje – Krikšto vandens ženklą.

19, 4: ... *Susitikimo palapinės priekio link*: kadangi Palapinės priekis buvo rytų pusėje (žr. Iš 26, 15–30), telyčia buvo papjauta į rytus nuo stovyklos. Vėliau, įėjus į Kanaaną, Pažado žemę, tai buvo daroma ant Alyvų kalno, į rytus nuo Šventyklos.

Betgi jei jis neapvalo savęs tre-
čią dieną ir septintą dieną, jis
netaps švarus. 13 Kas paliečia
lavoną, numirėlio kūną, ir ne-
apvalo savęs, išniekina VIEŠ-
PATIES Padangtę. Toks žmogus
bus pašalintas iš Izraelio. Ka-
dangi nebuvo apšlakstytas ap-
valymo vandeniu, jis yra nešva-
rus: jo nešvarumas pasilieka
ant jo.
14 Tokios yra apeigos, kai kas
nors numiršta palapinėje: visi,
kurie įeina į palapinę, ir visi,
kurie yra palapinėje, bus nešva-
rūs septynias dienas. 15 Pa-
našiai kiekvienas atviras indas
ar neuždengtas antvožu bus
nešvarus. 16 Kas atvirame lau-
ke prisiliestų prie žmogaus,
nužudyto kalaviju ar mirusio
savo mirtimi, ar prie žmogaus
kaulų, ar kapo, bus nešvarus
septynias dienas. 17* Nešvaria-
jam žmogui turi būti paimta
sudegintos apvalymo atnašos
pelenų ir įpilta tekančio van-
dens į indą, 18 tuomet švarus as-
muo paims yzopą, padažys jį
vandenyje ir pašlakstys juo
palapinę, visą apstatymą, ten
esančius žmones ir kiekvieną
prisilietusįjį prie kaulų, nu-
žudyto žmogaus lavono ar prie
kapo. 19 Švarusis asmuo pa-
šlakstys nešvarųjį asmenį tre-
čią dieną ir septintą dieną.
Taip apvalytas septintą dieną
jis išsiskalbs drabužius, apsi-
plaus vandeniu ir vakare bus
vėl švarus. 20* Jei kas nors, ta-
pęs nešvarus, savęs neapvalo,
tas asmuo bus atskirtas nuo
bendrijos, nes jis išniekino
VIEŠPATIES šventovę. Kadangi
apvalymo vandeniu nebuvo ap-
šlakstytas, jis yra nešvarus.
21 Tai bus jiems amžinas
įstatas. Be to, kuris pašlakstė
apvalymo vandeniu, išsiskalbs
drabužius, o kas paliečia ap-
valymo vandenį, bus nešvarus
iki vakaro. 22 Ką tik nešvarusis
asmuo paliečia, taps nešvarus,
ir kas jį paliečia, bus nešvarus
iki vakaro.“

Mirjamos mirtis

20 1 Pirmą mėnesį* izrae-
liečiai – visa bendrija –
atėjo į Zino dykumą. Žmonės
apsistojo Kadeše. Ten numirė
Mirjama ir ten buvo palaidota.

19, 17–19: *Ir jeigu ... telyčios pelenai, kuriais apšlakstomi suteptieji, pašventina ir suteikia kūno švarumą, tai nepalyginti labiau kraujas Kristaus ... nuvalys mūsų sąžinę nuo mirties darbų* (Žyd 9, 13–14).

19, 20: Apeiginis nešvarumas suprantamas kaip užkrečiama liga. Ir *šventumas* užkrečia. Žr. Sk 17, 3 paaiškinimą.

20, 1: *Pirmą mėnesį*: mes lauktume užuominos apie tikslesnę įvykio datą – dieną ir metus (po išėjimo Iš Egipto). Panašiai datuojami įvykiai ir kitose vietose: Sk 1, 1; 10, 11; 33, 38; Įst 1, 3. Turbūt izraeliečiai į Kadešą atkeliavo trečiais metais po išėjimo iš Egipto. Žr. Įst 1, 46. *Zino dykuma*: tyrai su keliomis vešliomis oazėmis į pietvakarius nuo Negyvosios jūros. Žr. Sk 13, 21 paaiškinimą.

Vandens stoka Kadeše

2 Bendrija neturėjo vandens.
Todėl jie susibūrė prieš Mozę
ir Aaroną. 3 Žmonės ginčijosi su
Moze, sakydami: „Verčiau mes
būtume žuvę, kai mūsų gimi-
nės žuvo VIEŠPATIES akivaiz-
doje! 4 Kodėl atvedėte VIEŠPA-
TIES bendriją į šią dykumą
mums ir mūsų galvijams nu-
mirti? 5 Kodėl išvedėte mus iš
Egipto, kad atvestumėte mus
į šią baisią vietą, kur nėra nei
grūdų, nei figų, nei vynmedžių,
nei granatmedžių? Nėra net
vandens atsigerti!“
6 Mozė ir Aaronas, paėję nuo
bendrijos prie Susitikimo pa-
lapinės angos, parpuolė kniūbs-
ti. Jiems pasirodė VIEŠPATIES
šlovė. 7 VIEŠPATS kalbėjo Mo-
zei, tardamas: 8 „Paimk lazdą,
surink bendriją, tu ir tavo bro-
lis Aaronas, ir, jiems matant,
įsakykite uolai duoti vandens.
Taip jūs duosite jiems vandens
iš uolos ir pagirdysite bendriją
ir jų galvijus.“
9 Mozė tad paėmė lazdą, bu-
vusią VIEŠPATIES akivaizdoje,
kaip jis buvo jam įsakęs. 10 Mo-
zė ir Aaronas surinko bendriją
ties uola ir jiems tarė: “Klau-
sykitės jūs, maištininkai! Ar-
gi gausime jums vandens iš
šios uolos?“ 11 Tada Mozė pa-
kėlė ranką ir sudavė du kartus*
lazda į uolą. Pasipylė vandens
srautas, atsigėrė bendrija ir jų
galvijai. 12* Bet VIEŠPATS tarė
Mozei ir Aaronui: „Kadangi ju-
du netikėjote, kad aš galiu pa-
tvirtinti savo šventumą izraelie-
čių akyse, todėl judu neįvesite
šios bendrijos į kraštą, kurį aš
jiems daviau.“ 13 Tai buvo van-
duo Meribos, kur izraeliečiai
barėsi su VIEŠPAČIU ir per ku-
rį VIEŠPATS patvirtino savo
šventumą.

Edomas neleidžia eiti per jų kraštą

14 Mozė išsiuntė iš Kadešo
pasiuntinius pas Edomo kara-
lių: „Taip sako tavo brolis Izrae-
lis:* ‘Tu žinai apie visas nelai-
mes, kurios mus ištiko. 15 Mūsų
protėviai nuėjo į Egiptą, mes
gyvenome Egipte ilgą laiką ir
egiptiečiai engė mus bei mūsų
protėvius. 16 Mes šaukėmės
VIEŠPATIES, jis išgirdo mūsų
balsą, pasiuntė angelą ir išve-
dė mus iš Egipto. Štai nūn mes
esame Kadeše, mieste prie ta-

20, 11: ... *du kartus*: turbūt dėl to, kad netikėjo, jog stebuklas gali įvykti po pirmojo sudavimo. Žr. 12 eilutę.

20, 12–13: Mozės ir Aarono nuodėmė buvo abejojimas Dievo gailestingumu nuolat maištaujančiai tautai. ... *galiu patvirtinti savo šventumą*: šventą Dievo galybę ir šlovę. Užuomina į oazės vardą Kadešą, reiškiantį *pašventintą, šventą (vietą)*. *Meriba* yra hebrajiškas vietovardis, kuris reiškia *Barnio (vietą)*. Žr. Iš 17, 7.

20, 14: ... *tavo brolis Izraelis*: edomiečiai buvo Jokūbo brolio Esavo palikuonys. Jų kraštas į pietryčius nuo Negyvosios jūros buvo vadinamas dar ir Seiru. Žr. Pr 25, 24–34; 36, 1. 8–9.

vo žemės pakraščio. [17] Prašom
mums leisti pereiti per tavo
kraštą. Mes neisime per laukus
ar vynuogynus ir negersime
vandens iš šulinių. Mes eisime
Karaliaus vieškeliu,* nesuk-
dami nei į dešinę, nei į kairę,
kol nepereisime per tavo žemę'."
[18] Bet Edomas jam atsakė:
„Neisi per čia! Jei bandysi,
prieš tave žygiuosiu su kalavi-
ju." – [19] „Mes laikysimės vieš-
kelio, – sakė jam izraeliečiai, –
jei gertume tavo vandens, mes
ir mūsų galvijai, tuomet mes
už jį atsilyginsime. Tai tik
mažmožis. Mes prašome tik
leisti pereiti pėsčiomis." [20] Bet
jis atsakė: „Neisi!" Ir Edomas
išėjo prieš juos su didele ir gerai
ginkluota kariuomene. [21] Taigi,
Edomui atsisakius leisti izrae-
liečiams pereiti per savo žemę,
Izraelis nuo jo pasitraukė.

Aarono mirtis

[22] Pakilę į kelionę iš Kadešo,
izraeliečiai atkeliavo prie Ho-
ro kalno. [23] Prie Horo kalno, ant
Edomo krašto ribos, VIEŠPATS
tarė Mozei ir Aaronui: [24] „Jau
laikas Aaronui eiti pas savo
protėvius. Jis neįeis į kraštą,
kurį daviau izraeliečiams, nes
judu abu maištavote prieš
mane prie Meribos vandens.
[25] Paimk tad Aaroną ir jo sūnų
Eleazarą, užvesk juos ant Ho-
ro kalno, [26] nuvilk nuo Aarono
drabužius ir apvilk jais jo sū-
nų Eleazarą. Ten Aaronas bus
paimtas pas savo protėvius, –
ten jis mirs." [27] Mozė padarė,
kaip VIEŠPATS buvo jam įsa-
kęs. Jie užkopė visos bendrijos
akyse ant Horo kalno. [28] Mozė
nuvilko Aarono drabužius ir
apvilko jais jo sūnų Eleazarą.
Aaronas mirė ten, ant kalno
viršūnės, o Mozė ir Eleazaras
nulipo nuo kalno. [29] Visa bend-
rija, matydama, kad Aaronas
miręs, visi Izraelio namai rau-
dojo Aarono trisdešimt dienų.

Pergalė prieš Aradą

21 [1]* Kai kanaanietis Ara-
do karalius, gyvenan-
tis Negebe, išgirdo, kad Izrae-
lis ateina per Atarimus, jis iš-
ėjo kovoti su Izraeliu ir paėmė
kai kuriuos jų į nelaisvę. [2] Ta-
da Izraelis padarė šį įžadą
VIEŠPAČIUI: „Jei atiduosi šią
tautą į mūsų rankas, mes visiš-
kai sunaikinsime jų miestus."
[3] VIEŠPATS išklausė Izraelio
maldą ir atidavė kanaaniečius.

20, 17: ... *Karaliaus vieškeliu*: svarbus kelias nuo šiaurės į pietus aukštumose palei Negyvąją jūrą. Senovėje tai buvo karavanų ir kariuomenių kelias. Vėliau romėnai jį pagerino. Ir nūdien dar galima ji atpažinti.

21, 1–3: Pasakojimas apie šį įvykį, regis, čia vėliau įterptas, nes Sk 21, 4, nuosekliai mąstant, turėtų eiti po Sk 20, 29. Turbūt pasakojama apie tą patį įvykį, kuris minimas Ts 1, 16–17 tekste.

21, 3: ... *Horma*: vietovardis giminingas hebrajiškam žodžiui *herem*, kuris reiškia *skirta (sunaikinti)*. Žr. Sk 14, 45; 18, 14 paaiškinimus.

Izraeliečiai visiškai sunaikino juos ir jų miestus. Todėl ta vieta buvo pavadinta Horma.*

Varinis žaltys

4 Nuo Horo kalno jie leidosi į
kelionę Nendrių jūros keliu,
norėdami apeiti Edomo kraštą. Bet pakeliui žmonės neteko kantrybės.
5 Jie kalbėjo prieš
Dievą ir Mozę: „Kodėl išvedei mus iš Egipto numirti dykumoje? Juk čia nėra nei maisto, nei vandens, – mes bjaurimės tuo niekam tikusiu maistu.“*
6 Tada VIEŠPATS pasiuntė žmonėms ugningus* žalčius. Jie gėlė žmones, ir nuo to daug izraeliečių mirė.
7 Žmonės ėjo pas Mozę ir sakė: „Nusidėjome, nes kalbėjome prieš VIEŠPATĮ ir prieš tave. Užtark pas VIEŠPATĮ, kad atimtų nuo mūsų žalčius.“ Mozė tad meldėsi už žmones.
8 VIEŠPATS tarė Mozei: „Pasidirbk ugningą žaltį ir pridėk jį prie stulpo. Kiekvienas, kuris yra įgeltas, pažvelgęs į jį liks gyvas.“*
9* Mozė tada padirbo varinį žaltį ir pridėjo jį prie stulpo. Kada tik žaltys ką nors įgeldavo, tas žmogus pažvelgdavo į varinį žaltį ir likdavo gyvas.

Izraeliečiai apeina Moabą

10 Izraeliečiai keliavo toliau ir pasistatė stovyklą prie Obotų.
11 Iškeliavę iš Obotų, jie pasistatė stovyklą prie Ije-Abarimų,* dykumoje į rytus nuo Moabo.
12 Pakilę iš ten, jie statėsi palapines Zaredo tarpeklyje.
13 Iš ten jie nukeliavo ir pasistatė stovyklą anapus Arnono, – tai yra dykumoje, kuri driekiasi nuo amoriečių žemės, – nes Arnonas yra riba tarp Moabo ir amoriečių.
14 Todėl ir sakoma VIEŠPATIES Karų knygoje:*

„Vahebą Sufoje* ir
tarpeklius,
Arnoną
15 ir tarpeklių šlaitus,
besidriekiančius Aro
buveinės link
ir besišliejančius palei
Moabo ribą.“

16 Iš ten jie keliavo link Beero,* tai yra to šulinio, apie kurį

21, 5: ... *niekam tikusiu maistu*: matyt, turima mintyje mana.

21, 6: ... *ugningus žalčius*: hebrajiškai *seraf*. Taip buvo vadinama viena nuodingųjų gyvačių rūšis. Hebrajų kalba *seraf* reiškia *ugningą*, – šių gyvačių įgėlimas degindavo.

21, 8: ... *pažvelgęs į jį, liks gyvas*: *Kaip Mozė dykumoje iškėlė žaltį, taip turi būti iškeltas ir Žmogaus Sūnus, kad kiekvienas, kuris jį tiki, turėtų amžinąjį gyvenimą* (Jn 3, 14).

21, 9: Karalius Hezekijas, naikindamas stabų garbinimą, *sudaužė varinį žaltį, kurį buvo padirbęs Mozė* (2 Kar 18, 41).

21, 11: ... *Ije-Abarimai*: vietovardis, kuris turbūt reiškia *Griuvėsius Abarimų [kalnuose]*. Žr. Sk 27, 12 paaiškinimą.

21, 14: ... *VIEŠPATIES Karų knygoje*: senas izraeliečių giesmių ir dainų rinkinys, nepasiekęs mūsų laikų. *Vahebą Sufoje*: vietovardžiai, minimi tik šiame tekste. Archeologijai šios vietos iki šiol nėra žinomos.

21, 16: ... *Beeras*: vietovardis, reiškiantis *Šulinys*.

VIEŠPATS kalbėjo Mozei: „Su-
šauk žmones, duosiu aš jiems
vandens."
17 Tada izraelieciai giedojo šią
giesmę:
„Prasiveržk, šuliny! –
giedokite jam! –
18 Šulinys, kurį iškasė vadai,
kurį prakasė tautos didžiūnai
skeptru, savo lazdomis."
Iš Midbaro nukeliavo į Ma-
taną, 19 iš Matanos į Nahalielį,
iš Nahalielio į Bamotus, 20 o iš
Bamotų į slėnį, kuris yra Moa-
bo šalyje prie Pisgos viršūnės,
žvelgiančios žemyn į Ješimoną.*

Pergalė prieš Sihoną

21 Tada Izraelis išsiuntė pa-
siuntinius pas amoriečių kara-
lių Sihoną, tardamas: 22 „Leisk
man pereiti per tavo kraštą.
Mes nepasuksime į laukus ar
vynuogynus ir negersime van-
dens iš tavo šulinių. Eisime
Karaliaus vieškeliu, kol perei-
sime tavo žemę." 23 Sihonas ne-
sutiko leisti Izraeliui pereiti
per savo žemę, bet, subūręs vi-
sas savo pajėgas, išėjo į dyku-
mą prieš Izraelį ir, atžygiavęs į
Jahazą, kovojo su Izraeliu. 24 Iz-
raelis jį sumušė aštriu kalaviju
ir užėmė jo kraštą nuo Arnono
iki Jaboko – iki pat amoniečių
krašto, nes amoniečių riba bu-
vo įtvirtinta. 25 Izraelis tat paė-
mė visus tuos miestus. Izraelis
apsigyveno visose amoriečių
miestuose, Hešbone ir visose
jam pavaldžiose gyvenvietėse.
26 O Hešbonas buvo sostinė
amoriečių karaliaus Sihono,
kuris buvo kariavęs su anks-
tesniu Moabo karaliumi ir pa-
ėmęs visą jo kraštą iki pat Ar-
nono. 27 Todėl dainiai sako:
„Ateikite į Hešboną,
tebūna jis atstatytas;
tebūna Sihono sostinė
tvirtai atkurta.
28 Nes ugnis išėjo iš Hešbono,
liepsna iš Sihono miesto.
Ji sunaikino Moabo Arą
ir prarijo Arnono aukštumas.
29 Vargas tau, Moabai!
Esi žuvusi, Chemošo* tauta!
Jis leido jo sūnums tapti
bėgliais,
jo dukterims būti paim-
toms į nelaisvę
pas amoriečių karalių
Sihoną.
30 Žuvo tad jų palikuonys
nuo Hešbono iki Dibono;
niokojome, kol ugnis pasiekė
Medebą."
31 Taip Izraelis apsigyveno
amoriečių krašte. 32 Tada Mo-
zė išsiuntė išžvalgyti Jazero.
Užėmę jo gyvenvietes, jie išva-
rė ten gyvenančius amoriečius.

21, 20: ... *į Ješimoną*: arba *į tyrus*. Kai kuriose vietose šis žodis žymi vietą – Judėjos dykumą prie vakarinio Negyvosios jūros kranto (žr. 1 Sam 23, 19. 24; 26, 13), bet šiame tekste ir Sk 23, 28, regis, tai pietinės Jordano slėnio dalies tyrai su Bet-Ješimotų gyvenviete.

21, 29: ... *Chemošas*: pagrindinis Moabo dievas. Žr. 1 Kar 11, 7. 33; 2 Kar 23, 13; Jer 48, 7. 13.

Pergalė prieš Ogą

33 Tada jie pasuko ir nuėjo ke-
lių į Bašaną. Bašano karalius
Ogas, jis ir visi jo žmonės, iš-
ėjo į mūšį su izraeliečiais prie
Edreijo. 34 Bet VIEŠPATS tarė
Mozei: „Nebijok jo, nes aš duo-
du tau į rankas jį, visą jo tautą
ir visą jo kraštą. Padarysi jam,
ką padarei Sihonui, Hešbone
gyvenusiam amoriečių kara-
liui.“ 35 Jie tad užmušė jį, jo sū-
nus ir visus jo žmones – visus
iki vieno, o jo kraštą paėmė į
savo nuosavybę.

22 1 Tada izraeliečiai lei-
dosi į kelionę ir pasi-
statė stovyklą Moabo lygu-
mose,* kitoje pusėje Jordano,
priešais Jerichą.

C. MOABO LYGUMOSE

Moabo karalius šaukiasi Balaamo

2 O Ziporo sūnus Balakas
matė visa, ką Izraelis padarė
amoriečiams. 3 Moabas nerimo
iš baimės dėl tos tautos, nes
izraeliečiai buvo labai gausūs.
Moabas drebėjo bijodamas iz-
raeliečių. 4 Moabas sakė Mid-
jano seniūnams: „Juk ši gauja
nuės švariai visa, kas yra ap-
link mus, kaip kad jautis nuė-
da lauko žolę.“
Balakas, Ziporo sūnus, tuo
metu buvo Moabo karalius. 5 Jis
išsiuntė pasiuntinius pas Beo-
ro sūnų Balaamą į Petorą, ku-
ris yra giminaičių krašte prie
{Eufrato} upės, pakviesti jo,
tardamas: „Štai išėjo iš Egipto
tauta, ji apdengė visą žemės
veidą ir įsikūrė šalia manęs!
6 Maldauju tave, ateik ir pra-
keik tą tautą,* nes ji yra stip-
resnė už mane. Galbūt aš pa-
jėgsiu ją nugalėti ir išvaryti iš
šio krašto, nes žinau, ką tu
palaimini, tikrai yra palaimin-
tas, ir ką prakeiki, tikrai yra
prakeiktas.“

7 Tad Moabo seniūnai ir Mid-
jano seniūnai išvyko su užmo-
kesčiu rankose už būrimą. At-
vykę pas Balaamą, perdavė
jam Balako žodžius. 8 Jis tarė
jiems: „Pasilikite čia šią nak-
tį, duosiu atsakymą jums, kaip
VIEŠPATS man palieps.“ Moa-
bo didžiūnai tad apsistojo pas
Balaamą. 9 Dievas, atėjęs pas
Balaamą, tarė: „Kas yra tie vy-
rai, kurie apsistojo pas tave?“
10 Balaamas Dievui atsakė:
„Moabo karalius Balakas, Zi-
poro sūnus, atsiuntė man tokį
žodį: 11 ‘Štai iš Egipto atėjo tau-
ta ir apdengė visą žemės vei-
dą. Tad ateik ir prakeik juos.
Galbūt aš pajėgsiu ją nugalėti

22, 1: ... *Moabo lygumose*: žemumos į pietryčius nuo Negyvosios jūros, tarp Jordano upės ir Nebo kalno papėdės. Čia izraeliečiai buvojo prieš pereidami Jordaną. Žr. Joz 1–4. Jerichas buvo į vakarus nuo Jordano.

22, 6: ... *prakeik tą tautą*: Balakas tikėjo, kad prakeikimas taps tikrove, jeigu Balaamas mes jį Izraeliui. Balaamas buvo žynys kerėtojas. Žr. Joz 13. 22.

ir išvaryti'." 12 Dievas tarė Ba-
laamui: „Su jais neisi, tos tau-
tos neprakeiksi, nes ji yra pa-
laiminta." 13 Atsikėlęs kitą rytą,
Balaamas todėl ir pasakė Ba-
lako didžiūnams: „Grįžkite į
savo kraštą, nes VIEŠPATS at-
sisakė leisti man eiti su jumis."
14 Moabo didžiūnai pakilo ir,
sugrįžę pas Balaką, jam pasa-
kė: „Balaamas atsisakė eiti su
mumis."

Balakas antrąkart šaukiasi Balaamo

15 Balakas vėl pasiuntė di-
džiūnus, didesnį skaičių ir gar-
bingesnius, negu buvo pirmie-
ji. 16 Atvykę pas Balaamą, jie
tarė: „Taip kalbėjo Ziporo sū-
nus Balakas: 'Prašyčiau neat-
sisakyti pas mane ateiti. 17 Aš
tave didžiai pagerbsiu, ką tik
man sakysi, aš darysiu. Ateik,
maldauju, prakeik man tą tau-
tą'." 18 Bet Balako pareigūnams
Balaamas atsakė: „Nors Bala-
kas atiduotų man savo sidab-
ro ir aukso pilnus namus, aš
negalėčiau padaryti nieko, –
mažiau ar daugiau, – kas yra
priešinga VIEŠPATIES, mano
Dievo, įsakymui. 19 Nūn prašy-
čiau ir jūs pasilikti čia per nak-
tį, kad galėčiau sužinoti, ką
daugiau VIEŠPATS man pasa-
kys." 20 Tą naktį Dievas atėjo
pas Balaamą ir jam tarė: „Jei
tie vyrai atėjo tavęs pasišauk-
ti, kelkis ir eik su jais, bet da-
ryk tik tai, ką aš tau sakysiu
daryti." 21 Balaamas ryto metą
atsikėlė ir, pasibalnojęs savo
asilą, iškeliavo su Moabo di-
džiūnais.

Kalbanti asilė

22 Betgi jo kelionė sukėlė Die-
vo pyktį,* ir VIEŠPATIES ange-
las atsistojo ant kelio jam su-
trukdyti. O jis, dviejų tarnų
lydimas, jojo ant savo asilės.
23 Asilė, pamačiusi ant kelio
stovintį angelą su ištrauktu iš
makšties kalaviju rankoje, pa-
sisuko iš kelio ir nuėjo į laukus.
Balaamas turėjo ją mušti, kad
ji grįžtų į kelią. 24 Tada VIEŠPA-
TIES angelas atsistojo skersai
siauro tako tarp vynuogynų, su
siena iš abiejų pusių. 25 Asilė,
pamačiusi VIEŠPATIES angelą,
šliejosi prie sienos ir nudrėskė
į sieną Balaamui koją. O jis vėl
ją mušė. 26 Tada VIEŠPATIES an-
gelas paėjėjo pirmyn ir atsisto-
jo tokioje siauroje vietoje, kur
nebebuvo įmanoma pasisukti
nei į dešinę, nei į kairę. 27 Asilė,
pamačiusi VIEŠPATIES angelą,

22, 22: ... *kelionė sukėlė Dievo pyktį*: ne vien dėl to, kad Balaamas keliavo pas Balaką, nes kelionei jis turėjo Dievo leidimą (žr. 20 eilutę), – bet turbūt dėl to, kad buvo godumo gundomas prakeikti Izraelį, nepaisydamas Dievo įsakymo. Naujajame Testamente minimas Balaamas: *Palikę tiesos kelią, jie nuklydo ir pasuko keliu Bosoro sūnaus Balaamo, kuris pamilo nedorybės atpildą* (2 Pt 2, 15); ... *Vargas jiems [klaidintojams]! Jie pasuko Kaino keliu, parsidavė Balaamo paklydimui [iš gobšumo]* (Jud 11).

sukrito po Balaamu. Balaamas
įniršo ir mušė asilę savo lazda.
28 Tada VIEŠPATS atvėrė asilės
burną, ir ji tarė Balaamui: „Ką
tau padariau, kad tu mane
mušei tuos tris kartus?“ 29 Ba-
laamas asilei atsakė: „Dėl to,
kad tu mane ant juoko padė-
jai! O kad turėčiau rankoje ka-
laviją! Tuojau pat tave užmuš-
čiau!“ 30 Bet asilė Balaamui
tarė: „Štai ar aš nesu tavo asi-
lė, ant kurios jodinėjai visą sa-
vo gyvenimą lig šios dienos? Ar-
gi esu taip pasielgusi su tavimi
kada nors anksčiau?“ – „Ne“, –
jis atsakė.

31 Tada VIEŠPATS atvėrė Ba-
laamui akis. Ir jis pamatė
VIEŠPATIES angelą, stovintį
ant kelio, su ištrauktu iš makš-
ties kalaviju rankoje. Jis nu-
silenkė ir parpuolė kniūbsčias.
32 VIEŠPATIES angelas jam ta-
rė: „Kodėl mušei savo asilę
tuos tris kartus? Štai aš atėjau
sutrukdyti, nes tavo kelionė
man nepatinka. 33 Asilė, mane
matydama, metėsi į šalį nuo
manęs šiuos tris kartus. Jei ji
nebūtų metusis į šalį, tu esi
tas, kurį būčiau užmušęs, o ją
gyvą palikęs. 34 Tada Balaamas
tarė VIEŠPATIES angelui: „Nusi-
dėjau, nes nežinojau, kad tu
stovėjai ant kelio man pasi-
priešinti. Todėl dabar, jei tau
tai nepatinka, aš grįšiu namo.“
35 VIEŠPATIES angelas tarė Ba-
laamui: „Eik su tais vyrais. Bet
kalbėk tik tai, ką aš pasakysiu
tau kalbėti.“ Balaamas tada
keliavo toliau su Balako didžiū-
nais.

36 Balakas, išgirdęs, kad at-
vyko Balaamas, išėjo jo pasi-
tikti prie Ir-Moabo, esančio prie
Arnono ribos, pačiame šalies
pakraštyje. 37 Balakas tarė Ba-
laamui: „Argi aš nesiunčiau
pasiuntinių tavęs pakviesti?
Kodėl tada neatėjai pas mane?
Argi iš tikrųjų {manai, kad aš}
nepajėgsiu tavęs pagerbti?“
38 Balaamas atsakė Balakui:
„Štai dabar aš atėjau pas ta-
ve, bet ar aš tikrai turiu galią
ką nors kalbėti? Aš galiu tarti
tik žodį, kurį Dievas deda man
į burną.“

39 Tada Balaamas keliavo
drauge su Balaku ir atvyko į
Kirjat-Huzotus. 40 Čia Balakas,
paaukojęs jaučių ir avių, patie-
kė jų Balaamui ir su juo buvu-
siems didžiūnams.

Pirmasis pranašavimas

41 Kitą dieną Balakas paėmė
Balaamą ir užvedė jį ant Ba-
mot-Baalo. Iš ten jis galėjo ma-
tyti dalį {Izraelio} tautos.

23 1 Balaamas tarė Bala-
kui: „Pastatyk man čia
septynis aukurus ir parūpink
man septynis jaučius bei sep-
tynis avinus.“ 2 Balakas pada-
rė, kaip Balaamas buvo palie-
pęs. Balakas ir Balaamas
paaukojo ant kiekvieno auku-
ro po jautį ir aviną. 3 Tada Ba-
laamas tarė Balakui: „Stovėk

čia prie savo deginamosios aukos, kol aš sugrįšiu. Gal ateis VIEŠPATS manęs pasitikti. Ką jis man apreikš, tau pasakysiu." Ir jis palypėjo ant plikos kalvos.

4 Dievas pasitiko Balaamą. „Paruošiau anuos septynis aukurus ir paaukojau ant kiekvieno aukuro po jautį ir aviną", – pasakė jam Balaamas.
5 VIEŠPATS, įdėjęs žodį Balaamui į burną, tarė: „Grįžk pas Balaką ir taip jam kalbėk."
6 Jis tad sugrįžo pas Balaką, žiūri, tas tebestovi prie savo deginamosios aukos drauge su visais Moabo didžiūnais.
7 Tada Balaamas ištarė savo pranašavimą, sakydamas:

„Balakas atvedė mane iš Aramo,*
Moabo karalius iš Rytų kalnų:*
Ateik, prakeik man Jokūbą;
ateik, pasmerk Izraelį!'
8 Kaip aš galiu prakeikti,
ko Dievas neprakeikė?
Kaip aš galiu pasmerkti tuos,
kurių VIEŠPATS nepasmerkė?
9 Netgi nuo uolų viršūnės aš juos matau,
nuo kalvų juos stebiu.
Tikėk manimi, čia yra tauta,
atskirai gyvenanti,* –
ji atokiai laikosi nuo kitų tautų!
10 Kas gali suskaityti Jokūbo dulkes*
ir žinoti vėjo nešamų Izraelio dulkelių skaičių?
Tebūna man leista mirti teisiųjų mirtimi,
tebūna, kad mano galas būtų panašus į jo!"

11 Tada Balakas tarė Balaamui: „Ką tu man padarei? Štai aš atvedžiau tave prakeikti mano priešų, o tu juos laiminte palaiminai!"
12 „Argi ne tai, ką VIEŠPATS deda man į burną, aš turiu ištikimai pakartoti?"

Antrasis pranašavimas

13 Balakas jam tarė: „Prašyčiau eiti su manimi į kitą vietą,* iš kur galėsi juos matyti. Matysi tik jų dalį, visų jų nematysi. Ir iš ten man juos prakeik."
14 Tada užvedė jį į Zofimų lauką ant Pisgos viršūnės ir, pastatęs septynis aukurus, paaukojo ant kiekvieno aukuro po jautį ir aviną.
15 Balaamas tarė Balakui: „Stovėk čia prie savo deginamosios aukos,

23, 7: ... *iš Aramo*: senovėje Sirija buvo vadinama Aramu. ... *Rytų kalnų*: žemos kalnų virtinės Sirijos dykumoje netoli Eufrato upės Balaamo miesto Petoro. Žr. Sk 22, 5.

23, 9: ... *tauta, atskirai gyvenanti*: Izraelis kaip Dievo tauta užėmė ypatingą vietą tarp tautų savo atokia laikysena.

23, 10: ... *Jokūbo dulkes ... vėjo nešamų Izraelio dulkelių*: izraeliečiai bus tokie gausūs kaip dulkės dykumos smėlio audroje.

23, 13: ... *į kitą vietą*: Balakas manė, kad Balaamas, matydamas Izraelį iš kitos vietos, galės kitaip apie jį pranašauti.

kol aš štai tenai sutiksiu VIEŠ-
PATĮ.“
16 VIEŠPATS sutiko Ba-
laamą ir, įdėjęs žodį jam į bur-
ną, tarė: „Grįžk pas Balaką ir
taip jam kalbėk.“
17 Balaamas,
sugrįžęs pas jį, žiūri, jis tebes-
tovi prie savo deginamosios au-
kos drauge su Moabo didžiū-
nais. „Ką pasakė VIEŠPATS?“ –
užklausė Balakas.
18 Tada Ba-
laamas ištarė savo pranašavi-
mą, sakydamas:

„Atsistok, Balake, ir
klausykis;
palenk ausį mano liudijimui,
Ziporo sūnau:
19 Dievas nėra žmogus, kad
meluotų,
ar marus, kad keistų savo
mintį.
Taigi argi jis neįvykdys,
ką pažadėjo?
Argi jis nepadarys,
ką pasakė?
20 Štai aš gavau įsakymą
palaiminti:
kai jis palaimina,
aš negaliu to pakeisti.
21 Negresia pavojus* Jokūbui,
nematyti nelaimės* Izraelyje.
VIEŠPATS, jų Dievas, yra su
jais, –
su jais yra jų Karaliaus
pergalė.
22 Dievas, vedantis juos iš
Egipto,
jiems yra tarsi laukinio
jaučio ragai.*
23 Štai! Tikrai nėra kerų prieš
Jokūbą,
nėra burtų prieš Izraelį.
Nūnai bus sakoma apie
Jokūbą ir Izraelį:
‘Žiūrėk, ką padarė Dievas!’
24 Čia yra tauta, besikelianti
tarsi liūtė,
pašokstanti tarsi liūtas!
Nesigula, kol nesuėda grobio
ir neišgeria užmuštųjų
kraujo.“

25 „Jei negali jų prakeikti, –
Balakas tarė Balaamui, – tai
bent nelaimink jų!“
26 Bet Ba-
laamas atsakė Balakui: „Argi
aš tau nesakiau: ‘Ką VIEŠPATS
sako, tai aš turiu sakyti’?“

Trečiasis pranašavimas

27 Balakas tada Balaamui
tarė: „Prašyčiau eiti, nuvesiu
tave dar į kitą vietą. Galbūt
Dievui patiks, kad prakeiktu-
mei man juos iš ten.“
28 Bala-
kas užvedė Balaamą ant Peoro
viršūnės, žvelgiančios žemyn į
Ješimoną.
29 Balaamas tarė
Balakui: „Pastatyk čia septy-
nis aukurus ir parūpink man
septynis jaučius ir septynis
avinus.“
30 Balakas padarė,
kaip Balaamas buvo paliepęs,
ir paaukojo ant kiekvieno au-
kuro po jautį ir aviną.

24 1 O Balaamas, matyda-
mas, kad VIEŠPAČIUI
buvo malonu laiminti Izraelį,

23, 21: ... *pavojus ... nelaimės*: Balaamas tvirtina, kad jis negali pranašauti nieko blogo Izraeliui.

23, 22: ... *Dievas ... tarsi laukinio jaučio ragai*: užuomina apie Izraelį, o ne apie Dievą.

nebėjo, kaip anksčiau, ieškoti
ženklų, bet atgręžė veidą dyku-
mos link. 2 Balaamas, pakėlęs
akis, matė Izraelį, gyvenantį
stovykloje, giminė prie gimi-
nės. Tada, Dievo dvasios apim-
tas, 3 jis ištarė pranašavimą,
sakydamas:

„Beoro sūnaus Balaamo
žodis, –
žodis žmogaus, kuriam
atvertos akys,
4 žodis girdinčio Dievo žodžius,
matančio regėjimą iš
Visagalio,
parpuolusio kniūbsčia, bet
atmerktomis akimis.
5 Kokios puikios tavo
palapinės, Jokūbai,
tavo buveinės, Izraeli!
6 Tarsi toli besitęsiantys
palmių miškeliai,
tarsi sodai prie upės,
tarsi VIEŠPATIES pasodintas
alavijas,
tarsi kedrai prie vandens!
7 Vanduo liesis iš jo kibirų,
sėklą jis sės drėgnuose
laukuose;
jo karalius bus iškilesnis už
Agagą,
bus išaukštinta jo karalystė.
8 Dievas, vedantis jį iš Egipto,
jam yra tarsi laukinio jaučio
ragai.
Jis suris sau priešingas
tautas,
sutrupindamas jų kaulus,
perverdamas juos savo
strėlėmis.
9 Pritūpęs jis guli tarsi liūtas
ir liūtė.
Kas išdrįs jį prikelti?
Palaimintas, kas tave
laimina,
prakeiktas, kas tave keikia.“

10 Tada Balakas, įniršęs ant
Balaamo, suplojo delnais* ir
tarė Balaamui: „Aš pašaukiau
tave prakeikti mano priešų, o
štai tu juos palaiminai jau tris
kartus. 11 Pradink iš čia! Eik
namo! Sakiau: ‘Gausiai tau at-
lyginsiu’, – tačiau VIEŠPATS ne-
leido tau jokio atlygio duoti.“
12 Balaamas atsakė Balakui:
„Argi neįspėjau tavo pasiunti-
nių, siųstų pas mane: 13 ‘Nors
Balakas man duotų ir savo na-
mus, pilnus sidabro bei aukso,
aš negalėčiau savo ruožtu, ei-
damas prieš VIEŠPATIES žodį,
padaryti nei gero, nei blogo. Ką
VIEŠPATS sako, tai turiu pa-
kartoti’?“

Ketvirtasis pranašavimas

14 „O dabar, kai aš grįžtu pas
savo tautą, leisk man įspėti ta-
ve, ką ši tauta padarys tavo
tautai ateinančiomis dieno-
mis.“ 15 Tad jis ištarė savo pra-
našavimą:

„Žodis Beoro sūnaus Balaamo,
žodis žmogaus, kuriam
atvertos akys,

24, 10: ... *suplojo delnais*: ženklas, kuriuo jis parodė, kad nejaučia jokios atsakomybės atsilyginti.

16 žodis girdinčio Dievo žodžius,
gaunančio žinojimą iš
Aukščiausiojo,
matančio regėjimą iš
Visagalio,
parpuolusio kniūbsčia, bet
atmerktomis akimis.
17 Matau jį, bet ne dabartyje,
stebiu, bet ne iš arti:
žvaigždė* patekės iš Jokūbo,
skeptras* pakils iš Izraelio,
kuris nualins Moabo pasienio
sritis
ir visų Seto vaikų* žemę.
18 Edomas taps pavaldus,
Seiras – jo priešų nuosavybė,
o Izraelis bus pergalingas.
19 Iš Jokūbo kils valdovas
ir sunaikins išlikusius Ire."
20 Išvydęs Amaleką, ištarė savo
pranašavimą, sakydamas:
„Amalekas – tautų pirmasis,*
bet jo likimas – amžina
pražūtis."
21 Išvydęs kenitus,* ištarė savo
pranašavimą, sakydamas:
„Nors tavo buveinė ir yra
saugi
ir tavo lizdas sukrautas
uoloje,
22 betgi Kainas bus sunaikintas,
kai Asšūras paims tave į
nelaisvę."

23* Vėl jis ištarė savo
pranašavimą, tardamas:
„Deja! Kas liks gyvas, kai
šitai padarys Dievas?
24 Atplauks laivai iš Kitimų
ir pavergs Asšūrą ir Eberą.
Jis irgi žus amžinai."
25 Tada Balaamas pakilo ir
sugrįžo į savo vietą. Ir Balakas
nuėjo savo keliu.

Izraelis prie Peoro

25 1 Izraeliui gyvenant
Šitimuose,* žmonės
pradėjo žeminti save, kekšau-
dami su Moabo moterimis.* 2 O
jos kviesdavosi žmones prie
aukų savo dievui. Žmonės
dalydavosi valgiu ir garbinda-

24, 17: ... *žvaigždė* ... *skeptras*: daugelis Bendrijos tėvų *žvaigždę iš Jokūbo* ir *skeptrą iš Izraelio* laikė mesijine pranašyste, nors Naujajame Testamente apie tai ir neužsimenama. Pasak Bendrijos tėvų mokymo, pats Kristus yra žvaigždė, lygiai kaip ir skeptras iš Izraelio. Žr. Iz 11, 1. Tačiau abejotina, kad šis tekstas būtų susijęs su *išminčių žvaigžde* (žr. Mt 2, 1–12). *Seto vaikai*: minimi istorijos liudijimuose kaip klajokliai prie Palestinos ribos.

24, 20: ... *pirmasis*: pažodžiui *pradžioje*. Amalekitai buvo pirmieji Palestinos gyventojai. Pabrėžiama kontrastas tarp *pirmasis* ir *amžina pražūtis*.

24, 21: Kenitai gyveno pietinės Palestinos ir Sinajaus pusiasalio kalnų tvirtovėse ir buvo nagingi šioje teritorijoje randamų metalų apdirbimo meistrai. Jų vardas – kenitai ir Kainas, anot liaudies etimologijos, turi ryšį su hebrajų kalbos žodžiu *kalvis*.

24, 23–24: Šio trumpo pranašavimo vertimas remiasi atkurtu tekstu.

25, 1: ... *Šitimuose*: tikras vietovės vardas buvo Abel-Šitimai. Ši vietovė buvo kalnų papėdėje Moabo lygumų šiaurės rytų kampe. Žr. Sk 33, 49. ... *kekšaudami su Moabo moterimis*: turbūt dalyvaudami lytiškai garbinant Peoro Baalą.

vo tą dievą. 3 Izraeliui prijun-
kus prie Peoro Baalo, VIEŠ-
PATS įniršo ant Izraelio. 4 VIEŠ-
PATS Mozei tarė: „Paimk visus
tautos vadus ir pamauk juos
ant baslio viešai* VIEŠPATIES
akivaizdoje, kad VIEŠPATIES
pykčio įniršis būtų nugręžtas
nuo Izraelio.“ 5 Mozė tarė Izrae-
lio teisėjams: „Kiekvienas jūsų
turi užmušti visus iš savo žmo-
nių, kurie prijunko prie Peoro
Baalo.“

6 Kaip tik tuo metu vienas
izraelietis atėjo ir įsivedė į sa-
vo šeimą midjanietę moterį,*
matant Mozei ir visai izraelie-
čių bendrijai, beverkiančiai*
prie Susitikimo palapinės an-
gos. 7 Tai pamatęs, kunigo
Aarono sūnaus Eleazaro sūnus
Finehas atsikėlė ir nuėjo nuo
bendrijos. Pasiėmęs į ranką ie-
tį, 8 jis nusekė izraelietį į pala-
pinę ir perdūrė per pilvą abu –
izraelietį ir moterį. Maras tarp
izraeliečių tad buvo sutram-
dytas. 9 O vis dėlto maru mirė
dvidešimt keturi tūkstančiai.

10 Tada VIEŠPATS kalbėjo
Mozei, tardamas: 11 „Kunigo
Aarono sūnaus Eleazaro sūnus
Finehas nukreipė mano pyktį
nuo izraeliečių, parodydamas
tokį jų atsidavimą man,* kad
aš savo įšėlimu nebesunai-
kinau izraeliečių. 12 To dėlei pa-
sakyk: ‘Aš suteikiu jam drau-
gystės sandorą. 13 Ji bus jam ir
jo palikuonims po jo amžinos
kunigystės sandora, nes jis, at-
likdamas permaldavimą už iz-
raeliečius, elgėsi atsiduoda-
mas savo Dievui’.“

14* Vardas užmušto izraelie-
čio, – užmuštojo drauge su
midjaniete,* – buvo Salu’o sū-
nus Zimris, Simeono giminei
priklausančių protėvių namų
galva. 15 O vardas užmuštosios
midjanietės buvo Kozbė, duk-
tė Zuro, kuris buvo klano galva
vienų protėvių namų Midjane.

16* VIEŠPATS Mozei tarė:
17 „Neduok midjaniečiams ra-
mybės ir nugalėk juos, 18 nes jie
nedavė jums ramybės apgau-
le, kai jie apgavo jus per Peorą
ir per Midjano vado dukterį
Kozbę, savo seserį. Ji buvo už-
mušta tą dieną, kai dėl Peoro
jus ištiko maras.“

25, 4: ... *viešai VIEŠPATIES akivaizdoje*: bausmė už Sandoros sulaužymą.

25, 6: ... *midjanietę moterį*: tuo metu midjaniečiai buvo sudarę sąjungą su moabiečiais prieš Izraelį. Žr. Sk 22, 4. 7. Balaamas buvo paskatinęs abi puses – midjaniečius (žr. Sk 31, 16) ir moabiečius (Apr 2, 14) vilioti izraeliečius prie savęs lytinėmis Peoro Baalo apeigomis. ... *bendrijai, beverkiančiai* dėl maro, kuris juos jau buvo ištikęs (žr. 8 eilutę).

25, 11: ... *parodydamas jų tokį atsidavimą man*: ryždamasis keršyti padariusiems Peoro Baalą Viešpaties varžovu.

25, 14–15: Aukšta nužudytosios poros kilmė minima, norint pabrėžti Fineho drąsą. Fineho uolumas yra tapęs priežodžiu Šventajame Rašte. Žr. Ps 106, 30; Sir 45, 23; 1 Mak 2, 26. 54.

25, 16–18: Apie šio įsakymo įvykdymą pasakojama Sk 31, 1–18 tekste.

Antrasis surašymas

19 Po maro.

26 1 VIEŠPATS kalbėjo Mo-
zei ir kunigo Aarono
sūnui Eleazarui: 2 „Surašykite
visą izraeliečių bendriją nuo
dvidešimties metų ir vyresnius
pagal jų protėvių namus, – vi-
sus tinkamus karinei tarnybai
Izraelyje.“ 3 Mozė ir kunigas
Eleazaras taip paaiškino jiems
Moabo lygumose prie Jorda-
no, priešais Jerichą, tardami:
4 „{Surašykite žmones} nuo
dvidešimties metų ir vyres-
nius“, kaip VIEŠPATS buvo Mo-
zei įsakęs.

Izraeliečiai, išėję iš Egipto
žemės, buvo:

5 Reubenas, Izraelio pirma-
gimis. Reubeno palikuonys: iš
Hanocho – hanochaičių klanas;
iš Palu'o – paluaičių klanas; 6 iš
Hezrono – hezronaičių klanas;
iš Karmio – karmaičių klanas.
7 Tie yra Reubeno klanai.
Įtrauktųjų į sąrašą skaičius
buvo keturiasdešimt trys tūks-
tančiai septyni šimtai trisde-
šimt. 8 O Palu'o palikuonis
Eliabas. 9 Eliabo palikuonys:
Nemuelis, Datanas ir Abira-
mas. Tai yra tie patys Datanas
ir Abiramas, išrinkti sueigoje,
kurie sukilo prieš Mozę ir Aaro-
ną kartu su Korahu, kai jie
maištavo prieš VIEŠPATĮ. 10 Ta-
da žemė, atvėrusi savo burną,
prarijo juos drauge su Korahu,
kai tas būrys žuvo, ir ugnis
sunaikino du šimtus penkias-
dešimt vyrų. Tai buvo įspėjimo
ženklas. 11 Tačiau Koraho pali-
kuonys neišmirė.

12 Simeono palikuonys pagal
jų klanus: iš Nemuelio* – ne-
muelaičių klanas; iš Jamino –
jaminaičių klanas; iš Jachino
jachinaičių klanas; 13 iš Zera-
ho – zerahaičių klanas; iš Šaū-
lio – šaūlaičių klanas. 14 Tie yra
Simeono klanai. {Įtrauktųjų į
sąrašą buvo} dvidešimt du
tūkstančiai du šimtai.

15 Gado palikuonys pagal jų
klanus: iš Zefono – zefonaičių
klanas; iš Hagio – hagaičių kla-
nas; iš Šunio – šunaičių klanas;
16 iš Oznio – oznaičių klanas; iš
Erio – eraičių klanas; 17 iš Aro-
džio – arodaičių klanas; iš Are-
lio – arelaičių klanas. 18 Tie yra
Gado klanai. Įtrauktųjų į są-
rašą skaičius buvo keturiasde-
šimt tūkstančių penki šimtai.

19 Judo sūnūs Eras ir Onanas;
Eras ir Onanas numirė Kana-
ano krašte. 20 Judo palikuonys
pagal jų klanus buvo šie: iš Še-
los – šelaičių klanas; iš Pere-
zo – perezaičių klanas; iš Zera-
ho – zerahaičių klanas. 21 O
Perezo palikuonys buvo šie: iš
Hezrono – hezronaičių klanas;
iš Hamūlio – hamūlaičių kla-

26, 12: ... *Nemuelio*: apie asmenį, vardu Nemuelis, rašoma Pr 46, 19; 1 Kr 4, 24. Tačiau Iš 6, 15 tekste tas pats asmuo vadinamas Jemueliu. Tikrai nežinoma, katras vardas yra teisingas.

nas. 22 Tie buvo Judo klanai.
Įtrauktųjų į sąrašą buvo septyniasdešimt šeši tūkstančiai penki šimtai.
23 Issacharo palikuonys pagal jų klanus tokie: iš Tolos – tolaičių klanas; iš Puvos – puvaičių klanas;
24 iš Jašubo – jašubaičių klanas; iš Šimrono – šimronaičių klanas.
25 Tie yra Issacharo klanai. Įtrauktųjų į sąrašą buvo šešiasdešimt keturi tūkstančiai trys šimtai.
26 Zebuluno palikuonys pagal jų klanus šie: iš Seredo – seredaičių klanas; iš Elono – elonaičių klanas; iš Jahlėelio – jahlėelaičių klanas.
27 Tie yra zebulunaičių klanai. Įtrauktųjų į sąrašą buvo šešiasdešimt tūkstančių penki šimtai.
28 Juozapo sūnūs pagal jų klanus Manasas ir Efraimas.
29 Manaso palikuonys šie: iš Machiro – machiraičių klanas. O Machiras buvo Gileado tėvas; iš Gileado – gileadaičių klanas.
30 Tie yra Gileado palikuonys: iš Iezerio – iezeraičių klanas; iš Heleko – helekaičių klanas;
31 ir {iš} Asrielio – asrielaičių klanas; ir {iš} Šechemo – šechemaičių klanas;
32 ir {iš} Šemidos – šemidaičių klanas; ir {iš} Hefero – heferaičių klanas.
33 O Hefero sūnus Zelofedas sūnų neturėjo, vien tik dukteris. Dukterų vardai tokie: Mahla, Noa, Hogla, Milka ir Tirza.
34 Tie yra Manaso klanai. Įtrauktųjų į sąrašą buvo penkiasdešimt du tūkstančiai septyni šimtai.
35 Tie yra Efraimo palikuonys pagal jų klanus: iš Šutelaho – šutelahaičių klanas; iš Becherio – becheraičių klanas; iš Tahano – tahanaičių klanas.
36 O tie yra šutelahaičių palikuonys: iš Erano – eranaičių klanas.
37 Tie yra Efraimo klanai. Įtrauktųjų į sąrašą buvo trisdešimt du tūkstančiai penki šimtai. Jie yra Juozapo palikuonys pagal jų klanus.
38 Benjamino palikuonys pagal jų klanus: iš Belos – belaičių klanas; iš Ašbelio – ašbelaičių klanas; iš Ahiramo – ahiramaičių klanas;
39 iš Šefufamo – šefufamaičių klanas; iš Hufamo – hufamaičių klanas.
40 O Belos sūnūs buvo Ardas ir Naamanas: iš Ardo – ardaičių klanas; iš Naamano – naamanaičių klanas.
41 Tie yra Benjamino palikuonys pagal jų klanus. Įtrauktųjų į sąrašą buvo keturiasdešimt penki tūkstančiai šeši šimtai.
42 Tie yra Dano palikuonys pagal jų klanus: iš Šuhamo – šuhamaičių klanas. Šie yra Dano palikuonys pagal jų klanus.
43 Visi šuhamaičių klanai. Įtrauktųjų į sąrašą buvo šešiasdešimt keturi tūkstančiai keturi šimtai.
44 Ašero palikuonys pagal jų klanus šie: iš Imnos – imnaičių klanas; iš Išvio – išvaičių

klanas; iš Berijos – berijaičių
klanas. 45 O iš Berijos palikuo-
nių: iš Hebero – heberaičių
klanas; iš Malchielio – mal-
chielaičių klanas. 46 Ašero duk-
ters vardas buvo Seraha. 47 Tie
yra Ašero klanai. Įtrauktųjų į
sąrašą buvo penkiasdešimt
trys tūkstančiai keturi šimtai.
48 Naftalio palikuonys pagal
jų klanus šie: iš Jahzėelio –
jahzėelaičių klanas; iš Gunio –
gunaičių klanas; 49 iš Jezero –
jezeraičių klanas; iš Šilemo –
šilemaičių klanas. 50 Tie yra
Naftalio klanai, klanas po kla-
no. Įtrauktųjų į sąrašą buvo
keturiasdešimt penki tūkstan-
čiai keturi šimtai.
51 Įtrauktųjų į sąrašą izrae-
liečių skaičius buvo šeši šim-
tai vienas tūkstantis septyni
šimtai trisdešimt.
52* VIEŠPATS kalbėjo Mozei,
tardamas: 53 „Tai jiems pagal
vardų skaičių kraštas bus pa-
dalytas paveldui. 54 Didelei gi-
minei padidinsi paveldą, mažai
giminei sumažinsi paveldą.
Kiekvienai giminei paveldas
bus duotas pagal skaičių
įtrauktųjų į sąrašą. 55 Be to,
kraštas turi būti padalytas
metant burtus, – jie gaus pa-
veldą pagal savo protėvių gimi-
nių vardus. 56 Jų paveldas bus
paskirstytas burtų keliu ir di-
delei, ir mažai {giminei}."

Levitų surašymas

57 Levitai, įtraukti į sąrašą
pagal savo klanus, buvo šie: iš
Geršono – geršonaičių klanas;
iš Kohato – kohataičių klanas;
iš Merario – mereraičių klanas.
58 Tie yra Levio klanai: libnai-
čių klanas, hebronaičių klanas,
mahlaičių klanas, mušaičių
klanas, korahaičių klanas.
Kohatui gimė Amramas. 59 Am-
ramo žmonos vardas buvo Jo-
chebeda, Levio duktė, gimusi
Leviui Egipte. Ji pagimdė Am-
ramui Aaroną, Mozę ir jų sese-
rį Mirjamą. 60 Aaronui gimė
Nadabas, Abihu'as, Eleazaras
ir Itamaras. 61 Tačiau Nadabas
ir Abihu'as mirė, atnašaudami
nešventą ugnį VIEŠPATIES aki-
vaizdoje. 62 Įtrauktųjų į sąrašą
skaičius buvo dvidešimt trys
tūkstančiai, įskaitant visus
vieno mėnesio ir vyresnius vy-
riškius. Jie nebuvo įtraukti į
sąrašą tarp izraeliečių, nes
jiems nebuvo paskirtos dalies
tarp izraeliečių.
63 Taigi tie buvo Mozės ir ku-
nigo Eleazaro įtraukti į sąra-
šą izraeliečius surašant Moa-
bo lygumose prie Jordano,
priešais Jerichą. 64 Tarp jų ne-

26, 52–56: Kanaano padalijimą tarp giminių, klanų ir šeimų lėmė iš dalies giminės, klano ir šeimos dydis, iš dalies burtai. Burtų metimu turbūt buvo nustatyta kiekvienos giminės paveldo vieta ir kiekvieno klano paveldo dalis, o paveldo vietos dydis priklausė nuo grupės pajėgumo. Izraeliečiai burtų metimą laikė Dievo valios pareiškimu. Žr. Apd 1, 23–26.

buvo nė vieno iš tų, kuriuos Mo-
zė ir Aaronas buvo įtraukę į są-
rašą, surašydami izraeliečius
Sinajaus dykumoje, 65 nes VIEŠ-
PATS apie juos buvo pasakęs:
„Jie mirs dykumoje!“ Nė vie-
nas jų nebuvo išlikęs, išskyrus
Jefunės sūnų Kalebą ir Nuno
sūnų Jozuę.

Zelofedo dukterų paveldas

27 1 Tada išėjo į priekį
Zelofedo dukterys. Ze-
lofedas buvo sūnus Hefero, sū-
naus Gileado, sūnaus Machiro,
sūnaus Manaso; jis priklausė
Manaso, Juozapo sūnaus, kla-
nams. Dukterų vardai buvo
Mahla, Noa, Hogla, Milka ir Tir-
za. 2 Jos atsistojo priešais Mo-
zę, kunigą Eleazarą, vadus bei
visą bendriją prie Susitikimo
palapinės angos ir sakė: 3 „Mū-
sų tėvas mirė dykumoje. Jis ne-
buvo tarp susibūrusiųjų prieš
VIEŠPATĮ* Koraho būryje, bet
numirė už savo paties nuodė-
mę. O sūnų jis nepaliko. 4 Kodėl
mūsų tėvo vardas turėtų dingti
iš klano dėl to, kad jis neturi
sūnaus? Duokite mums nuosa-
vybę tarp mūsų tėvo brolių.“
5* Mozė pateikė jų atvejį VIEŠ-
PAČIUI. 6 VIEŠPATS kalbėjo jam,
tardamas: 7 „Zelofedo dukterys
teisingai kalba: tu tikrai turi
duoti joms paveldimą nuosavy-
bę tarp jų tėvo brolių. Pervesk
joms jų tėvo paveldą. 8 Be to, ir
izraeliečiams kalbėk ir sakyk:
‘Jei miršta vyras neturėdamas
sūnaus, tada jo paveldą perve-
site jo dukteriai. 9 Jei jis neturi
dukters, tada atiduosite jo pa-
veldą broliams. 10 Jei jis neturi
brolių, tada atiduosite jo pa-
veldą jo tėvo broliams. 11 O jei
jo tėvas neturi brolių, tada ati-
duosite jo paveldą artimiau-
siam jo klano giminaičiui, ir jis
paveldės jį. Tai bus izraelie-
čiams įstatas ir įsakas, kaip
VIEŠPATS įsakė Mozei’.“

Jozuė paskiriamas Mozės įpėdiniu

12 VIEŠPATS kalbėjo Mozei,
tardamas: „Užkopk į šį Abari-
mų virtinės kalną* ir pamatyk
kraštą, kurį duodu izraelie-
čiams. 13 Kai būsi jį pamatęs, ir
tu būsi paimtas pas savo gimi-
nę, kaip buvo paimtas tavo
brolis, 14 nes judu maištavote
prieš mano žodį Zino dykumo-

27, 3: ... *nebuvo tarp susibūrusiųjų prieš VIEŠPATĮ*: jei jis būtų tai padaręs, jis ir jo palikuonys būtų buvę teisėtai atskirti nuo paveldo Pažado žemėje.

27, 5–11: Šio įstato tikslas, kaip ir kitų panašių, buvo išlaikyti žemės nuosavybę toje giminėje, kuriai žemė priklausė nuo krašto padalijimo. Žr. Sk 36, 2–10 (žemės paveldėtojos turi ištekėti už vyro iš tos pačios giminės); Įst 25, 5–10 (svainio vedybos); Kun 25, 10 (žemės nuosavybė sugrąžinama pirmykščiam savininkui jubiliejaus metais).

27, 12: ... *Abarimų virtinės kalną*: kalnynas rytiniame Negyvosios jūros šone.

je, kai bendrija kivirčijosi {su
manimi}. Judu nepatvirtinote
mano šventumo jų akyse prie
vandens.“ {Tai yra Meribat–
Kadešo vanduo Zino dykumo-
je.} 15 Mozė kalbėjo VIEŠPAČIUI,
tardamas: 16 „Tepaskiria VIEŠ-
PATS, visos žmonijos dvasių
Dievas,* bendrijai vesti žmogų,
17 kuris eitų jų priekyje, išeitų
ir įeitų, išvestų juos ir įvestų,
kad VIEŠPATIES bendrija ne-
būtų kaip avys be piemens.“
18 VIEŠPATS Mozei atsakė: „Pa-
imk Nuno sūnų Jozuę, dvasios
vyrą,* ir uždėk ant jo savo ran-
ką. 19 Pastatyk jį priešais kuni-
gą Eleazarą bei visą bendriją ir
įgaliok jį visų akyse. 20 Suteik
jam savo prakilnumo, kad pa-
klustų visa izraeliečių bendri-
ja. 21 Jis remsis kunigu Elea-
zaru, kuris Urimais* ieškos
nuosprendžio jo labui VIEŠPA-
TIES akivaizdoje. Jo įsakymu
jie išeis ir jo įsakymu jie įeis,
jis ir drauge su juo visi izrae-
liečiai – visa bendrija.“

22 Mozė darė, kaip VIEŠPATS
jam įsakė. Paėmęs Jozuę, pa-
liepė jam stotis priešais ku-
nigą Eleazarą ir visą bendri-
ją. 23 Tada uždėjo ant jo rankas
ir įgaliojo jį, kaip VIEŠPATS bu-
vo per Mozę kalbėjęs.

Nuolatinės aukos

28 1 VIEŠPATS kalbėjo Mo-
zei, tardamas: 2 „Įsa-
kyk izraeliečiams ir sakyk
jiems: ‘Mano atnašą – maistą
mano ugnies atnašoms, man
malonų kvapą, rūpinkitės at-
našauti nustatytu laiku’.“

Ryto ir vakaro auka

3 „Sakysi jiems: ‘Ši yra ugnies
auka, kurią turite aukoti VIEŠ-
PAČIUI: kasdien du sveikus me-
tinius avinėlius, kaip nuolati-
nę deginamąją auką.* 4 Vieną
avinėlį atnašausite rytą, o kitą
avinėlį sambrėškio metu, 5 kiek-
vieną su dešimtadaliu efos
rinktinių miltų javų atnašai,
įmaišytų su ketvirtadaliu hi-
no grūstų alyvų aliejaus.* 6 Tai

27, 16: ... *visos žmonijos dvasių Dievas*: arba dėl to, kad Dievas pažįsta visų žmonių būdą bei savybes, todėl ir geriausiai žino, ką paskirti (žr. Apd 1, 24), arba dėl to, kad Dievas yra gyvenimo ir mirties Valdovas, todėl ir gali pašaukti Mozę iš pasaulio kada panorėjęs. Žr. Sk 16, 22.

27, 18: ... *dvasios vyrą*: pažodžiui *vyras, kuriame yra dvasia*, t. y. žmogus, turintis vado savybes – drąsą, išmintį, stiprią valią. Žr. Pr 41, 38; Įst 34, 9.

27, 21: ... *Urimais*: tam tikri šventi daiktai, kuriais izraeliečių kunigai naudodavosi Dievo valiai sužinoti, turbūt teigiamą ar neigiamą atsakymą į klausimą. Tikras šių daiktų vardas buvo Urimai ir Tumimai – Šviesos ir Tobulybės. Žr. Iš 28, 30; Kun 8, 8; Įst 33, 8; Ezd 2, 63; Neh 7, 65. Jozuei tiesioginis apreiškimas iš Dievo nebuvo suteiktas.

28, 3: ... *nuolatinę deginamąją auką*: *tamid* – *deginamoji auka* – žodis, vartojamas kasdienei deginamajai aukai žymėti.

28, 5: ... *grūstų alyvų aliejaus*: šis aliejus, padarytas grūstuvėje, buvo grynesnis ir brangesnis už išspaustąjį alyvų spaudykloje.

yra nuolatinė deginamoji auka, nustatyta prie Sinajaus kalno maloniam kvapui ugnies atnaša VIEŠPAČIUI. [7] Jo liejamoji auka bus ketvirtis hino kiekvienam avinėliui; šventovėje* išpilsite stipraus gėrimo liejamąją atnašą VIEŠPAČIUI. [8] O kitą avinėlį atnašausite sambrėškio metu su tokia pat javų atnaša ir tokia pat liejamąja atnaša, kaip rytą; atnašausite ją kaip ugnies atnašą dėl malonaus kvapo VIEŠPAČIUI'."

Šabo auka

[9] „Šabo dieną: du sveikus metinius avinėlius ir du dešimtadalius efos rinktinių miltų javų atnašai, įmaišytų su aliejumi, ir jos liejamąją atnašą. [10] Tokia yra deginamoji auka kas šabas, neskaitant nuolatinės deginamosios aukos ir jos liejamosios atnašos."

Jaunaties šventės auka

[11] „Savo mėnesių pradžioje* atnašausite deginamąją auką VIEŠPAČIUI: du jautukus, vieną aviną ir septynis sveikus mitulius avinėlius; [12] tris dešimtadalius efos geriausių miltų, įmaišytų su aliejumi, grūdų atnašai prie kiekvieno jaučio, du dešimtadalius rinktinių miltų, įmaišytų su aliejumi, grūdų atnašai prie avino; [13] ir dešimtadalį rinktinių miltų, įmaišytų su aliejumi, grūdų atnašai prie kiekvieno avinėlio – deginamąją auką, malonaus kvapo ugnies atnašą VIEŠPAČIUI. [14] O jų liejamosios atnašos bus pusė hino vyno prie jaučio, trečdalis hino prie avino ir ketvirtadalis hino prie avinėlio. Tokia yra mėnesinė deginamoji auka kiekvienai metų jaunačiai. [15] Be to, bus paaukotas ir ožys kaip atnaša už nuodėmę VIEŠPAČIUI, neskaitant nuolatinės deginamosios aukos ir jos liejamosios atnašos."

Perėjimo iškilmės auka

[16] „Pirmojo mėnesio keturioliktą dieną bus Perėjimo auka VIEŠPAČIUI, [17] o penkioliktą to mėnesio dieną iškilmės. Septynias dienas bus valgoma nerauginta duona. [18] Pirmąją dieną bus šventa sueiga: nedirbsite jokio savo užsiėmimų darbo. [19] Atnašausite ugnies auka – deginamąją auką VIEŠPAČIUI: du jautukus, vieną aviną ir septynis mitulius avinėlius. Žiūrėk, kad jie būtų sveiki. [20] Jų grūdų atnaša bus geriausių miltų, įmaišytų su aliejumi: tris dešimtadalius efos atnašausite su jaučiu ir du dešimtadalius su avinu; [21] o su kiekvienu iš septynių avinėlių atnašausite dešimtadalį. [22] Be

28, 7: ... *šventovėje*: anot Sir 50, 15, liejamoji atnaša buvo išpilama prie aukuro papėdės.

28, 11: ... *savo mėnesių pradžioje*: pažodžiui *Jaunatis (švenčiant)*, t. y. vakarui prasidėjus, kai pasirodydavo jauno mėnulio ragelis.

to, vieną ožį atnašai už nuodė-
mę atlikti permaldavimui jūsų
labui. [23] Atnašausite tai, ne-
skaitant ryto deginamosios au-
kos, kuri priklauso nuolatinei
deginamajai aukai. [24] Atnašau-
site tą patį kasdien per septy-
nias dienas – maistą ugnies at-
našos dėl malonaus kvapo
VIEŠPAČIUI. Tai bus atnašau-
jama, neskaitant nuolatinės
deginamosios aukos ir jos lie-
jamosios atnašos. [25] O septintą
dieną turėsite šventą sueigą:
nedirbsite jokio savo užsiėmi-
mų darbo.“

Savaičių iškilmės auka

[26] „Pirmienų dieną,* kai at-
našausite šviežių javų atnašą
VIEŠPAČIUI savo Savaičių iškil-
mės metu, bus jums šventa su-
eiga: nedirbsite jokio savo už-
siėmimų darbo. [27] Atnašausite
deginamąją malonaus kvapo
auką VIEŠPAČIUI: du jautukus,
vieną aviną, septynis mitulius
avinėlius. [28] Jų grūdų atnaša
bus iš rinktinių miltų, įmaišy-
tų su aliejumi, trys dešimta-
daliai efos su kiekvienu jaučiu,
du dešimtadaliai su avinu [29] ir
dešimtadalis prie kiekvieno iš
septynių avinėlių. [30] Be to, ožys
atlikti permaldavimui jūsų la-
bui. [31] Atnašausite juos, – žiū-
rėk, kad jie būtų sveiki, – ir jų
liejamąją atnašą, neskaitant
nuolatinės deginamosios au-
kos su jos liejamąja auka.“

Naujųjų metų auka

29 [1] „Septinto mėnesio
pirmąją dieną* turėsi-
te šventą sueigą: nedirbsite jo-
kio savo užsiėmimų darbo. Ji
turi jums būti rago gausmo die-
na. [2] Atnašausite deginamąją
auką dėl malonaus kvapo VIEŠ-
PAČIUI: jautuką, aviną, septy-
nis sveikus mitulius avinėlius.
[3] Jų grūdų atnaša bus geriausi
miltai, įmaišyti su aliejumi, –
trys dešimtadaliai efos prie
jaučio, du dešimtadaliai prie
avino [4] ir dešimtadalis prie
kiekvieno iš septynių avinėlių.
[5] Be to, ožį atnašai už nuodėmę
atlikti permaldavimui jūsų la-
bui. [6] Tai turi būti atnašauta,
neskaitant jaunaties degina-
mosios aukos ir jos grūdų atna-
šos, nuolatinės deginamosios
aukos ir jos atnašos, kiekvie-
na su savo liejamąja atnaša
pagal įsaką kaip malonaus
kvapo ugnies atnaša VIEŠPA-
ČIUI.“

28, 26: *Pirmienų dieną*: savitas šios iškilmės vardas. Paprastai ji vadinama *Savaičių švente*. Ji buvo švenčiama kaip padėkos diena už kviečių derlių po septynių savaičių nuo miežiapjūtės (Perėjimo šventės). Kristaus laikais ji buvo vadinama graikišku žodžiu *Pentekostē*, t. y. *Penkiasdešimta [diena]* po Perėjimo šventės. Žr. Kun 23, 16 paaiškinimą.

29, 1: *Septinto mėnesio pirmąją dieną*: maždaug rugsėjis–spalis. Nūdien žydai tą dieną švenčia Naujuosius metus. Senesniame žydų kalendoriuje metai prasidėjo nisano mėnesio (kovas–balandis) pirmąją dieną. Žr. Iš 12, 2.

Susitaikinimo dienos auka

7 „Šio septinto mėnesio de-
šimtąją dieną* turėsite šventą
sueigą ir pasninkausite. Ne-
dirbsite jokio darbo. 8 Atnašau-
site VIEŠPAČIUI malonaus kva-
po deginamąją auką: jautuką,
aviną, septynis mitulius avinė-
lius – jie turi būti sveiki. 9 Jų
grūdų atnaša bus geriausi mil-
tai, įmaišyti su aliejumi, – trys
dešimtadaliai efos prie jaučio,
du dešimtadaliai prie avino,
10 dešimtadalis prie kiekvieno
iš septynių avinėlių. 11 Be to, ožį
atnašai už nuodėmę, neskai-
tant permaldavimo už nuodėmę
atnašos* ir nuolatinės degina-
mosios aukos bei jos grūdų at-
našos ir jų liejamųjų atnašų."

Palapinių iškilmių auka

12* „Septinto mėnesio pen-
kioliktą dieną bus jums šventa
sueiga: nedirbsite jokio savo
užsiėmimų darbo. Septynias
dienas švęsite iškilmes VIEŠ-
PAČIUI. 13 Atnašausite degina-
mąją auką dėl malonaus kvapo
VIEŠPAČIUI: trylika jautukų,*
du avinus, keturiolika mitulių
avinėlių. Jie turi būti sveiki.
14 Prie jų grūdų atnaša bus ge-
riausi miltai, įmaišyti su alie-
jumi, – trys dešimtadaliai efos
prie kiekvieno iš trylikos jau-
čių, du dešimtadaliai prie kiek-
vieno iš dviejų avinų, 15 ir de-
šimtadalis prie kiekvieno iš
keturiolikos avinėlių. 16 Be to,
ožį atnašai už nuodėmę, ne-
skaitant nuolatinės degina-
mosios aukos, jos grūdų atna-
šos ir jos liejamosios atnašos.

17 Antrą dieną: dvylika jau-
tukų, du avinus, keturiolika
sveikų mitulių avinėlių 18 su
grūdų atnaša ir liejamosiomis
atnašomis prie jaučių, prie avi-
nų ir prie avinėlių, kaip įsaky-
ta pagal jų skaičių. 19 Be to, ožį
atnašai už nuodėmę, neskai-
tant nuolatinės deginamosios
aukos bei jos grūdų atnašos ir
jų liejamųjų atnašų.

20 Trečią dieną: vienuolika
jaučių, du avinus, keturiolika
sveikų mitulių avinėlių 21 su
grūdų atnaša ir liejamosiomis
atnašomis prie jaučių, prie avi-
nų ir prie avinėlių, kaip įsaky-
ta pagal jų skaičių. 22 Be to, ožį
atnašai už nuodėmę, neskai-
tant deginamosios aukos, jos
grūdų atnašos ir jos liejamo-
sios atnašos.

29, 7: ... *septinto mėnesio dešimtąją dieną*: Susitaikinimo, arba Permaldavimo, diena.

29, 11: ... *permaldavimo už nuodėmę atnašos*: pasak Kun 16, 11–12 teksto, permaldavimo už nuodėmę atnaša buvo jautukas.

29, 12: Palapinių iškilmių šventimas siejosi ir su vynuogių nurinkimu ir buvo visų labai mėgstama šventė. Tai liudija apeigų įvairovė. Žr. Kun 23, 34 paaiškinimą.

29, 13: ... *trylika jautukų*: paaukotų jautukų skaičius prieš aštuntą dieną buvo septyniasdešimt ir taip išdėstytas mažėjančia skale, kad septintą dieną buvo paaukojama septyni jautukai. *Septyni* – šventas skaičius, atspindintis kūrimo pasakojimą. Žr. Pr 1, 1 – 2, 4a.

[23]Ketvirtą dieną: dešimt jau-
čių, du avinus, keturiolika svei-
kų mitulių avinėlių [24]su grūdų
atnaša ir liejamosiomis atna-
šomis prie jaučių, prie avinų
ir avinėlių, kaip įsakyta pagal
jų skaičių. [25]Be to, ožį atnašai
už nuodėmę, neskaitant nuola-
tinės deginamosios aukos, jos
grūdų atnašos ir jos liejamo-
sios atnašos.

[26]Penktą dieną: devynis jau-
čius, du avinus, keturiolika
sveikų mitulių avinėlių [27]su
grūdų atnaša ir liejamosiomis
atnašomis prie jaučių, avinų ir
avinėlių, kaip įsakyta pagal jų
skaičių. [28]Be to, ožį atnašai už
nuodėmę, neskaitant nuolati-
nės deginamosios aukos, jos
grūdų atnašos ir jos liejamo-
sios atnašos.

[29]Šeštą dieną: aštuonis jau-
čius, du avinus, keturiolika
sveikų mitulių avinėlių [30]su
grūdų atnaša ir liejamosiomis
atnašomis prie jaučių, prie avi-
nų ir prie avinėlių, kaip įsaky-
ta pagal jų skaičių. [31]Be to, ožį
atnašai už nuodėmę, neskai-
tant nuolatinės deginamosios
aukos, jos grūdų atnašos ir jos
liejamosios atnašos.

[32]Septintą dieną: septynis
jaučius, du avinus, keturiolika
sveikų mitulių avinėlių [33]su
grūdų atnaša ir liejamosiomis
atnašomis prie jaučių, prie avi-
nų ir prie avinėlių, kaip įsaky-
ta pagal jų skaičių. [34]Be to, ožį
atnašai už nuodėmę, neskai-
tant nuolatinės deginamosios
aukos, jos grūdų atnašos ir jos
liejamosios atnašos.

[35]Aštuntą dieną jums bus
iškilminga sueiga;* nedirbsite
jokio užsiėmimų darbo. [36]At-
našausite deginamąją auką,
malonaus kvapo ugnies atna-
šą VIEŠPAČIUI: jautį, aviną,
septynis sveikus mitulius avi-
nėlius [37]su grūdų atnaša ir lie-
jamosiomis atnašomis prie
jaučio, prie avino ir prie avinė-
lių, kaip įsakyta pagal jų skai-
čių. [38]Be to, ožį atnašai už nuo-
dėmę, neskaitant nuolatinės
deginamosios aukos, jos grūdų
atnašos ir jos liejamosios at-
našos.

[39]Visa tai atnašausite VIEŠ-
PAČIUI savo iškilmingose šven-
tėse, neskaitant jūsų įžadų ir
geros valios atnašų ar jos būtų
deginamosios aukos, ar grūdų,
liejamosios bei bendravimo at-
našos."

30 [1]Mozė persakė izraelie-
čiams visa lygiai taip,
kaip VIEŠPATS buvo Mozei įsa-
kęs.

Įstatai apie įžadus

[2]Tada Mozė kalbėjo izraelie-
čių giminių galvoms, tarda-
mas: „Tai yra ką VIEŠPATS įsa-

29, 35: ... *iškilminga sueiga:* hebrajiškas žodis *azeret* vartojamas trijų didžiųjų iškilmių – Perėjimo, Savaičių ir Palapinių – baigiamajai sueigai žymėti. Žr. Kun 23, 36; Įst 16, 8; 2 Kr 7, 9; Neh 8, 18.

kė: 3 ‘Kai žmogus padaro įža-
dą* VIEŠPAČIUI ar priesaika
įsipareigoja įvykdyti pažadą,*
savo žodžio nelaužys. Jis įvyk-
dys visa, kas išėjo iš jo burnos.
4 Kai moteris padaro įžadą
VIEŠPAČIUI ar įsipareigoja pa-
žadu, būdama jaunutė dar sa-
vo tėvo namuose, 5 ir jos tėvas
nugirsta apie jos įžadą ar pa-
žadą, kuriuo ji įsipareigojo, bet
jai nieko nesako, tuomet visi
jos įžadai ir bet koks pažadas,
kuriuo ji įsipareigojo, galioja.
6 Betgi jei tėvas jai pareiškia
savo nepritarimą tą dieną, kai
jis apie tai išgirdo, tuomet joks
jos įžadas ir joks pažadas, ku-
riuo ji įsipareigojo, negalios.
VIEŠPATS jai atleis, nes jos tė-
vas buvo jai pareiškęs savo ne-
pritarimą.
7 Jei ji ištekėtų, galiojant jos
įžadams ar bet kokiam neap-
galvotam jos burnos žodžiui,
kuriuo ji įsipareigojo, 8 ir jos vy-
ras apie tai nugirstų, bet nieko
jai nesakytų tą dieną, kai apie
tai išgirdo, tuomet jos įžadai
galioja ir visi jos pažadai, ku-
riais ji įsipareigojo, galioja. 9 Bet
jei tą dieną, kai jos vyras apie
tai išgirdo, pareiškia jai savo
nepritarimą, kartu jis panai-
kins jos įžadą, kurio ji buvo
saistoma, ar neapgalvotą pa-
žadą, kuriuo ji buvo įsiparei-
gojusi. 10 Tačiau našlės ar išsi-
skyrusios moters kiekvienas
įžadas, kuriuo ji yra įsiparei-
gojusi, bus galiojantis.
11 Jei moteris padarytų įžadą,
būdama savo vyro namuose,*
ar įsipareigotų prisiekdama pa-
žadu 12 ir jos vyras, apie tai iš-
girdęs, nieko jai nesakytų ir ne-
pritarimo nepareikštų, tai visi
jos įžadai galios ir bet koks pa-
žadas, kuriuo ji įsipareigojo,
galios. 13 Betgi jei vyras panai-
kina juos tą dieną, kai apie
juos sužino, tuomet visi iš jos
lūpų išėję įžadai ar padaryti
pažadai negalios. Jos vyras
juos panaikino; VIEŠPATS jai
atleis. 14 Bet kokį jos įžadą ar
bet kokį įsipareigojimą prie-
saika save marinti vyras gali
patvirtinti ar panaikinti. 15 Bet-
gi jei jos vyras dieną kitą jai
nieko nesako, jis patvirtina vi-
sus jos įžadus ar visus jos
pažadus, kuriais ji yra įsipa-
reigojusi: jis patvirtino juos,
nes nesakė jai nieko tą dieną,
kai apie tai sužinojo. 16 O jei jis
panaikins juos* po tos dienos,
kurią apie juos sužinojo, jis už-
sitrauks kaltę’.“
17 Tie yra įstatai, kuriuos

30, 3: ... *įžadą ... pažadą*: įžadu padaryti ką nors gera – paaukoti atnašą; pažadu atsisakyti leistino malonumo. Žr. 14 eilutę.

30, 11: ... *savo vyro namuose*: po vedybų. Žr. priešingą atvejį 7–9 eilutėje.

30, 16: ... *jei jis panaikins juos* ... *užsitrauks kaltę*: kliudydamas juos įvykdyti, užsitrauks kaltę. Kadangi iš pradžių jis leido įžadus įvykdyti, jis nebegali jų panaikinti.

VIEŠPATS įsakė per Mozę apie
vyrą ir jo žmoną, apie tėvą ir jo
dukterį, kuri tebėra jaunutė ir
tebegyvena tėvo namuose.

Pergalė prieš midjaniečius ir grobio padalijimas

31 [1*] VIEŠPATS kalbėjo Mo-
zei, tardamas: [2] „Atker-
šyk midjaniečiams už izraelie-
čius; tada tu būsi paimtas pas
savo giminę.“ [3] Mozė todėl kal-
bėjo žmonėms: „Tebūna iš jū-
sų išrinkti ir apginkluoti vyrai
žygiui, težygiuoja jie prieš mid-
janiečius išlieti VIEŠPATIES
keršto Midjane. [4] Pasiųskite į
žygį po tūkstantį vyrų iš kiek-
vienos Izraelio giminės.“ [5] Tai-
gi iš Izraelio tūkstančių buvo
pašaukti į karo tarnybą po
tūkstantį iš kiekvienos gimi-
nės – dvylika tūkstančių, gink-
luotų mūšiui. [6] Mozė išsiuntė
juos į žygį, po tūkstantį iš kiek-
vienos giminės, drauge su ku-
nigo Eleazaro sūnumi Finehu,
kuris nešėsi su savimi švento-
vės reikmenis ir trimitus pa-
vojaus ženklui duoti. [7] Jie išžy-
giavo į mūšį prieš Midjaną,
kaip VIEŠPATS buvo Mozei įsa-
kęs, ir išžudė visus vyriškius.
[8*] Be užmuštųjų mūšyje, jie nu-
žudė ir Midjano karalius: Evį,
Rekemą, Zurą, Hurą ir Rebą –
penkis Midjano karalius. Jie
užmušė kalaviju ir Beoro sūnų
Balaamą. [9] Midjano moteris
drauge su jų mažyliais izrae-
liečiai paėmė į nelaisvę. Jie pa-
siėmė kaip grobį ir visus jų gal-
vijus, kaimenes bei visą jų
turtą. [10] Visus miestus, kur jie
buvo įsikūrę, ir jų stovyklas jie
sudegino. [11] Tada, pasiėmę vi-
są karo grobį ir laimikį – žmo-
nes ir gyvulius, [12] jie atgabeno
belaisvius, karo grobį ir laimi-
kį pas Mozę, kunigą Eleazarą
ir izraeliečių bendriją į stovyk-
lą Moabo lygumose prie Jor-
dano, arti Jericho.

[13] Mozė, kunigas Eleazaras
ir visi bendrijos vadai išėjo jų
pasitikti už stovyklos. [14] Mozė
įniršo ant kariuomenės vadų,
tūkstantininkų ir šimtininkų,
sugrįžusių iš karo žygio. [15] „Pa-
likote gyvas visas šias mote-
ris? – tarė jiems. – [16] Juk šios
moterys, Balaamo patariamos,
paskatino izraeliečius taip nu-
sižengti VIEŠPAČIUI Peoro rei-
kalu, kad VIEŠPATIES bendriją
ištiko maras. [17*] Užtat dabar
nužudykite visus mažus ber-
niukus, nužudykite ir visas mo-
teris, pažinusias vyrą, [18] o jau-
nas mergaites, nepažinusias
vyro, palikite sau gyvas. [19] Be

31, 1–54: Pasakojimas apie Izraelio santykius su Midjanu, nutrauktas Sk 25, 18, vėl tęsiamas.

31, 8: Šie penki Midjano karaliai Joz 13, 21 tekste yra vadinami *Midjano didžiūnais, Sihono vasalais.*

31, 17: Užuominų apie midjaniečius yra ir iš vėlesnių laikų (žr. Ts 6–8; 1 Kar 11, 18; Iz 60, 6). Čia aprašomas išpuolis buvo prieš midjaniečius, gyvenusius tuo metu arti izraeliečių stovyklos.

to, turite prabūti septynias
dienas už stovyklos, o kas iš jū-
sų užmušė žmogų ar palietė la-
voną, turite apsivalyti trečią ir
septintą dieną. 20 Turite apva-
lyti taip pat ir kiekvieną dra-
bužį, kiekvieną odinį daiktą,
kas tik išausta iš ožkos vilnų
ir kiekvieną medinį daiktą.“
21 Kunigas Eleazaras sugrį-
žusiems iš mūšio kareiviams
tarė: „Toks yra apeiginis įsta-
tas, kurį VIEŠPATS davė per
Mozę: 22 ‘Auksas, sidabras, va-
ris, geležis, alavas ir švinas –
23 visa, kas gali atsispirti prieš
ugnį, turi būti apvalyta ugni-
mi ir bus apvalyta. Nepaisant
to, jie turi būti apvalyti ir ap-
valymo vandeniu.* O kas nega-
li atsispirti ugniai, turi būti
nuplauta vandeniu. 24 Išskalb-
site savo drabužius septintą
dieną ir būsite švarūs. Po to ga-
lėsite įeiti į stovyklą.“
25 VIEŠPATS kalbėjo Mozei,
tardamas: 26 „Tu, kunigas Elea-
zaras ir bendrijos protėvių
namų galvos surašykite paim-
tą grobį ir žmones, ir galvijus.
27 Tada grobį padalykite lygiai* į
dvi dalis kareiviams, žygia-
vusiems į mūšį, ir visai bendri-
jai. 28 Iš žygiavusių į mūšį karei-
vių dalies atidėk kaip duoklę
VIEŠPAČIUI po vieną iš kiekvie-
no penketo šimtų asmenų, jau-
čių, asilų, avių ar ožkų. 29 Paimk
tai iš jų pusės ir atiduok kuni-
gui Eleazarui kaip atnašą VIEŠ-
PAČIUI. 30 O iš izraeliečių pusės
paimsi vieną iš kiekvieno pen-
kiasdešimties asmenų, jaučių,
asilų, avių ar ožkų, – visų gy-
vulių – ir atiduosi juos levi-
tams, atliekantiems tarnybą
VIEŠPATIES Padangtėje.“
31 Mozė ir Eleazaras tad pa-
darė, kaip VIEŠPATS buvo Mo-
zei įsakęs. 32 Grobio kiekis, ne-
skaitant kareivių pasigrobto
karo laimikio, iš viso buvo šeši
šimtai septyniasdešimt penki
tūkstančiai avių, 33 septynias-
dešimt du tūkstančiai jaučių,
34 šešiasdešimt vienas tūks-
tantis asilų, 35 trisdešimt du
tūkstančiai asmenų, – būtent
moterų, kurios dar nebuvo pa-
žinusios vyro.
36 Taigi pusės – dalies, teku-
sios ėjusiems į karo žygį, skai-
čius buvo trys šimtai trisde-
šimt septyni tūkstančiai avių
ir ožkų, 37 o VIEŠPATIES avių
ir ožkų duoklė buvo šeši šim-
tai septyniasdešimt penkios.
38 Jaučių buvo trisdešimt šeši
tūkstančiai, iš kurių septy-
niasdešimt du buvo duoklė
VIEŠPAČIUI. 39 Asilų buvo tris-
dešimt tūkstančių penki šim-

31, 23: ... *apvalymo vandeniu*: vandeniu, maišytu su žalos telyčios pelenais, kuris aprašomas Sk 19, 1–22.

31, 27: ... *grobį padalykite lygiai*: apie panašų grobio padalijimą rašoma 1 Sam 30, 24. Duoklė nuo nedalyvavusiųjų mūšyje grobio dalies yra dešimteriopai didesnė, negu duoklė nuo kareivių dalies.

tai, iš kurių šešiasdešimt vie-
nas buvo duoklė VIEŠPAČIUI.
40 Asmenų buvo šešiolika tūks-
tančių, iš kurių trisdešimt du
asmenys buvo duoklė VIEŠPA-
ČIUI. 41 Mozė duoklę – atnašą
VIEŠPAČIUI atidavė kunigui
Eleazarui, kaip VIEŠPATS bu-
vo Mozei įsakęs.

42 O izraeliečių pusė – Mozės
atidėtoji nuo ėjusių į karo žygį
vyrų – 43 ta bendrijos pusė buvo
trys šimtai trisdešimt septyni
tūkstančiai avių ir ožkų, 44 tris-
dešimt šeši tūkstančiai jaučių,
45 trisdešimt tūkstančių penki
šimtai asilų 46 ir šešiolika tūks-
tančių asmenų. 47 Nuo izraelie-
čių pusės Mozė paėmė po vieną
iš kiekvienų penkiasdešimties
asmenų bei gyvulių ir atidavė
juos levitams, atliekantiems
tarnybą VIEŠPATIES Padangtė-
je, kaip VIEŠPATS buvo Mozei
įsakęs.

48 Tada atėjo pas Mozę vadai,
vedę kariuomenės tūkstan-
čius, tūkstantininkai ir šimti-
ninkai. 49 „Mes, tavo tarnai, –
tarė jie Mozei, – suskaičiavo-
me mums pavestus kareivius,
nė vieno iš mūsiškių netrūksta.
50 Todėl mes atnešėme VIEŠPA-
TIES atnašą, ką kiekvienas mū-
sų aptiko, – auksinius daiktus,*
antrankovius ir apyrankes,
antspaudo žiedus, auskarus ir
karolius, – kad būtų atliktas
permaldavimas už mus VIEŠ-
PATIES akivaizdoje.“ 51 Mozė ir
kunigas Eleazaras priėmė iš jų
auksą, visokeriopus dirbinius.
52 Visas jų paaukotas atnašos
auksas buvo šešiolika tūks-
tančių septyni šimtai pen-
kiasdešimt šekelių. 53 O žygy-
je dalyvavusieji kareiviai karo
laimikį pasilaikė sau. 54 Mozė
ir kunigas Eleazaras priėmė
auksą iš pareigūnų, {vedusių}
tūkstančius ir šimtus, ir įnešė
jį į Susitikimo palapinę kaip
priminimą izraeliečių labui
VIEŠPATIES akivaizdoje.

Gado ir Reubeno prašymas

32 1 Reubeno giminės
žmonės ir Gado gimi-
nės žmonės turėjo labai di-
deles galvijų bandas. Pamatę,
kad Jazero kraštas bei Gilea-
do kraštas* buvo tinkami gal-
vijams, 2 gadaičiai ir reubenai-
čiai atėjo pas Mozę, kunigą
Eleazarą ir bendrijos vadus,
sakydami: 3* „Atarotai, Dibo-
nas, Jazeras, Nimra, Hešbonas,
Eleale, Sebamas, Nebo'as ir
Beonas, – 4 žemė, kurią VIEŠ-

31, 50: Kai kurių šių auksinių daik-tų išvaizda ir paskirtis nėra žinoma.

32, 1: ... *Gileado kraštas*: vakarinė plynaukštės dalis į rytus nuo Jordano upės. Kartais Gileadu vadinama visa sritis tarp Arnono slėnio ir Jarmuko upės, o kartais tik šiaurinė ar pietinė dalis. *Jazero kraštas*: sritis į rytus nuo pietinio Gileado.

32, 3: Vietovės, minimos šioje eilutėje, lygiai kaip vietovės 34–38 eilutėje, priklausė Sihono karalystei, kuri apėmė visą teritoriją tarp Arnono slėnio ir Jaboko upės.

VIEŠPATS užkariavo Izraelio bendri-
jai, – yra galvijų kraštas. O jūsų
tarnai turi galvijų. 5 Jei rado-
me malonę tavo akyse, – jie tę-
sė, – tebūna šis kraštas duo-
tas mums, tavo tarnams, kaip
nuosavybė. Neversk mūsų kel-
tis per Jordaną.“
6 Mozė atsakė gadaičiams ir
reubenaičiams: „Argi jūsų bro-
liai eis į karą, o jūs čia sėdėsi-
te? 7 Kodėl jūs norite pakirsti
izraeliečių drąsą eiti į kraštą,
kurį jiems VIEŠPATS yra davęs?
8 Jūsų tėvai tai padarė, kai siun-
čiau juos iš Kadeš-Barneos
krašto išžvalgyti. 9 Nukilę iki
Eškolo slėnio ir pamatę tą
kraštą, jie pakirto izraeliečių
drąsą eiti į kraštą, kurį VIEŠ-
PATS buvo jiems davęs. 10 Tą
dieną pyktis apėmė VIEŠPATĮ
ir jis prisiekė, tardamas: 11 ‘Nė
vienas iš žmonių, kurie išėjo iš
Egipto, nuo dvidešimties me-
tų ir vyresnių, nematys krašto,
kurį prisiekiau duoti Abrao-
mui, Izaokui ir Jokūbui, nes jie
ištikimai paskui mane nese-
kė, – 12 nė vienas, išskyrus ke-
nizaitį* Jefūnės sūnų Kalebą ir
Nuno sūnų Jozuę, nes jiedu iš-
tikimai sekė paskui VIEŠPATĮ’.
13 Pyktis ant Izraelio apėmė
VIEŠPATĮ, ir jis vedžiojo juos po
dykumą keturiasdešimt metų,
kol pradingo visa karta, kuri
buvo padariusi pikta VIEŠPA-
TIES akyse. 14 Vadinasi, dabar
jūs, nusidėjėlių išperos, pakei-
tėte savo tėvus, didindami
VIEŠPATIES pykčio ant Izraelio
įniršį! 15 Jei jūs atsisakote pas-
kui jį sekti, jis vėl paliks juos
dykumoje, – jūs sunaikinsite
šią visą tautą.“
16 O jie, priėję arčiau, tarė:
„Pastatysime čia aptvarus savo
kaimenėms ir miestus mūsų
mažyliams, 17 bet patys imsi-
mės ginklų, žygiuodami pirma
izraeliečių, kol nuvesime juos į
jų vietą. Tuo tarpu mūsų ma-
žyliai gali pasilikti įtvirtintuo-
se miestuose, apsaugoti nuo
vietos gyventojų. 18 Negrįšime į
savo namus, kol visi izraelie-
čiai nebus užėmę savo paveldo.
19 Dalies su jais kitoje pusėje
anapus Jordano neturėsime,
nes savo paveldą jau turime
rytinėje Jordano pusėje.“
20 Mozė jiems atsakė: „Jei
darote, kaip sakote, – jei ima-
tės ginklų, žygiuodami į karą
kaip VIEŠPATIES priekinė sau-
ga,* 21 ir visi, tinkami karinei
tarnybai, pereinate Jordaną
VIEŠPAČIUI reikalaujant, kolei
jis nenuvarys sau iš kelio priešų

32, 12: ... *kenizaitį*: Kenizo klano narys, kuris, anot Pr 36, 11. 15. 42, priklausė Edomui. Vadinasi, nors Kalebas ir buvo iš Judo giminės (žr. Sk 13, 6; 34, 19), jis turėjo savo gyslose ir edomiečių kraujo. Žr. taip pat Joz 14, 6. 14.

32, 20–24: ... *VIEŠPATIES priekinė sauga*: Kadangi Sandoros skrynia buvo nešama žygio metu į mūšį kartu su izraeliečių kariuomene, priekinė sauga žygiuodavo pirma Sandoros skrynios, t. y. būdavo priekinė VIEŠPATIES sauga.

22 ir kolei kraštas netaps paval-
dus VIEŠPATIES akivaizdoje, –
tada galite sugrįžti ir būsite ne-
nusikaltę VIEŠPAČIUI ir Izrae-
liui. O šis kraštas bus jūsų
nuosavybė VIEŠPATIES akivaiz-
doje. 23 Bet jei taip nedarysite,
tikėkite manimi, būsite nusi-
dėję VIEŠPAČIUI. Galite tad bū-
ti tikri, kad jūsų nuodėmė jus
pasivys. 24 Tad statykite savo
miestus mažyliams ir aptva-
rus savo kaimenėms, bet vyk-
dykite, ką esate pažadėję.“

25 Tada gadaičiai ir reubenai-
čiai Mozei tarė: „Tavo tarnai
elgsis kaip tu, mūsų viešpats,
įsakai. 26 Mūsų mažyliai, mū-
sų žmonos, mūsų kaimenės ir
visi kiti mūsų galvijai pasiliks
Gileado miestuose, 27 tuo tar-
pu tavo tarnai, kiekvienas gin-
kluotas karui, persikels ir ko-
vos už VIEŠPATĮ, kaip tu, mūsų
viešpatie, įsakai.“

28 Mozė davė dėl jų įsakymą
kunigui Eleazarui, Nuno sūnui
Jozuei ir izraeliečių protėvių
namų galvoms. 29 Mozė jiems
tarė: „Jei gadaičiai ir reubenai-
čiai, visi ginkluoti karui VIEŠ-
PATIES akivaizdoje, persikels
su jumis per Jordaną ir kraš-
tas pasidarys jums pavaldus,
tuomet atiduosite jiems Gi-
leado kraštą kaip nuosavybę.
30 Bet jei ginkluoti jie nepersi-
kels su jumis, jie turės nuosa-
vybę tarp jūsų Kanaano kraš-
te.“ 31 Gadaičiai ir reubenaičiai
atsakė: „Ką VIEŠPATS yra pa-
sakęs apie tavo tarnus, tą mes
darysime. 32 Mes kelsimės {per
upę} VIEŠPATIES akivaizdoje
ginkluoti į Kanaano kraštą, bet
nuosavybė mūsų paveldo bus
mums šioje Jordano pusėje.“

33 Mozė tad davė jiems, – Ga-
do, Reubeno giminėms ir pusei
Juozapo sūnaus Manaso gimi-
nės,* – amoriečių karaliaus Si-
hono karalystę ir Bašano ka-
raliaus Ogo karalystę, kraštą
ir jo miestus su aplinkinių
miestų valdomis. 34 Gadaičiai
atstatė Diboną, Atarotus, Aro-
erį, 35 Atrot-Šofaną, Jazerą,
Jogbėhą, 36 Bet-Nimrą ir Bet-
Haraną, įtvirtino miestus ir
aptvarus avims. 37 O reubenai-
čiai atstatė Hešboną, Elealę,
Kirjatajimus, 38 Nebo’ą, Baal-
Meoną, pakeisdami kai kurių
vardus,* ir Sibmą. Atstaty-
tiems miestams jie davė savo
pačių vardus. 39 Manaso sūnaus
Machiro palikuonys patraukė
į Gileadą ir, išvarydami ten gy-
venančius amoriečius, jį už-
ėmė. 40 Mozė tad atidavė Gilea-
dą Manaso sūnui Machirui, ir
jis ten įsikūrė. 41 O Manaso sū-

32, 33: Ligi šiol buvo pasakojama tik apie Gado ir Reubeno gimines ir apie buvusias Sihono karalystės valdas, todėl ši staigi užuomina apie pusę Manaso giminės ir jos valdas Bašane, buvusiąją Ogo karalystę, rodos, yra vėlesnis įkvėptojo redaktoriaus intarpas.

32, 38: *...pakeisdami kai kurių vardus*: įkvėptojo redaktoriaus intarpas, įspėjant skaitytoją apie naujus izraeliečių duotus vietovių vardus.

nus Jairas patraukė, užėmė jų
kaimus ir pavadino juos Havot-Jairu.
42 O Nobahas kovojo
prieš Kenatą, užėmė jį bei jo
kaimus ir pavadino Nobahu –
savo vardu.

Sustojimo vietos keliaujant per dykumą

33 1* Šios yra izraeliečių
sustojimo vietos, per
kurias, vedami Mozės ir Aarono,
jie išėjo greta po gretos iš
Egipto žemės.
2 VIEŠPAČIUI įsakius,
Mozė surašė vietas, per
kurias jie ėjo, sustojimo vietą
po sustojimo vietos. Šios tat yra
jų sustojimo vietos pagal vietas,
kuriomis jie ėjo.

3* Jie iškeliavo iš Raamseso
pirmąjį mėnesį,
penkioliktą pirmojo
mėnesio dieną.
Dieną po Perėjimo aukos
izraeliečiai išėjo
drąsiai, visam Egiptui
matant.
4 Egiptiečiai tuo tarpu laidojo
VIEŠPATIES ištiktus savo
pirmagimius.
VIEŠPATS net jų dievus
nuteisė!

Nuo Egipto lig Sinajaus kalno

5 Izraeliečiai iškeliavo iš Raamseso
ir pasistatė stovyklą
prie Sukotų.
6 Iškeliavę iš Sukotų,
pasistatė stovyklą prie
Etamo, kuris yra dykumos pakraštyje.
7 Iškeliavę iš Etamo,
jie pasuko atgal į Pi-Hahirotus,
priešais Baal-Zefoną, ir
pasistatė stovyklą priešais
Migdolą.
8 Iškeliavę iš Pi-Hahirotų,
perėjo per jūrą į dykumą,
tris dienas keliavo per
Etamo dykumą ir pasistatė
stovyklą prie Maros.
9 Iškeliavę iš Maros, atėjo į Elimus. Elimuose
buvo dvylika vandens
šaltinių ir septyniasdešimt
palmių. Ten jie pasistatė stovyklą.
10 Iškeliavę iš Elimų,
pasistatė stovyklą prie Nendrių
jūros.
11 Pakilę nuo Nendrių
jūros, sustojo Sino dykumoje.
12 Pakilę iš Sino dykumos,
pasistatė stovyklą prie Dofkos.
13 Iškeliavę iš Dofkos, pasistatė
stovyklą Aluše.
14 Iškeliavę
iš Alušo, pasistatė stovyklą
prie Refidimų. Ten vandens
žmonėms gerti nebuvo.
15 Iške-

33, 1–49: Šis stovyklų – sustojimo vietų sąrašas buvo sudarytas Mozės (žr. 2 eilutę), tačiau apima ir keletą vėlesnių intarpų. Be to, palyginus su išsamesniais kelionės aprašymais kitose vietose, matyti, kad jis nėra išsamus. Jis apima tik keturiasdešimt sustojimo vietų – stovyklų, neskaitant Raamseso, – vietos, iš kurios izraeliečiai išėjo, – ir Moabo lygumų, – vietos, į kurią izraeliečiai atėjo. Šis skaičius atitinka keturiasdešimt metų, praleistų kelionėje per dykumą, ir turbūt yra schemiškas. Keleto šio sąrašo vardų nėra kituose kelionės per dykumą pasakojimuose.

33, 3–4: Šios dvi eilutės turbūt paimtos iš senos giesmės, giedotos švenčiant Išėjimą iš Egipto.

liavę iš Refidimų, pasistatė stovyklą Sinajaus dykumoje.

Nuo Sinajaus kalno lig Kadeš-Barneos

16 Pakilę iš Sinajaus dykumos, jie pasistatė stovyklą prie Kibrot-haTaavos. 17 Iškeliavę iš Kibrot-haTaavos, pasistatė stovyklą prie Hazerotų. 18 Iškeliavę iš Hazerotų, pasistatė stovyklą prie Ritmos. 19 Iškeliavę iš Ritmos, pasistatė stovyklą prie Rimon-Perezo. 20 Iškeliavę iš Rimon-Perezo, pasistatė stovyklą prie Libnos. 21 Iškeliavę iš Libnos, pasistatė stovyklą prie Risos. 22 Iškeliavę iš Risos, pasistatė stovyklą prie Kehelatos. 23 Iškeliavę iš Kehelatos, pasistatė stovyklą prie Šefero kalno. 24 Pakilę nuo Šefero kalno, pasistatė stovyklą prie Harados. 25 Iškeliavę iš Harados, pasistatė stovyklą prie Makhelotų. 26 Iškeliavę iš Makhelotų, pasistatė stovyklą prie Tahatos. 27 Iškeliavę iš Tahatos, pasistatė palapines prie Teraho. 28 Iškeliavę iš Teraho, pasistatė stovyklą prie Mitkos. 29 Iškeliavę iš Mitkos, pasistatė stovyklą prie Hašmonos. 30 Iškeliavę iš Hašmonos, pasistatė stovyklą prie Moserotų.* 31 Iškeliavę iš Moserotų, pasistatė stovyklą prie Bene-Jaakano. 32 Iškeliavę iš Bene-Jaakano, pasistatė stovyklą prie Hor-haGidgago. 33 Iškeliavę iš Hor-haGidgago, pasistatė stovyklą prie Jotbatos. 34 Iškeliavę iš Jotbatos, pasistatė stovyklą prie Abronos. 35 Iškeliavę iš Abronos, pasistatė stovyklą prie Ezion-Geberio. 36 Iškeliavę iš Ezion-Geberio, pasistatė stovyklą Zino dykumoje, tai yra Kadeše.

Nuo Kadeš-Barneos lig Moabo lygumų

37 Iškeliavę iš Kadešo, pasistatė stovyklą prie Horo kalno – prie pat Edomo krašto ribos. 38 VIEŠPAČIUI įsakius, kunigas Aaronas užkopė ant Horo kalno ir ten numirė, – keturiasdešimtais metais po izraeliečių išėjimo iš Egipto žemės, penkto mėnesio pirmąją dieną. 39 Aaronas buvo šimto dvidešimties metų, kai jis mirė ant Horo kalno.

40 Kanaanietis Arado karalius, gyvenantis Negebe, Kanaano krašte, sužinojo apie izraeliečių atėjimą.

41 Pakilę nuo Horo kalno, jie pasistatė stovyklą prie Zalmonos. 42 Iškeliavę iš Zalmonos, pasistatė stovyklą prie Punono. 43 Iškeliavę iš Punono, pasistatė stovyklą prie Obotų. 44 Iškeliavę iš Obotų, pasistatė stovyklą prie Ije-Abarimų Moabo žemėje. 45 Iškeliavę iš Ije-Aba-

*33, 30–36: Moserotų oazė yra minima Įst 10, 6 (vienaskaita *Mosera*) kaip vieta, kurioje mirė Aaronas. Vadinasi, ji buvo arti Horo kalno. Žr. Sk 20, 22–29.

rimų, pasistatė stovyklą prie
Dibon-Gado. 46 Iškeliavę iš Di-
bon-Gado, pasistatė stovyklą
prie Almon-Diblatajimų. 47 Iš-
keliavę iš Almon-Diblatajimų,
pasistatė stovyklą Abarimų
kalnuose, priešais Nebo kalną.
48 Pakilę nuo Abarimų kalnų,
pasistatė stovyklą Moabo ly-
gumose palei Jordaną prie Je-
richo. 49 Jie statėsi stovyklą
Moabo lygumose palei Jorda-
ną nuo Bet-Ješimotų lig pat
Abel-Šitimų.

Kanaano užkariavimas ir padalijimas

50 Moabo lygumose palei Jor-
daną prie Jericho VIEŠPATS kal-
bėjo Mozei, tardamas: 51 „Kal-
bėk izraeliečiams ir sakyk
jiems: 'Kai persikelsite per Jor-
daną į Kanaano kraštą, 52 išva-
rysite visus krašto gyventojus,
sunaikinsite visas jų statulas,
sunaikinsite visus lietinius at-
vaizdus, išgriausite visus jų
šventus alkus aukštumose.
53 Užimsite kraštą ir jame įsi-
kursite, nes aš jums daviau tą
kraštą paveldėti. 54 Padalysite
kraštą burtų keliu savo kla-
nams, – dideliam duosite di-
desnį paveldą, o mažesniam
duosite mažesnį paveldą; pa-
veldas priklausys tam asme-
niui, kuriam lems mesti bur-
tai; gausite savo dalį pagal sa-
vo protėvių gimines.
55 Bet jei neišvarysite krašto
gyventojų, tuomet tie, kuriems
leisite pasilikti, bus spygliai
jūsų akyse ir dygliai jūsų šo-
nuose. Jie kamuos jus krašte,
kuriame jūs gyvenate. 56 Atsi-
tiks taip, kad pasielgsiu su ju-
mis, kaip buvau užsimojęs su
jais pasielgti'."

Giminių žemės paveldo ribos Kanaane

34 1 VIEŠPATS kalbėjo Mo-
zei, tardamas: 2 „Duok
izraeliečiams šį įsakymą. Sa-
kyk jiems: 'Kai būsite įėję į Ka-
naano kraštą, – tai yra žemė,
kuri teks jums kaip paveldas,
visas Kanaano kraštas, – 3 jū-
sų pietinė dalis drieksis nuo Zi-
no dykumos palei Edomo šoną.
Taigi jūsų pietinė riba rytuose
prasidės prie Mirties jūros* ga-
lo. 4 Tuomet jūsų riba pasuks į
pietus nuo Akrabimų perėjos,
eis per Ziną ir nusidrieks į pie-
tus nuo Kadeš-Barneos, pa-
siekdama Hazar-Adarą, nueis
į Azmoną. 5 Nuo Azmono riba
pasisuks link Egipto upės ir
baigsis prie Jūros.*
6 Vakarų siena jums bus Di-
džioji jūra* ir jos krantai. Tai
bus jūsų vakarinė riba.
7 Jūsų šiaurinė riba bus to-

34, 3: ... *Mirties jūros*: nūdien įprasta ją vadinti Negyvąja jūra.

34, 5: ... *prie Jūros*: prie Viduržemio jūros.

34, 6: ... *Didžioji jūra*: Viduržemio jūra.

34, 7–8: ... *Horo kalno*: skirtingas nuo kalno, ant kurio mirė Aaronas. Žr. Sk 20, 22; 33, 37–41.

kia: nuo Didžiosios jūros nu-
brėžkite liniją lig Horo kalno;*
8 nuo Horo kalno nubrėžkite li-
niją lig Lebo-Hamato. Riba te-
pasiekia Zedadą. 9 Tada riba
nusidrieks iki Zifrono ir baig-
sis prie Hazar-Enano. Tai bus
jūsų šiaurinė riba.

10 Pažymėsite savo rytinę ri-
bą nuo Hazar-Enano lig Šefa-
mo. 11 Nuo Šefamo riba nusi-
leis į Riblą, rytiniame Aino
šone; iš ten vėl nusileis ir atsi-
muš į rytinį Kinereto jūros šlai-
tą; 12 iš čia riba nusileis Jor-
dano link ir baigsis prie Mirties
jūros.

Tai bus jūsų kraštas, nusta-
tytas tomis ribomis'.“

13 Mozė nurodė izraeliečiams,
tardamas: „Tai kraštas, kurį
jūs gausite burtų keliu kaip sa-
vo paveldą. VIEŠPATS įsakė, kad
jis būtų duotas devynioms gi-
minėms ir pusei giminės. 14 Nes
Reubeno giminė, pagal jos pro-
tėvių namus, ir Gado giminė,
pagal jos protėvių namus, jau
yra pasiėmusios savo paveldą.
Taip pat ir pusė Manaso gimi-
nės. 15 Anos dvi giminės ir ana
pusė giminės jau pasiėmė sa-
vo paveldą anapus Jordano,
priešais Jerichą, rytų šone.“

Vadai, atsakingi už krašto padalijimą

16 VIEŠPATS kalbėjo Mozei,
tardamas: 17 „Šie yra vardai vy-
rų, kurie padalys jums kraštą
paveldui: kunigas Eleazaras ir
Nuno sūnus Jozuė. 18 Be to, pa-
imsite po vieną vadą iš kiek-
vienos giminės kraštą paveldui
padalyti. 19 Vardai vyrų yra šie:
iš Judo giminės Jefūnės
sūnus Kalebas;
20 iš Simeono giminės Amihudo
sūnus Samuelis;
21 iš Benjamino giminės
Chislono sūnus Elidadas;
22 iš Dano giminės vadas Joglio
sūnus Bukis;
23 iš Juozapo sūnų:
iš Manaso giminės vadas
Efodo sūnus Hanielis;
24 iš Efraimo giminės vadas
Šiftano sūnus Kemuelis;
25 iš Zebuluno giminės vadas
Parnacho sūnus Elizafanas;
26 iš Issacharo giminės vadas
Azano sūnus Paltielis;
27 iš Ašero giminės vadas
Šelomio sūnus Ahihudas;
28 iš Naftalio giminės vadas
Amihudo sūnus Pedahelis.“

29 Tai buvo tie, kuriems VIEŠ-
PATS įsakė padalyti paveldą iz-
raeliečiams Kanaano krašte.

Miestai levitams

35 1 VIEŠPATS kalbėjo Mo-
zei Moabo lygumose
prie Jordano, arti Jericho, tar-
damas: 2 „Įsakyk izraeliečiams
duoti iš jiems paskirto nuosa-
vybės paveldo miestus levi-
tams gyventi; duoti levitams
ir ganyklų aplinkui jų miestus.
3 Miestai bus jiems gyventi, o
miestų ganyklos bus jų gyvu-
liams – galvijams ir visiems

kitiems gyvuliams. [4] Miestų ganyklos, kurias duosite levitams, tęsis nuo miesto sienos per tūkstantį uolekčių visur aplinkui. [5] Atmatuosite du tūkstančius uolekčių už miesto palei rytinį šoną, du tūkstančius uolekčių palei pietinį šoną, du tūkstančius uolekčių palei vakarinį šoną ir du tūkstančius uolekčių palei šiaurinį šoną su miestu viduryje. Tai priklausys jiems kaip ganyklos jų miestams.

[6] Tarp miestų, kuriuos paskirsite levitams, turės būti šeši prieglaudos miestai, į kuriuos leisite pabėgti žudikui. Be šių, duosite keturiasdešimt du miestus. [7] Taigi skaičius miestų, kuriuos turite duoti levitams, bus keturiasdešimt aštuoni miestai su jų ganyklomis. [8*] Skirdami miestus iš izraeliečių nuosavybės, imkite iš didesnių giminių daugiau ir iš mažesnių giminių mažiau. Kiekviena tad duos levitams iš savo miestų pagal savo gautą paveldą."

Prieglaudos miestai

[9] VIEŠPATS kalbėjo Mozei, tardamas: [10] „Kalbėk izraeliečiams ir sakyk jiems: 'Kai būsite perėję Jordaną į Kanaano kraštą, [11] tuomet atrinkite miestus – prieglaudos miestus sau, kad žudikas, užmušęs žmogų netyčiomis, galėtų tenai pabėgti. [12] Tie miestai bus jums prieglauda nuo keršytojo už kraują,* kad žudikas nemirtų, kol nebus teistas bendrijos akivaizdoje. [13] Miestai, kuriuos paskirsite prieglaudos miestais, turi būti šeši: [14] prieglaudos miestais paskirsite tris miestus anapus Jordano ir tris miestus Kanaano krašte. [15] Tie šeši miestai bus prieglauda ne tik izraeliečiams, bet ir ateiviams, kurie nuolat ar laikinai tarp jų gyvena, kad bet kas, užmušęs žmogų netyčia, tenai galėtų pabėgti'."

Žmogžudystė ir netyčinis nužudymas

[16*] „Bet jei kas nors taip smogia kitam geležiniu daiktu, kad tas žmogus miršta, jis yra žmogžudys. Žmogžudys turi būti nubaustas mirtimi. [17] Arba jei kas nors smogia kitam akmeniniu įrankiu, nuo ko gali mirti, ir tas žmogus miršta, jis yra žmogžudys. Žmogžudys turi būti nubaustas mirtimi. [18] Arba jei kas nors smogia kitam mediniu ginklu, nuo ko gali mirti, ir tas žmogus miršta, jis

35, 8: Vargu ar buvo laikomasi šio įsako, kai iš tikrųjų miestai buvo skiriami levitams. Žr. Joz 21.

35, 12: ... *keršytojo už kraują*: iš artimųjų užmuštojo giminių asmuo (žr. 2 Sam 14, 7), kuris turėjo teisę ir pareigą atimti žmogžudžiui gyvybę. Žr. Įst 19, 6. 12; Joz 20, 3. 5. 9.

35, 16–25: Čia, kaip ir Įst 19, 1–13 tekste, yra nauji pradinių nuostatų pritaikymai. Žr. Iš 21, 12–27.

yra žmogžudys. Žmogžudys tu-
ri būti nubaustas mirtimi. 19 Jį
sutikęs, keršytojas už krau-
ją nubaus žmogžudį mirtimi.
20 Panašiai jei kas parstumia
kitą iš pykčio ar jei kas pa-
tykojęs sviedžia ką nors į kitą
ir ištinka mirtis, 21 ar jei kas,
būdamas nesantaikoje, smogia
kitam ranka ir ištinka mirtis,
užgavėjas turi būti nubaustas
mirtimi. Jis yra žmogžudys. Jį
sutikęs, keršytojas už kraują
nubaus mirtimi.

22 Bet jei kas kitą pastumia
staiga, nebūdamas nesantaiko-
je, ar jei kas netykodamas svie-
džia kokį daiktą, 23 ar jei kas,
mesdamas akmenį, nuo ko ga-
li mirti, netyčiomis pataiko į
žmogų ir ištinka mirtis, – nors
jis nebuvo jo priešas ir nenorė-
jo jo užgauti, – 24 tuomet bend-
rija turės išspręsti bylą tarp už-
mušėjo ir keršytojo už kraują
pagal šiuos įsakus. 25 Bendrija
turi išgelbėti užmušėją iš ker-
šytojo už kraują rankų ir turi
sugrąžinti jį į prieglaudos mies-
tą, į kurį jis buvo nubėgęs. Už-
mušėjas turi jame gyventi iki
vyriausiojo kunigo, patepto
aliejumi, mirties. 26 Bet jei už-
mušėjas išeitų savo noru bet
kada iš prieglaudos miesto, į
kurį buvo nubėgęs, 27 o keršyto-
jas už kraują, atradęs jį už
prieglaudos miesto ribų, už-
muštų, jam nebūtų kraujo kal-
tės. 28 Užmušėjas turi išbūti
prieglaudos mieste lig vyriau-
siojo kunigo mirties. Tik po
vyriausiojo kunigo mirties
užmušėjas gali grįžti namo.

29 Tokie bus jums įstatai ir
įsakai per visas jūsų kartas ir
visose jūsų gyvenvietėse.

30 Jei kas užmuša žmogų, ga-
li būti nubaustas mirtimi tik
liudytojų parodymu. Vieno liu-
dytojo parodymo neužtenka
nubausti žmogui mirtimi. 31 Be
to, neimsite išpirkos už gyvybę
žmogžudžio, nuteisto mirties
bausme. Žmogžudys turi būti
nubaustas mirtimi. 32 Neimsi-
te išpirkos nei už nubėgusįjį į
prieglaudos miestą, duodantį
galimybę bėgliui sugrįžti gy-
venti kur nors krašte prieš vy-
riausiojo kunigo mirtį. 33 Nesu-
terškite krašto, kuriame
gyvenate. Kadangi kraujo išlie-
jimas suteršia kraštą, permal-
davimą už kraštą dėl jame iš-
lieto kraujo galima atlikti tik
krauju to, kuris išliejo kraują.
34 Neišniekinkite krašto, kuria-
me jūs gyvenate, kur ir aš pats
esu, nes aš, VIEŠPATS, esu tarp
izraeliečių.“

Dukterų paveldas

36 1 Tada išėjo į priekį pro-
tėvių šeimų galvos kla-
no, kilusio iš Gileado, sūnaus
Machiro sūnaus Manaso, – vie-
no iš Juozapo giminės klanų, –
ir kreipėsi į Mozę ir vadus bei
izraeliečių protėvių šeimų gal-
vas. 2 Jie sakė: „Tau, mūsų vieš-
patie, VIEŠPATS įsakė padalyti

kraštą izraeliečių paveldui
burtų keliu. Mūsų viešpačiui
buvo VIEŠPATIES įsakyta ati-
duoti mūsų brolio Zelofedo
paveldą jo dukterims. 3 Bet jei
jos nuteka į kitą izraeliečių gi-
minę, tuomet jų paveldas bus
paimtas iš mūsų protėvių ir
pridėtas prie paveldo giminės,
į kurią jos nuteka. Taigi jis bus
atimtas iš paveldo dalies, kuri
mums priklauso. 4* Atėjus iz-
raeliečių jubiliejaus metams,
jų paveldas bus pridėtas prie
paveldo giminės, į kurią jos bus
nutekėjusios. Taigi jų paveldas
bus atimtas iš mūsų protėvių
giminės paveldo."

5* Tada Mozė įsakė izraelie-
čiams pagal VIEŠPATIES žodį,
tardamas: „Teisingai kalba
Juozapo giminės palikuonys.
6 Štai ką VIEŠPATS įsako dėl Ze-
lofedo dukterų: 'Teteka jos už
to, kas joms patinka, bet su są-
lyga, kad jos nuteka į savo tėvo
giminės klaną. 7 Joks izraelie-
čių paveldas nebus perkeltas
iš vienos giminės į kitą, nes vi-
si izraeliečiai turi išlaikyti sa-
vo protėvių giminių paveldą.
8 Todėl kiekviena duktė su pa-
veldu bet kurioje izraeliečių gi-
minėje turi tekėti už vyro iš sa-
vo tėvo giminės klano, kad
izraeliečiai neprarastų savo
protėvių paveldo. 9 Taigi joks
paveldas nebus perkeltas iš
vienos giminės į kitą, nes kiek-
viena izraeliečių giminė turi iš-
laikyti savo paveldą.'"

10 Zelofedo dukterys padarė,
kaip VIEŠPATS buvo Mozei įsa-
kęs. 11 Mahla, Tirza, Hogla ir
Noa, Zelofedo dukterys, ište-
kėjo už savo tėvo brolių sūnų.
12 Jos nutekėjo į klanus Juoza-
po sūnaus Manaso palikuonių,
ir jų paveldas pasiliko jų tėvo
klano giminėje.

13 Tie yra įsakymai ir įsakai,
kuriuos VIEŠPATS davė izraelie-
čiams per Mozę Moabo lygumo-
se prie Jordano, arti Jericho.

36, 4: Prieš jubiliejaus metus įvairios aplinkybės (pavyzdžiui, skyrybos) galėjo sugrąžinti šią nuosavybę pirmykščiams savininkams iš giminės, bet jubiliejaus metais ji tapdavo neatšaukiama naujųjų savininkų nuosavybe.

36, 5–9: Įstatymas, duotas Sk 27, 5–11 tekste, čia papildomas.

PAKARTOTO ĮSTATYMO KNYGA

Penktoji ir paskutinė Penkiaknygės dalis vadinama Pakartoto Įstatymo knyga. Pavadinimo kilmė yra Septuagintos vertėjų jai duotas vardas *Deuteronomos,* t. y. „Antrasis {Pakartotas} Įstatymas". Jos turinys – ne naujas įstatymas, bet dalinis pakartojimas, papildymas ir paaiškinimas įstatymo, paskelbto ant Sinajaus kalno. Taigi iš naujo patvirtinama Dievo ir Izraelio tautos Sandora. Teisinis Išėjimo knygos kraitis – Dešimt Dievo įsakymų ir Sandoros teisynas – ne tik pakartojami, bet ir peraiškinami, norint paskelbti Sandoros pažadus ir įpareigojimus kiekvienam izraeliečiui pakitusių gyvenimo sąlygų ir istorijos vyksmo kontekste. Istorinės knygos dalys yra kitų keturių Penkiaknygės knygų pasakojimo suvestinė.

Hebrajiškas Pakartoto Įstatymo knygos vardas yra *Elle-haDebarim,* t. y. „Šie {yra} žodžiai..." Skaičių knyga baigiasi pasakojimu apie izraeliečius, sustojusius Moabo lygumose ir pasiruošusius žygiui į Pažado žemę – Kanaaną – iš rytų. Pakartoto Įstatymo knyga tariasi esanti Mozės atsisveikinimo kalba, pasakyta izraeliečiams prieš įeinant į Pažado žemę. Mozė atpasakoja nuostabiuosius įvykius, kuriais Dievas įėjo į jų gyvenimą ir istoriją, iškilmingai perspėja dėl naujo sėslaus gyvenimo pagundų Pažado žemėje ir maldauja juos būti ištikimus Sandoros Dievui. Iš tikrųjų Pakartoto Įstatymo knyga apima ne vieną, bet tris Mozės kalbas. Pirmoji yra 1, 6 – 4, 40 skyriuje, antroji – 5–28 skyriuje, trečioji – 29–30 skyriuje. Toliau 31–34 skyriuje tęsiamas Skaičių knygos pasakojimas.

Būdinga Pakartoto Įstatymo savybė pamokslinis stilius. Ja stengiamasi paskatinti žmones taisyti gyvenimą; grasinama Sandoros tautai, primenant jos garbingą praeitį ir istorinę užduotį tarnauti Dievo išganymo užmojui; pažadamas gausus atlygis. Pakartoto Įstatymo knygai būdinga pabrėžti, kad Sandoros Viešpaties garbinimas turi būti sutelktas vienoje vietoje, o vietinės šventovės – alkai – turi būti panaikintos (žr. Įst 12). Kai Pakartoto Įstatymo knyga buvo paskelbta VII a. prieš Kristų, Jeruzalės Šventykla buvo religinis Sandoros bendrijos centras. Atrodo, kad Pakartoto Įstatymo knyga buvo Šventyklą remontuojant atrastoji „įstatymo knyga" (2 Kar 22, 11), skatinusi Jošijo religinę reformą 621 m. prieš Kristų (žr. 2 Kar 22–23). Taigi Pakartoto Įstatymo knyga, įkvėpta praėjus keletui šimtmečių po izraeliečių įėjimo į Pažado žemę Kanaaną, yra tarsi Mozės, didžiojo vado ir įstatymų leidėjo, testamentas mirties išvakarėse Sandoros tautai.

Jėzaus Kristaus amžiuje Pakartoto Įstatymo knyga ir Psalmynas turėjo ypatingą svarbą ir reikšmę žydų liturgijoje ir gyvenime. Pats Išganytojas citavo Pakartoto Įstatymo mokymą, nugalėdamas trigubą šėtono pagundą dykumoje (žr. Mt 4; Įst 6, 13. 16; 8, 3; 10, 20) ir aiškindamas pirmąjį ir svarbiausiąjį įsakymą (žr. Mt 22, 35–39; Įst 6, 4).

Pakartoto Įstatymo knygos metmenys

A. Istorinė apžvalga ir paskatinimas	1, 1 – 4, 43
B. Dievas ir jo Sandora	4, 44 – 11, 32
C. Pakartoto Įstatymo teisynas	12, 1 – 26, 19
D. Paskutiniai Mozės žodžiai	27, 1 – 34, 12

A. ISTORINĖ APŽVALGA IR PASKATINIMAS

Pirmoji Mozės kalba

1 1* Šie yra žodžiai, kuriais
Mozė kreipėsi į visą Izraelį
anapus Jordano dykumoje,
Araboje priešais Sufą, tarp Pa-
rano ir Tofelo, Labano, Haze-
rotų ir Di-Zahabo. 2 Nuo Hore-
bo į Kadeš-Barneą per Seiro
kalnus yra vienuolika dienų
kelionės. 3 Keturiasdešimtais
metais, vienuolikto mėnesio
pirmąją dieną, Mozė kalbėjo iz-
raeliečiams, kaip VIEŠPATS
jam buvo įsakęs jiems kalbėti.
4 Tai buvo tada, kai jis buvo nu-
galėjęs amoriečių karalių Siho-
ną, valdžiusį Hešbone, ir Ba-
šano karalių Ogą, valdžiusį
Aštarote ir Edreije. 5 Anapus
Jordano, Moabo krašte, {Mozė}
ėmėsi aiškinti šį Mokymą. Jis
tarė: 6 „VIEŠPATS, mūsų Die-
vas, kalbėjo mums prie Hore-
bo, tardamas: 'Jau gana ilgai
prabuvote prie šio kalno. 7 Leis-
kitės vėl į kelionę ir eikite į
amoriečių* ir visų jų kaimynų
aukštumų kraštą, – Araboje, *
kalnuose, Šefeloje,* Negebe* ir
pajūryje, į kanaaniečių* kraš-
tą ir Libaną iki pat Didžiosios
upės, Eufrato upės. 8 Štai! Tą
kraštą aš jums atidaviau. Įei-
kite ir užimkite kraštą, kurį
VIEŠPATS prisiekė duoti jūsų
protėviams – Abraomui, Izao-
kui ir Jokūbui, – jiems ir jų pa-
likuonims po jų'."

Seniūnų paskyrimas

9 „Tada jums sakiau: 'Vienas
aš neįstengiu jūsų panešti.*
10 VIEŠPATS taip jus padaugino,
kad esate gausūs kaip žvaigž-
dės dangaus skliaute. 11 Tepa-
daugina jus VIEŠPATS, mūsų
protėvių Dievas, tūkstantį kar-
tų ir telaimina jus, kaip jis yra
jums pažadėjęs! 12 Bet kaip aš
vienui vienas galiu nešti jūsų
bėdas, jūsų naštą ir jūsų vai-

1, 1 Šias visas kalbas Mozė pasakė Moabo krašte, anapus Jordano (žr. 5 eilutę), kuris vadinamas ir Moabo lygumomis (žr. Sk 36, 13).

1, 7 ... *amoriečių ... kraštą ... kanaaniečių kraštą:* amoriečiai ir kanaaniečiai sudarė daugumą Palestinos gyventojų prieš izraeliečių invaziją. *Araba*: Jordano upės slėnis ir įdauba pietuose nuo Negyvosios jūros; *Šefela*: vakarinių Judėjos aukštumų viršūnės kalvos; *Negebas*: tyrai pietinėje Palestinoje.

1, 9: ... *neįstengiu jūsų panešti*: žr. 31 eilutę.

dus? 13 Išrinkite išmintingus,
sumanius bei prityrusius vy-
rus iš kiekvienos savo giminės,
ir juos paskirsiu jums seniū-
nais'. 14 Jūs man atsakėte: 'Ką
siūlai padaryti – yra gerai su-
manyta'. 15 Paėmiau tad jūsų
giminių galvas, išmintingus ir
prityrusius vyrus, ir padariau
juos jūsų vadais – tūkstanti-
ninkais, šimtininkais, pen-
kiasdešimtininkais, dešim-
tininkais ir seniūnais jūsų
giminėms. 16 Be to, įsakiau jū-
sų teisėjams: 'Išklausykite sa-
vųjų skundus ir teisumu abu
teiskite – vieną ir kitą, nesvar-
bu, ar jis būtų izraelietis, ar
ateivis. 17 Teisdami negalite
būti šališki: išklausykite men-
kuolį lygiai taip, kaip ir di-
džiūną. Nesibaiminkite dėl
žmonių, nes teismas yra Die-
vo. O jei koks reikalas būtų
jums per sunkus, man perduo-
kite, aš jį išspręsiu'. 18 Taip tad
anuomet jums nurodžiau apie
visa, ką jūs privalote daryti."

Dvylika žvalgų

19 „Tada, kaip VIEŠPATS, mū-
sų Dievas, buvo mums įsakęs,
mes leidomės į kelionę nuo Ho-
rebo ir keliavome per tą visą
plačią ir siaubingą dykumą,
kaip patys matėte, keliu į amo-
riečių aukštumų kraštą. At-
ėjus į Kadeš-Barneą, 20 aš jums
sakiau: 'Atėjote prie amoriečių
aukštumų krašto, kurį VIEŠ-
PATS, mūsų Dievas, duoda
mums. 21 Štai VIEŠPATS, tavo
Dievas, tau atidavė šį kraštą.
Eik ir užimk jį, kaip VIEŠPATS,
tavo protėvių Dievas, yra tau
pažadėjęs. Nebijok ir nepra-
rask drąsos!'

22 Tada atėjote jūs visi prie
manęs ir sakėte: 'Pirma pa-
siųskime vyrus, kad išžvalgytų
mums tą kraštą ir parneštų
mums žodį apie kelią, kuriuo
turėtume eiti, ir apie miestus,
kuriuos pasieksime'. 23 Sutik-
damas su jūsų pasiūlymu,
parinkau iš jūsų dvylika, po
vieną iš kiekvienos giminės.
24 Jie leidosi į kelionę ir nukilo
į aukštumų kraštą. Pasiekę
Eškolo slėnį, jie išžvalgė jį 25 ir,
paėmę šį tą iš krašto derliaus,
parnešė mums. Jie parnešė
mums ir žinią, sakydami: 'Kraš-
tas, kurį VIEŠPATS, mūsų Die-
vas, mums duoda, yra geras'.
26 Tačiau eiti jūs atsisakėte.
Jūs maištavote prieš VIEŠPA-
TIES, savo Dievo, įsakymą. 27 Sa-
vo palapinėse* murmėdami
sakėte: 'VIEŠPATS mūsų neken-
čia, išvedė mus iš Egipto žemės,
kad atiduotų mus į amoriečių
rankas ir mus sunaikintų. 28 Į
kokią vietą mes einame? Mū-
sų broliai atėmė mums drąsą,
sakydami: žmonės yra stip-
resni ir aukštesni negu mes, o

1, 27: ... *savo palapinėse*: tarp savųjų.
1, 28: ... *Anakimų palikuonis*: anaki-
mai buvo legendų milžinai. Žr. Sk 13, 22. 33.

miestai didžiuliai ir su sieno-
mis lig padangių! Be to, ten net
anakimų* palikuonis matėme!'
29 Aš sakiau jums: 'Nenusigąs-
kite ir jų nebijokite. 30 VIEŠ-
PATS, jūsų Dievas, eina pirma
jūsų, jis pats kovos už jus, kaip
jūs matėte jį darant dėl jūsų
Egipte 31 ir dykumoje. Ten ma-
tei, kaip VIEŠPATS, tavo Dievas,
nešė tave, kaip žmogus neša sa-
vo sūnų visą kelią, kuriuo kelia-
vote, kol atėjote iki šios vietos.
32 Tačiau, viso to nepaisydami,
jūs netikite VIEŠPAČIU, savo
Dievu, 33 kuris eina jūsų kelio-
nėje pirma jūsų, – išžvalgyti
jums vietos, kur statyti pala-
pines, – naktį ugnyje ir dieną
debesyje, rodydamas jums ke-
lią, kuriuo turite eiti'."

Viešpats nubaudžia izraeliečius

34 „Kai VIEŠPATS išgirdo jū-
sų garsų šauksmą, jis supyko
ir prisiekė: 35 'Nė vienas iš šių
žmonių, nė vienas iš šios nedo-
ros kartos, nepamatys gerojo
krašto, kurį prisiekiau duoti
jūsų protėviams, 36 nė vienas,
išskyrus Jefūnės sūnų Kale-
bą.* Jis matys jį, jam ir jo pali-
kuonims duosiu kraštą, į kurį
jis įkėlė koją, nes jis liko besą-
lygiškai ištikimas VIEŠPAČIUI'.
37 Per jus VIEŠPATS supyko net
ant manęs, tardamas: 'Nei tu
tenai neįeisi. 38 Nuno sūnus Jo-
zuė, tavo padėjėjas, tenai įeis.
Padrąsink jį, nes jis turės duo-
ti Izraeliui jo paveldą. 39 Be to,
jūsų mažyliai, apie kuriuos sa-
kėte, kad bus pagrobti, jūsų
vaikai, kurie nūdien dar neži-
no skirtumo tarp gera ir pikta,
tenai įeis. Jiems jį duosiu, jie
jį paveldės. 40 O jūs apsigręž-
kite ir keliaukite į dykumą
Nendrių jūros keliu'."

Nesėkmingas bandymas įsiveržti į Kanaaną

41 „Atsakydami man tarėte:
'Mes esame kalti VIEŠPAČIUI!
Esame pasiruošę eiti ir taip
kovoti, kaip VIEŠPATS, mūsų
Dievas, mums įsakė'. Taigi jūs
visi apsijuosėte ginklais ir ma-
nėte, kad bus lengva nukilti į
aukštumų kraštą. 42 Bet VIEŠ-
PATS man tarė: 'Įspėk juos!
Neikite ir nekovokite, kad ne-
būtumėte savo priešų sutriuš-
kinti, nes aš nesu su jumis'.
43 Nors aš jums ir kalbėjau, bet
jūs manęs neklausėte. Jūs
maištavote prieš VIEŠPATIES
įsakymą ir įžūliai pasitikėda-
mi nukilote į aukštumų kraš-
tą. 44 Tada amoriečiai, gyvenę
tame aukštumų krašte, išėjo
prieš jus ir kaip bitės vijosi jus.
Jie nugalėjo jus prie Hormos
Seire. 45 Kai sugrįžote ir verkėte
VIEŠPATIES akivaizdoje, VIEŠ-

1, 36: ... *išskyrus ... Kalebą*: ir Jozuei buvo leista įeiti į Pažado žemę, bet čia apie jį neužsimenama, nes jis minimas 38 eilutėje kaip Mozės įpėdinis.

PATS nei klausėsi jūsų balso,
nei atkreipė į jus dėmesį. 46 Užtat turėjote prabūti Kadeše
tokį ilgą laiką."

Nuo Kadeš-Barneos iki Arnono upės

2 1 „Kai apsigręžėme ir leidomės į kelionę Nendrių jūros keliu, kaip VIEŠPATS buvo pasakęs, mes ėjome ilgą laiką palei Seiro kalnus.
2 Galop
VIEŠPATS man tarė: 3 'Gana
jums eiti palei šį aukštumų kraštą. Sukitės dabar į šiaurę.
4 Duok žmonėms tokį įsakymą: nūn jūs turėsite pereiti per kraštą savo giminių, Esavo palikuonių, gyvenančių Seire. Nors jie jūsų ir bijos, bet būkite atsargūs,
5 nekovokite su jais, nes iš jų žemės jums neduosiu nė vienos pėdos. Seiro kalną atidaviau Esavui kaip paveldą.
6 Už pinigus pirksite iš jų maistą pavalgyti; už pinigus pirksite iš jų net vandenį atsigerti.
7 Iš tikrųjų VIEŠPATS laimino tave visame, ką tik darei; jis žino apie tavo ėjimą per šią plačią dykumą. Per šiuos keturiasdešimt metų VIEŠPATS, tavo Dievas, buvo su tavimi ir tau nieko netrūko'."

Palei Moabo ribas

8 „Ėjome tad tolyn nuo savo giminių, Esavo palikuonių, gyvenančių Seire, pasukome nuo kelio per Arabą, Elatą ir Ezion-Geberį. Mums pasukus eiti Moabo dykumos kryptimi,
9 VIEŠPATS man tarė: 'Neužpulk Moabo, nekovok su juo, nes iš jo žemės neduosiu tau paveldo. Arą atidaviau Loto palikuonims kaip paveldą'.
10 {Emimai, galinga ir gausi tauta, – aukšti kaip anakimai, – ten seniau gyveno.
11 Panašiai kaip anakimai, jie paprastai buvo laikomi refajimais, nors moabiečiai juos vadina emimais.
12 Be to, Seire seniau buvo gyvenę horitai, bet Esavo palikuonys juos išvarė, sunaikindami juos ir apsigyvendami jų vietoje, kaip Izraelis padarė krašte, kurį VIEŠPATS jiems davė kaip paveldą.}
13 'Pasiruoškite pereiti Zeredo upokšnį'.

Taigi mes perėjome Zeredo upokšnį.
14 Laiko tarpas, kurį praleidome kelionėje nuo Kadeš-Barneos iki perėjome Zeredo upokšnį, buvo trisdešimt aštuoneri metai.

Tuo tarpu visa karta kareivių išmirė stovykloje, kaip VIEŠPATS buvo apie juos prisiekęs.
15 Iš tikrųjų paties VIEŠPATIES ranka buvo prieš juos nukreipta, kad išrautų juos iš stovyklos, ir rovė, kol visi pradingo."

Palei Amono ribas

16 „Vos tik visiems kareiviams išmirus,
17 VIEŠPATS man kalbėjo, tardamas:
18 'Šiandien pereisi Moabo sieną prie Aro.

19 Kai prieisi amoniečių pa-
sienį, neužpulk jų ir nekovok su
jais, nes neduosiu tau amonie-
čių krašto kaip paveldo. Atida-
viau jį Loto palikuonims kaip
paveldą'.
20 {Jis taip pat paprastai lai-
komas refajimų kraštu. Seniau
jame gyveno refajimai, – nors
juos amoniečiai vadina zamzu-
mimais, – 21 stipri ir gausi tau-
ta, tokio pat ūgio kaip anaki-
mai. Bet VIEŠPATS nušlavė
juos nuo kelio amoniečiams,
kurie juos išvarė ir apsigyveno
jų vietoje. 22 Tą pat jis padarė
ir Esavo palikuonims, gyve-
nantiems Seire, taip nušluoda-
mas horitus jiems nuo kelio,
kad jie galėjo užimti jų kraštą
ir gyventi jų vietoje net lig šios
dienos. 23 O avimus, gyvenusius
kaimuose Gazos kaimynystėje,
sunaikino iš Kaftoro* atsikėlę
kaftorimai, apsigyvendami jų
vietoje.}
24 'Pirmyn! Pereikite Arnono
slėnį! Štai atidaviau tau į ran-
kas amorietį Hešbono karalių
Sihoną ir jo kraštą. Pradėk už-
imti paveldą, leiskis į mūšį su
juo! 25 Šią dieną pradedu judin-
ti visas tautas po dangumi jū-
sų klaiku ir baime, – jos, jūsų
vardą girdėdamos, drebės, per
jus kentės sielvartą'."

Užkariaujama Sihono karalystė

26 „Tad aš pasiunčiau iš Ke-
demotų dykumos pasiuntinius
pas Hešbono karalių Sihoną
su šitokiu taikos pasiūlymu:
27 'Leisk man pereiti per tavo
kraštą vieškeliu.* Aš eisiu tik
vieškeliu, nesukdamas nei į de-
šinę, nei į kairę. 28 Maistą pa-
valgyti man parduosi už pini-
gus, vandenį atsigerti man
parūpinsi už pinigus. Tik leisk
man pereiti pėsčiomis, – 29 kaip
Esavo palikuonys, gyvenantys
Seire, ir moabiečiai, gyvenan-
tys Are, man padarė, – kol ga-
lėsiu persikelti per Jordaną į
kraštą, kurį VIEŠPATS, mūsų
Dievas, mums duoda'. 30 Tačiau
Hešbono karalius Sihonas ne-
norėjo leisti mums pereiti, nes
VIEŠPATS, tavo Dievas, buvo
sukietinęs jo dvasią ir padaręs
jo širdį atkaklią, kad atiduotų
jį tau į rankas, ką jis jau ir yra
padaręs.
31 VIEŠPATS man tarė: 'Štai
aš pradėjau duoti tau Sihoną
ir jo kraštą. Nūn pradėk užimti
jo kraštą savo paveldui'. 32 Už-
tat kai išėjo prieš mus Siho-
nas – jis ir visi jo kareiviai mū-
šiui prie Jahazo, 33 VIEŠPATS,
mūsų Dievas, atidavė jį mums.
Nugalėjome jį drauge su jo

2, 23: ... *iš Kaftoro*: iš Kretos. Žr. Am 9, 7: Kaftorimai buvo viena iš Jūros tautų, kurios ieškojo naujų žemių Egipto pajūryje ir pietinėje Palestinoje apie 1200 m. prieš Kristų.

2, 27: ... *vieškeliu*: garsiuoju senovės Karalių vieškeliu iš Vakarų į Rytus.

sūnumis ir visais jo kareiviais.
34 Tuo metu, paėmę visus jo
miestus, kiekviename mieste
paskyrėme sunaikinti* vyrus,
moteris ir vaikus, nepalikdami
nė vieno gyvo. 35 Vien galvijus
pasigrobėme ir grobį iš paim-
tųjų miestų pasiėmėme. 36 Nuo
Aroerio, esančio ant Arnono
slėnio kranto, – įskaitant mies-
tą, esantį pačiame slėnyje, –
iki pat Gileado nebuvo mums
miesto, kurio mūrai būtų buvę
mums per aukšti. VIEŠPATS,
mūsų Dievas, mums visa ati-
davė! 37 Tačiau į amoniečių
kraštą nesiveržei, vengdamas
viso Jaboko slėnio aukštupio ir
aukštumų krašto miestų, kaip
VIEŠPATS, mūsų Dievas, buvo
įsakęs.“

Užkariaujama Ogo karalystė

3 1 „Mums pasukus eiti vieš-
keliu Bašano link, Bašano
karalius Ogas, jis ir visi jo žmo-
nės, išėjo į mūšį prieš mus prie
Edreijo. 2 VIEŠPATS man tarė:
'Nebijok jo, nes atidaviau jį tau
į rankas drauge su jo žmo-
nėmis ir jo kraštu. Pasielk su
juo, kaip pasielgei su amorie-
čių karaliumi Sihonu, vieš-
patavusiu Hešbone'. 3 Taigi
VIEŠPATS atidavė į mūsų ran-
kas ir Bašano karalių Ogą
drauge su visais jo žmonėmis.
Mes jį nugalėjome, nepalikda-
mi jam nė vieno gyvo. 4 Tuo me-
tu užėmėme visus jo miestus,
neliko nė vieno miesto, kurio
nebūtume užėmę, – šešiasde-
šimt miestų, visą Argobo sritį –
Ogo karalystę Bašane. 5 Tie vi-
si miestai buvo tvirtovės su
aukštais mūrais, dvigubais
vartais ir kartimis; neskaitant
daugybės miestų be mūrų. 6 Juos
paskyrėme sunaikinti, kaip
buvome pasielgę su Hešbono
karaliumi Sihonu, sunaikinda-
mi kiekviename mieste vyrus,
moteris ir vaikus. 7 Bet galvi-
jus ir miestų grobį pasilikome
sau kaip karo laimikį.

8 Taigi tuo metu mes paėmė-
me iš tų dviejų amoriečių ka-
ralių anapus Jordano žemę nuo
Arnono slėnio iki Hermono
kalno, – 9 sidoniečiai vadina
Hermoną Sirionu, o amoriečiai
vadina jį Seniru, – 10 visus
plokščiakalnio miestus, visą
Gileadą ir visą Bašaną iki pat
Salekos ir Edreijo, Ogo kara-
lystės miestų Bašane.“ 11 {Vien
karalius Ogas tebuvo išlikęs
gyvas iš refajimų. Nūnai jo lo-
va, – geležinė lova,* – tebėra
amoniečių Raboje. Matuojant
įprasta uolektimi, ji yra devy-
nių uolekčių ilgio ir keturių
uolekčių pločio.}

2, 34: ... *paskyrėme sunaikinti*: žr. Sk 18, 14; 21, 3.
3, 11: ... *geležinė lova*: užuomina į karaliaus Ogo sarkofagą – akmeninį karstą (?).

Užkariautų kraštų padalijimas

12 „Iš krašto, kurį tuo metu
paėmėme kaip paveldą, pasky-
riau reubenaičiams ir gadai-
čiams žemę į šiaurę nuo Aroe-
rio, palei Arnono slėnį, ir pusę
Gileado aukštumų krašto su jo
miestais. 13 O likusią Gileado
dalį ir visą Bašaną, Ogo kara-
lystę, paskyriau Manaso gimi-
nės pusei. {Visa Argobo sritis:
ta visa Bašano dalis kadaise
buvo vadinama refajimų kraš-
tu. 14 Manaso sūnus Jairas ga-
vo visą Argobo sritį, – tai yra
Bašaną, – iki pat gešuraičių bei
maakataičių ribos ir pavadino
ją savo paties vardu – Havot-
Jairu, kaip ji tebevadinama ir
nūdien.} 15 Machirui paskyriau
Gileadą. 16 Reubenaičiams ir
gadaičiams paskyriau žemę
nuo Gileado iki Arnono slėnio, –
riba eis slėnio viduriu, – ir iki
Jaboko upės, kuri yra amonie-
čių riba; 17 {paskyriau} taip pat
ir Arabą su Jordanu ir jo kran-
tais nuo Kinereto iki Arabos jū-
ros, Druskos jūros, su Pisgos
kalno papėdėmis rytų pusėje.
18 Tuo metu įsakiau jums,*
tardamas: 'Nors VIEŠPATS, jū-
sų Dievas, ir davė jums pavel-
dėti šį kraštą, visos jūsų gink-
luotos gretos turės persikelti
kaip priekinė izraeliečių – jūsų
giminių – sauga. 19 Vien jūsų
žmonos, jūsų vaikai ir jūsų gal-
vijai, – aš žinau, kad jūs turite
daug galvijų, – bus palikti
miestuose, kuriuos jums pa-
skyriau, 20 kolei VIEŠPATS ne-
suteiks ramybės jūsų gimi-
nėms, kaip ir jums, kolei ir jie
nebus paveldėję krašto, kurį
VIEŠPATS jiems duoda anapus
Jordano. Tada galėsite kiek-
vienas sugrįžti į nuosavybę,
kurią kiekvienam paskyriau'.
21 Tuo metu ir Jozuei įsakiau,
tardamas: 'Savo akimis matei
visa, ką padarė VIEŠPATS, jū-
sų Dievas, tiems dviem kara-
liams. Taip Dievas padarys vi-
soms karalystėms, kurias ten
anapus tu pereisi. 22 Nebijok jų,
nes jis – VIEŠPATS, jūsų Die-
vas, kovoja už jus'.
23 Tuo metu aš maldavau
VIEŠPATĮ, tardamas: 24 'O, Vieš-
patie DIEVE! Tu leidai savo tar-
nui pamatyti tik pirmuosius
savo didybės ir galingos ran-
kos darbus! Joks dievas dan-
guje ar žemėje negali prilygti
tau darbais ir galingais veiks-
mais! 25 Leisk man, maldauju,
pereiti anapus Jordano ir pa-
matyti puikųjį kraštą, tą pui-
kųjį aukštumų kraštą ir Liba-
ną'. 26 Bet VIEŠPATS dėl jūsų
buvo ant manęs supykęs ir ma-
nęs neišklausė. VIEŠPATS man
tarė: 'Gana! Niekad man apie
tai daugiau nekalbėk! 27 Už-
kopk ant Pisgos viršūnės ir pa-
kelk akis į vakarus, į šiaurę, į

3, 18: ... *įsakiau jums*: Reubeno, Gado ir pusei Manaso giminės. Žr. Sk 32.

pietus ir į rytus. Gerai pasižvalgyk, nes per šį Jordaną tu nepereisi. [28] Duok Jozuei nurodymus, padrąsink jį ir pastiprink, nes jis turės pereiti, vesdamas šią tautą, ir padalyti jiems kraštą, į kurį tu gali tik pasižiūrėti'.

[29] Tuomet mes buvome apsistoję slėnyje priešais Bet-Peorą."

Ištikimybė išeina į gera

4 [1*] „Dabar tad, Izraeli, klausyk įstatų ir įsakų, kurių aš jus mokau laikytis, kad išliktumėte gyvi įeiti ir paveldėti kraštą, kurį VIEŠPATS, jūsų protėvių Dievas, duoda jums. [2] Nepridėkite nieko prie to, ką įsakau jums, ir neatimkite nieko iš to, bet laikykitės VIEŠPATIES, jūsų Dievo, įsakymų, kuriuos jums nustatau. [3] Jūs matėte savo akimis, ką VIEŠPATS padarė prie Baal-Peoro. VIEŠPATS, tavo Dievas, sunaikino iš tavo tarpo kiekvieną, sekusį Peoro Baalą, [4] o tuo tarpu jūs, kurie ištikimai laikėtės VIEŠPATIES, savo Dievo, esate visi gyvi šiandien.

[5] Štai lygiai kaip man yra VIEŠPATS įsakęs, aš mokau dabar jus laikytis įstatų ir įsakų krašte, į kurį esate pasiruošę įeiti ir jį paveldėti. [6] Laikykitės jų, juos vykdydami, nes tai parodys tautoms jūsų išmintį ir protingumą. Girdėdami apie visus šiuos įstatus, jie sakys: 'Iš tikrųjų išmintingi ir protingi yra žmonės šios didelės tautos!' [7] Kokia kita didelė tauta turi taip arti savęs esantį dievą, kaip yra VIEŠPATS, mūsų Dievas, kada tik mes jo šaukiamės? [8] Ir kokia kita didelė tauta turi įstatus ir įsakus taip teisius, kaip šis mokymas, kurį aš jums duodu?"

Apreiškimas prie Horebo

[9*] „Tačiau būk atidus ir saugokis nuoširdžiai, kad neužmirštum dalykų, kuriuos matei savo akimis, ir kad neleistum jiems išslysti iš savo širdies per visas gyvenimo dienas. Mokyk jų savo vaikus ir vaikų vaikus. [10*] Tą dieną prie Horebo tu stovėjai VIEŠPATIES, savo Dievo, akivaizdoje, kai VIEŠPATS man tarė: 'Surink pas mane žmones, kad paskelbčiau jiems savo žodžius, idant jie išmoktų manęs bijoti* visas savo gyvenimo dienas žemėje ir mokytų savo vai-

4, 1–8: Peoro atsitikimas (žr. Sk 25, 1–9) moko, kad paklusnumas Dievo Įstatymui sąlygoja gyvenimą Kanaane ir liudija Dievo duotą išmintį.

4, 9–14: Apreiškimas prie Sinajaus-Horebo kalno (žr. Iš 19–20) turi būti nuolatinis priminimas pagarbiai *bijoti*, t. y. garbinti Viešpatį. Izraeliečiai privalo ne tik *atsiminti* įvykius, kuriais Dievas susikūrė sau tautą dykumoje, bet ir mokyti savo vaikus juos atsiminti. *Atsiminimu* kiekviena nauja karta ir pavienis žmogus tampa izraeliečiu, Dievo susikurtos tautos nariu.

kus'. 11 Jūs atėjote ir stovėjote
prie kalno papėdės. Kalnas
liepsnojo ugnimi iki pat dan-
gaus; jį gaubė tirštas tamsus
debesis. 12 Tada VIEŠPATS kal-
bėjo jums iš ugnies. Girdėjote
jo žodžių garsą, bet jo išvaiz-
dos nesuvokėte – vien balsą.
13 Jis paskelbė jums savo San-
dorą, kurios įsakė laikytis, – tai
yra Dešimt žodžių, – ir parašė
juos ant dviejų akmeninių len-
telių. 14 Ir man tuo metu jis įsa-
kė išmokyti jus įstatų ir įsakų
laikytis krašte, į kurį esate pa-
siruošę įeiti ir jį paveldėti."

Stabų garbinimo pavojus

15 „Kadangi jūs nematėte iš-
vaizdos, kai VIEŠPATS kalbėjo
jums iš ugnies prie Horebo, bū-
kite atidūs ir saugokitės nuo-
širdžiai, 16 kad nesielgtumėte
nedorai, dirbdamiesi sau bet
kokios išvaizdos stabą, – ar į
vyro, ar moters panašumą, 17 ar
į panašumą bet kokio gyvulio,
esančio žemėje, ar į panašumą
bet kokio paukščio, skraidan-
čio padangėse, 18 ar į panašu-
mą bet kokio gyvūno, šliaužio-
jančio žeme, ar į panašumą bet
kokios žuvies, plaukiojančios
vandenyse po žeme; 19 ar kad
kartais, pakėlęs akis į dangų
ir stebėdamas saulę, mėnulį,
žvaigždes ir dangaus galybę,
nebūtum sugundytas juos gar-
binti ir jiems tarnauti. Juos
VIEŠPATS, tavo Dievas, davė vi-
soms tautoms, esančioms visur
po dangumi. 20 Bet jus VIEŠ-
PATS paėmė ir išvedė iš Egip-
to, tos geležies lydyklos,* kad
būtumėte jo brangiausia tau-
ta, kaip šiandien ir esate.

21 VIEŠPATS supyko ant ma-
nęs dėl jūsų ir prisiekė, kad aš
nepereisiu per Jordaną ir ne-
įeisiu į tą puikųjį kraštą, kurį
VIEŠPATS, tavo Dievas, duoda
tau kaip paveldą. 22 Aš, neper-
ėjęs Jordano, turiu mirti šiame
krašte, bet jūs pereisite pavel-
dėti tą puikųjį kraštą. 23 Todėl
būkite atidūs ir neužmirškite
Sandoros, kurią VIEŠPATS, jū-
sų Dievas, yra su jumis suda-
ręs, nesidirbkite sau bet kokios
išvaizdos stabo, ką VIEŠPATS,
tavo Dievas, yra tau uždraudęs,
24 nes VIEŠPATS, tavo Dievas,
yra sudeginanti ugnis, pavydus
Dievas."

Dievas yra ištikimas savo Sandorai

25 „Kai būsite pagimdę vai-
kus bei vaikų vaikus ir būsite
seniai įsikūrę tame krašte,* jei
tada jūs nedorai elgsitės, pasi-
dirbdami sau bet kokios iš-
vaizdos stabą, darydami tai,
kas pikta VIEŠPATIES, tavo

4, 20: Egiptas vadinamas *geležies lydykla*, arba krosnimi geležiai lydyti, nes Dievas ten leido izraeliečiams kentėti kelyje į dvasinį subrendimą. Žr. 1 Kar 8, 51; Jer 11, 4; Iz 48, 10.

4, 25: ... *seniai įsikūrę tame krašte*: Izraelis praras savo jaunystės dvasią ir džiaugsmą tarnauti Viešpačiui, savo Dievui, būdamas savimi patenkintas.

Dievo, akyse, ir jį pykindami, 26 šią dieną aš šaukiu dangų ir žemę liudyti, kad jūs veikiai pražūsite iš krašto, kurį jūs, perėję Jordaną, paveldėsite. Jame jūs ilgai negyvensite, nes būsite visiškai išnaikinti. 27 VIEŠPATS išblaškys jus po tautas, išliks iš jūsų tik saujelė tautose, pas kurias VIEŠPATS jus išvarys. 28 Tarnausite ten žmonių rankomis padirbtiems dievams, medžio ir akmens dirbiniams, kurie nemato, negirdi, nevalgo, neužuodžia.

29 Tačiau ieškosi ten VIEŠPATIES, savo Dievo, ir jį rasi, jei ieškosi visa širdimi ir visa siela. 30 Su nerimu, kai ateityje visa tai bus tave ištikę, tu sugrįši pas VIEŠPATĮ, savo Dievą, ir jo klausysi. 31 Kadangi VIEŠPATS, tavo Dievas, yra gailestingas Dievas, jis tavęs nepaliks ir nesunaikins, neužmirš Sandoros, kuria jis prisiekė tavo protėviams."

Dievo gerumo įrodymai

32 „Nūnai prašyčiau pasiklausti apie praeities amžius, seniai prieš tave praėjusius, nuo tos dienos, kai Dievas sukūrė žmones žemėje, pasiteirauti nuo vieno dangaus krašto iki kito, ar įvyko kada nors toks didingas įvykis kaip šis, ar kada nors kas nors panašaus buvo girdėta? 33 Ar girdėjo kokia nors tauta balsą Dievo, kalbančio iš ugnies, kaip tu kad girdėjai, ir yra išlikusi gyva? 34 Ar koks nors dievas kada nors bandė eiti ir paimti sau tautą iš kitos tautos rykštėmis,* ženklais ir stebuklais, karu, galingai pakelta ranka ir klaiką keliančiais darbais, kaip VIEŠPATS, jūsų Dievas, kad padarė tau matant dėl jūsų Egipte? 35 Tau tai buvo parodyta, kad žinotumei, jog VIEŠPATS yra Dievas, – šalia jo nėra kito. 36 Tau pamokyti iš dangaus jis leido tau išgirsti savo balsą. Žemėje jis leido tau pamatyti savo didžią ugnį, kai iš tos ugnies girdėjai jo žodžius. 37* Kadangi mylėjo tavo protėvius, po jų jis išrinko jų palikuonis. Jis pats vedė tave iš Egipto savo didžia jėga, 38 kad nuvarytų tau nuo kelio už tave didesnes ir galingesnes tautas ir įvestų tave į jų kraštą, duodamas jį tau kaip paveldą, kaip šiandien ir yra. 39 Žinok tat šiandien ir dėkis į širdį, kad VIEŠPATS yra Dievas ir aukštai, danguje, ir čia, žemėje, – nėra kito. 40 Laikykis jo įstatų ir įsakymų, kuriuos duodu tau šiandien tavo labui ir tavo pali-

4, 34: ... *rykštėmis*: Dievo galybės veiksmais, sukėlusiais Egipto nelaimes. Žr. Įst 7, 19; 29, 2.

4, 37: Penkiaknygės tikėjimo kraityje pasirodo naujas bruožas: Dievas išsirinko Izraelį dėl to, kad jį mylėjo. Žr. Oz 11, 1. Todėl ir Izraelio klusnumas Dievui turi remtis meile (žr. Įst 6, 4–6).

kuonims po tavęs, idant ilgai
gyventumei žemėje, kurią
VIEŠPATS, tavo Dievas, duoda
tau visam laikui.“

Prieglobsčio miestai

[41] Tada Mozė atskyrė rytinė-
je Jordano pusėje tris miestus,
[42] į kuriuos galėtų pabėgti
žmogžudys, kuris netyčia už-
muštų kitą žmogų, niekad ne-
buvusį su juo nesantaikoje; jis
galėtų nubėgti į šiuos miestus
ir išlikti gyvas: [43] Bezerį, dyku-
moje ant plokščiakalnio, pri-
klausantį reubenaičiams; Ra-
motus, Gileade, priklausančius
gadaičiams; ir Golaną, Bašane,
priklausantį manasaičiams.

B. DIEVAS IR JO SANDORA

Įvadas

[44] Šis yra įstatymas, kurį Mo-
zė pateikė izraeliečiams. [45] Šie
yra įstatai ir įsakai, kuriuos ta-
da, kai jie išėjo iš Egipto, Mozė
paskelbė izraeliečiams, [46] ana-
pus Jordano, slėnyje prieš Bet-
Peorą, krašte amoriečių kara-
liaus Sihono, viešpatavusio
Hešbone, kurį Mozė ir izraelie-
čiai, išėję iš Egipto, nugalėjo.
[47] Jie buvo užėmę jo kraštą ir
Bašano karaliaus Ogo kraštą,
dviejų amoriečių karalių žemės
rytinėje Jordano pusėje: [48] nuo
Aroerio, kuris yra ant Arnono
slėnio kranto, iki pat Siono kal-
no,* – tai yra Hermono, – drauge
su visa Araba, rytinėje Jorda-
no pusėje, iki pat Arabos jūros,
prie Pisgos šlaitų papėdės.

Sandora prie Horebo

5 [1] Mozė sušaukė visą Izrae-
lį ir jiems tarė: „Klausykis,
Izraeli, įstatų ir įsakų, kuriuos
aš paskelbiu jums šiandien!
Mokykitės jų ir laikykitės jų iš-
tikimai!
[2] VIEŠPATS, mūsų Dievas, su-
darė Sandorą su mumis prie
Horebo. [3] Ne su mūsų protėviais
sudarė VIEŠPATS šią Sandorą,
bet su mumis, su kiekvienu
mūsų, kurie čia šiandien esa-
me. [4] Veidas į veidą VIEŠPATS
kalbėjo su jumis prie kalno iš
ugnies. [5] Aš stovėjau tuo metu
tarp VIEŠPATIES ir jūsų, kad
perduočiau jums VIEŠPATIES
žodžius, nes jūs bijojote ugnies
ir į kalną nekopėte. Jis tarė:
[6]* ‘Aš esu VIEŠPATS, tavo Die-
vas, kuris išvedžiau tave iš
Egipto žemės, iš vergijos na-
mų. [7] Neturėsi kitų dievų, tik-
tai mane.
[8] Nedirbsi sau drožinio nei jo-
kio paveikslo, panašaus į tai,
kas yra aukštai danguje, ir kas
yra čia, žemėje, ir kas yra van-
denyse po žeme. [9]* Jiems nesi-
lenksi ir jų negarbinsi, nes aš,

4, 48: ... *Sionas*: kitas Hermono kal-
no vardas. Žr. Įst 3, 9.

5, 6–21: Ši Dekalogo – Dešimt įsa-
kymų versija mažai kuo skiriasi nuo
Dekalogo Iš 20, 2–17 tekste.

5, 9–10: Dievas nebaudžia žmo-

VIEŠPATS, tavo Dievas, esu pavydus Dievas, skiriantis bausmę už tėvų kaltę vaikams – trečiajai ir ketvirtajai kartai tų, kurie mane atmeta, [10] bet rodantis ištikimą meilę iki tūkstantosios kartos tiems, kurie mane myli ir laikosi mano įsakymų.

[11] Nenaudosi piktam VIEŠPATIES, savo Dievo, vardo, nes VIEŠPATS nepaliks nenubausto to, kuris naudoja piktam jo vardą.

[12] Laikysies šabo dienos ir švęsi ją, kaip VIEŠPATS, tavo Dievas, tau yra įsakęs.

[13] Šešias dienas triūsi ir dirbsi visus savo darbus, [14] bet septintoji diena yra VIEŠPATIES, tavo Dievo, šabas: nedirbsi jokio darbo – nei tu, nei tavo sūnus ar duktė, nei tavo vergas ar vergė, nei tavo jautis ar asilas, nei tavo galvijai, nei ateivis, gyvenąs tavo gyvenvietėse, idant tavo vergas ir vergė galėtų ilsėtis kaip tu. [15] Atsimink, kad tu esi buvęs vergas Egipto žemėje, kad išvedė tave iš ten VIEŠPATS, tavo Dievas, galingai pakelta ranka. Todėl VIEŠPATS, tavo Dievas, ir įsakė tau švęsti šabo dieną.

[16] Gerbk savo tėvą ir motiną, kaip VIEŠPATS, tavo Dievas, yra tau įsakęs, kad ilgai gyventumei ir tau sektųsi žemėje, kurią VIEŠPATS, tavo Dievas, tau skiria.

[17] Nežudysi.

[18] Nesvetimausi.

[19] Nevogsi.

[20] Neliudysi melagingai prieš savo artimą.

[21] Negeisi savo artimo žmonos.

Netrokši savo artimo namų ar jo lauko, ar jo vergo bei vergės, ar jo jaučio bei asilo, ar bet ko, kas priklauso tavo artimui'."

Mozė–Tarpininkas

[22] „Šiuos žodžius – šiuos ir nieko daugiau – VIEŠPATS galingu balsu tarė visai jūsų bendrijai prie kalno iš ugnies ir tamsaus debesies. Jis užrašė juos ant dviejų akmeninių lentelių, kurias jis davė man. [23] Girdėdami tą balsą iš tamsumos, kalnui skendint ugnyje, jūs atėjote pas mane, – visi jūsų giminių vadai ir visi jūsų seniūnai, – [24] ir sakėte: 'Štai VIEŠPATS, mūsų Dievas, ką tik mums parodė savo šlovę ir didybę, ir mes girdėjome jo balsą iš ugnies. Šiandien mes patyrėme, kad žmogus gali išlikti gyvas, nors jam Dievas yra kalbėjęs. [25] Kodėl tad turėtume

gaus už kitų nuodėmes, bet dėl visuomenės solidarumo vienos kartos geri ir blogi darbai gali sąlygoti net vėlesnes kartas. Pastebėtina, kad Dievo gailestingumas leidžia gerųjų darbų padariniams kur kas labiau sąlygoti ateities kartas – net tūkstantį kartų! Blogųjų darbų padariniai sąlygoja tik trejetą ar ketvertą kartų.

dabar mirti? Juk suris mus
ši baisi ugnis! Mes turėsime
mirti, jei ilgiau klausysimės
VIEŠPATIES, mūsų Dievo, bal-
so. 26 Nes koks marusis kada
nors girdėjo gyvojo Dievo balsą
iš ugnies, kaip mes kad girdė-
jome, ir išliko gyvas? 27 Verčiau
tu prieik arčiau ir išgirsk visa,
ką VIEŠPATS, mūsų Dievas, sa-
kys. Tada pasakyk mums vi-
sa, ką VIEŠPATS, mūsų Dievas,
bus tau sakęs, o mes klausysi-
mės ir vykdysime'.

28 VIEŠPATS girdėjo jūsų žo-
džius, kai jūs kalbėjote man,
ir VIEŠPATS man tarė: 'Girdė-
jau šių žmonių tau pasakytus
žodžius. Visa, ką jie pasakė,
yra gerai pasakyta. 29 O kad jie
turėtų visad tokią širdį manęs
bijoti ir laikytis visų mano įsa-
kymų, tada jiems ir jų vaikams
sektųsi amžinai! 30 Eik ir sa-
kyk jiems: 'Grįžkite į savo
palapines'. 31 Bet tu pasilik čia
su manimi, tau paskelbsiu vi-
sus įsakymus,* – įstatus ir įsa-
kus,* – kad tu jų išmokytum,
idant jie vykdytų juos krašte,
kurį duodu jiems paveldėti'."

Dievo meilė yra Įstatymo esmė

32 „Todėl būkite atidūs elgtis,
kaip VIEŠPATS yra jums įsakęs.
Nenukrypkite nei į dešinę, nei
į kairę. 33 Tiksliai sekite visą
kelią, kurį VIEŠPATS, jūsų Die-
vas, jums įsakė, idant klestė-
tumėte ir jums sektųsi, idant
ilgai gyventumėte krašte, kurį
paveldėsite."

6 1 „Toks yra tas įsakymas –
tie įstatai ir įsakai, kurių
VIEŠPATS, jūsų Dievas, įsakė
man jus mokyti, kad vykdytu-
mėte juos krašte, kurio einate
paveldėti, 2 idant tu, tavo vai-
kai ir tavo vaikų vaikai pagar-
biai bijotų VIEŠPATIES, savo
Dievo, visas tavo dienas ir lai-
kytųsi visų jo įstatų ir jo įsa-
kymų, kuriuos tau duodu, ir il-
gai išsilaikytumei. 3 Klausykis
tad, Izraeli, laikykis jų ištiki-
mai, kad tau gerai sektųsi ir
didžiai daugintumeisi krašte,
tekančiame pienu ir medumi,
kaip VIEŠPATS, tavo protėvių
Dievas, yra tau pažadėjęs."

Didysis įsakymas

4* Klausykis, Izraeli!
VIEŠPATS yra mūsų Dievas,
vien tik VIEŠPATS.
5 Mylėsi Viešpatį, savo Dievą,
visa širdimi,
visa siela* ir visomis
jėgomis.

6 Paimk į širdį šiuos žodžius,
kuriuos tau šiandien įsakau.
7 Įdiek juos savo vaikams. Kar-
tok juos, kai esi namie ir kai

5, 31: ... *visus įsakymus*: pažodžiui *Įsakymą* didžiąja raide ir vienaskaita. Hebrajiškas žodis yra *Mizva*. ... *įstatus ir įsakus*: žr. Įst 12–16; plg. Iš 20, 23 – 23, 19.

6, 4–6: Šis tekstas apima visą esminį Mozės Įstatymo dėsnį, Pakartoto Įstatymo knygos pagrindinę temą.

keliauji, kai guliesi ir kai ke-
liesi. [8]Prisirišk* juos kaip ženk-
lą ant rankos. Tebūna jie kaip
žymė tau ant kaktos. [9]Užra-
šyk juos ant durų staktų savo
namuose ir ant vartų.“

Neužmiršk Viešpaties!

[10]„Kai VIEŠPATS, tavo Die-
vas, bus įvedęs tave į kraštą,
kurį jis prisiekė duoti tavo pro-
tėviams Abraomui, Izaokui ir
Jokūbui, – kraštą su turtingais
ir dideliais miestais, kurių tu
nestatei, [11]su namais, pilnais
visokiausių gėrybių, kurių tu
nesukrovei, su iškirstomis
vandens talpyklomis, kurių tu
nekirtai, su vynuogynais bei
alyvmedžių miškeliais, kurių
tu nesodinai; kai būsi sočiai
pavalgęs, [12]rūpinkis neužmirš-
ti VIEŠPATIES, išvedusio tave
iš Egipto žemės, iš vergijos na-
mų. [13]Bijosi tik VIEŠPATIES, sa-
vo Dievo, jam tarnausi* ir tik
jo vardu prisieksi. [14]Neisite
paskui kitus dievus, paskui sa-
vo kaimynystės tautų dievus,
[15]– nes VIEŠPATS, tavo Dievas,
esantis su tavimi, yra pavydus
Dievas, – kad neužsidegtų ant
tavęs įniršiu VIEŠPATIES, tavo
Dievo, ir nenušluotų tavęs nuo
žemės veido.

[16]Negundykite VIEŠPATIES,
savo Dievo, kaip gundėte prie
Masos. [17]Stenkitės ištikimai
laikytis VIEŠPATIES, savo Die-
vo, tau duotų įsakymų, jo tai-
syklių ir įstatų. [18]Daryk, kas
teisu ir gera VIEŠPATIES aky-
se, kad tau sektųsi, kad įeitu-
mei ir paveldėtumei puikųjį
kraštą, kurį VIEŠPATS pri-
siekė tavo protėviams tau duo-
ti, [19]nuvydamas tau nuo kelio
visus tavo priešus, kaip VIEŠ-
PATS yra tau pažadėjęs.“

Vaikai turi būti mokomi

[20]„Kai tavo vaikai ateityje
klaus, tardami: ‘Ką reiškia tos
taisyklės, tie įsakai ir įstatai,
kuriuos VIEŠPATS, mūsų Die-
vas, jums davė?’ [21]Tada savo
vaikams atsakysi: ‘Mes buvo-
me faraono vergai Egipte, bet
VIEŠPATS galinga ranka išve-
dė iš Egipto. [22]Mūsų akyse
VIEŠPATS padarė ženklų ir nuo-
stabių bei baisių darbų prieš
faraoną ir jo dvarą Egipte. [23]Iš
ten mus išvedė, idant mus įves-

Kadangi Viešpats yra tik vienas ir vienintelis Dievas, turime ji mylėti visa – nepadalyta – širdimi. Kristus cituoja šiuos žodžius kaip *didžiausią ir pirmąjį įsakymą*, apimantį visą Dievo mokymą. Žr. Mt 22, 37; Mk 12, 28–31; Lk 10, 25–28; Rom 13, 8–10. ... *visa [savo] siela:* hebrajiškai *nafšeha*, t. y. visa savo gyvastimi. Sielos sąvoka atėjo į Senojo Testamento vertimus per graikų kalbą.

6, 8: *Prisirišk juos ... kaip ženklą*: turbūt šie nurodymai turėjo perkeltinę prasmę. Žr. Iš 13, 9. 16. Tačiau žydai suprato juos paraidžiui ir rišdavosi ant riešų ir kaktos *dėžutes*, įdėdami į jas pergamento juosteles su tikėjimo išpažinimo įrašu.

6, 13: ... *jam tarnausi*: čia *tarnauti Dievui* reiškia garbinti Dievą. Šia prasme Kristus šį tekstą cituoja, sudrausdamas šėtoną. Žr. Mt 4, 10.

tų, duotų mums kraštą, pažadėtą priesaika mūsų protėviams.
[24] Tada VIEŠPATS mums įsakė vykdyti visus šiuos įstatus, bijoti VIEŠPATIES amžinam mūsų labui, idant išliktume gyvi, kaip šiandien ir yra.
[25] Jei mes stengsimės ištikimai vykdyti šį visą įsakymą VIEŠPATIES, mūsų Dievo, akivaizdoje, kaip jis mums yra įsakęs, mes būsime teisūs."

Pagonių sunaikinimas

7 [1] „Kai VIEŠPATS, tavo Dievas, bus tave įvedęs į kraštą, kurio paveldėti eini, ir bus tau išvaręs daug tautų: hetitus, girgašitus, amoriečius, kanaaniečius, perizitus, hivitus ir jebusitus, septynias tautas, daug galingesnes už tave, –
[2] kai VIEŠPATS, tavo Dievas, bus juos tau atidavęs ir tu juos nugalėsi, turi juos skirti sunaikinti. Nesudaryk su jais sandoros ir jų nepasigailėk.
[3] Nesimaišyk su jais vedybomis, duodamas savo dukteris jų sūnums ar imdamas jų dukteris savo sūnums,
[4] nes tai nugręš tavo vaikus nuo manęs tarnauti kitiems dievams. Tuomet VIEŠPATIES įniršis suliepsnos ant tavęs, jis nedelsdamas tave sunaikins.

[5] Jūs turite su jais šitaip pasielgti: sugriaukite jų aukurus, sudaužykite jų šventuosius akmenis,* nukirskite jų stulpus* ir sudeginkite jų stabus ugnyje,
[6] nes tu esi VIEŠPAČIUI, savo Dievui, pašvęsta tauta. VIEŠPATS, tavo Dievas, išsirinko iš visų žemės tautų tave būti jo branginama tauta.

[7] Ne dėl to, kad būtumėte buvę gausesni už bet kokią kitą tautą, VIEŠPATS pamilo jus ir išsirinko, juk jūs buvote skaičiumi mažiausi iš visų tautų.
[8] Nes VIEŠPATS mylėjo jus ir laikėsi priesaikos, kurią jis buvo davęs tavo protėviams, VIEŠPATS išvedė jus galinga ranka ir atpirko tave iš vergijos namų, iš faraono, Egipto karaliaus, rankos.
[9] Todėl žinok, kad VIEŠPATS, tavo Dievas, yra Dievas – ištikimas Dievas, kuris ištikimai laikosi sandoros su jį mylinčiais ir vykdančiais jo įsakymus lig tūkstantosios kartos,
[10]* bet kuris nedelsia atlyginti sunaikinimu to asmens, kuris jį atmeta. Su tokiu jis nedelsia, bet tam asmeniui tuojau pat atlygina.
[11] Laikykis tad uoliai įsakymo – įstatų ir įsakų, kuriuos šiandien įsakau tau vykdyti."

Klusnumas neš palaimą

[12] „Jei laikysitės šių įsakų, juos ištikimai vykdydami, VIEŠPATS, tavo Dievas, ištiki-

7, 5: ... *šventuosius akmenis ... stulpus*: žr. Iš 34, 13 paaiškinimą.
7, 10: Polinkis pabrėžti asmeninę atsakomybę (žr. Iš 34, 7; Įst 24, 16; Ez 18).

mai laikysis su tavimi Sando-
ros, kuria prisiekė tavo protė-
viams. [13] Mylės tave, laimins
tave ir padaugins tave. Lai-
mins tavo įsčių vaisių ir tavo
žemės derlių, tavo grūdus, nau-
ją vyną ir aliejų, tavo galvijų
prieauglį ir avių jauniklius
krašte, kurį tavo protėviams jis
prisiekė tau duoti. [14] Tu būsi
palaimintas labiau negu visos
kitos tautos: nebus nei bevai-
sio vyro, nei bevaisės moters
tarp jūsų ar tarp jūsų galvijų.
[15] VIEŠPATS atitolins nuo tavęs
visas ligas. Jokiomis piktomis
Egipto negaliomis, apie kurias
tu žinai, jis tavęs nevargins,
bet kirs jomis visiems, kurie
tavęs nekenčia. [16] Nerodyda-
mas gailesčio, sunaikinsi visas
tautas, kurias VIEŠPATS, tavo
Dievas, tau duoda. Kitiems
dievams netarnausi, nes tai
būtų tau žabangos.
[17] Jei sakytumei širdyje:
'Anos tautos yra gausesnės už
mane, kaip aš galiu jas išvary-
ti?' – [18] jų nebijok! Tik atsimink,
ką VIEŠPATS, tavo Dievas, pa-
darė faraonui ir visam Egiptui,
[19] didžiąsias rykštes, kurias
matei savo akimis, ženklus bei
nuostabius darbus ir galingai
pakeltą ranką, kuria VIEŠ-
PATS, tavo Dievas, tave išvedė.
VIEŠPATS, tavo Dievas, pada-
rys tą patį ir visoms tautoms,
kurių baiminiesi. [20] Be to, VIEŠ-
PATS, tavo Dievas, siųs jiems
marą, kolei net išlikusieji ir
bėgliai bus sunaikinti. [21] Tene-
būna tau jų baisu, nes VIEŠ-
PATS, tavo Dievas, esantis su
tavimi, yra didis ir baisus Die-
vas. [22] VIEŠPATS, tavo Dievas,
išvarys tau tas tautas pama-
žu. Jų pribaigti iš karto tu ne-
gali, kad kartais nepadaugėtų
laukinių žvėrių tavo nelaimei.
[23] Bet VIEŠPATS, tavo Dievas,
juos tau atiduos ir glumins
klaiku, kol jie bus išnaikinti.
[24] Jų karalius jis paduos tau į
rankas, išdildysi jų vardus po
dangumi; niekas nepajėgs tau
priešintis, kol juos sunaikinsi.
[25] Sumesi į ugnį jų stabus. Ne-
geisi ant jų esančio sidabro ar
aukso ir sau nepaimsi, kad juo
nebūtumei įviliotas į žaban-
gas, nes tai yra bjaurus daly-
kas VIEŠPAČIUI, tavo Dievui.
[26] Neįnešk jokio bjauraus daik-
to į savo namus, nes ir tu, kaip
jis, būsi atidėtas sunaikini-
mui. Turi juo šlykštėtis ir bjau-
rėtis, nes tai yra atidėta sunai-
kinimui."

Dievo rūpinimasis savo tauta

8 [1*] „Šio viso įsakymo, kurį
aš šiandien tau duodu, tu-
rite ištikimai laikytis, kad kles-
tėtumėte ir daugėtumėte bei

8, 1–20: Pagunda didžiuotis ir pasitikėti tik savimi. Mozė įspėja izraeliečius, kad sėkmė Kanaane juos gundys užmiršti dykumos pamoką, jog viskas priklauso nuo pasitikėjimo Dievo gerumu ir gailestingumu.

pajėgtumėte įeiti ir paveldėti
kraštą, kurį VIEŠPATS pažadė-
jo priesaika jūsų protėviams.
2 Atsimink tą ilgą kelią, kuriuo
tave vedė VIEŠPATS, tavo Die-
vas, per tuos keturiasdešimt
metų dykumoje, idant padary-
tų tave nuolankų, bandydamas
sužinoti, kas buvo tavo širdy-
je, ar tu laikysiesi jo įsakymų,
ar ne. 3 Jis darė tave nuolankų,
leisdamas tau paalkti, paskui
maitindamas tave mana, ku-
rios nei jūs, nei jūsų protėviai
nežinojote, idant tave pamoky-
tų, kad žmogus yra gyvas ne
viena duona,* bet kad žmogus
gyvena kiekvienu žodžiu, išei-
nančiu iš VIEŠPATIES lūpų. 4 Per
tuos keturiasdešimt metų dra-
bužiai ant tavo nugaros ne-
susinešiojo ir tavo kojos nesu-
tino. 5 Žinok tad savo širdyje,
kad VIEŠPATS, tavo Dievas,
baudžia tave, kaip žmogus kad
baudžia savo sūnų. 6 Todėl
laikykis VIEŠPATIES, savo Die-
vo, įsakymų, eidamas jo ke-
liais ir jo pagarbiai bijodamas,
7 nes VIEŠPATS, tavo Dievas, ve-
da tave į puikų kraštą – kraš-
tą upelių, šaltinių ir vandens,
trykštančio slėniuose ir kalvo-
se; 8 kraštą kviečių ir miežių,
vynmedžių, figmedžių ir gra-
natmedžių, kraštą alyvmedžių
ir medaus; 9 kraštą, kur galėsi
valgyti duonos nestokodamas,
kur jums nieko netrūks; kraš-
tą su geležies uolomis; kraštą,
iš kurio kalvų galėsi kasti va-
rį. 10 Kai būsi ligi soties prival-
gęs, šlovink VIEŠPATĮ, savo Die-
vą, už puikųjį kraštą, kurį jis
tau yra davęs.

11 Rūpinkis, kad neužmirš-
tum VIEŠPATIES, savo Dievo,
laikydamasis jo įsakymų, įsa-
kų ir įstatų, kuriuos aš tau
šiandien duodu. 12 Kai tu būsi
sočiai pavalgęs, būsi pasistatęs
gerus namus ir juose gyvensi;
13 kai tavo galvijų bandos ir
avių kaimenės bus padaugėju-
sios, tavo sidabras ir auksas
bus pagausėję, ir visa, kas tau
priklauso, bus suklestėję, 14 tuo-
met saugokis, kad tavo širdis
neišpuiktų, užmiršdama VIEŠ-
PATĮ, savo Dievą, išvedusį tave
iš Egipto žemės, iš vergijos na-
mų, 15 vedusį tave per plačią ir
baisią dykumą, pilną ugningų
žalčių ir skorpionų, – išdegu-
sią ir be jokio vandens žemę, –
davusį tau vandens iš titnago
uolos 16 ir maitinusį tave ma-
na, tavo protėviams nežinomu
maistu, idant padarytų tave
nuolankų ir išbandytų tik tavo
ateities labui. 17 Nesakyk sau
širdyje: 'Mano paties galybė ir
mano paties rankos jėga su-
krovė man šiuos turtus'. 18 At-
simink tad, kad VIEŠPATS, ta-
vo Dievas, yra tas, kuris tau

8, 3: ... *žmogus yra gyvas ne viena duona*: Jėzus Kristus cituoja tuos žodžius (žr. Mt 4, 4; Lk 4, 4). Dievas rūpinasi tais, kurie ji myli, net tada, kai jokios gamtinės priemonės nepadeda.

duoda galybę būti turtingam,
idant patvirtintų savo Sando-
rą, kuria jis prisiekė tavo pro-
tėviams, kaip jis ir šiandien
daro. 19 Bet jei tu, užmiršęs
VIEŠPATĮ, savo Dievą, eisi pas-
kui kitus dievus jiems tarnauti
ir jų garbinti, aš šiandien įspė-
ju jus, kad jūs tikrai pražūsite.
20 Jūs žūsite kaip tautos, kurias
VIEŠPATS naikina jūsų akivaiz-
doje, nes jūs neklausėte VIEŠ-
PATIES, savo Dievo, balso.“

Viešpats, ne Izraelis, yra pergalingas

9 1* „Klausyk, Izraeli! Šian-
dien tu pereini Jordaną,
kad įeitum ir paveldėtum tau-
tas, gausesnes ir galinges-
nes už save, didelius miestus,
įtvirtintus mūrais iki padan-
gių, 2 – stiprią ir aukštaūgę tau-
tą, – anakimų palikuonis, ku-
riuos pažįsti. Girdėjai, kas apie
juos sakoma: ‘Kas gali prie-
šintis anakimams?’ 3 Žinok tad
šiandien, kad VIEŠPATS, tavo
Dievas, pereina pirm tavęs
kaip naikinanti ugnis, – juos
jis nugalės. Jis paklupdys juos
tavo akivaizdoje, idant galėtu-
mei juos paveldėti ir greitai su-
naikinti, kaip VIEŠPATS yra
tau pažadėjęs.
4* Kai VIEŠPATS, tavo Dievas,
bus nuvijęs juos tau iš kelio,
nesakyk sau širdyje: ‘Dėl ma-
no teisumo VIEŠPATS įvedė ma-
ne paveldėti šį kraštą’, – nes iš
tikrųjų dėl tų tautų nedorumo
VIEŠPATS išvaro juos tavo aki-
vaizdoje. 5 Ne dėl tavo teisumo
ar tavo širdies sąžiningumo
įeini paveldėti jų kraštą, bet
dėl jų nedorumo VIEŠPATS iš-
varo juos tavo akivaizdoje,
idant įvykdytų pažadą, kurį
VIEŠPATS davė prisiekdamas
tavo protėviams – Abraomui,
Izaokui ir Jokūbui. 6 Žinok tad,
kad VIEŠPATS, tavo Dievas,
duoda tau šį kraštą paveldėti
ne dėl tavo teisumo, nes esi kie-
tasprandė tauta.“

Aukso veršis

7 „Atsimink ir neužmiršk,
kaip įpykinai VIEŠPATĮ, savo
Dievą, dykumoje. Nuo tos die-
nos, kai išėjai iš Egipto žemės,
iki atėjote į šią vietą, maišta-
vote prieš VIEŠPATĮ.
8 Net prie Horebo taip įpyki-
note VIEŠPATĮ, kad VIEŠPATS
taip įniršo, jog buvo pasiruošęs
jus sunaikinti. 9 Užkopęs ant
kalno paimti akmeninių lente-
lių, lentelių Sandoros, kurią
VIEŠPATS sudarė su jumis, iš-

9, 1 – 10, 11: Dievas nedavė Izraelio tautai krašto kaip atlyginimo už jos dorybes ar nuopelnus, nes dykumoje izraeliečiai parodė, kad jie yra maištingi žmonės.

9, 4–6: Pergalė šventajame kare bus suteikta izraeliečiams, nes Kanaano pagonių religijos buvo pastūmėjusios žmones į dorovinį sugedimą. Be to, pergalė izraeliečių šventajame kare bus suteikta ir dėl to, kad Viešpats yra ištikimas savo pažadui, duotam Izraelio protėviams.

buvau ant kalno keturiasde-
šimt dienų ir keturiasdešimt
naktų, nevalgydamas duonos ir
negerdamas vandens. 10 VIEŠ-
PATS davė man dvi akmenines
lenteles, parašytas Dievo pirš-
tu, su tais pačiais žodžiais, ku-
riuos jis buvo pasakęs jums
iš ugnies prie kalno sueigos
dieną. 11 Praėjus keturiasde-
šimčiai dienų ir keturiasde-
šimčiai naktų, VIEŠPATS man
davė dvi akmenines lenteles –
Sandoros lenteles. 12 Tada VIEŠ-
PATS man tarė: 'Skubėk, tuo-
jau lipk nuo čia žemyn, nes ta-
vo žmonės, kuriuos išvedei iš
Egipto, nedorai elgiasi. Jie vei-
kiai suskubo pasukti iš kelio,
kuriuo eiti buvau jiems įsakęs,
ir pasidarė sau nulydytą stabą'.
13 Be to, VIEŠPATS pridėjo: 'Nūn
matau, kad ši tauta yra tikrai
kietasprandė tauta. 14 Dabar
tad palik mane vieną, kad ga-
lėčiau juos sunaikinti, ištrin-
damas jų vardą po dangumi. Iš
tavęs padarysiu galingesnę ir
gausesnę už juos tautą'.

15 Apsisukau ir leidausi že-
myn nuo kalno. Kalnas lieps-
nojo ugnyje. Abiem rankomis
laikiau dvi Sandoros lenteles.
16 Tada pamačiau, kad jūs iš
tikrųjų nusidėjote VIEŠPAČIUI,
savo Dievui, nusiliedindami
veršio atvaizdą. Jūs buvote
veikiai suskubę pasukti iš ke-
lio, kuriuo eiti buvo VIEŠPATS
jums įsakęs. 17 Paėmęs abi len-
teles, sviedžiau jas abiem ran-
komis nuo savęs ir jas sudau-
žiau jūsų akyse. 18 Tada gulė-
jau kniūbsčias prieš VIEŠPATĮ
keturiasdešimt dienų ir ketu-
riasdešimt naktų, kaip anks-
čiau, nevalgydamas duonos ir
negerdamas vandens, dėl sun-
kios jūsų nuodėmės, kuria bu-
vote nusidėję, darydami, kas
yra nedora VIEŠPATIES akyse,
ir jį pykdydami. 19 Man buvo
baisu dėl VIEŠPATIES ant jūsų
degančio pykčio, jį skatinusio
jus sunaikinti. Bet VIEŠPATS iš-
klausė manęs ir šį kartą. 20 Be
to, VIEŠPATS buvo taip supykęs
ant Aarono, kad buvo pasiruo-
šęs jį sunaikinti, bet aš užta-
riau ir jį tuo pačiu metu. 21 Ta-
da, paėmęs jūsų nuodėmės
darbą – tą veršį, sudeginau jį
ugnyje, sutrupinau į šipulius ir,
sutrynęs į smulkiausias dul-
kes, išbarsčiau jo dulkes į upe-
lį, tekantį nuo kalno.

22 Ir prie Taberos, ir prie Ma-
sos, ir prie Kibrot-haTaavos
pykdėte VIEŠPATĮ. 23 O kai
VIEŠPATS siuntė jus iš Kadeš-
Barneos, sakydamas: 'Nukilki-
te ir paveldėkite kraštą, kurį
esu jums davęs', – jūs maišta-
vote prieš VIEŠPATIES, savo
Dievo, įsakymą, juo nepasiti-
kėdami ir jam nepaklusdami.
24 Jūs esate maištavę prieš
VIEŠPATĮ nuo tos dienos, kai jis
jus pažino.

25* Anas keturiasdešimt die-
nų ir keturiasdešimt naktų to-
dėl aš gulėjau kniūbsčias prieš

VIEŠPATĮ, – aš gulėjau kniūbsčias, nes VIEŠPATS ketino jus sunaikinti. 26 Meldžiausi VIEŠPAČIUI ir sakiau: ‘Viešpatie DIEVE, nesunaikink savo nuosavos tautos, kurią atpirkai savo didybe ir išvedei iš Egipto galinga ranka. 27 Prisimink savo tarnus – Abraomą, Izaoką ir Jokūbą ir nepaisyk, kad ši tauta yra kietasprandė, nedora ir nuodėminga. 28 Kitaip žmonės krašte, iš kurio mus išvedei, sakys: ‘Dėl to, kad VIEŠPATS buvo bejėgis įvesti juos į pažadėtą kraštą, ir dėl to, kad jų nekentė, jis išvedė juos, kad išmirtų dykumoje’. 29 Juk jie galų gale yra tavo nuosava tauta, kurią išvedei savo didinga jėga ir pakelta ranka.“

Naujos Įstatymo lentelės

10 1 „Tada VIEŠPATS man tarė: ‘Nusitašyk iš akmens dvi lenteles, tokias, kaip buvo pirmosios, ir užkopk pas mane ant kalno; padirbk ir medinę Skrynią. 2 Aš įrašysiu lentelėse žodžius, buvusius ant pirmųjų lentelių, kurias sudaužei, ir tu įdėsi jas į Skrynią’. 3 Padirbau tad Skrynią iš akacijos medžio, nusitašiau dvi akmenines lenteles, tokias, kaip buvo pirmosios, ir užlipau ant kalno su dviem lentelėmis rankoje. 4 Tada jis parašė lentelėse, kaip anksčiau buvo parašęs, tuos pačius žodžius – Dešimt žodžių, kuriuos VIEŠPATS buvo paskelbęs jums iš ugnies ant kalno sueigos dieną; ir padavė jas man. 5 Apsisukęs nulipau nuo kalno ir įdėjau lenteles į Skrynią, kurią buvau padirbęs. Ir ten jos tebėra, kaip VIEŠPATS man įsakė.

6 Izraeliečiai keliavo nuo Beerotų Bene-Jaakano į Moserą. Ten mirė Aaronas, ten jis buvo ir palaidotas; jo sūnus Eleazaras tapo kunigu jo vietoje. 7 Iš čia jie keliavo į Gudgodą, o nuo Gudgodos į Jotbatą – kraštą, pilną tekančių upelių. 8 Tuo metu VIEŠPATS atskyrė Levio giminę VIEŠPATIES Sandoros skryniai nešti, būti VIEŠPATIES akivaizdoje bei jam tarnauti ir laiminti jo vardu, kaip ir daroma šiandien. 9 Todėl Levis neturi dalies ar paveldo su savo broliais. Pats VIEŠPATS yra jo paveldas, kaip VIEŠPATS, tavo Dievas, apie juos kalbėjo.

10 Išbuvau ant kalno keturiasdešimt dienų ir keturiasdešimt naktų. Dar kartą VIEŠPATS išklausė manęs ir sutiko tavęs nesunaikinti. 11 VIEŠPATS man tarė: ‘Stokis! Leiskis kelionėn priekyje žmonių, kad jie įeitų ir paveldėtų kraštą, kurį jų protėviams prisiekiau jiems duoti’.“

9, 25–29: Iš 32, 11–14 parafrazė. Pakartoto Įstatymo knygoje Mozė vaizduojamas kaip idealus pranašas (žr. Įst 34, 10–12), kuris užtaria žmones ir kenčia jų labui (žr. Įst 1, 37; plg. Iz 53).

Viešpaties didybė

12 „O dabar, Izraeli, taigi ko
reikalauja iš tavęs VIEŠPATS,
tavo Dievas? Vien pagarbiai bi-
joti VIEŠPATIES, tavo Dievo, ei-
ti visais jo keliais, mylėti jį,
tarnauti VIEŠPAČIUI, tavo Die-
vui, visa savo širdimi ir visa sie-
la 13 ir laikytis visų VIEŠPATIES,
tavo Dievo, įsakymų bei jo įsta-
tų, kuriuos duodu tau šiandien
tavo paties labui. 14 Štai! VIEŠ-
PAČIUI, tavo Dievui, priklauso
dangus bei dangaus aukšty-
bės,* žemė ir visa, kas joje yra,
15 tačiau vien tavo protėvius
VIEŠPATS pamilo ir išrinko jus,
jų palikuonis, iš visų tautų, kaip
ir yra šiandien. 16 Apipjausty-
kite tad savo surambėjusias
širdis* ir nebebūkite daugiau
kietasprandžiai. 17* Juk VIEŠ-
PATS, jūsų Dievas, yra dievų
Dievas ir viešpačių VIEŠPATS –
didingas, galingas ir baisus
Dievas, nesantis šališkas ir
neimantis kyšio, 18 ginantis
našlaičio ir našlės bylą, mylin-
tis ateivį, parūpinantis jiems
maistą ir drabužį. 19* Mylėsite
tad ir jūs ateivį, nes jūs patys
buvote ateiviai Egipto žemėje.
20 Bijosi VIEŠPATIES, savo Die-
vo, tik jį garbinsi, jam atsiduo-
si ir jo vardu prisieksi. 21 Jis yra
tavo gyrius. Jis yra tavo Die-
vas, padaręs šiuos nuostabius
ir baisius darbus, kuriuos ma-
tei savo akimis. 22 Tavo protė-
viai buvo septyniasdešimt as-
menų, kai jie nuėjo į Egiptą, o
dabar VIEŠPATS, tavo Dievas,
yra padaręs tave taip gausų
kaip dangaus žvaigždes.“

Nuostabieji Viešpaties darbai

11 1* „Mylėk tad VIEŠPATĮ,
savo Dievą, ir laikykis
įpareigojimo – jo įstatų, įsakų
ir įsakymų visad. 2 Atsiminki-
te šiandien, kad ne jūsų vaikai,
kurie nei patyrė, nei matė VIEŠ-
PATIES, jūsų Dievo, pamokos,
bet jūs patys turite pripažinti

10, 14: *... dangus bei dangaus aukštybės*: pažodžiui *dangūs ir dangų dangūs*. Hebrajiškai *dangus* vadinamas *šamaim*, t. y. *ten vandenys*. Anot Senojo Testamento mąstysenos, esama trijų dangų: dangaus skliautas, vandenys virš dangaus skliauto ir dangaus aukštybės – Dievybės sostas. Kadangi virš dangaus skliauto buvo vandenys – lietus, sniegas, kruša ... , tie dangūs ir buvo vadinami *šam maim – (ir)ten vandenys*.

10, 16: *Apipjaustykite ... surambėjusias širdis*: žr. Įst 30, 6; Jer 4, 4; Rom 2, 29. *Neapipjaustyta širdis* (žr. Kun 26, 41; Jer 9, 25; Ez 44, 7. 9) yra uždara širdis, kuri nepriima malonės nei patarimo, lygiai kaip *neapipjaustytos ausys* (žr. Jer 6, 10) yra uždaros garsui ir *neapipjaustytos lūpos* (žr. Iš 6, 12. 30) neatsiveria kalbant.

10, 17–18: Dievo teisumas reiškiasi ginant vargšus ir bejėgius. Našlaitis, našlė, levitas ir ateivis yra dažni bejėgių pavyzdžiai Senajame Testamente.

10, 19: Ši eilutė apima užuominą apie antrą didįjį įstatymą: *Mylėsi artimą...* Žr. Kun 19, 17–18; Iš 22, 21; 23, 9; Kun 19, 34.

11, 1–26: Tik ištikimybė Sandorai su Viešpačiu laiduoja gyvenimą Kanaane – Pažado žemėje.

jo didybę, galingai pakeltą jo
ranką, [3] jo ženklus ir darbus,
padarytus Egipte faraonui,
Egipto karaliui, ir visai jo že-
mei; [4] ką jis padarė egiptiečių
kariuomenei – jų žirgams ir ve-
žimams, kai jie vijosi iš pas-
kos: VIEŠPATS užliejo juos Nen-
drių jūros vandenimis ir
visiškai sunaikino; [5] ką jis pa-
darė jums dykumoje, kol jūs
atėjote į šią vietą; [6] ir ką jis pa-
darė Datanui ir Abiramui, Reu-
beno sūnaus Eliabo sūnums,
kai viso Izraelio akyse žemė
atvėrė savo burną ir prarijo juos
drauge su jų šeimomis, jų pa-
lapinėmis bei visa, kas gyva
tarp jų, [7] – nes jūs savo akimis
matėte visus šiuos nuostabius
darbus.

[8] Laikykitės tad visų įsaky-
mų, kuriuos šiandien jums
duodu, kad būtumėte stiprūs,
įeitumėte ir paveldėtumėte
kraštą, kurį kylate paveldėti,
[9] kad ilgai gyventumėte kraš-
te, kurį VIEŠPATS prisiekė duo-
ti jūsų protėviams ir jų pali-
kuonims, krašte, tekančiame
pienu ir medumi."

Lietaus dovana

[10] „Kraštas, kurį kylate pa-
veldėti, nėra kaip Egipto žemė,
iš kurios atėjote. Ten javai, ku-
riuos sėjai, turėjo būti palais-
tomi tavo paties triūsu tartum
darže. [11] O kraštas, kurį kylate
paveldėti, yra kalvų ir slėnių
šalis, laistoma iš dangaus
lietumi. [12] Tai šalis, kuria VIEŠ-
PATS, tavo Dievas, pasirūpina,
kurią VIEŠPATS, tavo Dievas,
prižiūri visad – nuo metų pra-
džios lig metų galo.

[13] Jei tad jūs tikrai paklusi-
te jo įsakymams, kuriuos jums
duodu šiandien, mylėdami
VIEŠPATĮ, jūsų Dievą, ir tar-
naudami jam visa širdimi ir vi-
sa siela, [14] tada jis duos lietaus
tavo žemei savo laiku – anks-
tyvąjį ir vėlyvąjį lietų,* jūs
nuimsite savo derlių grūdų, vy-
no ir aliejaus; [15] jis duos žolės
laukuose jūsų galvijams, ir jūs
būsite pavalgę iki soties. [16] Bet
saugokitės, kad jūsų širdis ne-
susiviliotų tarnauti kitiems
dievams ir juos garbinti, [17] nes
tuomet VIEŠPATS įnirš ant jū-
sų ir uždarys dangaus skliau-
tą, kad nebekristų lietus ir že-
mė nebeduotų derliaus. Tada
jūs veikiai pražūsite puikiaja-
me krašte, kurį VIEŠPATS jums
duoda."

Atlyginimas už ištikimybę

[18] „Įsidėkite šiuos mano žo-
džius sau į širdį ir sielą, prisi-
riškite juos kaip ženklą prie
rankos ir pritvirtinkite juos

11, 14: ... *ankstyvąjį ir vėlyvąjį lietų*: ankstyvasis lietus, arba *jore*, prasideda spalio ir lapkričio mėnesį ir tęsiasi protarpiais per visą žiemą; vėlyvasis lietus yra stiprūs lietaus būriai kovo ir balandžio mėnesiais. Palestinoje sėjama rudenį, o pjaunama pavasarį!

kaip žymę sau ant kaktos. 19 Mo-
kykite jų savo vaikus, kalbė-
dami apie juos, kai esi namie
ir kai keliauji, kai guliesi ir kai
keliesi. 20 Užrašyk juos ant sa-
vo namų durų staktų ir ant sa-
vo vartų, 21 kad jūsų dienos ir
dienos jūsų vaikų būtų padau-
gintos krašte, kurį VIEŠPATS
prisiekė jūsų protėviams duo-
ti, kolei dangaus skliautas yra
virš žemės.

22 Jei tad jūs ištikimai laiky-
sitės šio viso įsakymo, kurį
jums duodu, mylėdami VIEŠPA-
TĮ, savo Dievą, eidami visais jo
keliais ir jo laikydamiesi, 23 tuo-
met VIEŠPATS išvarys visas
šias tautas prieš jus, ir pavel-
dėsite didesnes ir galingesnes
tautas už save. 24 Kiekviena
vieta, į kurią įkelsite koją,
jums priklausys; jūsų žemė
driekis nuo dykumos iki Liba-
no ir nuo Upės – Eufrato upės –
lig Vakarų jūros.* 25 Niekas
nepajėgs jums priešintis: jūsų
baimę ir klaiką VIEŠPATS, jū-
sų Dievas, sukels visame kraš-
te, į kurį jūs įkelsite koją, kaip
jis pažadėjo."

Palaiminimas ar prakeikimas

26 „Štai! Šiandien padedu
prieš jus palaiminimą ir pra-
keikimą. 27 Palaiminimą, jei
paklusite VIEŠPATIES, jūsų
Dievo, įsakymams, kuriuos
šiandien jums duodu, 28 ir pra-
keikimą, jei nepaklusite VIEŠ-
PATIES, jūsų Dievo, įsaky-
mams, bet trauksitės iš kelio,
kurį šiandien jums duodu, ei-
dami paskui kitus dievus, ku-
rių nepažinojote.

29 Kai VIEŠPATS, tavo Dievas,
bus tave įvedęs į kraštą, kurio
tu įeini paveldėti, ištarsi palai-
minimą* ant Gerizimo kalno,*
o prakeikimą ant Ebalo kalno.*
30 Kaip žinai, jie yra anapus Jor-
dano, už vakarų kelio, esančio
krašte kanaaniečių, gyvenan-
čių Araboje, priešais Gilgalą,
prie Morės ąžuolų.

31 Juk pereisite Jordaną, kad
įeitumėte paveldėti krašto, ku-
rį VIEŠPATS, jūsų Dievas, duo-
da jums, ir kai jį paveldėsite,
ir kai jame gyvensite, 32 turite
ištikimai laikytis visų įstatų
ir įsakų, kuriuos išdėsčiau
jums šiandien."

C. PAKARTOTO ĮSTATYMO TEISYNAS

Viena šventovė

12 1 „Šie yra įstatai ir įsa-
kai, kurių turite ištiki-
mai laikytis krašte, kurį VIEŠ-
PATS, tavo protėvių Dievas, yra

11, 24: ... *Vakarų jūra*: Viduržemio jūra.

11, 29: ... *ištarsi palaiminimą ... prakeikimą*: visos apeigos aprašomos 27 ir 28 skyriuje. *Gerizimas* ir *Ebalas* – gretimi kalnai Samarijoje su giliu juos skiriančiu slėniu. Jų viršūnės sudaro puikią progą pasižvalgyti po visą Kanaaną.

davęs tau paveldėti, kol tik bū-
site gyvi žemėje.
2* Sugriaukite iš pamatų vi-
sus alkus, kur tautos, kurias
jūs išvarote, ant kalvų ir po
kiekvienu lapuotu medžiu gar-
bino savo dievus. 3 Išardykite
jų aukurus, sudaužykite šven-
tuosius akmenis, sudeginkite
stulpus, nukirskite stabus jų
dievų, išdildykite jų vardą iš to-
kių vietų. 4 Taip kaip jie VIEŠ-
PATIES, savo Dievo, negarbin-
site. 5 Jūs žvelgsite į vietą,
kurią VIEŠPATS, jūsų Dievas,
išrinks iš visų jūsų giminių
kaip buveinę savo vardui pa-
dėti. Jūs ten eisite, 6 nešdami
savo deginamąsias atnašas ir
aukas, savo dešimtines ir as-
meniškas aukas, savo įžadų ir
geros valios atnašas ir savo
galvijų bandų bei avių kaime-
nių pirmienas. 7 Ten tad VIEŠ-
PATIES, savo Dievo, akivaizdoje
valgysite jūs drauge su savo
šeimomis, džiaugdamiesi vi-
sais atliktais darbais, kuriais
VIEŠPATS, jūsų Dievas, bus jus
palaiminęs.
8 Nesielgsite, kaip mes elgia-
mės čia šiandien, kiekvienas
mūsų darydamas, kas jam at-
rodo gera, 9 nes dar nesate at-
ėję į ramybės vietą – į paveldą,
kurį VIEŠPATS, jūsų Dievas,
jums duoda. 10 Kai būsite per-
ėję Jordaną ir apsigyvenę kraš-
te, kurį VIEŠPATS, jūsų Dievas,
skiria jums, ir kai jis bus su-
teikęs jums ramybę nuo jūsų
aplinkinių priešų, kad galėtu-
mėte saugiai gyventi, 11 tada ne-
šite visa, ką jums įsakau, į tą
vietą, kurią VIEŠPATS, jūsų
Dievas, išrinks kaip buveinę
savo vardui: savo deginamąsias
atnašas ir kitas aukas, savo
dešimtines ir savo dovanas, vi-
sas savo rinktines įžadų atna-
šas, kurias pažadate VIEŠPA-
ČIUI. 12 VIEŠPATIES, savo Dievo,
akivaizdoje džiaugsitės jūs
drauge su savo sūnumis ir duk-
terimis, vergais bei vergėmis ir
levitais, gyvenančiais jūsų
miestuose, nes jie patys netu-
ri, kaip jūs, dalies ar paveldo.
13 Žiūrėk, kad neatnašautum
savo deginamųjų aukų, kur tik
tavo akims patinka. 14 Vien to-
je vietoje, kurią VIEŠPATS iš-
rinks vienoje iš tavo giminių –
ten atnašausi savo deginamą-
sias aukas ir ten atliksi visa,
ką tau įsakau.
15 Tačiau kur tik nori gali
skersti ir valgyti mėsą bet ku-
rioje iš savo gyvenviečių pagal
palaiminimą, kurį VIEŠPATS,
tavo Dievas, yra tau davęs. Ir
nešvarūs, ir švarūs gali ją val-

12, 2–31: Dievo garbinimo sutelkimas į vieną centrą – šventovę, stengiantis jį apsaugoti nuo kanaaniečių religinės įtakos. Kanaaniečių religijos ištaka buvo žemdirbių kultūros polėkis apvaldyti gamtos jėgas magija. Izraeliečių religijos ištaka buvo istorinis izraeliečių susitikimas su Dievu.

gyti, lygiai kaip gazelės ar stir-
nos mėsą. [16] Bet kraujo neval-
gysite; jį išliesite ant žemės
kaip vandenį. [17] Nevalgysi sa-
vo gyvenvietėse nei dešimtinių
savo grūdų, vyno ir aliejaus, nei
pirmienų savo galvijų bandos
ir avių kaimenės, nei įžadų
dovanų, kurias pažadi, geros
valios atnašų ir asmeniškų au-
kų. [18] Jas turi valgyti VIEŠPA-
TIES, tavo Dievo, akivaizdoje,
toje vietoje, kurią VIEŠPATS, ta-
vo Dievas, išsirinks, tu drauge
su sūnumis ir dukterimis, ver-
gais ir vergėmis bei levitais, gy-
venančiais tavo gyvenvietėse,
džiaugdamiesi VIEŠPATIES, ta-
vo Dievo, akivaizdoje visais sa-
vo rankų laimėjimais. [19] Žiūrėk,
kad neužmirštum levito, kol
tik gyvensi savo krašte.

[20] Kai VIEŠPATS, tavo Dievas,
bus išplėtęs tavo žemę, kaip
yra tau pažadėjęs, ir tu sakysi:
'Valgysiu mėsos',* – kadangi
jauti norą valgyti mėsos, gali
valgyti mėsą kada tik nori. [21] Jei
vieta, kurią VIEŠPATS, tavo
Dievas, išrinks pasidėti savo
vardui, bus tau per toli ir tu
pjausi, kaip aš tau esu įsakęs,
ar galviją iš bandos, ar avį iš
kaimenės, kuriuos tau VIEŠ-
PATS yra davęs, kada tik nori
gali valgyti mėsą. [22] Iš tikrųjų
kaip gazelė ar stirna yra val-
goma, lygiai taip ją galite val-
gyti. Ir nešvarūs, ir švarūs gali
ją valgyti, lygiai kaip gazelės
ar stirnos mėsą. [23] Bet pasirū-
pink, kad nevalgytum kraujo,
nes kraujas yra gyvybė; gyvy-
bės su mėsa nevalgysi. [24] Jo ne-
valgysite, išpilsite jį ant žemės
kaip vandenį. [25] Susilaikykite
nuo jo, kad tau ir tavo vaikams
po tavęs būtų gera, nes darai,
kas teisu VIEŠPATIES akyse.

[26] Bet tau privalomas šven-
tąsias atnašas ir įžadų dova-
nas nuneši į vietą, kurią VIEŠ-
PATS išrinks. [27] Atnašausi savo
deginamąsias aukas, mėsą ir
kraują, ant VIEŠPATIES, savo
Dievo, aukuro; kitų tavo aukų
kraujas iš tikrųjų bus išlietas
prie VIEŠPATIES, tavo Dievo,
aukuro, bet mėsą gali valgyti.

[28] Rūpinkis paklusti visiems
šiems žodžiams, kuriuos tau
įsakau šiandien, idant gerai
sektųsi tau ir tavo vaikams po
tavęs amžinai, nes darysi, kas
gera ir teisu VIEŠPATIES, savo
Dievo, akyse."

Pagonių apeigos

[29] „Kai VIEŠPATS, tavo Dievas,
bus iškirtęs prieš tave tautas,
kurių tu eini išvaryti, kai tu bū-
si jas išvaręs ir gyvensi jų kraš-
te, [30] saugokis, kad nebūtumei
suviliotas sekti jomis tada, kai
jos buvo sunaikintos tavo aki-
vaizdoje! Nesiteirauk apie jų
dievus, sakydamas: 'Kaip gar-

12, 20: *Valgysiu mėsos*: ypatingomis progomis. Mėsa Izraelyje nebuvo valgoma kasdien net turtingose šeimose.

bino tos tautos savo dievus? Ir
aš noriu sekti tomis apeigo-
mis'. 31 Taip VIEŠPATIES, savo
Dievo, negarbink, nes visa, kas
pasibjaurėtina, ko VIEŠPATS
nekenčia, jie darė savo die-
vams. Net savo sūnus ir duk-
teris jie degino ugnyje, atna-
šaudami savo dievams!"

13 1 „Žiūrėk, kad uoliai
vykdytumėte visa, ką
jums įsakau. Nieko prie to nepri-
dėsi ir nieko nuo to neatimsi."

Bausmės už stabų garbinimą

2 „Jei pasirodytų tarp jūsų
pranašas ar sapnuotojas,* duo-
tų tau kokį ženklą ar padarytų
stebuklą 3 ir sakytų: 'Sekime ki-
tais dievais, kurių jūs nebuvo-
te pažinę, – ir jiems tarnauki-
me', – nors tau paskelbtasis
ženklas ar stebuklas ir įvyktų,
4 neklausyk to pranašo ar to
sapnuotojo* žodžių, nes VIEŠ-
PATS, jūsų Dievas, bando jus,
kad sužinotų, ar jūs iš tikrųjų
mylite VIEŠPATĮ, savo Dievą,
visa širdimi ir siela. 5 VIEŠPA-
ČIU, savo Dievu, seksite, tik jo
vieno bijosite, tik jo įsakymų
laikysitės, tik jo balsui pa-
klusite, tik jam vienam tar-
nausite ir tik prie jo ištikimai
glausitės. 6 Bet anas pranašas
ar anas sapnuotojas* bus nu-
baustas mirtimi, nes skelbė
išdavystę VIEŠPATIES, jūsų
Dievo, išvedusio tave iš Egipto
žemės ir atpirkusio tave iš ver-
gijos namų, – skelbė, norėda-
mas išvesti tave iš kelio, ku-
riuo eiti tau įsakė VIEŠPATS,
tavo Dievas. Taip tu pašalinsi
pikta iš jūsų.

7 Jei tave gundytų kas nors,
net jei tai būtų tavo brolis ar
sūnus tavo motinos, net jei tai
būtų tavo paties sūnus ar duk-
tė, ar žmona, kurią myli, ar ar-
timiausias bičiulis, sakyda-
mas: 'Eime – garbinkime kitus
dievus', – kurių nei tu, nei tavo
protėviai nesate pažinę, 8 kurį
nors iš aplinkinių tautų dievų,
ar tai būtų arti, ar toli nuo jū-
sų, bet kur nuo vieno žemės ga-
lo lig kito, 9 nesutik su tokiu as-
meniu ir jo neklausyk. Jam nei
gailesčio, nei užuojautos ne-
parodyk ir jo kaltės nenuslėpk.
10 Užmuškite jį. Tebūna tavo
ranka pirmoji pakelta prieš jį,
baudžiant jį mirtimi, o po ta-
vęs visų kitų žmonių rankos.
11 Užmušk jį akmenimis, nes
jis stengiasi nuvilioti tave nuo
VIEŠPATIES, tavo Dievo, kuris
išvedė tave iš Egipto žemės, iš
vergijos namų. 12 Tada visas Iz-
raelis išgirs ir bijos; daugiau
tokia nedorybė nebus daroma
tarp jūsų.

13, 2. 4. 6: ... *sapnuotojas*: netikras pranašas, kuris dėjosi gaunąs iš Dievo apreiškimų per sapnus (žr. Jer 23, 25–31; Zch 10, 2). Sapnai galėjo būti ir tikros pranašystės priemonė (žr. Sk 12, 6; Jl 3, 1), ir tikri apreiškimai (žr. Pr 20, 3. 6; 31, 10. 24; 37, 5. 9; Mt 1, 20; 2, 12–13. 18; ir kt.).

[13] Jei kuriame iš miestų, VIEŠPATIES, tavo Dievo, tau duotų gyventi, išgirsi, [14] kad išėjo iš tavęs keletas niekšų ir suvedžiojo miesto gyventojus, sakydami: 'Eime ir garbinkime kitus dievus', – kurių jūs nepažinote, [15] tu nuodugniai išsiteirausi, ištirsi, apklausinėsi. Jei tiesa, kad toks pasibjaurėtinas dalykas buvo jūsų padarytas, [16] tu išžudysi to miesto gyventojus kalaviju, visiškai sunaikinsi miestą ir visa, kas jame, – net galvijus išžudysi kalaviju. [17] Sukrauk visą grobį miesto aikštėje ir sudegink ugnyje miestą ir visą jo grobį kaip pilnutinę deginamąją auką VIEŠPAČIUI, savo Dievui. Jis liks amžina griuvėsių krūva; niekad neturi būti atstatytas. [18] Teneprilimpa prie tavo rankos niekas, kas yra skirta sunaikinti, idant VIEŠPATS, nusigręžęs nuo degančio įniršio, tavęs pasigailėtų ir pasigailėjęs tave padaugintų, kaip prisiekė tavo protėviams, [19] su sąlyga, kad klausysi VIEŠPATIES, savo Dievo, balso, vykdydamas visus jo įsakymus, kuriuos aš tau duodu šiandien, darydamas tai, kas yra teisu VIEŠPATIES, tavo Dievo, akyse."

Pagonių gedulo apeigos

14 [1] „Jūs esate VIEŠPATIES, savo Dievo, vaikai. Neraižykite savęs ir neskuskite sau plaukų viršum kaktos dėl mirusiojo, [2] nes esi tauta, pašvęsta VIEŠPAČIUI, savo Dievui. Tave VIEŠPATS išsirinko iš visų kitų tautų žemėje būti jo nuosava tauta."

Švarūs ir nešvarūs gyvūnai

[3] „Nevalgysi, kas pasibjaurėtina. [4] Šie yra gyvuliai, kuriuos galite valgyti: jautis, avis, ožka, [5] stirna, gazelė, danielius, laukinė ožka, kalnų ožys, antilopė ir kalnų avys. [6] Iš gyvulių galite valgyti kiekvieną gyvulį, kuris turi nagą, skeltą į dvi dalis, ir atrajoja. [7] Tačiau iš tų, kurie atrajoja ar yra skeltanagiai, nevalgysite – kupranugario, kiškio ir opšraus, nes jie nors ir atrajoja, bet skeltų nagų neturi. Jie yra jums nešvarūs. [8] Ir kiaulė yra jums nešvarus gyvulys, nes ji nors ir turi skeltus nagus, bet neatrajoja. Nei šių gyvulių mėsos valgysite, nei jų dvėsenos liesite.

[9] Iš visų vandens gyvūnų šiuos galite valgyti: kas turi pelekus ir žvynus, tokius jūs galite valgyti. [10] Kas pelekų ir žvynų neturi, jūs negalite valgyti. Tie gyvūnai yra jums nešvarūs.

[11] Galite valgyti visus švarius paukščius. [12] Bet yra šie, kurių nevalgysite: erelis, grifas ir juodasis grifas, [13] suopis, visų rūšių sakalai, [14] visų rūšių varnos, [15] strutis, lėlis, žuvėdra, visų rūšių vanagai, [16] pelėda ir ūbaujanti pelėda, baltoji pelėda, [17] pelikanas, einis ir kormora-

nas, [18] gandras ir visų rūšių gar-
niai; lukutis ir šikšnosparnis.
[19*] Visi sparnuotieji vabzdžiai
yra jums nešvarūs, – jie nebus
valgomi. [20] Galite valgyti visus
švarius sparnuotus gyvūnus.

[21] Kas yra nugaišęs, to neval-
gysite. Gaišeną valgyti gali
duoti ateiviui, gyvenančiam ta-
vo mieste, ar parduoti ją sve-
timšaliui, nes tu esi tauta, pa-
švęsta VIEŠPAČIUI, savo Dievui.

Nevirsi ožiuko jo motinos
piene."*

Dešimtinės duoklė

[22] „Kasmet atskirsi dešimtą
dalį viso savo pasėlių derliaus,
užderėjusio dirvoje. [23] Valgysi
dešimtinę savo grūdų, vyno bei
aliejaus ir savo bandų bei kai-
menių pirmagimius VIEŠPA-
TIES, savo Dievo, akivaizdoje
toje vietoje, kurią jis išsirinks
kaip savo vardo buveinę, kad
išmoktumei visad pagarbiai
bijoti VIEŠPATIES, savo Dievo.
[24] Bet VIEŠPAČIUI, tavo Dievui,
tave gausiai palaiminus,* jei
nuotolis bus toks didelis, kad
tu dešimtinės nepajėgi nuga-
benti, nes vieta, kurią VIEŠ-
PATS išsirinks įkurdinti savo
vardui, per toli nuo tavęs, [25] ta-
da gali dešimtinę pakeisti pi-
nigais. Su pinigais saugiai
rankoje nueik į vietą, kurią
VIEŠPATS, tavo Dievas, bus iš-
sirinkęs. [26] Panaudosi pinigus
nupirkti, ko norėsi – jaučių,
avių, vyno, stipraus gėrimo ir
ko tik trokši. Ten, VIEŠPATIES,
savo Dievo, akivaizdoje, valgy-
si tu ir tavo namiškiai drauge
džiaugdamiesi. [27] Ir levito, gy-
venančio tavo mieste, nepalik
tuščiomis, nes jis neturi nei da-
lies, nei paveldo kaip tu.

[28] Kas treti metai atneši vi-
są tų metų savo derliaus de-
šimtinę ir atiduosi ją į miesto
svirną. [29] Levitas, kadangi jis
neturi nei dalies, nei paveldo
su tavimi, taip pat ir ateivis, ir
našlaitis, ir našlė, esantys ta-
vo mieste, galės ateiti ir paval-
gyti iki soties, idant VIEŠPATS,
tavo Dievas, laimintų tave ir
kiekvieną tavo darbą, prie ku-
rio pridedi ranką."

Šabo metai

15 [1] „Kas septinti metai*
švęsi skolų atleidimą.
[2] Šitokia yra atleidimo esmė:
kiekvienas skolintojas atleis,
ką jis buvo paskolinęs savo ar-
timui, – nebereikalaus skolos

14, 19–20: Nešvarūs sparnuotieji vabzdžiai yra tie vabzdžiai, kurie rėplioja žeme; švarūs sparnuotieji gyvūnai yra tie, kurie juda žeme šokinėdami, pavyzdžiui, žiogai.

14, 21: *Nevirsi ožiuko jo motinos piene*: žr. Iš 23, 19 paaiškinimą.

14, 24: ... *VIEŠPAČIUI ... tave gausiai palaiminus*: gavus gausų derlių izraeliečiui ūkininkui buvo sunku nugabenti dešimtinę į Jeruzalę – į Šventyklą iš tolimesnių krašto vietų.

15, 1: *Kas septinti metai*: šabo metai. Žr. Įst 15, 9; 31, 10; plg. Jer 34, 14 – Įst 15, 12.

iš savo artimo ar giminaičio,
nes buvo paskelbtas VIEŠPA-
TIES atleidimas. 3 Iš svetimtau-
čio gali jos reikalauti, bet turi
atleisti visa, ką tavo giminai-
tis yra tau skolingas.

4 Elgetų tarp jūsų neturi bū-
ti, nes VIEŠPATS tikrai laimins
tave krašte, kurį VIEŠPATS, ta-
vo Dievas, duoda tau paveldėti
kaip nuosavybę, 5 jei tik pa-
klausysi VIEŠPATIES, savo Die-
vo, balso, uoliai vykdydamas
visą įsakymą, kurį tau skelbiu
šiandien. 6 Kai VIEŠPATS bus
tave palaiminęs, kaip jis pa-
žadėjo, tu skolinsi daugeliui
tautų, bet nesiskolinsi pats, tu
valdysi daug tautų, bet jos ta-
vęs nevaldys.

7 Tačiau jei būtų tarp jūsų el-
geta, vienas iš giminaičių, bet
kuriame tavo miestų krašte,
kurį VIEŠPATS, tavo Dievas,
duoda tau, nebūk kietaširdis ar
šykštus savo beturčiui artimui.
8 Verčiau ištiesk ranką ir noriai
jam skolink, ko tik jis stokoja.
9 Saugokis, kad nepuoselėtum
širdyje klastingos minties, sa-
kydamas: ‘Septintieji metai,
skolų atleidimo metai, artina-
si’, – ir, rūsčiai į savo nuskur-
dusį artimą pasižiūrėjęs, nie-
ko jam neduotum. Prieš tave
jis šauksis VIEŠPATIES, ir tu
užsitrauksi kaltę. 10 Duok tad
jam dosniai ir neapgailestauk
širdimi tai darydamas, nes
VIEŠPATS, tavo Dievas, už tai
laimins visus tavo darbus ir
visus tavo siekius. 11 Kadangi
krašte beturčių niekad ne-
trūks,* todėl įsakau tau: ‘Iš-
tiesk ranką vargšui ir beturčiui
artimui savo krašte’.“

Izraeliečių vergai

12 „Jei tavo bendruomenės
narys, hebrajas ar hebrajė,
parsiduoda tau, jis turi tau tar-
nauti šešerius metus, bet sep-
tintais metais turi jį paleisti
laisvą. 13 Paleisdamas vergą
laisvą, neišsiųsk jo tuščiomis
rankomis. 14 Aprūpink jį dos-
niai iš savo avių kaimenės, iš
kluono, iš vynuogių spaudyklos,
duodamas jam iš dosnumo, ku-
riuo VIEŠPATS, tavo Dievas, yra
tave palaiminęs. 15 Atsimink,
kad tu buvai vergas Egipto že-
mėje ir VIEŠPATS, tavo Dievas,
tave atpirko. Užtat aš ir duodu
tau šiandien šį įsakymą. 16 Bet
jei jis tau sakytų: ‘Aš neisiu iš
tavo namų’, – dėl to, kad myli
tave ir tavo šeimyną, nes jam
gera pas tave, 17 tada, paėmęs
ylą, perdursi jo ausies lezgį,*
priglaustą prie durų, ir jis bus
tavo vergas amžinai. Panašiai
pasielgsi ir su savo verge.

18 Nesijausk nuskriaustas,
kai paleidi jį laisvą, nes tarny-
ba, kurią jis yra tau atlikęs per

15, 11: ... *krašte beturčių niekad netruks*: plg. Jėzaus žodžius: *Vargšų jūs visuomet turite su savimi...* (Mt 26, 11).

15, 17: ... *jo ausies lezgį*: žr. Iš 21, 6 ir paaiškinimą.

tuos šešerius metus, yra verta
dvigubos samdinio algos. Be to,
VIEŠPATS, tavo Dievas, laimins
visame, ką tu darai."

Pirmagimiai

19 „Visus pirmagimius iš ta-
vo galvijų bandos ar avių kai-
menės pašvęsi VIEŠPAČIUI, sa-
vo Dievui: savo pirmagimiu
jaučiu nedirbsi, avių kaimenės
pirmagimio nekirpsi. 20 Suval-
gysite jį, – tu drauge su savo
šeimyna, – VIEŠPATIES, tavo
Dievo, akivaizdoje kasmet vie-
toje, kurią VIEŠPATS išsirinks.
21 Bet jei jis turėtų trūkumą,
kokį nors žymų trūkumą, – bū-
tų raišas ar aklas, – jo VIEŠPA-
ČIUI, tavo Dievui, neaukosite.
22 Galite jį valgyti savo gyven-
vietėse, nešvarūs ir švarūs ga-
li jį valgyti, lygiai kaip valgo-
ma gazelė ir stirna. 23 Vien jo
kraujo negali valgyti, bet išlie-
si jį kaip vandenį ant žemės."

Perėjimo iškilmės

16 1 „Švęsk abibo mėnesį,*
atnašaudamas Perėji-
mo auką VIEŠPAČIUI, savo Die-
vui, nes abibo mėnesį, naktį,
VIEŠPATS, tavo Dievas, išvedė
tave iš Egipto. 2 Atnašausi Per-
ėjimo auką VIEŠPAČIUI, savo
Dievui, iš galvijų bandos ir avių
kaimenės toje vietoje, kurią
VIEŠPATS išrinks kaip buveinę
savo vardui. 3 Nieko raugintо su
ja nevalgysi. Septynias dienas
valgysi su ja neraugintą duo-
ną – vargo duoną, idant atsi-
mintumei per visas gyvenimo
dienas savo išėjimą iš Egipto
žemės, nes iš Egipto žemės iš-
ėjai labai skubiai. 4 Per septy-
nias dienas joks raugas tene-
sirodo pas tave visoje tavo
žemėje; tenebūna palikta lig
ryto nieko iš mėsos, kurią au-
kojai pirmosios dienos vakarą.
5 Perėjimo aukos negali at-
našauti nė viename iš savo
miestų, kuriuos VIEŠPATS, ta-
vo Dievas, tau duoda. 6 Tik vie-
toje, kurią jis išrinks kaip bu-
veinę savo vardui, tik ten
atnašausi Perėjimo auką va-
kare, saulei leidžiantis, tuo
dienos metu, kai išėjai iš Egip-
to. 7 Virsi ir valgysi toje vietoje,
kurią VIEŠPATS, tavo Dievas,
išrinks; kitą rytą gali leistis
kelionėn atgal į savo palapi-
nes. 8 Šešias dienas valgęs ne-
raugintą duoną, septintą die-
ną švęsi iškilmingą sueigą
VIEŠPAČIUI, savo Dievui. Tą
dieną nedirbsi jokio darbo."

Savaičių iškilmės

9 „Atskaitysi septynias sa-
vaites, pradėdamas skaičiuoti
nuo to laiko, kai pjautuvas pir-
mąkart paliečia nepjautus ja-

16, 1: ... *abibo mėnesį: abib* reiškia *grūdų varpą* arba *prinokusius grūdus. Abibas* yra vardas mėnesio, kurio metu vykdavo miežiapjūtė; jis atitinka mūsų kovą–balandį. Vėliau *abibo mėnuo* gavo babilonišką *nisano* vardą.

vus. 10 Tada tu švęsi Savaičių
iškilmes,* VIEŠPATIES, savo
Dievo, garbei atnašaudamas
geros valios auką pagal derlių,
kuriuo VIEŠPATS, tavo Dievas,
bus tave palaiminęs. 11 Džiū-
gausi VIEŠPATIES, savo Dievo,
akivaizdoje tu ir tavo sūnūs bei
dukterys, tavo vergai ir vergės,
levitai, gyvenantys tavo mies-
tuose, bei ateiviai, našlaičiai ir
našlės, esantys su tavimi, toje
vietoje, kurią VIEŠPATS, tavo
Dievas, išsirinks kaip buveinę
savo vardui. 12 Atsimink, kad
tu buvai vergas Egipte, ir išti-
kimai laikykis šių įstatų."

Palapinių iškilmės

13* „Suvalęs klojimo ir vynuo-
gių spaudyklos derlių, švęsi
septynias dienas Palapinių iš-
kilmes. 14 Džiūgausi šventės
dienomis tu ir tavo sūnūs bei
dukterys, tavo vergai bei ver-
gės, ir levitai, ateiviai, našlai-
čiai bei našlės, gyvenantys tavo
miestuose. 15 Septynias dienas
švęsi šias iškilmes VIEŠPATIES,
savo Dievo, garbei toje vietoje,
kurią VIEŠPATS išrinks. Ka-
dangi VIEŠPATS, tavo Dievas,
laimins visą tavo derlių ir vi-
sus tavo laimėjimus, tu tikrai
džiūgausi.

16 Tris kartus per metus –
Neraugintos duonos iškilmėse,
Savaičių iškilmėse ir Pala-
pinių iškilmėse – visi tavo vy-
riškiai pasirodys VIEŠPATIES,
tavo Dievo, akivaizdoje toje vie-
toje, kurią VIEŠPATS išrinks.
Tenepasirodo niekas VIEŠPA-
TIES akivaizdoje tuščiomis ran-
komis. 17 Kiekvienas atnašaus
kiek išgali pagal VIEŠPATIES,
tavo Dievo, palaiminimą, kurį
jis bus tau suteikęs."

Teisėjai

18 „Paskirsi teisėjus ir parei-
gūnus visur giminėse, visose
savo gyvenvietėse, kurias VIEŠ-
PATS, tavo Dievas, tau duoda.
Jie teis žmones teisingu teismu.
19 Teisingumo neiškraipyk, ša-
liškumo nerodyk, kyšio neimk,
nes kyšis aptemdo išmintingų-
jų akis ir iškraipo teisiųjų bylą.
20 Tik to, kas teisu, teisingai te-
sieksi, idant tarptumei ir pa-
veldėtumei kraštą, kurį VIEŠ-
PATS, tavo Dievas, tau duoda."

Pagunda perimti pagonių religinius papročius

21* „Nestatysi sau jokio šven-
tojo stulpo – medžio šalia au-
kuro, kurį padirbsi VIEŠPAČIUI,
savo Dievui, 22 nei statysiesi

16, 10: *Savaičių iškilmės*: vėliau ši šventė buvo vadinama Pentekostės vardu. Pentekostė yra graikų kalbos žodis ir reiškia Penkiasdešimt; t. y. 50-a diena po Perėjimo šventės.

16, 13: Žr. Kun 23, 34 paaiškinimą.

16, 21 – 17, 7: Atrodo, kad šis skaitinys yra ne savo vietoje, nes pertraukia nuoseklią įstatų teisėjams seką. Žr. Įst 16, 18–20 ir 17, 8–13. Turbūt jo vieta yra tarp Įst 12, 29 ir 14, 2.

16, 21–22: *... šventojo stulpo ... šventojo akmens*: žr. Iš 34, 13 paaiškinimą.

šventojo akmens, – jų VIEŠ-
PATS, tavo Dievas, nekenčia.“

17 1 „Neaukosi VIEŠPAČIUI,
savo Dievui, nesveiko
jaučio ar nesveikos avies, – su
bet kokiu trūkumu, – nes tai
yra pasibjaurėtina VIEŠPA-
ČIUI, tavo Dievui.
2 Jei pas tave, vienoje iš gy-
venviečių, kurias tau duoda
VIEŠPATS, būtų rasta vyras ar
moteris, kurie daro pikta VIEŠ-
PATIES, tavo Dievo, akyse ir nu-
sižengia jo Sandorai, 3 eidami
tarnauti kitiems dievams ir
garbindami juos, – ar tai būtų
saulė, ar mėnulis, ar kuri nors
iš dangaus galybių, – ką aš esu
uždraudęs, 4 ir jei apie tai tau
būtų pranešta ar tu pats suži-
notumei, tada turi reikalą rū-
pestingai ištirti. Jei tiesa, kad
toks pasibjaurėtinas dalykas
yra įvykęs Izraelyje, 5 tada iš-
vesi už savo miesto vartų* vyrą
ar moterį, padariusius tokį
nedorą dalyką, ir užmušite tą
vyrą ar tą moterį akmenimis.
6 Žmogus gali būti nubaustas
mirtimi tik dviejų ar trijų liudy-
tojų parodymu; niekas neturi
būti nubaustas mirtimi, prieš
jį liudijant tik vienam liudyto-
jui. 7 Vykdant mirties bausmę,
tebūna liudytojų rankos pakel-
tos pirmosios prieš jį, o po jų
turi prisidėti visi žmonės. Taip
pašalinsi pikta iš jūsų.“

Teisėjai iš Levio giminės

8 „Jei išspręsti bylą yra tau
per sunku, ar tai būtų ginčas
dėl žmogžudystės, ar įstatymi-
nės teisės, ar dėl asmens už-
puolimo, – bet kokia ginčą ke-
lianti byla tavo vartuose, –
tada skubėk nueiti į vietą, ku-
rią VIEŠPATS, tavo Dievas, iš-
rinks. 9 Atėjęs pasitarsi su
kunigais iš Levio giminės ir tei-
sėju, kuris tomis dienomis yra
atsakingas. Bylos nuosprendį
jie tau paskelbs. 10 Vykdyk tiks-
liai nuosprendį, kurį tau jie
paskelbs iš vietos, kurią VIEŠ-
PATS išrinks, ištikimai laiky-
damasis visko, ką jie tau nuro-
dė. 11 Turi elgtis pagal visus tau
duotus nurodymus ir tau pa-
skelbtą nuosprendį; nenukrypk
nuo jų tau paskelbto nuospren-
džio nei į dešinę, nei į kairę. 12 Jei
kas įžūliai savimi pasitikė-
damas drįstų nepaklusti kuni-
gui,* paskirtam ten tarnauti
VIEŠPAČIUI, tavo Dievui, ar tei-
sėjui,* tas žmogus mirs. Taip
pašalinsi pikta iš Izraelio. 13 Vi-
si žmonės, tai girdėdami, bijos
ir savimi pasitikėdami įžūliai
daugiau nesielgs.“

17, 5: ... *už savo miesto vartų*: šalia vartų nešvarioje vietoje – šiukšlyne (?). Žr. Kun 24, 14; Sk 15, 36; Apd 7, 58; Žyd 13, 12.

17, 12: ... *kunigui*: vyriausiasis kunigas; ... *teisėjui*: pasaulietis. Vyriausiasis kunigas buvo galva teismo, kuris spręsdavo bylas, susijusias su religiniais reikalais, o teisėjas spręsdavo daugiau kasdienius sankirčius. Žr. 2 Kr 19, 8–11.

Karalius

14 „Kai būsi atėjęs į kraštą,
kurį VIEŠPATS, tavo Dievas,
duoda tau, ir būsi jį paveldėjęs
bei jame įsikūręs, ir nuspręsi:
‘Pasiskirsiu sau karalių, kaip
kad daro visur aplinkinės tau-
tos’, – 15 iš tikrųjų gali pasi-
skirti sau karaliumi tą, kurį
VIEŠPATS, tavo Dievas, išrinks.
Tik žiūrėk, kad sau karaliumi
pasidarytum vieną iš savo gi-
minaičių; kokio nors svetimtau-
čio – žmogaus, kuris nėra tavo
giminaitis, karaliumi negali
pasidaryti. 16 Tačiau jis nelai-
kys didelio skaičiaus arklių* ir
nesiųs savo žmonių į Egiptą,
kad daugiau arklių įsigytų, nes
VIEŠPATS yra jums pasakęs:
‘Tuo keliu niekad atgal negrįž-
kite’. 17 Jis neims nei ves dau-
giau ir daugiau žmonų, kad jo
širdis nenutoltų; nei kaups sau
sidabro ir aukso daugiau negu
reikia. 18 Kai bus pasodintas į
savo karalystės sostą, jis tu-
rės įsakyti, kad šio įstatymo
nuorašas būtų jam padarytas
ant ritinio Levio giminės kuni-
gų akivaizdoje. 19 Tepasilieka
jis su juo, teskaito jį visas savo
gyvenimo dienas, idant, ištiki-
mai laikydamasis šio įstatymo
žodžių ir šių įstatų, išmoktų
pagarbiai bijoti VIEŠPATIES,
savo Dievo. 20 Teneišpuiksta jo
širdis prieš kitus brolius, tene-
nukrypsta nei į dešinę, nei į
kairę, idant jis ir jo palikuonys
ilgai karaliautų Izraelyje.“

Kunigai

18 1 „Visa kunigiškoji Le-
vio giminė neturės da-
lies ar paveldo Izraelyje. Jie
gyvens tik iš VIEŠPATIES atna-
šų ugnimi kaip jų dalies, 2 bet
jie neturės jokios dalies tarp
savo broliškų giminių. VIEŠ-
PATS yra jų paveldas, kaip jis
jiems pažadėjo.
3 Tokia tat yra kunigų teisė
iš žmonių, atnašaujančių jautį
ar avį: kunigui jie duos petį, abu
žandikaulius ir pilvą. 4 Pirmie-
nas savo grūdų, vyno bei alie-
jaus ir pirmąsias savo avių vil-
nas duosi jam, 5 nes VIEŠPATS,
tavo Dievas, išrinko Levį – jį ir
jo sūnus būti ir tarnauti VIEŠ-
PATIES vardu visam laikui.
6 Jei levitas norėtų eiti iš bet
kurios tavo gyvenviečių, kur tik
jis gyventų Izraelyje, į vietą,
kurią VIEŠPATS išrinks, jis ga-
li tai padaryti, kada jam pa-
tinka. 7 Ten jis gali tarnauti
VIEŠPATIES, savo Dievo, vardu,
kaip ir visi jo broliai levitai, ten
esantys ir tarnaujantys VIEŠ-
PATIES akivaizdoje. 8 Jie gaus

17, 16: ... *arklių*: karo vežimams. Apie šį Viešpaties perspėjimą užsimena ir Įst 28, 68, nors jis Penkiaknygėje niekur kitur nėra minimas. Iš kitų šaltinių žinoma, kad Egiptas parduodavo arklius savo kaimynų karo vežimams. Šiame tekste įžvelgiamas pavojus, kad koks nors karalius gali padaryti Izraelį Egipto vasalu.

tokią pat dalį valgyti kaip kiti,
nepaisant jų asmeniškų dova-
nų ar palikimo."

Pranašai

9 „Kai būsi įėjęs į kraštą, ku-
rį VIEŠPATS, tavo Dievas, tau
duoda, nesimokysi pamėgdžio-
ti tų tautų bjaurių darbų. 10* Te-
nebūna rasta tarp jūsų nė vie-
no, kuris aukoja savo sūnų ar
dukterį ugnimi, ar kuris užsii-
ma būrimu, ar yra žynys, ar
burtininkas, ar raganius, 11 ar
kerėtojas, ar kuris tariasi su vai-
duokliais bei dvasiomis, ar ku-
ris teiraujasi mirusiųjų. 12 Juk
kas tik tokius dalykus daro,
tas yra pasibjaurėtinas VIEŠ-
PAČIUI; už tokius bjaurius dar-
bus VIEŠPATS pašalina tautas
tau iš kelio. 13 Tu tad turi būti
nuoširdžiai ištikimas VIEŠPA-
ČIUI, savo Dievui. 14 Nors tos
tautos, kurių tu eini išvaryti,
iš tikrųjų klauso žynių ir užsi-
imančiųjų būrimu, VIEŠPATS,
tavo Dievas, tau to daryti ne-
leis.

15 VIEŠPATS, tavo Dievas, iš-
ugdys tau pranašą, kaip mane,*
iš tavo giminių. Jo turėsite
klausyti. 16 Kaip VIEŠPATIES,
savo Dievo, prašei sueigos die-
ną prie Horebo, sakydamas:
'Neleisk man ilgiau klausytis
VIEŠPATIES, mano Dievo, bal-
so ar vėl kada nors regėti šią
baisią ugnį, kad nenumirčiau'.
17 Tada VIEŠPATS man atsakė:
'Taip kalbėdami, jie gerai da-
ro. 18 Išugdysiu jiems pranašą,
kaip tave, iš jų giminių ir įdė-
siu savo žodžius į pranašo lū-
pas. Jis pasakys jiems visa, ką
aš jam būsiu įsakęs. 19 Jei kas
nors neklausys žodžių, kuriuos
pranašas kalbės mano vardu,
aš pats pašauksiu jį už tai at-
sakyti. 20 O pranašas, drįstan-
tis tarti mano vardu pranaša-
vimą, kurio aš jam neįsakiau
tarti, ar pranašas, kalbantis
kitų dievų vardu, – tas prana-
šas turi mirti'. 21 Jeigu savęs
klaustumei: 'Kaip galime ži-
noti, kad tas pranašavimas nė-
ra buvęs VIEŠPATIES ištartas?'
22 Jeigu pranašas kalba VIEŠ-
PATIES vardu, bet pranašavi-
mas neišsipildo ar nepasitvir-
tina, to pranašavimo VIEŠPATS
nėra ištaręs. Pranašas yra
kalbėjęs įžūliai savimi pasi-

18, 10–11: ... *aukoja savo sūnų ar dukterį ugnimi*: žr. Kun 18, 21paaiškinimą. Tokios kruvinos žmonių aukos čia rikiuojamos su kitais pagonių prietarais, nes buvo tikima, kad jos turi magišką galią apsaugoti nuo nelaimės. Žr. 2 Kar 3, 27. Minimi kiti trys prietarai: ateities numatymas (t. y. būrimas, žyniavimas...), juodoji magija (t. y. kerėjimas, raganavimas...) ir nekromantija (t. y. tarimasis su dvasiomis ir vėlėmis).

18, 15: ... *pranašą, kaip mane*: iš konteksto aišku, kad Mozė kalba apie visus tikruosius pranašus, kuriuos Dievas siųs savo tautai po jo mirties. Kadangi Kristus yra Didysis Pranašas, kuris visapusiškai įvykdė pranašo užduotį, šis tekstas buvo ir žydų (žr. Jn 6, 14; 7, 40), ir apaštalų laikomas ypatingu mesijiniu pranašavimu (žr. Apd 3, 22; 7, 37).

tikėdamas, todėl dėl jo nenuo-
gąstauk.“

Prieglobsčio miestai

19 1 „Kai VIEŠPATS, tavo
Dievas, bus sunaiki-
nęs tautas, kurių kraštą VIEŠ-
PATS, tavo Dievas, tau duoda,
ir tu būsi jį paveldėjęs bei įsi-
kūręs jų miestuose ir jų namuo-
se, 2 tu atskirsi tris miestus*
krašte, kurį VIEŠPATS, tavo
Dievas, duoda tau paveldėti.
3 Apskaičiuosi nuotolius ir pa-
dalysi į tris sritis kraštą, kurį
VIEŠPATS, tavo Dievas, duoda
tau kaip paveldą, idant kiek-
vienas žmogžudys galėtų į vie-
ną iš jų nubėgti.
4 Šitoks yra atvejis žmogžu-
džio, kuris gali ten nubėgti ir
savo gyvybę išgelbėti: kai kas
nors netyčiomis yra užmušęs
savo artimą, su kuriuo niekad
nėra buvęs priešas. 5 Tarkime,
nueina kas nors su artimu į
mišką malkų pasikirsti ir jam,
pakėlus kirvį medžiui kirsti,
kirvis nuslysta nuo koto, mir-
tinai užgaudamas jo artimą.
Toks žmogus gali bėgti į vieną
iš tų miestų ir išgelbėti savo
gyvybę.
6 Kitaip, jei nuotolis būtų per
didelis, keršytojas už kraują,*
vydamasis pykčio įkarštyje,
galėtų pasivyti užmušėją ir jį
užmušti, nors mirties bausmės
jis nebuvo užsitraukęs, nes
niekad nebuvo buvęs savo ar-
timo priešas. 7 Todėl aš tau ir
įsakau atskirti tris miestus.
8 Kai VIEŠPATS, tavo Dievas,
bus išplėtęs tavo žemę, kaip
jis yra prisiekęs tavo protė-
viams, – kai atiduos tau visą
kraštą, kurį jis pažadėjo tavo
protėviams duoti jums, 9 jei tu
ištikimai laikysies šio viso
įsakymo, kurį tau šiandien
duodu, mylėdamas VIEŠPATĮ,
savo Dievą, ir visad eidamas
jo keliais, – tada pridėsi dar
kitus tris miestus prie šių tri-
jų. 10 Taip nebus išlietas nekal-
to žmogaus kraujas, užtrauk-
damas tau kraujo kaltę krašte,
kurį VIEŠPATS, tavo Dievas,
duoda tau kaip paveldą.
11 Tačiau jei kas nors, būda-
mas nesantaikoje su artimu,
patykojęs užpultų jį ir, atėmęs
jo gyvybę, nubėgtų į vieną šių
miestų, 12 tada žmogžudžio
miesto seniūnai jį iš ten parsi-
gabens ir perduos jį keršytojui
už kraują nubausti mirties
bausme. 13 Nerodysi jam jokio
gailesčio, bet pašalinsi nekalto
kraujo kaltę iš Izraelio, idant
tu klestėtumei.“

19, 2: ... *atskirsi tris miestus*: izrae-liečiai buvo įpareigoti atskirti bent šešis prieglobsčio miestus: tris į rytus nuo Jordano ir tris Kanaano krašte. Žr. Sk 35, 9–34. Kadangi anie trys miestai į rytus nuo Jordano jau buvo atskirti (žr. Įst 4, 41–43), čia minimi tik trys miestai į vakarus nuo Jordano. Apie šio įsakymo įvykdymą pasakojama Joz 20 skyriuje.

19, 6: ... *keršytojas už kraują*: žr. Sk 35, 12 paaiškinimą.

Ežiaženklių perkėlimas

14 „Nepajudinsi savo artimo
ežiaženklio, pastatyto pirmų-
jų kartų ant tavo paveldo, ku-
ris bus skirtas krašte, kurį
VIEŠPATS, tavo Dievas, duoda
tau paveldėti.“

Liudytojai

15 „Vieno liudytojo nepakan-
ka nuteisti žmogui už bet kokį
nusikaltimą ar už bet kokią
skriaudą. Kad ir koks būtų nu-
sižengimas, apkaltinimas ga-
li būti įrodytas tik dviejų ar tri-
jų liudytojų patvirtinimu. 16 Jei
nedoras liudytojas išeina prieš
žmogų ir apkaltina jį neištiki-
mybe įstatymui, 17 tada abi ša-
lys turės pasirodyti prieš
VIEŠPATĮ, akivaizdoje kunigų
ir teisėjų, turinčių tomis die-
nomis atsakomybę. 18 Teisėjai
tada reikalą nuodugniai ištirs.
Jei liudytojas yra neteisingas
liudytojas, melagingai liudijęs
prieš savo artimą, 19 tada tu-
rite su juo lygiai taip pasielgti,
kaip jis buvo norėjęs elgtis su
artimu. Taip pašalinsi pikta iš
jūsų tarpo. 20 Kiti, apie tai iš-
girdę, bijos, ir toks nusikalti-
mas niekad daugiau nebus da-
romas tarp jūsų. 21 Nerodysi
jokio gailesčio: gyvybė už gyvy-
bę, dantis už dantį, ranka už
ranką, koja už koją!“

Drąsa mūšyje

20 1* „Kai, eidamas į karo
žygį prieš savo priešus,
pamatysi žirgus ir vežimus –
didesnę kariuomenę negu tavo,
jų nebijok, nes VIEŠPATS, tavo
Dievas, kuris išvedė tave iš Egip-
to žemės, yra su tavimi. 2 Prieš
prasidedant mūšiui, kunigas
išeis į priekį ir pasakys ka-
reiviams kalbą. 3 Jiems sakys:
‘Klausykis, Izraeli! Šiandien
jūs einate į mūšį su savo prie-
šais. Nebūkite nusiminę! Jų
nebijokite, nuo jų nedrebėkite
ir nepasiduokite klaikui, 4 nes
pats VIEŠPATS, jūsų Dievas, žy-
giuoja su jumis į mūšį kovoti
už jus prieš jūsų priešus ir duo-
ti jums pergalės’. 5 Tada parei-
gūnai kreipsis į kareivius, sa-
kydami: ‘Ar yra kas nors, kuris
pasistatė naujus namus, bet
dar nešventė įkurtuvių? Teei-
na jis namo, kad kartais nežū-
tų mūšyje ir kitas nešvęstų jo
įkurtuvių. 6 Ar yra kas nors, ku-
ris įsiveisė vynuogyną, bet dar
nesidžiaugė jo vaisiais? Teei-
na jis namo, kad kartais nežū-
tų mūšyje ir kitas nesidžiaug-
tų jo vaisiais. 7 Ar yra kas nors,
kuris yra susižadėjęs su mote-
rimi, bet dar nėra jos vedęs?
Teeina jis namo, kad kartais
nežūtų mūšyje ir kitas jos ne-

20, 1–20: Šventojo karo nuostatai. Šventojo karo sąvoka turi savo šaknis senovės dykumos gyventojų papročiuose. Prielaida ta, kad šventasis karas – ne žmonių užmojis, bet Dievo veikla, kurioje dalyvauja pats Viešpats. Žr. Ts 5.

vestų’. 8* Pareigūnai, toliau kalbėdami kareiviams, sakys: ‘Ar yra kas nors išsigandęs ir nusiminęs? Teeina jis namo, kad per jį brolių drąsa neišblėstų’. 9 Kai pareigūnai baigs kalbėti kareiviams, kariuomenės didžiūnai ims vadovauti gretoms.“

Priešų miestai

10* „Prisiartinęs prie miesto jį užpulti, pasiūlyk jam taikos sąlygas. 11 Jeigu jis tavo taikos sąlygas priima ir tau pasiduoda, tada visi jame esantys žmonės turės tau lažą eiti. 12 O jeigu jis tau taikiai nepasiduoda, bet su tavimi kariauja, tada tu jį apgulsi. 13 VIEŠPAČIUI, tavo Dievui, atidavus jį tau į rankas, išžudysi jame visus vyriškius kalaviju. 14 Tačiau kaip grobį gali pasiimti sau moteris, vaikus, galvijus bei visa kita, kas yra mieste, – visą karo laimikį, – ir gali maitintis iš savo priešų paimto karo laimikio, kurį VIEŠPATS, tavo Dievas, bus tau davęs. 15* Taip elgsiesi su visais miestais, kurie yra labai toli nuo tavęs, – su tais miestais, kurie nepriklauso arti esančioms tautoms. 16 Tačiau šių tautų miestuose, kuriuos VIEŠPATS, tavo Dievas, duoda tau kaip paveldą, nepaliksi gyvo nė vieno, kas kvėpuoja. 17 Sunaikinsi juos – hetitus ir amoriečius, kanaaniečius ir perizitus, hivitus ir jebusitus, kaip VIEŠPATS, tavo Dievas, yra tau įsakęs, 18 kad jie neišmokytų tavęs visų tų pasibjaurėtinų dalykų, kuriuos jie daro savo dievams, ir nenusidėtumėte VIEŠPAČIUI, savo Dievui.

19* Kai būsi apgulęs miestą ilgą laiką, kariausi su juo, norėdamas jį paimti, nesunaikink jo medžių, pakeldamas prieš juos kirvį. Jų vaisius gali valgyti, bet neturi jų kirsti. Argi laukų medžiai yra žmonės, kad ir jie turėtų būti įtraukti į tavo apgulą? 20 Tik medžius, kuriuos tu žinai nesant vaismedžius, gali naikinti ir kirsti su tavimi kariaujančio miesto apgulos pylimų statybai, kol miestas kris.“

Atgaila už nežinomą užmušėją

21 1* „Jei žemėje, kurią VIEŠPATS, tavo Dievas, duoda tau paveldėti, būtų ras-

20, 8: Šventajame kare dalyvauja rinktiniai kariai. Kariuomenės dydis nėra svarbus, todėl baimingieji turi būti pašalinti (žr. Ts 7, 2–3).

20, 10–15: Kare su miestais už Palestinos ribų galima imti karo grobį. Žr. Sk 31.

20, 15–18: Miestai Palestinoje turi būti visiškai sunaikinti, t. y. paskirti *herem* įstatymui – visiškai sunaikinti, kad vietos gyventojai nesudarkytų Izraelio tikėjimo (žr. Įst 9, 1–6). Kadangi visiškai sunaikinti skirtas miestas yra auka Viešpačiui, iš jo izraeliečiams negalima imti jokio grobio.

20, 19–20: Ribojamas gamtos turtų besaikis niokojimas. Medžiai – Dievo dovana; miestas – tik žmonių statybos vaisius.

tas užmuštas žmogus, gulintis
atvirame lauke, ir nebūtų ži-
noma, kas jį užmušė, 2 tavo se-
niūnai ir teisėjai nuėję išma-
tuos atstumą tarp miestų,
esančių arti lavono. 3 Tada ar-
čiausiai lavono esančio miesto
seniūnai paims iš bandos tely-
čią, kuri dar nėra buvusi dar-
bui pajungta ir jungo niekad
netraukė. 4 To miesto seniūnai
nuves telyčią į slėnį su nuolat
tekančiu upeliu, prie vietos,
kuri nėra suarta ar apsėta, ir
ten, slėnyje, nusuks telyčiai
sprandą.* 5 Ateis kunigai, Le-
vio sūnūs, nes VIEŠPATS, tavo
Dievas, juos išrinko jam tar-
nauti ir laiminti VIEŠPATIES
vardu. Jų žodžiu bus išspręsti
visi ginčai ir visi užpuoliai. 6 Ta-
da visi arčiausiai lavono esan-
čio miesto seniūnai, nusiplovę
rankas* virš telyčios, kuriai
sprandas slėnyje buvo nusuk-
tas, 7 sakys: 'Mūsų rankos šio
kraujo* neišliejo nei mūsų akys
tai matė. 8 Atleisk, VIEŠPATIE,
savo tautai Izraeliui, kurį tu at-
pirkai. Tenepasilieka nekalto
kraujo kaltė Izraelyje, tavo
tautoje!' Ir kraujo kaltė bus
jiems atleista. 9 Taip tu paša-
linsi iš jūsų nekalto kraujo kal-
tę, nes darysi, kas yra teisu
VIEŠPATIES akyse."

Vedybos su nelaisvėn paimta moterimi

10 „Kai eisi kariauti su savo
priešais ir VIEŠPATS, tavo Die-
vas, atiduos juos tau į rankas, –
paimsi juos į nelaisvę, 11 tar-
kime, pamatysi tarp belaisvių
gražią moterį, kurios tu geis-
tum ir norėtum ją imti sau
žmona. 12* Parsivesi tad ją į na-
mus, ji apsikarpys plaukus, ap-
sipjaustys nagus 13 ir nusivilks
belaisvės apdarą. Ji praleis vi-
są mėnesį tavo namuose, ap-
raudodama savo tėvą ir moti-
ną. Tada gali sueiti su ja ir
būti jos vyru, o ji bus tavo žmo-
na. 14 Tačiau jeigu vėliau nebū-
si ja patenkintas, turėsi duoti
jai laisvę. Už pinigus jos par-
duoti negalėsi. Neturi elgtis su
ja kaip su verge, nes tu ją iš-
naudojai."

21, 1–9: Pagal savo turinį šio skaitinio vieta yra tuojau po Įst 19, 21 teksto. Užmuštasis nebūtinai buvo žmogaus nužudytas. Jis galėjo būti ir laukinio žvėries sudraskytas. Bet užmuštojo kraujas šaukiasi Dievo iš žemės, kurioje jis buvo išlietas. Žr. Pr 4, 10. Įsakoma atlikti permaldavimo apeigas, nugręžti Dievo pyktį nuo bendruomenės.

21, 4: ... *slėnyje, nusuks telyčiai sprandą*: jos kraują turėjo nunešti vanduo, paženklinant nekaltai išlieto kraujo pašalinimą iš žemės. Tai ne auka Dievui, bet simboliškas veiksmas. Kunigai dalyvavo kaip bendrijos liudytojai.

21, 6: ... *nusiplovę rankas*: simboliškas veiksmas, kuriuo išreiškiamas nekaltumas nekaltai pralieto kraujo byloje. Žr. Mt 27, 24.

21, 7: ... *šio kraujo*: telyčios kraujas – užmuštojo kraujo įvaizdis.

21, 12–13: ... *apsikarpys plaukus*: simboliški veiksmai, kurie arba išreiškė moters apsivalymą nuo pagoniškų papročių, arba ženklino jos buvusiojo vyro apraudojimą.

Pirmagimių teisės

15 „Jei vyras turėtų dvi žmonas,
vieną mylimą, o kitą nemėgs-
tamą, ir jos abi – mylimoji ir
nemėgstamoji – pagimdytų
jam sūnus, bet pirmagimis
būtų nemėgstamosios sūnus,
16 tada tą dieną, kai jis dalys
savo nuosavybę sūnums, jis ne-
galės laikyti savo pirmagimiu
mylimosios žmonos sūnaus vie-
toj nemėgstamosios žmonos sū-
naus, kuris yra pirmagimis. 17 Jis
turi pripažinti pirmagimiu sū-
nų tos, kurios jis nemėgsta,
duodamas jam dvigubą dalį
visko, ką jis turi, nes šis yra
pirmasis jo vyriškumo vaisius
ir pirmagimio teisė jam pri-
klauso.“

Nepataisomas sūnus

18 „Jei žmogus turėtų ne-
klaužadą ir maištingą sūnų,
neklausantį tėvo ir motinos
balso, nepaklūstantį jiems,
nors jie ir baustų jį, 19 tada jo
tėvas ir motina pačiups jį ir nu-
ves pas miesto seniūnus prie
tos vietos vartų.* 20 Jie pareikš
miesto seniūnams: ‘Šis mūsų
sūnus yra neklaužada ir maiš-
tingas. Mūsų jis neklauso. Jis
yra besotis ir girtuoklis’. 21 Ta-
da visi miesto vyrai užmuš jį
akmenimis. Taip pašalinsi
pikta iš jūsų; visas Izraelis,
apie tai girdėdamas, bijos.“

Nusikaltėlio kūnas

22 „Jei žmogus bus padaręs
nusikaltimą, vertą mirties
bausmės, ir, bausmę įvykdžius,
pakabinsi jo lavoną ant me-
džio,* 23 jo kūnas neturi ant me-
džio likti visą naktį. Palaidosi
jį tą pačią dieną, nes Dievo pra-
keikimas bus tam, kuris kabo
ant medžio.* Tu neturi teršti
žemės, kurią VIEŠPATS, tavo
Dievas, duoda tau paveldėti.“

Įvairūs nuosprendžiai

22 1 „Pamatęs klaidžio-
jantį savo artimo jautį
ar avį, nepraeik pro šalį, – tu
turi juos nuvesti atgal pas sa-
vo artimą. 2 Jei tas artimas ne-
gyvena arti tavęs ar tu nežinai,
kas yra gyvulio savininkas,
parsivesi jį pas save į namus.

21, 19: ... *prie tos vietos vartų*: vartai būdavo miesto sienose; juose vykdavo teismai. Žr. Įst 22, 15; 25, 9; Rut 4, 1–2. 11; Iz 29, 21; Am 5, 10. 12. 15.

21, 22: ... *pakabinsi ... ant medžio*: kai kieno manymu, *pamausi ant baslio*. Pakabinimas ant medžio ar pamovimas ant baslio nebuvo priemonės mirties bausmei įvykdyti. Mirties bausmė buvo įvykdoma užmušant akmenimis. Tik paskui lavonas būdavo viešai rodomas kaip perspėjimas kitiems. Žr. Joz 8, 29; 10, 26–27; 1 Sam 31, 10; 2 Sam 4, 12; 21, 9. Taip buvo elgiamasi tik su nusikaltėliais, kurie laikomi prakeiktais.

21, 23: ... *prakeikimas yra tam, kuris kabo ant medžio*: apaštalas Paulius cituoja šiuos žodžius Laiške galatams (žr. Gal 3, 13), susiedamas juos su nukryžiuotuoju Išganytoju, kuris *mus atpirko iš Įstatymo prakeikimo, tapdamas už mus prakeikimu.*

Jis bus pas tave, kol jo savinin-
kas atsišauks, tada jį sugrą-
žinsi jam. 3 Tą patį darysi su
artimo asilu; taip pat elgsiesi
su artimo drabužiu; tą patį da-
rysi su kiekvienu kitu daiktu,
kurį tavo artimas pamestų, o
tu rastum. Tu negali praeiti pro
šalį nepagelbėdamas.

4 Matydamas parkritusį ant
kelio savo artimo asilą ar jau-
tį, nepraeisi pro šalį, bet turi
jam padėti parkritusį ant kojų
pakelti.

5 Moteris nevilkės vyriško ap-
daro nei vyras nesirengs mote-
riškais drabužiais, nes kas
taip daro, kelia pasibjaurėjimą
VIEŠPAČIUI, tavo Dievui.

6 Jei, einant keliu, pasitaiky-
tų užtikti paukščio lizdą bet kur
medyje ar ant žemės su jaunik-
liais ar kiaušiniais, su tupinčia
ant jauniklių ar kiaušinių mo-
tina, motinos drauge su jaunik-
liais nepaimsi. 7 Leisk motinai
nuskristi, pasiimdamas sau
tik jauniklius, idant tau gerai
sektųsi ir ilgai gyventumei.

8 Statydamas naujus namus,
padirbsi savo stogui turėklus,
idant neužsitrauktumei krau-
jo kaltės ant savo namų, jei kas
nuo jo žemėn nupultų.

9 Nesėsi savo vynuogyno dviem
skirtingomis sėklomis. Jei taip
darytum, visas jo derlius – sėk-
la, kurią pasėjai, ir vynuogių
derlius negali būti naudojamas.*

10 Nearsi su poron sukinky-
tais jaučiu ir asilu.

11 Nesirengsi drabužiais, pa-
siūtais iš drauge suaustų vilnų
ir linų.

12 Pasidarysi kutus* ant ke-
turių kampų apsiausto, kuriuo
apsisupi."

Geras jaunos žmonos vardas

13 „Tarkime, vyras veda žmo-
ną ir, suėjęs su ja, ima jos ne-
apkęsti, 14 prasimano jai kalti-
nimų ir, šmeiždamas ją, sako:
'Aš vedžiau šią moterį, bet, su-
ėjęs su ja, neradau įrodymo,
kad ji būtų mergelė'. 15 Tuomet
merginos tėvas ir motina pa-
teiks merginos mergystės ženk-
lus* seniūnams miesto vartuo-
se. 16 Merginos tėvas sakys
seniūnams: 'Aš daviau savo
dukterį žmona šiam vyrui, bet
jis neapkenčia jos. 17 Prasima-
nė jai net kaltinimų, sakyda-
mas: 'Aš neradau įrodymo, kad
tavo duktė būtų mergelė'. Bet-
gi štai yra mano dukters mer-
gystės ženklai'. Tada jiedu iš-
skleis drabužį miesto seniūnų
akivaizdoje. 18 To miesto seniū-
nai tą vyrą paims ir jį nuplaks.*

22, 9: ... *negali būti naudojamas*: yra prarastas, t. y. turi būti atiduotas Šventyklos labui. Žr. Kun 19, 19; Joz 6, 19.

22, 12: ... *kutus*: žr. Sk 15, 38 paaiškinimą.

22, 15: ... *mergystės ženklus*: vestuvinis drabužis arba paklodė, sutepta pirmųjų lytinių santykių krauju.

22, 18: ... *nuplaks*: žr. Įst 25, 1–3.

[19] Be to, jie nubaus jį šimto sidabrinių šekelių bauda ir atiduos juos merginos tėvui, nes tas vyras apšmeižė mergelę Izraelyje. O ji pasiliks jo žmona; jis niekad neturės teisės su ja išsiskirti.

[20] Tačiau jei šis kaltinimas yra tiesa, – jei įsitikinta, kad
mergina nebuvo mergelė, [21] – ta-
da mergina bus išvesta prie jos tėvo namų durų, ir jos miesto vyrai užmuš ją akmenimis, nes ji padarė gėdingą dalyką Izraelyje, sanguliaudama savo tėvo namuose. Taip tu pašalinsi pikta iš jūsų."

Svetimavimas ir sanguliavimas

[22] „Jei vyras yra pagautas gulint su kito žmona, jiedu abu – vyras ir moteris, su kuria jis sugulė – turi mirti. Taip pašalinsi pikta iš Izraelio.

[23] Jei mieste vyras užklumpa merginą, kuri yra susižadė-
jusi,* ir sueina su ja, [24] išvesi
juodu abu už miesto vartų ir užmuši akmenimis: merginą už tai, kad mieste nesišaukė pagalbos, o vyrą už tai, kad išprievartavo savo artimo žmoną. Taip tu pašalinsi pikta iš jūsų.

[25] Bet jei laukuose vyras užklumpa merginą, kuri yra susižadėjusi, užpuola ir sugula su ja, tada tik su ja sugulęs vy-
ras turi mirti, [26] o merginai nie-
ko nedarysi. Mergina neužsitraukė mirties bausmės, nes šis atvejis yra tartum atvejis žmogaus, kuris užpuola ir nu-
žudo artimą. [27] Kadangi jis už-
klupo ją laukuose, nors susižadėjusioji mergina šaukėsi pagalbos, bet nebuvo kas ją išgelbėtų.

[28] Jei vyras užklumpa merginą, kuri nėra susižadėjusi, užpuola bei sugula su ja ir jiedu
yra pagauti, [29] su ja sugulęs vy-
ras duos merginos tėvui penkiasdešimt sidabrinių šekelių, o ji taps jo žmona. Kadangi ją išprievartavo, jis niekad neturės teisės su ja išsiskirti.

23 [1] „Joks vyras neves savo tėvo žmonos,* neišniekins savo tėvo lovos."

Dalyvavimas bendrijos pamaldose

[2] „Nė vienas, kurio sėklidės yra sutraiškytos ar varpa nupjauta, nebus priimtas į VIEŠPATIES sueigą.

[3] Gimusieji iš neteisėto lytinio santykiavimo nebus priimti į VIEŠPATIES sueigą. Net iki dešimtosios kartos nė vienas jų palikuonių nebus priimtas į VIEŠPATIES sueigą.

22, 23: ... *merginą, kuri yra susižadėjusi*: susižadėti jau tolygu susituokti – mergina jau ištekėjusi, bet dar neparvesta į vyro šeimą. Taigi pora dar nepradėjusi viso vedusiųjų santykiavimo.

23, 1: ... *tėvo žmonos*: savo pamotės. Apie tėvo lovos išniekinimą žr. Įst 27, 20.

4 Joks amonietis ar moabietis nebus priimtas į VIEŠPATIES sueigą. Net iki dešimtosios kartos nė vienas jų palikuonių nebus priimtas į VIEŠPATIES sueigą 5 dėl to, kad nepasitiko jūsų su duona ir vandeniu jūsų kelionėje iš Egipto, ir dėl to, kad jie samdė prieš tave Beoro sūnų Balaamą iš Petoro Mesopotamijoje, kad tave prakeiktų. – 6 Bet VIEŠPATS, tavo Dievas, atsisakė Balaamo klausyti. VIEŠPATS, tavo Dievas, pavertė tą prakeikimą tau palaiminimu, nes VIEŠPATS, tavo Dievas, tave mylėjo. – 7 Nesirūpinsi jų gerove ar labu, kol tik būsi gyvas – niekad.

8 Nesibjaurėsi edomiečiais, nes jie yra tavo giminės. Nesibjaurėsi egiptiečiais, nes buvai ateivis jų žemėje. 9 Jiems gimę trečiosios kartos vaikai gali būti priimti į VIEŠPATIES sueigą."

Švara stovykloje

10 „Kai žygyje prieš savo priešus įsirengi stovyklą, susilaikyk nuo visko, kas nepadoru. 11 Jei kas nors iš jūsų taps nešvarus nakčia dėl sėklos išsiliejimo, jis turi išeiti iš stovyklos. 12 Artėjant vakarui, jis apsiplaus vandeniu ir, saulei leidžiantis, gali pareiti į stovyklą.

13 Už stovyklos turėsi nurodytą vietą, kur galėsi laukan eiti. 14 Prie savo aprangos turėsi ir kastuvėlį. Nusilengvinęs už stovyklos, iškasi juo duobę ir apdengsi savo išmatas. 15 Kadangi VIEŠPATS, tavo Dievas, žygiuoja drauge tavo stovykloje tavęs išgelbėti ir tau atiduoti tavo priešų, todėl tavo stovykla turi būti šventa. Tenemato jis nieko nepadoraus tarp jūsų ir tenenusigręžia nuo tavęs."

Įvairūs įsakai

16 „Vergo, išsigelbėjusio pas tave nuo savininko, neatiduosi jo savininkui. 17 Jis gyvens su tavimi bet kurioje vietoje, kurią jis išsirinks tarp jūsų kuriame nors mieste, * kur tik jam patiks. Tu neturi jo skriausti.

18* Jokia Izraelio duktė nebus šventovės kekšė; joks Izraelio sūnus nebus šventovės kekšininkas. 19 Neneši kekšės užmokesčio ar kekšininko atlygio* į VIEŠPATIES, savo Dievo, Namus kaip atnašos už įžadą, nes jiedu abu yra pasibjaurėjimas VIEŠPAČIUI, tavo Dievui.

23, 17: ... *kuriame nors mieste*: atrodo, kad turima mintyje vergas, atbėgęs iš kito krašto.

23, 18–19: Pagonys tikėjo, kad jie gali sueiti į ypatingą santykį su savo dievais ir deivėmis, turėdami lytinius santykius su pagonių kunigais ir kunigėmis, kurie tuo tikslu ir kekšaudavo savo šventose vietose. Užmokestis kekšei ir atlygis kekšininkui buvo laikomi įžadų atnašomis pagonių šventovei. Tokios apeigos buvo laikomos pasibjaurėjimu Izraelyje ir griežtai draudžiamos. ... *kekšininko atlygio*: pažodžiui *šuns algos*, t. y. pinigai, kuriais pagonių kunigui buvo atlyginama už jo nepadorų patarnavimą.

20 Neimsi palūkanų už paskolas savo tautiečiui, palūkanų už pinigus, palūkanų už maistą ar už bet ką kita, kas yra paskolinta.
21 Gali reikalauti palūkanų už paskolas iš svetimtaučio, bet už paskolas savo tautiečiui neturi reikalauti palūkanų, idant VIEŠPATS, tavo Dievas, laimintų visus tavo siekius krašte, kurio paveldėti įeini.

22 Kai padarai įžadą VIEŠPAČIUI, savo Dievui, nedelsk jį įvykdyti, nes VIEŠPATS, tavo Dievas, tikrai iš tavęs jo pareikalaus, ir tu užsitrauksi kaltę.
23 Bet, susilaikydamas nuo įžadų, kaltės neužsitrauksi.
24 Kas kartą išėjo iš tavo lūpų, tą turi ištikimai padaryti, lygiai kaip laisvai esi savo burna pažadėjęs VIEŠPAČIUI, savo Dievui.
25 Kai įeini į savo kaimyno vynuogyną, gali valgyti vynuogių iki soties, bet į savo indą nieko nesidėsi.
26 Kai įeini į savo kaimyno nepjautų javų lauką, gali ranka skintis varpų, bet pjautuvu savo kaimyno javų nesipjausi."

Skyrybos

24 1 „Tarkime, vyras pa-
ima žmoną ir sueina
su ja. Bet ji neranda malonės
jo akyse, nes jis randa kokį
nors jos nepadorumą,* parašo
skyrybų raštą, paduoda jai į
ranką ir išsiunčia ją iš savo na-
mų. 2 O ji, palikusi jo namus,
tampa kito vyro žmona. 3 Tar-
kime, ir antrasis vyras jos ne-
pakenčia, parašo jai skyrybų
raštą ir išsiunčia iš savo na-
mų; arba antrasis ją vedęs vy-
ras miršta. 4 Pirmasis vyras,
kuris buvo ją išsiuntęs, negali jos vėl imti sau žmona po to, kai ji yra buvusi netinkama. Nes tai būtų pasibjaurėtina VIEŠPAČIUI, ir tu užtrauktumei kaltę kraštui, kurį VIEŠPATS, tavo Dievas, duoda tau kaip nuosavybę.

5 Kai vyras yra neseniai vedęs, jis nei į kariuomenę eis, nei jam bus pavesta bet kokios pareigos. Atleistas vieneriems metams jis liks namie nešti džiaugsmo žmonai, kurią yra vedęs."

Įvairūs įstatai

6* „Niekas neturi imti užstatu rankinių girnų ar viršutinės girnapusės, nes tai būtų gyvybės ėmimas užstatu.

7 Jei rastųsi žmogus, kuris pagrobė kitą izraelietį, padarydamas jį vergu ar parduodamas, tas pagrobėjas turi

24, 1: ... *kažin kokį jos nepadorumą*: pernelyg neapibrėžtas pasakymas; turbūt juo išreiškiamas nepadorus moters elgesys. Kristaus laikais ginčuose dėl skyrybų priežasties rabinų nuomonės skyrėsi. Žr. Mt 19, 3.

24, 6: Kadangi izraeliečiai mąldavo grūdus mažais kiekiais kasdieniams reikalams, atimti iš skolininko girnas buvo tolygu pasmerkti jį bado mirčiai.

mirti. Taip pašalinsi pikta iš
jūsų.
8 Raupsų ligos atvejais labai
rūpestingai daryk visa, ką jums
nurodys kunigai iš Levio gimi-
nės. Darykite lygiai taip, kaip
aš jiems įsakiau. 9 Atsimink,
ką VIEŠPATS, tavo Dievas, pa-
darė Mirjamai kelionėje, kai iš-
ėjote iš Egipto.
10* Kai duodi savo artimui
bet kokią paskolą, užstato pa-
imti į jo namus neisi. 11 Lauke
palauksi, kol žmogus, kuriam
tu duodi paskolą, išneš tau už-
statą. 12 O jei tas žmogus yra
nuskurdęs, nemiegosi su jo ap-
daru, kuris duotas tau kaip už-
statas. 13 Tu turi sugrąžinti
jam užstatą saulei leidžiantis,
kad tavo artimas, galėdamas
miegoti su apdaru, tave laimin-
tų. Tai bus tavo geras darbas
VIEŠPATIES, tavo Dievo, aki-
vaizdoje.
14 Nesulaikysi nuskurdu-
siam ir neturtingam darbinin-
kui algos, ar jis būtų kitas iz-
raelietis, ar ateivis, gyvenantis
tavo krašte vienoje iš tavo gy-
venviečių. 15 Mokėsi jam algą
prieš saulėlydį, nes jis yra nu-
skurdęs ir jo pragyvenimas nuo
jos priklauso. Kitaip jis šauk-
sis VIEŠPATIES prieš tave, ir tu
užsitrauktum kaltę.
16 Tėvai nebus baudžiami
mirtimi už jų vaikus, nei vai-
kai bus baudžiami už jų tėvus.
Tik už savo paties nusikalti-
mą gali žmogus būti nubaus-
tas mirtimi.
17 Nepažeisi ateivio ar naš-
laičio teisių; neimsi iš našlės
drabužio užstatu. 18 Atsimink,
kad buvai vergas Egipte, ir
VIEŠPATS, tavo Dievas, iš ten
tave atpirko. Todėl aš ir įsa-
kau tau tai daryti.
19 Kai, pjaudamas savo lau-
ke javus, užmiršti pėdą lauke,
negrįši jo paimti. Jis bus atei-
viui, našlaičiui ir našlei – idant
VIEŠPATS, tavo Dievas, laimin-
tų visus tavo siekius. 20 Kai nu-
purtai savo alyvmedžius, neisi
antrąkart per jų šakas. Tai bus
ateiviui, našlaičiui ir našlei.
21 Kai nurenki vynuoges savo
vynuogyne, nerinksi kas yra li-
kę. Tai bus ateiviui, našlaičiui
ir našlei. 22 Atsimink, kad tu
buvai ateivis Egipto žemėje;
todėl aš įsakau tau tai daryti.“

25 1 „Tarkime, du vyrai tu-
ri ginčą ir eina į teismą.
Teisėjai padaro nuosprendį,
pareikšdami vieną esant teisų,
o kitą kaltą. 2 Jei kaltasis yra
užsitarnavęs būti nuplaktas,
teisėjas palieps jį paguldyti ir
nuplakti jo akivaizdoje kaltę
atitinkančiu kirčių skaičiumi.
3 Keturiasdešimt kirčių* gali-

24, 10–11: Skolininkas turėjo tei-
sę parinkti užstatą, kurio skolinto-
jas reikalavo norėdamas garantijos,
kad paskola bus grąžinta.

25, 3: *Keturiasdešimt kirčių*: paly-
ginti su bausmėmis kaimyniniuose
kraštuose, ši izraeliečių bausmė bu-
vo švelni. Vėliau žydai ir šį skaičių

ma jam duoti, bet ne daugiau; kitaip, davus daugiau kirčių negu tiek, tavo artimas bus pažemintas tavo akyse.
[4]* Jaučiui, kuliančiam javus, antsnukio neuždėsi."

Svainio vedybos

[5] „Kai broliai gyvena drauge ir vienas jų miršta, nepalikdamas sūnaus, mirusiojo žmona neištekės šalia šeimos už svetimo vyro. Jos vyro brolis sueis su ja, – jis paims ją sau žmona ir atliks jai svainio pareigą.
[6] O pirmagimis, kurį ji pagimdys, paveldės mirusiojo brolio vardą, kad jo vardas nebūtų ištrintas iš Izraelio.
[7] Tačiau jei tas vyras nenorės vesti savo brolio našlės, tada jo brolio našlė ateis pas seniūnus vartuose ir tars: 'Mano vyro brolis atsisako įamžinti savo brolio vardą Izraelyje. Jis neatlieka man svainio pareigos'.
[8] Tada to miesto seniūnai jį pasišauks ir įspės. Jei jis užsispiria, sakydamas: 'Aš nenoriu jos vesti',
[9]* tada jo brolio žmona prieis prie jo seniūnų akivaizdoje, numaus jam nuo kojos sandalą ir, spjovusi jam į veidą, tars: 'Šitaip elgiamasi su vyru, kuris nestato savo broliui namų'.
[10] Visur Izraelyje jo šeima bus žinoma kaip 'namai to, kuriam buvo numautas sandalas'."

Įvairūs įsakai

[11] „Jei susimuštų du vyrai ir vieno jų žmona įsikištų gelbėti savo vyrą nuo priešininko rankos, ištiesdama ranką ir griebdama jam už gėdos,
[12] nukirsi jai ranką. Nerodyk jokio gailesčio.
[13] Nelaikysi savo maiše dviejų skirtingų svarsčių – didesnių ir mažesnių.
[14] Nelaikysi savo namuose dviejų skirtingų saikų – didesnių ir mažesnių.
[15] Turėsi tik pilną ir teisų svarstį; turėsi tik pilną ir teisų saiką, kad ilgai gyventumei žemėje, kurią VIEŠPATS, tavo Dievas, tau duoda.
[16] Nes tais, kurie tokius dalykus daro, nesąžiningai elgdamiesi, bjaurisi VIEŠPATS, tavo Dievas.
[17]* Atsimink, ką tau darė Amalekas, kai keliavai iš Egip-

sumažino iki *keturiasdešimt be vieno*, t. y. iki trisdešimt devynių. Žr. 2 Kor 11, 24.

25, 4: Apaštalas Paulius, remdamasis šiuo tekstu, moko, kad darbininkas turi teisę pragyventi iš savo darbo. Žr. Kor 9, 9; 1 Tim 5, 18.

25, 5: *Kai broliai gyvena drauge*: kai to paties klano giminės, nors ir vedę, bet turi bendrą nuosavybę. Tik šiuo atveju turėjo būti laikomasi svainio įstatymo, nes vienas iš jo tikslų buvo išsaugoti klanui mirusiojo nuosavybę. Našlės vedybos su savo svainiu vadinamos levirato vedybomis. *Levir* yra lotyniškas žodis ir reiškia svainį arba vyro brolį.

25, 9–10: Bausmė vyrui, kuris atsisako laikytis šeimos solidarumo įstatymo, yra viešа gėda. Našlė spjauna jam į veidą! Sandalai buvo pati pigiausia žmogaus nuosavybė (žr. Am 2, 6; 8, 6), todėl ir posakis *žmogus be sandalų* apibūdino visišką skurdžių. Žr. Rut 7, 7–8.

25, 17–19: Šie Amaleko užpuldi-

to, 18 kaip jis užpuldinėjo tave
pakeliui, kai buvai išalkęs, ir,
nebijodamas Dievo, žudė visus
atsilikusius. 19 Todėl kai VIEŠ-
PATS, tavo Dievas, bus davęs
tau poilsį nuo visų tavo priešų
visame krašte, kurį VIEŠPATS,
tavo Dievas, duoda tau turėti
kaip paveldą, ištrinsi Amale-
ko atminimą po dangumi. Ne-
užmiršk!“

Padėka už pjūtį

26 1 „Kai būsi įėjęs į kraš-
tą, kurį VIEŠPATS, tavo
Dievas, duoda tau turėti kaip
paveldą ir, užėmęs jį, įsikursi
jame, 2 paimsi pirmienas iš
įvairių žemės vaisių, kuriuos
nuimsi pjūties metu iš krašto,
kurį VIEŠPATS, tavo Dievas,
duoda, ir, sudėjęs juos į pintinę,
eisi į vietą, kurią VIEŠPATS, ta-
vo Dievas, išrinks savo vardui
kaip buveinę, 3 nueisi pas ku-
nigą, turintį valdžią tomis die-
nomis, ir jam tarsi: ‘Šiandien
aš sakau VIEŠPAČIUI, savo Die-
vui, kad įėjau į kraštą, kurį
VIEŠPATS prisiekė mūsų protė-
viams duoti mums’. 4 Kunigui
paėmus iš tavo rankos pintinę
ir padėjus ją priešais VIEŠPA-
TIES, tavo Dievo, aukurą, 5 tu
kalbėsi VIEŠPATIES, savo Die-
vo, akivaizdoje: ‘Mano protėvis
buvo klajoklis aramietis,* ku-
ris nuėjo į Egiptą su maža šei-
myna, gyveno ten kaip ateivis
ir išaugo į didžią tautą, stiprią
ir gausingą. 6 Egiptiečiai elgėsi
su mumis žiauriai ir engė mus,
užkraudami mums eiti sunkų
lažą. 7 Mes šaukėmės VIEŠPA-
TIES, savo protėvių Dievo; VIEŠ-
PATS išgirdo mūsų balsą ir pa-
žvelgė į mūsų kančią, vargus ir
priespaudą. 8 VIEŠPATS išvedė
mus iš Egipto galingu kumš-
čiu ir pakelta ranka – su klai-
ką keliančia galybe, su ženklais
ir nuostabiais darbais. 9 Jis
įvedė mus į šią vietą ir davė
mums šį kraštą – kraštą, te-
kantį pienu ir medumi. 10 To-
dėl aš dabar aukoju pirmienas
dirvų, kurias tu, VIEŠPATIE,
man esi davęs’. Paliksi pintinę
VIEŠPATIES, savo Dievo, aki-
vaizdoje ir sukniubsi prieš
VIEŠPATĮ, savo Dievą. 11 Tada
tu džiaugsies drauge su levitu
ir ateiviu, gyvenančiu su tavi-
mi, visu geru, kurį VIEŠPATS,
tavo Dievas, yra davęs tau ir
tavo namams.“

Malda atnašaujant dešimtinę

12 „Kai trečiaisiais metais,
kurie yra dešimtinės metai,
būsi visiškai atidėjęs į šalį vi-

nėjimai niekur kitur Senajame Testamente neminimi, bet turbūt turima galvoje mūšis su Amaleku, apie kurį rašoma Iš 17, 8 tekste. Karo žygį prieš Amaleką įvykdė karalius Saulius. Žr. 1 Sam 15.

26, 5: ... *aramietis*: arba užuomina apie izraeliečių protėvių kilmę iš Aram-Naharajimų (žr. Pr 24, 10; 25, 20; 28, 5; 31, 20. 24), arba tik *klajoklio* prasme, panašiai kaip vėliau imtu vartoti žodį *arabas*. Žr. Jer 3, 2.

są savo derliaus dešimtinę ir būsi atidavęs ją levitui, ateiviui, našlaičiui ir našlei,* kad jie galėtų pavalgyti iki soties tavo gyvenvietėse, [13] tada tarsi VIEŠPATIES, savo Dievo, akivaizdoje: 'Paėmiau iš namų, kas šventa, ir atidaviau levitui, ateiviui, našlaičiui ir našlei pagal visą įsakymą, kurį esi man davęs. Nė vieno tavo įsakymų nei peržengiau, nei užmiršau: [14]*nevalgiau nieko iš dešimtinės liūdėdamas; nepaėmiau jos iš namų, būdamas nešvarus; nepaaukojau nieko iš jos mirusiesiems. Klausiau VIEŠPATIES, savo Dievo, balso, vykdydamas visa, kaip tu man įsakei. [15] Pažvelk žemyn iš savo šventosios buveinės, iš dangaus, ir palaimink savo tautą Izraelį bei žemę, kurią esi mums davęs, kaip prisiekei mūsų protėviams, – kraštą, tekantį pienu ir medumi'."

Sandora

[16] VIEŠPATS, tavo Dievas, įsako tau šią dieną vykdyti šiuos įstatus ir šiuos įsakus, vykdyti juos ištikimai visa širdimi ir visa siela. [17] Šiandien tu patvirtinai, kad VIEŠPATS yra tavo Dievas, kad eisi jo keliais, laikysies jo įstatų, įsakymų bei įsakų ir klausysi jo balso. [18] Šiandien ir VIEŠPATS patvirtino, kaip jis yra tau pažadėjęs, kad tu esi jo branginama tauta, kuri laikysis visų jo įsakymų; [19] kad jis išaukštins tave gyrium, garsu bei garbe viršum visų savo sukurtų tautų; ir kad tu būsi šventa tauta VIEŠPAČIUI, savo Dievui, kaip jis yra tau pažadėjęs."

D. PASKUTINIAI MOZĖS ŽODŽIAI

Apeigos

27 [1] Tada Mozė* drauge su Izraelio seniūnais įsakė žmonėms, tardamas: „Laikykitės visų įsakymų, kuriuos šiandien jums duodu. [2] Tą dieną, kai tik būsite perėję Jordaną į kraštą, kurį VIEŠPATS, tavo Dievas, tau duoda, sustatysi didelius akmenis, aptinkuosi juos tinku [3] ir parašysi ant jų visus šio Mokymo žodžius. Kai pereisite {Jordaną}, kad įeitumėte į kraštą, kurį VIEŠPATS, tavo Dievas, tau duoda, – kraštą, tekantį pienu ir medumi, – kaip VIEŠPATS, tavo protėvių Dievas, tau pažadėjo, [4] – taigi, kai būsite perėję Jordaną, sustatysite tuos akmenis, kaip jums šiandien įsa-

26, 12: ... *ir būsi atidavęs ją levitui ... našlei*: pagal nurodymus, duotus Įst 14, 28–29.

26, 14: Užuominos apie pagonių religinius papročius.

27, 1: ... *Mozė*: apie Mozę kalbama trečiuoju asmeniu. Šis skyrius yra pernelyg nepriklausomas ir pertraukia Mozės kalbas (žr. Įst 5–26 ir Įst 28).

kau, ant Ebalo kalno* ir aptinkuosi juos tinku.
5 Ten pastatysi ir aukurą VIEŠPAČIUI, savo Dievui, aukurą iš akmenų. Netašyk jų geležiniu įrankiu.
6 Iš netašytų akmenų turi pastatyti VIEŠPATIES, savo Dievo, aukurą. Tada atnašauk ant jo deginamąsias aukas VIEŠPAČIUI, savo Dievui,
7 paaukok bendravimo atnašas ir ten jas valgyk, džiaugdamasis* VIEŠPATIES, savo Dievo, akivaizdoje.
8 O visus šio Mokymo žodžius labai aiškiai parašysi ant anų akmenų.“*

9 Mozė drauge su levitais kunigais kalbėjo visam Izraeliui, tardamas: „Tylėk ir klausykis, Izraeli! Šią dieną tapai VIEŠPATIES, tavo Dievo, tauta.
10 Todėl klausyk VIEŠPATIES, savo Dievo, balso ir laikykis jo įsakymų ir įstatų, kuriuos tau šiandien duodu.“

11* Tą pačią dieną Mozė davė žmonėms šį įsakymą:
12 „Kai būsite perėję Jordaną, šios giminės – Simeonas, Levis, Judas, Issacharas, Juozapas ir Benjaminas stovės ant Gerizimo kalno ištarti tautai palaiminimą.
13 O prakeikimui ištarti stovės ant Ebalo kalno šios giminės: Reubenas, Gadas, Ašeras, Zebulunas, Danas ir Naftalis.“

Dvylika prakeikimų

14 „Tada levitai paskelbs garsiai visiems izraeliečiams:

15* ‘Prakeiktas žmogus, kuris meistro rankų darbu daro stabą ar lieja paveikslą, pasibjaurėjimą VIEŠPAČIUI, ir jį slapta pastato!’ O visi žmonės atsakys: ‘Amen!’

16 ‘Prakeiktas, kas užgauna savo tėvą ir motiną!’ O visi žmonės atsakys: ‘Amen!’

17 ‘Prakeiktas, kas perkelia savo kaimyno ežiaženklį!’ O visi žmonės atsakys: ‘Amen!’

18 ‘Prakeiktas, kas suklaidina aklą žmogų kelyje!’ O visi žmonės atsakys: ‘Amen!’

19 ‘Prakeiktas, kas pažeidžia ateivio, našlaičio ir našlės tei-

27, 4: ... *ant Ebalo kalno*: Ebalo kalnas yra į šiaurę, o Gerizimo – į pietus nuo Šechemo miesto (žr. 12–13 eilutę).

27, 7: ... *valgyk, džiaugdamasis*: užuomina apie vaišes, kurios lydėdavo bendravimo aukas.

27, 8: ... *anų akmenų*: žr. 3–4 eilutę; skirtingų nuo aukuro akmenų.

27, 11–13: Šios eilutės susijusios su senomis apeigomis Šecheme, kurios buvo įvestos, pasak Joz 8, 30–35, paties Mozės. Giminių sąrašas atspindi žilą Izraelio senovę, nes Levio giminė rikiuojama tarp kitų giminių (žr. Pr 49, 5–7) ir Juozapo namų padalijimas į Manaso ir Efraimo gimines dar nėra įvykęs (žr. Pr 49, 22–26).

27, 15–26: Palaiminimo apeigos (žr. 12 eilutę; taip pat Įst 28, 3–6) šiame trumpame apraše neminimos. Aprašomos tik prakeikimo apeigos (žr. 13 eilutę). Levitai perskaito prakeikimą, o bendrija atsako *Amen!* – t. y. *Sutinku!* Dvylika prakeikimų derinasi su dvylika giminių. Žmonės iškilmingai prisiima Sandoros įpareigojimus (žr. Jer 11, 3). Dvylika prakeikimų yra labai seni įstatymai. *Amen!*: žr. Sk 5, 22 paaiškinimą.

ses!' O visi žmonės atsakys:
'Amen!'
20 'Prakeiktas, kas sugula su
savo tėvo žmona, nes jis nukelia
savo tėvo antklodę!' O visi
žmonės atsakys: 'Amen!'
21 'Prakeiktas, kas sueina su
bet kokiu gyvuliu!' O visi žmonės
atsakys: 'Amen!'
22 'Prakeiktas, kas sugula su
savo seserimi, dukterimi savo
tėvo ar dukterimi savo motinos!'
O visi žmonės atsakys:
'Amen!'
23 'Prakeiktas, kas sugula su
savo uošve!' O visi žmonės atsakys:
'Amen!'
24 'Prakeiktas, kas slapta užmuša
savo artimą!' O visi žmonės
atsakys: 'Amen!'
25 'Prakeiktas, kas apsiima
už kyšį išlieti nekaltą kraują!'
O visi žmonės atsakys: 'Amen!'
26 'Prakeiktas, kas nesilaikys
šio Mokymo žodžių ir jų nevykdys!'
O visi žmonės atsakys:
'Amen!'"

Klusnumas neša palaimą

28 1* „Bet jei ištikimai
klausysi VIEŠPATIES,
savo Dievo, balso, uoliai vykdydamas
visus jo įsakymus, kuriuos
šiandien tau duodu, VIEŠPATS,
tavo Dievas, išaukštins
tave virš visų žemės tautų. 2 Jei
klausysi VIEŠPATIES, savo Dievo,
balso, tau ateis ir tave užlies
visi šie palaiminimai:
3 Palaimintas būsi mieste,
palaimintas būsi ir kaime!
4 Palaimintas bus tavo įsčių
vaisius, tavo žemės derlius bei
tavo gyvulių vaisius, bandos ir
kaimenės prieauglis.
5 Palaiminta bus tavo pintinė
ir tavo gelda!
6 Palaimintas būsi pareidamas
ir palaimintas būsi išeidamas!"*

Pergalė ir gerovė

7 „Priešus, puolančius tave,
VIEŠPATS sutriuškins tavo akyse.
Tave jie puls vienu keliu, bet
nuo tavęs bėgs septyniais keliais.*
8 VIEŠPATS įsakys palaimai
būti su tavimi tavo klėtyse
ir visur, ką tu imiesi daryti, –
jis laimins tave krašte, kurį
VIEŠPATS, tavo Dievas, tau
duoda. 9 Tave VIEŠPATS padarys
savo šventa tauta, kaip jis
yra tau prisiekęs, jei laikysiesi
VIEŠPATIES, savo Dievo, įsakymų
ir eisi jo keliais. 10 Matys
visos žemės tautos, kad tu esi
vadinamas VIEŠPATIES vardu,*

28, 1–69: Šis skyrius būtų prasmingesnis, skaitomas po Įst 26 skyriaus.

28, 6: ... *palaimintas būsi pareidamas ir ... išeidamas*: kiekvieno veiksmo pradžia ir pabaiga; arba apskritai visų veiksmų pradžia ir pabaiga.

28, 7.25: ... *vienu keliu ... septyniais*: kariuomenė atžygiuos į mūšį glaustomis gretomis, bet mūšyje bus išblaškyta.

28, 10: ... *vadinamas VIEŠPATIES vardu*: posakis, išreiškiantis nuosavybę ir globą. Žr. 2 Sam 12, 28; 1 Kar 8, 43; Iz 4, 1; 63, 19; Jer 7, 10–11; 14, 9. 15. 16; 25, 29; Am 9, 12.

ir tavęs jos bijos. 11 VIEŠPATS
aprūpins tave gausia gerove,
įsčių vaisiumi, gyvulių prie-
augliu ir žemės derliumi kraš-
te, kurį VIEŠPATS prisiekė ta-
vo protėviams duoti tau. 12 Tau
VIEŠPATS atidarys savo turtin-
gą iždą, dangų, kad, laikui at-
ėjus, parūpintų lietaus tavo
kraštui, ir laimins visus tavo
rankų darbus. Tu skolinsi dau-
geliui tautų, bet pats nesisko-
linsi. 13 VIEŠPATS tave padarys
galva, o ne uodega,* tu būsi vi-
suomet viršuje ir niekad apa-
čioje, jei tik klausysi ir ištiki-
mai laikysies VIEŠPATIES, savo
Dievo, įsakymų, kuriuos tau
šiandien duodu. 14 Nenukrypk
nei į dešinę, nei į kairę nė nuo
vieno įsakymų, kuriuos jums
šiandien duodu, apie kitus die-
vus ir tarnavimą jiems.“

Prakeikimai už neklusnumą

15 „Bet jei neklausysi VIEŠ-
PATIES, savo Dievo, balso išti-
kimai vykdyti visus jo įsaky-
mus ir įstatus, kuriuos tau
šiandien duodu, tada ateis ir
tave užlies visi šie prakeiki-
mai:

16 Prakeiktas būsi mieste,
prakeiktas būsi ir kaime!

17 Prakeikta bus tavo pinti-
nė ir tavo gelda!

18 Prakeiktas bus tavo įsčių
vaisius, tavo žemės derlius,
bandos ir kaimenės prieauglis.

19 Prakeiktas būsi pareida-
mas, prakeiktas būsi išeida-
mas!“

Liga ir pralaimėjimas

20 „VIEŠPATS užleis tave ne-
laime, sąmyšiu ir nesėkme vi-
sur, ką bandysi daryti, tad bū-
si veikiai sunaikintas už savo
nedorus darbus, nes tu mane
palikai. 21 VIEŠPATS spaus ta-
ve maru, kolei padarys tau ga-
lą krašte, kurio paveldėti įeini.
22 VIEŠPATS ištiks tave džiova,
karštlige, uždegimu, kaitra ir
sausra, kūlėmis ir miltlige, –
sekios jie įkandin tavęs, kolei
žūsi. 23 Dangaus skliautas virš
tavo galvos bus varis, o žemė
po tavo kojomis geležis. 24 VIEŠ-
PATS permainys tavo krašto lie-
tų į dulkes, tik smiltys tekris
ant tavęs iš dangaus skliauto,
kolei nebūsi sunaikintas.

25 VIEŠPATS privers tave bėg-
ti nuo savo priešų; išžygiuosi
prieš juos vienu keliu, bet bėgsi
nuo jų septyniais keliais.* Tap-
si pasibaisėjimu visoms žemės
karalystėms. 26 Jūsų lavonai
bus maistas padangių paukš-
čiams ir žemės žvėrims. Nebus
kas juos nubaidytų. 27 VIEŠ-
PATS ištiks tave Egipto skau-
dėmis, augliais, dedervine ir
niežais, nuo kurių neišsigydysi.
28 VIEŠPATS ištiks tave bepro-
tybe, aklumu ir išgąsčiu. 29 Net
vidudienį eisi apgraibomis
kaip aklas tamsoje, bet savo

28, 13: ... *galva, o ne uodegà*: garbinga vado būklė. Žr. Iz 9, 14; 19, 15.

kelio nesurasi. Nuolat būsi en-
giamas ir apiplėšiamas, nebus
kas tau pagelbėtų. 30 Jei susi-
žadėsi su moterimi, kitas vy-
ras su ja suguls; jei pasistatysi
namus, juose negyvensi; jei įsi-
veisi vynuogyną, jo vaisiais ne-
sidžiaugsi. 31 Tavo jautis tau
matant bus papjautas, bet tu
jo nevalgysi; tavo asilas bus
pavogtas tau matant, bet ne-
bus tau sugrąžintas; tavo avys
bus atiduotos tavo priešams, –
nebus kas tau pagelbėtų. 32 Ta-
vo sūnūs ir dukterys bus ati-
duodami svetimai tautai, tau
matant; pražiūrėsi akis visą
dieną jų ieškodamas, bet būsi
bejėgis ką nors padaryti. 33 Der-
lių tavo žemės ir viso tavo triū-
so valgys tauta, kurios nepažįs-
ti; būsi engiamas ir prislėgtas
be perstojo, 34 kolei reginiai
tavo akyse išves tave iš proto.
35* VIEŠPATS ištiks tavo kelius
ir šlaunis, nuo kojų padų ligi
viršugalvio, piktybinėmis skau-
dėmis, nuo kurių negalėsi būti
išgydytas.“

Tremtis

36 „VIEŠPATS išvarys tave ir
karalių, kurį sau pasiskirsi,
pas tautą, kurios nei tu, nei ta-
vo protėviai nepažinote, tenai
tarnausi svetimiems dievams,
padarytiems iš medžio ir ak-
mens. 37 Tapsi klaiko reginiu,
patarle ir priežodžiu visoms
tautoms, pas kurias tave
VIEŠPATS nuves.“

Bevaisis triūsas

38 „Nors daug sėklos nuneši į
savo lauką, bet derliaus mažai
tenuimsi, nes skėriai jį suris.
39 Nors įsiveisi vynuogynus ir
juos įdirbsi, bet vynuogių ne-
nurinksi ir vyno negersi, nes
kirmėlės jas nuės. 40 Nors turė-
si alyvmedžių visoje savo že-
mėje, bet aliejumi neišsitepsi,
nes tavo alyvos nukris nepri-
nokusios. 41 Nors pagimdysi sū-
nų ir dukterų, bet su tavimi jie
nepasiliks, nes turės išeiti į ne-
laisvę. 42 Visi tavo medžiai ir
tavo žemės derlius bus vabz-
džių grobis. 43 Ateivis, gyvenan-
tis su tavimi, kils aukščiau ir
aukščiau už tave, o tuo tarpu
tu slinksi vis žemyn ir žemyn.
44 Jis tau skolins, bet tu jam
neskolinsi; jis bus galva, o tu
uodega.

45 Visi šie prakeikimai ištiks
tave, vydamiesi įkandin ir pri-
blokšdami, kolei būsi sunai-
kintas, nes neklausei VIEŠPA-
TIES, savo Dievo, balso laikytis
įsakymų ir įstatų, kuriuos jis
tau yra davęs. 46 Amžinai jie
bus ženklas ir nuostabus reiš-
kinys* tau ir tavo palikuonims.

47 Kadangi nenorėjai tarnau-
ti VIEŠPAČIUI, savo Dievui, su

28, 35: Ši eilutė būtų prasminges-
nė susieta su 27 eilute.
28, 46: ... *ženklas ir nuostabus reiškinys*: nelaimę pranašaujantis
ir patraukiantis dėmesį pavyzdys.
Žr. Įst 29, 21–28.

džiaugsmu ir dėkinga širdimi
už visokeriopą perteklių, [48] to-
dėl tarnausi alkanas ir ištroš-
kęs, nuogas ir nieko neturintis
savo priešams, kuriuos VIEŠ-
PATS siųs tau. Ant sprando tau
jis dės geležinį jungą, kolei ta-
ve sunaikins."

Apie būsimą karą ir tremtį

[49] „VIEŠPATS atves prieš ta-
ve tautą iš toli, nuo žemės pa-
kraščių, skrendančią kaip ere-
lis, tautą, kurios kalbos tu
nesupranti, [50] žiaurią tautą, ne-
rodančią pagarbos senam ar
gailesčio jaunam. [51] Ji ris tavo
galvijų prieauglį ir tavo žemės
derlių, kolei būsi sunaikintas,
nepalikdama tau nei grūdų, nei
vyno, nei aliejaus, nei tavo
bandos ar kaimenės prieaug-
lio, kolei nepražudys ji tavęs.
[52] Ji apguls tave visuose tavo
miestuose, kolei aukštieji įtvir-
tinimo mūrai, kuriais pasitiki,
bus išgriauti visame tavo kraš-
te. Ji apguls tave visuose tavo
miestuose visame krašte, kurį
VIEŠPATS, tavo Dievas, yra tau
davęs. [53] Beviltiškai skursda-
mas dėl priešo apgulos, valgy-
si savo įsčių vaisių – kūną sa-
vo sūnų ir dukterų, kuriuos
VIEŠPATS, tavo Dievas, yra tau
davęs. [54] Net labai švelnus le-
pūnas iš jūsų vyrų pavydės sa-
vo paties broliui, savo mylimai
žmonai ir savo likusiems vai-
kams [55] bet kokio gabalo savo
vaikų mėsos, kurią jis pats val-
gys, kai nebus jam likę nieko
kito beviltiškai skurstant vi-
suose tavo miestuose dėl tavo
priešo apgulos. [56] Labai švelni
ir lepi jūsų moteris, tokia švel-
ni ir tokia lepi, kad nėra pratu-
si kojos padu paliesti žemę, pa-
vydės savo mylimam vyrui,
savo sūnui bei dukteriai [57] net
nuovalų, kurios išeina gim-
dant, ir pagimdyto kūdikio, nes
ji pati juos valgys slapta, ne-
turėdama nieko kito ir būda-
ma beviltiškame skurde prie-
šų apgultuose tavo miestuose.
[58] Jei nesilaikysi ištikimai
visų šio Mokymo žodžių, užra-
šytų šioje knygoje, pagarbiai
nebijosi šio šlovingo ir nuosta-
baus VIEŠPATIES, savo Dievo,
vardo, [59] tada VIEŠPATS ištiks
ir tave, ir tavo palikuonis sun-
kiomis ir ilgalaikėmis rykštė-
mis, skaudžiomis ir ilgalaikė-
mis ligomis. [60] Jis ištiks tave
visomis Egipto ligomis,* kurių
tu taip labai bijojai, ir jos ta-
vęs nepaleis. [61] Ir įvairiomis
kitomis ligomis bei rykštėmis,
nors jos nėra minimos šioje
knygoje, VIEŠPATS ištiks tave,
kolei būsi sunaikintas. [62] Bū-
site palikti nedaugelis, nors
kadaise buvote taip gausūs,
kaip žvaigždės danguje, nes
neklausei VIEŠPATIES, savo
Dievo, balso. [63] Kaip VIEŠPATS

28, 60: ... *ištiks tave visomis Egipto ligomis*: ligomis, kurias Viešpats buvo pažadėjęs pašalinti: Žr. Įst 7, 15.

kadaise džiaugėsi, darydamas
jums gera ir jus daugindamas,
taip dabar jis džiaugsis, siųs-
damas jums pražūtį ir jus nai-
kindamas. Jūs būsite išrauti
iš žemės, kurią dabar eini pa-
veldėti.
64 VIEŠPATS išblaškys tave po
tautas nuo vieno žemės galo lig
kito; tenai tarnausi svetimiems
dievams, – iš akmens ir me-
džio, – kurių nei tu, nei tavo pro-
téviai nepažinote. 65 Tačiau net
tose tautose nerasi ramybės;
nebus tenai vietos tavo kojų
padams. Tenai VIEŠPATS duos
tau sugrudusią širdį, pražiūrė-
tas akis* ir vilties netekusią
dvasią. 66 Tavo gyvastį nuolat
slėgs nežinia, patirsi baimę
naktį ir dieną, be tikrumo, kad
išliksi. 67 Ryto metą sakysi: ‘Ai,
kad jau būtų vakaras!’, – o va-
kare sakysi: ‘Ai, kad jau būtų
rytas!’ – iš baimės, kurią jaus
tavo širdis, ir dėl to, ką matys
tavo akys. 68 VIEŠPATS pasiųs
tave laivais* atgal į Egiptą ke-
liu, apie kurį tau sakiau, kad
niekad jo nebematysi. Tenai
norėsite parsiduoti savo prie-
šams vergais ir vergėmis, bet
nebus kas pirktų.“
69 Šie yra žodžiai Sandoros,
kurią VIEŠPATS įsakė Mozei
sudaryti su izraeliečiais Moa-
bo krašte, pridėti prie Sando-
ros, kurią jis buvo sudaręs su
jais prie Horebo.

Mozė primena Dievo gerumą

29 1 Mozė sušaukė visą Iz-
raelį ir jiems tarė: „Jūs
matėte visa, ką VIEŠPATS pa-
darė jūsų akyse Egipto žemėje
faraonui, visiems jo dvariš-
kiams ir visam jo kraštui, 2 di-
džiulius bandymus, kuriuos
savo akimis matėte, ir anuos
nuostabius ženklus bei nepa-
prastus darbus. 3 Tačiau net iki
šios dienos VIEŠPATS jums dar
nėra davęs širdies įsiminti,
akių matyti, ausų girdėti.*
4 ‘Keturiasdešimt metų ve-
džiau jus per dykumą. Drabu-
žiai ant jūsų nugaros nesusi-
dėvėjo ir sandalai ant jūsų kojų
nenusinešiojo. 5 Nevalgėte duo-
nos, negėrėte vyno ar stipraus
gėralo, idant žinotumėte, kad
aš esu VIEŠPATS, jūsų Dievas!’
6 Atėjus jums į šią vietą,
Hešbono karalius Sihonas ir
Bašano karalius Ogas išėjo su
mumis kariauti, bet mes juos
nugalėjome. 7 Mes užėmėme jų
kraštą ir atidavėme jį kaip
paveldą reubenaičiams, gadai-
čiams ir pusei Manaso giminės.
8 Todėl laikykitės ištikimai vi-
sų šios Sandoros žodžių, idant
jums sektųsi visur, ką darote.“

28, 65: ... *pražiūrėtas akis*: pavargusias ir nusivylusias.
28, 68: ... *laivais*: finikiečių vergų pirklių laivais (žr. Ez 27, 13; Jl 4, 6; Am 1, 9; Iz 23, 3).
29, 3: ... *akių matyti, ausų girdėti*: su vidine, dvasine įžvalga. Žr. Mt 13, 43.

Sandora saisto visą Izraelį

9 „Šiandien jūs visi stovite
čia, VIEŠPATIES, savo Dievo,
akivaizdoje, – jūsų giminių va-
dai, jūsų seniūnai ir pareigū-
nai, visi Izraelio vyrai, 10 jūsų
vaikai ir žmonos, net ateiviai,
esantys su tavimi tavo sto-
vykloje, nuo tau kertančių mal-
kas iki tau nešančių vandenį, –
11 kad įeitumei į VIEŠPATIES,
savo Dievo, Sandorą po prakei-
kimo priesaika,* kurią VIEŠ-
PATS, tavo Dievas, šiandien
sudaro su tavimi, 12 idant šian-
dien padarytų tave savo tauta
ir būtų tavo Dievas, kaip jis tau
pažadėjo ir kaip prisiekė tavo
protėviams – Abraomui, Izao-
kui ir Jokūbui. 13 Ne vien jūsų
labui darau šią Sandorą ir ta-
riu šią prakeikimo priesaiką,
14 ne vien labui šiandien čia sto-
vinčių su mumis VIEŠPATIES,
mūsų Dievo, akivaizdoje, bet ir
labui šiandien nesančių čia
tarp mūsų.“*

Įspėjimas apie stabų garbinimą

15 „Gerai žinote, kaip mes gy-
venome Egipto žemėje ir kaip
mes perėjome per įvairias ki-
tas tautas. 16 Esate matę jų
bjaurius dalykus ir pas juos
esančius stabus, iš medžio ir
akmens, iš sidabro ir aukso.
17 Galbūt yra tarp jūsų koks vy-
ras ar moteris, ar koks klanas,
ar kokia giminė, kurių širdis
net šiandien gręžiasi nuo VIEŠ-
PATIES, mūsų Dievo, eiti ir gar-
binti anų tautų dievus. Galbūt
pas jus yra šaknis, želdinanti
nuodingas piktžoles ir metė-
les. 18 Jei toks žmogus, išklau-
sęs šio prakeikimo priesaikos
žodžių, laikytų save esant at-
sparų, širdyje girtųsi: 'Esu sau-
gus, nors ir seku savo širdies
norais', – jis užtrauktų nelai-
mę ir drėgnai dirvai, ir sausai
žemei.* 19 VIEŠPATS jam niekuo-
met neatleis, nes VIEŠPATIES
įniršis ir pavydumas ant jo su-
liepsnos. Visi prakeikimai, už-
rašyti šioje knygoje, ant jo nu-
žengs, ir VIEŠPATS ištrins jo
vardą po dangumi.

20 VIEŠPATS išskirs juos iš vi-
sų Izraelio giminių nelaimei
pagal visus Sandoros prakei-
kimus, užrašytus šioje Moky-
mo knygoje. 21 Stebėsis būsi-
mos kartos – po jūsų gimę
vaikai bei svetimtaučiai, atėję
iš tolimo krašto, ir matys to
krašto nelaimes ir ligas, ku-
riomis VIEŠPATS jį bus ištikęs.

29, 11: ... *po prakeikimo priesaika*: Sandorą sąlygoja bausmės, minimos šioje knygoje. Žr. 20 eilutę.

29, 14: ... *nesančių čia tarp mūsų*: Sandora apima ir palikuonis.

29, 18: ... *užtrauktų nelaimę ir drėgnai dirvai, ir sausai žemei*: atrodo, jog tai patarlė, pabrėžianti, kad toks neištikimas izraelietis(-ė) privers Dievą nubausti gerus ir nedorus, išrauti gerus drėkintoje dirvoje augančius augalus drauge su niekam tikusiomis piktžolėmis, augančiomis sausoje žemėje.

[22]Visa jo žemė išdeginta siera
ir druska, neapsėta, niekas neauga,
nedygsta joje jokia žolė,
sunaikinta kaip Sodoma ir
Gomora, Adma ir Zebojimai,
kuriuos VIEŠPATS sunaikino
pagautas baisaus įniršio. [23]Stebėsis
visos tautos: 'Kodėl VIEŠPATS
taip padarė šiam kraštui?
Už ką šis baisus įniršis?'
[24]Jiems bus atsakyta: 'Kadangi
jie atmetė VIEŠPATIES, savo
protėvių Dievo, Sandorą, kurią
jis sudarė su jais, kai išvedė
juos iš Egipto žemės, [25]ir nuėjo
tarnauti svetimiems dievams,
ir juos garbino, – dievus, kurių
jie nebuvo iki tol pažinę, dievus,
kurių jis nebuvo jiems paskyręs.* [26]Todėl tat krito ant
to krašto VIEŠPATIES įniršis,
ištikdamas jį visais prakeikimais,
užrašytais šioje knygoje.
[27]VIEŠPATS išrovė juos iš jų žemės
savo baisiu pykčiu ir degančiu
įniršiu, nubloškė juos į
kitą kraštą, kur jie ir dabar tebėra.

[28]Dar paslėpti dalykai* priklauso
VIEŠPAČIUI, mūsų Dievui,
bet apreikšti* dalykai yra
amžinai mums ir mūsų vaikams,
kad laikytumės visų šio
Mokymo žodžių."

Dievo gailestingumas

30 [1]„Kai visi šie žodžiai – palaiminimai ir prakeikimai, kuriuos tau susakiau, bus išsipildę, jei paimsi juos į širdį, būdamas bet kokiose tautose, į kurias VIEŠPATS, tavo Dievas, bus tave nubloškęs, [2]jei sugrįši pas VIEŠPATĮ, savo Dievą, ir tu bei tavo vaikai klausysite jo balso visa širdimi ir visa siela, kaip aš įsakau tau šiandien, [3]tada VIEŠPATS, tavo Dievas, sugrąžins tave iš tremties ir, tavęs pasigailėdamas, vėl surinks tave iš visų tautų, po kurias VIEŠPATS, tavo Dievas, bus tave išsklaidęs.
[4]Nors tu būtumei nublokštas į tolimiausią pasaulio kampą, iš ten VIEŠPATS, tavo Dievas, surinks tave, iš ten atgal jis tave parves. [5]VIEŠPATS, tavo Dievas, parves tave atgal į kraštą, kurį paveldėjo tavo protėviai, ir tu jį paveldėsi; Dievas padarys tave sėkmingesnį, gausesnį už protėvius.

[6]Be to, VIEŠPATS, tavo Dievas, apipjaustys tavo širdį* ir tavo palikuonių širdį, kad mylėtumei VIEŠPATĮ, savo Dievą, visa širdimi ir visa siela ir išliktumei gyvas. [7]O visais anais prakeikimais VIEŠPATS, tavo

29, 25: ... *dievus, kurių jis nebuvo jiems paskyręs*: žr. Įst 4, 19–20.

29, 28: *Dar paslėpti dalykai*: ateities įvykiai; ... *dalykai apreikšti*: Dievo mokymas – Įstatymas ir bausmės už jo nepaisymą. Ateitį reikia palikti Dievui; žmogaus užduotis – gyventi pagal mokymą – Sandoros Dievo Įstatymą.

30, 6: ... *apipjaustys tavo širdį*: žr. Įst 10, 16 paaiškinimą.

Dievas, ištiks tavo priešus ir
tuos, kurie tavęs neapkenčia ir
tave persekiojo. [8] Tada tu vėl
klausysi VIEŠPATIES balso,
vykdydamas visus jo įsakymus, kuriuos šiandien tau duodu. [9] VIEŠPATS, tavo Dievas, tave apsčiai praturtins kiekvienu
tavo rankų darbu, tavo gyvulių
prieaugliu ir tavo žemės derliumi. Tave praturtindamas,
VIEŠPATS vėl džiaugsis, kaip jis
džiaugėsi, praturtindamas tavo protėvius, [10] nes, jau sugrįžęs
pas VIEŠPATĮ, savo Dievą, visa
širdimi ir visa siela, tu klausysi VIEŠPATIES, savo Dievo, balso, vykdydamas jo įsakymus ir
įstatus, surašytus šioje Mokymo knygoje.“

Dievo įsakymas yra aiškus

[11*] „Tikrai šis įsakymas, kurį šiandien tau duodu, nėra tau
nei per sunkus, nei per tolimas.
[12] Jis nėra danguje, kad turėtumei sakyti: ‘Kas iš mūsų gali
užlipti į dangų jo mums parnešti ir perduoti, kad galėtume jo laikytis?’ [13] Jis nėra nei
anapus jūros, kad turėtumei
sakyti: ‘Kas iš mūsų gali persikelti anapus jūros jo mums
parnešti ir perduoti, kad galėtume jo laikytis?’ [14] Ne! Tas žodis yra tau labai arti, – jis yra
tavo lūpose* ir tavo širdyje,*
kad vykdytumei.“

Du keliai

[15] „Štai! Šiandien padėjau
prieš tave gyvenimą ir gerovę,
mirtį ir pražūtį. [16] Jei laikysies
VIEŠPATIES, savo Dievo, įsakymų, kuriuos šiandien duodu
tau, mylėsi VIEŠPATĮ, savo Dievą, eisi jo keliais, laikysies jo įsakymų, įstatų ir įsakų, tada klestėsi ir tapsi gausus, o VIEŠPATS,
tavo Dievas, tave laimins krašte, kurio eini paveldėti. [17] Tačiau
jei tavo širdis nusigręš, neklausysi ir būsi išvestas iš kelio
garbinti svetimų dievų ir jiems
tarnauti, [18] šiandien tau pasakau, kad tikrai žūsite. Ilgai
neišliksite žemėje, kurios, pereidami Jordaną, einate paveldėti. [19] Šiandien šaukiu dangų
ir žemę liudyti prieš tave: padėjau prieš tave gyvenimą ir
mirtį, palaiminimus ir prakeikimus. Rinkis gyvenimą, kad
tu ir tavo palikuonys būtumėte gyvi, [20] mylėdami VIEŠPATĮ,
savo Dievą, jo balso klausydami ir jam atsiduodami. Nes
tai reiškia tau gyvenimą – ilgą
gyvenimą tau žemėje, kurią
VIEŠPATS prisiekė duoti tavo
protėviams – Abraomui, Izaokui ir Jokūbui.“

30, 11–14: Dievas savo valią apreiškė taip aiškiai, kad jo įsakymo nežinojimas žmogaus nepateisina. Apaštalas Paulius pritaiko šiuos žodžius Laiške romiečiams (žr. Rom 10, 6–10).

30, 14: ... *žodis* ... *tavo burnoje ir tavo širdyje*: kad galėtum apie jį be vargo kalbėti (žr. Įst 6, 7; 11, 19); kad galėtum jį lengvai atsiminti (žr. Įst 6, 6; 11, 18).

Jozuė paskiriamas vesti tautą

31 1* Mozė nuėjo ir kalbė-
jo visus šiuos žodžius
visam Izraeliui. 2 Jis tarė jiems:
„Šiandien man jau šimtas
dvidešimt metų. Nebegaliu be
vargo kilnotis iš vietos į vietą.
Be to, VIEŠPATS yra man pa-
sakęs: 'Per šį Jordaną tu neper-
eisi'. 3 Pats VIEŠPATS, tavo Die-
vas, pereis pirma tavęs. Jis pats
nušluos visas anas tautas tau
iš kelio, kad galėtumei užimti
jų vietą. Pirma tavęs pereis ir
Jozuė, kaip VIEŠPATS pažadėjo.
4 VIEŠPATS pasielgs su jomis,
kaip jis pasielgė su Sihonu ir
Ogu, amoriečių karaliais, bei
su jų kraštu, kai juos sunaiki-
no. 5 VIEŠPATS jas atiduos jums,
o jūs pasielgsite su jomis taip,
kaip esu jums įsakęs. 6 Būkite
stiprūs ir ryžtingi! Jų nebijo-
kite ir jų neišsigąskite, nes pats
VIEŠPATS, tavo Dievas, eina su
tavimi: jis tavęs vieno nepaliks
ir nuo tavęs nepasitrauks."
7 Tada Mozė pasišaukė Jozuę
ir viso Izraelio akyse jam tarė:
„Būk stiprus ir ryžtingas, nes
eisi su šia tauta į kraštą, kurį
jiems duoti VIEŠPATS yra pri-
siekęs jų tėvams. Tu turėsi
jiems jį padalyti. 8 Pats VIEŠ-
PATS eina pirma tavęs. Jis bus
su tavimi, tavęs vieno nepaliks
ir tavęs neapleis. Nebijok ir ne-
išsigąsk!"

Įstatymo skaitymas

9* Tada Mozė parašė šį Mo-
kymą ir patikėjo jį Levio sū-
nums kunigams, kurie nešė
VIEŠPATIES Sandoros skrynią,
ir visiems Izraelio seniūnams.
10 Mozė įsakė jiems, tardamas:
„Kas septinti metai, paskirtu
laiku atleidimo metais,* Pala-
pinių iškilmėje, 11 visam Izrae-
liui atėjus pasirodyti VIEŠPA-
TIES, savo Dievo, akivaizdoje į
tą vietą, kurią jis išsirinks,
skaitysi šį Mokymą garsiai vi-
sam Izraeliui. 12 Surink žmo-
nes – vyrus, moteris, vaikus ir
ateivius, gyvenančius tavo
miestuose, kad išgirstų ir iš-
moktų VIEŠPATIES, jūsų Dievo,
pagarbiai bijoti ir ištikimai
laikytis kiekvieno šio Mokymo
žodžio. 13 Jų vaikai, kurie dar
jo nežino, irgi išgirs ir mokysis
bijoti VIEŠPATIES, jūsų Dievo,
kolei jūs gyvensite krašte, ku-
rio paveldėti keliatės per Jor-
daną."

31, 1–29: Paskutiniai Mozės gyvenimo įvykiai.

31, 9–13: Įsteigiamas Sandoros atnaujinimas, kuris turėjo būti švenčiamas pamaldomis kas septinti metai. Išreiškiamas įsitikinimas, kad visas Pakartotas Įstatymas – mokymas apie Dievo valią, arba Deuteronominis teisynas, buvo Mozės parašytas. Kas septinti metai šis mokymas apie Dievo valią turėjo būti skaitomas centrinėje šventovėje Palapinių iškilmės metu.

31, 10: ... *atleidimo metais*: žr. Įst 15, 1–23 ir paaiškinimus.

Dievas įsako Mozei

14 VIEŠPATS tarė Mozei: „Štai
artinasi tavo mirties diena.
Pasišauk Jozuę ir ateikite abu
į Susitikimo palapinę, idant jį
įpareigočiau.“ Mozė ir Jozuė
nuėjo ir atsistojo Susitikimo
palapinėje, 15 o VIEŠPATS pasi-
rodė Palapinėje debesies stul-
pe. Debesies stulpas stovėjo
prie Palapinės angos.

16* VIEŠPATS tarė Mozei: „Ne-
trukus tu užmigsi su savo pro-
tėviais. Tada ši tauta nueis ir
ištvirkaus pati su svetimais
dievais krašte, į kurį eina, ir,
sulaužydama mano su ja su-
darytą Sandorą, paliks mane.
17 Mano įniršis kris tą dieną ant
jų, paliksiu juos ir paslėpsiu
nuo jų savo veidą. Jie bus leng-
vai sunaikinami, ištiks juos
daug baisių nelaimių. Tą die-
ną jie sakys: ‘Argi ne dėl to, kad
mūsų Dievo nėra su mumis,
ištiko mus šios nelaimės?’ 18 Tą
dieną tikrai paslėpsiu savo vei-
dą už visas nedorybes, kurias
jie padarė, kreipdamiesi į sve-
timus dievus. 19 Todėl nūn už-
sirašykite šią giesmę, mokyki-
te jos izraeliečius, dėdami ją
jiems į burnas, idant ši giesmė
būtų mano liudijimas prieš iz-
raeliečius. 20 Juk kai aš juos
įvesiu į žemę, tekančią pienu
ir medumi, kurią pažadėjau
prisiekdamas jų protėviams,
kai jie turės ko valgyti iki so-
ties ir tuks, jie kreipsis į sveti-
mus dievus, niekindami mane
ir laužydami mano Sandorą.
21 Kai juos ištiks daug baisių
nelaimių, ši giesmė bus liudi-
jimas prieš juos, nes ji niekad
nepradings iš jų palikuonių lū-
pų. Juk aš žinau, ką jie yra lin-
kę daryti net dabar, prieš man
juos įvedant į kraštą, kurį pri-
siekdamas pažadėjau.“ 22 Tą
pačią dieną Mozė užsirašė šią
giesmę ir mokė jos izraeliečius.

23 Tada VIEŠPATS įpareigojo
Nuno sūnų Jozuę ir tarė: „Būk
stiprus ir ryžtingas, nes tu įve-
si izraeliečius į kraštą, kurį aš
jiems pažadėjau. Aš būsiu su
tavimi.“

Įstatymas padedamas šalia Sandoros Skrynios

24 Pabaigęs rašyti visus šio
Mokymo žodžius knygoje, 25 Mo-
zė įsakė levitams, nešusiems
VIEŠPATIES Sandoros skrynią,
tardamas: 26 „Imkite šią Mo-
kymo knygą* ir padėkite ją ša-
lia VIEŠPATIES, savo Dievo,
Sandoros skrynios. Tebūna ji
ten kaip liudytojas prieš tave.
27 Gerai žinau, koks esi maiš-
tingas ir kietasprandis. Net
dabar, man dar gyvam tarp jū-
sų tebesant, maištavote prieš

31, 16–22: Mozei įsakoma užsirašyti giesmę, kuri būtų pateikiama žmonėms kaip liudijimas, kai pagalbos ieškodami jie kreipsis į svetimus dievus. Giesmė yra 32 skyriuje.

31, 26: ... *šią Mokymo knygą*: t. y. Pakartoto Įstatymo knygą.

VIEŠPATĮ. O kas bus man mirus! 28 Surinkite prie manęs visus savo giminių seniūnus ir pareigūnus, kad jiems klausantis perskaityčiau šiuos žodžius ir pašaukčiau dangų ir žemę prieš juos liudyti. 29 Gerai žinau, kad jūs, man mirus, iš tikrųjų nedorai elgsitės, nukrypsite nuo kelio, kuriuo eiti esu jums įsakęs. Ištiks jus nelaimė ateityje, nes darote kas nedora VIEŠPATIES akyse, pykdote jį savo darbais.“

Mozės giesmė

30 Tada Mozė išsakė šios giesmės žodžius, girdint visai Izraelio bendrijai, iki pat galo:

32 1* „Klausykitės, dangūs, leiskite man kalbėti,
tegirdi žemė mano lūpų žodžius!
2 Tekrinta mano Mokymas kaip lietus,
telaša mano kalba kaip rasa,
tarsi švelnus lietus ant gležnos vejos,
tarsi rasos lašeliai ant žolės.
3 Juk VIEŠPATIES vardą skelbiu:
duokite garbę mūsų Dievui!
4 Tai Uola! Jo darbai tobuli,
visi jo keliai iš tikrųjų teisingi.
Ištikimas Dievas, be apgaulės,
teisus ir patikimas!
5 Tačiau neverti jo vaikai, –
ta sukta, nedora karta, –
pasielgė su juo apgaulingai.
6 Nejau taip atsilygini VIEŠPAČIUI,
paika ir neišmintinga tauta?
Argi ne jis tavo tėvas, kuris tave sukūrė,
tave padarė ir įkurdino?
7 Prisimink senovės dienas,
apsvarstyk praeities amžių metus;
klauski savo tėvą, jis tau paaiškins,
savo senolius, jie tau pasakys.
8 Kai Aukščiausiasis skyrė tautoms jų paveldą,
kai dalijo Adomo palikuonis,
tada jis nustatė tautų ribas
pagal Dievo sūnų* skaičių,
9 bet VIEŠPATIES dalis yra jo tauta,
Jokūbas yra jo paveldas.
10 Jis rado jį dykumoje –
tyruose vaitojančios dykumos.
Apglėbė jį, rūpinosi juo,
saugojo jį kaip savo akies lėliukę.
11 Kaip erelis skatina savo jauniklius,
plazdendamas virš lizdo,

32, 1–43: Mozės giesmėje didžiųjų pranašų stiliumi dažnai kalba pats Dievas. Visa giesmė – poetiškas pamokslas, kurio tema – Dievo gerumas Izraeliui (1–14 eilutė) ir Izraelio nedėkingumas bei stabų garbinimas – pagonių dievų garbinimas (15–29 eilutė). Pagonys nubaus Izraelį už jo nuodėmes, bet ir pagonių išdidumas bus nubaustas; Viešpaties šlovė bus apginta (30–43 eilutė).

32, 8: ... *pagal Dievo sūnų skaičių*: Dievo sūnūs – angelai. Žr. Job 1, 6; 2, 1; 38, 7; Ps 89, 7–8. Pasak šio teksto, tautos turi savo angelus sargus. Žr. Dan 10, 20–21; 12, 1.

taip jis išskleidė savo
sparnus ir, paėmęs jį,
nešė pirmyn ant savo
sparnų.
12 Vienas VIEŠPATS jį tevedė,
su juo nebuvo jokio svetimo
dievo.
13 Jis užvedė jį ant krašto
aukštumų*
ir maitino jo laukų derliumi,
duodamas jam čiulpti
medaus iš jo uolų
ir alyvmedžių aliejaus iš jo
akmenuotos žemės;
14 varškės iš jo bandų, pieno
iš jo kaimenių,
su taukais ėriukų ir avinų;
Bašano* jaučių ir ožių
drauge su geriausiais
kviečiais;
putojantis jo vynuogių
kraujas buvo tau gėrimas.
15 {Jokūbas valgė iki soties};
Ješurūnas nutuko* ir
spardėsi. –
Nutukai, tapai apkūnus ir
išpurtęs! –
Jis paliko Dievą, kuris jį
padarė,
ir tyčiojosi iš savo
išganančios Uolos.
16 Jie pykino jį su svetimais
dievais,
erzino bjauriais dalykais.
17 Jie atnašavo auką demonams,
kurie ne dievas,
dievams, kurių jie niekad
nebuvo pažinoję,
naujiems, tik neseniai
atėjusiems,
kurių jūsų protėviai niekad
nebuvo bijoję.
18 Nepaisei Uolos, kuri tave
pradėjo,
užmiršai Dievą, kuris tave
pagimdė.
19 VIEŠPATS tai matė ir buvo
įpykintas,
jis atmetė savo sūnus ir
dukteris.
20 Jis tarė:
'Paslėpsiu nuo jų savo veidą,
žiūrėsiu, koks bus jų galas,
nes jie yra nedora karta,
neištikimi vaikai.
21 Jie mane įerzino tuo, kas ne
dievas,
įpykino su savo stabais.
Aš erzinsiu juos tuo, kas ne
tauta,
pykinsiu juos kvaila tauta.
22 Taip, mano įniršis sukėlė
ugnį,
ji degs iki pat Šeolo gelmių,
ris žemę bei jos derlių
ir padegs kalnų pamatus.
23 Krausiu jiems nelaimes po
nelaimių,
siųsiu jiems visas savo
strėles.
24 Alins badas, niokos karštligė
ir nuožmus maras.

32, 13: ... *krašto aukštumų*: Kanaano aukštumos.
32, 14: ... *Bašano*: Bašanas – derlingų ganyklų sritis į rytus nuo Jordano, garsi savo galvijais. Žr. Ps 22, 13; Ez 39, 18; Am 4, 1.
32,15: *Ješurūnas nutuko*: *Ješurūnas* yra malonybinis Izraelio vardas; jis reiškia *Mylimasis*. Žr. Įst 33, 5. 26; Iz 44, 1.

Paleisiu tarp jų žvėris su
iltimis
ir nuodingus dulkių šliužus.
25 Lauke kalavijas neš mirtį,
o viduje klaikas jaunuoliui
ir jaunuolei,
žindukliui ir senai žilai
galvai.
26 Maniau juos visiškai
sunaikinti
ir ištrinti žmonėse jų
atminimą,
27 bet nenorėjau sukelti priešo
patyčių,
nes jie gali nesuprasti
ir šaukti: 'Mūsų ranka
nugalėjo!
Visa tai mūsų, ne VIEŠPATIES
darbas!'
28* Nes jie yra tauta, stokojanti
proto,
neturinti supratimo.
29 Jei išmintingi būtų,
jie apie tai pagalvotų ir
suprastų,
koks bus jų galas:
30 'Kaip būtų galėjęs vienas
vytis tūkstantį
ar du būtų galėję priversti
bėgti dešimt tūkstančių,
jeigu jų Uola nebūtų jų
pardavusi,
VIEŠPATS nebūtų jų
atidavęs?'
31 Iš tikro jų uola neprilygsta
mūsų Uolai;
net patys mūsų priešai tai
liudija.
32 Ai! Jų vynmedis* kyla iš
Sodomos vynmedžio,
iš Gomoros vynuogynų;
jų vynuogės yra nuodingos,
o kekės karčios.
33 Jų vynas yra slibinų nuodai,
nuožmūs gyvačių apdavai.

34 Argi tai* ne pas mane
paslėpta,
užantspauduota mano
ižduose?
35 Man priklauso kerštas,*
atlyginsiu tą dieną, kai jų
koja paslys.
Tikrai, jų nelaimės diena arti,
atskuba jų pražūtis.

36 VIEŠPATS tikrai apgins savo
tautą,
pasigailės savo tarnų,
kai matys nusilpus jų galybę,
nelikus nei vergo, nei laisvo.
37 Tada jis tars:
'Kur jų dievai – uola,
kurioje jie ieškojo
prieglaudos?
38 Kur dievai, valgę jų atnašų
taukus
ir gėrę jų liejamųjų aukų
vyną?
Tepakyla jie ir tepadeda jums!
Tebūna jums prieglauda!

32, 28–35: Užuomina apie pagonių tautas, ne apie Izraelį. Tautų sugedimas.
32, 32: *Jų vynmedis*: t. y. Izraelio priešų vynmedis lyginamas su patarle tapusiais Sodomos ir Gomoros vaisiais: gražūs iš išorės, bet supuvę iš vidaus.
32, 34: ... *tai*: tautų sugedimas.
32, 35: ... *kerštas*: teismas engėjui ir engiamųjų apgynimas.

39 Nūn įsidėmėkite, kad aš,
aš vienas esu Tas,
kito Dievo su manimi nėra.
Aš daliju mirtį ir gyvastį,*
sužeidžiu ir išgydau:
niekas nepajėgia išgelbėti iš
mano rankos.
40 Taip, aš keliu ranką į
dangų ir prisiekiu,
kaip aš esu amžinai gyvas:
41 kai išgaląsiu savo tviskantį
kalaviją
ir mano ranka ims vykdyti
teisingumą,
atkeršysiu savo priešams,
atlyginsiu tiems, kurie
manęs nekenčia.
42 Nugirdysiu krauju savo
strėles,
o mano kalavijas maitinsis
mėsa, – krauju užmuštųjų
ir belaisvių,
ilgaplaukių priešo vadų'.
43 Džiūgaukite, tautos, dėl jo
tautos,
nes jis atkeršys už savo
tarnų kraują,
išlies kerštą ant savo priešų,
atlygins tiems, kurie jo
nekenčia,
ir nuvalys savo tautos žemę."
44 Mozė atėjo drauge su Nu-
no sūnumi Jozue ir, žmonėms
girdint, išsakė visus šios gies-
mės žodžius. 45 Pabaigęs saky-
ti visus šiuos žodžius visam
Izraeliui, 46 Mozė jiems tarė:
„Dėkitės į širdį visus žodžius,
kuriuos šiandien duodu kaip
liudijimą prieš jus. Liepkite sa-
vo vaikams ištikimai laikytis
visų šio Mokymo žodžių, 47 nes
tai nėra jums tušti žodžiai, bet
pati jūsų gyvastis. Per juos il-
gai gyvensite žemėje, kurios pa-
veldėti jūs pereinate Jordaną."

Mozė pamato Kanaaną

48* Tą pačią dieną VIEŠPATS
kalbėjo Mozei: 49 „Užkopk į šį
Abarimų virtinės Nebo'o kal-
ną, esantį Moabo krašte, prie-
šais Jerichą, ir pasižiūrėk į
Kanaano kraštą, kurį duodu
izraeliečiams kaip paveldą.
50 Ant kalno, į kurį kopsi, mirsi
ir tenai būsi suvienytas su sa-
vo gimine, kaip tavo brolis
Aaronas kad mirė ant Horo
kalno ir buvo suvienytas su sa-
vo gimine, 51 už tai, kad judu
nebuvote man ištikimi tarp iz-
raeliečių prie Meribat-Kadešo
vandenų Zino dykumoje, nepa-
laikėte mano šventumo izrae-
liečių tautoje. 52 Nors kraštą
pamatysi iš tolo, tačiau neįei-
si į jį – į tą kraštą, kurį duodu
izraeliečiams, neįeisi."

Mozė palaimina gimines

33 1* Šis yra palaimini-
mas, kurį Dievo vyras

32, 39: ... *aš daliju mirtį ir gyvastį*: Dievas yra visagalis visur, anot poeto tikėjimo. Žr. Iš 4, 11; Iz 45, 5–7.

32, 48–52: Mozės vizija ant Nebo'o kalno. Žr. Sk 20, 10–13; 27, 12–14.

33, 1–25. 26–29: Atrodo, kad šios eilutės yra dalys atskiros giesmės, kurioje aprašomas Kanaano užkariavimas Dievo apsireiškimui – teofanijai – aprašyti naudojamu stiliumi.

Mozė prieš savo mirtį suteikė
izraeliečiams. 2* Jis tarė:
„VIEŠPATS atėjo nuo Sinajaus,
užtekėjo jiems nuo Seiro;
jis pasirodė nuo Parano kalno,
dėl jų atkeliavo nuo Rebibot-
Kadešo,
žaibams tvyksint iš jo dešinės.
3 Iš tikrųjų jis myli savo tautą!
Tavo šventieji visi tavo
rankoje,* –
žygiavo jie paskui tave,
sekdami tavo nurodymais.
4 Kai Mozė įpareigojo mus
Mokymu,
kaip paveldu Jokūbo
bendrijai,
5 tada {VIEŠPATS} tapo
karaliumi Ješurūne,
tautos galvoms į draugę
surinkus Izraelio gimines.

6* Teišlieka gyvas Reubenas
ir teneišmiršta,
nors skaičiumi jis yra mažas."

7 Apie Judą jis sakė:
„VIEŠPATIE, išgirsk Judo
balsą
ir parvesk jį pas savo tautą.*
Sustiprink jam rankas
ir padėk jam atsispirti
priešams."
8 O apie Levį jis sakė:
„Tebūna tavo Tumimai ir
Urimai*
tavo ištikimajam vyrui,
išmėgintam prie Masos,
su kuriuo grūmeisi prie
Meribos vandenų.
9* Apie savo tėvą ir motiną jis
sakė:
'Jų nepažįstu!'
Į savo gimines nekreipė
dėmesio,
savo vaikus atsisakė pažinti,
nes laikėsi tik tavo žodžio
ir nenutolo nuo tavo Sandoros.
10 Jokūbą jie moko tavo įsakų
ir Izraelį tavo įstatymo;
smilkalus jie deda tavo
akivaizdoje
ir deginamąsias aukas ant
tavo aukuro.
11 Laimink, VIEŠPATIE, jo
nuosavybę
ir maloniai priimk jo rankų
tarnybą.
Taip smok į strėnas jo
priešams,

Kanaano užkariavimas. Pirmoji šios giesmės dalis (2–5 eilutė) šiame skyriuje yra giminių palaiminimų įvadas; antroji dalis (26–29 eilutė) yra giminių palaiminimų užsklanda.

33, 3: ... *Tavo šventieji visi tavo rankoje*: izraeliečiai buvo Viešpaties globojami.

33, 5. 26: ... *Ješurūnas*: žr. Įst 32, 15 paaiškinimą.

33, 6: Visi kiti palaiminimai turi įžangą. Turbūt ir palaiminimas Reubenui prasidėjo: *Apie Reubeną jis sakė.* Šiame palaiminimų sąraše trūksta palaiminimo Simeono giminei.

33, 7: ... *parvesk jį pas savo tautą*: užuomina apie Judo giminės atskirumą Kanaano užkariavimo metu (žr. Ts 1, 17–19); anot kitų aiškintojų, užuomina apie Izraelį, pasidalijusį į dvi karalystes – Šiaurinę ir Pietinę.

33, 8: ... *Tumimai ir Urimai*: žr. Iš 28, 30 paaiškinimą.

33, 9: Turbūt tai užuomina apie levitų elgesį, naikinant auksinio veršio garbintojus dykumoje. Žr. Iš 32, 27–29.

jo nekenčiantiems,
kad jie daugiau
nebeatsikeltų."

12 Apie Benjaminą jis sakė:
„VIEŠPATIES numylėtinis
saugiai ilsisi, –
Aukščiausiasis globoja jį
visą dieną,
mylimasis ilsisi ant jo pečių."

13 O apie Juozapą jis sakė:
„Tebūna VIEŠPATIES
palaimintas jo kraštas
rinktine rasos dovana iš
dangaus
ir iš bedugnės, glūdinčios
po žeme;
14 rinktiniais saulės vaisiais
ir vešlia mėnesių naša;
15 geriausiu senųjų kalnų
derliumi
ir amžinųjų kalvų dosnumu;
16 geriausiomis žemės
dovanomis
bei jos pilnuma
ir malone Artumo krūme.*
Teateina visa tai ant
Juozapo galvos,
ant viršugalvio, pašvęstojo
tarp brolių.
17 Kaip pirmagimis jautis
savo didybėje
jis turi ragus, tarsi ragus
laukinio jaučio;
subado jais tautas,
net tas – prie žemės
pakraščių.
Tokie yra Efraimo miriadai,
tokie yra Manaso
tūkstančiai."

18 O apie Zebuluną jis sakė:
„Džiaukis, Zebulunai, savo
kelionėse,
o tu, Issacharai, savo
palapinėse!
19 Į kalną jie kviečia tautas,
ten jie atnašauja teisias
aukas,
nes jie ragauja jūrų
pertekliaus*
ir smėlyje slypinčių gėrybių*."
20 O apie Gadą jis sakė:
„Tebūna palaimintas, kuris
plečia Gadą!
Gadas guli kaip liūtas,
nuplėšia aukai ranką ir
galvą.
21 Pirmienas sau pasirinko,
nes ten buvo vadui paskirta
dalis;
Jis atėjo tautos priekyje,
įvykdė VIEŠPATIES teisumą
ir jo įsakus Izraeliui."

22* O apie Daną jis sakė:
„Danas yra liūtukas,
šokantis iš Bašano."

33, 16: ... *Artumo krūme*: užuomina apie Viešpaties apsireiškimą Mozei degančiame krūme prie Sinajaus kalno. Žr. Iš 3.
33, 19: ... *ragauja jūrų pertekliaus*: užuomina apie turtus, gautus iš prekybos laivais ar žvejybos. ... *smėlyje slypinčių gėrybių*: dažomosios medžiagos, gaunamos iš jūros gyvūnų kiautų šiaurinės Palestinos pajūryje.
33, 22: Miškingos Bašano kalvos buvo pagarsėjusios liūtais. Pats Danas nesikūrė Bašane.

23 O apie Naftalį jis sakė:
„O, Naftali, esi sotus palaimos
ir pilnas VIEŠPATIES
palaiminimo,
paveldėk jūrą* ir pietus!“

24* O apie Ašerą jis sakė:
„Tebūna Ašeras laimingiausias tarp sūnų,
tebūna jis brolių mėgstamas,
temirko aliejuje savo kojas!
25 Tebūna tavo durų skląsčiai
iš geležies ir vario, –
būk saugus visas savo dienas!“
26 „O, Ješurūnai, nėra kito
kaip Dievas,
atskriejantis dangumi tau
padėti
savo didybėje per padanges!
27 Dievas prieglobstis nuo seno,
žemėje yra jo amžinos rankos.
Nuvarė priešą tau nuo kelio
ir tarė: ‘Sunaikink!’
28 Užtat Izraelis saugiai
gyvena, – rami yra
Jokūbo buveinė
grūdų ir vyno krašte,
po rasa lynojančiu dangumi.
29 Laimingas tu, Izraeli!
Kas gali būti panašus į tave, –
tautą, išgelbėtą VIEŠPATIES,
tave globojančio skydo,
tavo pergalingojo kalavijo!
Tavo priešai gūždamiesi
ateis pas tave,
o tu sutrypsi jiems nugarą.“

33, 23: ... *paveldėk jūrą*: Genezareto ežerą, esantį prie šios giminės teritorijos ribų.
33, 24: Ašero giminės žemė garsėjo alyvmedžių sodais.

Mozės mirtis

34 1* Tada Mozė užkopė
nuo Moabo lygumų į
Nebo'o kalną, Pisgos viršūnę,
esančią priešais Jerichą, ir
VIEŠPATS parodė jam visą kraš-
tą: Gileadą iki pat Dano, 2 visą
Naftalį, Efraimo ir Manaso
kraštą, visą Judo kraštą iki pat
Vakarų jūros,* 3 Negebą ir Ly-
gumą, – Jericho slėnį, Palmių
miestą, – iki pat Zoaro. 4 VIEŠ-
PATS jam sakė: „Tai yra kraš-
tas, kurį prisiekiau duoti Ab-
raomui, Izaokui ir Jokūbui,
tardamas: ‘Aš duosiu jį tavo
palikuonims’. Leidau tau jį pa-
matyti savo akimis, bet tenai
tu nenueisi.“
5 Taigi VIEŠPATIES tarnas
Mozė numirė ten, Moabo kraš-
te, pagal VIEŠPATIES žodį. 6 Jis
buvo palaidotas slėnyje, Moa-
bo krašte, priešais Bet-Peorą,
bet jo kapo vietos niekas neži-
no iki šios dienos. 7 Mozė mirė
turėdamas šimtą dvidešimt
metų; akys dar nebuvo jam ap-
temusios, jo jėgos dar nebuvo
išsekusios. 8 Izraeliečiai verkė
Mozės Moabo lygumose trisde-
šimt dienų.
Mozės gedulo metas pasibai-
gė. 9 Nuno sūnus Jozuė buvo
kupinas išminties dvasios,
nes Mozė buvo uždėjęs ant jo

34, 1–12: Pasakojimu apie Mozės mirtį užbaigiama Penkiaknygė.
34, 2: ... *iki pat Vakarų jūros*: iki pat Viduržemio jūros.

savo rankas, o izraeliečiai jo
klausė, kaip buvo Mozė įsa-
kęs.
10* Niekad nuo tada Izraely-
je nebeatsirado pranašas, pa-
našus į Mozę, kurį VIEŠPATS
pažino veidas į veidą. 11 Niekas
jam neprilygo ženklais ir nuo-
stabiais darbais, kurių atlikti
VIEŠPATS jį siuntė Egipto že-
mėn prieš faraoną, prieš visus
jo dvariškius bei visą jo žemę,
12 ir galinga ranka bei visiems
pagarbią baimę keliančiais
darbais, atliktais viso Izraelio
akyse.

34, 10–12: Šios trys eilutės yra visos Penkiaknygės pabaiga. Norima pabrėžti, kad nėra lygybės tarp Mozės ir pranašų, nes Mozė buvo ypatingas pranašas – Sinajaus Sandoros tarpininkas. Žr. Įst 18, 15–18.

ISTORINĖS KNYGOS

Istorinių knygų turinys – įvykiai. Jomis norima įamžinti žmones, vietas ir įvykius, kaip jie iš tikrųjų buvo įvykę ir kaip jie, numanomai ar tiksliai, buvo autoriaus suprasti ir jam reikšmingi.

Šiuolaikiniai Šventojo Rašto mokslininkai pasakojime apie Izraelį – Sandoros bendriją – atskiria Senajame Testamente didesnius knygų junginius, kurių kiekvienas apima po keletą knygų. Nors pats Šventasis Raštas šiems knygų junginiams vardų ir neduoda, jie žymimi arba knygoms būdingu aprašu, arba kurios nors atskiros junginio knygos vardu. Pirmos penkios Šventojo Rašto knygos – Pradžios, Išėjimo, Kunigų, Skaičių, Pakartoto Įstatymo – vadinamos Penkiaknyge. Antras knygų junginys – Jozuės, Teisėjų, 1–2 Samuelio, 1–2 Karalių knygos – vadinamas Deuteronomine istorija, nes *Deuteros nomos*, t. y. Pakartoto Įstatymo, knyga yra šio knygų junginio teminis ir teologinis įvadas. (Rutos knyga buvo įterpta į šį junginį vėliau.) Trečias knygų junginys – 1–2 Kronikų, Ezdro, Nehemijo knygos – vadinamas Kronikininko knygomis, nes šis junginys prasideda Kronikų knyga.

Be to, prie istorinių knygų įprasta priskirti Tobito, Juditos ir Esteros knygas – istorinius apsakymus, kurie skelbia ateities viltį sunkiose gyvenimo sąlygose ir istorinių lūžių bei pervartų žaizdre. 1–2 Makabėjų knygose aprašoma Sandoros bendrija II prieškristinio šimtmečio istorijos sūkuriuose. Tuo laikotarpiu žydų tauta – Sandoros bendrija – patyrė kruviną savo tikėjimo ir graikų kultūros sankirtį.

Esteros knyga – hebrajiško Šventojo Rašto dalis, bet turi priedų žydų išeivijos Šventraštyje – graikiškoje Septuagintoje. Hebrajiškas Esteros knygos tekstas yra pasaulietiškas, o graikiškieji priedai suteikia jai religinį foną ir religinę reikšmę. Tobito ir Juditos knygos nėra hebrajiško Senojo Testamento dalis, bet priklauso žydų išeivijos Šventraščiui – Septuagintai. 1–2 Makabėjų knygos irgi priklauso žydų išeivijos Šventraščiui. Įprasta šias knygas vadinti deuterokanonėmis, t. y. antrojo kanono, knygomis. Mat žydų išeivija ne tik išsivertė hebrajiškus Raštus į graikų kalbą, bet ir apvaizdžiu Dievo įkvėpimu padidino Šventojo Rašto knygų skaičių naujomis knygomis. Katalikų bendrija šias knygas laiko Dievo įkvėptomis, panašiai kaip ir stačiatikiai krikščionys, išskyrus Barucho knygą, o kitos krikščionių bendrijos jas laiko apokrifais.

Šventojo Rašto mokslininkai nagrinėja Istorinių knygų autorių stilių, turinį ir junginio bei atskirų knygų teologines įžvalgas. Dievo įkvėptieji Istorinių knygų autoriai buvo ir istorikai, ir teologai. Savo

knygose jie įamžino gyvenamojo laikotarpio Sandoros bendrijos pasakojimus ir tikėjimo kraitį.

Kiekvienas knygų junginys apima keletą šimtmečių, todėl mūsų skaitomas pasakojimas apie įvykius nėra vieno asmens liudijimas. Tačiau autoriai savo knygose ir knygų junginyje suteikė medžiagai galutinę išraišką. Kartkartėmis jie perėmė pasakojimus iš tikėjimo kraičio, jų nekeisdami arba mažai keisdami; kartais jie savo šaltinius iš naujo perrašė naujų tikėjimo įžvalgų šviesoje. Užtat svarbu atkreipti dėmesį ir į senesnius panaudotos medžiagos klodus, ir į jos galutinę formą, nes tai įgalina atpažinti, ką autorius laiko svarbiu dalyku – įžvalga į Dievo užmojį. Šventajame Rašte dažnai perteikiamas tas pats pasakojimas skirtingu požiūriu, įduodant besivystančios teologinės įžvalgos raktą. Šventojo Rašto autoriams būdinga kalbėti apie dabartį, panaudojant praeities žmones, vietas ir įvykius.

Nors į Jozuės, Teisėjų, 1–2 Samuelio, 1–2 Karalių knygas dažnai žiūrima kaip į atskirus ir nepriklausomus veikalus, jos iš tikrųjų apima tik vieną pasakojimą nuo Pradžios knygos iki 2 Karalių knygos galo. Šis knygų junginys buvo suredaguotas po Jeruzalės sunaikinimo 587 m. prieš Kristų. *Deuteros nomos,* t. y. Pakartoto Įstatymo, knyga yra ir Penkiaknygės santrauka, ir Istorinių knygų įžanga. Šios knygos teologinė tema – klusnumas neša sėkmę, neklusnumas veda į nelaimę – yra pagrindinė šio knygų šešeto teologinė įžvalga. Užtat šios Istorinės knygos ir vadinamos Deuteronomine istorija, o šio knygų junginio autorius – Deuteronomistu.

Istoriją įprasta laikyti pasakojimu apie tai, „kas įvyko“. Tačiau nėra tokios istorijos, kuri pasakotų vien apie tai, „kas įvyko“, nes istorijos rašymas apima įvykių atranką, šaltinius ir įvykių aiškinimą. Įvykiai gali būti aiškinami ir tautiniu, ir kariniu, ir politiniu, ir ekonominiu požiūriu. Deuteronominė istorija yra Izraelio – Sandoros bendrijos – tikėjimo istorija. Dievo įkvėptieji autoriai įamžina asmenis, vietas ir įvykius – istorinius vingius, aiškindami juos Izraelio, Sandoros bendrijos, tikėjimo Sandoros Viešpačiu šviesoje.

Panašiai kaip Pradžios knygos 1 skyrius, taip ir Kronikininko istorija prasideda Adomu, tačiau Pradžios knygos pasakojimai joje nekartojami. Pirmi devyni 1-osios Kronikų knygos skyriai yra genealoginiai sąrašai. Panašiai kaip Deuteronominėje istorijoje, Kronikininko istorijoje pasakojama apie izraeliečių karalystes ir jų žūtį. Deuteronominėje istorijoje stengiamasi paaiškinti, kodėl šios karalystės žuvo. Kaip Dievas elgsis su savo Tauta – Sandoros bendrija – ateityje, Deuteronominėje istorijoje nepasakyta. Būdinga, kad Deuteronomistas baigia tikėjimo istoriją belaisvio karaliaus Jehojachino paleidimu iš kalėjimo (žr. 2 Kar 25, 27–30).

Galėtume sakyti, kad šiuo įvykiu Dievas „praveria duris“ į ateitį Izraeliui – Sandoros bendrijai. Nors Kronikininkas irgi pasakoja apie

Izraelio praeitį, iš pasakojimo aišku, kad jo tikslas buvo parodyti Sandoros bendrijai ateities viziją. Jo veikalo teologinė įžvalga yra ginti Dovydo dinastijos teisėtumą ir Jeruzalės Šventyklą. Pasak jo tikėjimo sampratos, Izraelis gali laiduoti sau ateitį, garbindamas Dievą pagal Dovydo duotus įstatus ir įsakus, nes Sandoros bendrijos ateities viltis glūdi rūpestingame vykdyme Dievo per Dovydą apreikštų ir Judo kunigų perduotų Dievo garbinimo įstatų ir įsakų. Todėl Izraelis – Sandoros bendrija – turi ateitį, nes yra Dievą garbinanti bendruomenė.

Įprasta manyti, kad istoriją pradėjo rašyti graikai. Tačiau istorinių knygų pavyzdžiai Šventajame Rašte verčia pripažinti, kad šiuolaikiniai istorikai yra skolingi hebrajų pasaulio – Šventojo Rašto – istorikams, nes pasakoti apie žmones bei vietas ir aiškinti įvykius jie mokėsi iš hebrajų.

JOZUĖS KNYGA

Jozuės knygoje pasakojama apie Mozės įpėdinį Jozuę, įvedusį Dievo tautą į Pažado žemę. Knygos tikslas – parodyti Dievo ištikimybę duodant izraeliečiams kraštą, pažadėtą jiems kaip paveldą (žr. Pr 15, 18–21; Joz 1, 2–6; 21, 41–45; 23, 14–16). Pakartoto Įstatymo knygos pabaigoje Izraelis yra gausi tauta, įėjusi į Sandorą su Viešpačiu, savo Dievu. Taigi pažadas, duotas Abraomui ir Sarai, iš dalies įvykdytas (žr. Pr 12, 1–3). Tik pažadas duoti kraštą dar nėra įgyvendintas. Jozuės knygos pabaigoje Izraelis jau yra paveldėjęs Kanaano kraštą; Dievas, leisdamas paveldėti Pažado žemę, įvykdė visus savo pažadus.

Šiuolaikinėse Jozuės knygos studijose ji laikoma pirmąja Deuteronominės istorijos knyga. Deuteronominė istorija, be Jozuės knygos, apima ir Teisėjų knygą, ir 1–2 Samuelio bei 1–2 Karalių knygas, jų turinį sudaro istorijos laikotarpis nuo Kanaano užėmimo XIII a. prieš Kristų iki Babilonijos tremties VI a. prieš Kristų. Šios knygos vadinamos Deuteronomine istorija dėl to, kad jose vyrauja *Deuteronomion*, t. y. Pakartoto Įstatymo, knygos teologinis požiūris ir stilius. Izraeliečiai šaukiami rinktis gyvenimą, o ne mirtį, ir apsispręsti už gyvenimą (žr. Įst 30, 15–20). Klusnumas Sandoros įpareigojimams veda į gyvenimą, o neklusnumas – į mirtį. Šis požiūris duoda Deuteronominės istorijos knygoms teologinę jungtį.

Kanaano krašto paveldėjimas prasideda izraeliečių perėjimu per Jordano upę ir Jericho paėmimu (žr. Joz 1–6). Jozuės knyga sklidina optimizmo, joje pasakojama apie sėkmingą Izraelio giminių įsikūrimą Kanaano krašte. Ji suprastina ilgą ir sudėtingą izraeliečių įsikūrimo vyksmą Kanaane. Pasakojimas neatspindi keblios įvykių eigos. Archeologinės Palestinos iškasenos ir sociologinė izraeliečių buities analizė rodo, kad įkvėptasis Jozuės knygos autorius, pasinaudodamas idealizuotu istoriniu pasakojimu, stengiasi aprašyti Dievo tautos – Izraelio – praeities ir ateities santykį su Sandoros Dievu. Jam svarbu pabrėžti, koks Izraelis turėtų būti.

Kanaanas, į kurį atėjo izraeliečiai po išėjimo iš Egipto, buvo niekieno žemė, kraštas, apimtas visuomeninio ir politinio sąmyšio. Kraštą valdė miestų-valstybių karaliukai ir aristokratija, paprasti krašto gyventojai žemdirbiai vargo. Izraeliečių atėjimas į Kanaaną buvo svarbus veiksnys naujai visuomeninei tikrovei kurti. Naujieji ateiviai – izraeliečių giminės, patyrusios nuostabų išlaisvinimą iš Egipto vergijos, atėjo į Kanaaną, atnešdamos naują visuomeninę sandarą. Jozuės knygoje pasakojama apie klusnų Izraelį, vedamą Dievo išrinkto vado, kuriantį visuomenę, grįstą teisingumu ir laisve.

Kanaano gyventojų sunaikinimas, aprašomas Joz 1–12 skyriuje, taip sąlygoja kai kuriuos skaitytojus, kad jie arba visiškai neskaito

šios Šventojo Rašto knygos, arba bando ją pernelyg sudvasinti. Kartais net įvykių žiaurumą bandoma paneigti tvirtinant, esą pasakojimai neatspindi istorinių izraeliečių giminių aplinkybių kovose su kanaaniečiais. Bet istorija liudija, kad Izraelis užėmė Kanaaną iš dalies jėga. Sunaikinimas, lydėjęs užkariavimą, buvo blogis. Jozuės knygoje tvirtinama, kad net blogis tarnavo Dievo užmojui. Knygos tikslas – mokyti skaitytojus paklusti Dievui lemtingame istorijos žaizdre. Senasis Izraelis šį klusnumą išreiškė tikėdamas Dievą, kuris sukuria gera net iš to, kas pikta.

Jozuės knygos metmenys

A.	Kanaano užkariavimas	1, 1 – 12, 24
B.	Krašto padalijimas	13, 1 – 21, 45
C.	Transjordanijos giminių grįžimas į savo žemę	22, 1 – 24, 33

A. KANAANO UŽKARIAVIMAS

Dievo žodis Jozuei

1 1 VIEŠPATIES tarnui Mozei
mirus, VIEŠPATS kalbėjo
Mozės patarnautojui Nuno sū-
nui Jozuei,* tardamas: 2 „Mano
tarnas Mozė mirė. Tuojau pa-
siruošk pereiti Jordaną* – tu ir
visi šie žmonės – ir įeikite į
kraštą, kurį duodu jiems – iz-
raeliečiams! 3 Kiekvieną vietą,
į kurią tik įkelsite koją, atiduo-
du jums, lygiai kaip Mozei pa-
žadėjau. 4* Jūsų žemė bus nuo
dykumos bei Libano iki di-
džiosios upės – Eufrato upės
{rytuose}, – visas hetitų kraš-
tas, – ir iki pat Didžiosios jū-
ros, kur leidžiasi saulė. 5 Nie-
kas nepajėgs tau pasipriešinti
per visą tavo gyvenimą. Kaip
buvau su Moze, lygiai taip bū-
siu su tavimi. Tavęs neapvil-
siu ir nepaliksiu! 6 Būk stiprus
ir ryžtingas, nes tu padalysi
šiems žmonėms kraštą, kurį
jiems duoti esu prisiekęs jų
protėviams. 7 Tik būk stiprus
ir labai ryžtingas, ištikimai
elgdamasis pagal visą Moky-
mą, kurį mano tarnas Mozė
tau davė. Nenutolk nuo jo nei į
dešinę, nei į kairę, kad tau sek-
tųsi, kur tik tu eitumei! 8* Ne-
leisi šiai Mokymo knygai pa-
sitraukti nuo savo lūpų, bet

1, 1: ... *Jozuei*: hebrajiškai *Jehošua'*, t. y. *Jahu {Jahvė} yra išganymas*.

1, 2: ... *pereiti Jordaną*: Jordano upė buvo natūrali Kanaano rytinė riba.

1, 4: Idealios Pažado žemės ribos tokios: Sinajaus dykuma pietų ir rytų pusėje, Libano kalnai į šiaurės vakarus, Eufrato upė rytuose ir Didžioji jūra – Viduržemio jūra – vakarų pusėje.

1, 8: Klusnumas *šiai Mokymo*, t. y. Pakartoto Įstatymo, knygai sąlygoja izraeliečių žygio sėkmę.

kartosi ją dieną ir naktį, kad
ištikimai laikytumeisi viso,
kas joje parašyta. Tik tada pa-
darysi savo kelią sėkmingą, tik
tada tau seksis. 9 Argi ne aš tau
įsakiau: 'Būk stiprus ir ryžtin-
gas'? Taigi nesibaimink ir ne-
nuogąstauk, nes VIEŠPATS, ta-
vo Dievas, yra su tavimi, kur
tik tu eitumei!"
10 Tada Jozuė įsakė žmonių
pareigūnams: 11 „Pereikite per
stovyklą ir paliepkite žmo-
nėms: 'Apsirūpinkite maisto
atsargomis, nes po trijų dienų
pereisite šį Jordaną, kad įei-
tumėte paveldėti krašto, kurį
VIEŠPATS, jūsų Dievas, duoda
jums kaip nuosavybę'."

Transjordanijos giminių pagalba

12 O Reubeno ir Gado giminių
žmonėms bei pusės Manaso gi-
minės žmonėms Jozuė kalbėjo:
13 „Atsiminkite, ką VIEŠPATIES
tarnas Mozė jums įsakė, tar-
damas: 'VIEŠPATS, jūsų Dievas,
suteikia jums poilsio vietą ir
duoda jums šią žemę'. 14 Jūsų
žmonos bei vaikai ir jūsų galvi-
jai pasiliks krašte, kurį Mozė
davė jums anapus Jordano.*
Bet visi jūsų ginkluotieji vyrai
turi pereiti upę savo giminai-
čių priešakyje ir turi jiems
padėti, 15 kol VIEŠPATS, jūsų
Dievas, nebus suteikęs jūsų gi-
minaičiams poilsio vietos, kaip
jūs kad jau turite, ir kol jie ne-
bus paveldėję krašto, kurį
VIEŠPATS, jūsų Dievas, yra
jiems paskyręs. Tada galėsite
sugrįžti į savo kraštą ir jį pa-
veldėti, – kraštą, kurį VIEŠPA-
TIES tarnas Mozė paskyrė jums
į rytus nuo Jordano."
16 „Visa, ką mums įsakai, pa-
darysime, – atsakė jie Jozuei, –
kur tik mus siųsi, ten eisime.
17 Klausysime tavęs lygiai taip,
kaip klausėme Mozės. Tik
VIEŠPATS, tavo Dievas, tebūna
su tavimi, kaip jis buvo su Mo-
ze! 18 Jei kas maištautų prieš
tavo įsakymą ar neklausytų ta-
vo žodžių, ką tik jam įsakytum,
bus nubaustas mirtimi. Tik
būk stiprus ir ryžtingas!"

Rahaba išgelbsti žvalgus

2 1 Tada Nuno sūnus Jozuė
išsiuntė iš Šitimų slapto-
mis du žvalgus, tardamas: „Ei-
kite, išžvalgykite kraštą, o ypač
Jerichą." Atėję į Jerichą, jiedu
nuėjo į namus ištvirkėlės,* var-
du Rahaba, ir ten apsinakvojo.
2 Jericho karaliui buvo duotas
žodis: „Štai šiąnakt čia atėjo ke-
letas izraeliečių krašto išžval-
gyti!" 3 Tada Jericho karalius

1, 14: ... *anapus Jordano*: Transjordanija, t. y. sritis į rytus nuo Jordano pusės, kur jau buvo įsikūrę reubenaičiai, gadaičiai ir pusė Manaso giminės. Žr. Sk 32.

2, 1: ... *ištvirkėlės*: hebrajiškas žodis *zona* reiškia gatvės merginą. Šiame tekste turbūt jis turi platesnę prasmę ir apibūdina Rahabą kaip viešųjų namų savininkę. Jozuės žvalgai tikėjosi būti nepastebėti tokiuose namuose.

paliepė įsakyti Rahabai: „Išvaryk vyrus, atėjusius pas tave ir įėjusius į tavo namus, nes jie atėjo tik viso krašto išžvalgyti.“
4 Moteris buvo tuos du vyrus priėmusi ir paslėpusi. „Taip, – ji tarė, – tie vyrai užėjo pas mane, bet iš kur jie, aš nežinojau!
5 Temstant, atėjus laikui uždaryti vartus, tie vyrai išėjo. Kur tie vyrai nuėjo, nežinau. Skubėkite juos vytis, nes dar galite juos pasivyti!“
6 O juos ji buvo užvedusi ant stogo ir paslėpusi po linais,* kuriuos ji buvo paklojusi ant stogo.
7 Taigi karaliaus vyrai juos vijosi Jordano keliu Jordano brastų link. Vos jiems išėjus vytis, vartai buvo uždaryti.

Rahabos ir žvalgų sutartis

8* Žvalgai dar nebuvo užmigę, kai ji užlipo pas juos ant stogo.
9 Ji vyrams kalbėjo: „Žinau, kad VIEŠPATS šį kraštą yra jums atidavęs, nes dėl jūsų mus yra apėmęs išgąstis. Visi krašto gyventojai dėl jūsų dreba!
10 Žinoma, mes girdėjome, kaip VIEŠPATS nusekino Nendrių jūros vandenį jums, kai ėjote iš Egipto, ir ką jūs padarėte anapus Jordano tiems dviem amoriečių karaliams – Sihonui ir Ogui, kuriuos visiškai sunaikinote.
11 Kai apie tai išgirdome, apmirė mums širdis. Dėl jūsų visi netekome žado, nes VIEŠPATS, jūsų Dievas, iš tikrųjų yra Dievas aukštai danguje ir čia, žemėje.
12 Dabar tad prašyčiau prisiekti man VIEŠPAČIU, kad jūs maloniai elgsitės su mano tėvo namais, nes aš su jumis maloniai pasielgiau. Duokite man tikrą ženklą,
13 kad paliksite gyvus mano tėvą ir motiną, mano brolius ir seseris bei visus jų giminės ir išgelbėsite mūsų gyvastį nuo mirties.“ –
14 „Mūsų gyvybė už jūsų gyvybę! – atsakė jai vyrai. – Jei tu šio mūsų reikalo neišduosi, mes su tavimi elgsimės maloniai ir ištikimai, kai mums VIEŠPATS atiduos kraštą.“
15 Tada ji nuleido juos ant žemės virve pro langą, nes jos namai buvo prie išorinio miesto sienos mūro, – ji gyveno pačiame sienos mūre.*
16 Ji jiems tarė: „Eikite aukštumų link, kad kartais jūsų neužkluptų tie, kurie jus vejasi. Slapstykitės tenai trejetą dienų, kol sugrįš tie, kurie jus ve-

2, 6: *... po linais ..., (paklotais) ant stogo*: linai iš linmarkos būdavo paklojami saulėje džiūti. Artimuosiuose Rytuose linai būdavo raunami priartėjus Išėjimo šventei. Žr. Joz 4, 19; 5, 10; Iš 9, 31.

2, 8–11: Rahabos tikėjimas ir geri darbai giriami Naujajame Testamente. Žr. Žyd 11, 31; Jok 2, 25.

2, 15: *... namai ... prie išorinio miesto sienos mūro*: Jerichas, rodos, turėjo dvigubas mūro sienas. Rahabos namų viršutinis aukštas buvo aukštesnis už miesto sieną. Pro tokių namų langą ir apaštalas Paulius pabėgo iš Damasko. Žr. Apd 9, 25; 2 Kor 11, 33.

jasi. Paskui galėsite eiti savo
keliu.“ 17 O vyrai ją įspėjo: „Mes
būsime atleisti nuo priesaikos,
kuria mus prisaikdinai, 18 ne-
bent, mums įsiveržus į kraštą,
tu pririštum šią tamsiai rau-
donos spalvos virvelę prie lan-
go, pro kurį mus nuleidai ant
žemės, ir surinktum pas save į
namus savo tėvą ir motiną, sa-
vo brolius ir visą savo tėvo šei-
mą. 19 O kas išeitų pro tavo na-
mų duris į gatvę, tas pats bus
atsakingas už savo mirtį, – mes
būsime nekalti. Bet jeigu ran-
ka būtų pakelta prieš ką nors,
esantį tavo namuose, mes bū-
tume atsakingi už jo mirtį. 20 O
jei išduotum šį mūsų reikalą,
tada mes būtume laisvi nuo
priesaikos, kuria mus pri-
saikdinai.“ – 21 „Tebūna, kaip
sakote!“ – ji atsakė ir su jais
atsisveikino. Jiems nuėjus, ji
pririšo prie lango aną tamsiai
raudonos spalvos virvelę.
22 Jie nuėjo tiesiai į aukštu-
mas ir tenai prabuvo tris die-
nas, kol sugrįžo tie, kurie juos
buvo vijęsi. O juos vijusieji, iš-
ieškoję visą kelią, jų nerado.
23 Tada tie du vyrai vėl nusilei-
do nuo aukštumų. Perėję upę,
sugrįžo pas Jozuę ir papasako-
jo visa, kas buvo jiems nutikę.
24 Jozuei jie sakė: „Iš tikrųjų
VIEŠPATS yra atidavęs šį visą
kraštą į mūsų rankas. Be to,
visi krašto gyventojai dreba iš
baimės dėl mūsų.“

Pasiruošimas eiti per Jordaną

3 1* Kitą rytą anksti Jozuė
ir visi izraeliečiai pakilo
iš Šitimų ir nužygiavo prie Jor-
dano. Tuojau pat jie nepersi-
kėlė, bet čia apsistojo. 2 Praėjus
trims dienoms, pareigūnai per-
ėjo per stovyklą, 3 duodami
žmonėms įsakymą: „Kai pama-
tysite VIEŠPATIES, savo Dievo,
levitų kunigų nešamą Sando-
ros skrynią,* tada pakilkite
iš savo vietos. Sekite paskui ją,
4 kad žinotumėte kelią, kuriuo
turite žygiuoti, nes šiuo keliu
anksčiau jūs nesate ėję. Tačiau
tebūna tarpas – maždaug dvie-
jų tūkstančių uolekčių nuoto-
lis – tarp jūsų ir Skrynios. Prie
jos arčiau neprieikite.“

3, 1–17: Pasakojimas apie Jordano perėjimą ir įėjimą į Kanaaną sąmoningai sugretinamas su pasakojimu apie Išėjimą iš Egipto. Įkvėptasis autorius atkreipia į tai dėmesį. Žr. Joz 3, 7; 4, 14. 23. Viešpats užtvenkia Jordaną, kaip kadaise nusausino Nendrių jūrą (žr. Joz 3, 7 – 4, 18; Iš 14, 5–31); Viešpaties Skrynia dabar veda izraeliečius, kaip kadaise Jis vedė juos debesies ar ugnies stulpe (žr. Joz 3, 6–17; 4, 10–11; Iš 13, 21–22; 14, 19–20); Jozuė užima Mozės vietą (žr. Joz 3, 7; 4, 14); suaugusieji Išėjimo metu buvo apipjaustyti, dabar apipjaustomi dykumoje gimę vaikai (žr. Joz 5, 2–9). Kaip Kristaus kančia ir Prisikėlimas sudabartino Išėjimo įvykius, taip Jozuė suteikė Išėjimo įvykiams pilnatvę. Žr. 1 Kor 10, 1–4.

3, 3: ... *Sandoros skrynia*: ženklas Dievo Artumo tarp giminių.

5 Jozuė žmonėms sakė: „Pa-
šventinkite save, nes rytoj
VIEŠPATS darys tarp jūsų nuo-
stabius darbus.“ 6 O kunigams
Jozuė paliepė: „Paimkite San-
doros skrynią ir paeikite į prie-
kį pirma žmonių.“ Jie tad pa-
ėmė Sandoros skrynią ir nuėjo
į priekį pirma žmonių.
7 VIEŠPATS Jozuei tarė: „Šią
dieną pirmą kartą išaukštin-
siu tave viso Izraelio akyse,
idant jie žinotų, kad aš būsiu
su tavimi, kaip buvau su Moze.
8 O tu savo ruožtu kunigams,
nešantiems Sandoros skrynią,
įsakysi: ‘Atėję prie Jordano
vandenų pakrantės, stovėsite
Jordano upėje’.“
9 Tada Jozuė tarė izraelie-
čiams: „Ateikite arčiau ir klau-
sykitės VIEŠPATIES, savo Die-
vo, žodžių. 10 Iš to, – tęsė Jozuė, –
pažinsite, kad gyvasis Dievas
yra tarp jūsų ir kad jis tikrai
nuvarys jums nuo kelio ka-
naaniečius, hetitus, hivitus,
perizitus, girgašitus, amorie-
čius ir jebusitus! 11 Štai visos
žemės VIEŠPATIES Sandoros
skrynia pereis pirma jūsų per
Jordaną. 12 Nūn išrinkite dvy-
lika vyrų iš Izraelio giminių, po
vieną vyrą iš kiekvienos gimi-
nės. 13 Kai kojos kunigų, nešan-
čių VIEŠPATIES, visos žemės
VIEŠPATIES, Skrynią, sustos
Jordano vandenyse, Jordano
vandenys nustos tekėję. Van-
denys, tekantys iš aukštupio,
sustos kaip tvirtas pylimas.“

Perėjimas per Jordano upę

14 Kai žmonės iš savo stovyk-
los leidosi į kelionę pereiti Jor-
daną, kunigai, nešdami Sando-
ros skrynią, ėjo pirma žmonių.
15 Paprastai Jordano upė visą
pjūties metą* liejasi per kran-
tus. Vos tik Skrynios nešėjai
pasiekė Jordaną ir Skrynią ne-
šusiųjų kunigų kojos palietė
vandenį pakrantėje, 16 vande-
nys, tekantys nuo aukštupio,
sustojo, susitelkdami į tvirtą
pylimą* iki pat Adamo* – mies-
to, esančio prie Zaretano, – o
vandenys, tekantys į žemupį
Arabos jūros – Mirties jūros –
link, visiškai nusekо. Žmonės
perėjo Jordaną priešais Jeri-
chą. 17 Izraeliečiams pereinant
upę sausa žeme, kunigai, ne-
šusieji VIEŠPATIES Sandoros
skrynią, stovėjo ant sausos že-

3, 15: ... *per visą pjūtį*: kovo pabaigoje ir balandžio pradžioje vykdavo žiemkenčių pjūtis. Jordano upės perėjimas įvyko izraeliečių kalendoriaus *pirmojo mėnesio dešimtą dieną*. Žr. Joz 4, 19. Tuo metų laikotarpiu Jordanas patvindavo, nes stipri pavasario saulė tirpdė Hermono kalno sniegynus.

3, 16: *vandenys ... sustojo, susitelkdami į tvirtą pylimą*: staigus upės užtvenkimas galėjo įvykti dėl nuoslankos. Arabų istorikai liudija, kad šis tas panašaus įvyko 1267 m. po Kristaus. Nuoslankos užtvenkė Jordaną prie Adama-Damiyeh – senovės Adamo, maždaug 25 km į šiaurę nuo Jericho. Stebuklingą įvykio pobūdį liudija Dievo pažadas Jozuei (žr. Joz 3, 13) ir jo įvykdymas (žr. Joz 3, 15).

mės pačioje Jordano vagoje, kol
visa tauta perėjo per Jordaną.

Dvylikos akmenų paminklas

4 1* Visai tautai perėjus per
Jordaną, VIEŠPATS Jozuei
tarė: 2 „Išrink iš žmonių dvyli-
ka vyrų, po vieną iš kiekvienos
giminės, 3 ir paliepk jiems: 'Pa-
imkite sau iš tos vietos Jorda-
no vagoje, ant kurios stovėjo
kunigų kojos, dvylika akmenų.
Neškitės juos su savimi ir pa-
dėkite toje vietoje, kur šiąnakt
nakvosite'."
4 Jozuė pasišaukė iš izraelie-
čių dvylika vyrų, kuriuos jis bu-
vo paskyręs, po vieną iš kiek-
vienos giminės. 5 Jiems Jozuė
tarė: „Prieikite prie VIEŠPA-
TIES, savo Dievo, Skrynios Jor-
dano vagos viduryje ir užsidė-
kite kiekvienas sau ant peties
po akmenį, pagal izraeliečių gi-
minių skaičių. 6 Jie bus jūsų
ženklas. Kai jūsų vaikai atei-
tyje klaus: 'Ką reiškia jums tie
akmenys?' – 7 tada jūs papasa-
kosite jiems: 'Jordano vande-
nys sustojo priešais VIEŠPA-
TIES Sandoros skrynią. Jai
pereinant Jordaną, sustojo
Jordano vandenys'. Taigi šie
akmenys bus amžinas pamin-
klas izraeliečiams."
8 Izraeliečiai padarė taip,
kaip Jozuė įsakė. Paėmę dvy-
lika akmenų iš Jordano vagos
pagal izraeliečių giminių skai-
čių, – kaip VIEŠPATS buvo Jo-
zuei paliepęs, – jie nešėsi juos
lig nakvynės vietos ir ten juos
sudėjo.
9 Jozuė įsakė sudėti ir kitus
dvylika akmenų Jordano vagos
viduryje – toje vietoje, kur buvo
stovėjusios Sandoros skrynią
nešančių kunigų kojos. Tenai
jie tebėra iki šios dienos.
10 Kunigai, nešantys Skrynią,
išstovėjo Jordano vagoje, kol
buvo įvykdyta visa, ką VIEŠPATS
buvo įsakęs Jozuei perduoti
žmonėms, lygiai kaip Mozė buvo
įsakęs Jozuei. Žmonės skubiai
perėjo upę. 11 Kai visi žmonės
buvo perėję, tada VIEŠPATIES
Skrynia ir kunigai nuėjo į savo
vietą žmonių priešakyje. 12 Reu-
beno ir Gado giminių žmonės
ir pusė Manaso giminės žmo-
nių perėjo upę ginkluoti pirma
izraeliečių, kaip Mozė buvo
jiems paliepęs. 13 Apie ketu-
riasdešimt tūkstančių ginkluo-
tų vyrų perėjo upę prieš VIEŠ-
PATĮ į Jericho lygumas.
14 Tą dieną VIEŠPATS išaukš-
tino Jozuę viso Izraelio akyse.
Jie gerbė jį per visą jo gyveni-
mą, kaip buvo gerbę Mozę.

4, 1 – 5, 1: Paminklas Jordano upės perėjimui paminėti. Šis skyrius sujungia du tikėjimo kraičio pasakojimus apie paminklinius akmenis Jordano perėjimui paminėti. Vienas pasakoja apie paminklą, pastatytą prie Gilgalo (žr. Joz 4, 1–3. 6–7. 8b. 20), o kitas apie akmenis, padėtus upės vagoje (žr. Joz 4, 4–5. 8a. 9. 15–19).

15 VIEŠPATS Jozuei tarė: 16 „Įsa-
kyk kunigams, nešantiems
Sandoros skrynią, išlipti iš
Jordano.“ 17 Jozuė tada įsakė
kunigams: „Išlipkite iš Jorda-
no.“ 18 Kunigams, nešusiems
VIEŠPATIES Sandoros skrynią,
vos išlipus iš Jordano vagos ir
jų kojoms pasiekus sausumą,
Jordano vandenys sugrįžo į sa-
vo vietą, tekėdami kaip anks-
čiau visa vaga.

19 Žmonės išlipo iš Jordano
pirmojo mėnesio dešimtą die-
ną* ir apsistojo prie Gilgalo, ry-
tiniame Jericho šone. 20 Anuos
dvylika akmenų, kuriuos jie
buvo paėmę iš Jordano, Jozuė
sudėjo Gilgale. 21 Jis kalbėjo
izraeliečiams: „Kai jūsų vaikai
ateityje savo tėvus klaus: ‘Ką
reiškia šie akmenys?’ – 22 pa-
aiškinsite savo vaikams: ‘Izrae-
liečiai čia perėjo Jordaną sau-
suma!’ 23 Nes VIEŠPATS, jūsų
Dievas, nusausino jums Jorda-
no vandenis, kol jūs perėjote
per upę, lygiai kaip VIEŠPATS,
mūsų Dievas, kad padarė su
Nendrių jūra, kurią jis nusau-
sino mums, kol mes perėjome,
24 idant visos žemės tautos ži-
notų, kad VIEŠPATIES ranka yra
galinga, o jūs VIEŠPATIES, sa-
vo Dievo, visuomet pagarbiai
bijotumėte.“

Apeigos prie Gilgalo

5 1 Kai visi amoriečių kara-
liai vakarinėje Jordano
pusėje ir visi kanaaniečių ka-
raliai prie Jūros išgirdo, kaip
VIEŠPATS izraeliečiams perei-
ti buvo nusausinęs Jordano
vandenis, apmirė jų širdis. Jie
neteko drąsos izraeliečiams
priešintis.

Apipjaustymo atnaujinimas

2* Tuo metu VIEŠPATS kalbė-
jo Jozuei: „Pasidaryk peilių iš
titnago ir apipjaustyk dar kar-
tą izraeliečius.“ 3 Jozuė tad pa-
sidarė titnaginių peilių ir api-
pjaustė izraeliečius prie Gibeat-
haAralotų.* 4 O priežastis, dėl
kurios Jozuė juos apipjaustė,
buvo ši: visi iš Egipto išėjusie-
ji žmonės, visi karinės tarny-
bos amžiaus vyriškiai, buvo iš-
mirę kelionėje per dykumą po
išėjimo iš Egipto. 5 Žinoma, vi-
si išėjusieji iš Egipto žmonės
buvo apipjaustyti, o visi gimu-
sieji keliaujant per dykumą po
išėjimo iš Egipto nebuvo api-
pjaustyti. 6 Iš tikrųjų izraelie-
čiai buvo klajoję keturiasde-
šimt metų dykumoje, kol visa

4, 19: Pirmasis mėnuo buvo abibas, t. y. kovas–balandis, vėliau pavadintas nisanu. ... *prie Gilgalo*: Gilgalas, lietuviškai *Ratas*, arba *Apskritimas*, turbūt yra Khirbet Mefjaras, t. y. Mefdžaro griuvėsiai, maždaug pusantro kilometro į rytus nuo Jericho. Ši vietovė tapo svarbia izraeliečių šventove. Čia buvo pateptas karaliumi Saulius (žr. 1 Sam 11, 15), čia Dovydas susitaikė su savo sukilusia tauta (žr. 2 Sam 19, 15. 40).

5, 2–12: Pirmoji Perėjimo auka Pažado žemėje.

5, 3: ... *Gibeat-haAralotai*: pažodžiui *[Apipjaustymo] Odelių kalva*.

tauta, – karinės tarnybos amžiaus vyrai, išėjusieji iš Egipto, – išmirė už tai, kad neklausė VIEŠPATIES balso. Jiems VIEŠPATS prisiekė, kad neleis jiems niekad pamatyti krašto, kurį buvo jų protėviams prisiekęs duoti mums, – krašto, tekančio pienu ir medumi.
[7] Taigi jų vaikus, kuriuos vietoje jų jis išaugino, Jozuė apipjaustė, kadangi jie buvo neapipjaustyti. Kelionėje jie nebuvo buvę apipjaustyti.

[8]* Kai visos tautos apipjaustymas buvo atliktas, jie pasiliko ilsėdamiesi stovykloje, kolei išgijo.
[9] VIEŠPATS tarė Jozuei: „Šiandien nuritinau* nuo jūsų Egipto gėdą." Ta vieta tad yra vadinama Gilgalu* iki šios dienos.

Atnašaujama Perėjimo auka

[10] Būdami stovykloje prie Gilgalo Jericho lygumose, izraeliečiai atnašavo Perėjimo auką keturioliktos mėnesio* dienos vakarą.
[11] Rytojaus dieną po Perėjimo aukos, kaip tik tą dieną, jie valgė iš krašto derliaus neraugintus papločius ir pagruzdintus grūdus.
[12] Tą pačią dieną, kai jie valgė iš krašto derliaus, izraeliečiai manos daugiau nebegavo. Jie valgė tų metų Kanaano krašto derlių.

Jericho apgula

[13]* Atsitiko, kad Jozuė, būdamas arti Jericho, pakėlė akis ir pamatė priešais save stovintį vyrą su ištrauktu iš makšties kalaviju rankoje. Jozuė priėjo prie jo ir jam tarė: „Ar tu iš mūsiškių, ar iš priešų?"
[14] Jis atsakė: „Nei vienas, nei kitas. Esu VIEŠPATIES kariuomenės galva. Dabar aš atėjau!" Jozuė parpuolė kniūbsčia ir, išreikšdamas pagarbą, jam tarė: „Ką mano VIEŠPATS įsako savo tarnui?"
[15] VIEŠPATIES kariuomenės galva Jozuei atsakė: „Nusiauk sandalus nuo kojų, nes vieta, kurioje stovi, šventa." Jozuė taip ir padarė.

6 [1] Jericho vartai buvo uždaryti ir saugomi nuo izraeliečių. Niekas negalėjo išeiti ar įeiti.
[2] VIEŠPATS Jozuei tarė:

5, 8–9: ... *nuritinau nuo jūsų Egipto gėdą*: turbūt tai užuomina apie izraeliečių vergiją Egipte. ... *vieta, ... vadinama Gilgalu*: ... *nuritinau*, hebrajiškai *galloti*, t. y. *aš nuritinau*, sudaro garsų sąskambį su vietovardžiu *Gilgalas*, t. y. *(Vieta) Rato*, arba *Apskritimo (sustatytų akmenų)*. Žr. Joz 4, 4–8.

5, 10: ... *mėnesio*: pirmojo metų mėnesio, vėliau vadinamo nisanu. Žr. Joz 3, 15 paaiškinimą. Taigi Jordano perėjimas įvyko maždaug tuo pačiu metų laiku, kaip ir stebuklingas perėjimas per Nendrių jūrą. Žr. Iš 12–14.

5, 13 – 6, 26: Pasakojimas apie Jordano apgulą apima: 1) Viešpaties įsakymą Jozuei per angelą (Joz 5, 13 – 6, 5); 2) Jozuės nurodymus izraeliečiams (Joz 6, 6–11); 3) pirmų šešių dienų veiksmų aprašymą (Joz 6, 12–14); 4) septintos dienos įvykius (Joz 6, 15–26).

„Štai atiduosiu į tavo rankas
Jerichą, jo karalių ir užgrūdin-
tus vyrus. 3 Težygiuoja aplink
miestą visi jūsų kariškiai,
apeidami aplinkui miestą vie-
ną kartą. Taip darykite per še-
šias dienas. 4 Septyni kunigai,
eidami pirma Skrynios, tene-
ša septynis avino rago trimi-
tus. O septintą dieną, kuni-
gams pučiant ragus, apeisite
aplink miestą septynis kar-
tus. 5 Nuaidėjus ilgam rago gar-
sui, – kai tik išgirsite tą rago
balsą, – visi žmonės suriks ga-
lingu šauksmu. Tada miesto
sienų mūrai staiga sugrius,
žmonės veršis pirmyn, kiekvie-
nas iš savo vietos.“

6 Nuno sūnus Jozuė pasišau-
kė kunigus ir jiems paliepė:
„Imkite Sandoros skrynią!
Septyni kunigai, eidami pirma
VIEŠPATIES Skrynios, teneša
septynis avino rago trimitus.“
7 O žmonėms jis tarė: „Pa-
judėkite! Žygiuokite aplink
miestą! Priekinė sauga težy-
giuoja pirma VIEŠPATIES Skry-
nios!“

8 Jozuei pabaigus duoti žmo-
nėms nurodymus, septyni ku-
nigai, septynis avino rago tri-
mitus nešdamiesi, pasijudino
pirma VIEŠPATIES, pūsdami
savo avino ragus, o VIEŠPATIES
Sandoros skrynia ėjo jiems iš
paskos. 9 Priešakinė sauga žy-
giavo pirma ragus pučiančių
kunigų, o užpakalinė sauga ėjo
paskui Skrynią, ragams visą
laiką gaudžiant. 10 Bet žmo-
nėms Jozuė buvo davęs tokį
įsakymą: „Nešūkaukite! Tene-
sigirdi net jūsų balso, nė žodžio
netarkite iki tos dienos, kol ne-
pasakysiu: ‘Sušukite!’ Tada jūs
šauksite.“ 11 Taip jis pasiuntė
VIEŠPATIES Skrynią apeiti ap-
link miestą. Ji apėjo vieną kar-
tą. Tada jie sugrįžo į stovyklą
ir pernakvojo stovykloje.

12 Kitą rytą Jozuė atsikėlė
anksti. Kunigai paėmė VIEŠPA-
TIES Skrynią. 13 Septyni kuni-
gai, septynis avino rago trimi-
tus nešdamiesi, pasijudino
pirma VIEŠPATIES Skrynios,
pūsdami visą laiką avino ra-
gus. Priešakinė sauga žygiavo
pirma jų, o užpakalinė sauga
ėjo paskui VIEŠPATIES Skrynią,
ragams visą laiką gaudžiant.
14 Antrąją dieną jie apėjo ap-
link miestą vieną kartą. Tada
sugrįžo į stovyklą. Taip jie da-
rė per šešias dienas.

15 Septintą dieną jie atsikėlė
auštant ir apėjo aplink miestą
tokia pat tvarka septynis kar-
tus. 16 Septintą kartą, kunigams
pučiant ragus, Jozuė žmonėms
įsakė: „Sušukite! VIEŠPATS
atidavė jums miestą! 17 Mies-
tas ir visa, kas jame, bus pa-
skirta VIEŠPAČIUI sunaiki-
nant. Tik ištvirkėlė Rahaba ir
visi, esantieji jos namuose, te-
lieka gyvi, nes ji paslėpė mū-
sų siųstus pasiuntinius. 18 Ne-
lieskite sunaikinti paskirtų

daiktų,* kad patys nebūtumėte
paskirti sunaikinti. Paimdami
bet ką iš to, kas paskirta su-
naikinti, padarysite Izraelio
stovyklą sunaikinti skirtu daik-
tu, užtrauksite ant jos nelaimę.
19 Bet visas sidabras ir auksas,
daiktai iš vario ir geležies yra
šventi VIEŠPAČIUI. Jie bus pa-
dėti į VIEŠPATIES iždą."

Izraeliečiai paima Jerichą

20 Taigi žmonės sušuko, ra-
gams sugaudus. Žmonės, vos
išgirdę ragų gausmą, suriko
galingu šauksmu, ir siena su-
griuvo.* Žmonės veržėsi į mies-
tą, kiekvienas tiesiai iš savo
vietos, ir jį užėmė. 21 Tada jie
skyrė kalaviju sunaikinti visa,
kas buvo mieste, vyrus ir mo-
teris, jaunus ir senus, jaučius
ir avis bei asilus.
22 O dviem vyrams, išžvalgiu-
siems kraštą, Jozuė paliepė:
„Nueikite į ištvirkėlės namus,
išveskite iš jų moterį ir visus
jos gimines, kaip esate jai pri-
siekę." 23 Tad jaunieji žvalgai įė-
jo ir išvedė Rahabą drauge su
jos tėvu, motina, broliais ir vi-
sais jos giminėmis. Jie išvedė
visą jos giminę ir apgyvendino
šalia Izraelio stovyklos.
24 Miestą ir visa, kas jame
buvo, jie sudegino. Tik sidabrą
ir auksą bei daiktus iš vario ir
geležies jie padėjo į VIEŠPATIES
Namų iždą. 25 Tik ištvirkėlę Ra-
habą* ir jos tėvo šeimą bei vi-
sus jos gimines Jozuė paliko
gyvus. Jos šeima lig šiol tebe-
gyvena Izraelyje, nes ji paslė-
pė Jozuės pasiuntinius siųstus
Jericho išžvalgyti.
26 Ta proga Jozuė ištarė tokią
priesaiką:
„Tebūna prakeiktas VIEŠPA-
TIES akivaizdoje žmogus,

6, 18: ... *sunaikinti skirtų daiktų*: paimtas miestas ir visa, kas jame yra, turėjo būti sunaikinta. Ši mintis įkvėptiesiems Deuteronominės istorijos autoriams yra svarbi, nes jie, rašydami Babilonijos tremtyje, buvo įsitikinę, kad Izraelio žlugimą sąlygojo izraeliečių pakantumas kanaaniečių religinei kultūrai. Todėl, anot jų, paimtas miestas ir visa, kas jame yra, turėjo būti pašvęsta Dievui sunaikinant. Jeigu Izraelis būtų tai daręs savo istorijos sklaidoje, kaip liepė daryti Jozuė, jis būtų pašalinęs pavojus ir net būtų galėjęs išvengti Judo ir Izraelio karalysčių sunaikinimo (žr. Įst 20). Visiškas miesto sunaikinimas atspindi esminį lūžį tarp senosios kanaaniečių visuomenės, paremtos gamtos religija, ir naujosios izraeliečių bendrijos, paremtos istorine Sandora su anapusiniu Dievu – Jahve. Žr. Kun 27, 29; Sk 18, 14; 21, 3 paaiškinimus.

6, 20: ... *siena sugriuvo*: stebuklingai Dievui įėjus. Ragų pūtimas ir žmonių šauksmai buvo įprastiniai senovės karų bruožai. Šiame pasakojime Dievas bando žmonių klusnumą ir tikėjimą jo pažadu. Žr. Žyd 11, 30.

6, 25: Iš Mt 1, 5 sužinome, kad Rahaba ištekėjo už Salmono – vyro iš Judo giminės ir taip tapo Dovydo, Kristaus protėvio, prosenele. Žr. Rut 4, 18–22.

6, 26: Šis prakeikimas tapo tikrove Hieliui atstatant Jerichą Izraelio karaliaus Ahabo dienomis. Žr. 1 Kar 16, 34. Iki to laiko Jerichas buvo tik paprasta ir neįtvirtinta gyvenvietė. Žr. Joz 18, 12. 21; Ts 3, 13; 2 Sam 10, 5.

kuris bandytų atstatyti šį
Jericho miestą!
Savo pirmagimio kaina jis
padės jo pamatus
ir savo jauniausiojo sūnaus
kaina jis pastatys vartus."
27 VIEŠPATS buvo su Jozue,
ir jo garsas pasklido po visą
kraštą.

Achano nuodėmė

7 1 Bet izraeliečiai sulaužė
įsakymą dėl sunaikinti
skirtų daiktų. Zeraho sūnaus
Zabdžio sūnaus Karmio sūnus
Achanas, iš Judo giminės, pasi-
ėmė kai ką iš sunaikinti skirtų
daiktų. Užtat VIEŠPATS užside-
gė pykčiu ant izraeliečių.
2 Jozuė pasiuntė keletą vyrų
iš Jericho į Ai, esantį prie Bet-
Aveno, į rytus nuo Bet-Elio.
Jiems tarė: „Nukilkite į aukš-
tumas ir išžvalgykite kraštą."
Vyrai nukilo į aukštumas ir iš-
žvalgė Ai. 3 Jie sugrįžo pas Jo-
zuę ir jam pasakė: „Nėra rei-
kalo visiems žmonėms kilti į
aukštumas. Tenukyla du ar
trys tūkstančiai vyrų ir teuž-
puola Ai. Priešų ten nedaug,
visų žmonių nevargink tenai
kilti." 4 Taigi nuėjo ten apie tris
tūkstančius žmonių, bet Ai vy-
rai privertė juos bėgti. 5 Ai vy-
rai iš jų trisdešimt šešis už-
mušė, vydamiesi juos nuo vartų
iki pat Šebarimų ir paguldyda-
mi šlaite. Širdis žmonėms nu-
krito į kulnis.
6 Tada Jozuė perplėšė savo
drabužius. Jis ir Izraelio se-
niūnai gulėjo kniūbsti žemėje,
apsibarstydami dulkėmis gal-
vas, lig vakaro prieš VIEŠPA-
TIES Skrynią. 7 „Ai, Viešpatie
DIEVE! – Jozuė meldėsi, – ko-
dėl iš viso turėjai pervesti šią
tautą per Jordaną? Atiduoti
mus amoriečiams į rankas?
Mus sunaikinti? O, verčiau mes
būtume pasitenkinę, apsigy-
vendami anapus Jordano! 8 O
Viešpatie, ką aš galiu sakyti
tada, kai Izraelis parodė nuga-
rą priešų akivaizdoje! 9 Išgirs
apie tai kanaaniečiai ir kiti
krašto gyventojai, apsups mus
ir nušluos mūsų vardą nuo že-
mės. Ką tu darysi tuomet savo
didžiam vardui?"
10 Jozuei VIEŠPATS atsakė:
„Stokis! Ko guli žemėje kniūbs-
čias? 11 Izraelis nusidėjo! Su-
laužė sandorą, kurią jiems da-
viau! Jie pasiėmė iš daiktų,
skirtų sunaikinti, ir apsivogė,
ir pamelavo, ir įsidėjo juos tarp
savo daiktų. 12 Užtat izraelie-
čiai nepajėgs priešintis, bet at-
suks nugarą savo priešams,
nes jie patys yra tapę daiktu,
skirtu sunaikinti. Aš nebebū-
siu daugiau su jumis, jeigu jūs
nesunaikinsite pasiimtų su-
naikinti skirtų daiktų. 13 Eik

7, 2: ...*Ai (miestą)*: vardas Ai reiškia *griuvėsius*. Nūdien vietovė vadinama *Et-Tell*, t. y. Piliakalnis.

apvalyti žmonių! Įsakyk jiems:
apsivalykite rytdienai, nes
taip kalbėjo VIEŠPATS, Izraelio
Dievas: 'Tu turi, Izraeli, sunai-
kinti skirtų daiktų! Nepajėgsi
priešintis priešams, kol nepa-
šalinsi iš savo tarpo sunaikin-
ti skirtų daiktų'. 14 Taigi rytoj
rytą būsite šaukiami gimi-
nėmis. Giminė, kurią VIEŠPATS
nurodys,* išeis į priekį klanais;
klanas, kurį VIEŠPATS nurodys,
išeis į priekį šeimynomis;
šeimyna, kurią VIEŠPATS nu-
rodys, išeis į priekį pavieniui
vyras po vyro. 15 Žmogus, nu-
rodytas pasiėmęs sunaikinti
skirtų daiktų, turi būti sude-
gintas – jis ir visa, kas jam pri-
klauso, nes jis sulaužė VIEŠPA-
TIES sandorą ir padarė gėdingą
nusikaltimą Izraelyje."

Achano bausmė

16 Kitą rytą anksti Jozuė pa-
šaukė Izraelį giminėmis. Judo
giminė buvo nurodyta.* 17 Jis
paliepė išeiti į priekį Judo gi-
minės klanams. Zeraho klanas
buvo nurodytas. Jis paliepė iš-
eiti į priekį Zeraho klano šei-
mynoms. Zabdžio šeimyna bu-
vo nurodyta. 18 Jozuė paliepė
išeiti į priekį jo šeimynai vyrui
po vyro. Galop Zeraho sūnaus
Zabdžio sūnaus Karmio sūnus
Achanas, iš Judo giminės, bu-
vo nurodytas. 19 Tada Jozuė
Achanui tarė: „Mano sūnau,
duok garbę VIEŠPAČIUI, Izraelio
Dievui, ir jam duok šlovę! Pa-
sakyk man, ką padarei. Nuo
manęs nieko neslėpk." 20 Acha-
nas Jozuei atsakė: „Taip, aš
nusidėjau VIEŠPAČIUI, Izraelio
Dievui. Štai ką padariau. 21 Pa-
matęs tarp grobio gražią skrais-
tę iš Šinaro,* du šimtus sidab-
rinių šekelių ir penkiasdešimt
šekelių sveriantį aukso luitą,
užsigeidžiau juos turėti ir pasi-
ėmiau. Dabar jie užkasti žemė-
je mano palapinėje su sidabru
po skraiste."

22 Jozuės pasiuntiniai nusku-
bėjo į Achano palapinę. Tikrai
visa buvo užkasta palapinėje
su sidabru po skraiste. 23 Paė-
mę iš palapinės, jie atnešė juos
pas Jozuę ir visus izraeliečius
ir padėjo VIEŠPATIES aki-
vaizdoje. 24 Tada Jozuė ir visas
Izraelis su juo paėmė Zeraho
sūnų Achaną, sidabrą, skrais-
tę ir auksą, jo sūnus ir dukte-
ris, jo jaučius, asilus ir avis, jo
palapinę bei visa, ką jis turėjo,
ir nuvedė juos į Achoro slėnį.*
25 „Kokią nelaimę mums už-
traukei! – tarė Jozuė. – Šian-

7, 14–18: Šiame skaitinyje karto-jasi žodžiai *nurodys, nurodyta, nurodytas*. Hebrajiškas žodis yra pernelyg vaizdus: *pagautas tinkle*. Nurodymas ieškant sunaikinti skirtų daiktų įsakymo pažeidėją turbūt vyko naudojantis Urimais ir Tumimais. Žr. Iš 28, 30; 1 Sam 14, 38–42.

7, 21: ... *iš Šinaro*: iš Babilonijos.

7, 24: ... *Achoro slėnis*: hebrajiškai *Achor* reiškia *nelaimę, vargą*. Vardas *Nelaimės slėnis* yra užuomina į Jozuės žodžius. Žr. 25 eilutę.

dien VIEŠPATS užtraukia nelai-
mę tau!“
Ir visas Izraelis užmušė jį ak-
menimis. Jie sudegino juos ir,
mesdami ant jų akmenis, 26 su-
krovė ant jo didelę akmenų
krūvą, kuri tebėra iki šios die-
nos. Tada atsileido VIEŠPATIES
pyktis.
Todėl toji vieta ir iki šios die-
nos vadinama Achoro slėniu.

Ai paėmimas

8 1 Tada VIEŠPATS Jozuei
tarė: „Nebijok ir nenuo-
gąstauk! Pasiimk su savimi
visus kariškius ir nukilk vėl į
Ai. Štai, atiduosiu tau į ran-
kas Ai karalių, jo žmones ir
miestą bei visą jo kraštą. 2 Su
Ai miestu ir jo karaliumi turi
pasielgti taip, kaip pasielgei su
Jerichu ir jo karaliumi. Tačiau
grobį ir galvijus galite pasida-
lyti kaip karo laimikį. Surenk
pasalas miesto užnugaryje.“
3 Taigi Jozuė ir visi kariškiai
pasiruošė žygiuoti prieš Ai. Iš-
rinkęs trisdešimt tūkstančių
vyrų,* narsių kareivių, išsiun-
tė juos pirma nakčia. 4 „Dėme-
sio! Jūs būsite pasala miesto
užnugaryje, – davė jiems įsa-
kymą, – nenutolkite per daug
nuo miesto ir visi būkite pa-
sirengę. 5 Su manimi esantys
vyrai ir aš artinsimės prie
miesto. Kai jie išeis mums pa-
sipriešinti, kaip jie pirmąkart
kad padarė, mes nuo jų bėgsi-
me. 6 Jie mus vysis iš paskos,
kol nuviliosime juos nuo mies-
to, nes jie manys: ‘Bėga nuo
mūsų kaip anąkart!’ Mums nuo
jų bėgant, 7 jūs pakilsite iš pa-
salų ir paimsite miestą.
VIEŠPATS, jūsų Dievas, atiduos
jums jį į rankas. 8 Paėmę mies-
tą, uždekite jį. Darykite, kaip
VIEŠPATS yra įsakęs. Dėmesio!
Aš jums įsakiau!“ 9 Tada Jo-
zuė juos išsiuntė. Jie nuėjo į
pasalų vietą ir išsidėstė tarp
Bet-Elio* ir Ai – į vakarus nuo
Ai, o Jozuė praleido tą naktį
su likusiais vyrais.
10 Anksti rytą Jozuė apžiūrė-
jo žmones. Paskui jis išžygiavo
vyrų priešakyje Ai link drauge
su Izraelio seniūnais. 11 Visi su
juo buvę kariškiai nuėjo kartu
ir, priėję miestą, įsirengė sto-
vyklą į šiaurę nuo Ai. Tarp jų ir
Ai buvo siaura dauba. 12 Jis bu-
vo pasiėmęs apie penkis tūks-
tančius vyrų ir išdėstęs juos
kaip pasalas tarp Bet-Elio ir
Ai – į vakarus nuo miesto. 13 Tai-

8, 3: ... *trisdešimt tūkstančių vyrų*: šis skaičius, hebrajiškame tekste atrodantis pernelyg didelis, gali būti perrašinėtojo klaida. Graikiškame Septuagintos vertime ir kai kuriuose rankraščiuose *trys tūkstančiai*, t. y. visos kariuomenės vyrų skaičius pirmo ir nesėkmingo Ai miesto užpuolimo metu (žr. Joz 7, 4). Skirtingas skaičius nurodomas 12 eilutėje: *penkis tūkstančius*.

8, 9: ... *Bet-Elis*: nūdienis Beitinas yra 17 km į šiaurę nuo Jeruzalės. Vėliau ši vietovė tapo pagrindine Šiaurinės karalystės, arba Izraelio, šventove. Žr. 1 Kar 12, 28–30.

gi pagrindinė stovykla išsidėstė į šiaurę nuo miesto, o jos užpakalinė sauga į vakarus nuo miesto. Jozuė tą naktį praleido slėnyje. 14 Tai pastebėjęs Ai karalius, – jis ir visi jo kareiviai, miesto gyventojai, – nuskubėjo anksti rytą prie šlaito priešais Arabą pradėti mūšio su Izraeliu, bet jis nežinojo, kad už miesto jam buvo parengtos pasalos. 15 O Jozuė ir visas Izraelis dėjosi esą jų sumušti ir leidosi bėgti dykumos link. 16 Visi mieste buvę žmonės buvo pašaukti jų vytis. Vydamiesi Jozuę, jie nutolo nuo miesto. 17 Nei Ai mieste, nei Bet-Elyje neliko žmogaus, neišėjusio vytis Izraelio. Jie paliko miestą be jokios gynybos ir vijosi Izraelį.

18 Tada VIEŠPATS Jozuei tarė: „Ištiesk ietį, kurią laikai rankoje, Ai link, nes aš atiduosiu jį tau į rankas.“ Jozuė ištiesė ietį, kurią laikė rankoje, miesto link. 19 Vos jam ištiesus ranką, pasalų vyrai skubiai pakilo iš savo vietų ir metėsi pirmyn. Jie įėjo į miestą, paėmė jį ir nedelsdami padegė. 20 Kai Ai vyrai pažvelgė atgal, miesto dūmai jau kilo lig padangių! Jiems stigo jėgų net kur nors pabėgti, kai dykumos link bėgę žmonės atsisuko jų pulti. 21 Jozuė ir visas Izraelis, matydami miestą esant pasalų vyrų paimtą ir iš miesto kylančius dūmus, atsisuko ir užpuolė Ai vyrus. 22 O kiti izraeliečiai išėjo prieš juos iš miesto. Taigi jie buvo izraeliečių apsupti iš abiejų šonų ir išžudyti, – nė vienas jų neišliko, nė vienas nepabėgo, – 23 išskyrus Ai karalių, kurį jie paėmė gyvą ir atvedė pas Jozuę.

24 Kai izraeliečiai buvo pabaigę žudyti visus Ai gyventojus, nusivijusius juos į laukus ir dykumą, – kai jie visi iki paskutinio vyro buvo kritę nuo kalavijo, – tada visi izraeliečiai sugrįžo į Ai ir išžudė ten likusius gyventojus. 25 Tą dieną kritusių vyrų ir moterų, visų Ai miesto gyventojų, skaičius buvo dvylika tūkstančių.

26 Jozuė tol nenuleido rankos, kurioje laikė ietį, kol sunaikinimui skirti Ai miesto gyventojai nebuvo sunaikinti. 27 Tik galvijus ir to miesto grobį izraeliečiai pasiėmė kaip karo laimikį pagal VIEŠPATIES žodį, kurį jis buvo davęs Jozuei.

28 Tada Jozuė Ai miestą sudegino ir pavertė jį amžinu piliakalniu – nuniokota vieta tebėra iki pat šios dienos. 29 O Ai karalių jis paliko pakartą ant medžio lig vakaro. Saulei leidžiantis, Jozuė įsakė nuleisti jo lavoną nuo medžio ir numesti prie miesto vartų įėjimo. Ant jo buvo sumesta didžiulė akmenų krūva, kuri ten tebėra iki šios dienos.

Aukuras ant Ebalo kalno

30 Tuomet Jozuė pastatė ant Ebalo* kalno VIEŠPAČIUI, Izraelio Dievui, aukurą, 31 kaip VIEŠPATIES tarnas Mozė buvo įsakęs izraeliečiams, – kaip yra parašyta Mozės Įstatymo knygoje: „Aukurą netašytų akmenų, nepaliestų geležiniu įrankiu“, – ir atnašavo ant jo deginamąsias aukas bei aukojo bendravimo atnašas. 32 Ten, izraeliečių akivaizdoje, Jozuė užrašė ant akmenų nuorašą įstatymo, kurį Mozė buvo izraeliečiams parašęs.

Mozės Įstatymo skaitymas

33 Visas Izraelis, – ateiviai ir čionykščiai – drauge su savo seniūnais, pareigūnais, teisėjais stovėjo abiejuose Skrynios šonuose priešais kunigus iš Levio giminės, nešančius VIEŠPATIES Sandoros skrynią. Pusė jų stovėjo atsigręžę į Gerizimo kalną ir pusė jų stovėjo atsigręžę į Ebalo kalną, kaip VIEŠPATIES tarnas Mozė buvo kadaise įsakęs, Izraelio tautai palaiminti. 34 Tada Jozuė perskaitė visus įstatymo žodžius – palaiminimus ir prakeikimus – lygiai taip, kaip yra parašyta įstatymo knygoje. 35 Nebuvo nė vieno žodžio iš visų, ką Mozė buvo įsakęs, kurio Jozuė nebūtų perskaitęs visos Izraelio bendrijos akivaizdoje, įskaitant moteris, vaikus ir tarp jų gyvenančius ateivius.

Sąjunga prieš Izraelį

9 1 Kai ši žinia pasiekė karalius į vakarus nuo Jordano, aukštumų srityje, Šefeloje ir palei visą Didžiosios jūros krantą Libano link, kraštą hetitų, amoriečių, kanaaniečių, perizitų, hivitų ir jebusitų, 2 šie sudarė sąjungą kovoti su Jozue ir Izraeliu.

Gibeonitų suktybė

3 O Gibeono* gyventojai, išgirdę, kaip Jozuė buvo pasielgęs su Jerichu ir Ai miestu, 4 savo ruožtu ėmėsi suktumo. Jie leidosi į kelionę persirengę pasiuntiniais: užkrovė savo asilams senus maišus ir senus, suplyšusius bei sulopytus vyno maišius, 5 apsiavė kojas palaikiais bei sulopytais sandalais ir apsirengė nudėvėtais drabužiais. O visa jų kelionei paimta duona buvo sudžiūvusi ir

8, 30: ... *ant Ebalo kalno*: maždaug 32 km nuo Ai miesto, centrinėje Kanaano dalyje. Jis yra priešais Gerizimo kalną. Tarp šių dviejų kalnų – Ebalo šiaurėje ir Gerizimo pietuose – yra svarbi perėja iš rytų į vakarus.

8, 30–35: Šios apeigos buvo Mozės įsakytos. Žr. Įst 11, 29; 27, 2–26 ir paaiškinimus.

9, 3: ... *Gibeono gyventojai*: šiuolaikinis arabų Al-Džibo (*Al-Jib*) miestas maždaug 10 km į pietvakarius nuo Ai piliakalnio.

9, 3–27: Pasakojimas liudija, kad izraeliečių įsikūrimas Kanaane vyko ir taikiai.

apipelėjusi. 6 Atėję į Gilgalo sto-
vyklą pas Jozuę, jie tarė jam ir
izraeliečiams: „Iš tolimo kraš-
to atėjome,* siūlome jums su-
daryti su mumis sandorą.“ 7 Bet
izraeliečiai hivitams atsakė:
„Gal jūs tarp mūsų gyvenate,
kaip mes galime sudaryti su ju-
mis sandorą?“ 8 Jozuei jie pa-
aiškino: „Mes esame tavo tar-
nai.“ O Jozuė jų klausė: „Kas
jūs per vieni? Iš kur ateinate?“ –
9 „Tavo tarnai atėjo iš labai to-
limo krašto vedami VIEŠPATIES,
tavo Dievo, garso, – jie atsakė
jam, – nes apie jį mes daug gir-
dėjome: visa, ką jis padarė
Egipte, 10 ir visa, ką jis padarė
dviem amoriečių karaliams
anapus Jordano, Hešbono ka-
raliui Sihonui ir Aštarote Ba-
šano karaliui Ogui. 11 Todėl mū-
sų seniūnai ir visi mūsų krašto
gyventojai mums ir paliepė:
‘Pasiimkite kelionei maisto, ei-
kite jų pasitikti ir jiems saky-
kite: „Esame jūsų tarnai. Bū-
kite žmonės, sudarykite su
mumis sandorą’.“ 12 Ši mūsų
duona, kurią pasiėmėme iš sa-
vo namų kaip maistą kelionei,
buvo dar karšta, kai leidomės
į kelionę eiti pas jus, o dabar ji
štai sudžiūvusi ir apipelėjusi.
13 Šie mūsų vynmaišiai buvo
nauji, kai juos pripylėme, o pa-
sižiūrėk, kaip jie yra suplyšę.
Ir šie mūsų drabužiai bei san-
dalai nusidėvėjo per tokią ilgą
kelionę.“ 14 Vyrai patikėjo jų žo-
džiais apie maistą ir drabu-
žius, bet VIEŠPATIES žodžio jie
neatsiklausė. 15 Jozuė sudarė
su jais taiką, laiduodamas
jiems gyvastį sandora, kurią
bendrijos vadai patvirtino
priesaika.

Gibeonitų vieta izraeliečių bendruomenėje

16 Praėjus trims dienoms po
sandoros, sudarytos su jais, iz-
raeliečiai sužinojo, kad jie buvo
jų kaimynai ir gyveno jų žemė-
je. 17 Tad izraeliečiai leidosi į
kelionę ir trečią dieną pasiekė
jų miestus. Gibeonitų miestai
buvo Gibeonas, Chefira, Beero-
tai ir Kirjat-Jearimai. 18 Bet iz-
raeliečiai jų neužpuolė, nes
bendrijos vadai buvo jiems pri-
siekę VIEŠPAČIU, Izraelio Die-
vu. Užtat visa bendrija pradė-
jo prieš vadus murmėti, 19 bet
vadai bendrijai atsakė: „Jiems
prisiekėme VIEŠPAČIU, Izrae-
lio Dievu, todėl jų užgauti ne-
galime. 20 Betgi štai ką su jais
darysime: paliksime juos gy-
vus, kad nebūtų ant mūsų jo-
kio pykčio dėl priesaikos, ku-
rią jiems davėme.“ 21 Vadai
izraeliečiams sakė: „Telieka jie
gyvi ir tetampa kertančiais
malkas ir nešančiais vandenį*

9, 6: ... *iš tolimo krašto atėjome*: gibeonitai dedasi atėję iš toli, norėdami pasinaudoti švelnesnėmis sąlygomis, taikomomis tolimoms tautoms. Žr. Įst 20, 15.

9, 21: ... *kertančiais malkas ir ne-*

visai bendrijai!' Taigi apie juos
taip nusprendė vadai.
[22] Jozuė juos pasišaukė ir
taip jiems kalbėjo: „Kodėl mus
apgavote, sakydami: 'Mes gy-
vename toli nuo jūsų', – kai iš
tikrųjų jūs gyvenate tarp mū-
sų? [23] Užtat būkite prakeikti!
Visą laiką būsite vergai, malkų
kirtėjai ir vandens nešėjai ma-
no Dievo Namams.“ [24] Jozuei jie
atsakė: „Štai tavo tarnai buvo
girdėję, kad VIEŠPATS, tavo
Dievas, buvo pažadėjęs savo
tarnui Mozei duoti jums visą
kraštą ir dėl jūsų sunaikinti vi-
sus krašto gyventojus. Mes per
jus ir buvome apimti didelės
baimės dėl savo gyvasties, už-
tat taip ir padarėme. [25] Kaip
matai, dabar esame tavo ran-
kose. Kas gera ir teisu tavo
akyse daryti su mumis, tai ir
daryk!“
[26*] Taip jis su jais pasielgė.
Išgelbėjo juos nuo izraeliečių;
jų neišžudė. [27] Bet tą dieną Jo-
zuė padarė juos malkų kirtė-
jais ir vandens nešėjais bendri-
jai ir VIEŠPATIES aukurui toje
vietoje, kurią VIEŠPATS išsi-
rinktų.* Taip jie liko lig šios
dienos.

Gibeono apgula

10 [1] Kai Jeruzalės kara-
lius Adoni-Zedekas
sužinojo, kad Jozuė paėmė Ai
bei skyrė jį sunaikinti ir pasi-
elgė su Ai bei jo karaliumi, kaip
jis buvo pasielgęs su Jerichu
bei jo karaliumi, ir be to, kad
Gibeono gyventojai sudarė tai-
ką su Izraeliu ir gyvena tarp
jų, [2] jis baisiai išsigando. Mat
Gibeonas, vienas iš karališkų-
jų miestų, buvo didelis mies-
tas, – iš tikrųjų didesnis už
Ai, – o visi jo vyrai buvo galiū-
nai. [3] Taigi Jeruzalės karalius
Adoni-Zedekas pasiuntė Heb-
rono karaliui Hohamui, Jarmu-
to karaliui Piramui, Lachišo
karaliui Jafijai ir Eglono ka-
raliui Debirui tokį žodį: [4] „At-
žygiuokite pas mane ir padė-
kite man nugalėti Gibeoną, nes
jis sudarė taiką su Jozue ir
izraeliečiais.“
[5] Penki amoriečių karaliai –
Jeruzalės karalius, Hebrono*
karalius, Jarmuto karalius,
Lachišo karalius ir Eglono* ka-
ralius – sutelkė savo pajėgas
ir atvyko kiekvienas su savo
kariuomene. Jie apgulė Gibeo-
ną ir kariavo su juo.

šančiais vandenį: priežodžiu tapęs posakis vargingiausiai izraeliečių visuomenės grupei apibūdinti. Žr. Įst 20, 10–11.

9, 26–27: Karalius Saulius sulaužė Izraelio sandorą su gibeonitais, bet Dovydas vėl ją patvirtino. Žr. 2 Sam 21, 1–9.

9, 27: ... *toje vietoje, kurią* VIEŠPATS *išsirinktų*: taip Pakartoto Įstatymo knyga nurodo Jeruzalės Šventyklą savo teisėtvarkoje (žr. Įst 12, 5. 11. 14. 18).

10, 5: ... *Hebrono* ... *Eglono*: šie keturi miestai buvo į pietus ir pietvakarius nuo Jeruzalės.

Jozuės pergalė

6 O gibeonitai pasiuntė Jo-
zuei į stovyklą prie Gilgalo žodį:
„Neapleisk savo tarnų! Atsku-
bėk pas mus ir išgelbėk! Pa-
dėk mums, nes visi aukštumų
srities amoriečių karaliai susi-
būrė prieš mus!“ 7 Taigi Jozuė –
jis ir visos jo ginkluotosios pa-
jėgos, visi galiūnai, pakilo iš
Gilgalo.
8 VIEŠPATS Jozuei tarė: „Ne-
bijok jų, nes atiduosiu juos tau
į rankas. Nė vienas jų nepajėgs
tau priešintis!“ 9 Jozuė, žygia-
vęs visą naktį iš Gilgalo, juos
užklupo netikėtai. 10 VIEŠPATS
apstulbino juos išgąsčiu Izrae-
lio akivaizdoje. Izraeliečiai su-
triuškino juos prie Gibeono ir
vijosi Bet-Horono šlaito keliu,
niokodami juos iki pat Azekos
ir Makedos. 11 Jiems bėgant
nuo Izraelio žemyn Bet-Horo-
no šlaitu, VIEŠPATS svaidė ant
jų iš dangaus didžiulius akme-
nis* iki pat Azekos, ir jie žuvo.
Daugiau jų žuvo nuo krušos, ne-
gu kad izraeliečiai užmušė ka-
laviju.
12 Tą dieną, kai VIEŠPATS
atidavė amoriečius izraelie-
čiams, Jozuė kreipėsi į VIEŠ-
PATĮ. Visų izraeliečių akivaiz-
doje jis tarė:

„Sustok, saule, virš Gibeono
ir, mėnuli, virš Aijalono
slėnio!“
13 Saulė sustojo
ir mėnulis stovėjo,
kol tauta atkeršijo savo
priešams.

Argi tai neužrašyta Jašaro
knygoje?* Saulė sustojo* vidu-
ryje dangaus skliauto ir nesi-
skubino nusileisti bemaž visą
dieną.
14 Nei prieš tai, nei vėliau ne-
buvo tokios dienos kaip ši,
VIEŠPAČIUI paklausius žmo-
gaus balso! Tikrai, VIEŠPATS
kovojo už Izraelį!
15 {Tada Jozuė drauge su vi-
su Izraeliu sugrįžo į stovyklą
prie Gilgalo.}

Penki amoriečių karaliai Makedos oloje

16 Tuo tarpu anie penki kara-
liai pabėgo ir pasislėpė oloje
prie Makedos. 17 Jozuei buvo
pranešta: „Pastebėti tie penki
karaliai, pasislėpę oloje prie
Makedos.“ 18 Jozuė paliepė: „Už-
riskite olos angą keletu didelių

10, 11: ... *iš dangaus didžiulius akmenis*: ledų kruša, apie kurią pasakojama tolesnėje eilutėje.

10, 13: *Argi tai neužrašyta Jašaro knygoje?*: nuoroda į ankstesnį poezijos posmą – citatą iš Jašaro knygos, kurioje, kaip ir Viešpaties karų knygoje (žr. Sk 21,14), epo stiliumi aprašomi Izraelio senovės didvyrių žygiai. *Saulė sustojo*: dažnai manoma, kad čia liaudies kalba, remiantis gamtos reiškiniais, pasakojama apie stebuklingą dienos pailginimą; kitų nuomone, Jozuė kreipėsi į Dievą prašydamas, kad saulė užtemtų, nes tamsa priešams kliudė telktis ne tik gynybai, bet ir pabėgimui iš mūšio lauko. Jozuės malda buvo išklausyta: priešus užklupo ledų kruša (žr. Sir 46, 5) ir visą dieną trukusi tamsa.

akmenų ir pastatykite prie jos
vyrus jų saugoti. 19 Patys ten
nestovėkite. Lipkite priešams
ant kulnų ir pulkite juos iš už-
nugario. Neleiskite jiems pasi-
traukti į savo miestus, nes
VIEŠPATS, jūsų Dievas, yra juos
atidavęs jums į rankas."
20 Galop, kai Jozuė ir izrae-
liečiai buvo sudavę jiems mir-
tiną smūgį ir jie buvo sudoroti,
išskyrus į savo miestus pasi-
traukusius bėglius, 21 visa ka-
riuomenė sugrįžo pas Jozuę į
stovyklą prie Makedos. Niekas
nebedrįso niurnėti prieš izrae-
liečius!
22 Dabar Jozuė paliepė: „At-
riskite olos angą ir atveskite
pas mane tuos penkis karalius."
23 Tai padarę, jie atvedė pas jį
iš olos penkis karalius – Jeru-
zalės karalių, Hebrono karalių,
Jarmuto karalių, Lachišo ka-
ralių ir Eglono karalių. 24 Atve-
dus pas Jozuę tuos karalius,
Jozuė sušaukė visus izraelie-
čius ir vadams galiūnų, kurie
buvo su juo žygiavę, tarė: „Pri-
eikite ir užminkite kojomis
šiems karaliams ant sprando."
Jie priėjo ir užmynė kojomis
jiems ant sprando. 25 O Jozuė
jiems tarė: „Nebijokite ir ne-
nuogąstaukite! Būkite stiprūs
ir ryžtingi, nes VIEŠPATS taip
padarys visiems jūsų prie-
šams, su kuriais jūs kovojate!"
26 Paskui Jozuė įsakė juos už-
mušti ir pakabinti ant penkių
medžių. Jie kabojo ant medžių
lig vakaro. 27 Saulei leidžiantis,
Jozuė įsakė nuimti juos nuo
medžių ir įmesti į olą, kurioje
jie buvo pasislėpę. Olos angą
užvertė didžiuliais akmenimis,
kurie ten išliko iki šios dienos.

Pietinio Kanaano miestų paėmimas

28 Tuo pačiu metu Jozuė paė-
mė Makedą, ištiko ją ir jos ka-
ralių kalaviju. Miestą ir visus
žmones jame jis skyrė sunai-
kinti, nė vieno nepaliko gyvo.
Su Makedos karaliumi jis pa-
sielgė taip, kaip buvo pasielgęs
su Jericho karaliumi.
29 Iš Makedos Jozuė patrau-
kė su visu Izraeliu į Libną ir
kovojo su Libna. 30 Taip pat ir
ją bei jos karalių VIEŠPATS ati-
davė Izraeliui į rankas. Mies-
tą ir visus žmones jame Jozuė
ištiko kalaviju, nė vieno nepa-
likdamas gyvo. Su Libnos ka-
raliumi jis pasielgė taip, kaip
buvo pasielgęs su Jericho ka-
raliumi.
31 Iš Libnos Jozuė patraukė
su visu Izraeliu į Lachišą, ap-
gulė ir puolė. 32 VIEŠPATS ati-
davė Lachišą Izraeliui į rankas.
Miestą jis paėmė kitą dieną ir
ištiko jį bei visus žmones jame
kalaviju, kaip buvo padaręs
Libnoje.
33 Tada Gezerio karalius Ho-
ramas atkilo į pagalbą Lachi-
šui, bet Jozuė nugalėjo jį ir jo
pajėgas, nepalikdamas nė vie-
no gyvo.

[34] Iš Lachišo Jozuė patraukė
su visu Izraeliu į Eglòną. Jie
surengė miesto apgulą, jį puo-
lė [35] ir, paėmę tą pačią dieną,
ištiko jį kalaviju. O visus žmo-
nes jame tą pačią dieną skyrė
sunaikinti, kaip buvo padaręs
Lachišui.

[36] Iš Eglono Jozuė nukilo su
visu Izraeliu į Hebroną ir jį
užpuolė. [37] Paėmę miestą, iš-
tiko jį kalaviju – karalių, vi-
sus jam pavaldžius miestus
ir visus žmones juose. Nepa-
liko nė vieno gyvo. Kaip buvo
padaręs Eglonui, taip jis sky-
rė sunaikinti Hebroną ir visus
žmones jame.

[38] Tada Jozuė ir visas Izrae-
lis pasisuko Debiro link ir jį už-
puolė. [39] Paėmė jį, jo karalių ir
visus jam pavaldžius miestus,
ištiko kalaviju ir skyrė sunai-
kinti visus jo žmones. Nepaliko
nė vieno gyvo. Kaip buvo pada-
rę Hebronui ir kaip buvo pada-
rę Libnai bei jos karaliui, taip
jie padarė Debirui ir jo karaliui.

[40] Taip Jozuė nugalėjo visą
kraštą: aukštumų sritį, Nege-
bą, Šefelą ir šlaitus su visais
jų karaliais. Jis nepaliko nė
vieno gyvo, bet skyrė sunaikin-
ti visa, kas alsuoja, kaip VIEŠ-
PATS, Izraelio Dievas, buvo įsa-
kęs. [41] Jozuė nugalėjo juos nuo
Kadeš-Barneos lig Gazos, visą
Gošeno* kraštą lig pat Gibeo-
no. [42] Visus tuos karalius ir jų
kraštą Jozuė paėmė vienu kar-
tu nes VIEŠPATS, Izraelio Die-
vas, kovojo už Izraelį. [43] Paskui
Jozuė sugrįžo su visu Izraeliu į
stovyklą prie Gilgalo.

Jozuė nugali Jabiną ir jo sąjungininkus

11 [1] Apie tai sužinojęs,
Hazoro karalius Jabi-
nas davė žinią Madono kara-
liui Jobabui, Šimrono karaliui,
Achšafo karaliui [2] ir kitiems
karaliams šiaurėje, aukštumų
srityje, Araboje į pietus nuo Ki-
neroto, lygumos srityje ir Doro
srityje vakaruose – [3] kanaanie-
čiams rytuose ir vakaruose,
amoriečiams, hetitams, pe-
rizitams bei jebusitams aukš-
tumų srityje ir hivitams Her-
mono papėdėje, Mizpos krašte.
[4] Jie išėjo į mūšį su didele ka-
riuomene, lydimi visų savo pa-
jėgų, – taip gausūs, kaip smil-
tys pajūryje, – su daugybe žirgų
ir kovos vežimų. [5] Šie visi kara-
liai sujungė savo pajėgas, nu-
žygiavo prie Meromo vandenų*
ir čia pasistatė stovyklą kovoti
su Izraeliu.

[6] O VIEŠPATS tarė Jozuei: „Jų
nebijok! Rytoj šiuo laiku aš

10, 41: ... *visą Gošeno kraštą*: mies-
tas ir jo apylinkės pietinėje Judėjos
kalnų dalyje (žr. Joz 11, 16; 15, 21).
Įsidėmėtina, kad yra ir kitas *Gošeno
kraštas* šiaurės rytų Egipte (žr. Pr 45,
10). Abi vietovės turi tokius pat var-
dus hebrajiškame tekste.

11, 5: ... *prie Meromo vandenų*: upė
centrinėje Galilėjoje, tekanti į piet-
ryčius palaistyti derlingąją Arabą,
Kineroto lygumą, palei vakarinę Ge-
nezareto ežero pakrantę.

paguldysiu juos visus užmuš-
tus Izraelio akivaizdoje. Tu tu-
ri suluošinti jų žirgus ir sude-
ginti jų kovos vežimus.“ 7 Jozuė
užklupo juos staiga su visa sa-
vo kariuomene prie Meromo
vandenų ir metėsi ant jų. 8 VIEŠ-
PATS juos atidavė Izraeliui į
rankas. Izraeliečiai juos nuga-
lėjo ir vijosi iki pat Didžiojo Si-
dono ir Misrefot-Majimų, o ry-
tų link iki pat Mizpos slėnio.
Jie tol juos puolė, kol nė vieno
jų neliko gyvo. 9 Jozuė pasielgė
su jais, kaip VIEŠPATS buvo
jam įsakęs: jų žirgus suluoši-
no ir kovos vežimus sudegino.

Šiaurinio Kanaano užkariavimas

10 Tada Jozuė pasisuko ir pa-
ėmė Hazorą, o jo karalių nužu-
dė kalaviju. Hazoras anksčiau
buvo visų anų karalysčių gal-
va. 11 Jie skyrė sunaikinti ir iš-
žudė kalaviju visus jo žmones.
Nebuvo palikta nieko, kas al-
suoja, o patį Hazorą sudegino.
12 Jozuė paėmė visus anuos ka-
rališkus miestus ir jų karalius.
Skirdamas sunaikinti, jis nu-
žudė juos kalaviju, kaip Dievo
tarnas Mozė buvo įsakęs. 13 Ta-
čiau Izraelis nesunaikino nė
vieno iš miestų, pastatytų ant
supiltų kalvų, išskyrus Hazo-
rą, kurį Jozuė sudegino. 14 Visą
šių miestų grobį, įskaitant gal-
vijus, izraeliečiai pasiėmė kaip
karo laimikį. Tik visus jų gy-
ventojus jie žudė kalaviju, kol
juos visiškai išnaikino, nepalik-
dami nė vieno gyvo. 15 Kaip
VIEŠPATS buvo įsakęs savo tar-
nui Mozei, taip Mozė įsakė Jo-
zuei, taip Jozuė ir pasielgė. Jis
nepaliko nieko nepadaryta, ką
VIEŠPATS buvo Mozei įsakęs.

Užkariavimo suvestinė

16 Jozuė užėmė tą visą kraš-
tą: {Judo} aukštumas, Negebą,
visą Gošeno sritį, Šefelą, Ara-
bą, Izraelio aukštumas ir pa-
jūrio lygumą 17 nuo Halako kal-
no, kuris dunkso virš Seiro
srities, iki pat Baal-Gado Li-
bano slėnyje, Hermono kalno
papėdėje. Visus jų karalius jis
pagavo ir nužudė. 18 Ilgą laiką
Jozuė kariavo su visais anais
karaliais. 19 Nebuvo miesto, su-
dariusio taiką su izraeliečiais,
išskyrus hivitus – Gibeono
gyventojus. Jie visi buvo paim-
ti mūšiu, 20 nes VIEŠPATS buvo
nutaręs taip sukietinti jų šir-
dį, idant jie, išeidami kovoti su
Izraeliu, būtų skirti sunaikin-
ti ir, neradę pasigailėjimo, bū-
tų išnaikinti, kaip VIEŠPATS
buvo Mozei įsakęs.
21 Tuo pačiu metu Jozuė įsi-
veržė į aukštumų sritis ir ten

11, 21: ... *išnaikino anakimus*: ana-kimai buvo Kanaano gyventojai prieš izraeliečių atėjimą, garsūs savo aukš-tu ūgiu ir jėga. Žr. Įst 9, 2.

11, 21–23: Didelė dalis žemės, skir-tos Judo giminei, nebuvo Judo gimi-nės užkariauta iki teisėjų laikotarpio pradžios. Žr. Ts 1, 1–36 paaiškinimą.

išnaikino anakimus* iš Hebro-
no, Debiro, Anabo – iš visų Ju-
do aukštumų ir visų Izraelio
aukštumų. Jozuė skyrė sunai-
kinti juos ir jų miestus. 22 Izrae-
liečių krašte anakimų nebeli-
ko; tik Gazoje, Gate ir Ašdode
jų teužsiliko.
23 Taigi Jozuė užėmė visą
kraštą, lygiai kaip VIEŠPATS
buvo kalbėjęs Mozei. Tada Jo-
zuė davė jį Izraeliui kaip pa-
veldą pagal jų giminių pada-
las. Karas krašto nebevargino.*

Nugalėtųjų* karalių sąrašas

12 1 Šie yra krašto kara-
liai, kuriuos izraelie-
čiai nugalėjo ir užėmė jų žemes.
Į rytus nuo Jordano, nuo Ar-
nono slėnio iki Hermono kal-
no, įskaitant rytinę Arabos da-
lį: 2 amoriečių karalių Sihoną,
gyvenusį Hešbone ir valdžiusį
Gileado dalį – nuo Aroerio Ar-
nono slėnio pakraštyje ir paties
slėnio iki Jaboko slėnio bei
amoniečių krašto ribos – 3 ir ry-
tinę Arabą iki Kineroto jūros,
o pietų link, per Bet-Ješimotus
Pisgos šlaitų papėdėje rytinia-
me šone, žemyn iki Arabos jū-
ros, tai yra Mirties jūros. 4 Taip
pat ir žemę Bašano karaliaus
Ogo – vieno iš paskutinių re-
faimų, – gyvenusio Aštarote ir
Edreije 5 ir valdžiusio Hermo-
no kalną, Saleką, visą Bašaną
iki gešuriečių bei maakatiečių
ribos, ir pusę Gileado iki Heš-
bono karaliaus Sihono ribos.
6 Juos nugalėjo VIEŠPATIES tar-
nas Mozė ir izraeliečiai; VIEŠ-
PATIES tarnas Mozė atidavė jų
kraštą kaip paveldą Reubeno
ir Gado giminių bei pusės Ma-
naso giminės žmonėms.
7 Šie yra krašto karaliai, ku-
riuos Jozuė ir izraeliečiai nuga-
lėjo vakarinėje Jordano pusė-
je – nuo Baal-Gado Libano slė-
nyje iki Halako kalno, dunksan-
čio virš Seiro srities. Jozuė ati-
davė jų žemę Izraelio giminėms
kaip paveldą pagal jų padalas
8 aukštumų srityje, Šefeloje,
Araboje, šlaituose, dykumoje ir
Negebe, – {žemes} hetitų, amo-
riečių, kanaaniečių, perizitų,
hivitų ir jebusitų. Jų buvo:

9	Jericho karalius	vienas
	Ai, esančio prie Bet-Elio, karalius	vienas
10	Jeruzalės karalius	vienas
	Hebrono karalius	vienas
11	Jarmuto karalius	vienas
	Lachišo karalius	vienas
12	Eglono karalius	vienas
	Gezerio karalius	vienas

11, 23: *Karas krašto nebevargino*: ribotas ir laikinas taikos laikotarpis. Pavienės giminės turėjo kariauti su išlikusiais kanaaniečiais. Žr. Joz 15, 13–17; 17, 12–13. Ši eilutė užbaigia pirmą Jozuės knygos dalį. Žr. Joz 12, 1–24 paaiškinimą.

12, 1–24: Šis skyrius, įterptas tarp dviejų Jozuės knygos dalių – 1–11 ir 13–24 skyrių – yra panašus į Egipto ir Asirijos karalių paminklinius įrašus. Turbūt jis buvo nurašytas iš panašaus izraeliečių oficialaus įrašo.

[13] Debiro karalius vienas
Gederio karalius vienas
[14] Hormos karalius vienas
Arado karalius vienas
[15] Libnos karalius vienas
Adulamo karalius vienas
[16] Makedos karalius vienas
Bet-Elio karalius vienas
[17] Tapuaho karalius vienas
Hefero karalius vienas
[18] Afeko karalius vienas
Lašarono karalius vienas
[19] Madono karalius vienas
Hazoro karalius vienas
[20] Šimron–Merono
karalius vienas
Achšafo karalius vienas
[21] Taanacho karalius vienas
Megido karalius vienas
[22] Kedešo karalius vienas
Jokneamo Karmelyje
karalius vienas
[23] Doro Nafat–Dore
karalius vienas
Gojimų Galilėjoje
karalius vienas
[24] Tirzos karalius vienas
Iš viso trisdešimt vienas karalius.

B. KRAŠTO PADALIJIMAS

Įsakymas padalyti kraštą giminėms

13 [1*] Jozuė paseno ir sulaukė senyvo amžiaus.
VIEŠPATS jam tarė: „Nors pasenai ir sulaukei senyvo amžiaus, bet dar yra likę labai daug žemės, kuri turi būti paveldėta.
[2] Ši yra žemė, kuri dar nepaveldėta: visos filistinų* ir gešuriečių* sritys.
[3] Žemė nuo Šihoro, esančio į rytus nuo Egipto, iki ribos Ekrono šiaurėje, laikoma kanaaniečių žeme, nors ji valdoma penkių filistinų valdovų,* būtent: Gazos, Ašdodo, Aškelono, Gato ir Ekrono. Taip pat avimų sritys
[4] pietuose. Be to, visas kanaaniečių kraštas nuo sidoniečių Mearos

13, 1–7: Šių vietovių izraeliečiai niekada neužėmė, nors jos ir minimos Šventosios Žemės aprašyme (žr. Joz 1, 4; Sk 34, 1–12): pietuose filistinų ir gešuriečių žemės (žr. 1 Sam 27, 8) bei avimų (žr. Įst 2, 23); šiaurėje sidoniečių žemė, t. y. Finikija.

13, 2: ... *filistinų ir gešuriečių sritys*: apie filistinus žr. 3 eilutės paaiškinimą. Gešuras, arba gešuriečiai, gyveno į pietus nuo filistinų. Gešuru vadinama ir plati aramėjų sritis Bašane, į rytus nuo Kinereto jūros. Žr. 11 ir 13 eilutę.

13, 3: ... *penkių filistinų valdovų*: pasak Įst 2, 23; Jer 47, 1–7; Am 9, 7, filistinai kilo iš Kaftoro, t. y. Kretos salos, tačiau jų kilmė lieka miglota. Filistinai buvo dalis didelio tautų, vadinamų Jūrų tautomis, kilnojimosi. Egipto faraonas Raamses III išvarė juos iš Egipto XII a. prieš Kristų pradžioje. Po pralaimėjimo Egipte filistinai kūrėsi Kanaano pajūryje ir įamžino save, duodami jam *Palestinos* vardą. Užuomina apie filistinus Pradžios ir Išėjimo knygose yra anachronizmai (žr. Pr 21, 32–34; 26, 18; Iš 13, 17). Filistinai nebuvo semitai ir neturėjo apipjaustymo papročio. Teisėjų laikotarpiu ir karaliaus Sauliaus dienomis filistinai buvo nuožmūs izraeliečių priešai. Karalius Dovydas juos sutramdė, bet jie liko saugūs savo pajūrio valdose. Jų Pentapolis – Penkių miestų lyga dažnai minima Šventajame Rašte.

iki Afeko prie amoriečių ribos;
5 gebaliečių kraštas su visu Li-
bano {slėniu} nuo Baal-Gado,
esančio Hermono kalno papė-
dėje, iki Lebo-Hamato rytuose
6 su visais aukštumų gyvento-
jais nuo Libano {slėnio} iki Mis-
refot-Majimų, būtent su visais
sidoniečiais. Aš pats tas tau-
tas išvarysiu prieš izraelie-
čiams ateinant, tau reikės tik
padalyti jų žemes Izraeliui
burtų keliu, kaip aš esu tau įsa-
kęs. 7 Dabar padalyk šią žemę
kaip paveldą devynioms gimi-
nėms ir pusei Manaso giminės.“

Giminės Transjordanijoje

8 Reubeno ir Gado giminės su
kita Manaso giminės puse jau
buvo gavę savo paveldą, kurį
Mozė davė jiems anapus Jor-
dano, rytų pusėje. Dievo tarnas
Mozė jiems davė paveldą 9 nuo
Aroerio, esančio ant Arnono slė-
nio kranto, ir miesto, esančio
pačiame slėnyje, visą Plokštu-
mą nuo Medebos iki pat Dibo-
no; 10 visus miestus amoriečių
karaliaus Sihono, viešpatavu-
sio Hešbone, iki pat amoniečių
ribos; 11 be to, Gileadą ir visas
gešuriečių bei maakatiečių
žemes, visą Hermono kalną ir
visą Bašaną iki pat Salekos –
12 visą karalystę Ogo, valdžiu-
sio Bašaną iš Aštarotų ir Ed-
reijo. – {Jis buvo paskutinis iš-
likusiųjų refaimų.} Mozė juos
nugalėjo ir išvarė. 13 Bet gešu-
riečių ir maakatiečių izraelie-
čiai neišvarė – Gešuras ir Ma-
akatas išliko Izraelyje iki šios
dienos.

14 Tik vienai Levio giminei
Mozė nedavė paveldo. Ugnies
atnašos VIEŠPAČIUI, Izraelio
Dievui, yra jų paveldas, kaip
{VIEŠPATS} apie juos kalbėjo.

Reubeno giminės paveldas

15 Mozė davė paveldą Reu-
beno giminei pagal jų klanus.
16 Jų žemė buvo nuo Aroerio,
esančio ant Arnono slėnio kran-
to, bei miesto, esančio pačia-
me slėnyje, iki Medebos – visa
Plokštuma 17 su Hešbonu ir vi-
sais jam pavaldžiais Plokštu-
mos miestais: Dibonu, Ba-
mot-Baalu, Bet-Baal-Meonu,
18 Jahazu, Kedemotais, Mefaa-
tu, 19 Kirjatajimais, Sibma,
Zeret–Šaharu ant kalvos slė-
nyje, 20 Bet–Peoru ant Pisgos
šlaitų ir Bet-Ješimotais. 21 Tai-
gi visus miestus, esančius
Plokštumoje, ir visą karalystę
amoriečių karaliaus Sihono,
viešpatavusio Hešbone. {Mozė
nugalėjo jį ir Midjano vadus –
Evį, Rekemą, Zurą, Hurą ir
Rebą, Sihono didžiūnus, įsi-
kūrusius krašte. 22 Beoro sūnų
žynį Balaamą izraeliečiai nu-
žudė kalaviju drauge su kitais.}
23 Reubeno giminės riba buvo
Jordanas ir jo krantai. Tie mies-
tai ir jiems pavaldžios gyven-
vietės buvo Reubeno žmonių
paveldas pagal jų klanus.

Gado giminės paveldas

24 Mozė davė paveldą ir Gado
giminei pagal jų klanus. 25 Jų
žemė buvo Jazeris, visi Gilea-
do miestai, pusė amoniečių
krašto iki Aroerio, esančio prie-
šais Rabą,* 26 nuo Hešbono iki
Ramat-Mizpės bei Betonimų
ir nuo Mahanajimų iki Debiro
žemės; 27 o Slėnyje: Bet-Hara-
mas, Bet-Nimra, Sukotai ir Za-
fonas – likusioji Hešbono kara-
liaus Sihono karalystės dalis –
Jordanas ir jo krantai iki pat
žemutinio Kineroto jūros galo
rytų pusėje anapus Jordano.
28 Tie miestai ir jiems paval-
džios gyvenvietės buvo Gado gi-
minės paveldas pagal jų klanus.

Pusės Manaso giminės paveldas

29 Mozė davė paveldą ir pu-
sei Manaso giminės. Jis buvo
paskirstytas pagal jų klanus:
30 Jų žemė apėmė Mahanaji-
mus, visą Bašaną – visą Baša-
no karaliaus Ogo karalystę –
ir visas Jairo gyvenvietes, esan-
čias Bašane. Šešiasdešimt
miestų. 31 Pusė Gileado, įskai-
tant Aštarotus ir Edreiją –
karališkuosius Ogo miestus
Bašane, priklauso Manaso sū-
naus Machiro palikuonims –
pusei Machiro palikuonių pa-
gal jų klanus.
32 Taigi tos yra paveldo da-
lys, kurias Mozė padalijo, bū-
damas Moabo lygumose, ana-
pus Jordano į rytus nuo Jericho.
33 Tačiau Levio giminei Mozė
paveldo nedavė, – pats VIEŠ-
PATS, Izraelio Dievas, yra jų pa-
veldas, kaip {VIEŠPATS} apie
juos kalbėjo.

Paveldo dalijimas Kanaane

14 1 O šios yra izraeliečių
paveldo dalys Kanaano
krašte, kurį jiems padalijo ku-
nigas Eleazaras, Nuno sūnus
Jozuė ir izraeliečių giminių
protėvių šeimų galvos. 2 Pavel-
das jiems atiteko burtų keliu,
kaip VIEŠPATS buvo įsakęs per
Mozę duoti devynioms su puse
likusios giminės. 3 Mat Mozė
jau buvo davęs paveldo dalis
dviem su puse giminės anapus
Jordano; tarp jų esantiems
levitams paveldo dalies jis
nedavė. 4 Iš tikrųjų Juozapo pa-
likuonys sudarė dvi gimines –
Manasą ir Efraimą,* o levitams
nebuvo jokios dalies krašte,
išskyrus miestus jiems gyven-
ti ir ganyklas jų galvijams ir
kaimenėms. 5 Lygiai kaip VIEŠ-

13, 25: ... *nuo Aroerio, esančio prie-šais Rabą*: skirtinga vietovė nuo *Aroerio, esančio ant Arnono slėnio kranto*. Žr. Joz 13, 16.

14, 4: ... *Juozapo palikuonys sudarė dvi gimines – Manasą ir Efraimą*: pagal šį skaičiavimą, atėmus Levio giminę, vis dar lieka dvylika giminių, turėjusių žemės paveldą Kanaane. Tačiau iš tikrųjų Simeono giminė ištirpo Judo giminėje (žr. Joz 19, 9), ir pusė Efraimo ir Manaso giminės buvo laikoma viena gimine.

PATS buvo Mozei įsakęs, taip
izraeliečiai darė, kai padalijo
kraštą.

Kalebo paveldo dalis

6* Kai Judo giminės žmonės
atėjo pas Jozuę prie Gilgalo,
Jefūnės sūnus kenizaitis Ka-
lebas jam tarė: „Tu žinai, ką
VIEŠPATS kalbėjo Dievo tarnui
Mozei apie tave ir mane prie
Kadeš-Barneos. 7 Aš buvau ke-
turiasdešimties metų, kai
VIEŠPATIES tarnas Mozė siun-
tė mane iš Kadeš-Barneos iš-
žvalgyti krašto, ir daviau jam
sąžiningą ataskaitą. 8 Bet ma-
no bendrininkai, ėjusieji su
manimi, užgožė žmonių širdį.
O aš likau ištikimas VIEŠPA-
ČIUI, savo Dievui. 9 Tą dieną
Mozė pažadėjo prisiekdamas:
'Ta žemė, kurią tavo kojos min-
džiojo, bus tikrai tau ir tavo
vaikams paveldas amžinai,
nes tu buvai ištikimas VIEŠPA-
ČIUI, mano Dievui'. 10 Nūn, kaip
matai, VIEŠPATS išlaikė mane
gyvą, kaip jis pažadėjo. Jau ke-
turiasdešimt penkeri metai
praėjo nuo to laiko, kai VIEŠ-
PATS, Izraeliui keliaujant per
dykumą, davė šį žodį Mozei.
Nūn man aštuoniasdešimt
penkeri metai! 11 Esu lygiai taip
stiprus, kaip buvau tą dieną,
kai Mozė mane siuntė. Kokios
tuomet buvo mano jėgos, to-
kios jos ir dabar yra ir mūšyje,
ir išeinant iš namų, ir parei-
nant į namus. 12 Duok tad man
tą aukštumų sritį, apie kurią
kalbėjo VIEŠPATS tą dieną, nes
juk pats tą dieną girdėjai, kad
ten yra anakimai ir galingi,
įtvirtinti miestai. Jei tik VIEŠ-
PATS bus su manimi, juos iš-
varysiu, kaip VIEŠPATS kal-
bėjo."

13 Taigi Jozuė jį palaimino ir
davė Hebroną* Jefūnės sūnui
Kalebui kaip paveldą. 14 Taip
Hebronas tapo Jefūnės sūnaus
kenizaičio Kalebo paveldu iki
šios dienos, nes jis buvo ištiki-
mas VIEŠPAČIUI, Izraelio Die-
vui. – 15 Hebrono vardas pir-
miau buvo Kirjat-Arba. Šis
Arba buvo iškiliausias vyras
tarp anakimų.

Po karo kraštas buvo ramus.

Judo giminės paveldo ribos

15 1 Paveldo dalis, atite-
kusi burtų keliu Judo
giminės žmonėms pagal jų kla-
nus, tęsėsi labai toli į pietus
iki pat Edomo ribos – Zino dy-
kumos. 2 Jų pietinė riba prasi-

14, 6–15: Ilgainiui Judo giminė užvaldė Kalebo klaną. Šioje tikėjimo kraičio dalyje primenama, kad Kalebo klano teisės į Hebrono sritį ištaka buvo Mozė (žr. 2 Sam 2, 4).

14, 13: ... *Hebroną*: maždaug 32 km į pietus nuo Jeruzalės su Machpelos ola – tikėjimo protėvių kapais. Nūdien svarbi vieta žydų tikėjimui, nes čia palaidoti Abraomas ir Sara, Izaokas ir Rebeka, Jokūbas ir Lea. Rachelės kapas yra prie Betliejaus, o Juozapo – prie Šechemo. Hebrone Dovydas buvo pateptas Judo karaliumi (žr. 2 Sam 2, 4).

deda prie Mirties jūros galo,
nuo jos liežuvio, iškišto pietų
link. 3 Iš ten ji eina į pietus nuo
Akrabimų šlaito, pereina į Zi-
ną ir, pakilusi į pietus nuo Ka-
deš-Barneos, pereina į Hezro-
ną, pakyla į Adarą ir sukasi į
Karką. 4 Iš ten riba, apėjusi Az-
moną ir eidama Egipto upės va-
ga, pasiekia Jūrą. Ši bus jums
pietinė riba.
5 Rytinė siena bus Mirties jū-
ra iki Jordano žiočių. Šiaurės
pusėje riba prasideda nuo Jū-
ros įlankos prie Jordano žiočių.
6 Riba pakyla į Bet-Hoglą ir ei-
na į šiaurę nuo Bet-Arabos. Iš
ten riba pakyla prie Reubeno
sūnaus Bohano akmens. 7 O iš
Achoro slėnio riba pakyla į De-
birą ir pasisuka šiaurėn Gil-
galo link, priešais Adumimų
šlaitą, esantį pietinėje slėnio
pusėje. Iš ten riba, apėjusi En-
Šemešo vandenis, pasiekia
En-Rogelį. 8 Ben-Hinomo slė-
niu* kyla palei pietinį jebusi-
tų, tai yra Jeruzalės, šlaitą. Ta-
da riba palipa į viršūnę kalvos,
esančios vakariniame Ben-Hi-
nomo slėnio šone, prie šiauri-
nio Refajimų slėnio galo. 9 Nuo
tos kalvos viršūnės riba
nuvingiuoja prie Neftoaho van-
denų šaltinio, o iš ten eina prie
Efrono kalno miestų. Tada ri-
ba atvingiuoja prie Baalos, tai
yra Kirjat-Jearimų. 10 Nuo Ba-
alos riba pasuka į vakarus Sei-
ro kalno link, praeina palei Je-
arimų kalno, tai yra Chesalono
šlaito, šiaurinį šoną, nusilei-
džia į Bet-Šemešą ir nueina į
Timną. 11 Tada riba leidžiasi
kalvos šlaito link šiaurėje nuo
Ekrono, pasisuka į Šikeroną ir,
praėjusi palei Baalos kalną,
leidžiasi į Jabneelį. Šiaurinė
riba baigiasi prie Jūros. 12 O va-
karinė riba yra Didžiosios jū-
ros pakrantė. Tokia yra Judo
giminės riba pagal jų klanus
visur aplinkui.

Kalebo paveldo dalis

13 Pagal VIEŠPATIES įsaky-
mą, Jozuė davė Jefūnės sūnui
Kalebui dalį tarp Judo gimi-
nės – Kirjat-Arbą, tai yra Heb-
roną. {Arba buvo Anako tėvas.}
14 Kalebas išvarė iš ten tris
Anako sūnus: Šešajį, Ahima-
ną ir Talmajį – Anako palikuo-
nis. 15 Iš čia jis išžygiavo prieš
Debiro gyventojus. Debiras se-
niau buvo vadinamas Kirjat-
Seferiu. 16 Kalebas paskelbė:
„Kas puls ir paims Kirjat-Sefe-
rį, tam duosiu žmona savo duk-
terį Achsą.“ 17* Otnielis, Kalebo

15, 8: ... *Ben-Hinomo slėniu*: pietinė Jeruzalės miesto riba. *Ben-Hinnom reiškia Hinomo sūnus.* Ši vieta buvo vadinama ir Hinomo slėniu, o hebrajiškai *Ge-Hinnom*. Iš čia kilęs graikiškas žodis *gehenna* Naujajame Testamente lietuviškai vadinamas *pragaro ugnimi*. Mat Hinomo slėnyje Jėzaus laikais buvo deginamos miesto šiukšlės. Jame nuolat degė ugnis.

15, 17–19: Pasakojimas apie Otnielį pakartojamas Teisėjų knygoje (žr. Ts 1, 13–15; 3, 9–11).

brolio Kenazo sūnus, jį paėmė,
ir Kalebas davė jam žmona sa-
vo dukterį Achsą. 18 Parėjusi
pas savo vyrą, ji skatino jį pra-
šyti jos tėvo ariamos žemės. O
jai nulipus nuo asilo, Kalebas
paklausė: „Ko tu nori?“ 19 Ji at-
sakė: „Duok man dovaną! Ka-
dangi padėjai mane į Negebo
kraštą, duok man ir vandens
šaltinių!“ Tad Kalebas davė
jai, ko ji prašė: aukštutinius ir
žemutinius vandens šaltinius.

Judo giminės miestai

20* Šis yra Judo giminės žmo-
nių paveldas pagal jų klanus.
21 O miestai, priklausantys Ju-
do giminės žmonėms prie Edo-
mo ribos Negebe, buvo Kabzė-
elis, Ederis, Jaguras, 22 Kina,
Dimona, Adada, 23 Kedešas,
Hazoras, Itnanas, 24 Zifas, Te-
lemas, Bealotai, 25 Hazor-
Hadata, Kerjot-Hezronas, tai
yra Hazoras, 26 Amamas,
Šema, Molada, 27 Hazar-Gada,
Hešmonas, Bet-Peletas, 28 Ha-
zar-Šualas, Beer-Šeba, Bizio-
tija, 29 Baala, Ijimai, Ezemas,
30 Eltoladas, Chesilas, Horma,
31 Ziklagas, Madmana, Sansa-
na, 32 Lebaotai, Šilhimai, Ai-
nas ir Rimonas. Iš viso dvide-
šimt devyni miestai su jiems
pavaldžiomis gyvenvietėmis.
33 Miestai Šefeloje:* Eštao-
las, Zora, Ašna, 34 Zanoahas,
En-Ganimai, Tapuahas, Ena-
mas, 35 Jarmutas, Adulamas,
Soko'as, Azeka, 36 Šaarajimai,
Aditajimai, Gedera ir Gedero-
tajimai – keturiolika miestų
su jiems pavaldžiomis gyven-
vietėmis.
37 Zenanas, Hadaša, Migdal-
Gadas, 38 Dilanas, Mizpa, Jok-
tė-Elis, 39 Lachišas, Bozkatas,
Eglonas, 40 Kabonas, Lahma-
sas, Chitlišas, 41 Gederotai,
Bet-Dagonas, Naama ir Make-
da – šešiolika miestų su jiems
pavaldžiomis gyvenvietėmis.
42 Libna, Eteris, Ašanas, 43 If-
tahas, Ašna, Nezibas, 44 Keila,
Achzibas ir Mareša – devyni
miestai su jiems pavaldžiomis
gyvenvietėmis.
45 Ekronas ir jam pavaldūs
miestai bei gyvenvietės. 46 Nuo
Ekrono į vakarus visi miestai
Ašdodo apylinkėje su jiems
pavaldžiomis gyvenvietėmis –
47 Ašdodas ir jam pavaldūs mies-
tai bei gyvenvietės, – Gaza ir
jai pavaldūs miestai bei gyven-
vietės iki pat Egipto slėnio ir
Didžiosios jūros pakrantės.

15, 20–62: Šis nuodugnus Judo giminės miestų sąrašas turbūt paimtas iš dokumento, sudaryto administraciniais tikslais. Miestai dalijami į keturias sritis, kai kurios jų turi savo padalas. Panašūs Judo giminės miestų sąrašai randami Joz 19, 2–7; 1 Kr 4, 26–32; Neh 11, 25–30 tekstuose. Atrodo, kad šis sąrašas yra nukentėjęs laikui bėgant: sumos 32 ir 36 eilutėje netikslios, kai kurie miestų vardai netiksliai rašomi, daug vietovių nūdien dar nėra atpažintos.

15, 33: ... *Šefeloje*: Priekalnyje, t. y. vietoje tarp Judo aukštumų srities ir pajūrio lygumų. Žr. Įst 1, 7.

[48] Miestai aukštumų srity-
je: Šamiras, Jatiras, Soko'as,
[49] Dana, Kirjat-Sana, tai yra
Debiras, [50] Anabas, Eštemoa,
Animai, [51] Gošenas, Holonas ir
Gilo'as – vienuolika miestų su
jiems pavaldžiomis gyvenvie-
tėmis.

[52] Arabas, Duma, Ešanas, [53] Ja-
nimai, Bet-Tapuahas, [54] Humta,
Kirjat-Arba, tai yra Hebronas,
ir Zioras – dešimt miestų su
jiems pavaldžiomis gyvenvie-
tėmis.

[55] Maonas, Karmelis, Zifas,
Juta, [56] Jezrėelis, Jokdeamas,
Zanoahas, [57] Kainas, Gibea ir
Timna – dešimt miestų su jiems
pavaldžiomis gyvenvietėmis.

[58] Halhulas, Bet-Zūras, Ge-
doras, [59] Maaratas, Bet-Anotai
ir Eltekonas – šeši miestai su
jiems pavaldžiomis gyvenvie-
tėmis.

[60] Kirjat-Baalas, tai yra Kir-
jat-Jearimai, ir Raba – du
miestai su jiems pavaldžiomis
gyvenvietėmis.

[61] Miestai dykumoje:* Bet-Ara-
ba, Midinas, Sekaka, [62] Nibša-
nas, Ir-Melahas ir En-Gedis –
šeši miestai su jiems paval-
džiomis gyvenvietėmis.

[63] Bet Judo žmonės nepajėgė
išvaryti jebusitų – Jeruzalės
gyventojų. Užtat jie tebegyve-
na su Judo giminės žmonėmis
Jeruzalėje iki šios dienos.

Efraimo giminės paveldas

16 [1]* Paveldo dalis, atite-
kusi burtų keliu Juo-
zapo giminės žmonėms, tęsėsi
nuo Jordano prie Jericho – ry-
tuose nuo Jericho vandenų – į
dykumą. Nuo Jericho riba kyla
per aukštumų sritį Bet-Elio
link. [2] Eidama nuo Bet-Elio į
Luzą, ji pereina architų žemę
prie Atarotų, [3] leidžiasi žemyn
vakarų link į jafletitų žemę iki
pat Žemutinio Bet-Horono ri-
bos, tada į Gezerį ir baigiasi
prie Jūros.

[4] Juozapo giminės žmonės –
Manasas ir Efraimas – gavo
savo paveldą.

[5] Efraimo žmonių žemė pagal
jų klanus buvo tokia: jų pavel-
do riba* ėjo nuo Atarot-Adaro
rytuose iki pat Aukštutinio
Bet-Horono, [6] o nuo čia riba pa-
siekia Jūrą. O šiaurėje riba
vingiuoja nuo Michmetato į ry-
tus už Taanat–Šilo'o ir, jį pra-
ėjusi, nueina į rytus nuo Janoa-

15, 61: ... *dykumoje*: platus Jordano upės žiočių tarpeklis prie Negyvosios jūros, kuri Senajame Testamente vadinama Druskos, arba Mirties, jūra.

16, 1 – 17, 18: Nustačius Judo, svarbiausios giminės, ribas ir miestus, aprašoma kitos svarbiausios grupės, dviejų Juozapo giminių – Efraimo ir Manaso – žemė, nors ji nuo Judo giminės žemės buvo Benjamino (žr. Joz 18, 11–20) ir Dano žemių atskirta (žr. Joz 19, 40–48).

16, 1–3: Ši linija buvo pietinė Efraimo giminės ir šiaurinė Benjamino bei Dano giminių riba.

16, 5: ... *paveldo riba*: linija, skirianti Efraimą nuo Manaso. Efraimo šiaurinė riba (5 eilutė) nurodoma nuo rytų į vakarus, o jo rytinė riba (6–7 eilutė) nuo šiaurės į pietus.

ho. [7] Nuo Janoaho riba nusileidžia į Atarotus bei Naaratą ir, paliesdama Jerichą, baigiasi prie Jordano. [8] Nuo Tapuaho riba eina vakarų link į Kanos slėnį ir baigiasi prie Jūros. Toks buvo Efraimo giminės žmonių paveldas pagal jų klanus, [9] įskaitant miestus, kurie buvo priskirti Efraimo giminės žmonėms Manaso giminės žemėje – visus tuos miestus su jiems pavaldžiomis gyvenvietėmis. [10] Bet jie kanaaniečių, gyvenusių Gezeryje, nepajėgė išvaryti. Taigi kanaaniečiai pasiliko tarp Efraimo giminės žmonių lig šios dienos, bet jie turi eiti lažą.

Manaso giminės paveldas

17 [1] O ši yra paveldo dalis, atitekusi burtų keliu Manaso giminei, kaip Juozapo pirmagimiui. Kadangi Manaso pirmagimis ir Gileado tėvas Machiras buvo narsus galiūnas, jam buvo paskirta paveldu Gileadas ir Bašanas. [2] Ir kitiems Manaso giminės žmonėms* buvo paskirtos paveldo dalys pagal jų klanus – Abiezerio, Heleko, Asrielio, Šechemo, Hefero ir Šemidos palikuonims. Tie buvo Juozapo sūnaus Manaso vyriškieji palikuonys.

[3] O Manaso sūnaus Machiro sūnaus Gileado sūnaus Hefero sūnus Zelofedas neturėjo sūnų, bet vien dukteris. Dukterų vardai buvo Mahla, Noa, Hogla, Milka ir Tirza. [4] Jos atėjo pas kunigą Eleazarą, Nuno sūnų Jozuę bei vadus pasakyti: „VIEŠPATS įsakė Mozei duoti mums paveldą tarp mūsų vyriškų giminaičių.“ Taigi pagal VIEŠPATIES įsakymą jis davė joms paveldą tarp jų tėvo giminaičių. [5] Vadinasi, Manasui atiteko dešimt dalių, be Gileado ir Bašano krašto, esančio anapus Jordano, [6] nes Manaso dukterys gavo paveldą su jo sūnumis. Gileado kraštas buvo duotas paveldu kitiems Manaso giminės žmonėms.

[7] Manaso riba ėjo nuo Ašero* į Michmetatą, esantį netoli Šechemo. Iš ten riba ėjo dešinėn En-Tapuaho gyventojų link. {[8] Tapuaho sritis priklausė Manasui, bet Tapuahas, esantis ant Manaso ribos, priklausė Efraimo žmonėms.} [9] Toliau riba ėjo, nusileisdama į Kanos slėnį. Miestai, esantys į pietus nuo slėnio, priklausė Efraimui kaip jo valdos tarp Manaso miestų. Manaso riba buvo į šiaurę nuo slėnio ir baigėsi prie Jūros. [10] Vadinasi, žemė pietų

17, 2: *Ir kitiems Manaso giminės žmonėms*: tiems, kurie dar nebuvo įsikūrę rytuose nuo Jordano.

17, 7: Manasas turėjo ribą su Ašeru tik pačioje savo teritorijos šiaurės vakarų dalyje. Riba, aprašoma 7–10 eilutėje, yra išsamesnis aprašas ribos, skiriančios Manasą nuo Efraimo, apie kurią rašoma Joz 16, 5–9 tekste.

pusėje priklausė Efraimui, o
žemė šiaurės pusėje priklausė
Manasui, o Jūra buvo jo riba.
Ši žemė šiaurėje ribojasi su
Ašeru, o rytuose su Issacharu.
11 Issacharo ir Ašero žemėje
Manasas turėjo Bet-Šeaną ir
jam pavaldžias gyvenvietes,
Ibleamą ir jam pavaldžias gy-
venvietes, Doro gyventojus ir
jam pavaldžias gyvenvietes,
En-Doro gyventojus ir jam pa-
valdžias gyvenvietes, Taana-
cho gyventojus ir jam paval-
džias gyvenvietes bei Megido
gyventojus ir jam pavaldžias
gyvenvietes. {Trečiasis Doras
yra Nafetas.} 12 Bet Manaso
žmonės šių miestų paveldėti ne-
įstengė, ir kanaaniečiai liko ta-
me krašte toliau gyventi. 13 Kai
izraeliečiai tapo stiprūs, jie pri-
vertė kanaaniečius eiti lažą,
bet visiškai jų neišvarė.

Efraimas ir Manasas prašo daugiau paveldo

14* Juozapo giminės žmonės
skundėsi Jozuei, sakydami:
„Kodėl tu tedavei mums tik
vieną burtų metimą ir vieną
dalį kaip paveldą, nors ir ma-
tai, kad mes esame gausi tau-
ta, kurią VIEŠPATS visą laiką
laimino?“ – 15 „Jei esate gausi
tauta, – atsakė jiems Jozuė, –
eikite į miškingąsias aukštu-
mas ir išsikirskite sau sritį
perizitų ir refajimų žemėje, jei-
gu matote, kad Efraimo aukš-
tumos yra jums per ankštos.“
16 Bet Juozapo giminės žmonės
jį tikino: „Mūsų aukštumų že-
mės mums neužtenka! Be to,
visi kanaaniečiai, gyvenantys
lygumoje, tiek Bet-Šeane ir
jam pavaldžiose gyvenvietėse,
tiek Jezreelio slėnyje, * turi ge-
ležinius kovos vežimus!“ 17 To-
dėl Jozuė tarė Juozapo na-
mams – Efraimui ir Manasui:
„Esate iš tikrųjų gausi tauta,
turinti didelę jėgą. Jums vienos
dalies tikrai negana. 18 Aukš-
tumų sritis bus jūsų. Tiesa, ji
dabar yra miškai, bet ją išsi-
kirsite ir visą paveldėsite. Jūs
ir kanaaniečius išvarysite, nors
jie turi geležinius kovos veži-
mus ir yra stiprūs.“

Septynių likusių giminių paveldas

18 1 Visa izraeliečių bend-
rija susirinko Šilo'e* ir
pastatė ten Susitikimo pala-
pinę. Dabar visas kraštas buvo
jų rankose.

17, 14–18: Juozapo giminės reikalavo ir gavo dvigubą paveldo dalį.

17, 16: Jezreelio slėnis tęsėsi nuo Karmelio kalnų virtinės į rytus iki Jordano upės. Bet-Šeanas yra Jezreelio slėnio pietryčių kampe. Izraeliečiai šį miestą ir jam pavaldžias gyvenvietes paėmė tik Dovydui ir Saliamonui valdant.

18, 1: ... *Šilo'e*: svarbi izraeliečių Dvylikos giminių lygos šventovė teisėjų laikotarpiu. Izraeliui tapus karalyste X a. prieš Kristų, Jeruzalė tapo pagrindine Sandoros tautos šventove. Šilo'as nūdien yra tik piliakalnis maždaug 32 km į šiaurę nuo Jeruzalės.

[2] Bet buvo likusios septynios
izraeliečių giminės, kurios dar
nebuvo paveldėjusios savo da-
lies. [3] Todėl Jozuė tarė izrae-
liečiams: „Kaip ilgai delsite
įeiti ir paveldėti kraštą, kurį
VIEŠPATS, jūsų protėvių Die-
vas, yra jums davęs? [4] Pasitel-
kite po tris vyrus iš kiekvienos
giminės. Pasiųsiu juos pereiti
visą kraštą ir sužymėti jį pa-
gal paveldą. Paskui jie sugrįš
pas mane. [5] Paveldą padalys į
septynias dalis. Judo giminė
pasiliks savo žemėje pietuose
ir Juozapo namai liks jų žemė-
je šiaurėje. [6] Kai būsite užbai-
gę žymėti kraštą į septynias
dalis, sužymėjimą man čia at-
neškite. Tada mesiu jums bur-
tą čia, VIEŠPATIES, mūsų Die-
vo, akivaizdoje. [7] Levitai neturi
dalies tarp jūsų, nes VIEŠPA-
TIES kunigystė yra jų dalis. O
Gadas ir Reubenas ir pusė Ma-
naso giminės yra gavę savo pa-
veldo dalį rytuose, anapus
Jordano. VIEŠPATIES tarnas
Mozė jiems ją paskyrė.“
[8] Vyrai leidosi į kelionę. Vy-
rams, išeinantiems sužymėti
krašto, Jozuė įsakė: „Eikite,
pereikite visą kraštą ir jį sužy-
mėkite. Tada sugrįžkite pas
mane. Aš mesiu jums burtą
VIEŠPATIES akivaizdoje čia, Ši-
lo'e.“ [9] Taigi vyrai išėjo, perėjo
kraštą ir sužymėjo jį knygoje
miestas po miesto į septynias
dalis. Paskui jie sugrįžo pas Jo-
zuę į stovyklą prie Šilo'o. [10] O
Jozuė metė jiems burtą
VIEŠPATIES akivaizdoje Šilo'e.
Čia Jozuė padalijo kraštą iz-
raeliečiams pagal jų padalas.

Benjamino giminės paveldas

[11]* Pirmoji dalis burtų keliu
atiteko Benjamino giminės
žmonėms pagal jų klanus. Že-
mė, atitekusi jiems burtų ke-
liu, buvo tarp Judo giminės ir
Juozapo giminės palikuonių.
[12] Šiaurės šone riba prasidėjo
prie Jordano. Iš čia riba kilste-
lėja į šiaurinį Jericho šlaitą,
pakyla vakarų link į aukštumų
kraštą ir išeina į Bet-Aveno
dykumą. [13] Iš ten riba pasuka į
pietus nuo Luzo – į Luzo šlai-
tą, tai yra Bet-Elį, o iš čia riba
nusileidžia žemyn į Atarot-
Adarą prie kalno, esančio į pie-
tus nuo Žemutinio Bet-Horono.
[14] Dabar riba sukasi ir įvingiuo-
ja į vakarinį šoną: riba nuo kal-
no pietinėje Bet-Horono pusė-
je eina į pietus, kol ji pasibaigia
prie Kirjat-Baalo, tai yra Kir-
jat-Jearimų, Judo giminės
žmonių miesto. Tai yra vaka-
rinis šonas. [15] Pietinis šonas
prasidėjo prie Kirjat-Jearimų.
Iš čia riba eina į Efroną, Nef-
toaho vandenų šaltinį, [16] toliau
nusileidžia į kalno papėdę prie-
šais Ben-Hinomo slėnį, esantį
prie pietinio Refajimų slėnio

18, 11–18: Benjamino giminės žemė šiaurėje ribojasi su Judo giminės žeme.

galo, tada eina žemyn Hinomo
slėniu palei pietinį jebusitų
šlaitą iki En-Rogelio. 17 Tada,
pasisukusi šiaurės link, ji pa-
siekia En-Šemešą, o iš čia nu-
eina į Gelilotus priešais Adu-
mimų perėją ir nusileidžia prie
Reubeno sūnaus Bohano ak-
mens. 18 Paėjusi į šiaurę iki
Arabos kranto, nusileidžia į
Arabą. 19 Iš čia riba praeina
šiaurėje nuo Bet-Hoglos ir bai-
giasi prie šiaurinės Mirties jū-
ros įlankos, prie Jordano žiočių.
Tai yra pietinė riba. 20 Galop
Jordanas sudaro ribą jų ryti-
niame šone. Tai yra Benjamino
giminės paveldas jo klanams
pagal visas jo ribas.

21 O miestai, priklausę Ben-
jamino giminei pagal jų kla-
nus, buvo Jerichas, Bet-Hogla,
Emek-Hezizas, 22 Bet-Araba,
Zemarajimai, Bet-Elis, 23 Avi-
mai, Para, Ofra, 24 Chefar-Amo-
na, Ofnis ir Geba – dvylika
miestų ir jiems pavaldžios gy-
venvietės. 25 Taip pat Gibeonas,
Rama, Beerotai, 26 Mizpa, Che-
fira, Moza, 27 Rekemas, Irpė-
elis, Tarala, 28 Zela, Elefas, Je-
bus, – tai yra Jeruzalė, – Gibea
ir Kirjat-Jearimai – keturiolika
miestų ir jiems pavaldžios
gyvenvietės. Tai yra Benjami-
no giminės paveldas pagal jų
klanus.

Simeono giminės paveldas

19 1 Antroji dalis burtų ke-
liu atiteko Simeonui.
Simeono giminės žmonių pa-
veldas pagal jų klanus buvo
viduryje Judo giminės paveldo.
2 Jų paveldas apėmė Beer-Še-
bą, Šebą, Moladą, 3 Hazar-Šua-
lą, Baalą, Ezemą, 4 Eltoladą,
Betulą, Hormą, 5 Ziklagą, Bet-
Markabotus, Hazar-Susą, 6 Bet-
Lebaotus ir Šaruheną – tryli-
ka miestų ir jiems pavaldžias
gyvenvietes; 7 Ainą, Rimoną,
Eterį ir Ašaną – keturis mies-
tus ir jiems pavaldžias gyven-
vietes 8 drauge su visomis gyven-
vietėmis šių miestų apylinkėje
iki pat Baalat-Beero ir Ramat-
Negebo. Tai buvo Simeono gi-
minės paveldas pagal jų kla-
nus. 9 Simeono giminės paveldas
buvo Judo žemės dalis; kadan-
gi Judo giminės dalis buvo
jiems per didelė, todėl Simeo-
no giminės žmonės gavo dalį jų
dalies viduje.

Zebuluno giminės paveldas

10* Trečioji dalis burtų keliu
atiteko Zebuluno giminės žmo-

19, 10–16: Zebuluno teritorija buvo centrinėje Esdraelono lygumos dalyje ir pietinėje Galilėjoje. Pietuose ji ribojosi su Manasu, pietryčiuose su Issacharu, šiaurės rytuose ir šiaurėje su Naftaliu, o vakaruose su Ašeru. Vėliau įkurtas Nazareto miestas yra Zebuluno teritorijoje. Žinoma, Zebuluno *Bet-Lehem*, t. y. Betliejus, yra skirtingas nuo to paties vardo miesto Judo giminės teritorijoje. ... *dvylika miestų*: atrodo, kad septyni vardai yra dingę iš 15 eilutės. Galbūt kai kurios vietovės, minimos 12–14 eilutėje, priklauso šiam skaičiui.

nėms pagal jų klanus. Jo pa-
veldo riba siekė iki pat Sarido.
11 Iš čia riba kyla vakarų link į
Maralą, siekdama Dabešetą ir
paskui liesdama slėnį, esantį
šalia Jokneamo. 12 Iš Sarido ji
eina į kitą pusę – į rytus, kur
saulė teka, pro Chislot-Taboro
žemę, o iš ten ji nueina į Dabe-
rą ir tada pakyla į Jafiją. 13 Iš
čia ji vėl pasuka į rytus – sau-
lėtekio link, į Gat-Heferą bei
Et-Kaziną ir, eidama Rimono
kryptimi, daro vingį į Neą. 14 Ta-
da ji daro posūkį – tai yra riba
šiaurėje – į Hanatoną ir baigia-
si prie Ifta-Elio slėnio. 15 Taigi
su Katatu, Nahalalu, Šimronu,
Idala ir Bet-Lehemu – dvylika
miestų su jiems pavaldžiomis
gyvenvietėmis. 16 Tai yra pavel-
das Zebuluno giminės žmonių
pagal jų klanus, tie miestai ir
jiems pavaldžios gyvenvietės.

Issacharo giminės paveldas

17* Ketvirtoji dalis burtų ke-
liu atiteko Issacharui – Issa-
charo giminės žmonėms pagal
jų klanus. 18 Jų žemė apėmė
Jezreelį, Chesulotus, Šunemą,
19 Hafarajimus, Šioną, Anaha-
ratą, 20 Rabitą, Kišoną, Ebezą,
21 Remetą, En-Ganimus, En-
Hadą ir Bet-Pazezą. 22 Riba pri-
eina ir prie Taboro, Šahazumos
ir Bet-Šemešo; jo riba baigiasi
prie Jordano – šešiolika mies-
tų su jiems pavaldžiomis gy-
venvietėmis. 23 Tai yra pavel-
das Issacharo giminės žmonių
pagal jų klanus, miestai ir
jiems pavaldžios gyvenvietės.

Ašero giminės paveldas

24* Penktoji dalis burtų keliu
atiteko Ašero giminės žmo-
nėms pagal jų klanus. 25 Jų že-
mė apėmė Helkatą, Halį, Bete-
ną, Achšafą, 26 Alam-Melechą,
Amadą ir Mišalą. Vakarų pu-
sėje riba liečia Karmelį ir Ši-
hor-Libnatą. 27 Tada ji pasisu-
ka į rytus, eina į Bet-Dagoną,
atsimuša į Zebuluną ir eina
Ifta-Elio slėniu šiaurės link į
Bet-Emeką ir Neielį. Nuo čia
ji eina toliau šiaurėn į Kabulą,
28 Ebroną, Rehobą, Hamoną,
Kaną iki pat Didžiojo Sidono.
29 Tada riba suka Ramos link,
pasiekdama įtvirtintą Tyro
miestą, pasisuka į Hosą ir at-
eina iki pat Jūros prie Maha-
labo, Achzibo, 30 Umos, Afeko
ir Rehobo – dvidešimt du mies-
tai su jiems pavaldžiomis gy-
venvietėmis. 31 Tai yra paveldas
Ašero giminės žmonių pagal jų

19, 17–23: Issacharo žemė buvo rytiniame Esdraelono lygumos takoskyros šlaite ir apėmė pietrytinę Galilėjos kalnų sritį. Iš pietų ir rytų ją supo Manasas, iš šiaurės Naftalis, o iš vakarų Zebulunas. *Jezreelio* miestas vyravo lygumoje ir davė jai vardą; vėlesnė to paties vardo forma yra Esdraelonas.

19, 24–31: Ašeras paveldėjo vakarinį Galilėjos kalnų šlaitą iki pat Viduržemio jūros. Jo teritorija pietuose ribojosi su Manasu, rytuose su Zebulunu ir Naftaliu ir šiaurėje su Finikija.

klanus, tie miestai ir jiems
pavaldžios gyvenvietės.

Naftalio giminės paveldas

32* Šeštoji dalis burtų keliu
atiteko Naftalio giminei, Naf-
talio giminės žmonėms pagal
jų klanus. 33 Jų riba ėjo nuo He-
lefo, nuo Bezaananimų ąžuolo,
Adami-Nekebo bei Jabnėelio
iki pat Lakumo ir baigėsi prie
Jordano. 34 Vakarų šone riba
pasuka į Aznot-Taborą ir iš ten
eina į Hukoką, liesdama pie-
tuose Zebuluną, vakaruose
Ašerą ir rytuose Jordaną. 35 O
įtvirtinti miestai buvo Zidimai,
Zeras, Hamatas, Rakatas,
Kineretas, 36 Adama, Rama,
Hazoras, 37 Kedešas, Edreijas,
En-Hazoras, 38 Ironas, Migdal-
Elis, Horemas, Bet-Anatas ir
Bet-Šemešas – devyniolika
miestų su jiems pavaldžiomis
gyvenvietėmis. 39 Tai yra pavel-
das Naftalio giminės žmonių
pagal jų klanus, miestai ir
jiems pavaldžios gyvenvietės.

Dano giminės paveldas

40* Septintoji dalis burtų ke-
liu atiteko Dano giminės žmo-
nėms pagal jų klanus. 41 Jų
paveldo žemė apėmė Zorą,
Eštaolą, Ir-Šemešą, 42 Šaalab-
Biną, Aijaloną, Itlą, 43 Eloną,
Timną, Ekroną, 44 Eltekę, Gibe-
toną, Baalatą, 45 Jehudą, Bene-
Baraką, Gat-Rimoną, 46 Me-
Jarkoną ir Rakoną prie ribos
priešais Jopę. 47 Bet Dano gi-
minės žmonių žemė išslydo
jiems iš rankų. Todėl Dano
giminės žmonės nukilo ir už-
puolė Lešemą.* Užėmę jį ir iš-
naikinę kalaviju gyventojus, jį
paveldėjo ir, pavadinę Lešemą
savo protėvio Dano vardu, ja-
me įsikūrė. 48 Tai yra paveldas
Dano giminės žmonių pagal jų
klanus, tie miestai ir jiems pa-
valdžios gyvenvietės.

Jozuės miestas

49 Pabaigę dalyti tas krašto
žemes kaip paveldą, izraelie-
čiai davė nuo savęs Nuno sū-
nui Jozuei paveldą. 50 VIEŠPA-
TIES įsakymu jie davė jam
miestą, kurio jis prašė, – Tim-
nat-Serahą Efraimo aukštumo-
se. Jis miestą atstatė ir jame
įsikūrė.

51 Tai yra paveldo dalys, ku-
rias kunigas Eleazaras, Nuno
sūnus Jozuė ir izraeliečių gimi-
nių protėvių namų galvos VIEŠ-
PATIES akivaizdoje prie Susi-

19, 32–39: Naftalis gavo rytinę Galilėją. Ašeras buvo vakarų pusėje, Zebulunas ir Issacharas pietuose, o Jordano aukštupys ir Hermono kalnas sudarė rytinę ribą. Dalis Dano giminės žmonių vėliau užėmė pačią šiaurinę Naftalio žemės sritį prie Jordano ištakų (žr. 47 eilutę).

19, 40–46: Pradinė Dano giminės teritorija buvo mažas žemės plotas tarp Judo, Benjamino bei Efraimo giminių ir filistinų.

19, 47: *Lešemas*: Ts 18 tekste jis vadinamas Lajišu. Čia išsamiau pasakojama apie Dano giminės persikėlimą.

tikimo palapinės įėjimo Šilo'e padalijo burtų keliu. Taip jie užbaigė dalyti kraštą.

Prieglaudos miestai

20 1* Tada VIEŠPATS tarė
Jozuei: 2 „Sakyk izrae-
liečiams: 'Pasirinkite prieglaudos miestus, apie kuriuos esu jums kalbėjęs per Mozę,
3 kad
žudikas, užmušęs žmogų per neapsižiūrėjimą ir netyčiomis, galėtų tenai pabėgti. Jie bus jums prieglauda nuo keršytojo už kraują.*
4 Žudikas turės bėg-
ti į vieną šių miestų ir, sustojęs prie įėjimo į miesto vartus,* pareikšti savo bylą to miesto seniūnams. Tada jie turės įleisti bėglį į miestą ir duoti jam vietą pas juos gyventi.
5 Nors
keršytojas už kraują jį atsivytų, jam užmušėjo jie neišduos, nes jis netyčiomis užmušė savo artimą, su kuriuo nėra niekad buvęs priešas.
6 Užmušė-
jas turės gyventi tame mieste iki teismo bendrijos akivaizdoje ir pasilikti ten iki tuometinio vyriausiojo kunigo mirties. Paskui užmušėjas gali grįžti į savo namus mieste, iš kurio jis buvo išbėgęs."
7 Taigi jie parinko Kedešą
Galilėjoje, Naftalio aukšumų dalyje, Šechemą Efraimo aukštumų dalyje ir Kirjat-Arbą, tai yra Hebroną, Judo aukštumų
dalyje.
8 O anapus Jordano, į ry-
tus nuo Jericho, jie parinko dykumoje ant Plokštumos Bezerį iš Reubeno giminės, Gileade Ramotus iš Gado giminės ir Bašane Golaną iš Manaso giminės.
9 Tie buvo parinkti mies-
tai visiems izraeliečiams ir tarp jų gyvenantiems ateiviams, kad bet kas, užmušęs netyčia žmogų, galėtų ten pabėgti, idant nemirtų nuo keršytojo rankos už kraują, kol nebus teistas bendrijos akivaizdoje.

Levitų miestai

21 1* Levitų protėvių šei-
mų galvos atėjo pas

20, 1–9: Prieglaudos miestų nuostatai duoti Sk 35, 9–28; Įst 19, 1–13 skaitiniuose. Žr. Sk 35, 16–25; Įst 19, 2 paaiškinimus.

20, 3: ... *nuo keršytojo už kraują*: keršytojas už kraują buvo artimiausias užmuštojo giminaitis.

20, 4: ... *prie įėjimo į miesto vartus*: miesto vartai buvo vieta, kurioje miesto seniūnai spręsdavo bylas. Vartai buvo svarbūs statiniai miesto gynybai ir ne sykį turėjo daugiau negu vieną aukštą su keletu kambarių.

21, 1–42: Skirtingai nuo ankstesnių pareiškimų (žr. Joz 13, 14, 33), teigiančių, kad levitai negavo žemės paveldo, šiame skyriuje pasakojama apie keturiasdešimt aštuonis levitų miestus su gretimomis ganyklomis. Daugumas minimų miestų nebuvo izraeliečių apgyvendinti lig VIII a. prieš Kristų. Įsakymas paskirti levitams nuosavus miestus yra duotas Skaičių knygoje (žr. Sk 35, 1–8). Vargu ar tie keturiasdešimt aštuoni miestai buvo atskira levitų nuosavybė. Svarbesni iš jų, kaip antai Hebronas, Šechemas ir Ramotai Gileade, tikriausiai turėjo, be levitų, ir daugiau gyventojų iš tos izraeliečių giminės, kurios teritorijoje buvo levitų miestas. Betgi visuose šiuose miestuose levitai turėjo ypatingas teises į nuosavybę. Žr. Kun 25, 32–34.

kunigą Eleazarą, Nuno sūnų
Jozuę ir kitų izraeliečių gimi-
nių protėvių šeimų galvas 2 į Ši-
lo'ą, Kanaano krašte, ir taip
jiems kalbėjo: „VIEŠPATS įsakė
per Mozę, kad būtų mums duo-
ti miestai gyventi su ganyklo-
mis mūsų galvijams.“ 3 Taigi
izraeliečiai, paklusdami VIEŠ-
PATIES įsakymui, davė levitams
iš savo paveldo šiuos miestus
ir jų ganyklas.
4 Pirmasis burtų metimas
teko Kohato žmonių klanams.
Kunigo Aarono palikuonims
atiteko burtų keliu trylika
miestų iš Judo, Simeono ir
Benjamino giminių. 5 O liku-
siems Kohato žmonių klanams
atiteko burtų keliu dešimt
miestų iš Efraimo giminės kla-
nų, Dano giminės ir pusės Ma-
naso giminės.
6 Geršono žmonėms atiteko
burtų keliu trylika miestų iš
Issacharo giminės klanų, Aše-
ro ir Naftalio giminių bei pu-
sės Manaso giminės Bašane.
7 Merario žmonėms pagal jų
klanus atiteko dvylika miestų
iš Reubeno, Gado ir Zebuluno
giminių.

Kunigų miestai

8 Šiuos miestus ir jų ganyk-
las izraeliečiai davė levitams
burtų keliu, kaip VIEŠPATS bu-
vo įsakęs per Mozę.
9 Iš Judo ir Simeono giminių
buvo duoti toliau išvardyti
miestai. 10 Jie atiteko Aarono
palikuonims – vienam levi-
tams priklausančiam Kohato
žmonių klanui, nes jiems buvo
tekęs pirmasis burtų metimas.
11 Jiems buvo duota Judo
aukštumų srityje Kirjat-Arba,
tai yra Hebronas, drauge su gre-
timomis ganyklomis, 12 nors
miesto laukai ir jam paval-
džios gyvenvietės jau buvo ati-
duoti Jefūnės sūnui Kalebui
kaip jo nuosavybė.
13 Kunigo Aarono palikuo-
nims jie davė Hebroną – prie-
glaudos miestą užmušėjams –
su jo ganyklomis, Libną su ga-
nyklomis, 14 Jatirą su ganyklo-
mis, Eštemoą su ganyklomis,
15 Holoną su ganyklomis, Debi-
rą su ganyklomis, 16 Ainą su
ganyklomis, Jutą su ganyklo-
mis ir Bet-Šemešą su ganyklo-
mis – devynis miestus iš šių
dviejų giminių. 17 O iš Benjami-
no giminės: Gibeoną su jo ga-
nyklomis, Gebą su jo ganyklo-
mis, 18 Anatotą su jo ganyklomis
ir Almoną su jo ganyklomis –
keturis miestus. 19 Kunigo Aaro-
no palikuonių miestų su ganyk-
lomis buvo iš viso trylika.

Kitų Kohato žmonių miestai

20 O kitiems Kohato žmonių
klanams, – likusiems levitams,
kilusiems iš Kohato, – burtų
keliu duoti miestai buvo iš Ef-
raimo giminės. 21 Jiems buvo
duoti Šechemas – prieglaudos
miestas užmušėjams – su ga-

nyklomis Efraimo aukštumų
srityje, Gezeris su ganyklomis,
22 Kibzajimai su ganyklomis ir
Bet-Horonas su ganyklomis –
keturi miestai. 23 Iš Dano gimi-
nės – Eltekė su ganyklomis,
Gibetonas su ganyklomis, 24 Ai-
jalonas su ganyklomis ir Gat-
Rimonas su ganyklomis – ketu-
ri miestai. 25 Iš pusės Manaso
giminės: Taanachas su ga-
nyklomis ir Gat-Rimonas – du
miestai. 26 Kitiems Kohato žmo-
nių klanams duotų miestų su
ganyklomis buvo iš viso dešimt.

Geršono žmonių miestai

27 Geršono žmonėms, – iš levi-
tų klanų, – buvo duoti iš pusės
Manaso giminės Golanas – prie-
glaudos miestas užmušėjams –
su ganyklomis ir Beeštera su
ganyklomis – du miestai. 28 Iš
Issacharo giminės – Kišonas su
ganyklomis, Daberatas su ga-
nyklomis, 29 Jarmutas su ga-
nyklomis ir En-Ganimai su ga-
nyklomis – keturi miestai. 30 Iš
Ašero giminės – Mišalas su
ganyklomis, Abdonas su ganyk-
lomis, 31 Helkatas su ganyk-
lomis ir Rehobas su ganyklo-
mis – keturi miestai. 32 Iš
Naftalio giminės – Kedešas
Galilėjoje – prieglaudos mies-
tas užmušėjams – su ganyklo-
mis, Hamot-Doras su ganyklo-
mis ir Kartanas – trys miestai.
33 Miestų su ganyklomis Geršo-
no žmonėms pagal jų klanus iš
viso buvo trylika.

Merario žmonių miestai

34 Likusiems levitams – Me-
rario klanams – buvo duoti iš
Zebuluno giminės Jokneamas
su ganyklomis, Karta su ganyk-
lomis, 35 Dimna su ganyklomis
ir Nahalalas su ganyklomis –
keturi miestai. 36 Iš Reubeno
giminės – Bezeris su ganyk-
lomis, Jahza su ganyklomis,
37 Kedemotai su ganyklomis ir
Mefaatas su ganyklomis – ke-
turi miestai. 38 Iš Gado giminės
Ramotai – prieglaudos miestas
užmušėjams – su ganyklomis,
Mahanajimai su ganyklomis,
39 Hešbonas su ganyklomis ir
Jazeras su ganyklomis – iš vi-
so keturi miestai. 40 Miestų su
ganyklomis, atitekusių burtų
keliu Merario žmonėms pagal
jų klanus, tai yra likusiems le-
vitams, iš viso buvo dvylika.

41 Levitų miestų izraeliečių
žemėje iš viso buvo keturias-
dešimt aštuoni su ganyklomis.
42 Kiekvienas šių miestų apė-
mė patį miestą ir gretimas ga-
nyklas. Tokie pat buvo visi šie
miestai.

43 Taip VIEŠPATS davė Izrae-
liui visą kraštą, kurį jiems duo-
ti jis buvo prisiekęs jų protė-
viams. Paveldėję kraštą, jie
įsikūrė jame. 44 O VIEŠPATS da-
vė jiems visur aplinkui ramy-
bę, kaip jis buvo prisiekęs jų
protėviams. Nė vienas jų prie-
šų nepajėgė jiems pasipriešin-
ti, nes VIEŠPATS buvo atidavęs
visus jų priešus jiems į rankas.

[45] Nė vienas iš gerųjų pažadų, kuriuos VIEŠPATS buvo padaręs Izraelio namams, nebuvo likęs tuščias. Visa buvo įvykdyta.

C. TRANSJORDANIJOS GIMINIŲ GRĮŽIMAS Į SAVO ŽEMĘ

Transjordanijos giminės siunčiamos namo

22 [1] Tada Jozuė pasišaukė Reubeno ir Gado giminių ir pusės Manaso giminės žmones [2] ir jiems tarė: „Jūs laikėtės visko, ką VIEŠPATIES tarnas Mozė jums įsakė, ir paklusote man visame, ką aš jums įsakiau. [3] Jūs nepalikote savo giminių per tą ilgą laiką, bet lig šios dienos ištikimai laikėtės VIEŠPATIES, savo Dievo, įsakymo. [4] Dabar, kai VIEŠPATS, jūsų Dievas, yra suteikęs, kaip buvo pažadėjęs, ramybę jūsų giminėms, grężkitės ir eikite į savo palapines, į savo nuosavybės kraštą, kurį VIEŠPATIES tarnas Mozė davė jums anapus Jordano. [5] Tik labai rūpinkitės laikytis įsakymo ir Mokymo, kurį VIEŠPATIES tarnas Mozė davė jums anapus Jordano, mylėti VIEŠPATĮ, savo Dievą, eiti visais jo keliais, laikytis jo įsakymų, nesitraukti nuo jo ir tarnauti jam visa savo širdimi ir visa savo siela.“ [6] Tada Jozuė juos palaimino, su jais atsisveikino, ir jie leidosi kelionėn į savo palapines.

[7] {Mozė buvo davęs pusei Manaso giminės žemę Bašane, o kitai pusei Jozuė buvo davęs tarp kitų giminių žemę į vakarus nuo Jordano.}

Be to, Jozuė, siųsdamas juos į savo palapines ir laimindamas, [8] jiems sakė: „Grįžtate į palapines labai turtingi – su begale galvijų, sidabro, aukso, vario bei geležies ir devyniom galybėm drabužių. Dalykitės priešų grobiu su savo giminaičiais.“ [9] Taigi Reubeno ir Gado giminių žmonės bei pusės Manaso giminės žmonės paliko izraeliečius prie Šilo'o Kanaano krašte ir keliavo į Gileado kraštą – savo pačių nuosavybę, kurią jie buvo įsigiję VIEŠPATIES įsakymu, duotu per Mozę.

Aukuras prie Jordano

[10] Reubeno ir Gado giminių žmonės bei pusės Manaso giminės žmonės, atėję į Jordano sritį Kanaano krašte, pastatė ten prie Jordano aukurą – į akis krintantį aukurą! [11] Žinia pasiekė izraeliečius: „Štai Reubeno ir Gado giminių žmonės bei pusės Manaso giminės žmonės pastatė aukurą prie-

22, 11: ... *priešais Kanaano kraštą ..., anapus izraeliečių*: Jordano upė buvo riba tarp rytinių giminių ir giminių, įsikūrusių Kanaane, nors Kanaano vardas retkarčiais apėmė visą Pažado žemę (žr. 10 eilutę). Transjordanijos giminės pasistatė aukurą savo žemėje.

šais Kanaano kraštą, Jordano srityje, anapus izraeliečių.“*
12 Kai Izraelio žmonės apie tai išgirdo, visa izraeliečių bendrija susirinko Šilo'e eiti į karą su jais.*
13 Bet izraeliečiai pirma pasiuntė Eleazaro sūnų Finehą pas Reubeno ir Gado giminių žmones bei pas pusės Manaso giminės žmones Gileado krašte,
14 lydimą dešimties vadų, po vieną vadą iš kiekvienų Izraelio giminių protėvių namų. Kiekvienas jų buvo savo protėvių namų galva ir Izraelio karinių gretų vadas.
15 Atėję pas Reubeno ir Gado giminių žmones bei pusės Manaso giminės žmones, jie tarė jiems:
16 „Taip kalba visa VIEŠPATIES bendrija: 'Ką reiškia ši išdavystė, kurią padarėte Izraelio Dievui? Šiandien atsimetėte nuo VIEŠPATIES ir pakėlėte prieš jį maištą, statydami sau aukurą!
17 Nejau Peoro nuodėmė, atnešusi marą VIEŠPATIES bendrijai, yra mums toks mažas dalykas? Juk nuo jos mes ligi pat šiol dar nesame apsivalę,
18 o jūs norite atsimesti nuo VIEŠPATIES! Jūs maištaujate prieš VIEŠPATĮ šiandien, o jis rytoj supyks ant visos Izraelio bendrijos.
19 Tačiau jei kraštas, kuriame įsikūrėte, yra nešvarus,* pereikite į kraštą, kuriame yra įsikūręs VIEŠPATS – ten, kur dabar stovi VIEŠPATIES Padangtė, ir kurkitės tarp mūsų. Bet prieš VIEŠPATĮ ar prieš mus nemaištaukite, statydami sau kitą aukurą vietoj VIEŠPATIES, mūsų Dievo, aukuro.
20 Zeraho sūnui Achanui nusikaltus sunaikinti skirtų daiktų įstatymui, argi neištiko pyktis visos Izraelio bendrijos? Juk ne vien Achanas žuvo už savo kaltę!'“*

21 Tada Reubeno ir Gado giminių žmonės bei pusės Manaso giminės žmonės atsakė Izraelio karinių gretų galvoms:
22 „Dievas, VIEŠPATS Dievas! Dievas, VIEŠPATS Dievas!* Jis žino, težino ir Izraelis! Jei tai būtų maištas ar išdavystė

22, 12: ... *eiti į karą su jais*: vakarinių giminių izraeliečiai laikė šį aukurą išdavystės ženklu – atsimetimą nuo vienos šventovės Šilo'e laikė pavojumi Sandoros tautos vienybei (žr. Kun 17, 1–9; Įst 12, 4–14).

22, 19: ... *nešvarus*: rytinių giminių žemė neturėjo Sandoros Dievo šventovės – Susitikimo palapinės, apčiuopiamos Viešpaties Artumo išraiškos.

22, 20: ... *ne vien Achanas žuvo už savo kaltę*: Achano kaltė buvo pirmojo žygio prieš Ai nesėkmės priežastis (žr. Joz 7, 4–23). Achano atvejis pateikiamas visų izraeliečių solidarumui ir tarpusavio atsakomybei pabrėžti.

22, 22: *Dievas, VIEŠPATS Dievas! Dievas, VIEŠPATS Dievas!*: hebrajiškai: *'El Elohim, Jahveh! El Elohim, Jahveh!* Pažodžiui lietuviškai būtų: *Dievų Dievas, VIEŠPATS! Dievų Dievas, VIEŠPATS!* Hebrajiškame tekste prie dieviškojo vardo *Jahveh* priduriami du sinonimai – *'El* (vienaskaita) ir *'Elohim* (daugiskaita). Šių trijų šventų žodžių pakartojimas pabrėžia rytinių giminių ištikimybę ir nekaltumą.

VIEŠPAČIUI, šią dieną nerody-
kite mums gailesčio! 23 Jei mes
būtume statę aukurą atsimes-
ti nuo VIEŠPATIES, jei būtume
tai darę atnašauti ant jo degi-
namosioms aukoms ar grūdų
atnašoms, ar bendravimo au-
koms, tereikalauja pats VIEŠ-
PATS ataskaitos. 24 Ne! Mes tai
darėme tik apimti rūpesčio,
kad ateityje jūsų vaikai nesa-
kytų mūsų vaikams: 'Ką jūs tu-
rite bendra su VIEŠPAČIU, Iz-
raelio Dievu? 25 Juk VIEŠPATS
tikrai padarė Jordaną riba
tarp mūsų ir jūsų, o Reubeno ir
Gado giminių žmonės! Dalies
VIEŠPATYJE jūs neturite!' Va-
dinasi, jūsų vaikai užkirstų ke-
lią mūsų vaikams garbinti
VIEŠPATĮ. 26 Todėl mes nutarė-
me parūpinti sau liudijimą,
statydami aukurą, – ne
deginamosioms atnašoms ar
aukoms, 27 bet kaip liudijimą
mums ir jums, ir būsimoms
kartoms, – kad turime teisę
tarnauti VIEŠPAČIUI jo Artume
savo deginamosiomis at-
našomis, aukomis bei bendra-
vimo atnašomis, idant jūsų
vaikai niekad nesakytų mūsų
vaikams: 'VIEŠPATYJE dalies
jūs neturite!' 28 Manėme, jei
kas nors ateityje taip kalbėtų
mums ar mūsų palikuonims,
mes galėtume atsakyti: 'Pasi-
žiūrėkite į šį VIEŠPATIES auku-
ro pavyzdį, mūsų protėvių pa-
darytą, ne deginamosioms
atnašoms ir ne aukoms, bet
liudyti* mums ir jums'. 29 Te-
būna toli nuo mūsų mintis kel-
ti maištą prieš VIEŠPATĮ ar šią
dieną atsimesti nuo VIEŠPA-
TIES ir statyti kitą aukurą de-
ginamosioms atnašoms, grūdų
atnašoms ir aukoms atskirai
nuo VIEŠPATIES, mūsų Dievo,
aukuro, stovinčio priešais jo
Padangtę!"

30 Kunigas Finehas ir bendri-
jos vadai Izraelio karinių gre-
tų galvos, buvę su juo, išklausę
Reubeno, Gado ir Manaso gimi-
nių paaiškinimo, buvo paten-
kinti. 31 Eleazaro sūnus Fine-
has tarė Reubeno, Gado ir
Manaso žmonėms: „Šiandien
mes pažinome, kad VIEŠPATS
yra tarp mūsų, nes jūs nesate
nusikaltę neištikimybe VIEŠ-
PAČIUI. Iš tiesų jūs išgelbėjote
izraeliečius nuo VIEŠPATIES
bausmės."

32 Tada Eleazaro sūnus ku-
nigas Finehas ir vadai sugrįžo
nuo Reubeno ir Gado žmonių,
gyvenančių Gileado krašte, pas
izraeliečius į Kanaano kraštą
ir parnešė jiems žodį apie rei-
kalą. 33 Izraeliečiai buvo paten-
kinti, jie šlovino Dievą ir dau-
giau nebesirengė eiti į karą su
jais sunaikinti krašto, kuriame
buvo įsikūrę Reubeno ir Gado

22, 28: ... *liudyti*: rytinės giminės statė aukurą ne kaip bendros šventovės varžovą, bet tik kaip priemonę mokyti savo vaikus, kad jie būtų ištikimi vienai tikrai šventovei anapus Jordano.

žmonės. [34] Reubeno ir Gado
žmonės pavadino aukurą Liu-
dijimu.* Jie sakė: „Juk jis yra
mums liudijimas, kad VIEŠ-
PATS yra Dievas.“

Paskutinė Jozuės kalba

23 [1]* Praėjus daugeliui
metų, kai VIEŠPATS
buvo suteikęs Izraeliui ramy-
bę visur nuo jų priešų ir Jozuė
buvo pasenęs ir sulaukęs žilos
senatvės, [2] jis sušaukė visą Iz-
raelį – jų seniūnus ir galvas, jų
teisėjus ir pareigūnus – ir jiems
tarė: „Pasenau ir esu išėjęs iš
metų. [3] Matėte visa, ką VIEŠ-
PATS, jūsų Dievas, padarė vi-
soms anoms tautoms jūsų la-
bui, nes pats VIEŠPATS, jūsų
Dievas, dėlei jūsų kovojo. [4] Štai
paskyriau jums kaip paveldą
pagal gimines žemę dar likusių
tautų ir žemę tautų, kurias
sunaikinau – nuo Jordano iki
Didžiosios jūros vakaruose, kur
leidžiasi saulė. [5] Pats VIEŠ-
PATS, jūsų Dievas, iškeldins
juos jūsų labui ir pašalins juos
jums iš kelio, o jūs paveldėsite
jų kraštą, kaip VIEŠPATS, jūsų
Dievas, jums pažadėjo. [6] Bet
būkite labai ryžtingi ištikimai
laikydamiesi viso, kas parašyta
Mozės Mokymo knygoje, niekad
nenutoldami nuo jo nei į deši-
nę, nei į kairę [7] ir nebendrauda-
mi su anomis, tarp jūsų liku-
siomis, tautomis. Jų dievų
vardo neminėkite ir jais nepri-
siekite; jiems netarnaukite ir jų
negarbinkite. [8] Bet būkite atsi-
davę VIEŠPAČIUI, savo Dievui,
kaip esate buvę lig šios dienos.
[9] Jūsų labui VIEŠPATS išvarė
dideles ir galingas tautas, ir lig
šios dienos niekas nepajėgė
jums pasipriešinti. [10] Vienas
jūsiškis priverčia visą tūks-
tantį bėgti, nes pats VIEŠPATS,
jūsų Dievas, kovoja už jus, kaip
jums pažadėjo. [11] Užtat dėl sa-
vo gyvasties stenkitės visomis
jėgomis mylėti VIEŠPATĮ, savo
Dievą. [12] Bet jei paliktumėte jį,
prisirišdami prie esančio čia,
tarp jūsų, anų tautų likučio, ir
susimaišytumėte su jais vedy-
bomis, jūs su jais ir jie su ju-
mis, [13] žinokite jau dabar, kad
VIEŠPATS, jūsų Dievas, dau-
giau nebevarys anų tautų jums
iš kelio. Jos bus jums kilpa ir
žabangos, spygliai jūsų akyse
ir dygliai jūsų šonuose, kol ding-
site iš šio puikaus krašto, kurį
VIEŠPATS, jūsų Dievas, yra
jums davęs.
[14] Šiandien, kaip matote, ei-
nu visos žemės keliu.* Taigi

22, 34: ... *Liudijimu*: hebrajiškai *'Ed*.

23, 1–16: Kaip ir kiti žymūs Izraelio vadai – Jokūbas (žr. Pr 49), Mozė (žr. Įst 29–31), Samuelis (žr. 1 Sam 12), Dovydas (žr. 1 Kar 2, 1–9), Jozuė savo gyvenimo užsklandoje sako kalbą. Jos tonas deuteronominis, pabrėžiantis Dievo pažadų išsipildymą ir reikalą būti ištikimiems Sandoros Dievui.

23, 14: ... *einu visos žemės keliu*: artinuosi prie mirties – neišvengiamos žmogaus gyvenimo užsklandos. Žr. 1 Kar 2, 1–2.

nūn jūs visi žinokite visa savo
širdimi ir visa savo siela, kad
visi gerieji dalykai, VIEŠPATIES
jums pažadėti, įvyko, nė vienas
jų nėra likęs neįvykdytas. 15 Bet
kaip visa gera, ką VIEŠPATS, jū-
sų Dievas, jums pažadėjo, yra
jums įvykdyta, lygiai taip jis
gali įvykdyti visa pikta,* kol ne-
bus jūsų išnaikinęs iš šio pui-
kaus krašto, kurį VIEŠPATS,
jūsų Dievas, yra jums davęs.
16 Jei nusižengsite VIEŠPATIES,
savo Dievo, sandorai, kurią jis
davė jums, eidami tarnauti ki-
tiems dievams ir juos gar-
bindami, tada pakils ant jūsų
VIEŠPATIES pyktis, ir greitai iš-
nyksite iš šio puikaus krašto,
kurį jis yra jums patikėjęs.“

Sueiga prie Šechemo

24 1* Jozuė surinko visas
Izraelio gimines į Še-
chemą. Jis pasišaukė visus Iz-
raelio seniūnus, galvas, teisėjus
bei pareigūnus. Jiems sustojus
VIEŠPATIES akivaizdoje, 2 Jozuė
kreipėsi į visus žmones: „Taip
kalbėjo VIEŠPATS, Izraelio Die-
vas: ‘Nuo neatmenamų laikų
jūsų protėviai – Terahas bei jo
sūnūs Abraomas ir Nahoras –
gyveno anapus {Eufrato}* upės
ir tarnavo kitiems dievams. 3 Ta-
da aš paėmiau jūsų tėvą Abrao-
mą iš anapus {Eufrato} upės
ir vedžiau per visą Kanaano
kraštą, ir padariau gausius jo
palikuonis. Daviau jam Izao-
ką, 4 o Izaokui daviau Jokūbą
ir Esavą. Esavui daviau pa-
veldėti Seiro aukštumų kraš-
tą, bet Jobūbas ir jo vaikai nu-
ėjo į Egiptą. 5 Tada siunčiau
Mozę ir Aaroną, varginau Egip-
tą nuostabiais ženklais, ku-
riuos jiems padariau; ir paskui
jus išvedžiau. 6 Išvedžiau jūsų
protėvius iš Egipto; jūs atėjote
prie jūros. Bet egiptiečiai vijo-
si jūsų protėvius su kovos veži-
mais ir raiteliais iki Nendrių
jūros. 7 Kai jie šaukėsi VIEŠPA-
TIES, jis užleido tamsą tarp jū-
sų ir egiptiečių, atvedė ant jų
jūrą, ir jūra juos uždengė. Jūsų
akys matė, ką dariau egiptie-
čiams. Vėliau jūs gyvenote ilgą
laiką dykumoje. 8 Tada atve-
džiau jus į kraštą amoriečių, gy-
venusių anapus Jordano. Jie
kovojo su jumis, bet aš juos
atidaviau jums į rankas; jūs
paveldėjote jų žemę, aš juos su-
naikinau jūsų labui. 9 Paskui

23, 15: ... *visa pikta*: žr. Įst 28, 15–68.

24, 1–28: Atnaujindamas Sandorą Šecheme, Jozuė įvykdo Mozės nurodymus. Visas Izraelis, Jozuei vadovaujant, ištikimai tarnauja Viešpačiui.

24, 1: ... *į Šechemą*: šiuolaikinis *Tell Balata*. Šechemas buvo svarbus Izraelio religinis ir politinis centras. Būdinga, kad šis miestas buvo vienas iš keleto didesnių Kanaano miestų, kurių izraeliečiai nesunaikino. Atrodo, kad jis buvo prijungtas prie Izraelio taikiu būdu. Ankstyvasis Izraelis buvo iš pradžių skirtingų giminių ir žmonių grupių lyga.

24, 2: ... *{Eufrato} upės*: hebrajiškame tekste nerašoma *anapus Eufrato upės*, rašoma tik *anapus Upės*.

Moabo karalius, Ziporo sūnus
Balakas, ruošėsi kovoti su Iz-
raeliu. Jis siuntė pašaukti Beo-
ro sūnų Balaamą jums pra-
keikti, [10] bet aš Balaamą
išgirsti atsisakiau; jis turėjo
jus palaiminti. Taip nuo jo aš
jus išgelbėjau.
[11] Tada jūs perėjote Jordaną
ir atėjote prie Jericho. Su ju-
mis kovojo Jericho gyventojai
ir amoriečiai, perizitai, kanaa-
niečiai, hetitai, girgašitai, hi-
vitai bei jebusitai, bet aš juos
atidaviau jums į rankas. [12] Pa-
siunčiau pirma jūsų širšes,* jos
nuvarė juos jums nuo kelio, –
{lygiai kaip} anuos du amorie-
čių karalius, – o ne tavo kalavi-
jas ar tavo lankas. [13] Daviau
jums žemę, kurios jūs neįdirbo-
te, ir miestus, kurių nestatėte,
juose esate įsikūrę. Valgote vai-
sius vynuogynų ir alyvmedžių
sodų, kurių patys nesodinote'.
[14] Nūn tad bijokite VIEŠPA-
TIES, tarnaukite jam nuošir-
džiai ir ištikimai. Atsikratyki-
te dievų, kuriems jūsų protėviai
tarnavo* anapus {Eufrato} upės
bei Egipte, ir tarnaukite VIEŠ-
PAČIUI. [15] Arba, jei jums nepa-
tinka tarnauti VIEŠPAČIUI, rin-
kitės šiandien, kam tarnausi-
te, – dievams, kuriems jūsų
protėviai tarnavo, būdami ana-
pus {Eufrato} upės, ar dievams
amoriečių, kurių krašte gyvena-
te, – bet aš ir mano šeimyna –
mes tarnausime VIEŠPAČIUI."

Sandoros atnaujinimas

[16] Atsakydami žmonės kalbė-
jo: „Tebūnā svetima mums
mintis palikti VIEŠPATĮ ir tar-
nauti kitiems dievams! [17] Juk
pats VIEŠPATS, mūsų Dievas,
išvedė mus ir mūsų protėvius
iš Egipto žemės, iš vergijos na-
mų, padarė mums matant
anuos nuostabius ženklus! Mus
jis saugojo visą laiką ir kelio-
nėje, ir nuo visų tautų, per ku-
rias perėjome. [18] Mūsų labui
VIEŠPATS išvarė visas tautas –
amoriečius – gyvenusias kraš-
te. Todėl ir mes tarnausime
VIEŠPAČIUI, nes jis yra mūsų
Dievas."
[19] Bet Jozuė žmonėms atsa-
kė: „Jūs gal nepajėgsite* tar-
nauti VIEŠPAČIUI, nes jis yra
šventas Dievas. Juk jis yra pa-
vydus Dievas, nepakęs jūsų nu-
sikaltimų ir nuodėmių. [20] Jei
paliksite VIEŠPATĮ ir tarnau-
site kitiems dievams, jis nusi-
gręš ir su jumis griežtai elgsis.
Jums padarys galą, nepaisy-
damas viso jums padaryto ge-
ro." [21] O žmonės Jozuei atsakė:
„Ne! Mes norime tarnauti VIEŠ-
PAČIUI!" [22] Tada Jozuė tarė

24, 12: ... *širšes*: žr. Iš 23, 28 paaiškinimą.

24, 14: *Atsikratykite dievų, kuriems jūsų protėviai tarnavo*: Abraomo ir Saros protėviai buvo politeistai.

24, 19: *Jūs gal nepajėgsite*: Ištikimybė Dievo tarnybai nėra lengvas dalykas, todėl ryžtantis tokiai šventai pareigai reikia turėti galvoje žmogaus trapumą.

žmonėms: „Esate liudytojai
patys prieš save, kad pasirin-
kote tarnauti VIEŠPAČIUI.“ O jie
tarė: „Taip, esame liudytojai!“ –
23 „Atsikratykite tad svetimų
dievų, esančių tarp jūsų, – Jo-
zuė tarė, – ir palenkite savo
širdį į VIEŠPATĮ, Izraelio Dievą.“
24 Žmonės Jozuei sakė: „VIEŠ-
PAČIUI, savo Dievui, tarnausi-
me ir jo balso klausysime.“
25 Taigi tą dieną Secheme Jo-
zuė sudarė sandorą su žmonė-
mis ir davė jiems įstatus ir įsa-
kus. 26 Visus tuos žodžius Jozuė
užrašė Dievo Mokymo knygoje.
Paėmęs didelį akmenį, pasta-
tė jį po ąžuolu, esančiu šventoje
VIEŠPATIES vietoje. 27 O visiems
žmonėms Jozuė paaiškino:
„Štai šis akmuo bus liudytojas
prieš mus, nes jis girdėjo visus
žodžius, kuriuos VIEŠPATS
mums pasakė, jis bus liudyto-
jas prieš jus, jei nesielgsite iš-
tikimai su savo Dievu.“ 28 Tada
Jozuė paleido žmones eiti į sa-
vo paveldą.

Jozuės mirtis

29 Po šių įvykių VIEŠPATIES
tarnas Nuno sūnus Jozuė mi-
rė, turėdamas šimtą dešimt
metų. 30 Jis buvo palaidotas
savo paveldo žemėje prie Tim-
nat-Seraho, esančio Efraimo
aukštumose į šiaurę nuo Gaašo
kalno.

31 Izraelis tarnavo VIEŠPA-
ČIUI per visą Jozuės gyvenimą
ir gyvenimą seniūnų, gyvenusių
ilgiau už Jozuę bei patyrusių
visa, ką VIEŠPATS buvo pada-
ręs Izraeliui.

32 Juozapo kaulai,* izraelie-
čių parnešti iš Egipto, buvo pa-
laidoti Secheme, dalyje lauko,
kurį Jokūbas buvo nupirkęs iš
Šechemo tėvo Hamoro vaikų už
šimtą gabalų aukso. Jis buvo
tapęs Juozapo palikuonių pa-
veldu.

33 Aarono sūnus Eleazaras
mirė. Jis buvo palaidotas jo sū-
naus Fineho mieste – Gibeoje,
kuris buvo jam duotas Efrai-
mo aukštumose.

24, 32: *Juozapo kaulai*: Juozapo mumija (žr. Pr 50, 25–26), izraeliečių parnešta iš Egipto (žr. Iš 13, 19), buvo palaidota senajame Šecheme, arti ribos tarp Efraimo ir Manaso – dviejų Juozapo sūnų giminių paveldo.

TEISĖJŲ KNYGA

Teisėjų knygoje pasakojama apie Izraelio giminių pereinamąjį laikotarpį – XII–XI a. prieš Kristų. Didžiųjų vadų – Mozės ir Jozuės amžius buvo pasibaigęs, didžiųjų karalių – Dovydo ir Saliamono amžius, V a. prieš Kristų, dar tebeslypėjo už ateities akiračių. Pereinamuoju laikotarpiu Izraelis turėjo vadų, bet jie nebuvo tokie kaip Mozė, Jozuė ir Dovydas. Šio laikotarpio vadai vadinami teisėjais. Jie buvo Dievo įkvėpti Izraelio didvyriai, pašaukti ne tiek spręsti izraeliečių bylas – „teisti", kiek vesti – „ginti" Izraelį nuo išorinių priešų.

Pats Teisėjų knygos vardas susijęs su dvylika Izraelio teisėjų, nes joje aprašomi jų žygiai. Šeši iš jų – Otnielis, Ehudas, Debora ir Barakas, Gideonas, Jefta ir Samsonas – aprašomi išsamiai ir vadinami didžiaisiais teisėjais, o kiti šeši, kurių žygiai minimi tik suvestinėje, vadinami mažaisiais teisėjais. Be to, Samuelio knygoje pasakojama apie dar du teisėjus – Elį ir Samuelį, kurių teisėjavimas apėmė visas izraeliečių gimines. Dvylika Teisėjų knygos teisėjų, regis, teisėjavo kartais tuo pačiu metu vienai ar kelioms izraeliečių giminėms. Teisėjai buvo garsūs ir drąsiais žygiais, ir savo žmogišku trapumu.

Teisėjų knygoje pasakojama ir apie žmonių bendruomenę, sudarytą iš skirtingų giminių ir klanų, besistengiančią augti ir bręsti visapusiškai nauju gyvenimo būdu tikėjimo bendrijoje, kuriant ateitį su Sandoros Dievu Kanaane – Pažado žemėje. Ši naujoji bendrija atmetė kanaaniečių miestų-valstybių visuomeninę ir politinę sąrangą, bet turėjo mokytis iš kaimynų, kaip dirbti žemę ir tapti sėslia visuomene. Teisėjų knyga parodo, kad naujosios visuomenės kūrimą lemia didelės grumtynės, nes tapimas žemdirbiais ir sėslia visuomene gundė izraeliečius garbinti gamtą – gamtos dievus ir atsimesti nuo Viešpaties, Sandoros Dievo.

Teisėjų knyga yra sudėtinė, apimanti skirtingas izraeliečių gimines bei klanus ir jų didvyrius. Knygos pasakojimas juos padaro visos Izraelio tautos didvyriais. Pasakojimo tikslas – parodyti, kad Izraelio likimą sąlygojo žmonių klusnumas ir neklusnumas Sandoros Dievui. Kada tik jie keldavo prieš jį maištą, būdavo pagonių tautų pavergiami; kada tik jie pas jį grįždavo, jis siųsdavo teisėjus jiems išgelbėti (žr. Ts 2, 10–23). Atskiri pasakojimai apie įvykius, perduoti raštu ar žodžiu, buvo įkvėptojo redaktoriaus sujungti į vieną pasakojimą vėlesniais amžiais. Teisėjų knygoje ryški Deuteronominės istorijos autoriaus ranka: Izraelio – Dievo tautos ateitį lemia ištikimas atsidavimas Sandoros Dievui.

Teisėjų knygos metmenys

A.	Kanaanas po Jozuės mirties	1, 1 – 3, 6
B.	Pasakojimai apie teisėjus	3, 7 – 16, 31
C.	Dano ir Benjamino giminės teisėjų dienomis	17, 1 – 21, 25

A. KANAANAS PO JOZUĖS MIRTIES

Pagonių likučiai Kanaane

1 1* Vienu metu, mirus Jo-
zuei, izraeliečiai teiravosi
VIEŠPATIES, klausdami: „Kas
turi pirmasis iš mūsų žygiuoti
prieš kanaaniečius ir su jais
kovoti?“ 2 VIEŠPATS atsakė:
„Težygiuoja Judo {giminė}. Nūn
atiduodu kraštą į jo rankas.“
3* Judas kreipėsi į savo brolišką giminę Simeoną: „Eikš su
manimi į burtų keliu man tekusią žemę ir kovokime su kanaaniečiais. Paskui aš žygiuosiu su tavimi į burtų keliu tau
tekusią žemę.“ Simeonas žygiavo su juo.
4 Judo giminės žmonėms pradėjus žygį, VIEŠPATS atidavė
kanaaniečius ir perizitus į jų
rankas, ir jie nugalėjo juos prie
Bezeko* – dešimtį tūkstančių
vyrų! 5 Prie Bezeko jie susidūrė
su Adoni-Bezeku, kovojo su juo
ir nugalėjo kanaaniečius ir perizitus. 6 Adoni-Bezekas pabėgo iš mūšio, bet jie vijosi jį ir,
paėmę į nelaisvę, nukirto jam
rankų nykščius ir didžiuosius
kojų pirštus. 7 Adoni-Bezekas
kalbėjo: „Septyniasdešimt karalių, nukirstais rankų nykščiais ir didžiaisiais kojų pirštais, rankiodavo liekanas po
mano stalu. Kaip aš padariau,
lygiai taip man Dievas atmokėjo!“ Jis buvo nuvestas į Jeruzalę ir ten mirė.
8 Judo giminės žmonės kovojo su Jeruzale* ir ją paėmė. Išžudė ją kalaviju ir atidavė miestą liepsnoms. 9 Paskui Judo
žmonės leidosi kovoti su kana-

1, 1–21: Pietinis Kanaanas nebuvo visiškai užkariautas (žr. Joz 15), nes kanaaniečių ginklai buvo pranašesni.

1, 1 – 2, 5: Izraelis neužėmė viso Kanaano, nes nepaklusо Jahvės – Viešpaties – įsakymams. Pasakojimas apie teisėjus duoda išsamesnį vaizdą apie Izraelio neklusnumo padarinius. Be to, pasakojama apie santūrų Jahvės – Viešpaties – elgesį su savo tauta Pažado žemėje. Pirmasis Teisėjų knygos skyrius yra įvykių suvestinė prieš pat Jozuės mirtį. Tie patys įvykiai priskiriami Jozuei Joz 14–22 skyriuje, nes jis buvo suplanavęs ir pradėjęs vykdyti.

1, 3: Judo giminė ilgainiui užvaldė Simeono giminę. Simeono giminė neturėjo ypatingo vaidmens vėlesnėje Izraelio istorijoje (žr. Joz 19, 9).

1, 4: ... *prie Bezeko*: Bezekas turbūt buvo nūdienis *Khirbet Ibzik* – Ibziko griuvėsiai, maždaug 28 km į šiaurę nuo Šechemo.

1, 8: ... *kovojo su Jeruzale*: Jeruzalė tuomet netapo izraeliečių miestu. Apie Jeruzalę kalbama Teisėjų knygoje (žr. 19, 10) ir Jozuės knygoje (žr. 15, 63). Jeruzalę paėmė Dovydas (žr. 2 Sam 5, 6–9).

aniečiais, gyvenusiais aukštu-
mų srityje, Negebe ir Šefeloje.
10 Judas išėjo į žygį prieš ka-
naaniečius, gyvenusius Hebro-
ne, – Hebrono vardas anksčiau
buvo Kirjat-Arba, – ir nugalėjo
Šešajį, Ahimaną ir Talmajį.

11 Iš ten jie žygiavo prieš Debi-
ro gyventojus, – Debiro vardas
anksčiau buvo Kirjaf-Seferis.
12 Tuomet Kalebas paskelbė:
„Duosiu savo dukterį Achsą
žmona tam, kuris užpuls ir
paims Kirjaf-Seferį.“ 13 Otnie-
lis, jaunesniojo Kalebo brolio
Kenazo sūnus, jį paėmė. Kale-
bas davė jam žmona savo duk-
terį Achsą. 14 Parėjusi pas vy-
rą, ji skatino, kad prašytų jos
tėvą ariamos žemės. Jai nuli-
pus nuo asilo, Kalebas paklau-
sė: „Kas tau?“ 15 Ji atsakė:
„Duok man dovaną! Kadangi
pasodinai mane į Negebo že-
mę, duok man ir vandens šal-
tinių.“ Kalebas tad davė jai
aukštutinius ir žemutinius
vandens telkinius.

16 Kenito Hobabo,* Mozės
uošvio,* palikuonys nuėjo su
Judo žmonėmis iš Palmių
miesto* į Judo dykumą prie
Arado, esančio Negebe. Bet vė-
liau jie nuėjo ir įsikūrė tarp
amalekitų. 17 O Judas ėjo toliau
su broliška Simeono gimine ir
nugalėjo Zefate gyvenusius ka-
naaniečius. Paskyrę miestą su-
naikinti, jį pavadino Horma.*
18 Judas paėmė Gazą ir jos že-
mę, Aškeloną ir jo žemę bei
Ekroną ir jo žemę. 19 VIEŠPATS
buvo su Judu, kuris paveldėjo
aukštumas, bet negalėjo išva-
ryti lygumos gyventojų, nes jie
turėjo geležinių vežimų. 20 Heb-
ronas buvo atiduotas Kalebui,
kaip Mozė buvo liepęs. Kalebas
iš ten išvarė tris Anako sūnus.

21* Bet Benjamino giminės
žmonės neišvarė jebusitų – Je-
ruzalės gyventojų. Tad jebusi-
tai tebegyvena Jeruzalėje su
Benjamino žmonėmis lig šios
dienos.

22* Ir Juozapo namai savo ruož-
tu pakilo į žygį prieš Bet-Elį.
VIEŠPATS buvo su jais. 23 Juo-
zapo namai išsiuntė žvalgus į
Bet-Elį, – miesto vardas anks-
čiau buvo Luzas. 24 Žvalgai, su-
tikę išeinantį iš miesto vyrą, jam
tarė: „Parodyk mums įėjimą į
miestą, ir mes būsime tau ma-
lonūs.“ 25 Jam parodžius įėjimą
į miestą, jie ištiko miestą ka-

1, 16: *Kenito Hobabo*: kenitai buvo keliaujantys kalviai; *Mozės uošvio*: Reuelio (žr. Sk 10, 29–32 ir paaiškinimą); *Palmių miestas*: arba Jerichas (žr. Įst 34, 3), arba miestas Negebe.

1, 17: *Paskyrę miestą sunaikinti, jį pavadino Horma*: vardas *Horma* kyla iš žodžio *herem – pašvęstas sunaikinti (miestas ir jo gyventojai)*.

1, 21: Anot Joz 18, 16, Jeruzalė buvo duota Benjamino giminei; Jeruzalė buvo paimta tik X a. ir tapo Dovydo karalystės sostine.

1, 22–29: Juozapo giminių – Manaso ir Efraimo laimėjimai aukštumų srityje į šiaurę nuo Jeruzalės (žr. Joz 16–17).

laviju, o tą vyrą ir visą jo šeimą
paleido. 26 Jis iškeliavo į hetitų
kraštą, įkūrė miestą ir pava-
dino jį Luzu. Taip jis vadina-
mas lig šios dienos.
27 Manasas neišvarė gyven-
tojų nei iš Bet-Šeano ir jam
pavaldžių gyvenviečių, nei iš
Taanacho ir jam pavaldžių gy-
venviečių, nei iš Doro ir jam
pavaldžių gyvenviečių, nei iš
Ibleamo ir jam pavaldžių gy-
venviečių, nei iš Megido ir jam
pavaldžių gyvenviečių. Kana-
aniečiai ir toliau gyveno toje sri-
tyje. 28 Izraeliui paėmus viršų,
jie kanaaniečius privertė eiti la-
žą, bet išvaryti jų neišvarė.
29 Nei Efraimas neišvarė Ge-
zeryje gyvenančių kanaaniečių.
Kanaaniečiai gyveno tarp jų
Gezeryje.
30* Zebulunas neišvarė nei
Kitrono gyventojų, nei Nahala-
lo gyventojų. Kanaaniečiai gy-
veno tarp jų, bet buvo priversti
eiti lažą.
31 Ašeras neišvarė gyventojų
iš Ako nei gyventojų iš Sidono,
nei iš Achzibo, nei iš Helbos, nei
iš Afeko, nei iš Rehobo. 32 Aše-
ro žmonės gyveno tarp krašto
gyventojų – kanaaniečių, nes jų
jie neišvarė.
33 Naftalis neišvarė nei Bet-
Šemešo gyventojų, nei Bet-
Anato gyventojų, bet įsikūrė
tarp krašto gyventojų – kana-
aniečių. Tačiau Bet-Šemešo ir
Bet-Anato gyventojai turėjo
eiti jiems lažą.
34 Amoriečiai nustūmė Dano
giminės žmones į aukštumų
sritį ir neleido jiems nusileisti
į lygumą. 35 Amoriečiai ir toliau
gyveno Har-Herese, Aijalone ir
Šaalbimuose. Bet Juozapo na-
mų ranka juos apvaldė, ir jie
buvo priversti eiti lažą.
36 Amoriečių riba prasideda
prie Akrabimų perėjos – nuo
Selos tolyn...

Viešpaties angelas įspėja izraeliečius

2 1 VIEŠPATIES angelas* at-
ėjo iš Gilgalo į Bochimus*
ir tarė: „Aš išvedžiau jus iš
Egipto ir įvedžiau į kraštą, ku-
rį buvau prisiekęs duoti jūsų
protėviams. Sakiau: 'Aš niekad
nepanaikinsiu savo sandoros
su jumis. 2 O jūs savo ruožtu ne-
darysite sandoros su šio krašto
gyventojais, jų aukurus nu-
griausite'. Bet jūs nepaklausė-
te mano balso. Pasižiūrėkite,
ką padarėte! 3 Todėl dabar ir sa-
kau: aš jums iš kelio jų neiš-
varysiu, jie taps jums priešai,
o jų dievai bus jums žabangos."
4 VIEŠPATIES angelui ištarus

1, 30–36: Galilėjos giminių laimėjimai (žr. Joz 18–19).

2, 1: *VIEŠPATIES angelas*: pats Dievas. *VIEŠPATIES angelas* yra būdas kalbėti apie Dievo apsireiškimą pagal laiko ir vietos paprotį. ... *į Bochimus*: ši vieta minima tik šiame tekste. Vardas *Bochimai* reiškia *Verkiantieji*, t. y. *Verkiančiųjų {vieta}*.

2, 1–5: Izraelis nesielgė pagal Dievo įsakymą, todėl ir turės kentėti.

šiuos žodžius visiems izraelie-
čiams, žmonės ėmė verkti ir
raudoti. 5 Užtat tą vietą jie pa-
vadino Bochimais ir atnašavo
ten VIEŠPAČIUI aukas.

Spraga tarp kartų

6* Jozuei paleidus žmones,
visi izraeliečiai ėjo į savo pa-
veldą užimti krašto. 7 Žmonės
garbino VIEŠPATĮ per visą Jo-
zuės gyvenimą ir per visą gyve-
nimą seniūnų, pergyvenusių
Jozuę ir mačiusių visus nuosta-
bius VIEŠPATIES darbus, kuriuos
jis darė Izraelio labui. 8 VIEŠPA-
TIES tarnas Nuno sūnus Jozuė
mirė, turėdamas šimtą dešim-
tį metų, 9 ir buvo palaidotas sa-
vo paveldo žemėje prie Timnat-
Hereso, Efraimo aukštumose,
į šiaurę nuo Gaašo kalno. 10 Be
to, visa toji karta buvo surink-
ta pas jų protėvius, o po jos jau
buvo išaugusi visai kita, nepa-
tyrusi nei VIEŠPATIES, nei jo
darbų, kuriuos jis buvo pada-
ręs Izraeliui.

11 Tada izraeliečiai darė, kas
buvo nedora VIEŠPATIES aky-
se, ir garbino Baalus.* 12 Jie pa-
liko VIEŠPATĮ, savo protėvių
Dievą, išvedusį juos iš Egipto
žemės, sekė kitais dievais iš
aplinkinių tautų dievų ir, jiems
lenkdamiesi, supykino VIEŠ-
PATĮ. 13 Jie paliko VIEŠPATĮ ir
garbino Baalą bei Aštarotes!*
14 VIEŠPATS užsidegė pykčiu
ant Izraelio ir atidavė juos plė-
šikams. Jis atidavė juos visur
į priešų rankas, ir jie nebega-
lėjo daugiau savo priešams pa-
sipriešinti. 15 VIEŠPATIES ran-
ka buvo prieš juos, jų nelaimei,
visuose jų žygiuose, lygiai kaip
VIEŠPATS buvo juos įspėjęs, ly-
giai kaip VIEŠPATS buvo jiems
pasakęs. Jie buvo baisiai en-
giami!

16 Tada VIEŠPATS pažadino
jiems teisėjus. Jie išgelbėjo
juos iš plėšikų nagų. 17 Bet jie
net savo teisėjų neklausė, nes
kekšavo su kitais dievais, juos
garbindami. Nedelsdami jie
nusisuko nuo kelio, kuriuo jų
protėviai, klausydami VIEŠPA-
TIES įsakymų, buvo ėję. Jie ne-
sekė jų pavyzdžiu! 18 Kai tik
VIEŠPATS pažadino jiems tei-
sėjus, jis būdavo su teisėju ir
išgelbėdavo juos iš priešų ran-
kos per visą teisėjo gyvenimą,
nes VIEŠPATS jų pasigailėdavo
dėl aimanų nuo engėjų ir nio-

2, 6–3, 6: Mirus geriems vadovams, atkritimas nuo Sandoros su Dievu vėl tarpsta.

2, 11–13: ... *garbino Baalus... garbino Baalą ir Aštarotes*: gamtos dievai, vyriško ir moteriško prado įkūnijimas gamtoje. *Baal* reiškia *Šeimininkas*; daugiskaita *Baalim*, lietuviškai būtų *Baalai*; *Aštarot* reiškia Baalo *Šeimininkės*, t. y. *Žmona*. Kanaaniečiai gamtos dievus garbino lytinėmis apeigomis. Užtat ir garbinimą izraeliečiai laikė *kekšavimu* (žr. 17 eilutę). Aštarotė buvo Kanaano ir Finikijos meilės ir vaisingumo deivė. Aštarotės – daugiskaita – žymi jos titulų ir statulų įvairovę ir reiškia *deives*.

kotojų. [19] Bet, teisėjui mirus, jie
atkrisdavo ir elgdavosi blogiau
už savo protėvius, eidami pas-
kui kitus dievus, garbindami
juos ir lenkdamiesi jiems. Ne-
dorų darbų jie neatsisakė, iš
savo protėvių atkaklaus kelio
nesisuko! [20] Tad VIEŠPATS už-
sidegė pykčiu ant Izraelio ir ta-
rė: „Kadangi ši tauta sulaužė
mano sandorą, kurią įsakiau jų
protėviams, ir neklausė mano
balso, [21] aš nebevarysiu jiems
iš kelio nė vienos iš tautų, ku-
rias Jozuė mirdamas paliko."
[22] Norėdamas išbandyti jomis
Izraelį, pamatyti, ar jie eis išti-
kimai VIEŠPATIES keliais, ar
neis, kaip kartais buvo darę jų
protėviai, [23] VIEŠPATS paliko
tas tautas, užuot jas iš karto
išvaręs, ir Jozuei į rankas jų
neatidavė.

B. PASAKOJIMAI APIE TEISĖJUS

3 [1*] Šios yra tautos, kurias
VIEŠPATS paliko, kad iš-
bandytų jomis Izraelį – visus
tuos, kurie nebuvo išgyvenę jo-
kio karo Kanaane [2] (idant pa-
tirtų karą būsimos izraelięčių
kartos – vien tos, kurios anks-
tesnių karų nebuvo patyrusios):
[3] penki filistinų valdovai,* visi
kanaaniečiai, sidoniečiai ir hi-
vitai, gyvenę Libano kalnuose
nuo Baal-Hermono iki pat Le-
bo-Hamato. [4] Jos buvo priemo-
nė išbandyti Izraeliui, sužino-
ti, ar jie paklus VIEŠPATIES
įsakymams, kuriuos jis davė jų
protėviams per Mozę. [5] Taigi
izraeliečiai įsikūrė tarp kana-
aniečių, hetitų, amoriečių, pe-
rizitų, hivitų ir jebusitų. [6] Jie
vedė jų dukteris ir leido savo
dukteris už jų sūnų. Ir jų die-
vus jie garbino!

Otnielis

[7] Izraeliečiai darė, kas buvo
nedora VIEŠPATIES akyse,
užmiršdami VIEŠPATĮ, savo
Dievą, ir garbindami Baalus ir
Ašerotes.* [8] Todėl VIEŠPATS
užsidegė pykčiu ant Izraelio ir
atidavė juos į Aram-Naharaji-
mų karaliaus Kušan-Rišataji-
mo* rankas. Izraeliečiai buvo
pavaldūs Kušan-Rišatajimui
aštuonerius metus. [9] Bet izrae-
liečiai šaukėsi VIEŠPATIES, ir
VIEŠPATS pažadino izraelie-
čiams išvaduoti gelbėtoją –

3, 1–6: Mišrios vedybos silpnina Izraelio santykį su Sandoros Viešpačiu.

3, 3: ... *filistinų valdovai*: filistinai nebuvo semitai. Jie davė Kanaanui Palestinos vardą, nors buvo užėmę tik pietvakarių lygumas. Filistinų lyga apėmė penkis svarbius miestus: Gazą, Aškeloną, Ašdodą, Gatą ir Ekroną.

3, 7: ... *Ašerotes*: kanaaniečių deivės. Žr. Iš 34, 12; Įst 7, 5 paaiškinimus. Ašera buvo kita deivė, susijusi su Baalu. Aštarotės ir Ašerotės žymi tas pačias deives, tik skirtinguose šaltiniuose skirtingai rašomos.

3, 8: *Aram-Naharajimų karaliaus Kušan-Rišatajimo*: Kušanas – *Dviguba bėda, Dviejų upių Aramo (rytinės Sirijos)* karalius.

Otnielį, Kalebo jaunesniojo
brolio Kenazo sūnų. [10] Ant jo
nužengė VIEŠPATIES dvasia.
Jis tapo Izraelio teisėju ir iš-
ėjo į karo žygį. VIEŠPATS ati-
davė Aramo karalių Kušan-
Rišatajimą jam į rankas. Jam
nugalėjus Kušan-Rišatajimą,
[11] kraštas keturiasdešimt me-
tų turėjo ramybę.

Ehudas

Kenazo Sūnui Otnieliui mi-
rus, [12] izraeliečiai vėl darė, kas
nedora VIEŠPATIES akyse. Ka-
dangi jie darė, kas nedora VIEŠ-
PATIES akyse, VIEŠPATS su-
stiprino Izraelio priešą Moabo
karalių* Egloną. [13] Kartu su
amoniečiais ir amalekitais jis
išėjo į žygį ir, nugalėjęs Izraelį,
užėmė Palmių miestą. [14] Moa-
bo karalius Eglonas izraelie-
čius valdė aštuoniolika metų.

[15] Bet izraeliečiai šaukėsi
VIEŠPATIES, ir VIEŠPATS paža-
dino jiems gelbėtoją – Ehudą,
Geros sūnų, benjaminaitį, kai-
riarankį vyrą. Atsitiko, kad
izraeliečiai siuntė per jį duoklę
Moabo karaliui Eglonui. [16] Ehu-
das pasidirbo dviašmenį uolek-
ties ilgio durklą ir pasirišo jį
po drabužiais prie dešinės
šlaunies. [17] Jis atnešė duoklę
Moabo karaliui Eglonui. O Eg-
lonas buvo labai apkūnus vy-
ras. [18] Baigęs atiduoti duoklę,
Ehudas paleido duoklę nešu-
sius žmones eiti savo keliu, [19] o
jis pats sugrįžo nuo Pesilimų*
prie Gilgalo ir tarė: „Turiu tau
šį tą slapta pasakyti, kara-
liau.“ Pastarasis paliepė: „Išei-
kite!“ – ir visi jam tarnavusie-
ji išėjo. [20] Ehudas priėjo prie jo,
jam sėdint atskirai savo vėsia-
me kambaryje ant stogo, ir ta-
rė: „Turiu tau žodį iš Dievo.“ Jis
pakilo nuo savo sosto. [21] Ehu-
das ištiesė kairę ranką ir, paė-
męs durklą nuo savo dešinės
šlaunies, suvarė jį Eglonui į
pilvą. [22] Durklas įsmego į tau-
kus, net ir kotas įėjo paskui
ašmenis, nes jis durklo iš pil-
vo netraukė; išėjo nešvarumai.
[23] Ehudas išėjo per prieangį,
pirma uždaręs kambario ant
stogo duris ir jas užrakinęs.
[24] Jam išėjus, sugrįžo dvariš-
kiai. Pamatę kambario ant
stogo duris užrakintas, jie pa-
manė: „Turbūt jis nusilengvina
vėsiajame kambaryje.“ [25] Tai-
gi jie laukė, kol nebežinojo, ką
daryti. Karaliui kambario ant
stogo durų vis neatidarant, jie
paėmė raktą ir jas atidarė. Žiū-
ri, jų valdovas guli asloje ne-
gyvas!

[26] Tuo tarpu, jiems begaiš-
tant, Ehudas pabėgo, pasie-
kė Pisilimus ir nubėgo į Seirą.
[27] Čia atsiradęs, jis paliepė pūs-
ti ragą Efraimo aukštumose.

3, 12: ... *Moabo karalių*: Moabas – karalystė į rytus nuo Negyvosios jūros.

3, 19: ... *nuo Pesilimų*: *Išraižytų akmenų* vietovė prie Gilgalo. Žr. Joz 4, 20.

Izraeliečiai, jo vedami, pakilo į
žygį su juo iš aukštumų! 28 „Se-
kite paskui mane, – sakė jis
jiems, – nes VIEŠPATS atidavė
jūsų priešus moabiečius jums
į rankas.“ Taigi jie leidosi že-
myn paskui jį, paėmė Jordano
brastas į Moabą ir neleido nie-
kam pereiti. 29 Tuo metu jie už-
mušė apie dešimtį tūkstančių
moabiečių; visi jie buvo tvirti
ir drąsūs vyrai, tačiau nė vie-
nas jų neištrūko! 30 Tą dieną
Moabas suklupo po Izraelio
ranka, ir kraštas turėjo ramy-
bę aštuoniasdešimt metų.

Šamgaras

31 Po Ehudo atėjo Anato sū-
nus Šamgaras.* Jaučiams va-
ryti lazda jis užmušė šešis šim-
tus filistinų. Ir jis išgelbėjo
Izraelį.

Debora ir Barakas

4 1* Ehudui mirus, izraelie-
čiai vėl darė, kas buvo ne-
dora VIEŠPATIES akyse. 2 Užtat
VIEŠPATS atidavė juos į rankas
Kanaano karaliaus Jabino,* ka-
raliaujančio Hazore. Sisera,*
gyvenęs Harošet-haGojimuose,
buvo jo kariuomenės vadas.
3 Izraeliečiai šaukėsi VIEŠPA-
TIES, kad išgelbėtų. Mat Sisera
turėjo devynis šimtus geležinių
kovos vežimų* ir dvidešimt me-
tų buvo nuožmiai engęs izrae-
liečius.

4 Debora, Lapidoto žmona,
buvo pranašė. Tuo metu ji bu-
vo Izraelio teisėja. 5 Ji sėdėda-
vo po Deboros palme tarp Ra-
mos ir Bet-Elio Efraimo
aukštumose. Izraeliečiai eida-
vo pas ją į teismą. 6 Ji pasišau-
kė Abinoamo sūnų Baraką iš
Kedešo Naftalyje ir jam tarė:
„VIEŠPATS, Izraelio Dievas, tau
įsako: ‘Eik, pasiimk iš Naftalio
ir Zebuluno dešimt tūkstančių
vyrų ir žygiuok į Taboro kalną.*
7 Aš išvesiu Jabino kariuomenės
vadą Siserą su jo kovos vežimais
bei kariauna tavęs sutikti prie
Kišono upės ir atiduosiu jį tau
į rankas’.“ 8 Bet Barakas jai sa-
kė: „Jeigu tu eisi su manimi,

3, 31: ... *Šamgaras*: trumpa užuomina apie Šamgarą. Atrodo, kad jis minimas dėl to, kad apie jį užsimenama pasakojime apie Deborą. Žr. Ts 5.

4, 1 – 5, 31: Pasakojimas proza 4 skyriuje papildo ankstyvesnį pasakojimą poezija 5 skyriuje.

4, 2: ... *Kanaano karaliaus Jabino*: Jabinas neturi jokio vaidmens pasakojime. Jo titulas *Kanaano karalius* nėra tikslus. Joz 11 jį vadina *Hazoro karaliumi*. Hazoras buvo svarbus miestas Galilėjoje, nes buvo prie didžiųjų prekybos kelių, maždaug 15 km į šiaurę nuo Galilėjos ežero. Nūdien jis tėra tik žymus piliakalnis Izraelio šiaurėje. *Sisera*, regis, buvo filistinas Jabino tarnyboje, nes jo vardas ne semitiškas.

4, 3: ... *devynis šimtus geležinių kovos vežimų*: kovos vežimų skaičius nepaprastai didelis ir liudija beviltišką izraeliečių padėtį. Kanaaniečiai buvo kur kas pranašesni už izraeliečius lygumų mūšiuose, nes izraeliečiai kovos vežimų neturėjo.

4, 6: ... *į Taboro kalną*: vienišas kalnas pietrytinėje Jezreelio lygumos dalyje.

eisiu, bet jeigu tu neisi, nei-
siu.“ – 9 „Gerai! Eisiu su tavi-
mi, – ji atsakė, – tačiau žinok,
kad kelias, kuriuo eini, nenu-
ves tavęs į garbę, nes VIEŠPATS
atiduos Siserą į moters ran-
kas.“ Taigi Debora pakilo ir nu-
ėjo su Baraku į Kedešą. 10 Bara-
kas sutelkė į Kedešą Zebuluną
ir Naftalį. Paskui jį žygiavo de-
šimt tūkstančių vyrų, ir Debo-
ra ėjo su juo.

11* Kenitas Heberis buvo át-
siskyręs nuo kitų kenitų, – nuo
Mozės uošvio Hobabo palikuo-
nių, – ir buvo pasistatęs palapi-
nę prie Elon-Bezaananimų vie-
tovės, esančios netoli Kedešo.

12 Siserai buvo pranešta, kad
Abinaomo sūnus Barakas yra
nužygiavęs į Taboro kalną. 13 Si-
sera sutelkė visus savo veži-
mus – devynis šimtus geležinių
kovos vežimų – ir visas turimas
pajėgas iš Harošet-haGojimų
prie Kišono upės. 14 Tada Debo-
ra Barakui tarė: „Pirmyn į žy-
gį! Ši yra diena, kada VIEŠPATS
atiduos Siserą tau į rankas!
Iš tikrųjų VIEŠPATS žygiuoja
pirma tavęs!“ Barakas su de-
šimčia tūkstančių vyrų metėsi
pulti nuo Taboro kalno, 15 o
VIEŠPATS Barako klaiku ap-
stulbino Siserą, visus jo kovos
vežimus ir visą jo kariuomenę.
Sisera, iššokęs iš savo kovos
vežimo, pabėgo pėsčiomis. 16 Tuo
tarpu Barakas vijosi jo kovos
vežimus ir kariuomenę iki pat
Harošet-haGojimų. Visa Sise-
ros kariuomenė krito nuo ka-
lavijo. Nė vienas neišliko.

17* O Sisera buvo pabėgęs
pėsčiomis į kenito Heberio
žmonos Jaelės palapinę, nes
tarp Hazoro karaliaus Jabino
ir kenito Heberio klano buvo
taika. 18 Jaelė, išėjusi Siseros
pasitikti, jam tarė: „Užeik, vieš-
patie, užeik pas mane! Nebi-
jok!“ Taigi jis įėjo pas ją į pa-
lapinę, ir ji užklojo jį kilimu.
19 „Prašyčiau duoti man van-
dens atsigerti, nes esu ištroš-
kęs“, – tarė jai. Atidariusi pien-
maišį, ji davė jam atsigerti ir
vėl jį užklojo. 20 Jis jai tarė:
„Stovėk prie palapinės angos.
Jei kas ateitų ir tave klaustų:
‘Ar čia yra kas nors?’ – sakyk:
‘Nieko nėra!’“ 21 Bet Heberio
žmona Jaelė pasiėmė palapi-
nės kuolelį ir, pagriebusi į ran-
ką plaktuką, tyliai prislinko
prie jo ir perkalė kuolelį jam
per smilkinį lig pat aslos. O jis
gulėjo įmigęs iš nuovargio.
Taip jis numirė.

22 Kaip tik tuo metu pasiro-
dė, vydamasis Siserą, Bara-
kas. Jaelė, išėjusi jo pasitikti,
jam tarė: „Eik šen, parodysiu
tau vyrą, kurio ieškai.“ Jis įėjo

4, 11: Daugumas kenitų gyveno pietinėje Judo giminės dalyje (žr. Joz 1, 16). Vieni jų atsiskyrė ir apsigyveno žemutinėje Galilėjoje.

4, 17–21: Įkvėptasis autorius tik užrašo faktą, kad Sisera buvo Jaelės nužudytas. Neturėtume daryti išvados, kad jis pritaria Jaelės veiksmui.

su ja į vidų. Žiūri, Sisera guli
negyvas su palapinės kuoleliu
smilkinyje.
23 Taigi tą dieną Dievas pa-
klupdė Hazoro karalių Jabiną
izraeliečių akivaizdoje. 24 Vė-
liau izraeliečių ranka vis la-
biau ir labiau slėgė Kanaano
karalių Jabiną, kol jie Jabiną,
Kanaano karalių, sunaikino.

Deboros ir Barako giesmė

5 1 Tą dieną Debora ir Abi-
noamo sūnus Barakas
giedojo:
2* „Kai Izraelyje lieka nekirpti
plaukai,
Kai žmonės noriai
pasiaukoja –
šlovinkite VIEŠPATĮ!
3 Klausykitės, karaliai,
išgirskite, galiūnai!
Aš giedosiu –
giedosiu VIEŠPAČIUI,
aš giedosiu giesmę
VIEŠPAČIUI,
Izraelio Dievui.

4 VIEŠPATIE, kai ėjai iš Seiro,
žygiavai iš Edomo krašto,
žemė drebėjo, dangūs pylė,
debesys pylė kaip iš kibiro!
5 Kalnai drebėjo prieš Sina-
jaus VIEŠPATĮ,
prieš VIEŠPATĮ, Izraelio
Dievą.
6 Anato sūnaus Šamgaro
dienomis,
Jaelės dienomis išnyko
karavanai,
o keleiviai
laikėsi aplinkinių takų.
7 Išgelbėjimas išnyko,
nebuvo jo Izraelyje,
kol nepakilai tu, o Debora,
kol nepakilai Izraelyje, o
motina!
8 Kai jie rinkosi naujus dievus,
tada buvo karas jų vartuose.
Nei skydo, nei ieties nesimatė
tarp keturiasdešimties
tūkstančių Izraelyje!

9 Mano širdis su Izraelio
vadais,
noriai pasiaukojančiais
tautai.
Šlovinkite VIEŠPATĮ!
10 Pasakokite apie tai
jūs, jojantys ant rusvų
asilių,
jūs, sėdintys ant balno
gūnios,
ir jūs, keliu einantys
pėsčiomis.
11 Giedokite apie juos
kanklininkų dainomis

5, 2–31: Deboros giesmė turbūt yra seniausia Senojo Testamento dalis. Ji švenčia Viešpaties pergalę prieš Siserą, laimėtą staigiai liūčiai įklampinus kovos vežimus Kišono slėnio purve. Poema – puikus ankstyvosios hebrajų raštijos pavyzdys, nors kai kurių eilučių turinys ir lieka miglotas.

5, 8: ... *rinkosi naujus dievus*: pagonių dievus. Žr. Įst 32, 16–18. Dievas baudė izraeliečius už stabų garbinimą, palikdamas juos pernelyg beginklius. Tuo tarp priešai turėjo geresnius ginklus, padarytus iš geležies. Žr. 1 Sam 13, 19–22.

prie girdyklų,
kur pasakojama apie teisius
VIEŠPATIES darbus,
jo teisius darbus,
išgelbėjusius Izraelį.

Tada žemyn prie vartų
atžygiavo
VIEŠPATIES tauta!
12 Pabusk, pabusk, Debora!
Pabusk, pabusk, pradėk
giesmę!
Drąsos! Pakilk, Barakai,
veskis savo belaisvius,
Abinoamo sūnau!
13 Tada atžygiavo kilmingųjų
likutis;
VIEŠPATIES tauta
atžygiavo už jį prieš galiūnus.
14* Jie leidosi į slėnį iš Efraimo,
sekdami paskui tave, Benja-
minai, ir tavuosius;
iš Machiro atžygiavo vadai,
iš Zebulono vado lazdos
nešėjai.
15 Issacharo didžiūnai atėjo su
Debora;
Issacharo vyrai buvo
ištikimi Barakui,
veržamiesi į slėnį jam iš
paskos.
Tarp Reubeno klanų vyko
ilgi širdies svarstymai.
16 Kodėl tad delsei tarp avidžių,
klausydamasis dūdavimo
kaimenėms?
Tarp Reubeno klanų vyko
ilgi širdies svarstymai.
17 Gileadas delsė anapus
Jordano;
o Danas – kodėl jis likosi
prie laivų?
Ašeras sėdėjo pajūry,
kurdamasis prie savo įlankų.
18 O Zebulunas yra tauta,
metusi
iššūkį mirčiai;
taip pat ir Naftalis,
ant lygumos aukštumų.
19 Atėjo karaliai ir kovojo;
tada Kanaano karaliai
kovojo
prie Taanacho, palei Megido
vandenis –
jokio sidabro grobio jie
nepaėmė.
20* Žvaigždės iš dangaus kovojo,
iš savo takų jos kovojo su
Sisera!
21 Kišono srautas juos nunešė,
įniršęs srautas – Kišono
srautas.

Ženk, mano siela, drąsiai!

22 Tada sutrenkė arklių
kanopos, šuoliuojant
žaibu jo žirgams.

5, 14–22: Pagyrimas giminėms, sudariusioms izraeliečių lygą prieš Siserą: Efraimui, Benjaminui, Manasui (Machiro klano atstovaujamam), Zebulunui, Issacharui ir Naftaliui (vedamam Barako). Reubeno, Gado (Gileado) ir Ašero giminės baramos už nerangumą einant į pagalbą. Judo ir Simeono giminės nėra minimos, nes jų žemė buvo toli krašto pietuose.

5, 20–21: Atrodo, kad gamta padėjo izraeliečiams įveikti kovos vežimus. Liūtis užtvindė Kišoną ir pavertė upės slėnį purvynu.

23 'Prakeikite Mezorą!* – tarė
VIEŠPATIES angelas, –
visu kartumu prakeikite jo
gyventojus,
nes jie neatėjo VIEŠPAČIUI į
pagalbą,
VIEŠPAČIUI padėti prieš
galiūnus'.
24* Tebūna pagirta tarp moterų
Jaelė,
kenito Heberio žmona,
tebūna ji pagirta tarp moterų
palapinėse!
25 Jis vandens jos prašė,
o ji davė jam pieno,
prabangioje taurėje padavė
jam rauginto pieno.
26 Kairiąja ranka pagriebusi
palapinės kuolelį,
o dešiniąja darbininkų
plaktuką,
ji kirto Siserai smūgį,
sutraiškė jam galvą,
sutriuškino ir persmeigė
jam smilkinį.
27 Jis sukniubo, krito,
sukniubo prie jos kojų.
Kur sukniubo, ten ir krito
negyvas.

28* Siseros motina žvalgėsi pro
langą,
verkšlendama už pinučių:
'Kodėl jo vežimas taip ilgai
neatvažiuoja?
Kodėl taip vėluojasi jo ratų
bildesys?'
29 Išmintingiausios didžiūnės
jai atsako;
ir ji pati sau atsako:
30 "Tikriausiai jie plėšia
ir dalijasi grobį:
po merginą ar dvi kiekvienam
vyrui,
dažytų medžiagų grobį
Siserai,
išsiuvinėtų medžiagų grobį,
porą išsiuvinėtų skarų
kaip grobį kiekvienam kaklui'.
31 Taip pražūva visi tavo
priešai VIEŠPATIE!.
Bet tespindi tavo bičiuliai
tarsi savo galybėje tekanti
saulė!"

Keturiasdešimt metų kraštas turėjo ramybę

Gideono pašaukimas būti teisėju

6 1* Izraeliečiai darė, kas buvo nedora VIEŠPATIES akyse, ir VIEŠPATS atidavė juos septyneriems metams į Midja-

5, 23: *Prakeikite Merozą!*: mums nežinoma izraeliečių gyvenvietė, kurios žmonės prakeikiami už tai, kad neatėjo į pagalbą.

5, 24–27: Ne izraelietė moteris sudavė mirtiną smūgį Siserai.

5, 28–31: Baigiamoji scena atspindi aitrius kanaaniečių moterų jausmus laukiant grįžtančios Siseros kariuomenės, nugalėjusios izraeliečius.

6, 1 – 8, 35: Gideonas buvo Manaso giminės didvyris. Jis išvadavo savo giminę iš midjaniečių, kurie ją engė, atimdami iš žmonių išlikimui reikalingą maistą. Pasakojimas atspindi įsitikinimą, kad nuo Dievo priklauso tautų likimas. Istorijos Viešpaties valia – svajonė tautų ir pasaulio labui – veda tautas ir žmones į ateitį, nepaisydama žmonių valios ir trapių svajonių.

no rankas. [2*] Izraeliui Midjano
ranka buvo sunki. Izraeliečiai
kalnų olose pasidarė tvirtovių
ir slėptuvių nuo Midjano. [3] Mat
izraeliečiams pasėjus sėklą,
midjaniečiai, amalekitai bei
kiti Rytų gyventojai* atkilda-
vo prieš juos. [4] Jie pasistaty-
davo stovyklas prieš izraelie-
čius ir nuniokodavo krašto
derlių iki pat Gazos apylinkių,
nepalikdami Izraelyje jokio
maisto, nei avies, nei jaučio, nei
asilo. [5] Mat jie atkildavo su sa-
vo bandomis ir net palapinė-
mis, tarsi gausūs skėrių spie-
čiai, – suskaityti juos ar jų
kupranugarius* nebuvo įmano-
ma. Tad jie įėję nuniokodavo
kraštą. [6] Taigi per Midjaną Iz-
raelis atsidūrė baisiame skur-
de ir izraeliečiai šaukėsi VIEŠ-
PATIES.

[7] Izraeliečiams šaukiantis
VIEŠPATIES dėl midjaniečių,
[8] VIEŠPATS atsiuntė izraelie-
čiams pranašą. Jis tarė jiems:
„Taip kalbėjo VIEŠPATS, Izrae-
lio Dievas: ‘Aš išvedžiau jus iš
Egipto ir išlaisvinau iš vergi-
jos namų. [9] Aš išgelbėjau jus iš
egiptiečių rankų ir iš visų jūsų
engėjų rankų; aš juos išvariau
jūsų labui ir daviau jums jų
kraštą. [10] Aš sakiau jums: „Aš
esu VIEŠPATS, jūsų Dievas. Ne-
garbinkite dievų amoriečių, ku-
rių krašte jūs gyvenate.“ Bet jūs
mano balso nepaklausėte!’“

[11] VIEŠPATIES angelas* atėjo
ir atsisėdo po ąžuolu prie Of-
ros, priklausančios Joašui
Abiezriečiui. Tuo metu jo sū-
nus Gideonas bloškė kviečius
vyno spaudykloje, slėpdamasis
nuo midjaniečių. [12] VIEŠPATIES
angelas pasirodė jam ir tarė:
„VIEŠPATS su tavimi, narsusis
galiūne!“ [13] Jam Gideonas at-
sakė: „Prašyčiau man atleisti,
mano viešpatie, bet jei VIEŠ-
PATS yra su mumis, kodėl mus
visa tai ištiko? Kurgi visi jo
nuostabūs darbai, apie kuriuos
mums pasakojo mūsų protė-
viai, sakydami: ‘Iš tikrųjų VIEŠ-
PATS išvedė mus iš Egipto?’
Betgi nūn VIEŠPATS mus atme-
tė ir atidavė į Midjano rankas!“
[14] VIEŠPATS atsigręžė į jį ir jam
tarė: „Eik su šia savo jėga ir iš-
gelbėk Izraelį iš Midjano ran-
kos! Žinok, aš tave siunčiu!“
[15] Gideonas atsakė: „Prašyčiau
man atleisti, mano viešpatie,
kaip aš galiu Izraelį išgelbėti?
Štai mano klanas yra men-
kiausias Manase, o aš esu jau-
niausias savo tėvo namuose.“
[16] VIEŠPATS jam tarė: „Bet aš

6, 2–6: Izraeliečių žemdirbių vargai. *Midjanas*: midjaniečiai buvo vieni iš Abraomo palikuonių. Žr. Pr 25, 1–4; 1 Kr 1, 32–33.

6, 3: ... *amalekitai bei kiti Rytų gyventojai*: amalekitai kilo iš Esavo giminių šeimos. Žr. Pr 36, 12; *Rytų gyventojai* turėjo vaidmenį pranašų veikloje. Žr. Iz 11, 14; Jer 49, 28; Ez 25, 1–10.

6, 5: Pirmą sykį Šventajame Rašte minimas prijaukintas kupranugaris.

6, 11: *VIEŠPATIES angelas*. Žr. Ts 2, 1 paaiškinimą.

būsiu su tavimi! Tu nugalėsi
Midjaną, tarsi jis būtų tik vie-
nas vyras.“ 17 Tada jis tarė jam:
„Tad, jei radau malonę Tavo
akyse, duok man ženklą, kad
Tu kalbi su manimi. 18 Prašy-
čiau iš čia nenueiti, kol aš ne-
sugrįšiu pas Tave ir, atnešęs
savo atnašą, nepadėsiu jos
prieš Tave.“ O jis atsakė: „Pa-
lauksiu, kol sugrįši.“
19 Tad Gideonas įėjo į vidų,
pataisė ožiuką ir padarė iš efos
miltų neraugintų papločių.
Įdėjęs mėsą į pintinę ir supy-
lęs sriubą į puodą, atnešė visa
jam po ąžuolu. Juos patie-
kiant, 20 Dievo angelas jam ta-
rė: „Paimk mėsą ir neraugin-
tus papločius, padėk juos ant
anos uolos ir išpilk sriubą.“ Gi-
deonas taip ir padarė. 21 Tada
VIEŠPATIES angelas ištiesė laz-
dą, kurią laikė rankoje, ir jos
galu palietė mėsą bei neraugin-
tu papločius. Ugnis staiga iš-
šoko iš tos uolos ir sudegino mė-
są bei neraugintus papločius.
Tuo tarpu VIEŠPATIES angelas
pradingo. 22 Dabar Gideonas
aiškiai suprato, kad tai buvo
VIEŠPATIES angelas. Gideonas
tarė: „Aiman, Viešpatie DIEVE!
Juk aš mačiau VIEŠPATIES an-
gelą veidas į veidą!“ 23 Bet
VIEŠPATS jam tarė: „Ramybė
tau! Nebijok, tu nemirsi.“ 24 Ta-
da Gideonas pastatė ten auku-
rą VIEŠPAČIUI ir jį pavadino
„VIEŠPATS yra ramybė“.* Jis te-
bestovi iki šios dienos abiezri-
tų Ofroje.

Gideonas prieš Baalą

25 Tą naktį VIEŠPATS jam pa-
liepė: „Paimk savo tėvo jautį –
tą antrąjį septynmetį jautį, nu-
griauk tavo tėvui priklausantį
Baalo aukurą ir nukirsk šalia
aukuro stovintį šventąjį stul-
pą.* 26 Tada pastatyk deramą
aukurą VIEŠPAČIUI, savo Die-
vui, ant šios prieglobsčio olos
viršaus, paimk tą antrąjį jautį
ir atnašauk jį kaip deginamą-
ją auką, panaudodamas mal-
kas iš šventojo stulpo, kurį bū-
si nukirtęs.“ 27 Tad Gideonas
pasiėmė iš savo tarnų dešimt
vyrų ir padarė, kaip VIEŠPATS
jam buvo įsakęs. Bijodamas
tai daryti dienos metu dėl sa-
vo tėvo šeimynos ir miesto
žmonių, jis tai padarė nakčia.
28 Miesto žmonės, pakilę
anksti rytą, žiūri, Baalo auku-
ras nugriautas, šventasis stul-
pas šalia jo nukirstas ir antra-
sis jautis paaukotas ant naujai
pastatyto aukuro. 29 „Kas tai
padarė?“ – klausė jie vienas ki-
to. Pasiteiravę ir ištyrę sužino-
jo, kad tai padarė Joašo sūnus
Gideonas. 30 Miesto žmonės ta-
rė Joašui: „Išvesk savo sūnų,
nes jis turi mirti! Juk jis nu-

6, 24: *VIEŠPATS yra ramybė!*: hebrajiškai *Jahveh šalom!* Žr. 12 ir 23 eilutę: *VIEŠPATS su tavimi!* ir *Ramybė tau!*

6, 25: ... *šventąjį stulpą*: žr. Iš 34, 12 paaiškinimą.

griovė Baalo aukurą ir nukirto
šalia jo šventąjį stulpą!“ 31 Bet
Joašas visiems, ratu jį apsto-
jusiems, atsakė: „Argi jūs tu-
rite kelti bylą už Baalą? Nejau
turite jūs apginti jo bylą? Kas
už jį kelia bylą, bus nubaustas
mirtimi dar prieš rytą! Jeigu
jis yra dievas, tegu jis pats ke-
lia bylą, nes buvo nugriautas
jo aukuras!“ 32 Todėl tą dieną
Gideonas buvo pavadintas Je-
rub-Baalu dėl žodžių: „Tegu
Baalas kelia jam bylą!“ – nes
jo aukurą jis nugriovė.

Šaukimas prie ginklų

33 Visas Midjanas, Amale-
kas ir Rytų gyventojai susibū-
rė ir, perėję Jordaną, pasista-
tė stovyklą Jezreelio lygumoje.
34 Bet VIEŠPATIES dvasia apė-
mė Gideoną, jis pūtė ragą ir
abiezritai susitelkė jį sekti.
35 Jis išsiuntė pasiuntinius į vi-
są Manasą, ir jie susitelkė jį
sekti. Tada jis siuntė pasiun-
tinius ir į Ašerą, Zebuluną bei
Naftalį, ir jie atkilo jų pasi-
tikti.

36 Gideonas kreipėsi į Dievą:
„Jei tu iš tikrųjų ketini išgel-
bėti Izraelį mano ranka, kaip
esi pasakęs, – 37 štai aš pade-
du nukirptą vilną klojime ant
aslos. Jei rasa bus tik ant vil-
nų, o visa žemė aplinkui liks
sausa, tada žinosiu, kad tu iš-
gelbėsi Izraelį mano ranka,
kaip esi pasakęs.“ 38 Taip ir įvy-
ko. Pakilęs anksti kitą rytą, jis
išgręžė vilnas ir išspaudė iš vil-
nų tiek rasos, kad galėjo pri-
pilti puoduką vandens. 39 Tada
Gideonas tarė Dievui: „Teneuž-
sidega tavo pyktis ant manęs,
jei dar kartą kalbėsiu. Prašy-
čiau leisti man dar vieną sykį
bandyti su vilnomis: tebūna
sausos tik vilnos, o visur ant
žemės tebūna rasa.“ 40 Tą nak-
tį Dievas taip padarė. Vien vil-
nos buvo sausos, bet visur ant
žemės buvo rasa.

Pergalė prieš Midjaną

7 1 Anksti kitą dieną Jerub-
Baalas, tai yra Gideonas,
ir visi su juo buvusieji karei-
viai pakilo ir pasistatė stovyk-
lą prie En-Harodo.* O Midjano
stovykla buvo lygumoje į šiau-
rę nuo jo, prie Gibeat-Morės.*

2* VIEŠPATS tarė Gideonui:
„Tu turi per daug kareivių su
savimi, kad atiduočiau jiems į
rankas Midjaną. Juk Izraelis
tik girtųsi man, manydamas:
‘Mano paties ranka mane išgel-
bėjo’. 3 Tad dabar prašyčiau pa-
skelbti vyrams: ‘Kas dreba iš
baimės, tegrįžta namo’.“ Gideo-
nas taip juos ir išsijojo. Dvide-
šimt du tūkstančiai iš kareivių

7, 1: ... *prie En-Harodo*: prie Harodo šaltinio, Gilboos kalno papėdėje, Jezreelio lygumos pietryčių kampe. ... *prie Gibeat-Morės*: prie Morės kalvos Jezreelio lygumoje. Gibeat-Morė nūdien tapatinama su Džebel ed Dehi (*Jebel ed-Dehi*).

7, 2–8: Gideono pajėgų sumažinimas padeda suprasti, kad pergalė prieš Midjaną viršijo žmogiškas jėgas.

sugrįžo, o dešimt tūkstančių
pasiliko.
4 „Vis dar per daug kareivių, –
VIEŠPATS tarė Gideonui, – nu-
vesk juos žemyn prie vandens,
ten aš juos tau išsijosiu. Kai
sakysiu: ‘Šis eis su tavimi’, –
jis eis su tavimi, o kai sakysiu:
‘Šis neis su tavimi’, – jis neis
su tavimi.“ 5* Jam atvedus ka-
reivius žemyn prie vandens,
VIEŠPATS Gideonui tarė: „Vi-
sus, lakančius vandenį liežu-
viu, kaip šuo laka, pastatyk
skyrium, ir visus, kurie atsi-
klaupia gerti, pastatyk sky-
rium.“ 6 Skaičius tų, kurie „la-
kė“ vandenį iš rankos, buvo
trys šimtai; visi kiti kareiviai
atsiklaupė vandens atsigerti.
7 Tada VIEŠPATS tarė Gideonui:
„Su trimis šimtais vyrų, kurie
„lakė“, išgelbėsiu jus ir atiduo-
siu Midjaną tau į rankas. Te-
eina namo visi kiti kareiviai.“
8 Taigi lakusieji paėmė maisto
atsargas bei ragus, kuriuos kiti
turėjo su savimi; ir jis pasiuntė
kitus Izraelio vyrus į jų pala-
pines, pasilikdamas tik tuos
tris šimtus vyrų. Midjano sto-
vykla buvo žemiau lygumoje.
9 Tą pačią naktį VIEŠPATS
jam tarė: „Kelkis, užpulk sto-
vyklą, nes atidaviau ją tau į
rankas. 10 Betgi jei bijai ją už-
pulti, nusileisk į stovyklą su
savo ginklanešiu Pura 11 ir pa-
siklausyk, ką jie kalba. Tada
tu turėsi drąsos užpulti stovyk-
lą.“ Tad jis nusileido su savo
ginklanešiu Pura arti prie sto-
vyklos ginkluotų saugų. 12 Mid-
janiečiai, amalekitai ir Rytų
žmonės buvo pasklidę lygumo-
je, tarsi skėrių spiečiai, nesu-
skaitomi jų kupranugariai,
gausingi kaip smiltys pajūry-
je. 13 Gideonas ten atėjo kaip
tik tuo metu, kai vienas vyras
pasakojo sapną savo bičiuliui.
„Klausyk, – jis sakė, – aš sap-
navau tokį sapną. Žiūriu, mie-
žinės duonos kepalas* rieda į
Midjano stovyklą. Atriedėjęs
prie mūsų palapinės, taip į ją
smogė, kad ši pargriuvo. Pala-
pinė apsivertė aukštyn kojomis
ir sugriuvo!“ 14 Bičiulis jam
atsakė: „Tai ne kas kita kaip
Joašo sūnaus, Izraelio vyro Gi-
deono kalavijas! Į jo rankas
Dievas yra atidavęs Midjaną ir
visą jo kariuomenę.“
15 Gideonas, išgirdęs sapno
pasakojimą ir aiškinimą, par-
puolė kniūbsčia. Sugrįžęs į Iz-
raelio stovyklą, jis šaukė: „Ei-
me! VIEŠPATS yra atidavęs
Midjano kariuomenę jums į

7, 5: Viešpats norėjo ne didelio kareivių skaičiaus, bet budrių kareivių. Geriantieji iš rankų buvo budrūs, pasiruošę gintis, o kiti – nerūpestingi, nes statė save į pavojų. Bailūs kareiviai jau buvo paleisti (žr. 3 eilutę; taip pat Įst 20, 8).

7, 13: ... *miežinės duonos kepalas... prie mūsų palapinės*: duonos kepalas vaizduoja žemdirbius izraeliečius, o palapinė – klajoklius midjaniečius. Palapinės sugriovimas reiškia izraeliečių pergalę prieš midjaniečius.

rankas!“ 16 Jis padalijo tuos
tris šimtus vyrų į tris būrius,
padavė kiekvienam į rankas po
ragą ir po tuščią puodą su deg-
lu kiekviename puode. 17 „Ste-
bėkite mane, – jis sakė, – ir da-
rykite tą patį. Man priėjus prie
stovyklos saugų, darykite, ką
aš darysiu. 18 Man ir visiems
esantiems su manimi papūtus
ragą, jūs taip pat pūskite ragą
visoje stovykloje ir šaukite: ‘Už
VIEŠPATĮ ir Gideoną!’“

19 Gideonas ir su juo buvusio-
ji šimtinė atėjo prie stovyklos
saugų vidurinės sargybos pra-
džioje,* kaip tik tada, kai sar-
gybiniai buvo pastatyti. Jie
pradėjo pūsti ragus ir daužyti
puodus rankose. 20 Visi trys bū-
riai pūtė ragus ir daužė puodus.
Laikydami kairėje rankoje
deglus, o pučiamus ragus deši-
nėje rankoje, jie šaukė: „Kala-
vijas už VIEŠPATĮ ir Gideoną!“
21 Jie liko stovėti savo vietoje
aplink stovyklą, o tuo tarpu vi-
soje stovykloje kilo sąmyšis.
Jie šaukė ir bėgo. 22 Jiems pra-
dėjus pūsti tris šimtus ragų,
VIEŠPATS atsuko kiekvieno vy-
ro kalaviją prieš jo bičiulį viso-
je stovykloje. Visa kariuomenė
nubėgo iki pat Bet-Šitos ir Ze-
reros link, iki pat Abel-Meho-
los prie Tabato. 23 Dabar buvo
pašaukti prie ginklų Izraelio
vyrai iš Naftalio, Ašero bei vi-
so Manaso, ir jie vijosi midja-
niečius.

24 Tada Gideonas siuntė pa-
siuntinius ir į Efraimo aukš-
tumas su įsakymu: „Nusileis-
kite pirma midjaniečių ir
užimkite priėjimą prie van-
dens palei visą Jordaną iki pat
Bet-Baros.“ Taigi visi Efraimo
vyrai buvo pašaukti prie gink-
lų ir užėmė priėjimą prie van-
dens palei visą Jordaną iki pat
Bet-Baros. 25 Jie paėmė į ne-
laisvę du Midjano didžiūnus –
Orebą ir Zeebą. Orebą jie už-
mušė prie Orebo uolos, o Zee-
bą užmušė prie Zeebo vyno
spaudyklos, vydamiesi midja-
niečius. Orebo ir Zeebo galvas
jie parnešė anapus Jordano
Gideonui.

Efraimo žmonės įsižeidžia

8 1 Efraimo vyrai jam tarė:
„Kodėl tai mums padarei
nepašaukdamas mūsų, kai ėjai
į žygį prieš midjaniečius?“ – jie
karčiai jam priekaištavo. 2 O jis
atsakė jiems: „Galų gale ką aš
pasiekiau palyginti su jumis?
Argi ne geresnės Efraimo vy-
nuogių parinkos už Abiezerio
vynuogių derlių? 3 Į jūsų rankas
Dievas atidavė Midjano didžiū-
nus – Orebą ir Zeebą. O ką aš
galėjau padaryti, palyginti su
jumis?“ – Jam taip kalbant, jų
pyktis ant jo atslūgo.

7, 19: ... *vidurinės sargybos pradžioje*: maždaug dvi valandos prieš vidurnaktį. Senovės hebrajai dalijo naktį į tris keturių valandų sargybas. Sargybos pradžioje keitėsi sargybiniai.

Gideonas vejasi priešus

[4] Gideonas pasiekė Jordaną ir perėjo jį. Jis ir trys šimtai vyrų su juo buvo išvargę ir alkani, bet vis dar vijosi. [5] Taigi jis kreipėsi į Sukotų žmones: „Prašyčiau duoti keletą kepalų duonos vyrams, einantiems su manimi, nes jie labai alkani; aš vejuosi Midjano karalius – Zebahą ir Zalmuną.“ [6] Sukotų didžiūnai tarė: „Ar Zebahas ir Zalmuna jau tavo rankose,* kad mes turėtume duoti duonos tavo kariuomenei?“ – [7] „Bet atsiminkite, – atkirto Gideonas, – kai VIEŠPATS atiduos man į rankas Zabahą ir Zalmuną, aš kulsiu jūsų kūnus dykumos erškėčiais ir usnimis.“ [8] Iš ten jis nuėjo į Penuelį ir paprašė jų to paties; ir Penuelio žmonės jam atsakė, kaip buvo atsakę Sukotų žmonės. [9] Taigi jis ir Penuelio žmonėms pagrasino: „Kai sugrįšiu su pergale, nuversiu šį bokštą.“

Zebaho ir Zalmunos pralaimėjimas

[10] Tuo laiku Zebahas ir Zalmuna buvo Karkore su savo kariuomene, apie penkiolika tūkstančių vyrų. Tai buvo visi, išlikusieji iš visos Rytų žmonių kariuomenės, nes buvo žuvę šimtas dvidešimt tūkstančių kalaviją nešiojusių vyrų. [11] Tad Gideonas nužygiavo karavanų keliu į rytus nuo Nobaho bei Jogbėhos ir užklupo tą kariuomenę, nes ji nebuvo budri. [12] Zebahas ir Zalmuna pabėgo. Gideonas juos vijosi ir paėmė į nelaisvę du Midjano karalius – Zebahą ir Zalmuną, o visa kariuomenė buvo paklaikusi.

[13] Grįždamas iš mūšio prie Hareso perėjos, Joašo sūnus Gideonas [14] pasigavo vaikiną, vieną iš Sukotų gyventojų, ir jį iškvotė. Pastarasis padarė jam Sukotų didžiūnų ir seniūnų – septyniasdešimt septynių žmonių – sąrašą. [15] Tada jis atėjo pas Sukotų gyventojus ir jiems tarė: „Štai Zebahas ir Zalmuna, dėl kurių jūs iš manęs tyčiojotės, sakydami: ‘Ar Zebahas ir Zalmuna jau tavo rankose, kad mes turėtume duoti duonos tavo bejėgiams kareiviams?’“ [16] Taigi jis paėmė miesto seniūnus ir, atsinešęs dykumos erškėčių ir usnių, jais nubaudė Sukotų gyventojus. [17] Jis nuvertė ir Penuelio bokštą, išžudė miesto gyventojus.

[18] Tada jis kreipėsi į Zebahą ir Zalmuną: „Kaip atrodė tie vyrai, kuriuos jūs nužudėte prie Taboro?“ – „Visi jie atrodė lygiai kaip tu, – jie atsakė, – panašūs į sūnus karaliaus.“ – [19] „Tai buvo mano broliai, – jis pasakė, – sūnūs mano motinos.

8, 6: ... *ar Zehabas ir Zalmuna jau tavo rankose?*: ar jau gali didžiuotis pergale? Užmuštų priešų rankos ir galvos buvo nukertamos kaip trofėjai pergalei atminti. Žr. 2 Sam 4, 8; 2 Kar 10, 7–8.

Kaip gyvas VIEŠPATS, jei būtu-
mėte juos gyvus palikę, jūsų
neužmuščiau." [20] Tad jis palie-
pė savo pirmagimiam sūnui
Jeteriui: „Eik, užmušk juos!"
Bet vaikinas kardo iš makš-
ties netraukė, nes buvo bailus.
Mat jis buvo tik vaikas. [21] Ta-
da Zebahas ir Zalmuna tarė:
„Ateik ir tu pats užmušk mus,
nes koks vyras, tokia ir jo jė-
ga." Gideonas pakilo ir užmu-
šė Zabahą bei Zalmuną ir pa-
siėmė pusmėnulius, puošusius
jų kupranugarių kaklą.

[22] Tada Izraelio vyrai kreipė-
si į Gideoną: „Valdyk mus – tu,
taip pat tavo sūnus ir tavo vai-
kaitis, – nes išgelbėjai mus iš
Midjano rankos." [23] Gideonas
jiems atsakė: „Nei aš jus val-
dysiu, nei mano sūnus jus val-
dys! VIEŠPATS jus valdys!" [24] Gi-
deonas jiems tarė: „Leiskite
man kreiptis į jus su vienu pra-
šymu: duokite man kiekvienas
iš savo grobio po auskarą." Mat
priešai nešiojo auksinius aus-
karus, nes jie buvo išmaelitai.*
[25] „Mielu noru!" – jie atsakė.
Taigi jie išskleidė drabužį ir
kiekvienas metė ant jo po aus-
karą, gautą kaip grobį. [26] Svo-
ris auksinių auskarų, kurių jis
buvo paprašęs, buvo tūkstan-
tis septyni šimtai auksinių še-
kelių, neskaitant pusmėnulių,
karulių ir purpurinių apdarų,
kuriais vilkėjo Midjano kara-
liai, neskaitant nei puošnių
apykaklių, buvusių ant jų kup-
ranugarių kaklo. [27] Gideonas
padarė iš jų efodą ir padėjo jį
savo mieste – Ofroje. Visas Iz-
raelis kekšavo ten su juo*, ir jis
tapo žabangomis Gideonui ir jo
namams.

[28] Taip Midjanas tapo paval-
dus izraeliečiams ir savo gal-
vos jie daugiau nebekėlė. Taigi
Gideono dienomis kraštas tu-
rėjo keturiasdešimt metų ra-
mybę.

Gideono sūnus Abimelechas

[29] Joašo sūnus Jerub-Baalas
parėjo gyventi į savo namus.
[30] Jis turėjo septyniasdešimt
sūnų – savo paties palikuonių,
nes jis turėjo daug žmonų. [31] Jo
sugulovė* Šecheme taip pat pa-
gimdė jam sūnų, o jis pavadino
jį Abimelechu.* [32] Joašo sūnus
Gideonas mirė žiloje senatvė-
je ir buvo palaidotas savo tėvo
Joašo kape, abiezritų Ofroje.

8, 24: ... *išmaelitai*: šiame tekste, kaip ir Pr 37, 25–28, žodis žymi ne tautybę, bet klajoklių būklę.

8, 24–28: Efodo prigimtis nėra aiški. Iš 28, 6–14 ir 39, 2–7 tekste efodas yra vyriausiojo kunigo drabužis. Atrodo, kad Gideono efodas buvo atvaizdas.

8, 27: ... *kekšavo ten su juo*: efodas virto izraeliečių stabu. Kadangi stabmeldiškos pamaldos turėjo lytinį pobūdį, stabų garbinimas buvo laikomas tolygiu kekšavimui.

8, 31: ... *sugulovė Šecheme*: antrinio rango žmona. ... *jis pavadino jį Abimelechu*: vardas *Abi-melech* reiškia *Tėvas – mano – karalius*.

33 Vos Gideonui mirus, izra-
eliečiai atkrito ir kekšavo su
Baalais, padarydami Baal-Be-
ritą savo dievu.* 34 Izraeliečiai
nebeatsiminė VIEŠPATIES, sa-
vo Dievo, kuris buvo juos išgel-
bėjęs iš rankos visų aplinkinių
priešų, 35 ir nerodė ištikimybės
Jerub-Baalo, tai yra Gideono,
namams už visa gera, ką jis
buvo padaręs Izraeliui.

9 1 Jerub-Baalo sūnus Abi-
melechas nuėjo pas savo
motinos brolius į Šechemą ir
kalbino juos bei visą savo mo-
tinos šeimos klaną: 2 „Kelkite
šį klausimą, girdint visiems
Šechemo didžiūnams. Kas
jums geriau: būti septyniasde-
šimties vyrų valdomiems – vi-
sų Jerub-Baalo sūnų – ar būti
valdomiems vieno vyro? Taip
pat turite atsiminti, kad aš esu
jūsų kūnas ir kraujas.“ 3 Jo mo-
tinos broliai kartojo visa tai jo
labui visiems Šechemo didžiū-
nams ir palenkė jų širdis į Abi-
melecho pusę. Jie įtikėjo: „Jis
yra mūsų brolis.“ 4 Taigi jie da-
vė jam septyniasdešimt sidab-
rinių šekelių iš Baal-Berito*
šventovės, o Abimelechas už
juos pasisamdė pasileidusių ir
nieko nebijančių valkatų savo
palydovais. 5 Nuėjęs į savo tėvo
namus Ofroje, jis nužudė Jerub-
Baalo sūnus, savo brolius, –
septyniasdešimt vyrų, – ant
vieno akmens. Bet jauniausias
Jerub-Baalo sūnus Jotamas
išliko gyvas, nes spėjo pasislėp-
ti. 6 Tada visi Šechemo didžiū-
nai ir visas Bet-Milo'as susi-
rinko prie Stulpo po ąžuolu*
Šecheme ir paskelbė Abimele-
chą karaliumi.

7* O Jotamas, kai jam apie
tai buvo pranešta, nuėjo ir, at-
sistojęs ant Gerizimo kalno
viršūnės, šaukė jiems skardžiu
balsu: „Klausykitės manęs jūs,
Šechemo didžiūnai! Tesiklau-
so jūsų Dievas!

8 Kartą medžiai suėjo
patepti sau karaliaus.
Alyvmedžiui jie tarė:
'Būk mūsų karalius!'
9 Alyvmedis jiems atsakė:
'Argi aš turiu liautis davęs

8, 33: ... *padarydami Baal–Beritą savo dievu*: Baal–Beritu buvo vadinamas Šechemo kanaaniečių Baalas. Šis vardas reiškia *Sandoros šeimininką*.

9, 1–57: Abimelechas, neturintis paveldėjimo teisės Gideono sūnus, pasigrobia karaliaus sostą, kurį Gideonas buvo atmetęs. Abimelecho karaliavimas buvo pernelyg dužlus ir baigėsi žmonių sukilimu. Šiame skyriuje nėra užuominos apie Jahvę – Viešpatį, Izraelio Dievą.

9, 1–6: Abimelechas pašalino visus galimus varžovus žudynėmis ir pasistatė sau sostą Šecheme.

9, 4: ... *Baal–Beritas*: *Sandoros šeimininkas* – kanaaniečių dievas. Kadangi Šechemas buvo izraeliečių Sandoros su Jahve – Viešpačiu vieta (žr. Joz 24, 1–27), turbūt mieste vyravo sinkretistinė izraeliečių religija.

9, 6: ... *prie Stulpo po ąžuolu*: žr. Joz 24, 26.

9, 7–15: Jotamas peikia brolį, satyra išjuokdamas monarchiją. Alyvmedis – vienas iš kilniausių medžių, o erškėtis – nenaudingas krūmas.

savo riebų aliejų,
kuriuo dievai ir žmonės
pagerbiami,*
ir eiti virš medžių linguoti?'
10 Tada medžiai figmedžiui
tarė:
'Tu ateik ir būk mūsų
karalius!'
11 Bet figmedis jiems atsakė:
'Argi aš turiu liautis davęs
savo saldumą
bei skanius vaisius
ir eiti virš medžių linguoti?'
12 Tada medžiai vynmedžiui
tarė:
'Tu ateik ir būk mūsų
karalius!'
13 Bet vynmedis jiems atsakė:
'Argi aš turiu liautis davęs
vyną,
kuris pradžiugina dievus*
ir mirtinguosius,
ir eiti virš medžių linguoti?'
14 Tada visi medžiai erškėčiui
tarė:
'Tu ateik ir būk mūsų
karalius!'
15 O erškėtis medžiams atsakė;
'Jei garbingai elgiatės,
patepdami mane savo
karaliumi,
tad ateikite, raskite
prieglobstį man ūksmėje!
Bet jei ne, teišeina ugnis iš
erškėčio
ir tesuryja Libano kedrus!'
16* Dabar va, argi jūs garbin-
gai ir ištikimai elgėtės, pada-
rydami Abimelechą karaliumi?
Argi jūs deramai pasielgėte su
Jerub-Baalu ir jo namais? Ar-
gi jūs atsilyginote jam pagal jo
nuopelnus? 17 Juk mano tėvas
kovojo už jus, statydamas į pa-
vojų savo gyvybę, ir išgelbėjo jus
iš Midjano rankos! 18 O jūs šian-
dien sukilote prieš mano tėvo
namus, nužudėte jo sūnus –
septyniasdešimt vyrų – ant
vieno akmens,padarėte jo tar-
naitės sūnų Abimelechą Šeche-
mo gyventojų karaliumi vien
dėl to, kad jis yra jūsų gimi-
naitis. 19 Jei šią dieną jūs gar-
bingai ir ištikimai pasielgėte
su Jerub-Baalu ir jo namais,
džiaukitės su Abimelechu, ir jis
tesidžiaugia su jumis. 20 Bet jei
ne, teišeina ugnis iš Abimele-
cho ir tesuryja Šechemo didžiū-
nus ir Bet-Milo'ą; teišeina ug-
nis iš Šechemo didžiūnų ir
Bet-Milo'o ir tesuryja Abime-
lechą."
21 Tai pasakęs, Jotamas da-
vė į kulnis. Jis nubėgo į Beerą

9, 9: ... *aliejų, kuriuo dievai ir žmonės pagerbiami*: aliejus buvo vartojamas garbinant tikrąjį Dievą ir stabus (žr. Kun 2, 1. 6. 15; 24, 2), taip pat pašventinant pranašus, kunigus ir karalius (žr. Iš 30, 25. 30; 1 Sam 10, 1; 16, 13).

9, 13: ... *vyną, kuris pradžiugina dievus*: vynas buvo vartojamas liejamosioms aukoms ir Jeruzalės Šventykloje, ir pagonių šventovėse.

9, 16: Kaip kilnūs medžiai atsisakė karališkos valdžios ir tapo pavaldūs prastam krūmui, taip ne toks kilnus Abimelechas, nužudęs septyniasdešimt Gideono sūnų, engia Šechemo žmones.

ir ten gyveno, nes bijojo savo
brolio Abimelecho.

Šechemas sukyla prieš Abimelechą

22 Abimelechas karaliavo Iz-
raelyje trejus metus. 23 Tada
Dievas pasiuntė nesantaikos
dvasią tarp Abimelecho ir Še-
chemo didžiūnų. Šechemo di-
džiūnai elgėsi klastingai su
Abimelechu. 24 Tai įvyko, kad
būtų atkeršyta už smurtą,
padarytą septyniasdešimčiai
Jerub-Baalo sūnų, ir kad jų
kraujas kristų ant jų brolio
Abimelecho, kuris buvo juos
nužudęs, ir ant Šechemo di-
džiūnų, padėjusių jam brolius
užmušti.

25 Šechemo didžiūnai kalnų
viršūnėse rengė jam pasalas.
Jų vyrai apiplėšinėjo visus, ei-
nančius tuo keliu. Žinia apie tai
pasiekė Abimelechą.

26 Praeidamas į Šechemą už-
suko Ebedo sūnus Gaalas su
savo bičiuliais. Jais Šechemo
didžiūnai pasitikėjo. 27 Jie ėjo į
laukus, rinko vynuoges jų vy-
nuogynuose, jas traiškė ir
linksminosi. Paskui jie, nuėję
į savo dievo šventovę, valgė
bei gėrė ir keikė Abimelechą.
28 „Kas tas Abimelechas, – kal-
bėjo Ebedo sūnus Gaalas, – ir
kas esame mes – Šechemo
žmonės, kad turėtume jam tar-
nauti? Argi Jerub-Baalo sūnus
ir jo pareigūnas Zebulas kadai-
se netarnavo Šechemo tėvo Ha-
moro vyrams? Kodėl tad turė-
tume mes jam tarnauti? 29 O,
kad tie žmonės būtų man pa-
valdūs! Aš tuojau pat išjočiau
Abimelechą! Abimelechui aš
sakyčiau: 'Sutelk savo kariuo-
menę ir ateik!'"

30* Miesto valdovas Zebulas,
išgirdęs Ebedo sūnaus Gaalo
žodžius, įniršo. 31 Jis išsiuntė
pasiuntinius į Arumą pas Abi-
melechą pasakyti: „Štai Ebe-
do sūnus Gaalas ir jo bičiuliai
atėjo į Šechemą ir mieste ke-
lia prieš tave sąmyšį. 32 Todėl
ateik nakčia, tu ir kariuome-
nė, esanti su tavimi, ir pasi-
slėpk laukuose. 33 Anksti kitą
rytą, saulei tekant, pakilk ir
pulk miestą. O kai jis ir jo vy-
rai prieš tave išeis, daryk su
jais, ką gali tavo ranka."

34 Taigi Abimelechas ir jo ka-
riuomenė atvyko nakčia ir su
keturiais būriais surengė Še-
chemui pasalą. 35 Ebedo sūnui
Gaalui išėjus ir atsistojus prie
įėjimo į miesto vartus, Abime-
lechas ir jo pajėgos pakilo iš pa-
salų. 36 Gaalas, juos pamatęs,
tarė Zebului: „Štai žmonės lei-
džiasi nuo kalnų viršūnių!" O
Zebulas jam atsakė: „Šešėliai
kalnuose tau atrodo kaip vy-
rai." 37 Gaalas vėl prabilo ir ta-
rė: „Žiūrėk, žmonės leidžiasi
nuo Tabur-Erezo, o kitas būrys

9, 30–49: Abimelechas sulygina Šechemą su žeme. Archeologija liudija nuožmų Šechemo sunaikinimą XII a. prieš Kristų.

ateina nuo Elon-Meonenimų.“
38 Tada Zebulas jam tarė: „Na,
kurgi dabar tavo snukis, kuriuo
kalbėjai: ‘Kas tas Abimele-
chas, kad turėtume jam tar-
nauti?’ Argi tai ne kariuome-
nė, iš kurios šaipeisi? Dabar
tad išeik ir kovok su ja!“ 39 Tai-
gi Gaalas išėjo Šechemo di-
džiūnų priekyje ir kovojo su
Abimelechu. 40 Bet jis buvo pri-
verstas nuo jo bėgti, Abimele-
chas jį vijosi iki pat įėjimo į
vartus. Daugelis krito užmuš-
ti. 41 Abimelechas sugrįžo į
Arumą, o Zebulas išvijo Gaalą
ir jo bičiulius. Nebeleido jiems
gyventi Šecheme.

Šechemo sunaikinimas

42 Kitą dieną žmonės išėjo į
laukus. Apie tai buvo praneš-
ta Abimelechui. 43 Paėmęs sa-
vo kariuomenę ir padalijęs ją į
tris būrius, jis surengė laukuo-
se pasalas. Kai pamatė iš
miesto išeinančius žmones, jis
staiga juos užpuolė ir išžudė.
44 Abimelechas ir su juo buvęs
būrys metėsi pirmyn ir atsisto-
jo prie miesto vartų įėjimo, o
kiti du būriai šoko ant žmonių,
buvusių laukuose, ir juos išžu-
dė. 45 Abimelechas kovojo su
miestu visą tą dieną. Miestą
paėmė ir jame esančius žmo-
nes išžudė. Paskui sugriovė
miestą iš pamatų ir apsėjo jį
druska.*
46 Sužinoję apie tai, Šechemo
bokšto didžiūnai suėjo į El-Be-
rito šventovės tvirtovę. 47 Abi-
melechui buvo pranešta, kad
ten yra susirinkę visi Šechemo
bokšto didžiūnai. 48 Abimele-
chas su savo kareiviais nukilo
į Zalmono kalną. Paėmęs kirvį
į rankas, Abimelechas nukirto
medžio šaką ir užsikėlė ją ant
peties. Tada jis tarė savo ka-
reiviams: „Ką mane matėte
darant, skubiai ir jūs tai pa-
darykite!“ 49 Taigi visi kareiviai
nusikirto po šaką ir, nužygiavę
paskui Abimelechą, sudėjo jas
ant tvirtovės. Tada jie padegė
tvirtovę virš buvusiųjų vidu-
je.Taip žuvo ir visi Šechemo
bokšto žmonės – apie tūkstan-
tį vyrų ir moterų.
50* Abimelechas nužygiavo į
Tebezą, pasistatė stovyklą prie
Tebezo ir jį paėmė. 51 Miesto vi-
duje buvo įtvirtintas bokštas.
Į jį subėgo visi miesto vyrai ir
moterys bei didžiūnai ir užsi-
darė. Jie palipo ant bokšto sto-
go. 52 Abimelechas, priėjęs prie
bokšto, jį užpuolė. Norėdamas
jį padegti, jis prisiartino prie
durų. 53 Bet viena moteris me-
tė viršutinį girnų akmenį ant
Abimelecho ir perskėlė jam
kaukolę. 54 Jis tučtuojau pasi-

9, 45: ... *apsėjo jį druska*: apsėjimas druska buvo visapusiško sunaikinimo įvaizdis. Be to, tai paversdavo žemę nenaudingu dirvonu.

* 9, 50–57: Abimelecho galas rodo, kad izraeliečiai buvo pasmerkę ir kratėsi senosios kanaaniečių visuomeninės politinės santvarkos.

šaukė savo ginklanešį ir jam
tarė: „Išsitrauk iš makšties
savo kalaviją ir užmušk mane,
kad žmonės apie mane nesa-
kytų: 'Moteris jį užmušė!'“ Vai-
kinas tad jį perdūrė kalaviju,
ir jis numirė. 55 Izraeliečiai, pa-
matę, kad Abimelechas yra
miręs, visi nuėjo į savo namus.
56 Taip Dievas atlygino Abi-
melechui už jo nusikaltimą,
kurį jis buvo padaręs tėvui, nu-
žudydamas savo septyniasde-
šimt brolių. 57 Dievas panašiai
atlygino ir Šechemo žmonėms
už visus jų nedorus darbus.
Taigi ant jų krito Jerub-Baalo
Jotamo prakeikimas.

Mažieji teisėjai

10 1 Po Abimelecho Dodo
sūnaus Puos sūnus To-
la, Issacharo vyras, pakilo Iz-
raelio gelbėti. Jis gyveno prie
Šamiro Efraimo aukštumose.
2 Išbuvęs dvidešimt trejus me-
tus Izraelyje teisėju, jis mirė
ir buvo palaidotas Šamire.
3 Po jo atėjo Jairas Gileadie-
tis, kuris dvidešimt dvejus me-
tus buvo teisėju Izraelyje. 4 {Jis
turėjo trisdešimt sūnų, kurie
jodinėjo ant trisdešimties asi-
lų,* ir turėjo trisdešimt mies-
tų,* esančių Gileado krašte, iki
šios dienos vadinamų Havot-
Jairu.*} 5 Jairas mirė ir buvo
palaidotas Kamone.

Amoniečių priespauda

6 Izraeliečiai, tarnaudami Ba-
alams ir Aštartėms – Aramo
dievams, Sidono dievams, Mo-
abo dievams, amoniečių die-
vams ir filistinų dievams, – vėl
darė, kas buvo nedora VIEŠPA-
TIES akyse, o VIEŠPATĮ paliko,
jam daugiau nebetarnavo. 7 VIEŠ-
PATS ant Izraelio supyko ir pa-
davė juos į rankas filistinų ir į
rankas amoniečių. 8 Nuo to lai-
ko šie aštuoniolika metų nai-
kino ir engė visus izraeliečius,
gyvenusius amoniečių Gileado
krašte. 9 Amoniečiai perėjo ir
Jordaną kovoti su Judu, su Ben-
jaminu ir su Efraimo namais.
Taigi Izraelis labai kentėjo.
10 Izaeliečiai šaukėsi VIEŠPA-
TIES, sakydami: „Tau mes esa-
me nusikaltę, nes palikome sa-
vo Dievą ir garbinome Baalus!“
11 VIEŠPATS izraeliečiams tarė:
„Argi neišgelbėjau jūsų nuo
egiptiečių, amoriečių, amonie-
čių ir filistinų? 12 Ir sidoniečiai,
amalekitai, ir maonitai jus
engė, jūs šaukėtės manęs, ir
aš išgelbėjau jus iš jų rankos.
13 Tačiau mane jūs palikote ir
kitus dievus garbinote. Ne!
Daugiau jūsų negelbėsiu! 14 Ei-

10, 4: ... *jodinėjo ant trisdešimties asilų {su balnais} ir turėjo trisdešimt miestų...* : asilas {su balnu} rodė, kad žmogus turi aukštą rangą visuomenėje ir yra turtingas. Be to, hebrajų kalboje žaidžiama žodžiais homonimais: *asilų* – *'ajarim* ir *miestų* – *'ajarim*. Lietuviškai šio žodžių žaismo neįmanoma atkurti. ... *Havot-Jairu*: Jairo gyvenvietėmis. Žr. 1 Kar 4, 13; Joz 13, 30.

kite ir šaukitės dievų, kuriuos
pasirinkote! Teišgelbsti jie jus
iš priespaudos!“ 15 O izraelie-
čiai maldavo VIEŠPATĮ: „Nusi-
dėjome! Daryk su mumis, kaip
tau patinka. Tik prašome, iš-
gelbėk mus šią dieną!“ 16 Jie tad
pašalino iš savo tarpo sveti-
mus dievus ir tarnavo VIEŠPA-
ČIUI. O jam buvo gaila žiūrėti į
Izraelio vargus.

Teisėjas Jefta

17* Amoniečiai buvo pašauk-
ti prie ginklų ir pasistatė sto-
vyklą Gileade. Izraelięčiai taip
pat susibūrė ir pasistatė sto-
vyklą prie Mizpos. 18 Gileado
kariuomenės didžiūnai sakė
vieni kitiems: „Kas pradės ko-
vą su amoniečiais? Jis bus vi-
sų Gileado gyventojų galva!“

11 1 Jefta Gileadietis, sū-
nus vienos gatvės mer-
ginos, buvo narsus galiūnas.
Gileadas buvo Jeftos tėvas. 2 Ir
Gileado žmona pagimdė jam
sūnų. Užaugę Gileado žmonos
sūnūs Jeftą išvarė. Jam jie sa-
kė: „Mūsų tėvo namuose tu nie-
ko nepaveldėsi, nes esi pašalie-
tės moters sūnus.“ 3 Jefta tad
pabėgo nuo savo brolių ir apsi-
gyveno Tobo krašte. Prie Jef-
tos susitelkė patamsių gaiva-
lai ir eidavo su juo užpuldinėti.

4 Praėjus šiek tiek laiko, amo-
niečiai išėjo į karą su Izraeliu.
5 Amoniečiams užpuolus Izrae-
lį, Gileado seniūnai nuvyko į
Tobo kraštą Jeftos parsivesti.
6 „Eime, – sakė jie Jeftai, – būk
mūsų vadas, idant galėtume
kovoti su amoniečiais.“ 7 Bet
Jefta Gileado seniūnams atsa-
kė: „Argi ne jūs patys mane at-
metėte ir išvarėte iš mano tė-
vo namų? Tad kaip galite dabar
pas mane ateiti, kai esate pa-
tekę į bėdą?“ 8 Gileado seniū-
nai Jeftai tarė: „Dėl to mes da-
bar ir kreipiamės į tave, idant
eitum su mumis, kovotum su
amoniečiais ir būtum mums –
visiems Gileado gyventojams –
galva.“ – 9 „Puiku! Jei parvedate
mane kovoti su amoniečiais ir
VIEŠPATS man juos paduos, –
tarė Gileado seniūnams Jef-
ta, – aš būsiu jūsų galva.“ 10 O
Gileado seniūnai Jeftai atsakė:
„Pats VIEŠPATS tebūna mūsų
liudytojas: mes tikrai darysi-
me, kaip tu pasakei!“

11 Jefta tad ėjo su Gileado se-
niūnais, ir žmonės padarė jį sa-
vo galva ir vadu. Mizpoje Jefta
pakartojo visus šiuos žodžius
VIEŠPATIES akivaizdoje.

12* Tada Jefta išsiuntė pa-
siuntinius pas amoniečių ka-
ralių, tardamas: „Ką aš tau

10, 17 – 12, 7: Pasakojimas apie teisėją Jeftą yra pernelyg savitas. Įvykių vieta – Transjordanija. Pasakojime gausu kritiškų momentų. Jefta išgelbsti Izraelį, bet dėl savo pergalės išgyvena asmeninę tragediją.

11, 12–28: Tai vienintelis diplomatijos pavyzdys Teisėjų knygoje. Religiniai įsitikinimai ir ankstesni istoriniai faktai buvo Izraelio ir Amono ieškinių pagrindas.

padariau, kad išėjai į karą
prieš mano kraštą?“ [13] Jeftos
pasiuntiniams amoniečių kara-
lius atsakė: „Dėl to, kad Izrae-
lis, eidamas iš Egipto, atėmė
mano kraštą nuo Arnono iki Ja-
boko ir iki pat Jordano. Nūn su-
grąžink jį geruoju.“ [14] Dar kar-
tą Jefta išsiuntė pasiuntinius
pas amoniečių karalių [15] ir jam
tarė: „Taip kalba Jefta: Izrae-
lis neatėmė nei Moabo krašto,
nei amoniečių krašto. [16] Išėjęs
iš Egipto, Izraelis keliavo per
dykūmą iki Nendrių jūros ir at-
ėjo į Kadešą. [17] Tada Izraelis
siuntė pas Edomo karalių, tar-
damas: ‘Prašyčiau leisti man
pereiti per tavo kraštą’, – bet
Edomo karalius nenorėjo klau-
syti. Jie siuntė ir pas Moabo
karalių, bet ir jis atsisakė.
Taip Izraelis pasiliko Kadeše.
[18] Tada jie keliavo per dykumą,
aplenkdami Edomo kraštą bei
Moabo kraštą, ėjo palei rytinę
Moabo krašto ribą, kol pasista-
tė stovyklą kitoje Arnono pu-
sėje. Į Moabo žemę jie niekad
neįėjo, nes Arnonas buvo Moa-
bo riba. [19] Tada Izraelis siuntė
pasiuntinius pas amoriečių
karalių Sihoną – Hešbono ka-
ralių. Izraelis jam tarė: ‘Pra-
šyčiau leisti pereiti per tavo
kraštą iki mano žemės’. [20] Bet
Sihonas Izraeliu nepasitikėjo
ir neleido pereiti per savo že-
mę. Sutelkęs visą savo kariuo-
menę, jis pasistatė stovyklą
prie Jahazo ir kovojo su Izrae-
liu. [21] O VIEŠPATS, Izraelio Die-
vas, atidavė Sihoną bei visą jo
kariuomenę į rankas Izraeliui,
ir jie nugalėjo juos. Taip Izrae-
lis paveldėjo visą kraštą amo-
riečių, gyvenusių tenai. [22] Jie
paveldėjo visą amoriečių žemę
nuo Arnono lig Jaboko ir nuo
dykumos lig Jordano. [23] Taigi
VIEŠPATS, Izraelio Dievas, iš-
varė amoriečius prieš savo tau-
tą – Izraelį. Nejau tu nori mus
išvaryti? [24] Argi ne tau priklau-
so, ką tavo dievas Chemošas*
duoda tau paveldėti? Argi ne
mums priklauso visa, ką
VIEŠPATS, mūsų Dievas, yra
davęs mums paveldėti? [25] Be to,
ar esi tu kuo nors geresnis už
Moabo karalių, Ziporo sūnų
Balaką? Ar jis kada nors vai-
dijosi su Izraeliu? Ar jis kada
nors ėjo į karą su jais? [26] Izrae-
liui gyvenant Hešbone bei jam
pavaldžiose gyvenvietėse, Aro-
eryje bei jam pavaldžiose gy-
venvietėse ir visuose miestuo-
se tris šimtus metų, kodėl tu
neišlaisvinai jų per tą laiką?

11, 24: ... *Chemošas*: vyriausiasis moabiečių dievas, o ne amoniečių. Vyriausiasis amoniečių dievas buvo Molechas ar Milchomas. Žr. Sk 21, 29; 1 Kar 11, 7; 2 Kar 23, 13. Klaidą turbūt įvėlė senovėje knygą perrašinėjant. Jefta argumentuoja, pasinaudodamas savo priešų – amoniečių požiūriu, būtent, kad jie turi teisę į visą kraštą, kurį jie, savo dievo padedami, užkariavo. Iš to dar neišplaukia, kad pats Jefta tikėjo pagonių dievo buvimą.

27 Aš tau nenusidėjau, bet tu,
kariaudamas su manimi, da-
rai man didelę skriaudą. VIEŠ-
PATS, kuris teisia, tesprendžia
tarp izraeliečių ir amoniečių!“
28 Bet amoniečių karalius į Jef-
tos siųstus žodžius nekreipė
dėmesio.

Jeftos įžadas

29 VIEŠPATIES dvasia apėmė
Jeftą. Jis žygiavo per Gileadą
ir Manasą ir pasiekė Gileado
Mizpą. Nuo Gileado Mizpos jis
sėlino prieš amoniečius. 30* Jef-
ta padarė įžadą VIEŠPAČIUI:
„Jei paduosi man į rankas
amoniečius, – jis tarė, – 31 kas
išeis pro mano namų duris ma-
nęs pasitikti, man grįžtant su
pergale prieš amoniečius, pri-
klausys VIEŠPAČIUI. Aš atna-
šausiu tai kaip deginamąją
auką.“

32 Tada Jefta įžygiavo į amo-
niečių žemę su jais kovoti.
VIEŠPATS juos padavė jam į
rankas. 33 Juos visiškai sutriuš-
kino, – nuo Aroerio iki Minito
apylinkių – dvidešimt miestų,
iki pat Abel-Keramimų. Taip
amoniečiai tapo pavaldūs iz-
raeliečiams.

34 Sugrįžęs į savo namus Miz-
poje, Jefta žiūri – jo pasitikti
išeina duktė, šokdama ir muš-
dama būgnelį su žvangučiais!
Ji buvo jo vienintelis vaikas, –
išskyrus ją, jis neturėjo kito –
nei sūnaus, nei dukters. 35* Pa-
matęs ją, persiplėšė drabužius
ir tarė: „Oi, mano dukra! Pri-
bloškei mane! Kokią baisią už-
traukei man nelaimę! Juk at-
vėriau burną VIEŠPAČIUI ir
negaliu savo įžado atšaukti.“ –
36 „Mano tėve, – ji tarė jam, –
jei atvėrei burną VIEŠPAČIUI,
daryk su manimi, kaip esi pa-
žadėjęs, nes VIEŠPATS apgynė
tave nuo tavo priešų – amonie-
čių.“ 37* Be to, ji savo tėvui tarė:
„Suteik man šią malonę: skirk
man du mėnesius, idant galė-
čiau nueiti į kalnus ir klajoti,
apraudodama su draugėmis
savo mergystę.“ – 38 „Eik“, – jis
tarė. Jefta išleido ją dviem mė-
nesiams. Ji išėjo ir su draugė-
mis apraudojo savo mergystę
kalnuose. 39 Po dviejų mėnesių
ji sugrįžo pas savo tėvą, ir jis
pasielgė su ja pagal įžadą, ku-
rį buvo padaręs. Vyro ji nebuvo
pažinusi. Tada Izraelyje atsi-

11, 30–40: Jefta pažada deginamąją auką už pergalę. Hebrajiškame tekste netvirtinama, kad auka turės būti žmogus. Turint mintyje namus su kiemais, kuriuose buvo laikomi naminiai gyvuliai, Jefta tikėjosi, kad vienas iš šių gyvulių pirmasis jį pasitiks grįžtantį namo.

11, 35: Kruvinos žmogaus aukos izraeliečių religijoje nėra, bet izraeliečiai tokią auką pažinojo. Žr. 2 Kar 16, 3; Ez 20, 25 – 26. 31.

11, 37: *... apraudodama su draugėmis savo mergystę*: pagimdyti kūdikį buvo didžiausia moters garbė; likti negimdžiusia bevaike moterimi – didelė nelaimė. Užtat Jeftos duktė ir prašo leidimo apraudoti savo būklę, reikalaujančią mirti negimdžius kūdikio.

rado [40] izraeliečių moterų paprotys kasmet išeiti į kalnus ir per keturias dienas giedoti raudas už Jefto Gileadiečio dukterį.

Karas tarp Efraimo ir Gileado

12 [1*] Efraimo vyrai buvo pašaukti prie ginklų ir perėjo Jordaną prie Zafono. Jeftai jie sakė: „Kodėl tu žygiavai kovoti su amoniečiais, mūsų nepašaukdamas eiti su tavimi? Sudeginsime tave ir tavo namus!“ [2] Jefta jiems atsakė: „Aš ir mano žmonės turėjome aštrų ginčą su mus nuožmiai engusiais amoniečiais. Betgi kai jus šaukiau, jūs negelbėjote manęs iš jų rankos. [3] Pamatęs, kad jūs manęs negelbėjate, aš stačiau savo gyvybę į pavojų ir išėjau į žygį prieš amoniečius. VIEŠPATS juos man atidavė į rankas. Kodėl tad šiandien atkilote pas mane? Kovoti su manimi?“ [4] Jefta pašaukė visus Gileado vyrus ir kovojo su Efraimu. Gileado vyrai nugalėjo Efraimą, nes jie buvo sakę: „Gileado žmonės, jūs esate tik bėgliai iš Efraimo, – būti Manase yra tolygu būti Efraime.“ [5] Gileado žmonės užėmė Jordano brastas į Efraimą. Kada tik bėglys iš Efraimo jiems sakydavo: „Leiskite man pereiti“, – Gileado žmonės jam atsakydavo: „Ar esi iš Efraimo?“ Jei jis sakydavo: „Ne“, – [6] jie jam liepdavo: „Tark tad ‘šibolet’“,* – bet jis ištardavo: „sibolet“,* nes negalėdavo teisingai ištarti. Dėl to jį tuojau nutverdavo ir užmušdavo čia pat prie Jordano brastų. Tuo metu krito keturiasdešimt du tūkstančiai Efraimo žmonių.

[7] Jefta buvo Izraelio teisėju šešerius metus. Tada Jefta Gileadietis mirė ir buvo palaidotas viename iš Gileado miestų.

Ibzanas

[8*] Po jo Izraelio teisėjas buvo Ibzanas iš Betliejaus.* [9] Jis turėjo trisdešimt sūnų. Savo trisdešimt dukterų išleido už vyrų iš kitų klanų, o savo sūnums davė trisdešimt merginų iš kitų klanų. Jis teisė Izraelį septynerius metus.* [10] Tada Ibzanas mirė ir buvo palaidotas Betliejuje.

12, 1–7: Efraimo žmonės širdo turbūt dėl to, kad neturėjo teisės dalyvauti karo grobio dalybose. Karo grobiu dalijosi kare su Amonu dalyvavę Gileado žmonės – Reubeno, Gado ir pusės Manaso giminės.

12, 6: ... *‘šibolet’*... *‘sibolet’*: *šibolet* reiškia *javų varpą*, o *sibolet* – *potvynį*, t. y. *potvynio vandenis* (žr. Ps 69, 2. 16). Atrodo, kad Gileado žmonės užvesdavo kalbą apie Jordano *potvynio vandenis*. Raidės *š* ir *s* ištarimo skirtumas išduodavo Efraimo žmones.

12, 8–15: Keletas teisėjų minimi tik vardais. Apie jų žygius nepasakojama. Šie visi trys teisėjai buvo iš Izraelio šiaurės. Nuoseklu manyti, kad šiame tekste minimas *Betliejus* buvo Zebuluno žemėje.

Elonas

11 Po jo Izraelio teisėju buvo
Elonas Zebulunietis. Jis teisė
Izraelį dešimt metų. 12 Tada
Elonas Zebulunietis mirė ir bu-
vo palaidotas Aijalone, Zebu-
luno žemėje.

Abdonas

13 Paskui Abdonas, Hilelio
Piratoniečio sūnus, buvo Izrae-
lio teisėjas. 14 Jis turėjo ketu-
riasdešimt sūnų ir trisdešimt
vaikaičių, jojančių ant septy-
niasdešimt pabalnotų asilų.
Jis teisė Izraelį aštuonerius
metus. 15 Tada Abdonas, Hile-
lio Piratiniečio sūnus, mirė ir
buvo palaidotas Piratone, Ef-
raimo žemėje, amalekitų aukš-
tumose.

Samsonas

13 1* Izraeliečiai vėl darė,
kas nedora VIEŠPATIES
akyse, ir VIEŠPATS atidavė juos
keturiasdešimčiai metų į filis-
tinų rankas.
2 Tuomet buvo kažin koks vy-
ras iš Zoros, Dano žmonių gi-
minėje, vardu Manoahas. Jo
žmona buvo bevaisė ir nebuvo
pagimdžiusi vaikų. 3 VIEŠPA-
TIES angelas pasirodė moteriai
ir tarė: „Tikėk manimi! Nors
esi bevaisė ir nesi pagimdžiu-
si vaikų, tu pastosi ir pagim-
dysi sūnų. 4 Todėl dabar prisi-
žiūrėk! Negerk nei vyno ar
svaigaus gėrimo, nei valgyk ką
nors nešvaraus, 5 nes, tikėk ma-
nimi, tu pastosi ir pagimdysi
sūnų. Skustuvas nepalies jo
galvos, nes berniukas bus na-
ziras* Dievui nuo pat gimimo.
Jis pradės vaduoti Izraelį iš fi-
listinų rankos.“
6 Moteris atėjo pas vyrą ir
jam papasakojo: „Dievo vyras
buvo atėjęs pas mane. Jo iš-
vaizda buvo tarsi išvaizda Die-
vo angelo – kelianti nepapras-
tą baimę. Aš neklausiau, iš kur
jis atėjo, ir jis savo vardo man
nepasakė. 7 Man jis tarė: ‘Tikėk
manimi, tu pastosi ir pagim-
dysi sūnų. Negerk nei vyno, nei
kito svaigaus gėrimo ir neval-
gyk nieko, kas nešvaru, nes
berniukas bus naziras Dievui
nuo gimimo lig savo mirties
dienos.“
8 Manoahas maldavo VIEŠ-
PATĮ. „O mano Viešpatie! – jis
sakė. – Aš prašyčiau leisti Die-
vo vyrą, kurį tu siuntei, vėl pas
mus ateiti ir pamokyti mus, ką
turime daryti su berniuku, ku-

13, 1 – 16, 31: Samsonas – paskutinis gelbėtojas, aprašytas Teisėjų knygoje, skiriasi nuo savo pirmtakų. Jis sulaužė Viešpačiui padarytus įžadus, vedė žmonas, kurios nebuvo izraelietės, ir kariavo vienišą partizaninį karą su filistinais. Stiprus tarsi milžinas, silpnas tarsi vaikas. Jis buvo naziras, t. y. pašvęstas Dievo tarnybai dar motinos įsčiose.

13, 5: ... *berniukas bus naziras*: pašvęstas Sandoros Dievo tarnybai. Būdamas pašvęstas naziro įžadu visam gyvenimui, jis turėjo susilaikyti nuo vyno, nuo bet kokių svaigalų ir nesikirpti plaukų. Žr. Sk 6, 2–6.

ris gims.“ 9 Dievas išklausė Ma-
noaho, ir Dievo angelas vėl at-
ėjo pas moterį. Ji sėdėjo lauke,
bet jos vyro Manoaho nebuvo
su ja. 10 Moteris tad skubiai nu-
bėgo pasakyti savo vyrui. Ji
jam tarė: „Tikėk manimi! Tas
vyras, kuris buvo atėjęs pas
mane aną dieną, man vėl pasi-
rodė.“ 11 Manoahas skubiai pa-
kilo ir, sekdamas paskui žmo-
ną, atėjo pas vyrą ir jam tarė:
„Ar tai tu esi tas vyras, kalbė-
jęs su šia moterimi?“ – „Taip!“
– jis atsakė. 12 Tada Manoahas
paklausė: „Tavo žodžiams iš-
sipildžius, koks turės būti ber-
niuko gyvenimo būdas? Ką jis
turi daryti?“ 13 VIEŠPATIES an-
gelas tarė Manoahui: „Tekrei-
pia moteris dėmesį į visa, ką
jai sakiau. 14 Tenevalgo nieko,
kas kyla iš vynuogių. Tenege-
ria nei vyno, nei stipraus gėri-
mo, tenevalgo nieko, kas nešva-
ru. Ji turi laikytis visko, ką esu
jai įsakęs.“

15 Manoahas tarė VIEŠPATIES
angelui: „Prašyčiau leisti mums
tave užlaikyti ir pataisyti tau
ožiuką.“ – 16 „Jei užlaikysi ma-
ne, – atsakė VIEŠPATIES ange-
las, – jūsų maisto nevalgysiu.
Bet jei nori paruošti deginamą-
ją auką, atnašauk ją VIEŠPA-
ČIUI.“ (Nes Manoahas nežino-
jo, kad jis buvo VIEŠPATIES an-
gelas.) 17 Tada Manoahas
VIEŠPATIES angelui tarė: „Kuo
tu vardu? Tavo žodžiams išsi-
pildžius, norėtume tave pa-
garbinti!“ 18 Bet VIEŠPATIES
angelas jam tarė: „Kam klausi
mano vardo? Jis yra nuosta-
bus!“*

19 Manoahas tad paėmė ožiu-
ką su grūdų atnaša ir paauko-
jo jį ant uolos VIEŠPAČIUI, da-
rančiam nuostabius darbus.
20 Liepsnoms šoktelėjus nuo
aukuro dangaus link, VIEŠPA-
TIES angelas, Manoahui ir jo
žmonai stebint, pakilo aukuro
liepsnose. Jiedu puolė kniūbs-
čia ant žemės.

21 VIEŠPATIES angelas Ma-
noahui ir jo žmonai daugiau ne-
bepasirodė. Tada Manoahas
suprato, kad tai buvo VIEŠPA-
TIES angelas. 22 Manoahas sa-
vo žmonai ir tarė: „Mes tikrai
mirsime, nes matėme Dievą!“
23 Bet jo žmona jam atsakė:
„Jei VIEŠPATS būtų norėjęs
mus užmušti, jis nebūtų pri-
ėmęs iš mūsų rankų deginamo-
sios aukos ir grūdų atnašos! Jis
nebūtų mums parodęs, ką ma-
tėme, ir nebūtų mums paskel-
bęs, ką girdėjome!“

24 Moteris pagimdė sūnų ir pa-
vadino jį Samsonu.* Berniukas

13, 18: *Kam klausi mano vardo? Jis yra nuostabus!*: Dievo vardas, t. y. Dievas, viršija žmogaus proto išmanymą. Dievas apreiškia save, įeidamas į žmogaus gyvenimą ir žmonijos istoriją, bet tai protu nesuvokiama Paslaptis. Angelas kalba vardu paties Dievo, kuriam Manoahas atnašauja deginamąją auką.

13, 24: ... *pavadino jį Samsonu*:

užaugo, ir VIEŠPATS jį laimino.
25 VIEŠPATIES dvasia pirmąsyk
apėmė jį Dano stovykloje tarp
Zoros ir Eštaolo.

Samsono vedybos

14 1* Kartą Samsonas nu-
ėjo į Timną. Būdamas
Timnoje, pamatė mergaitę tarp
filistinų moterų. 2 Sugrįžęs jis
pasakė savo tėvui ir motinai:
„Timnoje tarp filistinų moterų
pamačiau mergaitę. Prašyčiau
gauti ją man žmona." 3 Tėvas
ir motina jam kalbėjo: „Argi
nėra mergaitės tarp tavo pa-
ties giminių ar visoje mūsų
tautoje, kad tu turi imti sau
žmoną iš tų neapipjaustytų fi-
listinų!" Bet Samsonas tėvui
atsakė: „Gauk man ją, nes ji
man patinka." 4* Jo tėvas ir mo-
tina nesuvokė, kad tai atėjo iš
VIEŠPATIES. Jis ieškojo dings-
ties prieš filistinus. Tuomet fi-
listinai valdė Izraelį.
5* Samsonas ėjo į Timną su
savo tėvu ir motina. Jam at-
ėjus prie Timnos vynuogynų,
staiga jį užpuolė jaunas liūtas.
6 VIEŠPATIES dvasia apėmė jį,
ir jis liūtą perplėšė plikomis
rankomis tarytum ožiuką. Bet
nei savo tėvui, nei savo motinai
nepasisakė, ką buvo padaręs.
7 Paskui jis nuėjo ir pasikalbė-
jo su ta moterimi. Ja Samso-
nas buvo patenkintas. 8 Pra-
ėjus šiek tiek laiko, grįždamas
jos paimti, jis pasuko iš kelio
pasižiūrėti į liūto liekanas.
Žiūri, liūto griaučiuose bičių
spiečius ir medus. 9 Prisigran-
dęs jo pilnas saujas, jis žings-
niavo toliau jį valgydamas. At-
ėjęs pas savo tėvą ir motiną, jo
davė jiems, ir jie valgė. Bet
jiems nepasakė, kad jis buvo
prigrandęs medaus iš liūto
griaučių.
10 Jo tėvas nuėjo pas moterį,
o Samsonas iškėlė ten vestuvių
vaišes, kaip jaunikiams įpras-
ta. 11 Pamatę jį, žmonės pasky-
rė jam trisdešimt palydovų.*

hebrajiškai *Šimšon*. Berniuko vardas turi ryšį su saule, hebrajiškai *šemeš*. *Šimšon* gali reikšti *saulės vaiką, saulėtą, saulės vyrą*.

14, 1–20: Pasakojimas apie Samsono vedybas atspindi Samsono naivumą moterų atžvilgiu. Šis naivumas reikšis jo gyvenime kaip lemtinga yda.

14, 1–3: Vedybos buvo jaunikio ir jaunosios tėvų rankose. Žr. Pr 24, 2–8; 34, 3–6. Mozės Įstatymas, drausdamas mišrias vedybas, išvardija tik septynias pagonių tautas. Žr. Įst 7, 1–4. Filistinai tame sąraše nėra minimi. Izraelięčiai tautiniu ir religiniu požiūriu buvo nusistatę prieš vedybas su bet kokiu svetimtaučiu. Žr. Pr 28, 1–2; 1 Kar 11, 1–10.

14, 4: Įkvėptojo knygos redaktoriaus pastaba, atspindinti įsitikinimą, kad Dievas gali panaudoti žmogaus kvailystę savo užmojui vykdyti.

14, 5–7: Nors Samsoną į Timną lydėjo jo tėvai, 7 eilutėje duodama suprasti, kad jis nebuvo su jais, perplėšdamas liūtą.

14, 11: ... *palydovų*: vėlesniais laikotarpiais jie bus vadinami *jaunikio draugais* (1 Mak 9, 39; Mk 2, 19) – jaunikio pajauniu ir palyda. Čia jie yra jaunosios šeimos paskirti filistinai. Jaunoji turėdavo keletą pamergių. Žr. Mt 25, 1–13.

12 Samsonas jiems tarė: „Tebū-
na man leista užduoti jums
mįslę. Jei jūs man ją atspėsite
per septynias vestuvinių vaišių
dienas ir išaiškinsite, aš jums
duosiu trisdešimt lininių tuni-
kų ir trisdešimt šventiškų dra-
bužių. 13 Betgi jei jūs man jos
negalėsite atspėti, tada jūs tu-
rėsite man duoti trisdešimt li-
ninių tunikų ir trisdešimt šven-
tiškų drabužių.“ – „Užmink
mįslę, – jie atsakė jam, – mes
klausomės!“ 14 Taigi jis tarė
jiems:

„Iš ėdančiojo išėjo šis tas
pavalgyti,
Iš stipriojo išėjo šis tas
saldaus.“

Net po trejeto dienų jie ne-
galėjo mįslės atspėti.
15 Ketvirtą dieną jie tarė Sam-
sono žmonai: „Išgauk iš savo vy-
ro mums mįslės atsakymą. Ki-
taip mes sudeginsime tave ir
tavo tėvo namus. Argi mus čia
pasikvietei skurdžiais padary-
ti?“ 16 Tad Samsono žmona ver-
kė, jam sakydama: „Tu tikrai
manęs nekenti! Tu manęs ne-
myli! Užminei mįslę mano
žmonėms, bet atsakymo į ją
man nepasakei!“ Jis atsakė
jai: „Štai to nepasakiau nei sa-
vo tėvui, nei savo motinai. Ko-
dėl tad turėčiau tau pasakyti?“
17 Bet ji verknojo jam ant peties
per visas septynias jų vestuvių
vaišių dienas. Galop septintą
dieną jis pasakė, nes ji jau la-
bai įkyrėjo. Tada ji pasakė at-
sakymą į mįslę savo žmonėms.
18 Miesto vyrai septintą dieną,
prieš saulėlydį, jam tarė:

„Kas yra saldesnis už medų?
Kas yra stipresnis už liūtą?“

O jis atsakė:

„Jei nebūtumėte arę su
mano telyčia,
nebūtumėte mano mįslės
atspėję.“

19 Tada VIEŠPATIES dvasia jį
apėmė, ir jis nuėjo į Aškeloną.*
Užmušęs trisdešimt miesto
vyrų, juos nuvilko ir atidavė jų
šventiškus drabužius atspėju-
siems mįslę. Be galo įniršęs, jis
sugrįžo į tėvo namus. 20 O Sam-
sono nuotaka buvo atiduota jo
palydovui, buvusiam jo pajau-
niu.

Samsonas padega filistinų laukus

15 1 Praėjus šiek tiek lai-
ko, per kviečių pjūtį
Samsonas, nešinas ožiuku,
nuėjo savo žmonos aplankyti.
Jis sakė: „Aš noriu eiti į savo
žmonos kambarį.“ Bet jos tė-
vas nenorėjo jo įleisti. 2 „Aš bu-
vau tikras, kad tu jos iš tikrųjų
neapkenti, – sakė jos tėvas, –
todėl atidaviau ją tavo vedybų
pajauniui. Argi jos jaunesnio-
ji sesuo nėra už ją gražesnė?

14, 19: ... *į Aškeloną*: vieną iš penkių filistinų miestų prie Viduržemio jūros, pietinėje Palestinoje. Samsonas apiplėšė šio miesto gyventojus, norėdamas atlyginti skolą Timnos filistinams.

Prašyčiau ją imti anos vieto-
je.“ 3 Bet Samsonas atrėžė: „Šį
kartą filistinai negalės manęs
kaltinti už žalą, kurią jiems
padarysiu.“
4 Samsonas nuėjo ir sugavo
tris šimtus lapių. Paėmęs deg-
lų ir atsukęs lapes taip, kad su-
sidurtų uodegomis, pririšo po
deglą prie kiekvienos uodegų
poros. 5 Uždegęs deglus, palei-
do lapes į nepjautus filistinų
javus: padegė gubas, dar ne-
pjautus javus, vynuogynus ir
alyvmedžių sodus.
6 Filistinai klausė: „Kas tai
padarė?“ Jiems buvo pasakyta:
„Samsonas, timniečio žentas,
nes uošvis yra paėmęs Samso-
no žmoną ir atidavęs jo pajau-
niui.“ Filistinai tad atėjo ir su-
degino ją bei jos tėvą. 7 Samso-
nas jiems tarė: „Jei taip jūs el-
giatės, aš nenurimsiu, kol jums
neatkeršysiu.“ 8 Jis negailestin-
gai* ištiko juos baisiomis sker-
dynėmis. Paskui pasitraukė ir
gyveno Etamo uolos plyšyje.
9* Filistinai atėjo ir, pasista-
tę stovyklą Judo žemėje, paskli-
do po Lehį. 10 Judo vyrai klausė:
„Kodėl jūs atėjote prieš mus?“ –
„Atėjome surišti Samsono, –
jie atsakė, – padaryti jam taip,
kaip jis mums padarė.“ 11 Ta-
da trys tūkstančiai Judo vyrų
nuėjo prie Etamo uolos plyšio
ir Samsonui tarė: „Argi tu ne-
žinai, kad filistinai mus valdo?
Kodėl tai mums padarei?“ Jis
atsakė: „Kaip jie man darė,
taip aš jiems dariau.“ – 12 „Mes
atėjome, – jie sakė jam, – tavęs
surišti ir atiduoti į rankas filis-
tinams.“ Samsonas jiems atsa-
kė: „Prisiekite man, kad jūs
patys manęs neužpulsite.“ –
13 „Ne, mes tave tik surišime ir
atiduosime jiems į rankas. Ta-
vęs mes neužmušime.“ Taigi
jie surišo jį dviem naujomis
virvėmis ir nuleido nuo uolos.
14 Jam pasiekus Lehį, šūkau-
jantiems filistinams atsku-
bant jo pasitikti, jį apėmė
VIEŠPATIES dvasia, virvės ant
jo rankų tapo lyg sudegusios li-
nų sruogos ir raiščiai nuo jo
rankų nutirpo. 15 Aptikęs švie-
žią asilo žandikaulį, pasilen-
kė ir pasiėmė jį. Su juo jis už-
mušė tūkstantį vyrų. 16* Tada
Samsonas tarė:

„Su asilo žandikauliu
krūva ant krūvos!
Su asilo žandikauliu
užmušiau tūkstantį vyrų!“

17 Pabaigęs kalbėti, jis metė
šalin žandikaulį. Ta vieta bu-
vo pavadinta Ramat-Lehi*.

15, 8: ... *negailestingai*: pažodžiui *jis sutriuškino jiems koją ir šlaunį*.

15, 9–13: Judo žmonės atsisako duoti Samsonui saugią vietą ir, bijodami filistinų, bando jį suimti.

15, 16: Dvieilyje hebrajų kalba žaidžiama žodžiais, nes tas pats žodis gali reikšti *asilą* (*hamor*) ir *krauti* arba *krūvą* (*hamar*).

15, 17: ... *Ramat-Lehi*: *Žandikaulio aukštumos*.

[18] Būdamas labai ištroškęs,
jis šaukėsi VIEŠPATIES tarda-
mas: „Tu pats suteikei savo
tarno rankai šią didžią perga-
lę. Nejau dabar turiu mirti iš
troškulio ir patekti į neapip-
jaustytųjų rankas?“ [19] Dievas
tad atvėrė Lehyje esančią ert-
mę, ir iš jos ištryško vanduo.
Jis atsigėrė, atgavo savo jėgas
ir atgijo. Todėl vanduo buvo pa-
vadintas En-haKore* ir tebėra
Lehyje iki šios dienos.

Samsonas ir Gazos vartai

16 [1] Kartą Samsonas nu-
ėjo į Gazą. Pamatęs
gatvės moterį, užėjo pas ją. [2] Ga-
zos žmonėms buvo pasakyta:
„Samsonas yra atėjęs!“ Jie tad
apsupo jį ir jo tykojo visą naktį
prie miesto vartų. Visą naktį
jie laukė, šnabždėdami vieni
kitiems: „Išaušus rytui, jį užmu-
šime!“ [3]* Bet Samsonas miegojo
ligi pat vidurnakčio. Atsikėlęs
vidurnaktį, čiupo miesto vartų
duris bei abu vartų stulpus ir
išrovė juos su visu užkaiščiu.
Užsimetęs sau ant pečių, jis
nunešė juos į kalvos viršūnę
prie Hebrono!

Samsonas ir Delila

[4] Tada jis įsimylėjo moterį,
vardu Delila,* Soreko slėnyje.
[5] Filistinų didžiūnai atėjo pas
ją ir tarė: „Suviliok jį ir suži-
nok, kodėl jis toks stiprus ir
kaip mes galėtume jį įveikti,
kad galėtume jį surišti ir pa-
daryti bejėgį! Kiekvienas duo-
sime tau vienuolika šimtų si-
dabrinių šekelių.“ [6] Delila tad
Samsonui kalbėjo: „Prašyčiau
man pasakyti, kodėl tu toks
stiprus? Ir kaip tu galėtumei
būti surištas ir padarytas be-
jėgiu?“ [7] Samsonas jai atsakė:
„Jeigu būčiau surištas septynio-
mis šviežiomis sausgyslėmis,
kurios nėra buvusios sudžiovin-
tos, tada tapčiau toks silpnas,
kaip ir paprastas žmogus.“ [8] Fi-
listinų didžiūnai tad atnešė jai
šviežių nedžiovintų sausgyslių,
ir ji jomis jį surišo. [9] Pasalai
tykojant jos kambaryje, ji jam
sušuko: „Samsonai, filistinai
atėjo tavęs!“ Bet jis sutraukė
tas sausgysles, tarsi suirtų
ugnies paliesta pakulų sruo-
ga. Jo jėgos paslaptis liko ne-
žinoma.

[10] Tada Delila Samsonui ta-
rė: „Štai tu pasityčiojai iš ma-

15, 19: ... *En-haKore*: *Šaukiančiojo šaltinis*. Užuomina į Samsono maldą 18 eilutėje.

16, 3: Pasakotojas perdeda, norėdamas pabrėžti, kad filistinai buvo bejėgiai. Nuo Gazos iki Hebrono – apie 64 km. Be to, dar reikia įkopti į Judėjos kalnus.

16, 4: ... *vardu Delila, Soreko slėnyje*: Delilos vardas turbūt susijęs su arabiško žodžio, reiškiančio *flirtą*, šaknimi. Taigi *Delila* reikštų merginą *koketę*. Tekste nepasakyta, kad ji buvo filistinė. Soreko slėnis yra nūdienis *Vadi-es-Sarar* – slėnis, kuris prasideda maždaug 20 km į pietryčius nuo Jeruzalės. Soreko slėnyje gyveno ir filistinai, ir izraeliečiai.

nęs! Man tu melavai! Prašyčiau
dabar man pasakyti, kaip ga-
lima būtų tave surišti?“ 11 Jis
tarė: „Jeigu būčiau surištas
naujomis virvėmis, kurios dar
niekad nėra buvusios naudo-
tos, tada tapčiau toks silpnas,
kaip ir paprastas žmogus.“
12 Delila tad paėmė naujas vir-
ves ir, jomis jį surišusi, sušu-
ko: „Samsonai, filistinai jau
čia!“ Pasalos vyrai tykojo
kambaryje. Bet jis nutraukė
virves nuo savo rankų tarsi
siūlus.

13 Tada Delila Samsonui ta-
rė: „Tu lig šiol iš manęs tyčio-
jaisi ir vis man melavai! Paga-
liau pasakyk man, kaip būtų
galima tave surišti?“ Jis jai at-
sakė: „Jeigu įaustumei septy-
nias mano galvos garbanas į
apmatus ir suveržtum staklių
muštuvu,* tada aš tapčiau toks
silpnas, kaip ir eilinis žmogus.“
14 Taigi, jam miegant, Delila
paėmė septynias jo galvos gar-
banas, įaudė jas į apmatus ir
suveržė staklių muštuvu. Ta-
da ji sušuko: „Samsonai, filis-
tinai jau čia!“ Bet jis, pabudęs
iš miego, ištraukė iš staklių
muštuvą ir ataudus.

15 Tada ji jam tarė: „Kaip tu
gali sakyti: ‘Aš myliu tave’, –
jei tavo širdis nėra su manimi?
Tu pasityčiojai iš manęs jau
tris kartus, nes man nepasakei,
kodėl tu toks stiprus.“ 16 Diena
iš dienos ji ujo jį žodžiais ir
jam taip įgriso, kad jis jautėsi
mirtinai nuvargintas 17 ir pati-
kėjo jai savo paslaptį. Jai ta-
rė: „Skustuvas niekad nepalie-
tė mano galvos, nes aš esu
naziras VIEŠPAČIUI nuo savo
motinos įsčių. Jei mano galva
būtų nuskusta, mane paliktų
mano jėga. Aš tapčiau silpnas
ir būčiau kaip eilinis žmogus.“

18 Delila, pajutusi, kad jis pa-
tikėjo jai visą savo paslaptį, iš-
siuntė pašaukti filistinų di-
džiūnus su žinia: „Ateikite dar
kartą, nes jis patikėjo man vi-
są savo paslaptį.“ Filistinų di-
džiūnai atskubėjo pas ją su pi-
nigais rankose. 19 O Delila,
užmigdžiusi jį ant savo kelių,
pašaukė vyrą ir liepė nukirpti
jo septynias plaukų garbanas.
Taip ji padarė jį silpną ir bejė-
gį; jėga nuo jo pasitraukė. 20 Ji
sušuko: „Samsonai, filistinai
atėjo tavęs!“ Jis pabudo iš mie-
go, galvodamas: „Ištrūksiu
kaip kitais kartais ir nusikra-
tysiu!“ Bet jis nežinojo, kad
VIEŠPATS buvo nuo jo atsitrau-
kęs. 21 Filistinai, jį nutvėrę, iš-
badė jam akis. Nuvarę į Gazą,
apkalė jį vario grandinėmis ir
pristatė kalėjime sukti girnų.
22 Tuo tarpu nukirptieji plau-
kai pradėjo ataugti.

16, 13: ... *įaustum į apmatus ir suveržtum staklių muštuvu*: garbanas, įaustas į apmatus ir suveržtas muštuvu, sunku ištraukti iš staklių.

Samsono mirtis

23 Filistinų didžiūnai susi-
rinko atnašauti didelės aukos
savo dievui Dagonui* ir pa-
sidžiaugti. Jie giedojo:
„Mūsų dievas padavė
mums į rankas
mūsų priešą Samsoną!“
24 Taip pat ir žmonės,
matydami jį, giesmėmis
liaupsino savo dievą:
„Mūsų dievas padavė mums
į rankas mūsų priešą,
niokojusį mūsų kraštą,
užmušusį daugelį mūsiškių.“
25 Pagauti pakilios dvasios,
jie sakė: „Pašaukite Samsoną!
Tepalinksmina mus!“ Jie tad
pašaukė Samsoną iš kalėjimo,
ir jis vaidino jų akivaizdoje
juokdarį. Paskui pastatė jį
tarp stulpų. 26 Vaikinui, vedu-
siam jį už rankos, Samsonas
tarė: „Pavesk mane ten, kur yra
stulpai, ant kurių stovi namai,
idant galėčiau atsišlieti į juos.“
27 Namai buvo pilni vyrų ir mo-
terų. Ten buvo visi filistinų di-
džiūnai, o ant stogo stovėjo apie
tris tūkstančius vyrų ir mote-
rų, žiūrėjusių Samsono links-
minimo. 28 Samsonas šaukėsi
VIEŠPATIES ir tarė: „Viešpatie
DIEVE! Prašau atsiminti ma-
ne! Prašau duoti man jėgų šį
paskutinį kartą, Dieve, kad
šiuo vienu keršto smūgiu atmo-
kėčiau filistinams už abi mano
akis.“ 29 Apkabinęs abu viduri-
nius stulpus, ant kurių stovėjo
namai, vieną dešine ranka ir
kitą savo kaire, Samsonas įsi-
rėžė prieš juos visu svoriu. 30 Ta-
da Samsonas sušuko: „Leisk
man mirti su filistinais!“ – ir
patraukė iš visų jėgų. Namai
griuvo ant didžiūnų ir visų juo-
se buvusių žmonių. Jis tad už-
mušė daugiau mirdamas, ne-
gu buvo užmušęs gyvendamas.
31 Atėję jo broliai ir visa tėvo
šeima jį pasiėmė. Parnešę jį
palaidojo jo tėvo Manoaho ka-
pe, tarp Zoros ir Eštaolo. Izrae-
lio teisėjas jis buvo dvidešimt
metų.

C. DANO IR BENJAMINO GIMINĖS TEISĖJŲ DIENOMIS

Mikos namų šventovė ir levitas

17 1 Efraimo aukštumose*
gyveno žmogus, vardu
Mika.* 2 Savo motinai jis tarė:
„Anuos tūkstantį šimtą sidab-
rinių šekelių, kuriuos užkeikei,
kai jie buvo iš tavęs paimti, ir
net man girdint užkeikimą pa-
kartojai... Tai va, tas sidabras

16, 23: ... *Dagonas*: Dagonas buvo kanaaniečių dievas, kurį buvo perėmę filistinai kaip grūdų dievą.

17, 1: *Efraimo aukštumose*: aukštumos centrinėje Palestinoje į šiaurę nuo Bet-Elio ir į pietus nuo Šechemo.

... *žmogus, vardu Mika(Jehu)*: Mika turi *Mikajehu* vardą, reiškiantį *Kas yra kaip* VIEŠPATS. *Jehu* yra vardo *Jahvė* sutrumpinimas. Įkvėptojo autoriaus pašaipa: izraelietis tokiu vardu pasistatė šventovę stabui!

yra pas mane. Aš jį paėmiau.“ –
„Telaimina VIEŠPATS mano sū-
nų!“ – ištarė motina. 3 Kai jis
sugrąžino motinai tūkstantį
šimtą sidabrinių šekelių, mo-
tina tarė: „Dabar aš skiriu tą
sidabrą VIEŠPAČIUI. Perduodu
jį savo sūnui padaryti iš jo lie-
tinę pasidabruotą statulą.* Tai-
gi atiduodu jį tau.“
4 Kai jis sugrąžino pinigus
savo motinai, motina paėmė du
šimtus sidabrinių šekelių ir
juos padavė sidabrakaliui. Jis
padarė iš jų lietinę pasidabruo-
tą statulą, kuri buvo laikoma
Mikos namuose.
5 Nūn tas vyras Mika turėjo
Dievo namus. Jis padirbo efo-
dą bei terafimus* ir pašventė
vieną iš savo sūnų būti jo kuni-
gu. 6 Tomis dienomis Izraelyje
karaliaus nebuvo. Visi žmonės
darė, kas jiems atrodė dora.
7 Ten gyveno jaunuolis iš Ju-
do Betliejaus – iš Judo klano.
Jis buvo levitas ir buvo ten gy-
venęs kaip ateivis. 8 Tas vyras
buvo palikęs Betliejaus mies-
tą Judo žemėje, norėdamas įsi-
kurti ten, kur tik rastų vietos.
Praeidamas jis užėjo į Mikos
namus Efraimo aukštumose.
9 Mika jo klausė: „Iš kur atei-
ni?“ – „Esu levitas iš Judo Bet-
liejaus, – jis atsakė, – ir einu
gyventi ten, kur galėsiu rasti
vietos.“ 10 Mika tarė jam: „Pa-
silik čia pas mane, būk mano
tėvas ir kunigas, o aš tau duo-
siu kasmet dešimt sidabrinių
šekelių, reikalingus drabužius
ir pragyvenimą.“ {Levitas ėjo.}*
11 Levitas sutiko pasilikti pas
tą žmogų, ir jaunuolis buvo jam
tarsi vienas iš jo sūnų. 12* Mika
įvedė levitą į kunigo tarnybą,
jaunuolis tapo jo kunigu ir pa-
siliko Mikos šventovėje. 13 „Da-
bar aš žinau, – kalbėjo sau Mi-
ka, – VIEŠPATS padarys mane
turtingą, nes levitas yra tapęs
mano kunigu.“

Dano giminė persikelia

18 1* Anomis dienomis Iz-
raelyje nebuvo kara-
liaus. Anomis dienomis Dano
giminės žmonės ieškojo sau že-
mės, kur galėtų įsikurti, nes iki
tol nebuvo jiems paskirtas bur-
tų keliu paveldas tarp Izraelio
giminių. 2 Tad Dano giminės
žmonės pasiuntė iš savo Zoros
ir Eštaolo klano penketą nar-

17, 3: ... *lietinę pasidabruotą statulą*: ne pagonių dievo, bet Viešpaties, Sandoros Dievo. Mozės Įstatymas draudė dirbti net tikrojo Dievo statulas.

17, 5: ... *padirbo efodą bei terafimus*: efodas buvo kunigų drabužių dalis, o terafimai – šeimos dievų statulėlės, vartojamos buriant.

17, 10: *{Levitas ėjo.}*: hebrajiška teksto prasmė neaiški.

17, 12–13: Pasak Sk 18, 1–7, tik levitai, kilę iš Aarono šeimos, galėjo būti pašventinami kunigais.

18, 1–31: Dano giminė nepajėgė užkirsti kelio filistinų antpuoliams savo pavelde pietų Palestinoje. Užtat jie paliko šią sritį ir nusikėlė į pačią Galilėjos šiaurę.

siųn vyrų išžvalgyti krašto ir jo
ištirti. „Eikite, – sakė jiems, –
ir ištirkite kraštą.“ Nuėję per
Efraimo aukštumas iki pat Mi-
kos namų, jie ten apsistojo
nakvynei. 3 Būdami Mikos na-
muose, jie atpažino jaunojo le-
vito balsą.* Jie užėjo pas jį ir
klausė: „Kas tave čia atvedė?
Ką tu veiki šioje vietoje? Kodėl
tu čia būni?“ 4 Jiems jis atsa-
kė: „Mika man tą ir tą padarė,
pasamdė mane, ir aš tapau jo
kunigu.“ 5 Tada jie tarė jam:
„Prašytume pasiteirauti Dievo,
kad sužinotume, ar kelionė,
kurią keliaujame, bus mums
sėkminga.“ – 6 „Eikite ramybė-
je! – atsakė kunigas, – VIEŠ-
PATS maloniai žvelgia į kelio-
nę, kurią jūs keliaujate.“
7 Anie penki vyrai tęsė kelio-
nę. Atėję į Lajišą,* jie pastebė-
jo saugiai,* pagal sidoniečių pa-
protį, gyvenančius žmones,
ramius ir neįtarius, nieko že-
mėje nestokojančius ir turtin-
gus. Be to, jie buvo toli nuo si-
doniečių ir neturėjo ryšių su
jokia kita tauta. 8 Jiems sugrį-
žus pas savo gimines į Zorą ir
Eštaolą, jų klausė: „Kaip jums
sekėsi?“ 9 Jie atsakė: „Eime!
Užpulkime juos! Juk tą kraš-
tą matėme! Tikėkite, jis labai
puikus. Argi jūs nieko nedary-
site? Nedelskite, įsiveržkite ir
paveldėkite tą kraštą! 10 Nuėję
užtiksite neįtarius žmones.
Kraštas yra erdvus, Dievas iš
tikrųjų atidavė jį jums į ran-
kas! Jame nestinga nieko, kas
gera žemėje.“
11 Iš ten – iš Dano giminės,
Zoros ir Eštaolo klano, leidosi
į kelionę šeši šimtai karo žy-
giui ginkluotų vyrų. 12 Jie nuvy-
ko ir pasistatė stovyklą prie
Kirjat-Jearimų Judo žemėje.
Ta vieta tad ir yra vadinama
iki šios dienos „Dano stovyk-
la“. Ji yra į vakarus nuo Kir-
jat-Jearimų. 13 Iš ten jie perėjo
Efraimo aukštumas ir atėjo
prie Mikos namų.
14 Tada anie penki vyrai, ku-
rie buvo nuėję išžvalgyti kraš-
to, tai yra Lajišo, savo gimi-
nėms tarė: „Ar jūs žinote, kad
šiuose namuose yra efodas, te-
rafimai ir lietinė pasidabruo-
ta statula? Žinokite nūn, ką
turite padaryti!“ 15 Taigi jie pa-
sisuko namų link ir, atėję prie
jaunojo levito buveinės Mikos
namuose, jį pasveikino. 16 Še-
šiems šimtams Dano giminės
vyrų, ginkluotų karo žygiui, sto-

18, 3: ... *atpažino jaunojo levito balsą*: turbūt pastebėjo jo savitą ir jiems artimą tarseną.

18, 7: *Atėję į Lajišą, jie pastebėjo saugiai... gyvenančius žmones*: *Lajišas* buvo miestas Hermono kalno papėdėje. *Saugiai gyvenančius*, t. y. mieste be mūro sienų, nes nebuvo priešų ir nereikėjo gintis. Archeologija liudija, kad šis miestas prieš izraeliečių laikotarpį buvo neįtvirtintas. Sidonas buvo miestas prie Viduržemio jūros, pernelyg toli nuo Lajišo. Lajišas, neturėdamas gynybinių sienų ir artimų sąjungininkų, buvo lengvas grobis.

vint prie įėjimo į vartus, [17] anie penki vyrai, kurie buvo ėję išžvalgyti krašto, įėjo į vidų ir paėmė lietinę pasidabruotą statulą, efodą ir terafimus. O kunigas stovėjo prie įėjimo į vartus su šešiais šimtais karo žygiui ginkluotų vyrų. [18] Aniems vyrams įėjus į Mikos namus ir paėmus lietinę pasidabruotą statulą, efodą ir terafimus, kunigas jiems tarė: „Ką gi jūs darote?“ [19] O jie jam sakė: „Tylėk! Užčiaupk ranka burną, eik su mumis ir būk mums tėvas ir kunigas. Argi tau geriau būti kunigu namams vieno žmogaus, negu būti giminės ir klano Izraelyje kunigu?“ [20] Kunigas apsidžiaugė. Paėmęs efodą, terafimus ir lietinę pasidabruotą statulą, jis išėjo drauge su tais žmonėmis.

[21] Jie vėl leidosi kelionėn, pasiųsdami į priekį mažylius, galvijus ir mantą. [22] Nuėjus jiems tolokai nuo Mikos namų, buvo sušaukti vyrai iš Mikos kaimynystėje esančių šeimų. Pasiviję Dano žmones, [23] jie piktai šaukė iš paskos Dano žmonėms, o tie atsisukę Mikos klausė: „Kas atsitiko, kad tu ateini su tokiu būriu?“ – [24] „Paėmėte mano dievus, kuriuos pasidirbau, ir mano kunigą, ir nuėjote! – jis atsakė. – Kas man beliko? Kaip dar galite manęs klausti: ‘Kas atsitiko?’“ [25] Bet Dano žmonės jam tarė: „Liaukis rėkavęs mums iš paskos, kitaip karštuoliai vyrai jus užpuls, tu savo gyvasties neteksi, neteks gyvasties ir tavo šeima.“ [26] Dano žmonės ėjo toliau savo keliu. Mika, matydamas, kad jie buvo už jį stipresni, apsisuko ir sugrįžo į savo namus.

[27] Dano žmonės, pasiėmę, ką Mika buvo pasidirbęs ir jam priklausantį kunigą, atėjo į Lajišą pas ramius ir neįtarius žmones, išžudė juos kalaviju ir sudegino miestą. [28] Nebuvo kas ateitų gelbėti, nes toli buvo nuo Sidono ir neturėjo ryšių su jokia kita tauta. Jis buvo slėnyje, kuris priklauso Bet-Rehobui. Jie atstatė miestą ir įsikūrė jame. [29] Miestą pavadino Danu, pagal savo protėvį Daną, gimusį Izraeliui. Tačiau anksčiau miesto vardas buvo Lajišas. [30] Tada Dano giminės žmonės pasistatė sau stabą. Mozės sūnaus Geršomo sūnus Jonatanas ir jo sūnūs tarnavo kaip kunigai Dano giminei iki pat tos dienos,* kurią kraštas išėjo į tremtį. [31] Taigi jie laikė savu Mikos padirbtą stabą, kol Dievo namai buvo Šilo'e.

Levitas iš Efraimo

19

[1] Tuo metu, kai Izraelyje nebuvo karaliaus,

18, 30: ... *iki pat tos dienos, kurią kraštas išėjo į tremtį*: maždaug iki 734 m. prieš Kristų. Tais metais Asirijos imperatorius Tiglat-Pileseras III pavergė šiaurinę Palestiną.

vienas levitas, gyvenęs tolimo-
je Efraimo aukštumų dalyje,
paėmė sugulovę* iš Judo Bet-
liejaus. 2 Kartą sugulovė ant jo
supyko ir, palikusi jį, sugrįžo į
tėvo namus Judo Betliejuje.
Ten ji užsibuvo keturis mėne-
sius. 3 Jos vyras tada leidosi į
kelionę pas ją drauge su paly-
dovu ir pora asilų, norėdamas
su ja švelniai pasikalbėti ir ją
įtikinti, kad pas jį sugrįžtų. Ji
nuvedė jį į tėvo namus. Pama-
tęs jį, merginos tėvas pasitiko
su džiaugsmu.
4 Jo uošvis, merginos tėvas,
ragino jį pabūti. Jis pasiliko
trejetą dienų. Jie vaišinosi, gė-
rė; ten jis ir nakvojo. 5* Ketvir-
tą dieną jis atsikėlė anksti ry-
tą, ir jis ruošėsi išvykti, bet
merginos tėvas savo žentui ta-
rė: „Pasistiprink duonos kąs-
niu. Tada galėsi leistis į kelio-
nę.“ 6 Taigi juodu susisėdo
vaišintis ir gerti. Merginos tė-
vas vyrui sakė: „Prašyčiau bū-
ti mano svečiu. Pernakvok ir
pasidžiauk!“ 7 Vyrui pakilus iš-
vykti, jo uošvis nesiliovė jo kal-
binti, kol jis vėl ten neapsinak-
vojo. 8 Penktą dieną jis atsikėlė
anksti rytą leistis į kelionę, o
merginos tėvas sakė: „Prašy-
čiau pasistiprinti!“ Jiedu užsi-
sėdėjo vaišindamiesi lig popie-
tės. 9 Galop vyrui pakilus leis-
tis į kelionę drauge su sugulove
ir palydovu, jo uošvis, merginos
tėvas, jam sakė: „Štai jau
temsta. Prašyčiau čia pernak-
voti. Štai diena jau baigiasi.
Praleisk naktį čia ir pasi-
džiauk. Rytoj atsikelsite anks-
ti rytą savo kelionei namo.“

Gibeos vyrų nusikaltimas

10* Bet vyras nakvoti atsisa-
kė. Jis išvyko ir nukeliavo arti
Jebuso, – tai yra Jeruzalės. Su
savimi jis turėjo du apkrautus
asilus; su juo buvo sugulovė.
11 Kadangi jie buvo arti Jeru-
zalės ir diena ėjo vakarop, pa-
lydovas savo šeimininkui ta-
rė: „Užsukime į šį jebusitų
miestą ir pernakvokime jame.“
12 Bet jo šeimininkas jam at-
sakė: „Mes nesuksime į miestą
svetimtaučių, kurie nėra izrae-
liečiai, bet nueikime į Gibeą.*
13 Eikš, – kreipėsi į savo paly-
dovą, – bandykime pasiekti
vieną iš šių vietų, praleisti
naktį ar Gibeoje, ar Ramoje.“*
14 Taigi jie ėjo toliau savo ke-
liu, o saulė nusileido jiems at-
ėjus arti Gibeos, Benjamino

19, 1: ... *paėmė sugulovę*: moteris iš Betliejaus nebuvo teisėta levito žmona, todėl tekste ji ir vadinama *sugulove.*

19, 5–9: Toks šeimininkų elgesys su svečiais – būdingas Artimųjų Rytų žmonių svetingumo požymis.

19, 10–21: Levitai vengdavo kanaaniečių miestų ir mieliau nakvodavo pas saviškius – izraeliečių mieste.

19, 12: ... *Gibeą*: šiuolaikinis *Tell el-Ful* miestas, maždaug 7 km į šiaurę nuo Jeruzalės. Jis tapo karaliaus Sauliaus sostine. Žr. 1 Sam 15, 34.

19, 13: ... *Ramoje*: nūdienis *Er-Ram*, maždaug 8 km nuo Jeruzalės.

žemėje. [15*] Jie pasisuko ten ei-
ti ir praleisti naktį Gibeoje. Įė-
ję atsisėdo miesto aikštėje, bet
nebuvo kas juos priimtų į na-
mus pernakvoti.
[16] Žiūri, vakare vienas senas
vyras grįžta iš savo darbo lau-
kuose. Šis vyras buvo iš Ef-
raimo aukštumų, bet gyveno
Gibeoje. Vietos gyventojai bu-
vo Benjamino giminės žmonės.
[17] Pakėlęs akis ir pamatęs
miesto aikštėje pakeleivį, sena-
sis vyras teiravosi: „Kur eini ir
iš kur ateini?“ [18] Pastarasis
jam atsakė: „Mes keliaujame
iš Judo žemės Betliejaus į ki-
tą Efraimo aukštumų galą. Aš
ten gyvenu. Keliavau į Judo že-
mės Betliejų, o dabar esu pa-
keliui į savo namus. Nėra kas
priimtų mane į pastogę. [19] Mes,
tavo tarnai, turime šiaudų ir
pašaro savo asilams, duonos
ir vyno man, tavo tarnaitei ir
palydovui, esančiam su mu-
mis. Netrūksta mums nieko.“ –
[20] „Ramybė tau! – tarė senasis
vyras. – Visa, ko tau reikia, ra-
si pas mane. Tik aikštėje jokiu
būdu nenakvok.“ [21] Jis tad nu-
sivedė jį į savo namus ir pašė-
rė asilus. Nusiplovę kojas, jie
valgė ir gėrė.
[22] Įsismaginus jų širdžiai,
žiūri, miesto vyrai, šlykštūs
niekšai,* apsupo namus ir ėmė
belstis į duris. Senajam vyrui,
namų šeimininkui, jie šaukė:
„Išvesk tą vyrą, kuris įėjo į ta-
vo namus, kad galėtume jį pa-
žinti!“* [23] O vyras, namų šeimi-
ninkas, išėjo pas juos ir jiems
tarė: „Ne, mano broliai, nesiel-
kite taip nedorai! Kadangi tas
vyras yra mano svečias, neda-
rykite jam to šlykštaus smur-
to. [24] Štai čia yra mano duktė ir
jo sugulovė. Leiskite jas man
jums išvesti. Turėkite malonu-
mo su jomis, darykite joms, kas
tik jums patinka, bet nedary-
kite to šlykštaus smurto šiam
vyrui.“ [25] Bet tie vyrai nenorėjo
nė girdėti jo žodžių. Vyras tad,
pagriebęs savo sugulovę, išva-
rė ją pas juos. O jie prievarta-
vo ją, ištvirkaudami su ja per
visą naktį iki pat ryto. Auštant
ją paleido. [26] Rytui prašvitus,
moteris sugrįžo. Pargriuvusi
prie durų to žmogaus namų,
kur buvo jos vyras, ji ten gulė-
jo, kol išaušo diena.
[27] Atsikėlęs ryto metą, jos vy-
ras atidarė namų duris ir išėjo
leistis į kelionę. Žiūri, jo sugulo-
vė guli prie namų durų, rankas

19, 15: Asmeninis svetingumas tuomet buvo įprastas būdas parūpinti nakvynę keleiviams.

19, 22: ... *šlykštūs niekšai*: pažodžiui *Belijalio sūnūs*, t. y. *'Niekam tikusiojo' sūnūs*. Žr. Pr 19, 4–8. Šis nusikaltimas ir bausmė už jį padarė Gibeos vardą patarle – šlykštaus nedorumo vieta. Žr. Oz 9, 9; 10, 9. ... *kad galėtume jį pažinti*: turėti su juo lytinius santykius.

19, 22–26: Norėdamas išvengti išprievartavimo, levitas duoda jiems savo sugulovę. Iš teksto aišku, kad moteris mirė dėl šlykštaus Gibeos vyrų smurto.

ištiesusi ant slenksčio. 28 „Kel-
kis, – tarė jai, – metas keliau-
ti!“ Bet ji neatsakė. Vyras tas,
užkėlęs ją ant asilo, leidosi į
kelionę savo namų link. 29* Pa-
siekęs namus, jis susirado peilį
ir, paėmęs savo sugulovę, ją su-
pjaustė, sąnarį po sąnario, į
dvylika dalių ir išsiuntinėjo
jas į visą Izraelio žemę. 30 Tai
matydami, visi sakė: „Tokio
dalyko nebuvo nei padaryta,
nei matyta nuo tos dienos, kai
izraeliečiai išėjo iš Egipto že-
mės, iki šios dienos! Tai ap-
svarstykite! Pasitarkite ir nu-
tarkite!“

Izraeliečiai nutaria nubausti Benjamino giminę

20 1 Tada visi izraelie-
čiai – nuo Dano iki
Beer-Šebos ir iš Gileado že-
mės* – išėjo į žygį, ir visa bend-
rija kaip vienas vyras susirin-
ko VIEŠPATIES akivaizdoje prie
Mizpos. 2 Visos tautos, visų Iz-
raelio giminių vadai atsistojo
Dievo tautos sueigoje, tarp ke-
turių šimtų tūkstančių gink-
luotų pėsčių kareivių. 3 {Benja-
mino giminės žmonės išgirdo,
kad izraeliečiai susirinko į
Mizpą.} Izraeliečiai kalbėjo:
„Pasakykite, kaip tas šlykštus
smurtas įvyko?“ 4 Levitas, nu-
žudytosios moters vyras, atsa-
kė: „Mano sugulovė ir aš atėjo-
me į Gibeą, Benjamino žemė-
je, pernakvoti. 5 Gibeos vyrai
užpuolė mane. Jie naktį atėjo
manęs užpulti ir apsupo na-
mus. Jie norėjo mane užmušti,
o mano sugulovę jie tol prie-
vartavo, kol ji numirė. 6 Tada
paėmiau savo sugulovę, su-
pjausčiau ją į gabalus ir pasiun-
čiau per visą Izraelio žemę, nes
jie padarė Izraelyje šlykštų
smurtą. 7* Žiūrėkite, visi esate
izraeliečiai! Apsvarstykite tą
dalyką ir nuspręskite čia tuo-
jau pat!“
8 Visi žmonės pakilo kaip vie-
nas vyras ir tvirtino: „Nė vienas
iš mūsų negrįš į savo palapinę,
nė vienas iš mūsų neis į savo
namus. 9 O Gibeai štai ką mes
padarysime: burtų keliu 10 pa-
imsime iš visų Izraelio gimi-
nių po dešimt vyrų kiekvienam
šimtui, po šimtą kiekvienam
tūkstančiui ir po tūkstantį
kiekvienai dešimčiai tūkstan-
čių nešti reikmenis karei-
viams, žygiuojantiems atmo-
kėti tikru atlygiu Benjamino
Gibeai už Izraelyje padarytą
šlykštų smurtą.“ 11 Taigi visi
Izraelio vyrai be išimties su-
sibūrė prieš tą miestą.

19, 29: Levitas drastiška priemone kreipiasi į Izraelio giminių sąžinę, kad nubaustų Benjamino giminės žmonių nusikaltimą.

20, 1: *... nuo Dano iki Beer-Šebos ir iš Gileado*: nuo šiaurės iki pietų ir iš Transjordanijos.

20, 7: Izraeliečiai šaukiami tuojau pat nuspręsti, ką daryti dėl šio nusikaltimo. Žr. 2 Sam 16, 20. Levitas kreipėsi į giminių vadus.

[12]* Izraelio giminės išsiuntinėjo vyrus po visą Benjamino giminę sakyti: „Koks yra tas pas jus įvykęs nusikaltimas? [13] Išduokite anuos Gibeos niekšus, kad juos nubaustume mirtimi ir pašalintume tą blogį iš Izraelio.“ Bet Benjamino giminės žmonės nenorėjo klausyti savo brolių izraeliečių balso. [14] Iš visų miestų Benjamino giminės žmonės suėjo į Gibeą stoti į mūšį su izraeliečiais. [15] Tą dieną Benjamino giminės žmonės sutelkė iš savo miestų, neskaitant Gibeos gyventojų, dvidešimt šešis tūkstančius kalavijais ginkluotų vyrų. [16] Tarp šių kareivių buvo septyni šimtai rinktinių vyrų, kurie buvo kairiarankiai. Kiekvienas jų galėjo sviesti svaidykle akmenį į plauką ir pataikyti. [17] Tuo tarpu izraeliečiai, be Benjamino, sutelkė keturis šimtus tūkstančių kalavijais ginkluotų, mūšiui pasiruošusių vyrų.

[18] Izraeliečiai, nuvykę į Bet-Elį, teiravosi Dievo: „Kas iš mūsų pirmieji eis į mūšį su Benjamino giminės žmonėmis?“ VIEŠPATS atsakė: „Judas eis pirmasis!*“ [19] Tada izraeliečiai, kitą rytą pakilę, pasistatė stovyklą prie Gibeos.

[20] Izraeliečiai išėjo į mūšį su Benjaminu. Į kovos rikiuotę prieš juos Izraelio vyrai sustojo prie Gibeos. [21] Bet Benjamino giminės žmonės, išėję iš Gibeos, paguldė tą pačią dieną dvidešimt du tūkstančius Izraelio vyrų. [22] Kariuomenė – Izraelio vyrai – įsidrąsinę vėl sustojo į kovos rikiuotę toje pačioje vietoje, kur buvo sustoję kovos rikiuotėje pirmąją dieną. [23] Mat izraeliečiai buvo nuėję ir verkę VIEŠPATIES akivaizdoje lig vakaro. Jie buvo VIEŠPATIES teiravęsi, klausdami: „Ar turime vėl rikiuotis mūšiui su savo broliais Benjamino vyrais?“ O VIEŠPATS buvo atsakęs: „Žygiuokite prieš juos!“

[24] Izraeliečiai tad puolė Benjamino giminės vyrus antrą dieną. [25] Benjamino giminės vyrai, išėję iš Gibeos antrąją dieną, paguldė žemėje dar aštuoniolika tūkstančių kalavijais ginkluotų izraeliečių vyrų. [26]* Tada visi izraeliečiai, visa kariuomenė, sugrįžo į Bet-Elį

20, 12: Prieš nubaudžiant Gibeos kaltininkus, Benjamino žmonės kviečiami jungtis su kitomis giminėmis ir įvykdyti bausmę. Kadangi jie atsisakė tai daryti, ypatingi pasiuntiniai siunčiami pareikalauti, kad Benjamino giminės žmonės išduotų nusikaltėlius. Benjamino giminės žmonės atsako, telkdami savo ginkluotąsias pajėgas mūšiui.

20, 18: *Judas eis pirmasis!*: toks pat atsakymas, kaip ir Ts 1, 1–2, bet negarantuojantis tikro pasisekimo. Tik tada, kai izraeliečiai buvo nubausti Benjamino giminės žmonių rankomis už jų pačių neįvardytą atbukimą ir buvo atlikę atgailą, jiems pasisekė nubausti Benjamino žmones už išprievartavimo ir žmogžudystės nusikaltimo dalį.

20, 26–46: Ši strategija buvo sėkmingesnė izraeliečiams negu jėga,

ir, sėdėdami ten VIEŠPATIES
akivaizdoje, verkė. Tą visą die-
ną jie pasninkavo. Paskui jie
atnašavo deginamąsias aukas
ir bendravimo atnašas VIEŠPA-
TIES akivaizdoje. 27 Izraeliečiai
klausė VIEŠPATĮ, {nes tomis
dienomis ten buvo Dievo San-
doros skrynia 28 ir tomis dieno-
mis Aarono sūnaus Eleazaro
sūnus Finehas tarnavo jo aki-
vaizdoje}, sakydami: „Ar turiu
rikiuotis dar kartą mūšiui su
savo brolio Benjamino vyrais,
ar turiu liautis?“ VIEŠPATS at-
sakė: „Eikite, nes rytoj juos ati-
duosiu jums į rankas.“
29* Tada Izraelis aplink Gi-
beą pastatė pasalas. 30 Ir tre-
čią dieną izraeliečiai išėjo
prieš Benjamino giminės vyrus,
ir kaip anksčiau sustojo į kovos
rikiuotę prie Gibeos. 31 Benja-
mino giminės vyrams išpuolus
pasipriešinti kariuomenei, jie
traukėsi nuo miesto keliais,
kurių vienas eina į Bet-Elį, o
kitas į Gibeą. Iš pradžių, kaip
pirmą ir antrą kartą, jie užmu-
šė atvirame lauke apie trisde-
šimt Izraelio vyrų. 32 Jau Ben-
jamino giminės vyrai sakė: „Jie
yra priversti bėgti, kaip aną-
kart!“ Bet izraeliečiai kalbėjo:
„Traukimės ir atitraukime juos
nuo miesto kelių link!“ 33 Pa-
grindiniam izraeliečių būriui
pasitraukus ir vėl sustojus ko-
vos rikiuotėje prie Baal-Tama-
ros, Izraelio pasala skubiai
pakilo iš savo vietos prie Maa-
rė-Gebos. 34 Dešimt tūkstančių
rinktinių vyrų iš viso Izraelio
žygiavo prieš Gibeą. Vyko nuož-
mi kova. Benjamino giminės
vyrai dar nenuvokė, kad jiems
artinasi pražūtis.
35 VIEŠPATS nugalėjo Benja-
miną, išėjusį prieš Izraelį. Tą
dieną izraeliečiai užmušė dvi-
dešimt penkis tūkstančius ir
šimtą kalavijais ginkluotų
Benjamino vyrų. 36 Tada Ben-
jamino giminės vyrai pamatė,
kad jie yra nugalėti...*
Izraelio vyrai užleido vietos
Benjaminui, nes jie pasitikėjo
pasala, kuri buvo surengta
prieš Gibeą. 37 Pasalos vyrai,
skubiai pakilę, įsiveržė į Gibeą
ir pasklisdami ištiko visą
miestą kalaviju. 38 Buvo sutar-
ta tarp pagrindinio Izraelio
būrio ir pasalos vyrų: kai jie
paleis į padanges milžinišką
dūmų stulpą, 39 pagrindinis Iz-
raelio būrys turės atsigręžti
priešintis. Benjaminas buvo
pradėjęs mūšį, ir jau užmušęs
apie trisdešimt Izraelio vyrų.
Taigi jie manė: „Iš tikrųjų mes
juos privertėme bėgti, kaip ir

panašiai kaip Ai miesto apguloje (žr. Joz 8, 3–21). Tekste yra du lygiagretūs pasakojimai: pirmasis – 29–35 eilutė – yra santrauka antrojo – 36–46 eilutė.

20, 29–48: Benjamino giminė buvo bemaž sunaikinta. Išliko tik mažutė jos vyrų dalis.

20, 36: Šio sakinio tęsinys prasideda 46 eilute.

pirmajame mūšyje!“ 40 Bet
pradėjus iš miesto kilti debe-
siui – dūmų stulpui, Benjami-
no vyrai atsisuko į padangę!
41 Dabar pagrindinis Izraelio
būrys atsigręžė priešintis, o
Benjamino vyrus apėmė klai-
kas, nes jie nūn matė, kad jiems
buvo atėjusi pražūtis. 42 Todėl
jie atsitraukė nuo izraeliečių
keliu dykumos link, bet kauty-
nės juos vijosi. Tuo tarpu iš-
ėjusieji iš miesto juos žudė iš
užnugario. 43 Jie apsupo Ben-
jamino vyrus, vijosi juos ir try-
pė nuo Menuhos iki pat vienos
vietos į rytus nuo Gibeos.
44 Tą dieną krito aštuonioli-
ka tūkstančių Benjamino vyrų.
Visi jie buvo narsūs vyrai. 45 Jie
apsisuko ir bėgo Rimono uolos
link, bet izraeliečiai nuskynė
kitus penkis tūkstančius ant
kelių ir, vydamiesi juos įkan-
din iki pat Gidomo, jie užmušė
dar du tūkstančius. 46 Taigi tą
dieną iš Benjamino krito dvi-
dešimt penki tūkstančiai ka-
lavijais ginkluotų vyrų. Visi jie
buvo narsūs vyrai. 47 Bet šeši
šimtai apsisukę nubėgo Rimo-
no uolos link ir gyveno prie Ri-
mono uolos keturis mėnesius.
48 Tuo tarpu izraeliečiai atsi-
gręžė prieš išlikusius Benjami-
no giminės žmones ir ištiko juos
kalaviju – miestus, žmones,
gyvulius ir visa, kas buvo išli-
kę. Be to, jie padegė visus už-
tiktus miestus.

Žmonos išlikusiems Benjamino giminės vyrams

21 1* Izraelio vyrai buvo
davę priesaiką Mizpo-
je: „Nė vienas iš mūsų neleis
savo dukters už Benjamino gi-
minės vyro.“ 2 Žmonės suėjo į
Bet-Elį ir ten, sėdėdami VIEŠ-
PATIES akivaizdoje iki vakaro,
aimanavo ir verkė. 3 Jie sakė:
„O VIEŠPATIE, Izraelio Dieve,
kodėl taip atsitiko, kad šian-
dien turėtų trūkti Izraelyje vie-
nos giminės?“ 4 Kitą dieną žmo-
nės pakilo anksti, pastatė ten
aukurą ir atnašavo deginamą-
sias aukas ir bendravimo at-
našas. 5 Tada izraeliečiai klau-
sė: „Ar yra kas nors iš visų
Izraelio giminių, kuris neatėjo
į VIEŠPATIES sueigą?“ Mat bu-
vo buvusi padaryta iškilminga
priesaika apie neatėjusius pas
VIEŠPATĮ Mizpoje: „Tie turės
būti nubausti mirtimi.“ 6* Iz-
raeliečiai gailėjosi savo brolio
Benjamino ir kalbėjo: „Šiandien
viena giminė buvo nukirsta nuo
Izraelio! 7 Kaip mes parūpinsi-
me žmonas išlikusiems? Juk
mes esame prisiekę VIEŠPA-
ČIUI neduoti jiems žmonų iš sa-
vo dukterų?“

21, 1–3: Izraeliečių pyktis skatino sunaikinti savo brolius ir seseris – Benjamino giminės žmones. Tačiau tai padarius, juos apėmė baimė. Jie bandė atkurti giminę, kurią buvo beveik išnaikinę.

21, 6–9: Šio pasakojimo santrauka – 2–5 eilutė.

8 Jie teiravosi: „Ar yra kas
nors iš Izraelio giminių, kuris
neatėjo pas VIEŠPATĮ į Mizpą?“
Žiūri, nė vienas vyras iš Jabeš-
Gileado nebuvo atėjęs į stovyk-
lą – į sueigą. 9 Mat, patikrinus
iš eilės visus žmones, pasiro-
dė, nebuvo nė vieno iš Jabeš-
Gileado gyventojų. 10 Bendrija
tad pasiuntė ten dvylika tūks-
tančių kareivių ir jiems įsakė:
„Eikite ir ištikite kalaviju Ja-
beš-Gileado gyventojus, įskai-
tant moteris ir vaikus. 11 Dary-
kite taip: skirkite sunaikinti*
visus vyriškius ir visas mote-
ris, gulėjusias su vyru.“ 12 Jie
rado tarp Jabeš-Gileado gyven-
tojų keturis šimtus jaunų mer-
gelių, negulėjusių su vyru, ir at-
vedė jas į stovyklą prie Šilo'o,
esančio Kanaano krašte.

13 Visa bendrija davė žinią
Benjamino giminės vyrams,
buvusiems prie Rimono uolos,
ir paskelbė jiems taiką. 14 Tuo-
met Benjaminas sugrįžo. Jie
davė jiems moteris, kurias bu-
vo palikę gyvas iš Jabeš-Gi-
leado moterų. Bet jų visiems
neužteko. 15 Žmonės gailėjosi
Benjamino, nes VIEŠPATS Iz-
raelio giminėse buvo padaręs
spragą.* 16 Tad bendrijos seniū-
nai klausė: „Kaip mes parūpin-
sime žmonas likusiems, nes
Benjamino giminėje moterys
buvo išžudytos?“ 17 Jie sakė:
„Benjamino likutis turi turėti
palikuonių, idant nebūtų sunai-
kinta iš Izraelio viena giminė.
18* Tačiau iš savo dukterų jiems
žmonų duoti mes negalime.“
Mat izraeliečiai buvo prisiekę:
„Tebūna prakeiktas, kas duo-
tų žmoną Benjaminui!“ 19 Jie
tarė: „Štai Šilo'e vyksta meti-
nė VIEŠPATIES iškilmė. Tas
miestas yra šiaurėje nuo Bet-
Elio, į rytus nuo vieškelio, kuris
eina nuo Bet-Elio į Šechemą,
pietuose nuo Lebonos.“ 20 O
Benjamino vyrams jie davė to-
kius nurodymus: „Eikite ir pa-
tykokite vynuogynuose! 21 Kai
tik pamatysite Šilo'o mergi-
nas, ateinančias šokti ratelių,
išeikite iš vynuogynų. Tepasi-
gauna kiekvienas iš jūsų sau
žmoną iš Šilo'o merginų ir te-
skuba į Benjamino žemę. 22 Jei-
gu jų tėvai ar broliai ateitų pas
mus skųstis, mes jiems saky-
sime: 'Būkite kilniaširdžiai

21, 11: ... *skirkite sunaikinti:* heb-rajų kalba *herem,* t. y. atskirti nuo buitinių sąlygų ir pašvęsti Viešpačiui sunaikinant. Žr. Sk 21, 3 paaiškinimą.

21, 15: ... *Izraelio giminėse buvo padaręs spragą:* įvykiai priskiriami Dievui, nors iš tikrųjų visa tai buvo laisvo ir sąmoningo izraeliečių nuosprendžio padariniai. Senovėje pirminei Priežasčiai buvo priskiriama ir antrinių priežasčių padariniai. Šiuolaikinėje teologijoje kalbama apie Kūrėjo – visagalės pirminės Priežasties ir kūrinio – sukurtų antrinių priežasčių sąveiką.

21, 18: Nepaisant nuožmių jų priesaikos padarinių, izraeliečiai jautėsi įpareigoti jos laikytis. Žr. Ts 11, 31. 35–36. 39.

jiems dėl mūsų! Mes negalėjo-
me parūpinti nė vienam iš jų
žmonos dėl to karo, o jūs būtu-
mėte užsitraukę kaltę, patys
jiems žmonas duodami'."
23 Benjamino vyrai taip ir pa-
darė. Jie paėmė sau žmonas
pagal savo skaičių iš merginų,
kurias pagavo šokančias rate-
lius. Tada jie sugrįžo į savo pa-
veldą, atstatė savo miestus ir
juose gyveno. 24 Ir izraeliečiai
tuo metu iš ten išsiskirstė gi-
minėmis ir klanais. Visi išėjo
iš ten į savo paveldus.
25* Tomis dienomis nebuvo
Izraelyje karaliaus. Kiekvienas
taip elgėsi, kaip jam patiko.

21, 25: Žr. Ts 17, 6; 18, 1; 19, 1. Ši eilutė paaiškina priežastį, kodėl būta tiek smurto Teisėjų laikotarpiu. Nesant centrinės valdžios, krašte nuožmiai smurtauta.

RUTOS KNYGA

Rutos knygos turinys siejasi su žila Senojo Testamento senove – XII–XI a. prieš Kristų, Teisėjų laikotarpiu. Tačiau pats pasakojimas neturi nieko bendra su pasakojimais Jozuės bei Teisėjų knygose apie kruvinus sankirčius tarp tautų ar izraeliečių giminių. Pasakojimo poveikis Rutos knygoje – galbūt net tikslas – buvo puoselėti svetingumo jausmą svetimšaliams, kurie ieškojo užuovėjos pas Jahvę – Viešpatį, Izraelio Dievą. Nenuostabu, jog daugelis Senojo Testamento tyrinėtojų ir daro išvadą, kad Rutos knygos kilmė sietina su potremtiniu V–IV a. prieš Kristų laikotarpiu. Mat Nehemijas ir Ezra, žydų tautos vadovai, po Babilonijos tremties, norėdami apsaugoti tautos likutį nuo ištirpimo tautose, išleido potvarkius, kad žydai, vedę svetimšales, turi skirtis ir gali vesti tik žydes (žr. Ezd 10, 1–5; Neh 13, 23–27). Anot šių Rutos knygos tyrinėtojų, pasakojimas iš žilos senovės Dievo įkvėptoje Rutos knygoje yra protestas prieš šią potremtinę žydų visuomenės savimonę.

Senasis Testamentas liudija, kad potremtiniu laikotarpiu žydų visuomenėje reiškėsi du poslinkiai: išlikti savita, statant aplink save sienas, ir tarnauti visuotiniam Dievo užmojui, kuriant tiltus tarp savęs ir kitų tautų. Rutos knyga liudija, kad žydai drįso svajoti ir gyventi dėl visuotinės, visas tautas ir visą pasaulį apimančios, Dievo Karalystės.

Rutos knyga pavadinta vardu moabietės moters, įėjusios į žydų tautą per vedybas su Boazu, įtakingu Betliejaus gyventoju. Pasakojimo nuotaika švyti jaukumu ir idile. Jo tikslas – sudominti, pradžiuginti ir pamokyti. Retas skaitytojas užmirš ištikimąją Rutą, gyvenimo vargų iškankintą Naomę ir kilniaširdį Boazą. Pasakojime žmonės užpildo sceną. Dievas, tiesa, yra arti, bet lieka nematomas veikėjų žodžiuose ir darbuose. Savo apvaizdžiu gerumu jis valdo pasakojimo vyksmą, bet pasakojimo centras yra žmonės ir tai, ką jie planuoja bei daro. Dievo gerumas reiškiasi per apvaizdų veikėjų gerumą vienų kitiems.

Pirmosiose knygos eilutėse pasakojama apie moabietės Rutos vedybas su hebraju. Jam mirus, Ruta ryžtasi palikti savo tautą, eiti kartu su uošve Naome į Judo žemę ir ten dalytis likimu su jos tauta (1 skyrius). Ištikimas Rutos gerumas sužavi Boazą (2, 1 – 4, 12). Per vedybas su Boazu Ruta tampa karaliaus Dovydo prosenele (4, 13–33).

Rutos knygos metmenys

A.	Pasakojimo scena	1, 1–5
B.	Naomė grįžta į Betliejų su Ruta	1, 6–22
C.	Ruta renka varpas Boazo lauke	2, 1–23
D.	Boazas ir Ruta klojime	3, 1–18
E.	Boazas vykdo atpirkėjo pareigą	4, 1–12
F.	Ruta pagimdo Boazui sūnų	4, 13–17
G.	Dovydo genealogija	4, 18–22

A. PASAKOJIMO SCENA

1 1 Teisėjų valdymo laikais
kraštą ištiko badas. Vienas
žmogus iš Judo Betliejaus* su
žmona ir dviem sūnumis išsi-
kėlė į Moabo lygumas,* norėda-
mas pergyventi badą. 2 Žmogus
vadinosi Elimelechas, jo žmo-
na – Naomė, o sūnūs – Machlo-
nas ir Kiljonas. Jie buvo efra-
tiečiai iš Judo Betliejaus, bet
nukeliavo į Moabo lygumas ir
ten apsigyveno. 3 Naomės vyras
Elimelechas pasimirė, ir ji pa-
siliko viena su dviem sūnumis.
4 Jie vedė moabietes. Viena jų
vadinosi Orpa, o kita Ruta. Ten
jie išgyveno apie dešimtį me-
tų. 5 Tada ir juodu abudu pasi-
mirė – Machlonas ir Kiljonas,
o Naomė liko visai viena – be
sūnų ir be vyro.

B. NAOMĖ GRĮŽTA Į BETLIEJŲ SU RUTA

6 Tada ji pakilo kartu su mar-
čiomis grįžti iš Moabo lygumų,
nes Moabo lygumose buvo gir-
dėjusi, kad VIEŠPATS buvo ap-
lankęs* savo tautą, duodamas
jiems duonos. 7 Lydima savo
dviejų marčių, ji paliko vietą,
kurioje gyveno, ir leidosi į ke-
lionę grįžti į Judo šalį.
8 Naomė kreipėsi į abi savo
marčias: „Eikite atgal, grįžki-
te namo, kiekviena į savo mo-
tinos namus! Teparodo VIEŠ-
PATS jums tokį pat gerumą, kokį
judvi parodėte mirusiesiems
ir man! 9 Tepadeda VIEŠPATS
kiekvienai jūsų atrasti šeimos
židinį vyro namuose!“ Atsisvei-
kindama ji pabučiavo jas. O jos,
balsiai raudodamos, verkė 10 ir
jai sakė: „Ne! Su tavimi mes
grįšime pas tavo tautą!“

1, 1–5: Hebrajė Naomė kartu su savo šeima apsigyvena Moabo krašte. Mirtis atima iš jos vyrą ir sūnus. Ji lieka viena su marčiomis – Ruta ir Orpa. *Betliejus*: hebrajiškai *Bet-Lehem*, t. y. *Duonos miestas*, Dovydo ir Jėzaus gimtinė. *Moabo lygumos*: Moabo krašto dalis į šiaurės rytus nuo Negyvosios jūros. Moabiečiai buvo laikomi Izraelio priešais (žr. Įst 23, 3).

1, 6: ... *VIEŠPATS buvo aplankęs*: palaima ir bausmė yra Dievo apsilankymas. Žr. Iš 3, 16–20.

[11] Naomė atsakė: „Grįžkite
atgal, mano dukros! Kodėl tu-
rėtumėte eiti su manimi? Argi
aš turiu savo įsčiose kitų sū-
nų,* kurie galėtų tapti jūsų vy-
rais? [12] Grįžkite atgal, mano
dukros, eikite savo keliu, nes
aš esu per sena ištekėti. Net
jeigu sakyčiau: 'Turiu vilties!' –
turėčiau vyrą šią naktį ir pa-
gimdyčiau sūnų, [13] argi jūs
lauktumėte, kol jie užaugs?
Nejaugi turėtumėte pasmerk-
ti save dėl jų ir palikti netekė-
jusios? Oi ne, mano dukros!
Mano dalia yra kartesnė, negu
jūsų, nes VIEŠPATIES ranka pa-
kilo prieš mane." Vėl jos ėmė
verkti ir raudoti.

[14] Orpa atsisveikindama pa-
bučiavo savo uošvę,* bet Ruta
liko prisirišusi prie jos. [15] Nao-
mė tarė: „Matai, tavo svainė su-
grįžo pas savo tautą ir prie sa-
vo dievų. Grįžk ir tu, sek paskui
savo svainę!" [16]* Bet Ruta atsa-
kė: „Neversk manęs palikti ta-
ve ir pasitraukti nuo tavęs, nes

kur eisi tu, tenai eisiu ir aš,
kur būsi tu, tenai būsiu ir aš!
Tavo tauta bus mano tauta,
o tavo Dievas bus mano
Dievas!
[17] Kur mirsi tu, tenai mirsiu
ir aš
ir ten būsiu palaidota.
Man nelemtį VIEŠPATS
tesiunčia
ir dar teprideda, jeigu kas
kita, o ne mirtis,
mudvi išskirtų!"

[18] Matydama, kad Ruta yra
tvirtai pasiryžusi eiti kartu,
Naomė liovėsi ją perkalbinėti.
[19] Jos abi atėjo kartu iki Bet-
liejaus. Atėjus į Betliejų, visas
miestas sujudo dėl jų, o mote-
rys kalbėjo: „Argi tai Naomė?"
[20] Ji atsakinėjo joms:

„Nevadinkite manęs Naome,*
vadinkite mane Mara,*
nes Visagalis* karčiai
pasielgė su manimi.
[21] Išėjau turtinga,
bet VIEŠPATS mane parvedė
atgal tuščiomis rankomis.
Kaipgi galite vadinti mane
Naome,
jeigu VIEŠPATS nukamavo
mane,*

1, 11: *Argi aš turiu savo įsčiose kitų sūnų?*: Naomė primygtinai prašo, kad jos marčios liktųsi savo krašte dėl palikuonių. Kartu ji primena, kad jei ji turėtų sūnų, levirato įstatymas, tai yra svainio pareiga, juos įpareigotų vesti mirusiųjų brolių našles ir įamžinti mirusiųjų vardus per palikuonis. Žr. Pr 38, 8; Įst 25, 5–10.

1, 14: ... *Orpa ... pabučiavo savo uošvę*: graikiškoje Septuagintoje priduriama: ... *ir sugrįžo į savo tautą.*

1, 16–17: Moabietė Ruta yra herojiškas ištikimybės ir gerumo pavyzdys. Jos nuosprendis, patvirtintas priesaika, rūpintis savo uošve privertė ją palikti savo kraštą ir dievus. Žmogus tik dėl kitų gyvendamas sukuria sau gyvenimą.

1, 20–21: Naomės vardas reiškia *Mieloji*, arba *Malonioji*, ir primena Dievo gerumą. *Mara* reiškia *Apkartusi. Visagalis {Šadaj} karčiai pasielgė su manimi ... VIEŠPATS {Jahvė} nukamavo mane* ... Šventajame Rašte, ypač Senajame Testamente, nelaimė laikoma bausme už nuodėmę.

jeigu Visagalis davė man
nelaimę?“
22 Taip sugrįžo Naomė su sa-
vo marčia moabiete Ruta iš
Moabo lygumų. Jiedvi atėjo į
Betliejų miežiapjūties pra-
džioje.*

C. RUTA RENKA VARPAS BOAZO LAUKE

2 1 Naomė turėjo iš vyro pu-
sės giminaitį. Jis buvo
turtingas žmogus iš Elime-
lecho šeimos ir vadinosi Boa-
zas. 2 Kartą moabietė Ruta
kreipėsi į Naomę: „Leisk man
eiti ir parinkti varpų* paskui
pjovėjus lauke žmogaus, kurio
akyse rasiu malonę.“ – „Eik,
mano dukra“, – atsakė jai.
3 Ruta išėjo ir rankiojo var-
pas paskui pjovėjus. Pasitai-
kė, kad tas lauko sklypas pri-
klausė Boazui, kuris buvo kilęs
iš Elimelecho šeimos. 4 Ir pats
Boazas atėjo iš Betliejaus. Jis
pasveikino pjovėjus: „VIEŠPATS
tebūna su jumis!“* – „VIEŠPATS
telaimina tave!“ – jie atsakė.
5 Boazas paklausė tarną, pri-
žiūrėjusį pjovėjus: „Kieno yra
ši mergina?“* 6 Tarnas, pjovėjų
prižiūrėtojas, paaiškino: „Tai
mergina moabietė – ta, kuri
sugrįžo kartu su Naome iš Moa-
bo lygumų. 7 Ji prašė: ‘Leisk
man rankioti tarp pėdų paskui
pjovėjus’. Ji atėjo ir buvo ant
kojų nuo ryto lig dabar be per-
stojo, nesustodama net trum-
pam poilsiui!“
8 Boazas kreipėsi į Rutą: „Ar
girdi, mano dukra? Į kitą lau-
ką rankioti neik, iš čia nepasi-
trauk, bet laikykis prie mano
tarnaičių. Turėk prieš akis tą
lauką, kuriame pjauna, ir eik
paskui jas. Argi 9 aš neįsakiau
savo tarnams, kad tavęs nevar-
gintų? Kai ištrokši, eik prie ąso-
čio ir gerk iš to, ką tarnai bus
pasėmę.“ 10 Ji puolė kniūbsčia
ir jam tarė: „Kodėl randu ma-
lonę tavo akyse, kad mane taip
pagerbi? Juk aš svetimšalė!“
11 Boazas jai paaiškino: „Man
gerai žinoma visa, ką esi pa-
dariusi savo uošvei po vyro mir-
ties: tu palikai savo tėvą ir mo-
tiną, gimtąjį kraštą ir šeimą,
atėjai pas tautą, kurios anks-
čiau nežinojai. 12 Teatlygina
gausiai tau VIEŠPATS už tavo
pasielgimą. Tebūna visas tavo
atlyginimas iš VIEŠPATIES, Iz-
raelio Dievo, po kurio sparnu

1, 22: ... *miežių pjūties pradžioje*: miežių pjūtis prasideda balandžio pradžioje.

2, 2: *Leisk man eiti ir parinkti varpų*: pagal Mozės Įstatymą vargšai, našlės, našlaičiai ir ateiviai turėjo teisę rankioti varpas ražienose. Žr. Kun 19, 9–10; Įst 24, 19–22.

2, 4: *VIEŠPATS tebūna su jumis!*: mandagumas ir religinė nuotaika apibūdina hebrajų tarpusavio santykius. Šis pasveikinimas – *Viešpats su jumis* – naudojamas ir krikščionių liturgijoje.

2, 5: *Kieno yra ši mergina?*: moteris Artimuosiuose Rytuose *priklauso* kam nors – tėvui, vyrui, broliui, šeimininkui.

tu atėjai prisiglausti.“ [13] Ji atsakė: „Esi geraširdiškas man, šeimininke! Paguodei mane ir maloniai kalbėjai su savo tarnaite, nors aš nesu lygi nė su viena tavo tarnaičių.“

[14] Atėjus valgymo metui, Boazas kreipėsi į ją: „Eikš čionai, sėskis prie valgio, padažyk savo kąsnį vyne!“ Ji atsisėdo šalia pjovėjų. Boazas padavė jai gruzdintų grūdų, ji pavalgė iki soties, ir dar šiek tiek jai liko.
[15] Pakilus vėl rinkti varpų, Boazas paliepė savo darbininkams: „Nedrauskite jai rinkti ir tarp pėdų, jai netrukdykite!
[16] Netgi patys ištraukite varpą kitą iš gubų ir numeskite ant ražienos. Tepasirenka! Nesibarkite ant jos!“

[17] Ji rinko tame lauke iki vakaro. Tada išsikūlė, ką buvo surinkusi, susidarė maždaug efa miežių. [18] Jais nešina, parėjo į miestą ir parodė uošvei, kiek buvo surinkusi. Išėmusi atidavė jai maistą, kuris buvo likęs nuo jos sočių pietų. [19] Uošvė jos klausė: „Kur tu rinkai šiandien? Kur tu darbavaisi? Tebūna palaimintas tas, kuris buvo tau geraširdiškas!“ Ji papasakojo uošvei, pas ką buvo dirbusi, ir sakė: „Tas žmogus, pas kurį šiandien darbavausi, vadinasi Boazas.“

[20] Naomė tarė marčiai: „Telaimina jį VIEŠPATS, kurio malonė nepaliko nei gyvųjų, nei mirusiųjų! Nes, – Naomė jai paaiškino, – tas žmogus yra mūsų giminaitis – vienas iš mūsų atpirkėjų.“* [21] Tada moabietė savo uošvei pasakė: „Jis man netgi įsakė: ‘Laikykis prie mano darbininkų, kol jie baigs nuiminėti visą mano derlių’!“
[22] Naomė atsakė Rutai, savo marčiai: „Gerai, mano dukra, nes tu, būdama kartu su jo tarnais, nebūsi užgaunama kitame lauke.“

[23] Ruta laikėsi prie Boazo tarnų, iki baigėsi miežių ir kviečių pjūtis. Paskui ji likosi prie savo uošvės.

D. BOAZAS IR RUTA KLOJIME

3 [1] Naomė, jos uošvė, jai kalbėjo: „Mano dukra, argi aš neturėčiau ieškoti židinio, kuriame tu būtumei laiminga?
[2] Žiūrėk, argi Boazas, su kurio tarnaitėmis buvai, nėra mūsų

2, 20: ... *tas žmogus yra mūsų giminaitis – vienas iš mūsų atpirkėjų*: giminaitis turi pareigą ir teisę atpirkti nuosavybę, kurios jo giminaitis, vargo verčiamas, buvo netekęs (žr. Kun 25, 25–28); giminaitis turi pareigą ir teisę vesti mirusiojo giminaičio žmoną ir įamžinti jo vardą (žr. Įst 25, 5–10). Šis įstatymas vadinamas leviratu nuo lotyniško žodžio *levir* – svainis, taigi levirato, arba svainio įstatymu. Vyriausias tokių vedybų sūnus laikomas sūnumi mirusiojo vyro, kurio įpėdiniu jis tampa. Levirato įstatymo tikslas buvo įamžinti šeimos vardą ir apsaugoti šeimos nuosavybę. Žr. Rut 3, 12.

giminaitis? Štai šį vakarą jis
vėtys miežius klojime. 3 Nusi-
maudyk, išsikvėpink, apsirenk
savo geriausiu apdaru ir nueik
prie klojimo. Bet stenkis išlik-
ti nepastebėta, kol jis baigs
valgyti ir gerti. 4 Jam gulantis,
įsidėmėk vietą, kur jis miegos.
Tada prieik, atklok jo kojas ir
atsigulk,* o jis tau pasakys, ką
daryti.“ – 5 Ji atsakė: „Visa, ką
sakai, padarysiu!“

6 Nusileidusi prie klojimo, ji
padarė visa taip, kaip uošvė
buvo paliepusi. 7 Boazas paval-
gė, užgėrė, buvo smagiai nusi-
teikęs ir nuėjo gulti už miežių
krūvos. Tada ji prisiartino, at-
klojo jo kojas ir atsigulė. 8 Apie
vidurnaktį žmogus pajuto dre-
bulį, pradėjo grabinėtis aplin-
kui ir žiūri – prie jo kojų guli
moteris! 9 Jis paklausė: „Kas
tu esi?“ – „Aš esu tavo tarnai-
tė, Ruta, – ji atsakė, – uždenk
drabužiu savo tarnaitę,* nes tu
esi atpirkėjas!“ 10 O jis atsakė:
„Būk VIEŠPATIES palaiminta,
mano dukra! Antrasis tavo iš-
tikimybės darbas* viršija pir-
mąjį, nes tu nebėgiojai paskui
jaunesnius vyrus, ar jie būtų
vargšai, ar turtingi. 11 Dabar
tad, mano dukra, nesibaimink!
Visa, ką sakai, padarysiu, nes
visa miesto taryba žino, kad esi
kilni moteris. 12 Betgi, nors aš
iš tikrųjų esu atpirkėjas, dar
yra ir kitas atpirkėjas, kuris
yra artimesnis giminaitis* ne-
gu aš. 13 Pasilik šią naktį čia, o
ryto metą, jeigu jis norės atlik-
ti atpirkėjo pareigą, gerai! te-
būna jis atpirkėjas. Bet jeigu
jis nenorės tave atpirkti, tuo-
met – kaip VIEŠPATS gyvas! –
aš atliksiu atpirkėjo pareigą.
Prigulk iki ryto.“

14 Taip ji prigulė prie jo kojų
iki ryto, bet atsikėlė anksčiau,
nei žmonės gali pažinti vienas
kitą. Boazas sakė: „Tenebūna
žinoma, kad ši moteris buvo at-
ėjusi į klojimą.“ 15 Jis sakė jai:
„Duok šen skarą, kuria esi ap-
sigaubusi, palaikyk ją!“ Ji tvir-
tai laikė skarą, o jis atseikėjo
šešis saikus miežių ir užkėlė
juos jai ant pečių. Tada ji su-
grįžo į miestą.

16 Atėjus pas uošvę, ši klau-
sė: „Kaip tau sekasi, mano
dukra?“ Ji papasakojo visa, ką
dėl jos buvo padaręs Boazas.
17 Paskui ji pridūrė: „Man jis
davė šešis saikus miežių, sa-
kydamas: ‘Tau nedera sugrįžti
pas uošvę tuščiomis ranko-

3, 4: ... *atklok jo kojas ir atsigulk*: Naomė pamoko savo marčią šiuo veiksmu pareikšti Boazui, kad jis yra *go'el*, t. y. artimiausias giminaitis – atpirkėjas.

3, 9: ... *uždenk drabužiu savo tarnaitę*: pažodžiui *Apdenk mane savo drabužio ‘sparnu’*: Žr. Įst 25, 5; Ez 16, 8.

3, 10: Antrasis Rutos ištikimybės darbas buvo jos ryžtas duoti savo uošviui Elimelechui teisinį palikuonį, ištekant už jo giminaičio Boazo.

3, 12: ... *artimesnis giminaitis*: jam pirmajam priklauso teisė ir pareiga būti *go'el*, t. y. atpirkėju.

mis!'" 18 Naomė atsakė: „Lauk,
mano dukra, kol sužinosi, kaip
susiklostys reikalas, nes tas
žmogus nieku būdu nenurims,
kol dar šiandien neužbaigs rei-
kalo."

E. BOAZAS VYKDO ATPIRKĖJO PAREIGĄ

4 1 Tuo tarpu Boazas nuėjo
prie vartų ir ten atsisėdo.*
Kaip tik tuo metu pro šalį ėjo
tas atpirkėjas, apie kurį Boazas
buvo kalbėjęs. Boazas kreipė-
si į jį: „Užsuk čionai, bičiuli, ir
sėstelk!" Jis užsuko ir prisėdo.
2 Boazas pasirinko dešimt vyrų*
iš miesto seniūnų ir paprašė:
„Prisėskite čia!" Ir tie susėdo.
3 Jis kreipėsi į atpirkėją:
„Naomė, nūnai grįžusi iš Moa-
bo lygumų, nori parduoti žemės
sklypą, kuris priklausė mūsų
giminaičiui Elimelechui. 4* Aš
pagalvojau, kad būtų svarbu
apie tai pranešti tau ir tarti:
'Įsigyk jį čia sėdinčiųjų ir ma-
no tautos seniūnų akivaizdoje.
Jei nori atpirkti atpirk, o jei no-
rėtum atpirkti – pasakyk
man, kad aš žinočiau, nes be
mudviejų nėra kam atpirkti'." –
„Aš noriu jį atpirkti", – atsa-
kė. 5* Bet Boazas kalbėjo to-
liau: „Tą dieną, kai įsigysi lau-
ką iš Naomės rankų, tu taip
pat privalai įsigyti ir moabie-
tę Rutą, mirusiojo žmoną, kad
įamžintum mirusiojo vardą jo
pavelde." 6* Tas atpirkėjas ta-
rė: „Tokiu atveju aš negaliu at-
pirkti žemės dėl savęs, nes pa-
kenkčiau savo paties paveldui.
Perimk mano atpirkimo parei-
gą, nes aš negaliu atpirkti."
7 Anksčiau Izraelyje gyvavo
šitoks paprotys dėl atpirkimo
ir mainų: patvirtindamas san-
dėrį, žmogus nusiaudavo san-
dalą* ir atiduodavo kaimynui.
Taip Izraelyje būdavo patvir-
tinamas sandėris prie liudyto-
jų. 8 Tad anas atpirkėjas ir pa-
reiškė Boazui: „Įsigyk pats
sau!" – ir nusiavė sandalą.
9 O Boazas tarė seniūnams
ir visiems žmonėms: „Šiandien
jūs esate liudytojai, kad aš įsi-
gijau iš Naomės rankų visa,

4, 1: ... *nuėjo prie vartų ir ten atsisėdo*: miesto vartai buvo vieta, kurioje vykdavo teismai ir būdavo sprendžiami žmonių reikalai.

4, 2: ... *dešimt vyrų*: būti teisėjais ir liudytojais. Žr. Įst 25, 7–9.

4, 4: Vargas vertė Naomę parduoti šeimos – mirusiojo vyro paveldą. Mozės Įstatymas leido artimiausiam giminaičiui būti *go'el* – atpirkėju ir išsaugoti šeimos paveldą. Žr. Kun 25, 25.

4, 5–6: Elimelecho paveldėtojas, Rutos vyras, mirė nepalikdamas palikuonių (žr. Rut 1, 5). Artimiausias giminaitis gali atpirkti žemę, bet jis privalo atpirkti, t. y. vesti, mirusiojo žmoną Rutą, kad įamžintų mirusiojo šeimą per palikuonį. Pirmasis vyriškos lyties kūdikis tokioje moterystėje buvo laikomas teisiniu šeimos įamžinimu ir paveldo apsaugojimu.

4, 7: ... *nusiaudavo sandalą*: šitokiu veiksmu bevardis artimesnis giminaitis atsisakė teisės ir pareigos atpirkti Elimelecho lauką ir imti Rutą žmona. Panašus paprotys minimas ir Įst 25, 9–10 tekste.

kas priklausė Elimelechui, ir
visa, kas priklausė Kiljonui ir
Machlonui. [10] Kartu aš įsigyju
Rutą, Machlono našlę, kaip
žmoną, kad būtų įamžintas mirusiojo vardas jo pavelde, kad nebūtų išdildytas mirusiojo vardas tarp jo brolių ir jo tėviškės vartuose. Jūs esate šiandien liudytojai!“
[11] Visi vartuose buvę žmonės
ir seniūnai atsakė: „Mes esame liudytojai! Tegu VIEŠPATS padaro moterį, ateinančią į tavo namus, panašią į Rachelę ir Leą, kurios kartu kūrė Izraelio namus. Klestėk Efratoje ir įamžink savo vardą Betliejuje! [12] Tegu per palikuonis, tau
VIEŠPATIES duotus iš šios jaunos moters, tavo namai būna panašūs į namus Perezo, kurį Tamara pagimdė Judui!“

F. RUTA PAGIMDO BOAZUI SŪNŲ

[13] Taigi Boazas vedė Rutą, ir
ji tapo jo žmona. Taip jis pradėjo su ja vedybinį gyvenimą. VIEŠPATS leido jai tapti nėščia,
ir ji pagimdė sūnų. [14] Nūnai moterys Naomei sakė: „Tebūna pašlovintas VIEŠPATS, kuris šią dieną nepaliko tavęs be atpirkėjo! Tebūna amžinas jo
vardas Izraelyje! [15] Lai būna jis
tau paguoda ir parama senatvėje, nes jį pagimdė tavo marti, kuri tave myli ir yra geresnė negu septyni sūnūs!“
[16] Naomė paėmė kūdikį, pasisodino ant kelių* ir tapo jo
augintoja. [17*] Kaimynės davė
jam vardą, sakydamos: „Naomei gimė sūnus!“ Jos pavadino jį Obedu. Jis buvo Išajo, Dovydo tėvo, tėvas.

G. DOVYDO GENEALOGIJA

[18] Šie yra Perezo palikuonys:
Perezui gimė Hezronas, [19] Hez-
ronui Ramas, Ramui Aminadabas, [20] Aminadabui Nahšonas,
Nahšonui Salmonas, [21] Sal-
monui Boazas, Boazui Obedas,
[22] Obedui Išajis, o Išajui gimė
Dovydas.

4, 16: ... *pasisodino ant kelių*: Naomė tuo pareiškė, kad ji yra teisinė kūdikio motina, o Elimelechas – teisinis kūdikio tėvas.

4, 17: Moabietė – svetimšalė Ruta yra Dovydo senelė, o per Dovydą ir Jėzaus Kristaus prosenelė. Dievo įėjimas į istoriją turi visuotinumo pobūdį. Naujasis Testamentas atkreipia į tai dėmesį. Žr. Mt 1, 5.

PIRMOJI SAMUELIO KNYGA

Iš pradžių sudaręs tik vieną knygą, Samuelio ritinys buvo padalytas į dvi – Pirmąją Samuelio knygą (1 Sam) ir Antrąją Samuelio knygą (2 Sam). Graikiškosios Septuagintos vertėjai jas pavadino Pirmąja ir Antrąja Karalysčių knygomis, o vėliau lotyniškosios Vulgatos vertėjas šv. Jeronimas jas pavadino Pirmąja ir Antrąja Karalių knygomis. Hebrajiškas vardas „Samuelio knygos" primena pagrindinį 1 Sam knygos veikėją – Samuelį, teisėją ir pranašą, atsakingą už Dovydo patepimą Izraelio karaliumi. 2 Sam knyga yra karaliaus Dovydo istorija.

Šios įkvėptos knygos apima maždaug vieno šimtmečio istoriją, pasakodamos apie Teisėjų laikotarpio užsklandą ir Izraelio monarchijos pradžią Sauliaus ir Dovydo karaliavimo metu. Istorija nėra nei išsami, nei ištisinė, nei sisteminga laikotarpio apžvalga, bet veikiau rinkinys įvykių, susijusių su Samueliu, Sauliumi ir Dovydu – pagrindinėmis asmenybėmis, turinčiomis ryšį su Dovydo dinastijos kilme.

1 ir 2 Samuelio knygų pasakojimai – vieni gražiausių ir labiausiai jaudinančių visame Šventajame Rašte. Pasakojimų veikėjai, nors gyvenimiškai saviti ir savo laiko bei vietos žmonės, atspindi amžiną ir visuotinį žmogaus didingumą ir trapumą. Nenuostabu, kad jie domina ir istorikus, ir teologus.

Samuelio knygų įkvėpimas apima šimtmečius. Jos buvo sukurtos iš atskirų pasakojimų, po ilgo perdavimo žodžiu ir raštu, gavusių galutinę išraišką mūsų skaitomose knygose. Daugelis prisiminimų apie Samuelį, Saulių ir Dovydą buvo pasakojami žodžiu ir raštu tikėjimo bendrijoje. Kai kurie pasakojimai ilgainiui buvo sujungti į stambesnius vienetus. Pavyzdžiui, pasakojimai apie Skrynią (1 Sam 4, 1–7, 1), Dovydo iškilimo istorija (1 Sam 16, 14 – 2 Sam 5, 10), pasakojimas apie įpėdinystę (2 Sam 9–20, 1 Kar 1–2). Vėliau atskiri pasakojimai ir pasakojimų vienetai buvo įkvėptųjų redaktorių įtraukti į Deuteronominę istoriją, kurią sudaro Jozuės, Teisėjų, 1 ir 2 Samuelio, 1 ir 2 Karalių knygos. Juose minimi kai kurie panaudoti rašytiniai šaltiniai: Jašaro knyga (Joz 10, 13; 2 Sam 1, 18), Saliamono Metraščių knyga (1 Kar 11, 41), Judo karalių Metraščių knyga (1 Kar 19, 29 ir dar keturiolika kartų), Izraelio karalių Metraščių knyga (1 Kar 14, 29 ir dar šešiolika kartų). Nuoseklu daryti išvadą, kad deuteronomistai redaktoriai suteikė savo šaltiniams teminę jungtį, nepaisydami pasitaikančių skirtumų, nenuoseklumo ir pasikartojimų. Galutinis Deuteronominės istorijos leidimas datuotinas potremtiniu laikotarpiu (VI–V a. prieš Kristų), bet jo didžioji dalis jau bus buvusi apipavidalinta Judo karaliaus Jošijo valdymo metu. (Karalius Jošijas mirė 609 m. prieš Kristų.)

Teminė Deuteronominės istorijos jungtis yra teologinė. Įkvėptieji redaktoriai turėjo teologinį tikslą, būtent parodyti, kad Izraelis buvo Dievo sunaikintas už jo nuodėmę. Sandoros Viešpats pakartotinai įspėjo jį ir pakartotinai jo pasigailėjo, bet Izraelis atsisakė grįžti iš nuodėmingo kelio pas Sandoros Viešpatį, ir Jis buvo priverstas Izraelį bausti. Šis iš esmės neigiamas požiūris galutiniame leidime lyg užgožia labiau teigiamą Izraelio istorijos sampratą ankstyvesniuose Deuteronominės istorijos leidimuose. Čia amžinos dinastijos pažadas Dovydui (žr. 2 Sam 7, 8–16) yra vilties ištaka ir pradas. Be to, ir besikartojanti nuodėmės, bausmės už nuodėmę, šaukimosi pagalbos bei išgelbėjimo tema pasakojime paremia viltį, kad Dievo užmojis išganyti nugalės Izraelio nuodėmę. Taigi, Izraelis nusidėjo ir buvo nubaustas, bet jeigu jis sugrįš pas Viešpatį ir šauksis pagalbos; Viešpats vėl išgelbės jį. Kur žmonės dėtų tašką visiems laikams, Sandoros Viešpats deda tik kablelį!

Skaitant Samuelio knygas, reikia turėti mintyje, kad istorija jų puslapiuose – ne nuogi praeities įvykiai, bet tikėjimo pasakojimas apie asmenis ir įvykius, per kuriuos Dievas prakalbino žmogų likimine prasme ir laime gyvenimo vingiuose ir įvykių raizgyne. Žmogui įgimta prisiminti ir pasakoti. Šis žmogaus polinkis yra svarbus jo turtas. Atminties padedama, Dievo tauta ne tik įprasmino gyvenamojo meto skausmą ir džiaugsmą, bet ir pajėgė gyventi ateities viltimi. Izraeliui buvo būdinga istorinė savimonė. Abraomui ir Sarai duotieji pažadai buvo visapusiškai įvykdyti Pažado žemės užkariavimu (žr. Joz 21, 45). Duodamas Žemės dovaną, Viešpats parodė savo ištikimybę; Izraelis turi būti ištikimas Viešpačiui. Teisėjų laikotarpiu Izraelio nepajėgumas būti ištikimam Sandoros įpareigojimams baigiasi bausmėmis. Izraelį pakartotinai engia priešai, bet jis gailisi ir atsiprašo, ir Viešpats atsiunčia teisėją išgelbėti žmones. Teisėjų knyga baigiasi izraeliečių visuomenės – Sandoros bendrijos subyrėjimu. Nesant stipraus valdovo, giminės buvo lyg pakrikusios ir elgėsi, kaip išmanė (žr. Ts 21, 25). Samuelio knygose pasakojama apie Izraelio tapimą monarchija.

1 ir *2 Samuelio knygų* metmenys

A. Paskutinių teisėjų istorija	1 Sam 1, 1 – 7, 16
B. Monarchijos įvedimas Izraelyje	1 Sam 8, 1 – 12, 25
C. Saulius ir Dovydas	1 Sam 13, 1 – 2 Sam 2, 7
D. Dovydo karaliavimas	2 Sam 2, 8 – 20, 26
E. Priedai	2 Sam 21, 1 – 24, 25

A. PASKUTINIŲ TEISĖJŲ ELIO IR SAMUELIO ISTORIJA

Samuelio gimimas

1 [1]* Ramatajimuose gyveno
kažkoks vyras, zufitas iš
Efraimo aukštumų, vardu El-
kana, efratiečio Zufo sūnaus
Tohu'o sūnaus Elihu'o sūnaus
Jerohamo sūnus. [2] Jis turėjo
dvi žmonas.* Vienos vardas bu-
vo Hana, o kitos Penina. [3] Tas
vyras kasmet eidavo iš savo
miesto į Šilo'ą* pagarbinti ir
atnašauti aukų Galybių VIEŠ-
PAČIUI.* Ten du Elio sūnūs –
Hofnis ir Finehas – buvo VIEŠ-
PATIES kunigai.
[4] Vieną tokią dieną Elkana
atnašavo auką. Jis duodavo
dalį savo žmonai Peninai ir jos
sūnums bei dukterims, [5] bet
Hanai jis duodavo dvigubą da-
lį, nes Haną jis mylėjo, nors
VIEŠPATS ir buvo padaręs ją
bevaisę. [6] Be to, jos varžovė, no-
rėdama ją įskaudinti, tyčio-
davosi iš jos, kad VIEŠPATS bu-
vo padaręs ją bevaisę. [7] Taip
būdavo kasmet: kada tik ji nu-
eidavo į VIEŠPATIES Namus, ši
taip iš jos tyčiodavosi, kad ji
verkdavo ir nevalgydavo. [8] Jos
vyras Elkana ją klausdavo:
„Hana, kodėl verki? Kodėl ne-
valgai? Kodėl tu tokia liūdna?
Argi nesu aš tau vertesnis ne-
gu dešimt sūnų?“
[9] Jiems pavalgius ir atsigė-
rus, Hana pakilo ir atsistojo
prieš VIEŠPATĮ. Tuo metu ku-
nigas Elis sėdėjo krėsle prie
VIEŠPATIES šventyklos staktų.
[10] Pilna kartėlio ji, graudžiai
verkdama, meldėsi VIEŠPAČIUI.
[11] Darydama įžadą, ji tarė:

„O, Galybių VIEŠPATIE,
jei tu pažvelgsi į savo
tarnaitės kančią,
jei atsiminsi mane, neužmirši
savo tarnaitės,
jei suteiksi savo tarnaitei
palikuonį,
tada atiduosiu jį tau kaip
nazirą*

1, 1–28: Pasakojimas apie bevaisę moterį, savo vėlesniame gyvenime pagimdžiusią nepaprastą palikuonį, kaip ypatingą malonę iš Dievo, Šventajame Rašte pasirodo keletą kartų. Be Hanos, minima Sara (Pr 17, 16–19), Rebeka (Pr 25, 21–26), Rachelė (Pr 29, 31; 30, 22–24), Samsono motina (Ts 13, 2–5) ir Elzbieta (Lk 1, 5–17). Neįprastas gimimas buvo laikomas nuoroda į asmens svarbą vėlesniame jo gyvenime.

1, 2: *Jis turėjo dvi žmonas*: dvipatystė Senojo Testamento laikais nebuvo įprastas reiškinys, bet buvo leidžiama (žr. Įst 21, 15–17).

1, 3: ... *Galybių VIEŠPAČIUI*: vienas iš svarbių Sandoros Dievo – Jahvės titulų. Jis apima Kūrėjo dangaus skliauto galybes – saulę, mėnulį bei žvaigždes ir Viešpaties tautą kare. ... *Šilo'ą*: nūdien Seilunas maždaug 19 km į pietus nuo Nablus miesto. Šilo'as buvo Sandoros skrynios vieta Teisėjų laikotarpiu. Žr. Joz 18, 1; Ts 21, 19; Jer 7, 12; Ps 78, 60.

1, 11: ... *nazirą*: pažodžiui *pašvęstą*. Žr. Sk 6, 1–5 paaiškinimą. ... *nei vyno, nei svaigių gėrimų jis negers*: pagal Septuagintos Kumrano rankraštį (Q Ms 1, 22).

visoms jo gyvenimo dienoms:
nei vyno, nei svaigių gėrimų
jis negers,*
ir skustuvas jo galvos
nepalies."
[12] Jai ilgai meldžiantis VIEŠ-
PAČIUI, Elis stebėjo jos burną.
[13] Hana meldėsi širdimi. Judė-
jo tik jos lūpos, bet balso nebu-
vo girdėti. Elis pamanė, kad ji
girta. [14] Jis tad jai tarė: „Kaip
ilgai girta svirduliuosi? Išsipa-
giriok nuo vyno!" [15] Bet Hana
atsakė: „Ne, mano viešpatie!
Aš esu labai nelaiminga mote-
ris. Nesu gėrusi nei vyno, nei
kito svaigaus gėrimo. Liejau
savo širdį VIEŠPAČIUI. [16] Nepa-
laikyk savo tarnaitės niekam
tikusia moterimi; visą šį lai-
ką kalbėjau iš savo didelio
skausmo ir kančios." [17] „Tad
eik ramybėje, – tarė Elis, –
tesuteikia tau Izraelio Dievas,
ko iš jo prašei." [18] O ji sakė: „Te-
randa tavo tarnaitė malonę ta-
vo akyse." Tada moteris nuėjo
savo keliu, su savo vyru paval-
gė, atsigėrė su savo vyru, ir jos
veidas daugiau nebebuvo pri-
slėgtas.
[19]* Kitą rytą, anksti pakilę,
jie pagarbino VIEŠPATĮ ir lei-
dosi kelionėn, grįždami į savo
namus Ramoje. Elkana paži-
no savo žmoną ir VIEŠPATS ją
atsiminė. [20] Hana tapo nėščia
ir, atėjus jos metui, pagimdė
sūnų. Ji pavadino jį Samueliu,
nes ji sakė: „Aš VIEŠPATĮ jo
prašiau."
[21] Vyras Elkana ir visa jo šei-
ma ėjo atnašauti VIEŠPAČIUI
metinės aukos ir įvykdyti savo
įžado. [22] Bet Hana nėjo. Savo
vyrui ji sakė: „Kai tik berniu-
kas bus nutrauktas, aš jį nu-
vesiu. Tada jis atsistos VIEŠ-
PATIES akivaizdoje ir pasiliks
ten amžinai. Aš jį atnašau-
siu kaip nazirą visam laikui."
[23] Jos vyras Elkana jai tarė:
„Daryk, kas tau atrodo geriau-
sia. Būk namie, kol jį nujunky-
si. Tik VIEŠPATS teįvykdo savo
žodį!" Moteris tad pasiliko na-
mie ir žindė savo sūnų, kol jo
nenujunkė. [24] Kai nujunkė, ji
pasiėmė jį drauge su treigiu
jaučiu, efa miltų bei vynmai-
šiu vyno ir, nors jis buvo dar
labai jaunas, atvedė jį į VIEŠ-
PATIES Namus Šilo'e. [25] Atna-
šavę jautį, jie nuvedė berniuką
pas Elį. [26] „Prašyčiau atleisti,
mano viešpatie! Kaip tu esi
gyvas, mano viešpatie, aš esu
ta moteris, kuri čia tavo aki-
vaizdoje stovėjo, melsdamasi
VIEŠPAČIUI. [27] Dėl šito ber-
niuko aš meldžiausi. VIEŠPATS
man suteikė, ko iš jo prašiau.

1, 19–28: Malda buvo išklausyta ir pažadas įvykdytas. Hebrajiškas žodis *prašiau* (žr. 20 eilutę) reiškia ir *pa[si]skolinau*. Atrodo, kad šis žodis turi būti susietas su žodžiais *skolinu* ir *paskolintas* (žr. 28 eilutę). Hana buvo prašiusi, t. y. pasiskolinusi savo sūnų iš Dievo, užtat ji paskolino jį atgal Dievui, kurio malone jis buvo jai duotas.

28 Todėl aš savo ruožtu skolinu jį VIEŠPAČIUI. Kol gyvas, jis bus paskolintas VIEŠPAČIUI."
Ir ji paliko jį ten VIEŠPAČIUI.*

Hanos giesmė

2 1* Hana meldėsi, tardama:
„Mano širdis džiūgauja VIEŠPATYJE,
mano jėga* yra mano Dievo išaukštinta.
Mano burna juokiasi iš priešų;
džiaugiuosi savo pergale.

2 Nėra kito Šventojo kaip VIEŠPATS,
tikrai nėra kito šalia tavęs;
nėra Uolos* kaip mūsų Dievas.
3 Liaukitės išdidžiai kalbėję,
teneišeina iš jūsų burnos įžūlus žodis.
Juk VIEŠPATS yra visažinis Dievas, –
veiksmus jis nulemia.
4 Galiūnų lankai yra sulaužomi,
o silpnieji juosiasi jėga.
5 Kadaise buvę sotūs turi tarnauti už duoną,
o alkanieji daugiau nebealksta.
Bevaisė pagimdė septynis,*
o daugelio vaikų motina yra vieniša.
6* VIEŠPATS dalija mirtį ir duoda gyvastį;
nuveda į Šeolą ir prikelia.
7 VIEŠPATS suvargina ir praturtina;
jis nužemina, jis ir išaukština.
8 Jis ištraukia vargšą iš dulkių,
pakelia skurdžių iš šiukšlyno,

1, 28: ... *ji paliko jį ten VIEŠPAČIUI*: pagal Septuagintos Kumrano rankraštį ir Septuagintą (1 Sam 2, 11).

2, 1–10: Įkvėptiesiems autoriams ir redaktoriams buvo įprasta įterpti į pasakojimą poemas. Poemos gali būti ankstesnės ir vėlesnės negu istorinis pasakojimo kontekstas. Šiame pasakojime poema, rodos, yra daug vėlesnė. Ji yra tautinė padėkos psalmė ir tapo literatūriniu modeliu Marijos padėkos giesmei *Magnificat* Naujajame Testamente (žr. Lk 1, 46–55). Giesmė priskiriama Hanai, Samuelio motinai, kaip padėka Dievui, nes ši, buvusi ilgai nevaisinga, pagimdė sūnų. Ji šlovina Dievą, nes jis padeda silpniesiems, sutramdo galiūnus bei pakelia prislėgtuosius ir yra vienintelis tikros galybės šaltinis. Giesmė baigiasi malda už karalių (žr. 10 eilutę).

2, 1: ... *mano jėga*: pažodžiui *mano ragas*, t. y. įvaizdis keliančio galvą raguočio. Šios psalmės *aš/mano* yra ir tauta – Sandoros bendrija, ir pavienis asmuo – Hana. Bendrija ir pavienis žmogus dažnai sutapatinami.

2, 2: ... *nėra Uolos kaip mūsų Dievas*: uolos įvaizdžiu Šventasis Raštas parodo Dievo reikšmę žmogui. Nematomas Dievas, kaip ir matoma gamtoje uola, yra tvirtas ir amžinas. Ant uolos saugu; ant uolos galima ilsėtis. Su Dievu yra saugu, esant su juo ilsimasi.

2, 5: ... *bevaisė pagimdė septynis*: *septyni* yra stambios šeimos įvaizdis. Hana, rodos, turėjo tik šešis vaikus (žr. 21 eilutę).

2, 6–7: Dievo rankoje visas žmogaus gyvenimas! ... *duoda gyvastį* siętina su gimimu, o ne su prisikėlimu. *Šeolas* – mirusiųjų vieta po žeme, panašiai kaip graikų Hadas (žr. Iz 14, 9–21).

2, 8: ... *žemės stulpai*: žemė buvo laikoma didžiule ant stulpų padėta platforma.

pasodina jį su didžiūnais,
suteikia jam garbingą
paveldo sostą.
Nes VIEŠPAČIUI priklauso
žemės stulpai,*
ant jų jis padėjo pasaulį.

9* Žingsnius savo ištikimųjų
jis saugo,
bet nedorėliai tamsybėje žus,
juk žmogus savo jėga
nenugalės. –
10 VIEŠPATS! Jo priešai bus
sutriuškinti;
Aukščiausiasis sugriaudės
danguje.
VIEŠPATS teis žemės
pakraščius;
suteiks jėgą savo karaliui*
ir pergalę savo Pateptajam.“*
11 Tada Elkana sugrįžo namo
į Ramą, o berniukas pasiliko
tarnauti VIEŠPAČIUI kunigo
Elio priežiūroje.

Elio sūnūs

12* Elio sūnūs buvo niekšai.
Jie nepaisė nei VIEŠPATIES,
13 nei kunigų pareigų žmonėms.
Kam nors atnašaujant auką,
mėsai dar tebeverdant ateida-
vo kunigo tarnas su trišake
rankoje 14 ir smeigdavo ją į ka-
tilą ar į katiliuką, ar į skardą,
ar į puodą. Visa, ką šakė iškel-
davo, kunigas sau pasiimdavo.
Taip jie elgdavosi Šilo'e su vi-
sais ten atėjusiais izraelie-
čiais. 15 Be to, prieš sudeginant
taukus, kunigo tarnas ateida-
vo ir atnašaujančiam auką
paliepdavo: „Duok mėsos kuni-
go kepsniui, nes jis iš tavęs vir-
tos mėsos nepriims, bet tik
šviežią.“ 16 O jeigu tas žmogus
jam sakydavo: „Leisk jiems
pirma taukus paversti dūmais,
tuomet paimk, ką nori“, – jis
atsakydavo: „Ne! Turi man ją
tuojau pat duoti; jei neduosi,
pats pasiimsiu!“ 17 Taigi tų jau-
nų vyrų nuodėmė VIEŠPAČIUI
buvo labai didelė, nes jie išnie-
kino atnašas VIEŠPAČIUI.

Samuelis Šilo'e

18 Tuo tarpu Samuelis, ap-
juostas lininiu efodu, tarnavo
VIEŠPATIES akivaizdoje. 19 Jo
motina, būdavo, pasiuva jam
mažutę skraistę ir kasmet, at-
eidama su vyru atnašauti me-
tinės aukos, ją atneša. 20 O Elis,
būdavo, palaimina Elkaną ir jo
žmoną, sakydamas: „Tesutei-
kia tau VIEŠPATS palikuonių iš
šios moters už paskolą, kurią ji
davė VIEŠPAČIUI.“ Paskui jie,
būdavo, sugrįžta namo. 21 VIEŠ-
PATS aplankė Haną; ji pradėjo
ir pagimdė tris sūnus ir dvi
dukteris. Tuo tarpu jaunasis

2, 9: Mintis, kad geriesiems seksis, o blogieji kentės šiame pasaulyje, buvo vyraujanti tiesa prieštremtinėje Sandoros bendrijoje. Žr. Pat 3, 9–10; 5, 22–23. Įkvėptieji Jobo ir Koheleto knygų autoriai buvo šios tiesos kritikai.

2, 10: *Karalius* ir *Pateptasis* šiame kontekste siejasi su istoriškąja izraeliečių monarchija.

2, 12–26: Nedoras Elio sūnų elgesys priešinamas Samuelio dvasiniam brendimui. Žr. 1 Sam 3.

Samuelis augo VIEŠPATIES Artume.

22 Bet Elis jau buvo labai senas. Girdėdamas visa, ką jo sūnūs darė visam Izraeliui ir kaip jie susieidavo su moterimis, tarnaujančiomis prie įėjimo į Susitikimo palapinę,* 23 jis tarė jiems: „Kodėl darote tokius dalykus? Juk aš iš visų žmonių girdžiu apie jūsų nedorus darbus! 24 Mano sūnūs, liaukitės tai darę! Ką aš girdžiu Dievo tautą pasakojant, nėra gera. 25 Jei žmogus nusideda žmogui, kas nors gali užtarti nusidėjėlį pas VIEŠPATĮ, bet jei žmogus nusideda VIEŠPAČIUI, kas begali jį užtarti?“ Bet jie tėvo balso klausyti nenorėjo,* nes VIEŠPATS norėjo juos nubausti mirtimi.

26 Tuo tarpu berniukas Samuelis augo amžiumi ir malone pas Dievą ir žmones.

Pranašavimas Elio namams

27 Dievo žmogus atėjo pas Elį ir jam tarė: „Taip kalbėjo VIEŠPATS: 'Aš apsireiškiau Egipte tavo protėvio* namams, kai jie buvo faraono namų vergai. 28 Aš išrinkau jį iš visų Izraelio giminių būti mano kunigu – žengti prie mano aukuro, atnašauti smilkalus ir vilkėti efodą* mano akivaizdoje – aš paskyriau tavo tėvo namams visas izraeliečių ugnies atnašas. 29 Kodėl tad godžiomis akimis žiūri į aukas ir atnašas, kurias aš esu įsakęs? Kodėl tu savo sūnus labiau gerbi negu mane, leisdamas jiems tukti iš pirmienų kiekvienos mano tautos Izraelio atnašos?' 30 Todėl toks yra VIEŠPATIES, Izraelio Dievo, žodis: 'Aš tikrai sakiau, kad tavo namai ir tavo protėvio namai turėtų man tarnauti amžinai', – bet dabar VIEŠPATS taria: 'Jokiu būdu to nepadarysiu! Aš gerbsiu tuos, kurie mane garbina, bet mane niekinantys bus paniekinti. 31 Tikėk manimi, ateina metas, nukirsiu tavo palikuonis ir tavo protėvio namų palikuonis. Nė vienas tavo namuose nesulauks žilos

2, 22: ... *į Susitikimo palapinę*: izraeliečių šventykla Šilo'e buvo pastatas. Atrodo, kad užuomina apie Susitikimo palapinę atklydusi į šią vietą iš Išėjimo knygos (žr. 38, 8).

2, 25: ... *jie tėvo balso klausyti nenorėjo, nes VIEŠPATS norėjo juos nubausti*: Dievas *sukietina* žmogaus širdį; žmogus *nenori* klausyti Dievo. Be Dievo žmogus, kūrinys, negali nieko padaryti, bet žmogus, kūrinys, yra atsakingas už savo nuosprendį, nes turi laisvą valią. Šios dvi tiesos pabrėžiamos Šventajame Rašte. Žr. Iš 4, 21; Joz 11, 20; Iz 6, 9–10. Elio sūnūs buvo nepataisomi, Dievas leido jiems patirti jų elgesio padarinius.

2, 27: ... *tavo protėvio namams*: užuomina apie Aaroną.

2, 28: ... *efodą*: ne drabužis vilkėti, panašus į lininį efodą, minimą 18 eilutėje, bet dėžutė – kapšelis iš drobės nešioti šventiesiems reikmenims, kurie buvo naudojami ieškant Dievo atsakymo Teisėjų laikotarpiu (žr. Ts 17, 5; 18, 14–15) iki pat Dovydo dienų (žr. 1 Sam 14, 18: 41; 23, 6–13; 30, 7–8).

senatvės. 32 Tuomet savo kančioje godžiomis akimis žiūrėsi į visą gerovę, kuri bus suteikta Izraeliui, bet tavo namuose nė vienas niekad nesulauks žilos senatvės. 33 Vieno iš tavo palikuonių* nuo savo aukuro nenukirsiu. Bet kad išverktum akis ir liūdėtum širdimi, visas kitas tavo namų prieauglis mirs, kaip miršta žmonės nuo kalavijo. 34 Likimas tavo dviejų sūnų Hofnio ir Fineho – bus tau ženklas. Tą pačią dieną jiedu abu mirs. 35 O aš pažadinsiu sau ištikimą kunigą,* kuris elgsis pagal mano širdį ir mintį. Sukursiu jam tvirtus namus; jis eis tarnybą Pateptojo akivaizdoje amžinai. 36 Kas tik bus išlikęs iš tavo namų, ateis ir puls kniūbsčia dėl sidabrinio pinigo ar duonos kepalo, tardamas: 'Maldauju paskirti mane į vieną iš kunigiškų vietų, kad turėčiau duonos kąsnį'."

Dievas pašaukia Samuelį

3 1* Berniukas Samuelis tarnavo VIEŠPAČIUI Elio priežiūroje. Tomis dienomis Dievo žodis* buvo retas ir regėjimas* nedažnas.

2 Vieną dieną Elis miegojo savo įprastoje vietoje. Jo akys jau buvo taip aptemusios, kad jis vos galėjo matyti. 3 VIEŠPATIES lempa dar nebuvo užgesusi, ir Samuelis miegojo VIEŠPATIES šventykloje, kur buvo Dievo Skrynia. 4 Tada VIEŠPATS pašaukė Samuelį: „Samueli! Samueli!" – „Aš čia!" – jis atsiliepė, 5 nubėgo pas Elį ir tarė: „Aš čia, nes mane šaukei." Bet jis atsakė: „Tavęs nešaukiau. Eik atgal, gulkis miegoti." Tad jis sugrįžo ir atsigulė. 6 VIEŠPATS vėl pašaukė: „Samueli!" Samuelis atsikėlė, nuėjo pas Elį ir tarė: „Aš čia, nes mane šaukei." Bet jis atsakė: „Tavęs aš nešaukiau, mano sūnau. Eik atgal, gulkis miegoti."

7 Samuelis dar nebuvo VIEŠPATIES pažinojęs, ir VIEŠPATIES žodis dar nebuvo buvęs jam apreikštas.

8 VIEŠPATS vėl pašaukė Samuelį – trečią kartą. Jis atsikėlė, nuėjo pas Elį ir jam tarė: „Aš čia, nes tu mane šaukei." Dabar Elis suprato, kad berniuką šaukė VIEŠPATS. 9 Todėl Elis tarė Samueliui: „Eik atgal,

2, 33: ... *vieno iš tavo palikuonių*: užuomina apie Abjatarą, pabėgusį iš Nobo (žr. 1 Sam 22, 18–23; 1 Kar 2, 26–27).

2, 35: ... *ištikimą kunigą*: užuomina apie vyriausiąjį kunigą Zadoką. Žr. 2 Sam 8, 17; 15, 24; 1 Kar 1, 8; 2, 35.

3, 1 – 4, 1a: Pasak žydų tikėjimo kraičio, Samuelis buvo dvylikos metų, kai jam apsireiškė Dievas. Taigi jis buvo panašus į Jėzų, kuris būdamas dvylikos metų kalbėjo Rašto žinovams Jeruzalės Šventykloje (žr. Lk 2, 40–52).

3, 1: ... *Dievo žodis... regėjimas*: apreiškimas iš Dievo; Dievo žodis ir regėjimas savo esme yra tas pat. Tuo metu bemaž nebuvo Dievo apreiškimo per pranašus.

gulkis miegoti. Jei būtum vėl pašauktas, sakyk: 'Kalbėk, VIEŠPATIE, nes tavo tarnas klauso'." Taigi Samuelis sugrįžo į savo vietą ir atsigulė miegoti.

10 VIEŠPATS atėjo ir, ten stovėdamas, pašaukė kaip pirma: „Samueli! Samueli!" Samuelis atsakė: „Kalbėk, nes tavo tarnas klauso." 11 Samueliui VIEŠPATS tarė: „Štai aš padarysiu Izraelyje tokį dalyką, nuo kurio, apie tai išgirdus, kiekvienam spengs abi ausys. 12 Tą dieną įvykdysiu Eliui visa, ką esu grasinęs jo namams, nuo pradžios iki galo. 13 Jam paskelbiau, kad jo namus pasmerksiu visam laikui už šią kaltę: nors jis žinojo, kad jo sūnūs elgėsi šventvagiškai, bet jų nesudraudė. 14 Todėl prisiekiu Elio namams, kad Elio namų kaltė niekad nebus išpirkta auka ar atnaša."

15 Samuelis gulėjo ten iki ryto. Tuomet jis atidarė VIEŠPATIES Namų duris. Apie regėjimą Eliui pasakyti bijojo. 16 Bet Elis pasišaukė Samuelį ir tarė: „Samueli, mano sūnau!" – „Aš čia!" – atsakė. 17 Elis klausė: „Ką jis tau pasakė? Prašyčiau neslėpti nuo manęs. Tegu Dievas tau taip padaro ir dar prideda,* jei nuslėptum nuo manęs nors vieną žodį iš to, ką jis tau pasakė." 18 Samuelis tad pasakė jam visa, nieko nenuslėpdamas. O jis atsakė: „Tai VIEŠPATS! Tedaro, kas gera jo akyse!"

19 Samueliui augant, VIEŠPATS buvo su juo, nepalikdamas neįvykdyto nė vieno savo žodžio. 20 Visas Izraelis, nuo Dano iki Beer-Šebos, sužinojo, kad Samuelis buvo ištikimas VIEŠPATIES pranašas. 21 VIEŠPATS ir toliau pasirodydavo Šilo'e; VIEŠPATS apreiškė save Samueliui Šilo'e su VIEŠPATIES žodžiu.

4 O Samuelio žodžiai išėjo į visą Izraelį. Elis labai suseno, ir jo sūnūs vis nedoriau elgėsi VIEŠPATIES akivaizdoje.

Filistinai nugali izraelięčius ir pagrobia Skrynią

1 Tomis dienomis filistinai susibūrė karui su Izraeliu,* Izraelis išžygiavo į mūšį su jais. Jie pasistatė stovyklą prie Eben-Ezerio, o filistinai pasi-

3, 17: *Tegu Dievas tau taip padaro ir dar prideda*: įkvėptieji autoriai vengia kartoti pačius prakeikimo žodžius.

4, 1: *Tomis dienomis filistinai susibūrė karui su Izraeliu*: ši sakinio dalis yra iš Septuagintos. Filistinai pradėjo karą, sutelkdami savo ginkluotąsias pajėgas prieš izraeliečius (žr. 1 Sam 4, 2 – 7, 2). Filistinai buvo dalis Jūros tautų (žr. Ts 13, 1). Jie atsikėlė į Kanaaną šiek tiek vėliau už izraeliečius ir varžėsi su jais, kurdami savo nausėdijas (žr. Am 4, 7; Jer 47, 4). Atrodo, kad tuomet filistinai jautėsi pakankamai galingi ir planavo užimti visą Kanaaną. Taigi apie 1050 m. prieš Kristų prasidėjo mirtinos izraeliečių grumtynės su filistinais dėl Pažado žemės.

4, 1b–22: Filistinų strategija buvo užimti pajūrį ir Esdraelono slėnį, jun-

statė stovyklą prie Afeko. [2] Fi-
listinai sustojo kovos rikiuotė-
je prieš Izraelį. Nuožmiame
mūšyje filistinai nugalėjo Iz-
raelį. Mūšio lauke jie užmušė
apie keturis tūkstančius vyrų.
[3] Sugrįžus kariuomenei į sto-
vyklą, Izraelio seniūnai klau-
sė: „Kodėl VIEŠPATS paguldė
mus šiandien prieš filistinus?
Atsineškime čia VIEŠPATIES
Sandoros skrynią iš Šilo'o, kad
jis būtų tarp mūsų ir išgelbėtų
mus iš priešų rankos." [4] Ka-
riuomenė pasiuntė į Šilo'ą vy-
rus ir parsinešė iš ten Galybių
VIEŠPATIES, sėdinčio ant keru-
bų,* Sandoros skrynią. Anie du
Elio sūnūs – Hofnis ir Finehas –
buvo irgi su Dievo Sandoros
skrynia.

[5] VIEŠPATIES Sandoros skry-
niai atėjus į stovyklą, visas Iz-
raelis sušuko tokiu skardžiu
riksmu, kad net žemė sudrebė-
jo. [6] Išgirdę riksmo sukeltą
triukšmą, filistinai klausė: „Ką
reiškia šis skardus šauksmas
hebrajų* stovykloje?" Sužinoję,
kad VIEŠPATIES Skrynia yra at-
ėjusi į stovyklą, [7] filistinai iš-
sigando ir sakė: „Dievai atėjo į
stovyklą!" Jie šaukė: „Vargas
mums, nes nieko panašaus nė-
ra buvę nei vakar, nei užvakar!
[8] Vargas mums! Kas gali išgel-
bėti mus iš šių galingų dievų*
rankos? Juk yra dievai, kurie
ištiko Egiptą visokiomis ne-
laimėmis dykumoje! [9] Bet iš-
drįskite ir būkite vyrai, filisti-
nai! Kitaip tapsite hebrajų
vergais, kaip jie buvo jūsų ver-
gai. Būkite vyrai ir kovokite!"
[10] Filistinai kovojo. Izraelis bu-
vo nugalėtas, jie visi pabėgo į
savo namus. Pralaimėjimas bu-
vo labai didelis; iš Izraelio kri-
to trisdešimt tūkstančių pės-
tininkų. [11] Dievo Skrynia buvo
paimta į nelaisvę; abu Elio sū-
nūs – Hofnis ir Finehas – žuvo.

Elio mirtis

[12] Vienas vyras iš Benjami-
no giminės, išbėgęs iš kovos ri-
kiuotės, tą pačią dieną pasiekė
Šilo'ą. Jo drabužiai buvo suplė-
šyti ir galva purvu aptaškyta.
[13] Atėjęs žiūri, Elis sėdi krėsle
prie kelio laukdamas, – jo šir-
dis drebėjo dėl Dievo Skrynios.

giantį pajūrį su Jordano slėniu. Jie norėjo susilpninti izraeliečių giminių lygą, atskirdami pietinio Kanaano gimines nuo šiaurinio Kanaano giminių.

4, 4: ... *sėdinčio ant kerubų*: šio Viešpaties titulo ištaka, regis, buvo Šilo'o šventovė. Dieviškoji Šlovė vaizduojama sėdinti soste, kurį neša per dangus sparnuoti padarai. Žr. Ez 1 ir 10 skyrių.

4, 6: ... *hebrajų stovykloje*: žodis *hebrajai/hebrajų* ankstesnėse Šventojo Rašto knygose skamba tik svetimtaučių lūpose kaip paniekos išraiška (žr. Pr 39, 14; 43, 32). Patys izraeliečiai jį retai vartoja. Tik vėliau pranašas Jona ir apaštalas Paulius didžiuosis, sakydami: *Aš esu hebrajas* (žr. Jon 1, 9; Fil 3, 5).

4, 8: ... *iš šių galingų dievų rankos*: filistinai buvo politeistai ir garbino daug dievų. Užtat jie įsivaizduoja, kad ir izraeliečiai garbina daug dievų.

Vyrui įėjus į miestą ir paskel-
bus žinią, visas miestas pra-
dėjo šaukti. 14 Elis, išgirdęs
riksmą, teiravosi: „Ką reiškia
tas sąmyšis?' Tada atskubėjo
anas vyras ir jam pranešė. 15 Elis
turėjo devyniasdešimt aštuo-
nerius metus, jo akys buvo taip
nusilpusios, kad jis nebegalė-
jo matyti. 16 Vyras Eliui tarė:
„Aš ką tik atėjau iš mūšio. Aš
šiandien išbėgau iš mūšio lau-
ko.“ Elis klausė: „O kas atsiti-
ko, mano sūnau?“ 17 Žinios ne-
šėjas atsakė: „Izraelis bėgo nuo
filistinų. Iš tikrųjų kariuome-
nę ištiko baisios skerdynės. Be
to, abu tavo sūnūs Hofnis ir Fi-
nehas – žuvo, o Dievo Skrynia
yra paimta į nelaisvę!“ 18 Jam
paminėjus Dievo Skrynią, Elis
atvirto aukštielninkas iš savo
krėslo šalia vartų, nusilaužė
sprandą ir numirė, nes jis bu-
vo senas ir sunkus žmogus. Jis
buvo išbuvęs teisėju Izraelyje
keturiasdešimt metų.

19 Jo marti, Fineho žmona,
buvo nėščia ir turėjo netrukus
gimdyti. Išgirdusi žinią, kad
Dievo Skrynia paimta į ne-
laisvę, kad jos uošvis ir jos vy-
ras yra mirę, ji buvo apimta
gimdymo skausmų, prigludo
prie žemės ir pagimdė. 20 Jai
mirštant, padedančios mote-
rys kalbėjo: „Nebijok, nes pa-
gimdei sūnų.“ Bet ji neatsakė
ir nekreipė dėmesio. 21 Vaiką ji
pavadino Ikabodu, sakydama:
„Šlovė pasitraukė iš Izraelio!“
dėl to, kad Dievo Skrynia paim-
ta į nelaisvę, ir dėl savo uošvio
bei vyro mirties. 22 „Šlovė pasi-
traukė iš Izraelio, – ji tarė, –
nes Dievo Skrynia paimta į ne-
laisvę.“

Skrynia vargina filistinus

5 1* Filistinai, paėmę į ne-
laisvę Dievo Skrynią, nu-
gabeno ją nuo Eben-Ezerio į
Ašdodą.* 2 Tada filistinai paė-
mė Dievo Skrynią, įnešė ją į
Dagono* šventyklą ir pastatė
šalia Dagono. 3 Atsikėlę anksti
kitą rytą, Ašdodo gyventojai ra-
do Dagoną gulintį kniūbsčią že-
mėje prieš VIEŠPATIES Skrynią.
Pakėlę Dagoną, pastatė jį vėl į
savo vietą. 4 Bet jiems atsikė-
lus anksti kitą rytą, Dagonas
buvo pargriuvęs kniūbsčias
priešais VIEŠPATIES Skrynią.
Dagono galva ir abi rankos bu-
vo nukirstos ir gulėjo ant
slenksčio. Vien Dagono liemuo
buvo likęs. 5 Todėl net iki šios

5, 1–12: Šis šmaikštus pasakojimas apie izraeliečių Dievo Artumo įvaizdį guodė ir džiugino izraeliečius niūrioje būklėje. *Ašdodas* buvo vienas iš penkių filistinų lygos miestų. Kitų keturių vardai: Aškelonas, Ekronas, Gatas ir Gaza.

5, 2: *Dagono šventyklą*: Dagonas buvo pagrindinis filistinų dievas (žr. Ts 16, 23). Sprendžiant iš vardo, Dagoną filistinai pasiskolino iš savo kaimynų semitų. Vardas *Dagon* gali reikšti *žuvį*, nes filistinai gyveno arti jūros, bet nūdien *Dagonas* laikomas *grūdais*. Taigi Dagonas buvo vienas iš žemdirbių apvaisinimo dievų.

dienos Dagono kunigai ir visi,
einantys į Dagono šventyklą,
neužmina Dagono slenksčio*
Ašdode.

6 VIEŠPATIES ranka buvo sun-
ki Ašdodo gyventojams. Jis
niokojo juos – Ašdodą ir jo že-
mes, – ištikdamas skaudu-
liais.* 7 Ašdodo gyventojai, ma-
tydami tokią padėtį, kalbėjo:
„Izraelio Dievo* Skrynios nega-
lime laikyti pas save, nes jo
ranka yra sunki mums ir mū-
sų dievui Dagonui.“ 8 Jie tad,
sušaukę pas save visus filisti-
nų didžiūnus, teiravosi: „Ką tu-
rime daryti su Izraelio Dievo
Skrynia?“ Šie atsakė: „Tebūna
Izraelio Dievo* Skrynia perkel-
ta į Gatą.“ Taigi Izraelio Dievo
Skrynia buvo nugabenta į Ga-
tą. 9 Bet jiems perkėlus ją į Ga-
tą, pakilo prieš miestą VIEŠ-
PATIES ranka, sukeldama baisų
klaiką. Jis taip skaudžiai pa-
lietė miesto gyventojus, jaunus
ir senus, kad juos ištiko skau-
duliai.* 10 Jie tad išsiuntė Izra-
elio Dievo* Skrynią į Ekroną.
Bet Dievo Skryniai atėjus į
Ekroną, Ekrono žmonės šau-
kė: „Pas mus jie perkėlė Iz-
raelio Dievo Skrynią mums ir
mūsų giminei išžudyti!“ 11 To-
dėl jie, sušaukę pas save visus
filistinų didžiūnus, sakė: „Neš-
kite iš čia Izraelio Dievo* Skry-
nią! Tegrįžta ji į savo vietą, kad
ji neišžudytų mūsų ir mūsų gi-
minės!“ Visą miestą buvo apė-
musi mirtina baimė. VIEŠPA-
TIES ranka ten buvo labai sunki.
12 Vyrai, išvengę mirties, buvo
skaudulių* ištikti. Miesto de-
javimas kilo iki pat dangaus.

Skrynia sugrąžinama

6 1* VIEŠPATIES Skrynia iš-
buvo filistinų žemėje sep-
tynis mėnesius. 2 Tada filisti-
nai sušaukė savo kunigus bei
būrėjus ir klausė: „Ką turime
daryti su VIEŠPATIES Skrynia?
Pasakykite mums, kaip turė-
tume ją pasiųsti atgal į jos vie-
tą.“ 3 Jie tarė: „Jei norite siųsti
atgal Izraelio Dievo Skrynią,
nesiųskite jos vienos. Jūs turi-
te būtinai atsilyginti jam atna-
ša už kaltę.* Tuomet jūs būsite
išgydyti. Kai jūs būsite išsi-
pirkę, kodėl jo ranka neturėtų

5, 5: ... *neužmina Dagono slenksčio*: durų slenkstis primityviose religijose buvo prietaringai gerbiamas. Einant į šventyklą, reikėjo jį peršokti. Šio papročio ištaka labai sena. Šiuolaikinis paprotys pernešti nuotaką per namų slenkstį turbūt yra ano papročio liekana. Ir Lietuvoje per slenkstį negalima sveikintis, nes teks dėl ko nors nesutarti ar net susipykti.

5, 6. 9. 12: ... *skauduliai*: su nuožmia galvijų maro epidemija susijusios apraiškos.

5, 7. 8. 10. 11: ... *Izraelio Dievo Skrynios*: filistinai, regis, nuvokia, kad izraeliečiai turi tik vieną Dievą.

6, 1– 7, 2: Filistinai, priskirdami savo nelaimes Izraelio Dievo Skryniai, grąžina ją izraeliečiams.

6, 3: ... *atnaša už kaltę*: permaldavimo atnaša po netyčinio nusižengimo Dievo įsakui, susijusiam su šventais daiktais ir nuosavybės teisėmis. Žr. Kun 6, 1–7.

atsitraukti nuo jūsų?“ 4 Jie
klausė: „Kokia yra kaltės at-
naša, kuria turime jam atsily-
ginti?“ Jie atsakė: „Penki auk-
siniai skauduliai* ir penkios
auksinės pelės,* pagal filisti-
nų didžiūnų skaičių, nes ta pa-
ti bėda ištiko visus jus ir jūsų
didžiūnus. 5 Turite tad padirb-
ti atvaizdus savo skaudulių ir
atvaizdus savo pelių, kurios
niokoja kraštą, ir pagarbinki-
te Izraelio Dievą. Galbūt jis
atitrauks savo ranką nuo jūsų,
nuo jūsų dievų ir nuo jūsų kraš-
to? 6 Kodėl turėtumėte sukie-
tinti savo širdį, kaip savo širdį
sukietino egiptiečiai ir fa-
raonas? Argi netiesa, kad, jam
pasityčiojus iš jų, jis turėjo leis-
ti izraeliečiams išeiti, ir jie iš-
ėjo? 7 Dabar tad imkitės darbo,
padirbkite naują vežimą ir pa-
imkite dvi melžiamas karves,
dar niekad nekinkytas į jungą.
Karves pakinkykite į vežimą,
bet uždarykite iš paskos sekan-
čius jų veršius. 8 Paėmę VIEŠ-
PATIES Skrynią, įkelkite ją į ve-
žimą. Šalia jos dėžėje padėkite
auksinius atvaizdus, kuriuos
grąžinate jam kaip kaltės at-
našą. Pavarykite ją, tegu ji ei-
na savo keliu. 9 Bet žiūrėkite!
Jei ji kils į Bet-Šemešą* – keliu
į savo žemę, tai jis bus mus už-
gavęs ta baisia nelaime. O jei
ne, tai žinosime, kad ne jo ran-
ka bus mus ištikusi. Tik atsi-
tiktinai buvome užgauti.“
10 Vyrai taip ir padarė. Paė-
mę dvi melžiamas karves, įkin-
kė jas į vežimą, o jų veršius už-
darė namie. 11 Jie įkėlė į vežimą
VIEŠPATIES Skrynią ir dėžę su
auksinėmis pelėmis ir savo
skaudulių atvaizdais. 12 Kar-
vės ėjo tiesiai į priekį Bet-Še-
mešo link, ėjo vis tuo pačiu ke-
liu ir baubdamos, nesukdamos
nei į dešinę, nei į kairę. O fi-
listinų didžiūnai ėjo paskui jas
iki pat Bet-Šemešo ribos.

Skrynia sugrįžta į Izraelį

13 Bet-Šemešo žmonės slėny-
je pjovė kviečius. Pakėlę akis,
pamatė Skrynią. Ją matydami,
jie džiūgavo. 14 Vežimas įvažia-
vo į Jehošuos iš Bet-Šemešo
lauką ir ten sustojo. Sukapoję
vežimą, karves jie atnašavo
VIEŠPAČIUI kaip deginamąją
auką. Ten buvo didelis akmuo.
15 Levitai, nukėlę VIEŠPATIES
Skrynią ir šalia jos buvusią

6, 4: *... penki auksiniai skauduliai... penkios auksinės pelės*: graikiškame Septuagintos vertime pabrėžiama, kad marą lydėjo aibės pelių. Paprastai galvijų maru užkrečia žiurkių nešiojamos blusos. Užtat filistinai teisingai mąstė, ligą susiedami su tomis *pelėmis* (žiurkėmis). Pasiųsdami juos kankinančių dalykų atvaizdų, jie tikėjosi, vadovaudamiesi magijos dėsniu, jų nusikratyti. Jie vylėsi, kad Izraelio Dievas bus patenkintas jų dosnumu.

6, 9: ... *į Bet-Šemešą*: šis miestas buvo arčiausiai Ekrono, kur buvo laikoma Skrynia prieš sugrąžinant ją izraeliečiams.

dėžę su auksiniais daiktais,
padėjo visa ant didžiojo ak-
mens. paskui Bet-Šemešo žmo-
nės tą dieną atnašavo VIEŠPA-
ČIUI deginamąsias aukas ir
kitokias aukų atnašas. 16 Tai
stebėjusieji penki filistinų di-
džiūnai tą pačią dieną sugrįžo
į Ekroną.
17 Šie yra auksiniai skaudu-
liai, kuriuos filistinai davė
VIEŠPAČIUI kaip atnašą už kal-
tę: vieną už Ašdodą, vieną už
Gazą, vieną už Aškeloną, vie-
ną už Gatą, vieną už Ekroną.
18 Ir auksinių pelių pagal skai-
čių visų penkiems filistinų di-
džiūnams priklausančių mies-
tų – įtvirtintų miestų ir atvirų
gyvenviečių. Didysis akmuo,
ant kurio buvo padėta VIEŠPA-
TIES Skrynia, tebėra iki šios
dienos Jehošuos iš Bet-Šemešo
lauke.
19 Jechonijo palikuonys ne-
džiūgavo su Bet-Šemešo žmo-
nėmis, kai jie sutiko VIEŠPA-
TIES Skrynią. VIEŠPATS užmušė
iš jų septyniasdešimt. Žmonės
raudojo, nes VIEŠPATS buvo iš-
tikęs juos baisia nelaime. 20 Bet-
Šemešo vyrai klausė: „Kas ga-
li stotis tarnauti VIEŠPAČIUI,
šiam šventajam Dievui? Pas ką
jis nuo mūsų eis?“ 21 Jie tad iš-
siuntė pasiuntinius pas Kirjat-
Jearimų* gyventojus pasakyti:
„Filistinai sugrąžino VIEŠPA-
TIES Skrynią. Ateikite ir paim-
kite ją pas save.“

7 1 Kirjat-Jearimų žmonės
atėjo, paėmė VIEŠPATIES
Skrynią ir įnešė ją į Abinadabo
namus ant kalvos. Jo sūnų
Eleazarą jie pašventino rūpin-
tis VIEŠPATIES Skrynia.

Samuelis: teisėjas ir gelbėtojas

2 Praslinko daug laiko – dvi-
dešimt metų nuo tos dienos,
kai Skrynia buvo apgyvendinta
Kirjat-Jearimuose. Visi Izrae-
lio namai ilgėjosi VIEŠPATIES.
3 Samuelis tarė visiems Izrae-
lio namams: „Jei grįžtate pas
VIEŠPATĮ visa savo širdimi, pa-
šalinkite iš savo tarpo sveti-
mus dievus bei Aštarotes, ati-
duokite širdį VIEŠPAČIUI ir tik
jam vienam tarnaukite. Tada
jis išgelbės jus iš filistinų ran-
kos.“ 4 Izraeliečiai tad pašali-
no Baalus bei Aštarotes* ir
tarnavo tik VIEŠPAČIUI.
5 Tada Samuelis tarė: „Surin-
kite visą Izraelį į Mizpą. Aš
maldausiu VIEŠPATĮ jūsų la-
bui.“ 6 Jie tad susirinko Mizpo-
je, sėmėsi vandens ir jį liejo ant

6, 21: ... *pas Kirjat-Jearimų gyventojus*: Skrynia buvo nunešta į Kirjat-Jearimus, nes Šilo'as tuo metu buvo sunaikintas. Žr. Jer 7, 12–14; 26, 6–9.

7, 4: ... *Baalus bei Aštarotes*: pagrindiniai kanaaniečių gamtos dievai. Izraeliečiai, atėję į Kanaaną, turėjo tapti žemdirbiais. Mokydamiesi iš kanaaniečių dirbti žemę, jie susigundydavo perimti ir jų religiją. Kanaaniečių žemdirbystei būdinga religinė savimonė.

žemės priešais VIEŠPATĮ.* Tą
dieną jie pasninkavo ir išpa-
žino: „Mes esame nusidėję
VIEŠPAČIUI." O Samuelis elgė-
si Mizpoje kaip izraeliečių tei-
sėjas.
[7] Kai filistinai išgirdo, kad
izraeliečiai yra susirinkę Miz-
poje, filistinų didžiūnai išžy-
giavo prieš Izraelį. O apie tai
išgirdę, izraeliečiai drebėjo iš
baimės. [8] Izraeliečiai Samuelį
maldavo: „Nepalik mūsų, nenu-
stok šauktis VIEŠPATIES, mū-
sų Dievo, kad išgelbėtų mus
nuo filistinų rankos." [9] Sa-
muelis tad paėmė žindukli
ėriuką ir atnašavo jį VIEŠPA-
ČIUI kaip deginamąją auką.
Samuelis šaukėsi VIEŠPATIES
Izraelio labui, ir VIEŠPATS jo
išklausė. [10] Atsitiko, kad, Sa-
mueliui atnašaujant degina-
mąją auką, filistinai pradėjo
mūšį su Izraeliu. Bet VIEŠPATS
tą dieną sugriaudė baisiai ant
filistinų. Jis sukėlė tarp jų to-
kį sąmyšį, kad juos nugalėjo iz-
raeliečiai. [11] Izraelio vyrai išėjo
iš Mizpos ir vijosi filistinus,
niokodami juos iki pat anapus
Bet-Karo.
[12] Samuelis paėmė akmenį
ir, pastatęs jį tarp Mizpos ir
Šeno, pavadino jį Eben-Ezeriu.*
„Nes iki šiol, – jis sakė, – VIEŠ-
PATS mums padėjo." [13] Filisti-
nai buvo prislėgti ir daugiau
nebesiveržė į Izraelio žemę.
VIEŠPATIES ranka buvo prieš fi-
listinus per visas Samuelio
dienas. [14] Miestai, kuriuos filis-
tinai buvo paėmę iš Izraelio,
nuo Ekrono iki Gato, buvo su-
grąžinti Izraeliui. Izraelis at-
gavo iš filistinų visas savo že-
mes. Be to, buvo taika tarp
Izraelio ir amoriečių. [15] Samue-
lis buvo Izraelio teisėjas per vi-
są savo gyvenimą. [16] Kasmet jis
apeidavo Bet-Elio, Gilgalo ir
Mizpos sritį ir būdavo Izraelio
teisėjas visose tose vietose.
Paskui sugrįždavo į Ramą, nes
ten buvo jo namai. Ir ten jis bū-
davo Izraelio teisėjas; ten jis
pastatė aukurą VIEŠPAČIUI.

B. MONARCHIJOS ĮVEDIMAS IZRAELYJE

Žmonės prašo karaliaus

8 [1]* Savo žiloje senatvėje Sa-
muelis Izraelio teisėjais
paskyrė savo sūnus. [2] Jo pir-
magimio sūnaus vardas buvo

7, 6: ... *semėsi vandens ir jį liejo... priešais VIEŠPATĮ*: liejamoji vandens atnaša buvo neįprasta, nes paprastai buvo liejamas vynas. Žmonėms, patyrusiems gyvenimą dykumoje, vanduo buvo labai svarbus gyvybei palaikyti. *Lieti vandenį ant žemės* turėjo simbolinę prasmę. Žr. 2 Sam 14, 14.

7, 12: ... *pavadino (akmenį) Eben-Ezeriu: arba Eben-haEzer*, t. y. *Pagalbos akmeniu*.

8, 1–22: Lūžis ir pervarta politinėje ir religinėje Izraelio istorijoje. Skrynios šventykla Šilo'e buvo griuvėsiai, Sandoros bendrija nebeturėjo vienybės simbolio, filistinai grasino užimti kraštą. Žmonės prašė Samuelį

Joelis, o antrojo sūnaus var-
das Abijas. Jiedu buvo teisė-
jai Beer-Šeboje. 3 Sūnūs nėjo jo
keliais, bet palinko į godumą.
Imdami kyšius, jie iškraipyda-
vo teisingumą.
4 Todėl susibūriavę visi Iz-
raelio seniūnai atėjo pas Sa-
muelį į Ramą 5 ir jam tarė:
„Štai tu pasenai, o tavo sūnūs
neina tavo keliais. Todėl pa-
skirk mums karalių, kad mus
valdytų, kaip yra visose tau-
tose.“ 6 Samueliui nepatiko,
kad jie sakė: „Duok mums ka-
ralių, kad mus valdytų.“ Užtat
Samuelis kreipėsi malda į
VIEŠPATĮ, 7 ir VIEŠPATS Samue-
liui atsakė: „Paklausyk žmonių
balso ir visko, ką jie tau sako,
nes ne tave jie atmetė. Mane
jie atmetė,* kad nebūčiau jų
karalius. 8 Lygiai kaip jie yra
darę man nuo tos dienos, kurią
išvedžiau juos iš Egipto, iki
šios dienos, palikdami mane ir
tarnaudami kitiems dievams.
Taip jie ir tau daro. 9 Dabar tad
klausyk jų balso! Tačiau turi
juos rimtai įspėti ir jiems pa-
sakyti apie teises karaliaus,
kuris juos valdys'.“
10 Samuelis tad perdavė vi-
sus VIEŠPATIES žodžius žmo-
nėms, kurie buvo prašę iš jo ka-
raliaus. 11 Jis tarė: „Tokios bus
teisės karaliaus, kuris jus val-
dys: jis ims jūsų sūnus ir pa-
skirs juos į savo vežimus, ar į
savo raitelius, ar bėgti palydo-
vais pirma jo vežimo. 12 Jis pa-
skirs sau iš jų tūkstantininkus
ir penkiasdešimtininkus; arba
jie turės arti jo laukus, nuimti
jo derlių, dirbti jam karo reik-
menis ir vežimų padargus. 13 Jis
ims jūsų dukteris kvepalų dir-
bėjomis, virėjomis ir kepėjo-
mis. 14 Jis paims geriausius jū-
sų laukus, vynuogynus,
alyvmedžių sodus ir atiduos
savo dvariškiams. 15 Jis paims
dešimtadalį jūsų grūdų bei vy-
nuogių derliaus ir atiduos savo
pareigūnams ir dvariškiams.
16 Jis paims jūsų vergus bei
verges, geriausius jūsų galvijus
bei asilus ir paskirs juos prie
savo darbų. 17 Jis paims dešim-
tadalį jūsų kaimenių, ir jūs
tapsite jo vergais. 18 Ateis die-
na, kai jūs skųsitės savo kara-
liumi, kurį būsite išsirinkę.
Bet tą dieną VIEŠPATS jūsų ne-
išklausys.“
19 Žmonės atsisakė klausyti
Samuelio balso. Jie sakė: „Ne!
Mums turi būti karalius, 20 kad
ir mes galėtume būti kaip ki-
tos tautos. Tevaldo mus mūsų

paskirti karalių ir duoti Sandoros bendrijai centralizuotą valdymo formą. Samueliui toks prašymas nebuvo prie širdies. Dievo liepimu jis santūriai perspėjo dėl karaliaus teisių.

8, 7: ... *mane jie atmetė*: Izraelis užmiršo, kad jis ne toks kaip kitos tautos. Sekdamas kitų tautų pavyzdžiu ir atmesdamas savo tikrąjį karalių – Jahvę, Sandoros Dievą, Izraelis tapo neištikimas savo pašaukimui.

karalius, tegu mus veda, teko-
voja mūsų kovas." 21 Išklausęs
visus žmonių žodžius, Samue-
lis pakartojo juos į VIEŠPATIES
ausį. 22 VIEŠPATS Samueliui ta-
rė: „Klausyk jų balso ir paskirk
karalių, kad juos valdytų." Ta-
da Samuelis tarė Izraelio vy-
rams: „Eikite kiekvienas į sa-
vo miestą."

Saulius ir jo tėvo asilai

9 1 Tarp Benjamino vyrų bu-
vo vyras, vardu Kišas, –
Afijaho sūnaus Bekorato sū-
naus Saruro sūnaus Abielio sū-
nus, – benjaminaitis, pasitu-
rintis žmogus. 2 Jis turėjo sūnų,
šaunų jauną vyrą, vardu Sau-
lius. Šaunesnio už jį vyro tarp
izraeliečių nebuvo; visa galva
jis buvo aukštesnis už kitus vy-
rus. 3 Kartą pasiklydo Sauliaus
tėvo Kišo asilės. Tėvas tada sa-
vo sūnui Sauliui tarė: „Pasi-
imk vieną iš tarnų ir eik ieško-
ti asilių." 4 Perėjo per Efraimo
aukštumas, perėjo per Šališo
sritį, bet jų nesurado. Jie per-
ėjo ir Šaalimų sritį, bet jų nei
ten nebuvo. Galop jie perėjo ir
per visą Benjamino žemę, bet
vis jų nesurado.
5 Jiems pasiekus Zufo sritį,
Saulius kalbėjo su juo einan-
čiam tarnui: „Eikš, grįžkime
namo, kad mano tėvas, metęs
rūpintis asilėmis, nepradėtų
rūpintis mumis." 6 Bet tarnas
atsakė: „Klausyk! Šiame mies-
te yra Dievo žmogus. Tas žmo-
gus yra labai gerbiamas. Ką tik
jis pasako, tai visuomet įvyks-
ta. Užeikime ten. Galbūt jis
parodys mums kelią, kuriuo
turėtume eiti." 7 „Žiūrėk, – Sau-
lius tarė tarnui, – jei užeisime,
ką mes galėtume tam žmogui
nunešti? Duona mūsų maiše-
liuose yra išsibaigusi, nėra jo-
kios dovanos, kurią galėtume
nunešti. Ką mes turime?" 8 Tar-
nas vėl atsakė Sauliui: „Va aš
kaip tik turiu sidabrinio šeke-
lio ketvirtį.* Aš galiu duoti jį
Dievo žmogui, kad jis mums
nurodytų kelią." 9 Seniau Izra-
elyje, kas tik eidavo teirautis
Dievo, sakydavo: „Eikit šen,
eikime pas regėtoją", – nes kas
dabar yra vadinamas pranašu,
seniau buvo vadinamas regė-
toju. 10 Saulius tarnui tarė: „Ge-
rai sakai! Eikime!" Jiedu tad
pakilo eiti į miestą, kuriame
gyveno Dievo žmogus.

Saulius sutinka Samuelį

11* Lipdami šlaitu į miestą,
jiedu sutiko keletą merginų, iš-
einančių vandens semtis, ir jų
pasiteiravo: „Ar regėtojas yra

9, 8: ... *turiu sidabrinio šekelio ketvirtį*: maždaug 2,84 g sidabro.

9,11–14: Atrodo, kad miestas tupėjo ant kalvos šlaito, buvo mažas ir turėjo akmenines sienas su vieneriais vartais. Šaltinis buvo kalvos papėdėje, o aukštumos alkas – šventovė – ant kalvos viršūnės. Samuelis kaip kunigas vadovavo vaišėms, kurios vykdavo po kai kurių aukų atnašavimo. Ilgainiui aukštumų alkai buvo išnaikinti (žr. Įst 12, 2–3; 2 Kar 23, 8–9).

čia?“ – 12 „Taip, – jos atsakė, –
va jis kaip tik čia ir yra. Pa-
skubėk, nes jis ką tik atėjo į
miestą dėl to, kad žmonės šian-
dien atnašauja auką aukštu-
mos alke. 13 Kaip tik įeisite į
miestą, jį rasite, dar neišėjusį
į aukštumos alką valgyti. Žmo-
nės nevalgys, kol jis neateis.
Tik tada, kai jis palaimins au-
ką, pakviestieji svečiai pradės
valgyti. Eikite nedelsdami, ir
jį tuojau pat rasite.“ 14 Jie tad
nuėjo į miestą. Įeidami į mies-
tą, jie pamatė priešais iš mies-
to ateinantį Samuelį pakeliui
į aukštumos alką.

15 Vieną dieną prieš Sauliaus
atėjimą VIEŠPATS buvo Samu-
eliui pasakęs: 16 „Rytoj šiuo lai-
ku aš atsiųsiu pas tave vyrą iš
Benjamino žemės, o tu jį pa-
tepsi mano tautos Izraelio val-
dovu. Jis išgelbės mano tautą
iš filistinų rankos, nes aš ma-
čiau savo tautos kančią, jų de-
javimas mane yra pasiekęs.“
17 Vos Samueliui pamačius
Saulių, VIEŠPATS jam tarė:
„Štai šis yra vyras, apie kurį
tau sakiau: ‘Jis valdys mano
tautą’.“ 18 Saulius priėjo prie
Samuelio vartuose ir tarė: „Pra-
šyčiau man pasakyti, kur yra
regėtojo namai?“ 19 Samuelis
jam atsakė: „Aš esu regėtojas.
Kopk pirma manęs į šventovę
ant kalvos, nes tu šiandien tu-
ri kartu su manimi valgyti. O
rytą, prieš tave išleisdamas,
pasakysiu visa, kas tau guli
ant širdies.* 20 Apie asiles, pa-
siklydusias prieš tris dienas,
nebesirūpink, nes jos jau
surastos. Į ką gi nukreiptas vi-
sas Izraelio troškimas? Argi ne
į tave ir tavo protėvių namus?“
21 Saulius atsakė: „Aš esu tik
benjaminaitis, iš vienos ma-
žiausių Izraelio giminių, ir ma-
no klanas yra menkiausias
tarp Benjamino giminės klanų!
Kodėl tad man sakai tokius
dalykus?“

22 Tada Samuelis paėmė
Saulių bei jo tarną ir, nuvedęs
į salę, pasodino juos pirmoje
vietoje tarp pakviestųjų, kurių
buvo apie trisdešimt. 23 O virė-
jui Samuelis tarė: „Paduok
jam tą dalį, kurią tau pada-
viau – aną, kurią liepiau ati-
dėti į šalį.“ 24 Virėjas tad paė-
mė šlaunį bei visa, kas buvo ant
jos,* ir padėjo Sauliui. O Samu-
elis tarė: „Štai, kas buvo atidė-
ta į šalį, yra tau padėta. Val-
gyk, nes tai buvo laikoma tau

9, 19: ... *kas tau guli ant širdies*: turbūt Saulių slėgė filistinų priespauda.

9, 24: ... *visa, kas buvo ant jos*: šiek tiek pakeitus hebrajišką žodį, išeitų *ir riebiąją uodegą*. Turbūt tokia buvo pradinė prasmė. Artimųjų Rytų avys turi nepaprastai riebias uodegas. Jos buvo laikomos skanėstu. Tačiau apeigyno taisyklės reikalavo, kad uodega būtų sudeginta ant aukuro (žr. Kun 3, 9). Jei ši Kunigų knygos taisyklė buvo kilusi po Samuelio laikų, nūdien mūsų skaitomas tekstas bus buvęs pataisytas, norint jį suderinti su apeigyno taisykle.

iki paskirto laiko, kad valgy-
tumei su svečiais." Tą dieną
Saulius valgė su Samueliu.
25 Jiems nusileidus nuo aukš-
tumos alko į miestą, Sauliui
buvo paklotas guolis ant namų
stogo,* ir jis atsigulė miegoti.
26 Auštant Samuelis pašaukė
Saulių, miegantį ant stogo,
tardamas: „Kelkis, palydėsiu
tave į kelionę." Saulius atsikė-
lė, ir juodu abu, Samuelis ir jis,
drauge išėjo laukan.

Samuelis patepa Saulių karaliumi

27 Jiems artinantis prie mies-
to pakraščio, Samuelis tarė
Sauliui: „Paliepk tarnui paėjėti
pirma mūsų, o kai jis bus paė-
jėjęs, tu stabtelk valandėlei,
kad galėčiau tau perduoti žodį
iš Dievo."

10 1 Samuelis, paėmęs in-
delį aliejaus, išliejo jį
Sauliui ant galvos ir, jį pabu-
čiavęs, tarė: „Argi VIEŠPATS
nepatepė tavęs savo tautos Iz-
raelio valdovu? Tu turėsi val-
dyti VIEŠPATIES tautą ir išgel-
bėti ją iš visų jos priešų rankos.
Ženklas tau, kad VIEŠPATS pa-
tepė tave savo paveldo valdovu,
yra šis. 2 Šiandien iš manęs iš-
ėjęs, Benjamino žemėje, netoli
Rachelės kapo* prie Zelzaho,
sutiksi du vyrus, ir jie tau sa-
kys: 'Asilės, kurių buvai išėjęs
ieškoti, yra surastos. Nūn tavo
tėvas liovėsi rūpintis jomis,
bet rūpinasi tavimi ir sako: ką
man daryti su sūnumi?' 3 Iš ten
tu eisi toliau, kol pasieksi Ta-
boro ąžuolą. Trys vyrai, einą
pas Dievą į Bet-Elį, tave ten
pasitiks. Vienas jų nešinas
trimis ožiukais, kitas nešinas
trimis duonos kepalais, o tre-
čiasis nešinas vynmaišiu vyno.
4 Tave pasveikinę, jie pasiūlys
tau du kepalus duonos, kuriuos
turi iš jų priimti. 5 Tada tu turi
nueiti į Gibeat-Elohimus, kur
yra filistinų įgula.* Ten, įeida-
mas į miestą, susitiksi su bū-
riu pranašų. Jie leisis nuo
aukštumų šventovės, vedami
lyros, būgnelio su žvangučiais,
fleitos bei arfos, ir pranašaus
apimti dvasios pagavos.* 6 Tuo-
met tave pagaus VIEŠPATIES
dvasia, tu pajusi kartu su jais
dvasios pakilimą ir tapsi ki-
tokiu žmogumi. 7 Kai tik visi

9, 25: ... *paklotas guolis ant namų stogo*: stogai toje pasaulio dalyje yra plokšti ir su turėklais. Vasaros metu nelyja. Smagu miegoti ant stogo, nes viduje esti tvanku.

10, 2: Čia, kaip ir Jer 31, 15 tekste, Rachelės kapo vieta nurodoma į šiaurę nuo Jeruzalės. Vėlesnis tikėjimo kraitis Pr 35, 19–20 tekstą suprato taip, kaip atspindi Mt 2, 16–18 tekstas, ir kapo vieta laiko vietovę prie Betliejaus, į pietus nuo Jeruzalės.

10, 5: ... *filistinų įgula*: hebrajiškas žodis verčiamas *įgula*, bet galima suprasti ir kaip *akmenį*, pastatytą filistinų okupacijai pažymėti, bei kaip *pareigūną* duoklei rinkti. ... *dvasios pagavos*: ekstazėje, sukeltoje grupinio religinio entuziazmo išgyvenimo. Tam būdavo panaudojama muzika ir šokiai.

šie ženklai bus tau įvykę, da-
ryk, ką laikai reikalinga, nes
VIEŠPATS yra su tavimi. 8* Ta-
da tu turi nueiti anksčiau už
mane į Gilgalą. Tikėk manimi,
aš ateisiu pas tave atnašauti de-
ginamųjų aukų ir aukoti bend-
ravimo atnašų. Tu turi laukti
septynias dienas, kol aš pas ta-
ve ateisiu ir nurodysiu, ką turi
toliau daryti.“

Ženklai išsipildo

9 Sauliui apsigręžus eiti nuo
Samuelio, Dievas jam davė ki-
tą širdį. Tą pačią dieną išsipil-
dė anie visi ženklai... 10* Jiems
einant iš ten į Gibeą, štai jį pa-
sitinka pranašų būrys. Dievo
dvasia jį pagavo, ir jis apimtas
dvasios pakilimo pranašavo
kartu su jais. 11 O visi, kurie pir-
ma buvo jį pažinę, matydami
jį dvasios būsenoje su prana-
šais pranašaujantį, vieni kitus
klausė: „Kas atsitiko Kišo sū-
nui? Nejau ir Saulius yra tarp
pranašų?“ 12 O kažin koks čio-
nykštis pridūrė: „O kas yra jų
tėvas?“* Tad žodžiai: „Nejau ir
Saulius yra tarp pranašų?“ vir-
to patarle. 13 Praėjus jo prana-
šiškam dvasios pakilimui, jis
nuėjo į aukštumos alką.

Saulius tyli apie karaliavimą

14 Sauliaus dėdė klausė jo ir
tarno: „Kur buvote nuėję?“ –
„Asilių ieškoti, – jis atsakė. –
Matydami, kad jų nesuran-
dame, nuėjome pas Samuelį.“
15 „Pasakyk man, – liepė Sau-
liaus dėdė, – ką tau Samuelis
pasakė!“ 16 Saulius dėdei atsa-
kė: „Mums jis tik pasakė, kad
asilės jau atsiradusios.“ Ta-
čiau jis nepasakė jam nieko, ką
Samuelis buvo sakęs apie ka-
raliavimą.

Saulius išrenkamas karaliumi burtų keliu

17 Samuelis, sušaukęs žmones
pas VIEŠPATĮ į Mizpą, 18 jiems
tarė: „Taip kalbėjo VIEŠPATS,
Izraelio Dievas: ‘Aš išvedžiau
Izraelį iš Egipto, ir aš išgelbė-
jau jus iš egiptiečių rankos bei
rankos visų jus engusių kara-
lysčių’. 19 Bet šiandien atmetėte
savo Dievą – tą, kuris išgelbsti
jus iš nelaimių ir sunkumų, ir
pasakėte: ‘Ne! Paskirk karalių
mums valdyti’. Dabar tad sto-
kitės VIEŠPATIES akivaizdoje
savo giminėmis ir klanais.“
20 Samuelis paliepė prieiti
kiekvienai Izraelio giminei, ir

10, 8: Įkvėptasis knygos redaktorius, įterpdamas šią eilutę su įsakymu *laukti septynias dienas*, parengia skaitytoją pasakojimui apie Sauliaus atmetimą (žr. 1 Sam 13, 8–15).

10, 10: Pasakojimas sutrumpinamas, praleidžiant kitų dviejų Samuelio duotų ženklų išsipildymą (žr. 1 Sam 10, 2–5).

10, 12: *O kas yra jų tėvas?*: Saulių pažinę žmonės stebėjosi, kad jis, būdamas svarbus asmuo, bendrauja su entuziastais – žmonėmis iš varguomenės. Šis posakis gali turėti ryšį su entuziastų grupės galva – pranašu. Žr. 2 Kar 13, 14; 2, 12.

burtas krito Benjamino gimi-
nei. 21 Tada Samuelis paliepė
Benjamino giminei prieiti kla-
nais, ir burtas krito Matrio
žmonių klanui. Galop jis pa-
liepė Matrio klanui prieiti vy-
ras po vyro, ir burtas krito Ki-
šo sūnui Sauliui. Bet kai jo
ieškojo, negalėjo surasti. 22 Jie
tad vėl teiravosi VIEŠPATĮ: „Ar
tas žmogus atėjo čionai?“ O
VIEŠPATS atsakė: „Taip! Jis
slepiasi tarp reikmenų.“ 23 Nu-
bėgę jį iš ten atvedė. Kai už-
ėmė savo vietą tarp žmonių, jis
stovėjo galva aukštesnis už vi-
sus žmones. 24 Samuelis žmo-
nėms tarė: „Ar matote, ką
VIEŠPATS išrinko? Kito, kaip
jis, nėra visoje tautoje.“ O visi
žmonės jį sveikino, šaukdami:
„Tegyvuoja karalius!“
25 Samuelis paaiškino žmo-
nėms karaliaus valdžios teises
ir pareigas, surašė jas į knygą
ir padėjo VIEŠPATIES akivaiz-
doje. Tai padaręs, Samuelis iš-
siuntė žmones atgal į namus.
26 Ir Saulius, lydimas dorų stip-
ruolių, kurių širdį buvo palie-
tęs Dievas, sugrįžo į savo na-
mus Gibeoje. 27a Bet keletas
niekšų sakė: „Kaip gali šis vai-
kinas mus išgelbėti?“ Jie tad
jį niekino ir dovanos jam ne-
atnešė. Bet jis dėjosi to nepa-
stebįs.

Amoniečių nugalėjimas

{27b* Amoniečių karalius Naha-
šas buvo nuožmiai engęs Gado
ir Reubeno giminių žmones.
Jis, būdavo, kiekvienam jų išlu-
pa dešinę akį ir neleidžia turėti
gelbėtojo. Nebuvo likę nė vieno
iš izraeliečių anapus Jordano,
kurio dešinės akies amoniečių
karalius Nahašas nebūtų išlu-
pęs. Bet septyni tūkstančiai
vyrų buvo pabėgę nuo amonie-
čių ir suėję į Jabeš-Gileadą.

11 1 Maždaug po mėnesio}
amonietis Nahašas
atžygiavo ir apgulė Jabeš-Gi-
leadą. Jabešo vyrai Nahašui
tarė: „Sudaryk su mumis san-
dorą, ir mes tau tarnausime.“
2 Bet amonietis Nahašas atsa-
kė: „Tik šitaip aš sudarysiu su
jumis sandorą, būtent išlupda-
mas kiekvienam iš jūsų deši-
nę akį! Šitaip aš užtrauksiu gė-
dą visam Izraeliui!“ 3 Jabešo
seniūnai jam kalbėjo: „Duok
mums septynias dienas atsi-
kvėpti, kad galėtume pasiųsti
pasiuntinius į visą Izraelį. Jei
neatsiras, kas mus gelbėtų, mes
tau pasiduosime.“ 4 Atėję į Sau-
liaus Gibeą, pasiuntiniai per-
davė šiuos žodžius žmonėms.
Visi žmonės aimanavo.
5 Kaip tik tuo metu, varyda-
mas jaučius, iš laukų sugrįžo

10, 27b – 11, 1: Šis tekstas yra iš Kumrano ritinių – ketvirtojoje oloje atrasto hebrajiško Samuelio knygos dalinio rankraščio (4QSam). Be to, jį iš graikiško teksto cituoja senovės žydų istorikas Juozapas Flavijus (žr. Žydų senovė 6, 68–71).

Saulius. „Kodėl žmonės ver-
kia?“ – klausė Saulius. Jie tad
pakartojo jam žinią apie Jabe-
šo gyventojus. 6 Klausantis šių
žodžių, Saulių pagavo VIEŠPA-
TIES dvasia ir jis labai įniršo.
7 Paėmęs jungą jaučių, jis su-
kapojo juos į gabalus ir išsiun-
tė per pasiuntinius į visą Iz-
raelio žemę su įspėjimu: „Taip
bus padaryta su jaučiais kiek-
vieno, kuris tik neateis sekti
paskui Saulių ir Samuelį!“
VIEŠPATIES baimė apėmė žmo-
nes, ir jie atėjo visi kaip vie-
nas. 8 Jam sutelkus juos prie
Bezeko, izraeliečių buvo trys
šimtai tūkstančių, o iš Judo
trisdešimt tūkstančių. 9 O at-
ėjusiems pasiuntiniams buvo
pasakyta: „Taip jūs kalbėsite
Jabeš-Gileado vyrams: ‘Rytoj,
saulei pradėjus kaitinti, jūs
būsite išgelbėti’.“ Pasiuntiniai
sugrįžę pranešė tai Jabeš-Gi-
leado gyventojams. Šie apsi-
džiaugė. 10 Tada Jabešo gyven-
tojai tarė amoniečiams: „Rytoj
pasiduosime jums, galėsite
daryti su mumis, kas tik jums
patiks.“

11 Kitą dieną Saulius išdės-
tė kariuomenę į tris būrius.
Rytmečio sargybos metu jie
įsiveržė į stovyklą ir tol kirto
amoniečius, kol įkaito diena.
Išlikusieji gyvi buvo taip iš-
blaškyti, kad niekur neliko
dviejų vienoje vietoje.

Žmonės priima Saulių karaliumi

12* Žmonės tad kalbėjo Samue-
liui: „Kas drįso sakyti: ‘Nejau
Saulius bus mūsų karalius’?
Paduokite juos mums, mes
juos nubausime mirtimi.“ 13 Bet
Saulius atsakė: „Šiandien nė
vienas nebus nubaustas mir-
timi, nes šiandien VIEŠPATS
suteikė Izraeliui išgelbėjimą.“

14 Samuelis tarė žmonėms:
„Eikit šen! Eime į Gilgalą ir
ten pradėkime karaliaus val-
džią.“ 15 Visi žmonės tada nuėjo
į Gilgalą ir ten, Gilgale, VIEŠ-
PATIES akivaizdoje paskelbė
Saulių karaliumi. Ten jie at-
našavo VIEŠPATIES akivaizdo-
je bendravimo aukas; ten Sau-
lius ir visi izraeliečiai šventė
su didžiu džiaugsmu.

Samuelio atsisveikinimo kalba

12 1 Tada Samuelis krei-
pėsi į visą Izraelį: „Ti-
kėkit manimi; klausiau jūsų
balso visame, ko jūs iš manęs
prašėte, ir paskyriau karalių
jums valdyti. 2 Štai karalius
nuo dabar jus ves. O aš pase-
nau ir pražilau, turiu sūnus
tarp jūsų. Aš buvau jūsų vadas
nuo savo jaunystės iki šios die-

11, 12–14: Šiomis eilutėmis knygos redaktorius suderino pasakojimą apie Sauliaus pripažinimą karaliumi Mizpoje (žr. 1 Sam 10, 17–24) su pasakojimu apie viešą paskelbimą prie Gilgalo (žr. 1 Sam 11, 15) po amoniečių nugalėjimo (žr. 1 Sam 10, 27b – 11, 11).

nos. 3 Štai aš! VIEŠPATIES aki-
vaizdoje ir jo pateptojo akivaiz-
doje liudykite prieš mane! Kie-
no esu aš paėmęs jautį? Ir
kieno esu paėmęs asilą? Ką
esu aš apgavęs ar apiplėšęs?
Iš kieno rankos esu aš paėmęs
kyšį, kad nematyčiau jo kal-
tės? Liudykite prieš mane,
jums atsilyginsiu.“ 4 Jie atsa-
kė: „Tu mūsų nei apgavai, nei
apiplėšei ir nieko nepaėmei iš
kieno nors rankos.“ 5 Jis tad
jiems tarė: „Taigi VIEŠPATS
šiandien yra jums liudytojas,
ir jo pateptasis yra liudytojas,
kad neradote nieko mano ran-
koje.“ Ir jie sutiko: „Jis yra liu-
dytojas!“
6 Tęsdamas Samuelis tarė
žmonėms: „Liudytojas yra
VIEŠPATS, kuris paskyrė Mozę
bei Aaroną ir išvedė jūsų pro-
tėvius iš Egipto žemės. 7 Todėl
dabar stokitės, aš eisiu į teis-
mą su jumis VIEŠPATIES aki-
vaizdoje ir atpasakosiu jums
visus VIEŠPATIES gerumo dar-
bus, padarytus jums ir jūsų
protėviams. 8 Kai Jokūbas nu-
ėjo į Egiptą ir egiptiečiai juos
engė, tada jūsų protėviai šau-
kėsi VIEŠPATIES; VIEŠPATS pa-
siuntė Mozę ir Aaroną, kurie
išvedė juos iš Egipto ir apgy-
vendino šioje vietoje. 9* Bet jie
užmiršo VIEŠPATĮ, savo Dievą.
Užtat jis padavė juos į rankas
Siseros, Hazoro karaliaus Ja-
bino kariuomenės vado, į ran-
kas filistinų ir į rankas Moabo
karaliaus. Jie su jais kariavo.
10 Tada jie šaukdavosi VIEŠPA-
TIES, tardami: ‘Nusidėjome,
nes palikome VIEŠPATĮ ir gar-
binome Baalus ir Aštarotes.*
Bet dabar išgelbėk mus iš mū-
sų priešų rankos, ir mes tau
tarnausime!’ 11 Užtat VIEŠPATS
siuntė Jerub-Baalą ir Bedaną,
ir Jeftą, ir Samuelį; jis išgel-
bėjo nuo jus apsupusių priešų,
ir jūs saugiai gyvenote. 12 Bet,
matydami, kad amoniečių
karalius Nahašas atžygiuoja
prieš jus, man sakėte: ‘Ne!
Karalius mus turi valdyti!’ –
nors VIEŠPATS, jūsų Dievas, bu-
vo jūsų karalius.

Įspėjimai žmonėms ir karaliui

13 Puiku, VIEŠPATS paskyrė
jums karalių! Štai čia yra ka-
ralius, kurį išsirinkote, kurio
prašėte.
14 Jei bijosite VIEŠPATIES,
tarnausite jam, klausysite jo
balso ir nemaištausite prieš
VIEŠPATIES įsakymą, jei jūs ir
jus valdantis karalius seksite
VIEŠPAČIU, savo Dievu, – bus
puiku! 15 Bet jei neklausysite
VIEŠPATIES balso ir maištau-
site prieš VIEŠPATIES įsakymą,
tuomet VIEŠPATIES ranka bus

12, 9–11: Panašumas į deuteronominę Teisėjų knygos sarangą. Žr. Ts 4, 2–3.

12, 10: ...*garbinome Baalus ir Aštarotes*: žr. 1 Sam 7, 3–4.

prieš jus ir prieš jūsų karalių.
[16] Dabar tad būkite pasiruošę
pamatyti nuostabų dalyką,
kurį VIEŠPATS padarys jūsų
akyse. [17*] Argi ne kviečiapjūtė
šiandien? Aš šauksiuosi VIEŠ-
PATIES, kad siųstų perkūnijos
ir lietaus. Tuomet jūs suprasi-
te ir matysite, kokį nedorą da-
lyką jūs darėte VIEŠPATIES
akyse, prašydami sau kara-
liaus.“ [18] Samuelis šaukėsi
VIEŠPATIES, ir VIEŠPATS tą
dieną atsiuntė perkūnijos ir lie-
taus. O visi žmonės didžiai bi-
jojo VIEŠPATIES ir Samuelio.
[19] Visi žmonės Samueliui sa-
kė: „Užtark savo tarnus pas
VIEŠPATĮ, savo Dievą, kad ne-
numirtume, nes prie visų savo
nuodėmių pridėjome dar ir tą
nedorą dalyką: reikalavome
karaliaus.“ [20] Samuelis žmo-
nėms tarė: „Nebijokite! Iš tik-
rųjų visus tuos nedorus daly-
kus jūs esate padarę, tačiau
nesigręžkite nuo VIEŠPATIES,
savo Dievo, bet tarnaukite
VIEŠPAČIUI visa savo širdimi.
[21] Nesigręžkite vaikytis be-
verčių daiktų, nenešančių nau-
dos ir negalinčių išgelbėti, nes
jie yra beverčiai. [22] Savo didžio
vardo dėlei neatmes VIEŠPATS
savo tautos, nes VIEŠPAČIUI
patiko padaryti jus sau tauta.
[23] Be to, gink Dieve nusidėti
VIEŠPAČIUI ir liautis melstis
už jus. Aš ir toliau mokysiu jus
gero ir doro kelio. [24] Tik jūs tu-
rite garbinti VIEŠPATĮ ir jam
ištikimai visa širdimi tarnau-
ti, nes matėte, kokių didžių da-
lykų jis yra jums padaręs. [25] Bet
jei užsispirsite ir toliau nedo-
rai elgtis, ir jūs, ir jūsų kara-
lius pražūsite.“

C. SAULIUS IR DOVYDAS

Sukilimas prieš filistinus

13 [1*] Saulius buvo...metų,
kai tapo karaliumi, ir
jis karaliavo Izraelyje... {dve-
jus} metus.
[2] Saulius išsirinko iš Izrae-
lio tris tūkstančius vyrų. Du
tūkstančiai buvo su Sauliumi
Michmaše ir Bet-Elio aukštu-
mose, o vienas tūkstantis buvo
su Jonatanu Benjamino Gibe-
oje. Likusius vyrus jis paleido
namo į savo palapines. [3] Jona-
tanas nugalėjo Gibeoje esančią
filistinų įgulą;* filistinai apie

12, 17: Lietus kviečiapjūtės metu būtų tas pat kaip sniegas vasarą (žr. Pat 26, 1). Kviečiapjūtė vyksta vasaros pradžioje, lietaus galima laukti tik rudenį.

13, 1: Formulė, panaši į 2 Sam 5, 4 pareiškimą, buvo kada nors čia redaktoriaus įterpta. Sauliaus amžius, jam tampant karaliumi, nenurodomas; dveji jo karaliavimo metai turimame tekste nėra tiksli jo valdymo trukmė. Tikėjimo kraitis duoda apvalų skaičių – keturiasdešimt metų (žr. Apd 13, 21).

13, 3–4: ... *filistinų įgulą*: žr. 1 Sam 10, 5 paaiškinimą. *Teišgirsta hebrajai!*: izraeliečius hebrajais vadino svetimtaučiai. Septuaginta skirtingai

tai sužinojo. Saulius paliepė
pūsti ragą visame krašte, tar-
damas: „Teišgirsta hebrajai!“*
4 Visas Izraelis išgirdo: „Sau-
lius nugalėjo filistinų įgulą!*
Izraelis užsitraukė filistinų
neapykantą!“ Žmonės buvo pa-
šaukti telktis pas Saulių į Gil-
galą.
5 Filistinai savo ruožtu kovoti
su Izraeliu sutelkė trisdešimt
tūkstančių vežimų ir šešis tūks-
tančius raitelių, o kareivių tiek
daug, kiek yra pajūryje smil-
čių. Jie atžygiavo ir pasistatė
stovyklą prie Michmašo, į ry-
tus nuo Bet-Aveno. 6 Izraelio
vyrams pamačius, kad jie yra
pavojuje, – nes kariuomenė bu-
vo sunkioje padėtyje, – žmonės
išsislapstė olose, urvuose, tarp
uolų, kapuose ir vandens tal-
pyklose. 7* Kiti hebrajai perėjo
Jordaną į Gado ir Gileado že-
mę. Saulius vis dar buvo Gilga-
le, ir likusieji žmonės susitelkė
prie jo kupini baimės.
8 Jis laukė septynias dienas –
iki laiko, kurį buvo nustatęs
Samuelis. Bet Samuelis neat-
ėjo, ir žmonės pradėjo slaptai
trauktis nuo Sauliaus. 9 Sau-
lius tad paliepė: „Paruoškite
čia man deginamąją auką ir
bendravimo atnašas.“ Ir jis
atnašavo deginamąją auką.
10 Vos jam pabaigus atnašauti
deginamąją auką, atėjo Samu-
elis. Saulius išėjo jo pasitikti
ir pasveikinti. 11 „Ką tu pada-
rei?“ – klausė Samuelis. Sau-
lius atsakė: „Matydamas, kad
žmonės slaptai traukiasi nuo
manęs ir tu neatėjai paskirtu
laiku, o filistinai jau buvo su-
sitelkę Michmaše, 12 aš sau ta-
riau: ‘Nūn filistinai tuojau at-
žygiuos prieš mane į Gilgalą, o
aš dar neieškojau VIEŠPATIES
malonės’. Taigi aš iš savo neri-
mo ir atnašavau deginamąją
auką.“ 13 Samuelis Sauliui ta-
rė: „Tu pasielgei kvailai, nesi-
laikydamas VIEŠPATIES, savo
Dievo, tau duoto įsakymo!
VIEŠPATS būtų patvirtinęs ta-
vo karaliavimą Izraelyje visam
laikui, 14 bet dabar tavo kara-
liavimas neišliks. VIEŠPATS
susiieškojo sau vyrą pagal sa-
vo širdį, jį VIEŠPATS paskyrė
būti savo tautos valdovu, nes
tu nevykdei, ką VIEŠPATS buvo
tau įsakęs.“ 15 Samuelis pakilo
ir nuėjo iš Gilgalo savo keliu.
*Bet likusieji žmonės, žygiuo-
dami nuo Gilgalo Benjamino
Gibeos link, nuėjo su Sauliumi
prisidėti prie kariuomenės.

skaito šias dvi eilutes: *Filistinai iš-girdo, kad hebrajai (arba: vergai) bu-vo sukilę. Tuo tarpu Saulius paliepė pūsti ragą visame krašte, ir visas Iz-raelis išgirdo, kad Saulius...*

13, 7 –15: Šiose eilutėse, kaip ir 1 Sam 10, 8, nujaučiama, kad Dievas atmes Saulių. Priežastis nurodoma 1 Sam 15 tekste (žr. taip pat 1 Sam 28, 17–18).

13, 15b – 14, 52: Izraeliečiai buvo išblaškyti; su Sauliumi pasiliko tik šeši šimtai kareivių. Perdėm tikroviškas skaičius.

Saulius apžiūrėjo pas jį pa-
silikusius žmones – apie šešis
šimtus vyrų. [16] Saulius, jo sū-
nus Jonatanas ir su jais pasi-
likusieji kareiviai apsistojo
Benjamino Geboje, o filistinai
turėjo stovyklą Michmaše. [17] Ta-
da iš filistinų stovyklos išėjo
trys būriai kareivių krašto
niokoti. Vienas būrys pasuko
Ofros keliu, einančiu į Šualo
sritį, [18] kitas būrys pasuko Bet-
Horono kryptimi, o trečiasis
būrys pasuko kalno, dunk-
sančio virš Zebojimų slėnio dy-
kumos pusėje, link.
[19]* Visame Izraelio krašte
nebuvo galima rasti kalvio, nes
filistinai kalvystę buvo uždrau-
dę: „Kitaip hebrajai pasidirbs
sau kalavijus ar ietis!“ [20] Taigi
visi izraeliečiai turėdavo nuei-
ti pas filistinus paaštrinti sa-
vo noragų, kauptuvų, kirvių ar
pjautuvų. [21] Mokestis už paašt-
rinimą buvo du trečdaliai še-
kelio už noragus, kauptuvus bei
trišakes ir trečdalis šekelio už
kirvių paaštrinimą bei aksti-
nų jaučiams varyti ištiesinimą.
[22] Todėl mūšio dieną nebuvo
galima rasti nei kalavijo, nei
ieties rankose kareivių, buvu-
sių su Sauliumi ir Jonatanu.
Juos turėjo tik Saulius ir Jo-
natanas.

Jonatano žygdarbis

[23] Filistinų įgula buvo įžygia-
vusi į Michmašo perėją.

14 [1] Vieną dieną Sauliaus
sūnus Jonatanas tarė
savo jaunam ginklanešiui „Eikš,
paeikime iki filistinų įgulos ki-
toje pusėje.“ Bet savo tėvui apie
tai nepasakė. [2] Saulius buvo
apsistojęs Gibeos pakraštyje
po granatmedžiu, esančiu prie
Migrono. Su juo buvo apie še-
šis šimtus vyrų [3] drauge su efo-
dą nešiojančiu* Ahitubo sūnu-
mi Ahiju, Ikabodo broliu,
VIEŠPATIES kunigo Šilo'e Elio
sūnaus Fineho sūnumi. Žmo-
nės nežinojo, kad Jonatanas
buvo išėjęs. [4] Perėjoje, per ku-
rią Jonatanas bandė nueiti iki
filistinų įgulos, buvo stati uola
vienoje pusėje ir stati uola ki-
toje pusėje, viena vadinama
Bozezu, o kita – Sėne. [5] Viena
stačioji uola buvo šiaurėje prie-
šais Michmašą, o kita pietuose
priešais Gebą.
[6] Jonatanas tarė savo jau-
nam ginklanešiui: „Eikš, paei-
kime iki tų neapipjaustytųjų
įgulos.* Galbūt VIEŠPATS mums

13, 19–22: Geležies amžius tuomet buvo vos prasidėjęs Palestinoje. Filistinai buvo už izraeliečius pranašesnės medžiaginės kultūros, bet pastarieji ilgainiui juos pralenkė ir karą laimėjo.

14, 3: ... *su efodą nešiojančiu*: šis efodas buvo ne apeiginių drabužių dalis (žr. 1 Sam 2, 18), bet dėžė, kurioje laikomi Urimai ir Tumimai – šventieji daiktai Dievo valiai nustatyti burtų metimu (žr. 41 eilutę; taip pat Iš 28, 30).

14, 6: ... *neapipjaustytųjų įgulos*: izraeliečiai drauge su kitomis semitinėmis Rytų tautomis – amoriečiais,

padės, nes VIEŠPAČIUI nėra
sunku išgelbėti per daugelį ar
per keletą.“
7 Ginklanešys jam
atsakė: „Daryk visa, kas yra tavo širdyje. Va, aš su tavimi!
Mano širdis kaip tavo širdis!“
8 Jonatanas tarė: „Štai mudu
pereisime tų vyrų link ir jiems
pasirodysime.
9 Jei jie mums
sakys: ‘Palaukite, kol mes pas
jus ateisime!’ – tuomet mudu
liksime stovėti savo vietoje,
prie jų nelipsime.
10 Bet jei jie
sakys: ‘Palipkite pas mus!’
tuomet mudu palipsime, nes
VIEŠPATS atiduoda juos mums
į rankas. Tai mums bus ženklas.“
11 Jiedu tada pasirodė
priešais filistinų įgulą. Filistinai sakė: „Štai ir hebrajai išlenda iš urvų, kuriuose jie buvo pasislėpę.“
12 Įgulos vyrai
šūktelėjo Jonatanui ir jo ginklanešiui, sakydami: „Palipkite
pas mus, kad galėtume jums
kai ką parodyti!“ Jonatanas
savo ginklanešiui tarė: „Lipk
paskui mane, nes VIEŠPATS
atidavė juos į Izraelio rankas.“
13 Jonatanas kopė rankomis ir
kojomis, o jo ginklanešys iš
paskos. Filistinai krito prieš
Jonataną, o jo ginklanešys, lipdamas paskui jį, juos pribaigė.
14 Šiame pirmame žygyje
Jonatanas ir jo ginklanešys
pusės akro plote užmušė apie
dvidešimt vyrų.
15 Baisus klaikas sujudino kareivius stovykloje ir lauke; įgula ir net išėjusieji niokoti krašto buvo klaiko
apimti. Pati žemė drebėjo, ir
visus apėmė nepaprastas siaubas.

16 Sauliaus žvalgai Benjamino Gibeoje matė, kad priešo
stovykla sklaidosi į visas puses.
17 Saulius kareiviams, esantiems su juo, įsakė: „Patikrinkite ir pažiūrėkite, kas yra iš
mūsų išėjęs.“ Jie patikrino ir
pamatė, kad trūksta Jonatano ir jo ginklanešio.
18 Saulius
tarė Ahijui: „Atnešk čia Dievo
Skrynią“,* nes Dievo Skrynia
tuomet būdavo su izraeliečiais.
19 Sauliui kalbantis su kunigu,
sąmyšis filistinų stovykloje vis
didėjo ir didėjo. Jis tad kunigui tarė: „Sulaikyk ranką.“*

20 Tada Saulius ir su juo
esantieji kareiviai susitelkė ir
nuskubėjo į mūšį. Jie rado filistinus didžiai sumišusius,
kertančius kalavijais vieni kitiems.
21 Ir hebrajai,* pirma bu-

amoniečiais, moabitais ir edomitais turėjo apipjaustymo paprotį; filistinai, būdami ne semitai, tokio papročio neturėjo. Izraeliečių lūpose šis prievardis reiškė panieką.

14, 18: *Atnešk čia Dievo Skrynią*: vietoj *Dievo Skrynios* graikiškoje Septuagintoje parašyta *Atnešk čia Dievo efodą* (žr. 3 ir 41 eilutę).

14, 19: *Sulaikyk ranką*: kunigas jau buvo pradėjęs mesti Urimus ir Tumimus.

14, 21: *Hebrajai* ir *izraeliečiai* nebūtinai priklausė tai pačiai tautai. Turbūt teisinga būtų sakyti, kad ne visi hebrajai buvo izraeliečiai, nes prievardis *hebrajai* turėjo platesnę prasmę.

vusieji filistinų pusėje ir atėju-
sieji su jais į stovyklą, prisidė-
jo prie izraeliečių, buvusių su
Sauliumi ir Jonatanu. 22 Pana-
šiai ir visi izraeliečiai, slaps-
tęsi Efraimo aukštumose, iš-
girdę, kad filistinai bėga, vijosi
juos įkandin kovodami. 23 Tai-
gi tą dieną VIEŠPATS suteikė
Izraeliui pergalę.

Sauliaus priesaika

Mūšis tęsėsi anapus Bet-
Aveno. Visa kariuomenė buvo
su Sauliumi – dešimt tūkstan-
čių vyrų. Mūšis išsiplėtė Efrai-
mo aukštumose.

24 Saulius tą dieną padarė di-
delę klaidą. Jis buvo prisaik-
dinęs kareivius, tardamas:
„Tebūna prakeiktas vyras,
kurs valgytų maisto iki vaka-
ro, kol aš nebūsiu atkeršijęs
savo priešams!“ Taigi nė vienas
iš kareivių neragavo maisto.

25 Kareiviai užtiko korį su
medumi; ten buvo medaus ir
žemėje. 26 Užtikę korį su me-
dumi, kareiviai matė, kad var-
va medus, bet nė vienas jų ran-
kos prie burnos nekėlė, nes
bijojo priesaikos. 27 Bet Jona-
tanas nebuvo girdėjęs, kaip jo
tėvas prisaikdino kareivius. Jis
tad ištiesė rankoje laikomą
lazdą, padažė jos galą į medaus
korį ir pakėlė ranką prie bur-
nos. Jam akys nušvito. 28 Tuo-
met vienas iš kareivių tarė:
„Tavo tėvas griežtai prisaikdi-
no kareivius, tardamas: ‘Tebū-
na prakeiktas vyras, kurs val-
gytų ką nors šiandien!’ Dėl to
kareiviai yra nusilpę.“ 29 Jona-
tanas kalbėjo: „Mano tėvas
nuvargino kraštą! Prašyčiau
pažiūrėti, kaip nušvito man
akys, kai paragavau tą trupu-
tėlį medaus. 30 Iš tiesų, jei ka-
reiviai šiandien būtų laisvai
valgę paimto iš priešų grobio,
pergalė prieš filistinus būtų
buvusi kur kas didesnė!“

Draudžiama valgyti kruviną mėsą

31 Sumušę filistinus tą dieną
nuo Michmašo iki Aijalono, ka-
reiviai buvo visiškai nusilpę.
32 Tad puolė jie prie grobio ir,
paėmę avių, jaučių bei veršių,
pjovė juos ant žemės. Kareiviai
valgė kruviną mėsą. 33 Sauliui
buvo pranešta: „Štai kareiviai
nusideda VIEŠPAČIUI, valgyda-
mi kruviną mėsą!“ „Jūs nesi-
laikėte tikėjimo, – jis tarė,
atritinkite man čia didelį ak-
menį.“ 34 Ir Saulius įsakė: „Pa-
sisukinėkite tarp kareivių ir
jiems pasakykite: ‘Teatveda
visi savo jaučius ar savo avis
pas mane, teskerdžia juos čia
ir tevalgo. Bet nenusidėkite
VIEŠPAČIUI, valgydami kruvi-
ną mėsą’.“

Tad visi kareiviai atsivedė
savo jaučius tą naktį ir ten juos
pjovė. 35 O Saulius pastatė
VIEŠPAČIUI aukurą. Tai buvo
pirmas aukuras, kurį jis pasta-
tė VIEŠPAČIUI.

Atskleidžiama Jonatano kaltė

36 Tada Saulius tarė: „Leis-
kimės vytis filistinus nakčia,
plėškime juos iki aušros,
nepalikime nė vieno iš jų gy-
vo!“ Jie atsakė: „Daryk visa,
kas tau atrodo gera.“ Bet kuni-
gas sakė: „Kreipkimės čia į
Dievą.“ 37 Saulius tad teiravosi
Dievo: „Ar man reikia leistis fi-
listinų vytis? Ar paduosi juos į
rankas Izraeliui?“ Bet jis tą
dieną jam neatsakė. 38 Tada
Saulius tarė: „Ateikite čia, vi-
si žmonių vadai! Mes turime
ištirti ir nustatyti, kaip ši nuo-
dėmė šiandien buvo padaryta.
39 Kaip gyvas VIEŠPATS, kuris
duoda pergalę Izraeliui, net jei
tai būtų per mano sūnų Jona-
taną, jis tikrai turės mirti!“
Bet nė vienas iš kareivių ne-
atsakė. 40 Jis tarė visam Izrae-
liui: „Atsistokite vienoje pusė-
je, o mano sūnus Jonatanas
atsistos kitoje pusėje.“ Karei-
viai Sauliui atsakė: „Daryk,
kas tau atrodo gera.“ – 41* „O
VIEŠPATIE, Izraelio Dieve, –
Saulius tarė, – kodėl šiandien
neatsakei savo tarnui? Jei kal-
tas esu aš ar mano sūnus Jo-
natanas, o VIEŠPATIE, Izraelio
Dieve, atsakyk Urimais. Bet
jei ši kaltė yra tavo tautos Iz-
raelio, atsakyk Tumimais.“
Jonatanas ir Saulius buvo nu-
rodyti burtų keliu. 42 Tuomet
Saulius paliepė: „Meskite bur-
tus man ir mano sūnui Jona-
tanui.“ Jonatanas buvo nuro-
dytas.

43 „Pasakyk man, ką pada-
rei?“ – Saulius klausė Jonata-
ną. Jonatanas jam pasakė: „Aš
tik paragavau truputį medaus
nuo galo lazdos, kurią laikiau
rankoje. Štai aš čia, pasiruo-
šęs mirti.“ 44 Saulius tarė: „Te-
daro Dievas man taip ir dar te-
prideda: tu tikrai turi mirti,
Jonatanai!“ 45 Bet kareiviai
Sauliui tarė: „Nejau turi mirti
Jonatanas – tas, kuris įvykdė
šį didį Izraelio išgelbėjimą?*
Jokiu būdu! Kaip gyvas VIEŠ-
PATS, nė vienas plaukas nuo jo
galvos nenukris ant žemės! Juk
ką jis šiandien darė, visada
Dievas buvo su juo.“ Taip ka-
reiviai išgelbėjo Jonataną, ir jis
nemirė. 46 Saulius liovėsi vytis
filistinus; filistinai sugrįžo į sa-
vo žemę.

Karai ir pergalės

47 Saulius, įtvirtinęs savo ka-
raliavimą Izraelyje, kovojo su
priešais iš visų pusių – su Moa-
bu, su amoniečiais, su Edomu,

14, 41: Urimai ir Tumimai, arba šventieji daiktai burtams mesti, buvo priemonė sužinoti Dievo valiai. Iš ko jie buvo padaryti ir kokia buvo jų išvaizda, nėra žinoma. Jais buvo gaunamas *Taip* ar *Ne* atsakymas. Urimų ir Tumimų naudojimas baigėsi su Dovydo amžiumi.

14, 45: ... *išgelbėjimą*: hebrajiškasis žodis yra tas pats, kuriuo išreiškiamas pirmagimių *išpirkimas* (žr. Iš 13, 13–16).

su Zobos karaliais ir su filisti-
nais. Kur tik jis pasisukdavo,
nugalėdavo. 48 Jis buvo perga-
lingas, nugalėjo amalekitus ir
išgelbėjo Izraelį nuo jo nio-
kotojų rankų.

Sauliaus šeima

49 Sauliaus sūnūs buvo Jona-
tanas, Išvis ir Malchišua. O jo
dviejų dukterų vardai šie: Me-
raba buvo vardas pirmagimės
ir Michalė buvo vardas jau-
nesniosios. 50 Vardas Sauliaus
žmonos, Ahimaazo dukters,
buvo Abinoama. O vardas ka-
riuomenės vado, Sauliaus dė-
dės Nero sūnaus, buvo Abne-
ris. 51 Kišas buvo Sauliaus
tėvas, o Abnerio tėvas Neras
buvo Abielio sūnus.

52 Per visas Sauliaus dienas
karas su filistinais buvo nuož-
mus. Kada tik Saulius paste-
bėdavo stiprų ir drąsų vyrą,
paimdavo jį į savo tarnybą.

Šventas karas su amalekitais

15 1 Samuelis tarė Sau-
liui: „Mane VIEŠPATS
siuntė patepti tavęs karaliumi
savo tautai Izraeliui. Todėl da-
bar klausykis VIEŠPATIES žo-
džių! 2 Taip kalbėjo Galybių
VIEŠPATS: ‘Aš bausiu Amale-
ką už tai, ką jis padarė Izrae-
liui, kai, jam einant iš Egipto,
jį užpuolė kelyje. 3 Dabar eik,
užpulk jį ir paskirk sunaikin-
ti* visa, kas jam priklauso. Ne-
sigailėk nė vieno, bet užmušk
vyrus ir moteris, vaikus ir kū-
dikius, jaučius ir avis, kupra-
nugarius ir asilus’.“

4 Saulius pašaukė kareivius
ir prie Telaimų padarė jų ap-
žiūrą: du šimtai tūkstančių
pėstininkų* ir dešimt tūkstan-
čių kareivių iš Judo. 5 Tada
Saulius nužygiavo iki pat Ama-
leko miesto ir slėnyje surengė
pasalas. 6 Kenitams* Saulius
tarė: „Eikite šen! Palikite!
Tučtuojau pasitraukite nuo
amalekitų, kad nesunaikinčiau
jūsų drauge su jais, nes jūs ro-
dėte gerumą visiems izraelie-
čiams, kai jie išėjo iš Egipto.“
Kenitams pasitraukus nuo
amalekitų, 7 Saulius sutriuški-
no amalekitus nuo Havilos iki
pat Šuro, esančio į rytus nuo
Egipto. 8 Amaleko karalių Aga-
gą paėmė gyvą į nelaisvę, bet

15, 3: ... *paskirk sunaikinti*: sunaikinimo karuose visa – žmonės, miestai, daiktai – turėjo būti sunaikinti. Nebuvo leista nieko pasiimti naudojimui. Dievo valios aiškinimas, šiame tekste priskiriamas Samueliui, derinosi su nuožmiais kraujo už kraują keršto papročiais tarp pusiau klajoklių tautų. Nekaltų žmonių žudynės niekada nesiderino su Dievo valia. Žr. Mt 5, 38–48.

15, 4: ... *du šimtai tūkstančių pėstininkų*: perdėti skaičiai būdingi senovės istorikams. Jie nėra tikroviški.

15, 6–7: *Kenitams*: viena kenitų klano dalis buvo su midjaniečiais, o kita su amalekitais. Mozės uošvis, rodos, priklausė šiam klanui (žr. Ts 1, 16; 4, 11). Įvykis, kuriame izraeliečiai patyrė kenitų gerumą, aprašomas Skaičių knygoje (Sk 10, 29–32).

visus žmones paskyrė sunaikin-
ti kalaviju. 9 Saulius ir kareiviai
pasigailėjo Agago, geriausių
avių, galvijų, peniukšlių ir avi-
nėlių bei viso, kas buvo vertin-
ga. Jie nenorėjo paskirti jų su-
naikinti; sunaikinti jie paskyrė
tik tai, kas buvo menka ir nie-
kam nebetiko.
10 Tada VIEŠPATIES žodis at-
ėjo Samueliui: 11 „Gailiuosi,*
kad padariau Saulių karaliu-
mi, nes jis nusigręžė nuo ma-
nęs ir neįvykdė mano įsaky-
mų.“ Samuelis sielojosi ir
maldavo VIEŠPATĮ visą naktį.
12 Atsikėlęs anksti rytą, Samue-
lis išėjo su Sauliumi susitik-
ti. Samueliui buvo pasakyta:
„Saulius buvo nuėjęs į Karme-
lį. Štai jis ten savo garbei pa-
minklą pasistatė. Paskui jis
leidosi kelionėn ir nuėjo į Gil-
galą.“ 13 Kai Samuelis atėjo
pas Saulių, Saulius jam tarė:
„Telaimina tave VIEŠPATS! Aš
įvykdžiau VIEŠPATIES įsaky-
mą.“ – 14 „Betgi ką reiškia tas
avių bliovimas ir jaučių baubi-
mas mano ausyse?“ – klausė
Samuelis. 15 Saulius atsakė:
„Jie buvo parvesti iš amaleki-
tų, nes kareiviai pasigailėjo ge-
riausių avių ir galvijų, kad bū-
tų paaukoti VIEŠPAČIUI, tavo
Dievui. Likusius mes paskyrė-
me sunaikinti.“ 16 Samuelis ta-
rė Sauliui: „Liaukis! Aš tau pa-
sakysiu, ką VIEŠPATS kalbėjo
man praeitą naktį.“ Jis atsa-
kė: „Kalbėk!“
17 Samuelis tarė: „Nors savo
akyse ir gali atrodyti menkas,
bet argi nesi Izraelio giminių
galva? VIEŠPATS tave patepė
Izraelio karaliumi. 18 VIEŠPATS
tave pasiuntė į žygį, tardamas:
‘Eik ir paskirk sunaikinti tuos
nusidėjėlius – amalekitus! Ko-
vok, kol jie bus sunaikinti’. 19 Ko-
dėl tad nepaklausei VIEŠPA-
TIES balso? Kodėl tad meteisi
ant grobio ir darei, kas nedora
VIEŠPATIES akyse?“ 20 Saulius
Samueliui atsakė: „Aš vis dėl-
to paklausiau VIEŠPATIES bal-
so! Atlikau žygį, į kurį VIEŠPATS
mane siuntė, parvedžiau Ama-
leko karalių Agagą ir paskyriau
amalekitus sunaikinti. 21 Bet iš
grobio kareiviai paėmė avių ir
jaučių – geriausia iš to, kas tu-
rėjo būti paskirta sunaikinti –
paaukoti VIEŠPAČIUI, tavo Die-
vui, Gilgale.“
22* Į tai Samuelis atsakė:
„Argi tiek pat džiugina
VIEŠPATĮ
deginamosios atnašos ir
kruvinos aukos,
kiek klusnumas VIEŠPATIES
balsui?

15, 11: *Gailiuosi*: Dievas *apgailestauja,* kai jis dėl žmogaus nuodėmės – įžūlumo Dievui – *palieka* žmogų gyvenimo raizgyne be savo malonės. Dievas nesikeičia, lieka atviras žmogaus grįžimui į malonės santykį, bet žmonės keičiasi, įstrigdami gyvenimo raizgyne, savo nelaimei.

15, 22: Samuelis nepasmerkia aukų apskritai, bet aukas be žmogaus širdies, t. y. be nuoširdaus aukotojo atsidavimo. Žr. Oz 6, 6.

Tikrai, klusnumas yra geriau
negu kruvina auka
ir atsidavimas – negu avinų
taukai.
23 Nes maištas yra nė mažesnė
nuodėmė už būrimą,
o pasikliovimas savimi
tarsi stabų blogis.
Už tai, kad atmetei
VIEŠPATIES žodį,
jis atmetė tave nuo
karaliavimo."
24 „Aš nusidėjau, – tarė Sa-
muelyiui Saulius, – nes, bijoda-
mas kareivių ir klausydamas
jų balso, nusižengiau VIEŠPA-
TIES įsakymui ir tavo žo-
džiams. 25 Dabar todėl prašy-
čiau atleisti mano nuodėmę ir
grįžti su manimi, kad pagar-
binčiau VIEŠPATĮ." 26 Samuelis
atsakė Sauliui: „Negrįšiu su
tavimi, nes tu atmetei VIEŠPA-
TIES žodį, o VIEŠPATS atmetė
tave nuo karaliavimo Izraelyje."
27 Samueliui nusigręžiant eiti,
Saulius pagriebė jo skraistės
skverną, ir jis atplyšo. 28 O Sa-
muelis jam tarė: „Šiandien
VIEŠPATS atplėšė nuo tavęs Iz-
raelio karalystę ir atidavė ją
tavo artimui, kuris yra geres-
nis už tave. 29 Be to, Izraelio
Šlovė neapgauna ir nekeičia
savo minties, nes jis nėra mir-
tingas, kad jam reikėtų keisti
savo mintį." 30 Tačiau Saulius
maldavo: „Nusidėjau, bet da-
bar pagerbk mane prieš mano
tautos seniūnus ir prieš Izrae-
lį, grįžk su manimi, kad pagar-
binčiau VIEŠPATĮ, tavo Dievą!"
31 Samuelis sugrįžo su Sauliu-
mi, ir Saulius puolė kniūbsčia
prieš VIEŠPATĮ.

Agago mirtis ir Samuelio pasitraukimas

32 Tada Samuelis paliepė:
„Atveskite pas mane Amaleko
karalių Agagą." Agagas atėjo
pas jį svyruodamas. Agagas ta-
rė: „Oi, arti karti mirtis!" 33 O
Samuelis tarė:
„Kaip tavo kalavijas mote-
ris darė bevaikes,
taip tavo motina bus bevai-
kė tarp moterų."
Samuelis sukapojo Agagą į
gabalus Gilgale VIEŠPATIES
akivaizdoje.
34 Tada Samuelis nuėjo į Ra-
mą, o Saulius nuėjo į savo na-
mus Gibeoje.
35 Samuelis nebematė dau-
giau Sauliaus iki savo mirties
dienos. Tačiau Samuelis sielo-
josi dėl Sauliaus todėl, kad
VIEŠPATS gailėjosi padaręs jį
Izraelio karaliumi.

Dievas siunčia Samuelį į Betliejų

16 1* VIEŠPATS tarė Sa-
mueliui: „Kaip ilgai
sielosiesi dėl Sauliaus? Aš at-

16, 1: Apie šį ruošiamą Dovydo patepimą karaliumi tolesniame skyriuje nieko nežino Dovydo brolis Eliabas (žr. 1 Sam 17, 28); Dovydas buvo pateptas du sykius po Sauliaus mirties (žr. 2 Sam 2, 4; 5, 3).

mečiau jį nuo karaliavimo Iz-
raelyje. Pripilk savo ragą alie-
jaus ir leiskis į kelionę! Siunčiu
tave pas Išają Betliejietį, nes
radau sau karalių tarp jo sū-
nų.“ – [2] „Kaip aš eisiu? – klau-
sė Samuelis, – jei Saulius apie
tai išgirs, užmuš mane.“ VIEŠ-
PATS tarė: „Veskis su savimi
telyčią ir sakyk: ‘Atėjau atna-
šauti kruvinos aukos VIEŠPA-
ČIUI’. [3] Pakviesk Išają į aukos
šventę, ir aš pats parodysiu tau,
ką turėsi daryti. Patepsi man tą,
kurį tau nurodysiu.“ [4] Samue-
lis darė, ką VIEŠPATS įsakė.
Jam atėjus į Betliejų, miesto
seniūnai išėjo, drebėdami iš
baimės, jo pasitikti ir teiravo-
si: „Ar tavo atėjimas yra taikin-
gas?“ [5] Jis atsakė: „Taikingas.
Atėjau atnašauti kruvinos au-
kos VIEŠPAČIUI. Pašventinkite
save ir dalyvaukite su manimi
aukos šventėje.“ Pašventinęs
Išają ir jo sūnus, jis pakvietė
juos į aukos šventę.

[6] Jiems atvykus, jis pamatė
Eliabą ir pamanė: „Tikriausiai
VIEŠPATIES pateptasis stovi
prieš VIEŠPATĮ.“ [7] Bet VIEŠ-
PATS tarė Samueliui: „Nežiū-
rėk į jo išvaizdą ir stuomens
aukštį, nes aš jį atmečiau. Juk
Dievas ne taip mato, kaip žmo-
gus, – žmogus mato, kas aki-
mis matoma, o VIEŠPATS žiūri
į širdį.“ [8] Tada Išajas, pašau-
kęs Abinadabą, paliepė jam
praeiti pro Samuelį, bet jis ta-
rė: „Nei to neišsirinko VIEŠ-
PATS.“ [9] Tada Išajas paliepė
Šamai praeiti pro Samuelį, bet
jis tarė: „Nei to neišsirinko
VIEŠPATS.“ [10] Taip Išajas liepė
septyniems savo sūnums pra-
eiti pro Samuelį, bet Samuelis
Išajui tarė: „Nė vieno iš jų ne-
išsirinko VIEŠPATS.“

[11] Samuelis paklausė Išają:
„Ar tai visi tavo vaikinai?“ –
„Dar liko jauniausias. Matai,
jis avis gano!“ – atsakė. Samu-
elis Išajui tarė: „Pasiųsk ką
nors jo atvesti, nes mes nesėsi-
me valgyti, kol jis čia neateis.“
[12] Išajas tad pasiuntė, ir jį atve-
dė. Jis buvo įdegęs saule, turėjo
žvalias akis ir buvo gražios iš-
vaizdos. „Stokis, – VIEŠPATS
tarė, – ir patepk jį, nes tai jis!“
[13] Samuelis, paėmęs ragą alie-
jaus, patepė jį brolių akivaiz-
doje. Nuo tos dienos VIEŠPA-
TIES dvasia galingai užvaldė
Dovydą. O Samuelis leidosi į
kelionę ir parėjo į Ramą.

Dovydas Sauliaus tarnyboje

[14] VIEŠPATIES dvasia buvo
palikusi Saulių, ir pikta dva-
sia iš VIEŠPATIES pradėjo jį
kankinti.* [15] Sauliaus dvariš-

16, 14: ... *pikta dvasia iš VIEŠPATIES pradėjo jį kankinti:* Viešpats leido Sauliui kentėti nuožmaus pykčio priepuolius. Izraeliečiai viską priskyrė Dievui kaip pirmajai Priežasčiai. Būdamas Dievo atmestas ir Samuelio paliktas nebepajėgdavo suvaldyti savo pykčio.

kiai jam kalbėjo: „Štai tave
kankina pikta dvasia iš Dievo.
16 Nūn prašome mūsų viešpatį
paliepti, ir tau tarnaujantys
dvariškiai paieškos žmogaus,
mokančio groti lyra. Kada tik
apims tave pikta dvasia iš Die-
vo, jis grotų, ir tu geriau jaus-
tumeis.“ 17 Saulius tarė savo
dvariškiams: „Raskite man
žmogų, mokantį gerai groti, ir
atveskite jį pas mane!“ 18* Ta-
da atsiliepė vienas iš jaunų
dvariškių. „Aš pastebėjau, – jis
sakė, – kad Išajas Betliejietis
turi sūnų, mokantį groti. Jis yra
šaunus vyras ir karys, protin-
gos kalbos ir orios išvaizdos.
Be to, su juo yra VIEŠPATS.“
19 Todėl Saulius išsiuntė pa-
siuntinius pas Išają paprašyti:
„Atsiųsk man savo sūnų Dovy-
dą – tą, kuris gano avis.“ 20 Iša-
jas paėmė asilą, užkrovė ant
jo duonos, pilną vyno vynmaišį
bei ožiuką ir pasiuntė juos
Sauliui per savo sūnų Dovydą.
21 Taigi Dovydas atėjo pas Sau-
lių ir pradėjo jam tarnauti.
Saulius jį labai pamilo, ir jis
tapo jo ginklanešiu. 22 Tada
Saulius pasiuntė Išajui žodį:
„Prašyčiau leisti Dovydą liktis
mano tarnyboje, nes jis rado
malonę mano akyse.“ 23* Kada
tik pikta dvasia iš Dievo ap-
imdavo Saulių, Dovydas imda-
vo į rankas lyrą ir grodavo. Sau-
liui būdavo lengviau ir imdavo
geriau jaustis, o piktoji dvasia
nuo jo atsitraukdavo.

Galijotas meta iššūkį izraeliečiams

17 1 Filistinai sutelkė sa-
vo pajėgas mūšiui. Su-
sibūrę prie Soko'o, Judo žemė-
je, jie pasistatė stovyklą tarp
Soko'o ir Azekos – prie Efes-
Damimų. 2 O Saulius ir Izrae-
lio vyrai susitelkė, pasistaty-
dami stovyklą Elos slėnyje. Jie
išsirikiavo į kovos gretas prieš
filistinus. 3 Filistinai buvo su-
stoję ant kalvos vienoje pusė-
je, Izraelis stovėjo ant kalvos
kitoje pusėje, o tarp jų buvo slė-
nis.
4 Iš filistinų gretų išėjo kovo-
tojas, vardu Galijotas, iš Gato,
šešių uolekčių su plaštaka
aukščio vyras. 5 Ant galvos jis
turėjo varinį šalmą ir vilkėjo

16, 18: Vienas iš dviejų pasakojimų apie Dovydo atėjimą į Sauliaus tarnybą. Pasak pirmojo, Dovydas buvo pašauktas į Sauliaus dvarą kaip dainius ir tapo Sauliaus ginklanešiu. Būdamas Sauliaus ginklanešiu, Dovydas lydėjo karalių į karą su filistinais (žr. 1 Sam 17, 1–11) ir pasižymėjo dvikovoje su Galijotu (žr. 1 Sam 17, 32–53). Pasak antrojo, Dovydas yra jaunas, Sauliui nepažįstamas piemuo. Jis lankė savo brolius kareivius kaip tik tuo metu, kai filistinų galiūnas tyčiojosi iš izraeliečių (žr. 1 Sam 17, 12–31). Dovydui nugalėjus Galijotą, Saulius pasišaukė jaunąjį didvyrį į savo tarnybą (žr. 1 Sam 17, 55 – 18, 6).

16, 23: Muzika buvo naudojama gerajai dvasiai – nuotaikai pabudinti ir piktajai dvasiai – nuotaikai pašalinti.

žvynuotą krūtinės šarvą – va-
rinį šarvą, sveriantį penkis
tūkstančius šekelių. 6 Ant kojų
turėjo varines blauzdenas, o
ant jo pečių kabojo varinė ie-
tis. 7 Ieties kotas buvo tarsi au-
dėjo riestuvas; jo ieties galva
svėrė šešis šimtus geležinių še-
kelių.* Pirma filistino ėjo jo
skydnešys.

8 Sustojęs prieš Izraelio gre-
tas, Galijotas šaukė joms, tar-
damas: „Kodėl turėtumėte stoti
į kovą? Argi aš nesu filistinas,
o jūs argi nesate Sauliaus tar-
nai? Išsirinkite iš savo tarpo
vyrą, teateina jis prieš mane.
9 Jei jis mane nugalės ir mane
užmuš, mes tapsime jūsų ver-
gais, bet jei aš nugalėsiu ir jį
užmušiu, jūs būsite mūsų ver-
gai ir mums tarnausite. 10 Šian-
dien aš metu iššūkį Izraelio
gretoms! – tęsė filistinas, – duo-
kite man vyrą dvikovai.“ 11 Iš-
girdę šiuos filistino žodžius,
Saulius ir visas Izraelis buvo
priblokšti ir baimės apimti.

Dovydas ateina į Sauliaus stovyklą

12* Dovydas buvo sūnus vieno
Judo žemės efratiečio iš Bet-
liejaus, vardu Išajas. Jis turėjo
aštuonis sūnus. Sauliaus dieno-
mis tas žmogus jau buvo senas
ir pažengęs metuose. 13 Trys Iša-
jo vyresnieji sūnūs buvo išėję
su Sauliumi į karą. Vardai jo
trijų išėjusių į karą sūnų buvo
tokie: pirmagimis Eliabas,
antrasis sūnus Abinadabas ir
trečiasis Šama, o 14 Dovydas
buvo jauniausias. Trys vyresnie-
ji buvo išėję su Sauliumi, 15 bet
Dovydas nueidavo nuo Sauliaus
ir vėl sugrįždavo prie Betliejaus
ganyti savo tėvo avių. 16 Tuo
tarpu filistinas per keturias-
dešimt dienų, rytą ir vakarą,
išeidavo į priekį.

17 Išajas savo sūnui Dovydui
tarė: „Paimk efą šių pagruz-
dintų grūdų bei šiuos dešimt
kepalų duonos savo broliams
ir nubėk su jais pas savo bro-
lius į stovyklą. 18 Nunešk šiuos
dešimt sūrių jų tūkstantinin-
kui. Pažiūrėk, kaip sekasi tavo
broliams, ir parnešk iš jų kokį
nors ženklą.“

19 Saulius ir jie, ir visi Izrae-
lio vyrai buvo Elos slėnyje, pa-
sirengę kariauti su filistinais.
20 Kitą rytą Dovydas atsikėlė
anksti, palikęs avis pas sargą,
paėmė maistą ir leidosi į ke-
lionę, kaip jam buvo paliepęs
Išajas. Jis pasiekė stovyklos
užkardą tuo metu, kai kareiviai
ėjo stoti į kovos gretas, šaukda-
mi savo kovos šūkį. 21 Izraelis
ir filistinai sustojo į mūšio
gretas, gretos priešais gretas.
22 Palikęs daiktus ryšulių sar-
gui, Dovydas bėgo gretų link.

17, 7: ... *šešis šimtus geležinių šeke-lių*: apie 7 kg.

17, 12–31: Papildomas pasakoji-mas apie Dovydo dvikovą; pasakoji-mo tęsinys – 1 Sam 17, 55 – 18, 6. Žr. 1 Sam 16, 18 paaiškinimą.

Atbėgęs pasveikino savo bro-
lius. 23 Jam besikalbant su jais,
kovotojas – filistinas iš Gato,
vardu Galijotas, – išėjo į prie-
kį iš filistinų gretų ir kalbėjo
tais pačiais žodžiais kaip anks-
čiau. Ir Dovydas jį girdėjo.
24 Izraelio vyrai, pamatę tą
vyrą, bėgo nuo jo klaiko apim-
ti. 25 Izraelio vyrai vieni kitiems
sakė: „Ar matote tą išeinantį
iš gretų vyrą? Jis išeina mesti
iššūkio Izraeliui! Vyrą, kuris jį
užmuštų, karalius padarys tur-
tingą, duos jam savo dukterį
žmona ir atleis nuo mokesčių
jo tėvo namus Izraelyje.“ 26 Do-
vydas paklausė arti prie jo sto-
vėjusių vyrų: „Kaip bus atlygin-
ta vyrui, kuris paguldytų tą
filistiną ir pašalintų gėdą nuo
Izraelio? Kas yra tas neapi-
pjaustytas filistinas, drįstan-
tis mesti iššūkį gyvojo Dievo
gretoms?“ 27 Kareiviai atsakė
jam tais pačiais žodžiais: „Taip
bus atlyginta vyrui, kuris jį už-
muštų.“
28 Jo vyriausias brolis Elia-
bas išgirdo jį kalbantį su vy-
rais. Eliabą apėmė pyktis ant
Dovydo. Jis tarė: „Kodėl tu čia
atėjai? Kam palikai anas ke-
letą avių dykumoje? Aš pažįs-
tu tavo įžūlumą ir nedorą šir-
dį, nes tu atėjai tik mūšio
pamatyti!“ 29 Bet Dovydas at-
sakė: „Ką aš dabar padariau?
Aš tik paklausiau!“ 30 Ir, pasi-
traukęs nuo jo prie kito, jis pa-
klausė to paties, o kareiviai
davė jam tą patį atsakymą
kaip anksčiau.
31 Klausimai, kuriuos Dovy-
das ištarė, buvo išgirsti ir pa-
kartoti Sauliui. Šis pasiuntė jo
pašaukti. 32 Dovydas tarė Sau-
liui: „Tegu nenustoja nė vienas
dėl jo drąsos! Tavo tarnas eis
ir kovos su tuo filistinu.“ 33 Bet
Saulius Dovydui atsakė: „Tu
negali eiti prieš tą filistiną ir
su juo kovoti, nes esi tik vai-
kas, o jis yra kareivis nuo pat
savo jaunystės!“ 34 O Dovydas
atsakė Sauliui: „Tavo tarnas
ganydavo savo tėvo avis; kada
tik ateidavo liūtas ar meška
ir nešdavosi avį iš kaimenės,
35 vydavausi iš paskos ir kovo-
davau, išgelbėdavau ją iš jo
nasrų. O jei atsigręždavo prieš
mane, pagriebdavau jį už nas-
rų, parblokšdavau ir užmušda-
vau. 36 Tavo tarnas yra užmu-
šęs ir liūtą, ir mešką. Anas
neapipjaustytas filistinas bus
kaip vienas iš jų, nes jis metė
iššūkį gyvojo Dievo gretoms.
37 VIEŠPATS, – tęsė Dovydas, –
kuris išgelbėjo mane nuo liūto
ir meškos, išgelbės mane ir nuo
to filistino.“ Tada Saulius tarė
Dovydui: „Eik! VIEŠPATS bus su
tavimi!“

Pasirengimas kovai

38 Saulius aprengė Dovydą
savo drabužiais, uždėjo jam
ant galvos varinį šalmą ir ap-
vilko jį krūtinės šarvu. 39 Dovy-
das virš drabužių prisijuosė jo

kalaviją. Jis bandė paeiti, bet
veltui, nes prie jų nebuvo įpra-
tęs. Dovydas tarė Sauliui: „Ne-
galiu su jais paeiti, nes nesu
įpratęs.“ Jis tad juos nuvilko.
40 Tada jis pasiėmė savo lazdą,
pasirinko iš upės vagos penkis
glaudžius akmenukus, įsidėjo
juos į savo piemens maišelio
kišenę ir, laikydamas rankoje
svaidyklę, ėjo filistino link.

41 Tuo tarpu filistinas artino-
si prie Dovydo su savo skydne-
šiu, einančiu pirma jo. 42 Apsi-
žvalgęs ir pamatęs Dovydą,
filistinas žiūrėjo į jį su panie-
ka, nes jis buvo tik vaikas, įde-
gęs saulėje ir gražios išvaiz-
dos. 43 Filistinas tarė Dovydui:
„Argi aš esu šuva, kad su laz-
da ateini prieš mane?“ Filisti-
nas keikė Dovydą savo dievais.
44 „Eikš šen prie manęs, – fi-
listinas tarė Dovydui, – kad ga-
lėčiau atiduoti tavo kūną pa-
dangių paukščiams ir laukų
žvėrims.“ 45 Bet Dovydas filis-
tinui atsakė: „Tu ateini prieš
mane su kalaviju, ietimi ir
durklu, o aš ateinu prieš tave
vardu Galybių VIEŠPATIES, Iz-
raelio gretų Dievo, kuriam tu
metei iššūkį. 46 Šiandien VIEŠ-
PATS paduos tave man į ran-
kas. Aš tave užmušiu ir nu-
kirsiu tau galvą, o filistinų
stovyklos lavonus atiduosiu
padangių paukščiams ir laukų
žvėrims. Visa žemė žinos, kad
yra Dievas Izraelyje. 47 Ši visa
bendrija žinos, kad VIEŠPATS
gali išgelbėti be kalavijo ir ie-
ties, nes mūšis yra VIEŠPATIES,
ir jis atiduos jus į mūsų ran-
kas!“

48 Filistinui vėl pradėjus eiti
prie Dovydo, Dovydas skubiai
pabėgėjo gretų link filistino pa-
sitikti. 49 Įkišęs ranką į savo
maišelį, Dovydas išsiėmė vie-
ną akmenį, sviedė jį svaidykle
ir pataikė filistinui į kaktą. Ak-
muo įsmigo jam į kaktą, ir jis
pargriuvo veidu žemėn.

50 Taip Dovydas nugalėjo fi-
listiną su svaidykle ir akme-
niu, – parbloškė jį ir užmušė.
Rankoje kalavijo Dovydas ne-
turėjo. 51 Tada Dovydas pribėgo,
atsistojo šalia jo ir, ištraukęs
iš makšties jo kalaviją, jį už-
mušė. Juo nukirto jam galvą.

Filistinai, pamatę, kad jų
kovotojas negyvas, ėmė bėgti.
52 Izraelio ir Judo vyrai pakilo
su kovos šūkiu ir taip vijosi
filistinus iki pat Gato ir Ekro-
no vartų, kad mirtinai sužeisti
filistinai krito ant kelio nuo
Šaarajimų iki Gato ir Ekrono.
53 Paliovę vytis filistinus, izrae-
liečiai sugrįžo ir apiplėšė jų sto-
vyklą.* Dovydas, paėmęs filis-
tino galvą, nunešė ją į Jeruzalę.
O jo ginklus pasidėjo savo pa-
lapinėje.

17, 53: Tuo metu Jeruzalė dar tebebuvo jebusitų miestas; Dovydas savo žygių palapinės dar neturėjo. Ši eilutė yra vėlesnis intarpas.

Pergalingas Dovydas nuvedamas pas Saulių

54 Saulius, pamatęs Dovydą
einant kovoti su filistinu, klau-
sė savo kariuomenės vadą Ab-
nerį: „Kieno sūnus tas vaiki-
nas, Abneri?“ – 55 „Kaip tu
gyvas, karaliau, nežinau“, – at-
sakė Abneris. 56 Karalius jam
paliepė: „Sužinok, kieno sūnus
yra tas jaunuolis.“ 57 Taigi kai
Dovydas, užmušęs filistiną,
sugrįžo, Abneris ėmė ir įvedė
jį, laikantį filistino galvą ran-
koje, pas Saulių. 58 Saulius jo
paklausė: „Kieno tu esi sūnus,
jaunuoli?“ Dovydas atsakė: „Aš
esu sūnus tavo tarno Išajo Bet-
liejiečio.“

Dovydas ir Jonatanas

18 1 Dovydui kalbantis su
Sauliumi, Jonatano
širdis prisirišo prie Dovydo šir-
dies. Jonatanas pamilo jį kaip
save patį. 2 Saulius paėmė Do-
vydą į savo tarnybą tą dieną ir
nenorėjo leisti jam grįžti į tėvo
namus. 3 O Jonatanas sudarė
sandorą su Dovydu, nes jį pa-
milo kaip save patį. 4 Jonata-
nas nusiėmė skraistę ir kariš-
kus drabužius, kuriuos nešiojo,
ir atidavė juos Dovydui drauge
su savo kalaviju, lanku ir dir-
žu. 5 Dovydas eidavo į žygius,
kur tik Saulius jį siųsdavo, ir
jo žygiai buvo sėkmingi. Užtat
Saulius padarė jį kariuomenės
vadu. Tai patiko visiems karei-
viams, net ir dvariškiams.

Sauliaus pavydas

6 Grįžtant jiems namo, – kai
Dovydas, užmušęs filistiną,
grįžo, – iš visų Izraelio miestų
išėjo moterys, dainuodamos ir
šokdamos, lydimos būgnelių su
žvangučiais, džiaugsmo dainų
ir sistrų, karaliaus Sauliaus
pasitikti. 7 Džiūgaudamos mo-
terys dainavo ir sakė:
„Saulius užmušė savo
tūkstančius,
o Dovydas savo dešimtis
tūkstančių!“
8 Saulius labai įpyko, nes tie
žodžiai jam nepatiko. Jis tarė:
„Jos davė Dovydui dešimtis
tūkstančių, o man tedavė tūks-
tančius. Tik karaliavimo jam
betrūksta!“ 9 Nuo tos dienos
Saulius žiūrėjo į Dovydą pavy-
do akimis.
10 Kitą dieną pikta dvasia iš
Dievo apėmė Saulių, ir jis pra-
dėjo siausti namuose. Dovydas
grojo lyra, kaip jis kasdien
darydavo, o tuo tarpu Saulius
laikė rankoje savo ietį. 11 Sau-
lius sviedė ietį, sakydamas sau:
„Prismeigsiu Dovydą prie sie-
nos.“ Bet Dovydas du sykius
nuo jo išsigelbėjo.
12 Saulius bijojo Dovydo, nes
su juo buvo VIEŠPATS, o nuo
Sauliaus jis buvo pasitraukęs.
13 Todėl Saulius pašalino Do-
vydą iš savo aplinkos, paskir-
damas jį tūkstantininku; Do-
vydas išeidavo ir sugrįždavo,
vesdamas kareivius, 14 ir buvo
sėkmingi visi žygiai, nes su juo

buvo VIEŠPATS. [15] O Saulius,
matydamas jį lydinčią sėkmę,
kentė nuolatinę baimę. [16] Bet
visas Izraelis ir Judas mylėjo
Dovydą, nes jis, vesdamas juos
į žygius, kartu eidavo ir kartu
grįždavo.

Dovydo vedybos

[17] Saulius tarė Dovydui: „Štai
Meraba yra mano vyresnioji
duktė. Ją aš tau duosiu žmo-
na. Tik būk mano kovotojas ir
kovok VIEŠPATIES kovas.“ Mat
Saulius galvojo: „Aš pats prieš
jį savo rankos nekelsiu. Filis-
tinai tepakelia ranką prieš jį!“
[18] Dovydas atsakė Sauliui: „Kas
aš, kas mano giminės ir kas
mano tėvo namai Izraelyje, kad
tapčiau karaliaus žentu?“ [19] Bet
atėjus laikui, kada Sauliaus
duktė Meraba turėjo būti duo-
ta Dovydui, ji buvo atiduota
kaip žmona Adrieliui Mehola-
tiečiui.

[20] Sauliaus duktė Michalė
buvo pamilusi Dovydą. Kai apie
tai buvo Sauliui pasakyta, jis
buvo patenkintas. [21] Saulius
sau sakė: „Ją aš duosiu jam!
Ji gali būti žabangomis jam,
kad filistinai pakeltų prieš jį
ranką.“ Todėl Saulius tarė Do-
vydui: „Mano žentu net dabar
tu gali tapti per mano antrąją.“
[22] Saulius įsakė savo dvariš-
kiams: „Šnabždėkite Dovydui
į ausį, sakydami: ‘Štai karalius
tavimi žavisi, o visi jo dva-
riškiai tave myli. Kodėl tad ne-
tapti karaliaus žentu?’“ [23] Sau-
liaus dvariškiai pakartojo
šiuos žodžius Dovydui į ausį.
Bet Dovydas atsakė: „Argi jūs
manote, kad tapti karaliaus
žentu yra lengvas dalykas? Aš
esu tik neturtingas ir menkas
žmogus.“ [24] Sauliaus dvariškiai
jam pranešė: „Dovydas šitaip
kalbėjo.“ – [25] „Dovydui taip pa-
sakykite, – tarė Saulius. – ‘Ka-
ralius nereikalauja jokios do-
vanos už nuotaką,* išskyrus
šimtą filistinų apyvarpės ode-
lių, idant būtų karaliaus prie-
šams atkeršyta’.“ Saulius tikė-
josi nužudyti Dovydą filistinų
rankomis. [26] Dvariškiams pa-
kartojus Dovydui šiuos žodžius,
Dovydas buvo patenkintas
mintimi tapti karaliaus žentu.
Prieš pasibaigiant nustatytam
laikui, [27] Dovydas drauge su sa-
vo vyrais išsirengė į žygį ir už-
puolęs užmušė du šimtus filis-
tinų. Dovydas parnešė jų
apyvarpės odeles ir suskaitė
visą skaičių karaliui, kad ga-
lėtų tapti karaliaus žentu. Sau-
lius davė jam savo dukterį Mi-
chalę žmona. [28] Betgi Saulius
matė ir suprato, kad VIEŠPATS
buvo su Dovydu. Net Sauliaus
duktė Michalė jį mylėjo. [29] To-
dėl Saulius Dovydo dar labiau

18, 25: ... *dovanos už nuotaką*: kai kurie aiškintojai ją laiko dovana nuotakos šeimai, o kiti – kaina už nuotaką. Turbūt šis paprotys apėmė ir dovaną, ir kainą jaunosios šeimos naudai.

bijojo ir buvo jo priešas per vi-
są savo gyvenimą.
30 Filistinų didžiūnai atžy-
giuodavo į mūšį. Kada tik jie
atžygiuodavo, Dovydas kovoda-
vo sėkmingiau negu visi kiti
Sauliaus pareigūnai. Jo vardas
tapo labai garsus.

Saulius persekioja Dovydą

19 1* Saulius kalbėjo savo
sūnui Jonatanui ir vi-
siems dvariškiams, kad reikė-
tų Dovydą užmušti. O Sauliaus
sūnus Jonatanas Dovydą buvo
labai pamėgęs. 2 Jonatanas
tad pasakė Dovydui: „Mano tė-
vas Saulius nori tave žūtbūt
užmušti. Prašyčiau rytoj rytą
pasisaugoti. Dink iš akių ir ne-
sirodyk! 3 O aš išėjęs stovėsiu
šalia savo tėvo lauke, kuriame
būsi ir tu, ir kalbėsiu savo tėvui
apie tave. Jei ką nors sužino-
siu, tau pasakysiu.“ 4 Jonata-
nas savo tėvui Sauliui apie Do-
vydą kalbėjo gerai. Jam sakė:
„Karalius neturėtų nusidėti
savo tarnui Dovydui, nes jis tau
nėra nusidėjęs. Priešingai, jo
žygiai yra buvę tau labai nau-
dingi. 5 Jis statė savo gyvybę į
pavojų ir užmušė filistiną, o
VIEŠPATS suteikė per jį didelę
pergalę visam Izraeliui. Pats
matei ir džiaugeisi. Kodėl tad,
užmušdamas Dovydą be prie-
žasties, turėtumei užsitraukti
kaltę išliedamas nekalto žmo-
gaus kraują?“ 6 Saulius paklau-
sė Jonatano balso ir prisiekė:
„Kaip gyvas VIEŠPATS, jis ne-
bus užmuštas!“ 7 Jonatanas
pasišaukė Dovydą ir visa tai
jam pasakė. Tada Jonatanas
nuvedė Dovydą pas Saulių, ir
jis tarnavo kaip pirma.
8 Vėl kilus karui, Dovydas iš-
žygiavo kovoti su filistinais. Jis
taip smarkiai juos užpuolė, kad
jie nuo jo bėgo. 9 Todėl pikta
dvasia iš VIEŠPATIES apėmė
Saulių. Tuo metu jis sėdėjo sa-
vo namuose su ietimi rankoje,
o Dovydas grojo lyra. 10 Saulius
bandė prismeigti ietimi Dovy-
dą prie sienos, bet Dovydas iš-
vengė Sauliaus smūgio, ir ietis
įsmigo į sieną. Dovydas ištrū-
ko ir išsigelbėjo tą naktį.*

Michalė išgelbsti Dovydą

11 Saulius siuntė pasiunti-
nius prie Dovydo namų jo tyko-
ti ir ryto metą užmušti. Tačiau
Dovydo žmona Michalė jam ta-
rė: „Jei šiąnakt savo gyvasties
negelbėsi, rytoj būsi užmuštas.“
12 Michalė tad Dovydą nuleido
žemyn pro langą. Jis išsigelbėjo
ir pabėgo. 13 Tada Michalė, pa-
ėmusi namų stabą, paguldė jį

19, 1–7: Šis epizodas nesiderina su pasakojimu 20 skyriuje, kur Jonatanas dar nieko nežino apie savo tėvo norą užmušti Dovydą. Atrodo, kad tai du skirtingi pasakojimai apie Jonatano žygius Dovydo labui.

19, 10: ... *išsigelbėjo tą naktį*: Dovydo vedybų naktį. Atrodo, kad pasakojimas šiame 1 Sam 19, 11–17 tekste, iš pradžių ėjo po 1 Sam 18, 29.

lovoje, padėjo prie galvos ožkų
vilnos pagalvę ir apklojo jį dra-
bužiais. [14] Kai Saulius atsiun-
tė pasiuntinius Dovydo suimti,
ji sakė: „Jis serga.“ [15] Tačiau
Saulius išsiuntė pasiuntinius
atgal, kad jie patys Dovydą pa-
matytų. „Atneškite jį pas ma-
ne su lova, – jis įsakė, – aš jį
užmušiu!“ [16] Įėję pasiuntiniai
lovoje rado namų stabą su pa-
galve iš ožkų vilnos prie galvos.
[17] Saulius Michalei tarė: „Ko-
dėl tu mane taip apgavai? Tu
padėjai mano priešui pabėgti!“
„Dėl to, – atsakė Michalė, – kad
jis man sakė: ‘Padėk man pa-
bėgti, kitaip aš tave užmušiu’.“

Dovydas ir Samuelis Ramoje

[18] Dovydas pabėgo ir išsigel-
bėjo. Atėjęs pas Samuelį į Ra-
mą, jis papasakojo jam visa,
ką Saulius buvo jam padaręs.
Jis ir Samuelis nuėjo ir apsi-
stojo prie Najotų. [19] Sauliui bu-
vo pranešta: „Dovydas yra prie
Najotų Ramoje.“* [20] Tada Sau-
lius išsiuntė pasiuntinius Do-
vydo suimti. Pamačius būrį
pranašų, kurie kalbėjo dvasios
pagauti, su Samueliu, stovin-
čiu tarp jų kaip vadu, Sauliaus
pasiuntinius apėmė Dievo dva-
sia, ir jie kalbėjo dvasios pa-
gauti. [21] Kai Sauliui buvo apie
tai pranešta, Saulius išsiuntė
kitus pasiuntinius, ir jie kal-
bėjo dvasios pagauti. Saulius
siuntė vėl– trečią kartą – pa-
siuntinius, ir jie kalbėjo dva-
sios pagauti. [22] Tada jis pats
nuėjo į Ramą. Atėjęs prie di-
džiosios vandens talpyklos,
esančios Seku'e,* jis klausė:
„Kur yra Samuelis ir Dovydas?“
Jam buvo pasakyta, kad jie yra
prie Najotų Ramoje. [23] Jis ėjo
ten – Najotų Ramoje link, ir jį
apėmė Dievo dvasia. Eidamas
jis kalbėjo dvasios pagautas,
kol pasiekė Najotus Ramoje.
[24] Nusivilkęs drabužius, ir jis
kalbėjo dvasios pagautas Sa-
muelio akivaizdoje. Jis gulėjo
nuogas visą tą dieną ir visą tą
naktį. Todėl ir sakoma: „Argi
ir Saulius yra tarp pranašų?“

Jonatanas padeda Dovydui pabėgti

20 [1] Dovydas pabėgo iš
Najotų Ramoje. Nu-
ėjęs pas Jonataną, tarė: „Ką aš
padariau? Koks yra mano nu-
sikaltimas? Kuo nusikaltau
tavo tėvui, kad jis trokšta at-
imti man gyvybę?“ [2] Jis atsa-
kė: „Jokiu būdu! Tu nemirsi!
Tikėk manimi, mano tėvas ne-
daro nieko – nei svarbaus, nei
nesvarbaus – man to nepati-
kėdamas. Kodėl turėtų tai nuo
manęs slėpti? Taip negali bū-
ti!“ [3] Atsakydamas Dovydas
prisiekė: „Tavo tėvas puikiai
žino, kad aš radau malonę ta-

19, 19: ... *prie Najotų Ramoje*: Najotai – pranašų būrio buveinė Ramos mieste.

19, 22: ... *Seku'e*: vietovė Ramoje.

vo akyse. Jis sako sau: ‘Jona-
tanas neturi apie tai žinoti,
kad neliūdėtų’. Iš tikrųjų, kaip
gyvas VIEŠPATS ir kaip gyvas
tu, tik žingsnis teskiria mane
nuo mirties!“

4 Jonatanas tad tarė Dovy-
dui: „Ką tik tu man sakysi, aš
dėl tavęs padarysiu.“ – 5 „Štai
rytoj yra jaunatis,* – Dovydas
kalbėjo Jonatanui, – ir aš iš
tikrųjų turėčiau pietauti su ka-
raliumi. Bet tu leisk man iš-
vykti, idant galėčiau iki trečios
dienos vakaro pasislėpti kai-
me. 6 Jei tavo tėvas manęs pa-
sigestų, tark: ‘Dovydas labai
prašė manęs, kad leisčiau jam
trumpam nuvykti į savo mies-
tą Betliejų, nes ten visa jo šei-
myna atnašauja metinę auką’.
7 Jei jis sakytų: ‘Puiku!’ – tavo
tarnas yra saugus, bet jei jis
įširstų, gali būti tikras, kad yra
nusprendęs daryti pikta. 8 El-
kis ištikimai su savo tarnu, nes
esi įvedęs savo tarną į VIEŠ-
PATIES sandorą su savimi. O jei
esu kaltas, užmušk manę tu
pats, bet pas savo tėvą atgal
eiti manęs neversk.“ – 9 „Jokiu
būdu taip nekalbėk! – atsakė
Jonatanas, jei sužinosiu, kad
mano tėvas yra nusprendęs da-
ryti tau pikta, apie tai tikrai
tau pasakysiu!“ 10 Dovydas
klausė Jonataną: „Kas man pa-
sakys, jei tavo tėvas tau šiurkš-
čiai atsakytų?“ – 11 „Eikš, – ta-
rė Jonatanas Dovydui, – nuei-
kime į lauką!“

Jiems atėjus į lauką, 12 Jona-
tanas tarė Dovydui: „Prisiekiu
VIEŠPAČIU, Izraelio Dievu! Aš
atsargiai išklausinėsiu savo
tėvą šiuo laiku rytoj ar poryt
ir, tikėk manimi, jei jis yra tau
palankus, tuojau pat duosiu
tau žinią ir tau pranešiu. 13 Bet
jei mano tėvas ketintų pikta
tau daryti, – taip VIEŠPATS
tepadaro Jonatanui ir dar te-
prideda, jeigu aš apie tai tau
nepraneščiau ir tavęs nepaly-
dėčiau, kad galėtumei saugiai
išsigelbėti. Tebūna VIEŠPATS
su tavimi, kaip jis būdavo su
mano tėvu! 14 Man gyvam
esant, elkis su manimi ištiki-
ma VIEŠPATIES meile, o man
mirus, 15 nenutrauk savo išti-
kimos meilės nuo mano namų
niekad, net tada, kai VIEŠPATS
bus išnaikinęs visus Dovydo
priešus nuo žemės veido.“ 16 Taip
Jonatanas sudarė sandorą su
Dovydo namais: „Tepašaukia
VIEŠPATS atsiskaityti Dovydo
priešus!“ 17 Jonatanas iš mei-
lės Dovydui vėl prisaikdino jį,
nes jis mylėjo jį kaip save patį.

18 Jonatanas tarė Dovydui:
„Rytoj yra jaunatis. Tavęs bus
pasigesta, nes tavo vieta prie
stalo bus tuščia. 19 Poryt sku-
biai nueik į tą vietą, kur anks-

20, 4: ... *jaunatis*: pirmoji mėnesio diena buvo švenčiama; visi šeimos nariai privalėjo dalyvauti pietuose – dalytis šventės valgiu.

čiau slėpeisi, ir būk ten prie
Ezelio akmens. 20 Aš paleisiu
tris strėles jo pusėn, tarsi šau-
damas į taikinį, 21 ir paliepsiu
berniukui: 'Nueik ir surask strė-
les!' Jei berniukui sakysiu:
'Štai strėlės yra šiapus tavęs,
surink jas!' – tada ateik, nes
tau saugu ir nėra jokio pavo-
jaus kaip yra gyvas VIEŠPATS!
22 Bet jei jaunuoliui sakysiu:
'Ei, strėlės yra toliau už tavęs!'
tada eik sau, nes pats VIEŠPATS
tave išsiunčia. 23 O dėl pažado,
kurį davėme vienas kitam, te-
būna VIEŠPATS liudytojas man
ir tau amžinai."

24 Dovydas tad pasislėpė ta-
me lauke. Atėjus jaunačiai,
karalius sėdosi dalytis šventės
valgiu. 25 Užėmus karaliui savo
įprastą vietą ant krėslo prie
sienos, Jonatanas stovėjo, Ab-
neris atsisėdo šalia Sauliaus,
bet Dovydo vieta buvo tuščia.

26 Tačiau Saulius tą dieną
nieko nekalbėjo. „Kas nors jam
atsitiko, – pagalvojo sau, – jis
turi būti nešvarus* ir dar nėra
apsivalęs." 27 Bet kitą dieną po
jaunaties – antrą dieną – Do-
vydo vieta vėl buvo tuščia. Sau-
lius savo sūnui Jonatanui ta-
rė: „Kodėl Išajo sūnus neatėjo
į šventę nei vakar, nei šian-
dien?" 28 Jonatanas Sauliui at-
sakė: „Dovydas labai prašė
manęs leisti jam eiti į Betliejų.
29 Jis sakė: 'Prašyčiau leisti man
eiti, nes mes turėsime šeimos
šventės auką mieste, ir mano
brolis į ją mane pašaukė. Tai-
gi jeigu randu malonę tavo aky-
se, leisk man pasprukti ir ap-
lankyti savo gimines'. Todėl jis
neatėjo prie karaliaus stalo."

30 Saulius įtūžo ant Jonata-
no. „Esi sūnus suktos ir maiš-
tingos moters! – šaukė jis – Ar-
gi aš nežinau, kad tu palaikai
Išajo sūnaus pusę savo gėdai
ir savo motinos nuogumo gė-
dai*? 31 Juk kol žemėje gyvas
Išajo sūnus, nei tu, nei tavo ka-
raliavimas nebus saugus. Da-
bar tad pašauk ir atvesk jį pas
mane, nes jis yra pasmerktas
mirti!" 32 Jonatanas klausė sa-
vo tėvą Saulių: „Kodėl jis turė-
tų būti nubaustas mirti? Ką jis
yra padaręs?" 33 Bet Saulius
metė į jį savo ietį, norėdamas
jį nudurti. Jonatanas suprato,
kad jo tėvas buvo nusprendęs
nužudyti Dovydą. 34 Pykčio
įkarštyje Jonatanas pakilo nuo
stalo ir antrąją šventės dieną
nieko nevalgė, nes sielojosi dėl
Dovydo, kurį jo tėvas buvo taip
paniekinęs.

20, 26: ... *jis turi būti nešvarus*: jaunaties – pirmosios mėnesio dienos šventės pietūs turėjo religinę reikšmę, todėl dalyviai turėjo būti švarūs apeigine prasme. Žr. Kun 15, 16; Įst 23, 10–15.

20, 30: ... *savo motinos nuogumo gėdai*: populiarus keiksmažodis anuomet ir nūdien – išplūsti kito žmogaus motiną. *Tavo motinos nuogumas* galbūt primine Jonatano motinos dalyvavimą lytiškai garbinant gamtos dievus – Baalą ir Aštartę.

35 Kitą rytą Jonatanas, lydi-
mas jauno berniuko, nuėjo į tą
lauką susitikti su Dovydu. 36 Jis
tarė berniukui: „Bėk ir surask
strėles, kurias leidžiu.“ Berniu-
kui bėgant, jis paleido strėlę
toliau, negu buvo berniukas.
37 Berniukui pasiekus vietą,
kur buvo nukritusi Jonatano
strėlė, Jonatanas sušuko ber-
niukui: „Ei, žiūrėk, strėlė yra to-
liau!“ 38 Jonatanas vėl pašaukė
berniuką: „Skubėk! Greičiau ir
nestoviniuok!“ Taigi Jonatano
berniukas surinko strėles ir par-
nešė savo šeimininkui. 39 Berniu-
kas nieko neįtarė. Tik Jonata-
nas ir Dovydas težinojo apie jų
susitarimą. 40 Jonatanas pada-
vė savo ginklus berniukui, pa-
liepdamas: „Eik ir parnešk juos
į miestą.“ 41 Berniukui vos nuė-
jus, Dovydas pakilo iš savo
slaptavietės prie akmens. Jis
puolė kniūbsčia ant žemės ir
tris kartus žemai nusilenkė.
Pasibučiavę jiedu drauge ver-
kė. Dovydas ilgiau verkė.

42 Tada Jonatanas tarė Do-
vydui: „Eik ramybėje, nes mu-
du abu esame prisiekę VIEŠPA-
TIES vardu, tardami: ‘Tebūna
VIEŠPATS su manimi ir tavimi,
su mano palikuonimis ir tavo
palikuonimis amžinai’.“

Dovydas ir Nobės kunigas

21 1 Tada Dovydas nuėjo
savo keliu, o Jonatanas
sugrįžo į miestą. 2 Dovydas at-
ėjo į Nobę pas kunigą Ahime-
lechą. Išsigandęs Ahimelechas
išėjo Dovydo pasitikti. „Kodėl
tu ateini vienas? – tarė jis. –
Kodėl nėra nė vieno kito su ta-
vimi?“ – jis klausė. 3 Dovydas
kunigui Ahimelechui atsakė:
„Mane karalius pasiuntė su
reikalu ir įsakė: ‘Tenežino joks
žmogus nieko apie reikalą, ku-
riuo tave siunčiu, ar apie tau
duotą įsakymą’. Užtat ir nu-
rodžiau savo vyrams susitikti
tokioje ir tokioje vietoje. 4 O da-
bar, – ką turi po ranka? Duok
man penketą kepalų duonos
arba ką gali rasti.“ 5* Kunigas
Dovydui atsakė: „Paprastos
duonos neturiu po ranka, tik
pašventintos duonos. Galite jos
valgyti, jei vyrai yra susilaikę
nuo moterų.“ 6 Dovydas, atsa-
kydamas kunigui, tarė: „Aš
laiduoju, kad moterys buvo at-
skirtos nuo mūsų, kaip ir pra-
eityje. Kada tik leisdavausi į
žygį, net ir į paprastą kelionę,
visų mano vyrų indai* būdavo
pašventinti. Juo labiau šian-
dien, kai mūsų kelionė yra

21, 5–7: ... *jei vyrai yra susilaikę nuo moterų*: kunigas Ahimelechas, duodamas pašventintą duoną Dovydui ir jo vyrams, reikalauja, kad jie būtų laisvi nuo apeiginio nešvarumo, Senojo Testamento laikais siejamo su vedybiniu lyties veiksmu (žr. Kun 15, 18). Dovydo atsakymas remiasi žygio nuostatais *šventojo karo* metu (žr. Įst 23, 10). Izraeliečių kareiviai, pašaukti prie ginklų, turėdavo susilaikyti nuo vedybinių lytinių santykių.

21, 6: ... *vyrų indai*: eufemizmas vyriškos lyties organams ženklinti.

pašventinama ginklais!“ [7] Ku-
nigas tad davė jam pašventin-
tos duonos, nes ten kitos duo-
nos nebuvo, kaip tiktai Artu-
mo duona, kuri buvo paimta
iš VIEŠPATIES akivaizdos ir
tuo pačiu laiku pakeista šilta
duona.
[8] Tą dieną ten buvo vienas iš
Sauliaus pareigūnų, užlaiky-
tas VIEŠPATIES akivaizdoje,
vardu Doegas Edomietis. Jis
buvo vyriausiasis Sauliaus ker-
džius.

Galijoto kalavijas

[9] Tada Dovydas tarė Ahime-
lechui: „Ar nėra čia pas tave ko-
kios ieties ar kalavijo? Nepa-
siėmiau nei savo kalavijo, nei
jokių savo ginklų, nes kara-
liaus reikalas vertė labai sku-
bėti.“ – [10] „Štai, – atsakė kuni-
gas, – ten, už efodo, įvyniotas į
drabužį yra kalavijas Galijo-
to – filistino, kurį užmušei Elos
slėnyje. Jei nori jį imti, imk, nes
kito, išskyrus jį, čia nėra.“
Dovydas atsakė: „Kito tokio nė-
ra! Duok jį man!“

Dovydas bėglys pas filistinus

[11] Dovydas leidosi į kelionę ir
tą dieną pabėgo nuo Sauliaus.
Jis atbėgo pas Gato karalių
Achišą. [12] Achišo dvariškiai
jam sakė: „Na! Ar tai ne Dovy-
das, krašto karalius? Argi jis
nėra tas, apie kurį jie dainuo-
ja, šokdami ratelius:

'Saulius užmušė savo
tūkstančius,
o Dovydas savo dešimtis
tūkstančių?'“

[13] Tuos žodžius Dovydas pa-
ėmė į širdį ir Gato karaliaus
Achišo labai bijojo. [14] Užtat
kada tik būdavo tarp jų, jis
apsimesdavo bepročiu ir, jiems
bandant jį sutramdyti, elgda-
vosi kaip pamišėlis: kleizodavo
ženklus ant miesto vartų durų
ir varvindavo seiles sau į barz-
dą. Galop Achišas tarė savo
dvariškiams: „Jūs matote, kad
tas vyras pamišęs! Kodėl tat
reikėjo jį pas mane atvesti?
[15] Nejau man pamišėlių trūks-
ta, kad jūs atvedėte šį vyruką
prieš mane maivytis? Argi tu-
rėtų toks į mano namus įeiti?“

22 [1] Dovydas iš ten išėjo
ir nubėgo į Adulamo
olą.* Išgirdę apie tai, jo broliai
ir visi jo tėvo namai suėjo ten
pas jį. [2] Kas tik buvo nuskur-
dęs ar kas tik buvo prasiskoli-
nęs, ar kas tik buvo apkartin-
tos širdies, dėjosi prie jo. Jis
tapo jų vadu. Su juo buvo apie
keturis šimtus vyrų.
[3] Iš ten Dovydas nuėjo į Moa-
bo Mizpę. Moabo karaliui jis
tarė: „Prašyčiau leisti mano
tėvui ir motinai ateiti pas ta-
ve, kol sužinosiu, ką Dievas no-

22, 1: ... *Adulamo ola*: vietovė į pietvakarius nuo Betliejaus, paties Dovydo tėviškėje.

ri man daryti.“ 4 Jis paliko juos
pas Moabo karalių, ir jie pas jį
gyveno visą laiką, kol Dovydas
buvo savo tvirtovėje.* 5 Tačiau
pranašas Gadas tarė Dovydui:
„Nesėdėk tvirtovėje! Tuojau
pat eik į Judo žemę!“ Taigi Dovydas paliko tvirtovę ir nuėjo į
Hereto mišką.

Doegas išduoda Ahimelechą

6 Saulius išgirdo, kad Dovydas ir su juo buvusieji vyrai buvo aptikti. Tuomet Saulius sėdėjo Gibeoje, po eglūno medžiu ant kalvos, su ietimi rankoje, apsuptas visų savo dvariškių.
7 Aplink save stovintiems dvariškiams Saulius tarė: „Klausykitės, Benjamino vyrai! Ar Išajo sūnus duos kiekvienam iš jūsų laukų ir vynuogynų? Ar padarys jus visus tūkstantininkais ir šimtininkais? 8 Ar tai
dėl to prieš mane susimokėte? Juk niekas man nepasako, kad mano sūnus susidėjo su Išajo sūnumi, nė vienas iš jūsų nesirūpina manimi ir nepasako man, kad mano sūnus sukurstė mano tarną tykoti manęs iš pasalų, kaip jis šiandien ir daro.“ 9 Doegas Edomietis,* stovėjęs tarp Sauliaus dvariškių, atsiliepdamas tarė: „Aš mačiau Išajo sūnų, atėjusį į Nobę,
pas Ahitubo sūnų Ahimelechą.
10 Jo labui jis VIEŠPATIES teiravosi, aprūpino jį maistu ir atidavė jam filistino Galijoto kalaviją.“

Saulius nubaudžia kunigus

11 Karalius pasiuntė pašaukti Ahitubo sūnų Ahimelechą ir visus kunigus, priklausiusius jo tėvo namams Nobėje. Jie visi atėjo pas karalių. 12 Tada karalius tarė: „Klausykis atidžiai, Ahirubo sūnau!“ – „Aš čia, mano viešpatie!“ – jis atsakė.
13 Saulius jo klausė: „Kodėl prieš mane susimokėte, tu ir Išajo sūnus? Tu davei jam duonos bei kalaviją ir teiravaisi Dievo jo labui, kad jis prieš mane sukiltų ir tykotų manęs iš pasalų, kaip jis šiandien ir daro!“
14 Ahimelechas, atsakydamas karaliui, tarė: „Kuris iš visų tavo dvariškių yra taip ištikimas kaip Dovydas? Jis yra karaliaus žentas, tavo asmens sargybos vadas ir laikomas pagarboje tavo namuose. 15 Ar pirmąkart aš teiravausi Dievo jo labui? Jokiu būdu ne! Tegu karalius neprikiša kaltės savo tarnui ar kam nors iš mano tėvo namų, nes tavo tarnas nieko – nei mažai, nei daug – apie tai nežinojo.“ 16 Bet karalius

22, 4–5: ... *savo tvirtovėje*: Adulamo olos labirinte. Judo dykumos olos buvo saugi vieta Dovydo vyrams ir jų šeimoms.

22, 9: ... *Doegas Edomietis*: svetimtautis iš Edomo krašto, prisidėjęs prie Sauliaus ir užėmęs svarbią vietą Sauliaus dvare.

tarė: „Ahimelechai, tu mirsi!
Tu ir visi tavo namai!“ 17* Ir ka-
ralius įsakė aplink jį stovinčiai
asmens sargybai: „Pulkite!
Užmuškite VIEŠPATIES kuni-
gus, nes ir jų rankos yra su Do-
vydu! Jie žinojo, kad jis buvo
bėglys, bet man to nepranešė.“
Bet karaliaus tarnai nenorėjo
pakelti rankos prieš VIEŠPA-
TIES kunigus. 18 Tuomet kara-
lius tarė Doegui: „Tu, Doegai,
išdrįsk! Pulk kunigus!“ Doegas
Edomietis paėjo pirmyn ir pats
puolė kunigus. Tą dieną jis už-
mušė aštuoniasdešimt penkis
vyrus, nešiojusius lininį efodą.
19 Nobę – kunigų miestą – jis
ištiko kalaviju; vyrus ir mote-
ris, vaikus ir mažylius, jaučius,
asilus ir avis – visa jis ištiko
kalaviju.

Ahimelecho sūnus Abjataras pabėga

20* Bet vienas Ahitubo sū-
naus Ahimelecho sūnus, vardu
Abjataras, išsigelbėjo ir nu-
bėgo pas Dovydą. 21 Kai Abja-
taras pranešė Dovydui, kad
Saulius išžudė VIEŠPATIES
kunigus, 22 Dovydas tarė Abja-
tarui: „Tą dieną ten buvo Doe-
gas Edomietis, aš žinojau, jog
jis tikrai išduos Sauliui. Aš lai-
kau save kaltu už gyvybę visų
tavo tėvo namuose. 23 Gyvenk
su manimi ir nebijok, nes kas
ieškotų tavo gyvasties, turės
ieškoti ir mano gyvasties. Bū-
si saugus su manimi.“

Dovydas gina Keilą nuo filistinų

23 1* Dovydui buvo pra-
nešta: „Štai filistinai
puola Keilą ir plėšia klojimus.“
2 Dovydas klausė VIEŠPATIES,
teiraudamasis: „Ar turiu eiti ir
užpulti tuos filistinus?“ VIEŠ-
PATS atsakė Dovydui: „Eik fi-
listinų pulti ir išgelbėk Keilą.“
3 Bet Dovydo vyrai jam sakė:
„Štai, mes bijome net čia, Ju-
do žemėje! O kas bus tada, kai
nueisime į Keilą kovoti su fi-
listinais?“ 4 Dovydas tad vėl
teiravosi VIEŠPATIES. VIEŠ-
PATS jam atsakė: „Taip! Tuo-
jau pat žygiuok į Keilą, nes aš
paduosiu filistinus tau į ran-
kas.“ 5 Dovydas ir jo vyrai nuė-
jo į Keilą ir kovojo su filistinais.
Jis išsivarė jų galvijus ir lai-
mėjo prieš juos didelę pergalę.
Taip Dovydas išgelbėjo Keilos
gyventojus.
6 Kai Ahimelecho sūnus Ab-

22, 17: Sauliaus kareiviai atsisakė pakelti ranką prieš savo tautiečius – kunigus.

22, 20–23: Vėliau Abjataras atliko svarbų vaidmenį Dovydo karaliavimo istorijoje.

23, 1–14: Keila buvo pietuose nuo Adulamo. Atrodo, kad šis miestas tuomet nepriklausęs nei Judo giminei, nei filistinams. Dovydas padėjo Keilos gyventojams apsiginti nuo filistinų.

23, 6: ... *su efodu rankoje*: su dėže, kurioje buvo laikomi Urimai ir Tumimai.

jataras atbėgo pas Dovydą į
Keilą, jis atėjo su efodu ran-
koje.*
7 Sauliui buvo pranešta, kad
Dovydas yra atėjęs į Keilą.
„Dievas padavė jį man į ran-
kas, – sakė sau Saulius, – nes
jis, įeidamas į miestą su var-
tais ir skląsčiais, užsidarė nar-
ve.“ 8 Saulius tad pašaukė vi-
sas karines pajėgas prie ginklų
žygiuoti į Keilą ir apsupti Do-
vydą ir jo vyrus. 9 Dovydas, su-
žinojęs, kad Saulius rengia jam
pikta, paliepė kunigui Abjata-
rui: „Atnešk efodą!“ 10 Tuomet
Dovydas tarė: „O VIEŠPATIE,
Izraelio Dieve, tavo tarnas iš-
girdo, kad Saulius rengiasi at-
eiti į Keilą ir dėl manęs su-
naikinti miestą. 11 Ar Saulius
ateis, kaip tavo tarnas yra gir-
dėjęs? O VIEŠPATIE, Izraelio
Dieve, maldauju tave, pasakyk
savo tarnui.“ – „Ateis“, – atsa-
kė VIEŠPATS. 12 Tuomet Dovy-
das tarė: „Ar Keilos didžiūnai
išduos mane ir mano vyrus
Sauliui?“ – „Išduos“, – atsakė
VIEŠPATS. 13 Tada Dovydas ir
jo vyrai, kurių buvo apie šešis
šimtus, tuojau paliko Keilą ir
klajojo iš vienos vietos į kitą.
Kai Sauliui buvo pranešta, kad
Dovydas yra išbėgęs iš Keilos,
jis nutraukė žygį.

Dovydas ir Jonatanas Horeše

14 Dovydas gyveno Judo dyku-
mos tvirtovėse;* gyveno Zifo dy-
kumos aukštumose. Saulius
nuolat jo ieškojo, bet Dievas
nepadavė Dovydo į jo rankas.
15 Būdamas Horeše Zifo dy-
kumoje, Dovydas sužinojo, kad
Saulius buvo išėjęs ieškoti jo
gyvybės. 16 Kartą Sauliaus sū-
nus Jonatanas atėjo į Horešą
pas Dovydą ir pastiprino jo ran-
ką Dievo vardu. 17 Sakė jam:
„Nebijok, nes mano tėvo Sau-
liaus ranka niekad tavęs nepa-
lies. Tu būsi Izraelio karalius,
o aš būsiu antrasis po tavęs.
Net mano tėvas Saulius žino,
kad taip yra.“ 18 Tada jiedu su-
darė sandorą VIEŠPATIES aki-
vaizdoje. Dovydas pasiliko Ho-
reše, o Jonatanas sugrįžo į savo
namus.

Zifo gyventojų klasta

19 Keletas Zifo gyventojų at-
ėjo pas Saulių į Gibeą ir tarė:
„Dovydas slapstosi tarp mūsų
Horešo tvirtovėse* prie Hachi-
los kalvos į pietus nuo Ješimo-
no. 20 Nūn tad, karaliau, kada
tik panorėsi ateiti, ateik! Mes
savo ruožtu paduosime jį ka-
raliui į rankas.“ 21 Saulius at-
sakė: „Būkite VIEŠPATIES pa-
laiminti už man parodytą
užuojautą! 22 Prašyčiau grįžti ir

23, 14. 19: ... *tvirtovėse*: ne žmonių rankomis statytose, bet dykumos kalnų olose ir plyšiuose.

dar kartą ištirti. Tiksliai suži-
nokite, kur yra jo lankoma lin-
dynė ir kas jį ten matė, nes man
pranešta, kad jis yra labai
klastingas. 23 Apžiūrėkite ir su-
žinokite visas jo lindynes, ku-
riose jis yra slapstęsis, ir su-
grįžkite pas mane, kai būsite
tikri. Tada aš su jumis eisiu, ir
jei jis yra toje srityje, aš jį su-
ieškosiu tarp visų Judo klanų.“
24 Jie tad tuojau iškeliavo į Zi-
fą pirma Sauliaus.
Dovydas ir jo vyrai buvo Mao-
no dykumoje, Araboje, į pietus
nuo Ješimomo. 25 Sauliui ir jo
vyrams atėjus jo ieškoti, buvo
pranešta apie tai Dovydui. Jis
nusileido prie uolos, esančios
Maono dykumoje. Saulius, apie
tai išgirdęs, vijosi Dovydą į
Maono dykumą. 26 Saulius sky-
nėsi sau kelią vienu kalno šlai-
tu, o Dovydas ir jo vyrai buvo
kitoje kalno pusėje. Dovydui
skubant pabėgti nuo Sauliaus,
o Sauliui ir jo vyrams stengian-
tis apsupti Dovydą bei jo vyrus
ir juos sugauti, 27 pas Saulių
atėjo pasiuntinys ir tarė: „Sku-
bėk eiti į žygį, nes filistinai už-
puolė kraštą!“ 28 Taigi Saulius
liovėsi vytis Dovydą ir nužy-
giavo prieš filistinus. Užtat ta
vieta ir buvo pavadinta Pabė-
gimo uola.

Dovydas pasigaili Sauliaus

24 1 Iš ten Dovydas pali-
po į En-Gedį* ir apsi-
stojo jo kalnų tvirtovėse. 2 Kai,
nuvijęs filistinus, Saulius su-
grįžo, jam buvo pranešta: „Štai
Dovydas yra En-Gedžio dyku-
moje.“ 3 Tada Saulius, pasiė-
męs iš viso Izraelio tris tūks-
tančius rinktinių vyrų, išėjo
ieškoti Dovydo bei jo vyrų lau-
kinių ožkų uolų kryptimi.* 4 Jis
atėjo prie avidžių šalia kelio.
Ten buvo ola, ir Saulius įėjo į
ją nusilengvinti. O Dovydas ir
jo vyrai sėdėjo olos gale.
5 Dovydo vyrai sakė jam:
„Štai ta diena, apie kurią VIEŠ-
PATS tau kalbėjo: ‘Aš paduosiu
tavo priešą tau į rankas. Tu gali
pasielgti su juo, kaip tau pa-
tinka’.“ Dovydas prislinko ir
vogčiomis atpjovė Sauliaus
skraistės skverną. 6 Bet paskui
Dovydui gėlė širdį, kam jis
nupjovė Sauliaus skraistės
skverną. 7 „Tegu VIEŠPATS ma-
ne apsaugo, – sakė jis savo vy-
rams, – kad aš drįsau padaryti
tokį dalyką savo viešpačiui –
VIEŠPATIES pateptajam, pa-
keldamas ranką prieš jį. Juk
jis yra VIEŠPATIES patepta-
sis!“ 8 Tais žodžiais Dovydas
smarkiai sudraudė savo vyrus
ir Sauliaus užpulti jiems ne-
leido.

24, 1: ... *į En-Gedį*: vietovė vakarinėje Negyvosios jūros pakrantėje.
24, 3: ... *laukinių ožkų uolų kryptimi*: labai vaizdus En-Gedi vietovės aprašas.

Saulius paliko olą ir nuėjo
savo keliu. 9 Tada ir Dovydas
pakilo ir, išėjęs iš olos, pašau-
kė Saulių: „Mano valdove, ka-
raliau!“ Sauliui atsigręžus pa-
sižiūrėti, Dovydas su didžia
pagarba žemai nusilenkė. 10 Sau-
liui Dovydas tarė: „Kodėl klau-
sai žodžių žmonių, kurie sako:
‘Štai Dovydas nori tau pikta
padaryti’? 11 Savo akimis tu gali
dabar matyti, kad VIEŠPATS
šiandien oloje buvo padavęs
tave man į rankas. Nors jie ir
ragino tave užmušti, bet aš ta-
vęs pasigailėjau. Tariau sau:
‘Rankos prieš savo valdovą ne-
pakelsiu, nes jis yra VIEŠPA-
TIES pateptasis’. 12 Štai, mano
tėve, gerai pasižiūrėk į savo
skraistės skverną mano ranko-
je, nes, pjaudamas skverną nuo
tavo skraistės, aš tavęs neuž-
mušiau! Gali tad tikrai žinoti
ir matyti, kad mano rankose
nėra nieko pikta ir maištinga.
Tau aš nesu nusidėjęs, nors tu
mane vejiesi, norėdamas už-
mušti. 13 Tebūna VIEŠPATS mū-
sų teisėjas! Tegu jis pats įvyk-
do tau kerštą už mane, bet
mano ranka nebus pakelta
prieš tave! 14 Kaip sako sena
patarlė: ‘Nedori darbai ateina
iš nedorėlių!’ Mano ranka ne-
bus pakelta prieš tave. 15 Prieš
ką yra išėjęs Izraelio karalius?
Ką jis vejasi? Nustipusį šunį*
ar vienišą blusą? 16 Tebūna tad
VIEŠPATS teisėjas, tegu teisia
mane ir tave! Tegu jis įsidėmi,
tegu jis mano bylą apgina ir
tegu jis mane prieš tave pa-
teisina!“

17 Kai Dovydas pabaigė saky-
ti Sauliui visus tuos dalykus,
Saulius tarė: „Ar tai tavo bal-
sas, mano sūnau Dovydai?“ Ir
Saulius pravirko balsu. 18 „Ne
aš, bet tu esi teisus, – tarė jis
Dovydui, – nes man tu at-
mokėjai gerumu, o aš tau mo-
kėjau piktumu. 19 Taip, tu ką
tik parodei, kaip kilniai elgei-
si su manimi, nes, VIEŠPAČIUI
padavus mane tau į rankas, tu
manęs neužmušei. 20* Kai žmo-
gus užklumpa savo priešą, ar-
gi jis leidžia jam sveikam savo
keliu eiti? Tegu VIEŠPATS atly-
gina tau gerumu už tai, ką tu
man šiandien padarei. 21 Nūn,
tikėk manimi, aš žinau, kad tu
tikrai tapsi karaliumi ir kad
karaliavimas Izraelyje pereis
į tavo rankas. 22 Prisiek tad
man VIEŠPAČIU, kad nesunai-
kinsi po manęs mano palikuo-
nių ir neištrinsi iš mano tėvo
namų mano vardo.“ 23 Sauliui
Dovydas prisiekė.

Tada Saulius sugrįžo į savo
namus, o Dovydas ir jo vyrai
palipo į kalnų tvirtovę.

24, 15: Šunys tomis dienomis ne-
buvo laikomi pagarboje. *Nustipęs
šuo* reiškė mažiau negu nieknieką
(žr. 2 Sam 9, 8; 16, 9).

24, 20–21: Pasakojomas apie įvi-
kį baigiasi, kai Saulius ašarodamas
atiduoda karalystę Dovydui (žr. 1 Sam
23, 17).

Samuelio mirtis. Pasakojimas apie Nabalą ir Abigailę

25 1*Samuelis mirė, ir vi-
sas Izraelis susirinko
jo apraudoti. Palaidojo prie jo
namo Ramoje.
Tada Dovydas nuėjo į Para-
no dykumą.*
2 Maone gyveno žmogus, ku-
rio nuosavybė buvo Karmelyje.
Tas žmogus buvo labai turtin-
gas. Jis turėjo tris tūkstan-
čius avių ir tūkstantį ožkų. Tuo
metu jis kirpo avis Karmelyje.
3 Žmogaus vardas buvo Naba-
las, o vardas jo žmonos – Abi-
gailė. Moteris buvo protinga ir
graži, bet vyras buvo šiurkštus
žmogus ir nedorėlis. Jis buvo
iš Kalebo klano. 4 Dovydas, bū-
damas dykumoje, išgirdo, kad
Nabalas kerpa savo avis. 5 Do-
vydas tad pasiuntė dešimt
vaikinų. Vaikinams Dovydas
nurodė: „Palipkite į Karmelį.
Nuėję pas Nabalą, jį mano var-
du pasveikinkite. 6 Taip saky-
kite: ‘Už gyvenimą! Ramybė
tau ir ramybė tavo namams!
Ramybė visam, ką turi! 7 Gir-
džiu, kad dabar kerpi avis.
Kaip žinai, tavo piemenys bu-
vo su mumis, mes jų neskriau-
dėme, ir jie nieko nepasigedo
per visą laiką, kol jie buvo Kar-
melyje. 8 Prašyčiau paklausti
savo vaikinų, ir jie tau pasa-
kys. Todėl teranda mano vai-
kinai malonę tavo akyse, nes
atėjome šiuo ypatingu metu.
Prašyčiau duoti, ką tik turi po
ranka, savo tarnams ir savo sū-
nui Dovydui’.“
9 Dovydo vaikinai nuėję pa-
kartojo visus tuos žodžius Naba-
lui Dovydo vardu. Jiems nuti-
lus, 10 Nabalas Dovydo tarnams
atsakė: „Kas tas Dovydas? Kas
tas Išajo sūnus? Nūdien yra
daug vergų, kurie bėga nuo sa-
vo šeimininkų. 11 Nejau imsiu
savo duoną, vandenį* bei mė-
są, kurią paskerdžiau savo
avių kirpėjams, ir duosiu neži-
nia iš kur atėjusiems vyrams?“
12 Dovydo vaikinai tad grįžo nu-
eitu keliu. Sugrįžę visa tai jam
papasakojo. 13 Savo vyrams Do-
vydas tarė: „Visi prisisekite sa-
vo kalavijus!“ Kiekvienas jų
prisisegė kalaviją, ir pats Do-
vydas prisisegė kalaviją. Apie
keturis šimtus vyrų leidosi eiti
su Dovydu, o du šimtai pasili-
ko prie daiktų.
14 Nabalo žmonai Abigailei
vienas iš Nabalo vaikinų pa-

25, 1: Žinia apie Samuelio mirtį. Nekrologo trumpumas stebina. Turbūt jis yra knygos redaktoriaus pastaba, pakartota 1 Sam 28, 3. *Dovydas... į Parano dykumą*: Parano dykuma yra pernelyg toli nuo Judo žemės. Vargu ar tuo metu Dovydas čia slapstėsi nuo Sauliaus. Graikiškoje Septuagintoje verčiama: *į Maono dykumą*. Ši dykuma yra dalis Judėjos tyrų. Kai kurie šiuolaikiniai vertimai seka Septuaginta.

25, 11: ... *[savo] vandenį*: graikiškoje Septuagintoje: *savo vyną*.

sakė: „Štai Dovydas atsiuntė
iš dykumos pasiuntinius pa-
sveikinti mūsų šeimininko, o
jis juos labai įžeidė. 15 Tačiau
tie vyrai buvo mums labai geri,
mūsų neskriaudė, ir mes nieko
nepasigedome per visą laiką,
kol klajojome su jais, būdami
gamtos prieglobstyje. 16 Siena
mums jie buvo ir naktį, ir die-
ną – visą laiką, kai buvome su
jais, ganydami avis. 17 Nūn tad
žinok tai ir pagalvok, ką
turėtumei daryti, nes nelaimė
tikrai gresia mūsų šeimininkui
ir visiems jo namams. Jis yra
toks niekšingas žmogus, kad
niekas negali su juo kalbėtis."

18 Skubiai Abigailė paėmė du
šimtus kepalų duonos, du vyn-
maišius vyno, penkias jau iš-
keptas avis, penkis saikus pa-
gruzdintų grūdų, šimtą kekių
razinų ir du šimtus papločių iš
figų. Sukrovusi juos ant asilų,
19 savo vaikinams ji tarė: „Ei-
kite pirma manęs. Aš seksiu
jums iš paskos." Bet savo vyrui
Nabalui ji nieko nesakė. 20 Atsi-
tiko, kad, jai jojant ant asilo ir
leidžiantis žemyn kalno tar-
pekliu, Dovydas ir jo vyrai lei-
dosi žemyn jos link. Su jais ji
susitiko. 21 Dovydas buvo ką tik
pasakęs: „Iš tikrųjų be reikalo
taip saugojau to žmogaus nuo-
savybę dykumoje, kad niekas
nepražuvo iš to, kas jam pri-
klausė, nes jis man dabar at-
silygino piktu už gera! 22 Tegu
Dievas tai padaro ir dar tepri-
deda Dovydo priešams, jei, ne-
spėjus rytui išaušti, aš palik-
čiau gyvą bent vieną vyriškį iš
tų, kurie jam priklauso."

23 Abigailė, pamačiusi Dovy-
dą, skubiai nulipo nuo asilo ir,
puldama prieš Dovydą kniūbs-
čia nusilenkė iki žemės. 24 Par-
puolusi prie jo kojų, ji maldavo:
„Tekrinta tik ant manęs, ma-
no viešpatie, ši kaltė! Prašy-
čiau leisti tavo tarnaitei tau
kalbėti ir išklausyti tavo tar-
naitės žodžių. 25 Prašyčiau, ma-
no viešpatie, nekreipti dėmesio
į Nabalą – tą niekšingą žmogų,
nes koks jo vardas, toks jis ir
yra! Jo vardas reiškia 'Kvailys',*
ir jis yra kvailas. O aš, tavo tar-
naitė, nemačiau savo viešpaties
vaikinų, kuriuos tu siuntei.

26 Nūn tad, mano viešpatie,
kaip gyvas VIEŠPATS ir kaip tu
esi gyvas, kadangi VIEŠPATS
sulaikė tave nuo kraujo kaltės
ir nuo keršto savo paties ran-
ka, tegu tavo priešai ir ieškan-
tys pikta mano viešpačiui
tampa kaip Nabalas. 27 O da-
bar ši dovana, kurią tavo tar-
naitė atnešė savo viešpačiui,
tegu būna duota vaikinams,
sekantiems paskui mano vieš-
patį. 28 Prašyčiau atleisti tavo
tarnaitei nusižengimą, nes
VIEŠPATS tikrai suteiks mano
viešpačiui išliekančius namus

25, 25: *Nabal* hebrajų kalba reiškia *kvailį*, nepataisomą kvailį.

dėl to, kad mano viešpats ko-
voja VIEŠPATIES kovas, ir jokio
pikto neturi būti rasta tavyje
per visą tavo gyvenimą. 29 Jei
pakiltų žmogus tavęs persekio-
ti ir tavo gyvybės ieškoti, ma-
no viešpaties gyvybė bus įrišta
į gyvųjų ryšulėlį* VIEŠPATIES,
tavo Dievo, globoje, bet gyvybę
tavo priešų jis nusvies tarsi iš
svaidyklės. 30 Kai VIEŠPATS bus
įvykdęs mano viešpačiui visa
gera, ką jis yra tau pažadėjęs,
ir bus paskyręs tave Izraelio
valdovu, 31 mano viešpaties šir-
dis bus laisva nuo sielojimosi
ir graužimosi už be reikalo iš-
lietą kraują ar savo ranka įvyk-
dytą kerštą. O kai VIEŠPATS
bus padaręs mano viešpatį lai-
mingą, tada atsimink savo tar-
naitę.“

32 Dovydas tarė Abigailei:
„Tebūna palaimintas VIEŠ-
PATS, Izraelio Dievas, atsiuntęs
tave šiandien manęs pasitik-
ti! 33 Tebūna pagirta tavo svei-
ka nuožiūra, ir palaiminta būk
tu, sulaikiusi mane šiandien
nuo kraujo kaltės ir atkeršiji-
mo savo paties ranka! 34 Nes
kaip gyvas VIEŠPATS, Izraelio
Dievas, sulaikęs mane daryti
tau pikta, jei nebūtumei sku-
bėjusi ir atėjusi manęs sutikti,
tikrai dar prieš rytui auštant
nė vieno vyriškio nebūtų išlikę
Nabalui.“ 35 Tada Dovydas pri-
ėmė iš jos rankų, ką ji buvo jam
atnešusi, ir tarė jai: „Eik ra-
mybėje į savo namus! Tikėk
manimi, aš paklausiau tavo
balso ir įvykdžiau tavo prašy-
mą.“

36 Abigailė parėjo namo pas
Nabalą. Žiūri, jis kelia vaišes
tarsi karaliaus puotą savo na-
muose. Nabalas buvo linksmai
nusiteikęs, nes labai girtas, to-
dėl ji iki ryto jam visiškai nieko
nesakė. 37 Kitą rytą, kai vynas
buvo iš Nabalo išgaravęs, jo
žmona jam papasakojo visa,
kas buvo įvykę. Jam širdis ap-
mirė krūtinėje, ir jis tarsi
suakmenėjo.* 38 Praslinkus
maždaug dešimčiai dienų,
VIEŠPATS ištiko Nabalą, ir jis
numirė. 39 Išgirdęs, kad Naba-
las mirė, Dovydas tarė: „Tebū-
na palaimintas VIEŠPATS, ku-
ris atlygino Nabalui už man
padarytą įžeidimą ir savo tar-
ną sulaikė nuo pikto! VIEŠPATS
grąžino Nabalo nedorus dar-
bus jam pačiam ant galvos.“
Tada Dovydas išsiuntė pas
Abigailę pasiuntinius prašyti
jos rankos, paimti ją sau žmo-
na. 40 Dovydo tarnai, atėję pas
Abigailę į Karmelį, jai tarė: „Do-
vydas pasiuntė mus pas tave

25, 29: ... *į gyvųjų ryšulėlį*: posakis turbūt susijęs su papročiu surišti brangenybes apsaugai į skepetą ar maišelį. Abigailė nori, kad Dovydas visą laiką jaustųsi ramus ir saugus, o jo priešai būtų nuolat įvykių mėtomi kaip akmenėliai iš svaidyklės.

25, 37: ... *tarsi suakmenėjo*: turbūt Nabalą ištiko širdies priepuolis.

paimti tave jam žmona.“ 41 Ji
pakilo ir, nusilenkusi veidu lig
žemės, tarė: „Laikykite savo
tarnaitę verge plauti mano
viešpaties tarnų kojas.“ 42 Ta-
da Abigailė skubiai atsikėlė ir,
užsėdusi ant asilo, išjojo drau-
ge su savo penkiomis tarnaitė-
mis paskui Dovydo pasiunti-
nius ir tapo jo žmona.
43 Dovydas buvo paėmęs
žmona Ahinoamą iš Jezreelio.
Taigi abi jos tapo jo žmonomis.
44 Saulius savo dukterį Micha-
lę – Dovydo žmoną – buvo ati-
davęs žmona Lajišo sūnui Pal-
tijui iš Galimų.

Dovydas pasigaili Sauliaus

26 1* Zifo žmonės atėjo
pas Saulių Gibeoje ir
sakė: „Dovydas slapstosi Ha-
chilos kalvoje priešais Ješimo-
ną.“ 2 Saulius tad tuojau pat nu-
žygiavo į Zifo dykumą drauge su
trimis tūkstančiais rinktinių
Izraelio vyrų ieškoti Dovydo Zi-
fo tyruose. 3 Saulius įsirengė
stovyklą prie kelio ant Hachi-
los kalvos, esančios priešais
Ješimoną. O Dovydas tuo metu
laikėsi dykumoje. Pastebėjęs,
kad Saulius yra atžygiavęs jo
ieškoti į dykumą, 4 Dovydas pa-
siuntė žvalgus ir sužinojo, kad
Saulius buvo tikrai atvykęs. 5 Ta-
da pats Dovydas nuėjo į vietą,
kur Sauliaus stovykla. Dovy-
das išžvalgė vietą, kur miegojo
Saulius drauge su Nero sūnu-
mi Abneriu, savo kariuomenės
vadu. Saulius miegojo užkar-
dos viduje, o kareiviai buvo iš-
sidėstę aplink jį.
6* Dovydas kreipėsi į hetitą
Ahimelechą ir Zerujos sūnų
Abišajį, Joabo brolį, tardamas:
„Kas nulips su manimi į Sau-
liaus stovyklą?“ Abišajis at-
sakė: „Aš nulipsiu su tavimi.“
7 Dovydas ir Abišajis tad atėjo
prie kareivių nakčia, žiūri, Sau-
lius kietai miega užkardos vi-
duje, jo ietis įsmeigta į žemę
prie jo galvos, o Abneris ir ka-
reiviai aplink jį miega. 8 „Šian-
dien VIEŠPATS padavė tau į
rankas tavo priešą! – tarė Abi-
šajis Dovydui. – Leisk tad man
vienu ieties smūgiu prismeigti
jį prie žemės. Dusyk jam smog-
ti man nereikės.“ 9 Bet Dovydas
Abišajui atsakė: „Neužmušk
jo, nes kas gali pakelti ranką
prieš VIEŠPATIES pateptąjį* ir

26, 1–25: Šis pasakojimas apie Dovydą ir Saulių panašus į pasakojimą 1 Sam 23, 15 – 24, 22 tekste. Turime arba du panašius įvykius, kuriems žodiniame ir rašytame tikėjimo kraityje duota panaši apybrėža, arba du panašius pasakojimus apie tą patį įvykį. Vienas ir kitas pasakojimas pabrėžia Dovydo kilnų elgesį su priešu.

26, 6: Abneris, Joabas ir Abišajis turėjo svarbų vaidmenį vėlesnėje Dovydo karaliavimo istorijoje (žr. 2 Sam). Hetitas Ahimelechas – ne tas pat, kas kunigas Ahimelechas, apie kurį pasakojama 1 Sam 21.

26, 9: ... *VIEŠPATIES pateptąjį*: hebrajiškai *VIEŠPATIES mesiją*, o graikiškai *VIEŠPATIES kristų*. Žr. 1 Sam 10, 1. Aliejus, naudotas karaliui patepti,

būti be kaltės?“ 10 Dovydas tę-
sė: „Kaip VIEŠPATS gyvas, pats
VIEŠPATS ištiks jį arba kai at-
eis jo diena mirti, arba kai nu-
žygiuos į mūšį ir žus. 11 Tesau-
go mane VIEŠPATS, kad aš
nepakelčiau rankos prieš VIEŠ-
PATIES pateptąjį. Dabar tad
paimk ietį, esančią jam prie
galvos, bei vandens ąsotį, ir ei-
kime sau.“ 12 Taigi Dovydas pa-
siėmė ietį bei vandens ąsotį,
buvusius Sauliui prie galvos, ir
jiedu pasitraukė. Nė vienas to
nematė ir nepajuto, nė vienas
neprabudo, nes visi miegojo.
Kietas miegas iš VIEŠPATIES
buvo juos apėmęs.
13 Dovydas, perėjęs į kitą
šlaitą, atsistojo ant tolimos
kalvos viršūnės. Tarp jų buvo
didelis nuotolis. 14 Dovydas pa-
šaukė kareivius ir Nero sūnų
Abnerį, tardamas: „Abneri! Ar
neatsiliepsi?“ Atsiliepdamas
Abneris sušuko; „Kas tu esi,
kad rėkauji karaliui?“ 15 Abne-
riui Dovydas tarė: „Tu esi vy-
ras, ar ne? Kito, kaip tu, nėra
Izraelyje! Kodėl tu nebudėjai
prie savo viešpaties karaliaus?
Juk vienas iš kareivių atėjo ka-
raliaus, tavo viešpaties, už-
mušti! 16 Ką padarei, nėra ge-
ra! Kaip gyvas VIEŠPATS, esate
verti mirties bausmės, nes ne-
budėjote prie savo viešpaties –
prie VIEŠPATIES pateptojo. Nūn
apsižvalgyk! Kur yra karaliaus
ietis ar vandens ąsotis, buvęs
jam prie galvos?“

Saulius prisipažįsta kaltas esąs

17 Saulius, pažinęs Dovydo
balsą, klausė: „Ar tai tavo bal-
sas, mano sūnau Dovydai?“ –
„Tai mano balsas, o karaliau,
mano viešpatie“, – atsakė Do-
vydas 18 ir pridūrė: „Kodėl ma-
no viešpats persekioja savo
tarną? Ką aš jam padariau?
Kokia kaltė yra mano rankoje?
19 Dabar tad prašyčiau savo
viešpatį karalių paklausyti sa-
vo tarno žodžių. Jei pats VIEŠ-
PATS yra sukurstęs tave prieš
mane, tegu jis priima atnašos
kvapą. Bet jei tai yra žmonės,
tebūna jie VIEŠPATIES prakeik-
ti, nes jie taip toli mane išva-
rė, kad aš negaliu turėti savo
dalies VIEŠPATIES pavelde,*
tarsi man sakytų: ‘Eik, tarnauk
kitiems dievams’. 20 Dabar tad
tegu nekrinta mano kraujas
ant žemės, toli nuo VIEŠPATIES
Artumo, nes Izraelio karalius
yra išėjęs ieškoti vienos blusos,
tarsi kurapkos kalvose me-
džioti.“

buvo iš alyvų. Nors kartais buvo pa-
tepami ir kunigai (žr. Iš 29, 7) ir pra-
našai (žr. 1 Kar 19, 16), patepimo
apeiga buvo svarbesnė karaliui, ne-
gu kunigui ir pranašui. Karalius im-
ta vadinti Viešpaties pateptaisiais.

26, 19: ... *VIEŠPATIES pavelde*: Iz-
raelio žemėje (žr. Įst 32, 8–10),
ypatingoje Dievo globoje. Pažado že-
mė – Šventoji žemė, t. y. vieta, kurio-
je VIEŠPATS Dievas galėjo būti laisvai
garbinamas.

21 O Saulius atsakė: „Aš nu-
sidėjau! Sugrįžk, mano sūnau
Dovydai, daugiau aš tau nie-
kad pikta nedarysiu, žinoda-
mas, kad tu šiandien brangi-
nai mano gyvastį. Taip, aš
elgiausi kvailai ir dariau di-
delę klaidą.“ 22 Atsakydamas
Dovydas tarė: „Štai ietis, o ka-
raliau! Atsiųsk vaikiną jos pa-
imti. 23 VIEŠPATS atlygina kiek-
vienam, kuris yra teisus ir
ištikimas. Šiandien VIEŠPATS
padavė tave man į rankas, bet
aš nepakėliau rankos prieš
VIEŠPATIES pateptąjį. 24 Štai
kaip šiandien tavo gyvybė bu-
vo brangi mano akyse, lygiai
taip brangi tebūna mano gyvybė
VIEŠPATIES akyse ir teišgelbs-
ti mane iš visų pavojų.“ 25 Sau-
lius Dovydui tarė: „Būk palai-
mintas, mano sūnau Dovydai!
Tu daug pasieksi, tau visada
seksis!“

Tada Dovydas nuėjo savo ke-
liu, o Saulius sugrįžo namo.

Dovydas – bėglys Gate

27 1* „Vieną dieną, – sakė
Dovydas sau širdyje, –
aš tikrai žūsiu nuo Sauliaus
rankos. Nieko geresnio nelieka
man, kaip gelbėtis filistinų
krašte. Saulius tada nustos
manęs ieškoti visoje Izraelio
žemėje, ir aš išsigelbėsiu iš jo
rankų.“ 2 Dovydas tad leidosi į
kelionę drauge su savo šešiais
šimtais vyrų ir perėjo pas Mao-
cho sūnų Gato karalių Achišą.
3 Dovydas ir jo vyrai gyveno pas
Achišą Gate, kiekvienas su sa-
vo šeima, o Dovydas su savo
dviem žmonomis – Ahinoama
Jezreeliete ir Abigaile iš Kar-
melio, Nabalo našle. 4 Kai Sau-
liui buvo pranešta, kad Dovy-
das yra pabėgęs į Gatą, jis
daugiau jo nebeieškojo.

5 Dovydas kreipėsi į Achišą:
„Jei radau malonę tavo akyse,
tegu būna man duota vieta gy-
venti viename iš miestelių.
Kam gi turėtų tavo tarnas gy-
venti su tavimi karališkajame
mieste?“ 6 Tą dieną Achišas
jam davė Ziklagą. Užtat Zik-
lagas* ir priklauso Judo kara-
liams iki šios dienos. 7 Filisti-
nų žemėje Dovydas išgyveno
vienerius metus ir keturis mė-
nesius.

8* Dovydas ir jo vyrai eidavo
ir užpuldavo gešuritus, gizritus
ir amalekitus – tautas, gyve-

27, 1–12: Dovydas tapo filistinų vasalu. Sprendžiant iš 10–12 eilutės, atrodo, kad jis apgaudinėjo filistinus, tačiau 1 Sam 29, 8 jis, regis, pabrėžia savo ištikimybę Achišui. Iš tikrųjų padėtis taip pasikeitė, kad Dovydui nebereikėjo imtis žygių savo ištikimybei įrodyti. Žr. 1 Sam 29, 1–11.

27, 6: ... *Ziklagas priklauso Judo karaliams*: kaip asmeniška nuosavybė, išskirta iš giminių paveldo. Ir Jeruzalė turėjo panašias teises. Žr. 2 Sam 5, 7–9.

27, 8–12: Dovydas užpuldinėjo tolimesnes ir izraeliečiams priešiškas tautas, dėdamasis užpuoląs jam ar izraeliečiams draugiškas tautas, gyvenusias Negebe – pietinėje Palestinoje.

nusias krašte nuo Telamo iki
pat Šuro ir Egipto žemės. 9 Ka-
da tik Dovydas užpuldavo ko-
kią vietovę, jis nepalikdavo
gyvo nei vyro, nei moters, pasi-
grobdavo kaimenes ir bandas,
asilus, kupranugarius bei dra-
bužius ir sugrįždavo pas Achi-
šą. 10 Kai Achišas paklausda-
vo: „Kur šiandien darei žygį?“ –
Dovydas atsakydavo: „Prieš
Jerahmėelio klano Negebą“ ar:
„Prieš kenitų Negebą.“ 11 Do-
vydas nepalikdavo gyvo nei vy-
ro, nei moters parvesti į Gatą,
nes sau sakė: „Jie galėtų mus
išduoti ir pasakyti: ‘Dovydas
tai ir tai padarė’.“ Taip Dovy-
das darė, ir toks buvo jo pa-
protys visą laiką, kai jis gyve-
no filistinų žemėje. 12 Achišas
Dovydu pasitikėjo. „Jo tauta –
Izraelis – tikrai jo nekenčia, –
sakė sau, – amžinai jis bus
man pavaldus.“

Filistinai pradeda karą su Izraeliu

28 1 Atsitiko, kad tomis
dienomis filistinai su-
telkė pajėgas mūšiui su Izrae-
liu. Achišas Dovydui tarė: „Nūn,
savaime suprantama, tu ir ta-
vo vyrai turite žygiuoti su mano
pajėgomis.“ 2 „Puiku! Greitai tu
pamatysi, ką tavo tarnas gali
padaryti“, – atsakė Dovydas
Achišui. Tada Dovydui Achišas
tarė: „Labai gerai! Tave paskir-
siu savo asmens sargybiniu
visam gyvenimui.“

Saulius ir En-Doro žynė

3 O Samuelis jau buvo miręs.
Visas Izraelis buvo jį aprau-
dojęs ir palaidojęs Ramoje, jo
paties mieste. Saulius buvo iš-
varęs iš krašto vėlių iššaukė-
jus ir žynius.
4 Filistinai susitelkė ir, atžy-
giavę prie Šunemo, įsirengė
stovyklą. Saulius surinko visą
Izraelį. Jie įsirengė stovyklą
prie Gilboos. 5 Pamatęs filisti-
nų stovyklą, Saulius išsigando.
Širdis jam drebėjo iš išgąsčio.
6 Saulius tad teiravosi VIEŠPA-
TIES, bet VIEŠPATS jam neat-
sakė nei per sapnus, nei per Uri-
mus, nei per pranašus. 7 Tuomet
Saulius savo dvariškiams tarė:
„Suraskite man moterį, iššau-
kiančią vėles, pas kurią galė-
čiau nueiti ir pasiteirauti.“
Dvariškiai jam pasakė, kad
En-Dore yra moteris, galinti iš-
šaukti vėles.
8 Saulius tad persirengė, ap-
sivilkdamas kitus drabužius,
ir leidosi į kelionę su dviem vy-
rais. Jie atėjo pas tą moterį
nakčia. Saulius jai tarė: „Pra-
šyčiau išburti man per vėlę. Iš-
šauk man tą, kurį tau pasa-
kysiu.“ 9* Moteris jam atsakė:
„Be abejo, tu žinai, ką Saulius

28, 9–12: Nekromantija – tarimusi su mirusiaisiais, t. y. vėlių ir dvasių iššaukimu, buvo dažnai užsiimama (žr. Iz 8, 19; 2 Kar 21, 6), nors tai ir buvo uždrausta įstatymu (žr. Įst 18, 10–11; Kun 19, 31; 20, 6. 27). Atrodo,

yra padaręs ir kaip jis išnai-
kino iš krašto vėlių iššaukėjus
ir žynius. Kodėl tad žabangas
statai, kad mane gyvą užmuš-
tum?“ 10 Bet Saulius VIEŠPA-
ČIU jai prisiekė: „Kaip gyvas
VIEŠPATS, dėl to tu nebūsi kal-
ta.“ 11 Tada moteris paklausė:
„O ką turiu tau iššaukti?“ Jis
atsakė: „Iššauk man Samue-
lį.“ 12 Pamačiusi Samuelį, mo-
teris sušuko visu balsu. Sau-
liui moteris tarė: „Kodėl tu
mane apgavai? Tu esi Sau-
lius!“ 13 „Nebijok, – tarė Sau-
lius, – ką tu matai?“ Moteris
Sauliui atsakė: „Matau dva-
sią,* kylančią iš žemės.“ 14 Jis
klausė ją: „Kokia yra jos išvaiz-
da?“ „Išeina senas vyras, – ji
atsakė, – jis yra apsigaubęs
skraiste.“ Tada Saulius paži-
no, kad tai Samuelis. Žemai
nusilenkdamas, jis puolė
kniūbsčia.

15 Samuelis tarė Sauliui: „Ko-
dėl sudrumstei man ramybę,
mane iššaukdamas?“ – „Man
gresia didelis pavojus, – atsakė
Saulius, – filistinai kariauja su
manimi, o Dievas pasitraukė
nuo manęs. Jis nebeatsako
man nei per pranašus, nei per
sapnus. Užtat ir iššaukiau ta-
ve, kad pasakytum man, ką
turėčiau daryti.“ 16 Samuelis
atsakė: „Kodėl tad klausi ma-
ne? Juk VIEŠPATS pasitraukė
nuo tavęs ir tapo tavo priešu!
17 VIEŠPATS padarė tau lygiai
taip, kaip jis kalbėjo per mane.
VIEŠPATS išplėšė karalystę iš
tavo rankos ir padavė tavo ar-
timui – Dovydui! 18 Kadangi ne-
paklausei VIEŠPATIES balso ir
neišliejai jo degančio pykčio
ant Amaleko, todėl tai VIEŠ-
PATS padarė tau šiandien. 19 Be
to, VIEŠPATS paduos Izraelį
drauge su tavimi į filistinų
rankas. Rytoj tu ir tavo sūnūs
būsite su manimi. VIEŠPATS
paduos ir Izraelio stovyklą į fi-
listinų rankas.“

Saulius puola į neviltį

20 Saulius, klaiko apimtas
nuo Samuelio žodžių, tuojau
pat sukniubo žemėje. Jam sti-
go ir jėgų, nes nebuvo nieko
valgęs visą dieną ir visą naktį.
21 Moteris priėjo prie Sauliaus
ir, matydama, kad jis klaiko
apimtas, jam tarė: „Štai tavo
tarnaitė klausė tavo balso. Aš
stačiau į pavojų savo gyvybę
ir įvykdžiau tavo nurodymus.
22 Dabar tad prašyčiau, kad ir

kad Sauliaus laikais nekromantija buvo laikoma žalingu dalyku ir pavojumi tikrajai religijai. Saulius buvo bandęs ją išnaikinti, bet ilgainiui pats atkrito į senovinį paprotį. Su mirusiaisiais tartis mirtingam žmogui šiapus kapo neįmanoma. Tačiau Dievas gali leisti mirusiajam pasirodyti gyvajam ir net apreikšti jam nežinomus dalykus.

28, 13: *Matau dvasią*: hebrajiškai *dievišką būtybę*, t. y. būtybę iš kito pasaulio – Šeolo, mirusiųjų buveinės. Šeolas buvo vaizduojamas kaip didžiulė tuščia vieta po plokščia žeme.

tu paklausytum savo tarnaitės
balso. Leisk man padėti prieš
tave riekę duonos. Valgyk, kad
turėtumei jėgų eiti savo keliu."
23 Jis atsisakė, tardamas: „Ne-
valgysiu." Bet jo dvariškiams
ir moteriai prisispyrus ragi-
nant, jis jų paklausė. Jis tad
pakilo nuo žemės ir atsisėdo
ant lovos. 24 Moteris turėjo na-
muose penimą veršiuką. Sku-
biai jį papjovė. Paėmusi miltų,
juos užminkė ir iškepė nerau-
gintų papločių. 25 Ji padėjo visa
tai Sauliui bei jo dvariškiams,
ir jie pavalgė. Tą pačią naktį
jie pakilo ir išėjo.

Filistinų vadai atmeta Dovydą

29 1* Filistinai telkė visas
savo pajėgas prie Afe-
ko, o izraeliečiai buvo pasi-
statę stovyklą palei šaltinį prie
Jezreelio. 2 Filistinų didžiūnai
atžygiavo, kiekvienas eidamas
su savo šimtinės ar tūkstančio
gretomis. Dovydas ir jo vyrai
atžygiavo eitynių gale, eidami
su Achišu. 3 Filistinų vadai
klausė: „Ką čia veikia tie heb-
rajai?" Achišas filistinų vadams
paaiškino: „Na, tai Dovydas,
Izraelio karaliaus Sauliaus
tarnas. Jis yra buvęs pas ma-
ne metus su viršum, ir aš ne-
galiu jam nieko prikišti nuo to
laiko, kai jis pabėgo nuo Sau-
liaus, iki šios dienos." 4 Filisti-
nų vadai pyko ant jo. „Siųsk tą
vyrą atgal, – jam tarė, – tegrįž-
ta į vietą, kurią jam esi pasky-
ręs. Į mūšį jis su mumis nežy-
giuos, kitaip mūšyje jis gali
tapti mums priešu. Juk kaip
kitaip galėtų šis vyrukas at-
gauti savo valdovo malonę? Ar
ne šių vyrų galvomis? 5 Argi tai
ne Dovydas, apie kurį jie šok-
dami dainuoja:

'Saulius užmušė savo
tūkstančius,
o Dovydas savo dešimtis
tūkstančių?'"

6 Tada Achišas, pasišaukęs
Dovydą, jam tarė: „Kaip gyvas
VIEŠPATS,* tu esi doras vyras,
ir man atrodo tinkama, kad žy-
giuotumei į mūšį ir iš mūšio su
manimi, nes neradau tavyje
nieko pikta nuo tavo atėjimo
pas mane dienos iki šios die-
nos. Nepaisant to, kiti didžiū-
nai tavęs nepriima. 7 Dabar
tad grįžk atgal ramybėje. Ne-
daryk nieko, kas būtų pikta
filistinų didžiūnų akyse."
8 Bet Dovydas tarė Achišui:
„Ką padariau? Kuo neįtiko ta-
vo tarnas nuo dienos, kurią
pasirodžiau prieš tave, iki šios
dienos, kad negaliu eiti ir ko-

29, 1: Filistinai telkėsi prie Afeko – vietos, kur kadaise, karų pradžioje, jie buvo paėmę į nelaisvę Skrynią (žr. 1 Sam 4, 1), o izraeliečiai buvo susitelkę prie Jezreelio, tolokai nuo jų – Esdraelono lygumoje.

29, 6: *Kaip gyvas VIEŠPATS*: Achišas prisiekia Dovydo Dievo vardu iš pagarbos Dovydui. Žr. taip pat 9 eilutę.

voti su viešpaties karaliaus
priešais?“ [9] Atsakydamas Dovy-
dui, Achišas tarė: „Aš žinau,
kad mano akyse esi taip tin-
kamas, kaip Dievo angelas.
Bet, nepaisant to, filistinų va-
dai pasakė: ‘Į mūšį su mumis
jis nežygiuos!’ [10] Dabar tad at-
sikelk anksti rytą, tu ir su ta-
vimi atėjusieji tavo valdovo
tarnai, ir žygiuok į vietą, kurią
tau paskyriau. Neimk į širdį
niekingų pastabų, nes tu buvai
tinkamas mano tarnyboje!
Leiskitės į kelionę anksti rytą,
išvykite, kai tik prašvis.“ [11] Do-
vydas tad anksti rytą leidosi į
kelionę, su savo vyrais grįžda-
mas į filistinų žemę. O filisti-
nai nužygiavo į Jezreelį.

Ziklagas sugriautas

30 [1] Kai Dovydas ir jo vy-
rai trečią dieną pasie-
kė Ziklagą,* amalekitai buvo
įsiveržę į Negebą ir Ziklagą. Jie
buvo užpuolę Ziklagą ir jį su-
deginę. [2] Jo moteris ir visus, kas
buvo jame, – žemos kilmės ir
kilmingus, jie buvo paėmę į ne-
laisvę. Nenužudė jų nė vieno,
bet juos pasigrobė ir nuėjo sa-
vo keliu. [3] Atėję į miestą, Dovy-
das ir jo vyrai rado jį sudegintą,
o jų žmonas, sūnus ir dukteris
išvestas į nelaisvę. [4] Dovydas
ir su juo esantieji kareiviai ai-
manavo ir tol verkė, kol jiems
pristigo jėgų verkti. [5] Ir abi Do-
vydo žmonos – Abinoama iš
Jezreelio ir Abigailė, Nabalo
našlė, – buvo išvestos į nelais-
vę. [6] Dovydui iškilo didelis pa-
vojus, nes kareiviai grasino už-
mušti jį akmenimis. Visi
kareiviai buvo įniršę dėl savo
sūnų ir dukterų. Bet Dovydas
ieškojo jėgų pas VIEŠPATĮ, sa-
vo Dievą.

[7] Dovydas tarė Ahimelecho
sūnui kunigui Abjatarui: „At-
nešk man efodą!“ Abjataras
atnešė Dovydui efodą. [8] Dovy-
das teiravosi VIEŠPATIES,
klausdamas: „Ar turiu vytis
tuos užpuolikus? Ar juos
pasivysiu?“ Šis atsakė jam:
„Vykis, nes tikrai juos pasivy-
si ir tikrai išgelbėsi, ką jie pa-
ėmė!“ [9] Dovydas tad leidosi vy-
tis – jis ir šeši šimtai vyrų,
kurie buvo su juo. Jie atėjo į
Besoro slėnį, kur buvo palikti
pavargusieji. [10] Dovydas vijosi
toliau – jis ir keturi šimtai vy-
rų. Du šimtai pasiliko, nes dėl
nuovargio nebepajėgė pereiti
per Besoro slėnį.

[11] Laukuose aptikę egiptietį,
jie atvedė jį pas Dovydą. Jie da-
vė jam duonos valgyti ir van-
dens atsigerti; [12] davė jam ir fi-
gų papločio gabalą bei dvi
kekes razinų. Užvalgęs jis at-
gavo jėgas. Jis nebuvo nei duo-
nos valgęs, nei vandens gėręs
tris dienas ir tris naktis. [13] Ta-
da Dovydas jo paklausė: „Kieno

30, 1: ... *pasiekė Ziklagą*: apie 110 km į pietus nuo Afeko. Žygį sunkino nelygus kelias.

tu? Iš kur esi?“ „Aš esu vaikinas iš Egipto, vieno amalekito vergas, – jis atsakė, mano šeimininkas paliko mane, nes prieš tris dienas aš susirgau. 14 Mes užpuolėme cheretitų Negebą,* Judo Negebą bei Kalebo Negebą ir sudeginome Ziklagą.“ 15 Dovydas jam tarė: „Ar nuvesi mane pas tą užpuolikų gaują?“ Jis atsakė: „Prisiek man Dievu, kad manęs neužmuši ar mano šeimininkui neišduosi, tai nuvesiu tave pas tą užpuolikų gaują.“

16 Kai jis nuvedė Dovydą, žiūri, jie plačiai pasklidę stovykloje – valgo, geria ir šoka – šventiškai nusiteikę, džiaugdamiesi dideliu grobiu, kurį buvo paėmę iš filistinų krašto ir iš Judo krašto. 17 Dovydas kovojo su jais nuo sutemų iki kitos dienos vakaro. Nė vienas jų neišsigelbėjo, tiktai keturi šimtai vaikinų, kurie, užsėdę ant kupranugarių, pabėgo. 18 Dovydas išgelbėjo visa, ką amalekitai buvo paėmę. Dovydas išgelbėjo ir abi savo žmonas. 19 Nieko iš jų nepasigedo – mažo ar didelio, sūnų ar dukterų, grobio ar ko kito, kas buvo pagrobta – visa Dovydas atgavo. 20 Be to, Dovydas paėmė visas bandas bei kaimenes, ir, jas varydami pirma jo, žmonės šaukė: „Tai yra Dovydo grobis!“

21* Dovydui pasiekus anuos du šimtus vyrų, dėl nuovargio nebegalėjusių sekti paskui Dovydą, paliktų prie Besoro slėnio, jie išėjo pasitikti Dovydo ir su juo esančių kareivių. Dovydas, priėjęs prie jų, su jais pasisveikino. 22 Tačiau nedori ir niekam tikę vyrai, kurie buvo žygiavę su Dovydu, tarė: „Kadangi jie nėjo su mumis, todėl jiems neduosime nieko iš atimto grobio. Tegu pasiima kiekvienas savo žmoną ir vaikus. Tegu sau eina!“ 23 Bet Dovydas atsakė: „Taip neturite daryti, mano broliai, su tuo, ką VIEŠPATS mums suteikė. Jis mus apsaugojo ir mums į rankas padavė mus užpuolusią gaują. 24 Kas galėtų šiuo atžvilgiu su jumis sutikti? Dalis saugančio reikmenis bus tokia pat, kaip dalis einančio į mūšį. Jie visi po lygiai dalysis.“ 25 Taigi nuo tos dienos iki šiol toks yra įstatas ir įsakas Izraelyje.

Dovydo dovanos Judo giminei

26 Pasiekęs Ziklągą, Dovydas pasiuntė dalį grobio savo bičiuliams, Judo seniūnams, tardamas: „Tai yra dovana jums iš

30, 14: ... *cheretitų Negebą*: cheretitai buvo giminingi filistinams. Vėliau Dovydas iš jų sudarė savo asmens sargybos dalinį. Žr. 2 Sam 8, 18; 15, 18. *Negebas*: pietinė Palestinos dalis. Žodis *negeb* gali reikšti ir pietų pusę.

30, 21–31: Savo elgesiu Dovydas pelnė savo kareivių ir Judo giminės seniūnų paramą.

paimto grobio iš VIEŠPATIES priešų.“ 27 Jis pasiuntė grobio seniūnams į Bet-Elį, Negebo-Ramotus ir Jatirą; 28 į Aroerį, Sifmotus ir Eštemoą; 29 Rakalą, Jerahmėelio klano miestus ir kenitų klano miestus; 30 į Hormą, Bor-Ašaną ir Atachą; 31 ir į Hebroną – į visas vietas, kur buvo klajoję Dovydas ir jo vyrai.

Gilboos kalno mūšis ir Sauliaus mirtis

31 1 Filistinai išėjo į mūšį su Izraeliu, o Izraelio vyrai bėgo nuo filistinų. Daug jų krito mirtinai sužeisti ant Gilboos kalno. 2 Filistinai pasivijo Saulių ir jo sūnus. Sauliaus sūnus – Jonataną, Abinadabą ir Malchišūą – filistinai nukovė. 3 Mūšis siautėjo aplink Saulių. Keletas lankininkų į jį pataikė ir jį sunkiai sužeidė. 4 Tuomet Saulius savo ginklanešiui tarė: „Išsitrauk iš makšties kalaviją ir nudurk mane, kad neapipjaustytieji manęs nenudurtų ir manęs neišjuoktų.“ Bet jo ginklanešys tai daryti atsisakė, nes buvo klaiko apimtas. Saulius tad pačiupo savo paties kalaviją ir ant jo užsismeigė. 5* Ir ginklanešys, matydamas Saulių mirusį, puolė ant savo kalavijo ir mirė su juo. 6 Taigi tą pačią dieną drauge mirė Saulius, jo trys sūnūs ir jo ginklanešys. 7 Kai Izraelio vyrai, esantieji kitoje slėnio pusėje ir anapus Jordano, pamatė, kad Izraelio vyrai pabėgę iš mūšio ir Saulius bei jo sūnūs mirę, jie paliko savo miestus ir bėgo. O filistinai atėjo ir juos užėmė.

8 Kitą dieną filistinai, atėję žuvusiųjų apiplėšti, rado Saulių ir jo tris sūnus, kritusius ant Gilboos kalno. 9 Jie nukirto jam galvą, paėmė ginklus ir siuntė pasiuntinius per visą filistinų kraštą nunešti geros žinios savo stabų šventykloms ir žmonėms. 10 Jo ginklus padėjo į Aštarotės šventyklą, o jo kūną pakabino ant Bet-Šano sienos. 11 Bet kai Jabeš-Gileado gyventojai išgirdo, ką filistinai buvo padarę Sauliui, 12 visi jų ištikimi vyrai leidosi į kelionę ir, žygiavę visą naktį, nuėmė Sauliaus kūną ir kūnus jo sūnų nuo Bet-Šano sienos. Parnešę į Jabešą, juos ten sudegino.* 13 Tuomet jie paėmė jų kaulus ir palaidojo juos po eglūno medžiu Jabeše. Jie pasninkavo septynias dienas.

31, 5: Savižudybė Šventajame Rašte yra retas dalykas. Žr. 2 Sam 17, 23; 1 Kar 16, 18; Mt 27, 5.

31, 12: Mirusiųjų kūnų deginimas nebuvo įprastas Izraelyje, nors Kanaane šis paprotys ir buvo žinomas prieš izraeliečių atėjimą.

ANTROJI SAMUELIO KNYGA

Dovydas sužino apie Sauliaus mirtį

1 1* Po Sauliaus mirties, –
Dovydas jau buvo sugrįžęs
nugalėjęs amalekitus, – Dovy-
das praleido dvi dienas Ž.ikla-
ge. 2* Trečią dieną iš Sauliaus
stovyklos ūmai atėjo vyras su-
plėšytais drabužiais ir dulkė-
mis ant galvos. Priėjęs prie
Dovydo, žemai nusilenkdamas
parpuolė ant žemės. 3 „Iš kur
ateini?“ – klausė Dovydas. Šis
atsakė: „Aš ką tik pabėgau iš
Izraelio stovyklos.“ – 4 „Kas at-
sitiko? – klausė Dovydas. – Sa-
kyk man!“ 5 Šis atsakė: „Karei-
viai bėgo iš mūšio lauko, bet
taip pat daug kareivių krito ir
žuvo. Žuvo ir Saulius bei jo sū-
nus Jonatanas.“ 6 Tada Dovy-
das paklausė atnešusį žinią
vaikiną: „Iš kur tu žinai, kad
Saulius ir jo sūnus Jonatanas
yra žuvę?“ Žinią atnešęs vaiki-
nas tarė: „Pasitaikė, kad aš
buvau ant Gilboos kalno. Žiū-
riu, Saulius parkritęs ant savo
ieties, o kovos vežimai ir raite-
liai prie jo artinasi. 7 Pažvel-
gęs atgal, jis pamatė mane ir
pašaukė. ‘Aš čia!’ – atsakiau.
8 Jis manęs paklausė: ‘Kas tu
esi?’– ‘Aš esu amalekitas’, – at-
sakiau. 9 Tada jis man tarė: ‘At-
eik, stokis ant manęs ir pribaik
mane, nes aš kankinuosi ir esu
vos gyvas’. 10 Taigi aš stojausi
ant jo ir pribaigiau jį, nes ži-
nojau, kad jis niekad daugiau
nebepakils iš vietos, kur buvo
parkritęs. Tada nuėmiau karū-
ną jam nuo galvos bei antran-
kovį nuo rankos ir atnešiau čia
savo viešpačiui.“

11 Dovydas griebė savo dra-
bužius ir juos perplėšė. Tą pat
padarė visi su juo buvusieji vy-
rai. 12 Jie verkė ir raudojo, pas-
ninkaudami lig vakaro dėl Sau-
liaus ir dėl jo sūnaus, ir dėl
VIEŠPATIES kariuomenės, ir dėl
Izraelio namų, nes tie buvo
kritę nuo kalavijo. 13 Vaikinui,
atnešusiam žinią, Dovydas ta-
rė: „Iš kur tu esi?“ Jis atsakė:
„Aš esu sūnus ateivio, amale-
kitas.“ – 14 „Kaip išdrįsai, – ta-
rė jam Dovydas, – pakelti ran-
ką ir užmušti VIEŠPATIES
pateptąjį?“ 15 Tada Dovydas,
pasišaukęs vieną iš savo vyrų,
jam tarė: „Ateik ir užmušk jį!“
Tas jam smogė, ir jis numirė.

1, 1–16: Antras pasakojimas apie Sauliaus mirtį (žr. 1 Sam 30). Jis yra sudėtinis. Pasak vieno varianto, kareivis atneša žinią apie Sauliaus ir Jonatano mirtį, o Dovydas ir jo vyrai juos apraudа (žr. 1–4 ir 11–12 eilutes). Pasak antrojo, jaunas amalekitas giriasi užmušęs Saulių ir atneša karaliaus ženklus, tikėdamas gausiąs atlygį, bet Dovydas jį nubaudžia mirtimi (žr. 5–10 ir 13–16 eilutes).

16* O Dovydas sakė: „Tekrinta
tavo kraujas ant tavo galvos,
nes savo paties burna paliudi-
jai prieš save: 'Aš užmušiau
VIEŠPATIES pateptąjį'."
17* Dovydas užvedė šią raudą
Sauliui ir jo sūnui Jonatanui.
18 Jis įsakė, kad Judo žmonės
būtų mokomi Lanko giesmės;
ji yra užrašyta Jašaro knygoje.*
19 „Deja! Izraeli, tavo šlovė guli
parblokšta
tavo aukštumose!
Kaip krito galiūnai!
20 Nepasakokite apie tai Gate,
to neskelbkite Aškelono
gatvėse,
kad nesidžiaugtų filistinų
dukterys,
kad neapipjaustytųjų
dukterys nedžiūgautų.
21 O Gilboos kalnai!
Tenebūna jums nei rasos,
nei lietaus,
nei derlingų laukų!
Nes ten buvo numestas
galiūnų skydas, –
skydas Sauliaus, nepateptas
aliejumi.
22 Nuo užmuštųjų kraujo,
nuo rubuilių galiūnų
Jonatano strėlė niekad
negrįžo,
Sauliaus kalavijas niekad
nebuvo tuščiai ištrauktas.
23 Saulius ir Jonatanas,
mylimi ir šaunūs!
Nei gyvendami, nei mirdami,
niekad jie nebuvo perskirti!
Jie buvo žvitresni už erelius,
stipresni už liūtus.

24 O Izraelio dukterys, verkite
Sauliaus,
aprengusio jus brangiu
purpuru, išpuošusio
auksu jūsų apdarą.
25 Kaip krito galiūnai
mūšio sūkuryje!

Jonatanas guli nužudytas
tavo aukštumose.
26 Sielvartauju dėl tavęs,
mano broli Jonatanai!
Be galo brangus man tu
buvai,
nuostabi man buvo tavo
meilė,
pranokstanti meilę moters.

27 Kaip krito galiūnai
ir pražuvo karo ginklai!"

Dovydas patepamas karaliumi

2 1 Praėjus šiek tiek laiko,
Dovydas teiravosi VIEŠPA-
TIES,* klausdamas: „Ar turiu
eiti į kurį nors Judo miestą?"
VIEŠPATS jam atsakė: „Eik!" –
„Į kurį turiu eiti?" – toliau klau-
sė Dovydas. VIEŠPATS atsakė:

1, 16: Dovydas kreipiasi į mirusįjį: užmuštojo kraujas nereikalaus keršto Dovydui, nes jis buvo teisingai nubaustas mirtimi (žr. 1 Kar 2, 32).

1, 17–27: Ši rauda teigiamai vertina Saulių ir jo žygius, priešingai pernelyg neigiamam kai kurių 1 Samuelio knygos skyrių požiūriui.

1, 18: ... *Jašaro knygoje*: poemų rinkinys. Žr. Joz 10, 13.

2, 1: ... *Dovydas teiravosi VIEŠPATIES*: Urimais ir Tumimais. Žr. 1 Sam 14, 3. 41; 30, 7–8.

„Į Hebroną“. [2]Dovydas tada nu-
ėjo ten drauge su dviem savo
žmonomis, Ahinoama iš Jezrė-
elio, ir Abigaile, Nabalo iš Kar-
melio našle. [3]Dovydas pasiė-
mė ir su juo buvusius vyrus,
kiekvieną jų su šeima. Jie ap-
sigyveno miestuose prie Heb-
rono. [4]Tada atėję Judo žmonės
ten patepė Dovydą Judo kara-
liumi.

Žinia pasiekė Dovydą, kad
Jabeš-Gileado žmonės buvo
palaidoję Saulių. [5]Dovydas tad
išsiuntė pas juos pasiuntinius
ir jiems tarė: „Būkite VIEŠPA-
TIES palaiminti, nes parodėte
ištikimą meilę savo valdovui
Sauliui ir jį palaidojote! [6]Nūn
teparodo jums VIEŠPATS tikrą
ištikimą meilę! Ir aš dosniai
jums atlyginsiu, kad tai pada-
rėte. [7]Todėl tebūna stiprios jū-
sų rankos ir būkite narsūs! Jū-
sų valdovas Saulius žuvo, bet
Judo namai jau patepė mane
savo karaliumi.“

D. DOVYDO KARALIAVIMAS

Izraelio karalius Iš-Baalas

[8]Bet Nero sūnus Abneris,
Sauliaus kariuomenės vadas,
buvo paėmęs Sauliaus sūnų Iš-
Baalą* ir nugabenęs jį į Maha-
najimus.* [9]Tada jis padarė jį
karaliumi Gileado, ašuritų,*
Jezreelio, Efraimo, Benjami-
no ir viso Izraelio karaliumi.
[10]Sauliaus sūnus Iš-Baalas tu-
rėjo keturiasdešimt metų, kai
tapo Izraelio karaliumi, ir ka-
raliavo dvejus metus. Bet Judo
namai palaikė Dovydą. [11]Do-
vydas, būdamas Judo karaliu-
mi, iš viso Hebrone praleido
septynerius metus ir šešis mė-
nesius.

Mūšis prie Gibeono

[12]Kartą Nero sūnaus Abne-
rio ir Sauliaus sūnaus Iš-Baalo
kareiviai atžygiavo iš Mahana-
jimų į Gibeoną.* [13]Zerujos sū-
nus Joabas ir Dovydo kareiviai
taip pat atžygiavo ir susitiko
su jais prie Gibeono tvenkinio.
Vienas būrys sėdėjo viename
tvenkinio krante, o kitas – ki-
tame tvenkinio krante. [14]Ab-
neris tarė Joabui: „Prašyčiau
leisti vaikinams stoti į dviko-
vą ir pažaisti mūsų akivaiz-
doje.“ – „Testoja!“ – atsakė
Joabas. [15]Jie pakilo stoti į dvi-
kovą, pašaukti po lygiai, dvyli-
ka iš Benjamino bei Sauliaus

2, 8: ... *Sauliaus sūnų Iš-Baalą*: vardas *Iš-Baalas* reiškia *Baalo vyrą*. Atrodo, kad vėliau šis vardas buvo pakeistas į *Iš-Bošet[ą]*, t. y. *Gėdos vyrą*. Turbūt žodis *baalas* nebuvo priimtinas Izraelio teologams, nes jis siejosi su kanaaniečių gamtos dievu Baalu. ... *į Mahanajimus*: į pagrindinį Transjordanijos miestą Gileadą.

2, 9: ... *ašuritų*: šis vardas ženklina asirus. Izraeliečiai Asirijos niekad nevaldė. Turbūt turima mintyje Ašero giminės žmonės.

2, 12: ... *į Gibeoną*: svarbus miestas, maždaug už 8 km į šiaurę nuo Jeruzalės.

sūnaus Iš-Baalo ir dvylika iš
Dovydo kareivių. 16 Kiekvienas
griebė savo priešininką už gal-
vos ir dūrė kalaviju savo prie-
šininkui į šoną. Taip jie abu
parkrito. Todėl ta vieta, esanti
Gibeone, buvo pavadinta Kala-
vijo ašmenų lauku.*

Asahelio mirtis

17 Tą dieną įvyko labai nuož-
mus mūšis. Dovydo kareiviai
sumušė Abnerį ir Izraelio vy-
rus. 18 Ten buvo visi trys Zeru-
jos* sūnūs – Joabas, Abišajis
ir Asahelis. Asahelis buvo grei-
takojis tarsi laukų stirna. 19 Už-
tat Asahelis lėkė paskui Ab-
nerį ir, vydamasis jį, nesuko nei
į dešinę, nei į kairę. 20 Abneris,
žvilgterėjęs atgal, sušuko: „Ar
tai tu, Asaheli?“ – „Taip, tai
aš!“ – atsakė. 21 Abneris jam
tarė: „Pasuk į dešinę ar į kairę,
pasigauk vieną iš vaikinų ir
paimk iš jo grobio.“ Bet Asa-
helis nuo jo nenorėjo pasi-
traukti. 22 Abneris vėl prašė
Asahelį: „Nustok mane vytis!
Kodėl aš turėčiau tave ant že-
mės paguldyti? Kaipgi aš ga-
lėsiu tuomet pasirodyti tavo
broliui Joabui?“ 23 Betgi jis at-
sisakė liautis jį vytis. Tada
Abneris taip smogė jam į pilvą
savo ieties drūtgaliu, kad ietis
išlindo jam per nugarą. Jis ten
parkrito ir vietoje numirė. Visi
atėjusieji prie vietos, kur jis
buvo parkritęs ir numiręs, su-
stodavo. 24 Bet Joabas ir Abiša-
jis toliau vijosi Abnerį. Saulei
leidžiantis, jie pasiekė Amos
kalvą, esančią priešais Gijahą
prie kelio į Gibeono tyrus.

Paliaubos tarp Joabo ir Abnerio

25 Benjamino giminės žmonės
susitelkė, sudarydami vieną
būrį, už Abnerio ir pasiruošė
gintis ant kalvos viršūnės. 26 Ta-
da Abneris pašaukė Joabą:
„Argi amžinai kalavijas turi
siausti? Nejau tu nežinai, kad
kartus bus galas! Kaip ilgai dar
delsi įsakyti kareiviams nusto-
ti vytis savo brolius?“ 27 Joabas
atsakė: „Kaip gyvas Dievas,
jeigu nebūtumei prakalbėjęs,
kareiviai būtų liovęsi vytis sa-
vo brolius tik kitą rytą.“ 28 Joa-
bas papūtė ragą, ir visi karei-
viai sustojo, – liovėsi vytis
Izraelį ir daugiau nebekovojo.

29 Abneris ir jo vyrai žygiavo
tą visą naktį per Arabą,* per-
ėjo Jordaną ir, žygiavę visą
priešpietį, atėjo į Mahanaji-
mus. 30 O Joabas, nustojęs vytis

2, 16: ... *Kalavijo ašmenų lauku*: hebrajiškai *Helkat-haZurim[ais]*.

2, 18: ... *Zeruja*: Dovydo sesuo ar pusseserė (žr. 1 Kr 2, 13–16). Joabas ir Abišajis, jos sūnūs, turėjo didelį vaidmenį Dovydui valdant.

2, 29: ... *per Arabą*: Jordano slėnis į šiaurę nuo Negyvosios jūros. Tuo pačiu žodžiu ženklinama ir sausoji įdauba į pietus nuo Negyvosios jūros. Pats žodis *'arabah* reiškia *dykumą* arba *tyrus*.

Abnerį, surinko visus savo kareivius. Be Asahelio, iš Dovydo kareivių dar trūko devyniolikos vyrų. [31] Bet Dovydo kareiviai buvo užmušę iš Benjamino giminės tris šimtus šešiasdešimt Abnerio vyrų. [32] Asahelis buvo nuneštas į Betliejų ir palaidotas jo tėvo kape. Joabas ir jo vyrai žygiavo visą naktį. Diena jiems prašvito Hebrone.

3 Karas tarp Sauliaus namų ir Dovydo namų tęsėsi ilgai; Dovydas ilgainiui darėsi vis galingesnis, tuo tarpu Sauliaus namai vis silpnėjo.

Dovydo sūnūs, gimę Hebrone

[2] Hebrone Dovydui gimė šie sūnūs: jo pirmagimis buvo Amnonas iš Ahinoamos Jezrėelietės; [3] jo antrasis, Chileabas, iš Abigailės, Nabalo iš Karmelio našlės; trečiasis buvo Absalomas, sūnus Maakos, Gešuro karaliaus Tolmajo dukters; [4] ketvirtasis Hagitos sūnus Adonijas; penktasis – Abitalės sūnus Šefatijas; [5] ir šeštasis – Itreamas iš Dovydo žmonos Eglos. Tie Dovydui gimė Hebrone.

Iš-Baalas ir Abneris susipyksta

[6*] Per karą tarp Sauliaus namų ir Dovydo namų Abneris įsigalėjo Sauliaus namuose. [7] Saulius buvo turėjęs sugulovę, Ajos dukterį, vardu Rizpa. Iš-Baalas Abneriui tarė: „Kodėl tu ėjai pas mano tėvo sugulovę?“ [8] Abneris dėl Iš-Baalo žodžių labai įširdo. Jis tarė: „Ar aš esu šuns galva Judui? Šiandien aš tarnauju ištikimai tavo tėvo Sauliaus namams, jo broliams bei jo bičiuliams, tavęs neišdaviau į Dovydo rankas, o tu šiandien verti man kaltę dėl tos moters! [9] Tai tepadaro Dievas Abneriui ir dar teprideda, jei aš neįvykdysiu Dovydui, ką VIEŠPATS yra jam prisiekęs, – [10] perkelti karalystę iš Sauliaus namų ir pastatyti Dovydo sostą Izraeliui ir Judui nuo Dano ligi Beer-Šebos.“ [11] Bijodamas Abnerio, Iš-Baalas negalėjo jam nieko daugiau sakyti.

Abneris ir Dovydas susitaiko

[12*] Abneris tuojau pat išsiuntė pasiuntinius į Hebroną pas Dovydą, tardamas: „Kam pri-

3, 6–11: Pagal tų laikų papročius, karaliaus sugulovės buvo jo nuosavybė ir turėjo būti karaliaus šeimynoje. Santykiauti su tokia sugulove buvo tolygu siekti karaliaus sosto ir buvo pasikėsinimas prieš karalių (žr. 2 Sam 16, 21–22; 1 Kar 2, 22). Šuo buvo laikomas nešvariu gyvuliu, o žodis *šuo* buvo vartojamas paniekai pareikšti; *pastipęs šuo* ar *šuns galva* buvo įprasti posakiai (žr. 2 Sam 9, 8; 16, 9; 1 Sam 17, 43; 24, 14). Aišku, kad Abnerio užuominos apie Dovydą ir Judą išgąsdino Iš-Baalą ir privertė jį nutilti.

3, 12–21: Dovydas, reikalaudamas

klauso kraštas? Sudaryk su
manimi sandorą. Štai mano
ranka bus su tavimi, atvesda-
ma pas tave visą Izraelį.“ [13] „Ge-
rai, – atsakė Dovydas, – aš
sudarysiu sandorą su tavimi.
Bet iš tavęs reikalauju vieno
dalyko: niekad nepasirodysi
mano akivaizdoje, nebent, at-
eidamas pas mane, atvestu-
mei Sauliaus dukterį Michalę.“
[14] Dovydas išsiuntė pasiunti-
nius ir pas Sauliaus sūnų Iš-
Baalą, tardamas: „Atiduok
man mano žmoną Michalę, už
kurią aš sumokėjau nuotakos
kainą – šimtą filistinų apyvar-
pės apipjaustymo odelių.“ [15] Iš-
Baalas tad pasiuntė paimti ją
nuo jos vyro Lajišo sūnaus Pal-
tielio. [16] Jos vyras ėjo su ja ir,
sekdamas iš paskos, verkė iki
pat Bahurimų. Tada Abneris
jam įsakė: „Grįžk namo!“ Ir jis
nuėjo atgal.

[17] Abneris buvo siuntęs žodį
Izraelio seniūnams, tardamas:
„Visą laiką jūs norėjote, kad
Dovydas būtų jūsų karalius.
[18] Nūn tai įvykdykite, nes VIEŠ-
PATS yra Dovydui pažadėjęs:
‘Per savo tarną Dovydą aš iš-
gelbėsiu savo tautą Izraelį iš
filistinų rankos ir visų priešų’.“
[19] Abneris kalbėjo tiesiai ir su
Benjamino giminės žmonėmis.
Tada Abneris nuėjo į Hebroną
pasakyti Dovydui, kas gera
akyse viso Izraelio ir kas gera
akyse visų Benjamino namų.

[20] Atėjus Abneriui su dvide-
šimčia vyrų pas Dovydą į Heb-
roną, Dovydas Abneriui ir jo vy-
rams iškėlė vaišes. [21] Dovydui
Abneris tarė: „Aš eisiu ir subur-
siu pas savo valdovą karalių vi-
są Izraelį. Su tavimi jie suda-
rys sandorą, kad galėtumei
visa valdyti, kaip trokšta tavo
širdis.“ Dovydas tad išleido
Abnerį, ir jis išėjo susitaikęs.

Abnerio mirtis

[22] Kaip tik tuo metu Dovydo
kareiviai ir Joabas sugrįžo iš
žygio, parnešdami daug grobio.
Bet Abnerio pas Dovydą Heb-
rone nebebuvo, nes Dovydas jį
buvo išleidęs ir jis buvo išėjęs
susitaikęs. [23] Joabui ir visam
jo būriui atvykus, jam buvo
pranešta: „Nero sūnus Abneris
atėjo pas karalių. Jis jį paleido,
ir jis išėjo susitaikęs.“ [24] Joa-
bas nuėjo pas karalių ir tarė:
„Ką tu padarei? Abneris atėjo
pas tave. Kam jį paleidai? Nū-
nai jis jau paspruko! [25] Nejau
nežinai, kad Nero sūnus Abne-
ris atėjo tik tavęs apgauti, ste-
bėti, kada ateini bei kada išei-
ni, ir sužinoti visa, ką darai?“

[26] Joabas tad, palikęs Dovy-
dą, išsiuntė pasiuntinius vytis

sugrąžinti Michalę (žr. 1 Sam 18, 20–27), norėjo sustiprinti savo pretenzijas į Sauliaus sostą kaip buvusio karaliaus žentas. Benjamino giminės žmonių sutikimas buvo labai svarbus, nes Benjamino giminė buvo Sauliaus giminė.

Abnerio; ir jie parvedė jį atgal
nuo Siros vandens talpyklos.
Bet Dovydas to nežinojo. 27 Ab-
neriui sugrįžus į Hebroną, Joa-
bas pasivedė jį į šalį miesto
vartuose vienu du su juo pasi-
kalbėti. Ten jis dūrė jam į pil-
vą. Taip Abneris mirė už iš-
lietą Joabo brolio Asahelio
kraują.
28* Dovydas, apie tai išgirdęs,
tarė: „Aš ir mano karalystė
esame amžinai nekalti prieš
VIEŠPATĮ už Nero sūnaus Ab-
nerio kraują. 29 Tekrinta kaltė
ant Joabo galvos ir visų jo tėvo
namų! Niekad tenebūna Joabo
namai be kenčiančio sėklos iš-
siliejimą ar be sergančio raup-
sais, ar be laikančio verpstą,
ar be žuvusio nuo kalavijo, ar
be stokojančio duonos!“ 30 Joa-
bas ir jo brolis Abišajis nužu-
dė Abnerį už tai, kad jis buvo
užmušęs jų brolį Asahelį Gi-
beone.

Dovydas aprauda Abnerį

31 Tada Dovydas tarė Joabui
ir visiems su juo buvusiems
žmonėms: „Persiplėškite sau
drabužius, apsijuoskite ašuti-
ne ir raudokite Abnerio.“ Kara-
lius ėjo paskui karstą. 32 Abne-
ris buvo palaidotas Hebrone.
Karalius verkė balsu prie Ab-
nerio kapo; verkė ir visi žmo-
nės. 33 Karalius dėl Abnerio už-
vedė šią raudą, tardamas:

„Argi turėjo Abneris mirti,
kaip miršta storžievis?
34 Tavo rankos nebuvo surištos,
tavo kojos nebuvo
supančiotos.
Tu kritai, kaip krinta
nedorėlių nužudytas.“

Visi žmonės jo dar labiau
verkė. 35 Tada visi žmonės ėjo
raginti Dovydą valgyti dar die-
nos metu, bet Dovydas prisie-
kė, tardamas: „Tai tepadaro
man Dievas ir dar teprideda,
jeigu ragaučiau duonos ar ko
nors prieš nusileidžiant sau-
lei!“ 36 Visi žmonės tai paste-
bėjo ir tam pritarė. Visa, ką
darė karalius, patiko visiems
žmonėms. 37 Taigi visi žmonės
ir visas Izraelis suprato, kad
karalius neprisidėjo prie Ne-
ro sūnaus Abnerio nužudymo.
38 Karalius savo tarnams tarė:
„Nejau jūs nežinote, kad di-
džiūnas ir garbingas vyras kri-
to šiandien Izraelyje? 39 Nūdien
aš esu bejėgis, nors ir patep-
tas karaliumi. Tie vyrai, Zeru-
jos sūnūs, man yra per aršūs.
Teatmoka VIEŠPATS daran-
čiam pikta pagal jo nedorumą!“

3, 28–39: Abnerio nužudymas silpnino Dovydo galimybes laimėti šiaurinių giminių palankumą. Nepajėgdamas nubausti Joabo, Dovydas meta prakeiksmus ant Joabo ir jo palikuonių. *Niekad tenebūna Joabo namai ... be laikančio verpstą*: verpstas vyrui buvo paniekinanti užuomina, paimta iš moterų namų apyvokos.

Iš-Baalo nužudymas

4 1 Sauliaus sūnus Iš-Baa-
las, išgirdęs, kad Abneris
mirė Hebrone, nuleido rankas.
Visas Izraelis susirūpino. 2 Sau-
liaus sūnus turėjo du būrių va-
dus. Vieno vardas buvo Baana,
o kito vardas buvo Rechabas.
Jiedu buvo sūnūs Rimono –
benjaminaičio iš Beerotų, nes
Beerotai buvo laikomi Ben-
jamino dalimi. 3 Beerotų žmo-
nės buvo išbėgę į Gitajimus,
kur jie tebegyvena kaip atei-
viai iki šios dienos.
4* Sauliaus sūnus Jonatanas
turėjo sūnų sužalotomis kojo-
mis. Jis buvo penkerių metų,
kai žinia apie Saulių ir Jona-
taną pasiekė Jezreelį. Auklė,
jį pasiėmusi, bėgo. Atsitiko,
kad, jai skubant bėgti, jis par-
griuvo ir liko raišas. Jo vardas
buvo Mefi-Bošetas.
5 Beerotiečio sūnūs Rechabas
ir Baana leidosi į kelionę ir pa-
siekė Iš-Baalo namus pačiame
dienos įkarštyje, kai jis miego-
jo pokaitį. 6 Jiedu įėjo į vidų,
tarsi norėdami paimti kviečių,
ir smogė jam į pilvą. Taigi Re-
chabas ir jo brolis Baana įslin-
ko, 7 įėjo į namus, jam miegant
lovoje savo miegamajame, smo-
gė jam ir, jį užmušę, nukirto
jam galvą. Pasiėmę jo galvą,
jiedu keliavo per Arabą visą
naktį. 8 Atnešę Iš-Baalo galvą
į Hebroną pas Dovydą, karaliui
tarė: „Štai čia galva Iš-Baalo,
sūnaus tavo priešo Sauliaus,
tykojusio tavo gyvybės. Šian-
dien VIEŠPATS Sauliui ir jo pali-
kuoniui įvykdė kerštą už mano
viešpatį karalių.“*
9 Dovydas Rimono Beerotie-
čio sūnums Rechabui ir jo bro-
liui Baanai atsakė: „Kaip gy-
vas VIEŠPATS, kuris išgelbėjo
mane iš visų negandų, 10 vyrą,
kuris man pranešė: ‘Štai Sau-
lius negyvas’ ir manė, kad jis
man atneša gerą žinią, sulai-
kiau ir užmušiau Ziklage. Toks
buvo atlygis, kurį jam daviau
už jo žinią! 11 Todėl juo labiau,
kai nedori vyrai užmušė teisų
žmogų lovoje jo paties namuo-
se! Argi dabar nereikalausiu jo
kraujo iš jūsų rankos ir nepa-
šalinsiu jūsų nuo žemės?“ 12 Do-
vydas įsakė savo kareiviams,
ir jie juos užmušė. Nukirtę
jiems rankas ir kojas, pakabi-
no jų kūnus prie tvenkinio
Hebrone. O Iš-Baalo galvą jie

4, 4: Apie Sauliaus vaikaitį Mefi-Bošetą pasakojama žemiau 9 skyriuje. Ši eilutė turbūt atsirado šioje vietoje dėl to, kad Samuelio knygų kopijos iš prieškristinių laikų maišydavo jo vardą su vardu jo dėdės Iš-Baalo, Sauliaus sūnaus ir įpėdinio, apie kurį pasakojama 2–4 skyriuje. *Mefi-Bošeto* vardas reiškia *Tą, kuris skleidžia gėdą*. Jo pradinė forma buvo *Merib-Baalas*, t. y. *Tas, kuris kovoja už Baalą*. Apie priežastį, dėl kurios vardas buvo pakeistas, žr. 2 Sam 2, 8.

4, 8: ... *VIEŠPATS ... įvykdė kerštą už mano viešpatį karalių*: Rechabas ir Baana nori pateisinti savo nedorą darbą.

nunešė ir palaidojo Abnerio
kape Hebrone.

Dovydas patepamas Izraelio karaliumi

5 [1] Visos Izraelio giminės
atėjo į Hebroną pas Dovy-
dą ir tarė: „Štai mes esame tavo
kūnas ir kraujas.* [2] Jau anks-
čiau, Sauliui esant mūsų ka-
raliumi, tu išvesdavai į žygį ir
parvesdavai iš žygio Izraelį.
Tau VIEŠPATS tarė: 'Tu būsi
mano tautos Izraelio ganyto-
jas, tu būsi Izraelio karalius'."
[3] Visi Izraelio seniūnai atėjo į
Hebroną pas karalių. Karalius
Dovydas sudarė su jais sando-
rą Hebrone VIEŠPATIES aki-
vaizdoje, ir jie patepė Dovydą
Izraelio karaliumi. [4] Dovydui
buvo trisdešimt metų, kai ta-
po karaliumi, ir karaliavo ke-
turiasdešimt metų. [5] Hebrone
jis valdė Judą septynerius
metus ir šešis mėnesius, o Je-
ruzalėje karaliavo visam Izrae-
liui ir Judui trisdešimt trejus
metus.

Dovydas paima Jeruzalę

[6]* Karalius ir jo vyrai nužy-
giavo į Jeruzalę prieš jebusi-
tus, tos vietovės gyventojus. Jie
Dovydui sakė: „Čia niekad ne-
įeisi! Net akli ir raiši privers
tave pasitraukti", – manyda-
mi: „Dovydas negali čia įeiti."
[7] Nepaisant to, Dovydas paėmė
Siono tvirtovę; dabar ji yra Do-
vydo miestas. [8] Tą dieną Dovy-
das buvo pasakęs: „Kas nori
nugalėti jebusitus, telipa pro
vandens šulinį užpulti raišųjų
ir aklųjų – tų, kurių Dovydas
nekenčia." Užtat ir sakoma:
„Aklas ir raišas neįeis į Na-
mus."* [9] Dovydas paėmė tvirto-
vę ir pavadino ją Dovydo mies-
tu. Dovydas įtvirtino miesto
dalį nuo Milo iki rūmų. [10] Do-
vydas darėsi vis galingesnis ir
galingesnis, nes su juo buvo
Galybių VIEŠPATS.
[11] Tyro karalius Hiramas at-
siuntė pas Dovydą pasiuntinius
drauge su kedro rąstais, dai-
lidėmis ir mūrininkais. Jie pa-
statė Dovydui rūmus. [12] Tada
Dovydas suprato, kad VIEŠ-
PATS buvo patvirtinęs jį Izrae-
lio karaliumi ir išaukštinęs jo
karalystę dėl savo tautos Iz-
raelio.

Dovydo šeima Jeruzalėje

[13] Atėjęs iš Hebrono, Jeruza-
lėje Dovydas paėmė daugiau
sugulovių ir žmonų. Dovydui gi-
mė daugiau sūnų ir dukterų.
[14] Vardai jam gimusiųjų Jeruza-
lėje yra šie: Šamua, Šobabas,
Natanas, Saliamonas, [15] Ibha-
ras, Elišua, Nefegas, Jafija,
[16] Elišama, Eliada ir Elifetas.

* 5, 1: ... *tavo kūnas ir kraujas*: pa-
žodžiui hebrajų kalba *tavo kaulas ir
kūnas*. Žr. Pr 2, 23.
5, 6–12: Jeruzalės paėmimas buvo
svarbiausias Dovydo karo žygis. 6 ir
8 eilutės prasmė nėra aiški.
5, 8: ... *neįeis į Namus*: į Šventyklą.

Filistinai nugalimi

17 Išgirdę, kad Dovydas tapo
pateptas Izraelio karaliumi,
visi filistinai leidosi į žygį Do-
vydo ieškoti. Bet Dovydas, apie
tai sužinojęs, nuėjo į tvirtovę.*
18 O filistinai buvo atžygiavę
ir pasklidę Refajimų slėnyje.
19 Dovydas teiravosi VIEŠPA-
TIES: „Ar man eiti prieš filis-
tinus? Ar atiduosi juos man į
rankas?“ VIEŠPATS Dovydui
atsakė: „Eik, nes aš tikrai ati-
duosiu filistinus tau į rankas.“
20 Dovydas tad nužygiavo į Ba-
al-Perazimus* ir ten juos nu-
galėjo. Jis sakė: „VIEŠPATS pra-
siveržė prie mano priešų pirma
manęs tarsi staigus potvynis.“
Užtat ta vieta vadinama Baal-
Perazimais. 21 Filistinai paliko
ten savo stabus, o Dovydas ir
jo vyrai juos nusinešė.
22 Filistinai dar kartą atžy-
giavo ir pasklido Refajimų slė-
nyje. 23 Dovydas teiravosi VIEŠ-
PATIES, ir jis atsakė: „Neik iš
priekio, bet apeik užnugarin ir
užklupk juos priešais balza-
mo medžius. 24 Kai išgirsi žy-
gio šlamesį* balzamo medžių
viršūnėse, tada pradėk puoli-
mą, nes VIEŠPATS eis pirma
tavęs filistinų kariuomenės
pulti.“ 25 Dovydas padarė, kaip
VIEŠPATS buvo jam įsakęs, ir
sumušė filistinus nuo Gebos li-
gi pat Gezerio.

Sandoros skrynia Jeruzalėje

6 1* Dovydas vėl surinko vi-
sus rinktinius Izraelio
vyrus – trisdešimt tūkstančių.
2 Tada Dovydas ir visi su juo
buvusieji žmonės leidosi į ke-
lionę į Baale-Judą* pargaben-
ti iš ten Dievo Skrynios, kuri
vadinama Galybių VIEŠPA-
TIES, sėdinčio soste ant keru-
bų, vardu. 3 Jie užkėlė Dievo
Skrynią ant naujo vežimo ir ve-
žė ją iš Abinadabo namų, esan-
čių ant kalvos. Abinadabo sū-
nūs Uza ir Ahjo varė naująjį
vežimą 4 su Dievo Skrynia. Ah-
jo ėjo pirma Skrynios. 5 Dovy-
das ir visi Izraelio namai šoko
VIEŠPATIES akivaizdoje, lydimi
giesmių ir skambių instrumen-
tų: lyrų, arfų, būgnelių su žvan-
gučiais, kankalų ir cimbolų.
6* Atėjus prie Nakono kloji-
mo, Uza ištiesė ranką į Dievo

5, 17: ... *nuėjo į tvirtovę*: turbūt netoli Adulamo. Žr. 1 Sam 22, 1–5.

5, 20: ... *į Baal-Perazimus*: šio vietovardžio prasmė – *Proveržių šeimininkas (viešpats)*.

5, 24: ... *žygio šlamesį*: vėjas medžių viršūnėse – Viešpaties žingsnių įvaizdis.

6, 1–15: Atgabendamas Sandoros skrynią į Jeruzalę, Dovydas norėjo padaryti tą miestą ne tik politiniu bei kariniu, bet ir religiniu Izraelio centru.

6, 2: ... *į Baale-Judą*: kitas Kirjat-Jearimų vardas. Čia buvo palikta Sandoros skrynia tada, kai filistinai ją sugrąžino (žr. 1 Sam 6, 21 – 7, 2).

6, 6–7: Senovėje dauguma žmonių nelaimę priskirdavo dievybės pykčiui. Ir Šventajame Rašte ryški panaši galvosena.

Skrynią, norėdamas ją prilai-
kyti, nes jaučiai buvo sujudę.
7 VIEŠPATS supyko ant Uzos.
Dievas parbloškė jį ten dėl to,
kad jis palietė ranka Skrynią,
ir jis numirė ten šalia Skrynios.
8 Dovydas sielojosi dėl to, kad
VIEŠPATS buvo taip užsiplies-
kęs ant Uzos. Užtat ta vieta
vadinama Perez-Uza iki šios
dienos. 9 Tą dieną Dovydas pa-
juto VIEŠPATIES baimę ir sa-
kė: „Kaip galiu leisti VIEŠPA-
TIES Skryniai ateiti pas mane?“
10 Dovydas tada nebenorėjo ga-
benti VIEŠPATIES Skrynios pas
save į Dovydo miestą, bet ją nu-
gabeno į Obed-Edomo Gatiečio
namus. 11 VIEŠPATIES Skrynia
išbuvo Obed-Edomo Gatiečio
namuose tris mėnesius, ir
VIEŠPATS palaimino Obed-
Edomą ir visą jo šeimyną.

12 Karaliui Dovydui buvo pra-
nešta: „VIEŠPATS palaimino
Obed-Edomo šeimyną ir visa,
kas jam priklauso, už Dievo
Skrynią.“ Dovydas tad nuėjo ir
pargabeno Dievo Skrynią iš
Obed-Edomo namų į Dovydo
miestą su didele iškilme. 13 VIEŠ-
PATIES Skrynią nešantiems
pažengus šešis žingsnius, jis
paaukodavo jautį ir peniukšlį.
14 Dovydas šoko iš visų jėgų
VIEŠPATIES akivaizdoje; Dovy-
das buvo apsijuosęs lininiu
efodu. 15 Taip Dovydas ir visi Iz-
raelio namai gabeno VIEŠPA-
TIES Skrynią, lydėdami šauks-
mais ir rago gaudesiu.

16 Skryniai įeinant į Dovydo
miestą, Sauliaus duktė Micha-
lė, žiūrėdama pro langą, pama-
tė karalių Dovydą šokinėjant
ir šokant VIEŠPATIES akivaiz-
doje. Už tai ji paniekino jį savo
širdyje.

17 VIEŠPATIES Skrynia buvo
įnešta ir padėta į savo vietą
palapinėje, kurią Dovydas
buvo jai pastatęs. Dovydas
atnašavo deginamąsias aukas
ir bendravimo aukas VIEŠPA-
TIES akivaizdoje. 18 Baigęs at-
našauti deginamąsias aukas ir
bendravimo atnašas, Dovydas
palaimino žmones Galybių
VIEŠPATIES vardu. 19 Jis dalijo
maistą žmonėms – visai Izrae-
lio daugybei, ir vyrams, ir mo-
terims – kiekvienam po kepalą
duonos, po gabalą mėsos ir po
paplotį. Paskui visi sugrįžo į
savo namus.

20 Ir Dovydas sugrįžo savo
šeimynos palaiminti. Sauliaus
duktė Michalė, išėjusi jo pasi-
tikti, tarė: „Na, kaip šauniai
šiandien pasirodė Izraelio ka-
ralius, apsinuogindamas savo
dvariškių vergių akyse lygiai
taip, kaip begėdiškai apsinuo-
gina koks prasčiokas!“ 21 Mi-
chalei Dovydas atsakė: „Tai
buvo akivaizdoje VIEŠPATIES,
kuris išrinko mane vietoj tavo
tėvo bei visos jo šeimos ir pa-
skyrė Izraelio, VIEŠPATIES tau-
tos, valdovu! Aš šoksiu VIEŠ-
PATIES akivaizdoje, 22 darysiu
save dar niekingesnį ir būsiu

menkas savo akyse, bet tarp
vergių, apie kurias tu kalbi,
būsiu garbingas." 23* Užtat
Sauliaus duktė Michalė liko
bevaikė iki savo mirties dienos.

Natano pranašavimas Dovydui

7 1* Karaliui įsikūrus savo
rūmuose ir VIEŠPAČIUI su-
teikus jam ramybę iš visų pu-
sių nuo priešų, 2 jis kalbėjo pra-
našui Natanui: „Tik tu pažiūrėk,
aš gyvenu kedro namuose, bet
Dievo Skrynia pasilieka pala-
pinėje!" 3 Natanas karaliui ta-
rė: „Eik ir daryk visa, kas tavo
širdyje, nes VIEŠPATS yra su ta-
vimi."
4 Bet tą pačią naktį atėjo VIEŠ-
PATIES žodis Natanui: 5 „Eik ir
sakyk mano tarnui Dovydui:
6 'Taip kalbėjo VIEŠPATS: argi
tu man pastatysi Namus gy-
venti? Juk nuo tos dienos, kai
išvedžiau Izraelio tautą iš
Egipto, iki šios dienos aš ne-
gyvenau Namuose, bet kilno-
jausi Palapinėje ir Padangtėje.
7 Kilnodamasis, kur tik ėjo iz-
raeliečiai, argi aš kada nors
priekaištavau kuriam nors
Izraelio giminių vadui, kurį
buvau paskyręs rūpintis ma-
no Izraelio tauta, tardamas:
kodėl nepastatėte man kedro
Namų?'"

Mesijinis pažadas Dovydui

8 „Be to, taip sakysi mano
tarnui Dovydui: 'Taip kalbėjo
Galybių VIEŠPATS: aš paėmiau
tave iš ganyklų, nuo avių
kaimenės, būti mano tautos
Izraelio valdovu; 9 buvau su ta-
vimi, kur tik tu ėjai, ir pa-
šalinau visus tavo priešus tau
iš kelio. Be to, aš padarysiu ta-
vo vardą taip garsų, kaip yra
garsus vardas didžiūnų žemė-
je. 10 O savo tautai Izraeliui pa-
skirsiu vietą ir juos tvirtai pa-
sodinsiu, kad saugiai gyventų
ir daugiau nebebūtų vargina-
mi. Nedori žmonės nebeengs jų
daugiau, kaip kadaise, 11 nuo
to laiko, kai savo tautai Iz-
raeliui paskyriau teisėjus. Aš
duosiu tau ramybę nuo visų ta-
vo priešų.
VIEŠPATS sako tau, kad jis,
VIEŠPATS, padarys tau namus.
12 Kai pasibaigs tavo dienos ir
tu atgulsi su savo protėviais,
aš pakelsiu po tavęs palikuo-
nį, kilusį iš tavęs, ir padarysiu
tvirtą jo karalystę. 13 Jis pasta-

6, 23: Neaišku, ar Michalė liko bevaikė dėl to, kad Dovydas ją atstūmė, ar dėl to, kad buvo bevaisė.

7, 1–29: Šio skyriaus prasmės raktas yra žaidimas žodžiu *namai:* 1–2 eilutėje jis reiškia karaliaus rūmus; 5–7. 13 eilutėje – Jeruzalės Šventyklą; 11. 19. 25–27. 29 eilutėje – Dovydo dinastiją. Istoriškai kalbant, Dovydo dinastija nebuvo amžina. Ji žlugo 587 m. prieš Kristų. Natano pranašavimas Dovydui buvo pirmasis apreiškimas apie dovydiškąjį Mesiją. Žr. Iz 7, 14–15; Mch 5, 1; Apd 2, 30.

tys Namus mano vardui, o aš
padarysiu jo karališką sostą
amžiną. 14 Aš būsiu jam tėvas,
o jis bus man sūnus. Jei jis ne-
dorai pasielgs, bausiu jį laz-
da, kurią žmonės naudoja,
mirtingiesiems skirtais smū-
giais. 15 Bet savo ištikimos
meilės neatimsiu, kaip at-
ėmiau nuo Sauliaus, kurį pa-
šalinau, kad tau vietos pada-
ryčiau. 16 Tavo namai ir tavo
karalystė bus amžinai tvirti
mano akivaizdoje; tavo sostas
bus tvirtas amžinai'."

17 Natanas perdavė Dovydui
šiuos visus žodžius ir visą šį
regėjimą.

Dovydo malda

18 Tada Dovydas nuėjo, atsi-
sėdo VIEŠPATIES akivaizdoje ir
tarė: „Kas aš, Viešpatie DIEVE,
ir kas mano namai, kad tu ma-
ne taip toli atvedei? 19 Bet ir tai
buvo per maža tavo akyse, Vieš-
patie DIEVE, nes tu kalbėjai
apie savo tarno namus dar ir
tolimoje ateityje. Tai yra mo-
kymas žmonijai, Viešpatie
DIEVE! 20 Ką daugiau begali Do-
vydas tau pasakyti? Juk tu,
Viešpatie DIEVE, savo tarną
pažįsti! 21 Savo žodžio dėlei ir
savo širdies polėkiu tu pada-
rei šį nepaprastą dalyką ir sa-
vo tarnui jį apreiškei. 22 Iš tik-
rųjų esi didis tu, VIEŠPATIE
Dieve! Nėra nė vieno kaip tu;
nėra kito Dievo, išskyrus tave,
kaip mes visuomet esame gir-
dėję. 23 Kokia kita tauta gali
būti kaip tavo tauta, kaip Iz-
raelis? Argi yra žemėje kita
tauta, kurios Dievas atėjo jos
atpirkti kaip tautos ir susikur-
ti sau vardą, darydamas jiems
didžius ir nuostabius darbus,
išvarydamas tautas ir jų die-
vus savo tautai iš kelio? 24 Tu
padarei savo tautą Izraelį sau
amžinai ypatinga tauta ir tu,
VIEŠPATIE, tapai jų Dievas.

25 Dabar tad, VIEŠPATIE Die-
ve, vykdyk per amžius žodį, ku-
rį apreiškei apie savo tarną bei
jo namus, ir padaryk, kaip pa-
žadėjai. 26 Tebūna amžinai šlo-
vinamas tavo vardas, sakant:
'Galybių VIEŠPATS yra Izraelio
Dievas'! Tebūna tavo tarno Do-
vydo namai tvirti tavo akivaiz-
doje! 27 Kadangi tu, Galybių
VIEŠPATIE, Izraelio Dieve, ap-
reiškei savo tarnui, tardamas:
'Aš pastatysiu tau namus', –
todėl tavo tarnas išdrįso kreip-
tis į tave šia malda. 28 Dabar
tad, Viešpatie DIEVE, tu esi
Dievas, tavo žodžiai yra tiesa
ir tu davei savo tarnui šį malo-
nų pažadą. 29 Užtat dabar būk
malonus palaimindamas sa-
vo tarno namus, kad jie liktų
tvirti amžinai tavo akivaizdo-
je, nes tu, Viešpatie DIEVE,
pažadėjai. Tebūna tavo tarno
namai palaiminti amžinai ta-
vo palaiminimu!"

Dovydo karų suvestinė

8 [1] Po tam tikro laiko Dovy-
das nugalėjo filistinus ir
pavergė juos. Dovydas atėmė iš
filistinų rankos Meteg-Amą.*
[2*] Jis nugalėjo ir moabiečius.
Suguldęs juos žemėje, jis iš-
matavo juos virve. Dvi virves
atmatavo užmušti ir vieną vir-
vę palikti gyvus. Ir moabiečiai
tapo Dovydo tarnais ir nešė
duoklę.
[3*] Dovydas nugalėjo Zobos
karalių Rehobo sūnų Hadade-
zerį, kai jis žygiavo susigrąžin-
ti savo valdų prie Eufrato upės.
[4] Dovydas paėmė iš jo tūkstan-
tį septynis šimtus raitelių ir
dvidešimt tūkstančių pėsti-
ninkų. Dovydas suluošino visus
karo vežimų arklius, bet pali-
ko iš jų pakankamai šimtui
karo vežimų. [5] Damasko ara-
mėjams atžygiavus pagelbėti
Zobos karaliui Hadadezeriui,
Dovydas nukovė dvidešimt du
tūkstančius aramėjų. [6] Tada
Dovydas įrengė įgulas tarp Da-
masko aramėjų, ir aramėjai
tapo Dovydo tarnais ir nešė
duoklę. VIEŠPATS davė Dovydui
pergalę, kur tik jis žygiavo. [7] Do-
vydas paėmė auksinius Hada-
dezerio palydos nešiotus sky-
dus ir pargabeno juos į Jeruzalę.
[8] O iš Betaho ir Berotajų, Ha-
dadezerio miestų, Dovydas pa-
ėmė didelį kiekį žalvario.
[9] Kai Hamato karalius Toi
išgirdo, kad Dovydas buvo nu-
galėjęs visą Hadadezerio ka-
riuomenę, [10] jis pasiuntė savo
sūnų Joramą pas Dovydą pa-
linkėti jam sveikatos ir pasvei-
kinti su pergale prieš Ha-
dadezerį. Mat Hadadezeris
buvo dažnai kariavęs su Toi.
Joramas atsinešė sidabrinių,
auksinių ir varinių daiktų. [11] Ir
juos karalius Dovydas pašven-
tė VIEŠPAČIUI drauge su sidab-
ru ir auksu, paimtais iš visų
pavergtų tautų: [12] iš Edomo,
Moabo, amoniečių, filistinų,
amalekitų ir iš Zobos kara-
liaus Rehobo sūnaus Hadade-
zerio grobio.
[13] Dovydas tapo garsus. Su-
grįžęs jis nukovė aštuoniolika
tūkstančių edomiečių Druskos
slėnyje.* [14] Jis įrengė įgulas
Edome, – visame Edome jis

8, 1: ... *Meteg-Amą*: žr. 1 Kr 18, 1. Čia skaitome: *Gatą ir jam pavaldžias gyvenvietes*.

8, 2: Dviejų trečdalių moabiečių išžudymas nesiderina su draugiškais santykiais tarp izraeliečių ir moabiečių. Žr. 1 Sam 22, 3–4. Turbūt kas nors buvo įvykę, ir tai atnaujino seną nesantaiką. Žr. 1 Sam 14, 47.

8, 3–8: Dovydas nugali aramėjus – sirus. Damaskas buvo Sirijos sostinė. Dovydas, nugalėjęs aramėjų sąjungą, valdė visą Siriją. Jis pasiliko pakankamai arklių tik šimtui kovos vežimų, vėliau Saliamonas padaugino kavaleriją ir kovos vežimus. Žr. 1 Kar 10, 26–29.

8, 13: ... *Druskos slėnyje*: arba dauba į pietus nuo Negyvosios jūros, arba slėnis į pietryčius nuo Beer-Šebos.

įrengė įgulas, – ir visi edomie-
čiai tapo Dovydo tarnais.
VIEŠPATS davė Dovydui perga-
lę, kur tik jis žygiavo.

Dovydo pareigūnai

15 Dovydas karaliavo visam
Izraeliui ir vykdė teisingumą
ir teisumą visiems savo žmo-
nėms. 16 Zerujos sūnus Joabas
buvo kariuomenės vadas; Ahi-
ludo sūnus Jehošafatas buvo
kancleris; 17 Ahitubo sūnus Za-
dokas ir Abjataro sūnus Ahime-
lechas buvo kunigai; Serajas
buvo raštvedys; 18 Jehojados sū-
nus Benajas buvo cheretitų ir
peletitų* galva; o Dovydo sūnūs
buvo kunigai.*

Dovydo gerumas Jonatano sūnui

9 1 Dovydas teiravosi: „Ar
yra dar kas nors išlikęs
iš Sauliaus namų, kuriam ga-
lėčiau parodyti savo ištikimą
gerumą* Jonatanui?“ 2 Sau-
liaus šeimyna buvo turėjusi
tarną, vardu Ziba. Jis tad buvo
pašauktas pas Dovydą. „Ar tu
esi Ziba?“ – klausė Dovydas.
Jis atsakė: „Tavo paslaugoms!“
3 Karalius tarė: „Ar yra dar kas
nors išlikęs iš Sauliaus namų,
kuriam aš galėčiau parodyti iš-
tikimą Dievo gerumą?“* Ziba
karaliui atsakė: „Taip, dar yra
Jonatano sūnus sužalotomis
kojomis.“ – 4 „Kur jis?“ – klau-
sė jo karalius. Ziba karaliui at-
sakė: „Jis yra Lo-Debare, Amie-
lio sūnaus Machiro namuose.“
5 Tada karalius paliepė jį atvesti
iš Amielio sūnaus Machiro na-
mų Lo-Debare. 6 Jonatano sū-
nus Mefi-Bošetas, atėjęs pas
Dovydą, išreiškė pagarbą, pul-
damas veidu į žemę. „Mefi-Bo-
šetai!“ – tarė jam Dovydas. Jis
atsakė: „Tavo paslaugoms!“
7 Dovydas jam tarė: „Nebijok,
nes tau tikrai parodysiu ištiki-
mą gerumą dėl tavo tėvo Jona-
tano. Atiduosiu tau visą tavo
senelio Sauliaus žemę. Be to,
tu visuomet valgysi prie mano
stalo.“ 8 Puldamas kniūbsčia,
jis tarė: „Kas yra tavo tarnas,
kad tu rodytumei palankumą
tokiam nustipusiam šuniui,
kaip aš?“*

9 Tada karalius, pasišaukęs
Sauliaus tarną Zibą, tarė: „Vi-
sa, kas priklausė Sauliui ir vi-
siems jo namams, aš atidaviau
tavo šeimininko vaikaičiui. 10 Tu
bei tavo sūnūs ir tavo tarnai

8, 18: ... *cheretitų ir peletitų*: svetimšaliai samdiniai Dovydo asmens sargyboje; jų vardas yra tolygus *kretiečiams ir filistinams*. Dovydo sūnūs atstovaudavo karaliui Dovydui apeigose. Žr. 2 Sam 6, 13–20.

9, 1: ... *parodyti ištikimą gerumą*: hebrajiškai *hesed*, t. y. gerumą, kuris apima pareigą, kylančią iš ištikimybės sandorai. Dovydas ir Jonatanas buvo prisiekę vienas kitam amžiną ištikimybę. Žr. 1 Sam 18, 1–4; 20, 14–17.

9, 3: ... *ištikimą Dievo gerumą*: reiklesnis posakis negu *ištikimas (žmonių) gerumas*.

9, 8: ... *tokiam nustipusiam šuniui kaip aš*: žr. 1 Sam 24, 14.

dirbsite jam žemę ir nuimsite
jos derlių, kad tavo šeiminin-
ko vaikaitis turėtų iš ko gyven-
ti. Bet tavo šeimininko vaikai-
tis Mefi-Bošetas visad valgys
prie mano stalo.“ Ziba turėjo
penkiolika sūnų ir dvidešimt
tarnų. 11 Karaliui Ziba atsakė:
„Kaip mano viešpats karalius
įsakė, taip jo tarnas ir darys.“
Mefi-Bošetas valgė prie kara-
liaus stalo kaip vienas iš ka-
raliaus sūnų. 12 Mefi-Bošetas
turėjo jauną sūnų, vardu Mika.
Visi, gyvenantys Zibos na-
muose, tapo Mefi-Bošeto tar-
nais. 13 Mefi-Bošetas gyveno
Jeruzalėje, nes jis visad valgė
prie karaliaus stalo. Jis buvo
raišas abiem kojomis.

Įžeidžiami Dovydo pasiuntiniai

10 1 Praėjus šiek tiek lai-
ko, mirė amoniečių ka-
ralius, ir jo sūnus Hanūnas ta-
po karaliumi. 2 Dovydas manė:
„Nahašo sūnui Hanūnui turiu
būti taip ištikimai geras, kaip
jo tėvas buvo man ištikimai
geras.“ Dovydas tad pasiuntė
savo dvariškius pareikšti užuo-
jautos dėl jo tėvo. Dovydo dva-
riškiams atvykus į amoniečių
kraštą, 3 amoniečių didžiūnai
kalbėjo savo valdovui Hanū-
nui: „Nejau tu iš tikrųjų ma-
nai, kad Dovydas norėdamas
pagerbti tavo tėvą atsiuntė pa-
siuntinius su užuojauta tau?
Argi Dovydas neatsiuntė savo
dvariškių pas tave išžvalgyti
miesto, išsnipinėti ir jo sunai-
kinti?“ 4 Hanūnas tad suėmė
Dovydo dvariškius, nuskuto
kiekvienam pusę barzdos, nu-
kirpo po pusę drabužių jiems
prie šlaunų* ir išsiuntė atgal.
5 Kai Dovydui buvo apie tai
pranešta, jis pasiuntė jų pasi-
tikti, nes tie vyrai buvo labai
įžeisti. Karalius paliepė: „Pa-
būkite Jeriche, kol ataugs jums
barzda. Tada sugrįžkite.“

Pergalė prieš amoniečius

6* Amoniečiai suprato, kad
užsitraukė Dovydo pyktį. Taigi
amoniečiai pasiuntė atstovus
ir pasamdė Bet-Rehobo aramė-
jus bei Zobos aramėjus – dvi-
dešimt tūkstančių pėstininkų,
Maakos karalių su tūkstančiu
vyrų ir dvylika tūkstančių vyrų
iš Tobo. 7 Dovydas, tai išgirdęs,
pasiuntė Joabą ir visą kariuo-
menę su galiūnais. 8 Amonie-
čiai išžygiavo ir sustojo į kovos
rikiuotę prie įėjimo į miesto
vartus, o Zobos bei Rehobo ara-
mėjai ir Tobo bei Maakos vyrai
buvo atskirai atvirame lauke.
9 Joabas matė, kad prieš jį
buvo kovos rikiuotė iš priekio

10, 4: ... *nuskuto ... pusę barzdos, nukirpo po pusę drabužių jiems prie šlaunų*: vyrui barzdos išniekinimas ir viešas apnuoginimas buvo didžiausia užgaulė.

10, 6–9: Mūšio vieta buvo Rabat-Amonas – šiuolaikinis Amano miestas Transjordanijoje.

ir už nugaros. Jis tad, surinkęs
iš rinktinių Izraelio vyrų būrį,
surikiavo juos prieš aramėjus,
10 o likusius kareivius, pavedęs
juos savo broliui Abišajui va-
dovauti, išrikiavo prieš amo-
niečius. 11 Jis tarė: „Jei aramė-
jai būtų stipresni už mane, tu
turi man padėti, bet jei amonie-
čiai būtų stipresni už tave, aš
ateisiu tau į pagalbą. 12 Būk
narsus! Būkime drąsūs dėl sa-
vo tautos ir dėl savo Dievo
miestų! Tedaro VIEŠPATS, kas
gera jo akyse!“ 13 Joabas ir su
juo buvusieji kareiviai žengė
pirmyn į kovą su aramėjais. O
tie nuo jo bėgo. 14 Kai amonie-
čiai pamatė, kad aramėjai pa-
bėgo, ir jie bėgo nuo Abišajo ir
pasitraukė į miestą. Joabas
tad nutraukė kovą su amonie-
čiais ir sugrįžo į Jeruzalę.

Pergalė prieš aramėjus

15 Bet aramėjai, pamatę, kad
juos nugalėjo Izraelis, susibū-
rė į viena. 16 Hadadezeris pa-
kvietė ir patraukė į savo pusę
aramėjus iš anapus Eufrato.
Jie atžygiavo į Helamą, veda-
mi Hadadezerio kariuomenės
vado Šobacho. 17 Apie tai buvo
pranešta Dovydui. Sutelkęs vi-
są Izraelį, jis perėjo Jordaną ir
atžygiavo į Helamą. Aramėjai
išrikiavo savo pajėgas prieš
Dovydą ir puolė jį, 18 bet Izrae-
lis privertė aramėjus bėgti. Do-
vydas užmušė septynis šimtus
aramėjų karo vežimų vežėjų
bei keturiasdešimt tūkstančių
raitelių ir sužeidė kariuomenės
vadą Šobachą, kuris ten ir mi-
rė. 19 Kai Hadadezeriui paval-
dūs karaliai pamatė, kad juos
Izraelis nugalėjo, jie padarė
taiką su Izraeliu ir tapo jam
pavaldūs. O aramėjai bijojo to-
liau padėti amoniečiams.

Dovydo nuodėmė

11 1 Metų pavasarį,* tuo lai-
ku, kada karaliai eina
į žygį, Dovydas išsiuntė Joabą
drauge su savo pareigūnais* ir
visu Izraeliu.* Jie nuniokojo
Amoną ir apgulė Rabą. Bet Do-
vydas pasiliko Jeruzalėje.
2 Kartą vieną popietę Dovy-
das, pakilęs iš guolio, vaikšti-
nėjo ant karaliaus rūmų stogo.
Nuo stogo jis pamatė besi-
maudančią moterį. Ta moteris
buvo labai graži. 3 Dovydas pa-
siuntė dvariškį pasiteirauti
apie moterį. Jam buvo praneš-
ta: „Tai yra Eliamo duktė, he-
tito Urijo žmona.“ 4 Dovydas nu-
siuntė pasiuntinius jos atvesti.
Ji atėjo pas jį, ir jis suėjo su ja,
ji ką tik buvo apsivaliusi po
savo mėnesinių.* Tada ji su-
grįžo namo. 5 Moteris pastojo

11, 1: *Metų pavasarį* ... : pavasario saulėgrąžos metu ... *savo pareigūnais*: ypatingi karaliaus asmens sargybos vyrai. ... *visu Izraeliu*: izraeliečių karinės pajėgos.

11, 4: Žr. Kun 15, 19–24. Įstatai apie moters apsivalymą po mėnesinių.

ir pasiuntė Dovydui žodį: „Esu
nėščia.“
6 Dovydas tad pasiuntė žodį
Joabui: „Atsiųsk pas mane he-
titą Uriją.“ Joabas pasiuntė
Uriją pas Dovydą. 7 Urijui at-
vykus pas jį, Dovydas klausė,
kaip einasi Joabui, kaip eina-
si kareiviams ir kaip sekasi
karas. 8 Paskui Dovydas Urijui
tarė: „Eik namo ir nusiplauk
kojas!“* Kai Urijas išėjo iš ka-
raliaus rūmų, jį nusekė kara-
liaus dovana. 9* Bet Urijas mie-
gojo prie įėjimo į karaliaus
rūmus drauge su visais savo
valdovo tarnais ir į savo namus
nėjo. 10 Kai Dovydui buvo pra-
nešta: „Urijas į savo namus nė-
jo“, – Dovydas Urijui tarė: „Ar-
gi ne iš kelionės parėjai? Kodėl
tad neini į savo namus?“ 11 Uri-
jas Dovydui atsakė: „Skrynia
ir Izraelis bei Judas būna pa-
lapinėse. Mano viešpats Joa-
bas ir mano valdovo tarnai yra
stovykloje atvirame lauke. Ne-
jau aš eisiu į savo namus val-
gyti, gerti ir sugulti su žmona?
Kaip tu gyvas, prisiekiu tavo
gyvastimi, tokio dalyko ne-
darysiu.“ – 12 „Pasilik čia ir
šiandien, – tarė Dovydas Uri-
jui, – rytoj tave atgal pasiųsiu.“
Urijas tad pasiliko tą dieną
Jeruzalėje. Kitą dieną Dovy-
das 13 pakvietė jį valgyti ir ger-
ti savo akivaizdoje ir jį nugir-
dė. Vakare jis nuėjo atsigulti į
guolį su savo valdovo tarnais,
bet į savo namus nėjo.
14 Ryto metą Dovydas para-
šė laišką Joabui ir pasiuntė jį
per Urijo rankas. 15 Laiške jis
rašė: „Pastatykite Uriją į mū-
šio priekį, kur aršiausiai kovo-
jama, ir pasitraukite nuo jo,
kad jis būtų parblokštas ir
mirtų.“ 16 Joabas, apguldamas
miestą, pastatė Uriją į vietą,
kur žinojo esant stiprių karei-
vių. 17 Miesto vyrai išpuolė ir
susikovė su Joabu, ir keletas
Dovydo tarnų tarp kareivių kri-
to. Hetitas Urijas buvo tarp
žuvusiųjų.
18 Joabas pasiuntė Dovydui
išsamų pranešimą apie mūšį.
19 Jis įsakė pasiuntiniui, tar-
damas: „Kai būsi baigęs saky-
ti karaliui visas žinias apie
mūšį, 20 jeigu karalius imtų
pykti ir tau sakytų: ‘Kam gi ėjo-
te taip arti miesto kovoti? Argi
nežinojote, kad jie šaudys nuo
sienos? 21 Kas užmušė Jerub-
Baalo sūnų Abimelechą? Argi
ne moteris metė nuo sienos ant
jo viršutinę girnapusę, nuo ku-
rios jis ir mirė Tebeze? Kam gi
ėjote taip arti sienos?’ – tada

11, 8: ... *nusiplauk kojas*: kvieti-
mas nusiplauti kojas po kelionės bu-
vo tų laikų mandagumo paprotys.
Žr. Pr 18, 4; 19, 2; 24, 32.
11, 9–13: Kareiviai, pasišventę ży-
giui, turėjo susilaikyti nuo vedybinių
santykių (1 Sam 24, 4–5). Urijas net
Dovydo nugirdytas atsisakė sulau-
žyti šį įsaką.

taip pasakysi: ‘Ir tavo tarnas
Urijas buvo tarp užmuštųjų’.“
[22] Pasiuntinys tad leidosi į
kelionę. Atėjęs perdavė Dovydui
visa, ko Joabas buvo jį pasiun-
tęs tam pasakyti. [23] Pasiun-
tinys tarė Dovydui: „Iš pradžių
tie vyrai buvo pergalingi ir iš-
puolė prieš mus į lauką, bet
mes juos atstūmėme atgal prie
įėjimo į miesto vartus. [24] Tada
lankininkai šovė į tavo tarnus
nuo sienos. Keletas karaliaus
tarnų krito. Krito taip pat ir ta-
vo tarnas hetitas Urijas.“ [25] Do-
vydas pasiuntiniui tarė: „Taip
kalbėsi Joabui: ‘Nesikamuok
dėl to dalyko, nes kalavijas su-
ryja tai vieną, tai kitą. Ryžtin-
gai tęsk miesto puolimą ir jį
sunaikink!’ Padrąsink jį.“
[26] Urijo žmona, sužinojusi,
kad jos vyras mirė, jį apraudo-
jo. [27*] Praėjus gedulo laikui, Do-
vydas pasiuntė parvesti jos į
savo rūmus. Ji tapo jo žmona
ir pagimdė jam sūnų.

Bet darbas, kurį Dovydas pa-
darė, buvo nedoras Dievo akyse.

Dovydo atgaila

12 [1] Dievas nusiuntė pra-
našą Nataną pas Dovy-
dą. Atėjęs pas jį, tarė: „Du žmo-
nės gyveno viename mieste.
Vienas buvo turtuolis, o kitas
skurdžius. [2] Turtuolis turėjo la-
bai daug avių ir galvijų, [3] o skur-
džius turėjo tik vieną mažą
avelę, kurią jis buvo nusipir-
kęs. Ją buvo užauginęs, ji buvo
užaugusi su juo ir jo vaikais:
dalydavosi jo duonos kąsniu,
gerdavo iš jo puoduko, glaus-
davosi jam ant kelių. Ji buvo
jam kaip duktė. [4] Vieną dieną
pas turtuolį atėjo pakeleivis.
Turtuolis nenorėjo paimti vie-
nos savo avių ar galvijų, kad
pataisytų valgį pas jį atėju-
siam keleiviui, bet paėmė skur-
džiaus avelę ir patiekė pas jį
atėjusiam svečiui.“ [5] Dovydas,
ant to žmogaus labai įsirdęs,
Natanui tarė: „Kaip gyvas
VIEŠPATS, žmogus, kuris tai
padarė, turi mirti! [6] Be to, už
avį jis turi atsilyginti ketur-
gubai dėl to, kad padarė tokį
dalyką ir nepasigailėjo.“
[7] Natanas Dovydui tarė: „Tu
esi tas žmogus! Taip kalbėjo
VIEŠPATS, Izraelio Dievas: ‘Aš
patepiau tave Izraelio karaliu-
mi ir išgelbėjau tave iš Sau-
liaus rankos. [8] Atidaviau tau
tavo valdovo namus bei tavo
valdovo žmonas kaip nuosavy-
bę ir atidaviau tau Izraelio bei
Judo namus. Jei to būtų buvę
per maža, būčiau dvigubai
daugiau davęs. [9] Kodėl tad pa-
niekinai VIEŠPATIES žodį ir da-
rei, kas yra nedora jo akyse? Tu
nužudei hetitą Uriją kalaviju
ir paėmei jo žmoną sau žmona.
Jį nužudei amoniečių kalaviju.
[10] Užtat kalavijas niekad nepa-

11, 27: Įkvėptasis autorius Dievo vardu pasmerkia Dovydo elgesį.

liks tavo namų, nes mane pa-
niekinai ir paėmei hetito Urijo
žmoną sau žmona’. [11] Taip kal-
bėjo VIEŠPATS: ‘Tikėk manimi,
aš sukelsiu prieš tave pikta ta-
vo namuose. Paimsiu tavo žmo-
nas tavo akyse, duosiu jas tavo
artimui, ir jis miegos su tavo
žmonomis šios saulės akivaiz-
doje. [12] Tu tai padarei slapta,
bet aš tai įvykdysiu viso Izrae-
lio akyse ir viešai dienos švie-
soje’.“

[13] Dovydas tarė Natanui:
„Nusidėjau VIEŠPAČIUI!“ Nata-
nas Dovydui atsakė: „VIEŠ-
PATS atleidžia tavo nuodėmę.
Tu nemirsi. [14] Betgi tau gimęs
kūdikis mirs, kadangi tai dary-
damas paniekinai VIEŠPATĮ*.“

[15] Natanas nuėjo namo, o
VIEŠPATS ištiko kūdikį, kurį
buvo pagimdžiusi Batšeba, ir
jis mirtinai susirgo. [16] Dovydas
maldavo VIEŠPATĮ už berniu-
ką. Dovydas nieko nevalgė ir
parėjęs praleisdavo naktį gu-
lėdamas ant žemės. [17] Rūmų
seniūnai stengėsi prikalbinti jį
atsikelti nuo žemės, bet jis at-
sisakė ir nieko su jais nevalgė.
[18] Septintą dieną vaikas numi-
rė. Dovydo tarnai bijojo jam pa-
sakyti, kad vaikas buvo miręs,
nes manė: „Mes kalbėjome
jam, dar vaikui gyvam esant,
bet jis nenorėjo mūsų klausy-
ti. Kaip tad galime jam pasa-
kyti, kad vaikas mirė? Ką nors
baisaus jis gali sau pasidary-
ti!“ [19] Kai Dovydas pamatė, kad
jo tarnai tarpusavyje kalbasi
pašnabždomis, jis suprato, jog
vaikas buvo miręs. Dovydas sa-
vo tarnų paklausė: „Ar vaikas
numirė?“ – „Taip, numirė“, – jie
atsakė.

[20] Tada Dovydas atsikėlė nuo
žemės, išsimaudė, išsitepė ir
persivilko drabužius. Nuėjęs į
VIEŠPATIES Namus, puolė
kniūbsčia. Paskui jis parėjo į
savo rūmus. Jam paprašius,
buvo padėta valgių, ir jis val-
gė. [21] O dvariškiai klausė: „Ką
reiškia tai, ką tu darei? Vaikui
gyvam esant, pasninkavai ir
verkei, o vaikui numirus, atsi-
kėlei ir valgai!“ [22] Jis atsakė:
„Vaikui dar gyvam esant, aš
pasninkavau ir verkiau, nes
galvojau: ‘Kas žino? Gal bus
VIEŠPATS man malonus ir vai-
kas liks gyvas’. [23] O dabar, jam
numirus, kodėl turėčiau pas-
ninkauti? Argi galėčiau jį vėl
sugrąžinti? Aš pas jį nueisiu,
bet jis pas mane nesugrįš.“

[24] Dovydas guodė Batšebą,
savo žmoną. Nuėjęs pas ją, su
ja suėjo. Ji pagimdė jam sūnų,
o jis davė jam Saliamono var-
dą. VIEŠPATS jį mylėjo [25] ir at-
siuntė žodį per pranašą Nata-

12, 14: ... *paniekinai VIEŠPATĮ*: nuodėmė ne tik suardo dorovinę bei visuomeninę darną, bet iš esmės suardo asmeninį žmogaus santykį su Dievu. Žr. Pr 39, 9; Ps 51, 1–2; Iz 59, 2. Santykį tarp žmogaus ir Dievo atkurti gali tik Dievas. Žr. Mk 2, 5.

ną. Užtat dėl VIEŠPATIES Dovydas pavadino jį Jedidija.

Pasibaigia karas su Amonu

26 Joabas, kovodamas su amoniečių Raba, paėmė karališkąjį miestą. 27 Joabas nusiuntė pas Dovydą pasiuntinius pasakyti: „Puoliau Rabą ir jau paėmiau vandens šaltinio tvirtovę. 28 Dabar tad sutelk likusius kareivius, apgulk miestą ir paimk jį. Kitaip aš pats paimsiu miestą ir mano vardu jis bus vadinamas.“ 29 Taigi Dovydas sutelkė visą kariuomenę ir, nužygiavęs į Rabą, apgulė jį, kovojo su juo ir paėmė jį. 30 Jis nuėmė Milkomui nuo galvos karūną, sveriančią aukso talentą, su brangakmeniais. Ji buvo uždėta ant galvos Dovydui. Jis pasiėmė su savimi ir be galo daug grobio. 31 Išvedė iš miesto jo gyventojus ir arba pristatė juos dirbti su pjūklais, geležiniais kapliais ir geležiniais kirviais, arba pasiuntė plytų gaminti. Taip jis padarė visiems amoniečių miestams. Tada Dovydas ir visa jo kariuomenė sugrįžo į Jeruzalę.

Amnonas išniekina savo įseserę Tamarą

13 1* Praėjo šiek tiek laiko. Dovydo sūnus Absalomas turėjo gražią įseserę, vardu Tamara. Dovydo sūnus Amnonas ją aklai įsimylėjo. 2 Amnonas taip kankinosi, kad susirgo dėl savo įseserės Tamaros, nes ji buvo mergelė ir Amnonui atrodė neįmanoma ką nors jai padaryti. 3 Amnonas turėjo draugą, vardu Jonadabas, Dovydo brolio Šimėjo sūnų. Jonadabas buvo labai gudrus vyras. 4 Amnoną jis prakalbino: „Karaliaus sūnau, kodėl tu kas rytą toks nuvargęs? Argi man nepasakysi?“ Amnonas jam atsakė: „Aš myliu Tamarą, savo brolio Absalomo seserį.“ 5 Jonadabas jam tarė: „Atsigulk į lovą ir apsimesk sergantis. Kai tėvas ateis tavęs aplankyti, sakyk jam: ‘Prašyčiau leisti mano seseriai Tamarai ateiti ir paraginti mane valgyti. Jei ji pataisytų ką nors gardaus mano akyse, man žiūrint, aš iš jos rankos valgyčiau’.“

13, 1 – 20, 26: Pasakojimas apie Absalomą. Tolesni įvykiai liudija Natano žodžių išsipildymą: *Taip kalbėjo VIEŠPATS: ‘Tikėk manimi, aš sukelsiu prieš tave pikta tavo namuose’* (2 Sam 12, 11). Absalomo kerštas Amnonui sukėlė nemažai politinių lūžių ir pervartų, lemtingai sąlygojusių Sandoros tautos ateitį. Amnono ir Absalomo mirtis paruošė kelią ir Saliamonui tapti karaliumi (žr. 2 Sam 12, 24; 1 Kar 1).

13, 1–39: Tamara buvo tikra Absalomo sesuo ir Amnono įseserė. Amnonas buvo vyriausias Dovydo sūnus (žr. 2 Sam 3, 2) ir būtų tapęs Dovydo įpėdiniu. Chileabas, antrasis Dovydo sūnus (žr. 2 Sam 3, 3), rodos, mirė jaunystėje. Absalomas tai žinojo ir taip elgėsi, norėdamas garantuoti sau Dovydo sostą.

6 Amnonas tad atsigulė ir
apsimetė sergantis. Karaliui
atėjus jo aplankyti, Amnonas
tarė: „Prašyčiau leisti mano
seseriai Tamarai ateiti ir pa-
ruošti porą keptų kukulių ma-
no akyse, tada iš jos rankos
valgysiu.“ 7 Dovydas pasiuntė
žodį Tamarai į rūmus, tarda-
mas: „Nueik į savo brolio Am-
nono namus ir pataisyk jam
valgyti.“ 8 Tamara tad nuėjo į
savo brolio Amnono namus, o
jis gulėjo lovoje. Paėmusi teš-
los, ją išminkė, paruošė kuku-
lius jo akyse ir juos iškepė. 9 Bet
kai ji paėmė keptuvę ir padėjo
prieš jį kukulius, jis atsisakė
valgyti. Amnonas tarė: „Teišei-
na visi nuo manęs.“ Visiems iš-
ėjus, 10 Tamarai Amnonas ta-
rė: „Atnešk valgį į miegamąjį
ir pamaitink mane.“ Tamara
tad paėmė kukulius, kuriuos
buvo pataisiusi, ir įnešė juos į
savo brolio Amnono kambarį.
11 Bet jai paduodant valgyti,
Amnonas ją nutvėrė. „Eikš,
mano sesuo, – tarė jis jai, – su-
gulk su manimi.“ 12 Ji atsakė
jam: „Ne, mano broli, neprie-
vartauk manęs! Tokie dalykai
nedaromi Izraelyje! Nedaryk
tokio begėdiško dalyko! 13 Kur
aš dingsiu su savo gėda? O tu
būsi kaip bet koks niekšas Iz-
raelyje! Dabar tad maldauju
tavęs, kalbėk su karaliumi, nes
jis neatsisakys tau manęs duo-
ti.“* 14 Betgi jis nenorėjo jos
klausyti ir, būdamas už ją stip-
resnis, suėjo su ja prievarta.

15 Dabar Amnonas pajuto jai
labai stiprią neapykantą. Iš
tikrųjų jo neapykanta jai buvo
kur kas didesnė už aistrą, ku-
rią jis buvo jai jautęs. Amno-
nas jai tarė: „Kelkis ir nešdin-
kis!“ 16 O ji maldavo: „Ne, mano
broli, to nedaryk, nes išvaryti
mane būtų net didesnė skriau-
da negu ana, kurią man pada-
rei.“ Bet jis nenorėjo jos klau-
syti. 17 Pasišaukęs jauną tarną,
tarė: „Išvaryk šią moterį lau-
kan nuo manęs ir užsklęsk
paskui ją duris.“ 18 Ji buvo ap-
sivilkusi tunika ilgomis ranko-
vėmis, nes tokiais drabužiais
ankstesniais laikais vilkėdavo
karaliaus dukterys mergelės.
Jo tarnas tad ją išvarė ir už-
sklendė paskui ją duris. 19 Ta-
mara apsibarstė galvą pele-
nais. Perplėšusi tuniką ilgomis
rankovėmis, kuria vilkėjo, ji su-
siėmė rankomis sau už galvos
ir nuėjo. Eidama visą laiką
balsu verkė.

20 Jos brolis Absalomas jai
tarė: „Ar tavo brolis Amnonas
buvo su tavimi? Dabar apie tai
tylėk, mano sesuo. Jis yra tavo
brolis. Neimk to į širdį.“ Tama-
ra, nelaiminga moteris, tada
pasiliko savo brolio Absalomo

13, 13: ... *neatsisakys tau manęs duoti*: tais laikais vyras galėjo imti žmona savo įseserę. Ilgainiui tai buvo uždrausta (žr. Kun 18, 9).

namuose. [21] Apie visa tai išgir-
dęs, karalius Dovydas labai
įtūžo, bet savo sūnaus Amno-
no bausti nenorėjo, kadangi jį
mylėjo, nes jis buvo jo pirma-
gimis. [22] O Absalomas nesakė
Amnonui nei gera, nei pikta,
nes Amnono nekentė už tai,
kad jis buvo išprievartavęs jo
seserį Tamarą.

Absalomas užmuša Amnoną ir pabėga

[23] Praslinkus dvejiems me-
tams, Absalomas Baal-Hazo-
re prie Efraimo rengėsi kirpti
avis. Absalomas pakvietė visus
karaliaus sūnus. [24] Atėjęs pas
karalių, Absalomas tarė: „Ta-
vo tarnas kirps avis. Ar nema-
lonėtų karalius drauge su pa-
lyda vykti su jo tarnu?“ [25] Bet
karalius Absalomui atsakė:
„Ne, mano sūnau. Neprašyk,
kad visi eitume ir būtume tau
našta.“ Nors jis ir primygtinai
prašė, karalius eiti nesutiko,
bet davė jam savo palaimi-
nimą. [26] Tada Absalomas tarė:
„Jei ne, tai prašyčiau leisti ma-
no brolį Amnoną eiti su mumis.“
Karalius jo klausė: „Kam gi tu-
rėtų jis su tavimi eiti?“ [27] Bet
Absalomas primygtinai prašė,
ir jis leido Amnonui ir visiems
karaliaus sūnums su juo eiti.
Absalomas surengė puotą kaip
tinka karaliui.

[28] Savo tarnams Absalomas
įsakė, tardamas: „Būkite bud-
rūs! Kada Amnono širdis bus
tapusi smagi nuo vyno ir aš
jums pasakysiu: ‘Smokite Am-
nonui!’ – užmuškite jį! Nebijo-
kite, nes aš pats duodu jums šį
įsakymą. Elkitės ryžtingai,
kaip narsūs vyrai!“ [29] Absalo-
mo tarnai pasielgė su Amno-
nu, kaip Absalomas buvo įsa-
kęs. Tada visi kiti karaliaus
sūnūs sėdo kiekvienas ant sa-
vo mulo ir pabėgo. [30] Dar jiems
tebesant kelyje, Dovydą pasie-
kė gandas, kad Absalomas iš-
žudė visus karaliaus sūnus ir
nė vienas neišliko gyvas. [31] Ka-
ralius atsistojo, persiplėšė sau
drabužius ir atsigulė ant že-
mės. Ir visi prie jo buvusieji
dvariškiai persiplėšė sau
drabužius. [32] O Dovydo brolio
Šimėjo sūnus Jonadabas tarė:
„Tenemano mano valdovas,
kad visi jauni karaliaus sūnūs
užmušti. Tik Amnonas yra mi-
ręs. Tai Absalomas buvo nu-
sprendęs nuo tos dienos, kai jo
seserį Tamarą Amnonas iš-
prievartavo. [33] Dabar tad ma-
no viešpats karalius teneima į
širdį to gando, kad visi kara-
liaus sūnūs yra mirę, nes vien
Amnonas tėra miręs!“

[34] Tuo tarpu Absalomas pa-
bėgo.

Sargybinis žvalgydamasis
pamatė didelį žmonių būrį, at-
einantį nuo Horonajimų kalno
šlaito keliu. [35] Jonadabas ka-
raliui tarė: „Štai parėjo kara-
liaus sūnūs! Kaip tavo tarnas
sakė, taip ir įvyko.“ [36] Vos jam

tai ištarus, įėjo karaliaus sūnūs.
Jie pravirko balsu. Ir Dovydas,
ir visi jo dvariškiai verkė kar-
čiomis ašaromis.

Joabas stengiasi sugrąžinti Absalomą

37* Bet Absalomas buvo pa-
bėgęs. Jis nubėgo pas Gešuro
karalių Amihudo sūnų Talma-
jį. Dovydas ilgą laiką raudojo
savo sūnaus. 38 Absalomas, nu-
bėgęs į Gešurą, išbuvo ten tre-
jus metus. 39 Karalius Dovydas,
ilgėdamasis Absalomo, liovė-
si širsti, nes po Amnono mir-
ties jau buvo aprimęs.

14 1 Zerujos sūnus Joabas
jautė, kad karaliaus
širdis palanki Absalomui. 2 Jo-
abas tad pasiuntė į Tekoą žmo-
nes, kad atvestų iš ten išmin-
tingą moterį. „Prašyčiau
apsimesti, kad tau gedulas, –
jai tarė, – apsivilk gedulo dra-
bužiais ir nesitepk aliejumi.
Elkis, kaip elgiasi moteris, ilgą
laiką gedinti mirusio. 3 Nueik
pas karalių ir taip jam kal-
bėk.“ Ir Joabas nurodė jai, ką
sakyti.

4 Tekoietė moteris, atėjusi
pas karalių, puolė veidu žemėn,
išreikšdama pagarbą, ir tarė:
„Karaliau, gelbėk!“ 5 Karalius
jos klausė: „Kokia tavo bėda?“
Ji atsakė: „Deja man! Esu naš-
lė. Mano vyras yra miręs. 6 Ta-
vo tarnaitė turėjo du sūnus.
Jiedu susimušė laukuose ir,
kadangi ten nebuvo kas juos
perskirtų, vienas jų smogė sa-
vo broliui ir jį užmušė. 7 Tikėk
manimi, visas klanas yra su-
kilęs prieš tavo tarnaitę. Jie
reikalauja: 'Duok šen vyrą, už-
mušusį savo brolį, kad jį už-
muštume už gyvastį brolio, kurį
jis užmušė. Mes turime ir įpė-
dinį* sunaikinti!' Taip jie už-
gesins man paskutinę likusią
žariją,* nepalikdami mano vy-
rui nei vardo, nei likučio ant že-
mės veido.“ 8 Karalius moteriai
tarė: „Eik namo. Aš duosiu įsa-
kymą tavo labui.“ 9 O tekoietė
moteris karaliui atsakė: „Ma-
no viešpatie karaliau, tekrin-
ta kaltė ant manęs ir mano
protėvių namų! Karalius ir jo
sostas tebūna nekalti!“ 10 Ka-
ralius pridūrė: „Jei kas tau ką
nors daugiau sakytų, atvesk jį
pas mane. Tavęs jis daugiau
niekad nepalies.“ 11 Tada ji at-
sakė: „Prašyčiau karalių turė-
ti mintyje VIEŠPATĮ, savo Die-
vą, kad kraujo keršytojas
nepadarytų didesnės žalos ir
mano sūnaus neužmuštų.“ Jis
atsakė: „Kaip gyvas VIEŠPATS,
nuo tavo sūnaus galvos nė vie-

13, 37: Absalomas pabėgo į savo motinos senelio kraštą (žr. 2 Sam 3, 3). Gešuras buvo Dovydui pavaldi aramėjų karalystė (žr. 2 Sam 8, 3–8; 10, 6–19).

14, 7: ... *ir įpėdinį*: žodis *įpėdinį* moters lūpose rodo, kad Absalomas buvo laikomas Dovydo įpėdiniu. ... *likusią žariją*: viltį išlaikyti gyvą protėvių vardą.

nas plaukas nenukris ant že-
mės.“
12 Tada moteris tarė: „Prašy-
čiau leisti savo tarnaitei dar šį
tą pasakyti mano viešpačiui
karaliui.“ – „Kalbėk!“ – jis ta-
rė. 13 Moteris kalbėjo: „Kodėl
tad sumanei tokį dalyką prieš
Dievo tautą? Juk, duodamas
tokį nuosprendį, karalius pa-
smerkia patį save, nes nesu-
grąžina namo savo ištremto sū-
naus. 14 Iš tikrųjų visi turime
mirti ir esame tarsi išpiltas
ant žemės vanduo, kurio vėl
susemti neįmanoma. Bet Die-
vas gyvasties neatims; jis su-
ras būdą nelaikyti tremtinio
amžinai ištremto nuo savo Ar-
tumo. 15 Nūn tad atėjau kalbė-
ti apie šį dalyką karaliui, savo
valdovui, dėl to, kad žmonės
mane išgąsdino. Tavo tarnaitė
pamanė: ‘Kalbėsiu karaliui.
Galbūt karalius įvykdys savo
tarnaitės prašymą. 16 Nes ka-
ralius išklausys ir išvaduos sa-
vo tarnaitę iš rankų žmogaus,
norinčio atkirsti ir mane, ir ma-
no sūnų nuo Dievo palikimo’.
17 Tavo tarnaitė pamanė: ‘Ma-
no viešpaties karaliaus žodis
suteiks man ramybę’, – nes
mano viešpats karalius yra
kaip Dievo angelas, supran-
tantis visa – gera ir pikta. Te-
būna su tavimi VIEŠPATS, tavo
Dievas!“
18 Atsakydamas karalius
moteriai tarė: „Nūn nenuslėpk
nieko, ko aš tavęs klausiu!“
Moteris jam atsakė: „Teklau-
sia mano viešpats karalius.“
19 Karalius klausė: „Ar tik ne-
bus čia Joabas pridėjęs savo
rankos?“ Atsakydama moteris
tarė: „Kaip tu gyvas, mano vieš-
patie karaliau, niekas negali
pasukti nei į dešinę, nei į kairę
nuo to, ką mano viešpats kara-
lius pasakė. Taip, tavo tarnas
Joabas yra tas, kuris man įsa-
kė. Jis yra tas, kuris įdėjo šiuos
visus žodžius į tavo tarnaitės
lūpas. 20 Norėdamas pakeisti
dalyko eigą, tavo tarnas Joa-
bas tai padarė. Bet mano vieš-
pats yra taip išmintingas kaip
Dievo angelas ir žino visa, kas
vyksta žemėje.“

Absalomas sugrįžta iš Gešuro

21 Tada Dovydas tarė Joabui:
„Tikėk manimi, aš tai padary-
siu. Eik tad parvesti mano
jaunuolį Absalomą.“ 22 Joabas
puolė veidu žemėn ir išreiškė
pagarbą. Palaiminęs karalių,
jis tarė: „Šiandien tavo tarnas
suprato, kad rado malonę ta-
vo akyse, viešpatie karaliau,
nes karalius įvykdė savo tarno
prašymą.“ 23 Joabas tuojau pat
leidosi į kelionę ir, nuvykęs į
Gešurą, parvedė Absalomą į
Jeruzalę. 24 Karalius tarė: „Te-
eina tiesiai į savo namus. Mano
veido jis nematys.“ Absalomas
tad nuėjo tiesiai į savo namus,
karaliaus veido nepamatęs.
25 Visame Izraelyje nebuvo

kito vyro, kurio grožiu buvo
taip labai žavimasi, kaip Ab-
salomas. Nuo kojų padų iki
viršugalvio jis neturėjo jokio
trūkumo. 26* Kai jis kirpdavosi
plaukus, – o juos kirpti jis tu-
rėjo kasmet, nes plaukai būda-
vo jam per sunkūs, – jo galvos
plaukai sverdavo du šimtus
šekelių karališkuoju svarsčiu.
27 Absalomui gimė trys sūnūs
ir viena duktė, vardu Tamara.
Ji buvo graži moteris.

Dovydas atleidžia Absalomui

28 Absalomas išgyveno dve-
jus metus Jeruzalėje, nesirody-
damas karaliui į akis. 29 Tada
Absalomas pasišaukė Joabą,
norėdamas pasiųsti jį pas ka-
ralių. Bet Joabas nenorėjo pas
jį eiti. Absalomas pašaukė jį
antrą kartą, bet Joabas eiti
nenorėjo. 30 Tada Absalomas
savo tarnams tarė: „Štai Joabo
laukas yra šalia mano. Ten jo
miežiai. Nueikite ir padekite!“
Absalomo tarnai tad lauką
padegė. 31 Joabas tučtuojau
atskubėjo pas Absalomą į na-
mus ir jam tarė: „Kodėl tavo
tarnai padegė mano lauką?“ –
32 „Štai, – atsakė Absalomas
Joabui, – aš siunčiau tau žodį,
kad ateitumei pas mane. Aš
norėjau pasiųsti tave pas ka-
ralių, kad už mane pasakytum:
‘Kam gi aš parėjau iš Gešuro?
Jei ten dar būčiau, man būtų
geriau. Už tai dabar tebūna leis-
ta man pasirodyti karaliaus
akivaizdoje, ir jei esu kaltas,
tenubaudžia mane mirtimi!“
33 Joabas nuėjo pas karalių ir
jam pranešė. Absalomą kara-
lius pasišaukė. Taigi jis atėjo
pas karalių ir puolė kniūbsčia
veidu ant žemės prieš karalių.
Karalius Absalomą pabučiavo.

Absalomo intrigos

15 1* Ilgainiui Absalomas
įsigijo vežimą bei žirgų
ir penkiasdešimt vyrų palydai
pirma jo bėgti. 2 Absalomas
keldavosi anksti ir stodavosi
prie kelio į miesto vartus. Kada
tik žmogus turėdavo bylą, ku-
riai reikėjo karaliaus nuospren-
džio, Absalomas šaukdavo,
klausdamas: „Iš kurio miesto
esi?“ O pastarajam atsakius:
„Tavo tarnas yra iš tokios ir to-
kios Izraelio giminės“, – 3 Ab-
salomas sakydavo: „Štai tavo
ieškiniai yra geri ir tikri, bet
nėra nė vieno, kas karaliaus
vardu tave išklausytų.“ 4 Absa-
lomas dar pridurdavo: „O, kad

14, 26: Tuomet buvo naudojami dvejopi svorio svarsčiai: paprasti ir karališkieji. Karališkieji buvo šiek tiek sunkesni. Du šimtai šekelių būtų buvę maždaug 2 kg.

15, 1–6: Absalomas išnaudojo Dovydo valdžios jautrią vietą – delsimą sukurti karalystėje teisėtvarkos sistemą. Nebuvo kam spręsti bylų. Dovydas buvo geras karvedys ir politikas, bet taikos metu uždelsė sukurti teisėtvarką paremtą visuomeninę tvarką.

aš būčiau teisėjas šioje šalyje!
Tada kiekvienas galėtų ateiti
pas mane su byla ar reikalu, ir
aš padaryčiau jam nuospren-
dį.“ 5 Kada tik koks žmogus pri-
eidavo išreikšti jam pagarbos,
Absalomas ištiesdavo jam ran-
ką, apkabindavo jį ir pabučiuo-
davo. 6 Taip Absalomas dary-
davo kiekvienam izraeliečiui,
atėjusiam pas karalių į teismą.
Tuo būdu Absalomas pavergė
visų Izraelio žmonių širdį.

Absalomo sąmokslas Hebrone

7* Baigiantis ketvirtiems me-
tams, Absalomas tarė kara-
liui: „Prašyčiau leisti man vyk-
ti į Hebroną ir ištesėti įžadą,
kurį esu padaręs VIEŠPAČIUI.
8 Tavo tarnas, būdamas Aramo
Gešure, padarė įžadą: ‘Jei VIEŠ-
PATS iš tikrųjų parves mane į
Jeruzalę, pagarbinsiu VIEŠPA-
TĮ Hebrone’.“ – 9 „Eik ramybė-
je!“ – tarė jam karalius. 10 O
Absalomas išsiuntė slapta pa-
siuntinius į visas Izraelio gimi-
nes pasakyti: „Kai tik išgirsite
rago balsą, šaukite: Absalo-
mas tapo karaliumi Hebrone!“
11 Du šimtai vyrų iš Jeruzalės
lydėjo Absalomą. Jie buvo pa-
kviesti svečiai ir ėjo garbingai,
nieko nežinodami. 12 Atnašau-
damas aukas, Absalomas pa-
siuntė pašaukti Gilonietį Ahi-
tofelį, Dovydo patarėją iš Gilo
miesto. Sąmokslas stiprėjo, ir
prie Absalomo būrėsi vis dau-
giau ir daugiau žmonių.

Dovydas bėga iš Jeruzalės

13 Pasiuntinys atėjo pas Do-
vydą ir tarė: „Izraeliečių širdis
palinko į Absalomą.“ 14 Tada
Dovydas visiems savo dvariš-
kiams, buvusiems su juo Jeru-
zalėje, tarė: „Bėkime tuojau
pat, kitaip nė vienas iš mūsų ne-
išsigelbės nuo Absalomo. Sku-
bėkite! Kitaip jis mus pasivys,
atneš mums pražūtį, o miestą
sunaikins kalaviju.“ 15 Kara-
liaus dvariškiai karaliui kal-
bėjo: „Tavo tarnai yra pasiren-
gę daryti visa, ką tik viešpats
mūsų karalius nutars.“ 16 Ka-
ralius leidosi į kelionę, lydimas
visos savo šeimynos, išskyrus
dešimt sugulovių, kurias ka-
ralius paliko rūpintis rūmais.
17 Karalius tad leidosi į kelio-
nę, lydimas visų dvariškių, ir
jie sustojo prie paskutinių na-
mų. 18 Visi dvariškiai praėjo pro
jį: visi cheretitai bei peletitai
ir visi gatiečiai – šeši šimtai
vyrų, kurie buvo atlydėję jį iš
Gato, – praėjo pro karalių.

19 Tada karalius tarė gatie-
čiui Itajui: „Kam gi tau reikia
eiti su mumis? Eik atgal ir pa-
būk su naujuoju karaliumi, nes
tu juk esi svetimšalis ir trem-
tinys iš savo namų. 20 Tik va-
kar tu atkeliavai, nejau šian-

15, 7–12: Sąmokslas buvo rūpestingai ruošiamas ketverius metus.

dien aš galiu priversti tave kla-
joti su mumis, kai pats turiu
eiti tik ten, kur galiu? Eik at-
gal ir pasiimk su savimi savuo-
sius. Teparodo tau VIEŠPATS
tikrai ištikimą meilę.“ 21 Bet
Itajis karaliui atsakė: „Kaip
gyvas VIEŠPATS ir kaip gyvas
mano viešpats karalius, kur tik
bus mano viešpats karalius,
ten bus ir tavo tarnas – ar mir-
čiai, ar gyvenimui.“ 22 Dovydas
Itajui tarė: „Tad eik ir žygiuok!“
Itajis Gatietis praėjo drauge su
visais savo vyrais ir visais su
juo esančiais mažyliais. 23 Žmo-
nėms praeinant, visi gyvento-
jai verkė balsu. Karalius per-
ėjo per Kidrono slėnį,* ir visi
žmonės ėjo toliau keliu dyku-
mos link.

Dovydas ir kunigai

24* Atėjo Abjataras, pasirodė
ir Zadokas drauge su visais le-
vitais, nešusiais Dievo Sando-
ros skrynią. Dievo Skrynią jie
padėjo ant žemės, kol praėjo vi-
si iš miesto išėjusieji žmonės.
25 Tada karalius tarė Zadokui:
„Parnešk Dievo Skrynią atgal
į miestą. Jei rasiu malonę
VIEŠPATIES akyse, jis parves
mane atgal ir leis man pama-
tyti ir ją, ir jos buveinę. 26 Betgi
jei jis sakytų: 'Tu man nepa-
tinki', – tikėk manimi, aš esu
pasiruošęs. Tedaro jis su ma-
nimi, kas gera jo akyse!“ 27 Ka-
ralius kunigui Zadokui kalbėjo:
„Ar supranti? Grįžk į miestą
ramybėje, tu ir Abjataras drau-
ge su savo dviem sūnumis – ta-
vo sūnumi Ahimaazu ir Ab-
jataro sūnumi Jonatanu. 28 Štai
aš palūkuriuosiu prie perėjos į
dykumą, kol ateis iš jūsų žo-
dis.“ 29 Tad Zadokas ir Abjata-
ras parnešė Dievo Skrynią at-
gal į Jeruzalę ir ten pasiliko.

30 Tuo tarpu Dovydas lipo
Alyvų kalno šlaitu. Lipdamas
verkė. Galva buvo uždengta, ir
ėjo basas. Ir visi žmonės, esan-
tieji su juo, apsidengė galvas
ir lipdami verkė. 31 Dovydui bu-
vo pranešta, kad Ahitofelis esąs
su Absalomu tarp sąmoksli-
ninkų. „VIEŠPATIE, – meldėsi
Dovydas, – prašau paversti nie-
kais Ahitofelio patarimą!“

Dovydas ir Hušajis

32 Dovydui pasiekus kalno
viršūnę, kur Dievas būdavo
garbinamas, architas Hušajis
atėjo jo pasitikti perplėštu
drabužiu ir žemėmis apsi-
barstęs galvą. 33 Dovydas jam
tarė: „Jei eitum su manimi, tu

15, 23: ... *perėjo per Kidrono slėnį*: Kidrono slėnis buvo rytinė Jeruzalės miesto riba.

15, 24–37: Dovydas, palikdamas Skrynią Jeruzalėje, pareiškė, kad jis tikisi sugrįžti į savo sostinę kaip karalius. Architas Hušajis, Dovydo draugas, t. y. karaliaus patarėjas, buvo kilęs iš kanaaniečių, gyvenusių prie Bet-Elio (žr. Joz 16, 2). Dovydas buvo įpilietinęs įvairias kitas tautybes: hetitus, filistinus, kanaaniečius ir pan. Atrodo, kad tie žmonės buvo ypač ištikimi Dovydui.

būtum man našta. 34 Bet jei tu
grįžtum į miestą ir sakytum
Absalomui: ‘Aš būsiu tavo tar-
nas, o karaliau! Kaip anksčiau
buvau tavo tėvo tarnas, taip
dabar būsiu tavo’, – tada tu
niekais paverstum Ahitofelio
patarimą. 35 Kunigai Zadokas
ir Abjataras ten bus su tavimi.
Tad visa, ką girdėsi karaliaus
rūmuose, pasakyk kunigams
Zadokui ir Abjatarui. 36 Du jų
sūnūs – Zadoko sūnus Ahima-
azas ir Abjataro sūnus Jona-
tanas – bus ten su tavimi. Per
juos praneši man visa, ką iš-
girsi.“ 37 Taip Dovydo draugas
Hušajis pasiekė miestą tuo
metu, kai Absalomas įėjo į Je-
ruzalę.

Dovydas ir Ziba

16 1* Dovydui paėjėjus šiek
tiek anapus viršūnės, jį
pasitiko Mefi-Bošeto tarnas
Ziba su pora pabalnotų asilų,
apkrautų dviem šimtais kepa-
lų duonos, šimtu razinų kekių,
šimtu vasarinių vaisių ir vyn-
maišiu vyno. 2 Karalius Zibos
klausė: „Ką darysi su jais?“ Zi-
ba atsakė: „Asilai karaliaus
namiškiams joti, duona ir va-
saros vaisiai vaikinams val-
gyti, o vynas dykumoje nu-
vargusiems atsigerti.“ – 3 „O kur
yra tavo šeimininko sūnus?“ –
paklausė karalius. „Jis lieka
Jeruzalėje, – atsakė Ziba, – nes
jis sako: ‘Šiandien Izraelio na-
mai sugrąžins mano senelio
karalystę man’.“ 4 Karalius tad
Zibai tarė: „Visa, kas priklau-
so Mefi-Bošetui, nuo dabar yra
tavo.“ – „Aš puolu kniūbsčia! –
tarė Ziba. – Leisk man rasti
malonę tavo akyse, mano vieš-
patie karaliau!“

Šimejis keikia Dovydą

5 Karaliui atėjus į Bahuri-
mus, išėjo iš ten žmogus, var-
du Šimejis, Geros sūnus, iš to
paties klano kaip Sauliaus šei-
ma, šaukdamas keiksmą po
keiksmo. 6 Jis mėtė į Dovydą
ir visus karaliaus Dovydo dva-
riškius akmenimis, nors visi
kareiviai ir galiūnai buvo jo de-
šinėje ir kairėje. 7 Šimejis kei-
kė, šaukdamas: „Išeik! Išeik!
Žmogžudy! Niekše! 8 VIEŠPATS
keršija tau už visą išlietą na-
mų kraują. Sauliaus, kurio vie-
toje karaliavai, VIEŠPATS ati-
duoda karalystę į tavo sūnaus
Absalomo rankas. Tikėk ma-
nimi, nelaimė užgriuvo tave,
nes esi žmogžudys!“

9 Zerujos sūnus Abišajis tarė
karaliui: „Kodėl šis stimpantis
šuva turėtų keikti mano vieš-
patį karalių? Leisk man nueiti
ir nukirsti jam galvą.“ 10 Bet
karalius atsakė: „Kas man ir
jums, Zerujos sūnūs? Jeigu jis
keikia tik dėl to, kad VIEŠPATS
jam pasakė: ‘Keik Dovydą!’ –

16, 1–4: Apie Mefi-Bošetą žr. 9 sky-
rių. Ziba turbūt Dovydui melavo, ieš-
kodamas sau naudos. Žr. Mefi-Boše-
to pasiteisinimą 2 Sam 19, 24–30.

kas galėtų sakyti: ‘Kodėl tu
taip darei?’“ 11 Dovydas kalbė-
jo Abišajui ir visiems savo
dvariškiams: „Štai, jei mano
sūnus, gimęs iš manęs, ieško
kaip atimti man gyvastį, juo la-
biau gali nūn benjaminaitis!
Palikite jį ramybėje ir leiskite
jam keikti, nes VIEŠPATS jam
įsakė tai daryti. 12 Galbūt VIEŠ-
PATS pažvelgs į mano skaus-
mą ir VIEŠPATS man atlygins
geru už jo šiandien ištartus
keiksmus.“ 13 Dovydas ir jo vy-
rai ėjo toliau savo keliu, o Ši-
mejis ėjo kalvos šonu priešais
jį, keikdamas, svaidydamas jį
akmenimis ir mėtydamas že-
mėmis. 14 Karalius ir visi su juo
esantieji kareiviai pasiekė
Jordaną nuvargę. Ten jie susto-
jo atgaivai.

Hušajis įsiteikia Absalomui

15 Tuo tarpu Absalomas ir
visi žmonės, Izraelio vyrai, at-
vyko į Jeruzalę. Ahitofelis bu-
vo su juo. 16 Kai Dovydo drau-
gas architas Hušajis atėjo pas
Absalomą, jis tarė Absalomui:
„Tegyvuoja karalius! Tegyvuo-
ja karalius!“ 17 Bet Absalomas
Hušajui kalbėjo: „Ar tai tokia
tavo ištikimybė savo draugui?
Kodėl tu nėjai su savo draugu?“
18 Hušajis Absalomui atsakė.
„Aš nėjau, – tarė Hušajis, – nes
tam, kurį VIEŠPATS, visi šie
žmonės ir visi Izraelio vyrai
išsirinko, tam aš priklausau ir
su juo būsiu! 19 Be to, kam aš
turėčiau tarnauti, jei ne Dovy-
do sūnui? Kaip aš tarnavau ta-
vo tėvui, taip aš tau tarnausiu.“

Absalomas ir Dovydo sugulovės

20* Tada Absalomas tarė Ahi-
tofeliui: „Apsvarstykite, ką
mums reikia daryti?“ 21 Ahito-
felis Absalomui atsakė: „Sueik
su savo tėvo sugulovėmis, jo
paliktomis rūpintis rūmais,
kad visas Izraelis išgirstų, jog
tu išdrįsai užsitraukti savo
tėvo pyktį, ir sustiprėtų visų
tave remiančių rankos.“ 22 Ant
rūmų stogo Absalomui buvo
pastatyta palapinė, ir Absa-
lomas suėjo su savo tėvo su-
gulovėmis viso Izraelio akyse.
23 Tomis dienomis Ahitofelio
duotas patarimas buvo pri-
imamas tarsi iš Dievo gautas
žodis; taip vertino bet kokį
Ahitofelio patarimą ir Dovy-
das, ir Absalomas.

Hušajis suardo Ahitofelio planą

17
1* Be to, Ahitofelis ta-
rė Absalomui: „Leisk
man išsirinkti dvylika tūks-

16, 20–23: Sugulovės buvo karaliaus nuosavybė. Viešas Absalomo suėjimas su jomis buvo stulbinantis būdas pareikšti žmonėms, kad Absalomas perėmė karaliaus valdžią ir nuosavybę (žr. 2 Sam 3, 7; 15, 16; 1 Kar 2, 17–25).

17, 1–14: Ahitofelio planas turbūt

tančių vyrų ir leistis šiąnakt
į žygį vytis iš paskos Dovydą.
2 Aš jį pasivysiu nuvargusį ir
nuleidusį rankas, įvarysiu jam
klaiką. Kai visi su juo esantie-
ji žmonės pabėgs, užmušiu tik
karalių. 3 Tada visą tautą su-
grąžinsiu tau tartum nuotaką,
grįžtančią pas savo vyrą. Tu
tik vieno žmogaus gyvasties
tetroški, kad visa tauta būtų
taikoje.“ 4 Patarimas patiko
Absalomui ir visiems Izraelio
seniūnams.

5 Tada Absalomas tarė: „Pra-
šyčiau pašaukti ir architą Hu-
šajį, kad galėtume išgirsti, ką
jis pasakys.“ 6 Hušajui atėjus
pas Absalomą, Absalomas
jam tarė: „Šitaip kalbėjo Ahi-
tofelis. Ar darysime, kaip jis pa-
taria? Jeigu ne, ką tu sakai?“ –
7 „Šį kartą patarimas, kurį davė
Ahitofelis, nėra geras“, – atsakė
Hušajis Absalomui. 8 Hušajis
tęsė: „Tu žinai, kad tavo tėvas
ir jo vyrai yra narsūs galiūnai.
Jie įniršę kaip meška, neteku-
si savo jauniklių. Be to, tavo
tėvas prityręs kare ir nakties
nepraleis su kareiviais. 9 Tikėk
manimi, net dabar jis yra pa-
sislėpęs kur nors oloje ar ko-
kioje kitoje vietoje. Ir jei kas
nors iš mūsų kareivių kristų
per pirmą puolimą, kas tik
apie tai išgirs, sakys: ‘Absalo-
mo kariuomenė buvo išskers-
ta’. 10 Tada net narsus kareivis,
kurio širdis yra tarsi širdis liū-
to, nutirps iš baimės, nes vi-
sas Izraelis žino, kad tavo tė-
vas galiūnas ir su juo esantys
kareiviai narsūs vyrai. 11 Todėl
aš patariu, kad visas Izraelis
nuo Dano ligi Beer-Šebos – toks
gausus kaip jūros smiltys – bū-
tų sutelktas prie tavęs ir tu
pats žygiuotumei į mūšį. 12 Taip
tad mes užpulsime jį, kad ir
kur jis būtų, ir krisime ant jo,
kaip rasa kad krinta ant že-
mės. Nė vienas jų neišliks gy-
vas – nei jis pats, nei joks su
juo esantis vyras. 13 O jei jis pa-
sitrauktų kur nors į miestą, ta-
da visas Izraelis atsineš virves
prie to miesto ir tol vilks jo ak-
menis į slėnį, kol neliks ten net
akmenėlio.“ 14 Absalomas ir vi-
sas Izraelis sutiko, kad archi-
to Hušajo patarimas buvo ge-
resnis už Ahitofelio patarimą.
VIEŠPATS buvo nusprendęs pa-
versti niekais gudrų Ahitofelio
patarimą tam, kad VIEŠPATS
atneštų Absalomui nelaimę.

Dovydui pranešama apie planą

15 Tada Hušajis pasakė ku-
nigams Zadokui ir Abjatarui:

būtų vedęs Absalomą į pergalę. Hušajo patarimas, duotas Absalomui, padėjo Dovydui, nes davė jam laiko pabėgti ir sutelkti jėgas lemtingam mūšiui. Ahitofelis, tai supratęs, nusižudė. *VIEŠPATS buvo nusprendęs paversti* ... primena skaitytojui, kad istorijos Viešpats kuria istoriją per lemtingus žmonių nuosprendžius.

„Taip ir taip patarė Ahitofelis
Absalomui ir Izraelio seniūnams. Taip ir taip aš patariau.
16 Dabar tad tučtuojau pasiųskite žodį Dovydui: 'Nenakvok
prie perėjų į dykumą, bet tuojau pat pereik. Kitaip karalius
ir su juo esantys žmonės bus sunaikinti'." 17 Jonatanas ir
Ahimaazas laukė prie En-Rogelio.* Tarnaitė nueidavo ir nunešdavo jiems žodį, o jie savo
ruožtu nueidavo ir nunešdavo žodį Dovydui, nes patys nedrįso pasirodyti ir įeiti į miestą.
18 Bet vienas vaikinas juos pamatė ir pranešė Absalomui. Juodu tad tučtuojau pakilo ir
nuskubėjo į Bahurimus,* prie namų vieno žmogaus, turinčio kieme šulinį, ir į jį nusileido.
19 O to vyro žmona, paėmusi dangalą, užklojo juo šulinio angą ir taip apskleidė jį grūdais,
kad nebūtų galima pastebėti.
20 Absalomo tarnai, atėję pas moterį prie namų, klausė: „Kur yra Ahimaazas ir Jonatanas?"
Moteris jiems atsakė: „Jiedu prieš valandėlę praėjo ir nuėjo upės link." Paieškoję jų ir neradę, jie sugrįžo į Jeruzalę.
21 Vos jiems nuėjus, Ahimaazas ir Jonatanas, išlipę iš šulinio, nuėjo pranešti Dovydui.
Dovydui jie sakė: „Pakilk! Tučtuojau pereik upę, nes tokį ir tokį patarimą prieš jus davė
Ahitofelis." 22 Dovydas tad ir visi su juo buvusieji žmonės tuojau pat leidosi į kelionę ir perėjo Jordaną. Auštant nebuvo likę nė vieno, neperėjusio Jordaną.

23* Ahitofelis, matydamas, kad jo patarimo nepaisoma, pasibalnojo savo asilą ir išjojo namo į savo miestą. Sutvarkęs savo namų reikalus, jis pasikorė. Ahitofelis buvo palaidotas savo tėvo kape.

Absalomas vejasi Dovydą

24 Dovydas buvo pasiekęs Mahanajimus, kai Absalomas ir visi su juo esantieji Izraelio
vyrai perėjo Jordaną. 25 Absalomas buvo paskyręs kariuomenės vadu Amasą* vietoj Joabo. Amasa buvo sūnus izraeliečio, vardu Itra, kuris buvo paėmęs žmona Nahašo dukterį Abigalę, Joabo motinos Zerujos seserį.
26 Izraeliečiai ir Absalomas pasistatė stovyklą Gileado žemėje.

27 Dovydui pasiekus Mahanajimus, Nahašo sūnus Šobis iš Rabat-Amono, Amielio sūnus Machiras iš Lo-Debaro ir

17, 17: ... *prie En-Rogelio*: šaltinis Kidrono slėnyje, pietvakariniame Jeruzalės šone.

17, 18: ... *į Bahurimus*: vietovė į rytus nuo Alyvų kalno.

17, 23: Apie savižudybes Šventajame Rašte žr. 1 Sam 31, 5 paaiškinimą.

17, 25: ... *buvo paskyręs kariuomenės vadu Amasą*: Amasa buvo Joabo pusbrolis. Abu buvo Dovydo seserėnai ir Absalomo pusbroliai.

Gileadietis Barzilajis iš Ro-
gelimų 28 atgabeno guolių, du-
benų ir molinių indų; taip pat
ir kviečių, miežių, miltų,
pagruzdintų grūdų, pupelių ir
lęšių; 29 medaus ir varškės, avių
ir sūrio iš kaimenės Dovydui ir
su juo esantiems žmonėms val-
gyti. Jie sakė sau: „Dykumoje
žmonės tikriausiai alkani, iš-
vargę ir kenčia troškulį."

Pasiruošimas mūšiui

18 1 Tada Dovydas pada-
rė su juo esančių pajė-
gų apžiūrą, paskirdamas joms
tūkstantininkus ir šimtinin-
kus. 2 Dovydas padalijo kariuo-
menę į tris dalis: vieną trečdalį
pavedė Joabui, kitą – Abiša-
jui, Joabo broliui Zerujos sūnui,
ir trečią – Itajui Gatiečiui. Ka-
ralius kareiviams kalbėjo: „Ir
aš pats su jumis žygiuosiu."–
3 „Tu nežygiuosi į mūšį, – atsa-
kė kareiviai, – nes jei mes ir
bėgtume, jei net pusė iš mūsų
žūtų, likusieji į mus dėmesio
nekreips. O tu atstoji dešimt
tūkstančių tokių kaip mes! To-
dėl tau geriau iš miesto mums
padėti." 4 Karalius jiems atsa-
kė: „Darysiu, kas jums atrodo
geriausia." Karalius tad stovė-
jo prie miesto vartų šono, kai
kariuomenė išžygiavo būriais
po šimtą ir po tūkstantį. 5* Jo-
abui, Abišajui ir Itajui kara-
lius įsakė, tardamas: „Manęs
dėlei elkitės švelniai su jaunuo-
ju Absalomu." Visi kareiviai
girdėjo karalių, duodantį įsaky-
mą visiems savo didžiūnams
apie Absalomą.
6 Kariuomenė tad išėjo į lau-
ką prieš Izraelį. Mūšis vyko Ef-
raimo miške. 7 Ten Izraelio pa-
jėgos buvo Dovydo šalininkų
nugalėtos, tą dieną įvyko dide-
lės skerdynės žuvo dvidešimt
tūkstančių vyrų. 8 Mūšis paskli-
do po tą visą sritį; tą dieną
miškas surijo daugiau aukų
negu kalavijas.

Absalomo mirtis

9 Absalomas netikėtai susi-
dūrė su Dovydo šalininkais.
Absalomas jojo ant savo mulo,
ir jo mulas palindo po didžiu-
lio ąžuolo šakų raizginiu. Jo
galva įkliuvo į ąžuolą, jis liko-
si kaboti tarp dangaus ir že-
mės, o mulas, ant kurio jis sė-
dėjo, nuėjo sau. 10 Vienas iš
vyrų, tai pamatęs, pranešė Jo-
abui: „Ką tik mačiau Absalo-
mą, pakibusį po ąžuolu." 11 Jo-
abas tam pranešusiam vyrui
tarė: „Žiūrėk! Kodėl tad nepri-
smeigei jo ten prie žemės? Aš
būčiau tau davęs dešimt sidab-
rinių šekelių ir diržą." 12 Bet tas
vyras Joabui atsakė: „Netgi jei
rankoje jausčiau svorį tūks-
tančio sidabrinių šekelių, prieš

18, 5: Nepaisant įžūlaus Absalomo elgesio, Dovydas savo sūnų mylėjo ir norėjo, kad jis išliktų gyvas mūšyje. Žr. Lk 15, 11–32.

karaliaus sūnų rankos nekel-
čiau, nes karalius mums girdint
įsakė tau, Abišajui ir Itajui:
'Manęs dėlei saugokite jaunąjį
Absalomą!' 13 Net jeigu ir bū-
čiau susiviliojęs, nuo karaliaus
nėra nieko paslėpta, tuomet tu
būtumei laikęsis nuošaliai." –
14 „Su tavimi negaliu aš taip
laiko gaišinti!" – atsakė Joa-
bas. Pasiėmęs tris ietis į ran-
ką, įsmeigė jas į dar gyvo Ab-
salomo, kabančio po ąžuolu,
širdį. 15 Paskui dešimt jaunų
Joabo ginklanešių, apsupę Ab-
salomą, puolė ir užmušė jį.

16 Tada Joabas papūtė ragą,
ir kareiviai izraeliečių toliau
nebesivijo, nes Joabas sulaikė
kareivius. 17 Paėmę Absalomą,
jie įmetė jį į gilią duobę miške
ir sukrovė ant jo labai didelę
krūvą akmenų. Tuo tarpu visi
izraeliečiai pabėgo į savo na-
mus.

18* Absalomas, dar gyvas bū-
damas, buvo padirbęs ir pasi-
statęs sau paminklą, esantį
Karaliaus slėnyje. „Neturiu
sūnaus, – sakė jis, – kas išlai-
kytų mano vardo atminimą."
Paminklą pavadino savo var-
du, užtat ir šiandien jis vadi-
namas Absalomo paminklu.

Dovydui pranešama apie Absalomo mirtį

19 Zadoko sūnus Ahimaazas
tarė: „Prašyčiau leisti man nu-
bėgti ir nunešti žinią karaliui,
kad VIEŠPATS išlaisvino jį iš
priešų rankos." 20 Bet Joabas
jam kalbėjo: „Šiandien žinios
tu neneši. Kada nors kitą die-
ną galėsi nešti žinią, bet šian-
dien to nedarysi, nes mirė ka-
raliaus sūnus!" 21 Tuomet Joa-
bas tarė vienam kušitui: „Eik
ir pranešk karaliui, ką matei."
Kušitas nusilenkė Joabui ir nu-
bėgo. 22 O Zadoko sūnus Ahima-
azas vėl tarė Joabui: „Trūks
plyš, prašau leisti ir man bėgti
paskui kušitą." Joabas kalbė-
jo: „Kam gi tau bėgti, mano sū-
nau? Atlygio negausi už žinią!" –
23 „Trūks plyš, – užsispyręs jis
tvirtino, – aš bėgsiu." – „Tai
bėk!" – tarė Joabas. Tada Ahi-
maazas nubėgo Lygumos keliu
ir aplenkė kušitą.

24 O Dovydas sėdėjo tarp dve-
jų vartų. Sargybinis buvo pali-
pęs ant vartų stogo prie mies-
to sienos. Jis dairėsi ir pamatė
vyrą, bėgantį vieną. 25 Sargybi-
nis sušuko ir pranešė karaliui.
Karalius tarė: „Jei jis vienas,
tai jo lūpose žinia." Jam artė-

18, 18: Pareiškimas, kad Absalomas neturėjo sūnų, regis, nesiderina su jo šeimos aprašymu. Žr. 2 Sam 14, 27. Paminklas, nūdien stovintis Kidrono slėnyje, paprastai vadinamas Absalomo kapu, yra helenistinio ar romėniško laikotarpio ir neturi nieko bendra su Absalomo paminklu.

18, 21: ... *vienam kušitui*: etiopui vergui. Žr. Jer 13, 23; 38, 7; 39, 16–18.

jant, 26 sargybinis pamatė kitą
bėgantį vyrą ir pašaukė nuo
vartų, tardamas: „Štai dar ki-
tas vyras bėga vienas!“ Kara-
lius tarė: „Ir šis atneša žinią.“
27 O sargybinis tarė: „Man regis,
kad pirmasis bėga, kaip bėga
Zadoko Ahimaazas.“ Karalius
atsakė: „Jis yra geras vyras ir
su gera žinia ateina.“
28 Ahimaazas šaukė kara-
liui: „Ramybė!“ Parpuldamas
kniūbsčia prieš karalių veidu
ant žemės, jis tarė: „Tebūna
pašlovintas VIEŠPATS, tavo
Dievas, kuris atidavė vyrus,
pakėlusius ranką prieš mano
viešpatį karalių.“ 29 Karalius
klausė: „Ar mano vaikas Ab-
salomas sveikas?“ Ahimaazas
atsakė: „Joabui išsiunčiant
tavo tarną, mačiau didelį są-
myšį, bet kas ten vyko, aš ne-
žinau.“ 30 „Paėjėk į šalį ir palauk
čia“, – tarė jam karalius. Jis
tad paėjėjo ir ten laukė. 31 Kaip
tik tuo metu atėjo kušitas.
„Gera žinia mano viešpačiui
karaliui, – tarė kušitas, – nes
šiandien VIEŠPATS apgynė ta-
ve nuo visų, kurie buvo sukilę
prieš tave!“ – 32 „Ar sveikas
mano vaikas Absalomas?“ –
klausė kušitą karalius. „Te-
įvyksta taip, kaip tam jaunuo-
liui, visiems mano viešpaties
karaliaus priešams ir visiems,
maištaujantiems prieš tave ir
siekiantiems pikta!“

Dovydas rauda Absalomo

19 1 Karalius buvo labai
susijaudinęs. Jis užlipo
į kambarį viršum vartų ir ver-
kė. Ir lipdamas raudojo: „O ma-
no sūnau Absalomai! Mano sū-
nau, o mano sūnau Absalomai!
Kad aš būčiau miręs tavo vieto-
je, Absalomai, mano sūnau,
mano sūnau!“
2 Joabui buvo pranešta: „Ka-
ralius verkia ir rauda Absalo-
mo.“ 3 Tos dienos pergalė visai
kariuomenei pavirto gedulu,
nes kareiviai girdėjo tą dieną
sakant: „Karalius aimanuoja
savo sūnaus.“ 4 Kariuomenė tą
dieną įsėlino į miestą vogčio-
mis, kaip gėdydamiesi įsėlina
vogčiomis iš mūšio pabėgę ka-
reiviai. 5 Tuo tarpu karalius,
apsidengęs veidą, nesiliovė vi-
su balsu šaukti: „O mano sū-
nau Absalomai! O Absalomai,
mano sūnau, mano sūnau!“ 6 Ta-
da Joabas įėjo į vidų pas kara-
lių ir tarė: „Šiandien tu priver-
tei rausti iš gėdos visus savo
tarnus, išgelbėjusius šiandien
tavo gyvybę, tavo sūnų ir duk-
terų gyvybę, tavo žmonų ir sugu-
lovių gyvybę, 7 rodydamas mei-
lę tiems, kurie tavęs nekenčia,
o neapykantą tiems, kurie ta-
ve myli. Tu šiandien aiškiai
parodei, kad vadai ir kareiviai
tau nieko nereiškia. Dabar aš
suprantu, kad tavo akyse atro-
dytų teisinga, jeigu šiandien
Absalomas būtų gyvas, o mes

būtume žuvę. 8 Dabar tad kel-
kis, išeik ir kalbėk savo tar-
nams į širdį! Prisiekiu VIEŠPA-
ČIU, jeigu neišeisi, nepasiliks
nė vienas vyras pas tave nak-
čiai. O tai būtų tau didesnė
nelaimė negu bet kokia kita
nelaimė, ištikusi tave nuo jau-
nystės iki dabar." 9 Tada kara-
lius pakilo ir atsisėdo miesto
vartuose. Visiems kareiviams
buvo paskelbta: „Štai karalius
sėdi soste miesto vartuose!"
Visa kariuomenė atėjo pas ka-
ralių.

Susitaikinimas

Tuo tarpu visi izraeliečiai bu-
vo pabėgę į savo namus. 10 Viso-
se Izraelio giminėse visi žmo-
nės ginčijosi. Kai kurie sakė:
„Karalius išgelbėjo mus iš
priešų rankos, išlaisvino iš fi-
listinų nagų, ir ką tik dabar jis
turėjo bėgti iš krašto nuo Absa-
lomo. 11 Bet Absalomas, kurį
mes sau patepėme karaliumi,
mirė mūšyje. Kodėl tad nesa-
kote nieko apie karaliaus su-
grąžinimą?"
12* Viso Izraelio šnekos apie
tai pasiekė karalių jo būste.
Dovydas tad pasiuntė šį žodį
kunigams Zadokui ir Abjata-
rui: „Sakykite Izraelio seniū-
nams: 'Kodėl jūs turėtumėte
būti paskutiniai sugrąžindami
karalių į jo rūmus? 13 Esate
mano broliai, mano kūnas ir
mano kraujas! Kodėl tad turė-
tumėte būti paskutiniai sugrą-
žindami karalių?' 14 O Amasai
sakykite: 'Argi nesi tu mano
kūnas ir mano kraujas? Tai
man tepadaro Dievas ir dar te-
prideda, jei tu netapsi mano
kariuomenės vadu mano aki-
vaizdoje nuo dabar vietoj Joa-
bo'." 15 Amasa paveikė visų
kaip vieno Judo žmonių širdį,
ir jie pasiuntė žodį karaliui:
„Sugrįžk ir tu, ir visi tavo tar-
nai." 16 Karalius tad leidosi į
kelionę grįždamas ir nuėjo prie
Jordano, o Judo žmonės atėjo į
Gilgalą karaliaus pasitikti ir
pervesti jo per Jordaną.

Dovydas ir Šimejis

17* Geros sūnus Šimejis, ben-
jaminaitis iš Bahurimų, at-
skubėjo su Judo žmonėmis
pasitikti Dovydo, 18 lydimas
tūkstančio žmonių iš Benjami-
no giminės. Ir Ziba, Sauliaus
namų tarnas, drauge su savo
penkiolika sūnų ir dvidešimčia
tarnų atskubėjo prie Jordano
pirma karaliaus, 19 vykstant
persikėlimui, padėti perkelti

19, 12–16: Dovydas kreipiasi į Judo giminės žmones, remdamasis klano ištikimybe ir atiduodamas Joabo kariuomenės vado pareigas Amasai. Apie Amasą išsamiau žr. 2 Sam 17, 24–29. Be abejo, jis piktinosi, kad Joabas užmušė Absalomą (žr. 2 Sam 18, 14) ir turėjo galvoje Abnerio nužudymą (žr. 2 Sam 3, 27–29).

19, 17–24: Šimejis ir Ziba atskubėjo Dovydo pagerbti (plg. 2 Sam 16, 1–5). Dovydas atleido Šimejui. *Juozapo namai* – kitas šiaurinių Izraelio giminių vardas.

karaliaus šeimynos ir būti jo
paslaugoms. Geros sūnus Ši-
mejis puolė ant kelių prieš ka-
ralių, kai jis buvo pasiruošęs
pereiti Jordaną. 20 Jis karaliui
tarė: „Tenelaiko mano vieš-
pats manęs kaltu ir teneatsi-
mena, kaip tavo tarnas nusi-
kalto tą dieną, kada mano
viešpats karalius paliko Jeru-
zalę! Teneima karalius to į šir-
dį! 21 Tavo tarnas žino, kad jis
nusidėjo, todėl štai atėjau
šiandien, pirmasis iš visų Juo-
zapo namų, pasitikti savo vieš-
paties karaliaus.“ 22 Tada Ze-
rujos sūnus Abišajis prašneko:
„Argi Šimejis neturi būti nu-
baustas mirtimi už tai, juk jis
keikė VIEŠPATIES pateptąjį?“
23 Bet Dovydas tarė: „Kas man
ir jums, Zerujos sūnūs, kad jūs
turėtumėte šiandien man prie-
šu tapti? Nejau šiandien bus
kas nors baustas mirtimi Iz-
raelyje? Argi aš nežinau, kad
šiandien vėl esu Izraelio kara-
lius?“ 24 Tada karalius tarė Ši-
mejui: „Tu nemirsi!“ Karalius
jam prisiekė.

Dovydas ir Mefi-Bošetas

25 Ir Sauliaus vaikaitis Me-
fi-Bošetas atėjo pasitikti ka-
raliaus. Jis nebuvo nei kojų
pirštų nagų karpęs, nei barz-
dos kirpęs, nei drabužių plovęs
nuo tos dienos, kada karalius
išėjo, iki tos dienos, kada ka-
ralius saugiai sugrįžo. 26 Jam
atėjus iš Jeruzalės karaliaus
pasitikti, karalius jį klausė:
„Kodėl nėjai su manimi, Mefi-
Bošetai?“ 27 „Mano viešpatie
karaliau, – jis atsakė, – mano
tarnas apgavo manė. Tavo tar-
nas jam paliepė: ‘Pabalnok
man asilą, kad sėsčiau ant jo
ir vykčiau su karaliumi’, – nes
tavo tarnas yra raišas. 28 Ziba
apšmeižė tavo tarną mano vieš-
pačiui karaliui. Bet mano vieš-
pats karalius yra tarsi Dievo
angelas. Daryk tad, kas gera
tavo akyse. 29 Juk nors visi ma-
no tėvo namai buvo tik mirties
verti, tačiau tu pasodinai savo
tarną tarp valgančiųjų prie
tavo stalo. Kokią teisę tad tu-
riu aš dar šauktis karaliaus?“
30 Karalius jam atsakė: „Kam gi
ir kalbėti daugiau apie tavo rei-
kalus? Aš nusprendžiau: tu ir
Ziba pasidalysite nuosavybę.“ –
31 „Tegu jis ir visą pasiima, –
tarė Mefi-Bošetas karaliui, –
nes mano viešpats karalius su-
grįžo saugus į savo rūmus.“

Dovydas ir Barzilajis

32 Gileadietis Barzilajis bu-
vo atėjęs iš Rogelimų. Jis pa-
ėjo su karaliumi iki Jordano,
norėdamas jį palydėti per Jor-
daną. 33 Barzilajis buvo labai
senas, – turėjo aštuoniasde-

19, 25–31: Zibos atveju Dovydas buvo skubotai nusprendęs prieš Mefi-Bošetą. Dabar, susidūręs su jais abiem, karalius nepajėgė savo klaidos pataisyti, nors Mefi-Bošetas ir buvo likęs jam ištikimas.

šimt metų, – ir buvo aprūpinęs
karalių maistu, jam būnant
Mahanajimuose, nes jis buvo
labai turtingas žmogus.
34 Karalius tarė Barzilajui: „Pereik
upę su manimi, aš pasirūpinsiu
tavimi senatvėje, priglausiu
pas save.“
35 Bet Barzilajis karaliui atsakė: „Kiek metų man
dar likę gyventi, kad eičiau su
karaliumi į Jeruzalę?
36 Nūnai
man aštuoniasdešimt metų.
Argi aš galiu atskirti, kas gera
ir kas pikta? Argi begali tavo
tarnas skonėtis, ką jis valgo ir
ką geria? Argi aš dar galiu klausytis dainuojančių vyrų ir moterų? Kam gi tad turėtų tavo
tarnas dar apsunkinti savo
viešpatį karalių?
37 Tavo tarnas
vos galėtų pereiti Jordaną su
karaliumi! Už ką turėtų karalius man teikti tokį dosnų atlygį?
38 Prašyčiau leisti savo
tarnui grįžti, kad galėtų mirti
savo mieste, arti savo tėvo ir
motinos kapų. Bet štai tavo
tarnas Chimhamas.* Tepereina jis upę su mano viešpačiu
karaliumi! Daryk jam, kas gera tavo akyse.“
39 Karalius atsakė: „Chimhamas pereis upę
su manimi, ir aš darysiu jam,
kas gera tavo akyse. Ko tik tu
iš manęs nori, aš ir tau padarysiu!“
40 Visi žmonės perėjo
Jordaną. Karalius, pasiruošus
pereiti upę, pabučiavo Barzilajį ir su juo atsisveikino. Tada
Barzilajis sugrįžo į savo namus.
41 O karalius nuėjo Gilgalo link, ir Chimhamas ėjo su
juo. Visi* Judo giminės kareiviai ir pusė Izraelio kariuomenės palydėjo karalių per upę.

Judas ir Izraelis ginčijasi dėl karaliaus

42* Visi Izraelio vyrai atėjo
pas karalių. „Kodėl, – klausė
jie karalių, – mūsų broliai, Judo giminės vyrai, užvaldė tave,
pervedė per Jordaną karalių ir
jo šeimyną drauge su visais Dovydo vyrais?“
43 Judo vyrai Izraelio vyrams atsakė: „Todėl,
kad karalius yra mūsų artimas giminaitis. Kodėl tad dėl
to pykstate? Ar mes suvalgėme ką nors, kas priklauso karaliui? Ar davė jis mums kokių
dovanų?“
44 O Izraelio vyrai Judo vyrams sakė: „Mes turime
dešimt dalių karaliuje ir Dovyde mes turime daugiau už
jus! Kodėl tad su mumis nesiskaitote? Argi ne mes pirmieji
siūlėme, kad mūsų karalius
būtų grąžintas?“ Betgi Judo
vyrų žodžiai buvo aršesni už
Izraelio vyrų žodžius.

19, 38: ... *Chimhamas:* atrodo, kad jis buvo Barzilajo sūnus.

19, 41: Žodžiu *visi* pabrėžiama, kad tuo metu visa Judo giminė buvo už Dovydą, tuo tarpu Izraelis tik iš dalies jį terėmė.

19, 42–44: Priešiškumas tarp Izraelio ir Judo liko rusenti ir po Absalomo sąmokslo. Iš šio teksto išryškėja, kad galutinis karalystės padalijimas po Saliamono mirties atsiradęs dėl to. Žr. 1 Kar 12, 16–20.

Šebos sukilimas

20 1 Pasitaikė, kad ten buvo vienas niekšas, vardu Šeba,* Bichrio sūnus – benjaminaitis. Jis pūtė ragą, šaukdamas:

„Nėra Dovyde mums dalies, nėra Išajo sūnuje mums paveldo! Izraeli, visi į savo palapines!“

2 Visi Izraelio vyrai pasitraukė nuo Dovydo ir sekė Bichrio sūnų Šebą, bet Judo vyrai liko ištikimi savo karaliui nuo Jordano iki Jeruzalės.

3 Dovydas parvyko į savo rūmus Jeruzalėje. Karalius paėmė anas dešimt sugulovių, paliktų rūpintis rūmais, ir uždarė jas į saugomus namus, kur jas aprūpino, bet pas jas neidavo. Taigi jos liko atskirtos iki savo mirties dienos kaip gyvanašlės.

Amasos mirtis

4* Tada karalius tarė Amasai: „Per tris dienas sušauk Judo vyrus pas mane. Ateik ir tu pats!“ 5 Amasa išvyko sušaukti Judo, bet užtruko ilgiau, negu jam buvo paskirta. 6 Dovydas tad tarė Abišajui: „Dabar Bichrio sūnus Šeba padarys mums daugiau žalos už Absalomą. Paimk tad savo valdovo tarnus ir jį vykis, kad kartais jis nesurastų sau įtvirtintų miestų ir nuo mūsų nepabėgtų.“ 7 Joabo vyrai, cheretitai bei peletitai, ir visi galiūnai išžygiavo jam iš paskos. Vydamiesi Bichrio sūnų Šebą, jie išžygiavo iš Jeruzalės. 8 Kai jie buvo arti didžiojo akmens, esančio Gibeone, Amasa atėjo jų pasitikti. Joabas vilkėjo karišką drabužį, viršum jo buvo prisijuosęs kalaviją, pritvirtintą makštyje prie juosmens. Jam žengiant pirmyn, kalavijas išslydo. 9 Joabas tarė Amasai: „Kaip tau einasi, mano broli?“ ir dešine ranka paėmė Amasą už barzdos, lyg jį bučiuodamas. 10 Amasa kalavijo Joabo kairėje rankoje nepastebėjo. Joabas taip smogė jam į pilvą, kad jo viduriai pasipylė ant žemės, ir jis mirė. Antro smūgio jam duoti nereikėjo.

Tada Joabas ir jo brolis Abišajis leidosi Bichrio sūnaus Šebos vytis. 11 O vienas iš Joabo vyrų, atsistojęs prie Amasos lavono, sušuko: „Kas palankus Joabui ir kas už Dovydą, teseka paskui Joabą!“ 12 Amasa gulėjo kelio viduryje, permirkęs savo kraujyje, ir tas žmogus pastebėjo, kad kiekvienas sustodavo. Pamatęs, kad visi praeinantieji stovinėja, jis pavilko Amasą nuo kelio į lauką ir ap-

20, 1: ... *Šeba*: Šeba buvo iš Benjamino giminės, iš kurios buvo kilęs Saulius.

20, 4–13: Amasos delsimas parodė Dovydui, kad jo naujasis kariuomenės vadas neturėjo Joabo reiklumo. Užtat jis ir įsakė Joabo broliui Abišajui imtis žygių.

dengė jį drabužiu. 13 Pašalinus
jį nuo kelio, visi žygiavo toliau,
vydamiesi Bichrio sūnų Šebą.

Sukilimo galas

14 Šeba perėjo visas Izraelio
gimines iki pat Bet-Maakos
Abelio. Visas Bichrio klanas
susirinko ir nusekė jam pari-
mui į miesto vidų. 15 Joabo pajė-
gos apgulė jį Bet-Maakos Abe-
lyje ir prieš išorinę miesto
sieną supylė apgulos pylimą.
Joabo kareiviai puolė su mūr-
daužiais sieną, norėdami ją
pralaužti. 16 Tada viena išmin-
tinga moteris sušuko nuo sie-
nos: „Klausykite! Klausykite!
Prašyčiau pasakyti Joabui:
'Prieik čia, aš noriu su tavimi
pasikalbėti'." 17 Jam priėjus ar-
tyn, moteris paklausė: „Ar tu
Joabas?" – „Taip", – jis atsakė.
Tuomet ji tarė jam: „Klausyk
savo tarnaitės žodžių." „Klau-
sau", – jis atsakė. 18 Ji tęsė:
„Senovėje žmonės sakydavo:
'Tegu jie teiraujasi Abelyje', –
ir taip išspręsdavo reikalą. 19 Aš
esu viena iš taikiųjų ir ištiki-
mųjų Izraelyje, o tu nori sunai-
kinti miestą, esantį motina*
Izraelyje! Kodėl tu turėtumei
sunaikinti VIEŠPATIES pavel-
dą?" 20 Joabas atsakė: „Jokiu
būdu, jokiu būdu! Aš nei naiki-
nu, nei griaunu! 21 Tai visiškai
netiesa! Bet vienas vyras iš Ef-
raimo aukštumų, vadinamas
Bichrio sūnumi Šeba, pakėlė
ranką prieš karalių Dovydą.
Atiduokite jį vieną mums, ir aš
pasitrauksiu nuo miesto." Mo-
teris Joabą patikino: „Tikėk
manimi, jo galva bus išmesta
tau per mūrą." 22 Moteris atėjo
pas visus miesto žmones su
savo išmintimi. Jie nukirto
Bichrio sūnui Šebai galvą ir ją
numetė Joabui. Jis tad liepė
pūsti ragą. Visi pasitraukė nuo
miesto ir nuėjo į savo namus, o
Joabas grįžo į Jeruzalę pas ka-
ralių.

Vyriausieji Dovydo pareigūnai

23 Joabas buvo visos Izraelio
kariuomenės vadas, o Jehoja-
dos sūnus Benajas buvo chere-
titų ir peletitų galva; 24 Adora-
mas vadovavo lažo darbams,
Ahiludo sūnus Jehošafatas bu-
vo kancleris; 25 Ševa buvo rašt-
vedys, o Zadokas ir Abjataras
buvo kunigai. 26 Ir Ira Jairietis
buvo Dovydo kunigas.

E. PRIEDAI

Gibeoniečių kerštas

21 1* Dovydo valdymo lai-
kais buvo badas, metai
po metų per trejus metus. Dovy-

20, 19: ... *miestą, esantį motina Izraelyje*: šis miestas turėjo sau pavaldžių gyvenviečių – *dukterų*. Žr. Sk 21, 25. 32; Ts 11, 26. Jis buvo pačioje Izraelio šiaurėje, netoli Dano.

21, 1–9: Atrodo, kad Saulius nebuvo pakantus neizraeliečiams savo karalystėje, priešingai Dovydo pa-

das teiravosi VIEŠPATIES, ir
VIEŠPATS tarė: „Saulius ir jo
namai yra užsitraukę kraujo
kaltę, nes jie nužudė gibeonie-
čius.“ 2* Karalius tad pasišau-
kė gibeoniečius ir su jais kal-
bėjosi. Gibeoniečiai nebuvo
izraeliečiai, bet likučiai amo-
riečių, kuriuos izraeliečiai bu-
vo prisiekę apsaugoti, o Sau-
lius savo uolumu Izraelio ir
Judo žmonių labui buvo ban-
dęs juos sunaikinti. – 3 Do-
vydas klausė gibeoniečių: „Ką
turiu daryti dėl jūsų? Kaip tu-
riu permaldauti, kad laimin-
tumėte VIEŠPATIES paveldą?“
4 Gibeoniečiai jam atsakė: „Mū-
sų ginčas su Sauliumi ir jo na-
mais negali būti išspręstas
sidabru ar auksu nei nubau-
džiant mirtimi bet kokį žmogų
Izraelyje.“ Dovydas atsakė:
„Ką tik sakysite, tą jums pada-
rysiu.“ 5 Tada jie tarė karaliui:
„Už tą žmogų, skerdusį mus ir
ketinusį mus išnaikinti, kad
neišliktume niekur Izraelio że-
mėje, 6 tebūna mums perduoti
septyni jo vyriški palikuonys,
ir mes pamausime juos ant
baslių VIEŠPATIES akivaizdo-
je Gibeone ant VIEŠPATIES kal-
no.“ Karalius atsakė: „Aš per-
duosiu.“

7 Karalius pasigailėjo Sau-
liaus sūnaus Jonatano sūnaus
Mef-Bošeto dėlei priesaikos
tarp jų VIEŠPATIES akivaizdo-
je, tarp Dovydo ir Sauliaus sū-
naus Jonatano. 8 Bet karalius
paėmė du Ajos dukters Rizpos
sūnus – Armonį ir Mef-Bošetą,
kuriuos ji pagimdė Sauliui, bei
penkis Sauliaus dukters Mera-
bos sūnus, kuriuos ji pagimdė
Barzilajo Meholatiečio sūnui
Adrieliui, 9 ir perdavė juos gibeo-
niečiams. Jie pamovė juos ant
baslių ant kalno VIEŠPATIES
akivaizdoje. Visi septyni mirė
tuo pačiu metu. Jie buvo už-
mušti pirmomis pjūties dieno-
mis – miežiapjūtės pradžioje.

10 Ajos duktė Rizpa, paėmusi
ašutinę, pasitiesė ją ant uolos.
Ji buvo ten nuo pjūties pra-
džios, neleisdama dienos me-
tu padangių paukščiams tūpti
ant kūnų, o nakties metu lau-
kiniams žvėrims prieiti, kol
pradėjo ant jų lietus lyti iš dan-
gaus. 11 Dovydui buvo praneš-
ta, ką Ajos duktė Rizpa, Sau-
liaus sugulovė, buvo padariusi.
12 Ir Dovydas nuvyko paimti
Sauliaus ir jo sūnaus Jonata-
no kaulų iš Jabeš-Gileado gy-
ventojų, kurie buvo pavogę juos
iš aikštės Bet-Šane, kur filis-
tinai buvo juos pakorę tą die-
ną, kai užmušė Saulių ant Gil-
boos. 13 Iš ten jis pargabeno
Sauliaus ir jo sūnaus Jonata-

kantumo politikai. Dovydas išgirdo gibeoniečių skundą, kurį jis palaikė Dievo balsu ir susiejo su badu. Kraujo kaltės sąvoka remiasi klano keršto įstatymu (lex talionis). Žr. 2 Sam 12, 13–14.

21, 2: Apie gibeoniečius išsamiau žr. Joz 9, 3–27.

no kaulus, surinkdamas ir kau-
lus tų, kurie buvo pamauti ant
baslių. 14 Sauliaus ir jo sūnaus
Jonatano kaulai buvo palaido-
ti Zeloje, Benjamino žemėje, jo
tėvo Kišo kape. Ir kai buvo pa-
daryta visa, ką karalius buvo
įsakęs, Dievas suteikė atgaivą
kraštui.

Žygdarbiai prieš filistinus

15* Vėl kilo karas tarp filisti-
nų ir Izraelio. Dovydas nužy-
giavo į mūšį su savo vyrais ir
kovojo su filistinais. Dovydas
pavargo. 16 Vienas milžinų pa-
likuonių, Išbi-Benobas, bandė
Dovydą užmušti. Jo bronzinė
ietis svėrė tris šimtus šekelių,
ir jis turėjo prisijuosęs naują
kalaviją. 17 Bet Zerujos sūnus
Abišajis atėjo jam į pagalbą,
užpuolė filistiną ir jį užmušė.
Tuomet Dovydo vyrai prisiek-
dami jam kalbėjo: „Į mūšį su
mumis daugiau neisi, kad neuž-
gesintumei Izraelio žiburio.“
18 Po šio įvyko kitas mūšis su
filistinais prie Gobo. Tuomet
Sibekajis užmušė Safą, kilusį
iš milžinų palikuonių. 19 Buvo
ir dar kitas mūšis su filisti-
nais prie Gobo. Betliejiečio
Jaare-Oregimo sūnus Elhana-
nas užmušė gitietį Galijotą,
kurio ieties kotas buvo kaip au-
dėjo riestuvas. 20 Vėl įvyko mū-
šis, – šį kartą prie Gato. Jame
buvo vyras milžinas, turintis
šešis pirštus ant kiekvienos
rankos ir šešis pirštus ant
kiekvienos kojos – iš viso dvi-
dešimt keturis. Ir jis buvo kilęs
iš milžinų. 21 Jam tyčiojantis iš
Izraelio, Dovydo brolio Šimėjo
sūnus Jonatanas jį užmušė.
22 Tie keturi buvo kilę iš milži-
nų Gate. Jie krito nuo Dovydo
ir jo vyrų rankų.

Padėkos giesmė

22 1* Dovydas kreipėsi į
VIEŠPATĮ šios giesmės
žodžiais tada, kai VIEŠPATS
buvo išgelbėjęs jį iš visų prie-
šų rankų ir iš Sauliaus rankos.
2 Jis tarė:

„VIEŠPATIE, mano uola,
mano tvirtove, mano
gelbėtojau!
3 Mano Dieve, mano uola,
kur randu pastogę!
Tu mano skydas ir mano
Išganymo jėga,*

21, 15 –22: Šios pasakojimo skiautės turbūt yra dalis dingusio pasakojimo apie Dovydo pergales prieš filistinus.

22, 1–51: Ši padėkos giesmė, su mažais skirtumais, yra ir Psalmyne. Žr. Ps 17 (18). Abiejose knygose ji yra priskiriama Dovydui. Psalmė turi dvi dalis. Pirmoje dalyje po įvadinio posmo, kuriame šlovinamas Dievas (2–4), Dovydas pasakoja apie jį ištikusį pavojų (5–7), o paskui jis aprašo poetine kalba Dievo įsiterpimą jo labui (8–20). Pirmoji dalis baigiasi Dievo teisumo pripažinimu (21–31). Antroje dalyje Dievas šlovinamas už tai, kad paruošė psalmininką karui (32–35), davė jam pergalę (36–43) ir pavedė jam valdyti daugelį tautų (44–46). Visa giesmė baigiasi padėkos žodžiais (47–51).

22, 3: ... *mano išganymo jėga*:

Mano pilis ir priebėga!
Tu, mano išganytojau,
išgelbsti mane nuo smurto!
4 Šaukiausi VIEŠPATIES,
Šlovingojo,
ir buvau išvaduotas iš visų
priešų.
5* Nes mirties bangos
supo mane iš visų pusių,
pražūties srautai
mane valdė.
6 Šeolo pančiai mane apraizgė,
mirties pinklės mane
pasitiko.
7 Savo skausme šaukiausi
VIEŠPATIES,
šaukiausi savo Dievo.
Jis išgirdo mano balsą savo
šventykloje,*
jo ausis pasiekė mano
šauksmas.

8* Tada sujudo ir sudrebėjo
žemė,
virpėjo dangaus pamatai, –
susvirduliavo, nes jį apėmė
pyktis.
9 Jam iš šnervių ritosi dūmai,
ryjanti ugnis – iš jo burnos;
žarijos virto liepsnomis.
10 Pravėrė dangų ir nužengė,
audros debesys buvo jam
po kojų.
11 Sėdosi ant kerubo* ir skrido,
vėjo sparnų nešamas.
12 Tamsos skliautu jis
apsiautė save,
vandens telkiniu,
audros debesiu.
13 Nuo jo Artumo spindesio
suliepsnojo žarijos.
14 VIEŠPATS sugriaudė iš
dangaus,
Aukščiausiasis prabilo balsu.
15 Paleido strėles, ir juos*
išvaikė, –
žaibą, ir juos sutriuškino.

16 Atsivėrė jūros šaltiniai,
buvo atidengti pasaulio
pamatai,
VIEŠPAČIUI galingai prabilus
savo pykčio viesulu.

17 Jis ištiesė ranką iš aukštybių,
paėmė mane, –
jis ištraukė mane iš galingų
vandenų.
18 Jis išgelbėjo mane nuo
stipraus priešo, –

pažodžiui *mano išganymo ragas*, t. y. mano stiprusis išganytojas. Ragas, siaubingas įtūžusio jaučio ginklas, buvo jėgos įvaizdis. Žr. Lk 1, 69. Čia *keras soterias*, t. y. *išganymo ragą*, verčiama: *galingą gelbėtoją*.

22, 5–6: Šios eilutės turi perkeltinę prasmę.

22, 7: *savo šventykloje: dangaus*, t. y. aukštybių buveinėje.

22, 8–20: Dievo įsiterpimas aprašomas kaip žemės drebėjimas (8 ir 16 eilutė) ir perkūnijos audra (9–15 eilutė). Žr. Ts 5, 4–5; Ps 29; Ps 97, 2–6; Hab 3.

22, 11: *Sėdosi ant kerubo*: kadangi Dievas padaro vėją savo pasiuntiniu, arba *angelu* (žr. Ps 104, 4), poetas vaizduoja jį keliaujantį ant debesų, arba ant angeliškų būtybių, kurios vadinamos kerubais. Ir Dievo sostas žemėje viršum Sandoros skrynios turėjo ryšį su dviem sparnuotais kerubais (žr. Iš 37, 7–9). Abiem atvejais Viešpats sėdi soste viršum kerubų. Žr. Ps 79, 2; 99, 1.

22, 15: ... *juos*: žr. 5–6 eilutę.

nuo tų, kurie manęs nekentė,
kurie buvo stipresni už mane.
19 Mane jie užpuolė mano
negandos dieną,
bet VIEŠPATS buvo man
atrama.
20 Jis išvedė mane į laisvę
ir išgelbėjo mane,
nes mane yra pamėgęs.

21 VIEŠPATS atlygino man
pagal mano teisumą,
atmokėjo man pagal mano
rankų švarumą,
22 nes laikiausi VIEŠPATIES
kelių
ir nedoru darbu nuo savo
Dievo neatsitraukiau;
23 visi jo įsakai buvo man prieš
akis,
ir nuo jo įstatų nenuklydau.
24 Buvau jam taurus
ir saugojau save nuo kaltės.
25 Užtat VIEŠPATS atmokėjo
man
pagal mano teisumą,
pagal mano nuoširdumą jo
akyse.

26* Su ištikimu tu elgiesi
ištikimai;
su tauriu galiūnu – tauriai.
27 Su nuoširdžiu tu elgiesi
nuoširdžiai,
bet su sukčiumi – gudriai.
28 Juk tu išgelbsti nuolan-
kiuosius,
bet žiūri su panieka į
išdidžiuosius.
29 Juk man esi žiburys,*
VIEŠPATIE, –
tu, VIEŠPATIE, švieti, kai
man tamsu.
30 Juk su tavimi galiu paimti
užkardą,
su savo Dievu galiu peršokti
mūrą.
31 Dievo kelias yra tobulas,
VIEŠPATIES žodis išgrynintas
ugnimi;
jis yra skydas visiems,
ieškantiems jame pastogės.
32 Juk kas yra Dievas, jei ne
VIEŠPATS?
Kas yra uola, jei ne mūsų
Dievas?
33 Dievas, mano galingoji
tvirtovė,
saugojo mano kelią.
34 Jis davė man kojas kaip
stirnų
ir nuvedė mane į saugias
aukštumas.*
35 Jis taip miklino mano
rankas mūšiui,
kad mano žastai galėtų
įtempti bronzinį lanką!
36 Tu davei man savo apsaugos
skydą,
ir tavo apvaizda padarė
mane didį.
37 Tu leidai man laisvam daug
pasiekti,
ir mano kojos nepaslydo.

22, 26–28: Dievas taip elgiasi su žmogumi, kaip jis elgiasi su savo artimu.
22, 29: ... *man esi žiburys*: žiburys – gyvybės ir laimės įvaizdis. Žr. 1 Kar 11, 36.
22, 34: ... *į saugias aukštumas*: natūrali tvirtovė, saugi nuo priešų. Žr. Ps 62, 3; Hab 3, 19.

38 Vijau priešus ir juos
sudorojau,
negrįžau, kol jie nebuvo
sunaikinti.
39 Juos sunaikinau, – taip juos
parbloškiau,
kad jie daugiau nebepakilo, –
jie krito man po kojų.
40 Juk tu davei man jėgų
mūšiui,
privertei priešus suklupti
prieš mane.

41 Tu privertei priešus atsukti
man nugarą, –
tuos, kurie manęs nekenčia, –
ir juos sudorojau.
42 Jie žvalgėsi, bet nebuvo kam
jų išgelbėti;
jie šaukėsi VIEŠPATIES, bet
jis jiems neatsakė.
43 Sutryniau juos kaip žemės
dulkes,
sutraiškiau ir sutrypiau
kaip gatvių purvą.

44 Tu išgelbėjai mane nuo
kivirčo mano tautos,
saugojai mane kaip tautų
galvą;
tautą, kurios nepažinau,
man tarnavo.
45 Svetimšaliai atėjo pas mane
gūždamiesi ir,
vos apie mane išgirdę,
reiškė pagarbą.
46 Svetimšaliai apstulbo iš
baimės
ir drebėdami bėgo iš savo
tvirtovių.

47 Lai VIEŠPATS viešpatauja!
Tebūna pašlovinta mano
Uola!
Tebūna išaukštintas mano
Dievas,
Uola, duodanti man pergalę,
48 Dievas, kuris mane apgynė,
pajungė man tautas,
49 padėjo man išsigelbėti nuo
priešų,
išaukštino prieš maištinin-
kus,
išgelbėjo mane nuo nuož-
miųjų!

50 VIEŠPATIE, už tai šlovinsiu
tave visoms tautoms,
giedosiu psalmes tavo vardui.
51 Jis yra pergalės bokštas
savo karaliui,
rodo ištikimą meilę savo
pateptajam, –
Dovydui ir jo palikuonims
per amžius."

Paskutiniai Dovydo žodžiai

23 1* Šie yra paskutiniai
Dovydo žodžiai:
„Dovydo, Išajo sūnaus,
ištarmė,
ištarmė Dievo išaukštinto
vyro,
Jokūbo Dievo pateptojo,
Izraelio tvirtovės numylėtinio.

23, 1–7: Ši psalmė apžvelgia Dovydo gyvenimą Ps 1 ir Pat 4, 10–19 stiliumi. Ji yra vėlesnis įkvėptas kūrinys. Dviejų paskutinių eilučių hebrajiškasis tekstas nėra patikimas. Be to, atrodo, kad ši psalmė tėra tik dalis pradinio teksto.

2 Per mane kalba VIEŠPATIES
dvasia,
ant mano liežuvio yra jo žodis.
3 Izraelio Dievas kalbėjo,
Izraelio Uola apie mane
pasakė:
'Kas valdo žmones teisingai, –
valdo Dievo baimėje, –
4 yra tarsi ryto šviesa,
saulei tekant giedrą rytą,
žėrinti po lietaus žemės
žolėje'.

5 Tikrai tokie yra mano namai
su Dievu!
Juk jis sudarė su manimi
amžiną sandorą,
visame tvirtą ir laiduotą.
Argi jis nepadarys, kad
pražystų
kiekviena mano pergalė ir
troškimas?
6 O visi bedieviai yra tarsi
dagiai,
nubloškiami šalin,
nes jų negalima paimti į
rankas.
7 Kas nori juos paliesti,
turi pasiimti geležinę kartį
ar ieties kotą.
Vietoje jie bus ugnimi
visiškai sunaikinti."

Dovydo galiūnai

8* Galiūnų vardai, kuriuos Do-
vydas turėjo, yra šie: Jošebas
Bassšebetas Tahchemonietis.
Jis buvo Trejeto galva. Viena
proga jis švaistėsi savo ieti-
mi prieš aštuonis šimtus ir juos
užmušė.
9 Kitas po jo buvo Ahohio sū-
naus Dodo sūnus Eleazaras.
Jis buvo vienas iš Trejeto su
Dovydu, kai jie metė iššūkį
filistinams, susirinkusiems
mūšiui ten prie Efes-Damimų.
Izraeliečiai traukėsi, 10 bet jis
kovojo, guldydamas filistinus,
kol pavargo jo žastas ir ranka
sustingo prie kalavijo. Tą die-
ną VIEŠPATS suteikė didelę
pergalę. Tada visi pabėgusieji
kareiviai sugrįžo pas jį, bet jau
tik apiplėšti negyvųjų.
11 Kitas po jo buvo Agės Ha-
rariečio sūnus Šama. Filistinai
susirinko prie Lehio. Ten buvo
žemės sklypas, pilnas lęšių že-
mės sklypas. Kariuomenė pa-
bėgo nuo filistinų. 12 Bet jis ko-
vojo sklypo viduryje ir,
gindamas jį, nugalėjo filisti-
nus. Taip VIEŠPATS suteikė di-
delę pergalę.
13 Kartą, per pjūtį, Trisdešim-
ties vadų Trejetas nuėjo pas
Dovydą prie Adulamo olos. O
filistinų būrys buvo pasista-
tęs stovyklą Refajimų slėnyje.
14 Tuo metu Dovydas buvo kal-

23, 8–39: Sąraše minimi trisdešimt septyni galiūnai. Pirmiausia minimas galiūnų Trejetas, garsus dvikovos žygdarbiais (8–12 eilutė). Paskui pasakojama apie bevardžius didesnės grupės Trejeto galiūnus ir jų nuotykingą žygdarbį (13–17 eilutė); toliau pasakojama apie karaliaus asmens sargybos vadus – Abišajį, Benają, Asahelį ir Joabą (18–37 eilutė) ir galop Trisdešimties galiūnų sąrašas (24–39 eilutė).

nų tvirtovėje, o filistinų įgula
buvo tuomet Betliejuje. [15] Do-
vydas karštai kalbėjo: „O kad
kas man duotų atsigerti van-
dens iš Betliejaus šaltinio, esan-
čio prie miesto vartų!“ [16] Tada
anie trys galiūnai įsiveržė į fi-
listinų stovyklą, pasėmė van-
dens iš Betliejaus šaltinio,
esančio prie miesto vartų, ir
parnešė jį Dovydui. Tačiau jo
gerti jis nenorėjo, bet išpylė jį
kaip liejamąją atnašą VIEŠPA-
ČIUI. [17] „Tesaugo mane VIEŠ-
PATS, – jis tarė, – kad aš tai
daryčiau! Argi galiu gerti krau-
ją vyrų, kurie eidami statė sa-
vo gyvastį į pavojų?“ Užtat jis
jo ir negėrė. Tokie buvo trijų ga-
liūnų žygdarbiai.

[18] O Zerujos sūnus Joabo bro-
lis Abišajis buvo Trisdešimties
galva. Savo ietimi kovojo su tri-
mis šimtais vyrų ir juos išmu-
šė, įsigydamas vardą šalia
Trejeto. [19] Iš Trisdešimties jis
buvo labiausiai gerbiamas ir
tapo jų vadu, tačiau Trejetui
neprilygo.

[20] Jehojados sūnus Benajas
iš Kabzėelio buvo narsus ka-
reivis, atlikęs žygdarbių. Jis
užmušė du Moabo Arielio sū-
nus. Kartą snieguotą dieną jis
įlipo į vandens talpyklą ir už-
mušė liūtą. [21] Jis užmušė ir
egiptietį – aukštaūgį vyrą.
Egiptietis turėjo rankoje ietį,
bet Benajas, išėjęs prieš jį su
lazda, išplėšė egiptiečiui iš
rankos ietį ir užmušė jį jo pa-
ties ietimi. [22] Tokie buvo Jeho-
jados sūnaus Benajo žygdar-
biai. Ir jis įsigijo vardą šalia
Trejeto galiūnų. [23] Trisdešim-
ties jis buvo labai gerbiamas,
bet Trejetui neprilygo. Dovy-
das padarė jį savo asmens sar-
gybos vadu.

[24] Tarp Trisdešimties buvo
Joabo brolis Asahelis;*
Dodo iš Betliejaus sūnus
Elhananas;
[25] Šama iš Harodo;
Elika iš Harodo;
[26] Halezas Paltietis;
Ikešo iš Tekoos sūnus Ira;
[27] Abiezeris iš Anatoto;
Mebunajis Hušatietis;
[28] Zalmonas Ahohietis;
Maharajis iš Netofos;
[29] Helebas Baanos iš Netofos
sūnus;
Ribajo iš benjaminaičių
Gibeos sūnus Itajis;
[30] Benajas iš Piratono;
Hidajis iš Nahale-Gaašo;
[31] Abi-Albonas Arbatietis;
Azmavetas iš Bahurimų;
[32] Eliahba iš Šaalbono;
Jašenas Gunietis; Jonatanas,
[33] Šamos Harariečio sūnus;
Šararo Harariečio sūnus
Ahiamas;
[34] Ahasbajo iš Maakos sūnus
Elifeletas;
Ahitofelio Giloniečio sūnus
Eliamas;

23, 24: ... *Asahelis*: išsamiau apie Asahelį, žuvusį jaunystėje, žr. 2 Sam 2, 16–23. Elhananas yra pirmasis tarp Trisdešimties galiūnų.

35 Hezrajis iš Karmelio;
Paarajis Arbietis;
36 Natano iš Zobos sūnus Igalas;
Banis Gadietis;
37 Zelekas Amonietis;
Naharajis iš Beerotų, Zerujos sūnaus Joabo ginklanešys;
38 Ira Itrietis;
Garebas Itrietis;
39 Urijas Hetitas.

Iš viso trisdešimt septyni.

Tautos surašymas

24 1* VIEŠPATS vėl supyko
ant Izraelio. Jis paskatino Dovydą prieš izraeliečius, tardamas: „Eik ir suskaityk Izraelio ir Judo žmones.“
2 Karalius tad tarė savo kariuomenės vadui Joabui: „Pereik per visas Izraelio gimines nuo Dano iki Beer-Šebos ir surašyk žmones, kad žinočiau jų skaičių.“
3 Joabas karaliui atsakė: „Tepadaugina VIEŠPATS, tavo Dievas, šimteriopai žmonių skaičių, kol mano viešpaties karaliaus akys dar gali matyti! Tačiau kam gi mano viešpats karalius nori tai daryti?“
4 Bet karaliaus įsakymas Joabui ir kariuomenės viršininkams liko tvirtas. Tad Joabas ir kariuomenės didžiūnai po pasimatymo su karaliumi leidosi į kelionę surašyti Izraelio tautos.
5 Perėję Jordaną, jie pradėjo nuo Aroerio ir nuo miesto, esančio slėnio viduryje, ir ėjo Gado link ir Jazerio kryptimi.
6 Paskui jie atėjo į Gileadą ir Kadešą hetitų srityje; nuėjo į Dan-Jaaną ir apėjo Sidono apylinkes;
7 nuėjo į Tyro tvirtovę bei visus hivitų ir kanaaniečių miestus, užbaigdami prie Beer-Šebos Judo Negebe.
8 Kai buvo perėję visą kraštą, po devynių mėnesių ir dvidešimties dienų jie sugrįžo į Jeruzalę.
9 Joabas pranešė karaliui surašytų į sąrašą žmonių skaičių: Izraelyje buvo aštuoni šimtai tūkstančių kareivių, pasiruošusių pakelti kalaviją, o Judo vyrų skaičius buvo penki šimtai tūkstančių.

Maras

10* Bet vėliau Dovydą apėmė širdgėla dėl to, kad jis buvo skaičiavęs žmones. Dovydas kreipėsi į VIEŠPATĮ: „Tai darydamas, VIEŠPATIE, sunkiai nusidėjau. Maldauju atleisti savo tarnui kaltę, nes pasielgiau labai kvailai.“
11 Kitą rytą, Dovydui atsikėlus, VIEŠPATIES žodis atėjo Dovydo regėtojui pranašui Gadui, tardamas:
12 „Eik ir pasakyk Dovydui: 'Taip kalbėjo VIEŠPATS: siūlau tau tris dalykus, pasirink iš jų vieną,

24, 1–3: Daugelis yra stebėjęsi, kodėl buvo laikoma nuodėme suskaičiuoti Izraelio ir Judo žmones. Atrodo, kad tautos surašymas buvo laikomas Dievo teisių sulaužymu, nes Dievas buvo tikrasis tautos ir jos žmonių likimo valdovas.

24, 10: Pasakojimas remiasi įsitikinimu, kad žmonės priklauso Dievui, o ne karaliui, todėl tik Sandoros Viešpats tegali žinoti žmonių skaičių.

ir juo tave ištiksiu'.“
13 Gadas
tad atėjo pas Dovydą ir jam
pasakė. Jo klausė: „Ar ištiks
tave septynerių metų badas tavo
krašte? Ar būsi bėgliu nuo
priešų per tris mėnesius, jiems
tave persekiojant? Ar bus trijų
dienų maras tavo krašte? Dabar
tad apsvarstyk ir nuspręsk,
kokį atsakymą turiu
duoti mane siuntusiam.“
14 Tada
Dovydas Gadui tarė: „Man
labai skaudu! Pulkime į VIEŠPATIES
rankas, nes didis jo
gailestingumas; į žmonių rankas
aš nepulsiu.“

15 VIEŠPATS tad siuntė Izraeliui
marą nuo to ryto iki nustatyto
laiko, ir septyniasdešimt
tūkstančių žmonių mirė nuo
Dano lig Beer-Šebos.
16 Bet kai
angelas ištiesė ranką virš Jeruzalės
jai sunaikinti, VIEŠPATS
apgailėjo nelaimę ir tarė
angelui, naikinančiam žmones:
„Gana! Sulaikyk savo ranką!“
Tuomet VIEŠPATIES angelas
buvo prie Araunos Jebusiečio
klojimo.
17 Dovydas, pamatęs
žmones naikinantį angelą, tarė
VIEŠPAČIUI: „Štai aš vienas
esu kaltas, aš vienas nedorai
pasielgiau! Bet šios avys, ką
jos padarė? Maldauju, tekrinta
tavo ranka ant manęs ir ant
mano tėvo namų.“

Permaldavimo auka

18 Tą dieną Gadas, atėjęs pas
Dovydą, tarė: „Nueik ir pastatyk
aukurą VIEŠPAČIUI Araunos
Jebusiečio klojime.“
19 Vykdydamas
Gado nurodymus,
Dovydas nuėjo, kaip VIEŠPATS
buvo įsakęs.
20 Arauna apsižvalgęs
pamatė besiartinantį
karalių ir jo dvariškius. Jis tad
išėjo ir puolė kniūbsčia ant žemės
karaliui prie kojų.
21 „Kodėl
mano viešpats karalius atėjo
pas savo tarną?“, – paklausė
Arauna. Dovydas atsakė: „Pirkti
iš tavęs klojimo, kad galėčiau
pastatyti aukurą VIEŠPAČIUI
ir žmonių maras liautųsi.“
22 Tada Arauna tarė Dovydui:
„Teima mano viešpats karalius
ir teatnašauja, kas gera jo
akyse. Štai čia jaučiai deginamajai
aukai ir kūlimo velenas
bei jaučių pakinktai malkoms.
23 Visa tai, o karaliau,
Arauna atiduoda karaliui.
VIEŠPATS, tavo Dievas, – pridūrė
Arauna, – tepriima tavo
atnašą!“

24 Bet karalius Araunai atsakė:
„Ne! Aš turiu pirkti juos
iš tavęs už kainą. Aš VIEŠPAČIUI,
savo Dievui, neatnašausiu
deginamųjų aukų, kurios
man nieko nekainuoja.“ Dovydas
tad nupirko klojimą ir jaučius
už penkiasdešimt sidabrinių
šekelių.
25 Ten Dovydas
pastatė aukurą ir atnašavo deginamąsias
aukas ir bendravimo
aukas. VIEŠPATS išklausė
jo maldavimo už kraštą, ir maras
Izraelyje liovėsi.

PIRMOJI KARALIŲ KNYGA

Iš pradžių dvi Karalių knygos, panašiai kaip ir 1–2 Samuelio knygos, buvo viena istorijos knyga. Kartu su Samuelio knygomis jos tęsia Izraelio istoriją nuo Samuelio laikotarpio X a. prieš Kristų iki Jeruzalės sunaikinimo, 587 m. prieš Kristų. Šis jungtinis veikalas yra sukurtas kaip tikėjimo istorija. Užtat Karalių knygose Jeruzalės Šventykla – išrinktoji Jahvės, Sandoros Dievo, šventoji vieta – yra dėmesio centre. Karalių knygos rodo aiškų deuteronominio redaktoriaus teologinį požiūrį. Jose, kaip ir Teisėjų knygoje, iš įvairių šaltinių paimtąją medžiagą – tiek iš Saliamono darbų knygos (žr. 1 Kar 11, 41), tiek iš Izraelio karalių Metraščių knygos (žr. 1 Kar 14, 19) – įkvėptasis redaktorius, kuris sveria istorijos įvykius pagal valdovų ir tautos ištikimybę Sandoros Dievui, įtraukia į teminę sandarą. Kiekvienas karalius įvertinamas arba pagal jo ištikimybę, arba, dažniausiai, pagal jo neištikimybę Dievui ir Dievo Šventyklai Jeruzalėje. Ištikimuosius lydi sėkmė, o neištikimuosius ištinka nelaimė. Kadangi tai yra pasakojimas apie nuodėmę ir atlygį, Karalių knygoms tinka antraštė: „Izraeliečių monarchijos iškilimas ir žlugimas“.

Karalių knygos turi ilgą medžiagos perdavimo, atrinkimo, rašymo ir redagavimo istoriją. Mokslininkai kalba apie du Karalių knygų leidimus: pirmasis leidimas datuojamas tarp 621 ir 597 metų prieš Kristų, o antroji, galutinė laida atspindi tremtį Babilonijoje, 561 metus prieš Kristų, kai karalius Jehojachinas buvo išleistas iš kalėjimo (žr. 2 Kar 25, 27–30).

1-oji Karalių knyga tęsia Izraelio istoriją nuo paskutinių Dovydo dienų ir mirties iki Ahabo sūnaus Ahazijo tapimo karaliumi Samarijoje, Judo karaliaus Jehošafato valdymo užsklandoje. Ahazijo karaliavimas čia tik pasmerkiamas, o išsamiau aprašomas vėliau 2-ojoje Karalių knygoje. Verti dėmesio du pasakojimų junginiai, sutelkti apie pranašus Eliją ir Elišą. Šie pasakojimai yra intarpai į karalių kronikas. Jie buvo išsaugoti ir perduoti pranašų Elijo ir Elišos bendruomenėse. Pasakojimai apie Eliją yra itin svarbūs, nes liudija lemtingas Izraelio grumtynes su Kanaano religija.

Karalių knygų metmenys

A. Saliamono karalystė	1 Kar 1, 1 – 11, 43
B. Judas ir Izraelis iki Ahabo valdymo	1 Kar 12, 1 – 16, 34
C. Pasakojimai apie pranašus	1 Kar 17, 1 – 22, 54
D. Izraelio ir Judo karalystės	2 Kar 1, 1 – 17, 41
E. Judo karalystė po 721 m. prieš Kristų	2 Kar 18, 1 – 25, 30

A. SALIAMONO KARALYSTĖ

Paskutinės Dovydo dienos

1 1* Karalius Dovydas buvo
senas, seno amžiaus, ir,
nors patalais apklotas, sušilti
nebegalėdavo. 2 Jo dvariškiai
tad vienas po kito jam kalbėjo:
„Leisk mums surasti savo vieš-
pačiui karaliui jauną mergelę.
Tetarnauja ji karaliui ir tebū-
na jo slaugė. Temiega ji tavo
glėbyje, kad mano viešpačiui
karaliui būtų šilta.“ 3 Paieško-
ję gražios mergaitės visoje Iz-
raelio žemėje, jie surado šuna-
mietę Abišagą ir atvedė ją pas
karalių. 4 Mergaitė buvo labai
graži. Ji tapo karaliaus slauge
ir jam tarnavo, bet karalius jos
nepažino.

Adonijas nori būti karaliumi

5 Tuo tarpu Hagitos sūnus
Adonijas aukštinosi, sakyda-
mas: „Aš būsiu karaliumi!“ Jis
pasirūpino sau vežimų ir rai-
telių bei penkiasdešimties vy-
rų bėgikų palydą. 6 Tėvas nie-
kad nebuvo jo išbaręs ar
klausęs: „Kodėl taip elgiesi?“
Adonijas buvo gimęs po Absa-
lomo ir buvo labai dailios išvaiz-
dos. 7 Jis pasitarė su Zerujos
sūnumi Joabu ir kunigu Abja-
taru; jiedu rėmė Adoniją. 8 Bet
kunigas Zadokas, Jehojados
sūnus Benajas, pranašas Na-
tanas, Šimejis, Rejis ir Dovy-
do galiūnai Adonijo nepalaikė.
9 Adonijas prie Zoheleto ak-
mens, esančio netoli En-Roge-
lio,* suruošė avių, jaučių ir pe-
niukšlių aukojimo iškilmę. Jis
susikvietė visus savo brolius,
karaliaus sūnus, ir visus Judo
giminės karaliaus dvariškius,
10 bet nepakvietė nei pranašo
Natano, nei Benajo, nei galiū-
nų, nei savo brolio Saliamono.

Saliamonas paskelbiamas karaliumi

11 Natanas kreipėsi į Salia-
mono motiną Batšebą: „Ar ne-
girdėjai, kad Hagitos sūnus
Adonijas tapo karaliumi, o mū-
sų viešpats Dovydas apie tai net
nežino? 12 Nūn tad prašyčiau pa-
klausyti mano patarimo, eiti
gelbėti savo gyvastį ir gyvastį
savo sūnaus Saliamono. 13 Tuč-
tuojau eik pas karalių Dovydą

1, 1–10: Adonijas, būdamas vyriausias gyvas Dovydo sūnus, neabejojo, kad jis bus tėvo įpėdinis. Regis, tai laikė savaime suprantamu dalyku ir senesnieji šalininkai – Joabas ir Abjataras. Atrodo, kad tuomet dar nebuvo laikomasi griežtos pirmagimystės teisės. Nenuostabu, kad jaunesnieji Dovydo šalininkai – Zadokas, Natanas ir Benajas – stengėsi pasodinti Saliamoną į Dovydo sostą.

1, 9: ... *prie Zoheleto akmens, esančio netoli En-Rogelio*: nūdienis Jobo šaltinis į pietryčius nuo Jeruzalės. Jis žymėjo seną ribą tarp Benjamino ir Judo giminių (žr. Joz 15, 7; 18, 16). Čia Dovydo vyrai rinko žinias Absalomo maišto metu (žr. 2 Sam 17, 17).

ir jam sakyk: 'Mano viešpatie karaliau, argi neprisiekei savo tarnaitei, tardamas: po manęs tavo sūnus Saliamonas bus karaliumi, jis sėdės mano soste? Kodėl tad Adonijas tapo karaliumi?'
[14] Tuomet, tau dar tebekalbant su karaliumi, įeisiu aš ir patvirtinsiu po tavęs, ką tu pasakei."
[15] Batšeba tad įėjo pas karalių į jo kambarį. Karalius buvo labai senas. Šunamietė Abišaga jam tuo metu patarnavo.
[16] Batšeba žemai nusilenkė, pareikšdama pagarbą karaliui. „Ko tu norėtum?" – paklausė ją karalius.
[17] Ji atsakė: „Mano viešpatie, tu prisiekei savo tarnaitei VIEŠPAČIU, savo Dievu, tardamas: 'Po manęs tavo sūnus Saliamonas bus karaliumi, jis sėdės mano soste'.
[18] Betgi dabar štai Adonijas pasidarė karaliumi, nors tu, mano viešpatie karaliau, nieko apie tai nežinai.
[19] Suruošęs jaučių, peniukšlių galvijų bei gausybės avių aukojimo iškilmę, jis pasikvietė visus karaliaus vaikus, kunigą Abjatarą ir kariuomenės vadą Joabą, bet tavo tarno Saliamono nepakvietė.
[20]* Taigi visos Izraelio akys žiūri į tave, viešpatie karaliau, kad jiems pasakytum, kas po tavęs turi sėdėti mano viešpaties karaliaus soste.
[21] Kitaip, mano viešpačiui karaliui užmigus su protėviais, aš ir mano sūnus Saliamonas būsime laikomi nusikaltusiais."
[22] Dar jai tebesikalbant su karaliumi, atėjo pranašas Natanas.
[23] Karaliui buvo pranešta: „Štai pranašas Natanas." Įėjęs pas karalių, jis pareiškė pagarbą karaliui, nusilenkdamas iki žemės.
[24] Natanas tarė: „Mano viešpatie karaliau, ar tu pasakei: 'Po manęs Adonijas bus karaliumi, jis sėdės mano soste?'
[25] Juk šiandien jis nuėjo ir suruošė jaučių, peniukšlių galvijų ir gausybės avių aukojimo iškilmę, sukviesdamas visus karaliaus vaikus, kariuomenės vadą Joabą ir kunigą Abjatarą. Kaip tik dabar jie, valgydami ir gerdami jo akivaizdoje, šaukia: 'Tegyvuoja karalius Adonijas!'
[26] Bet nei manęs, tavo tarno, nei kunigo Zadoko, nei Jehojados sūnaus Benajo ir nei tavo tarno Saliamono jis nepakvietė.
[27] Ar tai buvo padaryta mano viešpaties karaliaus įsakymu, nenurodant savo tarnui, kas turėtų po jo sėdėti mano viešpaties karaliaus soste?"
[28] Karalius Dovydas atsakė: „Pašaukite pas mane Batšebą!" Jai vėl atėjus karaliaus akivaizdon ir atsistojus prieš karalių,
[29] karalius prisiekė, tardamas:

1, 20: Tuo laikotarpiu ne pirmagimystės įstatymas ar teisė, bet valdančiojo karaliaus valia lėmė įpėdinystę į sostą.

„Kaip gyvas VIEŠPATS, kuris iš-
gelbėjo mane iš visų nelaimių,
30 kaip aš tau prisiekiau VIEŠ-
PAČIU, Izraelio Dievu: 'Po ma-
nęs tavo sūnus Saliamonas
bus karalius, vietoj manęs jis
sėdės mano soste', – taip aš
šiandien įvykdysiu." 31 Tada
Batšeba nusilenkė iki žemės,
reikšdama karaliui pagarbą, ir
tarė: „Amžinai tegyvuoja mano
viešpats karalius Dovydas!"
32 Karalius Dovydas tarė:
„Pašaukite pas mane kunigą
Zadoką, pranašą Nataną ir Je-
hojados sūnų Benają!" Jiems
atėjus karaliaus akivaizdon,
33 karalius tarė: „Paimkite su
savimi savo valdovo tarnus, už-
sodinkite mano sūnų Saliamo-
ną ant mano mulo ir nuveskite
jį prie Gihono.* 34 Tepatepa jį
Izraelio karaliumi kunigas Za-
dokas ir pranašas Natanas.
Tuomet pūskite ragą ir šauki-
te: 'Tegyvuoja karalius Salia-
monas!' 35 Atžygiuokite tada
paskui jį. Teateina jis ir teat-
sisėda į mano sostą. Karaliu-
mi mano vietoje bus jis, nes aš
jį paskyriau valdovu Izraeliui
ir Judui." 36 „Tebūna taip, – at-
sakė Jehojados sūnus Benajas
karaliui, – tepatvirtina tai
VIEŠPATS, mano viešpaties ka-
raliaus Dievas. 37 Kaip VIEŠ-
PATS buvo su mano viešpačiu
karaliumi, tebūna jis taip su
Saliamonu. Teišaukština jo
sostą net labiau už mano vieš-
paties karaliaus Dovydo sostą."
38 Tada kunigas Zadokas,
pranašas Natanas, Jehojados
sūnus Benajas ir cheretitai bei
peletitai* nuėjo, užsodino Sa-
liamoną ant karaliaus Dovydo
mulo ir nuvedė jį prie Gihono.
39 Ten kunigas Zadokas, paė-
męs iš Padangtės aliejaus ra-
gą, patepė Saliamoną. Paskui
jie papūtė ragą, ir visi žmonės
sušuko: „Tegyvuoja karalius
Saliamonas!" 40 Tada visi žmo-
nės žygiavo paskui jį, pūsdami
dūdas ir džiūgaudami, kad nuo
jų triukšmo net žemė plyšo.

Adonijas bijo Saliamono

41 Kai išgirdo tą triukšmą,
Adonijas ir visi jo svečiai jau
buvo pabaigę vaišintis. Joabas,
girdėdamas rago gaudesį, tarė:
„Kodėl ūžauja miestas?" 42 Jam
dar tebekalbant, atėjo kunigo
Abjataro sūnus Jonatanas.
„Eik šen, – tarė Adonijas, – juk
esi patikimas vyras. Tu tikrai
atneši gerų žinių." 43 Jonatanas
Adonijui atsakė: „Deja, ne, nes

1, 33: ... *prie Gihono*: nūdien vadinamas Mergelės, arba Marijos, šaltiniu. Gihonas yra šiek tiek į šiaurę nuo En-Rogelio, už Kidrono slėnio posūkio, todėl nuo ten nematomas. Ilgą laiką Gihonas buvo pagrindinis Jeruzalės miesto vandens šaltinis. Užtat jis buvo ypatinga vieta.

1, 38: ... *cheretitai bei peletitai*: samdiniai svetimšaliai Dovydo asmens sargybiniai. Tada, kai jis nugalėjo filistinus ir įsikūrė Jeruzalėje, jie tapo jo palydos dalimi. Žr. 2 Sam 8, 18; 15, 18; 20, 23.

mūsų viešpats karalius Dovydas
karaliumi padarė Saliamoną.
44 Su juo karalius pasiuntė ku-
nigą Zadoką, pranašą Nataną,
Jehojados sūnų Benają ir che-
retitus bei peletitus; jie užsodi-
no jį ant karaliaus mulo; 45 ku-
nigas Zadokas ir pranašas
Natanas patepė jį karaliumi
prie Gihono; iš ten jie žygiavo
taip džiūgaudami, kad visas
miestas ūžavo. Tai triukšmas,
kurį girdėjote. 46 Nūn karaliaus
soste jau sėdi Saliamonas. 47 Be
to, karaliaus dvariškiai, atėję
mūsų karaliaus Dovydo pasvei-
kinti, sakė: 'Tepadaro Dievas
Saliamono vardą garsesnį už
tavo vardą, teišaukština jo sos-
tą labiau už tavo sostą'. O ka-
ralius, savo guolyje pagarbinęs
Dievą, 48 šitaip meldėsi: 'Tebū-
na pašlovintas VIEŠPATS, Izrae-
lio Dievas, kuris parūpino ma-
no sostui įpėdinį, kol dar mano
akys gali matyti'."
49 Nusigandę visi Adonijo
svečiai pakilo, ir kiekvienas
nuėjo savo keliu. 50 Adonijas, bi-
jodamas Saliamono, tučtuojau
nuėjo {į Padangtę} ir laikėsi au-
kuro ragų.* 51 Saliamonui buvo
pranešta: „Adonijas bijo Salia-
mono ir laikosi aukuro ragų,
tardamas: 'Tegu karalius Sa-
liamonas man pirma prisiekia,
kad jis neužmuš savo tarno ka-
laviju'." 52 Saliamonas tad at-
sakė: „Jeigu jis dorai elgsis, nė
vienas plaukas jam nuo galvos
nenukris žemėn, bet jeigu už-
sitrauks kaltę, turės mirti."
53 Karalius Saliamonas pasiun-
tė žmones paimti jį nuo auku-
ro. Atėjęs jis išreiškė pagarbą
karaliui Saliamonui, o Salia-
monas jam tarė: „Eik į savo
namus."

Paskutiniai Dovydo nurodymai ir mirtis

2 1* Artinantis Dovydo mir-
ties dienai, jis davė savo
sūnui Saliamonui nurodymus,
tardamas: 2 „Aš einu visos že-
mės keliu. Būk stiprus ir elkis
kaip vyras! 3 Laikykis VIEŠ-
PATIES paliepimų, eidamas jo
keliais ir laikydamasis jo įsta-
tų, įsakymų, įsakų ir pamoky-
mų, kaip parašyta Mozės Įsta-
tyme, idant tau sektųsi visada,
ką tik tu darytum, ir visur, kur
tik tu eitum. 4 Tada VIEŠPATS

1, 50: ... *laikėsi aukuro ragų*: iškilumai – ragai ant keturių aukuro kampų buvo laikomi šventais (žr. Iš 27, 2; 29, 12). Aukuro ragus liečiantis asmuo turėjo prieglaudos teisę (žr. Iš 21, 14; 1 Kar 2, 28–34).

2, 1–6. 8–9: Saliamonas buvo įpareigotas pašalinti nuo Dovydo šeimos kraujo kaltę, kurią buvo užtraukęs Joabas, klastingai nužudydamas Abnerį (žr. 2 Sam 3, 27–29) ir Amasą (žr. 2 Sam 19, 9–10); nubausti Šimejį už jo nedorą elgesį iškeikiant Dovydą, nes pats Dovydas buvo prisiekęs asmeniškai nekeršyti (žr. 2 Sam 19, 21–23). Dorovės dėsniai, kuriais vadovavosi Saliamonas, yra pernelyg skirtingi nuo tų, kurių mokė Saliamono palikuonis Jėzus Kristus. Žr. Mt 5, 38–48.

įvykdys man duotą pažadą:
'Jeigu tavo palikuonys bus ati-
dūs savo kelyje ir elgsis ištiki-
mai mano akivaizdoje visa savo
širdimi ir visa savo gyvastimi,
nestigs tau niekad palikuonio
Izraelio soste'.
5 Be to, tu taip pat žinai, ką
man padarė Zerujos sūnus Joa-
bas, kaip jis pasielgė su dviem
Izraelio kariuomenės vadais –
Nero sūnumi Abneriu ir Jete-
rio sūnumi Amasa. Jis užmu-
šė juos, taikos metu keršy-
damas už kraują, kuris buvo
išlietas kare, sutepdamas sa-
vo juosmens diržą ir savo kojų
sandalus. 6 Pasielk tad pagal
savo išmintį, bet neleisk jo ži-
lai galvai nužengti į Šeolą ra-
mybėje.
7 Bet Barzilajo Gileadiečio
sūnums rodyk ištikimą meilę,
nes taip jie sutiko mane, kai
aš bėgau nuo tavo brolio Absa-
lomo. Tebūna jie tarp valgan-
čiųjų prie tavo stalo.
8* Tu turi pas save taip pat ir
Geros sūnų Šimejį, benjaminai-
tį iš Bahurimų, apmėčiusį ma-
ne baisiais keiksmais tą die-
ną, kai ėjau į Mahanajimus.
Betgi jam atėjus prie Jordano
manęs pasitikti, aš prisiekiau
jam VIEŠPAČIU: 'Kalaviju tavęs
neužmušiu'. 9 Nūn tad nelaikyk
jo nekaltu, nes esi išmintingas
vyras. Tu žinosi, kaip su juo pa-
sielgti ir nusiųsti jo žilą galvą
į Šeolą kraujyje."
10 Taigi Dovydas užmigo su
savo protėviais ir buvo palai-
dotas Dovydo mieste. 11 Izrae-
lio karaliumi Dovydas buvo per
keturiasdešimt metų: Hebrone
karaliavo septynerius metus ir
Jeruzalėje trisdešimt trejus
metus. 12 Saliamonas tad sėdė-
jo savo tėvo Dovydo soste, ir jo
valdžia buvo įtvirtinta.

Adonijo mirtis

13 Hagitos sūnus Adonijas
atėjo pas Saliamono motiną
Batšebą. „Ar tu ateini taikin-
gai?" – ji paklausė. „Taikin-
gai", – jis atsakė. 14 Tada jis
tarė: „Turiu į tave reikalą." –
„Kalbėk", – ji paliepė. 15 „Tu ži-
nai, – jis kalbėjo, – kad ka-
ralystė man priklausė ir visas
Izraelis tikėjosi, kad aš būsiu
karaliumi. Bet karalystė per-
ėjo mano broliui, nes ją VIEŠ-
PATS jam skyrė. 16 O dabar aš
turiu į tave vieną prašymą. Ne-
atstumk manęs." – „Sakyk", –
ji tarė. 17* Adonijas kalbėjo:
„Prašyčiau pakalbėti su kara-
liumi Saliamonu, – juk jis tau
nieko neatsakys, – kad duotų
man žmona šunamietę Abiša-
gą." 18 „Gerai, – atsakė Batše-

2, 17. 22–25: Abišaga buvo buvusi karaliaus Dovydo sugulovė (žr. 1 Kar 1, 4). Jo įpėdinis Saliamonas paveldėjo savo tėvo haremą. Adonijas, prašydamas Abišagos sau žmona grasino Saliamono sosto saugumui ir tapo įtartinu asmeniu (žr. 2 Sam 3, 6–11; 16, 22).

ba, – aš pakalbėsiu dėl tavęs
su karaliumi.“
19 Batšeba tad nuėjo pas ka-
ralių Saliamoną pakalbėti dėl
Adonijo. Karalius pakilo jos pa-
sitikti ir jai nusilenkė. Tuomet
jis atsisėdo savo soste ir palie-
pė pastatyti kitą sostą moti-
nai karalienei. Ji atsisėdo jo
dešinėje. 20 „Aš turiu į tave vie-
ną mažutį prašymą, – ji tarė, –
neatsisakyk man jį įvykdyt.“ –
„Prašyk, mano motina, – tarė
jai karalius, – nes aš tavęs
neatstumsiu.“ 21 Ji tarė: „Tebū-
na duota šunamietė Abišaga
kaip žmona tavo broliui Ado-
nijui.“ 22 Karalius Saliamonas
savo motinai atsakė: „Kam gi
prašai Adonijui šunamietės
Abišagos? Prašyk jam ir ka-
ralystės! Juk jis yra mano vy-
resnysis brolis, ir kunigas
Abjataras bei Zerujos sūnus
Joabas yra jo pusėje.“ 23 Salia-
monas prisiekė VIEŠPAČIU,
tardamas: „Dievas man tai te-
padaro ir tai teprideda, jei už
šį sumanymą Adonijas neuž-
mokės savo gyvastimi! 24 Todėl
dabar, kaip gyvas VIEŠPATS,
kuris paskyrė mane ir pasodi-
no į mano tėvo Dovydo sostą,
kuris, kaip buvo pažadėjęs, pa-
darė man namus,* dar šiandien
Adonijas bus nubaustas mir-
timi!“ 25 Karalius Saliamonas
tad pasiuntė Jehojados sūnų
Benają įvykdyti bausmės.
Taip Adonijas mirė.

Abjataro ir Joabo likimas

26 O kunigui Abjatarui kara-
lius tarė: „Eik į savo ūkį Ana-
tote! Nors esi mirties vertas,
bet šį kartą tavęs mirtimi ne-
bausiu, nes nešei mano VIEŠ-
PATIES Dievo Skrynią priešais
mano tėvą Dovydą ir pakėlei
visus sunkumus, kuriuos mano
tėvas kentėjo.“ 27 Saliamonas
tad pašalino Abjatarą iš VIEŠ-
PATIES kunigo tarnybos, taip
įvykdydamas VIEŠPATIES žodį,
kurį jis buvo ištaręs apie Elio
namus Šilo’e.
28 Apie tai sužinojęs, Joabas
nubėgo į VIEŠPATIES Padangtę
ir laikėsi aukuro ragų. Mat Jo-
abas buvo rėmęs Adoniją, nors
Abšalomo jis ir nebuvo rėmęs.
29 Kai Saliamonui buvo praneš-
ta: „Joabas nubėgęs į VIEŠPA-
TIES Padangtę ir yra ten šalia
aukuro“, – Saliamonas pasiun-
tė Jehojados sūnų Benają, tar-
damas: „Eik, paguldyk jį!“ 30 Be-
najas tad nuėjo į VIEŠPATIES
Padangtę ir jam tarė: „Taip
įsako karalius: ‘Išeik!’ “ – „Ne-
išeisiu! – tas atsakė, – čia aš
mirsiu!“ Tada Benajas vėl pra-
nešė karaliui: „Taip kalbėjo Jo-
abas, ir taip jis man atsakė.“
31 Karalius jam tarė: „Daryk,
kaip jis pasakė. Užmušk ir pa-
laidok jį. Nuimk nuo manęs ir

2, 24: ... *padarė man namus*: sukūrė Saliamonui dinastiją.

mano tėvo namų kaltę už krau-
ją, kurį Joabas išliejo be rei-
kalo. 32 Taip VIEŠPATS sugrą-
žins jo kraujo kaltę jam ant
galvos, nes, mano tėvui neži-
nant, jis nužudė kalaviju du už
save doresnius ir geresnius vy-
rus – Nero sūnų Abnerį, Izraelio
kariuomenės vadą, ir Jeterio
sūnų Amasą, Judo kariuome-
nės vadą. 33 Tekrinta jų kraujo
kaltė ant Joabo galvos ir gal-
vos jo palikuonių amžinai, bet
palaima iš VIEŠPATIES tebūna
su Dovydu, jo palikuonimis, jo
namais ir jo sostu amžinai."
34 Jehojados sūnus Benajas vėl
nuėjo, parbloškė jį ir užmušė.
Jis buvo palaidotas savo na-
muose dykumoje. 35 Kariuome-
nės vadu jo vietoj karalius pa-
skyrė Jehojados sūnų Benają,
o vietoje Abjataro karalius pa-
skyrė kunigą Zadoką.

Šimejo mirtis

36 Tada karalius pasišaukė
Šimejį. „Pasistatyk sau namus
Jeruzalėje, – tarė jam, – ir ten
gyvenk. Niekad ir niekur kitur
neišeik! 37 Nes tą dieną, kai iš-
eisi ir pereisi Kidrono slėnį, gali
būti tikras, kad mirsi. Tavo
kraujas kris tau ant galvos." –
38 „Įsakymas teisingas, – atsa-
kė Šimejis karaliui, – tavo tar-
nas taip darys, kaip mano
viešpats karalius kalbėjo." Ši-
mejis tad gyveno Jeruzalėje il-
gą laiką.

39 Atsitiko, kad po trejeto
metų du Šimejo vergai pabėgo
pas Gato karalių Maakos sū-
nų Achišą. Kai buvo pranešta
Šimejui: „Tavo vergai yra Ga-
te", 40 Šimejis leidosi į kelionę.
Pasibalnojęs asilą, nuvyko į
Gatą pas Achišą ieškoti savo
vergų. Iš Gato Šimejis sugrįžo
su savo vergais. 41 Kai Saliamo-
nui buvo pranešta, kad Šime-
jis buvo nuvykęs iš Jeruzalės į
Gatą ir sugrįžęs, 42 karalius lie-
pė pašaukti Šimejį ir jam ta-
rė: „Argi aš neprisaikdinau ta-
vęs VIEŠPAČIU ir neįspėjau
tavęs, tardamas: 'Tą dieną, kai
paliksi miestą ir bet kur nuei-
si, tikrai mirsi'? Argi tu man
neatsakei: 'Įsakymas teisin-
gas. Aš sutinku'? 43 Kodėl tad
nesilaikei VIEŠPAČIUI duotos
priesaikos ir įsakymo, kurį aš
tau daviau?" 44 Be to, karalius
Šimejui pridūrė: „Savo širdyje
tu žinai visa pikta, kurį pada-
rei mano tėvui Dovydui. Nūn
VIEŠPATS sugrąžina tavo pik-
ta tau pačiam ant galvos. 45 Bet
karalius Saliamonas bus pa-
laimintas, ir Dovydo sostas
išliks VIEŠPATIES akivaizdoje
amžinai!"

46 Tada karalius davė įsaky-
mą Jehojados sūnui Benajui.
Jis išėjo ir paguldė Šimejį.
Taip jis mirė.

Dabar karalystė buvo saugi
Saliamono rankose.

Saliamono išmintis

3 1 Saliamonas tapo farao-
no, Egipto karaliaus,* žen-
tu. Jis paėmė faraono dukterį
žmona ir parvedė ją gyventi į
Dovydo miestą, kol pabaigs
statyti savo rūmus, VIEŠPA-
TIES Namus ir mūro sienas ap-
link Jeruzalę. 2 O žmonės vis
dar atnašaudavo aukas aukš-
tumų alkuose,* nes VIEŠPATIES
vardui Namai dar nebuvo pa-
statyti.
3 Saliamonas mylėjo VIEŠPA-
TĮ, elgdamasis pagal savo tėvo
Dovydo įstatus, tačiau ir jis at-
našaudavo aukas ir smilkalus
aukštumų alkuose. 4 Karalius
vykdavo į Gibeoną atnašauti
aukos, nes ten buvo pagrindi-
nis aukštumų alkas. Ant to
aukuro Saliamonas atnašau-
davo tūkstantį deginamųjų au-
kų. 5 Gibeone VIEŠPATS pasiro-
dė Saliamonui naktį sapne.
„Prašyk, ko nori, kad tau duo-
čiau“, – tarė VIEŠPATS. 6 Salia-
monas atsakė: „Tu parodei di-
delį gailestingumą savo tarnui,
mano tėvui Dovydui, nes jis ta-
vo akivaizdoje buvo tau ištiki-
mas, teisus ir doros širdies. Tu
irgi išlaikei jam šią didelę iš-
tikimą meilę, duodamas jam
sūnų sėdėti jo soste, kaip tai
vyksta šiandien. 7 Taigi dabar,
o VIEŠPATIE, mano Dieve, tu
padarei savo tarną karaliumi
mano tėvo Dovydo vietoje, nors
aš esu tik jaunas vaikinas.* Dar
nežinau nei kaip išeiti, nei kaip
pareiti. 8 O tavo tarnas yra tau-
toje, kurią tu išsirinkai, gau-
sioje tautoje, kuri dėl gausybės
negali būti nei apskaičiuota,
nei suskaityta. 9 Todėl suteik
savo tarnui imlią širdį, kad ga-
lėtų valdyti tavo tautą ir su-
prastų, kas gera ir kas pikta.
Juk kas kitaip gali valdyti šią
tavo gausią tautą?“
10 Saliamono prašymas ra-
do malonę VIEŠPATIES akyse.
11 Dievas jam tarė: „Kadangi tu
to prašei, – neprašei nei ilgo gy-
venimo ir turtų sau, neprašei
nei savo priešų gyvasties, bet
prašei sau imlaus įžvalgumo,
kad galėtumei žinoti, kas yra
teisinga, – 12 dabar aš tau įvyk-
dau, kaip prašei. Iš tikrųjų su-
teikiu tau išmintingą ir įžval-
gią širdį. Tokio kaip tu nebuvo
prieš tave ir toks kaip tu ne-
kils po tavęs. 13 Suteiksiu tau
taip pat ir ko neprašei – turtų
ir garbės visam tavo gyveni-
mui. Joks kitas karalius tau

3, 1: Tapatybė faraono, kurio duk-
terį Saliamonas paėmė žmona, nėra
žinoma.

3, 2: ... *atnašaudavo aukas aukš-
tumų alkuose*: ilgainiui Jahvės, San-
doros Dievo, garbinimas aukštumų
alkuose – šventovėse – buvo uždraus-
tas karaliui Jošijui valdant (žr. 2 Kar
12, 1–14). Pats karalius Saliamo-
nas atnašavo aukas pagrindiniame
Gibeono alke.

3, 7: ... *esu tik jaunas vaikinas*:
Saliamonas turbūt turėjo dvidešimt
metų.

neprilygs. [14] Be to, jei eisi ma-
no keliais, laikydamasis ma-
no įstatų ir įsakymų, kaip tavo
tėvas Dovydas kad ėjo, suteik-
siu tau ilgą gyvenimą."
[15] Tada Saliamonas pabudo:
žiūri, tai buvo sapnas! Sugrį-
žęs į Jeruzalę, jis atsistojo
priešais VIEŠPATIES Sandoros
skrynią, atnašavo deginamųjų
aukų, bendravimo atnašų ir iš-
kėlė pokylį visiems savo dva-
riškiams.

Saliamono sprendimas

[16*] Tuo metu pas karalių at-
ėjo dvi moterys paleistuvės ir
jam prisistatė. [17] Viena mote-
ris tarė: „Prašyčiau, mano vieš-
patie! Ši moteris ir aš gyvena-
me tuose pat namuose. Jai
esant namuose, aš pagimdžiau
kūdikį. [18] Atsitiko, kad trečią
dieną po to, kai aš pagimdžiau,
ir ši moteris pagimdė. Mudvi
buvome drauge. Kito žmogaus
namuose su mumis nebuvo,
tik mes dvi buvome namuose.
[19] Naktį šios moters sūnus mi-
rė, nes ji miegodama jį nugulė.
[20] Atsikėlusi vidurnaktį, tavo
tarnaitei miegant, ji paėmė
mano sūnų iš mano pašonės ir
pasiguldė jį sau prie krūtinės,
o savo mirusį sūnų paguldė
man prie krūtinės. [21] Kai aš ry-
tą atsikėliau savo sūnaus žin-
dyti, žiūriu, jis negyvas. Bet kai
jį iš arčiau ryto metą apžiūrė-
jau, man buvo aišku, kad jis
nebuvo tas sūnus, kurį buvau
pagimdžiusi."
[22] Bet kita moteris prakalbė-
jo: „Ne! Šis yra mano sūnus –
gyvasis, o negyvasis yra tavo!"
O pirmoji kartojo: „Ne! Negy-
vasis sūnus yra tavo, o gyvasis
sūnus yra mano!" Taip juodvi
ginčijosi karaliaus akivaiz-
doje.
[23] Tada karalius tarė: „Vie-
na sako: 'Šis yra mano sūnus –
gyvasis', – o kita sako: 'Tai ne-
tiesa! Tavo sūnus yra negyva-
sis, o mano sūnus – gyvasis'."
[24] Karalius tad įsakė: „Atneš-
kite man kalaviją." Atnešus
karaliui kalaviją, [25] karalius
tarė: „Padalykite gyvąjį vaiką
į dvi dalis, duokite pusę vienai
ir pusę kitai."
[26] Moteris, kurios sūnus buvo
gyvasis berniukas, degdama
meile savo sūnui, maldavo ka-
raliaus. „Prašyčiau, mano vieš-
patie! – ji šaukė, – duoti jai gy-
vąjį vaiką! Tik jo neužmuškite!"
O kita reikalavo: „Tenebūna nei
mano, nei tavo. Padalykite!"
[27] Tada karalius atsakė: „Ati-
duokite pirmajai gyvąjį ber-
niuką, – jis tarė, – neužmuškite
jo! Ji yra jo motina."
[28] Visas Izraelis išgirdo apie
tokį karaliaus nuosprendį. Vi-
si jautė pagarbą karaliui, nes
matė, kad jis turėjo Dievo iš-
mintį teisingumui vykdyti.

3, 16–28: Vienas iš garsiausių pasakojimų apie Saliamono išmintį.

Aukštieji Saliamono pareigūnai

4 [1] Dabar Saliamonas buvo
viso Izraelio karalius. [2] Jo
aukštieji pareigūnai buvo šie:
kunigo Zadoko sūnus Azari-
jas – kunigas;
[3] Šišos sūnūs Elihorefas ir
Ahijas – raštvedžiai; Ahiludo
sūnus Jehošafatas – kancleris;
[4] Jehojados sūnus Benajas
vadovavo kariuomenei; Zado-
kas ir Abjataras – kunigai;
[5] Natano sūnus Azarijas –
valdytojų galva; kunigo Nata-
no sūnus Zabudas – kunigas ir
karaliaus palydovas;
[6] Ahišaras – karaliaus dvaro
prievaizdas; ir Abdos sūnus
Adoniramas – lažo prievaizdas.
[7]* Visam Izraeliui Saliamo-
nas turėjo dvylika valdytojų.
Karalių ir jo dvarą jie aprūpin-
davo maistu. Kiekvienas jų tu-
rėjo aprūpinti maistu po vieną
mėnesį per metus. [8] Jų vardai
buvo šie: Ben-Huras Efraimo
aukštumose;
[9] Ben-Dekeris Makaze, Ša-
albimuose, Bet-Šemeše ir Elon-
Bet-Hanane;
[10] Ben-Hesedas Arubotuose, –
jis valdė Soko'ą ir visą Hefero
sritį;
[11] Ben-Abinadabas visame
Nafat-Dore, – jo žmona buvo
Saliamono duktė Tafata;
[12] Ahiludo sūnus Baana Ta-
anache, Megide ir visame Bet-
Šeane, kuris yra šalia Zareta-
no, žemiau Jezreelio, – nuo
Bet-Šeano lig Abel-Meholos,
iki pat kito Jokneamo šono;
[13] Ben-Geberis Ramot-Gilea-
de, valdantis Manaso sūnaus
Jairo gyvenvietes, esančias Gi-
leade, taip pat ir Argobo sritį,
esančią Bašane, – šešiasde-
šimt didelių miestų su mūro
sienomis ir variniais vartų už-
kaiščiais;
[14] Ido'o sūnus Ahinadabas
Mahanajimuose;
[15] Ahimaazas Naftalio gimi-
nėje. – Jis irgi buvo paėmęs
žmona Saliamono dukterį –
Basematą;
[16] Hušajo sūnus Baana Ašero
giminėje ir Bealotuose;
[17] Paruaho sūnus Jehošafa-
tas Issacharo giminėje;
[18] Elos sūnus Šimejis Benja-
mino giminėje;
[19] Urio sūnus Geberis Gilea-
do srityje, amoriečių karaliaus
Sihono ir Bašano karaliaus
Ogo žemėje. Be to, buvo vienas
valdytojas Judo krašte.*

4, 7–19: Naujos Saliamono administracinės sritys nesiderino su senosiomis giminių ribomis. Saliamono įvesta karalystės administracija išsilaikė su nežymiais pakeitimais per visą Izraelio ir Judo monarchijos istoriją. Ji buvo ir viena iš priežasčių, vedusių į maištą ir karalystės padalijimą po Saliamono mirties, nes Judo, paties karaliaus, giminė, rodos, nebuvo apkrauta mokesčiais.

4, 19: ... *vienas valdytojas Judo krašte*: Judo kraštas buvo paties Saliamono giminės žemė. Taigi karaliaus

[20] Judas ir Izraelis buvo taip
gausūs, kaip jūros smiltys. Jie
valgė bei gėrė ir buvo paten-
kinti.

Kiekvienas gyveno po savo vynmedžiu

5 [1] Saliamono valdžia ap-
ėmė visas karalystes nuo
Eufrato iki filistinų krašto, net
iki pat Egipto ribos. Jos davė
duoklę ir buvo Saliamonui pa-
valdžios per visą jo gyvenimą.
[2] Kasdienis Saliamono aprū-
pinimas maistu buvo trisde-
šimt korų* rinktinių miltų, še-
šiasdešimt korų rupių miltų,
[3] dešimt penėtų jaučių, dvide-
šimt jaučių iš ganyklos ir šim-
tas avių bei ožkų, neskaitant
stirnų, gazelių, stirninų ir pe-
nėtų paukščių. [4] Nes jis valdė
visą sritį į vakarus nuo Eufra-
to, visus karalius į vakarus nuo
Eufrato, nuo Tifsaho iki Gazos,
ir taikiai gyveno su visais ap-
linkiniais kaimynais. [5] Per vi-
są Saliamono gyvenimą Judas
ir Izraelis, nuo Dano iki Beer-
Šebos, gyveno saugiai, kiekvie-
nas žmogus po savo vynmedžiu
ir figa. [6] Saliamonas turėjo ke-
turiasdešimt tūkstančių gardų
savo kovos vežimų arkliams
ir dvylika tūkstančių raitelių.
[7] Anie valdytojai, kiekvienas
per savo mėnesį, būdavo, ap-
rūpina maistu Saliamoną ir vi-
sus, kurie ateidavo sėstis prie
Saliamono stalo. Jie stengda-
vosi, kad nieko netrūktų. [8] Pa-
gal savo pareigą kiekvienas jų
atgabendavo taip pat ir mie-
žių bei šiaudų arkliams ir ris-
tūnams į vietas, kur jie buvo
laikomi.

Saliamono garsas

[9]* Be to, Dievas apdovanojo
Saliamoną nepaprastai dide-
le išmintimi ir įžvalgumu, – ne-
aprėpiama širdimi, kaip neap-
rėpiamos yra pajūrio smiltys.
[10] Saliamono išmintis tad pra-
noko išmintį visų rytiečių ir iš-
mintį viso Egipto. [11] Jis buvo
išmintingesnis už visus žmo-
nes, išmintingesnis už Etaną
Ezrahitą* ir už Maholo sūnus –
Hemaną, Chalkolą ir Dardą.
Jo garsas pasklido po visas
kaimynų tautas. [12] Jis sudėjo
tris tūkstančius patarlių, o jo
dainų buvo tūkstantis ir pen-
kios. [13] Jis galėdavo kalbėti
apie medžius, nuo kedro, esan-

žemė turėjo ypatingą administraciją, skirtingą nuo dvylikos sričių, turėjusių aprūpinti karalių ir jo dvarą maistu po vieną mėnesį per metus.

5, 2: ... *korų*: koras, arba homeras, didžiausias *maišas* – saikas miltams ir grūdams, maždaug 393 litrų.

5, 9–14: Šventajame Rašte išmintis turi glaudų ryšį su Saliamonu. Ypatingai išmintis siejama su Saliamonu, kaip įstatymų leidimas su Moze ir psalmės su Dovydu. Žr. Pat 1, 1; Koh 1, 1. 12.

5, 11: ... *už Etaną Ezrahitą*: Etaną, tą Vietinį, t. y. garsųjį kanaanietį išminčių.

čio Libane, iki yzopo, augančio
sienoje; jis galėdavo kalbėti
apie gyvulius, paukščius ir žu-
vis. 14 Saliamono klausytis at-
vykdavo iš visų kraštų žmonės,
siunčiami visų žemės karalių,
išgirdusių apie jo išmintį.

Saliamonas ruošiasi statyti Šventyklą

15 Tyro karalius Hiramas, iš-
girdęs, kad Saliamonas buvo
pateptas karaliumi vietoj savo
tėvo, nusiuntė savo dvariškius
pas jį, nes visad buvo buvęs Do-
vydo bičiulis. 16 Saliamonas pa-
siuntė Hiramui tokį žodį: 17 „Tu
žinai, kad mano tėvas negalėjo
statyti Namų VIEŠPATIES, sa-
vo Dievo, vardui per jam grasi-
nančius priešus, kol VIEŠPATS
nebuvo jų padėjęs jam po kojų
padais. 18 Betgi dabar VIEŠ-
PATS, mano Dievas, suteikė
man visokeriopą ramybę. Nėra
nei priešų, nei nelaimių. 19 Keti-
nu tad pastatyti Namus VIEŠ-
PATIES, savo Dievo, vardui,
kaip VIEŠPATS yra mano tėvui
pasakęs: 'Tavo sūnus, kurį aš
pasodinsiu į tavo sostą vietoj
tavęs, pastatys Namus mano
vardui'. 20 Įsakyk tad, kad Li-
bane man būtų kertami ked-
rai. Mano tarnai darbuosis su
tavo tarnais, ir aš mokėsiu tau
kokią tik nustatysi algą savo
tarnams, nes tu žinai, kad nie-
kas pas mus nemoka taip me-
džių kirsti, kaip sidoniečiai."*
21 Saliamono žodžius išgir-
dęs, Hiramas labai apsidžiau-
gė. „Tebūna pašlovintas šian-
dien VIEŠPATS, – jis tarė, – kad
davė Dovydui išmintingą sū-
nų šiai gausiai tautai valdyti!"
22 Hiramas pasiuntė Saliamo-
nui žodį: „Aš gavau žinią, ku-
rią man siuntei. Aš patieksiu
tau visus kedro ir kipariso rąs-
tus, kurių tau reikia. 23 Mano
tarnai nugabens juos nuo Li-
bano prie jūros, aš paliepsiu
juos surišti jūroje į sielius ir
nuplukdyti į vietą, kurią tu nu-
rodysi. Ten paliepsiu juos iš-
ardyti, kad galėtum juos pasi-
imti. O tu savo ruožtu patieksi
mano šeimynai maisto, kokį
būsiu nurodęs." 24 Hiramas tad
patiekė Saliamonui kedro ir ki-
pariso rąstų, kiek tik jam rei-
kėjo, 25 o Saliamonas savo ruož-
tu davė Hiramui dvidešimt
tūkstančių korų kviečių kaip
maistą jo šeimynai ir dvidešimt
korų rinktinio aliejaus. Toks
buvo metinis Saliamono atsi-
lyginimas Hiramui. 26 VIEŠ-
PATS tad suteikė Saliamonui
išminties, kaip buvo jam pa-
žadėjęs. Tarp Hiramo ir Salia-
mono buvo taika, ir jiedu su-
darė sandorą.
27 Karalius Saliamonas uždė-

5, 20: ... *sidoniečiai*: taip yra vadinami finikiečiai. Jie iš savo dviejų miestų – Tyro ir Sidono – išvystė plačią jūrų prekybą. Vėliau jie įkūrė savo garsiausią nausėdiją – Kartaginą – šiaurės Afrikoje.

jo lažo tarnybą visam Izraeliui.
Į lažo tarnybą paimtųjų buvo
trisdešimt tūkstančių vyrų. 28 Jis
siuntė juos į Libaną po dešimt
tūkstančių kas mėnesį pamai-
nomis taip, kad jie išbūdavo
vieną mėnesį Libane, o du
mėnesius namie. Adoniramas
buvo lažo darbų prievaizdas.
29 Be to, Saliamonas turėjo ir
septyniasdešimt tūkstančių
nešikų bei aštuoniasdešimt
tūkstančių akmenskaldžių
kalnuose, 30 neskaitant trijų
tūkstančių trijų šimtų parei-
gūnų, vadovaujančių darbams
ir prižiūrinčių darbininkų pa-
mainas.

31 Karaliaus įsakymu jie
skaldė didžiulius rinktinio ak-
mens luitus, kad Namams pa-
matai būtų padėti iš tašytų ak-
menų. 32 Juos tašė Saliamono
statytojai, Hiramo statytojai
ir Gebalo vyrai. Taip buvo pa-
ruošti Namų statybai rąstai ir
akmenys.

Šventyklos statyba

6 1* Keturi šimtai aštuonias-
dešimtaisiais metais po
izraeliečių išėjimo iš Egipto
žemės, zivo mėnesį – tai yra
antrą metų mėnesį, ketvirtai-
siais savo karaliavimo metais
Izraelyje, Saliamonas pradėjo
statyti VIEŠPATIES Namus.
Namai, Saliamono statomi
VIEŠPAČIUI, buvo šešiasde-
šimties 2 uolekčių* ilgio, dvi-
dešimties uolekčių pločio ir
trisdešimties uolekčių aukščio.
3 Prieangis prieš Didžiąją Na-
mų navą buvo dvidešimties uo-
lekčių platumo, skersai Namų
plotį, o jo ilgis Namų priekyje
buvo dešimties uolekčių. 4 Lan-
gus Namams padarė įdubose,
su rėmais. 5 Iš lauko pusės prie
Namų sienos, aplinkui išorinę
Namų sieną, supančią Didžią-
ją navą ir Vidinę šventovę, jis
surentė statinį su aukštais ir
padarė visur aplinkui šoninius
kambarius. 6 Apatinis aukštas
buvo penkių uolekčių pločio, vi-
durinis šešių uolekčių pločio ir
tretysis septynių uolekčių plo-
čio, nes aplinkui Namus iš lau-
ko pusės jis padarė atsparas
sienoje, kad sijos nebūtų įleis-
tos į Namų sienas.

7 Namus statant, buvo nau-
dojami tik tašyti akmenys,
atskelti skaldykloje. Nei plak-
tuko, nei kirvio, nei bet kokio
kito geležinio įrankio nesigir-
dėjo Namuose juos statant.

6, 1: Viešpaties Šventyklos statymas savo reikšme čia sugretinamas su tautos sukūrimu po išėjimo iš Egipto. Abiejų įvykių centras yra Dievas, kadaise išsirinkęs Izraelį savo tauta, kuris dabar išsirenka vietą, kur turi būti statomi jo Namai – Šventykla (žr. Įst 12, 4–18. 26). Metai nurodomi apvaliu skaičiumi – 480, kuris atitinka dvylika kartų. Ketvirtieji Saliamono karaliavimo metai – maždaug 968 m. prieš Kristų.

6, 2–6: Uolektis: 45,7 cm.

[8] Įėjimas į vidurinį aukštą
buvo dešiniajame Namų šo-
ne. Sraigtiniais laiptais buvo
įeinama į vidurinio aukšto
kambarius, o iš vidurinio aukš-
to – į trečiojo aukšto kamba-
rius. [9] Užbaigęs Namus statyti,
Saliamonas apmušė Namus
kedro sijomis ir lentomis. [10] Jis
pastatė statinį su aukštais pa-
lei visus Namus; kiekvienas
aukštas buvo penkių uolekčių
aukštumo, prijungtas prie Na-
mų kedrinėmis sijomis.
[11*] Tada atėjo Saliamonui
VIEŠPATIES žodis: [12] „Dėl Namų,
kuriuos statai: jeigu elgsiesi
pagal mano įstatus, paklusi
mano įsakams ir laikysiesi iš-
tikimai visų mano įsakymų,
tau įvykdysiu pažadą, kurį da-
viau tavo tėvui Dovydui. [13] Aš
gyvensiu tarp Izraelio vaikų ir
niekad nepaliksiu savo tautos
Izraelio.“

Šventyklos apstatymas: Šventųjų Šventoji

[14] Saliamonas pabaigė staty-
ti Namus. [15] Iš vidaus jis ap-
mušė Namų sienas kedrinėmis
lentomis. Namų vidaus sienas
nuo aslos iki lubų jis apdengė
medžiu. Jis išgrindė ir Namų
aslą kipariso lentomis. [16] Už
dvidešimties uolekčių nuo Na-
mų galo jis pastatė kedrinių
lentų pertvarą nuo aslos iki si-
jų ir taip padarė vidinę švento-
vę – Šventųjų Šventąją. [17] Prie-
kinė Namų dalis, tai yra Didžio-
ji nava, buvo keturiasdešimties
uolekčių. [18] Namų vidaus kedrų
lentos buvo išgražintos moliū-
gų ir žiedų taurelių raižiniais.
Visa apmušta kedru; akmens
nesimatė niekur. [19] Pačioje Na-
mų gilumoje jis įrengė Vidinę
šventovę,* kad ten būtų padė-
ta VIEŠPATIES Sandoros skry-
nia. [20] Vidinės šventovės vidus
buvo dvidešimties uolekčių il-
gumo, dvidešimties uolekčių
platumo ir dvidešimties uolek-
čių aukštumo. Jis aptraukė jos
vidų grynu auksu ir pastatė ten
kedro aukurą. [21] Saliamonas
aptraukė Namų vidų grynu
auksu, įdėjo auksines grandi-
nes į vidinės šventovės duris.
Jis aptraukė vidinę šventovę
auksu. [22] Paskui jis aptraukė
auksu visus Namus ir paauk-
savo net visą vidinės šventovės
aukurą. Taip tad visi Namai
buvo užbaigti.

6, 11–13: Viešpaties žodis, pabaigus statybą, yra ženklas, kad Dievas priima darbą ir jam pritaria. Nepaisant Dievo pažado, duoto Dovydui ir jo palikuonims, pažado įvykdymas priklausys nuo to, kaip Dovydo palikuonys laikysis Dievo įsakymų.

6, 19: ... *Vidinę šventovę*: Šventųjų Šventoji pati švenčiausia Dievo Namų dalis, skirta tik Viešpačiui. Čia gyvena jo Artumas tarsi soste tarp kerubų viršum Sandoros skrynios (žr. 2 Kr 6, 23–23; 2 Kar 3, 10–13). Žr. Iš 25, 18–22.

Sparnuotieji gyvūnai

23 Vidinėje šventovėje jis pa-
darė iš alyvos medžio du ke-
rubus. Kiekvieno jų aukštis bu-
vo dešimt uolekčių. 24 Vienas
kerubo sparnas buvo penkių
uolekčių, ir kitas kerubo spar-
nas buvo penkių uolekčių. Tai-
gi sparnų ilgis nuo vieno spar-
no galo iki kito sparno galo
buvo dešimt uolekčių. 25 Taip
pat ir antrojo kerubo sparnų il-
gis buvo dešimt uolekčių. Abu
kerubai buvo vienodo didumo ir
turėjo tokią pat išvaizdą: 26 vie-
no kerubo aukštis buvo dešimt
uolekčių, ir antrasis kerubas
buvo to paties aukščio.

27 Kerubai buvo pastatyti
vidiniame Namų kambaryje.
Kerubų sparnai buvo taip iš-
skleisti, kad vieno kerubo spar-
nas lietė vieną sieną ir antro ke-
rubo sparnas lietė kitą sieną.
O kiti du sparnai buvo Namų
vidurio link, ir sparnas lietė
sparną. 28 Ir kerubus jis paauk-
savo.

29 Visur ant Namų sienų, iš
vidaus ir iš lauko pusės, jis pa-
darė kerubų, palmių ir žiedų
taurelių įraižas. 30 Namų vi-
daus ir lauko aslą jis išklojo
auksu.

Durys

31 Duris į Vidinę šventovę jis
padarė iš alyvos medžio. Durų
sąrama ir staktos buvo penkia-
šonės. 32 Dvigubosios durys bu-
vo iš alyvos medžio. Ant jų jis
padarė kerubų, palmių ir žie-
dų taurelių įraižas, aptraukė
duris auksu ir paauksavo keru-
bus ir palmes. 33 Įėjimui į Di-
džiąją navą jis padarė pana-
šias staktas iš alyvos medžio,
keturkampes, 34 ir dvigubas du-
ris iš kipariso. Kiekvienos du-
rys buvo iš dviejų suveriamų
dalių. 35 Ant jų jis padarė keru-
bų, palmių bei žiedų taurelių
įraižas, aptraukdamas jas
auksu, vienodai paskleistu ant
įraižų. 36 Vidaus kiemo sieną
jis pastatė iš trijų eilių tašytų
akmenų ir vienos eilės kedro
rąstų.

Šventyklos data

37 Ketvirtaisiais metais, zi-
vo mėnesį, buvo padėti VIEŠ-
PATIES Namų pamatai. 38 Vie-
nuoliktaisiais metais, bulo
mėnesį, – tai yra aštuntą mė-
nesį, – Namai ir visos jų dalys
buvo užbaigta taip, kaip buvo
sumanyta. Taigi Saliamonas
statė juos septynerius metus.

Saliamono rūmai

7 1 O savo rūmus Saliamo-
nas statė trylika metų,
kol jo rūmai buvo visiškai už-
baigti.

2 Libano miško Rūmus jis
pastatė ant keturių eilių ked-
rinių šulų, su tašytomis kedro
medžio sijomis virš šulų. Rū-
mai buvo šimto uolekčių ilgio,
penkiasdešimties uolekčių
pločio ir trisdešimties uolekčių

aukščio. 3 Kedro medžio lubos
buvo suklotos ant sijų, laiko-
mų keturiasdešimties penkių
šulų, po penkiolika kiekvieno-
je eilėje. 4 Viename ir kitame
gale buvo trys langų rėmų eilės
su trim langų aukštais vienas
priešais kitą. 5 Visų tarpdurių
staktos buvo stačiakampės;
tarpduriai buvo vieni priešais
kitus, po tris abiejuose galuose.

6* Šulų salę jis padarė pen-
kiasdešimties uolekčių ilgio ir
trisdešimties uolekčių pločio.
Priekyje buvo prieangis su šu-
lais, o prieš juos uždanga.

7 Jis padarė Sosto salę – Teis-
mo salę, kurioje turėjo spręsti
bylas. Ji buvo išmušta kedro
medžiu nuo grindų lig lubų sijų.

8 Namai kieme už salės, tar-
navę jam kaip buveinė, buvo to-
kios pat statybos. Saliamonas
taip pat pastatė ir rūmus, pa-
našius į šią Salę, faraono duk-
teriai, kurią jis buvo vedęs.

9 Visi šie pastatai, nuo pa-
matų iki stogo ir iš lauko iki
pat didžiojo kiemo, buvo stato-
mi iš rinktinių akmenų, nuta-
šytų pagal mastą ir apdailintų
pjūklais iš visų pusių. 10 Pama-
tai buvo iš didžiulių luitų rink-
tinio akmens – akmenys aštuo-
nių ir dešimties uolekčių. 11 Ant
jų buvo dedami rinktiniai ak-
menys, nutašyti pagal mastą,
ir kedro rąstai. 12 Didysis kie-
mas buvo aptvertas aplinkui
trimis eilėmis tašytų akmenų
ir viena eile kedro rąstų. Taip
buvo aptverti ir vidinis VIEŠ-
PATIES Namų kiemas bei Na-
mų prieangis.

Šventyklos apstatymas

13* Karalius Saliamonas pa-
siuntė pakviesti iš Tyro Hi-
ramą. 14 Jis buvo vienos našlės
iš Naftalio giminės sūnus, ku-
rio tėvas, žmogus iš Tyro, buvo
buvęs varkalys. Jis buvo apdo-
vanotas išmintimi, gabumais
ir įgūdžiais padirbti visokių
daiktų iš vario. Atvykęs pas
karalių Saliamoną, jis atliko
jam visus darbus.

Varinės kolonos

15* Jis nuliejo iš vario du šu-
lus. Pirmasis šulas buvo aštuo-
niolikos uolekčių aukščio, ir ap-
link jį apteko dvylikos uolekčių
virvė. Toks buvo ir antrasis šu-
las. 16 Jis padarė dvi galvenas,
nulietas iš vario, uždėti ant šu-
lų viršaus. Viena galvena buvo

7, 6–12: Išsamus karaliaus rūmų ir administracinių pastatų statybos aprašas. Jie buvo pastatyti prie pat Šventyklos pietų pusėje.

7, 13–14: Amatininkas Hiramas iš Tyro buvo Tyro karaliaus Hiramo bendravardis. Žr. 2 Kr 2, 13. Šiame tekste jis vadinamas Huram-Abi.

7, 15–22: Prieangio priekyje buvo pastatyti du didžiuliai, nepritvirtinti, tuščiaviduriai šulai, vadinami Jachin{u} ir Boaz{u}. Jų vardai turbūt reiškia: *{Dievas} įkuria ir {Jis} ateina su jėga.* Be abejo, patys šulai turėjo simbolinę reikšmę, pavyzdžiui, *Gyvybės medis*, kuri nūdien lieka mums nežinoma. Apie šulų apeiginį vaidmenį žr. 2 Kar 11, 14; 23, 3.

penkių uolekčių aukščio, ir ki-
ta galvena buvo to paties
aukščio. [17] Galvenos ant šulų
viršaus buvo dengtos girliandų
pynėmis. Po septynias vienai
galvenai ir po septynias kitai
galvenai. [18] Jis šulus taip pa-
darė, kad jie turėjo dvi granat-
medžio obuolių eiles, aplink
vienos galvenos pynių viršų,
ant šulų esančioms galvenoms
apdengti. Panašiai padarė ir
su kita galvena. [19] Galvenos ant
prieangio šulų buvo lelijos iš-
vaizdos, keturių uolekčių aukš-
čio; [20] tokios pat buvo ir galve-
nos ant dviejų šulų aukščiau ir
šone iškilimo, esančio prie py-
nių. Aplink vieną galveną buvo
eilėmis pridėta du šimtai gra-
natmedžio obuolių; tiek pat jų
buvo ir ant kitos galvenos. [21] Jis
pastatė šulus Didžiosios navos
prieangyje: vieną šulą pastatė
dešinėje ir pavadino Jachinu,
o kitą šulą pastatė kairėje ir
pavadino Boazu. [22] Virš šulų
buvo lelijos išvaizdos galve-
nos. Taip šulų darbai buvo už-
baigti.

Varinė jūra

[23*] Tada buvo nulieta jūra. Ji
buvo apskrita, dešimties uolek-
čių nuo vieno briaunos krašto
iki kito, ir penkių uolekčių
aukščio. Trisdešimties uolekčių
virvė buvo jos mastas aplinkui
briauną. [24] Žemiau briaunos, vi-
sur aplinkui supdami jūrą, bu-
vo moliūgų pavidalai, kiekvie-
nas dešimties uolekčių dydžio.
Moliūgų pavidalų buvo dvi ei-
lės, nulietų tuo pačiu metu, kai
jūra buvo liejama. [25] Ji stovėjo
ant dvylikos jaučių: trys buvo
atgręžti į šiaurę, trys atgręžti į
vakarus, trys atgręžti į pietus
ir trys atgręžti į rytus. Jūra bu-
vo ant jų pastatyta. Jaučių pa-
sturgaliai buvo nugręžti į vi-
daus pusę. [26] Jūros storis buvo
delno platumo, o jos briauna
buvo padaryta kaip briauna
taurės, tarsi lelijos žiedas. Jo-
je tilpo du tūkstančiai batų.

Pastovai su ratais ir variniai praustuvai

[27*] Jis padarė ir dešimt va-
rinių pastovų praustuvams.
Kiekvienas pastovas buvo ke-

7, 23–26: Lietinė *Jūra* buvo didžiulis apskritas dubus indas, stovintis ant dvylikos jaučių. Joje tilpo 2 000 batų – *kibirų*. Vienas batas buvo lygus 39,3 litro. Pasak 2 Kr 4, 6 teksto, jūra tarnavo kunigams apsiplauti, tačiau sunku įsivaizduoti, kaip jie tai galėjo padaryti, nes jūros briauna buvo maždaug per du metrus aukščiau už aslą. Atrodo, kad jūra turėjo simbolinę reikšmę (*gyvastį duodantis vanduo*). Galima ją palyginti su Egipto šventyklų dirbtiniais ežerais. O jautis Artimųjų Rytų religijose buvo apvaisinimo ir jėgos simbolis. Dvylikos jaučių išdėstymas į keturias pasaulio šalis rodo į visuotinę Dievybės gyvastį.

7, 27–39: Pastovai buvo išpuošti vežimėliais dešimčiai praustuvų pastatyti.

turių uolekčių ilgio, keturių
uolekčių pločio ir trijų uolek-
čių aukščio. 28 Pastovų sanda-
ra buvo tokia: jie turėjo įsprū-
das, o įsprūdos buvo įrėmintos.
29 Įsprūdose buvo įraižyti liū-
tai, jaučiai ir kerubai. Ant rė-
mų, viršuje ir apačioje liūtų bei
jaučių, buvo plakto metalo įvi-
jos. 30 Kiekvienas pastovas tu-
rėjo keturis varinius ratus ir dvi
varines ašis; ant jo keturių
kampų buvo atramos praustu-
vui. Atramos po praustuvu bu-
vo nulietos su įvijomis kiekvie-
name šone. 31 Virš praustuvo
kilo uolekties aukščio vainikas
su apskritu piltuvu į pusantros
uolekties gylio indą. Ir ant pil-
tuvo buvo įraižų. Įsprūdos bu-
vo keturkampės, ne apskritos.
32 Po įsprūdomis buvo keturi ra-
tai. Ratų ašys buvo pastovuo-
se. Kiekvieno rato aukštis bu-
vo pusantros uolekties. 33 Ratų
sandara buvo, kaip paprastai
būna vežimų ratų sandara. Jų
ašys, ratlankiai, stipinai ir
stebulės – viskas buvo nulie-
ta. 34 Keturiuose kiekvieno pa-
stovo kampuose buvo atramos;
pastovai ir atramos buvo iš vie-
no gabalo. 35 Prie pastovo vir-
šaus buvo pusės uolekties
aukščio apskrita juosta; pasto-
vo viršus, jo šonai ir įsprūdos
buvo iš to paties gabalo. 36 Ant
jo paviršiaus, jo šonų ir įsprū-
dų, kur tik buvo laisvos vietos,
Hiramas įraižė kerubus, liūtus
ir palmes, su įvijomis visur ap-
linkui. 37 Taip jis padarė dešimt
pastovų praustuvams. Visi bu-
vo panašiai nulieti, vienodo di-
dumo ir tos pačios išvaizdos.

38 Tada jis padarė dešimt va-
rinių praustuvų. Kiekviename
praustuve tilpo keturiasde-
šimt batų, kiekvienas praustu-
vas buvo keturių uolekčių; ant
visų dešimties pastovų buvo po
praustuvą. 39 Penkis pastovus
jis pastatė dešinėje Namų pu-
sėje, o kitus penkis – kairėje
Namų pusėje. Jūrą jis padėjo
dešinėje Namų pusėje, prie
pietrytinio kampo.

Reikmenys: suvestinė

40 Hiramas padarė ir puodų,
ir bertuvių bei dubenų. Taip
Hiramas pabaigė karaliui Sa-
liamonui visus darbus VIEŠPA-
TIES Namuose: 41 du šulus, du
galvenų rutulius ant šulų; dvi
girliandų pynes apdengti
dviem galvenų rutuliams virš
šulų; 42 keturis šimtus gra-
natmedžio obuolių dviem gir-
liandų pynėms, – po dvi eiles
granatmedžio obuolių kiekvie-
nai girliandų pynei, – dviem
galvenų rutuliams ant šulų ap-
dengti; 43 dešimt pastovų, de-
šimt praustuvų ant pastovų;
44 vieną jūrą ir dvylika jaučių
po jūra.

45 Puodai, bertuvės ir dube-
nys – visi reikmenys, kuriuos
Hiramas padarė Saliamonui

VIEŠPATIES Namams, buvo iš
blizgančio vario. 46 Karalius nu-
liedino juos molio žemėje Jor-
dano lygumoje tarp Sukotų ir
Zaretano. 47 Dėl jų gausybės vi-
sus tuos reikmenis Saliamonas
paliko nesvertus; vario svoris
nebuvo nustatytas.

48 Saliamonas padarė visus
reikmenis VIEŠPATIES Namuo-
se: aukurą iš aukso, stalą Ar-
tumo duonai padėti iš aukso,
49 žvakides – penkias dešinėje
ir penkias kairėje – Vidinės
šventovės priekyje iš gryno
aukso; vainiklapius, lempas
bei žirkles iš aukso; 50 taures,
žnyples, dubenis šlakstymui,
lėkštes smilkalams ir keptu-
vės iš gryno aukso; vyrius du-
rims vidinio Namų kambario –
Šventųjų Šventosios – ir durims
Didžiosios navos iš aukso.

51 Taip buvo pabaigti visi
darbai, kurių Saliamonas buvo
ėmęsis VIEŠPATIES Namuose.
Saliamonas įnešė savo tėvo
Dovydo šventąsias dovanas –
sidabrą, auksą ir reikmenis –
ir padėjo jas į VIEŠPATIES Na-
mų iždą.

Skrynia atnešama į Šventyklą

8 1* Saliamono pašaukti, vi-
si Izraelio seniūnai – visi
giminių galvos ir izraeliečių
protėvių namų vadai – susirin-
ko pas karalių Saliamoną Je-
ruzalėje perkelti VIEŠPATIES
Sandoros skrynios iš Dovydo
miesto, tai yra iš Siono. 2 Visi
Izraelio vyrai susirinko pas ka-
ralių Saliamoną į iškilmę eta-
nimų mėnesį, tai yra septintą
mėnesį. 3 Susirinkus visiems
Izraelio seniūnams, kunigai
pakėlė Skrynią nešti. 4 Jie ne-
šė VIEŠPATIES Skrynią, Susi-
tikimo palapinę ir visus Pala-
pinėje buvusius šventuosius
reikmenis. Kunigai ir levitai
juos nešė. 5 Tuo tarpu karalius
Saliamonas ir visa pas jį prie-
šais Skrynią susirinkusi Izrae-
lio bendrija atnašavo tokią
daugybę avių ir jaučių, kad ne-
buvo įmanoma nei suskaityti,
nei apskaičiuoti.

6 Kunigai įnešė VIEŠPATIES
Sandoros skrynią į jos vietą po
kerubų sparnais į vidinę Na-
mų šventovę, Šventųjų Šventą-
ją; 7 nes kerubai buvo išskleidę
savo sparnus virš Skrynios vie-
tos. Kerubai iš viršaus priden-

8, 1–11: Sandoros skrynia atnešama į Šventyklą (žr. 2 Sam 6, 12–15). Dovydo miestas, arba Sionas, buvo pietuose nuo Šventyklos – pietrytinėje miesto dalyje. Etanimų, arba tišrio, mėnuo buvo rudens mėnuo (rugsėjo–spalio mėnesių dalys). Taigi Šventyklos šventinimas buvo nukeltas vienuolika mėnesių (žr. 1 Kar 6, 38) ir sujungtas su rudens Naujųjų metų švente, svarbia religine iškilme.

8, 7: Apie kerubus žr. 1 Kar 6, 23–28. Skrynia buvo nešama ant karčių.

gė Skrynią ir jos kartis.* 8 Kar-
tys taip kyšojo, kad jų galai
buvo matomi iš šventos vietos
priešais Vidinę šventovę. Bet
iš lauko jų matyti nebuvo įma-
noma. Jos ten tebėra iki šios
dienos. 9 Skrynioje buvo tik dvi
akmeninės plokštės, kurias į ją
buvo įdėjęs Mozė prie Horebo,
kai VIEŠPATS sudarė su izrae-
liečiais Sandorą po jų išėjimo
iš Egipto žemės.

10 Kunigams išėjus iš šven-
tovės, debesis pripildė VIEŠPA-
TIES Namus. 11 Kunigai nebe-
galėjo atlikti savo tarnybos dėl
debesies, nes VIEŠPATIES šlo-
vė pripildė VIEŠPATIES Namus.
12 Tada Saliamonas ištarė:

„VIEŠPATS pasirinko gyventi
neperžvelgiamoje tamsoje.*
13 Nūn pastačiau tau didingus
Namus –
vietą tau gyventi amžinai.“

Saliamono kalba žmonėms

14 Tada, visai Izraelio bendri-
jai stovint, karalius atsigręžė
veidu į žmones ir palaimino vi-
są Izraelio bendriją. 15 Jis tarė:
„Tebūna palaimintas VIEŠ-
PATS, Izraelio Dievas, kuris sa-
vo ranka įvykdė, ką buvo paža-
dėjęs savo burna mano tėvui
Dovydui, tardamas: 16 ‘Nuo tos
dienos, kai išvedžiau savo tau-
tą Izraelį iš Egipto, neišsirin-
kau miesto nė iš vienos Izrae-
lio giminės statybai Namų, ku-
riuose gyventų mano vardas.
Betgi išsirinkau Dovydą valdy-
ti savo tautai Izraeliui’. 17 Mano
tėvas Dovydas svajojo pasta-
tyti Namus VIEŠPATIES, Izra-
elio Dievo, vardui. 18 Bet mano
tėvui VIEŠPATS tarė: ‘Gerai da-
rei, kad svajojai pastatyti Na-
mus mano vardui. 19 Tačiau ne
tu Namus pastatysi, bet iš ta-
vęs gimęs tavo sūnus pastatys
Namus mano vardui’. 20 Nūnai
VIEŠPATS įvykdė padarytą pa-
žadą: aš tapau savo tėvo Dovy-
do įpėdiniu, įžengiau į Izraelio
sostą, kaip VIEŠPATS pažadė-
jo, ir pastačiau Namus VIEŠ-
PATIES, Izraelio Dievo, vardui.
21 Ten aš paruošiau vietą Skry-
niai, kurioje yra VIEŠPATIES
Sandora, jo sudaryta su mūsų
protėviais, kai jis vedė juos iš
Egipto žemės.“

Saliamono malda

22 Tada visos Izraelio bendri-
jos akivaizdoje Saliamonas
atsistojo prieš VIEŠPATIES au-
kurą ir, pakėlęs rankas į dan-
gų, 23 meldėsi: „O VIEŠPATIE,
Izraelio Dieve, kito Dievo kaip
tu nėra nei danguje aukštai, nei
žemėje po dangumi! Tu palai-
kai savo ištikimos meilės san-
dorą su savo tarnais, kurie yra
tau ištikimi visa širdimi. 24 Tu
palaikei sandorą, sudarytą su

8, 12: ... *neperžvelgiamoje tamsoje*: vidinė šventovė, Šventųjų Šventoji vieta, neturėjo langų ir buvo visiškai tamsi.

mano tėvu Dovydu, šią dieną
ranka įvykdei, ką lūpom buvai
pažadėjęs. 25 Todėl dabar, VIEŠ-
PATIE, Izraelio Dieve, įvykdyk
mano tėvui, savo tarnui, ir tą
pažadą, kurį jam davei, tarda-
mas: 'Nestigs tau niekad ma-
no akivaizdoje įpėdinio, sėdin-
čio Izraelio soste, jeigu tik tavo
palikuonys žiūrės savo kelio ir
elgsis mano akivaizdoje taip,
kaip tu elgeisi mano akivaiz-
doje'. 26 Užtat dabar, Izraelio
Dieve, tebūna įvykdytas tavo
pažadas, kurį davei mano tė-
vui, savo tarnui Dovydui.

27 Bet argi iš tikrųjų Dievas
gyvens žemėje? Net dangus ir
dangaus aukštybės negali ta-
vęs sutalpinti. Kaip galėtų tai
padaryti šie Namai, kuriuos aš
pastačiau! 28 Pažvelk maloniai
į savo tarno maldą ir prašymą,
o VIEŠPATIE, mano Dieve, iš-
girsk šauksmą ir maldą, kuria
tavo tarnas kreipiasi šiandien
į tave. 29 Težvelgia dieną ir nak-
tį tavo akys į šiuos Namus, į
vietą, apie kurią tu sakei: 'Ten
gyvens mano vardas!' – kad
išklausytum maldą, kai tavo
tarnas melsis šioje vietoje. 30 Iš-
girsk maldavimus savo tarno
ir maldavimus savo tautos Iz-
raelio, kada tik melsis šioje
vietoje. Išgirsk savo dangaus
buveinėje, išklausyk ir atleisk!

31 Kada tik žmogus nusidės
artimui, turės duoti priesaiką,
kai ateis ir prisieks prieš tavo
aukurą šiuose Namuose, 32 ta-
da išgirsk danguje ir nedelsk
duoti savo tarnams nuospren-
dį, pasmerkdamas kaltąjį bei
skirdamas jo galvai bausmę už
jo elgesį ir apgindamas teisųjį
bei atlygindamas jam pagal jo
teisumą.

33* Jeigu tavo tauta Izraelis
būtų priešo nugalėta, nes ji tau
nusidėjo, bet grįžtų vėl pas ta-
ve, šlovintų tavo vardą, siųstų
tau maldą ir prašymą šiuose
Namuose, 34 tada išklausyk
danguje, atleisk savo tautos
Izraelio nuodėmę ir sugrąžink
juos vėl į kraštą, kurį davei jų
protėviams.

35 Jeigu dangus būtų uždary-
tas ir nebūtų lietaus dėl to, kad
jie tau nusidėjo ir tu juos bau-
di, bet jie melstųsi šioje vieto-
je, šlovintų tavo vardą ir gręž-
tųsi nuo savo nuodėmės, 36 tada
išklausyk danguje ir atleisk
savo tarnų, savo tautos Izrae-
lio, nuodėmę, pamokydamas
juos tikrojo kelio, kuriuo jie tu-
ri eiti. Suteik lietaus savo kraš-
tui, kurį davei savo tautai kaip
paveldą.

37 Jeigu krašte kiltų badas ar
maras, jeigu ištiktų amaras ar
miltligė, skėriai ar vikšrai, jei-

8, 33–34. 46–53: Šios nuorodos į izraeliečių tremtį yra vėlesni intarpai į Saliamono kalbą. Jos siejamos su Babilonijos tremtimi, kurią izraeliečiai išgyveno keturiais šimtmečiais vėliau.

gu priešas apgultų juos kurio-
je nors krašto gyvenvietėje, –
kokia tik būtų nelaimė ir ko-
kia tik būtų liga, – 38 jeigu tuo-
met būtų kokia nors malda ar
koks nors prašymas pavienio
žmogaus ar visos tavo Izraelio
tautos, pajutusių savo širdies
nelaimę ir tiesiančių rankas
šių Namų link, 39 tada išklau-
syk savo dangaus buveinėje,
atleisk ir nedelsk veikti! Tik tu
pažįsti visų žmonių širdis, su-
teik tad kiekvienam pagal jo
elgesį. Žinodamas, kas yra
kiekvieno žmogaus širdyje,
taip elkis su jais, 40 kad jie gar-
bintų tave per visą gyvenimą
krašte, kurį tu davei mūsų pro-
tėviams.

41 Panašiai, kai svetimtau-
tis, nepriklausantis tavo tau-
tai Izraeliui, ateis iš tolimos
šalies dėl tavo vardo, 42 nes jis
išgirs apie tavo didį vardą, ga-
lingą kumštį ir ištiestą ranką;
kai jis ateis melstis šiuose Na-
muose, 43 tada išklausyk savo
dangaus buveinėje ir suteik vi-
sa, ko tavęs svetimtautis pra-
šo. Taip visos žemės tautos pa-
žins tavo vardą bei garbins
tave, kaip daro tavo tauta Iz-
raelis, ir pripažins, kad tavo
vardu yra vadinami Namai,
kuriuos pastačiau.

44 Kai tavo tauta eis į mūšį
su savo priešu, kad ir kuriuo
keliu tu juos siųstum, ir jie
melsis VIEŠPAČIUI, atsigręžę į
miestą, kurį tu išsirinkai, ir
Namus, kuriuos aš pastačiau
tavo vardui, 45 tada išklausyk
danguje jų maldą ir prašymą,
palaikyk jų reikalą.

46 O kai jie tau nusidės, juk
nėra žmogaus, kuris nenusidė-
tų, ir tu, supykęs ant jų, ati-
duosi juos priešams, kad būtų
išvesti belaisviais į jų kraštą,
tolimą ar artimą, 47 tačiau jie
krašte, į kurį buvo nuvesti,
paims į širdį, atsivers ir mal-
daus tavęs savo priešų krašte,
tardami: ‘Mes nusidėjome, už-
sitraukėme kaltę nedorai elg-
damiesi’, – 48 sugrįš pas tave
visa širdimi ir siela krašte prie-
šų, išvedusių juos į nelaisvę,
melsis į tave, atsigręžę į savo
kraštą, kurį tu davei jų protė-
viams, ir į Namus, kuriuos aš
pastačiau tavo vardui, 49 tada
išklausyk savo dangaus buvei-
nėje jų maldą ir prašymą, pa-
laikyk jų reikalą 50 ir atleisk tau
nusidėjusiai savo tautai visus
jų nusikaltimus, kuriais jie tau
nusižengė. Būk jiems gailestin-
gas akivaizdoje tų, kurie išve-
dė juos į nelaisvę, kad būtų
jiems gailestingi, 51 nes jie yra
tavo paveldas ir tavo tauta,
kurią tu išvedei iš Egipto, iš
vidurio tos geležies lydyklos!
52 Tebūna atviros tavo akys pra-
šymui tavo tarno ir prašymui ta-
vo tautos Izraelio, išklausyk
juos, kada tik jie tavęs šauksis.
53 Juk tu išskyrei juos iš visų

žemės tautų būti tavo pavel-
du, kaip tu, Viešpatie DIEVE,
pažadėjai per savo tarną Mo-
zę, kai iš Egipto išvedei mūsų
protėvius.“

Saliamonas palaimina tautą

54 Pabaigęs šią visą maldą ir
šį prašymą VIEŠPAČIUI, Salia-
monas atsikėlė iš vietos prie-
šais VIEŠPATIES aukurą, kur jis
buvo atsiklaupęs į dangų iš-
tiestomis rankomis. 55 Atsisto-
jęs jis palaimino visą Izraelio
bendriją, garsiai tardamas:
56 „Tebūna palaimintas VIEŠ-
PATS, kuris davė savo tautai Iz-
raeliui ramybę, kaip buvo pa-
žadėjęs. Nė vienas žodis neliko
neįvykdytas iš visų jo dosnių
pažadų, duotų per savo tarną
Mozę. 57 Tebūna VIEŠPATS, mū-
sų Dievas, su mumis, kaip buvo
su mūsų protėviais. Tenepalie-
ka mūsų ir teneatmeta. 58 Te-
palenkia mūsų širdį į save, kad
eitume visais jo keliais ir laiky-
tumės jo įsakymų, įstatų ir
įsakų, duotų mūsų protėviams.
59 Tebūna šie mano žodžiai, ku-
riais aš meldžiausi VIEŠPATIES
akivaizdoje, arti VIEŠPATIES,
mūsų Dievo, dieną ir naktį, kad
jis palaikytų savo tarną ir sa-
vo tautą Izraelį kasdienos rei-
kaluose, 60 idant visos žemės
tautos žinotų, kad tik VIEŠPATS
yra Dievas ir kito nėra. 61 Bū-
kite visa širdimi su Dievu, sa-
vo Dievu, elgdamiesi pagal jo
įstatus ir laikydamiesi jo įsa-
kymų, kaip šiandien.“

Aukos Šventyklą šventinant

62 Tada karalius ir visas Iz-
raelis atnašavo aukas VIEŠ-
PATIES akivaizdoje. 63 Saliamo-
nas atnašavo kaip bendravimo
aukas VIEŠPAČIUI dvidešimt du
tūkstančius jaučių ir šimtą
dvidešimt tūkstančių avių.
Taip karalius ir visi izraelie-
čiai pašventino VIEŠPATIES Na-
mus. 64 Tą pačią dieną karalius
pašventino kiemo vidurį, kuris
buvo VIEŠPATIES Namų prieky-
je. Ten jis atnašavo deginamą-
sias aukas, grūdų atnašas ir
riebiąsias bendravimo aukų
dalis, nes varinis aukuras, sto-
vintis VIEŠPATIES akivaizdoje,
buvo per mažas sutalpinti degi-
namosioms aukoms, grūdų at-
našoms ir riebiosioms bendra-
vimo aukų atnašoms.
65 Taigi Saliamonas ir su juo
visas Izraelis – didžiulė bend-
rija, žmonės nuo Lebo-Hama-
to iki pat Egipto upės, tuo me-
tu šventė iškilmę VIEŠPATIES,
savo Dievo, akivaizdoje per
septynias dienas. 66 Aštuntą
dieną jis paleido žmones eiti
namo. Jie atsisveikino su ka-
raliumi ir nuėjo į savo namus
džiaugdamiesi ir linksma šir-
dimi dėl viso gerumo, kurį
VIEŠPATS buvo padaręs savo
tarnui Dovydui ir savo tautai
Izraeliui.

Pažadas ir įspėjimas Saliamonui

9 1 Kai Saliamonas buvo pa-
baigęs statyti VIEŠPATIES
Namus ir karaliaus rūmus –
visa, ką Saliamonas norėjo
pastatyti, 2 VIEŠPATS pasirodė
Saliamonui antrąkart, kaip jis
buvo jam pasirodęs Gibeone.
3 VIEŠPATS jam tarė: „Aš iš-
klausiau tavo maldos ir tavo
prašymo, su kuriuo kreipeisi į
mane, pašventinau šiuos Na-
mus, kuriuos tu pastatei, ir su-
teikiau jiems savo vardą am-
žinai. Visad ten bus mano akys
ir mano širdis. 4 O tu, jeigu elg-
siesi mano akivaizdoje, kaip
tavo tėvas Dovydas elgėsi, nuo-
širdžiai ir dorai, vykdydamas
visa, ką tau įsakiau, ir laiky-
damasis mano įstatų ir įsakų,
5 tada aš padarysiu tavo kara-
lišką sostą Izraelyje amžiną,
kaip aš pažadėjau tavo tėvui
Dovydui, tardamas: ‘Nestigs
tau įpėdinio, sėdinčio Izraelio
soste’.

6 O jei tu ar tavo palikuonys
nusigręšite nuo manęs ir nesi-
laikysite mano įsakymų bei
įstatų, kuriuos aš jums daviau,
bet eisite ir tarnausite kitiems
dievams, juos garbindami, 7 ta-
da aš išrausiu Izraelį iš žemės,
kurią jiems daviau, ir Namus,
kuriuos pašvenčiau savo var-
dui, atmesiu nuo savo veido. Iz-
raelis taps patarle ir pajuoka
visoms tautoms. 8 Šie Namai
taps griuvėsių krūva, visi pra-
eiviai apstulbs ir švilps. Jie
klaus: ‘Kodėl taip padarė VIEŠ-
PATS šiam kraštui ir šiems Na-
mams?’ 9 Jiems bus atsakyta:
‘Kadangi jie paliko VIEŠPATĮ,
savo Dievą, kuris išvedė jų pro-
tėvius iš Egipto žemės, ir pri-
ėmė kitus dievus, garbindami
juos ir jiems tarnaudami, to-
dėl VIEŠPATS užtraukė ant jų
šią nelaimę’.“

Saliamono derybos su Hiramu

10* Baigiantis dvidešimčiai
metų, per kuriuos Saliamonas
pastatė dvejus namus, – VIEŠ-
PATIES Namus ir karaliaus
rūmus, – 11 kurių statymui Ty-
ro karalius Hiramas parūpi-
no Saliamonui kedro ir kipari-
so medžio bei aukso, kiek jis
norėjo, už tai Saliamonas da-
vė Hiramui dvidešimt miestų
Galilėjos srityje. 12 Bet kai
Hiramas atvyko iš Tyro ap-
žiūrėti miestų, kuriuos Salia-
monas buvo jam davęs, jais
Hiramas nebuvo patenkintas.
13 „Mano broli, – jis tarė, – ko-
kie tie miestai, kuriuos tu man
davei?“ Todėl jie ir vadinami
Kabulo žeme iki šios dienos.

9, 10–14: Pasakojimas apie *Kabulo* vardo kilmę. Žodžio *Kabul(as)* prasmė nėra žinoma. Spėliojama, jog norėta pasakyti, kad šie miestai yra *kaip niekas*, t. y. menkos vertės.

14 Tačiau Hiramas buvo atsiun-
tęs karaliui šimtą dvidešimt
talentų aukso.*

Lažo darbai Saliamono statybai

15 Tokia yra ataskaita kara-
liaus Saliamono įvesto lažo
darbų, jam statant VIEŠPATIES
Namus, savo paties rūmus, Mi-
lo'ą* bei Jeruzalės sieną, įtvir-
tinant Hazorą, Megidą ir Ge-
zerį. 16 Egipto faraonas buvo
atžygiavęs, paėmęs Gezerį ir
sunaikinęs jį ugnimi. Išžudęs
mieste gyvenusius kanaanie-
čius, jis atidavė jį kaip kraitį
savo dukteriai, Saliamono žmo-
nai. 17 Saliamonas tad įtvirti-
no Gezerį, Žemutinį Bet-Horo-
ną, 18 Baalatą, Tamarą Judo
dykumoje 19 ir visus Saliamo-
no sandėlių miestus, miestus
savo kovos vežimų bei miestus
raitelių – visa, ką Saliamono
širdis užsimanė pastatyti Je-
ruzalėje, Libane ir visose sa-
vo valdose. 20 Visus neizraelie-
čius gyventojus, išlikusius iš
amoriečių, hetitų, perizitų, hi-
vitų ir jebusitų, – 21 krašte dar
buvo išlikę jų palikuonių, ku-
rių izraeliečiai nepajėgė visiš-
kai išnaikinti, – Saliamonas
pajungė vergo lažui iki šios die-
nos. 22 Bet izraeliečių vergo la-
žui Saliamonas nepajungė nė
vieno, nes jie buvo jo kareiviai,
palydovai, tarnautojai, parei-
gūnai ir jo karo vežimų bei rai-
telių vadai.

23* Šie buvo vyriausieji parei-
gūnai, kurie vadovavo Salia-
mono darbams ir prižiūrėjo
žmones, atliekančius darbą.
Jų buvo penki šimtai penkias-
dešimt.

24 Kai tik faraono duktė per-
sikėlė iš Dovydo miesto į rū-
mus, kuriuos Saliamonas bu-
vo jai pastatęs, jis pastatė
Milo'ą.

25* Tris kartus per metus Sa-
liamonas atnašaudavo degina-
mąsias aukas bei bendravimo
atnašas ant aukuro, kurį jis pa-
statė VIEŠPAČIUI, atnašauda-
mas su jomis smilkalus VIEŠ-
PATIES akivaizdoje. Ir Namus
jis prižiūrėjo.

26* Karalius Saliamonas pa-
statė laivyną Ezion-Geberyje,
kuris yra arti Elato ant Nend-
rių jūros kranto, Edomo kraš-

9, 14: ... *šimtą dvidešimt talentų aukso*: vienas talentas svėrė 34,02 kg.

9, 15: ... *Milo'ą*: turbūt reiškia *pripildymą*, t. y. iš žemių supiltą pylimą – dirbtinę pakylą pietuose nuo Šventyklos. Milo'ą statyti pradėjo Dovydas (žr. 2 Sam 5, 9). Žr. 1 Kar 9, 24; 11, 27.

9, 23: Jų sąrašo – vardų – tekste nėra.

9, 25: Izraelio senovėje karalius reikšdavosi ir kunigo tarnyboje.

9, 26–28: Pirmoji užuomina apie Izraelio prekybinį laivyną. Nendrių jūros vardu ženklinama Akabos įlanka. Kur buvo Ofyras, nėra žinoma; spėjama, kad jis buvo pietinėje Arabijoje. Iškasenos iš Ezion-Geberio liudija, kad ten būta vario lydyklų.

te. [27] Hiramas išsiuntė su tuo
laivynu savo tarnų, jūroje pri-
tyrusių jūreivių, drauge su Sa-
liamono vyrais. [28] Jie nuvyko į
Ofyrą, pargabeno iš ten penkis
šimtus dvidešimt talentų auk-
so ir įteikė jį karaliui Salia-
monui.

Šebos karalienė lanko Saliamoną

10 [1] Kai Šebos karalienė*
išgirdo apie Saliamo-
no garsą VIEŠPATIES vardo gar-
so dėka, ji atvyko jo išmėginti
sunkiais klausimais. [2] Ji atvy-
ko į Jeruzalę su didžiule paly-
da, su kupranugariais, ap-
krautais kvepalais, daugybe
aukso ir brangakmeniais. At-
vykusi pas Saliamoną, ji išsa-
kė jam visa, kas gulėjo jai ant
širdies. [3] Saliamonas atsakė į
visus jos klausimus. Nebuvo
dalyko, kurio karalius nebū-
tų žinojęs, ir klausimo, į kurį
jis nebūtų galėjęs jai atsaky-
ti. [4] Regėdama visą Saliamono
išmintį, rūmus, kuriuos buvo
pastatęs, [5] jo stalo valgius bei
aplink jį sėdinčius dvariškius,
paslaugas ir apdarą jo tarnų,
jo vyno padavėjus ir deginamą-
sias aukas, kurias jis atnaša-
vo VIEŠPATIES Namuose, Šebos
karalienė neteko žado.
[6] Ji tad karaliui tarė: „Kal-
bos, kurias girdėjau savo šaly-
je apie tavo darbus ir išmintį,
buvo teisingos, [7] bet aš kalbo-
mis netikėjau, kol pati neatvy-
kau ir savo akimis nepama-
čiau. Tikėk manimi, man nė
pusės tiesos nebuvo pasakyta.
Tavo išmintis ir gerovė smar-
kiai pralenkia kalbas, kurias
buvau girdėjusi. [8] Laimingos
tavo žmonos!* Laimingi tavo
dvariškiai, nuolat tau tarnau-
jantys ir tavo išmintį girdin-
tys! [9] Tebūna palaimintas VIEŠ-
PATS, tavo Dievas, kuris parodė
tau savo malonę, pasodinda-
mas tave į Izraelio sostą! Iš
amžinos meilės Izraeliui pa-
darė VIEŠPATS tave karaliumi
teisingumui ir teisumui vyk-
dyti.“
[10] Tada ji apdovanojo karalių
šimtu dvidešimčia talentų auk-
so, begale kvepalų ir brangak-
menių. Daugiau niekad nebuvo
atgabenta tiek daug kvepalų,
kiek Šebos karalienė padova-
nojo karaliui Saliamonui.
[11]* Be to, Hiramo laivynas, ga-
benęs auksą iš Ofyro, atgabeno
iš Ofyro gausiai almugo medžio

10, 1: ... *Šebos karalienė*: Šeba per šimtmečius buvo vadovaujanti karalystė šiuolaikėje Jemeno teritorijoje. Moterys valdovės arabų kraštuose yra žinomos iš VIII prieškristinio amžiaus asirų įrašų.

10, 8: *Laimingos tavo žmonos!*: hebrajiškajame tekste skaitome: *Laimingi tavo vyrai!* Senieji vertimai, graikiškasis ir siriškasis, verčia *Laimingos tavo žmonos!* – nes tolesniame sakinyje minimi dvariškiai yra vyrai.

10, 11–12: Almugo medžio šiuolaikiniai botanikai nežino. Atrodo, kad jis buvo kvepiantis, nes vertimuose

ir brangakmenių. [12] Almugo
medieną karalius panaudojo
VIEŠPATIES Namams ir kara-
liaus rūmams išpuošti, taip
pat giesmininkų lyroms ir ar-
foms. Tokio almugo medžio
daugiau nebuvo nei atgabenta,
nei regėta iki šios dienos.

[13*] O karalius Saliamonas
savo ruožtu davė Šebos kara-
lienei visa, ko ji norėjo ir ko ji
prašė. Be to, Saliamonas apdo-
vanojo ją iš savo karališko
dosnumo. Tada ji sugrįžo drau-
ge su savo dvariškiais į savo
šalį.

Saliamono turtai

[14] Auksas, kurį Saliamonas
gaudavo kas metai, svėrė še-
šis šimtus šešiasdešimt šešis
aukso talentus, [15] neskaitant
to, kuris ateidavo iš pirklių,
prekybos tinklo ir visų Arabi-
jos karalių bei krašto valdyto-
jų. [16] Karalius Saliamonas pa-
darė du šimtus didžiulių skydų
iš plakto aukso; į kiekvieną
skydą suėjo šeši šimtai auksi-
nių šekelių. [17] Jis padarė ir tris
šimtus priedangos skydų iš
plakto aukso; į kiekvieną prie-
dangos skydą suėjo trys minos.
Karalius padėjo juos Libano
miško rūmuose.

[18] Karalius taip pat padarė
šaunų sostą iš dramblio kaulo
ir jį aptraukė geriausiu auksu.
[19] Į sostą vedė šeši laiptai, sos-
tas turėjo nugarą su apskritu
viršumi ir atramas prie kiek-
vieno sėdynės šono. Du liūtai
stovėjo šalia atramų, [20] o dvy-
lika liūtų stovėjo ant šešių
laiptų, po šešis kiekviename
šone. Niekad nieko panašaus
nebuvo padaryta jokioje kara-
lystėje.

[21] Be to, visos Saliamono tau-
rės buvo auksinės, o visi Liba-
no miško Rūmų indai buvo iš
gryno aukso. Sidabrinių indų
nebuvo. Saliamono dienomis
sidabras buvo nieku laikomas.
[22] Mat karalius turėjo Taršišo
laivus jūroje drauge su Hira-
mo laivynu. Kartą per trejus
metus Taršišo laivai* par-
plaukdavo, atgabendami auk-
so, sidabro, dramblio kaulų,
beždžionių ir povų.

[23] Taip karalius Saliamonas
viršijo turtais ir išmintimi vi-
sus žemės karalius. [24] Visas
pasaulis ieškojo Saliamono
veido, norėdamas išgirsti iš-
mintį, kurią Dievas buvo įdė-
jęs jam į širdį. [25] Kiekvienas jų
atgabendavo savo metinę
duoklę sidabro ir aukso daik-
tų, drabužių, ginklų ir priesko-
nių, arklių ir mulų.

vartojami kvepiančių medžių atitikmenys.

10, 13: Pasak etiopų padavimų, Šebos karalienė norėjusi iš Saliamono savo sostui įpėdinio ir tikėjosi sukurti Dovydo dinastiją Etiopijai.

10, 22: ... *Taršišo laivai*: laivai, tinkami plaukti per vandenynus. Taršišas buvo finikiečių nausėdija šiuolaikinėje Ispanijoje.

Saliamono karo vežimai ir kavalerija

26 Saliamonas sutelkė kovos
vežimus ir raitelius. Jis turėjo
tūkstantį keturis šimtus karo
vežimų ir dvylika tūkstančių
arklių, kuriuos jis paskirstė į
kovos vežimų miestus ir prie
karaliaus Jeruzalėje. 27 Kara-
lius padarė sidabrą taip apstų
Jeruzalėje, kaip akmenis ir
kedrus, taip apsčius, kaip siko-
moro medžiai Šefeloje.* 28 Salia-
mono arkliai buvo gabenami iš
Egipto ir Kuės.* Karaliaus pirk-
liai juos pirkdavo iš Kuės nu-
statyta kaina. 29 Vežimas, at-
gabentas iš Egipto, kainavo
šešis šimtus sidabrinių šeke-
lių, o arklys šimtą penkiasde-
šimt. O per karaliaus pirklius
savo ruožtu buvo galima juos
išgabenti visiems hetitų kara-
liams ir Aramo karaliams.

Saliamono nuodėmės

11 1* Karalius Saliamonas
mylėjo daug svetim-
taučių moterų. Ne tik faraono
dukterį, bet ir moabiečių, amo-
niečių, edomiečių, sidoniečių ir
hetitų moteris, 2 iš tų tautų,
apie kurias VIEŠPATS buvo pa-
sakęs izraeliečiams: „Niekas
iš jūsų nesijungs su jais, nie-
kas iš jų nesijungs su jumis,
nes jie tikrai nugręš jūsų širdį
į kitus dievus.“ Prie jų Salia-
monas prilipo su meile. 3 Tarp
Saliamono žmonų buvo sep-
tyni šimtai didžiūnių ir trys
šimtai sugulovių. Žmonos nu-
gręžė jo širdį.
4 Saliamonui pasenus, jo
žmonos nugręžė jo širdį į kitus
dievus, ir jo širdis nebuvo išti-
kima VIEŠPAČIUI, savo Dievui,
kaip buvo jo tėvo Dovydo šir-
dis. 5 Saliamonas sekė sidonie-
čių deive Aštarte ir amoniečių
pasibjaurėjimu Milkomu. 6 Tai-
gi Saliamonas darė, kas buvo
pikta VIEŠPATIES akyse, ir iš-
tikimai VIEŠPATIMI nesekė,
kaip jo tėvas kad darė. 7 Tada
Saliamonas į rytus nuo Jeruza-
lės ant kalno pastatė aukštumų
alką Chemošui, Moabo pasi-
bjaurėjimui, ir Molechui, amo-
niečių pasibjaurėjimui. 8 Tą
patį jis padarė visoms savo
svetimtautėms žmonoms, at-
našaujančioms smilkalus ir
aukas savo dievams.
9 VIEŠPATS supyko ant Salia-
mono, nes jo širdis nusigręžė
nuo VIEŠPATIES, Izraelio Die-
vo,* kuris buvo jam du kartus

10, 27: ... *Šefeloje*: Judo kalnų papėdėse.

10, 28: ... *iš Egipto ir Kuės*: iš Kilikijos, Mažosios Azijos pietvakarinėje pusėje.

11,1–3. 7: Saliamono iškilimą, jo pamaldumą ir išmintį, administracinius gabumus ir turtus, karalystės išsiplėtimą, jam rodomą Artimųjų Rytų valdovų pagarbą, jo taikos karalystę ir, svarbiausia, draugystę su Dievu aptemdė Saliamono mišrių vedybų su daugybe pagonių moterų nuodėmės ir kitų dievų garbinimas (žr. Iš 34, 11–16; Įst 7, 1–5).

pasirodęs. 10 Nors buvo jam įsa-
kęs kad nesektų kitais dievais,
bet jis nesilaikė, ką VIEŠPATS
buvo jam įsakęs. 11 Todėl VIEŠ-
PATS Saliamonui tarė: „Kadan-
gi tu taip norėjai, nesilaikei
mano sandoros ir įstatų, ku-
riuos tau daviau, aš tikrai at-
plėšiu nuo tavęs karalystę ir
atiduosiu ją vienam iš tavo
tarnų. 12 Bet tavo tėvo Dovydo
dėlei to nedarysiu tavo dieno-
mis. Iš tavo sūnaus rankos ją
atplėšiu. 13 Betgi visos karalys-
tės neatplėšiu, dėlei savo tar-
no Dovydo ir dėlei Jeruzalės,
kurią išsirinkau. Tavo sūnui
duosiu vieną giminę.“

Saliamono priešai

14 VIEŠPATS tad sužadino
prieš Saliamoną priešą – Ha-
dadą Edomietį iš karališkos
šeimos Edome. 15 Anksčiau, Do-
vydui užėmus Edomą, ka-
riuomenės vadas Joabas, nu-
žygiavęs palaidoti žuvusiųjų,
išžudė Edome visus vyriškius.
16 Mat Joabas ir visas Izraelis
ten prabuvo šešis mėnesius,
kol išžudė Edome visus vyriš-
kius. 17 Bet Hadadas drauge su
keletu edomiečių, savo tėvo tar-
nų, išsigelbėjo ir pabėgo į Egip-
tą. Tuomet Hadadas buvo ma-
žas berniukas. 18 Pakilę iš
Midjano, jie atėjo į Paraną ir
pasiėmė su savimi iš Parano
daugiau vyrų. Taip jie atėjo į
Egiptą, pas faraoną, Egipto ka-
ralių. Jis davė Hadadui namus,
paskyrė jam išlaikymą ir do-
vanojo jam ūkį. 19 Hadadas įgi-
jo tokią didelę malonę faraono
akyse, kad jis davė jam žmona
savo svainę, karalienės Tahpe-
nės seserį. 20 Tahpenes sesuo
pagimdė jam sūnų Genubatą,
kurį Tahpenes augino faraono
rūmuose. Taigi Genubatas bu-
vo faraono rūmuose tarp fara-
ono vaikų. 21 Kai Hadadas Egip-
te išgirdo, kad Dovydas užmigo
su savo protėviais ir kariuo-
menės vadas Joabas numirė,
Hadadas tarė faraonui: „Leisk
man išvykti, noriu keliauti į
savo šalį.“ – 22 „O ko tau pas
mane trūksta, – atsakė farao-
nas, – kad ūmai panorai keliau-
ti į savo šalį?“ – „Nieko, – tarė
Hadadas, – bet, nepaisant to,
leisk man keliauti!“
23 Kitas priešas, Dievo paža-
dintas prieš Saliamoną, buvo
Eljados sūnus Rezonas, kuris
buvo pabėgęs nuo savo šeimi-
ninko Zobos karaliaus Hada-
dezerio. 24 Jis, subūręs prie sa-
vęs vyrų, tapo gaujos vadu po
Dovydo žudynių. Nuėję į Da-
maską ir ten įsikūrę, jie pada-
rė jį Damaske karaliumi. 25 Jis
buvo Izraelio priešas per visas
Saliamono dienas, darydamas
žalą kaip Hadadas. Izraelį jis
niekino ir Arame karaliavo.

Jeroboamo maištas

26* Nebato sūnus Jeroboamas,
efraimietis iš Zeredos, sūnus
vienos našlės, kurios vardas

buvo Zerua, buvo Saliamono tarnyboje. Jis pakėlė ranką prieš karalių. 27 Tokia buvo priežastis, dėl kurios jis pakėlė ranką prieš karalių: Saliamonas statė Milo'ą ir taisė spragą savo tėvo Dovydo miesto sienoje. 28 O tas Jeroboamas buvo viską sugebąs vyras. Saliamonas, pamatęs, kad šis jaunas vyras yra toks sumanus, paskyrė jį vadovauti visiems Juozapo namų lažo darbams.

29 Tuo metu atsitiko, kad kartą Jeroboamas ėjo iš Jeruzalės, ir šilonietis pranašas Ahijas pasitiko jį kelyje. Ahijas buvo apsivilkęs nauju drabužiu. Jiedviem esant vieniems laukuose, 30 Ahijas pačiupo naująjį drabužį, kurį vilkėjo, ir suplėšė jį į dvylika gabalų. 31 „Imk sau dešimt gabalų, – tarė jis Jeroboamui, – nes taip kalbėjo VIEŠPATS, Izraelio Dievas: 'Tikėk manimi, aš išplėšiu iš Saliamono rankos karalystę ir duosiu tau dešimt giminių. 32 Dėlei savo tarno Dovydo ir dėlei Jeruzalės, dėlei miesto, kurį išsirinkau iš visų Izraelio giminių, jam liks viena giminė. 33 Dešimt duosiu tau, nes jis paliko mane, garbino sidoniečių deivę Aštartę, Moabo dievą Chemošą bei amoniečių dievą Milkomą ir nėjo mano keliais, nedarė, kas dora mano akyse, ir nesilaikė mano įstatų bei įsakų, kaip darė jo tėvas Dovydas. 34 Nepaisant to, visos karalystės iš jo neatimsiu, bet laikysiu jį karaliumi per visas jo gyvenimo dienas dėlei savo tarno Dovydo, kurį išsirinkau ir kuris laikėsi mano įsakymų ir įstatų. 35 Bet iš jo sūnaus rankos karalystę atimsiu ir tau ją, tas dešimt giminių, atiduosiu. 36 Jo sūnui duosiu vieną giminę, kad mano tarnas Dovydas visad turėtų žibintą* priešais mane Jeruzalėje, mieste, kurį išsirinkau savo vardo buveine. 37 Nūnai tave paimsiu, kad valdytumei visa, kaip tavo širdis trokšta. Tu būsi Izraelio karalius. 38 Jeigu tu būsi klusnus visur, ką tau įsakau, eisi mano keliais ir darysi, kas dora mano akyse, laikydamasis mano įstatų ir įsakymų, kaip darė mano tarnas Dovydas, aš būsiu su tavimi, pastatysiu tau tvirtus namus,* kaip pastačiau Dovydui, ir atiduosiu tau Izraelį. 39 Už tą nuodėmę pažeminsiu Dovydo palikuonis, bet ne amžinai'."

40* Todėl Saliamonas bandė

11, 26–40: Didžiausias pavojus, maištas Saliamono karalystės viduje, kilo iš Nebato sūnaus Jeroboamo pusės. Pranašas Ahijas tikėjosi, kad Jeroboamas bus ištikimesnis Izraelio Dievui už Saliamoną.

11, 36: '... *žibintą*: Dovydo dinastijos išlikimo simbolį.

11, 38: ... *pastatysiu tau tvirtus namus*: dinastiją.

11, 40: Atrodo, kad Egipto karalius Šišakas buvo mažiau palankus

Jeroboamą užmušti, bet Jero-
boamas skubiai pabėgo į Egip-
tą, pas Egipto karalių Šišaką,
ir prabuvo Egipte iki Saliamo-
no mirties.

Saliamono valdymo galas

41 Kita Saliamono veikla – vi-
sa, ką jis darė, ir jo išmintis –
argi nėra aprašyta Saliamono
darbų knygoje? 42 Jeruzalėje
Saliamonas valdė visą Izraelį
keturiasdešimt metų. 43 Salia-
monas užmigo su savo protė-
viais ir buvo palaidotas savo
tėvo Dovydo mieste. Jo vietoje
tapo karaliumi jo sūnus Reha-
beamas.

B. JUDAS IR IZRAELIS IKI AHABO VALDYMO

Sueiga prie Šechemo

12 1 Rehabeamas nuvyko
į Šechemą,* nes visas
Izraelis buvo suėjęs į Šechemą
paskelbti jo karaliumi. 2 Neba-
to sūnus Jeroboamas sužinojo
apie tai dar Egipte. Mat Jero-
boamas buvo pabėgęs nuo ka-
raliaus Saliamono ir apsigyve-
nęs Egipte. 3 Buvo pasiųsti
žmonės jo pašaukti. Jeroboa-
mas ir visa Izraelio sueiga atėjo
ir kalbėjo Rehabeamui: 4 „Tavo
tėvas uždėjo mums sunkų jun-
gą. Nūn tad palengvink savo
tėvo kietą lažą ir jo mums už-
dėtąjį sunkų jungą, ir mes tau
tarnausime.“ 5 Rehabeamas
jiems atsakė: „Eikite ir po tri-
jų dienų pas mane sugrįžkite.“
Žmonėms nuėjus, 6 karalius
Rehabeamas tarėsi su seniū-
nais, tarnavusiais jo tėvui Sa-
liamonui dar jam gyvam esant,
tardamas: „Kaip jūs man pa-
tariate šiems žmonėms atsa-
kyti?“ 7 Jie kalbėjo jam, tar-
dami: „Jeigu tu šiandien būsi
šios tautos tarnas ir jiems tar-
nausi, jeigu atsakysi jiems ma-
loniais žodžiais, tuomet jie bus
tavo tarnai amžinai.“ 8 Reha-
beamas seniūnų duoto patari-
mo nepaisė, bet tarėsi su jau-
nais vyrais, kurie buvo su juo
augę ir dabar jam tarnavo. 9 Jų
klausė: „Ką jūs man patariate
atsakyti tautai, kuri man sako:
'Palengvink jungą, kurį mums
uždėjo tavo tėvas'?“ 10 Jaunieji
vyrai, drauge su juo augusieji,
jam atsakė: „Tautai, kuri ta-
vęs prašo: 'Tavo tėvas uždėjo
mums sunkų jungą, bet tu turi
jį palengvinti', turi taip kalbė-
ti: 'Mano mažylis pirštas yra
storesnis už mano tėvo juosme-
nį. 11 Kad mano tėvas jums
sunkų jungą uždėjo, tai prie to

Saliamonui negu faraonas, kuris bu-
vo davęs savo dukterį Saliamonui
žmona.

12, 1: Šechemas tuo metu buvo pa-
grindinis šiaurinių giminių centras
(žr. Joz 24, 1. 32). Kadaise čia buvo
atnaujinta Sandora ir pastatytas
paminklinis liudijimo akmuo (žr.
Joz 24, 25–27). Čia Rehabeamas
turėjo būti patvirtintas karaliumi,
gaudamas visų Izraelio giminių pri-
pažinimą.

jungo aš dar pridėsiu. Mano tėvas plakė jus botagais, o aš plaksiu jus skorpionais'."*
12* Jeroboamas ir visi žmonės sugrįžo pas Rehabeamą trečią dieną, kaip karalius buvo sakęs: „Sugrįžkite trečią dieną."
13 Žmonėms karalius atsakė šiurkščiai, nepaisydamas patarimo, kurį jam buvo davę seniūnai.
14 Bet, sekdamas jaunųjų vyrų patarimu, jiems tarė: „Mano tėvas jūsų jungą padarė sunkų, bet aš prie to jungo dar pridėsiu. Mano tėvas plakė jus botagais, o aš plaksiu jus skorpionais."
15 Karalius neišklausė žmonių, nes taip buvo VIEŠPATIES skirta, idant jis įvykdytų žodį, kurį VIEŠPATS buvo ištaręs per Ahiją Šilonietį Nebato sūnui Jeroboamui.

16 Kai visas Izraelis pamatė, kad karalius nenorėjo jų išklausyti, žmonės, karaliui atsakydami, tarė:

„Kokia mums dalis
Dovyde?*
Nėra paveldo Išajo sūnuje!
Izraeli, į savo palapines!
Nūn, Dovydai, žiūrėk savo
namų!"

Visas Izraelis nuėjo į savo palapines.
17 Bet Rehabeamas ir toliau valdė izraeliečius, gyvenančius Judo miestuose.

18 Karalius Rehabeamas pasiuntė Adoramą, tuomet buvusį lažo darbų prižiūrėtoju, bet visas Izraelis užmušė jį akmenimis. Tada karalius paskubomis šoko į savo vežimą ir pabėgo į Jeruzalę.
19 Taip Izraelis ir kėlė maištą prieš Dovydo namus iki šios dienos.

Politinis lūžis

20 Kai visas Izraelis išgirdo, kad Jeroboamas yra sugrįžęs, jie išsiuntė žmones pašaukti jo į sueigą ir padarė jį viso Izraelio karaliumi. Tik Dovydo giminė liko ištikima Dovydo namams.

21 Sugrįžęs į Jeruzalę, Rehabeamas sutelkė visus Judo namus ir Benjamino giminę – šimtą aštuoniasdešimt tūkstančių rinktinių kareivių – kovoti su Izraeliu ir sugrąžinti

12, 11: ... *plaksiu jus skorpionais*: spygliuotais rimbais.

12, 12–15: Sekdamas savo jaunųjų tarybos patarimu, Rehabeamas sėjo vėją ir sukėlė audrą. Įkvėptojo autoriaus laikysena (žr. 15-ąją eilutę) yra paaiškinta 1 Kar 11, 33 tekste.

12, 16: *Kokia mums dalis Dovyde?*: net Dovydui valdant, kai kurios giminės norėjo pasitraukti (žr. 2 Sam 20, 1). Rehabeamo elgesys paaštrino nepasitenkinimą, kurį buvo sukėlęs Saliamono įvestas lažas. Be to, Saliamonui valdant, Judo giminė turėjo daug lengvatų ir nuo lažo mažiau kentėjo. Užtat šiaurinės giminės ir skundėsi, kad joms nėra dalies Dovyde. Saliamono karalystės politinis lūžis sukūrė dvi izraeliečių karalystes: pietinę – Judo karalystę, arba Judą, ir šiaurinę – Izraelio karalystę, arba Izraelį. Vardas *Izraelis* po karalystės padalijimo turi ne tik religinę prasmę, bet ir politinę.

karalystės Saliamono sūnui
Rehabeamui. 22 Bet Dievo vy-
rui Šemajui atėjo Dievo žodis:
23 „Sakyk Judo karaliui Reha-
beamui, visiems Judo namams
ir likusiems tautos žmonėms:
24 'Taip kalbėjo VIEŠPATS: ne-
žygiuosite kovoti su savo gimi-
nėmis izraeliečiais. Tegrįžta
kiekvienas į savo namus, nes
tai aš padariau!'“ Jie tad pa-
klausė VIEŠPATIES žodžio ir su-
grįžo namo pagal VIEŠPATIES
žodį.

Religinė pervarta

25 Jeroboamas įtvirtino Še-
chemą Efraimo aukštumose ir
ten gyveno. Iš ten išsikėlęs, jis
įtvirtino Penuelį. 26* Širdyje Je-
roboamas baiminosi: „O jei ka-
ralystė ims ir sugrįš Dovydo
namams! 27 Jei ši tauta ir to-
liau eis atnašauti aukų VIEŠ-
PAČIUI Jeruzalėje, šios tautos
žmonių širdis vėl sugrįš pas
jų valdovą Judo karalių Re-
habeamą. Mane jie nužudys ir
sugrįš pas Judo karalių Re-
habeamą!“ 28 Pasitaręs kara-
lius padarė du auksinius ver-
šius. Žmonėms jis tarė: „Gana
ilgai ėjote į Jeruzalę. Izraeli,
štai tavo Dievas, kuris išvedė
tave iš Egipto žemės!“ 29* Vie-
ną jų pastatė Bet-Elyje, o kitą
padėjo į Daną. 30 Tai nuvedė į
nuodėmę, nes žmonės ėjo į Bet-
Elį ir Daną šių veršių pagar-
binti. 31 Jis statė ir šventyklas
aukštumų alkuose bei skyrė
kunigus iš žmonių, kurie nebu-
vo kilę iš Levio giminės. 32 Jero-
boamas įvedė iškilmę* aštun-
tojo mėnesio penkioliktą dieną,
panašią į iškilmę Judo žemė-
je, ir atnašavo aukas ant au-
kuro. Taip jis darė Bet-Elyje,
atnašaudamas savo padary-
tiems veršiams. Į Bet-Elį pa-
skyrė kunigus aukštumų šven-
tovių, kurias jis buvo pastatęs.
33 Aštuntojo mėnesio, – to mėne-
sio, kuriame savo širdyje jis bu-
vo sumanęs įvesti iškilmę iz-
raeliečiams, penkioliktą dieną
Jeroboamas palipo atnašauti
aukos ant aukuro, kurį buvo
pastatęs Bet-Elyje.

12, 26–32: Jeroboamas baiminosi, kad centrinė Jeruzalės Šventykla vėl nesuvienytų padalytos karalystės. Norėdamas užbėgti tam už akių, jis skatino kurti aukštumų alkus ir skyrė jiems netikrus kunigus. Auksiniai veršiai, pastatyti dviejose karalystės šventyklose – Bet-Elyje ir Dane, nors ir buvo padirbti kaip nematomos Dievybės, Sandoros Dievo simboliai, ilgainiui tapo stabais ir nuvedė į stabų garbinimą. Taip Jeroboamas įvedė Izraelį į nuodėmę ir savo religine pervarta užantspaudavo ir savo dinastijos žūtį (žr. 1 Kar 13, 34; 14, 7–14).

12, 29: Bet-Elis ir Danas – svarbūs atskiros Izraelio karalystės miestai prie pietinės ir šiaurinės sienos. Vienas ir kitas buvo susijęs su izraeliečių protėviais (žr. Pr 12, 8; 13, 3; 18, 10–12; 25, 1–16; Ts 18, 1–31).

12, 32: ... *iškilmę ... , panašią į iškilmę Judo žemėje*: naujoji Bet-Elio šventykla, kaip ir Saliamono Šventykla Jeruzalėje, buvo pašventinta Palapinių iškilmės metu.

Pranašas pasmerkia Bet-Elio aukurą

13 Jeroboamui stovint
prie aukuro atnašauti
smilkalų, [1*] į Bet-Elį atėjo iš
Judo, VIEŠPATIES liepiamas,
vienas Dievo vyras. [2] VIEŠ-
PATIES įsakymu jis pasmerkė
aukurą, tardamas: „Aukure,
aukure! – taip kalbėjo VIEŠ-
PATS: ‘Dovydo namams gims
sūnus, vardu Jošijas. Jis atna-
šaus ant tavęs aukštumų alkų
kunigus, deginančius ant tavęs
smilkalus. Ant tavęs bus degi-
nami žmonių kaulai’.“ [3] Tą pa-
čią dieną jis davė ženklą, tar-
damas: „Toks yra ženklas, kad
VIEŠPATS kalbėjo: ‘Šis aukuras
bus sugriautas ir ant jo esan-
tys pelenai išžarstyti’.“ [4] Kara-
lius Jeroboamas, išgirdęs, kaip
Dievo vyras pasmerkė Bet-Elio
aukurą, ištiesė ranką nuo au-
kuro, tardamas: „Suimkite jį!“
Bet ištiestoji į Dievo vyrą ran-
ka sustingo, ir Jeroboamas
nebegalėjo jos į save palenkti.
[5] Be to, ir aukuras sugriuvo, ir
pelenai buvo išžarstyti pagal
ženklą, kurį VIEŠPATIES įsa-
kymu buvo davęs Dievo vyras.
[6] „Prašau maldauti VIEŠPA-
TIES, savo Dievo, malonės, – ta-
rė karalius Dievo vyrui, – ir
melstis už mane, kad ranka
man būtų sugrąžinta.“ Dievo
vyras maldavo VIEŠPATĮ, ir
karalius vėl galėjo sulenkti sa-
vo ranką. Ji tapo tokia, kokia
buvo pirma. [7] Tada karalius
kalbino Dievo vyrą: „Eikš su
manimi į namus ir atsigaivink.
Tau dovaną duosiu.“ [8] Bet Die-
vo vyras karaliui atsakė: „Nors
man duotumei pusę savo ka-
ralystės, su tavimi neisiu.
Šioje vietoje nevalgysiu duo-
nos ir negersiu vandens,* [9] nes
taip man buvo VIEŠPATIES liep-
ta: ‘Nei duonos valgysi, nei
vandens gersi, nei keliu, ku-
riuo atėjai, grįši’.“ [10] Dievo vy-
ras tad nuėjo kitu keliu. Keliu,
kuriuo į Bet-Elį buvo atėjęs,
negrįžo.

Dievo vyras ir pranašas

[11] Bet-Elyje gyveno senas
pranašas. Atėję jo sūnūs jam
papasakojo visa, ką Dievo vy-
ras tą dieną buvo padaręs Bet-
Elyje. Jie pakartojo savo tėvui
ir žodžius, kuriuos jis buvo pa-
sakęs karaliui. [12] „Kuriuo keliu

13, 1–34: Pranašai pasmerkė Jeroboamą ir jo religines reformas. Šiame skyriuje yra dvi tikros nuorodos į pasakojimo datą: 1) Izraelio karalystė buvo vadinama Samarija (žr. 32 eilutę) tik po jos sunaikinimo 721 m. prieš Kristų (žr. 2 Kar 17, 24); 2) Jošijas (žr. 2 eilutę) žuvo mūšyje prie Megido perėjos 609 m. prieš Kristų. Įkvėptasis autorius, rašydamas maždaug 600 m. prieš Kristų, įvertina Jeroboamo karaliavimą (931–910 m. prieš Kristų) pagal jo neištikimybę Sandoros su Dievu reikalavimams.

13, 8. 22: *Valgyti duonos ar gerti vandens* Izraelio karalystėje reiškė priimti Jeroboamo religinę pervartą.

jis nuėjo?“ – paklausė tėvas. Jo
sūnūs parodė jam kelią, kuriuo
buvo nuėjęs iš Judo atėjęs Die-
vo vyras. [13] Tada jis savo sū-
nums tarė: „Pabalnokite man
asilą.“ Jie tad pabalnojo jam
asilą, ir pranašas, ant jo užsė-
dęs, [14] išjojo paskui Dievo vyrą.
Suradęs jį, sėdintį po ąžuolu,
paklausė: „Ar tu esi tas Dievo
vyras, kuris atėjo iš Judo?“ Jis
atsakė: „Taip, tai aš.“ – [15] „Eikš
su manimi, – tarė jam pra-
našas, – ir ko nors užvalgyk.“
[16] Bet jis atsakė: „Aš negaliu
su tavimi nei grįžti, nei pas ta-
ve užeiti. Šioje vietoje aš ne-
valgysiu duonos ir negersiu
vandens, [17] nes man buvo
VIEŠPATIES liepta: ‘Nei duonos
valgysi, nei vandens gersi, nei
keliu, kuriuo atėjai, grįši’.“ –
[18] „Ir aš esu pranašas, kaip ir
tu, – kalbėjo jam pranašas, –
man VIEŠPATIES įsakymu tarė
angelas: ‘Parvesk jį atgal su
savimi į namus duonos paval-
gyti ir vandens atsigerti’.“ Bet
pranašas jam melavo. [19] Tada
Dievo vyras sugrįžo su juo, ir jo
namuose valgė duonos ir gėrė
vandens.

[20] Jiems sėdint prie stalo,
VIEŠPATIES žodis atėjo jį atgal
parvedusiam pranašui. [21] At-
ėjusiam iš Judo Dievo vyrui
jis paskelbė: „Taip kalbėjo
VIEŠPATS: ‘Kadangi neklausei
VIEŠPATIES žodžio ir nesilai-
kei įsakymo, kurį VIEŠPATS,
tavo Dievas, buvo tau davęs,
[22] bet sugrįžai ir valgei duonos
bei gėrei vandens vietoje, apie
kurią tau sakiau: ‘Ten neval-
gysi duonos ir negersi van-
dens’,* – todėl tavo kūnas nie-
kad nepasieks tavo protėvių
kapo’.“

[23] Dievo vyrui pavalgius duo-
nos ir atsigėrus vandens, jam
buvo pabalnotas jį parvedusio
pranašo asilas, [24] ir jis leidosi į
kelionę. Kelyje jį užpuolė liū-
tas ir sudraskė. Jo kūnas liko
tysoti ant kelio, o šalia lavono
stovėjo asilas ir tupėjo liūtas.
[25] Eidami pro šalį, žmonės ma-
tė ant kelio tysantį lavoną ir
šalia tupintį liūtą. Nuėję į
miestą, kuriame gyveno sena-
sis pranašas, apie tai pasako-
jo. [26] Dievo vyrą atgal parvedęs
pranašas, tai išgirdęs, tarė:
„Tai Dievo vyras, kuris nepai-
sė Dievo žodžio. Užtat VIEŠ-
PATS ir atidavė jį liūtui, kuris
jį sudraskė ir užmušė pagal
jam duotą VIEŠPATIES žodį.“
[27] Savo sūnums pranašas tarė:
„Pabalnokite man asilą.“
Pabalnojus asilą, [28] jis išjojo ir
surado ant kelio tysantį kūną
su asilu ir liūtu prie lavono. Liū-
tas lavono neėdė ir asilo ne-
draskė. [29] Pranašas paėmė Die-
vo vyro kūną ir, užkėlęs ant
asilo, pargabeno jį į miestą ap-
raudoti ir palaidoti. [30] Kūną pa-
guldė į savo paties kapą. Rau-
dodami jį apverkė: „Ai, mano

broli!“ [31] Dievo vyrą palaidojęs,
pranašas savo sūnums tarė:
„Kai mirsiu, mane palaidokite
kape, kuriame yra palaidotas
Dievo vyras, mano kaulus pa-
guldykite šalia jo kaulų, [32] nes
žodis, kurį jis paskelbė VIEŠ-
PATIES įsakymu prieš Bet-Elio
aukurą ir prieš visas aukštu-
mų šventoves, esančias Sama-
rijoje, tikrai išsipildys.“
[33] Jeroboamas net po šio įvy-
kio negrįžo iš savo nedoro ke-
lio, bet ir toliau skyrė kunigus
aukštumų šventovėms iš pa-
prastų žmonių. Kas tik norėjo
būti kunigu, buvo pašventina-
mas aukštumų šventovėms.
[34] Taip Jeroboamo namai už-
sitraukė nuodėmę, už kurią tu-
rėjo būti sunaikinti ir nušluoti
nuo žemės veido.

Jeroboamo sūnaus Abijo mirtis

14 [1]* Tuo metu susirgo Je-
roboamo sūnus Abi-
jas. [2] Jeroboamas savo žmonai
tarė: „Eikš, persirenk, kad
nebūtumei pažinta, kad esi
Jeroboamo žmona, ir nueik į
Šilo'ą. Pranašas Ahijas ten
gyvena. Tas, kuris numatė, kad
aš būsiu šios tautos karalius.
[3] Pasiimk su savimi dešimt
duonos kepalų, keletą tešlai-
nių bei ąsotį medaus ir nueik
pas jį. Jis tau pasakys, kas nu-
tiks berniukui.“ [4] Jeroboamo
žmona taip ir padarė. Ji leido-
si kelionėn į Šilo'ą ir nuėjo prie
Ahijo namų. Ahijas nebegalė-
jo matyti, nes senatvė buvo ap-
temdžiusi jam akis, [5] bet VIEŠ-
PATS Ahijui buvo pasakęs: „Štai
Jeroboamo žmona ateina pas
tave pasiteirauti apie savo sū-
nų, nes jis serga. Taip ir taip
su ja kalbėsi. Ji ateis persiren-
gusi.“
[6] Išgirdęs jos žingsnius, kai
ji ėjo pro duris, Ahijas tarė:
„Įeik, Jeroboamo žmona. Kam
apsimeti esanti kita? Aš tu-
riu tau perduoti skaudžią ži-
nią. [7] Eik ir pasakyk Jeroboa-
mui: 'Taip' kalbėjo VIEŠPATS,
Izraelio Dievas: aš iškėliau ta-
ve iš tautos ir padariau tave
savo tautos Izraelio valdovu;
[8] aš atplėšiau karalystę iš Do-
vydo namų ir tau ją atidaviau.
Bet tu nebuvai kaip mano tar-
nas Dovydas, kuris laikėsi
mano įsakymų ir sekė manim
visa širdimi, darydamas tik
tai, kas dora mano akyse. [9] Tu
elgeisi nedoriau už visus prieš
tave buvusius, tu ėmei ir pasi-

14, 1–16: Pranašas Ahijas, kuris kadaise buvo drąsinęs Jeroboamą kelti maištą prieš Saliamoną (žr. 1 Kar 11, 29–31), dabar Jeroboamą pasmerkia. Įkvėptasis autorius žinojo, kad Jeroboamo namų – dinastijos – istorija buvo pernelyg trumpa (žr. 1 Kar 15, 25–30), kad visa šiaurinė karalystė žlugo 721 m. prieš Kristų (žr. 15-ąją eilutę). Šiuos niūrius įvykius jis aiškina atsižvelgdamas į religinį tautos supuvimą (žr. 9 ir 16 eilutę).

darei sau kitų dievų ir lietinių
atvaizdų man į piktumą vesti.
Tu man atsukai nugarą. [10] To-
dėl aš užtrauksiu nelaimę Je-
roboamo namams, išrausiu iš
Jeroboamo šeimos visus vyriš-
kius – vergą ir laisvą Izraely-
je – ir švariai iššluosiu Jeroboa-
mo namus, kaip mėšlas kad
yra iššluojamas. [11] Kas iš Jero-
boamo šeimos mirs mieste, tą
šunys suės, o kas mirs atvira-
me lauke, tą padangių paukš-
čiai suris, nes taip VIEŠPATS
kalbėjo'. [12] Leiskis tad į kelio-
nę, grįžk į savo namus. Kai tik
įkelsi į miestą koją, mirs tavo
vaikas. [13] Visas Izraelis jį ap-
raudos ir palaidos. Vien jis iš
Jeroboamo šeimos bus nuneš-
tas į kapą, nes tik jame VIEŠ-
PATS, Izraelio Dievas, gali ras-
ti šį tą gero. [14] Be to, VIEŠPATS
paskirs Izraeliui karalių, kuris
padarys Jeroboamo namams
galą!

[15] VIEŠPATS tol plaks Izraelį,
kol jis ims svyruoti, kaip svy-
ruoja nendrė vandenyje. Jis iš-
raus Izraelį iš šios geros žemės,
duotos jų protėviams, ir išblaš-
kys juos anapus {Eufrato}
upės, nes jie, darydamiesi sau
šventuosius stulpus,* supykdė
VIEŠPATĮ. [16] Jis nusigręš nuo
Izraelio už Jeroboamo nuodė-
mes, kuriomis jis nusidėjo ir
įvedė Izraelį į nuodėmę."

[17] Jeroboamo žmona pakilo ir
leidosi į kelionę. Ji parėjo į Tir-
zą.* Vos jai peržengus namų
slenkstį, berniukas mirė. [18] Jį
laidojo visas Izraelis ir jo rau-
dojo pagal VIEŠPATIES žodį, iš-
tartą per savo tarną pranašą
Ahiją.

[19] O kiti Jeroboamo darbai,
kaip jis kariavo ir kaip jis val-
dė, yra aprašyti Izraelio kara-
lių Metraščių knygoje. [20] Je-
roboamas valdė dvidešimt
dvejus metus. Tada jis užmigo
su savo protėviais, o jo vietoje
pradėjo karaliauti jo sūnus
Nadabas.

Rehabeamo karaliavimas

[21] Tuo tarpu Saliamono sū-
nus Rehabeamas tapo Judo
karaliumi. Rehabeamas buvo
keturiasdešimt vienerių metų,
kai pradėjo karaliauti. Jis ka-
raliavo septyniolika metų Je-
ruzalėje – mieste, kurį VIEŠ-
PATS buvo išsirinkęs iš visų
Izraelio giminių duoti buveine
savo vardui. Jo motinos vardas
buvo Naama Amonietė. [22] Judas

14, 15: ... *šventuosius stulpus*: šventieji stulpai buvo kanaaniečių vaisingumo deivės Ašeros simboliai. Ašera buvo didelė pagunda izraeliečiams. Ji minima bent keturiasdešimt kartų hebrajiškajame Šventajame Rašte.

14, 17: ... *į Tirzą*: Tirza buvo tapusi Jeroboamo sostine – buveine po išsikėlimo iš Šechemo (žr. 1 Kar 12, 25; 15, 33). Vėliau Izraelio karaliai pasistatė naują sostinę – Samariją (žr. 1 Kar 16, 24).

darė, kas buvo nedora VIEŠPATIES akyse. Savo nuodėmėmis jie pykdė jį net labiau, negu tai buvo darę jų protėviai.
23 Ir jie statėsi aukštumų alkus, akmenis ir šventuosius stulpus ant kiekvienos kalvos ir po kiekvienu lapuotu medžiu.
24 Krašte buvo ir vyriškių šventovės kekšių. Judas kartojo visas pasibjaurėtinas apeigas tautų, kurias VIEŠPATS buvo pašalinęs iš kelio izraeliečiams.

25 Penktaisiais karaliaus Rehabeamo metais Egipto karalius Šišakas užpuolė Jeruzalę.
26 Jis pagrobė ir VIEŠPATIES Namų turtus, ir karaliaus rūmų turtus. Viską paėmė. Jis pagrobė net ir Saliamono padarytus auksinius skydus.
27 Užtat vietoj jų karalius Rehabeamas padarė varinius skydus ir patikėjo juos rankoms sargybos pareigūnų, saugančių karaliaus rūmų duris.
28 Kada tik karalius eidavo į VIEŠPATIES Namus, vyrai juos nešdavosi ir paskui sugrąžindavo į sargybinę.

29 Kiti Rehabeamo darbai – visa, ką jis darė, – argi nėra aprašyti Judo karalių Metraščių knygoje?
30 Tarp Rehabeamo ir Jeroboamo nuolat vyko karas.
31 Rehabeamas užmigo su savo protėviais ir buvo palaidotas su savo protėviais Dovydo mieste. Jo motinos vardas buvo Naama Amonietė. Sūnus Abijamas tapo karaliumi jo vietoje.

Abijamo karaliavimas Judo karalystėje

15 1 Aštuonioliktaisiais karaliaus Nebato, Jeroboamo sūnaus, metais Abijamas tapo Judo karaliumi.
2 Jeruzalėje jis karaliavo trejus metus; jo motina buvo Abišalomo duktė, vardu Maaka.
3 Jis kartojo visas nuodėmes, kurias jo tėvas buvo prieš jį daręs; VIEŠPAČIUI savo Dievui, jis nebuvo nuoširdus kaip jo tėvas Dovydas.
4 Nepaisant to, Dovydo dėlei VIEŠPATS, jo Dievas, davė jam žibintą Jeruzalėje, pažadindamas jam įpėdinį ir apsaugodamas Jeruzalę,
5 nes Dovydas buvo daręs, kas dora VIEŠPATIES akyse, ir per visas savo gyvenimo dienas nebuvo nukrypęs nuo viso, ką VIEŠPATS buvo jam įsakęs, išskyrus atsitikimą su Uriju Hetitu.
6 Karas, prasidėjęs tarp Rehabeamo ir Jeroboamo, tęsėsi per visas jo gyvenimo dienas.
7 Kiti Abijamo darbai – visa, ką jis darė, – argi jie nėra aprašyti Judo karalių Metraščių knygoje? Tarp Abijamo ir Jeroboamo vyko karas.
8 Abijamas užmigo su savo protėviais ir buvo palaidotas Dovydo mieste. Jo sūnus Asa tapo karaliumi tėvo vietoje.

Asos karaliavimas Judo karalystėje

9 Dvidešimtaisiais Izraelio
karaliaus Jeroboamo metais
Asa tapo Judo karaliumi. 10 Je-
ruzalėje jis karaliavo keturias-
dešimt vienerius metus; jo mo-
tina buvo Abišalomo duktė,
vardu Maaka. 11 Asa darė, kas
buvo dora VIEŠPATIES akyse,
kaip jo tėvas Dovydas kad bu-
vo daręs. 12 Iš krašto jis išvarė
šventovės kekšius ir pašalino
visus protėvių padarytus sta-
bus. 13 Be to, jis pašalino savo
motiną Maaką iš motinos kara-
lienės vietos,* nes ji buvo pada-
riusi pasibjaurėtiną atvaizdą
Ašerai.* Asa nuvertė jos pasi-
bjaurėtiną atvaizdą ir jį sude-
gino Kidrono slėnyje. 14 Betgi
aukštumų alkai nebuvo išnai-
kinti. Nepaisant to, Asa buvo
nuoširdus su VIEŠPAČIU, savo
Dievu, per visas savo dienas. 15 Į
VIEŠPATIES Namus jis įnešė
savo tėvo įžadu pašventintas
atnašas ir savo paties įžadu
pašventintas atnašas – sidab-
rą, auksą bei įvairius reikmenis.
16 Karas tarp Asos ir Izrae-
lio karaliaus Baašos vyko per
visas jų dienas. 17 Izraelio ka-
ralius Baaša, atžygiavęs prieš
Judą, įtvirtino Ramą, norėda-
mas užkirsti kelią žmonėms
išeiti ar įeiti pas Judo karalių
Asą. 18* Tada Asa, paėmęs visą
sidabrą ir auksą, – likusius
VIEŠPATIES Namų ir karaliaus
rūmų ižde, – juos patikėjo sa-
vo pareigūnams. Karalius Asa
pasiuntė juos Aramo karaliui
Ben-Hadadui, Heziono sūnaus
Tabrimono sūnui, viešpatau-
jančiam Damaske, tardamas:
19 „Tebūna tarp manęs ir tavęs
sąjunga, kaip buvo tarp mano
tėvo ir tavo tėvo. Štai siunčiu
tau sidabro ir aukso dovaną.
Imk ir nutrauk sąjungą su Iz-
raelio karaliumi Baaša, kad jis
atsitrauktų nuo manęs.“ 20 Ben-
Hadadas paklausė karaliaus
Asos. Pasiuntęs savo kariuo-
menės vadus prieš Izraelio
miestus, jis užėmė Ijoną, Da-
ną, Abel-Bet-Maaką ir visą
Kineroto lygumą su visa Naf-
talio žeme. 21 Išgirdęs apie tai,
Baaša nustojo tvirtinęs Ra-
mą ir pasiliko Tirzoje. 22 Tada
karalius Asa sutelkė visą Ju-
dą, be išimties, ir jie nunešė

15, 13: ... *iš motinos karalienės vietos*: Judo karalystėje, kaip ir kitose Artimųjų Rytų karalystėse, karalienė motina užėmė ypatingą garbės vietą karaliaus dvare. Ji buvo vadinama Didžiąja Dama. ... *atvaizdą Ašerai*: tai buvo stulpas – apvaisinimo deivės Ašeros simbolis. Asa valdė Judo karalystę 911–870 m. prieš Kristų.

15, 18–22: Judo karalius Asa nuolat kariavo su šiaurine Izraelio karalyste ir papirko Aramo – Sirijos – karalių Ben-Hadadą pereiti į savo pusę. Ben-Hadadas I, trečias Rezono įpėdinis, buvo išsilaisvinęs iš izraeliečių jungo Saliamono valdymo metu ir tapęs Aramo – Sirijos – karaliumi (žr. 1 Kar 11, 23–24).

akmenis ir rąstus, iš kurių Ra-
ma turėjo būti įtvirtinta. Jais
karalius Asa įtvirtino Benja-
mino Gebą ir Mizpą.
23 O visi kiti Asos darbai –
visi jo žygdarbiai, visa, ką jis
nuveikė, ir miestai, kuriuos jis
įtvirtino, – argi jie nėra apra-
šyti Judo karalių Metraščių
knygoje? Betgi senatvėje jis
kentėjo nuo kojų ligos. 24 Asa
užmigo su savo protėviais ir
buvo palaidotas su savo protė-
viais savo tėvo Dovydo mieste.
Jo sūnus Jehošafatas tapo ka-
raliumi jo vietoje.

Nadabo karaliavimas Izraelyje

25* Jeroboamo sūnus Nada-
bas tapo Izraelio karaliumi ant-
raisiais Judo karaliaus Asos
metais ir karaliavo Izraelyje
dvejus metus. 26 Jis darė, kas
nedora VIEŠPATIES akyse, eida-
mas savo tėvo pėdomis ir da-
rydamas nuodėmę, į kurią jis
buvo įvedęs Izraelį.
27 Ahijo sūnus Baaša, iš Is-
sacharo namų, surengė prieš jį
sąmokslą. Baaša užmušė jį
prie filistinų Gibetono, kai
Nadabas ir visas Izraelis buvo
apgulę Gibetoną. 28 Taigi Baa-
ša nužudė Nadabą trečiaisiais
Judo karaliaus Asos metais ir
jo vietoje tapo karaliumi. 29 Vos
tapęs karaliumi, jis išžudė vi-
sus Jeroboamo namus ir nepa-
liko Jeroboamui nė gyvos dva-
sios, bet jį visiškai sunaikino, –
pagal VIEŠPATIES žodį, kurį jis
buvo kalbėjęs per savo tarną
Ahiją Šilonietį, – 30 už nuodė-
mes, kurias Jeroboamas buvo
padaręs ir įtraukęs Izraelį į
nuodėmę, supykdydamas jo-
mis VIEŠPATĮ, Izraelio Dievą.
31 O kiti Nadabo darbai – vi-
sa, ką jis darė, – argi nėra jie
aprašyti Izraelio karalių Met-
raščių knygoje? 32 Tarp Asos ir
Izraelio karaliaus Baašos vy-
ko karas per visas jų dienas.
33 Trečiaisiais Judo kara-
liaus Asos metais Ahijo sūnus
Baaša tapo karaliumi Tirzoje
visam Izraeliui ir karaliavo dvi-
dešimt ketverius metus. 34 Jis
darė, kas nedora VIEŠPATIES
akyse, eidamas Jeroboamo pė-
domis ir darydamas nuodėmę,
į kurią jis buvo įvedęs Izraelį.

Baašos karaliavimas Izraelio karalystėje

16 1 VIEŠPATIES žodis prieš
Baašą atėjo Hananio
sūnui Jehu'ui: 2 „Aš pakėliau
tave iš dulkių ir padariau ta-
ve savo tautos Izraelio vadu,
bet tu ėjai Jeroboamo pėdomis
ir vedei mano tautą Izraelį į
nuodėmę, pykindamas mane jų

15, 25–32: Su Izraelio karaliaus Nadabo nužudymu prasideda Izraelio karalių žudymai, įkvėptojo autoriaus aiškinami kaip bausmės už neištikimybę Sinajaus Sandorai (žr. 29–30 eilutes; 1 Kar 14, 1–16). Nadabas valdė šiaurinę karalystę – Izraelį 910–909 m. prieš Kristų.

nuodėmėmis, 3 štai tad aš nu-
šluosiu Baašą bei jo namus ir
padarysiu tavo namus kaip Ne-
bato sūnaus Jeroboamo. 4 Kas
tik iš Baašos šeimos mirs
mieste, šunys suės, o kas tik
mirs atvirame lauke, paukščiai
suris.“

5 O kiti Baašos darbai, ką jis
darė, ir jo žygdarbiai, – argi jie
nėra aprašyti Izraelio karalių
Metraščių knygoje? 6 Baaša už-
migo su savo protėviais ir buvo
palaidotas Tirzoje, o jo vietoje
jo sūnus Ela tapo karaliumi.
7 Be to, VIEŠPATIES žodis atėjo
per pranašą Hananio sūnų Je-
hu'ą prieš Baašą ir jo namus
ne vien dėl visa pikta, kurį jis
darė VIEŠPATIES akyse, kad py-
kintų jį savo rankų darbu, bū-
damas panašus į Jeroboamo
namus, bet ir dėl to, kad juos
sunaikino.

Elos karaliavimas Izraelio karalystėje

8 Dvidešimt šeštaisiais Ju-
do karaliaus Asos metais Ba-
ašos sūnus Ela tapo Izraelio
karaliumi Tirzoje – karaliavo
dvejus metus. 9 Jo dvariškis
Zimris, pusės raitelių vadas,
surengė prieš jį sąmokslą, kai
jis buvo Tirzoje visiškai pasi-
gėręs Tirzos rūmų prievaizdo
Arzos namuose. 10 Zimris įėjo,
parbloškė jį ir užmušė dvide-
šimt septintaisiais Judo kara-
liaus Asos metais ir tapo ka-
raliumi jo vietoje.

11 Pradėjęs karaliauti ir vos
spėjęs atsisėsti į sostą, jis iš-
žudė visus Baašos namus, ne-
palikdamas jam nė vieno vyriš-
kio iš jo giminių ar iš jo
bičiulių. 12 Taip Zimris sunai-
kino visus Baašos namus pa-
gal žodį, kurį VIEŠPATS buvo iš-
taręs per pranašą Jehu'ą, 13 už
visas Baašos nuodėmes ir už jo
sūnaus Elos nuodėmes, ku-
riomis jie patys buvo nusidėję
ir įtraukę Izraelį į nuodėmę,
pykindami VIEŠPATĮ, Izraelio
Dievą, savo stabais.

14 O kiti Elos darbai – visa,
ką jis darė, – argi nėra aprašy-
ti Izraelio karalių Metraščių
knygoje?

Zimrio karaliavimas Izraelio karalystėje

15 Dvidešimt septintaisiais
Judo karaliaus Asos metais
Zimris karaliavo Tirzoje sep-
tynias dienas. Tuo metu ka-
riuomenė buvo apgulusi filisti-
nų miestą Gibetoną. 16 Karei-
viai stovykloje išgirdo: „Zimris
surengė sąmokslą ir nužudė
karalių!“ Todėl tą pačią dieną
stovykloje visas Izraelis pa-
darė kariuomenės vadą Omrį
Izraelio karaliumi. 17 Tada
Omris ir visas Izraelis su juo
pasitraukė nuo Gibetono ir ap-
gulė Tirzą. 18 Zimris, matyda-
mas, kad miestas bus paimtas,
nuėjo į karaliaus rūmų bokštą
ir susidegino su karaliaus rū-
mais. Taip jis mirė 19 už nuo-

dėmes, kuriomis nusidėjo darydamas, kas nedora VIEŠPATIES akyse, eidamas Jeroboamo pėdomis, ir už nuodėmes, kurias padarė vesdamas Izraelį į nuodėmę.

20 O kiti Zimrio darbai ir sąmokslas, kurį jis surengė, – argi jie nėra aprašyti Izraelio karalių Metraščių knygoje?

21* Tada Izraelio žmonės pasidalijo perpus. Pusė žmonių norėjo Ginato sūnų Tibnį padaryti karaliumi, o kita pusė rėmė Omrį. 22 Omrį rėmę žmonės buvo stipresni už Ginato sūnų Tibnį remiančius žmones. Taip Tibnis mirė, o Omris tapo karaliumi.

Omrio karaliavimas Izraelio karalystėje

23 Omris pradėjo karaliauti trisdešimt pirmaisiais Judo karaliaus Asos metais ir karaliavo dvylika metų. Tirzoje jis karaliavo šešerius metus.

24 Jis nupirko Samarijos kalvą iš Šemero už du sidabrinius talentus, kalvą įtvirtino ir miestą, kurį pastatė, pavadino Samarija, kalvos savininko Šemero vardu.

25 Omris darė, kas buvo nedora VIEŠPATIES akyse, ir elgėsi nedoriau už visus savo pirmtakus. 26 Jis ėjo Nebato sūnaus Jeroboamo keliu visais atžvilgiais ir kartojo jo nuodėmes, kuriomis jis įtraukė į nuodėmę Izraelį, pykindamas VIEŠPATĮ, Izraelio Dievą, savo stabais.

27 O kiti Omrio įvykdyti darbai ir jo atlikti žygdarbiai, – argi jie nėra aprašyti Izraelio karalių Metraščių knygoje?
28 Omris užmigo su savo protėviais ir buvo palaidotas Samarijoje, o jo vietoje sūnus Ahabas tapo karaliumi.

Ahabo karaliavimas Izraelio karalystėje

29* Trisdešimt aštuntaisiais Judo karaliaus Asos metais Omrio sūnus Ahabas tapo Izraelio karaliumi. Omrio sūnus Ahabas valdė Izraelį Samarijoje dvidešimt dvejus metus.
30 Omrio sūnus Ahabas darė,

16, 21–28: Omris buvo sumanus ir svarbus Izraelio karalius. Tai liudija Artimųjų Rytų archeologija. Įrašai paminkliniame akmenyje, kurį įprasta vadinti Moabietišku akmeniu, liudija, kad Omris pavergė Moabą; Asirijos archyvinė medžiaga vadina Izraelį *Omrio namų kraštu* net vėliau, kai Omrio dinastija jau buvo pasitraukusi iš istorijos. Įkvėptasis autorius domisi bemaž tik religiniais reikalais ir Omrio nuopelnų, išskyrus Samarijos – naujos sostinės – pastatymą, nemini. Omris yra pasmerkiamas, nes jis savo sūnui davė finikiečių (sidoniečių) karaliaus dukterį Jezabelę. Tai buvo geras politinis žingsnis, bet atnešė didelę žalą Izraelio religijai.

16, 29–34: Ahabo karaliavimas aprašomas išsamiau, nes sukėlė religinius lūžius ir pervartas (žr. 1 Kar 17, 1 – 22, 40).

kas buvo nedora VIEŠPATIES
akyse, daugiau už bet kurį sa-
vo pirmtaką.
31 Negana jam buvo kartoti
Nebato sūnaus Jeroboamo
nuodėmes, jis paėmė žmona si-
doniečių karaliaus Etbaalo
dukterį Jezabelę ir pradėjo
garbinti Baalą ir jam tarnau-
ti. 32 Baalui jis padirbo aukurą
Baalo šventykloje, kurią jis bu-
vo pastatęs Samarijoje. 33 Aha-
bas padarė ir šventąjį stulpą.
Ahabas padarė daugiau VIEŠ-
PAČIUI, Izraelio Dievui, supy-
kinti, negu bet kuris iš prieš jį
buvusių Izraelio karalių. 34* Jo
dienomis Hielis iš Bet-Elio at-
statė Jerichą. Dėdamas jo pa-
matus, jis neteko savo pirma-
gimio sūnaus Abiramo ir,
įstatydamas vartus į jų vietą,
jis neteko savo jauniausio sū-
naus Segubo, kaip VIEŠPATS
buvo kalbėjęs per Nuno sūnų
Jozuę.

C. PASAKOJIMAI APIE PRANAŠUS

Elijas pranašauja sausrą

17 1* Tišbietis Elijas, iš
Tišbės Gileade, tarė
Ahabui: „Kaip gyvas VIEŠPATS,
Izraelio Dievas, kuriam aš tar-
nauju, šiais metais nebus nei
rasos, nei lietaus, nebent aš
duosiu žodį.“
2 Elijui atėjo VIEŠPATIES žo-
dis, tardamas: 3 „Eik iš čia; pa-
suk į rytus ir pasislėpk prie
Cherito upelio, rytuose nuo
Jordano. 4 Atsigersi iš upelio, o
aš paliepiau varnams ten tave
maitinti.“ 5 Jis tad leidosi į ke-
lionę vykdyti, ką VIEŠPATS jam
buvo įsakęs. Nuėjęs gyveno
prie Cherito upelio, į rytus nuo
Jordano. 6 Varnai atnešdavo
jam duonos ir mėsos kas rytą
ir kas vakarą, o iš upelio jis
atsigerdavo.

Miltų ir aliejaus stebuklas

7 Ilgainiui upelis išdžiūvo,
nes nebuvo krašte lietaus. 8 Ta-
da VIEŠPATIES žodis atėjo Eli-

16, 34: Vaikų kūnai buvo palaidoti po pamatais ir vartais, norint garantuoti pastatams palaimą. Tokias apeigas įkvėptasis autorius laiko pasibjaurėtinomis. Žr. Joz 6, 26.

17, 1: Kanaano – Finikijos – dievas Baalas (žr. 1 Kar 16, 31–32) žemdirbių religijoje buvo laikomas dievu, kuris valdo lietų. Elijas Tišbietis norėjo parodyti, kad jo Dievas Jahvė, Izraelio Dievas, iš tikrųjų yra lietaus viešpats. Elijas Tišbietis buvo vienas iš svarbiausių asmenų – pranašų – Senojo Testamento istorijoje. Jo vardas *El-i-Jah* reiškia *Dievas–mano–(yra)Jahvė*. Elijas sėkmingai gynė Jahvės, Sandoros Dievo, pažinimą ir garbinimą nuo įtaigių Baalo garbinimo apeigų, kurias buvo įvedusi Ahabo žmona Jezabelė iš Tyro. Pasakojimas apie Eliją apima grumtynes su Baalo garbintojais, stebuklų pasakojimus, karalių pasmerkimą ir paruošimą pranašo Elijo eschatologinei užduočiai: liudyti *Viešpaties dieną*. Žr. Mal 3, 23–24; Mt 17, 10–13; Lk 1, 17.

jui, tardamas: 9 „Tuojau pat eik į Sidono Zarefatą* ir ten pasilik. Vienai tenykštei našlei įsakiau tave maitinti.“ 10 Jis tad leidosi į kelionę ir atėjo į Zarefatą. Priėjęs miesto vartus, jis pamatė ten našlę, berenkančią malkas. Ją pasišaukęs, tarė: „Prašyčiau atnešti man truputį vandens inde atsigerti.“ 11 Jai einant atnešti, jis šūktelėjo iš paskos, tardamas: „Atnešk man kąsnį duonos rankoje.“ – 12 „Kaip gyvas tavo VIEŠPATS, – ji atsakė, – aš nieko kepto neturiu, vien tik saują miltų puode ir truputį aliejaus ąsotyje. Štai dabar rankioju pagalius, kad grįžusi namo tai pataisyčiau sau ir sūnui. Suvalgysime ir paskui mirsime.“ – 13 „Nebijok, – tarė jai Elijas, – eik ir daryk, kaip sakei. Bet pirma padaryk paplotėlį ir jį atnešk man, o tada pataisyk ką nors sau ir savo sūnui. 14 Nes VIEŠPATS, Izraelio Dievas, taip kalbėjo: 'Miltai puode neišseks nei aliejaus ąsotyje nepritrūks iki tos dienos, kurią VIEŠPATS atsiųs žemei lietaus'.“ 15 Nuėjusi ji padarė, kaip Elijas buvo pasakęs. Ji pati ir jis bei visa jos šeimyna turėjo maisto ilgą laiką. 16 Miltai puode neišseko nei aliejaus ąsotyje nepritrūko, kaip VIEŠPATS buvo kalbėjęs per Eliją.

Našlės sūnus prikeliamas iš numirusių

17 Atsitiko po šių įvykių, kad sūnus tos moters – namų šeimininkės susirgo. Jis vis blogėjo, kol pagaliau nustojo alsuoti. 18* Tada ji Elijui tarė: „Ką pikta, Dievo tarne, aš tau padariau, kad tu pas mane turėjai ateiti man kaltės priminti ir mano sūnaus nužudyti?“ 19 Bet jis atsakė jai: „Duok man savo sūnų.“ Paėmęs jį nuo jos rankų, nusinešė jį į viršutinio aukšto kambarį, kur jis gyveno, ir paguldė ant savo lovos. 20 „VIEŠPATIE, mano Dieve, – jis šaukėsi VIEŠPATIES, – argi tu net šiai našlei, pas kurią esu svečias, atsiuntei nelaimę, užmušdamas jos sūnų?“ 21 Tada jis atsigulė ant vaiko tris kartus ir šaukėsi VIEŠPATIES, tardamas: „VIEŠPATIE, mano Dieve, maldauju, tesugrįžta šio vaiko gyvastis į jo kūną!“ 22 VIEŠPATS išgirdo Elijo maldavimą, vaiko gyvastis sugrįžo į jį, ir jis atgijo. 23 Paėmęs vaiką, Elijas nunešė jį iš viršutinio aukšto kambario žemyn į seklyčią ir atidavė jį motinai, tardamas: „Štai tavo sūnus yra gyvas.“ – 24 „Dabar aš tikrai žinau, kad

17, 9: ... *Zarefatą*: vietovė Finikijos pajūryje, už karaliaus Ahabo karalystės ribų.

17, 18: Moteris savo nelaimę priskiria Elijo apsilankymui: Dievo vyras, jos manymu, yra tarsi liudytojas, kurio artume išryškėja slaptos ir nesąmoningos nuodėmės, reikalaujančios bausmės.

esi Dievo vyras, – atsakė moteris Elijui, – ir kad VIEŠPATIES žodis eina iš tavo lūpų.“

Elijas ir Baalo pranašai

18 1* Daug vėliau, trečiaisiais {sausros} metais, Elijui atėjo VIEŠPATIES žodis, tardamas: „Eik ir pasirodyk Ahabui. Aš atsiųsiu žemei lietaus.“ 2 Elijas tad nuėjo pas Ahabą.

Samarijoje buvo didelis badas. 3 Ahabas pasišaukė rūmų valdytoją Obadiją. {Obadijas reiškė VIEŠPAČIUI didelę pagarbą. 4 Kai Jezabelė žudė VIEŠPATIES pranašus, Obadijas buvo paėmęs šimtą pranašų, paslėpęs juos po penkiasdešimt olose ir aprūpinęs duona ir vandeniu.} 5 Ahabas Obadijui tarė: „Pereik per kraštą, nueik prie visų vandens šaltinių ir visų srovių. Galbūt rasime šiek tiek žolės arkliams ir mulams išgelbėti, idant neliktume be gyvulių.“ 6 Norėdami išžvalgyti kraštą, jiedu išsiskyrė: Ahabas ėjo atskirai vienu keliu, o Obadijas ėjo atskirai kitu keliu.

7* Obadijui keliaujant, ūmai jį pasitiko Elijas. Atpažinęs jį, Obadijas puolė kniūbsčias ir tarė: „Ar tai tu, mano viešpatie Elijau?“ – 8 „Taip, tai aš, – atsakė jam, – eik ir pasakyk savo valdovui, kad Elijas yra čia!“ – 9 „Kuo aš tau nusidėjau, kad tu atiduodi savo tarną į rankas Ahabui, kad mane užmuštų? 10 Kaip gyvas VIEŠPATS, tavo Dievas, nėra jokios tautos ar karalystės, į kurią mano valdovas nebūtų siuntęs tavęs ieškoti. Kai atsakydavo: ‘Čia jo nėra’, – jis reikalaudavo iš tos karalystės ar tautos priesaikos, kad tavęs nesurado. 11 Betgi nūn sakai: ‘Eik ir pasakyk savo valdovui, kad Elijas yra čia’. 12 Kai tik paeisiu nuo tavęs, VIEŠPATIES dvasia nuneš tave nežinia kur. Taigi, kai aš nuėjęs pranešiu Ahabui, o jis negalės tavęs surasti, mane jis užmuš, nors aš, tavo tarnas, VIEŠPAČIUI reiškiau pagarbą nuo jaunystės. 13 Mano viešpačiui tikrai buvo pranešta, ką aš padariau, Jezabelei žudant VIEŠPATIES pranašus, kaip aš paslėpiau šimtą VIEŠPATIES pranašų po penkiasdešimt vienoje oloje ir aprūpinau juos duona ir vandeniu. 14 O dabar tu sakai: ‘Eik ir pasakyk savo valdovui: Elijas yra čia!’ Juk jis

18, 1–6: Sausra baigiasi. Elijas kelia klausimą: kuris Dievas gali sulaikyti lietų ir duoti lietaus? Jahvė – Sandoros Viešpats ar didysis Baalas? Jau pats Elijo vardas – hebrajiškai *Elijah – Jahvė {yra} mano Dievas* skelbia jo tikėjimą. *Obadijas* reiškia *Jahvės tarnas*. Jezabelė buvo persekiojusi Jahvės, Sandoros Viešpaties, pranašus.

18, 7–16: Ahabas buvo ieškojęs Elijo visur, norėdamas jį sugauti. Dabar pats pranašas savo noru sutinka pasirodyti Ahabui.

tikrai mane užmuš." 15 Elijas tarė: „Kaip gyvas Galybių VIEŠPATS, kuriam aš tarnauju, šiandien tikrai aš jam pasirodysiu."

Elijas ir Ahabas

16 Obadijas tad nuėjo Ahabo pasitikti ir jam pranešė, o Ahabas atėjo Elijo pasitikti. 17* Ahabas, pamatęs Eliją, jam tarė: „Ar tai tu, kuris vargini Izraelį?" – 18 „Ne aš Izraelį varginau, – atsikirto Elijas, – bet vargìnai tu ir tavo tėvo namai, nes atmetėte VIEŠPATIES įsakymus ir ėjote paskui Baalą. 19 Užtat pasiųsk surinkti visą Izraelį pas mane ant Karmelio kalno drauge su keturiais šimtais penkiasdešimt Baalo pranašų ir keturiais šimtais Ašeros pranašų, valgančių prie Jezabelės stalo."

Auka ant Karmelio kalno

20 Ahabas tad išsiuntė žmones pašaukti visus izraeliečius ir surinko pranašus ant Karmelio kalno. 21 Tada Elijas priėjo prie visų žmonių ir tarė: „Kaip ilgai jūs šlubuosite tarp dviejų pažiūrų? Jeigu VIEŠPATS yra Dievas, sekite paskui jį; bet jeigu Baalas, tuomet sekite paskui jį!" Žmonės neatsakė jam nė žodžio. 22 Tada Elijas tarė žmonėms: „Aš, vien tik aš, likau VIEŠPATIES pranašas, o Baalo pranašų yra keturi šimtai penkiasdešimt vyrų. 23 Tebūna duota mums du jautukai. Teišsirenka jie sau vieną jautuką, tesukapoja į gabalus ir tepadeda ant malkų, bet ugnies teneužkuria. O aš paruošiu kitą jautuką ir padėsiu jį ant malkų, bet ugnies neužkursiu. 24 Tada jūs šaukite savo dievą vardu, o aš šauksiu VIEŠPATĮ vardu. Sutarkime: Dievas, kuris atsakys ugnimi, yra iš tikrųjų Dievas." Visi žmonės atsakė: „Gerai pasakyta!"

25 Elijas Baalo pranašams tarė: „Išsirinkite sau vieną jautuką ir pirmi paruoškite jį, nes jūsų yra daugiau. Tada šaukite savo dievą vardu, bet ugnies nekurkite." 26 Jie tada, paėmę jiems duotą jautuką, jį paruošė ir šaukė Baalą vardu nuo ryto iki vidudienio, tardami: „Baalai, išklausyk mus!" Bet nebuvo jokio garso, niekas neatsakė. Klupčiodami jie šoko* apie pastatytą aukurą. 27 Atėjus vidudieniui, Elijas iš jų tyčiojosi, sakydamas: „Šaukite garsiau! Juk jis yra dievas! Arba jis yra užsisvajojęs, arba paėjėjęs į pakelę,* arba keliauja,

18, 17–19: Elijas tvirtina, kad Ahabas, nepripažindamas Sandoros Viešpaties ir leisdamas savo žmonai Jezabelei plėsti Baalo religiją Izraelyje, yra kaltas dėl sausros. Deivė Ašera buvo laikoma Baalo žmona.

18, 26: ... *klupčiodami jie šoko*: pirma lenkdami vieną kelį, o paskui ir kitą. Žr. Ps 26, 6–7.

18, 27: ... *paėjėjęs į pakelę*: turbūt eufemizmas, reiškiantis paėjėjo nusilengvinti.

arba galbūt užmigęs ir turi bū-
ti pažadintas.“ 28 Jie tad gar-
siai šaukė ir pagal savo paprotį
čaižė save kalavijais ir ietimis,
kol apsipylė krauju. 29 Vidudie-
niui praėjus, jie vis dar šėlo,
pranašaudami pagavos įkarš-
tyje iki pat aukos atnašavimo.
Vis dar nebuvo jokio garso ir
nebuvo, kas atsakytų ar iš-
klausytų.

30 Tada Elijas tarė visiems
žmonėms: „Ateikite arčiau prie
manęs.“ Visi žmonės priėjo ar-
čiau prie jo. Jis atstatė VIEŠPA-
TIES aukurą, kuris buvo nuvers-
tas. 31 Elijas paėmė dvylika
akmenų pagal skaičių giminių
sūnų Jokūbo, kuriam buvo at-
ėjęs Dievo žodis: „Tavo vardas
bus Izraelis“, – 32 ir iš tų akme-
nų jis pastatė aukurą VIEŠPA-
TIES vardui. Tada jis iškasė ap-
link aukurą griovį, kuriame
buvo galima du saikus grūdų
pasėti. 33 Paskui jis sudėjo mal-
kas, sukapojo į gabalus jautu-
ką ir uždėjo ant malkų. Jis ta-
rė: „Pripilkite keturis ąsočius
vandens ir užpilkite jį ant de-
ginamosios aukos ir ant mal-
kų.“ 34 Vėl tarė: „Padarykite tai
dar kartą“, – ir tai jie padarė
antrą kartą. „Padarykite tai
trečią kartą“, – jis tarė, ir tai
jie padarė trečią kartą. 35 Van-
duo bėgo visur aplink aukurą,
net griovys buvo pilnas van-
dens.

36 Atėjus metui atnašauti au-
ką, pranašas Elijas priėjo ir ta-
rė: „VIEŠPATIE, Dieve Abraomo,
Izaoko ir Izraelio, šią dieną te-
būna žinoma, kad tu esi Izrae-
lio Dievas, kad aš esu tavo tar-
nas ir kad aš visus tuos dalykus
padariau tavo įsakymu. 37 At-
sakyk man, VIEŠPATIE! Atsa-
kyk man, kad ši tauta žinotų,
jog tu, VIEŠPATIE, esi Dievas,
jog tu vėl susigrąžini jų širdis.“
38 Tada nužengė VIEŠPATIES
ugnis ir sudegino deginamąją
auką, malkas, akmenis ir že-
mes. Ji sugėrė ir griovyje bu-
vusį vandenį. 39 Tai matydami,
visi žmonės puolė kniūbsčia,
šaukdami: „VIEŠPATS yra Die-
vas! Tik VIEŠPATS yra Dievas!“
40 Elijas jiems tarė: „Čiupkite
Baalo pranašus! Nė vienam
neleiskite pabėgti!“ Jie buvo
suimti. Nuvaręs juos žemyn
prie Kišono upelio, Elijas ten
juos nužudė.*

Baigiasi sausra

41* Elijas tarė Ahabui: „Pa-
kilk, valgyk ir gerk, nes atūžia
smarkus lietus.“ 42 Ahabas tad
nuėjo pavalgyti ir atsigerti.
Tuo tarpu Elijas, užkopęs į

18, 40: ... *juos nužudė*: tuomet izrae-
liečiai, o vėliau ir įkvėptasis autorius
grumtynes tarp Baalo ir Viešpaties
laikė grumtynėmis tarp gyvenimo ir
mirties.

18, 41–46: ... *Pakilk, valgyk ir gerk*
... reiškė: nutrauk pasninką, kurio
buvo laikomasi apeigų metu. Saus-
ros galas buvo ženklas, kad Jahvė, o
ne Baalas, valdo dangų ir lemia iz-

Karmelio viršūnę, atsisėdo ant
žemės ir priglaudė savo veidą
prie kelių. 43 Savo tarnui jis pa-
liepė: „Pakopk ir pasižvalgyk
Jūros link." Palypėjęs tarnas
pasižvalgė ir pranešė: „Nieko
nėra!" Septynis kartus Elijas
liepė: „Vėl nueik!" 44 Septintą
kartą tarnas pranešė: „Štai
mažas debesėlis, ne didesnis
už žmogaus ranką, kyla nuo
Jūros." Tada Elijas tarė: „Eik
ir sakyk Ahabui: 'Kinkyk savo
vežimą ir leiskis žemyn, kad
lietus tavęs neužkluptų'." 45 Po
valandėlės dangus apsiniaukė
juodais debesimis, papūtė vė-
jas ir pradėjo smarkiai lyti.
Ahabas, įlipęs į savo vežimą,
nuvažiavo Jezreelio link. 46 Bet
VIEŠPATIES ranka nusileido
ant Elijo. Prisijuosęs drabu-
žius prie juosmens, jis bėgo
pirma Ahabo iki pat Jezreelio.

Kelionė į Horebą

19 1 Kai Ahabas papasa-
kojo Jezabelei visa, ką
Elijas buvo padaręs ir kaip jis
buvo išžudęs visus jos prana-
šus kalaviju, 2 Jezabelė nusiun-
tė pasiuntinį pas Eliją, tarda-
ma: „Tai man tepadaro dievai
ir dar teprideda, jeigu šiuo lai-
ku rytoj nepadarysiu su tavo
gyvastimi, kaip buvo padary-
ta su kiekvieno iš jų gyvasti-
mi." 3 Išsigandęs, gelbėdamas
savo gyvybę, jis tučtuojau pa-
bėgo. Pasiekęs Judo Beer-Še-
bą, jis paliko ten savo tarną,
4 o pats pakeliavo vieną dieną į
dykumą. Priėjęs kadagį, jis po
juo atsisėdo ir šaukėsi mirties.
„Gana! – jis šaukė, – nūn, VIEŠ-
PATIE, imk mano gyvastį, nes
aš nesu geresnis už savo pro-
tėvius."

5 Elijas ten atsigulė po kada-
giu ir užmigo. Staiga jį palietė
angelas ir jam tarė: „Kelkis ir
valgyk!" 6 Jis apsižvalgė. Žiūri,
prie galvos žaizdre keptas pa-
plotis ir ąsotis vandens. 7 VIEŠ-
PATIES angelas atėjo antrą
kartą ir, palietęs jį, tarė: „Kel-
kis ir valgyk, kitaip kelionė bus
tau per sunki." 8* Atsikėlęs pa-
valgė ir atsigėrė. Tuo maistu
pasistiprinęs, jis ėjo keturias-
dešimt dienų ir keturiasde-
šimt naktų iki pat Dievo kalno
Horebo. 9 Ten, įlindęs į olą, joje
praleido naktį.

raeliečių likimą. *Jezreelis* buvo antroji Ahabo sostinė. Elijas nubėgo maždaug 30 km didžiai džiaugdamasis pirma Ahabo vežimo, skelbdamas visapusišką Jahvės – Sandoros Viešpaties – pergalę prieš Baalus.

19, 8–19: Verta šiuos Dievo apsireiškimus Elijui palyginti su apsireiškimais Mozei (žr. Iš 19, 1–23; 33, 1–23; 34, 5) ant to paties Horebo – Sinajaus – kalno. Nors įvairūs gamtos reiškiniai – vėjas, audra, žemės drebėjimas, ugnis (žr. Iš 19, 18–19) – priverčia žmogų susimąstyti, išgyventi savo ribotumą ir kelti būties klausimus apie Dievo Artumą, jie nėra pats Dievo Artumas, tolygus *švelnios tylos* balsui, apreiškiančiam Dievo dvasiškumą. Pranašo Elijo užduotis buvo atkurti

Susitikimas su Dievu

Tada VIEŠPATIES žodis atėjo
jam, tardamas: „Ką čia veiki,
Elijau?“ 10 Jis atsakė: „Aš degu
uolumu VIEŠPAČIUI, Galybių
Dievui, nes izraeliečiai atmetė
tavo Sandorą, nuvertė tavo au-
kurus ir išžudė tavo pranašus
kalaviju. Tik aš vienas likau,
ir jie nori man gyvastį atimti.“
11 „Išeik laukan, – jis pašau-
kė, – ir stovėk ant kalno prieš
VIEŠPATĮ, nes VIEŠPATS pra-
eis.“ Pūtė didelis vėjas, jis bu-
vo toks stiprus, kad skaldė kal-
nus ir trupino į gabalus uolas
prieš VIEŠPATĮ, bet VIEŠPATIES
nebuvo vėjyje. Po vėjo – žemės
drebėjimas, bet VIEŠPATIES ne-
buvo žemės drebėjime. 12 Po že-
mės drebėjimo – ugnis, bet
VIEŠPATIES nebuvo ugnyje. O po
ugnies – švelnios tylos balsas.
13 Jį išgirdęs, Elijas apsigaubė
veidą skraiste ir išėjęs atsisto-
jo prie olos angos. Tada krei-
pėsi į jį balsas: „Ką čia veiki,
Elijau?“ 14 Jis atsakė: „Aš degu
uolumu VIEŠPAČIUI, Galybių
Dievui, nes izraeliečiai atme-
tė tavo Sandorą, nuvertė tavo
aukurus ir išžudė tavo prana-
šus kalaviju. Tik aš vienas li-
kau, ir jie trokšta man gyvastį
atimti.“
15 VIEŠPATS jam tarė: „Grįžk
keliu, kuriuo atėjai, į Damas-
ko dykumą.* Ten nuėjęs, pa-
tepsi Hazaelį Aramo karaliu-
mi. 16 Patepk ir Nimšio sūnų
Jehu'ą Izraelio karaliumi, o
Šafato sūnų Elišą iš Abel-Me-
holos patepk pranašu savo vie-
toje. 17 Kas tik pabėgs nuo Ha-
zaelio kalavijo, tą Jehu'as
užmuš, o kas tik pabėgs nuo
Jehu'o kalavijo, tą Eliša už-
muš. 18 Aš paliksiu Izraelyje tik
septynis tūkstančius* – visus
tuos, kurių keliai nesiklaupė
Baalui ir kurių lūpos jo nebu-
čiavo.“

Elišos pašaukimas

19* Iš ten iškeliavęs, Elijas
rado Šafato sūnų Elišą be-
ariantį. Buvo ariama dvylika

Sandorą ir atgaivinti tikrą tikėjimą, todėl nenuostabu, kad jis sugrįžo prie Horebo – Sinajaus – kalno, kur Sandora buvo apreikšta Mozei ir per jį izraeliečių tautai (žr. Iš 3, 1–4. 17; 33, 18 – 34, 9). Mozė ir Elijas pasirodė su Kristumi atsimainymo metu (žr. Mt 17, 19; Mk 9, 1–7; Lk 9, 28–36).

19, 15: ... *į Damasko dykumą*: į nūdienę Sirijos dykumą.

19, 15–17: Pats Elijas įvykdė tik trečiąją jam pavestą užduotį, paskirdamas Elišą pranašu (žr. 19–21 eilutę). Elišai buvo pavesta atlikti pirmąją užduoti asmeniškai (žr. 2 Kar 8, 7–19), o antrąją per įgaliotinį (žr. 2 Kar 9, 1–10).

19, 18: ... *tik septynis tūkstančius*: Pranašų knygose šie septyni tūkstančiai yra vadinami *teisiuoju likučiu*. Žr. Am 5, 15; Iz 10, 20; 11, 11.

19, 19–21: Elijo veiksmas, savo skraistės užmetimas Elišai ant pečių, liudijo dievišką pašaukimą dalyvauti pranašiškoje užduotyje. O Elišos veiksmas, savo jaučių jungo sunaikinimas, liudijo jo skubų ir visapusišką atsidavimą pranašo užduočiai rūpintis Dievo garbe.

jungų jaučių, o jis buvo su dvy-
liktuoju. Elijas, eidamas pro jį,
užmetė jam savo skraistę. [20]Pa-
likęs jaučius, jis bėgo paskui
Eliją, sakydamas: „Prašau
leisti man pabučiuoti tėvą ir
motiną, tada aš paskui tave
seksiu.“ – „Eik, grįžk! – atsakė
Elijas, – argi aš tau ką pa-
dariau?“ [21]Eliša sugrįžo nuo jo
ir, paėmęs jungą jaučių, juos
papjovė. Naudodamas pakink-
tus kaip malkas, jis išvirė jų
mėsą ir davė ją žmonėms val-
gyti. Tada jis viską paliko, se-
kė Eliją ir tapo jo tarnu.

Samarijos apgula

20 [1*]Aramo karalius Ben-
Hadadas sutelkė visą
savo kariuomenę ir, lydimas
trisdešimt dviejų karalių, drau-
ge su raiteliais ir kovos veži-
mais atžygiavo į Samariją, ją
užpuolė ir apgulė. [2]Pas kara-
lių Ahabą į miestą jis siuntė
pasiuntinius [3]jam pasakyti:
„Taip kalbėjo Ben-Hadadas:
‘Tavo sidabras ir tavo auksas
yra mano, taip pat ir tavo
gražiosios žmonos bei vaikai
yra mano’.“ [4]Izraelio karalius
jam atsakė: „Mano viešpatie ka-
raliau, yra kaip tu pasakei! Aš
ir visa, ką aš turiu, tavo.“ [5]Bet
pasiuntiniai vėl atėjo, tardami:
„Taip kalbėjo Ben-Hadadas:
‘Aš siunčiau tau pasakyti, kad
turi man atiduoti savo sidab-
rą ir auksą, savo žmonas ir vai-
kus. [6]Vis dėlto aš pasiųsiu pas
tave savo tarnus rytoj maž-
daug šiuo laiku, jie iškrės tavo
rūmus bei namus tavo dvariš-
kių, paims visa, ką tu vertini,
ir išneš’.“
[7]Tada Izraelio karalius su-
šaukė visus krašto seniūnus ir
tarė: „Tik pagalvokite! Žiūrė-
kite patys, kaip tas žmogus no-
ri mus pražudyti! Juk kai jis
reikalavo iš manęs mano žmo-
nų ir vaikų, mano sidabro ir
mano aukso, aš neatsisakiau.“
[8]Visi seniūnai ir žmonės jam
sakė: „Neklausyk ir nesutik!“
[9]Ben-Hadado pasiuntiniams
tad jis tarė: „Pasakykite mano
viešpačiui karaliui: ‘Visa, ko tu
iš pradžių reikalavai iš savo
tarno, aš padarysiu. Bet šio da-
lyko padaryti negaliu’.“ Pasiun-
tiniai išėjo ir tai jam pranešė.
[10]Tada Ben-Hadadas pasiun-
tė šį žodį: „Tai tepadaro man
dievai ir dar teprideda, jei pa-
kaks Samarijoje dulkių kiek-
vienam mano vyrų bent po
saują pasiimti.“ – [11*]„Pasaky-
kite jam, – atsakė Izraelio ka-
ralius, – tenesigiria žmogus,
kuris kalaviją dar tik juosia-
si, kaip tas, kuris nusijuosia.“
[12]Ben-Hadadas su kitais kara-

20, 1–6: Be abejo, karaliai šiame tekste, kaip dažnai Šventajame Rašte, buvo mažų nepriklausomų miestų su keletu sau pavaldžių gyvenviečių valdovai.

20, 11: Ahabas cituoja patarlę, kad nedera prieš mūšį girtis pergale, nes dar nėra aišku, kas laimės mūšį.

liais gėrė palapinėse, kai išgirdo šį atsakymą. „Pasiruoškite pulti!“ – jis įsakė savo vyrams. Jie pasiruošė pulti miestą.

Izraelio pergalė

[13]Tada vienas pranašų, priėjęs prie Izraelio karaliaus Ahabo, tarė: „Taip kalbėjo VIEŠPATS: ‘Ar matei šią didelę kariuomenę? Štai šiandien aš ją atiduosiu į tavo rankas ir tu žinosi, kad aš esu VIEŠPATS’.“
[14] Ahabas klausė: „Per ką tai įvyks?“ Pranašas atsakė: „Taip kalbėjo VIEŠPATS: ‘Per sričių valdytojų apsaugos vaikinus’.“ Ahabas klausė: „Kas pradės mūšį?“ – „Tu“, – atsakė pranašas.

[15]Tada Ahabas surinko sričių valdytojų apsaugos vaikinus, – jų buvo du šimtai trisdešimt du. O po jų apžiūrėjo visus izraeliečius, – septynis tūkstančius.

[16]Jie išėjo vidudienį, o tuo tarpu Ben-Hadadas buvo visiškai pasigėręs palapinėje, jis ir trisdešimt du karaliai, jo sąjungininkai. [17] Sričių valdytojų apsaugos vaikinai išėjo pirmieji. Ben-Hadadas buvo išsiuntęs žvalgus, jie jam pranešė: „Keletas vyrų išėjo iš Samarijos.“ [18]Jis tarė: „Jei jie išėjo taikingai pasiduoti, juos gyvus paimkite; jei jie išėjo kovoti, vis tiek juos gyvus paimkite.“

[19]Bet jie, sričių valdytojų vaikinai ir paskui juos sekusi kariuomenė, jau buvo išžygiavę iš miesto [20]ir kiekvienas guldė savo priešą. Aramėjai bėgo, o Izraelis juos vijosi. Ir Aramo karalius Ben-Hadadas pabėgo raitas kartu su kitais raiteliais. [21] Išžygiavęs Izraelio karalius puolė arklius bei kovos vežimus ir ištiko aramėjus dideliu pralaimėjimu.

[22]Tada pranašas, priėjęs prie Izraelio karaliaus, jam tarė: „Eik, stiprink savo pajėgas ir gerai apsvarstyk, ką turi daryti, nes pavasarį Aramo karalius atžygiuos prieš tave.“

[23]O Aramo karaliaus dvariškiai jam kalbėjo: „Jų Dievas yra kalnų Dievas. Užtat jie ir buvo už mus stipresni. Bet jei kovosime su jais lygumoje, mes tikriausiai būsime stipresni už juos. [24]Be to, štai ką turi daryti: atstatyk karalius ir jų vietoje paskirk valdytojus.* [25]Sutelk sau tokio pat dydžio kariuomenę, kokią praradai, arklį vietoj arklio, kovos vežimą vietoj kovos vežimo. Tada kovosime su jais lygumoje ir tikriausiai mes būsime už juos stipresni.“ Jis priėmė jų patarimą ir taip padarė.

Pergalė prie Afeko

[26]Pavasarį Ben-Hadadas sutelkė aramėjus ir atžygiavo į

20, 24: ... *paskirk valdytojus*: patyrusius kariškius.

Afeką kovoti su Izraeliu. 27 Ir
izraeliečiai buvo pašaukti prie
ginklų, aprūpinti maistu ir iš-
ėjo į mūšį su jais. Pasistatę
stovyklą priešais aramėjus, iz-
raeliečiai atrodė tarsi dvi ožkų
kaimenės, o tuo tarpu aramė-
jai užtvindė visą kraštą. 28 Ta-
da Dievo vyras, priėjęs prie Iz-
raelio karaliaus, tarė: „Taip
kalbėjo VIEŠPATS: kadangi
aramėjai sakė: ‘VIEŠPATS yra
kalnų Dievas, bet ne lygumų
Dievas’, – todėl aš atiduosiu
šią visą kariuomenę tau į ran-
kas, ir tu žinosi, kad aš esu
VIEŠPATS.“

29 Jie buvo stovyklose vieni
priešais kitus septynias die-
nas. Septintą dieną prasidėjo
mūšis. Vieną dieną izraeliečiai
užmušė šimtą tūkstančių ara-
mėjų pėstininkų. 30 Visi kiti su-
bėgo į Afeko miestą, kurio sie-
na užgriuvo ant dvidešimt
septynių tūkstančių išlikusių
vyrų.

Ir Ben-Hadadas pabėgo ir
pasislėpė mieste. 31 Jo tarnai
jam kalbėjo: „Štai mes girdė-
jome, kad Izraelio namų kara-
liai yra gailestingi karaliai.
Prašom leisti mums užsidėti
ant strėnų ašutinę bei virvę
apie galvas ir pasiduoti Izrae-
lio karaliui. Galbūt jis pasigai-
lės tavo gyvasties.“ 32 Jie tad,
apsijuosę strėnas ašutine ir
apvynioję galvas virve, išėjo
pas Izraelio karalių ir tarė:
„Tavo tarnas Ben-Hadadas
sako: ‘Prašau pasigailėti ma-
no gyvasties’.“ O jis atsakė:
„Ar jis dar gyvas? Jis yra mano
brolis.“ 33 Laikydami tai geru
ženklu, vyrai skubiai pasigavo
jo žodį, tardami: „Taip, Ben-
Hadadas yra tavo brolis.“ –
„Eikite ir jį atveskite“, – palie-
pė jis. Ben-Hadadas tad išėjo
pas jį, ir jis pasisodino jį į savo
vežimą. 34 Ben-Hadadas jam
tarė: „Aš sugrąžinsiu miestus,
kuriuos mano tėvas paėmė iš
tavo tėvo, o tu gali įkurti sau
turgavietes Damaske, kaip ma-
no tėvas darė Samarijoje.“ –
„Aš savo ruožtu, – atsakė Aha-
bas, – su tokia sandora palei-
siu tave namo.“ Jis tad sudarė
su juo sandorą ir jį paleido.

Pranašas pasmerkia Ahabo poelgį

35 Vienas vyras, pranašų mo-
kinys, VIEŠPAČIUI įsakius, ta-
rė savo bičiuliui: „Eikš, suduok
man!“ Bet tas vyras atsisakė
jį užgauti. 36 Jis tarė jam: „Ka-
dangi tu VIEŠPATIES žodžio ne-
paklausei, štai tad, kai tik nuo
manęs pasitrauksi, sudraskys
tave liūtas.“ Ir, jam nuėjus, pa-
sitiko jį liūtas ir jį sudraskė.
37 Tada jis, sutikęs kitą vyrą,
tarė: „Eikš, suduok man!“ Tas
vyras sudavė jam smūgį ir jį
sužeidė. 38 Dabar pranašas nu-
ėjo ir, prisidengęs tvarsčiu
akis, laukė palei kelią kara-

liaus. 39 Karaliui praeinant, jis
šaukė karaliui ir sakė: „Tavo
tarnas pateko į mūšio sūkurį.
Ūmai vienas kareivis atvedė
pas mane vyrą ir tarė: ‘Saugok
šį vyrą! Jeigu jis dingtų be ži-
nios, tavo gyvybė bus už jo gy-
vybę arba turėsi užmokėti si-
dabrinį talentą’.* 40 Tavo tarnui
esant užsiėmusiam šiuo bei
tuo, jis pradingo.“ Izraelio ka-
ralius jam atsakė: „Tu turi sa-
vo nuosprendį. Tu pats nu-
sprendei.“ 41 Tada jis skubiai
nusiėmė tvarstį sau nuo akių.
Izraelio karalius atpažino jį
kaip vieną iš pranašų. 42 Jis
jam tarė: „Taip kalbėjo VIEŠ-
PATS: ‘Kadangi tu išlaisvinai
žmogų, kurį aš paskyriau
sunaikinti,* todėl tavo gyvybė
bus už jo gyvybę ir tavo tauta
už jo tautą’.“ 43 Izraelio kara-
lius, prislėgtas ir niūrus, leido-
si namų link ir parvyko į Sa-
mariją.

Nabotas atsisako parduoti vynuogyną

21 1* Nuo to praėjo šiek
tiek laiko. Kadangi
Nabotas Jezrėelietis turėjo
vynuogyną Jezrėelyje, šalia
Samarijos karaliaus Ahabo rū-
mų. 2 Ahabas kalbėjo Nabotui:
„Duok man savo vynuogyną,
kad galėčiau turėti sau daržą,
nes jis yra kaip tik šalia mano
rūmų. Už jį tau duosiu geresnį
vynuogyną arba, jeigu tau pa-
tinka, sumokėsiu jo kainą pini-
gais.“ 3 Bet Nabotas Ahabui at-
sakė: „Saugok Dieve! VIEŠPATS
draudžia man duoti tau protė-
vių paveldą.“ 4 Ahabas parėjo
namo prislėgtas ir niūrus dėl
atsakymo, kurį jam buvo da-
vęs Nabotas Jezrėelietis: „Aš
neatiduosiu tau, ką esu pavel-
dėjęs iš savo tėvų.“ Atsigulęs į
savo lovą, nugręžė veidą į sie-
ną ir nieko nevalgė.

Ahabas ir Jezabelė

5* Jo žmona Jezabelė atėjo
pas jį ir klausė: „Kodėl esi taip
prislėgtas, kad net valgyti ne-
nori?“ 6 Jis tad jai papasakojo:
„Kadangi aš kalbėjau su Na-
botu Jezrėeliečiu ir jam sakiau:
‘Parduok man savo vynuogyną
už pinigus, arba, jeigu tau pa-
tinka, duosiu tau už jį kitą vy-
nuogyną’, – bet jis atsakė: ‘Aš
savo vynuogyno tau neduosiu!’“
7 Jo žmona Jezabelė jam tarė:

20, 39: ... *sidabrinį talentą*: maždaug 34,2 kg – tomis dienomis milžiniška bauda.

20, 42: ... *aš paskyriau sunaikinti*: religinis semitinių tautų karybos veiksmas. Žr. Joz 6, 17; 1 Sam 15, 3.

21, 1–4: Nabotas negalėjo atsisakyti savo protėvių paveldo, nes tikėjimo kraitis – teisėtvarka ir religiniai papročiai – reikalavo, kad protėvių paveldas amžinai liktų šeimos nuosavybė (žr. Kun 25, 10. 13–17. 23–24. 34). Ahabas buvo *prislėgtas ir niūrus*, nes žinojo, kad, remiantis teisėtvarka ir religiniais papročiais, Nabotas buvo teisus.

21, 5–7: Jezabelė nejautė jokios pagarbos Izraelio tikėjimo kraičiui.

„Nūn yra tau metas pasirodyti Izraelio karaliumi. Kelkis, ko nors pavalgyk ir būk linksmas. Aš tau duosiu Naboto Jezrėeliečio vynuogyną."

Nabotas nužudomas

8* Parašiusi laiškus Ahabo
vardu, juos užantspaudavo jo
žiedu ir pasiuntė seniūnams
bei didikams, gyvenantiems su
Nabotu jo mieste. 9 Laiškuose
ji rašė: „Paskelbkite pasninką
ir pasodinkite Nabotą pirmoje
sueigos vietoje. 10 Priešais jį pa-
sodinkite du vyrus niekšus, te-
paliudija jie prieš jį, tardami:
'Tu keikei Dievą ir karalių'. Ta-
da išveskite jį ir užmuškite ak-
menimis." 11 Miesto vyrai – se-
niūnai ir didikai, gyvenantieji
mieste – darė, kaip Jezabelė
buvo jiems nurodžiusi. 12 Jie pa-
skelbė pasninką ir pasodino
Nabotą pirmoje sueigos vieto-
je. 13 Tada atėjo tie du niekšai
ir atsisėdo priešais jį. Niekšai
žmonių akivaizdoje paliudijo
prieš Nabotą, tardami: „Nabo-
tas keikė Dievą ir karalių."
Nabotas tad buvo išvestas už
miesto ir užmuštas akmeni-
mis. 14 Tada jie pasiuntė žodį
Jezabelei: „Nabotas buvo už-
muštas akmenimis. Jis mirė."
15 Vos išgirdusi, kad Nabotas
buvo užmuštas akmenimis ir
yra miręs, Jezabelė tarė Aha-
bui: „Nueik ir pasiimk sau
Naboto Jezrėeliečio vynuogyną,
kurį jis atsisakė parduoti tau
už pinigus, nes Naboto nebėra
gyvo. Jis mirė." 16 Vos sužino-
jęs, kad Nabotas yra miręs,
Ahabas nuėjo pasiimti Nabo-
to Jezrėeliečio vynuogyno.

Elijas paskelbia Dievo nuosprendį

17 Tada VIEŠPATIES žodis at-
ėjo Elijui, tardamas: 18 „Nueik
pasitikti Izraelio karaliaus
Ahabo, viešpataujančio Sama-
rijoje. Štai jis Naboto vynuo-
gyne, į kurį yra atėjęs jo pasi-
imti. 19* Jam sakysi: 'Taip
kalbėjo VIEŠPATS: užmušei ir
dabar pasisavini!' Jam pasa-
kysi: 'Taip kalbėjo VIEŠPATS:
toje vietoje, kurioje šunys lai-
žė Naboto kraują, šunys laižys
ir tavo kraują'."
20* Ahabas Elijui tarė: „Mane
suradai, mano prieše?" – „Taip,

21, 8–14: Pasninkas būdavo iškilmingos sueigos dalis, kai reikėdavo svarstyti rimtą, tikėjimo bendriją liečiantį reikalą (žr. Ts 20, 26; 1 Sam 7, 6; 14, 24). *Sodinti Nabotą pirmoje sueigos vietoje* turbūt reiškia, kad jis turėjo sueigai vadovauti. Apie du liudytojus ir užmušimo akmenimis bausmę žr. Įst 17, 5–6; 19, 15. *Nabotas keikė Dievą ir karalių,* plg. Iš 22, 28; Kun 24, 10–16.

21, 19: Ahabo atsakymas į šį Dievo nuosprendį yra aprašytas 27 eilutėje, o nuosprendžio padariniai 28–29 eilutėje ir 2 Kar 9, 21–26 skaitinyje.

21, 20–26: Šiose eilutėse įkvėptasis Karalių knygų redaktorius iš Judo karalystės vietoj paruošiančių Elijo žodžių, esančių 19 eilutėje, duoda išsamią ir galutinę ištarmę visai Ahabo šeimai tais pačiais žodžiais, kaip

aš suradau tave, – jis atsakė, –
kadangi esi pasidavęs daryti,
kas nedora VIEŠPATIES akyse,
21 tikėk manimi, užtrauksiu tau
nelaimę. Nusikratysiu tavimi,
Izraelyje atkirsiu nuo Ahabo
vyriškius – vergus ir laisvuo-
sius. 22 Pasielgsiu su tavo na-
mais, kaip pasielgiau su Nebato
sūnaus Jeroboamo namais ir
Ahijo sūnaus Baašos namais
dėl to, kad pykdei mane, vesda-
mas Izraelį į nuodėmę. 23 VIEŠ-
PATS kalbėjo taip pat ir apie
Jezabelę: 'Šunys ės Jezabelę
Jezreelio lauke'. 24 Kas tik iš
Ahabo mirs mieste, tą šunys
suės, o kas tik iš jo šeimos mirs
atvirame lauke, tą padangių
paukščiai suris."

25 {Iš tikrųjų, niekad nebuvo
kito tokio kaip Ahabas, kuris
būtų buvęs taip pasidavęs da-
ryti, kas nedora VIEŠPATIES
akyse, savo žmonos Jezabelės
skatinamas. 26 Jis elgėsi pasi-
bjaurėtinai, eidamas paskui
stabus, kaip buvo darę amorie-
čiai, kuriuos Dievas išvarė
prieš izraeliečius.}

Ahabas daro atgailą

27 Išgirdęs šiuos žodžius, Aha-
bas persiplėšė sau drabužius
ir apsivilko ašutine ant nuogo
kūno. Jis pasninkavo, miegojo
apsivilkęs ašutine ir vaikštinė-
jo prislėgtas. 28 Tada VIEŠPA-
TIES žodis atėjo Elijui Tišbie-
čiui: 29 „Ar matei, kaip Ahabas
nusižemino prieš mane? Ka-
dangi jis nusižemino prieš ma-
ne, aš neužtrauksiu nelaimės
jo dienomis. Ant jo namų už-
trauksiu nelaimę jo sūnaus
dienomis."

Žygis prieš Ramot-Gileadą

22 1* Treji metai praėjo
be karo tarp Aramo ir
Izraelio. 2 Bet trečiais metais
Judo karalius Jehošafatas at-
vyko pas Izraelio karalių. 3 Iz-
raelio karalius tarė savo dva-
riškiams: „Argi jūs nežinote,
kad Ramot-Gileadas mums
priklauso, tačiau mes nieko ne-
darome, kad jį atsiimtume iš
Aramo karaliaus rankos." 4 Jis
klausė Jehošafato: „Ar žygiuo-
si su manimi į mūšį prie Ra-

ir Jeroboamo (žr. 1 Kar 14, 9–11) ir Baašos (žr. 1 Kar 16, 2–4) šeimoms. Ši ištarmė atspindi vėlesnį teologinį Izraelio karalių vertinimą. Jo tiesiogiai nesąlygoja nusikaltimas Nabotui, bet Ahabo ir Jezabelės stabų garbinimas. Elijo ištarmės įvykdymas yra aprašomas 2 Kar 9, 36–37.

22, 1–4: Trejų taikos metų laikotarpiu Aramas – Sirija – ir Izraelis buvo sudarę karinę sąjungą ir sėkmingai kovoję drauge su kitais sąjungininkais prieš Asiriją prie Karkaro (853 m. prieš Kristų). Abi karalystės išliko nepriklausomos. Dabar Ahabas sudarė sąjungą su Judo karaliumi Jehošafatu, duodamas dukterį Ataliją žmona Judo karaliaus sūnui (žr. 2 Kar 8, 18. 26), nes buvo susipykęs su Aramo karaliumi dėl Ramot-Gileado miesto (žr. 1 Kar 4, 13; Įst 4, 43).

mot-Gileado?“ – „Aš darysiu,
ką tu darysi, – atsakė Jehoša-
fatas, – mano kareiviai yra ta-
vo kareiviai, mano arkliai yra
tavo arkliai.“

Netikri pranašai žada pergalę

5* Bet Jehošafatas dar pa-
prašė Izraelio karalių: „Pirma
prašyčiau atsiklausti VIEŠPA-
TIES žodžio.“ 6 Tada Izraelio ka-
ralius, surinkęs pranašus, apie
keturis šimtus vyrų, jiems ta-
rė: „Ar man žygiuoti į mūšį
prieš Ramot-Gileadą, ar susi-
laikyti?“ – „Žygiuok, – jie atsa-
kė, – nes VIEŠPATS atiduos jį
karaliui į rankas.“ 7 Bet Jeho-
šafatas paklausė: „Ar nėra čia
jokio kito pranašo, kurio galė-
tume atsiklausti?“ 8 Izraelio
karalius Jehošafatui atsakė:
„Dar yra vienas, per kurį mes
galėtume atsiklausti VIEŠPA-
TIES, – Imlos sūnus Mikajas,
bet aš jo nekenčiu, nes jis ne-
pranašauja man niekad gero,
vien tik nelaimę.“ – „Tenekal-
ba taip karalius“, – tarė Jeho-
šafatas. 9 Tada Izraelio kara-
lius pasišaukė vieną pareigūną
ir jam įsakė: „Tučtuojau atvesk
Imlos sūnų Mikają.“

10 Izraelio karalius ir Judo
karalius Jehošafatas sėdėjo
kiekvienas savo soste, apsi-
rengę karališkais drabužiais,
klojimo aikštėje prie įėjimo į
Samarijos vartus, o visi prana-
šai pranašavo jų akivaizdoje.
11 Chenaanos sūnus Zedekijas
pasidarė sau geležinius ragus
ir tarė: „Taip kalbėjo VIEŠ-
PATS: ‘Su jais badysi aramėjus,
kol jie bus sunaikinti’.“ 12 Visi
pranašai pranašavo panašiai
ir sakė: „Žygiuok prieš Ramot-
Gileadą, ir tebūna tavo žygis
sėkmingas! VIEŠPATS atiduos
jį karaliui į rankas!“

Pranašas Mikajas pranašauja pralaimėjimą

13 Pasiuntinys, kuris buvo
nuėjęs pašaukti Mikajo, jam
kalbėjo: „Štai pranašų žo-
džiai yra vieningai palankūs
karaliui. Tebūna tavo žodis
panašus į jų visų žodį. Kalbėk
palankiai!“ – 14 „Kaip gyvas
VIEŠPATS, – atsakė Mikajas, –
kalbėsiu tik tai, ką VIEŠPATS
man sako.“

15 Jam atėjus pas karalių,
karalius paklausė: „Mikajau,
ar žygiuosime prieš Ramot-
Gileadą į mūšį, ar susilaiky-
sime?“ – „Žygiuok, ir tebūna
tavo žygis sėkmingas, – jis at-
sakė, – VIEŠPATS atiduos jį ka-
raliui į rankas.“ 16 Bet karalius
jam tarė: „Kiek kartų turiu ta-
ve prisaikdinti, kad sakytum
man tiesą VIEŠPATIES vardu?“
17 Tada Mikajas tarė:

22, 5–12: Reikalas pasiklausti savo dievo, ar eiti į karą, buvo plačiai jaučiamas senovėje (žr. 1 Sam 23, 2).

„Aš mačiau visą Izraelį,
išblaškytą kalnuose, kaip
avis be piemens.
O VIEŠPATS kalbėjo: 'Jie
neturi šeimininko;
teeina kiekvienas į savo
namus ramybėje'."
18 „Argi aš tau nesakiau, – ta-
rė Izraelio karalius Jehošafa-
tui, – kad jis nepranašaus apie
mane nieko palankaus, bet tik
nelaimę?"
19* Mikajas tęsė: „Todėl klau-
sykis VIEŠPATIES žodžio: aš
mačiau VIEŠPATĮ, sėdintį savo
soste, visai dangaus galybei
stovint šalia jo dešinėje ir kai-
rėje. 20 VIEŠPATS paklausė: 'Kas
sugundys Ahabą žygiuoti ir žū-
ti prie Ramot-Gileado?' Tada
vienas kalbėjo vienaip, o kitas
kitaip, 21 kol priėjo viena dva-
sia ir, atsistojusi prieš VIEŠ-
PATĮ, tarė: 'Aš jį sugundysiu'.
22 'Kaip?' – paklausė VIEŠPATS.
Ji atsakė: 'Išeisiu ir būsiu me-
lagė dvasia visų jo pranašų
burnoje'. Tada VIEŠPATS tarė:
'Tu jį suviliosi, ir tau pasiseks.
Išeik ir padaryk!' 23 Taigi štai
VIEŠPATS įdėjo melagę dvasią
į šių visų tavo pranašų lūpas,
nes iš tikrųjų VIEŠPATS kalbė-
jo tau apie nelaimę."
24 Paskui Chenaanos sūnus,
priėjęs prie Mikajo, davė jam į
žandą ir tarė: „Kuriuo keliu
VIEŠPATIES dvasia perėjo iš ma-
nęs su tavimi kalbėti?" 25 Mi-
kajas atsakė: „Sužinosi tą die-
ną, kai bandysi pasislėpti,
eidamas iš kambario į kamba-
rį." 26 Tada Izraelio karalius
įsakė: „Imkite Mikają ir per-
duokite jį miesto valdytojui
Amonui ir karaliaus sūnui Joa-
šui. 27 Sakykite: 'Taip kalbėjo
karalius: uždarykite šį vyrioką
į kalėjimą ir maitinkite jį tik
duona ir vandeniu, kol aš ra-
mybėje* sugrįšiu'." 28 Mikajas
tarė: „Jeigu ramybėje* sugrįši,
VIEŠPATS nekalbėjo per mane."
Ir jis pridūrė: „Klausykitės jūs,
visos tautos!"

Ahabas žūva prie Ramot-Gileado

29 Izraelio karalius ir Judo ka-
ralius Jehošafatas tad nužygia-
vo į Ramot-Gileadą. 30* Jehoša-
fatui Izraelio karalius tarė:
„Eidamas į mūšį, aš būsiu per-
sirengęs, bet tu vilkėk savo
drabužiais." Taigi Izraelio ka-
ralius persirengė ir išėjo į mū-
šį. 31 O Aramo karalius buvo
įsakęs trisdešimt dviem savo
kovos vežimų vadams: „Neko-

22, 19–23: Šis epizodas danguje yra unikumas ankstyvosiose Šventojo Rašto knygose. *Melagė dvasia* priklauso nuo Viešpaties. Plg. su *piktąja dvasia* 1 Sam 16, 14 skaitinyje ir su šėtonu Zch 3, 1–2; Job 1–2 skaitiniuose.

22, 27–28: ... *ramybėje*: pergalingai arba saugiai.

22, 30: Ahabo persirengimas atspindi jo baimę, kad Mikajo žodis gali būti tikrai žodis iš Dievo.

vokite nė su vienu menku ar
stipriu, bet tiktai su Izraelio
karaliumi." 32 Pamatę Jeho-
šafatą, kovos vežimų vadai sau
tarė: „Tai tikrai yra Izraelio ka-
ralius." Jie tad pasisuko su juo
kovoti. Bet Jehošafatui suri-
kus savo kovos šūkį, 33 kovos ve-
žimų vadai pamatė, kad jis nė-
ra Izraelio karalius, ir liovėsi
jį persekioti. 34 Tačiau vienas
vyras įtempė iš akies savo lan-
ką ir pataikė netyčiomis į Iz-
raelio karalių tarp šarvų san-
dūrų. Jis tad savo vežėjui tarė:
„Suk atgal ir išvežk mane iš mū-
šio, nes esu sužeistas." 35 Mūšis
siautė visą dieną, o karalius
stovėjo paremtas kovos vežime,
atgręžtas į aramėjus. Kraujas
iš žaizdos tekėjo į kovos veži-
mo įdubą; vakarop jis numirė.
36 Saulei leidžiantis nuskam-
bėjo stovykloje: „Kiekvienas į
savo miestą! Kiekvienas į sa-
vo kraštą!"

37 Karalius mirė ir buvo par-
vežtas į Samariją; karalius bu-
vo palaidotas Samarijoje. 38 Ko-
vos vežimas buvo nuplautas
prie Samarijos tvenkinio; šu-
nys laižė jo kraują ir kekšės
plovėsi,* pagal žodį, kurį buvo
ištaręs VIEŠPATS.

39 Kiti Ahabo darbai – visa,
ką jis darė: pastatyti dramblio
kaulo rūmai* ir visi miestai,
kuriuos jis įkūrė, – argi nėra
aprašyti Izraelio karalių Met-
raščių knygoje? 40 Ahabas už-
migo su savo protėviais, ir jo
sūnus Ahazijas tapo karaliu-
mi jo vietoje.

Jehošafato karaliavimas Judo karalystėje

41 Asos sūnus Jehošafatas ta-
po Judo karaliumi ketvirtai-
siais Izraelio karaliaus Ahabo
metais. 42 Jehošafatas buvo
trisdešimt penkerių metų, kai
pradėjo karaliauti, ir karalia-
vo Jeruzalėje dvidešimt penke-
rius metus. Jo motinos var-
das buvo Azuba, Šilhio duktė.
43 Viskuo jis artimai sekė savo
tėvo pėdomis ir nuo jų nenu-
krypo, darydamas, kas dora
VIEŠPATIES akyse. 44 Tačiau
aukštumų alkai nebuvo išnai-
kinti; žmonės vis dar aukoda-
vo atnašas ir atnašaudavo
smilkalus aukštumų alkuose.
45 Be to, sudarė taiką su Izrae-
lio karaliumi.

46 O kiti Jehošafato darbai,
jo parodyta drąsa ir kaip jis ka-
riavo, – argi nėra aprašyti Ju-
do karalių Metraščių knygoje?
47 Jis išnaikino liekanas šven-
tovių kekšių, kurie dar buvo
užsilikę krašte jo tėvo Asos
dienomis.

22, 38: ... *kekšės plovėsi*: Baalo religija reiškėsi lytinėmis apeigomis. Kekšiai ir kekšės buvo aukštumų alkuose.

22, 39: ... *dramblio kaulo rūmai*: karaliaus rūmai Samarijoje, išpuošti dramblio kaulu, įstatytu į išraižytą baldų paviršių. Tai nūdien liudija archeologinės iškasenos. Žr. 1 Kar 10, 22; Am 3, 15; 6, 4; Ps 45, 8.

48* Edome nebuvo karaliaus,
bet laikinas valdytojas. 49 Je-
hošafatas pastatė Taršišo lai-
vų plaukti į Ofyrą aukso, bet
jie neplaukė, nes laivai buvo su-
naikinti Ezion-Geberyje. 50 Aha-
bo sūnus Ahazijas pasiūlė Je-
hošafatui: „Teplaukia laivuose
mano tarnai drauge su tavo
tarnais“, – bet Jehošafatas ne-
sutiko. 51 Jehošafatas užmigo
su savo protėviais ir buvo pa-
laidotas su savo protėviais jo
tėvo Dovydo mieste, o jo sūnus
Jehoramas tapo karaliumi jo
vietoje.

Izraelio karalius Ahazijas

52 Ahabo sūnus Ahazijas ta-
po Izraelio karaliumi Samari-
joje septynioliktaisiais Judo
karaliaus Jehošafato metais ir
karaliavo Izraelyje dvejus me-
tus. 53 Jis darė, kas buvo nedora
VIEŠPATIES akyse, ėjo savo tėvo
bei motinos pėdomis ir pėdo-
mis Nebato sūnaus Jeroboamo,
įtraukusio Izraelį į nuodėmę.
54 Jis tarnavo Baalui ir jį gar-
bino; jis pykdė VIEŠPATĮ, Izrae-
lio Dievą, lygiai kaip buvo da-
ręs jo tėvas.

22, 48–50: Jehošafatas valdė Edomą. Norėdamas pamėgdžioti Saliamono prekybą, jis statė Taršišo laivus, t. y. laivus, tinkamus tolimoms kelionėms per jūras.

ANTROJI KARALIŲ KNYGA

D. IZRAELIO IR JUDO KARALYSTĖS

Ahazijas teiraujasi Baal-Zebubo

1 [1]Ahabui mirus, Moabas
sukilo prieš Izraelį. [2]Aha-
zijas nukrito pro turėklus nuo
savo rūmų viršutinio aukšto
Samarijoje ir susižeidė. Jis tad
išsiuntė pasiuntinius, duoda-
mas jiems nurodymus: „Nuei-
kite pas Ekrono dievą Baal-Ze-
bubą* pasiteirauti, ar aš išgysiu
iš šios negalios.“ [3]O VIEŠPA-
TIES angelas Elijui Tišbiečiui
kalbėjo: „Eik ir, pasitikęs Sa-
marijos karaliaus pasiunti-
nius, jiems sakyk: „Nejaugi nė-
ra Dievo Izraelyje, kad einate
teirautis Ekrono dievo Baal-
Zebubo? [4]Todėl taip VIEŠPATS
kalbėjo: ‘Iš lovos, į kurią atsi-
gulei, neišlipsi, bet turėsi mir-
ti’.“ Tai pasakęs, Elijas nuėjo.
[5]Pasiuntiniams sugrįžus,
Ahazijas klausė: „Kodėl grįžo-
te?“ [6]Šie jam atsakė: „Mus
pasitiko vienas vyras ir mums
tarė: ‘Grįžkite pas karalių, ku-
ris jus išsiuntė, ir jam pasaky-
kite: – Taip kalbėjo VIEŠPATS:
nejaugi nėra Dievo Izraelyje,
kad tu turi siųsti žmones tei-
rautis Ekrono dievo Baal-Zebu-
bo? Užtat iš lovos, į kurią atsi-
gulei, tu neišlipsi, bet turėsi
mirti’.“ [7]„Kaip atrodė, – klau-
sė jų, – tas vyras, kuris atėjo
jūsų pasitikti ir visa tai jums
pasakė?“ – [8]„Apsivilkęs gau-
ruotu drabužiu* ir apsijuosęs
odiniu diržu“, – jie atsakė. Jis
ištarė: „Tai Elijas Tišbietis.“
[9]Tada karalius pasiuntė pas
jį penkiasdešimtininką su jo
penkiasdešimtimi vyrų. Pen-
kiasdešimtininkas užkopė pas
Eliją, sėdintį ant kalvos viršū-
nės, ir jam tarė: „O Dievo vyre,
karalius įsako: ‘Nulipk!’“ [10*]Eli-
jas penkiasdešimtininkui at-
sakė: „Jeigu aš esu Dievo vyras,
tenužengia ugnis iš dangaus
ir tesuryja tave ir tavo penkias-
dešimtį.“ Ugnis nužengė iš

1, 2: ... *Baal-Zebubą*: izraeliečiai filistinų dievą Baal-Zebulą, t. y. Princą Baalą, pajuokdami vadino Baal-Zebubu, t. y. Musių Baalu. Tai liudija ir Naujasis Testamentas Mt 10, 25 ir Lk 11, 15 tekste. Ilgainiui Baal-Zebubas buvo susietas su aramėjišku žodžių *Baaldebaba*, kuris reiškė *priešą*, suteikiant senam filistinų dievo vardui *velnio*, arba *šėtono*, reikšmę.

1, 8: *Apsivilkęs gauruotu drabužiu*: gauruotas drabužis buvo atsiskyrėlio ir pranašo ženklas. Jonas Krikštytojas vilkėjo tokiu drabužiu. Žr. Mt 3, 4; Mk 1, 6.

1, 10. 12: *Jeigu aš esu Dievo vyras, tenužengia ugnis iš dangaus (t. y. iš Dievo)*: hebrajų kalba *Dievo vyras – iš ‘Elohim ir ugnis iš dangaus (t. y. iš Dievo) – eš min hašamajim* panašiu skambesiu sudaro žodžių žaismą.

dangaus ir surijo jį drauge su
jo penkiasdešimtimi. [11]Karalius
pasiuntė pas jį kitą penkias-
dešimtininką su jo penkiasde-
šimtimi vyrų. Užkopęs pas jį,
kreipėsi: „O Dievo vyre, taip
kalbėjo karalius: 'Tuojau pat
nulipk!'“ [12*] Elijas jam atsakė:
„Jeigu aš esu Dievo vyras, tenu-
žengia ugnis iš dangaus, tesu-
ryja tave ir tavo penkiasdešim-
tį.“ Ugnis nužengė iš dangaus
ir surijo jį drauge su jo penkias-
dešimtimi.

Karaliaus mirtis

[13] Tada karalius pasiuntė
trečią penkiasdešimtininką su
jo penkiasdešimtimi. Trečiasis
penkiasdešimtininkas užkopė
ir priėjęs puolė ant kelių prieš
Eliją. „O Dievo vyre, – tarė, –
tebūna brangi tavo akyse mano
gyvastis ir gyvastis šių penkias-
dešimties tavo tarnų. [14] Štai
ugnis nužengė iš dangaus ir
prarijo anuos du pirmuosius
penkiasdešimtininkus su jų
vyrais. Nūn maldauju tavęs,
tebūna brangi tavo akyse ma-
no gyvastis.“ [15] Tada VIEŠPA-
TIES angelas tarė Elijui: „Lipk
žemyn su juo. Jo nebijok.“ Eli-
jas tad atsikėlė ir nulipo su juo
žemyn pas karalių. [16] Jam ta-
rė: „Taip kalbėjo VIEŠPATS:
'Kadangi tu siuntei teirautis
pasiuntinius Ekrono dievo Ba-
al-Zebubo, lyg nebūtų Dievo Iz-
raelyje, todėl iš lovos, į kurią
atsigulei, neišlipsi, bet turėsi
mirti.“ Ahazijas mirė pagal
Dievo žodį, ištartą per Eliją.
[17] {Jo brolis} Jehoramas* tapo
karaliumi jo vietoje antrai-
siais Judo karaliaus Jehora-
mo, Jehošafato sūnaus, me-
tais, nes Ahazijas neturėjo
sūnaus. [18] O kiti Ahazijo dar-
bai argi nėra aprašyti Izraelio
karalių Metraščių knygoje?

Elijas ir Eliša

2 [1] Kai VIEŠPATS ruošėsi pa-
imti Eliją viesulu į dan-
gų, Elijas ir Eliša ėjo iš Gilga-
lo.* [2] Elijas tarė Elišai: „Prašy-
čiau pasilikti čia, nes VIEŠPATS
mane pasiuntė eiti iki pat Bet-
Elio.“ – „Kaip gyvas VIEŠPATS
ir kaip gyvas esi tu, – atsakė
Eliša, – nuo tavęs nesiliksiu.“
Jiedu tad atėjo į Bet-Elį. [3] Pra-
našų mokiniai, buvę Bet-Elyje,
išėjo pas Elišą ir jį klausė: „Ar

Pasakojimu buvo norima iškelti pranašo orumą ir galybę Dievo, kuriam tarnavo pranašas. Gailestingumas, Dievo rodomas ir nedorėliams, aprašomas Išm 11, 17 – 12, 22 skaitinyje. Pranašas Elijas žinojo apie Dievo gailestingumą. Žr. 1 Kar 21, 28–29.

1, 17: ... *Jehoram{as}*: 2 Kar knygoje vardas Jehoramas, arba Joramas, yra dažnas. Juo ženklinama ir Judo karalius, Jehošafato sūnus bei įpėdinis (848–841 m. prieš Kristų), ir Izraelio karalius (852–841 m. prieš Kristų).

2, 1: ... *iš Gilgalo*: ši vietovė yra maždaug 11 km nuo Bet-Elio ir yra skirtinga nuo Gilgalo, minimo Įst 11, 30 tekste, esančio netoli Šechemo, bei Gilgalo, kurį aprašo Joz 4–5 skyriai, esančio prie Jericho.

žinai, kad VIEŠPATS paims nuo
tavęs šiandien tavo šeiminin-
ką?“ – „Taip, žinau. Tylėkite!“ –
jis atsakė.
4 Elijas jam tarė: „Eliša, pra-
šyčiau pasilikti čia, nes VIEŠ-
PATS pasiuntė mane į Jerichą.“
Bet jis atsakė: „Kaip gyvas
VIEŠPATS ir kaip gyvas esi tu,
nuo tavęs nesiliksiu.“ Jiedu
tad nuėjo į Jerichą. 5 Pranašų
mokiniai, buvę Jeriche, priėję
prie Elišos, jį klausė: „Ar žinai,
kad VIEŠPATS paims nuo tavęs
šiandien tavo šeimininką?“
„Taip, žinau. Tylėkite!“ – jis at-
sakė.
6 Tada Elijas jam tarė: „Pra-
šyčiau pasilikti čia, nes VIEŠ-
PATS pasiuntė mane eiti prie
Jordano.“ – „Kaip gyvas VIEŠ-
PATS ir kaip gyvas esi tu, – at-
sakė Eliša, – nuo tavęs nesilik-
siu.“ Jiedu tad ėjo toliau. 7 Juos
sekė penkiasdešimt vyrų iš
pranašų mokinių. Jiedviem
sustojus prie Jordano, ir jie
sustojo atokiau nuo jų. 8 Elijas
paėmė savo skraistę ir, ją su-
sukęs, sudavė ja per vandenį.
Vanduo persiskyrė į dešinę ir į
kairę jiedviem pereiti sausa
žeme.

Eliša – Elijo įpėdinis

9 Jiems perėjus, Elijas tarė
Elišai: „Sakyk man, ką galiu
tau padaryti, kol nesu nuo ta-
vęs paimtas.“ – „Prašyčiau
leisti man paveldėti tavo dva-
sios dvigubą dalį“,* – atsakė
Eliša. 10 „Sunkaus dalyko iš
manęs prašai, – tarė Elijas. –
Jeigu matysi mane, kai būsiu
nuo tavęs paimamas, tau bus
šitai suteikta, o jeigu nema-
tysi, tai nebus tau suteikta.“
11 Jiems einant toliau ir besi-
kalbant, staiga juodu persky-
rė ugnies vežimas ir ugningi
žirgai. Elijas pakilo viesulu į
dangų. 12 Eliša, tai matydamas,
sušuko: „Tėve, tėve! Izraelio
kovos vežimai ir raiteliai!“*
Nebegalėdamas daugiau jo
matyti, jis griebė savo drabu-
žius ir perplėšė juos į dvi dalis.
13 Tada jis pakėlė nukritusią
Elijo skraistę ir, sugrįžęs prie
Jordano kranto, sustojo. 14 Pa-
ėmęs nukritusią Elijo skrais-
tę, sudavė ja per vandenį, tar-
damas: „Kur yra VIEŠPATS,
Elijo Dievas?“ Ir jam sudavus
per vandenį, vanduo persiskyrė
į dešinę bei į kairę, ir jis perėjo.
15 Pranašų mokiniai, buvę ki-

2, 9: ... *tavo dvasios dvigubą dalį*: kaip pirmagimis sūnus paveldėdavo dvigubą tėvo nuosavybės dalį (žr. Įst 21, 17), taip Eliša nori paveldėti, kaip dera svarbiausiam pranašo mokiniui, iš Elijo jo pranašystės dvigubą dalį. Sk 11, 17. 25 tekste Dievas suteikia kitiems Mozės pranašystės dvasios.

2, 12: *Tėve, tėve!*: pranašų mokiniai duodavo šį titulą savo būrių galvoms (žr. 2 Kar 6, 21; 8, 9). *Izraelio kovos vežimai ir raiteliai*: pranašas Elijas buvo veiksmingesnis už Izraelio kovos vežimus ir kavaleriją ginant Sandoros tikėjimą. Izraelio karalius Joašas ženklina tuo pačiu titulu patį Elišą (žr. 2 Kar 13, 14).

toje pusėje – Jeriche, tai pama-
tę pasakė: „Elijo dvasia pasi-
lieka su Eliša!“ Atėję jo pasi-
tikti, nusilenkė jam, puldami
kniūbsčia. [16*] „Nūn štai, – jie
tarė jam, – tavo tarnai turi
penkiasdešimt stiprių vyrų.
Prašom leisti jiems eiti ieškoti
tavo šeimininko. Galbūt VIEŠ-
PATIES dvasia jį pagavusi nu-
metė kur ant kalno ar į kokį
nors slėnį.“ – „Nesiųskite jų!“ –
jis atsakė. [17] Betgi jie tol jį pri-
mygtinai ragino, kol jis pasa-
kė: „Siųskite juos!“ Jie tada iš-
siuntė penkiasdešimt vyrų,
kurie ieškojo Elijo tris dienas,
bet jo nesurado. [18] Jiems sugrį-
žus pas Elišą, jam tebesant
Jeriche, jis jiems tarė: „Argi
jums nesakiau: ‘Neikite’.“

Du Elišos stebuklai

[19] Kartą miesto gyventojai
Elišai skundėsi: „Štai miestas
yra maloni vieta gyventi, kaip
mano viešpats pats matai, bet
vanduo yra blogas ir žemė ne-
derlinga.“ – [20] „Atneškite man
naują dubenį, – jis paliepė, –
įdėkite į jį druskos.“ Jie jį at-
nešė jam. [21] Tada, nuėjęs prie
vandens šaltinio, jis subėrė į jį
druską ir tarė: „Taip kalbėjo
VIEŠPATS: ‘Aš padarau šį van-
denį sveiką. Iš jo nekils daugiau
nei mirtis, nei netektis’.“ [22] Van-
duo liko sveikas iki šios dienos
pagal Elišos ištartą žodį.

[23*] Iš ten jis ėjo į Bet-Elį. Jam
einant keliu, keletas paauglių
išbėgo iš miesto ir ėmė iš jo ty-
čiotis, šūkaudami: „Plikagalvi,
nešdinkis! Plikagalvi, nešdin-
kis!“ [24] Atsigręžęs jis pasižiūrė-
jo ir prakeikė juos VIEŠPATIES
vardu. Dvi meškos, atėjusios iš
miško, sudraskė keturiasde-
šimt du paauglius. [25] Iš čia jis
leidosi eiti į Karmelio kalną, o
iš ten sugrįžo į Samariją.

Jehoramo karaliavimas Izraelio karalystėje

3 [1*] Aštuonioliktaisiais Ju-
do karaliaus Jehošafato
metais Ahabo sūnus Jehora-
mas tapo Izraelio karaliumi

2, 16–18: Bevaisis ieškojimas liudija, kad Elijo nebėra šiame pasaulyje. Kas su juo nutiko, lieka paslaptis, kurios Eliša nepaaiškina. Tekstas neteigia, kad Elijas nemirė, nors tokia išvada iš tikrųjų buvo padaryta. Apie antrąjį Elijo atėjimą rašo Mal 3, 23–24.

2, 23–24: Šiuo pasakojimu, panašiai kaip ir pasakojimu apie Eliją bei penkiasdešimtininkus (žr. 2 Kar 1, 9–12), norima pabrėžti ir išreikšti žmonių pagarbą pranašui ir jo pašaukimui: pranašas turi dievišką galią išgelbėti ir sunaikinti. Žmonės, pripažįstantys pranašo pasiuntinybę, patiria palaimą, o žmonės, kurie tyčiojasi iš Dievo vyro, kenčia netektį. Nei visi įkvėptieji autoriai, nei šiuolaikiniai autoriai nesiryžtų tokiu pasakojimu pabrėžti ir išreikšti žmonių pagarbą pranašui.

3, 1: Karalių seka tarp Ahabo ir Izraelio Jehu'o gali būti šitaip atkurta: Judo Jehošafatas gyveno šiek tiek ilgiau už Ahabą, todėl Izraelio Ahazijas buvo jo bendralaikis. Judo Jehoramas tapo savo tėvo Jehošafato įpėdiniu tebesant gyvam Izraelio Ahazijui. Izraelio Jehoramas, arba

Samarijoje ir karaliavo dvylika
metų. 2 Jis darė, kas buvo nedo-
ra VIEŠPATIES akyse, bet ne tiek,
kiek jo tėvas ir motina, nes jis
pašalino akmeninį Baalo stul-
pą, kurį buvo padaręs jo tėvas.
3 Nepaisant to, jis tvirtai laikė-
si nuodėmės, į kurią Nebato sū-
nus Jeroboamas buvo įvedęs
Izraelį, ir jos neatsisakė.

Izraelio ir Judo žygis prieš Moabą

4* Moabo karalius buvo avių
augintojas. Izraelio karaliui jis
duodavo šimtą tūkstančių ėriu-
kų ir šimto tūkstančių avinų
vilnos duoklę. 5 Bet, Ahabui mi-
rus, Moabo karalius sukilo
prieš Izraelio karalių. 6 Kara-
lius Jehoramas tad nedelsda-
mas leidosi į žygį iš Samarijos
ir pašaukė prie ginklų visą Iz-
raelį. 7 Žygio metu jis pasiuntė
žodį Judo karaliui Jehošafatui:
„Moabo karalius sukilo prieš
mane. Ar žygiuosi drauge į mūšį
su Moabu?“ – „Žygiuosiu, – jis
atsakė, – darysiu, ką tu darai:
mano kareiviai yra tavo ka-
reiviai, mano arkliai yra tavo
arkliai.“ 8 Dar jis paklausė:
„Kuriuo keliu žygiuosime?“ Je-
horamas atsakė: „Keliu per
Edomo tyrlaukius.“

9* Izraelio karalius, Judo ka-
ralius ir Edomo karalius leido-
si į žygį. Žygiavę septynias die-
nas, jie apėjo {Mirties jūros
galą}. Kariuomenei ir jų gyvu-
liams pritrūko vandens. 10 Ta-
da Izraelio karalius aimanavo:
„Deja! VIEŠPATS sušaukė šiuos
tris karalius tam, kad juos ati-
duotų Moabui į rankas.“ 11 Bet
Jehošafatas klausė: „Argi čia
nėra VIEŠPATIES pranašo, per
kurį galėtume VIEŠPATIES pa-
siteirauti?“ Vienas Izraelio ka-
raliaus dvariškių atsakė: „Ša-
fato sūnus Eliša – tas, kuris
pildavo vandenį Elijui ant ran-
kų,* yra čia.“ 12 „Jis turi VIEŠ-
PATIES žodį“, – tarė Jehoša-
fatas. Pas Elišą tad nuėjo ir
Izraelio karalius, ir Jehošafa-
tas, ir Edomo karalius. 13* Eli-
ša Izraelio karaliui tarė: „Ko
tau reikia iš manęs? Eik pas
savo tėvo pranašus ar pas savo
motinos pranašus.“ Bet Izrae-
lio karalius jam sakė: „Nekal-

Joramas, tapo karaliumi vietoj savo brolio Ahazijo antraisiais Judo Jehoramo metais (žr. 2 Kar 1, 17). Šie du Jehoramai buvo bendralaikiai bemaž per visą savo karaliavimą. Izraelio Jehu'as nužudė abiejų karalysčių valdovus (žr. 2 Kar 9, 1–29).

3, 4–8: Garsusis archeologinis radinys – Moabo akmuo, užtiktas 1868 metais, aprašo karą Moabo karaliaus Mešos požiūriu.

3, 9–12: Buvo sutarta Moabą pulti iš pietų per Edomą. Tuo metu Edomo karalius buvo Judo karaliaus vasalas (žr. 1 Kar 22, 47).

3, 11: ... *pildavo vandenį Elijui ant rankų*: Eliša patarnaudavo savo mokytojui Elijui.

3, 13–20: Posakis *Eik pas savo tėvo pranašus ar pas savo motinos pranašus*, t. y. pas Baalo pranašus, liudija, kad Jehoramas buvo Jezabelės sūnus.

bėk taip, nes VIEŠPATS sušau-
kė šiuos tris karalius tam, kad
atiduotų juos Moabui į ran-
kas!“ – [14] „Kaip gyvas Galybių
VIEŠPATS, kuriam tarnauju, –
atsakė Eliša, – jeigu negerb-
čiau Judo karaliaus Jehoša-
fato, nei į tave pažiūrėčiau, nei
tavęs pastebėčiau. [15] Nūn at-
veskite man arfininką.“*

Arfininkui grojant, Elišai at-
ėjo VIEŠPATIES galia, [16] ir jis ta-
rė: „Taip kalbėjo VIEŠPATS: ‘Ši
upės vaga* bus pilna tvenkinių’.
[17] Nes taip kalbėjo VIEŠPATS:
‘Nematysite nei vėjo, nematy-
site nei lietaus, tačiau upės
vaga bus pilna vandens. Atsi-
gersite ir jūs patys, ir jūsų
galvijai, ir nešuliniai gyvuliai’.
[18] Tai dar tik mažmožis VIEŠ-
PATIES akyse, nes jis atiduos
jums į rankas Moabą. [19] Nuga-
lėsite visus įtvirtintus miestus
ir visus prabangius miestus,
iškirsite visus vaismedžius,
užversite visus vandens šalti-
nius ir derlingas dirvas primė-
tysite akmenų.“ [20] Kitą dieną
rytmetinės aukos metu staiga
pradėjo tekėti vanduo iš Edo-
mo pusės. Vanduo aptvindė
kraštą.

[21] Tuo tarpu visi moabiečiai
buvo išgirdę, kad anie karaliai
atžygiuoja į karą su jais. Visi
pajėgūs prisisegti kalaviją
nuo – jauniausio iki seniausio
– buvo pašaukti ir buvo greto-
se prie sienos. [22] Anksti rytą
jiems sukilus ir saulei apšvie-
tus vandens paviršių, moabie-
čiams iš tolo vanduo atrodė
raudonas kaip kraujas.* [23] „Tai
yra kraujas! – jie sakė. – Anie
karaliai kovojo tarp savęs ir
išžudė vienas kitą. Nūn prie
grobio, Moabai!“

[24] Bet, jiems pasiekus Izrae-
lio stovyklą, izraeliečiai paki-
lo ir puolė moabiečius, o šie
ėmė nuo jų bėgti. Izraeliečiai,
puldami moabiečius, veržėsi
priekin [25] ir sunaikino miestus.
Kiekvienas vyras metė po ak-
menį į kiekvieną derlingą lau-
ką, kol jis pasidarė nusėtas ak-
menimis. Jie užvertė kiekvieną
vandens šaltinį ir nukirto visus
vaismedžius. Kir-Hareseto* ak-
meninės sienos tik tol laikėsi,
kol svaidytojai jo neapgulė ir
nepuolė. [26] Moabo karalius,
pamatęs, kad mūšis eina jo ne-
naudai, pasiėmė septynis šim-
tus kalavijais ginkluotų vyrų ir
bandė prasilaužti pro Edomo
karalių, bet jiems nepavyko.

3, 14: ... *atveskite man arfininką*: pažodžiui *grojantį* ... Muzika buvo naudojama dvasios pagavai sukelti (žr. 1 Sam 10, 5–6; 19, 20–24).

3, 16: ... *upės vaga*: dauguma Palestinos upių yra vadinamos *vadi*, t. y. upės vaga. Liūties metu vadi prisipildo vandens. Upės vaga šiame skaitinyje turbūt buvo Zeredo upelis (žr. Įst 2, 13).

3, 22: ... *raudonas kaip kraujas*: atmušantis raudoną Edomo smiltainį ryto saulės spindesyje.

3, 25: ... *Kir-Hareseto*: šiuolaikinis Kerakas, į rytus nuo Mirties jūros. Žr. Iz 16, 7. 11; Jer 48, 31. 36.

27* Tada jis paėmė savo pirma-
gimį sūnų, kuris turėjo būti jo
įpėdinis, ir atnašavo jį kaip
deginamąją auką ant miesto
sienos. Toks didelis pyktis apė-
mė Izraelį, kad jie nuo jo atsi-
traukė ir sugrįžo į savo kraštą.

Našlės aliejaus ąsotis

4 1 Viena moteris, vieno pra-
našų mokinių žmona,
skundėsi Elišai: „Mano vyras,
tavo tarnas, mirė. Tu žinai, kad
tavo tarnas bijojo VIEŠPATIES,
tačiau dabar atėjo jo skolinto-
jas paimti mano dviejų vaikų
sau vergais.“* 2 Eliša jai tarė:
„Kuo galiu tau padėti? Pasa-
kyk man, ką tu turi namie?“ –
„Tavo tarnaitė neturi nieko kito
namie, tik ąsotį aliejaus“, – ji
atsakė. 3 „Nueik, – jis tarė, – ir
pasiskolink indų iš visų savo
kaimynų – tuščių indų – kiek
tik gali. 4 Tada sugrįžk, užsi-
daryk duris. Kai tu ir tavo vai-
kai būsite viduje, pilk {aliejų} į
tuos visus indus, ir kiekvieną,
kai bus pripiltas, padėk į šalį.“
5 Ji nuėjo ir, įėjusi su vaikais
į vidų, užsidarė duris. Jie pada-
vinėjo jai indus, o ji pylė. 6 Kai
indai buvo pilni, savo sūnui ta-
rė: „Atnešk kitą indą.“ – „Dau-
giau indų nebėra“, – jis jai
atsakė. Ir aliejus liovėsi bėgęs.
7 Nuėjusi papasakojo Dievo vy-
rui, ir jis tarė: „Eik, parduok
aliejų ir apmokėk skolas. O iš
to, kas liks, tu ir tavo vaikai
galite gyventi.“

Eliša ir Šunemo moteris

8 Vieną dieną Eliša ėjo per
Šunemą. Ten gyvenanti žymi
moteris primygtinai kvietė jį
pas save pietų. Vėliau, kada
tik jis eidavo tuo keliu, užeida-
vo ten pietų. 9 Kartą ji tarė sa-
vo vyrui: „Žiūrėk, aš esu tikra,
kad jis yra šventas Dievo vy-
ras. Kadangi jis nuolat praei-
na mūsų keliu, 10 įrenkime jam
ant stogo mažą kambarį su
sienomis, padėkime ten jam
lovą, stalą, krėslą ir lempą,
kad galėtų apsistoti, kada tik
pas mus užeis.“
11 Vieną dieną ten užėjęs, jis
palypėjo į tą kambarį ir atsi-
gulė. 12 Savo tarnui Gehaziui
Eliša tarė: „Pašauk tą šuna-
mietę.“ Jis pašaukė ją ir, jai
atsistojus prieš Elišą, 13 tarė

3, 27: Daug kur senovės religijose žmonės buvo aukojami dievams kaip kruvina atnaša. Tokia auka buvo žinoma ir Izraelio bei Judo karalysčių žmonėms (žr. Iš 22, 29–30; Ts 11, 30–31. 39; 1 Kar 16, 34), nors jie ir žinojo, kad tai nėra gera Dievo akyse (žr. Pr 22, 12; Iš 34, 20; Įst 18, 10). Moabo karalius, ištiktas didelio pavojaus, atnašavo savo dievui – turbūt Chemošui – savo pirmagimį sūnų. Izraeliečiai buvo taip apstulbinti ir baimės apimti, kad jie neteko drąsos tęsti kovą su moabiečiais ir sugrįžo į savo šalį.

4, 1: ... *skolintojas paimti mano dviejų vaikų sau vergais*: hebrajų teisėtvarka leido paimti vaikus vergais už skolą (žr. Iš 21, 7). Ilgainiui Judo karalystėje šis įstatas buvo šiek tiek sušvelnintas (žr. Įst 15, 12–18; Kun 25, 39–46). Plg. su Jer 34, 8–16.

Gehaziui: „Prašyčiau jai sakyti:
'Štai dėl mūsų tu pakėlei
tiek daug vargo. Ką galėtume
tau padaryti? Gal nori, kad tavo
labui pasakytume gerą žodį
karaliui ar kariuomenės vadui?'",
Ji atsakė: „Aš gyvenu
tarp savo žmonių."

[14] „Ką tad galima jai padaryti?"
– jis klausė. Gehazis atsakė:
„Na, ji neturi sūnaus, ir jos
vyras senas." – [15] „Pašauk ją", –
tarė Eliša. Tarno pašaukta, ji
atsistojo prie durų. [16] „Šiuo laiku
kitais metais, – jis tarė jai, –
glamonėsi sūnų." Ji atsakė:
„Prašyčiau, mano viešpatie, o
Dievo vyre, neapgaudinėti savo
tarnaitės."

[17] Moteris tapo nėščia ir pagimdė
sūnų tuo pačiu laiku kitais
metais, kaip Eliša buvo jai
pažadėjęs.

[18] Vaikas paaugo. Vieną dieną
jis nuėjo pas tėvą tarp pjovėjų.
[19] Ūmai jis ėmė tėvui skųstis:
„Ai, mano galva, mano
galva!" Tarnui tėvas paliepė:
„Parnešk jį motinai." [20] Paėmęs
tarnas parnešė jį pas motiną.
Vaikas buvo su ja iki vidudienio
ir numirė ant jos kelių. [21] Užnešusi
laiptais į viršų, ji paguldė
jį ant Dievo vyro lovos, uždarė
duris, palikdama jį viduje, ir
išėjo. [22] Tada ji pašaukė savo
vyrą, tardama: „Prašau atsiųsti
man tarną su asile. Aš turiu
skubiai nukakti pas Dievo vyrą
ir sugrįžti." [23] Jis klausė:
„Kodėl šiandien pas jį eini? Juk
nei jaunatis, nei šabas."* Ji tarė:
„Lik sveikas!"

[24] Pabalnojus jai asilę, ji savo
tarnui tarė: „Varyk pirmyn
gyvulį! Nelėtink dėl manęs, nebent
aš tau pasakysiu!" [25] Ji tad
leidosi į kelionę ir atvyko pas
Dievo vyrą ant Karmelio kalno.

Pamatęs iš tolo ją atjojant,
Dievo vyras tarė savo tarnui
Gehaziui: „Štai šunamietė čia!
[26] Nubėk tuojau jos pasitikti ir
paklausk ją: 'Kaip tau einasi?
Kaip einasi tavo vyrui? Kaip einasi
tavo vaikui?'" Ji atsakė:
„Gerai!" [27] Bet kai atėjo prie
Dievo vyro ant Karmelio kalno,
ji apkabino jam kojas. Gehazis
priėjo jos pastumti į šalį, bet
Dievo vyras tarė: „Netrukdyk
jai, nes ji kenčia kartų sielvartą.
Nuo manęs tai VIEŠPATS paslėpė
ir man nepasakė." [28] Tada
ji prakalbėjo: „Argi aš prašiau
iš savo viešpaties sūnaus? Argi
aš nesakiau: 'Neapgaudinėk
manęs!'?"

[29] Jis tarė Gehaziui: „Susijuosk
drabužius per juosmenį,
paimk į ranką mano lazdą ir eik.
Jeigu ką nors sutiksi, nesvei-

4, 23: *Juk nei jaunatis, nei šabas?*: švenčių dienos buvo laikomos palankesnėmis ieškoti pranašo malonės.

4, 29: ... *nesveikink [jo]*: susitikimas ir pasisveikinimas Artimuosiuose Rytuose užima daug laiko. Skubus reikalas reikalauja to atsisakyti. Ir pats Viešpats Jėzus patarė savo mokiniams panašiai elgtis. Žr. Lk 10, 4.

kink,* ir jeigu kas nors tave
sveikins, neatsakyk. Uždėk
mano lazdą berniukui ant vei-
do.“ 30 Bet berniuko motina ta-
rė: „Kaip gyvas VIEŠPATS ir
kaip gyvas esi tu, be tavęs aš
neisiu.“ Jis tad pakilo ir ėjo
paskui ją.
31 Gehazis, nuėjęs pirma jų,
uždėjo lazdą ant veido berniu-
kui, bet nebuvo nei jokio garso,
nei jokio gyvybės ženklo. Jis
sugrįžo Elišos pasitikti ir pa-
sakyti: „Berniukas neatsibudo.“
32 Eliša atėjo į namus. Žiūri, ten
ant jo lovos guli berniukas
negyvas. 33 Įėjęs uždarė duris
ir, palikęs abu už durų, meldė-
si VIEŠPAČIUI. 34 Paskui įlipo į
lovą ir atsigulė ant vaiko. Jis
uždėjo savo burną jam ant bur-
nos, savo akis jam ant akių ir
savo rankas jam ant rankų.
Elišai gulint išsitiesus ant jo,
vaiko kūnas sušilo. 35 Eliša nu-
lipo, perėjo kartą skersai ir iš-
ilgai kambario, paskui vėl įli-
po ir išsitiesė ant jo. Tada
berniukas nusičiaudėjo* septy-
nis kartus ir atvėrė akis. 36 Eli-
ša pasišaukė Gehazį ir tarė:
„Pašauk šunamietę.“ Jis tad ją
pašaukė. Jai atėjus pas Elišą,
jis tarė: „Pasiimk savo sūnų.“
37 Priėjusi ji puolė jam po kojų,
nusilenkdama iki žemės. Ta-
da pasiėmė savo sūnų ir išėjo.

Nuodingas viralas

38 Elišai sugrįžus į Gilgalą,
krašte buvo badas. Pranašų
būriui sėdint prieš Elišą, jis sa-
vo tarnui tarė: „Užkaisk didįjį
puodą ir išvirk kokio nors vira-
lo pranašų būriui.“ 39 Vienas jų
nuėjo į laukus parinkti žolių.
Užtikęs laukinį vynmedį, pri-
skynė nuo jo pilną skraistę lau-
kinių vaisių. Parėjęs supjaus-
tė juos į viralo puodą, nes jie
nežinojo, kas tai yra.
40 Viralą pylė vyrams valgy-
ti. Bet jie, vos paragavę viralo,
ėmė šaukti: „O Dievo vyre, puo-
de mirtis!“ Viralo negalėjo val-
gyti. 41 Tada Eliša tarė: „Atneš-
kite miltų.“ Jis subėrė juos į
puodą, tardamas: „Pilk žmo-
nėms, tevalgo.“ Puode nebebu-
vo nieko kenksmingo.

Duonos padauginimas

42 Vienas vyras atėjo iš Baal-
Šališos ir atnešė Dievo vyrui
duonos iš pirmienų – dvide-
šimt miežinės duonos kepalų
ir savo maiše šviežių javų var-
pų. „Duok ją žmonėms, – Eli-
ša tarė, – tevalgo.“ 43 Bet jo tar-
nas atsakė: „Kaipgi aš galiu ją
padalyti šimtui žmonių?“ Eli-
ša tad pakartojo: „Duok ją
žmonėms, tevalgo, nes taip kal-
bėjo VIEŠPATS: ‘Jie privalgys,
ir dar liks’.“ 44 Jis tad duoną iš-
dalijo, jie privalgė, ir dar liko
pagal VIEŠPATIES žodį.

4, 35: ... *berniukas nusičiaudėjo*: Dievas įkvėpė gyvybės alsavimą į berniuko lavoną (žr. Pr 2, 7); čiaudėjimas rodo, kad gyvybė yra sugrįžusi.

Pagydomas didžiūnas Naamanas

5 1*Aramo karaliaus ka-
riuomenės vadas Naama-
nas buvo svarbus vyras savo
valdovui ir labai jo vertinamas,
nes VIEŠPATS per jį buvo sutei-
kęs Aramui pergalę. Betgi vy-
ras, nors ir didelis galiūnas,
kentėjo nuo raupsų. 2 Kartą,
vieno užpuolio metu, aramėjai
paėmė iš Izraelio į nelaisvę
jauną mergaitę, ir ji tapo Naa-
mano žmonos tarnaite. 3 „Kad-
gi mano šeimininkas nueitų
pas pranašą Samarijoje, –
kalbėjo ji savo šeimininkei, –
jis išgydytų jo raupsus.“ 4 Na-
amanas tad nuėjo pas savo val-
dovą ir papasakojo, ką mergaitė
iš Izraelio buvo sakiusi. 5 „Ke-
liauk, – tarė Aramo karalius, –
aš pasiųsiu kartu laišką Izrae-
lio karaliui.“

Naamanas, pasiėmęs su sa-
vim dešimt sidabrinių talentų,
šešis tūkstančius auksinių še-
kelių ir dešimt drabužių pakai-
tų, leidosi į kelionę. 6 Izraelio
karaliui jis nunešė laišką šito-
kio turinio: „Nūn, kai šis laiš-
kas pasieks tave, žinok, kad aš
pasiunčiau pas tave savo tar-
ną Naamaną, kad jį išgydytu-
mei nuo raupsų.“ 7 Kai Izraelio
karalius perskaitė tą laišką,
jis persiplėšė savo drabužius
ir sušuko: „Argi aš Dievas skir-
ti mirtį ir duoti gyvybę, kad šis
bičiulis siunčia man žodį išgy-
dyti žmogų nuo raupsų? Su-
praskite! Patys galite matyti,
kad jis ieško prie manęs prie-
kabių.“

8 Bet kai Dievo vyras Eliša
išgirdo, kad Izraelio karalius
persiplėšė drabužius, jis pa-
siuntė jam žodį: „Kodėl tu
persiplėšei drabužius? Teatei-
na jis pas mane ir sužinos, kad
yra pranašas Izraelyje.“ 9 Tai-
gi Naamanas atvyko su savo
žirgais bei vežimais ir sustojo
prie Elišos namų durų. 10 Eliša
nusiuntė pasiuntinį jam pasa-
kyti: „Eik ir nusimaudyk Jorda-
no upėje septynis kartus, tavo
kūnas išgis, ir tu būsi švarus.“
11 Bet Naamanas pyktelėjo ir
nuėjo sau. „Aš maniau, – tarė, –
kad jis tikrai išeis pas mane,
atsistos, šauksis VIEŠPATIES,
savo Dievo, vardo, pamojuos
ranka virš tos vietos ir išgydys
nuo raupsų! 12 Argi Damasko
upės – Abana ir Farparas –
nėra geresnės už visus Izraelio
vandenis? Nejau negalėčiau
jose nusimaudyti ir būti šva-
rus?“* Įtūžęs jis apsisuko ir nu-

5, 1–7: Nei Aramo karaliaus, nei Izraelio karaliaus vardai nėra minimi. Pasakojimo fonas rodo, kad tuo metu aramėjai buvo galingesni. Dešimt sidabrinių talentų svėrė maždaug 340 kg, o šeši tūkstančiai auksinių šekelių – maždaug 66 kg. Taigi didoka suma!

5, 12: *Nejau negalėčiau jose nusimaudyti ir būti švarus?*: drumzlini Jordano vandenys neprilygsta švariems Damasko kalnų šaltinių vandenims.

ėjo. 13 Betgi tarnai, priėję prie
jo, kalbėjo jam: „Tėve, – jie sa-
kė, – jei pranašas būtų įsakęs
tau ką nors nepaprasta pada-
ryti, ar tu nebūtumei to daręs?
Juo labiau kada jis tau pasa-
kė: 'Nusimaudyk ir būsi šva-
rus'?" 14* Jis tad nukeliavo ir pa-
sinėrė septynis kartus Jordano
upėje, pagal Dievo vyro žodį, jo
kūnas tapo kaip mažo berniu-
ko, ir jis pasidarė švarus.

15 Tada jis, sugrįžęs pas Die-
vo vyrą su visa savo palyda, at-
sistojo priešais Elišą ir tarė:
„Dabar žinau, kad nėra Dievo
visoje žemėje, išskyrus Izrae-
lį. Prašyčiau tad priimti dova-
ną iš savo tarno." 16 Bet Eliša
atsakė: „Kaip gyvas VIEŠPATS,
kuriam tarnauju, aš neimsiu!"
Jis primygtinai ragino jį priim-
ti, bet šis atsisakė. 17 Tada
Naamanas tarė: „Jeigu ne, tai
prašyčiau, kad tavo tarnui bū-
tų duota žemės, kiek gali pa-
nešti du mulai,* nes tavo tar-
nas niekad daugiau nebedarys
deginamosios aukos ir nebeat-
našaus aukos jokiam kitam die-
vui, išskyrus VIEŠPATĮ. 18 Betgi
VIEŠPATS teatleidžia tavo tar-
nui šiuo atveju: kai mano val-
dovas įeina, remdamasis ant
mano rankos, į Rimono šven-
tyklą ten jo pagarbinti žemai
nusilenkdamas, tada ir aš
Rimono šventykloje turiu že-
mai nusilenkti. Prašyčiau, te-
atleidžia VIEŠPATS tavo tarnui
šiuo atveju." 19 Eliša jam tarė:
„Eik ramybėje."*

Bet, Naamanui dar netoli te-
nukeliavus, 20 Dievo vyro Elišos
tarnas Gehazis sau sakė: „Štai
mano šeimininkas paleido tą
aramėją Naamaną, neimda-
mas iš jo, ką jis buvo atnešęs!
Kaip gyvas VIEŠPATS, aš bėg-
siu jam iš paskos ir iš jo šį tą
paimsiu." 21 Gehazis tad nu-
skubėjo paskui Naamaną. Pa-
matęs jį bėgantį iš paskos, Na-
amanas iššoko iš vežimo jo
pasitikti ir tarė: „Ar viskas ge-
rai?" – 22 „Taip, – atsakė Geha-
zis, – bet mano šeimininkas
pasiuntė mane tau pasakyti:
'Du pranašų būrio mokiniai ką
tik atėjo pas mane iš Efraimo
aukštumų. Prašyčiau duoti
jiems vieną sidabrinį talentą
ir dvi drabužių pamainas'." –
23 „Prašau paimti du talen-
tus!" – tarė Naamanas ir įti-
kinėjo jį. Įvyniojęs du sidabri-
nius talentus į du maišus kartu
su dviem drabužių pamaino-

5, 14: Naujajame Testamente yra daugiau raupsų ar kitokių ligų išgydymo pavyzdžių (žr. Mt 8, 2–3; Mk 1, 40–42; Lk 5, 12–13; plg. Mt 11, 5; Lk 7, 22).

5, 17: *... žemės, kiek gali panešti du mulai*: Naamanas prašė izraeliečių žemių, norėdamas pastatyti aukurą Izraelio Dievui Aramo – Sirijos – krašte.

5, 19: *Eik ramybėje!*: Eliša supranta Naamano padėtį: nors būdamas Izraelio Dievo garbintojas tikėjimu ir gyvenimu, jis turi tarnauti savo šeimininkui – karaliui, garbinančiam pagoniškoje Rimono šventykloje.

mis, jis padavė juos nešti dviem savo tarnams. Jie nešė juos, eidami pirma Gehazio. 24 Atėjęs prie tvirtovės, jis paėmė iš jų maišus ir pasidėjo namuose. Tada jis paleido vyrus, ir jie nuėjo savo keliu.

25 Įėjęs į vidų, jis atsistojo priešais savo šeimininką. Eliša jo paklausė: „Kurgi buvai, Gehazi?“ Jis atsakė: „Tavo tarnas nebuvo niekur išėjęs.“ 26 Tada Eliša jam tarė: „Argi aš nebuvau dvasia su tavimi, kai išlipo vyras iš vežimo tavęs pasitikti? Argi dabar metas imti pinigus ir drabužius, alyvmedžių sodus ir vynuogynus, avis ir jaučius, vergus ir verges? 27 Todėl Naamano raupsai amžinai prilips tau ir tavo palikuonims.“ Ir Gehazis nuėjo raupsuotas kaip sniegas.

Kirvis Jordano upėje

6 1 Kartą pranašų mokiniai Elišai tarė: „Ši vieta, kurioje gyvename tavo akivaizdoje, yra mums per ankšta. 2 Prašom leisti nueiti mums prie Jordano, kiekvienam paimti iš ten po rąstą ir statytis sau vietą gyventi.“ – „Eikite“, – jis atsakė. 3 Tada vienas jų tarė: „Prašytume, kad eitum kartu su savo tarnais.“ – „Taip, eisiu“, – jis atsakė ir 4 juos palydėjo. Atėję prie Jordano, jie kirto medžius. 5 Vienam jų kertant rąstą, jo geležinis kirvis nusmuko į vandenį. Jis sušuko: „Ai, viešpatie! Jis buvo skolintas.“ 6 „Kur jis įkrito?“– klausė Dievo vyras.

Jis parodė jam tą vietą. Nusikirtęs lazdą, įmerkė ją ten į vandenį ir iškėlė geležį į paviršių. 7 „Paimk“, – Eliša tarė. Jis ištiesė ranką ir paėmė.

Aramėjų pasalos

8 Aramo karalius kariaudamas su Izraeliu, būdavo, tariasi su savo pareigūnais. „Mes statysimės stovyklą tokioje ir tokioje vietoje“, – jis tardavo. 9 Bet Dievo vyras duodavo žinią Izraelio karaliui: „Saugokis! Neik pro tą vietą, nes aramėjai ten turi stovyklą.“ 10 Taigi Izraelio karalius duodavo žinią tai vietai, apie kurią jam buvo kalbėjęs Dievo vyras. Ne kartą jis tokią vietą įspėjo, ir jie būdavo budrūs.

11 Todėl Aramo karalius, apimtas didelio nerimo, sušaukė savo pareigūnus ir jiems tarė: „Sakykite man! Kas iš mūsų yra Izraelio karaliaus pusėje?“– 12 „Nė vienas, mano viešpatie karaliau, – tarė kažkuris pareigūnų, – Eliša, tas Izraelio pranašas, pasako Izraelio karaliui net žodžius, kuriuos tu ištari savo miegamajame.“ – 13 „Eikite ir sužinokite, kur jis yra, – paliepė jis, – kad galėčiau pasiųsti vyrus jo suimti.“ Jam buvo pranešta: „Eliša yra Dotane.“ 14 Ten jis išsiuntė raitelius bei kovos vežimus ir di-

deles pajėgas. Nužygiavę nak-
čia, jie apsupo miestą.
15 Kai rytą, anksti atsikėlęs,
Dievo vyro tarnas išėjo, žiūri,
kariuomenė su raiteliais ir ko-
vos vežimais visur aplink mies-
tą. „Ai, šeimininke, – klausė jo
tarnas, – ką darysime?“ 16 Jis
atsakė: „Nebijok, nes mūsų pu-
sėje yra daugiau, negu jų pusė-
je.“ 17 Tada Eliša meldėsi, tar-
damas: „O Viešpatie, atmerk
jam akis, kad pamatytų!“
VIEŠPATS atmerkė tarnui akis,
ir jis matė, kad kalvos visur
aplink Elišą buvo pilnos raite-
lių ir ugninių vežimų. 18 Ara-
mėjams lipant nuo kalvų prieš
jį, Eliša meldėsi VIEŠPAČIUI,
tardamas: „Maldauju, ištik
šiuos žmones apakinančia švie-
sa.“ Ir VIEŠPATS ištiko juos
apakinančia šviesa, kaip Eli-
ša buvo prašęs.
19 Eliša jiems tarė: „Čia nei
kelias tas, nei miestas tas.
Eikite paskui mane, aš nuve-
siu jus pas vyrą, kurio ieškote.“
Ir jis vedė juos į Samariją.
20 Vos jiems įėjus į Samari-
ją, Eliša tarė: „O VIEŠPATIE,
atmerk akis šiems vyrams, kad
jie matytų.“ VIEŠPATS atmer-
kė jiems akis, ir jie pamatė,
kad yra atsidūrę Samarijos
viduje. 21 O Izraelio karalius,
juos pamatęs, Elišos klausė:
„Tėve, ar man juos užmušti? Ar
man juos užmušti?“ – 22 „Ne,
neužmušk“, – jis atsakė. „Ne-
jaugi savo kalaviju ir lanku* tu
paėmei tuos, kuriuos nori už-
mušti? Verčiau duok jiems
duonos ir vandens. Tepavalgo
ir teatsigeria, o paskui tegrįžta
pas savo valdovą.“ 23* Taigi jis
suruošė jiems dosnias vaišes
ir, jiems pavalgius ir atsigė-
rus, paleido juos, ir jie sugrįžo
pas savo valdovą. Aramėjų
gaujos daugiau nebėjo į Izrae-
lio kraštą.

Samarijos apgula

24 Praėjus šiek tiek laiko,
Aramo karalius Ben-Hadadas
pašaukė prie ginklų visą savo
kariuomenę ir, nužygiavęs į Sa-
mariją, ją apgulė. 25* Kadangi
apgula tęsėsi, Samarijoje kilo
toks nuožmus badas, kad asi-
lo galva buvo parduodama už
aštuoniasdešimt sidabrinių
šekelių, o ketvirtis kabo balan-
džio išmatų už penkis sidab-
rinius šekelius. 26 Kartą, kara-
liui vaikščiojant ant miesto
sienos, viena moteris jam su-
šuko: „Gelbėk, mano viešpatie
karaliau!“– 27 „Neprašyk ma-

6, 22: *Nejaugi savo kalaviju ir lanku tu paėmei*: kadangi karalius nežudydavo jam pasidavusių belaisvių, jis neturėtų žudyti belaisvių, paimtų Dievo galybe.

6, 23: Aramėjai buvo arba taip patenkinti karaliaus svetingumu, arba taip išgąsdinti pranašo jėgos, kad liovėsi kovoję.

6, 25: Šios kainos buvo nepaprastai didelės. Apie bado padarinius žr. Įst 28, 54–57; Rd 2, 20; 4, 10.

nęs!“– jis atkirto. – „VIEŠPATS
tau tepadeda! Iš kurgi aš galiu
tau pagalbos paimti? Nuo klo-
jimo aslos ar iš vynuogių spau-
dyklos?“ 28 Vis dėlto karalius
jos paklausė: „O kas tave sle-
gia?“ Ji atsakė: „Ši moteris
man sakė: ‘Duok savo sūnų.
Šiandien mes jį suvalgysime,
o rytoj mano sūnų valgysime’.
29 Taigi išvirėme mano sūnų ir
jį suvalgėme. Kitą dieną aš jai
sakiau: ‘Duok savo sūnų, ir jį
suvalgykime’. Bet ji paslėpė sa-
vo sūnų.“ 30 Karalius, išgirdęs
šiuos moters žodžius, persi-
plėšė drabužius. Kadangi jis
vaikščiojo ant miesto sienos,
žmonės galėjo matyti, kad jis
vilkėjo ašutinę ant kūno po dra-
bužiu. 31* Jis sušuko: „Tai tepa-
daro man Dievas ir dar tepri-
deda, jeigu šiandien Šafato
sūnaus Elišos galva pasiliks
jam ant pečių!“ 32 Karalius iš-
siuntė vieną savo vyrų.

Tuo tarpu Eliša sėdėjo savo
namuose, ir seniūnai sėdėjo
drauge su juo. Dar pasiuntiniui
neatėjus, Eliša seniūnams ta-
rė: „Ar jūs nematote, kad tas
žmogžudys pasiuntė žmogų
man galvos nukirsti? Žiūrėkite
tad, kad, pasiuntiniui atėjus,
uždarytumėte duris ir laikytu-
mėte uždarytas. Argi negirdė-
ti jo šeimininko kojų žingsnių
jam už nugaros?“ 33 Dar jam su
jais tebekalbant, karalius at-
ėjo pas jį ir tarė: „Iš VIEŠPA-
TIES yra ši nelaimė! Ko daugiau
tad aš galiu tikėtis iš VIEŠ-
PATIES?“

7 Bet Eliša tarė: „Klausy-
kite VIEŠPATIES žodžio!
‘Taip kalbėjo VIEŠPATS: šiuo
laiku rytoj rinktinių miltų sai-
kas bus parduodamas už šeke-
lį, o du miežių saikai už šekelį
prie Samarijos vartų’.“* 2 Tada
pareigūnas, ant kurio rankos
karalius rėmėsi, atsakė Dievo
vyrui: „Net jeigu VIEŠPATS ir
langus danguje padarytų, argi
tai galėtų įvykti?“ Bet jis at-
kirto: „Tai savo akimis tu ma-
tysi, bet to nevalgysi.“

Raupsuoti vyrai už miesto vartų

3 Už miesto vartų buvo ketu-
ri raupsuoti vyrai. Jie tarėsi:
„Kam gi turime mirties lauk-
dami čia sėdėti? 4 Jeigu nutar-
sime eiti į miestą, ten turėsi-
me mirti, nes mieste siaučia
badas. O jeigu čia sėdėsime,
irgi turėsime mirti. Tad imki-
me ir perbėkime į aramėjų sto-
vyklą. Jeigu jie pasigailės mū-
sų, būsime gyvi, o jeigu mus
užmuš, mirsime.“ 5 Temstant
jie pakilo eiti į aramėjų stovyk-
lą. Atėję į aramėjų stovyklos

6, 31: Kodėl karalius kaltino pranašą Elišą, nėra paaiškinama, nes, pasak 8–23 eilutės, tarp karaliaus ir pranašo buvo taika.

7, 1: ... *prie* ... *vartų*: miesto vartai buvo pagrindinė prekyvietė senovės Artimųjų Rytų sienomis įtvirtintuose miestuose.

pakraštį, žiūri, čia nėra nė vie-
no žmogaus. [6] Mat VIEŠPATS
buvo padaręs, kad aramėjų ka-
riuomenė girdėtų bildesį kovos
vežimų ir bildesį raitelių – mil-
žiniškos kariuomenės ūžesį.
Jie vieni kitiems sakė: „Tikėk
manimi, Izraelio karalius pa-
sisamdė hetitų karalius ir
Egipto karalius kovoti su mu-
mis!“ [7] Jie tad temstant sku-
biai davė į kulnis, palikdami
savo palapines, arklius bei
asilus – visą stovyklą, kaip ji
buvo, ir bėgo, gelbėdami savo
gyvastį.

[8] Atėję į stovyklos pakraštį,
anie raupsuotieji įėjo į vieną pa-
lapinę, valgė ir gėrė. Tada, iš-
nešę iš jos sidabrą, auksą ir
drabužius, paslėpė. Vėl sugrį-
žę įėjo į kitą palapinę, išnešė
iš jos daiktus ir paslėpė. [9] Ta-
da jie sakė vienas kitam: „Mes
negerai elgiamės. Ši diena yra
geros naujienos diena. Jeigu ty-
lėsime ir lauksime ryto švie-
sos, užsitrauksime kaltę. Eiki-
me ir praneškime karaliaus
rūmams.“ [10] Jie tad nuėję pasi-
šaukė miesto vartų sargus ir
jiems papasakojo: „Mes buvo-
me nuėję į aramėjų stovyklą.
Žiūrime, ten nematyti ir negir-
dėti jokio žmogaus. Nėra nie-
ko, išskyrus pririštus arklius
bei asilus ir paliktas palapi-
nes.“ [11] Tada miesto vartų sar-
gai tai paskelbė, ir žinia buvo
perduota karaliaus rūmams.
[12] Nors buvo naktis, bet kara-
lius atsikėlė. Savo dvariškiams
jis kalbėjo: ‘Aš pasakysiu jums,
ką aramėjai yra sumanę prieš
mus. Žinodami, kad kenčiame
badą, jie išėjo iš stovyklos pa-
sislėpti laukuose, manydami:
‘Kai jie išeis iš miesto, mes juos
gyvus paimsime ir į jų miestą
įeisime’.“ [13] Tačiau vienas iš
dvariškių pasiūlė: „Tepaima
vyrai penketą iš likusių mieste
arklių, – juk čia likusieji vis vien
patirs likimą visos Izraelio
daugybės, kuri jau yra žuvusi.
Pasiųskime juos ir ištirkime.“

Samarijos apgula baigiasi

[14] Paruošus du kovos vežimus
ir arklius, karalius pasiuntė
juos paskui aramėjų kariuome-
nę, tardamas: „Leiskitės į žygį
ir ištirkite!“ [15] Jie sekė paskui
aramėjus iki pat Jordano. Žiū-
ri, visas kelias pilnas drabu-
žių ir reikmenų, kuriuos ara-
mėjai skubėdami buvo išmėtę.
Pasiuntiniams sugrįžus ir
papasakojus karaliui, [16] žmo-
nės išėjo ir apiplėšė aramėjų
stovyklą. Taigi rinktinių miltų
saikas buvo parduodamas už
šekelį, o du miežių saikai už
šekelį, pagal VIEŠPATIES žodį.
[17] Pareigūną, ant kurio rankos
rėmėsi, karalius buvo pasky-
ręs vadu prie miesto vartų. Mi-
nia jį sumindžiojo vartuose,
kaip buvo pasakęs Dievo vyras,
kai karalius buvo pas jį nuė-
jęs. [18] Mat kai Dievo vyras ka-

raliui sakė: „Du miežių saikai
bus parduodami už šekelį, o
rinktinių miltų saikas už še-
kelį maždaug šiuo metu rytoj
prie Samarijos vartų“, – 19 pa-
reigūnas Dievo vyrui atsakė,
tardamas: „Net jeigu VIEŠ-
PATS ir langus danguje pada-
rytų, argi tai galėtų įvykti?“ O
Eliša buvo atkirtęs: „Tai savo
akimis tu matysi, bet to neval-
gysi!“ 20 Taip jam iš tikrųjų at-
sitiko. Žmonės jį sumindžiojo
vartuose, ir jis mirė.

Pasakojimo apie šunamietę pabaiga

8 1 Eliša moteriai, kurios
sūnų buvo atgaivinęs,
kartą kalbėjo: „Susiruošk! Ke-
liauk su savo šeima ir apsigy-
venk kur nors kitur, nes
VIEŠPATS paskelbė kraštui
septynerių metų badą.“ 2 Mo-
teris tad susiruošė ir darė, kaip
Dievo vyras buvo sakęs. Iške-
liavo su savo šeima ir gyveno
filistinų krašte septynerius
metus. 3 Pasibaigus septyne-
riems metams, moteris sugrį-
žo iš filistinų krašto ir atėjo
pas karalių reikalauti savo
namų ir lauko. 4 O karalius kal-
bėjosi su Dievo vyro tarnu Ge-
haziu. Sakė: „Prašau man pa-
pasakoti apie visus Elišos at-
liktus nuostabius darbus.“ 5 Kai
Gehazis pasakojo karaliui,
kaip Eliša sugrąžino mirusiam
gyvastį, žiūri, ta moteris, ku-
rios sūnų Eliša buvo atgaivinęs,
reikalauja iš karaliaus savo na-
mų ir lauko. „Mano viešpatie
karaliau, – tarė Gehazis, – čia
yra ta moteris ir šis yra jos sū-
nus, kurį Eliša atgaivino.“ 6 Ka-
ralius moterį klausinėjo, ir ji
papasakojo jam. Karalius tad
paskyrė vieną pareigūną,* tar-
damas: „Sugrąžink jai visą jos
nuosavybę ir visas pajamas iš
jos ūkio nuo to laiko, kai ji pa-
liko kraštą, iki dabar.“

Eliša ir Damasko karaliai

7* Eliša nuvyko į Damaską
tuo metu, kai Aramo karalius
Ben-Hadadas sirgo. Kai jam
buvo pranešta: „Dievo vyras yra
čia atėjęs“, 8 karalius tarė Ha-
zaeliui: „Pasiimk dovaną ir nu-
eik Dievo vyro pasitikti. Pasi-
teirauk VIEŠPATIES per jį, ar aš
iš šios ligos išgysiu.“ 9 Tad Ha-
zaelis, pasiėmęs kaip dovaną
visokių Damasko gėrybių, kiek
keturiasdešimt kupranugarių
galėjo panešti, leidosi jo pasi-

8, 6: ... *vieną pareigūną*: pažodžiui hebrajų kalba *eunuchą*.

8, 7–15: Eliša kursto Aramo – Sirijos – karalystėje revoliuciją. Elijas įvykdė tik vieną iš trijų trečiųjų jam Dievo prie Horebo duotų įsakų (žr. 1 Kar 19, 15–16). Dabar Eliša imasi vykdyti pirmąjį Elijui Dievo duotą įsaką. Įsako fone glūdi mintis, kad Izraelis turėjo būti nubaustas už savo nuodėmes ir kad Hazaeliui buvo skirta tai padaryti. Elišai dėl to buvo skaudu (žr. 11–12 eilutę), bet, nepaisant to, jis jautė, kad turi vykdyti Dievo valią. Plg. su Oz 14, 1–9.

tikti. Atėjęs ir atsistojęs prieš
jį, tarė: „Tavo sūnus Aramo ka-
ralius Ben-Hadadas atsiuntė
mane pas tave, tardamas: 'Ar
pagysiu aš iš šios ligos?'"
10 Eli-
ša jam tarė: „Eik ir jam pasa-
kyk: 'Tu tikrai pagysi'. Tačiau
VIEŠPATS yra man apreiškęs,
kad jis tikrai mirs."
11 Eliša,
įbedęs akis, įdėmiai į jį žiū-
rėjo, kol jam pasidarė nesma-
gu. Tada Dievo vyras pravirko.
12 „Kodėl mano viešpats ver-
kia?"– klausė Hazaelis. „Ver-
kiu, – jis atsakė, – nes žinau
žalą, kurią tu padarysi izrae-
liečiams: sudeginsi jų tvirto-
ves, išžudysi kalaviju jų jaunus
vyrus, ištaškysi jų mažylius ir
perskrosi jų nėščias moteris." –
13 „Betgi, – klausė Hazaelis, –
kaip gali tavo tarnas, toks šuo
kaip aš,* įvykdyti tokį svarbų
darbą?" Eliša atsakė: „Tave
VIEŠPATS man parodė Aramo
karaliumi."

14 Hazaelis paliko Elišą ir
parėjo pas savo valdovą Ben-
Hadadą. „Ką tau pasakė Eli-
ša?" – klausė jį Ben-Hadadas.
Jis atsakė: „Jis man pasakė,
kad tu tikrai pagysi."
15 Bet ki-
tą dieną Hazaelis paėmė ant-
klodę ir, sumirkęs ją vandeniu,
užklojo karaliui ant veido. Taip
Ben-Hadadas mirė, o Hazaelis
tapo karaliumi jo vietoje.

Jehoramo karaliavimas Judo karalystėje

16* Penktaisiais Izraelio ka-
raliaus Ahabo sūnaus Joramo
metais – Jehošafatas buvo bu-
vęs Judo karaliumi – Judo ka-
ralius Jehošafato sūnus Jeho-
ramas pradėjo karaliauti.
17 Jis
buvo trisdešimt dvejų metų,
kai tapo karaliumi, ir karalia-
vo aštuonerius metus Jeruza-
lėje.
18 Jis ėjo Izraelio karalių
keliais, kaip buvo darę Ahabo
namai, nes Ahabo duktė buvo
jo žmona. Jis darė, kas buvo ne-
dora VIEŠPATIES akyse.
19 Tačiau
VIEŠPATS nenorėjo sunaikinti
Judo dėl savo tarno Dovydo,
kadangi jis buvo pažadėjęs
amžinai išlaikyti žiburį* jam
ir jo palikuonims.

20 Jo dienomis Edomas pakė-
lė maištą prieš Judo valdžią ir
pastatė sau karalių.
21 Tada Jo-
ramas persikėlė į Zairą su vi-
sais savo kovos vežimais. Pa-
kilęs į žygį nakčia, jis puolė jį
apsupusius edomiečius ir jo ko-
vos vežimų vadus. Bet jo ka-
riuomenė pabėgo į savo namus.

8, 13: ... *tavo tarnas, toks šuo, kaip aš*: Hazaelis dedasi esąs nevertas tokios užduoties (žr. 1 Sam 24, 14; 2 Sam 9, 8), nekreipdamas dėmesio į nusikaltimus, kuriuos jis padarys užgrobęs karaliaus sostą. Žr. 12 eilutę.

8, 16: Judo Jehoramas tapo karaliumi vietoje savo tėvo Jehošafato, Izraelio Ahazijui valdant. Jis valdė Judo karalystę 848–841 m. prieš Kristų.

8, 19: ... *amžinai išlaikyti žiburį*: žiburys – Dovydo dinastijos amžinumo ženklas. Žr. 2 Sam 21, 17; 1 Kar 11, 36; 15, 4.

22 Iki šios dienos Edomas maiš-
tavo prieš Judo valdžią. Taip
pat ir Libna sukilo tuo pačiu
metu.
23 O kiti Joramo darbai – vi-
sa, ką jis padarė, – argi nėra
aprašyti Judo karalių Metraš-
čių knygoje? 24 Joramas užmi-
go su savo protėviais ir buvo pa-
laidotas su savo protėviais
Dovydo mieste. Jo sūnus Aha-
zijas tapo karaliumi jo vietoje.

Ahazijo karaliavimas Judo karalystėje

25* Dvyliktaisiais Izraelio
karaliaus Ahabo sūnaus Jora-
mo metais Judo karaliaus Je-
horamo sūnus tapo karaliumi.
26 Ahazijas buvo dvidešimt
dvejų metų, kai pradėjo kara-
liauti, ir karaliavo vienerius
metus Jeruzalėje. Jo motinos
vardas buvo Atalija, Izraelio
karaliaus Omrio dukraitė. 27 Ir
Ahazijas ėjo Ahabo namų keliu,
darydamas, kas buvo nedora
VIEŠPATIES akyse, kaip Ahabo
namai buvo elgęsi, nes jis buvo
Ahabo namų žentas.
28 Jis žygiavo, lydimas Aha-
bo sūnaus Joramo į mūšį su
Aramo karaliumi Hazaeliu
prie Ramot-Gileado, bet ara-
mėjai Joramą nugalėjo. 29 Ka-
ralius Joramas pasitraukė į
Jezreelį gydytis žaizdų, kurio-
mis kovojant su Aramo Hazae-
liu prie Ramos aramėjai buvo
jį ištikę. Judo karalius Jeho-
ramo sūnus Ahazijas nuvyko į
Jezreelį aplankyti Ahabo sū-
naus Joramo, nes jis buvo su-
žeistas.

Elišos mokinys patepa Izraelio karaliumi Jehu'ą

9 1* Tada pranašas Eliša,
pasišaukęs vieną iš pra-
našų mokinių, jam tarė: „Pasi-
ruošk kelionei! Pasiimk su sa-
vimi šį aliejaus ąsotį ir eik į
Ramot-Gileadą. 2 Ten nuėjęs,
susirask Nimšio sūnaus Jeho-
šafato sūnų Jehu'ą. Įėjęs pa-
liepk jam atsikelti ir palikti
savo bičiulius, nusivesk į nuo-
šalų kambarį. 3 Paėmęs ąsotį
aliejaus, išpilk jį jam ant
galvos, tardamas: „Taip kal-
bėjo VIEŠPATS: Aš patepu ta-
ve Izraelio karaliumi." Tada,
atidaręs duris, bėk! Nedelsk!"
4 Jaunuolis, pranašo tarnas,
tad iškeliavo į Ramot-Gi-
leadą. 5 Atėjęs žiūri, kariuome-
nės vadai tariasi. Jis tarė:
„Vade, aš turiu tau žinią!"–
„Kuriam iš mūsų?"– paklausė
Jehu'as. „Tau, vade." 6 Jehu'as

8, 25–29: Judo Ahazijas buvo ki-
tas, ne Izraelio Ahazijas (žr. 2 Kar 1,
2–18; 1 Kar 22, 40. 51–53). Pana-
šiai kaip Ahabas, Joramas prašė Ju-
do karaliaus pagalbos. Ahazijo apsi-
lankymas pas Joramą buvo pradžia
tragiškų įvykių, aprašomų tolesnia-
me skyriuje. Ir *Rama*, ir *Ramot-Gile-
adas* ženklina tą patį miestą Trans-
jordanijoje.

9, 1–17: Eliša įvykdo antrąjį dar
neįvykdytą įsaką, duotą Elijui ant
Sinajaus kalno (žr. 2 Kar 8, 7–15).

tad atsikėlė ir įėjo į vidų. Jau-
nuolis išpylė aliejų jam ant gal-
vos ir tarė: „Taip kalbėjo
VIEŠPATS, Izraelio Dievas: ‘Aš
patepu tave karaliumi VIEŠPA-
TIES tautai – Izraeliui. 7 Tu
sunaikinsi savo valdovo Aha-
bo namus. Taip aš atkeršysiu
Jezabelei už kraują savo tar-
nų pranašų ir už kraują visų
VIEŠPATIES tarnų. 8 Visi Aha-
bo namai žus. Aš nukirsiu nuo
Ahabo visus vyriškius – vergus
ir laisvus – Izraelyje. 9 Su Aha-
bo namais elgsiuosi, kaip pa-
sielgiau su Nebato sūnaus Je-
roboamo namais ir kaip
pasielgiau su Ahijo sūnaus Ba-
ašos namais. 10 Šunys ės Jeza-
belę Jezreelio laukuose, nebus
kam palaidoti’.“ Tada, atida-
ręs duris, jis išbėgo.

Jehu’as paskelbiamas karaliumi

11 Jehu’ui sugrįžus pas savo
valdovo pareigūnus, šie klau-
sinėjo: „Ar viskas gerai? Ko tas
kvaiša* buvo atėjęs pas tave?“
Jiems jis tarė: „Jūs žinote tą
vyrioką ir jo šneką!“ – 12 „Tu me-
luoji! – jie šūkavo. – Prašytume
pasakyti mums!“ Tada jis ta-
rė: „Taip ir taip jis man kalbė-
jo: ‘Taip kalbėjo VIEŠPATS: Aš
patepu tave Izraelio karaliu-
mi’.“ 13* Visi paskubomis nusi-
ėmė skraistes, suklojo jam po
kojų ant plikų laiptų, pūtė ra-
gą ir paskelbė: „Jehu’as yra ka-
ralius!“ 14 Taip Nimšio sūnaus
Jehošafato sūnus Jehu’as su-
rengė sąmokslą prieš Joramą.

Joramas ir visas Izraelis bu-
vo budėję prie Ramot-Gileado
prieš Aramo karalių Hazaelį.
15 Bet karalius Joramas buvo
sugrįžęs į Jezreelį gydytis žaiz-
dų, kuriomis jį buvo ištikę ara-
mėjai mūšyje su Aramo kara-
liumi Hazaeliu.

Jehu’as tarė: „Jeigu toks yra
jūsų noras, neleiskite tad nie-
kam ištrūkti iš miesto, nueiti
į Jezreelį ir apie tai pranešti.“
16 Tada Jehu’as, įlipęs į savo
kovos vežimą, leidosi į Jezree-
lį, nes ten sirgo Joramas. Judo
karalius Ahazijas buvo atvy-
kęs Joramo aplankyti.

17 Sargybinis stovėjo bokšte
Jezreelyje. Pastebėjęs artė-
jantį Jehu’o būrį, jis sušuko:
„Matau būrį!“ Jehoramas ta-
rė: „Pasiųsk raitelį jų pasitik-
ti. Tepaklausia: ‘Ar viskas ge-
rai?’“ 18 Taigi raitelis, nujojęs
jo pasitikti, tarė: „Taip kalbė-
jo karalius: ‘Ar viskas gerai?’“
Jehu’as atsakė: „Kas tau darbo
rūpintis, ar viskas gerai? Ri-
kiuokis paskui mane!“ Sargy-

9, 11: ... *tas kvaiša*: hebrajų kalba *mešūg’a*, o žemaičių tarme *mišugena*. Apskritai toks buvo žmonių požiūris į pranašus. Žr. Oz 9, 7; Jer 29, 26. Nors žodis pats savaime nėra užgaulus, bet buvo vartojamas kaip pasityčiojimas. Taip daro ir Jehu’as.

9, 13: Panašiai minia pagerbė ir Jėzų karališka garbe. Žr. Mt 21, 8.

binis pranešė: „Pasiuntinys
juos pasiekė, bet nebegrįžta.“
19 Tada jis išsiuntė kitą raitelį.
Pasiekęs juos, jis tarė: „Taip
kalbėjo karalius: ‘Ar viskas ge-
rai?’“ „Kas tau darbo rūpintis,
ar viskas gerai? – atsakė Je-
hu’as, – rikiuokis paskui ma-
ne!“ 20 Sargybinis pranešė: „Jis
pasiekė juos, bet nebegrįžta.
Važiavimo būdas atrodo tarsi
važiavimas Nimšio sūnaus Je-
hu’o. Paprastai jis važiuoja
kaip pasiutęs!“
21 Jehoramas įsakė: „Pakin-
kyk kovos vežimą!“ Vežimas
buvo pakinkytas. Tada Izraelio
karalius Jehoramas ir Judo
karalius Ahazijas, kiekvienas
savo kovos vežimu, išvažiavo
pasitikti Jehu’o. Jie susitiko
prie Naboto Jezreeliečio lauko.
22 Pamatęs Jehu’ą, Jehoramas
paklausė: „Ar viskas gerai, Je-
hu’ai?“ Bet Jehu’as atsakė:
„Kaip gali būti viskas gerai, jei
tavo motina Jezabelė tęsia sa-
vo nesuskaitomus kekšavimo
ir žyniavimo darbus?“* 23 Jeho-
ramas apsuko arklius ir bėgo,
šaukdamas Ahazijui: „Išda-
vystė, Ahazijau!“ 24 Jehu’as
įtempė savo lanką ir pataikė
Jehoramui į tarpumentį, strėlė
pervėrė jam širdį, – ir jis su-
kniubo savo vežime. 25 Jehu’as
savo pareigūnui Bidkariui pa-
liepė: „Iškelk jį ir įmesk į Na-
boto Jezreeliečio lauką. Atsi-
meni, kai mudu jojome vienas
šalia kito paskui jo tėvą Aha-
bą, VIEŠPATS paskelbė jam šią
ištarmę: 26 ‘Už Naboto kraują
ir jo vaikų kraują, kurį mačiau
vakar, – tai VIEŠPATIES žodis, –
aš atlyginsiu tau tame pačia-
me lauke, – tai VIEŠPATIES žo-
dis’. Tad iškelk jį ir išmesk ta-
me lauke pagal VIEŠPATIES
žodį.“

Ahazijo mirtis

27 Tai pamatęs, Judo kara-
lius Ahazijas gelbėjosi bėgda-
mas keliu Bet-Hagano link.
Jehu’as jį vijosi, šaukdamas:
„Ir jį nušaukite!“ Jis buvo
pašautas savo kovos vežime
ant Guro šlaito netoli Ibleamo.
Nubėgęs į Megidą, ten numirė.
28 Jo tarnai pargabeno jį veži-
mu į Jeruzalę ir palaidojo jo
kape Dovydo mieste su jo pro-
tėviais. 29 Ahazijas buvo tapęs
Judo karaliumi vienuoliktai-
siais Ahabo sūnaus Joramo
metais.

Jezabelės mirtis

30 Jehu’as atvyko į Jezreelį.
Jezabelė, apie tai išgirdusi,
pasidažė blakstienas, dailiai
susišukavo plaukus ir žiūrėjo
pro langą. 31 Jehu’ui įeinant pro
vartus, ji tarė: „Ar viskas ge-
rai, Zimri, savo valdovo žudi-
ke?“ 32 Akį užmetęs į langą, jis

9, 22: ... *savo nesuskaitomus kekšavimo ir žyniavimo darbus*: siejamus su svetimų dievų garbinimu.

paklausė: „Kas eina su mani-
mi? Kas?“ Du ar trys pareigūnai
nužvelgė jį pro langą. 33 „Meski-
te ją žemyn!“– jis tarė. Jie tad
numetė ją. Jos krauju buvo ap-
taškyta siena ir arkliai. Jehu'as
pervažiavo per jos kūną.
34 Įėjęs į vidų, jis valgė ir gėrė.
„Prašau pasirūpinti ta pra-
keikta moterimi ir ją palaido-
ti, – jis tarė, – nes ji yra kara-
liaus duktė.“ 35 Bet, nuėję jos
laidoti, jie rado tik jos kauko-
lę, kojas ir rankų galūnes. 36 Kai
jie sugrįžo ir jam pranešė, jis
tarė: „Tai VIEŠPATIES žodis,
kurį jis tarė per savo tarną Eli-
ją Tišbietį: 'Jezreelio lauke
šunys ės Jezabelės kūną. Je-
zabelės lavonas bus tarsi mėš-
las žemei Jezreelio lauke, ir
niekas nebegalės pasakyti: tai
Jezabelė'.“

Ahabo palikuonių išžudymas

10 1 Ahabas turėjo septy-
niasdešimt palikuo-
nių* Samarijoje. Jehu'as tad
parašė laiškus ir pasiuntė juos
į Samariją Jezreelio didžiū-
nams ir seniūnams bei Aha-
bo vaikų globėjams. Jis rašė:
2 „Nūn, kai šis laiškas jus pa-
sieks, kadangi jūsų valdovo sū-
nūs yra su jumis ir jūs turite
taip pat kovos vežimų ir arklių,
įtvirtintą miestą ir ginklų, 3 iš-
sirinkite geriausią ir tinka-
miausią iš jūsų valdovo sūnų,
pasodinkite jį į jo tėvo sostą ir
kovokite už savo valdovo na-
mus!“ 4 Bet jie buvo klaiko ap-
imti. „Štai, – jie sakė, – du kara-
liai negalėjo prieš jį atsilaikyti,
tad kaip galime mes atsispir-
ti?“ 5 Rūmų prižiūrėtojas ir
miesto valdytojas drauge su se-
niūnais ir globėjais pasiuntė
Jehu'ui šį žodį: „Mes esame ta-
vo tarnai; darysime, ką tik tu
mums sakysi. Mes karaliumi
nė vieno nestatysime; daryk,
kaip geriau tau atrodo.“
6 Jis parašė jiems antrą laiš-
ką. Jame rašė: „Jeigu esate
mano pusėje ir pasirengę ma-
nęs klausyti, paimkite galvas*
vyrų, sūnų jūsų valdovo, ir atei-
kite rytoj šiuo laiku pas mane į
Jezreelį.“ O karaliaus sūnūs –
septyniasdešimt iš viso – buvo
pas miesto didikus, kurie juos
augino. 7 Kai didikus pasiekė
laiškas, jie paėmė karaliaus sū-
nus ir visus septyniasdešimt
nužudė. Sudėję jų galvas į pinti-
nes, nusiuntė jam į Jezreelį. 8 Kai
atėjo pasiuntinys ir jam pra-
nešė: „Karaliaus sūnų galvos

10, 1: ... *septyniasdešimt palikuonių*: įprastinis skaičius visiems šeimos palikuonims ženklinti. Žr. Pr 46, 27; Ts 8, 30; 9, 2; 12, 14. Čia šiuo skaičiumi ženklinami Ahabo sūnūs ir vaikaičiai.

10, 6: ... *paimkite galvas vyrų*: hebrajiškas žodis *roš* reiškia ir *vadą*, ir *galvą*. Didikai ir seniūnai pasinaudoja nuožmiąja dviprasmiškumo puse. Užtat Jehu'as atsakomybę už žudynes suverčia jiems.

yra atneštos“, – jis įsakė: „Sudėkite jas iki ryto į dvi krūvas prie miesto vartų įėjimo.“
9 Rytą jis išėjo ir, atsistojęs ten, tarė visiems žmonėms: „Jūs nekalti. Tiesa, aš surengiau sąmokslą prieš savo valdovą ir jį nužudžiau, tačiau kas šiuos visus paguldė?
10 Žinokite tad, kad nė vienas žodis, kurį VIEŠPATS yra ištaręs prieš Ahabo namus, neliks neįvykdytas. VIEŠPATS įvykdė visa, ką jis buvo paskelbęs per savo tarną Eliją.“
11 Tada Jehu'as išžudė visus, išlikusius Jezreelyje iš Ahabo namų, – visus jo didikus, jo artimus bičiulius ir kunigus, nepalikdamas nė vieno gyvo.

Judo karaliaus Ahazijo giminės

12 Tada jis leidosi kelionėn į Samariją. Pakeliui, prie Bet-Eked-haRojimų,
13 Jehu'as aptiko Judo karaliaus gimines. Jis klausė: „Kas jūs esate?“– „Mes esame Ahazijo giminės, – jie atsakė, – atėjome aplankyti karaliaus sūnų ir karalienės motinos sūnų.“
14 Jehu'as įsakė: „Suimkite juos gyvus!“ Suėmus juos gyvus, jie buvo nužudyti – keturiasdešimt du iš viso – prie Bet-Ekedo vandens talpyklos. Nė vieno jų nepasigailėjo.

Jehu'as ir Jehonadabas

15 Iš ten iškeliavęs, jis sutiko Rechabo sūnų Jehonadabą*, ateinantį jo pasitikti. Pasveikinęs jį, jam tarė: „Ar tavo širdis taip man atsidavusi, kaip mano širdis tau atsidavusi?“ – „Taip yra!“– atsakė Jehonadabas. „Jeigu taip yra, – tarė Jehu'as, – duok man ranką.“ Taigi jis padavė jam ranką. Jehu'as įkėlė jį pas save į vežimą.
16 „Eikš su manimi, – jis tarė, – ir pamatyk mano uolumą VIEŠPAČIUI.“ Ir pasodino jį savo vežime.
17 Atvykęs į Samariją, Jehu'as žudė visus, kurie buvo išlikę Samarijoje iš Ahabo namų, kol juos išnaikino, įvykdydamas žodį, kurį VIEŠPATS buvo davęs Elijui.

Baalo šventyklos ir sekėjų sunaikinimas

18* Tada Jehu'as, surinkęs visus žmones, jiems tarė: „Ahabas tarnavo Baalui tik šiek tiek, Jehu'as jam tarnaus kur kas daugiau.
19 Nūn tad pašaukite pas mane visus Baalo pranašus, visus jo garbintojus ir visus jo kunigus. Tenetrūksta

10, 15: ... *Jehonadabą*: Rechabo sūnus Jehonadabas buvo Rechabo klano – rechabaičių vadas. Rechabaičiai tvirtai laikėsi dykumos gyvenimo būdo, būdami įsitikinę, kad tik taip galima deramai garbinti Sandoros Dievą (žr. 1 Kr 2, 55; Jer 35). Ir naziraiai buvo į juos panašūs, bet jie nesudarė atskiro klano (žr. Ts 13, 4–5; Am 2, 11–12; Sk 6, 1–21).

10, 18–27: Baalo pranašų, kunigų ir garbintojų žudynėmis Jehu'as sekė Elijo pavyzdžiu (žr. 1 Kar 18, 40).

nė vieno, nes Baalui aš turiu
atnašauti didelę auką. Kas
neateis, neliks gyvas!" Bet Je-
hu'as elgėsi klastingai, norėda-
mas sunaikinti Baalo garbin-
tojus. 20 „Švęskite iškilmingą
sueigą Baalui", – įsakė Jehu'as.
Sueiga buvo paskelbta. 21 Kai
Jehu'as išsiuntė žodį visam
Izraeliui, atėjo visi Baalo gar-
bintojai. Neliko nė vieno, kuris
nebūtų atėjęs. Jie rinkosi į Ba-
alo šventyklą ir pripildė Baalo
šventyklą nuo sienos iki sienos.
22 Tada Jehu'as drabužių prižiū-
rėtojui tarė: „Išduok drabužius
visiems Baalo garbintojams."
Jis išdalijo jiems drabužius.
23 Įėjęs į Baalo šventyklą su
Rechabo sūnumi Jehonadabu,
Jehu'as Baalo garbintojams
tarė: „Rūpestingai peržiūrė-
kite, kad tarp jūsų nebūtų jo-
kio VIEŠPATIES garbintojo, bet
būtų vien tik Baalo garbinto-
jai." 24 Tada jie pradėjo atna-
šauti aukas ir deginamąsias
atnašas.

O Jehu'as buvo pastatęs lau-
ke savo aštuoniasdešimt vyrų
ir jiems buvo pasakęs: „Jei kas
leistų pabėgti kuriam nors iš
vyrų, kuriuos aš atiduodu į jū-
sų rankas, turės atsakyti savo
gyvybe už jo gyvybę." 25 Vos pa-
baigus atnašauti deginamąją
auką, Jehu'as įsakė sargams ir
pareigūnams: „Ateikite ir juos
išžudykite! Teneištrūksta nė
vienas!" Jie tad išžudė juos
kalaviju, palikdami ten gulėti.
Tada jie įėjo į Baalo šventyk-
lą ir, 26 išnešę Baalo šventyk-
los šventąjį stulpą, jį sudegi-
no. 27 Jie nuvertė Baalo aukurą
ir nugriovė Baalo šventyklą,
paversdami ją išviete iki šios
dienos.

Jehu'o karaliavimas Izraelio karalystėje

28 Taip Jehu'as išrovė Baalą
iš Izraelio. 29 Tačiau Jehu'as ne-
sitraukė nuo Nebato sūnaus
Jeroboamo nuodėmių, kuriomis
jis Izraelį įtraukė į nuodėmę, bū-
tent nuo auksinių veršių Bet-
Elyje ir Dane. 30 VIEŠPATS tarė
Jehu'ui: „Kadangi tu gerai pa-
sielgei ir padarei, kas dora ma-
no akyse, įvykdydamas Ahabo
namams visa, kas buvo prieš
juos mano širdyje, keturios ta-
vo sūnų kartos sėdės Izraelio
soste." 31 Bet Jehu'as nesirūpino
laikytis VIEŠPATIES, Izraelio
Dievo, mokymo visa širdimi,
nuodėmių, kuriomis Jeroboa-
mas įtraukė Izraelį į nuodėmę,
jis neatsikratė.

32 Tomis dienomis VIEŠPATS
pradėjo genėti Izraelį. Visoje
Izraelio žemėje Hazaelis neda-
vė ramybės izraeliečiams: 33 ry-
tuose nuo Jordano, visame Gi-
leado krašte – Gado, Reubeno
ir Manaso giminių žmonėms –
nuo Aroerio, prie Arnono slėnio,
iki Gileado ir Bašano.

34 O kiti Jehu'o darbai – visa,
ką jis darė, ir visi jo žygdar-
biai, – argi nėra aprašyti Izrae-

lio karalių Metraščių knygoje?
35 Taigi Jehu'as užmigo su savo
protėviais ir buvo palaidotas
Samarijoje. Jo sūnus Jehoaha-
zas tapo karaliumi jo vietoje.
36 Jehu'as valdė Izraelį dvide-
šimt aštuonerius metus.

Atalija valdo Judo karalystę

11 1* Ahazijo motina Ata-
lija, sužinojusi, kad jos
sūnus mirė, nedelsdama išžu-
dė visus karališkosios šeimos
palikuonis. 2 Bet karaliaus Jo-
ramo duktė Jehošeba,* Ahazi-
jo sesuo, paėmusi Ahazijo sū-
nų Joašą,* vogčiomis išnešė jį
iš tos vietos, kur buvo žudomi
karaliaus sūnūs, ir paliko jį bei
jo auklę viename miegamaja-
me. Taip ji paslėpė jį nuo Ata-
lijos, ir jis nebuvo nužudytas.
3 Su ja jis išbuvo šešerius me-
tus, paslėptas VIEŠPATIES Na-
muose, o Atalija valdė kraštą.

4 Bet septintais metais Je-
hojada pasišaukė karitų* bei
palydos sargybinių šimtinin-
kus ir įsakė jiems sueiti pas jį
į VIEŠPATIES Namus. Sudaręs
su jais sandorą, prisaikdino
juos VIEŠPATIES Namuose ir
parodė karaliaus sūnų. 5 „Štai
ką jūs turite padaryti, – jiems
įsakė, – vienas trečdalis jūsų,
baigiančių tarnybą šabo dieną,
liks rūmų sargyboje, 6 kitas
trečdalis bus pastatytas prie
Suro vartų, o dar kitas trečdalis
bus prie vartų už palydos sar-
gybinių. Jūs būsite Namų sar-
gyboje iš visų pusių. 7 O kiti du
jūsų būriai – visi, kurie šią sa-
vaitę nėra tarnyboje, saugos
VIEŠPATIES Namus, kad apsau-
gotų karalių. 8 Jūs apsupsite ka-
ralių iš visų pusių, kiekvienas
su ginklais rankoje, ir kas tik
artintųsi prie gretų, turi būti
užmuštas. Būkite su karaliu-
mi, kad ir ką jis darytų!"

11, 1–21: Jehu'ui bandant sunaikinti Ahabo palikuonis ir pašalinti Baalo garbinimą iš Izraelio karalystės, Judo karalystės sostą užgrobė viena Ahabo palikuonė ir Baalo garbintoja – Atalija. Ji buvo Judo karaliaus Jehoramo žmona, Ahabo ir Jezabelės duktė, Omrio vaikaitė. Tapusi našle, ji karaliavo Jeruzalėje 841–835 m. prieš Kristų.

11, 2: ... *Jehošeba*: ji buvo vyriausiojo kunigo Jehojados žmona. Žr. 1 Kr 22, 11. ... *Joašą*: jis buvo Atalijos vaikaitis. Būdamas paslėptas Jahvės – Viešpaties – Šventykloje, jis buvo mokomas Viešpaties kelių.

11, 4–7: ... *karitų*: karitai buvo samdyti svetimšaliai kareiviai. Turbūt jų vardas turi ryšį su žodžiu, ženklinančiu cheretitus (žr. 1 Sam 30, 14; 2 Sam 8, 16–18). Sąmokslui prieš Ataliją vadovavo Jehojada. Karaliaus apsaugos tarnybą ėjo trys kuopos, kiekviena jų kas trečią savaitę. Atrodo, kad šiokiadieniais vienas kuopos trečdalis eidavo tarnybą prie Šventyklos, o kiti du trečdaliai karaliaus rūmuose. Šabo dieną buvo daroma priešingai. Jehojada pasinaudojo šabo dienos tvarka: jis įsakė dviem kuopos trečdaliams pradėti tarnybą Šventykloje kaip paprastai, o trečiajam pasilikti Šventykloje. Taip Atalija buvo palikta rūmuose be apsaugos, o Šventykloje buvo sutelkta visa kuopa. Be to, ir kitos dvi kuopos turėjo rūpintis Šventyklos ir jaunojo karaliaus apsauga.

9 Šimtininkai padarė visa,
kaip kunigas Jehojada įsakė.
Kiekvienas atvedė savo vyrus, –
tuos, kurie buvo tarnyboje tą
šabą, ir tuos, kurie nebuvo tar-
nyboje tą šabą, – ir atėjo pas
kunigą Jehojadą. 10 Kunigas
įteikė šimtininkams karaliaus
Dovydo ietis ir skydus, kurie bu-
vo VIEŠPATIES Namuose. 11 Pa-
lydos sargybiniai, kiekvienas
vyras su ginklais rankoje, su-
stojo nuo pietinės Namų pusės
iki šiaurinės Namų pusės, ap-
link aukurą ir Namus, karaliui
apsaugoti iš visų pusių. 12 Ta-
da Jehojada atvedė karaliaus
sūnų, uždėjo jam vainiką ir
padavė valdžios ženklus.* Jis
buvo paskelbtas karaliumi ir
pateptas, jiems plojant ir šau-
kiant: „Tegyvuoja karalius!“

13 Atalija, išgirdusi palydos
sargybinių ir žmonių šauks-
mus, nuėjo prie žmonių į
VIEŠPATIES Namus. 14 Apsi-
žvalgė, žiūri, karalius pagal
paprotį stovi prie šulo, vadai
bei trimitininkai šalia kara-
liaus, o šalies žmonės* džiū-
gauja ir pučia trimitus. Atali-
ja persiplėšė sau drabužius ir
ėmė šaukti: „Išdavystė! Išda-
vystė!“ 15 Tada kunigas Je-
hojada kariuomenės pareigū-
nams – šimtininkams – davė
įsakymą, tardamas: „Išveskite
ją laukan pro gretas ir, jei kas
ją sektų, ištikite jį kalaviju.“
Mat kunigas sakė: „VIEŠPA-
TIES Namuose ji neturi būti už-
mušta.“ 16 Jie tad išvedė ją jė-
ga. Ji buvo nužudyta, kai ėjo į
karaliaus rūmus pro Arklių
vartus.

17 O Jehojada sudarė sando-
rą tarp VIEŠPATIES ir kara-
liaus bei žmonių, kad jie būtų
VIEŠPATIES tauta. O kitą san-
dorą – tarp karaliaus ir tau-
tos. 18 Tada visi šalies žmonės,
nuėję į Baalo šventyklą, ją
nugriovė, jo aukurus ir statulas
sutrupino, o Baalo kunigą Ma-
taną užmušė priešais aukurus.
Pastatęs sargybinius VIEŠ-
PATIES Namuose, kunigas Je-
hojada 19 su šimtininkais, kari-
tais, palydos sargybiniais ir
visos šalies žmonėmis palydė-
jo karalių iš VIEŠPATIES Namų
į karaliaus rūmus pro palydos
sargybinių vartus, ir karalius
sėdosi į sostą. 20 Visos šalies
žmonės džiūgavo, ir miestas
liko ramus. O Atalija buvo
nužudyta kalaviju prie kara-
liaus rūmų.

21 Jehoašas buvo septynerių
metų, kai tapo karaliumi.

11, 12: ... *valdžios ženklus*: hebrajiškai *berit – sandorą*, arba *liudijimą*, t. y. Sandoros su Dievu įsakymų nuorašą. Kitų nuomone, šiuo žodžiu ženklinama *antrankovis* – karališkos valdžios ženklas.

11, 14: ... *šalies žmonės*: hebrajų kalba *'am haarez*, t. y. *krašto tauta*, arba Judo karalystės kaimo gyventojai, ištikimi Sandorai su Dievu. Sostinės gyventojai buvo persiėmę pagoniškais papročiais ir stabų garbinimu. Žr. 2 Kar 23, 35; 25, 19.

Jehoašo karaliavimas Judo karalystėje

12 1* Jehoašas buvo sep-
tynerių metų, kai ta-
po karaliumi. 2 Septintaisiais
Jehu'o metais Jehoašas pra-
dėjo karaliauti ir karaliavo Je-
ruzalėje keturiasdešimt metų.
Jo motina buvo vardu Zibja iš
Beer-Šebos. 3 Per visas savo
dienas Jehoašas darė, kas bu-
vo dora VIEŠPATIES akyse, nes
jį buvo mokęs kunigas Jehoja-
da. 4 Tačiau aukštumų alkai
nebuvo išnaikinti, žmonės ir
toliau alkuose atnašavo aukas
ir degino smilkalus.
5 Kunigams Jehoašas tarė:
„Visus VIEŠPATIES Namuose
atnašautų šventųjų įplaukų
pinigus – surašymo mokestį,
asmeninio išpirkimo kainą ir
bet kokias lėšas, savo noru at-
našautas VIEŠPATIES Namuo-
se, – 6 tepaima kunigai sau,
kiekvienas iš savo geradarių.
Savo ruožtu jie turi pataisyti
Namus, kada tik prireikia juos
taisyti."
7 Bet dvidešimt trečiaisiais
karaliaus Jehoašo metais bu-
vo pastebėta, kad Namuose
kunigai reikiamų pataisymų
nebuvo darę. 8 Todėl karalius
Jehoašas pasišaukė kunigą Je-
hojadą bei kitus kunigus ir juos
paklausė: „Kodėl jūs Namų
netaisote? Užtat nebepriimki-
te daugiau pinigų iš savo gera-
darių, bet perduokite juos Na-
mams taisyti." 9 Kunigai sutiko
daugiau nebepriiminėti pinigų
iš žmonių ir nebūti atsakingi
už Namų taisymą.
10 Tada kunigas Jehojada pa-
ėmė vieną skrynią ir, išgręžęs
skylę jos dangtyje, padėjo ją
šalia aukuro, dešinėje pusėje,
pro kur įeinama į VIEŠPATIES
Namus. Kunigai – slenksčio
sargai – įdėdavo į ją visus pi-
nigus, atneštus į VIEŠPATIES
Namus. 11 Kada tik jie paste-
bėdavo, kad skrynioje yra daug
pinigų, ateidavo karaliaus raš-
tininkas ir vyriausiasis kunigas,
suskaičiuodavo VIEŠPATIES
Namuose esamus pinigus ir
supildavo juos į maišus. 12 Su-
skaičiuoti pinigai būdavo duo-
dami į rankas darbų prižiūrė-
tojų, kurie buvo atsakingi už
VIEŠPATIES Namus. O šie savo
ruožtu išmokėdavo dailidėms
ir statytojams, dirbantiems
VIEŠPATIES Namuose, 13 mūri-
ninkams ir akmenkaliams,
pirkdavo medį bei skaldytą
akmenį VIEŠPATIES Namams
taisyti ir apmokėdavo visas
Namų taisymo išlaidas. 14 Bet
iš sidabro nei dubenys, nei
žnyplės, nei šlakstyklės, nei

12, 1–21: Jehoašas, arba Joašas, karaliavo ilgą laiką: maždaug 835–796 m. prieš Kristų. Jo karaliavimą sunkino Šventyklos remontas ir aramėjų invazija. Pasak 2 Kr 24, 23–27, Joašas buvo nužudytas už tai, kad ilgainiui tapo neištikimas Sandoros su Dievu reikalavimams.

trimitai – jokie indai iš aukso
ar sidabro – nebuvo dirbami
VIEŠPATIES Namuose už pini-
gus, atneštus į VIEŠPATIES Na-
mus, [15] nes tai buvo duodama
darbų prižiūrėtojams tik VIEŠ-
PATIES Namams taisyti. [16] Be
to, vyrai, į kurių rankas buvo
duodami pinigai darbininkams
sumokėti, nebuvo tikrinami,
nes jie sąžiningai elgėsi.
[17] Pinigai atnašų už kaltę ir
pinigai atnašų už nuodėmę ne-
buvo nešami į VIEŠPATIES Na-
mus; jie priklausė kunigams.
[18] Tuo metu Aramo karalius
Hazaelis, pakilęs į žygį, užpuo-
lė Gatą ir jį paėmė. Hazaelis
pasuko žygiuoti ir prieš Jeru-
zalę. [19] O Judo karalius Jehoa-
šas, paėmęs visas įžado dova-
nas, atnašautas jo protėvių
Jehošafato, Jehoramo, Ahazijo
bei savo paties, ir visą auksą,
rastą VIEŠPATIES Namų ir ka-
raliaus rūmų iždųose, išsiuntė
juos Aramo karaliui Hazaeliui.
Tada Hazaelis pasitraukė nuo
Jeruzalės.
[20] O kiti Joašo darbai – visa,
ką jis darė, – argi nėra aprašyti
Judo karalių Metraščių knygo-
je? [21] Jo dvariškiai sukilo ir, su-
rengę sąmokslą, nužudė Joašą
Milo rūmuose, prie kelio, einan-
čio žemyn į Silą. [22] Šimeato sū-
nus Jozakaras ir Šomero sūnus
Jehozabadas – jo dvariškiai –
jį nužudė. Jis mirė ir buvo
palaidotas su savo protėviais
Dovydo mieste, o jo sūnus
Amazijas tapo karaliumi jo
vietoje.

Jehoahazo karaliavimas Izraelio karalystėje

13 [1] Dvidešimt trečiaisiais
Judo karaliaus Ahazi-
jo sūnaus Joašo metais Jehu'o
sūnus Jehoahazas tapo Izrae-
lio karaliumi Samarijoje ir ka-
raliavo septyniolika metų. [2] Jis
darė, kas buvo nedora VIEŠ-
PATIES akyse, kartodamas Ne-
bato sūnaus Jeroboamo nuodė-
mes, kuriomis jis pastūmėjo į
nuodėmę Izraelį. Nuo jos nepa-
sitraukė. [3] VIEŠPATS taip užsi-
degė pykčiu ant Izraelio, kad
juos dažnai atidavinėjo Aramo
karaliui Hazaeliui ir Hazaelio
sūnui Ben-Hadadui. [4] Bet Je-
boahazas maldavo VIEŠPATĮ, ir
VIEŠPATS jį išklausė, nes jis
matė Izraelio priespaudą ir
kaip Aramo karalius buvo juos
nukamavęs. [5] VIEŠPATS davė
Izraeliui gelbėtoją, ir jie išsi-
vadavo iš Aramo. Izraeliečiai
gyveno savo namuose kaip
anksčiau. [6] Tačiau nuo Jeroboa-
mo namų nuodėmių, kuriomis
jis pastūmėjo Izraelį į nuodė-
mę, jie nesitraukė, bet atkak-
liai toliau jas darė. Net šventa-
sis stulpas* stovėjo Samarijoje.
[7] Iš tikro Jehoahazui nebebuvo
likę kareivių, išskyrus penkias-

13, 6: ... *šventasis stulpas*: deivės Ašeros simbolis. Žr. Iš 34, 13 paaiškinimą.

dešimt raitelių, dešimt kovos
vežimų ir dešimt tūkstančių
pėstininkų, nes Aramo kara-
lius buvo sunaikinęs juos ir su-
trypęs kaip dulkes po kojomis.
8 O kiti Jehoahazo darbai –
visa, ką jis darė, ir jo žygdar-
biai, – argi jie nėra aprašyti Iz-
raelio karalių Metraščių kny-
goje? 9 Jehoahazas užmigo su
savo protėviais ir buvo palai-
dotas Samarijoje, o jo sūnus
Joašas tapo karaliumi jo vie-
toje.

Jehoašo karaliavimas Izraelio karalystėje

10 Trisdešimt septintaisiais
Judo karaliaus Joašo metais
Jehoahazo sūnus tapo Izraelio
karaliumi Samarijoje ir kara-
liavo šešiolika metų. 11 Jis da-
rė, kas buvo nedora VIEŠPA-
TIES akyse, nepasitraukė nuo
visų Nebato sūnaus Jeroboa-
mo nuodėmių, kuriomis jis įvi-
liojo į nuodėmę Izraelį, bet at-
kakliai jas darė.
12* O kiti Joašo darbai – visa,
ką jis darė, jo žygdarbiai kare
su Judo karaliumi Amaziju, –
argi jie nėra aprašyti Izraelio
karalių Metraščių knygoje?
13 Joašas užmigo su savo protė-
viais, ir Jeroboamas* atsisėdo
į jo sostą. Joašas buvo palai-
dotas Samarijoje su Izraelio
karaliais.

Pranašo Elišos mirtis

14 Elišai susirgus mirtina li-
ga, Izraelio karalius Joašas
nuėjo jo aplankyti. „Mano tė-
ve, mano tėve,* – kalbėjo verk-
damas jo, – tu Izraelio kovos
vežimai ir jo raiteliai!“ 15 Eliša
jam tarė: „Paduok lanką ir
strėlių.“ Jis padavė lanką ir
strėlių. 16* „Įtempk lanką!“ – jis
tarė Izraelio karaliui. Jam
įtempus lanką, Eliša uždėjo
savo rankas karaliui ant ran-
kų 17 ir tarė: „Atidaryk langą į
rytų pusę!“ Jis atidarė langą.
Eliša paliepė: „Paleisk!“ Jis
paleido. Tada Eliša tarė: „Strė-
lė VIEŠPATIES pergalės, strėlė
pergalės prieš Aramą! Tu vi-
siškai sutriuškinsi aramėjus
prie Meko.“ 18 Jis tęsė: „Nūn
paimk strėles.“ Karalius paė-
mė. „Duok jomis į žemę!“– jis
tarė Izraelio karaliui. Sudavęs
tris kartus, jis sustojo. 19 Dievo

13, 12–13: Joašo karaliavimo užsklanda pakartojama 2 Kar 14, 15–16 eilutėje.

13, 13: ... *Jeroboamas*: šis Jeroboamas yra Jeroboamas II, ne Jeroboamas I, kuris minimas 11 eilutėje.

13, 14: *Mano tėve, mano tėve!*: karalius pareiškia tokius pat jausmus, kaip kadaise Eliša pareiškė Elijui. Pranašų mokiniai duodavo šį titulą savo būrių galvoms (žr. 2 Kar 6, 21; 8, 9). ... *Izraelio kovos vežimai ir jo raiteliai!*: pranašas Eliša buvo veiksmingesnis už Izraelio kovos vežimus ir kavaleriją ginant Sandoros bendrijos tikėjimą. Žr. 2 Kar 2, 12.

13, 16–19: Simboliški veiksmai, panašūs į veiksmus kitose knygose. Žr. Iš 17, 8–13; Joz 8, 18–29; Ez 4, 1–15.

vyras ant jo supyko ir tarė: „O
kad būtumei sudavęs penketą
ar šešetą kartų! Tu būtumei
visiškai sunaikinęs Aramą,
dabar gi tik tris kartus Aramą
tenugalėsi.“
20 Eliša mirė ir buvo palaido-
tas. Tuo metu moabiečių gau-
jos užpuldinėdavo kraštą me-
tų pradžioje. 21 Kartą laidojant
vieną vyrą, žmonės pastebėjo
tokią gaują. Jie įmetė jo kūną į
Elišos kapą. Vos tik tas miru-
sis vyras palietė Elišos kaulus,
jis atgijo ir atsistojo ant kojų.
22 Aramo karalius Hazaelis
engė Izraelį per visas Jehoaha-
zo dienas. 23 Bet VIEŠPATS bu-
vo jiems maloningas ir gai-
lestingas, atsigręžė į juos dėl
savo sandoros su Abraomu,
Izaoku ir Jokūbu. Iki šiol jis
nenorėjo jų sunaikinti ar at-
stumti nuo savo veido.
24 Aramo karaliui Hazaeliui
mirus, jo sūnus Ben-Hadadas
tapo karaliumi jo vietoje. 25 Ta-
da Jehoahazo sūnus Jehoašas
vėl atėmė iš Hazaelio sūnaus
Ben-Hadado miestus, paimtus
kare su jo tėvu Jehoahazu. Tris
kartus Joašas jį nugalėjo ir at-
gavo Izraelio miestus.

Amazijo karaliavimas Judo karalystėje

14 1* Antraisiais Izraelio
karaliaus Jehoahazo
sūnaus Joašo metais Judo ka-
ralius Joašo sūnus Amazijas
pradėjo karaliauti. 2 Jis buvo
dvidešimt penkerių metų, kai
tapo karaliumi, ir karaliavo
Jeruzalėje dvidešimt devyne-
rius metus. Jo motinos vardas
buvo Jehoadina iš Jeruzalės.
3 Jis darė, kas buvo dora VIEŠ-
PATIES akyse, tačiau ne kaip jo
protėvis Dovydas. Visur jis el-
gėsi, kaip buvo elgęsis jo tėvas
Joašas. 4 Tačiau aukštumų al-
kai nebuvo išnaikinti, žmonės
ir toliau ten atnašavo aukas ir
degino smilkalus. 5 Kai karalys-
tė buvo tvirtai jo rankoje, jis nu-
baudė mirtimi dvariškius, ku-
rie buvo nužudę jo tėvą karalių.
6 Betgi žudikų vaikų mirtimi
jis nenubaudė, pagal tai, kas
parašyta Mozės Mokymo kny-
goje,* kur VIEŠPATS įsakė: „Tė-
vai nebus baudžiami mirtimi
už vaikus nei vaikai nebus
baudžiami mirtimi už tėvus.
Žmogus turi būti baudžiamas
tik už savo nuodėmes.“
7 Jis užmušė dešimt tūkstan-
čių edomiečių Druskos slėnyje*

14, 1: Izraelio Joašo (arba Jehoašo) ir Judo Joašo (arba Jehoašo) karaliavimas sutapo maždaug dvejais metais.

14, 6: ... *Mozės Mokymo knygoje*: žr. Įst 24, 16; plg. Jer 31, 29–30; Ez 18, 2–4. 20. Ankstyvesni požiūriai užtinkami Iš 20, 5; Įst 5, 9–10; Joz 7, 24–25; 1 Kar 21, 21.

14, 7: ... *Druskos slėnyje* ... *Selą*: Druskos slėnis – žemuma pietuose nuo Negyvosios jūros, o Sela – vietovė edomiečių žemėje.

ir paėmė antpuoliu Selą.* Ją
pavadino Joktė-Eliu, kaip ir iki
šiol vadinama. [8]* Tada Amazi-
jas nusiuntė pasiuntinius pas
Izraelio karalių Jehu'o sūnaus
Jehoahazo sūnų Jehoašą, tar-
damas: „Eikš, susitikime akis
į akį.“ [9] Izraelio karalius Jehoa-
šas Judo karaliui Amazijui at-
sakė, tardamas: „Libano usnis
pasiuntė žodį Libano kedrui,
tardama: 'Duok savo dukterį
mano sūnui žmona'. Bet Liba-
no laukinis žvėris, eidamas pro
šalį, sutrypė usnį. [10] Iš tikrųjų
tu nugalėjai Edomą, ir tavo šir-
dis yra pasipūtusi. Džiaukis
savo garbe ir sėdėk namie! Kam
gi turėtum ieškoti nelaimės,
kad tu pats kristum ir Judą su
savimi nusitemptum?“

[11] Amazijas nenorėjo klausy-
ti. Izraelio karalius Jehoašas
tad išžygiavo. Jis ir Judo kara-
lius Amazijas susitiko akis į
akį mūšyje prie Bet-Šemešo
Judo karalystėje. [12] Judą Izrae-
lis nugalėjo. Visi išbėgiojo į sa-
vo namus. [13] Izraelio karalius
Jehoašas paėmė į nelaisvę Ju-
do karalių, Ahazijo sūnaus Je-
hoašo sūnų Amaziją. Atžygiavęs
į Jeruzalę, pralaužė Jeruzalės
sienoje keturių šimtų uolekčių
spragą nuo Efraimo vartų iki
Kampo vartų. [14] Pasigrobęs vi-
są auksą ir sidabrą, visus reik-
menis, rastus VIEŠPATIES Na-
muose bei karaliaus rūmų
ižduose, ir įkaitus,* jis sugrįžo
į Samariją.

[15] O kiti Jehoašo darbai – vi-
sa, ką jis darė, jo žygdarbiai ir
jo karas su Judo karaliumi
Amaziju, – argi jie nėra apra-
šyti Izraelio karalių Metraščių
knygoje? [16] Jehoašas užmigo su
savo protėviais ir buvo palai-
dotas Samarijoje su Izraelio
karaliais, o jo sūnus Jeroboa-
mas tapo karaliumi jo vietoje.

[17] Judo karaliaus Joašo sūnus
Amazijas gyveno penkiolika
metų po Izraelio karaliaus Je-
hoahazo sūnaus Jehoašo mir-
ties. [18] O kiti Amazijo darbai ar-
gi nėra aprašyti Judo karalių
Metraščių knygoje? [19] Sąmoks-
las prieš jį buvo surengtas
Jeruzalėje, todėl jis pabėgo į
Lachišą. Bet sąmokslininkai
nusivijo į Lachišą ir ten jį už-
mušė. [20] Pargabentas ant ark-
lių, jis buvo palaidotas su savo
protėviais Dovydo mieste. [21] Ta-
da visi Judo žmonės paėmė
šešiolikmetį Azariją* ir pasta-
tė jį karaliumi jo tėvo Amazijo

14, 8–10: Apskritai pasakėčia no-
rima pasakyti, kad varginga žolė –
usnis bandė save sulyginti su šauniu
medžiu – kedru ir buvo sutrypta. Je-
hoašas save laiko ir kedru, ir lauki-
niu žvėrimi.

14, 14: ... *įkaitus*: atrodo, kad ka-
raliui buvo grąžinta laisvė, jo vietoje
buvo paimti įkaitai.

14, 21: ... *šešiolikmetį Azariją*:
Azarijas vadinamas ir Uziju. Žr.
2 Kr 26, 1.

vietoje. 22 Jis atstatė Elatą ir
sugrąžino jį Judui tada, kai
karalius Amazijas užmigo su
savo protėviais.

Jeroboamo II karaliavimas Izraelio karalystėje

23* Penkioliktaisiais Judo ka-
raliaus Joašo sūnaus Amazijo
metais Izraelio karalius Joa-
šo sūnus Jeroboamas tapo ka-
raliumi Samarijoje keturiasde-
šimt vieneriems metams. 24 Jis
darė, kas buvo nedora VIEŠ-
PATIES akyse, nepasitraukė
nuo visų Nebato sūnaus Jero-
boamo nuodėmių, kuriomis jis
įvedė Izraelį į nuodėmę. 25 Per
jį sugrįžo Izraelio žemė nuo Le-
bo-Hamato iki Arabos jūros
pagal VIEŠPATIES, Izraelio Die-
vo, pažadą, kurį jis buvo davęs
per savo tarną pranašą Ami-
tajo sūnų Joną iš Gat-Hefero.
26 Nes VIEŠPATS matė, kad Iz-
raelio būklė buvo iš tikro labai
karti, nebuvo likę nė vieno –
vergo ar laisvo, nebuvo nė vie-
no Izraeliui padėti. 27 Kadangi
VIEŠPATS nebuvo nusprendęs
išdildyti Izraelio vardo iš po
dangaus, dėl to jis išgelbėjo juos
per Joašo sūnų Jeroboamą.
28 O kiti Jeroboamo darbai –
visa, ką jis darė, jo žygdarbiai,
kaip jis kovojo ir kaip jis atga-
vo Izraeliui Damaską ir Ha-
matą, kurie priklausė Judui, –
argi jie nėra aprašyti Izraelio ka-
ralių Metraščių knygoje? 29 Jero-
boamas užmigo su savo protė-
viais Izraelio karaliais, ir jo
sūnus Zecharijas tapo karaliu-
mi jo vietoje.

Azarijo (Uzijo) karaliavimas Judo karalystėje

15 1* Dvidešimt septintai-
siais Izraelio karaliaus
Jeroboamo metais tapo kara-
liumi Judo karaliaus Amazijo
sūnus Azarijas. 2 Jis buvo šešio-
likos metų, kai pradėjo kara-
liauti, ir karaliavo Jeruzalėje
penkiasdešimt dvejus metus.
Jo motinos vardas buvo Jeko-
lija iš Jeruzalės. 3 Jis darė, kas
buvo dora VIEŠPATIES akyse,
lygiai kaip buvo daręs jo tėvas
Amazijas. 4 Nepaisant to, aukš-
tumų alkai nebuvo išnaikinti,
žmonės ir toliau alkuose atna-
šavo aukas ir degino smilka-
lus. 5 VIEŠPATS ištiko karalių

14, 23–29: Jeroboamo II valdymas buvo ilgas ir našus (783–743 m. prieš Kristų). Jį rėmė pranašo Amitajo sūnus Jona, kurio vardas vėliau buvo duotas pagrindiniam pranašo Jonos knygos veikėjui (žr. Jon 1, 1). Plg. Amoso ir Ozėjo laikyseną Jeroboamo atžvilgiu (žr. Am 7, 11; Oz 1, 4–5; 10, 7. 15; 13, 16). Jeroboamas II atstatė Dovydo ir Saliamono laikų izraeliečių imperiją.

15, 1–7: Azarijo, vadinamo ir Uziju, karaliavimas buvo ilgas ir sėkmingas, panašus į Izraelio karaliaus Jeroboamo II karaliavimą. Žr. 2 Kar 14, 23–27; 2 Kr 26, 6–15. Kadangi jis susirgo raupsais, ilgainiui Jotamas tapo karalystės regentu. Žr. Iz 6, 1 apie Azarijo (Uzijo) mirtį 742 m. prieš Kristų.

liga, – jis buvo raupsuotas iki
pat mirties ir gyveno atski-
rame name. Karaliaus sūnus
Jotamas rūpinosi rūmais ir
valdė krašto žmones.
6 O kiti Azarijo darbai – visa,
ką jis darė, – argi jie nėra apra-
šyti Judo karalių Metraščių
knygoje? 7 Azarijas užmigo su
savo protėviais ir buvo palaido-
tas su savo protėviais Dovydo
mieste, o jo sūnus Jotamas ta-
po karaliumi jo vietoje.

Zecharijo karaliavimas Izraelio karalystėje

8* Trisdešimt aštuntaisiais
Judo karaliaus Azarijo metais
Jeroboamo sūnus Zecharijas
buvo Izraelio karaliumi Sa-
marijoje šešis mėnesius. 9 Jis
darė, kas nedora VIEŠPATIES
akyse, kaip buvo darę jo protė-
viai. Nebato sūnaus Jeroboa-
mo nuodėmių, kuriomis jis
įtraukė Izraelį į nuodėmę, ne-
atsisakė. 10 Jabešo sūnus Ša-
lumas surengė prieš jį sąmoks-
lą. Užpuolęs viešai jį nužudė ir
jo vietoje tapo karaliumi.
11 O kiti Zecharijo darbai yra
aprašyti Izraelio karalių Met-
raščių knygoje. 12 Toks buvo
VIEŠPATIES pažadas, duotas
Jehu'ui: „Tavo palikuonys sė-
dės Izraelio soste iki ketvirto-
sios kartos." Taip ir įvyko.

Šalumo karaliavimas Izraelio karalystėje

13 Jabešo sūnus Šalumas ta-
po karaliumi trisdešimt devin-
taisiais Judo karaliaus Uzijo
metais ir karaliavo vieną mė-
nesį Samarijoje. 14 Gadžio sū-
nus Menahemas, atžygiavęs iš
Tirzos į Samariją, užpuolė Ja-
bešo sūnų Šalumą ir, jį nuko-
vęs, tapo karaliumi jo vietoje.
15 O kiti Šalumo darbai ir jo
surengtas sąmokslas yra ap-
rašyti Izraelio karalių Met-
raščių knygoje. 16 Tuo metu,
žygiuodamas iš Tirzos, Mena-
hemas užpuolė Tifsahą ir vi-
sus miesto bei visos jo srities
gyventojus. Kadangi jie neno-
rėjo pasiduoti, jis išžudė žmo-
nes ir perskrodė visas nėščias
moteris.

Menahemo karaliavimas Izraelio karalystėje

17 Trisdešimt devintaisiais
Judo karaliaus Azarijo metais
Gadžio sūnus Menahemas ta-
po Izraelio karaliumi. Sama-
rijoje jis karaliavo dešimt me-
tų. 18 Jis darė, kas buvo nedora
VIEŠPATIES akyse, per visas
savo dienas nepasitraukė nuo
Nebato sūnaus Jeroboamo
nuodėmių, kuriomis jis įstūmė
Izraelį į nuodėmę.
19* Asirijos karalius Pulas

15, 8–12: Zecharijas buvo paskutinis Izraelio Jehu'o dinastijos karalius. Žr. 2 Kar 10, 30. Jo nužudymas pradėjo pervartas Izraelio karalystėje.

15, 19–20: *Pulas* buvo Asirijos karalių valdžios titulas, panašiai kaip *faraonas, caras, kaizeris* ... Tiglat-Pileseras pradėjo veržtis į Vakarus, į

įsiveržė į kraštą. Menahemas
davė Pului tūkstantį sidabrinių
talentų, kad padėtų jam įtvir-
tinti karališką valdžią. [20] Me-
nahemas apdėjo mokesčiais
Izraelį: kiekvienas pasiturintis
žmogus turėjo mokėti Asirijos
karaliui penkiasdešimt sidab-
rinių šekelių duoklės. Asirijos
karalius tad pasitraukė ir kraš-
te nepasiliko. [21] O kiti Menahe-
mo darbai – visa, ką darė, – argi
jie nėra aprašyti Izraelio kara-
lių Metraščių knygoje? [22] Me-
nahemas užmigo su savo pro-
tėviais, ir jo sūnus Pekahjas
tapo karaliumi jo vietoje.

Pekahjo karaliavimas Izraelio karalystėje

[23] Penkiasdešimtaisiais Ju-
do karaliaus Azarijo metais
Menahemo sūnus Pekahjas ta-
po karaliumi Samarijoje ir val-
dė dvejus metus. [24] Jis darė,
kas buvo nedora VIEŠPATIES
akyse, nesitraukė nuo Nebato
sūnaus Jeroboamo nuodėmių,
kuriomis jis įstūmė Izraelį į
nuodėmę. [25] Remalijo sūnus
Pekahas, jo pareigūnas, suren-
gė prieš jį sąmokslą ir užpuolė
jį karaliaus rūmuose Samari-
joje. Su juo buvo penkiasdešimt
gileadiečių drauge su vyrais iš
Argobo ir Arjės. Jis nužudė
Pekahją ir tapo karaliumi jo
vietoje.
[26] O kiti Pekahjo darbai – vi-
sa, ką jis darė, yra užrašyti
Izraelio karalių Metraščių
knygoje.

Pekaho karaliavimas Izraelio karalystėje

[27] Penkiasdešimt antraisiais
Judo karaliaus Azarijo metais
Remalijo sūnus Pekahas tapo
Izraelio karaliumi Samarijoje
ir valdė dvidešimt metų. [28] Jis
darė, kas buvo nedora VIEŠPA-
TIES akyse, nesitraukė nuo Ne-
bato sūnaus Jeroboamo nuodė-
mių, kuriomis jis įstūmė Izraelį
į nuodėmę.
[29] Izraelio karaliaus Pekaho
dienomis Asirijos karalius
Tiglat-Pileseras atžygiavo ir
paėmė Ijoną, Abel-Bet-Maa-
ką, Janohą, Kedešą, Hazorą –
Gileadą, Galilėją ir visą Nafta-
lio sritį, – o gyventojus išvarė į
Asiriją. [30*] Tada Hošeos sūnus
Ela surengė sąmokslą prieš
Remalijo sūnų Pekahą ir už-
puolęs jį nužudė. Hošea tapo
karaliumi jo vietoje dvidešim-
taisiais Uzijo sūnaus Jotamo
metais. [31] O kiti Pekaho dar-
bai – visa, ką jis darė, yra užra-
šyti Izraelio karalių Metraščių
knygoje.

Palestiną, 734 m. prieš Kristų. Izraelis tada tapo Asirijos vasalu. Norint sukaupti 1 000 sidabro talentų, reikėjo apmokestinti 60 000 pasiturinčių krašto gyventojų po 50 šekelių (maždaug 1/2 kg sidabro).

15, 30: Tiglat-Pileseras giriasi savo Metraščiuose, kad padėjęs Hošeai nuversti Pekahą. Tada Hošea pradėjo laikytis proasiriškos linijos.

Jotamo karaliavimas Judo karalystėje

32 Antraisiais Izraelio kara-
liaus Remalijo sūnaus Pekaho
metais Judo karaliaus sūnus
Jotamas tapo karaliumi. 33 Jis
buvo dvidešimt penkerių me-
tų, kai tapo karaliumi, ir kara-
liavo Jeruzalėje šešiolika me-
tų. Jo motina buvo Zadoko
duktė, vardu Jeruša. 34 Jis da-
rė, kas buvo gera VIEŠPATIES
akyse, kaip buvo daręs jo tė-
vas Uzijas. 35 Betgi aukštumų
alkai nebuvo išnaikinti, žmo-
nės ir toliau alkuose atnašavo
aukas ir degino smilkalus. Jis
pastatė VIEŠPATIES Namų
Aukštutinius vartus.*

36 O kiti Jotamo darbai – vi-
sa, ką jis darė, – argi jie nėra
aprašyti Judo karalių Metraš-
čių knygoje? 37 Jo dienomis
VIEŠPATS pradėjo kurstyti Ara-
mo karalių Reziną ir Remalijo
sūnų Pekahą prieš Judą. 38 Jo-
tamas užmigo su savo protė-
viais ir buvo palaidotas su savo
protėviais Dovydo, savo protė-
vio, mieste, o jo sūnus Ahazas
tapo karaliumi jo vietoje.

Ahazo karaliavimas Judo karalystėje

16 1* Septynioliktaisiais
Remalijo sūnaus Pe-
kaho metais Judo karaliaus
Jotamo sūnus Ahazas tapo
karaliumi. 2 Ahazas buvo dvi-
dešimties metų, kai tapo ka-
raliumi, ir karaliavo Jeruzalė-
je šešiolika metų. Jis nedarė,
kas buvo dora VIEŠPATIES, sa-
vo Dievo, akyse, kaip buvo da-
ręs jo protėvis Dovydas, 3 bet
ėjo Izraelio karalių pėdomis.
Net savo sūnų pervedė per ug-
nį pagal pasibjaurėtiną papro-
tį tautų, kurias VIEŠPATS buvo
pašalinęs izraeliečiams iš ke-
lio. 4 Be to, jis atnašavo aukas
ir degino smilkalus aukštumų
alkuose – ant kalvų ir po kiek-
vienu lapuotu medžiu.

5 Tada Aramo karalius Rezi-
nas ir Izraelio karalius Rema-
lijo sūnus Pekahas atžygiavo į
Jeruzalę kariauti. Jie apgulė
Ahazą, bet nepajėgė jo nugalėti.
6 Tuo metu Edomo karalius at-
gavo Elatą Edomui, išvary-
damas iš jo Judo žmones. Edo-
miečiai atėjo į Elatą ir gyvena
ten iki šios dienos. 7* Ahazas
išsiuntė pasiuntinius pas Asi-
rijos karalių Tiglat-Pileserą,
tardamas: „Aš esu tavo tarnas
ir tavo sūnus. Ateik ir išgelbėk
mane iš nagų Aramo karaliaus
ir iš nagų Izraelio karaliaus,
kurie mane puola.“ 8 Ahazas pa-
ėmė sidabrą ir auksą, esančius

15, 35: ... *VIEŠPATIES Namų Aukštutinius vartus*: Jer 20, 2; Ez 9, 2 tekste jie vadinami Benjamino vartais.

16, 1–4: Įkvėptasis autorius deuteronomistas paprastai smerkia Ahazą labiau negu kitus Judo karalius. Ahazas atgaivino kruvinas žmonių aukas.

16, 7–9: Ahazas nekreipė dėmesio į pranašo Izaijo patarimą (žr. Iz 7, 4.

VIEŠPATIES Namuose bei kara-
liaus rūmų ižduose, ir nusiuntė
kaip dovaną Asirijos karaliui.
9* Asirijos karalius jo prašymą
patenkino. Atžygiavęs prieš
Damaską, Asirijos karalius jį
paėmė. Jo gyventojus ištrėmė į
Kirą, o Reziną nužudė.
10 Karalius Ahazas, nuvykęs
į Damaską pasveikinti Asiri-
jos karaliaus Tiglat-Pilesero,
pamatė Damasko aukurą.
Karalius Ahazas pasiuntė ku-
nigui Urijui aukuro pavyzdį ir
išsamų brėžinį, kaip jį pa-
daryti. 11 Kunigas Urijas statė
aukurą lygiai taip, kaip jam
karalius Ahazas buvo nurodęs
iš Damasko. Prieš karaliui
Ahazui parvykstant iš Damas-
ko, kunigas Urijas užbaigė jį
statyti. 12 Sugrįžęs iš Damasko,
karalius apžiūrėjo aukurą. Ta-
da, palypėjęs prie jo, karalius
13 atnašavo savo deginamąją
auką bei grūdų atnašą, išliejo
savo geriamąją atnašą ir pa-
šlakstė aukurą savo bendravi-
mo atnašų krauju. 14 O varinį
aukurą, buvusį VIEŠPATIES aki-
vaizdoje, jis pastūmė iš jo vie-
tos Namų priešakyje, – vietos
tarp naujojo aukuro ir VIEŠ-
PATIES Namų, – ir pastatė jį
savo aukuro šiauriniame šone.
15 „Ant šio didžiojo aukuro, – ka-
ralius Ahazas įsakė kunigui
Urijui, – atnašauk ir ryto degi-
namąją auką, ir vakaro javų at-
našą, ir karaliaus deginamąją
auką, ir jo javų atnašą drauge
su visų krašto žmonių degina-
mosiomis aukomis, jų javų at-
našomis ir jų geriamosiomis at-
našomis. Ant jo turi pašlakstyti
kraują visų deginamųjų aukų ir
kraują visų aukų, o apie varinį
aukurą aš nuspręsiu.“* 16 Kuni-
gas Urijas darė visa, kaip ka-
ralius Ahazas įsakė.
17 Karalius Ahazas nuėmė
įsprūdas nuo pastovų ir nukė-
lė nuo jų praustuvus. Jis nukė-
lė varinę jūrą nuo varinių jau-
čių ir padėjo ją ant akmeninės
aslos. 18 Pagerbdamas Asirijos
karalių, jis pašalino iš VIEŠ-
PATIES Namų pakylą, pastaty-
tą Namuose karaliaus sostui,
ir įėjimą iš lauko,* padarytą
karaliui.
19 O kiti Ahazo darbai – visa,
ką jis darė, argi nėra aprašyti
Judo karalių Metraščių knygo-
je? Ahazas užmigo su savo pro-
tėviais ir buvo palaidotas su

16–17; 8, 4–8) ir paprašė Asirijos karalių Tiglat-Pileserą jį ginti nuo Aramo – Sirijos – ir Izraelio, pasiųsdamas jam dovaną. Asirijos karalius džiaugėsi gavęs atlyginimą už tai, ką jis pats ruošėsi daryti – paėmė Damaską ir nuniokojo Izraelį.

16, 9: Tikslios 2 Kar 16–20 įvykių datos: Damasko kritimas (žr. 2 Kar 16, 9) 732 m. prieš Kristų, Samarijos kritimas (žr. 2 Kar 18, 9–11) 721 m. prieš Kristų ir Sancheribo invazija (žr. 2 Kar 18, 13) 701 m. prieš Kristų.

16, 15: ... *apie varinį aukurą aš nuspręsiu*: arba *varinis aukuras bus mano nuožiūrai*, t. y. žyniavimui.

16, 18: ... *pakylą ... įėjimą iš lauko*: hebrajų karaliaus nepriklausomumo ženklas.

savo protėviais Dovydo mies-
te, o jo sūnus Hezekijas tapo
karaliumi jo vietoje.

Hošeos karaliavimas Izraelio karalystėje

17 1* Dvyliktaisiais Judo
karaliaus Ahazo me-
tais Elos sūnus Hošea tapo
Izraelio karaliumi Samari-
joje ir valdė devynerius metus.
2 Jis darė, kas buvo nedora
VIEŠPATIES akyse, nors ne to-
kiu mastu, kaip pirma jo bu-
vusieji Izraelio karaliai. 3 Prieš
jį atžygiavo Asirijos karalius
Šalmaneseras.* Hošea tapo
jam pavaldus ir mokėjo duok-
lę. 4* Asirijos karalius pagavo
Hošeą sąmokslaujant, nes jis
buvo siuntęs pasiuntinius pas
Egipto karalių So'ą ir nemokė-
jęs duoklės Asirijos karaliui,
kaip jis kasmet darydavo. Asi-
rijos karalius tad jį suėmė ir
uždarė į kalėjimą.

Samarijos kritimas

5 Asirijos karalius tada įsi-
veržė į visą kraštą ir, atžygia-
vęs į Samariją, trejus metus
laikė ją apgultą. 6 Devintaisiais
Hošeos metais Asirijos ka-
ralius* paėmė Samariją, ištrė-
mė izraeliečius į Asiriją ir ap-
gyvendino juos Halahe prie
Haboro, prie Gozano upės, ir
Medijos miestuose.

Pastabos apie Izraelio galą

7* Tai įvyko todėl, kad izrae-
liečiai buvo nusidėję VIEŠPA-
ČIUI, savo Dievui, kuris buvo iš-
vedęs juos iš Egipto žemės, iš
po faraono, Egipto karaliaus,
rankos. Jie buvo garbinę kitus
dievus 8 ir elgęsi pagal įstatus
tautų, kurias VIEŠPATS išvarė
izraeliečiams nuo kelio, ir įsta-
tus, kuriuos Izraelio karaliai
buvo įvedę. 9 Izraeliečiai nusi-
kalto VIEŠPAČIUI, savo Dievui,
nedorais darbais: jie statėsi
aukštumų alkus visose savo
gyvenvietėse, nuo sargybos
bokštų iki įtvirtintų miestų;
10 jie pasistatė paminklinius
akmenis ir šventuosius stulpus
ant kiekvienos aukštos kalvos
ir po kiekvienu lapuotu me-

17, 1–41: Šiaurinės karalystės, Izraelio, galas ir katastrofos priežastys. Samariečių kilmė.

17, 3. 5: Tai buvo Šalmaneseras V (727–722 m. prieš Kristų).

17, 4–5: Hošea susigundė dėtis su Egiptu į sąmokslą (žr. Oz 7, 11). Palikęs sostinę, jis išskubėjo maldauti pasigailėjimo, bet tapo uždarytas į kalėjimą. Samarijos apgula tęsėsi trejus metus.

17, 6: Tuo tarpu Šalmaneseras mirė ir jo vietoje Asirijos imperatoriumi tapo Sargonas II (žr. Iz 20, 1). Paėmęs miestą, jis ištrėmė gyventojus į tolimas Asirijos vietoves. 721 m. prieš Kristų iš istorijos dingo Izraelio, šiaurinė izraeliečių, karalystė.

17, 7–18: Šios eilutės yra vienos svarbiausių 1 ir 2 Karalių knygų skaitinių, nes padeda suprasti teologinį ir dorovinį deuteronominės istorijos autoriaus požiūrį. Jis izraeliečius laiko nusidėjėliais supykusio Dievo rankose (žr. 18 eilutę) ir už tremtį kaltina Izraelį, o ne Asiriją. Politinis žaidimas su Egiptu ir Asirija, anot įkvėptojo autoriaus, buvo be

džiu. [11] Ten, visuose aukštumų
alkuose, jie degino smilkalus,
kaip darė tautos, kurias VIEŠ-
PATS jiems ateinant buvo išva-
ręs į tremtį. Jie darė nedorus
darbus, pykindami VIEŠPATĮ,
[12] ir garbino stabus, apie ku-
riuos VIEŠPATS buvo jiems pa-
sakęs: „Jūs to nedarysite!“
[13] VIEŠPATS įspėjo Izraelį ir
Judą per kiekvieną pranašą ir
kiekvieną regėtoją, tardamas:
„Grężkitės nuo savo nedorų ke-
lių ir laikykitės mano įsakymų
ir mano įstatų viso mokymo,
kurį daviau jūsų protėviams ir
siunčiau jums per savo tarnus
pranašus.“ [14] Bet jie nenorėjo
klausyti, buvo kietapran-
džiai, kaip buvo buvę jų pro-
tėviai, kurie netikėjo VIEŠPA-
ČIU, savo Dievu. [15] Jie paniekino
jo įstatus bei jo sandorą, su-
darytą su jų protėviais, ir jiems
duotus įspėjimus. Jie ėjo pas-
kui melagingus stabus ir tapo
melagiais, jie sekė aplinkinė-
mis tautomis, nors VIEŠPATS
buvo uždraudęs jiems elgtis,
kaip jos elgėsi. [16] Jie atmetė vi-
sus VIEŠPATIES, savo Dievo,
įsakymus, nusiliejo stabus –
du veršius, pasidirbo šventąjį
stulpą, garbino dangaus galy-
bes ir tarnavo Baalui. [17] Savo
sūnus ir dukteris jie vedė per
ugnį, užsiėmė būrimu bei ke-
rėjimais, parsidavė daryti, kas
buvo nedora VIEŠPATIES akyse,
jį pykindami. [18] Užtat VIEŠPATS
labai įširdo ant Izraelio ir at-
stūmė juos nuo savo veido. Te-
pasiliko vien tik Judo giminė.
[19] Net Judas nesilaikė VIEŠ-
PATIES, savo Dievo, įsakymų,
bet sekė įstatais, kuriuos Iz-
raelis buvo įvedęs. [20] VIEŠPATS
atmetė visus Izraelio palikuo-
nis. Jis vargino juos, atiduoda-
mas į plėšikų rankas, kol pa-
galiau juos atstūmė nuo savo
veido.
[21] Kai VIEŠPATS atplėšė Izrae-
lį nuo Dovydo namų, Nebato sū-
nus Jeroboamas buvo pastaty-
tas karaliumi. Jeroboamas
atitolino Izraelį nuo VIEŠPA-
TIES ir įtraukė juos į didelę
nuodėmę. [22] Izraeliečiai toliau
darė visas Jeroboamo padary-
tas nuodėmes ir nuo jų nesi-
traukė. [23] Galop VIEŠPATS at-
stūmė juos nuo savo veido, kaip
jis buvo kalbėjęs per savo tar-
nus pranašus. Izraeliečiai buvo
ištremti iš savo žemės į Asiriją
iki šios dienos.

Samariečių kilmė

[24*] Asirijos karalius atgabe-
no žmonių iš Babilono, Kutos,
Avos, Hamato ir Sefarvajimų

vertės. Izraelis galėjo būti išgelbė-
tas tik teisinga laikysena Sandoros
Dievo atžvilgiu, bet Izraelis nepaė-
mė į širdį Sandoros Dievo pranašų
žodžių.

17, 24–28: Paties Sargono II įra-
šai patvirtina jo elgesį su užkariau-
taisiais kraštais: *(Miestus) atstačiau
ir apgyvendinau tirščiau, negu jie bu-
vo anksčiau apgyvendinti. Žmones,*

ir apgyvendino juos Samarijos
miestuose vietoje izraeliečių.
Jie pradėjo valdyti Samariją ir
kurtis jos miestuose. 25 Iš pra-
džių, kurdamiesi ten gyventi,
jie VIEŠPATIES negarbino. Už-
tat VIEŠPATS paleido ant jų liū-
tus, kurie kai kuriuos jų sudras-
kė. 26 Asirijos karaliui buvo
pranešta: „Tautos, kurias ištrė-
mei ir apgyvendinai Samarijos
miestuose, nežino to krašto
Dievo įsakų. Užtat jis paleido
prieš juos liūtus. Štai jie žudo
juos už tai, kad jie nežino to
krašto Dievo įsakų.“
27 Asirijos karalius įsakė,
tardamas: „Nusiųskite ten vie-
ną iš kunigų, kuriuos iš ten bu-
vote ištrėmę. Tegu nueina ir ten
gyvena, temoko juos to krašto
Dievo įsakų.“ 28 Taigi vienas ku-
nigų, ištremtų iš Samarijos,
parvyko ir gyveno Bet-Elyje. Jis
mokė juos, kaip garbinti VIEŠ-
PATĮ. 29* Betgi kiekviena tauta
ir toliau darėsi savo dievus ir
statė juos aukštumų alkuose,
kuriuos buvo pasistatę Sama-
rijos žmonės. Taip darė visos
tautos miestuose, kuriuose gy-
veno. 30 Babilono žmonės pa-
sidirbo Sukot-Benotą, Kuto
žmonės pasidirbo Nergalą,
Hamato žmonės pasidirbo
Ašimą. 31 Avitai pasidirbo Nib-
hazą ir Tartaką, sefarvajitai
degino savo vaikus kaip auką
Adramelechui ir Anamelechui,
Sefarvajimų dievams. 32 Jie
garbino ir VIEŠPATĮ, bet pasky-
rė sau aukštumų alkų kunigais
visokius žmones iš savųjų, kad
atliktų jiems apeigas aukštu-
mų alkuose. 33 Taigi jie garbino
VIEŠPATĮ, bet tarnavo taip pat
ir savo dievams pagal įsakus
tautų, iš kurių jie buvo ištrem-
ti. 34 Iki šios dienos jie tebesi-
laiko savo senų įsakų.
Jie VIEŠPATIES deramai ne-
garbina ir nesilaiko įstatų ir
įsakų – mokymo ir įsakymo,
duotų palikuonims Jokūbo, ku-
riam buvo duotas Izraelio var-
das. 35 O VIEŠPATS buvo suda-
ręs su jais sandorą ir įsakęs
jiems, tardamas: „Kitų dievų
negarbinsite, jiems nesilenksi-
te, jiems netarnausite, neat-
našausite jiems aukų. 36 Gar-
binsite vien tik VIEŠPATĮ, savo
Dievą, kuris išvedė jus iš Egip-
to žemės didžia galybe ir pa-
kelta ranka, tik jam vienam
lenksitės ir tik jam vienam at-

paimtus iš anksčiau užkariautų kraštų, ten apgyvendinau. Vežti žmones iš gimtųjų kraštų į tremtį žmoniją išmokė nuožmioji Asirijos imperija. Izraelio kraštas po Sargono II trėmimų buvo vadinamas ne Izraeliu, bet Samarija, o gyventojai – samariečiais.

17, 29–34a: Taip Sandoros Dievo, Jahvės, garbinimas buvo užterštas įvairiomis pagoniškomis apeigomis. Samariečiai buvo laikomi religiniais nevykėliais: maišyto kraujo, maišytos religijos, maišytų religinių papročių bei apeigų (Ezd 4, 13). Panaši laikysena ryški ir Naujojo Testamento laikotarpiu (žr. Lk 10, 33; 17, 16–18; Jn 4, 9; 8, 48).

našausite aukas. 37 Visų ista-
tų ir įsakų, mokymo ir įsaky-
mo, kuriuos jis užrašė jums,
per visas savo dienas ištikimai
laikysitės. Kitų dievų negarbin-
kite ir 38 neužmirškite sandoros,
kurią aš su jumis sudariau. Ki-
tų dievų negarbinkite, 39 bet
garbinkite VIEŠPATĮ, savo Die-
vą. Jis išgelbės jus iš visų jūsų
priešų rankos.“ 40 Tačiau jie ne-
norėjo klausyti ir elgėsi pagal
savo senuosius įsakus.
41 Taigi tos tautos garbino
VIEŠPATĮ, bet tarnavo ir savo
stabams. Iki šios dienos jų vai-
kai ir jų vaikų vaikai tebedaro,
kaip darė jų protėviai.

E. JUDO KARALYSTĖ PO 721 METŲ PRIEŠ KRISTŲ

Hezekijo karaliavimo Jeruzalėje įvadas

18 1* Trečiaisiais Izraelio
karaliaus Elos sūnaus
Hošeos metais Judo karaliaus
sūnus Hezekijas tapo karaliu-
mi. 2 Jis buvo dvidešimt pen-
kerių metų, kai tapo karaliu-
mi, ir karaliavo Jeruzalėje
dvidešimt devynerius metus.
Jo motina buvo Zecharijo duk-
tė, vardu Abi. 3 Jis darė, kas
buvo dora VIEŠPATIES akyse,
lygiai kaip buvo daręs jo protė-
vis Dovydas. 4 Jis išnaikino
aukštumų alkus, sutrupino pa-
minklinius akmenis ir nukirto
šventąjį stulpą.* Varinį žaltį,
kurį Mozė buvo padirbdinęs,
sudaužė į gabalus, nes iki tų
dienų izraeliečiai degindavo
jam smilkalus. Jis buvo vadi-
namas Nehuštanu.* 5 Hezeki-
jas pasitikėjo tik VIEŠPAČIU,
Izraelio Dievu. Panašaus į jį
nebuvo tarp visų Judo karalių
nei po jo, nei prieš jį. 6 Jis buvo
ištikimai atsidavęs VIEŠPA-
ČIUI. Hezekijas niekad nepasi-
traukė nuo VIEŠPATIES, bet lai-
kėsi įsakymų, kuriuos VIEŠPATS
buvo davęs per Mozę. 7 VIEŠPATS
buvo su juo, ką tik jis imdavosi
daryti, jam sekėsi. Jis pakėlė
maištą prieš Asirijos karalių ir
jam netarnavo; 8 jis padarė sau
pavaldžius filistinų sargybos
bokštus ir įtvirtintus miestus
iki pat Gazos ir jos žemių.

Samarijos kritimas: santrauka

9 Ketvirtaisiais karaliaus He-
zekijo metais, tai buvo Izraelio
karaliaus Elos sūnaus Hošeos
septintieji metai, – Asirijos
karalius Šalmaneseras atžy-

18, 1 – 20, 21: Hezekijo karaliavimas. Hezekiją įkvėptasis deuteronominės istorijos autorius labai vertina ir jo valdymui skiria daug vietos. Be to, jo karaliavimas buvo svarbus ir politiniams įvykiams, ir Sancheribo invazijai (žr. 2 Kar 18, 13), ir pranašo Izaijo veiklai (žr. 2 Kar 19, 2).

18, 4: ... *šventąjį stulpą*: deivės Ašeros simbolį. *Varinį žaltį* <... > ... *Nehuštanu*: žr. Sk 21, 6–9. Šis varinis žaltys, be abejo, turėjo aibę neigiamų bruožų, nes žaltys buvo vienas iš Baalo simbolių.

giavo prieš Samariją ir ją ap-
gulė.* 10 Tretiems metams bai-
giantis, ją paėmė. Šeštaisiais
Hezekijo metais, – tai buvo de-
vintieji Izraelio karaliaus Ho-
šeos metai, – Samarija buvo
paimta. 11 Asirijos karalius iš-
trėmė izraeliečius į Babiloni-
ją, apgyvendino juos Halahe
prie Hobaro, prie Gozano upės,
ir Medijos miestuose. 12 Tai įvy-
ko dėl to, kad jie neklausė
VIEŠPATIES, savo Dievo, balso
ir sulaužė jo sandorą, visai ne-
paisydami ir nevykdydami, ką
Mozė buvo įsakęs.

Sancheribo invazija

13* Keturioliktaisiais kara-
liaus Hezekijo metais Asirijos
karalius Sancheribas* išsiren-
gė į žygį prieš visus Judo įtvir-
tintus miestus ir juos paėmė.
14 Judo karalius Hezekijas nu-
siuntė Asirijos karaliui į La-
chišą šį žodį: „Aš nusikaltau.
Palik mane. Kokią tik man
duoklę uždėsi, aš nešiu.“ Asi-
rijos karalius pareikalavo iš
Judo karaliaus Hezekijo trijų
tūkstančių talentų sidabro ir
trisdešimties talentų aukso.
15 Hezekijas atidavė jam visą
sidabrą, esantį VIEŠPATIES Na-
muose ir karaliaus rūmų iž-
duose. 16 Tuo metu Hezekijas
nulupo auksą nuo VIEŠPATIES
Namų durų ir nuo durų staktų,
kurias pats Judo karalius bu-
vo aptraukęs auksu, ir atidavė
jį Asirijos karaliui.

17* Asirijos karalius pasiun-
tė Tartaną, Rab-Sarį ir Rab-
Šakę iš Lachišo pas karalių
Hezekiją į Jeruzalę su stiprio-
mis pajėgomis. Jie leidosi į žy-
gį ir, atžygiavę į Jeruzalę, nuė-
jo ir išsirikiavo mūšiui prie
Aukštutinio tvenkinio vanden-
tiekio ant kelio į Velėtojo lau-
ką. 18 Jiems pašaukus karalių,
pas juos išėjo rūmų valdytojas
Hilkijo sūnus Eljakimas, rašt-
vedys Šebna ir metraštininkas
Asafo sūnus Joahas.

19 Rab-Šakė į juos kreipėsi:
„Prašom pasakyti Hezekijui:
'Taip kalbėjo didysis karalius,
Asirijos karalius. Kuo tu pasi-
tiki, kad jautiesi toks tikras?
20 Nejau manai, kad tušti žo-
džiai gali atstoti karybą ir jė-
gą kare! Taigi kuo dabar pa-
sitiki, kad sukilai prieš mane?
21 Pasižiūrėk, tas Egiptas –
lazdą, kuria pasitiki, – yra iš
tikrųjų palūžusi nendrė, perve-
rianti ranką kiekvienam, kuris
ja remiasi. Toks yra faraonas,

18, 9: ... *Šalmaneseras atžygiavo prieš Samariją ir ją apgulė*: žr. 2 Kar 16, 9 paaiškinimą.

18, 13: ... *Sancheribas*: Asirijos karaliaus Sargono II įpėdinis. Jis kariavo su Judo karalyste.

18, 13 – 20, 11: Pakartojama Iz 36, 1 – 38, 8. 21. 22 tekstas.

18, 17: Trys Asirijos karaliaus pareigūnai: Tartanas – generolas, Rab-Saris – vyriausiasis eunuchas ir Rab-Šakė – vyriausiasis karaliaus dvariškis.

Egipto karalius, visiems, kurie
juo pasitiki'. 22 O jeigu man jūs
sakysite: 'VIEŠPAČIU, savo Die-
vu, mes pasitikime', – argi jis
nėra tas, kurio aukštumų šven-
toves ir aukurus Hezekijas iš-
naikino, įsakydamas Judo ka-
ralystei ir Jeruzalei garbinti
tik prie šio aukuro? 23 O dabar
eikš lažybų su mano valdovu,
Asirijos karaliumi: 'Aš duosiu
tau du tūkstančius žirgų, jeigu
susirasi jiems šitiek raitelių'.
24 Kaipgi tu gali priversti pasi-
traukti šį vieną iš mažiausių
mano valdovo tarnų? Atseit tu
pasitiki, kad kovos vežimų ir
raitelių duos Egiptas! 25 Be to,
argi aš be VIEŠPATIES atėjau į
šią vietą jos nusiaubti? Pats
VIEŠPATS man įsakė: 'Žygiuok
į tą kraštą ir jį nusiaubk!'"
26 Tuomet Hilkijo sūnus Elja-
kimas, Šebna ir Joahas kreipė-
si į Rab-Šakę: „Prašom kalbėti
su savo tarnais aramėjiškai.*
Mes suprantame. Nekalbėki
mums Judo žmonių kalba,* ant
mūrų sėdintiems žmonėms gir-
dint." 27 Bet Rab-Šakė atsakė
jiems: „Nejaugi manai, kad
mano valdovas siuntė mane,
kad pasakyčiau šiuos dalykus
vien tavo valdovui ir tau? Prie-
šingai, argi jis nesiuntė manęs
tam, kad pasakyčiau tai ir
žmonėms, sėdintiems ant mū-
rų, kurie turės kartu su jumis
valgyti savo pačių išmatas ir
gerti savo šlapimą?"
28 Tada Rab-Šakė pažengė į
priekį ir sušuko garsiu balsu
Judo žmonių kalba: „Klausyki-
te didžiojo karaliaus, Asirijos
karaliaus žodžių! 29 Taip kal-
bėjo karalius: 'Nesiduokite He-
zekijo mulkinami, nes jūsų iš
mano rankos išgelbėti jis ne-
gali! 30 Neleiskite Hezekijui,
kad jus suvedžiotų ir lieptų pa-
sitikėti VIEŠPAČIU, sakyda-
mas: 'VIEŠPATS tikrai išgelbės
mus! Šis miestas nebus ati-
duotas į rankas Asirijos kara-
liui'. 31 Neklausykite Hezekijo,
nes taip kalbėjo Asirijos kara-
lius: susitaikykite su manimi
ir pasiduokite! Tada kiekvie-
nas jūsų galės valgyti nuo savo
paties vynmedžio bei nuo savo
paties figos ir galės gerti van-
dens iš savo talpyklos, 32 kol aš
ateisiu ir perkelsiu jus į kraš-
tą, panašų į jūsiškį, – grūdų ir
vyno kraštą, duonos ir vynuogy-
nų kraštą, alyvmedžių aliejaus
ir medaus kraštą, – kad išlik-
tumėte gyvi ir nemirtumėte.
Neklausykite Hezekijo, kai su-
vedžioja jus, sakydamas: 'VIEŠ-
PATS išgelbės mus!' 33 Argi bent
vienas tautų dievų išgelbėjo
savo kraštą nuo Asirijos ka-
raliaus rankų? 34 Kur yra Ha-

18, 26: ... *aramėjiškai*: po Babilonijos tremties (587–538 m. prieš Kristų) aramėjų kalba tapo šnekamąja žydų kalba Palestinoje. ... *Judo žmonių kalba*: hebrajų kalba, kurią ilgainiui pakeitė aramėjų kalba.

mato ir Arpado dievai? Kur yra
dievai Sefarvajimų, Henos ir
Ivos? Ar jie išgelbėjo nuo ma-
no rankų Samariją? 35 Kuris gi
šių kraštų dievų yra kada nors
išgelbėjęs savo kraštą nuo ma-
no rankų? Taigi nejau VIEŠ-
PATS išgelbėtų Jeruzalę iš ma-
no rankos'."

36 Bet žmonės tylėjo, nesaky-
dami nė žodžio jam, nes kara-
liaus įsakymas buvo: „Neat-
sakykite jam!" 37 Tada Hilkijo
sūnus Eljakimas, rūmų valdy-
tojas, raštvedys Šebna ir met-
raštininkas Asafo sūnus Joahas
nuėjo pas Hezekiją perplėštais
drabužiais ir pranešė jam, ką
Rab-Šakė buvo pasakęs.

Hezekijas ir pranašas Izaijas

19 1 Tai išgirdęs, karalius
Hezekijas perplėšė sa-
vo drabužius, apsivilko ašutine
ir nuėjo į VIEŠPATIES Namus.
2 O rūmų valdytoją Eljakimą,
raštvedį Šebną ir kunigijos se-
niūnus, apsivilkusius ašutine,
pasiuntė pas Amozo sūnų Izai-
ją. 3 „Taip kalbėjo karalius, – jie
tarė jam, – ši diena yra nelai-
mės, bausmės ir gėdos diena.
Kūdikiams atėjo metas gimti,
bet nėra jėgų juos pagimdyti!
4 Teišgirsta VIEŠPATS, tavo Die-
vas, visus žodžius Rab-Šakės,
kurį jo valdovas, Asirijos ka-
ralius, atsiuntė įžeisti gyvojo
Dievo! Tenubaudžia jį VIEŠ-
PATS, tavo Dievas, už žodžius,
kuriuos girdėjo! Sukalbėk mal-
dą už likutį, kuris yra čia."

5 Atėjusiems pas Izaiją ka-
raliaus Hezekijo dvariškiams
6 Izaijas tarė: „Pasakykite sa-
vo valdovui: 'Taip kalbėjo VIEŠ-
PATS. Neišsigąsk girdėtų žo-
džių, kuriais Asirijos karaliaus
tarnai mane užgauliojo. 7 Tikėk
manimi, įkvėpsiu aš jam tokią
dvasią, kad jis, išgirdęs gan-
dus, grįš į savo kraštą. Pada-
rysiu, kad savo krašte jis kris
nuo kalavijo'."

Rab-Šakė sugrįžta pas savo valdovą. Sancheribo laiškas Hezekijui

8 Sugrįžęs Rab-Šakė rado sa-
vo valdovą kovojantį su Libna.
Mat jis jau žinojo, kad kara-
lius buvo palikęs Lachišą. 9 Tuo
tarpu karalius gavo žinią apie
Etiopijos karalių: „Jis pakilo
karo žygiui prieš tave." Išgir-
dęs apie tai, jis vėl siuntė pa-
siuntinius pas Hezekiją, kad
pasakytų: 10 „Taip kalbėsite
Judo karaliui Hezekijui: 'Nesi-
duok savo Dievo, kuriuo pasi-
tiki, apgaunamas, esą Jeruza-
lė Asirijos karaliaus rankose
neatsidurs. 11 Štai tu pats esi
girdėjęs, ką Asirijos karaliai
padarė su kitais kraštais, vi-
siškai juos sunaikindami. O tu
būsi išgelbėtas? 12 Argi tautas,
kurias sunaikino mano protė-
viai – Gozaną, Haraną, Rezefą
ir Edeno žmones Telesare – gy-
nė jų dievai? 13 Kur nūnai kara-

lius Hamato ir karalius Arpa-
do, ir karalius Sefarvajimų
miesto, ir karalius Henos, ir
karalius Ivos?'"
14 Hezekijas paėmė laišką iš
pasiuntinių rankos ir jį perskai-
tė. Tada, palipęs į VIEŠPATIES
Namus, jį išskleidė VIEŠPATIES
akivaizdoje. 15 Hezekijas mel-
dėsi VIEŠPAČIUI, tardamas:
„VIEŠPATIE, Izraelio Dieve, virš
kerubų soste sėdintis, tu, tik
tu vienas, esi visų žemės kara-
lysčių Dievas. Tu padarei dan-
gų ir žemę. 16 Palenk savo ausį,
VIEŠPATIE, ir išklausyk! At-
verk savo akis, VIEŠPATIE, ir
pamatyk! Išgirsk visus žo-
džius Sancheribo laiško, kurį
jis atsiuntė pasityčioti iš gyvo-
jo Dievo. 17 Iš tikrųjų, VIEŠPA-
TIE, Asirijos karaliai nusiaubė
tautas ir jų kraštus, 18 sumetė
jų dievus į ugnį, nors jie buvo
ne dievai, bet žmogaus rankų
padaras, – medis ir akmuo, –
ir taip juos sunaikino. 19 Nūnai,
VIEŠPATIE, mūsų Dieve, gelbėk
mus, maldauju, iš jo rankos,
idant visos žemės karalystės
žinotų, kad tu tik vienas, o
VIEŠPATIE, esi Dievas!"

Pranašas Izaijas užtaria

20 Tada Amozo sūnus Izaijas
atsiuntė Hezekijui šitokį žodį:
„Taip kalbėjo VIEŠPATS, Izrae-
lio Dievas, atsakydamas į ta-
vo maldą išgelbėti nuo Asiri-
jos karaliaus Sancheribo: 'Aš
girdėjau!'" – 21* Šis yra žodis,
kurį VIEŠPATS jam tarė:

„Niekina tave, tyčiojas iš
tavęs
mergelė, Siono dukra;*
kraipo galvą už tavo
nugaros dukra
Jeruzalė.*
22 Ką tu įžeidei ir kam
piktžodžiavai,
prieš ką pakėlei savo balsą,
įžūliomis akimis žvelgei? –
Prieš Izraelio Šventąjį!

23 Per savo pasiuntinius
tyčiojaisi iš
VIEŠPATIES
ir sakei: 'Savųjų vežimų
aibe
kalnų viršūnes pasiekiau,
pačias Libano atšlaites;
iškirtau jo aukštuosius
kedrus,
puošniuosius kiparisus;
pasiekiau aukščiausią
viršūnę,
jos miško patį tankumyną.
24 Kasiau šulinius
ir gėriau vandenį svetimuose
kraštuose;
savo kojų padais
išdžiovinau visas Egipto
upes'.

19, 21: ... *mergelė, Siono dukra* ... *dukra Jeruzalė*: švelnios meilės žodžiai mylimajai.

19, 21–31: 21–28 eilutėje – Dievo žodis Sancheribui; 29–31 eilutėje – Dievo žodis Jeruzalei. Sancheribas įamžino savo žygį į Finikiją, Filistiją ir Judo karalystę išsamiu aprašu, kuris papildo 2 Kar 18–19 pasakojimą.

25 Argi tu negirdėjai,
kad tai esu patvarkęs nuo senų laikų?
Tai, ką esu nulėmęs nuo senovės dienų,
dabar įvykdžiau!
Dėl to tvirčiausius miestus
tu sugriaut galėjai,
griuvėsių krūvomis juos paversti.
26 Bejėgiai buvo jų gyventojai,
išgąsčio ir gėdos apimti
tarsi žolės laukuose,
kaip gležna žaluma,
lyg žolė ant stogų pučiant rytų vėjui.
27 Ar ilsies tu, ar ateini, ar išeini,
ar esi įniršęs ant manęs –
viską žinau!
28 Todėl, kad niršai ant manęs
ir tavo įtūžimas pasiekė mano ausis,
įversiu savo kablį tau į šnerves,
pažabosiu savo žąslais tau nasrus.
Tuo pačiu keliu, kuriuo čia atėjai,
tave atgal parvarysiu."

Ženklas Hezekijui

29 „Hezekijau, šis tau bus
ženklas:* 'Šiais metais valgy-
si, ką duos atolas, kitais – kas
užaugs nesėta, o trečiaisiais
metais vėlei sėsite ir pjausite,
veisite vynuogynus ir gardžiuo-
sitės jų vaisiais! 30 Judo namų
likučiai įleis vėlei žemėn šak-
nis, vėlei neš vaisius aukštai
šakose, 31 nes iš Jeruzalės sklis
likutis, nuo Siono kalno išliku-
sieji. Galybių VIEŠPATIES uo-
lumas tai padarys!'
32 Todėl taip kalbėjo VIEŠ-
PATS apie Asirijos karalių: 'Į šį
miestą jis neįsiverš, nė vienos
strėlės į jį nepaleis, nei deng-
damasis skydu jo nepuls, nei
apgulos pylimo aplink jį nesu-
pils. 33 Keliu, kuriuo atėjo,
išsinešdins, neįsiveržęs į šį
miestą. Tai VIEŠPATIES žodis!
34 Nes aš apginsiu šį miestą dėl
savęs ir dėl savo tarno Dovydo'."

Sancheribas pasitraukia

35* Tą pačią naktį VIEŠPA-
TIES angelas, atėjęs į asirų sto-
vyklą, užmušė šimtą aštuo-
niasdešimt penkis tūkstančius
vyrų. Išaušus rytui, žiūri, visur
guli lavonai. 36 Asirijos karalius
Sancheribas pasitraukė ir, su-
grįžęs namo, gyveno Ninevėje.
37* Vieną dieną, jam meldžian-

19, 29: ... *ženklas*: arba priežodžiu tapęs posakis: *Gerovė lydi nelaimę*, arba patvirtina, kad po dvejų metų gyvenimas grįš į įprastas vėžes.

19, 35: Graikų istorikas Herodotas V a. prieš Kristų užsimena apie asirų pralaimėjimą prie Egipto sienos. Jo žiniomis, asirai pralaimėjo dėl to, kad pelės sugraužė jų lankų temples ir kitus odinius kareivių reikmenis. Pelės gali užkrėsti maru (žr. 1 Sam 6, 4–5). Maro epidemiją įkvėptasis autorius susieja su Dievo angelu – galutine priežastimi. Šventojo Rašto žmogiškieji autoriai antrinių priežasčių – gamtos ir istorijos veiksnių – neskiria nuo pradinės priežasties – Dievo.

tis savo dievo Nisrocho šven-
tykloje, jo sūnūs Adramelechas
ir Šarezeras nužudė jį kalavi-
ju ir pabėgo į Ararato kraštą.
Jo sūnus Esarhadonas tapo
karaliumi jo vietoje.

Hezekijo liga ir išgijimas

20 [1] Tomis dienomis He-
zekijas sunkiai susir-
go ir buvo arti mirties. Atėjęs
pas jį Amozo sūnus pranašas
Izaijas jam tarė: „Taip kalbė-
jo VIEŠPATS: 'Sutvarkyk savo
reikalus, nes mirsi. Tu nebeiš-
gysi'." [2] Hezekijas nusigręžė
veidu į sieną ir meldėsi VIEŠ-
PAČIUI: [3] „Nūn atsimink, VIEŠ-
PATIE, maldauju tavęs, kaip iš-
tikimai ir nuoširdžiai elgiausi
tavo akivaizdoje, darydamas
tai, kas gera tavo akyse!" Ir
Hezekijas graudžiai apsiverkė.
[4] Izaijui dar neišėjus iš viduri-
nio kiemo, jam atėjo VIEŠPA-
TIES žodis: [5] „Grįžk ir pasakyk
mano tautos vadui Hezekijui:
'Taip kalbėjo VIEŠPATS, tavo
protėvio Dovydo Dievas: aš
girdėjau tavo maldą, mačiau
tavo ašaras. Tikėk manimi, aš
tave pagydysiu. Trečią dieną
tu nueisi į VIEŠPATIES Namus.
[6] Prie tavo gyvenimo pridėsiu
penkiolika metų, tave ir šį
miestą išvaduosiu iš Asirijos
karaliaus rankos. Dėl savęs ir
dėl savo tarno Dovydo apgin-
siu šį miestą'." [7] Tada Izaijas
tarė: „Atneškite figų šuteklį.
Teatneša jį ir teuždeda ant iš-
bėrimo, kad jis išgytų."
[8] O Hezekijas Izaiją paklau-
sė: „Koks bus ženklas, kad
VIEŠPATS mane pagydys ir kad
aš nueisiu trečią dieną į VIEŠ-
PATIES Namus?" [9] Izaijas tarė:
„Šis yra ženklas tau iš VIEŠ-
PATIES, kad VIEŠPATS padarys,
ką yra pažadėjęs. Ar nori, kad
šešėlis paeitų pirmyn dešimt
pakopų, ar kad sugrįžtų atgal
dešimt pakopų?" – [10] „Lengva
šešėliui pailgėti dešimčia pa-
kopų, – atsakė Hezekijas, –
verčiau tesugrįžta šešėlis de-
šimčia pakopų." [11] Tad prana-
šas Izaijas šaukėsi VIEŠPA-
TIES, ir jis sugrąžino atgal šešėlį
dešimčia pakopų, kuriomis
saulė buvo nusileidusi ant
Ahazo laiptų.

Pasiuntiniai iš Babilono

[12]* Tuo metu Babilono kara-
lius Baladano sūnus Merodach-
Baladanas,* išgirdęs apie Heze-
kijo ligą, atsiuntė pasiuntinius

19, 37: Apie Sancheribo nužudymą rašo ir nešventraštiniai šaltiniai. Tai įvyko 681 m. prieš Kristų, praėjus dvidešimčiai metų nuo jo žygio į Jeruzalę.

20, 12–19: Pakartojama Iz 39, 1–8 tekstas. Izaijas buvo prieš sąmokslą.

20, 12: ... *Baladano sūnus Merodach-Baladanas*: asirų kalba *Marduk-Apal-Iddina*, t. y. *Mardukas davė man sūnų*. Būdamas Babilonijos provincijos karaliumi, jis rengė sąmokslą prieš Asiriją. Maždaug 703 m. prieš Kristų jis bandė įtraukti į sąmokslą prieš Asiriją ir Hezekiją.

su laiškais ir dovana Hezeki-
jui. 13 Hezekijas dėl to apsi-
džiaugė ir pasiuntiniams ap-
rodė visą savo iždą – sidabrą,
auksą, prieskonių ir rinktinio
aliejaus atsargas, ginklų san-
dėlius, – visa, kas buvo jo iž-
duose. Neliko nieko nei jo rū-
muose, nei visoje jo karalystėje,
ko Hezekijas nebūtų jiems
parodęs. 14 Tada pas karalių
Hezekiją atėjo pranašas Izai-
jas ir jį paklausė: „Ką tau tie
vyrai sakė? Iš kur jie pas tave
atėjo?“ Hezekijas atsakė: „Jie
atėjo iš tolimo krašto, iš Ba-
bilono.“ – 15 „Ką jie pamatė ta-
vo rūmuose?“– Izaijas toliau
klausė. Hezekijas atsakė: „Jie
matė visa, kas tik yra mano
rūmuose. Neliko nieko mano
turtų ižduose, ko nebūčiau
jiems parodęs.“
16 Tada pranašas Izaijas ta-
rė Hezekijui: „Klausykis VIEŠ-
PATIES žodžio: 17 ‘Tikėk mani-
mi, ateina dienos, kai visa, kas
yra tavo rūmuose, ir visa, ką
tavo protėviai yra sukaupę iki
šios dienos, bus išgabenta į Ba-
bilioną. Nebus nieko palikta, –
taip kalbėjo VIEŠPATS. 18 Ir iš
tavųjų palikuonių, gimusių iš
tavęs, kai kurie bus paimti. Jie
bus eunuchai Babilono kara-
liaus rūmuose!’“ 19 Hezekijas
atsakė Izaijui: „VIEŠPATIES žo-
dis, kurį man pasakei, yra pa-
lankus.“ Mat jis sau pagalvojo:
„Kodėl gi ne, jei mano dienomis
bus ramu ir saugu.“ 20 O kiti
Hezekijo darbai, visi jo žygdar-
biai ir kaip jis padarė tvenkinį
bei vandentiekį,* ir kaip jis at-
vedė vandenį į miestą, – argi
tai nėra aprašyta Judo kara-
lių Metraščių knygoje? 21 Heze-
kijas užmigo su savo protėviais,
ir jo sūnus Manasas tapo kara-
liumi jo vietoje.

Manaso karaliavimas Judo karalystėje

21
1* Manasas buvo dvyli-
kos metų, kai tapo ka-
raliumi, ir karaliavo Jeruzalė-
je penkiasdešimt penkerius
metus. Jo motinos vardas bu-
vo Hefziba. 2 Jis darė, kas buvo
nedora VIEŠPATIES akyse, sek-
damas bjauriaisiais nusikalti-
mais tautų, kurias VIEŠPATS

20, 20: ... *tvenkinį ir vandentiekį*: nūdien šį tvenkinį ir vandentiekį Jeruzalės gyventojai vadina Siloamo tvenkiniu ir Hezekijo tuneliu. Nuo Gihono šaltinio Kidrono slėnio šiaurėje už miesto sienų Hezekijas pasirūpino iškasti tunelį, kad vanduo patektų į požeminį tvenkinį, esantį daugiau kaip už 500 m priešingame kalvos šone, pietinėje įtvirtinto miesto dalyje. Beveik visą tunelį galima pereiti nepasilenkus. Jis yra siauras ir vingiuotas. Susitikus su einančiu priešinga kryptimi, sunku prasilenkti.

21, 1–26: Pasak įkvėptojo deuteronominio istoriko ir teologo, tai buvęs Judo karalystės atkritimo nuo Dievo ir nedorumo laikotarpis. Hezekijo reformų padarinius karaliai Manasas ir Amonas sunaikino. Šiek tiek skirtingai šį laikotarpį vertina kitas Senojo Testamento istorikas ir teologas – Kronikininkas. Žr. 2 Kr 33.

buvo nuvaręs nuo kelio izrae-
liečiams. 3 Jis atkūrė aukštumų
alkus, kuriuos jo tėvas Heze-
kijas buvo sunaikinęs, atstatė
aukurus Baalui ir padarė šven-
tąjį stulpą, kaip buvo padaręs
Izraelio karalius Ahabas. Jis
garbino visas dangaus galybes
ir joms tarnavo. 4 Jis statė au-
kurus VIEŠPATIES Namuose,
apie kuriuos VIEŠPATS buvo pa-
sakęs: „Jeruzalėje aš apgyven-
dinsiu savo vardą.“ 5 Visoms
dangaus galybėms jis statė au-
kurus abiejuose Namų kie-
muose. 6 Savo sūnų jis pervedė
per ugnį, užsiėmė kerėjimais ir
būrimu, tarėsi su dvasiomis ir
raganiais. Be paliovos darė,
kas nedora VIEŠPATIES akyse,
jam supykinti. 7 Ašeros droži-
nį, kurį buvo padaręs, pastatė
Namuose, apie kuriuos VIEŠ-
PATS Dovydui ir jo sūnui Salia-
monui kalbėjo: „Šiuose Na-
muose ir Jeruzalėje, kurią esu
išsirinkęs iš visų Izraelio gimi-
nių, aš apgyvendinsiu savo var-
dą amžinai. 8 Ateityje nebelei-
siu daugiau Izraeliui pajudinti
kojos iš žemės, kurią daviau jų
protėviams, jei tik jie ištikimai
laikysis viso, ką jiems įsakiau,
ir viso mokymo, kurį jiems da-
vė mano tarnas Mozė.“ 9 Bet jie
neklausė, ir Manasas suve-
džiojo juos daryti daugiau pik-
ta už tautas, kurias VIEŠPATS
buvo sunaikinęs izraeliečių at-
ėjimo metu.

10* Per savo tarnus pranašus
VIEŠPATS kalbėjo: 11 „Kadangi
Judo karalius Manasas pada-
rė šiuos bjaurius nusikaltimus,
nedorumu pralenkė visa, ką
prieš jį buvo darę amoriečiai, –
kadangi jis vedė ir Judą į nuo-
dėmę su savo stabais, – 12 tik-
rai taip kalbėjo VIEŠPATS, Iz-
raelio Dievas: – Štai Jeruzalei
ir Judui atvedu tokią nelaimę,
kad net ausys spengs kiekvie-
nam, kuris tik apie ją išgirs.
13 Panaudosiu Jeruzalei tą pa-
čią matavimo virvę,* kaip Sa-
marijai, ir tą patį pasvarą,*
kaip Ahabo namams, taip
šluostysiu Jeruzalę, kaip yra
šluostoma lėkštė, trindamas ir
apversdamas. 14 Atmesiu savo
paties paveldo likutį ir atiduo-
siu juos į rankas jų priešams.
Jie taps auka ir grobiu visiems
savo priešams, 15 nes darė, kas
yra nedora mano akyse, ir ma-
ne vedė į pyktį nuo dienos, kai
jų protėviai išėjo iš Egipto, iki
šios dienos.“

21, 10–15: Šis skaitinys buvo parašytas po Jeruzalės sunaikinimo 587 m. prieš Kristų. Už Jeruzalės sunaikinimą ir Judo karalystės žūtį kaltinamas Manasas.

21, 13: ... *matavimo virvę ... pasvarą*: paprastai matavimo virvė ir pasvaras yra statybos įrankiai, bet šiuo atveju Jahvės – Sandoros Dievo – rankose jie padės sunaikinti. Judo karalystės likimas yra panašus į Samarijos likimą. Žr. Iz 34, 11; Rd 2, 8; Am 7, 7–9.

16* Be to, Manasas išliejo tiek
daug nekalto kraujo, kad jis
pripildė kraujo Jeruzalę iki
kraštų, nebeminint jo nuodė-
mės, kuria jis įtraukė Judą į
nuodėmę daryti, kas nedora
VIEŠPATIES akyse.
17 O kiti Manaso darbai – vi-
sa, ką darė, ir jo padaryta nuo-
dėmė, – argi jie nėra aprašyti
Judo karalių Metraščių kny-
goje? 18 Manasas užmigo su sa-
vo protėviais ir buvo palaido-
tas savo rūmų sode – Uzos sode.
Jo sūnus Amonas tapo kara-
liumi jo vietoje.

Amono karaliavimas Judo karalystėje

19 Amonas buvo dvidešimt
dvejų metų, kai tapo karaliu-
mi, ir dvejus metus karaliavo
Jeruzalėje. Jo motina buvo Ha-
ruzo duktė, vardu Mešulemeta
iš Jotbos. 20 Jis darė, kas nedora
VIEŠPATIES akyse, kaip buvo da-
ręs jo tėvas Manasas. 21 Visur
jis ėjo keliu, kuriuo buvo ėjęs
jo tėvas, tarnavo stabams, ku-
riems buvo tarnavęs jo tėvas,
ir juos garbino. 22 VIEŠPATĮ, sa-
vo protėvių Dievą, jis paliko ir
VIEŠPATIES keliu nėjo. 23 Amo-
no dvariškiai surengė prieš jį
sąmokslą ir nužudė karalių sa-
vo rūmuose. 24 Bet šalies žmo-
nės užmušė visus sąmokslo
prieš karalių Amoną dalyvius
ir jo vietoje pastatė karaliumi
jo sūnų Jošiją.
25 O kiti Amono darbai, ką
jis darė, argi nėra aprašyti Ju-
do karalių Metraščių knygoje?
26 Jis buvo palaidotas savo ka-
pe Uzos sode, o jo sūnus Joši-
jas tapo karaliumi jo vietoje.

Jošijas ir Sandoros su Dievu atnaujinimas

22 1* Jošijas buvo aštuo-
nerių metų, kai tapo
karaliumi ir karaliavo trisde-
šimt vienerius metus Jeruza-
lėje. Jo motina buvo Adajo
duktė, vardu Jedida iš Bozka-
to. 2 Jis darė, kas buvo dora
VIEŠPATIES akyse, ir visada ėjo
savo protėvio Dovydo pėdomis,
nenukrypdamas nei į dešinę,
nei į kairę.
3 Aštuonioliktaisiais kara-
liaus Jošijo metais* karalius pa-
siuntė raštininką Mešulamo sū-
naus Azalijo sūnų Šafaną* į

21, 16: Manasas persekiojo Sandoros su Dievu sekėjus ir suvarė juos į pogrindį. Pasak legendos, pranašas Izaijas buvo Manaso persekiojimo auka.

22, 1–20: Jošijo karaliavimo pradžia Dievo Namų – Šventyklos – atnaujinimas ir Mokymo knygos – Mozės Įstatymo – atradimas. Jošijas yra įkvėptojo deuteronominio autoriaus mėgstamas karalius už jo religinę reformą (žr. 2 Kar 23).

22, 3: *Aštuonioliktaisiais karaliaus Jošijo metais*: 621 m. prieš Kristų. ... *Šafaną*: lietuvių kalba *Kiškį*. Jis buvo vienos svarbios šeimos galva, karaliaus raštininkas, rastos Mokymo, Mozės Įstatymo, knygos globėjas ir skaitytojas (žr. 2 Kr 34, 8–9. 15–20). Jis ir jo sūnūs rėmė Jošijo reformą ir pranašą Jeremiją. Žr. Jer 26, 24.

VIEŠPATIES Namus, tardamas:
[4] „Nueik pas vyriausiąjį kunigą
Hilkiją ir paliepk jam pasverti
visą VIEŠPATIES Namuose sukauptą sidabrą, kurį slenksčio
sargai yra surinkę iš žmonių.
[5] Tepaduoda jį į rankas darbų
prižiūrėtojams, atsakingiems
už VIEŠPATIES Namus, o jie savo ruožtu tesumoka VIEŠPATIES
Namų darbininkams, taisantiems Namus, – [6] ir dailidėms,
ir statytojams, ir mūrininkams.
Tepanaudoja jį pirkti medžiui
ir skaldytam akmeniui Namams taisyti.
[7] Tačiau ataskaitos už jiems perduotą sidabrą
tenebūna reikalaujama, nes jie
sąžiningai elgiasi.“

Atrandama Mokymo knyga

[8]* Vyriausiasis kunigas Hilkijas raštininkui Šafanui tarė:
„Radau Mokymo knygą VIEŠPATIES Namuose.“ Hilkijas padavė knygą Šafanui, ir jis ją
perskaitė.
[9] Tada raštininkas
Šafanas, nuėjęs pas karalių,
pranešė karaliui: „Tavo tarnai
išpylė VIEŠPATIES Namuose
rastą sidabrą ir padavė jį į rankas darbų prižiūrėtojams, atsakingiems už VIEŠPATIES Namus“.
[10] Be to, raštininkas
Šafanas karaliui pasakė: „Kunigas Hilkijas man davė knygą.“ Šafanas ją karaliui garsiai
perskaitė.
[11]* Išklausęs Mokymo knygos
žodžius, karalius persiplėšė
savo drabužius.
[12] Karalius įsakė kunigui Hilkijui, Šafano sūnui Ahikamui, Mikajo sūnui
Achborui, raštininkui Šafanui
ir karaliaus tarnui Asajui, tardamas:
[13] „Eikite pasiteirauti
VIEŠPATIES mano labui, žmonių
labui ir viso Judo labui apie
šios atrastos knygos žodžius,
nes VIEŠPATS iš tikrųjų turi nesitverti iš pykčio ant mūsų už
tai, kad mūsų protėviai neklausė šios knygos žodžių vykdyti visa, kas apie mus yra parašyta.“

Teiraujamasi pranašės Huldos

[14] Taigi kunigas Hilkijas,
Ahikamas, Achboras, Šafanas
ir Asajas nuėjo pas pranašę
Huldą, drabužinės prižiūrėtojo Harhaso sūnaus Tikvos sūnaus Šalumo žmoną. Ji gyveno
Jeruzalėje, Mišnės dalyje. Ten
jos teiravosi.
[15] Ji jiems pasakė:
„Taip kalbėjo VIEŠPATS, Izraelio Dievas! Pasakykite vyrui,
kuris atsiuntė jus pas mane:
[16] ‘Taip kalbėjo VIEŠPATS: iš
tikrųjų šiai vietai ir jos gyventojams atsiųsiu nelaimę pagal

22, 8–10: Mokymo knyga, ritinys, hebrajiškai Tora, arba Mozės Įstatymo knyga. Daug istorikų šį radinį laiko pradine Pakartoto Įstatymo knygos šerdimi (žr. Pakartoto Įstatymo knygos įvadą).

22, 11–13: Karaliaus Jošijo išgąstis ir nuoroda į Dievo pyktį liudija, kad atrastoji Mokymo knyga buvo Pakartoto Įstatymo skaitiniai: žr. Įst 6, 13–15; 28, 15–24.

visus žodžius knygos, kurią
Judo karalius perskaitė. 17 Už
tai, kad jie paliko mane ir de-
gino smilkalus kitiems die-
vams, pykindami mane visais
savo rankų darbais, degu pyk-
čiu ant šios vietos, ir jis nebus
užgesintas'. 18 Bet Judo kara-
liui, siuntusiam jus pasitei-
rauti VIEŠPATIES, taip sakyki-
te: 'Taip kalbėjo VIEŠPATS,
Izraelio Dievas: o dėl žodžių,
kuriuos girdėjai... – 19 kadangi
tavo širdis nusigando ir tu nu-
sižeminai prieš VIEŠPATĮ, iš-
girdęs, kad aš nutariau pavers-
ti šią vietą su jos gyventojais
klaiku ir prakeikimu, ir kadan-
gi tu persiplėšei savo drabu-
žius, verkdamas mano akivaiz-
doje, išgirdau ir aš tave. Tai
VIEŠPATIES žodis! 20 Todėl, ti-
kėk manimi, surinksiu tave
pas tavo protėvius, ir tu būsi
paimtas į savo kapą ramybėje.
Tavo akys nematys nelaimės,
kurią aš atvesiu šiai vietai."

Jie tad parnešė karaliui šį
atsakymą.

Mokymo knygos skaitymas ir Sandoros atnaujinimas

23 1* Karaliaus pašauk-
ti, pas jį susirinko vi-
si Judo ir Jeruzalės seniūnai.
2 Karalius nuėjo į VIEŠPATIES
Namus, kartu su juo nuėjo visi
Judo žmonės, visi Jeruzalės gy-
ventojai, kunigai, pranašai –
visi žmonės, jauni ir seni. Vi-
siems girdint, jis perskaitė
jiems visą VIEŠPATIES Na-
muose atrastą Sandoros kny-
gą. 3 Karalius stovėjo prie šulo
ir padarė sandorą VIEŠPATIES
akivaizdoje sekti VIEŠPAČIU,
laikantis jo įsakymų, įsakų ir
įstatų, visa širdimi ir visu gy-
vasčiu, vykdant įrašytus šioje
knygoje šios sandoros žodžius.
Visi žmonės įsipareigojo san-
dorai.

Religinė reforma Judo karalystėje

4 Tada karalius įsakė vyriau-
siajam kunigui Hilkijui, jo pa-
vaduotojams kunigams ir
slenksčio sargams išnešti iš
VIEŠPATIES Namų visus reik-
menis, padarytus Baalui, Aše-
rai ir visoms dangaus galybėms.
Sudeginus juos už Jeruzalės
sienų Kidrono atšlaitėse, palie-
pė jų pelenus nunešti į Bet-Elį.
5 Jis panaikino netikrus kuni-
gus, kurie buvo Judo karalių
paskirti deginti smilkalams
aukštumų alkuose* prie Judo
miestų ir Jeruzalės apylinkė-

23, 1–3: Sandoros atnaujinimas buvo ne tik religinė reforma, bet ir politinės nepriklausomybės nuo Asirijos paskelbimas. Asirija dabar gyveno paskutines savo galingos imperijos dienas. Sostinė Ninevė buvo babiloniečių sunaikinta 612 m. prieš Kristų. Sandoros – sutarties – tarp Jahvės ir jo tautos idėja yra viena iš svarbiausių Senojo Testamento pradų. Žr. Iš 24, 7–9; Įst 29, 1; Jer 11, 3–4; 30, 22 ir t. t.

23, 5: ... *aukštumų alkuose*: aukštumų alkai, hebrajiškai *bamot,* buvo

se, taip pat ir tuos, kurie degi-
no smilkalus Baalui, saulei,
mėnuliui, žvaigždynams ir vi-
soms dangaus galybėms. [6] Iš-
nešęs iš VIEŠPATIES Namų
Ašeros drožinį į Kidrono slėnį
už Jeruzalės sienų, sudegino jį
Kidrono slėnyje; sutrynė Aše-
rą į dulkes ir jos dulkes išbarstė
ant paprastų žmonių kapų. [7] Jis
nugriovė šventųjų kekšių būs-
tus,* buvusius VIEŠPATIES Na-
muose toje vietoje, kur moterys
audė Ašerai aprangą.

[8] Visus Judo miestų kunigus
sutelkė į Jeruzalę ir užteršė
nuo Gebos iki Beer-Šebos aukš-
tumų alkus, kuriuose kunigai
buvo deginę smilkalus. Jis nu-
griovė ir vartų aukštumų alkus,
esančius prie įėjimo į miesto
valdytojo Jehošuos vartus,
prie miesto vartų kairiojo šono.
[9] Tačiau Jeruzalėje aukštumų
alkų kunigai prie aukuro neida-
vo, o neraugintą duoną valgy-
davo tarp savųjų. [10] Esantį Ben-
Hinomo slėnyje Tofetą* jis
užteršė, kad nė vienas daugiau
nebevestų savo sūnaus ar duk-
ters per ugnį kaip aukos Mole-
chui. [11] Jis pašalino Judo kara-
lių saulei pastatytus žirgus,
stovinčius prie VIEŠPATIES Na-
mų įėjimo, netoli eunucho Na-
tan-Melecho būsto, buvusio
didžiajame pastate,* o saulės
vežimus sudegino. [12] Aukurus,
esančius ant stogo prie Ahazo
viršutinio aukšto, kuriuos buvo
padarę Judo karaliai, ir auku-
rus, kuriuos buvo padaręs Ma-
nasas abiejuose VIEŠPATIES
Namų kiemuose, nugriovė.
Skubiai juos iš ten pašalinęs,
jų skeveldras išmetė į Kidrono
slėnį. [13] Karalius užteršė Izrae-
lio karaliaus Saliamono pa-
statytus aukštumų alkus, ku-
rie buvo priešais Jeruzalę į
pietus nuo Blogo elgesio kalno,
sidoniečių stabui Ašerai, Moa-
bo stabui Chemošui ir amonie-
čių stabui Milkomui. [14] Sutru-
pinęs jų akmenis ir nukirtęs
šventuosius stulpus, jų vietas
apkrovė žmonių kaulais.

Religinė reforma buvusioje Izraelio karalystėje

[15] Be to, Bet-Elio aukurą –
aukštumų alką, pastatytą
Nebato sūnaus Jeroboamo,
įtraukusio Izraelį į nuodėmę,

pamaldų vietos ant kalvų su žaliais medžiais bei lapuotais ąžuolais ir ant dirbtinių pakylų miestuose ar šalia miestų. Savo kilme jos buvo kanaaniečių šventovės. Izraeliečiai, atėję į Kanaaną, perėmė šias šventoves Jahvei, Sandoros Dievui, garbinti. Ilgainiui jos tapo religinio susiliejimo, sinkretizmo, židiniais.

23, 7: ... *šventųjų kekšių būstus*: religinės pagonių apeigos turėjo lytinį pobūdį. Karaliaus dvarui supagonėjus, pagonių apeigos skverbėsi ir į Jeruzalės Šventyklą.

23, 10: ... *Tofetą*: vieta Ben-Hinomo slėnyje prie Jeruzalės su aukuru, skirtu kruvinai vaikų aukai pagonių dievui Molechui. Žr. Kun 18, 21.

23, 11: ... *didžiajame pastate*: į vakarus nuo Šventyklos. Žr. 1 Kr 26, 18.

jis išardė: ir tą aukurą, ir tą
aukštumų vietą. Jis sudegino
tą aukštumų alką, pavertė jį
dulkėmis; sudegino ir šventąjį
stulpą.
16 Apsidairęs Jošijas pamatė ant kalvos kapus. Jis pasiuntė atnešti iš kapų kaulų ir, sudeginęs juos ant aukuro, jį užteršė pagal VIEŠPATIES žodį, kurį paskelbė Dievo vyras, kai Jeroboamas stovėjo prie aukuro iškilmių dieną. Apsižvalgęs karalius pamatė kapą Dievo vyro, kuris buvo išpranašavęs šiuos dalykus.
17 Jis paklausė: „Kieno yra tas antkapis, kurį matau?“ Miesto žmonės jam paaiškino: „Tai kapas Dievo vyro, kuris atėjo iš Judo ir pranašavo dalykus, kuriuos tu padarei Bet-Elio aukurui.“ –
18 „Palikite jį ramybėje, – tarė karalius, – tenejudina niekas jo kaulų.“ Jie tad paliko jo kaulus nepaliestus drauge su kaulais iš Samarijos atėjusio pranašo.
19 Be to, Jošijas sunaikino ir visus alkus aukštumų vietose, esančius Samarijos miestuose, kuriuos, pykindami VIEŠPATĮ, buvo pastatę Izraelio karaliai. Su jais jis darė lygiai taip, kaip buvo padaręs Bet-Elyje.
20 Ant aukurų jis išžudė visus ten esančius aukštumų alkų kunigus, ant jų degino žmonių kaulus. Tada jis sugrįžo į Jeruzalę.

Perėjimo iškilmių šventimas

21 Karalius įsakė visiems žmonėms: „Švęskite VIEŠPATIES, savo Dievo, Perėjimą, kaip įsakyta Sandoros knygoje.“
22 Iš tikrųjų Perėjimo auka tokiu būdu nebuvo švęsta nuo dienų teisėjų, valdžiusių Izraelį, ir per visas Izraelio karalių ar Judo karalių dienas.
23 Tik aštuonioliktaisiais karaliaus Jošijo metais Perėjimo auka buvo švęsta tokiu būdu VIEŠPAČIUI Jeruzalėje.

Įvairios pastabos apie reformą

24 Be to, Jošijas išnaikino vėlių šaukėjus ir žynius, šeimų dievukus* ir stabus bei visus esančius Judo krašte ir Jeruzalėje bjaurius dalykus, idant įvykdytų mokymo žodžius, užrašytus knygoje, kurią kunigas Hilkijas rado Dievo Namuose.
25 Prieš jį nebuvo kito karaliaus kaip jis, atsidavusio VIEŠPAČIUI visa savo širdimi, visa savo gyvastimi, ir visomis savo jėgomis, pagal visą Mozės mokymą, nei po jo nekilo nė vienas kaip jis.
26 Tačiau VIEŠPATS nepaliovė smarkiai pykti ant Judo iš apmaudo, kurį jam buvo sukėlę visi Manaso darbai.
27 VIEŠPATS tarė: „Pavarysiu ir Judą nuo savo veido, kaip pavariau

*23, 24: ... *šeimų dievukus*: terafimus. Žr. Pr 31, 19.

Izraelį. Atmesiu miestą – Jeruzalę, kurią išsirinkau, ir Namus, apie kuriuos sakiau: 'Ten gyvens mano vardas!'"

Jošijo karaliavimo galas

28 O kiti Jošijo darbai ir visa, ką jis darė, argi nėra aprašyti Judo karalių Metraščių knygoje?
29 Jo dienomis Egipto karalius faraonas Neko'as leidosi į žygį prieš Asirijos karalių Eufrato upės link. Karalius Jošijas išžygiavo užkirsti jam kelio, bet kai susidūrė su juo mūšyje prie Megido, buvo užmuštas.
30 Jo tarnai vežė jį negyvą iš Megido ir, parvežę į Jeruzalę, palaidojo jo paties kape. Šalies žmonės* paėmė Jehoahazą ir, patepę jį, padarė karaliumi jo tėvo vietoje.

Jehoahazo karaliavimas Judo karalystėje

31 Jehoahazas buvo dvidešimt trejų metų, kai tapo karaliumi, ir karaliavo tris mėnesius Jeruzalėje. Jo motina buvo Jeremijo duktė, vardu Hamutala, iš Libnos.
32 Jis darė, kas buvo nedora VIEŠPATIES akyse, kaip buvo darę jo protėviai.
33 Faraonas Neko'as uždarė jį į kalėjimą Ribloje, Hamato krašte, kad daugiau Jeruzalėje jis nebekaraliautų, ir uždėjo kraštui šimto sidabro talentų ir vieno aukso talento duoklę.
34 Jošijo karaliaus sūnų Eljakimą faraonas Neko'as paskyrė karaliumi vietoj jo tėvo Jošijo, pakeisdamas jo vardą į Jehojakimą. O Jehoahazą paėmė su savimi į Egiptą, kur jis mirė.

35 Jehojakimas davė faraonui sidabro ir aukso, bet turėjo apdėti mokesčiais kraštą, kad įvykdytų faraono reikalavimą. Jis išreikalavo sidabrą ir auksą iš šalies žmonių,* iš kiekvieno pagal faraonui Neko'ui duodamų mokesčių dydį.

Jehojakimo karaliavimas Judo karalystėje

36 Jehojakimas buvo dvidešimt penkerių metų, kai tapo karaliumi, ir karaliavo vienuolika metų Jeruzalėje. Jo motina buvo Pedajo duktė, vardu Zebida, iš Rumos.
37 Jis darė, kas buvo nedora VIEŠPATIES akyse, lygiai kaip buvo darę jo protėviai.

24
1* Jo dienomis Babilono karalius Nebukadnezaras įsiveržė, ir Jehojakimas buvo jam pavaldus trejus metus. Tada jis vėl sukilo.

23, 30. 35: *Šalies žmonės:* šiuo laikotarpiu posakis *šalies žmonės* ženklino smulkią bajoriją; ilgainiui jis pradėjo ženklinti beturčius.

24, 1–7: Kaldėjai, arba neobabiloniečiai, nugalėjo asirus ir egiptiečius Karkemišo mūšyje 605 m. prieš Kristų (žr. Jer 46, 2). Judo karalystė išsilaisvino iš egiptiečių įtakos, bet tapo pavaldi kaldėjams, ir po trejų metų sukilo.

2 VIEŠPATS paleido prieš jį gau-
jas kaldėjų, aramėjų ir amo-
niečių, paleido juos prieš Judą
jam sunaikinti pagal žodį, ku-
riuo VIEŠPATS buvo grasinęs per
savo tarnus pranašus. 3 Tikrai
visa tai ištiko Judą VIEŠPATIES
įsakymu pašalinti juos iš savo
akių už Manaso nuodėmes –
už visa, ką jis buvo padaręs, –
4 taip pat ir už nekaltą kraują,
kurį jis buvo išliejęs ir pripildęs
Jeruzalę nekaltųjų kraujo. To
VIEŠPATS nebenorėjo atleisti.

5 O kiti Jehojakimo darbai –
visa, ką darė, – argi jie nėra ap-
rašyti Judo karalių Metraščių
knygoje? 6 Jehojakimas užmigo
su savo protėviais, ir jo sūnus
Jehojachinas tapo karaliumi jo
vietoje. 7 Egipto karalius dau-
giau nebedrįso eiti iš savo že-
mės, nes Babilono karalius bu-
vo perėmęs visa, kas priklausė
Egipto karaliui, nuo Egipto
upės iki Eufrato upės.

Jehojachino karaliavimo įvadas

8* Jehojachinas buvo aštuo-
niolikos metų, kai tapo kara-
liumi, ir karaliavo tris mėne-
sius Jeruzalėje. Jo motina
buvo Elnatano duktė, vardu
Nehušta, iš Jeruzalės. 9 Jis da-
rė, kas buvo nedora VIEŠPATIES
akyse, lygiai kaip buvo daręs
jo tėvas.

Pirmoji tremtis

10* Tuo metu Babilono kara-
liaus Nebukadnezaro pajėgos
užpuolė Jeruzalę, ir miestas
buvo apgultas. 11 Jo pajėgoms
apgulus miestą, pats Babilono
karalius Nebukadnezaras at-
vyko prie miesto. 12 Tada Judo
karalius Jehojachinas drauge
su savo motina, dvariškiais,
vadais ir pareigūnais pasida-
vė Babilono karaliui. Aštuntai-
siais savo karaliavimo metais
Babilono karalius paėmė jį į
nelaisvę.

13 Babilono karalius išgabe-
no iš ten visus VIEŠPATIES Na-
mų turtus bei karaliaus rūmų
turtus, sukapojo VIEŠPATIES
Namuose visus auksinius reik-
menis, kuriuos Izraelio karalius
Saliamonas buvo padaręs, –
visa, kaip VIEŠPATS buvo įspė-
jęs. 14 Jis išvarė į tremtį visą
Jeruzalę: visus didžiūnus, vi-
sus kariškius – dešimt tūks-
tančių belaisvių, – visus ama-
tininkus ir kalvius. Liko tik
beturčiai krašte. 15 Jis išvarė

24, 8: Jehojachinas karaliavo tris mėnesius 597 m. prieš Kristų.

24, 10–17: Jehojachinas tuojau pat pasidavė Nebukadnezarui – 597 m. kovo 16 d., septintaisiais Nebukadnezaro valdymo metais, remiantis babiloniečių šaltiniais. Pasak 14 eilutės, 10 000 belaisvių buvo išvaryti į tremtį, o pasak 16 eilutės – 7 000. Turbūt tai yra tik vyrų skaičius, neskaitant moterų ir vaikų. Jeremijas mini tik 3 023 žmones (žr. Jer 52, 28). Archeologiniai radiniai iš Babilonijos turi užuominų apie tremtinį karalių – Jehojachiną – ir jo penkis sūnus (žr. taip pat 1 Kr 3, 17–18).

Babilonan į tremtį Jehojachiną, paėmė į nelaisvę iš Jeruzalės į Babiloną karaliaus motiną, karaliaus žmonas, jo pareigūnus ir rinktinius krašto žmones. [16] Visi pajėgūs vyrai, septyni tūkstančiai, visi galiūnai, apmokyti karui, ir tūkstantis amatininkų bei kalvių buvo atvaryti belaisviais į Babiloną. [17] Jehojachino vietoje Babilono karalius paskyrė Jehojachino dėdę Matanją ir jo vardą pakeitė į Zedekiją.

Zedekijo karaliavimas Judo karalystėje

[18] Zedekijas buvo dvidešimt vienerių metų, kai tapo karaliumi, ir karaliavo vienuolika metų Jeruzalėje. Jo motina buvo Jeremijo duktė, vardu Hamutala, iš Libnos. [19] Jis darė, kas buvo nedora VIEŠPATIES akyse, lygiai kaip Jehojakimas buvo daręs. [20] Iš tikrųjų Jeruzalė ir Judas taip įpykino VIEŠPATĮ, kad jis išvarė juos iš savo artumo.*

Zedekijas sukilo prieš Babilono karalių.

25 [1] Devintaisiais Zedekijo karaliavimo metais,* dešimtojo mėnesio dešimtą dieną, Babilono karalius Nebukadnezaras atžygiavo su visa savo kariuomene prieš Jeruzalę. Ją apsupę, statė aplink miestą apgulos pylimus. [2] Miestas buvo apgulos būklėje iki vienuoliktųjų karaliaus Zedekijo metų. [3] Ketvirtojo mėnesio devintą dieną,* mieste įsigalėjus nuožmiam badui ir beturčiams nebeturint maisto, [4] buvo pralaužtos miesto sienos. Tada karalius ir visi jo kareiviai pabėgo iš miesto nakčia pro vartus tarp dvigubos sienos prie karaliaus sodo.* Nors kaldėjai buvo visur aplink miestą, karalius leidosi keliu Arabos link.* [5] Bet kaldėjų pajėgos vijosi karalių ir pasivijo jį Jericho lygumose. Visa jo kariuomenė, pabėgusi nuo jo, išsisklaidė. [6] Karalius buvo suimtas ir nuvestas į Riblą pas Babilono karalių, kuris padarė jam teismą. [7] Nužudžius Zedekijo sūnus jo akyse, Zedekijui buvo išluptos akys. Apkaustčius jį vario grandinėmis, jis buvo nuvarytas į Babiloną.

Jeruzalės sunaikinimas ir antroji tremtis

[8] Aštuntą mėnesį, septintą mėnesio dieną, – tai buvo devynioliktieji Babilono karaliaus

25, 1–30: Šis skyrius turi daug bendra su Jer 39 ir 52 skyriais. Žr. paaiškinimus Jeremijo knygoje.

25, 1: *Devintaisiais Zedekijo karaliavimo metais*: 589 m. gruodžio mėnesį.

25, 3: *Ketvirtojo mėnesio*: 587 m. birželio–liepos. Hebrajiškasis tekstas metų nemini. Žr. Jer 52, 6.

25, 4: ... *prie karaliaus sodo*: karaliaus sodas buvo už miesto sienų, Kidrono slėnyje. ... *Arabos link*: Araba yra lygūs tyrai Jordano upės deltoje, į pietus nuo Jericho.

Nebukadnezaro metai, – Nebu-
zaradanas, karaliaus asmens
sargybos vadas ir Babilono ka-
raliaus pareigūnas, atvyko į
Jeruzalę. 9 Jis sudegino VIEŠ-
PATIES Namus, karaliaus rū-
mus ir visus Jeruzalės namus:
sunaikino kiekvieno didžiūno
namus. 10 Tada kaldėjų pajėgos,
buvusios su sargybos vadu, iš-
ardė iš visų pusių Jeruzalės
sienas. 11 Likučius žmonių, pa-
silikusių mieste, perbėgėlius* –
žmones, perėjusius pas Babi-
lono karalių, – visus gyventojų
likučius karaliaus asmens sar-
gybos vadas Nebuzaradanas
išvarė į tremtį. 12 Bet kai ku-
riuos krašto šalies žmones Ne-
buzaradanas paliko dirbti vy-
nuogynuose ir žemei arti.

13 Varinius šulus, esančius
VIEŠPATIES Namuose, pasto-
vus ir varinę jūrą, buvusią
VIEŠPATIES Namuose, kaldė-
jai sudaužė ir visą varį išgabe-
no į Babiloną. 14 Jie išgabeno ir
puodus, grandiklius, žnyples,
samčius ir visus varinius
reikmenis, vartojamus pamal-
dose. 15 Sargybos vadas išga-
beno keptuves ir šlakstymo du-
benis, auksinius ir sidabrinius.
16 Abiejų šulų, jūros ir Saliamo-
no padarytų pastovų – šių visų
daiktų – vario nebuvo įmano-
ma pasverti. 17 Vieno šulo aukš-
tis buvo aštuoniolika uolekčių.
Viršuje jis turėjo varinę galve-
ną; galvenos aukštis buvo trys
uolektys, o aplink galveną bu-
vo pinučiai su granatmedžio
obuoliais, padarytais iš vario.
Antrasis šulas turėjo tokią pat
galveną su pinučiais.

18 Sargybos vadas paėmė ir
vyriausiąjį kunigą Serają, pa-
vaduotoją kunigą Zefaniją bei
trejetą slenksčio sargų. 19 O iš
miesto jis paėmė vadovaujan-
tį kareiviams dvariškį bei
penkis karaliaus tarybos pa-
tarėjus, užsilikusius mieste,
kariuomenės vado raštininką,
vadovavusį šalies žmonių pa-
šaukimui prie ginklų, ir še-
šiasdešimt mieste buvusių
paprastų vyrų. 20 Paėmęs šiuos
žmones, sargybos vadas Ne-
buzaradanas nuvarė juos pas
Babilono karalių į Riblą. 21 Ba-
bilono karalius įsakė juos už-
mušti, ir jie Ribloje, Hamato
krašte, buvo nubausti mirti-
mi. Taip Judas tapo ištrem-
tas iš savo žemės.

Judo valdytojas Gedalijas

22 Babilono karalius Nebu-
kadnezaras paskyrė Šafano sū-
naus Ahikamo sūnų Gedaliją
valdyti žmones, kuriuos jis bu-
vo palikęs Judo krašte. 23 Ka-
riškių vadai ir jų vyrai, išgirdę,
kad Babilono karalius buvo
paskyręs Gedaliją valdytoju,
atėjo į Mizpą pas Gedaliją
drauge su Netanijo sūnumi Iš-

25, 11: ... *perbėgėlius*: turbūt jie buvo asmenys, vadovavęsi Jeremijo patarimu. Žr. Jer 38, 2–3.

maeliu, Kareaho sūnumi Joha-
nanu, Tanhumeto Netofatiečio
sūnumi Seraju bei Maakatie-
čio sūnumi ir jų vyrais. 24 O
Gedalijas prisiekė jiems ir jų
vyrams. „Nebijokitę kaldėjų
pareigūnų, – sakė jiems, – pa-
silikite krašte, tarnaukite Ba-
bilono karaliui, ir bus jums ge-
rai.“ 25 Bet septintą mėnesį Eli-
šamos sūnaus Netanijo sūnus
Išmaelis, kilęs iš karališkos
šeimos, atėjo su dešimčia vy-
rų, užpuolė Gedaliją ir jį nužu-
dė drauge su buvusiais pas jį
Mizpoje Judo žmonėmis ir kal-
dėjais. 26 Tada visi žmonės, se-
ni ir jauni, drauge su kariškių
vadais leidosi eiti į Egiptą, nes
kaldėjų jie bijojo.

Jehojachinas paleidžiamas iš kalėjimo

27 Trisdešimt septintaisiais
Judo karaliaus Jehojachino
metais, dvyliktą mėnesį, dvi-
dešimt septintą mėnesio die-
ną, Babilono karalius Evil-Me-
rodachas* pirmaisiais savo
karaliavimo metais Judo ka-
ralių Jehojachiną paleido iš ka-
lėjimo. 28 Su juo maloniai kalbė-
jo ir davė jam krėslą, aukštesnį
už visus krėslus karalių, buvu-
sių pas jį Babilone. 29 Jehoja-
chinas tad nusivilko kalėjimo
drabužius. Visas savo gyveni-
mo dienas jis valgė prie kara-
liaus stalo. 30 O jo išlaikymą ka-
ralius parūpino diena po dienos
visą jo likusį gyvenimą.

25, 27: ... *Evil-Merodachas*: Nebukadnezaro sūnus ir įpėdinis, tapo karaliumi 562 m. prieš Kristų – 37-aisiais Jehojachino tremties metais.

PIRMOJI KRONIKŲ KNYGA

Iš pradžių dvi Kronikų knygos kartu su Ezros ir Nehemijo knygomis savo stiliumi ir teologiniu požiūriu priklausė vienam ir tam pačiam istoriniam veikalui. Šis jungtinis Kronikų veikalas sudaro Dievo įkvėptųjų Raštų hebrajų kalba pabaigą. Graikiškasis Septuagintos vertimas 1-ąją Kronikų (1 Kr) ir 2-ąją Kronikų (2 Kr) knygas sieja su Samuelio ir Karalių knygomis ir vadina „Paraleipomena“ vardu – tai yra Samuelio ir Karalių knygose „Praleisti dalykai“. Tačiau Kronikų knygos nėra vien tik Samuelio ir Karalių knygų istorijos papildymas.
Lyginant Kronikų ir Samuelio bei Karalių knygų istoriją, išryškėja stebinantys tikėjimo akiračių skirtumai ir įkvėptojo autoriaus tikslo savitumas. Kronikų knygos gana išsamiai pasakoja apie Sandoros bendrijos šešių šimtmečių laikotarpį nuo Sauliaus karaliavimo iki grįžimo iš Babilonijos tremties. Šiuolaikiniam istorijos mokslui būdinga vadovautis dalykišku tikslumu ir bešališku įvykių vertinimu, ieškant išliekamosios politinės, ekonominės bei karinės įvykių reikšmės. Šventraštiniam istorikui dažniausiai rūpėjo ne tiek tikslus bei išsamus kurio nors įvykio aprašas, kiek įvykio prasmė tikėjimo bendrijai. Jo tikslas buvo atskleisti gyvojo Dievo užmojį ir veiklą Sandoros bendrijos istorijoje ir žmogaus gyvenime. Užtat įkvėptojo autoriaus veikalas ir yra vadinamas „šventąja istorija“, nes joje vyrauja atvirybė dieviškajai, arba antgamtinei, įvykių svarbai. Kronikų knygų žmogiškojo autoriaus vardas mums nėra žinomas. Įprasta jį vadinti Kronikininku, nes hebrajiškai jo veikalas yra vadinamas „Dibre haJamim“, t. y. Kronikomis.

Kronikininko istorija iš esmės yra įkvėpta Izraelio – Sandoros bendrijos – peržiūra. Rašydamas V a. prieš Kristų, Kronikininkas turėjo prieš akis potremtinę Izraelio, Sandoros bendrijos, būklę. Izraelio politinė didybė buvo žlugusi. Ilgametė tremtis Babilonijoje ir sugrįžimas į savo nuniokotą kraštą rodė, kad Izraelis nebuvo Dievo pašauktas būti politine galybe, bet Dievo surinkimu – Sandoros bendrija Dievui garbinti. Dievas surinko sau bendriją, kuri yra „kunigiška tauta ir šventa tauta“, tai yra tauta, kurios gyvenimas yra tarnyba Dievui – liturgija. Kunigiškoji tauta buriasi Šventykloje, kur kunigija turi nepamainomą vaidmenį Dievo garbinimo liturgijoje. Liturginis domesys yra pagrindinis Kronikininko istorijos bruožas.

Deuteronomistui buvo būdinga Dovydą aprašyti kaip iškiliausią karalių su žmogiškomis silpnybėmis ir pranašumais, padariusiais jį nemarų savo tautoje. O Kronikininkas savo istorijoje politine Dovydo sėkme nesidomi. Tiesa, jis pabrėžia mesijinę Dovydo sandorą su Dievu (žr. 1 Kr 17 ir 2 Sam 7, 8–16), garantuojančią Dovydo dinastijos

tąsą. Tačiau Kronikininkui kur kas labiau rūpi Dovydo vaidmuo Izraelio – Sandoros bendrijos – liturgijoje. Dovydas, anot Kronikininko, yra asmuo, kuris subūrė Izraelį į bendriją Dievui garbinti; Dovydas buvo tas, kuris padarė Jeruzalę, šventąjį miestą, savo religine sostine; Dovydas buvo tas, kuris sumanė statyti Šventyklą pagal paties Jahvės – Sandoros Dievo – jam tiesiogiai duotą planą (1 Kr 28, 1–19); Dovydas buvo tas, kuris įvedė muziką bei psalmes į Šventyklos pamaldas ir paskirstė kunigijai pareigas. Taigi Kronikininkas apvelka Dovydą šventumo skraiste, paslėpdamas jo žmogiškumą. Kronikininko požiūriu, Dovydo karaliavimas buvo idealus. Juo gyventi turi Sandoros bendrija – surinkimas Dievui garbinti.

Atrodo, kad iš pradžių Ezdros ir Nehemijo knygos buvo tęsinys Kronikininko veikalo, kuris prasideda su 1-ąja ir 2-ąja Kronikų knyga. Net spėliojama, kad pats Ezra galėjo būti Kronikininkas. Šiaip ar taip, Kronikininko hebrajų kalba ir jo religinis bei politinis akiračiai atspindi maždaug 400-ųjų metų prieš Kristų foną.

Kronikininkas, rašydamas savo istoriją, naudojosi šaltiniais. Be kanoniškųjų Pradžios, Išėjimo, Skaičių, Jozuės bei Rutos, ir ypač Samuelio ir Karalių knygų, jis cituoja daugelį šaltinių, kurie nepasiekė mūsų laikų. Pavyzdžiui, Izraelio karalių knygas, arba Izraelio ir Judo karalių knygas, Regėtojo Gado istoriją, Karalių knygų aiškinimus ir kt. Kartkartėmis Kronikininkas perima pažodžiui skaitinius iš 1 Sam 15 – 1 Kar 2, deuteronominės istorijos, o kartkartėmis nekreipia dėmesio į skaitinio požiūrį deuteronominėje istorijoje, bet perimtą medžiagą taiko savo požiūriui. Kronikininkui rūpėjo perduoti dabarties kartai praeities prasmę. Tam tikslui jis atrinko medžiagą apie Sandoros bendrijos praeitį, turinčią raiškią ir įtaigią prasmę savo dabarties kartai, pasverdamas savo rašomos istorijos požiūriu.

1 Kronikų knygos metmenys

A.	Genealoginiai sąrašai	1, 1 – 9, 34
	Nuo Adomo iki Izraelio	
	Judo giminė	
	Dovydo namai	
	Pietinės giminės	
	Transjordanijos giminės	
	Levio giminė	
	Šiaurinės giminės	
	Benjaminas ir Jeruzalė	
B.	Dovydo istorija	9, 35 – 29, 30

A. GENEALOGINIAI SĄRAŠAI NUO ADOMO IKI IZRAELIO

Trijų tautų grupuočių kilmė

1 1* Adomas, Setas, Enošas;
2 Kenanas, Mahalalelis,
Jaredas; 3 Enochas, Metušela-
has, Lamechas; 4 Nojus, Šemas,
Hamas ir Jafetas.

Jafetitai

5 Jafeto palikuonys: Gome-
ras, Magogas, Madajis, Java-
nas, Tubalis, Mešechas ir Tyras.
6 Gomero palikuonys: Aškena-
zas, Difatas ir Togarma. 7 Java-
no palikuonys: Eliša, Taršišas,
Kitimai ir Rodanimai.

Hamitai

8 Hamo palikuonys: Kušas,
Mizrajimas, Putas ir Kanaa-
nas. 9 Kušo palikuonys: Seba,
Havila, Sabta, Raama ir Sab-
teka. Raamos palikuonys: Še-
ba ir Dedanas. 10 Kušui gimė
Nimrodas. Jis buvo pirmasis
galiūnas žemėje.
11 Mizrajimui gimė ludimai,
anamimai, lehabimai, naftu-
himai, 12 patrusimai, kasluhi-
mai ir kaftorimai, iš kurių kilo
filistinai.
13 Kanaanui gimė jo pirma-
gimis Sidonas ir Hetas; 14 ir je-
busitai, amoriečiai, girgašitai,
15 hivitai, arkitai, sinitai, 16 arva-
ditai, zemaritai ir hamatitai.

Semitai

17 Šemo palikuonys: Elamas,
Assūras, Arpachsadas, Ludas,
Aramas, Uzas, Hulas, Geteris
ir Mešechas. 18 Arpachsadui gi-
mė Šelahas, Šelahui gimė Ebe-
ras. 19 Eberui gimė du sūnūs:
vienas vardu Pelegas, {nes jo
dienomis buvo padalyta žemė},
o jo brolio vardas buvo Jokta-
nas. 20 Joktanui gimė Almoda-
das, Šelefas, Hazarmavetas,
Jerahas, 21 Hadoramas, Uzalis,
Dikla, 22 Ebalis, Abimaelis,
Šeba, 23 Ofyras, Havila ir Joba-
bas. Visi šie buvo Joktano pali-
kuonys.

Nuo Šemo iki Abraomo

24 Šemas, Arpachsadas, Šela-
has; 25 Eberis, Pelegas, Reu'as;

1, 1–9, 34: Kronikininkas imasi atpasakoti, remdamasis savo požiūriu, Dievo tautos istoriją nuo pradžios iki pat savo laikų. Kadangi pagrindinį dėmesį skiria Dovydo istorijai ir dovydiškajai Judo dinastijai, jis vien genealoginių sąrašų suvestine pasakoja apie laikotarpį prieš Sauliaus karaliavimą X a. prieš Kristų. Genealogija – kilmės knyga – jo požiūriu padeda pajusti, kad istorija yra Dievo staklės. Iš rasių ir tautų įvairovės Jahvė, Sandoros Dievas, audžia sau Tautą ir dovydiškąjį Mesiją. Kronikininko genealogijų šaltiniai daugiausia yra kanoniškieji Raštai – Penkiaknygė, kuri jo laikais jau buvo nūdienės formos. Kronikininkas praleidžia visas tautas, kilusias iš pirmųjų tėvų, ir sutelkia visą dėmesį į semitą Abraomą, o vėliau į jo sūnus – Izaoką ir Izraelį. Izraelis yra kitas Jokūbo vardas.

26 Serugas, Nahoras, Terahas;
27 Abramas, tai yra Abraomas.
28 Abraomo palikuonys: Izao-
kas ir Išmaelis. Jų palikuonys
yra šie:

Išmaelitai

29 Išmaelio pirmagimis Ne-
bajotas; tada Kedaras, Adbee-
lis, Mibsamas, 30 Mišma, Duma,
Masa, Hadadas, Tema, 31 Je-
turas, Nafišas ir Kedma. Šie
buvo Išmaelio palikuonys.
32 Abraomo sugulovės Keturos
palikuonys: ji pagimdė Zimraną,
Jokšaną, Medaną, Midjaną, Iš-
baką ir Šuahą. Jokšano pali-
kuonys: Šeba ir Dedanas. 33 Mid-
jano palikuonys: Efa, Eferis,
Hanochas, Abida ir Eldaa. Vi-
si šie buvo Keturos palikuonys.

Izaokas ir Esavas

34 Abraomui gimė Izaokas.
Izaoko palikuonys: Esavas ir
Izraelis. 35 Esavo palikuonys:
Elifazas, Reuelis, Jeušas, Ja-
lamas. 36 Elifazo palikuonys:
Temanas, Omaras, Zefo'as,
Gatamas, Kenazas, Timna ir
Amalekas. 37 Reuelio palikuo-
nys: Nahatas, Zerahas, Šama
ir Miza.

Seiro palikuonys

38 Seiro* palikuonys: Lota-
nas, Šobalas, Zibeonas, Ana,
Dišonas, Ezeris ir Dišanas.
39 Lotano palikuonys: Horis ir
Homamas; Lotano sesuo buvo
Timna. 40 Šobalo palikuonys:
Aljanas, Manahatas, Ebalas,
Šefis ir Onamas. Zibeono pali-
kuonys: Aja ir Ana. 41 Anos pa-
likuonis: Dišonas. Dišono pali-
kuonys: Hamranas, Ešbanas,
Itranas ir Cheranas. 42 Ezerio
palikuonys: Bilhanas, Zaava-
nas ir Jaakanas. Dišano pali-
kuonys: Uzas ir Aranas.

Edomo karaliai

43 Karaliai, kurie viešpatavo
Edomo krašte, izraeliečiams
dar neturint jokio karaliaus,
buvo šie: Beoro sūnus Bela; jo
miesto vardas buvo Dinhaba.
44 Belai mirus, Zeraho sūnus
Jobabas iš Bozros tapo kara-
liumi jo vietoje. 45 Jobabui mi-
rus, jo vietoje tapo karaliumi
Hušamas iš temaniečių šalies.
46 Hušamui mirus, Bedado sū-
nus Hadadas jo vietoje tapo ka-
raliumi. Jis nugalėjo midjanie-
čius Moabo lygumoje; jo miesto
vardas buvo Avitas. 47 Hadadui
mirus, jo vietoje tapo karaliu-
mi Samla iš Masrekos. 48 Sam-
lai mirus, jo vietoje tapo kara-
liumi Saulius iš Rehobotų prie
upės. 49 Sauliui mirus, Achboro
sūnus Baal-Hananas tapo ka-
raliumi jo vietoje. 50 Baal-Ha-
nanui mirus, Hadadas tapo ka-
raliumi jo vietoje. Jo miesto
vardas buvo Pai, o jo žmonos

1, 38: ... *Seiro palikuonys*: Seiras yra kitas Izaoko pirmagimio sūnaus Esavo vardas (žr. 35 eilutę); arba Edom(as) (žr. 43 eilutę).

vardas buvo Mehetabelė. Ji buvo Me-Zahabo dukters Matredos duktė. [51] Mirus Hadadui...
Edomo klanai: Timnos, Alvos, Jeteto, [52] Oholibamos, Elos, Pinono, [53] Kenazo, Temano, Mibzaro, [54] Magdielio ir Iramo. Šie buvo Edomo klanai.

Judo giminė. Izraelio (Jokūbo) sūnūs

2 [1] Izraelio sūnūs yra šie: Reubenas, Simeonas, Levis, Judas, Issacharas, Zebulunas, [2] Danas, Juozapas, Benjaminas, Naftalis, Gadas ir Ašeras.

Judo palikuonys

[3*] Judo sūnūs: Eras, Onanas ir Šela. Šie trys jam gimė iš kanaanietės Bat-Šuos. Judo pirmagimis Eras buvo nedoras VIEŠPATIES akyse, ir jis nubaudė jį mirtimi. [4] Judo marti Tamara jam pagimdė Perezą ir Zerahą. Iš viso Judas turėjo penkis sūnus.

[5] Perezo sūnūs: Hezronas ir Hamulas.

[6] Zeraho sūnūs: Zimris, Etanas, Hemanas, Kalkolis ir Dara. Penki iš viso.

[7] Zimrio sūnus Karmis. Karmio sūnus Achanas, kuris nusižengė pasiimdamas sunaikinti skirtus daiktus* ir todėl užtraukė nelaimę Izraeliui. [8] Etano sūnus Azarijas.

Dovydo protėviai

[9] Hezronui gimę sūnūs buvo Jerahmeelis, Ramas ir Chelubajis.*

[10*] Ramui gimė Aminadabas, o Aminadabui gimė Nahšonas, Judo sūnų vadas. [11] Nahšonui gimė Salma, Salmai gimė Boazas, [12] Boazui gimė Obedas, Obedui gimė Išajas. [13] Išajui gimė jo pirmagimis Eliabas, antras sūnus Aminadabas, trečias Šimea, [14] ketvirtas Netanelis, penktas Radajis, [15] šeštas Ozemas ir septintas Dovydas. [16] Jų seserys buvo Zeruja ir Abigailė. Zerujos sūnūs: Abišajis, Joabas ir Asahelis – trys. [17] Abigailė pagimdė Amasą. Amasos tėvas buvo Jeteris Išmaelitas.

Kalebas

[18*] Hezrono sūnus Kalebas turėjo vaikų iš savo žmonos Azubos ir Jerijotės. Jos sūnūs buvo šie: Ješeris, Šobabas ir

2, 3 – 4, 23: Kronikininkas deda Judo giminės kur kas išsamesnę už kitų giminių genealogiją, nes jo dėmesio centre yra karalius Dovydas iš Judo giminės. Be to, Kronikininko amžiuje Dievo tautą sudarė bemaž vieni Judo žmonės – judėjai.

2, 7: ... *sunaikinti skirtus daiktus*: šventojo karo papročiu karo grobis turėjo būti pašvęstas sunaikinant. Šventojo karo paprotys draudė karo metu ką nors sau pasigrobti.

2, 9: ... *Chelubajis*: Kalebo vardo variantas (žr. 18, 42 eilutes), skirtingas nuo Chelub[o] (žr. 1 Kr 4, 11).

2, 10–17: Tiesioginiai Dovydo protėviai. Panašus sąrašas duodamas Rut 4, 19–23 tekste. Abu sąrašai, nors ir nepriklausomi, turi bendrą šaltinį.

2, 18–24: Kalebo palikuonys. 1 Kr 4, 15 tekste, kaip dažnai Penkiaknygėje (žr. Sk 13, 6; 14, 6. 30; 26, 65 ir

Ardonas. 19 Azubai mirus, Ka-
lebas vedė Efratą, kuri pagim-
dė jam Hurą. 20 Hurui gimė Uris,
o Uriui gimė Bezalelis.
21 Tada Hezronas suėjo su Gi-
leado tėvo Machiro dukterimi,
kurią jis vedė būdamas šešias-
dešimties metų, ir ji pagimdė
jam Segubą. 22 Segubui gimė
Jairas, turėjęs dvidešimt tris
miestus Gileado krašte. 23 Bet
Gešuras ir Aramas atėmė iš jų
Havot-Jairą – Kenatą su jam
pavaldžiomis gyvenvietėmis –
šešiasdešimt miestų. Visi šie
buvo Gileado tėvo Machiro pa-
likuonys. 24 Po Hezrono mirties
Kaleb-Efratoje Hezrono žmona
Abija pagimdė jam Tekuos tė-
vą Ašhurą.

Jerahmėelis

25* Hezrono pirmagimio sū-
naus Jerahmėelio sūnūs: jo
pirmagimis Ramas, Buna, Ore-
nas, Ozemas ir Ahijas. 26 Jerah-
mėelis turėjo ir kitą žmoną,
vardu Atara. Ji buvo Onamo
motina. 27 Ramo, Jerahmėelio
pirmagimio, sūnūs: Maazas,
Jaminas ir Ekeris. 28 Onamo
sūnūs: Šamajis ir Jada. Šama-
jo sūnūs: Nadabas ir Abišuras.
29 Abišuro žmonos vardas buvo
Abihailė; ji pagimdė jam Ah-
baną ir Molidą. 30 Nadabo sū-
nūs: Seledas ir Apajimas. Se-
ledas mirė bevaikis. 31 Apajimo
sūnus Išis. Išio sūnus Šešanas.
Šešano sūnus Ahlajis. 32 Jados,
Šamajo brolio, sūnūs: Jeteris
ir Jonatanas. Jeteris mirė be-
vaikis. 33 Jonatano sūnūs: Pe-
letas ir Zaza. Šie buvo Jerah-
mėelio palikuonys.
34 Šešanas sūnų neturėjo,
tik dukteris. Bet Šešanas tu-
rėjo egiptietį vergą, vardu Jar-
ka. 35 Šešanas tad davė savo
dukterį savo vergui Jarkai
žmona, ir ji pagimdė jam Ata-
jį. 36 Atajui gimė Natanas, ir
Natanui gimė Zabadas. 37 Za-
badui gimė Eflalis, ir Eflaliui
gimė Obedas. 38 Obedui gimė
Jehu'as, ir Jehu'ui gimė Azari-
jas. 39 Azarijui gimė Helezas,
ir Helezui gimė Eleasa. 40 Elea-
sai gimė Sismajis, ir Sismajui
gimė Šalumas. 41 Šalumui gi-
mė Jekamijas, ir Jekamijui gi-
mė Elišama.

Antroji Kalebo genealogija

42* Jerahmėelio brolio Kale-
bo sūnūs: jo pirmagimis Meša;
jis buvo Zifo tėvas. Hebrono tė-
vo Marešos sūnūs. 43 Hebrono

t. t.), Kalebas yra vadinamas Jefū-nės sūnumi. Šiame tekste jis vadinamas Hezrono sūnumi turbūt dėl to, kad Kronikininko laikais Kalebo palikuonys buvo laikomi Hezrono klano dalimi.

2, 25–41: Jerahmėelitų klanas turėjo savo gyvenvietes Judo Negebe. Negebas yra pietinė Kanaano, arba Palestinos, dalis.

2, 42–49: Šis tekstas yra Kalebo klano palikuonių sąrašas iš prieštremtinio laikotarpio. Kalebo klanas turėjo savo gyvenvietes pietinėje Judo dalyje.

sūnūs: Korahas, Tapuahas, Re-
kemas ir Šema. 44 Šemai gimė
Jorkeamo tėvas Rahamas, ir
Rekemui gimė Šamajis. 45 Ša-
majo sūnus Maonas. Maonui gi-
mė Betzūras. 46 Kalebo sugulo-
vė Efa pagimdė Haraną, Mozą
ir Gazezą. Haranui gimė Ga-
zezas. 47 Jahdajo sūnūs: Rege-
mas, Jotamas, Gešanas, Pele-
tas, Efa ir Šaafas. 48 Kalebo
sugulovė Maaka pagimdė Še-
berį ir Tirhaną. 49 Ji pagimdė ir
Šaafą, Madmanos tėvą, bei Še-
vą, Machbenos ir Gibeos tėvą.
Achsa buvo Kalebo duktė. 50* Šie
buvo Kalebo palikuonys.

Huras

Huro, Efratos pirmagimio,
sūnūs: Šobalas, Kirjat-Jeari-
mų tėvas, 51 Salma, Betliejaus
tėvas, ir Harefas, Bet-Gaderio
tėvas. 52 Šobalo, Kirjat-Jearimų
tėvo, sūnūs buvo Haroė, pusė
Menuhotų 53 ir Kirjat-Jearimų
klanai: itritai, putitai, šumati-
tai ir mišraitai. Iš šių kilo zo-
ratitai ir eštaolitai. 54 Salmos
palikuonys: Betliejus, neto-
fatitai, Atrot-Bet-Joabas, pusė
manatatitų, zoritai. 55 Taip pat
ir raštininkų šeimos, gyvenusios
Jabeze: tiratitai, šimeatitai ir
sukatitai. Jie buvo kenitai, kilę
iš Hamato, Rechabo tėvo namų.

DOVYDO NAMAI

Dovydo sūnūs

3 1 Dovydo sūnūs, gimę jam
Hebrone, buvo šie: pirma-
gimis Amnonas iš Ahinoamos
Jezreelietės; antras Danielis*
iš Abigailės Karmelietės; 2 tre-
čias Absalomas, Gešuro kara-
liaus Talmajo dukters Maakos
sūnus; ketvirtas Adonijas, Ha-
gitos sūnus; 3 penktas Šepati-
jas iš Abitalės; šeštas Itrea-
mas iš žmonos Eglos. 4 Šeši
jam gimė Hebrone, kur jis ka-
raliavo septynerius metus ir
šešis mėnesius. O Jeruzalėje
jis karaliavo trisdešimt trejus
metus. 5 Jeruzalėje jam gimę
buvo šie: Šimea,* Šobabas,
Natanas ir Saliamonas – ke-
turi iš Amielio* dukters Bat-
Šuos;* 6 Ibharas, Elišama, Eli-
feletas, 7 Nogahas, Nefegas,
Jafija, 8 Elišama, Eljada ir Eli-
feletas – devyni.
9 Visi šie buvo Dovydo sūnūs,
neskaitant sugulovių sūnų. Ta-
mara buvo jų sesuo.

Judo karaliai

10 Saliamono palikuonys: Re-
habeamas; jo sūnus Abijas, jo
sūnus Asa, jo sūnus Jehošafa-
tas, 11 jo sūnus Joramas, jo sū-
nus Ahazijas, jo sūnus Joašas,
12 jo sūnus Amazijas, jo sūnus

2, 50–55: Huritų klanas turėjo savo gyvenvietes į pietus ir vakarus nuo Jeruzalės ir buvo gimininga Kalebo klanui.

3, 1: ... *Danielis*: 2 Sam 3, 3 tekste jis vadinamas Chileabu.

3, 5: ... *Šimea*: 2 Sam 5, 14 tekste jis vadinamas Šamua; ... *Amielio*: 2 Sam 11, 3 jis vadinamas Eliamu; ... *Bat-Šuos*: Batšebos vardo variantas.

Azarijas, jo sūnus Jotamas,
[13] jo sūnus Ahazas, jo sūnus
Hezekijas, jo sūnus Manasas,
[14] jo sūnus Amonas, jo sūnus
Jošijas.
[15] Jošijo sūnūs: pirmagimis
Johananas, antras Jehojakimas, trečias Zedekijas, ketvirtas Šalumas.*
[16] Jehojakimo
palikuonys: jo sūnus Jehonijas,
jo sūnus Zedekijas.

Dovydo dinastija po tremties

[17]* Kalinio Jehonijo sūnūs: jo
sūnus Šealtielis,
[18] Malchiramas, Pedajas, Šenazaras,* Jekamijas, Hošama ir Nedabijas.
[19] Pedajo sūnūs: Zerubabelis* ir
Šimejis. Zerubabelio sūnūs:
Mešulamas ir Hananijas, –
Šelomitė buvo jų sesuo; –
[20] Hašuba, Ohelis, Berechjas, Hasadjas ir Jušab-Hesedas – penki.
[21] Hananijo sūnūs Pelatijas;
jo sūnus Ješajas, jo sūnus Refajas, jo sūnus Arnanas, jo sūnus Obadijas, jo sūnus Šekanijas.
[22] Šekanijo sūnūs buvo
Šemijas, Hatušas, Igalis, Barijahas, Nearijas ir Šafatas –
šeši.
[23] Nearijo sūnūs Elioenajis, Hizkijas ir Azrikamas –
trys.
[24] Elioenajo sūnūs: Hodavijas, Eljašibas, Pelajas, Akubas, Johananas, Delajas ir
Ananis – septyni.

PIETINĖS GIMINĖS

Judas, Šobalas

4 [1]* Judo sūnūs: Perezas,
Hezronas, Karmis, Huras
ir Šobalas.
[2] Šobalo sūnui Reajui gimė Jahatas, Jahatui gimė Ahumajis ir Lahadas. Šie
buvo zoratitų klanai.

Huras

[3] Etamo tėvo {sūnūs} buvo šie:
Jezreelis, Išma ir Idbašas.
Jų sesers vardas buvo Haze-

3,15: ... *Šalumas*: kitas Jehoahazo, Jošijo įpėdinio, vardas. Žr. Jer 22, 11.

3, 17–24: Karaliaus Jehonijo palikuonys iki Kronikininko laikų. Skirdami vienai kartai dvidešimt penkerius metus, dešimt kartų tarp Jehonijo ir Ananio (paskutinio vardo sąraše), galėtume pastarojo gimtadienį datuoti 405 m. prieš Kristų. Šie duomenys yra svarbūs nustatant apytikrę Kronikininko veikalo datą.

3, 18: ... *Šenazaras*: spėjama, kad jis yra Ezros knygos Šešbazaras (žr. Ezd 1, 8. 11; 5, 14–17), Judo princas, kuris buvo žydas Judo provincijos valdytojas po Babilonijos tremties. Abu vardo variantai turbūt kilo iš babiloniško vardo *Sin-ab-ussar*, kuris reiškia *{Dieve} Sin, globok {mūsų} tėvą*.

3, 19: ... *Zerubabelis*: čia vis vadinamas Pedajo sūnumi, nors kitur (žr. Ag 1, 12. 14; 2, 2. 23; Ezd 3, 2. 8; 5, 2; Neh 12, 1) jis vadinamas Šealtielio sūnumi. Turbūt tai daroma todėl, kad jis buvo Šealtielio įpėdinis, tapdamas Dovydo namų galva.

4, 1–43: Judo ir Simeono giminių palikuonys. Įkvėptasis autorius padaro genealoginę iškylą į žilą Judo ir Simeono giminių senovę (plg. su Joz 15 ir 19 skyriais). Šios dvi giminės buvo labai artimos (žr. Pr 29, 33. 35). Ilgainiui Simeono giminė ištirpo Judo giminėje.

lelponė, 4 Penuelis buvo Gedo-
ro tėvas ir Ezeris Hušos tėvas.
Šie buvo Huro sūnūs, Efratos
pirmagimio, Betliejaus tėvo.

Asšuras

5 Tekoos tėvas Asšuras tu-
rėjo dvi žmonas: Helą ir Naarą.
6 Naara pagimdė jam Ahuzamą,
Heferį, Temenį ir Haahaštarį.
Šie buvo Naaros sūnūs. 7 Helos
sūnūs buvo šie: Zeretas, Izha-
ras ir Etnanas. 8 Kozui gimė
Anubas, Zobeba ir Harumo sū-
naus Aharhelio klanai. 9 Jabe-
zas buvo labiau gerbiamas ne-
gu jo broliai; jo motina pavadi-
no jį Jabezu: „Kadangi, – ji ta-
rė, – aš pagimdžiau jį skausme.“
10 Jabezas šaukėsi Izraelio Die-
vo: „Jeigu tu tikrai mane lai-
mini, – jis tarė, – išplėsk mano
žemes, tebūna tavo ranka su
manimi, apsaugok mane nuo
žalos, neleisk manęs slėgti ne-
laimei!“ Ir Dievas davė, ko jis
prašė.

Kalebas

11 Chelubui, Šuho broliui, gi-
mė Mehiras, kuris buvo Eštono
tėvas. 12 Eštonui gimė Bet-Ra-
fa, Pasehas ir Nahašo miesto
tėvas Tehina. Šie buvo Rekos
vyrai.
13 Kenazo sūnūs: Otnielis ir
Serajas, o Otnielio sūnūs: Ha-
tatas ir Meonotajis. 14 Meono-
tajui gimė Ofra; o Serajui gimė
Joabas, tėvas Meistrų slėnio,
{Ge-Harašimų}, taip vadina-
mo, nes jo žmonės buvo amati-
ninkai.
15 Jefūnės sūnaus Kalebo sū-
nūs: Iru'as, Ela ir Naamas; o
Elos sūnus Kenazas.
16 Jehalėlelio sūnūs: Zifas, Zi-
fa, Tirija ir Asarelis.
17 Ezros sūnūs: Jeteris, Mere-
das, Eferis ir Jalonas. {Šie yra
sūnūs faraono dukters Bitijos,
kurią Meredas buvo vedęs.}* Ji
pastojo ir pagimdė Mirjamą,
Šamajį ir Eštemoos tėvą Išba-
hą. 18 O jo judėja žmona pagim-
dė Gedoro tėvą Jeredą, Soko'o
tėvą Heberį ir Zanoaho tėvą Je-
kutielį.
19 Hodijo žmonos, Nahamo
sesers, sūnūs buvo tėvai gar-
mitų Keilos ir maakatitų Eš-
temoos.
20 Šimono sūnūs: Amnonas,
Rina, Ben-Hananas ir Tilonas.
Išio sūnūs: Zohetas ir Ben-
Zohetas.

Šela

21 Judo sūnaus Šelos palikuo-
nys: Eras, Lekos tėvas, Laada,
Marešos tėvas, ir drobės audė-
jų klanai Bet-Ašbeoje; 22 taip
pat Jokimas ir Kozebos vyrai,
ir Joašas, ir Sarafas, kurie nu-
ėjo užkuriais į Moabą, bet su-
grįžo į Lehemą. {Tie yra senovės
įvykiai.} 23 Šie buvo puodžiai ir
gyveno Netajimuose ir Gedero-

4, 17: Šis intarpas yra perkeltas iš tolesnės, t. y. 18 eilutės.

je. Jie ten, dirbdami karaliui,
turėjo buveinę.

Simeonas

24 Simeono sūnūs: Nemuelis,
Jaminas, Jaribas, Zerahas,
Šaulas, 25 jo sūnus Šalumas, jo
sūnus Mibsamas, jo sūnus Miš-
ma. 26 Mišmos sūnūs: jo sūnus
Hamuelis, jo sūnus Zakuras, jo
sūnus Šimejis. 27 Šimejis turė-
jo šešiolika sūnų ir šešias duk-
teris, bet jo broliai neturėjo
daug vaikų. Apskritai jų kla-
nas nesidaugino kaip judėjai.
28 Jie gyveno Beer-Šeboje, Mo-
ladoje, Hazar-Šuale, 29 Bilhoje,
Ezeme, Tolade, 30 Betuelyje,
Hormoje, Ziklage, 31 Bet-Mar-
kabotuose, Hazar-Susoje, Bet-
Biręje ir Šaarimuose. Šie buvo
jų miestai, kol Dovydas tapo
karaliumi. 32 O jų gyvenvietės
buvo Etamas, Ainas, Rimonas,
Tochenas ir Ašanas – penki
miestai 33 drauge su šiems
miestams pavaldžiais aplinki-
niais kaimais iki pat Baalo.
Tokios buvo jų gyvenvietės.

Įtraukti į jų kilmės sąrašą
buvo: 34 Mešobabas, Jamlechas,
Amazijo sūnus Joša, 35 Joelis,
Asielio sūnaus Serajo sūnaus
Josibijo sūnus Jehu'as, 36 Elioe-
najis, Jaakoba,Ješohajas, Asa-
jas, Adielis, Jesimielis, Bena-
jas, 37 Šemajo sūnaus Šimrio
sūnaus Jedajo sūnaus Alono
sūnaus Šifio sūnus Ziza – 38 šie
minimi vardais buvo savo šei-
mų vadai ir protėvių namuose;
jų klanai labai išaugo. 39 Užtat,
ieškodami savo kaimenėms
ganyklų, jie kėlėsi Gedoro apy-
linkių link,* į rytinį slėnio ga-
lą. 40 Čia jie rado vešlių, gerų ga-
nyklų; vieta buvo labai plati,
rami ir taikinga. Pirmieji jos
gyventojai priklausė hamitams.
41 Šie Simeono giminės žmonės,
įtrauktieji į sąrašą vardais, at-
sikėlė čia Judo karaliaus Heze-
kijo dienomis, užpuolė jų pala-
pines ir ten užtiktus meunimus
ir atsikratę jų iki šios dienos ap-
sigyveno jų vietoje, nes ten jų
kaimenėms buvo ganyklų. 42 O
kai kurie jų – penki šimtai Si-
meono giminės vyrų – nukilo į
Seiro kalnus, vedami Išio sūnų
Pelatijo, Nearijo, Refajo ir
Uzielio, 43 ir, sunaikinę išliku-
sius Amaleko bėglius, ten gyve-
na iki šios dienos.

TRANSJORDANIJOS GIMINĖS

Reubenas

5 1*Izraelio pirmagimio Reu-
beno sūnūs. {Jis buvo
pirmagimis, bet, jam suteršus
savo tėvo lovą,* jo pirmagimys-

4, 39: ... *Gedoro apylinkių link*: grai-
kiškajame vertime *Geraros apylinkių
link*.

5, 1–26: Reubeno, Gado giminių ir
pusės Manaso giminės palikuonys į
rytus nuo Jordano upės.

5, 1: ... *jam suteršus savo tėvo lovą*:
Reubenas suėjo su tėvo antrine žmo-
na Bilha.

tė buvo atiduota Izraelio sū-
naus Juozapo sūnums. Taigi
jis kilmės sąraše nėra laiko-
mas pirmagimiu. 2 Nors Judas
užėmė aukštesnę padėtį tarp
brolių ir iš jo kilo valdovas, ta-
čiau pirmagimystė priklausė
Juozapui.} 3 Izraelio pirmagi-
mio Reubeno sūnūs: Hanochas,
Palu'as, Hezronas ir Karmis.
4 Joelio sūnūs: jo sūnus Še-
majas, jo sūnus Gogas, jo sū-
nus Šimejis, 5 jo sūnus Mika, jo
sūnus Reajas, jo sūnus Baalas,
6 jo sūnus Beera, – Asirijos
karalius Tiglat-Pilneseras* jį
išvarė į tremtį, – jis buvo Reu-
beno giminės vadas. 7 Jo gimi-
naičiai, priklausę jo klanams,
įtraukiant juos į kilmės sąra-
šus pagal jų palikuonis, buvo:
galva Jeielis ir Zecharijas, 8 ir
Joelio sūnaus Šemos sūnaus
Azazo sūnus Bela. Reubeno
giminės žmonės apsigyveno
Aroeryje ir iki pat Nebo bei
Baal-Meono. 9 Rytuose jie kū-
rėsi iki pat dykumos pakraš-
čio šiapus Eufrato, nes jų gal-
vijai buvo padaugėję Gileado
krašte. 10 O Sauliaus dienomis
jie kariavo su hagritais. Juos
nugalėję, jie užėmė jų palapi-
nes visoje srityje į rytus nuo
Gileado.

Gadas

11 Šalia jų Bašano krašte iki
pat Salekos gyveno Gado sū-
nūs: 12 Joelis – galva, Šafamas –
pavaduotojas, Janajis ir Šafa-
tas Bašane. 13 O jų giminaičiai
pagal klanus: Michaelis, Mešu-
lamas, Šeba, Jorajis, Jakanas,
Zia ir Eberis – septyni. 14 Šie
buvo Buzo sūnaus Jehdo'o sū-
naus Ješišajo sūnaus Michae-
lio sūnaus Gileado sūnaus Ja-
roaho sūnaus Hurio Abihailo
sūnūs. 15 Gunio sūnaus Abdie-
lio sūnus Ahis buvo jų klano
galva, 16 ir jie gyveno Gileade,
Bašane bei jam pavaldžiose
vietose ir visose Šarono ganyk-
lose iki jų ribų. 17 Visi jie buvo
įtraukti į kilmės sąrašus Judo
karaliaus Jotamo dienomis ir
Izraelio karaliaus Jeroboamo
dienomis.
18* Reubeno giminė, Gado gi-
minė ir pusė Manaso giminės tu-
rėjo narsių kareivių, pajėgių nė-
šioti skydą ir kalaviją, įtempti
lanką, apmokytų karui – ketu-
riasdešimt keturis tūkstančius
septynis šimtus šešiasdešimt,
tinkamų karo tarnybai. 19 Jie
kariavo su hagritais – Jeturu,
Nafišu ir Nodabu. 20 Prieš juos
jie buvo pergalingi. Hagritai ir
visi su jais esantieji buvo ati-
duoti jiems į rankas, nes jie
mūšyje šaukėsi Dievo, ir jis

5, 6: ... *Tiglat-Pilneseras*: skirtingai rašomas Tiglat-Pilesero III vardas.

5, 18–22: Šiame pasakojime apie rytinių giminių karus Dievo tautos didybė išreiškiama karine galybe.

išklausė jų, kadangi jie pasiti-
kėjo juo. 21 Kartu su šimtu tūks-
tančių belaisvių jie paėmė ir jų
galvijus: penkiasdešimt tūks-
tančių jų kupranugarių, du
šimtus penkiasdešimt tūks-
tančių avių ir du tūkstančius
asilų. 22 Daug buvo kritę ir mū-
šyje, nes tai buvo Dievo karas.
Jie likosi gyventi jų žemėje iki
tremties.

Pusė Manaso giminės

23 Pusės Manaso giminės pa-
likuonys gyveno krašte nuo Ba-
šano iki Baal-Hermono, Seni-
ro ir Hermono kalno. Jie buvo
labai gausūs. 24 Jų klanų gal-
vos buvo šie: Eferis, Išis, Elie-
lis, Azrielis, Jeremijas, Hoda-
vijas ir Jahdielis – narsūs
kareiviai, garsūs vyrai, savo
klanų galvos. 25 Bet jie nusižen-
gė savo protėvių Dievui ir kek-
šavo su tautų, kurias Dievas
buvo prieš juos išnaikinęs,
krašto dievais. 26 Užtat Izraelio
Dievas sukurstė Asirijos kara-
liaus Pulo dvasią* – Asirijos
karaliaus Tilgat-Pilnesero
dvasią – ir ištrėmė juos, bū-
tent: Reubeno giminę, Gado gi-
minę ir pusę Manaso giminės,
nuvarydamas juos į Halahą,
Haborą, Harą ir prie Gozano
upės, kur jie pasiliko iki šios
dienos.

LEVIO GIMINĖ

Vyriausiųjų kunigų kilmė

27* Levio sūnūs: Geršomas,
Kohatas ir Meraris. 28 Kohato
sūnūs: Amramas, Izharas,
Hebronas ir Uzielis. 29 Amra-
mo sūnūs: Aaronas, Mozė ir
Mirjama. Aarono sūnūs: Na-
dabas, Abihu'as, Eleazaras ir
Itamaras. 30* Eleazarui gimė
Finehas, Finehui gimė Abišua,
31 Abišuai gimė Bukis, Bukiui
gimė Uzis, 32 Uziui gimė Zera-
hijas, Zerahijui gimė Merajo-
tas, 33 Merajotui gimė Amari-
jas, Amarijui gimė Ahitubas,
34 Ahitubui gimė Zadokas, Za-
dokui gimė Ahimaazas, 35 Ahi-
maazui gimė Azarijas, Azarijui
gimė Johananas 36 ir Johananui
Azarijas, tarnavęs kunigu Na-
muose, kuriuos Saliamonas
pastatė Jeruzalėje. 37 Azarijui
gimė Amarijas, Amarijui gimė
Ahitubas, 38 Ahitubui gimė Za-
dokas, Zadokui gimė Šalumas,
39 Šalumui gimė Hilkijas, Hil-
kijui gimė Azarijas, 40 Azarijui
gimė Serajas, Serajui gimė Je-
hozadakas; 41 Jehozadakas iš-

5, 26: ... *Pulo dvasią*: Asirijos karaliaus Tiglat-Pilesero titulas. Jis valdė Asiriją 745–727 m. prieš Kristų.

5, 27 – 6, 66: Levio giminė. Sąraše skiriama ypatingas dėmesys Levio sūnui Kohatui, nes iš jo kilo aaroniškieji kunigai (1 Kr 5, 28–41) ir vadovaujančioji Šventyklos giesmininkų grupė (1 Kr 6, 18–23).

5, 30–41: Ikitremtinių kunigų kilmės sąrašas. Panašus, bet trumpesnis ir šiek tiek kitoks sąrašas duodamas Ezd 7, 1–5 skaitinyje.

ėjo į tremtį, kai VIEŠPATS per
Nebukadnezarą išsiuntė Judą
ir Jeruzalę į tremtį.

Levio giminės kilmė

6 1* Levio sūnūs: Geršomas,
Kohatas ir Meraris. 2 Ger-
šomo sūnų vardai yra šie: Lib-
nis ir Šimejis. 3 Kohato sūnūs:
Amramas, Izharas, Hebronas
ir Uzielis. 4 Merario sūnūs:
Mahlis ir Mušis.

Tie buvo Levio giminės kla-
nai pagal jų protėvius.

5 Geršomo: jo sūnus Libnis,
jo sūnus Jahatas, jo sūnus Zi-
ma, 6 jo sūnus Joahas, jo sūnus
Ido'as, jo sūnus Zerahas, jo sū-
nus Jeaterajis.

7 Kohato palikuonys buvo: jo
sūnus Aminadabas, jo sūnus
Korahas, jo sūnus Asiras, 8 jo
sūnus Elkana, jo sūnus Ebja-
safas, jo sūnus Asiras, 9 jo sū-
nus Tahatas, jo sūnus Urielis,
jo sūnus Uzijas ir jo sūnus Šau-
las. 10 Elkanos sūnūs: Amasa-
jis ir Ahimotas; 11 jo sūnus El-
kana, jo sūnus Zofajis, jo sūnus
Nahatas, 12 jo sūnus Eliabas,
jo sūnus Jerohamas, jo sūnus
Elkana. 13 Samuelio sūnūs: jo
pirmagimis Joelis ir jo antra-
sis Abijas.

14 Merario palikuonys buvo:
Mahlis, jo sūnus Libnis, jo sū-
nus Šimejis, jo sūnus Uza, 15 jo
sūnus Šimea, jo sūnus Hagijas
ir jo sūnus Asajas.

Giesmininkai

16* Šie yra vyrai, Dovydo pa-
skirti vadovauti giesmės tar-
nybai VIEŠPATIES Namuose
nuo to laiko, kai Skrynia rado
ten nuolatinę buveinę. 17 Kol
Saliamonas statė VIEŠPATIES
Namus Jeruzalėje, jie tarnavo
giesme prieš Padangtę Susiti-
kimo palapinėje, atlikdami sa-
vo pareigas, kaip buvo jiems
nustatyta. 18 Paskirtieji vado-
vauti, tarnaujantys drauge su
savo sūnumis, buvo šie:

iš Kohato sūnų: giesminin-
kas Hemanas, sūnus Joelio, sū-
nus Samuelio, 19 sūnus Elkanos,
sūnus Jerohamo, sūnus Elielio,
sūnus Toaho, 20 sūnus Zufo, sū-
nus Elkanos, sūnus Mahato,
sūnus Amasajo, 21 sūnus Elka-
nos, sūnus Joelio, sūnus Azari-

6, 1–66: Levitų kilmės sąrašas – knyga. Levitai buvo kadaise karinga giminė (žr. Pr 49, 5–7). Ji tapo kunigišku luomu Izraelio tautoje (žr. Įst 33, 8–10; Ts 17, 9–13; 18, 19). Levitai, kilę iš Zadoko šeimos, davė vyriausiuosius kunigus (žr. 8 eilutę; plg. 2 Sam 8, 17). Čia jų kilmės sąrašas baigiasi Babilonijos tremtimi (plg. Pr 46, 11; Iš 6, 18–19; Sk 26, 59–60).

6, 16–32: Levitų choro tarnybos kilmė potremtinėje Šventykloje Kronikininko dienomis čia susiejama su Dovydu, panašiai kaip visi Penkiaknygės įstatymai susiejami su Moze. Giesmininkai Hemanas, Korahas, Asafas ir Etanas buvo žymūs chorvedžiai. Žr. Ps 73–83; 88–89.

6, 16–48: Aaroniškieji levitai pirmavo Šventyklos tarnyboje. Kiti levitai atliko pagalbinę tarnybą, pavyzdžiui, giedojo, rūpinosi tvarka ir pan.

jo, sūnus Zefanijo, 22 sūnus Ta-
hato, sūnus Asiro, sūnus Eb-
jasafo, sūnus Koraho, 23 sūnus
Izharo, sūnus Kohato, sūnus
Levio, sūnus Izraelio.

24 Jo giminaitis Asafas, sto-
vėjęs jo dešinėje, būtent Asa-
fas, sūnus Berechijo, sūnus Ši-
meos, 25 sūnus Michaelio, sūnus
Baasejo, sūnus Malchijo, 26 sū-
nus Etnio, sūnus Zeraho, sūnus
Adajo, 27 sūnus Etano, sūnus
Zimos, sūnus Šimejo, 28 sūnus
Jahato, sūnus Geršomo, sūnus
Levio.

29 Sūnūs jų brolio Merario,
stovėję kairėje, buvo: Etanas,
sūnus Kišio, sūnus Abdžio, sū-
nus Malucho, 30 sūnus Hašabi-
jo, sūnus Amazijo, sūnus Hil-
kijo, 31 sūnus Amzio, sūnus
Banio, sūnus Šemero, 32 sūnus
Mahlio, sūnus Mušio, sūnus
Merario, sūnus Levio.

Kiti levitai

33 O jų broliai levitai buvo pa-
skirti visai kitai Padangtės –
Dievo Namų tarnybai. 34 Betgi
Aaronas ir jo sūnūs atnašavo
aukas ant deginamųjų aukų
aukuro bei ant smilkalų auku-
ro, eidami Šventųjų Šventosios
tarnybą, darydami atlyginimą
už Izraelį pagal visa, ką Die-
vo tarnas Mozė buvo įsakęs.
35 Aarono sūnūs buvo šie: jo sū-
nus Eleazaras, jo sūnus Fine-
has, jo sūnus Abišua, 36 jo sū-
nus Bukis, jo sūnus Uzis, jo sū-
nus Zerahijas, 37 jo sūnus Me-
rajotas, jo sūnus Amarijas, jo
sūnus Ahitubas, 38 jo sūnus Za-
dokas, jo sūnus Ahimaazas.

Aaronitų gyvenvietės

39* Šios buvo vietovės pagal
jų gyvenvietes jiems skirtoje
žemėje: Kohato klanų Aarono
palikuonims – jiems teko pir-
masis burtų metimas – 40 buvo
paskirta Judo krašte Hebro-
nas ir aplinkinės ganyklos, 41 o
miesto laukai ir jam priklau-
santys kaimai buvo duoti Je-
fūnės sūnui Kalebui. 42 Aarono
palikuonims buvo paskirti
prieglaudos miestai: Hebronas
ir Libna su ganyklomis, Jati-
ras ir Eštemoa su ganyklomis,
43 Hilenas su ganyklomis, De-
biras su ganyklomis, 44 Ašanas
su ganyklomis ir Bet-Šemešas
su ganyklomis. 45 Taip pat ir iš
Benjamino giminės buvo pa-
skirta Geba su ganyklomis,
Alametas su ganyklomis ir
Anatotas su ganyklomis. Iš vi-
so per visus klanus jie turėjo
trylika miestų.

Kitų levitų miestai

46 Kitiems Kohato palikuo-
nims buvo duota burtų keliu
dešimt miestų iš Efraimo gimi-
nės, iš Dano giminės ir iš pusės
Manaso giminės. 47 Geršomo

6, 39–66: Apie levitų teises jiems paskirtuose miestuose žr. Joz 21, 1 paaiškinimą.

palikuonims pagal jų klanus
buvo skirta trylika miestų iš
Issacharo, Ašero, Naftalio ir
Manaso Bašane giminių. 48 Me-
rario palikuonims pagal jų kla-
nus buvo skirta dvylika miestų
iš Reubeno, Gado ir Zebuluno
giminių. 49 Taip izraeliečiai da-
vė levitams ir miestus, ir ganyk-
las. 50 Jie davė jiems burtų ke-
liu miestus, minimus vardais,
iš Judo giminės, taip pat ir iš
Simeono giminės, ir iš Benja-
mino giminės.

51 Ir Efraimo giminės mies-
tai buvo priskirti kai kurių Ko-
hato palikuonių klanų žemei.
52 Jiems buvo duoti prieglaudos
miestai: Šechemas su ganyk-
lomis Efraimo aukštumose,
Gezeris su ganyklomis, 53 Jok-
meamas su ganyklomis, Bet-
Horonas su ganyklomis, 54 Ai-
jalonas su ganyklomis ir Gat-
Rimonas su ganyklomis, 55 o iš
pusės Manaso giminės: Aneras
su ganyklomis, Bileamas su
ganyklomis. Tiek buvo duota
likusiems Kohato palikuonių
klanams.

56 Geršomo palikuonims iš
pusės Manaso giminės: Gola-
nas Bašane su ganyklomis ir
Aštarotas su ganyklomis; 57 iš
Issacharo giminės: Kedešas su
ganyklomis, Deberatas su ga-
nyklomis, 58 Ramotai su ganyk-
lomis ir Anemas su ganyklo-
mis; 59 iš Ašero giminės: Maša-
las su ganyklomis; Abdonas su
ganyklomis, 60 Hukokas su ga-
nyklomis ir Rehobas su ganyk-
lomis; 61 iš Naftalio giminės: Ke-
dešas Galilėjoje su ganyklomis,
Hamonas su ganyklomis ir Kir-
jatajimai su ganyklomis.

62 Likusiems Merario pali-
kuonims iš Zebuluno giminės:
Rimonas su ganyklomis, Tabo-
ras su ganyklomis 63 ir anapus
Jordano nuo Jericho, rytinėje
Jordano pusėje, iš Reubeno gi-
minės: Bezeris stepėje su ga-
nyklomis, Jahza su ganyklomis,
64 Kedemotas su ganyklomis ir
Mefaatas su ganyklomis, 65 ir
iš Gado giminės: Ramotai Gi-
leade su ganyklomis, Mahana-
jimai su ganyklomis, 66 Hešbo-
nas su ganyklomis ir Jazeris
su ganyklomis.

ŠIAURINĖS GIMINĖS

Issacharo palikuonys

7 1* Issacharo sūnūs: Tola,
Pua, Jašubas ir Šim-
ronas – keturi. 2 Tolos sūnūs
buvo Uzis, Refajas, Jerielis,
Jahmajis, Ibsamas ir Šemue-
lis – savo Tolos klanų galvos,
narsūs savo kartų kareiviai.

7, 1–40: Šio skyriaus duomenys buvo paimti iš įvairių šaltinių, kurie nėra žinomi. Skaičiai, susiję su Issacharo, Benjamino ir Ašero giminėmis, rodo į duomenis, paimtus iš nūdien nežinomų gyventojų surašymų. Žr. Sk 1 ir 26 skyrius.

Dovydo dienomis jų buvo su-
skaičiuota dvidešimt du tūks-
tančiai šeši šimtai. 3 Uzio sū-
nus buvo Izrahijas. O Izrahijo
sūnūs buvo Michaelis, Obadi-
jas, Joelis ir Išijas – penki. Vi-
si jie buvo klanų galvos. 4 Su
jais, pagal jų kartas ir protė-
vių namus, buvo trisdešimt še-
ši tūkstančiai kareivių greto-
se, nes jie turėjo daug žmonų ir
sūnų. 5 Jų giminaičių, priklau-
sančių visiems Issacharo kla-
nams, iš viso buvo aštuonias-
dešimt septyni tūkstančiai į
kilmės sąrašą įtrauktų narsių
kareivių.

Benjamino palikuonys

6 Benjamino* sūnūs: Bela, Be-
cheris ir Jediaelis – trys. 7 Be-
los sūnūs buvo Ezbonas, Uzis,
Uzielis, Jerimotas ir Iris – pen-
ki. Jie buvo savo protėvių na-
mų galvos ir narsūs kareiviai.
Į jų kilmės sąrašus buvo įtrauk-
ti dvidešimt du tūkstančiai
trisdešimt keturi. 8 Becherio
sūnūs buvo Zemira, Joašas,
Eliezeris, Elioenajis, Omris,
Jeremotas, Abijas, Anatotas ir
Alemetas. Visi jie buvo Beche-
rio sūnūs. 9 Į jų kilmės sąrašus
buvo įtraukti pagal jų klanus,
kaip protėvių namų galvos,
narsūs vyrai, dvidešimt tūks-
tančių du šimtai. 10 Jediaelio
sūnus buvo Bilhanas, o Bilha-
no sūnūs: Jeušas, Benjaminas,
Ehudas, Chenaana, Zetanas,
Taršišas ir Ahišaharas. 11 Visi
šie buvo Jediaelio sūnūs, jų kla-
nų galvos, narsūs kareiviai –
septyniolika tūkstančių, tinka-
mi karo tarnybai... 12 Šupimas
ir Hupimas buvo Iro sūnūs; Hu-
šimas buvo Ahero sūnus.

Naftalio palikuonys

13 Naftalio sūnūs: Jahzielis,
Gunis, Jezeras ir Šalumas. Jie
buvo Bilhos palikuonys.

Manaso palikuonys

14 Manaso sūnūs: Asrielis,
kurį jam pagimdė sugulovė
araméja; ji pagimdė Gileado
tėvą Machirą. 15 Machiras paė-
mė žmonas Hupimui ir Šupi-
mui, o jo sesers vardas buvo
Maaka.

Antrojo sūnaus vardas buvo
Zelofehadas, bet Zelofehadas
turėjo tik dukteris. 16 Machiro
žmona Maaka pagimdė sūnų,
kurį ji pavadino Perešo vardu;
jo brolio vardas buvo Šerešas,
kurio sūnūs buvo Ulamas ir
Rakemas. 17 Ulamo sūnus bu-
vo Bedanas. Šie buvo Manaso
sūnaus Machiro sūnaus Gilea-
do palikuonys. 18 O jo sesuo Ha-
molecheta pagimdė Išhodą,
Abiezerį ir Mahlą. 19 Šemidos
sūnūs buvo Ahjanas, Šeche-
mas, Likhis ir Aniamas.

7, 6–12: Benjamino giminės kilmės sąrašas pasirodo ir tolesniame skyriuje. Žr. 1 Kr 8. Požiūris yra skirtingas: klanai rikiuojami pagal gyvenamąsias vietas.

Efraimo palikuonys

20 Efraimo sūnūs: Šutelahas, jo sūnus Beredas, jo sūnus Tahatas, jo sūnus Eleada, jo sūnus Tahatas, 21 jo sūnus Zabadas, jo sūnūs Šutelahas ir Ezeris, ir Eleadas, kuriuos Gato vyrai – vietiniai gyventojai – užmušė, nes jie buvo nuėję pagrobti jų galvijų. 22 Efraimas, jų tėvas, raudojo daug dienų, ir jo broliai atėjo jo paguosti. 23 Jis suėjo su savo žmona, ji pastojo ir pagimdė sūnų; jis pavadino jį vardu Berija,* nes nelaimė buvo užgulusi jo namus. 24 Jis turėjo dukterį Šeerą; ji pastatė ir aukštutinį bei žemutinį Bet-Horoną, ir Uzen-Šeerą. 25 Jo sūnus Refahas, jo sūnus Rešefas, jo sūnus Telahas, jo sūnus Tahanas, 26 jo sūnus Ladanas, jo sūnus Amihudas, jo sūnus Elišama, 27 jo sūnus Nunas, jo sūnus Jozuė.

28 Jų nuosavybė ir gyvenvietės buvo Bet-Elis ir jam pavaldūs miestai – rytų link Naaranas, o vakarų link Gezeris ir jam pavaldūs miestai, Šechemas ir jam pavaldūs miestai iki pat Ajos ir jai pavaldžių miestų. 29 Be to, palei Manaso giminės ribas Bet-Šanas ir jam pavaldūs miestai, Taanachas ir jam pavaldūs miestai bei Doras ir jam pavaldūs miestai. Šiuose gyveno Izraelio sūnaus Juozapo sūnūs.

Ašero palikuonys

30 Ašero sūnūs: Imna, Išva, Išvis, Berija ir jų sesuo Seraha. 31 Berijos sūnūs Heberas ir Malchielis, kuris buvo Birzaito tėvas. 32 Heberui gimė Jafletas, Šomeras, Hotamas ir jų sesuo Šua. 33 Jafleto sūnūs: Pasachas, Bimhalas ir Ašvatas. Šie yra Jafleto sūnūs. 34 Šemero sūnūs: Ahia, Rohga, Jehuba ir Aramas. 35 Jo brolio Helemo sūnūs: Zofahas, Imna, Šelešas ir Amalis. 36 Zofaho sūnūs: Suahas, Hameferis, Šualis, Beris, Imra, 37 Bezeris, Hodas, Šama, Šilša, Itranas ir Beera. 38 Jeterio sūnūs: Jefūnė, Pispa ir Ara. 39 Ulos sūnūs: Arahas, Hanielis ir Rizija. 40 Visi jie buvo Ašero vyrai, klanų galvos, rinktiniai narsūs kareiviai, vadų galvos. Skaičius vyrų, įtrauktų į kilmės sąrašą karo tarnybai, buvo dvidešimt šeši tūkstančiai.

BENJAMINAS IR JERUZALĖ

Benjamino kilmės įrašas

8 1* Benjaminui gimė jo pirmagimis Bela, antras sūnus Ašbelis, trečias Aharahas, 2 ketvirtas Noha ir penktas Ra-

7, 23: ... *Berija*: vardas siejamas su žodžiu *bera'ah*, t. y. *nelaimėje*.

8, 1–40: Antras ir kitoks Benjamino giminės kilmės sąrašas. Čia skiriamas ypatingas dėmesys Sauliaus klanui (žr. 33–40 eilutę). Saulius,

fa. [3] Bela turėjo sūnų: Adarą,
Gerą, Ahihudą, [4] Abišuą, Naa-
maną, Ahoahą, [5] Gerą, Šefufa-
ną ir Huramą.

Geboje

[6] Šie Ehudo sūnūs. Jie buvo
Gebos gyventojų klanų galvos
ir buvo ištremti į Manahatą:
[7] Naamanas, Ahijas ir Gera,
tai yra Heglamas, kuriam gi-
mė Uza ir Ahihudas.

Moabe

[8] Šaharajimui gimė sūnų
Moabo lygumoje tada, kai jis
atleido savo žmonas Hušimą
ir Baarą. [9] Iš žmonos Hodešos
jam gimė sūnūs: Jobabas, Zib-
ja, Meša, Malkamas, [10] Jeuzas,
Sachja ir Mirma. Šie buvo jų
sūnūs, klanų galvos.

Ono'e, Lode ir Aijalone

[11] Ir iš Hušimos jam gimė
Ahitubas ir Elpaalis. [12] Elpaa-
lio sūnūs: Eberas, Mišamas,
Šemedas, – jis pastatė Ono'ą
ir Lodą su jam pavaldžiais
miestais, – [13] Beriją ir Šėmą, –
jie buvo Aijalono gyventojų kla-
nų vadai, privertę bėgti Gato
gyventojus, – [14] Ahio'ą, Šašaką
ir Jeremotą.

[15] Zebabijas, Aradas, Ederis,
[16] Michaelis, Išpa ir Joha buvo
Berijos sūnūs.

[17] Zebabijas, Mešulamas,
Hizkis, Haberas, [18] Išmerajis,
Izlija ir Jobabas buvo Elpaa-
lio sūnūs.

[19] Jakimas, Zichris, Zabdis,
[20] Elienajis, Ziletajis, Elielis,
[21] Adajas, Berajas ir Šimratas
buvo Šimejo sūnūs.

[22] Išpanas, Eberas, Elielis,
[23] Abdonas, Zichris Hananas,
[24] Hananijas, Elamas, Antoti-
jas, [25] Ifdejas ir Penuelis buvo
Šašako sūnūs.

[26] Šamšerajis, Šeharijas,
Atalijas, [27] Jaarešijas, Elijas ir
Zichris buvo Jerohamo sūnūs.

[28] Jie buvo klanų galvos – va-
dai savo kartų. Jie gyveno Je-
ruzalėje.

Gibeone

[29] Gibeone gyveno Gibeono
įkūrėjas Jeielis. Jo žmonos var-
das buvo Maaka. [30] Jo pirmgi-
mis sūnus buvo Abdonas, po jo
Zuras, Kišas, Baalas, Nada-
bas, [31] Gedoras, Ahio'as, Zeche-
ris [32] ir Miklotas, kuriam gimė
Šimea. Ir šie taip pat gyveno
šalia savo giminių Jeruzalėje,
kartu su giminėmis.

Sauliaus klanas

[33] Nerui gimė Kišas, Kišui
Saulius, Sauliui Jonatanas,
Malchišua, Abinabadas ir Eš-
Baalas. [34] Jonatano sūnus buvo
Merib-Baalas, o Merib-Baalui
gimė Mika. [35] Mikos sūnūs: Pi-
tonas, Melechas, Tarea ir Aha-

nors Kronikininko ir nemėgstamas (žr. 1 Kr 10, 13–14), buvo pirmas Izraelio karalius ir Dovydo pirmtakas.

zas. 36 Ahazui gimė Jehoada;
Jehoadai gimė Alemetas, Az-
mavetas ir Zimris; Zimriui gi-
mė Moza. 37 Mozai gimė Binea;
jo sūnus buvo Rafa, jo sūnus
Eleasa, jo sūnus Azelis. 38 Aze-
lis turėjo šešis sūnus, jų var-
dai yra šie: Azrikamas, Boche-
ru'as, Išmaelis, Šearijas,
Obadijas ir Hananas. Šie visi
buvo Azelio sūnūs.

39 Jo brolio Ešeko sūnūs: Ula-
mas, jo pirmagimis, antras Jeu-
šas ir trečias Elifetas. 40 Ulamo
palikuonys buvo narsūs karei-
viai, lankininkai, turėjo daug
vaikų ir vaikaičių – šimtą pen-
kiasdešimt. Visi šie buvo Ben-
jamino giminės žmonės.

Jeruzalė – šventasis Izraelio miestas

9 1* Taip visas Izraelis bu-
vo įtrauktas į kilmės są-
rašus, kurie buvo užrašyti į Iz-
raelio Karalių knygą. Ir Judo
gyventojai buvo ištremti į Ba-
bilonija už neištikimybę.

2 Pirmieji, sugrįžę į savo nuo-
savybę vėl kurtis savo miestuo-
se, buvo paprasti izraeliečiai,
kunigai, levitai ir Šventyklos
tarnai. 3 Kai kurie iš Judo gi-
minės palikuonių, kai kurie iš
Benjamino giminės palikuonių
ir kai kurie iš Efraimo bei Ma-
naso giminių palikuonių apsi-
gyveno Jeruzalėje.

Iš Judo giminės

4 Utajis, sūnus Amihudo, sū-
nus Omrio, sūnus Imrio, sūnus
Banio, – vienas iš Judo sūnaus
Perezo sūnų. 5 Iš šelaniečių bu-
vo pirmagimis Asajas ir jo sū-
nūs. 6 Iš Zeraho palikuonių bu-
vo Jeuelis ir jų giminaičiai, šeši
šimtai devyniasdešimt.

Iš Benjamino giminės

7 Iš Benjamino giminės pali-
kuonių: Salu'as, sūnus Mešu-
lamo, sūnus Hodavijo, sūnus
Hasenaos; 8 Ibnėjas, sūnus Je-
rohamo; Ela, sūnus Uzio, sū-
nus Mikrio; ir Mešulamas, sū-
nus Šefatijo, sūnus Reuelio,
sūnus Ibnijo; 9 ir jų giminaičiai
pagal jų šeimas, devyni šimtai
penkiasdešimt šeši. Visi šie vy-
rai buvo savo klanų galvos.

Iš kunigų

10 Iš kunigų: Jedajas, Jehoja-
ribas, Jachinas 11 ir Azarijas,
sūnus Hilkijo, sūnus Zadoko,
sūnus Merajoto, sūnus Ahitu-
bo, vyriausiasis Dievo Namų
pareigūnas; 12 ir Adajas, sūnus
Jerohamo, sūnus Pašhūro, sū-
nus Malchijo ir Maasajis, sū-
nus Adielio, sūnus Jahseros,
sūnus Mešulamo, sūnus Meši-
lemito, sūnus Imero; 13 be to, jų
giminaičiai, klanų galvos, tūks-
tantis septyni šimtai šešiasde-
šimt, stiprūs atlikti Dievo Na-
mų tarnybos darbus.

9, 1–34: Jeruzalės gyventojai po Babilonijos tremties. Panašus sąrašas su daugeliu skirtingų vardų yra Nehemijo knygoje (žr. Neh 11, 3–24).

Iš levitų

[14] Iš levitų: Šemajas, sūnus
Hašubo, sūnus Azrikamo, sū-
nus Hašabijo – vienas iš Me-
rario sūnų; [15] ir Bakbakaras,
Herešas, Galalas ir Matanija,
sūnus Mikos, sūnus Zichrio, sū-
nus Asafo, [16] ir Obadijas, sūnus
Šemajo, sūnus Galalo, sūnus
Jedutūno, ir Berachijas, sūnus
Asos, sūnus Elkanos, gyvenu-
sio netofatiečių kaimuose.

Vartų sargai

[17]* Vartų sargai buvo: Šalu-
mas, Akubas, Talmonas, Ahi-
manas; jų giminaitis Šalumas
buvo galva [18] iki šiol Karaliaus
vartuose rytų pusėje. Šie buvo
levitų stovyklos vartų sargai.
[19] Šalumas, sūnus Korės, sū-
nus Ebjasafo, sūnus Koraho, ir
jo klano giminaičiai – Koraho
žmonės – turėjo jiems skirtą
pareigą būti Padangtės slenks-
čio sargais, kaip jų protėviai
buvo sargais įėjimo į VIEŠPA-
TIES stovyklą. [20] Seniau Elea-
zaro sūnus Finehas buvo jų va-
das – tebūna su juo VIEŠPATS!
[21] Mešelemijo sūnus Zecharijas
buvo sargas prie įėjimo į Susiti-
kimo palapinę. [22] Iš viso išrink-
tų vartų sargais prie slenks-
čių buvo du šimtai dvylika. Jie
buvo įtraukti į kilmės sąrašus
savo kaimuose. Dovydas ir re-
gėtojas Samuelis patvirtino
juos atsakingai tarnybai. [23] Tai-
gi jie ir jų palikuonys, būdami
sargais, sergėjo VIEŠPATIES
Namų vartus, tai yra Padang-
tės namus. [24] Vartų sargai bu-
vo pastatyti prie visų keturių
šonų – rytų, vakarų, šiaurės ir
pietų. [25] Jų giminaičiai, gyvenę
kaimuose, buvo įpareigoti pa-
dėti jiems kartkartėmis septy-
nias dienas, [26] tuo tarpu keturi
vyriausieji vartų sargai budė-
jo nuolat. Šie buvo levitai ir bu-
vo atsakingi už Dievo Namų
kambarius bei turtus. [27] Naktį
jie praleisdavo prie Dievo Na-
mų, nes jie buvo atsakingi už
sargybą ir turėjo pareigą juos
kas rytą atidaryti.
[28] Vieni iš jų buvo atsakingi
už apeiginius reikmenis; nes jie
turėdavo juos suskaičiuoti, kai
jie būdavo atnešami ir iš-
nešami. [29] Kiti iš jų buvo pa-
skirti rūpintis baldais, visais
šventaisiais reikmenimis ir ge-
riausiais miltais, vynu, smil-
kalais bei kvepalais. [30] Kai ku-
rie iš kunigų klano paruošė
kvepalų mišinį. [31] Matitijas,
vienas iš levitų, – jis buvo Ša-
lumo Korahito pirmagimis, –

9, 17–34: Šiame skaitinyje teigiama, kad Dovydas, Samuelio padedamas, nustatė Šventyklos apeigas ir jos darbuotojų pareigas, galiojusias ir po Babilonijos tremties. Dovydas Šventyklos nepastatė (žr. 1 Kar 6–7). Jo valdymo laikais buvo naudojama Susitikimo palapinė – Padangtė. Taigi iš tikrųjų Dovydas tvarkė Padangtės apeigas ir jos darbuotojų pareigas.

buvo atsakingas už papločių
kepimą. [32] Kai kurie ir iš Koha-
to giminaičių buvo atsakingi
kas šabą už Artumo duonos iš-
dėliojimą eilėmis.

Giesmininkai

[33] Be to, šie buvo giesminin-
kai, levitų klanų galvos. Jie gy-
veno šventyklos kambariuose,
laisvi nuo kitos tarnybos, nes
jie ėjo pareigas dieną ir naktį.
[34] Šie buvo levitų klanų galvos
pagal jų palikuonis; jie gyveno
Jeruzalėje.

B. DOVYDO ISTORIJA

Sauliaus kilmės sąrašas

[35*] Gibeone gyveno Gibeono
įkūrėjas Jeielis. Jo žmonos var-
das buvo Maaka. [36] Abdonas
buvo jo pirmagimis sūnus, po
jo Zuras, Kišas, Baalas, Neras,
Nadabas, [37] Gedoras, Ahio'as,
Zecharijas ir Miklotas. [38] Mik-
lotui gimė Šimemamas. Jie
gyveno šalia savo giminių
Jeruzalėje, kartu su giminė-
mis. [39] Nerui gimė Kišas, Kišui
Saulius, Sauliui Jonatanas,
Malchišua, Abinadabas ir Eš-
Baalas. [40] Jonatano sūnus bu-
vo Merib-Baalas. Merib-Baa-
lui gimė Mika. [41] Mikos sūnūs:
Pitonas, Melechas, Takrea ir
Ahazas. [42] Ahazui gimė Jara
ir Jarai Alemetas, Azmave-
tas ir Zimris. Zimriui gimė
Moza. [43] Mozai gimė Binea; jo
sūnus buvo Refajas, jo sūnus
Eleasa, jo sūnus Azelis. [44] Aze-
lis turėjo šešis sūnus, jų vardai
yra šie: Azrikamas, Bocheru'as,
Išmaelis, Šearijas, Obadijas
ir Hananas. Šie buvo Azelio
sūnūs.

Sauliaus mirtis ir laidotuvės

10 [1] Filistinai kariavo su
Izraeliu. Mūšyje izrae-
liečiai bėgo nuo filistinų. Daug
jų krito nukauti ant Gilboos
kalno. [2] Saulių ir jo sūnus fi-
listinai pasivijo. Filistinams
nukovus Sauliaus sūnus Jona-
taną, Abinadabą ir Malchišuą,
[3] mūšis šėlo aplink Saulių. Lan-
kininkai jį aptiko, ir jis buvo
lankininkų sužeistas. [4] „Išsi-
trauk iš makšties kalaviją ir
perdurk juo mane, – savo gink-
lanešiui tarė Saulius, – kad at-
ėję šie neapipjaustytieji iš
manęs nesityčiotų." Bet jo gink-
lanešys atsisakė tai padaryti,
nes buvo klaiko apimtas. Ta-
da Saulius paėmė kalaviją ir
pats ant jo pasivėrė. [5] Matyda-
mas Saulių negyvą, ir ginkla-
nešys puolė ant savo kalavijo
ir mirė. [6] Taip mirė Saulius ir
jo trys sūnūs; taip vienu smū-
giu pražuvo visi jo namai. [7] Kai
visi Izraelio vyrai, esantys slė-

9, 35–44: Kronikininkas pakarto-
ja Sauliaus šeimos kilmės sąrašą
kaip tolesniojo skyriaus įžangą.

nyje, pamatė, kad izraeliečiai
buvo pabėgę ir Saulius bei jo
sūnūs žuvę, tai ir jie, palikę sa-
vo miestus, pabėgo. Tada filis-
tinai atėjo ir juose įsikūrė.
8 Kitą dieną filistinai, atėję
apiplėšti nukautųjų, rado Sau-
lių ir jo sūnus, kritusius ant
Gilboos kalno. 9 Apiplėšę jį, pa-
ėmė jo galvą bei jo ginklus ir
nusiuntė juos per pasiuntinius
į visą filistinų kraštą paskelb-
ti geros žinios savo stabams ir
žmonėms. 10 Jo ginklai buvo pa-
dėti jų dievų šventykloje, o jo
galva pamauta ant baslio Da-
gono šventykloje.
11 Kai Jabeš-Gileado gyven-
tojai išgirdo visa, ką filistinai
buvo padarę Sauliui, 12 visi jų
narsuoliai leidosi į kelionę ir,
paėmę Sauliaus kūną bei kū-
nus jo sūnų, atgabeno juos į Ja-
bešą. Jie palaidojo jų kaulus
Jabeše po ąžuolu ir pasninka-
vo septynias dienas.
13* Taip Saulius mirė už savo
neištikimybę. Jis buvo neišti-
kimas VIEŠPAČIUI, nesilaiky-
damas VIEŠPATIES įsakymo.
Be to, jis ieškojo dvasių šaukė-
jos patarimo. 14 Kad jis neieš-
kojo VIEŠPATIES patarimo, tai
VIEŠPATS jį užmušė ir perdavė
karalystę Išajo sūnui Dovydui.

Dovydas patepamas karaliumi

11 1* Tada visas Izraelis
suėjo pas Dovydą Heb-
rone ir tarė: „Štai esame tavo
kūnas ir kraujas. 2 Net anks-
čiau, dar Sauliui esant kara-
liumi, tu išvesdavai ir parves-
davai Izraelį iš visų jo mūšių.
VIEŠPATS, tavo Dievas, tau pa-
sakė: 'Tu ganysi mano tautą
Izraelį, tu būsi mano tautos
Izraelio vadas'.“ 3 Taigi visi Iz-
raelio seniūnai suėjo Hebrone
pas Dovydą, ir Dovydas sudarė
su jais sandorą Hebrone VIEŠ-
PATIES akivaizdoje. Jie patepė
Dovydą Izraelio karaliumi pa-
gal VIEŠPATIES žodį, duotą per
Samuelį.

Žygis į Jeruzalę

4 Tada Dovydas ir visas Iz-
raelis leidosi į žygį prieš Jeru-
zalę, tai yra Jebusą, kur gyve-
no krašto gyventojai jebusitai.
5 Jebuso gyventojai Dovydui sa-
kė: „Čia tu niekad neįeisi!“ Bet
Dovydas Siono tvirtovę paėmė.
Nūdien ji yra Dovydo miestas.
6 Dovydas buvo pasakęs: „Kas

10, 13–14: Kronikininkas Sauliaus tragišką galą sieja su jo neištikimybe Jahvei, Sandoros Viešpačiui. Saulius buvo nepaklusęs Viešpaties įsakymui, duotam per pranašą Samuelį (žr. 1 Sam 15, 3–9), ir buvo ieškojęs dvasių šaukėjos patarimo (žr. 1 Sam 28, 6–19). Tai prieštaravo Mozės įstatams prieš nekromantiją (žr. Įst 18, 10–11).

11, 1–3: Iš tikrųjų šiaurinių giminių susivienijimas su Dovydu įvyko tik praėjus keletui metų po Sauliaus mirties. Įkvėptojo Kronikų autoriaus teologiniu požiūriu, Dovydas buvo karalius, kuris surinko Izraelio gimines apie Jahvę, Sandoros Dievą.

pirmasis nukaus jebusitą, tas bus vadas ir didžiūnas." Zerujos sūnus Joabas užkopė pirmasis ir tapo vadu.
7 Dovydas įsikūrė gyventi tvirtovėje, todėl ji buvo pavadinta Dovydo miestu. 8 Jis įtvirtino aplinką iš visų pusių, nuo Milo aplinkui, o Joabas atstatė kitas miesto dalis. 9 Dovydas darėsi vis galingesnis ir galingesnis, nes Galybių VIEŠPATS buvo su juo.

Dovydo galiūnai

10 Šie buvo galvos Dovydo galiūnų, davusių jam didelę paramą jo karalystėje drauge su visu Izraeliu ir padėjusių jam tapti karaliumi pagal VIEŠPATIES žodį Izraeliui.
11 Dovydo galiūnų sąrašas yra šis: Hachmonio sūnus Jašobeamas buvo Trejeto* vadas. Pakėlęs savo ietį prieš tris šimtus, juos nukovė vienu metu. 12 Po jo tarp galiūnų Trejeto buvo Dodo Ahohito sūnus Eleazaras. 13 Jis buvo su Dovydu prie Pas-Damimų, kai ten filistinai buvo susitelkę mūšiui. Ten buvo dirvos sklypas, pilnas miežių. Žmonėms traukiantis nuo filistinų, 14 jis ir Dovydas pasipriešino šio sklypo vidury je ir jį apgynę nugalėjo filistinus. Taip VIEŠPATS išgelbėjo juos didele pergale.
15 Trys iš Trisdešimties vadų nuėjo tarp uolų pas Dovydą prie Adulamo olos, kai filistinai buvo pasistatę stovyklą Refajimų slėnyje. 16 Tuo metu Dovydas buvo kalnų tvirtovėje, o filistinų įgula buvo Betliejuje. 17 Dovydas ilgesingai prasitarė: „O, kad turėčiau bent gurkšnį vandens iš Betliejaus talpyklos – iš tos prie vartų!"
18 Tada Trejetas prasiveržė pro filistinų įgulą ir, pasėmę vandens iš talpyklos prie Betliejaus vartų, parnešė jį Dovydui. Bet Dovydas jo nenorėjo gerti; išliejo jį kaip atnašą VIEŠPAČIUI. 19 „Gink Dieve, – jis tarė, – jei kitaip elgčiausi! Kaip aš galiu gerti šių vyrų kraują? Juk jie parnešė jį, savo gyvybę į pavojų statydami." Užtat jis nenorėjo vandens gerti. Tokie buvo šių galiūnų žygdarbiai.
20 Joabo brolis Abišajis buvo Trisdešimties* galva. Kartą savo ietimi jis kovojo su trim šimtais ir juos nukovęs laimėjo sau vardą šalia Trejeto. 21 Jis buvo dvigubai garsesnis už bet

11, 11–14: Dovydo galiūnų Trejetas. Kronikininkas vardais mini tik du: Jašobeamą ir Eleazarą. Pasak 2 Sam 23, 8–12, Dovydo Trejetui priklausė Jošebas-Bassebetas, Eleazaras ir Šama. Pirmojo vardas turbūt buvo perrašinėtojų bandymas taisyti vardą *Iš-Baal[as]*, t. y. *Baalo vyras*, į *Iš-Bošet*, t. y. *Gėdos vyrą*.

11, 20: ... *Trisdešimties*: Dovydo trisdešimties galiūnų sąrašas yra 26–47 eilutėje. Sąrašas, esantis 2 Sam 23, 8–39 skaitinyje, dažnai skiriasi vardais ir vardų rašymu.

kurį iš Trisdešimties ir tapo jų
vadu, tačiau Trejetui jis ne-
prilygo.
22 Jehojados sūnus Benajas
buvo narsus vyras iš Kabzėe-
lio, atlikęs didžius žygdarbius.
Jis nukovė du Moabo Arielio
sūnus. Kartą snieginą dieną,
nusileidęs į duobę, jis užmušė
liūtą. 23 Be to, jis nukovė vieną
egiptietį, penkių uolekčių ūgio
milžiną. Nors egiptietis turėjo
rankoje ietį kaip audėjo ries-
tuvą, tačiau Benajas išėjo prieš
jį su vėzdu ir, išplėšęs ietį iš
egiptiečio rankos, jį nukovė jo
paties ietimi. 24 Tokie buvo Je-
hojados sūnaus Benajo žyg-
darbiai, ir jis laimėjo vardą ša-
lia Trejeto galiūnų. 25 Jis buvo
garsus Trisdešimties būryje,
tačiau Trejetui neprilygo. Do-
vydas paskyrė jį savo asmens
sargybos vadu.
26 Kariškiai galiūnai buvo šie:
Asahelis, Joabo brolis;
Elhananas, sūnus Dodo
iš Betliejaus;
27 Šamotas iš Harodo;
Helezas Pelonitas;
28 Ira, sūnus Ikešo iš Tekoos;
Abiezeris iš Anatoto;
29 Sibekajis Hušatitas;
Ilajis Ahotitas;
30 Maharajis iš Netofato;
Heledas, sūnus Baanos iš
Netofato;
31 Itajis, sūnus Ribajo
iš Benjamino Gibeos;
Benajas iš Piratono;
32 Hurajis iš Gaašo slėnių;
Abielis Arbatitas;
33 Azmavetas iš Bahurimų;
Eljahba iš Šaalbono;
34 Hašemas Gizonitas;
Jonatanas, sūnus Šagės
Hararito;
35 Ahiamas, sūnus Sacharo
Hararito;
Elifalis, sūnus Uro;
36 Heferis Mecheretitas;
Ahijas Pelonitas;
37 Hezrajis iš Karmelio;
Naarajis, sūnus Ezbajo;
38 Joelis, Natano brolis;
Mibharas, Hagrio sūnus;
39 Zelekas Amonietis;
Naharajis iš Beerotų, –
Zerujos sūnaus Joabo
ginklanešys;
40 Ira Itrietis;
Garebas Itrietis;
41 Urijas Hetitas;
Zabadas, sūnus Ahlajo;
42 Adina, sūnus Šizos
Reubenaičio, –
Reubeno giminės galva ir
Trisdešimties vadas;
43 Hananas, sūnus Maakos;
Jošafatas Mitnitas;
44 Uzijas Ašteratitas;
Šama ir Jeielis, sūnūs
Hotamo Aroerito;
45 Jediaelis, sūnus Šimrio ir
jo brolis Joha Tizitas;
46 Elielis Mahavitas; ir
Jeribajis bei Jošavijas,
sūnūs Elnaamo; ir
Itma Moabietis;
47 Elielis, Obedas ir Jaasielis
Mezobaitas.

Ankstyvieji Dovydo sekėjai

12 1* Šie buvo vyrai, atėję
pas Dovydą į Ziklagą
dar jam slapstantis nuo Kišo
sūnaus Sauliaus, kurie buvo
tarp galiūnų, jam padėjusių ka-
re. 2 Jie buvo ginkluoti lankais,
galėjo ir dešine, ir kaire ranka
laidyti mėtykle akmenis ar
šaudyti iš lanko strėles; jie bu-
vo iš Sauliaus giminaičių, iš
Benjamino giminės. 3 Ahieze-
ris, vadas, drauge su Joašu, –
abu Šemajo iš Gibeos sūnūs;
taip pat Jezielis ir Peletas, Az-
maveto sūnūs; Beraka, Jehu'as
iš Anatoto, 4 Išmajas iš Gibeo-
no, galiūnas iš Trisdešimties
ir vienas Trisdešimties vadų;
5 Jeremijas, Jahazielis, Joha-
nanas, Jozabadas iš Gederos,
6 Elizaijis, Jerimotas, Bealijas,
Šemarijas, Šepatijas Harifi-
tas; 7 Elkana, Išijas, Azarelis,
Joezeris ir Jašobemas – Koraho
žmonės; 8 ir Joela bei Zebadi-
jas, sūnūs Jerohamo iš Gedoro.

9 Ir iš Gado giminės žmonių
perėjo pas Dovydą sekti jam
įkandin į dykumos tvirtovę. Jie
buvo narsūs galiūnai, patyrę
kareiviai, ginkluoti skydu ir ie-
timi, išvaizda tarsi liūtai, vik-
rumu tarsi gazelės kalnuose.
10 Ezeris buvo vadas, Obadijas
antras, Eliabas trečias, 11 Miš-
mana ketvirtas, Jeremijas
penktas, 12 Atajis šeštas, Elie-
lis septintas, 13 Johananas aš-
tuntas, Elzabadas devintas,
14 Jeremijas dešimtas, Mach-
banajis vienuoliktas. 15 Šie Ga-
do giminės vyrai buvo kariuo-
menės galvos. Mažieji buvo
lygiajėgiai šimtui, o stiprieji –
tūkstančiui. 16 Tai buvo vyrai,
kurie pirmąjį mėnesį perbrido
Jordaną, kai jis buvo išsiliejęs
iš savo krantų, ir privertė bėg-
ti visus slėnio gyventojus į ry-
tus ir vakarus.

17 Pas Dovydą į tvirtovę atėjo
ir iš Benjamino bei Judo gimi-
nių. 18 Išėjęs jų pasitikti, Dovy-
das kreipėsi į juos, tardamas:
„Jeigu ateinate pas mane tai-
kiu tikslu, man padėti, paro-
dysiu jums gerą širdį, bet jeigu
ateinate išduoti manęs prie-
šams, nors mano rankos nėra
padariusios jokio smurto, te-
mato tai mūsų protėvių Dievas
ir teduoda nuosprendį.“ 19 Ta-
da dvasia apgaubė Amasajį,
Trisdešimties vadą, ir jis tarė:

„Mes esame tavo, Dovydai;
ir su tavimi, Išajo sūnau!
Ramybė, ramybė tau,
ramybė tam, kuris tau
padeda!
Tavo Dievas yra tas, kuris
tau padeda...“

12, 1–40: Dovydo kariuomenės aprašas. Dovydas buvo žavi asmenybė – patraukė prie savęs daug stiprių asmenų. Kronikininkas susieja jį su praeitimi istorinėmis užuominomis ir jį idealizuoja. Dovydas – idealus Dievo tautos karalius.

Tada Dovydas, juos priėmęs,
pastatė juos tarp savo pajėgų
vadų.
20 Ir iš Manaso giminės per-
bėgo pas Dovydą, kai jis atžy-
giavo su filistinais į mūšį su
Sauliumi. Tačiau filistinams
jis nepadėjo, nes jų valdovai
pasitarė ir jį atleido, sakydami:
„Jis pereis pas savo šeiminin-
ką Saulių mūsų galvų kaina.“
21 Jam žygiuojant į Ziklagą, pas
jį perbėgo šie Manaso giminės
vyrai: Adnahas, Jozabadas, Je-
diaelis, Michaelis, Jozabadas,
Elihu'as ir Ziletajis, Manaso
klanų galvos. 22 Jie padėjo Do-
vydui prieš užpuolikų gaują,
nes visi jie buvo narsūs vyrai ir
kariškių vadai. 23 Iš tikrųjų die-
na po dienos žmonės vis ėjo pas
Dovydą jam padėti, kol ten iš-
augo didžiulė stovykla, tarsi
Dievo stovykla.

Dovydo pajėgų sąrašas

24 Šie yra skaičiai būrių gin-
kluotų vyrų, atėjusių pas Do-
vydą į Hebroną, perduoti jam
Sauliaus karalystės pagal
VIEŠPATIES žodį:
25 Judo giminės, nešiojusių
skydą ir ietį, šeši tūkstančiai
aštuoni šimtai kaip reikiant
ginkluotų vyrų.
26 Iš Simeono giminės, nar-
sių kareivių, septyni tūkstan-
čiai šimtas.
27 Levio giminės keturi tūks-
tančiai šeši šimtai; 28 Jehoja-
da, Aarono namų vadas, ir su
juo trys tūkstančiai septyni
šimtai; 29 Zadokas, jaunas nar-
sus vyras, su savo klanu – dvi-
dešimt trim pareigūnais.
30 Iš Benjamino žmonių, Sau-
liaus giminių, trys tūkstančiai,
kurių daugumas iki šiol buvo li-
kę ištikimi Sauliaus namams.
31 Iš Efraimo giminės dvide-
šimt tūkstančių aštuoni šimtai
narsių vyrų, išgarsėjusių savo
klanuose; 32 iš pusės Manaso
giminės aštuoniolika tūkstan-
čių, pagal vardus paskirtų eiti
ir pastatyti Dovydą karaliumi.
33 Iš Issacharo giminės vyrų,
kurie suprato laiko ženklus ir
žinojo, ką turi Izraelis daryti,
du šimtai vadų, o visi jų gimi-
naičiai – jų įsakymu.
34 Iš Zebuluno giminės pen-
kiasdešimt tūkstančių užgrū-
dintų kareivių, ginkluotų mū-
šiui su visokiais karo ginklais,
padėti Dovydui iš visos širdies.
35 Iš Naftalio giminės tūks-
tantis vadų drauge su trisde-
šimt septyniais tūkstančiais
vyrų, ginkluotų skydu ir ietimi.
36 Iš Dano giminės dvidešimt
aštuoni tūkstančiai šeši šim-
tai vyrų, apginkluotų stoti į ko-
vos rikiuotę.
37 Iš Ašero giminės keturias-
dešimt tūkstančių užgrūdintų
kareivių, pasiruošusių kovai.
38 Iš anapus Jordano Reube-
no ir Gado giminių bei pusės
Manaso giminės šimtas dvide-
šimt tūkstančių, ginkluotų
įvairiais karo ginklais.

39 Visi šie kareiviai atžygiavo
į Hebroną kautynių rikiuotėje,
visa širdimi norėdami pasta-
tyti Dovydą viso Izraelio ka-
raliumi. Panašiai visas likusis
Izraelis buvo vienos širdies pa-
daryti Dovydą karaliumi. 40 Te-
nai jie pasiliko su Dovydu tris
dienas valgydami ir gerdami,
nes jų giminės buvo juos aprū-
pinę. 41 Taip pat ir jų kaimynai
atėjo net iš Issacharo, Zebuluno
ir Naftalio, ant asilų, kupranu-
garių, mulų ir jaučių gabenda-
mi maistą, gausias atsargas
miltų, figų plokštainių, razinų
papločių, vyno, aliejaus, galvi-
jų ir avių, nes Izraelyje buvo
daug džiaugsmo.

Skrynia parnešama iš Kirjat-Jearimų

13 1 Tada Dovydas pasi-
tarė su tūkstantinin-
kais ir šimtininkais; iš tikrųjų
su visais vadais. 2 Visai Izrae-
lio bendrijai Dovydas tarė:
„Jeigu jums atrodo gera ir jei-
gu tokia yra VIEŠPATIES, mūsų
Dievo, valia, pasiųskime žodį
visur mūsų likusioms gimi-
nėms per visas Izraelio žemes,
įskaitydami kunigus ir levitus
miestuose su ganyklomis, kad
jie sueitų pas mus. 3 Tada vėl
parsineškime savo Dievo Skry-
nią, nes per visas Sauliaus die-
nas mes nekreipėme į ją dėme-
sio.“ 4 Visa bendrija sutiko tai
padaryti, nes šis dalykas pati-
ko visiems žmonėms.

5 Dovydas tad sušaukė visą
Izraelį nuo Šihoro* Egipte iki
Lebo-Hamato* parnešti Die-
vo Skrynios iš Kirjat-Jearimų.
6 Dovydas ir visas Izraelis nu-
kilo į Baalą – Kirjat-Jearimus,
priklausančius Judui, parnešti
iš ten Dievo Skrynios, vadina-
mos jo vardu „VIEŠPATS, sėdin-
tis kerubų soste“. 7 Jie gabeno
Dievo Skrynią naujame vežime
iš Abinadabo namų, Uza ir
Ahio'as vadeliojo, 8 o Dovydas
ir visas Izraelis šoko Dievo aki-
vaizdoje, iš visų jėgų giedojo,
pritardami lyromis, arfomis,
būgneliais su žvangučiais, cim-
bolais ir trimitais.

9 Jiems pasiekus Chidono*
klojimą, Uza ištiesė ranką pa-
remti Skrynios, nes jaučiai
kluptelėjo. 10 VIEŠPATS užpyko
ant Uzos ir ištiko jį mirtimi,
nes jis padėjo ranką ant Skry-
nios. Ten Dievo akivaizdoje jis
mirė. 11 Dovydas susirūpino dėl
to, kad VIEŠPATS buvo pratrū-
kęs pykčiu ant Uzos. Užtat ta
vieta ir yra iki šios dienos va-
dinama Perez-Uza*.

13, 5: ... *nuo Šihoro Egipte*: rytinė Nilo deltos šaka; iki *Lebo-Hamato*: miestas pietinėje Sirijoje.

13, 9: ... *Chidono*: 2 Sam 6, 6 tekstė, Nodano.

13, 11: ... *Perez-Uza*: hebrajiškas vietovės vardas, lietuviškai: *Proveržis ant Uzos*. Hebrajų kalba žaidžiama žodžiais: *paraz*, t. y. *prasiveržė*, arba *pratrūko (pykčiu)*, ir *Perez-Uzra*, t. y. *Proveržis ant Uzos*, arba *Pratrūkimas (pykčiu) ant Uzos*.

12 Tą dieną Dovydas pajuto
Dievo baimę. „Kaip aš galiu
parsinešti Dievo Skrynią?“ – jis
tarė. 13 Dovydas tad nepargabeno Skrynios su savimi į Dovydo miestą, bet nusiuntė ją į
Obed-Edomo Gatiečio namus.
14 Dievo Skrynia išbuvo Obed-Edomo šeimos namuose tris
mėnesius, ir VIEŠPATIES palaima lydėjo Obed-Edomo šeimyną bei visa, ką jis turėjo.

Dovydas Jeruzalėje

14 1 Tuo tarpu Tyro karalius Hiramas atsiuntė pasiuntinius pas Dovydą su kedro rąstais, mūrininkais ir dailidėmis pastatyti jam rūmų.
2 Dabar Dovydas suvokė, kad VIEŠPATS buvo padaręs jį Izraelio karaliumi ir kad jo karalystė buvo taip labai išaukštinta dėl jo tautos Izraelio.

3 Dovydas vedė dar kitas žmonas, ir Dovydui gimė daugiau sūnų ir dukterų. 4 Vardai
vaikų, gimusių jam Jeruzalėje, yra šie: Šamua, Šobabas ir Natanas; Saliamonas, 5 Ibharas,
Elišua ir Elpeletas; 6 Nogahas,
Nefegas ir Jafija; 7 Elišama,
Beeljada ir Elifeletas.

Karai su filistinais

8* Kai filistinai išgirdo, kad Dovydas buvo pateptas viso Izraelio karaliumi, visi sutartinai pakilo į žygį jo ieškoti. Bet Dovydas, apie tai išgirdęs, išžygiavo jiems pasipriešinti. 9 Filistinai buvo atžygiavę ir plėšikavo Refajimų slėnyje. 10 Tada
Dovydas teiravosi Dievo, klausdamas: „Ar aš turiu priešintis filistinams? Ar atiduosi man juos į rankas?“ VIEŠPATS jam atsakė: „Žygiuok! Aš atiduosiu juos tau į rankas.“ 11 Jis tad nužygiavo į Baal-Perazimus. Ten juos Dovydas nugalėjo. „Dievas prasiveržė pro mano priešus mano ranka, kaip vanduo prasiveržia {pro užtvanką}“, – tarė Dovydas. Todėl ta vieta yra vadinama Baal-Perazimais.
12 Filistinai buvo palikę ten savo dievus. Dovydas įsakė juos sudeginti.

13 Dar kartą filistinai įsiveržė į slėnį, 14 ir vėl Dovydas Dievo teiravosi. Dievas jam atsakė: „Nesivyk jų, bet apeik juos ir stok į mūšį su jais priešais balzamo medžius. 15 Kai išgirsi žygio ūžesį balzamo medžių viršūnėse, tada pradėk mūšį, nes Dievas eis pirma tavęs filistinų kariuomenės sunaikinti.“
16 Dovydas darė, kaip Dievas jam buvo įsakęs. Jie sutriuškino filistinus nuo Gibeono iki pat Gezerio.

14, 8–17: Įkvėptajam autoriui svarbu pabrėžti, jog filistinai pradėjo karą sužinoję, kad Dovydas buvo tapęs *viso Izraelio karaliumi*. Refajimų slėnis yra į pietvakarius nuo Jeruzalės, ant senosios ribos tarp Judo ir Benjamino giminių. Baal-Perazimai turėjo būti kur nors Refajimų slėnyje netoli Jeruzalės.

17 Dovydo garsas pasklido po
visus kraštus, ir VIEŠPATS pa-
darė, kad jo bijotų visos tautos.

Pasiruošimas pernešti Skrynią

15 1 Dovydas statėsi rū-
mus Dovydo mieste ir
pastatė palapinę, parengda-
mas vietą Dievo Skryniai. 2 Ta-
da Dovydas įsakė, kad levitai
turi nešti Dievo Skrynią, nes
VIEŠPATS buvo išrinkęs juos
nešti Skrynią ir jam amžinai
tarnauti. 3 Dovydas sušaukė vi-
są Izraelį į Jeruzalę pernešti
Dievo Skrynios į jos vietą, ku-
rią jis buvo parengęs. 4 Dovy-
das surinko visus Aarono pali-
kuonis ir levitus:

5 iš Kohato sūnų: Urielį, jų
didžiūną, su šimtu dvidešim-
čia jo giminaičių;

6 iš Merario sūnų: Asają, jų
didžiūną, su šimtu dvidešim-
čia jo giminaičių;

7 iš Geršomo sūnų: jų didžiū-
ną Joelį su šimtu trisdešimčia
jo giminaičių;

8 iš Elizafano sūnų: jų didžiū-
ną Šemają su dviem šimtais
jo giminaičių;

9 iš Hebrono sūnų: jų didžiū-
ną Elielį su aštuoniasdešimčia
jo giminaičių;

10 iš Uzielio sūnų: jų didžiū-
ną Aminadabą su šimtu dvyli-
ka giminaičių.

11 Dovydas pasišaukė kunigus
Zadoką bei Abjatarą ir levitus
Urielį, Asają, Joelį, Šemają,
Elielį ir Aminadabą. 12 Jis
jiems tarė: „Jūs esate levitų
klanų galvos. Jūs ir jūsų bro-
liai pasišventinkite, kad galė-
tumėte pernešti VIEŠPATIES,
Izraelio Dievo, Skrynią į vie-
tą, kurią aš esu jai parengęs.
13 Kadangi jūs nenešėte jos pir-
mą kartą, VIEŠPATS pratrūko
pykčiu ant mūsų, nes mes jam
deramos pagarbos neparodė-
me.“ 14 Taigi kunigai ir levitai
pasišventino, rengdamiesi per-
nešti VIEŠPATIES, Izraelio Dievo,
Skrynią. 15 Levitai nešė Dievo
Skrynią ant pečių su kartimis,
kaip Mozė buvo įsakęs pagal
VIEŠPATIES žodį.

16 Dovydas įsakė levitų di-
džiūnams paskirti savo brolius
giesmininkais, kad giedotų
džiaugsmo giesmes pritariant
muzikos instrumentams – ar-
foms, lyroms ir cimbolams. 17 To-
dėl levitai paskyrė Hemaną,
Joelio sūnų, o iš jo brolių Be-
rechijo sūnų Asafą; iš Merario
sūnų, jų brolių, Kušajo sūnų
Etaną. 18 Ir drauge su jais jų
antrosios klasės brolius: Ze-
hariją, Jaazielį, Šemiramotą,
Jehielį, Unį, Eliabą, Benają,
Maasėją, Matitiją, Elifelehu'ą,
Mikneją, Obed-Edomą ir Jeielį.
19 Giesmininkai Hemanas, Asa-
fas ir Etanas turėjo skambinti
bronziniais cimbolais; 20 Zecha-
rijas, Uzielis, Šemiramotas,
Jehielis, Unis, Eliabas, Maa-
sėjas ir Benajas turėjo groti

arfomis pagal „alamotą“,* [21] bet
Matitijas, Elifelehu'as, Miknė-
jas, Obed-Edomas, Jeielis ir
Azazijas turėjo vesti giedoji-
mą lyromis pagal „šeminitą“.*
[22] Chenanijas, būdamas levitų
giesmės didžiūnas, vadovavo
giedojimui, nes buvo išmanus
ir įgudęs. [23] Berechjas ir Elka-
na turėjo būti vartų sargai prie
Skrynios. [24] Kunigai – Šebani-
jas, Jošafatas, Netanelis, Ama-
sajis, Zecharijas, Benajas ir
Eliezeris turėjo pūsti trimitus
priešais Dievo Skrynią. Ir
Obed-Edomas bei Jehijas tu-
rėjo būti vartų sargai prie Skry-
nios.

Skrynia pernešama į Jeruzalę

[25] Taigi Dovydas, Izraelio se-
niūnai ir tūkstantininkai džiū-
gaudami nuėjo pernešti VIEŠ-
PATIES Sandoros skrynios iš
Obed-Edomo namų. [26] Kadan-
gi Dievas padėjo nešantiems
VIEŠPATIES Sandoros skrynią,
buvo atnašauta septyni jaučiai
ir septyni avinai. [27] Dovydas bei
visi levitai, nešantys Skrynią,
ir giesmininkai bei giesmi-
ninkų giesmių didžiūnas Che-
nanijas vilkėjo plonos drobės
skraistėmis. Ir Dovydas vilkė-
jo lininį efodą. [28] Taip visas
Izraelis pernešė VIEŠPATIES
Sandoros skrynią, lydėdami
šauksmais, rago gaudesiu, tri-
mitais ir cimbolais, grodami
arfomis ir lyromis.

[29] VIEŠPATIES Sandoros skry-
niai pasiekus Dovydo miestą,
Sauliaus duktė Michalė, žiūrė-
dama pro langą, pamatė ka-
ralių Dovydą šokinėjantį ir šo-
kantį. Savo širdyje ji pajuto
jam panieką.

16 Dievo Skrynią įnešus
ir padėjus palapinėje,
kurią Dovydas buvo jai pasta-
tęs, buvo atnašautos degina-
mosios aukos ir bendravimo
atnašos. [2] Pabaigęs atnašauti
deginamąsias aukas ir bendra-
vimo atnašas, Dovydas palaimi-
no žmones VIEŠPATIES vardu
[3] ir padalijo visiems izraelie-
čiams, kiekvienam vyrui ir
kiekvienai moteriai, po kepalą
duonos, po gabalą jautienos ir
po razinų paplotį.

Levitų Skrynios tarnyba

[4]* Be to, jis paskyrė iš levitų
tarnus prie Skrynios, kad mal-

15, 20: ... pagal *alamotą*: muzikinė nuoroda. Pažodžiui šis žodis reiškia *jaunas moteris*. Žr. Ps 46, 1. Čia *alamot* verčiama *Mergelių (melodija)*. Turbūt turima galvoje moteriškas soprano balsas.

15, 21: ... *pagal šeminitą*: muzikinė nuoroda. Pažodžiui *pagal aštuntinę*. Turbūt tai reiškia boso balsą. Žr. Ps 6, 1; 12, 1. Čia hebrajiškasis žodis *šeminit(a)* verčiamas *aštuntinė*.

16, 4–7: Įkvėptasis autorius susieja giedojimo pradžią Šventyklos pamaldose su Skrynios perkėlimu į Dovydo jai pastatytą palapinę Jeruzalėje. Pasak jo, visa Šventyklos liturgija turi savo ištaką Dovydo amžiuje ir atitinka visus Mozės Mokymo nuostatus, užrašytus Kunigiškojo autoriaus Penkiaknygėje.

dautų, dėkotų ir šlovintų VIEŠ-
PATĮ, Izraelio Dievą. [5] Asafas
buvo jų galva, Zecharijas jo pa-
vaduotojas, Jeielis, Šemira-
motas, Jehielis, Matitijas,
Eliabas, Benajas, Obed-Edo-
mas ir Jeielis – su arfomis ir
lyromis; Asafas turėjo skambin-
ti cimbolais, [6] o kunigai Benajas
ir Jehazielis buvo nuolatiniai
Sandoros Dievo Skrynios trimi-
tininkai.

[7] Tuomet Dovydas pirmą
kartą pavedė Asafui ir jo bro-
liams duoti šlovę VIEŠPAČIUI.

[8*] „Dėkokite VIEŠPAČIUI,
šaukitės jo vardo,
skelbkite jo darbus
tautoms!
[9] Giedokite jam,
šlovinkite jį giesme,
pasakokite apie jo
nuostabius darbus!

[10] Didžiuokitės jo šventu
vardu;
tedžiūgauja širdis tų,
kurie ieško VIEŠPATIES.
[11] Pasitikėkite VIEŠPAČIU
ir jo galybe,
be paliovos jo veido
ieškokite!
[12] Atsiminkite, kokius
nuostabius darbus
jis yra padaręs,
kokius ženklus ir kokius
nuosprendžius
jis yra davęs,
[13] jūs, Izraelio, jo tarno,
palikuonys,
Jokūbo vaikai,
jo išrinktieji!
[14] Jis, VIEŠPATS, yra mūsų
Dievas;
visoje žemėje galioja jo
žodžiai.
[15] Atsiminkite per amžius jo
sandorą,
pažadą, duotą tūkstančiui
kartų,
[16] sandorą, kurią jis sudarė su
Abraomu,
prisiekė Izaokui
[17] ir patvirtino įstatu Jokūbui –
Izraeliui, kaip amžiną
sandorą,
tardamas:
[18] 'Tau duosiu Kanaano
kraštą,
kaip jums paskirtą
paveldą'.
[19] Tada buvote negausūs, tik
saujelė,
tiktai keleiviai,
[20] klajojantys iš tautos į tautą,
iš vienos karalystės į kitą.
[21] Niekam jis neleido jų engti,
dėlei jų barė karalius,
[22] tardamas: 'Nelieskite mano
pateptųjų,
neužgaukite mano pranašų!'
[23] Giedokite VIEŠPAČIUI, visa
žeme,
skelbkite jo pergalę per
dienų dienas!

16, 8–36: Šios psalmės šaltiniai: Ps 105, 1–15 (8–22 eilutė); Ps 96, 1–13 (23–33 eilutė); Ps 106, 1. 47–48 (34–36 eilutė).

24 Pasakokite apie jo šlovę
tautoms,
apie jo nuostabius darbus
visiems žmonėms.
25 Nes didis yra VIEŠPATS
ir be galo šlovintinas;
šiurpulingesnis, negu
visi kiti dievai.
26 Nes visi tautų dievai yra
tik stabai,
o VIEŠPATS padarė dangų.
27 Jo priekyje eina garbė ir
didybė;
jo buveinėje yra jėga ir
džiaugsmas.

28 Pripažinkite VIEŠPAČIUI,
tautų šeimos,
pripažinkite VIEŠPAČIUI
garbę ir jėgą!
29 Teikite VIEŠPAČIUI jo vardo
garbę,
imkite atnašą ir eikite
pas jį,
garbinkite VIEŠPATĮ,
šventą ir didį!
30 Drebėk prieš jį, visa žeme!
Iš tikro tvirtai stovi
pasaulis;
niekad nebus pajudintas.
31 Tesilinksmina dangus,
tedžiūgauja žemė,
tesako tautos: 'VIEŠPATS
yra karalius!'
32 Jūra ir visa, kas joje,
teūžauja,
laukai ir visa, kas juose,
tedžiūgauja!
33 Visi miško medžiai iš
džiaugsmo
teošia VIEŠPAČIUI,
nes jis ateina valdyti
žemės.
34 Dėkokite VIEŠPAČIUI, nes
jis geras;
nes amžina jo ištikima
meilė!
35 Sakykite: 'Gelbėk mus,
Dieve, mūsų išganytojau!
Surink mus ir išvaduok
mus iš tautų,
kad dėkotume tavo
šventajam vardui
ir džiūgautume tavo
šlovėje.
36 Tebūna pašlovintas
VIEŠPATS, Izraelio Dievas,
nuo amžių per amžius!"
Tada visi žmonės tarė:
„Amen!" ir šlovino VIEŠPATĮ.
37 Dovydas paliko ten prie
VIEŠPATIES Sandoros skrynios
Asafą bei jo brolius nuolatinei
tarnybai prie Skrynios pagal
kasdienius nuostatus, 38 taip
pat ir Obed-Edomą drauge su
jo šešiasdešimt aštuoniais bro-
liais. Jedutūno sūnus Obed-
Edomą ir Hosą paliko vartų
sargais.
39 Bet kunigui Zadokui ir jo
broliams kunigams jis įsakė,
kad jie pasiliktų prie VIEŠPA-
TIES Padangtės, kuri buvo
aukštumų alke Gibeone,* 40 at-

16, 39: ... *prie VIEŠPATIES Padangtės, kuri buvo aukštumų alke Gibeone*: Gibeono aukštumų alkas turbūt užėmė Šilo šventovės vietą tada, kai filistinai pagrobė Skrynią. Saliamono laikais jis buvo pagrindinis aukštumų

našauti VIEŠPAČIUI nuolatinių
ryto ir vakaro deginamųjų au-
kų ant deginamųjų atnašų au-
kuro pagal visa, kas įsakyta
Izraeliui VIEŠPATIES duotame
įstatyme. 41 Su jais buvo Hema-
nas, Jedutūnas ir kiti rinkti-
niai vyrai, pagal vardus paskir-
ti išreikšti padėką VIEŠPAČIUI,
nes jo ištikima meilė yra am-
žina. 42 Hemanas ir Jedutūnas
turėjo su savimi trimitus bei
cimbolus groti ir muzikos in-
strumentus šventajai giesmei
pritarti. O Jedutūno sūnūs bu-
vo paskirti vartų sergėti.
43 Tada visi žmonės išsiskirs-
tė, kiekvienas į savo namus; ir
Dovydas nuėjo namo savo šei-
mynos palaiminti.

Natano pranašavimas

17 1* Atsitiko, kad, Dovy-
dui įsikūrus savo rū-
muose, pranašui Natanui Do-
vydas tarė: „Štai aš gyvenu
kedro rūmuose, o VIEŠPATIES
Sandoros skrynia yra po pa-
lapinės dangomis.“ – 2 „Daryk
visa, ką turi širdyje, – Nata-
nas atsakė Dovydui, – nes Die-
vas yra su tavimi.“
3 Bet tą pačią naktį Dievo žo-
dis atėjo Natanui, tardamas:
4 „Eik ir sakyk mano tarnui Do-
vydui: ‘Taip kalbėjo VIEŠPATS:
Namų* man gyventi tu nesta-
tysi. 5 Juk aš negyvenau Na-
muose nuo to laiko, kai išve-
džiau Izraelį, iki šios dienos,
bet ėjau iš palapinės į palapi-
nę ir iš vienos Padangtės į ki-
tą. 6 Klajodamas kartu su visu
Izraeliu, ar aš prikaišiojau ku-
riam nors Izraelio teisėjų, ku-
riems įsakiau ganyti mano
tautą, klausdamas: kodėl ne-
pastatėte man kedro Namų?’
7 Dabar tad pasakyk mano tar-
nui Dovydui: ‘Taip kalbėjo
Galybių VIEŠPATS: aš paėmiau
tave iš ganyklų, nuo avių kai-
menės, būti mano tautos Iz-
raelio valdovu; 8 aš buvau su ta-
vimi visur, kur tik ėjai, ir
pašalinau visus tavo priešus
tau iš kelio. Be to, aš padary-
siu tavo vardą taip garsų, kaip
didžiūno vardą žemėje. 9 O savo
tautai Izraeliui paskirsiu vie-

alkas (žr. 1 Kar 3, 4–15). Kronikininkas jo buvimą pateisina, nes jį laiko Padangte, t. y. Dykumos palapine. Taigi jis padalija kulto personalą tarp Padangtės aukštumų alke prie Gibeono ir naujosios Skrynios šventovės Jeruzalėje.

17, 1–27: Kronikininkas perima Natano pranašystę bemaž pažodžiui (žr. 2 Sam 7). Jam ji yra raktinis skaitinys, nes jo turinys apima Dievo sandorą su Dovydu ir Dovydo dinastijos pastovumą kaip mesijinio pažado įsikūnijimą. Pasak jo, Dievo pažadas Dovydui visų pirma taps tikrove per vieną iš Dovydo sūnų – Saliamoną (žr. 11 eilutę); be to, Kronikininkas nutyli apie Dovydo įpėdinių blogo elgesio galimybę.

17, 3–27: Šiame skaitinyje kelis sykius pasirodo žodis *namai*, rašomas didžiąja raide arba mažąja. Didžiąja raide *Namai* ženklina Jeruzalės Šventyklą, o mažąja raide *namai* – Dovydo dinastiją. Žr. 2 Sam 7 skyriaus paaiškinimus.

tą ir pasodinsiu juos tvirtai,
idant joje saugiai gyventų ir ne-
bebūtų varginami. Nedori žmo-
nės daugiau jų nebeengs, kaip
praeityje, 10 nuo to laiko, kai pa-
skyriau savo tautai Izraeliui
teisėjus. Aš duosiu tau ramy-
bę nuo visų tavo priešų'.
Be to, aš tau sakau, kad
VIEŠPATS pastatys tau na-
mus.* 11 'Kai pasibaigs tavo die-
nos ir nueisi savo protėvių ke-
liu, aš pakelsiu tavo vietoje
įpėdinį, vieną iš tavo sūnų, ir
padarysiu tvirtą jo karalystę.
12 Jis pastatys man Namus, o
aš palaikysiu jo sostą amžiną.
13 Aš būsiu jam tėvas, o jis bus
man sūnus, bet savo ištikimos
meilės nuo jo neatimsiu, kaip
atėmiau ją nuo tavo pirmtako.
14 Aš įsodinsiu jį savo Namuose
bei savo karalystėje amžinai,
kad jo sostas būtų tvirtas am-
žinai'."
15 Visus šiuos žodžius ir visą
šį regėjimą Natanas tiksliai
perdavė Dovydui.

Dovydo malda

16 Tada Dovydas nuėjo ir at-
sisėdo VIEŠPATIES akivaizdoje,
tardamas: „Kas aš, VIEŠPATIE
Dieve, ir kas mano namai, kad
tu mane taip toli atvedei? 17 Bet
ir tai buvo per maža tavo aky-
se, Dieve, nes tu esi kalbėjęs
apie savo tarno namus ir toli-
moje ateityje. Tu laikai mane
įžymiu žmogumi, VIEŠPATIE
Dieve. 18 Ką daugiau gali Do-
vydas pridėti prie tavo tarno
pagerbimo? Tu savo tarną pa-
žįsti! 19 Tu, VIEŠPATIE, savo
širdies polėkiu padarei savo
tarnui nuostabių dalykų ir ap-
reiškei šiuos nepaprastus dar-
bus. 20 VIEŠPATIE, nėra nė vieno
kaip tu, nėra kito Dievo, išsky-
rus tave, kaip mes visad esa-
me girdėję. 21 Ar yra kita tauta
kaip Izraelis, tokia ypatinga
žemėje tauta, kurios Dievas at-
ėjo atpirkti kaip savo tautos,
laimėdamas sau vardą dide-
liais ir nuostabiais darbais,
pašalindamas tautas nuo ke-
lio savo tautai, kurią atpirkai
iš Egipto? 22 Tu pasidarei savo
tautą Izraelį, amžinai ypatin-
gą tautą; ir tu, VIEŠPATIE, ta-
pai jų Dievu.
23 Dabar tad, VIEŠPATIE, te-
būna amžinai tvirtas tavo pa-
žadas, kurį apreiškei apie savo
tarną bei jo namus, ir padaryk,
ką esi pažadėjęs. 24 Tebūna jis
tvirtas, kad tavo vardas būtų
amžinai šlovinamas šiais žo-
džiais: 'Galybių VIEŠPATS yra
Izraelio Dievas'. Tebūna tvirti
tavo tarno namai tavo akivaiz-
doje! 25 Dėl to, kad tu, mano
Dieve, apreiškei savo tarnui,
jog pastatysi jam namus, tavo
tarnas išdrįso taip melstis tau.
26 Taip, VIEŠPATIE, tu tikrai esi
Dievas, ir tu davei savo tarnui
šį dosnų pažadą. 27 Negana to!
Tu teikeisi palaiminti savo

tarno namus, kad jie būtų am-
žinai tavo akivaizdoje. Kadangi
tu, VIEŠPATIE, juos palaiminai,
jie bus palaiminti amžinai.“

Dovydo karai

18 1* Po kiek laiko Dovy-
das nugalėjo filistinus
ir juos pavergė. Jis atėmė iš fi-
listinų Gatą ir jam pavaldžias
gyvenvietes. 2 Jis užkariavo
Moabą. Moabiečiai tapo jam
pavaldūs ir davė jam duoklę.
3 Dovydas nugalėjo Zoba-Ha-
mato karalių Hadadezerį, kai
jis žygiavo pastatyti savo per-
galės paminklo prie Eufrato
upės. 4 Dovydas paėmė iš jo
tūkstantį kovos vežimų, septy-
nis tūkstančius raitelių ir dvi-
dešimt tūkstančių pėstininkų.
Bet Dovydas įsakė visus kovos
vežimų arklius suluošinti, iš-
skyrus vieną šimtą, kuriuos jis
pasiliko sau. 5 Kai Damasko
aramėjai atžygiavo Zobos kara-
liui Hadadezeriui į pagalbą, Do-
vydas nukovė dvidešimt du
tūkstančius aramėjų. 6 Tada Do-
vydas įrengė Damasko Arame
įgulas, aramėjai tapo pavaldūs
Dovydui ir davė jam duoklę. Be
to, VIEŠPATS suteikė Dovydui
pergalę visur, kur tik jis ėjo.
7 Dovydas paėmė auksinius
skydus, kuriuos nešiojo Hada-
dezerio palyda, ir juos parga-
beno į Jeruzalę. 8 Iš Hadadeze-
rio miestų Tibhato ir Kuno
Dovydas paėmė labai daug va-
rio. Saliamonas iš jo padirbo
varinę jūrą, šulus ir varinius
reikmenis.
9 Hamato karalius Tou, išgir-
dęs, kad Dovydas nugalėjo visą
Zobos karaliaus Hadadezerio
kariuomenę, 10 nusiuntė savo
sūnų Hadoramą pas karalių
Dovydą palinkėti jam sveika-
tos ir pasveikinti, nes Dovydas
buvo kariavęs su Hadadezeriu
ir jį nugalėjęs. O Hadadezeris
buvo dažnai su Tou kariavęs.
Jis nusiuntė Dovydui ir įvairių
auksinių, sidabrinių ir varinių
dalykų. 11 Ir juos karalius Dovy-
das paskyrė VIEŠPAČIUI kartu
su auksu ir sidabru, paimtais
iš visų tautų – iš Edomo, Moa-
bo, amoniečių, filistinų ir Ama-
leko.
12 Ir Zerujos sūnus Abišajis
nugalėjo aštuoniolika tūkstan-
čių edomiečių Druskos slėnyje.
13 Edome jis įrengė įgulas, ir vi-
si edomiečiai tapo pavaldūs Do-
vydui. VIEŠPATS suteikė Dovy-
dui pergalę visur, kur tik jis ėjo.

18, 1–12: Iš gana išsamios Dovydo dvaro istorijos 2 Sam 9, 1 – Kar 2 – Kronikininkas praleidžia visa, kas galėtų suteršti karaliaus ar jo šeimos gerą vardą – žudynes, intrigas bei maištus – ir pamini tik karaliaus pergales, pabrėždamas, kad Dovydui Dievas neleido statyti Šventyklos (žr. 1 Kr 17, 4–13), nes jis buvo daug kariavęs (žr. 1 Kr 22, 8; 28, 3). Tačiau karo grobis turėjo padengti Šventyklos statybos išlaidas (žr. šio skyriaus 7–8. 10–11 eilutę; 1 Kr 29, 2–5).

Dovydo pareigūnai

14 Taigi Dovydas buvo viso Iz-
raelio karalius. Dovydas vyk-
dė tikrą teisingumą visiems
savo žmonėms. 15 Zerujos sūnus
Joabas buvo kariuomenės va-
das; Ahiludo sūnus Jehoša-
fatas buvo kancleris; 16 Ahiru-
bo sūnus Zadokas ir Abjataro
sūnus Ahimelechas buvo ku-
nigai; Šavša buvo raštvedys;
17 Jehojados sūnus Benajas va-
dovavo cheretitams ir peleti-
tams; o Dovydo sūnūs buvo vy-
riausi pareigūnai* karaliaus
tarnyboje.

Įžeidžiami Dovydo pasiuntiniai

19 1* Po kiek laiko mirė
amoniečių karalius
Nahašas, ir jo sūnus tapo ka-
raliumi jo vietoje. 2 Dovydas sau
sakė: „Aš turiu būti ištikimai
geras Nahašo sūnui Hanūnui,
nes jo tėvas buvo man išti-
kimai geras.“ Dovydas tad iš-
siuntė pasiuntinius pareikšti
užuojautos dėl jo tėvo. 3 Dovy-
do dvariškiams atvykus į amo-
niečių kraštą pas Hanūną jo
paguosti, amoniečių didžiūnai
Hanūnui kalbėjo: „Nejau tu
manai, kad Dovydas pas tave
atsiuntė guodėjus, norėdamas
tavo tėvą pagerbti? Argi jo
dvariškiai neatėjo pas tave iš-
tirti, kelti maišto ir iššnipinė-
ti krašto?“ 4 Hanūnas tad su-
ėmė Dovydo dvariškius ir,
nuskutęs jiems barzdas bei
nukirpęs pusę jų drabužių iki
šlaunų, išsiuntė atgal. 5 Ir jie
išvyko. Kai Dovydui buvo apie
tuos vyrus pranešta, jis nu-
siuntė kitus jų pasitikti, nes
tie vyrai jautėsi labai įžeisti.
Karalius paliepė: „Pabūkite
Jeriche, kol jums ataugs barz-
dos. Tada sugrįžkite.“

Pirmasis žygis prieš amoniečius

6 Amoniečiai suprato, kad jie
užsitraukė Dovydo pyktį. Ha-
nūnas ir amoniečiai pasiuntė
tūkstantį sidabrinių talentų
pasamdyti kovos vežimams ir
raiteliams iš Aram-Naharaji-
mų, iš Aram-Maakos ir iš Zo-
bos. 7 Jie pasamdė trisdešimt
du tūkstančius kovos vežimų ir
Maakos karalių su jo kariuo-
mene. Jis atžygiavo ir pasista-
tė stovyklą priešais Medebą. Ir
amoniečiai buvo pašaukti prie
ginklų iš savo miestų, ir jie at-
ėjo kovoti. 8 Tai sužinojęs, Do-
vydas pasiuntė Joabą ir visą
kariuomenę su galiūnais. 9 Amo-
niečiai išėjo ir sustojo į kovos
gretas prie įėjimo į miestą, o

18, 17: ... *Dovydo sūnūs buvo vyriausi pareigūnai*: pasak 2 Sam 8, 18, jie buvo kunigai, bet Kronikininko laikais kunigai turėjo būti kilę tik iš Aarono palikuonių. Šis pokytis Kronikininko veikale yra būdingas bruožas.

19, 1–19: Tęsiamas Dovydo karo žygių aprašas. Kronikininko šaltinis – 2 Sam 10 skyrius.

atėjusieji karaliai buvo atski-
rai atvirame lauke.
[10]Joabas matė, kad kovos ri-
kiuotė buvo prieš jį ir iš prie-
kio, ir už nugaros. Jis tad, su-
rinkęs būrį iš rinktinių Izraelio
vyrų, išrikiavo juos prieš ara-
mėjus, [11] o likusius kareivius,
pavedęs vadovauti savo broliui
Abišajui, sustatė į kovos ri-
kiuotę prieš amoniečius. [12]Jis
tarė: „Jeigu aramėjai bus stip-
resni už mane, tu ateisi į
pagalbą, bet jeigu amoniečiai
bus stipresni už tave, aš atei-
siu tau padėti. [13]Būk narsus!
Būkime ryžtingi dėlei savo
tautos ir dėlei mūsų Dievo
miestų! Tedaro VIEŠPATS, kas
yra gera jo akyse!“ [14]Taigi Joa-
bas ir su juo buvusieji kareiviai
žengė pirmyn į mūšį su aramė-
jais. Tie nuo jo bėgo. [15]Amo-
niečiai, matydami, kad aramė-
jai bėga, irgi bėgo nuo Joabo
brolio Abišajo, traukdamiesi
į miestą. Tada Joabas sugrįžo
į Jeruzalę.

Pergalė prieš amoniečius

[16]Aramėjai, matydami, kad
jie Izraelio nugalėti, išsiuntė
pasiuntinius atvesti aramėjų,
gyvenusių anapus Eufrato. Jų
vadas buvo Hadadezerio kariuo-
menės galva Šofachas. [17]Apie
tai buvo pranešta Dovydui. Jis,
sutelkęs visą Izraelį, perėjo
Jordaną, nužygiavo jų link ir iš-
sirikiavo mūšiui su jais. Dovy-
dui išsirikiavus mūšiui su
aramėjais, jie kovojo su juo.
[18]Bet aramėjai buvo priversti
bėgti nuo Izraelio. Dovydas
nukovė septynis tūkstančius
aramėjų kovos vežimų vežėjų
ir keturiasdešimt tūkstančių
pėstininkų. Nukovė taip pat ir
jų kariuomenės vadą Šofachą.
[19]Hadadezeriui pavaldūs kara-
liai, pamatę, kad juos Izraelis
nugalėjo, padarė taiką su Do-
vydu ir tapo jam pavaldūs. Ta-
da aramėjai nebenorėjo dau-
giau amoniečių gelbėti.

Antrasis žygis prieš amoniečius

20 [1]Pavasarį, kada kara-
liai paprastai eina į
karo žygį, Joabas, išvedęs ka-
riuomenę, nuniokojo amoniečių
kraštą, nuėjo ir apgulė Rabą.
Bet Dovydas pasiliko Jeruza-
lėje. Paėmęs Rabą, Joabas ją
sunaikino. [2]Dovydas nuėmė
vainiką jų karaliui nuo galvos.
Paaiškėjus, kad vainikas sve-
ria auksinį talentą ir turi bran-
gakmenį, jis buvo uždėtas Do-
vydui ant galvos. Dovydas
išgabeno iš miesto ir labai
daug grobio. [3]Išvaręs jo gyven-
tojus, jis pristatė juos dirbti su
pjūklais, geležiniais kapliais ir
kirviais. Taip Dovydas padarė
su visais amoniečių miestais.
Tada Dovydas ir visa kariuo-
menė sugrįžo į Jeruzalę.

Įvairūs žygdarbiai prieš filistinus

4 Vėliau kilo karas su filisti-
nais prie Gezerio. Tuomet Si-
bekajis Hušatitas nukovė Si-
pajį, kuris buvo vienas iš
milžinų* palikuonių. Jie buvo
nugalėti. 5 Vėl buvo karas su fi-
listinais. Jairo sūnus Elhana-
nas nukovė Galijoto Gatiečio
brolį Lahmį,* kurio ieties ko-
tas buvo kaip audėjų riestuvas.
6 Dar kartą buvo karas prie Ga-
to. Ten gyveno milžinas* vyras,
kuris turėjo dvidešimt keturis
pirštus, po šešis pirštus ant
kiekvienos rankos ir po šešis
pirštus ant kiekvienos kojos. Ir
jis buvo kilęs iš milžinų.* 7 Kai
jis tyčiojosi iš Izraelio, Dovydo
brolio Šimeos sūnus Jonata-
nas jį nukovė. 8 Šie buvo kilę iš
milžinų* Gate. Jie krito nuo Do-
vydo ir jo vyrų rankos.

Dovydo tautos surašymas

21 1* Šėtonas pakilo prieš
Izraelį ir pakurstė Do-
vydą suskaičiuoti Izraelio žmo-
nes. 2 Taigi Dovydas tarė Joa-
bui ir kariuomenės vadams:
„Eikite, suskaičiuokite Izraelio
žmones nuo Beer-Šebos iki Da-
no ir praneškite man, kad ži-
nočiau jų skaičių.“ 3 Bet Joabas
atsakė: „Tepadaugina VIEŠ-
PATS savo tautos skaičių šim-
teriopai! Mano viešpatie kara-
liau, argi nėra jie visi mano
valdovo pavaldiniai? Kam gi to
reikia mano viešpačiui? Kodėl
jis turėtų užtraukti Izraeliui
kaltę?“ 4 Tačiau karaliaus įsa-
kymas Joabui nusvėrė. Joabas
tad išvyko ir, apėjęs visą Izrae-
lį, sugrįžo į Jeruzalę. 5 Joabas
pranešė Dovydui žmonių skai-
čių. Visame Izraelyje buvo vie-
nas milijonas šimtas tūkstan-
čių vyrų, pajėgių imtis kalavijo,
o Jude keturi šimtai septy-
niasdešimt tūkstančių vyrų,
pajėgių imtis kalavijo. 6 Bet
Levio ir Benjamino giminių jis
neįtraukė į skaičių, nes kara-
liaus įsakymas Joabui kėlė pa-
sibaisėjimą. 7 Šis dalykas Die-
vo akyse buvo nemalonus, ir už
tai jis ištiko Izraelį.

20, 4–8: ... *milžinų (palikuonys)*: hebrajiškai *Refajimų*, t. y. legendinių senovės Kanaano gyventojų, palikuonys.
20, 5: ... *Elhananas nukovė Galijoto Gatiečio brolį Lahmį*: Kronikininkas taip išsprendžia susidariusį neaiškumą tarp 1 Sam 17, 49–51, – Dovydas užmušė Galijotą, – ir 2 Sam 21, 19, – Elhananas užmušė Galijotą.
21, 1: *šėtonas* ... : hebrajiškasis žodis *šatan(as)* reiškia *priešą*, arba *kaltintoją* ... Šiame tekste šis žodis pakeičia 2 Sam 24, 1 teksto *VIEŠPATIES pyktį*. Žodžio pakeitimas atspindi teologinį potremtinio Izraelio požiūrį, kad blogio tiesiogiai priskirti Dievui negalima. Anksčiau hebrajiškasis žodis *šėtonas* ženklino *priešą* arba, ypač teisme, *kaltintoją*, t. y. prokurorą (žr. Job 1, 6–12; 2, 1–7; Zch 3, 1–2). Čia, kaip ir vėlesniame judaizme (žr. Išm 2, 24) bei Naujajame Testamente, *šėtonas*, arba *velnias* (iš graikų kalbos *diabolos*, t. y. tas/tai, kas padalija), ženklina piktąją dvasią, gundančią žmogų daryti pikta.

Maras ir Dievo gailestingumas

[8] Dovydas tarė Dievui: „Aš
sunkiai nusidėjau tai darydamas, bet dabar atleisk, maldauju, savo tarnui kaltę, nes aš pasielgiau labai neišmintingai.“
[9] VIEŠPATS kalbėjo Dovydo regėtojui Gadui, tardamas:
[10] „Eik ir sakyk Dovydui: ‘Taip kalbėjo VIEŠPATS: tau siūlau tris bausmes, pasirink vieną iš jų, ir aš ja tave ištiksiu’.“
[11] Taigi Gadas, nuėjęs pas Dovydą, jam tarė: „Taip kalbėjo VIEŠPATS: ‘Rinkis, ką nori:
[12] arba badą per trejus metus, arba trijų mėnesių bėgimą nuo priešininkų, kai priešų kalavijas nuolat tau už nugaros, arba tris dienas VIEŠPATIES kalavijo: maro krašte, naikinančio VIEŠPATIES angelo visoje Izraelio žemėje’. Nūn pasvarstyk, kokį atsakymą turiu parnešti tam, kuris mane atsiuntė.“
[13] Tada Dovydas tarė Gadui: „Aš labai kenčiu! Leisk, maldauju, man pulti į VIEŠPATIES rankas, nes jo gailestingumas yra labai didelis, bet neleisk man įpulti į žmonių rankas.“

[14] Taigi VIEŠPATS siuntė Izraeliui marą, ir Izraelyje krito septyniasdešimt tūkstančių žmonių.
[15] Dievas pasiuntė ir į Jeruzalę angelą jos sunaikinti, bet kai tas ėmėsi ją naikinti, VIEŠPATS pažvelgė į ją ir pagailėjo tokios nelaimės ištiktos. Naikinančiajam angelui jis tarė: „Gana! Sulaikyk ranką!“ VIEŠPATIES angelas tuomet stovėjo prie Ornano Jebusito* klojimo.
[16] Pakėlęs akis, Dovydas pamatė VIEŠPATIES angelą, stovintį tarp dangaus ir žemės, o jo rankoje buvo iš makšties ištrauktas kalavijas ištiestas virš Jeruzalės. Tada Dovydas ir seniūnai, apsivilkę ašutine, puolė kniūbsti.
[17] O Dovydas tarė Dievui: „Argi ne aš vienas daviau įsakymą suskaičiuoti žmones? Aš vienas esu kaltas ir baisiai nedorai pasielgiau. Bet šie, tavo kaimenė, ką jie padarė? Maldauju, VIEŠPATIE, mano Dieve, tekrinta tavo ranka ant manęs ir mano tėvo namų, bet apsaugok savo tautą nuo maro!“

Pastatomas aukuras

[18] Tada VIEŠPATIES angelas paliepė Gadui pasakyti Dovydui, kad jis nueitų ir pastatytų aukurą Ornano Jebusito klojime.
[19] Dovydas tad nuėjo pagal Gado žodį, kurį jis buvo perdavęs jam VIEŠPATIES vardu.
[20] Ir Ornanas atsigręžė, ir pamatė angelą; su juo esantys jo keturi sūnūs pasislėpė. Ornanas toliau kūlė kviečius.
[21] Dovydas atėjo pas Ornaną. Ornanas pakėlė akis ir pamatė

21, 15: ... *Ornano Jebusito*: Araunos, anot 2 Sam 24, 16–24 teksto.

Dovydą. Išėjęs iš klojimo, jis
puolė kniūbsčia ant žemės
Dovydui po kojų. 22 Dovydas Or-
nanui tarė: „Parduok man klo-
jimo vietą, kad galėčiau pasta-
tyti joje aukurą VIEŠPAČIUI.
Parduok jį man už visą kainą,
idant maras būtų nugręžtas
nuo žmonių.“ 23 Ornanas Dovy-
dui atsakė: „Imk jį. Tedaro
viešpats karalius, kas gera jo
akyse! Štai aš duodu jaučius
deginamajai aukai, kūlimo ve-
žėčias malkoms ir kviečių grū-
dų atnašai. Visa tai dovano-
ju!“ – 24 „Ne, – Dovydas tarė
Ornanui, – aš turiu juos pirkti
už visą kainą. Aš neatnašausiu
VIEŠPAČIUI, kas tau priklauso,
ir neaukosiu deginamųjų atna-
šų, kurios man nieko nekainuo-
ja.“ 25 Taigi Dovydas užmokėjo
šešis šimtus sidabrinių šeke-
lių pagal svorį* už vietą. 26 Ten
Dovydas pastatė VIEŠPAČIUI
aukurą ir atnašavo degina-
mąsias aukas ir bendravimo
atnašas. Jis šaukėsi VIEŠPA-
TIES, o šis atsakė ugnimi iš
dangaus ant deginamosios au-
kos aukuro. 27 VIEŠPATS įsakė
angelui sugrąžinti savo kala-
viją į makštį.

28 Tuomet Dovydas, matyda-
mas, kad VIEŠPATS prie Orna-
no Jebusito klojimo jo išklau-
sė, ten atnašavo savo aukas.
29 Mat tuomet VIEŠPATIES Pa-
dangtė, kurią Mozė buvo pada-
ręs dykumoje, ir deginamosios
aukos aukuras buvo Gibeono
aukštumų alke. 30 Bet Dovydas
negalėjo nueiti prie jos VIEŠ-
PATIES pagarbinti, nes VIEŠPA-
TIES angelo kalavijo baimė bu-
vo jį apėmusi.

Pasiruošimas statyti Šventyklą

22 1 Todėl Dovydas tarė:
„Čia bus VIEŠPATIES
Dievo Namai, ir čia bus Izrae-
liui deginamosios atnašos au-
kuras.“

2* Dovydas įsakė visiems sve-
timtaučiams, gyvenantiems
Izraelyje, susirinkti į Jeruzalę
ir paskyrė juos akmenskal-
džiais – skaldyti ir tašyti ak-
menis Dievo Namų statybai.
3 Dovydas atidėjo taip pat daug
geležies vartų durų vinims bei
sąsagoms ir tiek daug vario,
kad nebuvo įmanoma jo pa-
sverti, 4 ir kedro rąstų be skai-
čiaus. Sidoniečiai ir tyriečiai

21, 25: ... *šešis šimtus sidabrinių šekelių pagal svorį*: dabar būtų maždaug 24 400 Lt. Pasak 2 Sam 24, 24, Dovydas mokėjo kuklią 50 šekelių sumą, maždaug 49 Lt, už Ornano klojimą. Kronikininkas kainą pakelia, nes nori pabrėžti, kad vieta būsimai Šventyklai buvo kur kas vertesnė.

22, 2–5: Pasak 1 Kar 5, 15–32, Saliamonas sukaupė medžiagas Šventyklos statybai, nors Dovydas ir buvo norėjęs tai padaryti (žr. 1 Kar 5, 17–20). Tačiau Kronikininkas nori Dovydą, idealųjį Izraelio karalių, glaudžiau susieti su švenčiausia Izraelio vieta – Jeruzalės Šventykla.

atgabeno Dovydui daug kedro
rąstų.
5 Mat Dovydas sau sakė: „Ma-
no sūnus Saliamonas yra dar
jaunas ir be patirties, o Na-
mai, kuriuos reikia pastatyti,
turi būti taip didingi, kad gar-
sėtų ir būtų šlovinami visuose
kraštuose. Tad aš jam pa-
ruošiu.“ Taigi Dovydas atidėjo
daug medžiagų statybai prieš
savo mirtį. 6 Tada jis pasišau-
kė savo sūnų Saliamoną ir įsa-
kė jam pastatyti Namus VIEŠ-
PAČIUI, Izraelio Dievui. 7 „Mano
sūnau, – Dovydas tarė Salia-
monui, – aš pats turėjau širdyje
pastatyti Namus VIEŠPATIES,
Izraelio Dievo, garbei. 8 Bet at-
ėjo man VIEŠPATIES žodis, tar-
damas: ‘Daug kraujo išliejai ir
ilgai kariavai. Mano vardui
Namų tu nestatysi, nes esi iš-
liejęs daug kraujo ant žemės
mano akivaizdoje. 9 Štai gims
tau sūnus. Jis bus taikingas
žmogus. Aš duosiu jam ramybę
nuo priešų iš visų pusių, nes jo
vardas bus Saliamonas,* ir jo
dienomis suteiksiu Izraeliui
taiką ir ramybę. 10 Jis pastatys
Namus mano vardui; jis bus
man sūnus, o aš būsiu jam tė-
vas ir padarysiu amžiną Izrae-
lyje jo karališkąjį sostą’. 11 Nūn,
mano sūnau, tebūna VIEŠPATS
su tavimi, kad sėkmingai sta-
tytum VIEŠPATIES, savo Dievo,
Namus, kaip jis apie tave yra
kalbėjęs. 12 Tik tesuteikia tau
VIEŠPATS, pavesdamas valdyti
Izraelį, įžvalgos ir supratimo,
kad laikytumeisi VIEŠPATIES,
savo Dievo, mokymo. 13 Tik tuo-
met tave lydės sėkmė, jei rū-
pestingai vykdysi įstatus ir
įsakus, kuriuos VIEŠPATS davė
Izraeliui per Mozę. Būk stiprus
ir ryžtingas! Nebijok ir nenusi-
mink! 14 Žiūrėk, nesigailėda-
mas pastangų atidėjau VIEŠPA-
TIES Namams šimtą tūkstančių
talentų aukso, vieną milijoną
talentų sidabro,* o vario ir ge-
ležies tiek daug, kad jų neįma-
noma pasverti. Atidėjau taip
pat ir rąstų, ir akmens. Tu prie
jų dar pridėsi. 15 Be to, tu turi
gausybę darbininkų: akmen-
skaldžių, mūrininkų, dailidžių
ir be skaičiaus visokių amati-
ninkų, įgudusių apdirbti 16 auk-
są, sidabrą, varį ir geležį.“

Dovydo įsakymas didžiūnams

17 Dovydas įsakė taip pat ir
Izraelio didžiūnams padėti jo

22, 9: ... *Saliamonas*: hebrajiškai *šelomo*. Hebrajiškasis žodis *šalom* reiškia *taiką*, arba *ramybę*. Čia Saliamonas – taikingas žmogus – priešpriešinamas Dovydui – dideliam karvedžiui. Kronikininko požiūriu, tai padarė Dovydą apeigiškai netinkamą statyti Šventyklą.

22, 14: ... *šimtą tūkstančių talentų aukso, vieną milijoną talentų sidabro*: maždaug 3 775 tonos aukso ir 37 750 tonų sidabro. Skaičiais norima pabrėžti auksu ir sidabru neįkainojamą Šventyklos vertę. Kur kas kuklesni skaičiai duodami 1 Kar 9, 14. 28; 10, 10. 14.

sūnui Saliamonui, tardamas:
18 „Ar VIEŠPATS, jūsų Dievas,
nėra su jumis? Ar jis nesutei-
kė jums iš visų pusių ramybės?
Juk jis atidavė man į rankas
krašto gyventojus, ir kraštas
tapo pavaldus VIEŠPATIES aki-
vaizdoje ir jo tautos akivaizdo-
je. 19 Nūn tad ryžkitės širdimi
ir gyvastimi ieškoti VIEŠPA-
TIES, savo Dievo. Eikite ir sta-
tykite VIEŠPATIES Dievo šven-
tovę, kad VIEŠPATIES Sandoros
skrynia ir šventieji Dievo reik-
menys būtų įnešti į Namus, pa-
statytus VIEŠPATIES vardui.“

Levitų grupės

23 1* Dovydas, pasenęs ir
sulaukęs žilos senat-
vės, paskyrė savo sūnų Salia-
moną Izraelio karaliumi. 2 Ta-
da jis sušaukė visus Izraelio
vadus, kunigus ir levitus.

3 Levitai, turintys trisdešimt
metų ir vyresni, buvo suskai-
čiuoti. Iš viso jų buvo trisde-
šimt aštuoni tūkstančiai. 4 „Iš
šių, – tarė Dovydas, – dvide-
šimt keturi tūkstančiai vado-
vaus VIEŠPATIES Namų tar-
nybai, šeši tūkstančiai bus
pareigūnai ir teisėjai, 5 keturi
tūkstančiai bus vartų sargai
ir keturi tūkstančiai šlovins
VIEŠPATĮ instrumentais, ku-
riuos aš sumaniau šlovės gies-
mėms.“ 6 Dovydas suskirstė juos
į būrius pagal Levio sūnus –
Geršoną, Kohatą ir Merarį.

7 Geršono žmonės buvo Lada-
nas ir Šimejis. 8 Ladano sūnūs:
Jehielis – galva, Zetamas ir Joe-
lis – trys iš viso. 9 Šimejo sūnūs:
Šelomotas, Hazielis ir Hara-
nas – trys iš viso. Šie buvo La-
dano klanų galvos. 10 Ir Šimejo
sūnūs: Jahatas, Ziza, Jeušas ir
Berija. Šie keturi buvo Šimejo
sūnūs. 11 Jahatas buvo galva, o
Ziza pavaduotojas; Jeušas ir
Berija neturėjo daug vaikų, to-
dėl jie buvo paskaičiuoti vienu
klanu.

12 Kohato sūnūs: Amramas,
Izharas, Hebronas ir Uzielis –
keturi iš viso. 13 Amramo sū-
nūs: Aaronas ir Mozė. Aaronas
buvo atskirtas pašventinti
švenčiausiems dalykams, kad
jis ir jo sūnūs amžinai degintų
atnašas VIEŠPATIES akivaizdo-
je, jam tarnautų ir laimintų
amžinai jo vardu. 14 Mozė, Die-
vo žmogus, ir jo sūnūs buvo
įskaičiuoti į Levio giminę. 15 Mo-
zės sūnūs: Geršomas ir Elieze-
ris. 16 Geršomo sūnus Šebuelis –
galva. 17 Eliezerio sūnus Re-
habijas – galva; Eliezeris kitų
sūnų neturėjo, bet Rehabijas
turėjo labai daug sūnų. 18 Iz-
haro sūnus Šelomitas – galva.
19 Hebrono sūnūs: Jerijas – gal-
va, antras Amarijas, trečias

23, 1–32: Dovydo amžiuje nebuvo ypatingų levitų grupių, bet Kronikininko dienomis – daugiau negu po penkių šimtmečių – jos buvo labai svarbios. Todėl įkvėptasis autorius susieja jas su Dovydu.

Jahazielis ir ketvirtas Jeka-
meamas. 20 Uzielio sūnūs: Mi-
ka – galva ir antras Išijas.
21 Merario sūnūs: Mahlis ir
Mušis. Mahlio sūnūs: Eleaza-
ras ir Kišas. 22 Eleazaras mirė
neturėdamas sūnų, vien tik
dukteris; jų giminaičiai, Kišo
sūnūs, jas vedė. 23 Mušio sūnūs:
Mahlis, Ederis ir Jerimotas –
trys iš viso.
24 Šie buvo Levio sūnūs pa-
gal jų klanus, su klanų vadais,
kai jie buvo suskaičiuoti pavie-
niui vardais nuo dvidešimties
metų ir vyresni, kurie turėjo at-
likti VIEŠPATIES Namų tarny-
bos darbus. 25 Mat Dovydas sa-
kė: „VIEŠPATS, Izraelio Dievas,
suteikė savo tautai ramybę ir
padarė Jeruzalę savo amžina
buveine. 26 Todėl levitams ne-
bereikia daugiau nešti Pa-
dangtės ir kitų daiktų, reika-
lingų jos tarnybai“, – 27 pagal
paskutinius Dovydo įsakymus,
levitai buvo suskaičiuoti nuo
dvidešimties metų ir vyresni, –
28 „bet nuo šiol jų pareiga bus
padėti Aarono palikuonims
VIEŠPATIES Namų tarnyboje,
prižiūrėti kiemus ir kambarius,
valyti viską, kas šventa, ir
atlikti darbus VIEŠPATIES Na-
mams. 29 Jie rūpinsis taip pat
Artumo duonos eilėmis, ge-
riausiais miltais grūdų atna-
šoms, neraugintos duonos pa-
pločiais, keptąja atnaša, su
aliejumi maišyta atnaša ir vi-
sais kiekio bei dydžio matais.
30 Be to, jie turės dalyvauti kas
rytą dėkojant ir šlovinant
VIEŠPATĮ, panašiai ir kas vaka-
rą; 31 ir kada tik bus atnašauja-
mos deginamosios aukos ša-
bais, jaunatimis ir šventėmis,
jų turės visuomet būti VIEŠ-
PATIES akivaizdoje toks skai-
čius, koks yra jiems nustaty-
tas. 32 Taip pat jie prižiūrės
Susitikimo palapinę bei šven-
tovę ir padės savo giminai-
čiams Aarono palikuonims
VIEŠPATIES Namų tarnyboje.“

Kunigų grupės

24 1 Šios buvo Aarono pa-
likuonių grupės. Aaro-
no sūnūs: Nadabas, Abihu'as,
Eleazaras ir Itamaras. 2 Nada-
bas ir Abihu'as mirė dar tėvui
gyvam esant ir neturėjo sūnų,
todėl tik Eleazaras ir Itama-
ras tapo kunigais. 3 Kartu su
Zadoku iš Eleazaro palikuonių
ir Ahimelechu iš Itamaro pali-
kuonių Dovydas paskirstė ku-
nigiškosios tarnybos pareigas.
4 Kadangi buvo rasta daugiau
klano vadų tarp Eleazaro pali-
kuonių negu tarp Itamaro pa-
likuonių, jie padalijo Eleazaro
palikuonis šešiolikai klano va-
dų, o Itamaro palikuonis į aš-
tuonis klanus. 5 Jiems buvo pa-
dalyta burtų keliu, visiems
vienodai, nes jie visi buvo
šventovės pareigūnai ir Dievo
pareigūnai tarp palikuonių
Eleazaro ir palikuonių Itama-
ro. 6 Raštininkas Netanelio sū-

nus Šemajas, vienas iš levitų,
karaliaus akivaizdoje įtraukė
į sąrašą ir pareigūnus, ir kuni-
gą Zadoką, ir Abjataro sūnų
Ahimelechą, ir galvas kunigų
klanų bei levitų klanų, įrašy-
damas du klanus Eleazarui už
kiekvieną įrašytą Itamarui.
7 Pirmas burtų metimas te-
ko Jehojaribui, antras Jedajui,
8 trečias Harimui, ketvirtas
Seorimui, 9 penktas Malchijui,
šeštas Mijaminui, 10 septintas
Hakozui, aštuntas Abijui,* 11 de-
vintas Ješuai, dešimtas Šeka-
nijui, 12 vienuoliktas Eljašibui,
dvyliktas Jakimui, 13 tryliktas
Hupai, keturioliktas Ješebea-
bui, 14 penkioliktas Bilgai, še-
šioliktas Imerui, 15 septyniolik-
tas Hezirui, aštuonioliktas
Hapizezui, 16 devynioliktas Pe-
tahijui, dvidešimtas Jehezkė-
liui, 17 dvidešimt pirmas Jachi-
nui, dvidešimt antras Gamuliui,
18 dvidešimt trečias Delaijui,
dvidešimt ketvirtas Maazijui.
19 Tokia buvo jų tarnybos nu-
statyta eilė, kai jie atlikdavo
pareigas VIEŠPATIES Namuose
pagal jiems duotus jų tėvo Aaro-
no įsakus, kaip VIEŠPATS, Izrae-
lio Dievas, buvo jam įsakęs.

Kiti levitai

20 Iš likusiųjų Levio sūnų bu-
vo Šubaelis iš Amramo pali-
kuonių ir Jehdejas. 21 Iš Reha-
bijo – Rehabijo sūnus Išajas –
vadas. 22 Iš Izharo palikuonių
Šelomotas; iš Šelomoto sūnų
Jahatas. 23 Hebrono sūnūs: Je-
rijas – vadas, antras Amarijas,
trečias Jahazielis, ketvirtas
Jekameamas. 24 Uzielio sūnus
Mika; iš Mikos sūnų Šamiras.
25 Mikos brolis Išajas; iš Išajo
sūnų: Zecharijas. 26 Merario sū-
nūs: Mahlis ir Mušis. Jaazijo
sūnus Beno'as. 27 Merario sūnūs
iš jo sūnaus Jaazijo: Šohamas,
Zakuras ir Ibris. 28 Iš Mahlio
Eleazaras. Jis neturėjo sūnų.
29 Iš Kišo – Kišo sūnus Je-
rahmeelis. 30 Mušio sūnūs: Mah-
lis, Ederis ir Jerimotas. Šie bu-
vo levitų sūnūs pagal jų klanus.
31 Tokiu pat būdu, kaip jų gi-
minės, Aarono palikuonys ir šie
klanų vadai, vyresni ir jaunes-
ni, metė burtus akivaizdoje ka-
raliaus Dovydo, Zadoko, Ahi-
melecho ir kunigų bei levitų
klanų galvų.

Giesmininkai

25 1* Dovydas ir kariuo-
menės pareigūnai pa-
skirstė tarnybai ir Asafo, He-

24, 10: ... *aštuntas Abijui*: Jono Krikštytojo tėvas Zacharijas buvo iš šios Abijo eilės.

25, 1–31: Giesmininkai, panašiai kaip dvidešimt keturi kunigų tarnybos skyriai, suskirstomi į dvidešimt keturis tarnybos skyrius su trim garbingais vadovais – Asafu, Jedutūnu ir Hemanu. Čia Jedutūnas užima kai kurių sąrašų Etano vietą. Pasak 1 Kr 23, 5, giesmininkų skaičius buvo keturi tūkstančiai; šiame tekste (žr. 7 eilutę) tik *du šimtai aštuoniasdešimt aštuoni* (24 × 12).

mano ir Jedutūno palikuonis,
kad pranašautų,* lydimi lyrų,
arfų ir cimbolų. Sąrašas vyrų,
atliekančių šią užduotį pagal
jų tarnybą, buvo:
2 Iš Asafo sūnų: Zakuras,
Juozapas, Netanijas ir Asare-
la – Asafo sūnūs, Asafo vado-
vaujami, pranašavo karaliaus
įsakymu.
3 Iš Jedutūno. Jedutūno sū-
nūs: Gedalijas, Zeris, Ješajas,
Šimejis, Hašabijas ir Matiti-
jas – iš viso šeši; jie, vadovauja-
mi savo tėvo Jedutūno, prana-
šavo palydimi lyrų, dėkodami ir
šlovindami VIEŠPATĮ.
4 Iš Hemano. Hemano sūnūs:
Bukijas, Matanijas, Uzielis,
Šebuelis, Jerimotas, Hanani-
jas, Hananis, Eliata, Gidaltis,
Romamti-Ezeris, Jošbekaša,
Malotis, Hotiras ir Mahazio-
tas.
5 Visi šie buvo karaliaus
regėtojo Hemano* sūnūs, pagal
Dievo pažadą jį išaukštinti,
nes Dievas buvo davęs Hema-
nui keturiolika sūnų ir tris
dukteris.
6 Visi jie, tėvo vado-
vaujami, kartu su Asafu, Jedu-
tūnu ir Hemanu giedojo
VIEŠPATIES Namuose, palydint
cimbolams, arfoms ir lyroms
Dievo Namų tarnyboje.
7 Iš vi-
so su jų broliais, parengtais
giedoti VIEŠPAČIUI, – visų įgu-
dusių giesmininkų, – buvo du
šimtai aštuoniasdešimt aš-
tuoni.
8 Burtai buvo mesti dėl
tarnybos pamainų, jauniems ir
senesniems, įgudusiems gies-
mininkams, kaip ir mokiniams.
9 Pirmas burtų metimas teko
Asafo Juozapui;
antras Gedalijui, jam ir jo
broliams bei sūnums – dvylikai;
10 trečias Zakurui, jo sūnums
ir broliams – dvylikai;
11 ketvirtas Izriui, jo sūnums
ir broliams – dvylikai;
12 penktas Netanijui, jo sū-
nums ir broliams – dvylikai;
13 šeštas Bukijui, jo sūnums
ir broliams – dvylikai;
14 septintas Jesarelai, jo sū-
nums ir broliams – dvylikai;
15 aštuntas Ješajui, jo sū-
nums ir broliams – dvylikai;
16 devintas Matanijui, jo sū-
nums ir broliams – dvylikai;
17 dešimtas Šimejui, jo sū-
nums ir broliams – dvylikai;
18 vienuoliktas Azareliui, jo
sūnums ir broliams – dvylikai;
19 dvyliktas Hašabijui, jo sū-
nums ir broliams – dvylikai;
20 tryliktas Šubaeliui, jo sū-
nums ir broliams – dvylikai;
21 keturioliktas Matitijui, jo
sūnums ir broliams – dvylikai;
22 penkioliktas Jeremotui, jo
sūnums ir broliams – dvylikai;
23 šešioliktas Hananijui, jo
sūnums ir broliams – dvylikai;

25, 1. 5: ... *kad pranašautų; karaliaus regėtojo Hemano*: regėtojai naudodavo muziką ar giesmę kaip foną pranašavimui (žr. 2 Kar 3, 15; 1 Sam 10, 5).

24 septynioliktas Jošbeka-
šai, jo sūnums ir broliams –
dvylikai;
25 aštuonioliktas Hananiui, jo
sūnums ir broliams – dvylikai;
26 devynioliktas Maločiui, jo
sūnums ir broliams – dvylikai;
27 dvidešimtas Eliatai, jo sū-
nums ir broliams – dvylikai;
28 dvidešimt pirmas Hotirui,
jo sūnums ir broliams – dvy-
likai;
29 dvidešimt antras Gidal-
čiui, jo sūnums ir broliams –
dvylikai;
30 dvidešimt trečias Maha-
ziotui, jo sūnums ir broliams –
dvylikai;
31 dvidešimt ketvirtas Ro-
mamti-Ezeriui, jo sūnums ir
broliams – dvylikai.

Vartų sargai

26 1* Vartų sargų tarny-
bos skyriai. Iš Koraho
žmonių buvo Korės sūnus Me-
šelemijas, vienas Abiasafo sū-
nų. 2 Mešelemijo sūnūs: pir-
magimis Zecharijas, antras
Jediaelis, trečias Zebadijas,
ketvirtas Jatnielis, 3 penktas
Elamas, šeštas Jehonanas,
septintas Eliehoenajis. 4 Obed-
Edomo sūnūs: pirmagimis
Šemajas, antras Jehozaba-
das, trečias Joahas, ketvirtas
Sacharas, penktas Netanelis,
5 šeštas Amielis, septintas
Issacharas, aštuntas Peule-
tajis; nes VIEŠPATS jį laimi-
no. 6 Ir jo sūnui Šemajui gimė
sūnūs, kurie valdė savo klanus,
nes jie buvo galiūnai. 7 Šemajo
sūnūs: Otnis, Refaelis, Obedas
ir Elzabadas, kurio broliai –
Elihu'as ir Šemachijas – buvo
stiprūs vyrai. 8 Visi šie, – Obed-
Edomo sūnūs su jų sūnumis ir
broliais, – buvo pajėgūs vyrai,
parengti tarnybai; iš viso še-
šiasdešimt du iš Obed-Edomo.
9 Mešelemijas turėjo sūnų ir
brolių – pajėgių vyrų – aštuo-
niolika.
10 Hosa, vienas Merario pali-
kuonių, turėjo sūnų: Šimrį – va-
dą, – nors jis nebuvo pirmagi-
mis, jo tėvas pastatė jį galva, –
11 antrą Hilkiją, trečią Tebali-
ją, ketvirtą Zechariją. Iš viso
Hosos sūnų ir brolių buvo try-
lika.
12* Šie vartų sargų skyriai, su-
skirstyti pagal jų vadus, turėjo
pareigą, lygiai kaip jų broliai,
pamainomis tarnauti VIEŠ-
PATIES Namuose. 13 Burtai bu-
vo mesti kiekvieniems vartams
tuo pačiu būdu, nepaisant, ar
klanas buvo mažas, ar didelis.
14 Burtai rytiniams vartams te-
ko Šelemijui. Tada jie metė

26, 1–32: Kronikininkas užbaigia aprašyti levitų padalas Šventyklos tarnyboje. Žr. 1 Kr 9, 17–27; 15, 23–24; 16, 37–42.

26, 12–19: Kronikininkas aprašo savo laikų Šventyklą, minėdamas rytinį, šiaurinį, pietinį bei vakarinį jos šoną ir vartus. Vienus vartus mini vardu (žr. 16 eilutę).

burtus jo sūnui Zecharijui, gud-
riam patarėjui; jam pagal
burtus teko šiauriniai vartai;
[15] Obed-Edomui pietiniai var-
tai, o jo sūnums buvo paskirtas
sandėlis. [16] Šupimui ir Hosai
vakariniai vartai su Šalecheto
vartais ant atšlaitės kelio. Kiek-
vienoje sargyboje buvo: [17] prie
rytinių – šeši levitai kasdien;
prie šiaurinių – keturi kasdien;
prie pietinių – keturi kasdien;
prie sandėlio po du; [18] kolona-
dai vakaruose buvo keturi prie
kelio ir du prie kolonados. [19] Šie
buvo vartų sargų skyriai iš Ko-
raho palikuonių ir Merario pali-
kuonių.

Kitos levitų pareigos. Iždų priežiūra

[20] Ahijas, iš levitų, prižiūrėjo
Dievo Namų iždus ir įžado at-
našų iždus. [21] Ladano sūnūs,
Ladanui priklausantys Geršo-
no palikuonys; Ladano Geršo-
nito klanų galvos – jehielitai.
[22] Jehielio sūnūs Zetamas ir
jo brolis Joelis tvarkė VIEŠPA-
TIES Namų iždus. [23] Iš Amra-
mo, Izharo, Hebrono ir Uzielio
žmonių [24] Mozės sūnaus Geršo-
mo sūnus Šebuelis buvo vyriau-
siasis iždų valdytojas. [25] Jo
broliai: iš Eliezerio jo sūnus
Rehabijas, jo sūnus Ješajas, jo
sūnus Joramas, jo sūnus Zich-
ris, jo sūnus Šelomotas. [26] Šis
Šelomotas ir jo broliai valdė
visus iždus įžado atnašų, ku-
rias buvo atnašavę karalius
Dovydas, klanų vadai, tūkstan-
tininkai bei šimtininkai ir kiti
kariuomenės pareigūnai. [27] Iš
grobio, paimto karuose, jie bu-
vo skyrę atnašų VIEŠPATIES
Namams išlaikyti. [28] Taip pat
ir visa, ką buvo atnašavęs re-
gėtojas Samuelis, Kišo sūnus
Saulius, Nero sūnus Abneris ir
Zerujos sūnus Joabas – visos
jų skirtos atnašos buvo Šelo-
moto ir jo brolių prižiūrimos.

Valdininkai ir teisėjai

[29]* Iš Izharo žmonių Chena-
nijas ir jo sūnūs buvo paskirti
Izraeliui valdininkų ir teisėjų
pareigoms, nesusijusioms su
šventove. [30] Iš Hebrono žmonių
Hašabijas ir jo broliai – tūks-
tantis septyni šimtai sumanių
vyrų, – prižiūrėjo Izraelį vakari-
niame Jordano šone visuose
VIEŠPATIES reikaluose ir kara-
liaus tarnyboje. [31] Tarp Hebrono
žmonių Jerijas buvo hebronitų
galva. Keturiasdešimtaisiais
karaliaus Dovydo valdymo
metais buvo padarytas kilmės
bei klanų tyrinėjimas ir buvo
rasta tarp jų įžymių pareigūnų
Gileado Jazere. [32] Jį ir jo bro-
lius – du tūkstančius septynis
šimtus sumanių vyrų – klanų
galvas – karalius Dovydas pa-

26, 29–32: Levitų, paskirtų pareigoms šalia šventovės, užduotis buvo rūpintis visos tautos religiniais reikalais.

skyrė Reubeno bei Gado giminių ir pusės Manaso giminės žmonėms valdyti ir tvarkyti viskam, kas siejasi su Dievo ir karaliaus reikalais.

Kariuomenės pareigūnai

27 [1]* Šis yra skaičius Izraelio žmonių – klanų
galvų, tūkstantininkų ir šimtininkų bei kitų pareigūnų, buvusių karaliaus tarnyboje ryšiams su būriais, budinčiais mėnesio pamainomis per visus metų mėnesius. Kiekviename būryje buvo dvidešimt keturi tūkstančiai vyrų.
[2] Zabdielio sūnus Jašobeamas vadovavo pirmajam būriui pirmą mėnesį; jo būryje buvo dvidešimt keturi tūkstančiai.
[3] Jis buvo Perezo palikuonis ir buvo galva visų kariuomenės pareigūnų pirmą mėnesį.
[4] Dodajis Ahohietis vadovavo antrojo mėnesio būriui; Miklotas buvo vyriausias jo būrio pareigūnas. Jo būryje buvo dvidešimt keturi tūkstančiai.
[5] Trečias vadas, trečiajam mėnesiui, buvo kunigo Jehojados sūnus Benajas kaip galva; jo būryje buvo dvidešimt keturi
tūkstančiai.
[6] Tai yra tasai Benajas, kuris buvo Trisdešimties galiūnas ir vadovavo Trisdešimčiai; jo sūnus Amizabadas vadovavo jo būriui.
[7] Joabo brolis Asahelis buvo ketvirtas, ketvirtajam mėnesiui, ir po jo – jo sūnus Zebadijas; jo būryje buvo dvidešimt keturi tūkstančiai.
[8] Penktas vadas, penktajam mėnesiui, buvo Šamhutas Hizrahitas; jo būryje buvo dvidešimt penki tūkstančiai.
[9] Šeštas, šeštajam mėnesiui, buvo Ira Tekoietis; jo būryje buvo dvidešimt keturi tūkstančiai.
[10] Septintas, septintam mėnesiui, buvo Helezas Pelonitas iš Efraimo giminės; jo būryje buvo dvidešimt keturi tūkstančiai.
[11] Aštuntas, aštuntam mėnesiui, buvo Sibekajis Hušatitas iš Zeraho klano; jo būryje buvo dvidešimt keturi tūkstančiai.
[12] Devintas, devintam mėnesiui, buvo Abiezeris iš Anatoto, Benjamino giminės; jo būryje buvo dvidešimt keturi tūkstančiai.
[13] Dešimtas, dešimtam mėnesiui, buvo Maharajis Netofatitas iš Zeraho klano; jo būryje buvo dvidešimt keturi tūkstančiai.

27, 1–15: Šis kariuomenės pareigūnų sąrašas yra ir panašus, ir skiriasi nuo Dovydo galiūnų sąrašo, esančio 1 Kr 11, 10–47. Be abejo, šis schematiškas kariuomenės aprašymas yra dirbtinis ir perdėtas – 12 × 24 000 = 288 000 vyrų! – nebent hebrajiškasis žodis *'elef*, reiškiantis *tūkstantį*, vartojamas ženklinti mažesniam kariuomenės daliniui. Žr. 1 Kr 12, 25–38.

[14] Vienuoliktas, vienuolik-
tam mėnesiui, buvo Benajas iš
Piratono, Efraimo giminės; jo
būryje buvo dvidešimt keturi
tūkstančiai.
[15] Dvyliktas, dvyliktam mė-
nesiui, buvo Heldajis Neofati-
tas iš Otnielio klano; jo būryje
buvo dvidešimt keturi tūks-
tančiai.

Giminių galvos

[16] Izraelio giminėms vado-
vavo:

Reubeno giminės žmonių vy-
riausiasis vadas buvo Zichrio
sūnus Eliezeris; Simeono gimi-
nės žmonių – Maakos sūnus
Stefatijas;

[17] Levio – Kemuelio sūnus
Hašabijas; Aarono – Zadokas;

[18] Judo – Elihu'as, vienas iš
Dovydo brolių;

Issacharo – Michaelio sūnus
Omris;

[19] Zebuluno – Obadijo sūnus
Išmajas;

Naftalio – Azrielio sūnus Je-
rimotas;

[20] Efraimo giminės žmonių –
Azazijo sūnus Hošea;

pusės Manaso giminės – Pe-
dajo sūnus Joelis;

[21] pusės Manaso giminės Gi-
leade – Zecharijo sūnus Ido'as;

Benjamino – Abnerio sūnus
Jaasielis;

[22] Dano – Jerohamo sūnus
Azarelis;

Šie buvo Izraelio giminių
vadai.

Nebaigtas surašymas

[23] Dovydas neskaičiavo tų,
kurie buvo dvidešimties metų
ar jaunesni, nes VIEŠPATS buvo
pažadėjęs padaryti Izraelį taip
gausų, kaip dangaus žvaigždes.
[24] Zerujos sūnus Joabas buvo
pradėjęs juos skaičiuoti, bet
nebaigė. Tačiau pyktis ištiko
Izraelį už tai, ir skaičius nebu-
vo įtrauktas į karaliaus Dovy-
do Metraščius.

Prižiūrėtojai

[25] Karališkuosius iždus pri-
žiūrėjo Adielio sūnus Azmave-
tas. Iždus krašte – miestų, kai-
mų ir tvirtovių – prižiūrėjo
Uzijo sūnus Jonatanas. [26] Lau-
kų darbus, žemdirbius prižiū-
rėjo Chelubo sūnus Ezris. [27] Vy-
nuogynus prižiūrėjo Šimejis iš
Ramos, o vynuogynų gėrybes
vyno rūsiuose tvarkė Zabdis
Šifmitas. [28] Alyvmedžius ir si-
komorų medžius Šefeloje pri-
žiūrėjo Baal-Hananas Gederie-
tis. Aliejaus sandėlius tvarkė
Joašas. [29] Galvijų bandomis,
kurios ganėsi Šarono lygumo-
je, rūpinosi Šitrajis Šaronietis,
o galvijų bandomis, kurios ga-
nėsi slėniuose, rūpinosi Adlajo
sūnus Šafatas. [30] Kupranuga-
rius prižiūrėjo Obilas Išmaeli-
tas; asiles prižiūrėjo Jehdejas
Meronotitas. Avių kaimenė-
mis rūpinosi Jazizas Hagritas.
[31] Visi šie buvo karaliaus Do-
vydo nuosavybės prižiūrėtojai.

Karaliaus patarėjai

[32] Dovydo dėdė Jonatanas, iš-
mintingas žmogus ir rašti-
ninkas, buvo patarėjas. Hach-
monio sūnus Jahielis auklėjo
Dovydo sūnus. [33] Ahitofelis bu-
vo karaliaus patarėjas, o ar-
chitas Hušajis buvo karaliaus
bičiulis. [34] Po Ahitofelio* atėjo
Benajo sūnus Jehojada ir Abja-
taras. Joabas buvo Dovydo ka-
riuomenės vadas.

Sueiga Jeruzalėje

28 [1] Dovydas sušaukė su-
eiti į Jeruzalę visus Iz-
raelio pareigūnus – giminių
galvas, vadus būrių, buvusių
karaliaus tarnyboje, tūks-
tantininkus ir šimtininkus, vi-
sus karaliaus nuosavybės bei
galvijų prižiūrėtojus ir savo sū-
nus – drauge su dvariškiais,
galiūnais ir visais turtingais
vyrais. [2] Karalius atsistojo ir
tarė: „Mano broliai, mano tau-
ta, klausykitės manęs! Aš bu-
vau sumanęs pastatyti atilsio
Namus VIEŠPATIES Sandoros
skryniai, mūsų Dievui pakoją.*
[3] Bet Dievas tarė man: 'Tu ne-
statysi Namų mano vardui, nes
esi kovotojas ir esi išliejęs
kraujo'. [4] Tačiau VIEŠPATS, Iz-
raelio Dievas, išsirinko mane
iš visų mano protėvių namų bū-
ti Izraelio karaliumi amžinai.
Juk jis išsirinko Judą valdovu,
o iš Judo namų mano tėvo na-
mus; ir iš mano tėvo sūnų jis
rado malonumą padaryti ma-
ne viso Izraelio karaliumi. [5] O
iš visų mano sūnų, – nes VIEŠ-
PATS man daug sūnų davė, –
jis išsirinko mano sūnų Salia-
moną sėdėti VIEŠPATIES Kara-
lystės, Izraelio, soste. [6] Be to,
jis man pasakė: 'Tavo sūnus
Saliamonas yra tas, kuris pa-
statys man Namus ir mano
kiemus, nes aš išsirinkau jį bū-
ti man sūnumi ir aš būsiu jam
tėvas.' [7] Aš padarysiu jo kara-
lystę amžiną, jei jis ir toliau
taip ryžtingai laikysis mano
įstatymų ir įsakų, kaip jis da-
bar daro.' [8] Nūn tad viso Izrae-
lio, Dievo bendrijos, akivaizdoje
ir mūsų Dievui girdint, aš jus
skatinu ištikimai atsiduoti vi-
siems VIEŠPATIES, savo Dievo,
įsakymams, idant valdytumė-
te šį gerą kraštą ir paliktumė-
te jį kaip amžiną paveldą savo
vaikams.

27, 34: *Po Ahitofelio ...* : po jo savižudybės (žr. 2 Sam 17, 23). Tada Jehojada tapo karaliaus patarėju jo vietoje. Abjataras buvo kunigas.

28, 2: ... *Sandoros skryniai, mūsų Dievui pakoją*: nematomas Viešpats, bet sėdintis soste ant kerubų, buvo susietas su Sandoros skrynia Šilo'e, o vėliau Jeruzalės Šventykloje. Skrynia buvo jo pakoja žemėje; žr. Ps 99, 5; 132, 7. *Malonės sostas* (1 Kr 28, 11) ir *vežimas su kerubais* (žr.1 Kr 28, 18) atspindi skirtingas aplinkybes potremtinės tikėjimo bendrijos, turinčios tik tuščią Skrynios vietą Šventykloje. Pati Skrynia buvo dingusi Šventyklos sunaikinimo metu 587 m. prieš Kristų.

[9] O tu, mano sūnau Saliamo-
nai, pažink savo tėvo Dievą ir
tarnauk jam visa širdimi ir vi-
sa gyvastimi, nes VIEŠPATS ti-
ria kiekvieną širdį ir supranta
kiekvieną norą bei mintį. Jei-
gu ieškosi jo, jis leis tau save
surasti; bet jeigu paliksi jį, jis
atmes tave amžinai. [10] Būk tad
atidus, nes VIEŠPATS išsirinko
tave pastatyti šventovės Na-
mams. Būk ryžtingas ir imkis
darbo!“

Dovydas duoda Saliamonui Šventyklos projektą

[11] Tada Dovydas įteikė savo
sūnui Saliamonui brėžinį Šven-
tyklos prieangio, jos sandėlių
ir iždų, jos aukštutinių kam-
barių bei jos vidaus kambarių
ir kambario malonės sosto
Skryniai. [12] Be to, ir brėžinį vi-
so, ką jis sumanė per {Dievo}
dvasią: VIEŠPATIES Namų kie-
mams, visiems Dievo Namus
supantiems kambariams bei
sandėliams ir įžado atnašų
sandėliams; [13] kunigų bei levi-
tų padaloms, visiems VIEŠPA-
TIES Namų tarnybos darbams
ir visiems VIEŠPATIES Namų
tarnybos reikmenims. [14] Jis nu-
rodė svorį aukso visų apeigų vi-
siems auksiniams reikmenims,
svorį sidabro visų apeigų vi-
siems sidabriniams reikme-
nims; [15] panašiai ir svorį auk-
sinių žvakidžių bei jų lempų,
svorį aukso kiekvienai žvaki-
dei ir jos lempoms, svorį si-
dabro žvakidei ir jos lempoms
pagal kiekvienos žvakidės pa-
skirtį. [16] Jis nurodė svorį auk-
so kiekvienam Artumo duonos
eilių stalui ir sidabro sidabri-
niams stalams; [17] ir gryno auk-
so, naudotino šakutėms, du-
benims bei ąsočiams; ir svorį
aukso kiekvienam auksiniam
dubeniui ir kiekvienam sidab-
riniam dubeniui; [18] ir svorį gry-
niausio aukso, naudotino smil-
kalų aukurui ir pavyzdžiui
vežimo su kerubais,* išskleis-
tais sparnais uždengti VIEŠ-
PATIES Sandoros skryniai.

[19]* Jis buvo tiksliai užrašęs
brėžinio nurodymus, nes jį ve-
dė VIEŠPATIES ranka.

[20] Dovydas dar kalbėjo savo
sūnui Saliamonui: „Būk stip-
rus ir ryžtingas! Imkis darbo!
Nebijok ir nenusimink, nes
VIEŠPATS Dievas, mano Die-
vas, yra su tavimi. Jis neatmes
ir nepaliks tavęs, kol nebus už-
baigti visi darbai VIEŠPATIES
Namų tarnybai. [21] Štai kunigų
ir levitų padalos yra parengtos
visai Dievo Namų tarnybai. Vi-
suose darbuose su tavimi bus
norintys padėti vyrai, turintys

28, 18: ... *pavyzdžiui vežimo su kerubais*: šio įvaizdžio kilmė turbūt sietina su Ez 1, 4–24; 10, 1–22.

28, 19: Pasak Kronikininko, Dovydas gavo iš Dievo planus Šventyklos statybai, kaip kadaise Mozė buvo gavęs iš Dievo planus Padangtei (žr. Iš 25).

išminties ir įgūdžių visokioms
užduotims. Taip pat ir pareigū-
nai, ir visi žmonės darys visa,
ką tu įsakysi.“

Aukos Šventyklos statybai

29 1 Karalius Dovydas
kalbėjo visai sueigai:
„Mano sūnus Saliamonas, ku-
rį vieną Dievas išsirinko, yra
jaunas ir be patirties, nors už-
duotis didelė. Juk Šventykla
nėra žmogui, bet VIEŠPAČIUI
Dievui. 2 Užtat aš atidėjau dėl
savo Dievo Namų, kiek pajė-
giau, aukso auksiniams daik-
tams, sidabro sidabriniams
daiktams, vario variniams
daiktams, geležies geležiniams
daiktams, medžio mediniams
daiktams, apsčiai onikso ak-
mens ir akmenų inkrustuoti,
rubinų, įvairiaspalvių akme-
nų – visokių brangakmenių ir
gausybę marmuro. 3 Bet nūn,
kadangi gėriuosi savo Dievo
Namais, šalia viso, ką esu ati-
dėjęs šventiesiems Namams,
duodu savo Dievo Namams sa-
vo aukso bei sidabro sankau-
pas: 4 tris tūkstančius auksinių
– Ofyro aukso – talentų ir sep-
tynis tūkstančius gryniausio
sidabro talentų Namų sienoms
aptraukti 5 ir visiems meistrų
darbams atlikti, auksą daik-
tams iš aukso ir sidabrą sidab-
riniams daiktams. O dabar
kas, atsiduodamas VIEŠPAČIUI,
šiandien su noru aukos?“
6 Tada klanų vadai, giminių
vadai, tūkstantininkai bei
šimtininkai ir visi karaliaus
darbų prižiūrėtojai laisva va-
lia įteikė savo atnašas, 7 duo-
dami Dievo Namų tarnybai
penkis tūkstančius auksinių
talentų ir dešimt tūkstančių
auksinių darikų,* dešimt tūks-
tančių sidabrinių talentų, aš-
tuoniolika tūkstančių varinių
talentų ir šimtą tūkstančių ge-
ležinių talentų. 8 Kas tik turė-
jo brangakmenių, per Jehielio
Geršonito rankas juos atidavė
VIEŠPATIES Namų iždui. 9 Žmo-
nės džiaugėsi savo laisva va-
lia duotomis atnašomis, nes
jie atnašavo iš visos širdies. Ir
karalius Dovydas tuo labai
džiaugėsi.

Dovydo padėkos malda

10* Tada Dovydas pašlovino
VIEŠPATĮ visos bendrijos aki-
vaizdoje. Dovydas tarė:

„Būk pašlovintas,
VIEŠPATIE,
Izraelio, mūsų tėvo, Dieve,
nuo amžių per amžius!
11 O VIEŠPATIE, tavo yra
didybė,
galybė, grožybė, pergalė ir
šlovė.
Taip, nes tau priklauso
visa,
kas danguje ir žemėje.

29, 7: ... *darikų*: persų imperijos piniginis vienetas, tolygus talentui.

29, 10–19: Dovydo atsisveikinimo malda. Žr. 1 Kr 16, 8–36.

O VIEŠPATIE, tau priklauso
karalystė,
tu išsiaukštinai save kaip
visatos galva.
12 Tu daliji turtus ir garbę,
tu visa valdai.
Tavo rankoje jėga ir galybė,
tavo galioje kiekvieną
išaukštinti ir stiprinti.
13 Už tai, mūsų Dieve,
mes tau dėkojame ir
šloviname tavo garbingą
vardą.

14 Betgi kas esu aš ir kas yra
mano tauta, kad mes galime
daryti šią laisvos valios atna-
šą? Juk visa iš tavęs ateina, o
mes duodame tau tik tai, ką iš
tavo rankos esame gavę. 15 Juk
tavo akivaizdoje mes esame
kaip praeiviai, tik tavo svečiai,
kaip visi mūsų tėvai. Mūsų die-
nos žemėje yra tarsi šešėlis,
išnykstantis be vilties. 16 VIEŠ-
PATIE, mūsų Dieve, visa ši gau-
sybė, kurią atidėjome statyti
tavo Namams, tavo šventajam
vardui, yra iš tavo rankos ir tau
priklauso. 17 Aš žinau, mano
Dieve, kad tu tikrini širdį ir
mėgsti dorumą. Dora širdimi
noriai atnašavau visus šiuos
dalykus; ir nūn pamačiau tavo
žmones, čia esančius, tau at-
našaujančius su noru ir su
džiaugsmu. 18 VIEŠPATIE, Die-
ve Abraomo, Izaoko ir Izraelio,
mūsų protėvių, palaikyk tokį
jausmą ir tokias mintis savo
tautos žmonių širdyje amžinai
ir kreipk į save jų širdį. 19 Su-
teik mano sūnui Saliamonui,
kad visa širdimi laikytųsi ta-
vo įsakymų, pamokymų ir įsa-
kų, kad juos visus vykdytų, kad
pastatytų Šventyklą, kuriai
esu atidėjęs medžiagas.“

20 Tada Dovydas kreipėsi į vi-
są bendriją: „Šlovinkite VIEŠ-
PATĮ, savo Dievą!“ Ir visa bend-
rija pašlovino VIEŠPATĮ, savo
protėvių Dievą, nulenkdama
galvas ir parpuldama kniūbs-
čia prieš VIEŠPATĮ ir karalių.
21 Kitą dieną jie atnašavo au-
kas ir deginamąsias atnašas
VIEŠPAČIUI: tūkstantį jaučių,
tūkstantį avinų ir tūkstantį
ėriukų, kartu su savo liejamo-
mis atnašomis ir gausybe aukų
už visą Izraelį. Tą dieną buvo
valgoma ir geriama VIEŠPA-
TIES akivaizdoje su dideliu
džiaugsmu.

Saliamonas tampa karaliumi. Dovydo mirtis

22 Jie antrą kartą* paskelbė
Dovydo sūnų Saliamoną kara-
liumi, patepdami jį VIEŠPATIES
akivaizdoje valdovu, o Zadoką
kunigu. 23 Tada Saliamonas at-
sisėdo į VIEŠPATIES sostą, tap-
damas karaliumi vietoj savo

29, 22: ... *antrą kartą*: apie pirmąjį kartą yra užuomina 1 Kr 23, 1. Čia kalbama apie iškilmingą ir viešą Saliamono pripažinimą karaliumi, patvirtinant ankstesnį Dovydo paskyrimą.

tėvo Dovydo. Jo valdymas bu-
vo sėkmingas, ir jam pakluso
visas Izraelis. 24 Visi vadai ir ga-
liūnai, taip pat ir visi kiti kara-
liaus Dovydo sūnūs padavė ran-
ką, pareikšdami ištikimybę ka-
raliui Saliamonui. 25 VIEŠPATS
didžiai išaukštino Saliamoną
viso Izraelio akyse ir suteikė
jam tokią karališką garbę, ko-
kios prieš jį nė vienas Izraelio
karalius nebuvo turėjęs.

26 Taip tad Išajo sūnus Do-
vydas valdė visą Izraelį. 27 Jis
buvo Izraelio karaliumi ketu-
riasdešimt metų: septynerius
metus karaliavo Hebrone ir
trisdešimt trejus Jeruzalėje.
28 Jis numirė žiloje senatvėje,
turtingas ir garbingas, ir jo sū-
nus Saliamonas tapo karaliu-
mi jo vietoje.

29 Karaliaus Dovydo darbai,
nuo pirmojo iki paskutinio, an-
tai yra aprašyti regėtojo Sa-
muelio kronikose, pranašo Na-
tano kronikose ir regėtojo Gado
kronikose 30 kartu su pasakoji-
mais apie visą jo karaliavimą
bei žygdarbius ir įvykius, ku-
riuos patyrė ir jis, ir Izraelis, ir
visos kitos žemės karalystės.

ANTROJI KRONIKŲ KNYGA

Antroji Kronikų knyga tęsia Izraelio, Sandoros bendrijos, istoriją nuo Saliamono įžengimo į Dovydo sostą. Apie Saliamono karaliavimą pasakojama Kronikininko požiūriu. Saliamonas laikomas idealiu karaliumi, tik Dovydas tėra už jį pranašesnis. Išsamiai aprašomi Šventyklos statymas ir Saliamono dvaro didingumas, tyliai praeinama pro pragaištingas jo valdymo ydas. Visa tai derinasi su Kronikininko užmoju pabrėžti Šventyklos ir Dievo garbinimo svarbą Sandoros bendrijai – Izraeliui. Jis nori parodyti savo skaitytojams nuostabų Dievo buveinės žėresį ir liturginį aukos, maldos bei šlovinimo giesmės didingumą. Judo karaliai vertinami pagal jų laikyseną Šventyklos ir Dievo garbinimo liturgijos atžvilgiu. Potremtinė Sandoros bendrija turi vienytis, garbindama vieną tikrąjį Dievą Jeruzalės Šventykloje, kurią pastatė Dovydas ir Saliamonas.

Rašydamas apie padalytos karalystės laikotarpį, Kronikininkas skiria bemaž visą dėmesį Judo karalystei, palikdamas nuošaliai šiaurinę karalystę – Izraelį. Tai yra reikšminga. Jo požiūriu, šiaurinės Izraelio giminės yra religinėje schizmoje, nes jos garbino Jahvę, Sandoros Dievą, ne Jeruzalės Šventykloje, bet kitoje vietoje. Kronikininkas net nemini svarbiųjų Jahvės šventyklų Dane ir Bet-Elyje, tarsi jų nebūtų buvę. Nepaisant šios religinės schizmos, Kronikininkas kalba apie „visą Izraelį". Šiuo posakiu Kronikų knygose jis vadina Sandoros tautą keturiasdešimt devynis kartus. Jam svarbu, kad izraeliečiai, „visa Izraelio bendrija", būtų vieninga, garbinanti Jahvę, Sandoros Dievą, tik jo Šventykloje, kuri yra Jeruzalėje. Užtat jis labai gerbia karalius Hezekiją ir Jošiją, nes jie, šiaurinei karalystei – Izraeliui – žlugus, bandė įvesti šiaurines Izraelio gimines į Judo karalystę.

Baigiantis V a. prieš Kristų, Kronikininko laikais, „šalies žmonės" buvo visų giminių, įskaitant ir Judo, palikuonys, kurie nebuvo ištremti į Babiloniją. Jie buvo susimaišę su svetimtaučiais ir sukūrę religiją, kuri pernelyg skyrėsi nuo judaizmo, susiformavusio Babilonijos tremties metu. Todėl religinis ir politinis bendravimas tarp sugrįžusiųjų iš tremties ir „šalies žmonių", anot Kronikininko, buvo neįmanomas. Tai jis akivaizdžiai aprašo paskutinėje savo veikalo dalyje – Ezdro ir Nehemijo knygose.

2 Kronikų knygos metmenys

A.	Saliamono karaliavimas	1, 1 – 9, 31
B.	Monarchija prieš Hezekiją	10, 1 – 27, 9
C.	Hezekijo ir Jošijo reformos	28, 1 – 35, 27
D.	Karalystės galas	36, 1 – 23

A. SALIAMONO KARALIAVIMAS

Dievas suteikia Saliamonui išmintį

1 1 Dovydo sūnus Saliamo-
nas įsitvirtino savo kara-
lystėje. VIEŠPATS, jo Dievas,
buvo su juo ir darė jį vis iški-
lesnį. 2 Saliamonas sušaukė vi-
są Izraelį – tūkstantininkus ir
šimtininkus, teisėjus ir visus
viso Izraelio vadus bei klanų
galvas. 3 Tada Saliamonas, ly-
dimas visos su juo buvusios
bendrijos, nuėjo į Gibeono
aukštumų alką, nes ten buvo
Dievo Susitikimo palapinė, ku-
rią VIEŠPATIES tarnas Mozė
buvo padaręs dykumoje. {4 Bet
Dievo Skrynią Dovydas buvo
pargabenęs iš Kirjat-Jearimų
į vietą, kurią Dovydas buvo jai
prirengęs; jis buvo pastatęs jai
palapinę Jeruzalėje.} 5 Be to,
ten, VIEŠPATIES Padangtės prie-
šakyje, buvo ir varinis aukuras,*
kurį buvo padaręs Huro sūnaus
Urio sūnus Bezalelis. Ten Sa-
liamonas ir bendrija teiravosi
VIEŠPATIES. 6 Ten Saliamonas
palipo VIEŠPATIES akivaizdo-
je prie varinio aukuro, stovėju-
sio prie Susitikimo palapinės,
ir atnašavo ant jo tūkstantį de-
ginamųjų aukų.
7 Tą naktį Dievas pasirodė
Saliamonui ir tarė: „Prašyk, ko
nori, kad tau duočiau.“ 8 Salia-
monas tarė Dievui: „Tu paro-
dei didelę ir ištikimą meilę
mano tėvui Dovydui ir pada-
rei mane jo vietoje karaliumi.
9 Nūn, VIEŠPATIE Dieve, tebū-
na įvykdytas tavo pažadas ma-
no tėvui Dovydui, nes esi pa-
skyręs mane karaliumi tautos,
kuri yra taip gausi, kaip dul-
kės žemėje. 10 Nūn tad suteik
man išminties ir žinojimo,
kaip vesti šią tautą, nes kitaip
kas pajėgs šią tavo didelę tau-
tą valdyti?“ 11 Dievas Saliamo-
nui atsakė: „Kadangi tai yra
tavo širdyje ir tu neprašei nuo-
savybės, turtų, garbės ar savo
priešų gyvasties ir neprašei net
ilgo gyvenimo, bet prašei sau
išminties ir žinojimo, kad pa-
jėgtum valdyti mano tautą, ku-
rios karaliumi tave esu pasta-
tęs, 12 tai duodu tau išmintį ir
žinojimą. Duosiu tau taip pat
ir turtų, ir nuosavybės, ir gar-
bės tiek, kiek nė vienas pirm
tavęs buvusių karalių nėra tu-
rėjęs ir nė vienas po tavęs ne-
turės.“

1, 5: *... Padangtės priekyje, buvo ir varinis aukuras*: Kronikininkas pateisina Saliamono deginamųjų aukų atnašavimą Gibeono aukštumų alke. Jis vaizduoja Viešpaties Padangtę, t. y. Mozės Susitikimo palapinę, ir Mozės įsakymu padirbtą varinį aukurą (žr. Iš 31, 1–9), tebesantį Gibeone po to, kai Dovydas buvo pernešęs iš ten Sandoros skrynią į naują palapinę Jeruzalėje (žr. 1 Kr 15, 1. 25; 16, 1). Bezalelio padirbtas aukuras buvo iš akacijos medžio, aptrauktas variu (žr. Iš 27, 1–2). Vėliau Saliamonas pastatė Jeruzalės Šventykloje aukurą iš vario (žr. 2 Kr 4, 1).

Saliamono turtai

13 Iš aukštumų alko Gibeone,
iš Susitikimo palapinės, Saliamonas grįžo į Jeruzalę ir valdė
Izraelį. 14 Jis sutelkė sau kovos
vežimų bei raitelių; jis turėjo keturiolika tūkstančių kovos vežimų ir dvidešimt keturis tūkstančius arklių, kuriuos išdėstė kovos vežimų miestuose ir prie karaliaus Jeruzalėje. 15 Karalius padarė sidabrą
ir auksą taip įprastus Jeruzalėje, kaip akmenys ir kedrai, taip apsčius, kaip sikamoro medžiai Šefeloje. 16* Saliamono arkliai buvo įvežami iš Egipto ir Kuės. Iš Kuės karaliaus pirkliai juos pirkdavo rinkos kaina. 17 Kovos vežimas, įvežtas
iš Egipto, kainuodavo šešis šimtus sidabrinių šekelių, o arklys – šimtą penkiasdešimt. Juos savo ruožtu jie pristatydavo visiems hetitų karaliams ir visiems Aramo karaliams.

Pasiruošimas statyti Šventyklą

18 Tada Saliamonas nutarė
statyti VIEŠPATIES vardui Namus ir sau karališkus rūmus.

2 1 Saliamonas pašaukė septyniasdešimt tūkstančių vyrų nešti akmenų ir aštuoniasdešimt tūkstančių vyrų skaldyti akmenų kalnuose drauge su trimis tūkstančiais šešiais šimtais prižiūrėtojų. 2 Be to, jis
davė žinią Tyro karaliui Huramui: „Kadaise tu padėjai mano tėvui Dovydui ir siuntei jam kedro rąstų, kad pasistatytų sau rūmus gyventi. 3 Štai aš ketinu statyti Namus VIEŠPATIES, savo Dievo, vardui. Aš jam pašvęsiu juos kvepiančių smilkalų atnašavimui jo akivaizdoje, nuolatinei Artumo duonos eilių atnašai, deginamosioms ryto ir vakaro aukoms šabo, jaunaties ir nustatytų VIEŠPATIES, mūsų Dievo, iškilmių dienomis, kaip Izraelis yra amžinai įpareigotas. 4 Namai,
kuriuos noriu pastatyti, bus didingi, nes mūsų Dievas yra didingesnis už visus dievus. 5 Bet
kas iš tikrųjų gali pastatyti jam Namus? Juk nei dangus, nei dangaus aukštybės negali jo aprėpti! Kas gi aš, kad galėčiau pastatyti jam Namus, nebent kaip vietą smilkalams atnašauti jo akivaizdoje? 6 Nūn
tad atsiųsk man išmintingą vyrą, įgudusį apdirbti auksą, sidabrą, varį bei geležį ir violetinės, tamsiai raudonos bei mėlynos spalvos medžiagas, mokantį daryti įraižas, kad dirbtų su amatininkais, kuriuos man parūpino mano tėvas

1, 16: Atrodo, kad arkliai buvo perkami iš Kuės, o kovos vežimai – iš Egipto. Kai kurie aiškintojai Kronikininko duomenų šaltiniu laiko 1 Kar 10, 28–29 skaitinį ir teigia, kad vietoj *iš Egipto*, t. y. iš *Mizrajim*, reikia skaityti iš *Muzur*. Muzuras buvo kalnų sritis į šiaurę nuo Kilikijos.

Dovydas čia, Judo karalystėje
ir Jeruzalėje. 7 Atsiųsk man
taip pat ir kedro, kipariso ir al-
gumo medžio sienojų iš Liba-
no, nes žinau, kad tavo tarnai
yra įgudę kirsti medžius Liba-
ne. Mano tarnai padės tavo
tarnams 8 aprūpinti mane dau-
gybe rąstų, nes Namai, kuriuos
noriu statyti, bus didingi ir
nuostabūs. 9 Štai aš parūpin-
siu tavo tarnams, medkir-
čiams, kertantiems medžius,
dvidešimt tūkstančių korų*
grūstų kviečių, dvidešimt tūks-
tančių korų miežių, dvidešimt
tūkstančių batų* vyno ir dvide-
šimt tūkstančių batų aliejaus.“

10 Tyro karalius Huramas nu-
siuntė Saliamonui tokį rašytą
žodį: „Kadangi VIEŠPATS myli
savo tautą, jis padarė tave jų
karaliumi.“ 11 Huramas tęsė:
„Tebūna pagarbintas VIEŠ-
PATS, Izraelio Dievas, kuris pa-
darė dangų ir žemę, kuris davė
karaliui Dovydui išmintingą
sūnų, apdovanotą įžvalgiu pro-
tu bei supratimu, kaip statyti
Namus VIEŠPAČIUI ir karališ-
kus rūmus sau.

12 Nūn aš siunčiu savo meist-
rą Huram-Abį, įgudusį ir pro-
tingą vyrą, 13 sūnų vienos Dano
giminės dukterų;* jo tėvas buvo
tyrietis. Jis yra įgudęs apdirbti
ir auksą, sidabrą, varį, geležį,
akmenį bei medį, ir violetinės,
mėlynos ir tamsiai raudonos
spalvos siūlus bei ploną drobę,
ir su tavo amatininkais ir ama-
tininkais mano viešpaties, ta-
vo tėvo Dovydo, daryti visokias
įraižas bei sumanyti visa, kas
tik bus iš jo reikalaujama, su
tavo amatininkais ir amatinin-
kais mano viešpaties, tavo tė-
vo Dovydo. 14 O dabar tesiunčia
mano viešpats savo tarnams
kviečius, miežius, vyną ir alie-
jų, kuriuos jis yra pažadėjęs.
15 Mes nukirsime Libane tiek
medžių, kiek tau reikia, ir at-
plukdysime juos tau sieliais jū-
ra į Jafą. Į Jeruzalę tu juos nu-
gabensi.“

16 Tada Saliamonas padarė
visų Izraelio krašte gyvenusių
svetimtaučių surašymą, pana-
šų į surašymą, kurį buvo daręs
jo tėvas Dovydas, ir buvo jų
rasta šimtas penkiasdešimt
tūkstančių šeši šimtai. 17 Iš jų
septyniasdešimt tūkstančių
buvo paskirti nešikais ir aštuo-
niasdešimt tūkstančių ak-
menskaldžiais kalnuose, o trys
tūkstančiai prižiūrėtojais, kad
žmonės dirbtų.

2, 9: ... *korų* ... *batų*: koras – maždaug 393 litrai; batas – maždaug 39,1 litro.

2, 13: ... *sūnų vienos Dano giminės dukterų*: ji buvo našlė iš Naftalio giminės (žr. 1 Kar 7, 14). Dano giminės žmonės buvo įsikūrę Naftalio žemės šiaurėje (žr. Ts 18, 27–31). Ir Bezalelio padėjėjas buvo iš Dano giminės (žr. Iš 31, 6).

Šventyklos statymas

3 1 Tada Saliamonas pra-
dėjo statyti Namus VIEŠ-
PAČIUI Jeruzalėje ant Morijos
kalno,* kur VIEŠPATS buvo pa-
sirodęs jo tėvui Dovydui, toje
vietoje, kurią buvo nurodęs Do-
vydas, ant Ornano Jebusito klo-
jimo. 2 Jis pradėjo statyti savo
karaliavimo ketvirtaisiais me-
tais antrojo mėnesio antrąją
dieną. 3 Šie buvo Saliamono nu-
statyti Dievo Namų matme-
nys: ilgis, uolektimis pagal se-
novinį matą, šešiasdešimt
uolekčių ir plotis dvidešimt uo-
lekčių. 4 Prieangis priešais Na-
mų Navą buvo dvidešimties
uolekčių ilgio ir Namų pločio;
jo aukštis buvo šimtas dvide-
šimt uolekčių. Jo vidus buvo
paauksuotas grynu auksu. 5 Di-
džiąją Navą Saliamonas ap-
mušė kipariso medžiu, aptrau-
kė ją grynu auksu ir išpuošė
palmių įraižomis bei vaini-
kais. 6 Jis nusagstė pastatą
brangakmenių įtvarais. {Auk-
sas buvo iš Parvajimų.} 7 Na-
mus jis apmušė auksu – jų si-
jas, slenksčius, sienas ir duris;
įraižė kerubus ant sienų.
8 Jis padarė Šventųjų Šven-
tąją: jos ilgis buvo tolygus Na-
mų pločiui – dvidešimt uolek-
čių, o jos plotis buvo dvidešimt
uolekčių, ir apmušė ją šešiais
šimtais talentų gryno aukso.
9 Vinių svoris buvo penkiasde-
šimt auksinių šekelių. Pana-
šiai jis apmušė auksu viršuti-
nius kambarius.
10 Šventųjų Šventojoje jis pa-
darė du drožtus kerubus ir juos
paauksavo. 11 Išskleisti kerubų
sparnai buvo dvidešimties uo-
lekčių: vienas sparnas, liečian-
tis vieną Namų sieną, penkių
uolekčių ilgio ir kitas sparnas,
liečiantis kito kerubo sparną,
penkių uolekčių ilgio; 12 vienas
sparnas kito kerubo, liečiantis
kitą Namų sieną, penkių uo-
lekčių ilgio ir jo kitas sparnas,
liečiantis pirmojo kerubo spar-
ną, penkių uolekčių ilgio. 13 Tai-
gi sparnai šių kerubų buvo iš-
skleisti per dvidešimt uolekčių;
kerubai stovėjo ant kojų, atsi-
gręžę į Navą. 14 Saliamonas pa-
dirbo užuolaidą* iš plonos dro-
bės, išsiuvinėtos kerubais,
mėlynos, violetinės bei tamsiai
raudonos spalvos siūlais.

3, 1: ... *ant Morijos kalno*: kalva Morijos žemėje (žr. Pr 22, 2). Ši vieta – vienintelė Šventajame Rašte, kur Šventyklos kalnas sutapatinamas su vieta, kurioje Abraomas turėjo paaukoti savo sūnų Izaoką. Nūdien toje vietoje stovi Uolos kupolo mečetė, viena iš garbingiausių islamo šventovių.

3, 14: ... *užuolaidą*: uždanga prie įėjimo į Šventų Šventąją, lygiai kaip ir Mozės pastatytoje Susitikimo palapinėje (Iš 26, 31–32). Saliamono Šventykla toje vietoje turėjo duris (žr. 1 Kar 6, 31). Atrodo, kad ten buvo užuolaida Kronikininko amžiaus Šventykloje, kaip ir Herodo Šventykloje (žr. Mt 27, 51; Mk 15, 38; Lk 23, 45).

[15] Priešais Namus jis pada-
rė du trisdešimt penkių uolek-
čių šulus; galvenos jų viršūnė-
je buvo penkių uolekčių. [16] Jis
padirbo vėrinio išvaizdos vai-
nikų ir uždėjo ant šulų viršaus;
padarė šimtą granatmedžio
obuolių ir uždėjo juos ant vai-
nikų. [17] Šulus pastatė Šventyk-
los priešakyje, vieną dešinėje,
o kitą kairėje. Dešinysis buvo
pavadintas Jachinu, o kairysis
Boazu.

4 [1] Jis padarė varinį auku-
rą dvidešimties uolekčių
ilgio, dvidešimties uolekčių
pločio ir dešimties uolekčių
aukščio. [2] Jis nuliejo jūrą. Ji bu-
vo apskrita, dešimt uolekčių
nuo vieno krašto lig kito, pen-
kių uolekčių aukščio, o jos ap-
skritimo ilgis buvo trisdešimt
uolekčių. [3] Po ja buvo jaučių pa-
vidalai,* dešimties uolekčių di-
dumo, supantys jūrą; jaučių,
nulietų tuo pačiu liejimu, buvo
dvi eilės. [4] Jūra stovėjo ant dvy-
likos jaučių: trys buvo atgręžti
į šiaurę, trys buvo atgręžti į va-
karus, trys atgręžti į pietus ir
trys atgręžti į rytus. Jūra buvo
ant jų pastatyta; jaučių pastur-
galiai buvo nugręžti į vidaus
pusę. [5] Jos storis buvo delno
platumo, o jos briauna buvo
padaryta kaip briauna taurės,
tarsi lelijos žiedo vainiklapiai;
joje tilpo du tūkstančiai batų.
[6] Jis padarė dešimt praustu-
vų ir pastatė penkis dešiniaja-
me šone ir penkis kairiajame.
Juose buvo skalaujamos degi-
namosioms aukoms skirtos at-
našų dalys, o jūra buvo skirta
kunigams apsiplauti. [7] Jis pa-
darė dešimt žvakidžių iš aukso,
kaip įsakyta, ir pastatė jas Na-
voje, penkias dešiniajame šo-
ne ir penkias kairiajame. [8] Jis
padarė dešimt stalų ir pastatė
juos Navoje, penkis dešiniaja-
me šone ir penkis kairiajame.
Jis padarė šimtą auksinių du-
benų šlakstymui. [9] Jis pastatė
kunigų kiemą, didįjį kiemą ir
padarė duris didžiajam kiemui;
duris aptraukė variu. [10] Jūrą pa-
statė dešiniajame šone, prie
pietrytinio Namų kampo.
[11] Huramas padarė taip pat
ir puodų, bertuvių bei dubenų.
Taip Huramas užbaigė darbą,
kurį jis turėjo atlikti karaliui
Saliamonui VIEŠPATIES Na-
muose: [12] du šulus, du rutulius
ir dvi galvenas šulų viršūnėms;
du vainikus apdengti dviem
galvenų rutuliams ant šulų vir-
šūnių; [13] keturis šimtus granat-
medžio obuolių dviem vaini-
kams, po dvi eiles granatmedžio
obuolių kiekvienam vainikui,

4, 3: ... *jaučių pavidalai:* 1 Kar 7, 24 tekstas šią dvigubą puošmenų eilę vadina *moliūgų pavidalais*. Atrodo, kad įkvėptasis 1 Karalių knygos autorius vengė naudoti *jaučius* dėl Šiaurinės karalystės – Izraelio – auksinių veršių Dane ir Bet-Elyje garbinimo.

apdengti dviem galvenų rutu-
liams ant šulų viršūnių. 14 Jis
padarė pastovus, praustuvus
ant pastovų, 15 jūrą ir dvylika
jaučių po ja. 16 Puodai, bertu-
vės, šakės ir visi reikmenys,
Huram-Abio padaryti karaliui
Saliamonui VIEŠPATIES Na-
mams, buvo iš blizgančio va-
rio. 17 Karalius nuliedino juos
molinėje žemėje Jordano lygu-
moje tarp Sukotų ir Zeredos.
18 Saliamonas padarė šių reik-
menų tiek daug, kad vario svo-
rio neįmanoma buvo nustatyti.

19 Saliamonas padarė visus
Dievo Namuose buvusius reik-
menis: auksinį aukurą, stalus
Artumo duonai, 20 žvakides ir
lempas iš gryno aukso, kad
degtų, kaip įsakyta, prieš Vi-
dinę šventovę; 21 vainiklapius,
lempas bei reples iš gryno auk-
so; 22 žnyples, šlakstymo dube-
nis, samčius ir keptuves iš gry-
no aukso. 23 O įeiti į Namus
durys į vidinę dalį Namų – į
Švenčiausiąją – ir Namų
Navos durys buvo iš aukso.

Skrynia atnešama į Šventyklą

5 1 Taip buvo užbaigti visi
darbai, kurių Saliamo-
nas buvo ėmęsis VIEŠPATIES
Namuose. Saliamonas įnešė
savo tėvo šventąsias atnašas –
sidabrą, auksą, reikmenis – ir
padėjo jas Dievo Namų ižde.

2 Tada Saliamonas sušaukė
Izraelio seniūnus – giminių
galvas ir izraeliečių klanų va-
dus – į Jeruzalę atnešti VIEŠPA-
TIES Sandoros skrynios iš Do-
vydo miesto {tai yra iš Siono}.

3 Visi izraeliečiai suėjo pas
karalių septintojo mėnesio Iš-
kilmių metu.* 4 Suėjus visiems
Izraelio seniūnams, levitai*
paėmė nešti Skrynią. 5 Jie ne-
šė Skrynią, Susitikimo palapi-
nę ir visus Padangtėje buvu-
sius šventuosius reikmenis;
nešė juos levitai kunigai. 6 Tuo
tarpu karalius Saliamonas ir
visa Izraelio bendrija, susirin-
kusi pas jį priešais Skrynią,
paaukojo tokią daugybę avių ir
jaučių, kad nebuvo įmanoma
nei jų suskaičiuoti, nei jų ver-
tės nustatyti. 7 Kunigai atnešė
VIEŠPATIES Sandoros skrynią
į jos vietą vidinėje Namų šven-
tovėje – į Švenčiausiąją,
po kerubų sparnais. 8 Kerubai
buvo taip išskleidę sparnus
virš vietos, skirtos Skryniai,
kad uždengė iš viršaus Skry-
nią ir jos kartis. 9 Kartys kyšo-
jo iš Skrynios ir jų galai tebuvo

5, 3: ... *septintojo mėnesio Iškilmių metu*: tai yra Palapinių šventės metu.

5, 4: ... *levitai*: lygiagretus skaitinys 1 Kar 8, 3 vietoj levitų turi *kunigus*. Žr. 2 Kr 5, 5. Čia Deuteronomistinis autorius juos vadina *kunigais levitais*; panašiai ir 2 Kr 23, 18; 30, 27.

5, 9: *Ten ji {Skrynia} likosi iki šios dienos*: Kronikininkas tai nurašė iš savo šaltinio (žr. 1 Kar 8, 8), nepagalvodamas, kad Skrynia buvo dingusi babiloniečiams sunaikinus Jeruzalę (žr. 2 Mak 2, 4–8).

matyti nuo vidinės šventovės
priešakio. Iš lauko jų nesima-
tė. Ten ji likosi iki šios dienos.*
[10] Skrynioje buvo tik dvi lente-
lės, kurias buvo įdėjęs Mozė
prie Horebo, kur VIEŠPATS su-
darė Sandorą su izraeliečiais
po jų išėjimo iš Egipto.

Dievo šlovės apsireiškimas

[11] Kunigams išėjus iš šven-
tovės, – nes visi čia dalyvau-
jantys kunigai buvo save
pašventinę, nepaisant padalų
eilės, – [12] visi levitai giesminin-
kai: Asafas, Hemanas ir Je-
dutūnas, jų sūnūs bei broliai,
apsirengę plonos drobės apda-
rais, laikydami cimbolus, arfas
ir lyras, stovėjo į rytus nuo au-
kuro su šimtu dvidešimčia ku-
nigų, pučiančių trimitus. [13] Tri-
mitininkai ir giesmininkai
įsitraukė sutartinai į šlovės ir
padėkos giesmę VIEŠPAČIUI.
Didėjant trimitų, cimbolų ir ki-
tų muzikos instrumentų gar-
sams VIEŠPATIES šlovei, –

„nes jis yra geras,
nes jo ištikima meilė
amžina“, –

Namai, VIEŠPATIES Namai,
buvo pripildyti debesies. [14] Per
tą debesį kunigai nebegalėjo
užsibūti ir atlikti tarnybos, nes
VIEŠPATIES šlovė pripildė Die-
vo Namus.

6 [1]* Tada Saliamonas tarė:
„VIEŠPATS nori gyventi
tamsiame debesyje.

[2] Pastačiau tau didingus Na-
mus, amžiną buveinę tau gy-
venti.“

[3] Paskui, visai Izraelio bend-
rijai stovint, karalius atsigrę-
žė ir palaimino visą Izraelio
bendriją. [4] Jis tarė: „Tebūna
pašlovintas VIEŠPATS, Izraelio
Dievas, kuris savo ranka įvyk-
dė, ką savo lūpomis pažadėjo
mano tėvui Dovydui, tardamas:
[5] ‘Nuo tos dienos, kurią išve-
džiau savo tautą iš Egipto že-
mės, niekad neišsirinkau tarp
Izraelio giminių miesto, kuria-
me būtų pastatyti Namai ma-
no vardui, nei neišsirinkau
žmogaus savo tautos valdovu.
[6] Bet išsirinkau Jeruzalę, kad
ten gyventų mano vardas, ir iš-
sirinkau Dovydą būti mano tau-
tos Izraelio karaliumi.’ [7] Mano
tėvas Dovydas širdyje geidė pa-
statyti Namus VIEŠPATIES, Iz-
raelio Dievo, vardui. [8] Bet VIEŠ-
PATS mano tėvui Dovydui
pasakė: ‘Gerai darai, norėda-
mas pastatyti Namus mano
vardui. Gerai darai, kad to no-
ri. [9] Tačiau Namų tu nestatysi,

6, 1–42: Šis visas skyrius su mažomis išimtimis yra paimtas iš 1 Kar 8, 12–52 skaitinio. Varinė pakyla (žr. 13 eilutę) buvo vieta Saliamonui atsiklaupti. 41–42 eilutės, paimtos iš Ps 132, 8–10 ir pritaikytos šiai ypatingai progai, rodo idealizuotą Saliamoną kaip pamaldų ir šventą vyrą, tačiau primena skaitytojui, kad Dovydas kur kas svarbesnis asmuo. Dievo *pateptasis* 42 eilutėje yra pats Saliamonas.

bet tavo sūnus, gimęs tau, pa-
statys Namus mano vardui.’
10 O dabar VIEŠPATS įvykdė pa-
žadą, kurį buvo davęs, nes aš
esu savo tėvo Dovydo vietoje ir
sėdžiu Izraelio soste, kaip
VIEŠPATS pažadėjo, aš esu pa-
statęs Namus VIEŠPATIES, Iz-
raelio Dievo, vardui. 11 Ten aš
padėjau Skrynią, kurioje yra
VIEŠPATIES Sandora, sudaryta
su Izraelio tauta.“

Saliamono malda už save

12 Tada Saliamonas, stovėda-
mas prieš VIEŠPATIES aukurą
visos Izraelio bendrijos aki-
vaizdoje, išskėtė rankas. 13 Sa-
liamonas buvo padaręs varinę
pakylą penkių uolekčių ilgio,
penkių uolekčių pločio, trijų uo-
lekčių aukščio ir pastatęs ją di-
džiojo kiemo viduryje. Jis ant
jos stovėjo. Tada jis suklupo
ant kelių visos Izraelio bendri-
jos akivaizdoje ir, pakėlęs ran-
kas į dangų, 14 tarė: „VIEŠPA-
TIE, Izraelio Dieve, nėra kito
Dievo kaip tu nei danguje, nei
žemėje. Tu laikaisi sandoros ir
rodai ištikimą meilę savo tar-
nams, kurie tavo akivaizdoje
elgiasi dorai iš visos širdies.
15 Tu savo tarnui, mano tėvui
Dovydui, įvykdei, ką buvai pa-
žadėjęs. Iš tikrųjų, ką tu paža-
dėjai savo lūpomis, šią dieną
įvykdei savo ranka. 16 Dabar
tad, VIEŠPATIE, Izraelio Dieve,
įvykdyk savo tarnui, mano tė-
vui Dovydui, ir tą pažadą, kurį
jam davei, tardamas: ‘Nestigs
tau niekad mano akivaizdoje
palikuonio, sėdinčio Izraelio
soste, jeigu tik tavo vaikai bus
atidūs savo keliui ir eis mano
mokymo taku, kaip tu ėjai ma-
no akivaizdoje.’ 17 Dabar tad,
VIEŠPATIE, Izraelio Dieve, te-
būna patvirtintas pažadas, ku-
rį davei savo tarnui, mano tė-
vui Dovydui. 18 Bet argi iš
tikrųjų Dievas gyvens žemėje
su mirtingaisiais? Net dangus
ir dangaus aukštybės negali ta-
vęs sutalpinti. Kaipgi galėtų
tai padaryti šie Namai, ku-
riuos aš pastačiau! 19 Tačiau
atsižvelk į savo tarno maldą ir
prašymą, o VIEŠPATIE, mano
Dieve, išgirsdamas šauksmą ir
maldą, kuria tavo tarnas mel-
džiasi tau. 20 Tebūna atviros ta-
vo akys dieną ir naktį šiems Na-
mams – buveinei, kurioje tu
apgyvendinai savo vardą, kad
išklausytum maldą, kai tavo
tarnas melsis šioje vietoje.“

Saliamonas meldžiasi už tautą

21 „Girdėdamas maldavimus,
kada tik tavo tarnas ir tavo tau-
ta Izraelis šioje vietoje šauksis
tavęs, išklausyk savo dangaus
buveinėje, išklausyk ir atleisk.
22 Kada tik žmogus nusidės
artimui ir turės duoti priesai-
ką, kai ateis ir prisieks prieš
tavo aukurą šiuose Namuose,
23 tada išgirsk danguje ir ne-
delsk duoti savo tarnams nuo-

sprendį, kaltąjį pasmerkdamas bei uždėdamas jam ant galvos bausmę už jo elgesį, o teisųjį apgindamas bei atlygindamas jam pagal jo teisumą.
[24] Jeigu tavo tauta Izraelis būtų priešo nugalėta, nes ji buvo tau nusidėjusi, bet sugrįžtų pas tave, išpažintų tavo vardą, siųstų maldą ir prašymą į tave šiuose Namuose,
[25] tada išklausyk danguje, atleisk savo tautos Izraelio nuodėmę ir parvesk juos atgal į žemę, kurią davei jiems ir jų protėviams.
[26] Jeigu dangus būtų uždarytas ir nebūtų lietaus dėl to, kad jie yra tau nusidėję, bet vis dėlto jie melstųsi šioje vietoje, išpažintų tavo vardą, gręžtųsi nuo savo nuodėmės, nes tu juos vargini,
[27] tada išklausyk danguje ir atleisk savo tarnų, savo Izraelio tautos, nuodėmę, pamokydamas juos tikrojo kelio, kuriuo jie turėtų eiti. Suteik lietaus savo kraštui, kurį esi davęs savo tautai kaip paveldą.
[28] Taip pat jeigu krašte kiltų badas, jei ištiktų maras, amaras ar miltligė, skėriai ar vikšrai, jeigu priešai apgultų juos kurioje nors jų krašto gyvenvietėje, – bet kokioje nelaimėje ir bet kokioje ligoje, –
[29] tuomet kokia tik malda ir koks tik prašymas kiltų iš pavienio ar iš visos tavo tautos Izraelio, taip pajutusio savo nelaimę ir savo skausmą, kad tiestų rankas šių Namų link,
[30] tada išklausyk danguje, savo dangaus buveinėje, ir atleisk. Elkis su kiekvienu pagal jo elgesį, žinodamas, kas yra žmogaus širdyje, – nes tik tu pažįsti širdį visų žmonių, –
[31] kad jie garbintų tave per visas gyvenimo dienas, gyvendami krašte, kurį davei jų protėviams.
[32] Panašiai, kai svetimtautis, nepriklausantis tavo tautai Izraeliui, ateitų iš tolimos šalies, vedamas tavo didžio vardo, galingos rankos ir pakelto peties, ir melstųsi prie šių Namų,
[33] tada išklausyk savo dangaus buveinėje ir suteik, ko tik svetimtautis prašo, idant visos žemės tautos pažintų tavo vardą ir garbintų tave, kaip daro tavoji tauta Izraelis, ir žinotų, kad tavo vardu yra vadinami šie Namai, kuriuos pastačiau.
[34] Kai tavo tauta eis į žygį prieš savo priešą, kad ir kokiu keliu tu juos siųstum, ir jie melsis VIEŠPAČIUI, atsisukę į miestą, kurį tu išsirinkai, ir į Namus, kuriuos tavo vardui pastačiau,
[35] tada išklausyk danguje jų maldą ir prašymą, palaikyk juos.
[36] Kai jie tau nusidės, – juk nėra žmogaus, kuris nenusidėtų, – ir tu, ant jų supykęs, atiduosi juos priešui, kad būtų išvesti toli ar arti į priešo kraštą,
[37] tuomet, jeigu jie krašte, kur

buvo išvesti, paims į širdį, at-
sivers ir maldaus tavęs savo
nelaisvės šalyje, sakydami:
'Mes nusidėjome, užsitraukėme
kaltę, nedorai elgėmės', 38 jeigu
jie grįš pas tave visa širdimi ir
visa gyvastimi savo nelaisvės
krašte, kur jie buvo išvesti, ir
melsis atsigręžę į kraštą, kurį
tu davei jų protėviams, į mies-
tą, kurį esi išsirinkęs, ir į Na-
mus, kuriuos pastačiau tavo
vardui, 39 tada išklausyk savo
dangaus buveinėje jų maldą ir
prašymus, palaikyk juos ir at-
leisk tau nusidėjusiems savo
žmonėms. 40 Dabar tad, mano
Dieve, tavo akys tebūna atvi-
ros ir tavo ausys atidžios mal-
dai iš šios vietos!

41 Nūn tad, VIEŠPATIE Dieve,
pakilk
ir ženk, tu ir tavo galingoji
Skrynia,
į savo atilsio vietą.
Išganymu teapsivelka
tavo kunigai, VIEŠPATIE
Dieve;
tavo gerumu tesidžiaugia
tau ištikimieji, VIEŠPATIE
Dieve.
42 VIEŠPATIE Dieve, neatmesk
savo pateptojo,
atsimink savo ištikimą
meilę
savo tarnui Dovydui!"

Šventyklos pašventinimas

7 1 Saliamonui pabaigus
maldą, ugnis nužengė iš
dangaus ir sudegino deginamą-
ją atnašą ir aukas. VIEŠPATIES
šlovė pripildė Namus. 2 Kuni-
gai negalėjo įeiti į VIEŠPATIES
Namus, nes VIEŠPATIES šlovė
buvo pripildžiusi VIEŠPATIES
Namus. 3 Visi izraeliečiai, pa-
matę nužengiančią į Namus ug-
nį ir VIEŠPATIES šlovę, puolė
kniūbsti ant žemės ir, garbin-
dami ir dėkodami VIEŠPAČIUI,
tarė:

„Nes jis yra geras,
nes amžina yra jo ištikima
meilė."

4 Tada karalius ir visi žmo-
nės atnašavo aukas VIEŠPA-
TIES akivaizdoje. 5 Karalius at-
našavo aukoms dvidešimt du
tūkstančius jaučių ir šimtą
dvidešimt tūkstančių avių.
Taip karalius ir visi žmonės
pašventino Dievo Namus. 6 Ku-
nigai stovėjo savo tarnybos vie-
tose, taip darė ir levitai, laiky-
dami VIEŠPATIES giesmės
instrumentus, kuriuos kara-
lius Dovydas buvo parūpinęs,
kad reikštų „Padėką VIEŠPA-
ČIUI, nes amžina yra jo ištiki-
ma meilė!", ir giedodami Do-
vydo sukurtas giesmes. Jiems
priešpriešiais pūtė trimitus
kunigai, tuo tarpu visas Izrae-
lis stovėjo.

7 Saliamonas pašventino vi-
durį kiemo, kuris buvo priešais
VIEŠPATIES Namus, nes ten jis
atnašavo deginamąsias aukas
ir bendravimo atnašų taukus,
o Saliamono padirbtas varinis
aukuras negalėjo sutalpinti

deginamųjų aukų, javų atnašų
ir riebiųjų bendravimo atnašų
dalių.
[8]Tuo metu Saliamonas šven-
tė septynių dienų Iškilmes, * su
juo ir visas Izraelis – didžiulė
bendrija nuo Lebo-Hamato iki
Egipto upės. [9]* Aštuntą dieną
buvo švenčiama iškilminga
sueiga,* nes jie buvo šventę au-
kuro pašventinimą septynias
dienas ir septynių dienų Iškil-
mes.* [10]Dvidešimt trečiąją
septintojo mėnesio dieną jis
paleido į savo namus žmones,
džiūgaujančius ir smagiai nu-
siteikusius dėl gerumo, kurį
VIEŠPATS buvo parodęs ir Dovy-
dui, ir Saliamonui, ir savo Iz-
raelio tautai.

Viešpats apsireiškia ir įspėja

[11]Taip Saliamonas užbaigė
statyti VIEŠPATIES Namus ir
karaliaus rūmus. Visa, ką Sa-
liamonas buvo sumanęs savo
širdyje padaryti VIEŠPATIES
Namuose ir savo rūmuose, jis
sėkmingai užbaigė.
[12]Tada VIEŠPATS pasirodė
Saliamonui naktį ir jam tarė:
„Aš išklausiau tavo maldos ir
išsirinkau šią buveinę sau, kad
ji būtų aukos Namai. [13]Kai
taip uždarysiu dangų, kad ne-
bus lietaus, ar įsakysiu skė-
riams nuniokoti kraštą, ar at-
siųsiu marą savo tautai, [14]jeigu
mano tauta, vadinama mano
vardu, nusižemins, melsis, ieš-
kos mano veido ir nusigręš nuo
savo nedorų kelių, aš išgirsiu
savo dangaus buveinėje, atlei-
siu jų nuodėmes ir atgaivinsiu
jų kraštą. [15]Dabar tad mano
akys bus atviros ir mano au-
sys bus atidžios maldoms iš
šios buveinės. [16]Juk dabar aš
išsirinkau ir pašvenčiau šiuos
Namus, kad juose amžinai bū-
tų mano vardas. Visada ten
bus mano akys ir mano širdis!
[17]O tu, jeigu taip elgsiesi mano
akivaizdoje, kaip elgėsi tavo tė-
vas Dovydas, ir, laikydamasis
mano įstatų ir įsakų, darysi vi-
sa, ką esu tau įsakęs, [18]aš pa-
darysiu tavo karališką sostą
tvirtą, kaip esu padaręs san-
dorą su tavo tėvu Dovydu, tar-
damas: 'Nestigs tau niekad pa-
likuonio, valdančio Izraelį.'
[19]Bet jeigu nusigręšite ir pa-
liksite mano įstatus ir įsaky-
mus, kuriuos jums daviau, eisite
ir tarnausite kitiems dievams,
garbinsite juos, [20]tada išrausiu

7, 8–10: *Iškilmės* – Palapinių šventė buvo švenčiama septintojo mėnesio penkioliktą dieną su iškilminga oktava, trukusia iki dvidešimt antros dienos imtinai (žr. Kun 23, 33–36; Sk 29, 12–35). Taigi žmonės paleidžiami eiti namo dvidešimt trečiąją dieną (žr. 10 eilutę). Aukuro ir Šventyklos pašventinimo iškilmės (žr. 8 eilutę) truko septynias dienas prieš Palapinių šventę – Iškilmes nuo septintojo mėnesio keturioliktos dienos. Pasak 1 Kar 8, 65–66, žmonės buvo paleisti eiti namo šioms septynioms dienoms pasibaigus.

žmones iš krašto, kurį esu
jiems davęs, ir šiuos Namus,
kuriuos aš pašvenčiau savo
vardui, išmesiu iš akių ir pa-
versiu juos pajuokos patarle
ir priežodžiu visoms tautoms.
21 O prie šių Namų, kadaise
taip didingų, kiekvienas praei-
vis baisėsis ir klaus: 'Kodėl
VIEŠPATS taip pasielgė su šiuo
kraštu ir šiais Namais?' 22 Bus
atsakoma: 'Kadangi jie paliko
VIEŠPATĮ, savo protėvių Dievą,
kuris išvedė juos iš Egipto, ir
prisirišo prie kitų dievų, juos
garbindami ir jiems tar-
naudami, todėl jis atsiuntė
jiems šias visas nelaimes'."

Viešieji darbai

8 1 Baigiantis dvidešimčiai
metų, per kuriuos Salia-
monas buvo pastatęs VIEŠPA-
TIES Namus ir savo paties rū-
mus, 2 Saliamonas atstatė ir
miestus, kuriuos jam buvo da-
vęs Huramas,* ir juose apgy-
vendino izraeliečius.
3 Saliamonas surengė žygį
prieš Hamat-Zobą ir ją paėmė.
4 Jis įtvirtino Tadmorą dykumo-
je* ir visus įgulų miestus, ku-
riuos buvo pastatęs Hamate.
5 Jis atstatė Aukštutinį Bet-
Horoną ir Žemutinį Bet-Horo-
ną, įtvirtino miestus sienomis,
vartais ir velkėmis. 6 Taip pat
Baalatą bei visus Saliamono
įgulų miestus, visus kovos ve-
žimų miestus, visus raitelių
miestus ir viską, ką tik Salia-
monas norėjo pastatyti Jeru-
zalėje bei Libane ir visose sa-
vo valdose. 7 Visus žmones,
išlikusius iš hetitų, amoriečių,
perizitų, hivitų ir jebusitų, ku-
rie nebuvo kilę iš Izraelio, 8 tai
yra iš jų palikuonių, dar liku-
sių krašte, kurių izraeliečiai
nebuvo sunaikinę, Saliamonas
pašaukė į lažo darbus, kaip dar
tebėra nūdien. 9 Bet Saliamo-
nas nepadarė vergais savo dar-
bams nė vieno izraeliečio, nes
jie tapo kareiviais ir pareigū-
nais, vadais jo kovos vežimų ir
vadais jo raitelių. 10 Šie buvo
karaliaus Saliamono pareigū-
nų galvos, vadovavę darbams
ir prižiūrėję žmones; jų buvo du
šimtai penkiasdešimt.

Saliamono pamaldumas

11 Saliamonas perkėlė farao-
no dukterį iš Dovydo miesto į rū-

8, 2: ... *miestus, kuriuos jam buvo davęs Huramas*: anot 1 Kar 9, 10–14, Saliamonas buvo užleidęs tuos miestus kaip atlyginimą už statybos medžiagas ir auksą, gautą iš Tyro. Bet Huramas nebuvo jais patenkintas, todėl jis sugrąžino juos Saliamonui.

8, 4: ... *Tadmorą dykumoje*: ši vietovė vėliau buvo pavadinta Palmyra. Palmyra tapo svarbus karavanų miestas Sirijos dykumoje. Lygiagretus skaitinys 1 Kar 9, 18 tekste miestą vadina Tamara ir laiko jį buvus pietinėje Judo karalystės dalyje. Žr. Ez 47, 19; 48, 28. Saliamonas galėjo įtvirtinti ir *Tadmorą dykumoje*, norėdamas šį miestą geriau apginti nuo aramėjų užpuolimų.

mus, kuriuos jis buvo jai pasta-
tęs, nes jis sakė sau: „Jokia ma-
no žmona negyvens Izraelio ka-
raliaus Dovydo rūmuose, nes
vietos, kur atėjo VIEŠPATIES
Skrynia, yra šventos“.
12 Tuo metu Saliamonas at-
našavo VIEŠPAČIUI deginamą-
sias aukas ant VIEŠPATIES au-
kuro, kurį jis buvo pastatęs
priešais Prieangį, 13 kaip reika-
lavo kasdienė priedermė pagal
Mozės įsakymą šabams, jau-
natims ir trejoms metinėms
Iškilmėms – Neraugintos duo-
nos iškilmėms, Savaičių iškil-
mėms ir Palapinių iškilmėms.
14 Sekdamas savo tėvo Dovydo
įsaką, jis paskyrė kunigų būrį
jų tarnybai, levitus jų užduo-
čiai giesme šlovinti ir tarnauti
kunigų priežiūroje, kaip rei-
kalavo kasdienės priedermės,
ir vartų sargus iš eilės prie
kiekvienų vartų, nes taip buvo
įsakęs Dievo žmogus Dovydas.
15 Nebuvo nukrypta jokiu požiū-
riu nuo to, ką karalius buvo
įsakęs ar dėl kunigų ir levitų
šiuose visuose dalykuose, ar
dėl sandėlių.
16 Taip buvo sėkmingai atlik-
ti visi Saliamono darbai nuo
tos dienos, kada buvo padėti
VIEŠPATIES Namų pamatai,
iki VIEŠPATIES Namai buvo vi-
siškai užbaigti.

Saliamono dvaro didingumas

17 Tada Saliamonas nuvyko į
Ezion-Geberį ir Elatą Edomo
krašto jūros pakrantėje. 18 Hu-
ramas per savo tarnus atsiun-
tė jam laivų ir patyrusių jūrei-
vių. Jie nukeliavo drauge su
Saliamono tarnais į Ofyrą ir
pargabeno iš ten Saliamonui
keturis šimtus talentų aukso.

9 1 Kai* Šebos karalienė iš-
girdo apie Saliamono gar-
są, išmėginti jo sunkiais klau-
simais ji atvyko į Jeruzalę su
labai gausia palyda ir kupranu-
gariais, apkrautais kvepalais,
daugybe aukso ir brangakme-
nių. Atvykusi pas Saliamoną,
ji kalbėjosi su Saliamonu apie
viską, kas tik gulėjo jai ant šir-
dies. 2 Saliamonas atsakė į vi-
sus jos klausimus. Nebuvo da-
lyko, kurio Saliamonas nebūtų
žinojęs, nei klausimo, į kurį jis
nebūtų galėjęs atsakyti. 3 Pa-
mačiusi Saliamono išmintį,
rūmus, kuriuos buvo pastatęs,
4 jo stalo valgius, jo dvariškių
patalpas, jo tarnų paslaugas ir
apdarą, jo vyno padavėjus bei
jų apdarą ir jo atnašautas de-
ginamąsias aukas VIEŠPATIES
Namuose, ji neteko žado.
5 Ji tad karaliui sakė: „Kal-
bos, kurias girdėjau savo šaly-
je apie tavo darbus ir išmintį,
buvo teisingos, 6 bet aš kalbo-
mis netikėjau, kol neatvykau

9, 1–31: Žr. 1 Kar 10, 1–28 paaiškinimus.

ir pati savo akimis nepama-
čiau. Tikėk manimi, man nė
pusė tiesos nebuvo pasakyta
apie tavo didelę išmintį. Tu
perdėm viršiji kalbas, kurias
buvau girdėjusi. 7 Laimingi tavo
žmonės!* Laimingi tavo dva-
riškiai, kurie visad tau tarnau-
ja ir tavo išmintį girdi! 8* Tebū-
na pašlovintas VIEŠPATS, tavo
Dievas, kuriam tu taip patikai,
kad jis pasodino tave savo soste
karaliumi VIEŠPAČIUI, tavo Die-
vui. Kadangi tavo Dievas pamilo
Izraelį ir norėjo padaryti jį sau-
gų amžinai, jis padarė tave jų
karaliumi, kad vykdytumei tei-
singumą ir teisumą."

9 Ji apdovanojo karalių šim-
tu auksinių talentų ir gausybe
kvepalų bei brangakmenių. Ne-
buvo tokių kitų kvepalų, kaip
tie, kuriuos Šebos karalienė
įteikė karaliui Saliamonui.

10 Be to, Huramo tarnai ir Sa-
liamono tarnai, kurie pargabe-
no aukso iš Ofyro, pargabeno
taip pat algumo medžio* ir
brangakmenių. 11 Iš algumo
medžio karalius padarė laip-
tus VIEŠPATIES Namams ir
karaliaus rūmams, taip pat ir
lyras bei arfas giesmininkams.
Panašių į juos nebuvo prieš tai
regėta Judo krašte.

12 O karalius Saliamonas sa-
vo ruožtu įvykdė kiekvieną Še-
bos karalienės norą, viršyda-
mas tai, ką ji buvo atgabenusi
karaliui. Tada ji drauge su dva-
riškiais sugrįžo į savo šalį.

Saliamono turtai

13 Auksas, kurį Saliamonas
gaudavo kas metai, svėrė še-
šis šimtus šešiasdešimt šešis
auksinius talentus, 14 neskai-
tant to, kuris ateidavo iš vers-
lo žmonių ir pirklių. Ir iš visų
Arabijos karalių bei sričių val-
dytojų ateidavo aukso ir sidab-
ro Saliamonui. 15 Karalius Sa-
liamonas padarė du šimtus
didelių skydų iš plakto aukso;
į kiekvieną didelį skydą suėjo
šeši šimtai auksinių šekelių.
16 Jis padarė tris šimtus prie-
dangos skydų iš plakto aukso;
į kiekvieną priedangos skydą
suėjo trys šimtai auksinių še-
kelių. Juos karalius padėjo į
Libano miško Rūmus.* 17 Kara-
lius padarė ir didelį sostą iš
dramblio kaulo ir jį aptraukė

9, 7: *Laimingi tavo žmonės!* arba *Laimingi tavo vyrai!*: senieji vertimai, graikiškasis ir siriškasis, lygiagrečių tekstą, Kronikininko šaltinį – 1 Kar 10, 8 verčia *Laimingos tavo žmonos!* – nes tolesniame sakinyje minimi dvariškiai yra vyrai.

9, 8: Pridėdamas šiuos žodžius prie medžiagos, imtos iš 1 Kar 10, 1–28, Kronikininkas pabrėžia, kad Jahvė, Sandoros Dievas, yra tikrasis Izraelio karalius, nors ir koks didingas būtų jo žmogiškasis atstovas.

9, 10: ... *algumo medžio*: šiuolaikiniai botanikai algumo medžio nežino. Atrodo, kad jis buvo kvepiantis, nes vertimuose vartojami kvepiančių medžių atitikmenys.

9, 16: ... *Libano miško Rūmus*: oficialus karališkųjų rūmų vardas.

geriausiu auksu. 18 Į sostą vedė
šeši laiptai. Sostas turėjo auk-
sinę pakoją, pritvirtintą prie
sosto; prie abiejų sėdynės šo-
nų buvo ranktūriai. Du liūtai
stovėjo šalia ranktūrių, 19 o dvy-
lika liūtų stovėjo ant šešių laip-
tų, po šešis viename ir kitame
šone. Niekad nieko panašaus į
jį nebuvo padaryta jokioje kito-
je karalystėje. 20 Be to, visos
Saliamono taurės buvo iš auk-
so, ir visi Libano miško Rūmų
indai buvo gryno aukso. Sidab-
ras buvo nieku laikomas Sa-
liamono dienomis. 21 Mat ka-
raliaus laivai nuplaukdavo į
Taršišą su Huramo tarnais.
Kartą per trejus metus Tarši-
šo laivai parplaukdavo, at-
gabendami aukso, sidabro,
dramblio kaulo, beždžionių ir
povų.

22 Taip karalius Saliamonas
viršijo visus žemės karalius
turtais ir išmintimi. 23 Visi že-
mės karaliai ieškojo Saliamo-
no veido, norėdami išgirsti jo
išmintį, kurią Dievas buvo įdė-
jęs į jo širdį. 24 Kiekvienas jų at-
gabendavo savo duoklę – daik-
tų iš sidabro ir aukso, drabužių,
ginklų, kvepalų, arklių, mulų –
taip vyko metai po metų.

25 Saliamonas turėjo keturis
tūkstančius gardų arkliams
bei kovos vežimams ir dvylika
tūkstančių arklių, kuriuos jis
išdėstė kovos vežimų miestuo-
se ir prie karaliaus Jeruzalėje.
26 Jis valdė visus karalius nuo
Eufrato iki filistinų žemės ir
Egipto ribos. 27 Karalius pada-
rė sidabrą taip apstų Jeruza-
lėje, kaip akmenis, ir kedro me-
dį taip apstų, kaip sikomoro
medžiai Šefeloje. 28* Saliamo-
nui arkliai buvo atgabenami iš
Egipto ir visų kraštų.

29 O kiti Saliamono darbai,
nuo pirmojo iki paskutinio, ar-
gi nėra aprašyti pranašo Na-
tano kronikoje, Ahijo Šiloniečio
pranašystėje ir regėtojo Ido'o
regėjimuose apie Nebato sūnų
Jeroboamą? 30 Saliamonas val-
dė Jeruzalėje visą Izraelį ke-
turiasdešimt metų. 31 Saliamo-
nas užmigo su savo protėviais
ir buvo palaidotas savo tėvo
Dovydo mieste, ir jo sūnus
Rehabeamas tapo karaliumi jo
vietoje.

B. MONARCHIJA PRIEŠ HEZEKIJĄ

Karalystės padalijimas

10 1 Rehabeamas nuvyko
į Šechemą, nes ten vi-
sas Izraelis* buvo suėjęs pa-
skelbti jo karaliumi. 2 Išgirdęs
apie tai, Nebato sūnus Jero-
boamas, – jis buvo Egipte, nes

9, 28: Žr. 2 Kr 1, 16–17 paaiškinimą.

10, 1: ... *visas Izraelis*: kaip ir Kronikininko šaltinyje (žr. 1 Kar 12, 1), turima omenyje šiaurinės giminės, atskiros nuo Judo ir Benjamino giminių.

buvo pabėgęs nuo karaliaus
Saliamono, – sugrįžo iš Egip-
to. 3 Jis buvo pašauktas į suei-
gą. Taigi Jeroboamas ir visas
Izraelis atėjo ir kalbėjo Reha-
beamui: 4 „Tavo tėvas uždėjo
mums sunkų jungą. Nūn tad
palengvink savo tėvo kietą la-
žą ir mums jo uždėtą sunkųjį
jungą, ir mes tau tarnausime.“
5 Jis atsakė jiems: „Ateikite
pas mane vėl po trijų dienų.“

Žmonėms nuėjus, 6 karalius
Rehabeamas tarėsi su seniū-
nais, kurie buvo tarnavę jo tė-
vui dar jam gyvam esant,
klausdamas: „Kaip jūs man
patariate atsakyti šiems žmo-
nėms?“ 7 Atsakydami jie kal-
bėjo: „Jei būsi geras šiems
žmonėms ir patenkinsi juos,
maloniai su jais kalbėdamas,
tada jie bus tavo tarnai amži-
nai“. 8 Jis seniūnų duoto pata-
rimo nepaisė, bet tarėsi su tais
jaunais vyrais, kurie buvo su
juo augę ir dabar jam tarnavo.
9 Jų tad paklausė: „Ką jūs man
patariate sakyti žmonėms, ku-
rie yra man pasakę: ‘Paleng-
vink jungą, kurį tavo tėvas
mums uždėjo?’“ 10 Jaunieji vy-
rai, kartu su juo augusieji, jam
atsakė: „Turi taip kalbėti žmo-
nėms, kurie tau sakė: ‘Tavo tė-
vas padarė mūsų jungą sunkų,
bet tu turi jį mums palengvin-
ti.’ Pasakyk jiems: ‘Mano ma-
žylis pirštas yra storesnis už
mano tėvo juosmenį. 11 Taigi
mano tėvas uždėjo jums sun-
kų jungą, o aš dar pridėsiu prie
jūsų jungo. Mano tėvas plakė
jus botagais, o aš plaksiu jus
skorpionais’.“ 12 Jeroboamas ir
visi žmonės sugrįžo pas Reha-
beamą trečią dieną, kaip ka-
ralius buvo pasakęs: „Ateiki-
te pas mane vėl po trijų dienų.“
13 Jiems karalius davė šiurkš-
tų atsakymą. Karalius Reha-
beamas seniūnų patarimo ne-
paisė. 14 Kalbėdamas jiems
pagal jaunųjų vyrų patarimą,
tarė: „Mano tėvas jūsų jungą
padarė sunkų, bet aš prie to dar
pridėsiu. Mano tėvas plakė jus
botagais, o aš plaksiu jus skor-
pionais.“ 15 Taigi karalius žmo-
nių neklausė, nes taip buvo
Dievo skirta, kad VIEŠPATS
įvykdytų savo žodį, kurį jis bu-
vo ištaręs per Ahiją Šilonietį
Nebato sūnui Jeroboamui.

16 Kai visas Izraelis pamatė,
kad karalius nenori jų klausy-
ti, žmonės, karaliui atsakyda-
mi, tarė:

„Kokia mums dalis,
Dovyde?
Nėra mums paveldo Išajo
sūnuje! Izraeli, visi į
savo palapines!
Nūn, Dovydai, žiūrėk savo
namų!“

Taigi visas Izraelis sugrįžo į
savo namus. 17 Bet Rehabea-
mas ir toliau valdė izraelie-
čius, gyvenančius Judo mies-
tuose. 18 Kai karalius nusiuntė

Hadoramą, tuomet buvusį la-
žo darbų vykdytoją, izraeliečiai
užmušė jį akmenimis. Tada
karalius Rehabeamas pasku-
bomis įšoko į savo kovos veži-
mą bėgti į Jeruzalę. 19 Taip Iz-
raelis ir maištavo prieš Dovydo
namus iki šios dienos.

11 1 Sugrįžęs į Jeruzalę,
Rehabeamas sutelkė
Judo namus ir Benjamino gi-
minę – šimtą aštuoniasdešimt
tūkstančių rinktinių kareivių –
kovoti su Izraeliu ir sugrąžinti
karalystės Rehabeamui. 2 Bet
Dievo vyrui Šemajui atėjo Die-
vo žodis: 3 „Sakyk Saliamono
sūnui Judo karaliui Rehabea-
mui ir visam Izraeliui Judo ir
Benjamino giminėse: 4 'Taip
kalbėjo VIEŠPATS: jūs nežy-
giuosite kovoti su savo giminė-
mis. Tegrįžta visi į savo namus,
nes tai aš padariau'.“ Jie tad
paklausė VIEŠPATIES žodžio ir
susilaikė nuo žygio prieš Jero-
boamą.

Rehabeamo darbai

5* Rehabeamas gyveno Jeru-
zalėje ir statė miestus Judo
gynybai. 6 Jis įtvirtino Betlie-
jų, Etamą, Tekoą, 7 Bet-Zurą,
Soko'ą, Adulamą, 8 Gatą, Ma-
rešą, Zifą, 9 Adorajimus, Lachi-
šą, Azeką, 10 Zorą, Aijaloną ir
Hebroną. Tie buvo įtvirtinti Ju-
do ir Benjamino miestai. 11 Ta-
da jis sustiprino tvirtoves, pa-
skyrė joms vadus ir įtaisė
maisto, aliejaus ir vyno sandė-
lius. 12 Visuose miestuose jis
įtaisė didelius skydų bei iečių
sandėlius ir juos nepaprastai
įtvirtino. Taip Judas ir Benja-
minas likosi jo valdžioje.

Pabėgėliai iš šiaurės

13* Kunigai ir levitai, gyve-
nantys visame Izraelyje, susi-
rinko pas jį iš visų savo žemių.
14 Levitai buvo palikę jiems pa-
skirtas ganyklas bei savo nuo-
savybę ir suėję į Judą ir Jeruza-
lę, nes Jeroboamas ir jo sūnūs
neleido jiems tarnauti kunigais
VIEŠPAČIUI, 15 paskirdamas sa-
vo kunigus aukštumų alkams,
satyrams ir veršiams, kurių jis
buvo prisidirbdinęs. 16 Paskui
juos iš visų Izraelio giminių ėjo
į Jeruzalę atnašauti aukos
VIEŠPAČIUI, savo protėvių Die-
vui, visi tie, kurie buvo pasiryžę
širdimi ieškoti VIEŠPATIES, Iz-
raelio Dievo. 17 Taip jie sustipri-
no Judo karalystę ir parėmė
Saliamono sūnų Rehabeamą

11, 5–12: Atrodo, kad Rehabeamas ėmėsi įtvirtinti Judo karalystę po faraono Šišako invazijos (maždaug 918 m. prieš Kristų). Įtvirtinti miestai buvo gynybinio pobūdžio ne tik nuo Egipto, bet ir nuo Edomo bei Filistijos.

11, 13–17: Anot Kronikininko, Jeroboamo schizma sukėlė kunigų, levitų ir pasauliečių kilnojimąsi į Jeruzalę kaip vienintelę teisėtą Šventyklą. Toks kilnojimasis tikrai įvyko po Samarijos – Izraelio – žlugimo dviem šimtmečiais vėliau. Samarija buvo Asirijos sunaikinta 721 m. prieš Kristų.

trejus metus, nes jie ėjo Dovy-
do ir Saliamono keliu trejus
metus.

Rehabeamo šeima

18 Rehabeamas vedė Dovydo
sūnaus Jerimoto dukterį Ma-
halatą ir Išajo sūnaus Eliabo
dukterį Abihailę. 19 Ji pagimdė
jam sūnus: Jeušą, Šemariją ir
Zahamą. 20 Po jos jis vedė Absa-
lomo dukterį Maaką, kuri jam
pagimdė Abiją, Atajį, Zizą ir
Šelomitą. 21 Rehabeamas Ab-
salomo dukterį Maaką mylėjo
labiau už kitas žmonas ir su-
guloves. {Jis buvo vedęs aštuo-
niolika žmonų ir turėjo še-
šiasdešimt sugulovių; jam gimė
dvidešimt aštuoni sūnūs ir še-
šiasdešimt dukterų.} 22* Reha-
beamas paskyrė Maakos sūnų
Abiją vyriausia galva ir vadu
tarp jo brolių, nes ketino pada-
ryti jį karaliumi. 23 Jis elgėsi
protingai, išskirstydamas vi-
sus savo sūnus per visas Judo
ir Benjamino sritis bei po vi-
sus įtvirtintus miestus, kur ap-
rūpino juos gausiomis maisto
atsargomis ir surado jiems
žmonas.

Rehabeamo neištikimybė

12 1 Kai Rehabeamo ka-
ralystė buvo įtvirtinta
ir Rehabeamas tapo galingas,
jis nusigręžė nuo VIEŠPATIES
mokymo, su juo ir visas Izrae-
lis.* 2 Atsitiko, kad penktai-
siais karaliaus Rehabeamo
metais Egipto karalius Šiša-
kas surengė žygį prieš Je-
ruzalę, nes jie buvo nusižengę
VIEŠPAČIUI. 3 Jis atžygiavo su
tūkstančiu dviem šimtais ko-
vos vežimų ir šešiasdešimčia
tūkstančių raitelių. Nesuskai-
čiuojama kariuomenė atžygia-
vo su juo iš Egipto – libiai, su-
kitai* ir etiopai. 4 Šišakas
paėmė įtvirtintus Judo mies-
tus ir atėjo iki pat Jeruzalės.
5 Tada pas Rehabeamą ir Judo
didžiūnus, susirinkusius į Je-
ruzalę dėl Šišako, atėjo prana-
šas Šemajas ir tarė: „Taip
kalbėjo VIEŠPATS: 'Jūs paliko-
te mane, aš palieku jus Šiša-
kui'.“ 6 Tada Izraelio didžiūnai
ir karalius nusižemino ir sakė:
„VIEŠPATS yra teisus.“ 7 Kai
VIEŠPATS pamatė, kad jie nu-
sižemino, VIEŠPATIES žodis
atėjo Šemajui, tardamas: „Ka-
dangi jie nusižemino, jų nesu-
naikinsiu, bet suteiksiu jiems
šiokią tokią išeitį, ir mano pyk-
tis nebus išlietas ant Jeruza-
lės per Šišaką. 8 Bet jie bus jo
tarnais, kad žinotų skirtumą,
ką reiškia tarnauti man ir ką
reiškia tarnauti žemės kara-
lystėms.“

11, 22: Rehabeamas, kaip ir Dovydas, išsirinko savo įpėdiniu mėgstamos žmonos sūnų, nepaisydamas pirmagimystės teisių.

12, 1: ... *visas Izraelis*: Judo karalystė. Žr. 1 Kr 11, 1–4.

12, 3: ... *sukitai*: svetimšaliai samdyti kareiviai Egipto kariuomenėje.

[9] Taigi Egipto karalius Šiša-
kas užpuolė Jeruzalę ir pagro-
bė Namų turtus bei karaliaus
rūmų turtus. Viską išgabeno.
Jis pagrobė ir auksinius sky-
dus, kuriuos buvo padaręs Sa-
liamonas. [10] Užtat vietoj jų ka-
ralius Rehabeamas padarė
skydus iš vario ir patikėjo juos
sargybos pareigūnams, sau-
gantiems įėjimą į karaliaus rū-
mus. [11] Kada tik karalius eidavo
į VIEŠPATIES Namus, sargybi-
niai, jais nešini, eidavo kartu
ir paskui sugrąžindavo į sar-
gybos būstą.

Rehabeamo karaliavimo suvestinė

[12] Kadangi jis nusižemino,
VIEŠPATIES įniršis buvo nuo jo
nugręžtas, ir VIEŠPATS visiškai
jo nesunaikino. Be to, Jude buvo
ir gerų dalykų. [13] Taigi karalius
Rehabeamas įsitvirtino Jeruza-
lėje ir karaliavo. Rehabeamas
buvo keturiasdešimt vienerių
metų, kai pradėjo karaliauti.
Jis karaliavo septyniolika me-
tų Jeruzalėje – mieste, kurį
VIEŠPATS buvo išsirinkęs iš vi-
sų Izraelio giminių, ketinda-
mas įkurti ten buveinę savo
vardui. Jo motinos vardas bu-
vo Naama Amonietė. [14] Jis da-
rė, kas nedora, nes širdimi ne-
ieškojo VIEŠPATIES.

[15] Rehabeamo darbai, nuo
pirmojo iki paskutinio, – argi
jie nėra aprašyti pranašo Še-
majo ir regėtojo Ido'o kronikose
pagal kilmės sąrašą? Tarp
Rehabeamo ir Jeroboamo nuo-
lat vyko karai. [16] Rehabeamas
užmigo su savo protėviais ir
buvo palaidotas Dovydo mies-
te, ir jo sūnus Abijas tapo ka-
raliumi jo vietoje.

Karas tarp Abijo ir Jeroboamo

13 [1] Aštuonioliktaisiais
karaliaus Jeroboamo
metais Abijas tapo Judo kara-
liumi. [2] Jeruzalėje jis karalia-
vo trejus metus. Jo motina bu-
vo Urielio iš Gebos duktė, vardu
Mikaja.

Tarp Abijo ir Jeroboamo ki-
lo karas. [3] Abijas stojo į mūšį
su narsuolių kariuomene, ke-
turiais šimtais tūkstančių
rinktinių vyrų, tuo tarpu Jero-
boamas išsirikiavo prieš jį
kautynėms su aštuoniais šim-
tais tūkstančių rinktinių nar-
suolių vyrų. [4*] Tada Abijas at-
sistojo ant Zemarajimų kalno
šlaito, Efraimo aukštumose, ir
tarė: „Klausykitės manęs, Je-
roboamai ir visas Izraeli! [5] Ar-
gi nėra jums žinoma, kad VIEŠ-
PATS, Izraelio Dievas, druskos
sandora* yra davęs Izraelio

13, 4–12: Ši kalba yra įkvėptojo autoriaus kūrinys. Kronikininkas nori pabrėžti, kad šis karas buvo ne politinis, bet religinis. Pasakojimas yra geras Kronikininko amžiaus levitų pamokslo pavyzdys. Praeities įvykiai naudojami kaip pamoka dabarčiai.

13, 5: ... *druskos sandora*: nesulaužoma sutartis. Žr. Kun 2, 13.

karalystę Dovydui amžinai,
jam ir jo sūnums? 6 Tačiau Ne-
bato sūnus Jeroboamas, buvęs
Dovydo sūnaus Saliamono tar-
nyboje, sukėlė maištą prieš sa-
vo valdovą. 7 Niekam tikę vyrai
ir niekšai susibūrė apie jį ir ap-
galėjo Saliamono sūnų Reha-
beamą. Rehabeamas buvo ne-
prityręs ir bailus, negalėjo
jiems prilygti.
8 Betgi nejau dabar jūs ma-
note, kad galite prilygti VIEŠ-
PATIES karalystei, kurią jis
valdo per Dovydo sūnų rankas,
tik dėl to, kad jūsų yra didelė
minia ir kad jūs turite pas sa-
ve auksinius veršius, kuriuos
Jeroboamas padarė jums die-
vais! 9 Argi jūs neišvarėte VIEŠ-
PATIES kunigų, Aarono sūnų bei
levitų, argi nepasidarėte sau
kunigų, kaip daro kitų kraštų
tautos? Kas tik ateina su jau-
tuku iš bandos ir septyniais
avinais, norėdamas būti pa-
šventintas, tampa kunigu tų,
kas nėra dievai! 10 O mums
VIEŠPATS yra mūsų Dievas,
mes nuo jo nenusigręžėme. Ku-
nigai, kurie yra Aarono sūnūs,
tarnauja VIEŠPAČIUI, ir levitai
atlieka savo tarnybą. 11 Jie
atnašauja deginamąsias au-
kas ir degina kvapiuosius smil-
kalus VIEŠPAČIUI kas rytą ir
kas vakarą, išdėsto Artumo
duoną ant švaraus stalo ir už-
dega kas vakarą auksinės žva-
kidės lempas. Mes laikomės
VIEŠPATIES, savo Dievo, įsako,
tuo tarpu jūs išsižadėjote jo.
12 Štai Dievas yra su mumis,
mūsų priekyje, ir jo kunigai su
trimitais yra pasiruošę pa-
šaukti į kovą su jumis. Iz-
raeliečiai, nekovokite su VIEŠ-
PAČIU, savo protėvių Dievu, nes
sėkmė jūsų nelydės!“

Mūšio padariniai

13 Tuo tarpu Jeroboamas bu-
vo pasiuntęs pasalą apeiti juos
ir užklupti iš užnugario. Taigi
jo pajėgos buvo priešais Judą ir
pasala jiems už nugaros. 14 Kai
Judas apsisuko, žiūri, juos
puola ir iš priekio, ir iš užnu-
gario. Jie tad šaukėsi VIEŠPA-
TIES, kunigai ėmė pūsti tri-
mitus, 15 Judo vyrai sukėlė
kovos šauksmus. Judo vyrams
keliant kovos šauksmus, Die-
vas nugalėjo Jeroboamą ir visą
Izraelį, stovintį mūšio rikiuo-
tėje prieš Abiją ir Judą. 16 Iz-
raeliečiai bėgo nuo Judo, nes
Dievas atidavė juos į jų ran-
kas. 17 Abijas ir jo kariuomenė
ištiko juos kraujo išliejimu,
penki šimtai rinktinių Izraelio
vyrų krito nukauti. 18 Taigi izrae-
liečiai tą kartą buvo sutriuškin-
ti, o Judo žmonės mūšį laimėjo,
nes jie pasitikėjo VIEŠPAČIU,
savo protėvių Dievu. 19 Abijas
vijosi Jeroboamą ir paėmė jo
miestus:* Bet-Elį su jam pa-
valdžiomis gyvenvietėmis, Je-
šaną su jam pavaldžiomis gy-

venvietėmis ir Efroną su jam
pavaldžiomis gyvenvietėmis.
20 Abijo dienomis Jeroboamas
nebeįstengė vėl sutelkti pajė-
gų. Galop VIEŠPATS ištiko jį li-
ga, ir jis mirė. 21 Tuo tarpu Abi-
jas tapo galingas; jis vedė
keturiolika žmonų, ir jam gi-
mė dvidešimt du sūnūs bei
šešiolika dukterų.

Abijo mirtis

22 O kiti Abijo darbai, jo elge-
sys ir žygdarbiai yra aprašyti
pranašo Ido' o kronikoje. 23 Abi-
jas užmigo su savo protėviais
ir buvo palaidotas Dovydo
mieste. Jo sūnus Asa tapo ka-
raliumi jo vietoje. Jo dienomis
kraštas dešimt metų turėjo ra-
mybę.

Asa pertvarko Judo karalystę

14 1 Asa darė, kas buvo
gera ir dora VIEŠPA-
TIES, jo Dievo, akyse. 2 Jis pa-
šalino pagonių aukurus ir
aukštumų alkus, sudaužė šven-
tuosius akmenis ir nukirto
šventuosius stulpus. 3 Jis įsa-
kė Judui ieškoti VIEŠPATIES,
protėvių Dievo, ir laikytis mo-
kymo bei įsakymo. 4 Jis paša-
lino ir iš visų Judo miestų
aukštumų alkus ir smilkalų
aukurus. Jam valdant, kara-
lystė turėjo ramybę. 5 Kraštui
turint ramybę, jis atstatė įtvir-
tintus miestus Jude. Tais me-
tais niekas su juo nekariavo,
nes VIEŠPATS buvo jam sutei-
kęs ramybę. 6 Judui jis buvo ta-
ręs: „Atstatykime tuos mies-
tus, apjuoskime juos mūrais,
gynybos bokštais, vartais ir
velkėmis. Kraštas tebėra mū-
sų žinioje, nes mes ieškojome
VIEŠPATIES, savo Dievo; mes jo
ieškojome, ir jis suteikė mums
ramybę iš visų pusių." Jie tad
statė, ir juos lydėjo sėkmė.
7 Asa turėjo trijų šimtų tūks-
tančių kariuomenę iš Judo vy-
rų, ginkluotų dideliais skydais
bei ietimis, ir du šimtus aštuo-
niasdešimt tūkstančių Benja-
mino vyrų, kurie nešė priedan-
gos skydus ir buvo lankininkai.
Jie visi buvo narsūs kareiviai.

Etiopų įsibrovimas

8* Etiopas Zerahas išžygiavo
prieš juos su milijono vyrų ka-
riuomene ir trim šimtais kovos
vežimų. Jam pasiekus Marešą,
9 Asa išėjo prieš jį, ir gretos bu-
vo surikiuotos mūšiui Zefato
slėnyje prie Marešos. 10 Tada

13, 19: ... *paėmė jo miestus*: karas tarp Judo ir Izraelio tęsėsi toliau. Kai kurie miestai ėjo iš vienų rankų į kitas. Žr. 2 Kr 15, 8; 16, 1–6; 17, 2; 1 Kar 15, 16–23.

14, 8–14: Etiopų invazija į Judo karalystę minima tik 1-oje Kronikų knygoje. Zerahas istorikams nėra žinomas. Jis galėjo būti egiptiečių kariuomenės samdinių iš Etiopijos vadas, faraono Šišako paliktas vadovauti Egipto įguloms Geraros srityje. Skaičiai, be abejo, yra perdėti.

Asa šaukėsi VIEŠPATIES, savo
Dievo, ir tarė: „VIEŠPATIE, nėra
kito tokio kaip tu padėti bejė-
giams prieš galiūnus. Padėk
mums, VIEŠPATIE, mūsų Dieve,
nes mes tavimi pasitikime ir
tavo vardu išėjome prieš šią
minią. VIEŠPATIE, tu esi mū-
sų Dievas! Neleisk jokiam
mirtingajam savęs nugalėti!"
11 VIEŠPATS nugalėjo etiopus,
išsirikiavusius prieš Asą ir Ju-
dą. Etiopai bėgo. 12 O Asa ir su
juo buvusi kariuomenė juos vi-
josi iki pat Geraros. Etiopai
krito, kol nė vieno jų neliko gy-
vo. Jie buvo sutriuškinti VIEŠ-
PATIES ir jo kariuomenės.

Buvo paimta labai daug gro-
bio. 13 Visi miestai Geraros apy-
linkėse buvo nuniokoti, nes
juos buvo apėmęs VIEŠPATIES
klaikas. Visi miestai buvo api-
plėšti, nes juose buvo daug gro-
bio. 14 Asos vyrai užpuolė ir gal-
vijų augintojų palapines,
paimdami daug avių bei ožkų
ir kupranugarių. Paskui jie su-
grįžo į Jeruzalę.

Religinė Asos reforma

15 1 Ant Odedo sūnaus
Azarijo nužengė Dievo
dvasia. 2 Išėjęs pasitikti Asos,
jis tarė: „Klausykitės manęs,
Asa ir visas Judai su Benja-
minu! VIEŠPATS yra su jumis,
kai jūs esate su juo. Jeigu jo
ieškosite, jis leisis jūsų suran-
damas, bet jeigu paliksite jį,
jis paliks jus. 3 Daug dienų Iz-
raelis gyveno be tikrojo Dievo,
be kunigo, be mokytojo, be mo-
kymo. 4 Bet kai jie savo varguo-
se atsigręžė į VIEŠPATĮ, Izrae-
lio Dievą, ir jo ieškojo, jis
leidosi jų surandamas. 5 Tais
laikais joks pakeleivis nebuvo
saugus, nes buvo daug sąmy-
šio tarp visų kraštų gyventojų.
6 Tauta naikino tautą, miestas
naikino miestą, nes Dievas su-
kėlė jiems visokių bėdų. 7 Bū-
kite drąsūs ir nenuleiskite ran-
kų, nes laukia atlygis už jūsų
triūsą."

8 Išgirdęs šiuos žodžius ir
pranašo Odedo pranašystę,
Asa įsidrąsino, pašalino bjau-
riuosius stabus iš viso Judo ir
Benjamino krašto bei iš visų
miestų, kuriuos jis buvo paė-
męs Efraimo aukštumose, ir
atnaujino VIEŠPATIES aukurą,
stovintį priešais VIEŠPATIES
Namų Prieangį. 9 Jis sušaukė
visus Judo bei Benjamino žmo-
nes ir visus tarp jų gyvenančius
Efraimo, Manaso ir Simeono
žmones, nes daugelis iš Izrae-
lio buvo perbėgę pas jį, kai pa-
matė, kad su juo buvo VIEŠ-
PATS, jo Dievas. 10* Jie susirinko
į Jeruzalę penkioliktųjų Asos

15, 10–15: Aprašydamas Sandoros apeigas pavasarį prasidedančių metų trečiąjį mėnesį, Kronikininkas pabrėžia Savaičių – Sekminių – iškilmių reikšmę. Tai buvo iškilmingas atnaujinimas tautos Sandoros su

karaliavimo metų trečią mėne-
sį 11 ir paaukojo tą dieną dalį
parsinešto grobio: septynis
šimtus jaučių ir septynis
tūkstančius avių. 12 Tada jie įė-
jo į sandorą ieškoti VIEŠPATIES,
savo protėvių Dievo, visa šir-
dimi ir visa gyvastimi. 13 O jei-
gu kas nenorėtų ieškoti
VIEŠPATIES, Izraelio Dievo, ar
būtų mažas ar didelis, vyras ar
moteris, turėjo būti nubaustas
mirtimi. 14 Jie davė priesaiką
VIEŠPAČIUI galingu balsu,
džiaugsmingu šauksmu, trimi-
tais ir avinų ragais. 15 Visas Iz-
raelis džiūgavo prisiekdami,
nes jie prisiekė visa širdimi ir
ieškojo VIEŠPATIES su tokiu
atsidavimu, kad jis leidosi su-
randamas. VIEŠPATS suteikė
jiems visišką taiką.

16 Karalius Asa net savo mo-
tiną Maaką pašalino iš moti-
nos karalienės vietos, nes ji bu-
vo padariusi pasibjaurėtiną
atvaizdą deivei Ašerai. Asa su-
daužė jos bjaurųjį atvaizdą,
sutrynė į dulkes ir sudegino
Kidrono slėnyje. 17 Betgi aukš-
tumų alkai nebuvo pašalinti iš
Izraelio. Nepaisant to, Asos
širdis buvo ištikima per visas
jo dienas. 18 Jis padėjo į Dievo
Namus ir savo tėvo įžadų at-
našas, ir savo įžadų atnašas
sidabrą, auksą bei įvairius
reikmenis. 19 Iki trisdešimt
penktųjų Asos karaliavimo
metų nebebuvo daugiau karo.

Karas su Izraeliu

16 1 Trisdešimt šeštai-
siais karaliaus Asos
metais Izraelio karalius Baa-
ša, atžygiavęs prieš Judą, įtvir-
tino Ramą, norėdamas užkirs-
ti kelią išeiti ar įeiti į Judo
karaliaus Asos žemę. 2 Tada
Asa paėmė sidabrą ir auksą iš
VIEŠPATIES Namų ir karaliaus
rūmų iždų ir nusiuntė juos Ara-
mo karaliui Ben-Hadadui, ka-
raliaujančiam Damaske, tar-
damas: 3 „Tebūna tarp manęs
ir tavęs tokia sąjunga, kokia
buvo tarp mano tėvo ir tavo tė-
vo. Štai aš atsiunčiu tau sidab-
ro ir aukso. Imk ir nutrauk savo
sąjungą su Izraelio karaliumi
Baaša, idant jis atsitrauktų
nuo manęs.“ 4 Ben-Hadadas
sutiko su karaliaus Asos pra-
šymu ir pasiuntė savo kariuo-
menės vadus prieš Izraelio
miestus. Jie sunaikino Ijoną,
Daną, Abel-Majimus ir visus
Naftalio įgulų miestus. 5 Baa-
ša, apie tai išgirdęs, liovėsi tvir-
tinti Ramą, nutraukdamas ten
darbus. 6 Tada karalius Asa su-
telkė visą Judą, ir visi Ramos
akmenys bei rąstai, kuriais
Baaša buvo statęs, buvo nuneš-
ti. Jis panaudojo juos Gebai ir
Mizpai įtvirtinti.

Dievu prie Sinajaus kalno. Žr. Iš 19; Kun 23, 16. Ši šventė yra krikščionių Sekminių fonas – krikščionių Bendrijos gimtadienio šaknys.

Hananio pranašystė

7 Tuo metu regėtojas Hananis atėjo pas Judo karalių Asą ir jam tarė: „Kadangi tu pasitikėjai Aramo karaliumi, o VIEŠPAČIU, savo Dievu, nepasitikėjai, todėl Aramo karaliaus* kariuomenė išslys tau iš rankų. 8 Argi etiopai ir libiai nebuvo didžiulė kariuomenė su nepaprastai daug kovos vežimų ir raitelių? Tačiau jis atidavė tau juos į rankas, kadangi pasitikėjai VIEŠPAČIU, 9 nes VIEŠPATIES akys apmato visą žemę ir sustiprins tuos, kurie yra su juo visa širdimi. Dabar tu neprotingai pasielgei, todėl nuo šiol būsi karų varginamas.“ 10 Asa supyko ant regėtojo ir taip įtūžo, kad kalėjime jį įrakino į trinką. Tuo pačiu metu Asa žiauriai pasielgė ir su kai kuriais kitais žmonėmis.

Asos karaliavimo galas

11 O Asos darbai, nuo pirmojo iki paskutinio, yra aprašyti Judo ir Izraelio karalių Metraščių knygoje. 12 Trisdešimt devintaisiais savo karaliavimo metais Asa susirgo kojų liga. Jo liga buvo sunki, tačiau net ligos kamuojamas jis neieškojo VIEŠPATIES, bet kreipėsi į gydytojus. 13 Asa užmigo su savo protėviais, mirdamas keturiasdešimt pirmaisiais savo karaliavimo metais. 14 Jis buvo palaidotas kape, kurį buvo sau išsikasęs Dovydo mieste. Jis buvo paguldytas į karstą, kurį buvo pripildęs visokių kvepalų, maišytų su aliejais. Jo garbei buvo sukrautas didžiulis laidotuvių laužas.*

Jehošafato uolumas

17 1 Jo sūnus Jehošafatas, tapęs jo vietoje karaliumi, pradėjo stiprintis prieš Izraelį, 2 išdėstydamas ginkluotas pajėgas visuose įtvirtintuose Judo miestuose ir įvesdamas įgulas Judo krašte bei Efraimo miestuose, kuriuos jo tėvas Asa buvo užėmęs. 3 VIEŠPATS buvo su Jehošafatu,* nes jis ėjo savo tėvo ankstesnėmis pėdomis ir nesikreipė į Baalus, 4 bet garbino savo tėvo Dievą, vykdydamas jo įsakymus, ir nesielgė, kaip Izraelis elgėsi. 5 Užtat VIEŠPATS sustiprino jo rankose karalystę, ir visas Judas davė Jehošafatui dovanas. Jis turėjo apsčiai turtų ir buvo vertas garbės. 6 Jo širdis buvo drąsi VIEŠPATIES keliuose. Be to, jis

16, 7: ... *Aramo karaliaus*: turbūt *Izraelio karaliaus*? Asos santykiai su Aramu buvo draugiški.

16, 14: ... *laidotuvių laužas*: ne lavonui, bet kvepalams sudeginti laidojant karalius, mirusius taikoje su Dievu ir žmonių mylimus. Žr. Jer 36, 5.

17, 3: ... VIEŠPATS *buvo su Jehošafatu*: Jehošafatas drauge su Hezekiju ir Jošiju buvo vienas iš Kronikininko mėgstamų Judo karalių.

pašalino iš Judo aukštumų al-
kus ir Ašeros stulpus.
7 Trečiaisiais savo karalia-
vimo metais jis pasiuntė savo
pareigūnus – Ben-Hailį, Oba-
diją, Zechariją, Netanelį ir Mi-
kają – mokyti Judo miestuose.
8 Su jais pasiuntė levitus Še-
mają, Netaniją, Zebadiją, Asa-
helį, Šemiramotą, Jehonataną,
Adoniją, Tobiją ir Tob-Adoni-
ją. Juos lydėjo kunigai Eliša-
ma ir Jehoramas. 9 Jie mokė vi-
same Jude, turėdami su savimi
VIEŠPATIES mokymo knygą. Jie
apėjo visus Judo miestus, mo-
kydami žmones.
10 VIEŠPATIES klaikas taip
apėmė visas aplinkinių kraš-
tų karalystes, kad jos nėjo į ka-
rą su Jehošafatu. 11 Kai kurie
filistinai atnešė Jehošafatui
dovanų ir sidabro kaip duoklę.
Taip pat ir arabai atvarė kai-
menių – septynis tūkstančius
septynis šimtus avinų ir sep-
tynis tūkstančius septynis
šimtus ožių. 12 Jehošafatas da-
rėsi vis galingesnis ir galinges-
nis, statydamas tvirtoves bei
sandėlių miestus Jude. 13 Ju-
do miestuose jis atliko daug
darbų.

Jehošafato kariuomenė

Ir Jeruzalėje jis turėjo karei-
vių, narsių vyrų. 14* Šis buvo jų
sąrašas pagal jų klanus. Iš Ju-
do tūkstantininkų vadai: Ad-
na su trim šimtais tūkstančių
narsių kareivių; 15 po jo buvo va-
das Jehohananas su dviem
šimtais tūkstančių, 16 o po jo
Zichrio sūnus Amasijas, sava-
noris VIEŠPATIES tarnybai, su
dviem šimtais tūkstančių nar-
sių kareivių. 17 Iš Benjamino:
Eljada, narsus vyras, su dviem
šimtais tūkstančių ginkluotų
lankais ir priedangos skydais,
18 o po jo Jehozabadas su šim-
tu tūkstančių vyrų. 19 Šie buvo
karaliaus tarnyboje, neskai-
tant tų, kuriuos karalius buvo
išdėstęs įtvirtintuose miestuo-
se visame Jude.

Sąjunga su Izraeliu

18 1 Taigi Jehošafatas
didžiavosi turtais ir
garbe. Vedybomis jis susigimi-
niavo su Ahabu.* 2 Praslinkus
keletui metų, jis nuvyko pas
Ahabą į Samariją. Ahabas pa-
pjovė apsčiai avių bei jaučių
jam ir žmonėms, kurie buvo su
juo, ir prikalbino jį eiti į žygį
prieš Ramot-Gileadą. 3 Izraelio
karalius Ahabas tarė Judo

17, 14–19: Kad ir perdėti skaičiai, duomenys apie Jehošafato kariuomenę yra patikimi. Jis turėjo reguliarią kariuomenę, šaukiamą iš klanų, padalytą į pulkus, kuriuose kareiviai iš Judo ir Benjamino buvo atskirai rikiuojami. Skaičius *tūkstančiai* turbūt ženklina vienetus, kurių dydis mums nėra žinomas.

18, 1: ... *susigiminiavo su Ahabu vedybomis*: Jehošafato sūnus Jehoramas vedė Ataliją, Ahabo dukterį. Žr. 2 Kar 8, 18.

karaliui Jehošafatui: „Ar žygiuosi su manimi į Ramot-Gileadą?“ Tas atsakė jam: „Aš esu su tavimi. Mano žmonės yra tavo žmonės. Mes būsime su tavimi mūšyje.“

Netikri pranašai ir Imlos sūnus Mikajas

4 Bet Jehošafatas Izraelio
karaliui patarė: „Tučtuojau
paieškok žodžio iš VIEŠPA-
TIES.“ 5 Izraelio karalius tad
surinko pranašus, keturis šim-
tus, ir jų klausė: „Ar mums žy-
giuoti ir pulti Ramot-Gileadą,
ar aš turiu susilaikyti?“ Jie at-
sakė: „Žygiuok, nes Dievas ati-
duos jį karaliui į rankas.“ 6 Bet-
gi Jehošafatas paklausė: „Ar
nėra čia dar kito VIEŠPATIES
pranašo, kad galėtume pasitei-
rauti?“ 7 Izraelio karalius at-
sakė Jehošafatui: „Dar yra vie-
nas vyras, per kurį galėtume
VIEŠPATIES pasiteirauti, Imlos
sūnus Mikajas, bet aš jo neken-
čiu, nes jis nepranašauja apie
mane niekad gera, bet visuo-
met nelaimę.“ – „Tenekalba
taip karalius“, – atsakė Jeho-
šafatas. 8 Tada Izraelio kara-
lius, pasišaukęs pareigūną,
jam tarė: „Tuojau pat atvesk
Imlos sūnų Mikają.“

9 Izraelio karalius ir Judo ka-
ralius Jehošafatas sėdėjo kiek-
vienas savo soste, apsirengę
karališkais drabužiais, ant
klojimo aslos prie įėjimo į Sa-
marijos vartus, o visi prana-
šai pranašavo jų akivaizdoje.
10 Chenaanos sūnus Zedekijas,
pasidaręs sau geležinius ragus,
tarė: „Taip kalbėjo VIEŠPATS:
‘Su šiais badysi aramėjus, kol
jie bus pribaigti’.“ 11 Visi pra-
našai tą patį pranašavo, tar-
dami: „Žygiuok prieš Ramot-
Gileadą ir būk pergalingas!
VIEŠPATS atiduos jį karaliui į
rankas.“

12* O pasiuntinys, kuris buvo
atėjęs pašaukti Mikajo, kalbė-
jo jam, tardamas: „Štai prana-
šų žodžiai yra vieningai palan-
kūs karaliui. Tebūna tavo
žodis kaip jų visų. Kalbėk pa-
lankiai!“ 13 „Kaip gyvas VIEŠ-
PATS, – atsakė Mikajas, – ką
mano Dievas sako, tai kalbė-
siu.“ 14 Jam atėjus pas karalių,
karalius jam tarė: „Mikajau, ar
mums žygiuoti į Ramot-Gilea-
dą mūšiui, ar aš turiu susilai-
kyti?“ – „Žygiuok ir būk perga-
lingas, – jis atsakė, – jie bus
atiduoti tau į rankas.“ 15 Bet
karalius jam tarė: „Kiek kartų
turiu tave prisaikdinti, kad sa-
kytum man vien tiesą VIEŠ-
PATIES vardu?“ 16 Tada Mika-
jas tarė:

„Aš mačiau visą Izraelį,
išblaškytą kalnuose,
kaip avis be piemens.
O VIEŠPATS kalbėjo:
‘Jie neturi šeimininko;

18, 12–22: Žr. 1 Kar 22, 19–23 paaiškinimą.

teeina kiekvienas į savo
namus ramybėje!'"
17 „Argi aš nesakiau, – tarė
Izraelio karalius Jehošafatui, –
kad jis nepranašaus apie mane nieko palankaus, bet tik
nelaimę?" 18 Mikajas tęsė: „Todėl klausykitės VIEŠPATIES žodžio! Aš mačiau VIEŠPATĮ, sėdintį savo soste, visai dangaus
galybei stovint šalia jo dešinėje ir kairėje.
19 VIEŠPATS paklausė: 'Kas sugundys Izraelio
karalių Ahabą, kad jis žygiuotų ir žūtų prie Ramot-Gileado?'
Tada vienas kalbėjo vienaip, o
kitas kitaip,
20 kol priėjo viena
dvasia ir atsistojo prieš VIEŠPATĮ, tardama: 'Aš jį sugundysiu.' – 'Kaip?' – paklausė VIEŠPATS.
21 Ji atsakė: 'Išeisiu ir
būsiu melagė dvasia visų jo
pranašų burnoje.' Tada VIEŠPATS tarė: 'Tu jį suviliosi, ir tau
pasiseks. Eik ir taip padaryk!'
22 Taigi, tikėkite manimi,
VIEŠPATS įdėjo melagę dvasią
į burną visiems šiems tavo pranašams, nes pats VIEŠPATS
kalbėjo tau apie nelaimę."
23 Chenaanos sūnus Zedekijas, priėjęs prie Mikajo, kirto
jam per žandą ir tarė: „Kuriuo
keliu perėjo VIEŠPATIES dvasia
iš manęs tau kalbėti?"
24 Mikajas atsakė: „Sužinosi tą dieną,
kai bandysi pasislėpti eidamas
iš kambario į kambarį."
25 O
Izraelio karalius įsakė: „Imkite Mikają ir sugrąžinkite jį
miesto valdytojui Amonui ir
karaliaus sūnui Joašui.
26 Sakykite: 'Taip kalbėjo karalius:
įmeskite šį vyrioką į kalėjimą
ir maitinkite jį tik duona ir
vandeniu, kol aš ramybėje sugrįšiu'."
27 Mikajas tarė: „Jeigu
ramybėje sugrįši, VIEŠPATS per
mane nekalbėjo!" Jis dar pridūrė: „Klausykitės, tautos, jūs
visos!"*

Ahabo mirtis

28 Izraelio karalius ir Judo
karalius Jehošafatas leidosi į
žygį prieš Ramot-Gileadą.
29 Izraelio karalius tarė Jehošafatui: „Eidamas į mūšį, aš būsiu
persirengęs, o tu vilkėk savo
drabužiais." Taigi Izraelio karalius persirengė ir išėjo į mūšį.
30 O Aramo karalius buvo
įsakęs savo kovos vežimų vadams: „Nekovokite nė su vienu
menku ar stipriu, bet tiktai su
Izraelio karaliumi."
31 Kovos
vežimų vadai, pamatę Jehošafatą, pamanė: „Tai Izraelio karalius!" Jie tad pasisuko su juo
kovoti. Bet Jehošafatas sušuko, ir VIEŠPATS jam padėjo. Nuo
jo Dievas juos nuvedė,
32 nes kovos vežimų vadai liovėsi jį vytis, kai pamatė, kad jis ne Izraelio karalius.
33 Bet vienas
vyras įtempė iš akies lanką ir
pataikė netyčiomis į Izraelio
karalių tarp šarvų sandūrų. Jis

18, 27: *Klausykitės, tautos, jūs visos!*: ši citata priskiria Imlos sūnui Mikajui pirmuosius Michėjo iš Morešeto pranašystės žodžius. Žr. Mch 1, 2.

tad savo vežimo vežėjui palie-
pė: „Suk atgal ir vežk mane iš
mūšio! Esu sužeistas!“ 34 Mū-
šis siautė visą dieną, Izraelio
karalius stovėjo palaikomas
savo kovos vežime, atsigręžęs
į aramėjus, iki vakaro. Jis nu-
mirė saulei leidžiantis.

Pranašas išbara Jehošafatą

19 1 Judo karalius Jeho-
šafatas saugiai sugrį-
žo į savo rūmus Jeruzalėje. 2 Re-
gėtojas Hananio sūnus Jehu'as,*
išėjęs jo pasitikti, tarė jam: „Ar-
gi tau dera padėti nedorėliams
ir mylėti tuos, kurie nekenčia
VIEŠPATIES? Už tai užsitraukei
VIEŠPATIES pyktį. 3 Tačiau tu
padarei ir gera, kadangi išnai-
kinai krašte šventuosius stul-
pus ir širdimi ieškojai Dievo.“

Jehošafatas paskiria teisėjus

4* Jehošafatas gyveno Jeru-
zalėje, bet nuolat vykdavo pa-
būti su žmonėmis nuo Beer-
Šebos iki Efraimo aukštumų ir
sugrąžino juos pas VIEŠPATĮ,
savo protėvių Dievą. 5 Jis pa-
skyrė teisėjus krašte, visuose
įtvirtintuose Judo miestuose –
kiekviename mieste be išim-
ties. 6 Teisėjus jis įpareigojo:
„Žiūrėkite, ką darote, nes jūs
teisiate ne žmonių vardu, bet
VIEŠPATIES vardu. Jis su jumis
duoda nuosprendį. 7 Užtat te-
būna su jumis VIEŠPATIES bai-
mė. Elkitės rūpestingai, nes
VIEŠPATS, mūsų Dievas, nelei-
džia jokio neteisingumo ar
šališkumo, ar kyšių ėmimo.“
8 Be to, Jeruzalėje Jehošafa-
tas paskyrė keletą levitų, ku-
nigų ir Izraelio klanų galvų
teisti VIEŠPATIES vardu ir
spręsti Jeruzalės gyventojų by-
las. 9 Juos taip įpareigojo: „Tu-
rite elgtis su VIEŠPATIES bai-
me, su atsidavimu ir iš visos
širdies. 10 Kiekvienoje byloje,
kurią jūsų giminės, gyvenantys
savo miestuose, pateikia jums
spręsti, – ar tai būtų apie krau-
jo kaltę, apie mokymą ar įsaky-
mą, apie įstatus ar įsakus, –
pamokysite juos, kad jie neuž-
sitrauktų kaltės VIEŠPATIES
akivaizdoje ir jo pyktis nekristų
ant jūsų ir jūsų giminių. Taip
elkitės, ir kaltės neužsitrauk-
site. 11 Štai vyriausiasis kuni-
gas Amarijas yra viršesnis už
jus visuose VIEŠPATIES daly-
kuose, o Išmaelio sūnus Zebadi-
jas, Judo namų valdytojas, yra
viršesnis už jus visuose kara-
liaus dalykuose. Levitai tarnaus

19, 2: ... *regėtojas Hananio sūnus Jehu'as*: skirtingas nuo Hananio sūnaus Jehu'o, pranašavusio Baašai bemaž 50 metų anksčiau. Žr. 1 Kar 16, 1.

19, 4–11: Jehošafatas padarė teismų reformą, norėdamas sustiprinti Judo karalystę. Reforma vyko dviem plotmėmis: buvo aiškinamas Mozės Mokymas, įsakymai, įstatai bei įsakai ir skiriami dori teisėjai. Šalia sričių teismų Jehošafatas įvedė vyriausiąjį teismą Jeruzalėje.

jums pareigūnais. Elkitės ryžtingai! VIEŠPATS bus su tuo, kuris yra geras!“

Šventas karas

20 1* Tada moabiečiai, amoniečiai ir drauge su jais būrys meunitų atėjo kariauti su Jehošafatu. 2 Jehošafatui buvo pranešta: „Didelė kariauna ateina prieš tave iš Edomo, iš anapus jūros. Jie jau pasiekė Hazazon-Tamarą, tai yra En-Gedį.“ 3 Baimės apimtas Jehošafatas skubėjo prašyti VIEŠPATIES pagalbos ir visam Judui paskelbė pasninką. 4 Judas susirinko prašyti VIEŠPATIES pagalbos; ieškoti VIEŠPATIES žmonės suėjo iš kiekvieno Judo miesto.

Jehošafato malda

5 Jehošafatas stovėjo Judo ir Jeruzalės bendrijoje, VIEŠPATIES Namuose, priešais naująjį kiemą. 6 Jis tarė: „VIEŠPATIE, mūsų protėvių Dieve, argi tu nesi Dievas danguje? Argi tu nevaldai visų tautų karalysčių? Tavo rankoje yra galybė ir jėga. Niekas negali tau priešintis. 7 Argi ne tu, mūsų Dieve, išvarei šio krašto gyventojus savo tautos Izraelio akivaizdoje ir atidavei jį amžinai savo bičiulio Abraomo palikuonims? 8 Jame jie yra įsikūrę, jame jie yra pastatę šventovę tavo vardui, tardami: 9 ‘Jei nelaimė mus ištiktų – ar baudžiantis kalavijas, ar maras, ar badas, mes rinksimės prie šių Namų ir prie tavęs, nes tavo vardas yra šiuose Namuose; ir šauksimės tavęs savo nelaimėje, tu išklausysi ir išgelbėsi.’ 10 Dabar štai Amono ir Moabo bei Seiro aukštumų žmonės, į kurių žemę neleidai veržtis Izraeliui, kai izraeliečiai išėjo iš Egipto žemės, bet praėjo pro juos ir jų nesunaikino, 11 štai žmonės atsilygina mums, ateidami mūsų išvaryti iš tavo nuosavybės, kurią esi mums davęs paveldėti. 12 Mūsų Dieve, argi tu jų nenubausi? Juk mes esame bejėgiai prieš šią mūsų užpulti ateinančią didžiulę kariauną! Mes nežinome, ką daryti, bet mūsų akys į tave žvelgia.“

Levitas pranašauja pergalę

13 Tuo tarpu visas Judas stovėjo prieš VIEŠPATĮ drauge su savo mažyliais, savo žmonomis ir savo vaikais. 14 Tada VIEŠPATIES dvasia atėjo sueigos viduryje Matanijo sūnaus Jeielio sūnaus Benajo sūnaus Zecharijo sūnui Jahazieliui, vienam levito iš Asafo sūnų. 15 Jis tarė: „Dėmesio, visas Judai ir Jeruzalės gyventojai, ir karaliau Jehošafatai, taip jums

20, 1–30: Šis pasakojimas gali būti susietas su pasakojimu apie Judo ir Izraelio žygį prieš Moabą per Edomo teritoriją (žr. 2 Kar 3, 4–27).

VIEŠPATS kalbėjo: 'Nebijokite
ir nedrebėkite dėl šios didžiu-
lės kariaunos, nes mūšis yra
Dievo, o ne jūsų. 16 Rytoj išeiki-
te prieš juos, jiems atžygiuo-
jant Zizo šlaitu. Užtiksite juos
slėnio gale Jeruelio tyrų link.
17 Ne jums kovoti šiame mūšy-
je! Būkite pasiruošę, laukite ir
liudykite pergalę VIEŠPATIES,
kuris yra su jumis, Judai ir Je-
ruzale! Nebijokite ir ne-
drebėkite! Išeikite prieš juos
rytoj! VIEŠPATS bus su jumis!'"
18 Tada Jehošafatas parpuo-
lė kniūbsčias ant žemės, ir vi-
sas Judas bei visi Jeruzalės
gyventojai puolė kniūbsti prieš
VIEŠPATĮ, pagarbindami VIEŠ-
PATĮ. 19 O levitai iš Kohato žmo-
nių ir Koraho žmonių atsistoję
pašlovino VIEŠPATĮ, Izraelio
Dievą, giedodami iš visų jėgų.

Viešpaties pergalė

20 Kitą rytą anksti jie pakilo
ir išskubėjo į Tekoos tyrus.
Jiems išeinant, Jehošafatas
stabtelėjo ir tarė: „Klausykitės
manęs, Judai ir Jeruzalės gy-
ventojai! Pasitikėkite VIEŠPA-
ČIU, savo Dievu, ir būsite tvir-
ti! Pasitikėkite jo pranašais, ir
sėkmė jus lydės!" 21 Pasitaręs
su žmonėmis, jis paskyrė VIEŠ-
PAČIUI giesmininkus, kurie
šventais apdarais apsirengę
turėjo eiti pirma kariuomenės,
jį šlovindami giesme:

„Dėkokite VIEŠPAČIUI,
nes amžina yra jo ištikimoji
meilė!"

22 Vos jiems pradėjus savo
džiugią šlovės giesmę, VIEŠ-
PATS surengė pasalas Amono
ir Moabo vyrams bei Seiro
aukštumų gyventojams, atžy-
giavusiems prieš Judą, ir jie
sumišo. 23 Amono ir Moabo vyrai
užpuolė Seiro aukštumų gyven-
tojus ir juos visiškai sunaiki-
no. Susidoroję su Seiro gyven-
tojais, jie pradėjo vieni kitus
naikinti.
24 Kai Judas pasiekė vietą, iš
kurios matėsi tyrai, ieškodami
tos kariaunos, jie matė tik la-
vonus, gulinčius ant žemės, nė
vienas jų nebuvo išlikęs. 25 Je-
hošafatas ir jo kariuomenė, at-
ėję paimti grobio, rado daugy-
bę galvijų, aprangos, drabužių
ir brangių daiktų. Jie tiek pa-
siėmė, kiek galėjo panešti. Im-
dami grobį, jie užtruko tris
dienas, nes jo buvo labai daug.
26 Ketvirtą dieną jie padarė su-
eigą Berakos* slėnyje, kur jie
pašlovino VIEŠPATĮ. Todėl ta
vieta ir yra vadinama Berakos
slėniu iki šios dienos. 27 Paskui
visi Judo ir Jeruzalės žmonės
su Jehošafatu priešakyje, švęs-
dami džiugią pergalę, kurią
VIEŠPATS buvo suteikęs jiems
prieš priešus, pasisuko Je-
ruzalės link. 28 Jie parėjo į Jeru-

20, 26: ... *Berakos slėnyje*: *beraka* hebrajų kalba reiškia *palaiminimą*. Taigi *Palaiminimo slėnyje*.

zalę, į VIEŠPATIES Namus, lydi-
mi arfų, lyrų ir trimitų. 29 Dievo
baimė apėmė visų kraštų ka-
ralystes, kai jie išgirdo, kad
VIEŠPATS buvo kovojęs su Izrae-
lio priešais. 30 Jehošafato kara-
lystėje buvo ramu, nes jo Die-
vas davė jam taiką iš visų
pusių.

Kiti Jehošafato darbai

31 Jehošafatas karaliavo Ju-
de. Jis buvo trisdešimt penke-
rių metų, kai tapo karaliumi,
ir karaliavo dvidešimt penke-
rius metus Jeruzalėje. Jo mo-
tina buvo Šilhio duktė, vardu
Azuba. 32 Jis ėjo savo tėvo Asos
pėdomis ir nuo jų nenukrypo,
darydamas, kas dora VIEŠPA-
TIES akyse. 33 Tačiau aukštumų
alkai nebuvo pašalinti, ir žmo-
nės dar nebuvo palenkę širdies
į savo protėvių Dievą. 34 O kiti
Jehošafato darbai, nuo pirmo-
jo iki paskutinio, yra aprašyti
Hananio sūnaus Jehu'o kroni-
koje, kuri įterpta į Izraelio Ka-
ralių knygą.

Nesėkminga prekybinė sąjunga

35 Tada Judo karalius Jeho-
šafatas susidėjo su Izraelio
karaliumi Ahaziju, kuris nedo-
rai elgėsi. 36 Jis susidėjo su juo
statydindamas laivus keliau-
ti į Taršišą. Laivus jiedu statė
Ezion-Gebere. 37 Tada Dodava-
hu'o iš Marešos sūnus Elieze-
ris pranašavo Jehošafatui, tar-
damas: „Kadangi susidėjai su
Ahaziju, VIEŠPATS sunaikins,
ką tu esi padaręs.“ Laivai bu-
vo sunaikinti, ir jie nebegalėjo
keliauti į Taršišą.

21 1 Jehošafatas užmigo
su savo protėviais ir
buvo palaidotas Dovydo mies-
te. Jo sūnus Jehoramas tapo
karaliumi jo vietoje. 2 Jo bro-
liai, Jehošafato sūnūs, buvo
Azarijas, Jehielis, Zecharijas,
Azarjahu' as, Michaelis ir Šefa-
tijas. Jie visi buvo Judo kara-
liaus Jehošafato sūnūs. 3 Jiems
tėvas davė daug dovanų, sidab-
rinių, auksinių ir brangių daik-
tų, kartu su įtvirtintais Judo
miestais, bet karalystę pavedė
Jehoramui, nes jis buvo pirma-
gimis.

Nedori Jehoramo darbai

4 Jehoramas, paėmęs į savo
rankas tėvo karalystę ir įsitvir-
tinęs, nužudė kalaviju visus
savo brolius ir kai kuriuos Iz-
raelio didžiūnus. 5 Tapdamas
karaliumi, Jehoramas buvo
trisdešimt dvejų metų. Jeruza-
lę valdė aštuonerius metus. 6 Jis
ėjo Izraelio karalių pėdomis,
kaip buvo darę Ahabo namai,
nes viena Ahabo dukterų bu-
vo jo žmona,* darydamas, kas

21, 6: ... *viena Ahabo dukterų buvo jo žmona*: Atalija. 2 Kr 22, 2 tekste ir 2 Kar 8, 26 tekste – jo šaltinyje – ji vadinama Omrio dukterimi. Tai turbūt yra suprastina vaikaitės prasme.

buvo nedora VIEŠPATIES aky-
se. [7] Tačiau VIEŠPATS Dovydo
namų sunaikinti nenorėjo dėl
sandoros, kurią buvo sudaręs
su Dovydu, pažadėdamas jam
ir jo palikuonims duoti amži-
ną žiburį.
[8] Jam valdant, Edomas su-
kilo prieš Judo valdžią ir pasi-
statė savo karalių. [9] Tada Je-
horamas perėjo sieną drauge
su savo pareigūnais ir visais
kovos vežimais. Jis atsikėlė
naktį ir puolė edomiečius, ap-
supusius jį ir kovos vežimų va-
dus. [10] Edomas ir toliau kėlė
maištą prieš Judo valdžią iki
pat šios dienos. Tuo metu ir
Libna sukilo prieš jo valdžią,
nes jis buvo palikęs VIEŠPATĮ,
savo protėvių Dievą.
[11] Be to, jis statė aukštumų
alkus Judo kalnuose, vedė Jeru-
zalės gyventojus į stabų garbi-
nimą ir suvedžiojo Judą. [12] Jam
atėjo laiškas iš pranašo Elijo*
su žinia: „Taip kalbėjo VIEŠ-
PATS, tavo tėvo Dovydo Dievas:
‘Kadangi nėjai savo tėvo Jeho-
šafato pėdomis, ar Judo kara-
liaus Asos pėdomis, [13] bet ėjai
Izraelio karalių keliu, vesda-
mas Judą ir Jeruzalės gyven-
tojus į stabų garbinimą, kaip
Ahabo namai vedė Izraelį į
stabų garbinimą, ir net nužu-
dei iš tavo tėvo namų savo bro-
lius, kurie buvo geresni už tave,
[14] štai VIEŠPATS ištiks skaudžia
rykšte tavo tautą, tavo vaikus,
tavo dukteris ir visas tavo val-
das. [15] O tu kentėsi sunkią vi-
durių ligą, kol diena po dienos
nuo ligos išeis tavo viduriai’.“

Paskutiniai Jehoramo metai

[16] VIEŠPATS sukurstė filisti-
nų neapykantą ir arabus, etio-
pų kaimynus, prieš Jehoramą.
[17] Jie surengė žygį prieš Judą,
įsiveržė į jį ir pagrobė visą nuo-
savybę, rastą karaliaus rū-
muose, kartu su jo vaikais ir
žmonomis. Jam buvo paliktas
tik vienas sūnus – Jehoahazas,
pats jauniausias.
[18] Paskui VIEŠPATS ištiko jį
nepagydoma vidurių liga. [19] Il-
gainiui, baigiantis dvejiems
metams, nuo ligos išėjo jo vidu-
riai, ir jis numirė nuožmia
mirtimi. Jo tauta nesurengė
jam laidotuvių laužo, kaip bu-
vo dariusi jo protėviams. [20] Jis
buvo trisdešimt dvejų metų, kai
tapo karaliumi. Jeruzalėje ka-
raliavo aštuonerius metus. Jis
iškeliavo niekieno neapgailėtas
ir buvo palaidotas Dovydo mies-
te, bet ne karalių kapuose.

21, 12: ... *iš pranašo Elijo*: Kronikininkas pamini šį šiaurinės Izraelio karalystės pranašą tik vieną kartą. Elijas buvo dingęs prieš Izraelio Jehoramui įžengiant į Judo sostą (žr. 2 Kar 2; 3,1) ir taip pat prieš Jehoramą (žr. 2 Kar 8, 16). Kronikininkas, matyt, turėjo apie Eliją apokrifinį, mums nežinomą šaltinį.

Ahazijo karaliavimas

22 1 Jeruzalės gyventojai
pasirinko jo vietoje
karaliumi jauniausią jo sūnų
Ahaziją, nes visi vyresnieji sū-
nūs buvo išžudyti kariaunos,
kuri buvo įsiveržusi į stovyklą
drauge su arabais. Taip nutiko,
kad Jehoramo sūnus Ahazijas
tapo Judo karaliumi. 2 Ahazi-
jas buvo keturiasdešimt dvejų
metų, kai pradėjo karaliauti,
ir Jeruzalėje karaliavo viene-
rius metus. Jo motina buvo
Omrio dukraitė, vardu Atalija.
3 Ir jis ėjo Ahabo namų keliu,
nes jo motina patardavo jam
nedorai elgtis. 4 Jis darė, kas
buvo nedora VIEŠPATIES aky-
se, kaip Ahabo namai buvo da-
rę, nes po tėvo mirties jo pra-
žūčiai jie tapo jo patarėjais.
5 Be to, sekdamas jų patari-
mu, jis palydėjo Izraelio kara-
lių Ahabo sūnų Jehoramą į
mūšį su Aramo karaliumi Ha-
zaeliu prie Ramot-Gileado. Tėn
Joramas buvo aramėjų sužeis-
tas. 6 Jis sugrįžo į Jezreelį gy-
dytis žaizdų, gautų kovojant su
Aramo karaliumi Ramoje. Ju-
do karaliaus Jehoramo sūnus
Ahazijas nuvyko į Jezreelį ap-
lankyti sergančio Ahabo sū-
naus Joramo.
7 Betgi buvo Dievo skirta, kad
Ahazijo pražūtis ateitų jam
atvykus Joramo aplankyti. Ap-
silankymo metu jis išėjo su Je-
horamu pasitikti Nimšio sū-
naus Jehu'o, kurį VIEŠPATS bu-
vo patepęs sunaikinti Ahabo
namams. 8 Vykdydamas Ahabo
namams teismą, Jehu'as neti-
kėtai susidūrė su Judo parei-
gūnais bei Ahazijo brolių sūnu-
mis, tarnaujančiais Ahazijui, ir
juos nužudė. 9* Tada jis pasiun-
tė ieškoti ir paties Ahazijo. Sa-
marijoje pasislėpęs surastas
Ahazijas buvo atvestas pas Je-
hu'ą ir nužudytas. Jis buvo pa-
laidotas, nes buvo sakoma:
„Jis yra vaikaitis Jehošafato,
ieškojusio VIEŠPATIES visa šir-
dimi.“ Ahazijo namuose nebe-
liko nė vieno pajėgaus valdyti
karalystę.

Atalija užgrobia Dovydo sostą

10 Ahazijo motina Atalija,
sužinojusi, kad jos sūnus mi-
rė, nedelsdama suskato nai-
kinti visą karališką Judo na-
mų šeimą. 11 Bet karaliaus
duktė Jehošabeta, vogčiomis
paėmusi Ahazijo sūnų Joašą iš
būrio karaliaus vaikų, kai jie
buvo žudomi, paslėpė jį kartu
su aukle viename miegamaja-
me. Taip Jehošabeta, kara-
liaus Jehoramo duktė ir kuni-
go Jehojados žmona, – ji buvo
Ahazijo sesuo, – laikė jį pa-
slėptą nuo Atalijos, ir jis ne-
buvo nužudytas. 12 Šešerius

22, 9: Šio pasakojimo apie Ahazijo mirtį Kronikininkas nepaėmė iš 2 Kar 9, 27–28 teksto. Jis yra perdėm skirtingas.

metus jis išbuvo pas juos, pa-
slėptas Dievo Namuose, o Ata-
lija valdė kraštą.

Joašo įžengimas į Dovydo sostą ir Atalijos mirtis

23 1* Septintaisiais me-
tais Jehojada ryžosi
veikti ir sudarė sandorą su
šimtininkais: su Jerohamo sū-
numi Azariju, Jehohanano sū-
numi Išmaeliu, Obedo sūnumi
Azariju, Adajo sūnumi Maase-
ju ir Zichrio sūnumi Elišafaru.
2 Jie perėjo visą Judą, telkdami
levitus iš visų Judo miestų ir
Izraelio klanų galvas. Suėjus
jiems į Jeruzalę, 3 visa bendri-
ja sudarė sandorą su kara-
liumi Dievo Namuose. Jehoja-
da jiems tarė: „Štai karaliaus
sūnus! Jis turi būti karaliumi,
kaip VIEŠPATS pažadėjo Dovy-
do sūnums. 4 Štai ką jūs turite
daryti: vienas jūsų trečdalis,
kunigai ir levitai, tą šabą pra-
dėsiantys tarnybą, bus vartų
sargais, 5 kitas trečdalis sau-
gos karaliaus rūmus, trečiasis
trečdalis stovės prie Pamato
vartų, o visi žmonės bus VIEŠ-
PATIES Namų kiemuose. 6 Ne-
leiskite niekam eiti į VIEŠPA-
TIES Namus, išskyrus kunigus
ir tarnyboje esančius levitus.
Jie gali įeiti, nes yra pašven-
tinti, bet visi kiti žmonės turi
laikytis VIEŠPATIES nurodymų.
7 Levitai turi apstoti iš visų pu-
sių karalių, kiekvienas su sa-
vo ginklu rankoje; kas tik ban-
dytų eiti į Namus, turi būti
užmuštas. Lydėkite karalių,
kur tik jis eitų.“
8 Levitai ir visas Judas pa-
darė visa, kaip kunigas Jeho-
jada buvo įsakęs. Kiekvienas
atvedė savo vyrus, turinčius tą
šabą pradėti tarnybą su tais,
kurie turėjo tą šabą užbaigti
tarnybą, nes kunigas Jehoja-
da neatleido tarnybos padalų.
9 Kunigas Jehojada išdalijo
šimtininkams Dievo Namuose
laikomas karaliaus Dovydo ie-
tis, skydus ir priedangos sky-
dus. 10 O visus vyrus išdėstė
saugoti karaliaus, kiekvieną su
paruoštu ginklu rankoje, nuo
pietinio Namų šono iki šiauri-
nio Namų šono, aplink aukurą
ir Namus. 11 Tada buvo atves-
tas karaliaus sūnus, uždėtas
jam vainikas ir paduoti val-
džios ženklai. Jis buvo paskelb-
tas karaliumi. Jehojada ir jo
sūnūs, patepę jį, sušuko: „Te-
gyvuoja karalius!“
12 Atalija, išgirdusi žmonių ir
palydos sargybinių ūžesį ir
sveikinimo šūksmus karaliui,
atėjo pas žmones į VIEŠPATIES

23, 1–21: Kronikininkas perversmą (žr. 2 Kar 11 skaitinį), padarytą kariškiams padedant, vaizduoja kaip kunigiškos, bemaž liturginės, tarnybos įvykį. Kronikininkas pabrėžia Dievo Sandoros su Dovydu reikšmę (žr. 3 eilutę). Jehojados reforma, anot Kronikininko, buvo Dovydo įvestos tvarkos sugrąžinimas.

Namus. 13 Apsižvalgiusi žiūri,
karalius stovi prie savo šulo*
vartuose, vadai ir trimitinin-
kai šalia karaliaus, visi šalies
žmonės džiūgaudami pučia tri-
mitus ir giesmininkai su savo
muzikos instrumentais užveda
giesmes. Atalija persiplėšė sa-
vo drabužius ir šaukė: „Išdavys-
tė! Išdavystė!“ 14 Tada kunigas
Jehojada pašaukė šimtinin-
kus, vadovavusius kareiviams,
jiems tardamas: „Išveskite ją
pro gretas! Jeigu kas bandytų
paskui ją sekti, težūva nuo
kalavijo!“ Mat kunigas buvo
pasakęs: „Ji neturi būti nu-
bausta mirtimi VIEŠPATIES
Namuose.“ 15 Jie tad padarė
taką ir, jai priėjus karaliaus rū-
mų įėjimą į Arklio vartus, ten
ji buvo nužudyta.

Jehojados reforma

16 Tada Jehojada sudarė san-
dorą tarp savęs ir žmonių bei
karaliaus, pasišvęsdami būti
VIEŠPATIES tauta. 17 Paskui vi-
si žmonės, nuėję į Baalo šven-
tyklą, nugriovė ją, sudaužė jo
aukurus bei atvaizdus ir užmu-
šė priešais aukurus Baalo kuni-
gą Mataną. 18 Jehojada VIEŠPA-
TIES Namais rūpintis pavedė
levitams kunigams, kuriuos
Dovydas buvo paskirstęs rū-
pintis VIEŠPATIES Namais ir
atnašauti deginamąsias au-
kas VIEŠPAČIUI su džiūgavimu
ir giesmėmis, kaip įsakyta Mo-
zės mokyme ir pagal Dovydo
nurodymus. 19 Jis pastatė var-
tų sargus prie VIEŠPATIES Na-
mų vartų, kad nė vienas, tapęs
bet kokiu būdu nešvarus, ne-
įeitų. 20 Paėmęs šimtininkus,
kilmingus vyrus, tautos valdy-
tojus ir šalies žmones, jis pa-
lydėjo karalių iš VIEŠPATIES
Namų į karaliaus rūmus pro
Aukštutinius vartus. Jie paso-
dino karalių į valdovo sostą.
21 Visi šalies žmonės džiūga-
vo, ir mieste buvo ramu, nors
Atalija ir buvo nužudyta ka-
laviju.

Taisoma Jeruzalės Šventykla

24 1 Joašas buvo septy-
nerių metų, kai tapo
karaliumi. Jeruzalėje jis ka-
raliavo keturiasdešimt metų.
Jo motina buvo vardu Zibja iš
Beer-Šebos. 2 Joašas darė, kas
buvo dora VIEŠPATIES akyse,
per visas kunigo Jehojados
dienas. 3 Jehojada apvesdino jį
su dviem žmonomis, ir jam gi-
mė sūnų ir dukterų.

4 Praėjus šiek tiek laiko, Joa-
šui atėjo į širdį pataisyti VIEŠ-

23, 13: ... *prie savo šulo*: karalius turėjo ypatingą vietą Šventyklos kiemo, kuriame buvo deginamųjų atnašų aukuras, rytiniuose vartuose. Karalius stovėdavo šioje vietoje iškilmių ar šabo dienomis įsakytų aukų ir savo įžado atnašų metu. Žr. 2 Kar 11, 4; taip pat Ez 46, 1–8.

PATIES Namus. [5] Sukvietęs
kunigus ir levitus, jiems tarė:
„Eikite į Judo miestus ir kas-
met visame Izraelyje padary-
kite rinkliavą* savo Dievo Na-
mams atnaujinti. Tai turite
skubiai daryti!“ Bet levitai to
daryti nesiskubino. [6] Karalius
tad pasišaukė Jehojadą, galvą,
ir jam tarė: „Kodėl nereikala-
vai, kad levitai parneštų iš Ju-
do ir Jeruzalės Mozės, VIEŠPA-
TIES tarno, Izraelio bendrijai
uždėtą Sandoros palapinės
mokestį?“ [7] Mat tos nedoros
moters Atalijos vaikai buvo
apleidę VIEŠPATIES Namus ir
net buvo atidavę visus VIEŠPA-
TIES Namams pašvęstus daik-
tus Baalams.

[8] Karalius tad įsakė, kad bū-
tų padaryta dėžė ir pastatyta
lauke prie VIEŠPATIES Namų
vartų. [9] Judui ir Jeruzalei buvo
paskelbta atnešti VIEŠPAČIUI
mokestį, kurį Dievo tarnas Mo-
zė buvo Izraeliui uždėjęs dyku-
moje. [10] Visi pareigūnai ir visi
žmonės mielai nešė ir metė jį į
dėžę, kol ją pripildydavo. [11] Ka-
da tik levitai nunešdavo dėžę
pas karaliaus pareigūnus ir jie
pamatydavo, kad joje yra daug
pinigų, tada ateidavo kara-
liaus raštininkas bei vyriau-
siojo kunigo atstovas ir, ištuš-
tinę dėžę, ją sugrąžindavo į vie-
tą. Taip buvo daroma diena po
dienos ir buvo surinkta daug
pinigų. [12] Karalius ir Jehojada
paduodavo pinigus tiems, ku-
rie prižiūrėjo darbus, susi-
jusius su VIEŠPATIES Namais,
o jie samdė mūrininkus bei
dailides VIEŠPATIES Namams
atnaujinti ir geležies bei va-
rio meistrus VIEŠPATIES Na-
mams taisyti. [13] Darbininkai
uoliai triūsė, atnaujinimo dar-
bai jų rankose sparčiai ėjo į prie-
kį. Dievo Namai buvo atstaty-
ti į pirmykštį būvį ir pataisyti.
[14] Pabaigę darbus, likusius pi-
nigus jie sugrąžino karaliui ir
Jehojadai. Jie buvo paversti
reikmenimis VIEŠPATIES Na-
mams: tarnybos ir deginamųjų
atnašų reikmenimis, samčiais
ir auksiniais bei sidabriniais
indais. Deginamosios aukos
buvo atnašaujamos VIEŠPA-
TIES Namuose nuolat per visą
Jehojados gyvenimą. [15] Jehoja-
da mirė sulaukęs žilos senat-
vės. Jis mirė būdamas šimto
trisdešimties metų. [16] Jis buvo
palaidotas Dovydo mieste tarp
karalių, nes buvo padaręs daug
gera Izraelyje ir Dievui, ir jo
Namams.

24, 5: ... *padarykite rinkliavą*: anot 2 Kar 12, 5, patys atnešė pinigų Šventyklai. Atrodo, iš dalies tai buvo geranoriška atnaša. Kronikininko laikais (žr. Neh 10, 32) buvo nustatytas *galvos* mokestis Šventyklai išlaikyti (žr. 2 Kr 34, 9), remiantis Iš 30, 12–16 tekstu. Šis įstatas galiojo ir Naujojo Testamento laikais (žr. Mt 17, 24–25).

Jošo saulėlydis ir mirtis

17 Jehojadai mirus, Judo didžiūnai atėjo pas karalių, žemai jam lenkdamiesi, ir karalius jų klausė.* 18 VIEŠPATIES, jų protėvių Dievo, Namai buvo apleisti. Buvo tarnaujama šventiesiems stulpams ir stabams. Dėl šios jų kaltės Judą ir Jeruzalę ištiko pyktis. 19 Betgi jis siuntė tarp jų pranašus parvesti juos pas VIEŠPATĮ. Šie įspėjo juos, bet jie nenorėjo jų klausyti.

20 Dievo dvasia apvaldė kunigo Jehojados sūnų Zechariją. Jis palypėjo į savo pakylą virš žmonių ir jiems tarė: „Taip kalbėjo VIEŠPATS: ‘Kodėl jūs nusižengiate VIEŠPATIES įsakymams savo pražūčiai? Kadangi jūs palikote VIEŠPATĮ, ir jis paliko jus!’“ 21 Bet prieš jį buvo surengtas sąmokslas ir karaliaus įsakymu jis buvo užmuštas akmenimis VIEŠPATIES Namų kieme. 22 Karalius Joašas neprisiminė ištikimybės, kurią buvo jam parodęs Zecharijo tėvas Jehojada, bet nužudė jo sūnų. Mirdamas Zecharijas tarė: „Temato tai VIEŠPATS ir teatlygina!“

23 Baigiantis metams, Aramo kariuomenė surengė prieš jį žygį. Atžygiavę į Judą ir Jeruzalę, jie sunaikino visus žmonių didžiūnus, o visą paimtą grobį pasiuntė Damasko karaliui. 24 Nors Aramo kariuomenė buvo atėjusi su nedaugeliu vyrų, bet VIEŠPATS atidavė jiems į rankas didžiulę kariuomenę, nes jie buvo palikę VIEŠPATĮ, savo protėvių Dievą. Taip jie padarė Joašui teismą.

25 Kai aramėjai nuo jo atsitraukė, palikę jį sunkiai sužeistą, jo dvariškiai surengė prieš jį sąmokslą ir, keršydami už kunigo Jehojados sūnaus kraują, nužudė jį lovoje. Taip jis mirė. Jie palaidojo jį Dovydo mieste, bet karalių kapuose jo nelaidojo. 26 Vyrai, kurie surengė prieš jį sąmokslą, buvo šie: Šimeato Amoniečio sūnus Zabadas ir Šimrito Moabiečio sūnus Jehozabadas. 27 Apie jo sūnus, apie daugelį pranašavimų jam ir Dievo Namų atstatymą yra aprašyta Karalių knygos aiškinime. Joašo sūnus Amazijas tapo karaliumi jo vietoje.

Karo žygis į Edomą

25 1 Amazijas buvo dvidešimt penkerių metų, kai tapo karaliumi, ir karaliavo Jeruzalėje dvidešimt devynerius metus. Jo motina buvo vardu Jehoadana iš Jeruzalės. 2 Jis darė, kas buvo dora VIEŠPATIES akyse, bet ne visa širdimi. 3 Vos įtvirtinęs savo karališką valdžią, jis nubaudė

24, 17: ... *karalius jų klausė*: atrodo, kad Joašas atsisakė kunigiškųjų patarėjų ir pradėjo remtis pasauliečiais.

mirtimi dvariškius, nužudžiu-
sius jo tėvą karalių. 4 Betgi jų
vaikų mirtimi nebaudė, nes jis
elgėsi pagal tai, kas parašyta
mokyme, Mozės knygoje, kaip
VIEŠPATS įsakė: „Tėvai nebus
baudžiami *mirtimi* už vaikus
nei vaikai nebus baudžiami
mirtimi už tėvus, bet kiekvie-
nas bus baudžiamas mirtimi
už savo paties nuodėmę."
5 Amazijas, sutelkęs Judą,
paskirstė visus Judo ir Benja-
mino vyrus pagal klanus tūks-
tantininkams ir šimtinin-
kams. Suskaičiavęs visus nuo
dvidešimties metų ir vyresnius,
jis rado, kad jų buvo trys šim-
tai tūkstančių rinktinių vyrų,
tinkamų karinei tarnybai, pa-
jėgių valdyti ietį ir skydą. 6 Be
to, jis pasamdė iš Izraelio šim-
tą tūkstančių narsių kareivių
už šimtą sidabrinių talentų.
7 Bet pas jį atėjęs Dievo vyras
tarė: „Karaliau, neleisk Izrae-
lio kariuomenei žygiuoti su ta-
vimi, nes VIEŠPATS nėra su Iz-
raeliu – su tais visais Efraimo
žmonėmis. 8 Verčiau žygiuok
vienas ir susidorok! Kovoje būk
ryžtingas, kitaip Dievas pagul-
dys tave priešo akivaizdoje,
nes Dievas turi galybę padėti
ar paguldyti." 9 O Amazijas
Dievo vyrui tarė: „Bet ką dary-
ti su tuo šimtu talentų, kuriuos
esu davęs Izraelio kariuome-
nei?" Dievo žmogus atsakė:
„VIEŠPATS išgali tau kur kas
daugiau duoti." 10 Tuomet
Amazijas atleido kareivius,
atėjusius pas jį iš Efraimo,
įsakydamas jiems eiti namo.
Bet jie buvo ant Judo už tai la-
bai supykę ir į namus sugrįžo
įniršio apimti.
11 Amazijas susikaupė drą-
siam žygiui ir, vedinas savo ka-
riuomene, nužygiavo į Druskos
slėnį. Jis nukovė dešimt tūks-
tančių Seiro vyrų. 12 Judo vyrai
kitą dešimt tūkstančių paėmė
į nelaisvę gyvų ir, užvedę juos
ant Selos viršūnės, nustūmė
žemyn. Jie visi suknežo. 13 Tuo
tarpu samdytieji kareiviai, ku-
riuos Amazijas buvo atgal iš-
siuntęs ir neleidęs jiems eiti su
juo į mūšį, užpuolė Judo mies-
tus nuo Samarijos iki Bet-
Horono, nužudydami juose tris
tūkstančius gyventojų ir paim-
dami daug grobio.

Amazijo neištikimybė

14 Amazijas, grįždamas su
pergale prieš edomiečius, par-
sigabeno Seiro žmonių dievus
ir, pasistatęs juos kaip savo
dievus, garbino atnašaudamas
jiems aukas. 15 VIEŠPATS, užsi-
degęs pykčiu ant Amazijo, nu-
siuntė pas jį pranašą ir jam ta-
rė: „Kodėl garbini tautos dievus,
negalėjusius išgelbėti savo
tautos iš tavo rankos?" 16 Ta-
čiau pranašui dar tebekalbant,
karalius jam tarė: „Argi mes
paskyrėme tave patarėju kara-
liui? Liaukis! Kam gi turėtu-

mei būti užmuštas?" Pranašas
tad liovėsi, bet pratarė: „Aš ži-
nau, kad VIEŠPATS apsispren-
dė tave sunaikinti, kadangi tu
taip elgiesi ir nekreipi dėme-
sio į mano patarimą."

Nesėkmingas Amazijo žygis prieš Izraelį

17 Pasitaręs tad Judo kara-
lius Amazijas pasiuntė Izrae-
lio karaliui Jehu'o sūnaus Je-
hoahazo sūnui Joašui tokį žodį:
„Eikš, susitikime akis į akį!"
18 Izraelio karalius Joašas at-
sakė Judo karaliui Amazijui
tokiu žodžiu: „Libano usnis pa-
siuntė žodį Libano kedrui, tar-
dama: 'Duok savo dukterį ma-
no sūnui žmona.' Bet Libano
laukinis žvėris, eidamas pro
šalį, sutrypė tą usnį. 19 Tu sa-
kai: 'Štai nugalėjau Edomą', –
ir tavo širdis trokšta daugiau
garbės. Nūn sėdėk namie! Kam
gi turėtumei ieškoti nelaimės,
kad tu pats žūtum ir Judą su
savimi nusitemptum?"
20 Amazijas nenorėjo klausy-
ti. Tai buvo iš Dievo, idant ati-
duotų juos už tai, kad jie gar-
bino Edomo dievus. 21 Izraelio
karalius Joašas tad atžygiavo.
Jis ir Judo karalius Amazijas
susitiko vienas su kitu mūšyje
prie Bet-Šemešo Judo kara-
lystėje. 22 Judas buvo Izraelio
nugalėtas. Visi išbėgiojo į sa-
vo namus. 23 Izraelio karalius
Joašas paėmė Judo karalių
Ahazijo sūnaus Joašo sūnų
Amaziją į nelaisvę prie Bet-
Šemešo. Nugabenęs jį į Jeru-
zalę, jis pralaužė Jeruzalės
sienoje keturių šimtų uolekčių
spragą nuo Efraimo vartų iki
Kampo vartų. 24 Tada su visu
auksu ir sidabru bei visais
reikmenimis, rastais Dievo
Namuose, su Obed-Edomu* ir
su karaliaus rūmų iždu bei
įkaitais jis sugrįžo į Samariją.

Amazijo mirtis

25 Judo karalius Joašo sūnus
Amazijas gyveno penkiolika
metų po Izraelio karaliaus Je-
hoahazo sūnaus Joašo mirties.
26 O kiti Amazijo darbai, nuo
pirmojo iki paskutinio, – argi
jie nėra aprašyti Judo ir Izrae-
lio karalių knygoje? 27 Nuo to
laiko, kai Amazijas pasitrau-
kė nuo VIEŠPATIES, buvo su-
rengtas prieš jį sąmokslas Je-
ruzalėje. Užtat jis pabėgo į
Lachišą. Bet buvo pasiųsti vy-
rai jo vytis, ir jie ten nužudė jį.
28 Pargabentas ant arklių, jis
buvo palaidotas su savo protė-
viais Judo mieste.*

25, 24: ... *su Obed-Edomu*: turbūt šis asmuo buvo edomiečių religijos kunigas (žr. 14 eilutę); tokiu vardu vadinosi ir vienas iš levitų šeimos vartų sargas (žr. 1 Kr 15, 18; 26, 12–15).

25, 28: ... *Judo mieste*: 2 Kar 14, 20 tekste *Dovydo mieste*. Kronikininkas šiuo pakeitimu ženklina Jeruzalę, Judo karalystės sostinę.

Uzijas tampa karaliumi

26 [1]Tada visi Judo žmonės paėmė Uziją, kuris buvo tik šešiolikmetis, ir paskelbė jį karaliumi, jo tėvo Amazijo įpėdiniu. [2]Jis atstatė Elatą ir sugrąžino jį Judui po to, kai karalius Amazijas užmigo su savo protėviais. [3]Uzijas buvo šešiolikos metų, kai tapo karaliumi, ir karaliavo Jeruzalėje penkiasdešimt dvejus metus. Jo motina buvo vardu Jekolija iš Jeruzalės. [4]Jis darė, kas buvo dora VIEŠPATIES akyse, kaip buvo daręs jo tėvas Amazijas. [5]Jis buvo pasišventęs ieškoti Dievo, kol buvo gyvas Zecharijas,* mokęs jį bijoti Dievo. Kol jis ieškojo VIEŠPATIES, Dievas jam teikė sėkmę.

Uzijo karinė jėga

[6]Jis, išėjęs į karo žygį su filistinais, išgriovė Gato sienas, Jabnės sienas bei Ašdodo sienas ir statė miestus Ašdodo ir Filistijos srityje. [7]Dievas jam padėjo prieš filistinus, prieš arabus, gyvenančius Gur-Baale, ir prieš meunitus. [8]Amoniečiai mokėjo jam duoklę, ir jo garsas pasiekė net Egipto sienas, nes jis darėsi vis galingesnis ir galingesnis. [9]Be to, Uzijas pastatė Jeruzalėje bokštus prie Kampo vartų, prie Slėnio vartų bei prie Kertės ir juos įtvirtino. [10]Jis statė bokštus tyruose ir iškasė daug vandens talpyklų, nes turėjo daug galvijų. Jis turėjo artojų ir Šefeloje, ir lygumoje, vynuogių augintojų ir kalnuose, ir derlinguose laukuose, nes jis mylėjo žemę.

[11]Uzijas turėjo ir kariškai parengtą kariuomenę, padalytą pagal pašauktųjų prie ginklo skaičių į būrius, mokomus raštininko Jeielio ir pareigūno Maasejo, vadovaujant Hananijui, vienam iš karaliaus didžiūnų. [12]Klanų galvų, galiūnų: iš viso buvo du tūkstančiai šeši šimtai. [13]O jų žinioje buvo trijų šimtų septynių tūkstančių penkių šimtų kariškai parengtų vyrų kariuomenė, galinga jėga padėti karaliui kovoti su priešais. [14]Uzijas aprūpino juos, visą kariuomenę, skydais, ietimis, šalmais, šarvais, lankais ir svaidyklėmis. [15]Jeruzalėje jis pastatė sumaniai sugalvotų įtaisų ant gynybos bokštų ir mūrų sienos kampų strėlėms ir dideliems akmenims leisti. Taigi jo garsas pasklido toli ir plačiai, nes tapti galingam jam buvo nuostabiai pagelbėta.

Išdidumas ir pragaištis

[16]Kai tapo galingas, jo širdis pasidarė taip išdidi, kad

26, 5: ... *kol buvo gyvas Zecharijas*: apie šį asmenį nieko daugiau nėra žinoma. Užuominos pobūdis liudija jį buvus pamaldų pasaulietį, o ne kunigą. Žr. 2 Kr 29, 1. Atrodo, kad Zecharijas Uzijui buvo toks pat patarėjas, kaip Jehojada buvo buvęs Joašui.

nuvedė jį į pragaištį. Jis nusi-
žengė VIEŠPAČIUI, savo Dievui,
įeidamas į VIEŠPATIES Namus
atnašauti smilkalų ant smil-
kalų aukuro. [17] Bet kunigas
Azarijas, lydimas aštuonias-
dešimties drąsių VIEŠPATIES
kunigų, įėjo paskui jį [18] ir pasi-
priešino karaliui Uzijui, saky-
dami: „Uzijau, tau nėra leista
atnašauti smilkalų VIEŠPA-
ČIUI, bet tik Aarono palikuo-
nims kunigams, kurie yra pa-
šventinti atnašauti smilkalus.
Išeik iš šventovės, nes tu esi
nusižengęs. Tai garbės iš
VIEŠPATIES Dievo tau neat-
neš." [19] Uziją, laikantį rankoje
smilkytuvą ir pasiruošusį at-
našauti smilkalus, apėmė įtū-
žis. Jam širstant ant kunigų,
VIEŠPATIES Namuose šalia
smilkalų aukuro kunigų aki-
vaizdoje jo kaktos odą išbėrė
raupsai. [20] Kai vyriausiasis ku-
nigas Azarijas ir kiti kunigai
atsisuko į jį, žiūri, jo kakta
raupsuota. Jie tad jį iš ten sku-
biai išvedė. Ir jis pats skubi-
nosi išeiti, nes VIEŠPATS jį iš-
tiko liga. [21] Karalius Uzijas liko
raupsuotas iki pat mirties. Dėl
to jis gyveno atskirame name
kaip raupsuotasis ir buvo at-
skirtas nuo VIEŠPATIES Namų.
Tad jo sūnus Jotamas rūpino-
si karaliaus rūmais ir valdė ša-
lies žmones.

[22] Kitus Uzijo darbus, nuo
pirmojo iki paskutinio, aprašė
Amozo sūnus pranašas Izai-
jas. [23] Uzijas užmigo su savo
protėviais ir buvo palaidotas
su jais lauke šalia karalių ka-
pų, nes buvo sakoma: „Jis bu-
vo raupsuotas." Jo sūnus Jota-
mas tapo karaliumi jo vietoje.

Jotamo karaliavimas

27 [1] Jotamas buvo dvide-
šimt penkerių metų,
kai tapo karaliumi, ir karalia-
vo Jeruzalėje šešiolika metų.
Jo motina buvo Zadoko duktė,
vardu Jeruša. [2] Jis darė, kas
buvo dora VIEŠPATIES akyse, ly-
giai kaip jo tėvas buvo daręs,
tik į VIEŠPATIES šventovę jis
nėjo. Bet žmonės vis dar nedo-
rai elgėsi.

[3] Jis pastatė Aukštutinius
VIEŠPATIES Namų vartus ir
daug statė ant Ofelio sienos.*
[4] Be to, jis statė miestus Judo
aukštumose, tvirtoves ir gyny-
bos bokštus ant miškingų kal-
vų. [5] Jis kovojo su amoniečių
karaliumi ir jį nugalėjo. Amo-
niečiai tais metais davė jam
šimtą sidabrinių talentų, de-
šimt tūkstančių korų kviečių ir
dešimt tūkstančių korų miežių.
Amoniečiai mokėjo jam tą pa-
čią sumą antrais ir trečiais
metais. [6] Taigi Jotamas tapo
galingas, nes ryžtingai tvarkė

27, 3: *ant Ofelio sienos*: Ofeliu buvo vadinama senosios Jeruzalės dalis – miesto gynybos įtvirtinimai.

savo kelius VIEŠPATIES, savo
Dievo, akivaizdoje.
7 O kiti Jotamo darbai, visi
jo karai ir jo elgesys yra apra-
šyti Izraelio ir Judo Karalių
knygoje. 8 Jis buvo dvidešimt
penkerių metų, kai tapo kara-
liumi, ir karaliavo Jeruzalėje
šešiolika metų. 9 Jotamas už-
migo su savo protėviais ir buvo
palaidotas Dovydo mieste. Jo
sūnus Ahazas tapo karaliumi
jo vietoje.

C. HEZEKIJO IR JOŠIJO REFORMOS

Ahazo stabų garbinimas

28 1 Ahazas buvo dvide-
šimties metų, kai ta-
po karaliumi, ir karaliavo še-
šiolika metų Jeruzalėje. Jis
nedarė, kas buvo dora VIEŠ-
PATIES akyse, kaip buvo daręs
jo protėvis Dovydas, 2 bet ėjo Iz-
raelio karalių pėdomis. Jis pa-
darė net lietinius atvaizdus
Baalams, 3 degino smilkalus
Ben-Hinomo slėnyje* ir pervedė
per ugnį savo sūnus bjauriu pa-
pročiu tautų, kurias VIEŠPATS
buvo išvaręs ateinant izraelie-
čiams. 4 Jis atnašavo aukas ir
degino smilkalus aukštumų
alkuose, ant kalvų ir po kiek-
vienu lapuotu medžiu.

Karas su Sirijos ir Efraimo sąjunga

5 Todėl VIEŠPATS, jo Dievas,
atidavė jį Aramo karaliui į ran-
kas. Aramėjai jį nugalėjo ir,
paėmę į nelaisvę daugybę jo
žmonių, nuvarė juos į Damas-
ką. Jis buvo atiduotas į rankas
ir Izraelio karaliui, kuris jį nu-
galėjo išliedamas daug krau-
jo. 6 Remalijo sūnus Pekahas
per vieną dieną nukovė šimtą
dvidešimt tūkstančių karių, –
visi jie buvo narsūs vyrai, – nes
jie buvo nusigręžę nuo VIEŠPA-
TIES, savo protėvių Dievo. 7 O
Zichris, Efraimo galiūnas, nu-
kovė karaliaus sūnų Maaseją,
rūmų valdytoją Azrikamą ir
pirmąjį valdžia po karaliaus
Elkaną.
8 Izraeliečiai paėmė į nelais-
vę du šimtus tūkstančių savo
giminaičių, įskaitant žmonas,
sūnus ir dukteris. Jie paėmė iš
jų ir labai daug grobio, kurį nu-
gabeno į Samariją. 9 Ten buvo
VIEŠPATIES pranašas, vardu
Odedas. Išėjęs pasitikti grįž-
tančios į Samariją kariuomenės,
Odedas jiems tarė: „Tikėkite
manimi, kadangi VIEŠPATS, jū-
sų protėvių Dievas, buvo supy-
kęs ant Judo, jis atidavė juos į
rankas jums, bet jūs skerdėte

28, 3: ... *Ben-Hinomo slėnyje*: pietiniame Jeruzalės šone. Šiaurės rytų miesto kampe jis susijungia su Kidrono slėniu. Jeremijo dienomis jame buvo tofetas (žr. Jer 7, 31–32) – vieta, kurioje buvo aukojami kūdikiai (žr. 2 Kar 23, 10). Ilgainiui vardas *Ge Ben-Hinnom*, t. y. *Slėnis sūnaus Hinomo*, buvo supaprastintas į *Ge-Hinnom*, t. y. *Gehenna*.

juos su tokiu įtūžiu, kad jis pa-
siekė dangų. 10 Dabar jūs keti-
nate padaryti Judo ir Jeruzalės
žmones sau vergais ir vergė-
mis! Bet, tiesą sakant, argi jūs
patys nesate nusikaltę VIEŠ-
PAČIUI, savo Dievui? 11 Dabar
tad paklausykite manęs ir pa-
leiskite belaisvius, paimtus iš
savo giminaičių, kitaip jus iš-
tiks VIEŠPATIES pykčio liepsna."
12 Be to, ir kai kurie Efraimo
žmonių galvos – Johanano sū-
nus Azarijas, Mešilemoto sū-
nus Berechijas, Šalumo sūnus
Jehizkijas bei Hadlajo sūnus
Amasa – pakilo prieš grįžtan-
čiuosius iš žygio 13 ir jiems tarė:
„Belaisvių čia neveskite, nes jūs
ketinate užtraukti mums kal-
tę prieš VIEŠPATĮ, pridėdami
tai prie mūsų nuodėmių ir kal-
tės. Juk mūsų kaltė jau perne-
lyg didelė, ir pykčio liepsna gre-
sia Izraeliui." 14 Kareiviai tad
paliko belaisvius ir grobį pa-
reigūnams bei visai bendrijai.
15 Tuomet ką tik minėtieji vy-
rai, paėmę belaisvius, aprengė
nuoguosius apdarais iš grobio,
apvilko juos drabužiais, apavė
jų kojas sandalais, davė jiems
pavalgyti bei atsigerti ir pate-
pė juos aliejumi, užsodinę ant
asilų silpnuosius, nuvedė juos
visus pas jų giminaičius į Jeri-
chą, palmių miestą. Tai pada-
rę, jie sugrįžo į Samariją.

Ahazas prašo Asiriją į pagalbą

16 Tuo pačiu metu karalius
Ahazas išsiuntė pasiuntinius
į Asiriją, prašydamas sau pa-
galbos. 17 Mat ir edomiečiai vėl
buvo įsiveržę, sumušę Judą ir
paėmę belaisvių. 18 Ir filistinai
užpuldinėjo miestus Šefeloje ir
Judo Negebe. Jie buvo užėmę
Bet-Šemešą, Aijaloną, Gedero-
tus, Soko'ą su jam pavaldžio-
mis gyvenvietėmis, Timną su
jai pavaldžiomis gyvenvietė-
mis bei Gimzo'ą su jam paval-
džiomis gyvenvietėmis ir juo-
se apsigyvenę. 19 Taip VIEŠPATS
nužemino Judą už Ahazą, Iz-
raelio karalių,* nes Jude jis
buvo elgęsis nepadoriai ir bu-
vęs neištikimas VIEŠPAČIUI.
20 Užtat Asirijos karalius Til-
gat-Pilneseras* atžygiavo prieš
jį ir, užuot jam padėjęs, jį nu-
engė. 21 Nors Ahazas ir apiplė-
šė VIEŠPATIES Namus, ka-
raliaus rūmus bei pareigūnų
namus, mokėdamas duoklę
Asirijos karaliui, tai nieko ne-
padėjo.

28, 19: ... *už Ahazą, Izraelio karalių*: padalytos karalystės laikotarpiu *Izraelio karalius* ženklino šiaurinės karalystės, Izraelio, karalių. Graikiškasis Septuagintos vertimas pakeičia *už Ahazą, Judo karalių*.

28, 20: ... *Tilgat-Pilneseras*: skirtingai rašomas Tiglat-Pilesero, Asirijos karaliaus, vardas.

Ahazas atsimeta nuo Sandoros Dievo

22 Savo varguose šis karalius
Ahazas net dar labiau nusižen-
gė VIEŠPAČIUI, 23 atnašauda-
mas aukas Damasko dievams,
kurie buvo jį nugalėję, nes jis
manė: „Kadangi Aramo kara-
lių dievai jiems padėjo, aš at-
našausiu jiems aukas, kad jie
ir man padėtų.“ Bet jie tapo
pražūtimi jam ir visam Izrae-
liui. 24 Ahazas surinko Dievo
Namų reikmenis ir sukapojo
juos. Jis uždarė Dievo Namų
duris ir pasistatė sau aukurų
kiekviename Jeruzalės kampe.
25 Visuose Judo miestuose jis
padarė aukštumų alkus smil-
kalams atnašauti kitiems die-
vams, vesdamas į pyktį VIEŠ-
PATĮ, savo protėvių Dievą.
26 O kiti Ahazo darbai ir visi
jo žygiai, nuo pirmojo iki pas-
kutinio, yra aprašyti Judo ir Iz-
raelio Karalių knygoje. 27 Aha-
zas užmigo su savo protėviais
ir buvo palaidotas mieste – Je-
ruzalėje. Betgi į Izraelio ka-
ralių kapus jis nebuvo nuneš-
tas. Jo sūnus Hezekijas tapo
karaliumi jo vietoje.

Hezekijo reformos

29 1 Hezekijas buvo dvi-
dešimt penkerių me-
tų, kai tapo karaliumi, ir kara-
liavo dvidešimt devynerius me-
tus Jeruzalėje. Jo motina buvo
Abija, Zecharijo duktė. 2 Jis da-
rė, kas buvo dora VIEŠPATIES
akyse, lygiai kaip buvo daręs
protėvis Dovydas.
3 Pirmaisiais savo karaliavi-
mo metais, pirmąjį mėnesį, jis
atidarė VIEŠPATIES Namų du-
ris ir juos pataisė. 4 Pasišau-
kęs kunigus ir levitus, jis su-
telkė juos rytinėje aikštėje ir
jiems tarė: 5 „Levitai, klausy-
kitės manęs! Pašventinkite sa-
ve, pašventinkite VIEŠPATIES,
savo Dievo, Namus ir išneški-
te purvą iš Šventovės. 6 Mūsų
protėviai buvo neištikimi ir da-
rė, kas buvo nedora VIEŠPA-
TIES, mūsų Dievo, akyse. Pali-
ko jį, nugręžė savo veidus nuo
šventosios VIEŠPATIES buvei-
nės, atsukdami jai nugarą. 7 Jie
ir Prieangio duris uždarė, ir
lempas užgesino; jie atsisakė
atnašauti smilkalus ir daryti
deginamąsias aukas Šventovė-
je Izraelio Dievo garbei. 8 Todėl
VIEŠPATIES pyktis ištiko Judą
ir Jeruzalę; jis padarė juos re-
giniu klaiko, nustebimo ir pa-
juokos, kaip jūs savo akimis
matote. 9 Mūsų tėvai krito nuo
kalavijo, o mūsų sūnūs, duk-
terys ir žmonos yra už tai ne-
laisvėje. 10 Dabar aš širdimi
noriu sudaryti sandorą su VIEŠ-
PAČIU, Izraelio Dievu, kad jo
pykčio liepsna būtų nuo mūsų
nugręžta. 11 Mano sūnūs, nebe-
būkite daugiau apsileidę, nes
jus VIEŠPATS išsirinko būti sa-
vo Artume, kad jam tarnau-
tumėte kaip jo tarnai, auko-
dami atnašas.“ 12 Tada pakilo

levitai – Amasajo sūnus Ma-
hatas ir Azarijo sūnus Joelis
iš Kohato palikuonių; iš Mera-
rio palikuonių: Abdijo sūnus
Kišas ir Jehalėlelio sūnus Aza-
rijas; iš Geršono palikuonių: Zi-
mos sūnus Joahas ir Joaho sū-
nus Edenas; 13 iš Elizafano
sūnų: Šimris ir Jeuelis; iš Asa-
fo sūnų: Zecharijas ir Matani-
jas; 14 iš Hemano sūnų: Jehue-
lis ir Šimejis; ir iš Jedutūno
sūnų: Šemajas ir Uzielis. 15 Su-
rinkę savo brolius, jie save pa-
šventino ir nuėjo, kaip karalius
buvo įsakęs, valyti VIEŠPATIES
Namų, laikydamiesi VIEŠPA-
TIES įstatų.
16 Kunigai įėjo į VIEŠPATIES
Namus jų valyti. Jie išnešė vi-
sus nešvarius daiktus, rastus
VIEŠPATIES Namuose, į VIEŠ-
PATIES Namų kiemą, o levitai,
paėmę iš jų, nunešė juos į Kid-
rono slėnį. 17 Pirmą mėnesio
dieną jie pradėjo pašventinimo
darbus ir aštuntą mėnesio die-
ną pasiekė VIEŠPATIES Priean-
gį. Jie šventino VIEŠPATIES Na-
mus aštuonias dienas, ir
pirmojo mėnesio šešioliktą die-
ną darbai buvo užbaigti. 18 Ta-
da jie įėjo pas karalių Hezeki-
ją ir jam tarė: „Išvalėme visus
VIEŠPATIES Namus, deginamo-
sios aukos aukurą bei visus jo
reikmenis ir stalą Artumo duo-
nos eilėms bei visus jo reikme-
nis. 19 Visus reikmenis, kuriuos
karalius Ahazas buvo subjau-
rojęs per savo karaliavimą,
mes atstatėme ir pašventino-
me. Štai jie sudėti priešais
VIEŠPATIES aukurą.“

Šventyklos atšventinimo apeigos

20 Tada karalius Hezekijas
nedelsdamas sušaukė visus
miesto didžiūnus ir nuėjo į
VIEŠPATIES Namus. 21 Buvo at-
vesti septyni jaučiai, septyni
avinai, septyni avinėliai ir sep-
tyni ožiai atnašai už karalys-
tės, Šventovės ir Judo nuodėmę.
Jis įsakė kunigams, Aarono
palikuonims, atnašauti juos
ant VIEŠPATIES aukuro. 22 Jau-
čiai buvo papjauti. Kunigai, pa-
ėmę jų kraują, pašlakstė juo
aukurą. Avinai buvo papjauti,
ir jų kraujas buvo iššlakstytas
ant aukuro. Ir avinėliai buvo
papjauti, ir jų kraujas buvo iš-
šlakstytas ant aukuro. 23 Tada
ožiai atnašai už nuodėmę bu-
vo atvesti pas karalių ir bend-
riją. Visi uždėjo ant jų rankas.
24 Kunigai, juos papjovę, atna-
šavo auką už nuodėmę jų krau-
ju ant aukuro, kad atlygintų už
visą Izraelį, nes karalius buvo
pasakęs: „Deginamoji atnaša
ir auka už nuodėmę yra už visą
Izraelį.“
25 Jis paskyrė levitams vie-
tas VIEŠPATIES Namuose su
cimbolais, arfomis ir lyromis,
kaip Dovydas ir karaliaus
regėtojas Gadas bei pranašas
Natanas buvo nurodę, nes įsa-
kas buvo VIEŠPATIES perduotas

per pranašus.
[26] Levitams atsistojus į vietas su Dovydo muzikos instrumentais ir kunigams su trimitais,
[27] Hezekijas įsakė atnašauti deginamąją auką ant aukuro. Pradėjus deginamąją auką, pasigirdo ir VIEŠPATIES giesmė bei trimitai, palydimi Izraelio karaliaus Dovydo muzikos instrumentų.
[28] Visa bendrija parpuolė kniūbsčia, aidėjo giesmė ir gaudė trimitai. Visa tai tęsėsi, kol pasibaigė deginamoji auka.
[29] Pasibaigus deginamajai aukai, karalius ir visi ten su juo esantieji pagarbindami parpuolė kniūbsčia.
[30] Karalius Hezekijas ir didžiūnai įsakė levitams šlovinti VIEŠPATĮ Dovydo žodžiais ir regėtojo Asafo giesmėmis. Džiaugsmingai pašlovinę giesmę, jie žemai nusilenkė ir parpuolė kniūbsčia.

Vėl vyksta garbinimo pamaldos

[31] Tada Hezekijas tarė: „Dabar, kai jūs esate pašventinę save VIEŠPAČIUI,* eikite arčiau ir atnašaukite aukas ir padėkos atnašas VIEŠPATIES Namams.“ Bendrija sunešė aukų ir padėkos atnašų; visi geros širdies žmonės atgabeno deginamųjų atnašų.
[32] Bendrijos atgabentų deginamųjų atnašų skaičius buvo septyniasdešimt jaučių, šimtas avinų ir du šimtai ėriukų. Visi jie skirti deginamosioms aukoms VIEŠPAČIUI.
[33] Pašventintų atnašų buvo šeši šimtai jaučių ir trys šimtai avių.
[34] Bet kunigų buvo per mažai ir jie negalėjo nulupti visų deginamųjų atnašų, todėl jų giminaičiai – levitai – padėjo jiems atlikti tą darbą, kol kiti kunigai save pašventino. Iš tikro levitai buvo uolesni save pašventinti negu kunigai.
[35] Prie daugybės deginamųjų aukų buvo ir bendravimo atnašų taukai bei liejamosios atnašos deginamosioms aukoms. Taip buvo atkurta VIEŠPATIES Namų pamaldų tarnyba.
[36] Hezekijas ir visi žmonės džiaugėsi tuo, ką Dievas buvo savo tautai padaręs, nes tai buvo įvykę taip staiga.

Pasiruošimas Perėjimo aukai

30 [1] Hezekijas išsiuntė žodį visam Izraeliui bei Judui, parašė laiškus ir Efraimui bei Manasui, kad sueitų į VIEŠPATIES Namus Jeruzalėje švęsti Perėjimą VIEŠPATIES, Izraelio Dievo, garbei.
[2] Mat karalius, didžiūnai ir visa

29, 31: ... *kai jūs esate pašventinę save VIEŠPAČIUI*: pažodžiui ... *kai jūs esate pripildę savo ranką VIEŠPAČIUI*, t. y. esate pašventinti kunigais. *Ranką pripildyti* reiškė priimti kunigiškosios tarnybos reikmenis. Hezekijas kreipiasi į kunigus, ragindamas juos atlikti savo pareigas atšventintuose Dievo Namuose.

bendrija Jeruzalėje buvo nuta-
rę švęsti Perėjimą antrą mė-
nesį, 3 nes jo švęsti savo laiku
negalėjo* dėl to, kad nebuvo nei
pakankamai save pašventinu-
sių kunigų, nei žmonės nebuvo
suėję į Jeruzalę. 4 Kadangi toks
nutarimas atrodė tinkamas
karaliui ir visai bendrijai, 5 jie
ir išleido įsaką paskelbti per
visą Izraelį, nuo Beer-Šebos iki
Dano, kad visi žmonės sueitų
ir švęstų Perėjimą VIEŠPATIES,
Izraelio Dievo, garbei Jeruza-
lėje. Mat nedaugelis jį švęsda-
vo, kaip buvo įsakyta. 6 Todėl
pasiuntiniai, nešdami kara-
liaus ir didžiūnų parašytus
laiškus, perėjo visą Izraelį ir
Judą, kaip karalius buvo įsa-
kęs, skelbdami: „Izraeliečiai!
Grįžkite pas VIEŠPATĮ, Dievą
Abraomo, Izaoko ir Izraelio,
kad ir jis sugrįžtų pas likutį –
pas jus, išsigelbėjusius iš Asi-
rijos karalių rankos. 7 Nebūki-
te kaip jūsų protėviai ir jūsų
broliai, kurie buvo taip neišti-
kimi VIEŠPAČIUI, savo protėvių
Dievui, kad jis atidavė juos,
kaip matote, į prapultį. 8 Ne-
būkite kietasprandžiai, kaip
buvo jūsų protėviai, bet atsi-
duokite VIEŠPAČIUI ir ateikite
į jo Šventovę, kurią jis pašven-
tino amžinai, ir tarnaukite
VIEŠPAČIUI, savo Dievui, kad
būtų nugręžta nuo jūsų jo pyk-
čio liepsna. 9 Jeigu jūs sugrįši-
te pas VIEŠPATĮ, jūsų giminės
ir jūsų vaikai ras pasigailėji-
mą tų, kurie paėmė juos į ne-
laisvę, ir jie sugrįš į šį kraštą,
nes VIEŠPATS, jūsų Dievas, yra
malonus ir gailestingas. Jis ne-
nugręš nuo jūsų savo veido, jei-
gu pas jį sugrįšite.“
10 Taigi pasiuntiniai ėjo nuo
miesto į miestą Efraimo ir
Manaso krašte, kol pasiekė
Zebuluną, bet žmonės, juos
pajuokdami, iš jų tyčiojosi. 11 Ne-
paisant to, kai kurie iš Ašero,
Manaso ir Zebuluno nusižemi-
no ir atėjo į Jeruzalę. 12 Tačiau
Dievo ranka palietė Judą, duo-
dama jiems vieną širdį įvykdy-
ti tai, ką karalius ir didžiūnai
įsakė pagal Dievo žodį.

Perėjimas ir Neraugintos duonos iškilmė

13 Į Jeruzalę suėjo minia žmo-
nių švęsti Neraugintos duonos
iškilmės antrą mėnesį. Tai bu-
vo milžiniška sueiga. 14 Jie
ėmėsi darbo pašalinti Jeruza-
lėje esančius aukurus. Paėmę
ir visus smilkalams deginti
stovus, juos išmetė į Kidrono
slėnį. 15 Perėjimo avinėlis buvo
papjautas antrojo mėnesio
keturioliktą dieną. Tuo tarpu
kunigai ir levitai susigėdę pasi-
šventino ir atnešė deginamąsias

30, 3: *... jo švęsti savo laiku negalėjo*: paprastai buvo švenčiama pirmą mėnesį – nisano mėnesio keturioliktą dieną. Tuomet Šventykla nebuvo dar parengta Perėjimo šventei. Žr. 2 Kr 29, 17.

aukas į VIEŠPATIES Namus.
16 Užėmę savo tarnybos vietas
pagal Dievo vyro Mozės Mokymą, kunigai šlakstė jiems levitų rankomis paduotą kraują.
17 Kadangi bendrijoje buvo
daug tokių, kurie nebuvo pasišventinę, todėl levitai turėjo papjauti Perėjimo avinėlį kiekvienam, kuris nebuvo švarus,* kad pašventintų jį VIEŠPAČIUI.
18 Mat buvo daugybė žmonių,
ypač daugelis jų iš Efraimo, Manaso, Issacharo ir Zebuluno, kurie nebuvo savęs apvalę. Nepaisant to, jie valgė Perėjimo avinėlį, nesilaikydami, kas parašyta.
19 Bet Hezekijas meldėsi už juos, tardamas: „Teatleidžia gerasis VIEŠPATS visiems,
20 kurie širdimi nori ieškoti Dievo, VIEŠPATIES Dievo savo protėvių, nors jie ir nėra švarūs pagal šventovės įsakus.“
21 Izraeliečiai, buvę Jeruzalėje, septynias dienas džiūgaudami šventė Neraugintos duonos iškilmę. Levitai ir kunigai kasdien šlovino VIEŠPATĮ, palydimi galingų VIEŠPATIES muzikos instrumentų.
22 Hezekijas
žodžiu drąsino visus levitus, įgudusiai atliekančius VIEŠPATIES tarnybą. Taip žmonės valgė septynias dienas Iškilmių maistą, aukodami bendravimo atnašas ir dėkodami VIEŠPAČIUI, savo protėvių Dievui.
23 Tada visa bendrija nutarė
švęsti dar kitas septynias dienas. Taigi jie džiūgaudami šventė kitas septynias dienas,
24 nes Judo karalius Hezekijas
davė sueigai tūkstantį jaučių ir septynis tūkstančius avių atnašoms, o didžiūnai davė sueigai tūkstantį jaučių ir dešimt tūkstančių avių. Pasišventino labai daug kunigų.
25 Džiūgavo
visa Judo bendrija, kunigai ir levitai, visa iš Izraelio atėjusi bendrija, visi svetimtaučiai, atėję iš Izraelio krašto, ir svetimtaučiai, gyvenę Jude.
26 Jeruzalėje buvo daug džiaugsmo, nes nuo Izraelio karaliaus Dovydo sūnaus Saliamono dienų nieko panašaus nebuvo įvykę Jeruzalėje.
27 Pakilę levitai kunigai palaimino žmones, VIEŠPATS išgirdo jų balsą, ir jų maldą pasiekė jo šventąją buveinę danguje.

Liturginė reforma

31 1 Kai visa tai buvo atlikta, visi čia dalyvaujantys izraeliečiai, nuėję į Judo miestus, sudaužė visus paminklinius akmenis, nukirto šventuosius stulpus, išgriovė aukštumų alkus ir aukurus visame Jude ir Benjamine, ir

30, 17: ... *levitai turėjo papjauti Perėjimo avinėlį kiekvienam, kuris nebuvo švarus*: aukotojas turėjo pats atnašauti, t. y. papjauti auką. Žr. Kun 1, 5; 3, 2; 8, 13. Aukotojui nesant apeiginiu požiūriu švariam, tai atlikdavo žemesnio rango kunigai.

Efraime, ir Manase. Tada visi
izraeliečiai sugrįžo į savo mies-
tus, kiekvienas į savo nuosa-
vybę.
2 Hezekijas atkūrė kunigų ir
levitų padalas pagal jų tarny-
bą, kiekvieną kunigą ir levitą
pagal jo tarnybą, atnašauti de-
ginamąsias aukas ir bendravi-
mo atnašas, tarnauti, dėkoti ir
giedojimu šlovinti VIEŠPATIES
stovyklos vartuose.
3 Iš savo nuosavybės karalius
paskyrė dalį deginamosioms
aukoms – ryto bei vakaro degi-
namajai aukai ir šabų, jauna-
ties bei nustatytų švenčių degi-
namajai aukai, kaip parašyta
VIEŠPATIES mokyme. 4 Be to,
žmonėms, gyvenantiems Je-
ruzalėje, jis įsakė duoti kunigų
ir levitų dalį, kad jie galėtų
atsidėti VIEŠPATIES mokymui.
5 Žiniai pasklidus, izraeliečiai
sunešė daugybę pirmienų – ja-
vų, vyno, aliejaus, medaus ir
visokio žemės derliaus. Buvo
atnešta visko dosni dešimtinė.
6 Izraelio bei Judo žmonės, gy-
venantys Judo miestuose, ir jie
nešė dešimtinę galvijų ir avių,
dešimtinę šventų daiktų, pa-
šventų VIEŠPAČIUI, savo Dievui,
ir dėjo į krūvas. 7 Krauti buvo
pradėta trečią mėnesį, o už-
baigta septintą* mėnesį. 8 Kai
Hezekijas ir pareigūnai atėję
pamatė krūvas, jie šlovino VIEŠ-
PATĮ ir jo tautą Izraelį. 9 Hezeki-
jas klausinėjo kunigus ir levitus
apie krūvas. 10 Vyriausiasis
kunigas Azarijas, kuris buvo iš
Zadoko namų, paaiškino jam,
tardamas: „Nuo to laiko, kai
pradėta nešti atnašas į VIEŠ-
PATIES Namus, mes turėjome
pavalgyti iki soties ir daug li-
ko, nes VIEŠPATS palaimino sa-
vo tautą. Šios didelės atsargos
ir yra tai, kas atliko.“
11 Tada Hezekijas įsakė
jiems parengti sandėlius VIEŠ-
PATIES Namuose. Kai san-
dėliai buvo parengti, 12 tada jie
sąžiningai sunešė į juos atna-
šas, dešimtines ir pašvęs-
tuosius daiktus. Vyriausiuoju
pareigūnu jais rūpintis buvo
paskirtas levitas Konanijas, o
jo brolis Šimejis pavaduotoju.
13 Jehielį, Azaziją, Nahatą,
Asahelį, Jerimotą, Jozabadą,
Elielį, Ismachiją, Mahatą ir
Benają karalius Hezekijas pa-
skyrė Konanijo ir jo brolio Ši-
mejo įgaliotiniais. O Azarijas
buvo vyriausiasis Dievo Namų
pareigūnas. 14 Levito Imlos sū-
nus Korė, rytinių vartų sargas,
rūpinosi geros valios atnašo-
mis Dievui, išdalijo VIEŠPA-
ČIUI padarytas atnašas ir pa-
čius švenčiausius daiktus. 15 Jo
priežiūroje kunigų miestuose

31, 7: ... *pradėtas trečią mėnesį, o užbaigtas septintą*: laikotarpis tarp Sekminių – Savaičių iškilmės – ir Palapinių iškilmės. Tuo metu Palestinoje nebūna lietaus. Betgi jo pabaigoje prasideda lietingasis metų laikotarpis. Tuomet grūdams supilti reikia dengtų aruodų.

buvo Edenas, Minjaminas, Je-
šua, Šemajas, Amarijas ir Še-
kanijas, kurie sąžiningai atliko
dalijimą savo giminaičiams,
tiek seniems, tiek jauniems,
pagal jų padalas 16 nepriklau-
somai nuo jų kilmės sąrašo vy-
riškiams nuo trisdešimties
metų ir vyresniems – kiekvie-
nam jų, einančiam į VIEŠPA-
TIES Namus atlikti savo kas-
dienių pareigų – už jų tarnybą
pagal jų pamainas ir padalas.
17 Kunigai buvo įrašyti savo šei-
mos kilmės sąraše pagal jų
klanus, o levitai – dvidešimties
metų ir vyresni – pagal jų pa-
mainas savo padalose. 18 Jų
šeimos kilmės sąrašas apėmė
visus jų mažylius, žmonas, sū-
nus ir dukteris – visus, nes šie
vyrai privalėjo save vis iš nau-
jo pašventinti. 19 O Aarono pa-
likuonys – kunigai, gyvenantys
savo miestams priklausančioje
ganyklų žemėje, turėjo kiekvie-
name mieste vardais paskirtus
vyrus skirstyti dalį kiekvienam
vyriškiui iš kunigų ir kiekvie-
nam, kuris buvo įtrauktas į levi-
tų kilmės sąrašą.

20 Hezekijas taip darė visa-
me Jude. Jis darė, kas buvo ir
gera, ir dora, ir ištikima VIEŠ-
PATIES, savo Dievo, akivaizdo-
je. 21 Ką tik jis ėmėsi daryti
Dievo Namų tarnyboje ar pa-
gal Mokymą ir įsakymą ieško-
ti savo Dievo, jis darė visa šir-
dimi ir jam sekėsi.

Sancheribo invazija

32 1 Betgi, jam įrodžius
savo ištikimybę to-
kiais darbais, Asirijos kara-
lius Sancheribas, išsirengęs į
žygį, įsiveržė į Judą ir apgulė
įtvirtintus miestus, norėdamas
juos užkariauti. 2 Kai Hezeki-
jas pamatė, kad Sancheribas
buvo atėjęs ketindamas ka-
riauti su Jeruzale, 3 jis tarėsi
su savo didžiūnais bei galiū-
nais apie uždarymą šaltinių,
esančių už miesto sienų. Jie
tam pritarė. 4 Sutelkę labai
daug žmonių, jie uždarė visus
šaltinius ir upelį, tekantį arti-
mame slėnyje, sakydami: „Kam
gi turėtų ateiti Asirijos kara-
liai ir rasti apsčiai vandens!“
5 Hezekijas, ryžtingai ėmęsis
darbo, atstatė visą išgriuvusią
sieną, sustiprindamas ją bokš-
tais, ir iš lauko pusės pastatė
kitą sieną. Be to, jis įtvirtino
Milo’ą Dovydo mieste ir įsakė
padirbti daugybę ginklų bei
skydų. 6 Jis paskyrė žmonėms
mūšio vadus. Tada, sutelkęs
juos apie save aikštėje prie
miesto vartų, kalbėjo jiems pa-
drąsinamai, tardamas: 7 „Bū-
kite stiprūs ir narsūs! Ne-
bijokite ir nedrebėkite prieš
Asirijos karalių ir prieš visą jį
lydinčią kariauną, nes mūsų
yra daugiau negu jų. 8 Jo tėra
tik trapus petys, su mumis yra
VIEŠPATS, mūsų Dievas, padė-
ti mums ir kovoti mūsų kovas.“

Žmones Judo karaliaus Heze-
kijo žodžiai labai padrąsino.

Sancheribas grasina

[9]Tada Asirijos karalius San-
cheribas, su visomis savo pa-
jėgomis tebebūdamas Lachiše,
pasiuntė savo pareigūnus į Je-
ruzalę pas Judo karalių Heze-
kiją ir visus Judo žmones, gyve-
nančius Jeruzalėje, tardamas:
[10]„Taip kalbėjo Asirijos kara-
lius Sancheribas: 'Kuo jūs pa-
sitikite, kad galėsite pakelti
Jeruzalės apgulą? [11]Argi nesu-
vedžioja jūsų Hezekijas, ati-
duodamas jus bado ir trošku-
lio mirčiai, jums sakydamas:
'VIEŠPATS, mūsų Dievas, išgel-
bės mus iš Asirijos karaliaus
rankos?' [12]Argi ne tas pats He-
zekijas pašalino jo aukštumų
alkus bei jo aukurus ir įsakė
Judui bei Jeruzalei, tardamas:
'Prie šio vieno aukuro jūs gar-
binsite ir ant jo aukosite savo
deginamąsias aukas?' [13]Nejau
nežinote, ką aš ir mano protė-
viai esame padarę visoms kitų
kraštų tautoms? Argi pajėgė
dievai tautų tų kraštų išgelbė-
ti savo kraštą iš mano rankos?
[14]Kuris iš visų dievų tų tautų,
kurias mano protėviai visiškai
sunaikino, pajėgė išgelbėti sa-
vo tautą? Nejau jūsų Dievas
pajėgs išgelbėti jus iš mano
rankos? [15]Dabar tad neleiski-
te Hezekijui jūsų suklaidinti,
neleiskite jam taip jūsų suve-
džioti! Juo netikėkite, nes nė
vienas kurios nors tautos ar
karalystės dievas nėra pajėgęs
išgelbėti savo tautos iš mano
rankos ar iš mano protėvių ran-
kų. Juo labiau nepajėgs jūsų
Dievas išgelbėti jus iš mano
rankos!'"

[16]Jo pareigūnai kalbėjo ir to-
liau prieš VIEŠPATĮ Dievą ir
prieš jo tarną Hezekiją. [17]Jis
rašė ir laiškų, įžeidinėdamas
VIEŠPATĮ, Izraelio Dievą, apie
jį sakydamas: „Kaip dievai
tautų kitose šalyse neišgelbė-
jo savo žmonių iš mano rankos,
lygiai taip Hezekijo Dievas ne-
išgelbės savo tautos iš mano
rankos." [18]Tada jie garsiai šau-
kė Judo žmonių kalba Jeruza-
lės žmonėms, esantiems ant
sienos, gąsdindami juos ir klai-
ką keldami, norėdami paimti
miestą. [19]Apie Jeruzalės Dievą
jie kalbėjo, tarsi jis būtų kaip
vienas iš žemės tautų dievų,
padirbtas žmonių rankomis.

[20]Karalius Hezekijas ir pra-
našas Amozo sūnus Izaijas dėl
to meldėsi ir šaukėsi dangaus.
[21]O VIEŠPATS pasiuntė angelą,
kuris sunaikino visus galiūnus,
vadus ir pareigūnus Asirijos
karaliaus stovykloje. Jis tad
sugrįžo gėdingai į savo kraštą.
Jam įėjus į savo dievo namus,
ten jo paties sūnūs nužudė jį
kalaviju. [22]Taip VIEŠPATS iš-
gelbėjo Hezekiją ir Jeruzalės
gyventojus iš Asirijos kara-
liaus Sancheribo rankos ir iš vi-
sų jų priešų rankos. Jis suteikė

jiems ramybę visur. [23]Daugelis
atnešė VIEŠPAČIUI atnašų į Je-
ruzalę ir brangių daiktų Judo
karaliui Hezekijui. Nuo to lai-
ko jis buvo garbingas visų tau-
tų akyse.

Kiti Hezekijo darbai

[24]Tomis dienomis Hezekijas
susirgo ir gulėjo mirties pata-
le. Jis meldėsi VIEŠPAČIUI, ir
šis išklausė jį, duodamas jam
ženklą. [25]Tačiau Hezekijas ne-
atsilygino dėkingumu už jam
suteiktą malonę, nes jo širdis
tapo išdidi. Todėl pyktis kilo
ant jo ir ant Judo bei Jeruza-
lės. [26]Hezekijas taip nusižemi-
no už savo širdies išdidumą, –
jis ir Jeruzalės gyventojai, –
kad VIEŠPATIES pyktis jų ne-
ištiko Hezekijo dienomis.
[27]Hezekijas didžiavosi tur-
tų gausybe ir garbe. Jis pasi-
statė iždus sidabrui ir auksui,
brangakmeniams, kvepalams,
skydams ir įvairiems bran-
giems daiktams; [28]sandėlius
grūdų derliui, vynui ir aliejui;
tvartus visokiems gyvuliams ir
avides. [29]Jis įsigijo miestų,
apsčiai jaučių bandų ir avių
kaimenių, nes Dievas davė jam
labai didelių turtų. [30]Tas pats
Hezekijas uždarė Gihono van-
denų angą ir nukreipė juos že-
myn į vakarinį Dovydo miesto
šoną. Hezekiją lydėjo sėkmė vi-
suose jo žygiuose. [31]Nors kai
pas jį buvo atsiųsti Babilono
valdovų pasiuntiniai pasitei-
rauti apie tą nuostabų dalyką,*
įvykusį krašte, Dievas paliko
jį vieną, kad išmėgintų ir suži-
notų, kas buvo jo širdyje.
[32]O kiti Hezekijo karaliavi-
mo įvykiai, jo geri darbai yra ap-
rašyti pranašo Izaijo, Amozo
sūnaus, Regėjime* bei Judo ir
Izraelio Karalių knygoje. [33]He-
zekijas užmigo su savo protė-
viais ir buvo palaidotas Dovy-
do palikuonių kapų šlaite.*
Visas Judas ir Jeruzalės gy-
ventojai, jam mirus, teikė jam
daug garbės. Jo sūnus Mana-
sas tapo karaliumi jo vietoje.

Manaso nedorumas

33 [1]Manasas buvo dvyli-
kos metų, kai tapo
karaliumi, ir karaliavo Jeruza-
lėje penkiasdešimt penkerius
metus. [2]Jis darė, kas buvo ne-
dora VIEŠPATIES akyse, sekda-
mas bjauriaisiais papročiais
tautų, kurias VIEŠPATS buvo
izraeliečiams pašalinęs iš ke-
lio. [3]Jis atstatė aukštumų al-
kus, kuriuos jo tėvas Hezeki-
jas buvo nugriovęs, pastatė
aukurus Baalams, padarė
šventuosius stulpus, garbino
dangaus galybes ir joms tar-

32, 31: ... *pasiteirauti apie tą nuostabų dalyką*: žr. 2 Kar 20, 12–19.
32, 32: ... *Izaijo* ... *Regėjime*: pranašo Izaijo knygoje.
32, 33: ... *Dovydo palikuonių kapų šlaite*: ypatingoje vietoje, rodydami jam ypatingą pagarbą.

navo. 4 Jis pastatė aukurus net
VIEŠPATIES Namuose, apie ku-
riuos VIEŠPATS buvo pasakęs:
„Mano vardas bus Jeruzalėje
amžinai“: 5 aukurus visoms
dangaus galybėms jis pastatė
abiejuose VIEŠPATIES Namų
kiemuose. 6 Savo sūnų pervedė
per ugnį Hinomo sūnaus slėny-
je, užsiėmė kerėjimais ir būri-
mu, tarėsi su dvasiomis ir ra-
ganiais. Jis padarė daug pikta
VIEŠPATIES akyse, jį pykinda-
mas. 7 Jis padarė drožtą stabą
ir padėjo VIEŠPATIES Namuo-
se, apie kuriuos Dievas kalbėjo
Dovydui ir Saliamonui: „Šiuo-
se Namuose ir Jeruzalėje, ku-
rią aš išsirinkau iš visų Izrae-
lio giminių, apgyvendinsiu
savo vardą amžinai. 8 Niekad
daugiau neleisiu Izraeliui iš-
kelti kojos iš žemės, kurią pa-
skyriau jūsų protėviams, jeigu
tik jie ištikimai vykdys visa, ką
esu jiems įsakęs – visą moky-
mą, įstatus ir įsakus, duotus
per Mozę.“ 9 Manasas taip su-
vedžiojo Judą ir Jeruzalės gy-
ventojus, kad jie elgėsi nedoriau
negu tautos, kurias VIEŠPATS
buvo sunaikinęs izraeliečių
labui.

Manasas atgailauja

10 VIEŠPATS kalbėjo Manasui
ir savo tautai, bet jie nekreipė
dėmesio. 11* Todėl VIEŠPATS at-
vedė prieš juos Asirijos kara-
liaus kariuomenės vadus. Pa-
ėmę jį į nelaisvę kabliais,
uždėjo grandines ir nugabeno
jį į Babiloną. 12 Baimės apim-
tas, jis maldavo VIEŠPATĮ, savo
Dievą, ir labai nusižemino prieš
savo protėvių Dievą. 13 Jis mel-
dėsi jam,* ir Dievas priėmė jo
maldavimą, išklausė jo prašy-
mą ir sugrąžino jį į Jeruzalę, į
jo karalystę. Tada Manasas
suprato, kad VIEŠPATS iš tik-
rųjų yra Dievas.

14 Paskui jis pastatė Dovydo
miestui slėnyje į vakarus nuo
Gihono išorinę sieną, siekian-
čią įėjimą į Žuvų vartus; apvedė
ją aplink Ofelį, padarydamas ją
daug aukštesnę. Be to, jis pa-
skyrė karvedžius į visus įtvir-
tintus Judo miestus. 15 Pašali-
nęs svetimus dievus ir stabą
iš VIEŠPATIES Namų ir visus
aukurus, kuriuos buvo pa-
statęs ant VIEŠPATIES Namų
kalno ir Jeruzalėje, išmėtė juos
už miesto. 16 Be to, jis atstatė
VIEŠPATIES aukurą ir atnašavo

33, 11: Kitų šaltinių apie karaliaus Manaso įkalinimą Babilone nėra. Pasak asirų įrašų, jis mokėjo Asirijos karaliams – Esarhadonui (680 m. prieš Kristų) ir Ašurbanipalui (668–627 m. prieš Kristų) duoklę. Asirai galėjo jį priversti vykti į Ninevę duoti Asirijos karaliui vasalo ištikimybės priesaiką.

33, 13: *Jis meldėsi jam*: šie žodžiai paskatino nežinomą autorių sukurti apokrifinę *Manaso maldą*. Kai kurie lotyniškosios Vulgatos leidimai ją deda kaip priedą; ši Manaso atgailos malda kai kur naudojama viešose krikščionių maldose.

ant jo bendravimo ir padėkos
aukas, o Judui įsakė tarnau-
ti VIEŠPAČIUI, Izraelio Dievui.
17 Tačiau žmonės vis dar atna-
šaudavo aukštumų alkuose,
bet tik VIEŠPAČIUI, savo Dievui.
18 O kiti Manaso darbai, jo
malda savo Dievui ir žodžiai re-
gėtojų, kalbėjusių jam VIEŠPA-
TIES, Izraelio Dievo, vardu, yra
randami Izraelio karalių Met-
raščiuose. 19 Jo malda ir kaip
Dievas priėmė jo maldavimą,
visa jo nuodėmė bei jo neištiki-
mybė, ir vietos, kuriose jis sta-
tė aukštumų alkus ir pastatė
šventuosius stulpus bei drožtus
stabus prieš savo nusižemini-
mą, yra aprašyta Regėtojų žo-
džiuose. 20 Manasas užmigo su
savo protėviais ir buvo pa-
laidotas savo rūmų sode. Jo sū-
nus Amonas tapo karaliumi jo
vietoje.

Amono karaliavimas

21 Amonas buvo dvidešimt
dvejų metų, kai tapo kara-
liumi, ir karaliavo dvejus me-
tus Jeruzalėje. 22 Jis darė, kas
buvo nedora VIEŠPATIES akyse,
kaip jo tėvas Manasas buvo da-
ręs. Amonas atnašavo aukas vi-
siems stabams, kuriuos buvo jo
tėvas padaręs, ir juos garbino.
23 Prieš VIEŠPATĮ jis nenusiže-
mino, kaip jo tėvas Manasas
buvo nusižeminęs; priešingai,
Amonas tyčia didino savo kal-
tę. 24 Jo dvariškiai, surengę
prieš jį sąmokslą, nužudė jį rū-
muose. 25 Tačiau šalies žmonės
išžudė visus, kurie buvo suren-
gę sąmokslą prieš Amoną; ša-
lies žmonės pastatė karaliumi
jo vietoje jo sūnų Jošiją.

Pirmoji Jošijo reforma

34 1 Jošijas buvo aštuo-
nerių metų, kai tapo
karaliumi ir karaliavo trisde-
šimt vienerius metus Jeruza-
lėje. 2 Jis darė, kas buvo dora
VIEŠPATIES akyse, ir ėjo savo
protėvio Dovydo pėdomis, ne-
nukrypdamas nei į dešinę, nei
į kairę. 3 Aštuntaisiais savo ka-
raliavimo metais, dar jaunuo-
lis tebebūdamas, jis pradėjo
ieškoti savo tėvo Dovydo Die-
vo, o dvyliktaisiais metais* jis
pradėjo valyti iš Judo ir Jeru-
zalės aukštumų alkus, šven-
tuosius stulpus ir drožtinius
bei lietinius stabus. 4 Jam pri-
žiūrint buvo sugriauti Baalo
aukurai, sutrupinti ant jų sto-
vintys smilkalų aukurai. Šven-

34, 3: ... *dvyliktaisiais metais*: maždaug 628 m. prieš Kristų, praėjus metams po Ašurbanipalo mirties. Tuomet Judas pradėjo laisvintis iš Asirijos jungo. Skaitant vien 2 Kar 22, 1 – 23, 25, gali susidaryti įspūdis, kad Jošijo reforma prasidėjo tik tada, kai buvo atrasta Šventykloje Mozės Mokymo, arba Mozės Įstatymo, knyga aštuonioliktaisiais jo karaliavimo metais. Be abejo, Kronikininkas yra teisus, datuodamas reformos pradžią *dvyliktaisiais metais*. Jau pats Šventyklos atnaujinimas, vedęs į Mokymo knygos atradimą, buvo apeigų reformos padarinys.

tieji stulpai ir drožtiniai bei
lietiniai stabai buvo sudaužy-
ti, sutrinti į dulkes ir išbarstyti
ant kapų žmonių, atnašavusių
jiems aukas. 5 Jis sudegino ir
kaulus kunigų ant jų aukurų.
Taip jis išvalė Judą ir Jeruza-
lę. 6 Panašiai pasielgė ir Ma-
naso, Efraimo, Simeono mies-
tuose iki pat Naftalio bei jų
nuniokotuose aplinkiniuose
kaimuose. 7 Jis nugriovė auku-
rus, sutrupino šventuosius stul-
pus, sutrynė juos į dulkes ir
smilkalų aukurus išvartė visa-
me Izraelio krašte. Tada jis su-
grįžo į Jeruzalę.

Atnaujinama Šventykla

8 Aštuonioliktaisiais savo
karaliavimo metais, išvalęs
kraštą ir Namus, jis pavedė
Azalijo sūnui Šafanui, miesto
valdytojui Maasejui ir ka-
raliaus rūmų pareigūnui Joa-
hazo sūnui Joahui atnaujinti
VIEŠPATIES, savo Dievo, Na-
mus. 9 Nuėję pas vyriausiąjį
kunigą Hilkiją, jie perdavė jam
pinigus, atneštus į Dievo Na-
mus, kuriuos levitai, slenksčio
sargai, buvo surinkę iš Mana-
so, Efraimo bei viso Izraelio li-
kučio ir iš viso Judo, Benjami-
no bei visų Jeruzalės gyventojų.
10 Jie perdavė juos VIEŠPATIES
Namų prižiūrėtojams, o šie sa-
vo ruožtu naudojo juos apmo-
kėti VIEŠPATIES Namų darbi-
ninkams, dirbantiems prie
Namų atnaujinimo ir taisymo.
11 Jie davė jų dailidėms ir mūri-
ninkams pirkti akmenims iš
skaldyklų ir medžio sankaboms
bei sijoms pastatų, kuriuos Ju-
do karaliai buvo apleidę. 12 Žmo-
nės darbavosi sąžiningai.
Jiems prižiūrėti buvo paskirti
levitai Jahatas ir Obadijas, iš
Merario palikuonių, drauge su
Zechariju ir Mešulamu, iš Ko-
hato palikuonių. Tuo tarpu ki-
ti levitai – įgudę groti instru-
mentais – 13 prižiūrėjo naštų
nešėjus ir nurodinėjo darbinin-
kams, dirbantiems įvairius
darbus. Keletas levitų buvo raš-
tininkai, pareigūnai ir vartų
sargai.

Atrandama Mozės Mokymo knyga

14 Išimant VIEŠPATIES Na-
mams paaukotus pinigus, ku-
nigas Hilkijas rado VIEŠPATIES
Mokymo, duoto per Mozę, kny-
gą. 15 Raštininkui Šafanui Hil-
kijas tarė: „Radau Mokymo
knygą VIEŠPATIES Namuose.“
Hilkijas padavė knygą Šafa-
nui. 16 Nunešęs knygą karaliui,
Šafanas kalbėjo karaliui: „Ta-
vo tarnai vykdo visa, kas jiems
yra pavesta. 17 Jie sulydė VIEŠ-
PATIES Namuose rastą sidab-
rą ir perdavė jį prižiūrėtojams
ir darbininkams.“ 18 O paskui
raštininkas Šafanas karaliui
pranešė, tardamas: „Knygą
man davė kunigas Hilkijas.“
Tada iš jos Šafanas paskaitė
karaliui. 19 Kai karalius išgirdo

Mokymo žodžius, persiplėšė
savo drabužius. 20 Tada kara-
lius įsakė Hilkijui, Šafano sū-
nui Ahikamui, Mikos sūnui
Abdonui, raštininkui Šafanui
ir karaliaus tarnui Asajui, tar-
damas: 21 „Eikite, pasiteirau-
kite VIEŠPATIES dėlei manęs ir
dėlei išlikusiųjų Izraelyje ir Ju-
de apie žodžius atrastos kny-
gos, nes iš tikrųjų didelis turi
būti ant mūsų išlietas VIEŠPA-
TIES pyktis už tai, kad mūsų
protėviai nesilaikė VIEŠPATIES
žodžio vykdyti visa, kas toje
knygoje yra parašyta.“
22 Tada Hilkijas ir visi, ku-
riems karalius buvo įsakęs,
nuėjo pas pranašę Huldą, dra-
bužinės prižiūrėtojo Hasros
sūnaus Tokhato sūnaus Šalu-
mo žmoną. Ji gyveno Jeruzalė-
je, Mišnės dalyje. Jie kreipėsi į
ją, kaip jiems buvo nurodyta.
23 Jiems ji atsakė: „Taip kalbė-
jo VIEŠPATS, Izraelio Dievas!
Pasakykite vyrui, kuris atsiun-
tė jus pas mane: 24 ‘Taip kalbė-
jo VIEŠPATS: iš tikrųjų atsių-
siu nelaimę šiai vietai ir jos
gyventojams, visus prakeiki-
mus, užrašytus atrastoje kny-
goje, kuri buvo skaityta Judo
karaliaus akivaizdoje, 25 už tai,
kad jie paliko mane ir degino
smilkalus kitiems dievams,
pykindami mane visais savo
rankų darbais; degu pykčiu ant
šios vietos, ir jis nebus užgesin-
tas.’ 26 Bet Judo karaliui, at-
siuntusiam jus VIEŠPATIES
pasiteirauti, duokite šį atsaky-
mą: ‘Taip kalbėjo VIEŠPATS, Iz-
raelio Dievas, apie žodžius, ku-
riuos girdėjai... – 27 kadangi
paėmei į širdį ir nusižeminai
Dievo akivaizdoje, girdėdamas
jo žodžius apie šią vietą ir jos
gyventojus; kadangi nusižemi-
nai mano akivaizdoje, persi-
plėšei savo drabužius ir verkei
mano akivaizdoje, todėl ir aš
tave išgirdau, – tai VIEŠPATIES
žodis. 28 Tikėk manimi, paim-
siu tave pas tavo protėvius, tu
būsi paimtas į savo kapą ra-
mybėje. Tavo akys nematys tos
nelaimės, kurią atsiųsiu šiai
vietai ir jos gyventojams’.“
Jie parnešė karaliui šį atsa-
kymą.

Atnaujinama Sandora

29 Karalius tad sušaukė vi-
sus Judo ir Jeruzalės seniū-
nus. 30 Tada karalius nuėjo į
VIEŠPATIES Namus drauge su
visais Judo žmonėmis, Je-
ruzalės gyventojais, su kuni-
gais ir levitais – su visais
žmonėmis, jaunais ir senais, –
ir jiems girdint perskaitė gar-
siai visus žodžius Sandoros
knygos, atrastos VIEŠPATIES
Namuose. 31 Stovėdamas savo
vietoje,* karalius sudarė san-
dorą VIEŠPATIES akivaizdoje
sekti VIEŠPAČIU, laikantis jo

34, 31: ... *stovėdamas savo vietoje*: žr. 2 Kr 23, 13 paaiškinimą.

įsakymų, įsakų ir įstatų visa
savo širdimi bei visa savo gy-
vastimi ir vykdant šioje kny-
goje įrašytus sandoros žodžius.
32 Taip jis įpareigojo visus, gy-
venančius Jeruzalėje ir Benja-
mine. Jeruzalės gyventojai
elgėsi pagal Dievo, savo protė-
vių Dievo, sandorą. 33 Jošijas
pašalino visus bjauriuosius
stabus iš visų izraeliečiams
priklausiusių žemių ir įparei-
gojo visus, gyvenusius Izrae-
lyje, garbinti VIEŠPATĮ, savo
Dievą. Per visą jo gyvenimą jie
nenutolo nuo VIEŠPATIES, sa-
vo protėvių Dievo.

Perėjimo iškilmė

35 1 Jošijas šventė Perėji-
mą, kad pašlovintų
VIEŠPATĮ Jeruzalėje. Perėjimo
auka buvo atnašauta pirmo-
jo mėnesio keturioliktą dieną.
2 Paskirstęs kunigams jų parei-
gas, jis drąsino juos VIEŠPA-
TIES Namų tarnyboje. 3 Levi-
tams, pašvęstiems VIEŠPAČIUI
ir mokantiems visą Izraelį, jis
tarė: „Padėkite šventąją Skry-
nią VIEŠPATIES Namuose, ku-
riuos Izraelio karalius Dovydo
sūnus Saliamonas pastatė.
Nebebus ji daugiau našta jums
ant pečių. Dabar rūpinkitės
tarnauti VIEŠPAČIUI, savo Die-
vui, ir jo tautai Izraeliui. 4 Sa-
vo klanuose ir padalose pasi-
ruoškite, sekdami Izraelio
karaliaus Dovydo ir jo sūnaus
Saliamono rašytais nurody-
mais. 5 Užimkite vietas šven-
tovėje pagal savo giminės žmo-
nių klanų padalas. Tebūna le-
vitų kiekvienai klano padalai.
6 Pjaukite Perėjimo avinėlį,
pasišventinkite ir paruoškite jį
savo giminaičiams. Tebūna vi-
sa daroma pagal VIEŠPATIES
žodį, duotą per Mozę.“
7 Tada Jošijas padovanojo,
kaip Perėjimo atnašas, vi-
siems ten esantiems iš kai-
menės ėriukų ir ožiukų – tris-
dešimt tūkstančių, o jaučių –
tris tūkstančius. Jie visi buvo
iš karaliaus nuosavybės. 8 Jo
didžiūnai davė savanoriškai
dovaną žmonėms, kunigams ir
levitams. Hilkijas, Zecharijas
ir Jehielis – vyriausieji Dievo
Namų pareigūnai – davė kuni-
gams Perėjimo atnašoms du
tūkstančius šešis šimtus avi-
nėlių bei ožiukų ir tris šimtus
jaučių. 9 Ir Konanijas bei jo bro-
liai Šemajas, Netanelis, Haša-
bijas, Jeielis ir Jozabadas – le-
vitų galvos – davė levitams
Perėjimo atnašoms penkis
tūkstančius avinėlių bei ėriu-
kų ir penkis šimtus jaučių.
10 Pasiruošus pamaldoms,
kunigai stovėjo savo vietose ir
levitai savo padalose pagal ka-
raliaus įsakymą. 11 Perėjimo
auka buvo papjauta, tada ku-
nigai iššlakstė iš levitų paim-
tą kraują, o levitai ėmėsi lupti
kailį. 12 Jie atidėjo į šalį, kas
buvo skirta deginamajai aukai,

išdalyti žmonių padaloms pa-
gal klanus, kad jie atnašautų
ją VIEŠPAČIUI, kaip įsakyta
Mozės knygoje. Lygiai taip
padarė ir su jaučiais. [13] Perėji-
mo auka buvo iškepta ant ug-
nies, kaip įsakyta, o šventosios
atnašos išvirtos puoduose, ka-
tiluose bei kaistuvuose ir sku-
biai išdalytos žmonėms. [14] Pas-
kui levitai parengė Perėjimo
auką sau ir kunigams, nes ku-
nigai buvo užimti deginamųjų
aukų ir taukų atnašavimu iki
pat nakties. Levitai tad aprū-
pino ir save, ir kunigus – Aaro-
no palikuonis. [15] Giesmininkai,
Asafo palikuonys, buvo savo
vietose, kaip Dovydo, Asafo,
Hemano ir karaliaus regėtojo
Jedutūno įsakyta. Vartų sar-
gai buvo prie visų vartų. Jiems
nereikėjo pasitraukti iš savo
tarnybos, nes jų broliai levitai
jais pasirūpino.

[16] Visos VIEŠPATIES pamal-
dos buvo tą dieną taip sutvar-
kytos, kad būtų švenčiama
Perėjimo auka ir atnašautos
deginamosios aukos ant VIEŠ-
PATIES aukuro, kaip buvo įsa-
kęs karalius Jošijas. [17] Visi ta
proga ten buvę izraeliečiai
šventė Perėjimo ir Neraugintos
duonos iškilmę septynias die-
nas. [18] Nuo pranašo Samuelio
dienų nebuvo švęsta jokia to-
kia Perėjimo iškilmė. Joks Iz-
raelio karalius nebuvo šventęs
Perėjimo iškilmės, panašios į
tą, kurią šventė Jošijas, kuni-
gai bei levitai, dalyvaujant ir
visam Judui, ir visam Izraeliui,
ir Jeruzalės gyventojams. [19] Ši
Perėjimo iškilmė buvo švęsta
aštuonioliktaisiais Jošijo ka-
raliavimo metais.

Jošijo mirtis

[20] Po viso to, Jošijui atnau-
jinus Šventyklą, Egipto kara-
lius Neko'as leidosi į žygį ko-
voti su Karkemišu prie Eufrato.
O Jošijas išėjo jam kelio pa-
stoti. [21] Bet Neko'as atsiuntė
pasiuntinius pas jį, tardamas:
„Koks gali būti ginčas tarp ma-
nęs ir tavęs, Judo karaliau?
Šiandien aš nežygiuoju prieš
tave, bet prieš karalystę, kuri
su manimi kariauja. Dievas
įsakė man skubėti. Netrukdyk
Dievui, kuris yra su manimi,
kad jis tavęs nesunaikintų.“
[22] Tačiau Jošijas nuo jo neatsi-
traukė, nes ieškojo priežasties
su juo kariauti, todėl ir ne-
norėjo klausyti Neko'o žodžių,
ateinančių iš VIEŠPATIES bur-
nos, bet išėjo į mūšį Megido ly-
gumoje. [23] Lankininkai pašovė
karalių Jošiją. Tada karalius
savo tarnams tarė: „Išveskite
mane, nes aš esu sunkiai su-
žeistas.“ [24] Jo tarnai, iškėlę iš
jo kovos vežimo, perkėlė jį į pa-
vaduotojo vežimą ir nugabeno
į Jeruzalę. Ten jis mirė ir buvo
palaidotas savo protėvių ka-
puose. Visas Judas ir Jeruzalė

apraudojo Jošiją. [25*] Ir Jeremi-
jas sukūrė Jošijui raudą, ku-
rią visi giesmininkai ir giesmi-
ninkės kartojo savo raudose
Jošijui, kaip yra daroma iki
šios dienos. Jos virto papročiu
Izraelyje ir buvo įtrauktos į jų
Raudas.*

[26] O kiti Jošijo karaliavimo
įvykiai, jo ištikimi darbai, lai-
kantis VIEŠPATIES Mokymo,
[27] ir visi jo žygdarbiai nuo pra-
džios iki galo yra aprašyti Iz-
raelio ir Judo karalių knygoje.

D. KARALYSTĖS GALAS

Karalius Jehoahazas

36 [1] Šalies žmonės pa-
ėmė Jošijo sūnų Jeho-
ahazą ir padarė jį vietoje jo tėvo
karaliumi Jeruzalėje. [2] Jehoa-
hazas buvo dvidešimt trejų me-
tų, kai tapo karaliumi, ir kara-
liavo tris mėnesius Jeruzalėje.
[3] Egipto karalius pašalino jį
nuo sosto Jeruzalėje ir uždėjo
kraštui šimto sidabrinių talen-
tų ir vieno auksinio talento
duoklę. [4] Tada Egipto karalius
padarė jo brolį Eljakimą Judo
ir Jeruzalės karaliumi, pakeis-
damas jo vardą į Jehojakimą.
Neko'as, paėmęs jo brolį Je-
hoahazą, nugabeno į Egiptą.

Karalius Jehojakimas

[5] Jehojakimas buvo dvide-
šimt penkerių metų, kai tapo
karaliumi, ir karaliavo vienuo-
lika metų Jeruzalėje. Jis darė,
kas buvo nedora VIEŠPATIES, jo
Dievo, akyse. [6] Babilono kara-
lius Nebukadnezaras, užpuo-
lęs jį, sukaustė grandinėmis
gabenti į Babiloną.* [7] Ir kai ką
iš VIEŠPATIES Namų reikme-
nų Nebukadnezaras pargabe-
no į Babiloną ir padėjo juos sa-
vo rūmuose Babilone. [8] O kiti
Jehojakimo karaliavimo įvy-
kiai, jo bjaurūs pikti darbai ir
kas už tai jam nutiko, yra ap-
rašyta Izraelio ir Judo karalių
knygoje. Jo sūnus Jehojachinas
tapo karaliumi jo vietoje.

Karalius Jehojachinas

[9] Jehojachinas buvo aštuonio-
likos metų, kai tapo karaliumi,
ir karaliavo tris mėnesius ir de-
šimt dienų Jeruzalėje. Jis da-
rė, kas buvo nedora VIEŠPATIES
akyse. [10] Baigiantis metams,
karalius Nebukadnezaras pa-
siuntė žmones atgabenti jo į
Babiloną kartu su brangiai-

35, 25: Užuominos apie Jeremijo sukurtą raudą Jošijui nėra nei 2 Karalių knygoje, nei Jeremijo knygoje. Betgi žr. Zch 12, 11 paaiškinimą. ... *į jų Raudas* turbūt yra nuoroda į Raudų knygą.

36, 6: ... *sukaustė grandinėmis gabenti į Babiloną*: Kronikininkas neteigia, kad Jehojakimas buvo nugabentas į Babiloną. Pasak 2 Kar 24, 1–6, Jehojakimas, pabuvęs trejus metus Nebukadnezaro vasalu, pradėjo prieš jį maištauti. Jis mirė Jeruzalėje, Babilono karaliui nespėjus pasiekti miesto. Tačiau Dan 1, 1–2, kurio šaltinis turbūt buvo 2 Kr 36, 6–7, kalba apie Jehojakimo ištrėmimą į Babiloną.

siais VIEŠPATIES Namų reik-
menimis, o jo brolį Zedekiją*
padarė Judo ir Jeruzalės ka-
raliumi.

Karalius Zedekijas

11 Zedekijas buvo dvidešimt
vienerių metų, kai tapo ka-
raliumi, ir karaliavo vienuoli-
ka metų Jeruzalėje. 12 Jis darė,
kas buvo nedora VIEŠPATIES, jo
Dievo, akyse, ir nenusižemino
prieš VIEŠPATIES vardu kal-
bantį pranašą Jeremiją. 13 Be
to, jis kėlė maištą ir prieš kara-
lių Nebukadnezarą, kuris bu-
vo privertęs jį prisiekti Dievu.
Užsispyręs jis kieta širdimi
atsisakė grįžti pas VIEŠPATĮ,
Izraelio Dievą. 14 Panašiai visi
Judo didžiūnai, kunigai ir
žmonės darė vis daugiau nu-
sižengimų, sekdami bjauriai-
siais tautų papročais. Jie sub-
jaurojo VIEŠPATIES Namus,
kuriuos jis buvo pašventinęs
Jeruzalėje.

Judo karalystę ištinka žūtis

15 VIEŠPATS, jų protėvių Die-
vas, siuntė jiems žodį per savo
pasiuntinius kasdien be per-
stojo, nes jis gailėjosi savo žmo-
nių ir savo buveinės. 16 Bet jie
išjuokdavo Dievo pasiuntinius,
niekindami jo žodžius ir tyčio-
damies iš jo pranašų, kol Die-
vo pyktis ant savo tautos virto
tokiu įsiūčiu, kad nebeliko ki-
tos išeities. 17 Todėl jis atvedė
ant jų kaldėjų karalių, kuris
išžudė jų jaunuolius kalaviju
jų šventajame pastate, nepa-
sigailėdamas nei vaikino, nei
mergaitės, nei seno, nei silpno –
juos visus atidavė jam į ran-
kas. 18 Visi Dievo Namų reik-
menys, dideli ir maži, Dievo
Namų turtai ir karaliaus bei
jo didžiūnų turtai – buvo išga-
benti į Babiloną. 19 Dievo Na-
mai buvo sudeginti, Jeruzalės
sienos nugriautos, visi jos rū-
mai ugnies suryti ir visi bran-
gūs daiktai sunaikinti. 20 Kas
išliko nuo kalavijo, tuos jis iš-
varė į tremtį Babilone. Ten jie
tapo jo ir jo sūnų vergais, kol
įsigalėjo persų karalystė, 21 kad
išsipildytų per Jeremiją ištar-
tas VIEŠPATIES žodis, kol kraš-
tas atsilygins už savo nešvęs-
tus šabus: per septyniasdešimt
metų jis laikysis šabo nu-
niokotame krašte.

Kyro įsakas neša viltį

22* Pirmaisiais Persijos ka-
raliaus Kyro metais, kad būtų

36, 10: ... *jo brolį Zedekiją*: Zedekijas iš tikrųjų buvo Jehojakimo brolis ir Jehojachino dėdė (žr. 2 Kar 24, 17; Jer 37, 1), nors bemaž vienmetis su savo brolėnu (žr. 2 Kar 24, 8. 18; 2 Kr 36, 9. 11).

36, 22–23: Šios eilutės yra tolygios Ezd 1, 1–3a. Iš pradžių Ezdro ir Nehemijo knygos sudarė antrąją Kronikininko veikalo dalį. 1–2 Kronikų knygos buvo pirmoji Kronikininko veikalo dalis. Ilgainiui Ezdro ir Nehemijo

išpildytas per Jeremiją tartas
VIEŠPATIES žodis, VIEŠPATS
įkvėpė Persijos karalių Kyrą
visoje savo karalystėje žodžiu
ir raštu paskelbti šį skelbimą:
23 „Taip kalbėjo Persijos kara-
lius Kyras: 'VIEŠPATS, Dangaus
Dievas, atidavė man visas že-
mės karalystes ir pavedė man
pastatyti jam Namus Jeruza-
lėje, kuri yra Jude. Todėl tesi-
leidžia į kelionę visi, kas pri-
klauso jo tautai. Jų Dievas juos
telydi!'"

knygas imta laikyti 1–2 Samuelio ir 1–2 Karalių tęsiniu, Ezdro ir Nehemijo knygos buvo atskirtos nuo Kronikininko veikalo ir perkeltos į priekį. Taip 1–2 Kronikų knygos tapo paskutinėmis hebrajiškojo Senojo Testamento knygomis. Vengiant užbaigti Kronikininko veikalą tragišku pasakojimu apie žūtį, Ezd 1, 1–3a buvo pakartota kaip 2 Kr 36, 22–23.

EZDRO KNYGA

Paskutinės keturios hebrajiškojo kanono knygos yra Ezdro, Nehemijo, 1-oji ir 2-oji Kronikų knygos. Iš pradžių Ezdro ir Nehemijo knygos buvo dedamos po Kronikų knygų ir buvo dalimi vientiso istorinio veikalo. Kadangi jos savo teologine mąstysena ir teologiniu požiūriu yra pernelyg panašios į Kronikų knygų autoriaus mąstyseną ir požiūrį, todėl visos šios keturios yra priskiriamos tam pačiam autoriui. Įprasta jį vadinti Kronikininku, nes jo tikrasis vardas nėra žinomas. Be to, ši pažiūra remiasi ir faktu, kad senovės Ezdro ir Nehemijo knygų tyrinėtojai abi knygas ženklino Ezdro vardu.

Sudėtinis Ezdro ir Nehemijo veikalas yra mums svarbiausias istoriškas rašytinis šaltinis, padedantis pažinti religinės žydų bendrijos kūrimąsi po Babilonijos tremties VI a. prieš Kristų Palestinoje. Šis laikotarpis žinomas kaip atkuriamasis laikotarpis. Ezra ir Nehemijas – du atkuriamojo laikotarpio vadai – buvo atsakingi už žydų visuomenės, Sandoros bendrijos atkūrimą potremtinėmis sąlygomis. Mūsų skaitomame Ezdro ir Nehemijo knygų tekste yra keletas stambių dalių perkėlimų iš vieno istorinio konteksto į kitą, todėl pasigendama chronologinės ar logiškos pasakojimo sekos. Į didesnius perkėlimus bus atkreiptas dėmesys paaiškinimuose. Nors Ezros veikla šiame veikale ir aprašoma pirma, bet, regis, istoriškai kalbant, Nehemijo veikla buvo ankstyvesnė.

Visa, kas yra žinoma apie Ezrą bei jo veiklą, priklauso nuo Ezd 7–10 – Ezros Atsiminimų ir Neh 8–9 – Nehemijo Atsiminimų. Tiksliai kalbant, „Ezros Atsiminimais“ galime ženklinti tik tą dalį, kurioje Ezra kalba pirmuoju asmeniu, pvz.: Ezd 7, 27 – 9, 15. Kronikininkas susieja šią medžiagą su kitais turimais šaltiniais. Ezrą, kaip asmenybę, dengia Nehemijo asmenybės šešėlis. Siracidas savo knygos protėvių garbės sąraše Ezros nemini. Ezros kilmės sąrašas susieja Ezros kunigystę su Mozės broliu Aaronu (žr. Ezd 7, 1–5). Ezros dienomis tai buvo būdas nustatyti kunigo tarnybos teisėtumą. Jis laikomas „raštininku – žinovu Mozės Mokymo, kurį buvo davęs VIEŠPATS“ (Ezd 7, 6). Tai liudija Ezros atsidėjimą pažinti Mozės Mokymą, kurį jis stengėsi padaryti atkurtos žydų visuomenės, Sandoros bendrijos, gyvenimo pagrindu. Religinis ir apeiginis pobūdis, o ne politiniai reikalai, padarė jį potremtinės tikėjimo bendrijos vadu. Žydų tikėjimo kraitis Ezrą labai gerbia, o Talmudas vertina jį kaip antrąjį Mozę, teigdamas, kad Tora – Mozės Mokymas – būtų buvęs duotas per Ezrą, jeigu anksčiau nebūtų buvęs duotas per Mozę.

Babilonijos tremties metu religinis dėmesys buvo sutelktas ypač į įsakymus, turinčius ryšį su Moze, ir buvo puoselėtas žydų tautos atskirumas, kuris ilgainiui tapo būdingu judaizmo požymiu. Sugrįžę į tėvų žemę, tremtiniai ne tik stengėsi atstatyti aukurą, Šventyklą bei Jeruzalę, bet ir galynėjosi su visuomeninėmis bei tikėjimo proble-

momis, šalindami iš Sandoros bendrijos svetimybes ir kurdami religinį gyvenimą pagal savąjį Mozės Mokymo supratimą. Įkvėptajam knygos autoriui sugrįžusieji tremtiniai buvo pamaldusis likutis, turintis religinę užduotį.

Atrodo, kad būta keturių grįžimo iš tremties tarpsnių: 1) grįžimas Kyrui valdant, maždaug 538 m. prieš Kristų, jam vadovavo Šešbazaras. Jis pradėjo Šventyklos atstatymą, bet, kilus vietinių gyventojų pasipriešinimui, darbai buvo nutraukti; 2) grįžimas Darijui I valdant (521–485 m. prieš Kristų), jam vadovavo Zerubabelis ir Ješua. Ir jiedu susidūrė su pasipriešinimu, bet, pranašų Agėjo ir Zecharijo skatinami, užbaigė Šventyklos atstatymą (515 m. prieš Kristų); 3) grįžimas Artakserksui valdant (464–423 m. prieš Kristų), jam vadovavo Ezra, parnešęs į Jeruzalę suredaguotą Mozės Mokymą, arba Įstatymą; 4) grįžimas Artakserksui II valdant (404–358 m. prieš Kristų), jam vadovavo Nehemijas. Jis jau du kartus buvo nuvykęs į Jeruzalę atstatyti miesto sienų, vis dar vietiniams gyventojams priešinantis, ir atkurti atskirą žydų visuomenę, Sandoros bendriją, garbinančią Dievą pagal Mozės Mokymą.

Dažnai Ezrai metamas kaltinimas, kad jis buvo tik legistas, suteikdamas įstatymo raidei ypatingą svarbą. Tačiau jo knyga turėtų būti skaitoma atsižvelgiant į jos istorinį foną. Ezra davė savo tautai jungtį ir dvasinę vienybę, kuri padėjo mažai žydų bendruomenei išlikti ir tarnauti Dievo užmojui kaip Sandoros tautai. Nėra abejonės, kad griežta Ezros laikysena Mozės Mokymo, arba Įstatymo, svarbos atžvilgiu padėjo judaizmui ne tik atsispirti prieš tuolaikinę graikų kultūrą – helenizmą, bet ir išlikti Dievo, Sandoros Viešpaties, liudytoju istorijoje. Ezra davė potremtinei žydų visuomenei, Sandoros bendrijai, būdingą požymį: ištikimybę Mozės Torai. Iki jo dienų Tora buvo Mozės Mokymas, jo dienomis Tora tapo Mozės Įstatymu. Šioje šviesoje skaitant Ezros veikalą, galima teisingiau įvertinti Ezros veiklą Šventojo Rašto istorijoje.

Šis Persijos karalių sąrašas – chronologinė lentelė – su jų karaliavimo datomis bus naudingas skaitant Ezdro ir Nehemijo knygas:

Kyras 538–529 m. prieš Kristų
Kambisas 529–521 m. prieš Kristų
Darijus I 521–485 m. prieš Kristų
Kserksas 485–464 m. prieš Kristų
Artakserksas I 464–423 m. prieš Kristų
Darijus II 423–404 m. prieš Kristų
Artakserksas II 404–358 m. prieš Kristų
Artakserksas III 358–337 m. prieš Kristų
Persijos imperijos galas 331 m. prieš Kristų
(Darijaus III pralaimėjimas)

Ezdro knygos metmenys

A.	Grįžimas iš Tremties	1, 1 – 6, 22
B.	Ezros darbai	7, 1 – 10, 44

GRĮŽIMAS IŠ TREMTIES

Kyro įsakas

1 1 Pirmaisiais Persijos ka-
raliaus Kyro metais,* kad
būtų įvykdytas per Jeremiją
tartas VIEŠPATIES žodis, VIEŠ-
PATS įkvėpė Persijos karalių
Kyrą išleisti šį įsaką visai kara-
lystei ir žodžiu, ir raštu: 2 „Taip
kalbėjo Persijos karalius Ky-
ras: ‘VIEŠPATS, Dangaus Die-
vas, atidavė man visas žemės
karalystes ir pavedė man pa-
statyti jam Namus Jeruzalėje,
kuri yra Jude. 3 Visi, kas iš jū-
sų priklauso jo tautai, – tebū-
na jų Dievas su jais! – tesilei-
džia kelionėn į Jeruzalę Jude
atstatyti VIEŠPATIES, Izraelio
Dievo, Namų Jeruzalėje. 4 Vi-
sus išlikusius, kad ir kur jie gy-
ventų, teparemia jų vietovių
žmonės auksu ir sidabru, daik-
tais ir galvijais kartu su geros
valios atnašomis Dievo Na-
mams Jeruzalėje’.“

Tremtinių grįžimas

5 Judo ir Benjamino šeimų
galvos, kunigai ir levitai, kurių
dvasią iš tikrųjų Dievas buvo
įkvėpęs tai daryti, – pasiruošė
vykti ir atstatyti Dievo Namus
Jeruzalėje. 6 Visi jų kaimynai
parėmė juos sidabriniais reik-
menimis, auksu, daiktais, gal-
vijais ir vertingomis dovanomis
kartu su tuo, kas buvo duota
kaip geros valia atnaša. 7 Be to,
karalius Kyras perdavė VIEŠ-
PATIES Namų reikmenis, ku-
riuos Nebukadnezaras buvo
išgabenęs iš Jeruzalės ir padė-
jęs į savo dievų namus. 8 Persi-
jos karalius Kyras padavė juos
iždininkui Mitredatui, kuris
juos perdavė Judo vadui Šeš-
bazarui.* 9 O jų skaičius buvo
toks: trisdešimt auksinių lėkš-
čių, tūkstantis sidabrinių lėkš-
čių, dvidešimt devyni peiliai,
10 trisdešimt auksinių dubenų,
keturi šimtai dešimt įvairių
sidabrinių dubenų, tūkstantis
įvairių reikmenų. 11* Iš viso pen-
ki tūkstančiai keturi šimtai
auksinių ir sidabrinių indų.
Juos visus Šešbazaras pasiė-
mė su savimi, vesdamas trem-
tinius iš Babilono į Jeruzalę.

Pirmųjų sugrįžusiųjų tremtinių sąrašas

2 1* Šie yra parkeliavę iš
tremties nelaisvės {Judo}
srities žmonės, kuriuos Babi-
lono karalius Nebukadnezaras

1, 1: *Pirmaisiais Persijos karaliaus Kyro metais*: paimdamas Babiloną, Kyras tapo tuometinio pasaulio valdovu. Tai įvyko 538 m. prieš Kristų.

1, 8: ... *Šešbazarui*: turbūt jis buvo ketvirtasis Judo karaliaus Jehojachino sūnus, išvestas į Babiloną kaip belaisvis 598 m. prieš Kristų. Žr. 1 Kr 3, 18; Zerubabelio dėdė (žr. Ezd 3, 2–8). Žr. Ezd 3, 18 paaiškinimą.

1, 11: Visas daiktų skaičius neatitinka išvardytų daiktų skaičiaus. Taigi arba šis skaičius, arba atskirų išvardytų daiktų skaičius yra buvęs iškraipytas perduodant tekstą.

2, 1–67: Šis sąrašas yra ir Neh 7 bei Ezd 5 skyriuose dažnai su skirtingais vardais ir skaičiais. Iš šių tri-

buvo išvaręs į Babilonijos tremtį, – sugrįžę į Jeruzalę ir Judą, visi į savo miestus, – 2 parkeliavę drauge su Zerubabeliu, Ješua, Nehemiju, Seraju, Reelaju, Mordekaju, Bilšanu, Misparu, Bigvaju, Rehumu, Baana.

Izraelio tautos vyrų skaičius:

3 Parošo palikuonių du tūkstančiai šimtas septyniasdešimt du;
4 Šefatijo palikuonių trys šimtai septyniasdešimt du;
5 Araho palikuonių septyni šimtai septyniasdešimt penki;
6 Pohat-Moabo, tai yra Ješuos ir Joabo, palikuonių du tūkstančiai aštuoni šimtai dvylika;
7 Elamo palikuonių tūkstantis du šimtai penkiasdešimt keturi;
8 Zaru'o palikuonių devyni šimtai keturiasdešimt penki;
9 Zakajo palikuonių septyni šimtai šešiasdešimt;
10 Banio palikuonių šeši šimtai keturiasdešimt du;
11 Bebajo palikuonių šeši šimtai dvidešimt trys;
12 Azgado palikuonių tūkstantis du šimtai dvidešimt du;
13 Adonikamo palikuonių šeši šimtai šešiasdešimt šeši;
14 Bigvajo palikuonių tūkstantis penkiasdešimt šeši;
15 Adinos palikuonių keturi šimtai penkiasdešimt keturi;
16 Atero, tai yra Hezekijo, palikuonių devyniasdešimt aštuoni;
17 Bezajo palikuonių trys šimtai dvidešimt trys;
18 Joros palikuonių šimtas dvylika;
19 Hašumo palikuonių du šimtai dvidešimt trys;
20 Gibaro palikuonių devyniasdešimt penki;
21 Betlehemo palikuonių šimtas dvidešimt trys;
22 žmonių iš Netofos penkiasdešimt šeši;
23 žmonių iš Anatoto šimtas dvidešimt aštuoni;
24 Azmaveto palikuonių keturiasdešimt du;
25 Kirjat-Arimų, Chefiros ir Beerotų palikuonių septyni šimtai keturiasdešimt trys;
26 Ramos ir Gebos palikuonių šeši šimtai dvidešimt vienas;
27 žmonių iš Michmaso šimtas dvidešimt du;
28 žmonių iš Bet-Elio ir Ai du šimtai dvidešimt trys;
29 Nebo palikuonių penkiasdešimt du;
30 Magbišo palikuonių šimtas penkiasdešimt šeši;
31 kito Elamo palikuonių tūkstantis du šimtai penkiasdešimt keturi;

jų variantų Ezd 2 tekstas atrodo mažiausiai nukentėjęs perdavimo metu. Sąrašas yra sudėtinis, žmonės grupuojami pagal šeimas ir vietoves; apžvelgiama Judo karalystės, tapusios Judėjos provincija Persijos imperijos globoje, potremtinė gyventojų suvestinė. Kronikininkas sąrašu pavaizduoja tikėjimo bendrijos grįžimą iš tremties.

32 Harimo palikuonių trys šimtai dvidešimt;
33 Lodo, Hadido ir Ono'o palikuonių septyni šimtai dvidešimt penki;
34 Jericho palikuonių trys šimtai keturiasdešimt penki;
35 Senaos palikuonių trys tūkstančiai šeši šimtai trisdešimt.

36 Kunigų:
Jedajo, Ješuos namų, palikuonių devyni šimtai septyniasdešimt trys;
37 Imero palikuonių tūkstantis penkiasdešimt du;
38 Pašhūro palikuonių tūkstantis du šimtai keturiasdešimt septyni;
39 Harimo palikuonių tūkstantis septyniolika.

40 Levitų:
Ješuos ir Kadmielio palikuonių iš Hodavijo palikuonių septyniasdešimt keturi;
41 giesmininkų: Asafo palikuonių šimtas dvidešimt aštuoni;
42 vartų sargų palikuonių – Šalumo, Atero, Talmono, Akubo, Hatitos ir Šobajo – iš viso šimtas trisdešimt devyni.

43 Šventyklos vergų:
Zihos palikuonys, Hasufos palikuonys, Tabaoto palikuonys,
44 Keros palikuonys, Siahos palikuonys, Padono palikuonys,
45 Lebanos palikuonys, Hagabos palikuonys, Akubo palikuonys,
46 Hagabos palikuonys, Šamlajo palikuonys, Hanano palikuonys,
47 Gidelio palikuonys, Gaharo palikuonys, Reajo palikuonys,
48 Rezino palikuonys, Nekodos palikuonys, Gazamo palikuonys,
49 Uzos palikuonys, Paseaho palikuonys, Besajo palikuonys,
50 Asnos palikuonys, meunimų palikuonys, nefusimų palikuonys,
51 Bakbuko palikuonys, Hakufos palikuonys, Harkuro palikuonys,
52 Bazluto palikuonys, Mehidos palikuonys, Haršos palikuonys,
53 Barkoso palikuonys, Siseros palikuonys, Temaho palikuonys,
54 Neziaho palikuonys ir Hatifos palikuonys.
55 Saliamono vergų palikuonių: Sotajo palikuonys, Hasofereto palikuonys, Perudos palikuonys,
56 Jaalos palikuonys, Darkono palikuonys, Gidelio palikuonys,
57 Šefatijo palikuonys, Hatilo palikuonys, Pocheret-haZebajimo palikuonys ir Amio palikuonys.
58* Iš viso Šventyklos vergų ir Saliamono vergų palikuonių

2, 58: Šventyklos vergų kilmė yra aprašyta Joz 9, 27 tekste. *Saliamono vergų palikuonys* buvo karo belaisvių ar svetimtaučių palikuonys.

buvo trys šimtai devyniasde-
šimt du.
59 O šie sugrįžo iš Tel-Mela-
ho, Tel-Haršos, Cherubo, Ada-
no ir Imero, nors ir negalėjo įro-
dyti, kad jų protėvių namai ar
kilmė buvo izraelietiška: 60 De-
lajo, Tobijo ir Nekodos palikuo-
nių šeši šimtai penkiasdešimt
du. 61 Taip pat ir kunigų: iš pa-
likuonių Habajo, Hakozo ir
Barzilajo, kuris buvo vedęs vie-
ną iš Barzilajo Gileadiečio
dukterų ir buvo vadinamas jų
vardu. 62 Šie ieškojo savo šeimos
kilmės įrašų, bet jų negalėjo su-
rasti, todėl jie buvo pripažin-
ti kunigo tarnybai nešvariais.
63 Valdytojas* įsakė jiems ne-
valgyti švenčiausiųjų valgių,
kol neatsiras kunigas, nešio-
jantis Urimus ir Tumimus.*
64 Visos bendrijos skaičius
buvo keturiasdešimt du tūks-
tančiai trys šimtai šešiasde-
šimt, 65 neskaitant jų tarnų bei
tarnaičių, kurių buvo septyni
tūkstančiai trys šimtai trisde-
šimt septyni. Jie turėjo ir du
šimtus giesmininkų ir gies-
mininkių. 66 Jų arklių buvo sep-
tyni šimtai trisdešimt šeši,
mulų du šimtai keturiasde-
šimt penki, 67 kupranugarių ke-
turi šimtai trisdešimt penki ir
asilų šeši tūkstančiai septyni
šimtai dvidešimt.
68 Vos atvykus prie VIEŠPA-
TIES Namų vietos Jeruzalėje,
kai kurie šeimų galvos davė
savo valia atnašą Dievo Na-
mams atstatyti toje pačioje
vietoje. 69 Pagal savo išteklius
jie davė statybos iždui šešias-
dešimt vieną tūkstantį auksi-
nių darikų,* penkis tūkstan-
čius sidabrinių minų* ir šimtą
kunigiškų apdarų.
70 Kunigai, levitai ir kai ku-
rie iš paprastų žmonių apsigy-
veno Jeruzalėje ir jos apylin-
kėse, o giesmininkai, vartų
sargai ir Šventyklos vergai sa-
vo miestuose. Taip visi izrae-
liečiai gyveno savo miestuose.

Aukuro atstatymas

3 1 Atėjus septintajam mė-
nesiui* nuo izraeliečių įsi-
kūrimo savo miestuose, žmonės

Jie rūpinosi Šventyklos švara ir prie-
žiūra.

2, 63: *Valdytojas*: persiškai *Tiršata*, Judo provincijos valdytojo titulas. Tuo metu valdytoju buvo Šešbazaras. *Urimai ir Tumimai:* žr. 1 Sam 14, 41; Įst 33, 8. Tuomet dar nebuvo paskirto vyriausiojo kunigo.

2, 69: ... *darikų*: persų auksinė moneta; ... *minų*: Mesopotamijos piniginis vienetas.

3, 1–5: *Atėjus septintajam mėnesiui*: tišrio, tai yra rugsėjo–spalio mėnesį, regis, 538 m. prieš Kristų. Žr. Ezd 1, 1. Šešbazaras atstatė pirmąjį aukurą ir pradėjo Šventyklos pamatų atstatymo darbus. Žr. Ezd 5, 16. Betgi tik antraisiais Darijaus I metais vyriausiasis kunigas Ješua ir Judėjos provincijos valdytojas Zerubabelis tęsė Šventyklos atstatymą, kuris buvo laikinai nutrauktas. Žr. Ezd 4, 24 – 5, 1; Ag 1, 1; 2, 1. Taigi Kronikininkas ar vėlesnis knygos redaktorius priskiria jiems Šventyklos atstatymo darbų pradžią,

visi kaip vienas susirinko į Je-
ruzalę. 2 Tada Jozadako sūnus
Ješua drauge su broliais ku-
nigais ir Šealtielio sūnus* Zeru-
babelis su savo broliais ėmėsi
atstatyti Izraelio Dievo auku-
rą, norėdami atnašauti ant jo
deginamąsias aukas, kaip
įsakyta Mozės, Dievo vyro, Mo-
kyme.* 3 Jie atstatė aukurą
ant jo pamatų, nepaisydami
šalies žmonių baimės, ir ant
jo atnašavo VIEŠPAČIUI kas ry-
tą ir kas vakarą deginamąsias
aukas. 4 Tada jie šventė, kaip
įsakyta, Palapinių iškilmę ir
atnašavo kasdienį jos degina-
mųjų aukų skaičių pagal įsa-
ką, kaip nustatyta kiekvienai
dienai. 5 Paskui jie atnašavo
nuolatines šabų deginamąsias
aukas, atnašas jaunačių bei vi-
sų šventų VIEŠPATIES iškilmių
ir kada tik buvo daromos lais-
va valia atnašos VIEŠPAČIUI.
6 Nuo pirmos septintojo mėne-
sio dienos buvo pradėta atna-
šauti VIEŠPAČIUI deginamo-
sios aukos, nors VIEŠPATIES
Šventyklos pamatai dar nebu-
vo padėti.

Ruošiamasi atstatyti Šventyklą

7 Tada jie pasamdė mūrinin-
kus ir dailides, davė maisto,
gėrimo bei aliejaus sidonie-
čiams ir tyriečiams, kad atga-
bentų kedro medžio iš Libano
per jūrą iki Jopės pagal jiems
duotą Persijos karaliaus Kyro
leidimą.
8 Aštuntaisiais metais po jų
atvykimo prie Dievo Namų Je-
ruzalėje, antrąjį mėnesį Šeal-
tielio sūnus Zerubabelis, Joza-
dako sūnus Ješua ir jų broliai
kunigai bei levitai drauge su
grįžusiais į Jeruzalę iš trem-
ties pradėjo darbus, paskirda-
mi kai kuriuos iš levitų, nuo
dvidešimties metų ir vyresnius,
prižiūrėti VIEŠPATIES Namų
statybos. 9 Taigi Ješua ir jo sū-
nūs bei broliai, Kadmielis ir jo
sūnūs, Binujis ir Hodavijas
drauge su Henadado sūnumis,
levitais, jų sūnumis ir broliais
kartu ėmėsi vadovauti statan-
tiems VIEŠPATIES Namus.
10 Mūrininkams padėjus VIEŠ-
PATIES Šventyklos pamatus,
kunigai, apsirengę savo drabu-
žiais, sustojo pagal Izraelio ka-
raliaus nurodymus pašlovinti
VIEŠPATIES su trimitais, o le-
vitai – Asafo sūnūs – su cim-
bolais pagal Izraelio karaliaus
Dovydo nurodymus. 11 Jie gie-
dojo giesmes, dėkodami ir šlo-
vindami VIEŠPATĮ,

nors iš tikrųjų jie atstatymo darbus tik užbaigė.

3, 2: ... *Šealtielio sūnus*: vyriausias Judo karaliaus Jehojachino sūnus ir Šešbazaro brolis (žr. 1 Kr 3, 18–19). Taigi Zerubabelis buvo Jehojachino vaikaitis. ... *kaip įsakyta Mozės, Dievo vyro, Mokyme*: Mokymas – įstatų ir įsakų rinkinys, susietas su Mozės vardu, Pakartoto Įstatymo knygoje.

„nes jis yra geras,
nes amžina jo ištikima
meilė Izraeliui.“
Visi žmonės atliepė galingu
šauksmu, šlovindami VIEŠPA-
TĮ, nes buvo padėti VIEŠPATIES
Namų pamatai. 12 Tačiau daug
kunigų, levitų ir šeimų galvų –
žmonės, mačiusieji pirmuosius
Namus ant jų pamatų – garsiai
verkė, žvelgdami į šiuos Namus,
nors daugelis ir balsu šaukė iš
džiaugsmo. 13 Taigi žmonės
negalėjo atskirti džiaugsmo
šauksmų nuo verksmo aimanų,
nes visi taip garsiai šaukė, kad
jų balsai buvo toli girdimi.

Samariečiai pasipriešina Šventyklos atstatymui

4 1 Judo ir Benjamino prie-
šai, išgirdę, kad sugrįžę
tremtiniai stato VIEŠPAČIUI, Iz-
raelio Dievui, Šventyklą, 2 krei-
pėsi į Zerubabelį ir klanų galvas
ir jiems kalbėjo: „Statykime su
jumis, nes ir mes garbiname jū-
sų Dievą ir esame jam atnaša-
vę aukas nuo čia mus atkėlusio
Asirijos karaliaus Esarhado-
no dienų.“ 3 Betgi Zerubabelis,
Ješua ir kitų Izraelio klanų
galvos jiems atsakė: „Negali
būti nė kalbos, kad jūs su mu-
mis statytumėte Namus mū-
sų Dievui. Mes vieni statysime
juos VIEŠPAČIUI, Izraelio Die-
vui, kaip Persijos karalius Ky-
ras yra mums įsakęs.“ 4 Užtat
šalies žmonės metėsi kenkti
Judo žmonių ryžtui ir stengė-
si atbaidyti juos nuo statybos.
5 Jie papirko ir pareigūnus, nie-
kais paversdami jų užmojį per
visą Persijos karaliaus Kyro gy-
venimą iki pat Persijos kara-
liaus Darijaus* viešpatavimo.

Vėlesni priešiškumai

6* Ahasuerui karaliaujant,
pradžioje jo viešpatavimo, jie
surašė skundą ant Judo ir Je-
ruzalės gyventojų.
7 O Artakserkso dienomis Bi-
šalamas, Mitredatas, Tabėelis
ir kiti jų bendrai rašė Persijos
karaliui Artakserksui. Laiš-
kas buvo rašytas aramėjiškai
ir išverstas. {Aramėjiškai:}*
8* Vyriausiasis pareigūnas
Rehumas ir raštininkas Šim-
šajis parašė apie Jeruzalę ka-
raliui Artakserksui tokį laišką:
{9 Tada vyriausiasis pareigūnas

4, 5: ... *karaliaus Darijaus*: Darijaus I (521–485 m. prieš Kristų).

4, 6–23: Keletas pastabų apie vietinių žmonių priešiškumą sugrįžusiems iš Babilonijos nelaisvės tremtiniams Persijos karaliaus dvare V a. prieš Kristų pradžioje.

4, 7 ... *išverstas*: į persų kalbą. *{Aramėjiškai:}*: šis žodis tekste, regis, ženklina kaitą kalbos iš hebrajų į aramėjų. Aramėjiška dalis baigiasi su Ezd 4, 18, bet Ezd 7, 12–26 tekste vėl cituojamas karaliaus laiškas aramėjų kalba.

4, 8–23: Šiame tekste kalbama apie Jeruzalės miesto sienų įtvirtinimą, o ne apie Šventyklos statybą. Sienų statybos sustabdymas prieš 485 m. prieš Kristų sudarė progą Nehemijui atvykti į Palestiną. Žr. Neh 1, 1–4; 2, 1–5.

Rehumas, raštininkas Šimša-
jis ir kiti jų bendrai – teisėjai,
valdytojai, pareigūnai, vyrai iš
Erecho, Babilono ir Sūsos, tai
yra Elamo žmonės – 10 ir kitos
tautos, kurias didysis ir kilnu-
sis Osnaparas ištrėmė ir apgy-
vendino Samarijos miestuose ir
kitose Anapus Upės srities da-
lyse, – parašė. – Nūnai 11 šis
yra nuorašas laiško, kurį jie
nusiuntė}:

„Karaliui Artakserksui! Ta-
vo tarnai, Anapus Upės srities
žmonės, siunčia pasveikinimą.
Nūn 12 tebūna žinoma karaliui,
kad nuo tavęs pas mus parėję
žydai pasiekė Jeruzalę ir at-
stato tą maištingą ir nedorą
miestą. Jau baigia sienas ir
taiso pamatus! 13 Nūn tebūna
žinoma karaliui, jog jie nebe-
duos duoklės, asmens ar žemės
mokesčių, jei šis miestas bus
atstatytas ir sienos užbaigtos.
Tai gali tik žalą nešti karalys-
tei. 14 Taigi, kadangi mes val-
gome karaliaus rūmų druską,
negalime nematyti karaliui da-
romos negarbės, todėl parašė-
me apie tai, norėdami pranešti
karaliui, 15 kad būtų padaryta
paieška tavo protėvių metraš-
čiuose. Tu rasi metraščiuose ir
patirsi, kad tai yra maištingas
miestas, lemtingas karaliams
ir sritims. Maištai ten buvo
puoselėjami nuo senovės. Užtat
tas miestas ir buvo sunaikin-
tas. 16 Mes pranešame karaliui,
kad tada tu nebeturėsi jokios
dalies srityje Anapus Upės, jei
tas miestas bus atstatytas ir
jo sienos užbaigtos."

17 Karalius atsiuntė tokį at-
sakymą:

„Vyriausiajam pareigūnui
Rehumui, raštininkui Šimša-
jui ir kitiems jų bendrams,
gyvenantiems Samarijoje ir
kitose Anapus Upės srities
dalyse. Pasveikinimas! Nūnai
18 laiškas, kurį mums siuntėte,
buvo perskaitytas mano aki-
vaizdoje ir išverstas.* 19 Mano
įsakymu buvo padaryta paieš-
ka ir buvo rasta, kad tas mies-
tas iš tikrųjų buvo sukilęs
prieš karalius praeityje, kad
sukilimai ir maištai jame bu-
vo dažni. 20 Jeruzalė yra turė-
jusi galingų karalių, valdžiusių
visą Anapus Upės sritį, ku-
riems buvo mokama duoklė, as-
mens ir žemės mokesčiai. 21 Nūn
tad duok įsakymą, kad tie žmo-
nės liautųsi statę. Tas mies-
tas negali būti atstatomas, ko-
lei nebus duotas kitas mano
įsakymas. 22 Be to, rūpinkitės
dėlei šio reikalo būti apdairūs,
nes kitaip bus daug nuostolio
ir žalos karalystei."

23 Vos perskaičius karaliaus
Artakserkso* laiško nuorašą
Rehumo, Šimšajo ir jų bendrų
akivaizdoje, jie nuskubėjo į
Jeruzalę pas žydus ir ginklų

4, 23: ... *Artakserkso*: Artakserksas I (464–423 m. prieš Kristų).

jėga sustabdė darbus. 24 Tuo-
met darbai prie Dievo Namų
statybos sustojo ir liko nutrauk-
ti iki antrųjų Persijos karaliaus
Darijaus valdymo metų.*

Šventyklos atstatymas

5 1* Tuo metu pranašai Ha-
gajas ir Ido'o sūnus Ze-
charijas* pranašavo žydams,
gyvenantiems Jude ir Jeruza-
lėje, Izraelio Dievo vardu. 2 Dėl
to Šealtielio sūnus Zerubabelis
ir Jozadako sūnus Ješua pra-
dėjo atstatyti Dievo Namus Je-
ruzalėje. Dievo pranašai buvo
su jais ir juos rėmė.
3 Nedelsdami Anapus Upės
srities valdytojas Tatenajis,
Šetar-Bozenajis ir jų bendrai,
atėję pas juos, taip į juos krei-
pėsi: „Kas davė jums įsakymą
atstatyti šiuos Namus ir už-
baigti šį statinį?“ 4 Be to, jie pa-
klausė juos: „Kaip vadinasi vy-
rai, kurie atstato šį pastatą?“
5 Betgi Dievo akys saugojo Iz-
raelio seniūnus, ir jie nesu-
trukdė jiems. Tuo tarpu buvo
išsiųstas pranešimas Darijui,
ir jie savo ruožtu gavo laišką
su atsakymu dėlei šio reikalo.

Valdytojo laiškas karaliui

6 Nuorašas laiško, kurį Ana-
pus Upės srities valdytojas
Tatenajis, Šetar-Bozenajis ir
jo bendrai, Anapus Upės sri-
ties pareigūnai, nusiuntė kara-
liui Darijui. 7 Pranešime, kurį
nusiuntė, buvo taip parašyta:
„Karaliui Darijui, visapusiš-
ka ramybė! 8 Tebūna karaliui
žinoma, kad mes nuvykome į
Judo sritį, prie didžiojo Dievo
Namų. Jie yra atstatomi iš
skaldyto akmens, medžio sijos
dedamos į sienas ir statybos
darbai jų rankose vyksta spar-
čiai ir sėkmingai. 9 Tada mes
kreipėmės į anuos seniūnus,
klausdami: 'Kas davė jums įsa-
kymą atstatyti šiuos Namus ir
užbaigti šį statinį?' 10 Be to, pa-
klausėme, kaip jie vadinasi,
kad galėtume užrašyti tavo ži-
niai vardus jų vadų. 11 Jų atsa-
kymas mums buvo toks: 'Mes
esame Dangaus ir žemės Die-
vo tarnai ir atstatome Namus,
pastatytus prieš daugel metų.
Didelis Izraelio karalius buvo
juos pastatęs ir įrengęs. 12 Bet
kadangi mūsų protėviai buvo
supykinę Dangaus Dievą, jis

4, 24: ... *antrųjų ... Darijaus ... metų*: 520 m. prieš Kristų. Ši data ženklina pradžią sėkmingo Šventyklos atnaujinimo, užbaigto per kitus penkerius metus. Žr. Ezd 5, 1 – 6, 18.

5, 1: ... *Hagajas ir Ido'o sūnus Zecharijas*: du iš mažųjų pranašų, kurių knygos liudija jų vaidmenį drąsinant tremtinius Šventyklos atstatymo metu.

5, 1–2: Šešbazaro skatintas pradinis entuziazmas atstatyti Šventyklą buvo išblėsęs. 520 m. prieš Kristų rudenį dar stūksojo tik Šventyklos griuvėsiai. Turbūt dėl to Ezdro knygoje ir rašoma, kad atstatymo darbai tik tada tebuvo pradėti. Pranašai Hagajas ir Zecharijas pabrėžia Zerubabelio įnašą, tuo tarpu šiame tekste pirmauja seniūnai.

atidavė juos Babilono karaliui
kaldėjui Nebukadnezarui, kuris
sunaikino šiuos Namus ir
ištrėmė žmones į Babiloniją.
13 Tačiau Babilono karalius Kyras
pirmaisiais savo viešpatavimo
metais išleido įsaką, kad
šie Dievo Namai turi būti atstatyti.
14 Be to, auksinius ir sidabrinius
Dievo Namų reikmenis, kuriuos Nebukadnezaras
buvo paėmęs iš Jeruzalės Šventyklos
ir atgabenęs į Babilono šventyklą, karalius Kyras
paėmė iš Babilono šventyklos. Jie
buvo perduoti vyrui, vardu Šešbazaras,
kurį jis buvo paskyręs
valdytoju.
15 Jam jis tarė: „Paimk
šiuos reikmenis. Eik ir padėk
juos į Jeruzalės Šventyklą.
Tebūna atstatyti Dievo Namai
savo vietoje.“
16 Tada anas Šešbazaras
atėjo ir padėjo pamatus
Dievo Namams Jeruzalėje.
Nuo to meto iki šiol jie buvo statomi
ir dar nėra užbaigti.’

17 Nūn tad, jei karaliui patinka,
tebūna padaryta paieška
karaliaus archyvuose patikrinti,
ar buvo karaliaus Kyro išleistas
įsakas atstatyti šiuos
Dievo Namus Jeruzalėje. Teduoda
žinią mums karalius
apie savo norą šiuo reikalu.“

Karalius Darijus atsako

6
1 Užtat karaliaus Darijaus
įsakymu buvo padaryta
paieška archyvuose,
kurie buvo padėti ten Babilono
iždinėse.
2 Bet ilgainiui Ekbatanoje,* Medijos
srities sostinėje, buvo užtiktas ritinys,
ant kurio buvo parašyta: „Pažyma.
3 Pirmaisiais savo valdymo
metais karalius Kyras išleido
įsaką dėl Dievo Namų
Jeruzalėje:

‘Tie Namai turi būti atstatyti
kaip vieta atnašauti aukoms
ir aukoti deginamosioms
aukoms. Jų aukštis tebūna šešiasdešimt
uolekčių, o jų plotis
šešiasdešimt uolekčių.
4 Teturi
jie po tris sluoksnius
skaldyto akmens po kiekvienu
medžio sluoksniu. Išlaidos turi
būti padengtos iš karališkojo
iždo.
5 Be to, tebūna sugrąžinta
ir nugabenta į Jeruzalės
Šventyklą, kiekvienas į savo
vietą, auksiniai ir sidabriniai
reikmenys, kuriuos Nebukadnezaras
paėmė iš Jeruzalės
Šventyklos ir atgabeno į Babiloną.
Turite juos padėti į Dievo
Namus.
6 Dabar tad jūs, Tatenaji,
Anapus Upės srities
valdytojau, Šetar-Bozenaji ir
jūs, jų bendrai, Anapus Upės
srities pareigūnai, pasitraukite
nuo jų.
7 Nesikiškite į šių Dievo
Namų darbus. Žydų valdytojas
ir žydų seniūnai teatstato
šiuos Dievo Namus savo vietoje.
8 Be to, šiuo aš įsakau, ką
jūs turite daryti, kad padėtumėte
tiems žydų seniūnams

6, 2: ... *Ekbatanoje*: Persijos karaliaus vasaros buveinėje.

atstatyti Dievo Namus: tų
žmonių išlaidos turi būti tuč-
tuojau atlygintos iš karaliaus
išteklių, paimtų iš Anapus
Upės srities duoklės. [9] Ko tik
reikėtų – jautukų, avinų ar avių
deginamosioms aukoms Dan-
gaus Dievui, kviečių, druskos,
vyno ar aliejaus kunigų reika-
lams Jeruzalėje – tebūna jiems
be perstojo kasdien duodama,
[10] kad jie atnašautų malonias
aukas Dangaus Dievui ir melstų-
tųsi už karaliaus ir jo vaikų gy-
vastį. [11] Be to, aš skelbiu įsaką,
kad jei kas nors pakeistų šį įsa-
ką, už nusižengimą tebūna iš-
plėštas iš jo namų sienojas, ir
tebūna jis ant jo pamautas.
Tebūna mėšlynu paversti jo
namai.* [12] Dievas, kuris yra
apgyvendinęs ten savo vardą,
tesunaikina kiekvieną karalių
ir tautą, kuri imtųsi šį įsaką
pakeisti, ardydama šiuos Die-
vo Namus Jeruzalėje. Aš, Da-
rijus, išleidau įsaką. Tebūna
jis įvykdytas nedelsiant ir
rūpestingai!"

Šventykla baigiama atstatyti

[13] Tada Tatenajis, Anapus
Upės srities valdytojas, Šetar-
Bozenajis ir jų bendrai stropiu
rūpestingumu įvykdė visa, ką
karalius Darijus buvo įsakęs.
[14] Žydų seniūnai tad pranašų
Hagajo ir Ido'o sūnaus Zechari-
jo dienomis greitino statybą.
Jie užbaigė savo statybą pagal
Izraelio Dievo įsakymą ir Ky-
ro, Darijaus bei Artakserkso
įsakus. [15]* Taigi šie Namai bu-
vo užbaigti šeštaisiais kara-
liaus Darijaus viešpatavimo
metais, adaro mėnesio trečią-
ją dieną.

[16] Izraeliečiai – ir kunigai, ir
levitai, ir kiti sugrįžę tremti-
niai – šventė džiaugsmingai
šių Dievo Namų pašventini-
mą. [17] Jie paaukojo šių Namų
pašventinimui šimtą jaučių, du
šimtus avinų, keturis šimtus
ėriukų ir kaip atnašą už nuo-
dėmę dvylika ožių už visą Iz-
raelį, pagal Izraelio gimimų
skaičių. [18] Galop jie paskirstė
kunigus į skyrius ir levitus į pa-
dalas Dievo tarnybai Jeruza-
lėje, kaip yra parašyta Mozės
knygoje.

515 metų prieš Kristų Perėjimo iškilmė

[19] Sugrįžusieji tremtiniai
šventė pirmojo mėnesio keturio-
liktą dieną, [20] nes ir kunigai, ir
levitai buvo apsivalę. Visi buvo
švarūs. Jie tad pjovė Perėjimo
avinėlį visiems sugrįžusiems

6, 11: *Tebūna mėšlynu paversti jo namai!*: paversti namus mėšlynu buvo didžiausias išniekinimas. Žr. 2 Kar 10, 27; Dan 2, 5.

6, 15: Tai buvo 515 m. balandžio 1 d. Ši Šventykla buvo Herodo Didžiojo vėl atnaujinta. Žr. Jn 2, 20–22. Jėzus Nazarietis joje meldėsi. Ją sunaikino Titas 70 m. po Kristaus.

tremtiniams, savo broliams
kunigams ir sau patiems. [21] Jį
valgė Izraelio žmonės, sugrįžu-
sieji iš tremties drauge su vi-
sais, kurie, atsiskirdami nuo
nešvarumo tautų krašte, buvo
prisidėję prie jų ieškodami
VIEŠPATIES, Izraelio Dievo. [22] Su
džiaugsmu jie šventė Nerau-
gintos duonos šventę septy-
nias dienas, nes VIEŠPATS
buvo padaręs juos linksmus,
taip Asirijos* karaliaus širdį
palenkdamas, kad jis padėjo
jiems statyti Namus Dievo, ku-
ris yra Izraelio Dievas.

B. EZROS DARBAI

Ezra Rašto žinovas

7 [1]* Po šių įvykių, Persijos
karaliui Artakserksui
viešpataujant, Ezra, sūnus
Serajo sūnaus Azarijo sūnaus
Hilkijo [2] sūnaus Šalumo sūnaus
Zadoko sūnaus Ahitubo [3] sū-
naus Amarijo sūnaus Azarijo
sūnaus Merajoto [4] sūnaus Ze-
rahijo sūnaus Uzio sūnaus Bu-
kio [5] sūnaus Abišuos sūnaus
Fineho sūnaus Eleazaro sū-
naus vyriausiojo kunigo Aaro-
no, – [6] tas Ezra parvyko iš
Babilonijos. Jis buvo raštinin-
kas – žinovas Mozės Mokymo,
kurį buvo davęs VIEŠPATS, Iz-
raelio Dievas. Kadangi VIEŠPA-
TIES ranka buvo su juo, kara-
lius buvo suteikęs jam visa, ko
tik jis prašė.
[7] {Ir iš izraeliečių – kunigų
bei levitų, giesmininkų ir var-
tų sargų bei Šventyklos vergų –
parvyko į Jeruzalę septin-
taisiais karaliaus Artakserk-
so metais. [8] Jie atvyko į Jeru-
zalę septintųjų karaliaus metų
penktą mėnesį.} [9] Kelionė iš Ba-
bilono buvo pradėta pirmojo
mėnesio pirmą dieną, ir penk-
tojo mėnesio pirmą dieną jis
atvyko į Jeruzalę, nes su juo bu-
vo maloninga VIEŠPATIES ran-
ka. [10] Ezra buvo atsidavęs visa
širdimi tyrinėti VIEŠPATIES
Mokymą, jo laikytis ir mokyti
Izraelį įstatų ir įsakų.
[11] Šis yra nuorašas laiško Iz-
raeliui, kurį karalius Artak-
serksas davė Ezrai – kunigui
raštininkui, žinovui VIEŠPATIES
įsakymų žodžių ir jo įstatų:

6,22: ... *Asirijos karaliaus:* *Asirija* čia ženklina platesne prasme Persijos imperiją, nes Persija tuomet valdė žemes, priklausiusias Asirijai.

7, 1–8: Ezros kelionės į Palestiną data nėra žinoma. Septintieji karaliaus Artakserkso I metai buvo 458 m. prieš Kristų. Teksto sąranga, rodos, teigia šią datą. Tačiau, daugelio manymu, Ezros ir Nehemijo knygų pasakojimai liudija, kad Nehemijo atvykimas 445 m. prieš Kristų buvo ankstesnis už Ezros atvykimą. Jeigu tai tiesa, Ezros atvykimą reikėtų datuoti 398 m. prieš Kristų, septintaisiais karaliaus Artakserkso II metais. Kiti tyrinėtojai vietoj *septintųjų* Artakserkso sako *trisdešimt septintaisiais (Artakserkso)* metais, t. y. 428 m. prieš Kristų. Jų nuomone, data nukentėjo tekstą perrašinėjant.

12 „Artakserksas, karalių ka-
ralius, kunigui Ezrai, Dangaus
Dievo Įstatymo žinovui {... ir
taip toliau}! Nūn 13 aš šiuo skel-
biu įsaką, kad kas tik mano ka-
ralystėje iš Izraelio žmonių ar
jų kunigų bei levitų laisva va-
lia ryžtasi eiti į Jeruzalę, gali
eiti su tavimi. 14 Tu esi kara-
liaus ir jo septynių patarėjų
siųstas sutvarkyti Judą ir Je-
ruzalę pagal tavo rankoje esan-
čio savo Dievo Įstatymą, 15 nu-
gabenti sidabrą bei auksą,
paaukotus karaliaus ir jo pa-
tarėjų savo valia Izraelio Dievui,
kurio buveinė yra Jeruzalėje,
16 taip pat ir visą sidabrą bei
auksą, gautą iš Babilono sri-
ties, drauge su žmonių ir kuni-
gų savos valios atnašomis,
duotomis noriai jų Dievo Na-
mams, esantiems Jeruzalėje.
17 Už tuos pinigus tad turi ne-
delsdamas nupirkti jaučių,
avinų bei ėriukų, grūdų atna-
šas bei liejamąsias atnašas ir
turi juos paaukoti ant savo
Dievo Namų aukuro Jeruzalė-
je. 18 O su likusiu sidabru ir
auksu tu ir tavo broliai daryki-
te, kas atrodo jums geriausia
pagal jūsų Dievo valią. 19 Tau
patikėtus tavo Dievo Namų
tarnybos reikmenis turi per-
duoti Jeruzalės Dievui. 20 O kas
daugiau reikalinga tavo Dievo
Namams, kuriais rūpintis esi
įpareigotas, gali aprūpinti iš
karaliaus iždo.
21 Aš, karalius Artakserksas,
įsakau visiems Anapus Upės
srities iždo valdytojams: kokį
tik prašymą pateiks jums ku-
nigas Ezra, Dangaus Dievo
Įstatymo žinovas, tebūna jis
patenkintas nedelsiant ir rū-
pestingai 22 iki šimto sidab-
rinių talentų, šimto korų kvie-
čių, šimto batų vyno, šimto
batų aliejaus, o druskos be sai-
ko. 23 Kas tik Dangaus Dievo
įsakyta, tebūna vykdoma uo-
liai Dangaus Dievo Namams,
nes kitaip pyktis ištiks kara-
liaus ir jo įpėdinių karalystę.
24 Be to, mes pranešame jums,
kad neleidžiama uždėti duok-
lės, asmens ar žemės mokes-
čių kunigams, levitams, gies-
mininkams, vartų sargams,
Šventyklos vergams ar kitiems
Dievo Namų tarnams.
25 O tu, Ezra, paskirk parei-
gūnus ir teisėjus pagal turimą
savo Dievo išmintį,* kad jie teis-
tų visus Anapus Upės srities
žmones, žinančius tavo Dievo
Įstatymus. Turite pamokyti
tuos, kurie jų nežino. 26 Kas ne-
paklus tavo Dievo Įstatymui ir
karaliaus įstatymui, turi būti
nubaustas nedelsiant ar mirti-
mi, ar tremtimi, ar jo turto
atėmimu, ar įkalinimu.“

7, 25: ... *pagal turimą savo Dievo išmintį*: pagal Torą, t. y. Mozės Įsta-
tymą, arba Mokymą.

27 Tebūna pašlovintas VIEŠ-
PATS, mūsų protėvių Dievas,
kuris įdėjo į karaliaus širdį to-
kį dalyką išaukštinti VIEŠPA-
TIES Namams Jeruzalėje, 28 ku-
ris parodė man ištikimą meilę
karaliaus bei jo patarėjų aki-
vaizdoje ir visų įtakingų kara-
liaus pareigūnų akivaizdoje.
Aš buvau padrąsintas, nes
VIEŠPATIES ranka buvo su ma-
nimi, ir surinkau Izraelio šei-
mų galvas eiti su manimi.

Ezra ir jo bičiuliai

8 1 Šie yra klanų galvos ir
šis yra kilmės sąrašas
parėjusių su manimi iš Babi-
lonijos viešpataujant karaliui
Artakserksui:
2 iš Fineho palikuonių Geršo-
mas; iš Itamaro palikuonių Da-
nielis; iš Dovydo palikuonių
Harušas, 3 Šekanijo sūnus; iš
Parošo palikuonių Zecharijas,
su kuriuo buvo įtraukti į sąra-
šą du šimtai penkiasdešimt
vyriškių. 4 Iš Pahat-Moabo Ze-
rahijo sūnus Eliehoenajis ir su
juo du šimtai vyriškių. 5 Iš Za-
tu'o palikuonių Jahazielio sū-
nus Šekanijas ir su juo trys
šimtai vyriškių. 6 Iš Adino pa-
likuonių Jonatano sūnus Ebe-
das ir su juo penkiasdešimt vy-
riškių. 7 Iš Elamo palikuonių
Atalijos sūnus Ješajas ir su juo
septyniasdešimt vyriškių. 8 Iš
Šefatijo palikuonių Michaelio
sūnus Zebadijas ir su juo
aštuoniasdešimt vyriškių. 9 Iš
Joabo palikuonių Jehielio sū-
nus Obadijas ir su juo du šim-
tai aštuoniolika vyriškių. 10 Iš
Banio palikuonių Josifijo sū-
nus Šelomitas ir su juo šimtas
šešiasdešimt vyriškių.
11 Iš Bebajo palikuonių Beba-
jo sūnus Zecharijas ir su juo dvi-
dešimt aštuoni vyriškiai. 12 Iš
Azgado palikuonių Hakatano
sūnus Johananas ir su juo šim-
tas dešimt vyriškių. 13 Iš Ado-
nikamo palikuonių, atėjusių
vėliausiai, vardai buvo šie: Eli-
feletas, Jeuelis bei Šemajas ir
su jais šešiasdešimt vyriškių.
14 Iš Bigvajo palikuonių Utajis
ir Zakuras; su jais septynias-
dešimt vyriškių.

Kelionė į Jeruzalę

15 Juos sutelkiau prie upės,
tekančios Ahavos link.* Ten
mes praleidome tris dienas.
Apžiūrėdamas mačiau papras-
tus žmones ir kunigus, bet ne-
radau tarp jų nė vieno iš levitų.
16 Tada pasišaukiau Eliezerį,
Arielį, Šemają, Elnataną, Na-
taną, Zechariją ir Mešulamą,
šeimų galvas, ir Jojaribą bei
Elnataną, mokytojus, 17 ir iš-
siunčiau juos pas Ido'ą, vieto-
vės, vardu Kasifija, galvą,

8, 15: ... *tekančios Ahavos link*: Ahava – miestas Babilonijoje. Archeologai jo dar neatrado. Upė, tekanti jo link, turbūt buvo Eufrato intakas ar kanalas.

nurodydamas jiems, ką sakyti
Ido'ui bei jo broliams ir Šven-
tyklos vergams Kasifijoje, kad
atsiųstų mums tarnų mūsų
Dievo Namams. 18 Kadangi ma-
loningoji Dievo ranka buvo su
mumis, jie parvedė mums iš-
mintingą vyrą iš Izraelio sū-
naus Levio sūnaus Mahlio pa-
likuonių, būtent Šerebiją su jo
sūnumis ir giminėmis, iš viso
aštuoniolika, 19 ir Hašabiją, o su
juo Ješają iš Merario palikuo-
nių su jo gimine ir jų sūnumis,
iš viso dvidešimt, 20 neskaitant
dviejų šimtų dvidešimties pa-
likuonių Šventyklos vergų, ku-
riuos Dovydas ir jo didžiūnai
buvo paskyrę tarnauti levi-
tams. Visi šie buvo įrašyti į są-
rašą vardais.

21 Tada ten, prie Ahavos upės,
paskelbiau pasninką, kad, nu-
sižemindami prieš savo Dievą,
prašytume sėkmingos kelionės
sau, mūsų vaikams ir visai mū-
sų mantai. 22 Mat gėdijausi pra-
šyti karaliaus kareivių ar rai-
telių apsaugoti mus kelyje nuo
priešų, kadangi buvome sakę
karaliui, kad mūsų Dievo ran-
ka yra gera visiems, kurie jo
ieško, bet jo galybė ir pyktis
krinta ant visų, kurie jį palie-
ka. 23 Taigi mes pasninkavome,
to prašydami iš Dievo, ir mūsų
prašymas buvo išklausytas.

24 Tada, išrinkęs dvylika ku-
nigų didžiūnų – Šerebiją, Ha-
šabiją ir dešimt su jais esan-
čių brolių, 25 atsvėriau jiems
sidabrą, auksą bei reikmenis
ir auką mūsų Dievo Namams,
kurią karalius, jo patarėjai ir
jo didžiūnai bei visas ten esan-
tis Izraelis buvo atnašavę. 26 Pa-
tikėjau jiems į rankas šešis
šimtus penkiasdešimt sidab-
rinių talentų,* šimtą sidabri-
nių reikmenų, kiekvienas buvo
talento vertės, šimtą auksinių
talentų;* 27 taip pat ir dvidešimt
auksinių dubenų, tūkstančio
darikų vertės, bei du geros bliz-
gančios bronzos reikmenis, taip
brangius kaip auksas. 28 Jiems
tariau: „Jūs esate pašvęsti
VIEŠPAČIUI, ir reikmenys yra
pašvęsti. Ir sidabras, ir auk-
sas yra laisvos valios atnaša
VIEŠPAČIUI, jūsų protėvių Die-
vui. 29 Rūpestingai saugokite
juos iki to laiko, kol juos pa-
sversite akivaizdoje kunigų
didžiūnų, levitų ir Izraelio kla-
nų didžiūnų Jeruzalėje, VIEŠ-
PATIES Namų kambariuose."

30 Taigi kunigai ir levitai pe-
rėmė atsvertą sidabrą, auksą
ir reikmenis nunešti į Jeruza-
lę, į mūsų Dievo Namus. 31 Mes
leidomės kelionėn į Jeruzalę
nuo Ahavos upės pirmojo mė-
nesio dvyliktą dieną. Mūsų

8, 26: ... *šešis šimtus penkiasdešimt sidabrinių talentų*: šiek tiek daugiau negu 24,5 tonos. ... *šimtą auksinių talentų*: maždaug trys ir trys ketvirčiai tonos.

Dievo ranka buvo su mumis.
Jis apsaugojo mus nuo priešų
rankos ir nuo pasalų mums
esant kelyje.
32 Atvykę į Jeruzalę, mes il-
sėjomės tris dienas. 33 Ketvir-
tą dieną mūsų Dievo Namuose
sidabras, auksas ir reikmenys
buvo perduoti pasveriant į ku-
nigo Urijo sūnaus Meremoto
rankas, dalyvaujant Fineho sū-
nui Eleazarui. Su jais buvo le-
vitai – Ješuos sūnus Jozabadas
ir Binujo sūnus Noadjas. 34 Vi-
sa sutiko skaičiumi ir svoriu; vi-
sas svoris buvo pažymėtas.

35 Tuo metu parėjusieji iš ne-
laisvės, sugrįžę tremtiniai, at-
našavo Izraelio Dievui degina-
mąsias aukas – dvylika jaučių
už visą Izraelį, devyniasdešimt
šešis avinus, septyniasdešimt
septynis ėriukus ir kaip atnašą
už nuodėmę dvylika ožių. 36* Jie
perdavė ir karaliaus įsakymus
karaliaus satrapams bei Ana-
pus Upės srities valdytojams,
davusiems paramą tautai ir
Dievo Namams.

Pasmerkiamos mišrios vedybos

9 1 Visa tai įvykdžius, pri-
ėjo prie manęs pareigū-
nai, tardami: „Nei Izraelio
žmonės, nei kunigai, nei levitai
nėra laikęsi atokiai nuo šalies
tautų, kurių bjaurūs papročiai
yra panašūs į papročius ka-
naaniečių, hetitų, perizitų, je-
busitų, amoniečių, moabiečių,
egiptiečių ir aramiečių. 2 Jie yra
paėmę jų dukterų žmonomis
sau ir savo sūnums. Taigi šven-
toji sėkla yra susimaišiusi su
šalies tautomis. Iš tikrųjų pa-
reigūnai ir vadai buvo pirmieji
taip nusižengę.“ 3 Tai išgirdęs,
persiplėšiau savo drabužius ir
skraistę, roviausi galvos bei
barzdos plaukus ir klaiko ap-
imtas atsisėdau. 4 Tada visi,
kurie, išgirdę Izraelio Dievo žo-
džius, baiminosi dėl sugrįžu-
siųjų tremtinių nusižengimo,
susibūrė aplink mane, man sė-
dint klaiko apimtam iki va-
karinės aukos.

Ezros malda

5 Vakarinės aukos metu, pa-
kilęs iš apstulbimo, vis dar sa-
vo perplėštais drabužiais ir
skraiste, puoliau ant kelių, iš-
tiesiau rankas į VIEŠPATĮ, sa-
vo Dievą, 6 ir tariau: „Mano Die-
ve, aš gėdijuosi pakelti veidą į
tave ir raustu! Mano Dieve, mū-
sų nedori darbai krinta ant
mūsų galvų ir mūsų kaltė sie-
kia dangų. 7* Nuo mūsų protė-
vių dienų iki pat šios dienos

8, 36: Pasakojimas apie Ezros veiklą yra tęsiamas Neh 7, 72b – 8, 18 skaitinyje. Nuoseklumo dėlei jis turėtų būti skaitomas prieš skaitant Ezd 9, 1.

9, 7: Po šios eilutės einantys Ezrai priskiriamos maldos žodžiai turbūt yra randami Neh 9, 6–37 skaitinyje. Taigi šis skaitinys gali būti kaip įžanga į Ezd 9, 8–15 maldos dalį.

mes esame buvę sunkiai nusi-
kaltę ir už savo nedorus dar-
bus mes, mūsų karaliai ir mū-
sų kunigai esame buvę atiduoti
svetimų kraštų karaliams į
rankas, kalavijui, nelaisvei,
apiplėšimui ir baisiai gėdai,
kaip yra ir šiandien. [8] Bet da-
bar trumpai valandėlei atėjo
mums gailestingumas iš
VIEŠPATIES, mūsų Dievo, kuris
išlaikė mūsų likutį ir davė tvir-
tą užuovėją šioje šventoje vie-
toje. Mūsų Dievas sugrąžino
mūsų akims blizgesį ir sutei-
kė mums truputį atgaivos mū-
sų vergijoje. [9] Mes esame ver-
gai. Tačiau vergijoje mūsų
Dievas nepaliko mūsų, bet pa-
rodė mums savo ištikimą mei-
lę Persijos karalių akivaizdo-
je, kad duotų mums naują
gyvastį mūsų Dievo Namams
prikelti bei jiems atstatyti iš
griuvėsių ir suteiktų mums
užuovėją Jude ir Jeruzalėje.
[10] Dabar tad viso to akivaiz-
doje, mūsų Dieve, ką mes gali-
me sakyti? Juk mes esame at-
metę tavo įsakymus, [11] kuriuos
tu davei per savo tarnus prana-
šus, tardamas: 'Kraštas, kurio
paveldėti įeinate, yra užterš-
tas kraštas,* užterštas krašto
tautų supuvimo – bjauriųjų
papročių, kurie pripildė jį nuo
vieno galo iki kito savo nešva-
rumo. [12] Dabar tad neduokite
savo dukterų jų sūnums vedy-
bomis ir neleiskite jūsų sū-
nums vesti jų dukterų. Niekad
nesirūpinkite jų gerove ar nau-
da, kad stiprėtumėte, valgytu-
mėte krašto derlių ir paliktu-
mėte kraštą savo vaikams kaip
amžiną paveldą.' [13] Po viso, kas
yra mus ištikę už mūsų nedo-
rus darbus ir didelę kaltę, –
nors tu, mūsų Dieve, esi mus
mažiau nubaudęs, negu mes sa-
vo kaltėmis esame užsitraukę,
sutelkdamas tokį mūsų liku-
tį, – [14] argi mes vėl laužysime
tavo įsakymus, tuokdamiesi su
šiomis tautomis, turinčiomis
tokius bjaurius papročius? Ar-
gi neturi ant mūsų pykti, kol
mūsų nesunaikinsi, nepalik-
damas nei bėglio, nei likučio?
[15] VIEŠPATIE, Izraelio Dieve, tu
esi teisus,* tačiau mes esame
išgelbėti tarsi likutis, kaip ir
yra šiandien. Štai mes stovi-
me prieš tave nusikaltę. Dėl
to mes negalime stovėti tavo
Artume."

Žmonių grįžimas pas Dievą

10 [1] Kai Ezra verkdamas
parpuolė kniūbsčia
prieš VIEŠPATIES Namus, mel-
dėsi ir išpažino kaltę, prie jo
susibūrė didžiulė izraeliečių, –

9, 11: ... *užterštas kraštas*: užterš-
tas stabų garbinimu.

9, 15: ... *tu esi teisus*: Dievo teisu-
mas, hebrajiškai *zedaqa(h)*, yra tei-
sumas, kuriuo Dievas išgano. Die-
vo teisumas yra ir Dievo gailestin-
gumas. Jis teisia, kad išganytų ...
Žr. Iz 56, 1; Rom 1, 17.

vyrų, moterų ir vaikų, – sueiga.
Ir žmonės graudžiai verkė. [2]Je-
hielio sūnus Šekanijas iš Ela-
mo palikuonių kreipėsi į Ezrą,
tardamas: „Mes iš tikrųjų nu-
sižengėme savo Dievui, vesda-
mi svetimtautes moteris iš ša-
lies tautų. Bet, nepaisant to,
dar ir dabar yra Izraeliui vil-
ties. [3]Dabar tad sudarykime
sandorą su mūsų Dievu, kad iš-
varysime visas tas žmonas ir
jų vaikus, sekdami tuo, ką tu,
mano viešpatie, patari, ir visi
tie, kurie sielojasi dėl mūsų
Dievo įsakymų. Tebūna laiko-
masi įstatymo! [4]Imkis priemo-
nių, nes tai yra tavo pareiga. Mes
esame su tavimi. Būk ryžtingas
ir imkis priemonių!“ [5]Ezra tad
atsistojo ir prisaikdino didžiū-
nus, kunigus, levitus ir visą Iz-
raelį, kad jie elgsis, kaip buvo
kalbėta. Jie prisiekė.

[6]Tada Ezra pasitraukė iš
vietos prieš Dievo Namus ir nu-
ėjo į Eljašibo sūnaus Jehoha-
nano būstą,* kur praleido nak-
tį. Ten jis nei duonos valgė, nei
vandens gėrė, nes raudojo dėl
sugrįžusiųjų iš tremties nu-
sižengimo. [7]Visame Jude ir
Jeruzalėje visiems sugrįžu-
siems iš tremties buvo pa-
skelbta, kad jie privalo sueiti į
Jeruzalę, [8]o jei kas per tris die-
nas nepasirodys, tam pareigū-
nų ir seniūnų nutarimu bus at-
imta visa nuosavybė, o jis pats
bus pašalintas iš sugrįžusiųjų
iš tremties bendrijos.

[9]Visi Judo ir Benjamino vy-
rai per tris dienas susirinko į
Jeruzalę. Tai įvyko devintojo
mėnesio* dvidešimtą dieną. Vi-
si žmonės sėdėjo atviroje aikš-
tėje priešais Dievo Namus, dre-
bėdami ir dėl reikalo, ir nuo
smarkaus lietaus. [10]Tada ku-
nigas Ezra pakilo ir kreipėsi į
juos: „Jūs nusižengėte, vesda-
mi svetimtautes moteris, ir
padidinote Izraelio kaltę. [11]Da-
bar tad pašlovinkite VIEŠPATĮ,
savo protėvių Dievą, ir vykdy-
kite jo valią: atsiskirkite nuo
krašto tautų ir nuo svetimtau-
čių žmonų.“

[12]Atsakydama visa sueiga
garsiai šaukė: „Taip! Mes turi-
me daryti, kaip tu sakai. [13]Bet-
gi tai liečia daug žmonių, o
dabar yra lietingasis metas.
Neįmanoma stovėti atvirame

10, 6: ... *nuėjo į Eljašibo sūnaus Jehohanano būstą*: iš tikrųjų Jehohananas buvo Eljašibo vaikaitis; Johanano tėvas buvo Eljašibo sūnus Jojada (žr. Neh 12, 10–11. 22). Kadangi Eljašibas buvo vyriausiasis kunigas Nehemijo dienomis (žr. Neh 3, 1. 20–21; 13, 4. 7), o Johananas, nors dar nebūdamas vyriausiuoju kunigu, jau buvo pakankamai senas gauti atskirą butą Šventykloje Ezros dienomis, vadinasi, Nehemijas reiškėsi Jeruzalėje anksčiau už Ezrą.

10, 9: ... *devintojo mėnesio*: kislevo mėnesio, t. y. lapkričio – gruodžio mėnesį, *ankstyvųjų lietų* metu Palestinoje. Kadangi sueiga vyko atvirame ore, visi žmonės drebėjo nuo šalčio dėl lietaus. Lietus Palestinoje lapkričio – gruodžio mėnesį yra šaltas.

ore. Juk tai ne vienos dienos ar
dviejų užduotis, nes daugelis iš
mūsų yra taip nusižengę. [14] Te-
atstovauja tad mūsų pareigū-
nai visai bendrijai, o visi mūsų
žmonės, vedusieji svetimtau-
tes moteris, teateina prie jų
paskirtu laiku drauge su kiek-
vieno miesto seniūnais ir teisė-
jais, kad būtų nugręžtas nuo
mūsų degantis Dievo pyktis už
šią nuodėmę." [15] Tik Asahelio
sūnus Jonatanas ir Tikvos sū-
nus Jahzejas, levitų Mešulamo
ir Šabetajo remiami, buvo tam
priešingi. [16]* Bet sugrįžusieji iš
tremties darė, kaip buvo pasiū-
lyta. Kunigas Ezra išrinko vy-
rus – klanų galvas – pagal jų
klanus, kiekvieną jų paskir-
damas vadu. Dešimtojo mėne-
sio pirmą dieną jie susėdo
nagrinėti reikalo. [17] Iki pirmo-
jo mėnesio pirmosios dienos jie
buvo padarę nuosprendį dėl vi-
sų svetimtautes moteris vedu-
sių vyrų.

Svetimtautes moteris vedusiųjų sąrašas

[18] Tarp kunigų palikuonių,
vedusių svetimtautes moteris,
buvo rasta: iš Ješuos palikuo-
nių Jozadako sūnus ir jo bro-
liai – Maasėjas, Eliezeris, Ja-
ribas ir Gedalijas. [19] Jie davė
žodį, kad pavarys savo žmonas,
ir, išpažindami savo kaltę, jai
išpirkti jie atnašavo po aviną
iš kaimenės. [20] Iš Imero pali-
kuonių: Hananis ir Zebadijas.
[21] Iš Harimo palikuonių: Maa-
sėjas, Elijas, Šemajas, Jehie-
lis ir Uzijas. [22] Iš Pašhuro pali-
kuonių: Elioenajis, Maasėjas,
Išmaelis, Netanaelis, Jozaba-
das ir Elasa.

[23] Iš levitų: Šimejis, Kelajas,
kuris yra Kelita, Petahijas, Ju-
das ir Eliezeris.

[24] Iš giesmininkų Eljašibas;
iš vartų sargų: Šalumas, Tele-
mas ir Uris.

[25] Iš izraeliečių: iš Parošo pa-
likuonių: Ramijas, Izijas, Mal-
chijas, Mijaminas, Eleazaras,
Haašabijas ir Benajas.

[26] Iš Elamo palikuonių: Ma-
tanijas, Zecharijas, Jehielis,
Abdis, Jeremotas ir Elijas.

[27] Iš Zatu'o palikuonių: Elio-
enajis, Eljašibas, Matanijas,
Jeremotas, Zabadas ir Aziza.

[28] Iš Bebajo palikuonių: Je-
hohananas, Hananijas, Zaba-
jis ir Atlajis.

[29] Iš Banio palikuonių: Mešu-
lamas, Maluchas, Adajas, Ja-
šubas, Šealas ir Jeremotas.

[30] Iš Pahat-Moabo palikuo-
nių: Adna, Chelalis, Benajas,
Maasėjas, Matanijas, Bezale-
lis, Binujis ir Manasas.

[31] Iš Harimo palikuonių: Elie-
zeris, Isšijas, Malchijas, Šema-
jas, Šimeonas,

10, 16–17: Komisijos darbai truko tris mėnesius, nuo dešimtojo mėnesio pirmos dienos, t. y. nuo tebeto (gruodžio – sausio), iki pirmojo mėnesio pirmos dienos, t. y. nisano (kovo–balandžio), kitų žydų metų.

32 Benjaminas, Maluchas ir
Šemarijas.
33 Iš Hašumo palikuonių:
Matenajis, Matata, Zabadas,
Elifeletas, Jeremajis, Ma-
nasas ir Šimejis.
34 Iš Banio palikuonių: Maa-
dajis, Amramas, Uelis,
35 Benajas, Bedejas, Cheluhis,
36 Vanjas, Meremotas, El-
jašibas,
37 Matanijas, Matenajis ir
Jaasu'as.
38 Iš Binujo palikuonių: Ši-
mejis,
39 Šelemijas, Natanas, Ada-
jas,
40 Machnadebajis, Šašajis,
Šarajis,
41 Azarelis, Šelemijas, Šema-
rijas,
42 Šalumas, Amarijas ir Juo-
zapas.
43 Iš Nebo'o palikuonių: Jeje-
lis, Matitijas, Zabadas, Zebi-
na, Jadajis, Joelis ir Benajas.
44* Visi šie buvo vedę svetim-
tautes moteris, bet jie pavarė
ir jas, ir jų vaikus.

10, 44: Pasakojimas apie mišrių vedybų problemą Ezros dienomis yra tęsiamas Neh 9,1–5 skaitinyje. Taigi šis tekstas gali būti naudingai skaitomas tuojau po Ezd 10, 44 teksto, nors data duota Neh 9, 1 skaitinyje, ir labiau derinasi su Ezd 10, 15 tekstu.

NEHEMIJO KNYGA

Nehemijo knyga vadinama jos pagrindinio veikėjo Nehemijo vardu. Ji turi daug bendra su Ezdro knyga. Iš tikrųjų Ezdro ir Nehemijo knygos yra vienas veikalas savo kilme, sandara, istorijos fonu ir teologiniu požiūriu bei mąstysena. Ezra ir Nehemijas savo žygiais ir laimėjimais potremtinės Sandoros bendrijos labui papildė vienas kitą. Jiedu padėjo judaizmui išlikti ištikimam sunkiomis tautos atkūrimo dienomis. Nehemijas buvo veiklos žmogus. Jis atstatė Jeruzalės sienas ir įvedė reikalingas administracines reformas. Ezra savo ruožtu buvo religinis pertvarkytojas, padaręs Torą, Mozės Mokymą – Įstatymą potremtinės, iš tremties grįžusios, Sandoros bendrijos konstitucija.

Knyga, vadinama Nehemijo vardu, siejasi su Nehemijo grįžimu į Judą dviem valdytojo tarpsniams, valdant Artakserksui I (464–423 m. prieš Kristų). Pirmasis grįžimas buvo 445/444 m. prieš Kristų. Nehemijas, atstatydamas Jeruzalės sienas ir įvesdamas visuomenines ir religines reformas, davė Sandoros bendrijai naują kryptį. Būdingas Nehemijo religinio gyvenimo pobūdis buvo jo pasitikėjimas Dievu ir dažnos maldos (žr. Neh 1, 4–10; 2, 18; 4, 4; 5, 9. 19; 6, 14; 13, 14. 31). Nehemijas buvo pasaulietis. Dosnus Nehemijo pasiaukojimas skiriant savo gabumus ir gyvenimą Dievo ir Dievo tautos tarnybai daro jį reikliu pavyzdžiu nūdienos pasauliečiams.

Šventraštiniai Nehemijo gyvenimo ir darbų šaltiniai yra autobiografiniai jo knygos skaitiniai. Jie vadinami Nehemijo Atsiminimais. Kronikininkas juos panaudoja dažniau ir sėkmingiau negu Ezros Atsiminimus.

Nehemijo knygos metmenys

A.	Nehemijo darbai	1, 1 – 7, 72
B.	Mozės Įstatymo paskelbimas	8, 1 – 13, 31

A. NEHEMIJO DARBAI

Nehemijo pašaukimas

1 1* Hakalijo sūnaus Nehe-
mijo pasakojimas. Dvide-
šimtaisiais metais, kislevo mė-
nesį, man esant sostinėje Sū-
soje,* 2 atvyko Hananis, vienas
mano brolių, su keletu vyrų iš
Judo. Aš teiravausi jų apie žy-
dus – likutį, išsigelbėjusį iš ne-
laisvės, ir apie Jeruzalę. 3 Man

1, 1: Pirmasis Nehemijo buvimas valdytoju nuo dvidešimtųjų Artakserkso I metų – nuo 445 m. prieš Kristų pavasario (žr. Neh 2, 1) tęsėsi iki 443 m. prieš Kristų (žr. Neh 5, 14). Apie jį pasakojama Neh 1, 1 – 6, 15;

jie paaiškino: „Išlikusieji, pergyvenę nelaisvę, tenai {Judo} srityje atsidūrę skurde ir nemalonėje. Jeruzalės sienos pilnos spragų, o jos vartai ugnies sunaikinti."
[4] Išgirdęs šiuos žodžius, atsisėdau ir verkiau. Keletą dienų raudojau, pasninkaudamas ir melsdamasis Dangaus Dievui. [5] Aš meldžiausi: „O VIEŠPATIE, Dangaus Dieve, didingasis ir šiurpą keliantis Dieve, tu palaikai sandorą ir ištikimą meilę su tais, kurie tave myli ir laikosi tavo įsakymų.
[6] Tebūna atidi tavo ausis ir atviros tavo akys, kad išgirstum savo tarno maldą, kurią nūn siunčiu tavo Artume dieną ir naktį už tavo tarnus, Izraelio tautą, išpažindamas nuodėmes, kurias mes, izraeliečiai, esame tau padarę. Ir aš, ir mano tėvo namai esame tau nusidėję. [7] Sunkiai įžeidėme tave, nesilaikydami tavo įsakymų, įstatų ir įsakų, kuriuos tu davei savo tarnui Mozei. [8] Bet atsimink, maldauju, pažadą, kurį davei per Mozę, tardamas: 'Jeigu būsite neištikimi, aš išblaškysiu jus tautose, [9] bet jeigu sugrįšite prie manęs ir laikysitės mano įsakymų juos vykdydami, nors jūsų išblaškytieji būtų prie pačių dangaus skliauto pakraščių, iš ten aš juos surinksiu ir parvesiu į vietą, kurią esu išsirinkęs buveine savo vardui.' [10] Jie yra tavo tarnai ir tavo tauta, kurią tu atpirkai savo didžia galybe ir galinga ranka. [11] O Viešpatie! Maldauju, tebūna tavo ausis atidi savo tarno maldai ir maldai tavo tarnų, kurie su džiugesiu garbina tavo vardą. Suteik, maldauju, sėkmę šiandien savo tarnui, nuteik tą žmogų būti jam maloningą!" Tuo metu aš buvau karaliaus gėrimų padavėjas.

Karalius paskiria Nehemiją valdytoju

2 [1] Atsitiko, kad nisano mėnesį dvidešimtaisiais karaliaus Artakserkso metais, kai buvo patiekiamas jam vynas, atnešiau vyno ir padaviau karaliui. Jo akivaizdoje niekad nebuvau buvęs taip blogai nusiteikęs. [2] Karalius tad man tarė: „Kodėl tu atrodai taip prislėgtas? Juk nesergi! Tai gali būti tik širdgėla." Nors ir buvau apimtas didelės baimės, [3] bet karaliui atsakiau: „Tegyvuoja karalius amžinai! Kodėl

12, 27–43; 6, 16 – 7, 5; 11, 1–2. Patartina pasakojimą skaityti tokia seka. ... *Sūsoje*: Sūsa buvo Persijos karalių žiemos sostinė.

1, 11: ... *tą žmogų*: Artakserksą I. ... *gėrimų padavėjas*: gėrimų padavėjas buvo įtakingas karaliaus dvaro tarnautojas. Kadangi Nehemijas reiškiasi ir karalienės aplinkoje (žr. Neh 2, 6), manoma, kad jis buvo eunuchas. Mat buvo įprasta, kad tokie tarnautojai būtų eunuchai. Apie Nehemiją tikslesnių žinių šiuo klausimu nėra.

neturėtų mano veidas būti liūd-
nas, kai tas miestas – vieta
mano protėvių kapų – guli su-
griautas ir jo vartai ugnies su-
naikinti?“ 4 Tuomet karalius
mane paklausė: „Ko gi tad tu
prašai?“ Aš pasimeldžiau Dan-
gaus Dievui. 5 Tada tariau kara-
liui: „Jei tai atrodytų gera ka-
raliui ir jeigu tavo tarnas ran-
da malonę tavo akivaizdoje,
prašyčiau pasiųsti mane į Ju-
dą – į miestą mano protėvių ka-
pų, kad galėčiau jį atstatyti.“
6 Karalienei sėdint šalia jo, ka-
ralius man tarė: „Kaip ilgai už-
truksi kelionėje ir kada sugrį-
ši?“ Taigi karaliui buvo malonu
mane pasiųsti, ir aš nurodžiau
jam laiką. 7 Tada aš kreipiausi
į karalių: „Jei karaliui atrody-
tų gera, tebūna man duota laiš-
kai Anapus Upės srities valdy-
tojams, nurodant jiems, kad
suteiktų man saugią kelionę,
kol nuvyksiu į Judą, 8 ir laiš-
kas Asafui, karaliaus miški-
ninkui, nurodant jam, kad man
duotų medžio Šventyklos sar-
ginės vartų sijoms padaryti,
miesto sienai ir namams, ku-
riuose teks apsigyventi.“ Kara-
lius suteikė man, ko prašiau,
nes geroji mano Dievo ranka bu-
vo su manimi.

9 Pasiekęs Anapus Upės sri-
ties valdytojus, padaviau jiems
karaliaus laiškus. Karalius
buvo pasiuntęs drauge su mani-
mi ir raitelių palydą. 10 Sanba-
latas Horonitas* ir amonietis
pareigūnas Tobijas,* apie tai
išgirdę, buvo labai nepatenkin-
ti, kad yra atvykęs žmogus rū-
pintis izraeliečių gerove.

Miesto apžiūra

11 Atvykau į Jeruzalę. Prabu-
vęs ten tris dienas, 12 atsikėliau
naktį aš ir keletas su manimi
esančių vyrų, nepasakydamas
niekam, ką Dievas buvo įdėjęs
man į širdį padaryti Jeruzalei.
Net kito gyvulio nepasiėmiau,
tik tą, ant kurio jojau. 13* Naktį
išjojau pro Slėnio vartus, jojau

2, 10: *Sanbalatas Horonitas*: Samarijos srities valdytojas (žr. Neh 3, 33–34), rodos, buvo vietinis Bet-Horonų žmogus. Laiškas iš žydų, gyvenusių Elefantinės saloje – pietiniame Egipte, datuotas 408–407 m. prieš Kristų, mini Delayah ir Šelemyah, Samarijos valdytojo Sanbalato sūnus. Nors jo vardas yra babiloniškos kilmės, – *Sin-Uballit*, t. y. *Sin (mėnulio dievas) davė gyvastį*, – jo sūnų vardai siejasi su Jahve, Sandoros Viešpačiu. ... *amonietis pareigūnas Tobijas*: Amono srities Transjordanijoje valdytojas. Tobijo šeima buvo įtakinga ir Makabėjų dienomis (žr. 2 Mak 3, 11). Sanbalatas ir Tobijas drauge su arabu Gešemu (žr. Neh 2, 19; 6, 1–2) valdė Edomą ir sritis į pietvakarius nuo Jeruzalės; jie priešinosi Jeruzalės sienų atstatymui dėl politinių motyvų, nes Jeruzalė buvo varžovės provincijos sostinė.

2, 13–15: Nehemijas išjojo iš miesto pro Slėnio vartus šiaurvakariniame senojo Dovydo miesto gale ir jojo į pietus per Tyropeano slėnį Slibino šaltinio link (arba En-Rogelio – žr. Joz 15, 7; 18, 16; 2 Sam 17, 17; 1 Kar 1, 9; nūdien vadinamas Jobo šaltiniu). Slibino šaltinis yra vieta,

palei Slibino šaltinį ir pasie-
kiau Mėšlų vartus, apžiūrėda-
mas Jeruzalės sienas. Jos bu-
vo su spragomis, o jų vartai
buvo ugnies sunaikinti. [14] Pas-
kui nujojau prie Šaltinio vartų
ir Karaliaus tvenkinio, bet nuo
čia neužteko vietos praeiti gyvu-
liui, ant kurio jojau. [15] Taigi
naktį jojau per slėnį, apžiūrė-
damas sieną. Tada apsisukau
ir, įjojęs į miestą pro Slėnio
vartus, taip sugrįžau. [16] Parei-
gūnai nežinojo, kur aš buvau iš-
ėjęs ar ką dariau. Mat dar ne-
buvau pasakęs nei žydams, nei
kunigams, nei didžiūnams, nei
pareigūnams ir kitiems, turin-
tiems imtis darbo.

Jeruzalės sienų atstatymas

[17] Tada į juos kreipiausi: „Jūs
matote, kokiame skurde esame,
kaip Jeruzalė guli sugriauta ir
jos vartai ugnies sunaikinti.
Eime ir atstatykime Jeruzalės
sienas, kad nebūtume daugiau
kitiems pajuoka.“ [18] Jiems pa-
pasakojau, kad mano Dievo
ranka buvo man maloninga, ir
apie dalykus, kuriuos karalius
man buvo kalbėjęs. Jie atsa-
kė: „Imkimės atstatomojo dar-
bo!“ Taip jie ryžosi imtis darbo
bendram labui. [19] Bet Sanbala-
tas Horonitas, amonietis pa-
reigūnas Tobijas ir arabas Ge-
šemas, apie tai išgirdę, iš mūsų
tyčiojosi ir mus išjuokė. Jie sa-
kė: „Ką gi jūs darote? Nejau
prieš karalių maištą norite kel-
ti?“ [20] O aš jiems atsakiau: „Dan-
gaus Dievas suteiks mums sėk-
mę, ir mes, jo tarnai, imsimės
atstatyti, bet jūs neturite nei
dalies, nei teisės, nei pamink-
lo Jeruzalėje.“*

Kaip buvo atstatytos sienos

3 [1]* Vyriausiasis kunigas
Eljašibas ir jo broliai ku-
nigai ėmėsi darbo ir atstatė
Avių vartus. Pataisę juos, įsta-
tė jų duris ir toliau taisė iki
Šimto bokšto ir Hananelio
bokšto. [2] Šalia jo dirbo Jericho
vyrai, o šalia jų darbavosi Im-
rio sūnus Zakuras.
[3] Hasenaos sūnūs atstatė
Žuvų vartus. Pataisę sijas, įsta-

kur susijungia Hinomo ir Kidrono slėniai. Jis pasuko šiaurės link prie Mėšlų vartų (arba Šukių vartų – žr. Jer 19, 2) pietiniame miesto gale ir tęsė apžiūrą, jodamas Kidrono slėniu palei Šaltinio vartus (prie Gihono šaltinio) ir Karaliaus tvenkinį (dar archeologų neatrastas). Galop Nehemijas pasuko į vakarus ir tada į pietus Slėnio vartų link.

2, 20: *... neturite nei dalies, nei teisės, nei paminklo Jeruzalėje*: nors Sanbalatas ir Tobijas buvo jahvistai, Nehemijas nesutiko leisti jiems turėti teisių religinėje Jeruzalės žydų bendrijoje.

3, 1–32: Miesto vartų ir sienos atstatymo darbai aprašomi kryptimi prieš laikrodžio rodyklę, pradedant ir baigiant prie Avių vartų, į šiaurę nuo Šventyklos. Tiksli vieta daugelio topografinių nuorodų, minimų tekste, nėra žinoma.

tė jų duris, spynas ir kaiščius.
4 Šalia jų Hakozo sūnaus Urijo sūnus Meremotas dirbo taisymo darbus. Šalia jo Mešezabelio sūnaus Berechijo sūnus Mešulamas darbavosi. Šalia jo Baabos sūnus Zadokas dirbo.
5 Šalia jo Tekoos vyrai taisė sienas, nors jų didžiūnai ir nerėmė savo valdytojų veiklos.

6 Paseaho sūnus Jojada ir Besodejo sūnus Mešulamas pataisė Senuosius vartus. Įtvirtinę jų sijas, įstatė duris, spynas ir kaiščius.
7 Šalia jų Malatijas Gibeonietis ir Jadonas Meronatietis darė taisymus su vyrais iš Gibeono ir Mizpos, kurie buvo pavaldūs Anapus Upės srities valdytojui.
8 Šalia jų Harkajo sūnus Uzielis, iš auksakalių gildijos, taisė sienas. Šalia jo Hananijas, iš kvepalų ruošėjų gildijos, darbavosi. Jie atstatė Jeruzalę iki pat Plačiosios sienos.
9 Šalia jų dirbo taisymo darbus Huro sūnus Rafajas, pusės Jeruzalės apylinkės valdytojas.
10 Šalia jo taisė sienas priešais savo namus Harumafo sūnus Jedajas, o šalia jo darbavosi Hašabnejo sūnus Hatušas.
11 Harimo sūnus Malchijas ir Pahat-Moabo sūnus Hašubas pataisė kitą dalį iki pat Krosnies bokšto.
12 Šalia jo dirbo taisymo darbus Halohešo sūnus Šalumas, pusės Jeruzalės apylinkės valdytojas, – jis pats su dukterimis.

13 Slėnio vartus pataisė Hanūnas ir Zanoaho gyventojai. Atstatė juos, įdėdami duris, spynas ir kaiščius. Jie atstatė tūkstantį sienos uolekčių iki pat Mėšlų vartų.

14 Rechabo sūnus Malchijas, Bet-haCheremo apylinkės valdytojas, atstatė Mėšlų vartus. Atstatė juos, įdėdamas duris, spynas ir kaiščius.

15 Kol-Hozės sūnus Šalumas, Mizpos apylinkės valdytojas, pataisė Šaltinio vartus. Jis atstatė juos, apdengė, įdėjo duris, spynas ir kaiščius. Jis atstatė ir Šelaho tvenkinio sieną prie Karaliaus sodo iki pat laiptų, kurie leidžiasi iš Dovydo miesto.*
16 Už jo Azbuko sūnus Nehemijas, pusės Bet-Zūro apylinkės valdytojas, atliko taisymo darbus nuo vietos priešais Dovydo kapus iki dirbtinio tvenkinio ir iki pat Galiūnų namų.*

17 Už jo darbavosi levitai: Banio sūnus Rehumas; šalia jo Hašbabijas, pusės Keilos apylinkės valdytojas, dirbo taisymo darbus už savo apylinkę.
18 Už jo jų giminės dirbo: Henadado sūnus Binujis, pusės

3, 15: ... *iš Dovydo miesto*: senojo jebusitų miesto ant kalvos (žr. 2 Sam 5, 6–9).

3, 16: ... *iki pat Galiūnų namų*: iki kareivinių.

Keilos apylinkės valdytojas;
[19] šalia jo Ješuos sūnus Ezeris,
Mizpos valdytojas, pataisė ki-
tą dalį prie Kampo priešais
šlaitą į arsenalą. [20] Už jo Zaba-
jo sūnus Baruchas pataisė ki-
tą dalį nuo Kampo iki vyriausio-
jo kunigo Eljašibo namų durų.
[21] Už jo Hakozo sūnaus Urijo
sūnus Meremotas pataisė ki-
tą dalį nuo Eljašibo namų du-
rų iki Eljašibo namų galo. [22] Už
jo kunigai, apylinkės vyrai dir-
bo taisymo darbus. [23] Už jų
Benjaminas ir Hašubas darba-
vosi priešais savo namus. Už
jų Ananijo sūnaus Maasėjo sū-
nus Azarijas taisė ties savo
namais. [24] Už jo Henadado sū-
nus Binujis atstatė kitą dalį
nuo Azarijo namų iki Kampo –
iki kertės. [25] Uzajo sūnus Pala-
lis pataisė priešais Kampą ir
bokštą, kuris kyšo iš aukštuti-
nių karaliaus rūmų prie sargy-
bos kiemo. Už jo Perošo sūnus
Pedajas [26] ir Šventyklos vergai,
gyvenantys ant Ofelio, pataisė
iki vietos priešais Vandens
vartus rytų šone ir kyšantį
bokštą. [27] Už jo Tekoos vyrai
pataisė kitą dalį priešais didį-
jį kyšantį bokštą iki pat Ofelio
sienos.

[28] Aukščiau Arklių vartų ku-
nigai taisė sienas, kiekvienas
prieš savo namus. [29] Už jų Ime-
ro sūnus Zadokas darbavosi
priešais savo namus. Už jo Še-
kanijo sūnus Šemajas, Rytinių
vartų prižiūrėtojas, taisė. [30] Už
jo Šelemijo sūnus Hananijas ir
šeštasis Zalafo sūnus Hanū-
nas pataisė kitą dalį. Už jų Be-
rechijo sūnus Mešulamas pa-
taisė priešais savo būstą. [31] Už
jo Malchijas, iš auksakalių gil-
dijos, pataisė iki pat Šventyk-
los vergų bei pirklių namų prie-
šais Apžiūros vartus ir iki pat
kertės aukštutinio kambario.
[32] O tarp kertės aukštutinio
kambario iki Avių vartų taisė
auksakaliai ir pirkliai.

Kaimynai priešinasi

[33] Kai Sanbalatas išgirdo,
kad mes atstatome sieną, jis
užsidegė pykčiu. Būdamas la-
bai įniršęs, jis tyčiojosi iš žy-
dų. [34] Savo bendrams ir Sa-
marijos kareiviams jis kalbėjo:
„Ką daro tie nuskurdėliai žy-
dai? Argi jie galės per vieną
dieną atstatyti, atnašauti au-
kas ir užbaigti darbus? Nejau
jie gali prikelti iš dulkių krū-
vos tuos akmenis? Juk tie ak-
menys perdegę!“ [35] Tobijas
Amonietis, stovintis šalia jo,
pridūrė: „Taip, bet ką jie sta-
to! Juk net lapė, užšokusi ant
jų akmenų sienos, ją nugriaus!“
[36] Klausykis, mūsų Dieve,
kaip mus išjuokia! Atgręžk jų
pajuoką jiems ant galvos! Te-
būna jie paimti kaip grobis į
nelaisvės kraštą! Nedangstyk
jų kaltės, teneišdyla jų nuodė-
mė tavo akivaizdoje, nes jie
įžeidė statytojus.

[37]Tuo tarpu mes toliau atsta-
tinėjome sieną, kol visa siena
buvo sujungta visur aplinkui
pusės savo aukščio. Žmonės į
darbą įdėjo širdį.

4 Kai Sanbalatas, Tobi-
jas, arabai, amoniečiai
bei Ašdodo žmonės išgirdo, kad
Jeruzalės sienų atstatymas ei-
na į priekį, kad užtaisinėjamos
spragos, jiems buvo labai pik-
ta. [2]Jie surengė sąmokslą, ke-
tindami ateiti, užpulti Jeruza-
lę ir sukelti joje sąmyšį. [3]Mes
tad meldėmės mūsų Dievui ir
prieš juos statėme sargybą die-
ną ir naktį. [4]Tuo tarpu Jude
buvo sakoma:

„Nešėjų jėgos nusilpo,
o šiukšlių labai daug;
mes patys nepajėgsime
sienos atstatyti."

[5]O mūsų priešai sau sakė:
„Kol jie spės pajusti ar mus pa-
matyti, mes, juos užklupę, iš-
žudysime ir darbą sustabdysi-
me." [6]Kai žydai, gyvenantys
tarp jų, ateidavo pas mus, jie
mus vis įspėdavo: „Jie užpuls
jus iš visų vietovių, kuriose
gyvena." [7]Pastačiau tad žmo-
nes ant žemutinių pakopų už
sienų atvirose vietose pagal jų
šeimas su jų kalavijais, ieti-
mis ir lankais. [8]Pajutęs jų ne-
rimą, pakilau ir kreipiausi į
didikus, pareigūnus ir kitus
žmones: „Nebijokite jų! Atsi-
minkite VIEŠPATĮ, didingą ir
šiurpą keliantį, ir kovokite už
savo brolius, savo sūnus ir duk-
teris, savo žmonas ir savo šei-
mos židinį."

[9]Kai mūsų priešai išgirdo,
kad mes buvome įspėti, nes Die-
vas taip suardė jų užmojį, mes
sugrįžome prie sienos, kiek-
vienas prie savo darbo. [10]Nuo
tos dienos pusė mano vaikinų
dirbo prie statybos, o kita pu-
sė laikė rankose ietis, skydus,
lankus ir šarvus. Pareigūnai
stovėjo užnugaryje visų Judo
žmonių, [11]atstatančių sieną.
Nešėjai taip nešė savo nešu-
lius, kad kiekvienas atliko dar-
bą viena ranka, o kita laikė
ginklą. [12]O kiekvienas iš dir-
bančiųjų prie statybos turėjo
kalaviją prisijuosęs prie šono.
Vyras, kuris pūsdavo ragą, sto-
vėjo prie manęs. [13]Didikams,
pareigūnams ir kitiems žmo-
nėms tariau: „Darbas didelis
ir plačiai išmėtytas, mes esa-
me atskirti vieni nuo kitų toli
ant sienos. [14]Rinkitės pas mus,
kada tik išgirsite rago gaude-
sį. Mūsų Dievas kovos už mus!"

[15]Taigi mes tęsėme darbą,
pusė vyrų su paruoštomis ieti-
mis, nuo ankstyvos aušros, kol
pasirodydavo vakaro žvaigž-
dės. [16]Be to, tuomet žmonėms

4, 1 – 7, 5: Statybininkų vargai, kuriuos uždėjo nesvetingi kaimynai iš tremties sugrįžusiems žydams. Naujoji Judo provincija, pavaldi Persijos imperijai, buvo apsupta iš visų pusių jai priešiškų provincijų.

paliepiau: „Tenakvoja kiekvie-
nas žmogus su savo tarnu Je-
ruzalėje, idant galėtų mums
būti sargyba naktį ir triūsti
dieną.“ 17 Todėl nei aš, nei ma-
no broliai, nei mano tarnai, nei
mano sargybos vyrai, kurie ma-
ne sekiojo, niekada nenusivil-
ko drabužių. Kiekvienas laikė
ginklą savo dešinėje rankoje.

Visuomeninės Nehemijo problemos

5 1 Tada kilo didelis žmo-
nių, ypač jų žmonų, šauks-
mas prieš jų brolius žydus. 2 Kai
kurie sakė: „Mūsų sūnų ir duk-
terų yra daug. Mes turime gau-
ti grūdų, kad galėtume paval-
gyti ir išliktume gyvi.“ 3 Kiti
sakė: „Mes turime užstatyti sa-
vo laukus, vynuogynus ir na-
mus, kad gautume grūdų atsi-
ginti nuo bado.“ 4 Dar kiti sakė:
„Mes turėjome skolintis pini-
gų, užstatydami savo laukus ir
vynuogynus, mokėti karaliaus
mokesčiams. 5 Mes esame to-
kie pat, kaip mūsų giminės,
mūsų vaikai yra tokie pat, kaip
jų vaikai, tačiau mes verčiame
savo sūnus ir dukteris būti ver-
gais. Kai kurios mūsų dukte-
rys jau padarytos vergėmis.
Mes esame bejėgiai, o mūsų
laukai ir vynuogynai priklauso
kitiems.“

Nehemijas imasi priemonių

6 Išgirdus jų šauksmą ir
skundus, mane apėmė didelis
pyktis. 7 Apsvarstęs rūpestin-
gai reikalą, apkaltinau didi-
kus ir pareigūnus. Jiems ta-
riau: „Visi jūs imate palūkanas
iš savo giminių!“* Sušaukęs di-
delę jų sueigą, 8 jiems tariau:
„Mes darėme, ką galėjome, mū-
sų broliams žydams, parduo-
tiems kitoms tautoms, išpirk-
ti. Nejau dabar jūs parduodate
savo brolius, kad mes turėtu-
me juos išpirkti!“ Nerasdami
žodžio atsakyti, jie tylėjo. 9 Tad
aš tęsiau: „Tai, ką darote, nėra
gera. Argi neturėtumėte elgtis
bijodami savo Dievo, kad ne-
duotumėte mūsų priešams,
tautoms, progos mus išjuokti?
10 Be to, ir aš, ir mano broliai, ir
mano tarnai esame paskolinę
jiems pinigų ir grūdų. Liauki-
mės imti palūkanas! 11 Tuoj
šiandien atiduokite jiems jų
laukus, vynuogynus, alyvme-
džių sodus, namus ir palūka-
nas, kurias iš jų esate išreika-
lavę už pinigus, grūdus, vyną ir
aliejų.“ 12 Jie sutiko: „Sugrą-
žinsime viską ir nieko daugiau
iš jų nereikalausime. Padarysi-
me, kaip sakai.“ Pasišaukęs
kunigus, liepiau juos prisaik-
dinti, kad jie padarys, kaip

5, 7: ... *jūs imate palūkanas iš savo giminių*: palūkanas imti draudė Mozės Įstatymas. Žr. Įst 23, 20. Mozės Įstatymas nedraudė imti palūkanas iš kitataučių.

buvo pažadėję. [13] Be to, iškrą-
čiau savo drabužių skreitą, tar-
damas: „Taip teiškrato Dievas
iš namų ir nuosavybės kiek-
vieną, kuris nesilaikys šio pa-
žado. Tebūna jie taip iškratyti
ir tušti!“ O visa sueiga tarė:
„Amen!“ ir pašlovino VIEŠPATĮ.
Žmonės laikėsi šio pažado.

Nehemijas neieško sau naudos

[14] Be to, nuo tos dienos, kai
buvau paskirtas būti jų valdy-
toju Judo krašte, – nuo dvide-
šimtųjų iki trisdešimt antrųjų
karaliaus Artakserkso metų,
iš viso per dvylika metų, – nei
aš, nei mano broliai niekad ne-
valgėme valdytojo maisto da-
vinio. [15] Ankstesnieji valdyto-
jai, mano pirmtakai, ėmė iš jų
maistą bei vyną ir pinigais ke-
turiasdešimt sidabrinių šeke-
lių. Net jų tarnai šiurkščiai
elgėsi su žmonėmis. Bet aš iš
Dievo baimės taip nedariau.
[16] Iš tikrųjų, būdamas atsida-
vęs sienos atstatymo darbams,
neįsigijau jokios žemės, bet įdė-
jau savo dalį į sienos atstaty-
mą. Visi mano vyrai buvo su-
telkti prie šio darbo. [17] Be to,
prie mano stalo būdavo šimtas
penkiasdešimt žmonių – žydų
bei pareigūnų ir atėjusių pas
mus iš aplinkinių tautų. [18] Nors
kasdien buvo paruošiama ma-
no lėšomis – jautis, šeši rink-
tiniai avinai, paukštiena, – ne-
skaitant gausybės visokio vy-
no kas dešimt dienų, – tačiau
nereikalavau valdytojo davi-
nio, nes darbo našta slėgė žmo-
nes. [19] O mano Dieve, atsimink
mano labui visa, ką esu pada-
ręs šiai tautai!

Sąmokslai prieš Nehemiją

6 [1] Kai buvo pranešta San-
balatui, Tobijui ir arabui
Gešemui bei kitiems mūsų
priešams, kad aš buvau atsta-
tęs sieną, ir nebuvo likę joje jo-
kių spragų, – nors iki to laiko
durų į vartus dar nebuvau įsta-
tęs, [2] Sanbalatas ir Gešemas
atsiuntė man tokį žodį: „Eikš,
susitikime Kefirimuose, Ono'o
slėnyje.“* Jie manė man pikta
padaryti. [3] Nusiunčiau tad pas
juos pasiuntinius pasakyti:
„Esu užsiėmęs dideliu darbu ir
negaliu atvykti. Kodėl turėtų
sustoti darbas, man jį palikus
vykstant pas jus?“ [4] Keturis sy-
kius jie atsiuntė tą patį žodį, o
aš daviau jiems tokį pat at-
sakymą. [5] Sanbalatas atsiuntė
man tą patį žodį penktą kartą
per savo tarną su neant-
spauduotu laišku rankoje. [6] Ja-
me buvo parašyta: „Tautose ei-
na gandas, – ir Gešemas tai
patvirtina, – kad tu ir žydai
ketinate sukilti. Užtat ir sie-
ną atstatai. Pasak šio praneši-
mo, tu ketini tapti jų karaliumi.

6, 2: ... *Kefirimuose, Ono'o slėnyje:* vietovė netoli Lydos.

[7] Be to, tu net pranašus paskyrei, kad Jeruzalėje apie tave skelbtų: 'Jude yra karalius!' Žodis apie šiuos dalykus tikrai pasieks karalių. Todėl eikš, pasitarkime." [8] Tada nusiunčiau jam tokį atsakymą: „Dalykų, kuriuos mini, nėra buvę. Tu juos iš savo vaizduotės prasimanai." [9] Mat visi jie norėjo mus išgąsdinti, manydami: „Jie nuleis rankas, ir darbas nebus užbaigtas." O dabar, Dieve, sustiprink mano rankas!

[10] Kartą, man užėjus aplankyti Mehetabelio sūnaus Delajo sūnaus Šemajo, nes jis negalėjo pas mane ateiti, jis tarė:

„Susitikime Dievo Namuose,
šventovės viduje,
ir uždarykime šventovės
duris,
nes jie ateina tavęs
nužudyti.
Iš tikrųjų šiąnakt jie
ateina
tavęs nužudyti."

[11] Bet aš atsakiau: „Nejau žmogus, kaip aš, turėtų pabėgti? Argi vyras, kaip aš, eitų į šventovę gelbėti savo gyvasties? Ne, aš neisiu!" [12]* Tada aš suvokiau ir man buvo aišku, kad ne Dievas buvo jį siuntęs, bet tą pranašavimą apie mane jis ištarė dėl to, kad Tobijas ir Sanbalatas buvo jį pasamdę, [13] idant elgčiausi iš baimės ir padaryčiau tą nuodėmę. Tada jie, turėdami gėdingą pasakojimą, būtų galėję mane apšmeižti.

[14] „Atsimink Tobiją ir Sanbalatą, mano Dieve, už šiuos jų darbus, taip pat ir pranašę Noadiją bei kitus pranašus, norinčius įvaryti man baimės!"

[15] Taigi siena buvo užbaigta elulo mėnesio* dvidešimt penktą dieną, – per penkiasdešimt penkias dienas. [16] Apie tai išgirdę, visi mūsų priešai – visos aplinkinės tautos – išsigando ir nustojo drąsos, nes suprato, kad tas darbas buvo atliktas padedant mūsų Dievui. [17] Be to, tomis dienomis Judo didikai siuntė laišką po laiško Tobijui, o jiems ateidavo Tobijo laiškai. [18] Mat daugelis Jude buvo susiję su juo, nes jis buvo Araho sūnaus Šekanijo žentas ir jo sūnus Jehohananas buvo vedęs Berechijo sūnaus Mešulamo dukterį. [19] Jie, būdavo, kalba mano akivaizdoje apie jo gerus darbus ir persakydavo jiems mano žodžius. Tobijas siuntė laiškų ir man, norėdamas mane įbauginti.

7

[1] Kai siena buvo atstatyta ir duris buvau įdėjęs, buvo paskirstytos užduotys vartų sargams, giesmininkams

6, 12–13: Pranašai galėjo būti pasamdomi. Žr. Zch 13, 2–6.
6, 15: ... *elulo mėnesio*: šeštojo mėnesio žydų kalendoriuje, t. y. rugpjūčio – rugsėjo. Anot Juozapo Flavijaus, Jeruzalės sienų atstatymas truko dvejus metus ir keturis mėnesius. Žr. Žydų senovė, XI, 5, 8.

ir levitams. [2] Savo brolį Ha-
nanį paskyriau valdyti Jeru-
zalę kartu su tvirtovės valdy-
toju Hananiju, nes jis buvo
ištikimesnis vyras ir labiau
Dievo bijantis, negu daugelis
kitų. [3] Jiems aš įsakiau: „Jeru-
zalės vartai neturi būti atida-
ryti, kol neįkaista diena, ir
saulei dar tebešviečiant vartų
sargai turi uždaryti ir užsklęs-
ti duris. Paskirkite sargus iš
Jeruzalės gyventojų, vienus
prie jų sargybos vietų, o kitus
prie savo namų.“

Judo srities surašymas

[4] Miestas buvo platus ir di-
delis, bet žmonių jame buvo
mažai ir namai dar nebuvo at-
statyti. [5] Tada mano Dievas
įdėjo man į širdį sutelkti didi-
kus, pareigūnus ir žmones, kad
jie būtų įtraukti į kilmės sąra-
šą. Aš užtikau kilmės sąrašo
knygą tų, kurie buvo pirmieji
sugrįžę. Joje radau parašyta:

Sąrašas pirmųjų sugrįžusių tremtinių

[6] Šie yra srities gyventojai,
sugrįžę iš nelaisvės, kuriuos
Babilono karalius Nebukad-
nezaras buvo išvaręs į tremtį
ir kurie sugrįžo į Jeruzalę ir
Judą, kiekvienas į savo miestą.
[7] Jie parėjo drauge su Zeruba-
beliu, Ješua, Nehemiju, Aza-
riju, Raamiju, Nahamaniu,
Mordekaju, Bilšanu, Bigvaju,
Nehumu, Baana.

Izraelio tautos vyrų skaičius:

[8] Parošo palikuonių du tūks-
tančiai šimtas septyniasde-
šimt du;
[9] Šefatijo palikuonių trys
šimtai septyniasdešimt du;
[10] Araho palikuonių šeši šim-
tai penkiasdešimt du;
[11] Pahat-Moabo palikuonių,
būtent Ješuos ir Joabo pali-
kuonių, du tūkstančiai aštuo-
ni šimtai aštuoniolika;
[12] Elamo palikuonių tūks-
tantis du šimtai penkiasde-
šimt keturi;
[13] Zaru'o palikuonių aštuoni
šimtai keturiasdešimt penki;
[14] Zakajo palikuonių septyni
šimtai šešiasdešimt;
[15] Binujo palikuonių šeši šim-
tai keturiasdešimt aštuoni;
[16] Bebajo palikuonių šeši šim-
tai dvidešimt aštuoni;
[17] Azgado palikuonių du tūks-
tančiai trys šimtai dvidešimt
du;
[18] Adonikamo palikuonių šeši
šimtai šešiasdešimt septyni;
[19] Bigvajo palikuonių du tūks-
tančiai šešiasdešimt septyni;
[20] Adino palikuonių šeši šim-
tai penkiasdešimt penki;
[21] Atero palikuonių, būtent
Hezekijo, devyniasdešimt aš-
tuoni;
[22] Hašumo palikuonių trys
šimtai dvidešimt aštuoni;
[23] Bezajo palikuonių trys
šimtai dvidešimt keturi;

24 Harifo palikuonių šimtas dvylika;
25 Gibeono palikuonių devyniasdešimt penki;
26 žmonių iš Betliejaus ir Netofos šimtas aštuoniasdešimt aštuoni;
27 žmonių iš Anatoto šimtas dvidešimt aštuoni;
28 žmonių iš Bet-Azmaveto keturiasdešimt du;
29 žmonių iš Kirjat-Jearimų, Chefiros ir Beerotų septyni šimtai keturiasdešimt trys;
30 žmonių iš Ramos ir Gebos šeši šimtai dvidešimt vienas;
31 žmonių iš Michmašo šimtas dvidešimt du;
32 žmonių iš Bet-Elio ir Ai šimtas dvidešimt trys;
33 žmonių iš kito Nebo'o penkiasdešimt du;
34 kito Elamo palikuonių tūkstantis du šimtai penkiasdešimt keturi;
35 Harimo palikuonių trys šimtai dvidešimt;
36 Jericho palikuonių trys šimtai keturiasdešimt penki;
37 Lodo, Hadido ir Ono'o palikuonių septyni šimtai dvidešimt vienas;
38 Senaos palikuonių trys tūkstančiai devyni šimtai trisdešimt.

39 Kunigų:
Jedajo palikuonių, būtent Ješuos namų, devyni šimtai septyniasdešimt trys;
40 Imero palikuonių tūkstantis penkiasdešimt du;
41 Pašhuro palikuonių tūkstantis du šimtai keturiasdešimt septyni;
42 Harimo palikuonių tūkstantis septyniolika.

43 Levitų:
Ješuos palikuonių, būtent Hodevos palikuonių iš Kadmielio, septyniasdešimt keturi;
44 giesmininkų: Asafo palikuonių šimtas keturiasdešimt aštuoni;
45 vartų sargų: Šalumo, Atero, Talmono, Akubo, Hatitos, Šobajo palikuonių šimtas trisdešimt aštuoni.

46 Šventyklos vergų:
Zihos palikuonys, Hasufos palikuonys, Tabaoto palikuonys,
47 Keros palikuonys, Sijos palikuonys, Padono palikuonys,
48 Lebanos palikuonys, Hagabos palikuonys, Šalmajo palikuonys,
49 Hanano palikuonys, Gidelio palikuonys, Gaharo palikuonys,
50 Reajo palikuonys, Rezino palikuonys, Nekodos palikuonys,
51 Gazamo palikuonys, Uzos palikuonys, Paseaho palikuonys,
52 Besajo palikuonys, Meunimų palikuonys, Nefušesimų palikuonys,

53 Bakbuko palikuonys, Ka-
kufos palikuonys, Harkuros
palikuonys,
54 Bazluto palikuonys, Mehi-
dos palikuonys, Haršos pali-
kuonys,
55 Barkoso palikuonys, Sise-
ros palikuonys, Temaho pali-
kuonys,
56 Neziaho palikuonys, Hati-
fos palikuonys.

57 Saliamono vergų palikuo-
nių:
Sotajo palikuonys, Sofereto
palikuonys, Peridos palikuonys,
58 Jaalos palikuonys, Darko-
no palikuonys, Gidelio pali-
kuonys,
59 Šefatijo palikuonys, Hatilo
palikuonys, Pocheret-haZe-
bajimo palikuonys, Amono pa-
likuonys.
60 Iš viso Šventyklos vergų ir
Saliamono vergų palikuonių
buvo trys šimtai devyniasde-
šimt du.
61 O šie sugrįžo iš Tel-Melaho,
Tel-Haršos, Cherubo, Adono ir
Imero, bet jie negalėjo įrodyti,
kad jų protėvių namai ar jų kil-
mė buvo izraelietiška: 62 Dela-
jo palikuonys, Tobijo palikuo-
nys, Nekodos palikuonys – šeši
šimtai keturiasdešimt du.
63 Ir iš kunigų: Habajo pali-
kuonys, Hakozo palikuonys,
Barzilajo palikuonys. Jis buvo
vedęs vieną iš Barzilajo Gi-
leadiečio dukterų ir buvo vadi-
namas jų vardu. 64 Jie ieškojo
savo šeimos kilmės įrašo, bet
jo surasti negalėjo, todėl buvo
rasti netinkami kunigo tarny-
bai. 65 Valdytojas* jiems įsakė
nevalgyti švenčiausiųjų valgių,
kol nekils kunigas, nešiojantis
Urimus ir Tumimus.
66 Visos bendrijos skaičius
buvo keturiasdešimt du tūks-
tančiai trys šimtai šešiasde-
šimt, 67 neskaitant jų tarnų ir
tarnaičių, kurių buvo septyni
tūkstančiai trys šimtai trisde-
šimt septyni. Jie turėjo ir du
šimtus keturiasdešimt penkis
giesmininkus ir giesmininkes.
{68 Jų arklių buvo septyni šim-
tai trisdešimt šeši, jų mulų –
du šimtai keturiasdešimt pen-
ki}, jų kupranugarių – keturi
šimtai trisdešimt penki ir asi-
lų šeši tūkstančiai septyni
šimtai dvidešimt.
69 Kai kurie klanų galvos au-
kojo statybos iždui. Valdyto-
jas* paaukojo iždui tūkstantį
auksinių darikų, penkiasde-
šimt dubenų ir penkis šimtus
trisdešimt kunigiškų apdarų.
70 Keletas iš klanų galvų pa-
aukojo statybos iždui dvidešimt
tūkstančių auksinių darikų ir
du tūkstančius du šimtus si-
dabrinių minų. 71 O tai, ką kiti
žmonės paaukojo, buvo dvide-
šimt tūkstančių auksinių da-
rikų, du tūkstančiai sidabrinių

7, 65. 69: Žr. Ezd 2, 63 paaiškinimą.

minų ir šešiasdešimt septyni
kunigiški apdarai.
[72a] Kunigai, levitai, vartų sar-
gai, giesmininkai, Šventyklos
tarnai ir visas Izraelis apsigy-
veno savo miestuose.

B. MOZĖS ĮSTATYMO PASKELBIMAS

Ezra perskaito Įstatymą

[72b*] Atėjus septintajam mėne-
siui nuo izraeliečių įsikūrimo
savo miestuose,
8 visi žmonės susirinko į
aikštę priešais Vandens
vartus. Jie paprašė Rašto ži-
novą Ezrą pateikti Mozės Mo-
kymo knygą, kurią VIEŠPATS
buvo davęs Izraeliui. [2] Tad sep-
tintojo mėnesio* pirmąją die-
ną kunigas Ezra pateikė Mo-
kymą sueigai – ir vyrams, ir
moterims, ir visiems, kurie ga-
lėjo klausytis ir suprasti. Tai
įvyko septintojo mėnesio pir-
mąją dieną. [3] Jis skaitė iš jos
atsigręžęs į aikštę prie Van-
dens vartų nuo aušros iki vidu-
dienio ir vyrams, ir moterims,
ir galėjusiems suprasti. Žmo-
nės ausis ištempę klausėsi
Mokymo knygos. [4] Rašto žino-
vas Ezra stovėjo ant medinės
pakylos, kuri buvo tam tikslui
pastatyta. Šalia jo dešinėje sto-
vėjo Matitijas, Šema, Anajas,
Urijas, Hilkijas ir Maasėjas, o
jo kairėje Pedajas, Mišaelis,
Malchijas, Hašumas, Hašba-
dana, Zecharijas ir Mešula-
mas. [5] Ezra atskleidė knygą vi-
sų žmonių akyse, nes jis
stovėjo aukščiau už visus žmo-
nes. Jam atvėrus knygą, visi
žmonės atsistojo. [6] Ezrai pašlo-
vinus VIEŠPATĮ, didingąjį Die-
vą, žmonės atsakė: „Amen!
Amen!“ – iškeldami rankas.
Tada jie nusilenkė ir pagarbi-
no VIEŠPATĮ, kniūbsčia par-
puldami ant žemės. [7*] Ir levi-
tai – Ješua, Banis, Šerebijas,
Jaminas, Akubas, Šabetajis,
Hodijas, Maasėjas, Kelita,
Azarijas, Jozabadas, Hana-
nas, Pelajas – padėjo žmonėms
suprasti Mokymą, jiems sto-
vint savo vietose. [8] Jie skaitė iš
knygos – iš Dievo Mokymo, iš-
versdami jį ir paaiškindami jo
prasmę. Taip jie galėjo supras-
ti, kas buvo skaitoma.
[9] Valdytojas Nehemijas, ku-
nigas ir Rašto žinovas Ezra ir
levitai, aiškindami žmonėms,
visiems jiems sakė: „Ši diena
yra šventa VIEŠPAČIUI, jūsų

7, 72b – 8, 18: Šį tekstą reikia skaityti po Ezd 8, 36 teksto.

8, 2: ... *septintojo mėnesio*: septintasis mėnuo žydų kalendoriuje buvo tišrio mėnuo (rugsėjis – spalis). Jo pirmoji diena buvo sueigos diena.

8, 7–8: Kadangi Toros, arba Mokymo, knyga buvo hebrajiška, žmonėms ji buvo verčiama į aramėjų kalbą. Aramėjų kalba yra gimininga hebrajų kalbai. Persams valdant Artimuosius Rytus, ji tapo prekybos ir diplomatijos lingua franca.

Dievui. Neliūdėkite ir neverki-
te.“ Mat, girdėdami Mokymo
žodžius, žmonės verkė. 10 Be to,
jis tarė jiems: „Eikite, valgyki-
te rinktinių valgių ir gerkite
saldžių gėrimų, skirdami jų dalį
tiems, kurie nieko neturi sau
pasiruošę, nes ši diena yra šven-
ta mūsų VIEŠPAČIUI. Nebūki-
te liūdni, nes džiugesys VIEŠ-
PATYJE yra jūsų stiprybė.“ 11 Ir
levitai ramino žmones, saky-
dami: „Nusiraminkite, nes ši
diena yra šventa. Neliūdėkite!“
12 Tada visi žmonės nuėjo val-
gyti, gerti, dalytis maistu ir
švęsti linksmybės šventę, nes
jie suprato jiems paskelbtų da-
lykų prasmę.

Palapinių iškilmės

13 Kitą dieną visos tautos
klanų galvos, kunigai ir levitai
suėjo pas Rašto žinovą Ezrą
mokytis Mokymo žodžių. 14 Jie
rado parašyta Mokyme, kurį
VIEŠPATS yra davęs per Mozę,
kad izraeliečiai turi gyventi
palapinėse septintojo mėnesio
Iškilmių metu. 15 Taigi jie iš-
leido atsišaukimą ir skelbė vi-
suose savo miestuose ir Jeru-
zalėje: „Nueikite į kalvas ir
parsineškite šakų alyvmedžio,
laukinio alyvmedžio, mirtos,
palmės ir kitų lapuočių pala-
pinėms pastatyti, kaip yra
parašyta.“ 16 Žmonės tad išėjo
ir parsinešę pasistatė palapi-
nes ant namų stogų, kiemuo-
se, Dievo Namų kiemuose,
Vandens vartų aikštėje ir prie
Efraimo vartų. 17 Visa iš ne-
laisvės sugrįžusiųjų bendrija
pasistatė palapines ir gyveno
palapinėse. Taip izraeliečiai
nebuvo darę nuo Nuno sūnaus
Jozuės dienų* iki tos dienos, to-
dėl buvo be galo daug džiaugs-
mo. 18 Iškilmės buvo švęstos
septynias dienas; aštuntą die-
ną, kaip įsakyta, įvyko iškil-
minga sueiga.

Atgailos diena

9 1* To mėnesio dvidešimt
ketvirtą dieną izraelie-
čiai susirinko pasninkaudami,
apsivilkę ašutine ir apsibars-
tę žemėmis. 2 Tada Izraelio pa-
likuonys atsiskyrė nuo visų
svetimtaučių, atsistojo ir išpa-
žino savo nuodėmes bei savo
protėvių kaltes. 3 Ketvirtadalį
dienos stovėdami savo vietose,
jie skaitė iš VIEŠPATIES, savo
Dievo, Mokymo knygos, o kitą
ketvirtadalį išpažino nuodė-
mes ir, parpuolę kniūbsčia,
šlovino VIEŠPATĮ, savo Dievą.
4 Ant aukštos levitų pakylos
stovėjo Ješua, Binujis, Kad-
mielis, Šebanijas, Bunis, Šere-
bijas, Banis bei Chenanis ir

8, 17: ... *nuo Nuno sūnaus Jozuės dienų*: nuo Kanaano užkariavimo dienų.

9, 1–5: Šios eilutės yra tęsinys pasakojimo apie mišrių vedybų problemą Ezros dienomis. Jos turėtų būti skaitomos po Ezd 10, 44 teksto.

skardžiu balsu šaukėsi VIEŠPATIES, savo Dievo. [5] Levitai Ješua, Kadmielis, Banis, Hašabnejas, Šerebijas, Hodijas, Šebanijas ir Petatijas tarė:

„Stokitės ir šlovinkite
VIEŠPATĮ, savo Dievą,
per amžių amžius:
'Tebūna pašlovintas tavo
garbingas vardas,
viršijantis visokį
palaiminimą ir gyrių!'"

6* {Tada Ezra tarė:}

„Tu esi VIEŠPATS, tu
vienas!
Tu padarei dangų,
dangaus aukštybes su jų
galybėmis,
žemę ir visa, kas ant jos,
jūras ir visa, kas jose.
Tu duodi visiems gyvastį,
ir dangaus galybės tave
garbina.

7 Tu esi VIEŠPATS Dievas,
kuris išsirinko Abramą,
išvedė jį iš kaldėjų Uro
ir pakeitė jo vardą į
Abraomą.
8 Radęs jo širdį esant tau
ištikimą,
sudarei su juo sandorą,
kad duosi jam ir jo
palikuonims
kanaaniečių, hetitų,
amoriečių,
perizitų, jebusitų ir
girgašitų kraštą.
Savo pažadą tu įvykdei,
nes esi teisus.

9 Tu pamatei mūsų protėvių
vargą Egipte,
išgirdai jų šauksmą prie
Nendrių jūros.
10 Tu padarei ženklų ir
nuostabių darbų prieš
faraoną,
visus jo tarnus
ir visus jo krašto žmones,
nes tu žinojai,
kaip įžūliai jie elgėsi su
mūsų protėviais.
Taip pasidarei sau vardą,
išlikusį iki pat šios dienos.
11 Tu jūrą jiems perskyrei,
kad jie pereitų per jūrą,
sausa žeme,
bet nubloškei į gelmes
jų persekiotojus,
tartum akmenį į
šėlstančius vandenis.
12 Debesies stulpu vedei juos
dieną,
ugnies stulpu naktį,
apšviesdamas kelią,
kuriuo jie turėjo eiti.
13 Tu nužengei ant Sinajaus
kalno,
kalbėjai su jais iš dangaus,
duodamas jiems
dorus įsakus, tikrus
pamokymus,
gerus įstatus ir įsakymus.
14 Tu apreiškei jiems savo
šventąjį šabą,

9, 6–37: Ezros malda, pradėta Ezd 9, 6–7 skaitiniu, čia tęsiama. Žr. Ezd 9, 7 paaiškinimą.

davei jiems įsakymus,
įstatus ir Mokymą
per savo tarną Mozę.
15 Jiems alkstant tu parūpinai
duonos iš dangaus,
o jiems trokštant atsiuntei
vandens iš uolos,
ir paliepei jiems įeiti ir
paveldėti kraštą,
kurį buvai prisiekęs jiems
duoti.
16 Bet jie – mūsų protėviai –
įžūliai elgėsi ir,
sukietinę savo sprandą,
neklausė tavo įsakymų.
17 Atsisakę klausyti,
nebeatsiminė jiems
padarytų
tavo nuostabiųjų darbų,
bet sukietino savo sprandą
ir nusprendė grįžti į savo
vergiją Egipte.
Bet tu esi gausaus
atlaidumo Dievas,
maloningas ir gailestingas,
lėtas pykti, dosnus
ištikimos meilės,
ir jų nepalikai.
18 Kad ir buvo jie nusilieję
veršį ir tarė:
'Tai yra tavo Dievas, kuris
išvedė tave iš Egipto', –
ir buvo padarę didelių
užgaulių,
19 tu, būdamas didžiai
gailestingas,
nepalikai jų dykumoje.
Debesies stulpas, vedęs
juos kelionėje,
nepasitraukė nuo jų dieną
nei ugnies stulpas, švietęs
naktį jiems kelią,
kuriuo jie turėjo eiti.
20 Savo gerąja dvasia juos
apdovanojai, kad jie
suprastų;
savo manos nesulaikei nuo
jų burnų,
parūpinai vandens
troškuliui numalšinti.
21 Per keturiasdešimt metų
taip palaikei juos
dykumoje,
kad jie nieko nestokojo;
jų drabužiai nenusinešiojo
nei jų kojos nesutino.

22 Tu davei jiems karalystes
bei tautas
ir paskirstei jiems žemę.
Jie užėmė Hešbono
karaliaus Sihono žemę
ir Bašano karaliaus Ogo
kraštą.
23 Tu padarei jų palikuonis taip
gausius,
kaip dangaus žvaigždes,
ir atvedei juos į kraštą,
į kurį buvai įsakęs jų
tėvams eiti ir jį paveldėti.
24 Palikuonys tad įėjo ir
paveldėjo kraštą:
tu nugalėjai jų labui krašto
gyventojus – kanaaniečius,
atidavei juos į rankas
jiems
kartu su jų karaliais ir
tautomis,
leidai elgtis su jais, kaip
jiems patiko.

25 Jie paėmė įtvirtintus
miestus ir derlingą žemę,
paveldėjo namus, kupinus
visokių gėrybių,
jau iškastas vandens
talpyklas, vynuogynus,
alyvmedžių sodus, gausybę
vaismedžių.
Jie valgė, buvo sotūs, tapo
rubuiliai,
mėgaudamiesi tavo
begaliniu gerumu.
26 Tada, neklusnumo apsėsti,
jie sukilo prieš tave
ir nusigręžė nuo tavo
Mokymo.
Tavo pranašus, įspėjančius
grįžti pas tave,
jie išžudė ir didžiai tave
užgavo.
27 Tu atidavei juos į rankas
priešams; priešai juos
engė.
Kęsdami priespaudą jie
šaukėsi tavęs,
tu išgirdai juos iš dangaus,
ir pagal savo didį
gailestingumą davei
jiems išgelbėtojus,
kurie išgelbėjo juos iš jų
priešų rankų.
28 Betgi, vos tik gavę ramybę,
jie vėl grįžo daryti pikta
tavo akyse.
Tada tu atidavei juos į
rankas jų priešams,
idant šie būtų jų valdovai.
O kada jie vėl gręžėsi
šauktis tavęs, tu
danguje išgirdai juos
ir gelbėjai juos savo
gailestingumu nuolat ir
nuolat.
29 Tu įspėjai juos,
kad sugrąžintumei juosius
prie savo Mokymo.
Tačiau jie elgėsi įžūliai,
neklausydami tavo
įsakymų,
jie nusidėjo tavo įsakams,
kuriuos vykdydamas
žmogus randa gyvastį.
Pasižiūrėję per atkaklų petį,
jie sukietino savo sprandą
ir neklausė.
30 Per daugelį metų buvai
kantrus su jais,
įspėjai juos savo dvasia per
pranašus,
tačiau jie nė viena ausimi
nesiklausė,
užtat atidavei juos į rankas
žemės tautoms.
31 Nepaisydamas to, dėlei savo
didelio gailestingumo
jų nesunaikinai ir nepalikai,
nes esi maloningas ir
gailestingas Dievas.

32 Dabar tad, mūsų Dieve, –
didis, galingasis ir šiurpą
keliantis Dieve, –
tu, kuris savo ištikima
meile palaikai sandorą, –
tenebūna tau nereikšmingos
visos nelaimės,
ištikusios mus –
mūsų karalius, mūsų didžiū-
nus, mūsų pranašus,
mūsų protėvius – visą tavo
tautą

nuo Asirijos karalių laikų
iki šios dienos.
33 Tu buvai teisus dėl viso,
kas mus ištiko,
nes elgeisi ištikimai,
o mes elgėmės nedorai.
34 Mūsų karaliai, mūsų
didžiūnai, mūsų kunigai
ir mūsų protėviai nesilaikė
tavo Mokymo,
nepaisydami tavo įsakymų
ar įspėjimų,
kuriuos tu jiems davei.
35 Net savo pačių karalystėje,
nepaisydami tavo
visokeriopo gerumo,
kurį jiems dosniai teikei,
plačiame ir derlingame
krašte, kurį jiems davei,
tau tarnauti jie nenorėjo
ir nuo savo nedorų darbų
nenusigręžė.
36 Štai mes – vergai iki šios
dienos,
vergai krašte, kurį tu davei
mūsų protėviams,
kad naudotųsi jo vaisiais ir
dosniomis gėrybėmis.
37 Jo gausus derlius tenka
karaliams,
kuriuos tu mums paskyrei
už mūsų nuodėmes.
Jie valdo, kaip jiems
patinka, mūsų gyvastį
ir mūsų galvijus.
Mes kenčiame sunkią
priespaudą!“

Bendrija įsipareigoja laikytis Toros – Mokymo

10 1* „Turėdami visa tai
prieš akis, mes suda-
rome tvirtą sutartį raštu. Ant
šio antspauduoto rašto yra
įrašyti vardai mūsų didžiūnų,
mūsų levitų ir mūsų kunigų.
2 Šiame antspauduotame
rašte yra įrašyti: Hakalijo sū-
nus valdytojas Nehemijas ir
Zedekijas.
3 Serajas, Azarijas, Jeremi-
jas, 4 Pašhuras, Amarijas,
Malchijas, 5 Hatušas, Šeba-
nijas, Maluchas, 6 Harimas,
Meremotas, Obadijas, 7 Danie-
lis, Ginetonas, Baruchas, 8 Me-
šulamas, Abijas, Mijaminas,
9 Maazijas, Bilgajis, Šemajas.
Šie yra kunigai.
10 Ir levitai: Azanijo sūnus
Ješua, iš Henadado sūnų Binu-
jis ir Kadmielis; 11 ir jų giminai-
čiai: Šebanijas, Hodijas, Keli-
ta, Pelajas, Hananas, 12 Mika,
Rehobas, Hašabijas, 13 Zakuras,
Šerebijas, Šebanijas, 14 Hodijas,
Banis, Beninu'as.
15 Žmonių vadai: Parošas,
Pahat-Moabas, Elamas, Za-
tu'as, Banis, 16 Bunis, Azgadas,
Bebajis, 17 Adonijas, Bigvajis,
Adinas, 18 Ateras, Hezekijas,
Azūras, 19 Hodijas, Hašumas,
Bezajis, 20 Harifas, Anatotas,
Nebajis, 21 Pagpiašas, Mešula-
mas, Heziras, 22 Mešezabelis,

10, 1–40: Šis skaitinys priklauso Nehemijo pasakojimui, o ne Ezros. Būtų prasmingiausia ji skaityti po Neh 13, 31. Žr. Neh 13, 4–31.

Zadokas, Jadua, 23 Pelatijas,
Hananas, Anajas, 24 Hošea,
Hananijas, Hassubas, 25 Halo-
hešas, Pilha, Šobekas, 26 Re-
humas, Hašabna, Maasėjas,
27 Ahijas, Hananas, Ananas,
28 Maluchas, Harimas, Baana.
29 O kiti žmonės – kunigai, le-
vitai, vartų sargai, giesminin-
kai, Šventyklos vergai ir visi,
kurie yra atsiskyrę nuo šalies
tautų, kad laikytųsi Dievo Mo-
kymo, drauge su savo žmono-
mis, sūnumis, dukterimis – su
visais, kurie žino ir supranta,
30 vienijasi su savo garbingais
giminėmis iškilminga priesai-
ka, norėdami sekti Dievo Mo-
kymu, duotu per Dievo tarną
Mozę, ištikimai laikantis ir
vykdant visus VIEŠPATIES, mū-
sų VIEŠPATIES, įsakymus, jo
įsakus ir įstatus.
31 Sutarta, kad mes neduosi-
me savo dukterų vedyboms ša-
lies tautoms, neimsime jų duk-
terų savo sūnums.
32 Kai šalies tautos atneš
prekių ar kokių nors grūdų par-
duoti šabo dieną, mes jų šabo
metu ar bet kokią kitą šventą
dieną nepirksime. Septintai-
siais metais* atsisakysime že-
mės derliaus ir visų neap-
mokėtų skolų.
33 Be to, mes esame įsiparei-
goję duoti kasmet trečdalį še-
kelio mūsų Dievo Namų tar-
nybai – 34 padėtinės duonos
eilėms, nuolatinei grūdų atna-
šai, nuolatinei deginamajai au-
kai, šabų, jaunačių, Iškilmių
atnašoms, pašventintų dovanų
atnašoms bei atnašoms už
nuodėmę, permaldavimui už
Izraelį ir visiems darbams mū-
sų Dievo Namuose.
35 Mes metėme taip pat bur-
tus tarp kunigų, levitų ir žmo-
nių dėl malkų atnašos į mūsų
Dievo Namus. Jas atnešti pri-
valo klanai kasmet nustatytu
laiku, kad būtų kuro VIEŠPA-
TIES, mūsų Dievo, aukurui,
kaip yra parašyta Mokyme.
36 Be to, mes įsipareigojame
atgabenti kasmet į VIEŠPA-
TIES Namus pirmienas mūsų
laukų ir pirmienas visų mūsų
sodų. 37 Taip pat ir pirmagimius
mūsų sūnų ir mūsų gyvulių,
kaip įsakyta Mokyme, pir-
magimius mūsų kaimenių ir
bandų atgabenti į mūsų Dievo
Namus kunigams, tarnaujan-
tiems mūsų Dievo Namuose.
38 Taip pat mes atnešime į
mūsų Dievo Namų sandėlius
pirmąją tešlos dalį – pirmienas
mūsų grūdų dovanų, visų me-
džių vaisių, vyno ir aliejaus ku-
nigams ir mūsų laukų dešim-
tines levitams. Jie, levitai,
surinks dešimtinę visuose mū-
sų miestuose, kurie yra paval-
dūs mūsų tarnybai. 39 Kunigas,
Aarono palikuonis, bus su levi-
tais, jiems renkant dešimtinę;

10, 32: *Septintaisiais metais*: Žr. Iš 23, 10; Įst 15, 1–3.

levitai atneš dešimtinę nuo sa-
vo dešimtinių į mūsų Dievo Na-
mų iždo sandėlius. 40 Izraelie-
čiai ir levitai javų, vyno ir
aliejaus dovanas turi sunešti
į sandėlius. Ten yra šventovės
reikmenys, ten yra kunigai, ei-
nantys tarnybą, vartų sargai ir
giesmininkai.
Mes nepaliksime daugiau
Dievo Namų."

Nehemijas ieško Jeruzalei gyventojų

11 1* Tautos didžiūnai įsi-
kūrė Jeruzalėje. Kiti
žmonės tad metė burtus, kad
vienas iš dešimties atsikeltų
gyventi į Jeruzalę – šventąjį
miestą, o devyni dešimtada-
liai liktųsi kituose miestuose.
2 Žmonės gyrė visus vyrus, ku-
rie savanoriškai ryžosi gyventi
Jeruzalėje.
3 Šie yra {Judo} srities di-
džiūnai, kurie gyveno Jeruza-
lėje. {Judo miestuose gyveno
paprasti izraeliečiai, kunigai,
levitai, Šventyklos vergai ir Sa-
liamono vergų palikuonys,
kiekvienas savo nuosavybėje,
kurią turėjo savo mieste.}
4 Jeruzalėje gyveno ir Judo
žmonių, ir Benjamino žmonių.
Iš Judo žmonių: Mahalelio sū-
naus Šefatijo sūnaus Amarijo
sūnaus Zecharijo sūnaus Urijo
sūnus Atajis iš Perezo palikuo-
nių; 5 ir Zecharijo sūnaus Joja-
ribo sūnaus Adajo sūnaus
Hazajo sūnaus Kol-Hozės sū-
naus Barucho sūnus Maasėjas
iš šiloniečių palikuonių. 6 Iš vi-
so Perezo palikuonių, gyvenan-
čių Jeruzalėje, buvo keturi
šimtai šešiasdešimt aštuoni
narsūs vyrai.
7 Benjamino žmonės yra šie:
Jesajo sūnaus Itielio sūnaus
Maasėjo sūnaus Kolajo sūnaus
Pedajo sūnaus Joedo sūnaus
Mešulamo sūnus Salu'as. 8 Po
jo Gabajis ir Salajis. Iš viso de-
vyni šimtai dvidešimt aštuoni.
9 Zichrio sūnus Joelis buvo jų
vadas, o Hasenaos sūnus Ju-
das – valdytojo pavaduotojas
mieste.
10 Iš kunigų: Jojaribo sūnus
Jedajas, Jachinas, 11 Ahitubo
sūnaus Merajoto sūnaus Zado-
ko sūnaus Mešulamo sūnaus
Hilkijo sūnus Serajas, Dievo
Namų pareigūnas, 12 ir jų bro-
liai, kurie atliko Namų apei-
gas, aštuoni šimtai dvidešimt
du; ir Malchijo sūnaus Pašhu-
ro sūnaus Zecharijo sūnaus
Amzio sūnaus Pelalijo sūnaus
Jerohamo sūnus Adajas 13 ir jo
broliai, klanų galvos, du šim-
tai keturiasdešimt du; ir Ime-
ro sūnaus Mešimeloto sūnaus
Ahzajo sūnaus Ahzarelio sūnus

11, 1–19: Šis Jeruzalėje Nehemijo dienomis gyvenusių šeimų galvų sąrašas turėtų būti skaitomas po Neh 7, 72a. Jis yra pernelyg panašus į sąrašą 1 Kr 9, 2–17 skaitinyje.

Amašsajis, 14 ir jo broliai, nar-
sūs galiūnai, šimtas dvidešimt
aštuoni. Jų prižiūrėtojas buvo
Hagedolimo sūnus Zabdielis.
15 O iš levitų: Bunio sūnaus
Hašabijo sūnaus Azrikamo sū-
naus Hasšubo sūnus Šemajas;
16 Šabetajis ir Jozabadas iš le-
vitų vadų, kurie buvo atsakin-
gi už Dievo Namų išorės dar-
bus; 17 Asafo sūnaus Zabdžio
sūnaus Mikos sūnus Matanijas
buvo galva, – meldžiantis jis
užvesdavo padėkos giesmę, –
ir Bakbukijas, vienas iš jo bro-
lių, buvo jo pavaduotojas, ir
Jedutūno sūnaus Galalo sū-
naus Šamuos sūnus Abda. 18 Iš
viso levitų šventajame mieste
buvo du šimtai aštuoniasde-
šimt keturi.
19 Ir vartų sargai – Akubas,
Talmonas ir jų broliai, einan-
tys sargybą prie vartų, – šim-
tas septyniasdešimt du.
20 O kiti izraeliečiai, kunigai
ir levitai visuose Judo miestuo-
se gyveno kiekvienas savo pa-
velde. 21 Bet Šventyklos vergai
gyveno ant Ofelio. Ziha ir Gišfa
vadovavo Šventyklos vergams.
22 Levitų prižiūrėtojas Jeru-
zalėje buvo Mikos sūnaus Ma-
tanijo sūnaus Hašabijo sūnaus
Banio sūnus Uzis. Jis buvo iš
Asafo palikuonių – giesminin-
kų, paskirtų Dievo Namų tar-
nybai. 23 Jiems buvo karališkas
įsakymas ir nustatyta tvarka
kasdienėms giesmininkų pa-
reigoms. 24 Mešezabelio sūnus
Petahijas, iš Judo sūnaus
Zeraho palikuonių, buvo prie
karaliaus rankos visiems žmo-
nių reikalams.

Kiti Judo miestai

25 Dėl jų kaimų su laukais:
kai kas iš Judo žmonių gyveno
Kirjat-Arbos mieste ir jo kai-
muose, Dibone ir jo kaimuose,
Jekabzėelyje ir jo kaimuose
26 ir Ješuoje, ir Modadoje, ir Bet-
Pelete, 27 Hazar-Šuale, Beer-
Šeboje ir jos kaimuose, 28 Zik-
lage, Mekonoje ir jos kaimuose,
29 En-Rimone, Zoroje, Jarmute,
30 Zanoahe, Adulame ir jų kai-
muose, Lachiše ir jo laukuose,
Azekoje ir jos kaimuose. Jie ap-
sigyveno nuo Beer-Šebos iki
pat Hinomo slėnio.
31 Ir kai kas iš Benjamino
žmonių įsikūrė Geboje, Mich-
maše, Aijoje, Bet-Elyje ir jo
kaimuose, 32 Anatote, Nobe,
Ananije, 33 Hazore, Ramoje, Gi-
tajimuose, 34 Hadide, Zeboji-
muose, Nebalate, 35 Lode, ir
Ono'e – amatininkų slėnyje.
36 Keletas levitų padalų iš Ju-
do buvo perkelti į Benjaminą.

Kunigai ir levitai Zerubabeliui valdant

12 1 Šie yra kunigai ir le-
vitai, kurie parvyko su
Šealtielio sūnumi Zerubabeliu
ir Ješua: Serajas, Jeremijas,
Ezra, 2 Amarijas, Maluchas,
Harušas, 3 Šekanijas, Rehumas,

Meremotas, [4] Ido'as, Ginetojis,
Abijas, [5] Mijaminas, Maadijas,
Bilga, [6] Šemajas, Jojaribas,
Jedajas, [7] Salu'as, Amokas,
Hilkijas, Jedajas. Šie buvo kunigų ir jų brolių galvos Ješuos dienomis.

[8] O levitai: Ješua, Binujis, Kadmielis, Šerebijas, Judas ir Matanijas. Pastarasis drauge su savo broliais vedė padėkos giesmes.
[9] O Bakbukijas ir Unis ir jų broliai stovėjo priešais juos tarnybos metu.

Vyriausiųjų kunigų kilmės sąrašas

[10*] Ješuai gimė Jojakimas, Jojakimui gimė Eljašibas, Eljašibui gimė Jojada,
[11] Jojadai gimė Jonatanas, o Jonatanui gimė Jadua.

Kunigai ir levitai vyriausiojo kunigo Jojakimo dienomis

[12] Jojakimo dienomis kunigai, kunigų klanų galvos, buvo: Serajo klano Merajas, Jeremijo klano Hananijas,
[13] Ezros klano Mešulamas, Amarijo klano Jehohananas,
[14] Malucho klano Jonatanas, Šebanijo klano Juozapas,
[15] Harimo klano Adna, Merajoto klano Helkajis,
[16] Ido'o klano Zecharijas, Ginetono klano Mešulamas,
[17] Abijo klano Zichris, Minjamino klano { ... },* Moadijo klano Piltajis,
[18] Bilgos klano Šamua, Šemajo klano Jehonatanas,
[19] Jojaribo klano Matenajis, Jedajo klano Uzis,
[20] Selajo klano Kalajis, Amoko klano Eberis,
[21] Hilkijo klano Hašabijas, Jedajo klano Netanelis.

[22] Eljašibo, Jojados, Johanano ir Jaduos dienomis levitų ir kunigų klanų galvos buvo įtraukti į sąrašą iki pat Darijaus Perso karaliavimo.
[23] Bet levitų klanų galvos buvo įrašyti į Metraščių knygą iki Eljašibo sūnaus Johanano dienų.

[24] Levitų galvos buvo Hašabijas, Šerebijas, Ješua, Binujis ir Kadmielis. Jų broliai, kurie stovėjo priešais juos ir giedojo šlovės ir padėkos giesmes, vykdydami Dievo vyro Dovydo įsakymą pakaitomis,
[25] buvo Matanijas, Bakbukijas, Obadijas.

12, 10: Vyriausieji kunigai nuo 520 iki 405 m. prieš Kristų. Ješua buvo vyriausiasis kunigas Zarubabeliui esant Judo valdytoju, t. y. paskutiniais šeštojo prieškristinio amžiaus dešimtmečiais (žr. Ag 1, 1. 12. 14; 2, 2. 4). Jis buvo senelis Eljašibo, vyriausiojo kunigo Nehemijo valdymo pradžioje, t. y. 445–433 m. prieš Kristų (žr. Ezd 10, 6; Neh 3, 1. 20–21; 13, 4. 7). Eljašibas savo ruožtu buvo senelis Jehohanano, kuris buvo jau suaugęs vyras, nors dar ne vyriausiasis kunigas, Ezros dienomis, t. y. maždaug 400 m. prieš Kristų (žr. Ezd 10, 6). Anot Juozapo Flavijaus, Jehohanano sūnus Jadua mirė senatvėj maždaug tuo pačiu metu, kaip Aleksandras Didysis (t. y. 323 m. prieš Kristų).

12, 17: {...}: trūksta Minjamino klano galvos vardo.

Mešulamas, Talmonas ir
Akubas ėjo sargybą kaip vartų
sargai pamainomis prie vartų
sandėlių. 26 Jie gyveno Jozada-
ko sūnaus Ješuos sūnaus Jo-
jakimo dienomis ir valdytojo
Nehemijo dienomis, ir kunigo
Ezros, Rašto žinovo, dienomis.

Jeruzalės sienos pašventinimas

27* Jeruzalės sienai pašven-
tinti buvo pašaukti levitai iš
visų gyvenviečių atvykti į Je-
ruzalę ir atšvęsti džiaugsmin-
gą pašventinimą su padėkos
giesmėmis ir cimbolų, arfų bei
lyrų lydima daina. 28 Giesmi-
ninkų būriai suėjo iš Jeruzalės
apylinkių, iš netofatitų kaimų,*
29 iš Bet-Gilgalo ir iš Gebos bei
Azmaveto kaimų vietovių, nes
giesmininkai buvo pasistatę
sau gyvenviečių aplink Jeruza-
lę. 30 Kunigai ir levitai pirma
apvalė save, paskui jie apvalė
ir žmones, ir vartus, ir sieną.

31 Tada aš užvedžiau Judo di-
džiūnus ant sienos ir sudariau
du didelius būrius padėkos
giesmėms ir eisenai. Pirmasis
jų leidosi eiti ant sienos į deši-
nę Mėšlų vartų link. 32 Paskui
juos ėjo Hošaijas bei pusė Ju-
do didžiūnų 33 ir Azarijas, Ez-
ra, Mešulamas, 34 Judas, Ben-
jaminas, Šemajas ir Jeremijas
35 bei keletas jaunų kunigų su
trimitais; ir Asafo sūnaus Za-
kuro sūnaus Mikajo sūnaus
Matanijo sūnaus Šemajo sū-
naus Jonatano sūnus Zecharijas
36 ir jo broliai Šemajas, Azare-
lis, Milalajis, Maajis, Netane-
lis, Judas ir Hananis su Dievo
vyro Dovydo muzikos instru-
mentais, o jų visų priekyje ėjo
Rašto žinovas Ezra. 37 Prie Šal-
tinio vartų jie palipo tiesiai
aukštyn Dovydo miesto laip-
tais prie sienos pakilimo virš
Dovydo rūmų ir nuėjo iki Van-
dens vartų rytų pusėje.

38 Kitas būrys padėkos gies-
mėms ir eitynėms nuėjo į kai-
rę. Aš sekiau jiems pavymui su
puse žmonių ant sienos virš
Krosnių bokšto iki Plačiosios
sienos 39 ir virš Efraimo vartų,
ir Senųjų vartų, ir Žuvų vartų,
ir Hananelio bokšto, ir Šimti-
nės bokšto iki pat Avių vartų.
Prie Sargybos vartų buvo su-
stota. 40 Taip abu padėkos gies-
mių būriai sustojo Dievo
Namuose. Ir aš, ir pusė parei-
gūnų su manimi, 41 ir kunigai
Eljakimas, Maasėjas, Minja-
minas, Mikajas, Elioenajis, Ze-
charijas, Hananijas su trimi-
tais; 42 ir Maasėjas, Šemajas,
Eleazaras, Uzis, Jehohananas,
Malchijas, Elamas ir Ezeris.

12, 27–43: Be abejo, istoriko akimis žiūrint Jeruzalės sienos pašventinimas įvyko tuojau po sienos ir jos vartų atstatymo. Todėl šis skaitinys turėtų būti skaitomas po Neh 6, 15.

12, 28: ... *iš netofatitų kaimų:* Netofato gyvenvietė buvo į pietvakarius nuo Jeruzalės (žr. 1 Kr 9, 16; Ezd 2, 22).

Giesmininkai, Jezrahijo vado-
vaujami, garsiai giedojo. 43 Tą
dieną buvo atnašaujama dide-
lių aukų ir džiaugiamasi, nes
Dievas buvo juos pradžiuginęs
dideliu džiugesiu. Džiūgavo ir
moterys, ir vaikai. Jeruzalės
džiaugsmas toli buvo girdimas.

Atnašos kunigams ir levitams

44 Tą dieną vyrai buvo paskir-
ti prižiūrėtojais kambarių, ku-
rie buvo naudojami kaip san-
dėliai atnašoms, pirmienoms
ir dešimtinėms. Jie turėjo su-
rinkti į juos kunigams ir levi-
tams Mokymo įsakytą dalį nuo
miestams priklausančių lau-
kų. Mat Judo žmonės buvo dė-
kingi kunigams ir levitams, ei-
nantiems tarnybą. 45 Jie atliko
savo Dievo tarnybą ir apvaly-
mo tarnybą, kaip ir giesminin-
kai bei vartų sargai, pagal Do-
vydo ir jo sūnaus Saliamono
įsakymą, 46 nes jau Dovydo ir
Asafo dienomis, senovėje, buvo
giesmininkų galva ir šlovės bei
padėkos giesmės Dievui. 47 Ir
Zerubabelio dienomis, ir Nehe-
mijo dienomis visas Izraelis
davė kasdien dalį giesminin-
kams ir vartų sargams. Buvo
atidedama į šalį, kas buvo skir-
ta levitams, o levitai atidėjo į
šalį, kas buvo skirta Aarono
palikuonims.

Atsiskyrimas nuo svetimtaučių

13 1* Tą dieną buvo skaito-
ma žmonėms klausan-
tis iš Mozės knygos ir buvo ras-
ta joje parašyta, kad joks amo-
nietis ir joks moabietis niekad
negali būti priimtas į Dievo
bendriją, 2 nes jie nesutiko iz-
raeliečių su duona ir vandeniu,
bet pasamdė Balaamą prieš
juos, kad juos prakeiktų, ta-
čiau mūsų Dievas prakeikimą
pavertė palaiminimu. 3 Žmonės,
išgirdę šį Mokymą, atskyrė nuo
Izraelio visus svetimtaučius.

Nehemijo reformos

4* Prieš tai kunigas Eljaši-
bas, kuris buvo paskirtas kam-
barių valdytoju mūsų Dievo
Namuose ir giminiavosi su To-
biju, 5 buvo įrengęs jam didelį
kambarį, kuriame anksčiau
būdavo sudedama grūdų atna-
šos, smilkalai, reikmenys ir
grūdų, vyno bei aliejaus dešim-
tinės, skirtos levitams, giesmi-
ninkams ir vartų sargams, bei
aukos, skirtos kunigams. 6 Kai
visa tai vyko, nebuvau Jeruza-
lėje, nes trisdešimt antraisiais
Babilono karaliaus Artakserk-
so metais aš buvau nuvykęs
pas karalių. Tačiau, praėjus
šiek tiek laiko, pasiprašiau ka-
ralių leisti man grįžti. 7 Parvykęs

13, 1–3: Žmonėms skaityta Mozės knygos dalis čia yra laisvai cituojama iš Įst 23, 3–6.

13, 4–31: Šis tekstas yra dalis Nehemijo Atsiminimų. Žr. Neh 10, 1–40.

į Jeruzalę, sužinojau apie nusi-
kaltimą, kurį Eljašibas buvo
padaręs dėl Tobijo, įrengda-
mas jam kambarį Dievo Namų
kiemuose. 8 Tuo aš buvau labai
nepatenkintas ir visus Tobijo
baldus išmečiau iš kambario.
9 Tada daviau įsakymą, kad
kambariai būtų išvalyti, ir ten
vėl padėjau Dievo Namų reik-
menis su grūdų atnaša ir smil-
kalais.

10 Be to, aš sužinojau, kad le-
vitams nebuvo atiduodama
jiems skirta dalis. Užtat levi-
tai ir giesmininkai, užuot atli-
kę Šventyklos tarnybą, buvo iš-
ėję į savo laukus. 11 Taigi aš
subariau pareigūnus, tar-
damas: „Kodėl yra palikti Die-
vo Namai?“ Surinkęs levitus, pa-
stačiau juos į savo vietas, 12 ir
visas Judas atnešė grūdų, vy-
no bei aliejaus dešimtinę į san-
dėlius. 13 Sandėlių valdytojais
paskyriau kunigą Šelemiją,
raštininką Zadoką ir Pedają iš
levitų, o jų padėjėju Matanijo
sūnų Zakurą, nes jie laikomi
patikimais asmenimis. Jiems
buvo patikėta pareiga išdalyti
savo broliams. 14 O mano Die-
ve, atsimink mane maloniai už
tai ir neištrink mano gerų dar-
bų, kuriuos esu padaręs savo
Dievo Namams ir jų apeigoms!

Šabo įstatai

15 Tomis dienomis mačiau
Jude šabo dieną vienus žmo-
nes minančius vynuogių spau-
dykles, o kitus nešančius mai-
šus grūdų ir kraunančius juos
ant asilų. Ir net į Jeruzalę ša-
bo dieną buvo atgabenama vy-
no, vynuogių, figų ir visokiau-
sių gėrybių. Juos tuojau ir ten
pat aš įspėjau šių maisto da-
lykų neparduoti. 16 Jeruzalėje
gyveno ir Tyro žmonių. Jie
atgabendavo žuvų ir įvairiausių
prekių, kurias parduodavo Ju-
do žmonėms šabo dieną. 17 Tai-
gi aš išbariau ir Judo didikus,
jiems tardamas: „Ką reiškia
tas nedoras dalykas, išnieki-
nate šabo dieną taip elgdamie-
si? 18 Juk lygiai taip elgėsi jūsų
protėviai! Už tai Dievas ir at-
siuntė mums bei šiam miestui
visą šią nelaimę. Tačiau jūs,
išniekindami šabą, didinate
pyktį ant Izraelio!“

19 Kai šešėliai pradėjo deng-
ti Jeruzalės vartus, šabui arti-
nantis, įsakiau uždaryti visus
vartus ir nurodžiau, kad jie
nebūtų atidaryti iki po šabo.
Prie vartų pastačiau keletą sa-
vo tarnų, kad šabo dieną jokios
prekės nebūtų įneštos. 20 Taigi
visokiausių prekių pirkliai ir
pardavėjai praleido vieną ir ki-
tą kartą naktį už Jeruzalės sie-
nos, 21 kol juos išbariau. Jiems
pasakiau: „Kodėl jūs nakvoja-
te palei sieną? Jeigu dar kar-
tą taip darysite, prieš jus pa-
naudosiu jėgą!“ Nuo to laiko
šabo dieną jie daugiau nebe-
atėjo. 22 Tada įsakiau levitams

apsivalyti ir stovėti sargais
prie vartų, kad būtų išlaikytas
šabo dienos šventumas. Atsi-
mink ir tai mano labui, o mano
Dieve, ir pasigailėk manęs dėl
savo didelio gerumo!

Mišrių vedybų problema

[23] Be to, tomis dienomis pa-
mačiau žydų, vedusių moteris iš
Ašdodo, Amono ir Moabo. [24] Pu-
sė jų vaikų kalbėjo Ašdodo kal-
ba.* Žydiškai kalbėti jie nemo-
kėjo, bet kalbėjo tų įvairių
tautų kalba. [25] Su jais bariau-
si, juos iškeikiau, kai kuriuos
apmušiau, roviau jiems plau-
kus ir prisaikdinau Dievu, tar-
damas: „Jūs neturite duoti sa-
vo dukterų jų sūnums nei imti
jų dukteris savo sūnums ar sau
patiems“. [26] Argi Izraelio kara-
lius Saliamonas nenusidėjo per
tokias moteris! Tarp daugelio
tautų nebuvo kito karaliaus,
panašaus į jį, jis buvo taip Die-
vo mylimas, kad Dievas pada-
rė jį viso Izraelio karaliumi, ta-
čiau svetimtautės moterys
įvedė jį net į nuodėmę. [27] Nejau
ir apie jus turi būti girdima,
kad esate padarę tokį pat di-
delį nusikaltimą ir elgėtės ne-
ištikimai su mūsų Dievu, ves-
dami svetimtautes moteris?

[28] Vienas iš vyriausiojo kuni-
go Eljašibo sūnaus Jehojados
sūnų buvo Sanbalato Horonito
žentas. Jį aš nuvijau nuo sa-
vęs. [29] Atsimink juos, o mano
Dieve, nes jie suteršė kunigys-
tę bei kunigų ir levitų sandorą!
[30] Taip apvaliau juos nuo vis-
ko, kas svetima, ir patvarkiau
kunigų ir levitų pareigas, kiek-
vienam pagal jo tarnybą. [31] Be
to, patvarkiau malkų atnašą
aukurui nustatytu laiku ir pir-
mienas. Atsimink tai mano la-
bui, o mano Dieve!

13, 24: ... *Ašdodo kalba*: Ašdodo filistinai turbūt kalbėjo aramėjų kalba; iš tremties grįžusiųjų žydų kalba buvo potremtinė hebrajų kalba.

TOBITO KNYGA

Tobito knyga, vadinama pagrindinio veikėjo vardu, susieja pernelyg žydišką gyvenimo būdą ir dorovę su rytietiška tautosaka patraukliu, žydų ir krikščionių mėgstamu pasakojimu. Maldos, psalmės ir išminties posakiai bei vykusiai sukurtas pasakojimas padeda suprasti nežinomo įkvėptojo autoriaus tikėjimą ir religinę aplinką. Tobito knyga turbūt buvo parašyta II prieškristinio šimtmečio pradžioje. Parašymo vieta nėra žinoma.

Tobitą, pamaldų ir turtingą izraelietį, gyvenantį tarp tremtinių, kuriuos asirai buvo išvarę į Ninevę iš šiaurinės Izraelio karalystės 721 m. prieš Kristų, ištinka sunkios nelaimės. Galop jis apanka. Nelaimių nukankintas Tobitas prašo Dievą siųsti jam mirtį. Bet, prisiminęs, kad kadaise buvo patikėjęs didoką pinigų sumą savo bičiuliui tolimoje Medijoje, jis išsiunčia pas jį savo sūnų Tobiją parnešti pinigų. Tuo pačiu metu Medijoje jauna moteris Sara irgi prašo Dievą leisti jai mirti. Mat ji buvo netekusi septynių vyrų. Vedybų naktį juos užmušdavo demonas Asmodėjus. Dievas išklauso Tobito ir Saros maldų ir pasiunčia angelą Rafaelį jiems padėti. Rafaelis apsireiškia žmogaus išvaizda.

Rafaelis leidžiasi kelionėn į Mediją su Tobiju. Kelionės metu maudantis upėje, Tobiją užpuola didelė žuvis. Rafaelis paliepia jam pagauti ją ir išimti jos tulžį, širdį ir kepenis, nes tai esą „naudingi vaistai". Vėliau, Rafaelio raginamas, Tobijas veda Sarą ir panaudoja žuvies širdį ir kepenis iš jaunosios miegamojo išvaryti Asmodėjui. Sugrįžęs į Ninevę su žmona ir tėvo pinigais, Tobijas patepa tėvui akis žuvies tulžimi ir jas išgydo. Tada Tobitas sudeda savo nuostabią šlovės giesmę. Prieš mirdamas Tobitas įsako sūnui palikti Ninevę, nes Dievas šį nedorą miestą sunaikins. Palaidojęs savo tėvą ir motiną, Tobijas su šeima iškeliauja į Mediją. Vėliau, čia gyvendamas, sužino, kad Ninevė buvo sunaikinta.

Įkvėptasis Tobito knygos autorius, panašiai kaip įkvėptieji Jonos ir Juditos knygų autoriai, norėdamas pamokyti ir nurodyti, kaip likti ištikimam savo įsitikinimams svetimoje aplinkoje, pasinaudoja religinio apsakymo literatūrine forma. Be abejo, autorius galėjo turėti prieš akis šerdį istorinio įvykio, leidusio jam sukurti šį apsakymą, bet ši galimybė mažai ką pridėtų jo mokymui. Panašia literatūrine religinio apsakymo forma yra naudojęsis didysis Žemaitijos švietėjas vyskupas Motiejus Valančius. Tariamieji istoriniai duomenys – karalių, miestų, žmonių vardai – tarnauja kaip šmaikščios detalės skaitytojo dėmesiui ir žavesiui pažadinti. Nepaisant visų istorinių nuorodų, Tobito knyga

yra žydų išeivijos apsakymas, kurio tikslas įkvėpti pasitikėjimą Dievu ir žmogaus pastangomis.

Įkvėptasis autorius sukūrė savo apsakymą iš trijų anuometinėje aplinkoje plačiai žinomų liaudies apsakymų: 1) iš „Dėkingų mirusiųjų" apsakymo (pasakojimo apie žmogų, tapusį beturčiu, bet susilaukusį atlygio už išniekinto lavono palaidojimą); 2) iš „Jaunosios miegamojo pabaisos" apsakymo (pasakojimo apie demoną, kuris užmušdavo jaunąjį vedybų naktį) ir 3) iš „Ahikaro apsakymo" (pasakojimo apie išmintingą dvariškį, kuris, nekaltai savo įsūnio apskųstas, buvo išteisintas). Betgi apsakymo sąrangos savitumas, vaizdai ir knygos dvasios ištaka yra Šventasis Raštas. Nors vardu tėra minimi tik Amosas ir Nahumas, bet ir kitos Šventraščio knygos, ypač Pradžios, Jobo ir Izaijo, sąlygojo apsakymą. Pakartoto Įstatymo knygos atpildo dėsnis, t. y. teisieji yra atlyginami, o nedorieji nubaudžiami, yra Tobito knygos teologija.

Nors paprastai Tobito knyga yra istorinių knygų sąraše, savo turiniu ji savita. Ji priklauso ir istorinių knygų grupei, ir išminties knygų raštijai. Jos puslapiuose daug išminties posakių, panašių į išminties raštijos knygų posakius (žr. Tob 4, 3–19. 21; 12, 6–10; 14, 7. 9), ir įprastinių išminties raštijos temų: ištikimybė Mozės Įstatymui, angelų užtarimas, pareiga rūpintis tėvais, vedybinė ištikimybė, pagarba mirusiesiems ir išmaldos, maldos bei pasninko svarba.

Tobito knyga buvo parašyta aramėjiškai, bet jos aramėjiškasis tekstas mūsų laikų nepasiekė. Graikiškasis Septuagintos vertimas, t. y. tekstas, priklausantis antrajam Senojo Testamento knygų rinkiniui, yra kanoniškasis Katalikų bendrijos Tobito knygos tekstas. Katalikai ją vadina deuterokanoniška knyga, o kiti krikščionys – apokrifu. 1955 m. Tobito knygos fragmentai aramėjų ir hebrajų kalbomis buvo aptikti Kumrano IV oloje. Atrastieji tekstai iš esmės sutinka su turimu kanoniškuoju Septuagintos tekstu, kuris yra šio vertimo pagrindas.

Tobito knygos metmenys

A.	Tobito išmėginimai	1, 3 – 3, 6
B.	Sunki Saros būklė	3, 7–17
C.	Tobijo kelionė ir vedybos su Sara	4, 1 – 9, 6
D.	Tobijas sugrįžta ir išgydo tėvą	10, 1 – 11, 18
E	Rafaelis apreiškia, kas esąs	12, 1–22
F.	Tobito šlovės giesmė	13, 1–18
G.	Pabaiga	14, 1–15

Tobitas

1 [1] Ši knyga yra pasakoji-
mas apie Tobitą,* sūnų
Tobielio, sūnų Hananielio, sū-
nų Aduelio, sūnų Gabaelio, iš
Asielio klano, Naftalio giminės.
[2] Asirijos karaliaus Šalmane-
sero* dienomis jis buvo paim-
tas į nelaisvę iš Tisbės, esan-
čios pietuose, Kedeš-Naftalio
Aukštutinėje Galilėjoje, nuo
Hazoro vakarų link ir į šiaurę
nuo Fogoro.

A. TOBITO IŠMĖGINIMAI

Tobitas tremtinys

[3] Aš, Tobitas, per visas savo
gyvenimo dienas ėjau tiesos ir
teisumo keliais. Esu davęs
daug išmaldos savo giminai-
čiams ir tautiečiams, ištrem-
tiems su manimi į Ninevę
Asirijoje. [4] Kai dar jaunuolis te-
bebuvau savo žemėje, Izraelio
krašte, visa mano protėvio Naf-
talio giminė jau buvo palikusi
Dovydo namus ir Jeruzalę. Tą
miestą, kuris buvo iš visų Iz-
raelio giminių išrinktas, idant
jos visos atnašautų auką toje
vietoje, kur buvo Šventykla,
Dievo buveinė. Ji buvo pašven-
tinta ir įkurta visoms ateinan-
čioms kartoms. [5] Visi mano gi-
minaičiai ir visi mano protėvio
Naftalio namai atnašaudavo
aukas ant visų Galilėjos kalnų
ir tam veršiui, kurį Izraelio ka-
ralius Jeroboamas* buvo pa-
statęs Dane.

[6] O aš savo ruožtu dažnai vie-
nas keliaudavau į Jeruzalę
šventėms, kaip įsakyta visam
Izraeliui amžinu įsaku.* Ga-
bendamas su savimi laukų
pirmienas ir kaimenės pirma-
gimius drauge su pajamų de-
šimtine ir pirmojo kirpimo vil-
nomis, skubėdavau į Jeruzalę
[7] ir paduodavau juos prie au-
kuro kunigams, Aarono pali-

1, 1: ... *Tobitas:* Tobito knygos fragmentuose, atrastuose Kumrane, Tobitui duodamas vardas *Tobi,* t. y. *Tobijah* (žr. 9 eilutę; Ezd 2, 60), arba *Tobijahu* (žr. 2 Kr 17, 8) santrumpa, t. y. *Jahvė yra geras. Tobielis* reiškia *Dievas yra geras; Hananielis* reiškia *Dievas yra gailestingas.*

1, 2: ... *Šalmaneseras:* Šalmaneseras V (727–722 m. prieš Kristų) pradėjo Samarijos apgulą. Šiaurinės Izraelio karalystės gyventojus išvarė į tremtį jo įpėdinis Sargonas II (722–705 m. prieš Kristų). *Tisbė* ir *Fogoras* – archeologų neatrasti Galilėjos miestai; *Tisbė* Gileado srityje turbūt buvo pranašo Elijo gimtinė; *Kedešas:* žr. Joz 20, 7; *Hazoras:* žr. Joz 11, 1.

1, 5: ... *Jeroboamas:* Jeroboamas pastatė šventyklas Dane ir Bet-Elyje, kad jo karalystės gyventojai daugiau nebeitų šventėms į Jeruzalę. Auksinės veršių statulos, padėtos šventyklose, buvo laikomos Jahvės sostu. Ilgainiui žmonės pradėjo garbinti pačias statulas. Jeroboamas statė ir aukštumų alkus (žr. 1 Kar 12, 26–33).

1, 6: ... *amžinu įsaku:* žr. Įst 12, 11. 13–14. Tobitas atsisakė garbinti Dievą Jeroboamo šventyklose ir nešė savo atnašas į Jeruzalę (žr. 2 Kr 11, 16). Apie įvairias dešimtines žr. Sk 18, 20–32; 2 Kr 31, 46; Įst 14, 22–29; 26, 12–13.

kuonims. Levitams, atliekantiems tarnybą, duodavau dešimtinę grūdų, vyno, alyvmedžio aliejaus, granatmedžio vaisių, figų ir kitų vaisių. Išskyrus šabo metus, duodavau antrąją dešimtinę pinigais, kuriuos kasmet, nuėjęs į Jeruzalę, sumokėdavau.
8 Trečiąją dešimtinę duodavau našlaičiams ir našlėms bei ateiviams, prisidėjusiems prie izraeliečių. Atnešdavau jiems šią dovaną kas treti metai. Mes valgydavome ją, laikydamiesi Mozės Įstatymo įsakų ir mūsų protėvio Hananielio motinos Deboros paliepimų, nes mano tėvas buvo miręs ir palikęs mane našlaitį.

9 Užaugęs vedžiau Aną, moterį iš mūsų klano. Ji pagimdė man sūnų, kurį pavadinau Tobiju.
10 Prasidėjus trėmimui į Asiriją, aš buvau paimtas ir patekau į Ninevę kaip belaisvis. Visi mano giminaičiai ir mano tautiečiai valgė pagonių maistą,
11 bet aš savo ruožtu saugojausi ir pagonių maisto nevalgiau.
12 Kadangi tarnavau Dievui iš visos širdies,
13 Aukščiausiasis suteikė man malonę ir gerą vardą Šalmanesero akyse. Aš pirkdavau visa, ko jam reikėdavo.
14 Retkarčiais, jam gyvam esant, nuvykdavau į Mediją nupirkti jam prekių. Būdamas Medijos šalyje, palikau dešimt sidabrinių talentų* pas giminaitį Gabrio sūnų Gabaelį, gyvenantį Rages mieste, Medijoje.
15 Bet, Šalmaneserui mirus ir jo sūnui Sancheribui* jo vietoje tapus karaliumi, keliai į Mediją pasidarė taip nesaugūs, kad daugiau nebegalėjau ten nukeliauti.

Drąsa laidojant mirusius

16 Šalmaneserui valdant, padariau daug gerų darbų savo giminaičiams ir tautiečiams.
17* Dalijausi savo duona su alkstančiais ir savo drabužiais su nuogaisiais. Jei pamatydavau iš savo mirusių tautiečių žmogaus kūną, išmestą už Ninevės sienų, jį palaidodavau.
18 Palaidodavau ir bet kokį žmogų, kuriuos nuo Dangaus Karaliaus teismo už piktažodžiavimą iš Judėjos parbėgęs Sancheribas žudydavo. Pagautas įsiutimo, jis nužudė daug izraeliečių, bet aš, būdavo, vogčiomis paimu jų kūnus ir palaidoju. Sancheribas jų

1, 14: *dešimt sidabrinių talentų*: apie 40 000 Lt. *Rages*: šiuolaikinis Rai miestas, apie 8 km į pietryčius nuo Teherano; *Medija*: Irano šiaurės vakarų sritis. Žr. Tob 4, 20.

1, 15: ... *Sancheribas*: Asirijos karalius (705–681 m. prieš Kristų), Sargono II sūnus.

1, 17–18: Tobitas, laidodamas mirusius, statė savo gyvybę į pavojų. Būti nepalaidotam žydams buvo didelė nelaimė. Žr. Tob 4, 3–4; 6, 15; 14, 12–13.

ieškodavo, bet negalėdavo su-
rasti. 19 Tačiau vienas Ninevės
gyventojas, nuėjęs pas karalių,
pranešė jam, kad aš juos slap-
ta palaidoju. Aš pasislėpiau.
Bet žinodamas, kad karalius
žino apie mane ir nori mane nu-
bausti mirtimi, išsigandau ir
pabėgau. 20 Tada visa mano
nuosavybė buvo nusavinta,
man nieko nepaliko. Visa, ką
turėjau, buvo paimta į kara-
liaus iždą, išskyrus mano žmo-
ną Aną ir mano sūnų Tobiją.
21 Bet nepraėjus nuo to ketu-
riasdešimčiai dienų, karalius
buvo dviejų savo sūnų nužudy-
tas. Jiedu tada pabėgo į Ara-
rato kalnus. Jo sūnus Esarha-
donas,* tapęs karaliumi tėvo
vietoje, paskyrė mano brolio
Anaelio sūnų Ahikarą tvarky-
ti visų savo karalystės reika-
lų. Taigi jis turėjo visą valdžios
galią. 22 Ahikaras tad užtarė
mane, ir aš galėjau sugrįžti į
Ninevę. Asirijos karaliui San-
cheribui valdant, Ahikaras bu-
vo vyriausiasis vyno padavėjas,
antspaudo žiedo saugotojas
bei iždininkas, ir Esarhadonas
paliko jį tarnyboje. Jis buvo
mano artimas giminaitis –
mano sūnėnas.

2 1 Tad, karaliui Esarhado-
nui valdant, sugrįžau į
savo namus, ir man buvo su-
grąžinti žmona Ana bei sūnus
Tobijas. Per Sekminių iškil-
mes – Savaičių šventę* – buvo
man patiekti puikūs pietūs. Aš
atsisėdau valgyti. 2* Kai buvo
parengtas man stalas ir padė-
ta prieš mane daug įvairių val-
gių, savo sūnui Tobijui tariau:
„Mano vaikeli, išeik ir parvesk
kokį tik rastumei vargšą žmo-
gų, visa širdimi garbinantį
Dievą, iš mūsų tautiečių tarp
tremtinių čia, Ninevėje. Tepa-
valgo jis su manimi. Iš tikrųjų,
sūnau, aš palauksiu, kol tu su-
grįši.“ 3 Tobijas tad išėjo ieško-
ti vargšo žmogaus tarp mūsų
brolių. Sugrįžęs jis sušuko: „Tė-
ve!“ – „Kas nutiko, sūnau?“ –
klausiau. Jis atsakė: „Vienas
mūsų tautiečių buvo nužudy-
tas! Jo kūnas guli prekyvietė-
je, kur jis buvo ką tik pa-
smaugtas.“ 4 Pašokau ant kojų,
palikdamas nepaliestus pietų

1, 21: ... *Esarhadonas*: Asirijos karalius (681–669 m. prieš Kristų). *Ahikaras*: tautosakos didvyris, įžymus savo išmintimi. Pasakojimas apie Ahikaro išmintį senovėje buvo plačiai pasklidęs ir yra išlikęs įvairiomis kalbomis: aramėjų, sirų, armėnų, arabų (*Arabų naktys*), graikų (Ezopo pasakos), slavonų, etiopų ir rumunų. Įkvėptasis Tobito knygos autorius padaro Tobitą Ahikaro dėde, norėdamas iškelti Tobitą. Žr. Tob 14, 10 paaiškinimą.

2, 1: ... *Savaičių šventę* graikiškai *Pentekostē*, t. y. penkiasdešimtoji diena nuo Išėjimo iškilmės. Žr. Kun 23, 15–21; Įst 16, 9–12.

2, 2: Išmalda ir meilės darbai vargšams yra svarbios dorybės, kurių moko Tobito knyga. Žr. Tob 4, 7–11. 16–17; 12, 8–9; 14, 10–11.

valgius. Išnešęs negyvąjį vyrą
iš aikštės, padėjau jį viename
iš kambarių, kad saulei nusi-
leidus jį palaidočiau. [5] Parėjęs
apsiploviau* ir skaudžia širdi-
mi valgiau savo maistą. [6] Tada
prisiminiau Amoso pranašavi-
mą, ištartą Bet-Eliui:

„Jūsų šventės bus pavers-
tos gedulu
ir visos jūsų giesmės
raudomis."

[7] Ir apsiverkiau. Atėjus sau-
lėlydžiui, išėjau ir, iškasęs ka-
pą, negyvėlį palaidojau.

[8] Mano kaimynai juokėsi iš
manęs, vieni kitiems sakyda-
mi: „Nejau tas žmogus niekuo-
met nepasimokys! Juk jau kar-
tą jis buvo gaudomas, kad būtų
nubaustas mirtimi už tokį dar-
bą, ir buvo pabėgęs. Betgi čia
jis vėl laidoja mirusius!"

Tobitas apanka

[9] Tą pačią naktį apsiplovęs
nuėjau į savo kiemą ir atsigu-
liau prie kiemo sienos. Kadangi
buvo karšta, savo veidą palikau
neuždengtą, [10] nežinodamas,
kad ant sienos virš mano gal-
vos tupi žvirbliai. Jų karštos
išmatos užkrito man ant akių
ir sukėlė baltuosius šlakus.
Ėjau pas gydytojus, kad išgy-
dytų, bet kuo daugiau jie mane
gydė tepalais, tuo labiau man
regėjimą temdė baltieji šla-
kai,* kol visiškai nebegalėjau
matyti. Buvau neregys ketve-
rius metus. Visi mano giminai-
čiai mane užjautė, o Ahikaras
rūpinosi manimi dvejus metus,
kol išvyko į Elymajį.*

[11] Tuo metu taip pat ir mano
žmona Ana dirbo už atlygini-
mą moters darbus, verpė vil-
nas ir audė audeklus. [12] Kai ji
įteikdavo, kas buvo užsakyta,
mokėdavo jai atlygį. Kartą,
septintą dystros mėnesio* die-
ną, kai ji pabaigė audinį ir
nusiuntė jį savo užsakovams,
jie užmokėjo jai visą atlygį ir
dar pridėjo ožiuką vaišėms.*
[13] Atvestas į mano namus, ožiu-
kas ėmė mekenti. Aš tad, pasi-
šaukęs ją, paklausiau: „Iš kur
tu gavai tą ožiuką? Ar tikrai jis
nėra vogtas? Sugrąžink jį savi-
ninkams, nes mes neturime tei-
sės valgyti to, kas vogta." [14]* Bet
ji man atsakė: „Ne, jis buvo
man duotas kaip dovana prie
atlyginimo." Vis dėlto aš ja ne-
tikėjau ir paliepiau sugrąžinti

2, 5: ... *apsiploviau*: lavono palietimas padarė jį nešvarų apeigoms. Žr. Sk 19, 11–13.

2, 10: ... *temdė baltieji šlakai*: katarakta. *Elymajį*: graikiškas senovės Elamo vardas. Elamas yra į šiaurės rytus nuo Persijos įlankos.

2, 12: ... *dystros mėnesio*: makedoniečių mėnuo, kuris atitinka žydų šebato – (sausio – vasario) mėnesį. Taigi galima būtų sakyti *įsižiemojus*. ... *vaišėms*: pažodžiui *židiniui*, t. y. kepimui. Dovana turbūt buvo duota turint mintyje kurią nors žydų šventę – Purimus?

2, 14: Anos aštrus priekaištas primena Jobo žmonos žodžius. Žr. Job 2, 9.

jį savininkams. Tuomet ji, man atsakydama, tarė: „Kurgi tavo išmaldos? Kurgi tavo gerieji darbai? Štai! Visi žino, kokį atpildą esi už juos gavęs!“

3 [1] Tuomet, širdgėlos apimtas, dejavau ir, kūkčiodamas pro ašaras, pradėjau melstis:

2 „Teisus esi, VIEŠPATIE,
ir visi tavo darbai yra teisingi!
Visi tavo keliai yra gailestingumas ir tiesa;
tu esi pasaulio Teisėjas.
3 Dabar tad, VIEŠPATIE, prisimink mane
ir maloniai į mane pažvelk.
Nebausk manęs už mano nuodėmes
nei už mano netyčinius nusižengimus,
nei už nusižengimus tau mano protėvių.
Jie nusidėjo tau
ir sulaužė tavo įsakymus.
Užtat ir atidavei mus plėšimui,
tremčiai ir mirčiai,
kad taptume pamoka, priežodžiu, panieka visoms tautoms,
kuriose esi mus išblaškęs.
5 Dabar tad visi tavo teismai yra teisingi,
kai elgiesi su manimi, kaip mano nuodėmės
ir nuodėmės mano tėvų užsitarnauja.
Juk tavo įsakymų nesilaikėme,
nėjome tiesos keliu tavo akivaizdoje.
6 Užtat dabar elkis su manimi, kaip tau patinka,
įsakyk atimti iš manęs gyvasties alsavimą,
kad būčiau išlaisvintas iš žemės varžtų
ir virsčiau dulkėmis.
Juk mirti man geriau, negu gyventi,*
kadangi turėjau klausytis užgaulingų apkalbų,
mane pribloškė širdgėla.
Įsakyk, VIEŠPATIE, kad būčiau išvaduotas iš šios kančios,
išvaduok mane, kad galėčiau eiti į amžiną buveinę,*
ir nenugręžk, VIEŠPATIE, nuo manęs savo veido.
Juk mirti man geriau,
negu patirti tiek daug kančios
ir klausytis apkalbų.“

3, 6: *Juk mirti man geriau, negu gyventi*: Tobitas kentėdamas kartoja žodžius irzlaus Jonos (žr. Jon 4, 3. 8), norėjusio mirti dėl to, kad Dievas nesunaikino jo nekenčiamų ninevitų. Panašiomis aplinkybėmis Mozė (žr. Sk 11, 15), Elijas (žr.1 Kar 19, 4) ir Jobas (žr. Job 7, 15) prašė mirties iš Dievo. ... *amžiną buveinę*: graikiškai Hadą, t. y. Šeolą, niūrią mirusiųjų buveinę, iš kurios niekas negrįžta (žr. Job 7, 9–10; 14, 12; Iz 26, 14). Palaimą nešantis nemirtingumas dar nebuvo apreikštas. Žr. Tob 4, 6 paaiškinimą.

B. SUNKI SAROS BŪKLĖ

Sara neteisingai apkaltinama

7* Tą pačią dieną Ekbatanos mieste, Medijoje, atsitiko, kad ir Raguelio duktė Sara turėjo klausytis vienos savo tėvo tarnaičių apkalbų.
8 Mat ji buvo ištekėjusi už septynių vyrų, bet nedorasis demonas Asmodėjus* buvo nužudęs vieną po kito jaunikius prieš jiems sueinant kaip vyrui su žmona. Tarnaitė jai sakė: „Tu pati pasmaugi savo vyrus! Pasižiūrėk į save! Jau buvai ištekėjusi už septynių vyrų ir dar nesi nė su vienu iš jų džiaugsmo turėjusi.
9 Kam gi turi mus mušti? Argi dėl to, kad tavo vyrai mirė? Eik pas juos! Kad tu niekad neregėtum savo sūnaus ar dukters!“
10 Tą dieną ji buvo širdgėlos apimta ir kūkčiodama verkė. Užlipusi į viršutinį kambarį savo tėvo namuose, ji norėjo pasikarti. Bet, dar kartą pergalvojusi, tarė: „Ne! Niekad neleisiu žmonėms savo tėvo užgaulioti! Juk žmonės sakys: 'Tu turėjai tik vieną mylimą dukterį, bet ji iš širdgėlos pasikorė!' Aš nuvaryčiau savo tėvą, sulaukusį senatvės, į mirusiųjų buveinę kupiną širdgėlos. Tad man kur kas geriau nesikarti, bet maldauti VIEŠPATĮ, kad leistų man mirti, idant nebereikėtų man klausytis tokių užgaulių.“
11 Tuo pačiu metu pakeltomis rankomis prieš langą* ji meldėsi, tardama:

„Pašlovintas esi,
gailestingumo Dieve!*
Tavo vardas yra amžinai
šlovinamas.
Visi tavo kūriniai tešlovina
tave amžinai!
12 O dabar, VIEŠPATIE, į tave
kreipiu veidą,
tavęsp keliu akis.
13 Įsakyk, kad aš būčiau
išvaduota iš žemės varžtų
ir nebegirdėčiau daugiau
tokių užgaulių.
14 Tu žinai, Valdove, kad esu
nekalta;
joks vyras nepalietė manęs;
15 savo vardo nesu išniekinusi
nei savo tėvo vardo
tremties šalyje.

3, 7: Nuo šios eilutės įsiterpia pasakotojas, t. y. pasakojama trečiuoju asmeniu. Įkvėptasis autorius susieja keletą atsitiktinių įvykių, norėdamas priminti skaitytojui apie Dievo rūpinimąsi šeima tremtyje. Žr. taip pat Tob 3, 16–17; 4, 1; 5; 4. *Ekbatana* – šiuolaikinis Hamadano miestas Irane. Kadaise jis buvo Medijos karalystės sostinė. *Raguelis* reiškia *Dievo draugas*.

3, 8: ... *Asmodėjus*: persiškai *aesthma daeva*, t. y. *pykčio demonas*, perimtas į aramėjų kalbą *naikintojo* prasme. Jį sutramdys Rafaelis (žr. Tob 8, 3); *Rafaelis* reiškia *Dievas gydo*.

3, 11: ... *prieš langą*: veidu atsigręžusi Jeruzalės link. Žr. Dan 6, 11. *Pašlovintas esi, gailestingumo Dieve* ... ir *Tebūna pašlovintas* yra įprastinė žydų maldų įžanga (žr. Tob 8, 5. 15; 11, 14; 13, 1).

Aš esu vienintelis savo tėvo
vaikas,
kito vaiko būti paveldėtoju
jis neturi;
neturi jis brolių, nėra kitų
giminaičių,
už kurių galėčiau ilgainiui
ištekėti.
Jau septyni mano vyrai
mirė!
Kam gi turėčiau dar gyventi?
Betgi jeigu nepatinka tau,
VIEŠPATIE,
atimti man gyvybę,
maloningai pažvelk į
mane.
Neleisk man niekad daugiau
tų užgaulių girdėti."

Dievas išklauso abiejų maldas

16 Abiejų maldos buvo tuo
pačiu metu išgirstos šlovingo-
je Dievo akivaizdoje. 17 Rafae-
lis buvo pasiųstas išgydyti jų abiejų: Tobito, pašalinant baltuosius šlakus jam nuo akių, kad galėtų savo akimis regėti Dievo šviesą, ir Raguelio dukters Saros, atiduodant ją vedybomis Tobito sūnui Tobijui ir išvaduojant ją iš nedorojo demono Asmodėjaus. Mat Tobijui priklausė teisė* turėti ją žmona pirmučiausia už visus kitus, norėjusius ją vesti. Tuo pačiu metu, kai Tobitas sugrįžo iš kiemo į savo namus, Raguelio duktė Sara nulipo iš aukštutinio kambario.

C. TOBIJO KELIONĖ IR VEDYBOS SU SARA

Tėvas pamoko sūnų

4 1 Tą pačią dieną Tobitas,
prisiminęs pinigus, pasidėtus pas Gabaelį Rages mieste, Medijoje,
2 sau tarė: „Štai
prisiprašiau mirties. Argi nereikėtų prieš mirštant pasišaukti Tobiją ir pasakyti jam apie pinigus?"
3* Jis tad pašaukė ir, Tobijui pas jį atėjus, tarė: „Mano sūnau, kai numirsiu, mane prideramai palaidok. Rūpinkis savo motina ir nepalik jos per visas jos gyvenimo dienas. Daryk visa, kas tik jai patinka, ir niekuo neužduok jai širdies.
4 Atsimink, mano
sūnau, kad ji pakėlė daug pavojų, tau dar jos įsčiose tebesant. O kai ji numirs, palaidok ją šalia manęs tame pačiame kape.

3, 17: ... *Tobijui priklausė teisė*: pagal protėvių paprotį tuoktis su savo klano moterimis. Tobijas buvo artimiausias Saros giminaitis (žr. Tob 6, 12). Žr. Tob 4, 12–13; Pr 24.

4, 3–19: Elgesio taisyklių – aforizmų – rinkinys, panašus į išminties raštiją, ypač Patarlių ir Siracido knygas: pareigos tėvams (3–4 eilutės), ištvermė doroje ir pikto vengimas (5–6. 14b), išmaldos ir gerų darbų pareiga bei reikšmė (7–11.16–17), vedybos su savo tautietėmis (12–13a), darbštumas (13b), skubus atlyginimo mokėjimas (14a), auksinė elgesio taisyklė (15a), blaivybė (15b), klusnumas (18) ir malda (19).

5 Per visas savo dienas, ma-
no sūnau, atsimink VIEŠPATĮ,
mūsų Dievą, ir suvaldyk kiek-
vieną norą nusidėti ar sulau-
žyti jo įsakymus. Daryk gerus
darbus per visas savo gyveni-
mo dienas ir niekad neik ne-
teisumo keliais. 6* Jeigu teisin-
gai gyvensi, visi tavo darbai
tau seksis. Visiems, vykdan-
tiems teisumą, 7 duok išmaldos
iš savo mantos ir neleisk savo
akiai šykštauti, kai duodi iš-
maldą. Nenusuk savo veido nė
nuo vieno vargšo, ir Dievo vei-
das nebus nugręžtas nuo ta-
vęs. 8 Jeigu turi daug mantos,
duok išmaldą iš savo pertek-
liaus; jeigu mažai, nebijok duo-
ti iš to, ką turi. 9 Taip daryda-
mas, tu susikrausi didelį turtą
nelaimės dienai. 10 Juk išmal-
da išlaisvina nuo mirties ir iš-
gelbsti žmogų nuo žengimo į
tamsiąją buveinę. 11 Iš tikrųjų
išmalda visiems, ją duodan-
tiems, yra vertinga atnaša
Aukščiausiojo akivaizdoje.

12 Saugokis, mano sūnau, nuo
bet kokio palaido elgesio. Visų
pirma išsirink žmoną iš savo
protėvių palikuonių. Nevesk
moters svetimtautės, kuri nė-
ra iš tavo tėvo giminės, nes mes
esame pranašų palikuonys. At-
simink, mano sūnau, kad No-
jus, Abraomas, Izaokas ir Jo-
kūbas, mūsų proseniai, visi pa-
ėmė žmonas iš savo giminaičių.
Jie buvo palaiminti per savo
vaikus. Atsimink, kad jų pali-
kuonys paveldės kraštą. 13 Tad
ir tu, mano sūnau, mylėk sa-
vuosius. Nebūk išdidus savo
širdyje su giminaičiais, savo
tautiečių sūnumis ir dukteri-
mis, atsisakydamas imti iš jų
sau žmoną. Juk išdidumas yra
pragaištis ir didelė negerovė, o
dykinėjimas žlugdo ir neša
skaudų neturtą, nes dykinėji-
mas yra bado motina.

14 Nesulaikyk iki kitos dienos
atlygio savo darbininkams,
bet tuojau pat jiems užmokėk.
Jeigu tarnauji Dievui, gausi at-
pildą. Prižiūrėk save, mano sū-
nau, visame, ką tu darai, ir tvar-
dyk visą savo elgesį. 15 Kas tau
nepatinka, to ir kitam nedaryk.
Negerk be saiko vyno, į kelionę
nesileisk girtas. 16 Dalykis sa-
vo maistu su išalkusiais ir sa-
vo drabužiais su nuogaisiais.
Išdalyk savo perteklių kaip iš-
maldą ir neleisk savo akiai
šykštauti, kai duodi išmaldą.
17* Būk dosnus su savo duona ir
vynu ant teisiųjų kapų, bet ne-
dalyk jų nusidėjėliams.

4, 6: Prieš pomirtinio atlyginimo žmogui apreiškimą, – tiesa, kurios moko Išminties knyga, – Senojo Testamento žmogus tikėjo, kad dorybė laiduoja žemėje sėkmę ir gerą gyvenimą, o nuodėmė veda žemėje į nesėkmę ir nelaimingą gyvenimą (žr. Įst 28).

4, 17: Tobitas pataria sūnui arba duoti išmaldą pagerbiant mirusiuosius, arba duoti *paguodos duoną* mirusiojo šeimai. Žr. Jer 16, 7; Ez 24, 17.

[18] Ieškok kiekvieno išmintingo žmogaus patarimo ir niekad neniekink jokio naudingo pamokymo. [19]* Visad šlovink VIEŠPATĮ Dievą, prašyk jo ištiesinti tavo kelius ir suteikti sėkmę visoms tavo pastangoms bei užmojams. Nes išmintis nėra nuosavybė tautų, pats VIEŠPATS suteikia joms gerą supratimą. Bet jeigu jis kitaip patvarko, tuomet jis nubloškia į giliausią mirusiųjų pasaulio dugną. Dabar tad, mano vaikeli, atsimink mano įsakymus ir neleisk, kad jie išblėstų tavo širdyje.

[20] Pagaliau, mano sūnau, aš turiu tau pasakyti, kad esu padėjęs dešimt sidabrinių talentų pas Gabrio sūnų Gabaelį Rages mieste, Medijoje. [21] Nenuogąstauk, mano sūnau, dėl mūsų neturto. Tu būsi turtingas žmogus, jeigu bijosi Dievo, vengsi bet kokios nuodėmės ir darysi, kas patinka VIEŠPAČIUI, tavo Dievui."

Angelas Rafaelis

5 [1] Tobijas savo tėvui Tobitui atsakė: „Tėve, darysiu visa, ką man įsakai. [2] Bet kaip aš galėsiu paimti iš jo pinigus? Nei jis manęs pažįsta, nei aš jo pažįstu. Kokį ženklą turiu jam duoti, kad jis mane pažintų, manimi patikėtų ir duotų man pinigus? Be to, aš nežinau, net kokiu keliu leistis kelionėn į Mediją!" [3] Tobitas savo sūnui Tobijui atsakė: „Jis man davė raštą su parašu ir aš jam daviau raštą su parašu. Jo raštą padalijau į dvi dalis, kiekvienas paėmėme po dalį, o vieną raštą pridėjau prie pinigų. Jau praėjo dvidešimt metų, kai padėjau pas jį pinigus. Dabar tad, mano sūnau, susirask patikimą vyrą keliauti su tavimi, mokėsime jam algą, kol sugrįši. Bet paimk pinigus iš Gabaelio."

[4] Tobijas tad išėjo ieškoti kelią žinančio vyro, kuris keliautų su juo į Mediją. Vos išėjęs, jis rado čia pat stovintį angelą Rafaelį. Tobijas nežinojo, kad tai buvo Dievo angelas.* [5] Tobijas jam tarė: „Iš kur tu, jaunuoli?" – „Aš esu izraelietis, vienas tavo brolių, – jis atsakė, – atėjau čia dirbti." Tada Tobijas jį paklausė: „Ar tu žinai kelią į Mediją?" – [6] „Taip, – jis atsakė, – esu ten buvęs daug kartų. Pažįstu tą vietą gana gerai ir žinau visus kelius. Į Mediją esu dažnai keliavęs.

4, 19: Malda yra doro gyvenimo pagrindas: dienos žygių raktas ir spyna nakčiai.

5, 4: *Tobijas nežinojo, kad tai buvo Dievo angelas*: pasakojimai apie angelus žmogaus pavidalu yra dažni tautosakoje ir Senajame Testamente. Žr. Pr 18. (Žr. taip pat žyd 13, 2.)

5, 6: *... reikia dviejų dienų nukeliauti iš Ekbatanos į Rages*: Aleksandro Didžiojo kariuomenė užtruko vienuolika dienų, kol nužygiavo šį nuotolį – maždaug 330 km. Autoriui rūpi pasakyti, kad kelionė buvo tolima.

Apsistoju, būdavo, pas mūsų
tautietį Gabaelį, kuris gyvena
Medijoje, Rages mieste. Pa-
prastai reikia dviejų dienų nu-
keliauti iš Ekbatanos į Rages.*
Rages yra kalnuose, o Ekbata-
na viduryje lygumos.“ – 7 „Pa-
lauk manęs, jaunuoli, – tarė
jam Tobijas, – kol aš įeisiu ir
savo tėvui pasakysiu. Mat
man reikia, kad tu keliautum
su manimi. Aš tau algą mokė-
siu.“ – 8 „Puiku, aš palauksiu, –
jis atsakė, – tik ilgai neužtruk.“
9 Tobijas tad, įėjęs pasakyti
tėvui, jam tarė: „Ką tik radau
vyrą, kuris yra iš brolių izrae-
liečių!“ – „Pakviesk tą žmogų
į vidų, mano sūnau, – tėvas
jam tarė, – aš noriu sužinoti
apie jo šeimą ir kokiai gimi-
nei jis priklauso. Noriu žinoti,
ar jis tikrai patikimas keliau-
ti su tavimi.“
10 Tada Tobijas išėjo ir, pasi-
šaukęs jį, tarė: „Jaunuoli, ma-
no tėvas prašo tave užeiti.“ Jis
tad įėjo pas jį. Tobitas pasvei-
kino jį pirmas, o jis atsakė:
„Džiugus pasveikinimas tau!“*
Tobitas atsakė: „Kuo man be-
lieka džiaugtis? Esu žmogus
neregys. Aš negaliu matyti
dangaus šviesos, bet guliu
tamsybėje tarsi mirusieji, ne-
begalintys daugiau matyti švie-
sos. Nors dar gyvas, bet esu
tarp mirusiųjų. Žmogaus bal-
są girdžiu, o matyti negaliu!“
Bet jaunuolis tarė: „Drąsos!
Netrukus Dievas tave išgydys.
Drąsos!“ Tada Tobitas jam ta-
rė: „Mano sūnus nori keliauti į
Mediją. Ar galėtum jį palydėti
ir būti jo vadovas? Aš tau atly-
ginsiu, broli.“ Jis atsakė: „Aš
galiu su juo keliauti. Žinau vi-
sus kelius, nes dažnai esu ke-
liavęs į Mediją bei perkirtęs
visas jos lygumas ir pažįstu
visus jos kalnus bei visus jos
kelius.“
11 Tuomet Tobitas jį paklau-
sė: „Broli, iš kokios tu šeimos
ir iš kurios giminės tu esi? Pa-
sakyk man, broli.“ – 12 „Kam gi
tau žinoti mano giminę“, – jis
atsakė. Bet Tobitas tarė: „Man
svarbu žinoti, broli, kieno tu esi
sūnus ir kuo tu vardu.“ 13* Jis
atsakė: „Aš esu Azarijas, sū-
nus didžiojo Hananijo, vieno
tavo giminaičių.“ 14 Tuomet To-
bitas tarė: „Sveikinu atvykusį!
Broli, tesaugo tave Dievas!
Prašyčiau nepykti ant manęs,
kad norėjau sužinoti apie tavo
protėvius. Išeina, kad tu esi
mūsų giminaitis ir geros bei
garbingos kilmės. Aš pažino-
jau Hananiją ir Nataną, anuos
du didžiojo Šemajo sūnus, jie-

5, 10: *Džiugus pasveikinimas tau!*: graikų žodis *chairein* reiškia *sveikinti* ir *būti džiugiam*. Hebrajai vieni kitiems linki *Šalom! – Ramybės!*, o graikai *Chairein – Būti džiugiam!*

5, 13–14: *Azarijas* reiškia *Jahvė padeda; Hananijas – Jahvė yra gailestingas; Natanijas – Jahvė duoda; Šemajas – Jahvė girdi.*

du eidavo su manimi į Jeruza-
lę ir garbino ten su manimi.
Jiedu nenuklydo nuo teisaus
kelio. Tavo giminaičiai yra geri
žmonės. Tu iš kilmingos gimi-
nės. Sveikinu atvykusį!“
15 Tada jis pridūrė: „Aš mo-
kėsiu tau algos drachmą už
dieną* ir padengsiu išlaidas
tau ir savo sūnui. Keliauk tad
su mano sūnumi, 16 aš pridėsiu
šiek tiek tau prie algos.“ Rafa-
elis atsakė: „Aš keliausiu su
tavo sūnumi, todėl nesibai-
mink. Mudu sveiki iškeliau-
sime ir sveiki pas tave sugrį-
šime, nes kelias yra saugus.“
17 Tobitas tad jam tarė: „Lai-
minu tave, broli!“

Pasišaukęs sūnų, jam tarė:
„Sūnau, paruošk visa, kas rei-
kalinga kelionei, ir keliauk su
savo broliu. Dangaus Dievas
saugiai tenuveda tave ten ir te-
sugrąžina tave man sveiką.
Mano sūnau, telydi jo angelas
judu jūsų saugumui.“

Prieš leisdamasis į kelionę,
Tobijas pabučiavo savo tėvą ir
motiną. Tada Tobitas jam pa-
linkėjo: „Laimingos kelionės!“
18 Bet jo motina apsipylė aša-
romis ir Tobitui sakė: „Kam gi
išsiunti mano vaiką? Argi jis
nėra mūsų rankose lazda, ku-
ria ramstomės kur ir ką dary-
dami? 19 Nekrauk pinigų ant pi-
nigų! Verčiau tebūna jie išpir-
ka už mūsų sūnų! 20 Ką mums
VIEŠPATS yra davęs pragyve-
nimui, tikrai mums užtenka.“
21 Tobitas jai atsakė: „Nesirū-
pink, mūsų vaikas sveikas iš-
keliaus ir pas mus sveikas su-
grįš. Tavo akys pamatys jį tą
dieną, kai jis sugrįš pas tave
sveikas. 22 Nebesakyk nieko
daugiau! Nesibaimink dėl jų,
mano seserie, * nes geras an-
gelas* jį lydės, jo kelionė bus
sėkminga, ir jis sugrįš svei-
kas.“

23* Tada ji nusišluostė ašaras.

Kelionė į Rages

6 1 Vaikinui iškeliavus drau-
ge su angelu, 2 šuo išbėgo
pas Tobiją ir sekė paskui juos.
Taigi juodu žingsniavo pir-
myn ir, atėjus pirmajai nak-
čiai, apsistojo prie Tigrio upės.
3 Vaikinas nusileido į Tigrio
pakrantę kojų nusiplauti. Ne-
tikėtai didelė žuvis, iššokusi
iš vandens, bandė nukąsti vai-
kinui koją. Nusigandęs vaiki-
nas suriko. 4 Bet angelas tarė
vaikinui: „Nutverk žuvį ir jos
nepaleisk!“ Vaikinas tad pa-
griebė žuvį ir išvilko ją į kran-

5, 15: ... *drachmą už dieną*: įprastinis atlygis už dienos darbą.

5, 22: ... *mano seserie*: malonus vyro kreipinys į žmoną, reiškiantis *mano meile*. Žr. Tob 7, 11. 15; 8, 4. 21; 10, 6. 13; Gg 4, 9. 10. 12; 5, 1–2.

... *geras angelas*: nuoroda į angelą sargą, nors Tobitas ir nežino, kad Rafaelis, reikšdamasis kaip Azarijas, yra tas gerasis angelas,

5, 23: Ši eilutė priklauso šeštojo skyriaus pirmajai eilutei.

tą. [5] Tuomet angelas jam tarė:
„Perskrosk žuvį ir išimk jos tul-
žį, širdį ir kepenis. Juos pasi-
laikyk, o vidurius išmesk, nes
tulžis, širdis ir kepenys yra
naudingi vaistai.“* [6] Vaikinas
tad, perskrodęs žuvį, padėjo į
šalį tulžį, širdį ir kepenis. Dalį
žuvies iškepė ir suvalgė, o li-
kusią pasūdė ir paliko kelionei.

Rafaelio nurodymai Tobijui

Paskui jiedu drauge keliavo,
kol priėjo Mediją. [7] Tada vaiki-
nas ėmė klausinėti angelą ir
tarė: „Broli Azarijau, ką gali iš-
gydyti žuvies širdis ir kepenys
ar tulžis?“ [8] Jis atsakė: „Žuvies
širdį ir kepenis reikia deginti.
Jų dūmais reikia smilkyti, kai
vyras ar moteris yra demono ar
piktos dvasios kankinami. Bet
kokia jų kančia visiškai pra-
dings, nepalikdama jokio pėd-
sako. [9] O tulžis vartojama pa-
tepti žmogaus akims, kai yra
užkritę ant jų baltieji šlakai.
Patepus ja akis, reikia tik pa-
pūsti į baltuosius šlakus, ir jos
bus išgydytos.“

[10] Jiems atkeliavus į Mediją
ir jau artinantis prie Ekbata-
nos, [11] Rafaelis vaikinui tarė:
„Broli Tobijau!“ – „Aš čia!“ –
jis atsakė. Tada Rafaelis tęsė:
„Šią naktį dera mums praleis-
ti Raguelio namuose. Jis yra
tavo giminaitis ir turi dukterį,
vardu Sara. [12] Nei vyriškio pa-
likuonio, nei kitos dukters, iš-
skyrus vien Sarą, jis neturi.
Taigi tu, kaip artimiausias gi-
minaitis, turi pirmumo teisę
prieš visus kitus vyrus ją ves-
ti. Taip pat tu gali teisėtai pa-
veldėti ir jos tėvo nuosavybę.
Be to, mergaitė yra protinga,
drąsi ir labai graži, o jos tėvas
geras žmogus.“ [13] Jis tęsė: „Tu
tikrai turi teisę ją vesti. Klau-
syk tad manęs, broli! Šiąnakt
aš pasikalbėsiu su jos tėvu
apie mergaitę, kad galėtume
laikyti ją savo nuotaka. Sugrį-
žę iš Rages, atšvęsime jos ves-
tuves. Mat aš žinau, kad Ra-
guelis negali jokiu būdu jos už
tavęs neleisti ar kitam vyrui ją
pažadėti, neužsitraukdamas
mirties bausmės pagal Mozės
knygos įsaką.* Iš tikrųjų jis ži-
no, kad tu, o ne koks kitas vy-
ras, turi teisę vesti jo dukterį.
Klausyk tad manęs, broli, ir šią
naktį pasikalbėsime dėl mer-
gaitės ir paruošime jos suža-
dėtuves su tavimi. Sugrįžę iš
Rages, pasiimsime ją ir parsi-
vesime į tavo namus.“

[14] Atsakydamas Rafaeliui,
Tobijas tarė: „Broli Azarijau,
aš esu girdėjęs, kad ji jau buvo
ištekėjusi už septynių vyrų ir

6, 5: ... *tulžis, širdis ir kepenys yra naudingi vaistai*: senovės gydytojai laikė juos naudingais vaistais.

6, 13: ... *pagal Mozės knygos įsaką*: Žr. Sk 36, 6–8. Šis tekstas įsako tuoktis tik su savo giminės moterimis, bet mirties bausmės nemini.

kad jie mirė vedybiniame kam-
baryje. Tą naktį, kai nuėjo pas
ją, jie mirė. Be to, girdėjau
žmones kalbant, kad demonas
juos užmušė. 15 Užtat dabar bi-
jau: demonas jos pavydi, todėl
jai nieko pikta nedaro, bet kas
tik artinasi prie jos, tą nužudo.
Esu vienintelis savo tėvo sūnus.
Jeigu mirčiau, nuvaryčiau tėvą
ir motiną į kapus iš širdgėlos
dėl manęs. Kito sūnaus jie ne-
turi jiems palaidoti!“
16 Rafaelis jam tarė: „Argi už-
miršai savo tėvo įsakymus? Jis
tau paliepė vesti moterį iš sa-
vo tėvo namų. Dabar tad klau-
syk manęs, broli. Apie tą de-
moną nesirūpink. Vesk ją. Aš
žinau, kad šį vakarą ji bus iš-
leista už tavęs. 17 Eidamas į ve-
dybinį kambarį, pasiimk tru-
putį žuvies kepenų bei širdies
ir uždėk juos ant smilkalų žari-
jų. Pasklis tvaikas, ir demo-
nas, vos jį užuodęs, pabėgs ir
niekad daugiau arti jos nesiro-
dys. 18 Tada, prieš sueidami,
pirma abu atsistokite ir pasi-
melskite.* Prašykite dangaus
VIEŠPATĮ suteikti judviem gai-
lestingumą ir išgelbėjimą. Ne-
bijok, nes ji buvo paskirta tau
prieš pasaulio sukūrimą. Tu ją
išgelbėsi, ir ji keliaus su tavi-
mi. Aš numanau, kad ji pa-
gimdys tau vaikų, ir jie bus tau
brolių vietoje. Tad nesirū-
pink!“
Tobijas, išgirdęs Rafaelio žo-
džius ir sužinojęs, kad ji buvo
jo giminaitė, iš jo tėvo palikuo-
nių namų, ją labai įsimylėjo.
Jis atidavė jai savo širdį.

Raguelio namuose

7 1 Įėjus į Ekbataną, Tobi-
jas tarė: „Broli Azarijau,
vesk mane tiesiai į giminaičio
Raguelio namus.“ Jis tad nu-
vedė Tobiją į Raguelio namus.
Jį rado sėdintį prie savo kiemo
vartų. Jiedu pasveikino jį pir-
mieji, o jis tarė: „Džiugus pa-
sveikinimas ir judviem, bro-
liai! Geros sveikatos judviem
ir sveiki atvykę!“ 2 Įvedęs juos į
vidų, jis savo žmonai Ednai*
tarė: „Šis jaunuolis atrodo ly-
giai kaip mano giminaitis To-
bitas!“ 3 Edna tad jį paklausė:
„Broliai, kas judu esate?“ –
„Mes esame iš Naftalio palikuo-
nių, ištremtų į Ninevę.“ – 4 „Ar
pažįstate mūsų giminaitį To-
bitą?“ – užklausė. Jie atsakė:
„Iš tikrųjų mes pažįstame!“ –
„Ar sveikas jis?“ – jį klausinė-
jo. 5 „Taip, jis yra gyvas ir svei-
kas“, – jie atsakė. Tada Tobijas
pridūrė: „Jis yra mano tėvas!“
6 Raguelis pašoko, pabučiavo
jį ir verkė džiaugsmo ašaro-
mis. Paskui, atgavęs žadą, jis
tarė: „Laiminu tave, vaikeli!

6, 18: ... *abu atsistokite ir pasimelskite*: malda yra reikalinga demonui išvaryti.

7, 2: ... *Ednai*: *Ednos* vardas reiškia *Malonumą*.

Esi gero ir kilmingo tėvo sū-
nus!" Kai išgirdo, kad Tobitas
yra netekęs regėjimo, jį apėmė
širdgėla. Apsiašarojęs jis tarė:
„Kokia baisi nelaimė, kad toks
doras ir geradaris žmogus ne-
teko regėjimo!" Verkdamas jis
apkabino savo giminaitį Tobi-
ją. 7 Dėl Tobito verkė ir Edna,
verkė taip pat ir jų duktė Sara.

Tobijo ir Saros vedybos

8 Paskui Raguelis papjovė iš
kaimenės aviną ir surengė
jiems labai nuoširdų priėmi-
mą. 9 Nusimaudžius, apsiplo-
vus ir susėdus prie valgio, To-
bijas tarė Rafaeliui: „Broli
Azarijau, paprašyk Raguelio,
kad man duotų mano giminai-
tę Sarą." 10 Raguelis, netyčia
tai nugirdęs, vaikinui tarė:
„Valgyk ir gerk, būk šį vakarą
linksmas! Juk nėra nė vieno,
išskyrus tave, broli, kuris turi
teisę vesti mano dukterį Sa-
rą. Be to, aš negaliu laisvai
duoti jos kuriam kitam vyrui,
išskyrus tave, nes tu esi mano
artimiausias giminaitis. Bet-
gi leisk man paaiškinti pla-
čiau tikrą padėtį, mano vaike-
li. 11 Esu išleidęs ją už septynių
vyrų iš mūsų giminaičių, ir jie
visi mirė tą naktį, kai tik pas
ją nuėjo. Dabar gi, mano vai-
keli, valgyk ir gerk! Esu tikras,
kad VIEŠPATS pasirūpins ju-
mis." Bet Tobijas atsakė: „Nie-
ko nevalgysiu ir negersiu, kol
neduosi man, kas man priklau-
so." Raguelis tad atsakė: „Tai
padarysiu. Ji yra tavo pagal
Mozės knygos įsaką. Tavo ve-
dybos su ja buvo nuspręstos
danguje! Imk savo giminaitę,
nuo dabar tu esi jos meilė ir ji
yra tavo mylimoji. Ji duota tau
nuo šiandien ir amžinai. Mano
vaikeli, tegloboja dangaus
VIEŠPATS judu abu šią naktį ir
tesuteikia judviem gailestingu-
mą ir ramybę." 12 Tada Rague-
lis pašaukė savo dukterį Sarą.
Atėjus jai, paėmė ją už rankos
ir padavė ją Tobijui,* tarda-
mas: „Imk ją savo žmona pa-
gal įstatymą ir įsaką, užrašy-
tą Mozės knygoje. Imk ją ir vesk
saugiai pas savo tėvą. Telydi
Dievas jus kelionėje savo ramy-
be." 13 Pasišaukęs jos motiną,
paprašė ją atnešti rašymo reik-
menis. Jis surašė vedybų su-
tartį,* pareikšdamas, kad jis
atiduoda ją žmoną pagal Mo-
zės Įstatymo įsaką.
14 Paskui buvo pradėta val-
gyti ir gerti. 15 Raguelis, pasi-
šaukęs savo žmoną Edną, jai
tarė: „Mano meile, paruošk tą
kambarį ir nuvesk ją ten." 16 Ji
tad nuėjusi paklojo lovą tame
kambaryje, kaip buvo jis jai pa-

7, 12: ... *paėmė ją už rankos ir padavė Tobijui*: pagrindinė vedybų apeiga.
7, 13: ... *vedybų sutartį*: vedybų sutarties pasirašymas buvo vienintelė kita vedybų apeiga.

liepęs, ir ten nuvedė Sarą. Ji
apraudojo savo dukterį. Tada,
šluostydama ašaras, jai tarė:
17 „Nebijok, mano dukra! Te-
suteikia tau Dangaus VIEŠ-
PATS džiaugsmo vietoj tavo
širdgėlos! Nebijok, mano duk-
ra!“ Ir išėjo.

Demono išvarymas

8 1 Pabaigę valgyti ir gerti,
mergaitės tėvai norėjo ei-
ti gulti. Jie tad, paėmę vaikiną,
nuvedė jį į miegamąjį. 2* Tuo-
met Tobijas prisiminė Rafae-
lio žodžius ir, išėmęs žuvies
kepenis ir širdį iš maišelio, ku-
riame juos laikė, uždėjo ant
smilkalų žarijų. 3 Žuvies tvai-
kas taip atstūmė demoną, kad
jis pabėgo į tolimiausią Egip-
to užkampį.* Bet Rafaelis se-
kė iš paskos ir ten jį tučtuojau
apkalė grandinėmis.

4 Tėvai tuo tarpu išėjo ir už-
darė iš lauko kambario duris.
Tobijas, išlipęs iš lovos, Sarai
sakė: „Mylimoji, kelkis. Pasi-
melskime ir maldaukime sa-
vo VIEŠPATĮ, kad būtų mums
gailestingas ir mus apsaugo-
tų.“ 5 Ji tad atsikėlė, ir jiedu
ėmė melstis, maldaudami, kad
būtų apsaugoti. Tobijas pradė-
jo, tardamas:

„Pašlovintas esi tu, mūsų
protėvių Dieve,
tebūna šlovinamas tavo
vardas
amžinai per visas kartas!
Tešlovina tave dangus
ir visa Kūrinija per amžius!
6 Tu sukūrei Adomą,
jam sukūrei jo žmoną Ievą,
kad būtų jam pagalba ir
parama.
Iš jų dviejų kilo žmonija.
Tu sakei: ‘Negera žmogui
būti vienam,
padarysiu jam bendrininką
kaip jį patį.’
7 Dabar tad imu šią savo
giminaitę
ne dėl gašlumo,
bet kilniam tikslui.
Suteik, kad mudu rastume
gailestingumo
ir drauge sulauktume
senatvės.“

8 Ir jiedu abu tarė: „Amen!
Amen!“ 9 Tada atsigulė nakčiai.
Bet Raguelis atsikėlė ir, pa-
sišaukęs tarnus, išėjo ir iška-
sė kapą, 10 nes jis sakė: „Gali
atsitikti, kad jis mirs, ir mes
būsime išjuokti ir užgaulioja-
mi.“ 11 Jiems pabaigus kasti
kapą, Raguelis parėjo namo ir,
pasišaukęs savo žmoną, 12 ta-

8, 2–3: Senovės žmonių elgesys ga-
lynėjantis su demonais mums gali
atrodyti keistas ir neįprastas. Vis
dėlto žuvis yra pasakojimo dalis, o
ne būdas demonui išvaryti. Įkvėpta-
sis autorius pabrėžia maldos galią
(žr. Tob 6, 18; 8, 4–8), angelo –
Dievo įgaliotinio – vaidmenį ir Tobi-
jo dorumą.

8, 3: ... *tolimiausią Egipto užkam-
pį*: į dykumą. Dykuma buvo laikoma
demonų buveine. Žr. Iz 13, 21; 34,
14; Mt 4, 1; 12, 43.

rė: „Pasiųsk vieną iš tarnaičių,
kad įeitų pažiūrėti, ar Tobijas
yra gyvas, ar miręs. Jeigu jis
miręs, palaidokime jį niekam
nežinant.“ [13] Ji tad pasiuntė
tarnaitę, kuri užsidegė lempą
ir, atidariusi miegamojo duris,
įėjo. Ji rado juodu drauge kie-
tai įmigusius. [14] Tarnaitė išėjo
ir pranešė jiems, kad Tobijas
gyvas ir nieko blogo nėra nuti-
kę. [15] Jie tad šlovino Dangaus
Dievą, o Raguelis tarė:

„Pašlovintas esi tu, Dieve,
kiekvienu tyru šlovės
žodžiu,
tešlovina tave visi tavo
išrinktieji!
Tešlovina tave per amžius!
[16] Pašlovintas esi tu,
nes padarei mane laimingą;
ko bijojau, tai neįvyko.
Tu pasielgei su mumis
pagal savo begalinį
gailestingumą.
[17] Pašlovintas esi tu,
nes buvai gailestingas
dviem vienatiniams
vaikams.
Būk jiems gailestingas,
Valdove,
ir juos apsaugok,
vesk jų gyvenimą į pilnatvę
laime ir gailestingumu.“

[18] Ir jis paliepė savo tarnams
užkasti kapą prieš išauštant.

Vestuvių vaišės

[19] O savo žmoną jis paprašė
iškepti daug duonos kepalų.
Nuėjęs prie kaimenės, jis pa-
rinko du jaučius bei keturis
avinus ir įsakė, kad jie būtų
papjauti. Taigi buvo pradėta
ruoštis. [20] Tada jis paliepė pa-
šaukti Tobiją ir davė priesaiką
jo akivaizdoje, tardamas: „Iš
čia tu per keturiolika dienų* ne-
sijudinsi, bet liksies čia, valgy-
damas ir gerdamas su manimi.
Tu padarysi mano dukterį lai-
mingą po visų jos vargų. [21] Pas-
kui imk tuojau pat pusę viško,
kas man priklauso ir grįžk sau-
gus ir sveikas pas tėvą. Kita
pusė bus tavo, kai mano žmo-
na ir aš numirsime. Drąsos,
mano vaikeli! Aš esu tavo tė-
vas, o Edna yra tavo motina, ir
mes priklausome tau ir tavo
žmonai dabar ir amžinai. Drą-
sos, mano vaikeli!“

Tobijas išsiunčia Rafaelį į Rages

9 [1] Tada Tobijas, pasišau-
kęs Rafaelį, jam tarė:
[2] „Broli Azarijau, pasiimk ke-
turis tarnus ir du kupranuga-
rius ir keliauk į Rages.* Nuėjęs
į Gabaelio namus, paduok jam
šį raštą ir, paėmęs pinigus, pa-
kviesk jį vykti su tavimi į ma-

8, 20: ... *keturiolika dienų*: būda-
mas laimingas dėl nelauktos įvykių
atomazgos, Raguelis padvigubina
vestuvių vaišių laiką. Tobijui grįžus
į Ninevę, bus įprastinė vestuvių sa-
vaitė – septynios dienos. Žr. Tob 11,
18; Ts 14, 12.

9, 2: ... *keliauk į Rages*: žr. Tob 5, 6
paaiškinimą.

no vestuves. 3* Juk žinai, kad
mano tėvas tikriausiai skai-
čiuoja dienas. Jeigu uždelsiu
bent vieną dieną, sukelsiu jam
daug rūpesčio. 4 Tu buvai liu-
dytojas priesaikos, kurią yra
davęs Raguelis, aš negaliu pa-
žeisti jo priesaikos." 5 Rafaelis
tad su keturiais tarnais bei
dviem kupranugariais iškelia-
vo į Rages Medijoje ir apsisto-
jo pas Gabaelį. Rafaelis atida-
vė jam jo raštą ir pranešė jam,
kad Tobito sūnus Tobijas vedė
ir kviečia jį į vestuves. Gabae-
lis nedelsdamas patikrino pi-
nigų maišus, tebeturinčius
sveikus antspaudus, ir juos už-
dėjo ant kupranugarių. 6 Kitą
rytą abu atsikėlė anksti ir iš-
keliavo į vestuves. Atvykę į Ra-
guelio namus, jie rado Tobiją
prie vaišių stalo. Jis pakilo pa-
sveikinti Gabaelio, kuris apsi-
verkė ir, jį laimindamas, tarė:
„Geras ir kilnus sūnau, sūnau
gero ir kilnaus tėvo, doro ir ge-
ros širdies žmogaus! Tesutei-
kia VIEŠPATS dangišką palai-
mą tau ir tavo žmonai, tavo
žmonos tėvui ir motinai. Tebū-
na pašlovintas Dievas, nes To-
bijas yra tikras mano pusbro-
lio Tobito atvaizdas."

D. TOBIJAS SUGRĮŽTA IR IŠGYDO TĖVĄ

Tėvai rūpinasi

10 1 Tuo tarpu Tobitas
visą laiką skaičiavo,
kiek reikėtų Tobijui dienų nu-
keliauti ir kiek dienų parke-
liauti. Praėjus tam dienų skai-
čiui ir sūnui nepasirodant, 2 jis
tarė: „Stebiuosi, kas galėjo at-
sitikti. Galbūt kas nors jį ten
sulaikė? O galbūt Gabaelis
jau miręs ir nėra kas jam pini-
gus paduotų." 3 Jis ėmė sielo-
tis. 4 „Mano vaikas yra žuvęs,*
nebėra jo tarp gyvųjų", – sakė
jo žmona Ana. Ji pradėjo verk-
ti ir raudoti sūnaus, tardama:
5 „Vargas man, mano vaikeli,
mano akių šviesa, kad išleidau
tave į kelionę." 6 Bet Tobitas ją
ramindavo: „Nusiramink! Liau-
kis sielojusis, brangioji. Nėra
ko sielotis. Kas nors nelaukto
turbūt atsitiko. Tas vyras, su
kuriuo jis iškeliavo, yra pati-
kimas ir vienas iš mūsų gi-
minaičių. Nesikankink dėl jo,
brangioji. Netrukus jis bus na-
mie." 7 Ji atsakydavo: „Tu
pats nusiramink! Liaukis ma-
ne apgaudinėti. Mano vaikas
yra žuvęs!" Kasdien ji išskubė-
davo laukan ir žiūrėdavo į ke-

9, 3: Tobijo jautrumas kitiems ir rūpinimasis tėvu atspindi visos knygos nuotaiką. Be to, visi knygos veikėjai, išskyrus demoną Asmodėjų, yra mylinčios ir patikimos asmenybės.

10, 4: *Mano vaikas yra žuvęs*: Anos polinkis matyti tik nelaimę ir Tobito pastangos ją guosti pavaizduoja didelį įkvėptojo autoriaus jautrumą skirtingam žmonių to paties įvykio išgyvenimui.

lią, kuriuo jos sūnus buvo iškė-
liavęs. Ji pasitikėjo tik savo
akimis. Saulei nusileidus, su-
grįžusi į vidų, ji raudodavo ir
verkdavo, visiškai negalėdama
užmigti.

Išvykimas iš Ekbatanos

Pasibaigus keturiolikai ves-
tuvių dienų, kurias Raguelis
buvo prisiekęs švęsti dėl savo
dukters, Tobijas nuėjo pas jį ir
tarė: „Prašyčiau leisti man iš-
vykti, nes žinau, kad mano tė-
vas ir motina neteko vilties
mane pamatyti. Maldauju
tad, tėve, leisti man išvykti ir
sugrįžti į tėvo namus. Aš jau
esu papasakojęs tau, kokiame
varge jį palikau.“ [8] Bet Rague-
lis Tobijui kalbėjo: „Pabūk, ma-
no vaikeli, pabūk pas mane. Aš
pasiųsiu pasiuntinius pas tavo
tėvą Tobitą, kad jie duotų jam
žinią apie tave.“ [9] „Ne! – jis at-
sakė, – maldauju, leisk man
vykti pas mano tėvą.“ [10] Ragu-
elis tad nedelsdamas davė To-
bijui jo žmoną Sarą ir pusę
visos savo nuosavybės: vergų
ir vergių, jaučių ir avių, asilų
ir kupranugarių, drabužių, pi-
nigų ir namų ūkio reikmenų.
[11] Atsisveikindamas jis apka-
bino Tobiją ir tarė: „Sudie, ma-
no sūnau! Laimingos kelionės!
Tegloboja Dangaus VIEŠPATS
tave ir tavo žmoną Sarą! O,
kad aš galėčiau pamatyti prieš
mirdamas jūsų vaikus!“ [12] Ta-
da, pabučiavęs savo dukterį
Sarą, jai tarė: „Mano dukra,
gerbk savo uošvį ir uošvę, nes
nuo dabar jie yra tau tokie pat
tėvai, kaip davusieji tau gyvas-
tį. Keliauk ramybėje, dukra!
Leisk man girdėti apie save vi-
sad gerą žodį, kol tik aš būsiu
gyvas.“ [13] O Edna Tobijui tarė:
„Mano vaikeli ir brangus ma-
no broli, teparveda tave Dan-
gaus VIEŠPATS laimingai! O,
kad aš galėčiau pamatyti tavo
ir savo dukters vaikus prieš nu-
mirdama! VIEŠPATIES akivaiz-
doje aš patikiu tau savo
dukterį, nedaryk per visas sa-
vo gyvenimo dienas nieko, kas
ją įskaudintų. Keliauk ramy-
bėje, mano vaikeli! Nuo dabar
aš esu tavo motina, o Sara yra
tavo žmona. Telydi mus palai-
ma per visas mūsų gyvenimo
dienas!“ Pabučiavusi vieną ir
kitą, ji išleido juodu į kelionę.
[14] Raguelio namus Tobijas pa-
liko kupinas laimės ir džiaugs-
mo, šlovindamas Dangaus ir
žemės VIEŠPATĮ, Visatos Kara-
lių, padariusį jo kelionę tokią
sėkmingą. Atsisveikindamas
su Ragueliu ir Edna, jis pridū-
rė: „Man VIEŠPATIES įsakyta
gerbti jus per visas mano gyve-
nimo dienas!“

Tobijas sugrįžta

11 [1] Prisiartinus prie Ka-
serino, esančio prieš
pat Ninevę, Rafaelis tarė: [2] „Tu

žinai, kokioje nelaimėje mudu
palikome tavo tėvą. 3 Nueikime
mudu paskubom pirma tavo
žmonos ir paruoškime namus,
kitiems dar neatvykus.“ 4 Jied-
viem einant drauge, Rafaelis
jam tarė: „Ar turi po ranka žu-
vies tulžį?“ Ir šuo neatsiliko nuo
jųdviejų, bėgdamas iš paskos.*
5 Tuo tarpu Ana sėdėjo, ati-
džiai stebėdama kelią, kuriuo
turėjo pareiti jos sūnus. 6 Pa-
mačiusi jį pareinant, ji tarė jo
tėvui: „Tikėk manimi, tavo sū-
nus pareina! Ir vyras, kuris su
juo iškeliavo!“
7 Prieš Tobijui prieinant prie
tėvo, Rafaelis tarė: „Aš esu tik-
ras, kad jo akys bus atvertos.
8 Patepk jo akis žuvies tulžimi.
Baltuosius šlakus vaistas su-
trauks, ir jie nukris jam nuo
akių. Tavo tėvas atgaus regėji-
mą ir matys šviesą.“

Tobito akys išgyja

9 Ana, pribėgusi prie sūnaus,
puolė jam ant kaklo ir tarė:
„Dabar tave pamačiusi, mano
vaikeli, galiu mirti.“ Ji apsiver-
kė. 10 Tada Tobitas atsikėlė ir
apgraibomis išėjo pro kiemo
vartus. Tobijas priėjo prie jo
11 su žuvies tulžimi rankoje ir,
jį tvirtai prilaikydamas, papū-
tė jam į akis, tardamas: „Tėve,
nebijok!“ Tada jis patepė jam
akis vaistais ir truputį palau-
kė. 12 Paskui jis abiem ran-
komis nutraukė, pradėdamas
nuo akių kampų, baltuosius
šlakus. 13 Tobitas, pamatęs
savo sūnų, apkabino jį abiem
rankomis ir 14 verkdamas kar-
tojo: „Tave, mano sūnau, savo
akių šviesą, aš matau!“ Tada
jis tarė:

„Tebūna pašlovintas
Dievas,
tebūna pašlovintas jo
didingas vardas,
tebūna palaiminti visi jo
šventieji angelai!
Tebūna pašlovintas jo
šventasis vardas
per visus amžius!
15 Nors jis mane ir nuplakė,
bet jis manęs ir pasigailėjo.
Štai dabar matau savo
sūnų Tobiją!“

Tada Tobitas sugrįžo į vidų,
džiaugsmingai visu balsu šlo-
vindamas Dievą. Tobijas papa-
sakojo savo tėvui, kad kelionė
buvo sėkminga, kad jis parne-
šė pinigus, kad jis vedė Rague-
lio dukterį Sarą ir kad iš tikrų-
jų ji yra pakeliui į čia, labai arti
Ninevės vartų.
16 Džiaugdamasis ir šlovin-
damas Dievą, Tobitas nuėjo
prie Ninevės vartų savo mar-
čios pasitikti. Ninevės gyven-
tojai, matydami, kad jis jud-

11, 4: ... *šuo neatsiliko ..., bėgdamas iš paskos*: šuo pasakojime turbūt yra senesnio tautosakos pasakojimo liekana. Tobito knygoje jis tik pasirodo, bet neturi jokio vaidmens.

riai vaikščioja ir niekas už
rankos jo neveda, buvo nuste-
binti. 17 Tobitas visų akivaiz-
doje papasakojo, kaip Dievas
buvo jam gailestingas ir kaip
jam atvėrė akis. Tobitas, pama-
tęs savo sūnaus Tobijo žmoną
Sarą, ją palaimino, tardamas:
„Eikš, mano dukra! Sveikinu
atvykusią! Tebūna pašlovintas
Dievas, kuris atvedė tave pas
mus, mano dukra. Tebūna pa-
laimintas tavo tėvas ir tavo
motina, tebūna palaimintas
mano sūnus Tobijas, būk pa-
laiminta tu, mano dukra! Įeik
į savo židinį! Su palaiminimu
ir džiaugsmu sveikinu atvyku-
sią! Įeik, mano dukra!" Taigi
ta diena buvo džiaugsminga vi-
siems Ninevėje gyvenantiems
žydams.
18 Ahikaras ir jo sūnėnas
Nadabas atėjo dalytis Tobito
džiaugsmu. Tobijo vestuvės
buvo smagiai atšvęstos per
septynias dienas.* Jis gavo
daug dovanų.

E. RAFAELIS APREIŠKIA, KAS ESĄS

Rafaelio atlyginimas

12 1* Pasibaigus vestu-
vėms, Tobitas pasi-
šaukė savo sūnų ir jam tarė:
„Mano sūnau, tu turėtumei iš-
mokėti algą su tavimi kelia-
vusiam vyrui ir dar pridėti prie
to, kas buvo sutarta." – 2 „Tėve, –
jis klausė, – kiek turiu duoti
jam už pagalbą? Net jeigu duo-
čiau pusę visos mantos, kurią
jis pargabeno su manimi, man
nebūtų nuostolio. 3 Juk jis par-
vedė mane gyvą ir sveiką pas
tave, išgydė mano žmoną, par-
nešė pinigus su manimi ir tave
išgydė. Kiek tad turiu pridėti
prie to, kas sutarta?" – 4 „Jis
yra vertas, mano sūnau, gauti
pusę visko, ką jis parnešė." 5 To-
bijas tad pasišaukė Rafaelį ir
jam tarė: „Imk kaip algą pusę
visko, ką parnešei, ir eik ramy-
bėje."

Pamokymai

6* Tada Rafaelis, pasivedęs
juos abu į šalį, tarė: „Šlovinki-
te Dievą ir visų gyvųjų akivaiz-
doje pripažinkite jį už jo gerus

11, 18: ... *vestuvės buvo smagiai atšvęstos per septynias dienas*: buvo įprasta vestuves švęsti septynias dienas (žr. Tob 8, 20).

12, 1–5: Tobitas ir jo sūnus dosniai sutinka duoti Azarijui kur kas daugiau, negu buvo sutarta. Žr. Tob 5, 15–16.

12, 6–10: Išminties mokytojo stiliumi Rafaelis duoda Tobitui ir jo sūnui trumpą pamokymą, panašų į Tobito pamokymą savo sūnui. Žr. Tob 4, 3–19.

12, 6–7: Pareigą šlovinti Dievą žydai laikė savo didžiausia privilegija. Gyvenimas nešlovinant Dievo buvo laikomas beprasmiu. Žr. Iz 38, 16–20.

jums padarytus darbus. Šlovinkite ir giedokite giesmes jo vardui. Skelbkite visiems žmonėms Dievo darbus su derama pagarba; nedelskite jį pripažinti.
[7] Karaliaus paslaptį yra gera užslėpti, bet Dievo darbus reikia apreikšti ir pripažinti su derama pagarba. Darykite, kas gera, ir piktas jūsų neužklups.
[8*] Melstis ir pasninkauti yra gera, bet geriau negu tai – išmalda ir teisumas. Truputis su teisumu yra geriau, negu perteklius su nedorumu. Geriau duoti išmaldą, negu krauti auksą,
[9] nes išmalda išgelbsti nuo mirties ir nuvalo visas nuodėmes. Kas duoda išmaldą ilgai gyvens,
[10] bet kurie daro nuodėmes ir nedorai elgiasi – yra didžiausi savo gyvasties priešai."

Rafaelio tapatybė

[11] „Dabar apreikšiu jums visą teisybę, nuo jūsų nieko nenuslėpdamas. Tai jau esu jums paskelbęs, sakydamas: 'Karaliaus paslaptį dera užslėpti, bet Dievo darbus reikia apreikšti su derama pagarba.'
[12*] Taigi, kai tu, Tobitai, ir Sara meldėtės, aš liudijau judviejų maldą VIEŠPATIES Šlovės akivaizdoje. Panašiai būdavo, kada tik laidodavai mirusius.
[13] O tada, kai tu nedelsdamas atsikėlei nuo stalo ir palikai pietų valgius, kad nueitum ir palaidotum mirusį,
[14] aš buvau pasiųstas* tavęs išmėginti. Tuo pačiu metu Dievas pasiuntė mane išgydyti tavęs ir tavo marčios Saros.
[15*] Aš esu Rafaelis, vienas iš septynių angelų, kuriems leista tarnauti VIEŠPATIES Šlovės akivaizdoje."

[16] Abudu buvo apstulbę. Jie puolė kniūbsčia, nes buvo baimės apimti.
[17] „Nebijokite, – jis tarė jiems, – ramybė su jumis! Dabar ir visados dėkokite VIEŠPAČIUI!
[18] Juk aš, būdamas su jumis, to nedariau savo nuosprendžiu, bet vykdžiau Dievo valią. Šlovinkite jį kasdien ir visados. Giedokite jam giesmę!
[19] Nors matėte mane valgant ir geriant, iš tikrųjų aš nevalgiau ir negėriau. Ką jūs matėte, buvo regėjimas.
[20] Dabar tad kelkitės nuo žemės ir šlovinkite Dievą. Štai aš žengiu pas tą, kuris mane pasiuntė. Užrašykite į knygą visus šiuos, jums įvykusius, dalykus."
[21] Jam pakilus į orą, jie

12, 8: Malda ... pasninkas ... išmalda ... teisumas: žr. Kalno pamokslą (Mt 6).

12, 12. 15: Rafaelis yra vienas iš septynių ypatingų užtarėjų, pristatančių žmogaus maldą Dievui. Tame amžiuje vystėsi mokslas apie angelus. Kitų dviejų angelų vardai randami Šventajame Rašte: Gabrielio (žr. Dan 8, 16; 9, 21; Lk 1, 19. 26) ir Michaelio (žr. Dan 10, 13. 21; 12, 1; Jud 9; Apr 12, 7).

12, 14: ... *aš buvau pasiųstas*: Dievas dažnai siunčia bandymus savo mylimam žmogui sutaurinti (žr. Job 1–2).

atsistojo ir nebegalėjo jo dau-
giau matyti. 22 Jie šlovino Die-
vą giesmėmis, dėkojo jam už
tokius jo nuostabius darbus,
kai Dievo angelas buvo jiems
pasirodęs.

F. TOBITO ŠLOVĖS GIESMĖ

13 Tada Tobitas tarė:
„Tebūna pašlovintas
Dievas,
kuris gyvena amžinai,
nes jo karalystė tveria per
visus amžius!
2 Jis ir nuplaka, ir pasigaili,
nubloškia į mirusiųjų
pasaulio gelmes
ir parveda iš giliosios
bedugnės, –
iš jo rankos niekas negali
ištrūkti.
3 Izraelio vaikai, šlovinkite jį
tautose,
nes po jas jis išblaškė jus!
4 Net ten jis parodė savo
didybę!
Aukštinkite jį visų gyvųjų
akivaizdoje,
nes jis yra mūsų VIEŠPATS
ir jis yra mūsų Dievas.
Jis yra mūsų Tėvas,
amžinai jis yra Dievas!
5 Nors jis nuplaks jus už jūsų
nedorus darbus,
bet jis vėl bus visiems jums
gailestingas.
Jis surinks jus iš visų tautų,
po kurias esate išblaškyti.

6 Kai jūs grįšite pas jį
visa savo širdimi ir visa
savo gyvastimi,
darydami, kas teisu, jo
akivaizdoje,
tuomet jis atsigręš į jus,
nebeslėps daugiau nuo jūsų
savo veido.
Dabar tad pasvarstykite,
ką jis jums yra padaręs,
dėkokite jam visa savo bur-
na.
Šlovinkite teisumo
VIEŠPATĮ,
aukštinkite amžių Karalių.

Savo tremties šalyje aš jį
išpažinsiu,
jo galybę ir didybę
parodysiu tautai, kuri yra
nusidėjusi.
Sugrįžkite pas jį,
nusidėjėliai,
ir darykite, kas teisu, jo
akivaizdoje.
Galbūt maloningai jis
pažvelgs į jus
ir bus jums gailestingas.
7 Aš savo ruožtu aukštinu
savo Dievą,
ir dangaus Karaliuje mano
gyvastis džiūgauja.

13, 1–18: Tobito šlovės giesmė (žr. Iš 15, 1–18; Jdt 16, 1–17) dalijama į dvi dalis. Pirmoji dalis – 1–8 eilutės yra šlovės giesmė, kurioje aidi temos iš karalystės giesmių ir psalmių; antroji dalis – 9–18 eilutės kreipiasi į Jeruzalę pranašų stiliumi, kalbėjusių apie naują ir idealią Jeruzalę (žr. Iz 60; Apr 21).

8 Tekalba visa tauta apie jo
didybę,
teišpažįsta jį Jeruzalėje.
9 O Jeruzale, šventasis
mieste!
Jis nuplakė tave už tavo
rankų darbus,*
bet jis vėl pasigailės
teisiųjų vaikų.
10 Išpažink VIEŠPATĮ, nes jis
geras,
šlovink amžių Karalių,
idant jo Padangtė tavyje
būtų atstatyta su
džiaugsmu.
Tepradžiugina visus tavo
tremtinius;
tepuoselėja visus tavo
kenčiančius
per visas ateinančias kartas.
11 Visiems žemės
pakraščiams švies ryški
šviesa:
daug tautų ateis pas tave
iš toli toli,
gyventojai tolimiausių
žemės pakraščių,
patraukti prie tavęs
VIEŠPATIES Dievo vardo,
nešdami dovanas savo
rankose Dangaus
Karaliui.
Karta po kartos giedos
tavyje džiaugsmo giesmę,
amžinai tvers išrinktojo
miesto vardas.
12 Tebūna prakeikti, kas tave
įžeidžia blogu žodžiu,
tebūna prakeikti, kas tave
užkariauja
ir išgriauna tavo sienas,
tebūna prakeikti, kas
nugriauna tavo bokštus
ir sudegina tavo namus!
Bet tebūna amžinai
palaiminti,
kurie tave gerbia!
13 Eik tad ir džiaukis teisiųjų
vaikais,
nes jie bus surinkti
ir šlovins amžių VIEŠPATĮ.
14 Palaiminti tie, kurie tave
myli,
palaiminti tie, kurie
džiaugiasi tavo gerove.
Palaiminti ir žmonės, kurie
sielojasi su tavimi
dėl tavo kančių,
nes jie džiaugsis su tavimi
ir amžinai liudys tavo
garbę.
15 Mano dvasia šlovina
VIEŠPATĮ,
didįjį Karalių!
16 Jeruzalė bus atstatyta
kaip amžinieji jo Namai.
Koks laimingas būsiu,
jeigu mano palikuonių
likutis išliks,
kad galėtų pamatyti
tavo garbę ir išpažinti
dangaus Karalių.
Jeruzalės vartai bus statomi
iš safyro ir smaragdo,
visos jos sienos iš brangiųjų
akmenų.

13, 9: ... *nuplakė tave už tavo rankų darbus*: už stabus ir jų garbinimą.

Jeruzalės bokštai bus
statomi iš aukso,
visos jų dantytos viršūnės
iš gryno aukso.
17 Jeruzalės gatvės bus grįstos
rubinais ir Ofyro
akmenimis.
18 Jeruzalės vartai giedos
džiaugsmo giesmes
ir visi jos namai šauks:
'Aleliuja! Tebūna pašlovintas
Izraelio Dievas!'
O palaimintieji šlovins jo
šventąjį vardą
dabar ir per amžius."

{Tobito šlovės giesmės pabaiga.}

G. PABAIGA

Tobito patarimas

14 1 Tobitas mirė ramybėje, turėdamas šimtą dvylika metų, ir buvo palaidotas labai garbingai Ninevėje.
2 Jis buvo šešiasdešimt dvejų metų, kai neteko regėjimo, o atgavęs regėjimą jis gyveno patogiai, dalydamas išmaldą ir be paliovos šlovindamas Dievą ir išpažindamas Dievo didybę.
3 Prieš pat mirtį, pasišaukęs savo sūnų Tobiją ir septynis Tobijo sūnus, jis davė šį įsakymą: „Mano sūnau, pasiimk savo sūnus
4 ir skubiai keliauk į Mediją, nes aš tikiu Dievo žodžiu, kurį pranašas Nahumas* ištarė apie Ninevę. Visi tie dalykai įvyks ir užklups Asiriją ir Ninevę. Iš tikrųjų įvyks visa, kas buvo pasakyta Izraelio pranašų, kuriuos Dievas siuntė. Nė vienas jų žodis neliks tuščias, bet visi bus įvykdyti paskirtu laiku. Taigi bus saugiau Medijoje negu Asirijoje ir Babilone. Mat žinau ir tikiu, kad, ką tik Dievas yra pasakęs, bus įvykdyta ir įvyks; nė vienas pranašavimų žodis neliks tuščias. Visi mūsų giminės, Izraelio krašto gyventojai, bus išblaškyti ir išvaryti į tremtį iš gerojo krašto.* Visa Izraelio žemė bus nuniokota, net Samarija ir Jeruzalė bus sunaikintos! Ir Dievo Namai joje bus sudeginti iki pat pamatų ir liks valandėlę nuniokoti.
5 Betgi Dievas vėl ištremtųjų pasigailės ir parves į Izraelio kraštą. Jie atstatys jo Namus, – nors jie nebus tokie gražūs, kaip buvo pirmieji, – laikotarpiui, iki bus užbaigtas laiku metas.* Paskui jie visi

14, 4–5: ... *Nahumas*: vienas iš Mažųjų pranašų, kurio knygoje yra pranašavimai apie Ninevės sunaikinimą. Čia įkvėptasis autorius, laikydamasis savo pasakojimo istorinių rėmų, kalba Tobito lūpomis apie Ninevės nubaudimą, Jeruzalės sunaikinimą (587 m. prieš Kristų), Judo tremtį ir sugrįžimą iš tremties kaip apie ateities įvykius. Šis būdas – naudojimas istorijos įvykių kaip pranašysčių apie ateitį – yra dažna apokaliptinių autorių priemonė. ... *iš gerojo krašto*: Pažado žemės vardas. Žr. Įst 1, 35; 3, 25; 4, 21–22.

14, 5: ... *iki bus užbaigtas laikų me-*

sugrįš iš savo tremties ir at-
statys visą Jeruzalės didingu-
mą. Dievo Namai joje bus at-
statyti, lygiai kaip Izraelio
pranašai yra apie juos kalbė-
ję. 6* Tada visos tautos ir visos
žemės žmonės atsivers ir gar-
bins Dievą tiesa, visi atmes sa-
vo stabus, apgaule nuvedusius
juos į klaidą, 7 ir būdami tei-
sūs šlovins amžinąjį Dievą. Vi-
si izraeliečiai, išgelbėti tomis
dienomis ir darantys, kas teisu
Dievo akivaizdoje, bus surink-
ti. Jie eis į Jeruzalę ir gyvens
saugiai per amžius Abraomo
krašte, – jiems jis bus ati-
duotas. Džiaugsis nuoširdžiai
mylintys Dievą, o kas daro nuo-
dėmę ir nedorai elgiasi, visiš-
kai pradings nuo žemės. 8–9 Da-
bar tad, mano vaikai, uždedu
jums šią pareigą: ištikimai tar-
nauti Dievui ir daryti, kas yra
gera jo akivaizdoje. Ir jūsų vai-
kams turi būti įsakyta dorai
elgtis, duoti išmaldą, laikyti
širdyje Dievą ir šlovinti jo var-
dą visad nuoširdžiai ir visomis
savo jėgomis. Dabar tad, mano
sūnau, išvyk iš Ninevės, nepa-
silik čia. 10 Tą dieną, kai palai-
dosi savo motiną šalia manęs,
net nakties nepraleisk mieste.
Nes matau, kad jame yra daug
nedorumo, jame daug ap-
gaulių, o žmonės nesigėdi. Pa-
svarstyk, mano sūnau, ką Na-
dabas* padarė Ahikarui – tam
žmogui, kuris jį užaugino. Argi
nebuvo Ahikaras priverstas gy-
vas būdamas į žemę lįsti? Ta-
čiau Dievas atsuko Nadabo be-
gėdišką nusikaltimą prieš jį
patį. Ahikaras išėjo į šviesą,* o
Nadabas įžengė į amžiną tam-
są,* nes jis bandė nužudyti Ahi-
karą. Už tai, kad Ahikaras da-
vė išmaldos, jis išsigelbėjo nuo
mirtinų spąstų, kuriuos Nada-
bas buvo jam paspendęs, bet
pats Nadabas į juos pakliuvo
ir gavo galą. 11 Dabar tad, ma-
no vaikai, pasvarstykite, ką pa-
daro išmalda ir kur nuveda ne-
dorumas – jis neša mirtį! Štai
nebegaliu atsikvėpti."

Tobito ir Tobijo mirtis

Paguldytas į lovą, jis mirė
ir buvo garbingai palaidotas.
12 Kai numirė Tobijo motina,
sūnus palaidojo ją šalia savo
tėvo. Tada jis, jo žmona ir vai-

tas: nuoroda į mesijinius laikus, kuriais buvo laukiama naujos ir didingesnės Šventyklos. Žr. Žyd 9, 1–14.

14, 6: Mesijiniu laikotarpiu pagonys įtikės Dievą – Kūrėją ir istorijos Viešpatį.

14, 10: ... *Nadabas*: Ahikaro pasakojimo didvyris Ahikaras, Asirijos karalių Sancheribo ir Esarhadono kancleris, įsūnija savo sūnėną Nadabą ir ruošia jį tapti savo įpėdiniu. Bet Nadabas klastingai surengia sąmokslą savo dėdei nužudyti. Ahikaras pasislepia savo bičiulio namuose ir ilgainiui, atskleidus Nadabo sąmokslą, tampa apgintas *(išėjo į šviesą)*. Tada Nadabas buvo įmestas į kalėjimą, kur jis ir numirė *(įžengė į amžiną tamsą)*. Ahikaro išmalda išgelbėjo jį nuo mirties. Žr. Tob 2, 2.

kai sugrįžo į Mediją ir apsi-
gyveno Ekbatanoje pas savo
uošvį Raguelį. [13] Savo žmonos
tėvais jis rūpinosi jų senatvėje
ir juos gerbė; palaidojo juos Ek-
batanos mieste Medijoje. Jis
paveldėjo nuosavybę ir Rague-
lio, ir savo tėvo Tobito. [14] Su-
laukęs garbingo šimto septy-
niolikos metų amžiaus, jis
mirė. [15] Prieš mirdamas jis iš-
girdo apie Ninevės sunaikinimą
ir pamatė į Mediją varomus
belaisvius, kuriuos Medijos ka-
ralius Kyaksares* buvo paė-
męs. Tobijas šlovino Dievą už
visa, ką jis buvo padaręs Nine-
vei ir Asirijai. Prieš numirda-
mas jis džiaugėsi, kad Nine-
vė buvo sunaikinta, ir šlovino
VIEŠPATĮ Dievą per amžių
amžius. Amen.

14, 15: ... *Kyaksares*: Babilonijos karalius Nabopolasaras ir Kyaksares užėmė ir sunaikino Ninevę 612 m. prieš Kristų. Žr. Tob 1, 15 paaiškinimą.

JUDITOS KNYGA

Juditos knyga yra vaizdingas pasakojimas apie Dievą, grėsmingos pervartos metu išgelbėjusį savo tautą per moterį, vardu Judita. Nežinomas autorius šį pasakojimą apie Dievo apvaizdą sukūrė baigiantis antrajam prieškristiniam šimtmečiui arba pirmojo prieškristinio šimtmečio pradžioje. Bemaž tikra, kad jis buvo parašytas hebrajų kalba, bet graikiškasis tekstas rodo, kad pasakojimas, laisvai perimdamas iš Septuagintos ankstyvesnių knygų graikų kalbą, yra tapęs pernelyg savitu literatūros kūriniu.

Šį graikiškąjį tekstą Katalikų Bendrija yra priėmusi kaip deuterokanonišką, t. y. priklausantį antrajam, arba žydų išeivijos, Septuagintos, šventų knygų rinkiniui, o kitos krikščionių bendrijos šį tekstą – Juditos knygą, laiko apokrifu, t. y. nepriklausančiu hebrajiškajam šventų knygų rinkiniui.

Graikiškasis Septuagintos tekstas čia ir verčiamas į lietuvių kalbą. Jeronimas, nenoriai paruošęs lotyniškosios Vulgatos Juditos tekstą, rėmėsi antriniu aramėjišku Juditos knygos vertimu, užtiktu Palestinoje, ir ankstyvesniu lotynišku vertimu iš graikų kalbos. Juditos knygos tekstas lotyniškoje Vulgatoje daug kuo skiriasi nuo Septuagintos, arba graikiškojo Juditos knygos, teksto.

Nūdien nėra įmanoma nustatyti datas ir vietas įvykių, paskatinusių sukurti šį pasakojimą. Skaitant jį, dėmesį patraukia įkvėptojo autoriaus siekis stiprinti savo tautos tikėjimą apvaizdžiu Dievo artumu. Juditos knyga yra pasakojimas žmogui – tautai – sunkių bandymų žaizdre. Skaitytojas raginamas imti į širdį pamoką, kad Dievas net pervartose ir lūžiuose yra istorijos Viešpats, kuris gali išgelbėti Izraelį nuo priešų. Kaip Dievas kadaise išgelbėjo savo tautą per Mozės rankas, taip dabar jis išgelbsti ją per pamaldžią našlę Juditą.

Pasakojimą galima skirstyti į dvi dalis. Pirmoje dalyje – 1–7 skyriuose – Holofernas, Nebukadnezaro kariuomenės vadas, veda milžiniškas asirų pajėgas į žygį nubausti vasalų, atsisakiusių ateiti Asirijai į pagalbą prieš Mediją. Žydų tauta atkakliai priešinasi prie Betulijos, gindama kelią į Jeruzalę. Nepaisydamas Achijoro įspėjimo, kad žydai negali būti nugalėti, nebent jie nusidėtų Dievui, išdidus Holofernas apgula Betuliją ir uždaro vandens šaltinius. Po trisdešimt keturių dienų miesto gynėjai nuleidžia rankas ir yra pasiruošę pasiduoti.

Kaip tik tuo metu pasirodo Judita, – jos vardas reiškia Žydė, – ir pažada nugalėti asirus. Čia pasakojimas pasiekia savo viršūnę. Papasninkavusi ir pasimeldusi, Judita apsirengia geriausiais drabužiais, nueina į asirų stovyklą, ir ten nužudo pasigėrusį Holoferną. Asirai, tai sužinoję, pasiduoda panikai, o žydai įsidrąsinę juos nugali. Šauni žmo-

nių pergalės giesmė Juditai pagerbti yra dažnai pritaikoma Marijai (žr. Jdt 15, 9–10).

Bandymai susieti Juditos knygą tiesiogiai su žydų istorijos fonu senovės Artimųjų Rytų imperijų kontekste nėra sėkmingi. Pasakojimas buvo parašytas kaip pamaldus mąstymas apie metinės Perėjimo iškilmės prasmę. Jį įkvėpė Išėjimo knyga (žr. Iš 14, 31), Izaijo skaitiniai ir Psalmės, kalbančios apie ypatingą Dievo rūpestį apsaugoti Jeruzalę. Dievo rankos, kaip jo apvaizdžios veiklos veiksnio tema, kadaise žėrėjo Mozės rankoje, o dabar žėri Juditos rankoje. Būdinga žydų menui sinagogose vaizduoti Dievo ranką, ištiestą iš dangaus. Dievo ranka iš dangaus yra dalis scenos Dura-Europos sinagogos sienos freskose, vaizduojančiose išėjimą iš Egipto, Izaoko auką (žr. Pr 22) ir Ezekielio sausų kaulų slėnį (žr. Ez 37).

Pasakojimas apie Juditą patraukė daugelio rašytojų, menininkų ir kompozitorių dėmesį. Mozartas ir Beethovenas pasirinko Juditą kaip veikėją savo muzikos kūriniams. Dailininkai ją pavaizdavo drobėje, o skulptoriai iškalė Chartres katedros fasado akmenyje. Pasakojimas apie Juditą yra reiklus pasakojimas. Moteris Judita sutramdo savo tautos bailumą ir nugali priešą.

Juditos knygos metmenys

A.	Pavojus žydams	1, 1 – 7, 32
B.	Žydų išgelbėjimas	8, 1 – 14, 10
C.	Pergalė	14, 11 – 16, 25

A. PAVOJUS ŽYDAMS

Karas su Medija

1 [1] Tai buvo dvyliktieji Nebukadnezaro,* valdžiusio asirus didžiajame Ninevės mieste, karaliavimo metai. Tomis dienomis Arfaksadas* valdė Ekbatanoje.
[2] Aplink miestą jis pastatė sieną iš tašytų akmenų, kiekvienas jų buvo trijų uolekčių aukščio ir šešių uolekčių ilgio; sieną padarė septyniasdešimties uolekčių aukščio ir penkiasdešimties uolekčių storio.
[3] Prie vartų jis

1, 1: ... *Nebukadnezaro*: Nebukadnezaras (605–562 m. prieš Kristų) buvo antrasis neobabiloniečių, t. y. kaldėjų, o ne asirų karalius. Jis sunaikino Jeruzalę 587–586 m. prieš Kristų ir išvarė į Babilonijos tremtį žydus (žr. 2 Kar 24, 1–25. 26). Juditos knygos autorius, visiškai nepaisydamas istorijos faktų, vaizduoja jį gyvenus po Babilonijos tremties (žr. taip pat Jdt 4, 3; 5, 19). Kai kurie Šventojo Rašto mokslininkai mano, kad toks istorijos faktų nepaisymas yra sąmoningas ir, anot jų, rodo, kad autorius savo knygą laikė ne istoriniu veikalu, bet istoriniu apsakymu. Nebukadnezaras jo apsakyme yra netikinčio karaliaus ir Dievo tautos priešo įvaizdis. *Arfaksado* istorikai nežino. Spėliojama, kad jis buvo įkūrėjas medų karalystės, kurios sostinė buvo Ekbatana.

pastatė šimto uolekčių aukštumo, o prie pamatų šešiasdešimties uolekčių platumo bokštus.
[4] O vartus pastatė septyniasdešimties uolekčių aukštumo su keturiasdešimties uolekčių platumo anga, kad jo pajėgos ir į gretas susirikiavę pėstininkai galėtų išžygiuoti kartu.
[5] Tomis dienomis karalius Nebukadnezaras išėjo į mūšį su karaliumi Arfaksadu didžiojoje lygumoje. Ši lyguma yra prie Ragau'o* ribų.
[6] Pas jį susitelkė visi gyventojai iš aukštumų, visi, gyvenantieji palei Eufratą, Tigrį bei Hydaspesą, ir iš elymėjų karaliui Ariochui pavaldžių lygumų. Taigi daug tautų buvo pašaukta dalyvauti cheleūditų* mūšyje.

Nebukadnezaro ultimatumas tautoms

[7]* Tada asirų karalius Nebukadnezaras išsiuntė pasiuntinius pas visus Persijos gyventojus, visus žmones Vakarų kraštuose – Kilikijoje, Damaske, Libane, Antilibane, pas visus pajūrio gyventojus,
[8] pas tautas Karmelyje, Gileade, Aukštutinėje Galilėjoje, didžiojoje Esdraelono lygumoje,
[9] pas žmones Samarijoje ir jos miestuose, pas visus anapus Jordano ir iki pat Jeruzalės, Betanijos, Chelūso, Kadešo, Ramseso ir visos Gošeno žemės,
[10] pas žmones net anapus Tanio bei Memfio ir pas visus visus Egipto gyventojus iki pat Etiopijos ribų.
[11] Betgi visų tų kraštų gyventojai nekreipė dėmesio į asirų karaliaus šaukimą dėtis prie jo karo žygiui, nes jo nebijojo ir laikė jį tik mirtingu žmogumi. Jie tad grąžino jo pasiuntinius atgal tuščiomis rankomis ir įsižeidusius.
[12] Nebukadnezaras, labai įtūžęs ant tų visų kraštų, prisiekė savo sostu ir karalyste atkeršyti visai Kilikijos, Damasko ir Sirijos sričiai, išžudyti savo kalaviju visus Moabo gyventojus, Amono žmones, visą Judėją ir visus bet kur Egipte iki pat abiejų jūrų pakrančių.*

Nebukadnezaro žygis prieš Arfaksadą

[13] Septynioliktaisiais metais, nužygiavęs su savo kariuomene prieš Arfaksadą, jis nugalėjo jį mūšyje. Sutriuškinęs visą Arfaksado kariuomenę – rai-

1, 5: ... *Ragau'o*: Ragau'as, arba Rages, medų miestas, kur žuvo Arfaksadas, yra maždaug 320 km į pietvakarius nuo šiuolaikinio Hamadano ir apie 8 km nuo Teherano.

1, 6: ... *cheleūditų*: turbūt turima mintyje kaldėjai.

1, 7–10: Minimos tautos nūdien yra tapusios Sirija, Libanu, Palestina ir Egiptu. *Persijos gyventojai*: pietinė šiuolaikinio Irano sritis.

1, 12: ... *abiejų jūrų pakrančių*: senieji Mesopotamijos valdovai dažnai ženklino savo karalystės ribas liečiančias dvi jūras: Aukštutinę jūrą – Viduržemio ir Žemutinę jūrą – Persijos jūrą, arba įlanką.

tininkus ir kovos vežimus, 14 jis
užėmė jo miestus ir, atžygiavęs
į Ekbataną, paėmė jos bokš-
tus, apiplėšė jos turgavietes ir
pavertė jos didybę pajuokos
reginiu. 15 Paėmęs į nelaisvę
Arfaksadą Ragau'o kalnuose,
suvarpė jį savo ietimis ir su-
naikino jį visiems laikams.
16 Paskui jis drauge su visa
savo marga jungtine kariuome-
ne, milžiniška kareivių minia,
sugrįžo į Ninevę. Ten jis ir jo
pajėgos ilsėjosi ir puotavo šim-
tą dvidešimt dienų.

Karo žygis prieš tautas Vakaruose

2 1 Aštuonioliktaisiais me-
tais, pirmojo mėnesio
dvidešimt antrąją dieną, rū-
muose sklido gandas, kad asi-
rų karalius Nebukadnezaras,
lygiai kaip jis buvo grasinęs,
imsis keršto visiems aniems
kraštams. 2 Pasišaukęs visus
savo pareigūnus ir visus didžiū-
nus, jis išdėstė jiems savo slap-
tą užmojį ir savo lūpomis jiems
smulkiai nupasakojo tos visos
srities išdavystę. 3 Taigi buvo
nutarta sunaikinti visus, kurie
atsisakė paklusti jo duotam
įsakymui.
4 Pasibaigus tam pasitari-
mui, asirų karalius Nebukad-
nezaras pasišaukė vyriausiąjį
savo kariuomenės vadą, savo
pavaduotoją Holoferną,* ir jam
tarė: 5 „Taip kalba didysis ka-
ralius, visos žemės viešpats.
Eik mūsų vardu ir pasiimk su
savimi patyrusių vyrų – šimtą
dvidešimt tūkstančių pėsti-
ninkų ir dvylika tūkstančių
raitininkų. 6 Leiskis į žygį prieš
visus kraštus Vakaruose, nes jie
nepaisė mano įsakymų. 7 Įsa-
kyk jiems, kad turėtų paruošę
žemių ir vandens,* nes aš atžy-
giuoju ant jų įtūžęs. Aš uždeng-
siu visą jų žemės paviršių sa-
vo kareivių kojomis ir leisiu,
kad jie būtų mano kariuome-
nės grobis. 8 Daubos ir grioviai
bus pilni jų sužeistųjų! Net
patvinusi upė bus lavonų už-
kimšta! 9 Aš išvarysiu juos be-
laisviais į pačius žemės pa-
kraščius. 10 Tad eik! Užimk jų
žemę man iš anksto. Jeigu jie
tau pasiduos, pasaugok juos
man iki jų bausmės dienos. 11 O
tiems, kurie priešinsis, nepa-
rodyk nė vienam jokio pasigai-
lėjimo, bet leisk žudyti ir plėš-
ti kiekviename krašte, kurį
užimsi. 12 Savo gyvastimi* ir sa-
vo karalystės galybe tai pasa-
kiau! Visa tai įvykdysiu savo

2, 4: ... *kariuomenės vadą ... Holoferną*: Holofernas yra antrasis pagrindinis knygos veikėjas.

2, 7: ... *žemių ir vandens*: persų laikotarpiu užkariautojo sutikimas su *žemėmis ir vandeniu* buvo besąlygiško pasidavimo įvaizdis.

2, 12: ... *savo gyvastimi*: pažodžiui *kaip aš gyvas*! Senajame Testamente tokia priesaika yra būdinga Dievybei. Žr. Įst 32, 40. Taip prisiekdamas, Nebukadnezaras daro save lygų Dievui. Žr. Jdt 6, 2. ... *savo ranka*: pakelta Nebukadnezaro ranka

ranka!* 13 O tu tad nepraleisk
nė vieno savo valdovo įsakymo,
bet taip juos vykdyk, kaip tau
įsakiau. Nedelsk tai vykdyti!“

Holoferno žygis

14* Išėjęs iš karaliaus rūmų,
Holofernas tuojau pat sušau-
kė visus asirų kariuomenės di-
džiūnus, vadus ir pareigūnus.
15 Jis sutelkė į būrius šimtą
tūkstančių rinktinių kareivių,
kaip jam buvo įsakęs jo valdo-
vas padaryti, ir dvylika tūks-
tančių raitų lankininkų. 16 Jis
paskirstė juos į kovos gretas,
kaip yra paskirstoma galinga
kariuomenė žygiui. 17 Be to, jis
parūpino labai didelį skaičių
kupranugarių, asilų bei mulų
jų mantai gabenti ir nesuskai-
tomą daugybę avių, jaučių bei
ožkų jiems maitinti. 18 Kiekvie-
nas vyras gavo gausų maisto
davinį ir dosniai sidabro bei
aukso iš karaliaus rūmų.

19 Tada jis leidosi į žygį su
visa savo kariuomene, – žy-
giuodamas pirma karaliaus
Nebukadnezaro, – savo kovos
vežimais, raitininkais ir rink-
tiniais pėstininkais uždengti
visą žemės paviršių Vakaruose.
20 Drauge su jais ėjo marga mi-
nia tarsi skėrių spiečius, tarsi
žemės smiltys – minia, kurios
suskaičiuoti nebuvo įmanoma.

21 Jie tad leidosi į žygį iš Ni-
nevės ir žygiavo tris dienas
Bektilės lygumos link. Nuo
Bektilės jie nužygiavo statytis
stovyklos prie kalnų, dunksan-
čių į šiaurę nuo Aukštutinės Ki-
likijos. 22 Iš ten Holofernas, pa-
ėmęs visą savo kariuomenę, –
pėstininkus, raitininkus ir ko-
vos vežimus, – nužygiavo į
aukštumas. 23* Jis nuniokojo
Putą ir Ludą, apiplėšė visus ra-
sisitus ir išmaelitus, gyvenan-
čius ant dykumos ribos į pie-
tus nuo Cheleono. 24 Tada,
persikėlęs per Eufratą, perėjo
Mesopotamiją, naikindamas
visus įtvirtintus miestus palei
Abronos upę, ir pasiekė jūrą.
25 Paskui, užpuolęs Kilikijos že-
mes, išžudė visus, kurie jam
priešinosi. Tada jis nuėjo prie
pietinių Jafeto ribų priešais
Arabiją. 26 Apsupęs visus mid-
janiečius, padegė jų palapines
ir išgrobė jų avides. 27 Nusilei-
dęs į Damasko lygumą pjūties
metu, padegė visus jų laukus,
sunaikino jų kaimenes ir ban-

prieš Dievą ir jo tautą yra proga san-
kirčiui su moters Juditos ranka. Žr.
Jdt 9, 9–10; Iz 10, 5–14.

2, 14–27: Trijų dienų žygis nuo Ni-
nevės iki Bektilės – nūdien nežino-
ma vietovė – į šiaurę nuo Aukštutinės
Kilikijos yra negalimas, nes tai buvo
bent 300 km kelionė. Kilikija yra piet-
rytinės Mažosios Azijos sritis.

2, 23: Putas ir Ludas – turbūt mažos
karalystės Mažojoje Azijoje. Ez 30, 5
tekste jie minimi kaip Egipto sąjun-
gininkai, o Ez 27, 10 tekste Putas ir
Ludas parūpina Tyrui samdinių ka-
reivių. Rasisitai nėra istorijai žino-
mi; išmaelitai – arabai (žr. Pr 6,
11–12); Cheleonas – Kaldėja?

das, ištuštino jų miestus, nuniokojo jų žemes ir kalaviju išžudė visus jų jaunus vyrus.
[28] Baimė ir klaikas apėmė visas pajūrio tautas: Sidono ir Tyro gyventojus, Suro ir Okinos gyventojus bei visus Jamnijos gyventojus. Ir Azoto bei Aškelono gyventojai buvo klaiko apimti.

Vakarų tautos pasiduoda

3 [1] Jie tad siuntė pas jį pa-
siuntinius prašyti taikos
šiais žodžiais: [2] „Štai mes, Ne-
bukadnezaro didžiojo kara-
liaus tarnai, gulime kniūbsti
prieš tave. Elkis su mumis,
kaip nori. [3] Štai mūsų pasta-
tai, visas mūsų kraštas, visi
kviečių laukai, kaimenės ir
bandos, visos mūsų gyvenvie-
čių avidės prieš tavo akis! Da-
ryk su jais, kaip tau atrodo ge-
riausia. [4] Štai mūsų miestai ir
jų gyventojai tavo paslaugoms!
Ateik ir elkis su jais, kaip tau
atrodo gera.“
[5] Pasiuntiniams atėjus pas
Holoferną ir davus jam šią ži-
nią, [6] jis nužygiavo į pajūrį su
kariuomene, išdėstė įgulas
įtvirtintuose miestuose ir paė-
mė jų rinktinius vyrus į pa-
galbinius dalinius. [7] Tų miestų
žmonės ir visi kaimų gyvento-
jai priėmė jį su vainikais, rate-
liais ir būgnelių su žvangučiais
muzika. [8] Tačiau jis sunaikino
visus jų alkus ir iškirto šven-
tuosius medžius, vykdydamas
jam duotą įsakymą sunaikinti
visus vietinius dievus, kad vi-
sos tautos garbintų vieną Ne-
bukadnezarą ir visos kalbos
bei visos gentys šauktųsi jo
kaip dievo.
[9] Pagaliau jis pasiekė Esd-
raeloną prie Dotano, esančio
priešais Judėjos kalnų virti-
nę. [10] Pasistatęs stovyklą tarp
Gebos* ir Skitopolio, pasiliko
visą mėnesį, norėdamas aprū-
pinti savo kariuomenę reik-
menimis.

Judėja išgyvena pavojų

4 [1] Kai Judėjoje gyvenę iz-
raeliečiai išgirdo apie vi-
sa, ką asirų karaliaus Nebu-
kadnezaro karvedys Holofernas
buvo padaręs tautoms, išplėš-
damas ir sunaikindamas visas
jų šventyklas, [2] jam priartėjus
buvo apimti neapsakomos bai-
mės. Jie susirūpino ir dėl Jeru-
zalės, ir dėl VIEŠPATIES, savo
Dievo, Šventyklos. [3] Mat jie tik
neseniai buvo sugrįžę iš trem-
ties,* visi Judėjos žmonės bu-
vo ką tik susibūrę ir jų šven-
tieji reikmenys, aukuras bei

3, 10: ... *tarp Gebos*: galbūt *tarp Gelbo'o* ... kalnų virtinės, kurios gale yra Skitopolis, hebrajiškai vadinamas Bet-Šeanu.

4, 3: ... *neseniai buvo sugrįžę iš tremties ... atšventinti po jų išniekinimo*: šios užuominos yra įvairiai siejamos – su persų laikotarpiu (538–323 m. prieš Kristų) ar net su Antiocho IV Epifano dienomis (175–164 m. prieš Kristų).

Šventykla buvo neseniai at-
šventinti po jų išniekinimo.*
[4] Jie tad davė žinią į visas Sa-
marijos vietoves ir į Koną, Bet-
Horoną, Balmainą, ir Jerichą,
Chobą, Aesorą, ir į Salemo slė-
nį. [5] Nedelsdami jie užėmė
aukščiausias kalvas, įtvirtino
ant jų esančius kaimus ir su-
darė maisto atsargas karui,
nes javai laukuose buvo ką tik
nupjauti.

[6] Vyriausiasis kunigas Joa-
kimas,* buvęs tomis dienomis
Jeruzalėje, parašė Betulijai ir
Bet-Omestajimams, gyvento-
jams dviejų miestų, esančių
priešais Esdraeolono lygumą
prie Dotano, [7] įsakydamas jiems
užimti kalnų perėjas, nes per
jas Judėja galėjo būti užpulta.
Mat būtų buvę lengva užkirsti
kelią kariuomenei, nes tarpek-
lis buvo siauras. Vos du vyrai
galėjo greta praeiti. [8]* Izraelie-
čiai darė, kaip jiems įsakė vy-
riausiasis kunigas Joakimas ir
visos Izraelio tautos Seniūnų
taryba, esanti Jeruzalėje.

Tauta meldžiasi

[9] Visi Izraelio vyrai didžiau-
siu uolumu šaukėsi Dievo ir
atgailavo pasninkaudami, [10] jie
patys, jų žmonos, vaikai ir gal-
vijai.* Visi jų krašte gyvenan-
tys ateiviai, samdiniai ir pirkti
vergai – visi susijuosė ašutinė-
mis. [11] O visi izraeliečiai, – Je-
ruzalėje gyvenantys vyrai, mo-
terys ir vaikai, – gulėjo
kniūbsčia prieš Šventyklą,* pe-
lenų pribertomis galvomis, ro-
dydami VIEŠPAČIUI savo ašu-
tinę. [12] Net aukurą jie apdengė
ašutine ir vienu balsu šaukėsi
Izraelio Dievo, karštai mal-
daudami, kad neleistų nei iš-
gabenti jų vaikų, nei pagrobti
jų moterų, nei sunaikinti jų pa-
veldo miestų, nei Šventyklos
suteršti ar išniekinti piktam
pagonių džiaugsmui.

[13] VIEŠPATS išgirdo jų šauks-
mą ir maloningai pažvelgė į jų
nelaimę, nes žmonės pasninka-
vo daug dienų visoje Judėjoje ir
priešais Visagalio VIEŠPATIES
Šventovę. [14] Vyriausiasis kuni-
gas ir visi kunigai, stovintys
priešais VIEŠPATĮ ir tarnaujan-
tys VIEŠPAČIUI su ašutine ant
juosmens, atnašavo nuolatines
deginamąsias aukas, įžado at-
našas ir savanoriškas žmonių
atnašas. [15] Pelenais apsibars-
tę savo turbanus, jie šaukėsi
VIEŠPATIES, iš visų jėgų prašy-
dami, kad maloningai pažvelg-
tų į visus Izraelio namus.

4, 6: *Vyriausiasis kunigas Joakimas*: žr. Bar 1, 7 ir Bar 1, 8–9 paaiškinimą.

4, 8: Žydų tauta buvo pavaldi vyriausiajam kunigui ir Seniūnų tarybai iki pat graikų laikotarpio (323 m. prieš Kristų). Tokią tautos sandarą atspindi Jono Hirkano monetos (135–104 m. prieš Kristų).

4, 10: *... ir galvijai*: žr. Jon 3, 8.

4, 11: *... gulėjo kniūbsčia prieš Šventyklą*: panašūs maldos pavyzdžiai minimi Jl 1, 13–14; 2, 15–17.

Pasitarimas Holoferno stovykloje

5 1 Asirų karvedžiui Holo-
fernui buvo pranešta, kad
Izraelio tauta yra pasiruošusi
karui, uždariusi kalnų perėjas
ir įtvirtinusi visas kalnų viršū-
nes įgulomis bei parengusi
spąstus lygumose. 2 Labai įtū-
žęs, jis susišaukė visus Moa-
bo didžiūnus, Amono pareigū-
nus ir visus pajūrio kraštų
valdytojus 3 ir juos klausė:
„Sakykite man jūs, kanaanie-
čiai, kas tai per tauta, gyvenan-
ti aukštumų krašte? Kokius ji
turi miestus? Kaip didelė yra
jos kariuomenė? Kur glūdi jų
galybės ir jėgos ištaka? Kas
yra jų karalius ir kas yra jų
kariuomenės vadas? 4 Kodėl
tik jie vieni iš visų tautų Va-
karuose atsisakė ateiti manęs
pasitikti?“

Achijoro kalba

5* Tada visų amoniečių vadas
Achijoras jam tarė: „Mano vieš-
patie, malonėk išklausyti pra-
nešimą iš savo tarno burnos.
Aš pasakysiu tau tiesą apie tą
tautą, kuri gyvena arti tavęs
kalnų srityje. Jokio melo neiš-
girsi iš savo tarno lūpų.
6* Tie žmonės yra kaldėjų pa-
likuonys. 7 Kadaise jie gyveno
Mesopotamijoje, nes nenorėjo
sekti dievais savo protėvių, gy-
venusių kaldėjų krašte. 8 Už
tai, kad jie buvo palikę savo pro-
tėvių kelią ir garbino Dangaus
Dievą,* – Dievą, kurį jie buvo pri-
pažinę, – jų protėviai išvarė
juos iš savo dievų akivaizdos.
Jie tad pabėgo į Mesopotamiją
ir ten gyveno ilgą laiką. 9 Tada
jų Dievas įsakė jiems palikti
vietą, kur jie gyveno, ir keliau-
ti į Kanaano kraštą. Ten jie įsi-
kūrė ir praturtėjo auksu, sidab-
ru ir didele daugybe galvijų.
10 Vėliau, badui ištikus visą
Kanaano kraštą, jie nusikėlė į
Egiptą ir apsigyveno, kol ten bu-
vo maisto. Ten jie virto tokia
didele minia, kad nebuvo įma-
noma suskaičiuoti. 11 Egipto
karalius tad pasidarė jiems
priešiškas ir išnaudojo juos,
versdamas dirbti plytas. Jis
nužemino juos, padarydamas
vergais. 12 Jie šaukėsi savo Die-
vo, ir jis ištiko visą Egipto že-
mę baisiomis rykštėmis. Egip-

5, 5–21: Achijoras, norėdamas paaiškinti izraeliečių gyvenimo būdą, atpasakoja jų visą istoriją nuo Abraomo iki grįžimo iš tremties.

5, 6–9: Achijoras susieja izraeliečius su jų protėviu Abraomu, gyvenusiu kaldėjų Ure (žr. Pr 11, 28), kuris vėliau iškeliavo į Haraną (žr. Pr 11, 31), esantį Aram-Naharajimuose (žr. Pr 24, 10), t. y. *Arame tarp upių*. Graikai Aram-Naharajimus vadino Mesopotamija. Izraeliečių protėvių dievai, kuriuos garbino Abraomo giminės, buvo pagonių stabai.

5, 8: ..., *Dangaus Dievą*: Dangaus Dievas, arba Dangaus VIEŠPATS, buvo dažnai vartojamas Dievo vardas persų laikotarpiu ir vėliau. Žr. Tob 10, 11; Ezd 1, 2.

tiečiai tad juos išvarė iš savo
akių. 13 Tada Dievas nusekino
jiems Raudonąją jūrą 14 ir vedė
keliu į Sinajų ir Kadeš-Bamеą.
Išvarę visus dykumos gyvento-
jus, 15 jie įsikūrė amoriečių
krašte ir savo galybe sunaiki-
no visus Hešbono gyventojus.
Persikėlę per Jordaną, jie užėmė
visą aukštumų kraštą, 16 išva-
rydami iš ten kanaaniečius,
perizitus, jebusitus, šechemi-
tus ir visus gergesitus. Jie ten
gyveno ilgą laiką.

17* Kol jie nenusidėjo savo
Dievui, tol puikiai gyveno, nes
su jais buvo Dievas, kuris ne-
kenčia nedorybės. 18 Betgi,
jiems nukrypus nuo kelio, kurį
jis buvo jiems nužymėjęs, jie
buvo be perstojo vis labiau ir
labiau kamuojami dažnų karų
ir galop išvaryti į svetimo kraš-
to nelaisvę. Jų Dievo Šventykla
buvo sulyginta su žeme ir visi
jų miestai buvo priešų užimti.
19 O dabar jie yra sugrįžę pas
savo Dievą ir pargrįžę iš tų vie-
tų, į kurias buvo nublokšti. Jie
yra atgavę Jeruzalę, kur stovi
jų Šventovė, ir įsikūrę aukštu-
mų srityje, nes ji buvo neap-
gyventa.

20 Dabar tad, mano valdove
ir viešpatie, jeigu ta tauta nu-
sikalsta kuo nors per neapsi-
žiūrėjimą, jeigu jie nusideda
savo Dievui ir mes galime bū-
ti tikri dėl Dievo įžeidimo, ta-
da galime žygiuoti ir priversti
juos kovoti. 21 Betgi jei jų tau-
ta yra nekalta, tada teapeina
juos mano viešpats, nes jų
Dievas juos apgins, o mes tap-
sime pajuokos dalyku visam
pasauliui."

22 Achijorui pabaigus visa tai
pasakoti, visi žmonės, stovin-
tys aplink palapinę, pradėjo
triukšmauti. Holoferno parei-
gūnai ir visi pajūrio kraštų bei
Moabo gyventojai atkakliai
reikalavo, kad jis būtų sudras-
kytas į gabalus. 23 Jie kalbėjo:
„Izraeliečių mes nebijome! Jie
yra silpna ir bejėgė tauta, ne-
pajėgi kariauti. 24 Žygiuokim
tad, valdove Holofernai! Tavo
kariuomenė praris juos vienu
kąsniu!"

Holofernas perduoda Achijorą izraeliečiams

6 1 Aprimus triukšmui, su-
keltam vyrų prie tarybos
palapinės, asirų kariuomenės
vadas Holofernas prieš visą sve-
timtaučių minią ir visus moa-
biečius Achijorui tarė: 2 „Kas tu
per vienas, Achijorai, – tu ir Ef-
raimo samdiniai, kad drįstum
dėtis mūsų pranašu, kaip šian-
dien padarei, ir patarti mums
nekariauti su Izraelio tauta?
Tu sakai, kad jų Dievas juos
gins? Ar yra Dievas, stipresnis

5, 17: Ši eilutė atspindi Pakartoto Įstatymo knygos teologiją: klusnumas Dievui neša palaimą, o neklusnumas veda į nelaimę.

už Nebukadnezarą? Jis pasiųs
savo pajėgas ir nušluos juos nuo
žemės veido! Jų Dievas neišgel-
bės jų! 3 Mes, karaliaus tarnai,
sunaikinsime juos, tarsi jie bū-
tų tik vienas vyras. Jie negali
atsilaikyti prieš mūsų raitinin-
kų jėgą. 4 Jais mes juos su-
naikinsime. Jų kraujas persi-
sunks per jų kalnus, jų laukai
bus pilni jų kritusiųjų. Net jų
pėdsakų po mūsų puolimo ne-
liks; jie visi žus. Taip sako vi-
sos žemės viešpats Nebukad-
nezaras! Juk jis taip pasakė,
ir jo žodžiai nebus tušti.

5 O tu, Achijorai, amoniečių
samdiny, tu ištarei tuos žo-
džius savo nelaimės dieną. Nuo
šios dienos mano veido tol
nebematysi, kol aš neatkeršy-
siu* išėjusiai iš Egipto tautai.
6 Tuomet, man sugrįžus, mano
kareivių kalavijas ir mano tar-
nų ietis pervers tavo šonus, ir
tu atsigulsi tarp jų sužeistųjų.
7 O dabar mano tarnai perduos
tave į aukštumų sritį ir paliks
tave viename iš miestų prie
perėjos. 8 Savo mirtimi tu ne-
mirsi! Tu būsi su jais sunai-
kintas! 9 Jei iš tikrųjų savo šir-
dyje puoselėji viltį, kad jie ne-
bus paimti į nelaisvę, kodėl gi
tad taip prislėgtas atrodai! Aš
pasakiau! Nė vienas mano žo-
džių neliks neįvykdytas!“

10 Tada Holofernas įsakė sa-
vo palapinės tarnams suimti
Achijorą ir, nuvestą į Betuliją,
atiduoti jį izraeliečiams. 11 Tar-
nai tad, suėmę jį, išvedė į lygu-
mą, o iš lygumos, pasikėlę į
aukštumų sritį, atėjo prie šal-
tinių žemiau Betulijos.* 12 Juos
pamatę, miesto vyrai griebė
savo ginklus ir nuskubėjo iš
miesto į kalvos viršūnę, o visi
laidyklininkai, svaidydami į
juos akmenis, užkirto jiems ke-
lią lipti. 13 Betgi radę užuovėją
kalvos papėdėje, Holoferno vy-
rai surišo Achijorą virvėmis ir,
palikę jį ten gulintį, sugrįžo pas
savo valdovą.

14 Tada izraeliečiai, nusilei-
dę iš savo miesto, jį užtiko. Iš-
laisvinę jį, jie parvedė į Betuli-
ją. Jis buvo nutemptas pas jų
miesto teisėjus. 15 Tomis die-
nomis teisėjais buvo Mikos sū-
nus Uzijas, iš Simeono gimi-
nės,* Gotonielio sūnus Chabris
ir Melchielio sūnus Charmis.

6, 5: *Mano veido ... nebematysi, kol aš neatkeršysiu*: tik skaitytojas, o ne Holofernas, gali pajusti šių žodžių ironiją. Kai jiedu vėl *susitiks*, Achijoras matys tik Holoferno galvą.

6, 11: *... atėjo prie šaltinių žemiau Betulijos*: nors Betulija apsakyme yra paslaptinga vieta, ji vaizduojama kaip miestas ant kalno, kurio papėdėje teka šaltiniai.

6, 15: *... Uzijas, iš Simeono giminės*: graikiškasis vardas *Ozeijas* yra tolygus hebrajiškajam *Uzijah*, t. y. *Jah (yra) mano jėga*. Turint mintyje vėlesnį Uzijo elgesį (žr. Jdt 7, 29–31; 8, 9–17. 28–31), jo vardas sklidinas ironijos. Silpnas ir svyruojantis, jis sudaro iškalbingą foną išryškinti ryžtingai moteriai Juditai ir tvirtam pagoniui Achijorui.

[16] Jiems sušaukus visus miesto seniūnus, atskubėjo į sueigą ir visi jauni vyrai bei moterys. Pastatęs Achijorą visos sueigos viduryje, Uzijas klausinėjo jį apie tai, kas buvo įvykę. [17] Jis atsakė, papasakodamas jiems, kas buvo įvykę Holoferno taryboje, ir visa, ką jis buvo pasakęs asirų vadų akivaizdoje, ir kaip Holofernas gyręsis pasielgsiąs su Izraelio namais. [18] Žmonės, tai išgirdę, puolė kniūbsčia ir pašlovino Dievą, melsdamiesi:

[19] „VIEŠPATIE, dangaus Dieve, atsižvelk į jų įžūlybę! Užjausk mūsų žmones, matydamas jų bejėgiškumą! Šiandien pažvelk maloningai į veidus žmonių, kurie yra tau pašvęsti."

[20] Tada jie kalbėjo Achijorui, jį labai girdami, raminančiais žodžiais. [21] Uzijas, nusivedęs jį iš sueigos į savo namus, iškėlė puotą seniūnams. Tą visą naktį jie šaukėsi Izraelio Dievo, prašydami pagalbos.

Betulijos apgula

7 [1] Kitą dieną Holofernas įsakė visai savo kariuomenei ir visiems sąjungininkams, kurie buvo prisijungę, palikti stovyklą ir žygiuoti prie Betulijos, užimti perėjas į aukštumų sritį ir pradėti karą su izraeliečiais. [2] Tą pačią dieną tad jų kareiviai leidosi į žygį. Iš viso jų kariuomenės buvo šimtas septyniasdešimt tūkstančių pėstininkų ir dvylika tūkstančių raitininkų, neskaičiuojant mantos gurguolės ir didžiulės minios ją lydinčių pėsčių kareivių. [3] Pasistatę stovyklą slėnyje netoli Betulijos, šalia šaltinio, jie išsidėstė visame plote nuo Dotano iki pat Balbajimų ir nuo Betulijos iki pat Kyamono, priešais Esdraeloną.

[4] Izraeliečiai, matydami tokią daugybę, buvo klaiko apimti ir vieni kitiems sakė: „Nūn jie nulaižys švariai visą kraštą. Nei aukštieji kalnai, nei slėniai, nei kalvos nepajėgs jų svorio išlaikyti!" [5] Nepaisant to, jie visi griebėsi ginklų ir, uždegę laužus savo bokštuose,* tą visą naktį praleido sargyboje.

[6] Antrą dieną Holofernas išrikiavo visus savo raitininkus Betulijos izraeliečių akivaizdoje. [7] Išžvalgęs prieigas prie jų miesto ir suradęs šaltinius, tiekiančius jiems vandenį, juos užgrobė, pastatydamas prie jų kareivių sargybą. Tada jis sugrįžo pas savo kareivius.

[8] Tuomet atėjo pas jį visi Esavo palikuonių didžiūnai, visi moabiečių vadai ir pajū-

7, 5: ... *uždegę laužus savo bokštuose*: laužais aplinkiniai miestai buvo įspėjami apie priešų judėjimą. Apie ugnies laužų signalus užsimenama Lachišo ostrakose, VI amžiuje prieš Kristų ant puodų šukių rašytuose Lachišo gynėjų vado pranešimuose.

rio srities pareigūnai, tardami:
[9] „Tepaklauso mūsų valdovas
patarimo, kad tavo kariuo-
menė neturėtų jokių nuosto-
lių. [10] Ši tauta, izraeliečiai,
nepasikliauja savo ietimis, bet
aukštumomis kalnų, kuriuose
gyvena. Savaime suprantama,
kalnų viršūnes pasiekti nėra
lengva. [11] Užtat dabar, valdo-
ve, nekovok su jais lemiamų
kautynių gretomis, ir nė vienas
tavo kareivis nekris. [12] Likis sa-
vo stovykloje ir laikyk savo vi-
są kariuomenę pas save, o ta-
vo tarnai tepaima į savo rankas
šaltinį, tekantį kalno papėdė-
je, [13] nes iš jo visi Betulijos gy-
ventojai apsirūpina vandeniu.
Taigi troškulys juos nuka-
muos, ir jų miestas bus pri-
verstas pasiduoti. Tuo tarpu
mes ir mūsų vyrai užkopsime
ant aplinkinių kalnų viršūnių
ir pasistatysime ten stovyklas,
kad neleistume nė vienam išei-
ti iš miesto. [14] Badas juos nuka-
muos drauge su jų žmonomis bei
vaikais ir, net kalavijui jų dar
nepalietus, jie jau tysos savo
miesto gatvėse. [15] Taip tad tu
priversi juos brangiai mokėti
už tai, kad maištavo ir neno-
rėjo tavęs taikiai pasitikti.“
[16] Holofernui ir visiems jo
pareigūnams tie žodžiai patiko.
Jis tad įsakė jų pasiūlymą
vykdyti. [17] Todėl moabiečių bū-
rys drauge su penkiais tūks-
tančiais asirų pajudėjo į prie-
kį. Pasistatę stovyklą slėnyje,
jie paėmė izraeliečių vandens
telkinius ir šaltinius. [18] Ir edo-
miečiai,* ir amoniečiai leidosi
į žygį ir išsidėstė aukštumų
srityje priešais Dotaną, pa-
siųsdami dalį savo vyrų į piet-
ryčius link Egrebelio*, esančio
arti Chusio* šalia Mochmuro*
slėnio. Likusioji asirų kariuo-
menė išsidėstė lygumoje, ap-
dengdama visą žemės veidą. Jų
palapinės ir mantos gurguolės
sudarė milžinišką stovyklą, nes
jų buvo nepaprastai daug.
[19] Izraeliečiai tad, netekę drą-
sos, šaukėsi VIEŠPATIES, savo
Dievo, nes visi jų priešai buvo
juos apsupę, ir nebuvo kelio pa-
bėgti pro gretas. [20] Visa asirų
kariuomenė, jų pėstininkai, ko-
vos vežimai ir raitininkai lai-
kė juos taip apgulę trisdešimt
keturias dienas. Visi Betulijos
gyventojų tvenkiniai ištuštėjo
[21] ir jų vandens talpyklos taip
nuseko, kad niekas negalėjo
net kartą per dieną numalšinti
troškulio, nes geriamas vanduo
turėjo būti seikėjamas. [22] Jų
vaikai buvo suglebę, o moterys
bei jauni vyrai alpo iš trošku-
lio ir, netekę jėgų, griuvo miesto
gatvėse ir vartuose.

7, 18: *Ir edomiečiai*, gyvenę pietryčiuose nuo Negyvosios jūros, buvo dažni izraeliečių priešai. Žr. Abd 18; 1 Mak 5, 1–5. Egrebelio, Chusio ir Mochmuro vietovės Šechemo apylinkėse yra archeologams žinomos.

23 Tad visi žmonės, įskaitant
jaunus vyrus, moteris ir vaikus,
suėjo pas Uziją bei miesto di-
džiūnus ir šaukė vienu balsu
visų seniūnų akivaizdoje, saky-
dami: 24 „Tebūna Dievas mūsų
teisėjas! Jūs padarėte mums
didelę žalą, neieškodami tai-
kos su asirais. 25 Dabar nėra
kas mums padėtų! Iš tikrųjų
Dievas atidavė mus jiems į
rankas, kad, būdami ištroškę
ir bejėgiai, pultume prieš juos
kniūbsti. 26 Dabar tad tučtuojau
pašaukite juos ir atiduokite vi-
są miestą kaip grobį Holofer-
no tautai ir visai jo kariuome-
nei. 27 Geriau mums būti jų
paimtiems į nelaisvę! Nors
vergais tapsime, bet gyvi išlik-
sime. Nereikės mums savo aki-
mis žiūrėti į mūsų mirštančius
mažylius ar paskutinį kartą
atsikvepiančius savo žmonas ir
vaikus. 28 Mes šaukiame liudy-
tojais prieš jus dangų bei že-
mę ir mūsų Dievą, mūsų protė-
vių VIEŠPATĮ, kuris baudžia
mus už mūsų nuodėmes ir
nuodėmes mūsų tėvų, kad jūs
šiandien darytumėte, ką esa-
me pasakę.“
29 Visi sueigoje vienu balsu
pradėjo karčiai dejuoti. Jie
garsiai šaukėsi VIEŠPATIES,
savo Dievo. 30 Tada Uzijas jiems
tarė: „Drąsos, mano broliai!
Išsilaikykime dar penkias
dienas. Iki to laiko VIEŠPATS,
mūsų Dievas, pasigailės mū-
sų, nes jis mūsų visiškai ne-
apleis. 31 Betgi jei toms die-
noms praslinkus pagalba
neateis, tada darysiu, kaip jūs
sakote.“ 32 Taip taręs, jis iš-
skirstė vyrus į jų sargybos vie-
tas, ir jie užlipo ant savo mies-
to sienų ir bokštų. Moteris ir
vaikus jis pasiuntė kiekvieną
į savo namus. Visas miestas
buvo didžiai nusiminęs.

B. ŽYDŲ IŠGELBĖJIMAS

Judita

8 1 Tomis dienomis apie tai
sužinojo Judita.* Ji buvo
duktė Merario sūnaus Okso,
sūnaus Juozapo, sūnaus Ozie-
lio, sūnaus Elkijo, sūnaus Ana-
nijo, sūnaus Gideono, sūnaus
Rafajimo, sūnaus Ahitubo, sū-
naus Elijo, sūnaus Hilkijo, sū-
naus Eliabo, sūnaus Natanae-
lio, sūnaus Salamielio, sūnaus
Sarasadajo,* sūnaus Izraelio.
2 Jos vyras Manasas, priklau-
sęs jos giminei ir klanui, buvo
miręs per miežiapjūtę. 3 Jį,
prižiūrintį pėdų rišėjus lauke,
ištiko saulės smūgis, ir turėjo
atsigulti į lovą. Jis mirė Betu-
lijoje, savo gimtajame mieste,
ir buvo palaidotas su savo pro-

8, 1: ... *Judita*: Juditos vardas reiš-
kia *Žydę*, arba *Judėją*. Kai kurie
jos protėvių vardai tėra minimi tik
šiame tekste. ... *Salamielio, sūnaus*
Sarasadajo: Simeono giminės galva
izraeliečių kelionėje per dykumą.
Žr. Sk 1, 6.

tėviais lauke tarp Dotano ir Ba-
lamono. 4 Našlaudama Judita
gyveno trejus metus ir keturis
mėnesius namie. 5 Ji buvo pa-
sistačiusi ant namų stogo pa-
lapinę,* juosėjo ašutine ir ren-
gėsi našlės apdaru. 6 Tapusi
našle, ji pasninkavo visas sa-
vo našlystės dienas, išskyrus
šabo išvakares bei šabo dieną,
jaunaties išvakares bei jauna-
ties dieną ir Izraelio namų iš-
kilmių ir švenčių dienas. 7 Ji
buvo labai graži ir žavi akims.
Vyras Manasas buvo jai pali-
kęs aukso ir sidabro, tarnų ir
tarnaičių, galvijų ir laukų. Ji bu-
vo pasilikusi savo ūkyje. 8 Apie
ją blogo žodžio niekas nesakė,
nes ji buvo labai dievobaimin-
ga moteris.

Judita ir seniūnai

9 Judita, išgirdusi apie šiurkš-
čius žodžius, kuriais žmonės
buvo karčiai skundęsi savo tei-
sėjui, kad jie alpsta neturėda-
mi vandens, bei išgirdusi apie
visa, ką buvo jiems atsakęs
Uzijas ir kaip jis buvo jiems
prisiekęs atiduoti miestą asi-
rams po penkių dienų, 10 tuo-
jau pat nusiuntė savo tarnaitę,
savo nuosavybės prižiūrėtoją,
pašaukti miesto seniūnų Uzijo,
Chabrio ir Charmio. 11 Jiems
atvykus, ji tarė jiems: „Prašy-
čiau išklausyti manęs, Betuli-
jos žmonių teisėjai! Ką jūs esa-
te patarę šiandien žmonėms,
nėra teisu. Jūs net esate pri-
siekę ir ištarę aną priesaiką
tarp Dievo ir savęs, pažadėda-
mi atiduoti šį miestą mūsų
priešams, jei VIEŠPATS neateis
į pagalbą po tiek ir tiek dienų.
12* Kas tad jūs per vieni, kad
drįstate bandyti šiandien Die-
vą ir mirtingųjų reikaluose
statyti save aukščiau Dievo?
13 VIEŠPATĮ Visagalį jūs ban-
dote! Nejau to jūs niekad ne-
suprasite? 14 Jūs nepajėgiate
ištirti žmogaus širdies gelmių
ar suprasti jo proto minčių,
kaip tad galite ištirti Dievą, ku-
ris visa tai padarė, pažinti jo
mintį, suprasti jo užmojį? Ne,
mano broliai, nepykinkite VIEŠ-
PATIES, mūsų Dievo. 15 Juk jei-
gu jis nepanorės ateiti mums į
pagalbą per tas penkias die-
nas, jis gali kada jam patinka
mus apsaugoti ar net sunai-
kinti mus priešų akivaizdoje.
16 Bet jūs nebandykite sąlygoti
VIEŠPATIES, mūsų Dievo, užmo-
jo, nes Dievas nėra kaip žmo-
gus,* kuriam galima grasinti,
ar kaip paprastas mirtinga-
sis, kuriam reikia meilikauti.
17 Tad, kantriai laukdami jo
išgelbėjimo, šaukimės jo pagal-

8, 5: ... *pasistačiusi ant namų stogo palapinę*: seniūnai atėjo pasitarti su ja į jos palapinę (žr. 11 ir 36 eilutę).
8, 12: Ne žmogui bandyti Dievą (žr. Įst 6, 16); Dievas bando žmogų.
8, 16: ... *Dievas nėra kaip žmogus*: žr. Sk 23, 19; 1 Sam 15, 29.

bos. Jis išgirs mūsų balsą, jei
šitai jam patiks.
18 Iš tikrųjų nėra buvę mūsų
kartoje, nėra tarp mūsų ir nū-
dien nei giminės ar klano, nei
kaimo ar mūsų miesto, kurie
garbintų žmonių rankomis pa-
darytus dievus, kaip buvo ka-
daise daryta. 19 Už tokį elgesį
mūsų protėviai buvo atiduoti
kalavijui bei plėšimui ir žuvo
nuo priešų didžiulėje nelaimė-
je. 20 Mes savo ruožtu Dievu pri-
pažįstame tik jį, todėl turime
viltį, kad jis neatstums mūsų
ir nė vieno iš mūsų tautos. 21 Juk
jei mes būsime paimti, visa
Judėja bus paimta, ir mūsų
Šventovė bus apiplėšta. Už tą
išniekinimą Dievas pareika-
laus iš mūsų atsakyti savo
krauju. 22 Mūsų brolių išžudy-
mą, krašto nelaisvę ir mūsų
paveldo nuniokojimą – kaltę už
visa tai jis uždės ant galvos
mums tautose, kur tik mes ver-
gautume. Akyse tų, kurie mus
nusipirks, būsime pajuoka ir
gėda! 23 Mūsų pasidavimas į
vergiją nesugrąžins mums jų
malonės. Veikiau VIEŠPATS,
mūsų Dievas, pavers jį negarbe.
24 Todėl, mano broliai, duo-
kime pavyzdį mūsų tautie-
čiams. Jų gyvybė priklauso nuo
mūsų, ir gynimas Šventovės –
ir Šventyklos, ir aukuro guli
mums ant pečių. 25 Nepaisyda-
mi visko, dėkokime VIEŠPA-
ČIUI, savo Dievui, kuris mus
bando, kaip bandė mūsų pro-
tėvius. 26 Atsiminkite, ką jis
darė su Abraomu ir kaip jis
bandė Izaoką, kas įvyko Meso-
potamijoje Jokūbui, ganan-
čiam Labano, jo motinos bro-
lio, avis. 27 Juk jis nėra bandęs
mūsų ugnimi, kaip darė su jais,
kad ištirtų jų širdį, nei yra
mums keršijęs. Veikiau VIEŠ-
PATS plaka tuos, kurie prie jo
artinasi, kad juos pamokytų."

Uzijas atsako Juditai

28 „Visa, ką tu kalbėjai, – ta-
rė jai Uzijas, – buvo pasakyta
iš visos širdies, ir nėra nė vie-
no, kuris galėtų tavo žodžiams
prieštarauti. 29 Ne tik šiandien
buvo parodyta tavo išmintis,
bet ir tavo jaunystėje visi žmo-
nės žinojo apie sveiką tavo pro-
tą, nes tavo širdies polėkiai yra
vertingi. 30 Bet žmonės, būda-
mi troškulio iškankinti, priver-
tė mus jiems taip kalbėti, kaip
kalbėjome, ir duoti priesaiką,
kurios sulaužyti negalime. 31 O
dabar, kadangi esi dievobai-
minga moteris, melskis už
mus, kad VIEŠPATS atsiųstų
mums liūtį mūsų talpykloms
pripildyti. Nuo troškulio tuo-
met nebealpsime."
32 Judita atsakė: „Klausyki-
te manęs! Aš noriu atlikti žy-
gį, kurį mūsų palikuonys mi-
nės per kartų kartas. 33 O jūs šį
vakarą turite būti prie miesto
vartų, kad galėčiau praeiti su

savo tarnaite. Prieš jūsų nusta-
tytą laiką atiduoti mūsų prie-
šams miestą VIEŠPATS išgel-
bės mano ranka Izraelį. [34] Tik
nebandykite sužinoti, ką aš da-
rau, nes jums tol nesakysiu, kol
nebūsiu atlikusi savo žygio,
kuriam pasiryžau.“
[35] „Eik ramybėje, – tarė jai
Uzijas ir teisėjai, – teeina VIEŠ-
PATS Dievas pirma tavęs atker-
šyti mūsų priešams!“ [36] Jie tad,
sugrįžę iš palapinės, nuėjo prie
savo sargybos vietų.

Juditos malda

9 [1] Judita puolė kniūbsčia ant žemės, pelenais apsibarsčiusi galvą, vilkėdama tik ašutinę. Tuo pačiu metu, kai VIEŠPATIES Namuose Jeruzalėje buvo atnašaujama vakarinė smilkalų auka, Judita garsiai šaukėsi VIEŠPATIES, tardama:

[2] „VIEŠPATIE, mano protėvio
Simeono Dieve!
Tu įdavei jam į ranką
kalaviją,
kad atkeršytų
svetimtaučiams,
niekšiškai atsegusiems
mergelės* diržą,
begėdiškai apnuoginusiems
jos šlaunis ir
jos užgaulei išniekinusiems
jos kūną.
Juk tu buvai pasakęs: 'Taip
nedaroma!'
Bet jie taip padarė.
[3*] Už tai tad atidavei jų
valdovus mirčiai,
sutepei jų krauju tą lovą,
kurioje jie gulėjo apgauti,
tą pačią jų užgaulės gėdą
jutusią lovą;
paguldei vergus drauge su
didžiūnais
ir didžiūnus su jų tarnais.
[4] Atidavei jų žmonas
prievartauti,
jų dukteris paimti į
nelaisvę
ir visą jų grobį padalyti savo
mylimiems vaikams,
kurie buvo tau degę uolumu,
bjaurėjęsi savo kraujo
suteršimu
ir šaukęsi tavo pagalbos.
O Dieve, mano Dieve,
išklausyk ir manęs – našlės!
[5] Juk tu esi atsakingas
už šiuos įvykius
ir už tai, kas pirma įvyko,
ir už tai, kas paskui buvo.
Tu sumanei, kas dabar
vyksta
ir kas ateityje bus.
Kas yra įvykę, tu turėjai
mintyje.

9, 2: *mergelės*: Jokūbo dukters Dinos, kurią išniekino hivitas Šechemas. Žr. Ps 34, 2. *Atsegti diržą* reiškia *susituokti*, o šiame tekste – turėti *lytinius santykius*.

9, 3: Už tai, kad Šechemas buvo suvedžiojęs ir išniekinęs Diną, jos broliai, Simeonas ir Levis, suviliojo Šechemą ir jo miesto vyrus apsipjaustyti. Jiems nusilpus po apipjaustymo, Dinos broliai juos išžudė. Žr. Pr 34, 13–29.

6 Dalykai, kuriuos sumanei,
ateina,
sakydami: 'Žiūrėk, mes čia!'
Nes visi tavo keliai
paruošti iš anksto
ir tavo nuosprendis duotas
numatant.
7 Štai asirai, milžiniškos
pajėgos,
didžiuojasi savo arkliais ir
raiteliais,
giriasi savo pėstininkų
jėga,
pasitiki skydu ir ietimi,
lanku ir svaidykle!
Jie nežino, kad
'Tu, VIEŠPATIE, triuškini
kovos gretas.
8 VIEŠPATS yra tavo vardas!'
Sutriuškink jų jėgą savo
galybe
ir savo pykčiu sunaikink jų
smurtą,
nes jie ketina išniekinti
tavo Šventovę,
suteršti Padangtę,
kurioje gyvena tavo
garbingas vardas,
ir nukirsti kalaviju tavo
aukuro ragus.
9 Pasižiūrėk į jų įžūlumą
ir išliek jiems ant galvų
savo pyktį.
Duok man, našlei, stiprią
ranką,
kad įvykdyčiau, ką ketinu.
10 Mano lūpų apgaule paguldyk
vergą su valdovu
ir valdovą su jo tarnu.
Jų įžūlumą moters ranka
palaužk!*

11 Tavo jėgą sudaro ne skaičiai,
tavo galybė remiasi ne
galingais vyrais.
Tu esi Dievas kukliųjų,
pagalba engiamųjų,
gynėjas silpnųjų,
prieglauda apleistųjų,
išgelbėtojas žmonių be
vilties.
12 Maldauju, maldauju, Dieve
mano tėvo,
Dieve Izraelio paveldo,
VIEŠPATIE dangaus ir žemės,
Kūrėjau vandenų,
Karaliau visos kūrinijos,*
išklausyk mano maldą!
13* Padaryk, kad mano žodžiai
ir apgaulė
taptų žaizda ir rykšte
taip nuožmiai
užsimojusiems
prieš tavo sandorą,
prieš tavo šventąjį Namą,
prieš Siono kalną

9, 10: *Jų įžūlumą moters ranka palaužk!*: pagal tuometinę mąstyseną, toks žygdarbis buvo ne tik nuostabus, bet, ypač vyrams, negarbingas. Žr. Ts 9, 54.

9, 12: *Karaliau visos kūrinijos*: vėlesniame judaizme labai mėgstamas Dievo titulas.

9, 13: Ši malda Dievui prašant laiminti melą yra buvusi dažnai minėta kaip Juditos knygos dėmė prieš dorą. Nors Juditos elgesys, atsietai kalbant, ir atrodo nepateisinamas, žydai ir krikščionys dažnai kritiškomis aplinkybėmis yra ja sekę. Klausimas apie Juditos elgesio dorumą yra be galo sudėtingas.

ir tavo vaikų paveldėtus
namus.
14 Parodyk kiekvienai tautai ir
kiekvienai giminei,
kad tu esi VIEŠPATS –
Dievas visos galybės ir
jėgos –
ir kad nėra kito,
ginančio Izraelio tautą,
tik tu vienas!“

Judita eina į Holoferno stovyklą

10 1 Judita, vos paliovusi
šauktis Izraelio Dievo
ir išsakiusi visus šiuos žodžius,
2 pakilo iš vietos, kur gulėjo
kniūbsčia, pasišaukė savo tar-
naitę ir nulipo į namus, kur gy-
vendavo šabo ir savo švenčių
dienomis. 3 Ji nusijuosė ašu-
tinę, kuria buvo apsijuosusi,
nusivilko našlės drabužius,
gerai išsimaudė ir pasitepė
apsčiai brangiais kvepalais.
Susisegusi plaukus, užsidėjo
diademą ir apsirengė šventiš-
ku apdaru, kurį nešiodavo
esant gyvam jos vyrui Mana-
sui. 4 Apsiavė sandalais, užsi-
dėjo grandinėles, apyrankes,
žiedus, auskarus ir visas kitas
savo puošmenas. Taip ji išsigra-
žino, kad suviliotų akis visų vy-
rų, kurie tik ją pamatys. 5* Ji
padavė savo tarnaitei vynmai-
šį vyno ir indą aliejaus, pripil-
dė maišelį gruzdintų miežių,
džiovintų figų papločių ir šva-
rios duonos kepalų. Paskui su-
vyniojo visas savo lėkštes ir pa-
davė jas tarnaitei nešti.
6 Jos leidosi į kelionę, eida-
mos Betulijos miesto vartų
link. Atėjusios ten rado stovin-
čius Uziją su kitais miesto se-
niūnais – Chabriu ir Charmiu.
7 Pamatę ją pasikeitusios iš-
vaizdos ir kitaip apsirengusią,
jie buvo tiesiog apstulbinti jos
grožio ir tarė jai: 8 „Tesuteikia
tau mūsų protėvių Dievas ma-
lonės! Teapvainikuoja tavo už-
mojį sėkme Izraelio vaikų gar-
bei ir Jeruzalės išaukštinimui.“
Judita, pagarbinusi Dievą,
9 jiems tarė: „Liepkite atidary-
ti man miesto vartus, kad galė-
čiau išeiti ir įvykdyti tai, ką jūs
man ką tik minėjote.“ Jie tad
įsakė jaunuoliams atidaryti jai
vartus, kaip ji buvo prašiusi.
10 Tai padarius, Judita išėjo, sa-
vo tarnaitės lydima. Miesto vy-
rai lydėjo ją akimis, kol ji nuli-
po nuo kalno ir perėjo slėnį. Ten
ji pradingo jiems iš akių.

Asirai suima Juditą

11* Moteris, einančias tiesiai
per slėnį, sulaikė asirų užkarda.
12 Suėmę Juditą, ją klausė: „Ko-

10, 5: Judita laikosi nuostatų apie švarius ir nešvarius valgius. Eidama į asirų stovyklą, pasiima net savo lėkštes.

10, 11–13: Juditos apgaulingas elgesys su Holofernu čia ir Jdt 11, 5–9 turi būti suprantamas Senojo Testamento dorovės šviesoje. Žr. Pr 27, 1–25; 34, 13–29; 37, 32–35; Joz 2, 1–7; Ts 4, 17–22.

kiai tautai tu priklausai? Iš
kur ateini? Kur eini?“ – „Aš esu
hebrajų duktė, – atsakė Judi-
ta, – bet aš bėgu nuo jų, nes jie
tuojau taps jūsų grobiu. 13 Esu
pakeliui pas jūsų kariuomenės
vadą Holoferną, turėdama jam
tikrą pranešimą. Aš parodysiu
jam kelią, kuriuo eidamas jis
gali užimti visą aukštumų sri-
tį, neprarasdamas nė vieno iš
savo vyrų, paimtų į nelaisvę ar
nukautų.“
14 Vyrai, klausydamiesi jos
paaiškinimo, spoksojo į jos vei-
dą – jiems ji atrodė žavingai
graži – ir jai tarė: 15 „Savo gy-
vastį tu išgelbėjai, atskubėda-
ma pamatyti mūsų viešpatį.
Eik tučtuojau į jo palapinę. Ke-
letas iš mūsų tave palydės, kad
tave jam į rankas perduotume.
16 Kai būsi jo akivaizdoje, ne-
turėk širdyje baimės. Pasakyk
jam, ką mums ką tik pasakei.
Su tavimi jis gerai pasielgs.“
17 Išrinkę iš savo skaičiaus
šimtą vyrų jai ir jos tarnaitei
palydėti, jie nuvedė ją prie Ho-
loferno palapinės. 18 Visa sto-
vykla ūžė iš susidomėjimo, nes
žinia apie jos atėjimą sklido iš
palapinės į palapinę. Subėgusi
minia apspito iš visų pusių Ju-
ditą, stovinčią prie Holoferno
palapinės ir laukiančią, kol
jam bus apie ją pranešta. 19 Jie
žavėjosi jos grožiu, dėl jos ste-
bėjosi izraeliečiais ir vienas ki-
tam sakė: „Kas drįstų niekinti
tautą, turinčią tarp savųjų to-
kių moterų? Negudru palikti
gyvą nors vieną jų vyrų, nes jei-
gu mes juos paliktume laisvus,
jie visam pasauliui galvą ap-
suktų!“

Judita susitinka su Holofernu

20 Holoferno asmens sargybi-
niai ir visi jo tarnai išėjo ir įve-
dė ją į palapinę. 21 Holofernas
ilsėjosi savo lovoje, apgaubto-
je su tinkleliu iš tamsiai rau-
donų siūlų ir aukso, smarag-
dų bei kitokių brangakmenių.
22 Kai jam buvo apie ją praneš-
ta, jis, sekdamas paskui du si-
dabrinius deglus, atėjo į palapi-
nės priekį. 23 Juditai susitikus
su Holofernu ir jo tarnais, visi
buvo sužavėti jos veido grožio.
Ji puolė kniūbsčia, pareikšda-
ma pagarbą, bet jo tarnai pa-
kėlė ją nuo žemės.

11 Tuomet Holofernas jai
tarė: „Drąsos, moterie!
Nebijok savo širdyje, nes aš
niekad nesu nuskriaudęs žmo-
gaus, pasirinkusio tarnauti vi-
sos žemės karaliui Nebukad-
nezarui. 2 Netgi dabar, jeigu
aukštumų srityje gyvenantys
tavo žmonės nebūtų manęs pa-
niekinę, aš niekad savo ieties
prieš juos nebūčiau pakėlęs.
Tai yra jų kaltė, ne mano! 3 O
dabar pasakyk man, kodėl tu
nuo jų pabėgai ir pas mus at-
ėjai? Nesirūpink, tu išsigelbė-

jai. Drąsos! Pragyvensi šią
naktį ir ilgai po to, 4 nes nėra
kas tave nuskriaustų. Veikiau
visi su tavimi gerai elgsis, kaip
daroma visiems mano viešpa-
ties karaliaus Nebukadnezaro
tarnams.“

5 „Priimk savo vergės žo-
džius, – atsakė jam Judita, –
leisk savo tarnaitei kalbėti ta-
vo akivaizdoje! Savo viešpačiui
šią naktį nemeluosiu. 6 Ir jeigu
seksi iki galo savo tarnaitės
žodžius, Dievas įvykdys šį tą
per tave, ir mano viešpačiui pa-
siseks sėkmingai atlikti savo
užmojį. 7 Tegyvuoja visos že-
mės karalius Nebukadneza-
ras, kuris pasiuntė tave įvesti
tvarką visiems gyvūnams! Te-
gyvuoja jo galybė! Juk ne tik
žmonės tavo dėka jam tarnau-
ja, bet taip pat ir laukiniai gy-
vuliai, ir galvijai, ir padangių
paukščiai per tavo jėgą gyvens
Nebukadnezarui ir jo namams.
8 Iš tikrųjų mes girdėjome apie
tavo išmintį bei proto įžvalgu-
mą, ir visame pasaulyje yra ži-
noma, kad visoje karalystėje
tik tu esi geriausias, labiausiai
patyręs ir įžymiausias karve-
dys.

9 Mes taip pat girdėjome
Achijoro pasakojimą apie sa-
vo kalbą jūsų karo taryboje, ką
jis pasakė, nes Betulijos žmo-
nės jo pasigailėjo ir jis papa-
sakojo jiems visa, ką buvo jums
sakęs. 10 Todėl, viešpatie ir val-
dove, paisyk jo patarimo ir tu-
rėk jį širdyje, nes tai yra tiesa.
Iš tikro mūsų tauta negali bū-
ti nei nubausta, nei kalavijas
gali ją nugalėti, jeigu ji nenu-
sideda savo Dievui.

11 Betgi dabar, kad mano
viešpats nebūtų nugalėtas ir jo
užmojis nebūtų niekais pa-
verstas, ištiks juos mirtis, nes
juos yra užgriuvusi nuodėmė,
kuria jie supykins savo Dievą,
darydami bloga. 12 Kadangi jų
maisto atsargos jau išsibaigu-
sios ir jų vanduo beveik išdaly-
tas, jie yra sumanę pjauti savo
galvijus. Be to, jie yra nuspren-
dę vartoti maistui visa, ką
Dievas jiems uždraudęs valgy-
ti. 13 Jie yra nutarę suvartoti ja-
vų pirmienas, vyno ir aliejaus
dešimtines, kurias buvo pa-
šventę ir atidėję kunigams,
tarnaujantiems akivaizdoje
mūsų Dievo Jeruzalėje, nors nė-
ra teisėta nė vienam iš papras-
tų žmonių tuos daiktus net
rankomis paliesti. 14 Kadangi
net Jeruzalėje žmonės tai da-
ro, buvo išsiųsti ten pasiunti-
niai, kad parneštų leidimą iš
Seniūnų tarybos.* 15 Tą dieną,
kai pasieks juos atsakymas ir
jie ims pagal jį elgtis, jie bus
atiduoti tau sunaikinti.

16 Taigi aš, tavo vergė, visa

11, 14: ... *Seniūnų tarybos*: Sinedrija, aukščiausia vėlesnio judaizmo religinė valdžia.

tai sužinojusi, nuo jų pabėgau.
Dievas atsiuntė mane įvykdy-
ti su tavimi žygių, kurie nuste-
bins visą pasaulį, kur tik žmo-
nės apie juos išgirs. [17] Tavo
tarnaitė iš tikrųjų yra pamaldi
ir tarnauja Dangaus Dievui
naktį ir dieną. Dabar tad, ma-
no viešpatie, aš pasiliksiu pas
tave, bet kiekvieną naktį tavo
tarnaitė išeis į slėnį melstis
Dievui, kad man pasakytų, ka-
da jie bus įvykdę savo nuodė-
mes. [18] Tada aš atėjusi prane-
šiu tau, o tu leisiesi į žygį su
visa savo kariuomene. Nė vie-
nas jų nepajėgs tau priešintis.
[19] Aš vesiu tave per Judėją, kol
pasieksi Jeruzalę, ir pastaty-
siu tavo sostą jos viduryje. Tu
suginsi juos kaip avis, kurios
neturi piemens! Net šuo nesu-
urgs ant tavęs! Tai man buvo
pasakyta išankstiniu numaty-
mu, – man buvo pranešta, ir aš
buvau pasiųsta tau pasakyti.“

[20] Jos žodžiai patiko Holofer-
nui ir jo visiems tarnams. Jie
žavėjosi jos išmintimi ir sakė:
[21] „Nuo vieno žemės galo iki ki-
to nėra kitos tokios moters, ku-
ri būtų tokia graži ir kalbėtų
taip išmintingai!“ [22] O Holofer-
nas jai tarė: „Dievas gerai pa-
darė, atsiųsdamas tave pirma
tavo tautos,* kad sustiprintų
mūsų rankas ir neštų sunai-
kinimą niekinusiems mano
viešpatį. [23] Tu esi ne tik gražios
išvaizdos, bet ir kalbi išmin-
tingai. Jei darysi, ką pasakei,
tavo Dievas bus mano Dievas,
tu gyvensi karaliaus Nebukad-
nezaro rūmuose ir būsi garsi vi-
same pasaulyje.“

Juditos elgesys

12 [1] Tuomet jis paliepė
jiems nuvesti ją į vie-
tą, kur buvo laikomi sidabri-
niai stalo indai, ir įsakė jiems
parengti stalą su jo paties ska-
nėstais jai pavalgyti ir jo pa-
ties vyno atsigerti. [2] Bet Judi-
ta tarė: „Jų nevalgysiu, idant
nenusidėčiau. Užteks man to,
ką atsinešiau.“ – [3] „Bet jei tavo
atsargos išsibaigs, – klausė
Holofernas, – kur galėsi daugiau
jų gauti? Juk iš tavo žmonių nė-
ra nė vieno su mumis.“ [4] Judi-
ta jam atsakė: „Kaip tu, mano
viešpatie, esi gyvas, tavo tar-
naitei nepritrūks atsargų, ku-
rias atsinešiau, prieš VIEŠPA-
ČIUI įvykdant mano ranka, ką
jis yra nusprendęs.“

[5] Holoferno tarnai tad nuve-
dė ją į palapinę, kur ji miegojo
iki vidurnakčio. Atsikėlusi
šiek tiek prieš ryto sargybą, [6] ji
nusiuntė Holofernui tokį žodį:
„Teįsako mano viešpats, kad
būtų leista tavo tarnaitei išei-

11, 22: ... *pirma tavo tautos*: pažodžiui *prieš tą tautą*. Šio posakio prasmė nėra aiški. Atrodo, kad *ta tauta* yra Betulijos gyventojai. Bet posakis gali ženklinti ir Holofemą bei jo žmones.

ti ir pasimelsti.“ 7 Holofernas
tad įsakė savo sargybiniams
jai netrukdyti. Stovykloje taip
ji išbuvo tris dienas. Kas naktį
ji eidavo į Betulijos slėnį ir
maudydavosi šaltinyje prie už-
kardos. 8 Nusimaudžiusi ji
melsdavosi VIEŠPAČIUI, Izrae-
lio Dievui, kad vestų jos žings-
nius savo tautos vaikų garbei.
9 Paskui sugrįždavo švari į pa-
lapinę ir čia išbūdavo, kol va-
karop atnešdavo jos maistą.

Holoferno puota

10 Ketvirtą dieną Holofernas
iškėlė puotą* vien tik savo paly-
dos tarnams. Kitų savo pareigū-
nų jis nė vieno nepakvietė. 11 Eu-
nuchui Bagoui, tvarkančiam jo
asmeninius reikalus, jis tarė:
„Nuėjęs įkalbėk tą hebraję mo-
terį, esančią tavo globoje, atei-
ti pas mus pavalgyti ir pager-
ti. 12 Tikėk manimi, mums būtų
gėda, jeigu mes praleistume to-
kią moterį, su ja nesueidami.
Jeigu mes jos nesuvedžiosime,
ji juoksis iš mūsų.“

13 Bagoas tad paliko Holofer-
ną ir, nuėjęs prie jos, tarė:
„Tenesidrovi ši gražuolė ateiti
pas mano viešpatį, būti pa-
gerbta jo akivaizdoje, išgerti su
mumis vyno ir elgtis šiandien
kaip viena iš asirų moterų, gy-
venančių Nebukadnezaro rū-
muose.“ – 14 „Kas aš tokia, – at-
sakė Judita, – kad drįsčiau
priešintis savo viešpačiui?
Darysiu tuojau pat visa, kas tik
jo akyse malonu. Tai bus
džiaugsmo man iki pat mano
mirties dienos.“

15 Ji tad skubiai apsivilko
savo drabužiais ir pasišvietė
visais savo papuošalais. Jos
tarnaitė, nuėjusi pirma jos,
patiesė ant žemės priešais Ho-
loferną avių kailius, kuriuos ji
buvo gavusi iš Bagoo savo kas-
dieniam naudojimui valgant
ant jų atsilošus sėdėti.*

16 Judita įėjo ir ant jų atsilo-
šė. Žiūrint į ją, Holofernui pa-
mišo širdis. Jis degė geismu,
nes sueiti su ja buvo laukęs
progos nuo tos dienos, kai ją iš-
vydo pirmą sykį. 17 „Išgerk! Būk
mums džiaugsmu!“* – tarė jai
Holofernas. 18 „Iš tikrųjų aš
išgersiu, mano viešpatie, – at-
sakė Judita, – nes šiandien
maloniausia viso mano gyveni-
mo diena.“ 19 Ji tad paėmusi
valgius, kuriuos jos tarnaitė
buvo jai paruošusi, valgė ir gė-
rė jo akivaizdoje. 20 Holofernas
buvo taip jos sužavėtas, kad iš-
gėrė tiek daug vyno, kiek nie-

12, 10: ... *iškėlė puotą*: pažodžiui *išgertuves*.

12, 15: ... *valgant ant jų atsilošus sėdėti*: atsilošti valgant, turbūt dėl babiloniečių įtakos (žr. Ez 23, 41), buvo įprasta vėlesnio judaizmo – graikų ir romėnų – laikotarpiu.

12, 17: *Išgerk! Būk mums džiaugsmu!*: Holoferno pasveikinimas, be abejo, buvo šmaikštus pakvietimas linksmintis lytiškai.

kados vienu kartū nebuvo iš-
gėręs per visą savo gyvenimą.

13 1 Kai jau buvo vėlu, jo
palydos tarnai pasi-
skubino išeiti. Bagoas uždarė
palapinę iš lauko ir atleido vi-
sus, tarnaujančius jo viešpa-
čiui. Jie nuėjo miegoti, nes visi
buvo ilgai trukusios puotos iš-
varginti. 2 Taigi viena Judita
buvo palikta palapinėje su Ho-
lofernu, tysančiu savo lovoje,
nes jis buvo mirtinai girtas.
3 Judita buvo paliepusi savo
tarnaitei stovėti lauke prie jos
miegamojo ir laukti, kaip pa-
prastai kitomis dienomis, kol
ji išeis, nes ji sakė eisianti
melstis. Tą patį ji buvo pasa-
kiusi ir Bagoui.

Judita nukerta Holofernui galvą

4 Taigi visi buvo išėję ir nė vie-
no, svarbaus ar nesvarbaus, ne-
buvo likę miegamajame. Tuo-
met Judita, stovėdama prie jo
lovos, savo širdyje meldėsi:

„VIEŠPATIE, visos galybės
Dieve,
maloniai pažvelk šią
valandą į mano žygį
Jeruzalei išaukštinti!
5 Iš tikrųjų dabar atėjo metas
padėti tavo paveldui
ir įvykdyti mano užmojį, –
sunaikinti prieš mus
išsirikiavusius priešus.“

6 Nuėjusi prie lovos šulo Ho-
loferno galvūgalyje, ji nusiėmė
ten kabantį jo kalaviją, 7 priėjo
arčiau jo lovos, pagriebė jį už
plaukų ir tarė: „Duok man jėgų
šiandien, VIEŠPATIE, Izraelio
Dieve!“ 8 Tada iš visų jėgų du
sykius ji kirto jam į kaklą ir
nukirto jam galvą. 9 Nuritinusi
jo kūną nuo lovos, ji nutraukė
tinklelį nuo lovos šulų.* Paskui
nedelsdama išėjo ir padavė
Holoferno galvą tarnaitei. 10 Ši
įdėjo ją į maisto maišelį.

Tada jos abi drauge išėjo pa-
simelsti, kaip jiedvi buvo pra-
tusios daryti.

Judita parneša Holoferno galvą į Betuliją

Perėjusios stovyklą, jos ap-
suko ratu slėnį, užkopė kalno
šlaitu į Betuliją ir atėjo prie
jos vartų. 11 Jau iš tolo Judita
šaukė sargybiniams prie var-
tų: „Atidarykite, atidarykite
vartus! Dievas, mūsų Dievas,
yra su mumis! Jis teberodo sa-
vo galybę Izraelyje ir savo jėgą
mūsų priešams, kaip jis pada-
rė šiandien!“
12 Miesto gyventojai, išgirdę
jos balsą, atskubėjo prie vartų
ir pašaukė miesto seniūnus.
13 Subėgo visi, nuo menkiausio
iki didžiausio, nes jos sugrįži-
mas buvo visiems staigmena.
Atidarę vartus, jie sveikino

13, 9: ... *nutraukė tinklelį nuo lovos šulų*: Judita pasiėmė lovą dengusį tinklelį kaip žygdarbio atminimą. Žr. 15 eilutę.

abi moteris, užkūrė laužą,
kad galėtų jas matyti, ir spie-
tėsi apie jas. 14 Judita skar-
džiu balsu juos ragino: „Šlo-
vinkite Dievą! Šlovinkite jį!
Šlovinkite Dievą, kuris ne-
atšaukė savo gailestingumo
nuo Izraelio namų, bet išblaš-
kė mūsų priešus mano ranka
kaip tik šią naktį!“
15 Tada Judita išėmė iš mai-
šelio galvą ir parodė ją visiems,
tardama: „Štai čia Holoferno,
asirų kariuomenės vado, galva!
O čia tinklelis, po kuriuo jis gu-
lėjo girtas. VIEŠPATS jį pagul-
dė moters ranka! 16 Kaip gyvas
VIEŠPATS, mane saugojęs ma-
no žygyje, prisiekiu, kad mano
veidas jį suviliojo pražūčiai,
kad su manimi jis nepadarė
nuodėmės mane išniekinda-
mas ar sugėdindamas.“
17 Visi žmonės buvo tarsi be
žado. Puolę kniūbsčia, jie pa-
garbino Dievą vienu balsu: „Pa-
šlovintas esi tu, mūsų Dieve,
nes šią dieną numalšinai savo
tautos priešus.“
18 Tada Uzijas tarė Juditai:
„Tu, dukterie, esi Dievo
Aukščiausiojo
palaiminta
labiau už visas moteris
žemėje!
Tebūna pašlovintas
VIEŠPATS Dievas,
dangaus ir žemės Kūrėjas,
vedęs tave nukirsti
mūsų priešų vado galvą!
19 Tavo gyrius niekad neišblės
širdyse žmonių,
atmenančių Dievo galybę.
20 Tesuteikia Dievas, kad tavo
žygis
būtų tau amžina garbė,
ir teatlygina tau
visokeriopa palaima!
Nes tu statei į pavojų savo
gyvastį,
kai mūsų tauta buvo
paklupdyta,
ir nukreipei mūsų pražūtį,
eidama teisiu keliu
priešais mūsų Dievą.“
Visi žmonės atsakė: „Amen!
Amen!“

Juditos patarimas

14 1 Tada Judita jiems ta-
rė: „Išklausykite ma-
ne, mano broliai. Paėmę šią
galvą, pakabinkite ją ant mies-
to sienos turėklų. 2 Kai tik iš-
auš, saulei tekant iš už žemės,
visi vyrai imkite savo ginklus,
ir teišskuba visi stipruoliai,
vedami vado, iš miesto tarsi
leistis šlaitu žemyn į slėnį asi-
rų užkardos pulti. Bet šlaitu
žemyn nesileiskite. 3 Užkardos
vyrai griebsis savo ginklų ir
skubės grįžti į stovyklą paža-
dinti asirų kariuomenės parei-
gūnų. Nuskubėję į Holoferno
palapinę, ten jo neras. Juos
apims klaikas, ir jie bėgs nuo
jūsų. 4 Tada jūs ir visi Izraelio
žemės gyventojai juos vykitės
ir, jiems traukiantis, juos iš-

žudykite. 5 Betgi, prieš šitai
vykdydami, pašaukite man
Achijorą Amonietį, kad pamatytų ir atpažintų žmogų, paniekinusį Izraelio namus ir pasiuntusį jį pas mus tarsi mirčiai.“

Achijoras pašaukiamas

6* Achijoras tad buvo pašauktas ateiti iš Uzijo namų. Atėjęs ir žmonių būryje pamatęs vyro rankoje Holoferno galvą, jis sukniubo ant žemės ir neteko sąmonės. 7 Žmonės jį pakėlė.
Tada jis puolė Juditai po kojų ir ją pagerbė, tardamas:

„Esi palaiminta visose
Judo palapinėse!
Visų tautų žmonės,
išgirdę tavo vardą, bus
klaiko apimti!

8 O dabar papasakok man, ką
padarei per tas dienas.“ Žmonių apsupta, Judita papasakojo jam visa, ką buvo padariusi nuo tos dienos, kai paliko Betuliją, iki tos akimirkos, kai ji
pradėjo žmonėms kalbėti. 9 Juditai baigus kalbėti, žmonės šaukė iš visų jėgų, ir jų miestas aidėjo džiaugsmo klegesiu.
10 Achijoras, pamatęs visa, ką
Izraelio Dievas buvo padaręs, tvirtai įtikėjo Dievą. Jis tad buvo apipjaustytas ir įėjo į Izraelio namus, pasilikdamas juose iki šios dienos.

C. PERGALĖ

11 Vos išaušus, Holoferno
galva buvo pakabinta ant miesto sienos. Tada visi, pasiėmę savo ginklus, išėjo būriais į
kalnų perėjas. 12 Pamatę juos,
asirai nusiuntė žodį savo pareigūnams, kurie savo ruožtu pranešė savo vadams ir tūkstantininkams, ir visiems kitiems savo pareigūnams. 13 Su-
ėję prie Holoferno palapinės, jo asmeninius reikalus tvarkiusiam tarnui tarė: „Pažadink mūsų viešpatį, nes tie vergai įsidrąsino išeiti į mūšį su mumis savo tikrai pražūčiai!“
14 Bagoas tad, įėjęs į vidų, pasibeldė prie palapinės užuolaidos, manydamas, kad Holofernas miega su Judita. 15 Niekam
neatsiliepiant, jis patraukė užuolaidą ir, įėjęs į miegamąjį, rado jį tysantį ant aslos negyvą ir be galvos. 16 Suklikęs
baisiu balsu, jis verkė, dejavo, šaukė ir persiplėšė savo drabužius. 17 Paskui įėjo į Juditos
palapinę, kur ji buvo apsistojusi, ir, jos neradęs, išskubėjo pas vyrus, šaukdamas: 18 „Ver-
gai mus apgavo! Viena hebrajų moteris užtraukė nelaimę karaliaus Nebukadnezaro namams. Štai! Holofernas guli ant žemės be galvos!“

14, 6–10: Atpažindamas galvą Holoferno, kurį jis pažinojo asmeniškai, Achijoras buvo taip apstulbintas Jahvės galybės, apreikštos per Juditą, kad įtikėjo Izraelio Dievą.

19 Tai išgirdę, asirų kariuo-
menės vadai iš klaiko persiplė-
šė savo drabužius, ir jų riks-
mai ir šauksmai aidėjo visoje
stovykloje.

15 1 Išgirdę, kas buvo įvy-
kę, vyrai palapinėse
buvo pritrenkti. 2 Drebėdami iš
baimės, jie į gretas daugiau ne-
bestojo, bet tarsi susitarę me-
tėsi bėgti visais takais per ly-
gumą ir aukštumų sritį. 3 Bėgo
ir vyrai, išdėstytieji stovyklo-
se ant kalvų aplink Betuliją.
Tai sužinoję, visi izraeliečių
kareiviai metėsi ant jų. 4 Uzi-
jas nusiuntė vyrus į Bet-Omes-
tajimus, Bebajį, Chobą, Kolą
ir visą Izraelio žemę pranešti
jiems apie įvykius ir paskatin-
ti visus mestis ant priešų ir
juos sunaikinti. 5 Vos išgirdę tą
žinią, izraeliečiai visi kaip vie-
nas puolė ant priešų ir kapojo
juos iki pat Chobos. Net ir Je-
ruzalės bei visos aukštumų sri-
ties gyventojai atėjo, nes jiems
buvo pranešta, kas buvo įvykę
priešų stovykloje. Gileado ir
Galilėjos vyrai, talžydami prie-
šams šonus, žudė juos net ana-
pus Damasko ir jo žemių. 6 Vi-
si kiti Betulijos gyventojai
metėsi ant asirų stovyklos ir
ją plėšė, įsigydami didelius
turtus. 7 Ir izraeliečiai, sugrįžę
iš žudynių, pasiėmė, kas buvo
likę. Net kaimai ir miestai
lygumoje bei aukštumų srityje
gavo daug grobio, nes ten buvo
didžiuliai sandėliai.

Padėka

8 Tada vyriausiasis kunigas
Joakimas ir izraeliečių seniū-
nai, gyvenantys Jeruzalėje, at-
vyko pamatyti savo akimis
nuostabiųjų dalykų, VIEŠPA-
TIES padarytų Izraeliui, susi-
tikti Judìtos ir jos pasveikinti.
9 Atėję pas Juditą, jie vienu
balsu ją palaimino, tardami:

„Tu esi Jeruzalės garbė!
Tu esi didis Izraelio
pasididžiavimas!
Tu esi nuostabi mūsų tautos
šlovė!

10 Savo ranka visa tai padarei,
nuostabų žygį įvykdei
Izraeliui, –
Dievas juo gėrisi.
Telaimina tave VIEŠPATS
Visagalis per amžių
amžius!“

O visi žmonės atsakė:
„Amen!“
11 Trisdešimt dienų visi žmo-
nės plėšė stovyklą. Juditai jie
atidavė Holoferno palapinę ir
visus jo sidabrinius indus, lo-
vas, taures ir visus jo baldus.
Juos ji priėmė. Apkrovusi savo
mulus ir pakinkiusi vežimus,
ji sudėjo į juos daiktus.
12 Visos Izraelio moterys, at-
skubėjusios jos pamatyti, laimi-
no ją ir šoko ratelius jos garbei.
Nulaužusi gebenės šakelių, ji
apdalijo jomis savo palydoves.

13* Ji pati ir su ja esančios mo-
terys pasipuošė alyvmedžio
lapų vainikais. Eidama pirma
visų žmonių, šokdama ji vedė
moteris, o visi Izraelio vyrai se-
kė su ginklais rankose ir vai-
nikais ant galvų, giedodami
giesmes.

Šlovės giesmė

14 Viso Izraelio akivaizdoje
Judita pradėjo šią padėkos
giesmę, ir visi žmonės jai pri-
tarė.

16 1 Judita tarė:
„Pradėkite giesmę mano Dievui
būgneliais su žvangučiais,
giedokite VIEŠPATIES šlovei su cimbolais.
Giedokite jam naują giesmę,
aukštinkite jį ir šaukitės jo vardo.
2 Nes VIEŠPATS yra Dievas,
kuris triuškina kovos gretas
ir stato sau stovyklą savo tautoje,
jis mane išgelbėjo iš engėjų rankų!

3 Asiras atžygiavo iš šiaurės kalnų,
atėjo su nesuskaitoma daugybe savo kareivių.
Savo miniomis pripildė slėnius,
arkliais uždengė kalvas.
4 Gyrėsi sudeginsiąs mano žemę,
sunaikinsiąs kalaviju mano jaunus vyrus,
sutraiškysiąs žemėje mano mažylius,
padarysiąs mano vaikus grobiu,
išsivarysiąs mano mergeles.
5 Bet VIEŠPATS Visagalis sužlugdė juos
moters ranka.

6 Jų galiūnas nekrito
nuo jaunų vyrų rankų,
nepaguldė jo Titanų sūnūs,
nepuolė jo aukštaūgiai milžinai;
bet Merario duktė Judita jį sužlugdė
savo veido grožiu.
7 Ji nusivilko našlės drabužį,
kad suburtų užgautuosius Izraelyje.
Ji pasitepė veidą kvepalais,
8 susegė plaukus diadema
ir apsivilko lininį apdarą,
kad jį suviliotų.
9 Jos sandalai sužavėjo jo akis,
jos grožis užbūrė jo protą,
ir kalavijas nukirto jam galvą!
10 Nuo jos drąsumo persai drebėjo,
jos drąsos medai išsigando.

11 Kai mano kuklieji suriko kovos šūkį,
tuos apėmė klaikas.

15, 13: Žydai turėjo paprotį mosuoti šakomis šventės džiaugsmui išreikšti. Žr. Kun 23, 40; Jn 12, 13; Apr 7, 9.

Kai mano silpnieji šaukė,
tie drebėjo.
Išgirdę jų kovos šūkį,
tie klykė ir leidosi bėgti.
12 Jaunų vergių sūnūs juos
badė
ir žalojo juos tarsi bėglių
vaikus.
Jie žuvo nuo gretų mano
VIEŠPATIES!

13 Naują giesmę savo Dievui
giedosiu:
VIEŠPATIE, tu esi didis ir
garbingas,
nuostabus galybe,
nenugalimas.
14 Visi tavo kūriniai tau
tetarnauja,
nes tu tarei, ir jie atsirado, –
tiktai kvėpei,
ir jie buvo sukurti, –
nes nėra, kas apgalėtų tavo
balsą.
15 Kalnai bus pajudinti nuo
savo pamatų
tarsi vanduo;
tau žvilgtelėjus tirps uolos
tarsi vaškas.
Bet tavęs pagarbiai
bijantiems
esi be galo gailestingas.
16 Kiekvienos aukos malonus
kvapas tau tėra
niekniekis,
ir visų deginamųjų aukų
taukai tau tėra mažmožis,
bet žmogus, bijantis
VIEŠPATIES, yra didis.
17 Vargas tautoms,
sukylančioms prieš mano
giminę!
VIEŠPATS Visagalis atmokės
jiems,
teismo dieną juos nubaus:
ugniai ir kirmėlėms*
atiduos jų kūną.
Kentėdami jie verks
amžinai.“

Padėka

18 Atvykę į Jeruzalę, jie puo-
lė kniūbsčia prieš Dievą. Vos
tik žmonėms apsivalius, buvo
atnašautos jų deginamosios
aukos, savanoriškos atnašos ir
jų dovanos. 19 Judita pašventė
Dievui ir visą Holoferno nuosa-
vybę, kurią žmonės buvo jai
atidavę, o tinklelį, kurį buvo pa-
siėmusi iš jo miegamojo, paau-
kojo kaip įžado atnašą. 20 Tris
mėnesius žmonės šventė savo
šventę Jeruzalėje prieš Šven-
tovę. Ir Judita pasiliko švęsti
su jais.

Juditos garsas

21 Praėjus toms dienoms, vi-
si sugrįžo į savo paveldą. Judi-
ta parėjo į Betuliją ir liko gy-
venti savo ūkyje. Per visą
gyvenimą ji buvo gerbiama vi-
same krašte. 22 Daug kas norėjo
ją vesti, bet ji neatsidavė nė
vienam vyrui visą savo gyve-
nimą po to, kai jos vyras Ma-
nasas mirė ir buvo palaidotas.

16, 17: *ugniai ir kirmėlėms*: žr. Iz 66, 24 paaiškinimą; Sir 7, 17; Dan 12, 2.

[23]Jos garsas plito vis labiau ir
labiau, sulaukusi senatvės sa-
vo vyro namuose, mirė turėda-
ma šimtą penkerius metus.*
Savo tarnaitei davė laisvę.
Judita mirė Betulijoje ir buvo
palaidota savo vyro Manaso
oloje. [24]Izraelio namai jos gedė-
jo septynias dienas. Prieš mir-
dama ji išdalijo savo nuosavy-
bę visiems savo vyro Manaso
artimiesiems ir savo artimiau-
siems giminaičiams.
[25]Niekad daugiau prie Judi-
tos gyvos galvos ir ilgai dar po
jos mirties niekas neišdrįso
varginti izraeliečių.*

16, 23: ... *mirė turėdama šimtą penkerius metus*: ilgas amžius padaro Juditą panašią į protėvių amžiaus didvyrius. Žr. Pr 23, 1; 35, 28; 50, 26.

16, 25: Vulgata prideda: *Šios pergalės šventė buvo priimta į žydų šventadienių kalendorių ir žydų švenčiama nuo tos dienos iki pat šiol.* Betgi nėra istorinio liudijimo, kad ši šventė būtų buvusi švenčiama. Judito knygos nėra žydų Šventojo Rašto knygų kanone.

ESTEROS KNYGA

Esteros knygai vardą davė pasakojimo didvyrė Estera. Knygos turinys yra įspūdingas pasakojimas apie Hamano Agagito, pavydaus ir galingo Persijos karaliaus Kserkso (485–464 m. prieš Kristų) vizirio, sąmokslą norint sunaikinti per vieną dieną visus žydus, gyvenusius Persijos imperijoje. Jis rengia šį sąmokslą iš neapykantos žydui Mordekajui, Kserkso dvariškiui, kuris, elgdamasis pagal savo religinius įsitikinimus, atsisako teikti Hamanui pagarbą. Metant burtus, nustatoma žudynių diena, kurią karalius Kserksas patvirtina įsaku visai savo imperijai. Tuo tarpu Esterą, žydo Mordekajo įdukrintą dukterėčią, karalius Kserksas išsirenka karaliene vietoj karalienės Vaštės. Estera užkerta kelią Hamano planuotoms savo tautos žmonių žudynėms, nugręždama karaliaus įsaką prieš Hamaną ir žydų priešus. Mordekajis užima Hamano vietą Kserkso dvare ir drauge su Estera rūpinasi savo tautos gerove. Šis įvykis minimas su šventiška nuotaika ir džiaugsmu, o jo atminimas švenčiamas kasmet Purimų – Burtų metimo šventės metu, nes tą dieną burtų metimas norint žydus sunaikinti tapo karalienės Esteros ir jos dėdės Mordekajo dėka išgelbėjimu ir pergale.

Esteros knygos pasakojimu norima pamokyti ir padrąsinti. Pasakojimą sąlygoja rūpinimasis žydų mažumos – tikėjimo bendrijos – išlikimu pasaulyje, kuris darėsi jiems vis labiau ir labiau priešiškas. Pasakojimu mokoma ir pabrėžiama, kad Dievas pasireiškia žmonių tarpusavio santykiuose, idant išlaikytų Sandoros bendrijos likutį. Į įvykius Dievas tiesiogiai neįsiterpia likiminės problemos spręsti, jo veikimas pasakojime lieka paslaptingai santūrus. Nepaisant to, pasakojimas pabrėžia, kad Dievas tikrai dalyvauja istorijos įvykiuose. Be to, Esteros knyga paaiškina Purimų šventės – adaro mėnesio (vasario–sausio) keturioliktos ir penkioliktos dienos – kilmę, svarbą ir datą. Taigi šia knyga stengiamasi paguosti Izraelį, potremtinę Sandoros bendriją, primenant, kad apvaizdusis Dievas yra visad su jais, nepalieka jų, kai jie ištikimai jam tarnauja ar grįžta prie jo visa širdimi.

Nors Esteros knyga ir turi achemenidų dinastijos foną, ji yra apsakymas, o ne istorijos veikalas. Ji buvo parašyta Persijos imperijai besitraukiant iš istorijos vyksmo ketvirtojo prieškristinio šimtmečio gale. Įkvėptasis autorius, mokydamas ir drąsindamas, šmaikščiai panaudoja kontrastus. Hamanas – žydų priešas yra Agago palikuonis (žr. Est 3, 1). Agagas buvo karalius amalekitų, kuriuos ankstyvesnės Šventojo Rašto knygos laiko pavojingiausiu senojo Izraelio priešu (žr. Iš 17–14; Įst 25, 17–19). Mordekajis kilme (žr. Est 1, 1) – karaliaus Sauliaus Kišo palikuonis (žr.1 Sam 9, 1). Saulius savo karaliavimo pabaigoje, Samuelio pasiųstas nubausti Agagą, norėjo išgelbėti šio Izraelio priešo gyvybę (žr. 1 Sam 15, 8–9). Mordekajis savo sankirtyje su Hamanu tokios

klaidos nebekartoja (žr. Est 7, 9–10). Įdomus ir dviejų moterų – Esteros ir Vaštės – sugretinimas. Pasakojime ryški literatūrinė tema: nedori turtuoliai prieina liepto galą, o dori neturtėliai išaukštinami (žr. pasakojimą apie Juozapą: Pr 37; 39–45; ir apie Juditą: Jdt 8–16). Esteros knyga yra kerštinga, bet reikia nepamiršti, kad įsakymą mylėti priešus Jėzus Nazarietis skelbė keliais šimtmečiais vėliau.

Savo kerštingu tautiškumu Esteros knyga krikščioniškajame Senojo Testamento kanone ne vieną skaitytoją sutrikdo. Nepaisant to, Esteros knygos mokymas turi svarbų ir teigiamą vaidmenį krikščioniškajame kanone, nes neleidžia perdėtai sudvasinti senovės Izraelio – Sandoros bendrijos. Esteros knyga pabrėžia, kad žydų tautos išlikimas yra žydų religinė pareiga, todėl jos buvimas krikščioniškajame kanone pabrėžia religinę žydų tautos, kaip tautinės grupės, svarbą išganymo istorijoje (žr. Vatikano II Susirinkimo pareiškimą „Mūsų metu ..." # 4). Be to, Esteros knyga yra Dievo žodis, kuris prakalbina nūdienius išblaškytus žmones – šeimas ir grupuotes – bemaž visoje Žemėje. Lietuvių tauta išeivijoje, o ypač plačioje Rusijos tremtyje, skaitydama Esteros knygą – Dievo žodį, duotą per išblaškyto Sandoros tautos likučio patirtį, supras, kad Dievas rūpinasi savo tautos – Sandoros bendrijos – ir tautų likimu.

Esteros knygos tekstas, iš pradžių įkvėptojo autoriaus parašytas hebrajiškai, buvo perduotas dviem būdais: trumpu apsakymu hebrajų kalba ir išplėstu, ilgesniu apsakymu graikų kalba. Pastarasis apima 107 papildomas eilutes, įterptas atitinkamose vietose į hebrajiškąjį tekstą. Hebrajiškasis apsakymas nemini Dievo ar Apvaizdos Izraelio gyvenime, o graikiškasis, papildydamas hebrajiškąjį, mini ir Dievą, ir jo Apvaizdą. Katalikų Bendrija šias papildomas eilutes laiko kanoninėmis, lygiai įkvėptomis kaip ir kitos knygos dalys. Kitos krikščionių bendrijos šių eilučių nelaiko kanoninėmis.

Šiame vertime dalys, ženklinamos raidėmis nuo „A" iki „F", yra graikiškosios papildomosios eilutės. Įprastinės skyrių ir eilučių nuorodos skaičiais ženklina hebrajiškąjį tekstą.

Esteros knygos metmenys

A. Įvadas	A, 1–17
B. Esteros iškilimas	1, 1 – 2, 23
C. Hamano sąmokslas prieš žydus	3, 1–13
	B, 1–7
	3, 14 – 4, 17
	C, 1 – D, 16
	5, 1–14
D. Žydai apginami	6, 1 – 8, 12
	E, 1–24
E. Užbaiga	8, 13 – 10, 3
	F, 1–10

A. ĮVADAS

A

Mordekajo sapnas

[1] Antraisiais karaliaus Ahasuero* Didžiojo metais, nisano pirmąją dieną, Mordekajis,* Kišo sūnaus Šimejo sūnaus Jairo sūnus, iš Benjamino giminės, sapnavo sapną. [2] Mordekajis buvo žydas, gyvenąs Sūsos mieste, įžymus vyras, tarnaująs karaliaus dvare. [3] Jis buvo kilęs iš belaisvių, kuriuos Babilono karalius Nebukadnezaras buvo paėmęs iš Jeruzalės drauge su Judo karaliumi Jekoniju.

[4] Šis buvo jo sapnas.* Šauksmai ir sąmyšis, perkūnija ir žemės drebėjimas – suirutė žemėje! [5] Du galingi slibinai atžygiavo, abu pasiruošę kovai, jie sušuko galingu riksmu. [6] Jiems šaukiant, visos tautos pasiruoš mūšiui kovoti su teisiųjų tauta. [7] Žemėje diena tamsos ir niūrumo, skausmo ir kančios, priespaudos ir baisiosios suirutės! [8] Visa teisioji tauta buvo apimta nerimo, drebėjo iš baimės, laukdama ateinančių baisybių ir rengdamasi mirti, šaukėsi Dievo. [9] Bet iš jų šaukimosi tartum iš šaltinio prasiveržė galinga upė, tikras potvynis! [10] Užtekėjo šviesa ir saulė; nuolankieji buvo išaukštinti, išdidieji praryti.

[11] Susapnavęs tą sapną ir pamatęs, ką Dievas nori daryti, Mordekajis atsibudo. Visa tai paėmęs giliai į širdį, jis norėjo suprasti visas jo smulkmenas ir kiaurą dieną suko galvą.

Sąmokslas prieš karalių

[12] Mordekajis snūduriavo rūmuose su Gabata ir Tara, dviem karaliaus eunuchais, esančiais rūmų sargyboje. [13] Jis nugirdo jų svarstymus ir, pasidomėjęs apie jų šneką, sužinojo, kad jiedu rengiasi nužudyti karalių Ahasuerą. Jis tad dėl jų įspėjo karalių. [14] Karalius anuos du eunuchus ištardė, ir prisipažinę abu buvo nubausti mirtimi. [15] Tada karalius įsirašė tuos dalykus į savo atžymų knygą, ir Mordekajis juos nusirašė. [16] Be to, karalius paskyrė Mordekajį į tarnybą karaliaus dvare ir atsilygino jam dovanomis.*

[17] Betgi Hamedato sūnus Hamanas, Agagitas,* kuris buvo

A, 1: ... *Ahasueras*: Kserksas I (485–464 m. prieš Kristų); ... *Mordekajis*: babiloniškas vardas, siejamas su dievu Marduku. Mordekajo genealogijos tikslas priminti skaitytojui tautos priešiškumą Izraelio priešui (žr. 1 Sam 15, 7–9). Saulius, kurio tėvas buvo Kišas, iš Benjamino giminės, nugalėjo Agagą Amalekitą. A, 17 tekste Hamanas yra vadinamas Hamedato Agagito sūnumi.

A, 4: Sapnas aiškinamas Est F, 1–6 skaitinyje.

A, 16: ... *atsilygino jam dovanomis*: tai įvyko vėliau. Žr. įvykių seką hebrajiškajame Esteros knygos tekste – 2, 22–23; 6, 3.

A, 17: *Hamanas, Agagitas*: priešinosi Mordekajui Benjaminaičiui, kurį Mordekajis nugalėjo (žr. Est 9, 9–10),

įgijęs didelę karaliaus malonę, norėjo pakenkti Mordekajui ir jo tautai, keršydamas už anuos du karaliaus eunuchus.

B. ESTEROS IŠKILIMAS

Ahasuero puota

1 [1] Tai įvyko Ahasuero dienomis, – to Ahasuero, kuris valdė šimtą ir dvidešimt septynias sritis nuo Indijos iki Etiopijos.* [2] Tuo metu, kai karalius Ahasueras sėdėjo karališkajame soste Sūsos* pilyje, [3] trisdešimtaisiais savo karaliavimo metais, jis iškėlė puotą visiems savo didžiūnams ir dvariškiams: Persijos ir Medijos kariškiams, didikams ir sričių valdytojams. [4] Per šimtą aštuoniasdešimt dienų jis rodė didžiulius savo karalystės turtus ir tviskančią savo didybės šlovę.

[5] Pasibaigus toms dienoms, karalius savo sodo rūmų kieme iškėlė septynių dienų puotą visiems žmonėms – didikams ir paprastiems, – gyvenantiems sostinėje Sūsoje. [6] Kiemas buvo išpuoštas baltomis ir mėlynomis medvilnės uždangomis, lininėmis tamsiai raudonos spalvos virvėmis, pritvirtintomis prie sidabrinių žiedų ant marmurinių šulų. Asloje iš porfyro, marmuro, perlamutro ir spalvotų akmenų buvo išdėstyti auksiniai ir sidabriniai maigūnai. [7] Gėrimai buvo pilami į auksines taures, nė viena jų nebuvo panaši į kitas, ir karališko vyno buvo apstu, kaip dera karaliaus dosnumui. [8] Karaliaus įsaku buvo geriama nesivaržant, nes jis buvo nurodęs visiems savo rūmų padavėjams elgtis su kiekvienu svečiu pagal svečio norą.

[9] Be to, ir karalienė Vaštė* iškėlė puotą moterims karaliaus Ahasuero rūmuose.

Karalienė Vaštė užsitraukia nemalonę

[10] Septintą dieną, kai karaliaus širdis buvo įsilinksminusi nuo vyno, jis paliepė Mehumanui, Biztai, Harbonai, Bigtai, Abagtai, Zetarui ir Karkasui – septyniems jam tarnaujantiems eunuchams – [11] atvesti karalienę Vaštę su karališku

lygiai kaip karalių Agagą, Amalekitą, kadaise buvo nugalėjęs Mordekajo protėvis karalius Saulius (žr. 1 Sam 15, 7–23).

1, 1: ... *nuo Indijos iki Etiopijos:* nuo vakarų Indijos iki Aukštutinio Egipto. Tokį Persijos imperijos valdų plotį buvo pasiekęs Darijus Didysis, Ahasuero, tai yra Kserkso Didžiojo, tėvas.

1, 2: ... *Sūsa:* senovės Elamo sostinė (žr. Pr 14, 1). Achemenidams valdant, Sūsa buvo viena iš Persijos sostinių. Antroji buvo Persepolis – karalių vasaros rūmai.

1, 9: ... *karalienė Vaštė:* Herodotas (žr. Istorijos 7, 6) rašo, kad Ahasuero – Kserkso – žmona buvo Amestris.

vainiku ant galvos prieš kara-
lių, idant jis parodytų jos grožį
svečiams ir pareigūnams, nes
ji buvo graži moteris. 12 Tačiau
karalienė Vaštė, išgirdusi eu-
nuchų perduotą karaliaus įsa-
kymą, ateiti atsisakė. Dėl to
karalius įširdo ir degė pykčiu.
13 Nedelsdamas karalius pasi-
tarė su išminčiais, žinančiais
įstatymus. Mat karaliui buvo
įprasta kreiptis į visus, kurie
išmanė įstatymus ir papro-
čius. 14 Jo artimi patarėjai bu-
vo Charšena, Šetaras, Admata,
Taršišas, Meresas, Marsena ir
Memukanas – septyni Persijos
ir Medijos didžiūnai, kurie as-
meniškai kalbėdavosi su kara-
liumi ir užėmė karalystėje pir-
mą vietą. 15 „Kaip turi būti
pasielgta, – jis klausė, – pagal
įstatymą su karaliene Vašte,
kuri atsisakė paklusti kara-
liaus Ahasuero per eunuchus
duotam įsakymui?“

16 Tada Memukanas karа-
liaus ir didžiūnų akivaizdoje
tarė: „Karalienė Vaštė nusikal-
to ne tik karaliui, bet ir visiems
pareigūnams bei žmonėms vi-
sose karaliaus Ahasuero valdo-
se. 17 Visos moterys, išgirdusios
gandus apie karalienės elgesį,
žiūrės su panieka į savo vyrus,
nes jos manys: 'Karalius Aha-
sueras įsakė, kad karalienė
Vaštė būtų atvesta pas jį, bet
ji nėjo.' 18 Taigi šią dieną tos
Persijos ir Medijos didžiūnės,
kurios jau yra išgirdusios apie
karalienės elgesį, sukils prieš
visus karaliaus pareigūnus, ir
nebus galo paniekai ir pykčiui!
19 Jeigu tai patinka karaliui, te-
būna paskelbtas jo neatšaukia-
mas karaliaus įsakas* ir įra-
šyta į persų ir medų įstatymus,
kad Vaštė niekad daugiau ne-
pasirodys karaliaus Ahasuero
akivaizdoje. Tesuteikia ka-
ralius jos karališką garbę mo-
teriai, kuri yra vertesnė, negu
ji. 20 Tebūna šis karaliaus duo-
tas įsakas paskelbtas visoje jo
karalystėje, – o ji plati, – ir vi-
sos moterys gerbs savo vyrus –
kilmingus ir prasčiokus.“

21 Pasiūlymas patiko karaliui
ir jo didžiūnams. Karalius pa-
darė, kaip Memukanas buvo
pasiūlęs. 22 Jis išsiuntinėjo
laiškus į visas karaliaus val-
das, į kiekvieną sritį jos raštu
ir kiekvienai tautai jos kalba,*
pareikšdamas, kad kiekvienas
vyras turi būti šeimininkas sa-
vo namuose.

1, 19: *neatšaukiamas karaliaus įsakas:* istorikas Sikulijus rašo, kad tokie įsakai – įsakymai – buvo skelbiami karaliaus Darijaus III (335–331 m. prieš Kristų), paskutinio Persijos karaliaus valdymo metu. Žr. Est 8, 8.

1, 22: *į kiekvieną sritį jos raštu ... kiekvienai tautai jos kalba:* Persijos imperija buvo daugiakalbė. Pagrindinės kalbos buvo persų, elamitų, babiloniečių, aramėjų, finikiečių, egiptiečių ir graikų. Kiekviena jų turėjo savo šriftą.

Estera tampa karaliene

2 1 Tada, kai karaliaus Aha-
suero pyktis atvėso, jis
pergalvojo, ką Vaštė buvo pa-
dariusi ir kas buvo prieš ją nu-
spręsta. 2 Karaliaus pažai pa-
kišo mintį: „Karaliui turi būti
suieškota gražių mergelių. 3 Te-
paskiria karalius įgaliotinius
į kiekvieną savo karalystės
valdą, kad surinktų visas gra-
žias mergeles į pilį Sūsoje – į
haremą karaliaus eunucho mo-
terų sergėtojo Hegajo priežiū-
ron. Tebūna joms duota, ko tik
joms reikia pasigražinti. 4 Tuo-
met mergelė, kuri labiausiai
patiks karaliui, tebūna kara-
liene vietoj Vaštės.“ Karaliui
toks pasiūlymas patiko, jis
taip ir padarė.

5 Sūsos pilyje gyveno žydas,
vardu Mordekajis, sūnus Jairo
sūnaus Šimejo, sūnaus Kišo, iš
Benjamino giminės. 6 Iš Jeru-
zalės Kišas buvo išvarytas kar-
tu su Judo karaliumi ir kitais
tremtiniais, kuriuos buvo paė-
męs į nelaisvę Babilono kara-
lius Nebukadnezaras. 7 Morde-
kajis užaugino Hadasą,* tai yra
Esterą, savo dėdės dukterį, nes
ji buvo netekusi ir tėvo, ir moti-
nos. Mergelė buvo gražiai nuau-
gusi ir dailios išvaizdos. Mirus
jos tėvui ir motinai, Mordeka-
jis paėmė ją kaip savo dukterį.

8 Paskelbus karaliaus žodį
bei įsaką ir surinkus į Sūsos
pilį daug mergelių Hegajo prie-
žiūroje, ir Estera buvo paimta į
karaliaus rūmus, į moterų ser-
gėtojo Hegajo priežiūrą. 9 Mer-
gelė jam patiko ir įgijo jo malo-
nę. Jis tad ne tik nedelsdamas
aprūpino ją pasigražinimo
priemonėmis ir maisto davi-
niu, bet davė jai ir septynias
parinktas tarnaites iš kara-
liaus rūmų bei perkėlė ir ją, ir
jos tarnaites į geriausią ha-
remo vietą. 10 Estera nei savo
tautybės, nei šeimos neat-
skleidė, nes Mordekajis buvo
uždraudęs jai tą daryti.

11 Mordekajis kasdien vaikš-
čiodavo prieš moterų namų kie-
mą, norėdamas sužinoti, kaip
Esterai einasi ir kaip su ja el-
giamasi.

12 Po nustatyto moterims
dvylikos mėnesių pasiruošimo
kiekviena mergelė iš eilės ėjo
aplankyti karaliaus Ahasuero.
Iš šio pasigražinimo laikotar-
pio šeši mėnesiai buvo praleis-
ti vartojant aliejų ir mirą, o ki-
ti šeši vartojant kvepalus ir
moterų pasigražinimo priemo-
nes. 13 Tuomet, kai mergelė tu-
rėjo eiti pas karalių, jai buvo
leista pasiimti iš moterų na-
mų neštis į karaliaus rūmus,
ko tik ji prašė. 14 Ji būdavo,

2, 7: *Hadasą*: lietuviškai Mirtą. Hadasa buvo mergelės vardas, kuriuo vadino jos tautiečiai. Estera yra babiloniečių deivės Ištaros vardo variantas.

nueina vakare, o rytmetį sugrįžta į kitą moterų namą, karaliaus sugulovių saugotojo eunucho Šaašgazo priežiūron. Pas karalių ji eiti daugiau nebegalėjo, nebent karalius ja būtų buvęs patenkintas ir vardu ją pasišaukęs.
[15] O Estera, – duktė Abihailo, kurio sūnėnas Mordekajis buvo ją išauginęs kaip savo dukterį, – atėjus jos eilei aplankyti karalių, neprašė nieko neštis, o tik tai nešėsi, kas moterų sergėtojo karaliaus eunucho Hegajo jai buvo paskirta. Betgi visi, ją matydami, žavėjosi
ja. [16] Estera buvo nuvesta pas karalių Ahasuerą į jo rūmus dešimtą mėnesį, kuris yra tebeto mėnuo, septintaisiais jo
karaliavimo metais. [17] Karalius pamilo Esterą labiau už visas kitas moteris; ji įgijo jo malonę ir palankumą labiau, negu visos kitos mergelės. Jis tad uždėjo jai ant galvos karališką vainiką ir padarė ją
karaliene vietoj Vaštės. [18] Esteros garbei karalius iškėlė didelę puotą visiems savo didžiūnams ir dvariškiams. Be to, jis paskelbė sritims atleidimą nuo mokesčių* ir dalijo dovanas, kaip dera karaliui.

Mordekajis ir Hamanas

[19]* Nuo to meto, kai mergelės buvo surinktos, Mordekajis leido laiką prie Karaliaus vartų.
[20] Estera dar nebuvo atskleidusi savo šeimos ar tautos, nes Mordekajis buvo uždraudęs tai daryti. Ji ir toliau klausė Mordekajo pamokymų, lygiai kaip buvo dariusi, būdama jo augintinė.
[21] Tuo metu, kai Mordekajis leido laiką prie Karaliaus vartų,* Bigtanas ir Terešas, du slenkstį saugantys karaliaus eunuchai, supyko ir rengė sąmokslą, norėdami pakelti ranką prieš karalių Ahasuerą.
[22] Mordekajis, apie tai sužinojęs, pasakė karalienei Esterai, o Estera pranešė apie tai karaliui Mordekajo vardu. [23] Dalykas buvo ištirtas ir patikrintas. Jiedu abu buvo pamauti ant baslių.* Tai buvo įrašyta į metraščių knygas karaliaus akivaizdoje.

C. HAMANO SĄMOKSLAS PRIEŠ ŽYDUS

Mordekajis atsisako pagarbinti Hamaną

3 [1] Po šių įvykių karalius Ahasueras, paaukštinda-

2, 18: ... *atleidimą nuo mokesčių*: galbūt paskelbė savo imperijoje šventę.
2, 19–23: Pakartojamas šiek tiek skirtingai A, 12–15 skaitinys.
2, 21: ... *Mordekajis leido laiką prie Karaliaus vartų*: stebėdamas, kaip einasi Esterai. Žr. A, 2. Pasak šio teksto, Mordekajis ėjo tarnybą prie vartų.
2, 23: ... *pamauti ant baslių*: taip buvo vykdoma mirties bausmė Persijoje.

mas Hamedato Agagito sūnų Hamaną, davė jam svarbesnę vietą ir pasodino jį aukščiau už visus kitus su juo esančius pareigūnus. [2] Visi karaliaus dvariškiai rūmų vartuose klaupdavosi ir puldavo kniūbsti prieš Hamaną, nes taip jį pagerbti buvo įsakęs karalius. Betgi Mordekajis nei klaupdavosi, nei puldavo kniūbsčia. [3] Tad karaliaus dvariškiai, buvę su juo Karaliaus vartuose,* Mordekajui sakė: „Kodėl tu nepaklūsti karaliaus įsakymui?“ [4] Kai jie primindavo jam tai diena iš dienos ir jis nenorėjo paklusti, jie pranešė Hamanui, norėdami pamatyti, ar Mordekajo elgesys bus priimtinas. Mat Mordekajis buvo jiems pasisakęs, kad jis esąs žydas.

Hamanas kėsinasi prieš žydus

[5] Hamanas, patyręs, kad Mordekajis iš tikrųjų nesiklaupia ir nepuola priešais jį kniūbsčia, labai įniršo. [6] Bet jam atrodė per maža pakelti ranką tik prieš Mordekajį. Kadangi Hamanui buvo pranešta, kad Mordekajis esąs žydas, jis norėjo sunaikinti ir visus žydus – Mordekajo tautą, esančius visoje karaliaus Ahasuero karalystėje. [7] Pirmąjį mėnesį, tai yra nisano mėnesį, dvyliktaisiais karaliaus Ahasuero metais, buvo mestas „Pur“,* kuris reiškia „Burtas“, Hamano akivaizdoje, norint nustatyti dieną ir mėnesį, kada per vieną dieną būtų sunaikinta Mordekajo tauta. Burtas nurodė dvyliktojo, tai yra adaro, mėnesio tryliktąją dieną.

Įsakas prieš žydus

[8] Tada Hamanas karaliui Ahasuerui tarė: „Visose tavo karalystės valdose gyvena išblaškyta, betgi atskira tauta su savo įstatymais, kurie skiriasi nuo visų kitų tautų įstatymų.* Karaliaus įsakų jie nesilaiko! Todėl karaliui netinka juos pakęsti. [9] Jei karaliui atrodo gera, tebūna paskelbtas įsakas juos sunaikinti. O aš atsversiu dešimt tūkstančių sidabrinių talentų tavo valdytojams padėti į karaliaus iždą.“ [10] Karalius nuėmė antspaudo žiedą* ir padavė jį Hamedato Agagito sūnui Hamanui, žydų priešui. [11] „Sidabrą gali sau

3, 3: ... *Karaliaus vartuose*: pastatas, kuriame buvo atliekami karalystės reikalai.

3, 7: ... *Pur*: akadiškas žodis *burtų metimui* ženklinti. Burtų metimas buvo plačiai naudojama priemonė (žr. 1 Sam 14, 42; Apd 1, 26; Herodotas, Istorijos III, 128). Hamanas burtų metimu nustato pogromo datą.

3, 8: ... *su savo įstatymais, kurie skiriasi nuo visų kitų tautų įstatymų*: Mozės Mokymu, t. y. Mozės Įstatymu.

3, 10: ... *antspaudo žiedą*: įsakas turėjo būti antspauduotas karaliaus antspaudo žiedu.

pasilaikyti, – karalius tarė Hamanui, – o su ta tauta daryk, kas tau atrodo gera.“

[12] Taigi buvo pašaukti karaliaus raštininkai. Pirmojo mėnesio tryliktąją dieną jie parašė Hamano padiktuotą įsaką karaliaus satrapams, visų sričių valdytojams ir kiekvienos tautos pareigūnams, kiekvienai valdai jų raštu ir kiekvienai tautai jos kalba. Įsakas buvo parašytas karaliaus Ahasuero vardu ir užantspauduotas karališkuoju antspaudo žiedu. [13] Laiškai buvo išsiųsti per bėgikus* į visas karaliaus valdas, kad visi žydai, – jauni ir seni, moterys ir vaikai, – turi būti sunaikinti, išžudyti ir išnaikinti per vieną dieną – dvyliktojo mėnesio, tai yra adaro, tryliktąją dieną, o jų turtai turi būti paimti kaip grobis.

B

[1] Šis yra to laiško nuorašas:

„Didysis karalius Ahasueras rašo šiuo reikalu šimto dvidešimt septynių sričių nuo Indijos iki Etiopijos valdytojams ir jiems pavaldiems jų įgaliotiniams.

[2] Būdamas daugelio tautų valdovas ir valdydamas visą pasaulį, aš pasiryžau nesigriebti įžūlios galybės, bet visad elgtis su santūriu gerumu ir parūpinti savo pavaldiniams laisvą nuo vargų gyvenimą. Taigi, kurdamas savo karalystę žmonišką ir laiduodamas netrukdomą keliavimą po visą kraštą, aš pasiryžau atkurti tą taiką, kurios trokšta visi žmonės.

[3] Kai tariausi su savo patarėjais, kaip šis tikslas turėtų būti pasiektas, vienas jų, vardu Hamanas, tarp mūsų žymus sveika išmintimi, gerbiamas dėl savo ištikimo atsidavimo ir pasiekęs antrąją vietą karalystėje, [4] atkreipė mūsų dėmesį į tai, kad yra išsisklaidžiusi po visas pasaulio gentis nedraugiška tauta, kurios įstatymai daro ją priešišką visoms tautoms ir kuri nuolat taip atsisako klausyti karaliaus įsakų, kad mūsų geriausiu noru kuriama karalystės santaika negali būti įgyvendinta.

[5] Tad supratę, kad ši tauta, ir tik ji viena, yra visiškai priešiška visai žmonijai, nuo kurios ji skiriasi savo keistais įstatymais, kenkia mūsų užmojams ir daro tokius baisius nusikaltimus, jog gresia karalystės gerovei, [6] mes šiuo raštu įsakome, kad visi jums nurodyti asmenys laiškuose per Hamaną, paskirtą rūpintis šiais reikalais, ir mūsų antrąjį tėvą, visi, įskaitant

3, 13: ... *išsiųsti per bėgikus*: Kyro Didžiojo sukurtos pašto tarnybos darbuotojai.

žmonas ir vaikus, turi būti iki vieno išnaikinti jų priešų kalaviju be užuojautos ir pasigailėjimo šių metų dvyliktojo – adaro – mėnesio keturioliktąją dieną,* [7] idant žmonės, buvę visad priešiški, per vieną dieną būtų nuvaryti į Hadą, kad būtų laiduota mūsų tvirta ir pastovi valdžia.“

3 skyriaus tęsinys

[14] Šio rašto nuorašas turėjo būti perduotas į visas valdas, kad būtų paskelbtas kaip įsakas visoms kiekvienos valdos tautoms, idant būtų pasiruošta tai dienai. [15] Karaliaus įsakymu bėgikai sparčiai išskubėjo į kelionę. Įsakas buvo paskelbtas ir Sūsos pilyje.

Karalius ir Hamanas sėdosi vaišintis, bet Sūsos miestas buvo apstulbintas.

Mordekajis prašo Esterą gelbėti

4 [1] Mordekajis, sužinojęs visa, kas buvo įvykę, persiplėšė savo drabužius, apsivilko ašutinę, apsibarstė galvą pelenais ir, garsiai ir karčiai verkdamas, ėjo per miestą. [2] Jis atėjo prie pat Karaliaus vartų įėjimo, nes vilkinčiam ašutine į Karaliaus vartus nebuvo leidžiama įeiti.

[3] Taip pat ir kiekvienoje valdoje, kurią buvo pasiekęs karaliaus raštas ir įsakas, žydai labai gedėjo pasninkaudami, verkdami ir aimanuodami. Daugumas jų gulėjo ant ašutinės ir pelenų.

[4] Kai Esteros tarnaitės ir eunuchai atėjo ir jai pranešė, karalienė buvo pritrenkta. Ji nusiuntė Mordekajui drabužius apsirengti, kad galėtų nusivilkti ašutinę, bet jis atsisakė priimti. [5] Estera tad, pasišaukusi Hatachą, vieną iš karališkų eunuchų, kuriuos karalius buvo paskyręs jai tarnauti, įsakė jam nueiti pas Mordekajį sužinoti viso to priežastis. [6] Hatachas tad nuėjo į miesto aikštę priešais Karaliaus vartus. [7] Tada Mordekajis pranešė visa, kas jam buvo nutikę, ir apie tikslią sumą pinigų, kurią Hamanas buvo pažadėjęs įmokėti į karaliaus iždą už žydų sunaikinimą. [8] Mordekajis padavė jam ir nuorašą rašyto įsako, kuris buvęs pakabintas Sūsoje, apie jų sunaikinimą. Jis prašė parodyti jį Esterai ir, pranešus jai, įpareigoti ją, kad eitų pas karalių užtarti ir maldauti jį už savo tautą. „Prisimink kukliąsias savo kilmės dienas, – Mordekajis jam liepė

B, 6: ... *keturioliktąją dieną:* hebrajiškasis tekstas – žr. Est 3, 13 – ir čia išverstas graikiškasis tekstas turi skirtingą karaliaus nurodytą mėnesio dieną. Iš tikrųjų dviejų dienų šventė įsakoma 9 skyriuje ir minimos net trys datos – 13, 14 ir 15 adaro mėnesio dienos. Žr. Est 9, 15. 18.

jai pasakyti, – kai augai mano globoje, nes Hamanas, antrasis po karaliaus, reikalauja mūsų mirties.“
[9] Hatachas tad sugrįžęs perdavė Esterai visa, ką Mordekajis buvo sakęs. [10] Tada Estera paliepė Hatachui nunešti Mordekajui tokį atsakymą: [11] „Visi karaliaus dvariškiai ir net žmonės karaliaus valdose žino, kad turi būti nubaustas mirties bausme kiekvienas, vyras ar moteris, kuris nebūdamas pašauktas drįstų eiti pas karalių į vidinį kiemą. Tik jeigu karalius ištiestų jam auksinį skeptrą, jis gali likti gyvas. O aš nesu buvusi pašaukta eiti pas karalių jau trisdešimt dienų!“
[12] Kai Mordekajui buvo pranešta, ką Estera buvo sakiusi,
[13] jis paliepė taip Esterai atsakyti: „Nemanyk, kad karaliaus rūmuose būsi saugesnė, negu kiti žydai! [14] Juk jeigu iš tikrųjų tylėsi tokiu metu kaip dabar, žydams pagalba ir išgelbėjimas ateis iš kitos vietos,* bet tu ir tavo tėvo šeima pražus. Kas gali žinoti? Galbūt tu pasiekei karališkąjį sostą kaip tik tokiam metui kaip dabar.“
[15] Tada Estera, atsakydama Mordekajui, tarė: [16] „Eik, surink visus žydus, kurie gyvena Sūsoje. Pasninkaukite už mane! Nevalgykite ir negerkite per tris dienas nei naktį, nei dieną. Ir aš drauge su savo tarnaitėmis, kaip ir jūs, pasninkausiu. Paskui, nepaisydama įstatymo, aš eisiu pas karalių. Jeigu turėsiu žūti, žūsiu!“
[17] Mordekajis, palikęs vartus, įvykdė visa, ką Estera buvo įsakiusi.

C

Mordekajo malda

[1] Tada Mordekajis, atsimindamas visa, ką VIEŠPATS buvo padaręs, meldėsi VIEŠPAČIUI,
[2] tardamas:

„VIEŠPATIE Dieve, visagalis Karaliau,
visata yra tavo galioje!
Nėra kas galėtų tau pasipriešinti,
kai tu nori išgelbėti Izraelį.
3 Tu padarei dangų ir žemę
ir visa, kas nuostabu po dangumi.
4 Tu esi visatos VIEŠPATS!
VIEŠPATIE, nėra kas galėtų tau atsispirti!

5 Tu visa žinai!
Tu žinai, VIEŠPATIE,
kad ne įžūlumas, ne puikybė,
ne tuščia garbė paskatino mane daryti,

4, 14: ... *pagalba ir išgelbėjimas ateis iš kitos vietos*: atrodo, kad Mordekajis kalba apie pagalbą ir išgelbėjimą iš Dievo. Graikiškasis priedas apie tai aiškiai kalba (žr. C priedą). Įkvėptasis hebrajiškojo pasakojimo autorius vengia vartoti Dievo vardą.

ką padariau, –
atsisakyti pulti kniūbsčia
prieš išdidųjį Hamaną.
6 Noriai būčiau bučiavęs jo
kojų padus
Izraeliui išgelbėti.

7 Bet tai padariau,
idant nestatyčiau žmogaus
garbės
aukščiau už Dievo garbę.
Nepulsiu kniūbsčia nė
prieš vieną,
tik, VIEŠPATIE, prieš tave.
Ne iš puikybės taip elgiuosi!

8 Dabar tad, VIEŠPATIE Dieve,
Karaliau, Abraomo Dieve,
pasigailėk savo tautos,
nes mūsų priešai rengia
mums pražūtį
ir nori sunaikinti tavo
senąjį paveldą.
9 Neatstumk savo dalies,
kurią atpirkai sau iš
Egipto žemės.
10 Išklausyk mano maldą,
pasigailėk savo paveldo
ir paversk mūsų gedulą
džiaugsmu,
kad išliktume gyvi,
VIEŠPATIE,
giesme šlovintume tavo
vardą.
Nenutildyk burnos tų,
kurie tave šlovina!“

11 Ir visas Izraelis šaukė iš
visų jėgų, nes mirtis įžūliai žiū-
rėjo jiems į akis.

Esteros malda

12 Ir karalienė Estera, mirti-
no sielvarto apimta, šaukėsi
VIEŠPATIES. 13 Nusivilkusi sa-
vo puošnius drabužius, apsivil-
ko skurdo ir gedulo apdarų.
Vietoj brangių kvepalų api-
barstė sau galvą pelenais ir
atmatomis. Savo kūną ji nepa-
prastai marino. Visi šventiš-
ki papuošalai buvo padėti į ša-
lį, ir jos plaukai buvo labai
sutaršyti.

14 Ji maldavo VIEŠPATĮ, Iz-
raelio Dievą, tardama:
„Mano VIEŠPATIE, mūsų
Karaliau,
tu esi Vienintelis!
Padėk man, esu viena,
neturiu kas man padėtų,
išskyrus tave,
15 nes į savo rankas imu savo
gyvastį.
16 Nuo mažumės girdėjau
savo šeimos skreite,
kad tu, VIEŠPATIE,
išsirinkai
Izraelį iš visų tautų,
o mūsų tėvus ir visų jų
protėvius
būti tavo amžinu paveldu
ir kad įvykdei visus jiems
duotus pažadus.

17 Bet dabar mes esame
nusidėję tau,
ir tu esi atidavęs mus į
rankas
mūsų priešams,
18 nes mes garbinome jų dievus.
VIEŠPATIE, tu esi teisus!

19 Mūsų karti vergija jų
nepatenkina:
jie yra savo stabams
pažadėję*
20 panaikinti tavo lūpomis
ištartą įsaką,
sunaikinti tavo paveldą,
nutildyti burną tų,
kurie tave šlovina,
užgesinti tavo Namų ir
aukuro garbę,
21 atverti burną pagonių jų
stabų garbei
ir amžinai dievinti mirtingą
karalių.

22 VIEŠPATIE, nepalik savo
skeptro tiems,
kurie yra niekas.
Neleisk jiems džiaugtis
mūsų žūtimi,
nugręžk jų sąmokslą prieš
juos pačius
ir padaryk pamoką iš
žmogaus,
kuris visa tai pradėjo.
23 Rūpinkis mumis,
VIEŠPATIE!
Mums, šio sielvarto
ištiktiems, apsireikšk!
Duok man drąsos,
dievų Karaliau ir visų
galybių Valdove!
24 Įdėk įtaigius žodžius man
į burną,
kai būsiu pas liūtą,
ir nuteik jo širdį taip
nekęsti mūsų priešo,
kad gautų galą jis ir visi,
kurie jam pritaria!

25 Išgelbėk mus savo ranka
ir ateik man padėti,
nes esu viena
ir neturiu kito,
vien tik tave, VIEŠPATIE!
Tu visa žinai.
26 Žinai tad, jog nekenčiu
nedorėlių garbės
ir bjauriuosi lova
neapipjaustytųjų
ar bet kokio svetimtaučio.
27 Žinai tad, jog esu priversta,
jog bjauriuosi didybės
ženklu,
esančiu man ant galvos,
kai pasirodau dvare.
Bjauriuosi juo tarsi
nešvariu skuduru, –
jo nenešioju savo laisvomis
dienomis.
28 Tavo tarnaitė nėra niekad
valgiusi prie Hamano
stalo
nei džiūgavusi karaliaus
puotoje
ar gėrusi liejamųjų aukų
vyno.*
29 Nuo tos dienos, kai buvo
čia atvesta, iki šiol
tavo tarnaitė nėra turėjusi
kito džiaugsmo,
vien tik tave, VIEŠPATIE,
Abraomo Dieve.
30 Dieve, kurio galybė visus
nustelbia,

C, 19: ... *jie yra savo stabams pažadėję*: pažodžiui *jie įdėjo savo rankas į rankas savo dievų.*

C, 28: ... *liejamųjų aukų vyno*: vyno, atnašauto aukojant stabams.

išgirsk bevilčių balsą,
išgelbėk mus iš nedorėlių
rankos
ir apsaugok mane nuo
baimės.“

D

Karalius priima Esterą

1 Trečią dieną, pabaigusi
melstis, ji nusivilko savo at-
gailos apdarą ir apsirengė ka-
rališkaisiais drabužiais. 2 Pa-
simeldusi Dievui, kuris saugo
visus ir gelbsti, švytėdama gro-
žiu, ji pasiėmė su savimi dvi
palydoves. 3 Į vieną ji grakščiai
rėmėsi, 4 o kita ją lydėjo, neš-
dama jos drabužių valktį. 5 Ji
visa švytėjo pačiu grožio žydėji-
mu, jos veidas spindėjo džiaugs-
mu ir meile, nors širdis drebė-
jo iš baimės.

6 Praėjusi pro visas duris, ji
atsistojo prieš karalių. Jis sė-
dėjo karališkajame soste, ap-
sirengęs puošniu karaliaus
apdaru, tviskančiu auksu ir
brangakmeniais, – stulbinan-
tis reginys! 7 Karalius, pakėlęs
veidą, nušviestą karališkos di-
dybės, degdamas pykčiu į ją pa-
sižiūrėjo. Karalienė sukniubo,
pabalo ir, paremdama galvą į
pirma jos einančią palydovę,
nualpo. 8 Betgi Dievas perkeitė
karaliaus pyktį į gerumą. Su-
sijaudinęs jis pašoko nuo sosto
ir, paėmęs ją į glėbį, drąsino
raminančiais žodžiais, kol ji
atsipeikėjo. 9 „Kas atsitiko, Es-
tera? – jis tarė jai. – Aš esu ta-
vo brolis. Nebijok! 10 Tu nemir-
si, nes šis mūsų įsakas skirtas
paprastiems žmonėms. 11 Eikš
čia!“ 12 Pakėlęs auksinį skept-
rą, jis palietė juo Esteros kak-
lą ir ją apkabinęs tarė: „Sakyk
man!“

13 Ji atsakė: „Mačiau tave,
mano viešpatie, kaip Dievo an-
gelą, ir mano širdį apėmė tavo
didybės baimė, 14 nes tu esi
stulbinantis, mano viešpatie,
nors tavo žvilgsnis ir sklidinas
gerumo.“ 15 Tai sakydama, ji
vėl nualpo. 16 Karalius dar la-
biau susijaudino, o visi jo dva-
riškiai stengėsi ją atgaivinti.

5 1 {Taigi* trečią dieną Es-
tera, apsivilkusi karališ-
kuoju apdaru, atsistojo vidi-
niame kieme priešais kara-
liaus rūmus, karaliui sėdint
sosto menėje karališkajame
soste priešais rūmų tarpdurį.
2 Vis dėlto jis pamatė karalie-
nę Esterą, stovinčią kieme, ji
rado malonę jo akyse. Karalius
ištiesė Esterai auksinį skept-
rą, kurį jis laikė rankoje. Es-
tera, priėjusi prie jo, palietė
skeptro galą.}

3 Tada karalius jai tarė: „Kas
atsitiko, karaliene Estera? Ko
tu prašai? Net jeigu tai būtų ir
pusė mano karalystės, bus tau

5, 1–2: Čia išverstas hebrajiška-sis tekstas yra trumpesnis pasakojimas už pasakojimą graikų kalba D skyriuje.

suteikta.“ – 4 „Jeigu karaliui
patinka, – atsakė Estera, –
prašyčiau karalių ir Hamaną
ateiti šiandien į puotą, kurią
esu prirengusi.“ 5 Karalius tad
įsakė: „Skubiai atveskite Ha-
maną, kad įvykdytume, ko Es-
tera pageidauja.“

Pirmoji Esteros puota

Taigi karalius nuėjo su Ha-
manu į puotą, kurią buvo pri-
rengusi Estera. 6 Puotoje ge-
riant vyną, karalius Esterą
klausė: „Ko tu trokšti? Tai bus
tau suteikta! Ko tu prašai?
Nors tai ir pusė karalystės bū-
tų, tai bus įvykdyta!“ – 7 „Šitoks
yra mano troškimas ir prašy-
mas, – Estera atsakė, – 8 jeigu
radau malonės karaliaus aky-
se ir jeigu patiktų suteikti, ko
trokštu, ir patenkinti mano
prašymą, prašyčiau karalių at-
eiti rytoj su Hamanu į puotą,
kurią jums prirengsiu. Rytoj
tad padarysiu, kaip karalius
sako.“

Hamano sąmokslas prieš Mordekajį

9 Tą dieną Hamanas išėjo
linksmas ir labai gerai nusitei-
kęs. Bet pamatęs, kad Morde-
kajis, jam priėjus prie Kara-
liaus vartų, neatsistojo ir net
nepasijudino, jis ant jo labai
įsiuto. 10 Betgi Hamanas susi-
valdė ir, sugrįžęs namo, pasi-
šaukė savo bičiulius ir žmoną
Zerešą. 11 Jis nupasakojo jiems
apie savo prabangius turtus,
visą pulką sūnų ir kaip daug
sykių karalius buvo jį pager-
bęs, o dabar iškėlęs jį virš visų
karaliaus pareigūnų ir dvariš-
kių. 12 „Be to, – pridūrė Hama-
nas, – karalienė Estera pa-
kvietė mane ir karalių – nė
vieno kito, tik mane – į puotą,
kurią ji buvo prirengusi. Ir ry-
toj aš esu pakviestas su kara-
liumi. 13 Tačiau visa tai man
nublanksta, kai tik pamatau
Mordekajį Žydą, sėdintį prie
Karaliaus vartų.“ 14 Jo žmona
Zereša ir visi jo bičiuliai jam
kalbėjo: „Liepk pastatyti kar-
tuves, penkiasdešimties uolek-
čių aukščio, ir rytoj rytą papra-
šyk karalių, kad įsakytų ant jų
pakarti Mordekajį. Tada links-
mas eik į puotą su karaliumi.“
Šis pasiūlymas Hamanui pa-
tiko. Jis paliepė pastatyti kar-
tuves.

D. ŽYDAI APGINAMI

Karalius atlygina Mordekajui

6 1 Tą naktį karalius, nega-
lėdamas užmigti, papra-
šė atnešti Atžymų – Metraš-
čių – knygą. Ji buvo skaitoma
karaliui. 2 Skaitant buvo rasta
pažymėta, kad Mordekajis bu-
vo pranešęs apie Bigtaną ir
Terešą, du karaliaus eunu-
chus, rūmų slenksčio sargus,
rengusius sąmokslą nužudyti
karalių Ahasuerą. 3 „Kokia gar-

bė ar paaukštinimas buvo su-
teikta už tai Mordekajui?“ –
teiravosi karalius. „Nieko jam
nebuvo duota“, – atsakė pas
karalių esantys tarnai.
4 „Kas yra kieme?“ – paklau-
sė karalius. Hamanas buvo ką
tik įėjęs į karaliaus rūmų
prieškiemį pakišti minties ka-
raliui, kad Mordekajis būtų pa-
kartas kartuvėse, kurias jis bu-
vo prirengęs. 5 Karaliaus tarnai
jam atsakė: „Hamanas laukia
kieme.“ – „Tegu įeina!“ – tarė
karalius. 6 Hamanui įėjus, ka-
ralius jį prakalbino: „Ką reikė-
tų padaryti žmogui, kurį kara-
lius nori ypatingai pagerbti?“
Hamanas pagalvojo: „Ką kitą
norėtų karalius pagerbti, jeigu
ne mane?“ 7 Jis tad karaliui
taip atsakė: „Žmogui, kurį ka-
ralius nori pagerbti, 8 turėtų
būti atneštas karališkas apda-
ras, kurį yra vilkėjęs karalius,
ir atvestas žirgas, ant kurio
karalius jojo, kai jam ant gal-
vos buvo uždėtas karaliaus
vainikas. 9 Apdaras ir žirgas tu-
rėtų būti pavesti vienam kil-
mingiausiųjų karaliaus parei-
gūnų. Teaprengia jis žmogų,
kurį karalius nori ypatingai pa-
gerbti, ir, užsodinęs jį ant žir-
go, teveda tą žmogų per miesto
aikštę ir jo priekyje eidamas
tegu skelbia: ‘Taip daroma
žmogui, kurį karalius nori ypa-
tingai pagerbti!’“
10 Tada karalius Hamanui
tarė: „Skubėk tad! Paimk ap-
darą ir žirgą, kaip esi pasiū-
lęs, ir padaryk tai Mordekajui
Žydui, kuris sėdi prie Karaliaus
vartų. Nepraleisk nieko iš to, ką
esi pasiūlęs!“ 11 Hamanas tad
paėmė apdarą ir žirgą, aprengė
Mordekajį ir, užsodinęs ant
žirgo, vedė jį per miesto aikštę
ir jo priekyje eidamas šaukė:
„Taip daroma žmogui, kurį ka-
ralius nori ypatingai pagerbti!“
12 Paskui Mordekajis sugrį-
žo prie Karaliaus vartų, o Ha-
manas nuskubėjo į savo na-
mus, prislėgtas ir pridengta
galva. 13 Kai papasakojo savo
žmonai Zerešai ir visiems bi-
čiuliams viską, kas jam buvo
nutikę, jo patarėjai ir žmona
Zereša jam tarė: „Tu pradedi
kristi, o Mordekajis kilti. Jei-
gu jis iš žydų palikuonių, tu jo
nenugalėsi. Jam esant prieš
tave, tu tikrai turėsi žūti.“*

Antroji Esteros puota

14 Jiems dar tebesikalbant,
atvyko karaliaus eunuchai ir
paskubom išvedė jį į puotą, ku-
rią buvo prirengusi Estera.

7 1 Taigi karalius ir Hama-
nas nuėjo puotauti su ka-
ralienе Estera. 2 Antrą dieną,

6, 13: *tu tikrai turėsi žūti*: hebra-
jiškas tekstas daro užuominą apie
Hamano ir Mordekajo sankirčio pa-
darinius, neminėdamas Dievo. Grai-
kiškasis vertimas prideda: nes su juo
buvo gyvasis Dievas.

puotos metu geriant vyną, ka-
ralius klausė Esterą: „Ko tu no-
ri, karaliene Estera? Tai bus
tau suteikta! Ko tu prašai?
Nors pusė karalystės būtų, tai
bus įvykdyta!“ 3 Atsakydama
karalienė Estera jam tarė:
„Jeigu radau malonės tavo
akyse, karaliau, ir jeigu patin-
ka karaliui, tebūna man su-
teikta mano gyvastis, toks yra
mano noras, ir gyvastis mano
tautos, toks yra mano prašy-
mas. 4 Mano tauta ir aš esame
parduoti, kad būtume sunai-
kinti! Žudynėms ir išnaikini-
mui! Jeigu būtume buvę par-
duoti kaip vergai ir vergės, aš
būčiau tylėjusi. Betgi mūsų
priešas negalėtų atitaisyti ža-
los, padarytos karaliui mūsų
žūtimi.“
5 „Kas jis? – sušuko karalius
Ahasueras karalienei Este-
rai, – kur yra tas, kuris išdrįso
tai daryti?“ 6 Estera atsakė:
„Priešas ir engėjas yra šis ne-
dorėlis Hamanas!“ Hamanas
susigūžė iš baimės prieš kara-
lių ir karalienę. 7 Karalius pa-
kilo nuo puotos stalo įtūžęs ir
išėjo į rūmų sodą, bet Hama-
nas pasiliko maldauti palikti
jį gyvą, nes jis matė, kad kara-
lius buvo pasmerkęs jį pražū-
čiai. 8 Karaliui sugrįžus iš rūmų
sodo į puotos menę, Hamanas
buvo sukniubęs* prie guolio, ku-
riame sėdėjo atsilošusi Estera.
„Nejau jis nori, – sušuko kara-
lius, – net karalienę išniekinti
mano rūmuose?“ Vos tiems žo-
džiams išėjus iš karaliaus bur-
nos, buvo uždengtas Hamanui
veidas.

Hamano bausmė

9 Tada Harbona, vienas iš ka-
raliui tarnaujančių eunuchų,
tarė: „Štai kartuvės prie Ha-
mano namų, penkiasdešimties
uolekčių aukščio, kurias Ha-
manas buvo prirengęs Morde-
kajui, savo žodžiu išgelbėju-
siam karalių.“ – „Pakarkite jį
jose!“ – įsakė karalius. 10 Taigi
Hamanas buvo pakartas kar-
tuvėse, kurias buvo pastatęs
Mordekajui. Tada karaliaus
pyktis atlyžo.

Antrasis karaliaus įsakas

8 1 Tą dieną karalius Aha-
sueras atidavė žydų en-
gėjo Hamano namus karalienei
Esterai. Mordekajį karalius
priėmė, nes Estera buvo pasa-
kiusi, kad jis yra jos giminaitis.
2 Tada karalius nuėmė savo ant-
spaudo žiedą, atimtą iš Hama-
no, ir padavė jį Mordekajui, o
Estera pavedė Mordekajui val-
dyti Hamano namus.

7, 8: ... *Hamanas buvo sukniubęs prie guolio*: *sukniubti (prie kojų)* ko nors prašant buvo tuomet įprasta (žr. 1 Sam 25, 23–24; 2 Kar 4, 27; Mk 7, 25); karalienės guolį paliesdamas, Hamanas nusikalto haremo įstatams. Ar persų visuomenė dengdavo mirčiai pasmerkto asmens veidą, nėra žinoma, bet toks tikrai buvo romėnų ir graikų paprotys.

3 Tada Estera vėl kreipėsi į
karalių. Parpuolusi jam po ko-
jų, verkdama maldavo jį, kad
sužlugdytų piktas Hamano
Agagito užmačias ir jo sureng-
tą sąmokslą prieš žydus. 4 Ka-
raliui ištiesus Esterai auksinį
skeptrą, 5 ji pakilo nuo žemės
ir atsistojo prieš jį. „Jei kara-
liui patinka, – tarė Estera, –
jeigu aš radau malonės jo aki-
vaizdoje, jeigu šis dalykas ka-
raliui atrodo geras ir jeigu aš
turiu jo sutikimą, tebūna pa-
rašytas įsakas atšaukti Hame-
dato Agagito sūnaus Hamano
užmačias* – laiškus, kuriuos
jis parašė, duodamas įsakymus
sunaikinti žydus, esančius vi-
sose karaliaus valdose. 6 Kaip-
gi aš galiu pakelti nelaimę, ku-
ri grasina mano tautai? Kaipgi
aš galiu pakelti savo giminės
sunaikinimą?“ 7 Karalius Aha-
sueras tarė Esterai ir Morde-
kajui Žydui: „Tikėkite manimi,
aš savo ruožtu atidaviau Este-
rai Hamano namus, ir jis buvo
pakartas už tai, kad rengė są-
mokslą pakelti ranką prieš ži-
dus. 8 Jūs tad savo ruožtu gali-
te rašyti laišką žydų reikalu
karaliaus vardu, kaip jums at-
rodo gera, ir užantspauduoti jį
karaliaus žiedu, nes įsakas,
parašytas karaliaus vardu ir
užantspauduotas karaliaus
žiedu, negali būti atšauktas.“*
9 Tuo metu, trečiojo mėnesio –
sivano – dvidešimt trečiąją
dieną, buvo pašaukti karaliaus
raštininkai. Įsakas buvo pa-
rašytas pagal visa, ką įsakė
Mordekajis, visiems žydams,
satrapams, valdytojams ir pa-
reigūnams visų valdų nuo In-
dijos iki Etiopijos, visoms šim-
tas dvidešimt septynioms
sritims, kiekvienai sričiai jos
raštu ir kiekvienai tautai jos
kalba, taip pat ir žydams jų
raštu ir kalba. 10 Laiškus para-
šęs karaliaus Ahasuero vardu,
jis užantspaudavo juos kara-
liaus žiedu ir išsiuntė per raitus
bėgikus, jojančius ant kara-
liaus tarnybai laikomų, kara-
liškajame žirgyne išaugintų
ristūnų. 11 Tais laiškais kara-
lius leido žydams visur kiek-
viename mieste burtis ir ginti
savo gyvastį, būtent: visose Aha-
suero valdose naikinti, žudyti
ir sunaikinti jiems priešiškas

8, 5: ... *Hamedato Agagito sūnaus Hamano užmačias*: Estera šmaikščiai pakiša mintį, kad įsakas buvo Hamano kaltė.

8, 8: ... *karaliaus ... įsakas ... negali būti atšauktas*: karalius tiesiog negali įvykdyti Esteros prašymo (žr. 5 eilutę), atšaukti anksčiau duoto įsako prieš žydus dėl to, kad medų ir persų įstatymai buvo neatšaukiamo pobūdžio (žr. Est 1, 19; Dan 6, 9), bet jis paveda Esterai paskelbti jo vardu naują įsaką, kuris panaikina anksčiau duotojo įsako galią. Žr. Est 3, 12–13. Karalius atmeta Esteros pakištą mintį apie Hamano užmačias ir prisiima atsakomybę už įsaką, bet sustabdo įsako vykdymą naujais nurodymais.

bet kokios tautos ar srities pa-
jėgas kartu su moterimis bei
vaikais ir plėšti jų nuosavybę,
12 per vieną dieną visose Aha-
suero valdose dvyliktojo mėne-
sio, tai yra adaro mėnesio,
tryliktąją dieną.

E

Žydams grąžinamos teisės

1 Šis yra to laiško nuorašas:
„Karalius Ahasueras Didy-
sis šimto dvidešimt septynių
valdų nuo Indijos iki Etiopijos
valdytojams ir visiems, kurie
atsakingai rūpinasi mūsų rei-
kalais: pasveikinimas! 2 Dau-
gelis žmonių, pakartotinai
pagerbti nepaprastu savo ge-
radarių dosnumu, tampa tik
įžūlesni. 3 Nepajėgdami pakel-
ti sėkmės, jie ne tik stengiasi
padaryti žalos mūsų pavaldi-
niams, bet net metasi rengti
sąmokslus prieš savo gerada-
rius! 4 Išpuikę nuo kvailų žmo-
nių tuščio gyriaus, jie ne tik su-
naikina žmonių dėkingumą,
bet net tariasi išvengsią teisin-
gumo Dievo, kuris visa mato ir
nekenčia to, kas pikta. 5 Daž-
nai daugelis tų, kurie užima
atsakingas vietas, yra tapę
bendrininkais, išliejančiais ne-
kaltą kraują, paskatinti bičiu-
lių, kurie, turėdami jiems pa-
tikėtą viešųjų reikalų tvarky-
mą, įtraukė juos į neatitaiso-
mą nelaimę, 6 apvildami piktu
šmeižtu savo valdovų pasiti-
kėjimą. 7 Visa tai galima ma-
tyti ne tiek iš senųjų atžymų,
kurias esame gavę, bet kur kas
labiau ištyrinėjus tai, kuo bu-
vo nusikalsta neseniai never-
tų pareigūnų žalingu elgesiu.
8 Ateityje dėsime pastangas
padaryti karalystę ramią ir
taikingą visiems žmonėms 9 ir
nekreipdami dėmesio į šmei-
žikus, ir visad su didesne ati-
da spręsdami mums pateiktus
reikalus.
10 Juk taip Hamedato sūnus
Hamanas, Makedonietis,* –
neturintis nė lašo persų krau-
jo ir visiškai neturintis mūsų
gerumo – buvo laikomas mūsų
svečiu. 11 Jis patyrė tiek daug
mūsų palankumo, kurį mes tu-
rime visoms tautoms, kad bu-
vo paskelbtas ‘karaliaus tėvu’,
prieš kurį kiekvienas turėjo
pulti kniūbsčia kaip prieš ant-
rąjį po karaliaus. 12 Betgi, ne-
pajėgdamas pažaboti savo įžū-
lumo, jis rengė sąmokslą,
norėdamas atimti iš mūsų ka-
ralystę ir gyvastį. 13 Be to, jis
sukta klasta ir apgaulėmis

E, 10: ... *Makedonietis*: įkvėptasis knygos redaktorius helenistiniu laikotarpiu panaudojo *Makedonietį* šioje eilutėje ir *makedoniečiams* 14 eilutėje, ženklindamas Hamaną Makedoniečiu po to, kai Makedonija (Graikija) buvo užkariavusi Persiją, kaip labiausiai persų nekenčiamą žmogų. Hebrajiškasis tekstas panašiai daro, vadindamas Hamaną Agagitu. Žr. A, 17 paaiškinimą.

pareikalavo sunaikinti Mordekajį, mūsų išgelbėtoją bei nuolatinį geradarį, ir Esterą, mūsų didybės dalininkę be priekaišto, drauge su visa jų tauta.
[14] Mat tokiais būdais jis tikėjosi padaryti mus bejėgius ir perduoti persų valdžią makedoniečiams.
[15] Betgi mes išsiaiškinome, kad žydai, šio didžiausio niekšo pasmerkti pražūčiai, nėra nedorėliai, o priešingai – yra valdomi labai teisingų įstatymų.
[16] Jie yra vaikai Aukščiausiojo, gyvojo ir šlovingojo Dievo, kuris yra vedęs karalystę mums ir mūsų pirmtakams labai sėkmingu keliu.

[17] Žiūrėkite tad, kad nevykdytumėte laiškų, siųstų Hamedato sūnaus Hamano įsakymu,
[18] nes tas, kuris juos parašė, buvo pakartas prie Sūsos vartų drauge su visa jo šeimyna. Taip ūmai Dievas, Visatos Šeimininkas, ištiko jį teisinga bausme.

[19] Jūs turite iškabinti šio laiško nuorašą kiekvienoje viešoje vietoje, turite leisti žydams laikytis savo papročių
[20] ir taip turite jiems padėti, kad tą dieną, – dvyliktojo mėnesio – adaro – tryliktąją dieną, – paskirtą jų pražūčiai, jie apsigintų nuo užpuolėjų.
[21] Nes Visagalis Dievas savo išrinktajai tautai tą dieną iš pražūties dienos padarė džiaugsmo diena.
[22] Todėl jūs savo ruožtu turite švęsti šią ypatingą dieną tarp savo nustatytų švenčių su tokiu džiugesiu,
[23] kad ji ir dabar, ir ateityje, ir mums, ir geros valios persams reikštų pergalės šventę, o jūsų priešams primintų sunaikinimą.

[24] Visi miestai ir visos valdos, be išimties, kurie nesilaikys šio įsako, bus be pasigailėjimo sunaikinti ugnimi ir kalaviju. Jie taps amžinai neprieinami ne tik žmonėms, bet jų vengs net laukiniai žvėrys ir paukščiai."

8 skyriaus tęsinys

[13] Rašto turinys turėjo būti duotas kaip įsakas kiekvienai valdai ir paskelbtas visoms tautoms, o žydai turėjo būti pasiruošę tą dieną atkeršyti savo priešams.*
[14] Bėgikai tad, užsėdę ant savo eiklių karališkų ristūnų, išskubėjo, karaliaus įsakymo skatinami. Tuo tarpu įsakas buvo paskelbtas Sūsos mieste.

[15] Mordekajis išėjo iš karaliaus rūmų, vilkėdamas karališku mėlynos ir baltos spalvos apdaru, su puikiu auksiniu vainiku ir plonos drobės bei violetinės vilnos skraiste. Sūsos

8, 13: ... *atkeršyti savo priešams*: iš dalies save ginti (žr. Est E, 20), iš dalies ženklinti faktą, kad nuožmusis priešų planuotas žiaurumas prieš žydus dabar tampa bausme žydų priešams. Žr. 9, 1–2.

mieste aidėjo džiugūs šauks-
mai. 16 Žydai patyrė šviesą ir
malonumą, džiaugsmą ir pa-
garbą. 17 Visose valdose ir vi-
suose miestuose, kuriuos tik
pasiekdavo karaliaus įsaky-
mas ir įsakas, žydams buvo
linksmybė ir džiaugsmas, puo-
ta ir poilsio diena.* Be to, daug
krašto gyventojų dėjosi esą žy-
dai, nes juos buvo apėmusi žy-
dų baimė.

Žydų pergalė

9 1 Taigi dvyliktojo mėne-
sio, tai yra adaro, trylik-
tąją dieną, kai karaliaus įsa-
kymas ir įsakas turėjo būti
vykdomi, tą pačią dieną, kai žy-
dų priešai tikėjosi juos nuga-
lėti, įvyko priešingai: žydai nu-
galėjo savo priešus. 2 Visose
karaliaus Ahasuero valdose
žydai susibūrė savo miestuo-
se, rengdamiesi pulti visus, no-
rėjusius jiems padaryti žalos.
Tačiau nė vienas jiems nepasi-
priešino, nes žydų baimė buvo
apėmusi visus gyventojus. 3 Iš
tikrųjų visi valdų didžiūnai –
satrapai, valdytojai ir kara-
liaus pareigūnai – padėjo žy-
dams, nes juos buvo apėmusi
Mordekajo baimė. 4 Mat Morde-
kajis buvo galingas karaliaus
rūmuose, ir vyrui Mordekajui
tampant vis galingesniam, jo
garsas sklido po visas valdas.
5 Žydai tad nugalėjo visus savo
priešus kalaviju, juos žudydami
ir naikindami. Su savo priešais
jie elgėsi, kaip norėjo.

6 Sūsos pilyje žydai užmušė ir
sunaikino iš viso penkis šimtus
žmonių. 7 Jie užmušė Paršan-
datą, Dalfoną, Aspatą, 8 Poratą,
Adaliją, Aridatą, 9 Parmaštą,
Arisajį, Aridajį, Vaizatą 10 – de-
šimt žydų priešo Hamedato
sūnaus Hamano sūnų. Bet plė-
šimu jie neužsiėmė.*

11 Tą pačią dieną užmuštųjų
skaičius Sūsos pilyje buvo pra-
neštas karaliui. 12 Karalius ta-
rė karalienei Esterai: „Vien
Sūsos pilyje žydai užmušė iš
viso penkis šimtus žmonių,
taip pat ir dešimt Hamano sū-
nų. Ką tad jie bus padarę kito-
se karalystės srityse! Ko dabar
tu nori? Tai bus suteikta. Ko
dabar tu prašai? Bus įvykdy-
ta.“ – 13 „Jeigu karaliui atrodo
gera, – atsakė Estera, – tebū-
na Sūsoje gyvenantiems žy-
dams leista ir rytoj elgtis pa-
gal šios dienos įsaką, o tie
dešimt Hamano sūnų tebūna
pakarti kartuvėse.“ 14 Karalius
tad įsakė, kad tai būtų įvykdy-
ta. Sūsoje buvo paskelbtas įsa-
kas, ir anie dešimt Hamano

8, 17: ... *puota ir poilsio diena*: prie-
šingybė dienai su pasninku, verks-
mu ir aimanomis. Žr. Est 4, 3.

9, 10: *Bet plėšimu jie neužsiėmė*:
priešingai izraeliečiams, kovojusiems
su Agagu (žr. 1 Sam 15, 9). Žr. taip
pat Est 9, 15–16.

sūnų buvo pakarti. 15* Sūsoje
gyvenantys žydai vėl susirinko
ir adaro mėnesio keturioliktą-
ją dieną užmušė Sūsoje tris
šimtus žmonių, bet plėšimu jie
neužsiėmė.
16 Kiti žydai, gyvenę kara-
liaus valdose, irgi susibūrė gin-
ti savo gyvasties ir apsigynė,
užmušdami septyniasdešimt
penkis tūkstančius* jų neken-
čiančių žmonių, bet plėšimu jie
neužsiėmė. 17 Tai buvo adaro
mėnesio tryliktoji diena; ketu-
rioliktąją dieną jie ilsėjosi, pa-
sidarydami ją švente ir links-
mybės diena.
18 Betgi žydai, gyvenę Sūsoje,
susibūrė ir tryliktąją, ir ketu-
rioliktąją dieną, o ilsėjosi pen-
kioliktąją, padarydami ją šven-
te ir linksmybės diena. 19 Užtat
kaimų žydai, gyvenantys mies-
tuose be sienų, laiko adaro
mėnesio keturioliktąją dieną
džiaugsmo ir šventės diena –
poilsio diena, kurios atmini-
mui jie siunčia vieni kitiems
skanėstų dovanas.

Purimų šventė

20 Mordekajis, užrašęs šiuos
įvykius, išsiuntinėjo laiškus vi-
siems žydams ir artimose, ir
tolimose karaliaus Ahasuero
valdose, 21 įpareigodamas juos
švęsti adaro mėnesio keturio-
liktąją dieną ir dar to paties
mėnesio penkioliktąją dieną
kasmet 22 kaip dienas, kurio-
mis žydai apsigynė nuo savo
priešų, ir kaip mėnesį, kuria-
me jiems skausmas pavirto
džiaugsmu ir gedulas švente.
Jie buvo įpareigoti jas švęsti
kaip dienas puotų ir linksmy-
bės, kaip progą siųsti skanės-
tų vieni kitiems ir dovanų varg-
šams. 23 Taigi žydai, ką buvo
pradėję švęsti, padarė papro-
čiu, vykdydami tai, kam Mor-
dekajis buvo juos įpareigojęs.
24 Hamedato Agagito sūnus
Hamanas, visų žydų priešas
engėjas, buvo surengęs sąmoks-
lą prieš žydus, norėdamas juos
sunaikinti, ir buvo metęs „Pur“,
tai yra burtą, kad juos nugalė-
tų ir sunaikintų. 25 Betgi, Es-
terai nuėjus pas karalių, jis
įsakė raštu, kad nedorosios už-
mačios, kurias Hamanas buvo
sumanęs prieš žydus, kristų
ant galvos jam pačiam ir kad
Hamanas ir jo sūnūs būtų pa-
karti kartuvėse. Todėl tos die-
nos ir yra vadinamos Purimais,
nuo žodžio „Pur“. 26 Taigi dėlei
viso, kas buvo tame laiške pa-
rašyta, dėlei to, ką jie dėl šio
dalyko buvo išgyvenę, ir dėlei
to, kas jiems buvo nutikę, 27 žy-

9, 15: Šios antrosios žudynės paaiškina dvi Purimų šventės dienas – adaro mėnesio 13 ir 14 – Sūsos žydų bendruomenėje.

9, 16: ... *septyniasdešimt penkis tūkstančius*: pasak graikiškojo teksto, šis skaičius buvo penkiolika tūkstančių.

dai pradėjo ir neatšaukiamai
įpareigojo save, savo palikuonis
ir visus, kurie norės prie jų pri-
sidėti, švęsti tas dvi dienas nu-
statytu būdu kasmet joms skir-
tu laiku. 28 Taigi tas dienas turi
minėti ir švęsti per kartų kar-
tas kiekviena šeima, kiekvie-
na sritis ir kiekvienas miestas.
Niekad nebus atšauktos žydų
Purimų dienos ir niekad neiš-
blės jų atminimas tarp jų pa-
likuonių.

29 Abihailo duktė ir karalie-
nė Estera parašė šį antrą laiš-
ką* apie Purimus, norėdama
patvirtinti kuo įsakmiau anks-
čiau kalbėtą Mordekajo Žydo
laišką. 30 Laiškai buvo siųsti su
ramybės ir saugumo linkėjimu
visiems žydams, gyvenantiems
šimtas dvidešimt septyniose
karaliaus Ahasuero karalystės
valdose. 31 Taip buvo įvestos
joms skirtu laiku šios Purimų
dienos, kurias Mordekajis Žy-
das ir karalienė Estera buvo
nustatę žydams, lygiai kaip
jiedu anksčiau buvo įpareigo-
ję save ir savo tautą pasnin-
kui ir maldavimui.* 32 Esteros
žodis, patvirtinantis šias Pu-
rimų apeigas, buvo įrašytas į
knygą.

Ahasueras pagerbia Mordekajį

10 1 Ahasueras uždėjo
duoklę ir žemynui, ir
saloms. 2 Visi jo galybės bei
narsos žygdarbiai ir išsamus
pasakojimas apie Mordekajo
didybę, kuria karalius jį iš-
aukštino, argi nėra užrašyti
Medijos ir Persijos karalių
Metraščiuose? 3 Iš tikrųjų Mor-
dekajis Žydas buvo karalystė-
je antrasis po karaliaus Aha-
suero, įtakingas žydams bei
mielas savo gausiems tau-
tiečiams, nes jis sielojosi savo
tautos reikalais ir rūpinosi vi-
sų savo palikuonių gerove.

E. UŽBAIGA

F

Mordekajo sapnas išsipildo

1 „Tai yra Dievo darbas, – ta-
rė Mordekajis, – 2 aš prisime-
nu sapną, kurį susapnavau
kaip tik apie šiuos dalykus.
Niekas iš jo neliko neišsipildę –
3 šaltinis, kuris tapo upe, švie-
sa ir saulė, galingas potvynis.

Upė yra Estera, kurią vedė
karalius ir padarė karaliene.

4 Du slibinai – tai aš ir Ha-
manas.

9, 29: ... *šį antrą laišką*: šio laiško turinys yra Est 9, 20–28. Estera ji patvirtina. Pirmasis laiškas, rašytas karaliaus vardu, yra minimas Est 8, 9.

9, 31: ... *pasninkui ir maldavimui*: kaip anksčiau žydai prisiėmė pareigą pasninkauti ir šauktis Dievo norint pašalinti pavojų, taip dabar jie švenčia Purimų dienas, minėdami tautos išgelbėjimą. Abiem atvejais Mordekajo ir Esteros raginami. Žr. Est 4, 3. 15–16.

5 Tautos yra žmonės, susibū-
rę sunaikinti žydų vardą.
6 O mano tauta – tai Izrae-
lis, kuris šaukėsi Dievo ir buvo išgelbėtas.

Taip VIEŠPATS išgelbėjo savo tautą ir apsaugojo mus nuo visų šių nelaimių. Dievas padarė didelių ženklų ir nuostabių darbų, kokių nėra įvykę
tautoms. 7 Tam tikslui jis pa-
rengė du burtus:* vieną Dievo tautai, o antrą visoms kitoms
tautoms. 8 Tie du burtai išsi-
pildė paskirtą valandą, metą ir dieną Dievo akivaizdoje bei
visose tautose. 9 Dievas atsi-
minė savo tautą ir apgynė savo paveldą.

10* Nuo šiol tad tos dienos bus švenčiamos adaro mėnesio keturioliktąją ir penkioliktąją dieną, susirenkant džiaugsmo ir linksmybės sueigai Dievo akivaizdoje per visas kartas jo tautoje – Izraelyje.“

F, 7: ... *parengė du burtus*: šiame graikiškosios Esteros knygos skaitinyje Dievas parengia du burtus nuspręsti dviem likimams – Izraelio ir tautų. Graikiškojo pasakojimo pobūdis yra labiau religinis. Pasak Est 3, 5 hebrajiškojo teksto, šventė vadinama Purimų vardu, nes Hamanas metė burtus nuspręsti žydų sunaikinimo dienai.

F, 10: Graikiškoji Esteros knyga turi tokį prierašą: ketvirtaisiais Ptolemėjo ir Kleopatros valdymo metais Dositėjas, kuris, sakoma, buvo kunigas ir levitas, su sūnumi Ptolemėju atnešė šį Purimų laišką, sakydami, kad jis yra autentiškas ir kad Ptolemėjo sūnus Lysimachas, iš Jeruzalės bendruomenės, buvo jį išvertęs. Data, minima šiame prieraše, turbūt yra 78–77 m. prieš Kristų, Ptolemėjo XII ir Kleopatros V valdymo metais.

PIRMOJI MAKABĖJŲ KNYGA

Dvi Makabėjų knygos – Pirmoji Makabėjų (1 Mak) ir Antroji Makabėjų (2 Mak) – aprašo žydų tautos, Sandoros bendrijos, kovas už religinę ir politinę nepriklausomybę su Seleukidų karaliais II a. prieš Kristų (žr. 1 Mak 2, 4. 66; 2 Mak 8, 5. 16; 10, 1. 16). Knygų vardo ištaka yra aramėjiškas titulas Makkaba, – lietuviškai Kūjelis, arba Makabėjas, – duotas žymiausiam kovų didvyriui Judui, o vėliau ir broliams, rėmėjams ir net kitiems to laikotarpio tikėjimo didvyriams (žr. 2 Mak 7).

Makabėjų knygos yra du pasakojimai iš dalies apie tuos pačius II a. prieš Kristų įvykius. Sandoros bendrija tuomet jautėsi esanti kultūros jūroje. Sugraikinimas – helenizmas – kėlė įtampą tarp tikėjimo ir kultūros. Protestą prieš pagundą pasiduoti svetimųjų kultūrai skatino ir lydėjo religinis bei tautinis žydų atgimimas. Seleukidų karalius Antiochas IV Epifanas (175–163 m. prieš Kristų) save laikė „epifanu“ – „apsireiškusiu dievu {Dzeusu}“ – ir reikalavo, kad pavaldiniai jį garbintų.

Žydams karaliaus savęs sudievinimas – apoteozė – buvo begėdiškiausias žmogaus įžūlumas prieš Dievą. Palestinoje viešpatavo prievarta ir smurtas. Kai kurie – helenistai ir bailesnieji – pakluso Antiocho IV Epifano įsakui, kiti, atsisakydami išduoti Sandoros tikėjimą, tapo kankiniais. Įtampa tarp tikėjimo ir kultūros baigėsi sukilimu už tikėjimo ir tautos laisvę.

Makabėjų knygos neįeina į hebrajiškąjį kanoną, t. y. Palestinos Senojo Testamento knygų sąrašą, sudarytą I a. po Kristaus gale, bet priklauso graikiškajai Septuagintai, t. y. išeivijos judaizmo Senojo Testamento knygų sąrašui, sudarytam I a. prieš Kristų. Kadangi jų nėra Palestinos kanone, žydai ir protestantai jas laiko apokrifais – knygomis, kurios nėra įkvėptos. Katalikų Bendrija, sekdama apaštalų pavyzdžiu, jas priima kaip įkvėptas knygas.

1-oji Makabėjų knyga buvo parašyta apie 100 m. prieš Kristų hebrajų kalba, bet jos pirmasis leidimas nėra išlikęs. Nūdien skaitoma 1-oji knyga – prieškristinio amžiaus graikiškas vertimas. Autorius, turbūt Palestinos žydas, nėra žinomas. Jis gerai pažinojo savo tautos tikėjimo kraitį bei šventąsias knygas ir turėjo po ranka tikras žinias apie jos netolimą praeitį (nuo 175–134 m. prieš Kristų). Galbūt jis net pats buvo buvęs kai kurių įvykių dalyvis. Jo tikslas buvo įamžinti Izraelio išgelbėjimą, kurį Dievas įvykdė per Matatijo šeimą (žr. 1 Mak 6, 62), ypač per tris jo sūnus – Judą, Jonataną, Simoną – ir jo vaikaitį Joną Hirkaną.

Septyni poetiški skaitiniai seka hebrajiškosios poezijos stiliumi: keturios raudos (žr. 1 Mak 1, 25–28. 36–40; 2, 8–13; 3, 45) ir trys šlovės

giesmės – apie „mūsų protėvius“ (žr. 1 Mak 2, 51–64), apie Judą (žr. 1 Mak 3, 3–9) ir apie Simoną (žr. 1 Mak 14, 4–15).

Knygoje atsispindi įprastinis Izraelio tikėjimo kraitis. Izraelio tauta turi ypatingą pašaukimą, nes ją vienas tikrasis Dievas išsirinko savo Sandoros dalyve. Jį pažinti ir garbinti yra ypatinga Izraeliui suteikta malonė. Jis yra jų amžinasis geradarys ir ištikima pagalba. Ir Izraelio tauta turi būti ištikima, tik jį vieną garbinti ir tiksliai laikytis jai duotų įsakymų.

Įkvėptasis autorius pabrėžia, kad ištikimybė Mozės Mokymui – Įstatymui yra Izraelio meilės Dievui išraiška. Grumtynės, kurias jis aprašo, yra ne tiek tarp žydo ir pagonio, kiek tarp tų, kurie laikosi Įstatymo, ir tarp tų – žydų ar pagonių, kurie nori sunaikinti Įstatymą. Būdinga, kad jis labiau smerkia savo tautos atkritėlius – tikėjimo ir ištikimumo pavyzdžių Judo ir jo brolių priešus negu Seleukidų valdžios atstovus.

1 Makabėjų knygos metmenys

A.	Įvadas: helenizmas Mažojoje Azijoje	1, 1–9
B.	Makabėjų sukilimas	1, 10 – 2, 70
C.	Judo Makabėjo žygiai	3, 1 – 9, 22
D.	Jonatano žygiai	9, 23 – 12, 53
E.	Simonas, vyriausiasis kunigas ir etnarchas	13, 1 – 16, 24

A. ĮVADAS: HELENIZMAS MAŽOJOJE AZIJOJE

Aleksandras Didysis ir jo įpėdiniai

1 [1] Tada, kai Pilypo sūnus
Aleksandras Makedonie-
tis, atžygiavęs iš Kitimų kraš-
to,* nugalėjo persų ir medų ka-
ralių* Darijų, jis tapo karaliu-
mi jo vietoje. Pirma jis buvo
tapęs Graikijos valdovu. [2] Jis
ėjo į daug karo žygių, paėmė
daug tvirtovių ir žudė žemės
karalius. [3] Taigi jis nužygiavo
iki žemės pakraščių, apiplėš-
damas tautą po tautos. Žemė,
netekusi žado, gulėjo prie jo ko-
jų, o jo širdis tapo išdidi ir įžūli.
[4] Sutelkęs didžiulę kariuome-
nę, jis pavergė kraštus, tautas
ir karalius. Jie mokėjo jam
duoklę.
[5] Bet vėliau, ligos paguldytas
į lovą, jis jautė, kad artinasi
mirtis. [6] Jis tad, pasišaukęs
savo garbingiausius pareigū-

1, 1: ... *iš Kitimų krašto*: iš Graikijos. Pradžioje vardas *Kitimai* ženklino *Kiti*, Kipro salos sostinės, gyventojus, ilgainiui visus Kipro gyventojus (žr. Iz 23, 1; Jer 2, 10), galop graikus ir net romėnus. Žr. Dan 11, 30 paaiškinimą. ... *persų ir medų karalių*: Darijus III (336–331 m. prieš Kristų).

nus, kurie buvo augę su juo nuo
pat jaunystės, ir dar būdamas
gyvas, padalijo jiems savo ka-
ralystę.
7 Kai mirė, Aleksand-
ras buvo karaliavęs dvylika
metų.*

8 Jo pareigūnai tad perėmė
karalystę, kiekvienas savo val-
dose.
9 Jam mirus, visi užsidėjo
karaliaus vainikus, taip pat per
daugelį metų ir jų įpėdiniai, at-
nešdami daug nelaimių žemėje.

B. MAKABĖJŲ SUKILIMAS

Sutartis tarp žydų ir pagonių

10 Iš jų išaugo ypač nedora at-
žala, karaliaus Antiocho sūnus
Antiochas Epifanas, kadaise
buvęs Romoje įkaitas. Jis tapo
karaliumi šimtas trisdešimt
septintaisiais graikų karalys-
tės metais.*

11 Tomis dienomis reiškėsi
Izraelyje vyrai, nepaisantys
Įstatymo, ir jie suvedžiojo daug
žmonių. „Eime, – jie sakė, – ir
sudarykime sutartį su pagoni-
mis, gyvenančiais visur aplink
mus. Juk nuo to laiko, kai mes
nuo jų atsiskyrėme, mus ištiko
daug nelaimių.“
12 Šis pasiūly-
mas atrodė priimtinas.
13 Kai
kurie nedelsdami nuėjo pas
karalių, ir jis leido jiems įvesti
pagonių gyvenimo būdą.
14 Jie
tad pagal pagonių paprotį pa-
statė Jeruzalėje gimnastikos
mokyklą.*
15 Pašalinę apipjaus-
tymo ženklus, jie atsimetė nuo
šventosios Sandoros, pasidavė
pagonių valdžiai ir parsidavė
daryti pikta.

Antiocho žygis prieš Egiptą

16 Antiochas, įsitvirtinęs sa-
vo karalystėje, nutarė tapti
Egipto karaliumi ir valdyti
dvi karalystes.
17 Jis tad įsiver-
žė į Egiptą su galingomis pa-
jėgomis, su kovos vežimais ir

1, 7: ... *dvylika metų*: 336–323 m. prieš Kristų.

1, 10: ... *šimtas trisdešimt septintaisiais ... metais*: Antiochas IV užgrobė sostą 175 m. prieš Kristų rugsėjo mėn. Makabėjų knygoje datos yra duodamos pagal Seleukidų erą, tačiau ji buvo skaičiuojama dviem skirtingais būdais. Antiochiečiai šia data laikė 312 m. prieš Kristų spalio mėn. (pagal sirų kalendorių), o babiloniečiai ir žydų kunigai eros pradžia laikė 311 m. prieš Kristų balandžio mėn. (pagal Šventyklos kalendorių). 1 Mak knygos autorius politinius įvykius datuoja pagal sirų kalendorių, bet religinius įvykius pagal Šventyklos kalendorių. Taigi pasaulietiški Naujieji metai prasidėdavo rugsėjo ar spalio mėnesį, o religiniai – kovo ar balandžio mėnesį.

1, 14: ... *gimnastikos mokyklą*: graikiškai *gymnasion*, nes mankštą darydavo nuogi. *Gymnasion*, būdama atletinio ir intelektualinio gyvenimo simboliu bei centru, tapo pagrindine helenizmo skleidimo vieta. Žydų jaunimą traukė sportas ir jaunų žmonių sueigos. Gimnastikos mokykloje jie gaudavo ir karinį apmokymą, ir pilietinį auklėjimą. Dalyvaudami intelektualiniame helenizmo gyvenime, ilgainiui pereidavo į pagoniją.

drambliais,* raitija ir didžiu-
liu laivynu 18 ir puolė Egipto ka-
ralių Ptolemėją. Tai pamatęs,
Ptolemėjas išsigando ir nuo jo
pabėgo, palikdamas daug nu-
kautų kareivių. 19 Egipto žemės
įtvirtintieji miestai buvo paim-
ti, Antiochas apiplėšė Egipto
žemę.

Žydų persekiojimas

20 Antiochas, nugalėjęs Egip-
tą, šimtas keturiasdešimt tre-
čiaisiais metais* sugrįžo ir lei-
dosi į žygį prieš Izraelį ir Jeru-
zalę su didžiule kariuomene.
21 Įžūliai įsiveržęs į Šventovę,
jis paėmė auksinį smilkalų au-
kurą, žvakidę su visais jos reik-
menimis, 22 Artumo duonos
stalą, geriamųjų atnašų tau-
res, dubenis, auksinius smilky-
tuvus, užuolaidą, vainikus ir
auksinius Šventyklos papuoši-
mus nuo jos priekio, ją visai
apnuogindamas. 23 Jis paėmė
iš jos ir auksą, ir sidabrą, ir vi-
sus brangius reikmenis. Atra-
dęs paslėptus turtus, jis ir juos
pasigrobė. 24 Visa tai pasiėmęs,
jis sugrįžo į savo kraštą. Antio-
chas išliejo daug kraujo ir kal-
bėjo su dideliu įžūlumu.

25 Tada izraeliečius apėmė
didžiulis gedulas
visose jų gyvenvietėse;
26 vadai bei seniūnai aimanavo,
merginos ir vaikinai
nuleido rankas
ir išblėso moterų grožis.
27 Jaunikiai užvedė raudą,
jaunosios sėdėjo gedėdamos
ant vedybų lovos.
28 Šalis drebėjo dėl savo
gyventojų,
ir visi Jokūbo namai
apsivilko gėda.

Jeruzalės nuniokojimas

29 Dvejiems metams praėjus,
karalius atsiuntė į Judo mies-
tus vyriausiąjį duoklės rinkėją.
Jis atžygiavo į Jeruzalę su di-
dele kariuomene. 30 Kreipda-
masis į juos klasta taikingais
žodžiais, jis laimėjo jų pasitikė-
jimą. Tada jis staiga užpuolė
miestą ir, nuožmiai jį nunioko-
jęs, išžudė daug žmonių Izrae-
lyje. 31 Apiplėšęs miestą, pade-
gė jį, išgriovė namus ir išardė
visas miesto sienas. 32 Moterys
ir vaikai buvo paimti į nelais-
vę, o galvijai pagrobti. 33 Tada
jie atstatė Dovydo miestą* su

1, 17: ... *drambliais*: svarbus Seleukidų ginkluotės dalinys. Apie 300 m. prieš Kristų Seleukas I, dinastijos įkūrėjas, nusipirko penkis šimtus dramblių iš Indijos. Žr. 1 Mak 6, 34–37.

1, 20: ... *šimtas keturiasdešimt trečiaisiais metais*: 169 m. prieš Kristų. 1 Mak knygoje neminima antroji Egipto invazija. Žr. 2 Mak 5, 1. 11; Dan 11, 25. 29.

1, 33: ... *Dovydo miestą*: ne Siono kalną ant rytinės Jeruzalės kalvos, kurią Dovydas paėmė iš jebusitų (žr. 2 Sam 5, 7), bet naują tvirtovę ant vakarinės kalvos, kuri yra aukštesnė už Šventyklą ir Siono kalną. Tvirtovė turėjo sirų ir makedoniečių įgulą drauge su atkritėliais žydais ir buvo nuolatinė grėsmė Šventyklai ir žydams (žr. 36 eilutę). Žr. 1 Mak 13, 49–52.

aukšta bei tvirta siena ir stipriais bokštais, padarydami jį savo tvirtove. 34 Ten jie apgyvendino nusidėjėlių kariauną, Įstatymo nesilaikančius vyrus. Ten jie įsitvirtino, 35 apsirūpindami ginklais bei maisto ištekliais ir sunešdami ten grobį, kurį buvo paėmę iš Jeruzalės. Jie tapo dideliu pavojumi.

36 Iš pasalų jie grasino
Šventovei,
visad nedori priešai Izraelio.
37 Aplink Šventovę jie liejo
nekaltą kraują,
teršė šventąją vietą.
38 Nuo jų pradėjo išsibėgioti
Jeruzalės gyventojai,
ji pavirto svetimųjų buveine.
Ji pasidarė svetima savo
palikuonims,
ją paliko jos vaikai.
39 Jos Šventovė tapo tuščia
tarsi plyni tyrai;
jos šventės pavirto gedulu,
jos šabai – pajuoka,
jos garbė – panieka.
40 Nūn jos negarbė prilygo jos
buvusiai garbei,
jos didingumas pavirto
gedulu.

Draudžiama garbinti Sandoros Dievą

41 Tada karalius paskelbė visai karalystei įsaką, kad visi turi būti viena tauta. Visi tad turi atsisakyti savo atskirų papročių. 42 Visi pagonys pakluso karaliaus įsakui. 43 Daugelis izraeliečių mielai priėmė jo religiją, atnašaudami aukas stabams ir išniekindami šabą.

44 Karalius per pasiuntinius išsiuntė laiškus į Jeruzalę ir Judo miestus, įsakydamas jiems sekti jų kraštui svetimus papročius: 45 uždrausti deginamąsias atnašas, aukas ir liejamąsias atnašas Šventovėje, nešvęsti šabų ir švenčių, 46 suteršti Šventovę ir visa, kas šventa, statyti aukurus, šventyklas ir alkus stabams, 47 aukoti kiaules ir nešvarius gyvulius ir 48 palikti savo sūnus neapipjaustytus. Be to, pasidaryti nešvariems, atsiduodant viskam, kas nešvaru ir bjauru, 49 idant lengviau užmirštų Įstatymą ir permainytų visus įsakus. 50 O jei kas atsisakytų elgtis pagal šį karaliaus įsaką, turi būti nubaustas mirtimi.

51 Tokie buvo jo įsakai, paskelbti visoje karalystėje. Jis paskyrė prižiūrėtojus visai tautai ir įsakė Judo miestams iš eilės atnašauti auką. 52 Daugelis žmonių – visi atsimetėliai nuo Įstatymo – dėjosi prie jų, darydami pikta krašte. 53 Izraeliečiai buvo priversti nuo jų slapstytis, kur tik galėjo rasti prieglobstį.

54 Kislevo mėnesio penkioliktą dieną šimtas keturiasdešimt penktaisiais metais*

1, 54: *Kislevo mėnesio penkioliktą dieną šimtas keturiasdešimt penktaisiais*

karalius pastatė sunaikinimo
Pabaisą* ant deginamosios at-
našos aukuro. Aukurai buvo
statomi ir aplinkiniuose Judo
miestuose. 55 Smilkalai buvo
deginami prie namų durų ir
gatvėse. 56 Įstatymo ritiniai,*
užtikti pas žmones, buvo plė-
šomi ir deginami. 57 Kas tik
būdavo užtiktas turintis San-
doros knygą ar besilaikantis
Įstatymo, tas karaliaus įsaku
būdavo pasmerkiamas mirti.
58 Mėnesis po mėnesio jie var-
tojo smurtą prieš visus pažei-
dėjus, užtiktus Izraelio mies-
tuose. 59 Kas mėnesį dvidešimt
penktąją mėnesio dieną buvo
atnašaujama auka ant degi-
namosios aukos aukuro. 60 Mo-
terys, leidusios apipjaustyti
savo vaikus, buvo nubaustos
mirtimi, laikantis karaliaus
įsako, 61 su kūdikiais, pakar-
tais ant motinų kaklo. Šeimos
nariai drauge su atlikusiais
apipjaustymą buvo baudžiami
mirtimi.
62 Betgi daugelis Izraelyje li-
ko tvirti ir ryžtingi nevalgyti
nieko, kas nešvaru. 63 Jie ver-
čiau rinkosi mirtį, negu sutiko
tapti nešvarūs maistu ar išnie-
kinti šventąją Sandorą. Ir jie
buvo nubausti mirtimi. Tikrai
nuožmus pyktis ištiko Izraelį.

Matatijas ir jo sūnūs

2 1 Tomis dienomis Matati-
jas, sūnus Jono sūnaus
Simeono, kunigas iš Joaribo,
išsikėlė iš Jeruzalės ir apsigy-
veno Modeine.* 2 Jis turėjo pen-
kis sūnus: Joną, vadinamą Ga-
džiu, 3 Simoną, vadinamą
Tasiu, 4 Judą, vadinamą Maka-
bėju, 5 Eleazarą, vadinamą
Avaranu, ir Jonataną, vadina-
mą Apfu. 6 Matydamas švent-
vagiškus darbus Jude ir Jeru-
zalėje, jis tarė:
7 „Oi, vargas! Kam gi turėjau
gimti,
kad regėčiau savo tautos
žūtį
bei žūtį šventojo miesto,
kad jame gyvenčiau,
kai jis buvo atiduotas
priešams
ir šventoji vieta pateko į
svetimųjų rankas?
8 Jo Šventykla pasidarė
tarsi žmogus be gero vardo,
9 jos šlovės indai išgabenti
į nelaisvę.
Jo mažyliai buvo išžudyti
gatvėse,

metais: 167 m. prieš Kristų gruodžio pradžioje. ... *sunaikinimo Pabaisą*: hebrajų kalba žodžių žaismas išreiškiant panieką Olimpo dievui Dzeusui – *Dangaus viešpačiui*, kurio atvaizdas buvo padėtas ar aukuras pastatytas ant deginamųjų atnašų aukuro Jeruzalės Šventykloje. Žr. Dan 9, 27; 11, 31.

1, 56–57: *Įstatymo ritiniai*: viena ar daugiau pirmųjų penkių Senojo Testamento – Penkiaknygės – knygų.

2, 1: ... *Modeine*: nūdien kaimas maždaug 32 km į šiaurės vakarus nuo Jeruzalės.

jo jauni vyrai krito nuo
priešų kalavijo.
10 Kuri tauta nėra gavusi
dalies
iš jo rūmų,
nepasiėmusi ką nors iš jos
grobio?
11 Visos jo puošmenos buvo
išgabentos.
Kadaise laisvas,
nūn vergu paverstas.
12 Štai kaip nuniokota mūsų
Šventoji vieta,
mūsų grožis ir šlovė!
Štai kaip ji pagonių
išniekinta!
13 Kam gi mums ir begyventi?“
14 Matatijas, persiplėšęs sa-
vo drabužius, apsivilko ašuti-
ne ir didžiai gedėjo.

Matatijo sukilimas

15 Karaliaus pareigūnai, va-
ru vertę atsimesti, atvyko į Mo-
deino miestą surengti aukų at-
našavimo. 16 Apie juos susibūrė
daug izraeliečių. Ir Matatijas
bei jo sūnūs buvo priversti pa-
sirodyti. 17 Karaliaus pareigū-
nai kreipėsi į Matatiją, tarda-
mi: „Tu esi vadas, gerbiamas
ir žymus žmogus šiame mies-
te. Tu turi sūnų ir tautiečių, ku-
rie tave palaiko. 18 Nūn tad eikš
ir pirmasis įvykdyk karaliaus
įsaką, kaip kad padarė visos
tautos ir visi Judo vadai bei vi-
si pasilikusieji Jeruzalėje kad
padarė. Tada tu bei tavo sūnūs
būsite tarp Karaliaus bičiulių*
ir būsite pagerbti sidabru, auk-
su ir gausiomis dovanomis.“
19 Bet Matatijas, atsakyda-
mas pakeltu balsu, tarė: „Net
jeigu visos tautos karaliaus
valdose jam paklustų ir net jei-
gu kiekviena tauta, atsimesda-
ma nuo savo protėvių religijos,
sutiktų vykdyti karaliaus įsa-
kus, 20 vis tiek aš, mano sūnūs
ir mano tautiečiai liktume prie
savo protėvių Sandoros. 21 Sau-
gok Dieve, kad mes turėtume
atmesti Įstatymą ir įsakymus!
22 Karaliaus įsakams nepaklu-
sime, nuo savo religijos nei į de-
šinę, nei į kairę nesuksime.“
23 Vos jam pabaigus kalbėti,
vienas žydas išėjo į priekį visų
akyse atnašauti aukos ant Mo-
deino aukuro pagal karaliaus
įsaką. 24 Tai pamatęs, Matati-
jas užsidegė uolumu, jam dre-
bėjo širdis iš susijaudinimo. Jį
užplūdo teisus pyktis. Tad pri-
bėgęs atsimetėlį jis užmušė
ant aukuro. 25 Tuo pačiu metu
jis užmušė ir karaliaus parei-
gūną, norintį priversti juos
atnašauti auką, ir nugriovė
aukurą. 26 Degdamas uolumu
ginti Įstatymą, jis elgėsi lygiai
taip, kaip buvo pasielgęs ka-
daise Finehas su Salu'o sūnu-
mi Zimriu.

2, 18: ... *tarp Karaliaus bičiulių*: helenistinio karaliaus dvaro kilmingųjų grupė.

27 Tada Matatijas perėjo mies-
tą, šaukdamas pakeltu balsu:
„Kas tik yra uolus dėl Įstaty-
mo ir laikosi Sandoros, teišei-
na su manimi!“ 28 Tada jis ir jo
sūnūs, palikdami mieste visa,
ką turėjo, išbėgo į kalnus.

Kautynės šabo dieną

29 Daug žmonių, ieškančių
teisumo ir teisingumo, išėjo gy-
venti į tyrus,* 30 pasiimdami ir
savo vaikus, ir savo žmonas, ir
net savo galvijus, nes juos bu-
vo užgulusios nepakeliamos
nelaimės. 31 Karaliaus pareigū-
nus ir įgulą, esančius Jeruza-
lėje, Dovydo mieste, pasiekė ži-
nia, kad vyrai, atsisakę vykdyti
karaliaus įsaką, yra išėję į
slėptuves tyruose. 32 Stiprus
dalinys tuojau pat išskubėjo jų
vytis. Pasiviję pasistatė sto-
vyklą ir sustojo į mūšio rikiuo-
tę. Ta diena buvo šabas. 33 „Da-
bar pats laikas, – jiems šaukė
kareiviai, – išeikite ir vykdyki-
te, ką karalius įsako! Išliksite
gyvi!“ 34 Bet jie atsakė: „Nei
mes išeisime, nei mes darysi-
me, ką įsako karalius, ir šabo
dienos neniekinsime.“ 35 Karei-
viai nedelsdami pradėjo puoli-
mą, 36 bet jie niekuo nesipriešì-
no, nepaleido į juos nei akmens,
nei slėptuvių angų neužrams-
tė. 37 Mat jie tik sakė: „Visi be
kaltės mirkime. Dangus ir že-
mė yra mūsų liudytojai, kad
jūs mus neteisingai žudote.“
38 Taigi kareiviai juos puolė ša-
bo dieną. Jie buvo išžudyti
drauge su savo žmonomis, vai-
kais ir galvijais. Iš viso apie
tūkstantį žmonių.
39 Kai žinia apie tai pasiekė
Matatiją ir jo draugus, dėl jų
jie labai gedėjo. 40 Vienas ki-
tam jie sakė: „Jeigu mes visi
taip elgsimės, kaip elgėsi mū-
sų broliai, atsisakydami kovoti
su pagonimis už savo gyvastį ir
savo papročius, jie greitai mus
nušluos nuo žemės.“ 41 Taigi jie
tą pačią dieną taip nutarė: „Jei
kas puls mus šabo dieną, ne-
svarbu kas jis būtų, su juo ko-
vosime, kad nežūtume visi,
kaip žuvo mūsų broliai tyrų
slėptuvėse.“

Pirmosios sukilėlių pergalės

42 Prie jų prisidėjo ir būrys ha-
sidimų,* narsių Izraelio galiū-
nų, ištikimai norinčių aukotis
dėl Įstatymo. 43 Be to, ir visi ki-
ti, kurie buvo tapę pabėgėliais,

2, 29: ... *į tyrus*: į dykumą. Retai apgyvendintos kalnuotos aukštumos į pietus nuo Jeruzalės ir į vakarus nuo Negyvosios jūros. Tai perdėm sausa sritis su keletu amžinų šaltinių ir gausokais krituliais žiemos metu.

2, 42: ... *būrys hasidimų*: būrys *pamaldžiųjų*, arba *ištikimųjų (įstatymui)*. Hasidimai sudarė religinę grupę žmonių, kurie griežtai laikėsi Mozės Mokymo – Įstatymo. Jie buvo fariziejų ir esenų pirmtakai. Iš pradžių jie rėmė Makabėjų sąjūdį, bet ilgainiui atsimetė, nes Makabėjai, jų manymu, per daug rūpinosi politika.

norėdami išsigelbėti nuo per-
sekiojimo, dėjosi prie jų, su-
stiprindami jų gretas. 44 Surin-
kę kariuomenę, jie įpykę su
įniršiu žudė nusidėjėlius ir at-
simetėlius. Gyvi išlikusieji
gelbėjosi, bėgdami pas pagonis.
45 Matatijas ir jo draugai leidosi
į žygį per visą kraštą, griauda-
mi aukurus. 46 Visus berniukus,
užtiktus Izraelio žemėje neapip-
jaustytus, jie privertė apipjaus-
tyti. 47 Persekiojant įžūliuosius,
jų žygį lydėjo sėkmė. 48 Gelbė-
dami Įstatymą iš pagonių bei
karalių rankos, jie nedorėliams
neleido gauti viršaus.

Matatijo mirtis

49 Artinantis Matatijo mir-
ties metui, jis savo sūnums ta-
rė: „Nūn įžūlumas ir smurtas
vis labiau įsigali, nūn yra są-
myšio ir nuožmaus pykčio me-
tas. 50 Būkite tad, mano sūnūs,
atsidavę Įstatymui, dėkite savo
gyvastį už savo tėvų Sandorą!

51 Atsiminkite mūsų protėvių
žygius,
atliktus kiekvieno savo
kartoje,
ir jūs užsitarnausite didelę
garbę ir amžiną vardą.
52 Abraomas argi nebuvo
išmėgintas ir pasirodė
ištikimas,
argi nebuvo tai jam
įskaityta kaip teisumas?
53 Juozapas, nelaimės ištiktas,
laikėsi įsakymo
ir tapo Egipto valdovu.
54 Finehas, mūsų protėvis,
už savo uolumo žygį
gavo amžiną kunigystės
sandorą.
55 Jozuė už atliktą užduotį
tapo Izraelio teisėju.
56 Kalebas už duotą liudijimą
sueigai gavo paveldą
krašte.
57 Dovydas už dosnią širdį
gavo karaliaus sostą kaip
paveldą.
58 Elijas, kovojęs su degančiu
uolumu už Įstatymą,
buvo paimtas į dangų.
59 Hananijas, Azarijas ir
Mišaelis už savo tikėjimą
buvo išgelbėti iš ugnies
liepsnų.
60 Danielis už savo širdies
tyrumą
buvo išgelbėtas iš liūto
nasrų.
61 Taigi pasvarstykite tai
iš kartos į kartą,
kad nė vienas,
kuris juo pasitiki,
nepristigs jėgų.
62 Nebijokite nusidėjėlio
grasinimų,
nes jo garbė baigiasi
puvimu ir kirmėlėmis.
63 Šiandien jis išaukštintas,
o rytoj nieko iš jo nebeliks,
nes bus sugrįžęs į dulkes,
o jo užmačios bus
išblėsusios.
64 Sūnūs, būkite narsūs ir
ryžtingi, kovodami už
Įstatymą,
nes per jį tapsite garbingi.

[65] Štai jūsų brolis Simeonas,
žinau, yra išmintingas vyras.
Visad jo klausykite, ir jis bus
jums tarsi tėvas. [66] O Judas Ma-
kabėjas, galiūnas iš pat savo
jaunystės, bus jūsų kariuome-
nės vadas ir kariaus su pago-
nimis. [67] Suburkite prie savęs
visus, kurie laikosi Įstatymo,
ir atkeršysite už savo tautą!
[68] Pagonims atmokėkite, ko jie
užsitarnauja, ir laikykitės
Įstatymo įsakymų."

[69] Paskui, palaiminęs juos, jis
nuėjo pas savo protėvius. [70] Jis
mirė šimtas keturiasdešimt
šeštaisiais metais*, ir buvo pa-
laidotas savo tėvų kape Modei-
ne. Visas Izraelis jo gedėjo di-
džiu gedulu.

C. JUDO MAKABĖJO ŽYGIAI

Pirmosios Judo Makabėjo pergalės

3 [1] Tada jo sūnus, vadina-
mas Makabėju, užėmė jo
vietą. [2] Visi jo broliai ir visi, ku-
rie buvo prisidėję prie jo tėvo,
jį palaikė ir ryžtingai kovojo už
Izraelį.

[3] Jis plačiai išgarsino savo
tautą.
Tarsi milžinas apsivilko
šarvus ir, prisijuosęs
ginklus,
žygiavo į mūšį po mūšio,
gindamas stovyklą savo
kalaviju.
[4] Savo žygdarbiuose jis buvo
tarsi liūtas,
tarsi riaumojantis prie
grobio jauniklis liūtas.
[5] Jis ieškojo ir persekiojo
atsimetėlius.
Atidavė liepsnoms tuos,
kurie vargino tautą.
[6] Atsimetėliai drebėjo iš
klaiko, kurį jis sukėlė;
nedorėliai buvo tiesiog
apstulbinti,
ir išgelbėjimo žygis pavyko
jo dėka.
[7] Savo žygiais daugeliui
karalių jis sukėlė
apmaudą,
o Jokūbui džiaugsmą,
jo atminimas lieka
amžinai
palaimintas.
[8] Jis perėjo Judo miestus,
naikindamas juose
atsimetėlius,
ir nugręžė {Dievo} pyktį nuo
Izraelio.
[9] Apie jį netilo garsas iki
žemės pakraščių;
jis subūrė žūstančiuosius.

[10] Dabar Apolonijus* pašau-
kė prie ginklų pagonis, kad
drauge su didžiule kariuome-
ne iš Samarijos eitų į karą su
Izraeliu. [11] Judas apie tai suži-

2, 70: ... *šimtas keturiasdešimt šeštaisiais metais*: 166 m. prieš Kristų.
3, 10: ... *Apolonijus*: pasak Juozapo Flavijaus, Apolonijus buvo Samarijos provincijos valdytojas (žr. Žydų senovė, XII. v, 5; vii, 1).

nojo ir, išžygiavęs jo pasitikti,
jį nugalėjo ir nukovė. Sužeistų
ir kritusių buvo daug, o išliku-
sieji gyvi pabėgo. 12 Po mūšio
buvo paimta jų manta. Apolo-
nijaus kalaviją Judas sau pa-
silaikė. Juo kovojo per visą sa-
vo gyvenimą.

13 Seronas, sirų kariuomenės
vadas, išgirdo, kad Judas buvo
subūręs apie save būrį ištiki-
mų vyrų, pasirengusių kovoti.
14 Jis tarė: „Įsigysiu vardą ir
garbę karalystėje, nugalėda-
mas Judą ir jo sekėjus, nieki-
nančius karaliaus įsaką.“ 15 Dar
kartą didžiulė netikėlių kariuo-
menė leidosi į žygį su juo at-
keršyti izraeliečiams. 16 Atžy-
giavus prie Bet-Horono šlaito,*
Judas išėjo jam pasipriešinti
su mažu būriu. 17 Pamatę prieš
juos žygiuojančią kariuomenę,
Judui jie tarė: „Kaipgi mes ga-
lime, būdami taip negausūs,
kovoti su tokia didžiule ir gau-
sia kariuomene? Be to, mes
alpstame, nes šiandien dar nie-
ko burnoj neturėjome.“ 18 Judas
atsakė: „Gali būti lengva sudėti
daugelį į nedaugelio rankas,
nes Dangaus akivaizdoje nėra
skirtumo tarp išgelbėjimo per
daugelį ar per nedaugelį. 19 Per-
galė mūšyje nepriklauso nuo
kariuomenės gausumo, bet nuo
jėgos, kuri ateina iš Dangaus.
20 Jie atžygiuoja prieš mus pil-
ni didelio įžūlumo ir nedorumo,
kad mus, mūsų žmonas bei mū-
sų vaikus sunaikintų ir mus
apiplėštų. 21 Bet mes kovoja-
me už savo gyvastį ir įsakymus.
22 Pats Dangus* sutriuškins juos
mūsų akyse. Jų nebijokite!“

23 Vos tai pasakęs, jis metė-
si ant jų, Seronas ir visa jo ka-
riuomenė buvo jo akyse su-
triuškinti. 24 Judas vijosi juos
Bet-Horono šlaitu žemyn iki
pat lygumos. Ne mažiau kaip
aštuoni šimtai jų vyrų* buvo
nukauti, o likusieji gyvi pabė-
go į filistinų žemę. 25 Nuo tada
Judo ir jo brolių imta bijoti,
pagonis visur apėmė klaikas.
26 Jo garsas pasiekė karalių, ir
visi pagonys nesiliovė pasako-
ję apie Judo kovas.

Antiochas rengiasi karui

27 Karalius Antiochas, gavęs
žinią apie šiuos įvykius, labai
įtūžo. Jis tad įsakė sutelkti vi-
sas savo karalystės karo pajė-
gas, labai galingą kariuomenę,

3, 16: ... *prie Bet-Horono šlaito*: perėja iš pajūrio lygumos į Judėjos aukštumas. Kadaise čia Jozuė nugalėjo kanaaniečius (žr. Joz 10, 10–11), o 66 m. po Kristaus romėnų dalinys, vadovaujamas Cestijaus, buvo įviliotas į pasalas ir sunaikintas.

3, 22: *Pats Dangus*: iš pagarbos Dievui 1 Mak knygos autorius vartoja žodį Dangus vietoj žodžio Dievas. Žr. 1 Mak 3, 50.

3, 24: ... *ne mažiau kaip aštuoni šimtai*: nukautųjų ir apskritai karo pajėgų skaičiai šioje knygoje nesuprastini paraidžiui. Skaičiai pasakojimo kontekste ženklina arba mūšio, arba pergalės reikšmę.

28 Atidaręs savo iždą, jis išdali-
jo vienų metų algą savo karei-
viams ir įsakė jiems būti pasi-
rengusiems žygiui. 29 Tačiau jis
pamatė, kad pinigai karalys-
tės ižde buvo išsekę, be to,
duoklė iš valdų buvo sumažė-
jusi dėl vaidų ir skurdo, kuriuos
jis buvo sukėlęs krašte panai-
kindamas įstatymus, buvusius
nuo seniausių laikų. 30 Jis tad
baiminosi, kad, kaip jau anks-
čiau ne kartą buvo atsitikę, ne-
bus gana jo išlaidoms ir dova-
noms, kurias jis įpratęs dalyti
dosniau, negu jo pirmtakai
soste. 31 Būdamas keblioje pa-
dėtyje, jis nutarė žygiuoti į Per-
siją išrinkti mokesčių iš tų val-
dų ir sutelkti daug lėšų.

32 Savo vietininku jis paliko
Lysiją, įžymų karališkos kil-
mės vyrą, rūpintis karaliaus
reikalais valdose nuo Eufrato
upės iki Egipto ribos. 33 Lysijui
buvo patikėta auklėti ir Antio-
cho sūnų. 34 Pavedęs Lysijui pu-
sę savo karo pajėgų ir dramb-
lius, jis davė jam nurodymus
dėl viso, ko norėjo, kad būtų
padaryta. O dėl Judėjos ir Je-
ruzalės gyventojų 35 Lysijui bu-
vo įsakyta pasiųsti prieš juos
kariuomenę, kad sutriuškintų
ir sunaikintų Izraelio galybę ir
kas dar yra likę iš Jeruzalės.
Net jų atminimą ištrinti iš tos
vietos, 36 ateivius apgyvendinti
visoje jų žemėje ir išdalyti jų
kraštą burtais. 37* Tada, pasiė-
męs pusę savo karo pajėgų, ka-
ralius paliko savo sostinę An-
tiochiją šimtas keturiasdešimt
septintaisiais metais. Persikė-
lęs per Eufrato upę, jis žygiavo
per Aukštutines sritis.

Gorgijas ir Nikanoras užpuola Judėją

38 Lysijas išrinko Dorymeno
sūnų Ptolemėją, Nikanorą* ir
Gorgiją, narsius vyrus iš Kara-
liaus bičiulių, 39 ir pasiuntė
juos su keturiasdešimčia tūks-
tančių pėstininkų ir septyniais
tūkstančiais raitininkų žygiuo-
ti į Judo kraštą ir jį sunaikin-
ti, kaip karalius buvo įsakęs.
40 Jie tad leidosi į žygį su visa
ta kariuomene ir atžygiavę pa-
sistatė stovyklą lygumoje prie
Emauso.* 41 Apylinkės pirkliai,
išgirdę apie jų garsą, atėjo į jų
stovyklą, nešini grandinėmis ir
milžiniška suma aukso bei
sidabro, izraeliečių į vergiją
pirkti. Prie žygio prisidėjo pa-
jėgos iš Idumėjos ir Filistijos.

42 Judas ir jo broliai matė,
kad padėtis buvo tapusi lem-

3, 37: Šis Antiocho žygis 165 m. pavasarį baigėsi nesėkmingai. Žr. 1 Mak 6.

3, 38: ... *Nikanorą*: Nikanoras vadovavo po ketverių metų kitam žygiui prieš žydus. Jis buvo Judo nukautas. Žr. 1 Mak 7, 26–46.

3, 40: ... *prie Emauso*: turbūt ne vietovė, minima Lk 24,13 tekste, bet kita gyvenvietė maždaug 32 km į vakarus nuo Jeruzalės, Judėjos aukštumų pakraštyje.

tinga, nes priešo kariuomenė
buvo pasistačiusi stovyklą jų
žemėje. Be to, jie žinojo ir apie
įsakymus, kuriuos karalius bu-
vo davęs, juos visiškai išnai-
kinti. 43 Jie tad vienas kitam
sakė: „Pakelkime savo tautą iš
jos griuvėsių ir kovokime už
savo tautą ir savo Šventovę!“
44 Bendrija tad susirinko pa-
sirengti mūšiui ir pasimelsti,
maldauti pasigailėjimo ir
užuojautos.

45 Jeruzalė buvo tuščia kaip
tyrai,
nė vienas jos vaikų nei
išėjo, nei įėjo;
Šventovė buvo
mindžiojama,
svetimtaučiai buvo
tvirtovėje.
Ji buvo pagonių buveinė.
Džiaugsmas buvo atimtas
iš Jokūbo,
fleita ir arfa buvo
nutilusios.

Pamaldos Mizpoje

46 Taigi po apžiūros jie nuėjo
į Mizpą,* esančią netoli Je-
ruzalės, nes ten, Mizpoje,*
anksčiau buvo Izraelio maldos
vieta. 47 Tą dieną jie pasninkavo
ir vilkėjo ašutinę, pasibarstę
galvas pelenais ir persiplėšę
savo drabužius. 48 Jie atsklei-
dė Įstatymo knygą, norėdami
rasti ženklų* apie rūpimus da-
lykus, kaip pagonys kad būtų
taręsi su savo stabų atvaiz-
dais. 49 Su savimi jie atsinešė
taip pat ir kunigiškus apdarus,
pirmienas ir dešimtines, iškil-
mingai pastatė priekyje nazi-
rus,* atlikusius savo įžado lai-
ką. 50 Pakeltu balsu jie šaukėsi
Dangaus, tardami:

„Ką mes su jais darysime?
Kur mes juos nunešime?
51 Tavo Šventovė sutrypta ir
išniekinta,
tavo kunigai gedi ir skursta.
52 Štai pagonys susibūrę
prieš mus,
kad mus sunaikintų;
tu žinai jų sąmokslą prieš
mus.
53 Kaip mes galėsime jiems
pasipriešinti,
jeigu mums tu nepadėsi?“

54 Kartu jie pūtė trimitus ir
šaukė pakeltu balsu.

55 Tada Judas paskyrė žmo-
nėms vadus vadovauti tūkstan-
čiams, šimtams, penkiasdešim-
tims ir dešimtims. 56 Visiems,
kurie statosi namus ar yra ką
tik vedę, ar veisia vynuogyną,
ir tiems, kurie yra baimės ap-

3, 46: ... *Mizpą* ... *Mizpoje*: senovėje įkurta Izraelio maldos vieta maždaug 12 km į šiaurę nuo Jeruzalės. Mizpoje Samuelis turėjo savo buveinę (žr. 1 Sam 7, 5–11; 10, 17).

3, 48: ... *norėdami rasti ženklų*: ženklų, kurie padrąsintų būti narsius ir ryžtingus būsimame mūšyje. Pagonys tai darydavo teiraudamiesi savo stabų, o žydai skaitydami Dievo žodį iš šventų knygų. Žr. 2 Mak 8, 23.

3, 49: ... *nazirus*: žr. Sk 6, 1–21 paaiškinimą.

imti, pagal Įstatymą jis leido
grįžti namo. 57 Tada visa ka-
riuomenė išžygiavo ir pasista-
tė stovyklą į pietus nuo Emau-
so. 58 Judas tarė: „Pasiruoškite
mūšiui ir būkite drąsūs! Būki-
te pasiruošę anksti rytą kovoti
su šiais pagonimis, susibūru-
siais sunaikinti mus ir mūsų
Šventovę. Verčiau mums mirti
kovojant, negu matyti žūtį sa-
vo tautos ir savo Šventovės! Ką
lems Dangus, tą jis ir padarys.“

Emauso mūšis

4 1 Gorgijas pasiėmė penkis
tūkstančius pėstininkų ir
tūkstantį rinktinių raitininkų
ir nakčia leidosi į žygį 2 žydų
stovyklos pulti, norėdamas
juos netikėtai užklupti. Vy-
rai iš tvirtovės buvo jo vadovai.
3 Bet Judas apie tai sužinojo ir
jis su savo kareiviais leidosi į
žygį užpulti karaliaus kariuo-
menės prie Emauso, 4 kai jos
rinktinės pajėgos dar nebuvo
sugrįžusios į stovyklą. 5 Gorgi-
jas, nakčia įėjęs į Judo stovyk-
lą, nerado ten nė vieno. Jis tad
metėsi jų ieškoti kalnuose,
„nes, – jis sakė, – jie bėga nuo
mūsų“.

6 Dienai auštant, Judas su
trim tūkstančiais vyrų pasirodė
lygumoje, nors jie ir stokojo to-
kių šarvų ir kalavijų, kokių jie
būtų norėję turėti. 7 Jiems prieš
akis buvo pagonių stovykla,
stipri ir įtvirtinta, iš visų pu-
sių apsupta raitininkų, įgu-
dusių kareivių. 8 Tada Judas ta-
rė savo vyrams: „Nebijokite jų
skaičiaus! Nedrebėkite nuo jų
puolimo! 9 Prisiminkite, kaip
mūsų protėviai buvo išgelbėti
prie Raudonosios jūros, kai fa-
raonas juos vijosi su didele ka-
riuomene. 10 Dabar tad šauki-
mės Dangaus su viltimi, kad
jis bus mums malonus ir, atsi-
minęs savo Sandorą su mūsų
protėviais, sunaikins šią ka-
riuomenę šiandien mūsų aky-
se. 11 Tada visi pagonys žinos,
kad yra Vienas, kuris išperka
ir išgelbsti Izraelį.“

12 Svetimšaliai pakėlė akis
ir, matydami žygiuojančius jų
pulti, 13 išėjo iš stovyklos į mū-
šį. Judo vyrai pūtė trimitus.
14 Prasidėjo mūšis. Pagonys
buvo nugalėti ir pabėgo į lygu-
mą, 15 o pakrikusieji žuvo nuo
kalavijo. Judo vyrai juos vijosi
iki pat Gazaros* ir iki Idumėjos
lygumų – iki Azoto* ir Jamni-
jos.* Krito maždaug trys tūks-
tančiai jų vyrų.

16 Kai Judas ir jo kariuome-
nė sugrįžo iš vijimosi, 17 jis savo
vyrams kalbėjo: „Nepulkite dar
godžiai prie grobio, nes mūsų
dar laukia mūšis. 18 Gorgijas su

4,15: ... *iki pat Gazaros*: iki pat hebrajiškojo Šventojo Rašto Gezerio, maždaug 8 km į šiaurės vakarus nuo Emauso; ... *iki Azoto*: hebrajiškai iki *Ašdodo* (žr. Joz 15, 11); ... *Jamnijos*, arba Jabnės (žr. 2 Kr 26, 6), t. y. į vakarus nuo Gazaros.

savo daliniais dar tebėra arti,
kalnuose. Pirma stokite į kovą
su mūsų priešais ir nugalėkite
juos. Tada drąsiai paimkite
grobį.“
19 Dar Judui tebekalbant,
pasirodė priešų dalinys, pa-
reinantis iš aukštumų. 20 Jie
matė, kad jų kariuomenė bu-
vo priversta bėgti ir jų stovyk-
la buvo padegta. Kylantys dū-
mai rodė, kas buvo įvykę. 21 Tai
suvokę, jie buvo klaiko apimti.
Be to, jie matė, kad Judo ka-
riuomenė lygumoje buvo pasi-
rengusi pulti. 22 Jie tad visi pa-
bėgo į filistinų žemę.*
23 Tada Judas sugrįžo stovyk-
los plėšti, ir jo vyrai pasiėmė
daug aukso ir sidabro, mėlyna
ir violetine spalva dažytų me-
džiagų bei daug kitų praban-
gių daiktų. 24 Kai sugrįžo į savo
stovyklą, jie giedojo giesmes ir
šlovino Dangų,

„nes jis yra geras,
nes amžina jo ištikima
meilė“.

25 Tą dieną Izraelis patyrė
nuostabų išgelbėjimą.

Pirmasis Lysijo žygis

26 Bet išsigelbėjusieji sve-
timšaliai nuėjo pas Lysiją ir
pranešė jam, kas buvo įvykę.
27 Gavęs tą žinią, jis buvo pri-
trenktas ir labai susirūpinęs,
nes reikalai Izraelyje buvo susi-
klostę ne taip, kaip jis norėjo ir
kaip buvo įsakęs karalius.
28 Kitais metais tad jis su-
telkė prie ginklų šešiasdešimt
tūkstančių rinktinių vyrų ir
penkis tūkstančius raitininkų,
kad užbaigtų karą. 29 Nužygia-
vę į Idumėją, jie pasistatė sto-
vyklą prie Bet-Zūro.* Ten Ju-
das pasitiko juos su dešimčia
tūkstančių vyrų. 30 Matydamas,
kokia galinga priešų stovykla,
jis meldėsi, tardamas:

„Būk pašlovintas,
Izraelio Gelbėtojau!
Tu savo tarno Dovydo
ranka
niekais pavertei galiūno
puolimą;
tu atidavei į rankas
Sauliaus sūnaus Jonatano
ir jo ginklanešio
filistinų stovyklą.
31 Atiduok tad į savo tautos
Izraelio rankas
šią priešų stovyklą,
teužsitraukia jie sau gėdą
savo pėstininkais ir
raiteliais!
32 Pasėk bailumo dvasią jų
širdyse,
atskiesk jų galybės narsą,
tedreba jie žūdami.

4, 22: ... *į filistinų žemę*: pietinės Palestinos pajūrio miestai, priešiški Jeruzalei. Jamnija buvo svarbus Seleukidų karalystės centras.

4, 29: ... *prie Bet-Zūro*: svarbus pasienio miestas maždaug 24 km į pietvakarius nuo Jeruzalės. Jo gyventojai buvo palankūs Makabėjams ir atsisakė priimti Lysiją.

33 Sunaikink juos tave
mylinčiųjų kalaviju,
kad visi, pažįstantieji tavo
vardą,
giedotų tavo šlovės giesmę.“
34 Abi pusės pradėjo mūšį, ir
penki tūkstančiai Lysijo karei-
vių krito kautynėse vyras prieš
vyrą. 35* Pamatęs savo kariuo-
menės sąmyšį ir Judo kareivių
narsą bei ryžtą arba garbingai
gyventi, arba garbingai mirti,
Lysijas pasitraukė į Antiochiją
ir vėl ėmėsi verbuoti samdinius
kareivius kitam žygiui į Judėją
su dar didesne kariuomene.

Šventykla išvaloma ir atšventinama

36 Tada Judas ir jo broliai ta-
rė: „Štai mūsų priešai visiškai
nugalėti. Eikime išvalyti šven-
tovės* ir ją atšventinti.“ 37 Tai-
gi visa kariuomenė susirinko ir
užkopė į Siono kalną. 38 Ten jie
rado apleistą šventovę, išnie-
kintą aukurą ir sudegintus var-
tus. Kiemuose augo piktžolės
kaip miške ar ant kalno, o ku-
nigų kambariai buvo tapę
griuvėsiais. 39 Persiplėšę savo
drabužius, jie karčiai raudojo
ir, galvas barstydamiesi pele-
nais, 40 puolė kniūbsčia. Davus
trimitų ženklą, jie šaukėsi
Dangaus.
41 Judas paskyrė vyrus kau-
tis su tvirtovės įgula, o pats
ėmėsi valyti šventovę. 42 Pas-
kui jis išrinko kunigus, neprie-
kaištingus ir ištikimus Įstaty-
mui; 43 jie išvalė šventovę ir
išnešė suteptus akmenis į ne-
švarią vietą. 44 Buvo svarstoma,
ką jie turėtų padaryti su išnie-
kintu deginamųjų atnašų au-
kuru. 45 Jiems dingtelėjo gera
mintis jį nugriauti, kad jis il-
gainiui netaptų amžina gėda,
nes jis buvo buvęs pagonių iš-
niekintas. Taigi jie aukurą
nugriovė. 46 Akmenis sudėjo į
tinkamą vietą ant Šventyklos
kalno, kol ateis pranašas ir nu-
rodys, ką su jais reikia daryti.
47 Tada jie paėmė netašytų ak-
menų, kaip liepia Įstatymas,
ir pastatė naują aukurą, pana-
šų į pirmąjį. 48 Jie pataisė ir
Šventąją vietą bei Šventyklos
vidų ir išvalė kiemus. 49 Jie pa-
darė naujus reikmenis ir atne-
šė į Šventyklą žvakidę, smil-
kalų aukurą ir stalą. 50 Tada jie
degino smilkalus ant aukuro ir
uždegė žvakidės lempas. Lem-
pos apšvietė Šventyklą. 51 Jie
išdėliojo ir duonos kepalus ant
stalo ir pakabino uždangas.
Taip jie užbaigė visą darbą, ku-
rio buvo ėmęsi.

4, 35: Pasak 2 Mak 11, 13–15, po mūšio vyko derybos tarp Lysijo ir Judo Makabėjo.

4, 36: ... *išvalyti šventovės*: Šventyklos kalno aplinką su jos sienomis, kiemais ir pastatais reikia skirti nuo pačios Šventyklos, kurią sudarė Prieangis, pagrindinė Nava ir Šventų Šventoji.

52 Dvidešimt penktą dieną
devintojo mėnesio, – tai yra
kislevo mėnesio, – šimtas ke-
turiasdešimt aštuntaisiais me-
tais* jie atsikėlė anksti rytą
53 ir atnašavo auką pagal Įsta-
tymą ant naujojo deginamųjų
aukų aukuro, kurį jie buvo pa-
statę. 54 Tuo pačiu metu ir tą
pačią dieną, kurią pagonys bu-
vo Šventyklą išniekinę, jis bu-
vo atšventintas su giesmėmis,
arfomis, fleitomis ir cimbolais.
55 Visi žmonės parpuolė kniūbs-
čia, pagarbino ir pašlovino
Dangų, suteikusį jiems sėkmę.
56 Taip jie šventė aštuonias die-
nas aukuro pašventinimą, džiu-
giai atnašaudami deginamą-
sias aukas. Jie atnašavo ir
bendravimo auką bei padėkos
atnašą. 57 Šventyklos priekį jie
išpuošė paauksuotais vainikais
ir mažais skydais; atstatė var-
tus, kunigų kambarius ir įdėjo
jiems duris. 58 Žmonių džiaugs-
mui nebuvo galo, nes pagonių
įvesta gėda buvo pašalinta.

59 Tada Judas bei jo broliai
ir visa Izraelio bendrija nutarė,
kad aukuro pašventinimo die-
nos* būtų minimos su džiuge-
siu ir linksmybe kasmet meti-
nių dieną per aštuonias dienas
nuo kislevo mėnesio dvidešimt
penktosios dienos.

60 Tuo metu jie pastatė aukš-
tas sienas ir stiprius bokštus
aplink Siono kalną, norėdami
užkirsti kelią pagonims įsi-
veržti ir jį mindžioti, kaip pa-
gonys anksčiau buvo padarę.
61 Judas paskyrė įgulą, kad jį
saugotų. Panašiai įtvirtino ir
Bet-Zūrą, idant žmonės turėtų
tvirtovę arčiau Idumėjos.

Žygis prieš idumiečius ir amoniečius

5 1* Kai kaimynai pagonys
sužinojo, kad aukuras bu-
vo atstatytas ir Šventovė yra
atšventinta, kaip buvo anks-
čiau, jie labai įpyko 2 ir nutarė
sunaikinti tarp jų gyvenančius
Jokūbo palikuonis. Jie tad pa-
šėlo žudyti ir persekioti mūsų
žmones. 3 Tada Judas užpuolė
Esavo palikuonis prie Akraba-
tenės* Idumėjoje, nes jie rengė
pasalas Izraeliui. Kai jie mūšį
visiškai pralaimėjo, juos pa-
žemino ir apiplėšė. 4 Jis atsi-
minė ir Baiano palikuonių*
padarytus nedorus darbus.
Mat jie buvo grėsmė ir pinklės
mūsų žmonėms savo pasa-
lomis prie kelių. 5 Privertęs juos

4, 52: *Dvidešimt penktą devintojo mėnesio dieną ... šimtas keturiasdešimt aštuntaisiais metais*: 164 m. prieš Kristų gruodžio 14 d.

4, 59: ... *aukuro pašventinimo dienos*: Hanukos šventės ištaka, arba Pašventinimo iškilmė. Žr. Jn 10, 22. Juozapas Flavijus ją vadina Šviesų švente.

5, 1: Šiame skyriuje pasakojama apie 163 m. prieš Kristų įvykius.

5, 3: ... *prie Akrabatenės*: sritis į pietvakarius nuo Negyvosios jūros.

5, 4: ... *Baiano palikuonių*: 2 Mak 10, 15–23 skaitinys juos vadina idumiečiais.

subėgti į savo bokštus, jis ap-
gulė juos ir, pareiškęs juos
esant skirtus sunaikinti, sude-
gino bokštus su visais juose bu-
vusiais žmonėmis. 6* Tada, per-
sikėlęs žygiui prieš amoniečius,
Judas susidūrė su stipria ir di-
dele kariuomene, kurios vadas
buvo Timotiejas. 7 Su jais kovo-
jo daug mūšių, juos nugalėjo ir
išblaškė. 8 Paėmęs Jazerį* ir
jam pavaldžias gyvenvietes, jis
sugrįžo į Judėją.

Pasirengimas žygiui į Galilėją ir Gileadą

9 Gileade pagonys susibūrė
prieš izraeliečius, gyvenusius
jų žemėje, norėdami juos su-
naikinti. Tačiau tie subėgo į
Datemos tvirtovę 10 ir nusiun-
tė Judui bei jo broliams tokį
laišką:

„Pagonys iš visų pusių susi-
būrė, norėdami mus sunaikin-
ti. 11 Jie rengiasi ateiti ir paim-
ti tvirtovę, į kurią mes esame
subėgę. Timotiejas vadovauja jų
pajėgoms. 12 Tučtuojau tad at-
eikite ir išgelbėkite mus iš jų
rankos, nes daugelis mūsiškių
yra žuvę. 13 Visi mūsų tautie-
čiai, gyvenę Tobo krašte, buvo
išžudyti. Priešai yra paėmę jų
žmonas ir vaikus. Jie pasigro-
bė jų mantą ir nužudė ten apie
tūkstantį vyrų.“

14 Dar tebeskaitant tą laiš-
ką, štai kiti pasiuntiniai, per-
plėštais drabužiais, atėjo iš
Galilėjos, atnešdami panašią
žinią, 15 sakydami: „Ptolemai-
dės,* Tyro ir Sidono gyventojai
susibūrė prieš mus su visa
pagonių Galilėja, kad mus su-
naikintų!“ 16 Tai išgirdę, Judas
ir žmonės sušaukė didžiąją su-
eigą nutarti, kaip padėti savo
tautiečiams, kuriems grėsė di-
delis pavojus ir kurie buvo prie-
šų užpulti. 17 Judas tarė savo
broliui Simonui: „Pasirink sau
vyrų ir žygiuok gelbėti savo bro-
lių Galilėjoje. Mudu su broliu
Jonatanu žygiuosime į Gilea-
dą.“ 18 Judėjoje jis paliko Zecha-
rijo sūnų Juozapą ir Azariją va-
dovauti tautai ir su likusia
kariuomene jai ginti. 19 „Būkite
atsakingi už šią tautą, – įsakė
jiems, – bet su pagonimis neko-
vokite, kol mes nesugrįšime.“
20 Tada trys tūkstančiai vyrų
buvo paskirti žygiui su Simo-
nu į Galilėją, o su Judu aštuo-
ni tūkstančiai žygiui į Gileadą.

Žygiai į Galilėją ir Gileadą

21 Simonas nužygiavo į Gali-
lėją ir kovojo daug mūšių su

5, 6–8: Ši santrauka užbėga už akių įvykiams. Ją reikėtų skaityti tarp šio skyriaus 36 ir 37 eilutės. Ji yra lygiagreti 2 Mak 12, 17–23 skaitiniui. Judo žygį turbūt paskatino žudynės, apie kurias užsimenama 13 eilutėje. Timotiejas buvo Seleukidų paskirtas Transjordanijos valdytoju. ... *Jazerį*: miestą ant kelio nuo Jordano į Amaną.

5, 15: ... *Ptolemaidės*: hebrajiškasis Ako'as, nūdienis Akras, pajūryje į šiaurę nuo Haifos.

pagonimis, ir jie buvo jo akyse
sutriuškinti. 22 Vijosi juos iki
Ptolemaidės vartų, nukauda-
mas ne mažiau kaip tris tūks-
tančius pagonių ir paimdamas
jų grobį. 23 Pasiėmęs su savimi
Galilėjos ir Arbatos žydus
drauge su jų žmonomis ir vai-
kais bei visa jų nuosavybe, su
dideliu džiaugsmu parvedė
juos į Judėją.

24 Tuo tarpu Judas Makabė-
jas ir jo brolis Jonatanas, per-
sikėlę per Jordaną, žygiavo tris
dienas per dykumą. 25 Sutikti
nabatėjai* juos priėmė taikiai
ir papasakojo jiems visa, kas
buvo atsitikę jų tautiečiams
Gileade: 26 „Daugelis jų, – sakė
jie, – įkalinti Bozroje, Alemoje
ir Chasfo'e, Makedoje ir Kar-
najimuose – visi tie yra dideli
ir įtvirtinti miestai, 27 o kai-ku-
rie įkalinti kituose Gileado
miestuose. Priešas rengiasi ry-
toj pulti tvirtoves, paimti ir su-
naikinti tuos žmones per vie-
ną dieną."

28 Tada Judas, staiga pakei-
tęs kryptį su savo kariuomene,
nužygiavo dykumos keliu į
Bozrą ir paėmė miestą. Išžu-
dęs kalaviju visus vyriškius,
jis paėmė iš jo grobį ir miestą
sudegino. 29 Iš tos vietos kariuo-
menę išvedė nakčia. Jie žygia-
vo keliu Datemos tvirtovės
link. 30 Aušros šviesoje žvalgy-
damiesi, jie pamatė prieš save
didžiulę kariuomenę, iš tikrų-
jų nesuskaičiuojamą gaują,
statančią kopėčias bei apgulos
priemones tvirtovei paimti ir
kovojančią su gynėjais. 31 Ju-
das tad matė, kad puolimas
buvo jau prasidėjęs. Trimitų
ir šauksmų lydimas, mūšio
riksmas kilo iš miesto į dangų.
32 Savo kariuomenės vyrams
Judas tarė: „Už savo brolius
šiandien kovokite!"

33 Padalijęs juos į tris būrius,
jis puolė priešą iš užnugario,
gaudžiant trimitams ir aidint
maldos žodžiams. 34 Kai Timo-
tėjo kareiviai suvokė, kad tai
buvo Makabėjas, jie pradėjo
nuo jo bėgti. Judas ištiko juos
triuškinančiu smūgiu; iš jų žu-
vo ne mažiau kaip aštuoni tūks-
tančiai.

35 Tada jis pasuko Alemos
link ir užpuolęs paėmė ją, iš-
žudė joje visus vyriškius, api-
plėšė ir sudegino. 36 Iš ten jie
tęsė žygį ir paėmė Chasfo'ą,
Makedą, Bosorą ir kitus Gilea-
do miestus.

37 Po šių įvykių Timotėjas
subūrė kitą kariuomenę ir pa-

5, 25: ... *sutikti nabatėjai*: nabatė-
jai buvo arabų tauta, tapusi turtin-
ga ir galinga versdamasi karavanų
prekyba du paskutinius prieškristi-
nius šimtmečius. Susijungę jie pa-
darė Petros miestą savo sostine ir
viešpatavo visoje Transjordanijoje
net iki Damasko. Tautų apaštalas
Paulius pabėgo nuo nabatėjų val-
dytojo Areto apie 38 m. po Kristaus.
(Žr. 2 Kor 11, 32–33.)

sistatė stovyklą priešais Ra-
foną, kitoje upės vagos pusė-
je. 38 Judas pasiuntė vyrus iš-
žvalgyti stovyklos, ir jam buvo
pranešta: „Visi aplink mus gy-
venantys pagonys yra pas jį su-
ėję. Labai didelė kariuomenė!
39 Be to, jie turi pasisamdę tal-
kon arabų. Jų stovykla yra ano-
je upės vagos pusėje. Jie pasi-
rengę atžygiuoti ir kovoti su
tavimi.“ Judas išžygiavo jų už-
pulti.

40 Judui ir jo kariuomenei ar-
tinantis prie upės srovės, Ti-
motėjas savo pajėgų pareigū-
nams tarė: „Jeigu jis persikels
į mūsų pusę pirmas, mes ne-
pajėgsime jam pasipriešinti.
Jis tikrai mus nugalės. 41 Bet
jeigu jis bijos ir statysis sto-
vyklą ant kito upės kranto, mes
persikelsime į jo pusę ir jį nu-
galėsime.“

42 Bet Judas, priėjęs prie
upės srovės, pastatė kariuome-
nės pareigūnus šalia ir jiems
įsakė: „Neleiskite nė vienam
statytis palapinės. Visi turi ei-
ti į mūšį!“ 43 Tada jis pats pir-
mas ėjo per upę priešo pulti, ir
visa kariuomenė sekė jam iš
paskos. Visus pagonis jie nu-
galėjo. Šie metė savo ginklus
ir subėgo į Karnajimų šventyk-
los aptvarą. 44 Paėmę tą miestą,
jie sudegino šventyklos aptva-
rą su visais viduje buvusiais
žmonėmis. Taigi Karnajimai
buvo paimti, ir priešas nebega-
lėjo daugiau Judui priešintis.

45 Tada Judas surinko visus
izraeliečius, nuo mažiausio iki
didžiausio, gyvenusius Gilea-
de, su jų žmonomis ir vaikais
bei manta, didžiulę minią žmo-
nių, eiti į Judo kraštą. 46 Jie pa-
siekė Efroną.* Tai buvo didelis
ir stipriai įtvirtintas miestas
ant kelio. Jiems buvo neįmano-
ma jį apeiti nei iš dešinės, nei
iš kairės. Reikėjo būtinai per jį
eiti. 47 Bet miesto gyventojai
atsisakė leisti pereiti ir užver-
tė vartus akmenimis. 48 Tada
Judas nusiuntė jiems drau-
gišką žodį: „Mes norime perei-
ti jūsų žemę, kad pasiektume
savo kraštą. Niekas jums ža-
los nedarys; mes tik pėsti pe-
reisime.“ Bet vartų atidaryti
jie nesutiko.

49 Judas tad įsakė, kad būtų
paskelbta stovykloje, idant
kiekvienas pultų ties ta vieta,
kurioje jis buvo. 50 Kareiviai tad
stojo į savo vietas. Judas puo-
lė miestą tą visą dieną bei tą
visą naktį, ir miestas buvo ati-
duotas jam į rankas. 51 Išžudęs
visus vyriškius, sugriovė mies-
tą iki pamatų ir jį apiplėšė.
Tada jis perėjo miesto aikštę
žuvusiųjų lavonais.

52 Perėję Jordaną, nuėjo į
didžiąją lygumą priešais Bet-

5, 46: ... *Efroną*: miestas Transjordanijoje priešais Bet-Šeaną, maždaug 8 km į rytus nuo Jordano upės.

Šeaną. 53 Judas rūpinosi atsi-
likėliais, drąsindamas žmones
visą kelią, kol jie pasiekė Ju-
dėją. 54 Užkopę į Siono kalną,
su džiaugsmu ir linksmybe jie
atnašavo deginamąsias aukas,
nes buvo saugiai sugrįžę. Nė
vienas jų nežuvo.

Nesėkmė prie Jamnijos

55 Tuo metu, kai Judas ir Jo-
natanas buvo Gileade, o jo bro-
lis Simonas buvo Galilėjoje
prie Ptolemaidės, 56 Zecharijo
sūnus Juozapas ir Azarijas, va-
dovaujantys kariuomenei, iš-
girdo apie jų žygdarbius ir apie
jų didvyrišką karą. 57 Jie tad
sakė: „Pasižymėkime ir mes,
žygiuodami ir kovodami su
pagonimis, esančiais visur ap-
linkui.“

58 Jie tad, davę įsakymą su
jais buvusiai kariuomenei, lei-
dosi į žygį Jamnijos link. 59 Bet
Gorgijas ir jo vyrai išėjo iš
miesto stoti į mūšį. 60 Juoza-
pas ir Azarijas buvo sumušti
ir nuvyti iki pat Judėjos ribų.
Tą dieną žuvo apie du tūkstan-
čius izraeliečių. 61 Taigi juos išti-
ko didelis pralaimėjimas, nes,
manydami padarysią žyg-
darbį, jie nepaklausė Judo ir
jo brolių. 62 Jie net nepriklau-
sė šeimai tų vyrų, kuriems bu-
vo patikėtas Izraelio išgelbė-
jimas.

Sėkmė Idumėjoje ir Filistijoje

63 Narsuolis Judas ir jo bro-
liai buvo labai gerbiami visa-
me Izraelyje ir visų pagonių,
kur tik buvo girdimas jų var-
das. 64 Žmonės sveikindami
spietėsi prie jų.

65 Judas ir jo broliai leidosi į
žygį prieš Esavo palikuonis*
pietų krašte. Jis paėmė Hebro-
ną ir jam pavaldžias gyven-
vietes, sunaikino jo įtvirtinimus
ir sudegino jį supančius bokš-
tus. 66 Iš ten leidosi į filistinų
žemę ir perėjo Marisą. 67 Tarp
kritusiųjų tos dienos mūšyje
buvo keletas kunigų, kurie iš-
ėjo neapgalvotai kovoti norėda-
mi pasižymėti. 68 Judas tada
pasuko prieš Azotą, priklau-
santį filistinams. Išvartęs jų
aukurus, sudeginęs jų dievų
statulas ir apiplėšęs jų miestus,
jis pasitraukė į Judo kraštą.

Antiocho pralaimėjimas ir mirtis

6
1 Tuo tarpu karalius An-
tiochas, žygiuodamas per
Aukštutines sritis, išgirdo, kad
Persijoje yra miestas, vardu
Elymajis,* garsus savo aukso
ir sidabro turtais, 2 kad jo šven-
tykla esanti labai turtinga ir
turinti Makedonijos karaliaus
Pilypo sūnaus Aleksandro, ta-

5, 65: ... *Esavo palikuonis*: idumie-čius, arba edomiečius.

6, 1: ... *vardu Elymajis*: kalnuotoje Elamo srityje, į šiaurę nuo Persijos įlankos. Šis skaitinys tęsia 1 Mak 3, 37 skaitinyje pradėtą pasakojimą.

pusio pirmuoju graikų karaliu-
mi, ten paliktus auksinius
skydus, šarvus ir ginklus. 3 Jis
tad, tenai nužygiavęs, bandė
miestą paimti ir jį apiplėšti.
Bet jam nepasisekė, nes mies-
to gyventojai, sužinoję apie jo
užmojį, 4 pasipriešino išeidami
į mūšį su juo. Jis pabėgo ir, bū-
damas labai prislėgtas, trau-
kėsi iš ten Babilono link.

5 Dar jam tebesant Persijo-
je, pasiuntinys atnešė žinią,
kad karo pajėgos, siųstos į Ju-
do kraštą, buvo priverstos bėg-
ti; 6 kad Lysijas iš pradžių bu-
vo surengęs žygį su galinga
kariuomene, bet buvęs izrae-
liečių išvytas; kad izraeliečiai
buvo sustiprėję, praturtėję
ginklais, reikmenimis ir gau-
siu grobiu, paimtais iš kariuo-
menių, kurias jie buvo nuga-
lėję; 7 kad jie buvo nuvertę
Pabaisą, kurią jis buvo pasta-
tęs Jeruzalėje ant aukuro; ir
kad jie buvo apsupę aukštomis
sienomis ne tik šventovę, ko-
kia ji anksčiau yra buvusi, bet
ir Bet-Zūro miestą.

8 Karalius, klausydamasis
tų žinių, buvo klaiko apimtas
ir tiesiog priblokštas. Iš šird-
gėlos, kad jo užmojai nuėjo nie-
kais, karalių paguldė liga. 9 Lo-
voje jis išgulėjo daug dienų ir,
širdgėlos kankinamas, žinojo,
kad artinasi mirtis.

10 Pasišaukęs visus savo Bi-
čiulius, jiems tarė: „Miegas
man nebeužmerkia akių, nes
mano širdis plyšta iš nerimo.
11 Sau tariu: 'Į kokią nelaimę
patekau! Į kokią kančios sie-
tuvą esu įpuolęs! 12 Juk kai
valdžiau, buvau dosnus ir my-
limas.' Dabar aš prisimenu
pikta, padarytą Jeruzalėje, kai
pagrobiau iš ten visus auksi-
nius bei sidabrinius daiktus ir
be jokios priežasties įsakiau
sunaikinti visus Judo gyvento-
jus. 13 Aš žinau, kad už tai ma-
ne ištiko šios nelaimės. Nūn
mirštu širdgėlos apimtas, sve-
timame krašte.“

14 Tada jis pasišaukė Pilypą,
vieną iš savo Bičiulių, ir pave-
dė jam valdyti visą savo kara-
lystę. 15 Savo karaliaus vaini-
ką, skraistę ir antspaudo žiedą
jis padavė jam, įsakydamas,
kad auklėtų karaliaus sūnų
Antiochą ir paruoštų jį tapti
karaliumi. 16 Karalius Antio-
chas mirė Persijoje šimtas
keturiasdešimt devintaisiais
metais.*

Tvirtovės apgula

17 Lysijas, gavęs žinią, kad
karalius mirė, įsodino į sostą

6, 16: ... *šimtas keturiasdešimt devintaisiais metais*: nuo 164 m. rugsėjo 22 d. iki 163 m. spalio 9 d. Vienas babiloniškas Seleukidų karalių sąrašas rodo, kad Antiochas IV mirė 164 m. lapkričio mėn. ar gruodžio mėn. pradžioje.

6, 17: ... *jo sūnų Antiochą*: Antiochas V Eupatoras tada buvo devynerių metų. Jis buvo Antiochijoje,

įpėdiniu jo sūnų Antiochą,* ku-
rį buvo auklėjęs nuo vaikystės,
ir davė jam Eupatoro vardą.
18 Tuo tarpu tvirtovės įgulos
vyrai ir toliau laikė apgulę Iz-
raelio šventovę. Visokiais bū-
dais mėgino jiems daryti žalą
ir stiprinti pagonis. 19 Judas
tad nutarė, kad jie turi būti su-
naikinti, ir pašaukė visus žmo-
nes jų apgulti. 20 Taigi šimtas
penkiasdešimtaisiais metais*
jie suėjo ir apgulė tvirtovę. Jie
pastatė apgulos bokštus ir ki-
tus pabūklus. 21 Bet keletas
įgulos vyrų pabėgo iš apgulos,
ir kai kurie iš Izraelio atsime-
tėlių prisidėjo prie jų. 22 Nubė-
gę pas karalių, jie sakė: „Kaip
ilgai tu delsi ginti mūsų teises
ir atkeršyti už mūsų tau-
tiečius? 23 Mes sutikome tar-
nauti tavo tėvui, gyventi, kaip
jis liepė, ir vykdyti jo įsakymus.
24 Užtat mūsų tautos vaikai ap-
gulė tvirtovę ir tapo mūsų prie-
šais. Jie net nubaudė mirtimi
iš mūsų visus, kuriuos tik pa-
gavo, ir pagrobė mūsų paveldą.
25 Ne tik prieš mus jie pakėlė
ranką, bet puola visose tavo
valdose. 26 Štai dabar jie laiko
apgulę net Jeruzalės tvirtovę,
norėdami ją paimti. Jau yra
įtvirtinę šventovę ir Bet-Zūrą!
27 Jeigu tu tuojau pat jiems ke-
lio neužkirsi, jie dar daugiau
bėdų pridarys, ir tu nebegalėsi
jų suvaldyti.“

Žygis prieš Judą

28 Karalius, tai girdėdamas,
įtūžo. Jis sušaukė visus savo
Bičiulius, kariuomenės pareigū-
nus ir raitininkų vadus. 29 At-
žygiavo pas jį ir samdyta ka-
riuomenė iš kitų karalysčių ir
iš jūros salų. 30 Jo karinių pajė-
gų skaičius buvo šimtas tūks-
tančių pėstininkų, dvidešimt
tūkstančių raitininkų ir trisde-
šimt du karui apmokyti dramb-
liai. 31 Nužygiavę per Idumėją,
jie pasistatė stovyklą prieš Bet-
Zūrą. Per daugelį dienų jie ko-
vojo ir statė apgulos pabūklus,
bet žydai, išpuldami ir narsiai
kovodami, juos sudegindavo.
32 Tada Judas paliko tvirto-
vę ir perkėlė savo stovyklą į
Bet-Zecharija priešais kara-
liaus stovyklą. 33 Karalius, at-
sikėlęs prieš aušrą, skubiai iš-
vedė savo pajėgas į žygį palei
kelią į Bet-Zechariją. Trimi-
tams gaudžiant, jo kariuomenė
pasirengė mūšiui. 34 Dramb-
liams buvo duota gerti vynuogių
ir šilkmedžio uogų sunkos, kad
jie būtų paruošti mūšiui. 35 Ta-
da gyvuliai buvo išdėstyti tarp
dalinių. Su kiekvienu drambliu
buvo išdėstyta tūkstantis vy-
rų, ginkluotų šarvais, žalvari-

Lysijo globoje. Lysijas pradėjo valdyti ir kariauti jo vardu. Po poros metų jiedu buvo nužudyti, kai Antio-cho IV brolis Demetrijus atvyko paglemžti sosto. Žr. 1 Mak 7, 1–4.

6, 20: ... *šimtas penkiasdešimtaisiais metais*: nuo 163 m. spalio mėn. iki 162 m. rugsėjo mėn.

niais šalmais ant galvų. Be to,
prie kiekvieno gyvulio buvo pri-
skirta penki šimtai rinktinių
raitelių. 36 Išdėstytieji karei-
viai turėjo laikytis prie gyvu-
lio. Kur tuo metu ėjo gyvulys,
ten jie turėjo drauge eiti ir nie-
kad jo nepalikti. 37 Apsaugai
ant dramblių buvo mediniai
bokšteliai, tvirti ir dengti, pri-
tvirtinti prie kiekvieno gyvulio
ypatingais pakinktais. Ant
kiekvieno dramblio buvo trys
ginkluoti vyrai, kurie kovojo
raiti, ir dramblio vedėjas in-
das. 38 Likusius raitininkus va-
das išdėstė šen ir ten abiejuo-
se kovos rikiuotės šonuose, kad
gąsdintų priešą ir būtų savo
gretų apsaugoti. 39 Saulei su-
spindėjus ant auksinių ir žal-
varinių skydų, kalnai užsidegė
jų spindesiu ir švietė tarsi įsi-
liepsnoję deglai. 40 Dalis kara-
liaus kariuomenės driekėsi ant
aukštų kalvų, kai kurie dali-
niai buvo lygumoje. Jie žengė į
priekį tvirtomis, darniomis
gretomis. 41 Visi drebėjo nuo
šios didžiulės minios daromo
triukšmo, nuo žengiančios į
mūšį kariuomenės griausmo ir
ginklų žvangėjimo, nes iš tik-
rųjų tai buvo milžiniška ir ga-
linga kariuomenė. 42 Ir Judas
su savo gretomis žengė į mūšį.
Prasidėjo kova. Krito šeši šim-
tai karaliaus vyrų. 43 Eleaza-
ras, vadinamas Avaranu, pa-
stebėjo, kad vienas iš dramblių
buvo apdengtas karališka gū-
nia ir buvo didesnis už kitus.
Jis tad pamanė, kad ant jo yra
karalius. 44 Taigi jis atidavė sa-
vo gyvybę, kad išgelbėtų tautą
ir laimėtų sau amžiną vardą.
45 Drąsiai veržėsi į dalinio vidu-
rį, norėdamas dramblį pasiek-
ti, ir guldė priešus iš dešinės ir
iš kairės. Jie davė jam kelią,
traukdamiesi į šonus. 46 Palin-
dęs po drambliu, jis smogė
durklu jam iš apačios ir jį už-
mušė. Gyvulys sukrito ant jo,
ir Eleazaras žuvo. 47 Matydami
karaliaus kariuomenės galybę
ir nuožmų kareivių puolimą,
Judas ir jo vyrai pasitraukė.

48 Tada dalis karaliaus ka-
riuomenės nužygiavo užpulti
Jeruzalės, o karalius pasistatė
stovyklą Judėjoje ir prie Siono
kalno. 49 Su Bet-Zūro žmonėmis
jis sudarė taiką. Jie paliko
miestą, nes neturėjo maisto,
kad pajėgtų pakelti apgulą,
nes tie metai krašte buvo šabo
metai.* 50 Karalius užėmė Bet-
Zūrą ir jam ginti skirtą įgulą.
51 Daugelį dienų jis laikė šven-
tovę apgultą. Pastatė apgulos
bokštus, pabūklus svaidyti ug-
niai ir akmenims, įtaisus strė-
lėms šaudyti iš laidyklių. 52 Ir

6, 49: ... *šabo metai*: septintieji me-
tai. Sėja ir pjūtis buvo uždrausta.
Žr. Iš 23, 10–11; Kun 25, 2–7. Me-
tus be sėjos ir pjūties lydėjo maisto
stoka.

gynėjai pasidirbo panašių ka-
ro pabūklų ir ilgą laiką tęsė ko-
vas. 53 Bet maisto sandėliuose
jie neturėjo, nes tai buvo sep-
tintieji metai. Be to, nuo pago-
nių išsigelbėjusieji Judėjoje
buvo išsekinę paskutinius san-
dėlius. 54 Tik nedaugelis vyrų te-
buvo pasilikę šventovėje, o kiti
išsiskirstė po savo namus, nes
badas buvo juos nukamavęs.

Taikos sutartis

55 Tuo tarpu Lysijas išgirdo,
kad Pilypas, kurį karalius An-
tiochas dar gyvas būdamas bu-
vo paskyręs auklėti jo sūnų An-
tiochą būti karaliumi, 56 buvo
sugrįžęs iš Persijos ir Medijos
su kariuomene, išžygiavusia su
karaliumi, ir mėgina pasi-
glemžti valdžią. 57 Tai sužino-
jęs, Lysijas nedelsdamas nu-
tarė pasitraukti. Kariuomenės
vadams ir kareiviams jis sa-
kė: „Kasdien mes einame silp-
nyn, mūsų maisto atsargos jau
menkos, vieta, kurią laikome
apgulę, yra stipri, o mes esa-
me įpareigoti rūpintis karalys-
tės reikalais. 58 Dabar tad tar-
kimės su tais žmonėmis,
sudarykime taiką su jais ir vi-
sa jų tauta. 59 Leiskime jiems
vėl gyventi pagal jų įstatymus,
kaip jie anksčiau darė. Juk dėl
įstatymų, kuriuos mes panai-
kinome, jie įpyko ir visa tai pa-
darė.“

60 Karaliui ir pareigūnams
kalba patiko. Jis tad pasiuntė
apgultiesiems taikos pasiūly-
mą, ir jie priėmė jį. 61 Karalius
ir pareigūnai patvirtino jiems
sutartį savo priesaika. Apgul-
tieji tad paliko tvirtovę. 62 Bet
kai karalius užėjo ant Siono
kalno ir pamatė, kaip ta vieta
buvo įtvirtinta, sulaužė prie-
saiką, kurią buvo padaręs, ir
įsakė nugriauti tvirtovę supan-
čią sieną. 63 Paskui skubiai iš-
žygiavo ir sugrįžo į Antiochiją.
Čia rado Pilypą, valdantį mies-
tą, kovojo su juo ir jėga paėmė
miestą.

Demetrijus tampa karaliumi

7 1* Šimtas penkiasdešimt
pirmaisiais metais Se-
leuko sūnus Demetrijus išvyko
iš Romos ir, atvykęs su keletu
vyrų į vieną pajūrio miestą,
pradėjo ten karaliauti. 2 Jam
rengiantis įžengti į savo protė-
vių rūmus, kareiviai suėmė An-
tiochą ir Lysiją, norėdami juos
perduoti jam. 3 Kai jam apie
tai buvo pranešta, jis tarė: „Jų

7, 1–9: *Šimtas penkiasdešimt pirmaisiais metais*: 161 m. pavasarį. Seleuko sūnus Demetrijus buvo teisėtas sosto įpėdinis. Būdamas devynerių metų, buvo paimtas įkaitu į Romą vietoj savo dėdės, valdžiusio karalystę kaip Antiochas IV Epifanas. Būdamas dvidešimt vienerių metų, Demetrijus slapta pabėgo iš Romos ir, sirų padedamas, nugalėjo savo varžovą Antiochą V. Nubaudęs šį mirtimi, jis įžengė į karaliaus rūmus Antiochijoje.

veido man nerodykite!“ 4 Karei-
viai tad juos nužudė, ir Demet-
rijus atsisėdo į savo karalystės
sostą.
5 Tada visi izraeliečiai, atsi-
metę nuo Įstatymo ir nedorėliai,
suėjo pas jį. Jų vadas buvo Al-
kimas,* kuris troško tapti vy-
riausiuoju kunigu. 6 Karaliui jie
apskundė tautą. „Judas ir jo
broliai, – jie sakė, – išžudė vi-
sus tavo Bičiulius ir mus iš mū-
sų krašto išvarė. 7 Dabar tad pa-
siųsk vyrą, kuriuo tu pasitiki.
Tenukeliauja ir tepamato, kaip
Judas nuniokojo mus ir kara-
liaus valdas. Tenubaudžia juos
ir visus, kurie jiems padeda.“
8 Karalius tad išrinko Bakchi-
dą, vieną iš Karaliaus Bičiulių,
Anapus Upės srities valdytoją.
Jis buvo įžymus žmogus kara-
lystėje ir ištikimas karaliui.
9 Karalius išsiuntė jį drauge su
nedorėliu Alkimu, kuriam jis
suteikė vyriausiojo kunigo vie-
tą, jam įsakydamas atkeršyti
izraeliečiams. 10 Jie tad leidosi
į žygį ir, atvykę į Judą su dide-
le kariuomene, nusiuntė pa-
siuntinius pas Judą ir jo bro-
lius siūlyti taikos klastingais
žodžiais. 11 Bet šie į jų žodžius
nekreipė dėmesio, nes matė,
kad jie buvo atvykę su didele
kariuomene.
12 Nepaisant to, Rašto žino-
vų būrys nuėjo ieškoti teisingo
sprendimo. 13 Hasidimai buvo
pirmieji, norintys ieškoti su
jais taikos, 14 nes jie manė: „Ku-
nigas iš Aarono palikuonių at-
ėjo su kariuomene. Jis mums
nieko pikta nedarys.“ 15 Alki-
mas su jais kalbėjosi taikin-
gai, netgi prisiekė, tardamas:
„Mes net nebandysime nei jū-
sų, nei jūsų Bičiulių užgauti.“
16 Jie patikėjo. O jis šešiasde-
šimt iš jų suėmė ir tą pačią die-
ną nužudė, taip įvykdydamas
Rašto žodžius:
17 „Kūnus tavo ištikimųjų jie
išmėtė,
jų kraują išliejo visur
Jeruzalės apylinkėse,
nebuvo kam jų palaidoti.“
18 Tada visą tautą sukaustė
baimė ir išgąstis. „Neturi jie
nei tiesos, nei teisingumo, – sa-
kė žmonės, – jie sulaužė sutar-
tį, nepaisydami duotos prie-
saikos.“
19 Vėliau Bakchidas paliko
Jeruzalę ir pasistatė stovyklą
prie Bet-Zaito.* Jis įsakė suimti
daugelį vyrų, kurie buvo pas jį
perbėgę, bei keletą iš mūsų
žmonių ir juos nužudyti nu-
stumiant į didžiąją vandens
talpyklą. 20 Pavedęs Alkimui
valdyti sritį, paliko jam būrį

7, 5–6: ... *Alkimas*: atsimetėlis žydas ir Makabėjų priešas, tapęs vyriausiuoju kunigu po Menelajo mirties (žr. 2 Mak 14, 3). Gavęs karaliaus Demetrijaus patvirtinimą (žr. 9 eilutę), jis neteisingai apskundė karaliui Judą ir jo brolius.

7, 19: ... *prie Bet-Zaito*: maždaug 6 km į šiaurę nuo Bet-Zūro ir 20 km į pietus nuo Jeruzalės.

kareivių, o pats sugrįžo pas
karalių.
[21] Alkimas darė visa, kad iš-
silaikytų savo vyriausiojo ku-
nigo vietoje. [22] Prie jo būrėsi vi-
si tautos triukšmadariai.
Pasigrobę Judo krašto valdžią,
jie darė daug žalos Izraeliui.
[23] Judas matė visą žalą, Alki-
mo ir jo rėmėjų daromą izrae-
liečiams, kur kas didesnę, negu
pagonys buvo padarę. [24] Judas
tad perėjo visą Judėjos žemę
ir keršijo perbėgėliams, užkirs-
damas kelią esantiems mies-
te eiti į kaimus. [25] Ilgainiui Al-
kimas, pastebėjęs, kad Judas
su savo rėmėjais stiprėja, ir
supratęs, kad pats yra bejėgis
jiems priešintis, sugrįžo pas
karalių ir kaltino juos dideliais
nusikaltimais.

Nikanoras pralaimi mūšį

[26] Tada karalius išsiuntė Ni-
kanorą, vieną iš savo įžymiau-
sių vadų, nuožmų Izraelio prie-
šą, įsakydamas išnaikinti
tautą. [27] Nikanoras tad, įėjęs į
Jeruzalę, lydimas didelės ka-
riuomenės, nusiuntė su klasta*
Judui ir broliams šitokį taikin-
gą žodį: [28] „Tenebūna tarp ma-
nęs ir jūsų nesantaikos. Su ke-
letu vyrų ateisiu taikingai
pasimatyti veidas į veidą.“ [29] Jis
tad atėjo pas Judą, ir jiedu tai-
kingai pasisveikino. Bet karei-
viai buvo pasirengę Judą pa-
grobti. [30] Judui paaiškėjo, kad
Nikanoras buvo atėjęs pas jį su
klasta, jis tapo atsargesnis ir
atsisakė su juo vėl susitikti.
[31] Nikanoras, pajutęs, kad jo są-
mokslas atskleistas, išžygiavo
į Kafar-Salamą* susitikti su
Judu mūšyje. [32] Beveik penki
šimtai vyrų iš Nikanoro ka-
riuomenės krito, o likusieji su-
bėgo į Dovydo miestą.

Grasinimas Šventyklai

[33] Po šių įvykių Nikanoras
užkopė ant Siono kalno. Kai
kurie kunigai iš šventovės ir
kai kurie tautos seniūnai išėjo
jo taikingai pasveikinti ir pa-
rodyti jam deginamąją auką,
kuri buvo aukojama už kara-
lių. [34] Bet jis iš jų tyčiojosi, juos
išjuokė ir padarė nešvarius.*
Įžūliai kalbėjo ir [35] įpykęs pri-
siekė, tardamas: „Jeigu Judas
ir jo kariuomenė nebus ati-
duoti tuojau pat man į rankas,
kai tik sugrįšiu nugalėjęs, šią
Šventyklą sudeginsiu.“ Nika-
noras išėjo labai įniršęs.
[36] Tada kunigai vėl suėjo į vi-
dų ir sustojo prieš aukurą ir
Šventyklą. Verkdami jie mel-
dėsi:

7, 27: *Nikanoras ... nusiuntė su klasta*: palankiau apie Nikanorą kalba 2 Mak 14, 17–25. Pasak šio skaitinio, Nikanoras tapo asmeniniu Judo draugu. Jų draugystę suardė Alkimo intrigos (žr. 2 Mak 14, 26–30).

7, 31: ... *Kafar-Salamą*: kaimas maždaug 12 km į pietvakarius nuo Jeruzalės, prie kelio į Bet-Horoną.

7, 34: ... *padarė nešvarius*: apspjaudydamas padarė kunigus nešvarius apeigoms atlikti.

37 „Tu pasirinkai šiuos Namus,
kad jie būtų vadinami tavo
vardu
ir būtų tavo tautos maldos
ir prašymo Namai.
38 Atkeršyk šiam žmogui ir jo
kariuomenei,
tekrinta jie nuo kalavijo.
Atsimink jų šventvagiškas
kalbas,
neleisk jiems gyviems išlikti.“

Nikanoro pralaimėjimas prie Adasos

39 Nikanoras išžygiavo iš Je-
ruzalės ir pasistatė stovyklą
prie Bet-Horono, kur prie jo pri-
sidėjo Sirijos kariuomenė. 40 O
Judas pasistatė stovyklą su
trim tūkstančiais vyrų prie
Adasos.* Čia Judas meldėsi:
41 „Tuomet, kai karaliaus
pasiuntiniai
šventvagiškai kalbėjo,
tavo angelas nuėjęs užmušė
iš jų aštuoniasdešimt penkis
tūkstančius.
42 Taip tad šiandien mūsų
akyse
sutriuškink šią kariuomenę!
Težino visi kiti,
kad Nikanoras šventvagiškai
kalbėjo
apie tavo šventovę.
Teisk jį pagal jo nedorumą!“

43 Abi kariuomenės susitiko
mūšyje adaro mėnesio trylik-
tąją dieną. Nikanoro kariuo-
menė buvo sutriuškinta, o jis
pats pirmas žuvo mūšyje. 44 Jo
kareiviai, pamatę, kad Nika-
noras žuvo, metę ginklus pa-
bėgo. 45 Judas ir jo vyrai juos
vijosi visą dieną nuo Adasos iki
Gazaros apylinkių, įkandin
šaukdami trimitais į kovą. 46 Iš-
girdę šaukimą, iš visų aplinki-
nių Judėjos kaimų išėjo žmo-
nės ir, puolę bėglius iš šonų,
varė juos atgal pas besivejan-
čius. Visi žuvo nuo kalavijo, nė
vienas neišliko gyvas. 47 Judas
ir jo vyrai pasiėmė karo laimi-
kį ir grobį. Jie nukirto Nikano-
rui galvą bei dešinę ranką, ku-
rią iš įžūlumo jis buvo pakėlęs,
ir parnešę pakabino netoli Je-
ruzalės. 48 Švęsdami tą dieną
kaip didelę iškilmę, žmonės la-
bai džiaugėsi. 49 Buvo nutarta,
kad toji diena turi būti šven-
čiama kasmet adaro mėnesio
tryliktąją dieną.* 50 Vėliau Ju-
dėja trumpą laiką* buvo rami.

Sutartis su romėnais

8 1* Judas buvo girdėjęs
apie romėnų garsą: kad
jie yra didelė galybė, kad jie
draugiškai elgiasi su visais,

7, 40: ... *prie Adasos*: kaimas į pietryčius nuo Kafar-Salamos.

7, 49: ... *adaro mėnesio tryliktąją dieną*: 160 m. prieš Kristų, kovo 27 d. Žydų kalendoriuje ši diena buvo vadinama *Nikanoro diena* (žr. 2 Mak 15, 36), bet nūdien nėra švenčiama.

7, 50: ... *trumpą laiką*: apie vieną mėnesį po Nikanoro žuvimo. Tada prasidėjo Bakchido puolimas, kurio metu žuvo Judas (žr. 1 Mak 9, 1–18).

8, 1–31: Šiame skyriuje pasakojama

kurie dėjosi prie jų bendram reikalui, ir kad jie sudarė draugystės sutartį su visais, kurie į juos kreipėsi. Iš tikrųjų
jie buvo labai galingi. [2]Jam buvo pranešta apie jų karus ir žygdarbius užkariaujant galatus* ir priverčiant juos mokėti
duoklę. [3]Jie buvo kovoję ispanų šalyje, ten paimdami sidabro ir aukso kasyklas. [4]Tą visą
sritį jie buvo užkariavę savo sumanumu ir ištverme, nors ji buvo ir didelė šalis, ir toli nuo Romos. Jie buvo kovoję ir su karaliais, atžygiavusiais jų užpulti iš tolimų žemės pakraščių, kol juos sutriuškinę ir, ištikę dideliu pralaimėjimu, privertę mokėti metinę duok-
lę. [5]Jie buvo mūšyje sutriuškinę ir padarę sau pavaldžius ir Pilypą,* ir makedoniečių karalių Persėją,* ir kitus, išdrįsusius su jais kariauti. [6]Jie bu-
vo nugalėję ir Azijos karalių Antiochą Didįjį,* stojusį prieš juos su šimtu dvidešimčia dramblių, raitija, kovos vežimais ir milžiniška kariuomene. Jis buvęs jų sutriuškintas.
[7]Paėmę jį gyvą, romėnai privertę jį ir jo įpėdinius sumokėti didelę duoklę, duoti įkaitų
ir užleisti [8]kai kurias geriausias valdas – Indijos, Medijos ir Lydijos* šalis. Iš jo atėmę, romėnai atidavę jas karaliui

apie Judo Makabėjo pasiuntinius, nusiųstus į Romą sudaryti sąjungos sutarties tarp žydų tautos ir Romos. Romos respublika darė didelį įspūdį mažoms Rytų tautoms, ieškančioms užuovėjos nuo savo neteisėtų valdovų (1–16 eilutės), nes Romai sekėsi karuose (2–11 eilutė) ir romėnai ėjo į pagalbą savo sąjungininkams (12–13 eilutės). Romos kišimasis į Artimųjų Rytų politiką liudija jos jėgą ir prestižą II prieškristinio šimtmečio būvyje. Žr. 1 Mak 1, 10; 7, 2; 12, 3, 15, 15–24; 2 Mak 11, 34. Romėnams ėmus valdyti Palestiną 63 m. prieš Kristų, Romos respublika, o vėliau ir imperija, tapo nekenčiama. Romos išgyrimas šiame skyriuje padarė, kad Palestinos žydai 1 Makabėjų knygos nepriėmė kaip vienos iš Raštų.

8, 2: ... *apie žygdarbius užkariaujant galatus*: arba šiaurinės Italijos ir pietinės Prancūzijos keltai, kuriuos romėnai pavergė 222 m. prieš Kristų ir vėl turėjo su jais kovoti 191 m. prieš Kristų, arba Mažosios Azijos keltai – galatai, kuriuos romėnai nugalėjo 189 m. prieš Kristų.

8, 5: ... *Pilypą*: Makedonijos karalių Pilypą V, nugalėtą prie Kynoskefalės 197 m. prieš Kristų; ... *Persėją*: Pilypo V sūnus Persėjas buvo nugalėtas prie Pydnos 168 m. prieš Kristų ir mirė kalėjime. Su juo Makedonijos karalystė priėjo galą.

8, 6: ... *Antiochą Didįjį*: Antiochas III, žymiausias Seleukidų karalius. Jis buvo nugalėtas prie Magnesijos 190 m. prieš Kristų. Apamėjos sutartimi 189 m. prieš Kristų jis buvo priverstas mokėti Romai milžinišką 15 000 sidabrinių ir auksinių talentų duoklę. Vienas talentas – 34,2 kg! Antiochijos nusilpimas ir didėjanti Romos politinė ir ekonominė įtaka vertė Antiochą IV Epifaną kurti politinę, religinę ir kultūrinę Sirijos ir Palestinos vienybę.

8, 8: ... *Indijos, Medijos ir Lydijos*: kai kurie istorikai nori šiuos vietovardžius keisti į *Mysijos, Lykijos* vietovardžius, teigdami, kad klaida buvusi padaryta perrašinėtojų. Mysija ir Lykija yra vakarinės Mažosios Azijos sritys, Indija ir Medija

Eumenui.* [9]Graikijos gyvento-
jams* užsimojus eiti į žygį ir
juos sunaikinti, [10]romėnai,
apie tai sužinoję, pasiuntė vie-
ną karvedį prieš graikus ir su
jais kariavo. Daug jų buvę su-
žeista ir nukauta. Romėnai,
paėmę jų žmonas ir vaikus, iš-
varė į nelaisvę. Romėnai juos
plėšę, paėmę jų žemę, išgriovę
jų tvirtoves ir pavertę juos ver-
gais iki šios dienos. [11]Visas ki-
tas karalystes ir salas, kurios
kada nors buvę drįsusios jiems
pasipriešinti, romėnai sunai-
kinę ir pavergę, [12]bet su savo
draugais ir tais, kurie jais pa-
sitiki, romėnai palaiką drau-
gystę. Arti ir toli jie padarę ka-
ralius sau pavaldžius, visus,
girdinčius apie romėnų garsą,
apimanti baimė. [13]Iš tikrųjų
kam jie norėję padėti tapti ka-
raliais, tie karaliavę, ir nuvertę
nuo sosto tuos, kuriuos norėję.
Taigi romėnai buvo pasiekę ga-
lybės viršūnę. [14]Tačiau nė vie-
nas jų nei užsidėjęs vainiką,
nei vilkėjęs purpuru ženklan
savo didybės, [15]bet jie pasista-
tę sau senato namus, ir juose
trys šimtai ir dvidešimt vyrų
kasdien svarstą, kaip palaiky-
ti tautoje tvarką. [16]Jie kasmet
pavedą valdymą vienam žmo-
gui* suteikdami metams galią
visam kraštui, visi klausą to
vieno žmogaus, nesą tarp jų nei
pavydo, nei nepasitikėjimo.

[17]Judas tad, išrinkęs Akoso
sūnaus Jono sūnų Eupolemą ir
Eleazaro sūnų Jasoną, pasiun-
tė juos į Romą, norėdamas su-
daryti su romėnais draugystės
bei gynybos sąjungą, [18]kad at-
sikratytų graikų jungo. Mat
jiems buvo aišku, kad graikų
karalystė stūmė Izraelį į tikrą
vergiją. [19]Taigi, atvykę į Romą
po ilgos kelionės, jie nuėjo į se-
natą ir taip kalbėjo: [20]„Judas
Makabėjas, jo broliai ir žydų
tauta mus atsiuntė pas jus.
Mes norime sudaryti su jumis
gynybos bei taikos sąjungą ir
įsirašyti į jūsų sąjungininkų ir
bičiulių tarpą.“ [21]Senatas jų
pasiūlymą priėmė. [22]Čia yra
nuorašas laiško,* kurį romėnai,
įraižę varinėse lentelėse, nu-

yra toliau rytuose. ... *Eumenui*: Eumenas II buvo Pergamo karalius (197–158 m. prieš Kristų) ir Romos sąjungininkas, kuris pasinaudojo Antiocho netektimi.

8, 9–10: Achėjos lygos sukilimas, čia įterptas, įvyko 146 m. prieš Kristų. Jį numalšino romėnų konsulas Lucijus Mumijus, ir tai ženklino Graikijos nepriklausomybės galą. Knygos autorius laiko visus graikus Dievo priešais.

8, 16: ... *pavedą valdymą vienam žmogui*: ir iš tikrųjų Romos respublika turėdavo valdžios viršūnėje visad du konsulus. Atrodo, kad vienas jų rūpindavosi pasiuntiniais ir atsakinėdavo į laiškus, todėl žydai ir buvo susidarę tokį įspūdį. Žr. 1 Mak 15, 16.

8, 22: ... *nuorašas laiško*: pati Senato sutartis buvo laikoma Romos Kapitolijuje, tik nuorašas laiško forma buvo nusiųstas į Jeruzalę. Laiškas tikriausiai buvo rašytas lotyniškai, todėl buvo verstas į hebrajų kalbą ir 1 Mak knygoje – į graikų kalbą.

siuntė į Jeruzalę, kad būtų ten
laikomas kaip taikos ir sąjun-
gos įrašas:
23 „Gerovė telydi per amžius
romėnus ir žydų tautą jūroje ir
žemėje! Tenepasiekia jų nei
kalavijas, nei priešas! 24 Bet
jeigu kiltų pirma karas prieš
Romą ar bet kurį jos sąjungi-
ninką kurioje nors jos valdų,
25 žydų tauta iš visos širdies
teiks jiems pagalbą, kaip są-
lygos reikalauja. 26 Jie neteiks
ir neparūpins priešui nei grū-
dų, nei ginklų, nei lėšų ar lai-
vų, kaip buvo sutarta Romoje.
Jie vykdys savo įsipareigoji-
mus, negaudami jokio atlygio.
27 Tokiu pat būdu, jeigu kiltų
pirma karas prieš žydų tautą,
romėnai noriai elgsis kaip są-
jungininkai, kaip sąlygos rei-
kalaus. 28 Jie neteiks žydų už-
puolikui nei grūdų, nei ginklų,
nei lėšų ar laivų, kaip buvo su-
tarta Romoje. Romėnai vykdys
savo įsipareigojimus be klas-
tos. 29 Su tokiomis sąlygomis
romėnai sudarė sutartį su žy-
dų tauta. 30 Bet jeigu vėliau abi
pusės nutartų ką nors pridėti
ar atimti, jos tai gali daryti sa-
vo nuožiūra. Tai, ką jie nutars
pridėti ar atimti, galios. 31 O dėl
karaliaus Demetrijaus nusi-
kaltimų jums, mes jam taip
parašėme: ‘Kam gi padarei sa-
vo jungą sunkų mūsų bičiu-
liams, mūsų sąjungininkams,
žydams? 32 Taigi jeigu jie vėl
kreipsis į mus su skundu ant
jūsų, mes ginsime jų teises,
kovodami su jumis jūroje ir
žemėje’.“

Beer-Zaito mūšis ir Judo Makabėjo mirtis

9 1 Demetrijus, sužinojęs,
kad Nikanoras ir jo ka-
riuomenė yra žuvę mūšyje, ant-
rąkart išsiuntė į Judo kraštą
Bakchidą ir Alkimą drauge su
dešiniuoju savo kariuomenės
sparnu. 2 Jie pasuko keliu, ve-
dančiu į Galilėją, ir, pasistatę
stovyklą priešais šlaitą prie
Arbelos,* ją paėmė ir užmušė
daug žmonių. 3 Šimtas penkias-
dešimt antrųjų metų pirmąjį
mėnesį* jie pasistatė stovyklą
šalia Jeruzalės. 4 Tada jie lei-
dosi su dvidešimčia tūkstančių
vyrų ir dviem tūkstančiais
raitijos Bereos link. 5 Judas su
trimis tūkstančiais rinktinių
vyrų buvo įkūręs stovyklą prie
Elasos. 6 Jo vyrai, matydami
tokią didelę priešo kareivių

9, 2: ... *Jie pasuko keliu, vedančiu į Galilėją ... prie Arbelos*: pažodžiui graikiškasis tekstas skiriasi nuo šio pataisyto teksto: *Jie pasuko keliu į Gilgalą ir, pasistatę stovyklą priešais Mesalotą prie Arbelos, jį paėmė. Arbela* yra Galilėjoje, – nūdienis Khirbet Irbid, – ant aukštos kalvos virš Galilėjos jūros vakarinės pakrantės. *Gilgalas* buvo Jordano slėnyje netoli Jericho. *Mesalotai* turbūt yra hebrajiškas žodis, kuris reiškia *laiptus, šlaitus*.

9, 3: *Šimtas penkiasdešimt antrųjų metų pirmąjį mėnesį*: 160 m. balandis – gegužė pagal Šventyklos kalendorių.

daugybę, buvo klaiko apimti.
Daugelis jų traukėsi iš stovyk-
los, kol ilgainiui liko ne dau-
giau kaip aštuoni šimtai vyrų.
7 Matydamas, kad jo kariuo-
menė tirpsta kaip tik tuo me-
tu, kai mūšis čia pat, Judas bu-
vo priblokštas. Laiko jiems
suburti nebuvo. 8 Tačiau, nors
ir pats bijodamas, pasiliku-
siems su juo vyrams jis tarė:
„Kelkimės! Pirmyn prieš mū-
sų priešus! Galbūt mes būsi-
me pakankamai stiprūs su jais
kovoti!“ 9 Vyrai mėgino jį atkal-
bėti, sakydami: „Tikrai nepa-
jėgsime. Dabar verčiau gelbė-
kime savo gyvastį. Sugrįžkime
vedini savo broliais ir tada
kovokime su jais. Mūsų per ma-
žai!“ 10 Bet Judas atsakė: „Jo-
kiu būdu tokio dalyko ne-
darysime, nuo jų nebėgsime!
Jeigu atėjo mūsų valanda,
bent mirkime kaip vyrai už sa-
vo brolius, nepalikime nieko,
kas būtų dėmė mūsų geram
vardui.“

11 Tada Bakchido kariuome-
nė išžygiavo iš stovyklos ir iš-
sidėstė mūšiui. Raitija buvo
padalyta į du raitininkų būrius,
laidyklininkai bei lankininkai
žengė gretų priešakyje, o visi
narsuoliai vyrai buvo pirmoje
gretoje. 12 Bakchidas buvo prie
dešiniojo sparno. Mūšio gretos
su raitininkų būriais prie abie-
jų šonų artinosi gaudžiant tri-
mitams. Ir Judo vyrai pūtė sa-
vo trimitus. 13 Žemė drebėjo nuo
kariuomenių ūžesio. Mūšis šė-
lo nuo ryto iki vakaro.

14 Judui pastebėjus, kad
Bakchidas ir pagrindinė jo ka-
riuomenės jėga buvo dešinia-
jame sparne, visi jo drąsiausi
vyrai susitelkė apie jį. 15 Deši-
nįjį sparną sutriuškinę, jie vi-
josi priešą iki pat Azoto kalno.*
16 Bet vyrai kairiajame sparne,
matydami, kad dešinysis spar-
nas buvo priverstas trauktis,
pasisuko ir metėsi iš paskos
Judui bei jo vyrams, puldami
juos iš užnugario. 17 Mūšis ta-
po dar nuožmesnis. Abi pusės
jame neteko daug sužeistų ir
žuvusių. 18 Žuvo taip pat ir Ju-
das, o išlikusieji pabėgo.

19 Jonatanas ir Simonas, pa-
ėmę savo brolį Judą, palaidojo
jį savo protėvių kape prie Mo-
deino 20 ir apraudojo. Iš tikrųjų
jo raudojo visas Izraelis su di-
dele širdgėla. Jie daug dienų
gedėjo, sakydami:
21 „O, kaip žuvo didvyris,
Izraelio gelbėtojas!“

22 Kiti Judo darbai, jo mūšiai
ir atlikti žygdarbiai bei jo dva-
sios didybė nebuvo aprašyti,
nes jų buvo pernelyg daug.

9, 15: ... *iki pat Azoto kalno*: atrodo, kad hebrajiškojo teksto vertėjas į graikų kalbą palaikė žodį *ašdot* – *šlaitai* – *asdod* – *Azotu*. Taigi reikėtų versti: ... *iki pat kalno šlaitų*.

D. JONATANO ŽYGIAI

Bakchidas ir Jonatanas

23 Po Judo mirties atsimetė-
liai nuo Įstatymo pakėlė gal-
vas visose Izraelio vietose, ir
vėl pasirodė visokiausi nedorė-
liai. 24 Tomis dienomis ten buvo
baisus badas, net ir žemė pa-
linko į nedorėlių pusę. 25 Bak-
chidas sąmoningai pasirinko
religijos priešus ir padarė juos
krašto šeimininkais. 26 O jie
metėsi ieškoti Judo draugų ir
juos gaudyti. Būdavo, atveda
pas Bakchidą, kad juos nubaus-
tų ir iš jų pasityčiotų. 27 Taigi
Izraelyje prasidėjo nuožmi
priespauda, kokios nebuvo bu-
vę nuo to meto, kai pranašai
liovėsi tarp jų reikštis.

28 Tada visi susirinko ir Jo-
natanui tarė: 29 „Nuo to meto,
kai mirė tavo brolis Judas, ne-
buvo kito vyro, panašaus į jį,
galinčio pasipriešinti mūsų
priešams, tokiems žmonėms
kaip Bakchidas ir kiti, kurie
nekenčia mūsų tautos. 30 Nūn
tad mes išrinkome tave šian-
dien užimti jo vietą, kad kaip
mūsų valdovas ir vadas ves-
tum mus į kovą.“ 31 Nuo to lai-
ko Jonatanas pradėjo vadovau-
ti savo brolio Judo vietoje.

32 Bakchidas, apie tai sužino-
jęs, stengėsi jį nužudyti. 33 Bet
Jonatanas ir jo brolis Simonas
bei visi su jais buvę vyrai apie
tai išgirdo ir, pabėgę į Tekoos*
tyrus, pasistatė stovyklą prie As-
faro vandens talpyklos. 34 Bak-
chidas, gavęs apie tai žinią ša-
bo dieną, irgi persikėlė per
Jordaną su visa savo kariuo-
mene.

35 Tad Jonatanas pasiuntė
savo brolį,* vadovaujantį gur-
guolėms, kad paprašytų jo bi-
čiulių nabatėjų leisti pas juos
pasidėti jų gana didelę mantą.
36 Bet užpuolė Jambrio klanas
iš Medabos* ir, pagrobę Joną
bei visa, ką jis turėjo, nuėjo sau
su grobiu. 37 Vėliau Jonatanui
ir jo broliui Simonui buvo pra-
nešta: „Jambrio klanas kelia
dideles vestuves ir veda į na-
mus nuotaką, vieno Kanaano
didikų dukterį iš Nadabato, su
didele palyda.“ 38 Atsiminda-
mi savo brolio Jono kraują, jie
nuėjo ir pasislėpė kalno prie-
dangoje. 39 Apsižvalgę jie stai-
ga pamatė triukšmingą eiseną
su labai daug mantos. O jau-
nasis su savo draugais ir bro-
liais, lydimi būgnelių su žvan-
gučiais, muzikos instrumentų,
gerai ginkluoti išėjo jų pasitik-
ti. 40 Tada tiedu, pakilę prieš
juos iš savo pasalos, metėsi

9, 33: ... *Tekoos*: pranašo Amoso gyvenvietė tyruose prie Negyvosios jūros, į pietvakarius nuo Jeruzalės.

9, 35: Jonatanas pasiuntė savo brolį Joną – Johananą, vadinamą Gadi – Linksmučiu (žr. 1 Mak 2, 2; 9, 36. 38).

9, 36: ... *iš Medabos*: į šiaurės rytus nuo Negyvosios jūros.

juos žudyti. Daug buvo sužeis-
tų ir kritusių, o išlikusieji pa-
bėgo į kalną. Buvo paimta visa
jų manta. 41 Taigi vestuvės vir-
to gedulu, o jų giesmininkų bal-
sai – rauda. 42 Atkeršiję už sa-
vo brolio kraują, jie sugrįžo į
Jordano pelkes.

43 Bakchidas, apie tai išgir-
dęs, šabo dieną nužygiavo prie
Jordano krantų su didele ka-
riuomene. 44 Jonatanas savo vy-
rams tarė: „Kelkimės! Kovoki-
me už savo gyvastį, nes šiandien
nėra taip, kaip buvo vakar ar
užvakar. 45* Pasižiūrėkite! Mū-
šis mums prieš akis, už nuga-
ros Jordano vandenys, o vienoje
ir kitoje pusėje pelkės ir tank-
mės. Nėra kur pabėgti. 46 Nūn
tad šaukitės Dangaus, kad bū-
tumėte išgelbėti iš mūsų prie-
šų rankos.“ 47 Prasidėjo kova vy-
ro prieš vyrą. Jonatanas ištiesė
ranką Bakchidui smogti, bet šis
nuo jo pasitraukė. 48 Tada Jo-
natanas ir jo vyrai šoko į Jor-
daną ir nuplaukė prie kito kran-
to, o priešas per Jordaną jų vytis
nesikėlė. 49 Tą dieną žuvo apie
tūkstantį Bakchido vyrų.

50* Bakchidas sugrįžo į Jeru-
zalę ir ėmėsi įtvirtinėti Judė-
jos miestus. Jis pastatė tvir-
tovę ir Jeriche, ir Emause, ir
Bet-Horone, ir Bet-Elyje, ir
Timnate, ir Faratone, ir Tefo-
ne su aukštomis sienomis ir
vartais su skląsčiais. 51 Jose pa-
liko įgulas, kad neduotų ramy-
bės Izraeliui. 52 Jis įtvirtino ir
Bet-Zūro miestą, Gazarą ir
tvirtovę Jeruzalėje, pastatyda-
mas įgulas ir aprūpindamas
maisto sandėliais. 53 Paėmęs
krašto vadų sūnus įkaitais,
Bakchidas laikė juos kalėjime
Jeruzalės tvirtovėje.

54 Šimtas penkiasdešimt tre-
čiųjų metų antrąjį mėnesį* Al-
kimas įsakė nugriauti vidinio
šventovės kiemo sieną. Jis pra-
našų darbą nugriovė! Bet jis tik
pradėjo griauti. 55 Kaip tik tuo
metu jį ištiko liga, ir jo darbai
buvo nutraukti. Jis nebegalėjo
atverti burnos, nes buvo taip
paralyžiuotas, kad nei žodžio
beištarė, nei apie namus ką
įsakinėjo. 56 Galop Alkimas ir
mirė baisiai kentėdamas. 57 Al-
kimui mirus, Bakchidas sugrį-
žo pas karalių, ir Judėja buvo
palikta dvejus metus ramybėje.

58 Tada visi atsimetėliai nuo
Įstatymo surengė nedorą są-
mokslą. „Štai, – jie sakė, – Jo-
natanas ir jo rėmėjai gyvena be
rūpesčio savo namuose ir jau-
čiasi saugūs. Dabar tad pa-
kvieskime Bakchidą, ir jis
suims juos visus per vieną
naktį.“ 59 Nuvykę pas jį, su juo
susitarė. 60 Bakchidas leidosi į
provinciją.

9, 45: Jonatano kariuomenė buvo apsupta, patekusi į katilą, viename Jordano deltos pelkynų.

9, 50: Šios vietovės supa Judėjos

9, 54: *Šimtas penkiasdešimt trečiųjų metų antrąjį mėnesį*: 159 m. gegužės mėn.

žygį su didele kariuomene ir
nusiuntė slapta laiškus į Ju-
dėją visiems savo sąjungininkams,
kad suimtų Jonataną ir
jo vyrus. Tačiau to padaryti jie
negalėjo, nes jų sąmokslas iš-
kilo viešumon. 61 Užtat Jona-
tano vyrai nutvėrė apie pen-
kiasdešimt krašte gyvenančių
atsakingų už šį sąmokslą vyrų
ir juos užmušė.

62 Tada Jonatanas drauge su
savo vyrais ir Simonu pasitrau-
kė į Bet-Basį* tyruose. Atstatę
išgriautąsias tos vietovės da-
lis, ją įtvirtino. 63 Bakchidas,
apie tai sužinojęs, sutelkė vi-
sas savo pajėgas ir pranešė vi-
siems savo rėmėjams Judėjo-
je. 64 Nužygiavęs jis įsirengė
stovyklą priešais Bet-Basį ir,
statydamas apgulos pabūklus,
su juo kovojo daug dienų.

65 O Jonatanas, palikęs savo
brolį Simoną mieste, lydimas
mažo vyrų būrio, išsmuko į kai-
mo vietoves. 66 Jis parbloškė
Odomerą bei jo brolius ir Fasi-
rono žmones jų stovykloje. Ta-
da jie pradėjo neduoti ramybės
ir puldinėti Bakchido pajėgas.
67 O Simonas ir jo vyrai, išpuo-
lę iš miesto, padegė apgulos
pabūklus. 68 Galop jie nugalėjo
Bakchidą mūšyje. Tai jį labai
kankino, nes jo užmojis ir žy-
gis nuėjo niekais. 69 Širsdamas
ant atsimetėlių, patarusių
jam daryti žygį į kraštą, dau-
gelį jų Bakchidas užmušė. Ta-
da jis apsisprendė grįžti į savo
šalį.

70 Jonatanas, apie tai sužino-
jęs, nusiuntė pas jį pasiunti-
nius, siūlydamas tartis dėl
taikos ir paleisti belaisvius.
Bakchidas, sutikęs su jo pasiū-
lymais, juos įvykdė, 71 prisiek-
damas, kad niekad nemėgin-
siąs jam pakenkti per visas
likusias savo gyvenimo dienas.
72 Paleidęs belaisvius, kuriuos
buvo anksčiau paėmęs iš Judo
krašto, jis apsisuko ir sugrįžo į
savo šalį. Į jų žemę niekad dau-
giau nebežygiavo.

73 Taigi kalavijas liovėsi šėl-
ti Izraelyje. Jonatanas apsigy-
veno Michmase ir pradėjo tei-
sėjauti* tautai. Jis sunaikino
Izraelio atsimetėlius nuo Įs-
tatymo.

Aleksandro sukilimas

10 1 Šimtas šešiasdešim-
taisiais metais* Antio-
cho sūnus Aleksandras Epi-
fanas* subūrė kariuomenę ir

9, 62: ... *Bet-Basį*: maždaug 3 km į rytus nuo Betliejaus ir maždaug 9 km nuo Tekoos.

9, 73: ... *pradėjo teisėjauti*: valdyti tautą senovės teisėjų pavyzdžiu. Žr. Teisėjų knygą. Jeruzalei ir įgulų miestams esant Seleukidų rankose, Jonatano laisvė valdyti buvo ribota. Jo sostinė Michmasas, į pietryčius nuo Bet-Elio, buvo garsi Sauliaus sūnaus Jonatano žygdarbiais. Žr. 1 Sam 14.

10, 1: *Šimtas šešiasdešimtaisiais metais*: 152 m. prieš Kristų. ... *Aleksandras Epifanas*: Aleksandras Balas save laikė Antiocho IV Epifano sūnumi. Jį palaikė romėnai, nes jie

paėmė Ptolemaidę. Gyventojų
mielai sutiktas, jis pradėjo
karaliauti. 2 Apie tai išgirdęs,
karalius Demetrijus sutelkė
didžiules pajėgas ir išžygiavo
susitikti su juo mūšyje. 3 Be to,
Demetrijus pasiuntė Jonata-
nui labai taikingą laišką, pa-
žadėdamas jį pagerbti. 4 Mat
jis sau sakė: „Kreipkimės į jį
pirmieji ir susitaikykim, kol jis
nespėjo susimokyti prieš mus
su Aleksandru. 5 Juk jis atsi-
mins visas skriaudas, kurias
esame padarę ir jam, ir jo bro-
liams, ir jo tautai.“ 6 Demetri-
jus tad suteikė jam teisę rink-
ti kariuomenę, aprūpinti ją
ginklais bei laikyti save jo są-
jungininku ir įsakė, kad tvirto-
vėje laikomi įkaitai būtų jam
perduoti.

7 Taigi Jonatanas, įžygiavęs
į Jeruzalę, perskaitė tą laišką
girdint visiems žmonėms. Vy-
rams, esantiems tvirtovėje, 8 ži-
nia, kad karalius suteikė jam
teisę rinkti kariuomenę, kėlė
klaiką. 9 Bet jie perdavė įkai-
tus Jonatanui, o jis atidavė
juos tėvams. 10 Tada Jonatanas
apsigyveno Jeruzalėje ir ėmėsi
atstatyti ir atnaujinti miestą.
11 Darbų vadovams įsakė sta-
tyti sienas ir gynybos įtvirtini-
mus aplink Siono kalną, kad jie
būtų stipresni, iš keturkampių
akmenų. Jie taip ir padarė.

12 Svetimšaliai, esantys Bak-
chido statytose tvirtovėse, išbė-
giojo. 13 Palikę savo vietas, visi
sugrįžo į savo šalį. 14 Tik Bet-
Zūre buvo likę keletas atsime-
tėlių nuo Įstatymo ir įsakymų,
nes jis buvo prieglaudos vieta.

Jonatanas remia Aleksandrą

15 Karalius Aleksandras iš-
girdo apie Jonatanui duotus
Demetrijaus pažadus. Jam bu-
vo pranešta ir apie Jonatano
bei jo brolių kovas ir žygdar-
bius bei sunkumus, kuriuos jie
turėjo pakelti. 16 „Argi mes ga-
lėtume kitą tokį vyrą rasti? –
jis sušuko. – Mes turime pada-
ryti jį tuojau pat savo draugu
ir sąjungininku!“ 17 Jis tad pa-
rašė Jonatanui laišką, kreip-
damasis į jį šiais žodžiais:

18 „Karalius Aleksandras sa-
vo broliui Jonatanui.

Džiugus pasveikinimas!

19 Mes girdėjome apie tave,
kad esi narsus galiūnas ir ver-
tas būti mūsų draugu. 20 Todėl
mes tave šiandien paskyrėme
būti tavo tautos vyriausiuoju
kunigu. Tu turi būti vadinamas
Karaliaus bičiuliu. Tu turi rū-
pintis mūsų reikalais ir palai-
kyti su mumis draugystę.“

Jis nusiuntė Jonatanui ir
purpurinę skraistę bei auksinį
vainiką.

negalėjo pakęsti Demetrijaus, tapu-
sio karaliumi be jų leidimo. De-
metrijus buvo tapęs našta ir savo
tautai, ir žydams.

21 Jonatanas tad apsivilko
šventuoju apdaru šimtas še-
šiasdešimtųjų metų septintą
mėnesį, per Palapinių iškilmę,*
rinko kariuomenę ir parūpino
daugybę ginklų. 22 Demetrijus,
išgirdęs apie tuos dalykus, su-
sirūpino ir sakė: 23 „Ką mes
padarėme! Juk Aleksandras
mums už akių užbėgo, draugys-
tę su žydais laimėdamas ir pa-
gerindamas savo padėtį! 24 Ir aš
jiems parašysiu, siūlydamas
paskatų ir žadėdamas jiems
garbės ir dovanų, galbūt jie at-
eis man į pagalbą.“ 25 Taigi jis
pasiuntė jiems tokį laišką:

„Karalius Demetrijus žydų
tautai.

Džiugus pasveikinimas!

26 Mes girdėjome, jūs laikė-
tės sutarčių su mumis, likotės
draugiški mums ir neperėjote
pas mūsų priešus. Tai mus la-
bai džiugina. 27 Likite tad
mums ištikimi ir toliau. Jums
mes atlyginsime už jūsų gerą
elgesį su mumis. 28 Jums mes
suteiksime daug lengvatų ir
duosime dovanų. 29 Dabar tad
aš išlaisvinu jus ir taip pat at-
leidžiu visus žydus nuo duok-
lės, nuo druskos muito ir vai-
nikų mokesčio.* 30 Užuot išrin-
kęs trečdalį grūdų derliaus ir
pusę vaismedžių vaisių, kaip
turėtų būti mano dalis, aš at-
sisakau tos teisės nuo šiandien
visam laikui. Nei dabar, nei at-
eityje aš nerinksiu jų iš Judo
krašto nei iš trijų prie jo iš Sa-
marijos prijungtų sričių.* 31 Te-
būna Jeruzalė ir jos žemė, jos
dešimtinės ir mokesčiai šventi
ir atleisti nuo mokesčių. 32 Aš
išsižadu taip pat ir teisės val-
dyti tvirtovę, esančią Jeruza-
lėje, ir perduodu ją vyriausia-
jam kunigui, kad pastatytų jo-
je įgulą iš savo parinktų vyrų.
33 Visiems žydams, paimtiems
į nelaisvę iš Judo krašto į bet
kurią mano karalystės valdą,
aš grąžinu laisvę be išpirkos.
Nuo visų mokesčių, net ant jų
galvijų uždėtųjų, tebūna jie
atleisti. 34 Visos iškilmės, ša-
bai, jaunaties bei privalomos
švenčių dienos ir trys dienos
prieš iškilmę bei trys dienos po
iškilmės – visos jos tebūna die-
nos atleidimo ir palengvinimo
visiems žydams, esantiems
mano karalystėje. 35 Niekas ne-
turi teisės ko nors iš jų reika-
lauti ar ką nors iš jų trukdyti

10, 21: *Jonatanas ... Palapinių iškilmę*: Jonatanas pradėjo eiti vyriausiojo kunigo pareigas 152 m. spalio 23–30 dienomis. Po Alkimo mirties septynerius metus Jeruzalėje nebuvo vyriausiojo kunigo. Tuomet jau buvo savaime suprantama, kad karalius, nors ir pagonis, turėjo teisę paskirti vyriausiąjį kunigą. Makabėjai, nors ir kunigiška šeima, nebuvo kilę iš Zadoko šeimos, todėl kai kurie žydai laikė Jonataną įsibrovėliu.

10, 29: *... vainikų mokesčio*: vainikai – palmių ar alyvmedžių šakos – buvo dovanos karaliui, nors iš tikrųjų tai buvo mokestis pinigais.

10, 30: *... trijų ... sričių*: jas mini vardais 1 Mak 11, 34 tekstas.

bet kokiu reikalu. [36] Tebūna
trisdešimt tūkstančių žydų pri-
imti į karaliaus kariuomenę ir
tegauna jie tokį pat išlaikymą,
koks priklauso karaliaus karo
pajėgoms. [37] Tebūna kai kurie
jų skiriami į svarbias ka-
raliaus tvirtoves, tebūna kai
kurie jų skiriami į atsakingas
vietas karalystėje. Tebūna jų
pareigūnai ir vadai paskirti iš
jų pačių, tegyvena jie pagal sa-
vo įstatymus, lygiai kaip kara-
lius ir yra įsakęs Judo krašte.
[38] Anos trys sritys, kurios yra
pridėtos prie Judėjos iš Sa-
marijos, tebūna taip suvieny-
tos su Judėja, kad jos priklau-
sytų vienam valdovui ir būtų
pavaldžios tik vyriausiajam
kunigui. [39] Ptolemaidę ir jos
apylinkes aš duodu kaip dova-
ną Jeruzalės Šventovei reika-
lingoms Šventovės išlaidoms
padengti. [40] Aš duodu taip pat
ir asmenišką metinę penkioli-
kos tūkstančių sidabrinių še-
kelių dovaną iš karaliaus
įplaukų sąskaitų, paimtų iš ar-
timiausių vietų mano valdose.
[41] Visos papildomos lėšos, ku-
rių pareigūnai neperdavė, kaip
jie buvo darę ankstesniais me-
tais, nuo dabar bus perduo-
damos Šventyklos reikalams.
[42] Be to, anie penkių tūkstan-
čių sidabrinių šekelių mokes-
čiai, kuriuos mano pareigūnai
imdavo kasmet iš Šventyklos
įplaukų, yra panaikinami, nes
tos lėšos priklauso joje tarnau-
jantiems kunigams. [43] Kas tik
ieškos prieglaudos Jeruzalės
Šventykloje ar bet kur joje, ne-
sumokėjęs mokesčių karaliui
ar prasiskolinęs, tebūna jam
atleista ir tebūna jam sugrą-
žinta visa jo nuosavybė mano
karalystėje. [44] Šventovės ir jos
pastatų atstatymo ir atnauji-
nimo išlaidos tebūna apmokė-
tos iš karaliaus įplaukų. [45] Pa-
našiai ir Jeruzalės sienų at-
statymas bei jų įtvirtinimas iš
visų šonų, ir Judėjos sienų at-
statymas tebūna apmokėtas iš
karaliaus įplaukų.“

[46] Jonatanas ir žmonės, iš-
klausę šių žodžių, jais nepati-
kėjo ir atmetė juos, nes atsi-
minė didelę Demetrijaus
skriaudą, kurią jis buvo pada-
ręs Izraeliui, ir kaip nuožmiai
jis buvo juos engęs. [47] Jie tad
nutarė remti Aleksandrą, nes
jis pirmasis taikingai į juos
kreipėsi, ir liko jo sąjungi-
ninkai per visą jo gyvenimą.

[48] Karalius Aleksandras, su-
telkęs didžiulę kariuomenę,
pasistatė savo stovyklą prie-
šais Demetrijų. [49] Abu karaliai
išėjo į mūšį. Demetrijaus ka-
riuomenė buvo priversta bėgti.
Aleksandras vijosi ir juos įvei-
kė. [50] Jis narsiai tęsė kovą lig
saulėlydžio. Tą dieną Demet-
rijus žuvo.

Aleksandro sąjunga su Egiptu

[51] Tada Aleksandras išsiun-
tė pasiuntinius pas Egipto ka-
ralių Ptolemėją su tokia žinia:
[52] „Aš sugrįžau į savo karalys-
tę, įžengiau į savo protėvių sos-
tą ir pradėjau valdyti. Aš nu-
galėjau Demetrijų ir atsiėmiau
mūsų valdas. [53] Su juo kovojau
mūšyje, mes sutriuškinome jį
bei jo kariuomenę ir įžengėme
į jo karalystės sostą. [54] Dabar
tad sudarykime draugystės su-
tartį vienas su kitu. Duok man
savo dukterį žmona, ir aš tap-
siu tavo žentu. Aš duosiu tau
ir jai tavęs vertų dovanų."
[55] O karalius Ptolemėjas ši-
taip atsakė: „Laiminga ta die-
na, kurią sugrįžai į savo tėvų
kraštą ir atsisėdai jų karalys-
tės soste! [56] Dabar tad aš dary-
siu, kaip rašei, bet susitik su
manimi Ptolemaidėje, kad ga-
lėtume vienas kitą pamatyti,
ir aš tapsiu tavo uošviu, kaip
tu pasiūlei."
[57] Ptolemėjas tad su savo
dukterimi Kleopatra* leidosi į
kelionę iš Egipto ir atvyko į Pto-
lemaidę šimtas šešiasdešimt
antraisiais metais. [58] Karalius
Aleksandras jį pasitiko, ir Pto-
lemėjas davė savo dukterį jam
žmona ir iškėlė vestuves Ptole-
maidėje, kaip karaliams ipras-
ta daryti, su didžia iškilme.
[59] Karalius Aleksandras pa-
rašė ir Jonatanui, kad atvyktų
su juo susitikti. [60] Jis tad, nu-
vykęs į Ptolemaidę su didele
iškilme, susitiko su abiem ka-
raliais ir davė jiems bei jų Bi-
čiuliams sidabro bei aukso ir
daug dovanų, padarydamas
jiems gerą įspūdį. [61] Tuo pačiu
metu būrys niekšų izraeliečių,
atsimetėlių nuo Įstatymo, susi-
būrė apkaltinti jį, bet karalius
nekreipė į juos dėmesio. [62] Jis
įsakė nuvilkti Jonatano drabu-
žius ir apvilkti jį purpuru, ir
taip buvo padaryta. [63] Karalius
jį ir šalia savęs pasisodino.
„Nueikite su juo į miesto vi-
durį, – įsakė jis savo pareigū-
nams, – ir paskelbkite, kad ne-
leidžiama kelti prieš jį jokių
skundų. Tenevargina jo nė vie-
nas, nesvarbu kokia būtų prie-
žastis." [64] Jo kaltintojai tad,
pamatę jam tuo paskelbimu
teikiamą garbę ir jį patį apvilk-
tą purpuru, visi išbėgiojo. [65] Be
to, karalius, pagerbdamas Jo-
natana, įrašė jį tarp savo Pir-
mųjų bičiulių ir paskyrė jį ka-
ro vadu bei srities valdytoju.
[66] Tada Jonatanas, kupinas
džiaugsmo, sugrįžo į Jeruzalę
ramybėje.

10, 57: ... *Kleopatra:* Kleopatra Tea, arba Dieviškoji, tuomet buvo penkiolikos metų. Vėliau ji ištekėjo už Demetrijaus II, o dar vėliau už jo brolio Antiocho VII. Vestuvės su Aleksandru įvyko 151/150 m. prieš Kristų.

Jonatanas nugali Apolonijų

67 Šimtas šešiasdešimt penktaisiais metais* Demetrijaus sūnus Demetrijus* atvyko iš Kretos į savo tėvų šalį. 68 Karalius Aleksandras, apie tai išgirdęs, labai susirūpino ir sugrįžo į Antiochiją. 69 Demetrijus Koile-Sirijos valdytoju paskyrė Apolonijų. Sutelkęs didelę kariuomenę, Apolonijus pasistatė savo stovyklą prie Jamnijos. Iš ten jis nusiuntė vyriausiajam kunigui Jonatanui tokį žodį:

70 „Tu tik vienas mums priešinies. Dėl tavęs esu išjuokiamas ir gėdinamas. Kam gi rodai galybę prieš mus kalnuose? 71 Jeigu tu pasitiki savo pajėgomis, atžygiuok pas mus į lygumą, ir ten išmėginkime vienas kito jėgą. Miestų jėga yra mano pusėje. 72 Pasiklausk ir sužinok, kas esu aš ir kas yra tie kiti, kurie man padeda. Žmonės tau pasakys, kad tu negali stoti į kovą su manimi, nes tavo tėvai, būdami savo žemėje, du sykius buvo priversti bėgti. 73 Dabar tad tu nepajėgsi atsilaikyti prieš mano raitiją ir tokią kariuomenę, kaip ši, lygumoje, kur nėra nei uolos, nei akmens, nei jokios vietos kur pabėgti.“

74 Išgirdęs Apolonijaus žodžius, Jonatanas pasijuto įžeistas. Išsirinkęs dešimt tūkstančių vyrų, jis leidosi į žygį iš Jeruzalės, o jo brolis Simonas prisidėjo jam pagelbėti. 75 Jis pasistatė savo stovyklą prie Jopės,* bet miesto gyventojai uždarė miesto vartus, nes ten Apolonijus turėjo įgulą. Žydams jį apgulus, 76 miesto gyventojus apėmė baimė. Miesto vartus jie atidarė, ir Jonatanas Jopę paėmė.

77 Gavęs apie tai žinią, Apolonijus išrikiavo žygiui tris tūkstančius raitijos bei didelę pėsčiųjų kariuomenę ir išžygiavo Azoto link, tarsi norėdamas miestą peržygiuoti. Betgi tuo pačiu metu jis slinko į lygumą, kur turėjo didžiulį raitijos dalinį ir juo pasitikėjo. 78 Jonatanas nusivijo jį iki Azoto, ir kariuomenės pradėjo mūšį. 79 Apolonijus buvo palikęs tūkstančio raitininkų pasalą jų užnugaryje. 80 Jonatanas suvokė, kad jo užnugaryje yra pasala, nes priešas buvo apsupęs jo kariuomenę ir šaudė strėlėmis į jo vyrus nuo ankstyvo ryto iki vėlyvos popietės. 81 Betgi jo vyrai tvirtai laikėsi, kaip Jonatanas buvo įsakęs, o priešo arkliai išvargo.

10, 67: *Šimtas šešiasdešimt penktaisiais metais*: 147 m. prieš Kristų ... *Demetrijus*: Demetrijus II Nikatoras.

10, 75: ... *prie Jopės*: maždaug 64 km į šiaurės vakarus nuo Jeruzalės. Makabėjai paėmė pirmą uostamiestį.

[82] Tada Simonas atvedė sa-
vo pajėgas ir pradėjo mūšį su
priešo gretomis. Jų raitija bu-
vo išvargusi, priešo gretos pa-
lūžo prieš jį, ir jie buvo privers-
ti bėgti. [83] Jų raitininkai buvo
per daug išskirstyti lygumoje.
Jie tad, nubėgę į Azotą, suėjo į
savo stabo Bet-Dagono šven-
tyklą. [84] Bet Jonatanas sudegi-
no Azotą bei visus aplinkinius
miestus ir paėmė iš jų grobį.
Sudegino ir Dagono šventyklą
bei visus, ieškojusius joje prie-
glaudos. [85] Žuvusiųjų nuo kala-
vijo ir tų, kurie buvo gyvi sude-
ginti, iš viso buvo aštuoni
tūkstančiai.

[86] Jonatanas, iš ten pasitrau-
kęs, pasistatė stovyklą prie
Aškelono. To miesto gyventojai
išėjo su didele iškilme jo pasi-
tikti. [87] Tada jis ir jo vyrai, ap-
sikrovę gausiu grobiu, sugrįžo
į Jeruzalę.

[88] Kai karalius Aleksandras
išgirdo apie tuos įvykius, jis
Jonataną dar labiau pagerbė.
[89] Jis atsiuntė jam tokią auk-
sinę sagę, kokia paprastai do-
vanojama Karaliaus Giminai-
čiams.* Be to, jis atidavė jam
Ekroną ir visas jo žemes kaip
nuosavybę.

Demetrijaus ir Ptolemėjo sąjunga

11 [1] Tuo tarpu Egipto ka-
ralius, sutelkęs dide-
les karines pajėgas, gausias
tarsi pajūrio smiltys, ir daug
laivų, mėgino klasta paimti
Aleksandro karalystę ir pridė-
ti ją prie savosios. [2] Jis sakėsi
žygiuojąs į Siriją taikingų no-
rų vedamas. Miestų gyventojai
atidarė jam vartus ir ėjo jo
pasitikti. Mat Aleksandras bu-
vo jiems įsakęs tai daryti, nes
Ptolemėjas buvo jo uošvis. [3] Bet-
gi Ptolemėjas, įėjęs į miestus,
palikdavo kiekviename savo
ginkluotų pajėgų įgulą.

[4] Kai jis pasiekė Azotą, gy-
ventojai jam parodė sudegintą
Dagono šventyklą, sunaikintą
Azotą bei nuniokotas jo apylin-
kes, visur tysančius lavonus ir
suanglėjusius lavonus tų, ku-
riuos Jonatanas buvo sudegi-
nęs kare. Jie buvo sumesti į
krūvas prie jo kelio. [5] Norėda-
mi nuteikti karalių iš anksto
prieš Jonataną, jie papasako-
jo ir visa, ką Jonatanas buvo
padaręs, tačiau karalius tylėjo.
[6] Jonatanas pasitiko karalių
labai iškilmingai Jopėje. Jie-
du vienas kitą pasveikino ir ten
praleido naktį. [7] Jonatanas, pa-
lydėjęs karalių iki pat upės,
vardu Eleuteras,* sugrįžo į Je-
ruzalę.

10, 89: ... *Giminaičiams*: aukštes-
niojo rango karaliaus dvariškiai.

11, 7: ... *vardu Eleuteras*: nūdienis
Nahr elKebir miestelis, šiaurinė šiuo-

[8] O karalius Ptolemėjas savo
ruožtu paėmė pajūrio miestus
iki pajūrio Seleukijos.* Visą lai-
ką jis brandino sąmokslą prieš
Aleksandrą. [9] Jis nusiuntė pa-
siuntinius pas karalių Demet-
rijų, tardamas: „Eikš, sudary-
kime mūsų sandorą. Aš tau
duosiu savo dukterį žmona, ku-
rią yra vedęs Aleksandras, ir tu
būsi karaliumi savo tėvo kara-
lystėje. [10] Mat aš gailiuosi, kad
daviau tam žmogui savo duk-
terį. Juk jis mėgino mane nužu-
dyti!“* [11] Ptolemėjas kaltino
Aleksandrą, kad jis troško pa-
imti jo karalystę. [12] Ptolemėjas
tad, atėmęs iš jo savo dukterį ir
atidavęs Demetrijui, nutraukė
santykius su Aleksandru. Jų
nesantaika iškilo į viešumą.
[13] Tada Ptolemėjas, įžygia-
vęs į Antiochiją, užsidėjo Azi-
jos karaliaus vainiką. Taigi jis
nešiojo ant galvos du vainikus –
Egipto ir Azijos.

Aleksandro ir Ptolemėjo mirtis

[14] O karalius Aleksandras vi-
są tą laiką buvo Kilikijoje, nes
tos srities gyventojai buvo su-
kėlę maištą. [15] Kai Aleksand-
ras apie tai išgirdo, jis atžygia-
vo mūšiui su savo varžovu. Pto-
lemėjas išėjo prieš jį su galin-
ga kariuomene ir privertė jį
bėgti. [16] Aleksandras, ieškoda-
mas prieglobsčio, nubėgo į Ara-
biją, o karalius Ptolemėjas ta-
po nugalėtoju. [17] Zabdielis
Arabas, nukirtęs Aleksandrui
galvą, atsiuntė ją Ptolemėjui.
[18] Bet po trejeto dienų Ptole-
mėjas mirė, ir jo įgulos buvo
tvirtovių gyventojų sunaikin-
tos. [19] Taigi Demetrijus tapo
karaliumi šimtas šešiasde-
šimt septintaisiais metais.*

Sutartis su Demetrijumi

[20] Tomis dienomis Jonata-
nas pašaukė prie ginklų Judė-
jos vyrus pulti tvirtovės Jeru-
zalėje. Prieš ją buvo pastatyta
daug apgulos pabūklų. [21] Bet
keletas atsimetėlių, neken-
čiančių savo tautos, nuėję pas
karalių Demetrijų, pranešė
jam, kad Jonatanas yra apgu-
lęs tvirtovę. [22] Žinia karalių la-
bai supykino. Vos ją išgirdęs,
tuojau pat leidosi kelionėn į
Ptolemaidę. Jis parašė Jona-
tanui laišką, kad nutrauktų
apgulą ir atvyktų kiek galima
greičiau ir susitiktų su juo pa-
sitarti Ptolemaidėje.

laikinio Libano riba. Antrajame šimtmetyje prieš Kristų – šiaurinė Kele-Sirijos riba.

11, 8: ... *pajūrio Seleukijos*: Antiochijos uostas Oronto upės žiotyse.

11, 10: ... *aš gailiuosi ... jis mėgino mane nužudyti*: pasak Juozapo Flavijaus, Aleksandro bičiulis Amonijus buvo mėginęs nužudyti Ptolemėją. Pastarasis vėliau kaltino Aleksandrą, apšmeižė jį, norėdamas užimti jo karalystę.

11, 19: ... *šimtas šešiasdešimt septintaisiais metais*: 146/145 m. prieš Kristų. Abu karaliai mirė vasarą 145 m. prieš Kristų.

23 Tai išgirdęs, Jonatanas įsakė tęsti apgulą. Tada su rinktine palyda keleto Izraelio seniūnų ir keleto kunigų jis išdrįso statyti save į pavojų.
24 Pasiėmęs su savimi ir sidabro, ir aukso, ir apdarų, ir daug kitokių dovanų, jis nuvyko pas karalių į Ptolemaidę. Ir jam pasisekė pelnyti jo malonę.
25 Nors vienas ar kitas jo tautos atsimetėlių nesiliovė jį skųsti,
26 karalius elgėsi su juo, kaip jo pirmtakai buvo elgęsi: išaukštino jį visų savo Bičiulių akivaizdoje.
27 Jis patvirtino jį vyriausiojo kunigo vietoje, pripažino visus jam anksčiau suteiktus garbės apdovanojimus ir įsakė įtraukti jį į Pirmųjų bičiulių sąrašą.

28 O Jonatanas paprašė karalių atleisti Judėją ir tris Samarijos sritis nuo mokesčių, žadėdamas jam už tai tris šimtus talentų.
29 Karalius sutiko ir parašė apie tuos dalykus Jonatanui tokį raštą:

30 „Karalius Demetrijus savo broliui* Jonatanui ir žydų tautai. Džiugus pasveikinimas!

31 Mes parašėme apie jus giminaičiui Lastenui.* Dabar siunčiame jums šį mūsų rašto nuorašą, kad žinotumėte:

32 'Karalius Demetrijus savo tėvui Lastenui. Džiugus pasveikinimas!

33 Mes nutarėme atlyginti žydų tautai, mūsų sąjungininkei, uoliai vykdančiai mums padarytus įsipareigojimus, už jų rodomą ištikimybę.
34 Todėl mes patvirtiname jiems ne tik Judėjos žemės nuosavybę, bet taip pat ir trijų sričių – Afairemos, Lydos ir Ramatajimų.* Tos sritys drauge su joms pavaldžiomis gyvenvietėmis buvo prijungtos prie Judėjos iš Samarijos. Visiems atnašaujantiems auką Jeruzalėje mes suteikėme atleidimą nuo karaliaus mokesčių, kuriuos anksčiau karalius iš jų kasmet imdavo nuo laukų ir vaismedžių derliaus.
35 Nuo šio meto mes suteikiame jiems atleidimą nuo mokesčių už kitus dalykus, būtent, kas priklauso mums už dešimtines, kas priklauso

11, 30: ... *broliui:* šis titulas ir tėvo titulas 32 eilutėje buvo Karaliaus bičiulių pagarbos titulai.

11, 31: ... *Lastenui:* samdytų karinių pajėgų vadas, atvykęs su Demetrijumi iš Kretos. Dabar jis buvo jauno karaliaus ministras pirmininkas. Atrodo, kad jis buvo atsakingas už pražūtingą nuosprendį paleisti tautinę kariuomenę.

11, 34: ... *Afairemos, Lydos ir Ramatajimų:* Afairema – Ofra (žr. Joz 18, 23; 1 Sam 23, 6); Efronas (žr. 2 Kr 13, 19) ir Efraimas (žr. Jn 11, 54) – nūdienis Et-Taiyibeh, maždaug 8 km į šiaurės rytus nuo Bet-Elio. Lyda: potremtinių žydų Lodas (žr. Ez 2, 33; Neh 11, 35) ir Petro pagydyto Enejo gimtasis miestas (žr. Apd 9, 32–35). Ramatajimai: Ramatajim-Zofimai (žr. 1 Sam 1, 1) ir Arimatėja (žr. Mt 27, 57) – nūdienis Rentis, maždaug 15 km į šiaurės rytus nuo Lydos.

mums kaip duoklė ir galop kas
priklauso mums kaip mokes-
čiai už druskos duobes bei už
vainikus. [36] Nuo šiol nė viena
šių lengvatų nebus niekad at-
šaukta. [37] Užtat pasirūpinkite,
kad būtų padarytas šio rašto
nuorašas. Tebūna jis perduotas
Jonatanui ir išstatytas žymio-
je vietoje šventajame kalne'."

Tryfono intrigos

[38] Karalius Demetrijus ma-
tė, kad kraštas jo valdžioje bu-
vo ramus ir nebuvo kas jam
priešintųsi, todėl jis paleido vi-
sas savo karines pajėgas, pa-
siųsdamas visus vyrus namo,
išskyrus svetimtaučių dali-
nius, pasamdytus iš tautų sa-
lose. Užtat visi karinių pajėgų
vyrai, tarnavę jo pirmtakams,
jo nekentė. [39] Kažkoks Tryfo-
nas, anksčiau buvęs vienas iš
Aleksandro rėmėjų, pastebė-
jęs, kad visos karinės pajėgos
murma ant Demetrijaus, nuvy-
ko pas Imalkuę Arabą, augi-
nantį jaunutį Aleksandro sūnų
Antiochą. [40] Tryfonas primygti-
nai jį įtikinėjo perduoti berniu-
ką jam, girdi, padarysiąs jį
karaliumi vietoj jo tėvo. Be to,
jis papasakojo Imalkuei, ką De-
metrijus buvo padaręs, ir apie
neapykantą, sukeltą jam
kariuomenėje. Ten jis išbuvo il-
gą laiką.

Jonatanas padeda Demetrijui

[41] Tuo tarpu Jonatanas buvo
nusiuntęs prašymą karaliui
Demetrijui, kad atitrauktų iš
tvirtovės Jeruzalėje ir iš kitų
tvirtovių savo įgulas, nes jos ne-
siliovė puldinėti Izraelio. [42] De-
metrijus taip atsakė Jonatanui:
„Ne tik ko prašai aš padarysiu
tau ir tavo tautai, bet ir suteik-
siu didesnę garbę tau bei tavo
tautai, kai tik bus proga. [43] O
dabar tu gerai pasielgsi, jei at-
siųsi vyrų, kad padėtų man ko-
voti, nes visa mano kariuome-
nė kelia maištą." [44] Jonatanas
tad nusiuntė jam tris tūkstan-
čius patyrusių vyrų į Antiochi-
ją. Jiems atžygiavus, karalius
labai apsidžiaugė.

[45] Miesto gyventojai, šimtas
dvidešimt tūkstančių, susitel-
kė mieste, norėdami užmušti
karalių. [46] Bet karalius pabėgo
į rūmus. Tada miesto gyvento-
jai, užėmę pagrindines gatves,
pradėjo pulti. [47] Karalius tad
pasišaukė į pagalbą žydus. Jie
visi susibūrė aplink jį, paskui
išsisklaidė ir po miestą. Tą die-
ną jie užmušė apie šimtą tūks-
tančių miesto gyventojų. [48] Jie
padegė miestą ir kartu, paim-
dami sau daug grobio, išgelbė-
jo karalių. [49] Miesto gyventojai,
matydami, kad žydai tvarkėsi
mieste, kaip jiems patiko, ne-
teko drąsos ir šaukėsi kara-

liaus, maldaudami: 50 „Suteik
mums paliaubas! Tesiliauja
žydai kovoti su mumis ir mūsų
miestu!“ 51 Žydai tad, metę sa-
vo ginklus, susitaikė. Taigi žy-
dai įgijo garbės karaliaus aky-
se ir visų jo pavaldinių akyse.
Išgarsėję visoje jo karalystėje,
jie sugrįžo į Jeruzalę, nešini
gausiu grobiu.
52 Karalius Demetrijus vėl
tvirtai sėdėjo savo karalystės
soste, ir visa šalis buvo rami jo
valdžioje. 53 Betgi jis sulaužė
savo pažadų žodį ir atsitolino
nuo Jonatano. Užuot atsilygi-
nęs už visas paslaugas, kurias
Jonatanas buvo jam padaręs,
Demetrijus padarė jam daug
bėdų.

Sąjunga su Tryfonu

54 Tada sugrįžo Tryfonas su
jaunuoju berniuku Antiochu,
kuris tapo karaliumi ir buvo
apvainikuotas. 55 Visi kareiviai,
kuriuos Demetrijus buvo pa-
leidęs, susitelkė apie Antiochą
ir kovojo su Demetrijumi, pri-
versdami jį bėgti. 56 Tryfonas
paėmė dramblius ir užėmė
Antiochiją. 57 Tada jaunasis
Antiochas parašė Jonatanui
tokį laišką:
„Aš tvirtinu tave vyriausiojo
kunigo vietoje, skiriu tave ke-
turių sričių valdytoju ir pada-
rau tave vienu iš Karaliaus bi-
čiulių.“
58 Jis nusiuntė jam ir auksi-
nių lėkščių bei stalo indų rin-
kinį, suteikė Jonatanui teisę
gerti iš auksinių taurių, dėvėti
purpurą ir nešioti auksinę sa-
gę. 59 O Jonatano brolį Simoną
paskyrė valdytoju srities nuo
Tyro Kopėčių* iki Egipto ribos.
60 Tada Jonatanas leidosi į
žygį ir aplankė sritį Anapus
Eufrato,* peržygiuodamas per
miestus. Visos Sirijos karinės
pajėgos susitelkė pas jį kaip są-
jungininkai. Jam atžygiavus į
Aškeloną, miesto gyventojai iš-
ėjo iškilmingai jo pasitikti. 61 Iš
ten jis nužygiavo į Gazą, bet Ga-
zos gyventojai uždarė jam var-
tus. Jis tad apgulė miestą, nio-
kodamas ugnimi jos apylinkes
ir apiplėšdamas. 62 Gazos gy-
ventojai maldavo Jonataną
pasigailėti, ir jis suteikė jiems
taiką. Betgi jis paėmė vadų sū-
nus įkaitais ir išsiuntė juos į
Jeruzalę. Tada jis žygiavo per
kraštą iki pat Damasko.

Karas su Demetrijumi

63 Jonatanas sužinojo, kad
Demetrijaus karvedžiai buvo
atžygiavę su stipria kariuome-
ne į Kadešą Galilėjoje, norė-
dami jį pašalinti iš tarnybos.
64 Palikęs savo brolį krašte, jis

11, 59: ... *Tyro Kopėčių*: nūdienis Ras en-Naqurah ant ribos tarp Libano ir Izraelio. Čia kalnai siekia jūrą. Užtat pajūrio kelias turi lipti šlaito vingiais.

11, 60: ... *sritį Anapus Eufrato*: Palestiną ir Kele-Siriją, išskyrus Aukštutinę Siriją. Žr. 1 Mak 3, 32; 7, 8.

nužygiavo jų pasitikti. [65] Simonas pasistatė savo stovyklą prie Bet-Zūro, laikė apgulęs miestą ilgą laiką ir vargino jo gyventojus. [66] Jiems paprašius taikos, jis suteikė. Išvaręs juos iš miesto, jis užėmė jį ir paliko ten įgulą.

[67] O Jonatanas ir jo kariuomenė pasistatė stovyklą prie Genezareto vandenų. Anksti kitą rytą jie nužygiavo į Hazoro lygumą.* [68] Ten, priešais jį lygumoje, buvo svetimšalių kariuomenė. Svetimšaliai buvo atskyrę dalinį pulti Jonatanui iš pasalų kalnuose, o visa kariuomenė pasitiko jį akis į akį. [69] Pasalų daliniui išlindus iš kalnų ir pradėjus mūšį, [70] visi Jonatano vyrai pabėgo. Nė vienas jų nepasiliko, išskyrus kariuomenės vadus Absalomo sūnų Matatiją ir Chalpio sūnų Judą. [71] Jonatanas persiplėšė savo drabužius ir, pabarstęs sau ant galvos dulkių, meldėsi. [72] Paskui, sugrįžęs į mūšį, taip smogė priešui, kad tas buvo priverstas bėgti. [73] Kai tai pamatė jo bėgantys vyrai, jie sugrįžo ir prisidėjo prie jo. Nusivijię priešą iki pat jų stovyklos prie Kadešo, ten jie pasistatė savo stovyklą. [74] Tą dieną krito trys tūkstančiai svetimtaučių kareivių. Tada Jonatanas sugrįžo į Jeruzalę.

Sąjunga su Roma ir Sparta

12 [1] Jonatanas, matydamas, kad laikas jam palankus, išsiuntė į Romą rinktinius vyrus, kad patvirtintų ir atnaujintų draugystės sutartį su romėnais. [2] Tuo pačiu tikslu jis išsiuntė laiškus ir į Spartą bei kitas vietas.

[3] Jie tad, atvykę į Romą, nuėjo į senatą ir tarė: „Vyriausiasis kunigas Jonatanas ir žydų tauta atsiuntė mus atnaujinti pirmykštės draugystės ir sąjungos su jais.“ [4] Romėnai davė jiems laiškų valdžios žmonėms įvairiose vietose pakeliui, kad padėtų pasiuntiniams saugiai sugrįžti į Judo kraštą.

[5] O šis yra nuorašas laiško, kurį Jonatanas parašė spartiečiams:

[6] „Vyriausiasis kunigas Jonatanas, tautos Seniūnų taryba, kunigai ir visa žydų tauta savo broliams spartiečiams. Džiugus pasveikinimas!

[7] Jau kadaise buvo atsiųstas vyriausiajam kunigui Onijui* laiškas iš Arijaus, buvusio tuomet jūsų karaliumi, kuriame pareikšta, kad esate iš tikrųjų mūsų broliai, kaip liudija pri-

11, 67: ... *Hazoro lygumą*: kanaaniečių miesto vieta (žr. Joz 11,10), 16 km į šiaurę nuo Genezareto ežero.

12, 7: ... *vyriausiajam kunigui Onijui*: Onijas I, vyriausiasis kunigas nuo 323 iki 300 ar 290 m. prieš Kristų. Spartos karalius Arijus I valdė Spartą 309–265 m. prieš Kristų. Laiškas buvo rašytas seniai, t. y. prieš šimtmetį su puse.

dėtas nuorašas. 8 Onijas, iškil-
mingai sutikęs pasiuntinį, pri-
ėmė laišką, kuriame buvo aiš-
kiai kalbama apie sąjungą ir
draugystę. 9 Mes savo ruožtu,
nors mums to ir nereikia, nes
turime savo rankose šventųjų
Knygų* paguodą, 10 išdrįstame
siųsti jums žodį, kad atnau-
jintume su jumis broliškus ry-
šius ir draugystę, idant netap-
tume jums svetimi, nes jau yra
daug laiko praslinkę nuo ta-
da, kai jūs mums laišką at-
siuntėte. 11 Mes tad atsimena-
me jus kiekviena proga, ir savo
iškilmėse, ir kitomis švenčių
dienomis, aukomis, kurias at-
našaujame, bei maldomis, kaip
yra teisinga ir dera atsiminti
brolius. 12 Ir mes džiaugiamės
jūsų garbe.

13 Tačiau mes patyrėme daug
sunkumų ir daug karų, nes ap-
linkiniai karaliai kariavo su
mumis. 14 Mes nenorėjome var-
ginti jūsų ir kitų savo sąjungi-
ninkų bei draugų per tuos ka-
rus. 15 Turėdami Dangaus para-
mą, buvome išgelbėti nuo prie-
šų, o jie buvo pažeminti. 16 Mes
tad, pasirinkę Antiocho sūnų
Numenijų ir Jasono sūnų An-
tipaterį, pasiuntėme juos į Ro-
mą, kad atnaujintų mūsų pir-
mykštę draugystę ir sąjungą.
17 Mes jiems įsakėme, kad nu-
vyktų pas jus, pasveikintų jus
ir perduotų jums mūsų laišką
apie mūsų brolystės atnaujini-
mą. 18 Malonėkite tad atsiųsti
mums apie tai atsakymą."

19 Šis yra nuorašas laiško,
kuris buvo atsiųstas Onijui:

20 „Arijus, spartiečių karalius,
vyriausiajam kunigui Onijui.
Džiugus pasveikinimas!

21 Buvo atrasta raštuose apie
spartiečius ir žydus, kad jie esą
broliai ir kad abi tautos kilu-
sios iš Abraomo giminės. 22 Da-
bar tad, kadangi mes tai
sužinojome, malonėkite para-
šyti mums, kaip jums einasi.
23 Mes savo ruožtu jums prane-
šame, kad jūsų kaimenės ir
nuosavybė priklauso mums, ly-
giai kaip mūsiškės priklauso
jums. Užtat mes savo pasiun-
tiniams įsakome, kad jums
apie tai būtų pranešta."

Žygis prieš Demetrijaus II pajėgas

24 Jonataną pasiekė žinia,
kad Demetrijaus karvedžiai
yra sugrįžę jo užpulti su dides-
ne kariuomene negu anksčiau.
25 Jis tad leidosi į žygį iš Jeru-
zalės ir pasitiko juos Hamato
apylinkėse,* neduodamas jiems

12, 9: ... *šventųjų Knygų*: užuomina apie *Įstatymą, Pranašus ir kitas knygas*. Žr. Siracido prologo 1 eilutę.

12, 25: ... *Hamato apylinkėse*: Seleukidų Aukštutinės Sirijos teritorija į šiaurės rytus nuo Koile-Sirijos. Eleutero upė skyrė jas vieną nuo kitos. Koile-Siriją valdė Jonatanas (žr. 1 Mak 11, 59–60).

laiko įžygiuoti į savo šalį. 26 Jų
stovyklon jis išsiuntė žvalgus.
Sugrįžę jie pranešė Jonatanui,
kad priešas pasiruošęs pulti
žydus tą naktį. 27 Tad, saulei
nusileidus, Jonatanas įsakė
savo pajėgoms būti pasirengu-
sioms visą naktį ir išdėstė apie
stovyklą saugas. 28 Priešas, iš-
girdęs, kad Jonatanas ir jo pa-
jėgos pasirengusios mūšiui,
klaiko apimtas prarado drąsą.
Užkūrė tad savo stovykloje lau-
žus ir pasitraukė. 29 O Jonata-
nas ir jo pajėgos nesužinojo,
kas buvo įvykę, iki pat ryto, nes
jie matė, kad laužai degė. 30 Ta-
da Jonatanas metėsi jų vytis,
bet nebepasivijo, nes jie jau bu-
vo persikėlę per Eleutero upę.
31 Užtat Jonatanas, pasisukęs
į šoną prieš arabus, vadinamus
zabadėjais, juos nugalėjo ir pa-
ėmė iš jų grobį. 32 Tada, pali-
kęs stovyklą, tęsė žygį į Da-
maską ir peržygiavo visą sritį.

33 Ir Simonas leidosi į žygį ir
įsiveržė iki pat Aškelono ir ap-
linkinių tvirtovių. Paskui jis pa-
sisuko į Jopę ir ją užėmė, 34 nes
sužinojo, kad jos gyventojai bu-
vo norėję šią tvirtovę perduoti
Demetrijaus šalininkams. Si-
monas paliko ten jai saugoti
įgulą.

35 Jonatanas sugrįžęs sušau-
kė tautos seniūnus ir nutarė su
jais statyti tvirtoves Judėjoje,
36 paaukštinti Jeruzalės sienas
ir pastatyti aukštą užtvarą
tarp tvirtovės ir miesto, kad tvir-
tovė būtų atskirta nuo miesto
ir jos įgula nebegalėtų nei ko
pirkti, nei ko parduoti. 37 Žmo-
nės tad suėjo miesto atstatyti.
Sienos dalis prie slėnio rytų šo-
ne buvo išgriuvusi. Jonatanas
atstatė miesto dalį, vadinamą
Chafenata. 38 O Simonas atsta-
tė Adidą Šefeloje, sustiprino
jos įtvirtinimus, įstatydamas
vartus su skląsčiais.

Jonatanas paimamas į nelaisvę

39 Tryfonas rengė sąmokslą,
norėdamas tapti Azijos kara-
liumi, užsidėti vainiką ir pakel-
ti ranką prieš Antiochą. 40 Bet-
gi jis bijojo, kad Jonatanas
gali sukliudyti ir stoti prieš jį.
Stengdamasis jį pagrobti ir nu-
žudyti, Tryfonas leidosi į žygį
ir pasiekė Bet-Šeaną. 41 Jona-
tanas išėjo jo pasitikti su ke-
turiasdešimčia tūkstančių
rinktinių kareivių ir atžygiavo
prie Bet-Šeano. 42 Tryfonas, pa-
matęs, kad jis atžygiavo su di-
dele kariuomene, nedrįso prieš
jį rankos kelti. 43 Jis tad, iškil-
mingai jį sutikęs, išgyrė vi-
siems savo Bičiuliams ir davė
dovanų. Be to, įsakė visiems
savo Bičiuliams ir savo karei-
viams klausyti Jonatano lygiai
taip, kaip savęs. 44 Galop jis Jo-
natanui tarė: „Kam gi visus
tuos žmones vargini, juk karo
tarp mūsų nėra? 45 Dabar tad
paleisk juos. Teeina namo. Pa-
sirink sau keletą vyrų, kad ta-

ve lydėtų, ir eime drauge į Pto-
lemaidę. Aš tau ją perduosiu
kartu su kitomis tvirtovėmis ir
likusia kariuomene bei visais
pareigūnais. Tada žygiuosiu
namo. Iš tikrųjų tam čia ir esu."
[46] Jonatanas juo patikėjo ir
darė, ką jis pasiūlė. Paleido sa-
vo kareivius, ir jie nuėjo namo
į Judo kraštą. [47] Pasilikęs su
savimi tris tūkstančius vyrų, iš
jų du tūkstančius paliko Gali-
lėjoje, o vienas tūkstantis liko
jo palydai. [48] Tačiau, vos Jona-
tanui įėjus į Ptolemaidę, gyven-
tojai uždarė savo miesto var-
tus, suėmė jį, o visus su juo
atėjusius išžudė kalaviju. [49] Be
to, Tryfonas išsiuntė pėstinin-
kų ir raitininkų dalinius į Ga-
lilėją ir Didžiąją lygumą,* kad
sunaikintų visus Jonatano ka-
reivius. [50] Tačiau jie, manyda-
mi, kad Jonatanas buvo suim-
tas ir žuvo drauge su visa savo
palyda, drąsino vieni kitus ir
tankia gretų rikiuote metėsi į
mūšį. [51] Jų priešai, matydami,
kad jie buvo pasirengę kovoti
lig mirties, pasitraukė. [52] Žydų
kareiviai tad saugiai sugrįžo į
Judo kraštą. Iš tikrųjų, didžios
baimės apimti, jie raudojo
Jonatano ir jo palydos vyrų.
Visas Izraelis išgyveno didelį
gedulą.
[53] Visos aplinkinės tautos
stengėsi juos sunaikinti. „Jie
nebeturi nei vado, nei sąjun-
gininko, – jos sakė, – dabar tad
eikime su jais kariauti. Ištrin-
sime iš žmonijos net jų atmi-
nimą."

E. SIMONAS, VYRIAUSIASIS KUNIGAS IR ETNARCHAS

Žydų vadas Simonas

13 [1] Simonas išgirdo, kad
Tryfonas buvo sutel-
kęs didžiulę kariuomenę, ren-
gėsi užpulti ir sunaikinti Judo
kraštą. [2] Jausdamas žmonių
nerimą ir baimę, jis nuvyko į
Jeruzalę. Susišaukęs žmones,
[3] drąsindamas juos tarė: „Jūs
patys žinote, ką mano broliai,
aš ir mano tėvo namai esame
padarę dėl įstatymų ir Švento-
vės. Jūs žinote ir apie kovas
bei pavojus, kuriuos mums te-
ko pakelti. [4] Dėl tos priežas-
ties žuvo visi mano broliai, visi
dėl Izraelio, ir aš likau vienas.
[5] Dabar tad, gink Dieve, kad
tausočiau savo gyvastį ištikus
bet kokiam sunkiam išmėgi-
nimui! Juk aš nesu vertinges-
nis už savo brolius! [6] Taigi aš
atkeršysiu už savo tautą bei
Šventovę ir už jūsų žmonas bei
vaikus, nes visos tautos yra
susitelkusios iš neapykantos
mums sunaikinti."
[7] Klausantis šių žodžių, žmo-
nių dvasia atgijo. [8] „Tu esi mū-

12, 49: ... *Didžiąją lygumą*: Bet-Šeano lyguma.

sų vadas vietoj Judo ir tavo
brolio Jonatano, – jie atsakė
pakeltu balsu, – 9 kovok mūsų
kovas. Visa, ką mums sakysi,
darysime!“ 10 Tada jis pašaukė
prie ginklų visus pajėgius ko-
voti vyrus, skubiai užbaigė sta-
tyti Jeruzalės sienas ir įtvirti-
no ją iš visų pusių. 11 Absalomo
sūnų Jonataną jis pasiuntė į
Jopę su stipriu daliniu. Išva-
ręs iš jos užgrobikus, jis ten pa-
siliko.

Tryfono apgaulė

12 Tada Tryfonas pajudėjo iš
Ptolemaidės su didžiule ka-
riuomene Judo krašto pulti,
pasiimdamas su savimi ir Jo-
nataną kaip belaisvį. 13 Simo-
nas pasistatė stovyklą Adido-
je prie lygumos. 14 Tryfonas,
sužinojęs, kad Simonas tapo
brolio Jonatano įpėdiniu ir ren-
gėsi su juo kovoti, nusiuntė pas
jį pasiuntinius su žinia: 15 „Ta-
vo brolis Jonatanas buvo sko-
lingas karaliaus iždui už turė-
tas tarnybas. Užtat mes jį ir
laikome nelaisvėje. 16 Atsiųsk
tad šimtą sidabrinių talentų ir
du jo sūnus įkaitais, kad pa-
leistas prieš mus nesukiltų, ir
mes jį paleisime.“

17 Nors Simonas suprato, kad
jie kalba apgaulingai, betgi
pasiuntė paimti pinigų ir ber-
niukų, kad nesukeltų didelio
priešiškumo tarp žmonių ir ne-
būtų sakoma: 18 „Jonatanas žu-
vo dėl to, kad Simonas nesiun-
tė už jį pinigų ir sūnų.“ 19 Jis
tad išsiuntė abu sūnus ir šimtą
talentų, bet Tryfonas nesilai-
kė žodžio ir Jonatano nepalei-
do. 20* Paskui Tryfonas, daryda-
mas Adoros keliu lankstą,
atžygiavo pulti krašto ir jo su-
naikinti. Bet Simonas ir jo ka-
riuomenė priešinosi jam, kur
tik jis mėgino žygiuoti. 21 Tuo
tarpu vyrai tvirtovėje vis siun-
tė pasiuntinius pas Tryfoną,
ragindami jį veržtis pas juos
dykumos keliu ir aprūpinti
juos maistu. 22 Tryfonas tad pa-
rengė žygiui visą savo raitiją,
bet tą naktį tiek prisnigo, kad
nebuvo įmanoma dėl sniego
leistis į žygį. Jis tad pasitrau-
kė ir iššygiavo į Gileadą. 23 Pa-
siekęs Baskamą,* Tryfonas
įsakė nužudyti Jonataną. Ten
jis buvo ir palaidotas. 24 Tada
Tryfonas sugrįžo į savo šalį.

Jonatano kapas

25 Simonas pasiuntė keletą
vyrų, kad pargabentų jo brolio
Jonatano palaikus, ir palaido-
jo juos Modeine, savo protėvių
mieste. 26 Visas Izraelis aprau-
dojo jį dideliu gedulu ir daug
dienų jo gedėjo. 27 Ant savo tė-

13, 20–21: Įsiveržėliai apėjo šonu, norėdami veržtis į Judą iš pietų pusės. Adora buvo už keleto kilometrų nuo Bet-Zūro. Jie tikėjosi aplenkti patį Bet-Zūrą ir kitas Makabėjų tvirtoves, eidami dykumos keliu.

13, 23: ... *Baskamą*: vietovė į šiaurės rytus nuo Galilėjos ežero.

vo ir brolių kapo Simonas pastatė paminklą iš tašytų, priekinėje ir užpakalinėje pusėse nugludintų akmenų, įspūdingą savo aukščiu.
28 Be to, jis priešpriešiais pastatė septynias piramides savo tėvui ir motinai bei keturiems broliams.
29 Piramidėms jis sumanė menišką aplinką, apsupdamas jas aukštais stulpais. Ant stulpų jis paliepė pritaisyti amžinam atminimui šarvus, o šalia šarvų buvo įraižyti laivai, kurie galėtų būti matomi visų plaukiančių jūra.
30 Kapas, kurį jis pastatė Modeine, tebėra ten iki šios dienos.

Sąjunga tarp Simono ir Demetrijaus II

31 Tryfonas elgėsi klastingai su jaunuoju karaliumi Antiochu. Jį nužudė
32 ir, užsidėdamas Azijos karaliaus vainiką, jo vietoje tapo karaliumi. Jo valdžia buvo nelaimė visam kraštui.
33 Simonas savo ruožtu atstatė Judėjos tvirtoves, jas aplinkui apsupdamas aukštais bokštais, storomis sienomis ir vartais su skląsčiais. Tvirtoves jis aprūpino maisto atsargomis.
34 Be to, Simonas parinko pasiuntinius ir nusiuntė juos pas Demetrijų su prašymu, kad suteiktų kraštui atleidimą nuo mokesčių, nes Tryfonas buvo mokėjęs tik plėšti.
35 Karalius Demetrijus patenkino jo prašymą. Jam atsakydamas jis parašė tokį laišką:
36 „Karalius Demetrijus Simonui, vyriausiajam kunigui ir Karalių bičiuliui, visiems Seniūnams ir žydų tautai. Džiugus pasveikinimas!
37 Mes gavome auksinį vainiką ir palmės šaką, kuriuos jūs siuntėte, esame pasirengę sudaryti su jumis visuotinę taiką ir parašyti mūsų pareigūnams, kad suteiktų jums atleidimą nuo duoklės.
38 Visos lengvatos, kurias esame jums suteikę, lieka galioti, o tvirtovės, kurias pastatėte, tebūna jūsų nuosavybė.
39 Mes atleidžiame netyčinius ir tyčinius, iki šiol padarytus nusikaltimus, panaikiname vainiko mokestį, kurį privalėjote duoti. Bet kokie kiti mokesčiai, renkami Jeruzalėje, nebus daugiau renkami.
40 Jeigu kas iš jūsų yra tinkamas būti įrašytas į mūsų asmens tarnybą, tegu būna įrašytas. Tebūna tarp mūsų taika."
41 Taigi šimtas septyniasdešimtaisiais metais* Izraelis nusikratė pagonių jungo.
42 Žmonės savo raštuose ir sutartyse pradėjo rašyti: „Simono, vyriausiojo kunigo, karvedžio ir žydų vado, pirmaisiais metais."

13, 41: *Taigi šimtas septyniasdešimtaisiais metais*: nuo 142 m. prieš Kristų kovo iki 141 m. balandžio pagal Šventyklos kalendorių.

Užimama Gazara ir Tvirtovė

43 Tomis dienomis Simonas
apgulė Gazarą,* apsupdamas
ją karinėmis stovyklomis. Pa-
daręs apgulos pabūklą, pristū-
mė jį prie miesto ir, pramušęs
spragą viename bokšte, jį paė-
mė. 44 Vyrai, buvę apgulos
pabūkle, sušoko į miestą. Mies-
te kilo didelis sąmyšis. 45 Mies-
to vyrai su savo žmonomis ir
vaikais, palipę ant sienos per-
plėštais drabužiais, pakeltu
balsu šaukė, prašydami Simo-
ną suteikti jiems paliaubas.
46 „Nesielk su mumis žiūrėda-
mas mūsų nedorų darbų, – jie
maldavo, – bet savo gailestin-
gumo“. 47 Simonas tad su jais
susitarė ir kovą sustabdė. Ta-
čiau jis išvarė gyventojus iš
miesto ir išvalė namus, kuriuo-
se buvo rasti stabai. Tada jis,
lydimas giesmių ir psalmių,
įžengė į miestą. 48 Pašalinęs iš
jo visa, kas buvo nešvaru, jis ap-
gyvendino jame žmones, kurie
laikėsi Įstatymo, ir, jį įtvirtinęs,
pasistatė sau buveinę.
49 Tvirtovės įgulos vyrams
Jeruzalėje buvo užkirstas ke-
lias išeiti į kaimą ir sugrįžti,
nusipirkti ir parduoti. Taigi jie
buvo labai išalkę. Daugelis jų
badu numirė. 50 Galop jie ėmė
maldauti Simoną, kad skelb-
tų ir jiems taiką. Jis taip ir pa-
darė. Išvaręs juos iš tvirtovės,
jis pašalino iš jos nešvarumus.
51 Šimtas septyniasdešimt pir-
maisiais metais, antrojo mė-
nesio dvidešimt trečiąją dieną*,
žydai įžengė į ją su šlovės šauks-
mais ir palmių šakomis, arfo-
mis, cimbolais ir lyromis, gie-
dodami psalmes ir giesmes,
nes didysis priešas buvo su-
triuškintas ir pašalintas iš Iz-
raelio. 52 Simonas įsakė, kad ta
diena būtų kasmet džiaugsmin-
gai švenčiama. Jis palei tvirto-
vę pagerino Šventyklos kalno
įtvirtinimus ir ten apsigyveno
su savo vyrais. 53 Simonas, ma-
tydamas, kad jo sūnus Jonas*
jau buvo tapęs subrendusiu vy-
ru, paskyrė jį visų karinių pa-
jėgų vadu ir davė jam buveinę
Gazaroje.

Demetrijus patenka į nelaisvę

14 1 Šimtas septyniasde-
šimt antraisiais me-
tais* karalius Demetrijus, su-
telkęs kariuomenę, nužygiavo
į Mediją, ieškodamas pagalbos

13, 43: ... *Gazarą*: svarbus Šefelos – Pakalnių – centras, 160 m. prieš Kristų įtvirtintas Bakchido. Žr. 1 Mak 9, 52.

13, 51: ... *antrojo mėnesio dvidešimt trečiąją dieną*: 141 m. prieš Kristų birželio 3 d.

13, 53: ... *Jonas*: Jonas Hirkanas. Jis tapo savo tėvo įpėdiniu – valdovu ir vyriausiuoju kunigu. Žr. 1 Mak 16, 23–24.

14, 1: *Šimtas septyniasdešimt antraisiais metais*: 141–140 m. prieš Kristų. Žygis turbūt prasidėjo 140 m. pavasarį.

kovojant su Tryfonu. [2] Arsa-
kas,* Persijos ir Medijos kara-
lius, išgirdęs, kad įsiveržė į jo
žemes, išsiuntė žygin vieną iš
savo karvedžių Demetrijaus
gyvo paimti į nelaisvę. [3] Karve-
dys leidosi žygin ir, paėmęs į
nelaisvę, atgabeno jį pas Arsa-
ką, kuris įmetė jį į kalėjimą.

Simono garsas

[4] „Kraštas gyveno taikiai
per visas Simono dienas.
Jis rūpinosi savo tautos
gerove.
Žmonės gėrėjosi jo galybe
Ir jo didingumu
per visą jo gyvenimą.
[5] Jis apvainikavo visą savo
garbę,
užimdamas Jopės uostą,
padarydamas jį jūros salų
vartais.
[6] Jis išplėtė savo tautos ribas,
tapdamas krašto
šeimininku.
[7] Jis paėmė daug belaisvių,
tapo šeimininku Gazaros,
Bet-Zūro ir Tvirtovės,
pašalino iš jos nešvarius
daiktus,
ir nebuvo, kas galėtų su
juo lygintis.
[8] Žmonės dirbo ramiai savo
žemę,
laukai davė savo derlių
ir lygumų medžiai savo
vaisių.
[9] Seni vyrai laisvai sėdėjo
aikštėse,
šnekučiuodami apie savo
palaimą;
vaikinai vilkėjo šaunų
kario apdarą.
[10] Jis nesiliovė tiekti maisto
ir aprūpinti juos ginklais,
kol jo garsas pasklido
iki pat žemės pakraščių.
[11] Jis davė taiką kraštui,
ir Izraelis patyrė didelį
džiaugsmą.
[12] Kiekvienas sėdėjo po savo
vynmedžiu bei sava figa,
ir nebuvo kam jų bauginti.
[13] Nebeliko krašte, kas su jais
kovotų;
karaliai tų dienų buvo
sutriuškinti.
[14] Simonas padėjo visiems
savo tautos kukliesiems,
uoliai laikėsi Įstatymo
ir iššlavė visus atsimetėlius,
visus nedorėlius.
[15] Jis padarė šventovę garbingą,
praturtindamas ją
reikmenimis.“

Sąjunga su Roma ir Sparta

[16]* Žinia apie Jonataną mirtį
pasklido iki Romos ir net iki

14, 2: *Arsakas*: Arsakas VI, vadinamas Mitredatu I, Partos karalius (171–138 m. prieš Kristų). Partai buvo užkariavę Persiją ir Babiloniją. Kadaise jos abi buvo Seleukidų imperijos dalis. Graikai ir makedoniečiai tuose kraštuose prašydavo Demetrijaus pagalbos.

14, 16: Pasiuntiniai į Romą ir Spartą buvo išsiųsti prieš Simono atėjimą į valdžią, o atsakymai buvo gauti prieš Demetrijaus žygį – turbūt 142 m. prieš Kristų.

Spartos. Žmonės labai liūdėjo.
[17] Bet vos išgirdę, kad jo brolis
Simonas jo vietoje buvo tapęs
vyriausiuoju kunigu ir kad jis
valdė kraštą bei jo miestus,
[18] jie išraižė jam varines lente-
les, norėdami atnaujinti su juo
draugystę ir sąjungą, kurią bu-
vo sudarę su jo broliais Judu ir
Jonatanu. [19] Jos buvo perskai-
tytos Jeruzalėje sueigos aki-
vaizdoje.

[20] Čia yra nuorašas laiško,
kurį spartiečiai atsiuntė:

„Spartiečių valdovai ir Spar-
tos miestas vyriausiajam ku-
nigui Simonui, Seniūnams, ku-
nigams ir visai žydų tautai,
mūsų broliams.

Džiugus pasveikinimas!

[21] Pasiuntiniai, kuriuos at-
siuntėte mūsų tautai, pranešė
mums apie jūsų garbę ir gar-
są, ir mes džiaugėmės, kad jie
atvyko. [22] Mes esame šitaip už-
rašę jų pranešimo turinį savo
viešų sueigų užrašuose: ‘Anti-
ocho sūnus Numenijus ir Jaso-
no sūnus Antipateris, žydų
pasiuntiniai, atvyko pas mus
atnaujinti su mumis draugys-
tės ryšių. [23] Tautai patiko su-
rengti šiems vyrams iškilmin-
gą priėmimą ir jų žodžių nuo-
rašą padėti į Tautos archyvą,
kad spartiečių tauta turėtų jų
įrašą. Šio įrašo nuorašas buvo
pasiųstas vyriausiajam kuni-
gui Simonui’.“

[24] Paskui nusiuntė į Romą
Numenijų su dideliu auksiniu
skydu, sveriančiu tūkstantį mi-
nų, kad patvirtintų sąjungą su
romėnais.

Žydų tauta pagerbia Simoną

[25] Žmonės, girdėdami apie
tuos dalykus, sakė: „O kaip mes
padėkosime Simonui ir jo sū-
nums? [26] Jis, jo broliai ir jo tėvo
namai buvo mums ir atrama,
ir parama. Jie kovojo ir, atrė-
mę Izraelio priešus, išsaugojo
jo laisvę!“ [27] Išraižius įrašą va-
rinėse lentelėse, jis buvo pritai-
sytas prie stulpų Siono kalne.

Įrašo nuorašas yra šis:

„Šimtas septyniasdešimt
antraisiais metais, – tai yra
trečiaisiais didžiojo vyriausio-
jo kunigo Simono metais, –
elulo aštuonioliktąją dieną,
Asaramelyje,* [28] kunigų ir žmo-
nių, krašto vadų ir seniūnų di-
džiojoje sueigoje buvo mums
pranešta:

[29] Kadangi: ‘Mūsų krašte be-
mąž be perstojo vykstant ka-
rams, Matatijo sūnus Simonas,
kunigas iš Joaribo palikuonių,
ir jo broliai statė save į pavo-
jų ir priešinosi mūsų tautos
priešams, kad išsaugotų savo

14, 27: ... *Elulo aštuonioliktąją dieną, Asaramelyje*: 140 m. prieš Kristų rugsėjo 13 d. *Asaramelis*: hebrajiškas vardas, t. y. *Hazer'am'el*, pažodžiui *Dievo tautos kiemas*.

Šventovę bei Įstatymą, ir pelnė
didelę garbę savo tautai. 30 Jo-
natanas subūrė tautą, tapo
vyriausiuoju kunigu ir buvo
suvienytas su savo protėviais.
31 Priešams nusprendus užpul-
ti jų kraštą ir pakelti ranką
prieš Šventovę, 32 pakilo Simo-
nas ir kovojo už savo tautą. Ap-
ginkluodamas savo tautos ka-
reivius ir mokėdamas jiems
algas, jis išleido daug savo pi-
nigų. 33 Jis įtvirtino Judėjos
miestus ir Bet-Zūrą prie Judė-
jos ribų, kur anksčiau buvo lai-
komi priešų ginklai, ir pastatė
ten žydų įgulas. 34 Jis įtvirtino
ir Jopę, esančią prie jūros, ir
Gazarą, esančią ant ribos Azo-
to, kur anksčiau priešai gyve-
no. Ten jis apgyvendino žydus,
aprūpindamas tuos miestus,
kas tik buvo reikalinga jiems
atsistoti ant kojų. 35 Žmonės
matė Simono ištikimybę bei
garbę, kurią jis buvo pasiruo-
šęs pelnyti savo tautai, ir pa-
skyrė jį savo vadu ir vyriausiuo-
ju kunigu dėl to, kad visa tai
jis buvo padaręs, ir dėl jo tei-
sumo bei visapusiškos ištiki-
mybės savo tautai. Visais bū-
dais jis stengėsi išaukštinti
savo tautą. 36 Jo dienomis ir
jam vadovaujant pasisekė iš-
varyti iš krašto pagonis, taip
pat ir esančius Dovydo mieste
Jeruzalėje. Jie buvo pasistatę
tvirtovę, iš kurios puldinėdavo,
norėdami suteršti Šventyklos
aplinką ir skaudžiai pažeisti
jos orumą. 37 Joje jis apgyven-
dino žydų kareivius bei ją įtvir-
tino krašto ir miesto saugumo
dėlei ir paaukštino Jeruzalės
sienas. 38 Turėdamas visus
tuos dalykus omenyje, karalius
Demetrijus patvirtino jį vyriau-
siuoju kunigu, 39 pakėlė jį į sa-
vo Bičiulius ir suteikė jam gar-
bingų paaukštinimų, 40 nes jis
buvo girdėjęs, kad romėnai bu-
vo kreipęsi į žydus kaip savo
draugus, sąjungininkus bei
brolius ir kad romėnai buvo
iškilmingai priėmę Simono pa-
siuntinius. 41 Todėl žydai ir jų
kunigai nutarė, kol pasirodys
patikimas pranašas, kad Si-
monas būtų jų vadas visam lai-
kui, 42 kad jis būtų jų karvedys,
kad rūpintųsi Šventove, kad
skirtų pareigūnus, atsakingus
už pamaldas Šventovėje, ir pa-
reigūnus krašto, ir ginkluotės,
ir įtvirtinimų, 43 {ir kad rūpin-
tųsi Šventove}, ir kad visi turi
jam paklusti, ir kad sutartys
krašte būtų rašomos jo vardu,
ir kad vilkėtų karališku pur-
puru ir nešiotų auksinę sagę.
44 Niekam iš žmonių ar iš kuni-
gų nebus leista panaikinti bet
kurį šių nutarimų ar priešin-
tis tam, ką jis įsakys, ar su-
šaukti krašte sueigą be jo lei-
dimo, ar rengtis purpuru, ar
prisisegti auksinę sagę. 45 Kas
elgtųsi priešingai šiems nuta-
rimams ar atmestų bet kurį iš
jų, bus baudžiamas’.“

[46] Visa tauta sutiko duoti Si-
monui teisę elgtis pagal šiuos
nutarimus. [47] Simonas juos pri-
ėmė ir sutiko būti vyriausiuoju
kunigu, valdytoju ir žydų tau-
tos bei kunigų etnarchu* ir bū-
ti jų visų gynėju. [48] Buvo duo-
tas įsakymas išraižyti šį įrašą
varinėse lentelėse, pritvirtinti
jas žymioje vietoje šventovės
aplinkumoje [49] ir jų nuorašą pa-
dėti į iždą, kad Simonas ir jo
sūnūs jas turėtų.

Antiocho laiškas Simonui

15 [1] Karaliaus Demetri-
jaus sūnus Antiochas*
atsiuntė laišką iš jūros salų Si-
monui, kunigui bei žydų etnar-
chui, ir visai tautai. [2] Toks bu-
vo jo turinys:

„Karalius Antiochas Simo-
nui, vyriausiajam kunigui bei
žydų etnarchui, ir žydų tautai.
Džiugus pasveikinimas!

[3] Kadangi keletas niekšų pa-
sigrobė mūsų protėvių karalys-
tę, o aš esu nutaręs pareikšti į
tą karalystę teises, kad atkur-
čiau ją, kaip ji yra anksčiau bu-
vusi, ir esu sutelkęs dideles
samdytų kareivių pajėgas bei
apginklavęs daugybę karo lai-
vų, [4] ir esu pasirengęs išsikelti
į savo kraštą, kad galėčiau nu-
bausti tuos, kurie sunaikino
mūsų kraštą bei nuniokojo
daugybę miestų mano karalys-
tėje, [5] dabar tad aš patvirtinu
tau atleidimą nuo visų mokes-
čių, suteiktą tau prieš mane
buvusių karalių, ir visas leng-
vatas, kurias jie yra tau sutei-
kę. [6] Aš suteikiu tau leidimą
kalti savo paties monetas sa-
vo kraštui. [7] Jeruzalė ir šven-
tovė turi būti laisvos. Visi
ginklai, kuriuos pasidirbai, ir
tvirtovės, kurias pasistatei ir
dabar valdai, liks tavo nuosa-
vybė. [8] Visos tavo skolos ka-
raliaus iždui, dabartinės ar bū-
simos, yra dovanojamos nuo
šiol visam laikui. [9] Be to, kai
atgausime savo karalystę, mes
suteiksime tokią didžią garbę
ir tau, ir tavo tautai, ir Šven-
tyklai, kad jūsų garbė bus ži-
noma visoje žemėje.“

[10] Šimtas septyniasdešimt
ketvirtaisiais metais* Antio-
chas leidosi į žygį ir išsikėlė į
savo protėvių šalį. Visos gink-
luotos pajėgos pas jį taip su-
sitelkė, kad Tryfonui jų mažai
teliko. [11] Antiocho vejamas,
Tryfonas nubėgo į Dorą* prie jū-
ros, [12] nes jis žinojo, kad jį buvo

14, 47: ... *etnarchu*: pavaldžiu tautos valdovu, turinčiu gauti patvirtinimą iš imperijos viršūnių.

15, 1 : ... *Antiochas*: Antiochas VII Siletas, Demetrijaus I sūnus ir Demetrijaus II brolis, partų belaisvis. Būdamas dvidešimties metų, jis išplaukė iš Rodeso į Siriją užimti brolio vietos ir išvaryti sosto užgrobiko Tryfono.

15, 10: *Šimtas septyniasdešimt ketvirtaisiais metais*: 138 m. prieš Kristų.

15, 11: ... *į Dorą:* tvirtovė ant jūros kranto Palestinoje, maždaug 24 km į pietus nuo Karmelio kalno.

užgriuvusios didelės nelaimės
ir kad jo pajėgos buvo jį pali-
kusios. 13 Antiochas tad pasi-
statė stovyklą prie Doro su
šimtu dvidešimčia tūkstančių
kareivių ir aštuoniais tūkstan-
čiais raitelių. 14 Jam puolant
miestą, laivai parėmė mūšį iš
jūros pusės. Taigi Antiochas
puolė miestą iš sausumos ir iš
jūros, neleisdamas niekam nei
įeiti, nei išeiti.

Atnaujinama sąjunga su romėnais

15 Tuo tarpu Numenijus su
savo palyda parvyko iš Romos,
atgabendamas laiškus kara-
liams ir šalims:

16 „Lucijus,* romėnų konsu-
las, karaliui Ptolemėjui. Džiu-
gus pasveikinimas!

17 Žydų pasiuntiniai atvyko
pas mus kaip mūsų draugai ir
sąjungininkai atnaujinti senos
mūsų draugystės ir sąjungos.
Jie buvo atsiųsti vyriausiojo
kunigo Simono bei žydų tautos
18 ir atnešė tūkstantį minų sve-
riantį auksinį skydą. 19 Todėl
mes nutarėme parašyti jums,
įvairiems karaliams ir šalims,
įspėdami nedaryti jiems
skriaudos, nekelti karo prieš
juos ar jų miestus, ar jų kraš-
tą, ir nesidėti į sąjungą su tais,
kurie su jais kariauja. 20 Mes
nutarėme priimti iš jų tą auk-
sinį skydą. 21 Taigi jeigu kas
nors iš niekšų, ieškodami prie-
glaudos, yra atbėgę iš jų kraš-
to pas jus, perduokite juos vy-
riausiajam kunigui Simonui,
kad jie būtų nubausti pagal jų
įstatymą.“

22 Konsulas parašė panašius
laiškus karaliui Demetrijui ir
Atalui,* ir Ariaratui,* ir Arsa-
kui,* 23 ir visoms šalims, įskai-
tant Sampsamą, Spartą, Delo-
są, Myndosą, Sikyoną, Kariją,
Samosą, Pamfiliją, Lykiją, Ha-
likarnasą, Rodesą, Faselį, Ko-
są, Sidą, Aradosą, Gortyną,
Knidą, Kiprą ir Kirenę. 24 Laiš-
ko nuorašas buvo atsiųstas ir
vyriausiajam kunigui Simonui.

Antiocho priešiškumas Simonui

25 Tuo tarpu karalius Antio-
chas, būdamas stovykloje prieš
Dorą, be perstojo jį puolė, siųs-
damas prieš jį savo pajėgas ir
statydamas kovos pabūklus.
Uždaręs mieste Tryfoną, užkir-
to kelią bet kam išeiti ar įeiti.
26 Ir Simonas atsiuntė du tūks-
tančius rinktinių vyrų padėti

15, 16: *Lucijus*: turbūt Lucijus Cecilijus Metelijus, konsulas 142 m. prieš Kristų. Kitų manymu, Lucijus Kalpurnikas Pisas, konsulas 140–139 m. prieš Kristų. Šis laiškas siejamas su pirmaisiais Simono buvimo valdžioje metais.

15, 22: ... *Atalui, Ariaratui ir Arsakui*: Atalas II buvo Pergamo karalius 159–138 m. prieš Kristų; Ariaratas V – Kapadokijos karalius 162–130 m. prieš Kristų; apie Arsaką žr. 1 Mak 14, 2 paaiškinimą.

jam kariauti, aukso bei sidab-
ro ir daug karinės aprangos.
27 Bet Antiochas atsisakė pri-
imti pagalbą, sulaužė susita-
rimą, kurį jis anksčiau buvo
padaręs su Simonu, ir tapo jam
priešiškas. 28 Jis nusiuntė Ate-
nobijų, vieną iš savo Bičiulių,
su Simonu derėtis, tardamas:
„Valdote Jopę, Gazarą ir tvir-
tovę Jeruzalėje. Tai yra mano
karalystės miestai. 29 Nunio-
kojote jų žemes, esate padarę
daug žalos kraštui, užvaldėte
daug vietovių mano karalys-
tėje. 30 Dabar tad atiduokite
miestus, kuriuos esate pagro-
bę, ir duoklės mokestį vietovių,
kurias esate užėmę už Judėjos
ribų. 31 O jei ne, mokėkite man
penkis šimtus sidabrinių ta-
lentų už padarytą žalą ir ki-
tus penkis šimtus talentų
miestų duoklės mokesčio. Ki-
taip mes ateisime ir su jumis
kariausime.“
32 Taigi karaliaus Bičiulis
Atenobijus atvyko į Jeruzalę.
Pamatęs Simono didybę, auk-
sines bei sidabrines taures jo
indaujoje ir jo didingą palydą,
Atenobijus buvo nustebintas.
Kai jis perdavė Simonui kara-
liaus žodžius, 33 Simonas, jam
atsakydamas, tarė: „Jokios
svetimos žemės mes nesame
užėmę nei svetimos nuosa-
vybės nesame pagrobę. Mes at-
siėmėme tik savo protėvių pa-
veldą, kuris kadaise buvo iš
mūsų neteisėtai priešų atim-
tas. 34 Dabar tad, turėdami pa-
lankią progą, mes atkakliai pa-
reiškiame savo teisę į mūsų
protėvių paveldą. 35 O dėl Jo-
pės ir Gazaros, kurių tu reika-
lauji, tų vietų vyrai padarė la-
bai daug žalos mūsų žmonėms
ir kraštui. Už jas duosime šim-
tą talentų.“
Atenobijus neatsakė jam nė
žodžio, 36 bet, sugrįžęs piktas
pas karalių, persakė jam tuos
žodžius ir papasakojo apie Si-
mono didybę, ir apie visa, ką jis
buvo matęs. Tai girdint, kara-
lių pagavo nuožmus pyktis.

Pajūrio srities valdytojas vargina Judėją

37 Tuo tarpu Tryfonas pabė-
go laivu į Ortosiją.* 38 Karalius
tad paskyrė Kendebėjų vyriau-
siuoju pajūrio srities valdyto-
ju ir davė jam pėstininkų ir
raitininkų. 39 Jam įsakė pradė-
ti karo žygį prieš Judėją, atsta-
tyti Kedroną,* įtvirtinti jo var-
tus ir kovoti su žydų tauta, o
pats karalius leidosi vytis Try-
foną. 40 Kendebėjus tad nužy-
giavo į Jamniją, pradėjo erzin-
ti tautą, užpuldinėti Judėją,
imti žmones į nelaisvę ir juos

15, 37: ... *į Ortosiją*: uostas tarp Tripolio ir Eleutero upės.
15, 39: ... *atstatyti Kedroną*: keletas kilometrų į pietryčius nuo Jamnijos priešais Gazaros – Gezerio – tvirtovę, kurios vadu buvo Jonas Hirkanas.

žudyti. [41] Kaip karalius buvo
įsakęs, jis atstatė Kedroną ir
apgyvendino – paliko jame rai-
telių bei pėstininkų įgulą, kad
darytų išpuolius ir saugotų Ju-
dėjos kelius.

Simono sūnūs nugali Kendebėjų

16 [1] Jonas, atvykęs iš Ga-
zaros, pranešė savo tė-
vui Simonui, ką buvo padaręs
Kendebėjus. [2] Simonas, pasi-
šaukęs du savo vyriausius sū-
nus, Judą ir Joną, jiems tarė:
„Mano broliai, aš ir mano tėvo
namai kovojome Izraelio kovas
nuo pat jaunystės iki šiandien.
Daug kartų mums pasisekė iš-
gelbėti Izraelį. [3] Betgi dabar
jau pasenau, o jūs Dangaus
gailestingumu tapote suaugę
vyrai. Užimkite tad mano ir
mano brolio vietą, eikite ir ko-
vokite už mūsų tautą. Telydi
jus Dievo pagalba!“

[4] Jonas tad pašaukė prie gin-
klų iš krašto dvidešimt tūks-
tančių kareivių ir raitelių. Lei-
dosi į žygį prieš Kendebėjų ir
nakčiai Modeine pasistatė
stovyklą. [5] Pakilę anksti kitą
rytą, jie iššygiavo į lygumą.
Ten prieš juos buvo didžiulė
pėstininkų ir raitininkų kariuo-
menė, o tarp abiejų kariuome-
nių srauni upė. [6] Tada ir jo ka-
riuomenė išsirikiavo prieš juos.
Matydamas, kad kareiviai bi-
jo keltis per upę, jis pirmasis
metėsi į vandenį. Jo vyrai, tai
matydami, metėsi keltis iš
paskos. [7] Padalijęs kariuome-
nę, jis išdėstė raitelius tarp
pėstininkų, nes priešo raitijos
buvo labai daug. [8] Pradėjus
jiems pūsti trimitus, Ken-
debėjus ir jo kariuomenė ėmė
bėgti. Daugelis jų krito sužeis-
ti, o likusieji nubėgo tvirtovės
link. [9] Tuo metu Jono brolis Ju-
das buvo sužeistas, bet Jonas
vijosi, kol Kendebėjus pasiekė
Kedroną, kurį buvo atstatęs.
[10] Jie subėgo į bokštus, esan-
čius Azoto laukuose. Jonas juos
padegė, iš jų žuvo apie du tūks-
tančius. Tada jis saugiai sugrį-
žo į Judėją.

Tragiška Simono mirtis

[11] Abubo sūnus Ptolemėjas
buvo paskirtas Jericho ly-
gumos valdytoju. Jis turėjo
daug sidabro ir aukso, [12] nes
buvo vyriausiojo kunigo žen-
tas. [13] Sėkmės svaigulio apim-
tas, jis nusprendė tapti kraš-
to valdovu. Jis tad surengė
sąmokslą, norėdamas klastin-
gai nužudyti Simoną ir jo sū-
nus. [14] O Simonas, lankydamas
krašto miestus ir rūpindama-
sis jų reikalais, atvyko į Jeri-
chą su savo sūnumis Matatiju
bei Judu šimtas septyniasde-
šimt septintųjų metų vienuo-
liktą mėnesį* – šebato mėnesį.

16, 14: ... *šimtas septyniasdešimt septintųjų metų vienuoliktą mėnesį*: 134 m. prieš Kristų sausio–vasario mėn. pagal Šventyklos kalendorių.

15 Abubo sūnus priėmė juos
klastingai tvirtovėje, vadina-
moje Doku,* kurią jis buvo
pastatęs. Iškėlęs jiems šaunią
puotą, jis ten paslėpė keletą vy-
rų. 16 Kai Simonas ir jo sūnūs
pasigėrė, Ptolemėjas ir jo vy-
rai pakilo ir, pačiupę ginklus,
šoko ant Simono puotos menė-
je ir nužudė jį, abu jo sūnus,
taip pat ir keletą tarnų. 17 Taip
jis padarė šlykštų išdavystės
veiksmą ir atsilygino piktu už
gera.

18 Tada Ptolemėjas, parašęs
apie tuos dalykus pranešimą,
nusiuntė jį karaliui, prašyda-
mas jį atsiųsti kariuomenę,
kad padėtų jam perimti mies-
tus ir kraštą. 19 Kitą kareivių
dalinį jis išsiuntė į Gazarą, kad
nužudytų Joną; jis išsiuntinė-
jo laiškus tūkstantininkams,
kviesdamas juos atvykti pas
save, kad galėtų jiems įsiteik-
ti sidabru, auksu ir dovanomis.
20 O dar kitus kareivių dalinius
jis pasiuntė Jeruzalės ir Šven-
tyklos kalno užimti. 21 Tačiau
vienas vyras nubėgo pirma į
Gazarą ir pranešė Jonui, kad
jo tėvas ir broliai yra nužudyti
ir kad „Ptolemėjas išsiuntė
vyrus, kad ir tave nužudytų“.
22 Tai išgirdęs, Jonas buvo vi-
siškai pritrenktas. Suėmęs at-
žygiavusius vyrus, juos nubau-
dė mirtimi, nes jau buvo
įspėtas, kad jie atėjo jo nužu-
dyti.

23* Kiti Jono žygiai, jo karai
bei atlikti žygdarbiai, sienų
statymas, kurį jis užbaigė, ir
jo laimėjimai 24 yra aprašyti jo
vyriausiosios kunigystės met-
raščiuose nuo to laiko, kai jis
tapo vyriausiuoju kunigu po sa-
vo tėvo.

16, 15: ... *vadinamoje Doku*: tvirtovė pastatyta ant uolos maždaug 5 km į šiaurės vakarus nuo Jericho, netoli nūdienės Ain-Duq vietovės.

16, 23–24: Jonas Hirkanas buvo valdovas ir vyriausiasis kunigas nuo 134 iki 104 m. prieš Kristų. Šios eilutės rodo, kad knyga buvo parašyta ar bent baigta rašyti tik po Jono Hirkano mirties.

ANTROJI MAKABĖJŲ KNYGA

Nors ši knyga, kaip ir 1-oji Makabėjų, perima pavadinimą iš pagrindinio veikėjo Judo Makabėjo, ji nėra 1-osios Makabėjų knygos tęsinys. Knygos skiriasi daugeliu atžvilgių. Pirmojoje Makabėjų knygoje pasakojama apie laikotarpį nuo Antiocho IV Epifano (175 m. prieš Kristų) iki Jono Hirkano (134 m. prieš Kristų), o Antrojoje Makabėjų knygoje aprašomi žydų istorijos įvykiai nuo vyriausiojo kunigo Onijo III ir Seleuko IV laikų (apie 180 m. prieš Kristų) iki Nikanoro kariuomenės pralaimėjimo (161 m. prieš Kristų). Taigi joje pasakojama apie tris žydus persekiojusius karalius: Seleuką IV, Antiochą IV Epifaną ir Antiochą Eupatorą.

Antrosios Makabėjų knygos autorius tvirtina, kad šis vieno tomo veikalas yra Jasono iš Kirenės penketo tomų veikalo santrauka. Kadangi Jasono veikalas neišlikęs, nėra galimybės aptarti santraukos veikalo ryšį su jo penkiatomiu. Nėra net galimybės spręsti, ar mūsų skaitoma knyga yra trumpas laisvas autoriaus kūrinys, ar kruopščiai atliktas Jasono penkiatomio sutrumpinimas. Kai kurios knygos dalys tikrai nebuvo paimtos iš Jasono veikalo. Pavyzdžiui, knygos įvadas (žr. 2 Mak 2, 19–32) bei pabaiga (žr. 2 Mak 15, 37–39) ir kai kurie doroviniai pamokymai (žr. 2 Mak 5, 17–20; 6, 12–17). Viena yra tikra, kad Jasono penkiatomis ir Antroji Makabėjų knyga buvo rašyti graikų kalba. Užtat ji nebuvo priimta į hebrajiškosios Knygos kanoną.

Antroji Makabėjų knyga yra vertingas istorinis šaltinis, nes ji papildo 1-osios Makabėjų knygos žinias apie reikšmingą Sandoros bendrijos laikotarpį, kai buvo galynėjamasi su helenizmu, ir cituoja keletą tikrų istorinių dokumentų (žr. 2 Mak 11, 16–38). Knygos tikslas, kurį turėjo Jasonas ar kurio siekė įkvėptasis autorius, buvo pasverti to laikotarpio įvykius tikėjimo šviesoje. Užtat nenuostabu, kad Judo Makabėjo žygiams vietos mažai teduodama, o daug dėmesio skiriama Dievo nuostabiems darbams.

Dievas, tiesiogiai įeidamas į įvykius, nubaudžia šventvagiškai besielgiančius bei piktžodžiaujančius pagonis, apvalo Šventyklą ir sugrąžina ją savo ištikimai tautai. Kartkartėmis autorius siekia savo tikslo, perkeldamas įvykius iš jų chronologinės sekos ir perdėdamas kariuomenių dydį bei mūšyje nukautųjų skaičių. Be to, jis įdeda į didvyrių lūpas ilgas paguodžiančias ir padrąsinančias kalbas bei maldas ir išsamiai aprašo antgamtinius apsireiškimus (žr. 2 Mak 3, 24–34; 5, 2–4; 10, 29–30; 15, 11–16).

Jis yra vienas iš pirmųjų žinomų autorių, kūrusių pasakojimus apie šventuosius kankinius – žmones, didvyriškai mirusius už Sandoros bendrijos tikėjimą (žr. 2 Mak 6, 18 – 7, 42; 14, 37–46).

Teologinės reikšmės krikščionims turi Antrosios Makabėjų knygos autoriaus mokymas apie teisiųjų prisikėlimą paskutinę dieną (žr. 2 Mak 7, 9. 11. 14. 23; 14, 46), apie dangaus šventųjų užtarimą žemėje gyvenančių žmonių (žr. 2 Mak 15, 11–16), apie gyvųjų užtarimo maldos ir aukos už mirusiuosius veiksmingumą (žr. 2 Mak 12, 39–46) ir apie pasaulio sukūrimą iš nieko – *ex nihilo* (žr. 2 Mak 7, 8).

Antrosios Makabėjų knygos pradžia yra du laiškai, kuriuos siuntė žydai iš Jeruzalės savo vienminčiams Egipte. Juose rašoma apie Šventyklos išvalymo šventę – svarbiausią knygos įvykį. Neaišku, kas šiuos laiškus pridėjo prie knygos pasakojimo. Pats įkvėptasis autorius? Vėlesnis knygos redaktorius? Jeigu tai padarė pats autorius, knyga turėjo būti parašyta po 124 m. prieš Kristų, nes tokia yra paskutinio laiško data. Šiaip ar taip, Antroji Makabėjų knyga galėjo būti parašyta tik II prieškristinio šimtmečio gale.

2 Makabėjų knygos metmenys

A.	Laiškai žydams Egipte	1, 1 – 2, 18
B.	Autoriaus įžanga	2, 19–32
C.	Heliodoras mėgina išniekinti Šventyklą	3, 1–40
D.	Išniekinimas ir persekiojimas	4, 1 – 7, 42
E.	Judo pergalės ir Šventyklos išvalymas	8, 1 – 10, 8
F.	Vėl siaučia persekiojimas	10, 9 – 15, 36
G.	Epilogas	15, 37–39

A. LAIŠKAI ŽYDAMS EGIPTE

Pirmasis laiškas

1 [1] „Jeruzalės ir Judo krašto
žydai sveikina su džiaugsmu savo brolius Egipte ir linki jiems tikros ramybės!
[2] Tebūna Dievas jums geras
ir teatsimena savo sandorą tarp Abraomo, Izaoko ir Jokūbo – savo ištikimųjų tarnų. [3] Teduoda jums visiems širdį, kad jį garbintumėte visa širdimi ir noria dvasia vykdytumėte jo valią. [4] Teatveria jūsų širdį savo Įstatymui ir įsakymams. Tesuteikia jums ramybę. [5] Teišklauso jūsų maldų, tebūna jums taikus ir tenepalieka jūsų sunkią valandą. [6] Čia net dabar mes už jus meldžiamės.
[7] Demetrijaus valdymo laiku,* šimtas šešiasdešimt de-

1, 7: *Demetrijaus valdymo laiku*: Sirijos karaliui Demetrijui II valdant (145–139, 129–125 m. prieš Kristų). Tai buvo Seleukidų eros šimtas šešiasdešimt devinti metai. Apie datas 1 Mak ir 2 Mak žr. 1 Mak 1, 10 paaiškinimą. Apie Jasono sukeltas nelaimes ir jo maištą prieš karalystę žr. 2 Mak 4, 7–22.

vintaisiais metais, mes, žydai,
jums rašėme: ‘Baisioje nelai-
mėje, kuri mus ištiko nuo to
laiko, kai Jasonas ir jo šalinin-
kai pakėlė maištą prieš šven-
tąjį kraštą ir karalystę, 8 užde-
gė Šventyklos vartus ir išliejo
nekaltą kraują, mes meldė-
mės VIEŠPAČIUI ir buvome iš-
klausyti.* Mes atnašavome
auką ir grūdų atnašą, uždegė-
me lempas ir išdėstėme duo-
nos kepalus. 9 Dabar tad pra-
šome, kad švęstumėte Pala-
pinių šventę* kislevo mėnesį!’
Šimtas aštuoniasdešimt aš-
tuntieji metai.“*

Antrasis laiškas

10 „Žydai, gyvenantys
Jeruzalėje bei Judėjoje,
Seniūnų taryba ir Judas
Aristobului, pateptųjų
kunigų šeimos nariui,
karaliaus Ptolemėjo*
mokytojui,
ir visiems žydams Egipte.

Džiugus pasveikinimas ir
geros sveikatos!

11 Dievo išgelbėti iš didelių
pavojų, mes jam didžiai dėko-
jame už atėjimą kovoti su ka-
raliumi* mūsų pusėje, 12 nes
pats Dievas išvarė kovojusius
su šventuoju miestu. 13 Iš tik-
rųjų, kai jų vadas pasiekė Per-
siją, lydimas kariuomenės, ku-
ri atrodė nenugalima, jis buvo
sukapotas Nanėjos šventyklo-
je apgaule kunigų, tarnavusių
deivei Nanėjai.*
14* Dėdamasis norįs vesti
deivę, Antiochas drauge su Bi-
čiuliais atėjo į šventyklą, norė-
damas gauti jos gausius turtus
kaip kraitį. 15 Nanėjos kuni-
gams išdėsčius turtus, Anti-
ochas tik su maža palyda at-
ėjo prie šventyklos. Vos jam
įėjus į šventyklą, kunigai už-
sklendė duris. 16 Tada jie ati-
darė slaptą angą lubose, ir ak-
menų kruša užmušė vadą ir jo

1, 8: ... *buvome išklausyti*: turima mintyje baigminė Makabėjų pergalė prieš Seleukidus.

1, 9: ... *Palapinių šventę*: iš tikrųjų Šventyklos Atšventinimo šventę (žr. 2 Mak 10, 1–8), kuri švenčiama kislevo mėnesio dvidešimt penktą dieną (lapkričio – gruodžio mėn.). Jos pamaldos yra panašios į Palapinių iškilmės pamaldas (žr. Kun 23, 33–43), vykstančias tišrio mėnesio penkioliktą dieną (rugsėjo – spalio mėn.). Žr. 2 Mak 1, 18. *Šimtas aštuoniasdešimt aštuntieji metai*: 124 m. prieš Kristų.

1, 10: ... *karaliaus Ptolemėjo*: Egipto valdovo Ptolemėjo VI Filometoro (180–45 m. prieš Kristų). Jis minimas ir 1 Mak 1, 18; 10, 51–59.

1, 11–12: ... *su karaliumi*: Sirijos karaliumi Antiochu IV Epifanu, nuožmiu žydų persekiotoju. Didele kariuomene vedinas, jis įsiveržė į Persiją ir ten 164 m. prieš Kristų žuvo.

1, 13: ... *Nanėja*: rytietiška deivė, daug kuo panaši į graikų Artemidę.

1, 14–17: Skirtingas pasakojimas apie Antiocho IV mirtį yra 2 Mak 9, 1–29; dar kitoks – 1 Mak 6, 1–16. Laiško autorius turbūt buvo girdėjęs iškraipytų gandų apie karaliaus mirtį. Tai liudija, kad šis laiškas rašytas netrukus po Antiocho IV mirties 164 m. prieš Kristų.

vyrus. Sukapoję lavonus, nukirto jam galvą ir išmetė lauke esantiems žmonėms.
[17] Tebūna visur pagarbintas mūsų Dievas, kuris nubaudė nedorėlius!

[18]* Kadangi kislevo mėnesio dvidešimt penktą dieną mes švęsime Šventyklos išvalymą, todėl manome, jog dera pranešti jums, kad ir jūs švęstumėte Palapinių šventę ir dieną ugnies, kuri pasirodė, kai Nehemijas,* Šventyklos ir aukuro atstatytojas, atnašavo aukas.
[19] Kai mūsų protėviai buvo vedami į nelaisvę Persijon,* pamaldūs to meto kunigai paėmė ugnies iš aukuro ir nemačiom ją užslėpė sausoje vandens talpyklos duobėje, pasirūpindami, kad ta vieta nebūtų niekam žinoma.
[20] Praėjus daugeliui metų, kai Dievui patiko, Nehemijas, Persijos karaliaus įgaliotas, pasiuntė palikuonis kunigų, paslėpusių ugnį, kad ją atneštų. Kai jie mums pranešė, kad rado ne ugnį, bet tirštą skystį, jis įsakė jo pasemti ir atnešti.
[21] Paruošus atnašas ant aukuro aukai, Nehemijas paliepė kunigams pašlakstyti tuo skysčiu malkas ir ant jų gulinčias atnašas.
[22] Kai tai buvo padaryta ir kai sušvito saulė, iki tol buvusi už debesų, suliepsnojo tokia didelė ugnis, kad visi stebėjosi.
[23] Tuo tarpu, aukai degant, kunigai ir visa sueiga kalbėjo maldą. Jonatanas vedė, o kiti atsakinėjo drauge su Nehemiju.

[24] Maldos žodžiai taip skambėjo:

'VIEŠPATIE, VIEŠPATIE Dieve,
visų daiktų Kūrėjau,
esi šiurpulingas ir galingas,
esi teisus ir gailestingas.
Tik tu esi karalius ir geradarys,
[25] tik tu esi rūpintojėlis,
tik tu esi teisus ir visagalis, ir amžinas.
Iš viso pikto tu išgelbsti Izraelį;
išsirinkai mūsų protėvius ir juos pašventinai.
[26] Priimk šią auką už visą savo Izraelio tautą,
saugok ir pašventink savo paveldą.
[27] Surink mūsų išblaškytą tautą,
išlaisvink vergaujančius pagonims,
maloniai pažvelk į užguituosius ir užgautuosius,

1, 18–36: Ši legenda apie stebuklingą Nehemijo ugnį įterpta į laišką dėl ryšio su Šventykla ir jos Atšventinimu.

1, 18: ... *Nehemijas*: Nehemijas atstatė Jeruzalės sienas, bet Šventykla buvo Zerubabelio atstatyta šimtmečiu anksčiau.

1, 19: ... *Persijon*: iš tikrųjų Babilonijon, kuri vėliau tapo Persijos imperijos valdomis.

tesužino pagonys,
kad tu esi mūsų Dievas.
28 Nubausk tuos, kurie mus
engia,
ir tuos, kurie įžūliai su
mumis elgiasi.
29 Pasodink savo tautą
į šventąją vietą,
kaip Mozė pažadėjo.'
30 Tada kunigai pradėjo gie-
doti giesmes. 31 Aukos atna-
šoms sudegus, Nehemijas įsa-
kė likusį skystį išlieti ant
akmens luitų. 32 Vos tai pada-
rius, įsižiebė liepsna, bet jos
šviesa pradingo aukuro šviesos
spindesyje. 33 Kai žinia apie tą
įvykį pasklido ir persų karaliui
buvo papasakota, kad toje vie-
toje, kur ištremtieji kunigai
buvo paslėpę ugnį, buvo rastas
skystis, kuriuo Nehemijas ir jo
palydovai degino aukų atna-
šas, 34 karalius, ištyręs įvykį,
įsakė tą vietą aptverti ir pa-
skelbė ją esant šventą. 35 Ka-
ralius paėmė dideles sumas
pinigų ir išdalijo juos Nehe-
mijui ir jo palydovams. 36 Ne-
hemijas ir jo palydovai pa-
vadino skystį neftaru, tai yra
apvalymu, bet dauguma žmo-
nių vadina jį nafta."*

2 „Įrašuose* randame, kad
pranašas Jeremijas lie-
pęs į tremtį vedamiems trem-
tiniams pasiimti su savimi tos
ugnies, kaip jums ką tik papa-
sakojome. 2 Įrašai taip pat ro-
do, kad pranašas davė ir Įsta-
tymą vedamiems į tremtį
žmonėms ir pamokė juos, kad
neužmirštų VIEŠPATIES įsaky-
mų ir kad, matydami auksi-
nius ir sidabrinius stabus bei
jų papuošalus, neleistų šir-
džiai paklysti. 3 Ir kitais pana-
šiais žodžiais jis primygtinai
juos skatino neleisti Įstatymui
pradingti iš savo širdžių. 4 Ta-
me pačiame rašte pasakojama,
kaip pranašas, gavęs dievišką
apreiškimą, įsakė, kad Pa-
dangtė ir Skrynia su juo eitų,
ir kaip jis užlipo ant kalno,* į
kurį Mozė buvo užžengęs ir nuo
kurio buvo pamatęs Dievo pa-
žadėtą paveldą. 5 Ten Jeremi-
jas rado vietą oloje ir, įnešęs į
ją Padangtę, Skrynią ir smil-
kalų aukurą, užtaisė angą. 6 Ke-
letas žmonių, einančių iš pa-
skos, užkopė norėdami pažymėti
taką, bet olos rasti negalėjo.
7 Jeremijas, apie tai išgirdęs,
juos išbarė: 'Ta vieta turi likti
nežinoma, – jis tarė, – kol Die-
vas vėl nesurinks savo tautos
ir neparodys jiems savo gailes-
tingumo. 8 Tuomet VIEŠPATS

1, 36: Žodžių žaismu graikiškasis žodis *nafta* – žibalas – yra supanašintas su semitišku žodžiu *neftar*. Jis turbūt reiškia *ištirpintą*.

2, 1–8: Legenda apie Jeremiją, paslėpusį Padangtę, Skrynią ir aukurą; autorius paaiškina, kad Šventykla lieka teisėta Dievo garbinimo vieta, nors joje ir nebėra šių šventųjų dalykų.

2, 4: ... *užlipo ant kalno*: ant Nebo. Žr. Įst 34, 1.

atskleis visus tuos dalykus, ir VIEŠPATIES šlovė bei debesis bus matomi lygiai taip, kaip pasirodė virš Mozės ir kai Saliamonas meldėsi, kad ta Vieta* būtų garbingai pašventinta.'

9 Mums taip pat yra pasakyta, kaip Saliamonas savo išmintimi atnašavo auką Šventyklai pašventinti ir užbaigti.
10 Kaip Mozė meldėsi VIEŠPAČIUI ir ugnis, nužengusi iš dangaus, sudegino aukas, lygiai taip ir Saliamonas meldėsi ir ugnis nužengusi sudegino deginamąsias aukas. 11* Mozė buvo sakęs: 'Jos buvo sudegintos, nes atnaša už nuodėmę nebuvo valgyta.' 12 Ir Saliamonas šventė tą šventę panašiu būdu aštuonias dienas.

13 Be šių dalykų, ir šiuose įrašuose, ir Nehemijo Atsiminimuose* aprašyta, kaip Nehemijas surinko knygas apie karalius, pranašų ir Dovydo raštus bei karalių laiškus apie dovanas Šventyklai. 14 Panašiai Judas surinko mums vėl visas knygas, išmėtytas per mus ištikusius karus, ir dabar mes jas turime. 15 Jeigu jums kurios nors reikia, atsiųskite pasiuntinius jų parnešti.

16 Kaip jau minėjome, rašome jums, kadangi rengiamės švęsti Šventyklos apvalymo šventę, prašydami ir jus tą šventę švęsti. 17 Dievas yra tas, kuris išgelbėjo visą savo tautą ir sugrąžino jiems jų paveldą, karalystę, kunigystę bei šventąsias apeigas, 18 kaip buvo pažadėjęs per Įstatymą. Mes pasitikime Dievu, kad jis veikiai pasigailės mūsų ir surinks mus iš po viso dangaus į savo šventąją Vietą, nes jis iš tikrųjų išgelbėjo mus iš didelių pavojų ir nuvalė savo Vietą."

B. AUTORIAUS ĮŽANGA

19 Čia yra pasakojimas apie Judą Makabėją bei jo brolius, apie didingosios Šventyklos išvalymą, aukuro pašventinimą,
20* apie žygius prieš Antiochą Epifaną bei jo sūnų Eupatorą
21 ir apie atėjusius iš dangaus pasirodymus didvyriams, taip narsiai kovojusiems už judaizmą, kad, nors būdami negausūs skaičiumi, jie paėmė visą kraštą, priversdami bėgti barbarų gaujas, 22 atgavo visame pasaulyje garsią Šventyklą, išvadavo miestą ir atkūrė įstatymus, kuriems iškilo pavojus būti panaikintiems. Visa tai jie

2, 8: ... *ta Vieta*: Jeruzalės Šventykla.

2, 11: Atrodo, kad šių Mozei priskiriamų žodžių šaltinis yra Kun 10, 16–20 tekstas.

2, 13: ... *Nehemijo Atsiminimuose*: mūsų laikų nepasiekęs apokrifinis veikalas.

2, 20: Apie žygius prieš Antiochą IV Epifaną žr. 2 Mak 4, 7 – 10, 9; apie žygius prieš Antiochą V Eupatorą žr. 2 Mak 10, 10 – 13, 26.

padarė, nes VIEŠPATS savo di-
džiu gerumu buvo jiems ma-
loningas. [23] Ką Jasonas iš Ki-
renės papasakojo penkiose
knygose, mes mėginsime su-
trumpinti į vieną veikalą. [24] Tu-
rėdami prieš akis žodžių srau-
tą ir sunkumus, su kuriais
susiduria norintys nertis į is-
torijos pasakojimus, kai me-
džiagos yra apsčiai, [25] mes sten-
gėmės pateikti mėgstantiems
paprastą skaitymą, palengvin-
ti kruopštiesiems, linkusiems
dalykus įsiminti, ir būti nau-
dingi visiems. [26] Mums, užsidė-
jusiems šį sunkų sutrumpini-
mo darbą, užduotis toli gražu
nėra lengva, bet reikalauja
daug prakaito ir nemigo nak-
tų, [27] lygiai kaip nėra lengva
rengiančiam puotą ar ieškan-
čiam naudos kitų labui. Nepai-
sant to, norėdami susilaukti
daugelio dėkingumo, mes mie-
lai pakelsime šį nelengvą triū-
są, [28] palikdami atsakomybę
už smulkmenų tikrumą pradi-
niam autoriui, o patys apribo-
dami savo pastangas duoti tik
santraukos metmenis. [29] Juk
kaip naują namą statantis
meistras turi kreipti dėmesį į
visą pastatą, o tuo tarpu žmo-
gus, kuris imasi jį dažyti ir
puošti, teturi rūpintis tik tuo,
kas reikalinga namui papuoš-
ti, taip, aš manau, yra ir mums.
[30] Istoriko pradinė pareiga yra
leistis į dalykų tyrinėjimą, iš-
samiai juos apsvarstyti ir rū-
pintis smulkmenomis, [31] betgi
žmogui, perdirbančiam pasa-
kojimą, turi būti leista siekti
glaustos išraiškos ir vengti iš-
samaus dalyko svarstymo. [32] Čia
tad ir pradėsime pasakojimą,
nepridėdami daugiau nieko
prie to, kas jau pasakyta, nes
pasakojimui rašyti ilgą įžan-
gą, o patį pasakojimą sutrum-
pinti būtų neišmintinga.

C. HELIODORAS MĖGINA IŠNIEKINTI ŠVENTYKLĄ

Simono išdavystė

3 [1] Vyriausiojo kunigo Oni-
jo valdymo metu* šven-
tojo miesto gyventojai patyrė
visapusišką ramybę ir tobulai
laikėsi įstatymų, nes jis buvo
pamaldus žmogus ir neapken-
tė visko, kas pikta. [2] Būdavo,
kad dažnai net karaliai pa-
gerbdavo tą Vietą, paaukoda-
mi Šventyklos garbei brangias
dovanas. [3] Iš tikrųjų Azijos ka-
ralius Seleukas* iš savo paja-
mų padengė visas išlaidas, su-
sijusias su aukų liturgija.

3, 1: ... *Onijo valdymo metu*: vyriausiasis kunigas Onijas III valdė nuo 196 iki 175 m. prieš Kristų ir mirė 171 m. prieš Kristų. Jis buvo sūnus Simono, kuris pagarbiai minimas Sir 50, 1–21.

3, 3: ... *Seleukas*: Seleukas IV Filopatoras, karaliavęs nuo 187 iki 175 m. prieš Kristų.

4 Bet Simonas, žmogus iš
Bilgos klano,* kuris buvo pa-
skirtas Šventyklos valdytoju,
susikirto su vyriausiuoju kuni-
gu dėl miesto prekyvietės prie-
žiūros. 5 Neįstengdamas Onijo
nugalėti, jis nuvyko pas Tarsė-
jo sūnų Apolonijų, tuo metu bu-
vusį Koile-Sirijos ir Finikijos
valdytoją, 6 ir pranešė jam, kad
iždas Jeruzalėje yra taip kupi-
nas neapsakomų turtų, jog
neįmanoma jų suskaičiuoti.
Tos lėšos, jis sakė, nebuvo duo-
tos kaip atnašos į aukų są-
skaitą, užtat esą galima pa-
daryti taip, kad jos visos
atitektų karaliui.

Heliodoro žygis

7 Lankydamasis pas karalių,
Apolonijus papasakojo jam,
kas buvo pranešta apie pini-
gus. Karalius, parinkęs savo
reikalų tvarkytoją Heliodorą,
pasiuntė jį su įsakymu paimti
anksčiau minėtus turtus. 8 Tai-
gi Heliodoras tuojau pat leido-
si į kelionę tariamai apžiūrėti
Koile-Sirijos ir Finikijos mies-
tų, bet iš tikrųjų turėdamas
mintyje įvykdyti jam duotą ka-
raliaus užduotį. 9 Atvykusį į
Jeruzalę jį šiltai sutiko vy-
riausiasis kunigas ir miestas.
Tada jis papasakojo jiems
apie pranešimą, pareiškė sa-
vo atvykimo tikslą ir teiravo-
si, ar tokia iš tikrųjų yra pa-
dėtis. 10 Vyriausiasis kunigas
paaiškino, kad dalis pinigų yra
indėliai, skirti našlėms bei
našlaičiams, 11 ir dalis yra nuo-
savybė Tobijo sūnaus Hirka-
no,* žmogaus, užimančio labai
aukštą vietą. Priešingai nedo-
rojo Simono šmeižtams, iš vi-
so keturi šimtai sidabrinių
talentų ir du šimtai auksinių.
12 Jis pridūrė, kad indėlininkai
buvo pasitikį Vietos šventumu,
visame pasaulyje gerbiamos
Šventyklos orumu ir neliečia-
mumu. Sulaužyti jų pasitikėji-
mą apgaule, jis sakė, negalima
net pagalvoti. 13 Bet Heliodo-
ras, elgdamasis pagal jam duo-
tus karaliaus įsakymus, griež-
tai pareiškė, kad pinigai turi
būti nusavinti karaliaus iždo
naudai. 14 Nustatęs tam tiks-
lui dieną, jis įėjo į Šventyklą
tų lėšų pamatyti.

Žmonės meldžiasi už Šventyklą

Visas miestas buvo klaiko
priblokštas. 15 Kunigai gulėjo
kniūbsčia prieš aukurą su sa-
vo kunigiškais apdarais ir gar-
siai maldavo Dangų, davusį in-
dėlių įstatymą, kad išsaugotų
juos tiems, kurie buvo juos pa-
sidėję. 16 Vyriausiojo kunigo

3, 4: ... *Bilgos klano*: ši kunigiška šeima minima Neh 12, 5. 18 tekste.

3, 11: ... *Tobijo sūnaus Hirkano*: Transjordanijos Tobijadų šeimos narys (žr. Neh 2, 10; 6, 17–19; 13, 4–8). Hirkano tėvas buvo Juozapas, kurio motina buvo vyriausiojo kunigo Onijo II sesuo.

išvaizda pervėrė širdį kiekvie-
nam jį pamačiusiam, nes jo
veido išraiška ir spalva atspin-
dėjo jo dvasinį skausmą. [17]Bai-
mė ir šiurpas buvo jį taip apė-
mę, kad jam drebėjo visas
kūnas. Visiems, jį matan-
tiems, buvo aiškus jo širdies
skausmas. [18]O žmonės iš savo
namų skubėjo būriuotis bendrai
maldai, nes šventajai Vietai
grėsė pavojus būti išniekintai.
[19]Moterys, po krūtine apsijuo-
susios ašutine, užpildė gatves.
Kai kurios mergaitės, laikomos
namuose, subėgo prie vartų, ki-
tos prie miesto sienų, o dar ki-
tos žiūrėjo pro langus. [20]Kelda-
mos į dangų rankas, jos siuntė
prašymo maldą. [21] Buvo gaila
žiūrėti į žmones, besibūriuo-
jančius pulti kniūbsčia maldai,
ir vyriausiąjį kunigą, ištiktą di-
džio skausmo.

Pagalba iš Dangaus

[22]Jiems maldaujant visaga-
lį VIEŠPATĮ išsaugoti nepalies-
tus indėlius tiems, kurie pa-
sitikėdami buvo juos pasidėję,
[23]Heliodoras ėmėsi vykdyti sa-
vo užduotį. [24]Bet vos jam su as-
mens sargyba atėjus prie iždo,
dvasių VIEŠPATS, turintis visą
valdžią, pasireiškė tokiu pri-
bloškiančiu būdu, kad visi, iš-
drįsę lydėti Heliodorą, buvo
Dievo galybės apstulbinti. Ap-
imti klaiko, jie sukniubo. [25] Iš
tikrųjų jiems pasirodė žirgas,
dengtas prabangia gūnia, su
šiurpą keliančiu raiteliu. Pul-
damas piestu tarsi pašėlęs,
žirgas užgavo savo priešakinė-
mis kanopomis Heliodorą.
Pats raitelis atrodė vilkįs auk-
sine apranga. [26]Heliodorui pa-
sirodė tuo pačiu metu ir du jau-
ni vyrai, nepaprastai stiprūs,
nuostabiai žvalūs ir prabangiai
apsirengę. Atsistoję jam prie
šonų, be perstojo jį plakė, ištik-
dami jį daugeliu smūgių. [27]Stai-
ga jis sukniubo ant žemės ir
paskendo didelėje tamsoje. Jo
vyrai, pakėlę jį, paguldė ant
neštuvų. [28]Taigi žmogus, ką tik
įkėlęs koją į šį iždą su didžia
palyda ir asmens sargyba, bu-
vo nešamas laukan bejėgis net
sau padėti. Visi aiškiai patyrė
begalinę Dievo galybę!

[29] Heliodorui gulint Dievo
galybės parblokštam, žado
netekusiam ir be vilties išgyti,
[30] žydai šlovino VIEŠPATĮ, ste-
buklingai išaukštinusį savo
šventąją Buveinę. Šventykla,
ką tik prieš tai buvusi kupina
baimės ir sąmyšio, dabar
prisipildė džiaugsmo ir links-
mybės, visagaliam VIEŠPAČIUI
aiškiai apsireiškus.

[31] Kai kurie Heliodoro bičiu-
liai tuojau ėmė maldauti Oni-
ją, kad šauktųsi Aukščiausio-
jo, prašydami suteikti tam
žmogui, iš mirties besivaduo-
jančiam, gyvastį. [32] Vyriausia-
sis kunigas, bijodamas, kad ka-
ralius nepamanytų Heliodorą

tapus žydų klastos auka, iš tik-
rųjų atnašavo auką už to žmo-
gaus išgijimą. [33] Vyriausiajam
kunigui atliekant atlyginimo
apeigas, tie patys jauni vyrai
tais pačiais apdarais vėl pa-
sirodė ir atsistojo prieš Helio-
dorą. „Būk labai dėkingas vy-
riausiajam kunigui, – jie tarė
jam, – tik per jį VIEŠPATS išgel-
bėjo tavo gyvastį. [34] Kadangi
buvai Dangaus nuplaktas,
skelbk visiems žmonėms Die-
vo galybės didingumą.“ Tai pa-
sakę, jie pradingo.

Heliodoro liudijimas

[35] Heliodoras, atnašavęs
VIEŠPAČIUI auką ir padaręs di-
džiulius įžadus savo gyvasties
Išgelbėtojui, atsisveikino su
Oniju ir sugrįžo su savo ka-
riuomene pas karalių. [36] Visų
akivaizdoje jis liudijo savo
akimis regėtus aukščiausiojo
Dievo darbus. [37] Karaliaus pa-
klaustas, koks žmogus būtų
tinkamas siųsti į Jeruzalę ki-
tu reikalu, Heliodoras atsakė:
[38] „Jeigu turi priešą ar sąmoks-
lininką prieš valdžią, nusiųsk
jį ten, ir gausi jį atgal, jeigu jis
išvis dar gyvas išliks, gerai nu-
plaktą, nes ten tikrai yra ypa-
tinga dieviška jėga, supanti tą
Vietą. [39] Tasai, kurio buveinė
yra danguje, tą Vietą saugo, ją
gina, parbloškia ir sunaikina
ateinančius jai žalos daryti.“
[40] Taip pasibaigė Heliodoro ir
iždo apsaugojimo įvykis.

D. IŠNIEKINIMAS IR PERSEKIOJIMAS

Onijas kreipiasi į karalių

4 [1] Mes papasakojome, kaip
Simonas pranešė apie pi-
nigus, kenkdamas savo tautai.
Tas pats Simonas paskleidė
šmeižtus apie Oniją, sakyda-
mas, kad jis buvo sukurstęs
Heliodorą ir užtraukęs tą bai-
sią nelaimę. [2] Simonas išdrįso
apšaukti „sąmokslininku prieš
valdžią“ vyrą, kuris buvo mies-
to geradarys, tautiečių gynėjas
ir uolus įstatymų saugotojas.
[3] Šis priešiškumas taip įsiaud-
rino, kad vienas iš Simono iš-
tikimų pakalikų net nusikalto
žmogžudystėmis.

[4] Onijas suprato, kad šie tar-
pusavio vaidai buvo pavojingi,
ir nuvokė, kad Koile-Sirijos ir
Finikijos valdytojas Menestėjo
sūnus Apolonijus buvo įsivėlęs
ir skatino Simono nedorus kės-
lus. [5] Jis tad nuvyko pas kara-
lių ne savo tautiečių apskųsti,
bet turėdamas širdyje visų
žmonių gerovę – viešą ir asme-
nišką. [6] Mat jis matė, kad be
apdairaus karaliaus įsikiši-
mo viešieji reikalai nebegalėjo
būti taikingai sprendžiami ir
kad Simonas niekad nesiliaus
kvailiojęs.

Vyriausiasis kunigas Jasonas įveda helenizmą

[7] Seleukui mirus* ir Antio-
chui, kuris buvo vadinamas

Epifanu, paveldėjus sostą,
Onijo brolis Jasonas, paglem-
žęs vyriausiąją kunigystę, [8] su-
sitiko su karaliumi ir pažadėjo
jam tris šimtus šešiasdešimt
sidabrinių talentų ir iš kito
pajamų šaltinio dar aštuo-
niasdešimt talentų. [9] Be to, jis
pažadėjo mokėti šimtu pen-
kiasdešimt talentų daugiau,
jeigu jam būtų duota teisė,
kaip vyriausiajam kunigui,
įsteigti gimnastikos mokyklą,
burti joje jaunimą* ir įrašyti į
sąrašą Jeruzalės gyventojus
Antiochijos piliečiais.* [10] Kara-
lius tam pritarė.

Užėmęs vyriausiojo kunigo
vietą, Jasonas tuojau pat pra-
dėjo mokyti savo tautiečius
graikų gyvenimo būdo. [11] Jis
panaikino žydams karalių su-
teiktas lengvatas, gautas tar-
pininkaujant Eupolemo* tėvui
Jonui, buvusiam pasiuntiniu
sudarant draugystės sutartį ir
sąjungą su romėnais; jis atme-
tė teisėtą gyvenimo būdą ir įve-
dė naujus papročius, priešin-
gus Įstatymui. [12] Iš tikrųjų jam
buvo malonu statyti gimnasti-
kos mokyklą* prie tvirtovės pa-
pėdės ir skatinti pačius kil-
niausius jaunuolius nešioti
graikiškas kepures plačiais
kraštais. [13] Taigi per didelį Ja-
sono – jis buvo bedievis ir ne-
tikras vyriausiasis kunigas –
nedorumą vyko toks nepapras-
tas sugraikinimas ir pamėg-
džiojimas svetimo gyvenimo
būdo, [14] kad ir kunigai nebe-
norėjo atlikti savo pareigų prie
aukuro. Paniekinę šventovę ir
palikę aukas, jie, suskambėjus
ženklui mesti diską, skubėda-
vo į imtynių aikštę dalyvauti
draudžiamoje pramogoje, [15] nie-
ku laikydami, kas buvo jų pro-
tėvių laikoma garbinga, ir be
galo vertindami, kas graikams
įprasta. [16] Užtat juos ištiko
sunki nelaimė. Tie, kurių gyve-
nimo būdas juos stebino, tapo

4, 7: ... *Seleukui mirus*: Seleukas buvo Heliodoro nužudytas. Antiochas Epifanas buvo jo jaunesnysis brolis. Onijo brolis parodė graikų gyvenimo būdo pomėgį (žr. 10 eilutę), pakeisdamas savo hebrajišką vardą Jošua, arba Jėzus, į graikišką Jasono vardą.

4, 9: ... *burti joje jaunimą*: gimnastikos mokykla – salė – buvo auklėjimo įstaiga, kurioje jaunuoliai buvo mokomi graikų dvasinės ir kūno kultūros. ... *įtraukti į sąrašą Jeruzalės gyventojus kaip Antiochijos piliečius*: Antiochijos, helenistinio Seleukidų karalystės miesto, garbės piliečiai turėjo politinių ir prekybinių lengvatų.

4, 11: ... *Eupolemo:* jis buvo vienas iš dviejų pasiuntinių, Judo Makabėjo siųstų į Romą. Žr. 1 Mak 8, 17.

4, 12: ... *gimnastikos mokyklą*: graikiškai *gymnasion,* t. y. salė, kurioje jaunuoliai atlikdavo kūno kultūros pratybas *gymnoi,* t. y. būdami nuogi. Kadangi ji buvo pastatyta Tyropeono, t. y. Sūrius gaminančiųjų, slėnyje, šiek tiek į rytus nuo tvirtovės, ji buvo prie pat rytinės Šventyklos sienos. Graikiška kepurė su plačiais kraštais priminė graikų dievo Hermio, atletinių žaidimų globėjo, galvos dangalą. Atrodo, kad ji buvo tapusi jaunimo klubo aprangos dalimi.

jų priešais ir juos nubaudė. 17 Ne
juokai be pagarbos elgtis su dieviškais įstatymais! Tai parodys tolesni įvykiai.

18 Kai karaliui dalyvaujant Tyre buvo švenčiami ketvirtųjų metų žaidimai, 19 nedorasis
Jasonas išsiuntė Jeruzalės antiochiečių atstovus, kad nuneštų tris šimtus sidabrinių drachmų – auką Herkului. Tačiau patys pinigų nešėjai nutarė neatiduoti jų aukai, nes tai, jų manymu, nepridera, bet paskirti juos kitam tikslui. 20 Tai-
gi pinigai, skirti siuntėjo paaukoti Herkului, iš tikrųjų jų nešėjų nutarimu buvo panaudoti triirkliams* statyti.

21 Kai Menestėjo sūnus Apolonijus buvo pasiųstas į Egiptą dalyvauti karaliaus Filometoro* vestuvėse, Antiochas sužinojo, kad Filometoras yra tapęs priešiškas jo valdžiai. Tada jis pradėjo rūpintis savo saugumu. Apsilankęs Jopėje,
jis pasuko į Jeruzalę. 22 Jaso-
nas ir miestas, sutikę labai iškilmingai, įvedė jį į miestą su deglais ir gyriaus šauksmais. Paskui jis nuvedė savo kariuomenę į Finikiją.

Menelajas išstumia Jasoną

23 Praėjus trejiems metams, Jasonas nusiuntė Menelają,* anksčiau minėto Simono brolį, perduoti karaliui pinigų ir užbaigti derybas svarbiais reikalais. 24 Bet Menelajas, prista-
tytas karaliui, meilikaudamas labai jį išgarbino ir dar, viršydamas Jasoną trimis šimtais sidabrinių talentų, įsigijo vyriausiąją kunigystę. 25 Jis, tie-
sa, sugrįžo namo su karaliaus įgaliojimais, bet neturėjo reikalingų savybių, kad būtų vertas tapti vyriausiuoju kunigu, išskyrus žiauraus tirono karštą būdą ir laukinio žvėries įnir-
šį. 26 Taigi Jasonas, apgavęs savo brolį, buvo kito žmogaus apgautas ir turėjo tapti pabėgėliu Amono šalyje. 27 Nors
Menelajas ir buvo gavęs tą tarnybą, bet pažadėtų karaliui pinigų jis visiškai nemokėjo.
28 Tvirtovės valdytojas Sostratas, kuriam buvo pavesta rinkti pinigus, pakartotinai reikalavo mokėti. Ilgainiui juodu abu buvo karaliaus pašaukti atvykti pas jį tuo reikalu. 29 Me-
nelajas paliko vyriausiosios kunigystės įgaliotiniu savo brolį Lysimachą, o Sostratas – kipriečių dalinių vadą Kratą.

Onijo nužudymas

30 Šiems įvykiams klostantis, atsitiko, kad Tarso ir Malo* žmonės pradėjo maištauti,

4, 20: ... *triirkliams*: kariniai laivai su trimis irklų grupuotėmis.

4, 21: ... *Filometoro*: Egipto karalius Ptolemėjas VI (apie 172–145 m. prieš Kristų).

4, 23: ... *Menelają*: žydų vyriausiasis kunigas nuo 172 iki 162 m. prieš Kristų. Žr. 2 Mak 13, 3–8.

nes jų miestai buvo atiduoti
kaip dovana karaliaus sugu-
lovei Antiochei. 31 Karalius, pa-
likęs Androniką, vieną iš savo
didikų, vietininku, tad išsku-
bėjo sukilimo malšinti. 32 Me-
nelajas, manydamas, kad da-
bar yra gera proga, pavogė iš
Šventyklos keletą auksinių in-
dų ir įteikė juos Andronikui.
Keletą kitų reikmenų jis buvo
pardavęs Tyre ir aplinkiniuo-
se miestuose. 33 Onijas, gavęs
tikrą žinią apie Menelajo dar-
bus, jį apkaltino ir pasitraukė
į prieglaudos vietą Dafnėje prie
Antiochijos. 34 Tada Menelajas,
pasivedęs Androniką į šalį,
maldavo jį, kad pakeltų ranką
prieš Oniją. Andronikas tad,
nuvykęs pas Oniją, įtikino jį ir,
klastingai laiduodamas prie-
saika, paėmė jo dešinę ir pa-
davė jam savąją. Nors Onijas
jį ir įtarė, bet sutiko palikti
šventovės prieglaudą. Tada An-
dronikas, nepaisydamas prie-
saikos, tuojau pat jį nužudė.

35 Dėl tos priežasties ne tik
žydai, bet ir daug žmonių iš ki-
tų tautų buvo pasipiktinę ir su-
sierzinę dėl neteisingo to žmo-
gaus nužudymo. 36 Karaliui
sugrįžus iš Kilikijos srities,
miesto* žydai suėjo pas jį skųs-
tis. Tiek jie, tiek graikai buvo
perpykę, nes Onijas buvo nu-
žudytas nepaisant teisingumo.
37 Antiochas buvo labai su-
krėstas ir kupinas užuojautos.
Prisiminęs mirusiojo protingu-
mą ir kilnų elgesį, jis apsiver-
kė. 38 Degdamas pykčiu, jis
nedelsė nuplėšti nuo Androni-
ko jo purpurinės skraistės, iš-
vilkti jį iš purpurinių drabužių
ir, nuvedęs per visą miestą į tą
vietą, kur jis buvo padaręs Oni-
jui tą baisų nusikaltimą, nu-
baudė kraugerį mirtimi. Taip
VIEŠPATS jam atmokėjo nupel-
nyta bausme.

Maištas prieš Lysimachą

39 Tuo tarpu Lysimachas,
Menelajui pritariant, padarė
daug šventvagiškų vagysčių
mieste.* Plačiai pasklidus ži-
niai, kad jau buvo išgabenta
svetur daug auksinių reikme-
nų, žmonės susibūrė maištau-
ti prieš Lysimachą. 40 Kadangi
įtūžusi minia darėsi pavojinga,
Lysimachas, apginklavęs kone
tris tūkstančius vyrų, pradėjo
juos pulti. Jam vadovavo kaž-
koks Aranas, žmogus pažen-
gusio amžiaus, bet ir nemažo
kvailumo. 41 Kai žydai pamatė,
kad Lysimachas juos puola,
vieni griebė akmenis, kiti
rąstgalius, o dar kiti net sėmė-
si saują ten buvusių pelenų.

4, 30: ... *Malo*: Kilikijos miestas pietvakarinėje Mažojoje Azijoje apie 50 km į rytus nuo Tarso miesto.

4, 36: ... *miesto*: sostinės – Antiochijos – žydai.

4, 39: ... *mieste*: Jeruzalėje. Menelajus dar tebebuvo Sirijoje.

Įtūžę jie svaidė juos maišatyje
ant Lysimacho ir jo vyrų. 42 Dėl
to jie daugelį jų sužeidė, kele-
tą net užmušė, o visi kiti buvo
priversti bėgti. Pats šventva-
gis buvo užmuštas prie iždo.

Menelajas išsiperka kyšiu

43 Dėl šio įvykio Menelajas
buvo apkaltintas. 44 Karaliui
atvykus į Tyrą, Seniūnų tary-
ba* nusiuntė tris vyrus, įgalio-
tus vesti pas jį bylą. 45 Bet Me-
nelajas, matydamas, kad
pralaimi, pažadėjo didoką ky-
šį Dorymeno sūnui Ptolemėjui,
prašydamas, kad palenktų į jo
pusę karalių. 46 Tada Ptolemė-
jas, pasivedęs karalių į šalį ko-
lonadoje tarsi atsikvėpti gryno
oru, paveikė karalių pakeisti
savo nuomonę. 47 Dėl to tad
karalius išteisino Menelajų,
tos visos nelaimės kaltininką,
ir pasmerkė mirti tuos nelai-
mingus vyrus, kuriuos būtų ra-
dę esant nekaltus, jeigu jiems
būtų reikėję savo bylą ginti ski-
tų krašte. 48 Neteisinga baus-
mė negaišuojant buvo įvykdy-
ta vyrams, gynusiems miesto,
žmonių ir šventųjų indų bei
reikmenų bylą. 49 Kai kurie Ty-
ro gyventojai buvo taip pasi-
piktinę tuo nusikaltimu, kad
surengė jiems iškilmingas lai-
dotuves. 50 Tačiau Menelajas
pasiliko savo pareigose per ga-
lingųjų gobšumą, ėmė vis ne-
doriau elgtis ir tapo didžiau-
siu sąmokslininku prieš savo
tautiečius.

Maištas ir Jasono mirtis

5 1* Maždaug tuo metu An-
tiochas pradėjo antrąjį
karo žygį prieš Egiptą. 2 Atsiti-
ko, kad kone per keturias-
dešimt dienų virš miesto buvo
matyti raiteliai, šuoliuojantys
oru, apsirengę auksu ataustais
drabužiais, būriai, apsiginkla-
vę ietimis ir iš makščių ištrauk-
tais kalavijais, – 3 raitijos dali-
niai kovos rikiuotėje, darantys
puolimus ir priešpuolius vienu
ar kitu keliu, – skydų užtvaros,
iečių miškas, kalavijų švy-
tavimas, strėlių kruša, auk-
sinių pakinktų blizgesys ir vi-
sokiausi šarvai. 4 Užtat visi
meldėsi, kad šis regėjimas bū-
tų geras būsimo įvykio ženklas.
5 Bet, paskleidus netikram
gandui apie Antiocho mirtį,
Jasonas,* sutelkęs ne mažiau

4, 44: ... *Seniūnų taryba*: žr. 1 Mak 12, 6.

5, 1: Pirmoji Antiocho invazija į Egiptą 169 m. prieš Kristų (žr. 1 Mak 1, 16–20) 2 Mak knygoje nėra minima, nebent reikėtų laikyti pirmąja invazija sirų kariuomenės žygį į Palestiną (žr. 2 Mak 4, 21–22). 2 Mak knygos autorius, rodos, sieja pirmąjį Jeruzalės nuniokojimą 169 m. prieš Kristų, po pirmosios Antiocho invazijos į Egiptą (žr. 1 Mak 1, 20–28; 2 Mak 5, 5–23), su antruoju nuniokojimu 167 m. prieš Kristų, po antrosios invazijos į Egiptą 168 m. prieš Kristų (žr. 1 Mak 29–35; 2 Mak 24–27).

5, 5: ... *Jasonas*: Onijo III brolis Jasonas reiškė pretenzijų į vyriausiojo

kaip tūkstantį vyrų, nelauktai
užpuolė miestą. Kai sienų gy-
nėjai buvo priversti pasitraukti
ir kai galų gale miestas jau bu-
vo paimamas, Menelajas pabė-
go į tvirtovę. 6 O Jasonas tada
žudė savo tautiečius be pasi-
gailėjimo, nesuvokdamas, kad
sėkmė savo žmonių kaina yra
didžiausia nelaimė, ir manyda-
mas, kad laimi pergalės grobį
iš priešų, o ne iš savo tautie-
čių. 7 Netgi taip valdžios paim-
ti jis nepajėgė. Galop jis iš sa-
vo sąmokslo patyrė tik gėdą ir
vėl pabėgo į amoniečių kraštą.
8 Ilgainiui jis priėjo liūdną ga-
lą. Apkaltintas arabų valdovui
Aretui,* bėgdamas iš miesto į
miestą, visų vejamas, neken-
čiamas kaip nusikaltęs įstaty-
mams, prakeiktas kaip savo
tėvynės ir tautiečių žudikas, jis
atsirado Egipte kaip į jūros
krantą išmestas medis. 9 Ga-
lop žmogus, kuris buvo išvaręs
daugelį iš savo krašto į tremtį,
mirė tremtyje tada, kai įsėdo į
laivą vykti pas lakedemonie-
čius, vildamasis rasti prie-
globstį dėl savo ryšių su jais.
10 Nebuvo nei kas gedėtų, nei
kas palaidotų žmogų, kuris
patsai paliko daugelį nepalai-
dotų. Protėvių kape vietos jam
nebuvo.

Jeruzalė nuniokojama

11 Kai žinia apie šį įvykį pa-
siekė karalių, jis nusprendė,
kad Judėja yra sukilusi. Todėl
labai įtūžęs leidosi į žygį iš
Egipto ir paėmė miestą ant-
puoliu. 12 Savo kareiviams įsa-
kė žudyti be pasigailėjimo vi-
sus sutiktus žmones ir skersti
subėgusius į savo namus. 13 Jau-
ni ir seni buvo išžudyti, mote-
rys ir vaikai sunaikinti, merge-
lės ir mažyliai išskersti. 14 Per
tris dienas buvo aštuonias-
dešimt tūkstančių aukų, – ke-
turiasdešimt tūkstančių krito
nuo smurto ir tiek pat žmonių
buvo parduota į vergiją.

Šventykla apiplėšiama

15 Dar tuo nepasitenkinęs,
įstatymų ir tėvynės išdaviko
Menelajo vedamas, Antiochas
turėjo įžūlios drąsos įeiti į
švenčiausią visame pasaulyje
Šventyklą. 16 Savo nešvariomis
rankomis jis paėmė šventuo-
sius indus, savo nedoromis
rankomis jis sušlavė dovanas,
kurias daug kitų karalių buvo
atnešę, norėdami išaukštinti,
pašlovinti ir pagerbti tą Vietą.
17 Antiochas buvo taip pasipū-
tęs, kad nesuvokė, jog už mies-
to gyventojų nuodėmes VIEŠ-
PATS buvo supykęs trumpą
valandėlę ir todėl buvo abe-

kunigo vietą (žr. 2 Mak 4, 7–10). Ilgai-
niui Menelajas jį pakeitė, išvarydamas
į Transjordaniją (žr. 2 Mak 4, 26).

5, 8: ... *Aretui*: nabatėjų karaliui
Aretui IV. Žr. 1 Mak 5, 25.

jingas šventajai Vietai. 18 Bet
jeigu jie nebūtų buvę įsipainio-
ję į tokią daugybę nuodėmių,
tas žmogus būtų buvęs nu-
plaktas ir sulaikytas nuo ne-
apgalvoto žingsnio tą akimir-
ką, kai tik įėjo į vidų, lygiai
kaip buvo atsitikę Heliodorui,
karaliaus Seleuko atsiųstam
iždo patikrinti. 19* Tačiau ne
Vietai VIEŠPATS išsirinko tau-
tą; veikiau jis išsirinko Vietą
tautai. 20 Užtat pati Vieta, tu-
rėjusi dalį tautą ištikusiose ne-
laimėse, vėliau dalijosi su ja ir
palaima. Vieta, apleista Visa-
galio pykčio akimirką, atgavo
savo visą garbę didžiojo VIEŠ-
PATIES atleidimo dieną.

21 Taigi Antiochas, pagrobęs
iš Šventyklos tūkstantį aštuo-
nis šimtus talentų, išskubėjo į
Antiochiją, per savo įžūlumą
manydamas, kad jis gali sau-
sumą padaryti plaukiojamą ir
jūrą pereinamą kojomis. 22 Jis
paliko valdytojus gyventojams
engti: Jeruzalėje – Pilypą,* ki-
limo frygietį, o būdo nuožmes-
nio už žmogų, kuris jį paskyrė,
23 o Gerizime* – Androniką. Be
šių – Menelają, valdantį savo
tautiečius žiauriau negu visi
kiti. Iš neapykantos žydams
24 Antiochas išsiuntė mysiečių
vadą Apolonijų* su dvidešimt
dviejų tūkstančių kariuomene,
įsakydamas išžudyti suaugu-
sius vyrus, o moteris ir paaug-
lius parduoti į vergiją. 25 Kai tas
žmogus atvyko į Jeruzalę, jis
dėjosi esąs taikingai nusiteikęs
ir laukė tik šventosios šabo die-
nos. Tada, būdamas tikras, kad
žydai nėra prie darbų, jis įsa-
kė savo kareiviams rikiuotis
paradui su ginklais. 26 Visus
išėjusius pasižiūrėti išžudė.
Paskui metėsi į miestą su
ginkluotais vyrais ir nužudė
daugybę žmonių.

27 Bet Judas Makabėjas su
maždaug devyniais kitais pa-
sitraukė į dykumą. Jis ir jo vy-
rai gyveno kalnuose, kaip
laukiniai gyvuliai. Ten jie gy-
veno ir, kad išvengtų nešvaru-
mo, maitinosi augalais.

Šventykla išniekinama

6 1 Netrukus po to karalius
atsiuntė Gerontą Atėnie-
tį, kad priverstų žydus atsisa-
kyti savo protėvių papročių ir
liautis gyvenus pagal Dievo
Įstatymus. 2 Be to, jis turėjo
išniekinti Jeruzalės Šventyk-
lą, pavadindamas ją Dzeuso
Olimpiečio* vardu, o Gerizimo
šventyklą pavadindamas Dzeu-
so, Svetimtaučių globėjo, var-

5, 19: Žmogus yra svarbesnis net už švenčiausius daiktus. Žr. Mk 2, 27.

5, 22: ... *Pilypą*: žr. 2 Mak 6, 11; 8, 8. Turbūt šis Pilypas nėra Pilypas, apie kurį užsimena 2 Mak 9, 29; 1 Mak 6, 14.

5, 23: ... *Gerizime:* Gerizimas buvo šventasis samariečių kalnas prie Šechemo. Žr. 2 Mak 6, 2.

5, 24: ... *Apolonijų*: žr. 1 Mak 1, 29; jis yra minimas ir 2 Mak 3, 5; 4, 4.

6, 2: ... *Dzeuso Olimpiečio*: Dzeu-

du, kaip čionykščiai gyventojai
buvo paprašę.
3 Pikto antplūdis buvo nuož-
mus ir visiškai nepakeliamas.
4 Šventykla buvo pilna ūžaujan-
čių bei ištvirkaujančių pagonių,
besilinksminančių su prosti-
tutėmis,* lytiškai santykiau-
jančių su moterimis net šven-
tajame kieme. Be to, jie nešė į
vidų aukai uždraustus daly-
kus. 5 Aukuras buvo apkrautas
bjauriomis, įstatymų drau-
džiamomis atnašomis.

Uždraudžiama gyventi pagal Įstatymą

6 Žmonės nebegalėjo nei lai-
kytis šabo, nei švęsti savo pro-
tėvių iškilmių, nei net prisipa-
žinti, kad buvo žydai. 7 Be to,
kas mėnesį, švenčiant kara-
liaus gimtadienį, žydai buvo
varomi prievarta dalyvauti au-
kose, o švenčiant Dionyso* iš-
kilmę, jie buvo verčiami nešio-
ti vijoklių vainikus ir žygiuoti
eitynėse Dionyso garbei. 8 Pto-
lemaidės gyventojams pasiū-
lius, buvo paskelbtas įsakas
aplinkiniams miestams, kad
jie taip pat elgtųsi su žydais,
būtent: įpareigotų juos daly-
vauti aukose 9 ir baustų mirti-
mi atsisakančius elgtis pagal
graikų gyvenimo būdą. Buvo
aišku, kad atėjo nelaimių me-
tas. 10 Antai dvi moterys, su-
imtos už tai, kad apipjaustė
savo vaikus, buvo vedžiojamos
viešai po miestą su mažyliais,
pakartais ant krūtinės, ir nu-
stumtos stačia galva nuo mies-
to sienų. 11 O kiti, kurie buvo
susirinkę į netolimas olas švęs-
ti šabo slapčiomis, buvo išduoti
Pilypui ir visi drauge sudegin-
ti. Gerbdami dienos šventumą,
jie atsisakė gintis.

Apvaizdi persekiojimo reikšmė

12 Nūn prašau šios knygos
skaitytojus dėl tokių nelaimių
nenustoti drąsos, bet pasvars-
tyti, kad šios bausmės buvo
skirtos ne mūsų tautai pražu-
dyti, bet pamokyti. 13 Iš tikrų-
jų, jeigu nedorėliai ilgai tarp
mūsų neišlieka, bet greitai pa-
tiria bausmę, tai yra didelio
Dievo gerumo ženklas. 14 Juk
kai kitos tautos nusižengia,
VIEŠPATS jų nebausdamas
kantriai laukia, kol jos pa-
siekia pilną savo nuodėmių
saiką. Bet su mumis jis elgiasi
skirtingai, 15 idant jam nereikė-
tų mus vėliau bausti griežčiau,
kai mūsų nuodėmės bus pa-

sas Olimpietis buvo laikomas esąs lygus su sirų Baalu – Baal-Šomemu, t. y. *dangaus viešpačiu*. Žydai šį vardą laikė *siaubingąja pabaisa* (žr. Dan 9, 27; 11, 31; 12, 11; 1 Mak 1, 54).

6, 4: ... *besilinksminančių su prostitutėmis*: senovės Artimųjų Rytų apvaisinimo kultų apeigomis. Žr. Bar 6, 10. 42–43.

6, 7: ... *Dionyso*: Dionysas buvo vadinamas ir Bakchu; vynuogių rinkimo ir vyno dievaitis. Vijokliai buvo vienas iš Dionyso simbolių.

siekusios savo ribą. 16 Užtat
Dievas niekad visiškai neati-
traukia nuo mūsų savo gailes-
tingumo. Nors jis ir moko mus
nelaimėmis, bet savo tautos
neapleidžia. 17 Tebūna tai, ką
pasakėme, priminimas. Ne-
gaišdami tęskime pasakojimą.

Eleazaro kankinystė

18* Eleazaras, vienas iš žy-
miausių Rašto žinovų, vyras
senyvo amžiaus ir garbingos iš-
vaizdos, buvo žiodomas, norint
jį pamaitinti kiauliena. 19 Jis
tačiau rinkosi verčiau garbin-
gai numirti, negu gyventi su gė-
da. Išspjovęs mėsą, pats savo
noru užlipo ant kankinimo ra-
to. 20 Taip dera elgtis visiems,
turintiems drąsos verčiau at-
sisakyti dalykų, kurių ragauti
nėra leista, negu mylėti gyvastį.

21 Žmonės, vadovavę tai Įsta-
tymo uždraustai aukai, pasi-
vedė tą vyrą į šalį ir dėl savo
ilgos su juo pažinties asme-
niškai ragino jį atsinešti savo
tinkamos vartoti mėsos ir ap-
simesti, kad valgo mėsą au-
kos, kuri buvo įsakyta kara-
liaus, 22 taip jis išvengtų mirties
bausmės, o jie kaip seni drau-
gai galėtų su juo gražiai elgtis.
23 Bet Eleazaras padarė kilnų
nuosprendį, vertą savo metų,
senatvės kilnumo, garbingos
žilos galvos ir pavyzdingo gy-
venimo būdo nuo pat vaikystės.
Taigi dėl ištikimybės šventa-
jam paties Dievo duotam Įsta-
tymui jis pasakė jiems, kad
nedelsdami pasiųstų jį į miru-
siųjų karalystę.

24 „Toks apsimetimas neside-
rina su mūsų amžiumi, – jis ta-
rė, – nes daugelis jaunų žmo-
nių pamanytų, kad Eleazaras
savo devyniasdešimtaisiais
metais perėjo į svetimą gyveni-
mo būdą. 25 Jeigu apsimesčiau,
norėdamas trumpa akimirka
prailginti savo gyvenimą, jie
būtų mano elgesio suvedžioti,
o aš savo senatvei užtraukčiau
gėdą ir negarbę. 26 Net jeigu aš
laikinai ir išvengčiau mirtingų-
jų bausmės, aš niekuomet ne-
išsigelbėsiu, gyvas ar miręs, iš
Visagalio rankos. 27 Todėl, jei-
gu dabar turiu pakankamai
drąsos skirtis su gyvenimu, aš
parodau, kad esu vertas savo
senatvės, 28 ir palieku jauniems
žmonėms kilnų pavyzdį, kaip
noriai ir kilniai mirti gera mir-
timi už gerbtinus ir šventus
įstatymus.“

Tai pasakęs, jis tuojau pat
nuėjo prie kankinimo rato. 29 O
tie, kurie ką tik maloniai su juo
buvo elgęsi, dabar pyko už jo
žodžius. Anot jų, tai esanti tik-
ra beprotystė. 30 Būdamas

6, 18 – 7, 42: Pasakojimai apie Eleazarą ir motiną bei septynis jos sūnus buvo mėgstami pirmųjų amžių krikščionių. Užrašyti Dievo tautai padrąsinti, jie duoda istoriškų detalių apie kankinimus. Knygos autorius pasakojimus naudoja fonu ilgoms kankinių kalboms.

leisgyvis nuo rimbo smūgių, jis garsiai sudejavo ir tarė: „VIEŠPATS savo šventu žinojimu puikiai mato, kad, nors būčiau galėjęs išvengti mirties, aš ne tik pakeliu nuo šio plakimo baisų kūno skausmą, bet ir kenčiu jį sielos džiaugsmu, kad atsiduodu VIEŠPAČIUI.“

[31] Taip jis mirė, palikdamas savo mirtimi kilnumo pavyzdį ir neužmirštamą drąsos liudijimą ne tik jaunimui, bet ir visai tautai.

Septynių brolių kankinystė

7 [1] Atsitiko, kad septyni broliai bei jų motina buvo suimti. Karalius, liepęs plakti rimbais ir diržais, mėgino priversti juos prieš Dievo
Įstatymą valgyti. [2] Vienas brolių, kalbėdamas visų vardu, tarė: „Ką tu mėgini iš mūsų išgauti? Mes esame pasirengę verčiau mirti, negu nusikalsti savo protėvių įstatymams.“

[3] Įtūžęs karalius įsakė įkaitinti keptuves ir katilus. [4] Juos
tuojau pat įkaitinus, jis įsakė, kitiems broliams ir motinai matant, išpjauti už visus kalbėjusiam liežuvį, nulupti jam galvos odą ir nukirsti rankas
bei kojas. [5] Kai jis buvo visiškai bejėgis, karalius įsakė nunešti jį dar kvėpuojantį ir kepti keptuvėje. Dūmai iš keptuvės plačiai pasklido, bet broliai ir jų motina vieni kitus drąsino, sakydami: [6] „VIEŠPATS Dievas žvelgia į mus ir iš tikrųjų mūsų gailisi, kaip Mozė kalbėjo savo giesmėje, kur aiškiai sakė: ‘Jis pasigailės savo tarnų’.“

[7] Pirmajam broliui šitaip mirus, buvo atvestas antrasis pašaipiam kankinimui. Nuplėšę jo galvos odą su plaukais, klausė: „Ar verčiau valgysi kiaulienos, negu leisi savo kūną į dalis suplėšyti?“ – [8] „Niekad!“ –
jis atsakė jiems savo protėvių kalba. Taigi ir jis savo ruožtu patyrė tas pačias kančias, kaip ir pirmasis brolis. [9] Paskutinį
kartą atsikvėpdamas, jis tarė: „Nuožmusis niekše, tu atimi iš mūsų šį gyvenimą, bet pasaulio Karalius mus prikels* naujam amžinam gyvenimui. Mes mirštame už jo įstatymus!“

[10] Po jo trečiasis buvo jų pašaipų auka. Kai jam buvo paliepta, jis iškišo liežuvį ir drąsiai ištiesė rankas. [11] Jo žodžiai
buvo kilnūs: „Iš Dangaus esu tai gavęs, dėl jo įstatymų jų nebranginu ir turiu viltį visa iš jo vėl gauti.“ [12] Užtat net pats karalius ir jo tarnai stebėjosi drąsa jaunuolio, nieku laikančio kančią.

7, 9: ... *pasaulio Karalius mus prikels*: šioje eilutėje ir 11. 14. 23. 29. 36 eilutėje aiškiai skelbiamas tikėjimas žmogaus, – bent teisiųjų, – prisikėlimu. Žr. taip pat 2 Mak 12, 44; 14, 16; Dan 12, 2.

13 Jam mirus, taip pat ir ket-
virtasis buvo panašiai kanki-
namas ir žudomas. 14 Būdamas
arti mirties, jis tarė: „Aš pasi-
rinkau mirti nuo žmonių ran-
kos su viltimi, duota Dievo, kad
jis mane sugrąžins į gyvenimą.
Betgi tau prisikėlimo naujam
gyvenimui nebus!“
15 Nedelsiant buvo atvestas
penktasis ir pradėta jį kankin-
ti. 16 Žiūrėdamas į karalių, jis
tarė: „Kadangi turi valdžią
mirtingiesiems, nors ir tu pats
esi mirtingas, todėl darai, kaip
tau patinka. Bet nemanyk,
kad Dievas apleido mūsų tau-
tą. 17 Tik luktelk, ir tu pamaty-
si, kaip jo didinga galybė kan-
kins tave ir tavo palikuonis!“
18 Po jo buvo atvestas šešta-
sis. Būdamas arti mirties, jis
tarė: „Savęs tuščiai neapgau-
dinėk! Mes turime pakelti šias
kančias už savo kaltes, nes nu-
sidėjome savo Dievui. Užtat ir
ištiko mus stulbinantys įvy-
kiai! 19 Nemanyk tad, kad liksi
nenubaustas, nes tu išdrįsai
kovoti su Dievu!“ 20 Motina bu-
vo ypač žavi ir verta garbingo
atminimo. Tą pačią dieną ji
matė savo septynis sūnus mirš-
tančius vieną po kito ir drąsiai
pakėlė jų mirtį, nes jos viltis
buvo VIEŠPATYJE. 21 Kiekvieną
sūnų ji drąsino jų protėvių kal-
ba. Kupina kilnaus ryžto, jung-
dama moters jautrumą su vyro
drąsa, jiems kalbėjo: 22 „Neži-
nau, kaip atėjote į gyvenimą
mano įsčiose. Ne aš daviau
jums gyvastį, ne aš suteikiau
jums gyvybės alsavimą, ne aš
daviau jūsų sąnariams išvaiz-
dą. 23 Kadangi pasaulio Kū-
rėjas suteikė kiekvienam iš-
vaizdą ir nustatė visų daiktų
pradžią, jis savo gailestingumu
duos jums vėl gyvastį ir gyvy-
bės alsavimą, nes jūs dabar už-
mirštate save dėl jo Įstatymo.“
24 Antiochas jautė, kad į jį
žiūrima su panieka. Priekaiš-
tingas balsas pažadino jo prie-
šiškumą. Jauniausiajam bro-
liui dar tebesant gyvam,
Antiochas kreipėsi į jį ne tik
žodžiais, bet ir žadėjo su prie-
saikomis, kad padarysiąs jį
turtingą ir laimingą, jeigu jis
atsisakytų protėvių gyvenimo
būdo, kad paskirsiąs jį savo bi-
čiuliu ir pavesiąs jam tvarkyti
viešuosius reikalus. 25 Jau-
nuoliui visiškai nekreipiant į
jį dėmesio, karalius pasišau-
kė motiną ir ragino ją, kad pa-
tartų jaunuoliui gelbėtis. 26 Ka-
raliui ilgokai ją raginus, galop
ji sutiko įtikinti savo sūnų.
27 Pasilenkusi prie jo, išjuokda-
ma karalių, gimtąja kalba ji
taip kalbėjo: „Mano sūnau, pa-
sigailėk manęs. Tave nešiojau
devynis mėnesius savo įsčiose
ir tave žindžiau trejus metus,
tave auginau, auklėjau ir tavi-
mi rūpinausi iki šios tavo gy-
venimo akimirkos. 28 Maldauju
tave, vaikeli, kad pažvelgtum į
dangų bei žemę ir pasvarsty-

tum apie visa, kas ten yra. Tada
suvoksi, kad Dievas nepadarė
jų iš pirma buvusių daiktų.*
Tokiu pat būdu žmonija atėjo į
gyvenimą. 29 Nebijok tad šio
budelio, bet būk vertas savo
brolių ir sutik mirtį, kad, pasi-
gailėjimo metui atėjus, tave su
jais atgaučiau".
30 Vos jai pabaigus kalbėti,
jaunuolis tarė: „Ko jūs dar lau-
kiate? Atsisakau paklusti ka-
raliaus įsakymui. Aš klausau
įsakymo to Įstatymo, kuris bu-
vo duotas mūsų protėviams
per Mozę. 31 O tu, kuris sugal-
vojai tiek daug pikta hebra-
jams, tikrai neišvengsi Dievo
rankos. 32 Mes iš tikrųjų kenčia-
me už savo nuodėmes. 33 Nors
mūsų gyvasis VIEŠPATS pyks-
ta ant mūsų trumpą valandė-
lę, kad mus nubaustų ir pamo-
kytų, jis, atėjus laikui, vėl su
savo tarnais susitaikys. 34 Bet
tu, niekše ir nedoriausias visų
mirtingųjų, kuo gali puikautis,
puoselėdamas tuščią viltį ir
pakeldamas ranką prieš Dan-
gaus vaikus? 35 Tu dar neišsigel-
bėjai iš visagalio ir visaregio
Dievo teismo! 36 Mano broliai,
pakėlę skausmą trumpą va-
landėlę, paveldėjo pagal Dievo
Sandorą amžinąjį gyvenimą.
Bet tu Dievo teismu gausi už
savo įžūlumą teisingą bausmę.
37 O aš, kaip ir mano broliai, ati-
duodu kūną ir gyvastį už mūsų
protėvių įstatymus, maldau-
damas Dievą, kad greitai pa-
sigailėtų mūsų tautos ir kad tu
per kančią ir rykštes išpažin-
tumei, jog tik jis vienas yra Die-
vas. 38 Per mane ir mano brolius
tepriveda prie galo Visagalio
pyktį, kuriuo yra teisingai išti-
kęs visą mūsų tautą."
39 Karalius įsiuto ir su šiuo
elgėsi žiauriau negu su kitais,
nes jautėsi jaunuolio paniekos
įskaudintas. 40 Taip ir jauniau-
sias sūnus mirė nepraradęs do-
rumo, visiškai pasitikėdamas
VIEŠPAČIU.
41 Galop po savo sūnų mirė ir
motina. 42 Tebūna tad gana pa-
pasakota apie aukų valgymą ir
nuožmiuosius kankinimus.

E. JUDO PERGALĖS IR ŠVENTYKLOS IŠVALYMAS

Judas Makabėjas

8 1 Tuo tarpu Judas, žino-
mas ir Makabėjo vardu,
bei jo vyrai slapta ėjo per gy-
venvietes, telkdami tautiečius.
Jie patraukė į savo pusę vyrus,
likusius ištikimus žydų tikėji-
mui, ir sutelkė jų apie aštuo-
nis tūkstančius. 2 Jie maldavo
VIEŠPATĮ pažvelgti į visų engia-
mą savo tautą, užjausti bedie-
vių išniekintą Šventyklą, 3 pa-

7, 28: ... *Dievas nepadarė jų iš pirma buvusių daiktų*: Dievas sukūrė visa iš nieko, ex nihilo, vien savo visagale valia ir kuriamuoju žodžiu. Žr. Žyd 11, 3.

sigailėti miesto, kuris buvo
naikinamas ir turėjo būti tuo-
jau sulygintas su žeme, išgirsti
jo besišaukiantį kraują, 4 atsi-
minti nekaltų vaikų žudynes
bei savo vardui tartus piktžo-
džiavimus ir apreikšti, kad jis
nekenčia pikta.

5 Makabėjui sutelkus savo
kariuomenę, pagonys nepajėgė
jam priešintis, nes VIEŠPATIES
pyktis buvo virtęs gailestingu-
mu. 6 Be įspėjimo užpuldamas,
Makabėjas padegdavo mies-
tus ir gyvenvietes, užimdavo
svarbias vietoves ir priversda-
vo bėgti stiprias priešų pajėgas.
7 Tokius puolimus jis mėgo
rengti ypač naktimis. Ilgainiui
garsas apie jo narsumą plačiai
pasklido.

Nikanoro ir Gorgijo žygis

8* Pamatęs, kad tas vyras
pamažu daro pažangą ir kad
jo sėkmingi žygiai darosi vis
dažnesni, Pilypas parašė Koi-
le-Sirijos valdytojui Ptolemėjui,
kad sustiprintų pajėgas kara-
liaus reikalams ginti. 9 Ptole-
mėjas nedelsdamas paskyrė
Patroklo sūnų Nikanorą, vieną
karaliaus Pirmųjų bičiulių, ir
išsiuntė jį vesti į žygį ne ma-
žiau kaip dvidešimt tūkstan-
čių pagonių iš įvairių tautų,
įsakydamas sunaikinti visą
Judėjos tautą. Nikanoro pava-
duotoju Ptolemėjas paskyrė
karvedį Gorgiją, vyrą, turintį
didelę karybos patirtį. 10 Nika-
noras ketino nelaisvėn paim-
tus žydus parduoti į vergiją ir
taip sudaryti karaliui dviejų
tūkstančių talentų duoklę, ku-
rią reikėjo mokėti romėnams.
11 Jis tad tuojau pat davė žinią
pajūrio miestams ir kvietė juos
žydų vergų pirkti, žadėdamas
duoti devyniasdešimt vergų už
talentą. Mat jis nė sapnuoti
nesapnavo, kad jį užklups Vi-
sagalio teismas.

12 Žodis apie Nikanoro žygį
pasiekė Judą. Kai jis pasakė
savo vyrams apie kariuomenės
atėjimą, 13 bailieji ir nepasiti-
kintys Dievo teisingumu trau-
kėsi ir pabėgo. 14 Bet kiti par-
davę, kas jiems dar buvo likę,
maldavo VIEŠPATĮ: „Išgelbėk
mus, nes nedorasis Nikanoras
net kariauti su mumis nepradė-
jęs jau pardavė į vergiją! 15 Jei-
gu jau ne mūsų labui, tai dėl
sandorų, sudarytų su protė-
viais, ir dėl tavo šiurpulingo ir
garbingo vardo, kuriuo esame
vadinami.“

16 Subūręs savo kareivius, še-
šis tūkstančius vyrų, Makabė-
jas juos ragino: „Neišsigąskite
priešo, nebijokite neteisėtai
mus puolančių pagonių ant-
plūdžio, bet narsiai kovokite.
17 Turėkite prieš akis pagonių
neteisėtai padarytą smurtą

8, 8–29. 34–36: Šis pasakojimas apie Nikanoro ir Gorgijo žygį prieš žydus yra panašus į pasakojimą 1 Mak 3, 38 – 4, 24 skaitinyje.

šventajai Vietai, nuožmias nu-
niokoto miesto kančias ir, be
to, protėvių gyvenimo būdo pa-
naikinimą. 18 Juk jie pasitiki
ginklais ir drąsiais žygiais, –
jis kalbėjo, – o mes pasitikime
Visagaliu Dievu, kuris gali
vienu mostelėjimu nugalėti ne
tik tuos, kurie ateina mūsų
pulti, bet, jeigu reikėtų, net vi-
są pasaulį."
19 Be to, jis papasakojo jiems
apie įvykius, kai atėjo pagalba
jų protėviams. Kaip Sancheri-
bo dienomis, kai žuvo aštuo-
niasdešimt penki tūkstančiai,
20 arba kaip Babilonijoje įvyku-
siame mūšyje su galatais, aš-
tuoniems tūkstančiams žydų
kovojant drauge su keturiais
tūkstančiais makedoniečių,
kai makedoniečiai jau buvo pa-
tekę į bėdą, tie aštuoni tūks-
tančiai žydų, atėjus pagalbai
iš Dangaus, sunaikino šimtą
dvidešimt tūkstančių galatų ir
paėmė daug grobio.
21 Tokiais pasakojimais juos
drąsindamas, jis įkvėpė jiems
ryžtą mirti už savo įstatymus
ir tėvynę. Tada suskirstė savo
kariuomenę į keturis dalinius.
22* Savo brolius Simoną, Juoza-
pą ir Jonataną paskyrė dalinių
vadais, kiekvienam pavesda-
mas po tūkstantį penkis šim-
tus vyrų. 23 Be to, jis įsakė savo
broliui Eleazarui skaityti gar-
siai šventąją Knygą ir davė
slaptažodį „Dievo pagalba". Ta-
da, pats vesdamas pirmąjį da-
linį, pradėjo mūšį su Nikanoru.
24 Turėdami Visagalį savo
sąjungininku, jie nukovė dau-
giau negu devynis tūkstančius
priešo kareivių, daug jų sužei-
dė ir, išvedę iš rikiuotės Nika-
noro kariuomenę, privertė vi-
sus bėgti. 25 Tų, kurie norėjo
pirkti juos vergijon, pinigai pa-
teko jiems į rankas. Tolokai vi-
jęsi bėgančiuosius, jie buvo pri-
versti grįžti, nes jau buvo vėlus
laikas. 26 Mat ta diena buvo ša-
bo išvakarės. Užtat jie liovėsi
juos vytis. 27 Surankioję priešų
ginklus ir paėmę iš jų grobį, jie
šventė tą šabą, didžiai šlovin-
dami VIEŠPATĮ ir dėkodami
jam, išlaikiusiam juos gyvus
iki tos dienos, kurią jis leido
kristi ant jų pirmajai gailes-
tingumo rasai. 28 Po šabo jie iš-
dalijo dalį grobio persekiojimo
aukoms, našlėms ir našlai-
čiams, o likusį pasidalijo tar-
pusavyje ir davė savo vaikams.
29 Tai padarę, jie susivienijo
bendram prašymui, maldau-
dami gailestingąjį VIEŠPATĮ
visiškai susitaikyti su savo
tarnais.

8, 22: Šiame tekste minimas Juozapas yra vadinamas Jonu 1 Mak 2, 2; 9, 36. 38. Ši eilutė pertraukia pasakojimą apie Nikanoro pralaimėjimą. Atrodo, kad autoriui rūpi surinkti visus sirų pralaimėjimus į vieną vietą. Apie mūšius su Timotėju pasakoja 1 Mak 5, 37–44; 2 Mak 12, 10–25; su Bakchidu – 1 Mak 7, 8–20.

Pergalė prieš Timotėją ir Bakchidą

30 Susirėmimuose su Timotė-
jo ir Bakchido pajėgomis jie nu-
kovė daugiau negu dvidešimt
tūkstančių ir paėmė kai kurias
labai aukštas tvirtoves. Jie iš-
dalijo milžinišką kiekį grobio
persekiojimo aukoms, našlai-
čiams bei našlėms ir net sene-
liams, skirdami tokią pat da-
lį, kaip ir sau patiems. 31 Ta
pačia proga jie rūpestingai
surinko priešų ginklus ir pa-
sidėjo juos svarbiose vietose.
Likusį grobį nugabeno į Je-
ruzalę. 32 Jie nukovė Timotėjo
pajėgų vadą, labai nedorą žmo-
gų, padariusį daug žalos žy-
dams. 33 Švęsdami savo perga-
lę protėvių mieste, jie sudegino
mažajame name ieškojusius
prieglobsčio Kalisteną ir vy-
rus, padegusius šventuosius
vartus. Taip šie gavo teisingą
atlygį už savo nedorumą.

Nikanoro pažeminimas

34 Trissyk prakeiktas Nika-
noras, kuris atsivedė tūkstan-
čius pirklių, kad pirktų žydus į
vergiją, 35 VIEŠPAČIUI padedant
buvo pažemintas vyrų, kuriuos
jis laikė nieku. Nusivilkęs savo
puošnius drabužius, jis bėgo
vienas per kraštą kaip pabėgęs
vergas, kol pasiekė Antiochi-
ją. Jam nuostabiai pasisekė
sunaikinti savo kariuomenę!
36 Taigi žmogus, kuris žadėjo
parūpinti duoklę romėnams
paimdamas į nelaisvę Jeruza-
lės žmones, sakė, kad žydai tu-
rėjo Gynėją ir kad žydai buvo
nenugalimi dėl to, jog laikėsi
jiems duotų savo Gynėjo įsa-
kymų.

Antiocho bausmė ir mirtis

9 1* Atsitiko, kad maždaug
tuo metu Antiochas buvo
pasitraukęs, kilus sąmyšiui, iš
Persijos valdų. 2 Jis buvo
įžygiavęs į miestą, vadinamą
Persepoliu, norėdamas api-
plėšti šventyklas ir užimti
miestą. Bet miesto gyvento-
jams suskubus imtis ginklų,
Antiochas ir jo kariuomenė
buvo nugalėti. Taigi Antiochas
buvo gyventojų priverstas bėg-
ti ir pasitraukti su gėda. 3 At-
vykęs į Ekbataną, jis sužinojo,
kas buvo įvykę su Nikanoro ir
Timotėjo pajėgomis. 4 Įniršęs
jis užsimojo priversti žydus
kentėti už gėdą, kurią buvo jam
padarę žmonės, privertę jį bėg-
ti. Jis tad įsakė savo kovos ve-
žimo vežėjui važiuoti nesusto-

9, 1–28: Autorius, norėdamas parodyti visus pasakojimus apie Dievo bausmę savo tautos persekiotojams, čia prideda ir pasakojimus apie Antiocho ligą ir mirtį. (Iš tikrųjų Antiochas mirė tik po Šventyklos išvalymo. Žr. 1 Mak 4, 36–59; 6, 1–16; 2 Mak 10, 1–8.) Autorius panašiai pasielgia su pasakojimais apie Judo žygius Idumėjoje bei Transjordanijoje (žr. 2 Mak 5, 1–51; 2 Mak 10, 14–38) ir su pasakojimu apie pirmąjį Lysijo žygį (žr. 1 Mak 4, 26–35; 2 Mak 11, 1–15).

jant, kol bus kelio galas. Ta-
čiau su juo drauge keliavo Dan-
gaus teismas! Mat, būdamas
įžūlus, jis ištarė: „Kai į Jeru-
zalę nuvyksiu, ją paversiu žy-
dų kapinėmis.“
5 Visaregis VIEŠPATS, Izrae-
lio Dievas, ištiko jį nepagydo-
mu ir nematomu smūgiu. Vos
jam ištarus šiuos žodžius, jį
surėmė nepagydomi vidurių
skausmai ir aštrus vidinis
mėšlungis, – 6 ir labai teisin-
gai, nes jis visokiausiais žiau-
riais būdais buvo draskęs kitų
vidurius. 7 Tačiau jis nesiliovė
būti įžūlus, dabar jis buvo dar
labiau pasipūtęs. Alsuodamas
ugnimi iš pykčio žydams, jis
liepė dar greičiau važiuoti. At-
sitiko, kad tą akimirką, grei-
tai riedančiam vežimui netikė-
tai pasvirus, jis iš jo iškrito.
Nuo didelio sutrenkimo visi jo
kūno sąnariai išėjo iš savo vie-
tos. 8 Taip žmogus, kuris anks-
čiau pilnas nežmoniško įžūlu-
mo manė galėsiąs įsakinėti
jūros bangoms ir vaizdavosi
galėsiąs pasverti kalnų viršū-
nes svarstyklėmis, gulėjo pas-
likas ir turėjo būti nešamas
neštuvais, visiems aiškiai pa-
rodydamas Dievo galybę. 9 Iš
tikrųjų šio nedoro žmogaus kū-
ne knibždėjo kirmėlės, ir dar
gyvas kentėdamas baisius
skausmus, jis taip supuvo,
kad visa kariuomenė šlykštė-
josi to tvaiko, kurį kėlė puvi-
mas. 10 Prieš trumpą valandėlę
tas žmogus tarėsi galįs paliesti
dangaus skliauto žvaigždes, o
dabar dėl nepakeliamo tvaiko
niekas nepajėgė jo nešti.
11 Galop palūžusia dvasia jis
pradėjo atsisakyti savo didžio
įžūlumo ir ateiti į protą, nes vi-
są laiką buvo skausmų kanki-
namas. 12 Nebegalėdamas dau-
giau pakelti savo paties tvaiko,
jis ištarė šiuos žodžius: „Die-
vui paklusti yra teisinga. Mir-
tingieji neturi manyti, kad jie
yra lygūs su Dievu.“
13 Tada šis niekšingas žmo-
gus padarė įžadą VIEŠPAČIUI,
bet nebesulaukė jo pasigailė-
jimo. Antiochas tarė: 14 „Aš pas-
kelbsiu Jeruzalę laisvu mies-
tu.“ Tą patį miestą, į kurį jis
skubinosi, norėdamas jį suly-
ginti su žeme ir paversti kapi-
nėmis! 15 „Aš sulyginsiu žydus
su Atėnų piliečiais.“ Tuos pa-
čius žydus, iš kurių jis buvo su-
manęs atimti teisę pasilaido-
ti; jis norėjo išmesti jų kūnus
drauge su jų mažylių kūnais
paukščiams ir žvėrims suryti!
16 „Aš išpuošiu šventuosius Na-
mus rinktinėmis įžado dovano-
mis, daugeriopai atsilyginsiu
už šventuosius reikmenis ir pa-
rūpinsiu iš savo pajamų au-
koms reikalingas lėšas.“ Tą pa-
čią Šventyklą, kurią anksčiau
buvo apiplėšęs! 17 „Be to, aš
tapsiu žydu ir apkeliausiu vi-
są žmonių gyvenamą pasaulį,
skelbdamas Dievo galybę.“

[18] Tačiau visa tai jo kančios nepalengvino. Iš tikrųjų jį buvo ištikęs teisus Dievo teismas. Todėl jis, netekęs vilties, parašė žydams žemiau perrašytą laišką, kupiną maldavimo dvasios. Laiško turinys buvo toks:

[19]* „Žydams, gerbiamiems piliečiams, jų karalius ir karvedys Antiochas siunčia širdingą pasveikinimą ir geriausius linkėjimus jų sveikatai ir gerovei.

[20] Jeigu jūs ir jūsų vaikai esate sveiki ir jums einasi, kaip jūs norite, esu patenkintas. Pasitikėdamas dangumi, [21] aš mielai atsimenu jūsų pagarbą ir gerą valią. Grįždamas iš Persijos valdų, aš susirgau nemalonia liga ir laikau reikalinga pasirūpinti bendra visų gerove. [22] Dėl savo būklės aš nenusimenu, nes turiu daug vilties išgyti iš savo ligos, [23] bet pastebėjau, kad mano tėvas tomis progomis, kai darydavo žygį į aukštutines valdas, paskirdavo savo įpėdinį, [24] nes kitaip, jeigu įvyktų kas netikėta ar ateitų bloga žinia, visos karalystės žmonėms būtų rūpesčio, nes nežinotų, kam buvo patikėta jo valdžia. [25] Be to, aš turiu omenyje, kad kaimynystės valdovai, ypač prie mūsų karalystės ribų, laukia progos ir nori matyti, kas įvyks. Todėl aš paskyriau karaliumi savo sūnų Antiochą, kuriam anksčiau ne sykį esu valdžią patikėjęs ir kurį daugumui jūsų esu gyręs, kai skubėdavau į aukštutines valdas. Aš jam parašiau, kas čia yra parašyta.* [26] Todėl aš raginu ir maldauju, kad atsimintumėte bendrą bei asmenišką naudą, kurią esate patyrę, ir kiekvienas jūsų palaikytumėte dabartinę gerą valią. [27] Nes aš esu tikras, kad jis seks mano pėdomis ir elgsis su jumis saikingai ir maloniai.“

[28] Taip tas žmogžudys ir piktžodžiautojas po baisių kančių, kokiomis jis buvo kankinęs kitus, pabaigė savo gyvenimą skaudžia mirtimi svetimo krašto kalnuose. [29] Jo įbrolis Pilypas pargabeno jo kūną namo, bet, bijodamas Antiocho sūnaus, pasitraukė į Egiptą pas Ptolemėją Filometorą.

Šventyklos ir miesto apvalymas

10 [1] Makabėjas ir jo vyrai, VIEŠPATIES vadovaujami, atkovojo Šventyklą ir

9, 19–27: Nepaisant pastabos 18 eilutėje, šis laiškas iš tikrųjų nėra maldavimas. Veikiau jis yra pranešimas visiems karaliaus pavaldiniams apie jo sūnaus paskyrimą įpėdiniu ir ištikimybės naujam karaliui prašymas. Regis, tas pats laiškas, atrodantis pernelyg tikras, buvo siųstas įvairioms karalystės tautoms su mažais pakeitimais laiško pradžioje.

9, 25: ... *jam parašiau, kas čia yra parašyta*: šis laiškas nebuvo įterptas į 2 Mak knygą.

miestą. 2 Jie sugriovė prekyvie-
tėje svetimšalių pastatytus
aukurus ir sunaikino stabų ap-
tvarus. 3 Išvalę Šventyklą, jie
padarė naują aukurą aukoms.
Paskui, įžiebę titnagu ugnį, jie
atnašavo aukas pirmą kartą
po dvejų metų,* degino smilka-
lus, uždegė lempas ir išdėliojo
Artumo duoną. 4 Visa tai pa-
darę, jie puolė kniūbsčia, mal-
daudami VIEŠPATĮ, kad niekad
daugiau nepatektų į tokias ne-
laimes. Verčiau, jei jie kada
nors ir nusidėtų, būtų paties
VIEŠPATIES gerumu pamoko-
mi, bet nebūtų atiduodami į
piktžodžiaujančių ir žiaurių
pagonių rankas. 5 Atsitiko, kad
tą pačią dieną, kurią šventovė
buvo svetimtaučių išniekinta,
įvyko ir jos apvalymas, būtent
dvidešimt penktąją devintojo
mėnesio, tai yra kislevo, dieną.
6 Tarsi Palapinių iškilmę, jie su
džiaugsmu šventė ją aštuo-
nias dienas, atsimindami, kad
neseniai, Palapinių iškilmės
metu, jie klajojo po kalnus ir
olas tarsi laukiniai žvėrys. 7 To-
dėl, laikydami rankose vijok-
liais apipintas lazdeles, žalias
šakas bei palmes, jie giedojo
šlovės giesmes Tam, Kuris iš-
valė savo šventąją Vietą. 8 Vi-
suotiniu balsavimu buvo nusta-
tyta, kad visa žydų tauta švęs-
tų kasmet tas dienas.

F. VĖL SIAUČIA PERSEKIOJIMAS

Ptolemėjo mirtis

9 Toks buvo Antiocho, vadi-
namo Epifanu, galas. 10 O da-
bar papasakosime, kas įvyko
valdant Antiochui Eupatorui,
ano nedoro karaliaus sūnui, ir
duosime trumpą suvestinę
didžiųjų nelaimių, kurias atne-
šė karai. 11 Mat tas žmogus, ta-
pęs karalystės valdovu, pasky-
rė kažkokį Lysiją Koile-Sirijos
bei Finikijos valdžios galva ir
karvedžiu. 12 Ptolemėjas, vadi-
namas Makronu,* buvo pirma-
sis valdovas, stengęsis teisin-
gai valdyti žydus ir daręs ką
galėjo, bandydamas išlaikyti
su jais taiką ir norėdamas at-
lyginti už jiems padarytas
skriaudas. 13 Bet už tai jis bu-
vo karaliaus bičiulių apskųs-
tas Eupatorui. Iš tikrųjų jis
pats dažnai iš visų pusių gir-
dėjo save vadinant išdaviku už
tai, kad buvo palikęs jam Filo-
metoro patikėtą Kiprą ir kad
buvo perėjęs į Antiocho Epifa-
no pusę. Nepajėgdamas gar-
bingai atlikti savo pareigų, jis
išgėrė nuodų ir užbaigė savo
gyvenimą.

10, 3: ... *pirmą kartą po dvejų metų*: po trejų metų pagal 1 Mak 1, 54 ir 1 Mak 4, 52.

10, 12: ... *Ptolemėjas, vadinamas Makronu*: Ptolemėjas, vadinamas Didžiuoju, buvo Dorymeno sūnus (žr. 2 Mak 4, 45). Iš pradžių jis buvo žydams priešiškas (žr. 2 Mak 6, 8).

Pergalė prieš idumiečius

14* Gorgijas, tapęs srities
valdytoju, samdė svetimtaučių
dalinius ir naudojo juos nuolati-
niam karui su žydais. 15 Tuo pa-
čiu metu idumiečiai, turėdami
savo rankose stiprias tvirtoves,
irgi nedavė žydams ramybės.
Jie priimdavo bėglius iš Jeru-
zalės, kurstydami tęsti karą.
16 Makabėjas ir jo vyrai pa-
simeldę, maldaudami Dievą
būti jų sąjungininku, leidosi į
skubų žygį prieš idumiečių tvir-
toves. 17 Narsiai jas puldami,
jie paėmė tas vietas ir, nuviję
gynusius sienas, žudė visus,
pakliuvusius į jų rankas, už-
mušdami ne mažiau kaip dvi-
dešimt tūkstančių.
18 Tačiau bent devyni tūks-
tančiai rado prieglaudą dvie-
juose ypač stipriuose bokštuose
su viskuo, kas reikalinga prie-
šintis apgulai. 19 Makabėjas,
palikęs Simoną ir Juozapą, dar
ir Zachėją su jo daliniu, – pa-
kankamą skaičių apgulai palai-
kyti, – pats leidosi į vietas, kur
buvo skubiau reikalingas. 20 Ta-
čiau kai kurie vyrai iš Simono
dalinio, mėgę pinigus, buvo pa-
pirkti keleto bokštuose buvu-
sių vyrų ir, gavę septyniasde-
šimt drachmų, leido kai kuriems
jų praslysti. 21 Kai žinia apie
tai pasiekė Makabėją, jis su-
šaukė visus dalinių vadus ir
apkaltino tuos vyrus, kad jie
pardavė savo brolius, paleisda-
mi priešus už pinigus su jais
kovoti. 22 Nubaudęs išdavikais
tapusius vyrus mirtimi, ne-
delsdamas paėmė abu bokštus.
23 Jam sekantis visur su ginklu
rankoje, jis sunaikino daugiau
negu dvidešimt tūkstančių vy-
rų dviejuose bokštuose.

Judas nugali Timotėją ir užima Gezerį

24 Timotėjas, kuris jau anks-
čiau buvo žydų nugalėtas,* pa-
sitelkdamas nemažą skaičių
raitininkų iš Azijos, surinko di-
džiulę samdinių kariuomenę.
Jis atžygiavo, norėdamas gink-
lu užimti Judėją vienu mūšiu.
25 Jam artėjant, Makabėjas ir
jo vyrai apsibarstė galvą pele-
nais ir apsijuosė ašutine, mal-
daudami Dievą. 26 Parpuolę
kniūbsčia ant laiptų prie au-
kuro, jie maldavo, kad būtų ir
jiems gailestingas, ir priešas
jų priešams, ir nedraugas jų
nedraugams, kaip pareiškia
Įstatymas. 27 Atsikėlę po mal-
dos, jie apsiginklavo ir nužygia-
vo tolokai nuo miesto. Atžygia-
vę netoli priešo, jie apsistojo.
28 Vos aušrai švintant,* abi

10, 14–23: Turbūt tai buvo tas pats Judo žygis, apie kurį pasakojama 1 Mak 5, 1–3 tekste.

10, 24: *Timotėjas ... anksčiau ... žydų nugalėtas*: apie tai pasakojama 2 Mak 8, 30–33 tekste.

10, 28: *Vos aušrai švintant*: tas pats mūšis auštant, apie kurį rašoma 1 Mak 5, 30–34 tekste.

kariuomenės pradėjo mūšį.
Viena, turinti sėkmės ir perga-
lės pažadu ne tik savo nar-
sumą, bet ir pasitikėjimą
VIEŠPAČIU, o kita, imanti savo
vadu kovos įniršį.
29 Mūšiui įsišėlus, priešui pa-
sirodė iš dangaus penki didin-
gi raiteliai ant žirgų su auksi-
nėmis kamanomis, išsirikiavę
žydų priešakyje. 30 Du iš jų, ap-
supę Makabėją iš šonų, dengė
jį savo šarvais ir ginklais, sau-
godami nuo sužeidimo. Jie
paleido tokį strėlių ir žaibų lie-
tų į priešus, kad šie, visiškai
sumišę ir apakinti, dūmė į vi-
sas puses. 31 Dvidešimt tūks-
tančių penki šimtai pėstinin-
kų ir šeši šimtai raitininkų
buvo užmušti.
32 Pats Timotėjas pabėgo į
tvirtovę, vadinamą Gazara, tu-
rinčią labai stiprią įgulą, kurios
vadas buvo Chaereas. 33 Ke-
turias dienas Makabėjas ir jo
vyrai gerai nusiteikę laikė ap-
gulę tvirtovę. 34 Gynėjai viduje,
pasitikėdami vietos saugumu,
nesiliovė baisiai piktžodžiauti
ir nepadoriais žodžiais spjau-
dyti. 35 Bet penktajai dienai
auštant, dvidešimt jaunų vy-
rų iš Makabėjo kariuomenės,
įsiutę dėl piktžodžiavimo, nar-
siai užkopė siena ir su laukinių
žvėrių įniršiu guldė kiekvie-
ną, drįsusį pastoti jiems kelią.
36 Taip gynėjus sugluminus ir
jų dėmesį patraukus, kiti pa-
našiai užkopė ir, aplenkę gynė-
jus, padegė bokštus. Jų laužuo-
se piktžodžiautojai sudegė gyvi.
Tuo tarpu pirmieji, pralaužę
vartus, įleido visą likusią ka-
riuomenę. Miestas buvo paim-
tas. 37 Jie užmušė Timotėją,*
rastą pasislėpusį vandens tal-
pykloje, jo brolį Chaereą ir Apo-
lofaną. 38 Atlikę šiuos žyg-
darbius, jie dėkingumo ir šlovės
giesmėmis garbino VIEŠPATĮ,
rodantį Izraeliui didelį gerumą
ir suteikiantį jiems pergalę.

Pergalė prieš Lysiją

11 1* Tuojau po to kara-
liaus auklėtojas ir gi-
minaitis Lysijas, karalystės
valdžios galva, tais įvykiais
būdamas labai nepatenkintas,
2 sutelkė apie aštuoniasdešimt
tūkstančių pėstininkų bei visą
savo raitiją ir leidosi į žygį
prieš žydus. Jo užmojis buvo
padaryti Jeruzalę graikų nau-
sėdija, 3 apdėti mokesčiais
Šventyklą, kaip jis darė su ki-
tų tautų šventomis vietomis,
ir kasmet pardavinėti vyriau-
siąją kunigystę. 4 Su Dievo ga-
lybe jis visiškai nesiskaitė,

10, 37: ... *užmušė Timotėją*: atrodo, kad tas pats Timotėjas yra gyvas 2 Mak 12, 2. 18–25 skaitinyje. Šis tekstas nenuoseklus chronologiškai. Gazara – Gezeris – buvo žydų paimtas kur kas vėliau. Žr. 1 Mak 9, 50–53; 13, 53.

11, 1–12: Lysijo pralaimėjimas prie Bet-Zūro turbūt įvyko prieš Šventyklos išvalymą. Žr. 1 Mak 4, 26–35.

išdidžiai pasitikėdamas savo
dešimtimis tūkstančių pėsti-
ninkų, tūkstančiais raitijos ir
aštuoniasdešimčia dramblių.
[5]Taip jis įžygiavo į Judėją. Pa-
siekęs Bet-Zūrą, įtvirtintą vie-
tą, esančią per penketą schoi-
nų* nuo Jeruzalės, jis pradėjo
jį stipriai pulti.
[6]Kai Makabėją ir jo vyrus pa-
siekė žinia, kad Lysijas apgu-
lė tvirtoves, jie ir visi gyvento-
jai meldėsi su dejone ir
ašaromis VIEŠPAČIUI, maldau-
dami, kad siųstų gerąjį angelą
Izraelio gelbėti. [7]Makabėjas
buvo pats pirmasis, griebęsis
ginklo. Jis ragino taip pat ki-
tus statyti su juo savo gyvybę į
pavojų ir eiti į pagalbą savo
broliams. Vyrai tad ir išskubė-
jo, visi kaip vienas. [8]Ūmai, dar
jiems tebesant netoli Jeruzalės,
jų priekyje pasirodė raitelis,
apsirengęs baltais drabužiais
ir mosikuodamas auksiniais
ginklais. [9]Tada jie drauge vie-
nu balsu pagarbino gailestin-
gąjį Dievą ir jų drąsa taip pa-
kilo, kad jie buvo pasirengę
smeigti savo ginklais ne tik
mirtinguosius, bet ir plėšriau-
sius žvėris bei geležines sienas.
[10]Jie žygiavo pirmyn kovos gre-
tomis, turėdami savo dangiš-
kąjį sąjungininką, nes VIEŠPATS
buvo jiems gailestingas. [11]Tarsi
liūtai jie metėsi ant priešo, pa-
guldydami vienuolika tūkstan-
čių pėstininkų ir tūkstantį šešis
šimtus raitelių, o kitus privers-
dami bėgti. [12]Dauguma pabėgu-
siųjų buvo be ginklų ir sužeisti.
Pats Lysijas turėjo gelbėtis
negarbingai pabėgdamas.
[13]Bet Lysijas nebuvo kvailas
žmogus. Apsvarstęs jį ištikusį
pralaimėjimą, jis suprato, kad
hebrajai buvo nenugalimi, nes
galingasis Dievas kovojo jų pu-
sėje. Užtat jis nusiuntė pa-
siuntinius, [14]kad juos įtikintų
spręsti reikalus teisingomis
sąlygomis, pažadėdamas pa-
veikti ir karalių, kad jis taptų
jų draugu. [15]Makabėjas, trokš-
damas visų gerovės, sutiko su
viskuo, ką Lysijas pasiūlė.
Karalius savo ruožtu patenki-
no visus žydų prašymus, ku-
riuos Makabėjas įteikė Lysijui
raštu.

Laiškai

[16]Lysijo laiško žydams turi-
nys buvo toks:
„Lysijas žydų tautai.
Džiugus pasveikinimas!
[17]Jonas ir Absalomas, jūsų
pasiuntiniai, perdavė jūsų pa-
sirašytą pranešimą ir teiravo-
si apie jame minimus reikalus.
[18]Aš pranešiau karaliui, kas
tik buvo reikalinga jam pra-
nešti, ir jis patenkino visus
priimtinus prašymus. [19]Jeigu
jūs parodysite gerą valią kara-

11, 5: ... *penketą schoinų*: apie 32 km į pietus nuo Jeruzalės.

lystei, aš stengsiuosi rūpintis
jūsų gerove ateityje. [20] Minėtuo-
sius reikalus bei jų smulk-
menas aptarti su jumis pave-
džiau savo atstovams ir jūsų
pasiuntiniams. [21] Likite sveiki!
Šimtas keturiasdešimt aštun-
tieji metai,* dioskorinto mėne-
sio dvidešimt ketvirtoji.“

[22] Karaliaus laiške buvo pa-
rašyta:

„Karalius Antiochas savo
broliui Lysijui.
Džiugus pasveikinimas!

[23] Nūnai, mūsų tėvui užėmus
savo vietą tarp dievų, mes no-
rime, kad karalystės pavaldi-
niai nebūtų trukdomi tvarkyti
savo reikalus. [24] Mes supranta-
me, kad žydai nepritaria mū-
sų tėvui dėl graikų papročių,
bet teikia pirmenybę savo gy-
venimo būdui ir prašo, kad bū-
tų leista jiems laikytis savo
papročių. [25] Kadangi norime,
kad ši tauta, kaip ir kitos, ne-
keltų neramumų, todėl mes nu-
tarėme, kad jų Šventykla būtų
jiems sugrąžinta ir kad jie
gyventų laikydamiesi savo pro-
tėvių papročių. [26] Tebūna tad
tavo rūpestis perduoti jiems ži-
nią ir pareikšti jiems drau-
gystės pažadus, kad jie, žino-
dami mūsų nusistatymą, būtų
geros nuotaikos ir, būdami
patenkinti, atsidėtų savo gyve-
nimui.“

[27] Karaliaus laiškas žydų
tautai buvo toks:

„Karalius Antiochas žydų
Seniūnų tarybai ir visiems žy-
dams.
Džiugus pasveikinimas!

[28] Mes tikime, kad jūs esate
sveiki. To mes linkime. Ir mes
esame sveiki.

[29] Menelajas man pranešė,
kad norite grįžti namo ir rūpin-
tis savo reikalais. [30] Todėl visi
tie, kurie sugrįš namo prieš
ksantiko mėnesio trisdešimtą-
ją dieną, gali būti tikri, kad
jiems nėra ko bijoti. [31] Žydai ga-
li valgyti savo maistą ir gyventi
pagal savo įstatymus, kaip
anksčiau. Nė vienas jų nebus
kaip nors varginamas už kal-
tes, padarytas per nežinojimą.
[32] Aš parašiau Menelajui, kad
jus padrąsintų. [33] Likite sveiki!
Šimtas keturiasdešimt aštun-
tieji metai,* ksantiko mėnesio
penkioliktoji.“

[34] Ir romėnai atsiuntė jiems
laišką, kuris taip skamba:

11, 21: *Šimtas keturiasdešimt aštuntieji metai*: 164 m. prieš Kristų. Mėnesio vardas ir jo vieta kalendoriuje nėra nustatyta.

11, 33: *Šimtas keturiasdešimt aštuntieji metai*: ši data yra ta pati, kaip ir romėnų laiško data (žr. 38 eilutę), ji negali būti teisinga. Karaliaus laiškas turi būti susietas su Seleukidų eros 149-aisiais metais, t. y. 163 m. prieš Kristų. Turbūt paminėjimas laiške ksantiko mėnesio (žr. 30 eilutę) paskatino autorių perkelti į šią vietą romėnų laiško datą.

„Kvintas Memijus ir Titas Manijus, romėnų pasiuntiniai, žydų tautai.

Džiugus pasveikinimas!

35 Su Lysijo, karaliaus giminaičio, jums suteiktomis lengvatomis ir mes sutinkame. 36 Bet dėl dalykų, kurie jo nuosprendžiu turi būti perduoti karaliui, kai tik juos apsvarstysite, skubiai atsiųskite pasiuntinį, kad mes galėtume pateikti jums naudingus pasiūlymus, nes mes esame pakeliui į Antiochiją. 37 Skubėkite tad atsiųsti pasiuntinius, kad praneštų apie jūsų nusistatymą. 38* Likite sveiki! Šimtas keturiasdešimt aštuntieji metai, ksantiko mėnesio penkioliktoji."

Vėl siaučia persekiojimas

12 1 Padarius šiuos susitarimus, Lysijas sugrįžo pas karalių, o žydai atsidėjo ūkininkauti. 2 Bet kai kurie vietiniai valdytojai, Timotėjas ir Genajaus sūnus Apolonijus,* taip pat ir Hieronimas bei Demofonas, o be šių kipriečių, dar ir vadas Nikanoras, – nenorėjo leisti jiems ramiai ir taikiai gyventi. 3 Jopės gyventojai padarė ypač nedorą nusikaltimą. Jie pasikvietė tarp jų gyvenančius žydus – vyrus, moteris ir vaikus – sėsti į prirengtus laivus, lyg neturėdami jokių piktų kėslų. 4 Netgi kvietimas buvo duotas bendru miesto nutarimu. Žydai kvietimą priėmė, nes jie norėjo gyventi taikiai ir nieko neįtarė. Jopės gyventojai, nugabenę juos į atvirą jūrą, bent du šimtus paskandino.

Judo Makabėjo veikla

5 Kai Judas gavo žinią apie žiaurų savo tautiečių likimą, jis pasišaukė savo vyrus 6 ir kreipėsi malda į Dievą, teisų teisėją. Tada leidosi į žygį prieš savo tautiečių žudikus. Puldamas nakčia, jis padegė uostą, sudegino laivus ir išžudė visus į juos subėgusius, ieškančius prieglaudos. 7 Paskui, kadangi miesto vartai buvo uždaryti, Judas pasitraukė, ketindamas vėl atžygiuoti ir sunaikinti visus Jopės žmones. 8 Bet sužinojęs, kad ir Jamnijos gyventojai nori tokiu pat būdu sunaikinti tarp jų gyvenančius žydus, 9 Judas užpuolė jamniečius nakčia, padegė jų uostą ir laivus. Liepsnų pašvaistė buvo matoma Jeruzalėje, už dviejų šimtų keturiasdešimties stadijų.*

11, 38: Data – 164 m. prieš Kristų, balandžio 12 d.

12, 2: ... *Apolonijus*: skirtingas nuo Apolonijaus, Menestėjo sūnaus (žr. 2 Mak 4, 21). Ir Nikanoras turbūt yra skirtingas nuo Nikanoro 2 Mak 14, 2 tekste.

12, 9: ... *už dviejų šimtų keturiasdešimties stadijų*: apie 48 km į vakarus nuo Jeruzalės.

Žygis į Gileadą

10 Jiems žygyje prieš Timo-
tėją paėjus iš ten maždaug de-
vynias stadijas,* juos užpuolė
bent penki tūkstančiai arabų
su penketu šimtų raitininkų.
11 Po nuožmaus mūšio Judas ir
jo vyrai, Dievo padedami, juos
nugalėjo. Nugalėti klajokliai
maldavo Judą daryti su jais
taiką, pažadėdami duoti gal-
vijų ir padėti jam bei jo vyrams
ir kitais būdais. 12 Judas, nu-
matydamas, kad jie iš tikrųjų
gali būti daug kuo naudingi, su-
tiko sudaryti su jais taiką. Ga-
vę jo pažadus, klajokliai sugrį-
žo į savo palapines.
13 ... Jis užpuolė ir miestą,
stipriai įtvirtintą pylimais bei
sienomis, kuriame gyveno viso-
kiausi pagonys. Jo vardas bu-
vo Kaspinas. 14 Miesto žmonės,
pasitikėdami jo sienų stipru-
mu ir savo atsargų sandėliais,
elgėsi su Judu bei jo vyrais la-
bai įžūliai, užgauliodami ir net
piktžodžiaudami bei rėkauda-
mi šlykščius žodžius. 15 Bet Ju-
das ir jo vyrai, šaukdamiesi di-
džiojo pasaulio Šeimininko,
sugriovusio Jozuės dienomis
Jerichą be mūrdaužių ir karo
pabūklų, metėsi kopti ant sie-
nų su įniršiu. 16 Paėmę miestą
Dievo valia, jie padarė tokias
neapsakomas skerdynes, kad
gretimas dviejų stadijų* platu-
mo tvenkinys atrodė lyg krau-
jo pripildytas.

Karnajimų mūšis

17 Iš ten, norėdami pasiekti
Charaksą ir žydus, kurie buvo
vadinami „Tubijanais“,* jie
nužygiavo septynis šimtus
penkiasdešimt stadijų.* 18 At-
žygiavę jie srities vado Timo-
tėjo ten neberado, nes jis, ne-
pasisekus savo tikslo pasiekti,
buvo jau iš ten pasitraukęs.
Nepaisant to, jis buvo palikęs
vienoje vietoje labai stiprią
įgulą. 19 Dositėjas ir Sosipa-
teris, du Makabėjo vyresnieji
vadai, leidosi į žygį ir sunaiki-
no daugiau negu dešimt tūks-
tančių vyrų, Timotėjo paliktų
tvirtovėje. 20 O Makabėjas, pa-
dalijęs savo kariuomenę į pul-
kus ir paskyręs jiems vadus,
išskubėjo vytis Timotėjo, kuris
turėjo su savimi šimtą dvide-
šimt tūkstančių pėstininkų ir
du tūkstančius penkis šimtus
raitininkų. 21 Timotėjas, sužino-
jęs, kad Judas jį vejasi, nusiun-
tė moteris, vaikus ir mantą į
vietą, vadinamą Karnajimais.

12, 10: ... *iš ten maždaug devynias stadijas*: ne iš anksčiau suminėtos Jamnijos (žr. 8–9 eilutę) ar Jopės (žr. 3–4 eilutę), bet iš vietos Transjordanijoje apie 2 km. 10–26 eilutės pasakojimas yra tolygus 1 Mak 5, 9–13. 24–54 teksto pasakojimui apie Judo žygius šiaurinėje Transjordanijoje.

12, 16: ... *dviejų stadijų*: maždaug 370 m platumo.

12, 17: ... *septynis šimtus penkiasdešimt stadijų*: apie 140 km nuo Jeruzalės. ... *vadinami „Tubijanais“*: jie gyveno *Tobo krašte*. Žr. 1 Mak 5, 13.

Tą vietą paimti buvo sunku,
nes dėl prieigų siaurumo ji bu-
vo vargiai prieinama. 22 Vis dėl-
to, pirmajam Judo pulkui pa-
sirodžius, baimė ir klaikas
ištiko priešą, nes aiškiai paju-
to, kad į mūšį eina tas, kuris
visa mato. Į visas puses blaš-
kydamiesi, jie taip skubėjo
bėgti, kad daugeliu atvejų vie-
ni kitus žeidė ir buvo savųjų ka-
lavijais nudurti. 23 Judas juos
vijosi iš visų jėgų ir, guldyda-
mas nusidėjėlius kalaviju, su-
naikino apie trisdešimt tūks-
tančių.

24 Pats Timotėjas pateko į
Dositėjo bei Sosipaterio ir jų
vyrų rankas. Dideliu suktumu
jis prašėsi, kad jį gyvą paleis-
tų, nes jis turėjo nelaisvėje
daugelio jų tėvus ir kai kurių
brolius, kurių gyvasties nebūtų
pasigailėta. 25 Kai galop žodžių
srautu juos įtikino, kad jis sa-
vo pažado laikysis ir atiduos
belaisvius sveikus, tada norė-
dami išgelbėti savuosius, jį pa-
leido.

26 Tada Judas, pasiekęs Kar-
najimus ir Atargaties* šven-
tyklą, išžudė dvidešimt penkis
tūkstančius žmonių.

Kitos pergalės

27 Juos nugalėjęs ir sunaiki-
nęs, jis vedė savo kariuomenę
ir prieš Efroną, įtvirtintą mies-
tą, kuriame buvo Lysijo buvei-
nė ir gyveno visokių tautų žmo-
nės. Jauni stipruoliai užėmė
savo vietas gretose sienų ginti.
Jie kovojo narsiai. Mieste buvo
dideli sandėliai su svaidymo
pabūklais ir sviediniais. 28 Bet
žydai šaukėsi Visagalio, kuris
savo galybe triuškina priešų jė-
gas, ir, paėmę miestą į savo
rankas, paguldė apie dvide-
šimt penkis tūkstančius jo gy-
ventojų.

29 Pakilę iš ten, jie nuskubė-
jo į Skitopolį, esantį šešių šim-
tų stadijų* atstu nuo Jeruza-
lės. 30 Bet ten gyvenantys žydai
paliudijo jiems parodytą Ski-
topolio gyventojų gerą valią ir
jų draugišką elgesį su jais net
nelaimės metu. 31 Todėl Judas
ir jo vyrai padėkojo Skitopolio
gyventojams, ragindami ir
ateityje juos būti palankius jų
tautai.

Pagaliau prieš pat Savaičių
iškilmę jie parvyko į Jeruzalę.

Žygis prieš Gorgiją

32 Po iškilmių, vadinamų
Sekminėmis, jie skubiai leido-
si į žygį prieš Idumėjos valdy-
toją Gorgiją, 33 atžygiavusį
prieš juos su trim tūkstančiais
pėstininkų ir keturiais šimtais
raitininkų. 34 Prasidėjus mūšiui,
žuvo keletas žydų. 35 Tačiau Do-
sitėjas, vienas iš Bakenoro vy-

12, 26: ... *Atargaties*: sirų deivė, vaizduojama turinti žuvies kūną.
12, 29: ... *Skitopolį, esantį šešių šimtų stadijų*: graikiškasis Bet-šeano miesto vardas, apie 120 km nuo Jeruzalės. Žr. 1 Mak 5, 52.

rų,* būdamas raitas ir stiprus
vyras, pagavo Gorgiją ir, sugrie-
bęs už skraistės, vilko jį prie-
varta, norėdamas paimti tą
prakeiktą vyrą gyvą, bet vienas
iš Trakijos raitininkų jį užpuo-
lė ir nukirto jam ranką prie pe-
ties. Gorgijas tad išsigelbėjo ir
pabėgo į Marisą.
36 Esdriui ir jo vyrams ilgai
kovojus ir pavargus, Judas
šaukėsi VIEŠPATIES, kad būtų
mūšyje sąjungininkas ir vadas.
37 Protėvių kalba kartodamas
kovos šūkį ir giesmes, jis puolė
Gorgijo vyrus ir, netikėtai juos
užklupęs, privertė bėgti.

Auka už žuvusiuosius

38 Tada Judas, subūręs savo
pajėgas, nužygiavo į Adulamo
miestą. Kadangi turėjo tuojau
pasibaigti savaitė, jie apsiva-
lė pagal paprotį ir ten atšven-
tė šabą. 39 Kitą dieną, kadangi
tai buvo reikalinga, Judas ir jo
vyrai nuėjo paimti žuvusiųjų
kūnų ir parnešti jų palaidoti su
jų giminėmis protėvių kapuo-
se. 40 Po kiekvieno žuvusiojo tu-
nika buvo rasta šventieji Jam-
nijos stabų atminai, kuriuos
žydams Įstatymas draudžia
nešioti. Visiems buvo aišku,
kad tai buvo priežastis, dėl ku-
rios tie vyrai žuvo. 41 Visi tad
šlovino kelius VIEŠPATIES, tei-
siojo teisėjo, kuris atidengia
paslėptus dalykus, 42* ir atsi-
dėjo maldai, prašydami, kad
žuvusiųjų padarytoji nuodėmė
būtų visiškai atleista. Paskui
kilnusis Judas ragino žmones
vengti nuodėmės, nes jie savo
akimis matė, kas už nuodėmę
buvo ištikę žuvusiuosius. 43 Be
to, jis, surinkęs iš savo karei-
vių du tūkstančius sidabrinių
drachmų, nusiuntė į Jeruzalę,
kad būtų parūpinta atnaša už
nuodėmę. Tai darydamas, jis
elgėsi gerai bei kilniai ir turėjo
mintyje mirusiųjų prisikėlimą.
44* Iš tikrųjų, jeigu jis nebūtų
laukęs, kad žuvusieji prisikels,
būtų buvę nenaudinga ir kvaila
melstis už mirusiuosius. 45 Be
to, jis suvokė, kad nepaprastai
garbingas atlygis laukia tų, ku-
rie užmiega dievotai – tai šven-
ta ir dievota mintis. 46 Todėl jis
ir darė auką už mirusiuosius,
kad jie būtų išvaduoti iš šios
nuodėmės.

12, 35: ... *vienas iš Bakenoro vyrų*: keletas senųjų tekstų jį laiko *vienu iš Tubijanų*. Žr. 17 eilutę.

12, 42–46: Šis yra pats ankstyviausias tvirtinimas, kad maldos ir aukos (žr. 42–43 eilutę) už mirusiuosius jiems padeda. Tačiau pareiškimas duodamas tam, kad būtų įrodyta, jog Judas tikėjo teisių mirusiųjų prisikėlimu (žr. 2 Mak 7, 9. 14. 23. 36). Judas tikėjo, kad gali būti veiksmingas atsiteisimas už tam tikras nuodėmes gerų žmonių – kareivių, atidavusių gyvybę dėl Dievo bendrijos. Taigi jie galėjo būti prisikėlimo dalyviai. Judo tikėjimas buvo panašus, bet ne visiškai toks pat, kaip Katalikų Bendrijos tikėjimas skaistykla.

Sirai įsiveržia į Judėją

13 1 Šimtas keturias-
dešimt devintaisiais
metais* Judą ir jo vyrus pasie-
kė žinia, kad Antiochas Eupa-
toras yra įsiveržęs į Judėją su
didele kariuomene, 2 su juo ir
jo globėjas, valdžios galva, Ly-
sijas. Jie vedė graikų kariuo-
menę, kurią sudarė šimtas de-
šimt tūkstančių pėstininkų,
penki tūkstančiai trys šimtai
raitijos, dvidešimt du dramb-
liai ir trys šimtai pjautuvais
ginkluotų karo vežimų.

Menelajo mirtis

3 Menelajas irgi prisidėjo.
Slėpdamas savo užmačias, jis
akstino Antiochą ne dėl savo
krašto gerovės, bet vildamasis,
kad bus sugrąžintas į savo tar-
nybą. 4 Bet Karalių karalius
sukėlė Antiocho pyktį ant to
niekšo. Kai Lysijas pranešė
karaliui, kad tas žmogus buvo
visų bėdų priežastis, Antiochas
įsakė, kad Menelajas būtų nu-
vestas į Beroeją* ir nubaustas
mirtimi pagal tenykštį įpras-
tą būdą. 5 Mat toje vietoje yra
penkiasdešimties uolekčių
aukščio bokštas, pilnas pele-
nų,* su apskritu apvadu, iš visų
pusių nuožulniu į pelenus. 6 Nuo
ten būdavo nustumiami į mir-
tį visi nusikaltę šventvagyste
ar pagarsėję kitais nusikalti-
mais. 7 Tokiu būdu tad buvo
lemta mirti Įstatymui nusižen-
gusiam Menelajui; jis nebuvo
net palaidotas. 8 Tai buvo labai
teisinga. Kadangi Menelajas
buvo nusikaltęs aukurui, kurio
ugnis ir pelenai buvo šventi,
pelenuose jis rado mirtį.

Susirėmimas prie Modeino

9 Karalius žygiavo į priekį su
žiauriu įžūlumu, norėdamas
ištikti žydus baisesniais smū-
giais, negu jie buvo ištikti jo tė-
vo dienomis. 10 Tai girdėdamas,
Judas įsakė žmonėms dieną ir
naktį šauktis VIEŠPATIES, kad
dabar labiau negu bet kada pa-
dėtų, nes jiems grėsė pavojus
netekti Įstatymo, savo tėvynės
ir šventųjų Namų; 11 ir kad ne-
leistų ką tik atgimusiai tautai
patekti piktžodžiaujantiems
pagonims į rankas. 12 Visi pri-
sidėjo prie tų maldavimų. Tris
dienas ir verkdami, ir pasnin-
kaudami, ir puldami kniūbsčia,
jie be perstojo maldavo gailes-
tingąjį VIEŠPATĮ. Tada Judas
ragino juos neprarasti drąsos
ir įsakė jiems būti pasirengu-
siems. 13 Pasitaręs su seniū-
nais uždaroje sueigoje, jis nu-
tarė nelaukti, kol karaliaus

13, 1: *Šimtas keturiasdešimt devintaisiais metais*: 163–162 m. prieš Kristų.

13, 4: ... *Beroeją*: graikiškasis Alepo {Aleppo} miesto vardas.

13, 5: ... *bokštas, pilnas pelenų*: turbūt tebesmilkstančių. Šis bokštas yra panašus į senovės persų ugnies bokštus.

kariuomenė užpuls Judėją ir
paims miestą, bet leistis į žygį
ir Dievui padedant išspręsti
reikalą. 14 Taigi, patikėjęs
sprendimą pasaulio Kūrėjui ir
paskatinęs savo pajėgas kovoti narsiai iki mirties už įstatymus, Šventyklą, tėvynę bei gyvenimo būdą, jis pasistatė
stovyklą prie Modeino. 15 Davęs
savo pajėgoms slaptažodį „Dievo pergalė“, Judas su rinktiniu
jaunų narsuolių būriu nakčia
užpuolė karaliaus palapinę.
Stovykloje buvo nukauta du
tūkstančiai vyrų; jis nudūrė*
pagrindinį dramblį ir jo raitelį.
16 Galop, pripildę stovyklą
klaiko ir sąmyšio, jie nugalėję
pasitraukė.* 17 Jau aušo diena,
kai šitai buvo pasiekta VIEŠPAČIUI padedant ir globojant.

Sutartis su Antiochu V

18 Karalius, paragavęs žydų
didvyriško narsumo, mėgino
pulti jų žemę gudrybėmis. 19 Jis
nužygiavo pulti Bet-Zūro, stiprios žydų tvirtovės, bet buvo pakartotinai atmuštas, nugalėtas,
pažemintas. 20 Judas nesiliovė
tiekti gynėjams, kas buvo reikalinga,
21 bet Rodokas, vyras
iš žydų gretų, išdavė priešui
karines paslaptis.* Jis buvo susektas, suimtas ir įmestas į
kalėjimą. 22 Karalius mėgino
antrąkart vesti derybas su
Bet-Zūro gyventojais, davė
jiems pažadus, gavo pažadus
iš jų, pasitraukė, puolė Judą ir
jo vyrus, bet mūšį pralaimėjo.
23 Jis gavo žinią, kad Pilypas,
kuris buvo paliktas rūpintis
valdžios reikalais, yra sukilęs
Antiochijoje. Nerimo apimtas,
Antiochas pradėjo derybas su
žydais, nusileido jiems ir prisiekė suteikti jiems visas jų
teises. Sudarius šią sutartį, jis
atnašavo auką, pagerbė Šventyklą ir pripažino lengvatas
šventajai Vietai.

24 Karalius Makabėją maloniai priėmė. Palikęs Hegemonidą valdyti sritį nuo Ptolemaidės iki Geraros,
25 nukeliavo į
Ptolemaidę. Ptolemaidės gyventojai buvo pasipiktinę sutartimi – iš tikrųjų jie buvo taip
įpykę, kad norėjo panaikinti jos
sąlygas. 26 Lysijas, palipęs ant
kalbėtojo pakylos, gynė kaip
galėdamas sutarties sąlygas,
įtikino juos ir apraminęs laimėjo jų gerą valią ir iškeliavo į
Antiochiją. Štai kaip ėjosi karaliui pulti ir pasitraukti.

Alkimas priešinasi

14 1 Po trejų metų* Judas
ir jo vyrai gavo žinią,

13, 15: ... *nudūrė*: šį žygdarbį atliko Eleazaras (žr. 1 Mak 6, 43–46).

13, 16: ... *nugalėję pasitraukė*: pasak 1 Mak 6, 47, jie pabėgo.

13, 21: ... *karines paslaptis*: turbūt apie maisto stygių apgultame mieste. Žr. 1 Mak 6, 49.

14, 1: *Po trejų metų*: iš tikrųjų Demetrijus (t. y. Soteras I), Seleuko IV sūnus, išsikėlė į Tripolį 151-aisiais Seleukidų eros metais, t. y. 162–161 m. prieš Kristų. Žr. 1 Mak 7, 1–7.

kad Seleuko sūnus Demetrijus
atplaukė į Tripolio uostą su
galinga kariuomene bei laivy-
nu [2] ir, susidorojęs su Antiochu
bei jo globėju Lysiju, tapo kraš-
to šeimininku.
[3] Kažkoks Alkimas, anks-
čiau buvęs vyriausiasis kuni-
gas ir sąmoningai tapęs ne-
švarus sąmyšio dienomis,
suprato, kad jis nebegali būti
nei saugus, nei atgauti tarny-
bos prie šventojo aukuro. [4] Jis
tad nuvyko pas karalių Demet-
rijų maždaug šimtas penkias-
dešimt pirmaisiais metais ir
padovanojo jam auksinį vaini-
ką bei palmę ir, be šių, pagal
paprotį, dar keletą alyvmedžio
šakelių iš Šventyklos. Tą die-
ną Alkimas nieko nesakė. [5] Bet
jis rado gerą progą savo bepro-
tiškam užmojui, kai buvo kara-
liaus Demetrijaus pakviestas
į tarybos posėdį ir paklaustas
apie žydų nuotaikas ir norus.
Jis atsakė: [6] „Žydai, vadinami
hasidėjais, kurių vadas yra Ju-
das Makabėjas, kursto karo
liepsnas. Jie kelia maištą ir
neleidžia karalystei sukurti
ramybės. [7] Užtat atsisakiau
savo protėvių garbės – būtent
vyriausiosios kunigystės ir –
atvykau čia, [8] pirma, dėl to, kad
nuoširdžiai rūpinuosi kara-
liaus reikalais, ir antra, dėl to,
kad gerbiu savo tautiečius. Juk
visa mūsų tauta kenčia dide-
lę nelaimę dėl ką tik suminė-
tų žmonių neprotingo elgesio.
[9] Kai būsi nuodugniai ištyręs
šiuos dalykus, o karaliau, pra-
šyčiau tave pasirūpinti mūsų
šalimi ir mūsų engiama tauta,
kaip dera tavo atlaidžiam dos-
numui, kurį visiems parodai.
[10] Juk kolei Judas yra gyvas,
ramybės karalystėje niekad
nebus.“
[11] Alkimui taip pakalbėjus,
kiti Judui priešiški karaliaus
bičiuliai skubėjo dar labiau
pakurstyti Demetrijaus pyktį.
[12] Jis tuojau pat pasirinko
dramblių dalinio vadą Nikano-
rą ir, paskyręs jį Judėjos valdy-
toju, išsiuntė [13] nurodydamas,
kad nubaustų Judą mirtimi
bei išblaškytų jo pajėgas ir
įvesdintų Alkimą į didingosios
Šventyklos vyriausiojo kunigo
tarnybą. [14] Pabėgę nuo Judo, vi-
sos Judėjos pagonys spietėsi
būriais prie Nikanoro, many-
dami, kad žydų nelaimės ir
vargai jiems gerovę atneš.

Nikanoras ir Judas tampa draugais

[15] Žydai, išgirdę apie Nikano-
ro atžygiavimą ir pagonių spie-
timąsi prie jo, barstėsi galvas
dulkėmis ir maldavo tą, kuris
buvo sukūręs sau amžiną tau-
tą ir kuris savo paveldui visuo-
met akivaizdžiai ateina į pa-
galbą. [16] Savo vado įsakymu jie
tuojau pat pakilo į žygį ir susi-
rėmė su priešu mūšyje prie De-

sau'o gyvenvietės. [17] Judo bro-
lis Simonas buvo susirėmęs su
Nikanoru, bet dėl ūmaus prie-
šo atvykimo buvo patyręs ne-
žymų pralaimėjimą.
[18] Tačiau Nikanoras, girdėda-
mas apie Judo bei jo vyrų did-
vyriškumą ir jų didelę drąsą
kovojant už savo tėvynę, vengė
spręsti reikalą kraujo liejimu.
[19] Užtat jis nusiuntė Posidoni-
jų, Teodotą ir Matatiją, kad pa-
siūlytų žydams draugystę ir
gautų iš jų draugystės pažadą.
[20] Rūpestingai apsvarsčius są-
lygas, vadas pranešė apie jas
savo žmonėms, ir, visi aiškiai
būdami vienminčiai, sutarčiai
jie pritarė. [21] Buvo nustatyta
diena, kurią vieni vadai turėjo
susitikti pasitarti. Iš vienos ir
kitos pusės privažiavo puošnūs
vežimai, buvo padėtos garbės
kėdės. [22] Judas, bijodamas ne-
tikėtos priešų klastos, išdėstė
svarbiose vietose ginkluotus
vyrus. Bet pasitarimas įvyko
kaip pridera.
[23] Nikanoras pasiliko Jeru-
zalėje ir elgėsi be priekaišto.
Jis paleido būrius prie jo su-
sispietusių paprastų žmonių.
[24] O Judą jis visad laikė arti sa-
vęs, jis buvo jį nuoširdžiai pa-
mėgęs. [25] Nikanoras įkalbėjo
Judą vesti žmoną ir turėti vai-
kų. Judas tad vedė, patyrė ra-
mybę ir dalijosi gyvenimo pa-
laima.

Alkimas grasina Judui

[26] Bet kai Alkimas patyrė
apie jų draugystę, jis, pasiėmęs
jų sudarytą sutartį, nuvyko pas
Demetrijų. Jis pranešė jam,
kad Nikanoras rengiąs są-
mokslą prieš karalystę ir net
paskyręs Judą, sąmokslo prieš
karalystę bendrą, savo įpėdi-
niu. [27] Kurstomas to niekšo
šmeižtų, karalius įtūžo. Jis pa-
rašė laišką Nikanorui, pareikš-
damas, kad sutartimi nėra pa-
tenkintas, ir įsakė Makabėją
nedelsiant atsiųsti kaip belais-
vį į Antiochiją.
[28] Gavęs tą žinią, Nikanoras
buvo labai prislėgtas, nes jis
turėjo panaikinti sutartį su
žmogumi, kuris nebuvo niekuo
nusikaltęs. [29] Tačiau, negalė-
damas priešintis karaliui, jis
ieškojo tinkamos progos įsa-
kymą įvykdyti gudrumu. [30] Bet
Makabėjas, pastebėjęs, kad
Nikanoras turėdamas su juo
reikalų darėsi šaltas, o susiti-
kęs elgėsi neįprastai šiurkš-
čiai, nusprendė, kad tas atša-
limas nežada nieko gera. Jis
tad, sutelkęs didoką būrį savo
vyrų, pradėjo slapstytis nuo Ni-
kanoro.
[31] Kai Nikanoras suvokė, kad
jį tas žmogus gudrumu apgavo,
kunigams atnašaujant įprasti-
nes aukas nuėjo į didžiuosius
šventuosius Namus ir įsakė tą
vyrą jam perduoti. [32] Jiems pri-
siekus, kad jie nežino, kur yra

ieškomasis žmogus, [33] jis pa-
kėlė ranką šventovės link ir
taip prisiekė: „Jeigu neperduo-
site man Judo kaip kalinio, šią
jūsų Dievo šventovę aš sulygin-
siu su žeme, išardysiu aukurą
ir pastatysiu čia didingą šven-
tyklą Dionysui."
[34] Tai pasakęs, jis išėjo. Ta-
da kunigai pakėlė rankas į dan-
gų, šaukdamiesi nuolatinio
mūsų tautos Gynėjo šiais žo-
džiais: [35] „Visatos VIEŠPATIE,
nors tau ir nieko nereikia, bet
tau patiko, kad tarp mūsų bū-
tų tavo Buveinė. [36] Nūn tad,
Šventasis, viso šventumo
VIEŠPATIE, išsaugok amžinai
nesuterštus šiuos Namus, ku-
rie buvo taip neseniai išvalyti."

Pasakojimas apie Razį

[37*] Kažkoks Razis, vienas iš
Jeruzalės seniūnų, buvo ap-
skųstas Nikanorui kaip žmo-
gus, mylįs savo tautiečius, tu-
rįs labai gerą vardą ir dėl savo
meilės žmonėms laikomas žy-
dų tėvu. [38] Iš tikrųjų pirmosio-
mis sukilimo dienomis jis bu-
vo nuteistas už judaizmą ir,
degdamas uolumu, buvo statęs
už jį į pavojų savo kūną ir gy-
vastį. [39] Nikanoras, norėdamas
parodyti savo priešiškumą žy-
dams, pasiuntė daugiau negu
penkis šimtus kareivių jo su-
imti, [40] nes manė, kad jį suim-
damas suduosiąs jiems didelį
smūgį. [41] Kareiviai buvo jau be-
veik paėmę bokštą ir, veržda-
miesi pro išorines duris, šaukė
atnešti ugnies durims padeg-
ti. Būdamas apsuptas, Razis
puolė ant savo kalavijo, [42] pa-
sirinkdamas verčiau mirti kil-
nia mirtimi, negu patekti į tų
niekšų nagus ir kentėti jo kil-
mei nederamą smurtą. [43] Ta-
čiau grumtynių įkarštyje jis tie-
siai nepataikė, o minia jau
veržėsi į vidų pro duris. Drą-
siai užbėgęs ant sienos, jis did-
vyriškai metėsi žemyn ant mi-
nios. [44] Bet, kareiviams greitai
pasitraukus, atsirado tuščia
vieta ir jis nukrito į tuščiosios
vietos vidurį. [45] Vis dar gyvas ir
degdamas pykčiu, jis atsikėlė
ir, nors iš jo sunkių žaizdų sun-
kėsi kraujas, perbėgo per mi-
nią. Atsistojęs ant stačios uo-
los, [46] kraujui visiškai iš jo
išsekus, jis perskrodė sau vi-
durius ir, abiem rankomis juos
paėmęs, sviedė į minią, šauk-
damasis gyvasties ir dvasios
VIEŠPATIES, kad juos jam vėl
jis sugrąžintų. Tokia buvo jo
mirtis.

Nikanoras meta iššūkį Dievui

15 [1] Kai Nikanoras išgir-
do, kad Judas ir jo vy-
rai buvo Samarijos srityje, jis
nutarė juos pulti poilsio dieną
be jokio pavojaus sau. [2] Žydai,

14, 37–47: Pasakojimas apie Razį priklauso kankinių raštijos žanrui. Jis yra panašus į 2 Mak 6, 18 – 7, 42 skaitinių pasakojimus.

priversti kartu žygiuoti, jo
maldavo: „Taip jų nežudyk, lau-
kinis barbaras nebūk! Paro-
dyk verčiau pagarbą dienai,
kurią Visaregis labiau pagerbė
ir pašventino, negu kitas die-
nas.“ 3 Trissyk prakeiktasis
niekšas paklausė, ar danguje
yra Valdovas, kuris įsakė švęs-
ti šabo dieną. 4 Kai jie pasakė:
„Pats gyvasis VIEŠPATS, Dan-
gaus Valdovas, įsakė mums
švęsti septintąją dieną“, – 5 jis
atsakė: „Betgi žemėje ir aš esu
valdovas, įsakau tad jums im-
tis ginklų ir vykdyti karaliaus
įsakymus.“ Nepaisant to, vyk-
dant šį žiaurų užmojį sėkmė jo
nelydėjo.

Judas drąsina savuosius

6 Nikanoras, jausdamasis be
saiko pasipūtęs ir įžūlus, buvo
nusprendęs pastatyti viešą pa-
minklą,* kad įamžintų Judo ir
jo pajėgų nugalėjimą. 7 O Ma-
kabėjas buvo tvirtai įsitikinęs
ir visiškai pasitikėjo, kad
VIEŠPATS atsiųs jam pagalbą.
8 Jis drąsino savo vyrus, kad
nebijotų pagonių, bet prisi-
mintų jiems suteiktą Dangaus
pagalbą praeities dienomis ir
tikėtų pergale, kurią ir dabar
jiems suteiks Visagalis. 9 Drą-
sindamas juos žodžiais iš Įsta-
tymo ir Pranašų* ir primindа-
mas jiems taip pat ir kovas,
kurias jie buvo laimėję, jis už-
degė juos nauju ryžtu. 10 Paža-
dinęs jų drąsą, jis davė savo
įsakymus, kartu parodydamas
pagonių klastingumą ir prie-
saikų laužymą. 11 Makabėjas
juos apginklavo ne tiek pasiti-
kėjimo skydais ir ietimis, kiek
didvyriškų žodžių įkvėpimu. Be
to, juos ir pradžiugino papasa-
kodamas sapną, – tarsi tikrą
regėjimą, – kuris buvo vertas
tikėti.

12 Jo regėjimas buvęs toks:
Onijas,* kadaise buvęs vyriau-
siasis kunigas, kilnus ir doras
žmogus, kuklios išvaizdos ir
švelnaus būdo, visad randan-
tis tinkamą žodį, lavinęs dory-
bes nuo pat vaikystės, pakėlęs
rankas į dangų meldėsi už vi-
są žydų tautą. 13 Paskui tokiu
pat būdu pasirodė kitas vyras,
žilais plaukais ir orus, spindin-
tis nuostabiu ir įtaigojančiu di-
dingumu. 14 Tada Onijas pra-
bilęs: „Tai vyras, – jis tarė, –
kuris myli savuosius ir daug
meldžiasi už tautą ir šventąjį
miestą – tai Jeremijas,* Dievo
pranašas.“ 15 Jeremijas ištie-
sęs dešinę ranką ir padavęs

15, 6: ... *pastatyti viešą paminklą*: paprastai akmenų krūva, apkrauta žuvusiųjų priešų ginklais ir šarvais.

15, 9: ... *iš Įstatymo ir Pranašų*: pirmosios dvi hebrajiškojo Senojo Testamento – Hebrajiškųjų Raštų – dalys. Žr. 1 Mak 12, 9.

15, 12: ... *Onijas*: Onijas III (žr. 2 Mak 3, 1–40). Aišku, kad autorius tikėjo mirusius teisiuosius esant paslaptingu būdu gyvus net prieš prisikėlimą.

15, 14: ... *Jeremijas*: žydai po Babilonijos tremties laikė jį viena iš

Judui auksinį kalaviją. Duodamas jį, taip kalbėjęs: [16] „Imk šį šventąjį kalaviją, dovaną iš Dievo, su juo sutriuškinsi savo priešininkus."

Nikanoro pralaimėjimas ir mirtis

[17] Padrąsinti Judo žodžių, taip kilnių ir taip veiksmingų įkvėpti didvyriškumui ir pažadinti jaunų širdžių drąsai, jie nutarė nedelsti, bet narsiai pulti ir didvyriškai išspręsti reikalą durtynėmis, nes miestas ir Šventykla buvo pavojuje. [18] Jie ne tik rūpinosi žmonomis ir vaikais, taip pat ir broliais, ir seserimis, ir giminėmis; pirmiausia ir labiausiai jie bijojo dėl pašventintųjų Namų. [19] Mieste likusieji patyrė panašią kančią, rūpindamiesi būsimu mūšiu laukuose.

[20] Visi laukė lemiamos akimirkos. Priešo kariuomenė jau buvo čia pat – kareivių gretos kovos rikiuotėje, pastatyti svarbiose vietose drambliai, raitija, išdėstyta gretų sparnuose. [21] Makabėjas, matydamas prieš save esančias minias, jų prašmatnią ginkluotę bei jų dramblių nuožmumą, pakėlė rankas į dangų ir šaukėsi VIEŠPATIES, kuris daro nuostabius darbus, žinodamas, kad ne ginklų jėga, bet savo nuosprendžiu VIEŠPATS suteikia pergalę tiems, kurie yra to verti. [22] Makabėjas šaukėsi jo tokiais žodžiais: „Tu, VIEŠPATIE, atsiuntei savo angelą Judėjos karaliaus Hezekijo dienomis, ir jis išžudė šimtą aštuoniasdešimt penkis tūkstančius Sancheribo stovykloje. [23] Nūn tad, Dangaus Valdove, siųsk gerąjį angelą mūsų priešaky, kad ištiktų juos baime ir klaiku. [24] Tebūna parblokšti tavo rankos galybe piktžodžiautojai, einantys į mūšį su tavo šventa tauta." Tais žodžiais jis užbaigė savo maldą.

[25] Nikanoras ir jo pajėgų gretos žengė į priekį su trimitais ir kovos himnais, [26] o Judas ir jo pajėgos pasitiko priešą mūšyje šaukdamies Dievo ir melsdamies. [27] Taigi, kovodami rankomis bei melsdami Dievą širdimi, jie paguldė bent trisdešimt penkis tūkstančius ir buvo didžiai pradžiuginti Dievo galybės pasireiškimo.

[28] Užbaigę mūšį, eidami su džiaugsmu iš mūšio lauko, jie atpažino ten Nikanorą, gulintį su savo šarvais negyvą. [29] Šaukdami iš susijaudinimo, jie šlovino visagalį VIEŠPATĮ savo protėvių kalba.* [30] Tada Judas, kuris visad kūnu ir siela buvo atsidavęs savo tautai ir išlai-

didžiausių asmenybių savo istorijoje. Žr. 2 Mak 2, 1; Mt 16, 14. Jeremijas meldėsi už savo tautą. Autorius tikėjo šventųjų užtarimą.

15, 29: ... *savo protėvių kalba*: hebrajiškai.

kęs tą meilę, kurią jautė net
jaunystėje savo tautiečiams,
įsakė jiems nukirsti Nikanoro
galvą bei ranką ir nešti į Jeru-
zalę. 31 Kai ten atvyko, jis liepė
sušaukti tautiečius, pastatė
kunigus prieš aukurą ir pasiun-
tė pakviesti esančius tvirtovė-
je.* 32 Jis parodė jiems Nikano-
ro galvą ir to piktžodžiautojo
ranką, kurią tas buvo pasipū-
tėliškai pakėlęs prieš Visaga-
lio šventuosius Namus. 33 Pas-
kui nukirto nedorojo Nikanoro
liežuvį, sakydamas, kad pa-
maitinsiąs paukščius jo gaba-
lais ir pakabinsiąs šiuos jo
kvailystės atlygius priešais
šventovę. 34 Visi, žvelgdami į
dangų, šlovino VIEŠPATĮ, paro-
džiusį savo dievišką galybę,
tardami: „Tebūna pašlovintas
Tas, Kuris išsaugojo savo šven-
tąją Vietą nesuterštą!“
35 Judas pakabino Nikanoro
galvą ant tvirtovės sienos, kad
būtų kiekvienam aiškus ir ma-
tomas VIEŠPATIES pagalbos
ženklas. 36 Viešu visų balsu bu-
vo nutarta niekad nepraleisti
tos dienos be iškilmių, o švęsti
dvyliktojo mėnesio, – tai yra
adaro aramėjų kalba, – trylik-
tąją dieną prieš pat Mordeka-
jo dieną.*

G. EPILOGAS

Autoriaus žodis

37 Taigi toks buvo Nikanoro
galas. Nuo to laiko miestas li-
ko hebrajų rankose. Čia tad ir
baigsiu savo pasakojimą.
38 Jeigu pasakojimas buvo
gerai parašytas ir yra prasmin-
gas, to aš ir siekiau. Jeigu jis
nėra visai geras ir tik viduti-
nis, tai tik tiek teįstengiau pa-
siekti. 39* Juk kaip lygiai žalin-
ga gerti tik vieną vyną arba
netgi gerti tik vieną vandenį, o
vynas, maišytas su vandeniu,
yra ir saldus, ir nepaprastai
skanus, ir suteikia malonumo,
taip ir pasakojimo būdas tei-
kia malonumo ausims tų, ku-
rie veikalą skaito. Tokia tad
tebūna jo pabaiga.

15, 31: ... *esančius tvirtovėje*: Seleukidams tarnavusius žydus Jeruzalės tvirtovėje.

15, 36: ... *Mordekajo dieną*: prieš Purimų šventę, kuri švenčiama keturioliktąją ir penkioliktąją adaro mėnesio dieną (žr. Est 9, 17–22).

15, 39: Stiprus Graikijos vynas paprastai buvo maišomas su vandeniu. Pasakojimo stilius teiks malonumo ausims, nes antikoje buvo paprotys garsiai skaityti veikalus net sau pačiam.

IŠMINTIES KNYGOS

Jobo, Psalmyno, Patarlių, Koheleto, Giesmių giesmės, Išminties ir Siracido knygos yra eiliuotos – poetiškai raiškūs žodžiai įtaigiame eiliuotame sakinyje. Hebrajiškai poezijai būdinga reikšti mintį sugretinimu – sumaniai pasvertu ir simetrišku dvieiliu. Dievo žodžio eiliuotasis žanras nebuvo hebrajų poetų sukurtas, bet atspindi senovės Artimųjų Rytų eilėdarą. Psalmynas, apskritai kalbant, yra lyrinių maldų rinkinys, Giesmių giesmė – vedybų lyrika, o Jobo, Patarlių, Koheleto ir Išminties knygos priklauso didaktinei, arba pamokomajai, Senojo Testamento raštijai, nes jų tikslas yra pamokyti.

Išminties raštija Šventajame Rašte yra antikinio Rytų tautų išminties sąjūdžio derlius, surinktas, išsaugotas ir išreikštas paprastai, įtaigiais posakiais – aforizmais, stengiantis suprasti ir spręsti gyvenimo problemas. Išminties ieškojimas yra žmogaus kaip žmogaus reikalas: babilonietis ir egiptietis, žydas ir graikas, vyras ir moteris, karalius ir vergas ieško išminties, nes nori būti darnoje su savimi, su artimu ir savo aplinka. Išmintis tad yra ieškojimas kelio į gyvenimo prasmę. O gyvenimo prasmė yra pats svarbiausias kiekvieno žmogaus domesys. Ypač Izraelyje išminties sąjūdis galynėjosi su esminiais ir gyvybinės reikšmės problemų sprendimais, kaip antai, žmogaus kilmė ir likimas, laimės ieškojimas, kančios problema, gera ir pikta žmogaus elgesyje bei mirtis ir pomirtinis gyvenimas. Sukurti gyvenimiškoje aplinkoje, šie įtaigūs eiliuoti posakiai ilgainiui rado kelią į istorines Senojo Testamento knygas, taip pat ir į didaktinio pobūdžio psalmes, kaip patarlės, odės, giesmės, epigramos.

Tokio pobūdžio kūriniai, sutelkti į rinkinius, sudaro išminties knygas. Patarlių knyga yra rinkinys posakių – praktiškos doro elgesio taisyklės. Jobo knyga yra meniškas pokalbis, nagrinėjantis kančios problemą ir žmogaus nerimą. Koheletas, tyrinėjęs plačią žmogaus patirties skalę, daro išvadą, kad visi žmogaus laimėjimai yra tušti – „tik rūkas", išskyrus pagarbią Dievo baimę bei įsakymų laikymąsi, nes Dievas atlygina žmogui savo laiku. Siracidas savo knygoje sukaupia gausų patirties turtą, paruošdamas tikėjimo bendriją Išminties knygai, kuri laiduoja visapusišką nemirtingumo viltį doram žmogui, ieškančiam gyvenimo prasmės ir laimės (žr. Išm 3, 4).

Išminties sąjūdis turi amžinumo bruožų. Žmonijos išminčiai nugali savo laikotarpio ir kultūros ribotumą, nes jiems būdinga domėtis eiliniu žmogumi – asmeniu, jo buitiniais rūpesčiais, lūkesčiais ir baimėmis, o ne tauta su jos istorija ir visuomenine sąranga. Taigi išminčiai lyg sustabdo istorijos vyksmą, kad galėtų suvokti, kas yra pats žmogus savo būties gelmėse ir buities poreikiuose, nes jiems „žmogus –

tai gelmė, o jo širdis – bedugnė“ (Ps 64,7). Išminčiai buvo rašytojai ir raštvedžiai, įgudę valdžios reikaluose, valdovų patarėjai, tautos dainiai ir jaunimo mokytojai (žr. Sir 51,13–30). Pervartų ir lūžių metu jie padėjo visuomenei suprasti tikėjimo kraitį kintančiose bendrijos aplinkybėse, išlaikyti vienybę, ramybę ir gerą valią. Visų išminčių Senojo Testamento iškiliausiu išminties sąjūdžio ir raštijos globėju buvo laikomas karalius Saliamonas. Dėl šio garso kai kurios išminties knygos vadinamos jo vardu, nors jis ir nebuvo jų autorius.

Nepaisant daugelio, kartais perdėtų, panašumų tarp Artimųjų Rytų didaktinės raštijos ir Šventojo Rašto išminties knygų, jos iš esmės skiriasi. Pagonių išminties raštijai būdingi įnoriai ir politeistinės sampratos, o tikėjimo bendrijos išminties knygos atspindi didį bendražmogiškumą bei žmogaus širdį saistančią dorovę ir yra perdėm religinio ir monoteistinio turinio. Apreikšto Mokymo – Įstatymo – bei pranašų įtakoje išmintis tapo pagarbia Dievo baime ir dorybe, o pagarbios Dievo baimės trūkumas – yda ir kvailyste. Ilgainiui ši išmintis buvo sutapatinta su Dievo dvasia, kuria Visata yra sukurta ir apvaizdžiai palaikoma (žr. Pat 8, 22–31).

Senojo Testamento išminties ribotumas padėjo kristalizuotis žmogaus gyvenimo ir likimo problemoms ir taip paruošė tikėjimo bendriją jų išsprendimui Naujojo Testamento apreiškime. Tuščias Koheleto sėkmės ir laimės ieškojimas žemėje baigiasi, kai Kristus savo mokiniams tai laiduoja ne šio pasaulio laimėje. Jobo knygos nerimas, stengiantis suderinti Dievo teisingumą ir išmintį su nekalto žmogaus kančia, palengvėja Evangelijos pasakojime apie nukryžiuotą ir prikeltą Atpirkėją. Išpildydamas visa, ką psalmės kalba apie Mesiją, Jėzus padaro Psalmyną savo ir jo Bendrijos Maldynu visiems laikams. Dievo meilė savo tautai – žmogui, slypinti Giesmių giesmėje, vispusiškai įgyvendinama Kristaus vienybėje su Krikščionių Bendrija. Patarlių, Išminties ir Siracido knygų Išminties įasmeninimas spindi nuostabia Tikrove Žodyje, kuris buvo pas Dievą, ir buvo Dievas, ir įsikūnijo, kad gyventų su mumis (žr. Jn 1, 2. 14).

JOBO KNYGA

Jobo knyga, vadinama savo pagrindinio veikėjo vardu, yra iškili poetinė drama, kurioje nagrinėjama nekalto žmogaus kančios ir atpildo problema. Nors kančios paslapties ji neišaiškina ir „Dievo elgesio su žmogumi nepateisina“, įkvėptasis jos autorius drįsta leistis į kenčiančio žmogaus tikėjimo gelmes. Knygos turinys drauge su jos meniška sandara ir grakščiu stiliumi ją rikiuoja tarp išminties – žmonijos raštijos – pavyzdinių kūrinių.

Senas liaudies pasakojimas apie kantrų Jobą (žr. Ez 14, 14. 20) vartojamas kaip rėmai (žr. Job 1, 1 – 2, 13; 42, 7–17) Jobo ir jo trijų bičiulių pokalbiui (žr. Job 3, 1 – 31, 40), Elihu'o pareiškimui (žr. Job 32, 1 – 37, 24) ir Viešpaties kalboms (žr. Job 38, 1 – 42, 6).

Jobas yra pamaldus ir doras Rytų šeichas. Užtat sveikas, išmintingas ir turtingas. Liaudies pasakojimas deda į Šėtono – „Priešgynos“, arba „Kaltintojo“, – lūpas svarų klausimą: „Argi Jobas veltui bijo Dievo?“ Kitaip sakant, argi Jobas tik todėl tetarnauja Dievui, kad apsimoka, nes Dievas buvo jam geras. Knygos prologe Jobas yra visiškai atsidavęs Dievui (žr. Job 1, 21; 2, 10), nors patiria staigią ir visišką turtų, šeimos ir sveikatos netektį.

Dabar įkvėptasis autorius atveda į sceną didžiojo pokalbio dalyvius – nekantrų Jobą ir jo tris bičiulius. Jobas prakeikia dieną, kurią jis gimė (žr. Job 3) ir pradeda pokalbį, kurį sudaro trys svarstymų ratai. Jobo bičiuliai atkakliai tvirtina, kad jo nelaimės yra tik bausmė už jo asmeniškus nusižengimus ir Dievo kvietimas daryti atgailą. Jobas atmeta savo bičiulių aiškinimą ir kreipiasi į patį Dievą, kad atsakytų. Jobas svyruoja tarp nevilties (žr. Job 7, 11–21; 9, 14) ir tikėjimo (žr. Job 19, 23–27), bet svarstymų pokalbį užbaigia drąsiu pasitikėjimu (žr. Job 31, 35–37). Elihu'o įsikišimas yra panašus į Jobo bičiulių stilių. Pagaliau Jahvė – VIEŠPATS – kalba iš „audros“ debesio, klausdamas Jobo „neatsakomų“ klausimų ir atverdamas jam vis didėjančią paslaptį. Jobas patiria Dievo Artumą. „Dabar matau tave savo akimis!“ (Job 42, 5).

Poetine knygos kalba sakoma, kaip Dievas veikia Visatoje net parūpindamas, „kad palytų žemėje, kur niekas negyvena“ (Job 38, 26). Jobo knygoje puikiai žinoma, kas yra blogis (žr. Job 9, 14–34). Be to, Jahvė – VIEŠPATS – taip rūpinasi Jobu, kad pats asmeniškai jam apsireiškia ir kalbasi su juo apie savo atsakomybę Visatoje. Dievas, išpažįstantis mirtingajam savo naštas, yra Dievas, kuriam rūpi žmogaus likimas. Jis yra Dievas, kuris gerbia žmogaus laisvę ir nori, kad žmogus jam laisvai duotų garbės ir šlovės dovaną. Užtat Dievas žmogų ir bando.

Įkvėptasis Jobo knygos autorius nėra žinomas. Knyga buvo sukurta tarp VII ir V a. prieš Kristų. Ja norima pamokyti, kad net teisieji gali kentėti. Ribota žmogaus išmintis negali suprasti Visatą valdančio Dievo visa žinojimo gelmių. Problemos, su kuriomis susiduriama, gali būti išspręstos plačiau ir giliau atsivėrus Dievo galybei, Artumui ir išminčiai. Atsakymas į kančios ir atpildo klausimą veda į žmogaus būties nerimo klausimą. „Kaip aptarti save?" Taigi Jobo klausimas Dievui tampa žmogaus būties klausimu sau pačiam. Kančios žaizdre Jobas išreiškia nerimo išminties mokymą, kad žmogus gali aptarti save tik Kūrėjo – Visagalio – fone.

Jobo knygos metmenys

A. PROLOGAS

Jobo turtai ir pamaldumas

1 [1] Kadaise Uzo šalyje* gyve-
no žmogus, vardu Jobas.*
Tas žmogus buvo be priekaiš-
tų ir doras, buvo dievobaimin-
gas ir šalinosi nuo pikto. [2]*Jam
buvo gimę septyni sūnūs ir trys
dukterys. [3] Jis turėjo septynis
tūkstančius avių, tris tūkstan-
čius kupranugarių, penkis
šimtus jungų jaučių, penkis
šimtus asilių ir labai didelę
samdytą šeimyną. Tas žmo-
gus buvo labiau pasiturintis
negu bet kas kitas Rytuose.*
[4] Jo sūnūs buvo įpratę kelti
vaišes vieni pas kitus iš eilės
ir kviesti savo tris seseris valgy-
ti ir gerti kartu su jais. [5] Pa-
sibaigus vienam vaišių dienų
ratui, Jobas, būdavo, susikvie-
čia juos pas save ir pašventi-
na, atsikeldamas anksti rytą
ir atnašaudamas deginamą-
ją auką už kiekvieną jų sky-
rium. Mat Jobas sau sakyda-

1, 1: ... *Uzo šalyje*: kur nors Edomo krašte ar Arabijoje. *Jobas*: retas vardas senovės semitinėje visuomenėje; savo pirmykšte prasme hebrajų kalboje jis ženklino *priešą*.

1, 2–3: Gyvulių skaičiai pabrėžia didelę Jobo nuosavybę ir laimingą gyvenimą. Gerą sveikatą, turtus ir žmogaus išmintį hebrajai laikė raiškiu ženklu, kad Dievas tokį žmogų labai myli.

1, 3: ... *Rytuose*: t. y. į rytus nuo Palestinos.

vo: „Galbūt mano vaikai nusi-
dėjo ir piktžodžiavo Dievui sa-
vo širdyje.“ Taip Jobas visuo-
met elgėsi.
6 Tą dieną, kai dangiškieji
gyvūnai* suėjo tarnauti VIEŠ-
PATIES akivaizdoje, su jais
kartu atėjo ir Šėtonas.* 7 VIEŠ-
PATS Šėtoną užklausė: „Kur tu
buvai?“ – „Klajojau po žemę, –
atsakė VIEŠPAČIUI Šėtonas, –
ėjau joje sargybą.“ 8 VIEŠPATS
tarė Šėtonui: „Ar atkreipei dė-
mesį į mano tarną Jobą? Juk
kito kaip jis nėra žemėje! Tai
žmogus be priekaištų ir doras,
dievobaimingas ir šalinasi nuo
pikto.“ 9 „Argi veltui Jobas bijo
Dievo, – Šėtonas atsakė VIEŠ-
PAČIUI. – 10 Argi neaptvėrei iš
visų pusių tvora apie jį patį,
apie jo namus ir apie viską, ką
tik jis turi? Tu palaiminai jo
rankų darbą, ir jo galvijai pa-
daugėjo žemėje. 11 Betgi tik iš-
tiesk ranką ir tik paliesk, kas
yra jo, tuomet, esu tikras, jis
iškeiks tave į akis.“ 12 VIEŠPATS
tarė Šėtonui: „Štai visa, ką jis
turi, yra tavo rankoje. Tik prieš
jį patį rankos nepakelk!“ Šėto-
nas tad išėjo iš VIEŠPATIES
akivaizdos.

Pirmasis Jobo išbandymas

13 Vieną dieną, kai jo sūnūs
ir dukterys valgė ir gėrė vyną
savo vyriausiojo brolio namuo-
se, 14 atbėgo pas Jobą pasiun-
tinys. „Jaučiai arė, o asilės
ganėsi šalia jų ganykloje, – jis
tarė, – 15 sabėjai* juos užpuolė
ir pagrobė. Tarnus kalaviju iš-
kapojo. Tik aš vienas pabėgau
tau pranešti.“ 16 Dar tam ne-
baigus kalbėti, atskubėjo kitas
pasiuntinys. „Dievo ugnis,* – jis
tarė, – krito iš dangaus, sude-
gino ir avis, ir piemenis, pa-
versdama juos pelenais. Tik aš
vienas pabėgau tau pranešti.“
17 Dar tam nebaigus kalbėti,
atskubėjo kitas pasiuntinys.
„Kaldėjai, – jis tarė, – trys jų
būriai, užpuolė kupranugarius
ir pagrobė juos. Tarnus išžudė
kalaviju. Tik aš vienas pabė-
gau tau pranešti.“ 18 Dar tam

1, 6: ... *dangiškieji gyvūnai*: ange-lai. Raidiškai – *Dievo sūnūs*. Dievas vaizduojamas karaliumi, darančiu priėmimą ir duodančiu audienciją. Dangiškieji gyvūnai priklauso Dievo dvarui ir tarybai. ... *Šėtonas*: hebrajiškai *HaSatan*, t. y. žodis su skirtimi. Kai žodis *Satan* turi skirtį, jis nėra tikrinis vardas, bet reiškia *priešgyną*, arba *kaltintoją* (prokurorą!). Šiame tekste – antgamtinį šnipą. Šėtonas Jobo knygoje dar neturi vėlesnio judaizmo ar krikščionių šėtono ar velnio savybių. Jis yra vaizduojamas kaip Dievo dvaro ir tarnybos narys, dalyvauja su kitais tarnais posėdyje ir daro pranešimą apie savo pareigų atlikimą. Kai kurie Jobo knygos tyrinėtojai Šėtono ir jo pareigų vaizdavimą sieja su persų imperijos slaptąja tarnyba. Herodotas rašo, kad Persijos slaptoji policija buvo vadinama *karaliaus akimis ir ausimis*. Šėtonas, būdamas keliaujančiu slaptuoju agentu, buvo pasiruošęs skųsti bei kaltinti savo auką ir būti prokuroru.

1, 15: ... *sabėjai*: arabų gentis iš pietinės Arabijos.

1, 16: *Dievo ugnis*: žaibas.

nebaigus kalbėti, atskubėjo kitas pasiuntinys ir pranešė: „Tavo sūnūs ir dukterys valgė ir gėrė vyną savo vyriausiojo brolio namuose, – jis tarė, –
19 tikėk manimi, atūžė iš dykumos baisi vėtra ir sukniuždino visas keturias namų kertes. Namai griuvo ant jaunųjų žmonių. Jie visi žuvo. Tik aš vienas pabėgau tau pranešti."
20 Tada Jobas atsistojo, persiplėšė savo drabužius ir nusiskuto galvą.* Puolęs kniūbsčia,
21 jis tarė:

„Nuogas išėjau iš motinos įsčių,
nuogas ten sugrįšiu;*
VIEŠPATS davė, VIEŠPATS ir atėmė!
Tebūna pašlovintas VIEŠPATIES vardas!"

22 Nepaisydamas visko, Jobas nei nusidėjo, nei Dievui priekaištavo.

Antrasis Jobo išbandymas

2 1 Tą dieną, kai dangiškieji gyvūnai suėjo tarnauti VIEŠPATIES akivaizdoje, su jais kartu atėjo ir Šėtonas tarnauti VIEŠPAČIUI.
2 „Kur tu buvai?" – VIEŠPATS užklausė Šėtoną. „Klajojau po žemę, – atsakė Šėtonas VIEŠPAČIUI, – ėjau joje sargybą."
3 VIEŠPATS paklausė Šėtoną: „Ar atkreipei dėmesį į mano tarną Jobą? Juk kito kaip jis nėra žemėje! Tai žmogus be priekaištų ir doras, dievobaimingas ir šalinasi nuo pikto. Jis vis laikosi savo dorumo. Vadinasi, be reikalo sukurstei mane jį sunaikinti." –
4 „Oda už odą,* – Šėtonas atsakė VIEŠPAČIUI. – Visa, ką žmogus turi, atiduos už savo gyvybę.
5 Bet tik ištiesk ranką ir paliesk jo kaulus bei kūną, ir jis tikrai iškeiks tave į akis."
6 VIEŠPATS tarė Šėtonui: „Štai jis tavo rankoje. Tik jo gyvybės neliesk!"
7 Šėtonas tad išėjo iš VIEŠPATIES akivaizdos ir ištiko Jobą dvokiančiomis votimis nuo padų iki viršugalvio.
8 Sėdėdamas pelenuose, jis šuke gramdė nuo savęs pūlius.
9 Tada jo žmona jam tarė: „Argi dar laikaisi savo dorumo! Keik Dievą ir mirk!"*
10 Bet jis atsakė jai: „Kalbi kaip kvaila moteris. Nejau priimsime iš Dievo rankos, kas gera, ir nepriimsime, kas bloga?" Nepaisydamas to visko, Jobas nesakė nieko prieš Dievą.

1, 20: ... *perplėšė savo drabužius ir nusiskuto galvą*: skausmo ar gedulo ženklai. Žr. Pr 37, 34; Joz 7, 6; 2 Sam 1, 11; 3, 31; Ez 9, 3; Jer 7, 29; 48, 37; Ez 7, 18.

1, 21: ... *nuogas ten sugrįšiu*: t. y. į žemę. *Motinos įsčios* siejamos su *motina žeme*. Žr. Pr 2, 7; Sir 40, 1.

2, 4: *Oda už odą*: posakis, anot kurio, Jobas pakėlė kantriai savo kančią iki šiol tik dėl to, kad stengėsi išvengti didesnės kančios ir gauti iš Dievo daugiau malonių.

2, 9: ... *Keik Dievą ir mirk!*: iš Dievo daugiau nieko nebelauk, nes tavo gyvenimas nebeturi prasmės.

Trys Jobo bičiuliai

11* Trys Jobo bičiuliai, išgir-
dę apie visas nelaimes, kurios
buvo jį ištikusios, kiekvienas
leidosi į kelionę iš savo namų –
Elifazas Temanietis, Bildadas
Šuhietis ir Zofaras Naamatie-
tis. Jie susitiko ir keliavo drau-
ge pareikšti jam užuojautos ir
paguodos. 12 Pamatę jį iš tolo,
jie negalėjo jo pažinti ir pradė-
jo garsiai verkti. Persiplėšę sa-
vo drabužius, jie barstėsi gal-
vas dulkėmis. 13 Jie sėdėjo ant
žemės su juo septynias dienas
ir septynias naktis. Jobui nei
vienas netarė nė žodžio, nes jie
matė, kad jis labai kenčia.

B. PIRMASIS POKALBIO RATAS

Jobo dejonė

3 1* Tada Jobas atvėrė bur-
ną ir keikė savo gimtąją
dieną.
2 Jis pertraukė tylą, tardamas:
3 „Tepranyksta diena, kurią gimiau,
naktis, kuri tarė: ‘Pradėtas berniukas!’
4 Ta diena! Tebūna ji tamsa!
Tenesirūpina ja Dievas aukštybėse,
jai šviesa teneaušta!
5 Teaptemdo ją tamsa ir niūrus šešėlis,
teapniaukia ją debesys,
tegąsdina ją saulės užtemimas.
6 O, ta naktis! Tebūna ji niūri tamsa!
Tenebūna ji įskaityta į metų dienas,
tenepatenka ji nė į vieną jų mėnesį.
7 Taip! Ta naktis tebūna bevaisė,
teneaidi joje joks džiugus balsas.
8 Tekeikia ją, kurie keikia Jūrą,
kurie geba pažadinti Leviataną.*
9 Teaptemsta aušros žvaigždė,
tesiilgi ji šviesos, bet tenesulaukia;
tenemato ji ryto spindulių
dėl to,
10 kad nenorėjo užverti isčių angos ir
paslėpti vargo nuo mano akių.

11 Kodėl aš nemiriau gimdamas,
kodėl, išėjęs iš įsčių, nepražuvau?

2, 11: Jobo bičiulių vardai rodo, kad jie buvo iš Edomo šalies. Edomiečiai (žr. Abd 8–9), ypač temaniečiai (žr. Jer 49, 7), garsėjo savo išmintimi.

3, 1–26: Jobui gyvenimas yra liga, nuo kurios galima išgyti tik mirtimi.

3, 8: ... *Leviataną*: turbūt užuomina į mitologinę jūros pabaisą, pirmykščio chaoso simbolį. Žr. Job 9, 13; 26, 13; Ps 74, 13–14; 104, 26; Iz 27, 1; Job 40, 25. Leviatanas reiškia krokodilą. Buvo tikima, kad kerėtojai gali paversti laimingas dienas nelaimingomis ar net sukelti saulės užtemimą, kai Leviatanas laikinai prarydavo saulę.

12 Kam gi turėjo būti kẽliai
man laikyti
ar krūtys man žįsti?
13 Juk nūn gulėčiau ramybėje;
miegočiau ir ilsėčiausi
14 drauge su žemės karaliais
ir patarėjais,
atstatančiais sau
griuvėsius,*
15 ar drauge su didžiūnais,
turinčiais aukso,
pripildžiusiais savo rūmus*
sidabro.
16 Ar kodėl nebuvau palaidotas
tarsi nelaikšis kūdikis,
tarsi mažyliai, niekad
nematę šviesos?
17 Ten, žemai,* nedorėliai
liaujasi siausti,
ten pavargusieji ilsisi.
18 Ten belaisviai nesupančioti
šalipančiais,
jie nebegirdi engėjo balso.
19 Ten mažas ir didelis – lygūs;
vergas laisvas nuo savo
šeimininko.

20 Kam gi jis duoda šviesą
nelaimingiems
ir gyvybę apkartusiems?
21 Jie laukia mirties,
bet ji neateina,
jie ieško jos tarsi paslėpto
lobyno;
22 jie labai džiūgauja
ir jaučiasi smagiai, suradę
kapą.
23 Kam gi duota šviesa vyrui,
negalinčiam matyti kelio,
Dievo iš visų pusių
apsuptam?
24 Juk dejonė yra man tarsi
duona,
o aimanos plūsta man tarsi
vanduo.
25 Ko tik bijau, mane pasiveja,
ir ko tik vengiu, mane ištinka.
26 Neturiu ramybės, nebegaliu
ištylėti, –
užgriuvo kančia ir nebėra
man poilsio.“

Elifazas priekaištauja

4 1* Tada Elifazas Temanietis atsakydamas tarė:
2 „Jeigu išdrįstų kas tarti
tau žodį,
ar nesijausi užgautas?
Betgi kas dabar galėtų
tylėti?
3 Tikėk manimi, tu mokei
daugelį,
tu sustiprinai jų silpnas
rankas,

3, 14: ... *sau griuvėsius*: egiptiečiai statydavo pomirtines buveines dykynėse – mastabas ir piramides.
3, 15: ... *savo rūmus*: t. y. amžinybės namus, pomirtines buveines. Archeologiniai kasinėjimai, ypač kaldėjų Ure ir Egipte, liudija nepaprastus lobynus, palaidotus karalių ir didžiūnų kapuose.
3, 17: *Ten, žemai*: po mirties Šeole, mirusiųjų buveinėje.
4, 1–21: Elifazas atsako Jobui su perdėm aštriu įprastinės atpildo sampratos lukštenimu, pabrėždamas tikėjimą apvaizdžiu Sandoros Dievo elgesiu su žmogumi: geram ir doram žmogui Dievas atlygina gera sveikata, turtais ir išmintimi. Nelaimė gyvenime, pasak jo, liudija, kad žmogus yra kuo nors nusidėjęs.

4 tavo žodžiai drąsino
svyruojančius,
tu sustiprinai drebančius
kelius.
5 Betgi kai dabar tai nutinka
tau,
netenki kantrybės,
kai tave patį tai paliečia,
esi priblokštas!
6 Argi tavo Dievo baimė nėra
tavo laidas,
o tavo tobulas elgesys tavo
viltis?

7 Atsimink, ar kas kada
būdamas nekaltas
pražuvo?
Ar buvo kur nors dorieji
sunaikinti?
8 Kalbu iš patirties:
kas pikta aria ir bėdą sėja,
tą patį jie ir pjauna.
9 Nuo Dievo kvėptelėjimo jie
pražūva,
nuo jo įniršio gūsio jie
sunyksta.
10 Nutildo liūto* riaumojimą,
žvėrių karaliaus staugimą
ir sutrupina liūtų jauniklių
dantis.
11 Stiprus liūtas nugaišta,
nes trūksta grobio,
ir jo jaunikliai išsisklaido.

Elifazas kalba apie regėjimą: nė vienas nėra teisus Dievo akyse

12* Man netyčia atėjo žodis,
mano ausis pagavo jo tylų
šnabždesį.
13 Nuo minčių, kilusių iš
nakties regėjimų,
kai kietas miegas apima
mirtinguosius,
14 mane pagavo klaikas ir
šiurpulys,
drebėjo visi mano kaulai.
15 Tuomet vėjas pūstelėjo
į mane,
man ant kūno pasišiaušė
plaukai.
16 Jis stabtelėjo,
bet jo išvaizdos nepažinau,
tik pavidalas prieš mano
akis,
ir, tylai įsiviešpatavus,
išgirdau balsą:
17 ‘Argi gali žmogus
būti teisesnis už Dievą?
Argi gali mirtingasis
būti be priekaištų prieš
savo Kūrėją?
18 Štai jis net savo tarnais
nepasitiki
ir savo angelus kaltina
klaida!
19 Ką tad sakyti apie
gyvenančius molio
namuose,
kurių pamatai yra dulkės?

4, 10: ... *liūto*: turima mintyje smurto pilnas, grobuoniškas nusidėjėlis, nepajėgiantis pasipriešinti Dievui.
4, 12–21: Dramatiškas žmogaus būklės aprašas: priešpriešinama žmogaus menkumas ir Dievo didybė. Elifazas nori palengvinti Jobui prisipažinti, kad jis yra nuodėmingas.

Jie sutraiškomi lengviau
negu kandys,
20 tarp ryto ir vakaro jie
trinami į dulkes.
Jie žūva amžinai
nepastebėti.
21 Kai iš jų išplėšiama* jų
palapinės virvelė,
argi jie nemiršta nepažinę
išminties'."

5 1 „Šaukis tad! Ar
atsilieps tau kas nors?
Į kuriuos šventuosius
gyvūnus* kreipsies?
2 Iš tikrųjų širdgėla pražudo
kvailąjį,
o pavydas užmuša lepšį.
3 Mačiau kvailąjį įleidžiant
šaknis,
bet staiga ėmiau keikti jo
buveinę.
4 Jo vaikai nėra saugūs –
jie mindžiojami miesto
vartuose,*
ir nėra kam jų apginti.
5 Jo pjūties derliumi
naudojasi alkanieji,
grobdami jį net iš erškėčių,
jo turtų geidžia godieji.
6 Juk blogis nedygsta iš žemės,
vargas nesprogsta iš dirvos;
7 Ne! Iš tikrųjų žmogus
gimsta vargti,
lygiai kaip žiežirbos*
spragsėti.
8* Kreipčiausi į Dievą tavim
dėtas
ir Dievui pavesčiau savo
bėdą.
9 Jo darbai didingi ir
nesuvokiami,
nuostabūs ir be skaičiaus.
10 Žemei jis duoda lietaus,
o laukus jis palaisto
vandeniu.
11 Kukliuosius jis išaukština,
o liūdintiems jis pakelia
nuotaiką.
12 Sukčių užmačias jis taip
sužlugdo,
kad jų rankos naudos
neranda.
13 Gudruolius jis nutveria
kėslaujančius,
jų suktus sumanymus
niekais paverčia.
14 Dieną jiems darosi tamsu,
vidurdienį jie grabinėjasi
tarsi naktį.
15 Bet jis gelbsti beturtį nuo
jų nasrų,
nuo galingojo rankos.
16 Taigi neužges viltis
nelaimingajam,
nelabumas turės užčiaupt
savo burną.

17* Tikėk manimi: laimingas
žmogus,
kurį Dievas pataiso!

4, 21: ... *išplėšiama jų palapinės virvelė*: netikėtos nelaimės, ištikusios nedorą žmogų, vaizdinys.
5, 1: ... *šventuosius gyvūnus*: žr. taip pat Job 1, 6; 15, 15; Iš 15, 11; Ps 82, 1. Jie bejėgiai padėti Jobui, nes patys yra bėdoje (žr. Job 4, 18).
5, 4: ... *miesto vartuose*: miesto vartuose buvo sprendžiamos bylos.
5, 7: ... *žiežirbos*: hebrajiškai *Rešefo sūnūs*. Rešefas buvo pagonių dievas – Perkūnas ir Žaibas.
5, 8–16: Elifazas vaizduoja Dievą, į kurį Jobas, anot jo, turėtų kreiptis.

Neniekink tad pamokos
Visagalio!*
18 Juk jis sužeidžia, bet ir
aptvarsto;
jis nuplaka, bet jo rankos
vėl pagydo.
19 Šešis kartus iš bėdos jis
tave išgelbės,
o septintąjį kartą* nelaimė
tavęs nebepalies.
20 Badmečiu jis atpirks tave
nuo mirties,
o kare – nuo kalavijo
pavojaus.
21 Nuo ilgų liežuvių rykštės
būsi apgintas,
negandai aplinkui siaučiant
nedrebėsi.
22 Iš žūties ir bado juoksies,
žemės žvėrių nebijosi.
23 Dirvos akmenys bus tavo
sąjungininkai,
laukiniai žvėrys bus tau
taikūs.
24 Matysi, kad tavo palapinė
saugi,
apžiūrėsi savo avidę ir
nepasigesi nieko.
25 Matysi, kad tavo palikuonys
dauginasi
ir tavo ainija auga kaip
žolė laukuose.
26 Į kapą nueisi sulaukęs žilos
senatvės,
kaip savo laiku įneštas
kviečių pėdas.
27 Tikėk manimi! Tai ištyrėme.
Taip yra!
Būk atidus ir dėkis tai į
galvą!“

Tik kenčiantis žino savo širdgėlą

6 1* Tada Jobas atsakė. Jis
tarė:
2 „Ak, kad mano širdgėla būtų
pasverta
ir visa mano neganda
padėta
ant svarstyklių!
3 Juk jos nusvertų jūros
smiltis;
užtat mano žodžiai buvo
aštrūs.
4 Juk Visagalio strėlės
susmigusios į mane,
mano dvasia čiulpia jų
nuodus,
Dievo šiurpulys krečia mane.
5* Argi mykia laukinis asilas,
turėdamas žolės?
Argi baubia jautis,
turėdamas pašaro?
6 Argi valgo kas nesūdytą
ir prėską valgį?

5, 17: Kančią Elifazas laiko *pamoka*, kuri turi vesti Jobą į atgailą. Žr. Pat 3, 11–12; Job 36, 5–15. *Visagalio*: hebrajiškai *Šadajo*.

5, 19: *Šešis kartus iš bėdos ... septintąjį kartą*: patarlė, ženklinanti didelį skaičių. Žr. Pat 24, 16; Lk 17, 4.

6, 1–7, 21: Jobas atsako, kad įprastas kančios aiškinimas neišaiškina, kodėl jis kenčia. Jo kančia viršija visas paprastas nelaimes ir jo santykis su Šadaju – Visagaliu – jam atrodo nutrūkęs.

6, 5–6: Jobas nesiskųstų, jeigu jam gyvenimas būtų toks malonus kaip pašaras išalkusiam gyvuliui. Jobui gyvenimas yra toks nemalonus kaip beskonis valgis.

Argi turi skonį dedešvos
sunka?
7 Toks maistas man koktus;
jis tarsi maistas ligonio.

8 O, kad mano prašymas būtų
patenkintas
ir Dievas suteiktų, ko
trokštu!
9 Net jeigu patiktų Dievui
mane sutrinti,
duoti laisvę savo rankai ir
mane nušluoti,
10 tai būtų man paguoda!
Džiaugčiausi net veriančiu
skausmu,
nes neatmečiau Šventojo
žodžių.
11 Ar turėsiu tiek jėgų,
kad galėčiau pakelti?
Ar ilgai man užteks
kantrybės?
12 Nejau mano jėgos yra
akmens stiprumo,
o mano trapi prigimtis
žalvario?
13 Iš tikrųjų pats sau padėt
negaliu;
man atimtos visos išgalės.
14* Šitokios bėdos ištiktam
man reikia ištikimų
bičiulių –
ar būčiau atmetęs Visagalio
baimę, ar ne.
15 Bet mano bičiuliai nuvilia
mane kaip srovės,
išdžiūstančios per sausrą.
16 Tirpstančio sniego ir ledų
jos būna prigrūstos,
17 bet kaitrai užėjus jos
pranyksta –
kai karšta, jos pasitraukia
iš savo vietos.
18 Karavanai suka iš kelio jų
ieškodami,
klajoja ir pražūva dykumoje.
19 Temos* karavanai jų ieško,
vilkstinės iš Šebos* viliasi.
20 Bet jie nusivilia, tuščiai
tikėta,
pasiekia tas vietas ir
apstulbsta.
21 Juk dabar man tokie esate:
pamatėte mano negandą ir
išsigandote.
22 Argi prašiau: ‘Duokite man
dovaną?’
Ar: ‘Duokite iš savo turtų
kyšį už mane?’
23 Ar: ‘Išgelbėkite mane iš
priešo rankos?’
Ar: ‘Išpirkite mane iš
engėjų nagų?’

24* Mokykite mane, aš tylėsiu,
parodykite man, kur mano
suklysta.
25 Kokie įtaigūs yra tiesūs
žodžiai!
Bet ką reiškia jūsų
įrodinėjimas?
26 Argi jūs neprasimanote
tuščių žodžių
įrodinėjimams

6, 14–23: Jobas pasmerkia savo bičiulius, palygindamas juos su vadi – sausa upokšnių vaga.

6, 19: *Temos ... Šebos*: vietovės šiaurės vakarų Arabijoje. Žr. Job 1, 15.

6, 24–30: Jobas meta savo draugams iššūkį, prašydamas parodyti jam, kur jis yra suklydęs.

ir nelaikote bevilčio žmogaus
žodžių tauškalais?
27 Jūs net kaulelius
numestumėte dėl
našlaičio
ir parduotumėte savąjį
bičiulį.

28 Betgi nūn malonėkite
pažvelgti į mane,
į akis jums nemeluosiu.
29 Prašyčiau pasvarstyti,
tenebūna neteisybės;
apsvarstykite, aš vis dar
tebesu teisus!
30 Ar ant mano liežuvio yra
neteisybė?
Ar neatskiriu nelaimės,
kai ją patiriu?"

7 1 „Argi žmogaus
gyvenimas žemėje nėra
sunki tarnystė?*
Argi žmogaus dienos nėra
kaip samdinio dienos?
2 Tarsi vergas jis trokšta
pavėsio,
tarsi samdinys jis
nesulaukia savo atlygio.
3 Man paskirti mėnesiai,
kupini nusivylimo,
mano dalia naktys,
pilnos širdgėlos.
4 Guldamas aš klausiu:
'Kada atsikelsiu?'
Bet naktis ilga,
ligi aušros neramiai
vartausi.
5 Mano kūną ėda kirmėlės
ir purvas,
mano oda pleišėja, pūliuoja.
6 Mano dienos eiklesnės
už audėjo šaudyklę,
be vilties jos skuba į savo
galą.

7* Neužmiršk, {Dieve}, kad
mano gyvenimas tik vėjas;
niekada daugiau
nebematysiu laimės.
8 Akis, stebinti mane, manęs
nebematys;
tavoji akis ieškos manęs,
o manęs jau nebebus.
9 Kaip debesis pamažu
plaukia ir pranyksta,
taip žengiantis žemyn į
Šeolą niekad nebegrįžta.
10 Į savo buveinę jis
nebesugrįš,
jo namai daugiau jo
nebepažins.

11 Užtat negaliu leisti savo
burnai tylėti:
kalbėsiu iš dvasios
skausmo,
skųsiuos iš gyvasties
kartėlio.

7, 1–6: Pavyzdinis sunkaus mirtingųjų, ypač Jobo, gyvenimo aprašas.
7, 1: ... *sunki tarnystė*: karinis apmokymas, lažas.
7, 7–11: Jobas kreipiasi tiesiog į Dievą. Jo bičiuliai to niekad nedaro. Jie pasitenkina savo kalbomis kreipdamiesi į Jobą. Jobas šaukiasi Dievo užuojautos, duodamas suprasti, kad Dievas ateis į pagalbą tik pavėluotai: *manęs jau nebus* (8 eilutė). Pareiškimas apie Šeolą – mirusiųjų buveinę, kitur pakartotas (žr. Job 10, 21–22), yra aiški nuoroda, kad Jobui nėra svetima palaiminto nemirtingumo idėja (žr. Job 14, 7–22).

12* Argi aš Jūra, argi aš Jūros
pabaisa,
kad tu pastatei prie manęs
sargybą?
13 Kai pagalvoju: 'Mano lova
mane paguos,
mano guolis pasidalys su
manimi skausmu', –
14 tuomet gąsdini mane sapnais
ir man klaiką sukeli
regėjimais,
15 idant geriau rinkčiausi
pasmaugimą ir mirtį,
negu šiuos griaučius.
16 Daugiau nebegaliu! Juk
amžinai negyvensiu!
Pasitrauk tad nuo manęs,
nes mano dienos tik rūkas.

17 Kas yra žmogus, kad jį taip
aukštini?
Kodėl kreipi į jį savo akį?
18 Kasdien jį lankai,
kas akimirką jį bandai!
19 Kaip ilgai nenuleisi akių
nuo manęs
ir nuo manęs neatstosi,
kol nurysiu savo seiles?
20 Jei ir nusidėjau,
ką tau padariau, žmogaus
sarge?
Kodėl pasirinkai mane
savo taikiniu?
Kodėl pasidariau tau
našta?
21 Kodėl neatleidi mano
nusižengimo
ir nepanaikini mano
kaltės?
Juk netrukus gulėsiu
dulkėse,
manęs ieškosi, bet manęs
nebebus."

Pirmoji Bildado kalba

8 1* Tada Bildadas Šuhietis
atsakė, tardamas:
2 „Kaip ilgai dar tu taip
kalbėsi?
Žodžiai iš tavo burnos tarsi
smarki vėtra!
3 Argi Dievas iškraipys
teisėtvarką?
Argi Visagalis iškraipys
teisumą?
4 Kai tavo vaikai jam nusidėjo,
jis atlygino jiems už jų
kaltę.
5* Kai tu ieškosi Dievo
ir Visagalį maldausi,
6 jeigu esi be priekaištų ir
doras, –
tuomet jis tikrai tavimi
pasirūpins
ir atstatys teisėtą tavo
namų židinį.

7, 12: Užuomina apie pirmykštį chaosą – baisų vandenyną, Dievo apvaldytą kuriant Visatą. Jeigu Jobas būtų Jūra ar Slibinas, jis galėtų suvokti Dievo visagalybės gelmes. Jobas tėra *tik rūkas* (žr. 16 eilutę).

7, 12–21: Jobas kalba ne savo bičiuliams, bet Dievui.

8, 1–4: Svarstymai paaštrėja. Bildadas duoda suprasti, kad Jobas kaltina Dievą teisėtvarkos iškraipymu. Be to, jis daro užuominą, kad Jobas kenčia už savo vaikų kaltę. Vaikų kaltė, anot Bildado, gali sunaikinti klaną, kuriam jie priklauso.

8, 5–10: Bildadas teigia, kad Jobas būtų sugrąžintas į savo pirmykštę būklę, jeigu *maldautų* – prisipažintų nusidėjęs ir būtų *doras*. Toks buvo įprastinis *protėvių* mokymas.

7 Tavo pirmykštė būklė
atrodys kaip niekas,
nes ateityje tu labai
praturtėsi.

8 Paklausk senąją kartą
ir apsvarstyk protėvių
patirtį.
9 Juk mes patys lyg tik vakar
užgimę
ir nieko nežinome.
Mūsų dienos žemėje tik
šešėlis!
10 Argi jie tavęs nepamokys,
tau nepapasakos
ir netars žodžių iš grynos
širdies?

11* Argi papirusas gali augti
ten,
kur nėra pelkių?
Argi nendrės gali žaliuoti
ten,
kur nėra vandens?
12 Būdamos žalios ir dar
nekirstos,
jos vysta greičiau už kitus
augalus.
13 Toksai likimas visų,
kurie užmiršta Dievą;
bedievio žmogaus viltis
virsta niekais.
14 Tik voratinklio siūlelis yra
jo viltis,
voratinklis jo pasitikėjimas.
15 Remsis savo namais,
bet jie nepalaikys;
laikysis į juos įsikibęs,
bet jie neišliks.
16 Nedorėlis klesti saulėje,
jo atžalos dygsta visame
sode.
17 Jo šaknys apsiveja aplink
akmenų krūvą,
jis gyvena tarp akmenų.
18 Kai jis išraunamas iš savo
vietos,
ji pažinti jo nenori ir sako:
'Niekad nesu tavęs mačiusi!'
19 Tikėk manimi, toks yra jo
kelio džiaugsmas,
juk dar kiti iš žemės išaugs.

20 Tikėk manimi, Dievas nei
atmes doro žmogaus,
nei išties rankos
nedorėliams.
21 Vis dėlto juoko vėl bus pilna
tavo burna,
ir džiugesio šauksmų tavo
lūpos.
22 Tavo priešai bus apvilkti
gėda,
nedorėlių palapinė pradings."

Jobas atsako Bildadui

9 1 Tada Jobas atsakė. Jis
tarė:
2 „Taip, aš žinau, kad šitaip
yra:
bet kaip gali žmogus būti
teisus prieš Dievą?
3* Jei kas užsispirtų į teismą
su juo stoti,

8, 11–22: Bildadas vartoja *augalų* įvaizdį *nedorėliui* aprašyti ir Jobui laiduoja, kad Dievas *doro žmogaus* neatstumia. Kaip pelkių augalams reikia vandens, taip žmogui reikia Dievo.
9, 3–28: Byloje su Jobu Kūrėjas yra stipresnis, nes nėra nei žmogiško, nei dieviško Dievo teisėjo.

negalėtų atsakyti jam nė į
vieną kaltinimą iš
tūkstančio.
4 Jis yra išmintingos širdies,
galingas savo jėga, –
kas kada nors jam priešinosi
ir išliko sveikas?
5 Jis perkelia kalnus jiems
nežinant,
nuverčia juos, kai supyksta;
6 pajudina iš vietos žemę,
ir jos šulai sudreba.
7 Jis sako saulei: 'Netekėk!'
ir žvaigždėms: 'Nešvieskite!'
8 Jis vienas padėjo dangaus
skliautą į vietą
ir žengia Jūros bangomis.
9 Jis padarė Grįžulo Ratus ir
Šienpjovius,
Sietyną ir pietų skliauto
žvaigždynus.
10 Jis nuveikia didžius
darbus, –
suprasti jų neįmanoma, –
daugiau nuostabių darbų,
nei gali žmogus suskaičiuoti.
11 Štai jis praeina pro šali,
bet aš jo nematau;
jis pražingsniuoja,
bet aš jo nepajuntu.
12 Tikėk manimi, jis atima –
ir kas gali jam uždrausti?
Niekas negali jo klausti:
'Ką tu darai?'

13 Dievas neslopina savo
pykčio;
po juo knūbsčia tebeguli
Rahabo kariauna *

14 Kaip tad galiu aš jam
atsakyti
ar žodžiais jam
priešgyniauti?
15 Nors ir esu teisus, negaliu
jam atsakyti;
aš maldaučiau savo teisėją
pasigailėjimo.
16 Jeigu į jį kreipčiausi ir jis
teiktųsi atsakyti,
netikiu, kad jis klausytųsi
mano žodžių.
17 Juk mane jis audra plėšo
ir mane žaizdomis nusėja
be priežasties.
18 Atsikvėpt man neleidžia,
aitrina mane kartėliu.
19 Jeigu tai jėgų išbandymas,
Dievas sako: 'Štai aš!'
Jei tai teismo klausimas –
kas gali pašaukt jį stoti į
teismą?
20 Nors ir esu nekaltas,
mano burna pasmerktų
mane;
nors esu be priekaištų,
jis durtų pirštu į mano ydas.
21 Esu be priekaištų?
Nė pats to nebežinau;
aš nebenoriu gyventi!
22 Tai vis tiek pat! Užtat ir
sakau:
'Abu – ir nekaltą, ir kaltą –
jis sunaikina!'
23 Nelaimei staiga atnešus
žūtį,
jis tyčiojasi iš nekaltojo
negandos.

9, 13: ... *Rahabo kariauna*: Rahabas yra kūrimo pradžioje apvaldyto chaoso slibinas. Žr. Job 26, 12; Ps 89, 10; Iz 51, 9.

24 Žemė atiduota į nedorėlių
rankas;
jos teisėjų rankas jis
uždengia.
Jeigu ne jis, kas tad?

25 Mano dienos eiklesnės už
bėgiką,
prabėga ir laimės man
neatneša.
26 Jos praskuba kaip nendrinės
valtelės,
kaip erelis, leisdamasis
žemyn ant grobio.
27 Jei sakau: 'Užmiršiu savo
skundą,
atsikratysiu savo liūdno
veido
ir būsiu linksmas', –
28* baisu darosi dėl visos mano
kančios,
nes žinau, kad tu manęs
neišteisinsi.
29 Jeigu turiu būti laikomas
kaltu,
kam tad turėčiau veltui
stengtis?
30* Jei net apsiplaučiau sniegu
ir nusivalyčiau rankas
šarmu,
31 tu taip panardintumei
mane į purvus,
kad net mano drabužiai
manimi bjaurėtųsi.
32 Juk jis nėra mirtingas,
panašus į mane,
kad galėčiau jam atsakyti
ar stoti kartu į teismą!
33 O, kad atsirastų taikintojas
savo rankai uždėti ant
mudviejų!
34 Tenuima nuo manęs savo
rykštę,
tenegąsdina manęs
daugiau jo klaikas.
35 Tada kalbėčiau jo
nebijodamas,
nes žinau, kad šitoks nesu."

Jobo skundas

10 1* „Aš nebenoriu
gyventi!
Viešai išliesiu savo skundą,
išsakysiu savo širdies
kartėlį.
2 Tarsiu Dievui: 'Nepasmerk
manęs,
pasakyk man, kuo mane
kaltini.
3 Argi gera tau atrodo engti,
niekinti savo rankų darbą
ir šypsotis nedorėlių
užmačioms?
4 Nejau tavo akys kūniškos?
Argi ir tu matai taip,
kaip mato žmonės?
5 Argi tavo dienos kaip dienos
mirtingųjų

9, 28–31: *Tu* šiose eilutėse ženklina Dievą.
9, 30–31: Tik Dievas gali nuplauti nuodėmę. Pats nusidėjėlis, nors ir yra bejėgis, pajunta širdies ramybę, prašydamas Dievą atleisti (žr. Ps 51). Jobas, neturėdamas nuodėmės ant savo sąžinės, irgi jaučiasi bejėgis, bet širdies ramybės pajusti negali, nes kenčia nekaltai.
9, 35: ... *kad šitoks nesu*: Jobas negali išpažinti kaltės, kurios jis nejaučia.
10, 1–12: Jobas kreipiasi į Dievą: nejau dabartinis Dievo elgesys su Jobu gali paversti niekais jo dievišką rūpinimąsi savo kūriniu?

ir tavo metai kaip žmogaus
metai,
6 kad ieškai mano kaltės
ir tyrinėji mano nuodėmę,
7 nors žinai, kad aš nesu
kaltas
ir nėra kam manęs
išgelbėti iš tavo rankos?
8 Tavo rankos sukūrė ir
padarė mane,
o dabar apsisukęs naikini.
9 O, atsimink, kad sukūrei
mane iš molio!
Nejau paversi vėl mane
dulkėmis?
10 Argi neišpylei manęs kaip
pieno
ir surauginai kaip sūrį?
11 Aprengei mane oda ir kūnu,
suaudei mane iš kaulų ir
gyslų.
12 Suteikei man gyvybę ir
ištikimą meilę,
rūpestingai saugojai
kiekvieną mano
atsikvėpimą.

13* Vis dėlto šiuos dalykus
slėpei savo širdyje;
žinau, kad tai turėjai galvoj!
14 Jeigu nusidėčiau, tu mane
seki
ir kaltės man neatleidi.
15 Jeigu esu kaltas, vargas man!
Jeigu teisus, nedrįstu
galvos pakelti,
nes esu apimtas gėdos,
apdujęs nuo skausmo.
16 Medžioji mane tarsi drąsus
liūtas,
puoli ir puoli mane savo
žygiais.
17 Iš naujo ir iš naujo mane
puoli,
vis labiau ir labiau ant
manęs pyksti,
vedi prieš mane vis naujus
būrius.

18 Kam tad išvedei mane iš
įsčių?
Verčiau būčiau miręs,
kol dar jokia akis nebuvo
manęs mačiusi,
19 ir likčiau tarsi nebuvęs,
perkeltas iš įsčių tiesiai į
kapą.
20 Argi dar maža tau mano
gyvenimo dienų?
Atstok nuo manęs,
kad galėčiau rasti truputį
paguodos
21 prieš negrįžtamai išeidamas
į tamsos ir niūrumo šalį,
22 į tamsią sąmyšio šalį,
kurios šviesa yra tarsi
tamsa'."

Zofaras atsako Jobui

11 1* Tada Zofaras Naamatietis atsakė, tardamas:

10, 13–22: Jobas iš tikrųjų yra Dievo *medžiojamas* ir neišvengiamai turi kelti amžinąjį klausimą: *Kodėl?* Jei Dievas atstotų nuo Jobo, jis galėtų rasti paguodos toje *tamsos ir niūrumo šalyje* – Šeole, mirusiųjų buveinėje.

11, 1–6: Zofaras nepajėgia suvaldyti savo teologinės aistros. Jis atmeta Jobo teiginį ir primeta jam kaltę.

2 „Argi žodžių tvanas turėtų
likti be atsako,
nejau plepus vyras turėtų
būti teisus?
3 Argi tavo tauškalai turėtų
mus nutildyti,
nejau, tau tyčiojantis, nebus
kam tavęs sugėdinti?
4 Juk tu sakai: 'Mano
mokymas yra tyras,
aš buvau nekaltas Dievo
akyse!'
5 Betgi kad Dievas prakalbėtų,
atvertų tau jis pats savo
lūpas
6 ir pasakytų tau savo
išminties paslaptis!
Juk išmintis turi daug akių!
Žinok tad, kad Dievas iš
tavęs mažiau reikalauja,
negu tavo kaltė užsitarnauja.

7* Argi gali suvokti Dievo
paslaptį?
Argi gali įžvelgti gelmes
Visagalio?
8 Aukštesnės už dangų – ką tu
gali daryti?
Gilesnės už Šeolą – ką tu
gali žinoti?
9 Ilgesnis jos mastas negu
žemė
ir platesnis negu jūra.
10 Jeigu jis praeina ar uždaro
į kalėjimą,
ar pašaukia į teismą,
kas gali jį sulaikyti?
11 Juk jis perpranta
veidmainius
ir mato nedorybę.
Tad nejau jos neatpažins?
12 Bet kvailas žmogus įgis
supratimą,
kai laukinė asilė pagimdys
žmogų!

13* Jei tu savo širdį kreipsi
teisingai,
tu savo rankas link jo tiesi.
14 Jei tu turi nedorybę, vyk
šalin ją,
neleisk neteisybei gyventi
savo palapinėje.
15 Iš tikrųjų tada pakelsi savo
veidą be dėmės,
saugus būsi ir nebijosi.
16 Juk tada užmirši savo vargus
ar prisiminsi juos kaip
nuslūgusius vandenis.
17 Tavo gyvenimas bus
šviesesnis negu
vidurdienis,
o tamsiausios gyvenimo
valandos švies kaip aušra.
18 Tu jausiesi saugus, nes
turėsi vilties;
Dievas saugos tave, ir
saugiai ilsėsies.
19 Gulsiesi, ir nebus ko tau
bijoti;
daugelis stengsis tau įtikti.
20 Bet akys nedorųjų apsiblaus,
kelio išsigelbėt rasti jie
nepajėgs,

11, 7–12: Poema apie Dievo paslaptį ir gelmes baigiasi užgaule Jobui.
11, 13–20: Zofaro žodžiai remiasi įsitikinimu, kad Jobo kančia yra bausmė už jo kaltę. Vadinasi, jeigu darys atgailą, jam bus atleista. Jobo dorumas neleidžia jam priimti trumparegės savo bičiulių teologijos.

jų vienintelė viltis yra
laukti mirties."

Jobas atsako Zofarui

12 1 Tada Jobas atsakė.
Jis tarė:
2 „Iš tikrųjų esate ypatingi
žmonės,
ir išmintis mirs jums
numirus!
3 Bet ir aš, kaip jūs, turiu
smegenis;
už jus nesu žemesnis.
Betgi tiek to, kas tų dalykų
nežino!
4* Tapau pajuoka savo
bičiuliams,
'Tas, kurio Dievas išklauso,
kai jo šaukiasi,
yra teisus ir be priekaištų
žmogus', – pajuoka.
5 Savimi patenkintieji
niekina nelaimę;
ji ištinka tuos, kurių kojos
dreba.
6 Plėšikų palapinės yra ramios,
saugiai gyvena tie,
kurie Dievą pykdo,
neša savo dievą rankose.*

7* Bet paklausk gyvulių,
jie tave pamokys,
ir padangių paukščių, jie
pasakys.
8 Paklausk žemės augalų,
jie tave paprotins,
ir jūros žuvų, jos tau
paaiškins.
9 Kas iš jų visų nežino,
kad VIEŠPATIES ranka tai
padarė?
10 Jo rankoje yra gyvastis visų
gyvūnų
ir kiekvieno žmogaus
gyvybės alsavimas.
11 Ar ne ausis svarsto žodžius,
kaip gomurys ragauja
maistą?
12 Ar išmintį slepia žili
plaukai
ir supratimą ilgas amžius?
13 Dievo yra išmintis ir galybė,
jam priklauso patarimas ir
supratimas.
14 Kai jis nugriauna, kas gali
atstatyti,
kai jis žmogų įkalina,
kas gali jį išlaisvinti?
15 Kai sulaiko vandenis,
ištinka sausra,
kai pasiunčia juos,
aptvindo žemę.
16 Jo yra jėga ir išmintis;
jis valdo ir tą, kuris klysta,
ir tą, kuris klaidina.
17 Patarėjus eiti basomis
paleidžia,
o teisėjus išvaro iš proto.
18* Juostas karaliams nusega,
jiems strėnas diržu
suvaržo.

12, 4–7: Hebrajiškasis tekstas nėra aiškus. Atrodo, jog norima pabrėžti, kad nedori žmonės tyčiojasi iš dorųjų, kai šie kenčia ir atrodo Dievo palikti. Žr. Ps 22, 6–8; Mt 27, 39–43.
12, 6: ... *neša savo dievą rankose*: t. y. jėgą ir turtą daro savo dievu.
12, 7–25: Net gyvuliai pažįsta visur Dievo visagalybę.
12, 18: Karalius nužemina, perkeldamas juos į būklę vergų, vilkinčių tik juosmens aprišalą.

19 Kunigus eiti basomis
paleidžia,
o galinguosius sunaikina.
20 Patikimiems vyrams atima
žadą,
o seniūnams sveiką protą.
21 Didžiūnus apipila gėda,
o stipruoliams nusega
diržus.
22 Tamsybių gelmes
atskleidžia,
mirusiųjų buveinės tamsą
apšviečia.
23 Tautas išaukština, tada
jas sunaikina,
tautas išaugina, paskui jas
apleidžia.
24 Žemės valdovams atima
protą
ir palieka juos klajoti
tyruose be kelio.
25 Jie grabinėja tamsoje be
šviesos,
į visas puses svirduliuodami
tarsi girti.“

13 1 „Tikėk* manimi, savo
akimis visa tai regėjau,
savo ausimis tai girdėjau ir
suvokiau.
2 Ką jūs žinote, tą ir aš
žinau.
Už jus nesu menkesnis.
3 Vis dėlto kalbėsiu
Visagaliui, –
aš noriu ginti savo bylą pas
Dievą.
4 Juk jūs glaistote melu,
visi esate beverčiai
gydytojai!
5 O, kad jūs išvis tylėtumėte,
tai būtų jūsų išmintis!
6 Išgirskite tad mano bylą,
išklausykite mano lūpų
priekaištus.
7 Argi kalbėsite už Dievą jūs
klaidingai,
kalbėsite už jį su apgaule?
8 Argi rodysite jam šališkumą,
ginsite bylą už Dievą?
9 Argi išeis jums į gera, kai
jus ištirs?
Nejau galite jį apgauti,
kaip žmogus žmogų
apgauna?
10 Jis tikrai jus išbars,
jeigu jūs savo širdyje esate
jam šališki.
11 Argi jo didybė jūsų nebaugins
ir jo klaikas jūsų neapims?
12 Jūsų pamokymai – patarlės,
semtos iš pelenų,
o jūsų atsakymai – molio
krūvos.

13 Tad patylėkite, išsakysiu,
ką manau.
Nesvarbu, kas man atsitiks.
14* Dantyse nešiu savo kūną
ir ant delno pasidėsiu
gyvastį.
15 Nors jis ir gali mane užmušti,
tačiau juo pasitikiu,
prieš jį savo kelius ginsiu.

13, 1–12: Jobas kaltina savo bičiulius už tai, kad jie melagingai kalba už Dievą, naudodami nuvalkiotas frazes – *patarles, imtas iš pelenų.*

13, 14: Antroji šios eilutės dalis yra įprastas Šventojo Rašto posakis ženklinti veiksmui, kuriuo žmogus stato savo gyvybę į pavojų. Žr. Ts 12, 3;

16 Aš būsiu Dievo akivaizdoje,
ir jis mane išgelbės,
nes nedoras žmogus nedrįstų
stotis prieš Dievą.
17 Dėkitės tad į širdį mano žodžius,
tebūna jūsų ausyse tai, ką pasakiau.
18 Štai aš paruošiau savo bylą
ir žinau, kad būsiu išteisintas.
19 Kas nori stoti į teismą prieš mane?
Sutinku iš anksto būti nutildytas ir mirti!
20* Tik suteik man du dalykus,
tuomet nesislėpsiu nuo tavojo veido.
21 Atitolink savo ranką nuo manęs ir neleisk,
kad tavo klaikas mane gąsdintų.
22 Tada šauk, ir aš atsakysiu;
ar leisk man pirmam kalbėti
ir tu man atsakyk.
23 Kiek yra mano kalčių ir nuodėmių?
Parodyk man mano nusižengimą ir mano nuodėmę.
24 Kodėl slepi savo veidą
ir elgiesi su manimi kaip su priešu?
25 Nejau nori gąsdinti vėjo blaškomą lapą
ir pulti vieną sausą šiaudą?
26 Juk meti man karčius apkaltinimus
ir baudi mane už jaunystės kaltes.
27 Mano kojas įdėjai į trinką,
stebi visus mano takus
ir nustatai ribą mano pėdsakams.
28 Žmogus sudūlėja kaip puvėsis,
tarsi kandžių suėstas drabužis."

14 1 „Mirtingasis*, gimęs iš moters,
trumpai tegyvena,
bet vargo daug turi,
2 pražysta kaip gėlė ir nuvysta,
praskuba tarsi šešėlis ir nesustoja.
3 Vis dėlto į tokį įsmeigi savo akis
ir vedi į teismą su savimi.
4 Kas gali padaryti švarų daiktą iš nešvaraus?
Niekas negali.
5 Iš tikrųjų jo dienos yra suskaitytos,

1 Sam 19, 5; 28, 21; Ps 119, 109. Jobas taip įsitikinęs, jog yra nekaltas, kad rizikuoja savo gyvybe, eidamas į teismą su Dievu.

13, 20: Nuo čia iki 14 skyriaus galo Jobas gina savo bylą, kreipdamasis į Dievą, o ne į savo bičiulius.

14, 1–22: Literatūrinis deimančiukas apie žmogaus būklę. Medis turi vilties vėl ataugti, bet ne marusis žmogus. Jobas žaidžia mintimi apie poilsį Šeole – mirusiųjų buveinėje, toli nuo dieviškojo pykčio, kuris ilgainiui praeis. Ilgainiui Dievas jį pašauktų ir uždengtų jo nuodėmę! Bet tai tik svajonė, nes tikrovė nuožmi – Dievas sunaikina mariojo žmogaus viltį!

tu žinai jo mėnesių skaičių
ir nustatei ribas, kurių jis
negali peržengti.
6 Nusigręžk nuo jo, kad
pasilsėtų,
kol jis, tarsi samdinys,
baigs dienos darbą!

7 Juk medis turi vilties:
nukirstas jis vėl ataugs,
atžalų jam netrūks.
8 Nors jo šaknys žemėje
pasensta
ir jo kelmas pelėja dulkėse,
9 tačiau vandens kvapo
paliestas
jis atžels ir išskleis šakas
kaip sodinukas.
10 Bet kai žmogus miršta,
jis yra bejėgis;
kai mirtingasis atsikvepia
paskutinį kartą,
tada kur jis?
11 Kaip vanduo išgaruoja iš
ežero,
kaip upė nusenka ir
išdžiūva,
12 taip žmogus gulasi ir
daugiau nebeatsikelia.
Jis pabus tik tada, kai
dangaus nebebus,
tik tada jis bus pažadintas
iš miego.
13 O, kad paslėptum mane
Šeole,
apsaugotum mane, kol
atlėgs tavo įniršis,
nustatytum man laiką ir
mane atsimintum!
14 Kai žmogus numiršta,
ar bus jis vėl gyvas?
Per visas savo sunkios
tarnystės dienas
laukčiau,
kol ateis kas manęs
paleisti.
15 Tu pašauktumei, o aš tau
atsakyčiau,
ir ilgėtumeisi savo rankų
kūrinio.
16 Juk tada mano žingsnių
neskaičiuotumei,
nekreiptum akių į mano
nuodėmę.
17 Mano nusižengimas būtų
užantspauduotas maiše,
uždengtumei mano kaltę.
18 Deja! Kaip kalnas ilgainiui
suyra ir sutrupa,
kaip uola pajuda iš savo
vietos,
19 kaip vanduo išgraužia
akmenis,
kaip staigi liūtis išplauna
dirvos žemę,
taip tu sunaikini žmogaus
viltį.
20 Įveiki jį amžinai, ir jis
miršta,
pakeiti jo veidą ir išsiunti.
21 Jo vaikai pasiekia garbę,
o jis to nežino;
jie patiria gėdą, o jis to
nepastebi.
22 Tik savo paties kūno
skausmą jis jaučia
ir tik dėl savęs jis kenčia.“

14, 17: ... *užantspauduotas maiše:* paslėptas ir užmirštas.

C. ANTRASIS POKALBIO RATAS

Elifazas bara Jobą

15 [1] Elifazas Temanietis atsakė. Jis tarė:
[2*] „Argi išmintingas žmogus
turėtų atsakyti vėjų
kalba
ir save pripūsti rytų vėjo?
[3] Argi jis turėtų įrodinėti
tauškalais,
jokios vertės neturinčiais
žodžiais?
[4] Tu net Dievo baimę atmeti
ir nuo maldos Dievui
susilaikai.
[5] Tavo kaltė moko tavo burną,
užtat tu ir renkiesi suktą
kalbą.
[6] Ne aš, bet tavo paties burna
tave pasmerkia,
tavo lūpos prieš tave liudija.

[7*] Argi esi žmonijos
pirmagimis?
Nejau buvai sukurtas
anksčiau už kalvas?
[8] Argi klauseisi Dievo
taryboje?
Nejau vien sau skiri
išmintį?
[9] Ką tu žinai, ko mes
nežinome,
ar ką supranti, kas mums
neaišku?
[10] Mūsų pusėje yra seni
žilagalviai vyrai,
kur kas senesni už tavo tėvą.
[11] Argi tau per maža
Dievo paguodos – žodžio,
kad jis švelniai su tavimi
elgiasi?
[12] Kas atėmė iš tavęs širdį,
kodėl apsiblausė tavo akys,
[13] kad atgręži savo dvasią
prieš Dievą
ir leidi iš burnos tokią
šneką?
[14] Kas yra mirtingasis,
kad galėtų būti švarus
apeigoms?
Ar gimusis iš moters,
kad galėtų būti teisus
Dievo akyse?
[15] Dievas nepasitiki net savo
šventaisiais,
net dangus jam atrodo
nešvarus.
[16] O ką besakyti apie tą
nepakenčiamą sugedusį
žmogų,
geriantį nedorybes kaip
vandenį!
[17*] Aš tau parodysiu, jei manęs
klausysies,
ir ką mačiau, tau
paaiškinsiu.
[18] Išminčiai mane išmokė,
o jie buvo ištikimi savo
protėviams,

15, 2–3: Prasideda antrasis pokalbis. Šiame pokalbyje Elifazas nebevartoja taikingų posakių. Žr. Job 4, 1–4.

15, 7–14: Savo klausimais Elifazas stengiasi pajuokti Jobą. *Dievo paguoda* – Elifazo žodžiai. Žr. Job 4, 15–17.

15, 17–35: Būdinga atpildo nedorėliams samprata, vyravusi ikitremtinėje Dievo tautoje – Sandoros bendrijoje.

19 kuriems vieniems Dievas
davė šį kraštą –
jokie svetimšaliai tarp jų
nesimaišė.
20 Nedoras žmogus raitosi
kančioje
per visas savo dienas,
engėjui skirti metai
suskaičiuoti.
21 Klaiko klyksmas ūžia jo
ausyse;
ramybės metu užklumpa jį
plėšikai.
22 Vilties sugrįžti iš tamsybės
jis neturi;
kalavijas įžūliai žiūri jam į
akis.
23 Bastosi aplinkui duonos
ieškodamas, klausdamas:
'Kur ji?'
Žino, kad tamsybės diena
jam parengta.
24 Nerimas ir skausmas
klaiką jam kelia,
jį pribloškia,
kaip karalių, pasirengusį
mūšiui.
25 Juk jis kėlė ranką prieš Dievą
ir drįso įžeist Visagalį,
26 įžūliai jį puldamas
su savo stambiu gaubtu
skydu.
27 Nutukęs jo veidas,
nuo lašinių išsipūtęs
juosmuo.
28 Jis gyvens sugriautuose
miestuose –
namuose, kuriuose niekas
nebegyvens,
nes jie skirti tapti
griuvėsių krūvomis.
29 Turtingas jis nebus;
jo turtų neišliks,
nes jis neįleis šaknų į
žemę.
30 Nuo mirties tamsybės
nepabėgs;
jis bus kaip medis,
kurio atžalas liepsna
nusvilins;
jis mirs nuo Dievo burnos
kvėptelėjimo.

31 Tenepasikliauja jis tuščiais
įsikalbėjimais
save apgaudinėdamas,
nes tuščia apgaulė bus
jam atlygis.
32 Nuvys jis be laiko,
ir jo šakos daugiau
nebesužaliuos.
33 Nubarstys jis savo
neprinokusias vynuoges
tarsi vynmedis
ir numes savo žiedus
tarsi alyvmedis.
34 Juk nedorųjų giminė nėra
vaisinga;
ugnis suryja kyšininkų
palapines.
35* Juk jie sumano kėslus, daro
pikta,
o jų širdis rezga apgaulę."

Jobas atsako Elifazui

16 1 Tada Jobas atsakė.
Jis tarė:
2 „Kaip dažnai tokių dalykų
aš esu girdėjęs,

15, 35: Nedorųjų planai neatneša jokių vaisių. Žr. Ps 7, 15; Iz 59, 4.

visi jūs esate apgailėtini
guodėjai!
3 Argi nėra galo tuštiems
žodžiams?
Kokia liga verčia tave taip
save ginti?
4 Ir aš galėčiau kalbėti kaip
jūs,
jei būtumėte mano vietoje.
Galėčiau jus priblokšti
žodžiais
ir pakraipyti galvą iš
užuojautos.
5 Galėčiau jus padrąsinti
žodžiais,
ir mano lūpų paguoda
palengvintų jūsų
skausmą.

6 Nuo kalbų mano skausmas
nepalengvėja,
o jeigu tylėčiau, ar jis kiek
palengvėtų?
7 Iš tikrųjų nuvargino mane
Dievas,
nusiaubė visus manuosius.
8 Mano odą jis ištiko
raukšlėmis, –
jos yra tarsi liudytojai
prieš mane;
mano liesumas ateina
kaip liudytojas
ir liudija prieš mane.
9 Įpykęs jis mane drasko ir
persekioja,
dantimis ant manęs griežia;
piktai akimis mane varsto
mano priešininkas.
10 Išsižioję spokso į mane
žmonės,
tyčiodamiesi kerta man į
žandą
ir būriuojasi mane pulti.
11 Dievas atiduoda mane
neteisiam žmogui,
meta mane į nedorųjų nagus.
12 Gyvenau ramybėje,
kol jis manęs nesugurino;
nutvėręs už sprando,
sutrupino į gabalus,
pasidėjo mane kaip taikinį
13 ir leidžia į mane strėles
iš visų pusių.
Perduria mano inkstus
ir nerodo pasigailėjimo;
mano tulžį išlaisto žemėje.
14 Žeidžia mane žaizda prie
žaizdos,
puola mane kaip galiūnas.
15 Užsivilkau ašutinę ant odos,
sėdžiu čia dulkėse nugalėtas.
16 Mano veidas paraudo nuo
ašarų,
pajuodo mano akių vokai,
17 nors pikto nėra mano
rankose
ir mano malda Dievui yra
nuoširdi.

18* O, žeme, neuždenk mano
kraujo,
teneranda ramios vietos
mano šauksmas!
19 Štai net dabar mano
liudytojas* yra danguje, –

16, 18: Kaip nekaltųjų kraujas šaukiasi dangaus keršto (žr. Pr 4, 10; Ez 24, 6–9), taip Jobo kančia reikalauja atpildo.

16, 19: ... *liudytojas*: nuoroda arba į Dievą, arba į ką nors danguje. Pir-

tas, kuris laiduoja už
mane, yra aukštybėse.
20 Mano bičiuliai mane
niekina;
mano akys lieja ašaras
Dievui.
21 Tebūna jis žmogaus ir
Dievo teisėju,
tarsi žmogaus ir jo bičiulio.
22 Juk dar praeis keletas metų,
ir aš nueisiu keliu, kuriuo
nebegrįžtama.“

17 1 „Mano jėgos palaužtos,
mano dienos baigiasi,
manęs laukia kapas!
2 Iš tikrųjų tik pajuoka lydi
mane;
mano akys apkartusios
naktį praleidžia.

3* Užsidėk užstatą už mane,
nes kas kitas paduos man
ranką?
4 Tu taip užsklendei jų širdį,
kad jie nebegali galvoti,
todėl neleisk jiems manęs
nugalėti.
5 Žmogus kviečiasi bičiulius
į vaišes,
o tuo tarpu jo vaikų akys
aptemusios nuo bado!

6 Jis visiems padarė mane
priežodžiu,
esu tarsi žmogus, kuriam
spjaunama į veidą.
7 Man akys aptemo nuo
širdgėlos;
visi mano sąnariai yra kaip
šešėlis.
8 Dorus žmones tai stebina;
nekaltasis piktinasi
nedorėliu.
9 Tačiau teisusis laikosi
savojo kelio;
žmogus švariomis
rankomis vis stiprėja.
10* Eikite šen tad, jūs visi,
vėl mane pulkite, –
išmintingo žmogaus tarp
jūsų nerasiu nė vieno!
11* Pasibaigė mano dienos,
sudužo mano svajonės,
nutrauktos mano širdies
stygos.
12 Tokie žmonės sako, kad
naktis yra diena.
'Šviesa, – jie sako, – yra
arti tamsos!'
13 Jei turiu laikyti Šeolą savo
buveine,
jei klojuosi guolį tamsybėje,
14 jei sakau Duobei: 'Tu mano
tėvas!'
ir kirmėlėms: 'Jūs mano
motina!' 'Mano sesuo!' –
15 kur tad glūdi mano viltis?
Ar kas gali matyti už mane
viltį?
16 Ar nužengs ji į Šeolą?
Ar nužengsime drauge į
dulkes?“

muoju atveju Jobas šaukiasi Dievo prieš Dievą, kad būtų *žmogaus ir Dievo teisėju*. Antruoju atveju – *tas, kuris laiduoja už [jį] ... aukštybėse,* galėtų būti angelas (žr. Job 5, 1; 33, 23; ir taip pat Job 9, 33).

17, 3: Jobas kreipiasi į Dievą.
17, 10: Jobas kreipiasi į savo tris bičiulius.
17, 11–16: Jobas mąsto apie mirtį. Panašiai baigiasi ir kiti Jobo atsakymai. Žr. Job 7, 21; 10, 21–23.

Bildadas bara Jobą

18 1* Tada Bildadas Šu-
hietis atsakė. Jis tarė:
2 „Kaip ilgai tu ieškosi žodžių?
Leisk liežuviui pailsėti,
ir tada mes kalbėsime.
3 Kodėl žiūri į mus kaip į
galvijus?
Kodėl mes esame kvaili
tavo akyse?
4* Savo pykčiu tik save žaloji –
argi žemės darna dėl tavęs
bus sugriauta
ar uola bus perkelta iš savo
vietos?

5 Iš tikrųjų nedorėlio šviesa
užgesinta,
jo ugnies liepsna
nebešviečia.
6 Šviesa jo palapinėje
aptemusi,
lempa virš jo galvos
užgesinta.
7 Jo platūs žingsniai
susiaurinti,
kiša jam koją jo paties
kėslai.
8 Savo paties kojomis įžengia
į vilkduobę,
užtaiko ant spąstų.
9 Spąstai nutveria jį už kojos,
kilpa jį pagauna.
10 Kilpa jam guli paslėpta
žemėje,
spąstai jam ant tako.
11 Iš visų pusių gąsdina jį
baidyklės,
vejasi jį iš paskos.
12 Alkis atima jam jėgas,
nelaimė stovi šalia ir laukia.
13 Liga naikina jo odą,
mirties pirmagimis*
maitinasi jo sąnariais.
14 Mirtis paima jį iš palapinės,
kur gyveno saugus,
ir nutempia pas baidyklių
karalių.*
15 Nūn bet kas jo palapinėje
gali gyventi;
siera išbarstoma tavo
buveinė.
16 Apačioje jam šaknys
padžiūva,
viršuje jo šakos nuvysta.
17 Visų užmirštas jis žemėje;
niekas daugiau
nebeatsimena, kad jo
būta.
18 Išvarytas iš šviesos
į tamsybę,
išvytas iš gyvųjų pasaulio.
19 Be sūnaus, be vaikaičio savo
tautoje,
nei išlikusio gyvo nė vieno
jo buveinėje.

18, 1–21: Bildadas kalba apie nedorėlių likimą (žr. Job 15, 17–35), pabrėždamas, kad liga – mirties pirmagimė – laukia nedorėlių. Anot jo, liga yra išankstinis pasireiškimas nedorėlių likimo, kai jie bus nuvesti pas Giltinę – baidyklių karalių.

18, 4: Pats Jobas vaizduojamas kaip įniršęs laukinis žvėris, bet, nepaisant to, Dievas nekeičia įprastinio Apvaizdos vyksmo.

18, 13: ... *mirties pirmagimis*: liga, maras.

18, 14: ... *baidyklių karalių*: Šeolo, arba Požemio, t. y. mirusiųjų pasaulio, karalius. Mirtis šiame tekste yra suasmeninama. Lietuviškai baidyklių karalių galima būtų vadinti Giltine.

20 Vakarų šalių gyventojai
baisisi jo likimu,
rytiečius apima klaikas.
21 Tikrai tokios buvo nedoro
žmogaus buveinės,
tokia vieta žmogaus,
kuris Dievo nežino.“

Jobas atsako Bildadui

19 1 Tada Jobas atsakė.
Jis tarė:
2 „Ar ilgai mane kankinsite
ir žeisite savo žodžiais?
3 Jau dešimtą kartą*
užgauliojate mane,
argi jums ne gėda mane
skaudinti?
4* Netgi jei tikrai aš būčiau
suklydęs,
mano klaida atsilieps man
pačiam.
5 Jei jūs iš tikrųjų
didžiuojatės prieš mane
ir prikaišiojate man dėl
mano nelaimės,
6 žinokite tad, kad Dievas su
manimi neteisingai
pasielgė
ir užmetė ant manęs savo
kilpą.
7 Netgi kai šaukiu: ‘Smurtas!’ –
nėra kas atsakytų;
net kai rėkiu, nėra kas su
manimi teisingai elgtųsi.
8 Jis taip užtvėrė man kelią,
kad negaliu praeiti,
ir apgaubė mano taką
tamsybe.
9 Jis nuvilko nuo manęs
mano garbę
ir nuėmė vainiką man nuo
galvos.
10 Jis triuškina mane iš visų
pusių,
išrovęs mano viltį kaip
medį.
11 Jis supyko ant manęs ir
įniršo;
laiko mane vienu iš savo
priešininkų.
12 Būriai jo kareivių vieningai
artinasi,
taiso kelią mane užpulti
ir statosi stovyklą aplink
mano palapinę.
13* Nuo manęs jis atitolino
mano brolius,
visiškai atšalo nuo manęs
mano pažįstami.
14 Mano giminaičiai
ir artimi draugai manimi
nesirūpina.
15 Svečiai, viešėdavę mano
namuose, mane pamiršo;
mano tarnaitės laiko mane
svetimu,
tapau svetimšaliu jų akyse.
16 Kai šaukiu savo tarną,
jis neatsiliepia,
nors ir nuoširdžiai prašau.
17 Mano žmona bjaurisi mano
kvapu;

19, 3: *Jau dešimtą kartą*: pakartotinai, vėl ir vėl.
19, 4: Jobas neprisipažįsta padaręs *klaidą* – nuodėmę. Savo nekaltumą jis jau buvo pabrėžęs keletą kartų: žr. Job 9, 21; 10, 7; 16, 17.
19, 13–22: Visuomenė atstūmė Jobą. Jis turėjo palikti savo šeimą, artimuosius ir draugus.

mano broliams darosi bloga
nuo mano smarvės.
18 Net paaugliai iš manęs
tyčiojasi;
kai atsistoju, jie iš manęs
šaiposi.
19 Mano artimiausi bičiuliai
šlykštisi manimi;
tie, kuriuos mylėjau,
atsuko man nugarą.
20 Vien oda ir kaulai teliko
iš manęs,
vos vos išsigelbėjau.
21 Pasigailėkite manęs!
Pasigailėkite manęs, mano
bičiuliai,
nes mane ištiko Dievo
ranka!
22 Kodėl turite mane
persekioti, kaip daro
Dievas?
Nejau jums dar negana
mane kankinti?

23 O, kad mano žodžiai būtų
užrašyti!
O, kad jie būtų į knygą
surašyti!
24 O, kad geležiniu plaktuku
ir švinu
jie būtų ant uolos amžinai
iškalti!
25* Juk aš žinau, kad mano
Atpirkėjas gyvas;
galų gale jis pakils
kaip liudytojas žemėje.
26 Net tada, kai liga bus
suėdusi mano odą,
dar savo kūne regėsiu Dievą.
27 Aš pats jį regėsiu akimis
savo, o ne kito!
To trokšta širdis mano
krūtinėje!
28 Savęs klausiate: 'Kaip mes
galime labiausiai
priblokšti?'
ir: 'Jame glūdi nelaimės
šaknys!' –
29 bijokitės tad patys kalavijo,
nes pyktis užsitarnauja
kalavijo bausmę,
jog žinotumėte, kad yra kas
teisia."

Zofaras atsako Jobui

20 1 Tada Zofaras Naamatietis atsakė. Jis tarė:
2 „Mano mintys verčia mane
į tai atsakyti
ir dėl tos priežasties tiesiog
nekantrauju.
3 Girdžiu pabarimą, kuris
mane užgauna,
bet žinau, kaip tau atsakyti.

19, 25–29: Jobas pareiškia savo tikėjimą Atpirkėju Gynėju ir tikisi matyti Dievą savo akimis. *Atpirkėjas*, hebrajiškai *Go'el*, yra šeimos narys – artimiausias giminaitis, turintis pareigą rūpintis šeimos narių garbe ir reikalais (žr. Kun 25, 25; Įst 25, 5–10; Rut 2, 20). Jobo knygos aiškintojai nesutaria, su kuo Jobas tapatina Atpirkėją: ar su Dievu, ar su tarpininku (žr. Job 9, 33–35), ar su dangiškuoju liudytoju (žr. Job 16, 19–21). Jobas iškilmingai pareiškia, kad pats Dievas jį ras nekaltą. Kada? 26 eilutė rodo, kad Jobas gali būti prikeltas iš mirties. Prisikėlimo tiesa bus tik ilgainiui apreikšta (žr. Dan 12, 1–3). Betgi reikia turėti omenyje, kad Jobo nekaltumas bus patvirtintas jam pamačius Dievą aukštybėse (žr. Job 38–42).

4 Argi nežinai, jog nuo senovės,
nuo to laiko, kai žmogus
žemėje buvo sukurtas,
5 nedorėlių laimė trumpa
ir nusidėjėlių džiaugsmas
yra tik akimirka?
6* Net jeigu ūgiu jis dangų
pasiektų
ir galva debesis liestų,
7 jis pražus amžinai kaip
dulkės.
Tie, kurie jį pažinojo, klaus:
'Kur jis dabar?'
8 Kaip sapnas išnyks
nedorėlis, ir jo neberasi,
jis bus nuvytas kaip
nakties regėjimas.
9 Akis, kuri jį matydavo,
daugiau jo nebematys,
niekad nebeišvys jo savo
buveinėje.
10 Vargšams atsiteisti turės
jo sūnūs,
jų rankos sugrąžins jo turtus.
11 Jo kaulai, kadaise pilni
jaunystės jėgų,
atguls su juo į dulkes.

12 Nors nedorai elgtis jam
saldu kaip medus,
nors jis ir laiko saldumą
paslėpęs po liežuviu,
13 nors ir nenori jo atsisakyti
ir visa laiko savo burnoje,
14 tačiau jo pilve maistas
keičiasi,
angių tulžimi ten pavirsta.
15 Turtus nedorėlis prarijo
ir vėl išvemia;
Dievas priverčia juos
išvemti iš pilvo.
16 Angių nuodus nedorėlis
čiulpia,
ir gyvatės liežuvis jį gelia.
17 Ne jam matyti upes
aliejaus,*
medum ir pienu tekančias
upes.
18 Jis turės grąžinti savo
triūso vaisius,
jų nesuris; savo verslo
pelnu nesinaudos.
19 Juk jis engė ir blogai elgėsi
su vargšais,
užgrobinėjo namus, kurių
nebuvo statęs.

20 Nors jis buvo gobšus be
soties,
tačiau turtais savęs
neišgelbės.
21 Kadangi niekas neišvengė
jo gobšumo,
jo laimė netvers.
22 Kai jis turės visko, ko tik nori,
užklups jį skurdas, apniks
visokios nelaimės.
23 Tevalgo jis viską, ką tik nori!
Dievas siunčia jam savo
pykčio liepsnas,
leidžia į jį strėlių lietų.
24 Kai jis bėgs nuo geležinio
kalavijo,
pervers jį strėlės smaigalys.

20, 6–7: Senasis Testamentas dažnai užsimena apie pirmųjų žmonių išdidumą. Žr. Pr 11, 4; Iz 14, 13–14; Ez 2, 17. Ši tema tikėjimo kraityje turi daug bendra su Pr 3 skyriumi apie žmogaus nuodėmę.

20, 17: ... *upės aliejaus*: alyvmedžio aliejaus. Aliejus buvo vienas iš svarbių žemės ūkio gaminių Palestinoje – krašte, *tekančiame medumi ir pienu.*

[25] Iš jo nugaros kyšo strėlė;
blizgantis strėlės smaigalys
pervėrė tulžį.
Apims jį klaikas,
[26] visiška tamsybė jo laukia,
žmogaus neįžiebta ugnis jį
praris.
[27] Dangus atidengs jo kaltę,
ir žemė prieš jį stosis
piestu.
[28] Potvynis nuneš jo namus
vandens srovėmis,
kurios teka Dievo pykčio
dieną.
[29] Tokia Dievo duota dalis
nedoram žmogui,
toks jam paskirtas iš Dievo
paveldas."

Jobas prašo klausytis

21 [1]* Tada Jobas atsakė.
Jis tarė:
[2] „Dėkitės į širdį mano žodžius,
ir tebūna tai jūsų paguoda
man.
[3] Kai kalbu, pakęskite mane,
kai pakalbėsiu, galėsite
tyčiotis!
[4] Argi mano skundas
nukreiptas prieš žmogų?
Kodėl netūrėtų trūkti man
kantrybės?
[5] Pažvelkite į mane ir
apstulbkite,
užsiimkite rankomis sau
burną!
[6] Kai apie tai pagalvoju,
išsigąstu;
drebulys nupurto mano
kūną.
[7] Kodėl nedorėliai ilgai gyvena,
sulaukia žilos senatvės ir
tampa galingi?
[8] Jų vaikai įsikuria jiems
gyviems esant
ir mato savo vaikų vaikus.
[9] Jų namai yra saugūs;
be baimės;
Dievo rykštė jų neištinka.
[10] Jų jautis užlipa ir
apvaisina,
karvės atsiveda ir
neišsimeta.
[11] Savo mažylius jie siunčia
bėgioti kaip avių
kaimenę;
jų vaikai šoka,
[12] dainuoja pritariant
būgneliui su žvangučiais
ir lyrai,
linksminasi aidint fleitos
garsams.
[13] Nedorėliai užbaigia
savo dienas gerovėje
ir į Šeolą nužengia
ramybėje.
[14] Dievui jie sako: 'Atstok nuo
mūsų!
Mes nenorime tavo kelių
pažinti.
[15] Kas yra Visagalis, kad jam
tarnautume?

21, 1–34: Jobas kreipiasi tik į savo bičiulius ir atkreipia jų dėmesį, kad nedorėliai lieka nenubausti (7–13 eilutė), nors jie atmeta Dievą (14–18 eilutė). Įprastinė atpildo samprata – kolektyvinė atsakomybė – nėra veiksminga. Be to, garbingos nedoro žmogaus laidotuvės (27–34 eilutė) yra teisingumo iškraipymas.

Kokia iš to mums nauda,
jeigu jam melsimės?'
16 Argi jų gerovė iš tikrųjų
nėra jų rankose?
Nedorėlių galvosena mane
atstumia.
17 Ar dažnai atsitinka,
kad nedorėlių lempa būtų
užgesinta
ar kad neganda juos ištiktų,
ar supykęs Dievas juos
kančia apdalytų?
18 Ar dažnai jie yra kaip
šiaudai vėjyje
ar kaip vėtros nešami
pelai?
19* Sakote: 'Dievas savo
bausmę jo sūnums
tausoja.'
Tebūna atmokėta jam
pačiam,
kad jis iš to pasimokytų!
20 Tepamato jo paties akys
savo žūtį,
tegeria jis pats Visagalio
pykčio vaisius!
21 Juk kas jam rūpi jo namai
po mirties,
kai jo mėnesių skaičius
bus pasibaigęs?
22 Argi gali kas nors pamokyti
išminties Dievą –
tą, kuris teisia iš tokių
aukštybių.
23 Vienas žmogus miršta
pilnas jėgų,
visiškai ramus ir saugus;
24 jo šlaunys aptekusios
taukais,
o smegenų kaulai švieži.
25 Kitas žmogus miršta
apkartęs,
niekad laimės neparagavęs.
26 Jiedu drauge atgula į dulkes,
ir kirmėlės abu juos
apninka.

27 O, žinau jūsų mintis
ir jūsų kėslus mane
įskaudinti!
28 Juk sakote: 'Kur yra to
didiko namai?
Kur ta palapinė, kurioje
nedorėlis gyveno?'
29 Argi niekad nesiteiravote
keleivių,
nejau netikite jų liudijimu,
30 kad nedoras žmogus
negando dieną
apsaugomas,
pykčio dieną išvaduojamas?
31 Kas jį apkaltins į akis už jo
elgesį,
kas atmokės jam už jo
darbus?
32 Jis nunešamas į kapines,
budima prie jo kapo.
33 Lengvas jam slėnio žvirgždas,
tūkstančiai eina laidotuvių
eisenoje.
34 Kaip tad mane paguosite
savo tauškalais?
Jūsų atsakymai yra tik
melo likučiai."

21, 19: Senoji atpildo samprata. Žr. Iš 34, 7; Įst 5, 9. Ilgainiui ji buvo iš naujo aptarta. Žr. Įst 24, 16; Jer 31, 29; Ez 18; Jn 9, 1–3. Jobas teigia, kad ši atpildo samprata nėra pakankama: nusidėjėlis nei patiria, nei pajunta bausmės. Žr. Job 14, 21–22.

D. TREČIASIS POKALBIO RATAS

Elifazas kaltina Jobą

22 1 Tada Elifazas Temanietis atsakė. Jis tarė:
2 „Argi gali žmogus būti
Dievui naudingas?
Žinoma, išmintingas
žmogus gali būti
naudingas pats sau.
3 Ką Visagalis gauna, jei tu
teisus,
kokia jam nauda, jei tu
gyveni be priekaištų?
4 Argi jis už tavo pamaldumą
tave kaltina
ir stoja prieš tave į teismą?
5 Argi ne dėl to, kad didelis
tavo nedorumas,
kad tavo nuodėmėms nėra
galo?
6* Juk tu neteisingai
pasilaikydavai savo
brolių užstatą,
palikdavai juos nuogus,
nuvilkdavai jų
drabužius.
7 Pavargusiam neduodavai
vandens atsigerti,
išalkusiam atsisakydavai
duoti duonos.
8 Tarsi stipriajam
priklausytų žemė
ir tik išrinktieji joje
tegyventų!
9 Išvarydavai našles
tuščiomis rankomis,
atstumdavai našlaičių
rankas.
10 Užtat spąstai ir tyko tave
iš visų pusių,
žlugdo tave ūmus klaikas,
11 ar tokia tamsa, kad negali
matyti,
ir potvynis tave skandina.
12* Argi Dievas negyvena
dangaus aukštybėse?
Pažvelk į aukščiausias
žvaigždes, kokios jos
didingos!
13 O tu sakai: ‘Ką Dievas gali
žinoti?
Jį slepia tamsus debesis,
kaip jis gali mus teisti?
14 Debesys jį taip dengia,
kad jis nebemato
ir vaikšto jis ant dangaus
skliauto.’
15 Argi laikysies senojo kelio,
kurį nedori vyrai pramynė?
16 Pirma laiko juos pagavo
mirtis,
tarsi potvynis nunešė
pastatą.
17 Dievui jie sakė: ‘Atstok nuo
mūsų!’
ir: ‘Ką gali Visagalis mums
padaryti?’

22, 6–10: Elifazo kaltinimai, mesti Jobui, neturi jokio pagrindo. Įkvėptasis autorius, norėdamas išryškinti Elifazo atpildo sampratą, pabrėžia šios sampratos šerdį, kad Dievas teisingai elgiasi, kai siunčia žmogui kančią.

22, 12–30: Elifazas vaizduoja anapusį ir bešališką Dievą ir ragina Jobą grįžti pas Visagalį. Dievas išklausys Jobo atgailos maldą ir jį išgydys. Tačiau Jobas to daryti negali, nes yra nekaltas.

18 Tačiau jis pripildė jų
namus gėrybių!
{Nedorėlių galvosena mane
atstumia!}
19 Teisieji, tai matydami,
džiaugiasi;
nekaltieji iš jų tyčiojasi:
20 'Iš tikrųjų jų turtai
sunaikinti,
o liekanas prarijo ugnis.

21 Taikykis su Dievu ir būk
ramus;
taigi sulauksi gero.
22 Priimk pamokymą iš jo
lūpų
ir dėkis jo žodžius į širdį.
23 Sugrįžk nusižeminęs pas
Visagalį,
pašalink neteisingumą iš
savo palapinių,
24 elkis su auksu kaip su
dulkėmis
ir su Ofyro* auksu kaip su
upės vagos akmenėliais.
25 Tebūna Visagalis tavo
auksas,
tebūna jis tau brangus
sidabras!
26 Tada džiūgausi Visagalyje
ir pakelsi veidą į Dievą.
27 Kai jam melsiesi, jis tave
išklausys,
ir savo įžadus įvykdysi.
28 Ką nuspręsi daryti, įvyks, –
tavo takas bus apšviestas.
29 Juk Dievas pažemina
išdidžiuosius,
bet išgelbsti kukliuosius.
30 Netgi kaltąjį jis išgelbės;
dėl jo rankų švarumo jis
bus išgelbėtas."

Jobas ieško Dievo, bet rasti negali

23 1* Tada Jobas atsakė.
Jis tarė:
2 „Mano skundas vis dar
kartus.
Nepaisant mano dejonės,
jo ranka sunki.
3 O, kad žinočiau, kur jį rasti,
kaip nueiti į jo buveinę!
4 Su juo vesčiau savo bylą,
išdėčiau jam visas savo
kančias.
5 Noriu žinoti, kokiais
žodžiais jis man atsakytų,
ir pasvarstyti, ką jis man
sakytų.
6 Nejau byloje su manimi jis
savo didžią jėgą naudotų?
Ne! Man kalbant, jis
klausytųsi.
7 Ten doras žmogus galėtų
su juo svarstyti,
ir mano teisėjas amžinai
išteisintų.
8 Eidamas į priekį, jo nerandu;
einu atgal, negaliu jo
pastebėti.
9 Kairėje jis slepiasi, tik
negaliu jo rasti:

22, 24: ... *Ofyro*: žr. Ps 45, 10 paaiškinimą.
23, 1–17: Jobas nori bylinėtis su Dievu pasitikėdamas, kad Dievas išklausys (žr. Job 9, 32–34; 13, 20–21). Bet, kad ir ištikimas būdamas, Dievo jis negali surasti.

grężiuosi į dešinę, bet
negaliu jo matyti.
10 Betgi jis žino kiekvieną
mano žingsnį!
Teištiria mane ugnimi:
išeisiu tarsi grynas
auksas.
11 Koja kojon ėjau su juo,
nenukrypdamas į šalį,
laikiausi jo parodyto kelio.
12 Nepasitraukiau nuo jo lūpų
įsakymų,
branginau širdyje jo burnos
žodžius.
13 Nusprendžia jis vienas,
kas gali jį atkalbėti?
Ką tik nori, tą daro.
14 Jis įvykdys, ką man lemia;
daug tokių užmojų jis gali
turėti.
15 Užtat sutrinku nuo jo
Artumo;
kai pamąstau, drebu iš
baimės.
16 Dievas atėmė man drąsą,
Visagalis sukėlė man
klaiką.
17 O, kad galėčiau pradingti
tamsybėje
ir tamsus debesis uždengtų
man veidą!"

Jobas skundžiasi, kad Dievas nesielgia teisingai

24 1* „Kodėl Visagalis nepasakė atpildo meto
ir kodėl jo ištikimieji
nemato jo dienų?
2 Žmonės perkelia ežių
ženklus,
pagrobia kaimenes ir
kerdžius.
3 Nusiveda našlaičių asilą,
paima našlės jautį kaip
užstatą.
4 Beturčius nustumia nuo
kelio,
priverčia visus vargšus
slėptis.
5 Kaip laukiniai asilai
dykumoje
jie išeina plušti, ieškodami
maisto tyruose savo
vaikams.
6 Jie derlių nuima ne savo
lauke,
vėlyvas vynuoges nurenka
nedorėlio vynuogyne.
7 Naktį praleidžia nuogi,
be drabužių,
šaltyje antklodės neturi.
8 Jie, kalnų lietaus permerkti,
glaudžiasi prie uolos,
nes neturi pastogės.

9 {Nedori žmonės pagrobia
našlaitį nuo motinos
krūtinės,
paima vargšo žmogaus
kūdikį kaip užstatą.}

10 Jie vaikštinėja nuogi, be
apdaro;
nors alkani, bet turi derlių
nuimti;
11 tarp alyvmedžių eilių jie
spaudžia aliejų;

24, 1–17: Kodėl Dievas delsia nubausti savo priešus ir nepadeda savo draugams? Jobas kaltina Dievą už tai, kad jis nenustato atpildo meto, o ištikimieji tuo tarpu kenčia. Be to, jis sudaro nedorėlių nuodėmių sąrašą.

mina vynuoges spaudykloje,
bet kenčia troškulį.
12 Miestuose mirštantieji
dejuoja,
sužeistųjų gyvastis
šaukiasi pagalbos,
tačiau Dievas jų maldos
negirdi.“

Nedori žmonės mėgsta tamsą

13 „Yra žmonių, kurie kelia
maištą prieš šviesą,
nežino nieko apie jos kelius
ir eiti jos takais atsisako.
14 Kai visur tamsu,
žmogžudys keliasi
užmušti vargšo ir beturčio;
naktį jis eina vogti.
15 Ir svetimautojo akis laukia
sutemos:
‘Niekas manęs nematys’, –
jis murma,
gaubtuvu slėpdamas veidą.
16 Tamsoje vagys įsilaužia
į namus,
dieną jie nesirodo;
kas yra šviesa, jie nežino.
17 Mirties tamsa jiems visiems
yra rytas,
nes jie susidraugavę su
mirties tamsa.“

Nedoro žmogaus likimas

18* „Jie yra tik ant vandens
plūduriuojantis šiaudas.
Prakeikta jų dalis žemėje,
tenepasuka joks
darbininkas link jų
vynuogyno!
19 Kaip sausra ir kaitra
sunaikina sniego
vandenis,
taip Šeolas tesuryja tuos,
kurie nusidėjo!
20 Net motina juos užmiršta;
kirmėlės jais
smaguriauja;
užmirštas jų vardas;
nedorybė palaužta tarsi
medis.

21 Jie skriaudžia bevaikę
moterį
ir nepadeda našlei.
22 Dievas savo jėga suvaldo
engėjus, –
jis pakyla, ir nedoras
žmogus miršta.
23 Dievas gali leisti jiems
saugiai gyventi,
bet stebi visus jų kelius.
24 Išaukštinti trumpą
valandėlę, vėl pranyksta;
nuvysta ir supleišėja kaip
dedešvos žiedas,
nusvyra kaip javų varpos.
25 Argi ne taip? Kas paneigs,
ką sakau,
ar įrodys, kad mano žodžiai
nieko neverti?“

24, 18–25: Šių eilučių hebrajiškasis tekstas turi ne tik daug sunkumų, bet nesiderina net su Jobo charakteriu, nes atspindi atpildo sampratą, kurią gina Jobo bičiuliai. Kai kurie aiškintojai mėgina jį priskirti Bildadui ar Zofarui. Atrodo, kad 18–31 eilutėje aprašomi nedorėliai, 22–23 eilutėje – Dievo teisingumas gali būti nudelstas, o 24–25 eilutėje – Dievo teisingumas sako paskutinį žodį gyvenime.

Kas yra žmogus prieš Dievo didybę

25 [1]Tada Bildadas Šuhietis atsakė. Jis tarė:
2 „Viešpatavimas ir pagarbus šiurpulingumas jį ženklina;
jis paliko ramybę savo aukštajame danguje.
3 Kas gali suskaičiuoti jo pajėgų būrius?*
Kam neužteka jo šviesa?
4 Kaip tad gali žmogus būti teisus prieš Dievą?
Kaip gali gimusis iš moters būti tyras?
5 Štai net mėnulis nėra šviesus
ir žvaigždės nėra tyros jo akyse.
6 Ką tad sakyti apie žmogų – tą kirminėlį,
žmogaus sūnų – tą žemės kirmį!“

Jobas atsako Bildadui

26 [1]* Tada Jobas atsakė. Jis tarė:
2 „Kaip tu padėjai bejėgiam žmogui
ir palaikei ranką netekusiam jėgų!
3 Kaip tu patarinėjai neišmintingam žmogui
ir davei daug gero patarimo!
4 Kieno patariamas tu sakei žodžius
ir kieno alsavimas išėjo iš tavęs?
5 Mirusiųjų šešėliai* dreba po žeme,
vandenys ir jų gyvūnai baimės apimti.
6 Nuogas guli prieš Dievą Šeolas,*
uždangos neturi Prapulties vieta*.
7 Dievas padeda šiaurinį skliautą* į tuštumą,
pakabina žemę ant nieko.
8 Jis uždaro lietaus vandenis savo debesyse,
tačiau nuo jų debesis neperplyšta.
9 Jis paslepia mėnulio veidą,
išskleisdamas virš jo savo debesį.
10 Jis nubrėžė ratą* ant vandenų veido,
užbrėžė ribą tarp šviesos ir tamsos.
11 Dangaus skliauto šulai dreba,
apstulbinti griausmingo jo pagrūmojimo.

25, 3: ... *pajėgų būrius*: dangaus galybės žvaigždės ir angelai.
26, 1–14: Kai kurie aiškintojai laiko šiuos Jobo žodžius atsakymu Zofarui. Žr. Job 27, 13–21. Šiuo atveju jie būtų poemos 28 skyriaus įvadas.
26, 5: *Mirusiųjų šešėliai*: žmonės po mirties Šeole. Žr. Ps 6, 6; 88, 11.
26, 6: ... *Šeolas*: mirusiųjų buveinė. Žr. Ps 6, 6 paaiškinimą. *Prapulties vieta*: hebrajiškai *Abadonas*. Šeolo sinonimas. Žr. Job 28, 22; Apr 9, 11.
26, 7: ... *šiaurinį skliautą*: sinonimas dangaus skliautui – dangui – ženklinti.
26, 10: ... *ratą*: jūros akiratį.

12 Savo galybe jis nutildė jūrą,
savo sumanumu sunaikino
pabaisą Rahabą.*
13 Jo vėjas iššlavė padanges,
jo ranka pervėrė suktąjį
slibiną.*
14 Štai tik jo galybės
užuominos,
mes tik jos šnabždesį
teišgirstame.
Kas gali suvokti jo galybės
griausmą?"

Jobas prisiekia, kad jis nekaltas

27 1 Jobas tęsė toliau savo kalbą. Jis tarė:
2* „Prisiekiu Dievu,
atėmusiu man teisę,
Visagaliu, apkartinusiu
man gyvenimą!
3 Kol dar turiu gyvastį
ir Dievo alsavimas mano
šnervėse,
4 nekalbės mano lūpos
netiesos,
neištars mano burna melo.
5 Jokiu būdu nelaikysiu jūsų
teisiais,
kol mirsiu, neatsisakysiu
savo nekaltumo.
6 Savo teisumą* ginsiu ir to
neatsižadėsiu;
mano širdis iki gyvos
galvos nepriekaištaus man nieko.

7 Teištinka mano priešą
nedorėlio likimas,
mano užpuoliką piktadario
likimas!
8 Kokią viltį turi nedoras
žmogus tą valandą,
kai Dievas pareikalauja jo
gyvasties?
9 Argi išgirs Dievas jo
šauksmą,
kai ištiks jį nelaimė?
10 Argi jis ras džiaugsmo
Visagalyje
ir šauksis visad Dievo?
11 Pamokysiu jus apie Dievo
galybę,
Visagalio užmojo neslėpsiu.
12 Štai visi jūs tai matėte,
kodėl tad niekus
tauškiate?!

13* Tokia yra nedoro žmogaus
dalis pas Dievą,
engėjų paveldas, gautas iš
Visagalio:

26, 12: ... *Rahabą*: žr. Job 9, 13; taip pat Ps 89, 11 paaiškinimą.
26, 13: ... *suktąjį slibiną*: žr. Iz 27, 1; Job 3, 8.
27, 2: Jobas šaukiasi Dievo, kurį jis yra apkaltinęs už savo nelaimę, kad jį prakeiktų, jeigu jo žodžiai yra melas.
27, 5: ... *savo nekaltumo*: Jobas negali paneigti savo sąžinės balso.
27, 6: ... *savo teisumą*: svarbu daryti skirtumą tarp Jobo teisumo ir žmogaus pasitenkinimo savimi, nes Jobo teisumas nėra pasitenkinimas savimi.
27, 13–23: Tipiškas nedoro žmogaus likimo aprašymas. Kadangi jis nesiderina su Jobo požiūriu (t. y. nedoras žmogus lieka nenubaustas, žr. Job 21, 7–34), sunku jį Jobui priskirti. Turbūt šios eilutės priklauso vienam iš Jobo bičiulių – pokalbio dalyvių. Pasak kai kurių aiškintojų, Jobas kalba apie savo priešus.

14 nors jis turėtų daug sūnų,
jie teks kalavijui,
o jo palikuonys niekad
neturės gana duonos.
15 Pergyvenusius jo vaikus
palaidos maras,
jų našlės neraudos dėl jų
mirties.
16 Nors jis susikrautų sidabro
kaip dulkių,
pasirūpintų stirtą
drabužių, –
17 nors jis ir apsirūpins,
bet teisusis juos nešios,
nekaltasis sidabrą dalys.
18 Namai, kuriuos jis stato,
kaip voratinklis,
kaip vynuogyno sargo
statyta lūšnelė.
19 Jis atsigula turtingas,
turtai nepaliesti,
o kai atveria akis – jie
dingę.
20 Klaikas ištinka jį kaip
staigus potvynis;
naktį jį nupučia vėtra.
21 Rytų vėjas jį pakelia ir
nuneša toli,
išplėšia jį iš savo buveinės.
22 Be pasigailėjimo jį puola,
nors jis dar bando
galvotrūkčiais gelbėtis.
23 Jam bėgant, iš paniekos
staugia,
švilpia jam iš savo
buveinės."

Poema apie išmintį.
Išmintis nepasiekiama

28 1* Juk yra sidabro kasyklų
ir vietų auksui valyti.
2 Geležis paimama iš žemės,
o varis sodrinamas iš rūdos.
3 Žmogus įveikia tamsą,
kasa žemės gelmėse rūdą
niūrioje tamsoje.
4 Įrengia kasyklas toli nuo
gyvenvietės,
tuo keliu nekeliauja niekas,
toli nuo žmonių ten
darbuojasi,
tabaluodami ant virvių.
5 Žemės, iš kurios ateina
duona,
gelmės yra tarsi ugnies
nuniokotos.
6 Jos akmenyse slypi safyrai
ir jos dulkės turi aukso.

7 Kelio ten nežino joks
plėšrus paukštis,
sakalo akis jo nėra mačiusi.
8 Išdidūs žvėrys nėra juo
takus mynę,
liūtas nėra juo vaikščiojęs.
9 Žmogus susidoroja su
titnagu,
išgriauna kalnus iš
pamatų.
10 Prakerta tunelius uolose,
jo akis pastebi visa,
kas brangu.

28, 1–28: Šis skyrius neturi nei įprastinio įvado, nei kreipinio į pokalbio dalyvius. Užtat dažnai jis laikomas *tiltu,* arba Jobo pokalbio su bičiuliais *pertrauka.* Viena aišku: žmogus gali rasti brangakmenių giliai žemėje, bet išminties surasti nepajėgia, nes ją turi Dievas. Vien Dievas žino kelią į išmintį!

11 Ištiria upių šaltinius,
visokias paslaptis išaiškina.

12 Bet iš kur ateina išmintis?
Kur slypi suvokimo galia?
13 Kaip žmogui rasti į ją kelią,
kad gyvųjų krašte jos nėra?
14 Bedugnė sako: „Čia jos
nėra!“
Jūra sako: „Aš jos neturiu!“
15 Už auksą jos nenupirksi,
jos kainos sidabru
nepasversi.
16 Jos neįperka nei Ofyro
auksas,
nei brangieji oniksai, nei
safyrai.
17 Auksas ir stiklas jai
neprilygsta,
nei į auksinius indus
neišmainoma.
18 Koralo ir krištolo neverta
nė minėti,
nes išminties kaina viršija
net ir perlus.
19 Etiopijos topazas negali su
ja lygintis,
net gryniausias auksas
jos neatsveria.

20 Iš kur tad ateina išmintis?
Kur yra supratimo buveinė?
21 Nuo visų gyvųjų akių ji
uždengta,
nuo padangių paukščių ji
paslėpta.
22 Prapultis ir Mirtis sako:
„Savo ausimis tik gandą
apie ją tegirdėjome“.
23 Vien Dievas kelią į ją težino,
jis težino josios buveinę.
24 Juk jis mato žemės
pakraščius
ir stebi visa po dangumi.
25 Kai jis davė vėjams jėgą
ir padalijo vandenis saiku;
26 kai jis davė lietui įstatus
ir nustatė kelią perkūnijai,
27 tada jis matė ją ir jos vertę,
ją ištyrė ir davė jai vietą.
28 O žmogui jis tarė: „Tikėk
manimi,
pagarbi Viešpaties baimė
yra išmintis.
Gręžtis nuo pikto yra
supratimas.“

E. JOBO SUVESTINĖ

Jobas prisimena savo praeitį

29 1* Jobas tęsė toliau savo kalbą. Jis tarė:
2* „O, kad būčiau kaip kadaise,
praėjusiais mėnesiais,
kaip dienomis, kai Dievas
mane globojo!
3 Kai švietė jo lempa virš
mano galvos
ir jo šviesoje ėjau per tamsą;

29, 1–31, 40: Jobas, sugretindamas savo laimingą praeitį (29 skyrius) su dabartine nelaime (30 skyrius), pateikia savo gynybos paskutinį žodį, maldaudamas pateisinti (31 skyrius). Šio žodžio stilius rodo kalbėjimąsi su pačiu savimi, nes Jobas į bičiulius daugiau nebesikreipia.

29, 2–6: Jobo santykis su Dievu praeityje aprašomas kaip labai turtinga ir visko pertekusi žmogaus būklė.

4 kai buvo mano žydėjimo
dienos
ir Dievas saugojo mano
palapinę;
5 kai Visagalis dar buvo su
manimi
ir mano vaikai dar supo
mane;
6 kai mano kojos būdavo
plaunamos piene
ir iš uolos man tekėjo
srovės aliejaus!

7* Kai eidavau pro miesto
vartus
užimti savo vietos aikštėje,
8 tada jauni vyrai, mane
pamatę, duodavo kelią,
o senieji pakilę stovėdavo.
9 Kilmingieji paliaudavo
kalbėję,
rankomis užsiimdavo burną.
10 Didžiūnai pritildavo,
liežuvis lipdavo jiems prie
gomurio."

Jobas prisimena savo elgesį su vargšais

11* „Išgirdę apie mane,
žmonės mane laimino,
mane pamatę, žmonės
mane gyrė,
12 nes gelbėjau vargdienį,
kuris šaukėsi pagalbos,
ir našlaitį, neturintį, kas
jam padėtų.
13 Mirdami žmonės mane
laimino,
džiuginau našlės širdį.
14 Teisumu gaubiausi,
nes širdyje jį turėjau,
teisingumas buvo mano
skraistė ir turbanas.
15 Buvau akys aklam,
kojos luošam.
16 Tėvas buvau beturčiui,
teisme nepažįstamo
žmogaus teises gyniau.
17 Nedoram žmogui iltis
nulaužiau,
priverčiau jį grobį iš nasrų
paleisti.
18 Tada sakydavau: 'Mirsiu
savo lizde,
savo dienas padauginsiu
kaip smėlį.
19 Mano šaknys siekia
vandenį,
ant mano šakų krinta rasa
visą naktį.
20 Mano jėgos gaivios,
naujas lankas nuolat mano
rankoje.'

21 Žmonės klausydavo manęs
ir laukdavo,
tylėdami klausėsi, kai
jiems patardavau.
22 Man pabaigus kalbėti,
jie neturėjo ką sakyti,
tarsi rasos lašai krito ant
jų mano žodis.
23 Jie laukdavo manęs kaip
lietaus,
tarsi pavasario lietų gėrė
mano žodžius.

29, 7–10: Jobas buvo visų gerbiamas. Žr. taip pat 21–25 eilutę.
29, 11–20: Jobas turėjo gerą vardą tarp žmonių dėl to, kad rūpinosi vargšais.

24 Šypsodavausi jiems, kai
netekdavo pasitikėjimo
savimi,
mano veido šypsena jiems
suteikdavo jėgų.
25 Buvau jų vadas ir rodžiau
jiems kelią,
vedžiau juos kaip karalius
savo karines pajėgas
ir guodžiau juos liūdinčius."

Skaudi dabartis

30 1 O dabar išjuokia mane vyrai,
amžiumi už mane jaunesni,
kurių tėvų nebūčiau laikęs
net tarp šunų, ganančių
mano avių kaimenę.
2 Kokia nauda man iš jų
rankų stiprumo?
Jų jėgos išsekusios.
3 Neturto ir bado nualinti,
jie graužia sausą ir
apleistą dirvą,
4 skinasi dedešvą bei krūmų
lapus
ir rauna karklų šaknis
maistui.
5 Išvaryti iš žmonių tarpo,
vejami riksmais, tarsi būtų
vagys.
6 Upės slėnių šlaituose jie
priversti gyventi,
žemės urvuose ir tarp uolų.
7 Krūmuose jie tarsi gyvuliai
bliauna,
po krūmokšniais buriasi į
draugę.
8 Niekingi bevardžiai valkatos,
jie buvo botagu iš šalies
išvaryti.
9 Bet dabar jie išjuokia mane
dainomis;
aš esu tapęs jiems
priežodžiu.
10 Manimi jie bjaurisi, nuo
manęs traukiasi;
netgi nesidrovi spjauti man
į veidą!
11 Kadangi Dievas nuginklavo
mane ir padarė bejėgį,
jie nebesivaržo mano
akivaizdoje.
12 Iš dešinės paauglių gauja
mane užpuola,
parbloškia mane ir stato
apgulos pylimus mano
žūčiai.
13 Man taką jie užkerta,
jiems sekasi mane
naikinti.
14 Jie puola mane tarsi pro
išlaužtą sienoje spragą,
ritasi kaip šėlstančios
bangos.
15 Klaikas mane pribloškia,
mano orumą lyg vėjas
nupučia, –
tarsi debesis išnyksta
mano gerovė."

Dievas negirdi mano šauksmo

16 „O dabar mano gyvastis
senka,
užgriuvo mane skausmo
dienos.
17 Naktį jaučiu sopę sukant
man kaulus,
mane graužiantis
skausmas niekad
nemiega.

18* Jėga jis nutveria mano
drabužį,
pagriebia mane už
apsiausto apykaklės.
19 Jis įstūmė mane į liūną;
su dulkėmis ir pelenais esu
sumaišytas.
20 Tavęs šaukiuosi, bet tu
manęs neišklausai;
aš laukiu, bet tu į mane tik
pasižiūri.
21 Man nuožmus pasidarei,
savo galinga ranka mane
vargini.
22 Pakeli mane ir užsodini ant
vėjo,
vėtai mane staugiančioje
audroje.
23 Žinau, nuvesi mane į mirtį
–
į namus, skirtus visiems
gyviesiems.
24* Iš tikrųjų žmogus nekelia
rankos prieš nuskurdusį,
kai tas, nelaimės
prispaustas, šaukiasi
pagalbos.
25 Argi aš neverkiau
nelaimingųjų,
ar neplyšo man širdis dėl
skurdžių?
26 Bet kai aš laukiau gero,
atėjo pikta;
kai tikėjausi šviesos, atėjo
tik tamsa.
27 Mano širdis sumišusi,
neranda ramybės;
kasdien mane pasitinka
kančia.
28 Paniūręs vaikštinėju be
saulės;
sueigoje atsistoju ir
šaukiuosi pagalbos.
29 Šakalams broliu pasidariau,
stručiams draugu.
30 Juoduoja ir pleišėja mano
oda,
nuo karščio apdegė mano
kaulai.
31 Mano lyra groja raudas,
o mano birbynė dejuoja su
verkiančiais."

Paskutiniai Jobo žodžiai

31 1* „Sudariau sandorą
su savo akimis
niekad gašliai nežvelgti į
mergelę.
2 Kokia dalis skirta aukštai
iš Dievo,
paveldas iš Visagalio
aukštybėse?
3 Argi nėra skirta pražūtis
neteisiajam
ir nelaimė darančiam pikta?
4 Nejau Dievas nemato mano
kelio

30, 18–23: Jobas užsimena apie rūstų Dievo elgesį su juo. Dievas, o ne žmonės, yra tikrasis Jobo priešas, teigia Jobas.

30, 24–31: Pasigailėjimo verta Jobo rauda dėl savo būklės.

31, 1–34: Baigminis iškilmingas Jobo nekaltumo pareiškimas. Šiame nekaltumo pareiškime pastebimas laipsniškas perėjimas – tarpsniai dorovės įžvalgų raidoje – nuo vidinės savitvardos (1 ir 9 eilutė) iki visuomeninių ir aplinkos elgsenos taisyklių.

ir neskaičiuoja visų mano
žingsnių?
5 Jeigu esu ėjęs drauge su melu
ir mano kojos skubinosi į
apgaulę,
6 tepasveria mane teisingomis
svarstyklėmis
ir težino Dievas mano
dorumą!
7 Jeigu mano žingsniai
nuklydo nuo kelio
ar mano širdis sekė mano
akis;
ar kokia dėmė sutepė man
rankas,
8 tada tebūna leista man
pasėti,
o kitas tevalgo derlių.
Tebūna iš šaknų išrauti
mano pasėliai!
9* Jeigu mano širdis yra buvusi
moters suviliota
ar tykojau prie kaimyno durų,
10 tada mano žmona kitam
tesuka girnas,
tegula su ja kiti.
11 Juk tai būtų ištvirkavimas,
tai būtų teisėjų baudžiama
kaltė.
12 Juk tai būtų ugnis,
naikinanti iki Prapulties
vietos, –
jį sudegintų iki šaknų visą
mano derlių.
13 Jeigu būčiau atmetęs savo
vergo ar vergės bylą,
kai jie apskundė mane,
14 ką tad turėčiau daryti,
kai Dievas pakyla teisti?
Kai jis šaukia atsiskaityti,
ką turėčiau jam atsakyti?
15 Argi tas, kuris padarė mane
įsčiose, nepadarė ir jų?
Argi ne tas pats Dievas
sukūrė mus įsčiose?
16 Jeigu esu buvęs nejautrus
vargšų reikalams
ar įstūmęs našlę į neviltį;
17 ar esu valgęs pats vienas
savo kąsnį,
juo su našlaičiu
nesidalydamas, –
18 juk našlaitį nuo savo
jaunystės auklėjau kaip
tėvas
ir našlės reikalais nuo
vaikystės rūpinausi.
19 Jeigu esu matęs ką nors
mirštant iš skurdo
ar nuskurdusį žmogų,
neturintį kuo užsikloti,
20 kurio sąnariai nebūtų
manęs laiminę
ir kuris nebūtų susišildęs
mano avių vilnomis?
21 Jeigu esu pakėlęs ranką
prieš našlaitį, žinodamas,
kad turiu svorio miesto
vartuose,*
22 tada teišnyra man
mentikaulis iš peties,
tenulūžta man ranka virš
alkūnės.
23 Juk bijojau, kad Dievas
gali ištikti mane nelaime,

31, 21: *miesto vartuose*: miesto vartuose vykdavo teismo posėdžiai. Žr. Job 5, 4; Rut 4, 1.

kad negalėsiu išsilaikyti
prieš jo didybę.

24 Jeigu esu dėjęs savo viltis į
auksą,
tardamas aukso grynuoliui:
'Tu esi mano apsauga', –
25 ar didžiavęsis, kad mano
turtai dideli,
kad mano ranka yra daug
įsigijusi;
26* ar esu žvelgęs į šviečiančią
saulę
bei mėnulį, savo didybėje
traukiantį padangėmis,
27 ir mano širdis buvo slapta
susiviliojusi,
o ranka siuntusi jiems
pagarbų bučinį,
28 tai irgi būtų teisėjų
baudžiama kaltė,
nes būčiau atmetęs Dievą
aukštybėse.

29 Jeigu esu džiaugęsis
savo priešo žūtimi
ar džiūgavęs, kad jį ištiko
nelaimė, –
30 juk neleidau savo burnai
nusidėti,
prakeikimu linkėti jam
mirties.
31* Argi mano palapinės vyrai
nesistebėjo:
'Kas nėra buvęs
pavalgydintas mėsa!'
32 Ateivis nepraleido nakties
lauke,
keleiviui buvo atviros mano
durys.

33* Jeigu esu užslėpęs savo
nusižengimus kaip
Adomas,
laikydamas savo kaltę
giliai krūtinėje,
34 arba taip būčiau bijojęs
minios šauksmo
ar klano panieka būtų
kėlusi
man tokį klaiką,
kad būčiau tylėjęs ir
neišėjęs
pro duris?!

35 O, kad kas nors mane
išklausytų!
Štai ir viskas!
Teatsako man Visagalis!
O, kad mano kaltintojas
parašytų savo
kaltinimą!
36 Nešiočiau jį ant savo peties,*
užsidėčiau jį sau kaip
vainiką,
37 apie visus savo žingsnius
duočiau jam ataskaitą
pakelta galva* jo Artume.

31, 26–28: Jobas niekada nenusidėjo saulės ar mėnulio garbinimu. Ranka siųsti saulei ar mėnuliui bučinį buvo gamtos garbinimo apeiga.
31, 31: Šeimos nariai gali paliudyti Jobo svetingumą.
31, 33–34: Jobas daro savo nekaltumo pareiškimą tik dėl to, kad jis yra iš tikrųjų nekaltas.

31, 35: *Štai ir viskas!*: pažodžiui *Štai mano Tav!* – t. y. mano baigminis žodis, mano parašas. *Tav* yra paskutinė hebrajiškosios abėcėlės raidė. Jobas meta iššūkį Visagaliui.
31, 36: ... *ant savo peties*: drąsiai ir išdidžiai.
31, 37: ... *pakelta galva*: ne kaip nusigandęs nusikaltėlis.

38 Jeigu mano dirvos yra
manimi pasiskundusios
ar jų vagos drauge verkusios;
39 jeigu esu valgęs jų derliaus
neužmokėjęs
ar buvęs jų savininkų
mirties priežastis,
40 teauga ten erškėčiai vietoj
kviečių,
piktžolės vietoj miežių!"
Jobo žodžių pabaiga.

F. ELIHU'O KALBOS

Elihu'as įsikiša į pokalbį

32 1 Taigi tie trys vyrai
nustojo ginčytis su
Jobu, kadangi jis laikė save
teisiu.
2 Tada Elihu'as,* sūnus Bara-
cheilio Buzito, iš Ramo klano,
nebepajėgė suvaldyti savo
pykčio. Jis niršo ant Jobo, nes
šis laikė teisiu save, o ne Die-
vą;
3 jis niršo ir ant trijų Jobo
bičiulių, nes jie nebuvo radę
atsakymo, nors ir tvirtino, kad
Jobas yra kaltas.
4 Kadangi tie
vyrai buvo vyresni už jį, Eli-
hu'as nesiryžo kreiptis į Jobą.
5 Betgi pamatęs, kad anų trijų
vyrų burnos neranda atsaky-
mo, nebepajėgė suvaldyti savo
pykčio.

6 Elihu'as, Barachelio Buzi-
to sūnus, atsakė:
„Esu jaunas, o jūs esate seni.
Užtat nedrįsau ir bijojau
pasakyti jums savo
nuomonę.
7 Maniau: 'Tekalba metai
temoko žilagalviai
išminties.'
8 Bet iš tikrųjų žmogaus
dvasia,
Visagalio alsavimas
suteikia jam supratimo.
9 Nei žili plaukai padaro
išmintingą,
nei seniūnai visad supranta,
kas teisinga.
10 Tad ir sakau:
'Pasiklausykite manęs,
ir aš pasakysiu savo
nuomonę.'

11 Štai aš laukiau jūsų žodžių,
klausiausi jūsų išmintingų
posakių,
jums stengiantis rasti
teisingą atsakymą.
12 Sukaupiau visą savo
dėmesį,
bet, tikėkit manimi,
nė vienas jūsų neparodė,
kad Jobas neteisus,
nė vienas jūsų nepaneigė,
ką Jobas sakė.

32, 2: *Elihu'as*: hebrajiškai *El-i-hu*, t. y. *Dievas mano (jis) yra*. Šis pokalbio dalyvis buvo iš Buzo, kuris, anot Jeremijo (žr. Jer 25, 23), buvo prie Temos ir Dedano šiaurinėje Arabijoje. Šis jaunas vyras karštai ir nekantriai bara Jobą už jo drąsą galynėtis su Dievu bei tris Jobo bičiulius, nepajėgusius Jobui atsakyti. Jam rūpi ginti visapusišką Dievo teisingumą ir išsamiau paaiškinti, kodėl žmogus kenčia. Nors jo atpildo samprata yra panaši į trijų Jobo bičiulių, jis išsamiau aptaria kančios vaidmenį Dievo plane.

13 Kaip tad galite sakyti:
'Radome išmintį?'
Dievas jam atsakys, o ne
žmogus!
14 Ne man jis buvo išdėstęs
savo bėdas,
bet aš jam neatsakysiu
jūsų žodžiais.

15 Sutrikę daugiau ką pasakyti
jie nebegali;
jiems trūksta žodžių.
16 Laukiau, kol jie nustos
kalbėti, –
kol jie pabaigs ir nieko
nebesakys.
17 Dabar aš atvirai išklosiu
savo nuomonę
ir pareikšiu, ką aš žinau.
18 Juk man žodžiai liejasi per
kraštus,
mano dvasia verčia mane.
19 Štai mano vidus kaip vynas,
ieškantis angos atsidvėsti,
kaip nauji vynmaišiai,
gatavi plyšti.
20 Turiu kalbėti, kad galėčiau
prasivėdinti,
atverti lūpas ir atsakyti.
21 Nebūsiu šališkas nė
vienam,
negirsiu jokio žmogaus.
22 Juk girti aš nemoku,
o jeigu girčiau –
mano Kūrėjas tikrai man
galą padarytų!"

Elihu'as meta iššūkį Jobui

33 1 „O dabar tad, Jobai,
klausykis mano kalbos,
įsidėmėk kiekvieną mano
žodį.
2 Štai aš atveriu burną,
mano liežuvis ir mano
balsas taria žodžius.

3 Mano žodžiai eina iš doros
širdies,
mano lūpos sąžiningai
išreiškia mano įžvalgą.
4 Dievo dvasia mane sukūrė,
Visagalio alsavimas laiko
mane gyvą.
5 Jei pajėgi, atsakyk man;
pasiruošk; kibk į mane!
6 Štai Dievo akyse esu kaip tu;
aš irgi buvau paimtas iš
molio.
7 Nereikia tad tau manęs
išsigąsti,
mano ranka nebus tau
sunki.
8* Iš tikrųjų tu kalbėjai man
girdint,
aš girdėjau tavo žodžių garsą.
9 Tu sakai: 'Esu tyras,
nenusižengęs;
esu nekaltas, neturiu jokios
kaltės.
10 Bet jis randa dingsčių prieš
mane,
laiko mane savo priešu;

32, 13: *Radome išmintį*: Jobo kalbose? Jobo knygos išmintis lieka paslaptis visiems, išskyrus Dievą (žr. Job 28, 23).
33, 8–33: Elihu'as susumuoja Jobo skundus ir atsako paviršutiniškai į klausimą, kad Dievas yra didesnis už mirtingąjį kūrinį – žmogų. Jis nurodo, kad Dievas kalba žmogui per sapnus ir pamoko žmogų per skausmą bei kančią.

11 jis įdeda mano kojas į trinką,
stebi visus mano takus.'

12 Šiuo atveju nesi teisus, aš
tau sakau,
nes Dievas yra didesnis
negu žmogus.
13 Kam gi bylinėjiesi su juo,
kad jis tau neatsako žodis
žodin?
14 Juk Dievas kalba daug
kartų, –
nors žmonės to
nesupranta, –
15 sapne, nakties regėjime,
žmonėms kietai įmigus ir
snaudžiant lovoje.
16 Tuomet tad jis atveria
žmonių ausis
ir, juos įspėdamas, sukelia
klaiką,
17 kad užkirstų žmogui kelią
pikta daryti,
kad apsaugotų jį nuo
puikybės,
18 kad išgelbėtų jo gyvastį nuo
Duobės,
o jo asmeniui neleistų žūt
nuo kalavijo."

Elihu'as aiškina, kodėl žmonės kenčia

19 „Žmogus yra pamokomas ir
skausmais savo lovoje,
ir nepaliaujama kaulų gėla.
20 Sergančiam žmogui koktu
pasižiūrėti į maistą,
net skanėstai jį pykina.
21 Jo kūnas taip sunyksta,
kad sunku į jį bežiūrėti,
o jo kaulai, kadaise
nematomi, dabar kyšo.
22 Prie Duobės jis prieina,
jo gyvastis – prie mirusiųjų
buveinės.
23 Tuomet jeigu ateitų prie
jo angelas,* –
tarpininkas, vienas iš Dievo
tūkstančių, –
parodyti žmogui, kas jam
yra teisu,
24 užjaustų jį ir sakytų:
'Neleisk jam žengti į Duobę,
jam išpirką radau.
25 Teatjaunėja jo kūnas,
tegrįžta jis į savo jaunystės
dienas!'
26 Tuomet žmogus melstųsi
Dievui, ir tas išklausytų,
eitų į jo Artumą su
džiaugsmu,
nes Dievas atlygintų
mirtingajam už jo
teisumą.
27 Tas žmogus skelbtų
kitiems ir sakytų:
'Nusidėjau, teisingai
nesielgiau,
bet Dievas manęs nebaudė
kaip buvau užsitarnavęs.
28 Jis išgelbėjo mano gyvastį
nuo Duobės,
aš matau gyvenimo šviesą.

29 Iš tikrųjų Dievas daro visa tai
žmogui kelis sykius,

33, 23: ... *angelas*: vienas iš tūkstančių tarpininkų tarp Dievo ir žmogaus, primenančių žmogui jo pareigas ir duodančių Dievui savo užduoties ataskaitą.

30 norėdamas sugrąžinti jį iš
Duobės,
kad jis pamatytų gyvenimo
šviesą.
31 Dėmėkis tad, Jobai,
klausykis manęs!
Tylėk, o aš kalbėsiu.
32 Jei turi ką pasakyti,
atsakyk man;
kalbėk, nes man malonu
tave pateisinti.
33 O jei ne, klausykis manęs;
tylėk, pamokysiu tave
išminties."

Elihu'as gina Dievo teisingumą

34 1 Tada Elihu'as toliau
kalbėjo:
2 „Klausykitės jūs, išminčiai,
mano žodžių,
atverkite jūs, žinovai, man
ausį.
3 Juk ausis taip svarsto
žodžius,
kaip gomurys maistą
ragauja.
4 Pažinkime, kas mums
teisinga,
nuspręskime tarp savęs,
kas gera.
5 Juk Jobas pasakė: 'Esu
teisus,
bet Dievas atėmė mano
teisę.
6 Nepaisant mano teisingumo,
esu laikomas melagiu:
nepagydomai žaizdotas,
nors esu be kaltės.'
7 Kas per žmogus yra Jobas?
Jis gurkšnoja pajuoką kaip
vandenį,
8 bendrauja su piktadariais
ir susideda su nedorais
vyrais.
9 Juk jis sako: 'Žmogui nėra
jokios naudos
būti Dievo draugu.'

10 Taigi jūs, protingieji vyrai,
klausykitės manęs!
Ne Dievui daryti tai, kas
nedora,
ne Visagaliui daryti, kas
pikta!
11 Juk jis atlygina pagal
žmogaus darbą,
su kiekvienu elgiasi pagal
jo elgesį.
12 Juk Dievas iš tikrųjų
nedaro, kas nedora,
Visagalis nėra neteisingas.
13 Argi kas nors kitas patikėjo
jam žemę
ir pavedė jam visą pasaulį?
14 Jei tik jis panorėtų
atšaukti savo dvasią
ir gyvybės alsavimą,
15 visi gyvūnai tuojau pražūtų
ir žmonija sugrįžtų į
dulkes.

16 Jei tad turi supratimo,
išgirsk!
Klausykis, ką sakau.

34, 1–37: Elihu'as kreipiasi į išmintinguosius Jobo pokalbio dalyvius ir apkaltina Jobą už tai, kad laiko save nekaltu ir kaltina Dievą. Bet, anot Elihu'o, Dievas negali daryti to, kas nedora.

17 Argi nekenčiantis teisingumo
galėtų valdyti?
Nejau pasmerksi Teisųjį ir
Galingąjį –
18 tą, kuris karaliui sako: 'Esi
niekšas!'
ir kilmingiesiems: 'Esate
nedori!' –
19 tą, kuris nerodo šališkumo
nei didžiūnams,
nei gerbia turtuolį labiau
už vargšą?
Juk jie visi yra jo rankų
darbas.
20 Akies mirksniu jie miršta,
net vidurnaktį;
žmonės parbloškiami ir
išnyksta,
galingieji pašalinami ne
žmogaus ranka.

21 Juk jo akys stebi mirtingojo
kelią
ir mato kiekvieną jo žingsnį.
22 Nėra tamsos ar juodos
nakties,
kurioje nedorėliai slėptis
galėtų.
23 Juk jis nėra paskyręs nė
vienam laiko
stoti prieš Dievo teismą.

24 Jis sutriuškina galinguosius
be kvotimo
ir kitus pasodina jų vietoje.
25 Kadangi jis pažįsta jų
darbus,
juos parbloškia ir
sutriuškina nakčia
26* Parbloškia juos už jų
nedorumą
viešoje vietoje kaip
nusikaltėlius,
27 nes jie buvo neištikimi jam
ir nepaisė nė kiek jo įsakymų.
28 Taip jie privertė vargšus
šauktis Dievo,
ir jis išgirdo prislėgtųjų
pagalbos šauksmą.
29* Jei jis tyli, kas gali jį
smerkti?
Jei jis slėptų savo veidą,
kas galėtų jį matyti,
ar tai būtų tauta, ar
žmogus? –
30 Kad neviešpatautų nedoras
žmogus
nei tie, kurie suvilioja
žmones."

Elihu'as ragina Jobą daryti atgailą

31 „Tarkime, kas nors sakė
Dievui:
'Atkentėjau bausmę,
daugiau nebeužgausiu;
32 pamokyk mane,
kad galėčiau matyti;
jei esu pikta padaręs,
daugiau to nebedarysiu'?
33 Argi jis turėtų atlyginti,
kaip tau patinka,
kadangi tu tai atmeti?
Juk tu turi rinktis, o ne aš;
užtat pasakyk, ką žinai.
34 Protingi žmonės man sakys
ir išmintingas vyras,
mane išgirdęs, tars:

34, 26. 29–33: Šių eilučių hebrajiškasis tekstas nėra aiškus.

35 'Jobas kalba nežinodamas,
jo žodžiai be supratimo.'
36 O, kad Jobas būtų iki galo
išmėgintas,
nes jis kalba kaip nedoras
vyras!
37 Juk jis prideda maištą prie
savo nuodėmės,
ploja rankomis mūsų akyse*
ir vis labiau daugiažodžiauja
prieš Dievą."

Dievas viršija žmogaus akiračius

35 1 Elihu'as tęsė kalbą ir
tarė:
2 „Argi manai, kad teisinga
sakyti:
'Esu teisus Dievo akyse?'
3 Jei tu klaustumei:
'Kokia man iš to nauda?
Ką laimėjau
nenusidėdamas?'
4 Žinau, kokiais žodžiais tau
atsakyti* –
tau ir tavo bičiuliams,
esantiems su tavimi.
5 Pasižiūrėk į dangų ir
pamatyk!
Pastebėk, kaip aukščiau
už tave yra debesys!
6 Jeigu nusidedi, ką jam
pakenki?
Net jeigu tavo kalčių ir
daug, kaip jį paveiki?
7 Jeigu esi teisus, ką jam
duodi,
ką jis gauna iš tavo rankos?
8 Panašų į tave žmogų
paveikia tavo nedorumas
ir kitus mirtinguosius tavo
teisumas.

9 Ir jie dejuoja sunkios
priespaudos slegiami,
šaukiasi pagalbos
galingųjų engiami.
10 Bet nė vienas nesako: 'Kur yra
Dievas, mano Kūrėjas,
kuris duoda jėgų tamsią
naktį,
11 kuris pamoko mus daugiau
negu žemės žvėris,
daro mus išmintingesnius
už padangių paukščius?'
12 Nors jie šaukiasi, bet jis
neatsako,
nes jie išdidūs ir nedori
žmonės.
13 Bet tuščia sakyti, kad
Dievas negirdi
ar kad Visagalis
nepasižiūri.
14* Nors tu sakai, kad jo
nematai,
prieš jį turi bylą ir jo lauki!
15 Bet dabar tu manai,
kad Dievas nebaudžia
ir mažai tekreipia dėmesio
į nuodėmę.

34, 37: ... *ploja rankomis mūsų akyse*: ginčijasi žodžiais su mumis.
35, 4: *Kokiais žodžiais tau atsakyti*: Elihu'as remiasi Jobo pareiškimu, kad nekaltieji kenčia tiek pat, kiek ir nedorėliai. Žr. taip pat Job 22, 2–3.

35, 14–16: Hebrajiškasis šių eilučių tekstas nėra aiškus. Atrodo, jog norima pabrėžti, kad Jobas turėtų suvokti Dievo abejingumą esant tik tariamą. Kadangi Jobas to nesuvokė, Dievas jį nubaus.

16 Bergždžia tau, Jobai,
aušinti burną;
aiškiu, kad nežinai, ką
sakai."

Elihu'as aiškina Jobo kančios prasmę

36 1 Elihu'as tęsė kalbą
ir tarė:
2 „Pakęsk mane dar šiek tiek,
pamokysiu tave,
nes dar turiu šį tą pasakyti
Dievo vardu.
3 Savo žinojimą atnešu iš toli
ir pateisinsiu savo Kūrėją.
4 Iš tikrųjų mano žodžiai –
ne melas;
prieš save jūs matote
žmogų, kuris tikrai žino.

5 Štai, Dievas yra galingas!
Neniekina nė vieno;
galingas jis jėga ir širdimi.
6 Nedorėliui gyventi jis
neleidžia,
bet kenčiantiems yra
teisingas.
7 Akių nuo teisiųjų jis
nenugręžia,
į sostą su karaliais juos
amžiams sodina
ir išaukština juos.
8 Įsipainiojusiems į grandines
ir skausmo pinklių
pagautiems
9 jis parodo, ką jie buvo
padarę –
jų kaltes, – kad jie buvo
įžūliai pasielgę.
10 Atveria ausis jų rūsčiam
žodžiui,
įsako jiems gręžtis nuo
pikto.
11 Jeigu paklauso ir jam
tarnauja,
savo dienas jie užbaigia
gerovėje
ir metus savo baigia
laimingi.
12 Bet jeigu nepaklauso,
jie žūva nuo kalavijo –
miršta, nes nesuvokia.*

13 Nedorieji tik tūžta širdyje,
kai jis ištinka juos,
ir pagalbos nesišaukia.
14 Jie miršta dar savo
jaunystėje,
gėdingo gyvenimo
pasendinti.*
15 Bet Dievas išgelbsti
kenčiantįjį per jo kančią
ir ausis jam atveria
nelaime.
16 Ir tave jis viliojo iš kančios
nasrų,
kai smaginaisi beribiu
pertekliumi,
savo geriausiais valgiais
apkrautu stalu.
17 Bet kai tu teisi kaip
nedorėlis,
ištiks tave teismas ir
teisingumas.

36, 12: *...nes nesuvokia*: neturi sveiko proto nuovokos, nes ją atmetė, kai buvo įspėti (žr. 10 eilutę).

36, 14: *gėdingo gyvenimo pasendinti*: pažodžiui *tarp apeigoms skirtų kekšių*. Turima galvoje pagonių šventųjų vietų kultinė prostitucija – lytinės gamtos dievų garbinimo apeigos. Žr. Įst 23, 18–19.

18 Saugokis, kad nebūtum
pertekliaus suviliotas
ir kyšių didumas tavęs
neišvestų iš kelio.
19 Argi ištikus bėdai tau padės
tavo turtai
ir visos galingos pastangos?
20 Nelauk, kad ateitų naktis –
laikas,
kai tautos staiga pranyks.
21 Saugokis, kad nesigręžtum
į pikta!
Juk dėl to turėjai kentėti
skausmą."

Elihu'as primena Jobui Dievo didybę

22 „Atsimink, kokia didinga
yra Dievo galybė!
Kas gali taip pamokyti,
kaip jis daro?
23 Kas gali pasakyti Dievui,
kaip elgtis,
ar jam prikišti: 'Tu
neteisingai pasielgei'?
24 Atsimink, kad turi šlovinti
jo darbą,
apie kurį mirtingieji giedojo
giesmes.
25 Visa žmonija mato Dievo
darbą,
kiekvienas žvelgia į jį iš toli."

Dievas valdo audras

26 „Iš tikrųjų Dievas yra didis,
pranoksta mūsų žinojimą;
skaičius jo metų
neištiriamas.
27 Juk jis buveinėje savo
sukuria vandens lašus,
iš gausybės jie susiburia į
lietų.
28 Debesys išpila lietų,
gausiai apipila
mirtinguosius.
29* Argi gali kas suprasti
debesų skleidimą,
perkūno griausmus iš jo
buveinės?
30 Štai jis žaibuoja per visą
padangę,
jūros gelmės yra jo sostas.
31 Juk taip* jis maitina tautas,
parūpina apsčiai maisto.
32 Savo rankose jis laiko žaibą,
nurodo jam, kur trenkti.
33 Už jį kalba jo perkūnija
ir uždega pyktį nedorybei."

37 1 „Ir dėl to man širdis
dreba,
iš savo vietos šoka.
2 Klausykitės jūs visi jo
griausmingo balso*
ir iš burnos einančio garso.
3 Visur po dangumi,
lig žemės pakraščių,
jis paleidžia jį drauge su
savo žaibu.
4 Tada trenkia riaumojantis
garsas, –
Dievas griaudžia savo
didingu balsu.
Savo žaibų jis nesulaiko,
kol nenutyla jo balsas.

36, 29–33: Hebrajiškas tekstas nėra aiškus. Užtat daugeliu atvejų šių eilučių vertimai yra skirtingi, nes vertėjai nesutaria.

36, 31: *Juk taip*: pažodžiui *Tokiu būdu*. Atrodo, kad tai yra nuoroda į lietų – žr. 27 eilutę.
37, 2: ... *balso*: perkūnijos.

5 Dievas nuostabiai griaudžia
savo balsu,
daro nuostabius darbus,
kurių suvokti negalime.
6 Juk jis sniegui įsako:
'Krisk ant žemės!'
o lietui ir liūčiai: 'Sodriai
palyk!',
7 Jis sustabdo žmonių rankas
nuo darbo,
kad kiekvienas žmogus
pažintų, ką jis padaro.
8 Tada žvėrys lenda į savo urvą
ir atsigula savo lindynėje.
9 Vėtra išeina iš savo buveinės*
ir iš šiaurės vėjų kandus
šaltis.
10 Dievas atsikvepia, ir
pasidaro ledas,
platūs vandenys greitai
užšąla.
11 Jis debesis prikrauna
drėgmės
ir skleidžia savo žaibo
debesis.
12 Pagal jo užmojį jie plaukia
iš visų pusių,*
kad įvykdytų visa, ką jis
jiems įsako,
visur gyvenamos žemės
paviršiuje.
13 Ar kaip rykštė, ar kaip
malonė savo žemei –
jis padaro, kad tai
atsitinka."

Baigminis Elihu'o iššūkis Jobui

14 „Tai suvok, Jobai, stabtelėk
akimirksnį
ir pamąstyk apie
nuostabius Dievo darbus.
15 Argi tu žinai, kaip Dievas
valdo debesis
ir padaro, kad žaibas
plyksteli jo debesyje?
16 Argi tu žinai, kaip danguje
jis pasveria debesis, –
nuostabius darbus to, kuris
vienintelis viską žino?
17 Ne! Tu tik gali leipti nuo
kaitros su savo
drabužiais,
kai žemė yra apmirusi nuo
pietų vėjo.
18 Argi tu gali jam padėti
išskleisti dangaus
skliautą,*
tvirtą kaip nulietas
veidrodis?
19 Pasakyk tad mums,
ką turime jam sakyti;
mes negalime ginčytis,
nes tūnom tamsoje.
20* Ar bus apie tai jam
pasakyta, kai kalbėsiu?

37, 9: ... *iš savo buveinės*: senovėje buvo tikima, kad audros laikomos uždarytos saugioje vietoje.

37, 12: ... *jie plaukia iš visų pusių*: lietus (žr. Job 36, 27), debesys (žr. Job 36, 29–30), žaibas ir perkūnas (žr. Job 36, 32–33), sniegas (žr. Job 37, 6), vėjai (žr. Job 37, 9).

37, 18: ... *dangaus skliautą*: senovėje dangaus skliautas buvo laikomas lubomis, virš kurių yra *vandenys viršum skliauto* (žr. Pr 1, 6–7; 7, 1). Šioms luboms tapus tokioms kietoms kaip metalas, įprasti lietūs nebepasiekdavo žemės (žr. Kun 26, 19; Įst 28, 23).

37, 20: Ar angelas neatkreips į tai Dievo dėmesio?

Nejau žmogus kada nors
norėjo būti sunaikintas?
21* Dabar tad žmonės negali
žiūrėti į saulę,
per skaisčiai ji šviečia,
kai pakyla vėjas ir nuvalo
padanges.
22* Iš šiaurės vėjas atpučia
auksinę pašvaistę;
Dievą gaubia šiurpulinga
didybė.
23 Visagalis – mums
nepasiekiamas!
Jis didingas jėga ir
teisingumu, didelio
teisumo jis nepažeis.
24 Todėl žmonės jo pagarbiai
bijo;
jis negerbia žmogaus,
laikančio save išmintingu."

G. VIEŠPATIES KALBA

Jobai, ar gali atsakyti į šiuos klausimus?

38 1* Tada VIEŠPATS kreipėsi į Jobą iš audros. Jis tarė:

2 „Kas yra tasai,
kuris temdo {mano}
užmoji,
kalbėdamas nieko
nesupratęs?
3 Susijuosk diržu strėnas*
kaip vyras,
aš tavęs klausiu, o tu man
atsakyk!

4 Kur buvai, kai dėjau žemės
pamatus?
Pasakyk man, jeigu
išmanai!
5 Kas nustatė jos matmenis –
tikrai tu žinai!
Argi kas ištiesė ant jos
matavimo virvę?
6 Į ką buvo jos šulai įleisti
ir kas padėjo jos kertinį
akmenį,
7 kai drauge giedojo
rytmetinės žvaigždės
ir visi dangaus gyvūnai* net
šaukė iš džiaugsmo?
8 Arba – kas uždarė jūrą už
durų,
kai ji prasiveržė iš {žemės}
gelmių;

37, 21: Atrodo, kad ši eilutė neturi reikšmės Elihu'o kalbos kontekste. Elihu'as ką tik atmetė mintį susitikti su Dievu. Jeigu žmonės negali žiūrėti į saulę dėl jos akinančios šviesos, teigia Elihu'as, juo labiau žmonės negali žvelgti į Dievo spindesį.

37, 22: Abejonės ir nežinojimo audros dingsta, ir iš šiaurės, – paslaptingos Dievo buveinės, – ateina didingų Dievo kelių apreiškimas. *Šiaurė* yra Dievo buveinės įvaizdis.

38, 1: Dabar pats VIEŠPATS įsikiša į ginčą ir kreipiasi į Jobą dviem kalbomis (žr. Job 38–39 ir 40–41). VIEŠPATS kalba apie savo išmintį ir galybę, kurios pernelyg viršija Jobo būklę. Užtat Jobas niekad neturėtų drįsti reikalauti, kad Dievas pateisintų savo veiksmus. Dievas kreipiasi į Jobą *iš audros*. Audra yra dažnas Dievo apsireiškimo fonas Senajame Testamente. Žr. Ps 18; 50; Nah 1, 3; Hab 3.

38, 3: ... *susijuosk diržu strėnas*: *pasiruošk kovai*, t. y. perkeltine prasme būk pasirengęs gintis.

38, 7: ... *visi dangaus gyvūnai*: pažodžiui *Dievo sūnūs*, t. y. *angelai*. Žr. Job 1, 6.

9 kai apdengiau ją debesų
apdaru
ir suvysčiau liršto rūko
vystyklais;
10 kai padariau bangų mūšą
jos ribomis
ir įstačiau duris su
skląsčiais,
11 tardamas: 'Iki čia ateik,
bet ne toliau,
čia tavo galingos bangos
suduš!'?
12 Argi kada nors savo
gyvenime esi įsakęs,
kad aušra ateitų ir diena
prasidėtų?
13 Argi esi įsakęs, kad aušra
paimtų žemę už kampų
ir iškratytų iš jos
nedorėlius?
14 Žemė pakeičiama kaip
molis po antspaudu
ir nudažoma, tarsi būtų
drabužis.
15 Nedorėliai nustoja savo
šviesos,
palūžta pakeltoji ranka.

16 Argi esi įėjęs į jūros
šaltinius,
vaikščiojęs po bedugnės
gelmes?
17 Argi buvo tau atvertos
mirties durys,
ar matei Šeolo vartus?
18 Argi išmatavai žemės plotą?
Jeigu visa tai žinai, –
pasakyk man!
19 Kuris kelias veda į šviesos
buveinę,
kur yra tamsos vieta,
20 kad galėtumei nuvesti jas
į jųjų valdas
ir parodyti joms takus į jų
namus?
21* Tikrai tu žinai, nes ten
kadaise gimei,
ir tavo metų skaičius
apstus!

22* Argi esi kada nors įėjęs
į sniego sandėlius
ar matęs krušos išteklius,
23 kuriuos taupau nelaimės
metui,
puolimo ir karo dienoms?
24 Kaip rasti kelią į vietas,
iš kur siunčiama šviesa
ar iš kur rytys išsiskirsto
po žemę?
25 Kas iškirto griovį lietaus
srautams,
kelią perkūnijos debesiui,
26 kad palytų žemėje,
kur niekas negyvena,
dykumoje, kur nėra jokio
žmogaus,
27 kad pasotintų vienišus tyrus
ir žemė išželdintų žolę?

28 Argi lietus turi tėvą?
Argi rasos lašai buvo
pradėti kaip vaikai?
29 Kas yra ledo motina?
Kas pagimdė dangaus
šerkšną?

38, 21: Dievo ironija.
38, 22–23: Taip Dievas panaudojo krušos audrą Jozuės priešams Gibeono mūšyje nugalėti. Žr. Joz 10, 11; Sir 46, 5.

30 Vanduo tampa kietas kaip
akmuo,
bedugnės paviršius užšąla.
31* Argi gali surišti Sietyno
grandines
ar atrišti Šaulio diržą?
32 Argi gali išvesti laikui atėjus
žvaigždes
ar parodyti kelią Grįžulo
Ratams ir palydai?
33 Argi žinai dangaus skliauto
įstatus,
ar gali padaryti, kad jie
valdytų žemę?

34 Argi gali pakelti balsą
debesyje
ir apsigaubti audros
vandenimis?*
35 Argi gali siųsti žaibus pagal
užduotį,
ar jie tau sakys: 'Tavo
paslaugoms!'
36* Kas pasako ibisui,
kada Nilas patvins,
ar gaidžiui praneša, kad
bus lietaus?

37 Kas išmintingai
suskaičiuoja debesis,
išpila dangaus vandens
ąsočius,
38 kai žemės dulkės sukietėja
ir grumstai sulimpa?
39 Argi gali sumedžioti grobį
liūtei
ar numalšinti jauniklių
alkį,
40 kai jie tykoja savo urve
ar guli pasalom savo
lindynėje?
41 Kas aprūpina varną penu,
kai jos jaunikliai šaukiasi
Dievo,
žiodami alkanus snapus?"

39

1 „Ar tu žinai metą,
kada kalnų ožkos vai-
kuojasi,
ar stebi, kai stirnos
atsiveda?
2 Ar žinai mėnesių skaičių,
kurį jos turi išnešioti,
ar nustatai joms metą
vaikuotis,
3 kai jos susiriečia,
gimdydamos savo vaisių,
ir atveda savo jauniklį?
4 Sustiprėja jų jaunikliai,
užauga po grynu dangumi,
išeina ir pas jas nebegrįžta.

5 Kas paleido laukinį asilą,
kas atrišo jam pančius?
6 Aš padariau dykumą jo
namais,
druskingąsias žemes jo
buveine.
7 Iš miesto sąmyšio jis
šaiposi,
varovo šauksmų negirdi.
8 Klajoja po kalnus tarsi
po savo ganyklą
ir susiieško ėsti, kas žalia.

9 Argi stumbras sutiktų tau
tarnauti,

38, 31–32: Žr. Job 9, 9.
38, 34: ... *apsigaubti audros vandenimis*: apsigaubti audros debesimi, kaip daro Dievas apsireikšdamas. Žr. Ps 18, 12.
38, 36: Dieviškosios išminties atspindžiai, pastebimi paukščių instinkte.

ar jis leistų naktį prie tavo
ėdžių?
10 Argi galėtumei pririšti
stumbrą virvėmis prie
vagos,
ar jis tau suakėtų tavo
slėnius?
11 Argi juo pasikliausi dėl jo
didelės jėgos
ir patikėsi jam savo sunkų
triūsą?
12 Argi esi tikras, kad jis sugrįš
ir parneš tau javus į tavo
klojimą?

13* Stručio sparnai smagiai
plazdena,
bet jie neturi plunksnų.
14* Juk jis palieka savo
kiaušinius žemėje,
leidžia smiltims juos
šildyti.
15 Užmiršta, kad koja gali juos
sumindžioti
ar laukinis žvėris sutrypti.
16 Savo jauniklius jis šiurkščiai
atmeta, tarsi ne jo būtų,
ir nesirūpina, kad jo
pastangos buvo tuščios.
17 Juk Dievas padarė jį kvailą
ir nedavė jam supratimo.
18 Tačiau kai išskleidęs
sparnus metasi bėgti,
apjuokia arklį ir jo raitelį.

19* Argi tu duodi žirgui
stiprybę,
ar tu apklojai sprandą
jam karčiais?
20 Argi tu šokdini jį kaip žiogą
ir gąsdini žmones jo
piktu prunkštimu?
21 Kanopa noriai jis kasa
slėnio žemę;
visa savo stiprybe veržiasi į
mūšį.
22 Iš baimės tyčiojasi
nesutramdomas;
nešoka į šalį nuo kalavijo.
23 Ant jo barška strėlinė,
blizga iešmas ir ietis.
24 Virpėdamas iš nekantrumo,
jis šuoliuoja;
išgirdęs rago gausmą,
nebenustovi.
25 Kaskart ragui gaudžiant,
jis prunkščia: ‘Aha!’
Iš tolo jis girdi mūšį,
vadų įsakymus ir kareivių
šauksmus.

26 Argi iš tavęs išmoko
sakalas skraidyti
ir išskleisti sparnus pietų
link?
27 Argi tavo įsakymu erelis
sklando
ir aukštai suka lizdą?
28 Ant uolos jis gyvena,
įsitaiso stačios uolos
tvirtovėje.
29 Iš ten jis žvalgosi grobio;
jo akys mato laimikį iš tolo.

39, 13: Stručio sparnai negali pakelti jo nuo žemės, bet jam padeda greitai bėgti.
39, 14–17: Buvo tikima kad stručiai, dėdami kiaušinius smėlyje, žiauriai išmesdavo savo mažylius. Žr. Rd 4, 3.
39, 19–23: Garsus karo žirgo aprašas.

[30] Jo jaunikliai gurkia kraują;
kur yra užmuštųjų, ten ir jis."

Jobai, jau metas, kad tu man atsakytum

40 [1] Atsakydamas Jobui,
VIEŠPATS tarė:
[2] „Argi priekaištų ieškotojas
bylinėsis su Visagaliu?
Kas tik ginčijasi su Dievu,
turi atsakyti."
[3] Jobas atsakė VIEŠPAČIUI.
Jis tarė:
[4] „Štai esu menkutis!
Ką galiu tau atsakyti?
Užsiimu sau ranka burną.
[5] Nors kartą kalbėjau,
nebekalbėsiu;
nors dusyk, daugiau to
nebedarysiu."
[6] Tada iš audros VIEŠPATS
Jobui dar kartą atsakė:

[7] „Susijuosk diržu strėnas
kaip vyras;
aš tave klausiu, ir tu man
atsakyk!
[8] Argi tu paneigsi net mano
teisingumą?
Nejau mane pasmerksi, kad
pats būtum pateisintas?
[9] Argi tavo ranka kaip Dievo
ir gali griausti tokiu balsu
kaip jis?
[10] Jei taip, pasipuošk didybe
ir orumu,
apsirenk garbe ir spindesiu.
[11] Duok valią savo pykčio
įniršiui,
pažvelk į kiekvieną išdidų
žmogų ir jį pažemink.
[12] Taip, pažvelk į kiekvieną
išdidų žmogų, pažemink jį;
sumindyk nedorėlius ten,
kur jų yra.
[13] Palaidok juos visus drauge
žemėje,
užrakink juos tamsiajame
mirusiųjų pasaulyje.
[14] Tada ir aš pripažinsiu tau,
kad tavo dešinė gali tave
išgelbėti.

[15] Pagalvok apie Begemotą,*
kurį padariau kaip ir tave;
jis ėda žolę kaip jautis.
[16] Štai jo jėga šlaunyse,
jo galybė pilvo raumenyse.
[17] Savo uodegą jis padaro
kietą
kaip kedras,
raumenys jo šlaunų suausti
į viena.
[18] Jo kaulai yra kaip vario
vamzdžiai,
galūnės tarsi geležinės
lazdos.

[19] Jis yra pirmasis didžiųjų
Dievo darbų –
tik jo Kūrėjas gali traukti
prieš jį kalaviją.
[20] Juk žolės jam duoda kalnai,
kur visi laukų žvėrys
smaginasi.
[21] Po lotosais jis guli
pelkės nendrių
prieglobstyje.

40, 15: ... *Begemotą*: hipopotamą. Begemotas yra ir pabaisa, ir mitologinis chaoso bei blogio simbolis.

22 Lotosai slepia jį ūksme,
upelio gluosniai jį
priglaudžia.
23 Net kai upė patvinsta,
jis neišsigąsta;
išlieka ramus, nors
Jordanas tekėtų į
nasrus.
24 Kas gali pagauti jį kabliais
ar perverti jo šnerves vąšu?

25 Argi gali pagauti meškere
Leviataną*
ar surišti jo nasrus virve?
26 Argi gali įverti virvę jam į
šnerves,
kabliu nasrus perdurti?
27 Argi jis maldaus tavęs,
kad paleistum,
gerinsis tau švelniais
žodžiais?
28 Argi jis sudarys sandorą su
tavimi,
ar priimsi jį kaip amžiną
vergą?
29 Argi žaisi su juo kaip su
paukščiu,
ar laikysi jį pririštą savo
merginų pramogai?
30 Argi derėsis dėl jo
prekiautojai,
ar išsidalys jį pirkliai?*
31 Argi gali prismaigstyti
jam odą žeberklų
ar jo galvą žūklės iečių?
32 Kartą kėlęs prieš jį ranką,
atsimink kovą ir daugiau
nebandyk!“

41 1 „Tikėk* manimi, kas
tik pamato Leviataną,
netenka drąsos ir puola ant
žemės.
2 Argi jis nėra nuožmus tam,
kas jį pažadina?
Kas galėtų prieš jį* stoti?
3 Kas jam priešintųsi ir
nenukentėtų?
Po visu dangumi, kas?

4 Vargu ar man reikia kalbėti
apie jo kojas
bei jo žygdarbių
smulkmenas ir grakštų
sudėjimą.
5 Kas gali nuplėšti jo išorinę
apdangą
ar perdurti jo dvigubus
šarvus?
6 Kas gali priversti jį pražioti
savo nasrus?
Klaiką kelia jo pliki
dantys!
7 Jo nugarą dengia tarsi eilės
skydų,

40, 25: ... *Leviataną*: krokodilą. Leviatanas yra ir jūros pabaisa, vaizduojanti chaosą. Žr. Job 3, 8; 26, 13; Ps 74, 14. Dievo akyse jis yra tik žaislas. Žr. Ps 104, 26.

40, 30: ... *pirkliai*: pažodžiui *kanaaniečiai*. Kanaaniečiai buvo laikomi gerais pirkliais. Užtat jų vardas ir ženklino pirklius. Žr. Pat 31, 24. Šios eilutės prasmė tokia: krokodilas yra pernelyg galingas Dievo kūrinys, kad galėtų būti parduodamas kaip paprasta žuvis.

41, 1–34: Leviatanas nėra paprastas kūrinys, bet jūros pabaisa, įasmeninanti chaosą.

41, 2: ... *prieš jį*: kai kuriuose hebrajiškojo teksto rankraščiuose: *prieš mane*, t. y. prieš Dievą. Tas pat sakytina apie *jam* 3 eilutėje.

glaudžiai sukabintų ir
kietų kaip akmuo.
8 Vienas skydas prišlijęs
prie kito,
kad net oras negali tarp jų
praeiti.
9 Sujungti vienas su kitu,
jie vienas kitą
neatskiriamai apkabina.
10 Kai jis čiaudi, blyksteli
šviesa;
jo akys tarsi aušros
prošvaistė.
11 Iš jo nasrų šoka liepsnos,
lekia žėrinčios kibirkštys.
12 Iš jo šnervių *eina* dūmai,
tarsi iš verdančio puodo ant
žabų ugnies.
13 Jo alsavimas uždega
anglis,
liepsnos pliūpsi iš jo nasrų.
14 Jo sprande slypi jėga;
klaikas apima visus jį
išvydusius.
15 Jo raumenų sluoksniai
glausti,
standūs ir nepajudinami.
16 Jo širdis tvirtai nulieta
kaip akmuo,
kieta kaip apatinė
girnapusė.
17 Kai jis piestu stoja, net
galiūnai dreba,
nustėrę iš klaiko traukiasi.
18 Kas jį pultų, nenugalėtų
kalaviju;
nenugalėtų nei ietimi,
nei sviediniu, nei iešmu.
19 Geležį jis laiko šiaudais,
sudūlėjusiu medžiu – varį.
20 Strėlė neprivers jo bėgti;
laidynės akmenys jam
tarsi šapai.
21 Vėzdai laikomi šiaudais;
jis juokiasi iš iečių
zvembimo.
22 Jo pilvas kaip aštrios
šukės;
jis šliaužia purvu tarsi
kūlimo šlajos.
23 Jis padaro, kad gelmė
kunkuliuoja tarsi katilas,
sumaišo jūrą kaip tepalų
puodą.
24 Paskui save jis palieka
blizgantį taką;
galėtum pamanyti,
kad gelmė yra žila.
25 Žemėje sau lygaus neturi;
jis yra kūrinys be baimės.
26 Jis apžiūri visa, kas didinga;
jis yra visų išdidžiųjų
gyvūnų karalius."

Jobas atšaukia savo žodžius

42 1 Tada Jobas, atsakydamas VIEŠPAČIUI,
tarė:
2* „Žinau, kad tu gali visa
padaryti;
ką tik užsimoji, tu gali
įvykdyti.
3 'Kas yra tasai, kuris
temdo {mano} užmojį,
kalbėdamas be supratimo?'

42, 2–6: Hebrajiškajame tekste šie paskutiniai Jobo žodžiai yra pertraukiami Dievo žodžių intarpais. Jie pakartoja Job 38, 2–3 tekstą.

Iš tikrųjų kalbėjau apie tai,
ko nesupratau,
apie dalykus,
pranokstančius mane
savo nuostabumu,
kurių nežinojau.
4 'Klausykis, aš kalbėsiu;
aš tavęs klausiu, ir tu man
atsakyk.'
5 Buvau girdėjęs gandus apie
tave,
bet dabar mano akys regi
tave;
6 todėl aš gėdinuos visko,
ką esu pasakęs,
ir atgailauju dulkėse ir
pelenuose."

H. EPILOGAS

Dievas pasako, kad Jobas yra teisus

7* VIEŠPATS, pabaigęs kalbė-
ti Jobui, Elifazui Temaniečiui
tarė: „Mane apėmė pyktis ant
tavęs ir tavo dviejų bičiulių, nes
nekalbėjote apie mane teisin-
gai, kaip darė mano tarnas Jo-
bas. 8* Dabar tad pasiimkite
septynis jaučius bei septynis*
avinus, nueikite pas mano tar-
ną Jobą ir atnašaukite už save
deginamąją auką. Tegu mel-
džiasi mano tarnas Jobas už
jus, nes atsižvelgsiu į jo mal-
dą, kad nesielgčiau su jumis
pagal jūsų kvailystę, kadangi
nesakėte tiesos apie mane,
kaip mano tarnas Jobas pada-
rė." 9 Taigi Elifazas Temanie-
tis, Bildadas Šuhietis ir Zofa-
ras Naamatietis nuėjo ir įvyk-
dė, ką VIEŠPATS buvo jiems
paliepęs. VIEŠPATS atsižvelgė
į Jobo maldą.

Naujoji Jobo laimė

10 VIEŠPATS pakreipė Jobo
dalią, kai jis pasimeldė už sa-
vo bičiulius. VIEŠPATS davė Jo-
bui dvigubai daugiau, negu jis
buvo anksčiau turėjęs. 11 Tada
suėjo pas jį visi jo broliai bei
seserys ir visi, kurie jį buvo
anksčiau pažinoję. Jie valgė
duoną jo namuose su juo, reikš-
dami jam užuojautą ir paguo-
dą dėl tos nelaimės, kuria
VIEŠPATS buvo jį ištikęs. Kiek-
vienas jų davė jam po vieną
kesitą* ir vieną auksinį žiedą.
12 VIEŠPATS laimino vėlesnįjį
Jobo gyvenimą labiau negu jo
pradžią. Jobas turėjo keturio-
lika tūkstančių avių, šešis

42, 7: Jahvė – VIEŠPATS – papeikia tris Jobo bičiulius už tai, kad jie, nors gerai manydami, neteisingai kaltino Jobą. Elihu'as epiloge nėra minimas.

42, 8: Jobas tampa savo bičiulių užtarėju, kaip buvo kiti didieji Senojo Testamento žymūnai, Abraomas bei Mozė ir mūsų Viešpats Jėzus Kristus, kurio jie laukė ir apie kurį jie kalbėjo. *Septyni* yra šventas ir simbolinis skaičius Šventajame Rašte ir Artimuosiuose Rytuose.

42, 11: ... *kesitą*: senovinis nežinomos vertės piniginis vienetas. Žr. Pr 33, 19; Joz 24, 32. ... *auksinį žiedą*: nosiai ar ausims.

tūkstančius kupranugarių,
tūkstantį jungų jaučių ir tūks-
tantį asilių.
13 Jis turėjo taip
pat septynis sūnus ir tris duk-
teris.
14* Pirmąją pavadino Je-
mima, antrąją Kezija ir trečią-
ją Keren-Kapucha.
15 Visoje
šalyje nebuvo gražesnių mote-
rų už Jobo dukteris. Jų tėvas
davė joms palikimą lygiai su
broliais.*
16 Iš viso Jobas gyve-
no dar šimtą keturiasdešimt
metų,* matė savo sūnus ir sa-
vo vaikaičius iki ketvirtos kar-
tos.
17 Jobas mirė gerai įmetė-
jęs, sulaukęs žilos senatvės.

42, 14: Jobo dukterų vardai pabrėžia jų žavų grožį: Jemima – Balandis; Kezija – Cinamono žiedas (žr. Ps 45, 9); Keren-Kapucha – Akių šešėlis.

42, 15: ... *davė joms palikimą lygiai su broliais*: paprastai dukterys neturėjo teisės paveldėti. Tik nesant sūnų buvo daroma išimtis. Žr. Sk 27, 1–11.

42, 16: ... *šimtą keturiasdešimt metų*: kaip Jobui buvo sugrąžinta dviguba nuosavybė, lygiai taip ir amžius buvo padvigubintas (žr. Ps 90, 10).

PSALMYNAS

Psalmynas, arba Psalmių knyga, yra šimto penkiasdešimties Šlovės giesmių rinkinys. Šis skaičius tėra tik apytikris, nes keletas psalmių apima dvi ar net daugiau giesmių, kurios iš pradžių buvo nepriklausomos, o kitos, iš pradžių sudariusios vieną giesmę, buvo suskaldytos į dvi ar daugiau giesmių. Be to, kai kurios psalmės ir psalmių dalys Psalmyne pasikartoja.

Hebrajų kalba psalmės vadinamos Tehilim – „Šlovės giesmėmis". Jos yra himnai ir giesmės Dievui pagarbinti, jam padėkoti, prašyti ir išpažinti kaltes. Taigi psalmių turinys turi plačią skalę. Turinio skalė atspindi Sandoros bendrijos atsiliepimą tikėjimu Dievu, jo išganymo užmoju asmeniškoje ir bendrijos patirtyje.

Psalmynas yra labiausiai pažįstama ir mėgstama knyga. Jis atspindi visą išganymo istoriją ir raiškiai apibūdina Sandoros bendrijos istorinę sąmonę. Skaityti Psalmyną – tai plaukti upe, vadinama išganymo istorija, nes jos himnai ir giesmės sklidini Šventojo Rašto tikėjimo savitumo ir bendražmogiško skambesio. Tai Senasis Testamentas, išgiedotas giesme.

Psalmės yra žmogaus kreipiniai į Dievą; psalmės yra ir Dievo žodžiai žmogui. Žvelgiant į visą išganymo istoriją, vienas dalykas itin krinta dėmesin: Sandoros bendrija suprato savo istorijos vingius kaip sambūvį su Dievu – pokalbį su Istorijos Viešpačiu išganymo istorijos dramoje. Likiminiu įvykiu – išvedimu iš Egipto – Dievas sukūrė tautą iš padrikos minios ir sudarė su ja Sandorą. Ši istorijos samprata – sambūvis ir pokalbis su Dievu istorijos dramoje – yra gaivus proveržis religijų istorijoje. Hebrajai pirmieji išgyveno istorijos prasmę kaip Dievo apsireiškimą ir mokėsi ne tik žvelgti istorijai į akis, bet ir drauge ją savyje justi.

Mūsų giesmynai surenka į vieną daugelio kartų giesmes, kuriomis mūsų tauta pagarbina Dievą, prašo palaimos, atsiprašo ir dėkoja. Psalmynas yra poetinis pasakojimas apie Sandoros bendrijos nuotykį su Dievu nuo pat Dovydo amžiaus (X a. prieš Kristų) bemaž iki pat Senojo Testamento užsklandos. Visa bėda, kad beveik neįmanoma atskiras psalmes susieti su jų istorinėmis aplinkybėmis. Psalmynas nenurodo nei datos, nei aplinkybių, kurios leistų susieti atskiras psalmes su išganymo istorijos datomis, aplinkybėmis, asmenimis.

Senajame Testamente vyrauja pažiūra, kad Dovydas yra įkvėptasis viso Psalmyno autorius. Dovydo autorystė nėra iš piršto išlaužtas dalykas, nes jis davė pradžią muzikai ir giesmei Dievo garbinimo pamaldose. Istorija liudija, kad Dovydas buvo poetas–dainius ir kūrė psalmes. Bet psalmės netapo Psalmynu iš karto. Mūsų skaitomas

Psalmynas yra potremtinės Sandoros bendrijos laimėjimas. Jis atspindi potremtinio laikotarpio liturginius poreikius. Todėl dera Psalmyną vadinti Antrosios šventyklos giesmynu (515 m. prieš Kristų). Padrikos psalmės buvo renkamos į giesmyną tarp IV–II amžių prieš Kristų. Ilgainiui jį sudarė penketas rinkinių – „knygų". Nūdien Ps 1 yra viso Psalmyno įvadas, o Ps 150 – viso psalmių rinkinio užsklanda. Penkiadalė sąranga, regis, seka Penkiaknyge – penkiadale Mozės knyga.

Psalmės nėra saviti izraeliečių kūriniai, bet yra sukurtos pagal Artimųjų Rytų poezijos taisykles. Šis faktas paaiškina psalmių žmogiškąjį pradą ir padeda jas geriau suprasti. Pagal Sandoros bendrijos tikėjimą, Istorijos Viešpats yra Dievas, kuris įeina į istoriją gelbėti engiamųjų ir tramdyti engėjų. Sandoros bendrija, apreiškimu Dievo prašnekinta, išmoko žiūrėti įvykiams į akis ir drauge juos justi savyje. Užtat Sandoros bendrijai būdinga atsiminti praeities įvykius. Atsiminimas nėra tik atpasakojimas, kas buvo kadaise įvykę. Praeitis sudabartinama – plasta pamaldų dalyvių tikėjime, skiepija amžių patirtį bei išmintį ir moko skirti amžinuosius pradus.

Daugumos psalmių pradžioje randame nuorodas apie atskirą psalmę: kaip ji turi būti giedama, kokie muzikos instrumentai turi lydėti giedojimą, su jos sukūrimu siejamos istorinės aplinkybės, autoriaus vardas ir pan. Šios nuorodos buvo pridėtos, bent daugeliu atvejų, vėlesnių Psalmyno redaktorių. Jos yra vertingos, nes atspindi seną tikėjimo kraitį. Maždaug pusė psalmių priskiriama Dovydui; kitos psalmės priskiriamos Šventyklos giesmininkų chorams – Koraho sūnums ir Asafo sūnums. Mozei, Saliamonui, Hermanui ir Etanui priskiriama po vieną psalmę.

Psalmyno metmenys

A.	Pirmoji knyga	1–41
B.	Antroji knyga	42–72
C.	Trečioji knyga	73–89
D.	Ketvirtoji knyga	90–106
E.	Penktoji knyga	107–150

A. PIRMOJI KNYGA

1 Dvejopas* kelias

I [1] Laimingas, kas atmeta nedorėlių patarimą,
kas neina nusidėjėlių keliu*
ir nebendrauja su pašaipūnais,
[2] bet VIEŠPATIES įstatymu džiaugiasi
ir šnabžda* jo mokymą dieną ir naktį.

[3] Jis yra lyg medis,
pasodintas prie tekančio vandens,
duodantis vaisių laikui atėjus,
tas kurio lapai nevysta.
{Ką tik daro, jam sekasi.}

II [4] Ne taip su nedorėliais, ne taip,
jie kaip vėjo blaškomi pelai!
[5] Užtat nedorėliai Teisme* neatsilaikys
nei nusidėjėliai teisiųjų sueigoje,
[6] nes VIEŠPATS globoja teisiųjų kelią,
o nedorėlių kelias į pražūtį veda.

2 Visuotinė Mesijo karalystė

I [1] Dėl ko niršta gentys,
kodėl tautos tuščiai maištauja?
[2] Žemės karaliai ruošiasi mūšiui
ir valdovai išvien tariasi
prieš VIEŠPATĮ ir jo pateptąjį:*
[3]* „Nūn veržkimės iš jų jungo grandinių
ir nusikratykime jų pančių!“

II [4] Bet aukštybių soste sėdintis juokiasi;
VIEŠPATS iš jų tyčiojas.

1, 1–6: Viso Psalmyno įžanga. Ši psalmė aptaria dvejopą kelią – doro ir nedoro žmogaus likimą.
1, 1: ... *keliu*: įprastas Šventraščio žodis ženklinti *gyvenimo būdui* ar doroviniam elgesiui.
1, 2: ... *šnabžda*: mąstymo maldą, skaitydamas pusbalsiu. Žr. Ps 63, 6.
1, 5: ... *Teisme*: Didžiajame Teisme.
2,1–12: Mesijinė psalmė, t. y. rodanti į Mesiją – Kristų. Psalmininkas vaizduoja tautų sukilimą prieš Dievą ir jo pateptąjį karalių (I), Dievo atsakymą (II), mesijinį įsaką (III) ir maištininkams duotą įspėjimą (IV).
2, 2: ... *pateptąjį*: hebrajiškai *mašijah* – iš čia žodis Mesijas, graikiškai *christos* – iš čia žodis Kristus. Karalius ir vyriausiuosius kunigus hebrajai įvesdavo į jų tarnybos pareigas, patepdami aliejumi. Žr. Ts 9, 8; 1 Sam 9, 16; 16, 12–13; Kun 8, 12; Sk 3, 3.
2, 3: Kalba maištininkai.

5 Paskui jis pratrūksta ant jų įniršęs,
sukeldamas klaiką savo pykčiu:
6* „Juk aš pasodinau soste savo karalių ant Siono –
savo šventojo kalno!“

III 7 Aš* paskelbsiu VIEŠPATIES įsaką:
VIEŠPATS man tarė: „Tu esi mano sūnus,
šiandien aš tave pagimdžiau.
8 Prašyk manęs, ir padarysiu tautas tavo valdomis,
visus žemės pakraščius tavo nuosavybe.
9 Geležiniu skeptru gali joms kirsti,
kaip molinius indus į šukes daužyti.“

IV 10 Nūn tad, karaliai, supraskite;
žemės valdovai, būkite įspėti.
11 Tarnaukite VIEŠPAČIUI pagarbia baime,
drebėdami
12 reikškite pagarbą,*
kad jis neįnirštų, ir kelyje nežūtumėte,
nes jo pyktis ūmus.

Laimingi visi, kurie prie jo glaudžias!

3 Pasitikėjimas* Dievu pavojuje

1 *Dovydo psalmė.*
Kai jis bėgo nuo savo sūnaus Absalomo.

I 2 Ai, VIEŠPATIE, kiek daug yra mano priešų!
Daug tų, kurie mane puola!
3 Apie mane daugelis sako:
„Dievas jo neišgelbės!“ {Sela}*

2, 6: Kalba Dievas. ... *Siono – savo šventojo kalno*: *Dievo kalnas* buvo Sinajus, kur Mozė susitiko su Dievu ir gavo iš jo Įstatymą (žr. Iš 3, 1; 18, 5; 24, 12–18; Įst 33, 2; 1 Kar 19, 8). Saliamonui pastačius Šventyklą ant Siono kalvos (žr. 2 Sam 5, 7–9), ši kalva tapo ypatingu kalnu, ant kurio gyveno Dievas ir į kurį žmonės lipdavo jo pagarbinti (žr. Įst 12, 2–3b). Siono kalnas davė savo vardą visai Jeruzalei – mesijiniam miestui, į kurį susirinks visos tautos. Žr. Iz 2, 1–3; 11, 9; 24, 23; 56, 7; Jl 3, 5; Zch 14, 16–19; Apr 14, 1; 21, 1.

2, 7: *Aš*: Dievo pateptas mesijinis karalius. Mesijinis karalius vaizduojamas kaip galiūnas.

2, 12: ... *reikškite pagarbą*: pažodžiui *bučiuokite jam kojas*.

3, 1–9: Psalmininkas, priešų supamas, maldauja Dievą padėti (I), žadina savyje pasitikėjimą Dievu (II) ir meldžiasi už save ir tautą (III).

3, 3: *{Sela}*: liturginė nuoroda. Jos tiksli prasmė nežinoma. Spėjama, kad ja nurodoma daryti pauzę – stabtelėti.

4 Bet tu, VIEŠPATIE, esi man skydas nuo pavojaus;
mano garbė – tu pakeli mano galvą!

II 5 Šaukiuosi balsu VIEŠPATIES,
jis išklauso mane nuo savo šventojo kalno. {Sela}
6 Kai guluosi ilsėtis ir užmiegu,
atsibundu, nes visą naktį VIEŠPATS mane saugo.*
7 Nebijau net dešimties tūkstančių priešų,
puolančių mane iš visų pusių.

III 8 Ateik, VIEŠPATIE!
Išgelbėk mane, mano Dieve!
Juk tu mano priešams antausius skaldai,
nedorėliams dantis išdaužai.
9 Išgelbėjimas VIEŠPATIES valioj;
tavo palaiminimas tebūna tavo tautai! {Sela}

4 Pasitikėjimas* Dievu

1 *Chorvedžiui.* * *Su styginiais instrumentais.*
Dovydo psalmė.

I 2 Kai šaukiuosi, išklausyk mane,
o mano teisusis Dieve!
Kai vargas spaudė, tu man padėjai.
Būk man maloningas ir išklausyk mano maldą!

II 3 O žmonės, kada liausitės teršę mano garbę?
Kodėl mėgstate, kas tuščia, ir griebiatės melo?
{Sela}
4 Žinokite, kad VIEŠPATS sau atsirenka ištikimąjį, –
VIEŠPATS mane išklauso, kai jo šaukiuosi.
5* Drebėkite tad ir nenusidėkite!
Atsigulę apgalvokite širdimi ir tylėkite! {Sela}
6 Atnašaukite ištikimai aukas
ir pasitikėkite VIEŠPAČIU.

3, 6: ... *mane saugo*: Bendrijos Tėvai pritaiko šią eilutę Kristaus mirčiai ir Prisikėlimui.

4, 1–9: Psalmininkas, melagingai apkaltintas, prašo Dievą pagalbos (I), pataria savo nepatikliems žmonėms pasitikėti Dievu (II) ir pats atnaujina savo pasitikėjimą Dievu (III).

4, 1: *Chorvedžiui*: daugelis psalmių turi tokią nuorodą. Turbūt ji nurodo, kad šios psalmės buvo nurašytos iš rinkinio, kuris kadaise priklausė *Chorvedžiui*. Žr. 1 Kr 15, 21.

4, 5: Įspėjimas netarti skubotai neapgalvotų žodžių prieš Dievą net varge ir nelaimėje. *Drebėkite*: hebrajiškasis žodis reiškia *karščiuokitės, jaudinkitės*; šiame kontekste iš baimės ar išgąsčio.

III 7 Daugelis sako: „O, kad sulauktume geresnių dienų!
VIEŠPATIE, tešviečia mums tavo veido šviesa!“
8 Tu suteiki mano širdžiai daugiau džiaugsmo,
negu grūdų derlius ir jauno vyno apstas.
9 Kai einu ilsėtis, ramiai užmiegu,
nes tu vienas, VIEŠPATIE, leidi be rūpesčio ilsėtis.

5 Ryto* malda

1 *Chorvedžiui. Su pučiamaisiais instrumentais.*
Dovydo psalmė.

I 2 Išgirsk mano žodžius, VIEŠPATIE,
atkreipk akį į mano dejonę!
3 Klausykis mano maldos šauksmo,
mano Karaliau ir mano Dieve, nes tave maldauju!
4 VIEŠPATIE, auštant tu girdi mano balsą,
auštant į tave kreipiuosi su malda ir laukiu.

II 5 Juk tu esi Dievas, kuris nekenčia to, kas nedora;
pikta pas tave nevieši.
6 Kas puikuojasi, negali iškęsti tavo žvilgsnio;
tu neapkenti visų nedorėlių.
7 Melagiams tu leidi pražūti;
VIEŠPATS bjaurisi žudikais ir išdavikais.

III 8 Bet per tavo didžią ištikimą meilę
aš įeinu į tavo Namus
ir iš pagarbios baimės puolu kniūbsčia Šventykloje,
kur tu esi garbinamas.
9 Vesk mane, VIEŠPATIE, savo išganingu teisumu,
nepaisydamas mano budrių priešų!
Ištiesink man savo kelią!

IV 10 Juk tuo, ką mano priešai sako,
niekad negalima pasitikėti, –
jų širdis pilna piktų kėslų.
Gerklė – atviri kapai*
ir liežuvis suktas.

5, 1–13: Auštant psalmininkas šaukiasi Dievo (I), kuris nekenčia nusidėjėlių (II); pasitikėdamas Dievo gerumu sau (III), jis prašo Dievą nubausti nedorėlį (IV) ir globoti teisųjį (V).

5, 10: *Gerklė – atviri kapai*: nors žodžiais jie dedasi esą bičiuliai, iš tikrųjų savo slaptais kėslais – žodžiais gerklėje, t. y. savo širdyje, yra pasiruošę žudyti. Žr. Jer 5, 16.

11 Pasmerk ir nubausk juos, Dieve, –
tepražudo juos jų pačių kėslai.
Atmesk juos už jų nuodėmių daugybę;
nes prieš tave jie kėlė maištą.

V 12 Betgi visi, kas prie tavęs glaudžiasi,
tedžiūgauja ir iš džiaugsmo tegieda amžinai.
Taip juos globok,
kad mylintieji tavo vardą tavimi džiūgautų.
13 Juk, VIEŠPATIE, tu tikrai laimini teisųjį,
apsiauti jį savo malone lyg skydu.

6 Malda* bandymo metu

1 *Chorvedžiui. Su styginiais instrumentais. „Aštuntinė".* *
Dovydo psalmė.

I 2 VIEŠPATIE, nesmerk manęs įniršęs,
nebausk manęs pykdamas.
3 Būk man maloningas, VIEŠPATIE,
nes aš esu visiškai nusikamavęs;
gydyk mane, VIEŠPATIE,
nes mano kaulai klaiko sukrėsti.
4 Ir mano gyvastis klaiko priblokšta,
bet tu, VIEŠPATIE, – kaip ilgai?..

II 5 VIEŠPATIE, atsigręžk! Gelbėk mane!
Išvaduok mane dėl savo ištikimos meilės!
6* Juk tarp mirusiųjų nėra kas tave atsimintų,
Šeole kas gali tave šlovinti?

III 7 Esu aimanų nukamuotas,
ašaromis kasnakt laistau savo lovą
ir verksmu drėkinu savo guolį.

6, 1–11: Pirma atgailos psalmė. Savo skausme psalmininkas maldauja Dievą pasigailėti (I); prašydamas išgelbėti nuo mirties (II), jis aprašo savo vargus (III); tada, būdamas tikras, kad Dievas jį girdi, jis atmeta bet kokį bendravimą su nusidėjėliais (IV).

6, 1: *Aštuntinė*: hebrajiškai *Šeminit*, t. y. *aštuntuoju būdu.*

6, 4: *... kaip ilgai?*: santrumpa ilgesnio prašymo: *Kaip ilgai užtruks, kol atsakysi į mano maldą?* Zr. Ps 13, 2–4.

6, 6: Mirusiųjų buveinės, hebrajiškai Šeolo, samprata nedavė vietos jokiai mirusiųjų veiklai. Gyvenimas mirusiųjų buveinėje, anot jos, buvo niūrus – užmaršties tamsybė. Hebrajai laikėsi tokios mirusiųjų buveinės sampratos iki pat Kristaus laikų, kai Dievas apreiškė jos paaiškinimą. Žr. Išm 3.

8 Skausmas temdo man akis,
nuo sunkių vargų jos silpnėja.

IV 9 Atsitraukite nuo manęs, visi piktadariai,
nes VIEŠPATS išgirdo mano verksmo balsą.
10 VIEŠPATS išklauso mano maldavimą;
VIEŠPATS priima mano maldą.
11 Visi mano priešai bus pažeminti
ir klaiko apimti.
Akimirksniu jie trauksis ir bus sugėdinti.

7 Viešpats yra teisus Teisėjas

1 *Dovydo rauda, kurią jis giedojo VIEŠPAČIUI
dėl Kušo Benjaminaičio.*

I 2 VIEŠPATIE, mano Dieve, prie tavęs glaudžiuosi!
Saugok mane nuo visų, kurie mane persekioja,
ir gelbėk mane,
3 kad jie kaip liūtai, mane nusitempę,
nesuplėšytų į gabalus,
kadangi nėra kas gelbsti.

II 4 VIEŠPATIE, mano Dieve, jeigu tai padariau,* –
jeigu kaltė suteršė mano rankas,
5 jeigu piktu atsilyginau savo bičiuliui, –
aš, kuris pasigailėjau tų,*
kurie be priežasties buvo mano priešai –
6 tuomet mane priešas tepersekioja ir tepagauna,
mano gyvastį su žemėm tesutrypia
ir mano sielą su dulkėmis tesumaišo! {Sela}

III 7 VIEŠPATIE, pakilk įniršęs,
užstok mane nuo priešų šėlimo!
Mano Dieve, pabusk teismui, kurį esi paskelbęs.
8 Tesiburia aplink tave sueiga tautų;
ir viešpatauk joms iš aukštybių.

7, 1–18: Priešų šmeižiamas, psalmininkas prašo pagalbos prieš juos (I), prisiekdamas, kad jis yra nekaltas (II), ir šaukdamasis Dievo, teisingojo pasaulio Teisėjo, kad jį apgintų (III); pasitikėdamas Dievo teisumu (IV), jis kalba apie savo šmeižikų nubaudimą ir pažada padėkos auką (V).

7, 4: ... *jeigu tai padariau*: kaip teigia psalmininko šmeižikai.

7, 5: ... *pasigailėjau tų*: žr. 1 Sam 24, 11; 26, 9 apie Dovydo geraširdišką pasielgimą su Sauliumi.

9 {VIEŠPATS teisia tautas.}
Teisk mane, VIEŠPATIE, pagal mano teisumą,
žiūrėdamas mano nekaltumo.
10 Padaryk galą nedorėlių kėslams,
sustiprink teisųjį!
Tu ištiri mūsų mintis ir norus,
o teisusis Dieve!

IV 11 Dievas yra man skydas,
kuris gelbsti doros širdies žmones.
12 Teisus teisėjas yra Dievas, –
Dievas, kuris gali kasdien bausti.
13 Jei žmogus nepakeis savo elgesio,
Dievas galąs savo kalaviją;
įtemps lanką, įdėjęs į jį strėlę;
14 nutaisys prieš jį savo mirtinus ginklus,
ugningas ietis padarys savo strėlėmis.

V 15 Štai kaip nedoras žmogus sumano pikta,
užsigeidžia kenkti ir sumano apgaulę.
16 Jis iškasa duobę, ją dar pagilina,
ir pats į savo iškastą duobę įpuola.
17 Jam ant galvos sugrįžta jo piktumas,
jo smurtas užkrinta jam ant pakaušio.
18 Dėkosiu VIEŠPAČIUI už jo teisumą,
giedosiu šlovės giesmę VIEŠPAČIUI Aukščiausiajam.

8 Kūrėjo didybė ir žmogaus orumas

1 *Chorvedžiui. Kaip „Gitita“.*
Dovydo psalmė.

I 2 VIEŠPATIE, mūsų Dieve,
koks nuostabus tavo vardas visoje žemėje!

Savo didingumu apklojai dangaus aukštybes.
3 Mažylių ir kūdikių lūpomis susikūrei šlovę
savo varžovams sutramdyti,
kad nutildytum priešą ir maištautoją.
4 Kai pasižiūriu į tavo dangų, –
tavo pirštų darbą, –

8, 1–10: Ribotai žmogaus prigimčiai priešpriešinęs begalinę Dievo didybę (I), psalmininkas pabrėžia Kūrėjo žmogui suteiktą orumą ir galybę (II).

į mėnulį ir žvaigždes,
kuriuos tu pritvirtinai, –
5 kas yra žmogus, kad jį atsimeni,
kas yra mirtingasis, kad juo rūpiniesi?

II 6 Tu padarei jį tik truputį žemesnį už save*
ir apvainikavai jį garbe ir didybe.
7 Tu padarei jį savo rankų darbų šeimininku,
padėjai visa prie jo kojų.
8 Avis ir jaučius – visus aliai vieno –
ir laukinius gyvulius,
9 padangių paukščius bei jūros žuvis
ir visa, kas tik keliauja jūrų takais.

10 VIEŠPATIE, mano Dieve,
koks nuostabus tavo vardas visoje žemėje!

9 Padėka už pergalę

1 *Chorvedžiui. Melodija kaip giesmės „Mirtis sūnui". Dovydo psalmė.*

{'Alef} I 2 Dėkosiu tau, VIEŠPATIE, iš visos širdies,
apsakysiu visus tavo nuostabius darbus.
3 Krykštausiu ir džiūgausiu tavyje, –
šlovės giesmę giedodamas tavo vardui,
Aukščiausiasis.
{Bet} 4 Tau pasirodžius, mano priešai traukiasi,
parpuola ir miršta.

II 5 Nes tu gini mano teisę ir bylą,
sėdėdamas soste kaip teisus teisėjas.
{Gimel} 6 Tu grūmoji pagonims ir sunaikini nedorėlius,
jų vardą ištrini amžiams.

8, 6: ... *žemesnį už save*: hebrajiškai *už 'Elohim*. Tai gali reikšti ir *už Dievą*, ir *už dievus*, ir *už save*. Žr. Ps 45, 7; 58, 2; 82, 1; 97, 7. Senovės vertimai apskritai šį žodį siejo su dangaus dvasiomis – angelais. Žr. Ps 138, 1. Žyd 2, 9 tekstas susieja šį skaitinį su Dievu–Žmogumi Jėzumi Kristumi. Žr. 1 Kor 15, 27.

9, 1–21: Devintoji psalmė Vulgatos vertime turi dvi dalis, o kiekviena jų hebrajiškajame tekste sudaro atskirą psalmę – Ps 9 ir 10. Iš pradžių jos sudarė vieną psalmę, kurios kiekvienas posmelis prasidėjo viena po kitos einančia hebrajų kalbos abėcėlės raide – nuo 'Alef (pirmosios) iki Tet (paskutinės), ženklinančiomis iš viso 22 posmelius. Septuaginta ir Vulgata abi psalmes laiko viena – Ps 9. Užtat psalmių ženklinimas lotyniškajame vertime nuo 10 iki 146 yra vienu skaičiumi mažesnis negu hebrajiškajame tekste.

7 Priešo neliko – amžini griuvėsiai;
tu sugriovei jų miestus, –
net jų vardai pradingo.

{He} III 8 Bet VIEŠPATS lieka amžinai, –
savo sostą jis pastatė teismui.
9 Jis teisia pasaulį teisumu;
tautas jis teisia bešališkai.
{Vau} 10 VIEŠPATS yra tvirtovė nuengtiesiems,
tvirtovė nelaimės metu!
11 Kas brangina tavo vardą, tavimi pasitiki,
nes tu, VIEŠPATIE, niekad neatmeti tų,
kurie ieško tavo pagalbos.

{Zajin} IV 12 Giedokite šlovės giesmę VIEŠPAČIUI,
kuris gyvena Sione!
Skelbkite tautoms jo darbus!
13 Juk jis neužmiršta varguolių šauksmo, –
rūpinasi jais nekalto kraujo gynėjas.

{Het} V 14 Pasigailėk manęs, VIEŠPATIE!
Žiūrėk, ką aš kenčiu nuo tų,
kurie manęs neapkenčia.
Išgelbėk mane nuo mirties, VIEŠPATIE,
15 kad gražiojo Siono* vartuose
galėčiau paskelbti visus tavo šlovės darbus
ir džiaugtis tavo išganymu.

{Tet} VI 16 Tautos įgriuvo į savo iškastą duobę,
jų kojos įkliuvo į jų pačių paslėptas pinkles.
17 VIEŠPATS apsireiškia teisdamas, –
nedorą žmogų suraizgo jo paties kėslais.
{Higaion.* Sela}

{Jod} VII 18 Visi nedori žmonės yra pakeliui į Šeolą,
ir visi pagonys, kurie užmiršta Dievą.
{Kaf} 19 Ne visuomet varguolis bus užmirštas,
nei skurdžių viltis amžinai nežus.

9, 15: ... *gražiojo Siono*: hebrajiškai *dukters Siono*, t. y. *dukters Jeruzalės*. Kalnas hebrajiškai yra vyriškosios giminės, o miestas – moteriškosios.

9, 17: *Higaion*: žodis ženklina mąstymą arba tylią melodiją, muzikinę palydą.

20 Pakilk, VIEŠPATIE!
Neleisk mirtingajam paimti viršų, –
tebūna tautos teisiamos tavo akivaizdoje.
Įvaryk joms baimę, VIEŠPATIE!
Težino tautos, kad jos tik
mirtingi žmonės! {Sela}

10 Prašant pagalbos nuo engėjų

{Lamed} I 1 Kodėl, VIEŠPATIE, taip nuošaliai laikaisi?
Kodėl slepiesi, kai kenčiu nelaimę?
2 Nedorėliai įžūliai kankina varguolius –
teikliūva jie patys į savo sumanytus kėslus!

II 3 Juk nedorėlis puikuojasi savo širdies kėslais,
o gobšuolis keikia ir atmeta VIEŠPATĮ.
4 Įniršęs iš įžūlumo, nedorėlis sako:
„Atsiskaityti jis nešauks“, –
anot jo širdies kėslų: „Dievo nėra!“
5 Nedorėliui visad klojasi, –
tavo nuosprendžiai jam tolimi,
jis šaiposi iš visų savo priešų.
6 Sau širdyje sako: „Nebūsiu parblokštas,
per kartų kartas vargo nepatirsiu.“

{Pe} 7 Jo burna pilna keiksmų, melo ir grasinimų,
vargas ir piktumas jam ant liežuvio.
8 Pasalom sėdi pakaimėse,
nemačiomis nužudo nekaltą žmogų.

Jo akys vogčiomis seka nelaimingąjį,
{'Ajin} 9 slapčiom sėlina lyg liūtas tankmėje.
Jis tyko, kad pagrobtų vargšą, –
čiumpa vargdienį ir velka į savo pinkles.

10 Jis prisišlieja prie žemės, puola pagūžom,
ir nelaimingasis parkrinta nuo jo jėgos.
11 Nedorėlis širdyje mano: „Dievui tai nerūpi.
Jis slepia savo veidą, jis niekad nežiūri.“

{Qof} III 12 Pakilk, VIEŠPATIE!
Dieve, pakelk ranką, neužmiršk skriaudžiamųjų!

10, 4: *Dievo nėra!*: nedorėlis neigia Apvaizdą elgdamasis, lyg nebūtų Dievo.

13 Kodėl nedorėlis turėtų tyčiotis iš Dievo
ir širdyje sakyti: „Atsiskaityti nešauksi."
{Reš} 14 Bet tu juk matai!
Tikrai tu imi į širdį vargą ir skausmą,
visad esi pasirengęs padėti!
Tau nelaimingasis gali save patikėti, –
tu visad našlaičiui pagelbėjai.
{Šin} 15 Palaužk nedoro ir blogo žmogaus jėgą,
nubausk jų nedorumą, neleisk jiems išlikti.

16 VIEŠPATS yra karalius per amžių amžius,
pagonys išnyks iš jo krašto.
{Tav} 17 VIEŠPATIE, tu išgirsi skriaudžiamųjų troškimą,
paguosi jų širdį, pakreipsi į juos ausį.
18 Našlaičio ir skriaudžiamojo bylą apginsi,
kad joks žemės mirtingasis nebekeltų baimės.

11 Pasitikėjimas Dievu

1 *Chorvedžiui.*
Dovydo psalmė.

I Randu prieglobstį VIEŠPATYJE!
Kaip tad drįstate man sakyti:
„Paukšti, lėk į kalnus!
2 Juk štai nedorėliai deda strėlę ant virvyčios,
įtempia lanką, norėdami nušauti iš pasalų
doros širdies žmones.
3 Kai viskas griūva,*
ką begali teisusis daryti?"

II 4 VIEŠPATS! Šventykla yra jo šventumo būstas;
VIEŠPATS! Danguje stovi jo sostas.
Jo akys viską apžvelgia,
įdėmus žvilgsnis tiria žmones.
5 VIEŠPATS ištiria teisųjį ir nedorėlį, –
kas mėgsta smurtą, iš visos širdies to nekenčia.
6 Ant nedorėlių jis siųs žarijų ir sieros lietų,
svilinanti vėtra bus jiems skirta taurė.*

11, 1–7: Bailiems bičiuliams patariant bėgti į kalnus nuo pavojaus (I), psalmininkas atnaujina savo pasitikėjimą Jahve – Sandoros Viešpačiu, kuris teisingai atlygina doram ir nedoram žmogui (II).

* 11, 3: ... *viskas griūva*: pažodžiui *šulai griūva* – šulai ženklina viešosios darnos pamatus. Žr. Ps 82, 5.

7 Juk teisus yra VIEŠPATS,
jis myli teisius darbus;
dorieji regės jo veidą.

12 Pagalbos* prašymas

1 *Chorvedžiui. „Aštuntinė“.*
Dovydo psalmė.

I 2 Gelbėk, VIEŠPATIE!
Nebėra nė vieno teisuolio,
nerasi ištikimo žmogaus tarp mirtingųjų.
3 Visi meluoja – kaimynas kaimynui šneka
pataikūniškomis lūpomis ir veidmaine širdimi.

II 4 Teužčiaupia VIEŠPATS pataikūniškas lūpas, –
tesulaiko kiekvieną pagyrūnišką liežuvį, –
5 sakantiems: „Liežuviu gausime, ko norime.
Mūsų ginklas – lūpos,
kas gali mums viešpatauti?“

III 6* „Kadangi jie apiplėšia vargšus
ir beturčiai aimanuoja, nūn aš pakilsiu, –
sako VIEŠPATS,
suteiksiu jam saugią vietą, kurios ilgisi.“

IV 7* VIEŠPATIES pažadai yra gryni, –
sidabras, grynintas tiglyje,
septynis kartus valytas.
8 Tu, VIEŠPATIE, mus ginsi,
saugosi mus nuo šios kartos per amžius.
9 Aplink visur nedorėliai bastosi,
visi giria, kas tarp žmonių nedora.

11, 6: ... *skirta taurė*: taurė, kurią Dievas duoda žmonėms gerti, yra įprastas Šventraščiui žmogaus likimo įvaizdis. Žr. Ps 16, 5; 75, 9; Mt 20, 22; 26, 39; Apr 14, 10.

12, 1–9: Psalmininkas meldžiasi, prašydamas Dievo pagalbos prieš nedorėlių apgaulę (I) ir įžūlumą (II). Dievas jam pažada (III) ir suteikia pasitikėjimo (IV).

12, 6: Turbūt šie žodžiai yra kunigo arba Šventyklos pranašo tarti kaip oficialus padrąsinimas prašančiajam.

12, 7–9: Choras – numanoma daugiskaita *mes* – pataria remtis ką tik Dievo duotu pažadu ir prašo, kad pažadas būtų greitai įvykdytas.

13 Kenčiančiojo* malda

1 *Chorvedžiui.*
Dovydo psalmė.

I 2 Kaip dar ilgai, VIEŠPATIE?
Nejau amžinai mane užmirši?
Kaip dar ilgai slėpsi nuo manęs savo veidą?
3 Kaip ilgai turėsiu pakelti skausmus,
diena iš dienos širdgėlą kęsti?
Kaip ilgai mano priešas ant manęs viešpataus?
4 Pažvelk į mane ir išklausyk, VIEŠPATIE, mano Dieve!

II Duok šviesos mano akims,
kad mirties miegu neužmigčiau!
5 Neleisk mano priešui didžiuotis: „Aš nugalėjau jį!“
Neleisk mano engėjams džiūgauti, kai suklumpu!

6 Bet aš pasitikiu tavo ištikimu gerumu,
mano širdis džiūgaus, nes tu
mane išgelbėsi.
Giedosiu VIEŠPAČIUI: „Jis man buvo geras!“

14 Dejonė* dėl dorovinio sugedimo

1 *Chorvedžiui.*
Dovydo.

I Kvailys sau širdyje sako: „Dievo nėra!“
Tokie yra sugedę, bjaurasty paskendę,
nėra nė vieno, kuris gera darytų.
2 VIEŠPATS žvelgia žemyn iš dangaus į žmoniją,
norėdamas pamatyti, ar yra kas protingas
ir Dievo ieškantis.
3 Visi yra nuklydę, visi panašiai sugedę;
nėra nė vieno, kuris gera darytų –
nė vienui vieno.

II 4 „Argi nežino jie, visi tie nedorėliai?
Jie ryja mano tautą,* –

13, 1–6: Priešų engiamas, psalmininkas skundžiasi dėl savo vargų (I) ir prašo Dievo pagalbos (II).
14, 1–7: Sielvartaudamas dėl nedorėlių dorovinio sugedimo (I), psalmininkas pranašauja kad jie bus nubausti (II) ir meldžiasi už savo tautą (III). Ši psalmė yra bemaž visiškai panaši į Ps 53.
14, 4: *Jie ryja mano tautą*: dažnas posakis – įvaizdis – pranašų knygose.

jiems ji tėra ryjama duona, –
ir VIEŠPATIES niekad nesišaukia.“
5 Ten, kur nereikėtų bijoti,*
jie drebės iš baimės,
nes VIEŠPATS yra su teisiąja karta.
6 Norite sužlugdyti vargšo viltis,
bet jo užuovėja yra VIEŠPATS.

III 7 Ak, kad ateitų iš Siono išganymas Izraeliui!
Kai VIEŠPATS parves į namus savo tautą,*
Jokūbas džiūgaus – Izraelis bus laimingas.

15 Kas* gali būti Dievo svečias

1 *Dovydo psalmė.*

I VIEŠPATIE, kas gali svečiuotis tavo Palapinėje?*
Kas gali gyventi Sione – tavo šventajame kalne?

II 2 Žmogus, kuris dorai gyvena,
daro, kas yra teisu,
ir kalba tiesą iš grynos širdies.
3 Kas nešmeižia nė vieno liežuviu,
kas nedaro nieko pikta bičiuliui ir
nejuodina kaimyno.
4 Kas laiko niekam tikusiu, ką Dievas atmeta,
o VIEŠPATIES bijančius gerbia,
kas net nuostolį patirdamas laikosi žodžio.
5 Kas be palūkanų skolina
ir yra nepaperkamas liudyti prieš nekaltą.

III Kas šitaip elgiasi,
bus saugus per amžius.

14, 5: *Ten, kur nereikėtų bijoti*: *Ten* – nuoroda į Sioną, kur Viešpats apreikš savo galybę. Apie paslaptingą baimę, kylančią be matomos priežasties, žr. Kun 26, 36; Įst 28, 67; 2 Kr 14, 13; Job 3, 25. Atrodo, kad tai yra užuomina apie asirų kariuomenės sunaikinimą 701 m. prieš Kristų, – jiems nebuvo reikalo bijoti, betgi staiga nelauktai jie buvo parblokšti. Žr. 2 Kar 19, 35; Iz 37, 36.

14, 7: *... parves į namus savo tautą*: pirmiausia turima mintyje grįžimas iš Babilonijos tremties, bet dažnai ir platesnė prasmė – bet koks tautinis atgimimas, atstatymas, atkūrimas.

15, 1–5: Doro elgesio santrauka. Plg. su ja Dekalogo įsakymus. Žr. Iš 20, 1–17. Šventyklos lankymo liturgija. Klausimas: *Kas gali dalyvauti pamaldų sueigoje?* Atsakymas: *Tie, kurie yra dorai elgęsi.*

15, 1: *... tavo Palapinėje*: Jeruzalės Šventykla retkarčiais yra vadinama *palapine*, pavartojant įvaizdį

16 Tikėjimas* ir viltis

1 *Giesmė.*
Dovydo.

I Apsaugok mane, Dieve,
nes pas tave ieškau užuovėjos.
2 Sakau VIEŠPAČIUI: „Tu mano VIEŠPATS.
Tik tu esi visa mano laimė.“

3 Kokie šaunūs yra ištikimi VIEŠPATIES žmonės!
Būti su jais man didžiausias malonumas.
4 Kas skuba pas kitus dievus,
tik labiau save skaudina;
Kraujo liejamųjų atnašų jiems neliesiu
nei jų vardų savo lūpomis netarsiu.*
5* VIEŠPATIE, tu esi man skirtoji dalis ir mano taurė,
mano likimas tavo rankoje!
6 Man matavimo virvė krito smagioje vietoje, –
iš tikrųjų nuostabus yra mano paveldas!

II 7 Kadangi VIEŠPATS mane moko, jį šlovinsiu, –
net naktį man širdis tai primena.
8 Nuolatos menu VIEŠPATIES Artumą, –
jam esant prie dešinės, niekad nedrebėsiu.
9 Užtat linksma mano širdis,
džiūgauja visa mano gyvastis
ir ramiai ilsisi mano kūnas.
10 Juk nepaliksi manęs Šeolui,
neleisi savo teisiajam matyti Duobės.*
11 Tu parodysi man taką, kuris veda į gyvenimą.
Tavo Artume yra džiaugsmo pilnatvė,
tavo dešinėje rankoje amžina linksmybė.

senosios dykumų šventovės, kuri buvo minima kasmet per Palapinių iškilmę. Žr. Iš 23, 14.

16, 1–11: Pasižadėdamas būti ištikimas Dievui, psalmininkas pareiškia savo priešiškumą stabų garbintojams ir draugiškumą Izraelio ištikimiesiems (I). Užtat jis jautriai išgyvena nuolatinį Artumą Dievo, kuris palaikys šioje palaimingoje vienybėje, suteikdamas kūnišką prisikėlimą ir amžiną gyvenimą (II).

16, 4: ... *nei jų vardų savo lūpomis netarsiu*: pamaldus izraelietis ne tik susilaikydavo nuo maldos stabams ir prisiekinėjimo jais, bet ir neminėdavo jų vardų. Žr. Oz 2, 18.

16, 5: Psalmininkas randa geriausią paveldą – tai tikrojo Dievo garbinimas.

16, 10: ... *matyti Duobės*: t. y. *patirti trūnijimą [kape]*. Taip šį tekstą suprato graikiškoji Septuaginta, kurią cituoja apaštalas Petras (žr. Apd 2, 25–32) ir apaštalas Paulius

17 Prašymas* gelbėti

1 *Malda.*
Dovydo.

I Klausykis, VIEŠPATIE, mano teisybės maldavimo,
atsižvelk į mano šauksmą!
Išgirsk mano maldą iš lūpų be vyliaus!
2 Iš tavęs teateina man nuosprendis,
nes tavo akys mato teisybę.
3 Nors mėgintum mano širdį,
tirtum mane naktį
ir bandytum mane ugnimi,
neteisybės manyje nerastum.
Nenusidėjau burna,
4 kaip daugelis žmonių kad daro.
Branginau žodį iš tavo lūpų
ir išvengiau smurto kelių.
5 Tavo įstatymo keliu ėjo mano žingsniai,
nuo jo mano kojos niekad nenuklydo.

II 6 Šaukiuosi tavęs, nes tu mane išgirsi, Dieve!
Atsuk man savo ausį, klausykis mano žodžių.
7 Parodyk savo ištikimą meilę nuostabiais darbais,
Gelbėtojau, ieškantiems užuovėjos
nuo užpuolikų prie tavo dešinės.
8 Saugok mane kaip savo akies vyzdį,
paslėpk mane savo sparnų paūksmėje
9 nuo nedorėlių, norinčių mane suplėšyti.

III Apspinta mane mirtini priešai, –
10 be gailesčio jų kieta širdis,
įžūliai kalba jų burna.
11 Nūn jie aplink mane, kur tik pasisuku,
įbedę akis, laukdami progos mane parblokšti.
12 Lyg liūtai, išalkę grobio,
tartum liūtukai, iš pasalų sėlindami.

(žr. Apd 13, 35–37). Abu apaštalai įžvelgia šiame skaitinyje nuorodą į Kristaus Prisikėlimą. Psalmininko viltis nugalėti mirtį, nors ir miglota, krypsta tikėjimo prisikėlimu link. Žr. 2 Mak 7, 9; Dan 12, 2.

17, 1–15: Būdamas tikras savo nekaltumu, psalmininkas kreipiasi į Dievą nuosprendžio (I), maldaudamas pagalbos nuo užpuolikų (II), kurie jį persekioja (III); šie žmonės, paskendę daiktuose, bus nubausti, o psalmininkas po mirties bus atlygintas Dievo Artumu.

IV 13 Pakilk, VIEŠPATIE,
Stokis prieš juos ir parblokšk!
Išgelbėk mane savo kalaviju nuo nedorėlio –
14 savo ranka, VIEŠPATIE, nuo mirtingųjų –
nuo mirtingųjų, kurių dalis gyvenime tik praeinanti.
Jų pilvas teprisipildo to, ką esi jiems sutaupęs,
jų vaikai tegu sočiai sau glemžia ir
tepalieka ir savo mažyliams.

15 Betgi aš būdamas doras regėsiu tavo veidą,
o pabudęs* būsiu laimingas dėl tavo Artumo.

18 Padėkos* giesmė

A

I 1 *Chorvedžiui.*
VIEŠPATIES tarno Dovydo, kuris šios giesmės žodžiais
kreipėsi į VIEŠPATĮ tą dieną, kai VIEŠPATS išgelbėjo jį
nuo visų jo priešų rankos ir Sauliaus kėslų.

2 Jis tad tarė:

„Myliu tave, VIEŠPATIE, mano stiprybe!
3 VIEŠPATIE, mano uola,
mano tvirtove, mano gelbėtojau!
Mano Dieve, mano uola, kur randu pastogę,
mano skyde ir mano išganymo jėga,* mano tvirtove!
4 Šaukiausi VIEŠPATIES, Šlovingojo,
ir buvau išgelbėtas nuo visų priešų.

17, 15: ... *o pabudęs*: naujam gyvenimui po mirties. Mirtis dažnai lyginama su miegu. Žr. Ps 76, 6; Dan 12, 2. Pabudimas ryto metą yra rinktinė Dievo valanda suteikti malonę. Žr. Ps 5, 3; 30, 5; 46, 5; 49, 14; 57, 8; 73, 20; 90, 14; 130, 6; 143, 8. Aušra ir šviesa yra išgelbėjimo įvaizdžiai. Žr. Iz 8, 20; 9, 1; 33, 2; 58, 10; Rd 3, 23; Sof 3, 5; Jn 1, 4–5; 8, 12. Vakaras ir tamsa – bandymo ir skausmo įvaizdžiai. Žr. Ps 30, 5; 59, 6; 88, 18; 107, 10; Iz 17, 14; 50, 10.

18, 1–51: Ši padėkos psalmė – giesmė – randama ir 2 Samuelio knygoje (žr. 2 Sam 22). Abiejose vietose ji priskiriama Dovydui. Psalmėje ryškios dvi pagrindinės dalys. Pirmoje dalyje (A), po įžanginio Dievo šlovės posmelio (I), karališkasis psalmininkas aprašo savo pavojų (II), o paskui teofanijos – Dievo apsireiškimo aprašymo – stiliumi vaizduoja Dievo atėjimą jam į pagalbą (III) ir pabaigia Dievo teisingumo pripažinimu (IV). Antroje dalyje Dievas yra šlovinamas už paruošimą mūšiui (I), už pergalėjimą priešų (II), kuriuos jis privertė bėgti (III), ir pavedimą valdyti daugelį tautų (IV). Visa psalmė baigiama dėkingumo pareiškimu (C).

18, 3: ... *mano išganymo jėga*: pažodžiui *mano išganymo ragas*. Ragas, šiurpą keliantis įtūžusio jaučio

II 5* Mirties virvės mane pančiojo,
pražūties srautai mane skandino.
6 Šeolo pančiai mane apraizgė,
mirties pinklės mane pasitiko.
7 Skausmą kęsdamas šaukiausi VIEŠPATIES,
savo Dievo prašiau pagalbos.
Jis išgirdo mano balsą savo Šventykloje,*
ir mano pagalbos šauksmas pasiekė jo ausis.

III 8* Tada sujudo ir sudrebėjo žemė,
kalnų pamatai suvirpo ir susvirduliavo,
kai jį apėmė pyktis.
9 Dūmai kilo jam iš šnervių,
ryjanti ugnis – iš jo burnos,
žarijos virto liepsnomis.
10 Pravėrė dangų ir nužengė,
audros debesys buvo jam po kojų.
11 Sėdosi ant kerubo* ir skrido,
vėjo sparnais atskubėjo.
12 Tamsos skliautu jis apsiautė save,
vandens telkiniu,
audros debesimis.
13 Nuo jo Artumo spindesio prasiveržė
pro debesis kruša ir žarijos.
14 VIEŠPATS sugriaudė danguje,
Aukščiausiasis prabilo balsu,
kruša ir žarijomis.
15 Paleido savo strėles – žaibus
ir juos išvaikė,
privertęs bėgti.

ginklas, buvo stiprybės simbolis. Žr. Lk 1, 69.

18, 5–6: Šios eilutės turi perkeltinę prasmę.

18, 7: ... *savo Šventykloje*: savo dangiškojoje buveinėje.

18, 8–20: Dievo atėjimo – teofanijos – apraše ryškūs verčiantys žmogų susimąstyti, būties klausimus keliantys, gamtos reiškiniai: žemės drebėjimas ir perkūnijos audra. Žr. Ts 5, 4–6; Ps 29; 97, 26; Hab 3.

18, 11: *Sėdosi ant kerubo*: kadangi Dievas daro vėjus savo pasiuntiniais, arba *angelais* (žr. Ps 104, 4), poetas kalba apie Dievą, keliaujantį audros debesimis, arba angeliškais kūriniais, vadinamaisiais kerubais. Dievo žemiškąjį sostą ant Sandoros skrynios panašiai sudarė du sparnuoti kerubai. Žr. Iš 37, 7–9. Dievas sėdi abiem atvejais ant kerubų. Mes kalbame apie Dievą žmogiškai, šiapusiškai. Žr. Ps 80, 2; 99, 1...

16 Tada pasirodė jūros dugnas,
pasaulio pamatai atsivėrė,
VIEŠPAČIUI galingai prabilus
savo pykčio viesulu.

17 Jis ištiesė ranką iš aukštybių,
paėmė mane, –
jis ištraukė mane iš sraunių vandenų.
18 Jis išgelbėjo mane nuo stipraus priešo –
nuo tų, kurie manęs nekentė,
nes jie buvo stipresni už mane.
19 Negando dieną jie mane užpuolė,
bet VIEŠPATS buvo mano ramstis.
20 Jis išvedė mane iš pavojaus, –
išgelbėjo mane, nes yra mane pamėgęs.

IV 21 VIEŠPATS atlygino man pagal mano teisumą,
atmokėjo man pagal mano rankų švarumą,
22 nes laikiausi VIEŠPATIES kelių
ir nedoru darbu nuo savo Dievo neatsitraukiau,
23 nes visus jo įsakus turėjau sau prieš akis
ir nuo jo įstatų neatsimečiau.
24 Buvau jam taurus,
saugojausi kaltės.
25 Užtat VIEŠPATS ir atmokėjo
man pagal mano teisumą,
pagal mano rankų švarumą jo akyse.

26* Su ištikimu tu elgiesi ištikimai,
su tauriu žmogumi – tauriai.
27 Su nuoširdžiu tu elgiesi nuoširdžiai,
bet su sukčiumi – gudriai.
28 Juk tu išgelbsti nuolankiuosius,
bet išdidžiuosius pažemini.
29 Juk mano lempą, VIEŠPATIE, tu uždegei,* –
VIEŠPATS, mano Dievas, apšviečia mano tamsybes.
30 Juk per tave galiu paimti užkardą, –
su savo Dievu galiu peršokti mūrą.

18, 26–27: Dievas elgiasi su žmonėmis taip, kaip žmonės elgiasi su savo artimu.

18, 29: ... *mano lempą ... tu uždegei*: gyvybės ir laimės įvaizdis. Žr. 1 Kar 11, 36.

31 Šis Dievas – jo kelias yra tobulas, –
VIEŠPATIES žodis išgrynintas ugnimi.
Jis yra skydas visiems, ieškantiems pas jį pastogės.

B

I 32 Juk kas yra Dievas, jei ne VIEŠPATS?
Kas yra uola, jei ne mūsų Dievas? –
33 tas Dievas, kuris apjuosė mane jėga
ir padarė saugų mano kelią.
34 Kojas jis man davė kaip stirnų
ir nuvedė mane į saugias aukštumas.
35 Jis taip išlavino mano rankas kovai,
kad mano raumenys gali įtempti stipriausią lanką.

II 36 Tu davei man savo apsaugos skydą,
tavo dešinė man padėjo,
tavo pagalba padarė mane didį.
37 Tu leidai man išlikti laisvam,
ir mano kojos nepaslydo.
38 Vijau priešus ir juos sudorojau,
negrįžau, kol jie nebuvo sunaikinti.
39 Juos sunaikinau – taip juos parbloškiau,
kad jie daugiau nebepakilo –
jie krito man po kojų.

III 40 Juk tu apjuosei mane jėga kovai,
privertei priešus prieš mane klupti.
41 Tu privertei priešus – tuos,
kurie manęs nekenčia, – atsukti man nugarą,
ir juos sudorojau.
42 Jie žvalgėsi, bet nebuvo kam jų išgelbėti;
šaukėsi VIEŠPATIES, bet jis neatsakė.
43 Barsčiau juos kaip žemės dulkes vėjyje,
mindžiau juos kaip gatvių purvą.

IV 44 Tu išgelbėjai mane nuo kivirčo su tauta,
padarei mane tautų galva;
tauta, kurios nepažinau, tapo mano pavaldiniais.
45 Vos išgirdę apie mane, jie man pakluso;
svetimšaliai atėjo gūždamiesi pas mane.

18, 34: ... *į saugias aukštumas*: į saugią vietą kalnuose – gamtos tvirtovę, kurią sunku užpulti. Žr. Ps 61, 3; Hab 3, 19.

46 Svetimšaliai neteko drąsos
ir drebėdami išėjo iš savo tvirtovių.

C

47 Tegyvuoja VIEŠPATS!
Tebūna pašlovinta mano Uola
ir išaukštintas Dievas, kuris mane išgelbėjo!
48 Tas Dievas, kuris suteikė man pergalę
ir pajungė man tautas,
49 kuris išgelbėjo mane nuo priešų,
net išaukštino prieš maištininkus
ir apsaugojo nuo nuožmiųjų!

50 Užtat, VIEŠPATIE, šlovinsiu tave tautoms,
tavo vardui giesmes giedosiu.
51 Tu duodi pergales savo karaliui,
rodai ištikimą meilę savo pateptajam, –
Dovydui ir jo palikuonims per amžius."

19 Kūrinija* skelbia Dievo garbę

A

1 *Chorvedžiui.*
Dovydo psalmė.

I 2 Dangūs* apsakinėja Dievo garbę,
dangaus skliautas skelbia jo rankų darbą.
3 Apie tai diena dienai pasakoja*
ir naktis nakčiai duoda žinią.
4 Be jokio kalbesio* ir be jokių žodžių, –
negirdėti jų balso, –
5 betgi jų žinia skamba visoje žemėje,
jų žodžiai girdėti iki pat pasaulio pakraščių.

19, 1–15: Psalmė turi dvi dalis, iš pradžių turbūt jos buvo dvi atskiros psalmės. Pirma dalis aprašo dangaus skliautą, ypač saulę, apgiedantį Kūrėjo didybę (I–II). Antroje dalyje psalmininkas šlovina Dievo dorovinius reikalavimus (I) ir prašo malonės pagal juos gyventi (II).

19, 2. 5: *Dangūs*: hebrajiškai *šamajim* – dangūs daugiskaita. Anot Šventojo Rašto Visatos sampratos, dangų sudaro trys *dangūs*: matomas dangaus skliautas su saule, mėnuliu, žvaigždėmis ir nematomos dangaus aukštybės. Tarp jų yra vieta su vandenimis – lietumi, sniegu, kruša.

19, 3: ... *diena dienai pasakoja*: tartum Dievo įkvėpta, kiekviena diena skelbia kitai dienai žinią apie Dievo galybę.

19, 4: *Be jokio kalbesio*: ši žinia yra tokia aiški žmogaus širdžiai ir protui, kad žmonės turi jos klausytis ir išgirsti.

II Danguose* jis pastatė palapinę saulei, –
6 lyg nuotaka ji išeina
iš po savo jungtuvių užuolaidos
ir lyg galiūnė džiugiai bėga savo keliu.
7 Iš vieno dangaus skliauto galo ji pradeda žygį,
jos kelias veda prie kito galo, –
nuo jos kaitros pasislėpti niekas negali.

B

Viešpaties Mokymas

I 8* Tobulas yra VIEŠPATIES Mokymas, -
atnaujina gyvastį;
VIEŠPATIES įsakai yra teisingi, –
paprastus žmones daro išmintingus.
9 VIEŠPATIES įstatai yra teisūs, –
džiugina širdį;
VIEŠPATIES įsakymas yra aiškus, –
akims duoda šviesos.
10 Pagarbi Dievo baimė yra tyra, –
ištikima amžinai.
VIEŠPATIES sprendimai yra tikri
ir visiškai teisūs.
11 Brangintini labiau už auksą, –
net už rinktinį auksą, –
saldesni už medų –
už gryniausią korio medų.

II 12 Be to, jais tavo tarnas pamokomas, –
kas jų laikosi, gauna didelį atlygį.
13 Savo klaidas kas gali pastebėti?
Apvalyk mane nuo kalčių, kurių nejaučiu!
14 Apsaugok mane ir nuo tyčinių nuodėmių, –
neleisk joms manyje viešpatauti!
Tada aš būsiu tobulas
ir laisvas nuo sunkaus nusižengimo.
15 Tegu tau patinka mano žodžiai ir mano mintys,
VIEŠPATIE, mano Uola ir mano Atpirkėjau!

19, 8–10: Šeši sinonimai išreiškia tą patį dalyką – dieviškąjį Mokymą, t. y. Mozės Įstatymą.

20 Malda* už karalių karo metu

1 *Chorvedžiui.*
Dovydo psalmė.

I 2 Teišklauso tave VIEŠPATS negandos dieną,
Jokūbo Dievo vardas tesaugo tave! {Sela}
3 Tesiunčia tau pagalbą iš šventovės,
iš Siono tepalaiko tave!
4 Teatsimena visas tavo atnašas,
ir tavo deginamosios aukos jam tepatinka!
5 Tesuteikia tau, ko tavo širdis trokšta,
ir kiekvieną tavo užmojį teįvykdo.
6 Kad šauktume iš džiaugsmo dėl tavo pergalės
ir keltume vėliavas mūsų Dievo vardu.

Tepatenkina Dievas visus tavo prašymus!

II 7 Nūn žinau, kad VIEŠPATS padeda savo pateptajam, –
išklauso jo savo šventajame danguje
ir savo dešine suteikia jam didžių pergalių.
8* Vieni didžiuojasi savo karo vežimais,
o kiti – savo žirgais,
bet mes didžiuojamės vardu VIEŠPATIES, mūsų
Dievo.
9 Anie suklups ir kris,
o mes pakylame ir stovime.

10 Suteik karaliui pergalę, VIEŠPATIE,
išklausyk mūsų, kai šaukiamės!

21 Padėka* ir malda už karalių

1 *Chorvedžiui.*
Dovydo psalmė.

I 2 Karalius yra linksmas, VIEŠPATIE,
nes tu davei jam jėgą; jis džiūgauja,
nes tu suteikei jam pergalę.

20, 1–10: Ps 20 ir 21 viena kitą papildo ir turi panašią sandarą. Pirmoji, giedama prieš mūšį, išreiškia gerus linkėjimus karaliui (I) ir laiduoja pergalę (II). Antroji, giedama po mūšio, dėkoja Dievui už pergalę (I) ir vėl prašo palaiminimo karaliui (II). Abi psalmės baigiasi refrenu, kurį gieda žmonės.

20, 8: Pamaldieji pasitiki ne medžiaginėmis priemonėmis, bet Dievo pagalba, kurios jie šaukiasi. Žr. 1 Sam 17, 45; Iz 31, 1; 36, 9.

3 Ko troško jo širdis, jam suteikei, –
jo lūpų prašymo jam neatsakei. {Sela}
4 Juk pasitinki jį su didžia palaima,
uždedi jam ant galvos gryno aukso vainiką.
5 Prašė tavęs gyvenimo, –
tu davei jam ilgą dienų trukmę per amžių amžius.
6 Didi yra jo garbė per tavo pergalę, –
tu suteiki jam didybę ir garsą.
7 Juk tu suteiki jam amžinus palaiminimus,
linksmini jį savo Artumo džiaugsmu.
8 Juk karalius pasitiki VIEŠPAČIU
ir ištikimu Aukščiausiojo gerumu bus visad saugus.

II 9* Tavo ranka suras visus tavo priešus,
tavo dešinė suras tuos, kurie tavęs nekenčia.
10 Degink juos tarsi krosnies liepsna
tą dieną, kai tu pasirodysi.*
Tesunaikina juos VIEŠPATS įniršęs;
ugnis juos tepraryja.
11 Išnaikink jų palikuonis žemėje,
jų vaikus iš žmonijos.
12 Jei jie kėsintųsi tau pikta daryti,
sumanytų tau pakenkti, jiems nepasiseks.
13 Tu priversi juos bėgti
atsukęs savo lankus jiems į veidus.

14 Būk išaukštintas, VIEŠPATIE, savo jėgos!
Giedosime, šlovindami tavo didžius darbus.

22 Kančios* šauksmas ir šlovės giesmė

1 *Chorvedžiui. Kaip „Briedė auštant“.*
Dovydo psalmė.

A

I 2 Ai, mano Dieve, mano Dieve, kodėl mane palikai?
Kodėl esi toks tolimas, – toli nuo mano maldos,*
nuo mano dejonės šauksmo.

21, 9–13: Šiomis eilutėmis kreipiamasi į karalių.
21, 10: ... *tą dieną, kai tu pasirodysi*: nors 9–13 eilutė yra kreipinys į karalių, šis posakis ir užuomina apie ugnį turi eschatologinį pobūdį. Turbūt pradiniame tekste šios eilutės buvo kreipinys į Viešpatį.
22, 1–31: Ps 22 yra viena iš svarbiausių mesijinių psalmių. Pats Kristus kartojo jos pirmą eilutę, o kelios kitos eilutės yra cituojamos ar apie

3 Mano Dieve, šaukiuosi dieną, bet tu neatsakai,
ir naktį, bet ramybės nerandu.
4 Betgi tu esi Šventasis, –
tavo sostas – Izraelio šlovės giesmės!
5 Tavimi mūsų protėviai rėmėsi, –
jie pasitikėjo, ir tu juos gelbėjai.
6 Tavęs šaukėsi ir buvo išgelbėti,
tavimi pasitikėjo ir nenusivylė.
7 Bet aš kirminas, o ne žmogus, –
vienų išjuoktas, kitų paniekintas.
8* Visi, kas mane mato, iš manęs tyčiojasi
ir šaipydamiesi kraipo galvas.
9 „Pasitikėjo VIEŠPAČIU, tegelbsti jį, –
tegu išvaduoja, jei juo gėrisi!“

10 Vis dėlto tu išvedei mane iš įsčių,
saugojai mane prie motinos krūtinės.
11 Tavo rūpesčiui buvau patikėtas nuo gimimo,
nuo motinos įsčių tu buvai mano Dievas.
12 Nesitolink nuo manęs, nes man sunku
ir nėra kas man padėtų!

II 13 Mano priešai apstoja mane lyg jaučiai,
stiprūs Bašano jaučiai apgula mane;
14 atveria plačiai į mane savo žiotis
lyg plėšrūs ir riaumojantys liūtai.

15 Esu lyg ant žemės išlietas vanduo,
visi mano kaulai išnarstyti;
lyg vaškas mano širdis, ištirpusi krūtinėje.
16 Gerklė man išdžiūvusi lyg molio šukė,
mano liežuvis limpa prie gomurio;
tu guldai mane į mirties dulkes.

jas bent užsimenama Naujajame Testamente – Kančios pasakojime. Šis jaudinantis dvasinės ir fizinės kančios aprašymas atspindi Jėzaus Kristaus kančią. Užtat visą psalmę įprasta sieti su Jėzumi Kristumi. Psalmininkas kalba Kristaus vardu pirmoje dalyje (A), aprašydamas Mesijo dvasinę bei fizinę kančią ir nepalaužiamą pasitikėjimą Tėvu, o antroje dalyje (B) aprašo Kristaus atpirkimo vaisius. Žr. Mt 27, 32–46.

22, 2: *... toli nuo mano maldos*: meldžiantis jam atrodo, jog Dievas yra per toli, kad galėtų išgirsti maldos žodžius.

22, 8–9: žr. Mt 27, 42.

17 Juk mane šunys apgula iš visų pusių,
nedorėlių gauja mane apspinta;
jie drasko man rankas ir kojas;*
18 galiu suskaičiuoti visus savo kaulus.
Mano priešai spokso į mane ir džiaugiasi,
19* dalijasi tarp savęs mano drabužius
ir dėl mano apdaro kaulelius meta.

III 20 Betgi tu, VIEŠPATIE, nesitolink nuo manęs!
Mano stiprybe, skubėk man padėti!
21 Gelbėk mane nuo kalavijo,
mano brangią gyvastį iš šuns letenų!
22 Trauk mane iš liūto nasrų!
Nuo tų buivolų ragų gelbėk mane!

B

I 23* Tada aš skelbsiu tavo garsą broliams ir seserims,
šlovinsiu tave jų sueigose.
24 Jūs, pagarbiai VIEŠPATIES bijantieji,
jį šlovinkite!
Jūs, visi Jokūbo palikuonys,
garbę jam duokite!
Jūs, visi Izraelio vaikai,
prieš jį drebėkite!
25 Juk jis nepaniekino,
jis neatmetė vargšo maldavimo,
jis nenusuko nuo jo savo veido, –
išgirdo, kai varguolis šaukėsi.
26 Iš tavęs kyla mano šlovės giesmė didžiojoje sueigoje;
Ką tau pažadėjau, vykdysiu tarp tavęs pagarbiai bijančiųjų.
27 Vargšai valgys, kiek norės, ir bus sotūs,
šlovins VIEŠPATĮ jo ieškantieji.
Teatsigauna jų širdis* amžinai!

22, 17: ... *jie drasko man rankas ir kojas*: senieji vertimai – Septuaginta ir Vulgata – verčia: ... *jie pervėrė mano rankas ir kojas.*

22, 19: žr. Jn 19, 24.

22, 23: Perėjimas nuo nuožmios kančios į didį Prisikėlusiojo džiaugsmą. 23–27 eilučių kalba remiasi papročiu, pagal kurį asmuo, atnašavęs padėkos auką Šventykloje, papasakodavo dalyviams apie gautą iš Dievo malonę ir pakviesdavo juos dalytis aukos vaišėmis.

22, 27: ... *jų širdis*: vargšų širdis, – šios eilutės žodžiai yra jiems skiriami.

II 28 Visi žemės pakraščiai atsimins ir gręšis į VIEŠPATĮ,
visų tautų žmonės puls prieš jį kniūbsčia.
29 Juk VIEŠPATS yra Valdovas, –
jis viešpatauja tautoms.
30 Jam iš tikrųjų žemai lenksis visi,
kurie miega žemėje,
prieš jį lenksis visi,
kurie žengia į dulkes.

III Ir aš jam gyvensiu.
31 Mano palikuonys jam tarnaus;
apie Viešpatį bus pasakojama būsimai kartai,
jo teisūs darbai skelbiami dar negimusiai tautai.

23 Jahvė* – Ganytojas ir Šeimininkas

1 *Dovydo psalmė.*

I VIEŠPATS yra mano Ganytojas, –
man nieko netrūksta.
2 Žaliose pievose mane paguldo,
prie ramių tvenkinių gano.
3 Jis atgaivina mano gyvastį,
veda teisumo takais, kaip dera jo vardui.
4 Nors einu per tamsiausią slėnį,
nebijau jokio pavojaus, nes tu su manimi.
Tavo ganytojo lazda ir vėzdas* – jie mane apgins.

II 5 Tu padengi man stalą
mano priešų matomoje vietoje,
patepi dosniai mano galvą aliejumi* –
sklidina mano taurė!
6 Tik gerumas ir ištikima meilė lydės mane
per visas mano gyvenimo dienas,
ir aš visados gyvensiu VIEŠPATIES Namuose.

23, 1–6: Rūpestinga Dievo meilė žmogui paaiškinama ganytojo ir šeimininko įvaizdžiais. Piemuo yra atidus kaimenei (I), o šeimininkas geras savo svečiui (II). Žr. Jn 10, 1–16.

23, 1: ... *Ganytojas*: Dievo, kaip savo kaimenės Ganytojo, įvaizdis yra dažnas Senajame ir Naujajame Testamente.

23, 4: ... *ganytojo lazda ir vėzdas*: avims ganyti ir ginti.

23, 5: ... *aliejumi*: kvepiantis aliejus buvo naudojamas vaišėse. Žr. Mt 26, 7; Lk 7, 37. 46; Jn 12, 3.

24 Prie* Šventyklos vartų

1 *Dovydo psalmė.*

I Žemė ir visa, kas joje, yra VIEŠPATIES, –
pasaulis ir visi jo gyventojai,
2* nes jis pastatė jį ant gilių vandenų
ir įtvirtino virš požeminių upių.

II 3* Kas gali kopti į VIEŠPATIES kalną?
Kas gali įeiti į jo šventąją buveinę?
4 Tas, kurio rankos nekaltos ir širdis tyra,
kuris netrokšta to, kas tuščia,
ir neprisiekinėja apgaulingai artimui.
5 Jis gaus VIEŠPATIES palaiminimą,
teisų atlygį Dievo, savo Gelbėtojo.
6 Tokia yra bendrija tų, kurie į jį kreipiasi
ir ieško Jokūbo Dievo veido. {Sela}

III 7 Pakelkite savo sąramas,* vartai!
Plačiai atsidarykite, amžinosios durys,
kad įžengtų Garbės karalius!
8 Kas gi tas Garbės karalius?
Tai VIEŠPATS, stiprus ir narsus,
VIEŠPATS, galingas mūšyje.
9 Pakelkite savo sąramas,* vartai!
Plačiai atsidarykite, amžinosios durys,
kad įžengtų Garbės karalius!
10 Kas gi yra tas Garbės karalius?
Galybių VIEŠPATS –
jis yra tas Garbės karalius! {Sela}

24, 1–10: Po posmelio visuotinei Dievo galybei pašlovinti (I) psalmė aptaria dorovinius reikalavimus, saistančius Šventyklos pamaldų dalyvius (II), ir tada cituoja žodžius, kurie buvo giedami, kai Sandoros skrynia buvo nešama į Siono kalną – Šventyklą. Psalmėje jaučiamas chorų pokalbis. Atrodo, kad psalmė buvo sukurta liturginiam naudojimui. Žr. 2 Sam 6, 12–15.

24, 2: Pasak senovės Visatos sampratos, žemė buvo laikoma plokščiu skrituliu, įtvirtintu ant plataus požeminio vandenyno – Bedugnės. Žr. Ps 33, 7.

24, 3–5: Ps 15 yra panaši savo sandara ir turiniu: klausimas – atsakymas su nurodytomis sąlygomis – užsklanda.

24, 7. 9: ... *savo sąramas*: pažodžiui *savo galvas*. Tarpduris laikomas per žemu didžiam Dievui įeiti. Vartai ir durys yra arba Šventyklos, arba senosios jebusitų tvirtovės.

25 Malda* gresiant pavojui

1 *Dovydo.*

{'a} I Į tave, VIEŠPATIE, keliu širdį.
{b} 2 O, mano Dieve, tavimi pasitikiu.
Neleisk man būti sugėdintam,
neleisk mano priešams džiūgauti.
{g} 3 Juk nė vienas nenueina niekais,
kas tavimi pasitiki;
nueina niekais neištikimieji – lengvabūdžiai.
{d} 4 Parodyk man savo kelius, VIEŠPATIE,
mokyk mane savo takų.
{h} 5 Vesk mane savo tiesa ir mokyk mane,
nes esi Dievas, mano Gelbėtojas.
{v} Tavimi visados pasitikiu.
{z} 6 VIEŠPATIE, neužmiršk savo gailestingumo
ir ištikimos meilės, –
jie taip seni kaip laikas.
{ḥ} 7 Mano jaunystės nuodėmes ir kaltes užmiršk, –
savo ištikima meile dėl savo gerumo
atsimink mane, VIEŠPATIE!

{t} II 8 Teisus ir geras yra VIEŠPATS,
todėl jis moko klystančius kelio.
{j} 9 Jis veda kukliuosius teisingu taku
ir moko juos savo kelio.
{k} 10 Visi VIEŠPATIES takai yra
ištikima meilė ir tiesa visiems,
kurie laikosi jo Sandoros ir paklūsta jo įsakams.
{l} 11 Dėl savo vardo, VIEŠPATIE,
atleisk mano kaltę, nors ji ir didžiulė.
{m} 12 Kas tik pagarbiai VIEŠPATIES bijo,
sužino iš jo taką, kuriuo eiti turėtų.
{n} 13 Jis pats gyvens laimingai,
ir jo vaikai paveldės žemę.
{s} 14 VIEŠPATS yra pagarbiai jo bijančiųjų draugas
ir patvirtina jiems savo Sandorą.

25, 1–22: Abėcėlinė psalmė. Mintys padrikai susietos, bet pirma dalis (I) iš esmės yra malda ieškant kelio ir atleidimo; antra (II) – mąstymas apie Dievo gerumą teisiesiems; trečia (III) – prašymas apsaugoti ir paguosti.

{ʻa} [15] Mano akys visad atkreiptos į VIEŠPATĮ,
nes jis ištrauks mano kojas iš pinklių.

{p} III [16] Atsigręžk į mane ir būk man gailestingas,
nes aš esu vienišas ir nuskurdęs.
{ẓ} [17] Palengvink man širdies rūpesčius
ir išgelbėk mane iš mano vargų.
{q} [18] Pažvelk į mano skurdą ir kančią
ir atleisk visas mano nuodėmes.
{r} [19] Pasižiūrėk, kiek daug mano priešų,
kaip baisiai jie manęs nekenčia.
{š} [20] Apsaugok mano gyvastį ir išgelbėk mane,
neleisk man nusivilti,
nes pas tave ieškau užuovėjos.
{ṭ} [21] Gerumas ir dorumas tepalaiko mane,
nes, VIEŠPATIE, tavimi pasitikiu.
[22*] O Dieve, atpirk Izraelį iš visų jo vargų!

26 Nekalto* žmogaus malda

[1] *Dovydo.*

I Paskelbk, kad esu nekaltas, VIEŠPATIE!
Juk aš dorai elgiuosi
ir VIEŠPAČIU nedvejodamas pasitikiu.
[2] Tirk mane, VIEŠPATIE, ir bandyk, –
išbandyk mano norus ir mintis.

II [3] Juk tavo ištikima meilė man akyse,
tavo ištikimybė mane veda.
[4] Su nedorais žmonėmis nesusidedu,
su veidmainiais nesimaišau.
[5] Pikta darančių draugės nekenčiu,
nedorų žmonių vengiu.
[6] Plaunu rankas* nekaltumo ženklan
ir einu aplink tavo aukurą, VIEŠPATIE,
[7] balsu skelbdamas savo padėką
ir apsakydamas visus tavo nuostabius darbus.

25, 22: Ši paskutinė eilutė yra priedas prie psalmės.
26, 1–12: Pareikšdamas savo nekaltumą (I), psalmininkas išskaičiuoja savo dorybes (II), kad Dievas nepasmerktų jo drauge su nedorėliais (III).
26, 6: *Plaunu rankas*: nors rankų plovimas buvo liturginis veiksmas (žr. Iš 30, 19. 21; 40, 31), čia turbūt rankų plovimą reikia suprasti perkeltine prasme (žr. Iz 1, 16).

8 VIEŠPATIE, aš myliu Namus, kuriuose gyveni,
tavo šlovės buveinę.

III 9 Nenušluok manęs drauge
su nusidėjėliais
nei mano gyvasties su žmogžudžiais.
10 Jų rankose piktos užmačios,
pilna kyšių jų dešinė.
11 O aš darau, kas dora;
atpirk mane ir pasigailėk manęs.
12 Mano kojos stovi ant lygios žemės;
Sueigose šlovinsiu VIEŠPATĮ.

27 Pasitikėjimas* Dievu

1 *Dovydo.*

A

I VIEŠPATS yra mano šviesa ir išgelbėjimas,
ko turėčiau bijotis?
VIEŠPATS yra mano gyvenimo tvirtovė,
prieš ką turėčiau drebėti?
2 Kai nedori žmonės užpuola mane,
norėdami mane suėsti –
jie, mano užpuolikai ir priešai,
klumpa ir žūva.
3 Nors kariuomenė apgultų mane,
mano širdis nebijotų;
nors karas man būtų paskelbtas,
net tada pasitikėčiau.

II 4 Vieno teprašau iš VIEŠPATIES,
tik vieno tenoriu –
gyventi VIEŠPATIES Namuose
per visas savo gyvenimo dienas,
gėrėtis VIEŠPATIES žavumu
ir lankyti jojo Šventyklą.

26, 12: ... *ant lygios žemės*: esu saugus, nes nėra pavojaus užkliūti ir suklupti. Šį posakį galima sieti su lygia vieta Šventyklos kieme arba perkeltine prasme su doru elgesiu.

27, 1–14: Pareikšdamas savo beribį pasitikėjimą, kad Dievas jį išgelbės (A I), psalmininkas ilgisi Šventyklos užuovėjos, kur Viešpaties Artume jis bus saugus nuo priešų (A II). Atrodo, kad antra psalmės dalis iš pradžių buvo atskira psalmė. Čia psalmininkas meldžiasi, kad Dievas jo nepaliktų (B I), prašo parodyti kelią ir globoti (B II).

5 Juk vargo dieną jis paslėps mane savo pastogėje,
suteiks man globą savo palapinėje,
užkels mane aukštai ant uolos.
6 Nūn keliu galvą prieš visus mane supančius priešus
ir atnašauju aukas jo palapinėje
su džiaugsmo šauksmais,
giedu giesmę, šlovindamas VIEŠPATĮ.

B

I 7 Išgirsk mano balsą, VIEŠPATIE, kai šaukiuosi,
būk man maloningas ir išklausyk mane!
8 „Eikš, – sako man širdis, – jo veido ieškok!“
Tavo veido, VIEŠPATIE, aš ieškau!
9 Neslėpk nuo manęs savo veido,
neatstumk supykęs savo tarno, –
tu buvai mano pagalba.
Neatmesk manęs, nepalik manęs,
Dieve, mano Gelbėtojau.
10 Nors mano tėvas ir motina mane paliktų,
tačiau VIEŠPATS mane priims.

II 11 Mokyk, VIEŠPATIE, mane savo kelio,
dėl mano budrių priešų vesk mane lygiu taku.*
12 Neatiduok manęs priešininkų sauvalei,
nes melagingi liudytojai sukilo prieš mane
ir smurtu alsuoja.
13 Tikiu, kad patirsiu VIEŠPATIES gerumą
gyvųjų šalyje.*
14 Pasitikėk VIEŠPAČIU ir būk stiprus!
Turėk drąsos ir pasitikėk VIEŠPAČIU!

28 Prašymas* ir padėka

1 *Dovydo.*

I Tavęs šaukiuosi, VIEŠPATIE,
mano Uola, nebūk man kurčias.

27, 11: ... *lygiu taku*: žr. Ps 26, 12 paaiškinimą.

27, 13: ... *gyvųjų šalyje*: posakio prasmė – *kai dar gyvenu čia, žemėje*. Maldose už mirusius Katalikų Bendrija pritaiko šiuos žodžius mirusiesiems – danguje, kur gyvenimas yra tikras.

28, 1–9: Psalmė apima psalmininko maldą nebausti jo su nedorėliais (I), padėką Dievui už maldos išklausymą (II) ir užtarimą už karalių – pateptąjį – bei tautą (III).

Juk, jeigu tylėsi, būsiu kaip tie,
kurie žengia į Duobę.
2 Išgirsk mano maldavimo balsą,
kai šaukiuosi tavo pagalbos,
tiesdamas rankas tavo šventosios buveinės link.*
3 Nenutempk manęs su nedorėliais,
su pikta darančiais –
su žmonėmis, kurie kaimynus draugiškai sveikina,
o širdyje pikta puoselėja.
4* Atmokėk jiems pagal jų darbus –
už jų veiksmų piktumą.
Atmokėk jiems už jų rankų darbus,
atiduok jiems, ką jie užsidirbo!
5 Kadangi jie nepaiso VIEŠPATIES veiksmų
nei jo rankų darbo,
jis sužlugdys juos ir daugiau nebeatkurs.

II 6 Tebūna pašlovintas VIEŠPATS,
nes jis išgirdo mano pagalbos šauksmą.
7 VIEŠPATS yra mano stiprybė
ir mano skydas, –
pasitiki juo mano širdis.
Jis man padėjo, ir mano širdis džiūgauja, –
giesme aš jam dėkoju.

III 8 VIEŠPATS yra savo tautos stiprybė,
tvirtovė savo pateptajam išgelbėti.
9 Gelbėk savo tautą ir laimink savo paveldą!
Būk jų Ganytojas ir rūpinkis jais amžinai!

29 Dievo* didybė audroje

1 *Dovydo psalmė.*

I Garbinkite VIEŠPATĮ jūs, dangiškieji,*
duokite VIEŠPAČIUI šlovę!

28, 2: ... *šventosios buveinės link*: pati svarbiausia – vidinė Šventų Šventoji – Šventyklos dalis su Viešpaties Sandoros skrynia.

28, 4–5: Kadangi nedorėliai nepaiso Dievo, jis nesirūpins jais.

29, 1–11: Po kvietimo šlovinti Dievą (I) ši psalmė aprašo nuostabią teofaniją – Dievo didybės apreiškimą baisioje audroje (II) – ir baigiasi malda už tautą (III). Dievo atėjimas Šventajame Rašte aprašomas neįprastais gamtos reiškiniais. Žemės drebėjimas, audra, vėtra prašnekina žmogų likiminiu – būties – klausimu.

29, 1: ... *dangiškieji*: pažodžiui Dievo *sūnūs*. Nors šis posakis, apskritai kalbant, ženklina angelus, kaip

2 Duokite VIEŠPAČIUI jo vardo garbę,
šlovinkite didžiai šventą VIEŠPATĮ!

II 3 VIEŠPATIES balsas* virš vandenų, –
didybės Dievas griaudžia,
VIEŠPATS virš vandenyno.
4 Galingas yra VIEŠPATIES balsas,
VIEŠPATIES balsas kupinas didybės.

5 VIEŠPATIES balsas trupina kedrus,
VIEŠPATS trupina Libano kedrus.
6 Jis šokdina Libaną* lyg veršį
ir Hermono kalną lyg jauną buivolą.

7 VIEŠPATIES balsas blyksi žaibais.
8 VIEŠPATIES balsas supurto dykumą,
VIEŠPATS sudrebina Kadešo tyrus.*

9 VIEŠPATIES balsas triuškina ąžuolus,
ir plikai nušluoja miškus,
o jo Šventykloje visi šaukia: „Šlovė!“

III 10 Savo soste virš tvano, –
VIEŠPATS karaliauja amžinai.
11 Tesuteikia VIEŠPATS stiprybės savo tautai!
Telaimina VIEŠPATS savo tautą ramybe!

antai Job 1, 6; 2, 1; 38, 7, šiame tekste galima jį suprasti kaip *ženklinantį teisius, dorus žmones.* Labai panašus kreipinys į tautų šeimas randamas Ps 96, 7–9. Žr. Ps 89, 7.

29, 3: *VIEŠPATIES balsas*: griaustinis ir žaibas – audros garsai – priskiriami tiesiog Dievui. Dievo atėjimas ženklinamas audros įvaizdžiais, nes audra prašnekina pačią žmogaus būtį.

29, 6: ... *šokdina Libaną*: kalnai vaizduojami lyg šiurpo apimti – turbūt turima galvoje žemės drebėjimas. Žr. Ps 114, 4. 6–7. Hermono kalnas tekste vadinamas *Sirionu* – finikiečiams įprastu vardu. Keletas psalmės posakių užtinkami ir Ugarite, šiaurinėje Finikijoje – nūdienėje Sirijoje – atrastuose XV a. prieš Kristų kanaaniečių tekstuose.

29, 8: ... *Kadešo tyrus*: įprasta šią vietovę tapatinti su Kadešo oaze šiaurinėje Sinajaus pusiasalio dalyje. Žr. Sk 20, 1. Atrodo, kad ji buvo šiaurinėje Palestinoje, nes šie Kadešo tyrai minimi ir ugaritų raštuose kaip Libano ir Hermono kalnų dalis.

30 Padėka* už išgelbėjimą nuo mirties

1 *Psalmė. Giesmė Šventyklos pašventinimo iškilmėms.* Dovydo.*

A

2 Skelbsiu tavo didybę, VIEŠPATIE, nes mane išgelbėjai
ir neleidai džiūgauti mano priešams.
3 Šaukiausi tavo pagalbos, VIEŠPATIE, mano Dieve,
ir tu mane išgydei.
4 VIEŠPATIE, tu ištraukei mano gyvastį iš Šeolo, –
juk su visais aš buvau pakeliui į Duobę,
bet tu sulaikei mane nuo mirties.
5 Giedokite šlovės giesmes VIEŠPAČIUI,
jūs – jo ištikimieji,
prisiminkite, koks jis šventas,
ir jam dėkokite!
6 Jo įniršis tetrunka akimirką,
o jo gerumas tęsiasi visą gyvenimą.
Ašaros gali lūkuriuoti per naktį,
bet džiaugsmas ateina su aušra.

B

I 7 Kai man sekdavosi, sakiau:
„Niekad nesvyrinėsiu!“
8 Savo gerumu, VIEŠPATIE,
tu buvai pastatęs mane kaip nenugalimą kalną,
bet kai nugręžei savo veidą, drebėjau iš baimės.

II 9 Tavęs, VIEŠPATIE, šaukiausi, –
savo Dievo pagalbos maldavau:
10* „Kokia tau nauda iš mano mirties,
iš mano žengimo į Duobę?
Nejau dulkės šlovins tave
ar skelbs tavo ištikimybę?
11 Išgirsk mane, VIEŠPATIE,
ir būk man maloningas!
VIEŠPATIE, padėk man!“

30, 1–13: Psalmininkas, paskelbęs savo temą (A), dėkoja Dievui už išgydymą iš mirtinos ligos (B I). Tada jis išsamiau papasakoja, kas buvo įvykę. Būdamas kupinas sveikatos, jis buvo nelauktai ligos užkluptas (B II), bet jis šaukėsi Viešpaties pagalbos, ir buvo išklausytas (B III).

30, 1: ... *Šventyklos pašventinimo iškilmėms*: vėlesnis šios psalmės pritaikymas.

30, 10: žr. Ps 6, 6 paaiškinimą.

III [12] Tu pavertei mano liūdesį džiugesiu,
nuvilkai man ašutinę* ir apjuosei mane džiaugsmu,
[13] kad giedočiau tau be perstojo šlovės giesmę.
VIEŠPATIE, tu esi mano Dievas, –
tau dėkosiu per amžius!

31 Malda* nelaimės valandą

[1] *Chorvedžiui.*
Dovydo psalmė.

I [2] Pas tave, VIEŠPATIE, ieškau užuovėjos,
neleisk man niekados nusivilti!
Tu esi teisus, mane gelbėk!
[3] Išgirsk mane, skubėk manęs gelbėti!
Būk užuovėjos uola – mano tvirtovė, –
galinga pilis man gelbėtis!
[4] Juk esi man ir uola, ir tvirtovė, –
vesi ir saugosi mane dėl savo vardo.
[5] Apsaugok nuo paspęstų man pinklių,
nes tu esi mano užuovėja.
[6] Tau patikiu savo dvasią,* –
tu mane atperki,
VIEŠPATIE, ištikimasis Dieve.
[7] Nekenčiu tų, kurie kliaujasi tuščiais stabais,
o pasitikiu VIEŠPAČIU.
[8] Leisk man džiūgauti ir būti linksmam
dėl tavo ištikimos meilės,
nes tu pažvelgei į mano kančią –
rūpinaisi manimi didžiame varge.
[9] Tu neatidavei manęs į nagus priešui,
bet išvedei mane į laisvę.

II [10] Pasigailėk manęs, VIEŠPATIE, nes man sunku.
Nuo skausmo temsta man akys,
nyksta ir mano gyvastis, net kaulai.

30, 12: ... *ašutinę*: ašutinė buvo nešiojama liūdesio ir atgailos metu. Žr. 2 Sam 3, 31; 1 Kar 21, 27; Ps 35, 13; 69, 12.

31, 1–25: Pirmose dviejose dalyse (I–II) psalmininkas aprašo jaudinančiais žodžiais savo vargą ir kančią ir, pasitikėdamas Dievo gerumu, prašo dangaus pagalbos. Trečia dalis (III) yra būdingas padėkos himnas.

31, 6: *Tau patikiu savo dvasią*: mūsų Viešpats Jėzus Kristus meldėsi šiais žodžiais, mirdamas ant kryžiaus. Žr. Lk 23, 46. Užtat visa psalmė gali būti laikoma Kristaus jausmų išreiškimu kančios metu, siejant su jo sūnišku pasitikėjimu dangiškuoju Tėvu.

11 Juk mano gyvenimą skausmas sekina
ir mano metus – dejonės,
nuo kančios man stinga jėgų.

12 Esu pajuoka visiems savo priešams,
pasibjaurėjimą keliu net kaimynams
ir klaiką – savo pažįstamiems, –
nuo manęs bėga, kas kelyje mane pamato.
13 Esu visų užmirštas, tarsi būčiau miręs, –
tapau lyg sukultas indas.*
14 Juk girdžiu daugelį kuždomis šnekant –
klaikas iš visų pusių!* –
Kai jie man rezga pinkles
ir kėsinasi atimti gyvastį.
15 Bet aš tavimi pasitikiu, VIEŠPATIE, –
sakau: „Tu esi mano Dievas."
16 Tavo rankoje mano likimas, –
gelbėk mane nuo priešų – nuo tų,
kurie mane persekioja.
17 Pažvelk į savo tarną gerumu,
gelbėk mane savo ištikima meile.
18 Tenebūna man gėdos, VIEŠPATIE,
nes aš tavęs šaukiuosi.
Tebūna sugėdinti nedorėliai,
težengia priblokšti į Šeolą.
19 Tebūna nutildytos melagingos lūpos,
įžūliai apie teisius žmones kalbančios
su puikybe ir panieka.

III 20 Koks nuostabus yra tavo gerumas,
sukauptas tiems,
kurie tavęs pagarbiai bijo,
ir teikiamas tiems,
kurie ieško tavo užuovėjos,
visiems žmonėms matant!
21 Savo Artumo užuovėjoje juos paslėpi
nuo žmonių kėslų,

31, 13: ... *sukultas indas*: būdingas posakis ženklinti kokiam nors nieko vertam dalykui. Žr. Iz 30, 14; Jer 19, 11; 22, 28.

31, 14: ... *klaikas iš visų pusių*: šis posakis randamas ir Jeremijo pranašystėse. Žr. Jer 6, 25; 20, 3. 10; 46, 5; 49, 29. Ši psalmė turi panašumo su Jeremijo knyga.

apsaugai juos savo pastogėje
nuo priekabių liežuvių.
22 Tebūna pašlovintas VIEŠPATS,
nes jis buvo man nuostabiai ištikimas –
įtvirtintas miestas.
23 Patirdamas nerimą, maniau:
„Esu išvaromas toli nuo tavo Artumo.“
Bet tu išgirdai mano maldavimą,
kai šaukiausi tavo pagalbos.
24 Mylėkite VIEŠPATĮ, visi jo ištikimieji!
VIEŠPATS saugo ištikimuosius,
bet skaudžiai atmoka tam,
kuris išpuikusiai elgiasi.
25 Būkite stiprūs ir drąsios širdies visi,
kurie pasitikite VIEŠPAČIU!

32 Nuoširdus* nuodėmės išpažinimas

1 *Dovydo. Poema.*

I Laimingas, kam nusižengimas atleistas,
kuriam nuodėmė dovanota.
2 Laimingas žmogus, kurio VIEŠPATS nelaiko kaltu,
kurio dvasioje nėra apgaulės.*

II 3 Kol aš neišpažinau {nuodėmės},
mano kaulai dilo nuo mano nuolatinių dejonių.
4 Juk dieną ir naktį mane slėgė tavo ranka, –
man jėgos išseko kaip nuo vasaros karščių. {Sela}
5* Tada išpažinau tau savo nuodėmę,
nebeslėpiau savo kaltės.
Tariau: „Išpažinsiu savo nusikaltimus VIEŠPAČIUI“, –
ir tu, atleisdamas man nuodėmę, pašalinai kaltę.
6 Užtat prireikus melsis tau
kiekvienas ištikimas žmogus;
nors grėsmingi vandens išsilies, jo nepasieks.

32, 1–11: Antra Atgailos psalmė. Psalmininkas apsako džiaugsmą, patyrus nuodėmių atleidimą (I), ir savo dvasios paguodą, išpažinus nuodėmes (II); skatina kitus vykdyti Dievą valią (III) ir džiugiai pasitikėti jo gerumu (IV).

32, 2: ... *nėra apgaulės*: veidmainiškumo išpažįstant nuodėmes.

32, 5: Aiškindamas šią eilutę, Šv. Augustinas sako, kad net prieš nuodėmės išpažinimą lūpomis Dievas girdi nusidėjėlio širdies šauksmą. Nuoširdų gailestį lydi atleidimas. Žr. 1 Sam 12, 13.

[7] Tu esi mano pastogė, –
ištrauki mane iš vargo,
apsupi džiugiais išganymo šūkavimais. {Sela}

III [8] {VIEŠPATS sako}: „Mokysiu tave
ir rodysiu tau kelią, kuriuo turi eiti;
tau patarsiu, lydėdamas tave akimis.
[9] Nebūk kaip arklys ar mulas, neturintis proto,
kurio narsas tramdomas žąslais ir kamanomis,
nes kitaip jis tau nepaklus."

[10] Nedorėlis turės daug kentėti,
bet tą, kuris VIEŠPAČIU pasitiki,
lydės ištikima meilė.
[11] Būkite linksmi VIEŠPATYJE
ir džiūgaukite, teisieji,
šūkaukite iš džiaugsmo,
visi doros širdies žmonės!

33 Šlovės* giesmė

I [1] Džiūgaukite, teisieji, VIEŠPATYJE, –
dera, kad dorieji jį šlovintų.
[2] Šlovinkite VIEŠPATĮ lyra,
skambinkite jam dešimtstyge arfa.
[3] Giedokite jam naują giesmę,
šmaikščiai lieskite stygas džiugiai šūkaudami.
[4] Juk VIEŠPATIES žodis yra tiesus
ir visi jo darbai patikimi.
[5] Jis myli, kas teisu ir teisinga;
ištikimos VIEŠPATIES meilės pilna žemė.

II [6] VIEŠPATIES žodžiu buvo padaryti dangūs
ir jo burnos alsavimu visos jų galybės.
[7*] Jis sutelkė jūros vandenis tartum į maišą,
uždarė gelmes į saugyklas.

33, 1–22: Šlovės giesmė, kuria teisieji yra kviečiami apsakyti nuostabius Dievo darbus, nes jis savo pažadams visad ištikimas (I–II), būdamas visagalis Kūrėjas (III), išmintingas ir galingas pasaulio Valdovas (IV), visa matantis ir visa žinantis, – tiktai jis tėra pergalės ir išganymo šaltinis (V). Giesmė baigiama pareiškiant pasitikėjimą Dievo gerumu (VI).

33, 6: ... *visos jų galybės*: nesuskaičiuojamos dangaus skliauto žvaigždės laikomos didžiule kariuomene. Žr. Neh 9, 6; Iz 40, 26; 45, 12; Jer 33, 22.

33, 7: Senovėje žmones stebino jė-

III 8 Tebijo visa žemė VIEŠPATIES,
tegerbia jį visi pasaulio gyventojai.
9 Juk jis tarė, ir pasaulis pasidarė,
jis įsakė, ir visa atsirado.

10 VIEŠPATS vėjais paleidžia tautų užmojus,
niekais paverčia jų sumanymus.
11 VIEŠPATIES užmojis yra amžinas,
jo širdies sumanymai tęsiasi per visas kartas.
12 Laiminga tauta, kurios Dievas yra VIEŠPATS, –
ta tauta, kurią jis išsirinko paveldu.

IV 13 VIEŠPATS žvelgia iš dangaus, –
jis mato visą žmoniją.
14 Iš savo sosto, kur viešpatauja,
žvelgia į visus, kas gyvena žemėje, –
15 tas, kuris padarė jų visų širdį
ir stebi visus jųjų darbus.

V 16 Ne kariuomenės dydis apsaugo karalius,
nė galiūnai neišsigelbsti didele jėga.
17 Iš žirgų laukti pergalės – tuščia viltis,
kad ir ristūnai, jie negali išgelbėti.
18 Tikrai VIEŠPATS žiūri tų,
kurie pagarbiai jo bijo
ir jo ištikima meile pasitiki,
19 kad išgelbėtų nuo mirties jų gyvastį
ir išlaikytų gyvus bado metu.

VI 20 Mūsų viltis VIEŠPATYJE, –
jis yra mūsų pagalba ir skydas.
21 Juk jis linksmina mūsų širdį,
nes mes pasitikime jo šventuoju vardu.
22 Tebūna su mumis tavo ištikima meilė,
VIEŠPATIE, nes mes į tave žvelgiame.

ga, sulaikiusi galingas jūras prie žemės pakraščių. Pasak pagonių mitologijos, tai buvo pasiekta nuožmiu mūšiu, kuriame dangiškieji dievai nugalėjo Bedugnės dievus. Betgi Viešpačiui užtenka sutelkti vandenis tartum į maišą, – jis gali taip lengvai uždaryti į saugyklas ir begalinį požemio vandenyną, kaip žmogus kad sudeda vynmaišius į rūsius.

34 Padėka* už išgelbėjimą iš pavojaus

1* *Dovydo.*
Kai apsimetė pamišėliu Abimelechui ir,
jo išvarytas, pasišalino.

{'a} I 2 Visuomet VIEŠPATĮ garbinsiu,
jo šlovė nuolat bus man ant lūpų.
{b} 3 Aš didžiuojuosi VIEŠPAČIU, –
kuklieji girdės ir džiaugsis.
{g} 4 Skelbkite su manimi VIEŠPATIES didybę,
aukštinkime jo vardą drauge!

{d} II 5 Kreipiausi į VIEŠPATĮ, ir jis man atsakė;
mane jis išgelbėjo iš visų mano baimių.
{h} 6 Pažvelkit į jį ir pralinksmėkit, –
niekad jums gėdos nereikės kęsti.
{z} 7 Šis vargšas* šaukėsi, ir VIEŠPATS išgirdo,
iš visų jo vargų išgelbėjo.
{ḥ} 8 VIEŠPATIES angelas saugo tuos,
kurie pagarbiai jo bijo, ir juos išgelbsti.
{t} 9 Išbandykite ir patirkite patys,
koks geras yra VIEŠPATS.
Laimingas žmogus, kuris randa pas jį užuovėją!
{j} 10 Pagarbiai bijokite VIEŠPATIES, visi jo šventieji,
nes kas pagarbiai jo bijo, nieko nestokoja!
{k} 11 Net liūtukai kenčia skurdą ir alkį,
bet einantiems pas VIEŠPATĮ nieko netrūksta.

{l} III 12 Ateikite, vaikai,* klausykitės manęs,
mokysiu jus pagarbios VIEŠPATIES baimės.
{m} 13 Kas iš jūsų trokšta gyvenimo
ir geidžia daug metų ir laimės?
{n} 14 Saugok tad liežuvį nuo pikto
ir lūpas nuo apgaulės.

34, 1–23: Abėcėlinė psalmė, turinti neabejotiną ryšį su pirmoje eilutėje minimais įvykiais. Paskatinęs šlovinti Viešpatį (I), psalmininkas išreiškia savo dėkingumą Dievui už išgelbėjimą iš pavojaus (II) ir užbaigia psalmę pamokymu pagarbiai bijoti Viešpaties ir laikytis jo įsakymų.

34, 1: Tai įvyko filistinų karaliaus Achišo dvare. Dovydas apsimetė sukvailėjusiu tada, kai pabėgo nuo kunigo Abimelecho.

34, 7: *šis vargšas*: pats psalmininkas buvo pavojuje.

34, 12: „... *vaikai*: hebrajų išminties raštijoje mokytojas – rabinas – taip kreipiasi į savo mokinius.

{s} 15 Venk pikto ir daryk gera,
siek taikos iš visos širdies.
{'a} 16 VIEŠPATIES akys žvelgia į teisiuosius,
jo ausys girdi jų šauksmą.
{p} 17 VIEŠPATS priešinasi nedorėliams,
kad išnaikintų žemėje jų atminimą.
{z} 18 Šaukiasi teisieji pagalbos, VIEŠPATS klausosi
ir išgelbsti juos iš visų vargų.
{q} 19 VIEŠPATS yra arti tų, kurie sielojasi,
ir gelbsti nevilties apimtuosius.
{r} 20 Daugel vargų ištinka teisųjį,
bet VIEŠPATS išgelbsti iš jų visų.
{š} 21 Saugo visus jo kaulus,
nė vienas jų nebus sulaužytas.
{t} 22 Nelabumas varo į mirtį nedorėlį;
teisiojo priešai bus nubausti.
23 VIEŠPATS atperka savo tarnų gyvastį;
kas ieško jo užuovėjos, bus išgelbėtas.

35 Malda* prašant pagalbos

1 *Dovydo.*

I Grumkis, VIEŠPATIE, su mano užpuolikais,
kovok su tais, kurie su manimi kovoja!
2 Tverk skydą ir ginklus,
pakilk manęs gelbėti!
3 Pakelk ietį ir alebardą
prieš tuos, kurie mane persekioja!
Sakyk man: „Aš tavo išgelbėjimas!“
4 Tesusigėsta suglumę tie,
kurie tyko mano gyvasties!
Tesitraukia apstulbę tie,
kurie kėsinasi man pikta daryti!
5 Tebūna kaip vėjo nešami pelai,
kai juos VIEŠPATIES angelas vaikys!
6 Tebūna kelias jiems tamsus ir slidus,
kai VIEŠPATIES angelas persekios!

35, 1–28: Šaukdamasis Dievo, kad jį apgintų (I), psalmininkas aprašo savo priešų nedorumą (II) ir nedėkingumą (III); tada pakartoja savo prašymą Dievui (IV).

35, 1–3: Karinga šių eilučių kalba yra tik įvaizdinė. Psalmininko priešai nėra prieš jį kovos rikiuotėje, bet žmonės, apkaltinusieji jį sunkiais nusikaltimais.

II 7 Juk be priežasties paspendė man pinkles,
be priežasties iškasė gilią duobę mano gyvasčiai.
8 Teužklumpa juos nelauktai žūtis, –
jie patys teįkliūva į savo paspęstas pinkles,
teįgriūva jie patys į savo iškastą duobę!
9 Bet aš džiūgausiu VIEŠPATYJE,
laimingas būsiu, nes jis mane išgelbėjo.
10 Iš visos širdies sakysiu:
„VIEŠPATIE, kas gi gali tau prilygti?
Tu išgelbsti menką nuo galiūno,
vargšą ir beturtį nuo engėjo."
11 Pikti žmonės liudija prieš mane,
kaltina nusikaltimais, apie kuriuos nieko nežinau.
12 Jie atmoka man piktu už gera,
mane alindami.

III 13* Betgi, jiems susirgus, aš vilkėjau ašutinę,
varginau save pasninku.
Meldžiausi nulenkęs galvą,
14 tartum būčiau meldęsis už savo bičiulį ar brolį.
Klajojau neramus, lyg motiną apraudodamas,
gedulo prislėgtas.
15* Bet, man į vargą įpuolus, jie visi džiūgavo
ir būriavosi iš manęs pasijuokti, –
luošiai, kurių nepažinojau, rinkosi prieš mane, –
mane be perstojo užkabinėdami.
16 Pašiepdami ir išjuokdami,
ant manęs jie griežė dantimis.

IV 17 Kaip ilgai, VIEŠPATIE, tu tik stebėsi?
Gelbėk mane nuo laukinių žvėrių,
mano gyvastį nuo šių liūtų!
18 Tada dėkosiu tau tavo tautos sueigoje,
šlovinsiu tave didžiojoje spūstyje.
19 Neleisk mano priešams – tiems melagiams –
linksmintis dėl mano pralaimėjimo;
neleisk nekenčiantiems manęs be priežasties
vaipytis su džiaugsmu iš mano skausmo.
20 Juk jiems nerūpi ramybės linkėti,
bet sugalvoti kėslų prieš ramius žmones.

35, 13. 15–17: Šios eilutės hebrajiškajame tekste nėra aiškios.

21 Jie apkaltina mane, šaukdami: „Aha! Aha!
Savo akimis tai matėme!“

22 Tu matei, VIEŠPATIE! Tad netylėk!
Viešpatie, nebūk toli nuo manęs.
23 Pabusk! Skubėk manęs ginti!
Mano Dieve ir mano Viešpatie, gink mano bylą!
24 Viešpatie, mano Dieve, išteisink mane,
žiūrėdamas savo teisumo,
ir neleisk jiems dėl manęs džiaugtis.
25 Neleisk jiems sakyti: „Aha, savo padarėme!“
Neleisk jiems kalbėti: „Mes jį sunaikinome!“

26 Visi, kas džiūgauja dėl mano nelaimės,
tebūna sugėdinti ir apstulbinti;
kas aukštinosi prieš mane,
tebūna apsiaustas gėda ir negarbe.

27 Kas trokšta mano išteisinimo,
tešūkauja iš džiaugsmo ir tesilinksmina –
nuolatos tekartoja: „Didis yra tas VIEŠPATS,
kuris džiaugiasi savo tarno gerove!“
28 Tada apsakysiu tavo teisumą
ir šlovinsiu tave per visą dieną.

36 Žmogaus* nedorumas ir Dievo gerumas

1 *Chorvedžiui.*
Dovydo, VIEŠPATIES tarno, psalmė.

I 2 Nuodėmė šnabžda giliai širdyje nedoram žmogui,
kuris nepuoselėja Dievo baimės.
3 Kadangi apie save taip gerai mano,
jis tikisi, kad jo kaltė negali būti
aptikta ir nubausta.*
4 Visa, ką jis sako, yra pikta ir apgaulinga, –
nebemoka išmintingai elgtis, gera daryti.
5 Sumano pikta dar lovoje,
eina kreivu keliu,
to, kas pikta, nevengia.

36, 1–13: Mintis apie žmogaus nedorumą, skatinanti jį užmiršti ar nepaisyti teisingos bausmės už jo nuodėmes (I), čia supriešinama su ištikima Dievo meile žmogui (II). Užtat psalmininkas prašo, kad būtų išgelbėtas nuo nedorėlių (III).

36, 3: ... *aptikta ir nubausta:* Dievo.

II [6] VIEŠPATIE, tavo gerumas siekia dangų,
tavo ištikimumas – debesis.
[7] Tavo teisumas – kaip Dievo kalnai,*
tavo sprendimai – kaip jūros gelmės.
VIEŠPATIE, tu rūpiniesi žmogumi ir gyvuliu!
[8] Dieve, koks brangus tavo gerumas!
Tavo sparnų pavėsyje mes randame užuovėją.
[9] Vaišinamės tavo Namų valgio gausa,
girdai mus iš savo gėrybių upės.
[10] Tu esi gyvenimo šaltinis,
tavo šviesoje matome šviesą.*

III [11] Teik savo ištikimą meilę tave pažįstantiems
ir teisumą doros širdies žmonėms.
[12] Įžūlaus žmogaus koja tenepasiveja manęs,
nedorėlio ranka manęs tenestumdo
[13] Antai, nedorėliai guli kniūbsti, –
parblokšti, atsikelt nebegali.

37 Nusidėjėlių* likimas ir teisiųjų atlygis

[1] *Dovydo.*

{'a} Neapmaudauk dėl nedorėlių,
nepavydėk tiems, kurie daro pikta.
[2] Juk jie veikiai išnyks kaip žolė
ir nuvys kaip vešlūs augalai.

{b} [3*] Pasitikėk VIEŠPAČIU ir daryk gera, –
gyvensi krašte ir būsi saugus.
[4] Džiaukis iš širdies VIEŠPAČIU,
ir jis suteiks tau, ko trokšta tavo širdis.

36, 7: ... *kaip Dievo kalnai*: toks begalinis, kaip aukščiausieji kalnai.
36, 10: ... *tavo šviesoje matome šviesą*: šviesa yra gerumo ir laimės simbolis. Užtat *per tavo gerumą būsime laimingi.*
37, 1–40: Ps 37 nagrinėja pikto problemą: kodėl nedorėliams sekasi, o gerieji kenčia. Psalmininko atsakymas: ši būklė tik laikina. Dievas atlygins geriesiems ir nubaus nedorėlius net čia, žemėje. Kadangi ši psalmė yra abėcėlinė, tos mintys psalmėje yra padrikos ir kartojamos be nuoseklios sekos.
37, 3–9. 11. 22. 29. 34: Šiose eilutėse minimas *kraštas* yra Pažado žemė – Palestina, dangaus įvaizdis. Žr. Žyd 11, 9–10. 13–16. Kai Jėzus Palaiminimuose citavo šios psalmės 11 eilutę (žr. Mt 5, 4), jis turėjo mintyje: *Kuklieji paveldės Dangaus Karalystę.*

{g} 5 Pavesk VIEŠPAČIUI savo kelią,
pasitikėk juo, ir jis padės.
6 Tavo dorumą jis nušvies kaip dienos šviesą,
o tavo teisingumą padarys
kaip vidudienį.

{d} 7 Būk kantrus ir lauk VIEŠPATIES,
neapmaudauk dėl to, kuriam viskas sekasi, –
dėl žmogaus, rezgančio savo piktus kėslus.
{h} 8 Susilaikyk nuo įniršio, atsisakyk pykčio –
neapmaudauk, – tai tik į pikta veda.
9 Juk nedorėliai bus pakirsti,
bet tie, kurie laukia VIEŠPATIES, –
paveldės žemę.

{v} 10 Dar valandėlė, ir nedorėlio nebebus –
žvalgysies po vietą, kur jis buvo,
jis bus dingęs.
11* Bet kuklieji paveldės žemę,
gėrėsis gausia gerove.

{z} 12 Nedorėlis spendžia pinkles teisiajam
ir griežia ant jo dantimis.
13 Bet VIEŠPATS iš jo juokiasi, nes mato jo būsimą
dieną.

{ḥ} 14 Nedorėliai traukia iš makščių kalavijus
ir įtempia lankus,
kad parblokštų varguolį ir beturtį,
ir nužudytų dorai gyvenančius.
15 Bet jų kalavijai smigs jiems patiems į širdį,
jų lankai bus sutrupinti.

{t} 16 Tas truputis, kurį turi teisusis,
vertingesnis už daugelio nedorėlių turtą.
17 Juk bus sutrupinti
nedorėlių ginklai,
o teisiuosius VIEŠPATS palaikys.

{j} 18 VIEŠPATS rūpinasi tais, kurie jo klauso,
ir paveldas amžinai jiems priklausys.
19 Nelaimės metu jie nebus apvilti
ir bado dienomis jie valgys iki soties.

{k} [20] Bet nedorėliai žus –
VIEŠPATIES priešai dings lyg pievų žolė,
išsisklaidys tartum dūmai.

{l} [21] Nedorėlis skolinasi ir negrąžina,
bet geras žmogus yra dosnus ir nesiliauja davęs.
[22*] Juk tie, kuriuos VIEŠPATS laimina,
paveldės žemę,
o tie, kuriuos jis keikia, bus išvaryti.
{m} [23] VIEŠPATS veda žmogaus žingsnius ir saugo tą,
kurio keliu džiaugiasi.
[24] Nors ir suklupų, jis neliks gulėti,
nes VIEŠPATS padės jam atsikelti.
{n} [25] Buvau jaunas, ilgai gyvenau,
bet nemačiau nei Dievo
palikto teisiojo,
nei jo vaikų, prašančių duonos.
[26] Teisusis visad dosniai kitiems duoda ir skolina,
jo vaikai tikra palaima.

{s} [27] Venk pikta ir daryk gera,
kad gyventum amžinai,
[28] nes VIEŠPATS myli, kas teisinga,
ir neapleidžia savo ištikimųjų.
{'a} Jis saugo juos amžinai,
bet nedorėlių palikuonys bus išvaryti.
[29*] Teisieji paveldės kraštą,
jame gyvens amžinai.

{p} [30] Išmintis ateina iš teisiojo lūpų,
jo liežuvis sako, kas teisinga.
[31] Savo Dievo Mokymą jis laiko širdyje,
jo žingsniai nuo Mokymo nenuklysta.

{ẓ} [32] Nedorėlis teisiojo tyko,
mėgina jį nužudyti.
[33] VIEŠPATS jo nepaliks priešo rankoje,
neleis būti pasmerktam teisme.

{q} [34*] Pasitikėk VIEŠPAČIU ir laikykis jo kelio,
jis pagerbs tave, duodamas paveldėti žemę, –
tu matysi išvaromus nedorėlius.

{r} 35 Mačiau nedorėlį – valdingą, –
iškilusį virš visų lyg kedrą Libano.
36 Vėl ėjau pro šalį,
ir, tikėk manimi, ten jo nebebuvo.
Nors ir ieškojau, bet neberadau.

{š} 37 Brangink nuoširdų žmogų, įsižiūrėk į dorą,
nes taikus žmogus turi ateitį.*
38 Bet nusidėjėliai bus visiškai sunaikinti,
nedorėlių palikuonys bus išnaikinti.

{t} 39 Teisiųjų išgelbėjimas eina iš VIEŠPATIES, –
jis yra jų tvirtovė sunkumams užėjus.
40 VIEŠPATS jiems padeda ir iš bėdos
juos ištraukia, –
išgelbsti juos nuo nedorėlių ir išvaduoja,
nes jie ieško jame užuovėjos.

38 Suvargusio* nusidėjėlio malda

1 *Dovydo psalmė.*
*Atminimo aukai.**

I 2 VIEŠPATIE, nebausk manęs pykdamas,
neplak manęs niršdamas!
3 Juk tavo strėlės į mane giliai įsmigo
ir tavo rankos smūgiai mane ištiko.
4 Nėra nieko sveiko mano kūne nuo tavo įnykio,
braška mano kaulai, nes nusidėjau.
5 Virš galvos apsemtas nuodėmių,
jos slegia mane lyg sunkiausia našta.

II 6 Mano žaizdos dvokia ir pūliuoja
per mano kvailumą.
7 Susitraukęs ir jėgų netekęs,
slankioju niūrus per visą dieną.
8 Juk mano strėnos pilnos deginančio skausmo,
nėra nieko sveiko mano kūne.

37, 37: ... *ateitį*: teisusis turi ateitį sau ir savo palikuonims; nedorėlis neturi ateities nei sau, nei savo palikuonims.

38, 1–23: Trečia Atgailos psalmė. Pripažindamas, kad liga yra bausmė už jo nuodėmes (I), psalmininkas aprašo savo sunkią būklę (II), kurią jis kantriai priima, pasitikėdamas Dievu (III), ir prašo atleidimo bei pagalbos (IV).

38, 1: *Atminimo aukai*: žr. Kun 2, 2. 9. 16; 5, 12; Iz 66, 3.

9 Visiškai atbukęs ir nukamuotas vaitoju,
nes širdis man iš nerimo plyšta.

10 Viešpatie, tu žinai, ko aš trokštu:
tu girdi mano vaitojimą.
11 Mano širdis virpa, netekau jėgų,
mano akys migla apsitraukė.
12 Mano draugai ir bičiuliai laikosi atokiai
dėl mano ligos opų;
net mano artimieji iš tolo težiūri.
13 Tie, kurie mano gyvasties tyko,
spendžia spąstus,
tie, kurie nori mane nuskriausti, kalba apie smurtą
ir visą laiką brandina klastą.

III 14 O aš tarsi kurčias, negirdintis,
lyg nebylys, kuris žodžio ištarti negali.
15 Esu lyg žmogus, negalintis atsikirsti,
nes negali girdėti.
16 Bet tavimi aš pasitikiu, VIEŠPATIE,
ir tu, VIEŠPATIE, mano Dieve, man atsakysi.
17 Juk aš meldžiuosi:
„Tik neleisk jiems džiūgauti dėl mano nelaimės,
neleisk jiems didžiuotis, kai parpulsiu.“

IV 18 Juk esu ant žūties slenksčio
ir nuolat kenčiu skausmą.
19 Išpažįstu savo kaltę,
gailiuosi už nuodėmę.
20 Bet mano mirtini priešai sveiki ir stiprūs;
daug tokių, kurie be priežasties manęs nekenčia.
21 Tie, kurie atmoka man piktu už gera,
mane kamuoja,* nes aš siekiu to, kas gera.
22 Nepalik manęs, VIEŠPATIE!
Mano Dieve, nesitolink nuo manęs!
23 Skubėk man padėti,
Viešpatie, skubėk manęs gelbėti!

38, 21: ... *kamuoja*: hebrajiškas žodis, iš kurio kyla žodis *šėtonas* – reiškia arba *kamuoja*, arba *šmeižia*. Žr. Ps 109, 4.

39 Gyvenimas* yra prabėgantis

1 *Chorvedžiui.*
Jedutūnui. Dovydo psalmė.

I 2 Tariau: „Apdairiai elgsiuos savo kelyje,
kad nenusidėčiau liežuviu;
savo burną užčiaupsiu,
kai nedorėliai būva arti.“
3 Tylėjau, nesakiau nieko,
susilaikiau net nuo ko nors gero.
Bet mano skausmas tik pasunkėjo,
4 širdis man užkaito krūtinėje.
Bemąstant įsiliepsnojo ugnis –
nebegalėjau iškęst nekalbėjęs:

II 5 „Pasakyk man, VIEŠPATIE, kaip ilgai gyvensiu,
kokia yra mano dienų trukmė?
Leisk man pažinti, koks esu laikinas.
6 Tu padarei mano gyvenimą ilgumo tik per sprindį,
jo trukmė yra kaip niekas tavo akyse.“
Iš tikrųjų žmogaus būvis tiktai kvėptelėjimas! {Sela}
7 Žmogus tik praeina kaip šešėlis;
tik rūkas yra jo visas triūsas, –
Kaupia turtus, bet nežino, kam jie atiteks!

III 8 „Nūn tad, Viešpatie, ko aš galiu tikėtis?
Tavyje visa mano viltis.
9 Išvaduok mane iš visų mano kalčių;
nepadaryk manęs kvailųjų pajuoka!
IV 10 Tyliu, burnos neatveriu,
nes tu tai padarei.
11 Nukreipk nuo manęs savo rykštę,
aš žūstu nuo tavo rankos smūgių.
12 Kai drausmini žmogų, bausdamas už nuodėmę,
tu lyg kandis sunaikini tai, kas jam brangu.“
Iš tikrųjų žmogus tiktai vėjo dvelktelėjimas! {Sela}
13 Išgirsk mano maldą, VIEŠPATIE,
klausykis mano šauksmo, –
ateik į pagalbą, kai verkiu!

39, 1–14: Nors ir buvo nutaręs nesiskųsti (I), psalmininkas, kaip ir Koheletas, aimanuoja dėl gyvenimo trumpumo ir tuštumo (II); betgi jo viltis yra Viešpatyje (III), kurį jis prašo atleidimo ir sveikatos (IV).

Juk esu tik laikinas svečias – praeivis –
kaip visi mano protėviai.
14 Nukreipk savo žvilgsnį nuo manęs, kad atsigaučiau
pirma, negu nueisiu ir pranyksiu.*

40 Padėka* ir prašymas padėti

1 *Chorvedžiui. Dovydo psalmė.*

A

I 2 Kantriai laukiau VIEŠPATIES,
jis pasilenkė prie manęs ir išgirdo mano šauksmą.
3 Ištraukė mane iš klampios duobės – iš mirtinos
pelkės,
pastatė mano kojas ant uolos
ir sutvirtino mano žingsnius.
4 Man į lūpas įdėjo naują giesmę* –
šlovės mūsų Dievui giesmę.
Daugelis tai matys, –
pagarbiai bijos ir pasitikės VIEŠPAČIU.

II 5 Laimingas žmogus, kuris deda viltis į VIEŠPATĮ, –
jis nesikreipia į pagonių stabus
ar netikrų dievų garbintojus.
6 VIEŠPATIE, mūsų Dieve, tu daug mums padarei –
nuostabūs tavo darbai ir užmojai –
panašaus į tave nėra kito!
Niekad nepajėgčiau jų visų apsakyti, –
jų devynios galybės.

III 7* Tu davei man suprasti,
kad netrokšti kruvinos aukos ir grūdų atnašų,
neprašai deginamosios aukos ir atnašos už nuodėmę.

39, 14: ... *pranyksiu*: nuo žemės. Žinoma, psalmininkas byloja apie bendrą tikėjimą savitai niūriu pomirtiniu gyvenimu mirusiųjų buveinėje – Šeole – po mirties. Panašiai ir Jobas skundėsi. Žr. Job 3, 13–19.

40, 1–18: Ši psalmė turi dvi dalis, turbūt kadaise ji buvo dvi atskiros psalmės (A–B). Pirmoje dalyje (A) psalmininkas dėkoja Dievui už išgelbėjimą iš mirties pavojaus (I) ir šlovina Dievą už jo gerumą juo pasitikintiems (II); vykdyti Dievo valią, – jis sako, – yra geriausia auka, ir tarp Šventykloje besimeldžiančių gieda padėkos giesmę (III). Antra dalis (B), tolygi Ps 70, yra kenčiančio ir priešų kamuojamo maldavimas.

40, 4: ... *naują giesmę*: padėkos himnas (5–11 eilutė). Taip ženklinamos šlovės ir padėkos psalmės, nes jos vaizduoja visapusį laikysenos pasikeitimą, būtent nuo dejonės į šlovę ir padėką.

40, 7–9: Geriau būti klusniam, negu atnašas aukoti. Žr. 1 Sam 15, 22;

8 Tada tariau: „Štai ateinu!
Raštų ritinyje man viskas nurodyta, –
9 mano džiaugsmas – vykdyti tavo valia, mano Dieve,
tavo Mokymą turiu širdyje!“

10 Didžiojoje sueigoje skelbiau tavo išganymo rūpestį, –
netramdžiau savo lūpų, –
tai, VIEŠPATIE, tu turi žinoti.
11 Tavo išganymo rūpesčio širdyje neslėpiau, –
kalbėjau apie tavo ištikimybę ir išganymą.
Apie tavo meilę ir tiesą
didžiojoje sueigoje nenutylėjau.

B

I 12 VIEŠPATIE, neatsakyk man savo gailestingumo, –
tavo meilė ir tavo tiesa mane visad tesaugo!
13 Juk mane supa vargai be skaičiaus,
apniko mano nuodėmės mane, nebematau, –
jų daugiau nei plaukų man ant galvos, netekau
drąsos.
14 Suteik man malonę, VIEŠPATIE, gelbėk mane!
VIEŠPATIE, skubėk man padėti!
15 Tebūna nugalėti ir apstulbinti visi,
kurie tyko man gyvastį atimti.
Tepasitraukia gėdos apimti tie,
kurie džiaugiasi mano nelaime.
16 Tebūna savo pralaimėjimo išgąsdinti,
kurie man sako: „Aha! Taip tau ir reikia!“
17 Tedžiūgauja ir tesilinksmina tavyje visi,
kurie tavęs ieško,
ir tavo išganymą mylintieji nuolat tekartoja:
„Koks didis yra VIEŠPATS!“
18 Nors esu silpnas ir beturtis,
tačiau Viešpats manęs nepamiršo.
Tu esi mano pagalba ir išgelbėjimas, –
mano Dieve, nedelsk!

Iz 1, 10–20; Mch 6, 6–8. *Laiške žydams* šios eilutės yra cituojamos ir pritaikomos Jėzui Kristui, kurio tobulo klusnumo auka neapsakomai viršija visas Senojo Įstatymo aukas.

41 Ligonio* malda

1 *Chorvedžiui.*
Dovydo psalmė.

I 2 Laimingas, kas rūpinasi vargšais,
nelaimės dieną jį VIEŠPATS gelbės.
3 VIEŠPATS jį saugos ir stiprins,
padarys jį laimingą žemėje
ir nepaliks jo priešų rankose.
4 VIEŠPATS padės jam ligos patale, –
išgydys ligonio negalias.

II 5 Kartą tariau: „VIEŠPATIE, pasigailėk manęs,
išgydyk mane, nors esu tau nusidėjęs.
6 Mano priešai piktai kalba apie mane:
'Kada pagaliau jis numirs ir jo vardas išnyks?'
7 Kas mane lanko, nėra nuoširdus, –
jo širdis sklidina kėslų,
išėjęs laukan, apie juos kalba.
8 Kurie manęs nekenčia, tarp savęs šnibždasi,
linkėdami man to, kas blogiausia:
9 'Mirtina liga yra jį apėmusi'
ir: 'Šitaip paguldytas, daugiau nebekels.'
10* Net mano geriausias bičiulis – tas,
kuris dalijosi su manimi duona; taikėsi man įspirti.

III 11 Betgi tu, VIEŠPATIE, pasigailėk manęs,
pakelk mane, kad jiems atmokėčiau."
12 Tada žinosiu, kad tu man malonus,
kai mano priešas prieš mane nelaimės.
13 Tu padėsi man, nes darau tai, kas dora,
ir laikysi mane amžinai savo Artume.
14* Tebūna pagarbintas VIEŠPATS, Izraelio Dievas,
nuo amžių per amžius! Amen! Amen!

41, 1–14: Aptaręs, kaip jautrus žmogus susilaukia Dievo gailestingumo (I), psalmininkas apsako, kaip jis pats prašė gailestingumo, kai ligos ištiktas buvo net savo bičiulių užgauliojamas ir kamuojamas (II). Užtat dabar jis išpažįsta su dėkingumu, kad Dievas išklausė jo maldos (III).

41, 10: Šią eilutę Jėzus citavo per Paskutinę vakarienę. Žr. Jn 13, 18.

41, 14: Dievo pagarbinimas – doksologija – užsklendžiant Pirmąją Psalmyno knygą. Ji nėra psalmės dalis, bet įkvėptojo redaktoriaus priedas.

B. ANTROJI KNYGA

42 Tremtinio* malda

1 *Chorvedžiui.*
Koraho sūnų. Poema.

I 2 Kaip elnė ilgisi tekančio vandens,
taip aš ilgiuosi tavęs, Dieve.
3 Visa gyvastimi trokštu Dievo – gyvojo Dievo,* –
kada nueisiu pamatyti Dievo veido?
4 Ašaros yra mano duona dieną ir naktį;
per visą dieną žmonės manęs klausia:
„Kurgi tavo Dievas?“*
5 Išlieju savo širdį, prisimindamas tai,
kaip eidavau su būriu į Dievo Namus,
vesdamas juos iškilmės eitynių spūstyje,
aidint džiugiems šlovės šūksmams!
6 Kodėl tokia liūdna, mano širdie?
Kodėl taip nerimsti mano krūtinėje?
Turėk viltį Dieve!
Juk aš dar šlovinsiu jį –
savo Gelbėtoją, savo Dievą.

II 7 Mano Dieve, liūdna mano širdis,
todėl pas tave mintimis keliauju
iš Jordano krašto* bei Hermono, nuo Mizaro kalno.*
8 Bedugnė šaukia bedugnei* tavo krioklių griausmu, –
visa tavo bangų mūša ir vilnys mane skandina.

42, 1–12: Ps 42 ir 43 yra atitinkamai du trečdaliai ir vienas trečdalis psalmės, kuri iš pradžių buvo viena psalmė. Kiekviena šių psalmių dalis baigiasi tuo pačiu priegiesmiu (žr. Ps 42, 6.12; 43, 5). Psalmininkas yra tremtyje, Palestinos šiaurėje, toli nuo Jeruzalės. Išsiilgęs Šventyklos pamaldų, jis save drąsina viltimi ir pasitikėjimu Dievo gerumu. Šios psalmės lyriška nuotaika daro ją vieną gražiausių Šventojo Rašto poemų.

42, 3: ... *Dievo – gyvojo Dievo*: Antrojoje Psalmyno knygoje apreikštasis Dievo vardas – Jahvė, VIEŠPATS, buvo pakeistas bemaž visur nežinomo ankstyvo perrašinėtojo į Elohim – *Dievas*. Užtat turime neįprastą junginį: *Dieve, mano Dieve*, vietoj originalo: *VIEŠPATIE, mano Dieve*. Žr. 3 eilutę. ... *nueisiu pamatyti Dievo veido*: hebrajiškas posakis, reiškiantis: *lankyti Šventyklą*. Žr. Iš 23,17.

42, 4: *Kurgi tavo Dievas?*: kadangi Dievas nepadeda, kam gi psalmininkas turėtų jo šauktis.

42, 7: ... *iš Jordano krašto*: Palestinos sritis prie Jordano ištakų – Hermono kalno papėdėje, maždaug 75 km į šiaurės rytus nuo Galilėjos ežero. ... *nuo Mizaro kalno*: turbūt tai ženklina *Mažą kalną* Hermono kalno atšlaitėse.

9 Dieną VIEŠPATS tesuteikia savo malonę
naktį giedoti jam giesmę –
maldą savo gyvenimo Dievui.
10 Sakau Dievui, savo Uolai:
„Kodėl užmiršai mane?
Kodėl, priešų engiamas, turiu nusiminęs klajoti?“
11 Net kaulai man skauda,
kai mano priešai tyčiojasi, kasdien klausdami:
„Kurgi tavo Dievas?“
12 Kodėl tu tokia liūdna, mano širdie?
Kam gi taip nerimsti krūtinėje?
Turėk viltį Dieve!
Juk aš dar šlovinsiu jį –
savo Gelbėtoją, savo Dievą.

43

III 1* Išteisink mane, Dieve, apgink mano bylą
prieš nedorus žmones, –
nuo klastūno, nesąžiningo žmogaus gelbėk mane.
2 Juk tu esi Dievas – mano tvirtovė;
kodėl tad mane palikai?
3 Kam gi turiu vaikščioti nusiminęs,
engiamas priešo?
4 Siųsk savo šviesą ir savo tiesą,
teveda jos mane, –
teparveda mane prie tavo šventojo kalno* –
į tavo buveinę!
5 Tada aš žengsiu prie Dievo aukuro –
pas savo didžio džiaugsmo Dievą –
ir šlovinsiu tave lyra, Dieve, mano Dieve.

6 Kodėl tu tokia liūdna, mano širdie?
Kodėl taip nerimsti mano krūtinėje?
Turėk viltį Dieve!

42, 8: *Bedugnė šaukia bedugnei*: audringų vandenų aidas. Šėlstančios jūros įvaizdis Šventajame Rašte ženklina didelę kančią. Žr. Ps 18, 5; 69, 2–4. 15–16; Jon 2, 3–6. Šiame skaitinyje girdėti šniokščiantys Jordano upės ištakų kriokliai.

43, 1–5: Psalmininkas prašo, kad būtų išteisintas – rastas teisus – ir galėtų eiti į Jeruzalę.

43, 4: ... *prie tavo šventojo kalno*: Siono kalno Jeruzalėje, kur stovėjo Šventykla.

Juk aš dar šlovinsiu jį –
savo Gelbėtoją – Dievą.

44 Tautos* aimana

1 *Chorvedžiui.*
Koraho sūnų. Poema.

I 2 Dieve, savo ausimis girdėjome, –
mūsų tėvai mums papasakojo apie didžius darbus,
kuriuos padarei jų laikais – senovės dienomis.
3 Tu savo ranka tautas išvarei,
o juos pasodinai;
ištikai nelaime kitas tautas,
bet savąją padarei sėkmingą.
4 Juk ne savo kalaviju jie paėmė kraštą,
ne jų ranka davė jiems pergalę,
bet tavoji dešinė – tavo petys ir Artumas,
nes tu juos mylėjai.
5 Tu esi mano Karalius ir mano Dievas, –
tu suteiki pergalę savo Jokūbui.
6 Per tave atmušame priešus,
tavo vardu trempiame užpuolikus.
7 Juk ne savo lanku aš pasitikiu,
nė mano kalavijas neneša man pergalės.
8 Bet tu išgelbėjai mus nuo priešų,
nugalėjai tuos, kurie mūsų nekenčia.
9 Dievu mes nuolat didžiuojamės
ir tavo vardą be perstojo šloviname. {Sela}

II 10 Betgi dabar atstūmei mus, nugalėti leidai, –
nebežygiuoji daugiau su mūsų kariuomene į mūšį.
11 Tu privertei mus bėgti nuo priešų, –
mūsų užpuolikai mus plėšia, kiek tinkami.

44, 1–27: Bendrijos maldavimas, primenantis Dievui jo gerumą Izraeliui praeities dienomis (I); dabartinė padėtis, priešingai, yra liūdna, nes tauta kenčia pralaimėjusi karą (II) ir jaučiasi Dievo atstumta (III); užtat žmonės maldauja jį ateiti į pagalbą (IV). Šios psalmės istorinės aplinkybės nėra žinomos. Spėjama, kad ji buvo sukurta asirų imperatoriaus Sancheribo invazijos metu, karaliui Hezekijui valdant Judo karalystę (žr. 2 Kar 18–19), arba užgriuvus nelaimėms po karaliaus Jošijo pralaimėjimo ir babiloniečių invazijos (žr. 2 Kar 23, 29 – 25, 26), arba praradus tautinę laisvę Persijos laikotarpiu (V–IV a. prieš Kristų).

12 Tu paženklinai mus kaip avis pjauti,
išblaškei mus po tautas.*
13 Tu pardavei savo tautą už niekus,
neturėjai pelno juos pardavęs.
14 Tu padarei mus pajuoka
kaimynams,
panieka ir pasityčiojimu visiems aplinkui.
15 Tu padarei mus pašaipos priežodžiu pagonims,
pajuokos daiktu tautoms.
16 Nuolatos jaučių savo negarbę,
iš gėdos rausta man veidas
17 nuo dergiančių užgauliotojo žodžių,
nuo keršting priešo žvilgsnių.

III 18 Visa tai mus užgriuvo,
nors tavęs mes neužmiršome
nei buvome neištikimi tavo Sandorai.
19 Mūsų širdis nenusigręžė
nė mūsų žingsniai nenukrypo nuo tavojo kelio,
20 nors palikai mus bejėgius šakalų lindynėje
ir apgaubei mirtina tamsa.

21 Jei būtume užmiršę savo Dievo vardą
ar tiesę rankas į svetimą dievą,
22 argi Dievas būtų to neatskleidęs?
Juk jis žino širdies paslaptis!
23 Juk dėl tavęs mes esame nuolat žudomi,
su mumis elgiamasi,
kaip su pjovimui skirtomis avimis.

24 Atsibusk! VIEŠPATIE, kodėl miegi?
Kelkis, neatmesk mūsų amžinai!
25 Kam gi slepi savo veidą?
Kodėl užmiršti mūsų skurdą
ir priespaudą?
26 Juk mes gulime kniūbsti dulkėse
ir nebegalime pakilti nuo žemės.
27 Stokis, ateik mums padėti,
atpirk mus dėl savo ištikimos meilės!

44, 12: ... *išblaškei mus po tautas*: nuoroda į Babilonijos tremtį (587–538 m. prieš Kristų).

45 Karalaičio* vestuvės

1 *Chorvedžiui.*
„Lelijų" melodija. Koraho sūnų.
Poema. Meilės giesmė.

I 2 Širdis man tvinsta kilniais žodžiais, –
kai dedu šias eiles karaliui,
mano liežuvis – kaip įgudusio rašytojo plunksna.

II 3 Tu nustelbi visus vyrus savo grožiu,
tavo kalba sklidina malonės.
Taip Dievas suteikė tau amžiną palaiminimą!
4 Galiūne, sekis kalaviją prie juosmens
savo garbėje ir didybėje!

5 Savo didybėje žygiuok pergalingai
ginti tiesos ir teisumo.
Tavo dešinė tepamoko tave nuostabių darbų!
6 Aštrios tavo strėlės, –
perveria karaliaus priešų širdį, –
tautos puola tau prie kojų.
7* Tau Dievo duota karalystė
tvers per amžių amžius,
tavo karališkasis skeptras
yra teisingumo skeptras.
8 Tu brangini, kas teisu,
ir nekenti, kas nedora.
Todėl Dievas, tavo Dievas, patepė tave
džiaugsmo aliejumi labiau negu tavo bendrus.
9 Drabužiai tavo kvepia mira, alaviju ir kasija.
Iš dramblio kaulu išpuoštų rūmų
stygų garsai tave linksmina.

45, 1–18: Paskyręs poemą karaliui (I), psalmininkas apdainuoja karališkąjį sužadėtinį (II) ir jo nuotaką (III); paskui aprašo vestuvių eitynes (III) ir palinki karaliui garbingų palikuonių (IV). Šios poemos istorinės aplinkybės galėjo būti kurio nors Dovydo dinastijos princo – galbūt Saliamono – vestuvės su svetimtaute princese, kuri, regis, buvo iš Tyro. Katalikų Bendrijos tikėjimo kraitis, laikydamasis Žyd 1, 8–9 teksto aiškinimo, visad suprato šią psalmę kaip nuorodą, bent pranašiška prasme, į Kristų ir jo nuotaką – Bendriją. Žr. Ef 5, 25–30.

45, 7: Šios eilutės visapusiška prasmė atsiskleidžia Kristaus sukurtoje Dievo Karalystėje.

10 Tarp tavo dvaro didžiūnių yra karalaičių,
tavo sosto dešinėje stovi karalienė,
papuošta auksu Ofyro.*

III 11 Klausykis, dukra, įsiklausyk ir įsidėmėk –
užmiršk savo tautą ir tėvo namus.
12 Karalius trokš tavo grožio,
nes jis yra tavo viešpats, –
jam tad turi paklusti.
13 Tyro žmonės neša tau dovanas,
šalies turtuoliai stengsis tau įtikti
14 visokiais turtais.

Karalaitė yra rūmuose – kokia ji graži!
Jos apdaras aukso siūlais siuvinėtas.
15 Savo spalvingu apdaru apsitaisiusi
ji vedama pas karalių;
pamergės – jos draugių palyda –
atvedamos prie tavęs.
16 Aidint džiūgavimams ir krykštavimams,
įeina į karaliaus rūmus.

IV 17 Tau tėvus atstos tavo sūnūs, –
padarysi juos didžiūnais visoje žemėje.
18 Garsinsiu tavo vardą per kartų kartas, –
užtat tautos girs tave per amžių amžius.

46 Dievas* su mumis

1 *Chorvedžiui.*
Koraho sūnų. „Mergelių" melodija. Giesmė.

I 2 Dievas – mūsų prieglauda ir stiprybė,
visad arti pagalba varguose.
3* Todėl nebijome, nors ir žemė sverdėtų,
nors kalnai griūtų į jūrų gelmę;
4 net jei jų vandenys šėltų ir putotų,
kalnai drebėtų nuo jų šėlimo. {Sela}

45, 10: ... *Ofyro*: pietinės Arabijos ar rytinės Afrikos sritis, garsi savo auksu. Žr. 1 Kar 9, 28; 10, 11. 22; Job 22, 24.

46, 1–12: Pergalės giesmė, kurios vyraujanti mintis yra priegiesmis: *Su mumis yra Galybių* VIEŠPATS. Pirmas posmas (I) apsako nepalaužiamą Izraelio pasitikėjimą Dievu; antras (II) – Dievo malonę Sionui ir trečias (III) – Dievo pergalę prieš pačius karus.

46, 3–4: Perkeltine prasme aprašomi visuomeniniai ir politiniai lūžiai bei pervartos.

II 5 Upės srovės* linksmina Dievo miestą,
Aukščiausiojo šventą buveinę.
6 Dievas yra jame, jis nebus sunaikintas, –
rytui auštant, Dievas ateis jam į pagalbą.
7 Siautėja tautos, griūva karalystės, –
dundant jo griausmui, apmiršta žemė.

8 Su mumis Galybių VIEŠPATS,
Jokūbo Dievas – mūsų tvirtovė!

III 9 Ateikite ir pamatykite, ką VIEŠPATS padarė,
pasižiūrėkite į jo nuostabius darbus žemėje.
10 Karus visoje žemėje jis sustabdo, lankus sutrupina.
ietis sulaužo, skydus į ugnį sumeta.
11 „Taikykitės ir žinokite, kad aš esu Dievas!
Iškilus tautose, iškilus žemėje."

12 Su mumis Galybių VIEŠPATS,
Jokūbo Dievas – mūsų tvirtovė! {Sela}

47 Dievas* – Visatos Valdovas

1 *Chorvedžiui.*
Koraho sūnų. Psalmė.

I 2 Plokite iš džiaugsmo, visos tautos!
Šlovinkite Dievą džiaugsmo valiavimais!
3 Juk VIEŠPATS, Aukščiausiasis, šiurpą pagarbų kelia,
didis visos žemės karalius.
4 Tautas mums pavaldžias jis padarė,
gentis padėjo mums po kojų.
5 Paveldą mums jis išrinko, –
pasididžiavimą savo tautos, kurią jis myli. {Sela}

II 6 Dievas žengia, lydimas džiaugsmo šauksmų,
VIEŠPATS, lydimas ragų gaudesio.
7 Giedokite šlovės giesmes Dievui,
giedokite šlovės giesmes!

46, 5: *Upės srovės*: Dievo malonių įvaizdis. Jeruzalė nėra prie upės ir jos vandens šaltiniai yra perdėm riboti.

47, 1–10: Šis himnas kviečia visas žemės tautas pripažinti Izraelio Dievą vieninteliu tikruoju Dievu (I); Viešpačiui apsireiškus visų Karaliumi (II), visa žemė skelbs jo valdžią (III). Ši pranašystė yra nuoroda į visuotinę Kristaus Karalystę.

Giedokite šlovės giesmes mūsų Karaliui,
giedokite šlovės giesmes!

III [8] Juk Dievas yra visos žemės karalius, –
giedokite jam šlovės himną!
[9] Dievas viešpatauja visoms tautoms;
Dievas sėdi savo šventajame soste.
[10] Tautų didžiūnai renkasi
su tauta Dievo, kurį Abraomas garbino.
Juk žemės skydai priklauso Dievui, –
jis yra didžiai iškilus.

48 Jeruzalė* – Dievo miestas

[1] *Giesmė. Psalmė. Koraho sūnų.*

I [2] VIEŠPATS yra didis
ir labai vertas šlovės mūsų Dievo mieste.
Jo šventasis kalnas,
[3] aukštas ir gražus, yra visos žemės džiaugsmas,
Siono kalnas, Zafono viršūnė,*
didžiojo karaliaus miestas.
[4] Dievas parodė, kad saugu su juo
miesto tvirtovėse.

II [5] Juk štai karaliai sutelkė jėgas,
drauge atžygiavo pulti.
[6] Vos tik jį pamatę, jie apstulbo;
klaiko apimti, jie metėsi bėgti.
[7] Ten juos pagavo drebulys
lyg gimdančios moters skausmas,
[8] lyg Taršišo laivai* būtų buvę
ryčio audros skandinami.

48, 1–15: Padėkos himnas, giedotas Šventykloje tada, kai Jeruzalė apsigynė nuo priešiškų karalių sąjungos. Kada tai įvyko, nėra tikslių istorinių žinių. Šis šaunus pergalės himnas visų pirma šlovina Dievą, tikrąją Izraelio apsaugą (I); tada trumpai apsakęs, kaip puolimas buvo atmuštas (II), psalmininkas skelbia Viešpatį kaip šios pergalės Dievą (III); galop jis kviečia žvelgti su nuostaba į stipriuosius miesto įtvirtinimus (IV).

48, 3: ... *Zafono viršūnė*: kalnas Palestinos šiaurėje – Sirijoje, įvaizdinis Dievo buveinės žemėje vardas. Žr. Iz 14, 13.

48, 8: ... *Taršišo laivai*: didžiuliai, galintys drįsti plaukti į vandenyną laivai, vadinami tolimo krašto – Taršišo uosto – vardu. Turbūt turima mintyje senasis Tartesus Ispanijos pusiasalyje. Žr. Iz 2, 16; 60, 9; Jon 1, 3. Čia šis posakis – dalis įvaizdžio Jeruzalės priešų pralaimėjimui aprašyti.

III 9* Ką esame girdėję, tą pamatėme
Galybių VIEŠPATIES mieste – mūsų Dievo mieste,
kurį Dievas padaro amžinai saugų. {Sela}
10 Dieve, mes garbiname tavo ištikimą meilę
tavo Šventykloje.
11 Tavo garsas, Dieve,
lygiai kaip ir tavo šlovė, siekia žemės pakraščius.
Tavoji dešinė laiko teisumą!
12 Tesilinksmina Siono kalnas,
tedžiūgauja Judo miestai, nes teisingai teisi.

IV 13 Apeik aplink Sioną, apsuk ratą;
suskaičiuok jo bokštus.
14 Atkreipk akį į jo pylimus,
pereik per jo tvirtoves,
kad galėtumei pasakyti būsimai kartai:
15 „Šis Dievas yra mūsų Dievas per amžių amžius.
Jis ves mus amžinai."

49 Turtais* pasitikėti neišmintinga

1 *Chorvedžiui.*
Koraho sūnų. Psalmė.

2 Pasiklausykite, visi žmonės, ką pasakysiu!
Klausykitės, visi pasaulio gyventojai –
3 didžiūnai ir prastuoliai,
turtuoliai ir vargšai!
4 Žodžiai, kuriuos tariu, išmintingi,
mano širdies kalba kupina įžvalgos.
5 Telksiuos į išminties posakį
ir, skambindamas arfa, aiškinsiu jo mįslę.*

I 6 Kodėl turėčiau bijoti vargo dienomis,
kai mane apninka nedori priešai –

48, 9: Ką esame girdėję apie nuostabius Dievo darbus mūsų protėvių dienomis, tą nūn esame matę panašiuose stebukluose savo pačių akimis.

49, 1–21: Išminties psalmė, nagrinėjanti klausimą, kodėl nedorėliams sekasi. Į klausimą atsakoma: turtai negali nė vieno išgelbėti nuo mirties, bet doriesiems yra laimingo pomirtinio gyvenimo viltis. Žr. Ps 37; 73. Pakvietęs visus klausytis savo išmintingų žodžių, psalmininkas moko, kad nereikia pavydėti nedoram turtuoliui, turinčiam palikti savo turtus (I ir III); turtuolis neturi ateities, bet dorą žmogų Dievas išgelbės (II).

49, 5: ... *jo mįslę*: blogio problemą.

7 žmonės, kurie pasikliauja savo turtais
ir didžiuojasi savo lobių gausumu.
8 Ai, joks žmogus negali savęs atpirkti
ar mokėti Dievui savo išpirką.
9 Žmogaus gyvasties kaina per brangi, –
ką jis galėtų mokėti, niekad nebūtų gana,
10 kad sulaikytų jį nuo Duobės
ir leistų jam amžinai gyventi.
11 Juk žmogus mato, kad miršta net išmintingieji,
lygiai kaip kvaili ir nemokšos,
palikdami kitiems savo turtus.
12 Jų kapas yra jų amžini namai,
jų buveinė per kartų kartas,
nors jie praminė savo vardu šalis.
13 Mirtingasis negali išlikti savo didybėje, –
jis panašus į nugaištančius gyvulius.

II 14 Toks kelias tų, kurie yra išpuikę,
galas tų, kurie patenkinti savo turtais. {Sela}
15 Tarsi avys jie gūža į Šeolą,
mirtis bus jų piemuo.
Dorieji viešpataus jiems aušrai švintant,
ištirps jų išdidumas bemat.
Šešėlių pasaulis taps jų namais.
16 Betgi mano gyvastį Dievas atpirks
iš Šeolo nagų, nes jis teiksis mane pasiimti. {Sela}

III 17 Nesijaudink, jei kas turtėja,
jei jo turtai auga.
18 Juk su savimi pasiimt negalės nieko, kai mirs,
jo turtai neis kartu su juo į kapą.
19 Nors žmogus, gyvas būdamas, manytų esąs laimingas,
nors ir giriamas būtų, nes yra sėkmingas,
20 tačiau jis turi dėtis į būrį savo protėvių,
kurie daugiau niekad nebereges šviesos.
21 Mirtingasis nesupranta didybės, –
panašus jis į nugaištančius gyvulius.

50 Dievui* maloni auka

1 *Asafo psalmė.*

I Dievas, VIEŠPATS Dievas,
kalba, sušaukia visą žemę nuo Rytų lig Vakarų.
2 Iš Siono, grožio viršūnės,
Dievas švyti.
3 Mūsų Dievas ateina, bet ne tyliai, –
pirma jo – ryjanti ugnis,
aplink jį – nuožmi audra.
4 Jis pasišaukia dangų ir žemę
savo tautos teismui.
5 „Atveskite man ištikimuosius,
kurie, atnašaudami auką, sudarė sandorą su
manimi!“
6 Tada dangus skelbia jo teisumą,
nes pats Dievas yra teisėjas.

II 7 „Klausykis, mano tauta, aš kalbėsiu,
Izraeli, aš kaltinsiu tave.
Aš esu Dievas, tavo Dievas.
8 Peikiu jus ne dėl jūsų aukų,
nes jūsų deginamąsias aukas visuomet matau.
9 Neimu iš jūsų ūkio jokio jaučio
ar ožių iš jūsų gardų.
10 Juk man priklauso visi gyvūnai miške,
galvijai ant tūkstančio kalvų.
11 Žinau visus laukinius paukščius,
visa, kas laukuose juda, yra mano.
12 Jei būčiau alkanas, tau nesiskųsčiau,
nes mano yra pasaulis ir visa, kas jame.
13 Argi aš valgau jaučių mėsą,
ar geriu ožių kraują?
14 Atnašauk Dievui padėkos auką
ir tesėk savo įžadus Aukščiausiajam.

50, 1–23: Panašiai kaip pranašai, psalmininkas parodo išorinių Dievo garbinimo veiksmų – atnašų ir aukų – bevertiškumą, kai jie neplaukia iš doros širdies. Dievas sušaukia iškilmingą sueigą (I), kurioje pareiškia savo tautai, kad jam nereikia jų liturginių aukų, bet nori iš jų tikros maldos ir aukos (II); tada išpeikia veidmainišką nusidėjėlį (III), nes be nuoširdaus garbinimo, susieto su tikrai doru elgesiu, negali būti išganymo (IV).

50, 1: *Dievas, VIEŠPATS Dievas*: hebrajiškai *'El 'Elohim Jahveh*, t. y. *Dievas Dievas VIEŠPATS.*

15 Šaukis manęs vargo dieną, –
tave išgelbėsiu, ir tu mane šlovinsi.“

III 16 Bet nedorėliui Dievas sako:
„Kokią teisę turi kartoti mano įstatus
ir kalbėti apie mano sandorą?
17 Juk nekenti mano auklėjimo
ir atmeti mano įsakus.
18 Vagį pamatęs, tampi jo bendru
ir bičiuliaujies su tais, kurie svetimauja.
19 Savo burnai davei valią piktam,
tavo liežuvis skleidžia apgaulę.
20 Sėdi ir apkalbi savo brolį,
šmeiži savo motinos vaiką.
21 Visa tai padarei, ir aš nieko nesakiau, –
tu manei, kad aš esu kaip tu.*
Nūn tad tave peikiu ir apkaltinu.“

IV 22 „Susipraskite tad jūs, kurie užmirštate Dievą,
kitaip jus suplėšysiu,
ir nebus kas jus išgelbėtų.
23 Kas aukoja padėkos atnašą, mane pagerbia,
ir tam, kuris taiso savo kelią,
aš parodysiu Dievo išganymą.“

51 Atgailos* malda

1 *Chorvedžiui. Dovydo psalmė.*
2 *Atėjus pas jį pranašui Natanui po jo nuodėmės su Batšeba.*

A

3 Pasigailėk manęs, Dieve, iš savo gerumo,
iš savo begalinio gailestingumo
sunaikink mano maištingus darbus.
4 Vėl nuplauk ir nuplauk mano kaltę,
nuvalyk nuo manęs mano nuodėmę!

50, 21: ... *kad aš esu kaip tu*: galbūt originale buvo: kad *Aš*, VIEŠPATS, *esu kaip tu*.

51, 1–21: Ketvirta ir garsiausia Atgailos psalmė. Psalmininkas maldauja atleidimo už savo nuodėmes (A), kurias jis nuoširdžiai išpažįsta (B I); jis prašo, kad Dievas sugrąžintų jam malonę ir tyrą širdį (B II–III); užtat jis skelbs Dievo gailestingumą kitiems ir atnašaus sugrudusios širdies auką (B IV). Pridėtinis posmas prašo, kad būtų atstatyta Jeruzalė.

B

I [5] Savo maištingus darbus aš gerai pažįstu,
ir mano nuodėmė nuolat man prieš akis.
[6] Tau nusidėjau – tiktai tau –
ir padariau, kas pikta tavo akyse.
Esi tad teisus, kai mane kaltini,
ir teisingas, kai savo teisme mane pasmerki.
[7*] Štai esu gimęs su kaltę,
ir mano motina mane pradėjo su nuodėme.
[8] Štai tu trokšti tiesos ir nuoširdumo, –
todėl mokyk mane išminties ligi širdies gelmiu.

II [9] Apvalyk mane izopu,* ir būsiu švarus,
Nuplauk mane, ir būsiu baltesnis už sniegą.
[10] Leisk man išgirsti džiaugsmo ir linksmybės žinią, –
kaulai, kuriuos išvarginai, tepradžiunga.
[11] Nugręžk savo veidą nuo mano nuodėmių
ir panaikink visas mano kaltes.

III [12] Sukurk man tyrą širdį, Dieve,
ir atnaujink manyje ištikimą dvasią.
[13] Nevaryk manęs nuo savo Artumo,
nenuimk nuo manęs savo dvasios šventosios.
[14] Leisk man vėl džiaugtis tavo išganymu,
tepalaiko mane nori dvasia.

IV [15] Mokysiu nedorėlius tavo kelių,
ir nusidėjėliai sugrįš pas tave.
[16] Išlaisvink mane iš kraujo kaltės,* Dieve, –
tu esi mano išganymo Dievas, –
tuomet mano liežuvis mėgausis tavo teisumu.

51, 6: *Tau nusidėjau – tiktai tau*: nors nuodėmė gali būti skriauda artimui, tačiau nuodėmės esmė yra nusižengimas – maištas – prieš Dievą.

51, 7: Atgailautojas primena, kad jam įgimtas nuodėmingumas yra ir švelninanti aplinkybė, ir nuolankus prisipažinimas, kad jis doroviškai labai sugedęs. Katalikų Bendrijos tikėjimo kraitis šiame skaitinyje įžiūri nuorodą į gimtąją nuodėmę, kuri nebuvo aiškiai apreikšta prieš Kristaus gimimą. Žr. Rom 5, 12–19; Ef 2, 3.

51, 9: ... *izopu*: izopas yra kuklus krūmas, kurio šakelės tarnavo kaip šlakstytuvas. Juo buvo šlakstomas aukų kraujas ir apvalymo vanduo. Žr. Iš 12, 22; Kun 14, 4; Sk 19, 18. Šios apeigos tik apvalymo įvaizdžiai. Čia psalmininkas prašo, kad Dievas tikrai jo nuodėmes ištrintų – tokia yra hebrajiškojo žodžio prasmė.

51, 16: ... *iš kraujo kaltės*: iš žmogžudystės kaltės. Nuoroda į Dovydo kaltę. Žr. 2 Sam 11, 6–7; 12, 9.

17 Viešpatie, praverk mano lūpas,
ir mano burna skelbs tavo šlovę.
18 Juk aukomis tu nesigėri,* –
jei atnašaučiau deginamąją auką, jos nepriimtum.
19 Tikra auka Dievui yra sugrudusi dvasia, –
tu, Dieve, nepaniekinsi širdies,
sugrudusios ir atgailaujančios.

C

20* Būk dosnus Sionui iš savo gerumo, –
tebūna atstatytos Jeruzalės sienos.
21 Tada tau patiks teisios aukos, –
deginamosios atnašos ir deginamosios aukos, –
tada jaučiai bus atnašaujami ant tavo aukuro.

52 Dievo* teismas ir malonė

1 *Chorvedžiui. Dovydo poema.*
2 *Kai Doegas Edomietis atėjo ir pranešė Sauliui:*
„Dovydas buvo atėjęs į Ahimelecho namus."

I 3 Kodėl didžiuojies, negarbingas galiūne,
savo darbu nedoru?
Ištikima Dievo meilė yra amžina!
4 Tavo liežuvis lyg aštrus skustuvas, klastos meistre!
5 Tu labiau mėgsti pikta, negu gera,
meluoti, negu tiesą sakyti. {Sela}
6 Tu mėgsti visa, kas neša žūtį, –
tu, klastingasis liežuvi!

II Bet pats Dievas pražudys tave amžinai;
jis parblokš tave ir ištrauks iš tavo palapinės,
išraus tave iš gyvųjų šalies.

III 8 Teisieji, tai matydami,
bus apimti pagarbios baimės,
jie juoksis, sakydami:
9 „Pasižiūrėkite į žmogų,
kuris neieškojo užuovėjos pas Dievą,

51, 18: *aukomis tu nesigėri*: vien apeiginė auka, be aukotojo širdies, Dievui nėra maloni. Žr. Ps 50.
51, 20–21: Šios dvi eilutės buvo pridėtos prie psalmės po Jeruzalės sunaikinimo 587 m. prieš Kristų.
52, 1–11: Psalmininkas aršiai puola savo klastingą priešą (I), pranašaudamas jam Dievo bausmę (II), kai Dievas apgins teisųjį (III).

bet pasitikėjo savo didžiais turtais
ir rėmėsi nedorais darbais!“
10* Bet aš esu lyg vešlus alyvmedis,
augantis Dievo Namuose.
Aš pasitikiu ištikima Dievo meile
per amžių amžius.
11 Tau dėkosiu amžinai už visa,
ką tu padarei.
Ištikimųjų akivaizdoje skelbsiu tavo vardą,
nes jis yra geras.

53 Dejonė* dėl dorovinio sugedimo

1 *Chorvedžiui.*
„Mahalato“ melodija. Dovydo poema.

I 2 Kvailys sau širdyje sako: „Dievo nėra!“
Tokie yra sugedę, jie šlykščiai elgiasi;
nėra nė vieno, kuris gera darytų.
3 Dievas žvelgia iš dangaus į žmoniją,
žiūrėdamas, ar yra kas protingas
ir ieškantis Dievo.
4 Visi yra atsimetę, visi panašiai sugedę;
nėra nė vieno, kuris darytų gera, –
net nė vienui vieno.

II 5 „Argi nežino to nedorėliai?
Jie ryja mano tautą, –
ji yra jų ryjama duona, –
ir Dievo niekad nesišaukia.“
6 Ten jie bus apimti klaiko –
tokio, kokio dar nėra buvę, –
nes Dievas išmėtys jus apgulusiųjų kaulus.
Jie bus nugalėti, nes Dievas juos atmetė.

III 7 Ak, kad ateitų iš Siono išganymas Izraeliui!
Kai Dievas parves į namus savo tautą,
Jokūbas džiūgaus – Izraelis bus laimingas.

52, 10: Teisusis klestės Dievo Namuose – Šventykloje, – kaip žalias alyvmedis vešliai auga geroje žemėje. Žr. Ps 92, 14; 128, 3.
53, 1–7: Ši psalmė yra panaši į Ps 14. Vietoj VIEŠPATS Dievui ženklinti šioje psalmėje vartojamas žodis *Dievas*. Tik šiek tiek skiriasi 6 eilutė.
53, 6: ... *Dievas išmėtys jus apgulusiųjų kaulus*: turbūt nuoroda į asirų imperatoriaus Sancheribo kariuomenę, apgulusią Jeruzalę. Žr. 2 Kar 19, 35.

54 Malda* prašant užuovėjos pavojuje

[1] *Chorvedžiui. Styginiams.*
Dovydo poema,
[2] *kai zifitai, nuėję pas Saulių, pranešė:*
„Dovydas slapstosi pas mus.“

I [3] Gelbėk mane savo vardu,* Dieve,
apgink mane savo galybe!
[4] Išgirsk, Dieve, mano maldą,
klausykis mano žodžių!
[5] Įžūlūs žmonės pakilo prieš mane,
nuožmūs žmonės ieško mano gyvasties, –
žmonės, kurie Dievo nė kiek nepaiso. {Sela}

II [6] Štai Dievas yra mano pagalba,
Viešpats gina mano gyvastį!
[7] Jis atmokės piktu budriems mano priešams, –
būdamas ištikimas, sunaikink juos!
[8] Tada atnašausiu tau savanorišką auką,
šlovinsiu tavo vardą, VIEŠPATIE, nes tu geras.
[9] Juk tu išgelbėjai mane iš visų rūpesčių
ir mačiau savo priešų žūtį.

55 Malda* žmogaus, kurį išdavė bičiulis

[1] *Chorvedžiui.*
Styginiams. Dovydo poema.

I [2] Išgirsk mano maldą, Dieve,
nesislėpk nuo mano maldavimo!
[3] Klausykis manęs ir atsakyk, –
blaškausi, išseko man jėgos.
[4] Šiurpas ima nuo priešo riksmų,
nuo nedorėlių šauksmų.
Jie neša man pikta,
įnirtingai mane puldinėja.

54, 1–9: Psalmininkas maldauja Dievo apsaugos nuo priešų, grasinančių jo gyvasčiai (I) ir, tikėdamasis šios pagalbos, pažada padėkos auką (II).
54, 3: ... *savo vardu*: Viešpaties galybe. Dievo vardas yra jo prigimtis, kaip apreikšta (žr. Iš 3, 14). Užtat šis žodis dažnai vartojamas pačiam Dievui, jo didybei, galybei ženklinti.
55, 1–24: Ryškiai aprašęs savo baimę ir norą gelbėtis (I), psalmininkas sielvartauja dėl jį supančių neramumų, ypač dėl buvusio artimo draugo išdavystės (II); kupinas pasitikėjimo Dievu, jis prašo, kad nedorėliai būtų nubausti, o jis išgelbėtas (III).

5 Dreba man širdis krūtinėje;
mirties baimė slegia mane.
6 Baimė ir šiurpas mane purto;
esu klaiko parblokštas.
7 „O, kad turėčiau balandžio sparnus, –
sakau, – skrisčiau toli ir rasčiau ramybę!
8 Iš tikrųjų toli toli nulėkčiau;
apsigyvenčiau tyruose. {Sela}
9 Skubėčiau rasti sau užuovėją
nuo žvarbaus vėjo ir audros."

II 10* Sumaišyk jų kalbą, Viešpatie, sutrikdyk ją,
nes matau mieste smurtą ir maištus.
11 Dieną ir naktį jie sėlina jo sienomis,
jame klesti piktumas ir priespauda.
12 Žūtis jame;
sukčiavimas ir apgaulė
niekad neišnyksta iš turgavietės.

13 Ne priešas mane užgaulioja –
tuomet galėčiau pakęsti;
ne mano nedraugas su manimi įžūliai elgiasi –
tuomet galėčiau nuo jo pasislėpti.
14 Bet esi tu, mano bendras,
mano bičiulis, mano artimas draugas!
15 Tu, kurio draugyste mėgavausi,
mes drauge ėjome į Dievo Namus!

III 16 Teužklumpa juos mirtis,
težengia jie gyvi į Šeolą!*
Juk kur jie gyvena, ten piktybės.
17 Bet aš šauksiuosi Dievo,
ir VIEŠPATS mane išgelbės.
18 Vakare, auštant ir vidudienį,
skųsiuosi ir vaitosiu, –
jis išgirs mano balsą.
19 Parves mane sveiką iš mūšių,
kuriuose kovoju su tokia daugybe priešų.

55, 10: Užuomina apie Babelio bokštą. Žr. Pr 11, 1–9.
55, 16: ... *težengia jie gyvi į Šeolą*: temiršta staigia mirtimi. Užuomina apie Koraho ir jo sąjungininkų mirtį. Žr. Sk 16, 31–34.

20 Dievas, amžinai viešpataujantis,
išklausys mane ir nugalės juos, {Sela}
nes jie atsisako taisytis ir Dievo nebijo.

21 Mano bičiulis užpuolė savo sąjungininką;
sulaužė savo sandorą.
22 Jo kalba buvo lipšnesnė už sviestą,
bet neapykanta jo širdyje;
jo žodžiai buvo švelnūs kaip aliejus,
bet kirto lyg aštrūs kalavijai.
23 Pavesk savo rūpesčius VIEŠPAČIUI,
ir tave jis palaikys, –
teisiajam palūžti jis niekad neleidžia.
24 Nes tu, Dieve, nugrūsi juos į giliausią Duobę –
tuos žmogžudžius ir apgavikus,
nė neįpusėjusius savo amžiaus –
o aš pasitikiu tavimi.

56 Pasitikėjimo* malda

1 *Chorvedžiui.*
„Balandis ant tolimų ąžuolų" melodija. Dovydo poema, filistinams Gate jį suėmus.

I 2 Būk man gailestingas, Dieve,
nes žmonės mane mindžioja,
visą laiką jie mane vargina.
3 Mano priešai puola mane visą dieną, –
daug yra mane puolančių, Aukščiausiasis.
4 Kai apima baimė, tavimi pasitikiu.
5 Pasitikiu Dievu, kurio pažadą šlovinu,
Dievu pasitikiu; aš nebijau;
ką gali mirtingasis man padaryti?

II 6 Visą laiką jie stengiasi pakenkti mano užmojams;
visos jų mintys – man ką pikta padaryti.
7 Sąmokslauja, iš pasalų tyko, mano žingsnius seka,
norėdami mane nužudyti.
8 Atmokėk jiems, Dieve, už jų nusikaltimą;
pažabok tuos žmones, Dieve.

56, 1–14: Psalmininkas prašo pagalbos prieš savo priešus (I) ir sielvartauja dėl jų užmačių (II); dusyk pakartotu priegiesmiu – 5 ir 11 eilutė – išreiškia savo pasitikėjimą Dievu ir pažada jam atnašauti padėkos auką (III).

9 Tu sužymėjai mano klajones;
supilk mano ašaras į savo ąsotį!*
Argi jos nėra sužymėtos tavo knygoje?
10 Tuomet mano priešai trauksis,
kai tik tavęs šauksiuos;
nūn žinau, kad Dievas užstoja mane.
Pasitikiu Dievu, kurio pažadą šlovinu,
VIEŠPAČIU, kurio žodį garbinu,
12 Dievu pasitikiu; aš nebijau;
ką gali mirtingasis man padaryti?

III 13 Dieve, turiu padaryti, ką esu tau pažadėjęs;
aukosiu tau padėkos atnašas.
14 Juk išgelbėjai mane nuo mirties,
mano kojas nuo suklupimo.
Vaikščioju tad Artume Dievo –
šviesoje, kuri šviečia gyviesiems.

57 Malda* prašant pagalbos

1 *Chorvedžiui.*
„Nesunaikink“ melodija.*
Dovydo poema, kai pabėgo nuo Sauliaus į olą.

I 2 Pasigailėk manęs, Dieve, pasigailėk manęs,
nes pas tave ieškau prieglobsčio.
Tavo sparnų ūksmėje ieškau užuovėjos,
kol praeis šėlstančios audros.
3 Šaukiuosi Dievo, Aukščiausiojo, –
Dievo, kuris manimi rūpinasi.
4 Tesiunčia pagalbą iš dangaus ir mane teišgelbsti;
tesugėdina tuos, kurie mane mindo;
teatsiunčia Dievas savo gerumą ir ištikimybę.
5 Guliu kniūbsčia tarp priešų lyg ryjančių liūtų, –
jų dantys yra ietys ir strėlės,
o jų liežuviai aštrūs kalavijai.

56, 9: ... *supilk mano ašaras į savo ąsotį*: neįprastas įvaizdis pareikšti, kad Dievas žino psalmininko verksmą ir jam atmokės, nes rūpestingai surenka visas jo ašaras.
57, 1–12: Kiekvienas lygus posmas apima maldą, lydimą džiugaus pasitikėjimo Dievu (I–II); kiekvienas posmas baigiasi tokiu pat priegiesmiu Dievo garbei (6 ir 12 eilutė).
57, 1: *Nesunaikink*: čia ir dviejose tolesnėse psalmėse bei Ps 75 ši nuoroda turbūt priklauso kuriam nors senovės Raštų žinovui, norėjusiam, kad jo kopija nebūtų kur nors užmesta ar sunaikinta.

6 Parodyk savo didybę aukštai danguje, Dieve,
ir savo šlovę visai žemei!

II 7 Jie paspendė pinkles mano kojoms,
norėdami mane pagauti;
man jie iškasė duobę, bet patys į ją įkrito. {Sela}
8* Ištikima mano širdis, Dieve;
mano širdis ištikima;
giedosiu ir tave šlovinsiu!
9 Pabusk tad, mano siela!
Pabuskite, lyra ir arfa!
Pažadinsiu aušrą.
10 Tau dėkosiu tautose, Viešpatie,
giedosiu tau šlovės giesmę tarp pagonių.
11 Juk tavo gerumas didis kaip dangus,
o ištikimybė siekia debesis.

12 Parodyk savo didybę aukštai danguje, Dieve,
ir savo šlovę visoje žemėje!

58 Dievas*, teisus Teisėjas

1 *Chorvedžiui.*
„Nesunaikink" melodija.
Dovydo poema.

I 2 Argi iš tikrųjų, galingieji,*
jūs nusprendžiate, kas teisu?
Argi sąžiningai teisiate žmones?
3 Ne! Širdyje sumanote tai, kas nedora,
rankomis dalijate smurtą žemėje.
4 Nedorėliai neištikimi nuo pat kūdikystės,
nuo gimimo dienos klysta iš kelio ir meluoja.
5* Jų nuodai kaip nuodai gyvačių –
kurčios, ausis užsikimšusios angies,
6 kuri nebegirdi kerėtojų balso
ar įgudusio gyvačių žavėtojo kerų.

57, 8–12: Šios eilutės su mažais skirtumais pasirodo Ps 108 pradžioje.
58, 1–12: Psalmininkas pasmerkia neteisingus teisėjus (I) ir prašo Dievą juos nubausti (II).
58, 2: ... *galingieji*: pažodžiui *dievai*. Čia, kaip ir Ps 82, teisėjai vadinami *dievais*, nes jie *turi dievišką galią* ir užima *Dievo vietą, tardami nuosprendį*.
58, 5–6: Du įvaizdžiai iš gyvačių pasaulio sujungiami, norint pabrėžti, kad teisėjų daroma skriauda yra lygiai mirtina, kaip gyvačių nuodai,

II 7 Dieve, sutrupink jiems dantis burnoje;
VIEŠPATIE, išrauk liūtams iltis!
8 Teišnyksta jie lyg nusenkantis vanduo;
įtempus jiems lanką, teatbunka jų strėlės.
9 Tebūna jie lyg sraigė, šupliūkštanti purve;
lyg negyvas gimęs, saulės niekad nematęs kūdikis.
10* Nelauktai, lyg erškėčių krūmą ar usnis,
tenusiaubia juos viesulas.
11 Teisieji džiaugsis, matydami pelnytą bausmę;
jie mazgosis kojas nedorėlių krauju.*
12 Žmonės sakys: „Tat yra atlygis teisiesiems;
iš tikrųjų yra Dievas, kuris teisia žemę!“.

59 Malda* prašant apsaugoti nuo užpuolikų

1 *Chorvedžiui.*
„Nesunaikink“ melodija. Dovydo poema, kai Saulius pasiuntė vyrų prie jo namų tykoti ir jį nužudyti.

I 2 Išgelbėk mane nuo mano priešų, o Dieve,
apsaugok mane nuo užpuolikų!
3 Išgelbėk mane nuo tų nedorėlių,
išvaduok mane nuo tų žmogžudžių!
4 Štai! Jie mano gyvasties tyko;
nuožmūs žmonės prieš mane būriuojasi.
Ne dėl kokio mano nusikaltimo
ar kokios mano nuodėmės, VIEŠPATIE,
5 ne dėl kokios mano kaltės
jie skuba į savo vietas.
Pabusk, ateik man padėti, pasižiūrėk!
6 VIEŠPATIE Galybių Dieve,
tu esi Izraelio Dievas.
Pakilk pašaukti atsiskaityti visas tautas,
nepasigailėk nė vieno iš pasalūnų. {Sela}

ir kad šių vyrų bukumas Dievo mokymui yra tolygus kai kurioms gyvatėms, nenorinčioms klausytis kerėtojų muzikos.

58, 10: Hebrajiškasis tekstas nėra aiškus ir yra įvairiai verčiamas.

58, 11: ... *mazgosis kojas nedorėlių krauju*: perdėtas įvaizdis, norint pabrėžti pergalę. Žr. Ps 68, 24; Iz 63, 1–6.

59, 1–18: Kiekviename panašiame posme (I ir II) psalmininkas maldauja Dievą ginti jį nuo nedorų priešų. Priegiesmiuose savo priešus jis palygina su plėšriais vilkais (žr. 7–11 ir 15–18 eilutę).

7 Kas vakarą jie sugrįžta, urgzdami lyg šunys,
ir vogčiomis sliūkina po miestą.
8 Štai! Jie kliedi savo burnomis,
burblendami lūpomis,
tačiau mano, kad niekas jų negirdi.
9 Bet tu, VIEŠPATIE, juokiesi iš jų;
tu išjuoki visus pagonis.
10 O mano Stiprybe, tavęs laukiu,
nes tu, Dieve, esi mano tvirtovė.

II 11 Dievas, kuris myli mane, ateis man padėti;
Dievas parodys man nugalėtus priešus.
12 Neišnaikink jų,
kad mano tauta neužmirštų pergalės tavo;
išblaškyk juos savo jėga ir nugalėk,
Viešpatie, mūsų skyde!
13 Nuodėmė yra jų lūpose,
visi jų žodžiai nuodėmingi;
tebūna jie pagauti savo pačių puikybės!
Kadangi jie keikiasi ir meluoja,
14 sunaikink juos įniršęs, –
sunaikink juos visiškai, –
jog būtų žinoma iki pat žemės pakraščių,
kad Dievas viešpatauja Jokūbui. {Sela}
15 Kas vakarą jie sugrįžta, urgzdami lyg šunys,
ir vogčiomis sliūkina po miestą.
16 Jie klajoja, ieškodami maisto,
ir inkščia, jei negauna iki soties.
17 O aš giedosiu apie tavo jėgą;
kas rytą garsiai giedosiu apie tavo gerumą.
Juk tu buvai mano tvirtovė,
užuovėja pavojaus metu.
18 O mano Stiprybe, giedosiu tau šlovės giesmes,
nes tu esi man tvirtovė – Dievas,
kuris mane ištikimai myli.

60 Prašymas* išgelbėti

1 *Chorvedžiui.*
„Liudijimo lelija“ melodija.
Dovydo poema. Pamokymui.
2 *Kai jis kovojo su Aram-Naharajimais ir Aram-Zoba,*
o Joabas sugrįžo ir nugalėjo Edomą – dvylika
tūkstančių vyrų – Druskos slėnyje.

I 3 Dieve, tu mus atmetei, mūsų gretas suardei;
supykai ant mūsų – nūn sutelk mus!
4 Supurtei žemę, ir ji subiro;
užtaisyk jos plyšius, nes ji griūva.

5 Pagirdei savo tautą karčiu gėrimu,
davei mums gerti svaiginančio vyno.
6 Visiems, tavęs pagarbiai bijantiems,
iškelk ženklą, prie kurio telktis, kad nepralaimėtum.
{Sela}
7* Duok pergalę savo dešine, išklausyk mūsų maldą,
kad būtų išgelbėti tavo mylimieji.

II 8 Dievas pažadėjo savo šventovėje:
„Džiaugdamasis pergale, padalysiu* Šechemą
ir atmatuosiu* Sukotų slėnį* savo tautai.
9 Man priklauso Gileadas, taip pat ir Manasas;
Efraimas yra mano šalmas, Judas man skeptras.
10* Moabą naudosiu kaip praustuvę,
ant Edomo mesiu savo apavą;
Filistijoje aidės mano pergalės šauksmas.“

III 11 Kas atves mane į įtvirtintąjį miestą?*
Kas ves mane į Edomą?

60, 1–14: Liūdėdamas dėl pralaimėto mūšio, psalmininkas visų pirma dėkoja Dievui už kariuomenės dalies išgelbėjimą (I); paskui, prisimindamas Dievo pažadą padaryti pavaldžias kaimynines tautas (II), jis pareiškia pasitikėjimą stipria Dievo pagalba (III).
60, 7–14: Šios eilutės vėl pasirodo Ps 108 tekste.
60, 8: ... *padalysiu... atmatuosiu*: Dievas pareikš teisę į šias žemes. ... *Sukotų slėnį*: turbūt žemutinę Jakobo slėnio dalį. Žr. Pr 32, 23; 33, 17.
60, 10: Moabiečiai bus priversti vergauti izraeliečiams; Edomas bus Dievui suolelis kojoms. Taip senovės karaliai elgdavosi su nugalėtais priešais. Žr. Ps 110, 1. ... *ant Edomo mesiu savo apavą*: apavo metimas ant užkariautos teritorijos buvo ženklas, kad ji yra nugalėtojo nuosavybė.
60, 11: ... *įtvirtintąjį miestą*: turbūt Bozra, nepaimama Edomo sostinė. Žr. Iz 34, 6; 63, 1; Am 1, 12.

12 Argi neatmetei mūsų, Dieve?
Su mūsų kariuomene, Dieve, tu nebežygiuoji!
13 Suteik mums pagalbą prieš mūsų priešus,
nes žmonių pagalba bejėgė.
14 Su Dievu savo pusėje būsime narsūs, –
jis sutryps mūsų priešus.

61 Tremtinio* malda

1 *Chorvedžiui.*
Styginiams. Dovydo.

I 2 O Dieve, išgirsk mano šauksmą,
klausykis mano maldos!
3 Iš žemės pakraščio šaukiuosi tavęs;
mano širdžiai alpstant,
tu užkeli mane ant uolos, aukštesnės už mane.
4 Juk tu esi mano apsauga,
stiprus bokštas gintis nuo priešo.
5 Leisk man gyventi amžinai tavo palapinėje,
rasti prieglaudą tavo sparnų užuovėjoje! {Sela}

II 6 O Dieve, iš tikrųjų tu išgirdai mano įžadus, –
suteik man paveldą tų,
kurie pagarbiai bijo tavo vardo.
7 Pridėk dienų prie karaliaus gyvenimo, –
tetveria jo metai per kartų kartas.
8 Tesėdi jis soste Dievo Artume,
tesaugo jį meilė ir ištikimybė.
9 Amžinai giesmėmis šlovinsiu tavo vardą,
kiekvieną dieną vykdysiu savo įžadus.

62 Pasitikėjimas* Dievu

1 *Chorvedžiui.*
Pagal Jedutūną. Dovydo psalmė.

I 2 Tikrai mano siela ramiai laukia Dievo,
iš jo ateina man išgelbėjimas.

61, 1–9: Toli nuo Jeruzalės psalmininkas ilgisi Dievo pagalbos ir jo buveinės užuovėjos (I); būdamas tikras, kad Dievas jo klausosi, jis meldžiasi už karalių (II). Ši psalmė gali būti aiškinama kaip Dovydo malda, kai jis turėjo bėgti iš Jeruzalės sūnaus Absalomo maišto metu. Žr. 2 Sam 15–19.

62, 1–13: Pagrindinė pasitikėjimo Dievu mintis yra pabrėžiama dusyk pakartotame priegiesmyje (žr. 2, 3.

[3] Tik jis yra mano uola ir mano išganymas –
mano užuovėja; niekad nedrebėsiu.
[4] Kaip ilgai jūs visi puldinėsite žmogų,
norėdami jį sutriuškinti,
lyg jis būtų pašlijusi siena ar griūvanti tvora?
[5] Tikrai jie sąmokslauja, taikydamiesi išstumti jį
iš jo aukštos vietos.*
Jie mėgaujasi melais, –
burna laimina, bet širdimi keikia. {Sela}

II [6] Tikrai ramiai lauk Dievo, mano siela,
nes iš jo ateina man viltis.
[7] Tik jis yra mano uola ir mano išganymas –
mano užuovėja; niekad nedrebėsiu.
[8] Dievas mano išgelbėjimas ir garbė;
mano stiprybės uola;
mano užuovėja yra Dieve.

[9] Pasitikėk juo visados, o manoji tauta!
Išliekite savo širdį jo Artume, –
jis yra mūsų užuovėja! {Sela}

III [10] Žmonės yra tik rūkas,
mirtingieji – tik regimybė.
Visi sudėti ant svarstyklių,
jie tesvertų mažiau už rūką.
[11] Nepasitikėkite smurtu,
nesudėkite tuščių vilčių į plėšikavimą!
Net jeigu turtai ir didėtų,
neprisiriškite širdimi prie jų.
[12] Kartą Dievas kalbėjo, dusyk* girdėjau:
kad galybė yra Dievo,
[13] kad ištikima meilė yra tavo, o Viešpatie.
Juk tu atlygini kiekvienam pagal jo darbus.

6–7 eilutę). Nors priešų puolamas (žr. 4–5 eilutę), psalmininkas pareiškia savo tvirtą pasitikėjimą Viešpačiu (žr. 8–9 eilutę), nes tikroji jėga ateina ne iš žemiškos valdžios, bet iš Dievo malonės (III).

62, 5: ... *išstumti jį iš jo aukštos vietos*: iš saugios vietos, – iš tvirtovės ant uolos.

62, 12: *Kartą ... dusyk*: didėjančio skaičiaus vartojimas yra hebrajų poezijos būdas. Žr. Am 1, 3; Pat 6, 16–19; 30, 15. 18. 21.

63 Dievo ilgesys

1 *Dovydo* psalmė.*
Jam esant Judo dykumoje.

I 2 Dieve, tu esi mano Dievas,
tavęs aš ieškau, –
mano gyvastis tavęs ilgisi,
mano kūnas tavęs trokšta, –
kaip sausa, pavargusi ir perdžiūvusi žemė.
3 Leisk man pažvelgti į tave šventovėje;
leisk man pamatyti tavo galybę ir garbę!
4 Tavo ištikima meilė yra man brangesnė už gyvastį,
mano lūpos skelbia tavo šlovę.

II 5 Šlovinsiu tave, kol gyvensiu;
tiesiu rankas į tave, šauksiuosi tavo vardo.
6 Būsiu sotus kaip po turtingų vaišių,
džiaugsmingai giedosiu šlovės giesmes.
7 Gulėdamas guolyje, tave menu,
per kiaurą naktį mąstau,
8 kad tu esi mano pagalba,
ir tavo sparnų ūksmėje krykštauju iš džiaugsmo.
9 Glaudžiuosi prie tavęs,
tavo dešinė mane palaiko.

III 10 O tie, kurie stengiasi mane pražudyti,
težengia į žemės gelmes.
11 Tegu juos kalavijas sudoroja;
tebūna jie šakalų grobiu.*
12 Bet karalius džiaugsis Dievu;
visi, kurie Dievu prisiekia, džiūgaus,
nes melagių lūpos bus užčiauptos.

63, 1–12: Išsiilgęs Dievo šventovės (I), psalmininkas glaudžiasi prie Dievo dvasia (II), pasitikėdamas, kad jo priešai bus sunaikinti, o karalius ir jo ištikimi sekėjai bus pergalingi (III).

63, 11: ... *šakalų grobiu*: jų kūnai bus žvėrių suryti. Mintis nebūti deramai palaidotam žmonėms kėlė šiurpą.

64 Prašymas* apginti

1 *Chorvedžiui.*
Dovydo psalmė.

I 2 Išgirsk mano balsą, Dieve, kai skundžiuosi;
saugok mano gyvastį nuo priešų keliamo klaiko.
3 Apgink mane nuo nedorėlių gaujos,
nuo pikta darančių minios.
4 Jie galanda savo liežuvius lyg kalavijus,
taiko lyg strėles karčius savo žodžius,
5 iš pasalų svaidydami į nekaltą žmogų, –
staiga į jį paleidžia, nieko nebijodami.
6 Jie drąsinasi savo kėslais,
susimoko, kur paspęsti spąstus,
tardami sau: „Kas gali mus pamatyti?“
7 Jie sumano nedorą kėslą
ir slepia tą savo sumanytą niekšybę;
žmogus – gelmė, o širdis jo – bedugnė.

II 8 Bet Dievas meta į juos savo strėles,
staiga jie sužeidžiami.
9 Liežuviu jie patys sau pražūtį lemia;
kas tai pamato, kraipo galvas.*
10 Tuomet visus žmones apims pagarbi baimė;
jie skelbs, ką Dievas padarė,
ir apmąstys visus jo darbus.
11 Teisusis džiūgaus VIEŠPATYJE
ir ras jame užuovėją, –
visi dorieji giedos jam šlovės giesmę.

65 Padėka* už palaimą

1 *Chorvedžiui.*
Dovydo psalmė. Giesmė.

I 2 Pridera tau, Dieve, šlovės giesmė Sione;
įžadai,* tau duoti, bus išlaikyti,

64, 1–11: Psalmininkas prašo Dievo gelbėti nuo klastingų priešų, rengiančių prieš jį sąmokslą (I); Dievas atmokės jiems teisinga bausme (II).
64, 9: ... *kraipo galvas*: pajuokos gestas. Žr. Ps 22, 8; 44, 15; 109, 25.
65, 1–14: Padėkos už gausią pjūtį himnas, giedamas bendroje sueigoje. Nuolankiai pripažįsta, kad bendrija nėra verta Dievo palaimos (I), žmonės šlovina jį už jo galybę žemėje (II) ir dėkoja jam už lietų, davusį tokį gausų derlių (III).
65, 2: ... *įžadai*: izraeliečiai buvo įpratę daryti įžadą atnašauti auką Šventykloje, jeigu malda bus išklausyta.

3 nes tu išklausai maldas.
Žmonės iš visur* ateis pas tave
4 su savo nuodėmėmis.
Mūsų kaltės mus palaužia, bet tu jas atleidi.
5 Laimingas žmogus, kurį tu išsirenki ir patrauki
gyventi savo kiemuose!
Sotinsimės tavo Namų palaima,
šventu tavo Šventyklos grožiu.

II 6 Atsakai mums, Dieve, mūsų Gelbėtojau,
pagarbią baimę keliančių darbų pergale.
Į tave viltis deda visi žemės pakraščiai
ir tolimosios jūros!
7 Pastatei kalnus į vietą savo jėga –
tu, kuris esi apsisiautęs galybe.
8 Tu nutildai jūrų šėlsmą –
audringas bangas ir sąmyšį tautų.
9 Tavo nuostabūs ženklai kelia
žemės pakraščių gyventojams pagarbią baimę;
tavo darbai neša
saulėtekio ir saulėlydžio šalims džiaugsmo šūksmus.

III 10 Tu žemę lankai ir palaistai,
padarai ją derlią ir turtingą.
Tavo upė, Dieve, yra pilna vandens,
žemė gali auginti pasėlius.
Juk tam ją parengi!
11 Gausiai palaistai jos vagas,
sutrupini jos grumstus,
suminkštini ją lietaus būriais,
laimini augantį jos javą.
12 Apvainikuoji metus savo gerumo derliumi;
tavo vežimų provėžos* varva aliejumi;
13 tyrų ganyklos jo sklidinos,
ir kalvos gaubiasi džiūgavimu.
14 Pievose avių knibždynas,
slėniai – kviečių jūra, –
dainuojama ir giedama iš džiaugsmo.

65, 3: *Žmonės iš visur*: visi žmonės privalo siekti Dievo gerumo – gailestingumo.

65, 12: ... *tavo vežimų provėžos*: tavo takai sklidini gausios pjūties.

66 Maldos* ir padėkos giesmė

1 *Chorvedžiui.*
Psalmė. Giesmė.

Šlovinkite Dievą džiaugsmo šauksmais, visa žeme,
2 giedokite šlovės giesmę jo vardui,
teikite jam iškilmingą garbę!
3 Kartokite Dievui: „Kokie nuostabūs tavo darbai!
Tavo jėga tokia didi,
kad tavo priešai gūžiasi* prieš tave!
4 Tegarbina tave visa žemė,
tegieda tau šlovės giesmę, –
tegieda šlovės giesmę tavo vardui!" {Sela}

I 5 Ateikite ir pamatykite, ką Dievas padarė, –
savo darbais jis kelia pagarbią žmonių baimę.
6 Jūrą jis pavertė sausuma,
per upę mūsų protėviai perėjo pėsti.
Ten mes džiūgavom jam –
7 jis amžinai viešpatauja savo galybe,
jo akys stebi tautas –
tenesididžiuoja maištininkai. {Sela}
8 Tautos, garbinkite mūsų Dievą,
teskamba jo šlovės garsai.
9 Mums jis suteikė gyvenimą
ir neleido mūsų kojoms suklupti.
10 Juk, Dieve, tu mus išbandei!
Ištyrei mus, kaip ištiriamas ugnimi sidabras;
11 tu leidai mums įpult į pinkles,
mums ant pečių uždėjai sunkią naštą.
12 Tu leidai, kad žmonės jotų mums ant sprando, –
perėjome per ugnį ir vandenį, –
bet tu išvedei mus į saugią vietą.

66, 1–20: Šią psalmę sudaro dvi atskiros dalys, kurios iš pradžių turbūt buvo nepriklausomos psalmės. Pirma dalis (1–12 eilutė) yra bendrijos himnas, šlovinantis Dievo visagalybę, apreikštą per istorinius įvykius, ypač per išėjimą iš Egipto (57 eilutė) ir per neseniai įvykusį tautos atkūrimą po nelaimės (8–12 eilutė). Antra dalis (13–20 eilutė) yra pavienio žmogaus padėkos himnas, vykdant įžadus Šventykloje ir atpasakojant, kaip Dievas išklausė jo maldą.

66, 3: ... *priešai gūžiasi*: iš baimės pareiškia pagarbos duoklę. Žr. Ps 18, 45; 81, 16.

II [13] Įeinu į tavo Namus nešdamas deginamąsias aukas,
vykdau tau padarytus įžadus, –
[14] įžadus, kuriuos ištarė mano lūpos
ir tau davė, kai buvau nelaimėje.
[15] Deginamosioms aukoms atnašauju tau peniukšlius
drauge su degančių avinų dūmais;
aukoju jaučius ir ožius. {Sela}
[16] Ateikite ir klausykitės,
visi pagarbiai Dievo bijantieji,
kai skelbiu, ką jis man padarė.
[17] Šaukiausi jo balsu,
šlovės giesmė buvo man ant liežuvio.
[18] Jeigu būčiau turėjęs piktą mintį širdyje,
VIEŠPATS nebūtų klausęsis.
[19] Bet Dievas išgirdo, –
jis klausėsi mano maldos balso.
[20] Pagarbintas yra Dievas – tas,
kuris neatstūmė mano maldos
nei neatsakė man savo gerumo.

67 Pjūties malda

[1] *Chorvedžiui**.
Styginiams. Psalmė. Giesmė.

I [2*] Tebūna mums Dievas maloningas, telaimina mus
ir tešviečia mums jo veidas, {Sela}
[3] kad tavo kelias būtų žinomas žemėje,
visoms tautoms tavo išgelbėjimas.
[4] Dieve, tegarbina tave tautos, –
visos tautos tave tešlovina!*

II [5] Žmonės džiūgaus ir krykštaus iš džiaugsmo,
nes tu valdai tautas teisingai, –
žemėje tu vesi žmones. {Sela}

66, 17: ... *šlovės giesmė buvo man ant liežuvio*: psalmininkas, net garsiai prašydamas pagalbos, tyliai dėkojo už maldos išklausymą.

67, 1–7: Priegiesmis (žr. 4. 6 ir galbūt iš pradžių ir po 8 eilutės) kviečia visas žemės tautas garbinti Viešpatį, nes jis laimina Izraelį (I), teisingai valdo visas tautas (II) ir suteikia apstų derlių (III). Izraelio viltis matyti Sandoros Viešpatį – Jahvę – pripažintą kaip vienintelį Dievą rėmėsi Mesijo pažadu ir sulaukė jo išsipildymo. Žr. Pr 12, 2–3.

67, 2: Šie žodžiai yra panašūs į kunigiškąjį palaiminimą. Žr. Sk 6, 22–27.

67, 4. 6: ... *tešlovina*: arba *duokite dėkingą šlovę*. Užtat kai kur priklausomai nuo konteksto verčiama: *dėkokite*.

6 Dieve, tegarbina tave tautos, –
visos tautos tave tešlovina!*

III 7 Teduoda žemė savo derlių;
telaimina mus Dievas, mūsų Dievas!
8 Telaimina mus Dievas,
tebijo pagarbiai jo visa žemė.

68 Viešpaties* pergalės žygis

1 *Chorvedžiui.*
Dovydo psalmė. Giesmė.

I 2* Dievui pakilus, pakrinka jo priešai;
tie, kurie jo nekenčia, bėga nuo jo veido.
3 Kaip išblaškomi dūmai,
taip jie pradingsta;
kaip tirpsta vaškas prieš ugnį,
taip nedorėliai pražūva prieš Dievą.
4 Bet teisieji linksminasi;
jie džiūgauja Dievo Artume, –
jie laimingi ir krykštauja iš džiaugsmo.

II 5 Giedokite Dievui,
giedokite šlovės giesmes jo vardui;
aukštinkite tą, kuris joja ant debesų,*
kurio vardas yra VIEŠPATS;
džiūgaukite jo Artume.
6 Našlaičių tėvas ir našlių gynėjas –
Dievas savo šventoje buveinėje.

68, 1–36: Vienas iškiliausių, bet kartu ir sunkiausių, Psalmyno himnų. Kelete vietų hebrajiškasis tekstas sudaro sunkumų, nes yra nukentėjęs nuo perrašinėjimo. Psalmė buvo sukurta giedojimui, kai Sandoros skrynia buvo nešama į Šventyklą. Pradedant senuoju Izraelio kovos šūkiu (žr. 2 eilutę), pradinis posmas skelbia nedorėlių pralaimėjimą ir teisiųjų pergalę (I). Po bendro Dievo gerumo pašlovinimo (II) trumpai atpasakojama pergalingas Viešpaties žygis iš Egipto į Sinajų (III) ir Pažado žemės užkariavimas (IV); paskui užsimenama apie Dievo išsirinktą Sioną savo buveine (V) ir apie visas jo pergales (VI); galop, aprašius eitynių iškilmę (VII), prašoma Dievo plėsti savo visagalį viešpatavimą (VIII), kol visa žemė ims jam giedoti šlovės giesmę (IX).

68, 2: Žr. Sk 10, 35.

68, 5: ... *aukštinkite ... kuris joja ant debesų*: *Debesų Raitelis* yra labai senas Dievybės titulas. Jis užtinkamas kanaaniečių raštijoje net prieš Mozės laikotarpį ir Senajame Testamente. Žr. Įst 33, 26; Ps 18, 10–12; 68, 34; Iz 19, 1; Hab 3, 8.

7 Dievas duoda benamiams namus gyventi,
išlaisvina kalinius – gyvus ir sveikus;
vien maištingieji turi gyventi dykynėje.

III 8 Dieve, kai tu vedei savo tautą,
kai žygiavai per dykumą, {Sela}
9 žemė drebėjo, dangus lietumi prapliupo
Artume Dievo, Sinajaus Dievo,
Artume Dievo, Izraelio Dievo.
10 Siuntei gausų lietų, Dieve,
atgaivinai savo nualintą paveldą;
tavo šeima ten rado namus, –
iš savo gerumo, Dieve,
rūpiniesi vargstančiais.

IV 12 VIEŠPATS ištarė žodį;
moterys* – didis būrys – neša gerą žinią:
13 „Bėga, bėga kariuomenių karaliai!
Moterys namie dalijasi grobiu,
14 nors jos likosi tarp avidžių –
pasidabruotais sparnais balandžio,
geriausiu auksu paauksuotomis jo plunksnomis.
15 Ten Šadajui* blaškant karalius,
krito sniegas ant Zalmono kalno.

V 16 O didingasis kalne, Bašano kalne,
daugelio viršūnių kalne, Bašano kalne!
17 Daugelio viršūnių kalne,
kodėl žvairuoji į kalną,
kurį Dievas išsirinko* savo buveine, –
kur VIEŠPATS gyvens amžinai?
18 Dievo kovos vežimų dusyk po dešimt tūkstančių –
tūkstančių tūkstančiai, –
VIEŠPATS žygiuoja iš Sinajaus į šventąją vietą.

19 Tu kopei į aukštąjį kalną,
vedeisi belaisvius su palyda,

68, 12: ... *moterys*: izraelietės reiškėsi švenčiant pergalę. Žr. Iš 15, 20; 1 Sam 18, 6–7.
68, 15: ... *Šadajui*: senas Dievo vardas, kuris reiškia *Visagaliui*. ... *Zalmono kalno*: turbūt kalnas Haurane ar Bašane, į rytus nuo Galilėjos ežero.
68, 17: ... *kalną* ... *Dievas išsirinko*: Siono kalną.
68, 19: ... *aukštąjį kalną*: į dieviškąjį sostą arba ant Siono, arba danguje.

priėmei dovanas iš žmonių –
net iš tų, kurie maištauja.
VIEŠPATS Dievas ten gyvens!

VI 20 Tebūna pagarbintas VIEŠPATS!
Kas dieną jis neša mūsų naštas,
Dievas – mūsų išganymas. {Sela}
21 Mūsų Dievas yra Dievas, kuris išgano;
jis yra VIEŠPATS, mūsų Viešpats,
kuris gelbsti mus nuo mirties.
22 Dievas sutrupins savo priešams galvas,
gauruotą pakaušį einančio savo kaltės keliais.
23 VIEŠPATS tarė: „Parvesiu juos iš Bašano,
parvesiu juos iš jūros gelmių,
24 kad tu galėtumei braidyti jų kraujyje
ir kad tavo šunys prisilaižytų jo iki soties."

VII 25 Dieve, tavo pergalės eitynes visi mato,
Dievo, mano karaliaus, žygiavimą į savo šventovę.
26 Giesmininkai priekyje, muzikantai gale,
tarp jų merginos muša būgnelius su žvangučiais.
27 „Susirinkę į sueigą, garbinkite Dievą – VIEŠPATĮ jūs,
kurie esate iš Izraelio šaltinio!"
28 Antai Benjamino žmonės, mažiausiasis klanas,
juos veda;
Judo didžiūnai savo būryje,
Zebuluno vadai, Naftalio didikai.

VIII 29 Siųsk, Dieve, savo jėgą, –
jėgą, Dieve, kurią parodei dėl mūsų
30 iš savo Šventyklos Jeruzalėje,
kur karaliai neša tau dovanas.
31 Drausk nendrių laukinį žvėrį,* drausk tautas –
tą stiprių jaučių ir veršių bandą,
kol ateis gūždamiesi su sidabro luitais.
Išblaškyk tautas, kurios džiaugiasi karais!
32 Nešini duoklėmis ateis iš Egipto;
Kušas atskubės su dovanomis Dievui.

IX 33 O, visų tautų žmonės, giedokite Dievui,
giedokite šlovės giesmę, Viešpačiui – {Sela}

68, 31: ... *laukinį nendrių žvėrį*: Egiptą. Žr. Ez 29, 2–7.

34 tam, kuris joja* dangaus skliautu,
sukurtu pasaulio pradžioje.
Štai griaudžia jo balsas – galingas balsas:
35 „Pripažinkite Dievo galybę!“
Jo didybė gaubia Izraelį;
jo jėgos sklidinas dangaus skliautas.
36 Pagarbią baimę kelia savo šventovėje Dievas –
Izraelio Dievas, –
jis teikia galybę ir jėgą tautai.
Žmonės, garbinkite Dievą!

69

Aimana*

1 *Chorvedžiui.*
„Lelijų“ melodija. Dovydo.

I 2 Gelbėk mane, Dieve,
nes vandenys* man kaklą siekia!
3 Klimpstu į dumbliną gelmę,
nėra kur koja atsiremti.
Patekau į gilius vandenis,
ir bangos mane skandina.
4 Pavargau bešaukdamas pagalbos,
man gerklė išdžiūvo.
Akis pražiūrėjau,
belaukdamas tavo pagalbos.
5 Daugiau negu man ant galvos plaukų yra žmonių,
kurie nekenčia manęs be priežasties.*
Mano priešai melais mane juodina;
jie stiprūs ir nori mane užmušti.
Argi turiu grąžinti, ko nesu pavogęs?

68, 34: ... *kuris joja*: žr. 5 eilutės paaiškinimą.

69, 1–37: Aimana, panaši į Ps 22. Psalmininkas aprašo savo sunkią būklę (I) ir neužsipelnytą gėdą (II), prašydamas Dievą jį apginti (III) ir nubausti jo priešus (IV); savo ruožtu jis atnašaus Dievui šlovės auką (V). Panašiai kaip prie Ps 51, taip ir čia yra pridėtos psalmės gale dvi eilutės, pranašaujančios Izraelio atstatymą ir sugrįžimą iš Babilonijos tremties. Kadangi keletas eilučių yra cituojamos Naujajame Testamente su nuoroda į Kristų, Katalikų Bendrija šią psalmę laikė bent netiesiogiai mesijine.

69, 2: ... *vandenys*: įprastas nelaimės įvaizdis. Žr. Ps 18, 5; 42, 8; 88, 8.

69, 5: ... *nekenčia manęs be priežasties*: paties Kristaus posakiu šiuos žodžius visiškai patvirtino jo priešų neapykanta. Žr. Jn 15, 25.

II 6 Dieve, tu pažįsti mano kvailystę,
mano nuodėmės* tau ne paslaptis.
7 Lai nebūna sugėdinti dėl manęs tie,
kurie pasitiki tavimi, VIEŠPATIE, Galybių Dieve;
tenebūna gėdos dėl manęs tiems,
kurie tave garbina, Izraelio Dieve!
8 Juk dėl tavęs kentėjau užgaulę,
ir gėda dengė mano veidą.
9 Tapau benamis savo giminėms,
svetimas savo motinos vaikams.
10 Juk uolumas tavo Namams* dega manyje lyg ugnis
ir tau metami užgauliojimai krinta ant manęs.
11 Už tai, kad verkiau ir pasninkavau,
žmonės mane šmeižia.
12 Kad padariau ašutinę savo drabužiu,
jie iš manęs juokiasi.
13 Vartuose žmonės skleidžia apie mane paskalas,
smuklės lankytojai tyčiojasi iš manęs dainomis.

III 14 Bet aš! Mano malda tau, VIEŠPATIE.
Suteik malonę, Dieve, išklausyk manęs,
žiūrėdamas savo didžio gerumo.
Savo ištikima pagalba
15 trauk mane iš liūno,
kad nenugrimzčiau,
gelbėk mane nuo priešų ir vandens gelmių.
16 Neleisk tvano bangoms manęs paskandinti;
neleisk gelmėms manęs praryti;
neleisk Duobei virš manęs užsiraukti.
17 Atsiliepk man, VIEŠPATIE,
nes gera tavo ištikima meilė;
atsigręžk į mane iš savo didžio gailestingumo.
18 Neslėpk veido nuo savo tarno;
kenčiu – skubėk man atsiliepti.
19 Prieik prie manęs, atpirk mane;
išvaduok mane nuo mano priešų!
20 Tu žinai mano užgaules, gėdą ir negarbę;
tau pažįstami visi mano priešai.

69, 6: ... *mano kvailystę ... mano nuodėmės*: psalmininkas prisipažįsta, kad yra kaltas, bet ne tais nusikaltimais, kuriuos jam primeta priešai.

69, 10: ... *uolumas tavo Namams*: ryškiai reiškėsi Kristaus Šventyklos išvalymo metu. Žr. Jn 2, 17.

[21] Užgaulės drasko širdį, esu nevilties pagautas;
laukiu užuojautos, bet nėr jokios,
ieškau paguodos, bet nerandu, kas paguostų.
[22*] Į mano maistą jie deda nuodų,
troškuliui numalšinti man jie duoda acto.

IV [23] Tebūna jų pačių stalas* jiems spąstai,
net jų bendrams pinklės.
[24] Teaptemsta jiems akys, kad nebegalėtų matyti;
tedreba nuolat jų strėnos.
[25] Išliek ant jų savo pyktį, –
tepasiveja juos tavo degantis įniršis.
[26*] Tebūna nusiaubta jų stovykla,
neleisk niekam gyventi savo palapinėse.
[27] Juk tą, kurį tu nubaudei, jie persekioja;
tam, kurį tu sužeidei, jie aitrina skausmą.
[28] Krauk jiems kaltę ant kaltės, –
neduok jiems savo išganymo dalies.
[29] Tebūna jie ištrinti iš gyvųjų knygos,
į teisiųjų sąrašą tenebūna įtraukti!

V [30] Bet aš esu nuskriaustas ir kenčiu;
pakelk mane, Dieve, ir gelbėk!
[31] Šlovinsiu Dievo vardą giesme,
aukštinsiu jį ir dėkosiu.
[32] Tai labiau patiks VIEŠPAČIUI negu galviiai,
negu raguoti jaučiai skeltanagiai.
[33] Nuskriaustieji matys tai ir nudžiugs;
jūs, kurie ieškote Dievo, turėkite drąsos!
[34] Juk vargšus girdi VIEŠPATS
ir neatstumia savųjų, esančių nelaisvėje.
[35] Tešlovina jį dangus ir žemė,
jūros ir visa, kas jose gyva!

[36] Tikrai Dievas išgelbės Sioną
ir atstatys Judo miestus.
Jo tarnai ten gyvens ir užvaldys kraštą;

69, 22: Pranašystė, išsipildžiusi, kai buvo duota Jėzui kartaus gėrimo kančios metu. Žr. Jn 19, 28. ... *nuodų*: hebrajiškasis žodis ženklina kartaus ir nuodingo augalo sunką.

69, 23: ... *stalas*: tik staltiesė, patiesta žemėje. Užtat lengva ant jos paslysti.

69, 26: Pritaikyta Judui. Žr. Apd 1, 20.

37 jo tarnų vaikai jį paveldės
ir mylintys jo vardą ten gyvens.

70 Prašymas* Dievo pagalbos

1 *Chorvedžiui.*
Dovydo. Atminimui.

2 Teikis mane gelbėti, Dieve!
VIEŠPATIE, skubėk man padėti!
3 Tebūna nugalėti ir tepakrinka,
kurie kėsinasi į mano gyvastį.
Tesitraukia ir tebūna sugėdinti,
kurie nori man pakenkti.
4 Tebūna apstulbinti dėl savo pralaimėjimo,
kurie sako: „Še tau! Še tau!“

5 Bet tedžiūgauja ir tesilinksmina tavyje visi,
kurie tavęs ieško!
6 Tekartoja nuolat: „Koks didis yra Dievas!“
kurie brangina tavo išgelbėjimą!
7 Esu vargšas ir beturtis, –
skubėk man padėti, Dieve!
Tu mano pagalba ir gelbėtojas, –
VIEŠPATIE, nedelsk!

71 Neatstumk* manęs senatvėje,

I 1 Tavyje, VIEŠPATIE, ieškau užuovėjos, –
neleisk man niekad nusivilti!
2 Kadangi esi teisus, ateik pagalbon ir išgelbėk;
atkreipk į mane savo ausį ir padėk man!
3 Būk mano užuovėjos uola,
stipri tvirtovė man išgelbėti,
nes tu esi mano uola ir tvirtovė.
4 Mano Dieve, išvaduok mane iš nedorėlio rankos,
iš neteisingo ir žiauraus žmogaus nagų.

70, 1–7: Bemaž tokia pat kaip Ps 40, 14–18.

71, 1–24: Senatvėje psalmininkas, visuomet pasitikėjęs Viešpačiu, maldauja jo pagalbos (I) dabar, kai yra suvargęs, persekiojamas (II); kiekviena ši dalis baigiasi dėkingo šlovinimo pažadu (žr. 8. 14–16 eilutę); bemaž visa trečia dalis aprašo tą patį nepalaužiamą pasitikėjimą, kad Dievas išklausys maldą (III).

5 Juk tu esi mano viltis, Viešpatie;
nuo pat jaunystės tavimi, VIEŠPATIE pasitikiu.
6 Net dar negimęs, tau priklausiau;
mano motinos įsčiose tu buvai mano jėga.
Visada giedu tave šlovinančias giesmes.
7 Mano gyvenimas tapo daugeliui raiškus ženklas,*
nes tu esi man stipri užuovėja.
8 Mano burna skelbia tavo šlovę,
visą dieną garbina tave.

II 9 Neatstumk manęs senatvėje;
mano jėgoms senkant, nepalik manęs.
10 Juk mano priešai kalba prieš mane,
tykodami mano gyvasties, tariasi.
11 Jie sako: „Vykitės ir pačiupkite jį,
nes nėra nė vieno, kuris jį gelbėtų!
Dievas jį apleido!“

12 Dieve, neatsitolink nuo manęs;
mano Dieve, skubėk man padėti!
13 Težūva mano užpuolikai nusivylę;
tesvilina panieka ir gėda tuos,
kurie trokšta mano pražūties!
14 O aš vilties niekad nenustosiu
ir nuolat didinsiu tavo šlovę.
15 Mano burna pasakos tavo teisius darbus,
visada kalbėsiu apie tavo išgelbėjimą,
nors ir nepajėgsiu apsakyti.*
16 Ateisiu šlovindamas didžius Viešpaties DIEVO
darbus;
minėsiu tavo gerumą – vien tavo.

III 17 Dieve, tu mokei mane nuo jaunystės,
ir iki nūdien skelbiu tavo nuostabius darbus.
18 Nepalik tad manęs, Dieve,
net žilos senatvės sulaukusio;
būk su manimi, kol skelbiu tavo galybę
visoms būsimoms kartoms. Tavo jėga

71, 7: ... *raiškus ženklas*: daugelis stebisi, kad psalmininkas yra taip varginamas, žiūrėdami į jį kaip Dievo baudžiamą žmogų. Žr. Įst 28, 46.

71, 15: ... *nepajėgsiu apsakyti*: psalmininkas jaučia, kad Dievo gerumas jam viršija jo supratimą.

19 ir teisumas, Dieve, siekia dangų.
Tu padarei didžių dalykų;
Dieve, kas gali tau prilygti?
20 Tu siuntei man daug vargų ir kančios,
bet mane vėl atgaivinsi,
iš žemės gelmių mane iškelsi.
21 Suteiksi man daugiau garbės,
mane ir vėl paguosi.
22 Ir aš šlovinsiu tave arfa
už tavo ištikimybę, mano Dieve,
skambinsiu tau šlovės giesmę lyra, Izraelio Šventasis.
23 Džiūgaus mano lūpos,
kai giedosiu šlovės giesmę tau,
ir visa mano gyvastis, kurią tu atpirkai.
24 Per visą dieną mano liežuvis
pasakos
apie tavo teisumą – kaip ieškojusieji mano žūties
buvo nugalėti ir sugėdinti.

72 Mesijo* Karalystė

1 *Saliamono.*

I Dieve, suteik karaliui savo teisingumo*
ir teisumo* karaliaus sūnui,*
2 kad teistų tavo tautą teisingai
ir tavo skriaudžiamuosius teisiai.

72, 1–20: Ši linkėjimų karaliui psalmė turbūt pradžioje buvo sukurta vieno iš Dovydo įpėdinių vainikavimo iškilmėms. Bet keletas posakių tinka istoriniams izraeliečių karaliams tik perkeltine prasme. Jie randa savo tikrąją prasmę ir pilnatvę tik Kristuje. Užtat įprastinis psalmės aiškinimas teisingai ją laiko mesijine psalme. Žemiškasis karalius – mesijas, arba pateptasis, – yra nuoroda į Dievo Mesiją – Pateptąjį – didžiąja raide. Hebrajiškieji veiksmažodžiai svyruoja tarp būsimojo laiko ir liepiamosios nuosakos. Psalmės mintys siejasi su teisingu karaliaus valdymu (I), jo visuotiniu viešpatavimu (II), jo vargšų ir skriaudžiamųjų gynimu (III) ir karalystės gerove (IV).

72, 1: ... *teisingumo* ... *teisumo*: dvi pagrindinės Šventojo Rašto sąvokos. Teisumas ženklina išganantį Dievo rūpinimąsi žmogumi, leidžiantį žmogui mylėti save ir artimą kaip save patį. Dievo teisumas apreiškia žmogui ištikimą Dievo meilę. Teisingumas yra teisumo įgyvendinimas žmogaus gyvenime, visuomenėje ir aplinkoje. ... *karaliui* ... *karaliaus sūnui*: turima mintyje tas pats asmuo, t. y. ir jo tėvas buvo karaliumi. Karaliaus pareiga – rūpintis, kad būtų įgyvendintas Dievo rūpinimasis žmogumi, tauta, šalimi.

3 Teteikia kalnai gerovę tautai,
tepatiria kalvos teisumo atlygį.
4 Tegina jis skriaudžiamųjų bylą tautoje,
tegelbsti beturčių vaikus
ir tesutramdo engėjus.

II 5 Tetveria jis taip ilgai kaip saulė
ir lyg mėnulis per kartų kartas.
6 Jis bus tartum lietus jaunam atolui
lyg laistantys žemę lietaus gūsiai.
7 Jo dienomis žydės teisumas ir visuotinė taika,
kol nebeliks mėnulio.

III 8* Teviešpatauja jis nuo jūros lig jūros,
ir nuo Upės lig žemės pakraščių.
9 Dykumos klajokliai klūpės prieš jį,
o jo priešai laižys žemės dulkes.
10* Taršišo ir Salų karaliai mokės duoklę,
o Arabijos ir Sebos karaliai neš dovanas.
11 Visi karaliai reikš jam pagarbą,
jam tarnaus visos tautos.

IV 12 Juk jis gelbsti beturtį, kai jo šaukiasi,
ir nuskriaustąjį, kuriam nėra kas padeda.
13 Jis rūpinasi vargšais ir beturčiais, –
gelbės beturčių gyvastį.
14 Atpirks jų gyvastį iš priespaudos ir smurto;
jo akyse brangus bus jų kraujas.

V 15 Tegyvuoja karalius!
Tebūna jam atiduotas Šebos auksas;
už jį turi būti visuomet meldžiamasi,
visą dieną reikia prašyti jam palaiminimo.
16 Tebūna kraštas pertekęs grūdų;
pasėliai tevilnija ant kalnų viršūnių;
tebūna krašto derlius lyg Libano;
žmonių teprisipildo miestai lyg laukai žolės.

72, 8: Nuoroda į anuometinį žmonių gyvenamą pasaulį – civilizaciją: nuo Viduržemio jūros lig Persijos įlankos – Rytinės jūros – ir nuo Eufrato – Upės – lig Salų ir pietvakarių Europos, tuomet laikomos žemės pakraščiu.

72, 10: Taršišas ir Salos – Tolimieji vakarai. Žr. Ps 48, 8. Šeba, arba Arabija, ir Seba – šiaurinės Afrikos karalystė – Tolimieji pietūs. Žr. 1 Kar 10, 1.

17 Tebūna amžinas karaliaus vardas;
jo garsas tetveria ilgai, kaip saulė.
Tebūna juo palaiminti* visi žmonės,
teskelbia jį laimingu visos tautos.
18* Garbinkite VIEŠPATĮ, Izraelio Dievą!
Tik jis vienas daro nuostabius darbus.
19 Garbinkite jo šlovingą vardą per amžius!
Jo garbė pripildo visą pasaulį.
Taip tebūna! Taip tebūna!
20* Dovydo, Išajo sūnaus, maldos baigiasi.

C. TREČIOJI KNYGA

73

Dievas* daro, kas teisu ir teisinga

1 *Asafo psalmė.*

Iš tikrųjų Dievas yra geras doriesiems –
tiems, kurių širdis tyra.
2 Betgi man beveik kojos buvo pradėjusios pintis,
mano žingsniai bemaž buvo ėmę slidinėti,
3 nes aš pavydėjau pagyrūnams,
matydamas jų gerovę, nors jie ir nedori.

I 4 Skausmo kęsti nedorėliams nereikia,
stiprus ir sveikas jų kūnas.
5 Mirtingųjų triūsas jų nevargina;
kaip kiti žmonės jie nesikamuoja.
6 Užtat išdidumas yra jų karoliai,
smurtu jie apsigaubia lyg drabužiu.

72, 17: ... *juo palaiminti*: arba *per jį visi žmonės gaus Dievo palaiminimus*, arba *visi žmonės vartos jo vardą laiminant, sakydami: 'Būk taip palaimintas, kaip šis karalius'*. Žr. Pr 48, 20.

72, 18–19: Doksologija – pagarbinimas – Antrosios Psalmyno knygos gale. Redaktoriaus priedas. Žr. Ps 41, 14.

72, 20: Šis paaiškinimas rodo, kad kadaise Ps 72 buvo Dovydo psalmių rinkinio paskutinė psalmė.

73, 1–28: Panašiai kaip Ps 37 ir 49, šios išminties psalmės turinys yra Dievo teisingumo problema: kodėl nedorėliai klesti. Parodęs, kaip pavojinga gali būti šio tariamo neteisingumo mintis (žr. 1–3 eilutę), psalmininkas aiškiai išdėsto reikalą, aprašydamas nedorėlių gerovę, nors jie niekina Dievą (I), o tuo tarpu dori žmonės kenčia (II); vienintelis problemos išsprendimas – jis tai patiria iš paties Dievo – yra po mirties (žr. 17 eilutę), kur turtingo nusidėjėlio gerovė staiga pasirodys nieko verta (III), o dorieji bus amžinai Dievo Artume (IV).

7 Per akis užgriuvusius lašinius jie vos matyti gali;
jų širdis tvinsta nedoromis užmačiomis.
8 Šaiposi jie ir pikta kalba;
įžūliai grasina kitus engti.
9* Prieš dangų jie burnoja,
jų liežuvis žemėje įžūliai įsakinėja.
10* Užtat net {Dievo} tauta į juos gręžiasi
ir noromis tiki, ką jie sako.
Tada sakoma: „Kaip gali Dievas žinoti?“
ir „Aukščiausiasis nesužinos, ką darome!“
12 Tokie tad yra nedorėliai,
nesukdami sau galvos jie kaupia turtus.

II 13 Argi ne veltui laikiau tyrą savo širdį
ir ploviau rankas parodydamas, kad esu nekaltas?
14 Juk diena iš dienos kenčiu vargą,
kas rytą tu mane nuplaki.
15 Jeigu būčiau taręs: „Kalbėsiu, kaip jie daro“, –
būčiau buvęs neištikimas tavo vaikų būriui.
16 Nors mėginau tai suprasti,
vis tiek man atrodė beviltiška užduotis,
17* kol neįėjau į Dievo šventovę, –
tik įėjęs suvokiau, kas nutiks nedorėliams.

III 18 Iš tikrųjų tu užvedi juos ant slidaus šlaito;
tu pastumi juos į žūtį.
19 Kaip staiga jie tampa nelaimingi!
Jie, klaiko apimti, visiškai išnyksta.
20 Kaip sapnas žmogui atsibudus, VIEŠPATIE,
kai atsibundi,* taip tu paniekini tuos vaiduoklius.
21* Kadangi mano širdis buvo apkartusi
ir mano jausmai užgauti,
22 kvailas buvau ir nesupratau –
buvau lyg keturkojis tavo Artume.

73, 9: Pažodžiui: *jie deda burnas į dangų*, t. y. *jie kalba, lyg būtų Dievas.*
73, 10: Turimas hebrajiškasis tekstas nėra aiškus. Nedorėliai tyčiojasi iš teisingumo, o izraeliečiai neprieštarauja.
73, 17: Psalmininkas dvasia įsiveržia į dangiškąją Dievo šventovę.
73, 20: ... *kai atsibundi*: teismui. Viešpats taip elgiasi su nedorėliais, lyg būtų užmigęs. Žr. Ps 78, 65. Laikinas neteisingumas – tik blogas sapnas.
73, 21–22: Psalmininkas prisimena tą laiką, kai piktinosi nedorėlių gerove.

IV 23 Todėl su tavimi visad būsiu, –
tu laikai mane už dešinės rankos.
24 Tu vedi mane savo mokymu
ir galop priimsi mane į garbę.
25 Ką kitą turiu danguje?
Kadangi tave turiu,
ko kito trokščiau žemėje?
26 Nors mano trapus kūnas bei širdis ir silpnėja,
bet Dievas yra mano širdies uola
ir mano dalis per amžius.
27 Juk iš tikrųjų, kas atsitolina nuo tavęs, žūva;
tu padarai galą tiems, kurie nėra tau ištikimi.
28 O man gera būti arti Dievo;
padariau Viešpatį DIEVĄ savo užuovėja,
kad apsakyčiau visus jo darbus.

74 Malda* tautos nelaimėje

1 *Asafo poema.*

I Kodėl, Dieve, mus amžinai* atstumi?
Kodėl tavo įniršis rusena ant tavo ganyklos avių?
2 Atsimink savo seniai įsigytą bendriją –
giminę, kurią atpirkai sau kaip paveldą,
Siono kalną, kur apsigyvenai.
3 Atsisuk į begalinius griuvėsius –
į visus priešo smurto darbus šventovėje!
4 Tavo priešai rėkavo tavo sueigų vietoje;
sudėjo ten savo ženklus.
5* Jie atrodė lyg medkirčiai,
kirviais kertantys medžius.
6 Savo kirviais ir kūjais jie sudaužė
visus drožtus jos papuošimus.
7 Su žeme sulygino tavo Šventyklą ir padegė;
išniekino tavo Artumo buveinę.

74, 1–23: Rauda dėl Šventyklos sunaikinimo. Babiloniečiai sunaikino Jeruzalės Šventyklą 587 m. prieš Kristų. Psalmininkas vaizdžiai aprašo baisų sunaikinimą, maldaudamas Dievą rūpintis savo tauta (I); tada, prisimindamas nuostabiuosius Viešpaties darbus kuriant sau tautą (II), nuolankiai primena Dievui, kad jo paties garbė yra pavojuje dėl jo išrinktosios tautos likimo (III).

74, 1: ... *amžinai*: atrodo, kad Šventykla buvo sunaikinta jau senokai.

74, 5: Šios eilutės hebrajiškasis tekstas nėra aiškus.

8 Širdyje sau jie sakė:
„Paverkime juos visiškai!“ –
sudegino visas Dievo sueigų vietas krašte.

9 Savo ženklų* nebematome,
nėra daugiau jokio pranašo,
ir niekas iš mūsų nežino, kaip ilgai.
10 Dieve, kaip ilgai tas priešas tyčiosis,
nejau amžinai jis dergs tavo vardą?
11 Kodėl neištiesi mums rankos – savo dešinės?
Kodėl laikai rankas susidėjęs už nugaros?

II 12 Betgi, Dieve, mano karaliau iš seno;
tu laimėjai mums daug pergalių mūsų krašte.
13* Savo galybe tu perkirtai jūrą,
sutriuškinai jūros pabaisų* galvas.
14 Tu sutraiškei Leviataną,*
pašėrei jo kūnu tyrų žvėris.
15 Tau paliepus, ėmė trykšti šaltiniai ir srautai;
išdžiovinai neišsenkančias upes.
16 Tu sukūrei dieną ir naktį;
tu padėjai į vietą mėnulį ir saulę.
17 Tu nustatei visas žemės ribas;
padarei vasarą ir žiemą.

18 Bet atsimink, VIEŠPATIE, kaip priešas šaiposi,
kaip nedori žmonės niekina tavo vardą.
19 Neatiduok savo balandžio laukiniams žvėrims;*
savo nuskriaustųjų neužmiršk amžinai.
20 Žvilgterk į savo Sandorą!
Pilni smurto lindynių mūsų krašto užkampiai.
21 Tenesitraukia šalin nusivylę nuskriaustieji;
tešlovina tavo vardą vargšai ir beturčiai.

74, 9: *Savo ženklų*: nuostabiųjų Dievo darbų, apreiškusių Dievo rūpinimąsi savo tauta Išėjimo iš Egipto metu. ... *jokio pranašo*: atrodo, kad Jeremijas ir Ezekielis arba jau buvo mirę, arba nebegyveno Jeruzalėje. Žr. Rd 2, 9.

74, 13–17: Šios eilutės turbūt buvo perimtos iš kur kas ankstyvesnės giesmės. Vaizdiniai, vartojami aprašyti Dievo kūrybinei jėgai Visatos pradžioje ir Išėjimo iš Egipto įvykyje, galėjo būti iš dalies perimti iš kanaaniečių raštijos. ... *jūros pabaisų ... Leviataną*: mitologiniai gyvūnai. Žr. Iz 27, 1. Čia jie įasmenina vandens chaosą Visatos kūrimo pradžioje. Žr. Ps 89, 11.

74, 19: ... *savo balandžio laukiniams žvėrims*: balandis – Izraelio įvaizdis; laukiniai žvėrys – pikti Izraelio kaimynai.

22 Pakilk, Dieve, gink savo bylą;
atsimink, kaip nedori žmonės šaiposi
iš tavęs visą dieną.
23 Neužmiršk savo priešų rėkavimo;
ūžesys tų, kurie prieš tave maištauja, nenutyla.

75 Dievas* teisia nedorėlius

1 *Chorvedžiui.*
„Nesunaikink". Asafo psalmė. Giesmė.

I 2 Dėkojame tau, Dieve, tikrai dėkojame tau,
šaukdamiesi tavo vardo,
apsakydami tavo nuostabius darbus.

II 3 „Atėjus metui, kurį aš pats paskirsiu,
surengsiu teisingą teismą.
4 Kai žemė ir visi jos gyventojai dreba,
aš palaikau jos tvirtus šulus. {Sela}
5 Pagyrūnams sakau: 'Nesigirkite!'
ir nedorėliams: 'Liaukitės kėlę savo ragus!'*
6 Sakau jiems: 'Nekelkite ragų!'
Liaukitės įžūliai kalbėti!'"

7 Juk ne iš rytų ir ne iš vakarų,
ne iš dykumos ir ne iš kalnų* {ateina nuosprendis}*
8 bet Dievas yra teisėjas;
vieną jis pažemina, kitą išaukština.
9 Juk taurė* yra VIEŠPATIES rankoje,
pilna stipraus jo pykčio vyno.
Jis pila iš jos po gurkšnį, –
visi žemės nedorėliai gers ją iki nuosėdų.

III 10 O aš amžinai džiūgausiu;
giedosiu šlovės giesmę Jokūbo Dievui.

75, 1–11: Po įžanginės šlovės eilutės (I) girdimas Viešpaties žodis, pranašaujantis išdidžiųjų pasmerkimą (II); psalmininkas tai pakartoja ir išvysto tą pačią mintį (žr. 6–9 eilutę), šlovindamas Dievą už pergalę prieš nusidėjėlius (III).

75, 5–6.11: *ragus*: galybės įvaizdis. Žr. Ps 18, 3.

75, 7: ... *ne iš dykumos ir ne iš kalnų*: ne iš pietų ir ne iš šiaurės. ... *{ateina nuosprendis}*: šiuo priedu vertime užbaigiamas sąmoningai paliktas neužbaigtas sakinys.

75, 9: ... *taurė*: žr. Ps 11, 6. Čia taurė ženklina *Dievo pykčio taurę*, t. y. bausmę, kuria jis ištinka nusidėjėlius. Žr. Iz 51, 17; Jer 25, 15–29; 49, 12; Ez 23, 31–34. Vynas buvo maišomas su svaigalais. Žr. Iz 5, 22; Pat 9, 2. 5.

Nulaušiu ragus* visiems nedorėliams;
teisiųjų ragai* bus išaukštinti.

76 Padėka* už pergalę

1 *Chorvedžiui.*
Styginiams. Asafo psalmė. Giesmė.

I 2 Judo žmonės pažįsta Dievą
ir Izraelyje jį garbina.
3 Jo palapinė buvo pastatyta Saleme,
jis gyvena ant Siono kalno.
4 Ten jis sulaužė ugningas lankų strėles,
skydus ir kalavijus – visus karo ginklus. {Sela}

II 5 Koks žėrintis esi tu, Dieve!
Koks didingas, grįžtantis iš kalnų,
kur nugalėjai savo priešus.
6 Jų drąsūs kareiviai neteko viso, ką turėjo,
ir nūn miega mirties miegu, –
visų galiūnų rankos buvo bejėgės.
7 Tau pagrasinus, Jokūbo Dieve,
ir raiteliai, ir jų ristūnai krito negyvi.

III 8 O tu! Tu keli pagarbų šiurpą!
Tau supykus, kas gali prieš tave atsilaikyti?
9 Iš dangaus tarei savo nuosprendį;
žemė nutirpo iš baimės ir tylėjo,
10 kai Dievas pakilo teisti,
gelbėti visų žemės kukliųjų. {Sela}

IV 11 Juk nuožmiausi žmonės pripažins tave,
kai apsijuosi pykčio likučiu.
12 Darykite įžadus VIEŠPAČIUI, savo Dievui,
ir vykdykite juos!
Visi, aplinkui esantieji, neškite duoklę tam,
kuris kelia pagarbų šiurpą.

76, 1–13: Pergalės himnas, kuriame Jeruzalės pergalė priskiriama visų pirma Dievui (I). Jis nugalėjo priešą (II), atkeršijo už nuskriaustuosius (III). Užtat jam priklauso padėkos aukos (IV).

76, 3: ... *Saleme*: Jeruzalėje. Šis senas miesto vardas turbūt čia vartojamas dėl panašumo į hebrajiškąjį žodį *šalom – taika*, arba *ramybė*. Žr. Pr 14, 18; Žyd 7, 1–2.

13 Jis sutramdo didžiūnų išdidumą,
įkvepia pagarbią baimę žemės karaliams.

77 Paguoda* nelaimėje

1 *Chorvedžiui.*
Pagal Jedutūną. Asafo psalmė.

I 2 Mano balsas kyla į Dievą, balsiai šaukiuosi;
mano balsas eina į Dievą, kad mane išgirstų.
3 Savo nelaimės dieną meldžiuosi Viešpačiui, –
visą naktį nepailsdamas tiesiu rankas,
bet mano širdis paguodos neranda.
4 Prisimenu Dievą, vaitoju;
kai pamąstau, prarandu viltį.

5 Akių man sudėti neleidi;
esu taip susirūpinęs, kad nebeištariu žodžio.
6 Mąstau apie senovės dienas,
seniai praėjusius metus.
7 Naktis praleidžiu kalbėdamas su savimi,
mąstau ir savęs klausiu:
8 „Argi amžinai atmes Viešpats mus
ir niekados mums nebus maloningas?
9 Nejau jis nustos mus mylėjęs
ir amžinai liks neištesėtas jo pažadas?
10 Argi užmiršo Dievas, kaip pasigailėti,
ir pykčio įniršyje savo gailestingumą nutildė?“ {Sela}
Tuomet tariau: „Mano kaltė,
kad pasikeitė Aukščiausiojo dešinė.“
12 Mąstau apie VIEŠPATIES darbus, –
taip, atsimenu tavo ankstesnius stebuklus.
13 Apmąstau visus tavo darbus
ir apsvarstau tavo veiksmus.

II 14 Visa, ką darai, Dieve, yra šventa;
kuris dievas yra toks didis kaip Dievas?

76, 13: ... *didžiūnų išdidumą*: arba *drąsą*. Pažodžiui *sutrupina* arba *sutramdo dvasią*.
77, 1–21: Pirma psalmės dalis yra rauda (I), kurioje psalmininkas aprauda turbūt ne savo nelaimę, bet tautos – Dievo užtemimą; antra dalis (II) yra tipiškas šlovės himnas, kurį psalmininkas turbūt perėmė iš senesnio himno, norėdamas sugretinti dabartinę padėtį su garbingais Dievo veiksmais praeityje, ypač Išėjimo iš Egipto metu.
77, 11: ... *Aukščiausiojo dešinė*: galingas Dievo vedimas ir globa. Ps 17, 7; 18, 36; Iz 41, 10.

15 Tu esi Dievas, kuris daro nuostabius darbus;
savo galybę apreiškei tautoms.
16 Galingu mostu atpirkai savo tautą,
Jokūbo ir Juozapo vaikus. {Sela}
17 Dieve, vandenys tave pamatė,
vandenys pamatė tave ir pabūgo,
net jūros gelmės drebėjo.
18 Debesys prapliupo lietumi,
padangės aidėjo tavo griausmu,
žaibavo visur tavo strėlės.
19 Tavo perkūnas dardėjo lyg ratai,
tavo žaibai apšvietė pasaulį;
žemė drebėjo ir purtėsi.
20 Tavo kelias ėjo per jūrą,
tavo takas – per galingus vandenis,
bet pėdos tavo buvo matomos.
21 Tu vedei savo tautą lyg kaimenę
per Mozę ir Aaroną.

78 Dievas* ir jo tauta

1 *Poema. Asafo.*

Klausykis, mano tauta, mano mokymo;
klausykis ištempus ausis mano burnos žodžių.
2* Atversiu burną prasmingais pavyzdžiais,
atskleisiu senųjų amžių paslaptis –
3 dalykus, kuriuos girdėjome ir žinojome,
apie kuriuos mums tėvai mūsų pasakojo.

78, 1–72: Didaktinė psalmė, semianti pamokų iš Izraelio istorijos. Žr. Ps 106; 107. Po nuodugniai paruoštos įžangos apie tikėjimo kraičio – Dievo elgesio su savo tauta – perdavimo svarbą (1–8 eilutė) psalmininkas moko, kad šiaurinė Izraelio karalystė tapo neištikima Dievui (I), lygiai kaip jų protėviai, kuriems Dievas darė nuostabius darbus Išėjimo iš Egipto metu (II) ir kelionėje per dykumą (III); anie protėviai buvo nubausti už tarnavimą Dievui tik lūpomis, nors jie buvo patyrę jo galybę, matydami Egipto rykštes, ir kelionėje į Pažado žemę (IV); taip Dievas atmetė ir jų palikuonis – šiaurinės karalystės izraeliečius (V) ir išsirinko Judą su Dovydo dinastija (VI).

78, 2: Ši eilutė Evangelijoje pagal Matą pritaikoma Jėzaus mokymui palyginimais (žr. Mt 13, 35). Prasmingi pavyzdžiai – palyginimai – turi gilesnę prasmę, kuri suvokiama lyginant. Čia visa psalmė yra palyginimas. Psalmininkui svarbu atskleisti senųjų amžių – tikėjimo protėvių istorijos pamokas.

4 Neslėpsime jų nuo savo vaikų,
bet būsimai kartai pasakosime
apie VIEŠPATIES galybę
ir jo darbus šlovingus, ir stebuklus, jo padarytus.
5 Jis davė įstatus Izraeliui,
Mokymą – Jokūbo palikuonims,
įsakydamas mūsų protėviams jį perteikti savo vaikams,
6 kad būsimoji karta jį pažintų –
jų vaikai, kurie dar gims, –
kad ir šie iš eilės pasakotų jį savo vaikams,
7 idant ir tie remtų savo viltį Dievu,
neužmirštų Dievo darbų,
bet laikytųsi jo įsakymų
8 ir netaptų, kaip buvo jų protėviai, –
užgaidi ir maištinga karta, –
karta, kurios širdis išgverusi
ir dvasia neliko ištikima Dievui.

I 9 Efraimo* sūnūs, ginkluoti lankais ir strėlėmis,
pabėgo iš mūšio.
10 Jie nesilaikė Dievo sandoros,
atsisakė gyventi pagal jo Mokymą.
11 Jie buvo užmiršę, ką jis buvo padaręs, –
jiems apreikštus nuostabius darbus.
12 Jų protėvių akyse Dievas darė stebuklus
Egipto žemėje, Zoano lygumoje.*
13 Jis padarė taką per jūrą ir vedė juos;
sutelkė tako vandenis tarsi į pylimą.
14 Dieną vedė juos debesiu,
o per visą naktį ugnies šviesa.
15 Jis perskėlė uolą dykumoje
ir davė jiems apsčiai vandens tarsi iš bedugnės.
16 Jis paliepė upeliams trykšti iš uolos
ir leido vandenį srautais.

II 17 Betgi jie nesiliovė Dievui nusidėję
ir maištą kėlę tyruose prieš Aukščiausiąjį.

78, 9: *Efraimo*: svarbiausioji šiaurinės Izraelio karalystės giminė. Čia šiuo vardu ženklinama visa šiaurinė karalystė.

78, 12. 43: ... *Zoano lygumoje*: miestas Nilo deltoje, Egipto sostinė izraeliečių Išėjimo iš Egipto metu.

18 Tyčia ėmė gundyti Dievą,
įnoringai reikalaudami maisto.
19 Jie kalbėjo prieš Dievą, sakydami:
„Argi galės Dievas padengti mums stalą dykumoje?
20 Tiesa, jis taip sudavė į uolą,
kad ištryško vanduo ir tekėjo srautais.
Bet argi jis galės parūpinti mums ir duonos,
ir duoti savo tautai mėsos?“
21 Tai girdėdamas, VIEŠPATS įpyko;
ugnis suliepsnojo ant Jokūbo,
kaupėsi jo pyktis ant Izraelio, –
22 nes jie netikėjo Dievu
nei pasitikėjo gelbstinčia jojo galybe.
23 Vis dėlto jis įsakė aukštoms padangėms
ir atidarė dangaus duris, –
24 lijo ant jų valgoma mana,
davė jiems grūdų iš dangaus.
25 Mirtingieji valgė galiūnų* duoną,
Dievas davė jiems maisto lig soties.
26 Jis pabudino padangėse rytį,
savo galybe pietį išjudino;
27 jis lijo ant jų mėsa lyg dulkėm,
sparnuočiais – lyg pamario smėlio grūdeliais;
28 jis nutupdė juos jų stovykloje,
visur aplink jų palapines.
29 Žmonės valgė ir sotinosi,
nes Dievas buvo jiems davęs,
ko įnoringai jie troško.
30 Bet jiems dar nespėjus savo įnorių patenkinti, –
jiems dar tebevalgant, –
31 pakilo ant jų Dievo pyktis.
Jis užmušė jų stipruolius,
paguldė rinktinius Izraelio vyrus.

III 32 Ir visa tai matydami, žmonės darė nuodėmes;
nors ir tiek stebuklų Dievas buvo padaręs,
jie nepasitikėjo.
33 Užtat jis patvarkė, kad jų dienos pradingtų lyg rūkas
ir jų gyvenimo metai pasibaigtų staigia žūtimi.

78, 25: ... *galiūnų*: angelų, pagal graikiškąjį Septuagintos vertimą.

Žr. Išm 16, 20; Ps 103, 20.

34 Tik kai Dievas juos nubausdavo,
pas jį ieškodavo jie užuovėjos, –
atgailaudavo ir nuoširdžiai Dievo ieškodavo,
35 atsimindami, kad Dievas yra jų uola,
Dievas Aukščiausiasis jų atpirkėjas.
36 Bet jie apgaudinėjo jį savo burna,
melavo jam savo liežuviu.
37 Jų širdis nebuvo jam ištikima,
jie nebuvo nuoširdūs jo Sandorai.
38 Bet Dievas savo gailestingumu atleisdavo kaltę
ir jų nesunaikindavo;
dažnai jis sutramdydavo savo pyktį
ir viso savo įniršio neišliedavo.
39 Jis atsimindavo, kad jie tik trapūs žmonės,
lyg prabėgantis vėjo dvelktelėjimas.

IV 40 Kiek kartų jie maištavo prieš jį tyruose
ir liūdino jį dykumoje!
41 Jie gundė ir gundė Dievą,
Izraelio Šventajam uždavė širdį.
42 Jie užmiršo jo didžią galybę ir tą dieną,
kurią jis atpirko juos nuo engėjo,
43 kai parodė savo ženklus Egipte
ir nuostabius darbus Zoano lygumoje.*
44 Jis pavertė krauju jų upes – tekantį vandenį, –
egiptiečiai nebeturėjo vandens atsigerti.
45 Jis ištiko juos spiečiais musių, kurios juos kamavo,
ir varlėmis, kurios nuniokojo jų kraštą.
46 Jis atidavė jų pasėlius vikšrams
ir jų triūso derlių skėriams.
47 Jis sunaikino jų vynmedžius ledų kruša
ir jų sikomoro medžius šalna.
48 Jis atidavė ledų krušai jų galvijus
ir jų kaimenes žaibams.
49 Jis ištiko juos savo degančiu įniršiu, –
pykčiu, apmaudu ir nelaime –
žūties nešėjų būriu.
50 Jis netramdė savo įniršio, –
nuo mirties jų negelbėjo, bet atidavė juos marui.
51 Jis paguldė visus Egipto pirmagimius,
Hamo palapinėse vyrijos pirmienas.

52 Tada jis išvedė savo tautą lyg avis,
vedė juos per dykumą tarsi kaimenę.
53 Jis vedė juos saugiai, –
nebuvo jiems ko bijoti, –
nes jų priešus paskandino jūra.
54 Jis atvedė juos į savo šventąją žemę,
prie kalno, kurį jo dešinė buvo įsigijusi.
55 Jiems įeinant, jis išvarė tautas,
jų palapinėse įkūrė Izraelio gimines
ir padalijo jų kraštą Izraelio giminėms,
paskirdamas joms dalį matavimo virve.

V 56 Bet jie maištavo prieš Dievą Aukščiausiąjį ir gundė jį –
nesilaikė jo įsakų.
57 Jie atsimetė ir buvo neištikimi kaip ir jų protėviai, –
sugniubo lyg nepatikimas lankas.
58 Jie pykino Dievą savo aukštumų šventovėmis,
žadino jo pavydą savo stabais.
59 Dievas matė ir buvo įniršęs, –
jis visiškai atmetė Izraelį.
60 Jis paliko savo Padangtę Šilo'e – Namus,
kuriuose buvo tarp žmonių gyvenęs;
61 jis leido savo galybei* eiti į nelaisvę,
savo garbei patekti į priešo rankas.
62 Jis atidavė savo tautą kalavijui;
jis buvo įpykęs ant savo paveldo.
63 Ugnis surijo jų jaunuolius,
o merginos neturėjo už ko tekėti.
64 Kunigai krito nuo kalavijo,
jų našlės negiedojo raudų.

VI 65 Tada Viešpats pabudo kaip iš miego,
tarsi vyno išjudintas galiūnas.
66 Jis privertė savo priešus bėgti,
ilgam uždėjo jiems pralaimėjimo gėdą.
67 Juozapo palapinę jis atmetė, –
Efraimo giminės neišsirinko, –
68 bet pasirinko jis Judo giminę,
Siono kalną, kurį labai myli.

78, 61: ... *savo galybei*: Sandoros skryniai.

78, 66: *Jis privertė savo priešus bėgti*: pažodžiui *Jis trenkė savo priešams į nugarą*. Žr. 1 Sam 5, 6. 9.

69 Jis pastatė savo šventovę, lyg savo namus danguje,
įtvirtino ją lyg pačią žemę, amžinai tvirtą.
70 Jis išsirinko Dovydą, savo tarną,
ir pasiėmė jį nuo avių.
71 Atsivedė Dovydą nuo žindenių avių,
kad ganytų jo tautą Jokūbą, jo paveldą Izraelį.
72 Jis ganė juos dora širdimi,
vedė įgudusia ranka.

79 Jeruzalės* ir Šventyklos sunaikinimas

1 *Asafo psalmė.*

I Dieve, tautos užpuolė tavo paveldą, –
suteršė tavo šventuosius Namus,
pavertė Jeruzalę griuvėsiais.
2 Tavo tarnų lavonus jie paliko plėšyti paukščiams,
tavo ištikimųjų kūnus – draskyti žemės žvėrims.
3 Jeruzalėje jų kraujas buvo liejamas kaip vanduo,
ir nebuvo kam palaidoti.
4 Tapome pasityčiojimu savo kaimynams, –
esame iš visų pusių niekinami ir išjuokiami.

II 5 Kaip ilgai, VIEŠPATIE? Nejau amžinai pyksi?
Nejau tavo pavydus pyktis degs lyg ugnis?
6 Išliek savo pyktį ant tautų, kurios tavęs nepripažįsta,
ir ant karalysčių, kurios tavo vardo nesišaukia.
7 Juk jos išžudė Jokūbo palikuonis
ir nuniokojo jų kraštą.

III 8 Nebausk mūsų už mūsų protėvių kaltes, –
teskuba tavo gailestingumas mūsų pasitikti,
nes esame nevilties apimti.
9 Padėk mums, Dieve, ir gelbėk mus
dėl savo vardo garbės!
Išgelbėk mus ir atleisk mūsų nuodėmes
dėl savo vardo!

79, 1–13: Tautos rauda dėl priešų sunaikintos Jeruzalės ir Šventyklos. Psalmė sietina su babiloniečių invazija 587 m. prieš Kristų. Žr. Ps 74. Žmonės aprauda sunaikinimą ir žudynes mieste (I), prašo Dievą atkeršyti už tai ir atleisti jiems nuodėmes (II) dėl savo vardo šlovės (III); jei Dievas išlaisvins paimtus į nelaisvę izraeliečius, žmonės dėkos jam amžinai (IV).

10 Kam gi tautos turėtų sakyti: „Kurgi tas jų Dievas?"
Mums matant tepatiria tautos,
kad tu atkeršiji už savo tarnų kraujo išliejimą.

IV 11 Tepasiekia tave belaisvių vaitojimas, –
išlaisvink pasmerktuosius mirti,
kaip dera tavo didžiai galybei.
12 Viešpatie, atmokėk mūsų kaimynams septyneriopai
už visus tau mestus įžeidimus!
13 Tada mes – tavo tauta, tavo ganyklos kaimenė –
amžinai tau dėkosime,
per kartų kartas skelbsime tavo šlovę.

80 Malda* už tautą

1 *Chorvedžiui.*
„Lelijų" melodija. Asafo liudijimas. Psalmė.

I 2 Klausykis, Izraelio Ganytojau,
kuris vedi Juozapą lyg kaimenę!
Tu, kuris sėdi soste ant kerubų, apsireikšk
3 Efraimo, Benjamino ir Manaso giminėms!
Parodyk savo galybę,
ateik mūsų gelbėti!
4 O Dieve, pastatyk mus vėl ant kojų!
Tešviečia mums tavo veidas,*
ir mes būsime išgelbėti!

II 5 O VIEŠPATIE, Galybių Dieve, kaip ilgai degsi pykčiu,
kai tavo tauta tave maldauja?
6 Tu valgydinai juos skausmo duona,
girdei juos didele ašarų taure.
7 Tu padarei mus pajuoka kaimynams,
priešai tyčiojasi iš mūsų kiek nori.
8 O Galybių Dieve, pastatyk mus ant kojų!
Tešviečia mums tavo veidas,*
ir mes būsime išgelbėti!

80, 1–20: Prašoma Dievo pagalbos Izraeliui, ypač šiaurinėms giminėms (I), nes jos yra priešų engiamos (II); kadaise jos buvo Dievo mylimas vynmedis (III), bet dabar šis vynuogynas yra nuniokotas (IV); užtat ir prašoma Dievo pagalbos (V).

80, 4. 8. 20: *Tešviečia mums tavo veidas*: būk mums gailestingas, t. y. teskaidrina mūsų gyvenimą tavo maloningas šypsnys.

III 9 Tu perkėlei vynmedį* iš Egipto
ir, išvaręs kitas tautas, jį pasodinai.
10 Tu paruošei vietą jam augti;
įleidęs giliai šaknis, jis paplito po visą kraštą.
11 Savo paūksme uždengė kalnus,
savo šakomis nustelbė galinguosius kedrus.
12 Savo šakas išskėtė iki Jūros*
ir savo atžalas ligi Upės.*

IV 13 Kodėl nugriovei vynmedžio aptvarą?
Nūn kiekvienas praeivis skinasi jo vynuogių,
14 šernai jį knisa
ir laukiniai gyvuliai aplink ganosi.
15 Atsigręžk vėl į mus, Galybių Dieve!
Pažvelk į mus iš dangaus ir pasižiūrėk,
rūpinkis tuo vynmedžiu.
16 Ateik ir globok, ką tavo dešinė pasodino,
jauną kamieną, kurį sau stiprų išauginai.

V 17 Mūsų priešai jį degino ir kapojo, –
pažvelk piktai į juos ir sunaikink juos!
18 Suteik pagalbą savo dešinės vyrui –
žmogaus sūnui, kurį sau stiprų išauginai!
19 Tada mes daugiau nebesitrauksime nuo tavęs;
laikyk mus gyvus, kad šlovintume tavo vardą!
20 O VIEŠPATIE, Galybių Dieve, pastatyk mus ant kojų!
Tešviečia mums tavo veidas,*
ir mes būsime išgelbėti!

81 Šventės* giesmė

1 *Chorvedžiui:*
Kaip „Gitita“. Asafo.

A

2 Smagiai giedokite Dievui, mūsų gynėjui,
šaukite iš džiaugsmo Jokūbo Dievui!

80, 9: ... *vynmedį*: dažnas Izraelio – Dievo tautos – įvaizdis. Žr. Iz 5, 1–7; 27, 2–3; Jer 2, 21; Oz 10, 1; Mt 21, 23.

80, 12: ... *iki Jūros* ... *ligi Upės*: iki Viduržemio jūros; ligi Eufrato upės. Žr. Ps 72, 8 ir paaiškinimą.

81, 1–17: Dvi skirtingos dalys. Pirma dalis (A) yra trumpa giesmė, giedota Palapinių iškilmių metu. Antra dalis (B) yra dieviškas pranašavimas, kuriame Viešpats primena žmonėms, kad jis išvedė juos iš Egipto ir tuo metu jiems įsakė negarbinti kitų dievų,

3 Užveskite giesmę ir muškite būgnelius su žvangučiais,
pritarkite švelniai lyromis ir arfomis.
4 Pūskite ragą,* kai jaunatis, kai pilnatis, –
mūsų šventės dieną.
5 Juk tai įstatas Izraeliui,
Jokūbo Dievo įsakas.
6 Jis davė jį Juozapo giminei,
jai išėjus iš Egipto žemės.

B

I Girdžiu balsą, kurio nepažinojau:*
7* „Nuėmiau naštą nuo tavo pečių,
tavo rankas išlaisvinau nuo pintinės.*
8 Varge šaukeisi manęs, ir išgelbėjau tave;
nematomas atsakiau tau griaustiniu;
mėginau tave prie Meribos šaltinių. {Sela}
9 Klausykis, mano tauta, įspėju tave!
O Izraeli, kad tu manęs paklausytum!
10 Neturėsi jokio kito dievo,
prieš svetimą dievą kniūbsčia nepulsi!
11 Aš esu VIEŠPATS, tavo Dievas,
kuris išvedžiau tave iš Egipto žemės.
Atverk plačiai savo burną,* aš ją pripildysiu."

II 12 „Bet mano tauta nenorėjo manęs klausyti;
Izraelis nenorėjo man paklusti.
13 Užtat leidau jiems sekti savo užkietėjusią širdį
ir elgtis pagal savo užmačias.
14 O, kad mano tauta manęs klausytų,
kad Izraelis eitų mano keliais!
15 Tučtuojau nugalėčiau jų priešus,
prieš jų engėjus kaskart ranką pakelčiau.

tik jį vieną (B I); jis baudė juos už neištikimybę, bet jeigu jie paklus, suteiks jiems pergalę ir gerovę (B II).

81, 4: *Pūskite ragą*: ragu – senovės trimitu – buvo duodamas šventės pradžios ženklas. Šio papročio buvo laikomasi įvairių švenčių proga, bet galiojo ir ypatingas įsakas pūsti ragą pirmą mėnesio dieną – jaunaties dieną, – o ypač pirmą dieną septintojo mėnesio, kurio pilnaties metu – penkioliktą dieną – buvo švenčiama iškilmingoji Palapinių šventė. Žr. Kun 23, 24. 34–43; Sk 10, 10; 29, 1. 12.

81, 6: *Girdžiu balsą, kurio nepažinojau*: šiuos žodžius taria pranašas. Paskui jis kalba Dievo vardu.

81, 7: Nuoroda į izraeliečių išgelbėjimą iš Egipto vergijos. ... *nuo pintinės*: nuo molio nešimo plytoms gaminti. Žr. Iš 1, 14.

81, 11: *Atverk plačiai savo burną*: Dievas sako žmonėms, kad patenkins visus jų norus, nors jie būtų ir labai dideli.

16 Tie, kurie nekenčia VIEŠPATIES, gūšis iš baimės, –
jų žūtis bus amžina.
17 Bet tave maitinčiau geriausiais kviečiais
ir uolų medumi* tave džiuginčiau.“

82 Dievas* – visagalis Valdovas

1 *Asafo psalmė.*
Dievas užima savo vietą dieviškoje taryboje,
dievų sueigoje jis teisia:*

I 2 „Kaip ilgai neteisingai teisite
ir būsite šališki nedorėliams?
3 Ginkite silpnuosius ir našlaičius,
saugokite vargdienių ir beturčių teises!
4 Gelbėkite silpnuosius ir beturčius,
gelbėkite juos iš nedorėlių nagų!“

II 5 „Kokie jie neišmanėliai! Kokie jie kvaili!
Jie vaikšto nedorais keliais, –
teisingumo pamatai* žemėje griūva!
6* ‘Esate dievai, – aš sakiau, –
jūs visi Aukščiausiojo sūnūs’.
7 Tačiau mirsite kaip žmonės,*
krisite kaip kiekvienas didžiūnas.“
8* Pakilk, Dieve, teisk žemę,
nes tau priklauso visos tautos!

83 Tautos* malda gresiant priešų sąjungai

1 *Giesmė. Asafo psalmė.*

I 2 Dieve, netylėk!
Nebūk man kurčias ar tylus, Dieve!

81, 17: ... *uolų medumi*: nepaprastas medaus apstas. Žr. Jl 4, 18.

82, 1–8: Psalmininkas rodo patį Dievą (1 eilutė), priekaištaujantį neteisingiems teisėjams (I) ir darantį jiems teismą (II). Trumputė malda, prašanti visuotinio teisingumo, užbaigia psalmę (8 eilutė). Žr. Iz 3, 13–17.

82, 1: ... *dievų sueigoje*: sueigoje žemiškų teisėjų, kurie yra *panašūs į Dievą* savo pareigomis įgyvendinti teisingumą žemėje. Žr. Ps 58, 2.

82, 5: ... *teisingumo pamatai*: teisingumo ir dorovės pagrindai. Žr. Ps 11, 3.

82, 6: Pats Jėzus paaiškina šiuos žodžius: *Taigi (Įstatymas) vadina dievais tuos, kuriems skirtas Dievo žodis, ir Raštas negali būti panaikintas* (Jn 10, 34–35).

82, 7: ... *kaip žmonės*: kaip visi žmonės.

82, 8: Ši eilutė sietina su Kristumi, kuriam buvo duota teisti visą pasaulį. Žr. Jn 5, 22.

83, 1–19: Psalmininkas prašo Dievo

3 Juk štai tavo priešai kelia maištą, –
pakėlė galvas, kurie tavęs nekenčia.
4 Jie rengia sąmokslus prieš tavo tautą,
tariasi prieš tavo globotinius.
5 „Eime, – jie sako, –
sunaikinkime juos kaip tautą;
Izraelio vardas nebus daugiau minimas!“

6 Tikrai, jie vieningai sąmokslauja,
prieš tave sudaro sąjungą –
7* Edomo ir išmaelitų tautos,
Moabas ir hagritai,
8 Gebalas ir Amonas, ir Amalekas,
Filistija ir Tyro gyventojai.
9 Asirija irgi prie jų prisidėjo, –
jie yra stipri Loto vaikų parama. {Sela}

II 10* Padaryk jiems, ką padarei Midjanui,
Siserai ir Jabinui prie Kišono upės.
11 Tu nugalėjai juos prie Ein-Doro, –
jų lavonai tapo mėšlu laukams.
12 Pasielk su jų didžiūnais, kaip su Orebu ir Zeebu;
su visais jų vadais, kaip su Zebahu ir Zalmuna.
13 „Užimkime Dievo pievas, –
sakė jie, – sau į paveldą!“
14 O mano Dieve, išblaškyk juos lyg dulkes,
lyg vėjo nešamus pelus.
15 Kaip ugnis, siaubianti mišką,
kaip liepsna, svilinanti kalnus,
16 taip savo audra sek juos įkandin
ir kelk jiems klaiką savo vėtra!

17 Taip teparausta jiems veidai iš gėdos,
kad jie imtų ieškoti tavo vardo, VIEŠPATIE!
18 Tebūna nugalėti ir amžinai išgąsčio apimti, –
težūva jie visiškai sugėdinti.

pagalbos prieš galingą priešiškų tautų sąjungą (I – 2–5 eilutė), išvardija tautas (I – 6–9 eilutė); jis prašo Dievą nugalėti jas, kaip jis nugalėjo senuosius Izraelio priešus (II – 10–13 eilutė), ir jas visiškai sunaikinti (II – 14–19 eilutė).

83, 7–9: Išskyrus asirus, visos šios tautos buvo izraeliečių kaimynai: hagritai – pusiau klajoklių giminė, gyvenusi dykumoje į rytus nuo Amono ir Moabo – žr. 1 Kr 5, 10. 19–20; Gebalas buvo kalnuota sritis į pietus nuo Negyvosios jūros.

83, 10–13: Apie čia užsimintus istorinius įvykius žr. Ts 4–8.

19 Težino, kad tu vienas, kurio vardas yra VIEŠPATS,
tesi Aukščiausias visoje žemėje.

84 Šventyklos* ilgesys

1 *Chorvedžiui.*
Kaip „Gitita". Koraho sūnų psalmė.

I 2 Kokios mielos yra tavo buveinės,
Galybių VIEŠPATIE!
3 Trokštu, ilgiuosi VIEŠPATIES šventovės kiemų;
mano kūnas ir širdis gieda iš džiaugsmo gyvajam
Dievui.
4* Net žvirblis randa namus
ir kregždė sau lizdą, kur laiko savo jauniklius,
prie tavo aukurų, Galybių VIEŠPATIE,
mano Karaliau ir mano Dieve.
5 Kokie laimingi, kurie gyvena tavo Namuose,
visad tave šlovindami giesme! {Sela}

II 6* Koks laimingas žmogus, kuris randa užuovėją tavyje,
kurio širdis yra vieškelyje į Siono kalną.
7 Jie eina per Bakos slėnį,
laikydami jį šaltinių vieta,
tartum ankstyvasis lietus būtų jį pripildęs palaimos.
8 Eidami jie stiprėja;
jie matys dievų Dievą Sione.

III 9 O VIEŠPATIE, Galybių Dieve, išgirsk mano maldą;
klausykis, Jokūbo Dieve! {Sela}
10 Dieve, maloniai pažvelk į mūsų skydą,*
pasižiūrėk į savo pateptojo veidą!
11 Juk viena diena tavo kiemuose yra vertesnė,
negu tūkstantis bet kur kitur.

84, 1–13: Nors ši psalmė stiliumi ir turiniu yra panaši į Ps 42–43, ji priklauso rinkiniui *Šventųjų kelionių psalmių*, kurios buvo giedamos kelionėje į Šventyklą metinių švenčių proga. Psalmininkas išsako savo aistringą ilgesį aplankyti Viešpaties Namus (I), pabrėždamas laimę tų, kurie gyvena Jeruzalėje ar bent turi progos dalyvauti šventoje kelionėje į Jeruzalę (II); užtat jis prašo Dievą suteikti jam tą malonę (III).

84, 4: Apvaizdusis Dievas rūpinasi net padangių paukščiais (žr. Mt 8, 20), juo labiau jis suteiks savo Šventyklos ir aukurų užuovėją žmonėms, kurie ilgisi ir trokšta jo Artumo.

84, 6–8: Šių eilučių hebrajiškasis tekstas nėra aiškus.

84, 10: ... *į mūsų skydą*: karalių. Žr. Ps 89, 19.

Verčiau gulėčiau prie Dievo Namų slenksčio,
negu gyvenčiau nedorėlių palapinėse.
12 Juk VIEŠPATS Dievas yra ir saulė, ir skydas;
jis teikia malonę ir garbę.
VIEŠPATS nešykšti nieko tiems,
kurie gyvena dorai elgdamiesi.
13 Galybių VIEŠPATIE, koks laimingas žmogus,
kuris tavimi pasitiki!

85 **Malda* už taiką**

1 *Chorvedžiui.*
Koraho sūnų psalmė.

I 2 Tu esi gailestingas, VIEŠPATIE, savo kraštui;
namo parvedi Jokūbo belaisvius.
3 Tu atleidi savo tautos kaltę,
sunaikini visas jų nuodėmes. {Sela}
4 Tu sutramdai visą savo pyktį,
malšini savo degantį įniršį.

II 5 Atgaivink mus vėl, mūsų išgelbėjimo Dieve;
atšauk savo apmaudą.
6 Argi amžinai ant mūsų pyksi?
Nejau nirši per kartų kartas?
7 Tikrai tu mus vėl atgaivinsi,
kad tavo tauta džiaugtųsi tavyje.
8 VIEŠPATIE, parodyk mums savo ištikimą meilę
ir išgelbėk mus!

III 9 Klausausi,* ką Dievas, VIEŠPATS, kalba;
jis skelbia ramybę savo tautai – savo ištikimiesiems,
jeigu jie negrįš į savo kvailystę.
10 Tikrai jo išgelbėjimas ranka pasiekiamas tiems,
kurie jo pagarbiai bijo,
kad jo Garbė* liktųsi mūsų krašte.

85, 1–14: Padėkoję Dievui už suteiktą palaimą (I), žmonės maldauja pašalinti juos užgriuvusius sunkumus (II); tada pranašas jiems paskelbia apie būsimą gerovę, kurią Viešpats jam apreiškė (III). Psalmė atspindi sąlygas, susidariusias Judėjoje ankstyvuoju potremtinių laikotarpiu – V a. prieš Kristų. Žr. Ag 1, 5–11; 2, 6–9; Mal 3, 13–21.

85, 9: *Klausausi*: pranašas klausosi Dievo apreiškimo. Žr. Hab 2, 1.

85, 10: ... *Garbė*: hebrajiškai *kabod* – t. y. Artumas. Dievo Artumas paliko šventyklą, kai ją sunaikino babiloniečiai. Žr. Ez 11, 23. Nūn jis sugrįžta į Šventąją Žemę. Žr. Ag 2, 9.

11* Ištikima meilė ir tiesa susitiks,
teisumas ir ramybė bučiuosis:
12 Tiesa žels iš žemės,
Dievo teisumas žvelgs iš dangaus.
13 Tikrai VIEŠPATS suteiks, kas yra gera,
ir mūsų žemė duos gausų derlių.
14 Teisumas žengs jo priekyje,
padarys taką jo žingsniams.

86 Malda* varge

1 *Dovydo malda.*

I Atsuk į mane ausį, VIEŠPATIE, ir išklausyk mane,
nes esu vargšas ir beturtis.
2 Apsaugok mano gyvastį, nes esu ištikimas;
Tu, mano Dieve, gelbėk savo tarną, kuris tavimi
pasitiki.
3 Būk man gailestingas, Viešpatie,
nes per visą dieną šaukiuosi tavęs
4 Pralinksmink savo tarną,
nes tau, Viešpatie, meldžiuosi.
5 Juk tu, Viešpatie, geras esi ir atlaidus,
pilnas ištikimos meilės visiems, kurie tavęs šaukiasi.
6 Klausykis, VIEŠPATIE, mano maldos,
išgirsk mano maldavimą pasigailėti.
7 Vargo dieną šaukiuosi tavęs,
nes mano maldą tu išklausai.

II 8 Nėra nė vieno, kaip tu,* tarp dievų, Viešpatie,
nė vienas nėra padaręs, ką tu padarei.
9 Visos tautos, kurias tu sukūrei,
ateis ir lenksis tau, Viešpatie, –
jos šlovins tavo vardą.
10 Nes tu esi didis ir darai nuostabius darbus, –
tu vienas esi Dievas.

85, 11–13: Čia visuomeninės dorybės poetiškai įasmeninamos kaip sugrįžtančio karaliaus dvariškiai.

86, 1–17: Prašymas padėti (I ir III) perdalytas įterpta trumpa šlovės giesme (II).

86, 8: ... *nė vieno, kaip tu*: tarp tų, kuriuos pagonys vadina *dievais*. Psalmininkas tikrai paneigia jų buvimą. Žr. 10 eilutę; taip pat ir Iš 15, 11; Įst 4, 7.

III 11 Mokyk mane savo kelio, VIEŠPATIE,
juo ištikimai pas tave eisiu;
mokyk mano širdį pagarbiai tavo vardo bijoti.
12 Dėkosiu tau visa širdimi, Viešpatie, mano Dieve,
ir šlovinsiu tavo vardą per amžius.
13 Juk didi yra man tavo ištikima meilė,
išgelbėjai mano gyvastį iš Šeolo gelmių.
14 Dieve, įžūlūs žmonės sukilo prieš mane,
niekšų būrys mano gyvasties tyko –
tai žmonės, kurie tavęs negerbia.
15 Bet tu, Viešpatie, esi gailestingas ir malonus,
visad kantrus, visad geras ir ištikimas.
16 Pažvelk į mane ir būk man gailestingas;
suteik jėgų savo tarnui
ir išgelbėk savo tarnaitės sūnų.
17 Parodyk man savo gerumo ženklą,
kad mano priešai matytų ir gėdytųsi,
nes tu, VIEŠPATIE, esi mano pagalba ir paguoda.

87 Sionas* – visų tautų namai

1 *Koraho sūnų.*
Psalmė. Giesmė.

Ant šventojo kalno stovi jo įkurtas miestas;
2 VIEŠPATS Siono vartus* myli labiau,
negu visas kitas Jokūbo žemės buveines.
3 Klausykis, Dievo mieste, nuostabiųjų dalykų,
kuriuos jis apie tave sako: {Sela}
4 „Tarp tų, kurie mane pripažįsta,
įrašysiu Rahabą* ir Babiloną;
ir Filistijos, ir Tyro bei Kušo* žmones
skaičiuosiu tarp Jeruzalės gyventojų.“
5 Bet apie Sioną bus sakoma:*
„Visos tautos gimė jame,
nes pats Aukščiausiasis jį įkūrė.“

87, 1–7: Siono giesmė, išaukštinanti šventąjį Jeruzalės miestą kaip visų žemės tautų dvasinius namus.

87, 2: ... *Siono vartus*: patį miestą. Įprastas hebrajiškas raiškos būdas dalimi ženklinti visumą.

87, 4: ... *Rahabą*: jūros pabaisos vardas, čia poeto vartojamas Egiptui ženklinti. Žr. Ps 89, 11; Iz 30, 7. ... *bei Kušo*: Etiopijos.

87, 5: *Bet apie Sioną bus sakoma*: Tautų apaštalas Paulius turbūt turėjo mintyje šią eilutę, rašydamas apie *Jeruzalę, kuri yra mūsų motina* (Gal 4, 26).

6 VIEŠPATS įrašys tautų sąraše:
„Ta yra ten gimusi.“ {Sela}
7 Ir visi, šokdami iškilmių šokį, giedos:
„Tavyje yra mano šaknys.“

88 Aimana* ir malda sielvarte

1 *Giesmė. Koraho sūnų psalmė.*
Kaip „Mahalat leannot“. Hemano Ezrahito poema.

I 2 VIEŠPATIE Dieve, mano Gelbėtojau,
dieną ir naktį tavęs šaukiuosi.
3 Išgirsk mano maldą,
klausykis mano pagalbos šauksmo,
4 nes tiek daug nelaimių mane apniko,
kad esu ant Šeolo slenksčio.
5 Žmonės mano, kad aš toks,
kuriam lemta žengti į Duobę;
esu lyg bejėgis žmogus,
6 tarsi paliktas tarp mirusiųjų,
lyg savo kape gulintys užmuštieji,
tarsi tie, kurių daugiau nebeatsimeni,
nes jie atskirti nuo tavo pagalbos.
7 Įstūmei mane į patį Duobės dugną,
į tamsią jos gelmių prarają.
8 Tavo pyktis mane baisiai slegia,
ant manęs virsta visos tavo mūšos bangos. {Sela}
9 Atstūmei nuo manęs visus mano pažįstamus, –
jiems padarei mane šlykštų.
Esu įkalintas ir negaliu beišeiti.

II 10 Mano akys temsta iš širdgėlos;
šaukiuosi tavęs, VIEŠPATIE, kas dieną,
su malda tiesiu į tave rankas.
11* Argi darai stebuklus mirusiesiems?
Nejau šešėliai kelsis tavęs šlovinti? {Sela}
12 Argi apie tavo gerumą bus pasakojama kape
ar apie tavo ištikimybę Abadone?*

88, 1–19: Malda žmogaus sunkios ligos patale. Psalmininkas skundžiasi, kad Dievas, rodos, jį paliko (I); primena Viešpačiui, kad numiręs jis nebegalės daugiau Dievo garbinti (II), ir karčiai apverkia savo būklę (III).

88, 11–13: Žr. Ps 6, 6 paaiškinimą.

88, 12 : ... *Abadone*: Pražūties vietoje – Šeole.

13 Nejau tavo stebuklai apsakomi mirties tamsybėse.
ir tavo teisumas – užmaršties šalyje?

III 14 O aš, VIEŠPATIE, šaukiuosi tavęs,
kas rytą tave sveikina mano malda.
15 O VIEŠPATIE, kodėl mane atstumi?
Savo veidą kodėl slepi nuo manęs?
16 Nuo jaunystės kenčiu ir esu arti mirties, –
tavo klaiko našta mane pribloškia.
17 Tavo įniršis mane sukrečia,
tavo siaubas mane naikina.
18 Lyg potvynis jie skandina mane visą dieną,
iš visų pusių jie mane apstoja.
19 Tu padarei, kad manęs vengia draugas ir kaimynas, –
kur tik esu aš, ten visuomet tamsu.

89 Dievo* sandora su Dovydu

1 *Poema. Etano Ezrahito.*

I 2 Giedosiu, VIEŠPATIE, apie tavo gerumo darbus* amžinai,
savo burna apsakysiu visoms kartoms tavo ištikimybę.
3 Juk išpažįstu, kad tavo ištikima meilė yra amžina;
tvirta kaip dangaus skliautas – tavo ištikimybė.
4 Tu pasakei: „Aš sudariau sandorą su savo išrinktuoju,
prisiekiau savo tarnui Dovydui:
5 'Tavo palikuonis bus visuomet karalius;
patvirtinsiu tavo sostą visoms kartoms'." {Sela}

II 6 Dangus tešlovina tavo nuostabius darbus, VIEŠPATIE,
tavo ištikimybę šventųjų sueigoje!*

89, 1–53: Psalmė iš Babilonijos tremties ar potremtinio laikotarpio, bet sukurta iš ankstyvesnių šaltinių. Paskelbęs savo temą – Dievo sandora su Dovydu (I) – psalmininkas šlovina Viešpatį žodžiais, primenančiais senesnius himnus (II). Dievo pažadai Dovydui, pasakojami 2 Sam 7, 8–16 skaitinyje, gana išsamiai atpasakojami (III), sugretinant juos su liūdna psalmininko laikų padėtimi (IV), kai Dievas, rodos, yra užmiršęs savo pažadus (V).

89, 2: ... *gerumo darbus*: amžinos dinastijos pažadas Dovydui per pranašą Nataną (žr. 50 eilutę).

89, 6–9: ... *šventųjų sueigoje ... šventųjų taryboje*: dangiškos dvasios – būtybės (žr. 7 eilutę). Pažodžiui *Dievo sūnų*.

7 Juk kas padangėse gali VIEŠPAČIUI prilygti,
kas tarp dangiškųjų būtybių yra panašus į
VIEŠPATĮ?
8 Dievas šiurpą kelia šventųjų taryboje,* –
visi jo pagarbiai bijo.
9 O VIEŠPATIE, Galybių Dieve, kas yra į tave panašus?
Galingas esi tu, VIEŠPATIE, ir visur ištikimas!
10 Tu valdai šėlstančią jūrą, –
įtūžusias bangas sutramdai.
11 Tu sutraiškei Rahabą* lyg lavoną;
galinga ranka išblaškei savo priešus.
12 Tavo yra dangūs, tavo ir žemė;
pasaulis ir visa, kas jame, – tu tvirtai juos padėjai.
13 Šiaurė ir pietūs* – tu juos sukūrei, –
Taboras ir Hermonas džiugiai šlovina tavo vardą.
14 Koks tu esi galingas!
Stipri yra tavo ranka, visa pasiekianti tavo dešinė!
15 Teisumas ir teisingumas – tavo sosto pamatas,
gerumas ir tiesa tau tarnauja.
16 Kokie laimingi žmonės, žinantys džiugųjį šauksmą,* –
jie gyvena, VIEŠPATIE, tavo Artumo šviesoje.
17 Per visą dieną jie džiūgauja dėl tavo vardo,
ir tavo teisumas juos išaukštino.
18 Tu teiksi mums didžias pergales,
tavo malone mūsų galybė išaukštinta.
19 Juk VIEŠPAČIUI priklauso mūsų skydas,
Izraelio Šventajam – mūsų karalius.

III 20 Tada kalbėjai regėjime
ir savo ištikimiesiems* sakei:
„Galiūnui uždėjau vainiką,
išaukštinau išrinktąjį iš tautos.

89, 11: ... *Rahabą*: mitologinė jūros pabaisa, kurios vardu Šventajame Rašte ženklinamas poetinis pradinio chaoso įasmeninimas. Žr. Pr 1, 2. 6–7. Čia tuo vardu ženklinama Dievo viešpatavimas jūrai ir visiems maištingiems kūriniams. Žr. Job 9, 13; 26, 12; Ps 74, 13–14; 87, 4; Iz 51, 9.

89, 13: *Šiaurė ir pietūs*: hebrajiškai Zafonas ir Jaminas – vardai šventųjų kalnų. Zafonas yra šiaurėje. Žr. Ps 48, 3; Iz 14, 13. Bet Jamino kalnas nėra žinomas. Turbūt šis vardas yra pietuose esančio Sinajaus kalno sinonimas.

89, 16: ... *džiugųjį šauksmą*: šauksmas buvo būdingas liturginis izraeliečių pamaldų pradas.

89, 20: ... *savo ištikimiesiems*: pranašui Natanui ir karaliui Dovydui.

21 Radau Dovydą, savo tarną;
patepiau jį savo šventuoju aliejumi;
22 mano ranka su juo bus visados
ir mano petys jį stiprins.
23 Joks priešas jo neengs
nei nedorėlis jo nenugalės.
24 Sunaikinsiu jo priešus,
parblokšiu visus, kurie jo nekenčia.
25 Jį lydės mano ištikimybė ir gerumas;
jo galybė per mano vardą bus išaukštinta.
26 Uždėsiu jo ranką ant Jūros,* –
jo dešinę ant Upių.*
27 Jis man sakys: 'Tu mano Tėvas,
mano Dievas, mano išganymo Uola!'
28 Padarysiu jį savo pirmagimiu,
iškiliausiu iš žemės karalių.
29 Per amžius remsiu jį savo ištikima meile,
mano sandora su juo liks visados tvirta.
30 Padarysiu jo palikuonis amžinus,
ir jo sostas bus kaip dangaus dienos.*
31* Jei jo vaikai nusigręžtų nuo mano Mokymo
ir negyventų pagal mano įsakus,
32 jei jie laužytų mano įstatus
ir nesilaikytų mano įsakymų,
33 tada bausiu jų nusikaltimą rykšte
ir jų kaltę botago kirčiais.
34 Bet savo gerumo jam neatšauksiu,
savo ištikimybės nesulaužysiu.
35 Savo sandoros su juo laikysiuos,
savo lūpų pažado nekeisiu.
36 Kartą visiems laikams prisiekiau savo šventumu, –
Dovydui niekad nemeluosiu.
37 Per amžius gyvuos jo palikuonys,
jo sostas bus kaip saulė mano akyse.

89, 26: ... *Jūros* ... *Upių*: Viduržemio jūra vakaruose ir Eufrato upė bei jos intakai rytuose. Leis jam apglėbti visą kraštą – nuo jūros ligi upių.

89, 30: ... *kaip dangaus dienos*: toks pastovus kaip saulė dangaus skliaute. Žr. Ps 72, 5. 17 ir šio skyriaus 37–38 eilutę.

89, 31–38: Dievo pažadai Dovydui buvo iš dalies laikini ir iš dalies neatšaukiami. Laikini, nes Dovydo palikuonys nevykdė sandoros įpareigojimų; neatšaukiami, nes pažadai visapusiškai išsipildo Jėzuje, Dievo Mesijuje, kuris yra Dovydo sūnus.

38 Tarsi mėnulis, kuris visada yra –
ištikimas liudytojas dangaus skliaute." {Sela}

IV 39 Betgi nūn atmetei ir atstūmei,
įniršai ant savo pateptojo.
40 Atsisakei sandoros su savo tarnu,
numetei jo vainiką ant žemės.
41 Nugriovei visas jo miestų sienas,
visas jo tvirtoves pavertei griuvėsiais.
42 Visi, kas tik eina pro šalį, jį plėšia;
kaimynams pasityčiojimu jis tapo.
43 Jo priešų dešinę išaukštinai pergale, –
pradžiuginai jo priešus.
44 Net jo kalavijo ašmenis atšipinai,
mūšyje jam nepadėjai.
45 Atėmei jam iš rankos skeptrą,
jo sostą nuvertei ant žemės.
46 Sutrumpinai jo jaunystės dienas;
apdengei jį gėda.{Sela}

V 47 Kaip ilgai, VIEŠPATIE? Nejau slėpsies amžinai?
Kaip ilgai degs lyg ugnis tavo pyktis?
48 Atsimink, koks trumpas yra mano gyvenimas –
kokius trapius tu sukūrei visus mirtinguosius!
49 Koks žmogus gali gyventi ir niekad nemirti?
Kas gali išsigelbėti iš Šeolo galybės? {Sela}
50 Kurgi, Viešpatie, tavo senoji meilė,
kuria prisiekei Dovydui būdamas ištikimas?
51 Atsimink, Viešpatie, kaip iš tavo tarno tyčiojamasi,
kaip aš nešioju širdyje tautų užgaules,
52 kuriomis tavo priešai tyčiojosi, VIEŠPATIE,
kuriomis tyčiojosi iš tavo pateptojo žingsnių.

53* Tebūna pagarbintas VIEŠPATS per amžius!
Tebūna, tebūna!

89, 53: Šis Dievo pagarbinimas – doksologija – nėra psalmės dalis. Jis užbaigia Trečiąją Psalmyno knygą.

D. KETVIRTOJI KNYGA

90 Dievas* amžinas, o žmogus trapus

I [1] *Malda. Dievo žmogaus Mozės.*
Viešpatie, tu buvai mūsų užuovėja per kartų kartas.
[2] Pirma negu kalnai užgimė
ir žemę bei pasaulį pagimdei, tu esi tas,
kuris yra Dievas nuo amžių per amžius.
[3] Tu sugrąžini mus į dulkes,
sakydamas: „Grįžkite,* mirtingieji."
[4] Juk tūkstantis metų tau lyg viena diena, –
tarsi vakarykštė diena, jau praėjusi,
lyg viena nakties sargyba.*
[5]* Tu užbaigi žmonių gyvenimą miegu;
auštant jie yra lyg žolė, kuri atauga, –
[6] auštant ji iš naujo sužaliuoja ir žydi, –
o vakare nuvysta ir nudžiūsta.

II [7] Juk mus tavo įniršis žudo,
dėl tavo pykčio mus apima baimė.
[8] Tu pasidėjai mūsų kaltes prieš save,
savo veido šviesoje – slaptas mūsų nuodėmes.
[9] Juk visos mūsų dienos praeina tau pykstant,
baigiame gyvenimo metus su atodūsiu.
[10] Gyvename septynias dešimtis metų,
o jei tvirtesni – galbūt aštuonias.
Bet dauguma tų metų grynas triūsas ir vargas, –
jie greitai prabėga, ir mes išskubame.
[11] Kas gali perprasti tavo įniršio jėgą?
Tavo pyktis prilygsta tavo pagarbiai baimei.

III [12] Mokyk tad mus skaičiuoti savo dienas,
kad įgytume išmintingą širdį.

90, 1–17: Mąstymas apie gyvenimo trumpumą ir vargus. Psalmininkas sugretina Dievo amžinybę su trumpa žmogaus gyvenimo trukme žemėje (I) ir įžvelgia kančioje ir mirtyje bausmę už nuodėmę (II); jis prašo Dievą suteikti jam atgaivos prieš mirtį (III).
90, 3: ... *sakydamas: „Grįžkite...*": pakanka vieno Dievo žodžio žmogui sugrąžinti į dulkes, iš kurių jis buvo paimtas. Užuomina apie Dievo nuosprendį Adomui po nupuolimo. Žr. Pr 2, 7; 3, 19.
90, 4: ... *nakties sargyba*: hebrajai dalijo naktį į tris *sargybas*. Žr. Ts 7, 19.
90, 5–6: Žolės trapumas Palestinos saulėje buvo tapęs priežodžiu. Žr. Ps 103, 15–16; 129, 6; Iz 40, 6–8.

13 Sugrįžk, VIEŠPATIE! Kaip ilgai?
Elkis gailestingai su savo tarnais!
14 Pasotink mus auštant savo gerumu,
kad giedotume iš džiaugsmo
per visas savo dienas.
15 Duok mums tiek laimės, kiek davei liūdesio
per visus mūsų nelaimių metus.
16 Leisk mums, tavo tarnams, regėti tavo didingus
darbus,
leisk mūsų palikuonims matyti tavo garbingą galybę.
17 Tebūna Viešpaties, mūsų Dievo, malonė su mumis:
padaryk mums sėkmingą mūsų rankų darbą –
padaryk sėkmingą mūsų rankų darbą!

91 Dievas* – mūsų Užuovėja

I 1 Kas tik gyvena Aukščiausiojo pastogėje,
pasilieka Visagalio pavėsy,
2 sakys VIEŠPAČIUI: „Mano Dieve,
mano prieglauda ir tvirtove, tavimi pasitikiu!“
3 Juk jis yra tas,
kuris tave išgelbės nuo medžiotojo kilpos
ir nuo mirtį nešančio maro.
4 Savo sparnų plunksnomis jis tave uždengs, –
po jo sparnais rasi prieglaudą,
jo ištikimybė yra dengiantis skydas.
5 Nereikės tau bijoti nakties klaiko
nei strėlės, iššautos dieną,
6 nei maro, sėlinančio tamsoje,
nei rykštės, čaižančios vidudienį.
7 Nors tūkstantis kristų tavo kairėje
ir dešimt tūkstančių – dešinėje,
bet tavęs niekas nepasieks.
8* Tu žiūrėsi ir matysi,
kokia bausmė ištinka nedorėlius.
9 Tu pasirinkai VIEŠPATĮ savo prieglauda,
Aukščiausiąjį savo užuovėja,

91, 1–16: Psalmininkas gausiais įvaizdžiais aprašo malones, kurias patirs pasitikintysis Dievu (I); psalmės užsklandoje pats Dievas patvirtina psalmininko žodžius (II).

91, 8: Dievu pasitikintis žmogus matys šias rykštes ir nelaimes, pats būdamas Dievo nuo jų apsaugotas.

10 užtat neištiks tavęs žala,
nepalies tavo palapinės nelaimė.
11 Juk jis* palieps savo angelams,
kad saugotų tave visur, kur tik eitumei.
12 Savo rankomis jie neš tave,
kad kojos į akmenį neužsigautum.
13 Sumindžiosi liūtą ir gyvatę,
sutrypsi liūtuką ir slibiną.

II 14 „Kas mane myli, tą gelbėsiu, –
saugosiu jį, nes jis žino mano vardą.
15 Kai jis manęs šauksis, jo išklausysiu, –
su juo būsiu varge,
jį išgelbėsiu, pagerbsiu.
16 Pasotinsiu jį ilgu amžiumi,
pagirdysiu jį savo išganymu.“

92 Šlovės* giesmė

1 *Psalmė. Giesmė šabo dienai.*

I 2 VIEŠPATIE, kaip gera šlovinti tave,
giedoti šlovės giesmes
tavo vardui, Aukščiausiasis,
3 skelbti kas rytą tavo ištikimą meilę,
tavo ištikimybę kas naktį,
4 palydint dešimtstygei arfai,
su giesme ir lyra.
5 Juk tu, VIEŠPATIE, pradžiuginai mane savo darbais, –
su džiaugsmu apgiedu tavo rankų darbus.

II 6 Kokie didingi tavo darbai, VIEŠPATIE,
kokios gilios tavo mintys!
7 Bukas žmogus jų nežino,
kvailys to negali suprasti.
8 Nors nedorėliai želia kaip žolė
ir visi piktadariai klestėte klesti,
jų laukia amžinoji žūtis.

91, 11–12: Šiuos žodžius cituoja Šėtonas, gundydamas Kristų neišmintingai pasitikėti Dievo Apvaizda. Angelų sargų tiesa yra dažnai minima Senajame Testamente. Žr. Pr 24, 7; Iš 23, 20; Ps 34, 8.

92, 1–16: Himnas, aukštinantis teisius Dievo darbus (I); nedorėliai tų darbų nenori suprasti (II), užtat jų laukia pelnyta bausmė (III); teisieji bus atlyginti palaima (IV).

9 Bet tu, VIEŠPATIE, esi išaukštintas amžinai.

III 10 Juk štai, VIEŠPATIE, tavo priešai, –
tavo priešai tikrai pražus, –
visi piktadariai bus išblaškyti.
11 Bet man tu duodi stumbro jėgų;*
suteikei man palaimą.
12 Savo akimis mačiau savo priešų sąmyšį,
savo ausimis girdėjau apie užpuolikų žūtį.

IV 13 Teisieji žaliuoja lyg palmės
ir auga lyg kedrai Libano.
14 Pasodinti* VIEŠPATIES Namuose,
jie žaliuoja mūsų Dievo kiemuose.
15 Ir žiloje senatvėje jie neša vaisių, –
visad jie sodrūs ir sultingi,
16 liudydami, koks teisus yra VIEŠPATS –
mano Uola, nes jame nėra ydos.

93 Dievo* didybė

1 VIEŠPATS yra karalius,* – jisai apsisiautęs didybe;
VIEŠPATS apsisiautęs, – jisai apsijuosęs jėga.
Pasaulis tvirtai stovi, jis negali būti pajudintas.
2 Tavo sostas yra tvirtas nuo pradžios,
nuo amžinybės tu esi, VIEŠPATIE.

3* Vandenyno srovės tvinsta, VIEŠPATIE,
vandenyno srovės tvinsta ūžaudamos,
vandenyno srovės tvinsta riaumodamos.
4 Didesnis už galingų vandenų griausmą,
galingesnis už jūros mūšą
yra didingas VIEŠPATS aukštybėse!

92, 11: ... *man tu duodi stumbro jėgų*: pažodžiui *iškeli mano ragą kaip stumbro*, – ragas ženklina jėgą. Žr. Ps 18, 3. Jaučio ragai kėlė žmonėms baimę. Žr. Ps 22, 22; Įst 33, 17.

92, 14: *Pasodinti*: pamaldieji taip ištikimai lanko Šventyklą, kad galima perkeltine prasme sakyti, jog jie yra ten pasodinti. Palmės ir kedrai neaugo Šventykloje. Žr. Ps 52, 10; 128, 3.

93, 1–5: Giesmė Viešpačiui, amžinajam Visatos karaliui (1–2 eilutė), kuris apvaldo audringas maišto jėgas (3–4 eilutė); užtat reikia visad jam paklusti ir jį garbinti (5 eilutė).

93, 1: *VIEŠPATS yra karalius*: pažodžiui *tapo karaliumi*. Šiuo šauksmu žmonės apskelbdavo naują karalių jo vainikavimo dieną. Užtat ši psalmė, kaip ir Ps 96, 97 bei 99, yra laikoma Mesijo, švenčiančio savo valdymo pradžią, apvainikavimo psalme.

93, 3: Šėlstanti audra yra chaoso ir maišto įvaizdis.

5 Tavo įsakai iš tikrųjų amžini;
VIEŠPATIE, visiems laikams dera
šventumas tavo Namų.

94 Įspėjimas* Dievo tautos engėjams

A

I 1 Atpildo Dieve, VIEŠPATIE,
atpildo Dieve, pasirodyk!
2 Pakilk, žemės teisėjau,
duok įžūliesiems, ką jie užsidirbo!
3 VIEŠPATIE, kaip dar ilgai nedorėliai,
kaip dar ilgai nedorėliai džiūgaus?
4 Įžūliai kalba ir giriasi,
puikuojasi visi piktadariai.

II 5 VIEŠPATIE, jie mindžioja tavo tautą,
tavo paveldą engia.
6 Užmuša našlę ir ateivį,
žudo našlaitį,
7 ir jie mano: „VIEŠPATS to nemato,
Jokūbo Dievui tai nerūpi.“

III 8 Būkite atidūs jūs, žmonijos bukapročiai!
Kvailiai, kada jūs įgysite išminties?
9 Nejau tas, kuris davė ausis, negirdės?
Nejau tas, kuris įdėjo akis, nematys?
10 Argi nebaudžia tas,
kuris drausmina tautas
ir moko žmoniją išminties?
11 VIEŠPATS žino žmonių užmojus, –
jis žino, kad jie tik kvėptelėjimas.

B

I 12 Laimingas žmogus, kurį tu, VIEŠPATIE, drausmini,
kurį mokai savo įsakymų,
13 norėdamas duoti jam ramybės varguose,
kol nedorėliui duobė kasama.

94, 1–23: Ši psalmė yra jautri malda Dievui ir nedorų tironų bei teisėjų apkaltinimas. Šaukdamasis jiems Dievo atpildo (A I), aprašęs jų nusikaltimus ir piktžodžiavimus (A II), psalmininkas tiesiai juos pasmerkia (A III); paskui ramesniu tonu kalba apie teisingumo palaimą ir ištikimybę Dievo Įstatymui (B I). Pasitikėdamas Dievo pagalba (B II), jis išreiškia savo nesvyruojantį tikėjimą teisumo pergale (B III).

14 Juk VIEŠPATS neapleis savo tautos,
nepaliks paveldo savo.
15 Juk teismo nuosprendis* bus vėl teisingas,
ir visi doros širdies žmonės jį vykdys.

II 16 Kas apgins mane nuo šių nedorėlių,
kas užstos mane prieš šiuos piktadarius?
17 Jei VIEŠPATS man nepadėtų,
netrukus gyvenčiau tyliame kape.
18 Kai manau: „Mano koja slysta“, –
tavo gerumas, VIEŠPATIE, mane stiprina.
19 Kai esu neramus ir susirūpinęs,
tu mane paguodi ir pralinksmini.

III 20 Tu negali būti bičiulis nedorų teisėjų,
kurie sukuria naštas įstatų.
21 Jie sąmokslauja prieš teisiojo gyvastį
ir mirčiai pasmerkia žmogų nekaltą.
22 Betgi VIEŠPATS yra mano tvirtovė
ir mano Dievas – mano užuovėjos Uola.
23 Jis atmokės jiems už jų darbus nedorus,
už jų nedorumą juos sunaikins.
VIEŠPATS, mūsų Dievas, juos sunaikins.

95 Kvietimas* garbinti Dievą

I 1 Ateikite, džiaugsmingai giedokime VIEŠPAČIUI,
šaukime iš džiaugsmo mūsų išganymo Uolai!
2 Eikime į jo Artumą su padėka,
iš džiaugsmo traukime šlovės giesmes!
3 Juk VIEŠPATS yra didis Dievas,
galingas Karalius, kuris valdo visus dievus.
4 Jo rankoje visos žemės gelmės;
ir kalnų viršūnės jam priklauso.
5 Jo yra jūra, – jis ją padarė, –
ir sausuma, – ją sukūrė jo rankos.

* 94, 15: ... *teismo nuosprendis*: teisėjų nuosprendžiai vėl bus teisingi.

95, 1–11: *Ateikite, džiaugsmingai giedokime*: psalmė, kuri pradeda kasdienę Katalikų Bendrijos maldą. Du sykius psalmininkas kviečia žmones garbinti Viešpatį (žr. 1–2. 6 eilutę), nes jis yra visų kūrinių Karalius (I) ir savo kaimenės Ganytojas (II). Paskutiniame posme psalmininkas, kalbėdamas Dievo vardu, įspėja žmones, kad būtų jam ištikimesni, negu buvo jų protėviai kelionėje į Pažado žemę.

II 6 Ateikime, pagarbinkime ir pulkime kniūbsčia,
klaupkimės prieš VIEŠPATĮ, mūsų Kūrėją!
7 Juk jis yra mūsų Dievas,
o mes esame tauta, kurią jis gano,
kaimenė, kurią jis veda.

III O, kad šiandien išgirstumėte, ką jis sako!
8 „Nebūkite kietaširdžiai, kaip prie Meribos,*
kaip Masos dieną* dykumoje,
9 ten jūsų protėviai gundė mane, –
jie mane bandė, nors buvo matę mano darbus.
10 Per keturias dešimtis metų
kokti man buvo toji karta.
Tariau: 'Jie yra žmonės, kurių širdis klysta,
jie negerbia mano kelių.'
11 Užtat įniršęs prisiekiau:
'Į mano poilsio* kraštą jie neįeis'."

96 Viešpaties*, Visatos Karaliaus, garbė

I 1 O, giedokite VIEŠPAČIUI naują giesmę,
visa žeme, giedok VIEŠPAČIUI!
2 Giedokite VIEŠPAČIUI, garbinkite jo vardą,
kasdien skelbkite jo išganymą!
3 Apsakykite tautoms jo garbę, –
visoms tautoms jo nuostabius darbus!

II 4 Juk didis yra VIEŠPATS ir vertas didžios šlovės, –
pagarbų šiurpą keliantis labiau už visus dievus.
5 Juk visi tautų dievai yra tik stabai,
bet VIEŠPATS dangų sukūrė.
6 Garbe ir didybe jis žėri;
jėga ir grožis jo šventovėje.

III 7 O, tautų šeimos, šlovinkite VIEŠPATĮ,
Garbinkite VIEŠPATIES galybę!

95, 8: ... *prie Meribos*: pažodžiui *Barnio {vieta}*, t. y. vieta, kur izraeliečiai barėsi su Viešpačiu. ... *Masos dieną*: *Išmėginimo {vieta}*, t. y. vieta, kur jie bandė Dievą. Žr. Iš 17, 7; Sk 20, 13.
95, 11 : ... *mano poilsio*: nuoroda į Pažado žemę. Žyd 4 susieja *poilsio kraštą* su amžinu poilsiu danguje.

96, 1–13: Himnas, kviečiantis visą žmoniją šlovinti Viešpatį (I), nes tik jis vienas yra Dievas (II); teisingajam visų žmonių Karaliui priklauso garbinimas (III); net negyvoji kūrinija turėtų jį šlovinti (IV). Ši psalmė su mažais pakeitimais yra 1 Kronikų knygoje (žr. 1 Kr 16, 23–33).

8 Duokite VIEŠPAČIUI jo vardo garbę,
nešini atnaša, ženkite į jo kiemus!
9 Pulkite kniūbsčia prieš VIEŠPATĮ, didingą šventumu;
visa žeme, sudrebėk nuo jo Artumo!
10 Skelbkite visoms tautoms: „VIEŠPATS yra karalius!“
Pasaulį jis padarė tvirtą – nepajudinamą;
teis tautas jis bešališkai.

IV 11 Dangūs tesilinksmina, žemė tedžiūgauja;
jūra ir visa, kas joje, teūžia!
12 Laukai ir visa, kas juose, tebūna smagūs!
Tada visi miško medžiai giedos iš džiaugsmo
13 VIEŠPATIES Artume, nes jis ateina, –
nes jis ateina valdyti žemės.
Teisiai jis valdys pasaulį
ir jo tautas – ištikimai.

97 Viešpaties* pergalė

I 1 VIEŠPATS yra karalius! Tesidžiaugia žemė,
tedžiūgauja net tolimosios salos!
2 Jį gaubia debesys ir tamsa,
ant teisumo ir teisingumo stovi jo sostas.
3 Pirma savęs jis siunčia ugnį
ir sunaikina visus savo priešus.
4 Nuo jo žaibų nušvinta pasaulis,
žemė tai mato ir dreba.
5 VIEŠPATIES Artume kalnai tirpsta lyg vaškas, –
visa žemė – nuo Viešpaties Artumo.
6 Dangūs skelbia jo teisumą;
ir visos tautos regi jo garbę.

II 7 Visi drožinių garbintojai sugėdinami, –
tie, kurie didžiuojasi savo bevérčiais stabais;
visos dieviškos būtybės* prieš jį puola kniūbsčios.
8 Sionas girdi ir džiaugiasi,
Judo miestai džiūgauja dėl tavo teismų, VIEŠPATIE.
9 Nes tu, VIEŠPATIE, esi aukščiausias visoje žemėje, –
didingesnis už visus dievus.

97, 1–12: Pirmoji šio himno dalis yra teofanija – Dievo apsireiškimas, vaizduojantis Viešpaties atėjimą teisti (I); Izraelis džiaugiasi, matydamas pagonijos sunaikinimą ir tikrųjų Dievo garbintojų atlyginimą (II).

97, 7: ... *visos dieviškos būtybės*: pažodžiui visi dievai. Žr. Žyd 1, 6.

10 VIEŠPATS myli tuos, kurie nekenčia pikto,
saugo savo ištikimųjų gyvastį, –
gelbsti juos iš nedorėlių rankos.
11 Šviesa teka teisiajam,
džiaugsmas – doros širdies žmogui.
12 O jūs, teisieji, džiaukitės VIEŠPATYJE,
dėkokite jo šventajam vardui!

98 Dievas* valdo visas pasaulio tautas

1 *Psalmė.*

I Giedokite VIEŠPAČIUI naują giesmę,
nes jis padarė nuostabių dalykų.
Jo dešinė ir šventumo petys* laimėjo pergalę.
2 VIEŠPATS paskelbė savo išganymą,
tautoms parodė savo teisumą.
3 Jis atsiminė savo gerumą ir ištikimybę Izraelio
namams,
visi žemės pakraščiai pamatė
mūsų Dievo išganymą.

II 4 Visos šalys, džiaugsmingai giedokite VIEŠPAČIUI, –
užveskite džiugias šlovės giesmes!
5 Giedokite šlovės giesmę VIEŠPAČIUI su lyra;
lyra pritarkite savo skambiai giesmei.
6 Trimitais ir rago gaudesiu
kelkite džiugųjį klegesį Karaliaus, VIEŠPATIES,
Artume.

III 7 Teūžia jūra ir visa, kas joje,
pasaulis ir visi, kas jame gyvena.
8 Teploja rankomis upės;
iš džiaugsmo drauge tegieda kalnai
9 VIEŠPATIES Artume, nes jis ateina, –
jis ateina valdyti žemės.
Teisiai jis valdys pasaulį
ir tautas – kaip dera.

98, 1–9: Šlovės himnas, labai panašus į Ps 96, šlovinantis Viešpatį už Izraeliui suteiktą pergalę (I); visos tautos ir negyvoji kūrinija turėtų sutikti Gelbėtoją su džiaugsmu (II).
98, 1: *Jo dešinė ir šventumo petys*: apčiuopiamas Dievo begalinės galybės aprašas.

99 Viešpats* – šventasis Karalius

I [1] VIEŠPATS yra karalius, tesibaimina tautos!
Kerubų* soste jis sėdi, tedreba žemė!
[2] VIEŠPATS Sione yra didis,
virš visų tautų išaukštintas.
[3] Tešlovina jos tavo didį ir baimę keliantį vardą.
Jis šventas!

II [4] Galingasis karaliau, tu mėgsti teisingumą, –
tu parodei, kas dora,
tu įvykdei, kas teisinga ir teisu Jokūbo žemėje.
[5] Aukštinkite VIEŠPATĮ, mūsų Dievą,
pulkite kniūbsčia prie jo sosto pakojo.
Jis šventas!

III [6] Mozė ir Aaronas tarp jo kunigų,
ir Samuelis tarp tų, kurie šaukiasi tavo vardo.
Jie šaukėsi VIEŠPATIES, ir jis jų išklausė.
[7] Kalbėjo jiems iš debesies stulpo;
jie laikėsi jo įsakų ir jiems duotų įstatų.
[8] VIEŠPATIE, mūsų Dieve, tu jų išklausei, –
jiems tu buvai atlaidus Dievas,
nors reikalavai atpildo už nusikaltimus.
[9] Aukštinkite VIEŠPATĮ, mūsų Dievą,
pulkite kniūbsčia prie jo šventojo kalno,
nes VIEŠPATS, mūsų Dievas, yra šventas.

100 Šlovės* himnas eitynėse

[1] *Padėkos psalmė.*

Džiaugsmu klegėkite visos šalys!
[2] Linksmi tarnaukite VIEŠPAČIUI,
Artinkitės prie jo su džiugia giesme.

99, 1–9: Šlovės himnas Viešpačiui kaip karaliui. Šioje psalmėje ypač pabrėžiamas Dievo šventumas. Kiekvienas posmas baigiasi priegiesmiu (žr. 3b. 5. 9 eilutę). Žmonės aukština Viešpaties didybę (I), teisingą karaliavimą (II) ir jo elgesį su tautos vadovais senovėje (III).

99, 1: *Kerubų*: angelų statulos su išskleistais sparnais virš Sandoros skrynios. Žr. Iš 25, 22; 1 Sam 4, 4; 2 Sam 6, 2; Ps 60, 2.

99, 5: ... *prie jo sosto pakojo*: prie pačios Sandoros skrynios. Žr. 1 Kr 28, 2; Ps 132, 7.

100, 1–5: Trumpas himnas, kuris buvo giedamas iškilmingų eitynių į Šventyklą metu, turbūt sietinas su padėkos aukos atnašomis.

3 Žinokite, kad VIEŠPATS yra Dievas.
Jis mus sukūrė, – mes esame jo, –
mes esame jo tauta,* – jo kaimenės avys.
4 Dėkodami ženkite pro jo vartus,
į jo kiemus su šlovės giesme.
Dėkokite jam, šlovinkite jo vardą,
5 nes VIEŠPATS yra geras, –
jo meilė amžina
ir jo ištikimybė tveria per kartų kartas.

101 Karaliaus* pažadas Dievui

1 *Dovydo. Psalmė.*

Giedosiu apie ištikimybę ir teisingumą, –
tau, VIEŠPATIE, šlovės giesmę giedosiu.
2 Dorumo kelio laikysiuos. – Kada mane aplankysi?*
Savo namų židinyje gyvensiu dora širdimi.
3 Žvilgsnio į niekį, kas žema, niekad nekreipsiu, –
nekęsiu žmogaus, kuris suktai elgiasi,
su juo nieko bendro neturėsiu.
4 Širdies nelabumo iš tolo vengsiu;
su tuo, kas pikta, nesusidėsiu.
5 Kas slapta šmeižtų savo artimą, nutildysiu;
nepakenčiu pasipūtėlio, įžūlios širdies žmogaus.
6 Akimis ieškau krašte ištikimų Dievui žmonių,
kad jie gyventų su manimi, –
kas laikosi doro kelio, bus mano tarnystėje.
7 Joks apgavikas negyvens mano namuose,
joks melagis mano akivaizdoje netarnaus.
8 Kas rytą* tarsiu nuosprendį krašto nedorėliams,
kad išvalyčiau iš VIEŠPATIES miesto visus,
darančius pikta.

100, 3: ... *mes esame jo tauta*: nors izraeliečiai ir šaukia žemės tautas dalyvauti giesmėje, jie jaučiasi esą išrinktoji vieno tikrojo Dievo tauta.

101, 1–8: Po įžanginio posmo (žr. 1–2b eilutę) psalmininkas paskelbia keletą gerų pasiryžimų apie savo valdymą – ir apie savo elgesį (žr. 2c–4 eilutę), ir apie pikto naikinimą kitų elgesyje (žr. 5–8 eilutę).

101, 2: ... – *Kada mane aplankysi?*: kaip atlyginimo už savo dorumą, psalmininkas trokšta vienybės su Dievu.

101, 8: *Kas rytą*: rytas buvo įprastas karaliaus teismo metas. Žr. 2 Sam 15, 2; Jer 21, 12.

102 Tremtinio* skundas

1 *Malda nelaimingo žmogaus, esančio neviltyje*
ir liejančio savo skundą VIEŠPAČIUI.

I 2 Išgirsk mano maldą, VIEŠPATIE, –
mano šauksmas tepasiekia tave.
3 Neslėpk savo veido nuo manęs, kai man sunku,
atsuk man savo ausį –
tą dieną, kai tavęs šaukiuosi,
skubėki manęs išklausyti.
4 Juk mano dienos nyksta lyg dūmai
ir mano kaulai anglėja tarsi malkos židinyje.
5 Suvytusi ir nudžiūvusi lyg žolė mano širdis;
užmirštu net valgyti savo duoną.
6 Nuo didelio dejavimo
liko iš manęs tik kaulai ir oda.
7 Esu lyg paukštis tyruose,*
tarsi pelėda nykiuose griuvėsiuose.
8 Guliu nemiegodamas ir skundžiuosi;
esu lyg vienišas paukštis ant stogo.
9 Visą dieną mano priešai mane užgaulioja;
mane išjuokiantieji keikiasi mano vardu.*
10 Juk pelenus turiu valgyti vietoj duonos
ir ašaras maišyti su gėrimu
11 dėl tavo apmaudo ir pykčio,
nes mane paėmei ir nusviedei į šalį.
12 Mano dienos nyksta lyg vakaro šešėliai;*
aš vystu tartum žolė.

II 13 Bet tu, VIEŠPATIE, amžinai viešpatauji,
ir visos kartos mini tavo vardą.
14 Tu pakilsi ir būsi gailestingas Sionui,
nes metas jo pasigailėti, –
skirtasis laikas jau atėjo.

102, 1–29: Sudėtinė trijų dalių psalmė. Pirmoje dalyje (I) psalmininkas meldžiasi kaip sunkus, visų paliktas ligonis; antroje (II) jis meldžiasi už Siono atstatymą ir jo ištremtus vaikus; trečioji dalis (III) yra mąstymas apie žmogaus gyvenimo trumpumą, lyginant su Dievo nesikeičiančia amžinybe. Ši psalmė yra penkta Atgailos psalmė.

102, 7: ... *paukštis tyruose*: tikslus šio paukščio pavadinimas nėra žinomas. Vieni mano, kad tai tyrų kuosa, kiti – kad dykumos pelėda.

102, 9: ... *keikiasi mano vardu*: psalmininko priešai vartoja jo vardą keikdamiesi: *Būk toks nelaimingas, kaip šis žmogus.*

102, 12: ... *vakaro šešėliai*: gyvenimo diena eina prie galo.

15 Juk malonūs jo akmenys tavo tarnams,
ir jo dulkės kelia jiems užuojautą.
16 Tautos pagarbiai bijo VIEŠPATIES vardo
ir visi žemės karaliai – tavo garbės.
17 Juk VIEŠPATS atstatys Sioną;
apsireikš savo garbėje.
18 Jis atsigręš į skurdžių maldavimą,
jų maldos nepaniekins.

19 Tebūna užrašyta ateinančiai kartai,
kad ir dar nesukurta tauta garbintų VIEŠPATĮ:
20 „VIEŠPATS pažvelgė iš savo šventumo aukštybių,
iš dangaus VIEŠPATS pažiūrėjo į žemę,
21 kad, išgirdęs belaisvių dejavimą,
išlaisvintų pasmerktuosius mirti“, –
22 idant VIEŠPATIES garsas būtų skleidžiamas Sione
ir jo šlovės giesmės – Jeruzalėje,
23 kai tautos susirinks drauge su karalystėmis
VIEŠPAČIUI tarnauti.

III 24 Jis išsekino man jėgas beeinančiam;
sutrumpino mano dienas.
25 „O mano Dieve, – sakau, –
nepaimk manęs iš čia įpusėjus dienoms –
tu, kurio metai trunka per visas kartas.“
26 Kadaise tu padėjai žemės pamatus,
ir dangūs yra tavo rankų darbas.
27 Jie praeis, bet tu pasiliksi;
jie susidėvės kaip drabužis.
Kaip apdarą juos mainai, ir jie persimaino,
28 bet tu esi tas pats,
tavo metams nėra galo.
29 Tavo tarnų vaikai saugiai gyvens,
jų palikuonys bus tvirti tavo Artume.

103 Dievas* myli žmogų

1 *Dovydo.*

I Mano siela, šlovink VIEŠPATĮ,
ir visa, kas manyje, tešlovina jo šventąjį vardą!

103, 1–22: Padėkos himnas, nuostabus savo jautriu pamaldumu, šlovinant Viešpaties dosnumą tiek pačiam psalmininkui (I), tiek jo tautai

2 Šlovink VIEŠPATĮ, mano siela,
ir neužmiršk, koks jis geras –
3 jis tas, kuris atleidžia visas tavo nuodėmes,
ir išgydo visas tavo ligas,
4 jis tas, kuris atperka tavo gyvastį iš Duobės
ir apsupa tave meile ir gailestingumu,
5 jis tas, kuris sotina tavo gyvenimą gėrybėmis,
kad būtum jaunas ir stiprus lyg erelis.*

II 6 VIEŠPATS vykdo teisumo darbus,
daro, kas teisinga, visiems engiamiesiems.
7 Jis parodė savo kelius Mozei,
savo veiksmus Izraelio tautai.
8 VIEŠPATS yra gailestingas ir mylintis,
lėtas supykti ir kupinas ištikimos meilės.
9 Ne visą laiką jis barsis
nei bus supykęs per amžius.
10 Jis elgiasi su mumis ne pagal mūsų nuodėmių dydį
nei atmoka mums pagal mūsų kaltes.

III 11 Juk kaip aukštai nuo žemės yra dangūs,
taip didi yra jo ištikima meilė pagarbiai jo
bijantiesiems;
12 kaip toli yra Rytai nuo Vakarų,
taip toli nuo mūsų jis išsklaido mūsų nuodėmes.
13 Kaip tėvas gailisi vaikų,
taip VIEŠPATS gailisi jo pagarbiai bijančiųjų.
14 Juk jis žino, kokie mes padarai, –
atsimena, kad mes esame dulkės.
15 Žmogaus dienos panašios į žolę, –
jis žydi tartum laukų gėlė.
16 Juk vos paliečia ją vėjas, ir jos nebėra, –
žymės nepalikdama ji išnyksta.
17 Betgi VIEŠPATIES gerumas
per amžių amžius tiems,
kurie pagarbiai jo bijo,
ir jo teisumas vaikų vaikams,

(II). Dievo gailestingumas yra didis dėl to, kad jis žino žmogaus trapumą (III); užtat psalmininkas kviečia dangaus angelus ir visą kūriniją dėtis prie jo dėkingos šlovės giesmės (IV).

103, 5: ... *jaunas ir stiprus lyg erelis*: pažodžiui *tavo jaunystė yra atnaujinama tartum erelio.* Dėl savo ilgos gyvenimo trukmės – ne sykį visą šimtmetį – erelis buvo amžinos jaunystės ir jėgos įvaizdis. Žr. Iz 40, 31.

18 tiems, kurie laikosi jo Sandoros
ir ištikimai atsimena vykdyti jo įsakymus.

IV 19 VIEŠPATS padėjo savo sostą danguose,
ir jo karališka galybė visa valdo.
20 Šlovinkite VIEŠPATĮ, visi jo angelai, –
galingieji, vykdantys jo įsakymą,
paklusnūs jo tartam žodžiui.
21 Šlovinkite VIEŠPATĮ, visos jo galybės, –
jo tarnai, vykdantys jo valią.
22 Šlovinkite VIEŠPATĮ, visi jo darbai,
visose jo viešpatijos vietose.
Šlovink VIEŠPATĮ, mano siela!

104 Šlovės* himnas Kūrėjui

I 1* Šlovink VIEŠPATĮ, mano siela!
VIEŠPATIE, mano Dieve, esi be galo didis!
Apsisiautęs garbe ir didybe,
2 apsigaubęs šviesa* lyg drabužiu.
Tu ištempei dangų tarsi palapinės dangą,
3 padėjai savo buveinės sijas viršum vandenų.*
Iš debesų darai sau vežimą,
keliauji ant audros sparnų.
4* Vėjus imi savo pasiuntiniais,
žaibų liepsnas – savo tarnais.

104, 1–35: Iškilus himnas, šlovinantis Dievo išmintį ir jo kūrinijos didybę. Stebėdamasis nuostabiais Kūrėjo darbais Visatoje, psalmininkas gyvomis spalvomis nupiešia dangaus skliauto stebuklus (I); sausumą ir jūrą (II), upes ir laukus, teikiančius vandenį ir maistą žmogui, gyvuliui ir paukščiui (III), saulę ir mėnulį su diena ir naktimi (IV), jūros gyvūnų įvairovę (V). Išpažindamas, kad Viešpats valdo ir palaiko visus kūrinius (VI), psalmininkas skelbia jo visagalybę ir šventumą (VII).

104, 2: ... *apsigaubęs šviesa*: šviesa buvo sukurta pirmąją Kūrimo dieną. Apskritai kalbant, psalmininkas seka Kūrimo seka, duota Pr 1.

104, 3: ... *savo buveinės sijas viršum vandenų*: dangiškoji Dievo buveinė yra aukštybėse – trečiajame danguje – virš dangaus skliauto Viršutinių vandenų. Žr. Pr 1, 6–7; Ps 29, 9–10.

104–4: Ši eilutė yra cituojama Žyd 1, 7, kalbant apie Kristaus pranašumą angelų atžvilgiu. Jeigu Dievas naudoja vėją ir žaibą kaip savo pasiuntinius ir tarnus, tuomet tarnaujančios danguje dvasios, Dievo naudojamos pasiuntiniais, turi būti neapsakomai žemesnės už amžinąjį Dievo Sūnų. Graikų kalboje šis argumentas labiau patraukia dėmesį nes žodis *pneuma* reiškia ir *vėją*, ir *dvasią*, o žodis *angelos* reiškia ir *pasiuntinį*, ir *angelą*.

II 5* Tu įkūrei žemę tvirtai ant jos pamatų,
ir ji ten stovės amžinai.
6* Vandenynu tarsi drabužiu ją apklojai;
vandenys tįsojo viršum kalnų.
7 Kai tu vandenims pagrūmojai, jie bėgo,
traukėsi, pasigirdus tavo griausmo balsui, –
8 kalnams iškylant, slėniams įdumbant, –
į vietą, kurią tu jiems skyrei.
9 Tu nubrėžei ribą, kurią peržengti uždraudei,
kad žemės vėl neapsemtų.

III 10 Tu liepi šaltiniams sruventi slėniuose,
upėms tekėt tarp kalvų.
11 Jie duoda vandens miško žvėrims;
laukiniai asilai ten malšina savo troškulį.
12 Pakrantėse padangių paukščiai lizdus kraunasi
ir čiulba ant medžių šakų.
13* Tu laistai kalnus iš savo aukštos buveinės;
žemė kupina tavo palaimos.
14 Tu želdai žolę galvijams
ir augalus žmonių reikalams,
kad augintų maisto iš žemės –
15 ir vyno, kuris linksmina žmogaus širdį,
ir alyvmedžių aliejaus, nuo kurio švyti veidai,
ir duonos, kuri stiprina gyvastį.
16 Gausiai laistomi yra VIEŠPATIES medžiai –
Libano kedrai, jo paties pasodinti.
17 Paukščiai juose sukasi gūžtas;
gandras medyje kraunasi lizdą.
18 Aukštieji kalnai yra laukinėms ožkoms;
uolos – slėptuvė olų barsukams.*

IV 19 Tu padarei mėnulį mėnesiams žymėti;
saulė žino, kada nusileisti.

104, 5: Senovėje žmonės laikė žemę didžiuliu pastatu, stovinčiu ant tvirtų pamatų.
104, 6–9: Pasak Pr 1, 9–10, kadaise visa žemė buvusi vandens apsemta. Iškeldamas vieną žemės dalį, Dievas padarė sausumą.
104, 13: Dievas vaizduojamas kaip siunčiantis žemei lietų iš Viršutinių vandenų saugyklos, minimos 3 eilutėje. Žr. Pr 7, 11 ; Job 38, 22; Sir 43, 14.
104,18: ... *uolų barsukams*: mažas, panašus į kiškį, kanopinis žinduolis (hyrax syriacus). Žr. Kun 11, 5; Įst 14, 7; Pat 30, 26.

20 Tu siunti tamsą, ir ateina naktis; –
tuomet sujunda visi miško gyvūnai.
21 Liūtukai riaumoja grobio,
ieškodami sau maisto iš Dievo.
22 Saulei užtekėjus, jie pasitraukia
miegoti savo lindynėse.
23 Žmogus eina prie savo darbo
ir triūsia iki vakaro.

V 24 VIEŠPATIE, kokie įvairūs tavo kūriniai!
Kaip išmintingai juos visus sukūrei!
Tavo kūrinių pilna žemė.
25 Štai jūra, tokia bekraštė ir plati,
ten knibždėlynas be skaičiaus –
maži ir dideli gyvūnai.
26 Čia plaukioja laivai*
ir žaidžia Leviatanas,* kurį tu sukūrei.

VI 27 Visi* jie laukia iš tavęs,
kad duotum jiems peno, kada reikia.
28 Kai tu jiems duodi, jie surenka {derlių},
kai ištiesi ranką, jie sotūs gėrybių.
29 Tau veidą paslėpus, jie nerimsta,
o alsavimą iš jų atėmus, jie miršta –
sugrįžta atgal į dulkes.
30 Tau atsiuntus savo dvasią,* jie atgyja, –
tu atnaujini žemės veidą.

VII 31 Tebūna amžina VIEŠPATIES garbė,
tesidžiaugia Dievas savo kūriniais!*
32 Jis pažvelgia į žemę, ji dreba;
jis paliečia kalnus, jie smilksta.

104, 26: ... *laivai* ... *Leviatanas*: kai kurie vertimai taiso hebrajiškąjį tekstą ir verčia *jūros slibinai*, norėdami išlaikyti paralelizmą su Leviatanu. Pastarasis buvo mitologinė pabaisa, įasmeninanti pradinį chaosą. Žr. Ps 74, 14; Iz 27, 1. Betgi Job 40, 25 tekste Leviatanas reiškia krokodilą.

104, 27: *Visi*: visi kūriniai, įskaitant ir žmogų, minimi 10–26 eilutėse.

104, 30: ... *savo dvasią: alsavimas*, arba Dievo dvasia, yra kūrybiška Dievo galybė, visos gyvasties šaltinis gamtoje. Žr. Pr 1, 2; 2, 7. Ir Šventoji Dievo Dvasia yra viso antgamtinio gyvenimo šaltinis. Užtat krikščionių bendrijos šią eilutę sieja su Trečiuoju Švč. Trejybės Asmeniu.

104, 31: ... *tesidžiaugia Dievas savo kūriniais*: žr. Pr 1, 31. Dievas matė, kad visa, ką buvo padaręs, buvo gera.

33 Giedosiu VIEŠPAČIUI, kolei gyvensiu, –
per visą gyvenimą šlovinsiu giesme savo Dievą.
34 Tepatinka jam mano malda,
nes aš džiūgauju VIEŠPATYJE.
35 Teišnyksta nusidėjėliai žemėje,
tenebūna daugiau nedorėlių.
Garbink VIEŠPATĮ, mano siela!
{Šlovinkite VIEŠPATĮ!}*

105 Dievas* ištikimas savo pažadams

I 1* Dėkokite VIEŠPAČIUI, šaukitės jo vardo,
skelbkite jo darbus tautoms.
2 Giedokite jam, šlovinkite jį giesmėmis;
kalbėkite apie visus jo nuostabius darbus.
3 Didžiuokitės jo šventuoju vardu, –
tedžiūgauja VIEŠPATIES ieškančiųjų širdis!
4 Pagalbos ieškoti eikite pas VIEŠPATĮ,
visad ieškokite jo Artumo.
5 Atsiminkite jo padarytus nuostabius darbus,
jo stebuklus ir nuosprendžius jūs,
6 Abraomo palikuonys, jo tarnai,
Jokūbo vaikai, jo išrinktieji!
7 Jis, VIEŠPATS, yra mūsų Dievas;
visoje žemėje vykdomi jo įsakymai.

II 8 Amžiais jis laikosi savo sandoros,
tūkstančiui kartų duoto pažado, –
9 sandoros, sudarytos su Abraomu,
priesaikos žodžio Izaokui,
10 kurį jis patvirtino Jokūbui kaip įstatą,
Izraeliui kaip amžiną sandorą.
11 „Tau aš duosiu, – jis tarė, – Kanaano kraštą,
kaip tau skirtą paveldą.“

III 12 Kad ir mažai jų tebuvo,
tik sauja ateivių tame krašte, –

104, 35: *{Šlovinkite* VIEŠPATĮ*!}*: ši eilutė priklauso tolesnei psalmei.

105, 1–45: Himnas pašlovinti Dievo gerumui, kuriuo švyti Izraelio istorija. Žr. Ps 78; 106; 136. Po įžanginės maldos (I) psalmininkas atpasakoja Viešpaties pažadą protėviams (II), jų klajones Kanaano krašte (III), Juozapo istoriją (IV), izraeliečių istoriją Egipte (V–VI), Egipto rykštes (VII), kelionę per dykumą (VIII) ir Pažado žemės užėmimą (IX).

13 klajojanti iš tautos į tautą,
iš karalystės į karalystę, –
14 jų engti niekam jis neleido,
karalius už juos barė:*
15 „Nelieskite mano pateptųjų,*
neskriauskite mano pranašų!“*

IV 16 Kai užleido badą anai žemei
ir atėmė iš jų visus maisto išteklius,*
17 anksčiau jis buvo nusiuntęs vyrą – Juozapą,
parduotą kaip vergą.
18 Jo kojos buvo supančiotos,
ant kaklo užkarta grandinė,
19 kol atsitiko, ką jis buvo pranašavęs,
ir VIEŠPATIES žodis jį bandė.
20 Karalius liepė jį paleisti;
tautų valdovas jį išlaisvino.
21 Jis padarė jį savo namų viešpačiu
ir visų turtų valdytoju,
22 kad lavintų jo pareigūnus būti kaip jis
ir mokytų didžiūnus išminties.

V 23 Tada Izraelis atėjo į Egiptą,
Jokūbas apsigyveno kaip ateivis Hamo žemėje.*
24 VIEŠPATS padarė savo tautą labai gausią,
stipresnę už jos priešus,

VI 25 kurių širdį jis taip pakeitė,
kad jie ėmė nekęsti jo tautos
ir elgtis klastingai su jo tarnais.
26 VIEŠPATS tad pasiuntė savo tarną Mozę;
Aaroną, kurį buvo išsirinkęs.
27 Jiedu padarė jiems VIEŠPATIES ženklų
ir stebuklų Hamo žemėje.*

105, 14: ... *karalius* ... *barė*: faraoną, Geraros Abimelechą. Žr. Pr 12, 17; 20, 6–7.

105, 15: ... *mano pateptųjų*... *pranašų*: tikėjimo protėviai – Abraomas, Izaokas ir Jokūbas – buvo tam tikra prasme *pateptieji*, t. y. pašvęsti Dievui, ir gavo iš Dievo apreiškimus.

105, 16: ... *maisto išteklius*: pažodžiui *sulaužė kiekvieną duonos ramstį*.

105, 23. 27: ... *Hamo žemėje*: Egipto vardo sinonimas. Žr. Pr 10, 6, kur *Mizrajim* yra hebrajiškas Egipto vardas.

VII 28* Jis užleido tamsą – aptemo žemė,
bet egiptiečiai priešinosi jo žodžiams.
29 Jis pavertė jų vandenis krauju,
ir nutroško jų žuvys.
30 Jų žemėje knibždėjo varlių,
užplūdo net egiptiečių karaliaus kambarius.
31 Jis tarė, ir apniko musių spiečiai
ir aibės uodų visą jų žemę.
32 Jis davė jiems krušą vietoj lietaus,
plieskė žaibais jų žemę.
33 Jis sunaikino jų vynmedžius bei figas
ir išvartė jų žemės medžius.
34 Jis tarė – užplūdo begalė
skėrių ir žiogų.
35 Visus augalus jie surijo jų žemėje
ir suėdė jų laukų derlių.
36 Jis sunaikino visus pirmagimius jų žemėje, –
visas jų jaunystės pirmienas.
37 Tada jis išvedė izraeliečius,
nešinus sidabru ir auksu, –
dvylikoje giminių nebuvo silpnuolio.
38 Egiptiečiai džiūgavo, jiems išeinant,
nes izraeliečiai jiems buvo įsipykę.

VIII 39 Jis supūtė debesį kaip dangą,
ugnimi švietė naktį.
40 Jiems prašant, jis siuntė putpelių
ir dangaus duona juos sočiai maitino.
41 Jis atvėrė uolą, ir ištryško vanduo, –
lyg upė tekėjo per dykumą.
42 Nes jis atsiminė savo šventąjį pažadą
ir savo tarną Abraomą.
43 Taip jis vedė besidžiaugiančią savo tautą,
giedančius džiugią giesmę savo išrinktuosius.

IX 44 Jis davė jiems kitų tautų žemes,
ir jie paveldėjo žmonių triūso vaisius,
45 kad paklustų jo įstatams
ir laikytųsi jo įsakymų!
Šlovinkite VIEŠPATĮ!

105, 28–38: Čia, kaip ir Ps 78, 43–51, Egipto rykštės atpasakojamos su poetine laisve. Užtat jų seka skiriasi nuo Iš 7, 14 – 12, 30 skaitinio sekos.

106 Dievo gerumas savo tautai

A

1* Šlovinkite VIEŠPATĮ!
Dėkokite VIEŠPAČIUI, nes jis geras,
jo gerumas amžinas.
2 Kas gali apsakyti didžius VIEŠPATIES darbus
ar pajėgti jį pašlovinti?
3 Laimingi, kas elgiasi teisingai,
ir visados daro, kas teisu.
4 Atsimink ir mane, VIEŠPATIE, kai padedi savo tautai,
lankyk ir mane malone, kai juos gelbsti,
5 kad galėčiau patirti tavo išrinktųjų gerovę,
dalytis tavosios tautos džiaugsmu
ir didžiuotis tavo paveldu.

B

I 6 Nusidėjome – mes ir mūsų protėviai, –
esame nusikaltę, nedorai elgėmės.
7 Mūsų protėviai Egipte nepaisė tavo nuostabių darbų,
pamiršo tavo gerumą
ir maištavo prieš Aukščiausiąjį prie Nendrių jūros.
8 Vis dėlto jis gelbėjo juos, kaip tinka jo vardui,
kad parodytų savo didžią jėgą.
9 Pagrūmojo Nendrių jūrai, ir ji išdžiūvo,
pervedė juos per gelmes kaip per dykumą.
10 Taip jis išgelbėjo juos iš tų, kurie jų nekentė,
atpirko juos iš priešo rankos.
11 Jūra paskandino jų priešus, –
neišliko jų nė vieno.

106, 1–47: Šis himnas, kaip ir Ps 105, apžvelgia Izraelio istoriją, bet čia vyraujanti mintis yra išrinktosios tautos maištinga dvasia, nepaisant Dievo gerumo jai. Po įžanginės maldos prašant Dievo gailestingumo sau ir tautai (A) psalmininkas pasakoja apie izraeliečių tikėjimo stoką, parodytą Išėjimo iš Egipto metu (B I), jų didelį geidimą mėsos dykumoje (B II), Koraho, Datano ir Abiramo maištus (B III), auksinio veršio garbinimą prie Sinajaus (B IV), izraeliečių bailumą ir beprotišką riziką pirmąkart susidūrus su kanaaniečiais (B V), izraeliečių pasimetimą prie Peoro (B VI), jų nusikaltimą Mozei (B VII), jų susigiminiavimą vedybomis su pagonimis (B VIII). Išpažindamas, kad žmonių nedorumas privertė Dievą juos pakartotinai bausti nelaimėmis ir pralaimėjimais (C), psalmininkas prašo surinkti ir atkurti išblaškytą tautą (47 eilutė).

12 Tada izraeliečiai įtikėjo, –
jie šlovino VIEŠPATĮ giesme.

II 13 Betgi jie greitai užmiršo, ką jis buvo padaręs,
elgėsi nelaukdami, kol sužinos jo užmojį.
14 Dykumoje juos apėmė godus alkis,
ir tyruose jie pradėjo gundyti Dievą.
15 Jis davė jiems, ko jie reikalavo,
bet siuntė jiems ir alinančią ligą.

III 16 Stovykloje buvo pavydima Mozei
ir Aaronui, šventajam VIEŠPATIES tarnui.
17 Žemė atsivėrė ir prarijo Dataną,
palaidojo Abiramo šalininkus.
18 Ugnis užsiliepsnojo tame būryje;
liepsnos sunaikino nedorėlius.

IV 19 Prie Horebo žmonės pasidirbo veršį
ir garbino nulietą atvaizdą.
20 Jie sukeitė Dievo garbę
su žolę ėdančio jaučio atvaizdu.
21 Jie užmiršo Dievą – savo Gelbėtoją,
padariusį didžių dalykų Egipte.
22 Kokių nuostabių darbų jis padarė Hamo žemėje!
Kokių baisių dalykų prie Nendrių jūros!
23 Jis būtų juos sunaikinęs,
jeigu Mozė – jo išrinktasis – nebūtų užstojęs
ir nukreipęs nuo jų Dievo pykčio.

V 24 Betgi jie paniekino puikųjį kraštą
ir netikėjo jo pažadu.
25 Murmėjo savo palapinėse
ir nenorėjo klausyti VIEŠPATIES balso.
26 Užtat pakėlęs ranką jis prisiekė,
kad leis jiems žūti dykumoje
27 ir išblaškys jų palikuonis tautose,
išsklaidys juos po svetimas šalis.

VI 28 O jie prisidėjo prie Baal-Peoro apeigų
ir valgė mirusiesiems atnašautas aukas.
29 Jie pykino VIEŠPATĮ savo darbais,
todėl juos užpuolė maras.

30 Tada Finehas pakilęs užstojo,
ir maras liovėsi.
31 Tai pripažinta jam kaip teisus darbas
amžinai per kartų kartas.

VII 32 Jie pykino VIEŠPATĮ prie Meribos vandenų,
ir dėl jų Mozė nukentėjo,*
33 nes jie taip apkartino jam dvasią,
kad jis neapgalvotai nukalbėjo.

VIII 34 Jie neišnaikino tautų,
kaip VIEŠPATS buvo jiems įsakęs,
35 bet susimaišė vedybomis su svetimtaučiais
ir mokėsi daryti, kaip šie darė.
36 Dievo tauta tarnavo stabams,
kurie tapo jiems pinklėmis.
37 Savo sūnus ir dukteris
jie aukojo demonams.
38 Liejo nekaltą kraują, –
kraują savo sūnų ir dukterų,
kuriuos aukojo Kanaano stabams, –
ir kraštą išniekino, išliedami kraują.
39 Taip jie teršėsi savo veiksmais
ir ištvirkavo savo darbais.

C

40 VIEŠPATS įniršo ant savo tautos
ir bjaurėjosi savo paveldu.
41 Jis atidavė juos tautoms į rankas, -
juos valdė tie, kurie jų nekentė.
42 Priešai juos engė,
ir jie tapo jiems visiškai pavaldūs.
43 Daugel sykių VIEŠPATS gelbėjo savo tautą,
bet jie ir toliau liko maištingi
ir buvo savo kalčių prislėgti.
44 Betgi VIEŠPATS atsižvelgdavo į jų kančią,
kai išgirsdavo jų šauksmą.
45 Jų labui atsimindavo savo sandorą
ir pasigailėdavo iš savo gerumo, –

106, 32: ... *Mozė nukentėjo*: Mozei nebuvo leista įeiti į Pažado žemę. Žr. Sk 20, 12.

46 gaudavo jiems pasigailėjimo iš tų,
kurie laikė juos nelaisvėje.

47 Gelbėk mus, VIEŠPATIE, mūsų Dieve,
ir surink mus iš visų tautų,
kad dėkotume tavo šventajam vardui
ir didžiuotumės tave šlovindami!
48* Tebūna pašlovintas VIEŠPATS, Izraelio Dievas.
Nuo amžių per amžius!
Tesako visa tauta: „Amen!“

Šlovinkite VIEŠPATĮ!

E. PENKTOJI KNYGA

107 Dievas* – užuovėja nelaimėje

1* „Dėkokite VIEŠPAČIUI, nes jis geras, –
jo ištikima meilė amžina.“
2 Taip tesako VIEŠPATIES atpirktieji – tie,
kuriuos jis atpirko iš vargo,
3 surinko iš svetimų šalių –
iš Rytų ir Vakarų, iš Šiaurės ir Pietų.

A

I 4 Vieni klajojo dykumoje, tyruose, –
miesto, kuriame galėtų įsikurti, nerado.
5 Alkani ir ištroškę,
tik gyvastį nešiojo.
6 Tada jie, kęsdami vargą,
šaukėsi VIEŠPATIES,
ir jis išgelbėjo juos iš jų bėdų.

106, 48: Šis pagarbinimas – doksologija – Ketvirtosios Psalmyno knygos užsklandoje yra vėlesnis priedas.

107, 1–43: Be įžangos (žr. 1–3 eilutę), kurioje žmonės dėkoja Dievui už parvedimą iš tremties, ši psalmė turi dvi dalis. Pirmoje dalyje (žr. 4–32 eilutę), kurios kiekvienas posmas turi tą patį priegiesmį, Dievas yra šlovinamas kaip tas, kuris padeda ir gelbsti dykumos klajoklius (I), belaisvius (II), ligonius (III), audros varginamus jūreivius (IV). Antroje dalyje (žr. 33–43 eilutę) mąstoma apie apvaizdų Dievą, paverčiantį dykumą derlingais laukais (žr. 33–35 eilutę), kuriuose beturčiai randa gerovę (žr. 36–38 eilutę), ir kaip rūpinasi beturčiais (žr. 39–41 eilutę). Visa ateina iš apvaizdaus Dievo rankos (žr. 42–43 eilutę).

107, 1: Norminis šventyklos liturgijos kvietimas maldai. Žr. 1 Kr 16, 34; Ps 118, 1; 136, 1; Jer 33, 11; Dan 3, 89; 1 Mak 4, 24.

7 Vedė juos tiesiu keliu,
kol jie pasiekė gyvenamą miestą.
8 Tedėkoja VIEŠPAČIUI už jo gerumą,
už jo nuostabius darbus žmonijai,
9 nes jis patenkino trokštančius
ir alkstantiems davė gėrybių.

II 10 Kiti sėdėjo niūrioje tamsoje,
belaisviai vargani, surakinti grandinėm,
11 nes buvo maištavę prieš VIEŠPATIES žodžius
ir paniekinę Aukščiausiojo užmojį.
12 Jų širdį sutramdė kančia, –
jie sukniubo, ir nebuvo kas padėtų.
13 Tada jie, būdami varge, šaukėsi VIEŠPATIES,
ir jis išgelbėjo juos iš jų nelaimės.
14 Išvedė juos iš niūriosios tamsos
ir sutraukė jų pančius.
15 Tedėkoja VIEŠPAČIUI už jo ištikimą meilę,
už nuostabius darbus žmonijai,
16 nes jis pralaužia varinius vartus
ir sunaikina jų geležines velkes.

III 17 Vieni buvo pasiligoję dėl savo nuodėmingo kelio
ir už savo kaltes turėjo kentėti.
18 Į maistą jie negalėjo net pažiūrėti, –
jie buvo arti mirties vartų.
19 Tada jie, būdami varge, šaukėsi VIEŠPATIES.
ir jis išgelbėjo juos iš bėdos.
20 Siuntė savo žodį jiems išgydyti
ir išgelbėti nuo žūties.
21 Tedėkoja VIEŠPAČIUI už jo ištikimą meilę,
už jo nuostabius darbus žmonijai.
22 Teatnašauja padėkos aukas
ir teskelbia jo darbus džiugesio giesmėmis.

IV 23 Kiti plaukė laivais į jūrą,
uždarbiavo didžiuose vandenyse.
24 Jie matė VIEŠPATIES darbus –
jo nuostabius veiksmus gelmėse.
25 Jam paliepus, įsišėlo audros
ir pašiaušė aukštas jūros bangas.

26 Jie kilo aukštyn lig dangaus, nėrė žemyn į gelmes, –
širdis jiems stiro iš baimės.
27 Tarsi girti jie svyravo ir svirduliavo –
suglumę nebežinojo, ką daryti.
28 Tada jie, būdami pavojuje, šaukėsi VIEŠPATIES,
ir jis išgelbėjo juos iš nelaimės.
29 Šėlstančią audrą jis nuramino,
ir jūros bangos buvo nutildytos.
30 Jie džiaugėsi nurimusia jūra,
ir jis nuvedė juos į jų prekybos uostą.
31 Tedėkoja VIEŠPAČIUI už jo ištikimą meilę,
už nuostabius darbus žmonijai.
32 Teaukština jį tautos sueigoje,
tešlovina jį seniūnų taryboje.

B

33 Jis pavertė upes dykuma,
vandens šaltinius – išdžiūvusia žeme,
34 vešlų kraštą – druskingais pelkynais
už jo gyventojų nedorumą.
35 Jis pavertė dykumą vandens tvenkiniais,
išdžiūvusią žemę – srūvančiais šaltiniais.
36* Alkanus žmones ten apgyvendino,
ir jie pasistatė sau miestą.
37 Jie sėjo laukus, veisė vynuogynus
ir nuėmė gausų derlių.
38 Jo laiminami jie labai dauginosi;
jų galvijų bandoms jis neleido sumažėti.

39 Jie sumenko ir buvo pažeminti
per priespaudą, skurdą ir kančią.
40 Betgi tas, kuris lieja panieką ant didžiūnų
ir varo juos klajoti po negyvą dykynę,
41 išgelbėjo beturčius iš skurdo
ir jų šeimas pagausino lyg kaimenes.

42 Dorieji tai mato ir džiaugiasi;
visų nedorėlių burna užsičiaupia.

107, 36–41: Nors atrodo, kad šie žodžiai siejasi apskritai su Dievo Apvaizda, psalmininkas turbūt turėjo mintyje Pažado žemės užkariavimą ir izraeliečių įsikūrimą (žr. 36–39 eilutę), nuožmius asirų ir babiloniečių invazijų laikotarpius (žr. 39 eilutę), paskutinio Judo karaliaus pažeminimą bei tremtį (žr. 40 eilutę) ir Siono atstatymą po tremties (žr. 41 eilutę).

43 Išmintingas žmogus pastebės šiuos dalykus, –
jis mąstys apie VIEŠPATIES
ištikimą meilę.

108 Prašant pergalės

1 *Giesmė. Dovydo psalmė.*

2* Mano širdis ištikima, Dieve,
mano širdis ištikima!
Giedosiu ir tave šlovinsiu giesme!
Pabusk, mano širdie!
3 Pabuskite, arfa ir lyra!
Pažadinsiu aušrą.
4 Dėkosiu tau, VIEŠPATIE, tautose,
giedosiu tau šlovės giesmes visur.
5 Juk tavo gerumas aukštesnis už dangų
ir tavo ištikimybė debesis siekia.

6 Apreikšk savo didybę aukštai danguje,
tesužimba tavo garbė visoje žemėje!
7 Savo dešine išgelbėk, išklausyk mane,
kad tie, kuriuos myli, būtų išlaisvinti.

8 Dievas kalbėjo savo šventovėje:
„Džiūgaudamas padalysiu Šechemą
ir atmatuosiu Sukotų slėnį.
9 Mano yra Gileadas ir mano yra Manasas;
Efraimas yra mano galvos šalmas,
Judas mano skeptras.
10 Moabas bus mano praustuvė,
Edomui mesiu savo apavą,
Filistija girdės mano pergalės šauksmą.“

11 Kas įves mane į tą įtvirtintą miestą?
Kas ves mane į Edomą?
12 Argi, Dieve, iš tikrųjų esi mane atmetęs?
Tu, Dieve, nebežygiuoji su mūsų kariuomene.
13 Išgelbėk tu mus nuo priešo,
nes žmogus padėti nieko negali.
14 Su Dievu būsime narsuoliai;
jis nugalės mūsų engėjus.

108, 2–14: Ši psalmė yra kitų dviejų psalmių rinkinys: 2–6 eilutė yra tokios pat kaip Ps 57, 8–12; 7–14 eilutė kaip Ps 60, 7–14.

109 Žmogaus* skundas varge

1 *Chorvedžiui.*
Dovydo psalmė.

I O Dieve, kurį šlovinu, netylėk!
2 Mane užpuolė nedorėliai, –
meluodami jie mane persekioja.
3 Neapykantos žodžiais mane apniko
ir be priežasties mane puola.
4 Nors juos myliu, jie mane kaltina
net kai už juos meldžiuosi.
5 Taip jie piktu už gera man atlygina,
neapykanta – už mano meilę.

II 6 Parink nedorą teisėją jam teisti,
testoja kaltintojas* jo dešinėje.
7 Tebūna teisme jis pasmerktas;
net jo malda tebūna laikoma nuodėme.
8 Trumpas tebūna jo gyvenimas,
kitas teužima jo vietą.
9 Jo vaikai telieka našlaičiai,
o jo žmona tenašlauja.
10 Tegul jo vaikai klajoja ir elgetauja;
iš pašiūrių, kur gyvena, tebūna išvaryti.
11 Tepasiglemžia skolintojas jo nuosavybę,
jo triūso vaisius teišgrobsto svetimieji.
12 Teneparodo nė vienas jam gerumo
nei užuojautos jo našlaičiams.

109, 1–31: Pirma ir trečia dalys – tai maldos žmogaus, kuris yra daugelio priešų keikiamas ir šmeižiamas (žr. 1–5. 20–31 eilutę). Vidurinė dalis yra stiprių prakeikimų papliūpa, skirta vienam asmeniui (žr. 6–19). Ar šios dalies prakeikimai buvo tarti paties psalmininko vienam iš jo priešų, ar jo priešų psalmininkui, yra ginčijamas klausimas. Šiame vertime prakeikimų srautas siejamas su psalmininku, nes hebrajiškajame tekste nėra nuorodos, kad paties autoriaus žodžiai baigiasi 5 eilute. Psalmininkas nenurodo, kad jis ima cituoti priešų žodžius 6 eilutėje. Nors prakeikimų kalba ir yra ypač stipri, patys prakeikimai nesiskiria savo kalba nuo kitų psalmių su prakeikimais. Tokia kalba atspindi psalmininko mąstymo būdą, kad jo priešai yra Viešpaties priešai. Užtat psalmininkas turi ne tik teisę, bet ir pareigą melstis už jų nugalėjimą ir mirtį. Žr., pavyzdžiui, Ps 35, 4–6; 58, 6–9; 69, 22–28.

109, 6: ... *kaltintojas*: hebrajiškasis žodis yra *satan* – šėtonas. Žr. Zch 3, 1, kur Šėtonas stovi Vyriausiojo kunigo dešinėje, kad jį apkaltintų Viešpačiui. Čia turima omenyje kaltintojas žmogus.

13 Težūva visi jo palikuonys, –
su antra karta teišnyksta jo vardas.
14 Teatsimena VIEŠPATS jo protėvių kaltę,
jo motinos nuodėmė telieka nepanaikinta.
15 Temato tai VIEŠPATS nuolatos,
kol jo atminimas užges žemėje.
16 Juk tas žmogus niekad nenori daryti gera,
tik kamuoja vargšą ir beturtį –
net užmušt kėsinasi prislėgtą bejėgį žmogų.
17 Prakeikti jis mėgo – tebūna jis pats prakeiktas!
Palaimos linkėti nemėgo – niekas jo tenelaimina!
18 Prakeikimu apsivilko kaip apsiaustu, –
tepersisunkia prakeikimas į jo kūną lyg vanduo,
į jo kaulus tartum aliejus.
19 Tebūna kaip drabužis, kuriuo jis apsidengia,
lyg kasdien jo nešiojama juosta!

III 20 Taip teatmoka VIEŠPATS mano kaltintojams –
tiems, kurie pikta man linki.
21 Bet tu, DIEVE, mano Viešpatie,
padėk man, kaip esi pažadėjęs,
išgelbėk mane dėl savo gerumo.
22 Juk vargšas esu ir beturtis,
raitausi iš širdgėlos.
23 Nykstu lyg šešėlis vakare;
esu lyg vėjo nešamas skėris.*
24 Keliai man linksta nuo pasninko;
mano kūnas nusikamavęs.
25 Esu tapęs savo kaltintojams pasityčiojimu; –
mane pamatę, jie kraipo galvas.
26 Padėk man, VIEŠPATIE, mano Dieve!
Dėl savo ištikimos meilės, gelbėk mane!
27 Tegu jie sužino, kad tai tavo ranka,
kad tu, VIEŠPATIE, tai* padarei.
28 Tegu jie sau keikia,* bet tu laimink.
Tegul dega iš gėdos mano užpuolėjai,
bet tesidžiaugia tavo tarnas.

109, 23: ... *vėjo nešamas skėris*: stiprus vėjas kartais nutraukia skėrių rykštę, nupūsdamas juos į jūrą. Žr. Iš 10, 19; Jl 2, 20.
109, 27: ... *tai*: ir kančia, ir išgelbėjimas iš Viešpaties.
109, 28: ... *tegu jie sau keikia*: šie žodžiai rodo, kad prakeikimų papliūpa (žr. 6–19 eilutę) gali būti taikoma psalmininko priešams.

29 Teapsivelka gėda mano kaltintojai,
teapsidengia sarmata lyg skraiste!
30 Visu balsu labai dėkosiu VIEŠPAČIUI,
šlovinsiu jį giesme žmonių spūstyje,
31 nes jis stovi beturčio dešinėje,
kad išgelbėtų nuo trokštančių pasmerkti jį mirčiai.

110 Mesijų* – Karalius ir Kunigas

1 *Dovydo psalmė.*

I VIEŠPATIES žodis mano viešpačiui:*
„Sėskis mano dešinėje,*
kol padėsiu tavo priešus tau po kojomis.“*

2 VIEŠPATS išplės tavo galybės skeptrą iš Siono:
„Valdyk tave supančius priešus!“
3 Tu buvai karališkai orus nuo savo gimimo dienos,
šventoji garbė lydėjo nuo įsčių,
nuo tavo jaunystės aušros.

II 4 VIEŠPATS yra prisiekęs, ir jis nesigaili:
„Tu esi kunigas amžinai, kaip Melchizedekas.“

III 5 VIEŠPATS yra prie tavo dešinės, –
karalius jis sutriuškins savo įniršio dieną.
6 Jis įvykdys teismą tautų
ir nuklos mūšio lauką lavonais, –
visoje žemėje nugalės karalius.

110, 1–7: Viena svarbiausių mesijinių psalmių. Sekdama mūsų Viešpaties ir Apaštalų mokymu, Katalikų Bendrija visą laiką vieningai siejo šią psalmę su Kristumi. Bet kai kurios hebrajiškojo teksto eilutės yra neaiškios ir jų aiškinimas sunkus (plg. 3 eilutės vertimus).

110, 1: *VIEŠPATIES žodis mano viešpačiui:* VIEŠPATS, t. y. Jahvė, Sandoros Dievas. ... *mano viešpačiui*: hebrajiško mandagumo posakis, reiškiantis *tau*, pavaldinio vartojamas kreipiantis į valdovą ar vyresnįjį. Žr. 1 Sam 25, 25–31; 2 Sam 1, 10. Jėzus šią eilutę citavo Rašto žinovams. Žr. Mt 22, 41–45 ir kitus Sinoptikus. Anot Jėzaus, Dovydas buvo visų laikomas autoriumi šios psalmės, kuri buvo visų pripažinta kaip nuoroda į Mesiją. Bet psalmininkas čia kreipiasi į Mesiją kaip už save viršesnį, todėl Mesijas turi būti viršesnis už Dovydą ir ne tik jo *sūnus* ar palikuonis. ... *mano dešinėje*: garbės vieta prie karaliaus sosto. Žr. 1 Kar 2, 19. ... *tau po kojomis*: senovėje nugalėti priešai turėjo pajusti pergalingojo valdovo kojas ant savo sukniubusių kūnų kaip pasidavimo ženklą.

110, 4: ... *kaip Melchizedekas*: tuo pačiu būdu kaip Melchizedekas. Trimis svarbiais panašumo bruožais tarp Melchizedeko ir Kristaus išsipildė ši pranašystė: abu buvo karaliai ir kunigai, abu aukojo duoną ir

7* Savo žygyje iš upelio gers
ir pasistiprinęs bus pergalingas.

111 Išminties* pradžia

1* Šlovinkite VIEŠPATĮ!
{'a} Dėkosiu VIEŠPAČIUI visa širdimi
{b} dorųjų taryboje ir sueigoje.*

{g} 2 Kokie nuostabūs VIEŠPATIES darbai!
{d} Visi, kurie jais žavisi, nori juos suprasti.

{h} 3 Visa, ką jis daro, pilna jo garbės ir didybės;
{v} jo teisumas amžinas.

{z} 4 VIEŠPATS neleidžia mums užmiršti savo nuostabių darbų, –
{ḥ} jis švelnus ir gailestingas.

{t} 5 Parūpina maisto* tiems, kas jo pagarbiai bijo;
{j} niekad jis neužmiršta savo Sandoros.

{k} 6 Savo tautai apreiškė savo galybės darbus,
{l} atiduodamas jiems tautų paveldą.

{m} 7 Jo rankų darbas tiesa ir teisingumas,
{n} tvirti jo įsakai.

{s} 8 Patikimi amžių amžiais,
{'a} duoti tiesa ir teisumu.

{p} 9 Savo tautai siuntė atpirkimą,
{ẓ} sudarė su jais amžiną Sandorą.
{q} Šventas ir šiurpulingas jo vardas!

vyną Dievui, abu turi kunigystę tiesiog iš Dievo, o ne iš Aarono, nes jiedu nepriklausė Levio giminei. Žr. Pr 14, 18; Žyd 7.

110, 7: Šios eilutės kalba yra perkeltinė. Anot kai kurių aiškintojų, mesijinis Karalius lenksis gerti dieviškosios pagalbos vandens ir žengs su nauja pergale. Žr. Iz 8, 6; Jer 2, 13. 17–18.

111, 1–10: Abėcėlinė psalmė – himnas, šlovinantis Dievo įsakus ir jo gailestingus darbus Izraeliui. Kiekviena psalmės eilutė prasideda tolesne abėcėlės raide. Kaip įprasta tokioms psalmėms, šios psalmės turinys padrikas.

111, 1: ... *dorųjų taryboje ir sueigoje*: Šventykloje. Žr. Ps 149, 1.

111, 5: *parūpina maisto*: mana dykumoje. Žr. Jn 6, 31–33. 49–51.

{r} 10 Pagarbi VIEŠPATIES baimė* – išminties pradžia;
{š} gerai tai supranta, kurie ją gyvena.
{ṭ} Jo šlovė yra amžina.

112 Doro žmogaus palaima

1 Šlovinkite VIEŠPATĮ!

{'a} Laimingas, kas VIEŠPATIES pagarbiai bijo,
{b} kas nuoširdžiai vykdo jo įsakymus.

{g} 2 Jo palikuonys bus galingi,
{d} palaiminta dorųjų karta.

{h} 3 Jo namuose bus gerovė ir turtai,
{v} amžinai tvers jo teisumas.*

{z} 4* Jis yra lyg šviesa, šviečianti tamsoje doriesiems,
{ḥ} visados švelnus,
gailestingas ir teisus.

{ṭ} 5 Gera žmogui, kuris yra dosnus ir skolina,
{j} sąžiningai tvarko savo reikalus.

{k} 6 Visad jis bus tvirtas;
{l} žmonės teisaus žmogaus niekad nepamirš.

{m} 7 Blogos žinios gauti jis nebijos, –
{n} jo širdis tvirta, pasitikinti VIEŠPAČIU.

{s} 8 Patvari jo širdis, – jis nesibaimina;
{'a} ilgainiui jo priešai bus nugalėti

{p} 9 Dosniai jis duoda beturčiams,
{ẓ} niekad neišsenka jo dosnumas.
{q} Jis bus didis ir gerbiamas.*

111, 10: *Pagarbi VIEŠPATIES baimė*: pagarba Dievui ir jo garbinimas. Hebrajiškas religijos aptarimas.

112, 1–10: Abėcėlinė, didaktinio pobūdžio psalmė, girianti dievobaimingo žmogaus dorybes. Stiliumi ir sandara ši psalmė yra panaši į Ps 111. Turbūt abi buvo sukurtos to paties autoriaus.

112, 3: ... *amžinai tvers jo teisumas*: hebrajiškasis žodis, ženklinantis *teisumą*, yra *zedaqah*. Vėlesniais amžiais šis žodis ženklino ir *dosnumą*, t. y. išmaldos davimą. Žr. Sir 3, 30; 7, 10; Mt 6, 1.

112, 4: Kai kurie senieji ir šiuolaikiniai vertimai sieja šią eilutę su Dievu. Žr. Ps 111, 4b.

112, 9: *Jis bus didis ir gerbiamas*: pažodžiui *jo ragas bus išaukštintas garbėje*. Ragas reiškė galybę, orumą ir įtakingumą. Žr. Ps 18, 3.

{r} 10 Nedoras žmogus tai mato ir erzinasi,
{š} dantį galanda ir netenka drąsos.
{t} Nedorėlių norai niekais nueina.

113 „Šlovinsiu* VIEŠPATĮ, nes jisai geras“

I 1 Šlovinkite VIEŠPATĮ!

Šlovinkite, VIEŠPATIES tarnai,*
šlovinkite VIEŠPATIES vardą.
2 Tebūna jo vardas šlovinamas
ir dabar, ir per amžius.
3 Nuo pat saulėtekio iki pat saulėlydžio*
VIEŠPATIES vardas turi būti šlovinamas.

II 4 Virš visų tautų išaukštintas VIEŠPATS;
jo garbė aukštesnė už dangų.
5 Kas yra kaip VIEŠPATS, mūsų Dievas,
kuris sėdi aukštybėse,
6 bet lenkiasi pamatyti,
kas žemai – danguje ir žemėje?

III 7 Jis pakelia silpną žmogų iš dulkių,
ištraukia elgetą iš šiukšlyno,
8 kad pasodintų su kilmingaisiais –
su savo tautos didžiūnais.
9 Suteikia namus bevaikei moteriai,*
padaro ją laimingą vaikų motiną.
Šlovinkite VIEŠPATĮ!

114 Išėjimas* iš Egipto

1 Kai Izraelis išėjo iš Egipto,
Jokūbo palikuonys – iš tautos,
šnekančios svetima kalba,

113, 1–9: Prašymo himnas, kad Dievas būtų garbinamas visad ir visur (I), nes jis yra Visatos Viešpats (II) ir lenkiasi pakelti silpną žmogų ir bevaisę moterį (III).

113, 1: ... *VIEŠPATIES tarnai*: pamaldūs maldų dalyviai; ypač levitai. Žr. Ps 134, 1; 135, 1; Dan 3, 85.

113, 3: *Nuo pat saulėtekio iki pat saulėlydžio*: arba laiko atžvilgiu *nuo ryto iki vakaro*, arba erdvės – *nuo rytų iki vakarų*.

113, 9: ... *bevaikei moteriai*: kadangi izraeliečiai gausią šeimą laikė Dievo palaiminimu, bevaikė moteris buvo laikoma nelaiminga ir Dievo prakeikta. Žr. Pr 16, 4–5; 1 Sam 1, 5–6. 11; 2, 5; Lk 1, 25.

114, 1–8: Giesmė, švenčianti Izraelio išgelbėjimą iš Egipto vergijos.

2 Judas tapo Dievo šventove,
Izraelis jo valda.
3 Jūra pamatė juos ir pradingo;
Jordanas atgal traukėsi.
4* Kalnai šokinėjo lyg avinai,
kalvos – lyg kaimenės ėriukai.
5 Kas gi tau, jūra, ko gi tu bėgi?
Jordanai, ko atgal traukies?
6 O kalnai, kodėl šokinėjate lyg avinai?
Ir jūs, kalvos, – lyg kaimenės ėriukai?
7 Drebėk, žeme, nuo Viešpaties Artumo,
nuo Jokūbo Dievo Artumo,
8 kuris paverčia uolas vandens tvenkiniais,
titnagą – tekančiais šaltiniais.

115 Tikrasis* Dievas – didis ir geras

I 1 Ne mums, VIEŠPATIE, ne mums,
bet savo vardui duok garbę
dėl savo gerumo ir ištikimybės.
2 Kam gi turėtų tautos klausti:
„Kurgi yra tas jų Dievas?“*
3 Mūsų Dievas yra danguje;
visa, kas jam patinka, jis daro.

II 4 Jų stabai iš sidabro ir aukso,
padaryti žmonių rankomis.
5 Burnas jie turi, bet nekalba,
turi akis, bet nemato,
6 turi ausis, bet negirdi,
turi nosis, bet neužuodžia.

Kai Viešpats išsirinko Izraelį kaip savo ypatingą tautą (žr. 1–2 eilutę), gamtoje įvyko nuostabūs reiškiniai (žr. 3–4 eilutę), kurių priežastis buvo Dievas (žr. 5–8 eilutę). Septuaginta ir Vulgata prijungia šią psalmę prie tolesnės psalmės, padarydamos vieną psalmę. Atrodo, kad jos buvo iš pradžių skirtingos.

114, 4: Poetinis aprašymas žemės drebėjimo, įvykusio Dievui apsireiškiant ant Sinajaus kalno. Žr. Iš 19, 16–19.

115, 1–18: Giesmė, šlovinanti gyvąjį Dievą (I) ir išjuokianti pagonių stabus (II). Prie to pridedama trumpa litanija, kuri apima įvairius dalykus, išreiškia savo pasitikėjimą Dievu, kunigų duotą palaiminimą ir trumpą šlovės himną (III). Ps 135, 15–18 apima labai panašią giesmę, po kurios eina panaši litanija ir šlovės himnas (žr. 19–21 eilutę).

115, 2: *Kurgi yra tas jų Dievas?*: kadangi Dievas jų negelbsti.

7 Rankas turi, bet lytėti negali,
turi kojas, bet nevaikšto.
8 Panašūs į juos bus,
kurie juos dirba ir kurie jais pasitiki.

III 9* Izraelio namai pasitiki VIEŠPAČIU, –
jis yra jų pagalba ir skydas.
10 Aarono namai pasitiki
VIEŠPAČIU, –
jis yra jų pagalba ir skydas.
11 Kas pagarbiai VIEŠPATIES bijo,
VIEŠPAČIU pasitiki, –
tam jis yra pagalba ir skydas.

12 VIEŠPATS mumis rūpinasi – mus palaimins:
jis palaimins Izraelio namus,
jis palaimins Aarono namus.
13 Palaimins pagarbiai VIEŠPATIES bijančius –
ir prastuolius, ir didžiūnus.
14 Tepadaugina jus VIEŠPATS –
ir jus, ir jūsų palikuonis.
15 Būkite palaiminti VIEŠPATIES,
dangaus ir žemės Kūrėjo.

16 Dangus yra VIEŠPATIES dangus, –
bet žemę jis davė žmogui.
17* Ne mirusieji šlovina VIEŠPATĮ,
ne tie, kurie nužengia į tylos buveinę.
18 Bet mes – gyvieji – garbinsime tave
ir dabar, ir per amžius.

Šlovinkite VIEŠPATĮ!

116 Padėka* Dievui už suteiktą pagalbą

A

I 1 Myliu VIEŠPATĮ, nes jis girdi,
klausosi mano maldavimų balso.

115, 9–11: Izraelio namai, Aarono namai ir pagarbiai Viešpaties bijantieji – izraeliečių kilmės pasauliečiai, kunigai ir konvertitai. Žr. Ps 118, 2–4; 135, 19–21. Panašiai ir Naujajame Testamente posakiu *tie, kurie pagarbiai Viešpaties bijo,* yra ženklinami prozelitai – atėjusieji – ar konvertitai. Žr. Apd 10, 2. 22. 35; 13, 16. 26.

115, 17: Žr. Ps 6, 6 paaiškinimą.

116, 1–19: Septuagintos ir Vulgatos

2 Jis girdi mane, –
šauksiuosi jo, kol tik būsiu gyvas.
3* Mirties kilpos apraizgė mane,
apėmė mane Šeolo kančios, –
buvau graužiamas sielvarto ir nerimo.
4 Tada šaukiausi VIEŠPATIES vardo:
„O VIEŠPATIE, maldauju tavęs,
gelbėk mano gyvastį!“

II 5 Maloningas VIEŠPATS ir teisus;
mūsų Dievas gailestingas.
6 VIEŠPATS gina bejėgius, –
kai buvau pavojuje, jis mane išgelbėjo.
7 Nusiramink, mano širdie,
nes Dievas buvo man geras.
8 Juk jis išgelbėjo mane nuo mirties,
nušluostė man ašaras,
neleido mano kojoms paslysti.
9 Todėl einu savo keliu VIEŠPATIES Artume
gyvųjų šalyje.

B

10 Pasitikėjau* net kai skundžiaus:
„Esu baisiai kančios prislėgtas!“ –
11 net kai nustėręs sakiau:
„Visi žmonės – melagiai!“

12 Kuo galiu atsilyginti VIEŠPAČIUI už visa,
ką jis dosniai yra man davęs?
13 Nešiu vyno atnašą* VIEŠPAČIUI
ir šauksiuosi VIEŠPATIES vardo.
14 Savo įžadus VIEŠPAČIUI vykdysiu
visos jo tautos sueigoje.

vertimai dalija šią psalmę į dvi atskiras dalis (žr. 1–9 ir 10–19 eilutę). Ši psalmė yra padėkos himnas žmogaus, kuris sirgo mirtina liga ir buvo Dievo išgydytas. Prisimindamas, kaip jis meldėsi, būdamas prie mirties slenksčio (I), psalmininkas dabar šlovina Dievą už išklausymą jo maldos (II). Vėl užsimindamas apie savo ligos metą, jis atnašauja auką ir dėkingą šlovės himną (B).

116, 3: Mirtis vaizduojama kaip kailinių žvėrelių medžiotojas, spendžiantis jiems kilpas. Žr. Ps 18, 6.

116, 10: *Pasitikėjau*: psalmininkas neabejojo, kad Dievas bus ištikimas savo pažadui išgelbėti.

116, 13: *Nešiu vyno atnašą*: pažodžiui *Kelsiu išganymo taurę*, t. y. liejamąją vyno atnašą, dėkodamas už išgelbėjimą. Žr. Iš 25, 29; Sk 15, 1–10.

15 Brangi VIEŠPATIES akyse
yra jo ištikimųjų mirtis.*
16 O VIEŠPATIE, aš tavo tarnas, – tarnauju tau,
kaip tarnavo mano motina.
Mano pančius tu atrišai.
17 Atnašausiu tau padėkos auką
ir šauksiuosi VIEŠPATIES vardo.
18 Savo įžadus VIEŠPAČIUI vykdysiu
visos jo tautos sueigoje –
19 VIEŠPATIES Namų kiemuose,
tavo viduryje, Jeruzale!
Šlovinkite VIEŠPATĮ!

117 Žmonija* kviečiama šlovinti Dievą

1 Šlovinkite VIEŠPATĮ, visos tautos!
Aukštinkite jį, visos šalys!
2 Tikrai didis mums jo gerumas
ir VIEŠPATIES ištikimybė amžina.
Šlovinkite VIEŠPATĮ!

118 Padėkos* už pergalę malda

A

1 Dėkokite VIEŠPAČIUI, nes jis geras,
per amžius tveria jo ištikima meilė!

2* Tesako Izraelis:
„Jo ištikima meilė amžina."

116, 15: *Brangi ... ištikimųjų mirtis*: žmogiškai kalbant, Dievas turėtų laikyti savo ištikimųjų tarnų mirtį ir jų šlovės giesmių netekti per dideliu nuostoliu. Žinoma šis psalmininko jausmas sietinas su jo Šeolo – mirusiųjų pasaulio – samprata. Žr. Ps 6, 6. Dievo akyse jo kankinių mirtis yra auksas, kuris buvo išgrynintas krosnyje. Žr. Išm 3, 4–7.

117, 1–2: Trumpiausia psalmė – šlovės himnas, kviečiantis visą žmoniją garbinti Jahvę – Viešpatį – už jo gerumą ir ištikimybę savo pažadams. Šis visų tautų kvietimas išreikštas visuotinėje Kristaus Karalystėje. Žr. Rom 15, 11.

118, 1–29: Dramatiška padėkos liturgija. Po trumpos litanijos (A) psalmininkas, turbūt kalbėdamas visos bendruomenės vardu, apsako, kaip tauta su pasitikėjimu maldauja Viešpaties pagalbos (B I), kai priešiškos tautos grasina jos gyvasčiai (B II), ir vaizdingai aprašo, kaip Dievas ateina į pagalbą (B III). Paskui eina dialogas tarp kunigų prie Šventyklos vartų ir psalmininko, įeinančio atnašauti padėkos aukos (C I), kunigai suteikia palaiminimą (C II 26–27 eilutė), o psalmininkas gieda padėkos giesmę (C II 28–29 eilutė).

118, 2–4: Žr. Ps 115, 9–11.

3 Tesako Aarono namai:
„Jo ištikima meilė amžina.“
4 Tesako visi, kurie pagarbiai VIEŠPATIES bijo:
„Jo ištikima meilė amžina.“

B

I 5* Didelėje bėdoje šaukiausi VIEŠPATIES, –
VIEŠPATS išklausė ir mane išlaisvino.
6 Su manimi VIEŠPATS, aš nebijau,
ką gali man žmonės padaryti?
7 Su manimi VIEŠPATS man pasirengęs padėti, –
matysiu savo priešus nugalėtus.
8 Geriau ieškoti pagalbos pas VIEŠPATĮ,
negu pasitikėti žmonėmis.
9 Geriau ieškoti užuovėjos pas VIEŠPATĮ,
negu pasitikėti didžiūnais.

II 10 Visos tautos apgulė mane;
VIEŠPATIES vardu nuo jų apsigyniau!
11 Jos apgulė mane, apsupdamos iš visų pusių,
VIEŠPATIES vardu nuo jų apsigyniau!
12 Jos apspito mane lyg bitės,
suliepsnojo lyg ugnis erškėtyne,
VIEŠPATIES vardu nuo jų apsigyniau.
13 Buvau nuožmiai puolamas ir beveik nugalėtas,
bet VIEŠPATS man padėjo.
14 Mano jėga ir drąsa yra VIEŠPATS, –
jis mane išgelbėjo.

III 15 Teisiųjų palapinės skamba džiugia pergalės giesme:
„VIEŠPATIES dešinė davė mums pergalę!
16 VIEŠPATIES dešinė išaukštinta!
VIEŠPATIES dešinė davė mums pergalę!“
17 Nemirsiu, bet gyvensiu
ir skelbsiu VIEŠPATIES darbus.
18 Nors VIEŠPATS iš tikrųjų mane plakė,
betgi mirčiai manęs neatidavė.

118, 5–18: Nors daugelis šios dalies posakių yra panašūs į pavienio žmogaus maldas, bet kiti rodo, kad psalmininkas kalba visos tautos vardu. Žr. Neh 12, 27–43.

C

I 19* Atverkite man teisumo vartus,
kad, pro juos įėjęs, padėkočiau VIEŠPAČIUI.

20 Šie yra vartai pas VIEŠPATĮ, –
teisieji pro juos įeis.
21 Dėkoju tau, kad manęs išklausei
ir tapai mano išgelbėjimu.
22 Akmuo,* kurį statytojai atmetė,
tapo kertiniu akmeniu.
23 Taip VIEŠPATIES padaryta, –
koks mums nuostabus reginys!

24 Ši diena yra VIEŠPATIES duota, –
linksminkimės ir džiūgaukime.
25 O VIEŠPATIE, prašome tave, gelbėk mus!*
O VIEŠPATIE, prašome tave, suteik mums palaimą!

II 26 Kas įeina, tebūna palaimintas VIEŠPATIES vardu!
Laiminame jus iš VIEŠPATIES Namų.
27 VIEŠPATS yra Dievas, –
jis yra mūsų šviesa.
Su šakomis rankose pradėkite iškilmę,
žygiuodami eitynėse aplink aukurą.*
28 Tu mano Dievas, aš tau dėkosiu;
tu mano Dievas, aš tave aukštinsiu.
29 Dėkokite VIEŠPAČIUI, nes jis geras,
per amžius tveria jo ištikima meilė.

118, 19–29: Šiame dramatiškame dialoge tautos atstovo žodžiai, regis, ribojasi 19. 21–23. 28–29 eilute; 20. 24–27 eilutė turbūt buvo kunigų tariama.

118, 22: *Akmuo*: tiesiogine prasme – Izraelis, kurį imperijų steigėjai laikė beverčiu, kurdami savo *vieną pasaulį*. Bet Izraelis čia yra nuoroda į Kristų, kuriame ši pranašystė išsipildė. Užtat šie žodžiai dažnai cituojami Naujajame Testamente, kaip nuoroda į žydų Kristaus atmetimą.

118, 25: ... *prašome tave, gelbėk mus*: hebrajiškai *hoši'a na! – hosana!* – t. y. suteik išganymą! Šis žodis aidėjo, kai Jėzus buvo sutiktas Šventykloje Palmių dieną. Žr. Mk 11, 10–11.

118, 27b: Šios eilutės dalies prasmė nėra aiški. Verčiant pažodžiui: *Rikiuokitės į šventės eitynes su šakomis rankose iki pat aukuro ragų*: deginamųjų aukų aukuras turėjo keturis kampus – ragus. Žr. Iš 27, 2; 38, 2; Kun 4, 25. 30. 34.

119 Viešpaties* Įstatymas

Alef

{'a} 1 Laimingi, kurių kelias be priekaišto,
kurie gyvena pagal VIEŠPATIES Mokymą.
2 Laimingi, kas laikosi jo įsakų,
ieško jo visa širdimi,
3 nedaro nieko pikto,
bet eina jo keliais.
VIEŠPATIE, tu davei savo įsakymus,
kad uoliai jie būtų vykdomi.
5 O, kad būčiau tvirtas,
laikydamasis tavo įstatų kelių!
6 Niekuomet nebūsiu sugėdintas,
jei įsižiūrėsiu į visus tavo įsakymus.
7 Dora širdimi tave šlovinsiu,
kai išmoksiu teisius tavo įsakus.
Laikysiuosi tavo įstatų,
niekad nepalik manęs!

Bet

{b} 9 Kaip gali jauni žmonės nepalūžti savo kelyje?
Laikydamiesi tavo žodžių.
10 Visa širdimi tavęs ieškau,
neleisk man nuklysti nuo tavo įsakymų.
11 Branginu širdyje tavo žodį,
kad tau nenusidėčiau.
12 Būk pašlovintas, VIEŠPATIE;
išmokyk mane savo įstatų.
13 Kartoju lūpomis
visus tavo burnos sprendimus.

119, 1–176: Abėcėlinė didaktinio pobūdžio psalmė. Maldos forma ji įteigia Dievo apreikšto Mokymo – Įstatymo pranašumą duobėto gyvenimo kelio vingiuose. Kai kurie jos posmai pasižymi rišliu minties nuoseklumu, bet apskritai joje vyrauja įvairus tos pačios minties kartojimas. Išorinė psalmės forma yra šmaikšti ir neįprasta. Psalmininkas pasinaudoja būriu sinonimų – Mokymas, Įstatymas, įsakas, įstatas, sprendimas, žodis, pažadas, – aptardamas *teisingo ir neteisingo, gero ir pikto* sampratą ir svarbą. Ši psalmė yra pati ilgiausia Psalmyne. Kiekviena aštuonių eilučių posmo eilutė prasideda kuria nors hebrajiškosios abėcėlės raide: pirmojo – *'alef* raide, kiekviena tolesnio posmo eilutė – raide *bet* ir taip visomis dvidešimt dviem abėcėlės raidėmis. Užtat visa psalmė ir turi 176 eilutes.

14 Džiaugiuosi tavo kelio įsakais,
lygiai kaip visais turtais.
15 Gilinuosi į tavo įsakymus,
įsižiūriu į tavo kelius.
16 Mėgaujuosi tavo įstatais;
tavo žodžio paisysiu.

Gimel

{g} 17 Būk dosnus savo tarnui,
kad gyvenčiau laikydamasis tavo žodžio.
18 Atmerk man akis,
kad suprasčiau tavo Mokymo nuostabius vaisius.
19 Gyvenu tik kaip ateivis žemėje,
neslėpk nuo manęs savo įsakymų.
20 Širdis man alpsta nuo ilgesio, –
dieną ir naktį ieškau tavo sprendimų.
21 Tu grasini įžūliesiems – prakeiktiesiems,
kurie nuklysta nuo tavo įsakymų.
22 Išvaduok mane nuo pajuokos ir užgaulių,
nes laikausi tavo įsakų.
23 Nors didžiūnai suėję ir sąmokslauja prieš mane,
tavo tarnas rūpinsis tavo įstatais.
24 Tavo įsakai man žavūs, –
jie mano patarėjai.

Dalet

{d} 25 Nublokštas guliu dulkėse;
atgaivink mane, kaip esi pažadėjęs.
26 Kai parodžiau savo siekius, tu mane išklausei;
mokyk mane savo įsakų.
27 Padėk man suprasti tavo įsakų kelią,
ir aš žavėsiuos tavo nuostabiais darbais.
28 Esu skausmo žudomas, –
palaikyk mane, kaip esi pažadėjęs.
29 Neleisk man eiti klystkeliais, –
būk man geras ir mokyk savo Įstatymo.
30 Pasirinkau ištikimybės kelią, –
man kelrodis tavo sprendimai.

119, 19: ... *ateivis žemėje*: psalmininkas suvokia, kad žmogaus gyvenimas žemėje yra trumpas. Žr. 39, 13. Psalmininkas trokšta pažinti visus įstatymus ir papročius šalies, kurią Dievas išrinko savo tautai.

31 Tvirtai laikausi tavo įsakų;
neleisk man patirti gėdos.
32 Bėgu tavo įsakymų keliu,
nes tu man duodi imlią širdį.

He

{h} 33 Mokyk mane, VIEŠPATIE, savo įstatų kelio,
ir jo laikysiuosi ir dieną, ir naktį.
34 Suteik man įžvalgos laikytis tavo Mokymo
ir visa širdimi jam paklusti.
35 Vesk mane savo įsakymų taku,
nes tai man labai rūpi.
36 Palenk mano širdį į savo įsakus,
o ne į savanaudį pelną.
37 Nugręžk mano akis nuo to, kas tuščia;
laikyk mane gyvą savo keliuose.
38 Laikykis man, savo tarnui, duoto pažado –
pažado, kurį davei pagarbiai tavęs bijantiems.
39 Nugręžk nuo manęs užgaules – jų bijausi,
nes tavo sprendimai yra geri.
40 Juk žinai, kad ilgiuosi tavo įsakų;
suteik man naują gyvenimą, nes tu esi teisus!

Vau

{v} 41 Tepasiekia mane tavo, VIEŠPATIE, gerumas,
tavo išganymas, kaip esi pažadėjęs.
42 Tuomet galėsiu atsakyti savo užgauliotojams,
nes tavo žodžiu pasitikiu.
43 Padėk man visados tiesą sakyti,
nes mano viltis – tavo sprendimai.
44 Paklusiu tavo Mokymui visados –
per amžių amžius.
45 Eisiu erdviu keliu,
nes ieškojau tavo įsakų.
46 Kalbėsiu apie tavo įsakus
ir nesigėdinsiu karalių akivaizdoje.
47 Mėgaujuosi tavo įsakymais,
nes juos myliu.
48 Gerbiu ir myliu tavo įsakymus, –
gilinuosi į tavo įstatus.

Zajin

{z} 49 Atsimink savo pažadą man, savo tarnui,
kuriuo davei man vilties.
50 Net kančioje esu paguostas,
nes tavo pažadas mane gaivina.
51 Nors įžūlieji visados iš manęs šaiposi,
bet nuo tavo Mokymo nesigręžiu.
52 Kai prisimenu senuosius tavo sprendimus,
VIEŠPATIE, jais pasiguodžiu.
53 Kai matau nedorėlius, nepaisančius tavo Mokymo,
mane apima pyktis.
54 Tavo įstatai yra mano giesmės šerdis,
kur tik apsigyvenu.
55 Naktį atsimenu, VIEŠPATIE, tavo vardą
ir paklūstu tavo Mokymui.
56 Tai mano laimė,
nes laikiausi tavo įsakų.

Ḥet

{ḥ} 57 VIEŠPATS mano dalis;
aš pasiryžau laikytis tavo žodžių.
58 Maldauju tave iš visos širdies, –
būk man gailestingas, kaip esi pažadėjęs!
59 Kai pergalvoju tavo kelius,
kreipiu savo kojas į tavo įsakus.
60 Skubu – nedelsiu
laikytis tavo įsakymų.
61 Nors nedorėlių virvės mane supančiojo,
tavo Mokymo nemetu.
62 Vidurnaktį keliuosi tavęs šlovinti
už tavo teisius sprendimus.
63 Esu bičiulis pagarbiai tavęs bijančiųjų –
visų tų, kurie laikosi tavo įsakų.
64 Tavo gerumo, VIEŠPATIE, kupina žemė, –
mokyk mane savo įstatų.

Ṭet

{ṭ} 65 Tu buvai geras man – savo tarnui,
VIEŠPATIE, kaip buvai pažadėjęs.
66 Mokyk mane sveikos nuovokos ir žinojimo,
nes pasitikiu tavo įsakymais.

67 Prieš nubaudžiamas nuklysdavau,
bet dabar laikausi tavo žodžio.
68 Geras esi ir gera darai,
mokyk mane savo įstatų.
69 Įžūlieji šmeižia mane melais,
aš visa širdimi laikausi įsakų tavo.
70 Jų širdis atbukusi ir nutukusi,
bet aš mėgaujuosi tavo Mokymu.
71 Gera man, kad mano bausmė buvo
išmokti tavo įstatų.
72 Tavo duotas Mokymas man brangesnis
už tūkstantį aukso ir sidabro luitų.

Jod

{j} 73 Tavo rankos padarė mane – sukūrė;
padėk man suvokti,
kad reikia mokytis tavo įsakymų.
74 Tavęs pagarbiai bijantieji,
matydami mane, džiūgaus,
kad aš dėjau viltį į tavo žodį.
75 Žinau, VIEŠPATIE,
kad teisūs tavo sprendimai,
dėl to mane nubaudei, kad esi ištikimas.
76 Tepaguodžia mane tavo gerumas,
kaip savo tarnui esi pažadėjęs.
77 Tepasiekia mane tavo gailestingumas,
kad būčiau gyvas,
nes tavo Mokymas mane traukia.
78 Tebūna sugėdinti įžūlieji,
nes melu jie nuskriaudė mane;
aš gilinsiuosi į tavo įsakus.
79 Tesueina pas mane pagarbiai tavęs bijantieji –
visi tie, kurie žino įsakus tavo.
80 Tebūna mano širdis be ydos pagal tavo įstatus,
kad nebūčiau sugėdintas.

Kaf

{k} 81 Mano širdis ilgisi tavo išganymo;
dedu viltį į tavo žodžius.
82 Akis pražiūrėjau belaukdamas, kas tavo žadėta;
klausiu: „Kada mane paguosi?“

83 Nors tapau panašus į sutrešusį vynmaišį,*
bet tavo įstatų neužmiršau.
84 Kaip ilgai turės tavo tarnas kęsti?
Kada mano persekiotojus į teismą pašauksi?
85 Įžūlieji iškasė man duobes;
jie šaiposi iš tavo Mokymo.
86 Visi tavo įsakymai man tveria;
be priežasties mane persekioja, – padėk man!
87 Nors jie kone pribaigė mane žemėje,
aš neapleidau tavo įsakų.
88 Dėl savo gerumo leisk man gyventi,
idant laikyčiausi tavo duotų įsakų.

Lamed

{l} 89 Tavo žodis, VIEŠPATIE, tveria amžinai, –
tvirtai jis laikos danguje.
90 Ištikimybė tavo trunka per visas kartas;
tu padėjai žemę į vietą, ir ji tebestovi.
91 Visa tveria ligi šiol, kaip tavo nuspręsta,
nes visa tau tarnauja.
Jeigu tavo Mokymas nebūtų man džiaugsmo šaltinis,
būčiau pražuvęs varge.
93 Per amžius neužmiršiu įsakų tavo,
nes per juos išlaikei mane gyvą.
94 Tavo aš esu – gelbėk mane,
nes aš neatsidžiaugiu įsakais tavo.
95 Nedorėliai kėsinasi mane pražudyti,
bet aš gilinuos į tavo įsakus.
96 Pamačiau, kad visi dalykai yra riboti,
bet tavo įsakymas beribis.

Mem

{m} 97 O, kaip aš branginu tavo Mokymą!
Mąstau apie jį visą dieną.
98 Tavo įsakymas padaro mane išmintingesnį už priešus,
nes jis nuolat su manimi.

119, 83: ... *sutrešusį vynmaišį*: rauge išdirbti kailiai buvo naudojami vandeniui ir vynui laikyti. Tokie *vynmaišiai*, laikomi sausoje vietoje arba prie židinio, ilgainiui pasidarydavo trapūs ir netinkami naudoti.

99 Įgijau daugiau įžvalgos už savo mokytojus,
nes nuo tavo įsakų neatsitraukiu.
100 Įgijau daugiau supratimo už seniūnus,
nes laikausi tavo įsakų.
101 Į jokį nedorą kelią kojos nekėliau,
idant laikyčiausi tavo žodžio.
102 Nuo tavo sprendimų nenutolau,
nes tu pats esi mano mokytojas.
103 Kokie malonūs tavo žodžiai mano gomuriui,
saldesni už medų mano burnai.
104 Iš tavo įsakų įgyju išminties,
užtat nekenčiu jokio sukto kelio.

Nun

{n} 105 Tavo žodis – žibintas man kojoms ir šviesa mano takui.
106 Laikysiuos savo iškilmingos priesaikos
paklusti tavo teisiems sprendimams.
107 Esu sielvarto baisiai nukamuotas;
VIEŠPATIE, atgaivink mane, kaip esi pažadėjęs.
108 Priimk mano laisvas šlovės atnašas, VIEŠPATIE,
ir mokyk mane savo įsakų.
109* Nors mano gyvasčiai nuolat gresia pavojus,
bet tavo Mokymo niekad neužmirštu.
110 Nedorėliai spendė man žabangus,
bet nuo tavo įsakų nenukrypau.
111 Tavo įsakai yra man amžinas paveldas,
nes jais gėrisi mano širdis.
112 Širdimi stengiuosi vykdyti tavo įstatus –
amžinai, iki pat galo.

Samech

{s} 113 Nepakenčiu suktos širdies žmonių,*
bet branginu tavo Mokymą.
114 Tu esi mano užuovėja ir skydas,
mano viltis tavo žodyje.
115 Atstokite nuo manęs, piktadariai,
aš laikysiuos savo Dievo įsakymų.

119, 109–110: Psalmininko gyvybei nuolat grėsė pavojus nuo nedorėlių, kurie persekiojo jį už Dievo Mokymo – Įstatymo – laikymąsi.

119, 113: ... *suktos širdies žmonių*: žmonių, kurie svyruoja tarp ištikimybės ir neištikimybės Dievo Mokymui – Įstatymui.

116 Stiprink mane gyvenime, kaip esi pažadėjęs,
neleisk mano vilčiai niekais nueiti.
117 Padėk man, kad būčiau saugus
ir visad branginčiau įstatus tavo.
118 Tu atmeti visus, kurie nuklysta nuo tavo įstatų,
nes jų suktos užmačios yra tuščios.
119 Atliekomis laikai visus žemės nedorėlius,
užtat aš branginu tavo įsakus.
120 Iš tavo baimės šiurpas apima mano kūną, –
esu kupinas pagarbios baimės tavo sprendimams.

'Ain

{'a} 121 Dariau, kas teisinga ir teisu;
manęs nepalik mano engėjams.
122 Laiduok savo tarno gerovę, –
neleisk įžūliems žmonėms manęs engti.
123 Akis pražiūrėjau belaukdamas tavo išganymo
ir tavo teisaus pažado įvykdymo.
124 Elkis su savo tarnu pagal savo ištikimą meilę,
ir mokyk mane savo įstatų.
125 Esu tavo tarnas – suteik išminties,
idant pažinčiau įstatus tavo.
126 Veikti VIEŠPAČIUI jau metas,
nes tavo Mokymas žiauriai pažeidžiamas.
127 Tikrai aš branginu tavo įsakymus
labiau už auksą – labiau už gryną auksą.
128 Tikrai aš tvarkau savo žingsnius pagal tavo įsakus, –
nekenčiu jokio sukto kelio.

Pe

{p} 129 Nuostabūs tavo įsakai;
užtat jų laikausi.
130 Tavo žodžių aiškinimas apšviečia,
pamoko įžvalgos net neišmanėlius.
131 Atvira burna godžiai kvėpuoju,
nes ilgiuosi tavo įsakymų.
132 Pažvelk į mane ir būk man maloningas,
kaip darai visiems, kurie brangina tavo vardą.
133 Neleisk man suklupti, kaip esi pažadėjęs,
ir niekad neleisk, kad pikta mane nugalėtų.
134 Atpirk mane nuo žmonių, kurie mane engia,
kad laikyčiausi tavo įsakų.

135 Tešviečia tavo veidas* tavo tarnui,
temoko mane tavo įstatų.
136 Mano akys liejo ašarų upelius dėl to,
kad žmonės nepaklūsta tavo Mokymui.

Ẓade

{ẓ} 137 Tu teisus, VIEŠPATIE,
teisūs tavo sprendimai.
138 Tu išleidai teisius įsakus, –
jie yra nepajudinamai tvirti.
139 Mane apmaudas degina lyg ugnis,
nes mano priešai nepaiso tavo žodžių.
140 Koks tikras* yra tavo pažadas!
Tavo tarnas juo tiki.
141 Nors esu menkutis ir niekinamas,
bet tavo įsakų laikausi.
142 Tavo teisumas – amžinas teisumas,
ir tavo Mokymas – tiesa.
143 Nors vargas ir skausmas ištiko mane,
tavo įsakymais gėriuosi.
144 Tavo įsakai yra teisūs per amžius;
padėk suprasti, idant gyvenčiau.

Qof

{q} 145 Iš visos širdies šaukiu,
išklausyk mane, VIEŠPATIE!
Paklusiu tavo įstatams.
146 Šaukiuosi tavęs – išgelbėk mane,
kad laikyčiausi tavo įsakų.
147 Prieš aušrą keliuosi
šauktis pagalbos, –
sudedu savo viltis į tavo pažadą.
148 Kiekvieną nakties sargybą mano akys sveikina,*
kai svarstau tavo žodį.
149 Kadangi tavo gerumas ištikimas,
išgirsk mano balsą, – VIEŠPATIE,
išlaikyk mane gyvą, nes esi teisingas.

119, 135: ... *tešviečia tavo veidas*: psalmininkas prašo Dievą nusišypsoti jam. Žr. Sk 6, 25; Ps 67, 2; 80, 4.

119, 140: *Koks tikras*: pažodžiui *ugnimi išmėgintas*. Taip sakoma apie ugnimi išvalytus metalus. Jie yra tikri ir patikimi. Žr. Ps 12, 7.

119, 148: ... *nakties sargybą mano akys sveikina*: net tuo metu, kai žmonės miega, psalmininkas budi – apmąsto Dievo žodžius. Žr. Ps 77, 3. 5.

150 Tie, kurie į mane kėsinasi, artinasi –
nutolę jie nuo Mokymo tavo.
151 Bet tu, VIEŠPATIE, esi arti,
ir tavo įsakymai yra tikri.
152 Seniai apie tavo įsakus patyriau,
kad tu juos skyrei būti per amžius.

Rêš

{r} 153 Pažvelk į mano skausmą ir gelbėk mane,
nes aš neužmiršau Mokymo tavo.
154 Užstok mane ir atpirk;
išgelbėk mane, kaip esi pažadėjęs.
155 Nedorėliai nebus išgelbėti,
nes tavo įstatų jie neieško.
156 Didis tavo gailestingumas, VIEŠPATIE;
išgelbėk mane, kaip esi pažadėjęs.
157 Turiu daug priešų ir engėjų,
bet nuo tavo įsakų nenukrypau.
158 Žvelgiu į neištikimus žmones ir bjauriuosi,
nes jie nesilaiko tavo žodžių.
159 Žiūrėk, kaip aš branginu tavo įsakus;
išgelbėk mane, kaip dera tavo gerumui.
160 Tiesa yra tavo žodžio šerdis, –
kiekvienas tavo teisus sprendimas tveria amžinai.

Šin

{š} 161 Didžiūnai persekioja mane be priežasties,
bet mano širdis pagarbiai žiūri į tavo žodžius.
162 Mėgaujuosi tavo žodžiu,
kaip žmogus, paėmęs didelį grobį.
163 Nekenčiu melo, juo bjauriuosi,
bet branginu tavo Mokymą.
164 Šlovinu tave kasdien septynis kartus,
nes teisūs tavo sprendimai.
165 Didi ramybė mylintiems tavo Mokymą, –
jiems nėra suklupimo akmens.
166 Laukiu viltingai tavo išganymo, VIEŠPATIE,
ir vykdau tavo įsakymus.

119, 164: ... *septynis kartus*: daug kartų. Žr. Pr 4, 24; Ps 12, 7; Pat 24, 16; Mt 18, 21–22; *Lk* 17, 4.

167 Laikausi tavo įsakų;
nepaprastai juos branginu.
168 Laikausi tavo įsakų ir pamokymų,
nes tu matai kelius mano.

Tav

{t} 169 Tepasiekia tave, VIEŠPATIE, mano šauksmas, –
padėk man suprasti, kaip esi pažadėjęs.
170 Tepasiekia tave mano maldavimas, –
gelbėk mane pagal savo pažadą.
171 Iš mano lūpų plūs šlovės giesmė,
nes tu mokai mane savo įstatų.
172 Mano burna giedos apie tavo pažadą,
nes teisūs visi tavo įsakymai.
173 Tebūna tavo ranka pasiruošusi man padėti,
nes pasirinkau tavo įsakus.
174 Ilgiuosi tavo išganymo, VIEŠPATIE,
ir gėriuosi tavo Mokymu.
175 Leisk man gyventi ir tave šlovinti, –
tepalaiko mane tavo sprendimai.
176 Klajoju lyg paklydusi avis –
surask savo tarną,
nes aš neužmiršau tavo įsakymų.

120 Tremtinio* malda pavojaus valandą

1 *Pakopų giesmė.**

I Būdamas pavojuje, šaukiausi VIEŠPATIES,
ir jis manęs išklausė.
2 VIEŠPATIE, išgelbėk mane nuo klastingų lūpų
ir apgaulingo liežuvio.

120, 1–7: Psalmininkas maldauja Dievo pagalbos prieš apgaulingą priešą (I); jis prašo Dievą nubausti šį priešą (II), apverkdamas savąją tremtinio būklę tarp nedraugingų svetimųjų (III).

120, 1: *Pakopų giesmė*: tai antraštė keturiolikos tolesnių psalmių. Atrodo, kad šios psalmės sudaro Piligrimų psalmių rinkinį, t. y. rinkinį giesmių, kurios buvo giedamos *kopiant* į Jeruzalę metinių iškilmių švęsti. Žr. Iš 23, 17; Įst 16, 16; 1 Kar 12, 28; Mt 20, 17; Lk 2, 41–42. Be to, kai kurie psalmių aiškintojai šias psalmes sieja su tremtinių grįžimu iš Babilono į Jeruzalę (žr. Ezd 7, 9) arba net su levitais, giedojusiais jas ant penkiolikos pakopų, kuriomis jie kopdavo iš Moterų kiemo į Izraelio vyrų kiemą Šventykloje. Užtat šios psalmės ir vadinamos Pakopų psalmėmis.

II 3* Melagiai, ką Dievas jums padarys?
Kaip jus nubaus?
4* Aštriomis galiūnų strėlėmis,
degančiomis žarijomis!

III 5 Vargas man, kad esu ateivis Mešeche*
ir turiu gyventi tarp Kedaro* palapinių!
6 Per ilgai man teko gyventi su tais,
kurie nekenčia taikos.
7 Esu visiškai taikus –
bet kai kalbu, jie nori karo.

121 Dievas* žmogų globoja

1 *Pakopų giesmė.*

I Keliu akis į kalnus* –
iš kur ateis man pagalba?
3 Pagalba man ateina iš VIEŠPATIES,
kuris padarė dangų ir žemę.

II 2 Tavo kojai suklupti jis neleis, –
tas, kuris tave globoja, budi.
4 Štai Izraelio globėjas
nei snaudžia, nei miega!

III 5 VIEŠPATS tave saugo;
tavo dešinėje VIEŠPATS yra tavo užuovėja.
6 Dieną saulė neužgaus* tavęs
nei mėnulis naktį.

IV 7 VIEŠPATS saugos tave nuo viso, kas pikta, –
jis saugos tavo gyvastį.

120, 3: Čia psalmininkas, rodos, neberanda tinkamų žodžių deramai prakeikti. Žr. 1 Sam 3, 17; 14, 44; 25, 22.

120, 4: Psalmininkas linki savo priešui, kad jis būtų mūšyje strėlės pervertas ar sudegtų žėrinčiose žarijose.

120, 5: ... *Mešeche* ... *Kedaro*: Mešechas – vietovė šiaurės rytų Mažojoje Azijoje. Žr. Pr 10, 2. Kedaras – gentis Arabijos dykumos šiaurėje. Žr. Pr 25, 13. Čia šie vardai turbūt vaizduoja perkeltine prasme barbarų tautas.

121, 1–8: Kadangi jis pats pasitiki Viešpaties pagalba (I), psalmininkas laiduoja ir savo bičiuliui, kad Dievas jį globos (II–IV).

121, 1: ... *į kalnus*: kalnų virtinė, kuriai priklauso Siono kalnas su Šventykla. Žr. Ps 87, 1; 125, 2.

121, 6: ... *saulė neužgaus*: saulės smūgis buvo žinomas ir senovėje. Žr. 2 Kar 4, 18–37. Artimųjų Rytų gyventojai net nūdien mano, kad ir mėnulis gali žmogui padaryti žalos.

8 VIEŠPATS saugos tave išeinantį ir grįžtantį*
ir dabar, ir amžinai.

122 Piligrimo* džiaugsmas

1 *Pakopų giesmė. Dovydo.*

I Man buvo smagu, kai man pasakė:
„Eime į VIEŠPATIES Namus!“
2 Nūn jau įkėlėme koją –
stovime tavo vartuose, Jeruzale!
3 Jeruzalė – pastatyta lyg miestas,
suaustas tvirtai į vieną.

II 4 Kopia į ją giminės – VIEŠPATIES giminės, –
kaip įsakyta Izraeliui, –
kad padėkotų VIEŠPATIES vardui.
5 Nes ten pastatyti teismo sostai,
Dovydo namų sostai.

III 6 Melskitės už Jeruzalės gerovę:*
„Tebūna saugūs, kurie tave myli!
7 Tebūna palaima tavo sienose
ir ramybė tavo pastatuose.“
8 Savo giminių ir bičiulių labui
sakysiu: „Tebūna tavyje ramybė!“
9 Dėl VIEŠPATIES, mūsų Dievo, Namų
ieškosiu to, kas tau gera.

123 Tikėjimo* himnas

1 *Pakopų giesmė.*

I Keliu akis į tave –
į tave, kuris sėdi dangaus soste!
2 Kaip akys tarnų žvelgia į šeimininko ranką
ir akys tarnaitės į ranką šeimininkės,

121, 8: ... *išeinantį ir grįžtantį*: posakis, kuriuo ženklinama visa įprasta žmogaus veikla. Žr. Įst 28, 6; 31, 2; Joz 14, 11; 2 Sam 3, 25.

122, 1–9: Siono giesmė. Kupinas džiaugsmo, kad pasiekė Jeruzalę (I), psalmininkas pagerbia Jeruzalę kaip piligrimų tikslą ir valdžios sostą (II); jis prašo Dievą ją laiminti (III).

122, 6–8: ... *gerovę*: hebrajiškai *šalom. Šalom* hebrajų kalba yra *labas*. Šio žodžio prasmė yra plati: *taika, ramybė, gerovė, palaima*.

123, 1–4: Tautos maldavimas. Pareikšdami savo ištikimą klusnumą Viešpačiui (I), pažemintieji prašo pasigailėti (II).

taip mes žvelgiame į VIEŠPATĮ, mūsų Dievą,
laukdami, kol jis mūsų pasigailės.

II [3] Pasigailėk mūsų, VIEŠPATIE, pasigailėk mūsų,
nes jau pernelyg prisikentėjome didelio pažeminimo.
[4] Pernelyg prisikentėjome įžūliųjų patyčių
ir išdidžiųjų paniekos.

124 Padėkos* giesmė

[1] *Pakopų giesmė. Dovydo.*

I Jeigu VIEŠPATS nebūtų buvęs mūsų pusėje, –
nūn tesako Izraelis, –
[2] jeigu VIEŠPATS nebūtų buvęs mūsų pusėje,
kai mus užpuolė priešai,
[3] tuomet jie būtų mus gyvus prariję.
Kai jie užsidegė pykčiu ant mūsų,
[4*] potvynis būtų mus nunešęs,
vandenys būtų mus užlieję,
[5] šėlstanti srovė būtų mus paskandinusi.

II [6] Tebūna pašlovintas VIEŠPATS,
kuris nepaliko mūsų grobiu jų dantims.
[7] Ištrūkome lyg paukštis iš medžiotojo spąstų, –
spąstai sulaužyti, ir mes ištrūkome.
[8] Mūsų pagalba varge yra VIEŠPATS,
kuris sukūrė dangų ir žemę.

125 Dievas* saugo savo tautą

[1*] *Pakopų giesmė.*

I Kas VIEŠPAČIU pasitiki,
yra lyg Siono kalnas, –
niekad nesvyruoja, tveria amžinai.

124, 1–8: Padėkos himnas, kuriuo žmonės pripažįsta, kad be Viešpaties pagalbos jie būtų buvę visiškai sunaikinti (I); užtat jie šlovina jį už išgelbėjimą nuo priešų (II).

124, 4–5: Potvynio vandenys – nelaimės įvaizdis. Žr. Ps 18, 5. 17; 69, 2–3.

125, 1–5: Maldavimas, kuriame žmonės, patvirtindami savo pasitikėjimą Viešpaties globa (I), prašo, kad baigtųsi nedorųjų viešpatavimas (II) ir gerieji galėtų džiaugtis Dievo palaima (III).

125, 1–2: Nors pati Jeruzalė yra ant aukšto kalno, ją supa dar aukštesnių kalnų virtinės.

2 Kaip kalnai supa Jeruzalę,
taip VIEŠPATS saugo savo tautą
ir dabar, ir per amžius.

II 3 Nedorėlių skeptras niekad neslėgs krašto,
skirto teisiesiems,
idant teisieji netiestų rankų nedorumui.

III 4 Daryk gera, VIEŠPATIE, geriesiems
ir žmonėms doros širdies.
5 Bet tuos, kurie eina savo kreivais keliais,
nuvys VIEŠPATS kartu su nedorėliais.
Tebūna ramybė Izraeliui!

126 Grįžtančių* tremtinių giesmė

1 *Pakopų giesmė.*

I Kai VIEŠPATS parvedė Siono tremtinius,
mes buvome lyg sapne.*
2 Kaip tuomet mes juokėmės
ir mūsų liežuvis spragėjo džiaugsmu!
Tuomet tautose buvo kalbama:
„VIEŠPATS padarė jiems didžių dalykų!“
3 Iš tikrųjų VIEŠPATS mums padarė didžių dalykų, –
kokie mes buvome laimingi!

II 4* VIEŠPATIE, padaryk mus vėl klestinčius,
lygiai kaip užtvindei sausas upių vagas Negebe.
5 Kas sėja ašarodamas,
ims derlių džiūgaudamas.
6 Nors žmogus išeitų verkdamas,
sėkla sėti nešinas,
jis sugrįš namo džiūgaudamas,
derliaus pėdais nešinas.

126, 1–6: Dėkingi už savo laimingą sugrįžimą iš tremties (I) žmonės maldauja Viešpatį, kad laimintų jų pastangas atkuriant tėvynę ir tėviškes (II). Žr. Ps 85.

126, 1: ... *buvome lyg sapne*: grįžimas iš tremties į savo žemę buvo neįtikėtinas.

126, 4: Kaip nedažni lietūs staiga užtvindo sausas ir tuščias Negebo dykumos upių vagas, taip Viešpats tepalaimina sėkme tremtinius.

127 Pasitikėjimas* Apvaizda

1 *Pakopų giesmė. Saliamono.*

I Jei VIEŠPATS nestato namo,
veltui triūsia tie, kurie jį stato.
Jei VIEŠPATS nesaugo miesto,
veltui budi sargai.
2* Tuščia jums anksti keltis
ir eiti vėlai gulti, –
jums, kurie valgote sunkiai uždirbtą duoną, –
nes VIEŠPATS, kuriuos myli,
pasirūpina jiems tebemiegant.

II 3 Vaikai iš tikrųjų yra VIEŠPATIES dovana,
įsčių vaisius – palaiminimas.
4 Lyg strėlės galiūno rankoje
yra jaunystėje žmogui gimę sūnūs.
5 Laimingas žmogus, turintis daug tokių strėlių;
jis niekad nebus nugalėtas,
kai susikirs su priešais vartuose.*

128 Tikrai* laimingas žmogus

1 *Pakopų giesmė.*

I Laimingi visi, kurie pagarbiai VIEŠPATIES bijo,
kurie jo keliais eina!
2 Maitinsies savo triūso vaisiais, –
būsi laimingas ir tau seksis.
3 Tavo žmona bus lyg vaisingas vynmedis*
tavo namų židinyje,

127, 1–5: Dvi trumpos psalmės (I ir II). Pirmoji (I) pabrėžia tiesą, kad be Dievo palaiminimo visos žmogaus pastangos yra tuščios, antroji (II) sveikina žmogų, kurį Dievas palaimino gausia šeima.

127, 2: Kristus mokė tos pačios tiesos, kad Dievo palaima ateina tiems, kurie nenuleidžia rankų varge, bet pasitiki jo Apvaizda. Žr. Mt 6, 25–34; Mk 4, 26–29; Lk 12, 22–31.

127, 5: ... *su priešais vartuose*: ne su priešais, apgulusiais miestą, bet su ieškovais teisme. Miesto vartuose buvo didelė atvira vieta, kurioje vykdavo teismai. Kuo didesnė žmogaus šeima, tuo didesnė ten jo įtaka.

128, 1–6: Panašiai kaip Ps 127, 3–5, ši psalmė švenčia šeimos palaimą – idilę. Psalmininkas sveikina žmogų, kuriam Viešpats davė vaisingą žmoną bei sveikų vaikų būrį (I) ir linki jam palaimos bei ilgo gyvenimo (II).

128, 3: ... *vaisingas vynmedis ... vynmedžio atžalos*: šeimos palaimos įvaizdžiai. Žr. Ps 52, 10; 92, 13–16.

o vaikai – lyg vynmedžio atžalos
prie tavo stalo.
4 Taip bus palaimintas žmogus,
kuris pagarbiai VIEŠPATIES bijo.

II 5 Telaimina tave VIEŠPATS iš Siono!
Patirk Jeruzalės klestėjimą
per visas savo gyvenimo dienas;
6 pamatyk savo vaikų vaikus.

Tebūna ramybė Izraeliui!

129 Trapi* nedorėlių laimė

1 *Pakopų giesmė.*

I „Nuo pat jaunystės buvau labai priešų engiamas“,
nūn tesako Izraelis, –
2 buvau labai priešų puolamas nuo pat jaunystės,
bet jie manęs nenugalėjo.
3 Lyg artojai jie arė man nugarą,
arimais ją pavertė.
4 Teisus yra VIEŠPATS, –
jis sutraukė nedorėlių virves.

II 5 Tepasitraukia sugėdinti visi,
kas nekenčia Siono.
6 Tebūna jie lyg stogų žolė,*
kuri nuvysta anksčiau, negu užauga.
7 Pjovėjas jos nesurenka nė saujos,
nė pėdų rišėjas neturi ko neštis.
8* Tenesako praeiviai: „VIEŠPATIES palaiminimas
jums!
Laiminame jus VIEŠPATIES vardu!“

129, 1–8: Apverkdami nelaimes, kurios taip dažnai buvo Izraelio dalia (I), prašo, kad jų priešai būtų nugalėti (II).
129, 3: ... *arė man nugarą*: Izraelio miestai buvo paversti ariamais laukais. Be to, Izraelio gyventojai buvo plakami kaip vergai.
129, 6–7: ... stogų žolė: plokšti Palestinos namų stogai buvo dengti molio sluoksniu; po lietaus molyje išdygusi žolė negalėdavo pakelti kaitrios saulės ir buvo bevertė.
129, 8: Taip pjovėjai sveikindavo vieni kitus. Žr. Rut 2, 4.

130 Prašymas* atleisti ir pasigailėti

1 *Pakopų giesmė.*

I Iš nevilties gelmių* šaukiuosi tavęs, VIEŠPATIE!
VIEŠPATIE, išgirsk mano balsą!
2 Tegu tavo ausys atsiveria mano maldavimui;
išgirsk jį ir būk gailestingas.

II 3 Jei tu, VIEŠPATIE, paisysi nuodėmių, –
Viešpatie, kas išliks gyvas?
4 Bet tu turi galybę atleisti,
kad tavęs pagarbiai bijotume.

III 5 Nekantriai laukiu VIEŠPATIES pagalbos
ir jo žodžiu pasitikiu.
6 laukiu VIEŠPATIES nekantriau,
negu sargybiniai laukia aušros. –

IV Nekantriau negu sargybiniai laukia aušros,
7* Izraelis telaukia VIEŠPATIES,
nes VIEŠPATIES yra gerumas,
ir jis didžiai galingas atpirkti.
8 Jis tikrai atpirks Izraelį
iš visų nuodėmių.

131 Pasitikėjimo* malda

1 *Pakopų malda. Dovydo.*

VIEŠPATIE, mano širdis nėra išdidi
nei mano žvilgsnis neišpuikęs.
Nesiimu didžių dalykų,
nei to, kas prašoksta mano jėgas.

130, 1–8: Šeštoji Atgailos psalmė – De profundis – giedama meldžiantis už mirusiuosius. Apimtas didžio skausmo, psalmininkas šaukiasi Viešpaties (I), prašydamas atleidimo už savo nuodėmes (II); kaip jis pats pasitiki Dievo gailestingumu (III), taip turėtų Izraelis laukti Viešpaties atpirkimo.

130, 1: ... *iš nevilties gelmių*: iš dvasinės, ne fizinės kančios.

130, 4: ... *kad tavęs pagarbiai bijotume*: tikėjimas, kad Dievas yra mylintis ir gailestingas, turėtų vesti žmogų ieškoti jo atleidimo ir pagarbiai bijoti neįžeisti jo ateityje. Žr. Rom 2, 4.

130, 7–8: Izraelį atpirko iš visų nuodėmių Kristus, dieviškasis Atpirkėjas. Žr. Lk 2, 38.

131, 1–3: Psalmininkas tvirtina, kad jis yra laisvas nuo žemiškų siekių ir toks paprastas kaip vaikas; jis tikisi, kad Izraelis panašiai pasitikės Viešpačiu.

2 Netgi esu patenkintas ir ramus, –
kaip vaikas ramus ant motinos kelių,
taip rami mano širdis mano krūtinėje.

3 Pasitikėk VIEŠPAČIU, Izraeli,
ir dabar, ir amžinai!

132 Dievo* sandora su Dovydu

1 *Pakopų giesmė.*

A

I Neužmiršk, VIEŠPATIE, Dovydo
ir visų išvargtų jo vargų.*
2 Jis prisiekė VIEŠPAČIUI
ir pažadėjo Jokūbo Galingajam:*
3 „Į namus, kuriuose gyvenu, nežengsiu,
į lovos patalą negulsiu,
4 miego akims neduosiu,
akių nesumerksiu,
5 kol neparūpinsiu VIEŠPAČIUI vietos,
buveinės Jokūbo Galingajam.“*

II 6 Štai girdėjome apie ją Efratoje,
atradome ją laukuose Jaaro.*
7 {Sakėme:} „Eikime į jo buveinę,
pulkime kniūbsčia prie jo pakojo.*
8 Pakilk, VIEŠPATIE, ir ateik
į savo poilsio vietą,
tu ir tavo galybės Skrynia!
9 Teapsivelka tavo kunigai teisumu,
tavo ištikimieji tešaukia iš džiaugsmo.

132, 1–18: Giesmė, primenanti žmonėms apie didįjį Dievo pažadą Dovydui, kad jo palikuonys visad karaliaus Sione. Ji yra panaši į Ps 89, bet ir skiriasi, nes joje nėra aimanų dėl dabarties sunkumų. Psalmininkas pradžioje prisimena, kaip padarė įžadą pastatyti Viešpačiui naują buveinę (A I); tada pasakoja, kaip Sandoros skrynia buvo pernešta į Jeruzalę (A II). Antroje dalyje eina Viešpaties pažadas Dovydui, kad palaima lydės jo dinastiją (B I) ir Sioną, jo sostinę (B II).

132, 1: ... *visų išvargtų jo vargų*: susijusių su Šventyklos statymu. Žr. 1 Sam 7, 1–7; 1 Kar 8, 17.

132, 2. 5: ... *Jokūbo Galingajam*: vienas iš Viešpaties titulų. Žr. Pr 49, 24; Iz 49, 26; 60, 16.

132, 6: ... *Efratoje*: Betliejuje, Dovydo gimtinėje. Žr. Rut 4, 11. ... *laukuose Jaaro: Miško laukuose*, t. y. Kirjat-Jearimuose, kur Skrynia išbuvo per keletą kartų. Žr. 1 Sam 7, 1–2; 2 Sam 62; 1 Kr 13, 5–6.

132, 7: ... *prie jo pakojo*: prie Skrynios. Žr. Ps 99, 5.

10 Tu pažadėjai savo tarnui Dovydui, –
neatmesk, VIEŠPATIE, savo pateptojo.*

B

I 11 VIEŠPATS prisiekė Dovydui
ir nuo savo pažado nesitrauks:
„Padarysiu vieną tavo sūnų karaliumi,
ir jis po tavęs viešpataus.
12 Jei tavo sūnūs bus ištikimi mano sandorai
bei mano įsakams, kuriuos jiems duodu,
tada ir jų sūnūs amžinai sėdės tavo soste.“
13 Nes VIEŠPATS išsirinko Sioną, –
jis norėjo turėti jį savo Namais.

II 14 „Tai mano poilsio vieta amžinai, –
čia gyvensiu, nes toks mano noras.
15 Gausiai laiminsiu jo maisto išteklius,
vargšus pasotinsiu duona.
16 Jo kunigus aprengsiu teisumu,
ir jo ištikimieji šauks iš džiaugsmo.
17 Jame išželdinsiu Dovydo galybę;*
parengiau žibintą* savo pateptajam.
18 Jo priešus aprengsiu gėda,
bet ant jo švitės jo paties vainikas.“

133 Santaikos* palaima

1 *Pakopų giesmė.*

Štai kaip gera ir kaip malonu,
kur žmonės gyvena vienybėje!

132, 10: ... *savo pateptojo*: karališkojo Dovydo palikuonio, vienalaikio su psalmininku. Kai kurie aiškintojai mano, kad ši psalmė yra iš prieštremtinio laikotarpio; pasak kitų, Viešpaties *pateptasis* yra Zerubabelis, potremtinis Dovydo palikuonis. Žr. Ez 3, 2; Ag 1, 1–2. 23; Zch 4.

132, 17: ... *galybę*: pažodžiui *ragą* – galingą Dovydo palikuonį. Tai rodo ypač į Kristų, kurį pranašai vadina Dovydo *atžala*. Žr. Jer 23, 5; 33, 15; Zch 3, 8; 6, 12. ... *parengiau žibintą*: nuolat deganti lempa namuose buvo amžino palikuonio simbolis. Žmogui mirus be palikuonio, jo lempa buvo užpučiama. Žr. 1 Kar 11, 36; 15, 4; 2 Kar 8, 19.

133, 1–3: Psalmininkas džiaugiasi glaudžiu sugyvenimu izraeliečių šeimų, grįžusių iš Babilonijos tremties. Tai jam liudija Dievo palaimą (1), lygiai kaip tą pačią palaimą liudytų kvapusis patepimo aliejus (2), naudojamas šventinant Vyriausiąjį kunigą (žr. Iš 30, 22–33), ar gausi rasa (žr. Pr 27, 27–29; Oz 14, 6; Jl 4, 17–18), dengianti kalnų šlaitus prie Jeruzalės (3). Hermonas yra

2 Tai lyg brangus aliejus ant galvos,
varvantis į barzdą – Aarono barzdą,
kol nuteka ant apykaklės jo apdaro.
3 Tai lyg Hermoną gaivinanti rasa,
kuri krinta ant Siono kalnų,
nes čia VIEŠPATS teikia savo palaiminimą –
amžinąjį gyvenimą.

134 Vakaro* malda

1 *Pakopų giesmė.*

Nūn ateikite, šlovinkite VIEŠPATĮ, jo tarnai,
visi, kurie tarnaujate naktį VIEŠPATIES Namuose.
2 Tieskite rankas jo šventovės link
ir šlovinkite VIEŠPATĮ.
3 VIEŠPATS, dangaus ir žemės Kūrėjas,
tave tepalaimina!

135 Šlovės* himnas

A

Šlovinkite VIEŠPATĮ!

Šlovinkite VIEŠPATIES vardą!
Šlovinkite jį, VIEŠPATIES tarnai,
2 kurie tarnaujate mūsų VIEŠPATIES Namuose,
mūsų Dievo Namų kiemuose.
3 Šlovinkite VIEŠPATĮ, nes VIEŠPATS geras,
giedokite giesmę jo vardui, kurį mylime,

didingas, sniegu padengtas kalnas Šventosios Žemės šiaurėje. Jo gausūs vandenys yra įvaizdis Dievo palaiminimo, duodančio žemei derlingumą. Panašiai Aaronas yra ženklus asmuo kiekvienam Vyriausiajam kunigui, pašventintam tuo pačiu brangiuoju aliejumi. Amžinasis gyvenimas pirmiausia buvo suprantamas kaip žemiškojo gyvenimo palaikymas. Kristaus Gerosios Naujienos šviesoje jis gauna amžinybės prasmę. Psalmininko vaizdai rodo, kad sugrįžę tremtiniai gyveno Jeruzalėje ir jos apylinkėse, – Jeruzalė nuo Siono kalno plėtėsi jo šlaitais, lyg brangus aliejus ir dangaus duodama rasa.

134, 1–3: Ši trumpa giesmė buvo giedama Šventykloje, kaip padrąsinimas kunigams ir levitams, tarnavusiems nakties metu (žr. 1–2 eilutę); kunigai ir levitai atsako palaimindami žmones (žr. 3 eilutę).

134, 1: ... *jo tarnai:* kunigai ir levitai. Žr. Įst 10, 8; Ps 113, 1; 135, 1; Dan 3, 84–85.

135, 1–21: Šis himnas prasideda (A) ir baigiasi (C) kvietimu šlovinti Dievą, visagalį kūrinijos VIEŠPATĮ (B I) ir savo tautos gynėją (B II), tuo tarpu pagonių dievai yra negyvi stabai (B III). Daugelis eilučių yra paskolintos iš kitų psalmių.

135, 1–2: Labai panašios eilutės į Ps 134, 1.

4* nes VIEŠPATS sau išsirinko Jokūbą –
Izraelį, kaip brangų turtą.

B

I 5 Juk žinau, kad VIEŠPATS didis, –
mūsų VIEŠPATS didingesnis už visus dievus.
6 Visa, ko tik VIEŠPATS nori, tą jis daro
danguje ir žemėje, jūrose ir visose gelmėse.
7 Audros debesis jis pakelia iš žemės pakraščių,
žaibuoti ir lietui lyti leidžia,
vėją išveda iš savo saugyklos.

II 8 Jis yra tas, kuris Egipte išklojo pirmagimius –
ir žmonių, ir gyvulių.
9 Jis siuntė ženklus ir darė nuostabius darbus
tavo žemėje, Egipte, –
ir faraonui, ir visiems jo tarnams.
10 Jis yra tas, kuris paguldė daug tautų
ir sugniuždė galingus valdovus –
Sihoną, amoriečių karalių,
Ogą, Bašano karalių,
ir visus Kanaano karaliukus,
12 atidavė jų žemę kaip paveldą –
paveldą Izraelio, savo tautos.
13 VIEŠPATIE, amžinai tveria tavo vardas,
tavo garsas, VIEŠPATIE per visas kartas,
14 nes VIEŠPATS gina savo tautą
ir gailisi savo tarnų.

III 15* Tautų stabai yra iš sidabro ir aukso, –
žmogaus rankų darbas.
16 Turi jie burnas, bet nekalba,
turi akis, bet nemato.
17 Turi jie ausis, bet negirdi, –
net alsavimo nėra jų burnose.
18 Panašūs į juos taps,
kas juos dirba ir kas jais pasitiki.

135, 4: Visos tautos Viešpačiui priklauso, bet jis išsirinko Izraelį būti jo tauta ypatinga prasme. Žr. Iš 19, 5; Įst 7, 6; 14, 2; 26, 18; 32, 9.

135, 15–18: Beveik tokios pat eilutės kaip Ps 115, 4–8.

C

19* O Izraelio namai, šlovinkite VIEŠPATĮ,
o Aarono namai, šlovinkite VIEŠPATĮ!
20 O Levio namai, šlovinkite VIEŠPATĮ!
Jūs, kurie pagarbiai VIEŠPATIES bijote,
šlovinkite VIEŠPATĮ!
21 Tebūna šlovinamas Sione VIEŠPATS,
gyvenantis Jeruzalėje!

Šlovinkite VIEŠPATĮ!

136 Padėkos* himnas

1 Dėkokite VIEŠPAČIUI, nes jis geras,
nes jo ištikima meilė amžina.
2 Dėkokite dievų Dievui,
nes jo ištikima meilė amžina.
3 Dėkokite viešpačių VIEŠPAČIUI,
nes jo ištikima meilė amžina.

I 4 Tam, kuris daro nuostabiai didingus darbus,
nes jo ištikima meilė amžina.
5 Tam, kuris savo išmintimi sukūrė dangus,
nes jo ištikima meilė amžina.
6 Tam, kuris patiesė žemę ant vandenų,
nes jo ištikima meilė amžina.
7 Tam, kuris padarė didžiuosius šviesulius,
nes jo ištikima meilė amžina.
8 Saulę – valdyti dienai,
nes jo ištikima meilė amžina.
9 Mėnulį ir žvaigždes – valdyti nakčiai,
nes jo ištikima meilė amžina.

II 10 Tam, kuris nugalėjo Egiptą
per jo pirmagimius,
nes jo ištikima meilė amžina,

135, 19–21: Panašios eilutės į Ps 118, 1–4.

136, 1–26: Himnas Dievui, visur esančiam ir visa žinančiam, litanijos pobūdžio. Pirma kiekvienos eilutės pusė turbūt buvo giedama solisto, o antra – žmonių. Be pradžios ir užsklandos kvietimo šlovinti Dievą dėkinga giesme (žr. 1–3. 26 eilutę), šis himnas garbina Dievo didybę kuriant Visatą (I), jo gerumą vedant savo tautą į Pažado žemę (II) ir rūpinimąsi savo tauta jos varguose (III).

136, 2: ... *dievų Dievui*: visagaliam ir vieninteliam Dievui.

11 ir išvedė Izraelį iš jų žemės,
nes jo ištikima meilė amžina;
12 stipria ranka ir galingu petim,
nes jo ištikima meilė amžina.
13 Tam, kuris perskyrė Nendrių jūrą,
nes jo ištikima meilė amžina,
14 ir pervedė per ją Izraelį,
nes jo ištikima meilė amžina,
15 bet paskandino faraoną
ir jo kariuomenę Nendrių jūroje,
nes jo ištikima meilė amžina.
16 Tam, kuris vedė savo tautą per dykumą,
nes jo ištikima meilė amžina.
17* Parbloškė didingus karalius,
nes jo ištikima meilė amžina,
18 sunaikino garsius karalius,
nes jo ištikima meilė amžina, –
19 Sihoną, amoriečių karalių,
nes jo ištikima meilė amžina,
20 Ogą, Bašano karalių,
nes jo ištikima meilė amžina, –
21 ir atidavė jų žemę kaip paveldą,
nes jo ištikima meilė amžina,
22 paveldą savo tarnui Izraeliui,
nes jo ištikima meilė amžina.

III 23* Tam, kuris mus atsiminė, kai buvome pažeminti,
nes jo ištikima meilė amžina,
24 ir išgelbėjo mus nuo priešų,
nes jo ištikima meilė amžina.
25 Tam, kuris duoda maisto visiems gyvūnams,
nes jo ištikima meilė amžina.

26 Dėkokite dangaus Dievui,
nes jo ištikima meilė amžina.

136, 17–22: Šios eilutės yra panašios į Ps 135, 10–14 eilutes.

136, 23–24: Nuorodos į Babilonijos tremtį.

137 Tremtinių* giesmė

I [1] Prie Babilonijos upių –
ten mes sėdėjome verkdami,
Siono kalną atsiminę.
[2] Ant to krašto tuopų*
pakabinome savo arfas,
[3] nes mus į nelaisvę išvariusieji
ten liepė mums giedoti,
mūsų engėjai vertė mus džiūgauti,
sakydami: „Pagiedokite mums Siono giesmių!“

II [4] Kaipgi galime mes giedoti VIEŠPATIES giesmę
svetimoje žemėje?
[5] Jeruzale, jeigu tave užmirščiau,
tenuvysta mano dešinė!
[6] Teprilimpa man liežuvis prie gomurio,
jei apie tave negalvočiau,
jei Jeruzalės didžiausiu džiaugsmu nelaikyčiau!

III [7] Atsimink, VIEŠPATIE, ką darė edomiečiai tą dieną,
kai Jeruzalė buvo paimta,* kai jie šaukė:
„Griaukite! Išgriaukite ją iš pamatų!“
[8] O tu, dukra Babilone,* griovike!
Laimingi bus, kurie atmokės tau
už mums padarytą pikta!
[9] Laimingi, kurie paims tavo mažylius
ir tėkš juos į uolą!*

137, 1–7: Psalmininkas, matyt, sugrįžęs iš Babilonijos tremties, prisimena, kaip izraeliečiai atsisakė linksminti savo engėjus (I), nes, anot jų, džiugios giesmės nesiderino su skaudžiu Siono likimu (II). Psalmininkas nori, kad Dievas pelnytai nubaustų Edomą ir Babiloną (III).

137, 2: ... *tuopų*: ne karklų ar gluosnių. Hebrajiškasis žodis, regis, ženklina *populus euphraticus* – Mesopotamijos tuopą.

137, 7: ... *tą dieną, kai Jeruzalė buvo paimta*: babiloniečiai užėmė ir sunaikino Jeruzalę 587 m. birželio–liepos mėn. Edomas, Judo karalystės pietinis kaimynas, buvo Babilonijos sąjungininkas. Pranašai dažnai grasina Edomui už neapykantą Izraeliui. Žr. Iz 34, 5–15; Jer 49, 7–22; Rd 4, 21–22; Ez 25, 12–14; Am 1, 11–12; Ab 1, 1–18.

137, 8: ... *dukra Babilone*: hebrajiškas posakis, reiškiantis *Babilono mieste*.

137, 9: ... *tėkš juos į uolą*: pagal žiaurų semitinį karybos paprotį, vaikai iš tikrųjų buvo žudomi. Žr. 2 Kar 8, 12; Oz 9, 16. Atrodo, kad šiame tekste psalmininkas turbūt įasmenina *dukrą Babiloną*, kaip motiną, kurios *mažyliai* yra suaugę miesto gyventojai, o ne vaikai. Žr. Lk 19, 44.

138 Padėka* Dievui už pagalbą

[1] *Dovydo.*

I Iš visos širdies dėkoju tau, VIEŠPATIE,
angelų* artume giedu tau šlovės giesmę.
[2] Puolu kniūbsčia prie tavo šventųjų Namų,
dėkoju tavo šventajam vardui
už tavo gerumą ir ištikimybę,
nes išaukštinai virš visų savo vardą ir pažadą.
[3] Kai šaukiausi, manęs išklausei, –
suteikei man drąsos.

II [4] Visi žemės karaliai šlovins tave, VIEŠPATIE,
nes išgirdo tavo pažadus.
[5] Jie giedos apie VIEŠPATIES kelius,
nes didinga yra VIEŠPATIES garbė.
[6] Juk nors VIEŠPATS yra aukštybėse,
jis rūpinasi kukliaisiais,
o išpuikėliai negali nuo jo pasislėpti.

III [7] Nors man tenka bristi per didelį vargą,
tu mane palaikai gyvą.
Tu pakeli ranką prieš mano įtūžusius priešus,
išgelbsti mane tavo dešinė.
[8] VIEŠPATS man įvykdys savo užmojį.
Tavo ištikima meilė, VIEŠPATIE, amžina, –
neatmesk savo rankų darbo.

139 Visa* žinantis ir visur esantis Dievas

[1] *Chorvedžiui.*
Dovydo psalmė.

I VIEŠPATIE, ištyrei mane ir pažįsti.
[2] Žinai, kada atsisėdu ir kada atsistoju,* –
iš tolo supranti mano mintis.

138, 1–8: Dėkodamas Dievui už maldos išklausymą (I), psalmininkas nori, kad visi žemės didieji dėtųsi prie jo padėkos himno (II), nes jis yra tikras, kad Viešpats ir toliau pagelbės (III).

138, 1: ... *angelų*: hebrajiškai *'elohim* artume. Žodis *elohim* ženklina *Dievą, dievus* ir kartais *dieviškas būtybes* – angelus. Žr. Ps 8, 6; 97, 7.

139, 1–24: Mąstymo pobūdžio himnas Dievui, visur esančiam ir visa žinančiam. Jame psalmininkas apmąsto tiesą, kad Viešpats mato ir žino, nesvarbu kur jis būtų (I); neįmanoma pabėgti nuo visa matančios Dievo akies (II); žmogaus Kūrėjas teikia žmogui jo likimą (III).

3 Stebi mano žingsnius ir mano poilsį, –
pažįsti visus mano kelius.
4 Net nespėjus mano liežuviui žodžio ištarti,
štai, VIEŠPATIE, tu jį visą žinai.
5 Iš visų pusių apsiauti mane,
lieti mane savo ranka.
6 Tavo žinojimas man per nuostabus, –
man per gilus, negaliu jo pasiekti.

II 7 Kurgi galėčiau pabėgti nuo tavo dvasios
ar atsitolinti nuo tavo Artumo?
8 Jei į dangų užžengčiau, tu būtum ten,
jei Šeole pasikločiau lovą, tu būtum ten.
9 Jei įgyčiau aušros sparnus*
ir įsikurčiau prie tolimųjų jūros ribų,*
10 net ten mane vestų tavo ranka
ir tvirtai laikytų tavo dešinė.
11 Jei sakyčiau: „Tamsa tikrai mane paslėps
ir naktis bus man šviesa“,
12 juk tau pati tamsa nėra tamsi
ir naktis šviečia kaip diena.
{Tamsa ir šviesa tau yra tas pat.}*

III 13 Juk tu mano širdį sukūrei,
užmezgei mane motinos įsčiose.
14 Šlovinu tave,
nes esu nuostabiai padarytas.
Tavo visi darbai nuostabūs, –
tai žinau labai gerai.
15 Mano išvaizda tau buvo žinoma,
kai buvau slapta kuriamas,
rūpestingai sudėtas žemės gelmėse* –

Užtat psalmininkas ir ryžtasi nekęsti nedorėlių ir nuoširdžiai elgtis Dievo Artume (IV). Šios psalmės hebrajiškasis tekstas yra nukentėjęs perdavimo metu, keletas vietų kelia abejonių.

139, 2: ...*kada atsisėdu ir kada atsistoju*: posakis, apimantis visą žmogaus veiklą.

139, 9: ...*aušros sparnus*: pasiekčiau tolimiausius Rytų pakraščius, ...*prie tolimųjų jūros ribų*: įsikurčiau tolimiausioje Vakarų vietoje.

139, 12: *{Tamsa ir šviesa tau yra tas pat.}*: Dievui nėra nei tamsos, nei šviesos. Intarpas dviem eilutėms paaiškinti.

139, 15: ... *žemės gelmėse*: perkeltine prasme ženklina *motinos įsčias*, pabrėžiant paslėptą ir paslaptingą jaunos gyvybės brendimą.

16* tavo akys matė mane dar negimusį.
Į tavo knygą buvo įrašytos
visos man skirtos dienos,
kai nė viena jų dar nebuvo prasidėjusi.

17 Kokios nesuvokiamos man tavo mintys, Dieve,
ir kiek jų daug!
18 Mėginu jas suskaičiuoti –
jų daugiau negu smėlio grūdelių.
Ir net jei ir jų galą pasiekčiau,
vis dar su tavimi tebebūčiau.*

IV 19 O Dieve, kad tu sunaikintum nedorėlį
ir anie engėjai nuo manęs pasitrauktų!
20 Nedorai jie šaukiasi tavo vardo,
tavo priešai duoda melagingas priesaikas.
21 Argi aš nekenčiu tų,
kurie nekenčia tavęs, VIEŠPATIE?
Argi aš nesibjauriu tais,
kurie prieš tave maištauja?
22 Nekenčiu jų mirtina neapykanta,
laikau juos savo priešais.
23 Ištirk mane, Dieve, pažink mano širdį,
išmėgink mane ir žinok mano mintis.
24 Pažiūrėk, ar einu klystkeliu,
ir vesk mane amžinuoju keliu.*

140 Malda* pavojams gresiant

1 *Chorvedžiui. Dovydo psalmė.*

I 2 Gelbėk mane, VIEŠPATIE, nuo nedorėlių,
apsaugok mane nuo smurtininkų, –

139, 16–18: Šių eilučių hebrajiškasis tekstas yra nukentėjęs teksto perdavimo metu.

139, 18: ... *dar su tavimi tebebūčiau*: nors psalmininkas pasiektų savo pajėgumo ribas, mėgindamas suprasti Dievo prigimties paslaptį, begalinė Dievo prigimties paslaptis vis stovėtų prieš jį kaip neišsakoma tikrovė.

139, 24: ... *amžinuoju keliu*: senuoju tikėjimo protėvių eitu keliu. Žr. Jer 6, 16.

140, 1–15: Psalmininkas maldauja Dievą išgelbėti jį nuo smurtingų, klastingų priešų (I); priešai spendžia spąstus jo gyvybei, bet psalmininkas pasitiki Viešpačiu (II). Užtat jis prašo, kad priešų užmačios kristų ant jų pačių (III) ir Dievas pelnytai elgtųsi ir su nedorėliu, ir su doru žmogumi (IV).

3 jų širdis ne tik rezga piktus kėslus,
bet netgi nuolat kursto vaidus.
4* Jų liežuviai kaip nuodingos gyvatės,
o ant jų lūpų angių nuodai. {Sela}

II 5 Neleisk man, VIEŠPATIE, patekti į nedorėlių nagus,
apsaugok mane nuo smurtininkų, –
jie surezgė kėslus man pražudyti.
6* Įžūlieji paspendė man žabangus su virvėmis,
išskleidė pinkles ant mano tako, –
jie man stato žabangus. {Sela}
7 Sakau VIEŠPAČIUI: „Tu esi mano Dievas!
Išgirsk tad, VIEŠPATIE, mano pagalbos šauksmą.“
8 O DIEVE, mano Viešpatie, stiprusis mano Gynėjau,
tu apsaugojai mano galvą mūšio dieną.

III 9 Nepatenkink, VIEŠPATIE, nedorėlių norų,
neleisk jiems įvykdyti savo kėslų,
kad jie nebūtų išaukštinti. {Sela}
10 Tie, kurie yra mane apspitę, kelia galvas, –
ant jų pačių teužgriūva jų grasinimai!
11 Teapiberia VIEŠPATS juos žarijomis!
Tebūna sužerti į duobę, kad niekad nesikeltų!

IV 12 Tenebūna leista šmeižėjui klestėti krašte,
ūmi nelaimė teužklumpa smurtininką!
13 Žinau, kad VIEŠPATS gina vargšo reikalus
ir beturčių teises.
14 Teisieji tikrai dėkos tavo vardui,
dorieji gyvens tavo Artume.

141 Vakaro* malda

1 *Dovydo* psalmė.*

I Šaukiuosi tavęs, VIEŠPATIE,
skubėk pas mane,
išgirsk mano balsa. kai taves šaukiuosi.

140, 4: Panašiai vaizduojamas *piktas liežuvis* ir kitose psalmėse. Žr. Ps 52, 4; 55, 22; 58, 5.

140, 6: Toks pat įvaizdis, susijęs su elgesiu medžiotojo, spendžiančio spąstus grobiui, randamas ir Ps 9, 16; 31, 5; 35, 7; 57, 7; 64, 6. Žr. Mt 22, 15; Lk 11, 54.

141, 1–10: Paprašęs Dievo pagalbos apskritai (I), psalmininkas meldžiasi, kad jis nebūtų suviliotas nedorėlių gundymų, kurių galas yra pražūtis (II), ir kad jų nedori darbai neštų žalą tik nedorėliams (III).

2 Priimk mano maldą kaip smilkalų atnašos dūmus*
ir mano iškeltas rankas* kaip vakarinę auką.

II 3 Pastatyk, VIEŠPATIE,
sargybą prie mano burnos,
budėtoją prie mano lūpų durų.
4 Neleisk mano širdžiai nukrypti į pikta,
įsivelti į nedorus darbus kartu su nedorėliais, –
neleisk man vaišintis jų skanėstais!
5 Teplaka mane teisusis iš gerumo,
ištikimas draugas mane tepamoko.
Neteps mano galvos niekad nedorėlių aliejus,
nes mano malda visad prieš jų nedorus darbus.
6* Kai jų valdovai bus stumiami žemyn nuo uolos,
žmonės suvoks, kaip draugiški buvo mano žodžiai.
7 Lygiai kaip ariant išvagojama žemė,
taip mūsų kaulai išmėtomi prie Šeolo angos.

III 8 Bet mano akys žvelgia į tave, DIEVE, mano Viešpatie,
pas tave ieškau užuovėjos, – nepalik manęs pavojuje.
9 Sulaikyk mane nuo man paspęstųjų žabangų
ir nedorėlių pinklių.
10 Leisk nedorėliams įpulti į savo pačių spąstus,
o man vienam išsigelbėti.

142 Dievas* – žmogaus užuovėja

1 *Dovydo poema. Kai jis buvo oloje.* Malda.*

I 2 Garsiai šaukiuosi VIEŠPATIES,
balsu VIEŠPATĮ maldauju.
3 Savo skundą jam išlieju,
jam išsakau savo kančią.
4 Kai visiškai nustoju drąsos,
žinai tu mano kelią.

141, 2: ... *smilkalų atnašos dūmus*: pažodžiui *dūmus*, t. y. kvapius dūmus, kylančius nuo aukuro deginant paaukojamus gyvulius ar kvapius prieskonius, įskaitant ir smilkalus. Žr. Apr 5, 8. ... *iškeltas rankas*: maldavimo gestas. Žr. Ps 28, 2; 63, 5; 77, 3; 88, 10; 119, 48; 134, 2; 143, 6.

141, 6–7: Šių dviejų eilučių tekstas nėra aiškus, ir jų vertimas yra įvairus.

142, 1–8: Šaukdamas Viešpatį pažvelgti į jo skaudžią būklę (I), psalmininkas išsako, kaip jį priešai apniko (II), ir maldauja Dievą, kad jį išgelbėtų (III).

142, 1: ... *oloje*: žr. 1 Sam 22. 1: 24, 1–2; Ps 57, 1.

II Kelyje, kuriuo einu,
mano priešai paspendė man žabangus.
5 Žiūriu į dešinę ir dairausi –
neturiu draugo, kurs man padėtų,
nėra man kur rasti užuovėją,
niekas manimi nesirūpina.

III 6 Šaukiuosi tavęs, VIEŠPATIE,
sakau: „Tu mano užuovėja –
visa, ką turiu gyvųjų šalyje.
7 Išklausyk mano pagalbos šauksmą,
nes skęstu neviltyje!
Gelbėk mane nuo priešų,
nes man jie pernelyg stiprūs!
8 Išvesk mane iš kalėjimo,
kad šlovinčiau tavo vardą!
Teisieji bursis aplink mane* vien todėl,
kad tu buvai man geras."

143 Prašymas * padėti

1 *Dovydo psalmė.*

I Išgirsk mano maldą, VIEŠPATIE!
Klausykis mano maldavimo, nes esi teisus,
išklausyk manęs, nes esi ištikimas!
2* Neteisk savo tarno,
nes prieš tave joks kūrinys nėra teisus.

II 3 Juk priešas mane persekioja, –
jis sutraiškė mane žemėje,
paliko mane sėdintį tamsoje lyg tuos,
kurie jau seniai yra mirę.
4 Užtat esu visiškai nustojęs drąsos,
širdis man sustingusi krūtinėje.

142, 8: *Teisieji bursis aplink mane*: Šventykloje, kai psalmininkas atnašaus savo padėkos auką.

143, 1–12: Septintoji Atgailos psalmė. Maldaudamas Dievo pagalbos, nepaisydamas savo nuodėmingumo (I), psalmininkas išsako savo vidinius ir išorinius sunkumus (II). Jis maldauja Dievą išgelbėti jį nuo priešų (III) ir prašo suteikti Dievo valios pažinimą bei sunaikinti priešus (IV).

143, 2: Būdamas tikras, jog Dievas savo pažado dėlei išklausys jo maldą, psalmininkas jaučia, kad jis nėra vertas Dievo malonės, nes yra nusidėjėlis.

5 Prisimenu senąsias dienas,
pergalvoju visus tavo darbus,
svarstau, ką tavo rankos padarė.
6 Į tave tiesiu rankas,
lyg išdžiūvusi žemė aš tavęs trokštu. {Sela}

III 7 Skubėk man atsakyti, VIEŠPATIE!
Neviltis mane apėmė!
Neslėpk savo veido nuo manęs,
kad netapčiau panašus į tuos, kurie žengia į Duobę.
8 Su aušra atskleisk man savo ištikimą meilę,
nes tavimi pasitikiu.
Parodyk man kelią, kuriuo turiu eiti,
nes į tave keliu savo širdį.
9 Išgelbėk mane, VIEŠPATIE, nuo priešų,
nes pas tave bėgu, ieškodamas užuovėjos.

10 Mokyk mane vykdyti tavo valią,
nes tu mano Dievas.
Teveda mane lygiu taku
tavo maloningoji dvasia!
11 Dėl savo vardo, VIEŠPATIE,
apsaugok mano gyvastį;
dėl savo teisumo
išvaduok mane iš bėdų.
12 Savo ištikimo gerumo dėlei
padaryk galą mano priešams, –
sunaikink visus mano engėjus,
nes esu tavo tarnas.

144 Karaliaus* malda

1 *Dovydo**.

I Tebūna šlovinamas VIEŠPATS, mano uola!
Jis lavina mano rankas mūšiui
ir mano pirštus karybai.

144, 1–15: Išskyrus pabaigą (IV), ši psalmė – bemaž visa – yra sudaryta iš eilučių, skolintų iš kitų psalmių. Užtat jai trūksta nuoseklaus vieningumo. Pirma dalis (I) yra padėkos malda už pergalę kare; antra (II) – nuolankus žmogaus trapumo pripažinimas ir prašymas, kad Dievas gelbėtų savo galybe; trečia (III) – pažadas dėkoti už pagalbą; ketvirta (IV) – gerovės ir taikos troškimas. Bemaž toks pat priegiesmis, apimantis prašymą išgelbėti nuo klastingų priešų, užsklendžia antrą ir trečią dalį (žr. 7b–8.11 eilutę).

[2] Jis – mano užuovėja ir mano pilis,
mano tvirtovė ir mano Gelbėtojas,
mano skydas, kuriuo pasitikiu.
Jis – tas, kuris man paveda valdyti tautas.

II [3*] VIEŠPATIE, kas yra žmogus, kad tu juo rūpiniesi,
mirtingas žmogus, kad kreipi į jį dėmesį?
[4*] Žmogus yra lyg vėjo dvelktelėjimas, –
jo dienos lyg dingstantis šešėlis.
[5*] VIEŠPATIE, praplėšk dangaus skliautą ir nuženk,
paliesk kalnus, ir jie ims rūkti.
[6] Svaidyk žaibus ir išblaškyk mūsų priešus,
laidyk savo strėles ir priversk juos bėgti!
[7] Tiesk ranką iš aukštybių –
išvaduok mane
ir ištrauk mane iš galingų vandenų,
iš svetimųjų rankos!
[8] Visa, ką jie sako, yra melas, –
jie kelia dešinę kreivai prisiekti.

III [9*] Tau, Dieve, naują giesmę giedosiu,
dešimtstyge arfa grosiu tau –
[10] tam, kuris teikia pergalę karaliams,
gelbsti savo tarną Dovydą.
[11] Išgelbėk mane nuo žiauraus kalavijo,
išvaduok mane iš svetimųjų rankos.
Visa, ką jie sako, yra melas, –
jie kelia dešinę kreivai prisiekti.

IV [12] Tebūna mūsų sūnūs lyg sodinukai,
gerai auklėti jaunystėje;
mūsų dukterys lyg šaunios kolonos,
nudailintos rūmams papuošti.
[13] Tebūna mūsų svirnai kupini visokio derliaus,
mūsų avys, skaičiuojamos tūkstančiais,
net dešimtimis tūkstančių, tegausėja mūsų ganyklose,

144, 1–2: Šios dvi eilutės sudarytos iš Ps 18, 3. 35. 47–48 eilučių.
144, 3: Ši eilutė labai panaši į Ps 8, 5.
144, 4: Ši eilutė yra sudaryta iš Ps 39, 6; 102, 12.
144, 5–7: Daugiausia perimta iš Ps 18, 10. 15. 17; 104, 31.
144, 9–10: Šios eilutės yra panašios į Ps 18, 51; 33, 2–3.
144, 12: ... *lyg šaunios kolonos*: rūmų ar Šventyklos. Hebrajiškojo teksto prasmė nėra aiški.

14 tebūna gerai rūpinamasi mūsų galvijais.
Tenebūna niekados miesto sienos pralaužtos,
nei tremties, nei dejonių mūsų gatvėse tenesigirdi.

15 Laiminga ta tauta, kuriai taip klostosi,
laiminga ta tauta, kurios Dievas yra VIEŠPATS!

145 Dievo* didybė ir gerumas

1 *Himnas. Dovydo.*

{'a} Aukštinsiu tave, mano Dieve ir Karaliau,
tavo vardą garbinsiu per amžių amžius.
{b} 2 Kasdien tave garbinsiu
ir šlovinsiu tavo vardą per amžių amžius.
{g} 3 Didis yra VIEŠPATS ir vertas didžios šlovės. –
jo didybė yra nesuvokiama.

{d} 4 Viena karta girs kitai tavo darbus
ir skelbs tavo galybę.
{h} 5 Apie tavo didybės garbingą spindesį
ir apie tavo nuostabius darbus – aš mąstysiu.
{v} 6 Žmonės garsins tavo pagarbią baimę keliančius darbus,
ir aš skelbsiu tavo didybę.
{z} 7 Jie apsakys garsą tavo dosnaus gerumo
ir džiugiai giedos apie tavo teisumą.

{ḥ} 8 Atlaidus ir gailestingas yra VIEŠPATS,
lėtas pykti ir pilnas gerumo.
{ṭ} 9 Geras kiekvienam yra VIEŠPATS
ir gailestingas visiems savo kūriniams

{j} 10 Tedėkoja tau, VIEŠPATIE, visi tavo kūriniai
ir visi tavo ištikimieji tave tegarbina.
{k} 11 Tepasakoja apie tavo karalystės garbę,
tavo galybę tegarsina,
{l} 12 kad paskelbtų visai žmonijai tavo žygius
ir garbingą tavo viešpatavimo spindesį.
{m} 13 Tavo viešpatavimas – amžinas viešpatavimas,
tavo valdžia tveria per visas kartas.

145, 1–21: Abėcėlinė psalmė. Daugelis jos eilučių yra paskolintos iš kitų psalmių ir Senojo Testamento knygų. Pagrindinės mintys siejasi su visavale Dievo didybe ir ištikima Apvaizda – su Lietuvos pakelių Rūpintojėliu.

{n}* VIEŠPATS yra ištikimas visais savo žodžiais
ir maloningas visais savo darbais.
{s} 14 VIEŠPATS prilaiko kiekvieną, kas klumpa,
pakelia visus gyvenimo palaužtus.
{ʻa} 15 Visų akys žvelgia į tave su viltimi, –
tu duodi jiems peno, kai reikia.
{p} 16 Atveri savo ranką,
patenkini kiekvieno gyvūno troškimą.
{z} 17 Visi VIEŠPATIES keliai yra teisūs
ir gailestingi visi jo darbai.
{q} 18 VIEŠPATS yra arti kiekvienam, kas jo šaukiasi –
visiems, kas jo nuoširdžiai trokšta.
{r} 19 Tenkina norus tų, kurie jo pagarbiai bijo, –
jų šauksmą girdi ir juos gelbsti.
{š} 20 VIEŠPATS saugo kiekvieną, kas jį myli,
bet nedorėlius jis sunaikins.
{t} 21 Teskelbia mano burna VIEŠPATIES šlovę,
ir visa, kas gyva, tešlovina jo vardą dabar ir per amžius!

146 Laimingas*, kas Dievu pasitiki

1 Šlovinkite VIEŠPATĮ!
Šlovink VIEŠPATĮ, mano siela!
2 Šlovinsiu VIEŠPATĮ visą gyvenimą,
giedosiu šlovės giesmes savo Dievui,
kol gyvas būsiu.

I 3 Nepasitikėkite didžiūnais –
mirtinguoju, kuris negali išgelbėti.
4 Kai dvasia jį palieka,
jis sugrįžta į dulkes, –
tą pačią dieną žūva visos jo svajonės.

II 5 Laimingas žmogus,
kurio pagalba yra Jokūbo Dievas, –
dedantis viltį į VIEŠPATĮ, savo Dievą,

145, {n}: Hebrajiškajame tekste {n} raidė yra praleista, bet išliko senovės vertimuose.

146, 1–10: Himnas, šlovinantis Dievo gerumą ir dosnumą. Po trumpo įžanginio posmo (žr. 1–2 eilutę) psalmininkas pabrėžia, kad pasitikėti vien žmogiška pagalba yra kvailystė (I), o paskui išaukština Dievo gerumą tiems, kurie tik juo vienu pasitiki (II).

6 kuris sukūrė dangų ir žemę,
jūrą ir visa, kas juose.
Jis amžinai laikosi savo pažadų, –
7 gina nuskriaustųjų teises,
alkaniems parūpina duonos.
VIEŠPATS išlaisvina kalinius,
8 VIEŠPATS atveria akis akliesiems.
VIEŠPATS pakelia gyvenimo palaužtuosius,
VIEŠPATS myli teisiuosius.
9 VIEŠPATS saugo ateivius,
padeda našlaičiui ir našlei,
bet suvingiuoja nedorėlių kelią.

10 VIEŠPATS amžinai viešpataus,
tavo Dievas, Sione, per visas kartas.

Šlovinkite VIEŠPATĮ!

147 Dievo* meilė ir galybė

I 1 Šlovinkite VIEŠPATĮ!

Gera giedoti šlovės giesmes mūsų Dievui,
nes malonu ir teisinga jį šlovinti giesme.
2 VIEŠPATS atstato Jeruzalę, –
jis surenka Izraelio tremtinius.
3 Jis gydo sužeistas širdis
ir aptvarsto jų žaizdas.
4 Jis nustatė žvaigždžių skaičių, –
kiekvieną jų vardu vadina.
5 Didis yra mūsų VIEŠPATS ir galingas, –
beribė jo išmintis.
6 VIEŠPATS duoda drąsos kukliesiems, –
nedorėlius nubloškia į dulkes.

II 7 Giedokite VIEŠPAČIUI dėkodami,
šlovės giesmę mūsų Dievui lyra palydėkite.
8* Debesimis jis apdengia dangų,
žemei parūpina lietaus, kalnuose želdina žolę.

147, 1–20: Septuaginta ir Vulgata dalija šią psalmę į dvi: Ps 146 (1–11 eilutė) ir Ps 147 (12–20 eilutė). Psalmė šlovina Dievą, nes jis atkūrė ištremtą Izraelio tautą (I), rūpinasi nuskriaustaisiais (II) ir yra Siono geradarys (III).

147, 8–9: Lygiai kaip dangiškasis Tėvas apvelka kalnus augmenija, kad žmonės ir gyvuliai turėtų peno, taip

9 Gyvuliams jis duoda pašaro
ir varnos jaunikliams lesalo.
10* Ne ristūno jėga jis mėgaujasi,
malonumo jam neteikia nei bėgiko greitumas.
11 VIEŠPATS gėrisi tais, kas jo pagarbiai bijo –
tais, kurie pasitiki jo ištikima meile.

III 12 Šlovink VIEŠPATĮ, Jeruzale!
Šlovink savo Dievą, Sione!
13 Juk jis stiprina tavo vartų skląsčius,
palaimą teikia tavo vaikams.
14 Sukuria taiką prie tavo ribų,
sotina tave geriausiais kviečiais.
15 Siunčia savo žodį žemei,
ir ką jis įsako, greitai įvyksta.
16 Apkloja žemę sniegu lyg vilna,
šalna apiberia lyg pelenais.
17 Meta žemėn krušos ledus kąsniais –
kas gali pakelti jo siunčiamą šaltį?
18 Pasiunčia savo žodį ir juos sutirpdo –
liepia vėjui pūsti, ir vanduo srovena.
19 Jis paskelbė savo žodį Jokūbui,
savo įstatus ir įsakus Izraeliui.
20 To jis nepadarė jokiai kitai tautai, –
jo įsakų jos nežino.

Šlovinkite VIEŠPATĮ!

148 Visatos* šlovės giesmė

I 1 Šlovinkite VIEŠPATĮ!

Šlovinkite VIEŠPATĮ iš dangaus –
šlovinkite jį aukštybėse!
2 Šlovinkite jį, visi jo angelai, –
šlovinkite jį, visos jo dangiškos galybės!

pat jis apvaizdžiai rūpinasi paukščiais, ypač varnomis, kurių įkyrų krankséjimą poetas laiko šauksmu į Dievą prašant lesalo. Žr. Mt 6, 26–30.

147, 10–11: Besaikis pasitikėjimas savo jėgomis dažnai išpuikina žmogų, – tuomet Dievui žmogaus gyvenime nebelieka vietos. Dievas mėgaujasi žmogumi, kuris pasitiki jo gerumu ir yra jam atviras. Žr. Ps 20, 8; 33, 16–19.

148, 1–14: Visi kūriniai danguje (I) ir žemėje (II) šaukiami dėtis į šlovės giesmę, kurią žmonija, ypač Izraelis, turėtų giedoti Viešpačiui Dievui (III).

3 Šlovinkite jį, saule ir mėnuli,
šlovinkite jį, visos mirksinčios žvaigždės!
4 Šlovinkite jį jūs, dangaus aukštybės,*
ir jūs, vandenys virš dangaus skliauto!

5 Visa tešlovina VIEŠPATIES vardą,
nes jis tarė, ir visa buvo sukurta.
6 Į savo vietas viską padėjo amžių amžiams,
nustatė darną, kuri niekados nesikeis.

II 7 Šlovinkite VIEŠPATĮ nuo žemės –
jūs, jūros pabaisos ir vandenyno gelmės,
8 jūs, ugnie ir ledų kruša, sniege ir šalna,
audros vėjau, vykdantis jo žodį!

9 Jūs, kalnai ir visos kalvos,
vaismedžiai ir visi kedrai!
10 Jūs, laukiniai žvėrys ir galvijai,
žemės šliužai ir padangių paukščiai!

III 11 Jūs, žemės karaliai ir visos tautos,
didžiūnai ir žemės teisėjai!
12 Jūs, vaikinai ir merginos,
ir seni žmonės, ir maži vaikai!

13 Tešlovina visi VIEŠPATIES vardą,
nes tik jo vieno vardas yra didingas, –
jo didybė dengia žemę ir dangų.
14 Savo tautos galybę* jis išaukštino,
kad visi jo ištikimieji jį šlovintų –
taip brangi jam Izraelio tauta.

Šlovinkite VIEŠPATĮ!

149 Šlovės* giesmė

I 1 Šlovinkite VIEŠPATĮ!

Giedokite VIEŠPAČIUI naują giesmę,
jo šlovės giesmę ištikimųjų sueigoje.

148, 4: ... *dangaus aukštybės*: pažodžiui *dangų dangūs*, t. y. erdvė virš dangaus skliauto, virš kurio yra sutelkti, anot senovės sampratos, *aukštutiniai vandenys*. Žr. Pr 1, 6–8; Įst 10, 14; 1 Kar 8, 27; Ps 104, 3. 13.
148, 14: ... *tautos galybę*: pažodžiui *tautos ragą*, t. y. atkūrė jų karalystę. Žr. Ps 18, 3.
149, 1–9: Žmonės kviečiami šlovin-

2 Tesidžiaugia Izraelis savo Kūrėju,
tedžiūgauja Siono vaikai, nes jis yra Karalius.
3 Tešlovina jo vardą šventišku šokiu*
su būgnelio žvangučių ir lyros palyda,
tegieda jam šlovės giesmę.
4 Nes VIEŠPATS džiaugiasi savo tauta –
kukliuosius papuošia pergale.
5 Tedžiūgauja ištikimieji, pasiekę garbės,
iš džiaugsmo tegieda visą naktį.

II 6 Tešaukia valio, šlovindami Dievą,
dviašmenį kalaviją rankoje telaiko,
7 kad suteiktų atpildą tautoms
ir padarytų teismą gentims,
8 sukaustydami jų karalius pančiais
ir jų didžiūnus grandinėmis,
9 vykdydami teismo sprendimą.
Tai yra garbė Dievo tautai!
Šlovinkite VIEŠPATĮ!

150 Šlovinkite* Viešpatį!

1 Šlovinkite VIEŠPATĮ!*

Šlovinkite VIEŠPATĮ jo šventovėje,
šlovinkite jį dangaus skliauto galybėje!
2 Šlovinkite jį už jo didžius darbus,
šlovinkite jį dėl jo iškilios didybės!

3 Šlovinkite jį ragų gaudesiu,
šlovinkite jį arfa ir lyra!
4 Šlovinkite jį būgnelio žvangučiais ir šokiu,
šlovinkite jį stygomis ir dūdomis!
5 Šlovinkite jį skambiais cimbolais,
šlovinkite jį žvangančiais cimbolais!
6 Visi, kas gyvas, tešlovina VIEŠPATĮ!

ti Dievą giesme ir muzika (I) su kalavijais rankoje, kad apgintų Sioną (II). Žr. Neh 4, 16–23; 1 Mak 4, 37–38. 54; 2 Mak 15, 26–27.

149, 3: ... *šventišku šokiu*: žr. Iš 15, 20; 2 Sam 6, 5. 14. 16.

150, 1–6: Ši psalmė yra didysis Psalmyno finalas. Psalmininkas šaukia visus muzikos instrumentus dėtis į Viešpaties šlovinimą. Taip ši psalmė tampa baigiamuoju pagarbinimu – doksologija – ne tik Penktosios Psalmyno knygos, bet ir viso Psalmyno.

150, 1: *Šlovinkite VIEŠPATĮ*: hebrajiškai *Hallelu-Jah*, kuris per graikų ir lotynų vertimus yra tapęs mūsų *Aleliuja*.

PATARLIŲ KNYGA

Pirmasis šios knygos žodis hebrajiškajame tekste – „Mišlė {Šlomo}“, lietuviškai „Patarlių {Saliamono}“, – davė vardą, kuriuo, apskritai kalbant, ją ženklina žydai ir krikščionys. Vardas „Mišlė {knyga}“ – Patarlių knyga – nėra tikslus knygos turinio apibūdinimas, nes turinys apima ne tik patarles, bet ir įasmenintos Išminties kalbas bei palyginimus (žr. Pat 1, 1 – 9, 18; 31, 10–31). Kai kurie pirmųjų krikščionybės amžių autoriai Patarlių knygą vadino Išminties vardu – Išminties knyga.

Patarlių knyga yra pamokomo turinio poezijos antologija ir Senojo Testamento išminties raštijos dalis. Jos pagrindinis tikslas, išreikštas pirmu knygos sakiniu, yra mokyti išminties: padėti „žmonėms branginti išmintį ir pamokymą, suvokti prasmingus posakius“ (Pat 1, 2). Vadinasi, ji skiriama ne tik jauniems ir nepatyrusiems (žr. Pat 1, 4), bet ir visiems žmonėms, kurie nori lavintis išmintimi (žr. Pat 1, 5–6).

Išmintis, kurios moko Patarlių knyga, apima platų Dievo ir žmogaus veiklos lauką, nuo perdėm pasaulietiškų reikalų iki svarbiųjų dorovės ir religijos tiesų, būtent: Dievo visažinystę (žr. Pat 5, 21; 15, 3–11), galybę (žr. Pat 19, 2; 21, 30), Apvaizdą (žr. Pat 20, 1–24), gerumą (žr. Pat 15, 29) ir žmogaus džiaugsmą bei stiprybę, gyvenant pagal Dievo išmintį (žr. Pat 3, 5; 16, 20; 18, 10). Visas Patarlių knygos mokymo pagrindas yra dėsnis, kad „pagarbi VIEŠPATIES baimė yra žinojimo pradžia“ (žr. Pat 1, 7; 9, 10).

Saliamonui priskiriama dvi Patarlių knygos dalys – patarlių rinkiniai (žr. Pat 10, 1–22, 16; 25, 1 – 29, 27). Saliamonas yra Senojo Testamento išminties raštijos globėjas. Apie Agurą (žr. Pat 30, 1–6) ir Lemuelį (žr. Pat 30, 7–33) nieko daugiau nėra žinoma. Du patarlių rinkiniai yra priskiriami išminties mokytojams – Išminčiams (žr. Pat 22, 17 – 24, 22; 24, 23–34). Kitų Patarlių knygos dalių – rinkinių – autoriai nėra žinomi.

Spėjama, kad Saliamono patarlių rinkiniai iš pradžių buvo nepriklausomi vienetai, sutelkti prieš Jeruzalės sunaikinimą 587 m. prieš Kristų (žr. Pat 10, 1; 25, 1). Pirmųjų devynių Patarlių knygos skyrių autorius buvo religijos mokytojas, gerai susipažinęs su ankstesnėmis šventosiomis knygomis. Jis buvo ir Patarlių knygos, kurią nūdien skaitome, įkvėptasis redaktorius. Jo veikla datuotina V a. prieš Kristų pradžia.

Jėzus ir apaštalai dažnai cituoja Patarlių knygą (žr. Jn 7, 38; Rom 12, 20; Jok 4, 6) arba pakartoja jos mokymą. (Plg. Lk 10, 14 ir Pat 25, 7; 1 Pt 4, 8; Jok 5, 20 ir Pat 10, 12.) Patarlių knyga turi svarbią vietą ir liturgijoje.

Išmintį įprasta vadinti graikų kalbos žodžiu „filo+sofija“ – išminties meilė. Graikai žinojo, kad išminties meilės neriboja kultūra, tauta,

rasė. Išminties ieškojimas yra bendražmogiškas dalykas: žydas ir graikas, lietuvis ir rusas, vyras ir moteris ieško išminties, nes išmintis rodo kelią į gyvenimo prasmę. Išminties raštijai būdinga domėtis eiliniu žmogumi, o ne tauta su jos istorija bei visuomenine sąranga. Išminties mokytojas – išminčius – galėjo patarti remdamasis išmone, kuri buvo siejama su įžvalgiu gyvenimo stebėjimu, ilgos patirties įgūdžiais ir plačiu žmonijos išminties pažinimu.

Patarlė yra daugelio žmonių gyvenimiška patirtis, sutelkta vieno sąmojingo žmogaus posakyje. Taigi išmintis yra sveika žmogaus nuovoka, išreikšta vaizdingais posakiais – patarlėmis. Tai liudija sąmojingi posakiai: „Tik asilas iš kelionės negrįžta arkliu", „Svetimu protu negyvensi", „Šaukštu proto neįkrėsi", „Obuolys nuo obels netoli krenta"... Įkvėptoje Patarlių knygoje išminčiaus sąmojis išreiškiamas poetišku dvieiliu ar trieiliu sakiniu. Sveikos nuovokos išmintis Patarlių knygoje yra persunkta tikėjimo Dievu.

Patarlių knygos metmenys

A.	Įžanga: išminties vertė	1, 1 – 9, 18
B.	Pirmasis Saliamono patarlių rinkinys	10, 1 – 22, 16
C.	Išminčių posakiai	22, 17 – 24, 22
D.	Kiti Išminčių posakiai	24, 23–34
E.	Antrasis Saliamono patarlių rinkinys	25, 1 – 29, 27
F.	Aguro žodžiai	30, 1–6
G.	Skaitmeninės patarlės	30, 7–33
H.	Lemuelio žodžiai	31, 1–9
I.	Ideali žmona	31, 10–31

A. ĮŽANGA: IŠMINTIES VERTĖ

Saliamono patarlių tikslas

1 1* Saliamono, Dovydo sūnaus, Izraelio karaliaus, patarlės.

2 Kad žmonės brangintų
išmintį ir pamokymą,*
suvoktų prasmingus
posakius,
3 pratintųsi išmintingai elgtis
būdami teisūs, teisingi ir
dori;
4 kad neišmanėliai* būtų
pamokyti sumanumo,
jauni žmonės žinojimo ir
apdairumo.

1, 1–6: Įžanga paaiškina knygos tikslą: auklėti jaunimą, vedant į žinojimą ir gerą elgesį; paskatinti išmintinguosius mokytis, supažindinant su patarlėmis, palyginimais ir mįslėmis.

1, 2: ... *pamokymą*: reiklų auklėjimą – drausmę, kuria išsklaidomas nežinojimas ir pataisomos ydos.

1, 4: ... *neišmanėliai*: nesubrendę ir nepatyrę jaunuoliai, todėl atviri ir gėriui, ir blogiui.

5 Išmintingas žmogus, jų
klausydamasis, mokysis,
o protingas žmogus išmoks
gebėjimo
6 suprasti patarlę ir
palyginimą,
išminčių posakius ir
mįsles.
7 Pagarbi VIEŠPATIES baimė*
yra žinojimo pradžia;
kvailieji niekina išmintį ir
pamokymą.

Nedorų žmonių kelias: gobšumas ir smurtas

8 Mano vaike, klausyk savo
tėvo pamokymo,
neatmesk savo motinos
žodžių.
9 Jie bus tavo galvai grakštus
vainikas,
karoliai tavo kaklui.
10 Mano vaike, jei tave
nusidėjėliai viliotų,
neklausyk.
11 Jei sakytų: „Eikš su mumis,
surenkime kruvinas
pasalas,
spęskime juokais spąstus
nekaltiems!
12 Prarykime juos gyvus, kaip
daro Šeolas,
žydint gyvenimui, tarsi
žengiančius į duobę.
13 Pasiimsime visokių brangių
daiktų,
prisikrausime savo namus
grobio.
14 Susiek savo likimą su
mumis,
visi turėsime vieną bendrą
piniginę!“
15 Mano vaike, nesileisk į
kelią su jais,
nekelk kojos į jų takus,
16 nes jų kojos bėga į pikta,
jie skuba kraujo išlieti.
17 Juk veltui skleistum tinklą,
kai paukštis tai mato;
18* tačiau jie rengia sau
kruvinas pasalas,
spendžia spąstus savo
gyvasčiai!
19 Toksai likimas visų gobšų,
pasigviešusių neteisingos
naudos;
ji atima gyvastį žmogaus,
kuris ją ima.

Išmintis įspėja

20* Išmintis garsiai šaukia
gatvėje,
aikštėse kelia balsą.
21 Prie judriausių gatvės
kampų ji šaukia,
prie įėjimo vartų ir mieste
ji kalba:

1, 7: *Pagarbi VIEŠPATIES baimė*: nuostaba ir pagarba žinant, kad Dievas yra visavaldis, geras ir teisingas žmonėms. Šis išgyvenimas yra religijos ištaka.

1, 18–19: Įspėjimas nesidėti su asmenimis, kurie gobšumu ir smurtu nori nužudyti dorą žmogų ir pagrobti jo nuosavybę (11–14 eilutė). Nedorėlių spendžiami spąstai nekaltiems žmonėms (11 eilutė) ilgainiui pražudo pačius nedorėlius (19 eilutė).

1, 20–33: Čia išmintis įasmeninama, t. y. jai suteikiamos žmogiškos savybės. Dievišku įsakmumu, mokydama ir grasindama, Išmintis dėsto ir skelbia doros reikalavimus ir tvarką (24–33 eilutė).

22 „Kaip ilgai, neišmanėliai,
būsite tokie nemokšos?
Kaip ilgai šaipūnai
mėgausis pašaipomis
ir kvailieji nekęs žinojimo?
23 Būkite atidūs mano
įspėjimui!
Štai išliesiu jums savo
dvasią,
atversiu jums savo žodžius.
24 Kadangi jūs mane atmetėte,
kai šaukiau,
nekreipėte dėmesio, kai
tiesiau ranką;
25 kadangi paniekinote bet
kokį mano patarimą,
nepaisėte jokio mano
įspėjimo,
26 aš savo ruožtu juoksiuos, kai
ištiks jus nelaimė,
tyčiosiuos, kai užklups jus
baimė.
27 Kai baimė užklups jus kaip
audra
ir nelaimė ištiks jus kaip
viesulas.
28* Tada jie šauksis manęs,
bet aš neatsiliepsiu;
uoliai manęs ieškos, bet
manęs nesuras.
29 Kadangi jie nekentė
žinojimo
ir neįsigijo pagarbios
VIEŠPATIES baimės,
30 nenorėjo jokio mano
patarimo
ir nekentė mano įspėjimų,
31* užtat jie valgys savo kelio
vaisius
ir bus savo kėslų pasotinti.
32 Juk užgaidos pražudo
neišmanėlius
ir pasitenkinimas savimi
sunaikina kvailius.
33 Bet manęs klausantieji
saugiai gyvens,
nevargins jų nelaimės
baimė."

Išminties palaima

2 1* Mano vaike, jei priimsi
mano žodžius
ir branginsi širdyje mano
įsakymus,
2* jei palenksi ausį klausytis
išminties
ir atversi širdį norėdamas
suprasti,
3 jei iš tikrųjų šauksiesi
įžvalgos
ir pakelsi balsą norėdamas
suprasti,
4 jei sieksi supratimo, kaip
žmonės ieško sidabro,

1, 28: Nelaimės užklupti kvailieji ieško išminties, nes gyvenimas yra reikli mokykla, ir kvailiai tik joje šio to teišmoksta. Betgi dažnų dažniausiai jie pasivėlina. Žr. Jn 7, 34; 8, 21.

1, 31: Nusidėjėlius nubaudžia jų blogo elgesio vaisiai. Žr. Išm 11, 16.

2, 1–21: Išminties ieškojimas (1–4 eilutė) suteiks Dievo globą (5–6 eilutė) ir pačią išmintį (9–11 eilutė; žr. Pat 1, 20–33), išgelbės nuo nedorų žmonių (12–15 eilutė) ir nuo palaidūnės svetimautojos (16–19 eilutė); suteiks išliekančią palaimą (20–21 eilutė).

2, 2–3: Išmintis, supratimas, įžvalga – įvairūs tos pačios dovanos vardai ir savybės.

ir ieškosi jo tarsi paslėptų
lobių,
5 tada suprasi pagarbią
VIEŠPATIES baimę
ir sužinosi, ką reiškia
pažinti Dievą.
6 Juk VIEŠPATS duoda
išminties,
iš jo lūpų ateina žinojimas
ir supratimas.
7 Jis turi paruošęs sveikos
išminties doriesiems,
jis yra skydas tiems, kurie
elgiasi be priekaišto,
8 jis saugo teisingumo takus
ir gina savo ištikimųjų
kelią.
9 Tada suprasi, kas teisu ir
kas teisinga, –
kiekvieną gerą taką, – kas
dora,
10 nes išmintis ateis į tavo
širdį
ir žinojimas džiugins tave.
11 Apdairumas tave auklės,
o supratimas gins.
12 Jis gelbės tave nuo nedorų
žmonių kelio,
nuo klastingai kalbančiųjų,
13 kurie išklysta iš dorumo
kelio,
eina tamsybėmis,
14 kurie džiūgauja darydami
pikta
ir gėrisi klasta pikta
darančių nedorų žmonių,
15 kurių takai vingiuoti
ir gyvenimo būdas suktas.

16 Būsi išgelbėtas ir nuo
palaidūnės,
nuo vilionių svetimautojos,
17 kuri pameta savo jaunystės
bendrą
ir užmiršta savo šventąją
sandorą.
18 Iš tikrųjų jos namai yra ant
mirties šlaito
ir jos takai veda į šešėlių
buveinę.
19 Kas pas ją įeina, nebegali nei
sugrįžti,
nei gyvenimo takų pasiekti.

20 Eik tad gerųjų keliu,
laikykis teisių žmonių
takų.
21 Juk dorieji gyvens žemėje,
o klastingieji bus iš jos
išrauti.

Kaip įgyti išminties

3 1* Mano vaike, neužmiršk
mano mokymo,
tebrangina tavo širdis
įsakymus mano,
2 nes jie tau suteiks
daug dienų bei gyvenimo
metų ir gerovės.

3 Nuolat su tavimi tebūna
gerumas ir ištikimybė, –
užsirišk juos sau ant kaklo,
įsirašyk savo širdies
lentelėje.

3, 1–12: Ištikimybė bei pasitikėjimas Dievu ir nepasitikėjimas savimi neša daug palaimos (1–8 eilutė). Žr. Įst 30, 20; Iz 38, 19. Net pataisydamas ir sudrausdamas žmogų, Dievas parodo savo meilę ir malonę (11–12 eilutė).

4 Taip rasi malonę ir gerą vardą
Dievo ir žmonių akyse.

5 Visa širdimi pasitikėk VIEŠPAČIU
ir nesiremk vien tik įžvalga savo.
6 Pripažink jį visur, ką tik darai,
jis ištiesins tavo kelius.
7 Nebūk išmintingas tik sau;
pagarbiai bijok VIEŠPATIES ir venk pikto.
8 Tai teiks sveikatą tavo kūnui
ir atgaivą tavo kaulams.

9 Gerbk VIEŠPATĮ viskuo, ką turi,
ir visomis savo derliaus pirmienomis;
10 tuomet tavo svirnai bus pilni grūdų
ir jaunas vynas liesis per statinių kraštus.

11 Mano vaike, neatmesk VIEŠPATIES drausmės,
nesipiktink, kai jis tave pataiso,
12 nes ką myli, tą VIEŠPATS pataiso
kaip tėvas sūnų, kuriuo gėrisi.

Išminties dovanos

13* Laimingas žmogus, kuris išmintį randa,
kuris supratimo įgyja!
14 Juk jos nauda didesnė už naudą sidabro
ir jos atlygis didesnis už atlygį auksu.
15 Ji vertesnė už brangakmenius,
visi tavo turtai negali jai prilygti.
16 Jos dešinėje ilgas gyvenimas,
jos kairėje turtai ir garbė.
17 Jos keliai yra malonūs,
o visi jos takai – ramūs.
18 Ji yra gyvybės medis* ją suvokiantiems;
laimingu vadinamas, kas jos laikosi.

Dieviška išminties kilmė

19 Išmintimi VIEŠPATS padėjo žemės pamatus;
supratimu dangų padarė;
20* jo žinojimu prasiveržė vandenų gelmės
ir debesys lašina rasą.
21 Mano vaike, tų dalykų neišleisk iš akių,
laikykis sveikos išminties ir apdairumo.

3, 13–24: Išmintis, arba supratimas, yra vertingesnė už sidabrą ir auksą. Jos vaisiai yra ilgas gyvenimas, turtai, garbė ir laimė (13–18 eilutė). Net Visatos kūrimas ir jos išpuošimas neįvyko be Išminties (19–20 eilutė). Išmintis yra dvasios gyvenimas, teikiantis saugumą darbe ir poilsyje (21–24 eilutė).

3, 18: ... *gyvybės medis*: žr. Pat 11, 30; 13, 12; Pr 2, 9.
3, 20: Pasak hebrajų, gelmės apėmė didelį požeminį vandenyną; lietus ir rasa krito iš dangiškojo vandenyno viršuje dangaus skliauto. Žr. Pr 1, 6–10; Job 26, 8. 12; Ps 18, 16; 24, 2.

22 Jie bus tavo dvasios
gyvenimas
ir papuošalas tau ant kaklo.
23 Tuomet saugiai eisi savo
keliu,
ir tavo koja niekad
nesuklups.
24 Kai gulsiesi miego,
nereikės bijoti,
kai ilsėsies, miegas tau bus
saldus.
25* Nebijok ūmaus klaiko
nei nelaimės, kuri užklumpa
nedorėlius,
26 nes VIEŠPATS bus tavo
pasitikėjimas
ir sulaikys tavo koją nuo
spąstų.

Laikysena su savo artimu

27 Neatsisakyk padėti žmogui,
kuriam reikia pagalbos,
kai turi jėgų jam tai
padaryti.
28 Nesakyk savo artimui:
„Ateik vėliau"
arba: „Rytoj šitai gausi", –
kai gali jam tai duoti
tuojau.
29 Nesikėsink daryti žalos
savo kaimynui,
gyvenančiam patikliai
šalia tavęs.
30 Nesiginčyk su niekuo be
reikalo,
kai nebuvo tau žalos
padaryta.
31 Nepavydėk smurtą
mėgstančiam žmogui,
nesek nė vienu jo poelgiu.
32 Juk suktu žmogumi
bjaurisi VIEŠPATS,
o dorieji yra VIEŠPATIES
draugėje.
33 Nedorėlio namus VIEŠPATS
prakeikia,
o teisiojo buveinę laimina.
34 Pašaipūnams jis yra
pašaipus,
bet kukliesiems rodo
malonę.
35 Išmintingieji garbę paveldės,
o užsispyrę kvailiai – gėdą.

Išmintis – svarbiausias žmogaus vadovas

4 1* Vaikai, klausykitės
tėvo pamokymo,
būkite atidūs, kad
suprastumėte,
2 nes jums duodu gerą
patarimą:
neužmeskite mano mokymo.
3 Kadaise aš buvau tėvo
sūnus,
gležnas ir motinos
numylėtinis,
4 jis mane mokė ir man sakė:
„Tebrangina tavo širdis, ką
aš sakau;

3, 25–34: Tarnauti Dievui juo pasitikint (25–26 eilutė) – tai yra tarnauti savo artimui gerumu (27–28 eilutė), gyvenant taikingai su gerais žmonėmis ir nepavydint nedorėliams (29–31 eilutė), nes VIEŠPATIES draugystė ir gerumas lydi teisųjį, o prakeikimas – nedorėlį.

4, 1–9: Išminčius kalba kaip tėvas, mokydamas savo vaikus, kad reikia įsigyti išminties bet kokia kaina.

laikykis mano įsakymų, ir
gyvensi.
5 Įsigyk išminties, įsigyk
supratimo!
Neužmiršk ir nenukrypk
nuo mano burnos žodžių.
6 Nepamesk jos, ir ji tave
laikys,
mylėk ją, ir ji tave saugos.
7 Išminties pradžia yra tokia:
įsigyk išminties,
įsigyk supratimo, nors tai
kainuotų visa, ką turi.
8 Brangink ją labai, ir ji tave
išaukštins,
tave ji pagerbs, jei tu ją
apkabinsi.
9 Tau ant galvos ji uždės
grakštų vainiką,
apvainikuos tave garbinga
karūna."

Gerasis ir blogasis kelias

10* Mano vaike, klausyk ir
dėkis
į širdį mano žodžius,
kad ilgai gyventum.
11 Mokau tave išminties kelio,
vedu tave dorais takais,
12 kur nereikės tau žingsnių
lėtinti
ir, net jei bėgtum jais,
nesuklupsi.
13 Laikykis mano pamokymo,
neužmiršk jo,
brangink jį, nes jis tavo
gyvybė.
14 Nekelk kojos ant nedorų
žmonių tako,
neik nedorėlių keliu.
15 Venk jo! Neženk juo,
sukis nuo jo, savo keliu eik.
16 Juk jie užmigti negali ko
pikto nepadarę;
jie neužmiega, jei nėra kam
kojos pakišę.
17 Juk nedorumas yra jų
valgoma duona,
o smurtas – jų geriamas
vynas.
18 Bet teisiųjų takas yra tarsi
aušros šviesa,
vis labiau švintanti iki
skaisčios dienos.
19 Nedorų žmonių kelias yra
visiškai tamsus,
jie nežino, ant ko
suklumpa.

Apie savitvardą

20 Mano vaike, klausyk mano
žodžių,
palenk ausį mano
posakiams.
21 Neišleisk jų iš akių,
laikyk juos giliai savo
širdyje.
22 Juk juos turintiems jie yra
gyvenimas
ir sveikata jų kūno.

4, 10–27: Išminties kelias veda tiesiai į gyvenimą (10–13 eilutė); jis yra tarsi didėjanti aušros, arba vidudienio, šviesa (18). Išmintingas žmogus turi vengti tamsaus ir pilno smurto nedorų žmonių tako (14–19 eilutė). Ryžtas gėriui ir doras elgesys eina iš išmintingo žmogaus širdies kaip iš gyvenimo šaltinio (23–26 eilutė); jie apsaugo jį nuo žūties blogame kelyje (Pat 4, 27; 5. 21–23).

23 Atsidėjęs saugok savo širdį,
nes iš jos teka gyvenimo šaltiniai.
24 Venk kalbėti apgaulingai,
suktas kalbas mesk šalin.
25 Težiūri tavo akys į priekį,
tiesus tebūna tavo žvilgsnis.
26 Žiūrėk, kur eini,
ir visi tavo keliai bus tikri.
27 Nesuk nei į dešinę, nei į kairę;
nukreipk savo koją nuo pikto.

Įspėjimas apie svetimavimą

5 1* Mano vaike, klausyk mano išminties,
palenk savo ausį mano supratimui,
2 kad brangintumei apdairumą
ir tavo lūpos saugotų žinojimą.
3 Juk palaidūnės lūpos medumi varva,
ir jos burna slidesnė už aliejų.
4 Bet iš tikrųjų ji karti kaip metėlė,
tampa aštri kaip dviašmenis kalavijas.
5 Jos kojos žengia į mirtį,
o žingsniai veda taku į Šeolą.
6 Gyvenimo tako ji nepaiso,
jos keliai kreivi, ir ji to nežino.
7 Nūn tad, vaikai, klausykitės manęs
ir nenuklyskite nuo mano burnos žodžių.
8 Laikykis kuo toliau nuo jos,
neik arti jos namų durų,
9 kad neatiduotumei savo garbės* kitiems
ir savo metų negailestingajam,*
10 kad svetimieji nesurytų tavo turto
ir triūsas tavo neitų į svetimus namus,
11 kad gyvenimo gale neapverktum likimo,
kai būsi sunaikinęs savo jėgas bei kūną,
12 ir nesakytum: „O, kaip priešinausi pamokomas,
kaip nekentė mano širdis įspėjimų!
13 Nei savo auklėtojų balso klausiau,
nei lenkiau ausį savo mokytojams,
14 nūn tad esu arti visiškos žūties
viešame bendrijos sambūry.“

5, 1–20: Supratimas ir apdairumas saugo žmogų nuo vilionių svetimautojos (-jo), kuri (-is) nuveda į klystkelius ir sukelia kartėlį, kraujo liejimą ir mirtį (1–6 eilutė). Tai sunaikina žmogaus gerą vardą, sutrumpina gyvenimą, išeikvoja sunkiai uždirbtą turtą, suryja sveikatą ir neša sąžinės graužimą (7–14 eilutė). Tik vedybinė ištikimybė ir savo žmonos/vyro meilė neša laimę ir ramybę (15–20 eilutė). Žr. Pat 6, 20 – 7, 27.

5, 9–11: ... *savo garbės*: arba gyvasties ar turto. ... *negailestingajam*: užgautajam svetimautojos vyrui.

15 Sakoma: „Gerk vandenį iš
savo talpyklos“, –
tyrą vandenį iš savo šaltinio.
16 Nejau tavo šaltiniai turėtų
lietis visur,
vandens srovės – į gatves?
17 Tebūna jie tau vienam,
o ne dalyboms su
svetimaisiais.
18 Būk dėkingas už savo
šaltinį,
rask džiaugsmo su savo
jaunystės žmona,
19 žavia gazele, grakščia
kalnų ožkute!*
Jos meilumas tenugirdo
tave visais laikais,
būk nuolat apsvaigęs jos
meile.
20 Kam gi turėtumei alpti dėl
palaidūnės, mano vaike,
ir glamonėti svetimautojos
krūtinę!
21* Juk kur žmonės eina,
VIEŠPATS aiškiai mato,
jis stebi visus jų kelius.
22 Nedorą žmogų pasivys jo
kaltės,
jis bus savo nuodėmės
pinklių pagautas.
23 Turės mirti, nes nepaiso
drausmės, –
per savo kvailą galvą
pražus.

Įvairios patarlės

6 1* Mano vaike, jei žiravai
savo kaimynui,
jei kitam padavei ranką*
už jį,
2 esi įpainiotas savo lūpų
pareiškimu,
esi pagautas savo burnos
žodžių.
3 Daryk tad ką nors, mano
vaike, ir išsinarpliok,
nes esi patekęs į savo
kaimyno rankas:
eik keliais ir kaulyk iš savo
kaimyno.
4 Neužmik,
neužmerk akių,
5 kol neišsigelbėsi kaip
gazelė nuo medžiotojo,
kaip paukštis nuo
gaudytojo rankos.

6 Nueik pas skruzdėlę tu,
dykaduoni,
patyrinėk jos kelius ir
pasimokyk išminties.
7 Neturėdama jokio vado
ar pareigūno, ar valdovo,
8 ji pripildo savo sandėlius
vasarą
ir surenka sau peną per
pjūtį.
9 Kaip ilgai tu ten tysosi,
dykaduoni?
Kada kelsiesi iš miego?

5, 19: ... *žavia gazele, grakščia kalnų ožkute*: maloniniai rytiečių simboliai moters grožiui ir žavumui ženklinti. Žr. Gg 2, 7. 9. 17.

5, 21–23: Šias eilutes reikėtų skaityti po Pat 4, 27 teksto.

6, 1–19: Šios eilutės pertraukia 2–7 skyrių turinį, todėl jos sudaro atskirą išminties vienetą. Jos apima keturias patarles, panašias į 30 skyriaus patarles.

6, 1: ... *padavei ranką*: pažodžiui *sumušei savo rankas*. Turbūt toks buvo teisinis būdas sudaryti sutartį.

10* „Truputį pamiegoti, truputį
pasnausti,
šiek tiek rankas susidėjus
pailsėti“, –
11 ir skurdas užklups tave
kaip plėšikas,
bei nepriteklius – kaip
kareivis su ginklu.

12 Sukčius, nedoras žmogus
gyvena suktai kalbėdamas,
13 mirksi akimis, nenustovi
vietoje, rodo pirštais,
14 sukta širdimi rengia pikta,
nuolat sėdamas vaidus.
15 Žūtis tokį žmogų ištiks
staiga –
akimoju, be vilties atsitiesti.

16* Šeši yra dalykai, kurių
VIEŠPATS nekenčia,
septyni, kurie jam yra
pasibjaurėtini:
17 išpuikusios akys,
melagingas liežuvis,
rankos, liejančios nekaltą
kraują,
18 širdis, rezganti nedoras
pinkles,
kojos, skubančios pikta
daryti,
19 melagingas liudytojas,
liudijantis neteisingai,
ir žmogus, sėjantis vaidus
šeimoje.

20* Mano vaike, laikykis savo
tėvo įsakymo
ir nepaniekink savo
motinos mokymo.
21 Laikyk juos nuolat pririštus
arti širdies,
pasikabink juos ant kaklo.
22 Ką tik darysi, jie tau padės,
kai gulsies miego, jie tave
saugos,
kai atsibusi, su tavimi jie
bendraus.
23 Juk įsakymas yra žiburys
ir mokymas – šviesa,
o drausmės pamokymai yra
gyvenimo kelias,
24 kad apsaugotų tave nuo
palaidos moters,
nuo svetimautojos vilionių.
25 Negeisk jos grožio savo
širdyje,
nesileisk užburiamas jos
žvilgsnių,
26 nes kekšės užmokestis yra
tik duonos kepalas,
o svetima žmona yra
spąstai žmogaus
gyvasčiai.
27 Argi gali žmogus užsikurti
ugnį skreite

6, 10: Ši eilutė gali būti laikoma arba dykaduonio atsakymu, arba išminčiaus pamokymo tęsiniu.

6, 16–19: Septynios ydos, įvaizdintos dažniausiai kūno dalimis, yra puikybė, melas, žmogžudystė, intrigos, polinkis daryti pikta, melagingas liudijimas, vaidų kėlimas.

6, 20 – 7, 27: Auklėjimas šeimoje ir išminties meilė yra neįkainojama ir nuolatinė pagalba jaunam žmogui (6, 20–27; 7, 1–4). Tai geriausias apsigynimas nuo svetimavimo (6, 24; 7, 5. 24–25), sudarančio nusikaltusiam daug pavojų ir nešančio daug bausmių (6, 26–35; 7, 6–27). Žr. Pat 5, 1–20.

nesudegindamas savo
drabužių?
28 Argi gali vaikščioti ant
žarijų
nenusvildamas kojų?
29 Taip yra žmogui, kuris
miega su savo kaimyno
žmona;
kas ją paliečia, neliks
nenubaustas.

30 Žmonės neniekina vagies,
kuris vagia būdamas
alkanas,
kad numalšintų alkį.
31 Tačiau pagautas jis turi
septyneriopai atmokėti;
turi atiduoti visą savo
namų turtą.
32 Bet žmogus, kuris
svetimauja, sveiko proto
neturi;
tai darydamas, pražudo
patį save.
33 Susilauks antausių ir gėdos,
nebus ištrintos patyčios.
34 Juk pavyduliavimas sukelia
vyro įtūžį,
keršto pagautas jis nesivaldo.
35 Išpirkos jis nepriims,
kyšio, net didžiausio,
atsisakys.

7 1 Mano vaike, laikykis
mano žodžių
ir branginki įsakymus mano.
2 Laikykis mano įsakymų, kad
gyvenimą rastumei;
saugok mano mokymą, lyg jis
būtų tavo akies lėliukė.
3 Užsirišk juos sau ant pirštų,
įsirašyk juos savo širdies
lentelėje.
4 Sakyk Išminčiai: „Tu mano
sesuo“, –
vadink supratimą artimu
draugu,
5 kad apsaugotų tave nuo
palaidūnės,
nuo svetimautojos vilionių.

6 Juk prie savo namų lango
žvalgiausi pro pinučius
7 ir pamačiau tarp
neišmanėlių
bernioką be sveikos
nuovokos.
8 Jis ėjo per gatvę netoli jos
kampo,
žengdamas keliu jos namų
link,
9 prieblandoje, dienai blėstant,
sutemose, nakčiai temstant.

10 Žiūriu, moteris eina prie jo,
išsipuošusi kaip kekšė,
sukta širdimi.
11 Ji veržli ir įžūli,
namie jos kojos nenustovi.
12 Tai gatvėje, tai aikštėse
ir prie kiekvieno gatvės
kampo ji tykoja.
13 Pačiupusi bučiuoja jį
ir akiplėšišku žvilgsniu
jam sako:
14 „Turėjau atnašauti
bendravimo auką,*
šiandien įvykdžiau savo
įžadus.

7, 14: ... *bendravimo auką*: dalis šios aukos grįždavo atnašos davėjui ir turėjo būti suvalgoma tą pačią dieną šeimos vaišėse (žr. Kun 7, 11–15).

15 Todėl išėjau tavęs pasitikti,
tavęs ieškoti ir tave
suradau!
16 Išpuošiau savo guolį
užvalkalais,
spalvotomis egiptiečių lino
lovatiesėmis;
17 iškvėpinau savo lovą mira,
alaviju ir cinamonu.
18 Eime, pasinerkime į meilę
iki ryto,
pasimėgaukim glamonėmis.
19 Juk mano vyro nėra namie –
jis išvykęs į tolimą kelionę.
20 Maišelį pinigų jis pasiėmė,
namo lig pilnaties negrįš."
21 Savo gundymais jį paveikia,
savo viliojančia šneka jį
įtikina.
22 Tučtuojau jis seka paskui ją,
eina kaip veršis,
vedamas skersti, šuoliuoja
kaip elnias į spąstus,
23 kol strėlė perveria jam
vidurius.
Jis yra tarsi paukštis,
skubantis į kilpą
ir nežinantis, kad tai jam
gyvastį kainuos.

24 Nūn tad, vaikai, klausykitės
manęs
ir dėkitės į širdį mano
burnos žodžius.
25 Neleiskite savo širdžiai
sukti į jos pusę,
nenuklyskite į jos takus,
26 nes ji daugelį pražudė,
aukų jos užtektinai.
27 Jos namai yra kelias į Šeolą,
vedantis žemyn į mirties
kambarius.

Išminties kalba

8 1* Argi nešaukia
Išmintis,
ar nekelia supratimas savo
balso?
2 Ant kalvų, palei kelią,
kryžkelėse atsistoja;
3 priešais miesto vartus,
prie įėjimo į vartus šaukia:
4 „Žmonės, aš jus šaukiu,
mano kvietimas yra visai
žmonijai.
5 Neišmanėliai, mokykitės
apdairumo,
bukapročiai,* imkitės proto.
6 Klausykitės, nes kalbėsiu
apie kilnius dalykus,
iš mano lūpų ateis, kas
teisinga,
7* mano burna tars tiesą.
Nedorumas yra pasibjaurė-
jimas mano lūpoms.

Svetimautoja siūlo dalytis su neišmanančiu jaunu vaikinu jos mirtinomis lytinėmis vaišėmis.

8, 1–36: Čia Išmintis yra įasmeninta panašiai kaip Pat 1, 20–33, norint duoti didesnį svorį išminties mokytojo žodžiams. Dama Išmintis iškelia savo didybę bei kilmę ir kviečia visus (1–11 eilutė) atkreipti dėmesį į jos svarbią įtaką visuomenės gyvenime (12–21 eilutė), nes ji dalyvavo Visatą kuriant (22–31 eilutė). Galų gale ji žada gyvenimą ir Dievo malonę ją randantiems ir mirtį tiems, kurie ją niekina.

8, 5: *Neišmanėliai ... bukapročiai*: žr. Pat 1, 4 paaiškinimą.

8, 7–8: Išminties tiesa ir nuoširdumas yra visapusiški dėl to, kad jų kilmė dieviška. Išmintis nei apgau-

8 Visi mano burnos žodžiai yra
teisūs;
juose nėra nieko sukto ar
iškraipyto.
9 Visi jie aiškūs žmogui,
kuris supranta,
teisingi išprususiam
žmogui.
10 Imkite mano pamokymą,
užuot ėmę sidabrą,
ir žinojimą, užuot ėmę
gryną auksą.
11 Juk išmintis yra vertingesnė
už brangakmenius;
jokie rinktiniai turtai
negali su ja lygintis.
12 Aš, Išmintis, gyvenu kartu
su protingumu
ir įgyju sveiko proto
išmanymą.
13 Pagarbiai bijoti
VIEŠPATIES yra nekęsti
to, kas pikta.
Puikybės, įžūlumo, blogo
elgesio
ir suktos kalbos nekenčiu.
14* Turiu gero patarimo ir
sveikos nuovokos,
turiu supratimo, turiu jėgų.
15 Per mane karaliai
viešpatauja
ir valdovai leidžia teisius
įstatymus;
16 per mane didžiūnai valdo ir
kilmingieji –
visi teisūs valdytojai.

17 Aš myliu mane mylinčius,
manęs stropiai ieškantys
mane suranda.
18 Aš turiu turtus ir garbę,
išliekantį lobį ir gerovę.
19 Mano vaisius geresnis už
auksą – net gryniausią,
o pelnas, kurį duodu,
vertesnis už rinktinį
sidabrą.
20 Aš einu teisumo keliu,
teisingumo takais,
21 suteikti turtų mane
mylintiems
ir pripildyti jų iždų."

Išmintis – Kūrėjo patikėtinė

22* „VIEŠPATS sukūrė mane
savo kelių pradžioje,
pirmąjį iš savo seniai
atliktų darbų.
23 Prieš amžius buvau
sukurta,*
pačioje pradžioje, prieš
žemės pradžią.

na, nei pakenčia apgaulės. Protingas žmogus Išminties mokymą supranta ir priima.

8, 14: Kas čia sakoma apie Išmintį, kitur priskiriama Dievui. Žr. Job 12, 13–16.

8, 22–31: Išminties kilmė yra dieviška. Čia ji vaizduojama kaip būtybė, buvusi anksčiau negu visi kūriniai (22–26 eilutė), pritarusi Dievui, kai jis sumanė ir sukūrė Visatą, kai ją išpuošė grožiu bei įvairove ir nustatė jos nuostabią darną (27–30 eilutė). Čia pranašaujama apie dieviškus Asmenis, kurie ilgainiui bus visapusiškai apreikšti, kai Išmintis įsikūnijo Jėzuje Kristuje.

8, 23: ... *buvau sukurta*: hebrajiškai *buvau išlieta*. Tiksli hebrajiškojo posakio prasmė nėra aiški. Hebrajai oro ir dvasios judėjimą lygindavo su skysčių judėjimu.

24* Kai dar nebuvo gelmių,
buvau pagimdyta,
kai dar nebuvo tekančių
šaltinių.
25 Prieš padedant kalnų
pamatus,
prieš kalvas – aš gimiau.
26 Žemės ir laukų jis dar
nebuvo padaręs
nei pirmųjų pasaulio molio
grumstų.
27 Aš ten buvau, kada jis dėjo
dangaus skliautą į vietą,
kai jis nubrėžė ratą ant
bedugnės paviršiaus;
28 kada jis tvirtino aukštai
dangaus skliautą,
kai jis įrengė bedugnės
šaltinius;
29 kada jis paskyrė jūrai ribas,
kad jos vandenys niekad
neperžengtų jo įsakymo,
kai jis nustatė žemės
pamatus.
30 Tuomet aš buvau su juo kaip
jo Patikėtinė.*
Kasdien buvau jo
džiaugsmas,
visad prieš jį džiūgaudama,
31 džiūgaudama jo
gyvenamame pasaulyje,
rasdama džiaugsmo
žmonijoje.
32 Dabar tad, mano vaikai,
klausykite manęs;
laimingi yra tie, kurie
laikosi mano kelių...
33 Klausykitės pamokymo ir
būkite išmintingi;
jo neatmeskite!
34 Laimingas žmogus, kuris
manęs klauso,
ateidamas kasdien anksti
prie mano vartų,
budėdamas prie mano
durų.
35 Juk kas randa mane, randa
gyvenimą
ir gauna malonę iš
VIEŠPATIES.
36 Bet kas prasilenkia su
manimi, daro sau žalą.
Visi, kurie manęs nekenčia,
myli mirtį."

Šeimininkė Dama Išmintis

9 1* Išmintis pasistatė
namus,
išsikirto septynis šulus.
2 Ji prirengė vaišes,
supilstė vyną, padengė net
stalą.
3 Ji išsiuntė savo tarnaites
paskelbti
miesto aukštumose:

8, 24–26: Padrikas chaosas, iš kurio Dievas sukūrė dangų ir žemę. Žr. Pr 1, 1–3; 2, 4–6.
8, 30: ... *Patikėtinė*: hebrajiškai *'Amon*. Ji tarsi davė Dievui Visatos kūrimui metmenis. Žr. Job 38, 1–2; Išm 7, 22 – 8, 1. Ji buvo Dievo *džiaugsmas*, nuolatinis jo žavesys.
9, 1–6. 13–18: Išmintis ir Kvailybė vaizduojamos kaip Šeimininkės – Damos, kiekviena kviečianti žmones į savo puotą. Dama Išmintis siūlo dieviškos tiesos ir dorybės maistą ir gėrimą, teikiančius gyvenimą (1–6 eilutė). Nepastovioji, be sveikos nuovokos Kvailybė parūpina vogtos duonos ir apgaulės bei ydų vandens, nešančių jos svečiams mirtį.

4 „Teateina čionai
neišmanėliai!“
Neturintiems sveikos
nuovokos ji sako:
5 „Ateikite, valgykite mano
duonos,
gerkite vyną, kurio
pripilsčiau,
6 Atsisakykite nesubrendimo,
kad gyventumėte
ir eitumėte suvokimo keliu.

7 Kas pašaipūną sudraudžia,
būna išplūstamas,
kas nedorą žmogų išbara,
nukenčia.
8 Nebark pašaipūno, nes jis
tavęs nekęs;
pabark išmintingą žmogų,
ir jis tave mylės.
9 Šviesk išmintingą žmogų,
kad taptų išmintingesnis,
mokyk teisųjį, kad daugiau
išmoktų.
10 Pagarbi VIEŠPATIES baimė
yra išminties pradžia
ir Šventojo pažinimas yra
įžvalga.
11 Taip, per mane tavo dienos
bus padaugintos
ir metų metai prie tavo
gyvenimo pridėti.
12 Ar esi išmintingas? Esi
išmintingas savo naudai.
Ar esi pašaipūnas? Naštą
tik tu neši.“

13* Kvailoji moteris yra
nepastovi,
ji nemokša ir nieko
neišmano.
14 Sėdi savo namų tarpduryje
ar ant krėslo miesto
aukštumose,
15 šaukdama praeivius,
einančius tiesiai savo keliu:
16 „Neišmanėliai, užsukite
čionai!“
Neturintiems sveikos
nuovokos ji sako:
17* „Vogtas vanduo yra saldus,
o duona, valgoma vogčiomis, skani.“
18* Bet kvailasis nežino, kad ten
nutįsę šešėliai, –
jos svečiai jau Šeolo
gelmėse.

B. PIRMASIS SALIAMONO PATARLIŲ RINKINYS

10 1 Saliamono* patarlės.
Išmintingas vaikas
neša tėvui džiaugsmą,
o paikas vaikas motinai tik
skausmas.

2 Nedorai įgyti turtai neneša
naudos,

9, 17: Slaptumas duoda suprasti, kad elgiamasi nedorai.

9, 18: Damos Kvailybės puotos menė yra kapas, iš kurio nė vienas nebegali išeiti.

10, 1–32: Šio pirmojo Saliamono patarlių rinkinio turinio įvairovė dažniausiai siejasi su pavienio žmogaus gyvenimu. Kiekviena šio 375 patarlių rinkinio patarlė yra skirtinga, ženklindama vieną mintį arba sinonimine minties lygiagrete (žr. Pat 22, 1), arba minties priešprieša (žr. Pat 10, 1), arba sintetiniu teiginiu (žr. Pat 11, 22).

o teisumas gelbsti nuo
mirties.

3 VIEŠPATS neleis teisiajam
badauti,
o nedorėliams neduos, ko
trokšta.

4 Tingi ranka neša skurdą,
o darbščiųjų rankos turtą.

5 Vaikas, kuris vasarą
pripildo aruodus, yra
protingas,
o vaikas, miegantis per
pjūtį, neša gėdą.

6 {VIEŠPATIES} palaiminimai
yra teisiojo galvai,
o nedorėlių burnoje slypi
smurtas.

7 Teisiojo vardas bus
laiminamas,
o nedorėlių vardas sutrūnys.

8 Išmintingos širdies žmogus
rūpestingai laikysis
įstatymų,
o kvailai kalbantis įkliūva į
bėdą.

9 Kas elgiasi dorai, tas
saugiai gyvena,
o kas eina suktu keliu, tam
blogai išeis.

10 Kas pro pirštus žiūri į kaltę,
padaro skausmo,
o žmogus, kuris atvirai išba-
ra, skleidžia ramybę.

11 Teisiojo burna yra gyvenimo
versmė,
o nedorėlių burnoje slypi
smurtas.

12 Neapykanta sukelia vaidus,
o meilė uždengia visas
kaltes.*

13 Protingo žmogaus lūpose
glūdi išmintis,
o bukapročio nugarai lieka
tik lazda.

14 Išmintingieji brangina savo
žinojimą,
o kvailojo plepėjimas
priartina pavojų.

15* Turtingajam turtai yra jo
tvirtovė,
o skurdžiui neturtas – jo
pražūtis.

16 Teisiojo uždarbis veda į
gyvenimą,
o nedorėlio pelnas – į
nuodėmę.

17 Kas paiso pamokymo, eina
gyvenimo taku,
o kas atmeta įspėjimą,
paklysta.

18 Melagio lūpos slepia
neapykantą,
o kas apkalbas leidžia, yra
kvailys.

19 Kur daug kalbama, ten
kaltės netrūksta,

10, 12: ... *meilė uždengia visas kaltes*: apaštalų mėgstama patarlė. Žr. 1 Kor 13, 7; Jok 5, 20; 1 Pt 4, 8; žr. taip pat Pat 17, 9.

10, 15: Įkvėptasis autorius apmąsto turtų svorio ir neturto bejėgiškumo tikrovę. Kas geriau, jis nepasako.

o protingo žmogaus kalba
yra santūri.

20 Teisiojo liežuvis yra
rinktinis sidabras;
nedorėlių širdis – nieko verta.

21 Teisiojo lūpos maitina
daugelį,
o kvailieji miršta
neturėdami sveikos
nuovokos.

22* VIEŠPATIES palaiminimas
praturtina,
triūsas negali jo padidinti.

23 Kaip kvailajam daryti pikta
– pramoga kvailajam,
taip išmintis –
supratingam žmogui.

24 Ko nedorėlis bijo, tas jį
užklumpa,
o ko teisieji ilgisi, tai bus
jiems suteikta.

25 Audrai praėjus, nedorėlio
nebelieka,
o teisusis tveria amžinai.

26 Kaip actas dantims ir
dūmai akims,
taip tingus žmogus
siunčiantiems jį su
užduotim.

27 Pagarbi Dievo baimė
prailgina gyvenimą,
bet nedorėlių metai bus
sutrumpinti.

28 Teisiųjų viltis neša jiems
džiaugsmą,
o nedorėlių lūkesčiai
niekais nueina.

29 Dorajam VIEŠPATIES kelias
yra tvirtovė,
o piktadariams – pražūtis,

30 Teisusis niekad nesvyruos,
o nedorėliai neišliks krašte.

31 Iš teisiojo burnos plaukia
išmintis,
o klastingas liežuvis bus
išpjautas.

32 Teisiojo lūpos žino, kas gera,
o nedorėlių burna – kas
apgaulinga.

11 1 Neteisingos svarstyklės yra pasibjaurėjimas VIEŠPAČIUI,
o sąžiningas svarstis jam
malonumas.

2 Puikybę lydi gėda,
o išmintis eina su kukliaisiais.

3 Dorųjų sąžiningumas juos
veda,
o klastinguosius suktumas
pražudo.

4 Atpildo dieną turtai*
nepadės,
o teisumas gelbės nuo
mirties.*

5 Doro žmogaus teisumas
išlygina jo kelią,

10, 22: Dievo palaiminimas, o ne žmogaus pastangos neša sėkmę gyvenime. Žr. Ps 127, 1–2; Mt 6, 25–34.

11, 4: ... *turtai* ... *nuo mirties*: ką žmogus turi sukaupęs, nuo mirties neišgelbės. Tik gyvenimiška atvirybė Dievo teisumui – išganymo rūpesčiui – gali tai padaryti.

o nedorėlis pargriūva per
savo nedorumą.

6 Sąžiningųjų teisumas juos
gelbsti,
o klastinguosius jų kėslai
pagauna.

7 Nedoro žmogaus viltys su
mirtim pražūva;
į turtus sudėta viltis
niekais nueina.

8 Teisus žmogus ištraukiamas
iš vargo,
o nedorėlis užima jo vietą.

9 Savo burna bedievis žmogus
kaimynui prapultis,
o teisieji išgelbstimi
sumanumu.

10 Dėl teisiųjų sėkmės
džiūgauja miestas,
o nedorėliams žuvus,
šaukiama iš džiaugsmo.

11 Dorųjų laiminimu miestas
yra statomas,
o nedorėlių burna –
griaunamas.

12 Kas niekina savo kaimyną,
tam trūksta širdies,
o protingas žmogus tyli.

13 Liežuvautojas vaikštinėja,
išplepėdamas paslaptis,
o ištikimas asmuo paslaptį
laiko.

14 Kur nėra kam vadovauti,
tauta žūva;
saugumą laiduoja patarėjų
gausumas.

15 Svetimam žiruoti neša
žalą,
o kas atsisako tai daryti,
neturės rūpesčių.

16 Maloninga moteris – pelno
pagarbą,
{o tą, kuri nekenčia
dorybės, apgaubia gėda.
Drovus žmogus tampa
skurdžiumi},
o aršieji įsigyja turtų.

17 Žmogaus gerumas daro jam
pačiam gera,
o negailestingas žmogus
daro sau žalą.

18 Nedoras žmogus užsidirba
apgaulingą užmokestį,
o sėjantys teisumą gauna
tikrąjį atlygį.

19 Teisumas yra gyvenimo
ramstis,
o pikto ieškojimas veda į
mirtį.

20 VIEŠPATS bjaurisi suktos
širdies žmogumi,
o tie, kurių elgesys be
priekaišto, jam patinka.

21 Būk tikras – nedoras
žmogus neliks
nenubaustas,
o teisiųjų palikuonys
išsigelbės.

22 Kaip auksinis žiedas,
įvertas kiaulei į snukį,
tokia yra graži moteris,
neturinti sveikos
nuovokos.

23 Ko teisūs žmonės trokšta,
gali būti tik gera;
ko nedorėliai viliasi,
sukelia pyktį.

24 Vieni dalija dosniai, tačiau
turtėja,
o kiti šykštauja daryti, kas
teisu, ir skursta.

25 Dosnus žmogus
praturtinamas,
o kas pagirdo* kitus, bus
pats pagirdytas.

26 Kas kaupia grūdų atsargas,*
tą žmonės keiks,
o palaiminimas galvai to,
kuris juos dalija.

27 Kas stengiasi daryti gera,
užsitarnaus malonės,
o kas ieško pikta, ištiks jį
pikta.

28 Žmogus, kuris pasitiki savo
turtais, nuvys,
o teisieji vešės kaip žali
lapai.

29 Kas kamuoja savo šeimą,
tas paveldi vėją;
kvailys yra išmintingųjų
vergas.

30 Teisus elgesys yra gyvenimo
medis,
o smurtas atima gyvenimą.

31 Jeigu teisus žmogus žemėje
gauna savo atpildą,
juo labiau gaus jį nedorėlis
ir nusidėjėlis!

12 1 Kas* mielai priima
pamokymą,
tas mėgsta žinojimą,
bet kas niekina pamokymą,
tas yra tamsuolis.

2 Geras žmogus užsitarnauja
VIEŠPATIES malonę,
o klastūnas – jo
pasmerkimą.

3* Nedorumas žmogaus
nesaugo,
o teisiųjų šaknys nebus
išrautos.

4 Sumani žmona yra savo
vyro vainikas,
o apsileidusi žmona – kaip
kaulų puvinys.

5 Teisiųjų užmojai yra
teisingi;
nedorėlių užmačios yra
klastingos.

6 Nedorėlių žodžiai yra
kruvinos pasalos,
o dorųjų kalba juos išgelbsti.

7 Parblokšk nedorėlius,
nieko iš jų nelieka,
o teisių žmonių namai
tvirtai stovi.

8 Už protingumą žmogus
laimi pagyrimą,

11, 25: ... *kas pagirdo*: vanduo buvo (ir yra) Šventoje Žemėje šventas dalykas, nes jo labai trūksta.
11, 26: ... *kaupia grūdų atsargas*: laukdamas geresnių kainų.
12, 1: Išmintingas žmogus puoselėja reiklų pamokymą – drausmę ir nevengia kritikos (žr. Pat 13, 1).
12, 3: Medžio šaknys duoda medžiui tvirtumo, lygiai kaip teisumas padaro žmogų tvirtą.

o sukto proto žmogus tik
paniekos susilaukia.
9 Geriau* būti paprastu
žmogumi, turinčiu darbą,
negu išdidžiai laikytis ir
neturėt ką valgyti.
10 Teisus žmogus rūpinasi
savo gyvuliais,
o nedorų žmonių širdis yra
žiauri.

11 Kas dirba savo žemę, turės
duonos iki soties,
o kas vaikosi vėjų, neturi
sveikos nuovokos.
12 Nedorų žmonių tvirtovė bus
nugriauta,
o teisiųjų šaknis yra
išliekanti.
13 Blogas žmogus patenka į
pinkles per savo liežuvį,
o teisus žmogus
išsivaduoja iš vargo.
14 Žmogus sotinasi gėrybėmis
iš savo lūpų vaisiaus,
ir rankų darbas yra
atlyginamas.
15 Kvailo žmogaus kelias jam
pačiam atrodo teisingas,
o išmintingas žmogus
klauso patarimo.
16 Kvailas žmogus tuojau
parodo pyktį,
o gudrus užgaulę nutyli.
17 Kas kalba tiesą, sąžiningai
liudija,
o melagingas liudytojas
kalba apgaulingai.
18 Neapgalvoti žodžiai yra kaip
kalavijo smūgiai,
o išmintingųjų liežuvis gydo.
19 Teisingos lūpos išlieka
amžinai,
o melagingas liežuvis tik
akimirką.

20 Apgaulė yra širdyse tų,
kurie rengia pikta,
o duodantiems taikingą
patarimą – džiaugsmas.
21 Teisaus žmogaus neištinka
jokia žala,
o nedorėliai yra nelaimių
priblokšti.
22 Melagingos lūpos yra
pasibjaurėjimas
VIEŠPAČIUI,
o kas ištikimai elgiasi, jam
patinka.
23 Gudrus žmogus slepia savo
išmanymą,
o kvailojo širdis skelbia
savo kvailumą.

24 Darbščioji ranka valdo,
o tingiąją reikia versti
dirbti.
25 Nerimas apsunkina
žmogaus širdį,
o geras žodis ją
pralinksmina.
26 Teisusis duoda gerą
patarimą savo artimui,
o nedorėlių kelias klaidina.
27 Tingus žmogus niekad
nekepa sumedžiotos
mėsos,

12, 9: *Geriau*: išminties mokytojai mėgo *geriau* posakius. Žr. Pat 15, 16–17; 16, 8; 17, 1.

o darbštus žmogus turi
brangių turtų.
28 Ant teisumo tako yra
gyvenimas;
žengiant jo taku nėra
mirties.

13 1 Išmintingas vaikas
brangina tėvo
pamokymą,
o pašaipūnas nesiklauso,
kai yra baramas.
2* Iš savo žodžių vaisių žmogus
valgo gerą valgį,
o apgaulingas žmogus
alksta darydamas
niekšybes.
3 Kas saugo savo liežuvį,
apsaugo savo gyvastį,
o plepus žmogus prieina
liepto galą.

4 Dykaduonis alksta ir nieko
neturi,
o darbštus žmogus vaišinsis
prie turtingo stalo.
5 Teisus žmogus nekenčia
melo,
o nedoras melu ir gyvena.
6 Teisumas saugo žmogų,
kuris eina doru keliu,
o nuodėmė pražudo
nedorėlį.

7 Vieni dedasi turtingais, bet
nieko neturi,
kiti dedasi vargšais, bet
turi didelius turtus.
8 Turtingas žmogus turi turtų
savo gyvasčiai išpirkti,
o vargšas niekad negirdi
grasinimo.
9 Teisiųjų šviesa džiūgauja,*
o nedorėlių lempa gęsta.
10 Kvailas žmogus įžūlumu
sėja vaidus,
o išmintis tenka
priimantiems patarimą.
11 Iš karto įsigyti turtai sunyks,
o kas po truputį kaupia,
juos didina.

12 Atidėta viltis susargdina
širdį,
o įgyvendintas troškimas
yra gyvybės medis.*
13 Kas paniekina žodį,*
užsitraukia pražūtį,
o kas gerbia įsakymą,* bus
jam atlyginta.
14 Išminčiaus mokymas yra
gyvenimo šaltinis,
leidžiantis išvengti mirtinų
pinklių.
15 Sveika nuovoka laimi
palankumą,
o sukčių kelias veda į
pražūtį.
16 Gudrus žmogus visur elgiasi
protingai,
o kvailas parodo savo
kvailumą.
17 Nedoras pasiuntinys
padaro vargo,

13, 2: Geri žodžiai turi gerus padarinius. Žr. Pat 12, 14.
13, 9: ... *šviesa džiūgauja*: šviesa – gyvybės simbolis. Žr. 1 Kar 15, 4. ... *džiūgauja*: dega šviesdama.
13, 12: ... *gyvybės medis*: dieviškojo gyvenimo ir nemirtingumo simbolis antikos pasaulyje.
13, 13: ... *žodį* ... *įsakymą*: išminčių mokymą.

o patikimas atstovas
atneša ramybę.
18 Neturtas ir gėda tam, kuris
nepaiso pamokymo,
o kas klauso įspėjimo, yra
gerbiamas.
19 Įgyvendintas troškimas –
malonus širdžiai,
o gręžtis nuo pikta –
pasibjaurėjimas
kvailiems.
20 Bendrauk su išmintingu, ir
tapsi išmintingas,
o kvailųjų bičiulis pateks į
bėdą.
21 Nusidėjėliams iš paskos
seka nelaimė,
o teisiuosius pasiveja
gerovė.
22 Geras žmogus palieka
paveldą savo vaikaičiams,
o nusidėjėlio turtas
paskiriamas teisiajam.
23 Bylinėjimasis suryja įdirbtą
vargšo lauką
ir neteisybė nušluoja jo
buveinę.
24 Kas gailisi rykštės, nekenčia
savo vaiko,
o kas jį myli, rykšte
pataiso.
25 Teisusis valgo sočiai iki
valios,
o nedorėlių pilvas tuščias.

14 1 Išmintinga moteris
statosi namus,
o kvailoji savuosius
nugriauna savo rankomis.
2 Kas dorai elgiasi, garbina
VIEŠPATĮ,
o kas eina suktais keliais,
jį niekina.
3 Kvailojo burnoje yra lazda jo
nugarai,
o teisaus žmogaus lūpos jį
apsaugo.
4 Kur nėra jaučių, ten tuščios
ėdžios;
gausi pjūtis ten, kur
stiprus jautis.
5 Sąžiningas liudytojas
nemeluoja,
o melagingas melais
alsuoja.
6 Pašaipūnas mėgina būti
sumanus, bet negali,
o žmogus, kuris turi
nuovoką, žinojimą
lengvai įgyja.
7 Laikykis atokiai nuo kvailo
žmogaus,
nes ten neišmoksi išmin-
tingai kalbėti.
8 Gudraus žmogaus išmintis
padeda jam protingai
elgtis,
o bukapročio kvailumas jį
suklaidina.
9 Kvailiai tyčiojasi iš aukos už
nuodėmę,
o dori žmonės patiria Dievo
malonę.
10 Vien širdis pažįsta savo
kartumą,
ir joks pašalietis jos
džiaugsmu negali
dalytis.
11 Nedorėlių namai
sunaikinami,
o teisiųjų palapinė klesti.

12* Žmogui jo kelias gali
atrodyti teisingas,
bet galų gale jis nuveda į
mirtį.
13 Net kai žmogus juokiasi,
jam širdį gali skaudėti,
o džiaugsmas gali baigtis
širdgėla.
14 Suktos širdies žmogus
gauna, ką elgesiu
užsitarnauja,
o dosnus žmogus pjauna
savo gerus darbus.
15 Neišmanėlis tiki viskuo, ką
girdi,
o gudrus žmogus apsvarsto
savo žingsnius.
16 Išmintingas žmogus yra
atsargus ir vengia pikta,
o kvailas negali susilaikyti
ir yra neatsargus.
17 Kas yra ūmus, kvailai
pasielgia,
o sukčius yra nekenčiamas.
18 Neišmanėlių papuošalas yra
kvailumas,
o gudrieji apsivainikuoja
žinojimu.
19 Blogi žmonės turi
nusilenkti geriesiems,
o nedorėliai – prie teisiųjų
vartų.
20* Beturčio nemėgsta net jo
artimieji,
o turtuolis turi daug
bičiulių.
21 Kas niekina savo artimą,
nusideda,
o gera darantis vargšui yra
laiminamas.
22 Argi neklysta darantys
pikta?
Gerumo ir ištikimybės
įgyja darantys gera.
23 Kiekvienas triūsas duoda
naudos,
o vien plepėjimas veda į
skurdą.
24 Išmintingųjų vainikas – jų
sumanumas,
o kvailųjų girlianda –
kvailumas.
25 Teisingas liudytojas
išgelbsti gyvastį,
o kas liudija melus,
skleidžia apgaulę.
26 Pagarbi VIEŠPATIES baimė
yra tvirtovė,
žmogaus vaikams ji bus
prieglauda.
27 Pagarbi VIEŠPATIES baimė
yra gyvenimo šaltinis,
kad žmogus galėtų išvengti
mirtinų pinklių.
28 Karaliaus didybė – gausi
tauta;
be tautos valdovas yra
niekas.
29 Kas lėtai supyksta, turi
daug supratimo,
o kas yra ūmaus būdo,
išaukština kvailumą.
30 Ramus protas duoda kūnui
gyvastį,
o pavydas pūdo kaulus.

14, 12: Išvaizda gali būti apgaulinga. Žr. Pat 16, 25.

14, 20: Pernelyg gyvenimiška įžvalga.

31 Kas skriaudžia vargšą,
įžeidžia jo Kūrėją,
o kas pasigaili beturčio,
teikia jam garbę.
32 Nedoras žmogus pražūva per
savo nedorumą,
o teisusis yra saugus dėl
savo dorumo.
33 Išmintis ilsisi protingo
žmogaus širdyje,
bet kvailieji jos nepažįsta.
34 Teisumas išaukština tautą,
o nuodėmė ją žemina.
35 Sumaniam tarnui
suteikiama karaliaus
malonė,
o niekam tikęs jo pyktį
užsitraukia.

15 1 Švelnus atsakymas
nuramina pyktį,
o šiurkštus žodis sukelia
įniršį.
2 Išmintingųjų liežuvis dalija
žinojimą,
o kvailųjų burna išlieja
kvailumą.
3 Dievo akys yra visur,
jos stebi blogus ir gerus
žmones.
4 Švelnus liežuvis yra gyvybės
medis,
o suktas – versmė
beprotybės.
5 Kvailasis niekina tėvo
pamokymą,
o kreipiąs dėmesį į pataisą
yra protingas.
6 Gero žmogaus namai pilni
išteklių,
o nedoro žmogaus uždarbis
kupinas rūpesčių.
7 Teisiųjų lūpos sėja
žinojimą,
o kvailųjų širdis – netiesą.
8 Nedorėlių auka VIEŠPATS
bjaurisi,
o teisiųjų malda džiaugiasi.
9 Nedoro žmogaus elgesiu
VIEŠPATS bjaurisi,
o žmogų, kuris laikosi
teisumo reikalavimų,
myli.
10 Sunki bausmė laukia
žmogaus, kuris atmeta
kelią,
o kas paniekina pataisą,
miršta.
11 Šeolas ir Prapulties vieta*
atviri VIEŠPAČIUI,
juo labiau – žmonių širdys!
12 Pašaipūnas nemėgsta būti
pataisomas;
užtat į išmintinguosius
nesikreips.
13 Laiminga širdis
pralinksmina veidą,
o kenčianti – dvasią
palaužia.
14 Protingo žmogaus širdis
ieško žinojimo,
o kvailųjų burna maitinasi
kvailumu.
15 Visos vargšo dienos yra
sunkios,

15, 11: *Šeolas ir Prapulties vieta*: Šeolas ir Prapulties vieta [Abadonas] ženklina mirusiųjų buveinę, pabrėžiant nepaprastą tamsumą, kuri yra atvira Dievo akims ir galybei.

o linksmaširdžiui
gyvenimas – visad
šventė.
16* Geriau mažai turėti su
pagarbia VIEŠPATIES
baime,
negu būti turtingam ir
gyventi be ramybės.
17 Geriau daržovių pietūs su
meile,
negu riebi jautiena su
neapykanta.
18 Karšto būdo žmogus vaidus
sukelia,
o kantrusis ginčus
nuramina.
19 Tinginio kelias apaugęs
erškėčiais,
o darbštuolio takas – lygus
vieškelis.
20 Išmintingas vaikas padaro
tėvą laimingą,
o kvailas žemina savąją
motiną.
21 Kvailai elgtis smagu
tuščiagalviam žmogui,
o protingasis eina tiesiu
keliu.
22 Užmojai be pasitarimo
niekais nueina,
o pasitarus su daugeliu, jie
būna sėkmingi.
23 Žmogui malonu duoti
deramą atsakymą;
o kaip smagu girdėti
tinkamą žodį!
24 Protingą žmogų gyvenimo
takas veda aukštyn,
kad išvengtų Šeolo gelmių.
25 VIEŠPATS nugriauna
išpuikėlių namus,
o našlės nuosavybės ribas
išlaiko.
26 Nedoro žmogaus mintimis
VIEŠPATS bjaurisi,
o padoriųjų žodžiai jam
patinka.
27 Kas iš gobšumo ieško
neteisėtos naudos, kenkia
savo šeimai,
o kas nepriima kyšių, ilgai
gyvens.
28 Teisus žmogus apmąsto,
kaip atsakyti,
o nedorėlių burna išpila
pikta.
29 VIEŠPATS yra toli nuo
nedorėlių,
o maldas teisiųjų išklauso.
30 Linksmas žvilgsnis*
pradžiugina širdį,
o gera žinia duoda stiprumo
kaulams.
31 Žmogus, kurio ausis klauso
sveiko pamokymo,
bus namie tarp
išmintingųjų.
32 Kas nepaiso įspėjimo, savęs
nekenčia,
o kas klauso sveiko
pamokymo, įgyja
supratimo.

15, 16–17: Ne turtų apstumas, o jų savininko dorumas padaro turtus palaimos šaltiniu.
15, 30: *Linksmas žvilgsnis:* pažodžiui *akių šviesa,* t. y. linksmas žvilgsnis žmogaus, atnešusio gerą žinią.

33 Pagarbi VIEŠPATIES baimė
yra išminties lavybos;
pirma – nusižeminimas,
paskui – garbė.

16 1 Žmogus* savo širdyje
gali daug užsimoti,
bet ką liežuvis ištaria, tai
yra iš VIEŠPATIES.
2 Visi žmogaus keliai gali
būti jo akyse tyri,
o VIEŠPATS pasveria širdį.
3 Pavesk savo darbą
VIEŠPAČIUI,
ir tavo užmojai bus
sėkmingi.
4* VIEŠPATS padarė visa su
tikslu,
net nedorėlį nelaimės
dienai.
5 VIEŠPATS bjaurisi kiekviena
širdies puikybe;
žinok, tai nebus dovanota.

6 Gerumu ir ištikimybe
atsilyginama už kaltę,
o pagarbia VIEŠPATIES
baime išvengiama pikta.
7 Kai VIEŠPATS yra
patenkintas žmogaus
elgesiu,
jis sutaiko su juo net jo
priešus.
8 Geriau turėti mažai, įsigyta
sąžiningai,
negu dideles neteisėtas
pajamas.

9 Žmogus širdyje sumano, ką
jis darys,
bet jo žingsnius valdo
VIEŠPATS.

10* Nenuginčijama tiesa
karaliaus lūpose;
jo burna nenusideda, kai
nusprendžia.
11 Tikros svarstyklės ir
svarstyklių lėkštės yra
VIEŠPATIES,
visi svarsčiai maišelyje
jam priklauso.

12 Karaliai bjaurisi
nusikaltimais,
nes sostas tvirtėja teisumu.
13 Sąžiningos lūpos yra
malonios karaliui, –
žmogų, kuris sako tiesą, jis
myli.
14 Karaliaus pyktis yra tarsi
mirties pasiuntinys,
o išmintingas žmogus gali
jį numalšinti.
15 Karaliaus šypsulys reiškia
gyvenimą;
jo malonė yra kaip lietaus
debesis pavasarį.

16 Nepalyginamai geriau yra
įsigyti išminties, negu
aukso!
Verčiau rinktis įsigyti
įžvalgos, negu gauti
sidabro.

16, 1: Žodžiai, panašiai kaip veiksmai, dažnai sukelia nenumatytų padarinių.
16, 4: Net nedori žmonės, kentėdami sau skirtą bausmę, neišvengia nepagarbinę Dievo teisingumo.
16, 10: Aukščiausios valdžios nuosprendžiai buvo laikomi bešališkais – teisingais. Idealus karalius buvo bešališkas – teisingas.

17 Dorų žmonių kelias vengia
pikta;
kas atsargiai žengia savo
keliu, išsaugo gyvastį.
18 Puikybė apima prieš žūtį,
įžūlumas veda į nesėkmę.
19 Geriau būti kukliam tarp
vargšų,
negu dalytis grobiu su
išdidžiais.
20 Kas supranta dalyką, kurio
mokosi, puikiai gyvens,
o kas pasitiki VIEŠPAČIU,
bus laimingas.
21 Kas yra išmintingos širdies,
laikomas protingu
žmogumi,
o patraukli kalba yra
papildomas laimėjimas.
22 Išmintis ją turinčiam yra
gyvenimo šaltinis,
o kvailieji išmoksta gyventi
tik kvailumu.

23 Išmintingo žmogaus širdis
teikia jo kalbai lakumą
ir stiprina jo žodžių
patrauklumą.
24 Taiklūs žodžiai yra kaip
medaus korys,
saldumas gomuriui ir
sveikata kūnui.
25 Kartais kelias gali atrodyti
žmogui tiesus,
bet galų gale jis nuveda į
mirtį.
26 Triūsiančio noras už jį
triūsia,
nes jo alkis jį verčia.
27 Niekšas ieško, kaip
padaryti žalos kitiems,
o jo kalba yra kaip
svilinanti ugnis.
28 Piktas žmogus sukelia
vaidus,
o liežuvautojas išskiria
artimus draugus.
29 Piktos valios žmogus
suvilioja savo kaimyną
ir nuveda jį negeru keliu.
30 Kas primerkia akį,
tikriausiai slapta rezga
niekšybę;
kas sučiaupia lūpas, yra
sumanęs pikta.
31 Žili plaukai yra garbės
vainikas,
laimėtas doru gyvenimu.

32 Geriau būti kantriu
žmogumi, negu galiūnu;
apvaldyti save yra geriau,
negu užkariauti miestą.
33* Burtai metami į skraitą,
bet nuosprendis priklauso
nuo VIEŠPATIES.

17 1 Geriau sausa pluta
su ramybe,
negu namai, kupini vaišių
su vaidais.
2* Sumanus tarnas valdys
nemokšą sūnų

16, 33: Teigiami ar neigiami atsitiktinumo padariniai pareina nuo Dievo. Ginčai ir abejonės senovės izraeliečių visuomenėje buvo sprendžiami metant kauliukus. Žr. Iš 28, 15–30; Kun 16, 3; Joz 7, 14; 1 Sam 10, 20–21.

17, 2: Protas ir sumanumas vertinami labiau, negu kilmingi kraujo ryšiai.

ir dalysis paveldu kaip
vienas jo brolių.

3 Tiglis – sidabrui, krosnis –
auksui,
o širdį išbando VIEŠPATS.
4* Nedorėlis klauso nedorų lūpų,
o melagis pikto liežuvio.
5 Kas tyčiojasi iš vargšo,
įžeidžia jo Kūrėją;
kas juokiasi iš nelaimės,
neišvengs bausmės.
6 Vaikaičiai yra senųjų
vainikas,
o vaikų pasididžiavimas –
jų tėvai.
7 Kilnūs žodžiai netinka
kvailajam,
dar mažiau – melas
kilmingajam!
8 Duodančiam kyšis atrodo
kaip kerai:
kur tik jis pasisuka, jam
sekasi.
9 Kas atleidžia nuoskaudą,
puoselėja draugystę,
o kas vis primena ginčą,
atstumia draugą.
10 Protingą žmogų papeikimo
žodis labiau paveikia,
negu šimtas smūgių kvailį.

11 Vien maištauti yra linkęs
piktas žmogus;
jam bus atsiųstas
negailestingas
pasiuntinys.
12 Geriau susidurti su
jauniklių netekusia
meška,
negu susitikti su kvailiu
dėl nesąmonių.
13 Kas už gera piktu atsilygina,
nelaimės iš savo namų
niekad neišvarys.
14 Kivirčo pradžia yra kaip
užtvankos atidarymas;
užtat ginčą užgniaužk dar
jam neprasidėjus.
15 Kas pateisina nedorėlį ir kas
pasmerkia teisųjį,
jais abiem lygiai bjaurisi
VIEŠPATS.
16 Kokia nauda iš pinigų
kvailo žmogaus rankoje
išminčiai pirkti, jei jis
proto neturi?
17 Bičiulis visados yra bičiulis,
o brolis – gimęs vargu dalytis.
18 Neprotingai elgiasi, kas
rankas sumuša laiduoti,
kas tampa užstatu savo
kaimynui.
19 Žmogus, mėgstantis
nusikaltimą, kelia
kivirčus;
kas deda namuose aukštą
slenkstį,* užsitraukia
nelaimę.
20 Suktos širdies žmogui
nesiseka,
o kuris melagingai kalba,
įpuola į bėdą.

17, 4: Nedoras žmogus, norėdamas pateisinti savo nedorą elgesį, smerkia kitų nedorus darbus. Žr. Mt 7, 1–5.

17, 19: ... *deda namuose aukštą slenkstį*: kaip savo šykštumo ir išdidumo simbolį, t. y. neperžengiamą, nes nenori nieko į namus įsileisti, todėl netenka draugų ir užsitraukia nelaimę.

21 Kas pagimdo kvailį, turi
vargo;
avigalvio tėvui nėra
džiaugsmo.
22 Linksma širdis yra geras
vaistas,
o niūri dvasia džiovina
kaulus.
23 Nedoras žmogus traukia
kyšį iš skraito,
kad iškreiptų teisingumo
taką.
24 Protingas žmogus žiūri į
išmintį,
o kvailio akys žvalgosi po
žemės pakraščius.

25 Kvailas vaikas yra
apmaudas savo tėvui,
ir širdgėla moteriai, kuri jį
pagimdė.
26 Uždėti baudą nekaltam
žmogui tikrai neteisinga
ar nuplakti kilmingą
žmogų už jo dorumą.
27* Kas yra taupios kalbos, tas
tikrai išmintingas,
o sveiko proto žmogus yra
santūrus.
28 Net kvailys yra laikomas
išmintingu, jei tyli;
protingu, jeigu laiku
užsičiaupia.

18 1 Uždaras žmogus
rūpinasi tik savo
įnoriais,
niekina kiekvieną sveikos
nuovokos žmogų.
2 Kvailas žmogus netrokšta
suprasti, o tetrokšta
pareikšti savo nuomonę.
3 Atėjus nedorumui, ateina ir
panieka,
o su negarbe ateina ir
nemalonė.
4 Žodžiai iš žmogaus burnos
yra gilus vanduo, o
išminties šaltinis –
tekanti srovė.
5 Negera būti šališkam nedoro
žmogaus atžvilgiu
ir teisme nuskriausti
nekaltą žmogų.
6 Kvailio žodžiai veda į ginčą,
o jo kalba rykštės prašosi.
7 Kvailio burna yra jo pražūtis,
o jo lūpos spąstai jo
gyvasčiai.
8 Liežuvautojo žodžiai yra
tarsi skanėstai, –
jie giliai nueina.

9 Žmogus, suglebęs savo darbe,
yra tikras brolis kenkėjo.
10* VIEŠPATIES vardas yra
tvirtas bokštas;
teisusis gali bėgti į jį ir
būti jame saugus.
11 Turtuolio lobis yra jo
įtvirtintas miestas;
jis tėra tarsi aukšta siena
jo vaizduotėje.

17, 27–28: Tyla gali būti dviprasmiška. Išmintingo žmogaus tyla ir savitvarda buvo egiptiečių išminties mokytojų idealas.

18, 10–11: Religija yra stipri parama ir saugi prieglauda galynėjantis su gyvenimu. Žmogus naudojasi mokslu ir civilizacija, bet yra religija. Turtuolis daro klaidą remdamasis turtais, nes turtai nėra išliekanti vertybė.

12* Žmogaus širdis puikuojasi
prieš žūtį,
o prieš garbę eina
nusižeminimas.
13* Duoti atsakymą žmogui jo
neišklausius
yra ir kvaila, ir užgaulu.
14 Gaji dvasia palaiko žmogų
ligos patale,
o kai dvasia suserga, kas
gali ją pagydyti?
15 Protinga širdis įgyja žinojimo,
o išmintingųjų ausis jo
budriai ieško.
16 Žmogaus dovana atidaro
duris
ir praskina jam kelią pas
didžiūnus.

17 Tas atrodo teisus, kas
pirmasis kreipiasi į
teismą,
kol ateina jo priešininkas ir
būna apklaustas.
18* Burtų metimas išsprendžia
bylas
ir nulemia ginčą tarp
galingųjų.

19 Įžeistą brolį yra sunkiau
laimėti, negu stiprų
miestą,
ir jo priešiškumas – kaip
tvirtovės užkardas.
20* Žmogaus pilvas
pasotinamas jo burnos
vaisiais;
jis turi būti patenkintas
savo lūpų derliumi.
21 Mirtis ir gyvenimas yra
liežuvio galioje,
ir kas su juo sutaria, valgys
jo vaisius.
22 Žmogus, kuris randa gerą
žmoną, randa laimę,
ir gauna iš VIEŠPATIES
malonę.
23 Vargdienis turi kalbėti
kaip maldautojas,
o turtuolis atsako
šiurkščiai.
24 Žmogus turi bičiulių laikui
praleisti,
o tikras draugas yra jam už
brolį artimesnis.

19 1 Geriau vargšas,
kuris dorai gyvena,
negu kvailas, kuris suktai
kalba.
2 Be žinojimo net uolumas
nėra geras dalykas,
nes žmogus, kuris skuba,
suklumpa.
3 Paties žmogaus kvailumas
veda į pražūtį,
tačiau jo širdis niršta ant
VIEŠPATIES.

4 Turtai sutelkia daug
bičiulių,
o beturtis lieka be draugo.
5 Melagingas liudytojas
neliks nepasmerktas,

18, 12: Plg. šį išminčių mokymą su Jėzaus žodžiais: *Nes kas save aukština, bus pažemintas, o kas save žemina, bus išaukštintas* (Mt 23, 12).

18, 13: Kalbėti pirma neišklausius yra būdinga kvailiui. Žr. Pat 10, 14; Sir 11, 8.

18, 18: Žr. Pat 16, 33 paaiškinimą.

18, 20–21: Kiekvienas žmogus turi priimti savo žodžių padarinius – naudą ar žalą.

o kas sumeluoja,
neišsigelbės.
6 Daugelis pataikauja
kilmingam žmogui,
o duodančiam dovaną
kiekvienas yra draugas.
7 Visi vargšo artimieji jį
niekina,
o dar labiau jo vengia
draugai.
Kai jų šaukiasi, jų nėra.
8 Kas įgyja išminties, tampa
sau geriausiu draugu;
kas brangina supratimą,
tam seksis.
9 Melagingas liudytojas
neliks nepasmerktas,
o kas liudija melagingai,
pražus.
10 Nedera, kad kvailys
gyventų prabangiai,
o dar labiau, kad vergas
valdytų didžiūnus.
11 Sumanus žmogus yra lėtas
pykti,
atleisti įžeidimą jam garbė.
12 Karaliaus pyktis yra kaip
liūto riaumojimas,
o jo malonė tarsi rasa ant
žolės.
13 Kvailas vaikas yra neviltis
tėvui,
o niurnanti žmona – nuolat
lašantis vanduo.
14 Namai ir turtas yra iš tėvų
paveldas,
o sumani žmona ateina iš
VIEŠPATIES.
15 Tingumas panardina
žmogų giliai į miegą;
apsileidėlis turi kentėti alkį.
16 Kas gerbia savo gyvastį,
laikosi įsakymo;
nesirūpinti savo elgesiu yra
mirtina klaida.
17* Kas yra dosnus vargšui,
skolina VIEŠPAČIUI, –
VIEŠPATS atmokės jam už
jo gerą darbą.
18 Savo vaiką griežtai
pamokyk, nes tai neša
viltį,
bet netrokšk jo mirties.
19 Smurtingo būdo žmogus
užsitraukia bausmę;
jeigu bandytum jį gelbėti,
dalyką pablogintum.
20 Klausyk patarimo ir priimk
pamokymą,
kad ilgainiui taptum
išmintingas.
21 Žmogaus širdis pilna
visokių norų,
bet išsipildys tik
VIEŠPATIES užmojis.
22 Žmogiška trokšti naudos,
bet geriau būti vargšu, negu
melagiu.
23 Pagarbi VIEŠPATIES baimė
veda į gyvenimą,
žmogus valgo ir ilsisi,
nebijodamas pikta.
24 Tinginys kiša ranką į
dubenį;
bet jos net prie savo burnos
jis nepakels.

19, 17: Žr. Mt 25, 34–40.

25 Apmuši pašaipūną,
neišmanėlis gaus
pamoką;
pamokysi protingą žmogų,
jis įgis žinojimo.
26 Kas blogai elgiasi su savo
tėvu ar išvaro motiną,
yra gėdingas vaikas ir
negarbė.
27 Mano vaike, jeigu
nebeklausysi pamokymo,
greitai nuklysi ir nuo to, ką
jau esi išmokęs.

28 Niekšiškas liudytojas
tyčiojasi iš teisingumo,
o nedorėlių burna ryja
nedorybę.
29 Lazda yra parengta
pašaipūnams
ir rykštės kvailių nugarai.

20 1 Vynas yra užgaulus,
svaigusis gėrimas
mušeika,
kas girtas nuo jų
svirduliuoja, nėra
išmintingas.

2 Karaliaus sukeltas klaikas
yra kaip liūto
riaumojimas;
kas jį supykdo, savo gyvastį
stato į pavojų.
3 Garbinga žmogui vengti
ginčų,
o kiekvienas kvailys
leidžiasi į kivirčus.
4 Sėjos metu tinginys nearia;
pjūčiai atėjus, jis ieško, bet
nieko neranda.
5 Žmogaus širdies užmojai
yra gilūs vandenys,
o protingas žmogus gali jų
semtis.
6 Daugelis laiko save geros
valios žmonėmis,
bet kas gali rasti žmogų,
kuriuo galėtum
pasitikėti?
7 Teisus žmogus dorai
elgiasi, –
laimingi jo vaikai, gavę tokį
paveldą!
8 Kai karalius atsisėda į
teismo sostą,
jis gali išsijoti visa pikta
savo akimis.
9* Kas gali sakyti: „Nuvaliau
savo širdį.
Esu švarus, be nuodėmės“?
10 Dvejopais svarsčiais ir
dvejopais saikais,
abejais bjaurisi VIEŠPATS.
11 Savo veiksmais net
jaunuolis parodo,
ar jo elgesys sąžiningas ir
doras.
12 Ir ausį girdinčią, ir akį
reginčią –
abi jas VIEŠPATS padarė.
13 Nepamėk miego, kad
netaptum skurdžiumi;
laikyk plačiai atvertas
akis, ir turėsi ko valgyti.
14* „Niekam verta, niekam
verta“, – sako pirkdamas,

20, 9: Iš nuodėmės žmogų išlaisvinti gali tik Dievo galybė. Žr. 1 Kar 8, 46–51; Job 4, 17; 14, 4; Ps 51, 2–14; 130, 3–4; Rom 3, 23–24; 1 Jn 1, 8.
20, 14: Ką žmogus nori pirkti, yra vertinama pigiai, kad būtų nusilyg-

o nueidamas didžiuojasi.
15 Yra aukso ir brangakmenių
gausybė,
bet išmintingos lūpos –
brangiausias papuošalas.
16* Paimk drabužį žmogaus,
žiravusio už atėjūną;
pasilaikyk užstatą, duotą
kaip laidą už
svetimšalius!
17 Duona, gauta per apgaulę,
yra saldi,
bet vėliau burna taps pilna
žvyro.
18 Užmojai subręsta
pasitarimais,
kariauk protingai
apsvarstydamas.
19 Kas nuolat išduoda
paslaptis, yra
liežuvautojas;
užtat nebendrauk su tuščiu
plepiu.
20* Kas keikia savo tėvą ir
motiną,
jo lempa užges visiškoje
tamsoje.
21 Nuosavybė, greitai įsigyta
pradžioje,
galų gale nebus palaiminta.
22 Nesakyk: „Aš atlyginsiu už
piktą!"
Pasitikėk VIEŠPAČIU, ir jis
tau padės.
23 Skirtingais svarsčiais
VIEŠPATS bjaurisi,
nesąžiningos svarstyklės
yra negeros.
24* VIEŠPATS lemia žmogaus
žingsnius;
kaip tad gali žmogus
suvokti
savo kelią?
25* Spąstai žmogui
neapgalvotai sakyti:
„Pašventinta!"
ir paskui imti gailėtis
padarius tokį įžadą.
26 Išmintingas karalius
išsijoja nedorėlius
ir kulia juos kuliamuoju ratu.

27 Žmogaus gyvybės alsavimas
yra VIEŠPATIES lempa,
apreiškianti visas jo būties
gelmes.

28 Gerumas ir ištikimybė
apsaugo karalių,
o jo sostas yra teisumo
palaikomas.
29 Jaunuoliais didžiuojamasi
už jų jėgas,
o senieji gerbiami už jų žilą
galvą.
30 Mėlynės ir žaizdos yra
užmokestis už piktą,
smūgiai, siekiantys
žmogaus gelmes.

ta iki žemiausios kainos. Nusipirkus daiktą, jis atrodo vertingesnis.

20, 16: Patariama būti atsargiam su užstatu. Žr. Pat 6, 1–5.

20, 20: ... *jo lempa užges visiškoje tamsoje*: nelaimė, net mirtis, jo laukia. Žr. Pat 13, 9; Iš 21, 17.

20, 24: Žmogus priklauso nuo Dievo ir negali aiškiai numatyti savo ateities.

20, 25: Ši eilutė įspėja nedaryti įžadų prieš tai rimtai neapsvarsčius. Žr. Įst 23, 22–24; Koh 5, 4–5.

21 [1] Karaliaus širdis
yra vandens srovė
VIEŠPATIES rankoje;
jis nukreipia ją, kur tik nori.
[2] Ką žmogus daro, yra
teisinga jo paties akyse,
o VIEŠPATS pasveria širdį.
[3] Vykdomas teisumas ir
teisingumas
VIEŠPAČIUI labiau patinka
negu auka.
[4] Išpuikusios akys ir išdidi
širdis –
nedorėlių lempa – yra
nuodėmė.
[5] Darbščiojo užmojai tikrai
rodo perteklių,
bet kas per daug skuba –
turi nuostolį.
[6] Turtai, įsigyti apgaulingu
liežuviu,
yra praeinantis rūkas ir
mirties spąstai.
[7] Nedorėlių plėšikavimas
juos pražudo,
nes jie atsisako daryti tai,
kas teisinga.
[8] Nusikaltėlio kelias yra
kreivas,
o nekaltojo elgesys doras.
[9] Geriau gyventi kampe ant
stogo,
negu erdviuose namuose su
priekabinga žmona.
[10] Nedoro žmogaus širdis
trokšta daryti pikta,
kaimynas jo akyse malonės
neranda.
[11] Kai pašaipūnas
nubaudžiamas,
neišmanėlis pasimoko;
kai protingas žmogus
pamokomas, jis įgyja
įžvalgos.
[12] {Dievas} – Teisusis – stebi
nedorėlio namus, –
nubloškia nedorėlius į
pražūtį.
[13] Kas užsikemša ausis vargšo
šauksmui,
tas pats šauksis ir nebus
išgirstas.
[14] Slapta dovana sušvelnina
pyktį,
o vogčiomis duotas kyšis –
stiprų įniršį.
[15] Daryti, kas teisinga, teisiam
žmogui džiaugsmas,
o nedorėliams – pražūtis.
[16] Žmogus nuklydęs nuo
sveikos nuovokos kelio,
ilsėsis šešėlių sueigoje.*
[17] Kas mėgsta malonumus,
kentės skurdą;
kas mėgsta vyną ir
kvepalus, nepralobs.
[18]* Nedoras žmogus tampa
išpirka už teisųjį,
o apgavikas už dorąjį.
[19] Geriau gyventi dykumos
šalyje,

21, 16: ... *šešėlių sueigoje*: žr. Job 26, 5.
21, 18: Dievas išpirko savo Tautą iš Egipto, pražudydamas egiptiečius (žr. Iš 14, 23–31), iš Babilonijos nelaisvės, duodamas persų valdovui Kyrui Egiptą, Etiopiją ir Sebą – turtingiausias pasaulio šalis (žr. Iz 43, 1–8).

negu su irzlia ir
priekabinga žmona.
20 Išmintingas žmogus palieka
brangaus lobio ir aliejaus,
bet kvailys netrunka juos
išeikvoti.
21 Kuris stengiasi daryti, kas
teisu ir gera,
ras gyvenimą, teisumą ir
pagarbą.
22 Vienas išmintingas žmogus
užpuola galiūnų miestą
ir sugriauna tvirtovę, kuria
jie pasitiki.
23 Kas užsičiaupia burną ir
prikanda liežuvį,
apsaugo save nuo daug bėdų.
24 Išdidus įžūlus žmogus,
vadinamas „Pašaipūnu“
elgiasi su akiplėšiška
puikybe.
25 Tinginio alkis jį nužudo,
nes jo rankos atsisako
dirbti.
26 Per visą dieną nedorėlis
geidžia,
o teisusis duoda
nešykštėdamas.

27 Nedorėlių atnašaujama
auka yra pasibjaurėjimas;
dar labiau, kai
atnašaujama gėdingu
tikslu.
28 Melagingas liudytojas bus
sutrikdytas,
bet kas tikrai žino,
paliudys sėkmingai.

29 Nedoras žmogus yra įžūlus,
o doras kreipia dėmesį į
savo kelią.
30* Nėra nei išminties, nei
supratimo,
nėra nei patarimo prieš
VIEŠPATĮ.
31 Žirgas yra balnojamas
mūšio dienai,
bet pergalė priklauso nuo
VIEŠPATIES.

22 1 Geriau turėti gerą
vardą, negu didelius
turtus,
ir malonė yra verčiau, negu
sidabras ar auksas.
2 Turtuolis ir vargšas turi
bendrą ryšį:
jų abiejų Kūrėjas yra
VIEŠPATS.
3 Gudrus žmogus nuvokia
pavojų ir jo vengia,
o neišmanėliai eina priekin
ir nukenčia.
4 Nusižeminimo ir pagarbios
VIEŠPATIES baimės
atlygis
yra turtai, pagarba ir
gyvenimas.
5 Erškėčiai ir spąstai auga
ant sukto žmogaus kelio;
atokiai nuo jo laikysis, kas
vertina savo gyvastį.

6 Mokyk jaunuolį, kuriuo keliu
jis turėtų eiti,
jis nenukryps nuo jo, net
kai pasens.

21, 30–31: Šie posakiai liudija, kad išminčiai pažinojo žmogiškosios išminties ribotumą, turėdami mintyje paslaptingąją Viešpaties – Jahvės – išmintį.

7 Turtuolis valdo vargšus,
o kas skolinasi, tampa
skolintojo vergu.
8 Kas sėja pikta, pjaus
nelaimę,
ir bausmė, kurią
užsitrauks, jį pribaigs.

9 Dosnus žmogus bus
laiminamas,
nes jis dalijasi savo duona
su beturčiu.
10 Išvaryk pašaipūną, išeis
nesantaika; liausis
kivirčai ir užgaulės.

11 VIEŠPATS myli tyros širdies
žmogų;
patraukliai kalbantis
žmogus bičiuliu turės
karalių.
12 VIEŠPATIES akys apsaugo
tiesą,
bet paneigia apgaviko
žodžius.
13* Tinginys: „Liūtas lauke!
Jeigu išeisiu į gatvę, būsiu
sudraskytas!“

14 Palaidūnės burna yra gili
duobė;
tas, ant kurio VIEŠPATS
supyksta, į ją įpuola.

15 Jei kvailumas įsikeroja
jaunuolio širdyje,
tik pamokymo rykštė jį
išvarys.
16* Skriaudimas vargšų norint
praturtėti
ir davimas turtuoliui
baigiasi neturtu.

C. IŠMINČIŲ POSAKIAI

Pratarmė

17* Išminčių žodžiai.

Palenk ausį ir klausykis
mano žodžių,
dėkis į širdį mano mokymą,
18 nes gera branginti juos
širdyje
ir turėti juos nuolat ant
savo lūpų.
19* Kad tu pasitikėtum
VIEŠPAČIU,

22, 13: Norėdamas išvengti triūso, tinginys perdeda sunkumus, kuriuos reikia įveikti.

22, 16: Pinigai, įgyti išnaudojant vargšus, savo ruožtu patenka į turtingesniųjų rankas.

22, 17 – 24, 22: Šis patarlių rinkinys, pateiktas kaip *Išminčių posakiai*, atspindi nuoširdų ir asmenišką kreipinį į mokinį, vadinamą *vaiku*. Jis skiriasi nuo Saliamono patarlių rinkinio dvieilių savo strofų sandara.

22, 17 – 23, 35: Išminčių posakių turinys liečia vargšų ir bejėgių skriaudimą (Pat 22, 22–23), pyktį (Pat 22, 24–25), užstatą už skolas (Pat 22, 26–27), elgesio taisykles ir laikyseną prie valdovo stalo (Pat 23, 1–2), gobšumą (Pat 23, 4–5), šykštų šeimininką (Pat 23, 6–8), nesaikingumą valgant ir geriant (Pat 23, 19–21. 29–35) ir svetimavimą (Pat 23, 26–28); išminčių posakiai ragina rūpestingai atlikti savo darbą (Pat 22, 29), gerbti našlaičių teises (Pat 23, 10–11), jaunuolių auklėjimą (Pat 23, 13–14), meilę tėvams (Pat 23, 15–16. 22–25) ir pagarbią VIEŠPATIES baimę (Pat 23, 17–18).

22, 19–20: Išminčių posakiai atspindi egiptietį išminčių Amen-em-Opę, sukūrusį *Mokymus* – Sebajit{us} – jaunuoliams auklėti. Įkvėptasis Patarlių knygos redaktorius Amen-em-Opės

aš paaiškinsiu juos
šiandien tau – taip, tau.
20 Argi neparašiau tau
trisdešimties įsakų
apie išmintingą patarimą
ir žinojimą,
21 kad pamokyčiau tave, kas
teisinga ir tikra,
ir tu galėtumei duoti tikrą
atsakymą tave
siuntusiam?

Trisdešimt išminčių įsakų

22 Neskriausk vargšo, nes jis
yra vargšas,
ir nestumdyk elgetos
miesto vartuose,
23 nes VIEŠPATS gina jų bylą
ir atima gyvastį tų, kurie
juos skriaudžia.
24 Nesibičiuliauk su piktu
žmogumi,
nebendrauk su
karštakošiais,
25 kad kartais neišmoktumei
jų elgesio
ir neįpultum į spąstus.
26 Nebūk žmogumi,
neapgalvotai sumušančiu
rankomis,
vienu iš tų, kurie tampa
užstatu už skolas.
27 Jeigu neturi kuo užmokėti,
bus paimta tavo lova.
28 Neperkelk ežią ženklinančio
senojo akmens,
kurį padėjo tavo protėviai.

Mokymų neverčia į hebrajų kalbą, bet, sudarydamas panašų posakių rinkinį, perima iš jų medžiagą.

29 Matai žmogų, turintį savo
darbo įgūdžių?
Jis tarnaus karaliui;
paprastiems žmonėms jis
netarnaus.

23 1 Kai atsisėdi pietauti
su valdovu,
rūpestingai stebėk, kas yra
prieš tave.
2 Jeigu labai nori valgyti,
dėk peilį sau prie gerklės!*
3 Nebūk godus valdovo
skanėstų,
nes tai apgaulingas maistas.
4 Nenuvargink savęs
norėdamas pralobti;
turėk sveikos nuovokos
liautis.
5 Vos spėji užmesti akį į
turtus, – jų nebėra!
Juk ūmai jie bus įgavę
sparnus
ir tarsi erelis nuskridę į
padanges.
6 Nevalgyk šykštuolio maisto,
netrokšk jo skanėstų.
7 Juk kaip plaukas gerklėje,
taip ir jis!
„Valgyk ir gerk!“ – jis tau
sako,
nors jo širdis nėra su tavimi.
8 Suvalgytą kąsnį išvemsi
ir burną tuščiai aušinsi
mandagiais žodžiais.
9 Nekalbėk su bukapročiu,
nes jis iš tavo protingų
žodžių tik pasityčios.

23, 2: ... *dėk peilį sau prie gerklės!*: patarlė – pamokymas būti santūriam.

10 Neperkelk ežią ženklinančio senojo akmens
ir nė nesikėsink į našlaičių laukus,
11 nes jų Atpirkėjas yra galingas, –
jis apgins jų bylą prieš tave.
12 Palenk savo širdį pamokymui,
o ausis išmintingiems posakiams.
13 Nedvejok bausti vaiko –
nes nuo plakimo rykšte jis nemirs.
14 Iš tikrųjų tu turi jį plakti rykšte,
kad išgelbėtum jo gyvastį nuo Šeolo.

15 Mano vaike, jeigu tavo širdis yra išmintinga,
ir mano širdis džiaugsis.
16 Džiūgausiu visa širdimi,
kai tavo lūpos dorai kalbės.
17 Nepavydėk savo širdyje nusidėjėliams,
verčiau būk uolus kasdien pagarbia VIEŠPATIES baime.
18 Iš tikrųjų tada turėsi ateitį,
ir tavo viltys nenueis niekais.
19 Klausykis tad, mano vaike, būk išmintingas
ir vesk savo širdį tikru keliu.
20 Nesusidėk su tais, kurie godžiai geria vyną,
nė su tais, kurie persivalgo mėsos.
21 Juk girtuoklis ir rijūnas taps skurdžiais,
o dykaduoniavimas aprengia žmogų skarmalais.
22 Klausyk tėvo, iš kurio tu gimei,
ir neniekink motinos, kai ji pasens.
23 Pirkis tiesos, neparduok jos;
pirkis išminties, pamokymo ir supratimo.
24 Doro žmogaus tėvas yra kupinas džiaugsmo;
laimingas bus tas, kuriam gimė
išmintingas sūnus.
25 Tebūna laimingi tavo tėvas ir motina;
tedžiūgauja ta, kuri tave pagimdė.
26 Mano vaike, duok man savo širdį,
tesilaiko tavo akys mano kelių.
27 Juk kekšė yra gili duobė,
o svetimautoja – ankštas šulinys.
28 Be to, ji tyko iš pasalų savo grobio
ir daugina neištikimųjų skaičių.
29* Kas dūsauja: „Deja!“? Kas šaukia: „Vargas man!“?
Kas įsivėlę į vaidus? Kas skundžiasi?
Kas žaizdotas be priežasties?
Kieno miglotos akys?

23, 29–35: Vaizdus fizinių ir psichologinių girtuokliavimo padarinių aprašas.

30 Tų, kurie ilgai užsisėdi prie
vyno,
tų, kurie eina tuštinti
maišytų vynų.
31 Nežvilgčiok į tą raudoną
vyną,
kai jis švyti taurėje!
Kaip švelniai žemyn jis
teka!
32 Betgi galų gale jis kanda
kaip gyvatė
ir gelia kaip angis.
33 Tavo akys matys keistus
vaizdus
ir tavo širdis kalbės kvailus
niekus.
34 Tu jausiesi kaip žmogus,
miegantis plačioje jūroje,
tarsi žmogus, užmigęs
burių stiebo viršūnėje.
35* „Buvau paveiktas, –
sakysi, – bet man
neskaudėjo;
buvau sumuštas, bet to
nejaučiau!
Kai tik pabusiu, ir vėl vyno
prašysiu!"

24 1 Blogiems* žmonėms
nei pavydėk,
nei su jais bendrauti norėk,
2 nes jų širdis mąsto apie
smurtą,
jų lūpos kalba apie žalą.
3 Namai yra statomi
išmintimi,
sutvirtinami supratimu,
4 o žinojimu jų kambariai
pripildomi
visokiausių brangių ir
gražių daiktų.
5 Būti išmintingam yra
geriau, negu būti
stipriam;
žinojimas yra svarbesnis
už jėgą.
6 Juk tik išmintingai
vadovaujant gali
kariauti,
o pergalė priklauso nuo
daug patarėjų.

7 Išminties posakiai yra per
gilūs kvailiui;
prie miesto vartų* jis
neišsižioja.
8 Kas yra įnikęs nuolat
daryti pikta,
bus pramintas sukčiumi.
9 Sukčiaus kėslas yra
nuodėmė,
o pašaipūnų žmonės
bjaurisi.
10 Jeigu, susidūręs su
sunkumais, netenki
drąsos,
nes trūksta jėgų;

23, 35: Vynas padaro girtuoklį nejautrų kūno ir dvasios žalai. Jo vienintelis noras yra vėl pasigerti.

24, 1–22: Šios eilutės tęsia raginimą ieškoti išminties (3–7. 13–14 eilutė) ir vengti smurto (1–2 eilutė), puikybės ir intrigų (8–9 eilutė), beširdiškumo (10–12 eilutė), neteisingumo (15–16 eilutė), džiaugimosi artimo nelaime (17–18 eilutė), piktinimosi artimo sėkme (19–20 eilutė) ir maišto prieš valdžią (21–22 eilutė).

24, 7: ... *miesto vartų*: miesto vartuose, kur vykdavo teismai ir būdavo sprendžiami viešieji reikalai. Žr. Rut 4, 1 paaiškinimą; taip pat Ps 69, 13; 127, 5; Pat 22, 22; 31, 23. 31.

11 jeigu susilaikai gelbėti
pasmerktuosius mirti*
ir apginti vedamus į žūtį;
12 jeigu sakai: „Žiūrėk, mes
nieko apie tai
nežinojome!“ –
argi tas, kuris sveria širdis,
to nepastebi?
Tas, kuris saugo tavo
gyvastį, žinos
ir atlygins kiekvienam
pagal jo darbus.
13 Mano vaike, valgyk medaus,
nes jis geras,
ir medaus lašai iš korio
saldūs tavo gomuriui.
14 Tokia, žinok, yra išmintis
tavo gyvasčiai.
Jeigu ją įgysi, turėsi ateitį,
ir tavo troškimai nenueis
niekais.

15 Nerenk pasalų kaip plėšikas
teisiojo buveinei,
nenuniokok pirkios, kur
teisusis gyvena.
16* Juk nors teisusis septynis
kartus puola,
jis vėl atsikelia,
o nedorėlį užklumpa
nelaimė.
17 Nesidžiauk, kai krinta tavo
priešas,
tenedžiūgauja tavo širdis,
kai jis parpuola,
18 kad VIEŠPATS, tai
matydamas, nebūtų
nepatenkintas tavimi
ir neatitrauktų savo pykčio
nuo tavo priešo.
19 Nesikarščiuok dėl
piktadarių,
nepavydėk nedorėliams,
20 nes nedoras žmogus neturi
ateities;
nedorėlių lempa užgęsta.
21* Mano vaike, bijok
VIEŠPATIES ir gerbk
karalių;
nesusidėk su tais, kurie
prieš juos maištauja,
22 nes nelaimė iš jų ateina ūmai,
ir kas gali žinoti, ar ta
pražūtis iš vieno, ar iš
kito?

D. KITI IŠMINČIŲ POSAKIAI

23* Ir šie yra išminčių posakiai:
rodyti šališkumą teisme
negera.
24 Kas sako kaltam: „Tu esi
nekaltas“, –
tą žmonės keiks, tautos juo
bjaurėsis;

24, 11: ... *gelbėti ... pasmerktuosius mirti*: turbūt kalbama apie teisinį gelbėjimą nekaltai nuteistų mirties bausme.
24, 16: Teisusis įveikia kiekvieną nelaimę, kuri jį ištinka. *Septynis kartus*, t. y. neapibrėžtą skaičių. Žr. Mt 18, 21–22; Lk 17, 4.
24, 21–22: Žmogus privalo paklusti Dievui ir teisėtai valdžiai. Žr. Mt 22, 21; Rom 13, 1–7; 1 Pt 2, 13–14.
24, 23–34: Šis posakių rinkinys tęsia taip pat išminčių posakius. Mokoma sąžiningai elgtis (23–26 eilutė) ir būti pasiruošusiam sutikti ateitį (27 eilutė); įspėjama nepasiduoti keršto jausmui (28–29 eilutė) ir nedykaduoniauti (30–34 eilutė).

25 o kas pasmerkia kaltą, tą
sups pagarba,
ant jo nužengs
palaiminimas ir gerovė.
26 Kas sąžiningai atsako,
tas bučiuoja į lūpas.*
27* Atlik savo darbus lauke,
parenk, kas reikalinga,
dirvoje,
tada statykis namus.
28 Neliudyk prieš savo artimą
be rimto reikalo
ir neapgauk jo savo lūpomis.
29* Nesakyk: „Jam darysiu, ką
jis man darė.
Atmokėsiu tam žmogui už
jo darbus!“
30 Praėjau pro tinginio lauką,
pro vynuogyną žmogaus,
kuris buvo kvailas.
31 Žiūriu, jo laukas apaugęs
erškėčiais,
jo žemė pilna dilgėlių
ir akmeninė tvora išgriauta.
32 Stebėjau ir dėjaus į širdį;
žvalgiausi ir pasimokiau.
33 „Truputį pamiegoti, truputį
pasnausti,
truputį rankas sudėjus
pailsėti“ –
34 ir neturtas užpuls tave
kaip plėšikas
bei skurdas – kaip
ginkluotas karys.

E. ANTRASIS SALIAMONO PATARLIŲ RINKINYS

25 1 Ir šios yra Saliamono
patarlės. Jas surinko
Judo karaliaus Hezekijo
vyrai.*
2 Paslėpti dalvkus vra Dievo
garbė,
o ištyrinėti dalykus yra
karalių garbė.
3 Kaip dangaus aukštybės,
kaip žemės gelmės,
taip karalių širdis yra
neištiriama.
4 Pašalinęs nuodegas nuo
sidabro,
sidabrakalys turi
medžiagos indui.
5 Pašalinus nedorėlį nuo
karaliaus,
jo sostas bus pagrįstas
teisumu.
6* Nesiaukštink karaliaus
akivaizdoje
ir neužimk didžiūnų vietos.
7 Juk geriau, kad būtų tau
sakoma: „Slinkis
aukščiau!“ –

24, 26: ... *tas bučiuoja į lūpas*: rodo save tikrų draugu.
24, 27: Ši eilutė, apskritai kalbant, aiškinama kaip paraginimas rūpestingai ir apčiuopiamai pasiruošti vedyboms.
24, 29: Ši eilutė liudija didelį žingsnį nuo keršto įstatymo (žr. Iš 21, 23–27) prie mokymo, kurį randame Mt 5, 38–48; Rom 12, 17–21. Žr. taip pat Pat 25, 21–23.
25, 1: ... *Hezekijo vyrai*: Hezekijo dvaro raštvedžiai, perrašę patarles iš kitų rinkinių. Karalius Hezekijas buvo vienas iš gerųjų Dovydo dinastijos Judo karalystės karalių. Žr. 1 Kr 29, 25–30.
25, 6–7: Plg. Jėzaus pamoką apie nusižeminimą. Žr. Lk 14, 7–11.

negu būti pažemintam
kilmingųjų akivaizdoje.

Ką tavo akys yra mačiusios,
8 neskubėk nešti į teismą, bet
pagalvok,
ką vėliau darysi, kai tavo
artimas tave sugėdins.
9 Svarstyk savo atvejį su
artimu,
bet kito žmogaus paslap-
ties neatskleisk,
10 kad jis, tai nugirdęs, tavęs
nesugėdintų
ir tu neįgytum blogo vardo
amžinai.
11 Mintis, šmaikščiai laiku
išreikšta,
yra kaip sidabru inkrustuo-
ti auksiniai obuoliai.
12 Kaip auksinis žiedas ar
auksinė puošmena
yra išminčiaus papeikimas
paklusniai ausiai.
13 Kaip sniego vėsumas pjūties
meto kaitroje
yra patikimas pasiuntinys
jį siuntusiam.
Jis pakelia šeimininko
dvasią.
14 Kaip debesys ir vėjas, kurie
neatneša lietaus,
toks yra žmogus, kuris
pažada dovaną, bet jos
neduoda.
15 Kantrumu teisėjas gali
būti palenktas,
o lipšnus liežuvis gali
perlaužt kaulą.
16 Kai užtinki medaus, valgyki
tik tiek, kiek tau gana,
nes kitaip, juo persisotinus,
reikės jį išvemti.
17 Į savo kaimyno namus kojos
dažnai nekelk,
kad jam neįgristum ir
neimtų tavęs nekęsti.
18 Kaip vėzdas ar kalavijas,
ar aštri strėlė
yra žmogus, melagingai
liudijantis prieš artimą.
19 Kaip klibąs dantis ar raiša
koja
yra pasitikėjimas apgaviku
nelaimėje.

20 Kaip actas ant žaizdos
yra žmogus, dainuojantis
dainas kenčiančiai
širdžiai.
Kaip kandis drabužį ar
kirmėlė medį,
taip skausmas graužia
žmogaus širdį.
21* Jei tavo priešas yra alkanas,
pavalgydink jį duona;
jei jis yra ištroškęs,
pagirdyk jį vandeniu;
22 nes taip krausi jam žarijų
ant galvos,*
ir VIEŠPATS tau atlygins.
23 Šiaurys supučia lietų,
o apkalbantis liežuvis –
piktus žvilgsnius.

25, 21–22: Meilė yra neįkainojama jėga, malšinanti nesantaiką ir sutaikanti priešus. ... *krausi jam žarijų ant galvos*: arba sąžinės graužimą ir sugėdinimą už padarytą žalą, arba didesnę bausmę už atsisakymą taikytis. Žr. Mt 5, 44; Rom 12, 20.

24 Geriau gyventi kampe ant
stogo,
negu erdviuose namuose su
priekabinga žmona.
25 Kaip šaltas vanduo
išdžiūvusiai gerklei,
taip yra gera žinia iš tolimo
krašto.
26 Doras žmogus, krūpčiojantis
prieš nedorėlį,
yra kaip sudrumsta versmė
ar užterštas šaltinis.
27 Negera valgyti per daug
medaus
nei ieškoti vis didesnės
garbės.*
28 Kaip atviras miestas, be
apsaugos,
toks yra žmogus, kuriam
trūksta savitvardos.

26 1 Kaip sniegas vasarą
ar lietus pjūties metu,
taip ne vietoje yra garbė
kvailiui.

2 Kaip žvirblis turi lakioti, o
kregždė skraidyti,
taip nepelnytas prakeikimas
nenutupia.
3 Botagas arkliui, kamanos
asilui,
o lazda kvailių nugarai!
4* Neatsakyk kvailiui pagal jo
kvailumą,
kad netaptumei į jį
panašus.
5 Atsakyk kvailiui pagal jo
kvailumą,
kad jis taptų išmintingas
savo akyse.

6 Žmogus, kuris siunčia žinią
per kvailį,
pjauna savo koją ir daro
sau nuostolį.
7* Patarlė kvailio burnoje
klebetuoja kaip luošo
žmogaus kojos.
8 Duoti kvailiui garbės vietą
tolygu,
kaip tvirtai įrišti akmenuką
į mėtyklę.

9 Patarlė kvailio burnoje
panaši į erškėčio šaką,
mojuojamą kvailio ranka.
10 Samdyti kvailį ar girtuoklį
tas pat kaip kalaviju
sužeisti praeivius.
11 Kaip šuo vėl grįžta prie
savo vėmalo,
taip kvailys kartoja savo
kvailystę.
12 Ar esi matęs žmogų, kuris
tariasi esąs išmintingas?
Daugiau vilties kvailiui,
negu jam!
13 „Ant kelio liūtukas! – sako
dykaduonis, –
lauke gatvėse liūtas!“

25, 27: ... *ieškoti vis didesnės garbės*: pažodžiui *ieškoti garbės po garbės*.

26, 1–28: Apčiuopiamais vaizdiniais aprašomos ydos kvailių (1–12 eilutė), tinginių (13–16 eilutė), mėgstančių kištis į kitų reikalus (17–19 eilutė), liežuvautojų (20–22 eilutė) ir pataikautojų (23–28 eilutė).

26, 4–5: Šios dvi patarlės viena kitai neprieštarauja. Duodamas atsakymą, išminčius turi apsaugoti save patį nuo kvailio.

26, 7–12: Kvailys piktnaudžiauja bet kokiomis turimomis žiniomis.

14 Durys vartosi ant savo vyrių,
o tinginys savo lovoje.
15 Tinginys kiša ranką į dubenį,
bet yra per daug pavargęs,
kad pakeltų ją sau iki burnos.
16 Tinginys tariasi esąs išmintingesnis
už septynis žmones, duodančius gerą patarimą.

17 Praeivis, kuris kišasi į svetimą ginčą,
yra panašus į žmogų, griebiantį šunį už ausų.
18 Kaip pamišėlis,
kuris leidžia mirtinus nuodėgulius ir strėles,
19 taip elgiasi žmogus, kuris apgauna artimą
ir paskui sako: „Aš tik pajuokavau!“

20 Nepridedant malkų, užgęsta ugnis,
o nesant liežuvautojo, nutyla ginčas.
21 Anglys žarijoms, malkos ugniai,
o priekabingas žmogus kivirčui užkurti.
22 Liežuvautojo žodžiai yra tarsi skanėstai, –
jie giliai nueina.

23 Kaip glazūra, dengianti molinį indą,
tokios yra lipšnios nedoros širdies lūpos.
24 Žmogus, kupinas neapykantos, jos žodžiais nerodo,
bet širdyje jis slepia apgaulę.
25 Kai jo kalba yra pataikaujanti, juo nepasitikėk,
nes jo širdyje glūdi septynios baisenybės;*
26 nors jo neapykanta yra gudriai paslėpta,
bet nedorumas atsivers sueigoje.
27 Kas kasa duobę {kitam}, į ją {pats} įkris;
akmuo užrieda ant to, kuris jį parita.
28 Melagingas liežuvis nekenčia savo aukų,
o pataikaujanti burna veda į pražūtį.

27 1 Nesididžiuok rytdiena,
nes nežinai, ką rytojus gali atnešti.

2 Tegu kitas giria, o ne tavo paties burna, –
kas nors kitas, o ne tavo paties lūpos.

3 Akmuo turi svorį, smėlis yra sunkus;
o už abu sunkesnis – kvailio apmaudas.
4 Pyktis yra nuožmus, įtūžis nenugalimas,
bet kas gali pavydui atsispirti?

26, 25: ... *septynios baisenybės*: daug piktų siekių.

5 Geriau atviras papeikimas,
negu slepiama meilė.
6 Draugo smūgiai siekia gero,
o priešo bučiniai yra kaip
peiliai.
7 Sotus žmogus niekina
medų,
o alkanam žmogui net
kartus dalykas atrodo
saldus.
8 Kaip paukštis, skraidantis
toli nuo savo lizdo,
toks yra žmogus, klajojantis
toli nuo savo namų.
9 Kaip kvepalai ir smilkalai
džiugina širdį,
taip draugo nuoširdumas
stiprina žmogaus dvasią.

10 Neužmiršk savo draugo ar
tėvo bičiulio;
ištikus nelaimei, neik į
savo brolio namus:
„Geriau artimas kaimynas,
negu tolimas brolis.“
11 Mano vaike, įgyk išminties
ir pradžiugink mano
širdį,
kad turėčiau ką atsakyti
tam, kuris iš manęs
šaiposi.
12 Gudrus žmogus mato
pavojų ir jo vengia,
o neišmanėlis žengia į
pavojų ir nukenčia.

13* Paimk drabužį žmogaus,
žiravusio už atėjūną;
pasilaikyk užstatą, duotą
kaip laidą už
svetimšalius!
14* Kas keldamasis anksti rytą
sveikina
garsiai savo kaimyną,
bus laikomas panašiu į
žmogų, kuris keikiasi.
15 Nuolatinis lašėjimas
lietingą dieną
ir priekabinga žmona yra
panašūs;
16 nutildyti ją yra kaip
nutildyti vėją
ar dešine ranka pačiupti
aliejų.
17 Kaip geležis paaštrina
geležį,
taip žmogus paaštrina savo
artimo nuovoką.
18 Kas prižiūri figos medį,
valgo jo vaisius,
o kas rūpinasi savo
šeimininku, susilauks
pagarbos.
19 Lygiai kaip vanduo atspindi
veidą,
taip vieno žmogaus širdis
atspindi kitą.
20* Šeolas ir Prapulties vieta
yra nepasotinami,
nė žmogaus akys niekad
nepasisotina.
21 Kaip krosnis išbando
sidabrą, o liejykla auksą,
taip žmogus išbandomas
gyrimu.

27, 13: Žr. Pat 20, 16 paaiškinimą.
27, 14: Sveikinimas garsiai šaukiant rodo, kad jis nėra nuoširdus.
27, 20: Šeolas ir Prapulties vieta – Abadonas, mirusiųjų buveinė, įasmeninama kaip Galybė, ryjanti žmones.

22 Nors grūstuvėje sutrintumei
kvailį
grūstuvu drauge su grūdais,
kvailumo iš jo neišvarysi.

23* Rūpinkis savo kaimenėmis,
gerai prižiūrėk savo
bandas;
24 nes turtai nėra amžini,
net vainikas neišlieka per
visas kartas.
25 Kai žolė nušienauta, atolas
pasirodo
ir pašaras – suneštas nuo
kalvų šlaitų,
26 avys parūpins tau drabužių,
o pinigų laukui pirkti –
ožiai.
27 Bus pakankamai ožkų
pieno maitintis tau, –
maitinti savo šeimą
ir išlaikyti savo tarnaites.

28 1 Nedorėlis bėga, nors
niekas jo nesiveja,
o teisusis yra drąsus kaip
liūtas.

2* Kai kraštas maištauja,
jame yra daug valdovų;
tik su protingu ir patyrusiu
žmogumi bus saugu.
3 Nedoras žmogus, engiantis
beturčius,
yra kaip siaubingas lietus.
naikinantis derlių.

4 Kas laužo įstatymą,
nedorėlį giria,
o kas laikosi įstatymo,
nedorėliui priešinasi.
5 Blogi žmonės nesupranta, ką
reiškia teisingumas,
o tie, kurie ieško
VIEŠPATIES, viską
supranta.
6 Geriau vargšas žmogus,
kuris dorai gyvena,
negu nesąžiningas turtuolis.
7 Protingas vaikas laikosi
įstatymo,
o bendraująs su lėbautojais
daro gėdą savo tėvui.
8* Kas krauna turtus
lupikaudamas ir
plėšdamas palūkanas,
sukaupia juos vargšų
globėjo naudai.
9 Kai žmogus atsuka kurčią
ausį įstatymui,
net jo maldos tampa
pasibjaurėtinos {Dievui}.
10 Žmogus, kuris veda dorus
žmones į blogą kelią,
pats įpuls į savo duobę,
o nekaltieji gaus didelį
paveldą.
11 Turtuolis yra gudrus savo
akyse,
bet įžvalgus beturtis jį
kiaurai permato.

27, 23–27: Palestinos kraštas yra tinkamas avių kaimenėms ir galvijų bandoms. Galvijai buvo pagrindinis žmonių turtas.

28, 2: Šios patarlės hebrajiškasis tekstas nėra aiškus. Visuomeninė ir politinė suirutė sąlygoja vis naujų valdovų iškilimą.

28, 4: ... *įstatymą*: religinį ir dorovinį mokymą.

28, 8: Lupikavimas ir palūkanos buvo griežtai draudžiamos izraeliečių visuomenėje. Žr. Iš 22, 25; Kun 25, 35–38; Įst 23, 19; Ps 15, 5; Ez 18, 8.

12 Kai vyrauja dori žmonės,
viskas yra puiku,
kai nedorėliai paima viršų,
žmonės bėga slėptis.
13 Kas slepia savo kaltes,
nesusilauks sėkmės,
o kas jas išpažįsta ir
nebenusikalsta, ras
gailestingumo.
14 Laimingas žmogus, kuris
visad pagarbiai bijo
{Dievo},
o kas sukietina {jam} savo
širdį, pakliūva į nelaimę.
15 Kaip riaumojantis liūtas ir
raji meška,
toks yra vargingos tautos
valdovas.
16 Valdovas, kuriam trūksta
supratimo, nuožmiai
engia,
o tas, kuris bjaurisi
neteisinga nauda, ilgai
gyvens.
17 Žmogus, vejamas dėl kraujo
kaltės, bėgs iki kapo;
tenepadeda jam niekas.
18 Kas dorai elgiasi, yra
saugus,
o kas eina kreivais keliais,
įpuola į Duobę.

19 Kas dirba savo žemę, turės
duonos iki soties,
o kas dykinėja, kęs neiš-
brendamą skurdą.
20 Patikimą žmogų lydi gausi
palaima,
o kas skuba pralobti,
neišliks be kaltės.
21 Negera būti šališkam,
tačiau net už duonos riekę
žmogus nusikalsta.
22 Šykštuolis skuba pralobti
ir nežino, kada skurdas jį
užklups.
23 Kas pataiso žmogų, galop
susilauks daugiau
padėkos,
negu tas, kuris jam liežuviu
meilikauja.
24 Kas apiplėšia tėvą ar
motiną ir sako: „Tai ne
nuodėmė!“
tas yra plėšikų sėbras.
25 Šykštuolis sukelia ginčus,
o kas pasitiki VIEŠPAČIU,
tam seksis.
26 Kas pasitiki savo protu, yra
kvailys,
o kas gyvena pagal išmintį,
tas saugus.
27 Kas duoda vargšui, pats
nieko nestokos,
o kas užmerkia akis, bus
labai apkeiktas.
28 Kai nedorėliai paima viršų,
žmonės bėga slėptis,
o kai jie pragaišta, teisieji
vėl klesti.

29 1 Tas, kuris dažnai
įspėtas įsižeidžia ir
užsispiria,
bus staiga galutinai
palaužtas.
2 Kai teisieji vyrauja, tauta
džiaugiasi,
o kai nedorėliai valdo,
tauta dejuoja.

3 Žmogus, mėgstantis išmintį,
neša savo tėvui laimę,
o kas bendrauja su
kekšėmis, išeikvoja savo
turtą.
4 Karalius teisingumu padaro
savo kraštą saugų,
o tas, kuris užkrauna
didelius mokesčius, jį
pražudo.
5 Žmogus, kuris pataikauja
savo artimui,
spendžia pinkles jo kojoms.
6 Nedorėlis nusižengimais
patenka į spąstus,
o teisusis dainuoja ir
džiaugiasi.
7 Teisusis rūpinasi beturčių
teisėmis,
o nedorėlis negali tokio
rūpinimosi suprasti.
8 Pašaipūnai sukelia mieste
sąmyšį,
o išmintingieji numalšina
žmonių įniršį.
9 Jei išmintingas žmogus
eina su kvailiu į teismą,
kvailys tik niršta ir
juokiasi be saiko.
10 Kraugeriai nekenčia doro
žmogaus,
o dorieji rūpinasi jo
gyvastimi.
11 Kvailys išlieja visą savo
įniršį,
o išmintingas žmogus
santūriai susilaiko.
12 Jei valdovas klausosi melo,
visi jo pareigūnai taps nedori.
13* Vargšas ir jo engėjas turi
bendrą ryšį:
abiejų akims VIEŠPATS
duoda šviesos.
14 Jei karalius teisia beturčius
sąžiningai,
jo sostas bus tvirtas
amžinai.
15 Rykštė ir pabarimas duoda
išminties,
bet vaikas, sau paliktas,
yra motinos gėda.
16 Kai nedori žmonės paima
viršų, padaugėja
nusikaltimų,
bet teisieji matys jų
žlugimą.

17 Mokyk {rykšte} savo vaiką,
jis tave paguos
ir tavo širdžiai duos
džiaugsmo.
18 Kai nėra svajonės, tauta
praranda savitvardą,
o tie, kurie laikosi įstatymo,
yra laimingi.
19 Tarno vien žodžiais
neišprusinsi, –
nors jis ir suprastų, ką
sakai, bet nekreipia
dėmesio.
20 Ar matei žmogų, skubantį
neapgalvotai kalbėti?
Daugiau galima tikėtis iš
kvailio, negu iš jo!
21 Vergas, lepintas nuo mažens,
galų gale taps neklaužada.
22 Pikto būdo žmogus kursto
ginčą,

29, 13: Dievas teikia gyvastį visokiems žmonėms. Žr. Pat 22, 2.

o karštakošis padaro daug
nusikaltimų.
23 Žmogaus puikybė jį
pažemins,
o nuolankios dvasios
žmogus bus pagerbtas.
24 Nekenčia savo gyvasties,*
kas sėbrauja su vagimi,
girdi nuskriaustojo
keiksmą, bet nutyli.
25 Bijoti žmonių yra spąstai,
o kas pasitiki VIEŠPAČIU,
yra apsaugomas.
26 Daugelis ieško malonės pas
valdovą,
bet tik iš VIEŠPATIES
žmogus gauna teises.
27 Nedoru žmogumi bjaurisi
teisieji,
o doro kelio žmogumi
bjaurisi nedorėlis.

F. AGURO ŽODŽIAI

30 1 Žodžiai* Aguro, Jakės Masiečio sūnaus.*
Ištarmė mirtingo žmogaus:
„Ne Dievas aš,
ne Dievas esu,
kad pajėgčiau.
2 Juk esu per kvailas būti
žmogumi;
net žmogiško supratimo
man trūksta.
3 Nei aš mokiausi išminties,
nei turiu šventojo pažinimo.
4 Kas užžengė į dangų ir vėl
nužengė?
Kas pagavo vėją savo sauja?
Kas susėmė vandenis savo
drabužiu?
Kas sužymėjo žemės ribas?
Kuo jis vardu? Kuo vardu jo
sūnus?
Iš tikro tu žinai!

5 Kiekvienas Dievo žodis yra
ugnimi išmėgintas!
Jis yra skydas juo
pasitikintiems.
6 Nieko prie jo žodžių nepridėk,
kad jis tavęs nepapeiktų ir
nelaikytų melagiu.“

G. SKAITMENINĖS PATARLĖS

7 Dviejų dalykų iš tavęs
prašau,
neatsisakyk suteikti juos
man dar prieš mirtį:
8 atitolink nuo manęs vylių ir
melą,
neduok man nei skurdo, nei
turtų,
9 tik suteik man kasdienės
duonos,
kad, būdamas sotus,
neišsiginčiau tavęs
ir nesakyčiau: „Kas yra tas
VIEŠPATS?“ –
arba, būdamas skurde,
nevogčiau

29, 24: *Nekenčia savo gyvasties*: jis ne tik nusikalsta kaip vagies sėbras, bet savo tylėjimu užsitraukia prakeikimą, skirtą nežinomam kaltam sėbrui.

30, 1–6: Aguras nori pabrėžti žmogaus menkumą, lyginant jį su Dievu. Žr. Job 38–39.

30, 1: ... *Aguro, Jakės Masiečio sūnaus*: nežinomas asmuo. Masietis – iš Masos (Massa) vietovės šiaurinėje Arabijoje (žr. Pr 25, 14).

ir nepaniekinčiau savo
Dievo vardo.

10 Neskųsk tarno jo
šeimininkui,
kad tarnas tavęs nekeiktų
ir tu nenukentėtum.

11* Yra tokių, kurie keikia
savo tėvus
ir neneša palaimos savo
motinoms.
12 Yra tokių, kurie tariasi esą
švarūs,
tačiau savo purvų nėra
apsivalę.
13 Yra tokių žmonių – kokios
išpuikusios jų akys,
koks valdingas jų žvilgsnis!
14 Yra tokių žmonių, kurių
dantys kalavijai,
kurių nasrai peiliai
šalies beturčiams, žmoni-
jos vargšams suryti.

15* Siurbėlė turi dvi dukteris:
„Duok!“ ir „Duok!“
Trys niekad nėra sotūs,
o ketvirtas niekad nesako:
‚Gana.‘“
16 Šeolas, bevaisės įsčios,
nuolat vandens trokštanti
žemė
ir niekad „Gana“ nesakanti
ugnis.

17 Akis, kuri tyčiojasi iš savo
tėvo
ir niekina savo seną
motiną,
bus slėnio kranklių
iškapota
ir erelio jauniklių sulesta.

18* Trys dalykai yra man
perdėm nuostabūs,
keturių iš tikrųjų negaliu
suprasti:
19 kaip erelis skrenda
padangėmis,
kaip žaltys šliaužia
statmena uola,
kaip laivas plaukia plačia
jūra
ir kaip vaikinas randa
kelią su mergina.
20* Toks yra svetimautojos
elgesys:
ji pavalgo, nusišluosto
burną ir sako:
„Nieko pikto nepadariau!“
21 Trys dalykai sudrebina
žemę,
keturių ji jau nebegali
pakelti:

30, 11–14: Ištvirkę žmonės grupuojami į negerbiančius tėvų (11 eilutė), veidmainius (12 eilutė), išdidžius (13 eilutė) ir grobuoniškus (14 eilutė).

30, 15–16: Hebrajiškasis tekstas nėra aiškus. Norima pabrėžti, kad dėlės noras siurbti kraują yra nepasotinamas, lygiai kaip mirusiųjų pasaulio noras gauti daugiau mirties aukų, bevaisės moters noras turėti palikuonių, išdžiūvusios žemės noras gauti drėgmės ir ugnies noras gauti degalų (16 eilutė).

30, 18–19: Erelio skrydis padangėmis, paslaptingas žalčio, neturinčio kojų, bėgimas uola, laivo kelias per beribę jūrą ir kūdikio atėjimas į pasaulį kelia žmogaus nuostabą.

30, 20: Svetimautoja laiko savo elgesį nereikšmingu dalyku, nes ji mano, kad jos elgesys nepalieka jokių pėdsakų.

22 vergo, kai jis tampa karaliumi,
nepagydomo kvailio, kai jis yra sotus,
23 bjaurios moters, kai ji išteka,
ir vergės, kai ji užima šeimininkės vietą.
24 Keturi gyviai žemėje yra maži,
bet nepaprastai išmintingi:
25 skruzdės yra bejėgė tauta,
bet apsirūpina maistu vasarą;
26 barsukai nėra galinga padermė,
tačiau statosi sau namus uolose;
27 skėriai neturi karaliaus,
bet jie leidžiasi į žygį pulkais;
28 driežą galima pagauti rankomis,
tačiau jis randa kelią į karalių rūmus.
29 Trys gyvūnai yra didingi savo eisena,
keturi didingi savo žingsniu:
30 liūtas, žvėrių galiūnas,
niekam nenuolaidus,
31 gaidys, išdidžiai žingsniuojantis, ožys
ir karalius, kai nėra kas jam priešintųsi.
32* Jeigu buvai toks kvailas, kad įžūliai elgeisi,
ar esi buvęs pinklių spendėjas, stabtelk ir pagalvok!
33 Juk kaip grietinę mušant susisuka sviestas
ir kaip duodant į nosį išsilieja kraujas,
taip žadinant pyktį kyla vaidas.

H. LEMUELIO ŽODŽIAI

31 1 Masos karaliaus Lemuelio* žodžiai.
Pamokymas, kurį jam davė jo motina:

2 „Ne, mano sūnau! Ne, mano įsčių sūnau!
Ne, sūnau mano įžadų!
3 Nedalyk savo stiprybės moterims
nei savo jėgų karalių naikintojoms.
4 Vynas ne karaliams, Lemueli!
Ne karaliams gerti vyną
ar valdovams mėgautis svaigiuoju gėrimu,
5 kad gerdami nepamirštų, ką įstatas liepia,
ir nepažeistų visų vargo žmonių teisių.
6 Verčiau duok svaigųjį gėrimą žūstančiam,
o vyną žmogui, kuriam gyvenimas apkarto.
7 Tegul jie geria, teužmiršta savo skurdą
ir tenebegalvoja apie savo nelaimę.

30, 32–33: Po įžūlaus išdidumo sukelto pykčio eina didelė bausmė.
31, 1: ... *Lemuelio*: nežinomas Masos karalius. Motinos mokymas įspėja jį būti atsargų su moterimis bei vynu ir ragina vadovautis teisingumu.

8 Kalbėk už tą, kuris pats už save negali kalbėti,
ir už skurdžių teises.
9 Atverk burną! Tark teisų nuosprendį,
gink vargšus ir beturčius!“

I. IDEALI ŽMONA

{'a} 10* Koks retas radinys sumani žmona,
brangesnė už perlus yra jos vertė!
{b} 11 Savo širdį jai patiki jos vyras,
ir turi tikrą lobį.
{g} 12* Ji gerumu atsilygina, o ne piktumu,
per visas savo gyvenimo dienas.
{d} 13 Ji pasirūpina vilnų bei linų
ir pluša įgudusiomis rankomis.
{h} 14 Kaip pirklio* laivai,
ji pargabena iš toli maisto atsargas.
{v} 15 Ji keliasi, kai dar tamsu,
paskiria maistą namams
ir dienos nurodymus tarnaitėms.
{z} 16 Ji apžiūri ūkį ir jį nuperka;
iš savo rankų uždarbio įveisia vynuogyną.
{ḥ} 17 Ji yra apsijuosusi jėga;
stiprios yra jos rankos.
{t} 18 Ji mato, kad jos verslas klesti;
naktį jos lempa niekad neprigęsta.*
{j} 19 Ji ima į rankas ratelį,
o jos pirštai stveriasi verpstės.
{k} 20 Ji dosniai duoda vargšui
ir ištiesia ranką elgetai.
{l} 21 Jai nereikia rūpintis savo šeima, kai sninga,
nes visi jos namiškiai yra šiltai aprengti.
{m} 22 Ji pati išsiaudžia antklodžių;
plona drobė ir purpuras yra jos drabužiai.
{n} 23 Jos vyras yra įžymus miesto vartuose,
kur jis sėdi tarp šalies seniūnų.
{s} 24 Ji siuva lininius drabužius ir juos parduoda;
pirkliams tiekia juostas.
{'a} 25 Stiprybė ir orumas yra jos drabužis;

31, 10–31: Abėcėlinė poema apie sumanią – gerą žmoną. Žmonos *radimas* yra dažna tema išminties raštijoje (žr. Pat 18, 22), panašiai kaip ir išminties *radimas* (žr. Job 28, 12–20). Ar esama ryšio tarp šių temų? Kaip ir išmintis, ši moteris yra *brangesnė už perlus* (žr. Pat 3, 14–15; 8, 10). Moters aprašymas atspindi vyro požiūrį.

31, 12: Gerovė, o ne sunkumai.

31, 14: ... *pirklio*: pažodžiui *kanaaniečio*. Turbūt dėl to, kad pirkliai buvo kanaaniečiai. Žr. 24 eilutę.

31, 18: ... *lempa* ... *neprigęsta*: pabrėžiama gausybė darbų ir jų nešama gerovė. Žr. Pat 20, 20; Job 18, 6.

su šypsniu ji žiūri į
ateitį.*
{p} 26 Kai atveria burną, ji
kalba išmintingai,
o ant jos liežuvio
malonus pamokymas.
{ẓ} 27 Ji atidžiai prižiūri
savo šeimos elgesį,
niekad nevalgo
dykaduonio duonos.
{q} 28 Pakilę jos vaikai ją giria;
jos vyras – ir jis
liaupsina ją:
{r} 29 „Daug yra sumanių
moterų,
bet tu viršiji jas visas!“
{š} 30* Žavumas –
apgaulingas,
o grožis – rūkas;
moteris turi būti giriama
už jos pagarbią
VIEŠPATIES baimę.
{ṭ} 31 Duokite jai atlygį už jos
triūsą, –
teaidi miesto vartai jos
darbų gyriumi!

31, 25: ... *su šypsniu žiūri į ateitį*: laukia ateities su džiaugsmu, be nerimo.

31, 30: Tikras idealios žmonos žavumas yra jos religinė dvasia, nes ji pagarbiai bijo Viešpaties. Žr. Pat 1, 7 paaiškinimą.

KOHELETO KNYGA

Hebrajiškasis šios knygos vardas „Koheletas“ siejasi su sueiga, susirinkimu, ir turbūt reiškia „{žmogų}, kuris šaukia sueigą, su{si}rinkimą“. Graikiškasis vardas – Eklesiasto knyga – turi ryšį su žodžiu „ekklesia“, reiškiančiu bendriją, arba su{si}rinkimą. Taigi knyga siejama su bendrijos, arba surinkimo, vadovu. Šv. Jeronimas Koheletą – Eklesiastą – laiko Paskaitininku (Concionator), o Martynas Liuteris – Pamokslininku (Prediger). Tačiau knygos autorius nėra pamokslininkas, o ir pati knyga nėra kalbų ar pamokslų rinkinys. Koheleto knyga yra raštas, išminties raštijos svarstymas apie žmogaus būties, ieškančios gyvenimo prasmės, nerimą. Knygos autorius buvo išminties mokytojas ir lieka bevardis. Atrodo, kad knygos redaktorius, turbūt vienas iš autoriaus mokinių, pridėjo knygai Koheleto pavadinimą. Kadangi jis knygoje vadinamas „Dovydo sūnumi, Jeruzalės karaliumi“ (žr. Koh 1, 1), buvo įprasta manyti, kad jis buvo karalius Saliamonas.

Koheletas buvo išminties mokytojas. Į likiminius Izraelio – Sandoros bendrijos – praeities įvykius ir savo tautos istorijos raidą jis nekreipė dėmesio, bet, skatinamas žmogaus būties nerimo, ėmėsi svarstyti gyvenimo prasmę ir laimę. Koheleto knyga yra stebinanti Šventojo Rašto knyga. Redaktoriaus pataisymai (žr. Koh 12, 9–13) ir padavimas, kad knygos autorius yra Saliamonas, padėjo jai tapti Šventojo Rašto kanono dalimi. Jos įkvėpimas ir priėmimas į Šventojo Rašto kanoną stebina skaitytoją, nes jos turinys ir svarstomi dalykai griežtai skiriasi nuo visų kitų knygų. Koheletui Dievas yra didysis Nepažįstamasis, – nepažįstamas per Apreiškimą, negalimas pažinti protu. Jis yra paslaptingas ir nesuvokiamas Nežinomasis, o ne Sandoros Viešpats. Iš čia kyla žmogų užgožiantis nerimas. Šis paslaptingas Nežinomasis lemia žmogaus gyvenimą ir likimą žaizdre, kurio žmogus negali pakeisti ir kuriame žmogaus laimėjimai bei vertybės neturi prasmės. Užuot tikėjęs, gyvenęs viltimi, atsidavęs, šis įkvėptasis autorius išreiškia abejonę ir nerimą. Pati pagrindinė jo svarstymų mintis, išsakyta knygos pradžioje ir gale, yra niūri: žmogaus siekiai ir darbai tušti – tai tik vėjų vaikymas:

„Rūkų rūkas! – sako Koheletas. –
Rūkų rūkas! Viskas yra rūkas!“
(Koh 1, 2; 12, 8)

Įkvėptasis autorius teigia, kad visa žmogaus buitinė patirtis pati neturi prasmės ir vertės. Be to, viskas greitai prabėga. Todėl visi

žmogaus siekiai ir darbai, taip sklidini nerimo ir pastangų pasiekti prasmę ir laimę, baigiasi tuščiai. Žmogus patiria gyvenimo akimirkas, bet visumos metmenų aprėpti negali. Tiesa, jis mano, kad žmogaus buityje įgyta išmintis turi šiek tiek vertės, nes leidžia apdairiai elgtis ir pažinti trapių akimirkų – laikotarpių – ribas (žr. Koh 3, 1–11). Iš tikrųjų, anot jo, „Išmintingasis turi akis kaktoje, o kvailasis grabaliojasi tamsoje" (Koh 2, 14), bet su išmintimi ateina ir daugiau rūpesčių bei skausmo (žr. Koh 1, 18). Nepajėgdamas prasiskverbti į dievišką išminties plotmę, slypinčią kūrinijoje, išmintingasis, anot Koheleto, nubloškiamas savo paties prasmei ir laimei aptarti. Todėl žmogus ir išgyvena nerimą. Nepaisant to, Koheletas pataria savo mokiniams džiaugtis dabartimi (žr. Koh 2, 24–25; 3, 12–15; 7, 14).

Koheleto nerimas yra religinis. Tiesa, Koheletas netvirtina, kad jo mokymas yra iš Dievo, nelaiko savęs nei pranašu, nei kunigu. Savo pamokymus grindžia patirtimi ir proto įžvalga (žr. Koh 1, 13; 9, 1). Koheletas nori išryškinti tiesą, kad Dievas yra Paslaptis. Nors ir nepajėgdamas perprasti Dievo paslapties, Dievu jis neabejoja, nes „kas gali ištiesinti tai, ką Dievas padarė kreiva" (Koh 7, 13). Religingi asmenys linkę save nuraminti tikėjimo šiluma ir tariasi turį atsakymą į visus gyvenimo klausimus. Žmogus naudojasi mokslu – išmintimi, kurią pasiekia kultūra ir civilizacija, bet žmogus yra religija. Religija yra nenumaldomas reiklus žmogaus troškimas ieškoti Dievo ir slinkti Dievo paslapties link. Koheleto knyga liudija įdomų reiškinį – klausimą apie abejonės vaidmenį – žmogui išgyvenant nerimą. Būtinė abejonė, anot Koheleto, atveria žmogų Tikrovei, kuri įprasmina ir atperka. Tik kvailiai niekuomet neabejoja! Užtat Koheletas savo raštu žadina skaitytoją atsibusti iš savimi patenkinto sustabarėjimo ir skatina, pasinaudojant iš nerimo kilusia abejone, brandinti tikėjimą.

Koheleto knygą savinasi ir racionalistai, ir agnostikai, ir skeptikai, ir pesimistai, ir fatalistai... Iš žmogaus nerimo kilusi abejonė, regis, visus patenkina. Tačiau Koheleto mokymas yra gili išmintis – drąsus pripažinimas, kad žmogaus žinojimas ir jėgos turi ribas. Žmogus nėra visą ko mastas; jis nėra nei gyvenimo, nei mirties viešpats. Norint rasti giedrą abejonės nerime – prasmę ir laimę abejonėje, moko Koheletas, reikia pripažinti nenumaldomus būties rėmus ir patirti tikrą, nors ir ribotą, dabarties malonumą, nepražiopsoti dabarties džiaugsmo.

Koheleto knygos metmenys

A. Įvadas: autoriaus teiginys	1, 1–11
B. Duomenys iš gyvenimo patirties	1, 12 – 6, 9
C. Autoriaus išvados	6, 10 – 12, 8
D. Epilogas: redaktoriaus pastabos	12, 9–14

A. ĮVADAS: AUTORIAUS TEIGINYS

1 [1] Koheleto,*
Dovydo sūnaus, Jeruzalės
karaliaus, žodžiai.

Žmogaus triūsas beprasmis

2* Rūkų rūkas! – sako
Koheletas. –
Rūkų rūkas! Viskas yra
rūkas!
3 Kokia nauda žmogui iš viso
jo sunkaus triūso,
kuriuo jis triūsia po saule?*
4 Viena karta nueina, kita
ateina,
bet žemė amžinai ta pati
lieka.
5 Saulė teka ir saulė leidžiasi,
skubėdama į vietą, iš
kurios pateka.
6 Vėjas pučia į pietus,
paskui sukasi šiaurės link.
Sukasi ir sukasi vėjas,
vis grįždamas į tą patį
suktinį.
7 Visos upės nuolat teka į
jūrą,
tačiau jūra niekad nėra
pilna.
Į vietą, iš kurios išteka,
upės vėl nuteka.
8 Visi dalykai yra labiau
varginantys,
negu žmogus gali apie juos
pasakyti.
Akis žiūrėdama
nepasisotina,
ausis girdėdama
neprisipildo.
9 Kas buvo, vėl bus;
kas įvyko, vėl įvyks.
Po saule nėra nieko nauja!
10 Kartais yra dalykas, apie
kurį sakoma:
„Žiūrėk, tai šis tas nauja!“
Betgi tas dalykas jau buvo
šimtmečiais prieš mus.
11 Kaip dabar neatsimenama
buvusių dalykų,
taip pat ateities dienomis
būsiančių dalykų*
neatsimins vėliau gyven-
siantys žmonės.

B. DUOMENYS IŠ GYVENIMO PATIRTIES

Iš Saliamono gyvenimo

12 Aš, Koheletas, buvau Izrae-
lio karaliumi Jeruzalėje. 13 Visa

1, 1: *Koheleto*: Paskaitininko. ... *Dovydo sūnaus*: Saliamonas, Dovydo sūnus, buvo laikomas išminties ir žinojimo pradininku. Užtat Šventajame Rašte visa, kas susiję su išmintimi, siejama su juo. Bevardis Koheleto knygos autorius susieja savo išminties ir žinojimo knygą su Saliamonu.

1, 2: *Rūkų rūkas*: hebrajiškas aukščiausiasis laipsnis. Šiuo posakiu išreiškiama trapi ir laikina žmogaus būklė. Hebrajiškasis posakis yra perdėm apčiuopiamas. Arkivysk. Juozapas Skvireckas, sekdamas lotyniškąja Vulgata, verčia: *Tuštybių tuštybė, sako Pamokslininkas. Tuštybių tuštybė ir visa tuštybė!*

1, 3: ... *po saule*: žemėje; žmogaus gyvenime.

1, 11: ... *buvusių dalykų* ... *būsiančių dalykų*: kartų. Žmonės greitai užmiršta, tačiau Dievas visad atsimena.

širdimi atsidėjau išmintingai
tyrinėti ir nagrinėti visa, kas
vyksta po dangumi. Kokia var-
ginanti užduotis, kurią Dievas
yra davęs žmonėms spręsti!
14 Mačiau visa, kas daroma po
saule. Tikėk manimi, visa yra
tik rūkas ir vėjų vaikymas.*

15 Kas yra kreiva, negali būti
 ištiesinta;
ko trūksta, negali būti
 priskaičiuota.

16 Tariau širdyje: „Štai įsigi-
jau didelę išmintį, didesnę už
visus prieš mane gyvenusius
Jeruzalėje. Mano širdis uoliai
kaupė visokią išmintį ir žino-
jimą.“ 17 Tačiau kai ėmiau šir-
dimi pažinti išminties bei ži-
nojimo prigimtį ir kvailystę bei
paikystę, supratau, kad ir tai
yra vėjų vaikymas.

18 Juk su didele išmintimi
 ateina ir daug rūpesčių;
kuo daugiau žinai, tuo
 labiau kankinies.

Iš malonumų ieškojimo

2 1* Tariau širdyje: „Puiku!
Leisiu sau mėgautis ma-
lonumais. Paragauk malonu-
mų!“ Bet, tikėk manimi, ir tai
buvo trapus rūkas. 2 Apie juo-
ką sakiau: „Kvailystė!“ Apie
džiaugsmą: „Kas iš to?“ 3 Su-
maniau ištirti, kaip paskatin-
ti savo kūną vynu, nors mano
širdis ir buvo užsiėmusi išmin-
timi;* ryžausi atsiduoti kvailys-
tei, norėdamas suprasti, ar ge-
ra tai mirtingiesiems daryti
per jų keleto dienų gyvenimą
po dangumi.

4 Ėmiausi didelių darbų.
Stačiausi namų, veisiausi vy-
nuogynų. 5 Įsirengiau sodų bei
parkų ir pasisodinau juose vi-
sokių rūšių vaismedžių. 6 Įsi-
taisiau vandens tvenkinių sa-
vo augančio miško medžiams
laistyti. 7 Įsigijau vergų ir ver-
gių. Vergai gimė ir mano na-
muose. Turėjau taip pat ir di-
džiules galvijų bandas bei avių
kaimenes, didesnes negu visų
kitų, buvusių prieš mane Jeru-
zalėje. 8 Susikroviau sidabro
bei aukso ir karalių bei valdų
turtus. Apsirūpinau daininin-
kais – vyrais ir moterimis, vi-
sais mirtingųjų malonumais ir
daugybe sugulovių.

9 Taip tapau didis. Viršijau
visus, buvusius prieš mane
Jeruzalėje. Be to, ir išmintis
manęs nepaliko. 10 Nieko, ko
mano akys norėjo matyti, joms
neatsakiau. Nei savo širdžiai
neatsakiau jokio malonumo. Iš
tikrųjų mano širdžiai suteikė

1, 14: ... *vėjų vaikymas*: tuščios pastangos. Žr. Oz 12, 2. Šis posakis vartojamas paskaitos dalims užbaigti iki pat Koh 6, 9.

2, 1–11: Įkvėptasis autorius apsimeta esąs Saliamonas.

2, 3: ... *nors mano širdis ir buvo užsiėmusi išmintimi*: atsiduodamas malonumams, autorius viliasi atrasiąs vietą, kur slypi tikroji žmogaus laimė.

malonumo visas mano triūsas,
ir tai buvo atlygis už visą mano
triūsą. [11] Tuomet apsvarsčiau
visa, ką mano rankos buvo pa-
dariusios, ir sunkų triūsą, kurį
buvau įdėjęs. Tikėk manimi,
visa buvo tik rūkas ir vėjų vai-
kymas! Nebuvo nieko naudin-
go po saule!

Išmintis ir kvailystė

[12] Ėmiausi svarstyti vertin-
damas išmintį, kvailystę ir
paikystę, nes ką darys žmogus,
atėjęs po to karaliaus? Tik tai,
ką karalius buvo daręs!
[13] Suvokiau, kad išmintis
prašoka kvailystę,
kaip šviesa kad prašoka
tamsą.
[14] Išmintingasis turi akis
kaktoje,
bet kvailasis grabaliojasi
tamsoje.
Tačiau ir žinojau, kad juodu
abu ištinka toks pat likimas.
[15] Tariau sau širdyje: „Jeigu
kvailojo likimas ištiks ir ma-
ne, kodėl tad turėčiau būti iš-
mintingas? Kokia man iš to
nauda?“ Taigi suvokiau širdyje,
kad ir tai yra tik rūkas! [16] Juk
nėra nei išmintingųjų, nei kvai-
lųjų išliekančio atminimo, nes
ateities dienomis vieni ir kiti
bus užmiršti. Kaip tad gali iš-
mintingasis lygiai taip mirti,
kaip miršta kvailasis! [17] Pra-
dėjau tad bodėtis gyvenimu,
nes, kas vyksta po saule, man
kelia nerimą. Visa tai yra tik
rūkas ir vėjų vaikymas!

Mirtis atima žmogaus triūso vaisius

[18] Matydamas, kad turiu juos
palikti žmogui, ateinančiam po
manęs, bodėjausi visais savo
triūso vaisiais, kuriuos buvau
sukaupęs po saule. [19] Kas žino,
koks jis bus, ar išmintingas, ar
kvailas? Tačiau jis tvarkys vi-
sus mano triūso ir išminties
vaisius po saule! Taigi ir tai yra
rūkas! [20] Vėl mano širdis puolė
į neviltį dėl visų triūso vaisių,
kuriuos buvau sukaupęs po
saule. [21] Juk ne sykį žmogus, iš-
mintingai triūsęs, kupinas ži-
nojimo ir įgūdžių, turi palikti
visa, ką turi, jokio darbo į tai
neįdėjusiam žmogui. [22] Kokia
tad nauda mirtingajam iš viso
jo triūso ir rūpinimosi, kurį
turėjo pakelti po saule? [23] Juk
visos jo dienos yra kupinos
skausmo ir jo užsiėmimas – ap-
maudas; net naktį jo širdis ne-
turi ramybės. Ir tai yra rūkas!
[24*] Nieko tad nėra geresnio
žmogui, kaip valgyti bei gerti
ir rasti pasitenkinimo savo
triūse. Net tai, pastebėjau, at-
eina iš Dievo rankos. [25] Juk kas
be jo turės ką valgyti ir ras pasi-
tenkinimo? [26] Iš tikrųjų žmogui,

2, 24: Autorius turi mintyje ne ne-
žabotą malonumų ieškojimą, bet leis-
tiną malonumą, kurį teikia valgis,
atgaiva ir linksmumas.

kuris Dievui patinka, jis suteikia išminties, žinojimo ir džiaugsmo. Bet nusidėjėliui jis uždeda vargą rinkti ir kaupti nuosavybę, kad būtų atiduota tam, kuris Dievui patinka. Ir tai yra rūkas ir vėjų gaudymas!

Žmogaus laikai ir Dievo amžinybė

3 [1] Viskam yra metas, ir kiekvienam *reikalui* tinkamas laikas po dangumi.
[2]* Laikas gimti ir laikas mirti;
laikas sodinti ir laikas rauti, kas pasodinta.
[3] Laikas žudyti ir laikas gydyti;
laikas griauti ir laikas statyti.
[4] Laikas verkti ir laikas juoktis;
laikas gedėti ir laikas šokti.
[5] Laikas išmėtyti akmenis ir laikas juos surinkti;
laikas glamonėtis ir laikas nesiglamonėti.
[6] Laikas ieškoti ir laikas pamesti;
laikas turėti ir laikas išmesti.
[7] Laikas perplėšti ir laikas susiūti;
laikas tylėti ir laikas kalbėti.
[8] Laikas mylėti ir laikas nekęsti;
laikas karui ir laikas taikai.

[9] Kokia tad nauda dirbančiajam iš jo triūso?
[10] Stebėjau užsiėmimus, kuriuos Dievas žmonėms lėmė.
[11] Viskas, ką jis daro, yra tinkama savo laikui. Be to, jis taip įdiegė amžinybę į jų širdį,* kad žmogus negali perprasti nei pradžios, nei galo to, ką Dievas daro.
[12] Taip tad suvokiau, kad žmogus neturi nieko geresnio, kaip būti laimingas ir patirti malonumo savo gyvenime.
[13] Iš tikrųjų, kai žmogus gali valgyti, gerti ir iš savo užsiėmimo rasti pasitenkinimo, tai yra

3, 2–8: Žmogaus užsiėmimus ženklina džiaugsmo ir skausmo akimirkos. Gyvenimo tragizmas kyla dėl to, kad žmogus yra įstrigęs į nenumaldomą laiko trukmę, kuri savaime sudilina jo dienas ir metus. Koheletas kalba apie akimirkas daugiskaita – žmogaus laikus – progas daryti tai, kas reikia tuo *laiku*. Laikai – progos daryti tai, kas reikia daryti tuo *laiku*, – žmogų kamuoja ir veda į nerimą. Mat savo ribota išmintimi žmogus nepajėgia atpažinti visa apimančio užmojo, besikartojančio gyvenime. Atrodo, kad žmogaus *laikai* ateina vienas po kito, o visa sukasi be prasmės ratu. Hebrajiškasis žodis *'et*, reiškiantis *laiką*, atitinka savo prasme Naujojo Testamento žodį *kairos*. Šie abu žodžiai reiškia momento iššūkį apsispręsti, progą daryti nuosprendį.

3, 11: ... *įdiegė amžinybę į jų širdį*: hebrajiškasis žodis *'olam*, čia verčiamas žodžiu *amžinybė*, gali reikšti *mįslę*. Dievas įdiegė į žmogaus širdį laiko trukmės pajutimą – galią patirti įvykių seką – daryti nuosprendį. Bet, autorius prideda, šis pajutimas yra apgaulingas, nes neatskleidžia gyvenimo prasmės.

Dievo dovana. 14 Suvokiau, kad
visa, ką Dievas daro, išliks am-
žinai: nieko negalima prie to
pridėti, nieko negalima nuo to
atimti. Taip Dievas veikia,
kad žmonės jam pagarbą jaus-
tų. 15 Tai, kas jau buvo, dabar
vyksta; tai, kas dar turi būti,
jau seniai yra buvę. Dievas pa-
sirūpina tuo, kas reikalauja jo
dėmesio.

Keliama atpildo problema

16 Be to, mačiau po saule, kad
teisingumo vietoje buvo nedo-
rybė ir teisumo vietoje buvo ne-
dorybė. 17 Širdyje sau tariau: „Ir
teisuolį, ir nedorėlį teis Dievas,
nes yra paskirtas laikas kiek-
vienam reikalui ir kiekvienam
įvykiui.“ 18 Tada apie žmones
širdyje sau tariau: „Tai Dievo
kelias juos ištirti ir parodyti,
kad savyje jie yra tik gyvuliai.“
19 Juk likimas žmonių ir liki-
mas gyvulių yra toks pat. Ir
vieni, ir kiti miršta, nes jie turi
tą patį gyvybės alsavimą. Žmo-
gus neviršija gyvulio, nes abu
yra nykstantis rūkas. 20 Abu ei-
na į tą pačią vietą, abu yra iš
dulkių ir į dulkes jiedu abu su-
grįžta. 21 Kas žino, ar žmogaus
gyvybės alsavimas kyla aukš-
tyn, ar gyvulio gyvybės alsavi-
mas nueina į žemę? 22 Suvokiau
tad, kad nėra nieko geresnio
žmogui, kaip rasti pasitenki-
nimą iš savo užsiėmimo, nes
tai yra jo dalia. Kas jam leis
pamatyti, kas po jo bus?

Triūsti – tuščios pastangos

4 1 Tada ėmiausi svarstyti
visus smurto veiksmus,
esančius po saule. Mačiau aša-
ras nuskriaustųjų. Nebuvo kas
juos paguostų! Iš jų engėjų ran-
kos ateina smurtas, ir nėra
kam juos paguosti! 2 Mirusiuo-
sius, jau seniai susitikusius su
mirtimi, laikiau laimingesniais
už tuos, kurie dar turi gyventi.
3 Laimingesnis už vienus ir ki-
tus yra tas, kuris dar nėra gi-
męs ir nėra matęs nedorų dar-
bų, daromų po saule.

4 Pastebėjau, kad visas triū-
sas ir darbo įgūdžiai kyla iš
žmogaus pavydo artimui. Ir
tai yra rūkas bei vėjų vaiky-
mas!

5 {Sakoma}
kvailasis susideda rankas
ir minta savo kūnu.*
6 Geriau viena sauja su poilsiu,
negu dvi saujos su triūsu
ir vėjų vaikymu!

Bičiuliai ir įpėdiniai

7 Mačiau dar kitą pavyzdį rū-
ko po saule – 8 vienišą žmogų be
jokio bičiulio, be sūnaus ir be
brolio. Tačiau visam jo triūsui
nėra galo, ir jo akys nepasiso-
tina turtais. „Kam gi triūsiu, –

4, 5: ... *minta savo kūnu*: atsisakydami užsidirbti pragyvenimui, kenčia alkį ir kenkia savo sveikatai.

save jis klausia, – atsisakyda-
mas pasitenkinimo?“ Ir tai yra
tuščias ir vargingas užsiėmi-
mas!
9 Dviem yra geriau negu vie-
nam, nes jie gauna didesnį at-
lygį už savo triūsą. 10 Jei vie-
nas iš jų suklumpa, kitas pa-
deda bičiuliui atsikelti. Vargas
vienišam žmogui! Juk kai su-
klumpa, nėra kas jį pakeltų.
11 Panašiai, kai dviese kartu
miega, jie šildo vienas kitą.
Bet kaip gali vienas miego-
damas šiltai jaustis? 12 Vienišą
žmogų lengva įveikti, du gali
vienam sėkmingai pasiprie-
šinti. Trilinką virvę nutraukti
nelengva.
13 Geriau būti jaunuoliu –
vargšu, bet išmintingu, negu
karaliumi – senu ir sukvai-
lėjusiu, nebekreipiančiu dėme-
sio į patarimą. 14 Juk pirmasis
gali net iš kalėjimo* išeiti, kad
taptų karaliumi, o tuo tarpu
pastarasis, net gimęs karaliu-
mi, gali tapti elgeta. 15* Stebė-
jau visus gyvenančius po saule
būriuojantis prie to jauno įpė-
dinio, turinčio žengti į kara-
liaus vietą. 16 Bet neapsakoma
žmonių daugybė ateityje juo vi-
siškai nesidžiaugs. Ir tai yra
rūkas ir vėjų vaikymas!

Tylint eiti į Dievo Namus

17 Būk apdairus, kai keli ko-
ją į Dievo Namus. Artintis su
mintimi klausytis yra geriau
nei atnašauti auką, kurią kvai-
lieji atnašauja.* Juk jie nežino,
kaip susilaikyti nuo pikta.

5 1 Nebūk niekad skubus
lūpomis, neleisk nei savo
širdžiai imtis žodžio Dievo aki-
vaizdoje, nes Dievas yra dangu-
je, o tu esi žemėje. Būk tad tau-
pus savo žodžiais.
2 Kaip slogučiai* ateina po
didelių rūpesčių,
taip kvailą šneką lydi
žodžių srautas.
3 Kai padarai įžadą Dievui,
nedelsk jo vykdyti, nes kvailas
neteikia jam malonumo. Įvyk-
dyk, ką pažadi. 4 Geriau įžado
visiškai nedaryti, negu daryti
įžadą ir jo nevykdyti. 5 Neleisk
savo lūpoms tavęs į kaltę vesti
ir nesakyk Dievo atstovo aki-
vaizdoje: „Tai buvo klaida!“
Kam gi Dievas turėtų pykti ant
tavęs už tuos žodžius ir sunai-
kinti tavo rankų darbus? 6 Su
sapnų gausa ateina ir tuščias
rūkas bei žodžių srautas. Užtat
turėk pagarbios Dievo baimės!

Priespauda

7 Kai kurioje nors valdoje
matai vargšų priespaudą, tei-

4, 14: ... *iš kalėjimo*: turbūt iš moti-
nos įsčių. Žr. Koh 5, 14.
4, 15: Vos karaliui mirus, žmonės
perkelia savo ištikimybę jo įpėdiniui.
4, 17: ... *auką, kurią kvailieji at-
našauja*: nepriimtiną Dievo akivaiz-
doje dėl aukotojų nesusiklausymo.
Žr. 1 Sam 15, 22; Oz 6, 6.
5, 2: ... *slogučiai*: baisūs sapnai,
košmaras.

sių ir teisumo pažeidimą, ne-
nustebk dėl to. Juk kiekvieną
pareigūną prižiūri aukštesnis
pareigūnas, o virš jų yra dar
aukštesni. [8*] Visa apsvarsčius, –
nauda kraštui, kad yra dirba-
mos žemės karalius.

Pinigai

[9] Kas mėgsta pinigus, niekad
nepasisotina pinigais, nei kas
mėgsta turtus, – pelnu. Tai ir-
gi rūkas! [10] Kur daugėja gėry-
bių, ten daugėja ir jas valgan-
čiųjų. O kur pelnas savininkui,
nebent savo akis juo paganyti?
[11] Darbininko miegas yra sal-
dus, ar jis mažai, ar daug val-
gė, bet turtuolio perteklius jam
miegoti neleidžia.
[12] Skaudus blogis, kurį ma-
čiau po saule, buvo šis: turtai,
sukrauti savininko, mokančio
didelę kainą. [13] Verslas nenusi-
sekė, ir tie turtai prarasti. Gi-
mė jam sūnus, ir jis nebeturi
nieko jam palikti. [14] Kaip nuo-
gas jis buvo atėjęs iš motinos
įsčių, taip turi ir iškeliauti. Iš
savo triūso vaisių jis negali nie-
ko pasiimti neštis. [15] Iš tikrųjų
tai yra skaudus blogis! Kaip
atėjo, taip jis ir iškeliaus. Ko-
kia tad nauda triūsti vėjams?
[16] Be to, per visas savo gyveni-
mo dienas jis valgo tamsoje, su
dideliu apmaudu, širdgėla ir
pykčiu.
[17] Štai ką suvokiau iš tikrųjų
esant gera: žmogus turėtų val-
gyti, gerti ir mėgautis visais sa-
vo triūso vaisiais po saule per
tas suskaičiuotas gyvenimo
dienas, kurias Dievas jam yra
davęs. Juk tokia yra jo dalia!
[18] Be to, kada tik Dievas sutei-
kia žmogui turtų ar nuosavy-
bės, jis leidžia jam ir mėgau-
tis jais, sutikti su savo dalia ir
džiaugtis savo triūso vaisiais.
Tai yra Dievo dovana! [19] Toks
žmogus vargu niūriai žvelgs į
savo gyvenimo dienas, nes Die-
vas leidžia jam užsiimti savo
širdies džiaugsmu.

Ribota pasitenkinimo vertė

6 [1] Dar yra ir kitas žmogų
labai slegiantis blogis, ku-
rį mačiau po saule. [2] Dievas kar-
tais suteikia žmogui tiek tur-
tų, nuosavybės ir garbės, kad
jam netrūksta nieko, ko jis
trokšta, tačiau Dievas jam
neleidžia iš to patirti malonu-
mo. Jo vietoje svetimas žmo-
gus patiria malonumą iš to.
Tai irgi rūkas ir skaudus blo-
gis! [3*] Net jeigu žmogui gimtų

5, 8: Šios eilutės prasmė turbūt dar nėra buvusi tiksliai suprasta ar vertimuose tiksliai išreikšta. Galbūt nauda kraštui dėl to, kad kiekvienas yra savo darbo karalius, atseit valgo tik iš savo darbo.

6, 3: Hebrajai labai vertino didelę šeimą, ilgą gyvenimą ir garbingas laidotuves. Mirti jaunystėje nesukūrus šeimos ir nebūti palaidotam buvo laikoma skaudžia nelaime.

šimtas vaikų ir jis gyventų
daug metų, sulaukdamas seny-
vo amžiaus, bet jeigu jis pats
savo turtais iki soties nepasi-
naudotų, man rodos, negyvas
gimęs kūdikis būtų už jį lai-
mingesnis. 4 Nors jis tik kaip
rūkas ateina ir į tamsą išeina,
nors jo vardą dengia tamsa ir
jis neturi kapo, 5 nors jis saulės
niekad nematė ir nieko nepaži-
no, vis vien negyvas gimęs kū-
dikis ilsisi ramiau už aną. 6 Net
jeigu žmogus ir dusyk po tūks-
tantį metų gyventų, bet neras-
tų pasitenkinimo: argi neina
abu į vieną, tą pačią vietą?*
7 Visi žmogaus triūso vaisiai
yra jo burnai,* tačiau jo troški-
mas niekad nebūna patenkin-
tas. 8 Kuo tad geriau išmintin-
gajam negu kvailajam? Kas
vargšui iš to, kad jis moka ge-
rai apsieiti su žmonėmis? 9* Ge-
riau tai, ką akimis matai, negu
tai, ką troškimu apčiuopi. Tai
irgi rūkas bei vėjų vaikymas!

C. AUTORIAUS IŠVADOS

10 Kas tik įvyksta, jau seniai
buvo numatyta ir buvo žinoma,
kad įvyks. Žmogus tad negali
ginčytis su stipresniu už save.*
11 Dažnai kuo daugiau žodžių,
tuo daugiau rūko. Kokia tad
žmogui iš to nauda? 12 Kas gali
žinoti, kas yra geriausia žmo-
gaus gyvenime, per tas kelias
jo gyvenimo dienas, kurios
dingsta tarsi šešėlis? Arba kas
gali pasakyti žmogui, kas po jo
bus po saule?

Įspėjimai

7 1 Geras vardas vertesnis,
negu kvapus aliejus,*
mirties diena vertesnė už
gimimo dieną.
2 Verčiau eiti į namus,
kuriuose gedulas,
negu į namus, kur
puotaujama,
nes toks yra kiekvieno
žmogaus galas,
ir gyvieji tesideda tai į širdį.
3 Verčiau liūdėti negu juoktis,
nes po liūdnu veidu gali
slėptis linksma širdis.
4 Išmintingųjų širdį patraukia
gedulo namai,
o kvailųjų širdis yra
pramogų namuose.
5 Verčiau klausytis išmintingo
žmogaus papeikimo,
negu klausytis kvailo
žmogaus pagyrimo.
6 Juk kaip erškėčiai spragsi
po katilu,

6, 6: ... *argi neina abu į vieną, tą pačią vietą?*: į kapą.

6, 7: ... *triūso vaisiai yra jo burnai*: norui valgyti, t. y. kūnui.

6, 9: Tai, ką turi, yra vertingesnis dalykas, negu tai, ko nori, nes norai ne visuomet išsipildo.

6, 10: ... *su stipresniu už save*: Dievas yra už žmogų stipresnis.

7, 1: ... *kvapus aliejus*: kūdikis, vos gimęs, buvo patepamas aliejumi. Žmogaus geras vardas išlieka ir po mirties.

taip yra ir su kvailųjų
vėjavaikiškumu.
Tai irgi rūkas!
7 Iš tikrųjų priespauda
net išmintingąjį gali
padaryti kvailą,
o kyšis – sugadinti širdį.

8 Reikalo galas vertesnis už
jo pradžią;
kantri dvasia vertingesnė,
negu išpuikusi.
9 Neskubėk supykti,
nes pyktis glaudžiasi prie
kvailojo krūtinės.
10 Nesakyk: „Kaip tad gali būti, kad seniau buvo geriau, negu dabar?“ – nes nėra išmintinga kelti tokį klausimą.

11 Išmintis yra lygiai taip vertinga, kaip yra vertingas paveldas, ir naudinga tiems, kurie mėgaujasi saule.
12 Juk išminties teikiama ūksmė yra kaip pinigų ūksmė, o žinojimo nauda yra ši: išmintis ją turinčiam teikia gyvastį.

13 Apsvarstyk Dievo darbą! Kas gali ištiesinti, ką jis padarė kreivą?
14 Gerą dieną džiaukis gerove, o nelaimės dieną svarstyk: abi – viena ir kita – yra Dievo darbas. Taigi žmogus negali jam dėl ko nors skųstis.

Žmogus nėra tobulas

15 Savo trumpalaikiame gyvenime mačiau šiuos du dalykus: kartais teisus žmogus pražūva, nepaisant jo teisumo, ir kartais nedorėlis išlieka, nepaisant jo nedorumo.
16* Neperdėk būdamas teisus ir neperdėk būdamas išmintingas. Kam gi turėtum save pražudyti?
17 Neperdėk būdamas nedoras ir nebūk kvailas. Kam gi turėtumei mirti prieš laiką?*
18 Geriausia, kad vieno laikytumeis, bet ir nuo kito rankos neatitrauktum,* nes kas bijo Dievo, tam su abiem seksis.

19 Išmintis yra didesnė gynyba išmintingajam, negu dešimt esančių mieste didžiūnų.
20* Iš tikrųjų nėra žemėje nė vieno žmogaus, kuris būtų taip teisus, kad tik gerai elgtųsi ir niekad nenusidėtų.
21 Pagaliau nekreipk dėmesio į visa, ką žmonės kalba, kad neišgirstum savo vergą tave keikiant.
22 Juk savo širdyje žinai, kad kitus dažnai esi keikęs.

Išminties ieškojimas nepatenkina

23 Visa tai tyriau išmintimi. Tariau: „Būsiu išmintingas.“

7, 16: Šv. Jeronimas susieja šį įspėjimą apie perdėtą teisumą su žmogumi, taip įsitikinusiu savo teisumu, kad nebegali atleisti artimui. Žr. 20–23 eilutę.

7, 17: *Kam gi turėtumei mirti prieš laiką?*: priešlaikinė mirtis buvo laikoma Dievo bausme už nedorą elgesį. Žr. 1 Sam 2, 31–34; Jer 17, 11; Ps 55, 24; Pat 10, 27.

7, 18: ... *kad vieno laikytumeis, bet ir nuo kito rankos neatitrauktum*: taisyklių, kurias cituoja 16–17 eilutė.

7, 20: Užuomina apie visuotinį žmonijos nupuolimą. Žr. Rom 5, 12.

Bet išmintis liko toli nuo ma-
nęs. 24 Toli yra visa, kas buvo,
ir giliai giliai palaidota. Kas
gali tai išaiškinti? 25 Atsidėjau
širdimi pažinti, ištirti, ieškoti
išminties bei dalykų pagrindo,
norėdamas suprasti, kad nedo-
rumas yra kvailas, o kvailystė
yra beprotystė.

26 Kartesnė už mirtį man bu-
vo patirtis su moterimi. Ji yra
spąstai, jos širdis – žabangos,
o rankos – pančiai. Kas patin-
ka Dievui, tas jos išvengia, bet
nusidėjėlis yra jos pagauna-
mas. 27 Štai ką radau, sako Ko-
heletas, kai dėjau vieną daly-
ką prie kito, ieškodamas jų
pagrindo. 28* To dar tebeieškau,
nors nesėkmingai: tik vieną
žmogų iš tūkstančio užtikau
{išmintingą}, bet moters tarp
jų niekad neradau. 29 Vien tai,
tikėk manimi, atradau: Dievas
padarė žmoniją dorą, bet žmo-
nės leidosi į savo svarstymus.*

Išminčiai ir karalius

8 1 Kas gali lygintis su
išminčiumi?
Kas kitas žino, kaip
paaiškinti dalykus?

„Žmogaus išmintis taip
apšviečia jo veidą,
kad sušvelnėja kieti jo
veido bruožai."

2 Kaip esi prisiekęs Dievui,
vykdyk, ką karalius įsako. 3 Ne-
skubėk išeiti iš karaliaus aki-
vaizdos, nors tau reikalas ir la-
bai nemalonus būtų, nes jis
daro, kas tik jam patinka. 4 Ka-
dangi karaliaus žodis yra ga-
lingas, tai kas jam gali sakyti:
„Kodėl taip darai?" 5 Kas pa-
klūsta įsakymui, nepatiria jo-
kios žalos. Išminčiaus širdis ži-
no laiką ir nuosprendį, 6 nes
kiekvienam dalykui yra ir lai-
kas, ir nuosprendis. Savo dide-
lei nelaimei žmogus 7 nežino to,
kas įvyks, ir kas jam gali pa-
sakyti, kaip tai įvyks? 8 Kaip
žmogus negali suvaldyti vėjo ar
pasilaikyti gyvybės alsavimo,
taip jis negali nustatyti savo
mirties dienos. Tas mūšis yra
neišvengiamas, o nedorumas
yra bejėgis išgelbėti savo šei-
mininką.

9 Visus tuos dalykus suvo-
kiau svarstydamas visa, ką
žmonės po saule daro, kai žmo-
gus užvaldo kitą žmogų jo ne-
naudai.

Atpildo problema

10* Arba vėl, mačiau nedorė-
lius, išeinančius iš šventosios
Vietos ir nešamus laidoti. Tuo
tarpu tie, kurie dorai elgdavosi,
buvo pamiršti. Tai irgi rūkas!

7, 28: Išmintis, autoriaus many-
mu, yra retas dalykas tarp vyrų ir
dar retesnis tarp moterų.
7, 29: ... *svarstymus*: daugybę ne-
sėkmingų žmonių apskaičiavimų –
bandymų bei užmojų savo jėgomis
rasti gyvenimo prasmę ir laimę.
8, 10: Tekstas hebrajų kalba nėra
aiškus.

[11] Kadangi bausmė už nedorus
darbus ne tuoj ištinka, žmogaus širdis įsidrąsina daryti
pikta. [12] Nusidėjėlis gali daryti pikta šimtą kartų ir vis tiek ilgai gyventi. Žinau, kad bus gera bijantiems Dievo, nes jie
garbina jo Artumą, [13] bet nebus
gera nedorėliui. Savo dienų jis nepailgins kaip šešėlio,* nes Dievo negarbina.

[14] Žemėje pasitaiko ir kita paklaida. Doras žmogus kartais atlyginamas pagal nedorėlio darbus, o nedorėlis kai kada atlyginamas pagal gero žmogaus darbus. Tariau, kad tai irgi yra rūkas!

[15]* Užtat labai vertinu malonumą. Juk žmogui po saule nėra nieko geresnio kaip valgyti, gerti ir mėgautis gyvenimu, nes tai lydės jį triūsiant per visas jo gyvenimo dienas, kurias Dievas jam suteiks po saule.

Žmogaus likimas paslaptingas

[16] Kai atsidėjau iš širdies mokytis išminties ir stebėti užsiėmimus, atliekamus žemėje, – apsieidamas net be miego dieną ir naktį, –
[17] tada pamačiau, kad visa yra Dievo darbas. Iš tikrųjų žmogus negali išaiškinti viso vyksmo po saule. Nors ir stropiai triūstų ieškodamas, jis niekaip neišaiškins. Juk išminčiai, nors ir tariasi žiną, negali to išaiškinti.

9 [1] Iš* tikrųjų, svarstydamas visa tai širdimi, supratau, kad net teisiųjų ir išmintingųjų darbai yra Dievo rankoje. Ar tai yra meilė, ar tai yra neapykanta,* žmogus nepajėgia suprasti!
[2] Juk toks pat likimas ištinka visus: teisųjį ir nedorėlį, gerąjį ir blogąjį, švarųjį apeigoms ir nešvarųjį, atnašaujantį auką ir neatnašaujantį aukos. Kaip dorąjį, taip ir nusidėjėlį, kaip žmogų, kuris prisiekia, taip ir žmogų, kuris bijo prisiekti.
[3] Tarp blogybių, vykstančių po saule, užvis blogiausia yra tai, kad toks pat likimas ištinka visus. Vadinasi, žmonių širdis yra kupina nedorumo ir, kolei jie gyvi, kvailystė tyko jų širdyje, o paskui jie nueina pas mirusiuosius!
[4] Iš tikrųjų, juk žmogus gyvųjų draugėje turi viltį: verčiau būti

8, 13: ... *kaip šešėlio*: Žr. Koh 6, 12.
8, 15: Žr. Koh 2, 24; 5, 19 paaiškinimus.
9, 1–10: Šie pareiškimai remiasi ribota pomirtinio gyvenimo samprata. Tik Naujojo Testamento apreiškimas apie prisikėlimą ir gyvenimą po mirties padėjo atsakyti į šiuos Koheletą kamavusius klausimus.
9, 1: *Ar tai yra meilė, ar tai yra neapykanta*: ar tai Dievo malonė, ar nepalankumas. Žmogus negali atskirti dieviškos meilės nuo neapykantos, anot Koheleto, nes galų gale visų laukia toks pat likimas. Nors žmogus patiria šiuos jausmus, jie lieka jam paslaptis. Panašiai kaip mirtis ir likimas, meilė ir neapykanta Koheletui lieka akla ir nenumaldoma.

gyvu šunimi, negu negyvu liū-
tu! 5 Juk gyvieji žino, kad jie tu-
rės mirti, o mirusieji nebežino
nieko. Nebėra jiems daugiau
atlygio, net jų atminimas yra
užmirštas. 6 Jų meilė, jų neapy-
kanta, jų pavydas jau seniai
pradingo. Niekad daugiau jie
nebeturės dalies tame, kas
vyksta po saule.
7 Taigi eikš, su džiaugsmu
valgyk savo duoną ir linksma
širdimi gerk savo vyną, nes
Dievas jau seniai patvirtino, ką
darai. 8 Tebūna tavo drabužiai
visuomet šviežiai išplauti, te-
nestokoja tavo galva kvapaus
aliejaus! 9 Mėgaukis gyvenimu
su žmona, kurią myli, per vi-
sas savo trapaus gyvenimo
dienas, kurias jis tau po saule
suteikia, – per visas savo tra-
pias dienas! Tai yra tavo dalis
gyvenime ir tame triūse, kuriuo
triūsi po saule. 10 Visa, ką tik
tavo ranka imasi daryti, daryk
visomis jėgomis, nes nebus jo-
kios veiklos, jokių sumanymų,
jokio žinojimo, jokios išminties
Šeole, į kurį esi pakeliui.
11 Be to, pastebėjau po saule,
kad greitieji ne visuomet lai-
mi lenktynes, narsuoliai ne vi-
suomet nugali kovoje, išmin-
tingieji ne visuomet užsidirba
sau pragyvenimą, gudrieji ne
visuomet tampa turtingi ir mo-
kytieji ne visuomet įgyja pa-
lankumą, nes nesėkmės metas
ištinka juos visus. 12 Mat žmo-
gus savo nesėkmės* meto net
žinoti negali. Tarsi žuvis, pa-
gauta lemtingu tinklu, tarsi
paukščiai, patekę į kilpas, taip
mirtingieji būna pagauti ne-
sėkmės, kai ji staiga juos už-
klumpa.
13 Be to, mačiau po saule ir šį
išminties atvejį. Man jis pasi-
rodė labai reikšmingas. 14 Bu-
vo vienas mažas miestas. Ne-
daug jame tebuvo gyventojų. Jo
užpulti atžygiavo galingas ka-
ralius. Pastatęs aukštus apgu-
los bokštus, jį apsupo. 15 Ta-
me mieste gyveno beturtis
išminčius. Savo išmintimi jis
išgelbėjo miestą. Bet vėliau
šio beturčio žmogaus niekas
neatsiminė. 16 Tad tariau: „Iš-
mintis yra veiksmingesnė už
pliką jėgą, tačiau beturčio žmo-
gaus išmintis nėra vertinama
ir jo žodžių nepaisoma."
17 Išmintingo ramiai tartų žo-
džių mieliau paisoma, negu
kvailių valdovo riksmo!
18 Išmintis yra vertesnė už
karo ginklus, bet vienui vienas
sukčius daug gera sugadina.

10 1 Viena* negyva musė
gali sugadinti kvepa-
lų dirbėjo tepalą! Maža kvailys-
tė nusveria išmintį ir pagarbą.

9, 12: ... *savo nesėkmės*: mirties ar netikėtos nelaimės meto.

10, 1–20: Įsakymai ir patarlės buvo mokymo priemonės mokyklose, kurioms vadovavo mokytojai išminčiai. Toks buvo ir Koheletas (žr. Koh 12, 9). Liaudies patarlės buvo renkamos, kartojamos, pritaikomos naujoms

2 Išmintingo žmogaus širdis
veda jį į dešinę, o kvailojo į kai-
rę.* 3 Kvailasis ir kelyje būda-
mas stokoja nuovokos,* nes
skelbia visiems be išimties,
kad jis kvailas.

4 Jei sukiltų ant tavęs valdo-
vo pyktis, nepasitrauk iš savo
vietos,* nes, pykčiui aprimus,
atleidžiamos didelės kaltės.

5* Mačiau po saule kitą blogį
tarsi klaidą, kylančią iš paties
valdovo: 6 kvailystė iškelta į
daugį aukštų vietų, o tur-
tingieji turi ant žemų krėslų sė-
dėti. 7 Mačiau raitų vergų, o di-
džiūnų einant pėsčiomis, tarsi
jie būtų vergai.

8 Kas kasa duobę, įpuls į ją;
kas ardo akmeninę tvorą,
tą įgels gyvatė.
9 Kas skaldo akmenis, tą jie
sužeis;
kas kerta rąstus, tam jie
sukels pavojų.
10 Jei kirvis būtų atšipęs ir
žmogus prieš tai jo
nepagaląstų,
reikėtų įtempti jėgas.
Išmintis padeda pelnyti
sėkmę.
11 Jei gyvatė įgelia dėl to, kad
ji nebuvo apkerėta,
tuomet nėra jokios naudos
gyvatės kerėtojui.
12 Išmintingo žmogaus žodžiai
laimi jam palankumą,
o ką kvailasis sako, tai jį
pražudo.
13 Jo žodžiai prasideda
nesąmone,
o jo šneka baigiasi visiška
kvailyste.
14 Kvailasis daugiažodžiauja!
Niekas nežino, ką ateitis
atneš,
ar gali bent vienas kitam
pasakyti, kas po jo įvyks?

15* Kvailojo triūsas taip jį
nuvargina,
kad jis net nebežino, kaip
nueiti į miestą.

16 Vargas tau, šalie, kurios
karalius yra jaunikliis,
kurios didžiūnai pradeda
puotauti ryto metą!

17 Laiminga tu, šalie, kurios
karalius yra iš
kilmingųjų,
kurios didžiūnai puotauja
tinkamu laiku

aplinkybėms. Keletas patarlių rin-
kinių yra įamžinti Patarlių knygoje.
Žr. Koh 11, 1–6.

10, 2: ... *į dešinę* ... *į kairę*: *dešinė* ir *kairė* daugelyje kalbų turi antrinę reikšmę ženklinti, kas yra visuomenėje priimta ar nepriimta, doroviniu požiūriu gera ar bloga. Žr. Pr 48, 17; Ps 121, 5; Mt 25, 33.

10, 3: ... *būdamas kelyje stokoja nuovokos*: nežino skirtumo tarp dešinės ir kairės, neatskiria išminties nuo kvailystės.

10, 4: ... *nepasitrauk iš savo vietos*: nepabėk išsigandęs. Žr Pat 15, 1. 18; 16, 14.

10, 5–6: Koheletas išsako savo aukštesnės visuomeninės klasės požiūrį. Pasak jo, šie nukrypimai gadina visuomenės darną.

10, 15: Turbūt tai yra posakis, ženklinantis didžiausią *kvailojo* negalią.

santūriai, ne kaip
girtuokliai!

18 Dėl tingumo įlinksta sijos,
dėl tingių rankų laša į
trobą.
19 Puota keliama pramogai,
vynas daro gyvenimą
linksmesnį,
bet pinigai visur praverčia.

20 Net tarp savo artimųjų
neniekink karaliaus,
net savo miegamajame
nekeik turtuolio,
nes padangių paukščiai
gali nunešti tavo balsą,
sparnuotis gali pasakyti,
ką tu šnekėjai.

11 1 Mesk savo duoną ant
vandens,*
nes po daugelio dienų ją
atrasi.
2* Išdalyk, ką turi, septyniems
ar net aštuoniems, nes
nežinai,
kokia nelaimė gali ištikti
žemę.
3 Kai debesys pritvinkę,
jie palaisto lietumi žemę;
kur tik medis kristų – į
pietus ar į šiaurę,
toje vietoje, kur krinta,
ten jis ir gulės.
4 Kas žiūri vėjo, niekad nesės,
o kas stebi debesis, niekad
nepjaus.
5 Lygiai kaip nežinai,
kokiu keliu ateina gyvybės
alsavimas
į kaulus motinos įsčiose,
taip nežinai,
kaip Dievas elgiasi
Visatoje.
6 Rytą sėk savo sėklą,
iki vakaro neleisk savo
rankai ilsėtis,
nes niekad nežinai,
ar šis ar anas darbas
pasiseks,
ar galbūt abu bus sėkmingi.

Gyvenimo vakarą

7 Smagi yra dienos šviesa,
malonu akims matyti
saulę.
8 Taip, nors ir daugel metų
žmogus gyventų,
tesimėgauja jais visais
nepamiršdamas,
kad apsčiai bus ir tamsių
dienų.
Tai, kas ateina, yra rūkas!
9 Džiūgauk, jaunuoli, kol esi
jaunas!
Leisk savo širdžiai
mėgautis
savo jaunystės dienomis.
Eik, kur veda tavo širdies
troškimai,
daryk, kas patinka tavo
akims,
bet žinok, kad dėl viso to

11, 1: *Mesk savo duoną ant vandens*: padrąsinimas arba rizikuoti prekiaujant, arba būti dosniam duodant išmaldą. Vandenyno vandenys kartais išmeta į krantą pamestas brangenybes.
11, 2: Išminčiaus nuorodą nedėti *visų kiaušinių į vieną krepšį*.

tave Dievas pašauks į
teismą.
10 Išmesk rūpestį iš savo
širdies,
savęs neapsunkink,
nes jaunystė ir gyvenimo
aušra yra rūkas!

12 1 Atsimink* Kūrėją savo jaunystės dienomis,
dar skausmo dienoms
neatėjus
ir tavęs dar nepasiekus
metams,
apie kuriuos sakysi: „Man
jie nemalonūs!“
2 Pirm negu užtemsta saulė –
šviesa, mėnulis, žvaigždės –
ir debesys, lietų nešdami,
sugrįžta.*
3 Tai dienai atėjus, namų
sargai drebės
ir galiūnai sukniubs,
malėjos, viena po kitos, ims
dykinėti,
o žvelgiantys pro langą
matys tamsą.
4 Kai durys į gatvę bus
uždaromos
ir girnų ūžesys prislopęs.
Kai paukščių giesmė vis
silpnėja,
skambūs garsai aptyla.
5* Bijomasi aukštumų ir
pavojų kelyje.
Kai migdolas pražysta, o
žiogas vos bepasivelka
ir kaprio uoga tampa
bejėgė.
Kadangi žmogus eina į savo
amžinuosius namus,
raudotojai būriuojasi
gatvėje laukdami,
6* kol bus nutrauktas
sidabrinis siūlas
ir sudaužytas aukso dubuo;
ąsotis sukultas prie šaltinio
ir vandens ratas sulaužytas prie talpyklos.
7 Dulkės sugrįš į žemę,
kaip jos kadaise buvo,
o gyvybės alsavimas sugrįš
pas Dievą,
kursai jį davė.

8 Rūkų rūkas! – sako
Koheletas.
Visa yra rūkas!

12, 1–7: Šis besiartinančios senatvės ir mirties – skausmo dienų – aprašas yra sunkiai paaiškinamas. Užsimenama apie gyvenimo žiemos atėjimą 3 eilutėje ir apie namų sunykimą (žr. 4 eilutę). Bandoma šias eilutes aiškinti ir alegoriškai: *galiūnai* yra kojos, *sargai* – rankos, *malėjos* – dantys, langai – akys... Atrodo, kad senatvės vargus atspindi ir *žiogas*, t. y. senatvę ir ramentus. Apie *dulkes* ir *gyvybės alsavimą* žr. Pr 2, 7; Ps 104, 29–30.

12, 2: ... *debesys, lietų nešdami, sugrįžta*: žiema Palestinoje yra debesuotas ir lietingas metas – senatvės simbolis.

12, 5: Žydintis migdolo medis yra panašus į žmogaus baltus plaukus senatvėje; nerangus žiogas – seno žmogaus lėti judesiai; kaprio, kaparinių šeimos augalo, uoga – apetito akstinas.

12, 6: Auksinis dubuo, pririštas sidabrine virvute, buvo gyvybės simbolis; virvutės nukirpimas ir dubens sudaužymas – mirties simbolis. Ąsotis ir talpyklos vandens ratas ženklina gyvybę ir mirtį.

D. EPILOGAS: REDAKTORIAUS PASTABOS

9 Koheletas buvo išmintin-
gas žmogus. Be to, jis ir žmo-
nes mokė to, ko pats buvo iš-
mokęs sverdamas bei tyrinėda-
mas, ir sudarė daug patarlių.
10 Koheletas stengėsi rasti tin-
kamų posakių ir teisingus aiš-
kiai užrašė.

11 Išminčių posakiai yra tar-
si akstinai,* tarsi giliai įkaltos
į akstinus vinys. Jie buvo duo-
ti vieno mokytojo. 12 O kas dau-
giau virš to, mano vaike, būk
įspėtas! Knygos dauginamos
be galo, daug mokslo nuvargi-
na kūną.

13 Visa tai išklausius, toks
yra paskutinis žodis: bijok Die-
vo* ir laikykis jo įsakymų, nes
tai saisto visą žmoniją. 14 Juk
Dievas pašauks atsakyti už
kiekvieną darbą, net slaptą –
ir gerą, ir blogą.

12, 11: ... *akstinai*: patarlės, posakiai yra paskatos žmogaus protui, nes verčia susimąstyti.

12, 13: ... *bijok Dievo*: teik Dievui garbę ir šlovink, pripažink Dievą Viešpačiu visa būtimi.

GIESMIŲ GIESMĖS KNYGA

Giesmių giesmės knyga, hebrajiškai „Šir haŠirim“ – Gražiausioji giesmė (žr. Gg 1, 1), – apima rinkinį poemų, kuriomis vaizduojama ir gėrimasi abipuse Dievo ir jo Tautos meile. Viešpats yra Mylimasis ir jo Tauta yra Mylimoji. Aprašydamas šį meilės ryšį žmogiškos meilės fone, įkvėptasis autorius laikosi Izraelio tikėjimo kraičio, papročių ir vaizdinių. Pranašai – Ozėjas (žr. 1–3), Izaijas (žr. 5, 1–7; 54, 48), Jeremijas (žr. 2, 2–3. 32), Ezekielis (žr. 16; 23) – apibūdina Dievo Sandorą su Izraeliu kaip santuoką. Pranašas Ozėjas Izraelio stabų garbinimą lygina su Gomerės svetimavimu (žr. Oz 1–3). Anot jo, Izraelio stabų garbinimas yra tolygus svetimavimui, nes ardo Izraelio santuoką su Sandoros Viešpačiu. Jis vaizduoja Dievą, Sandoros Viešpatį, prašnekinantį Izraelio širdį (žr. Oz 2, 16) ir permainantį jį į naują dvasinę tautą, nuskaidrintą Babilonijos tremtyje „teisumu ir teisingumu, ištikima meile ir gailestingumu“ (Oz 2, 21).

Pagrindiniai poemų veikėjai vyras ir moteris, Jeruzalės dukterims tarnaujant fonu moters žodžiams (žr. Gg 1, 5 ir t. t.). Knyga yra drama be iš anksto suplanuotų veiksmų. Jos vienybė yra mylimųjų – vyro ir moters – pokalbis. Per visus aštuonis skyrius jaučiama švelni meilės ir atsidavimo nuotaika. Moteris ir vyras – vaizduojamas karaliumi ir piemeniu – išreiškia meilę vienas kitam. Poemos dvelkia aistra, nuostaba ir pasididžiavimu. Abu randa malonumo kalbėti apie vienas kito fizinį žavumą (žr. Gg 4, 1–7; 7, 1–8). Vedybų nuoroda yra tik viena – Saliamono vestuvių diena (žr. Gg 3, 11). Žodį „sužadėtinė“ (žr. Gg 4, 8 – 5, 1), panašiai ir žodį „sesuo“ reikia suprasti kaip įprastą meilės kalbos pomėgį Mylimajai ženklinti. Spėjama, kad šios poemos – giesmės iš pradžių buvo vartojamos vestuvėse.

Įkvėptasis Giesmių giesmės knygos autorius, pasinaudodamas pranašų įžvalga į Dievo Sandorą su Izraeliu kaip į santuoką, piešia iškilų paveikslą idealaus Izraelio – Išrinktosios Senojo ir Naujojo Testamento Tautos, – kurią Viešpats veda pamažu į nuostabią vienybę su savimi meilės ryšiu. Taip aiškinant Giesmių giesmės knygą, lengva suprasti, kodėl įkvėptasis autorius panaudoja savo laikų piršlybų ir vedybų papročius. Be to, poema nėra alegorija, kurios kiekvienas žodis mylimųjų pokalbyje turi perkeltinę prasmę. Giesmių giesmės knyga yra palyginimas, kuriame tikroji abipusės meilės prasmė slypi jos visumoje. Ir žydų, ir krikščionių tikėjimo kraitis mato Giesmių giesmėje Dievo ir Dievo Tautos meilę.

Apskritai kalbant, taip Giesmių giesmę supranta daugumas krikščionių aiškintojų. Nepaisant to, galima šioje knygoje matyti ir įkvėp-

tą žmogiškos meilės idealą, vedybinio gyvenimo šventumą ir gelmes.

Nors Giesmių giesmė priskiriama Saliamonui (žr. Gg 1, 1), knygos kalba ir stilius rodo, kad šis deimančiukas buvo nežinomo poeto sukurtas po Babilonijos nelaisvės (538 m. prieš Kristų).

Vedybos kaip įvaizdis, taip būdingas Giesmių giesmės knygai, yra pernelyg dažnas ir Naujajame Testamente (žr. Mt 9, 15; 25, 1–13; Jn 3, 29; 2 Kor 11, 2; Ef 5, 23–32; Apr 19, 7–8; 21, 9–14). Krikščionių tikėjimo kraityje Giesmių giesmė yra buvusi aiškinama kaip vienybė tarp Kristaus ir Bendrijos. O Bernardas Klervietis (Clairvaux) ją suprato kaip Kristaus ir pavienio žmogaus sielos vienybę.

Giesmių giesmės knygos metmenys

A.	Pirmoji giesmė	1, 1 – 2, 7
B.	Antroji giesmė	2, 8 – 3, 5
C.	Trečioji giesmė	3, 6 – 5, 1
D.	Ketvirtoji giesmė	5, 2 – 6, 3
E.	Penktoji giesmė	6, 4 – 8, 4
F.	Šeštoji giesmė	8, 5–14

A. PIRMOJI GIESMĖ

1 [1] Gražiausioji* Saliamono giesmė.

2* {Mi} Tebučiuoja jis mane
savo lūpų bučiniais!
Malonesnė tavo meilė,
negu vynas,
3 negu tavo brangiojo aliejaus
kvapas!
Tavo vardas – palieti
kvepalai, –
užtat tave mergaitės myli.
4 Imk mane su savimi!
Skubėkime!
Vesk mane, karaliau, į savo
kambarius.

{JD} Tavimi mes
džiaugsimės ir
linksminsimės,
skonėsimės tavo meile
labiau negu vynu.
Teisingai daro, kad tave
myli!

5 {Mi} Esu juodbruvė, bet
graži,
o Jeruzalės dukros!*
Kaip Kedaro* palapinės,

1, 1: Ši pirmoji pirmojo knygos skyriaus eilutė yra Giesmių giesmės knygos pavadinimas.

1, 2–15: Raidės tarp skliaustelių ženklina veikėją: {Mi} – Mylimoji, arba Sužadėtinė, {Ms} Mylimasis, {JD} – Jeruzalės dukros. 2–7 eilutėje Mylimoji kreipiasi į sužadėtinį, kuris čia reiškiasi kaip karalius, bet kitose poemos dalyse – kaip piemuo. Karalius ir piemuo – ganytojas – yra dažni Viešpaties, Sandoros Dievo, titulai. Žr. Ps 23, 1; Iz 40, 11; Jn 10, 1–16.

1, 5: ... *Jeruzalės dukros*: choras, į kurį kreipiasi Mylimoji ir kuris kelia

kaip Salmos* palapinių
dangos.
6 Nežiūrėkite iš aukšto į mane,
kad aš tamsiaveidė,* –
saulė mane įdegino.
Mano motinos sūnūs
supyko ant manęs:
padarė mane vynuogynų
prižiūrėtoja.
Savo pačios vynuogyno
neprižiūrėjau.
7* Pasakyk tad man,
mano tikroji meile,
kur ganai savo kaimenę,
kur guldai ją vidudienį
poilsio?
Kad nebereikėtų man
daugiau
klaidžioti kaip bastūnei
palei tavo draugų kaimenes.

8 {Ms} Jeigu tu nežinai vietos,
o gražiausia tarp moterų,
eik avių pėdomis
ir ganyk savo ožiukus
šalia piemenų palapinių.
9* Tu, mano meile, jaudini
vyrus,
kaip kumelaitė jaudina
faraono kovos vežimų
žirgus.
10 Žavūs tavo skruostai,
dabinti pintomis
grandinėlėmis,
tavo kaklas – karoliais.
11 Iš aukso nukalsim tau
grandinėles,
išpuošime jas sidabru.
12 {Mi} Kol karalius ilsisi savo
kambary,
mano nardas* pripildo orą
kvepėjimo.
13 Mano mylimasis yra man
miros* ryšulys,
prigludęs tarp mano krūtų.
14 Mano mylimasis yra man
henos* žiedų puokštė
En-Gedžio vynuogių soduose.
15 {Ms} Ak, kokia tu graži,
mano mylimoji,
ak, kokia graži esi,
tavo akys kaip balandžių!*
16* {Mi} Ak, koksai tu gražus,
mano mylimasis –
iš tikrųjų gražus!
Mūsų guolis pavėsinėje;

jai klausimus (žr. Gg 5, 9; 6, 1), duodantis poemos veiksmui kryptį. ... *Kedaro*: Sirijos dykumos sritis; ... *Salmos*: Sirijos dykumos sritis palei Kedarą. Palapinių dangos buvo dažnai gaminamos iš juodų vilnų.

1, 6: ... *tamsiaveidė*: saulės nurudinta dirbant brolių vynuogynuose. ... *savo pačios vynuogyno*: taip Mylimoji ženklina save pačią. Žr. Iz 5, 1–7. Čia Izraelis yra laikomas vynuogynu ir Viešpats, Sandoros Dievas, yra Mylimasis.

1, 7: Čia ir kitur Giesmių giesmės knygoje (žr. 3, 1; 5, 8; 6, 1), Mylimoji išsako savo troškimą būti drauge su Mylimuoju. Šios eilutės yra nuoroda į įtampą poemoje. Tik poemos gale (žr. Gg 8, 5–7) mylimieji tai įgyvendina.

1, 9–11: Mylimasis palygina mergaitės žavesį su faraono iškilmių vežimo papuošalais.

1, 12: ... *nardas*: brangūs kvepalai, Mylimosios įvaizdis. Žr. Gg 4, 14.

1, 13: ... *miros*: mira, pagaminta iš kvapių balzamo sakų.

1, 14: ... *henos*: hena – augalas, kurio balti žiedai yra kvapūs.

1, 15: ... *tavo akys kaip balandžių*: nuoroda į nekaltumą ir žavumą.

1, 16–17: Nors susitikimo vieta yra tik kukli piemens pastogė, ji tampa

17 mūsų namų sijos iš kedrų,
o gegnės iš kiparisų.

2 1 Aš esu Šarono gėlė,*
slėnių lelija.
2 {Ms} Kaip lelija tarp
erškėčių –
mano mylimoji tarp merginų!
3 {Mi} Kaip obelis tarp miško
medžių –
mano mylimasis tarp
vaikinų.
Kaip smagu sėdėti jo
paūksmėje,
ir jo vaisiai man saldūs.
4* Mane jis įvedė į pokylio
menę,
ir jo ženklas viršum manęs
buvo meilė.
5 Stiprink mane razinų
tešlainiu,
atgaivink mane obuoliais,
nes aš sergu meile.
6 Jo kairė ranka buvo man
po galva,
o dešiniąja jis mane
apkabino!
7 Prisaikdinu jus, Jeruzalės
dukros,
gazelėmis ar laukų
stirnomis:*
nebudinkite, nežadinkite
meilės,
kol ji pati neprabus!

B. ANTROJI GIESMĖ

8* {Mi} Klausykis! Mano
mylimasis!
Štai jis ateina,
šokinėdamas per kalnus,
liuoksėdamas per kalvas.
9 Mano mylimasis panašus į
gazelę
ar jauną briedį.
Štai jis stovi už mūsų
sienos,
žvelgia vidun pro langus,
bando įžiūrėti pro pinučius.
10 Mylimasis mane kalbina!
Jis man taria:
„Kelkis, mano meile, mano
gražioji,
eikš!
11 Juk žiema jau pasibaigė,
lietūs praėjo ir nuščiuvo.
12 Žemė nuberta žiedais,
tuojau metas vynmedžius
genėti,
ir purplelis jau burkuoja
mūsų šalyje.
13 Figmedis augina žalias
figas,
ir vynmedžių žiedai tvinsta
maloniais kvapais.
Kelkis, mano meile, mano
gražioji,
eikš!

rūmais su kedrų sijomis ir kiparisų gegnėmis, kai ją papuošia jų meilė.

2, 1: ... *Šarono gėlė*: turbūt narcizas, mėgstantis derlingąją Šarono lygumą, kuri driekiasi tarp Karmelio kalno ir Jopės palei Viduržemio jūrą.

2, 4–7: Puotos menė, saldūs stalo valgiai, sužadėtinės ir sužadėtinio glamonės ženklina jų jausmų švelnumą ir jų meilės nuoširdumą.

2, 7: ... *gazelėmis ar laukų stirnomis*: šių gyvulių greitumas ir jų žavumas bei švelni jų akių išraiška įteigia meilę. Žr. Pat 5, 19.

2, 8–13: Scena ūmai pasikeičia. Sužadėtinė jaučia, kad mylimasis skubinasi jos buveinės link. Pasigirsta jo balsas, kviečiantis eiti pas jį.

14* O mano balande uolų
plyšyje, uolos
prieglobstyje,
leisk man pamatyti tavo
veidą
ir išgirsti tavo balsą,
nes tavo balsas toks mielas
ir tavo veidas gražus."

15* Sugaudykit mums lapes* –
tas laputes,
kenkiančias vynuogynams.
Juk mūsų vynuogynai žydi!

16 Mylimasis man, aš jam;
jis gano savo kaimenę tarp
lelijų.
17 Kol atvės diena* ir ištįs
šešėliai,
klajok, mano mylimasis,
kaip gazelė ar jaunas briedis
ant Betero* kalnų.

3 1 {Mi}* Savo guoly per
naktis ieškojau to,
kurį myli mano širdis;
ieškojau, bet jo neradau.
2 „Turiu tad keltis ir
išvaikščioti miestą –
gatves ir aikštes, –
turiu ieškoti to,
kurį myli mano širdis."
Ieškojau, bet jo neradau.
3 Užtikau panaktinius,
apeinančius miestą.
„Ar nematėte to,
kurį myli mano širdis?"
4 Vos pro juos praėjusi,
radau tą, kurį myli mano
širdis.
Tvirtai jį apkabinau ir
nepaleidau,
kol neįsivedžiau į savo
motinos namus,
į kambarį tos, kuri mane
pagimdė.
5 Prisaikdinu jus, Jeruzalės
dukros,
gazelėmis ar laukų stirnomis:
nebudinkite, nežadinkite
meilės,
kol ji pati neprabus!

C. TREČIOJI GIESMĖ

6* {JD} Kas ten ateina iš
dykumos
tarsi dūmų stulpas,
persmelktas miros, smilkalų
ir visų kvepiančių pirklio
miltelių?
7 Žiūrėk, tai Saliamono
neštuvai!
Juos supa šešiasdešimt vyrų,
Izraelio galiūnų:

2, 14: Į sužadėtinę kreipiamasi kaip į balandę tarsi kalnų tvirtovėje – nematomą ir nepasiekiamą.

2, 15: Giesmės nuotrupa – atsakymas į 14 eilutės prašymą. Žr. Gg 8, 13–14. ... *lapes*: visa, kas gali drumsti meilės ryšį, kuris įvaizdinamas vynuogynu. Žr. 16 eilutę.

2, 17: ... *atvės diena*: vakare, kai atvės diena. Žr. Pr 3, 8. ... *Betero*: nežinoma vietovė – nežinomas žodis. Jis suprantamas įvairiai: kaip sunkumai, kvepalai ir atnaša. Žr. Pr 15, 7–21.

3, 1–5: Sužadėtinė pasakoja Jeruzalės dukroms apie sėkmingą – sapne ar vaizduotėje – Mylimojo ieškojimą. Žr. Gg 5, 2–8.

3, 6–11: Mylimasis vaizduojamas kaip karalius Saliamonas, lydimas šešiasdešimties ginkluotų vyrų, atvykstantis su karališka palyda susitikti su savo sužadėtine.

8 kalavijais visi ginkluoti,
ir įgudę kovoti.
Prie kiekvieno juosmens
kalavijas
apsiginti nuo pavojų nakties
sargyboje.
9 Karalius Saliamonas
pasidirbdino nešamą
sostą
iš Libano medžių.
10 Jo šulai pasidabruoti,
atlošas paauksuotas,
o sėdynė iš raudono vilnonio
audeklo.
Vidus jo buvo su meile
Jeruzalės dukrų išdabintas.
11 Siono dukros, išeikite ir
pasižiūrėkite
į karalių Saliamoną,
į vainiką, motinos jam
uždėtą per vestuves –
jo širdies džiaugsmo dieną.

4 1 {Ms} A, kokia tu graži,
mano meile, kokia tu
graži!
Tavo akys kaip balandžių,
slepiamos šydo!

Tavo garbanos plasta kaip
kaimenė ožkų,
besileidžiančių žemyn
Gileado šlaitais.

2 Tavo dantys* kaip kaimenė
nukirptų avių,
lipančių iš maudyklos;
kiekviena jų turi po dvynę,
nė vienos nėra vienišos.

3 Tavo lūpos tarsi raudonas
kaspinas,
o tavo burna graži.
Tavo skruostai kaip dvi
granato pusės,*
slepiamos šydo.

4* Tavo kaklas tarsi Dovydo
bokštas,
pastatytas ginklams
laikyti.
Tūkstančiai skydų jame
kabo, –
visi jie – galiūnų skydai.

5 Tavo krūtys tarsi du
stirniukai –
gazelės dvyniai,
besiganantys tarp lelijų.

6 Kol diena atvės ir ištįs
šešėliai,
aš nuskubėsiu prie miros
kalno,
prie smilkalų kalvos.*
7* Visa tu graži, mano meile,
jokios neturi dėmės.

4, 2: ... *dantys*: stebina savo baltumu.

4, 3: ... *dvi granato pusės*: granatmedžio vaisius, šiek tiek panašus į apelsiną. Tamsiai raudonos spalvos žievė yra stangri. Mergaitės skruostai palyginami su granato apvalumu ir spalva.

4, 4: Mylimosios kaklo papuošalai palyginami su trofėjais ant miesto sienų. Žr. 1 Kar 10, 10; 14, 26–28; Ez 27, 10.

4, 6: ... *miros kalno... smilkalų kalvos*: kalbama apie mylimąją perkeltine prasme. Žr. 8, 14.

4, 7: Žr. Apaštalo Pauliaus Bendrijos aprašymą Ef 5, 27. Katalikų Bendrija šia eilute ženklina Mariją liturgijoje.

8 Ateik iš Libano, mano
sužadėtine,
ateik iš Libano.
Nusileisk nuo Amano*
viršūnės,
nuo Seniro ir Hermono*
viršūnių,
išeik iš liūtų urvų,
iš leopardų kalnų.

9 Tu sužavėjai mano širdį,
mano sesuo* sužadėtine!
Sužavėjai mano širdį
vienu savo akių žvilgsniu,
vienu savo karolių
brangakmeniu.
10 Kokia graži tavo meilė,
mano sesuo sužadėtine!
Tavo meilė saldesnė už vyną,
o tavo tepalai kvapesni
už visus kvepalus!
11 Tavo lūpos, sužadėtine,
laša medumi,*
medus ir pienas po tavo
liežuviu,
o tavo drabužiai kvepia
Libano dvelksmu.

12 Mano sesuo sužadėtinė yra
uždaras sodas.*
Uždaras sodas,
užantspauduotas
šaltinis.*

13 Tu esi malonumų sodas,
kuris želdina
granatmedžius ir
geriausius vaisius;
henos gėles ir nardo žiedus,
14* nardą ir kroką,
kvapiąją nendrę ir
cinamoną
su visais kvapiais
medžiais;
mirą ir alaviją
su visais rinktiniais
kvepalais.
15 Tu esi sodo šaltinis,
gyvojo vandens versmė
iš Libano tekančios srovės!

16 {Mi} Pabusk, šiaurės vėjau!
Atpūsk pietų vėjau!
Padvelk į mano sodą,
tepasklinda plačiai jo
kvapai!

Teateina mylimasis į savo
sodą,
tevalgo jo geriausius
vaisius.

5 1 {Ms} Atėjau į savo sodą,
mano sesuo sužadėtine.
Skinuosi savo mirą ir
kvepalus,
valgau savo korį su medumi,
geriu savo vyną su pienu.

4, 8: ... *Amano* ... *Seniro ir Hermono*: šios kalnų viršūnės vaizduoja sunkumus, kuriuos mylimieji turi nugalėti. Žr. Gg 2, 14.

4, 9: ... *sesuo*: glamonės žodis, svarbus mylimųjų pokalbio posakis poemoje.

4, 11: ... *laša medumi*: švelniais žodžiais. Žr. Pat 5, 3.

4, 12: ... *uždaras sodas* ... *užantspauduotas šaltinis*: skirtas tik sužadėtiniui. Pabrėžiama sužadėtinės ištikimybė. Žr. Pat 5, 15–19.

4, 14: Visi šie augalai vertinami dėl jų kvapumo.

5, 1: *Valgykite, bičiuliai, gerkite!*: mylimieji raginami mėgautis meile. Kristaus vienybės su Bendrija simbolis.

{JD} Valgykite, bičiuliai,
gerkite!*
Apsvaikite iš meilės!

D. KETVIRTOJI GIESMĖ

2* {Mi} Aš miegojau,
bet mano širdis budėjo.
Klausyk! Mano mylimasis
beldžiasi!
„Įleisk mane, mano sesuo,
mano meile,
mano balande, mano
tobuloji!
Juk mano galva permirkusi
nuo rasos,
o garbanos nuo nakties
miglos."
3* Buvau jau nusirengusi, –
kaip apsirengti man iš
naujo?
Buvau jau kojas
nusiplovusi, –
kaip man ir vėl jas
purvinti?
4 Mano mylimasis įkišo
ranką pro skląsčio skylę,
ir mano širdis jo troško.
5 Atsikėliau atidaryti savo
mylimajam,
lašant nuo rankų mirai,
varvant nuo pirštų
geriausiai mirai
ant skląsčio rankenos.
6* Atidariau savo mylimajam,
bet jis buvo nusisukęs ir
nuėjęs.
Apmiriau, kad jis nuėjo!
Ieškojau, bet negalėjau
rasti;
šaukiau, bet jis neatsišaukė.
7* Užtiko mane panaktiniai,
apeidami miestą;
jie sumušė ir sužeidė mane, –
tie sienų panaktiniai
atėmė man skraistę!

8 Prisaikdinu jus, Jeruzalės
dukros!
Jeigu sutiksite mano
mylimąjį,
pasakykite jam, kad aš
sergu iš meilės.
9 {JD} Kuo tavo mylimasis
skiriasi nuo kitų,
o gražiausioji iš moterų?
Kuo tavo mylimasis
skiriasi nuo kitų,
kad tu mus taip
prisaikdini?
10* {Mi} Mano mylimasis visas
spindi visas saulėje
įdegęs, –
jį pažinsi tarp dešimties
tūkstančių.

11 Jo galva – gryno aukso,
plaukai garbanoti,
juodi kaip varnas.

5, 2–8: Mylimosios išbandymas, panašus į išbandymą Gg 3, 1–5 tekste.
5, 3–4: Sužadėtinės dvejojimas kyla iš jos stipraus išgyvenimo.
5, 6: Atrodo, kad sužadėtinio pasitraukimas yra sąmoningas mergaitės bandymas.
5, 7: Panaktiniai nežino, kodėl mergaitė klajoja miesto gatvėmis. Žr. Gg 3, 2–4.
5, 10–16: Mergaitė, atsakydama į Jeruzalės dukrų klausimą (žr. 9 eilutę), giria savo mylimąjį.

12 Jo akys kaip balandžių,
besipliuškenantys tekančio
vandens pursluose,
tupintys ant šaltinio
krašto.

13 Jo skruostai tarsi lysvės
kvepalų,
skleidžiančios kvapus.
Jo lūpos kaip lelijos,
iš kurių srūva mira.
14 Jo rankos kaip auksinės
lazdos,
brangakmeniais
nusagstytos.
Jo liemuo lyg iš dramblio
kaulo,
išdabinto safyrais.

15 Jo kojos alebastro stulpai,
pastatyti ant stovų iš gryno
aukso.
Jis toks didingas kaip
Libanas
ir dailus tarsi jo kedrai.

16 Jo žodžiai gryna saldybė,
ir visas jis – malonumas!
O Jeruzalės dukros,
toks yra mano mylimasis,
toks yra mano numylėtinis!

6 1 {JD}* Kur nuėjo tavo
mylimasis,
o visų moterų gražiausioji?
Kuriuo keliu pasuko tavo
mylimasis,
kad galėtume jo ieškoti
kartu su tavimi?

2* {Mi} Mano mylimasis
nusileido į savo sodą,
prie kvapiųjų augalų lysvių,
ganyti kaimenės soduose
ir pasiskinti lelijų.
3 Aš esu mylimojo,
ir mano mylimasis yra mano.
Jis ganosi tarp lelijų.

F. PENKTOJI GIESMĖ

4* {Ms} Mano meile, tu tokia
graži kaip Tirza,
daili kaip Jeruzalė,
pagarbią baimę kelianti
kaip pulkas su
vėliavomis.
5 Nugręžk savo akis nuo manęs,
nes jos mane gniuždo!

Tavo garbanos plasta tarsi
kaimenė ožkų,
besileidžiančių žemyn
Gileado šlaitais.

6 Tavo dantys kaip kaimenė
avių,
lipančių iš maudyklos;
kiekviena jų turi po dvynę,
nė vienos nėra vienišos.
7 Tavo skruostai kaip dvi
granato pusės,
slepiamos šydo.

6, 1: Jeruzalės dukterys, sužadėtinės žodžių paveiktos, siūlosi eiti kartu mylimojo ieškoti.

6, 2–3: Sužadėtinė nėra linkusi dalytis nė su viena savo mylimuoju, todėl nepriima Jeruzalės dukterų pagalbos. Ji dedasi, kad nėra jo pamesta, nes jis tik nuėjęs į savo sodą.

6, 4–6: Mylimasis vėl didžiuojasi jos grožiu. Žodis *tirza(h)* turbūt reiškia *maloni*. Tirzos miestas buvo ankstyva šiaurinės Izraelio karalystės sostinė. Žr. 1 Kar 16.

8 Šešiasdešimt karalienių,
aštuoniasdešimt sugulovių
ir merginų be skaičiaus.
9 Tik ji viena yra mano
balandė,
mano tobuloji,
tik ji viena motinos
numylėtinė –
džiaugsmas tos, kuri ją
pagimdė.
Merginos matė ją ir gyrė;
ir karalienės, ir sugulovės
kėlė ją į padanges.

10 {JD} Kas yra ta, kuri
sušvinta tarsi aušra,
graži kaip mėnulis,
šviesi tartum saulė,
pagarbią baimę kelianti
lyg pulkas su vėliavomis?

11 {Mi} Nusileidau į lazdynų
miškelį
slėnio žiedų pažiūrėti, –
sužinoti, ar vynuogės jau
išsprogusios,
ar granatmedžiai jau
pražydę.
12* Net nepajutau... kaip
troškimas įkėlė mane
į vežimą šalia mano
didžiūno.

7 1 {JD} Sukis, sukis,
mergaite iš Šulamo!*
Sukis, sukis,
kad galėtume į tave
pasižiūrėti!

{Ms} Kodėl norite
pasižiūrėti į Šulamo
mergaitę,
šokančią tarp dviejų šokėjų
eilių?
2* {JD} Kokios grakščios tavo
kojos, apautos
sandalais,
didžiūno dukra!
Tavo dailios šlaunys tarsi
brangakmeniai,
nugludinti meistro rankų.
3 Tavo bamba tarsi apvali
taurė,
visuomet pilna vyno.
Tavo pilvas tarsi kviečių
krūva,
apsodinta lelijomis.
4 Tavo krūtys tarsi du
stirniukai –
gazelės dvyniai.
5* Tavo kaklas tarsi dramblio
kaulo bokštas.
Tavo akys tarsi Hešbono
tvenkiniai
prie Bat-Rabimų vartų.

6, 12: Hebrajiškasis tekstas yra neaiškus. Vulgata verčia: *Aš nežinojau; mano siela mane gąsdino dėl Aminadabo vežimų.*

7, 1: ... *mergaite iš Šulamo!*: arba *šulamiete!* Spėjama, kad ta mergaitė buvo iš Šulamo vietovės Esdraelono lygumoje (žr. 1 Kar 1, 3). O vardas *Šulamietė* gali reikšti *Taikiąją* ir priminti Saliamono – *Taikiojo* – vardą.

7, 2–6: Meilingas mergaitės žavumo aprašas. Vynas ir kviečiai yra vaisingumo įvaizdžiai. Šiame apraše jie siejami su moters kūno dalimis, turinčiomis glaudų ryšį su vaisingumu.

7, 5: Palyginimas pabrėžia kaklo dailumą bei baltumą ir akių skaidrumą. Bat-Rabimai buvo miestas šiaurės rytuose nuo Hešbono Transjordanijoje. Žr. Jer 49, 3.

Tavo nosis tarsi Libano
bokštas,
žvelgiantis Damasko link.
6 Tavo galva iškyla kaip
Karmelis,
tavo plaukų sruogos tarsi
purpuras –
jų kasos karalių padaro
belaisvį.

7 {Ms} Kokia tu graži, kokia
maloni!
O meile, mano džiaugsme!
8* Esi daili kaip palmė,
o tavo krūtys kaip kekės.
9 Tariau: „Įlipsiu į palmę,
įsitversiu į jos šakas.“
Tebūna tavo krūtys kaip
vynuogių kekės,
tavo alsavimas tarsi
obuolių dvelksmas,
10 o tavo lūpos kaip geriausias
vynas!

{Mi} Teteka tad vynas
švelniai mano
mylimajam,*
bėgdamas pro lūpas ir
dantis!
11* Aš priklausau mylimajam,
ir jis manęs geidžia.
12 Eikš, mano mylimasis,
skubėkime į laukus,
nakvokime kaimuose!
13 Eikime anksti į
vynuogynus,
pažiūrėkime, ar vynmedžiai
jau išsprogo,
ar jų žiedai jau užmegzti,
ar granatmedžiai jau
pražydo.
Ten savo meilę tau
dovanosiu.
14 Mandragora* jau kvepia,
patys geriausi vaisiai prie
mūsų durų, –
tau išsaugojau, mano
mylimasis,
šviežius ir džiovintus.

8 1 {Mi} O, kad tu būtum
man kaip brolis,
žindęs mano motinos
krūtis!
Sutikusi tave lauke,
išbučiuočiau,
ir niekas man
neprikaišiotų.
2 Vesčiausi tave,
parsivesčiau į savo motinos
namus,
į kambarį tos, kuri mane
pagimdė.
3 Duočiau tau gerti kvapaus
vyno
ir savo granatų sulčių.

4 O, kad jo kairioji būtų man
po galva
ir dešinioji mane apkabintų!
Prisaikdinu jus, Jeruzalės
dukros:

7, 8–9: Palmė – grakštaus dailumo įvaizdis.
7, 10: Sužadėtinė švelniai paverčia mylimojo komplimentą savo meilės ir švelnumo išraiška mylimajam.
7, 11–14: Mergaitės atsakymas laiduoja mylimajam jos meilę ir kviečia jį grįžti su ja į džiaugsmus, susijusius su jų meile. Žr. Gg 6, 11–12.
7, 14: *Mandragora*: žmonių įsitikinimu, šis augalas žadino meilę ir vaisingumą. Žr. Pr 30, 14–21.

nebudinkite ir nežadinkite
meilės,
kol ji pati neprabus!

F. ŠEŠTOJI GIESMĖ

5* {JD} Kas yra ta, kuri ateina
iš dykumos,
pasirėmusi į mylimąjį?

{Ms} Po obelimi žadinau
tave.
Ten tavo motina kentė
gimdymo skausmus su
tavimi,
ten kentė gimdymo
skausmus ta, kuri tave
pagimdė.

6* {Mi} Dėk mane kaip
antspaudą ant savo
širdies,
kaip antspaudą ant savo
rankos!
Juk meilė stipri kaip mirtis,
aistra nuožmi kaip Šeolas.
Jos kaitra kaip ugnies
kaitra,
nenumaldoma liepsna.

7 Giliausi vandenys negali
užgesinti meilės
nei potvyniai jos
paskandinti.
Jeigu žmogus siūlytų už
meilę visą savo turtą,
būtų tik paniekos vertas.

8* „Mūsų sesuo dar maža,
ir jos krūtys dar mažos.
Kaip mes padėsime savo
seseriai tą dieną,
kai ji bus pažadėta?
9 Jeigu ji yra siena,
statysime ant jos sidabrinį
pylimą,
o jeigu ji yra durys,
apmušime kedro lentelėmis."

10 Aš esu siena,
ir mano krūtys yra kaip
bokštai,
todėl jo akyse radau tikrą
ramybę.

11* Saliamonas turėjo
vynuogyną
Baal-Hamone, –
jį patikėjo prižiūrėtojams.

8, 5: Mylimieji vaizduojami einantys namų link. Jiedu džiaugiasi, kad mergaitės noras (žr. 1–2 eilutę) išsipildė. Sužadėtinis kalba apie jų pirmąjį susitikimą.

8, 6–7: Antspaudas buvo nešiojamas pririštas prie rankos (kaip šiuo atveju) arba užkabintas ant kaklo kaip žiedas (žr. Jer 22, 24). Žmogaus gyvenime mirtis ir mirusiųjų buveinė yra neišvengiami, nenumaldomi. Galų gale jie visad laimi! Meilė yra lygiai taip pat tikra savo pergale ir prilygsta savo jėga kovoje su gyvenimo priešais. Nei vandenys gali ją užgesinti, nei potvynis gali ją paskandinti. Meilė yra brangesnė už visus turtus.

8, 8–10: Sužadėtinė pareiškia, kad ji skaisti. 9 eilutėje ji cituoja savo vyresniųjų brolių rūpinimąsi jos ateitimi. Kol ji dar nesubrendusi, jie nori ją išsaugoti galimoms vedyboms. Būdama dora, ji bus gerbiama; būdama neskaisti, ji bus laikoma užrakinta. Atsakydama į jų rūpinimąsi, ji laiduoja savo skaistumą ir didžiuojasi radusi malonę savo mylimojo akyse.

8, 11–12: Šios mįslingos eilutės buvo įvairiai aiškinamos. 11 eilutėje mergaitė kalba apie didelės vertės

Kiekvienas už jo vaisius
turėjo mokėti
po tūkstantį sidabrinių.
12 Savo vynuogyną aš pati
prižiūriu!
Tu, Saliamonai, gali turėtis
tą tūkstantį,
o vaisių prižiūrėtojai du
šimtus!

13* {Ms} O sodo gyventoja,
mano bičiuliai laukia tavo
balso!
Leisk man jį išgirsti!
14 {Mi} Skubėk, mano
mylimasis,
būk panašus į gazelę
ar jauną briedį
kvapiuose kalnuose.

vynuogyną, kuris palyginamas su pačia mergaite 12 eilutėje. Jos milžiniškas kraitis – tūkstantis sidabrinių – derinasi su jos vidine verte. Ji yra ta dosni mylimoji, duodanti save ir kraitį savo mylimajam, vadinamam Saliamonu, ir mažesnes dovanas savo broliams – aniems prižiūrėtojams (žr. 8–9 eilutę).

8, 13: Panašiai kaip Gg 2, 14–15 mylimasis prašo iš jos žodžio ar dainos, o mylimoji atsako panašiai kaip ir Gg 2, 17.

IŠMINTIES KNYGA

Išminties knyga buvo parašyta maždaug šimtas metų prieš Kristaus atėjimą. Įkvėptasis jos autorius, kurio vardas nėra žinomas, buvo žydų bendruomenės Aleksandrijos mieste, Egipte, narys. Būdamas helenistas žydas, jis rašė graikiškai hebrajų poezijos stiliumi. Kartais jis kreipiasi į skaitytoją Saliamono asmeniu, dėdamas savo pamokymus į išmintingojo hebrajų karaliaus lūpas, kad pabrėžtų jų vertę. Jo nuodugnus ankstesniųjų Senojo Testamento knygų pažinimas, kurį atspindi bemaž kiekviena knygos eilutė, rodo, kad jis buvo, panašiai kaip Ben Sira – Siracidas, iškilus religinio gyvenimo ir išminties sąjūdžio atstovas tarp potremtinio judaizmo išminčių.

Pagrindinis įkvėptojo autoriaus tikslas buvo bent iš dalies stiprinti savo meto tikinčiųjų bendruomenę, varginamą ir kenčiančią nuo tikėjimą atmetusių tautiečių. Išreikšdamas savo mokymą, jis leidosi svarstyti svarbiausius savo meto religinius klausimus, būtent: dieviškosios išminties grožis ir vertė (žr. Išm 6, 22 – 11, 1), likiminiai Išėjimo įvykiai (Išm 11, 2–16; 12, 23–27; 15, 18 – 16, 29), Dievo gailestingumas (Išm 11, 17 – 12, 22), stabų garbinimo kvailystė (Išm 13, 1 – 15, 17), Dievo teisingumas atlyginant ir baudžiant žmogų (Išm 1, 1 – 6, 21).

Kiekvienas amžius yra prabėgantis amžius. Laikas nelūkuriuoja. Pirmasis prieškristinis amžius buvo amžius, audrinamas laiko krioklių. Tai buvo ypatingas amžius, nes didžios idėjos blaškėsi iš krašto į kraštą; žmonės su nerimu veržėsi iš vienos vietos į kitą; visuomeninės gijos iro ir mezgėsi; visuomeniniai ir ekonominiai veiksniai žlugo ir kilo. Tokie laiko kriokliai išplauna ne tik pavienių žmonių, bet ir bendruomenių šaknis. Nerimo nuotaika paaitrina būtinius žmogaus klausimus. Gyvenimas pasirodo atviras iš abiejų šonų: praeitis byra, o ateities gijos dar neapmestos. Išminties knyga teikė žydų bendruomenei – salelei helenizmo jūroje – drąsos, jėgų ir paguodos. Įkvėptasis autorius jiems priminė, kad jų tikėjimo išmintis yra tikra, viršesnė net už graikų išmintį. Jų Viešpats – „grožio šaltinis“ (Išm 13, 3); pažinti Viešpatį – visapusis teisumas, patirti jo galybę – nemirtingumo šaknys (Išm 15, 3), nes nemarioji Dievo dvasia yra visuose daiktuose (Išm 12, 1).

Pirmi dešimt Išminties knygos skyrių ypač paruošia skaitytoją aiškesniam Kristaus ir krikščionybės mokymui.

Išminties knygos metmenys

A.	Teisumas ir žmogaus likimas	1, 1 – 6, 21
B.	Saliamonas ir išminties ieškojimas	6, 22 – 11, 1
C.	Ypatinga Dievo apvaizda Išėjimo metu	11, 2 – 19, 22

A. TEISUMAS IR ŽMOGAUS LIKIMAS

Ieškoti Dievo ir vengti pikta

1 [1] Mylėkite teisumą,*
žemės valdovai,
būkite atviri VIEŠPAČIUI
gerumu,
ieškokite jo tyra širdimi.
2 Juk suranda jį tie, kurie jo
negundo, –
jis pats apsireiškia tiems,
kurie juo pasitiki.
3 Juk sukti svarstymai
atitolina žmones nuo
Dievo,
o kai jo galybė bandoma, –
ji apstulbina kvailius.
4 Juk išmintis niekad neis į
piktavalę sielą
nei gyvens nuodėmės
pavergtame kūne.
5 Juk šventoji auklėjimo
dvasia* bėgs nuo
apgaulės,
pasitrauks nuo kvailų
svarstymų, –
bus ateinančios neteisybės
išguita.

6 Juk išmintis yra žmogų
mylinti dvasia,
tačiau ji neatleidžia
piktažodžiautojo
nuo jo žodžių kaltės,
nes Dievas yra jo
slapčiausių minčių
liudytojas, –
tikrai stebi žmogaus širdį
ir klausosi jo liežuvio.
7* Juk VIEŠPATIES dvasia
pripildo pasaulį,
ir tas, kuris visa palaiko,
žino, ką žmogus sako,
8 užtat nė vienas, kalbantis
pikta, neliks neišgirstas,
ir neaplenks jo teisingumas.
9 Juk nedorėlio kėslai bus
ištirti,
ir pranešimas apie jo
žodžius pasieks Viešpatį,
paliudydamas jo
nusikaltimus.
10 Juk budri ausis girdi visa,
net niurnėjimas pakuždom
neliks neišgirstas.
11 Saugokitės tad tuščio
niurnėjimo,
sulaikykite liežuvį nuo
šmeižtų,*
nes ir slaptai tartas žodis
turi atgarsių,
o meluojanti burna
sunaikina sielą.

12 Nesipirškite mirčiai savo
gyvenimo paklydimu

1, 1: ... *teisumą*: teisumas – visapusis proto ir valios sutarimas su Dievo valia, išreikštas Mozės mokymo įsakymuose ir sąžinės reikalavimuose. *Teisumas*, arba *nuteisinimas*, yra ženklus žodis Evangelijoje pagal Matą ir apaštalo Pauliaus laiškuose.

1, 5: ... *auklėjimo dvasia*: šiame tekste ir kitur šiuo žodžiu ženklinama Išmintis. ... *neteisybės*: teisumo priešpriešos. Žr. 1 eilutę.

1, 7: Ši eilutė yra siejama su Šv. Dvasia Sekminių liturgijoje.

1, 11: ... *šmeižtų*: kalbos prieš Dievą ir jo Apvaizdą.

nei neužsitraukite žūties
savo rankų darbais.
13 Juk Dievas mirties
nepadarė
ir nesidžiaugia gyvųjų
žūtimi, –
14 tam, kad būtų, jis sukūrė
visa.
Visi pasaulio kūriniai
savaime yra sveiki,
jie neturi mirtinų nuodų,
Hadas žemėje
neviešpatauja.
15 Juk teisumas yra nemarus.

Nedorėliai atmeta ir nemarumą, ir teisumą

16 Bet nedori žmonės* darbu ir
žodžiu prisišaukė mirtį,
laikydami ją draugu,
jos ilgėjosi ir sudarė su ja
sandorą,
nes jiems dera būti kartu
su ja.

2 1 Juk jie klaidingai
samprotavo, sau
sakydami:
„Trumpas ir liūdnas yra
mūsų gyvenimas,
nėra jokio vaisto nuo
mirties,
ir nežinoma, kad kas būtų
sugrįžęs iš kapo.
2 Juk tik atsitiktinai esame
gimę
ir ilgainiui būsime tarytum
niekad nebuvę,
nes alsavimas mūsų
šnervėse tik dūmai,
o protas – žiežirba, mūsų
širdies plakimo įžiebta.
3 Kai ji užgęsta, kūnas
pavirsta pelenais,
o dvasia išsisklaido kaip
skystas oras.
4 Ilgainiui net mūsų vardas
bus užmirštas,
niekas nebeatsimins,
ką mes padarėme;
mūsų gyvastis pradings
kaip debesies likučiai
ir ištirps tarsi migla,
kurią nuveja saulės
spinduliai
ir išsklaido jos šiluma.
5 Juk mūsų gyvenimas
tetrunka kiek šmėstelėjęs
šešėlis,
iš mirties nėra kelio atgal;
užantspauduota, ir nė
vienas nebegrįžta."

6* „Eime tad, mėgaukimės
esamomis gėrybėmis
ir jaunatviška aistra
godžiai naudokimės
kūriniais.
7 Teteka mums sočiai brangus
vynas ir kvapūs tepalai,
tedžiugina širdį kiekviena
pavasario gėlė, –

1, 16–2, 24: Materialistai sako, kad gyvenimas yra trumpas, gimimas yra tik atsitiktinumas, žmogaus gyvenimas neturi išliekančios prasmės, o fizinė mirtis užbaigia žmogaus būtį.

2, 6–9: Jie drąsina vieni kitus gyventi mėgaujantis tik tuo, kas dabar žmogui patinka ir teikia malonumo, nes gyvenimas trumpas – mirtis užgesina žmogaus gyvastį.

8 vainikuokimės žiedais rožių,
kol jos nevysta.
9 Niekas mūsiškių
tenesišalina iš mūsų
ūžavimo,
palikime visur savo
malonumų pėdsakus,
nes tai mūsų dalis ir mūsų
paveldas.
10 Išnaudokime neturtingą
teisų žmogų,
nesigailėkime nė našlių,
negerbkime seno ilgaamžio
žmogaus žilų plaukų.
11 Mūsų nuoga jėga tenustato,
kas teisu,
nes kas silpna –
nenaudinga."

12* „Patykokime tad teisiojo
žmogaus,
nes jis mus varžo ir
priešinasi mūsų
darbams, –
prikaišioja mums
nusižengimais
Įstatymui*
ir kaltina mus už netikusį
mūsų auklėjimą.
13 Jis skelbiasi pažįstąs Dievą
ir save vadina VIEŠPATIES
vaiku.
14 Mums jis gyvas mūsų
sumanymų priešas, –
vien jį pamačius, darosi
nemalonu,
15 nes jo gyvenimo būdas ne
kaip visų žmonių
ir jo keliai labai keisti.
16 Jam mes esame lyg netikri
pinigai,
ir mūsų kelių jis vengia
kaip purvo.
Jis skelbia, kad teisiųjų
likimas yra laimė,
ir giriasi, kad Dievas yra jo
tėvas.
17 Pažiūrėkime tad, ar jo
žodžiai yra tikri,
sužinokime, kas jam
atsitiks sulaukus
gyvenimo galo.
18 Juk jeigu teisusis yra Dievo
vaikas,
Dievas padės jam, išgelbės
jį iš priešų rankos.
19 Ištikime jį užgaule ir kančia,
kad pažintume jo būdo
švelnumą
ir išmėgintume jo kantrybę.
20 Pasmerkime jį gėdingai
mirčiai,
nes, jo paties žodžiais
tariant, Dievas juo
pasirūpins."

Nedorėliai klysta

21 Taip jie samprotavo,
bet jie klydo,
nes juos apakino jųjų
piktumas.
22 Jie nepažino Dievo
paslapčių,
nei vilties dėjo į šventumo
atlygį,

2, 12–20: Šios eilutės siejamos su mūsų Viešpaties Jėzaus Kristaus kančia. Daugelis Bendrijos Tėvų šias eilutes laikė pranašavimu. Žr. Mt 27, 41–44.

2, 12: ... *Įstatymui*: Mozės mokymui.

nei tikėjo nekaltų sielų
garbe.
23* Juk Dievas sukūrė žmogų,
kad būtų nemarus,
padarė jį savo amžinybės
paveikslu.
24 Bet per velnio pavydą mirtis
atėjo į pasaulį,
ir jo bičiuliai draugėje tai
patiria.

Dievo užmojo paslaptys. Apie kančią

3 1* Betgi teisiųjų sielos
yra Dievo rankoje,
ir kančia jų nepalies.
2 Kvailų žmonių akimis
atrodė, kad jie mirė, –
jų išėjimas buvo laikomas
nelaime,
3 jų kelionė iš mūsų gyvenimo –
visiška žūtimi,
tačiau jie yra ramybėje.
4 Juk net jeigu žmonių akimis
jie ir buvo nubausti,
tačiau jų viltis yra kupina
nemarumo.
5 Buvę truputį pavarginti,
jie bus labai laimingi,
nes Dievas juos išmėgino ir
rado savęs vertus.
6 Kaip auksą aukštakrosnėje
juos išmėgino
ir kaip deginamosios aukos
atnašą* juos priėmė.
7 Jųjų aplankymo* metu jie
švytės;
tarsi kibirkštys šokinės po
ražieną.
8 Teis tautas ir valdys žmones,
o VIEŠPATS bus jų karalius
amžinai.
9 Kas juo pasitiki, supras
tiesą,
ištikimieji patirs jo meilę,
nes malonė ir
gailestingumas laukia jo
šventųjų,
jis rūpinasi savo
išrinktaisiais.

10 O nedorėliai už savo
užmačias bus deramai
nubausti,*
nes jie nepaisė teisingumo
ir nusigręžė nuo
VIEŠPATIES.
11 Juk kas niekais laiko
išminties drausmę, yra
nelaimingas:
tuščia tokių žmonių viltis,
bevaisis jų triūsas
ir nenaudingi jų darbai;
12 jų žmonos yra kvailos,
jų vaikai niekam tikę,
jų palikuonys prakeikti.

2, 23–24: Žr. Pr 1–3.
3, 1–8: Šios eilutės dažnai siejamos su kankiniais ir mirusiaisiais.
3, 6: ... *deginamosios aukos atnašą*: šios aukos atnaša buvo visiškai sudeginama.
3, 7: ... *aplankymo*: Dievo teismas su meile tiems, kurie yra buvę jam ištikimi. Tas pats žodis vartojamas Išm 14, 11 tekste ženklinti Dievo aplankymui su bausme nedorėlių Paskutiniame teisme. Žr. Išm 3, 13.
3, 10: ... *deramai nubausti*: anot jų galvosenos, tokiu tuščiu likimu, kaip jie nupasakoja. Žr. Išm 2, 1–5.

Geriau būti bevaisei, negu gimdyti nedorą vaiką

13 Laiminga iš tikrųjų yra
bevaisė moteris, –
nekalta išlikusi
ir neteisėtos lovos
nepažinusi,
nes ji bus vaisinga sielų
teismo* dieną.
14* Laimingas ir tas eunuchas,
kuris nėra neteisėtai
elgęsis
ar VIEŠPATĮ plūdęs,
nes jam bus suteikta
ypatinga malonė už
ištikimybę
ir didžio džiaugsmo vieta
VIEŠPATIES Šventykloje.
15 Juk sąžiningo triūso vaisius
yra garbingas
ir išminties šaknis nemari.
16 O svetimautojų vaikai
nesubręs,
ir neteisėtos lovos
palikuonys pražus.
17 Net jeigu ir ilgai jie gyventų,
nieku jie bus laikomi,
ir galų gale jų senatvė bus
be garbės.
18 Jeigu jie anksti mirtų,
neturės nei vilties,
nei paguodos teismo dieną.
19 Nedoros kartos galas
yra skausmingas.
4 1 Geriau neturėti vaikų,
bet būti doram, –
kadangi nemarumas
įamžina atminimą
dorybės,
ją pripažįsta ir Dievas, ir
žmonės.
2 Jeigu ji dabar akivaizdi,
žmonės ja seka,
o kai ji dingusi, josios ilgisi.
Pergale vainikuota ji
amžinai žygiuoja,
pergalinga varžybose dėl
kilnaus laimikio.
3 O nedorėlių jauniklių
spiečius niekam netiks,
nė vienas jų neteisėtų
daigų neįleis giliai
šaknų
nei atsistos ant tvirto
pagrindo.
4 Net jeigu jų šakos kuriam
laikui ir sužaliuotų,
tačiau, būdami netvirti,
jie svirduliuos vėjyje
ir bus viesulų audros
išrauti.
5 Jų šakos ne laiku bus
nulaužtos,
jų vaisiai nenaudingi,
neprinokę valgyti ir niekam
netikę.
6 Iš neteisėtos lovos gimę jų
vaikai
teisiami liudija savo tėvų
nedorumą.

Apie pirmalaikę mirtį

7 Bet teisusis, nors ir pirma
laiko mirtų,
ras poilsį.

3, 13: ... *sielų teismo*: Paskutinis teismas. Žr. Išm 3, 7–9.

3, 14: Rinktinis atlygis už ištikimybę. Žr. Iz 56, 1–8.

8 Juk ne ilgas gyvenimas
teikia garbingą senatvę,
ji negali būti matuojama
metais.
9 Žmogaus išmintis yra jo
žili plaukai
ir gyvenimas be dėmės yra
tikra senatvė.
10* Tapęs brangus Dievui, jis
buvo jo mylimas,
kadangi gyveno tarp
nusidėjėlių, jis buvo
paimtas.
11 Išplėštas, kad pikta
neiškraipytų jo supratimo
ar apgaulė nesuviliotų jo
sielos.
12 Juk pikto žava užtemdo tai,
kas gera,
ir negeri norai sugadina
nekaltą protą.
13 Tapęs tobulas per trumpą
laiką,
jis pasiekė ilgo gyvenimo
pilnatvę;
14 VIEŠPAČIUI patiko jo siela,
todėl jis išskubino jį iš
nedoros aplinkos.
Bet žmonės, tai matydami,
nesuprato,
toks dalykas neatėjo jiems
į širdį.
15 Juk malonė ir
gailestingumas laukia
išrinktųjų,
jis rūpinasi savo
šventaisiais.
16 Miręs teisusis pasmerks
gyvenančius nusidėjėlius,
ir per trumpą laiką
ištobulėjusi jaunystė
pasmerks ilgą nedorėlio
senatvę.
17 Tie žmonės mato išmintingo
žmogaus galą,
nesupranta, ką VIEŠPATS
jam skyrė
ir kodėl jį apsaugojo.
18 Nedorėliai matys jį ir nie-
kins,
bet VIEŠPATS iš jų juoksis.
19 Paskui jie bus paniekinti
lavonai,
amžina pašaipa tarp
mirusiųjų.
Tikrai Dievas parblokš juos
nebylius,
išplėš juos iš šaknų;
jie bus visiškai sunaikinti,
kentės širdgėlą,
pražus jų atminimas.

Nedorėliai bus teisiami

20* Jie ateis drebėdami iš
baimės,
kai jų nuodėmės bus
skaičiuojamos*,
ir jų nusikaltimai
pasmerks juos,
žiūrėdami jiems į akis.

4, 10: Užuominos apie Enochą (žr. Pr 5, 21–24), kuris buvo tik jaunuolis, palyginti su tikėjimo protėviais, ir apie Lotą (žr. Pr 19, 10–11; 2 Pt 2, 78). Žr. Iz 57, 1–2.
4, 20 – 5, 23: Aprašomas Paskutinis teismas. Dabar nedorėliai, priešingai jų įžūliai kalbai (žr. Išm 1, 16 – 2, 24), supranta savo kvailystę ir jaučia sąžinės graužimą.
4, 20: ... *nuodėmės bus skaičiuojamos*: Paskutiniame teisme.

5 [1] Tuomet teisusis
iškelta galva stosis
priešais savo engėjus
ir tuos, kurie niekais laikė
jo darbus.
2 Tai matydami, jie drebės
baisiai išsigandę
ir bus apstulbinti dėl
netikėto teisiojo
išgelbėjimo.
3 Pilni sąžinės graužimo,
jie kalbės tarp savųjų
ir, dejuodami iš dvasios
skausmo, sakys:
4 „Tai žmogus, kurį mes
kadaise išjuokėme
ir laikėme patyčių
priežodžiu.
Kokie neišmanėliai
buvome!
Jo gyvenimą laikėme
pamišimu,
o jo mirtį – negarbe.
5 Kaip jis galėjo būti
įskaičiuotas į Dievo
vaikus?
Kodėl turi jis dalį tarp
šventųjų?*
6* Vadinasi, mes išklydome iš
tiesos kelio,
mums nešvietė teisumo
šviesa
ir neužtekėjo mums niekad
saulė!
7 Sotinomės pikto ir žūties
keliuose,
keliavome per
neįžengiamus tyrus,
o VIEŠPATIES kelio
nepaisėme.
8 Kokia nauda mums buvo iš
įžūlumo?
Ką mums atnešė turtai ir
didžiavimasis?
9* Visa tai pradingo tarsi
šešėlis,
kaip pasklidęs gandas;
10 kaip laivas, plaukiantis per
kylančias bangas,
kurio nė pėdsako jam
praplaukus nelieka
nei jo kilio tako bangose
nebegalima rasti;
11 arba kaip paukščiui
praskridus
nerandama jokio jo
skrydžio ženklo –
skystas oras, užgaunamas
jo sparnų kirčiais
ir praplėšiamas jo skrydžio
veržlia jėga,
sparnais plasnojant yra
perskrendamas,
o po jo skrydžio nelieka ten
jokio ženklo;
12 arba kaip, paleidus strėlę į
taikinį,
oras, jos perskrostas oras,
tučtuojau vėl taip susilieja,
kad niekas neberanda
strėlės tako.
13 Taip ir mes, vos gimę,
išėjome niekais,

5, 5: ... *tarp šventųjų*: teisieji bus amžinajame Dievo dvare su angelais.
5, 6–7: Dievo kelias palyginamas su nedorumo keliais.

5, 9–14: Laivo, paukščio ir strėlės pavyzdžiai pabrėžia nedorėlių kvailumą.

neturėjome parodyti jokio
dorybės ženklo,
bet buvome per savo
nedorumą visiškai
sunaikinti!“

14 Juk nedorėlių viltis yra lyg
vėjo nešamas usnies
pūkelis,
kaip lengva šalna, audros
nupūsta;
ji išblaškoma lyg dūmai
vėjyje
ir išblėsta kaip
vienos dienos svečio
atsiminimas.
15 Bet teisieji gyvena per
amžius;
jiems atlygina VIEŠPATS, –
jais rūpinasi
Aukščiausiasis.
16 Užtat jie gaus karališką
vainiką
ir grožiu spindinčią karūną
iš VIEŠPATIES rankos,
nes jis globos juos savo
dešine,
gins juos iš peties.

17* VIEŠPATS ginkluosis
pavydžia meile
ir kūriniją pavers ginklu
savo priešams nubausti;
18 jis užsivilks teisumą kaip
šarvus
ir užsidės tikrą teisingumą
kaip šalmą;
19 jis pasiims šventumą
kaip nenugalimą skydą,
20 perkals didelį pyktį į
kalaviją,
ir Visata drauge su juo stos
prieš neišmanėlius.
21 Taiklios žaibų strėlės išlėks,
puls taikinį iš debesų
kaip iš gerai įtempto lanko,
22 ir pilna pykčio kruša lėks
kaip iš mėtyklės.
Juos daužys įšėlę jūros
vandenys,
ir patvinusios upės užlies
juos nesigailėdamos.
23* Pakils prieš juos galingas
vėjas,
ir audra vėtys juos kaip
pelus.
Taip neteisingumas
nuniokos visą žemę,
ir nedorumas sugriaus
galiūnų sostus.

Raginimas ieškoti išminties

6
1 Klausykitės tad,
karaliai, ir supraskite;
mokykitės jūs, plačiosios
žemės viešpačiai!
2 Išgirskite jūs, kurie valdote
gyventojų mases
ir didžiuojatės tautų
daugybe!
3 Juk VIEŠPATS jums davė
jūsų valdžią,
Aukščiausiasis suteikė
savarankiškumą;
jis pats tirs jūsų darbus ir
tyrinės jūsų užmojus,

5, 17–22: Viešpaties bausmė priešams primena Iz 59, 16–19 skaitinį. Žr. Ef 6, 14–17.

5, 23: Pareiškimas apie nedorumą, griaunantį didžiūnų sostus, paruošia skaitytoją Išm 6, 1–11 skaitiniui.

4 nes, jo karalystės tarnai
būdami,
jūs nevaldėte teisingai,
nesilaikėte Įstatymo*
ir negyvenote pagal Dievo
valią.
5 Ūmai ir baisiai tad jis
ateis pas jus,
nes griežtas teismas
užklumpa
valdančiuosius.
6 Paprastam žmogui gali būti
atleista iš pasigailėjimo,
bet galingieji bus griežtai
teisiami.
7 Juk visų Valdovas nesigūžia
nė prieš vieną,
nerodo pagarbos kieno nors
didybei,
nes jis padarė mažą ir didelį
ir visais lygiai rūpinasi,
8 bet galingiesiems parengtas
reiklus ištyrimas.
9 Jums tad, valdovai, skirti šie
mano žodžiai,
kad mokytumėtės išminties
ir nenusižengtumėte.
10 Juk tik tie bus išrinkti į
šventuosius,
kurie šventų įsakų
pagarbiai laikosi;
tik tie ras paruoštą
apsigynimą,*
kurie bus iš jų pasimokę.
11 Dėkitės tad į širdį mano
žodžius,
trokškite ir būsite
pamokyti.

Kas ieško išminties, tas randa

12 Spinduliuojanti ir
neblėstanti yra išmintis,
lengvai pastebima tų,
kurie ją myli,
ir surandama tų,
kurie jos ieško.
13 Ji skuba atskleisti save
tiems,
kurie jos trokšta.
14 Kas anksti keliasi jos
ieškoti, tas nepavargs,
nes ras ją sėdinčią prie
savo durų.
15 Apie ją mąstyti yra
protingiausia, –
kas dėl jos budi, greitai bus
be rūpesčio.
16 Juk ji pati eina ieškoti tų,
kurie jos verti,
geraširdiškai jiems
pasirodo jų takuose
ir pasitinka juos prie
kiekvieno jų užmojo.

17* Išminties pradžia yra
nuoširdus noras mokytis,
o atsidėjimas mokymuisi –
meilė.

6, 4: ... *Įstatymo*: Mozės Įstatymo. Žr. 10 eilutę; Išm 2, 12.

6, 10: ... *apsigynimą*: tinkamą didžiojo Teisėjo akivaizdoje. Žr. Pat 22, 21; Job 31, 14; Hab 2, 1; Sir 8, 9.

6, 17–21: Žingsniai nuo meilės išminčiai iki nemirtingumo. Mąstymo forma – sudėtinė kaip stoikų. Nužymimas kelias nuo noro ieškoti išminties iki jo padarinių – nemirtingumo ir buvimo pas Dievą.

18 Meilė yra laikymasis jos
įstatų,
laikymasis įstatų –
nemarumo pagrindas,
19 o nemarumas priartina
žmogų prie Dievo;
20 taigi ieškojimas išminties
paruošia Karalystei.*

21* Užtat jūs, tautų valdovai,
jeigu jums malonūs jūsų
sostai ir skeptrai,
gerbkite išmintį,
kad galėtumėte amžinai
karaliauti.

B. SALIAMONAS IR IŠMINTIES IEŠKOJIMAS

Įžanga

22 Jums paskelbsiu, kas yra
išmintis ir kaip ji
atsirado;
neslėpsiu nuo jūsų jokių
paslapčių,
bet papasakosiu apie ją
nuo kūrimo pradžios,
neprasilenkdamas su tiesa,
paskleisiu jos pažinimą.
23 Žlugdančio pavydo su savimi
neimsiu,
nes jis neturi nieko bendro
su išmintimi.

24 Pasaulio išgelbėjimas –
turėti daug išminčių,
o išmintingas karalius –
tautos gerovė.
25 Mokykitės tad iš mano
žodžių, –
tai jums pravers.

Saliamonas yra mirtingas kaip visi žmonės

7 1 Ir aš iš tikrųjų esu
marus žmogus, kaip visi
kiti,
palikuonis pirmojo sukurto
žmogaus,* žemės vaikas.
Motinos įsčiose gavau
trapią prigimtį,
2 per dešimt mėnesių* –
kūną ir kraują,
iš vyro sėklos ir malonumo,
kuris lydi vedybas.
3 Ir aš vos gimęs įkvėpiau
visiems bendro oro,
atsirėmiau į tą pačią,
visiems bendrą, žemę;
pravirkdamas išrėkiau tą
patį pirmąjį garsą,
kaip visi.
4 Buvau rūpestingai
auginamas vystykluose.
5 Juk joks karalius kitokios
gyvenimo pradžios nėra
turėjęs,

6, 20: ... *Karalystei*: amžinajai Dievo Karalystei, kurioje dalyvauja karaliai ir kiti, tikrai norintys mokytis išminties.

6, 21–25: Kvietimas mokytis išminties iš Saliamono. Kreipiamasi į karalius, bet tikrieji skaitytojai buvo judėjų bendruomenė.

7,1: ... *pirmojo sukurto žmogaus*: Adomo. Išminties knygos autorius praleidžia tikrinius šventosios istorijos minimų veikėjų vardus. Žr. ypač 10 skyrių.

7, 2: ... *per dešimt mėnesių*: taip senovėje buvo įprasta kalbėti apie nėštumo trukmę.

6 visi panašiai ateina į
gyvenimą
ir visi panašiai išeina.

Saliamono pagarba išminčiai

7 Todėl meldžiausi,
ir man buvo suteiktas
supratimas,
šaukiausi {Dievo} pagalbos,
ir atėjo pas mane išminties
dvasia.
8 Ją vertinau labiau, negu
skeptrą ir sostą,
o turtus palyginti su ja
laikiau niekais.
9 Nelyginau jos net su
brangakmeniu,
nes visas auksas prieš ją
tėra tik žiupsnis smilčių,
o sidabras prieš ją vien tik
molis.
10 Mylėjau ją labiau už
sveikatą ir grožį,
vertinau ją daugiau negu
dienos šviesą,
nes jos spindesys niekad
negęsta.
11 Drauge su ja atėjo man visa,
kas gera,
ir iš jos rankų –
nesuskaičiuojami turtai.
12 Visa tai mane džiugino,
nes išmintis mokė juos
tinkamai panaudoti,
nors ir nesupratau, kad ji
buvo jų ištaka.
13 Atvira širdimi mokiausi ir
norom dalijuosi, –
jos turtų neslepiu.
14 Juk ji – neišsemiamas lobis
mirtingiesiems, –
visi, kas įgyja šį lobį, laimi
draugystę su Dievu,
jos mokymo* dovanomis
geriau jį pažįsta.

Išminties šaltinis yra Dievas

15 Teišmoko tad mane Dievas
išmintingo kalbėjimo
ir protavimo kaip verta
man suteiktomis
dovanomis.
Juk jis pats yra ir
išminties vadovas,
ir išmintinguosius pataiso.
16 Juk ir mes, ir mūsų žodžiai
esame jo rankoje,
taip pat ir visas supratimas
bei gebėjimai.
17 Juk jis suteikė man tikrą
esamų dalykų pažinimą,
kad suvokčiau pasaulio
sandarą ir pradmenų jėgą,
18 ir laikų pradžią, ir pabaigą,
ir vidurį,
saulėgrąžų keitimąsi ir
metų laikų seką,
19 metų laikų ratą ir
žvaigždynų išdėstymą,
20 gyvulių prigimtį ir žvėrių
būdą,
vėjų galybę ir žmonių
mąstyseną,
augalų rūšis ir vaistingas
šaknų savybes.
21 Sužinojau tai, kas slaptinga,
ir tai, kas aišku,

7, 14: ... *mokymo*: žr. Išm 1, 5 paaiškinimą.

22* nes mane mokė išmintis,
visų dalykų išradėja.

Išminties prigimtis ir savybės

Juk ji turi dvasią –
protingą, šventą, vienatinę,
visokeriopą, jaudrią, judrią,
skaidrią, tyrą, aiškią,
nepažeidžiamą, mylinčią
gerumą, įžvalgią,
23 nenugalimą, geranorišką,
labdaringą,
ištikimą, saugią, ramią,
visagalę, visa prižiūrinčią
ir pripildančią visas dvasias,
protingas, tyras ir
jautriausias.
24 Juk išmintis judresnė už
visa, kas juda, –
ji apgaubia visus daiktus ir
pripildo savo tyrumo.
25* Juk ji yra Dievo galybės
alsavimas
ir tyras Visagalio šlovės
išsiliejimas;
užtat niekas, kas sutepta,
į ją neįeina.
26* Juk ji yra amžinosios
šviesos atspindys,
kuriamosios Dievo galybės
veidrodis be dėmės –
ir jo gerumo paveikslas.
27 Nors ji viena, bet gali visa
aprėpti;
pati nesikeisdama, ji visa
atnaujina.
Per kartų kartas ji įeina į
šventas sielas,
padarydama jas Dievo
draugais ir pranašais.
28 Juk Dievas myli tik tą,
kuris bendrauja su išmintimi.
29 Ji yra puikesnė už saulę
ir nustelbia visus
žvaigždynus.
Palyginta su dienos šviesa,
ji atrodo šviesesnė,
30 nes dieną išstumia naktis,
o išminties joks nedorumas
nenugali.

8 [1] Ji galingai siekia
nuo vieno žemės krašto
iki kito
ir veiksmingai visa valdo.

Saliamonas myli išmintį

2 Ją mylėjau ir jos ieškojau
nuo jaunystės;
troškau padaryti ją savo
nuotaka
ir buvau sužavėtas jos grožio.
3 Dalydamasi Dievo gyvenimu,
ji puošia savo kilnų
gimimą,
nes Visatos Valdovas ją
visad mylėjo.
4 Juk jai atsiskleidžia Dievo
žinojimas,
ji – jo darbų bendrininkė.
5 Jeigu turtai yra tai,
ko gyvenime trokštame,
tai koks turtas gali būti
didesnis už išmintį,
kuri visa tai padaro?

7, 22b–23: Dvidešimt viena išminties savybė (3×7).
7, 25–26: Išminties ištaka yra Dievas; jos galybė, tyrumas, šviesa ir gerumas yra Dievo alsavimas. Žr. Jn 1, 1–14; Žyd 1, 1–3.

6 Jeigu protingumas našus –
kas pasaulyje yra
nagingesnis už ją
išradėjas.
7 Arba jeigu kas myli
teisumą –
išminties darbų vaisiai yra
dorybės.
Juk ji moko savitvardos ir
protingumo,
teisumo ir drąsos,* –
gyvenime nieko nėra
žmonėms vertingesnio.
8 Jeigu kas trokšta daug
žinoti iš patirties –
ji žino praeitį ir numato
ateitį,
ji supranta posakius ir
atspėja mįsles,
ji iš anksto žino ženklus bei
stebuklus
ir laikotarpių bei amžių
padarinius.

Išmintis – gyvenimo draugė

9 Tad nutariau parsivesti ją į
namus kaip draugę,
nes žinojau, kad ji gerai
man patars
ir padrąsins mane ištikus
rūpesčiams bei širdgėlai.
10 Per ją manimi minios
gėrėsis
ir būsiu gerbiamas seniūnų,
nors esu tik jaunuolis.
11 Teisme jie matys mano
įžvalgumą,
ir valdovų akyse būsiu
nuostabus.
12 Man nutilus, jie manęs
palauks,
man kalbant, įdėmiai
klausysis.
Jeigu ilgiau kalbėsiu,
jie užsiims rankomis
burnas.*
13 Per ją tapsiu nemarus
ir paliksiu palikuonims
patvarų atminimą.
14 Valdysiu žmones,
ir man bus pavestos tautos.
15 Nuožmūs didžiūnai, išgirdę
apie mane, išsigąs manęs;
žmonių sueigoje būsiu
kilnus,
o mūšyje – drąsus.
16 Parėjęs namo, rasiu joje
ramybę,
nes su ja bendraujant
negali jausti kartėlio,
gyvenant su ja nėra
širdgėlos,
o veikiau tik linksmumas ir
džiaugsmas.

Išmintis yra Dievo dovana

17 Apsvarstęs protu bei
apmąstęs širdyje,
supratau,
jog giminystė su išmintimi
teikia nemarumą,
18 draugystė su ja – tyras
malonumas,
jos rankų triūsas duoda
neišsemiamus turtus,

8, 7: ... *savitvardos ... drąsos*: nūdien vadinamos pagrindinėmis dorybėmis.

8, 12: ... *užsiims rankomis burnas*: dažnai minimas pagarbos ženklas senovėje. Žr. Job 40, 4.

lavybos jos draugėje –
supratimą
ir pokalbis su ja –
pagarsėjimą.
Leidausi jos ieškoti, kad
jos įsigyčiau.
19* Aš buvau iš tiesų gabus
vaikas,
man buvo tekusi kilminga
siela;
arba veikiau, būdamas
kilmingas, gavau
nesuteptą kūną.
20 Bet suvokiau,
kad neįsigysiu išminties,
jeigu Dievas man jos
neduos –
tai buvo ženklas suprasti,
kas gali tą dovaną duoti, –
kreipiausi į VIEŠPATĮ,
maldavau jį
ir iš visos širdies tariau:

Saliamono malda

9 1* „Mano protėvių Dieve
ir gailestingumo
VIEŠPATIE,
kuris visa padarei savo
žodžiu
2 ir savo išmintimi sukūrei
žmogų
būti tavo padarytų kūrinių
šeimininku,
3 valdyti pasaulį šventumu ir
teisumu
ir dora širdimi tarti
nuosprendį,
4 suteik man išminties, tavo
sosto tarnaitės,
ir neišmesk manęs iš savo
vaikų skaičiaus.
5 Juk aš esu tarnas, sūnus
tavo tarnaitės,
silpnas žmogus ir
trumpaamžis,
menkai tenutuokiantis
apie teismą ir įstatymus.
6 Juk iš tikrųjų net tobulas
žmogus mirtingųjų
bus laikomas nieku be tavo
išminties.
7 Tu išrinkai mane būti savo
tautos karaliumi
ir tavo sūnų bei dukterų
teisėju.
8 Tu įsakei statyti Šventyklą
ant savo šventojo kalno
ir aukurą savo buveinės
mieste,
atvaizdą tavo šventosios
Padangtės,
kurią tu prirengei nuo pat
pradžios.
9 Su tavimi yra išmintis – ta,
kuri žino tavo darbus
ir kuri buvo, kai padarei
pasaulį;
ji suvokia, kas malonu tavo
akyse
ir kas teisinga pagal tavo
įsakymus.

8, 19–20: Čia įkvėptasis autorius pirma kalba apie fizinį, o paskui apie dvasinį žmogaus orumą. Dvasinis orumas yra pagrindinis brandžios asmenybės veiksnys. Platono samprata, kad sielos yra amžinos ir esančios prieš žmogaus gimimą, buvo plačiai žinoma antikiniame pasaulyje.

9, 1–2: Dievas sukūrė visa savo žodžiu ir išmintimi. Čia *žodis* ir *išmintis* yra sinonimai. Žr. Jn 1, 1–3.

10 Atsiųsk ją iš šventojo
dangaus,
siųsk ją nuo savo šlovės
sosto,
kad ji triūstų su manimi
ir žinočiau, kas tau malonu.
11 Juk ji visa žino ir supranta,
santūriai man vadovaus
ir apsaugos mane savo
didingumu.
12 Tada mano darbai bus tau
malonūs,
aš valdysiu teisingai tavo
tautą
ir būsiu vertas savo tėvo
sosto.
13* Juk kas gali žinoti Dievo
užmojį?
Kas gali suvokti, ko
VIEŠPATS nori?
14 Juk mirtingųjų svarstymai
nieko verti
ir mūsų sumanymai
nepatikimi,
15 nes mūsų irus kūnas
nusveria sielą
ir ši molinė pastogė slopina
neramų protą.
16 Mes sunkiai atspėjame,
kas yra žemėje,
ir tik triūsdami randame
tai, kas po ranka,
bet kas ištyrė tai, kas yra
danguje?
17 Kas būtų sužinojęs tavo
užmojį,
jeigu tu nebūtum davęs
išminties
ir siuntęs savo šventosios
dvasios iš aukštybių?
18* Taip įvyko, kad žemės
vaikų takai buvo
ištiesinti,
žmonės išmokyti, kas tau
malonu,
ir išgelbėti išmintimi.“

Išganinga* išminties jėga istorijoje

10 Nuo Adomo iki Mozės

1* Išmintis globojo pirmąjį
padarytą pasaulio tėvą,
kai jis buvo sukurtas vienui
vienas.
Jinai pakėlė jį iš jo paties
nupuolimo
2 ir davė jam galią visa
valdyti.
3 Bet neteisus žmogus,
atsitolinęs nuo jos per
savo pyktį,
žuvo dėl to, kad įniršęs
užmušė brolį.
4* Kai dėl jo žemė buvo
aptvindyta,
išmintis vėl atėjo gelbėti jos,

9, 13–15: Irus kūnas, nors ir nelaikomas blogu, nusveria ir slopina protą.
9, 18: Išmintis veda, moko ir išgano savo sekėjus. Ši tiesa akivaizdi teisiųjų protėvių gyvenime. Žr. Išm 10.
10, 1–21: Šis skyrius paruošia skaitytoją tolesnei knygos daliai – žr. Išm 11, 2 – 19, 22 – apie Izraelio istoriją Išėjimo iš Egipto žemės metu užuominomis apie išminties santykius su tikėjimo protėviais. Žr. Sir 44–50; Išm 18, 9.
10, 1–3: Išmintis ir Adomas bei Kainas. Žr. Pr 1, 26 – 5, 5; 4, 1–5.
10, 4: Išmintis ir Nojus. Žr. Pr 5, 28 – 9, 29.

plukdydama teisųjį žmogų
medinių laivu.
5* Tautas užvaldžius
visuotiniam nedorumui,
išmintis atpažino teisųjį
žmogų,
išlaikė jį be dėmės Dievui,
stiprino net ir tada, kai
buvo gaila savo vaiko.

6* Nedorėliams žūvant,
išmintis gelbėjo teisųjį
žmogų,
jis išbėgo nuo ugnies,
nužengusios ant Penkių
miestų.*
7 Dar tebėra jų nedorumo
liudijimas:
nuolat rūkstantys tyrai,
augalai, vedantys vaisius,
kurie nenunoksta,
ir druskos stulpas,
stovintis kaip paminklas
smalsiai sielai.*
8 Juk, apsilenkdami su
išmintimi,
jie ne tik sau pakenkė,
nepažindami, kas gera,
bet ir paliko pasauliui savo
kvailystės įspėjimą,
kad jų kaltės neliktų
nepastebėtos.

9* Išmintis išgelbėjo savo
tarnus iš jų vargų.
10 Teisiajam žmogui bėgant
nuo savo brolio pykčio,
jinai vedė jį tiesiais takais,
parodė jam Dievo karalystę
ir mokė jį šventų dalykų.
Jinai praturtino jį
sėkmingu jo triūsu
ir gausino jo pastangų
vaisius.
11 Jinai gynė jį nuo engėjų
gobšumo
ir padarė jįjį turtingą.
12 Jinai uoliai saugojo jį nuo
priešų
ir gynė nuo pasalų;
jo sunkiose grumtynėse ji
davė jam pergalę,
kad žinotų, jog pagarbi
Dievo baimė*
galingesnė už visa kita.

13* Kai teisusis žmogus buvo
parduotas,
išmintis jo nepaliko,
bet nuo nuodėmės jįjį
išgelbėjo.
14 Su juo nužengė ji į kalėjimą
ir nepaliko jo grandinėm
sukaustyto,
bet suteikė jam karalystės
skeptrą

10, 5: Išmintis ir Abraomas. Žr. Pr 11, 25 – 15, 10. Abraomas susiejamas su tautomis Pr 11, 1–9 skaitinyje.

10, 6: ... *Penkių miestų*: sąjunga, įskaitant Sodomą ir Gomorą, pietiniame Negyvosios jūros gale.

10, 6–8: Išmintis ir Lotas. Žr. Pr 19, 23–26.

10, 7: ... *smalsiai sielai*: Loto žmonai. Žr. Pr 19, 26.

10, 9–12: Išmintis ir Jokūbas. Žr. Pr 25, 19 – 49, 33, o ypač 28 skyrių.

10, 12: ... *pagarbi Dievo baimė*: graikiškai *eusebeia*, t. y. religija, arba atsidavimas Dievui.

10, 13–14: Išmintis ir Juozapas. Žr. Pr 39; 41, 39–47.

ir galią valdyti savo
engėjus.
Įrodžiusi, kad jo kaltintojai
yra melagiai,
ji suteikė jam amžiną
garbę.

Išėjimas iš Egipto

15* Šventą tautą ir tauriąą
giminę
išmintis išlaisvino iš
žemės engėjų.
16 Ji įėjo į VIEŠPATIES tarno
sielą ir pasipriešino
siaubingiems karaliams
ženklais ir stebuklais.
17 Ji atlygino šventųjų žmonių
darbus,
vedė juos nuostabiu keliu,
buvo jiems paunksnė dieną
ir žvaigždžių šviesa naktį.
18 Ji pervedė juos per
Raudonąją jūrą,
vesdama per gilius vandenis,
19 o jų priešus paskandino,
vėl išspjaudama juos iš
gelmių dugno.*
20 Užtat dorieji apiplėšė
nedorėlius;
jie giedojo giesmes,
VIEŠPATIE, tavo vardui
šventajam
ir šlovino sutartinai tavo
ginančią ranką.
21 Juk išmintis atvėrė nebylių
burnas
ir leido mažylių liežuviams
aiškiai kalbėti.

11 1 Išmintis davė sėkmę
jų žygiams
šventojo pranašo ranka.

C. YPATINGA DIEVO APVAIZDA IŠĖJIMO METU

2 Jie keliavo per negyvenamą
dykumą
ir statėsi savo palapines
nuošaliose vietose;
3 jie atsilaikė prieš
užpuolikus
ir atsigynė nuo priešų.
4 Kai ištrokšdavo, jie
šaukdavosi tavęs,
ir buvo jiems duota
vandens iš aukštos
uolos,
iš kieto akmens
jų troškuliui numalšinti.
5* Tai, kas buvo įrankiu jų
priešams bausti,
tapo jiems palaima ištikus
sunkumams.

Vandens stebuklas

6* Vieton sudrumsto ir krauju
išniekinto,
amžinai tekančio vandens
šaltinio,
7 kaip įspėjimą dėl įstato
žudyti kūdikius,

10, 15 – 11, 4: Per Mozę, šventąjį pranašą (žr. Išm 11, 1), išmintis išvedė Izraelį iš Egipto. Žr. Iš 1, 1–15, 21.

10, 19: ... *išspjaudama juos iš gelmių dugno*: jų kūnus ant jūros kranto.

11, 5: Visų sugretinimų pagrindinis dėsnis: kas buvo tarnavę Egiptui nubausti, tapo palaima Izraeliui.

11, 6–17: Vietoj Nilo rykštės Izraelis gavo vandens iš uolos (žr. 4 ir 7 eilutę; Iš 17, 1–7; Sk 20, 8–11).

tu* davei izraeliečiams
netikėtai apsčiai
vandens,
8 parodydamas troškuliu,
kurį jie tuomet buvo
patyrę,
kaip griežtai tu baudei jų
priešus.
9 Juk tiktai būdami
išbandyti,
nors tik nuplakei juos
gailestingumu,
jie suprato, kaip kentėjo
nedorėliai baudžiami
pykčiu.
10 Juk tu bandei savuosius
įspėdamas, kaip daro
tėvas,
o nedorėlius dorojai
pasmerkdamas, kaip
daro reiklus karalius.
11 Namie ar toli nuo namų
egiptiečiai buvo panašiai
nualinti,
12 nes juos persmelkė dviguba
širdgėla
ir apėmė vaitojimas
atsiminus, kas buvo
įvykę.
13 Juk sužinoję, kad per jų
nubaudimą
izraeliečiai buvo gavę
naudos,
jie suprato, jog tai buvo
VIEŠPATIES darbas.
14 Juk, nors ir tyčiojosi jie
atmesdami tą,
anksčiau išmestą ir
įstumtą į pavojų,
galų gale juo stebėjosi,
nes jie troško kitaip negu
teisieji.

Su Egiptu Dievas elgiasi gailestingai

15 Atmokėdamas už jų kvaišą
ir nedorą mąstymą,
skatinusį juos garbinti
nebylius žalčius ir
beverčius žvėris,
tu siuntei spiečius nebylių*
gyvūnų jiems nubausti,
16 kad sužinotų, jog tuo pačiu
žmogus baudžiamas, kuo
nusideda.
17 Juk tavo visagalė ranka,
sukūrusi pasaulį iš
padrikos medžiagos,
lengvai galėjo pasiųsti
prieš juos
būrius meškų ar drąsių liūtų,
18 ar naujai sukurtų, įtūžusių
nežinomų žvėrių,
ar tokių, kurie prunkščia
ugnimi,
ar tokių, kurių akys baisias
kibirkštis svaido.
19 Ne tik jų daroma žala
galėtų sunaikinti,
bet ir vien klaiką keliantis
jų pasirodymas
galėtų užmušti kiekvieną.
20 Tačiau net be viso to,
teisingumo vejami ir tavo
galybės blaškomi,

11, 7: ... *tu*: kreipinys į Viešpatį. Taip bus kreipiamasi į Dievą iki pat knygos galo – Išm 19, 22.

11, 15: ... *nebylių*: neprotingų gyvūnų. Žr. Iš 8 ir 10 skyrių.

jie vienu atsikvėpimu
galėjo būt išguldyti.
Betgi tu sutvarkei visa,
žiūrėdamas ir saiko, ir
skaičiaus, ir svorio.
21 Juk tu visad gali parodyti
savo didžią jėgą,
ir kas galėtų priešintis tavo
rankos galybei?
22 Juk prieš tave visas
pasaulis yra kaip
dulkėlė,
nusverianti svarstykles,
ir kaip ryto rasos lašas,
nukrintantis ant žemės.
23 Bet tu esi gailestingas
visiems, nes tu visa gali;
tu nepaisai žmonių
nuodėmių,
kad jie galėtų atgailauti.
24 Juk tu myli visa, kas yra,
ir nesišlykšti niekuo,
ką esi padaręs,
nes nebūtumei padaręs,
jeigu būtum nekentęs.
25 Kaip būtų galėjęs kas nors
išsilaikyti,
jeigu tu nenorėtumei?
Ar būti išlaikytas,
jeigu nebūtų buvęs tavo
pašauktas?
26 Tu pasigaili visų,
nes jie yra tavo, VIEŠPATIE,
tavo, kuris myli visa,
kas gyva.

12 1 Juk tavo nemari
dvasia yra visur!
2 Užtat tu pataisai
nusižengiančius
pamažėle,
įspėji ir primeni jiems
dalykus, kuriais nusideda,
kad jie paliktų savo
nedorumą
ir dėtų viltį į tave,
VIEŠPATIE!

Ir kanaaniečiams Dievas buvo gailestingas

3* Ir senųjų savo šventojo
krašto gyventojų
4 tu nekentei dėl jų bjaurių
nusikaltimų,
dėl jų kerėjimų ir palaidų
apeigų,
5 dėl negailestingo kūdikių
žudymo ir dėl aukos
puotų
vaišinantis žmogaus kūnu
ir krauju.
Tuos pagonių apeigų
dalyvius,
6 tuos tėvus, žudančius
bejėgius kūdikius,
tu norėjai sunaikinti
mūsų protėvių rankomis,
7 idant tas kraštas, iš visų
kraštų tau brangiausias,
priimtų garbingą Dievo
vaikų nausėdiją.
8 Bet netgi ir jų tu
pasigailėjai,
nes jie buvo tik žmonės,
ir siuntei širšes, kaip savo
kariuomenės šauklius,

12, 3–11: Net kanaaniečiams Dievas buvo atlaidus. Nepaisant jų nedoro elgesio, Dievas teisė juos pamažėle (žr. 8 eilutę; Iš 23, 29–30), duodamas jiems progos daryti atgailą (žr. 10 eilutę; Ezd 9, 11; Žyd 12, 17).

kad juos pamažėle
išnaikintų.
9 Ne dėl to, kad nebūtum
galėjęs atiduoti nedorėlių
į teisiųjų rankas mūšyje
ar sunaikinti jų iš karto
užsiundęs žvėris,
ar savo lemtingu žodžiu.
10 Bet, teisdamas juos
pamažėle,
tu davei jiems progą daryti
atgailą,
nors žinojai, kad jų giminė
yra nedora,
jųjų piktumas jiems
įgimtas
ir jų nusiteikimas niekad
nepasikeis,
11 nes nuo pat pradžios jie
buvo prakeikta giminė.

Kodėl Dievas gailestingai elgiasi

Ne ko nors bijodamas
tu palikai juos nebaustus
už jų nuodėmes.
12* Juk kas gali tau sakyti:
„Ką padarei?“
Argi gali kas priešintis
tavo nuosprendžiui?
Kas gali kaltinti tave už
sunaikinimą tautų,
kurias tu pats sukūrei?
Argi gali kas stoti prieš
tave
kaip nedorų žmonių
gynėjas?
13 Juk, be tavęs, nėra kito
Dievo,
kuris viskuo rūpintųsi
ir kuriam turėtumei
įrodyti,
kad tu nesi neteisingai
pasmerkęs;
14 nėra nei karaliaus, nei
valdovo,
kuris tau prieštarautų dėl
tavo nubaustųjų.
15 Tu esi teisus ir visa valdai
teisingai,
laikydamas svetima savo
galybei
pasmerkti bausmės
neužsitraukusį žmogų.
16 Juk tavo jėga yra teisumo
šaltinis, –
visa valdydamas, tu gali
visų ir pasigailėti.
17* Juk tu parodai savo jėgą,
kai netikima tavo
visagalybe,
ir baudi įžūlumą tų,
kurie ją pažįsta.
18 Nors esi visavalės jėgos,
teisi atlaidžiai
ir didžiu atlaidumu mus
valdai,
nes, kai panori, jėga tau
tarnauja.

12, 12–18: Visagaliam Dievui malonu daryti gera. Dievas – visavalis, visagalis – niekam nesiteisina, nė vieno nepasmerkia neteisingai, teisia švelniai ir atlaidžiai. Jis rūpinasi visais žmonėmis (žr. 13 eilutę) ir valdo visa (žr. 15 eilutę).

12, 17: Dievo pykčio jėga paliečia tuos, kurie jį pažįsta ir, nepaisant to, nepaklūsta jo visavalei galybei. Žr. Išm 1, 2; 15, 2; taip pat ir Išm 12, 27; 18, 13.

Dievo pamokos savo tautai

19* Tokiais darbais tu pamokei
savo tautą,
kad teisus žmogus turi
mylėti žmones,
ir savo vaikams davei gerą
viltį,
nes suteiki vietos atgailai
už nuodėmes.
20 Juk jeigu savo vaikų priešus,
vertus mirties,
baudei taip atžvalgiai ir
atlaidžiai,
suteikdamas jiems laiko ir
vietos,
kad paliktų savo nedorumą,
21 kaip reikliai tu teisei savo
vaikus,
kurių protėviams prisiekei
sandoras,
kupinas gerų pažadų!
22 Mus tad tu pataisai,
o mūsų priešus nuplaki
dešimt tūkstančių kartų
smarkiau,
kad mes, kai teisiame,
pamąstytume apie tavo
gerumą
ir, kai esame teisiami,
tikėtumės gailestingumo.

Laipsniškas egiptiečių nubaudimas

23 Užtat ir tuos, gyvenusius
nedorą kvailą gyvenimą,
kankinai jų pačių
bjauriomis klaikybėmis.
24 Juk jie nuėjo toli klaidos
takais,
laikydami dievais tai, ką
net gyvuliai niekina ir
kuo šlykštisi, –
jie apsigaudinėjo kaip
neprotingi kūdikiai.
25 Užtat tarsi
neprotaujantiems
vaikams
tu siuntei jiems savo
nuosprendį kaip
patyčias.
26 Bet tie, kurie nenorėjo
paisyti įspėjimo,
gauto per tokią pašaipią
bausmę,
greitai turėjo patirti Dievo
vertą
pasmerkimą.
27 Juk per tas gyvuliškas
dievybes,
kuriomis jie buvo nusivylę
dėl savo pačių kančios,
ir nubausti tų pačių
kūrinių,
kuriuos dievais laikė,
jie pamatė ir pažino tikrąjį
Dievą,
suvokdami jį, kurį anksčiau
buvo paneigę.
Taip ant jų nužengė
griežtas pasmerkimas.*

12, 19–22: Dievo gailestingumas yra pavyzdys Dievo tautai. Izraelis gali pamanyti, kad Dievas juos reikliai teisė, bet Izraelio priešus jis labiau plaka. Dievas pataiso savo tautą jos labui.

12, 27: ... *griežtas pasmerkimas*: egiptiečių pirmagimių sūnų mirtis ir žūtis prie Raudonosios jūros.

Gamtos garbinimas

13 1* Juk iš prigimties kvaili buvo visi žmonės,
kurie gyveno Dievo nepažindami
ir kurie, matydami gerus dalykus,
nepajėgė pažinti To, Kuris yra,*
nei pripažinti menininko, stebėdamiesi jo darbais!
2 O laikė dievais arba ugnį, arba vėją, judrų orą,
arba žvaigždžių ratą, galingą potvynį,
arba didžiuosius dangaus šviesulius* –
pasaulio valdytojus.
3 Jei, gėrėdamiesi jų grožiu,
žmonės manė, kad jie dievai,
leisk jiems sužinoti,
kaip daug didingesnis už juos yra jų Šeimininkas,
nes pradinis grožio šaltinis juos sukūrė.
4 Ir jei žmones stebino tų kūrinių galybė ir grožis,
leiski suvokti per juos,
kaip daug galingesnis yra tas, kuris juos padarė.
5 Juk iš kūriniu didingumo ir grožio
panašiai suvokiamas ir jų Kūrėjas.
6 Tačiau tų žmonių nereikia per daug peikti,*
nes jie turbūt paklysta
ieškodami Dievo ir norėdami jį rasti.
7 Juk jie nesiliauja jo ieškoję,
gyvendami tarp jo kūrinių,
ir pasitiki tuo, ką mato,
nes matomi daiktai yra gražūs.
8 Betgi vėl – net jie negali būti pateisinami,
9 juk jeigu jie įstengė būti tokie sumanūs,
jog galėjo spėlioti apie Visatą, –
kodėl tad buvo taip lėti atrasti jos VIEŠPATĮ?

Stabų garbinimas

10* Bet nelaimingi yra sudėjusieji viltis į negyvus daiktus,
tie, kurie „dievais“ vadina žmogaus rankų darbus,
meniškai apdorotą auksą, sidabrą

13, 1–9: Gamtos garbinimas yra mažiausiai smerktina religinė laikysena. Dievą galima pažinti be apreiškimo iš matomų kūrinių. Dievas yra Visatos didingumo ir grožio Kūrėjas.

13, 1: ... *To, Kuris yra*: hebrajiškai; *Jahveh* – Jahvė, šventas ir paties Dievo apreikštas Dievybės vardas.

13, 2: ... *dangaus šviesulius*: lotyniškoji Vulgata paaiškina – *saulę ir mėnulį*.

13, 6: ... *nereikia per daug peikti*: didesnį papeikimą užsitraukia žmonės, minimi Išm 13, 10 ir 15, 14–19 skaitiniuose.

13, 10–19: Polemika dėl stabų dažna Šventajame Rašte. Žr. Iz 44, 9–20; Jer 10, 1–16; Ps 135, 15–18. Šiame skaitinyje ryšku satyra – antikai būdingas žanras. Stabai pajuokiami pamokymo tikslu.

ir gyvulių atvaizdus
ar nenaudingą akmenį,
senovės rankos tašinį.

Dailidė ir mediniai stabai

11 Įgudęs dailidė, tarkim,
nusikerta tinkamą medį,
dailiai nulupa visą jo žievę
ir patrauklia apdaila
padirba naudingą
reikmenį
namų apyvokoj naudoti.
12 Nuo rankdarbio atlikusiais
šipuliais jis išsiverda
valgyti
ir prisivalgo iki soties.
13 Bet, tarkim, vieną tokį
niekam tikusį šipulį,
kreivą ir gumbuotą pagalį,
jis pasiima ir atspėjamu
laiku kruopščiai drožia.
Tą medį jis drožia įsigytu
įgūdžiu,
duodamas jam žmogaus
panašumą,
14 ar išdrožia jį panašų į kokį
nors bevertį gyvūną.
Apglaistęs jį ryškiai
raudonais dažais,
nudažęs jo paviršių
raudonai
ir užtepęs visas jo dėmes,
15 jis padaro jam tinkamą
nišą ir, įstatęs jį,
pritvirtina
prie sienos vinimi.
16 Juo rūpinasi, kad kartais
nenukristų nuo sienos,
kadangi žino, kad pats sau
jis padėt negali.
Juk iš tikro jis tėra tik
paveikslas,
ir jam reikia juo rūpintis.
17 O tačiau žmogus, norėdamas
melstis jam
dėl nuosavybės ar savo
vedybų, ar vaikų,
nesigėdi kalbėtis su negyvu
daiktu.
18 Dėl sveikatos jis šaukiasi to,
kas silpna;
dėl gyvybės jis meldžiasi
negyvam daiktui;
pagalbos maldauja visiškai
bejėgį pagalį,
laimingos kelionės –
daiktą, negalintį paeiti;
19 dėl pelno, užsiėmimo
ir kad sektųsi amatas,
jis prašo įgūdžių iš daikto,
kuris negali rankų pakelti.

14 1 Vėl – koks kitas
žmogus, rengdamasis
leistis
į kelionę per šėlstančias
jūros bangas,
šaukiasi medžio gabalo,
dužlesnio už jį vežantį laivą.
2 Juk noras pasipelnyti
sugalvojo tą laivą
ir išmintis buvo
amatininkas, kuris jį
pastatė;
3 bet tavo apvaizdą, Tėve, jį
valdo.
Juk tu parūpinai jam net
jūroje kelią
ir saugų taką per bangas,
4 parodydamas, kad gali taip
išgelbėti

iš bet kokio pavojaus,
jog net neįgudęs žmogus
gali sėsti į laivą.
5 Tu nori, kad tavo išminties
darbai neliktų bevaisiai,
užtat žmonės patiki savo
gyvastį
net menkiausiam medžio
gabalui
ir perkirtę bangų mūšą
ant plausto saugiai
atkeliauja.
6* Juk net pačioje pradžioje,
išdidiems milžinams
žūstant,
Visatos viltis išsigelbėjo
ant sielio
ir, tavo rankos vedama,
paliko pasauliui naujos
kartos sėklą.
7* Juk palaimintas yra tas
medis, per kurį ateina
teisumas.
8 O rankomis padarytas
stabas ir pats yra
prakeiktas,
ir prakeiktas tas, kas jį
padarė –
dirbėjas už tai, kad jį
padarė,
o dūlėjantis daiktas už tai,
kad buvo pavadintas
dievu.
9 Juk Dievui lygiai šlykštūs
ir nedoras žmogus, ir jo
nedorumas.
10 Kas žmogaus padaryta, bus
nubausta drauge su
žmogumi,
kuris tai padarė.
11 Užtat dieviškas teismas
užklups ir pagonių dievus,
nes, kad ir būdami dalis
Dievo kūrinijos,
jie yra tapę pasibjaurėjimu,
pinklėmis žmonių sieloms
ir spąstais kvailųjų kojoms.

Stabų garbinimo kilmė ir padariniai

12 Juk mintis daryti stabus
buvo ištvirkimo pradžia,
ir jų išradimas gadino
gyvenimą.
13 Pradžioje jų nebuvo,
amžinai jie neišliks.
14 Juk jie atėjo į pasaulį
per tuščias žmonių viltis,
ir todėl jų laukia staigus
galas.

15* Tėvas, tarkim, priblokštas
ne laiku ištikusio gedulo,
pasidarė netikėtai atimto
vaiko paveikslą;
nūn jis garbino kaip dievą tą,
kuris vakar buvo tik
negyvas žmogus,
ir perdavė paslaptis bei
apeigas savo valdiniams.
16 Ilgainiui tas nedoras
paprotys įsigalėjo
ir virto įstatymu.

14, 6: Užuomina apie Nojų.
14, 7: Šie žodžiai dažnai pritaikomi mūsų Viešpaties kryžiui.
14, 15–21: Mirusiųjų garbinimas siejamas su tėvo gedulu; valdovų garbinimas siejamas su pavaldiniais, gyvenusiais tolimose valdose ir garbinusiais matomą savo karaliaus statulą.

17 Ir valdovų įsakymu drožiniai
buvo garbinami.
Žmonės, negalėdami
pagerbti asmeniškai
toli gyvenančių valdovų,
įsivaizdavę jų išvaizdą iš
tolo,
pasidarė matomą
paveikslą karaliaus,
kurį norėjo pagerbti,
pataikaudami savo uolumu
nesančiam tarsi
esančiam.
18 Bet menininko noras
išgarsėti
skatino net karaliaus
nepažinojusius
jam dievišką garbinimą
pareikšti.
19 Juk jis, galbūt norėdamas
patikti savo valdovui,
triūsė prie panašumo,
duodamas jam
gražiausią išvaizdą.
20 O minios, suviliotos jo
darbo žavesio,
nūnai laikė vertu
garbinimo tą,
kurį ką tik neseniai gerbė
kaip žmogų.
21 Ir tai pasidarė užtaisyti
spąstai žmonijai,
nes, patekę į nelaimės ar
priespaudos vergystę,
žmonės suteikė netartinąjį
Vardą daiktams iš
akmens ar iš medžio.
22* Šitų Dievo pažinimo klaidų
jiems dar neužteko,
bet, ištikti didelio sąmyšio,
kilusio iš nežinojimo,
jie tas baisias blogybes
ramybe vadina.
23 Juk ar atlikdami apeiginį
vaikų žudymą,
ar švęsdami slaptas
apeigas,
ar keldami beprotiškas
keistų papročių vaišes,
24 jie nebesilaiko dorumo
nei gyvenime, nei
santuokoje,
bet klastingai žudo savo
kaimyną
ar skaudina jį svetimavimu.
25 Visur šėlsta kruvinas
maištas ir žmogžudystės,
vagystės ir apgaulės,
papirkinėjimas,
neištikimybė,
sąmyšis, kreiva priesaika,
26 gerų žmonių stumdymas,
nedėkingumas,
sielų purvinimas, lytiniai
iškrypimai,
vedybinė nedarna,
svetimavimas ir
ištvirkavimas.
27 Juk nelabųjų stabų
garbinimas yra ir pradžia,
ir priežastis, ir viso pikto
tikslas.
28 Juk jų garbintojai arba
kraustosi iš proto
džiūgaudami,
arba pranašauja melus,
arba gyvena nedorai,
arba su noru kreivai prisiekia.

14, 22–31: Nedori stabų garbinimo padariniai. Žr. Rom 1, 24–32.

29 Kadangi pasitiki negyvais
stabais,
melagingai prisiekdami
jie nebijo bausmės.
30 Betgi už tai juos ištiks
teisinga bausmė,
nes, atsiduodami stabams,
jie klaidingai manė apie
Dievą
ir, niekindami šventumą,
jie su apgaule kreivai
prisiekė.
31* Juk ne jėga tų daiktų,
kuriais žmonės prisiekia,
bet teisinga nusidėjėlių
bausmė
visad lydi nedorėlių
nusižengimą.

Izraelis stabų negarbina

15 1* O tu, mūsų Dieve,
esi geras ir ištikimas,
kantrus ir neskubantis
pykti.
2 Juk net ir tada, kai
nusidedame,
pripažindami tavo galybę,
esame tavo.
Betgi nenusidėsime,
nes pripažįstame,
kad tau priklausome.
3* Juk tave pažinti yra
teisumo viršūnė
ir pripažinti tavo galybę
yra šaknis nemarumo.
4 Juk mūsų nesugundė nei
žmonių vaizduotės
kūryba,
nei bevaisiu tapytojų triūsu
įvairiomis spalvomis
nutapytas pavidalas.
5 Jo išvaizda pažadina kvailų
žmonių ilgesį
trokšti vien to paveikslo
gyvybės ir alsavimo.
6* Blogio mylėtojai ir tokios
vilties verti yra žmonės,
kurie ar juos daro,
ar jų ilgisi,
ar juos garbina.

Moliniai puodžiaus stabai

7 Juk puodžius iš tikrųjų,
kruopščiai išminkęs
minkštą šlyną,
iš jo nulipdo mums visokių
indų.
Iš to paties molio jis lipdo
indus,
tarnaujančius kilniam
vartojimui, ir tokius,
kurie skiriami priešingam
tikslui, –
visus lipdo panašiai.
O kaip kas juos naudos,
pats puodžius nusprendžia.

14, 30: ... *šventumą*: priesaikos šventumą.

14, 31: Kreiva priesaika yra apgaulė, kuri šaukiasi bausmės, nors ji buvo duota ir negyvo stabo vardu.

15, 1–17: Tikrojo Dievo garbintojų ir stabmeldžių kontrastas. Žr. taip pat ir Išm 11, 26 – 12, 2. Autorius pabrėžia tikrojo Dievo garbinimo gryninančią įtaką Izraelio gyvenime.

15, 3: Pažinti Dievą yra teisumas ir amžinasis gyvenimas. Žr. Jn 17, 3.

15, 6–17: Kvailystė ir nedorybė dirbti ir garbinti molio stabus. Puodžius, ieškodamas uždarbio, lipdo iš to paties molio naudingus indus ir netikrus dievus – stabus.

8 Tuščiai įdėdamas triūsą,
iš tokio pat molio
jis nulipdo niekingą dievą,
nors jis pats taip neseniai
buvo padarytas iš žemės
ir netrukus, atėjus laikui
sugrąžinti
jam paskolintą gyvastį,
turės eiti ten, iš kur jis
pats buvo paimtas.
9 Jam nekyla rūpesčio, kad
turės mirti
ir kad jo gyvenimas trumpas.
Verčiau jis stengiasi
pralenkti auksakalius
ir sidabrakalius,
pamėgdžioja varkalius
ir didžiuojasi lipdydamas
netikrus dievus.
10 Pelenai – jo širdis,
niekingesnė už dulkes jo
viltis,
kaip molis jo gyvenimas!
11 Jis nepažino to, kuris jį
padarė,
įkvėpė jam veiklią sielą
ir davė jam gyvybės
alsavimą.
12 Verčiau mūsų gyvenimą jis
laikė tuščiu žaidimu
ir mūsų buvimą – pelningu
prekymečiu.
Jis sako: „Žmogus turi
pasipelnyti visom išgalėm,
nors ir nedoru būdu."
13 Juk tas žmogus geriau už
visus žino, kad nusideda,
kai lipdo iš tos pačios
žemės šlyno
ne tik dužlius puodus, bet
ir stabus.

Egiptiečių stabų garbinimo kvailystė

14 Bet užvis kvailiausi, už
aklus kūdikius skurdesni,
yra tavo tautos priešai ir
engėjai.
15 Juk jie laikė visų tautų
stabus dievais,
nors šie negali naudotis
akimis, kad regėtų,
nei nosimi, kad kvėpuotų,
nei ausimis, kad girdėtų,
nei rankų pirštais, kad
lytėtų,
ir kojomis, kad vaikščiotų.
16 Juk žmogus juos padarė.
Tas, kuriam dvasia tik
paskolinta, juos nulipdė;
žmogus negali nulipdyti
į save panašaus dievo.
17 Žmogus yra marus, ką jis
padaro nežabotomis
rankomis,
visa tai negyvas daiktas.
Jis pats yra vertingesnis už
daiktus, kuriuos garbina,
nes turi gyvastį, o stabai
jos niekada neturėjo.

18* Be to, jis garbina net
šlykščiausius gyvulius,
iš jų žvėriškumo sprendžiant,
už visus kitus blogesnius.*

15, 18: Autorius sugrįžta prie pagrindinės Išm 11–19 skyrių temos, kuri buvo pertraukta Išm 13, 1 – 15, 17 skaitinių. ... *už visus kitus blogesnius*: egiptiečiai garbino krokodilus, gyvates, vabalus ... – kūrinius, kurie

19 Net kaip gyvuliai jie
neatrodo tokie gražūs,
kad galėtų žmogui teikti
malonumo;
jie pabėgo nuo Dievo
gyriaus ir palaiminimo.

Varlės ir putpelės

16 1* Todėl tie žmonės*
buvo vertai nubausti
per panašius kūrinius ir
daugybės kenkėjų
kankinti.
2 Užuot taip baudęs, tu darei
gera savo tautai
ir, norėdamas numalšinti
jų didelį alkį,
parūpinai jiems valgyti
putpelių mėsos – retą
skanėstą.
3 Iš tikrųjų dėl to, kad
egiptiečiai, nors ir išalkę,
bjaurėdamiesi prieš juos
siųstais gyvūnais,
netektų net įprasto noro
valgyti,
o tavo tauta, trumpai
kentusi stygių, mistų
skanėstais.
4 Juk reikėjo, kad anuos
engėjus ištiktų
negailestingas alkis,
o tavo tautai pakako tik
parodyti,
kaip jų priešai buvo
kankinami.

Skėriai ir varinis žaltys

5* Net tada, kai juos užklupo
baisus žvėrių šėlsmas
ir jie buvo naikinami
pasalių gyvačių įgėlimais,
tu nepykai iki galo.
6 Tik valandėlę, tik dėlei
įspėjimo jie patyrė klaiką,
nors turėjo išganantį
ženklą,*
kad jiems primintų tavo
įstatymo įsaką.
7 Juk kas gręždavosi jo link,
būdavo išgelbėtas
ne per daiktą, į kurį žvelgė,
bet per tave, visų
Gelbėtojau.
8 Tuo tu įtikinai mūsų priešus,
kad esi tas, kuris išgelbsti
nuo viso, kas pikta.
9 Juk skėrių ir musių
įkandimai anuos žudė,
vaisto jų gyvasčiai išgelbėti
rasta nebuvo,
nes jie buvo nusipelnę
bausmės tokiais
kūriniais.
10 Bet tavo vaikai nebuvo
nugalėti
net nuodingų gyvačių
geluonių,

įkvėptajam autoriui atrodė pernelyg neprotingi ir šlykštūs. Žr. Išm 11, 15; 12, 24.

16, 1–4: Egiptiečiai, kankinami garbinamų gyvūnų (žr. Iš 8–10), neteko apetito, o izraeliečiai, trumpai paalkę, valgė putpeles (žr. Sk 11).

16, 1: ... *tie žmonės*: egiptiečiai.

16, 5–14: Egiptiečiai mirė nuo skėrių ir musių įkandimo; izraeliečiai, gyvačių įgelti (žr. Sk 21, 6–9), trumpai kentėjo ir buvo išgydyti ne varinio žalčio, bet Dievo žodžiu.

16, 6: ... *išganantį ženklą*: varinį žaltį. Žr. Sk 21, 9.

nes tavo gailestingumas
jiems pagalbon atėjo
juos gydydamas.
[11] Juk kad atsimintų tavo
žodžius,
jie buvo įgelti ir greitai
išgelbėti,
idant nenugrimztų į baisią
užmarštį
ir netaptų abejingi tavo
gerumui.
[12] Juk iš tikrųjų negydė jų
nei žolės, nei šuteklis,
o tavo, VIEŠPATIE, visa
gydantis žodis!
[13] Tu esi gyvybės ir mirties
Valdovas;
tu nuvedi mirtinguosius
prie Hado vartų
ir juos atgal parvedi!
[14] Žmogus, tiesa, žudo savo
nedorumu,
bet negali sugrąžinti
iškvėpto gyvybės alsavimo
ar išvaduoti mirties
paimtos sielos.*

Kruša ir mana

[15]* Pabėgti iš tavo rankos
niekas negali;
[16] juk anie nedorėliai,
atsisakę tave pažinti,
buvo nuplakti tavo rankos
galybe,
kankinti neįprastų liūčių,
krušos bei perkūnijos
ir visiškai ugnies nuniokoti.
[17] Ir – nuostabiausia – vanduo,
kuris gesina visa,
ugnį dar labiau kurstė,
nes Visata gina teisiuosius.
[18] Vienu metu liepsna buvo
sutramdyta,
kad nesudegintų kūrinių,
siųstų pulti nedorėlių,
idant nedorėliai, tai
matydami, žinotų,
kaip jie Dievo teismo buvo
ištikti.
[19] Kitą kartą net pačiame
vandenyje
ji įsiliepsnojo dar galingiau
už save pačią,
kad sunaikintų nedoros
šalies derlių.
[20] O savo tautą tu maitinai
angelų maistu
ir nepailsai tiekti jiems iš
dangaus duonos,
paruoštos be jų triūso,
labai gardžios ir tinkamos
kiekvienam skoniui.
[21] Juk maistas, kurį davei,
parodė tavo švelnumą savo
vaikams,
nes jis prisitaikė prie
skonio to, kas jį valgė,
ir persimainė į tai,
kas valgančiajam patiko.
[22]* Sniegas ir ledas* ištvėrė
ugnį netirpdami;
tai įvyko, kad tavo vaikai
žinotų,

16, 14: ... *mirties paimtos sielos*: mirusiųjų buveinėje – Šeole, graikiškai – Hade.
16, 15–19: Gamtos reiškiniai baudžia egiptiečius, bet tarnauja izraeliečiams. Angelų maistas – mana – patenkina kiekvieno izraeliečio skonį.
16, 22–27: Ugnis, Dievo siųsta vykdė jo nuosprendį. Kartais jis sulaikė ugnį, kad neištirpdytų *sniego ir ledo* –

jog jų priešų derlius buvo
naikinamas ugnies,
kuri liepsnojo krušoje ir
žaibavo liūtyje.
23 Betgi ši ugnis, kad būtų
teisieji pamaitinti,
užmiršo net savo įgimtą
jėgą.
24 Juk kūrinija, tarnaudama
tau, savo Kūrėjui,
nuožmėja, kad būtų
nubausti nedorėliai,
ir sušvelnėja tiems, kurie
tavimi pasitiki.
25 Užtat ir tuomet, prie visko
prisitaikydama,
ji tarnavo tavo visa
maitinančiam dosnumui
pagal tai, ko kam reikėjo ir
ko kas troško,
26 idant tavo vaikai, kuriuos,
VIEŠPATIE, tu mylėjai,
žinotų, kad ne derliaus
įvairovė maitina žmoniją,
bet tavo žodis išlaiko tuos,
kurie tavimi pasitiki!
27 Juk kas nebuvo ugnies
sunaikinta,
vos pašildytas
praskubančio saulės
spindulio ištirpo,
28* idant būtų žinoma, kad
dar saulei netekėjus
žmogui reikia keltis tau
dėkoti
ir šauktis tavęs auštant,
29 nes nedėkingo žmogaus
viltis sutirps
kaip atšiauri šalna
ir išsilies kaip pamazgos.

Tamsa ir ugnies stulpas

17 1* Dideli ir
neišpasakojami tavo
nuosprendžiai;
užtat paklydo neimlios
sielos.
2 Juk nors nedori žmonės
manė,
kad galės pavergti šventąją
tautą,
patys būdami tamsos
pančiuose
ir ilgos nakties kaliniai,
jie tūnojo užsidarę savo
pastogėje,
amžinosios Apvaizdos
nuvyti.
3 Manydami, kad jų slaptos
nuodėmės užklotos
tamsia užmaršties danga,
jie buvo išsisklaidę, klaiko
apimti ir
šmėklų apstulbinti.
4 Juk net slapti namų
užkaboriai,

poetinis manos vardas (žr. Išm 19, 21); kartais *praskubantis saulės spindulys* ją sutirpdė (žr. Iš 16, 21). Ugnis ir mana parodo, kaip kūrinija tarnauja Dievo užmojui (žr. Išm 51, 7), idant Dievo tauta žinotų, kad ją išlaiko Dievo žodis.

16, 22: *Sniegas ir ledas*: mana. Žr. Išm 16, 27; 19, 21.

16, 28–29: Dėkingumas yra žmogaus būtinė pareiga ir atveria žmogui duris į gyvenimo vilties turinį.

17, 1 – 18, 4: Egiptiečius gąsdina tamsos rykštė, o izraeliečiams padeda ugnies stulpas. Dievo nuosprendis padaro nedorėlius – egiptiečius – tamsos belaisviais; egiptiečių magija bei pagyrūniška išmintis – bejėgės.

į kuriuos jie buvo subėgę,
negalėjo apginti jų nuo
baimės,
nes griaudė visur baisus
triukšmas
ir rodėsi tylūs, paniurę
vaiduokliai.
5 Netgi ugnies jėga neįstengė
šviesti,
nesiteikė nei ryškus
žvaigždžių spindesys
nutvieksti tą klaikią naktį.
6 Vienintelė šviesa jiems
buvo didžiulės
savaiminės liepsnos* –
baisios pažiūrėti!
Reginiui išnykus, klaiko
apimtiems
jiems matyti daiktai
atrodė dar baisesni.
7 Tada būrimo apgaulės
pasirodė neveiksmingos
ir iš jų pagyrūniškos
išminties buvo
pasityčiota.
8 Mat tie, kurie žadėjo išvaryti
iš sergančios sielos baimę
ir sąmyšį,
patys sirgo juokingu
išgąsčiu.
9 Juk nors jokia baisenybė
jų negąsdino,
tačiau, išgąsdinti
sėlinančių žvėrių ir
šnypščiančių roplių,
jie mirė drebėdami iš
baimės,
nenorėdami pažvelgti net
į orą,
kurio niekur išvengti
negalima.
10 Juk nedorumas yra bailus,
savo paties liudijimu
pasmerktas;
dėl savo iškankintos
sąžinės*
jis visad padidina nelaimes.
11 Juk baimė iš tikrųjų yra
ne kas kita,
kaip atsisakymas priimti
proto teikiamą pagalbą,
12 o vidinio tuštumo užgožta
viltis yra linkusi
užsimerkti prieš tai, kas
sukelia kančią.
13 Bet tą naktį, iš tikrųjų
buvusią bejėgę
ir juos užklupusią iš
bejėgio Hado* gelmių,
visi jie miegojo tuo pačiu
miegu,
14 kartais varginami baisių
šmėklų,
o kartais sielos alpėjimo
sukaustyti,
nes juos užklupo ūmi ir
nelaukta baimė.
15 Vis tiek, kas tik tenai buvo,
įpuolė į tą kalėjimą be
grotų ir buvo įkalintas.

17, 6: ... *liepsnos*: žaibai.
17, 10: ... *sąžinės*: dorovine prasme. Šis žodis randamas tik graikiškajame Senajame Testamente. Hebrajiškosios Senojo Testamento knygos sąžinę ženklina žodžiu *širdis*.

17, 13: ... *bejėgio Hado*: mirusiųjų pasaulis, tamsos buveinė, yra bejėgis prieš Dievą ir net prieš žmones, kurie patys jam neatsiduoda. Žr. Išm 1, 14–16.

16 Juk ir artojas, ir piemuo,
ir dykumoje triūsiantis darbininkas, –
jie buvo užklupti ir laukė neišvengiamo likimo,
nes siejo juos visus viena tamsos grandinė.
17 Ar tai buvo švilpiantis vėjas,
ar skambi paukščių giesmė tankiose šakose,
ar smarkiai tekančio vandens kriokimas,
ar uolų griūties baisus bildesys,
18 ar nematomos šokinėjančių gyvulių lenktynės,
ar plėšriųjų žvėrių riaumojimas,
ar aidas, grįžtantis kalnų dauboje, –
juos sukaustė baimė.
19 Mat visas pasaulis švytėjo dienos šviesa
ir plušėjo nekliudomas;
20 vien tik anie žmonės buvo užkloti tamsia naktimi,
atvaizdu tamsybės,
kuri turėjo juos užklupti.
Betgi dar tamsesni negu tamsybė jie buvo sau patiems.

18 1 O tavo šventiesiems* švietė skaisti šviesa.
Egiptiečiai, girdėdami jų balsus,
bet jų nematydami, laikė juos esant laimingus,
nes anie nekentėjo,
kaip kenčia jie patys.
2 Jie buvo dėkingi, kad tavo šventieji,
nors pirma skriausti, jiems nekeršijo,
todėl prašė jų, kad atleistų jiems už piktą valią.
3 Vietoj tamsos tu parūpinai liepsnojantį ugnies stulpą,
kad vestų tavo tautą nenužymėtu keliu,
ir švelnią saulę davei jų garbingai kelionei.
4 Juk anie buvo verti netekti šviesos
ir būti įkalinti tamsoje,
nes jie laikė įkalintus tavo vaikus,
per kuriuos tavo amžinoji įstatymo šviesa
pasauliui turėjo būti duota.

Pirmagimių mirtis ir Išėjimo naktis

5 Jiems nusprendus žudyti tavo šventųjų kūdikius, –
vienas berniukas*, paliktas mirčiai, buvo išgelbėtas, –
tu nubaudei, atimdamas daugybę jų vaikų,*
sunaikindamas juos visus kaip vieną nuožmiu užsimojimu.
6 Apie tą naktį* mūsų protėviams buvo pranešta iš anksto,

18, 1: ... *šventiesiems*: izraeliečiams.
18, 5: ... *vienas berniukas*: Mozė. Žr. Iš 2, 1–10; ... *daugybę jų vaikų*: egiptiečių pirmagimių.
18, 6: ... *tą naktį*: pirmoji Išėjimo iškilmių naktis.

kad, tikėdami gautais
pažadais, būtų drąsūs.
7 Tavo tauta laukė teisiųjų
išgelbėjimo
ir savo priešų žūties.
8 Juk kuo baudei mūsų priešus,
tuo mus šaukei prie savęs
ir mus pagerbei.
9 Juk pamaldūs gerų žmonių
vaikai slapčia atnašavo
aukas
ir vieningai įsipareigojo
dieviškajam įstatymui,
kad šventieji dalytųsi ir
palaima, ir pavojumi
lygiai,
pirma pagiedoję protėvių
šlovės giesmes.*
10 Bet atsakė ausis rėžiąs jų
priešų klyksmas,
ir visur buvo girdėti gailiai
raudant mirusių vaikų.
11 Vergas buvo nubaustas
tokia pat bausme
kaip ir šeimininkas,
prasčiokas kentėjo tokią
pat netektį
kaip ir karalius.
12 Visi jie, tokios pat mirties
ištikti,
turėjo mirusiųjų be
skaičiaus.
Juk gyvųjų neužteko net
jiems palaidoti,
nes jų brangiausi palikuonys
buvo sunaikinti
vienu akimirksniu.
13 Juk nors jie niekuo kitu
netikėjo, kaip tik savo
kerais,
tačiau kai jų pirmagimiai
buvo sunaikinti,
jie pripažino tautą* esant
Dievo vaiku.
14 Juk kai visa buvo
apgaubusi švelni tyla
ir naktis jau buvo
įpusėjusi,
15 tavo visagalis Žodis* žengė
iš dangaus,
nuo karališkojo sosto,
į vidurį šalies, skirtos
pražūčiai,
tarsi nepermaldaujamas
galiūnas,
16 nešinas tavo tikrojo įsako
aštriu kalaviju.
Kai nusileido, jis visa
pripildė mirties;
stovėdamas ant žemės,
jis lietė dangų.

17 Ūmai baisūs sapnų
regėjimai ėmė juos
gąsdinti
ir apniko netikėtos baimės.
18 Vieni čia, kiti ten,
pusgyviai ant žemės
parblokšti,
pasakė, kodėl jie miršta.
19 Mat juos gąsdinę sapnai
apie tai iš anksto įspėjo,
kad nežūtų nežinodami,
dėl ko jie kenčia.

18, 9: ... *protėvių šlovės giesmes*: žr. Sir 44–50; Išm 10.
18, 13: ... *tautą*: hebrajus.

18, 15: ... *visagalis Žodis*: graikiškai *Logos*. Žr. Apr 19, 13; Jn 1, 1–18.

20* Vienu metu mirties
patyrimas palietė ir
teisiuosius, –
dykumoje maras užklupo
daugelį, –
bet dieviškas pyktis neilgai
tetruko.
21 Mat vyras be priekaišto*
atskubėjo jų ginti,
nešinas savo tarnybos
skydu –
malda ir permaldavimo
smilkalais.
Jis atsilaikė prieš pyktį ir
sustabdė nelaimę,
parodydamas, kad tavo
tarnas jis buvo.
22 Jis nugalėjo pyktį ne kūno
jėga, ne ginklo galybe, –
savo žodžiu jis numalšino
baudėją,* primindamas
mūsų protėviams duotas
priesaikas ir sandoras.
23 Mat kai mirusieji jau gulėjo
vieni ant kitų krūvomis,
jis įsiterpė ir pyktį sulaikė,
užkirsdamas jam kelią pas
gyvuosius.
24 Juk ant jo ilgo apdaro buvo
atvaizduotas visas
pasaulis,
ant keturių brangakmenių
eilių buvo įraižyti
garbingi protėvių vardai,
o diademoje ant jo galvos –
tavo didybė.*
25 Tiems naikintojas nusileido,
jųjų pabūgo;
to vieno pykčio protrūkio
buvo gana.

Raudonoji jūra

19 1 Bet nedorėlius
persekiojo
negailestingas pyktis
iki galo,
nes Dievas žinojo iš anksto,
ką jie toliau darys:
2 žinojo, kad, nors patys buvo
leidę tavo tautai išeiti
ir skubiai juos* buvo išvarę,
jie pakeis savo mintį ir juos
vysis.
3 Juk dar tebegedėdami
ir prie mirusiųjų kapų
teberaudodami,
jie* padarė kitą kvailą
nuosprendį
ir vijosi kaip bėglius tuos,
kuriuos buvo maldavę ir
privertę išeiti.
4 Juk pelnytas likimas vedė
juos prie tokio galo
ir padarė, jog jie užmiršo,
kas buvo įvykę,
kad nauja bausmė
papildytų, ko dar jų
kančioms trūko,

18, 20–25: Kai dykumoje maras ištiko izraeliečius, Aaronas sulaikė naikinantį angelą (žr. Sk 16, 41–50).
18, 21: ... *vyras be priekaišto*: Aaronas, atliekantis savo vyriausiojo kunigo ir užtarėjo tarnybą.
18, 22: ... *baudėją*: naikinantį angelą. Žr. 25 eilutę.
18, 24: ... *garbingi protėvių vardai* ... *didybė*: Dievo vardas *Jahveh* ir giminių vardai buvo įrašyti ant vyriausiojo kunigo drabužių.
19, 2: ... *juos*: hebrajus.
19, 3: ... *jie*: egiptiečiai.

5 ir tavo tauta atliktų
nuostabią* kelionę,
o anie rastų nepaprastą
mirtį.

6 Juk visa kūrinijos
prigimtis buvo iš naujo
kuriama
vykdyti tavo įsakams,
kad tavo vaikai nuo pavojų
būtų apsaugoti.
7 Buvo matyti debesis,
dengiantis jųjų stovyklą,
ir sausa žemė, kylanti ten,
kur pirma tyvuliavo
vanduo –
kelias be kliūčių iš
Raudonosios jūros
ir žolėta lyguma iš
nuožmios bangų mūšos, –
8 per kurią perėjo visa tauta,
tavo rankos globojama,
stebėdamasi nuostabiais
stebuklais.
9 Jie laigė kaip arkliai po
ganyklą
ir šokinėjo kaip ėriukai,
šlovindami tave, VIEŠPATIE,
savo Išgelbėtoją.
10 Jie vis dar prisiminė
savo išgyvenimus svetimoje
šalyje,
kai žemėje vietoj galvijų
knibždėjo uodų
ir upė vietoj žuvų
kirbėjo daugybe varlių.
11 Vėliau jie matė ir naują
paukščių rūšį,
kai, geismo verčiami,
reikalavo skanėstų
12 ir jiems patenkinti putpelės
atskrido iš už jūros.

Egiptas kaltesnis už Sodomą

13 Betgi bausmės nusidėjėlių
neužklupo
be įspėjimo ženklų,
duotų baisia perkūnija.
Jie pelnytai kentėjo už savo
nedorus darbus,
nes iš tikrųjų
svetimšaliams
jie buvo parodę didelę
neapykantą.*
14 Juk anie* buvo atsisakę
priimti
pas juos atvykusius
svetimšalius,
o šie vergais pavertė
svečius,*
kurie buvo jų geradariai.
15 Ir to negana! Žinoma, ir
anuos* ištiks galutinė
bausmė,
nes jie svetimšalius buvo
nedraugiškai priėmę,
16 o šie svečius, iškilmingai
priimtus,
vėliau nuožmiu lažu engė,
nors tie jau turėjo lygias
teises.

19, 5: ... *nuostabią*: arba *garbingą*. Žr. Išm 18, 8; 19, 22.
19, 13: ... *didelę neapykantą*: didesnę, negu Sodomos gyventojų. Žr. Pr 19.
19, 14: ... *anie*: Sodomos gyventojai; ... *svečius*: izraeliečiai buvo pakviesti į Egiptą. Žr. Pr 45, 16–20.
19, 15: ... *anuos*: Sodomos gyventojus.

17 Užtat ir jie buvo apakinti,
lygiai kaip anie prie
teisiojo vyro durų,
kai, juodos tamsos apsupti,
kiekvienas grabinėjosi,
norėdamas rasti savo
duris.

Nauja gamtos darna

18 Juk {gamtos} pradmenys
keitėsi vietomis,
kaip skambinant arfa
gaidos keičia savo ritmą,
nors kiekviena išlaiko savo
garsą.
Tai tegalima suvokti tik
žvelgiant į tai, kas įvyko.
19 Juk žemės gyvūnai* buvo
paversti vandeniniais,
o plaukiojantys* išlipo į
krantą.
20 Ugnis išlaikė savo jėgą net
vandenyje,
vanduo pamiršo savo
gesinančią prigimtį.
21 Atvirkščiai, liepsnos
nepajėgė nei sudeginti
jose vaikščiojančių trapių
gyvūnų,
nei ištirpdyti to, panašaus
į ledą
ir lengvai ištirpdomo
maisto iš dangaus.

22 Juk visais būdais tu,
VIEŠPATIE,
aukštinai bei pagerbei
savo tautą,
jai visad ir visur padėdamas!

19, 19: ... *žemės gyvūnai*: nuoroda į izraeliečius ir jų galvijus, pereinančius per Raudonąją jūrą. ... *plaukiojantys*: varlės išlipo į krantą (žr. Iš 8, 1–7).

19, 21: ... *maisto iš dangaus*: manos.

SIRACIDO KNYGA

Siracido knyga vadinama jos autoriaus vardu – Siracho sūnaus Eleazaro sūnaus Jėzaus knyga. Siracido knyga yra vienintelė Senojo Testamento knyga, įvardijanti savo autorių (žr. Sir 50, 27), užsimenanti apie vertėją – Siracho vaikaitį – ir duodanti vertimo datą – „38-aisiais karaliaus Euergeto metais“ (po 132 m. prieš Kristų). Iš pradžių, atrodo, ji buvo vadinama Siracho sūnaus Išmintimi. Ji buvo vadinama ir Eklesiastiko knyga – lotyniškai Liber Ecclesiasticus, nes Krikščionių bendrija plačiai ja naudojosi, mokydama tikinčiuosius ir konvertitus dorovės taisyklių.

Žydų bendruomenė ir krikščioniškosios protestantų bendrijos Siracido knygos į Šventojo Rašto knygų kanoną nepriėmė. Tas faktas paaiškina nepaprastą knygos istoriją. Pirminis hebrajiškasis knygos tekstas Vakarų pasaulyje nebuvo žinomas nuo 400 iki 1900 metų. Knyga išliko graikų, lotynų, sirų vertimais į kitas kalbas. Nuo 1900 metų stambios hebrajiškojo teksto dalys buvo užtiktos įvairiose vietose: Kaire, Kumrane ir Masadoje. Nūdien turima du trečdalius hebrajiškojo Siracido knygos teksto. Šis vertimas remiasi kritiškai aptartu tekstu, panaudojant Septuagintą, hebrajiškąjį tekstą bei kitus senus vertimus. Nors Siracido knyga ir nebuvo priimta į hebrajiškųjų šventųjų knygų rinkinį po pirmo pokristinio šimtmečio, Katalikų bendrija ją visad laikė Dievo įkvėpta ir kanoniška Šventojo Rašto dalimi. Knygos Prakalba, nors ir neįkvėpta, dedama į Šventąjį Raštą dėl jos senumo ir svarbos.

Siracido knygos autorius Ben Sira – Septuaginta jį vadina Sirachu – pasirašo (žr. Sir 50, 27), aprašo savo užsiėmimą (žr. Sir 39, 1–11) ir kviečia mokinius į savo mokyklą (žr. Sir 51, 23). Prieš 180 m. prieš Kristų ir dar prieš Makabėjų sukilimą jis užrašė savo išmintį turbūt Jeruzalėje (žr. Sir 50, 1–24 – aprašą Simeono, buvusio vyriausiuoju kunigu 219–196 m.). Po 132 m. prieš Kristų (žr. Prakalbą) jo vaikaitis išvertė knygą iš pirminės hebrajų kalbos į graikų. Vaikaitis pabrėžia, kad jo senelis labai gerai pažino hebrajų tikėjimo kraitį – Įstatymą, Pranašus ir kitas knygas. Būdamas išmintingas ir patyręs gyvenimo stebėtojas, jis kreipėsi į savo amžininkus, norėdamas padėti jiems išlaikyti tikėjimą ir dorą per šventųjų knygų lukštenimą ir tikėjimo kraičio pažinimą.

Siracido knyga apima elgesio taisykles, rūpestingai aptartas, surikiuotas į prasmingus vienetus, svarbias pavieniam žmogui, šeimai ir bendruomenei. Jo taisyklių šerdis – žmogaus santykis su kaimynu ir Dievu. Ben Sira rašo apie draugystę, auklėjimą, neturtą ir turtus, įstatymą, išmintį, nuodėmę ir mirtį, Dievo garbinimą ir dalykus, susijusius su religiniais ir visuomeniniais savo laiko poreikiais.

Siracido knygos metmenys

	Prakalba	
A.	Išminties kilmė	1, 1 – 4, 10
B.	Išminties atlygis ir įspėjimai	4, 11 – 6, 17
C.	Padrąsinimas ieškoti išminties	6, 18 – 14, 19
D.	Išminties ieškojimas ir palaima	14, 20 – 23, 28
E.	Išminties šlovė	24, 1 – 33, 19
F.	Nuosavybė ir tarnai	33, 20 – 38, 23
G.	Amatininko ir išminčiaus pašaukimas	38, 24 – 43, 33
H.	Tikėjimo protėvių šlovė	44, 1 – 50, 24
I.	Pabaiga	50, 25 – 51, 30

PRAKALBA

[1] Daug svarbių tiesų buvo
mums perduota per Įstatymą,
Pranašus ir vėlesnius auto-
rius;* dėl jų Izraelio auklėjimas
ir išmintis yra verti gyriaus.
[2] Nūn žmonės, kurie yra susi-
pažinę su tomis tiesomis, turi
ne tik patys jas suprasti, bet,
būdami išminties mylėtojai,
turi būti pajėgūs padėti žodžiu
bei raštu ir tiems, kurie jas
mažiau pažįsta. [3] Užtat mano
senelis Jėzus, kuris ilgą laiką
atsidėjęs lukšteno Įstatymą,
Pranašų ir kitų mūsų protėvių
raštus bei iš pagrindų juos pa-
žino, ir pats jų paskatintas pa-
rašė šį tą apie auklėjimą ir iš-
mintį. [4] Jis tai darė norėdamas,
kad mylintys išmintį, susipa-
žinę su jo knyga, darytų dides-
nę pažangą, mokydamiesi gy-
venti pagal Įstatymą.
[5] Nūn tad esate kviečiami
skaityti ją su dėmesiu, gera va-
lia bei atlaidumu dėl bet kokio
pastebėto trūkumo, nepaisant
mūsų kruopščių pastangų at-
siradusį verčiant kai kuriuos
posakius. [6] Juk kas iš pradžių
buvo pasakyta hebrajiškai,
nebeturi lygiai tos pačios pras-
mės, kai tampa išversta į kitą
kalbą. [7] Ne tik ši knyga, bet
netgi pats Įstatymas, Prana-
šai ir kitos knygos nemaža ski-
riasi, kai yra skaitomi pirmine
kalba.
[8] Kai trisdešimt aštuntai-
siais karaliaus Euergeto vieš-
patavimo metais* atvykau į
Egiptą, tai čia būdamas užti-
kau raštus,* iš kurių galima

1: ... *per Įstatymą, Pranašus ir vėlesnius autorius*: šventieji Senojo Testamento raštai, rašyti prieš Siracido laiką, pagal hebrajiškosios Knygos – Biblijos – nūdienį padalijimą į tris dalis.

8: ... *trisdešimt aštuntaisiais ... metais*: 132 m. prieš Kristų; užuomina apie Ptolemėją VII, Fyskoną Euergetą II (170–163; 145–117 m. prieš Kristų). ... *raštus*: turbūt nuoroda į Septuagintą – graikiškąjį hebrajiš-

daug ko pasimokyti. [9] Užtat lai-
kiau pareiga skirti šiek tiek
kruopštumo ir triūso šiai kny-
gai išversti. Nuo to tad laiko
naudojausi savo įgūdžiais die-
ną ir naktį, stengdamasis at-
likti darbą ir parengti knygą
svetur gyvenantiems, kurie no-
ri įgyti išminties ir yra pasiry-
žę gyventi pagal Įstatymą.

A. IŠMINTIES KILMĖ

1 [1] Visa* išmintis* ateina
iš VIEŠPATIES,
ir jame ji pasilieka
amžinai.
2 Pajūrio smiltis, lietaus lašus,
amžinybės dienas – kas
gali juos suskaičiuoti?
3 Dangaus aukštį, žemės
plotį,
bedugnės gelmes – kas gali
juos ištirti?
4 Anksčiau už visa kita
išmintis buvo sukurta;
nuo amžių jos išmani
įžvalga.
{5 Išminties šaltinis –
aukštybių Dievo žodis,
ir jos upeliukai – amžini
įsakymai.}
6 Išminties šaknis – kam
buvo apreikšta?
Kas žino jos išmaningumą?
7 Tėra tik vienas, išmintingas,
šiurpą keliantis,
savo soste sėdintis
8 VIEŠPATS. Jis sukūrė ją,
apžiūrėjo ją ir apsvarstė.
9 Jis paskleidė ją ant visų
savo darbų
ant kiekvieno gyvo kūrinio
pagal savo dosnumą,
apliejo ja jį mylinčius.

Pagarbi Dievo baimė

10* Pagarbi VIEŠPATIES
baimė yra garbė ir
pasididžiavimas,
laimė ir šventės džiugesio
vainikas.
11 Pagarbi VIEŠPATIES baimė
sušildo širdį,
duodama ir linksmumo, ir
džiaugsmo, ir ilgą
gyvenimą.
12 Kas pagarbiai bijo
VIEŠPATIES, tam viskas
gerai baigsis;
mirties dieną jis bus
laimingas.
{13 Pagarbi VIEŠPATIES baimė
yra VIEŠPATIES dovana;

kųjų išminties knygų, parašytų prieš Siracido laiką, vertimą.

1, 1–9: Dievas yra išminties šaltinis; jis sukūrė ją nuo amžių pirma Visatos (4–7 eilutė); visi jo darbai atspindi išmintį (2–3. 8–9 eilutė).

1, 1: ... *išmintis*: čia autorius kalba apie tikrą išmintį, būtent Dievo apsireiškimą gamtoje –Visatoje. Visuose knygos puslapiuose jis išsamiai aprašo, kas yra išmintis. Kartais žodis išmintis ženklina Dievo išmintį, kartais yra Dievo duoto Mokymo – Mozės Įstatymo sinonimas, o kartais ir žmogišką išmintį – kultūrą. Bet autorius pabrėžia, kad net kultūros ištaka yra Dievas-Kūrėjas.

1, 10–21: Pagarbi Dievo baimė – gyvenimas pagal tikrą religiją – yra dvasinės ir medžiaginės palaimos šaltinis. Žr. Ps 111, 10.

meilei jis padaro tvirtus
takus.}
14 Pagarbiai bijoti VIEŠPATIES
yra pradžia išminties,
sukuriama ji
ištikimiesiems dar jų
motinos įsčiose.
15 Ji yra žmonijos amžini
pamatai
ir jų palikuonims ji liks
ištikima.
16 Išminties pilnatvė yra
pagarbi VIEŠPATIES
baimė;
mirtinguosius savo vaisiais
ji apsvaigina.
17 Visus savo namus ji pripildo
rinktinių valgių
ir svirnus – savo pjūties
derliaus.
18 Pagarbi VIEŠPATIES baimė
yra išminties vainikas:
ji leidžia klestėti ramybei
ir sveikatai.
19 Ji apipila žinojimu ir
įžvalgiu supratimu
didžiai pagerbia tuos, kurie
jos laikosi.
20 Išminties šaknis – pagarbiai
bijoti VIEŠPATIES,
o jos šakos – ilgas gyveni-
mas.
{21 Pagarbi VIEŠPATIES baimė
toli nuveja nuodėmę;
būdama su žmogumi, ji
nugręžia {Dievo} pyktį.}

Kantrumas ir savitvarda

22* Neteisingas pyktis negali
būti pateisintas,
nes pyktis stumia žmogų į
pražūtį.
23 Kantrus žmogus palaukia
ramiai valandėlę,
ir tuomet jam sugrįžta
rimtis.
24 Valandėlę jis susilaiko
netaręs žodžio,
o paskui daugelio lūpos
skelbia jo sveiką nuovoką.

Išmintis ir dorumas

25* Išminties aruoduose yra
išmintingų patarlių,
bet nusidėjėlis bjaurisi
pagarbia VIEŠPATIES
baime.
26 Jei trokšti išminties,
laikykis įsakymų,
ir VIEŠPATS jos tau dosniai
suteiks.
27 Juk pagarbi VIEŠPATIES
baimė yra išmintis ir
drausmė,
o patiklus nusižeminimas
jį džiugina.
28 Nebūk neklusnus pagarbiai
Dievo baimei
ir nesiartink prie jo
dviveidiška širdimi.
29 Nesielk veidmainiškai su
žmonėmis
ir saugok savo lūpas.

1, 22–24: Išmintingas žmogus vengia neteisingo, vedančio į žūtį, pykčio. Kantrumu ir savitvarda išlaiko ramybę, atgauna pusiausvyrą ir yra viešai giriamas. Nusidėjėlis, priešingai, atmeta religijos siūlomus varžtus.

1, 25–30: Neištikimybė religijai ar jos naudojimas piktam yra veidmainystė, o savęs aukštinimas – vertas viešo pasmerkimo.

30 Neaukštink savęs, kad
nenupultum
ir neužsitrauktum gėdos.
VIEŠPATS apreikš tavo
paslaptis
ir parblokš tave
bendruomenės sueigoje,
nes tu neatėjai su pagarbia
VIEŠPATIES baime
ir tavo širdis buvo pilna
vyliaus.

Pasitikėjimas Dievu

2 1* Mano vaike, jei nori
tarnauti VIEŠPAČIUI,
būk pasiruošęs bandymui.
2 Būk nuoširdus ir tvirtas,
nesikarščiuok nelaimės
ištiktas.
3 Lik jam ištikimas ir
nesigręžk nuo jo;
tuomet tavo ateitis bus
puiki.
4 Priimk visa, kas tau nutiks,
būk kantrus didelėje
nelaimėje.
5 Juk auksas išbandomas
ugnyje,
o žmonės, kuriuos Dievas
laiko vertais,
pažeminimo krosnyje.
6 Pasitikėk Dievu, ir jis tau
padės;
ištiesink savo kelius ir
turėk jame vilties.
7 Jūs, pagarbiai bijantys
VIEŠPATIES,
pasitikėkite jo
gailestingumu
ir nenutolkite, kad
nenupultumėte.
8 Jūs, pagarbiai bijantys
VIEŠPATIES,
pasitikėkite juo,
neprarasite atlygio.
9 Jūs, pagarbiai bijantys
VIEŠPATIES,
laukite jo gerų dovanų –
ilgai tveriančio džiaugsmo
ir gailestingumo.
10 Pažiūrėkite į praėjusias
kartas ir pasvarstykite:
ar kas nors, pasitikėjęs
VIEŠPAČIU, buvo
apviltas?
Ar kas, buvęs ištikimas,
pagarbiai jo bijodamas,
buvo paliktas?
Ar kas nors, šaukęsis jo
pagalbos, buvo
atstumtas?
11 Užjaučiąs ir gailestingas yra
VIEŠPATS;
jis atleidžia nuodėmes,
jis padeda nelaimėje.

12* Vargas bailioms širdims ir
nuleistoms rankoms,
ir nusidėjėliui, einančiam
dviem takais!

2, 1–11: Tarnauti Dievui nėra įmanoma be bandymų (1 eilutė); be to, reikia būti nuoširdžiam, tvirtam ir ištikimam (2–3 eilutė). Nelaimė ir pažeminimas žmogų taurina ir parodo, ko jis vertas (4–5 eilutė). Kantrybė ir nedvejojantis pasitikėjimas Dievu atlyginamas Dievo gailestingumo ir išliekančio džiaugsmo dovanomis šiame gyvenime (6–11 eilutė). Tikėjimo bandymas yra dažna tema Šventajame Rašte. Žr. Pr 22; Job 1–2; Jok 1, 2–4; Lk 11, 4.
2, 12–18: Įspėjimas einantiesiems

13 Vargas bailiai širdžiai,
kuri nepasitiki,
nes dėl to neras pastogės!
14 Vargas jums,
praradusiems viltį!
Ką darysite, kai reikės
duoti VIEŠPAČIUI
ataskaitą?

15 Pagarbiai bijantys
VIEŠPATIES neniekina jo
žodžių,
jį mylintys laikosi jo kelių.
16 Pagarbiai bijantys
VIEŠPATIES stengiasi
jam patikti,
jį mylintys sotinasi jo
įstatymu.
17 Pagarbiai bijantys
VIEŠPATIES
paruošia savo širdis ir
prieš jį nusižemina.

18 Pulkime į rankas
VIEŠPAČIUI, bet ne
mirtingiesiems,
nes tolygus jo didybei yra jo
gailestingumas
ir tolygūs jo vardui – jo
darbai.

Vaikų pareigos tėvams

3 1* Vaikai, gerbkite tėvo
teises;
taip elkitės, kad
gyventumėte.
2 Juk VIEŠPATS pagerbia
tėvą per jo vaikus
ir patvirtina motinos teises
į jos sūnus.
3 Kas gerbia savo tėvą,
atsilygina už nuodėmes;
4 kas gerbia savo motiną,
kraunasi lobį.
5 Kas gerbia savo tėvą,
džiaugsis savo vaikais,
ir kai melsis, jis bus
išklausytas.
6 Kas gerbia tėvą, ilgai gyvens;
paklūsta VIEŠPAČIUI, kas
neša paguodą savo
motinai.
7 Kas pagarbiai bijo
VIEŠPATIES, gerbia
savo tėvą
ir tarnauja tėvams kaip
šeimininkams.
8 Gerbk savo tėvą žodžiu ir
darbu,
kad ateitų tau jo
palaiminimas;

į tikėjimo nuolaidas kebliuose gyvenimo vingiuose ir sunkumuose. Jie pameta drąsą ir pasitikėjimą, – užtat nėra tikri savimi (12–14 eilutė). O pagarbiai bijantys Viešpaties savo klusnumu, pagarba, meile ir nusižeminimu randa gailestingumo, tolygaus Dievo didybei (15–18 eilutė).

3, 1–16: Be dorybių, kurios turi apibūdinti žmogaus santykį su Dievu, primenamos ypatingos pareigos – parama ir pagarba – tėvams su joms būdinga palaima (1–9 eilutė). Net seniems ir pasiligojusiems tėvams priklauso tokia pat pagarba (10–13 eilutė). Per ją atleidžiamos vaikų nuodėmės (14–15 eilutė). Atsisakymas teikti paramą ir pagarbą tėvams yra piktžodžiavimas ir užsitraukia Dievo prakeikimą (16 eilutė). Žr. Iš 20, 12; Ef 6, 2–3.

9 nes tėvo palaiminimas
stiprina vaikų namus,
o motinos prakeikimas
išgriauna jų pamatus.
10 Neieškok sau garbės,
nuplėšdamas garbę
savo tėvui,
nes tėvo gėda nėra tau
jokia garbė!
11 Juk žmogui garbė, kai gerbia
savo tėvą,
ir gėda vaikams negerbti
savo motinos.

12 Mano vaike, rūpinkis savo
tėvu jo senatvėje,
neužduok jam širdies per
visą gyvenimą.
13 Net jeigu jam ir protas
susilpnėtų, būk jam
kantrus;
nepaniekink jo būdamas
pilnas jėgų.
14 Juk gerumas tėvui nebus
užmirštas, –
jis tarnaus tau kaip atnaša
už nuodėmę –
įleis išliekančią šaknį.
15 Tavo nelaimės dieną jis bus
prisimintas tavo naudai,
ištirps tarsi šalna šiltame
ore tavo nuodėmės.
16 Piktžodžiauja, kas savo
tėvu nesirūpina,
VIEŠPATĮ pykdo, kas savo
motinai širdį užgauna.

Nusižeminimas

17* Mano vaike, būk kuklus
atlikdamas užduotis,
ir būsi mylimas labiau
negu dovanų davėjas.
18 Kuo esi didesnis, tuo labiau
nusižemink,
ir rasi malonės pas
VIEŠPATĮ.
19* Daug yra didžių ir kilmingų
žmonių,
bet savo užmojį jis apreiškia
nusižeminusiems.
20 Juk didi yra VIEŠPATIES
galybė,
bet nusižeminusieji jį
garbina.
21 Nei ieškok, kas tau per
sunku,
nei tyrinėk, kas viršija tavo
jėgas.
22 Rūpinkis tuo, kas tau
įsakyta,
nes tai, kas paslėpta, tau
nesvarbu.
23 Nesikišk į dalykus, kurie
tave viršija,
nes daugiau tau parodyta,
nei gali tu suprasti.
24 Juk žmonių pasipūtimas
daugelį nuvedė
į klystkelius,
ir klaidingas galvojimas
iškraipė jų sprendimą.

3, 17–27: Nusižeminimas padeda žmogui save teisingai vertinti (17–19 eilutė). Jo padedamas, žmogus atliks savo pareigas ir išvengs, kas viršija jo žinojimą bei jėgas (20–24 eilutė). Puikybė, kita vertus, ugdo netikros didybės jausmą, veda į klaidingus sprendimus, užsispyrimą, skausmą, nelaimę ir žūtį (23–27 eilutė).

3, 19: Kita, arba pridėtinė, eilutė taip skamba: *Nors per amžius buvo daug didelių žmonių, nusižeminusiems jis apreiškė savo paslaptis.* Žr. Mt 11, 25–26; 1 Kor 1, 26–29.

25 Be akies lėliukės nėra
šviesos,
be žinojimo nėra išminties.

Imlumas

26 Užsispyrusi širdis ilgainiui
prieis liepto galą,
o kas mėgsta pavojų, nuo
pavojaus ir žus.
27 Užsispyrusi širdis patirs
daug skausmo,
o nusidėjėlis krauna
nuodėmę ant nuodėmės.
28 Žmogaus išdidumo ligai
nėra vaisto,
nes jame piktas augalas
įsišaknijęs.
29* Išmintingo žmogaus širdis
brangina patarles;
atidi ausis yra išmintingo
žmogaus džiaugsmas.

Išmalda vargšams

30 Kaip vanduo užgesina ugnies
liepsnas,
taip išmalda atlygina už
nuodėmes.
31 Kas atsilygina už gera,
numato ateitį, –
nelaimės metu jis ras
ramstį.

4 1 Mano vaike, neatsakyk
vargšui išteklių
pragyventi:
neversk beturčio akims*
veltui laukti!
2 Nenuvilk alkano žmogaus,
neužgauk žmogaus,
nelaimės užklupto!
3 Nedidink bevilčio žmogaus
vargo,
nedelsk duoti išmaldos
suvargusiam.
4 Neatmesk elgetos prašymo,
nenugręžk žvilgsnio nuo
vargšo.
5 Nenukreipk akių nuo
žmogaus, kenčiančio
skurdą,
neduok niekam progos tave
keikti,
6 nes jei iš savo kartėlio
skausmo jis tave keiktų,
jo Kūrėjas išgirs jo skundo
maldą.

Visuomeninis elgesys

7 Elkis taip, kad taptumei
mylimas bendrijoje;
nulenk žemai galvą prieš
didžiūnus.
8 Išklausyk vargšų,
draugiškai atsakyk į jų
sveikinimą.
9 Gelbėk engiamą žmogų
iš engėjo rankos;
teisingas nuosprendis
tenebūna tau nemalonus.
10* Būk tėvas našlaičiams,
o jų motinai – atstok jos vyrą.
Tuomet būsi tarsi
Aukščiausiojo sūnus,
ir jis tave mylės labiau,
negu tave myli tavo motina.

3, 29 – 4, 10: Gailestingumas ir gerumas į vargą patekusiems žmonėms atlygina už nuodėmes ir daro žmogų mielą Dievui ir artimui.

4, 1: ... *beturčio akims*: beturčiui prašant paramos. Žr. Sir 18, 17.

4, 10: Našlaičiai ir našlės ypač skurdo. Žr. Iš 22, 21–23.

B. IŠMINTIES ATLYGIS IR ĮSPĖJIMAI

Mokytoja Išmintis

11* Išmintis moko savo vaikus
ir rūpinasi tais, kurie jos
ieško.
12 Kas ją myli, tas myli
gyvenimą,
o tie, kurie nuo ankstyvo
ryto jos ieško,
bus kupini džiaugsmo.
13 Kas jos laikosi, paveldi
garbę;
kad ir kur jis būtų,
Savo palaiminimą suteikia
VIEŠPATS.
14 Kas jai tarnauja, tarnauja
Šventajam;
kurie ją myli, tuos
VIEŠPATS myli.
15 Kas jai paklūsta, valdys
tautas;
o kas jos klausosi, gyvens
saugiai.
16 Kas jai save patiki, ją turės;
ir jo palikuonys ją paveldės.
17 Juk iš pradžių ji veda žmogų
vingiuotais takais,
neša jam baimę ir
baikštumą,
vargina jį savo drausme
ir jį bando savo įsakais,
kad jo širdis būtų visiškai
su ja.
18 Tada ji užveda jį vėl ant
tiesaus tako,
atneša jam laimę
ir apreiškia jam savo
paslaptis.
19 Bet jei jis nueina klaidingu
keliu,
jinai palieka jį, atiduoda
pražūčiai.

Apie bailumą

20* Mano vaike, kreipk dėmesį
į laiko aplinkybes,
bijok to, kas negera,
ir nesigėdyk būti tas,
kas esi.
21 Juk yra gėdos jausmas,
vedantis į nuodėmę,
ir gėda, nusipelnanti garbę
ir pagarbą.
22 Nebūk per griežtas pats sau,
neleisk gėdai vesti tave į
pražūtį.
23 Nesusilaikyk nuo kalbėjimo,
kai reikia kalbėti,
ir neslėpk savo išminties.
24 Juk išmintis reiškiasi per
kalbą,
o išsilavinimas per liežuvį.
25 Tiesai niekad neprieštarauk,
verčiau parausk dėl savo
kvailumo.
26* Nesigėdyk išpažinti savo
kaltės,
nebandyk sustabdyti
tekančios upės.

4, 11–19: Įasmeninta Išmintis (žr. Išm 1, 10; taip pat 24 skyrių) ne tik myli savo sekėjus, bet juos ir išbando.

4, 20–31: Užuomina apie pagundą, skatinusią žydus vengti viešai išreikšti savo tikėjimą ir gyventi pagal savo papročius. Žr. 1 Mak 1, 12–15; 2 Mak 4, 11–16.

4, 26: Lengviau būtų sustabdyti tekančią upę, negu paslėpti nuo Dievo savo nuodėmes. Judaizmas žinojo apie nuodėmių išpažinimą. Žr. Kun 5,

27 Nešliaužiok prieš kvailį,
nerodyk šališkumo
didžiūnui.
28 Už tiesą kovok net lig
mirties,
ir VIEŠPATS Dievas už tave
kovos.

29 Nebūk pagyrūnas savo
žodžiais
nei tingus ar lėtas savo
darbais.
30 Nebūk kaip liūtas savo
namuose
nei suktas ar įtarus su savo
tarnais.
31 Tenebūna tavo ranka
ištiesta imti
ir sugniaužta, atėjus laikui
duoti.

Apie perdėtą pasitikėjimą savimi

5 1* Nepasitikėk savo
turtais
ir nesakyk: „Turiu, ko man
reikia!“
2 Nepasikliauk savimi ir
savo jėgomis,
kai stengiesi patenkinti
širdies troškimus.
3 Nesakyk: „Kas gali mane
nugalėti?“ –
nes VIEŠPATS tikrai tave
nubaus.

4 Nesakyk: „Nusidėjau, ir
man nieko neatsitiko“, –
nes VIEŠPATS pyksta
iš lėto.
5 Nebūk per daug tikras,
kad bus atleista,
kai krauni nuodėmę ant
nuodėmės.
6 Nesakyk: „Jo gailestingumas
yra didelis.
Visas mano nuodėmes jis
man atleis“, –
nes didelis ir jo
gailestingumas, ir
pyktis, –
jo pyktis kris ant
nusidėjėlių.

7 Negaišuok grįžti pas
VIEŠPATĮ,
neatidėliok diena po
dienos,
nes staiga užklups tave
VIEŠPATIES pyktis
ir bausmės metu pražūsi.
8 Nepasitikėk neteisingai
įgytais turtais,
nes jie neduos naudos
pykčio dieną.

Kalbos nuoširdumas

9* Nevėtyk kiekviename vėjyje
ir neik visais takais.
10* Būk tvirtų įsitikinimų
bei nuoseklus savo
žodžiais.

5; Sk 5, 7; 2 Sam 12, 13; 1 Kar 21, 27; Ps 1, 4–5; 51, 5.

5, 1–8: Turtingųjų ydos. Žr. Pat 18, 23; 19, 1; 28, 6.

5, 9: Patarlė-posakis, smerkiantis žmogaus nepastovumą ir dviveidiškumą.

5, 10 – 6, 1: Liežuvio tema – jo laidymas ir piktnaudžiavimas – dažna Siracido knygos tema. Žr. Sir 19, 6–17; 20, 16–20; 22, 27 – 23, 15; 28, 12–26.

11 Būk greitas klausytis,
bet lėtas atsakyti.
12 Jeigu žinai, ką sakyti,
atsakyk savo artimui,
bet jeigu nežinai,
ranka užčiaupk savo burną.

13 Per kalbėjimą ateina garbė,
per jį ir negarbė!
Žmogaus liežuvis – jo
prapultis.
14 Nebūk vadinamas
dviveidžiu;
nepaleisk liežuvio apkalbai,
nes vagiui gėda buvo
sukurta,
o dviveidžio laukia griežtas
pasmerkimas.
15 Nieko žalingo netark
svarbiu ar mažu reikalu
6 ir netapk priešu, užuot
buvęs draugu,
nes blogas vardas užtrau-
kia gėdą ir panieką.
„Taip atsitinka dviveidžiui*
nusidėjėliui!“ –
sakys žmonės apie asmenį,
kurio melagingas liežuvis
užtraukė jam gėdą.

Maištingos aistros

2 Nepulk į aistros glėbį,
kad ji kaip ugnis
nesudegintų tavo jėgų.
3 Tavo lapus ji rys,
tavo vaisius naikins,
tartum sausas medis būsi
paliktas.
4 Juk nedora aistra sunaikina
savo savininką,
padarydama jį pramoga jo
priešams.

Draugystė

5* Švelni kalba gausina
draugus,
mandagios lūpos skatina
draugišką pasveikinimą.
6 Tebūna daug pažįstamų,
kurie tave sveikina,
bet vienas iš tūkstančio
tavo artimas draugas.
7 Jei nori turėti draugą,
išbandyk jį suartėdamas
ir neskubėk juo pasitikėti.
8 Juk kai kas yra draugas, kai
jam patogu būti draugu,
bet su tavimi jis nebus tavo
nelaimės metu.
9 Kitas yra draugas, kuris
tampa priešu
ir tavo gėdai iškelia
aikštėn turėtą ginčą.

10 Kitas yra draugas, kuris
sėdi prie tavo stalo,
bet su tavimi jis nebus tavo
nelaimės metu.
11 Kai tau sekasi, jis tampa
tavo antrasis „aš“
ir elgiasi kaip šeimininkas
su tavo tarnais.
12 Bet jeigu užklumpa tave
nelaimė,
jis atšoksta nuo tavęs ir
vengia tave sutikti.

6, 5–17: Tikri draugai pažįstami nelaimėje. Tokie draugai yra reti ir jų vertė neįkainojama – Dievo dovana (14–17 eilutė).

13 Laikykis atokiai nuo savo priešų
ir būk atsargus su savo draugais.
14 Ištikimas draugas yra tvirta priebėga, –
kas tokį randa, suranda lobį.
15 Ištikimas draugas – neįkainojamas, –
jokia suma neatsveria jo vertės.
16 Ištikimas draugas – gyvenimo balzamas, –
kas pagarbiai VIEŠPATIES bijo, jį randa.
17 Juk kas pagarbiai VIEŠPATIES bijo,
palaiko tvirtą draugystę,
nes koks jis pats, toks bus ir jo draugas.

C. PADRĄSINIMAS IEŠKOTI IŠMINTIES

Išminties dovanos

18* Mano vaike, nuo pat jaunystės mokykis drausmės;
per ją dar rasi išminties net pražilęs.
19 Artinkis prie jos tartum artojas bei sėjėjas
ir lauk geros jos pjūties.
Juk ją puoselėdamas, visai mažai triūso teįdėsi
ir veikiai ragausi jos derliaus.
20 Ji atrodo labai sunki nedrausmingam, –
kvailys nuo jos traukiasi.
21 Jam išbandyti ji bus tarsi sunkus akmuo,
ir jis nedels pastumti į šalį.
22 Juk išmintis yra kaip ir jos vardas, –
daugeliui neprieinama.

23 Klausykis, mano vaike, priimk mano išmintį,*
neatmesk mano patarimo.
24 Leiskis jos supančiojamas
ir ant kaklo uždedamas antkaklį.
25 Palenk pečius ir nešk ją,
nesibodėk jos saitų.
26 Artinkis prie jos visa siela,
visiškai pasiduok jai.
27 Ieškok jos, atrask ją;
ieškok ir surasi;
o kai surasi, nepaleisk.
28 Taip galop tu rasi joje ramybę,
ir ji taps tavo džiaugsmu.
29 Jos pančiai pavirs tau didybės sostu,
jos antkaklis – auksinių gijų apdaru.
30 Jos jungas yra auksinis papuošalas
ir jos saitai – purpurinė virvė.
31 Vilkėsi ją tarsi savo garbės apdarą,
užsidėsi ją kaip nuostabų vainiką.

6, 18–37: Skatinimas ieškoti išminties kantrumu, imlumu ir ištverme gyvenimo sunkumuose. Žr. Sir 4, 11–19.

6, 23: ... *mano išmintį:* {auklėjimo} drausmę. Užtat išminties takas ir yra daugeliui neprieinamas.

32 Jeigu nori, mano sūnau, tu
gali būti mokytas,
jei tam atsidėsi, būsi
gudrus.
33 Jeigu mėgsti klausytis,
daug sužinosi,
jei domėsiesi, būsi
išmintingas.
34 Mielai dalyvauk seniūnų
sueigoje;
kas tik išmintingas, dėkis
prie jo!
35 Noriai klausykis kiekvienos
rimtos kalbos;
teneprasprūsta pro ausis
joks išmintingas
posakis.
36 Jeigu pamatai protingą
žmogų, stenkis jį
pažinti;
tenudilina tavo kojos jo
durų slenkstį!
37 Apgalvok VIEŠPATIES
įsakus
ir visad mąstyk apie jo
įsakymus.
Tuomet jis duos įžvalgos
tavo protui,
ir išmintis, kurios trokšti,
bus tau suteikta.

Elgesys viešajame gyvenime

7 1 Nedaryk pikta,
ir pikta tavęs niekad
neužklups.
2 Venk nedorumo,
ir jis nuo tavęs tolinsis.
3 Mano vaike, nesėk į vagas
neteisingumo,
kad nereikėtų nuimti
septyneriopo derliaus.
4 Neprašyk iš VIEŠPATIES
aukštų pareigų
ar garbingo krėslo iš
karaliaus.
5 Nesipuikauk savo dorumu
prieš VIEŠPATĮ
ir nerodyk savo išminties
prieš karalių.
6 Nesistenk tapti teisėju,
jeigu neturi jėgų
neteisingumą rauti,
idant neliktumei šališkas
didžiūnams
ir tuo nesuterštumei savo
dorumo.
7 Nenusikalsk miesto
bendruomenei
nei neužsitrauk sueigoje
gėdos.

8 Nepadaryk nuodėmės
dukart;
juk net už vieną neliksi
nenubaustas.
9* Nesakyk: „Jis brangins
mano dovanų gausybę;
Aukščiausiasis priims
mano atnašas."
10 Nebūk nusiminęs, kai
meldiesi;
nebūk nerangus, kai duodi
išmaldą.
11 Nesijuok iš apkartusios
širdies žmogaus;

7, 9: Žmogus negali Dievo papirkti.
7, 11: ... *Tą, kuris pažemina ir išaukština*: Dievą. Žr. 1 Sam 2, 7; Ps 75, 8; Lk 1, 52.

pagalvok apie Tą, kuris
pažemina ir išaukština.*
12 Nesumanyk skriausti savo brolio
nei savo draugo ar bendro.
13 Nelaikyk malonumu žerti melą po melo,
nes tai niekad gerai nesibaigia.
14 Nepostringauk seniūnų sueigoje
ir nekartok žodžių, kai meldiesi.*
15 Nevenk sunkių darbų ar žemdirbio triūso,
kuris buvo Aukščiausiojo sukurtas.
16 Nelaikyk savęs geresniu už savo bendrus;
atsimink, jo pyktis nedels.
17 Vis labiau nusižemink,
nes ugnis ir kirmėlės laukia mirtingųjų.

Pareigos šeimai, religijai ir labdarai

18 Nemainyk draugo į pinigus
ar tikro brolio į auksą Ofyro.*
19 Nesiskirk nuo išmintingos ir geros žmonos,
nes jos malonus artumas vertesnis už auksą.
20 Nesielk blogai su sąžiningai dirbančiu vergu
ar savo užduočiai atsidavusiu samdiniu.
21 Mylėk protingą vergą – kaip save patį;
neatsisakyk jam duoti laisvės.*

22 Turi galvijų? Rūpinkis jais;
jeigu jie tau naudingi, laikyk juos.
23 Turi sūnų? Drausmink juos,
sprandus lenk jiems nuo mažens.*
24 Turi dukterų? Laikyk jas skaisčias,
nebūk joms nuolaidus.
25 Išleisk dukterį už vyro, ir užbaigsi didelį darbą;
bet išleisk ją už protingo vyro.
26 Turi žmoną, kuri tau patinka? Nesiskirk nuo jos;
žmonai, kurios nemėgsti, savęs nepatikėk.

27 Visa širdimi gerbk savo tėvą,
neužmiršk savo motinos gimdymo skausmų.
28 Atsimink, kad iš šių tėvų esi gimęs;

7, 14: ... *nekartok žodžių, kai meldiesi*: taupi kalba santykiuose su vyresniaisiais, o ypač su Dievu, yra pagarbos ženklas. Žr. Koh 5, 1; Mt 6, 7.

7, 18: ... *į auksą Ofyro*: Ofyras buvo nūdien nežinomas uostamiestis, į kurį plaukdavo Saliamono laivai ir pargabendavo aukso bei sidabro. Žr. Ps 45, 10.

7, 21: ... *neatsisakyk jam duoti laisvės*: hebrajų vergas turėjo teisę atgauti laisvę po septynerių tarnybos metų. Žr. Iš 21, 2; Įst 15, 12–15.

7, 23: ... *sprandus lenk jiems nuo mažens*: malšink maištingą veržlumą. Taip yra graikiškajame tekste. Žr. Sir 30, 12. Atrastas tekstas hebrajų kalba, kuris turbūt nėra pradinis, kalba: *Parink jiems žmonas, kol jie dar jauni.*

ką gali jiems duoti už visa,
ką jie tau yra davę?

29 Visa siela pagarbiai bijok VIEŠPATIES
ir gerbk jo kunigus.
30 Visomis jėgomis mylėk savo Kūrėją
ir rūpinkis jo tarnais.
31 Pagarbiai bijok VIEŠPATIES
ir gerbk kunigą;
atiduok jam jo dalį, kaip tau yra įsakyta:
pirmienas, atnašas už nuodėmę, peties dovaną,
pašventinimo auką ir pirmienas šventųjų atnašų.*

32 Ir vargšui ištiesk ranką,
kad tavo paties palaima būtų sklidina.
33* Dosnus būk kiekvienam gyvajam,
neatsisakyk būti geras net mirusiesiems.
34 Nesišalink nuo verkiančių,
bet liūdėk su liūdinčiais.
35 Nedelsk aplankyti ligonį,
nes už tokius darbus būsi mylimas.
36 Ką tiktai darytum,
visad atsimink savo gyvenimo galą,
ir tu niekad nenusidėsi.

Taktas ir sveika nuovoka

8 1* Nesigalynėk su didžiūnu,
kad kartais nepakliūtum jam į rankas.
2 Nesileisk į ginčą su turtuoliu,
kad kartais jis neužmokėtų už tavo pražudymą.
Juk auksas daugelį yra apakinęs
ir karaliams protą sumaišęs.

3 Nesibark su patauška,
nekrauk malkų ant jo ugnies.
4 Nejuokauk su neišauklėtu žmogumi,
kad kartais jis neįžeistų tavo protėvių.
5 Neužgauliok atgailaujančio;
atsimink, kad visi mes esame kalti.*
6 Nežiūrėk iš aukšto į seną žmogų,
nes juk ir mes kai kurie pasensime.
7 Nesidžiauk kito žmogaus mirtimi;
atsimink, kad visi mes turime mirti.

8 Neniekink išminčių kalbų,
bet susipažink su jų patarlėmis,

7, 31: ... *pirmienas šventųjų atnašų*: žr. Iš 29, 27; Kun 7, 31–34; Sk 18, 8–20; Įst 18, 1–5.

7, 33: Užuomina apie apeigas, skirtas mirusiųjų pagerbimui – apie gedulą ir laidotuves. Žr. 2 Sam 21, 10–14; Tob 1, 20; 12, 12. Vėlesnis mokymas mini ir maldą už mirusiuosius. Žr. 2 Mak 12, 43–46.

8, 1–19: Protingas žmogus bus apdairus ir apdairiai elgsis.

8, 5: ... *visi esame kalti*: žr. 1 Kar 8, 46; 2 Kr 6, 36; Koh 7, 20; Rom 3, 9–10; 1 Jn 1, 8.

nes iš jų išmoksi drausmės
ir meno tarnauti didžiūnams.
9 Neatmesk to, ką seniūnai
sako,
nes jie buvo savo tėvų
mokomi,
iš jų išmoksi, kaip galvoti,
ir, kai prireiks, mokėsi
atsakyti.

10 Nekurstyk nusidėjėlio
žarijų,
kad pats jo ugnies liepsnoje
nesudegtum.
11* Nesileisk įžūlaus žmogaus
įbauginamas;
kitaip jis ims tavęs iš
pasalų tykoti.
12 Neskolink žmogui,
galingesniam už save;
jeigu ką nors skolini,
laikyk tai nuostoliu.
13 Nelaiduok daugiau, negu
tavo ištekliai leidžia;
jeigu laiduoji, būk
pasiruošęs sumokėti.
14 Nesikreipk į teismą prieš
teisėją,
nes dėl jo padėties
nuosprendis bus jam
palankus.
15 Nesileisk į kelionę su
nuotykių ieškotoju,
kad jis kartais neužtrauktų
tau nelaimės.
Juk jis elgsis, kaip jam
patinka,
o tu per jo kvailystę kartu
pražūsi.
16 Nesiginčyk su karšto būdo
žmogumi
nei nekeliauk su juo per tyrus,
nes kraują išlieti jam vieni
niekai
ir, nesant arti pagalbos, jis
tave nudobs.
17 Neieškok patarimo iš
neišmanėlio,
nes jis negali išlaikyti
paslapties.
18 Prie svetimo žmogaus
nedaryk nieko,
kas turėtų būti laikoma
slapta,
nes nežinai, kaip tai vėliau
atsilieps.
19 Neatverk savo širdies
kiekvienam;
nenuvyk nuo savęs laimės.

Patarimas apie moteris

9 1* Nebūk pavydulingas*
savo mylimai žmonai,
kad neišmokytum jos tau
pikta daryti.
2 Neatsiduok moteriai
ir neleisk jai trypti savo
orumo.
3 Nesilankyk pas palaidūnę,
kad neįpultum į jos pinkles.

8, 11: Neužkirtus iš pradžių nedorėliui kelio, sukuriama proga nuodėmei ateityje.
9, 1–9: Protinga ir santūri laikysena moterų atžvilgiu, anot Siracido, reikalinga doram gyvenimui. Žr. Sir 25, 12 – 26, 18.
9, 1: Neteisingas įtarinėjimas dažnai sukelia neapykantą tarp vyro ir žmonos. Toks vyro elgesys gali paskatinti žmoną blogai elgtis.

4 Nebendrauk su
dainuojančia šokėja,
kad nebūtumei jos vylių
apkerėtas.
5 Nesvajok apie mergelę,
kad netektų mokėti jai už
žalą.*
6 Neatiduok širdies kekšėms,
kad neprarastumei savo
paveldo.
7 Nesidairyk miesto gatvėse
ir neklaidžiok po jo tuščius
užkampius.
8 Gręžk akis nuo patrauklios
moters;
nespoksok į grožį, kuris tau
nepriklauso.
Dėl moters grožio daugelis
pametė galvą,
nes jis uždega aistrą
tartum ugnį.
9 Su ištekėjusia moterimi
nesėsk prie stalo
nei mėgaukis su ja prie
vyno,
kad tavo širdis į ją
nepalinktų
ir tu nenulinktum kraujyje
į kapą.
10* Neatmesk seno draugo,
nes naujas negali jam
prilygti.
Naujas draugas yra kaip
jaunas vynas, –
tik kai jis pasensta, geri su
malonumu.
11 Nepavydėk nusidėjėliui jo
garso,
nes nežinai, kokia nelaimė
jo laukia.
12 Nesižavėk tuo, kas
nedorėliams patinka;
atsimink, jie Hado
nepasieks nenubausti.

13 Laikykis toli nuo žmogaus,
kuris turi galią užmušti,
ir tau nesivaidens mirties
baimė.
Bet jeigu pas jį eini, jo
neužgauk,
kad neatimtų iš tavęs
gyvybės.
Žinok, kad žengi tarp
pinklių
ir žingsniuoji dantyta
miesto siena.

14 Kiek tik tau įmanoma,
stenkis suprasti savo
kaimynus
ir bendrauk su
išmintingaisiais.
15 Pasikeisk mintimis su
protingais žmonėmis,
o visas tavo pokalbis
tebūna apie Aukščiausiojo
Įstatymą.
16 Teisieji tebūna tavo stalo
bendrai,
o tavo garbė – pagarbi
Dievo baimė.

9, 5: ... *mokėti jai už žalą*: žr. Iš 22, 15–16; Įst 22, 28–29; Job 31, 1.
9, 10: Visuomeniniuose santykiuose reikia vadovautis Viešpaties Įstatymu. Žr. Sir 8, 1–19.

Apie valdovus

17* Įgudę amatininkai yra
gerbiami už jų
sumanumą,
o savo tautos valdovas yra
įgudęs išminčius.
18 Pataūškos bijomasi mieste,
o kalbančio neapgalvotai
nekenčiama.

10 1 Išmintingas
valdovas auklėja
savo tautą,
ir protingo žmogaus
valdymas yra gerai
sutvarkytas.
2 Koks tautos valdovas, tokie
ir jo pareigūnai;
koks miesto valdytojas,
tokie ir visi jo gyventojai.
3 Neišauklėtas karalius žudo
savo tautą,
o didžiūnų sumanumu
miestas auga.
4 Žemės valdymas yra
VIEŠPATIES rankoje, –
jis pažadina jai kiekvienu
laiku tinkamą valdovą.
5 Žmogaus laimė yra
VIEŠPATIES rankoje,
jis suteikia savo didybę
įstatymų leidėjui.

6* Kad ir kokią patirtum
skriaudą,
nedaryk artimui žalos, neik
įžūlumo taku.
7 Įžūlumas yra šlykštus
VIEŠPAČIUI ir žmonėms,
smurto nusikaltimu abu
bjaurisi.
8 Valdžia perkeliama
iš tautos į tautą
dėl neteisingumo, įžūlumo
ir turtų.
9* Kaip gali dulkės ir pelenai
būti išdidūs?
Net gyvam esant žmogaus
kūnas irsta.
10 Menka liga – gydytojas
juokauja;
šiandien karalius, o rytoj
negyvas.
11 Žmogus miręs paveldi
puvimą: puvėsius,
gniūsus, kirmėles.

12 Žmogaus puikybės pradžia
yra nusisukimas nuo
VIEŠPATIES
ir širdies nugręžimas nuo
savo Kūrėjo.

9, 17–10, 5: Viešos pareigos, atliktos dorai ar nedorai, neša naudą ar kenkia visuomenei. Tai paaiškina taiklus posakis: *Kaip elgiasi valdovas, taip elgiasi žmonės*. Žr. Iz 24, 2. Ir valdovas, ir žmonės yra Dievo rankoje.

10, 6–18: Pasididžiavimas, rodomas įžūlumu ir puikybe, yra netikra žmogaus laikysena ir nepatinka nei Dievui, nei žmonėms. Ji remiasi *dulkėmis* ir *pelenais* (6–11 eilutė). Ji yra nuodėmė (12–13 eilutė), kadangi paneigia Dievui priklausančią šlovę. Be abejo, Siracidas turėjo omenyje ne tik paprastus žmones, bet ir kai kuriuos Ptolemėjų bei Seleukidų karalius.

10, 9–10: Žmogus fiziškai genda net būdamas gyvas: mažas negalavimas šiandien gali atnešti mirtį rytoj. Gyvenimo trapumas nepalieka vietos puikybei.

13 Juk puikybės jūra yra
nuodėmė,
kas jos laikosi, skleidžia
bjaurias ydas.
Užtat VIEŠPATS siunčia
jiems negirdėtas
nelaimes
ir juos visiškai sunaikina.
14 VIEŠPATS sugriauna
valdovų sostus,
jų vietoje nusižeminusius
sodina į sostą.
15 VIEŠPATS išrauna tautas iš
šaknų
ir jų vietoje pasodina
kukliuosius.
16 VIEŠPATS tyrais paverčia
tautų žemę
ir sunaikina jas iš pačių
pamatų.
17 Kai kurias sunaikinti jis
perkelia kitur, –
jis išdildo jų prisiminimą
žemėje.
18 Mirtingųjų puikybė nebuvo
sukurta
nei gimusių iš moterų –
nuožmus pyktis.

Tikroji garbė

19* Kieno palikuonys yra verti
pagarbos?
Žmonių palikuonys.
Kurie palikuonys yra verti
pagarbos?
Tie, kurie pagarbiai
VIEŠPATIES bijo.
Kieno palikuonys nėra verti
pagarbos?
Žmonių palikuonys.
Kurie palikuonys nėra verti
pagarbos?
Tie, kurie laužo įsakymus.
20 Šeimos nariams jų galva
yra vertas pagarbos,
o pagarbiai VIEŠPATIES
bijantys –
verti pagarbos jo akyse.
{21 Pagarbiai bijok
VIEŠPATIES, būsi
priimtas;
būk užsispyręs ir išpuikęs,
būsi atmestas.}
22 Ar tai būtų įnamis, ar
pakeleivis,
svetimšalis ar vargšas, –
jų garbė yra pagarbi
VIEŠPATIES baimė.
23 Neteisinga niekinti žmogų,
kuris yra išmintingas, bet
vargšas,
nei tinka gerbti žmogų,
kuris yra nusidėjėlis.
24 Didžiūnas, teisėjas ir
valdovas yra gerbiami,
bet nė vienas jų nėra
didesnis už žmogų,
kuris pagarbiai VIEŠPATIES
bijo.
25 Kai laisvi žmonės patar-
naus protingam vergui,
protingas žmogus dėl to
nesiskųs.

10, 19 – 11, 6: Nepaisant visuomeninių užkardų, tikros pagarbos tarp žmonių ištaka yra pagarbi Dievo baimė ir tikroviškas savęs vertinimas. Viešpats išaukština kukliuosius ir engiamuosius; laužantieji įsakymus užsitraukia gėdą ir nėra verti pagarbos.

26 Nevaidink išmintingo,
darydamas kas užeina,
nesigirk, įpuolęs į vargą.
27 Geriau darbštus žmogus,
kuris visko apsčiai turi,
negu pagyrūnas, kuriam
trūksta duonos.

28 Mano vaike, gerbk save
nuolankiai,
vertink save, kaip
užsitarnauji.
29 Kas teisins žmogų, kuris
save pasmerkia?
Kas gerbs žmogų, kuris
save teršia?
30 Vargšas yra gerbiamas už
savo išmintį,
kaip turtuolis yra gerbiamas
dėl savo turtų.

31 Gerbiamas vargšas,
o dar labiau turtais pertekęs
žmogus!
Niekinamas turtais
pertekęs žmogus,
o dar labiau vargšas!

11 1 Neturtingo žmogaus
išmintis jam pakelia
galvą
ir pasodina jį tarp didžiūnų.
2 Negirk žmogaus už jo
gražią išvaizdą
ir neniekink jo vien dėl jo
išorės.
3 Bitė yra mažutė tarp
sparnuočių,
bet ji surenka visų
saldžiausią derlių.
4 Neišjuok skarmalus
vilkinčio,
nesišaipyk iš skurstančio
žmogaus,
nes neįprasti yra
VIEŠPATIES darbai,
nuo mirtingųjų paslėpti jo
veiksmai.
5* Daug karalių buvo pasodinti
ant žemės,
o tas, apie kurį niekas
nepamanė, nešiojo
vainiką.
6 Daug įtakingų žmonių
dažnai patenka į visišką
nemalonę,
ir įžymūs žmonės
atiduodami priešams
į rankas.

Apvaizda ir pasitikėjimas Dievu

7* Neištyręs reikalo
nesikabinėk;
pirma apsvarstyk, tik tada
pasmerk.
8 Neišklausęs neduok
atsakymo,
nenutrauk kito pusiau
žodžio.
9 Nesileisk į ginčą apie
dalyką, kuris tavęs
neliečia,
ir nesikišk į įžūliųjų
kivirčą.

10 Mano vaike, nebūk užsiėmęs
daugeliu dalykų, –

11, 5: Žr. 1 Sam 2, 8; Ps 105, 17–22; Lk 1, 52.

11, 7–25: Santūrumas turi valdyti žmogaus elgesį su kaimynais.

apsivertęs reikalais,
neišliksi be kaltės.
Net jeigu vysies, niekad
nepasivysi,
o nuo jų bėgdamas,
neištrūksi.
11 Vienas žmogus ir triūsia,
ir grumiasi, ir skuba,
bet vis vien labiau ir
labiau nusivilia.
12 O kitas eina savo keliu
sugniužęs –
bejėgis ir neturto
slegiamas, –
tačiau į jį VIEŠPATIES akys
maloniai žiūri.
Jis ištraukia jį iš bjaurios
klampynės,
13 pakelia jo galvą ir
išaukština jį
daugelio nustebimui.

14* Geri dalykai ir blogi,
gyvybė ir mirtis,
neturtas ir turtai ateina iš
VIEŠPATIES.
{15* Išmintis, supratimas ir
Įstatymo pažinimas,
meilė ir dori takai ateina iš
VIEŠPATIES.
16 Klaida ir tamsybė buvo
sukurtos kartu
su nusidėjėliais;
blogis pasensta kartu su
besididžiuojančiais
piktu.}
17 VIEŠPATIES dovana
pasilieka su teisiaisiais;
jo malonė neša tvirtą
sėkmę.
18 Žmogus gali pralobti
būdamas baisus
šykštuolis,
ir toks yra jam skirtas
atlyginimas:
19* kai jis sako: „Galiu pailsėti,
nūn puotausiu, nes visko
turiu“, –
nežino, kaip ilgai truks,
kol paliks viską kitiems ir
numirs.

20 Mano vaike, atlik savo
pareigas, atsidėk joms,
pasenk atlikdamas savo
užduotį.
21 Nesižavėk nusidėjėlio
laimėjimais,
bet pasitikėk VIEŠPAČIU ir
lauk iš jo šviesos,
nes lengva VIEŠPAČIUI
vargšą padaryti turtingą
staiga, vienu
akimirksniu.
22 VIEŠPATIES palaiminimas
yra teisiajam atlyginimas,
ir laikui atėjus jo viltis
duos vaisių.
23 Nesakyk: „Ko man reikia?
Ko man betrūksta?“
24 Nesakyk: „Esu
nepriklausomas!

11, 14: Galų gale dieviškoji Apvaizda valdo žmonių gyvenimą. Blogis – Dievo siųstieji geri ir blogi dalykai – yra arba bausmė, arba akstinas atgailauti, arba kvietimas į tauresnį dorumą.

11, 15–16: Kai kurie seni vertimai šias eilutes praleidžia.

11, 19: Žr. palyginimą apie turtuolį – Lk 12, 16–21.

Kokia bėda gali mane
beužgulti?“
25 Gerovės dieną žmogus
užmiršta nelaimes,
nelaimės dieną žmogus
gerovės nebeatsimena.
26* Lengva VIEŠPAČIUI mirties
dieną
atlyginti žmogui pagal jo
elgesį.
27 Trumpa kančia užgožia
praėjusius malonumus,
o gyvenimo gale
atskleidžiami žmogaus
darbai.
28 Nevadink nė vieno laimingu
prieš jo mirtį,
nes žmogus pažįstamas tik
gyvenimo gale.

Atsargumas renkantis draugus

29 Nekviesk kiekvieno į savo
namus,
nes apgaulus žmogus turi
daug veidų.
30 Kaip medžioklinis sakalas
narve yra niekšo širdis,
ar kaip šnipas jis ieško
tavo silpnų vietų.
31 Juk jis budriai tykoja,
paverčia gera į pikta
ir pagyrimo vertas tavo
elgesys jam atrodo
ydingas.
32 Židinys prisipildo žarijų iš
vienos kibirkšties,
o piktadarys tykoja iš pasalų
kraują išlieti.
33 Saugokis nedoro žmogaus,
kuris sumano pikta,
kad nepražudytų amžinai
tavo gero vardo.
34 Priglausk svetimą žmogų
savo namuose,
ir tavo gyvenimo būdą jis
sutrikdys,
o tave svetimą jis padarys
tavo šeimai.

Taisyklės darant gera

12 1* Jei darai gera,
žinok, kam tai darai,
ir bus tau dėkojama už
tavo gerus darbus.
2 Daryk gera teisiajam ir
gausi atlyginimą –
jei ne iš jo paties, tai tikrai
iš VIEŠPATIES.
3* Be padėkos lieka žmogus,
kuris remia nedorėlius,
ir žmogus, kuris neduoda
išmaldos.
4 Duok pamaldžiam žmogui,
bet nepadėk nusidėjėliui.
5 Daryk gera niekinamam
žmogui,
bet neduok nieko įžūliam.
Sulaikyk jam ginklus,
neapginkluok jo mūšiui,

11, 26–28: Siracidas, rašydamas prieš krikščioniškąjį Apreiškimą, nėjo už mirties valandos ieškoti visiško dieviškojo atlygio.

12, 1–7: Čia minimus meilės darbų apribojimus Kristus pašalino. Jis reikalavo, kad būtų daroma gera net priešams ir tiems, kurie nekenčia, persekioja ir šmeižia. Žr. Mt 5, 43–48.

12, 3–7: Autorius pataria nebūti dosniam žmonėms, kurie dosnumu piktnaudžiauja.

nes jais tave jis pavergtų.
Tuomet gautumei dvigubai
pikto už visa gera,
kurį jam darai.
6 Juk ir Aukščiausiasis
nekenčia nusidėjėlių
ir bausme ištiks nedorėlius.
7 Duok geram žmogui,
bet nepadėk nusidėjėliui.
8* Gerovėje draugų negalima
pažinti,
nelaimės dieną priešas
neišliks pasislėpęs.
9 Žmogaus priešai yra
draugiški, kai jam sekasi,
bet nelaimės dieną
žmogaus draugas
dingsta.
10 Niekad nepasitikėk savo
priešu,
nes jo nedorumas yra kaip
rūdys ant bronzos.
11 Net jeigu jis ir nusižemina
bei ateina nusilenkęs,
būk su juo santūrus ir
atsargus.
Elkis su juo, tarsi šveistum
bronzinį veidrodį,*
kad rūdys jo visai
neaptrauktų.
12 Neleisk jam šalia savęs
stovėti,
kad jis tavęs nenustumtų ir
tavo vietos neužimtų.
Neleisk jam sėstis savo
dešinėje,
kad jis kartais
neužsigeistų tavo kėdės,
o tu pagaliau mano žodžių
tiesą suvoktum
dejuodamas, kad įspėjimo
nepaisei.

13 Kas gailisi gyvatės įgelto
kerėtojo
ar prie laukinių žvėrių
lendančių žmonių?
14 Taip yra ir su žmogumi,
kuris bendrauja su
nusidėjėliu
ir įsivelia į jo nuodėmes.
15 Kurį laiką tave jis paremia,
bet jei tu paslystum, prie
tavęs neliks.
16 Lūpomis priešas maloniai
kalba,
bet širdyje jis rengiasi tave
įstumti į duobę.
Nors priešas rodo pilnas
ašarų akis,
bet, progai pasitaikius,
jam tavo kraujo niekad
nebus gana.
17 Jei nelaimė tave ištinka,
po ranka jį rasi,
bet, apsimesdamas norįs
padėti, jis tau koją
pakiš.
18 Tada jis galvą kraipys,
rankomis plos,
pakartotinai švilptelės ir
savo tikrą veidą parodys.

12, 8–18: Nelaimėje draugai atskiriami nuo priešų. Pasitikėjimas priešais ar su jais artimas bendravimas neša nelaimę. Žr. Sir 6, 5–17 paaiškinimą.

12, 11: ... *bronzinį veidrodį*: žr. Iš 38, 8 paaiškinimą.

Turtuoliai ir vargšai

13 1* Kas paliečia dervą,
susitepa;
kas bendrauja su įžūliu
žmogumi, išmoksta jo
kelių.
2 Kam gi imtis naštos, kuri
tau per sunki;
kam gi bendrauti su
žmogumi,
kuris yra už tave galinges-
nis ir turtingesnis?
Kaipgi gali molinis puodas
bendrauti su geležiniu
katilu?
Kai jiedu vienas į kitą
atsimuš, iš puodo liks
šukės.
3 Turtuolis pasielgia nedorai
ir giriasi,
vargšas patiria skriaudą ir
turi atsiprašyti.
4 Kol būsi turtuoliui
naudingas, jis tavimi
pasinaudos,
bet kai tu būsi pervargęs,
jis tave pamirš.
5 Kol tu šį tą turi, jis maloniai
kalbėsis su tavimi
ir šypsniu laimės tavo
pasitikėjimą.
6 Kai tu būsi jam reikalingas,
jis tave apgaus,
tau šypsosis ir tave
drąsins,
tau mandagiai kalbės ir
klaus: „Ko tau reikia?“
7 Jis paikins tave savo
skanėstais,
kol paliks tave be nieko du
ar tris kartus,
o galop jis pasijuoks iš
tavęs.
Jei paskui jam pasitaikys
tave sutikti,
jis praeis pro šalį ir kraipys
galvą: kas tu toks.

8 Saugokis, kad nebūtumei
apgautas
ir pažemintas per savo
kvailumą.
9 Kai esi didiko kviečiamas,
būk santūrus,
ir tave jis kvies
primygtiniau.
10 Nebūk su juo per įkyrus, kad
nenusibostumei;
nebūk nei per daug atokus,
kad neliktumei
užmirštas.
11 Nebandyk elgtis su juo kaip
su sau lygiu
ir nepasitikėk jo ilgom
šnekom,
nes jis tave bandys,
traukdamas iš tavęs
žodį,
ir, nors šypsodamas, jis
tave tirs.
12 Negailestingas žmogus,
neišlaikantis tavo
paslapčių,
jis nepagailės tau nei žalos,
nei kalėjimo.

13, 1 – 14, 2: Siracidas primena įvairiais palyginimais, kad tikrai nuoširdi draugystė tarp vargšo ir turtuolio neįmanoma. Jis vadovaujasi dėsniu, kad gyvenime reikia bendrauti su sau lygiais (13–15 eilutė).

13 Būk atsargus ir rūpinkis,
nes bendrauji su savo
pražūtimi.
{14 Jei miegodamas girdi šiuos
dalykus, atsibusk!
Visa gyvastimi mylėk
VIEŠPATĮ
ir šaukis jo, kad
išsigelbėtumei.}

15 Kiekvienas gyvūnas myli
į save panašų
ir kiekvienas žmogus –
žmogų kaip save patį.
16 Visi gyvūnai bendrauja su
panašiais į save,
ir žmonės laikosi išvien su
panašiais į save.
17 Ką bendra turi su ėriuku?
Ne daugiau bendra turi
nusidėjėlis su teisiuoju.
18* Argi gali būti santaika
tarp hienos ir šuns?
Ir kokia bičiulystė tarp
turtingo ir vargšo?
19 Laukiniai asilai dykumoje
yra liūto grobis;
panašiai vargšai yra
ganykla turtingiesiems.
20 Išdidus žmogus bjaurisi
nusižeminimu;
panašiai turtuolis bjaurisi
vargšais.
21 Kai turtuolis suklumpa, jį
pakelia draugai,
o kai vargšas parpuola, jį
net draugai atstumia.
22 Kai turtuolis kalba,
daugelis jam pritaria,
nors ir nesąmones paistytų,
jis yra ginamas.
Kai vargšas kalba, iš jo
juokiamasi,
nors jis protingai šneka,
nekreipiama į jį dėmesio.
23 Turtuolis kalba, visi tyli,
jo išmintį jie kelia į
padanges.
Vargšas kalba, klausiama:
„Kas jis per vienas?“
Jei jis sukluptų,* jį dar
pastums.
24 Turtai yra geri, jeigu jie
nėra nuodėmingi;
neturtas yra blogis pagal
išpuikėlių matą.

25 Žmogaus širdis atmaino jo
veidą
arba į gera, arba į pikta.
26 Laimingos širdies ženklas
yra linksmas veidas;
kurti patarles – varginanti
užduotis.

14 1 Laimingas žmogus,
kuris nenusikalsta
lūpomis,
kuriam nereikia jausti
širdgėlos dėl nuodėmių.
2 Laimingas žmogus, kurio
sąžinė nesmerkia,
kuris nėra praradęs vilties.

13, 18: Priešiškumas tarp šunų, naktį saugančių avis, ir plėšrių hienų Palestinoje yra tapęs patarle.

13, 23: *Jei jis sukluptų*: pasakytų nesąmonę.

Pavydas ir gobšumas

3* Turtai neneša nieko gero
siauraširdžiam žmogui;
kokia nauda iš aukso
šykštuoliui?
4 Ko pats atsisako, jis kitiems
krauna, –
jo gėrybėmis svetimi
prabangiai ūžaus.
5 Kam bus dosnus tas žmogus,
kuris yra šykštus sau
ir nesinaudoja savo paties
turtais?
6 Nėra šykštesnio žmogaus
už šykštų sau pačiam, –
jį nubaudžia jojo
šykštumas.
7 Jei kada jis būna dosnus,
tai įvyksta per klaidą, –
galų gale jis parodo savo
gobšumą.
8 Šykštuolis yra nedoras
žmogus:
nusigręžia nuo artimo ir
nesirūpina savimi.
9 Šykštuolio akys nėra
patenkintos jo dalimi,
gobšus neteisingumas
sustingdo jam širdį.
10 Nors šykštuolio akys
godžiai žiūri į duoną,
bet ant savo stalo jis deda
supelėjusią.

11 Mano vaike, jeigu turi iš ko,
vaišinkis
ir aukok vertingas atnašas
VIEŠPAČIUI.
12 Atsimink, kad mirtis
nelūkuriuoja, –
tau nebuvo parodyta Hado
sutartis.
13 Daryk gera draugams, kol
dar gyvas,
ištiesk ranką ir dalykis
dosniai tuo, ką turi.
14 Neatsakyk sau šios dienos
gėrybių;
neleisk praeiti pro šalį savo
rinktinei daliai.
15 Argi nepaliksi turtų kitiems
ir savo triūso vaisių padalyti
kauleliu metimu?
16 Duok, imk ir būk sau
vaišingas,
nes Hade žmogus negali
džiaugsmo ieškoti.
17 Visi gyvūnai sensta kaip
drabužis,
nes saisto amžinas įsakas:
visi turi mirti.
18 Kaip lapai, sprogstantys
ant žalio medžio, –
vienam nukrintant, kitas
išsprogsta, –
taip kūno ir kraujo kartos, –
vienai išmirštant, kita
užgimsta.
19 Visi žmogaus darbai
sudūlėja,
ir tas, kuris juos padarė, su
jais nebūtin nueina.

14, 3–16: Šykštuolis net sau nieko gera nepadaro (3–10 eilutė); turtas turi būti išmintingai panaudotas šiapus kapo – gyvenime, nes mirštant jį reikia palikti (11–16 eilutė). Evangelijos šviesoje dosnumas turi aukštesnį motyvą ir atlyginimo pažadą, negu Senojo Testamento autorius galėjo remtis. Žr. Mt 6, 19–34; Lk 12, 32–34.

D. IŠMINTIES IEŠKOJIMAS IR PALAIMA

Išminčiaus laimė

20* Laimingas žmogus, kuris
mąsto apie Išmintį
ir protingai samprotauja:
21 kuris svarsto jos kelius savo
širdyje
ir gilinasi į jos paslaptis,
22 vydamasis ją kaip žvalgas
ir tykodamas jos prie jos
tarpdurių;
23 kuris žiūri į ją pro jos langus
ir klausosi prie jos durų;
24 kuris apsigyvena arti jos
namų
ir įkala savo palapinės
kuolelį jos pasieny;
25 kuris statosi palapinę
šalia jos
ir gyvena kaip jos mielas
kaimynas;
26 kuris pasidaro lizdą jos
lapijoje
ir nakvoja jos šakose;
27 kuris randa pastogę nuo
kaitros jos ūksmėje
ir jos garbėje randa sau
namus.

15 1 Kas pagarbiai bijo
VIEŠPATIES, tai darys,
ir kas laikosi Įstatymo,
ateis pas Išmintį.
2 Ji išeis kaip motina jo
pasitikti
ir tartum jauna nuotaka jį
priims.
3 Penės jį supratimo duona
ir girdys jį išminties
vandeniu.
4 Ja jis remsis ir neparpuls,
ja pasitikės ir nebus
sugėdintas.
5 Jinai išaukštins jį virš jo
bendrų,
atvers jam burną sueigoje.
6 Džiaugsmo ir džiugesio
vainiką jis ras
ir amžiną vardą jis
paveldės.
7 Neverti žmonės jos neįsigis
nei nusidėjėliai jos
nematys.
8 Toli nuo nedorėlių ji laikosi,
melagiai niekad apie ją
neprisimins.
9 Prastai skamba šlovės
giesmė nusidėjėlio lūpose,
nes ji nebuvo jam
VIEŠPATIES suteikta.
10 Juk išmintingųjų liežuviu
šlovės giesmė
turi būti tariama,
ir pats VIEŠPATS ją įkvepia.

Laisva valia ir atsakomybė

11* Nesakyk: „VIEŠPATS kaltas,
kad aš nusidėjau“, –
nes jis nedaro, ko nekenčia.

14, 20 – 15,10: Išminčius palieka savo mokymą apie poelgius visuomenėje ir imasi svarstyti apie asmeninę žmogaus atsakomybę. Laimės reikia siekti ieškant išminties ir ją įgyvendinant (14, 20 – 15, 5). Laimė ir pagarba lydi ne nusidėjėlį, bet žmogų, kuris pagarbiai bijo Dievo ir laikosi jo Įstatymo (6–10 eilutė).

15, 11–20: Dievo negalima kaltinti už žmogaus nuodėmingumą. Žmogus gali laisvai pasirinkti (14–15 eilutė).

12 Nesakyk: „Jis mane
paklaidino", –
nes jam nusidėjėlių
nereikia.
13 Visko, kas nedora,
VIEŠPATS nekenčia;
nė vienas to nenori, kas
pagarbiai bijo Dievo.
14 Kai Dievas pradžioje
žmogų sukūrė,
jis davė jam galią laisvai
pasirinkti.
15 Jei pasirenki, tu pajėgi
laikytis įsakymų
ir ištikimai vykdyti jo valią.
16 Jis padėjo prieš tave ugnį
ir vandenį;
tiesk ranką į tą, kurį tu
pasirenki.
17 Prieš kiekvieną žmogų yra
gyvenimas ir mirtis,
ką žmogus pasirenka, tai
bus jam duota.
18 Juk didi yra VIEŠPATIES
išmintis;
jis galingas darbais ir regi
visa.
19 Dievo akys regi visa, ką jis
yra sukūręs,
jis supranta kiekvieną
žmogaus veiksmą.
20 Nė vienam jis nėra įsakęs
nedorai elgtis,
niekam jis nėra leidęs
nusidėti.

16 1 Netrokšk* turėti
daug niekam tikusių
vaikų
ir nesidžiauk nedorais
palikuonimis.
2 Nors ir daug jų būtų,
nesidžiauk jais,
jeigu jie neturi pagarbios
VIEŠPATIES baimės.
3 Nepasitikėk jų ilgu
gyvenimu,
nedėk vilčių į jų ateitį,
nes vienas gali būti geriau
už tūkstantį
ir verčiau mirti bevaikiui,
negu turėti nedorų vaikų!
4 Juk per vieną protingą
žmogų
miestas gali būti
apgyvendintas,
bet per maištininkų klaną
jis tampa tyrais.
5 Daug tokių dalykų mano
akis yra regėjusi,
ir dar daugiau mano ausis
yra girdėjusi.
6* Nusidėjėlių sueigoje
užkuriama ugnis,
ir neklusnioje tautoje
įsiliepsnoja pyktis.
7 Jis neatleido senovės
milžinams,*
sukilusiems savo galybėje;
8* jis nepasigailėjo Loto
kaimynų,

16, 1–23: Nuodėmingi palikuonys yra didelė nelaimė, nes istorija ir patirtis liudija, kaip Dievas baudžia už nuodėmę.

16, 6: Apie Korahą ir jo bendrus žr. Sk 16, 35; Ps 106, 18; apie nepatenkintus izraeliečius žr. Ps 78, 21–22.

16, 7: ... *senovės milžinams*: žr. Pr 6, 4; Išm 14, 6; Bar 3, 24–28.

16, 8: Apie Sodomos ir Gomoros gyventojus žr. Pr 19, 24–25; Ez 16, 49–50.

kurių įžūlumu jis
bjaurėjosi;
9* jis neparodė gailestingumo
pasmerktai tautai,
išrautai iš šaknų už jų
nuodėmes,
10* nei šešiems šimtams
tūkstančių pėstininkų,
žuvusių dėl jų širdies
įžūlumo.

11 Net jei tebūtų buvęs tik
vienas kietasprandis,
nuostabu būtų, jei jis būtų
likęs nenubaustas.
Juk gailestingumas ir
pyktis
vienodai priklauso
VIEŠPAČIUI, –
jis nebaudžia ir atleidžia,
bet ir pyktį išlieja.
12 Didelis yra jo gailestingumas,
kaip ir jo bausmės rykštė,
jis teisia žmogų, kiekvieną
pagal jo darbus.
13 Nusidėjėlis neįšsigelbsti
pagrobtu turtu,
o teisiojo viltiės Dievas
nepalieka
neišsipildžiusios.
14 Kas daro gera, turi savo
atlygį,
kurį kiekvienas gauna
pagal savo darbus.

15 VIEŠPATS taip sukietino
faraono širdį,
kad jis nepažino jo,
idant VIEŠPATIES darbai
būtų pažinti po dangumi.
16 Jo gailestingumas yra
akivaizdus visai kūrinijai,
o jo šviesa ir jo tamsa buvo
paskirstyta žmonijai.}

17 Nesakyk: „Pasislėpsiu nuo
VIEŠPATIES.
Kas danguje apie mane
pagalvos?
Tarp tokios daugybės
žmonių nebūsiu
pastebėtas,
nes kas aš tarp beribės
kūrinijos?
18 Štai dangus ir dangaus
aukštybės,
bedugnė ir žemė dreba jam
apsilankius.
19 Patys kalnai ir žemės
pamatai,
vos jam pažvelgus, virpa ir
dreba.
20 Apie mane jis nepagalvos;
kas rūpinsis manimi?
21 Jei nusidedu, jokia akis
manęs nemato;
jei visiškai slaptai esu
neištikimas,
kas apie tai sužinos?
22 Kas jam pasako apie teisius
darbus
ir ko aš galiu už juos
tikėtis, kai laikausi
įsakymo?“
23 Tokios yra neišmanėlio
žmogaus mintys;

16, 9: Apie kanaaniečius žr. Iš 23, 23–24. 27–31; Įst 7, 1; Išm 12, 3.
16, 10: Apie izraeliečius, murmėjusius prieš Dievą, žr. Sk 11, 20; 14, 12. 22–24.

neprotingas ir suklydęs
žmogus kvailai galvoja.

Dieviškosios išminties atspindys kūrinijoje

24* Klausykis, mano vaike, ir
mokykis išminties,
brangink visa širdimi mano
žodžius.
25 Tiksliai paaiškinsiu
auklėjimo drausmę
ir rūpestingai perteiksiu
žinojimą.

26 Kai pradžioje VIEŠPATS
sukūrė savo kūrinius
ir, juos sukurdamas,
paskyrė jiems užduotis,
27 visam laikui jis nustatė
jų valdas ir jų veiklą.
Jie nei išalksta, nei
pavargsta,
jie niekad nenukrypsta nuo
savo užduočių.
28 Niekad vieni su kitais
nesistumdo
ir visad laikosi jo žodžio.
29 Tada VIEŠPATS pažvelgė
į žemę
ir pripildė ją savo gėrybių.
30 Jos paviršių jis pripildė
visokių rūšių gyvūnų,
ir jie turi į ją vėl sugrįžti.

17 1 VIEŠPATS žmogų
sukūrė iš žemės,
ir jį vėl į žemę sugrąžina.
2 Jis davė jiems ribotą dienų
skaičių,
bet suteikė galią valdyti
viską žemėje.
3 Jis apvilko juos jėga,
panašia į savo, –
padarė juos pagal savo
paveikslą.
4 Jis įdiegė jų baimę visiems
gyvūnams
ir leido jiems viešpatauti
žvėrims ir paukščiams.
{5* VIEŠPATS davė jiems
naudotis penkiomis
galiomis,
dalytis supratimu jiems
buvo duota kaip šeštoji
ir septintoji protas – jų
galių aiškintojas.}
6 Nuožiūrą ir liežuvį, ir akis,
ausis ir suprantančią širdį
davė jiems.
7 Išminties ir žinojimo juos
pripildė,
gera ir pikta jiems nurodė.
8 Kad parodytų savo darbų
didybę,
į jų širdis jis įdiegė
pagarbią VIEŠPATIES
baimę.
{9* Jis davė jiems teisę
jo nuostabiais darbais
amžinai didžiuotis.}
10 Kad skelbtų jo nuostabius
darbus

16, 24 – 17, 18: Autorius aprašo Dievo išmintį kuriant Visatą: jis suteikia pagal savo paties paveikslą ir panašumą žmogui prigimtį, turinčią galią rinktis išmintį, žinojimą ir laisvą valią. Žr. Ps 8; 19; 104.

17, 5. 9. 16. 18. 21: eilutės, žymimos laužtiniais skliausteliais, yra vėlesni priedai.

ir šlovintų jo šventąjį
vardą.
11 Jis paklojo jiems žinojimą,
gyvenimo įstatymą kaip
paveldą.
12 Jis sudarė su jais amžiną
sandorą
ir apreiškė jiems savo
įsakymus.*
13 Jo didingą šlovę matė jų
akys,
ir jo garbingą balsą girdėjo
jų ausys.
14 Jiems tarė: „Venkite viso,
kas pikta!“ –
ir davė kiekvienam jų
įsakymus apie artimą.
15 Jų keliai visad jam žinomi;
nuo jo akių jie negali būti
paslėpti.
{16* Jų keliai nuo pat jaunystės
veda į pikta,
ir savo akmeninės širdies
jie nepajėgia
permainyti į jautrią širdį.}
17 Jis paskyrė valdovą*
kiekvienai tautai,
bet Izraelis yra jo paties
dalis.
{18* Izraelį, kaip savo
pirmagimį,
jis auklėja rykšte ir,
skirdamas jam savo meilės
šviesą, jo nepalieka.}
19 Visi jų darbai yra jam
aiškūs kaip saulė,
ir jo akys nuolat stebi jų
kelius.
20 Jų nedorieji darbai nėra
nuo jo paslėpti,
ir visos jų nuodėmės
įžeidžia VIEŠPATĮ.
{21* Bet VIEŠPATS yra geras ir
pažįsta savo kūrinius,
jų nesunaikina ir
neapleidžia,
o verčiau jų pasigaili.
22 Žmogaus išmalda yra jam
tartum antspaudo
žiedas,
jis brangina žmogaus
gerumą kaip akies vyzdį.
23 Vieną dieną jis pakils ir
jiems atlygins, –
atmokės kiekvienam jų,
kaip yra užsitarnavę.
24 Tiems, kurie daro atgailą,
jis leidžia grįžti
ir drąsina tuos, kurie yra
netekę vilties.

Raginimas grįžti – daryti atgailą

25* Grįžk pas VIEŠPATĮ, palik
savo nuodėmes,

17, 12: ... *amžiną sandorą ... savo įsakymus*: įvairias sandoras, kurias Dievas sudarė su žmonija, pvz., Pr 2, 15–17; 17, 1–22, o ypač Sandorą ant Sinajaus kalno, kur žmonės matė Dievo šlovę ir girdėjo jo balsą. Žr. Iš 19, 16 – 24, 18.

17, 17: ... *valdovą*: nuoroda arba į pasaulietišką valdovą, arba į angelus, duotus tautoms kaip sargus. Žr. Įst 32, 8 paaiškinimą.

17, 25–32: Skatindamas nusidėjėlį grįžti pas Dievą, autorius duoda suprasti, kad Dievas nukels žmogaus mirtį, idant jis įvykdytų savo užduotį šlovinti Dievą. Krikščioniškojo mokymo šviesoje atsivertimo dovana mirties valandą pratęsia šį Dievo

melskis jo Artume ir
mažink savo kaltes.
26 Gręžkis vėl į Aukščiausiąjį
ir šalinkis nuodėmės,
nuoširdžiai nekęsk to, kuo
jis bjaurisi.
27 Kas giedos šlovės giesmes
Aukščiausiajam Hade,
jeigu jo negarbiname gyvi
būdami?
28 Mirusių pasaulyje, kaip ir
niekad nebuvusių,
nutyla šlovės giesmė,
tik tie,
kurie yra gyvi ir sveiki,
šlovina VIEŠPATĮ.
29 Koks didelis yra VIEŠPATIES
gailestingumas –
jo atlaidumas pas jį
grįžtantiems!
30 Nieko panašaus nerandama
tarp žmonių,
nes joks žmogus nėra
nemirtingas.
31 Argi yra kas už saulę
šviesesnio?
Betgi ir ji gali užtemti.
Kokios tamsios* tad kūno ir
kraujo mintys!
32 Dievui yra atsakingos
dangaus aukštybių
galybės,
o mirtingieji – visi dulkės ir
pelenai.

Dievo galybė ir gailestingumas

18 1* Amžinasis sukūrė
visą pasaulį;
2 vien VIEŠPATS yra teisus,
{nėra kito, išskyrus jį.
3 Mažuoju savo rankos pirštu
jis valdo pasaulį,
visa jam paklūsta,
nes savo galybe jis yra
karalius visų,
atskiriantis, kas šventa,
nuo nešventa.}
4 Ką jis yra leidęs apsakyti
jo darbus,
ir kas gali ištirti jo didžius
veiksmus?
5 Kas gali išmatuoti jo
didingą galybę
ar nupasakoti jo
gailestingumo darbus?
6 Neįmanoma žmogui nei
juos sumažinti, nei
padidinti,
VIEŠPATIES stebuklų
neįmanoma permanyti.
7 Žmogus baigdamas vos tik
pradeda
ir sustodamas vis dar yra
suglumęs.

8 Kas yra žmogus ir ko jis
vertas?
Gera ir pikta jis apima,
kas tai?

tikslą į amžinąjį gyvenimą. Žr. Ps 6, 6; Ez 18, 23; 33, 11–16.
17, 31: ... *tamsios*: raidiškai *piktos*. Žr. Pr 6, 5. Turima omenyje proto nepajėgumas suprasti Dievo gailestingumo užmojį. Žr. Išm 9, 14–18.

18, 1–14: Ne tik Dievo teisingumas ir galybė viršija žmogaus supratimą (1–5 eilutė), bet ir jo gailestingumas yra beribis ir viršija bet kokią žmogaus užuojautą (6–14 eilutė).

9 Žmogaus gyvenimo dienų
skaičius yra didžiulis,
jei jis šimtą metų pasiekia.
10 Kaip jūros vandens lašas,
kaip smėlio grūdelis,
tokie yra tie keleri metai
prieš amžinybės dienas.
11 Užtat VIEŠPATS yra
kantrus su žmonėmis
ir apipila juos savo
gailestingumu.
12 Jis mato ir žino, kad jų
mirtis skausminga,
užtat juo labiau jiems ir
atleidžia.
13 Žmogus gali būti
gailestingas savo artimui,
bet VIEŠPATIES
gailestingumas –
visiems žmonėms.
Juos pabara, auklėja,
pamoko ir susigrąžina,
kaip piemuo savo kaimenę.
14 Gailestingas tiems, kurie
nusilenkia jo drausmei ir
uoliai vykdo jo įsakus.

Reikia protingai elgtis

15* Mano vaike, neatmiešk
savo gerų darbų
priekaištu
ir negadink savo dovanos
piktais žodžiais.
16 Argi nesumažina rasa
deginančios kaitros?
Taip ir žodis geriau už
dovaną.
17 Argi iš tikrųjų žodis
pranoksta dovaną?
Geras žmogus ir viena, ir
kita duoda.
18 Tik kvailas žmogus
priekaištauja prieš
duodamas;
šykštaus davėjo dovana
nuliūdina laukiančias
akis.

19 Prieš kalbėdamas
pasimokyk;
prieš ligą rūpinkis sveikata.
20 Ištirk save anksčiau, negu
būsi teisiamas,
ir aplankymo metu rasi
atleidimą.*
21 Nusižemink anksčiau, negu
susergi,
o kai esi nusidėjęs, daryk
atgailą.
22* Tenekliudo tau niekas
nedelsiant vykdyti įžadą,
nelauk iki mirties, kad
būtum nuo jo atleistas.
23 Prieš darydamas įžadą,
pergalvok jį;
nebūk žmogumi, kuris
bando VIEŠPATĮ.

18, 15–26: Išmaldos davimas yra menas, kuriuo vengiama įžeisti išmaldos gavėją (15–18 eilutė). Protingumas kreipia kintančias kasdienes sąlygas aplankymo meto – atsiskaitymo su Dievu dienos link (20–26 eilutė).

18, 20: ... *aplankymo metu rasi atleidimą*: išmalda Šventajame Rašte dažnai vaizduojama kaip priemonė puoselėti žmogaus atvirybę Dievo gailestingumui. Žr. Sir 3, 29–30; 29, 11–12; Tob 12, 12–13; Dan 4, 24; Lk 16, 9; Apd 10, 31.

18, 22–23: Paprastai Senajame Testamente įžadu buvo laikoma kruvinosios aukos atnašavimas.

24 Pagalvok apie jo pyktį mirties valandą
ir atlygio metą, kai jis nugręš savo veidą.
25 Kai visko apstu, atsimink alkio metą,
o turtingą dieną pagalvok apie neturtą ir skurdą.
26 Nuo ryto iki vakaro oras keičiasi;
visa greitai praskuba pro VIEŠPATĮ.

27 Išmintingas žmogus yra visados atsargus;
kai visur pilna nuodėmės, jis vengia pikta.
28* Mokytas žmogus turėtų mokyti išminties;
kas jos įgyja, turėtų skelbti jos šlovę.
29 Gålį protingai kalbėti
turi parodyti savo išmintį,
rūpestingai skleisdami tinkamas patarles.

Savitvarda

30 Nesek paskui savo geismus,
tvardyk savo geidulius.
31 Jeigu leidi sau patenkinti užgaidas,
jos padarys tave pajuoka tavo priešams.
32 Neūžauk tenkindamas akimirkos geismą,
nes dvigubai sunkus* bus neturtas.
33 Netapk elgeta, puotaudamas svetimais pinigais,
kai neturi nieko piniginėje.

19 1 Kas taip elgiasi, nebus turtingas;
kas niekais laiko mažus dalykus, palengva pražus.
2 Vynas ir moterys išveda iš kelio protingus vyrus,
o žmogus, bendraujantis su kekšėmis,
praras gėdos jausmą.
3 Puvimas ir kirmėlės jį apims
ir praradęs gėdos jausmą žmogus neteks gyvasties.

4 Kas kitais per greitai pasitiki, tas yra nerimtas,
o kas nusideda, sau pačiam pakenkia.
5 Kam nedoras darbas teikia malonumo, bus pasmerktas,
{bet kas atsispiria malonumams,
apvainikuoja savo gyvenimą.
6* Kas suvaldo liežuvį, gyvens be barnių},
bet kas nekenčia paskalų, patirs mažiau pikta.
7 Niekados nekartok, kas tau buvo pasakyta,
ir iš to neturėsi jokio nuostolio.

18, 28–29: Išminčiaus kaimynai buvo laikomi lauku, į kurį jis turėjo pilti išminties vandenis ir skatinti augimą. Žr. Sir 24, 28–31.

18, 32: ... *dvigubai sunkus*: fiziniu ir dvasiniu požiūriu.

19, 6–17: Taiklus Dekalogo aštuntojo įsakymo paaiškinimas. Žr. Mt 7, 1–2; 18, 15–16.

8 Nei draugui, nei priešui apie
tai nekalbėk;
niekam nepasakyk, nebent
tai nuslėpti būtų
nuodėminga.
9 Juk kas tai išgirs, tavimi
nebepasitikės
ir ilgainiui ims tavęs nekęsti.
10 Ką nors girdėjai? Temiršta
tai su tavimi.
Būk tikras, tavęs tai
nesusprogdins!
11 Ką nors sužinojęs, kvailys
kenčia gimdymo
skausmus
tartum kūdikį gimdanti
moteris.
12 Kaip strėlė, įstrigusi
žmogaus šlaunyje,
taip smygso paskala kvailio
krūtinėje.

13 Įspėk savo draugą – galbūt
jis to dar nėra padaręs;
o jei padarė, kad daugiau to
nedarytų.
14 Įspėk savo kaimyną – galbūt
jis to dar nėra pasakęs;
o jei pasakė, kad daugiau
to nekartotų.
15 Įspėk savo draugą – dažnai
tai gali būti šmeižtas;
tikėti kiekvienu pasakojimu
neturėtumei.
16 Žmogus gali suklupti
netyčiomis.
Kas nėra nusidėjęs liežuviu?
17 Paklausk savo kaimyną
prieš jį sudrausdamas, –
taip tu skaitysies su
Aukščiausiojo Įstatymu.

Kaip pažinti tikrą išmintį

{18* Pagarbi VIEŠPATIES baimė
yra kelias į jo gerumą,
o išmintis laimi jo meilę.
19 VIEŠPATIES įsakymų
žinojimas –
gyvastį teikiantis mokymas,
darantieji tai, kas jam
patinka,
valgys vaisius nuo medžio
nemirtingumo.}
20 Visa išmintis yra pagarbi
VIEŠPATIES baimė;
visapusiška išmintis yra
Įstatymo vykdymas
{ir jo visagalybės
supratimas.
21 Kai vergas savo šeimininkui
sako:
„Nedarysiu to, ko tu nori“, –
nors jei vėliau tai ir darytų,
jis pykdytų tą, kuris jį
išlaiko}.
22 Mokėti daryti pikta nėra
išmintis,
ir nusidėjėlių patarimas
nėra protingas.
23 Esama apsukrumo, kuris
yra bjaurus,
yra ir kvailių, kurie nieko
pikta nedaro.
24 Geriau dievobaimingas
žmogus maža žinantis,
negu labai protingas, bet
laužantis Įstatymą.

19, 18–30: Čia aprašomoji tikra ir netikra išmintis yra tolygi ydai ir dorybei, Įstatymo vykdymui ir jo laužymui.

25 Esama apsukrumo reiklaus,
bet nesąžiningo, –
yra žmonių, išnaudojančių
gerumą, kad pasiektų
savo.
26 Pasitaiko nedoras žmogus,
kuris dedasi širdgėlos
prislėgtas,
bet jo vidus yra pilnas
apgaulės.
27 Nuleidžia akis ir dedasi
kurčias,
bet jei jo kaukės niekas
nenuplėš, jis tave
išnaudos.
28 Nors jėgų stoka jį sulaiko
nuo nuodėmės,
jis, nepaisydamas to, radęs
progą padarys žalos.
29 Žmogus pažįstamas iš
išvaizdos,
o protingas žmogus – veidu
į veidą susitikus.
30 Žmogaus apdaras, jo
nuoširdus juokas ir jo
eisena
tau parodo, kas jis yra.

Protingo ir kvailo žmogaus elgesys

20 1* Įspėjimas kartais
gali būti ne laiku,
ir tyla kartais gali apreikšti
protingą žmogų.
2 Kaip daug geriau įspėti,
negu erzintis iš pykčio!
3 Kas prisiima savo kaltę,
bus apsaugotas nuo
nesėkmės.
4* Kaip eunuchas, mėginantis
išniekinti mergaitę,
toks yra žmogus, prievarta
verčiamas daryti, kas
teisinga.
5 Vienas žmogus tyli ir yra
laikomas išmintingu,
o kitas, būdamas plepus,
yra nemėgstamas.
6 Vienas žmogus tyli, nes
neturi nieko pasakyti,
o kitas tyli, laukdamas
tinkamos progos kalbėti.
7 Išmintingas žmogus tyli, kol
ateina tinkamas laikas,
o kvailas pagyrūnas
tinkamo laiko nepastebi.
8 Kas per daug kalba,
sukelia koktumą,
o kas nori kitą nukalbėti,
bus nekenčiamas.

9* Nelaimėje gali žmogui
glūdėti laimė,
ir nuostolis gali atnešti
nelauktą sėkmę.
10 Būna dovana, kuri tau
neneša jokios naudos,
būna ir dovana, kuri tau
dvigubai atlygina.*

20, 1–8: Išmintis nurodo, kada kalbėti ir kada tylėti – progas, kai galima tikėtis daugiausia gero iš kalbėjimo ir tylėjimo.

20, 4: Jėga galima priversti žmogų išvengti nuodėmingo veiksmo ar daryti gerą darbą; bet neįmanoma užkirsti kelio vidinei nuodėmei ar norui daryti pikta. Žr. Sir 20, 21.

20, 9–17: Paradoksų serija nurodoma, koks didelis skirtumas tarp tikrųjų bei išliekančiųjų ir tariamųjų vertybių.

20, 10: ... *dvigubai atlygina:* arba yra dvigubai vertinga.

11 Būna nuostolių dėlei garbės,
esti žmonių, pakėlusių
galvas iš sunkių bėdų.
12 Būna, kad žmogus daug
perka už mažą kainą,
bet užmoka už tai
septyneriopai.
13 Išmintingas žmogus keliais
žodžiais įgyja palankumą,
bet kvailieji savo meilikavimą
veltui švaisto.
14 Sukto žmogaus dovana
nebus tau naudinga,
nes jis laukia,
kad atsilygintum
septyneriopai.

15 Jis mažai duoda, bet daug
barasi,
pračiaupia burną, kaip
miesto šauklys.
Šiandien jis paskolina,
o rytoj reikalauja
grąžinti, –
iš tikrųjų toks žmogus yra
šlykštus.
16 Kvailys sako: „Draugų
neturiu.
Už mano gerus darbus
niekas nedėkoja."
17 Visi, kurie valgo jo duoną,
turi piktą liežuvį.
Kaip kiekvienas iš jo
tyčiojasi, ir kaip dažnai!

18 Geriau ant grindinio
paslysti negu ant liežuvio;
užtat greitai ateina
nedorėlių žūtis.
19 Kaip beskonis skanėstas yra
pasakojimas ne vietoje,
nuolat neišmanėlių
kartojamas.
20 Patarlė iš kvailio lūpų
negerbiama,
nes jis nepasako jos
tinkama proga.

21 Būna, kad skurdas sulaiko
žmogų nuo nuodėmės;
užtat kai ilsisi, jis nejaučia
sąžinės graužimo.
22 Būna, kad žmogus iš gėdos
nusižudo
ar stumia save į pražūtį,
žiūrėdamas, ką kiti apie jį
pamanys.
23 Būna, kad žmogus pažada
draugui,
žiūrėdamas, ką jis apie jį
pamanys,
ir be reikalo pasidaro sau
priešą.

24 Melas yra bjauri, gėdą
žmogui daranti dėmė,
tačiau jis yra nuolat ant
neišmanėlių lūpų.
25 Geriau vagis negu
nepataisomas melagis,
tačiau abiejų likimas yra
žūtis.
26 Melagio kelias veda
į negarbę,
jo gėda nuolat jį lydi.

27 Išmintingas žmogus
pranoksta kitus savo
žodžiais,
o protingas patinka
didžiūnams.
28 Kas dirba žemę, kaupia
savo pjūties derlių,

o kas patinka didžiūnams,
gali atsilyginti už kaltę.
29 Paslaugos ir dovanos
apakina išmintingųjų
akis;
kaip apynasris ant burnos,
jos nutildo priekaištus.
30 Paslėpta išmintis ir
nematomas lobis –
kokia iš vieno ir kito nauda?
31 Geriau žmogus, slepiantis
savo kvailumą,
negu tas, kuris slepia savo
išmintį.

Reikia vengti nuodėmės

21 1* Mano vaike,
nusidėjai? Daugiau
to nebedaryk,
bet prašyk atleidimo už
savo praeities nuodėmes.
2 Bėk nuo nuodėmės kaip nuo
gyvatės,
nes jeigu prisiartinsi prie
nuodėmės, ji tau įkąs.
Jos dantys – liūto dantys,
ji gali sunaikinti žmogaus
gyvastį.
3 Kiekviena kaltė yra
dviašmenis kalavijas;
jos žaizda nepagydoma.

4 Smurtas ir įžūlumas
išsekina turtus;
taip bus nualinti išdidžiųjų
namai.

5 Malda iš vargšo lūpų eina
tiesiai į Dievo ausį, –
jo nuosprendis
nelūkuriuoja.
6 Kas nekenčia įspėjimo,
eina nusidėjėlio taku,
bet kas pagarbiai bijo
VIEŠPATIES, gailisi savo
širdyje.
7 Sklandus kalbėtojas yra
plačiai žinomas,
bet protingas žmogus
pastebi, kai jis paslysta.

8 Kas stato namus kitų
žmonių pinigais,
tas panašus į žmogų,
renkantį akmenis savo
kapo kauburiui.
9 Nusikaltėlių gauja yra kaip
pakulų ryšulys;
jie gaus galą ugnies
liepsnose.
10 Lygiais akmenimis grįstas
nusidėjėlių kelias,
bet jo gale yra Hado duobė.*

11 Kas laikosi Įstatymo,
apvaldys savo potraukius;
pagarbi VIEŠPATIES baimė
yra tobula išmintis.
12 Kas nėra sumanus, negali
būti išmokytas,
bet esti ir sumanumo, kuris
įneša kartėlio.

21, 1–10: Įvairiais vaizdiniais aprašomi nuodėmės padariniai. Nuodėmė nualina žmogaus nuosavybę ir gyvastį. Užtat autorius ir įspėja savo skaitytojus.
21, 10: ... *nusidėjėlių kelias* ... *Hado duobė*: šių vaizdinių turinys dar neapima amžinojo atlyginimo po mirties. Tai buvo aiškiai apreikšta Kristaus mokymu. Žr. Mt 7, 13–14; 25, 41–46; Lk 16, 19–31.

13 Išminčiaus žinojimas yra
kaip tvinstanti upė,
o jo patarimas kaip
gyvybės šaltinis.
14 Kvailio protas yra kaip
sukultas ąsotis, –
nebegali talpinti jokio
mokslo.
15 Kai protingas žmogus girdi
prasmingą posakį,
jam pritaria ir prie jo kitą
prideda;
kai lengvapėdis tai girdi,
jis pasijuokia iš jo ir
atsuka jam nugarą.
16 Kvailio plepėjimas yra kaip
našta kelionėje,
bet protingo žmogaus
kalbos malonu klausytis.
17 Sueigoje ieškoma protingo
žmogaus nuomonės, –
į širdį imami jo žodžiai.

18 Kvailiui išmintis yra tarsi
namų griuvėsiai,
bukapročiui mokslas yra
padriki tauškalai.
19 Neprotingam žmogui
auklėjimas
yra pančiai ant kojų
ir kaip antrankiai ant jo
dešinės.
20 Kvailys juokiasi visu balsu,
o išmintingas žmogus
kukliai šypsosi.

21 Protingam žmogui
auklėjimas
yra kaip auksinis
papuošalas,
kaip apyrankė jam ant
dešinės.

22 Kvailys skuba kelti koją
į namus,
o gerai išauklėtas žmogus
kukliai laukia.
23 Neišauklėtas žmogus
dirsčioja pro tarpdurį
į vidų,
o išauklėtas žmogus laukia
lauke.
24 Nemandagu žmogui
klausytis prie durų;
išauklėtą žmogų apimtų
gėda.

25 Plepių lūpos kartoja kitų
žodžius,
bet išmintingųjų žodžiai
rūpestingai pasveriami.
26 Kvailių protas yra jų
burnoje,
o išmintingųjų burna yra jų
prote.
27 Kai nedoras žmogus keikia
savo priešą,*
iš tikrųjų jis keikia save
patį.
28 Šmeižikas save patį juodina
ir yra kaimynų
nekenčiamas.

21, 27: ... *savo priešą*: kai žmogus keikia tą, kuris įvedė jį į nuodėmę, jis keikia patį save, kad nusileido nuodėmei; arba priešas yra paties žmogaus į nuodėmę linkusi prigimtis; arba priešas yra velnias, nes čia vartojamas žodis yra *satan* – *šėtonas*. Žr. 1 Kr 21, 1; Zch 3, 2; 2 Pt 2, 12–13; Jud 9.

Apie tingumą ir kvailumą

22 [1]Tinginys yra panašus
į purviną akmenį;
tyčiodamiesi iš jo gėdos,
visi švilpteli.
2 Tinginys yra kaip mėšlo
luitas;
kas jį pakelia, nusiplauna
rankas.

3 Nevykėlis sūnus yra tėvo
gėda,
o {nevykusi} duktė
užtraukia nešlovę.
4 Protinga duktė praturtins
savo vyrą,
o begėdė yra tėvo širdgėla.
5 Įžūli mergina yra gėda savo
tėvui ir vyrui;
abudu jos išsižada.

6* Daina gedulo metu yra
netinkamas poelgis,
bet {rykštės} pyla ir drausmė
visad yra išmintis.
{7 Vaikai, kurių auklėjimas
veda į sveiką gyvenimą,
paslepia kuklią savo tėvų
kilmę.
8 Vaikai, pasipūtę ir
šiurkščiai išdidūs,
suteršia savo šeimos
kilmingumą.}
9 Mokyti kvailį* – tai kaip
klijuoti sudužusį puodą,
ar drumsti saldžiai
miegančio žmogaus
ramybę.

10 Kas kalbasi su kvailiu,
kalbasi su snaudaliumi,
nes pokalbio gale šis
paklaus: „Kas tad
atsitiko?“
11 Verk mirusiojo, nes užgeso
jo šviesa;
verk kvailio, nes jį paliko
protas.
Mirusiojo verk mažiau, nes
jis ilsisi ramybėje;
blogesnis už mirtį yra
kvailio gyvenimas.
12 Gedulas mirusio tęsiasi
septynias dienas,
o kvailių ar nedorėlių – visą
jų gyvenimą.

13 Su kvailu žmogumi daug
nekalbėk,
su šiurkščiu žmogumi
nesibičiuliauk.
Saugokis jo, kad
nepatektum į bėdą
ir nebūtum apdrabstytas,
kai jis ims purtytis.
Šalinkis jo ir turėsi
ramybę,
niekad nereikės kęsti
apmaudo per jo
beprotystę.
14 Kas yra sunkesnis už
šviną? –
Kas gi kitas, jeigu ne tas,
kurio vardas –
„Kvailys“?
15 Smėlio, druskos ir geležies
luitas

22, 6: Išminčiai tikėjo, kad rykštė yra veiksminga auklėjimo priemonė. Žr. Pat 13, 24; 19, 18; 22, 15; 23, 13–14; 29, 15. 17.

22, 9: Mokyti kvailį – nedėkinga užduotis.

yra mažesnė našta, negu
kvailas žmogus.

16 Kaip medinės sijos, tvirtai
įręstos į pastatą,
neišjudina žemės
drebėjimas;
taip širdis, apsisprendusi
po rimtų svarstymų,
pervartos metu nebus
palaužta baimės.
17 Širdis, kuri remiasi protingu
samprotavimu,
yra tarsi sieną išlyginantis
tinkas.
18 Tvoros atviroje aukštumoje
nebus atsparios vėjui;
baili širdis su kvailio ryžtu
nebus atspari baimei.

Draugystė

19* Užgauk akį, išspausi ašarų,
užgauk širdį, apreikši jos
jausmus.
20 Kas meta akmenį
į paukščius, juos nuveja,
kas įžeidžia draugą,
sunaikina draugystę.
21 Net jeigu pakeltum kalaviją
prieš draugą,
nenustok vilties, nes yra
kelias atgal.
22 Jeigu atvertum burną prieš
savo draugą,
nesirūpink, gali susitaikyti.
Betgi nuo įžeidimo, nuo
įžūlumo
ir paslapčių atskleidimo ar
pasalaus smūgio –
tais atvejais – pabėgs
kiekvienas draugas.

23 Laimėk kaimyno
pasitikėjimą, kai jis
skursta,
kad galėtumei drauge su
juo džiaugtis jo gerove.
Būk jam ištikimas
nelaimės metu,
kad galėtumei su juo
dalytis jo paveldu.
24 Kaip pirma liepsnų
iš krosnies kyla garai
ir dūmai,
taip įžeidimas eina prieš
kraujo išliejimą.
25 Nesigėdysiu priglausti
bičiulį bėdoje
ir nuo jo nesislėpsiu.
26 Bet jeigu per jį man kas
pikta atsitiktų,
tai išgirdę, visi jo saugosis.

Malda

27* Kas apsaugos mano burną
ir tvirtai užantspauduos
mano lūpas,
kad per jas nenupulčiau
ir mano liežuvis manęs
nepražudytų?

23 1 VIEŠPATIE, Tėve ir
mano gyvenimo
Valdove,
nepalik manęs jų užgaidoms

22, 19: Akys gali verkti, o širdis gali parodyti jausmus.

22, 27 – 23, 6: Išminčius prašo Dievą griežta drausme apsaugoti jį nuo liežuvio nuodėmių, proto negalios ir valios silpnumo, žmogaus prigimties ir pojūčių polinkių, kad nepatektų į savo priešų rankas ir nebūtų pavergtas savo gėdingų norų.

ir neleisk man per jas
nupulti!
2 Kas laikys paruoštą botagą
mano mintims
ir drausmės rykštę mano
širdžiai,
kad nereikėtų gailėtis
manęs klystančio
ir neliktų nepastebėtos
mano nuodėmės?
3 Tuomet mano klaidų
nepadaugėtų
ir mano nuodėmių
nesusikauptų;
tuomet neparpulčiau prieš
savo priešininkus
ir nedžiūgautų dėl to mano
priešas.

4 VIEŠPATIE, Tėve ir mano
gyvenimo Dieve,
neleisk man turėti
išpuikėlio akių,
5 atitolink nuo manęs pikto
geismą.
6 Teneapima manęs nei noras
apsiryti, nei geiduliai,
teneužvaldo manęs
gėdingi norai.

Liežuvio valdymas

7* Klausykitės, mano vaikai,
pamokymo apie
kalbėjimą,
nes kas jo laikosi, nepateks
į pinkles.
8 Nusidėjėlis sugaunamas jo
paties lūpomis;
suklumpa jomis keikūnas
ir akiplėša.
9 Nepratink savo burnos
prisiekinėti
nei be reikalo Šventojo
vardą tarti.
10 Juk kaip nuolat prižiūrimas
vergas* nebus be randų,
taip žmogus, nuolat
prisiekinėjantis ir
tariantis Vardą,
niekad nebus apvalytas
nuo nuodėmės.
11 Kas dažnai prisiekia, kaupia
sau kaltę;
rykštė nepaliks jo namų.
Jei neteisingai prisiekia,
užsitraukia kaltę;
o jei nepaiso savo
įsipareigojimo, dvigubai
nusideda.
Jei kreivai prisiekia, negali
būti pateisintas,
ir jo namai neatsigins
negandų.

12 Yra žodžių, kurie nusipelno
mirties;
tegu jie niekad nebūna
girdimi Jokūbo pavelde!
Juk tokie žodžiai yra
svetimi pamaldiems
žmonėms:
nuodėmėje jie niekad
nesivolios.
13 Neleisk savo burnai
apsiprasti su storžieviška
kalba,

23, 7–15: Įspėjimas apie liežuvio nuodėmes, piktnaudžiaujant šventuoju Vardu – Jahvė.

23, 10: ... *prižiūrimas vergas*: taip yra ir su žmogumi, kuris šaukiasi Dievą liudyti tiesą to, ką jis sako.

nes joje glūdi nuodėmingi
žodžiai.
14 Atsimink savo tėvą ir
motiną,
kai sėdi tarp didžiūnų,
kitaip gali jų akivaizdoje
užsimiršti
ir elgtis kaip kvailys iš
blogo įpročio,
paskum norėtum, kad
verčiau nebūtumei
gimęs,
ar keiktum savo gimimo
dieną.
15 Kas yra įpratęs vartoti
keiksmažodžius,
nesudrausmins savęs per
visą savo gyvenimą.

16* Dvi žmonių rūšys gausina
nuodėmes,
o trečioji* užsitraukia
pyktį.
Deganti aistra yra
liepsnojanti ugnis –
neužgesinama, kol visiškai
neperdega;
žmogus, atsidavęs
gašlumui su giminėmis, –
niekad nesiliaus, kol ta
ugnis jo nesudegins.
17 Ištvirkėlis, kuriam
kiekviena duona saldi, –
niekad nesiliaus, kol
nenumirs.

Ištvirkavimas

18 Žmogus, išniekinantis savo
vedybinį guolį,
sako sau: „Kas gali mane
matyti?
Tamsa mane supa, sienos
mane slepia.
Niekas manęs nemato.
Kam gi man rūpintis?
Aukščiausiasis mano
nuodėmių neatsimins.“
19 Jo baimė ribojasi žmonių
akimis,
ir jis nesupranta, kad
VIEŠPATIES akys
yra dešimt tūkstančių kartų
šviesesnės už saulę,
mato visus žmogaus kelius
ir įžvelgia į slapčiausius
užkampius.
20 Tas, kuris pažįsta kūrinius
dar prieš jų buvimą,
pažįsta juos visus ir tada,
kai jie buvo sukurti.
21* Toks žmogus bus
apkaltintas miesto
gatvėse;
ten, kur mažiausiai įtars,
jis bus sugautas.

Svetimautoja

22 Taip yra ir moteriai, kuri
neištikima savo vyrui
ir apdovanoja jį įpėdiniu,
savo sūnumi iš svetimo.

23, 16–27: Nuo liežuvio nuodėmių svarstymo autorius pereina į žmogaus prigimties nuodėmių ir jų padarinių svarstymą.

23, 16: *Dvi žmonių rūšys ... trečioji*: trys nuodėmės šeštajam įsakymui – paties su savimi, paleistuvystė ir svetimavimas.

23, 21: Žr. Kun 20, 19; Įst 22, 22.

23 Juk visų pirma ji nepakluso
Aukščiausiojo Įstatymui;
antra, ji nusikalto savo
vyrui;
trečia, savo palaidu elgesiu
nusikalto svetimavimu
ir pagimdė kito vyro vaikus.
24* Ji pati bus atvesta
į bendruomenės sueigą,
ir jos vaikai turės dėl to
kentėti.
25 Jos vaikai neįleis šaknų,
ir jos šakos neduos vaisių.
26 Ji paliks prakeiktą
atminimą,
ir jos gėda niekad nebus
ištrinta.

27 Taip visi ją pergyvenusieji
supras,
kad nėra nieko geresnio už
pagarbią VIEŠPATIES
baimę
ir nieko saldesnio už
klusnumą VIEŠPATIES
įsakymams.
{28 Dievo sekimas – neša
didelę garbę;
ir būti jo priimtam reiškia
ilgą gyvenimą.}

E. IŠMINTIES ŠLOVĖ

Išminties šlovės giesmė

24 1* Išmintis pati gieda
savo šlovės giesmę
ir savimi didžiuojasi savo
tautoje.
2 Aukščiausiojo bendrijoje
atveria burną
ir didžiuojasi jo Galybių
artume:
3 „Išėjau iš Aukščiausiojo
burnos
ir tarsi migla apdengiau
žemę.
4 Gyvenau dangaus
aukštybėse,
ir mano sostas buvo
debesies stulpe.
5 Apėjau dangaus skliautą
pati viena
ir išvaikščiojau bedugnės
gelmes.
6 Valdžiau jūros bangas ir
visą žemę,
visas tautas ir gentis.
7 Visur ieškojau poilsio
vietos,
kurioje turėčiau gyventi.

8 Tada Visatos Kūrėjas davė
man savo įsakymą,

23, 24–25: Sueiga spręsdavo, ar vaikai buvo gimę iš svetimavimo arba kraujomaišos ir atskirdavo juos iš *VIEŠPATIES bendrijos*. Žr. Įst 23, 3; Išm 3, 16–19; 4, 3–6.

24, 1–21: Šiame skyriuje įasmeninta Išmintis kalba pirmuoju asmeniu, apsakydama savo kilmę, savo buveinę Izraelyje ir atlyginimą, kurį ji duoda savo sekėjams. Panašiai kaip Pat 8 skyriuje, Išmintis aprašoma kaip būtybė, kylanti iš Dievo ir nuo jo atskira. Nors neteigiame, kad šis aprašas yra sietinas su asmenine būtybe, bet tariame, kad ji ženkli nuoroda į Dievo Žodžio – Logos – tiesą Evangelijoje pagal Joną (žr. Jn 1, 1–14). Liturgijoje šis skyrius siejamas su Marija, Dievo Motina, dėl jos nuolatinio ir artimo ryšio su Kristumi, įsikūnijusia Išmintimi.

ir mano Kūrėjas parinko
vietą mano padangtei,
tardamas: 'Jokūbe turi
statytis buveinę,
Izraelyje turi turėti savo
paveldą'.
9 Pradžioje, prieš visus
amžius, jis mane sukūrė,
ir per visus amžius
nenustosiu būti.
10 Šventojoje Padangtėje jam
tarnavau
ir tada Sione užėmiau savo
vietą.
11 Taip mieste, kurį jis myli,
man davė poilsio vietą, –
Jeruzalėje yra mano valda.
12 Įleidau šaknis garbingoje
tautoje,
VIEŠPATIES dalyje yra
mano paveldas.

13 Išaugau kaip kedras
Libane,
lyg kiparisas ant Hermono
kalno.
14 Išaugau kaip palmė
En-Gedyje,
lyg oleandrų krūmai
Jeriche;
kaip dailus alyvmedis
lygumoje,
išaugau lyg platanas prie
vandens.
15* Kvepėjau kaip cinamonas
ar sotvaras
ir lyg rinktinė mira
skleidžiau savo malonų
kvapą;
kaip galbanas, onychai ir
mastikmedžio derva –
tarsi smilkalų kvapas
Padangtėje.
16 Skleidžiau savo šakas kaip
terebintas,
taip garbingos ir dailios yra
mano šakos.
17 Kraunu dailius pumpurus
kaip vynmedis,
ir mano žiedai duoda
garbingų ir gausių
vaisių.
{18 Gimdau kilnią meilę,
pagarbą ir šventą viltį;
būdama amžina, esu duota
visiems savo vaikams –
tiems, kurie yra jo paskirti.}
19* Ateikite pas mane visi,
kurie manęs trokštate,
valgykite iki soties mano
vaisių.
20 Atsiminti mane yra
saldžiau už medų,
geriau turėti mane, negu
medaus korį.
21 Kas mane valgo, labiau
manęs alksta,
kas mane geria, labiau
manęs trokšta.
22 Kas manęs klauso, niekais
nenueis,
kas elgiasi, kaip aš liepiu,
niekad nenusidės."

24, 15: Šios medžiagos, minimos Išm 30, 23–24. 34 skaitinyje, turėjo vaidmenį garbinant Dievą Jeruzalės Šventykloje. Izraelis buvo kunigiška tauta, naudojo patepimo aliejų ir šventuosius smilkalus.
24, 19: Plg. su Išganytojo žodžiais. Žr. Mt 11, 28–30.

Išmintis ir Dievo žodis

23* Visa tai yra Aukščiausiojo
Dievo – Sandoros knyga,
Įstatymas, kurį mums
Mozė davė
kaip paveldą Jokūbo
bendrijai.
{24 Nepavark stengdamasis
su VIEŠPATIES pagalba,
būk arti prie jo, kad jis tave
pastiprintų.
Vien tik visagalis VIEŠPATS
tėra Dievas,
be jo, nėra kito Gelbėtojo.}
25 {Įstatymas} yra sklidinas
išminties,
kaip Pišonas* {vandens}
ir kaip Tigris pirmųjų
vaisių metu.
26 Jis išsilieja supratimu
kaip Eufratas {vandeniu}
ir kaip Jordanas pjūties
metu.
27 Jis patvinsta žinojimu kaip
Nilas {vandeniu}
ir kaip Gihonas* vynuogių
rinkimo metu.
28 Pirmasis žmogus išminties
niekad gerai nepažino,
nepasiseks nei
paskutiniam jos suprasti.
29 Gilesnės už jūrą yra jos
mintys,
o jos patarimai – gilesni už
didžiąją bedugnę.
30 Nūnai aš kaip upelis iš jos
srovės,
tekinantis vandenį į sodą,
31 sau tariau: „Palaistysiu
savo sodą
ir priliesiu savo gėlių
lysves.“
Nuostabu, šis mano upelis
tapo upe,
o tada ši mano srovė – jūra.
32 Vėl siųsiu savo pamokymą
kaip ryto aušrą
ir skleisiu jo šviesą toli.
33 Vėl išliesiu mokymą kaip
pranašystę
ir paliksiu jį ateinančioms
kartoms.
34 Žiūrėkite, aš netriūsiau vien
tik sau,
bet visiems, kurie ieško
išminties.

Patarlės

25 1* Trys dalykai mane
džiugina,
nes jie yra malonūs
VIEŠPAČIUI ir žmonėms:
darna tarp brolių ir seserų,
bičiulystė tarp kaimynų
bei žmonos ir vyro abipusė
meilė.

24, 23–34: Čia vėl ima kalbėti knygos autorius – Siracidas. Išmintis ir Mozės Įstatymas sutapatinami. Autorius sėmėsi išminties ir, supratęs jos vertę, ėmė dalytis su kitais išminties pamokomis.
24, 25: ... *Pišonas*: žr. Pr 2, 11.
24, 27: ... *Gihonas*: žr. Pr 2, 13.

25, 1–11: Išmintčius giria darną šeimoje, artimo meilę ir santuokos džiaugsmą, bet pasmerkia išpuikusį varguolį, kuris nekenčia savo brolio, gobšų šykštuolį, kuris skriaudžia artimą, ir savo žmonai neištikimą ištvirkusį senį.

2 Trijų rūšių žmonės yra man
nepakenčiami,
jų gyvenimo būdu iš tikrųjų
bjauriuosi:
beturtis, kuris puikuojasi,
turtuolis, kuris meluoja,
ir senas ištvirkėlis, kuris
svetimauja.

3 Jeigu netaupei nieko
jaunystėje,
kaipgi gali rasti ką nors
savo senatvėje?
4 Kaip pritinka žilai galvai
sveikas sprendimas
ir žmonėms, atėjusiems į
metus, – žinoti, kaip
patarti!
5 Kaip pritinka seniems
išmintis,
o garbingo amžiaus
žmonėms supratimas ir
protingumas!
6 Senyvo amžiaus žmonių
vainikas yra plati patirtis,
o jų garbė – pagarbi
VIEŠPATIES baimė.

7 Galiu suskaičiuoti širdimi
devynis,
kuriuos vadinčiau
laimingais,
o dešimtąjį mano liežuvis
skelbia:
laimingas, kas džiaugiasi
savo vaikais
ir kas patiria savo priešų
žūtį.
8 Laimingas, kas gyvena su
protinga žmona
ir kas nearia jaučiu ir asilu
viename junge.*
Laimingas, kas nenusideda
liežuviu
ir kas netarnauja
žemesniam už save.
9 Laimingas, kas randa
draugą
ir kas kalba atidiems
klausytojams.
10 Koks laimingas žmogus,
kuris randa išmintį!
Bet niekas nėra
laimingesnis už žmogų,
kuris pagarbiai bijo
VIEŠPATIES!
11 Pagarbi VIEŠPATIES baimė
pranoksta viską;
su kuo galima lyginti
žmogų, kuris ją turi?
{12 Pagarbi VIEŠPATIES baimė
yra pradžia jo meilės,
o tikėjimas – pradžia jo
ištikimybės.}

13 Nors ir kokia būtų žaizda,
kad tik ne širdies!
Nors ir koks būtų piktumas,
kad tik ne moters!
14 Nors ir kokia būtų kančia,
kad tik ne kančia nuo tų,
kurie nekenčia!
Nors ir koks būtų kerštas,
kad tik ne kerštas priešų!
15 Nėra stipresnių nuodų už
gyvatės nuodus,

25, 8: *Laimingas ... kas nearia jaučiu ir asilu viename junge*: jautis ir asilas nesutaria. Panašiai šeimoje nėra darnos, kai vyras ir žmona negali sutarti.

nėra didesnio pykčio už
moters pyktį.
16 Verčiau su liūtu ir slibinu
gyvenčiau,
negu su pikta moterimi.
17 Moters piktumas pakeičia
jos išvaizdą
ir padaro ją kaip
apkartusią mešką.
18 Kai jos vyras sėdasi prie
stalo su kaimynais,
jis negali susilaikyti nuo
karčių atodūsių.

19 Moters piktumui
neprilygsta joks kitas
piktumas;
teištinka ją nusidėjėlio
likimas!
20 Kaip kopimas smėlėtu
šlaitu senoms kojoms,
taip besiplūstanti žmona
tyliam vyrui.
21 Nebūk moters grožio
apgautas,
netrokšk moters dėl jos
turtų.
22 Būna pykčio, įžūlumo ir
didelės gėdos,
kai žmona turi išlaikyti
savo vyrą.
23* Apkartusi širdis, niūrus
veidas, širdgėla
visa ateina iš piktos žmonos.
Nuleistos rankos,
drebantys keliai –
nuo vyrui laimės
neteikiančios žmonos.
24 Nuodėmė prasidėjo su
moterimi,
per ją visi mirštame.
25 Neleisk vandeniui išsilieti
ir piktai žmonai liežuvio
paleisti.
26 Jeigu ji nesielgia, kaip tu
liepi,
atskirk ją nuo savęs.

26 1 Laimingas* geros
žmonos vyras,
jo gyvenimo dienos bus
dvigubai pailgintos.
2 Sumani* žmona neša
džiaugsmą savo vyrui,
ramus ir visapusiškas yra
jo gyvenimas.
3 Gera žmona yra didelė
dovana,
skirta žmogui, kuris
pagarbiai bijo
VIEŠPATIES.
4 Nesvarbu koks jis būtų –
turtingas ar vargšas –

25, 23: Siracidas turi omenyje Pradžios knygos pasakojimą apie nuodėmės, mirties priežasties kilmę (žr. Pr 3). Ieva, pirmasis nusidėjęs žmogus, paskatino Adomą sekti jos pavyzdžiu. Apaštalas Paulius moko, kad gimtoji nuodėmė ir jos padariniai užtvindė žmoniją bei istoriją per Adomą ir tapo atpirkimo priežastimi per Kristų (Rom 5).

26, 1–4. 13–18: Gera žmona yra lyg Dievo dovana, nešanti džiaugsmą ir ramybę, laimę ir pasitenkinimą vyrui. Siracido visuomeninis pasaulis buvo *vyro* pasaulis. Jo mąstymas atspindi to meto žydų visuomenės būvį. Nūdien reikia praplėsti minties plotmę: geras vyras yra lyg Dievo dovana, nešanti džiaugsmą ir ramybę, laimę ir pasitenkinimą moteriai.

26, 2: *Sumani*: apdovanota dvasiškai, protiškai ir fiziškai. Žr. Pat 31, 10.

jo širdis yra pilna
džiaugsmo
ir jo veidas visados
linksmas.

5 Man širdis dreba nuo trijų
dalykų,
o nuo ketvirto krūpčioju iš
baimės:
nuo viešo apšmeižimo, nuo
minios teismo
ir melagingo apkaltinimo
visi šie yra blogiau už mirtį.
6 Bet pavyduliaujanti žmona
yra ir sielvartas,
ir skausmas, –
o aštrus liežuvis – kaip
anie trys kartu.
7 Bloga žmona yra blogai
pakinkytas jaučių jungas;
tokią vesti – tai apglėbti
skorpioną.
8 Girta žmona sukelia didelį
pyktį;
savo gėdos paslėpti ji
negali.
9 Palaida žmona išsiduoda
įžūliais žvilgsniais;
ją pažinsi iš akių vartymo.

10 Griežtai valdyk savavalę
dukterį,
kad, pajutusi laisvę, ja
nepasinaudotų.
11 Prižiūrėk jos akiplėšiškus
žvilgsnius
ir nenustebk, jei ji tau
nepaklus.
12 Kaip ištroškęs keleivis
išsižioja ir geria
bet kokį užtiktą vandenį,
taip ji sėsis priešais
kiekvienos palapinės
kuolelį
ir savo strėlinę atvers
kiekvienai strėlei.

13 Maloni žmona džiugina
savo vyrą,
jos išmonė gaivina jo
sąnarius.
14 Tyli žmona – VIEŠPATIES
dovana,
brangesnio nėra nieko kaip
jos savitvarda.
15 Kukli žmona yra dvigubai
maloni,
jos drovumo negali atsverti
jokios svarstyklės.
16 Kaip graži tekanti saulė
VIEŠPATIES danguje,
lygiai taip gera žmona
tvarkingoje šeimoje.
17* Kaip šviesi šventosios
žvakidės šviesa,
lygiai taip gražus veidas
ant grakštaus liemens.
18 Kaip auksiniai šulai ant
sidabrinių papėdžių,
taip lygiai jos gražios kojos
ant tvirtų padų.

{19* Mano vaike, saugok sveiką
savo jaunystės žydėjimą,
neatiduok savo jėgų
svetimiems.

26, 17–18: Šventoji žvakidė ir auksiniai šulai stovėjo šventojoje senosios Padangtės vietoje. Žr. Iš 25, 31–40; 26, 32.

26, 19–27: Kai kurie graikiški ir siriški rankraščiai įterpia šias eilutes.

20* Išsirink iš viso krašto
vešlų lauką
ir apsėk jį savo sėkla,
pasitikėdamas savo gera
kilme.
21 Taip tavo palikuonys
klestės ir,
pasitikėdami savo gera
kilme, taps stiprūs.
22* Moteris, samdyta už
pinigus, yra laikoma
spjūviu,
o ištekėjusi moteris –
mirties bokštu savo
meilužiams.
23 Nedora žmona skiriama
nusižengėliui kaip
likimas,
o dora moteris – tam,
kuris pagarbiai bijo
VIEŠPATIES.
24 Begėdė moteris visados
elgiasi gėdingai,
o drovi duktė varžysis net
savo vyro.
25 Maištinga moteris bus
laikoma kale, o moteris,
turinti gėdos jausmą,
pagarbiai bijos
VIEŠPATIES.
26 Moteris, gerbianti savo
vyrą, atrodys visiems
išmintinga,
o moteris, kuri išdidžiai
savo vyrą paniekina,
bus žinoma visiems kaip
nedora.

Laimingas yra geros
žmonos vyras;
kiekvieni jo gyvenimo
metai bus dvigubi.
27 Barni ir rėksnė žmona yra
kaip mūšio trimitas,
šaukiantis pulti.
Kas tik priima tą iššūkį,
visą gyvenimą praleis karo
audroje.}

Įvairūs įspėjimai

28 Dėl dviejų dalykų liūdi
mano širdis,
o dėl trečio apima mane
pyktis:
dėl turtingo žmogaus,
tapusio skurdžiumi,
dėl protingų žmonių, kurie
nieku laikomi,
ir dėl žmogaus, nusigręžusio
nuo teisumo į nuodėmę,
jį VIEŠPATS paruoš
kalavijui!
29 Sunku pirkliui išlikti doram
ir prekiautojui išvengti
nuodėmės.

27 1 Daugelis yra
nusidėję, ieškodami
sau naudos,
žmonės, norintys tapti
turtingi, nugręš akis.
2 Kaip pleištas, įkaltas tvirtai
į plyšį tarp akmenų,
nuodėmė yra įsispraudusi
tarp pardavimo ir
pirkimo.

26, 20 – 27, 15: Nuo elgesio šeimoje autorius pereina į visuomeninės dorovės reikalavimų svarstymą.

26, 22: Žr. Pat 6, 26.
27, 1: ... *nugręš akis*: atsisakys padėti artimui. Žr. Pat 28, 27.

3 Jei žmogus nesilaiko tvirtai
pagarbios VIEŠPATIES
baimės,
jo namai bus greit sugriauti.

4 Sijojant rėčiu, atsiskiria
pelai;
žmogui kalbant,
atsiskleidžia jo ydos.
5 Krosnis išmėgina puodžiaus
molinius indus;
žmogus ištiriamas
pokalbiu.
6 Medžio vaisiai atskleidžia,
kaip juo buvo rūpintasi,
žmogaus kalba parodo jo
širdies polinkius.
7 Negirk nė vieno, kol
neišgirdai jo kalbant,
nes tik tuomet žmonės yra
išmėginami.

8 Jei trokšti teisumo,
pasieksi jį
ir apsivilksi juo lyg
garbingu drabužiu.
9 Paukščiai suka lizdus su
panašiais į save,
ir ištikimybė apsistoja pas
tuos, kurie ja gyvena.
10 Liūtas tyko grobio iš pasalų,
ir nuodėmė taip daro su
nedorėliais.

11 Visad išmintingi yra teisiojo
pokalbiai,
o kvailys keičiasi kaip
mėnulis.
12 Kvailų žmonių būrelyje ilgai
neužtruk,
o tarp išminčių būk ir būk.
13 Kvailųjų šneka yra
atstumianti,
o jų kimus juokas atkarus
savo nuodėmingu
smagumu.
14 Nuo jų keiksmų ir priesaikų
pilnos šnekos
žmogui stojasi plaukai ant
galvos,
o nuo jų kivirčų kiti turi
ausis užsikimšti.
15 Išdidžiųjų barniai baigiasi
kraujo išliejimu,
o jų keikimasis
nepakeliamas ausims.

Nuoširdumas

16 Kas išduoda paslaptį,
netenka pasitikėjimo, –
artimo draugo jis niekad
neras.
17 Brangink draugą ir būk jam
ištikimas;
jeigu išduosi jo paslaptį,
nebesekiok jo.
18 Juk kaip žmogus sunaikina
savo priešą,
taip tu sunaikinai
draugystę su savo
artimu.
19 Kaip paleidi paukštį
nuskristi nuo rankos,
taip pametei savo artimą ir
daugiau jo nebepagausi.
20 Neik jam iš paskos, nes jis
per toli, –
jis ištrūko lyg gazelė iš
spąstų.
21 Juk žaizdą galima
aptvarstyti,

po barnio įmanoma
susitaikyti,
bet kas išdavė paslaptį,
tam nėra vilties.*

Veidmainiškas elgesys

22 Kas suktai merkia akį,
taisosi daryti žalą,
ir kas tokį pažįsta, atokiai
nuo jo laikysis.
23 Į akis jis saldžiai šneka
ir gėrisi tavo žodžiais,
bet vėliau jis pakeičia savo
laikyseną
ir tavo žodžiais pakiš tau
koją.
24 Daug ko esu nekentęs, bet
nieko taip labai kaip jo;
net VIEŠPATS jo nekenčia!
25* Kas meta akmenį tiesiai
į viršų,
meta jį sau ant galvos,
o klastingas smūgis atveria
daug žaizdų.
26 Kas kitam duobę kasa,
pats į ją įpuls,
kas spendžia spąstus, pats
bus jais pagautas.
27 Kas daro pikta, pats nuo jo
nukentės,
ir nežinos, iš kur jam tai
ateina.
28 Pajuoka ir plūdimasis yra
išpuikėlio žymė,
bet kerštas* jo tykoja lyg
liūtas.
29 Kas džiaugiasi teisiųjų
nupuolimu, pateks
į spąstus,
ir sielvartas juos sunaikins
prieš jų mirtį.

Apmaudas

30 Apmaudas ir pyktis – šie
taip pat yra bjaurūs
dalykai,
tik nusidėjėlis laiko juos
apsiglėbęs.

28 1 Kurie keršija, patirs
VIEŠPATIES kerštą,
nes jis atsimena tiksliai jų
nuodėmes.
2 Atleisk savo artimui už
padarytą skriaudą,
tuomet, kai melsies,
nuodėmės bus tau
atleistos.
3 Argi galėtų žmogus
puoselėti pyktį ant artimo
ir laukti iš VIEŠPATIES
išgydymo?
4 Argi atsisakytų žmogus
atleisti į save panašiam,
tačiau ieškotų savo
nuodėmių atleidimo?
5 Jei žmogus, būdamas tik
trapus, puoselės pyktį,
kas atleis jam nuodėmes?
6 Atsimink savo paskutines
dienas, atmesk
nesantaiką;
atsimink mirtį bei supuvimą

27, 21: ... *tam nėra vilties*: susitaikymo vilties.
27, 25–27: Blogi veiksmai turi blogus padarinius. Žr. Ps 7, 14–16; 9, 15–16; Pat 26, 27; Koh 10, 8.
27, 28: ... *kerštas*: galiausiai iš Viešpaties.

ir būk ištikimas jo
įsakymams!
7 Atsimink įsakymus ir
neširsk ant artimo;
atsimink Aukščiausiojo
Sandorą ir atleisk kaltę!

Barniai

8 Susilaikyk nuo rietenų,
sumažės tavo nuodėmės,
nes priekabus žmogus
sukelia kivirčą,
9 o nusidėjėlis suardo
draugystes
ir tarp taikingų žmonių
pasėja nesantaiką.
10 Kuo daugiau malkų, tuo
didesnė bus ugnis,
kuo didesnis užsispyrimas,
tuo labiau didės kivirčas;
kuo didesnė žmogaus jėga,
tuo didesnė bus jo
rūstybė,
kuo didesni jo turtai, tuo
didesnis bus jo pyktis.
11 Sakai ir derva padeda ugniai
įsiliepsnoti,
o primygtiniai kivirčai veda
į kraujo liejimą.

Liežuvis

12* Jeigu puti žariją, ji
įsiliepsnoja,
jeigu į ją spjauni, ji užgęsta.
Betgi viena ir kita išeina iš
tavo burnos!
13 Tebūna prakeikti
apkalbinėtojas ir
dviliežuvis,
nes jie suardo ramybę ne
vienam.
14 Šmeižtas sukrėtė daugelį
ir išblaškė kaip bėglius po
svetimas šalis;
jis sunaikino įtvirtintus
miestus
ir išardė didžiūnų rūmus.
15 Šmeižtas išvarė sumanias
moteris iš namų
ir iš jų atėmė jų triūso
vaisius.
16 Kas kreipia dėmesį
į šmeižtą, neturės nei
poilsio,
nei galės gyventi ramybėje.
17 Botago kirtis padaro randą,
bet liežuvio kirtis
sutrupina kaulus.
18 Daug yra kritę nuo aštraus
kalavijo,
bet ne tiek, kiek yra
kritusių nuo liežuvio.
19 Laimingas, kas yra nuo jo
apsaugotas, –
kas nėra patyręs jo pykčio,
kas nėra nešęs jo jungo
ir kas nėra buvęs jo
pančiuose.
20 Juk jo jungas yra geležies
jungas,
o jo pančiai – vario pančiai!
21 Baisi yra mirtis, kuria jis
ištinka,
palyginti su ja net Hadas
nebaugina.
22 Jis neturi galybės tarp
teisiųjų;

28, 12–26: Liežuvio nuodėmės ir jų padariniai. Žr. Sir 5, 12 – 6, 1; 19, 5–16; 20, 17–25; 23, 7–15.

jo liepsnoje jie nebus
sudeginti.
23 Kas nusigręžta nuo
VIEŠPATIES, taps liežuvio
aukomis,
kai jis tarp jų degs
neužgesinamai!
Jis mesis ant jų lyg liūtas,
draskys juos į gabalus lyg
leopardas.
24a Kaip aptveri savo
nuosavybę erškėčiais,
25b taip padaryk savo burnai
duris su skląsčiu.
24b Kaip užantspauduoji savo
sidabrą ir auksą,
25a taip pasverk savo žodžius
svarstyklių svarsčiais.
26 Saugok savo liežuvį, kad
nesukluptum
ir netaptum auka iš pasalų
tykojančio priešo.

Paskolos

29 1* Kas savo artimui
skolina, gailestingai
elgiasi,
kas tiesia pagalbos ranką,
laikosi įsakymų.
2 Skolink savo artimui, kai
jis varge,
laiku grąžink paskolą,
paimtą iš savo artimo.
3 Laikykis savo žodžio, būk
sąžiningas artimui,
ir visados turėsi, ko tau
reikia.
4 Daugelis skolininkų prašo
paskolos,
o vėliau apsunkina jiems
padėjusius žmones.
5 Kai skolinasi, jis bučiuoja
skolintojui ranką
ir pagarbiai kalba apie jo
turtą.
Bet, atėjus laikui
sugrąžinti,
jis uždelsia, teisinasi ir
prašo daugiau laiko.
6 Net jei jis ir gali grąžinti,
jo skolintojas pajėgs
atgauti vos pusę,
ir tai laikys radiniu.
Bet jei jis negali grąžinti, –
skolininkas išviliojo iš
skolintojo pinigus,
ir be jokio reikalo
skolintojas įsigijo
priešą.
Skolininkas atmokės jam
keiksmais bei
priekaištais
ir, užuot pagerbęs, išplūs.
7 Daugelis atsisako skolinti
ne iš širdies kietumo,
bet iš baimės būti be
reikalo apgautiems.

Išmalda

8 Nepaisydamas to, būk
dosnus vargšui;
neversk jo tavo išmaldos
laukti.
9 Pagal įsakymą padėk
beturčiui,
nepavaryk jo skurstančio
tuščiomis rankomis.

29, 1–20: Praktiški patarimai apie turto naudojimą artimo naudai. Išmaldą duoti yra žmogaus pareiga.

10 Naudok savo pinigus broliui
ar bičiuliui,
neslėpk jų rūdyti po
akmeniu.
11 Kaupk savo lobį pagal
Aukščiausiojo įsakymus,
ir turėsi daugiau naudos,
negu iš aukso.
12 Krauk išmaldą savo ižde, –
ji išgelbės tave nuo visa
pikta.
13 Geriau už tvirtą skydą ar
sunkią ietį
ji kovos už tave su priešais.

Užstatas

14 Geras žmogus laiduoja už
savo artimą,
ir tik begėdis norėtų jį
apgauti.
15 Neužmiršk savo laiduotojo
gerumo,
nes už tave jis savo gyvastį
užstatė.
16 Nedorėlis nesirūpina
laiduotojo nuosavybe,
17 nedėkingas žmogus
užmiršta savo geradarį.
18 Laidavimas yra pražudęs
daugelį pasiturinčių
žmonių
ir blaškęs juos, kaip mėto
jūros bangos;
įžymius žmones yra iš
namų išvaręs
ir išsiuntęs juos klajoti po
svetimus kraštus.
19 Nusidėjėlis per laidavimą
įkrinta į bėdą;
kas per daug įsipareigoja,
įsivelia į ieškinius.
20 Laiduok už artimą pagal
savo išgales,
bet žiūrėk, kad pats
neįpultum į skurdą.

Taupumas

21* Pirmutinės reikmės
žmogaus gyvenime
yra vanduo, duona ir
drabužis;
taip pat ir pastogė, kad
turėtų užuovėją.
22 Geresnė vargšo buitis savo
saugioje pastogėje,
negu prabangios puotos
tarp svetimų.
23 Mažai ar daug turėtum,
pasitenkink tuo, ką turi,
kad nereikėtų klausytis
priekaištų, reiškiamų
veltėdžiui.
24 Liūdnas gyvenimas eiti iš
namų į namus,
nes kur esi svečias, ten
negali burnos atverti.
25 Toks svečias nesulauks
padėkos už taurių
pripildymą;
be to, girdėsi šiuos
šiurkščius žodžius:
26 „Eikš šen, atėjūne! Parenk
stalą!
Paduok man valgyti, ką
turi po ranka!

29, 21–28: Žmogus, kuris pasirūpina buitinėmis reikmėmis ir pasitenkina tuo, ką turi, išsaugo savo laisvę ir savigarbą. Betgi jeigu jis gyvena kaip svečias, įnamis, – neišvengs įžeidimų ir išnaudojimo.

27 Pradink, atėjūne, nes atėjo
garbingas svečias!
Mano brolis atėjo į svečius,
man reikia kambario!“
28 Skaudu išauklėtam žmogui
būti apšauktam veltėdžiu
ir pakelti skolintojų
įžeidimą.

Vaikų auklėjimas

30 1* Kas myli savo
vaiką, plaks jį
dažnai,
kad galėtų juo džiaugtis,
kai užaugs.
2 Kas elgiasi griežtai su savo
sūnumi, iš jo turės naudos
ir girs jį savo pažįstamiems.
3 Kas auklėja savo vaiką,
kelia priešams pavydą,
o savo bičiuliams
pasididžiavimą.
4 Net po savo mirties, tėvas
neatrodys miręs,
nes palieka po savęs savo
atvaizdą.
5 Gyvas būdamas, jis mato jį
bei džiaugiasi
ir net mirdamas neliūdi.
6 Savo priešams jis palieka
keršytoją už skriaudas,
o bičiuliams atlygintoją už
gerumą.

7 Kas lepina savo vaiką, turės
tvarstyti žaizdas
ir kentės širdies skausmą
su kiekviena aimana.
8 Neišjodinėtas arklys yra
aikštingas,
nežabojamas sūnus užauga
maištingas.
9 Lepink savo vaiką, jis įvarys
tau klaiką;
pataikauk jam, jis durs tau
į širdį.

10 Nejuokauk, kad nereikėtų
tau su juo kentėti
ir galų gale griežti
dantimis.
11 Neleisk jam laisvai elgtis
jaunystėje,
į jo kvailystes nežiūrėk pro
pirštus!
12 Lenk jam sprandą nuo
jaunumės,
plak jam šonus, kol jis
mažas,
nes kitaip užaugs
kietasprandis ir
nepaklusnus,
o tu turėsi per jį širdies
skausmo.
13 Drausmink savo sūnų ir
sunkink jo jungą,
kad neįžeistų tavęs
begėdišku elgesiu.

Sveikata

14 Geriau beturtis, sveikas ir
stiprus,
negu ligų kankinamas
turtuolis.
15 Gera sveikata yra brangiau
ir už auksą,

30, 1–13: Reikli drausmė ir rūpestingas auklėjimas nugali vaikų lengvabūdiškumą ir užsispyrimą, užbėga už akių jaunuolių klaidoms ir neša tėvams džiaugsmą bei visuomenės pagarbą.

o stiprus kūnas – už nesu-
skaičiuojamus turtus.
16 Nėra didesnio turto už
kūno sveikatą;
širdies džiaugsmui
neprilygsta jokia laimė.
17* Geriau mirtis negu kartus
gyvenimas,
amžinas miegas negu
nuolatinė liga.

Apie valgius

18 Skanėstai, paduoti žmogui,
kuris negali valgyti,
yra tarsi ant kapo padėtos
maisto atnašos.
19 Kokia nauda iš atnašos
stabui,
kuris negali nei valgyti, nei
užuosti?
Taip yra su žmogumi,
turinčiu turtų,
bet negalinčiu jais naudotis.
20 Akimis jis mato ir sunkiai
dūsauja,
kaip dūsauja eunuchas,
glamonėdamas merginą!

Gera nuotaika

21 Nepasiduok sielvartui
ir nekankink savęs slogiais
svarstymais.
22 Linksma širdis yra žmogaus
gyvenimo šerdis,
o džiugesys prailgina jo
dienas.
23 Išsiblaškyk, pasidrąsink,
nuvyk apmaudą toli nuo
savęs.
Juk sielvartas yra
sunaikinęs daugelį,
naudos jis niekad neatneša.
24 Pavydas ir pyktis trumpina
gyvenimą,
o krimtimasis be laiko
pasendina.
25 Kas yra gyvas ir linksmas
prie stalo,
patirs malonumo iš vaišių.

Požiūris į turtą

31 1* Nemiga dėl turto
alina žmogaus kūną,
o nerimas dėl jo išblaško
miegą.
2 Bemiegis nerimas labiau
neduoda poilsio,
negu sunki liga.
3 Turtuolis triūsia, kad
susikrautų turtų,
o kai ilsisi, smaguriauja iki
soties skanėstais.
4 Beturtis nuolat triūsia,
vos sudurdamas galą su galu,
o jei kada ilsisi, tampa
skurdžiumi.
5 Kas myli auksą, nuodėmės
lengvai neišvengs;
kas ieško turtų, bus jų
suklaidintas.
6 Daugelis yra pražuvę dėl
aukso,

30, 17: Tikroji kančios prasmė buvo apreikšta per Kristaus kančią ir mirtį. Kančia atlygina už nuodėmes ir, sujungta su Kristaus kančia, parengia amžinajam gyvenimui.

31, 1–11: Rūpinimasis įsigyti turto ir nerimas norint jį išlaikyti dažnai trukdo žmogaus poilsį ir lengvai nuveda į nuodėmę ir pražūtį. Žr. Mt 6, 25–34. Turtingas žmogus, kurio širdis nėra paskendusi turte, yra vertas gyriaus.

ir jų pražūtis nebuvo jiems
staigmena netikėta.
7 Tai kelmas užkliūti
kvailiams –
juo bet koks neišmanėlis
susivilioja.
8* Laimingas turtuolis, rastas
be dėmės,
nevergaująs savo turtams!
9 Kas jis, kad galėtume jį
pasveikinti?
Juk jis padarė nuostabių
darbų saviesiems!
10 Kas yra buvęs išmėgintas
auksu ir rastas tobulas?
Tebūna už tai pagirtas!
Kas yra galėjęs nusižengti
ir nenusižengęs,
galėjęs daryti pikta ir
nepadaręs?
11 Jo nuosavybė bus tvirtai
pagrįsta, ir bendrija
skelbs jo dosnumą.

Elgesys prie stalo

12 Esi pasodintas prie
didžiūno stalo?
Neatsinešk prie jo godžios
stemplės!
Nesakyk: „Kokios gausios
vaišės!“
13 Atsimink, kad godi akis yra
blogas dalykas.
Kas buvo už akį godesnio
sukurta?
Užtat kiekviena proga ji ir
ašaroja.
14 Netiesk rankos į visa, ką
matai,
nenustumk savo kaimyno
nuo dubens.
15 Rūpinkis savo kaimynu,
kaip pačiu savimi,
ir galvok apie visa, kas tau
nepatinka.
16 Kaip išauklėtas žmogus
valgyk, kas prieš tave
padėta,
ir godžiai nežiaumok, kad
kiti nepasibjaurėtų.
17 Pirmas liaukis, kaip dera
gerai elgsenai,
ir neryk kaip išbadėjęs,
kad kitų neįžeistum.
18 Jeigu esi pasodintas prie
stalo tarp daugelio
žmonių,
netiesk pirmas savo rankos.

19 Argi negana išauklėtam
žmogui trupučio?
Nereikia atsigulusiam
pūkšti.
20 Saikingas valgymas
laiduoja sveiką miegą
ir aiškų protą keliantis
kitą dieną.
Rijūno laukia nemigos,
šleikštulio ir skrandžio
bėdos.
21 Jeigu norom nenorom esi
persivalgęs,
atsikelk nusivemti, ir tau
palengvės.*

31, 8–11: Katalikų Bendrija pritaiko šias eilutes savo liturgijoje tikėjimo išpažinėjams.
31, 21: ... *atsikelk nusivemti, ir tau palengvės*: atrodo, kad ši nuoroda yra sietina su senovės Romos imperijoje paplitusiu papročiu sukelti vėmimą.

22 Klausykis, mano vaike,
manęs nepaniekink,
ilgainiui mano žodžius tu
branginsi.
Ką tik darytum, būk
santūrus,
ir joks blogas įprotis tavęs
neužklups.
23 Kas dosniai dalija maistą,
tą žmonės giria,
ir jų liudijimas apie jo
dosnumą yra patikimas.
24 Miestas skundžiasi
žmogumi,
kuris šykšti maisto,
ir jų liudijimas apie jo
šykštumą yra gryna
teisybė.

Vynas

25 Nemėgink įrodyti savo jėgų
gerdamas vyną,
nes vynas daugelį yra
pražudęs.
26 Kaip žaizdras išbando
kalvio darbą,
taip vynas išbando širdis,
kai įžūlieji ginčijasi.
27* Vynas žmonėms yra
gyvasties šerdis,
jei geriamas su saiku.
Koks gyvenimas žmogui be
vyno?
Iš pradžių jis buvo sukurtas
žmonių džiaugsmui.
28 Širdies džiaugsmui, gerai
nuotaikai ir malonumui
pakaks vyno, jeigu jis
geriamas saikingai
tinkamu laiku.
29 Galvos skausmą, kartėlį ir
gėdą sukels vynas,
geriamas be saiko,
pykstant ir barantis.
30 Daugiau ir daugiau vyno –
tikri raizgai kvailiui, –
jam jėgas sumažina ir
žaizdas padaugina.
31 Gerdamas vyną,
nesikabinėk prie
kaimyno,
nepašiepk jo, kai jis
linksmas.
Nedaryk jam priekaištų
ir nesiginčyk su juo prie
žmonių.

Vaišės

32 1 Jeigu esi išrinktas
vaišėms vadovauti,
nesipūsk,
bet būk su svečiais kaip
vienas iš jų.
Pasirūpink pirma jais prieš
pats atsisėsdamas –
2 kai būsi atlikęs visas savo
pareigas, užimk savo
vietą,
kad dalyvautumei jųjų
džiaugsme
ir gautum vainiką už savo
svetingumą.
3* Kadangi esi vyresnis, turi
teisę pradėti kalbėti,

31, 27–28: Vynas yra svarbi mitybos dalis Viduržemio jūros šalyse. Žr. Ps 104, 15.

32, 3–10: Nurodymai seniems ir jauniems, kaip elgtis prie vaišių stalo.

betgi tramdyk savo išmintį
ir nepertrauk dainos.
4 Visiems linksminantis,
neberk žodžių, –
nesipuikuok ne laiku savo
išmintimi.
5 Kaip rubino antspaudas
auksiniame įtvare,
toksai yra dainuojančių
sambūris vaišėse su
vynu.
6 Kaip smaragdo antspaudas
auksiniame aptaise,
tokie yra muzikos garsai
vaišinantis rinktiniu
vynu.

7 O tu, jaunuoli, kalbėk tik
tada, kai reikia, –
tik prašomas ir ne daugiau
kaip dusyk.
8 Kalbėk trumpai, bet
taupiais žodžiais daug
pasakyk;
elkis kaip žmogus, kuris
žino
ir vis dėlto gali suvaldyti
liežuvį.
9 Tarp didžiūnų nesielk, tarsi
būtum lygus su jais;
kitam kalbant, daug
nevapaliok.
10 Kaip žaibas blyksteli prieš
griaustinį,
taip pagarba eina priešais
kuklų žmogų.
11 Atėjus laikui, išeik ir nebūk
paskutinis;
eik greitai namo ir
nelūkuriuok.
12 Ten juokauk ir elkis, kaip
tau patinka,
bet nenusidėk iš aukšto
kalbėdamas.
13 Betgi visų pirma šlovink
savo Kūrėją,
pradžiuginusį tave savo
dovanomis.

Dievo Apvaizda

14* Kas pagarbiai bijo
VIEŠPATIES,
turi priimti jo auklėjimą,
kas anksti keliasi jo
ieškoti, ras malonę.
15 Kas mokosi Įstatymo,
supranta jo vertę,
bet veidmainis ant jo
suklups.
16 Kas pagarbiai bijo
VIEŠPATIES, žinos,
koks elgesys yra teisingas, –
jų geri darbai teiks šviesos.
17 Nusidėjėlis vengia
įspėjimų
ir iškraipo Įstatymą* pagal
savo reikalą.

18 Protingas žmogus niekad
neniekins įžvalgos;
išpuikusio ir įžūlaus
žmogaus niekas nebaido.

32, 14 – 33, 4: Dievas save apreiškia per savo Įstatymo drausmę – auklėjimą, aiškų ir saugų gyvenimo planą. Nusidėjėliai ir veidmainiai, nekęsdami Įstatymo ar jį iškraipydami, stokoja išminties ir nėra saugūs gyvenime.

32, 17: ... *iškraipo Įstatymą*: hebrajiškai ... laužo Įstatymą.

[19] Nedaryk nieko neapsvarstęs;
o paskui, jau padaręs,
neapgailestauk.
[20] Neik keliu, kuris yra kupinas
pavojų,
ir nesuklupk du sykius prie
tos pačios kliūties.
[21] Nebūk per daug tikras net
ant lygaus kelio
[22] ir apgalvok visus savo
žingsnius.
[23] Ką tik darai, būk budrus,
nes taip laikysies įsakymų.

[24] Kas laikosi Įstatymo,
apsaugo save,
ir kas pasitiki VIEŠPAČIU,
nepatirs nuostolio.

33 [1] Žmogaus, kuris
pagarbiai bijo
VIEŠPATIES,
neištiks jokia nelaimė,
bet jis bus ir vėl iš
mėginimų išgelbėtas.
[2] Kas nekenčia Įstatymo,
nėra išmintingas
ir yra blaškomas kaip
laivas audroje.
[3] Protingas žmogus pasitiki
VIEŠPATIES žodžiu,
nes jam Įstatymas yra taip
patikimas, kaip
pranašystė.*
[4] Apsvarstyk, ką turi sakyti,
tuomet tavęs klausysis;
semk iš savo auklėjimo ir
duok savo atsakymą.
[5] Kvailio širdis yra kaip
vežimo ratas,
o jo mąstysena lyg išklibusi
ašis.
[6] Kandus draugas yra kaip
smarkus eržilas,
kuris žvingauja
nepaisydamas, kas ant
jo jotų.

Skirtumai

[7]* Kodėl viena diena yra
svarbesnė už kitą,
kai ta pati saulė apšviečia
kiekvieną metų dieną?
[8] Jos skiriasi VIEŠPATIES
išmintimi, –
jis nustatė metų laikus ir
šventes.
[9] Kai kurias dienas jis
išaukštino ir pašventino,
o kai kurias padarė
šiokiadieniais.

[10] Visi mirtingieji yra iš molio,
ir žmonija buvo sukurta iš
žemės.
[11] Savo žinojimo pilnatvėje
VIEŠPATS padaro tarp jų
skirtumą.

33, 3: ... *kaip pranašystė*: kaip atsakymas, duotas per Urimus ir Tumimus Vyriausiajam kunigui, yra tikras, taip patikimas yra Įstatymas žmogui, kuris jam paklūsta. Žr. Iš 28, 30; Sk 27, 21; 1 Sam 14, 41–42.

33, 7–15: Skirtumai fizinėje ir dorovinėje plotmėje tarnauja dieviškajai išminčiai. Visi kūriniai yra kaip molis ... Kūrėjo rankose – kvailys ir išminčius, nusidėjėlis ir teisusis. Betgi tai nereiškia, kad Dievas sukūrė žmogų tapti nusidėjėliu: Dievas nėra nedorumo šaltinis. Žr. Sir 15, 11–20; Jok 1, 13–14. Apie *molio ... puodžiaus* įvaizdžius žr. Iz 29, 16; 45, 8; 64, 8; Jer 18, 4. 6; Išm 15, 7–8; Rom 9, 21.

ir nustato jiems skirtingus
kelius.
12 Kai kuriuos jis laimina bei
išaukština
ir kai kuriuos pašventina
bei traukia prie savęs,
bet kai kuriuos jis
prakeikia bei nužemina
ir išvaro juos iš savo
buveinės.
13 Kaip puodžiaus rankose
molis,
kurį jis minko, kaip jam
patinka,
taip žmonės yra rankose jų
Kūrėjo,
kuris atlygina jiems pagal
savo nuosprendį.
14 Kaip pikta yra gero priešybė
ir mirtis – gyvybės,
taip nusidėjėliai yra
teisiųjų priešybė.
15 Pažvelk tad į visus
Aukščiausiojo darbus:
jie visi yra poromis sukurti
ir vienas kitą atitinka.

16* Nūn aš pradedu paskutinis
budėti,
kaip pärinkų rinkėjas po
vynuogių rinkėjų.
17 VIEŠPATIES palaiminimu
atvykau pirmas
ir lyg vynuogių rinkėjas
pripildžiau
savo vyno spaudyklą.
18 Pastebėkite, kad aš ne vien
dėl savęs triūsiau,
bet dėl kiekvieno, kuris
ieško išminties.
19 Klausykitės tad manęs,
žmonijos didžiūnai,
ir jūs, bendrijos vadovai,
įsidėmėkite!

F. NUOSAVYBĖ IR TARNAI

20 Sūnui ar žmonai, broliui ar
bičiuliui
neleisk savęs valdyti, kol
esi gyvas;
neatiduok niekam to, ką
turi,
idant kartais nesigailėtum
ir nereikėtų prašyti,
kad grąžintų.
21 Kol tik esi gyvas ir gali
alsuoti,
neleisk niekam užimti tavo
vietos.
22 Juk geriau, kad tavo vaikai
tavęs prašytų,
negu kad tu žiūrėtum į savo
vaikų rankas.
23 Būk visų savo reikalų
šeimininkas,
tenesuteršia niekas tavo
garbės!
24 Tą dieną, kai tavo gyvenimas
bus prie galo –
mirties valandą – išdalyk
savo palikimą.

25* Pašarą, lazdą ir naštas –
asilui;

33, 16–19: Siracido pasirengimas būti mokytoju. Žr. Sir 24, 30–34; 39, 12–13; 51, 13–28.

33, 25–33: Vergija buvo laikoma savaime suprantama visuomenine būkle. Nors Siracido žodžiai yra stiprūs

duoną, drausmę ir darbą –
vergui.
26 Pristatyk savo vergą prie
darbo, turėsi ramybę,
duok jam laisvas rankas,
ieškos laisvės.
27 Jungas ir diržas palenkia
sprandą,
o blogam vergui yra trinka
ir bausmės.
28 Varyk jį dirbti, kad nebūtų
be darbo,
29 nes buvimas be darbo
išmoko daug pikta.
30 Pristatyk jį dirbti, kaip
jam dera,
o jeigu jis nepaklūsta, jam
uždėk grandines.
Tačiau niekad neviešpa-
tauk nė vienam
ir nedaryk nieko, kas
neteisinga.

31 Jeigu turi tik vieną vergą,
elkis su juo kaip su pačiu
savimi,
nes jį krauju nusipirkai.
Jeigu turi tik vieną vergą,
elkis su juo kaip su broliu,
nes tau jo reikės, kaip
reikia gyvasties.
32 Jeigu blogai su juo elgsies
ir jis, tave palikęs, pabėgs,
33 kuriuo keliu eisi jo ieškoti?

Pasitikėk Viešpačiu, o ne sapnais

34 1* Tuščios ir apgaulios
neprotingo žmogaus
viltys,
sapnai duoda sparnus
kvailiams.
2 Kaip žmogus, kuris gaudo
šešėlį ar vejasi vėją,
taip elgiasi tas, kas tiki
sapnais.
3 Kas sapnuose matoma, yra
tik atspindys –
panašumas veido, žiūrinčio
į patį save.
4 Argi gali nešvarus duoti
švarų?
Argi gali melagis kada
pasakyti tiesą?
5 Būrimai, ženklų aiškini-
mas ir sapnai yra niekai;
ko tu tikiesi, tą protas
pavaizduoja.
6 Nebent tai būtų ypatingas
regėjimas,
Aukščiausiojo siųstas,
kitaip neimk jų į širdį.
7 Juk sapnai suklaidino
daugelį,
ir žmonės, sudėję į juos
savo viltį, įkliuvo į bėdą.
8 Įstatymo vykdymas
nereikalauja tokių
apgaulių;

(žr. 25–29 eilutę), jis moko vergų savininkus būti teisingus. Vergų teisės buvo aptartos teisynuose. Žr. Iš 21, 2–6. 20–21. 26–27; Kun 25, 46; Įst 15, 12–18.

34, 1–17: Pasitikėti sapnais, būrimu ir ženklų aiškinimu yra apgaulinga, nes jie neturi tikrovės pagrindo. Tikras pasitikėjimas remiasi žinojimu bei patirtimi ir visų pirma pagarbia Viešpaties baime.

išmintis yra tobula
laikydamasi tiesos.

Kelionė daug išmoko

9 Išsilavinęs žmogus daug
žino,
ir kas yra daug patyręs,
kalba protingai.
10 Žmogus, neturintis patirties,
maža težino,
bet kas yra keliavęs, įgyja
daug gudrumo.
11 Daug mačiau savo kelionėse,
išmokau daugiau, negu
galėčiau pasakyti.
12 Dažnai buvau mirties
pavojuje,
bet išsigelbėjau ta
patirtimi.

13 Gaji yra drąsa pagarbiai
bijančių VIEŠPATIES,
nes jų viltis yra tas, kuris
juos gelbsti.
14 Pagarbiai bijančiam
VIEŠPATIES nėra ko
bijoti, –
jis nepasiduos baimei, nes
VIEŠPATS yra jo viltis.
15 Laiminga siela pagarbiai
bijančio VIEŠPATIES!
Kuo jis pasitiki? Kas yra jo
ramstis?
16 VIEŠPATIES akys tiems,
kurie jį myli,
galingas skydas
ir stiprus ramstis,
užuovėja nuo dykumos vėjo
ir paunksmė nuo
vidurdienio saulės,
apsauga nuo suklydimo
ir pagalba nuo nuopuolio.
17 Jis teikia džiaugsmo širdžiai,
spindesio akims –
duoda ir sveikatos, ir
gyvasties, ir palaimos.

Aukų atnašos

18* Suteršia savo dovanas,
kas atnašauja aukai
neteisėtai įgytus
daiktus!
Nedorėlių atnašos Dievui
nėra malonios.
19 Aukščiausiajam nepatinka
neteisiųjų atnašos,
jiems neatleidžia
nuodėmių, nors aukų
būtų ir daugybė.
20 Atnašauti auką iš beturčių
indėlių
yra lygiai nedora,
kaip ir užmušti sūnų jo
tėvo akyse.
21 Labdaros duona yra vargšų
gyvastis,
kas ją iš jų atima, išlieja
kraują.
22 Kas atima iš artimo
pragyvenimą,
padaro žmogžudystę;
kas neišmoka samdiniui jo
algos,
išlieja kraują.

34, 18–26: Religinio gyvenimo apraiškos žmogaus gyvenime, aukų atnašos ir atgailos darbai turi plaukti iš žmogaus vidaus – iš širdies. Žr. Mt 15, 4–7; Mk 7, 9–13.

34, 23: ... *vienas stato* ... *kitas griauna*: vargšas stato, o turtuolis nugriauna. Abu praranda.

23 Jeigu vienas stato, o kitas
griauna,*
juk iš to abiem būna tik
vargo.
24 Jeigu vienas meldžiasi,
o kitas keikiasi,*
katro balsą VIEŠPATS
girdės?
25 Jeigu žmogus, palietęs
lavoną, apsiplauna
ir vėl jį paliečia,
kokia jam nauda iš
apsiplovimo?
26 Taip ir su žmogumi,
kuris pasninkauja už savo
nuodėmes,
o paskui eina ir daro tą
patį:
kas išgirs jo maldą
ir ką jis laimėjo savo
pasninku?

Mozės Įstatymas ir atnašos aukoms

35 1* Žmogus, kuris
laikosi Įstatymo,
atnašauja daug aukų,
kas paklūsta įsakymams,
aukoja bendravimo
atnašas.
2 Dėkingumo ženklan
žmogus atnašauja
geriausių miltų,*
o duodamas išmaldą,
atnašauja šlovės auką.
3 Šalintis nuo pikto patinka
VIEŠPAČIUI,
vengti neteisingumo yra
išpirkimo darbas.
4 Nesirodyk prieš VIEŠPATĮ
tuščiomis rankomis,
nes visa, ką atnašauji, yra
įsakymo vykdymas.
5 Teisiojo atnaša praturtina
aukurą
ir maloniu kvapu pasiekia
Aukščiausiąjį.
6 Teisiojo auka yra maloni,
ir ji niekad nebus užmiršta.
7 Dosnia širdimi garbink
VIEŠPATĮ, –
nešykštėk savo rankų
triūso pirmienų.
8 Visas savo dovanas
atnašauk su šypsena,
ir dešimtines atskirk su
džiaugsmu.
9 Duok Aukščiausiajam,
kaip jis tau yra davęs,
taip dosniai, kaip išgali.

10 Juk VIEŠPATS yra tas,
kuris atlygina, –
jis atlygins tau
septyneriopai.
11 Neatnašauk jam kyšių, jų
jis nepriims!
Nepasitikėk auka iš
skriaudos vaisių,
12 nes jis yra Teisėjas, –
jis nėra šališkas.*

34, 24: ... *vienas meldžiasi ... kitas keikiasi*: turtuolis meldžiasi veidmainiškai, o vargšas jį iškeikia. Aišku, kad Viešpats išgirs vargšo balsą. Žr. Sir 35, 20–21.

35, 1–13: Dievui malonios atnašos. Žr. Iz 1, 11–18; Mch 6, 6–8; Mk 12, 33.

35, 2: Rinktiniai miltai drauge su aliejumi ir smilkalais buvo įsakyta atnaša Dievui. Žr. Įst 10, 17; Job 34, 19; Išm 10, 34; Gal 2, 6.

13 Jis niekad nebūna šališkas,
skriausdamas
silpnuosius,
bet išklauso nuskriaustojo
maldą.
14* Jis nėra kurčias našlaičio
verksmui
ar našlės, kai ji lieja savo
skundą.
15 Argi našlės skruostais
tekančios ašaros
neapkaltina žmogaus,
privertusio jas lietis?
16 Kas nuoširdžiai tarnauja
Dievui, bus išklausytas;
jo maldavimas pasiekia
dangų.
17 Nuolankiojo malda
prasiskverbia pro debesis
ir nenurimsta, kol
nepasiekia savo tikslo, –
18 ji neatsitrauks, kol
Aukščiausiasis
neatsilieps,
nepažadės teisingai spręsti
ir to nepadarys.

19 Dievas iš tikrųjų neuždels
ir tarsi galiūnas nenurims,
20 kol nepalauš
negailestingųjų sprando
ir neatmokės keršto
tautoms;
21 kol nesunaikins įžūliųjų
minios
ir nesutrupins neteisiųjų
skeptro;
22 kol neatlygins mirtingajam
pagal jo veiksmus
ir neatmokės už darbus
žmonių pagal jų mintis;
23 kol neapgins savo tautos
reikalų
ir nepradžiugins jos
gailestingumu.
24 Malonus jo gailestingumas
nelaimėje,
kaip lietaus debesys per
sausrą.

Malda už Dievo tautą

36 1 Ateik mums į
pagalbą, visų Dieve,
ir siųsk savo klaiką
tautoms!*
2 Pakelk ranką prieš pagonis,
kad pamatytų tavo
galingus darbus.
3* Kaip esi mus panaudojęs,
kad parodytum jiems savo
šventumą,
taip nūn panaudok juos,
kad parodytum mums
savo šlovę.
4 Tuomet jie žinos, kaip mes
žinome,
jog nėra kito Dievo, tik tu
vienas, VIEŠPATIE.

5 Duok naujų ženklų, daryk
naujų nuostabių darbų,

35, 14–15: Našlaitis ir našlė patiria ypatingą skurdą, nes nėra kito, išskyrus Dievą, kas gintų jų bylą.
36, 1: ... *visų Dieve*: ne vien tik Izraelio, bet visų tautų. ... *tautoms*: ypač turima omenyje seleukidai, valdžiusieji Palestiną nuo 198 m. prieš Kristų.
36, 3: Kaip Dievas apreiškė savo šventumą, bausdamas Izraelį (žr. Ez 20, 41; 28, 25), taip dabar jis apreiškia savo šlovę, bausdamas pagonis.

iš peties parodyk savo
dešinės garbę.
6 Pažadink savo narsą ir
išliek savo pyktį;
pažemink nedraugus ir
parblokšk priešus.
7 Paskubink tą dieną,
atsimink paskirtąjį
laiką,*
kai tavo galingi darbai turi
būti paskelbti.
8 Tesunaikina ugningas
pyktis bėglį,
ir tavo tautos engėjai
tebūna pragaišinti.
9 Sutraiškyk galvas priešiškų
valdovų,
kurie sako: „Esame tik mes!“
10 Surink visas Jokūbo gimines,
kad jos paveldėtų žemę kaip
anais laikais.
11 Būk gailestingas, VIEŠPATIE,
tavo vardu vadinamai
tautai –
Izraeliui, kurį tu pavadinai
savo pirmagimiu.
12 Užjausk savo šventąjį
miestą – Jeruzalę,
tavo sosto buveinę.
13 Pripildyk Sioną savo šlovės
giesmių
ir savo Šventyklą savo
garbės.
14 Paliudyk tuos, kuriuos
sukūrei pradžioje,
ir įvykdyk tavo vardu
tartas pranašystes.
15 Atlygink tiems, kurie tavęs
laukia, –
tebūna tavo pranašų
teisybė.
16 Išklausyk, VIEŠPATIE,
maldą savo tarnų,
nes tu visad esi malonus
savo tautai.
17 Tada bus žinoma visiems
žemės pakraščiams,
kad tu – VIEŠPATS – esi
visų amžių Dievas.

Artimų draugų pasirinkimas

18 Stemple nueina bet koks
maistas,
bet vienas valgis yra
gardesnis už kitą.
19 Kaip gomurys atskiria
žvėrienos rūšis,
taip aštrus protas pažįsta
melus.
20 Sukto būdo žmogus pridaro
keblumų kitiems;
reikia būti patyrusiam,
kaip jam atmokėti.
21 Nors bet kuris vyriškis gali
būti moteriai,*
tačiau viena mergina gali
būti geresnė už kitą.
22 Moters grožis padaro jos
vyro veidą spindintį,
nes pranoksta visa, kas
žavi jo akis.
23 O jeigu dar ir jos kalba
maloni,

36, 7: ... *paskirtąjį laiką*: mesijinį amžių.
36, 21: ... *bet kuris vyriškis gali būti moteriai*: vedybos buvo sudaromos tėvų sutarimu (žr. Sir 7, 25).

jos vyras yra laimingesnis
už visus mirtinguosius.
24 Žmona didžiausias savo
vyro turtas,
panaši į jį pagalbininkė,*
ištikima parama.
25 Vynuogynas be tvoros būna
išmindytas;
vyras be žmonos pasidaro
benamis klajūnas.
26 Juk kas pasitikėtų vikriu
plėšiku,
klajojančiu iš miesto į
miestą?
Kas tad pasitikės vyru,
neturinčiu lizdo,
nakvojančiu, kur jį naktis
užklumpa?

37 1 Kiekvienas draugas
sako: „Ir aš esu tavo
bičiulis“;
tačiau kai kurie jų tik
pasivadina draugais.
2 Argi tai ne mirtinas
skausmas,
kai širdies draugas tampa
priešu?
3 Deja, palinkime į pikta!*
Kodėl buvai sukurtas
apgaule apdengti žemės
veidą?
4 Būna bičiulių, kurie sveikina
draugą, lydimą laimės,
bet, ištikus vargui, nuo jo
nusisuka.
5 Būna bičiulių, kurie dalijasi
draugo triūsu dėl valgio,
bet mūšyje jie neša jo skydą.
6 Neužmiršk savo bičiulio
mūšio metu
ir grobį dalydamas jo
neaplenk.

Patarėjai

7 Kiekvienas patarėjas
nurodo kelią,
bet kai kurie jų pataria
tik sau.
8 Klausykis patarėjo atsargiai,
sužinok iš pradžių, kokia
jam iš to nauda,
nes save patį jis turi galvoje.
Jis gali mesti kauleliusų
tavo nenaudai
9 ir tau sakyti: „Tavo kelias
geras“,
o paskui laikytis nuošalėje,
žiūrėdamas, kas tau nutiks.
10 Nesitark su žmogumi,
kuris į tave šnairomis
žiūri;
slėpk savo ketinimus nuo
tau pavydinčių.
11 Nesitark su moterimi apie
jos varžovę
ar su bailiu apie karą,
su pirkliu apie verslą
ar su pirkėju apie prekės
vertę,
su šykštuoliu apie dosnumą
ar su negailestingu
žmogumi apie gerumą,
su tinginiu apie bet kokį
darbą
ar su tų metų samdiniu
apie kitų metų sėją,

36, 24: ... *panaši į jį pagalbininkė*: žr. Pr 2, 18.
37, 3: *Deja, palinkime į pikta!*: žmogaus palinkimas į pikta, hebrajiškai *jezer ra‘* – žmogaus *nedoras troškimas*. Žr. Sir 15, 14.

su tingiu vergu apie didelę
užduotį –
nekreipk jokio dėmesio į jų
duodamą patarimą!
12 Geriau bendrauk su teisiu
žmogumi,
kuris tikrai įsakymų laikosi,
kuris yra tos pačios minties
kaip tu
ir kuris tau padės, jeigu
suklupsi.
13 Tuomet įsiklausyk ir į savo
širdies patarimą,
nes nėra nė vieno kito, tau
ištikimesnio už ją.
14 Juk kartais žmogaus širdis
gali daugiau pasakyti apie
jo būklę,
negu sargybos bokšte
sėdintys septyni sargai.
15 Bet visų pirma melskis
Aukščiausiajam,
kad vestų tave tiksliu
tiesos keliu.

Tikra ir klaidinga išmintis

16* Žodis yra kiekvieno darbo
pradžia,
o svarstymas – kiekvieno
veiksmo.
17 Viso elgesio šaknis yra
širdis, –
keturias šakas ji želdina:
18 gėrį ir blogį, gyvenimą ir
mirtį, –
jų vispusis valdovas yra
liežuvis.
19 Žmogus gali būti sumanus ir
daugeliui naudingas,
tačiau sau pačiam kvailas.
20 Ir sumanus žmogus skurs,
neturėdamas ko valgyti,
jeigu jo žodžiai bus
atmetami.
21 Kadangi VIEŠPATS nesuteikė
jam dovanos patraukti,
jam trūksta vispusės
išminties.
22 Kai žmogus yra išmintingas
savo naudai,
jo sveiko proto vaisiai bus
jame matomi.
23 Kai išmintingas žmogus
moko savo tautą,
jo sveiko proto vaisiai yra
ilgalaikiai.
24 Išmintingas žmogus bus
apibertas gyriumi,
kas tik jį matys, vadins
laimingu.
25 Žmogaus gyvenimo dienos
yra ribotos,
bet Izraelio dienos be
skaičiaus.
26 Žmogus, išmintingas savo
tautos naudai,
laimi garbės paveldą, ir jo
vardas gyvas amžinai.

Nuosaikumas prie stalo

27* Mano vaike, valdyk save per
visą gyvenimą;
žiūrėk, kas tau kenksminga,
ir sau to neleisk.

37, 16–25: Širdis Šventojo Rašto puslapiuose yra mąstymo ir nuosprendžio šerdis. Siracidas mąsto ir apsisprendžia širdimi. Žodis *širdis* ženklina ir protą, ir sąžinę.

37, 27–31: Saikumas ir savitvarda turėtų valdyti žmogaus apetitą prie stalo. Maisto paskirtis yra pa-

28 Juk ne kiekvienas maistas
yra visiems geras,
ne visi valgiai tinka
kiekvienam skoniui.
29 Nesigodėk kiekvieno
skanėsto
ir nevalgyk be saiko
geriausių valgių.
30 Juk persivalgymas atneša
ligą,
o besaikis valgymas
sukelia vėmimą.
31 Nuo persivalgymo daugelis
nusigalavo,
bet saikus žmogus prailgina
savo gyvenimą.

Liga ir mirtis

38 1* Brangink gydytoją,
nes jis tau svarbus;
juk VIEŠPATS jį sukūrė.
2 Juk iš Aukščiausiojo eina
jo gydymo dovana
ir iš karaliaus jis gauna
pragyvenimą.
3 Gydytojo žinojimas daro jį
įžymų,
ir didžiūnai jam pagarbą
reiškia.
4 VIEŠPATS išželdina iš žemės
vaistažoles,
kurių protingas žmogus
neturėtų niekinti.
5 Argi vanduo nebuvo
pasaldytas šakele medžio,
kad būtų pažinta jo jėga?
6 Jis suteikia mirtingiesiems
žinojimą,
kad būtų pašlovintas savo
nuostabiais darbais.
7 Vaistažolėmis gydytojas
gydo ir malšina skausmą,
o vaistininkas iš jų gamina
savo vaistus.
8 Dievo darbai niekad nebus
užbaigti,
iš jo sveikata sklinda visoje
žemėje.

9 Mano vaike, kai sergi,
nelūkuriuok,
bet melskis VIEŠPAČIUI,
kuris tave išgydys.
10 Atsisakyk savo ydų, laikyk
savo rankas švarias
ir apvalyk savo širdį nuo
visų nuodėmių.
11 Atnašauk maloniai
kvepiančią auką
ir geriausių miltų
paminėjimo dalį, –
dosnią atnašą pagal savo
išgales.
12 Betgi ir gydytojui leisk
ateiti,
nes VIEŠPATS jį sukūrė;
neleisk jam nuo tavęs
pasitraukti, juk tau jo
reikia.
13 Būna atvejų,
kai išgijimas yra gydytojo
rankose,
14 nes ir jis meldžiasi
VIEŠPAČIUI,
kad suteiktų jam sėkmę
nustatant ligą

laikyti žmogaus gyvybę, o ne ją sunaikinti.

38, 1–15: Gydytojų užduotis ir darbas yra Dievo kūrimo tęsinys.

ir gydymas išgelbėtų
ligonio gyvastį.
15 Kas nusideda savo Kūrėjui,
bus įžūlus ir savo gydytojui.
16 Mano vaike, liek ašaras dėl
mirusiojo
ir užvesk raudą, kaip
žmogus, kenčiantis
didelį skausmą.
Įvyniok į maršką jo kūną,
kaip yra priimta,
ir nesišalink iš laidotuvių.
17 Verk karčiai ir muškis
į krūtinę, –
vertas mirusiojo tebūna
tavo gedulas.
Gedėk vieną ar dvi dienas,
kaip reikalauja paprotys,
ir tada nusiramink,
užmiršk širdgėlą.
18 Juk širdgėla gali baigtis
mirtimi,
o liūdinti širdis išsekina
žmogaus jėgas.
19 Nelaimėje ilgai nesiliauja
skausmas,
širdgėlos išgyvenimą sunku
pakelti.
20 Neatiduok savo širdies
sielvartui, varyk jį šalin;
verčiau pagalvok apie savo
galą.
21 Neužmiršk – juk atgal
niekas nesugrįžta, –
mirusiajam gero nepadarai,
o sau pakenki.
22 Atsimink jo likimą, nes
tavasis yra panašus;
vakar jis ištiko jį, o
šiandieną ištiks tave.
23 Mirusiajam ilsintis, tesiilsi
ir jo atminimas;
sukaupk savo drąsą jo
gyvasčiai užgesus.

G. AMATININKO IR IŠMINČIAUS PAŠAUKIMAS

Raštų žinovo užduotis ir vieta

24* Raštų žinovo išmintis
praturtina žinojimą;
tik kas laisvas nuo triūso,
gali tapti išmintingas.
25 Kaipgi gali tapti išmintingas
žmogus,
kuris laiko rankose arklą,
didžiuojasi botkočiu jungui
raginti,
varo jaučius ir rūpinasi
galvijais?
26 Jo širdis užimta vagų arimo
rūpesčiu,
ir jis rūpestingai peni
gyvulius tvarte.

27 Panašiai ir amatininkas
bei meistras,

38, 24 – 39, 11: Įvairūs amatininkai palyginami su Raštų žinovu. Siracidas gerbia žemdirbį bei antspaudo žiedų meistrą, kalvį bei puodžių ir gėrisi jų darbu. Betgi iškiliausiu pašaukimu laiko Raštų žinovo užduotį – Įstatymo, Išminties (Raštų) ir Pranašysčių lukštenimą. Įstatymas-Raštai-Pranašystės atspindi trigubą hebrajiškosios Knygos – Biblijos – padalą (žr. Sir 39, 1–3; taip pat jo vaikaičio Prakalbą).

kuris, triūsdamas dieną
naktį,
antspaudų žiedus kala,
nuolat rūpindamasis
sumanyti naują pavyzdį.
Jo širdis užimta rūpesčiu
pagaminti tartum gyvą
atspaudą,
ir jis nori rūpestingai
atlikti darbą.

28 Panašiai ir su kalviu,
stovinčiu prie priekalo,
įnikusiu kalti geležį.
Ugnies liepsna svilina jo
kūną,
bet jis galynėjasi su
krosnies karščiu.
Kūjo poškėjimas kurtina
jam ausis,
o jo akys įsmeigtos į
daromo daikto pavyzdį.
Jo širdis užimta rūpesčiu
pabaigti savo rankų
darbą,
ir jis nori rūpestingai
užbaigti jo apdailą.

29 Panašiai ir su puodžiumi,
sėdinčiu prie darbo
ir kojomis minančiu savo
ratą.
Jis visad labai susirūpinęs
savo dirbiniais
ir jų daug pagamina.
30 Rankomis jis minko molį
ir kojomis mina.
Jo širdis užimta rūpesčiu
užbaigti glazūravimą,
ir jis nori rūpestingai užkurti
savo degimo krosnį.

31 Visi šie yra pasitikintys
savo rankomis,
kiekvienas jų yra įgudęs
savo darbe.
32 Be jų negalėtų būti įkurtas
joks miestas,
jie nealksta, kad ir kur
gyventų.
Betgi jie nėra kviečiami į
tautos tarybą,
33 nėra įžymūs viešoje
sueigoje.
Jie nesėdi nei teisėjo
kėdėje,
nesupranta teismų
nuosprendžių;
jie negali paaiškinti
išminties mokymo,
nei juos rasi tarp didžiūnų.
34 Betgi jie palaiko pasaulio
sandarą
ir stengiasi panaudoti savo
įgūdžius.

Rašto žinovas

39 1 Koks nepaprastas
yra žmogus,
kuris atsideda tyrinėti
Aukščiausiojo Įstatymą!
Jis ištiria visų protėvių
išmintį
ir užsiima pranašystėmis;
2 jis brangina garsiųjų
žmonių posakius
ir skverbiasi į palyginimų
gelmes;
3 jis tyrinėja paslėptą
patarlių prasmę
ir užsibūna su palyginimų
mįslėmis.

4* Jo paslaugomis naudojasi
didžiūnai,
jis dalyvauja valdovo
sueigoje.
Jis keliauja po svetimas
šalis,
kad patirtų, kas gera ir
pikta kitur.
5 Jis mėgsta anksti keltis,
norėdamas ieškoti
VIEŠPATIES, savo Kūrėjo,
ir melstis Aukščiausiajam.
Jis garsiai meldžiasi,
prašydamas atleisti jam
nuodėmes.
6 Tada, jeigu VIEŠPATS –
Visagalis – nori,
jis bus pripildytas
supratimo dvasios, –
bers savo išminties žodžius
ir šlovins VIEŠPATĮ malda.
7 VIEŠPATS parodys kelią, ką
patarti ir ką žinoti,
mąstant apie Dievo
paslaptis.
8 Užtat jis skelbs išmintį to,
ką yra išmokęs,
ir didžiuosis VIEŠPATIES
Sandoros įstatymu.
9 Daugelis girs jo supratimą,
niekad jis nebus užmirštas.
Neišblės jo atminimas, –
per kartų kartas bus gyvas
jo vardas.
10 Tautos kalbės apie jo
išmintį
ir bendrija skelbs jam
pagyrimus.
11 Kol gyvena, jis yra vienas iš
tūkstančio,
o kai miršta, jis palieka
gerą vardą.

Kvietimas šlovinti Kūrėją

12* Širdyje turiu daugiau ką
pasakyti,
esu taip pilnas, kaip
mėnulis pilnaties metu.
13 Klausykitės manęs, mano
ištikimieji vaikai,
ir išskleiskite vainiklapius
lyg rožė,
pasodinta prie tekančio
vandens.
14 Skleiskite savo malonų
smilkalų kvapą,
pražyskite tarsi lelija.
Teikite kvapą ir giedokite
šlovės giesmę,
garbinkite VIEŠPATĮ už
visus jo darbus.
15 Skelbkite jo vardo
didingumą
ir, jį šlovindami, dėkokite

39, 4: Išminčius – Raštų žinovas, arba raštininkas, būdavo karaliaus dvaro pareigūnas, ambasadorius, ministras.

39, 12–35: Išminčius kviečia savo mokinius vienytis su juo ir džiugiai skelbti jo širdžiai brangią temą: visi Dievo darbai – kūriniai – yra geri. Aprašydamas Dievo visažinystę, visagalybę ir išmintį, jis moko, kad visi kūriniai yra Dievo rankoje, paklūsta jam ir įvykdo jiems duotą paskirtį, nešdami palaiminimą doriems žmonėms, bausmę nedorėliams už piktnaudžiavimą kūriniais. Žr. Sir 36, 1–17; 42, 15 – 43, 35. Gera ir pikta Dievas panaudoja savo tikslams. Žr. Sir 33, 7–15.

giesme, arfa ir visais
styginiais instrumentais!
Skelbdami giedokite
džiaugsmingai:

16 „Kokie nuostabūs visi
VIEŠPATIES darbai!
Ką tik jis įsako, įvyksta
skirtu laiku.
Nereikia tad klausti: 'Kas
tai?' ar 'Kodėl tai?' –
nes atėjus laikui į tokius
klausimus bus atsakyta.
17* Jo žodžiu susikaupė jūra
tartum pylimas
ir jo įsakymu buvo padarytos
vandens saugyklos.
18 Užtenka jam įsakyti, ir
vykdoma jo valia,
niekas negali apriboti jo
galios išgelbėti.
19 Prieš jį atsiskleidžia visi
žmonijos darbai,
niekas negali būti paslėpta
nuo jo akių.
20 Jo žvilgsnis apima visa nuo
amžių pradžios iki galo,
nieko nėra, kas būtų jam
netikėta.
21 Nėra tad reikalo klausti:
'Kas tai?' ar 'Kodėl tai?' –
nes visa, kas sukurta, turi
savo paskirtį.
22 Jo palaiminimas užtvindo
išdžiūvusią žemę lyg
Nilas,
kaip Eufratas pagirdo
žemės paviršių.
23 Vėlgi, jo pyktis išvaro
ištisas tautas,
kaip kad vešlią lygumą
pavertė druskinga
dykuma.
24 Doriesiems jo keliai yra
lygūs,
nedorėliams jie pilni
akmenų.
25 Iš pat pradžių gera buvo
sukurta geriesiems,
bet nedoriesiems – gera ir
pikta.
26 Būtiniausi žmogaus
gyvasčiai yra
vanduo ir ugnis, geležis ir
druska,
kviečių miltai, pienas ir
medus,
vynuogių kraujas, aliejus ir
drabužis.
27 Geriems žmonėms visi šie
yra geri dalykai,
bet nusidėjėliams jie
pasidaro blogi.

28 Būna vėtrų, skirtų
nubausti,
kurios savo šėlimu gali
perkelti kalnus.
Atėjus atsiteisimo dienai,
jos parodys savo jėgą
ir numalšins savo Kūrėjo
pyktį.

39, 17: Užuominos apie daugelį nuostabių Dievo darbų, susijusių su vandeniu: kuriant Visatą (žr. Pr 1, 9), Tvano metu (žr. Pr 7, 11–12), pereinant Raudonąją jūrą (žr. Iš 14, 21–22), pereinant Jordaną (žr. Joz 3, 16). Be to, ir debesų, kaip neišsemiamo vandens, paslaptis (žr. Ps 104, 6–13).

29 Ugnis ir kruša, badas ir
maras –
ir šie visi buvo sukurti
bausmei.
30 Plėšrūs žvėrys, skorpionai
ir gyvatės,
keršijantis kalavijas
nedorėliams sunaikinti –
visi šie buvo sukurti
duodant paskirtį,
ir yra laikomi jo svirne
skirtam laikui.
31 Jam įsakius, jie džiūgauja,
visados pasiruošę jam
tarnauti žemėje;
atėjus laikui, jie paklus jo
žodžiui."

32 Užtat iš pat pradžių buvau
tuo įsitikinęs,
išmąstęs ir palieku užrašęs:
33 „Visi VIEŠPATIES darbai
yra geri", –
nes jis pasirūpina
kiekvienu reikalu jam
skirtu laiku.
34 Nėra tad reikalo sakyti: „Tai
yra blogiau kaip anas", –
visa įrodo savo vertę skirtu
laiku.
35 Nūn tad skelbk šlovės
giesmę visa širdimi ir
balsu,
garbink VIEŠPATIES vardą!

Blogis pasaulyje

40 1 Didelis nerimas yra
Dievo skirtas
kiekvienam,
ir sunkus jungas slegia
Adomo vaikus
nuo dienos, kurią jie išėjo iš
motinos įsčių,
iki tos dienos, kai jie
sugrįžta pas visų
motiną.*
2 Juos vargina keblios
mintys, baimė širdyje,
nerimą kelianti mirties
dienos mintis.
3 Nuo žmogaus, kuris sėdi
iškiliame soste,
iki žmogaus, sėdinčio
dulkėse ir pelenuose,
4 nuo žmogaus, kuris nešioja
purpurą ir karūną,
iki žmogaus, vilkinčio
ašutinę, –
visus užplūsta mintys –
pykčio ir pavydo,
rūpesčio ir nerimo,
mirties baimės ir įniršio
bei kivirčų.
5 Net besiilsinčiam savo
lovoje žmogui
naktį rūpesčiai trukdo
miegoti.
6 Trumpas yra jo poilsis,
tartum nebuvęs,
kol savo sapnuose grumiasi
kaip ir dieną.
Žmogų vargina vaizduotės
reginiai,
lyg jis būtų iš mūšio lauko
ištrūkęs.
7 Tą akimirką, kai pasijunta
saugus,

40, 1: ... *pas visų motiną*: visų motina – žemė; iš jos žmogus buvo sukurtas. Žr. Pr 2, 7; 3, 19–20; Job 1, 21; Ps 139, 15.

jis pabunda stebėdamasis,
kad nebuvo ko bijoti.
8 Visiems kūriniams, nuo
žmonių iki gyvulių, –
o nusidėjėliams septynis
kartus daugiau, –
9 ateina mirtis ir kraujo
išliejimas,
kivirčas ir kalavijas,
nelaimės ir badas, žūtis ir
rykštė.
10 Visi šie buvo sukurti
nedorėliams,
dėl jų atėjo ir tvanas.
11* Kas yra iš žemės, sugrįžta
į žemę,
o kas iš aukštybių, –
į aukštybes.

Įvairios patarlės

12 Visa, kas kyla iš kyšio ar
neteisingumo, bus
sunaikinta,
o ištikimybė išliks amžinai.
13 Neteisėtai įgytas turtas
išseks kaip upė
ir nudundės kaip perkūno
griausmas per audrą.
14 Kaip dosnus žmogus turi
dėl ko džiaugtis,
taip laužantys Įstatymą
prieis liepto galą.
15 Nedorėlių vaikai mažai
šakų teišskleidžia,
nes jų nesveikos šaknys yra
ant stačios uolos.
16 Jie yra lyg paupių nendrės,
kurios nudžiūva greičiau už
kitus augalus.
17 Gerumas yra tarsi vešlus
sodas,
o išmalda išlieka amžinai.
18* Turtas ar uždarbis
pasaldina gyvenimą,
betgi geriau už abu – rasti
lobį.
19 Palikuonys ir miesto
įkūrimas įamžina
žmogaus vardą,
bet geriau už abu yra
žmogui, kuris įgyja
išminties.
Galvijai ir sodai žmogų
praturtina,
bet geriau už abu – ištikima
žmona.
20 Vynas ir muzika džiugina
širdį,
bet geriau už abu – draugų
meilė.
21 Fleita ir arfa pagražina
dainą,
bet geriau už abu –
malonus balsas.
22 Meilumas ir grožis džiugina
akį,
bet labiau už abu – dirvos
derlius.

40, 11b: Užuomina apie kūno mirtingumą ir dievišką gyvybės kilmę iš Dievo Dvasios hebrajiškajame tekste. Žr. Sir 41, 10; Pr 2, 7; 3, 19; Job 34, 14–15; Ps 104, 29–30; 146, 4; Koh 12, 7. Graikiškasis ir lotyniškasis šios eilutės, antrosios jos dalies, tekstas yra: ... *visi vandenys sugrįš į jūrą.*

40, 18–27: Daug dalykų daro gyvenimą malonų – sveikata, šeima, draugai, muzika, jėga ... – bet vertingesni už juos yra vedybinė meilė, išmintis ir pagarbi Dievo baimė. Žr. Sir 25, 6–11.

23 Draugas ar bičiulis yra
visad mėgstami,
bet geriau už abu – protinga
žmona.
24 Giminaitis ar padėjėjas yra
naudingi bėdoje,
bet išmalda padeda geriau
už abu.
25 Auksas ir sidabras žmogų
ant kojų pastato,
bet geras patarimas už abu
labiau vertinamas.
26 Turtas ir jėga drąsina širdį,
bet geriau už abu – pagarbi
VIEŠPATIES baimė.
Pagarbiai VIEŠPATIES
bijančiam nėra skurdo;
ja gyvenančiam nėra
reikalo ieškoti pagalbos.
27 Pagarbi VIEŠPATIES baimė
tarsi vešlus sodas,
ji saugo žmogų geriau, negu
bet kokie turtai.

Apie elgetavimą

28* Mano vaike, negyvenk iš
elgetavimo!
Geriau mirti, negu elgetauti.
29 Kai žmogus turi žiūrėti
į kito stalą,
jo buitis nėra verta vadintis
gyvenimu.
Kitų žmonių skanėstai
užteršia stemplę;
protingas, išauklėtas
žmogus nuo to saugosis.
30 Begėdžio burnai elgetavimas
yra saldus,
bet jo viduje dega kaip ugnis.

Mirtis

41 1 O mirtie! Kaip
kartu yra apie tave
pagalvoti
žmogui, ramiai gyvenančiam
savo namuose,
vyrui, neturinčiam jokio
rūpesčio, visur sėkmės
lydimam
ir dar stipriam smagintis
gyvenimo malonumais!
2 O mirtie! Koks geras tavo
nuosprendis
žmogui, esančiam skurde ir
bejėgiam,
palaužtam metų naštos ir
besirūpinančiam viskuo,
nusivylusiam ir netekusiam
vilties!
3* Nebijok mirties
nuosprendžio;
atsimink, kad jis apima ir
tavo protėvius, ir
palikuonis.
4 Toks yra VIEŠPATIES
nuosprendis visiems
kūriniams;
kodėl tu turėtum atmesti
Aukščiausiojo valią?
Ar žmogus gyvena dešimt
metų, ar šimtą, ar
tūkstantį,

40, 28–30: Judėjai elgetavimą laikė nusikaltimu žmogaus orumui. Elgetauti galėjo tik *begėdis* – orumo jausmą praradęs žmogus. Žr. Sir 29, 22–23.

41, 3–4: Pasidavimas mirčiai yra būdingas Senojo Testamento mąstysenai. Žr. Sir 14, 11–19; 17, 25–28; 38, 16–23.

Hade nesiskundžiama dėl
gyvenimo trukmės.

Nedorėlių likimas

5 Neapkenčiami vaikiščiai
yra nusidėjėlių vaikai,
kvailos išperos gyvena
nedorėlių namuose.
6 Nusidėjėlių vaikų paveldas
sunyks,
o jų palikuonys patirs
amžiną gėdą.
7 Vaikai keiks savo nedorą
tėvą,
nes per jį jie kenčia gėdą.
8 Vargas jums, nedorėliai,
kurie atmetėte
Aukščiausiojo Įstatymą!
9 Jeigu turite vaikų, juos
ištiks nelaimė;
jeigu tapsite tėvu, tai bus
tik dejonė.
Jums suklupus, ilgai netils
džiaugsmas,
o jums numirus, jūsų daliai
teks prakeikimas.
10 Visa, kas iš žemės,
sugrįžta į žemę,
taip nedorėliai eina iš
prakeikimo į žūtį.

11 Žmogaus kūnas yra tik
kvapas,
bet doras vardas niekad
nebus sunaikintas.
12 Gerbk savo vardą, nes jis
tave pergyvens ilgiau,
negu tūkstantis aukso
sankaupų.
13 Laimingo gyvenimo dienos
yra suskaičiuotos,
bet geras vardas išlieka
amžinai.

Gėdos jausmas

14 Mano vaikai, likite ištikimi
savo auklėjimui
ir būkite ramūs;
kokia gali būti nauda iš
paslėptos išminties
ir paslaptyje laikomo lobio?
15 Geriau žmogus, slepiantis
savo kvailumą,
negu žmogus, slepiantis
savo išmintį.
16 Užtat gerbk mano žodžius,
nes negera visa ko gėdytis
nei kiekvienam gėdos
pajutimui pritarti.

17 Prieš tėvą ar motiną
gėdykis ištvirkavimo,
prieš didžiūną ar valdovą –
melo.
18 Prieš teisėją ar pareigūną
gėdykis nusikaltimo,
prieš bendriją ir žmones –
Įstatymo laužymo.
19 Prieš savo bendrininką ar
draugą gėdykis apgaulės,
o vietoje, kur apsigyveni, –
vagystės.
20 Gėdykis sulaužyti priesaiką
ar sutartį
ir alkūnėmis atsiremti prie
stalo.*
21 Gėdykis šiurkštumo
priimant ar duodant,

41, 20: ... *alkūnėmis atsiremti prie stalo*: graikų ir romėnų paprotys valgant atsiremti kairiąja alkūne į stalą judėjams buvo netinkamas elgesys.

tylos prieš tuos, kurie tave
sveikina,
22 žvilgsnių į palaidūnę,
atsisakyti padėti
giminaičiui,
23 pasisavinti kito dalį ar
dovaną,
spoksoti į kito vyro žmoną,
24 lengvabūdiškai elgtis su jo
tarnaite –
neik prie jos lovos, –
25 sakyti užgaulių žodžių
draugams –
nepalydėk dovanos pajuoka,
26 pakartoti, ką esi girdėjęs,
ir išduoti patikėtas
paslaptis.
27 Tada žinosi, kas yra tikra
gėda,
ir būsi visų mėgstamas.

42 1 Šių dalykų
nesigėdyk,
kad nenusidėtumei,
norėdamas išvengti
gėdos:
2 Aukščiausiojo Įstatymo bei
jo įsakų,
nuosprendžio, išteisinančio
bedievį;
3 atsiskaityti su bendrininku
ar pakeleiviais
ir pasidalyti bičiulių paveldo;
4 svarstyklių ir svarsčių
tikslumo,
ar įsigyti daug, ar mažai
dalykų;
5 derėtis su pardavėju dėl
kainos
ar dažnai vaikus
drausminti rykšte,
ar tingų vergą kruvinai
nuplakti;
6 antspaudo, kad laikytum
namie neprotingą žmoną,
ir rakto, kur yra daug
rankų;
7 suskaičiuoti kiekvieną
indėlį
ir užrašyti visa, kas duota
ir gauta,
8 sudrausti nemokšas bei
kvailuosius
ar senius, nusikaltusius
ištvirkavimu.

Tada būsi tikrai taurus,
ir visi laikys tave santūriu.

Duktė kelia tėvui rūpestį

9 Duktė yra lobis, kuris verčia
tėvą budėti,
rūpestis dėl jos neleidžia
jam užmigti.
Kol jauna, baisu, kad ji
neištekės,
o jai ištekėjus, ima baimė,
kad ji bus nemylima.
10 Kol ji dar mergelė, gąsdina
mintis,
kad gali būti suviliota
ir tapti nėščia savo tėvo
namuose;
o jai turint vyrą, baisu,
kad nebus ištikima,
ir, nors jau ištekėjusi,
neramu,
kad ji bus bevaisė.
11 Mano sūnau, griežtai saugok
savo dukterį,
kad nepadarytų tavęs
pajuoka tavo priešams,

priežodžiu mieste bei
tautos sueigoje
ir neužtrauktų tau gėdos
miesto vartuose.
Žiūrėk, kad nebūtų pinučių
jos kambaryje
nei vietos, iš kurios
matytųsi priėjimas prie
namų.
12 Neleisk jai puikautis savo
grožiu prieš jokį vyrą
ir leisti laiką tarp
ištekėjusių moterų.
13 Juk kaip iš drabužių
išlenda kandys,
taip iš moters išeina jos
nedorumas.
14 Geriau nedraugiškas vyras
negu draugiška moteris,
bet geriau sąžininga duktė
negu begėdis sūnus.

Dievo darbai Kūrinijoje

15 Nūn prisiminsiu VIEŠPATIES
darbus
ir apsakysiu, ką esu matęs.
Žodžiu VIEŠPATIES darbai*
atsirado;
visi kūriniai vykdo jo valią.
16 Kaip saulė savo šviesa
žvelgia žemyn į visa,
taip VIEŠPATIES šlovė
pripildo jo darbus.
17 VIEŠPATS nėra leidęsis net
šventiesiems*
apsakyti visus jo
nuostabius darbus,
nors VIEŠPATS Visagalis
yra davęs savo galybėms
jėgų ištverti jo garbėje.
18* Jis ištiria bedugnę ir
žmogaus širdį,
supranta jų gelmių
paslaptis.
Juk Aukščiausiasis žino
visa, kas gali būti
žinoma;
jis mato visus dalykus,
kurie turi įvykti.
19 Jis atskleidžia, kas yra
buvę ir kas dar įvyks,
apreiškia paslėptų dalykų
pėdsakus.
20 Jokios įžvalgos jam
netrūksta,
niekas nuo jo nepasislepia.
21 Jis tvarko galingus savo
išminties darbus;
nuo amžinybės jis yra vienas
ir tas pats.
Nieko nepridėta, nieko
neatimta;
patarėjo jam nereikia!
22 Kokie gražūs yra visi jo
darbai,
žavūs pasižiūrėti ir džiugūs
regėti!
23 Visa tai gyvena ir lieka
amžinai;

42, 15: ... *VIEŠPATIES darbai*: turima mintyje Kūrinija.

42, 17: ... *šventiesiems*: dangiškojo dvaro nariams – angelams. Žr. Job 5, 1; 15, 15; Ps 89, 8. Net angelai nepajėgia tinkamai apsakyti nuostabių Dievo darbų.

42, 18–21: Dievo visažinystė apima Bedugnę – semitinės pasaulio sampratos pradinį vandenyną – bei jos chaotiškas jėgas, žmogaus širdies gelmes (žr. Pat 15, 11) ir praeitį bei ateitį, nes Dievas yra amžinas.

kūriniai yra išlaikomi, kad
atliktų savo paskirtį.
24 Visi jie ateina po du,
vienas tinkantis kitam;
nė vieno iš jų nepadarė be
reikalo.
25 Kiekvienas pasikeičia savo
ypatingu geru su kitu.
Kas galėtų prisižiūrėti ligi
valiai jo garbės?

Saulė

43 1 Aukštųjų valdų
grožis,
giedrasis padangių skliautas
ir pats dangus yra šlovės
reginys.
2 Saulė pasirodo ir tekėdama
skelbia,
koks ji nuostabus
spinduolis –
Aukščiausiojo kūrinys.
3 Vidudienį ji išdegina žemę,
ir kas gali pakelti jos
ugningą kaitrumą?
4 Tartum liepsnojanti kieto
metalo krosnis,
ji savo spinduliais padega
kalnus.
Ugningu liežuviu kaitina
pasaulį,
savo spindesiu apžilpina
akis.
5 Taip, didis yra VIEŠPATS,
jos Kūrėjas,
kurio žodžiu siųsta ji skuba
savo keliu.

Mėnulis

6 Mėnulis žymi metų laikų
kaitą,
viešpatauja laikams
ir tarnauja kaip jų amžinas
ženklas.
7 Iš mėnulio ateina ženklas
iškilmių dienoms,
iš šviesos davėjo,
išblėstančio po pilnaties.
8 Jaunatis, kaip rodo jos
vardas, atsinaujina.
Koks jis nuostabus, kai
keičiasi, –
švyturys galybėms
aukštybėse,
šviečiantis dangaus
skliaute!

Žvaigždės

9 Dangaus grožis ir puikybė
yra žvaigždės,
puošiančios savo mirgėjimu
VIEŠPATIES aukštybes.
10 VIEŠPATIES įsakymu jos
stovi sau skirtose vietose
ir niekad nepailsta
budėdamos.

Vaivorykštė

11 Pažvelk į vaivorykštę! Tada
šlovink jos Kūrėją,
nes ji nepaprastai graži
savo puošnumu.
12 Ji apglėbia dangaus
skliautą savo didingu
lanku;
Aukščiausiojo rankos ji
galingai įtempė.

Gamtos stebuklai

13 Savo žodžiu jis siunčia pūgą
ir išskubina savo
nuosprendžio žaibus.

14 Užtat atidaromos saugyklos
ir debesys išskuba kaip
paukščiai.
15 Savo galybe jis duoda
audros debesims jėgą
ir sutrupina krušos
gabalus.
16 Jo balso griausmas priverčia
raitytis žemę,
savo galybe jis supurto
kalnus.
17 Jo valia pietys pučia,
šiaurys atpučia audra ir
atūžia viesulas.
18 Sniegą jis barsto lyg
plasnojančius paukščius;
snaigės krinta ant žemės
lyg skėrių spiečiai.
Jų baltumo grožis apakina
akis,
joms dulksnojant,
neatsistebi širdis.
19 Jis beria šerkšną žemėje
kaip druską;
varvekliai sušąla kaip
erškėčių dygliai.
20 Jis pasiunčia šaltus šiaurio
gūsius,
ir vandenį sukausto ledas,
apdengdamas visas
kūdras,
tartum vanduo
apsišarvuotų.
21 Kai kalnų augmeniją
išdegina kaitra,
o žydinčios lygumos tarsi
liepsnoja,
22 lašantys debesys visa
greitai pagydo,
o krintanti rasa atgaivina
išdžiūvusią žemę.

23* Savo minties galybe jis
numalšino Bedugnę
ir apsodino ją salomis.
24 Žmonės, plaukę jūra,
pasakoja apie jos pavojus,
jų klausydamies esame lyg
perkūno trenkti.
25 Joje yra keistų ir nuostabių
kūrinių,
visokiausių gyvūnų ir
milžiniškų jūros
pabaisų.
26 Per jį kiekvienas jo
pasiuntinių sėkmę
patiria
ir jo įsakymu įvykdo jo valią.

27 Kad ir kiek pasakotume,
negalėtume visko
apsakyti;
tebūna tad paskutinis žodis:
„Jis yra visas visur!“*
28 Kur galime rasti jėgų jam
pašlovinti?
Juk jis yra didingesnis už
visus savo kūrinius.
29 Iš tikrųjų šiurpą keliantis ir
didingas yra VIEŠPATS,
nuostabi jo galybė.

43, 23–25: Bedugnė, arba jūra, Šventajame Rašte dažnai laikoma įasmeninta chaoso jėga, su kuria siejama Rahabas, arba Leviatanas. Žr. Ps 104, 24–26.

43, 27: ... *žodis: 'Jis yra visas visur'*: visa didybė ir išmintis, kurias atspindi kūriniai, randamos anapusine prasme Dieve, nes jis kūrinių Kūrėjas. Visi kūriniai apreiškia dieviškąjį Artumą.

30 Garbinkite VIEŠPATĮ ir
aukštinkite jį,
kiek tik galite.
Aukštindami jį, sukaupkite
visas jėgas
ir nuovargiui nepasiduokite,
nors ir negalite jo suprasti.
31 Juk kas yra jį matęs ir kas
gali jį apsakyti?
Ar kas gali pašlovinti jį,
kaip jam dera?
32 Daug dalykų, didesnių už
šiuos, yra paslėpta,
nes aš esu matęs tik
nedaug jo kūrinių.
33 Juk VIEŠPATS padarė visus
kūrinius
ir jį garbinantiems suteikia
išminties.

H. TIKĖJIMO PROTĖVIŲ ŠLOVĖ

„Giesmė mūsų protėvių garbei“

44 1 Nūn šlovinkime
garbingus vyrus,
savo protėvius – kiekvieną
savo kartoje.
2 Daug garbės VIEŠPATS
išdalijo,
daug iš savo didybės, nuo
senųjų laikų.
3 Kai kurie valdė savo
karalystes
ar įgijo gerą vardą savo
žygiais;
kiti davė patarimų, nes
buvo įžvalgūs;
dar kiti regėjo visa
pranašystėje.
4 Kai kurie vedė tautą savo
patarimais
ir tautos Įstatymo
žinojimu, –
jie buvo išminčiai savo
mokymu.
5 Kai kurie sukūrė melodijų
giesmėms
ar parašė giesmių žodžius.
6 Kiti buvo apdovanoti
turtais ir jėgomis,
gyvendami ramiai savo
ūkiuose.
7 Visi jie įgijo vardą savo
kartoje
ir buvo savo meto
pasididžiavimas.
8 Kai kurie paliko vardą,
kad kiti skelbtų jų šlovę.
9 Betgi apie kitus neliko
atminimo,
nes jie tapo užmiršti lyg
niekad nebūtų buvę,
tartum jie nebūtų gimę,
lygiai kaip ir jų vaikai.
10 Tačiau ir šie buvo teisūs
žmonės,
kurių dori darbai nebus
užmiršti.
11 Jų šeimose lieka jų turtas,
jų palikuonims – jų
paveldas.

44, 1 – 50, 24: Ankstesniuose skyriuose Dievo išmintis švytėjo gamtos reiškiniuose, šiuose skyriuose ji reiškiasi Dievo tautos istorijoje per žmones – gyvenime protėvių, pranašų, kunigų ir valdovų. Šių garbingų vyrų pavyzdys yra autoriaus mokymo viršūnė ir paaiškina jo tikėjimą kanoniškųjų Raštų įkvėpimu.

12 Jų dėka palikuonys laikosi
Sandoros,
kaip ir jų vaikai per savo
tėvus.
13 Amžinai išsilaikys jų
palikuonys,
ir jų šlovė niekad nebus
išdildyta.
14 Jų kūnai palaidoti
ramybėje,
bet jų vardas gyvas kartų
kartose.
15 Sueigose bus pasakojama
apie jų išmintį
ir bendrija skelbs jų šlovę.

Enochas

16 Enochas* ėjo savo kelią su
VIEŠPAČIU
ir buvo paimtas {į dangų}, –
kad būtų grįžimo {pas Dievą}
ženklas visoms kartoms.

Nojus

17 Teisusis Nojus buvo rastas
be priekaištų,
pražūties metu jis išlaikė
gyvą žmoniją.
Užtat, Tvanui ištikus,
likutis buvo išsaugotas
žemėje.
18 Amžina sandora buvo su
juo sudaryta,
kad gyvūnai niekad
daugiau nebūtų Tvanu
sunaikinti.

Abraomas

19 Abraomas buvo didis
daugelio tautų tėvas,
nebuvo kito, šlove
panašaus į jį.
20 Jis laikėsi Aukščiausiojo
įsako
ir įėjo su juo į sandorą.
Jis patvirtino įsaką savo
paties kūne*
ir bandomas* buvo rastas
ištikimas.
21 Užtat VIEŠPATS ir laidavo
jam priesaika,
kad laimins tautas per jo
palikuonis,
padarys jį taip gausų, kaip
žemės dulkės,
išaukštins jo palikuonis
kaip žvaigždes
ir duos jiems paveldą nuo
jūros iki jūros –
nuo Upės* iki žemės
pakraščių.

Izaokas ir Jokūbas

22 Taip pat ir Izaokui jis
atnaujino tą pažadą
dėl Abraomo – jo tėvo.

44, 16: *Enochas*: dėl draugystės su Dievu ir dėl neįprasto pasitraukimo iš pasaulio šio pranašo garsas buvo nuolat gyvas Dievo tautoje, ypač paskutiniais dviem prieškristiniais šimtmečiais. Žr. Pr 5, 21–24; Žyd 11, 5. Ši eilutė išplečia pirminį tekstą. Žr. Sir 49, 14.

44, 20: ... *savo paties kūne*: Abraomo sandoros su Dievu ženklas buvo apipjaustymas. Žr. Pr 17, 10–14. ... *bandomas*: Abraomo ryžtas paaukoti savo sūnų, vykdant Viešpaties įsaką. Žr. Pr 12, 1–4; 15, 6; 22, 9–12; Rom 4, 1–25; Gal 3, 6–14.

44, 21: ... *nuo Upės*: nuo Eufrato. Žr. Pr 2, 14.

23 Sandora su visais jo protėviais
buvo patvirtinta,
ir palaiminimą jis paskyrė
Jokūbo galvai.
Dievas pripažino jį kaip
pirmagimį
ir davė jam savo paveldą;
jis nustatė ribas giminėms
ir jų padalą į dvylika.

Mozė

45 1* Iš Jokūbo,
VIEŠPATS leido kilti
teisiam vyrui,
kuris rado malonės visų
akyse
ir buvo brangus Dievui bei
žmonėms, – Mozei.
Palaiminimu tebūna jo
atminimas!
2 Dievas padarė jį garbe pri-
lygstantį šventiesiems*
ir stiprino jį klaiką
keliančia jėga.
3 Mozės žodžiais jis darė
ūmius stebuklus
ir aukštai iškėlė Mozę
karalių akyse.
Per jį davė įsakymus savo
tautai
ir apreiškė jam savo šlovę.
4 Už jo patikimumą ir
kuklumą jį pašventino,
išsirinkdamas iš visos
žmonijos.
5 Leido jam išgirsti savo
balsą,
įvedė jį į tamsų debesį
ir veidas į veidą* davė jam
įsakymus –
gyvenimo ir supratimo
įstatymą,
kad mokytų Jokūbą
Sandoros
ir Izraelį jo įsakų.

Aaronas

6* Jis išaukštino ir Aaroną,
šventą vyrą kaip Mozė,
jo brolį iš Levio giminės.
7* Su juo sudarė amžiną
sandorą
ir suteikė jam savo tautos
kunigystę.
Apdovanojo jį didingumu
ir apgaubė didybės
dvelkimu.
8 Aprengė jį prabangiu
puošnumu,
papuošė garbingais
drabužiais –
kelnėmis, tunika ir skraiste.

45, 1–5: Mozė parodė Dievo galybę per stebuklus, Dievo valią per įsakymų ir Sandoros paskelbimą ir Dievo gailestingumą per savo nuoširdžią, ištikimą ir kuklią atvirybę visagaliam Istorijos Viešpačiui. Būdamas tobula senosios Sandoros išraiška, Mozė buvo ir Kristaus, naujosios Sandoros Pranašo ir Įstatymų leidėjo, šešėlis. Žr. Įst 18, 15.

45, 2: ... *prilygstantį šventiesiems*: angelams. Mozė iš tikrųjų buvo Dievo atstovas derybose su faraonu. Dievas patikėjo savo garbę.

45, 5: ... *veidas į veidą*: apie Dievo artimumą su Moze – Artumą, žr. Iš 33, 11; Sk 12, 8. Apaštalas Paulius apie tai užsimena. Žr. 1 Kor 13, 12.

45, 6–21: Siracidas išreiškia savo pagarbą senosios Sandoros kunigystei.

45, 7: Aarono kunigystės vietą užėmė Kristaus kunigystė. Žr. Žyd 7, 18–28.

9 Jos apvadą apkabinėjo
granatmečio obuoliais
bei daugybe auksinių
varpelių,
kad skambėtų jam einant,
garsiai aidėdami
Šventykloje
kaip priminimas jo tautai.
10 Davė jam ir šventuosius
apdarus
iš aukso, mėlyno ir tamsiai
raudono purpuro, –
meistriškai išsiuvinėtus;
nuosprendžio krūtinės
dėklą, efodą ir juostą
11 iš raudonų siūlų, – audėjo
dirbinius.
Davė jam brangakmenių,
įraižytų kaip antspaudų
žiedai,
įrėmintų aukso rėmeliais, –
auksakalio dirbinį,
kad įraižytomis raidėmis
būtų paminėta
kiekviena Izraelio giminė.
12 Įdėjo auksinę diademą į jo
turbaną
juostelę, įraižytą kaip
antspaudo žiedas,
su įrašu: „Šventas“ –
garbės ženklą, nuostabų
dirbinį,
malonų reginį akims,
tobulą pasigrožėti!
13 Tokių gražių dalykų prieš jį
nebuvo;
joks pašalietis jų nevilkėjo,
bet vien tik jo sūnūs ir
palikuonys visais
laikais.
14 Jo javų atnaša yra deginama,
kaip nustatyta auka,
kasdien du sykius.
15 Mozė jį pašventino,
patepdamas šventuoju
aliejumi,
kad būtų amžina Sandora
su juo ir jo
palikuonimis, –
taip amžina, kaip amžinas
dangus, –
jie tarnautų VIEŠPAČIUI ir
būtų kunigais,
laimintų jo vardu jo tautą.
16 {Dievas} išrinko jį iš visų
gyvųjų, kad atnašautų
deginamąsias aukas ir
rinktines atnašas
VIEŠPAČIUI,
kad degintų atminimui
malonaus kvapo atnašas
ir atliktų permaldavimą už
Izraelio tautą.
17 {Dievas} patikėjo jam savo
įsakymus
su galia įsakyti ir teisti, –
pamokyti jo įsakų Jokūbą
ir apeigų Izraelio
palikuonis.
18 Išsišokėliai susimokė prieš
jį dykumoje,
jam pavydėdami, –
Datanas ir Abiramas bei jų
sekėjai
ir iš pykčio įniršęs Koraho
sambūris.
19 Bet VIEŠPATS pamatė ir
supyko, –
sunaikino juos savo
degančiu pykčiu.

Jis padarė jiems nuostabių
darbų,
prarydamas juos ugnies
liepsnomis.
20 Jis padaugino Aarono šlovę
ir suteikė jam paveldą;
jam paskyrė šventąsias
atnašas
su Artumo duona, kaip jo
dalį.
21 Juk jie valgo iš VIEŠPATIES
aukų,
kurias jis suteikė jam ir jo
palikuonims.
22 Betgi tautos žemėje
paveldo jis neturi, –
dalies tarp žmonių neturi, –
nes pats VIEŠPATS yra jo
dalis ir paveldas.

Finehas

23 Finehas, Eleazaro sūnus,
yra trečias šlove
dėl savo uolumo gyventi
pagarbia VIEŠPATIES
baime
ir ištverme, žmonėms nuo
jo nusigręžus.
Savo kilnios širdies
padrąsintas,
jis atliko permaldavimą už
Izraelio tautą.
24 Užtat draugystės sandora
buvo su juo sudaryta,
kad jis būtų šventovės ir jo
tautos vadovas
ir kad jo palikuonys
amžinai turėtų
kunigystės garbę.
25 Kaip buvo sudaryta
sandora su Dovydu,
Jesės sūnumi iš Judo
giminės,
kad karaliaus paveldas
eitų tik iš sūnaus jo
sūnui,
lygiai taip Aarono paveldas
yra vien tik jo
palikuonims.

26* Nūn tad garbinkite
VIEŠPATĮ,
jus šlove apvainikavusį!
Tesuteikia jums širdies
išmintį
taip valdyti jo tautą teisumu,
kad jų gerovė neišblėstų
ir kad jų šlovė išliktų per
kartų kartas.

Jozuė ir Kalebas

46 1* Jozuė, Nuno sūnus,
buvo narsus mūšyje
ir Mozės padėjėjas pranašo
tarnyboje.
Sukurtas būti, kaip jo
vardas leidžia suprasti,
didžiu Dievo išrinktųjų
gelbėtoju, –

45, 26: Siracido kreipinys į savo meto Aarono palikuonis. Hebrajiškasis tekstas yra skirtingas: *Nūn garbinkite gerąjį VIEŠPATĮ, kuris vainikuoja jus šlove! Tesuteikia jums širdies išmintį, kad jūsų geri darbai ir garbingi žygdarbiai nebūtų užmiršti per kartų kartas.*

46, 1–6: Jozuė, kurio vardas reiškia *VIEŠPATS yra gelbėtojas,* buvo įrankis, per kurį Dievas išgelbėjo savo tautą nuostabiais keliais ir davė izraeliečiams Kanaaną kaip paveldą.

bausti priešus
ir duoti izraeliečiams jų
paveldą.
2 Koks didis jis buvo, kai
pakėlė ranką
kirsti kalaviju miestams!
3 Kas galėjo jam priešintis,
kai kovojo VIEŠPATIES
mūšius?*
4 Argi ne jo ranka saulė
sustojo,
kad viena diena tapo lyg dvi?
5 Jis šaukėsi Dievo –
Aukščiausiojo,
kai priešai apgulė jį iš visų
pusių,
ir visagalis VIEŠPATS
atsakė jam
nuožmia akmenų krušos
audra.
6 Mūšyje jis nugalėjo tą tautą
ir šlaite sunaikino priešus,
kad tautos pripažintų jo
narsą ir žinotų,
jog VIEŠPATS stebi savo
tautos kovas.
7* Kadangi jis visur atsidavė
Galingajam
ir Mozės dienomis įrodė
savo ištikimybę –
jis ir Jefūnės sūnus
Kalebas,
jiedu pasipriešino
maištininkų sueigai,
sulaikė tautą nuo nuodėmės
ir nutildė jų nedorą
murmėjimą.
8 Užtat vien tik jiedu buvo
apsaugoti
iš šešių šimtų tūkstančių
pėstininkų,
kad vestų izraeliečius į jų
paveldą –
į kraštą, tekantį pienu ir
medumi.
9 Jėga, kurią VIEŠPATS
suteikė Kalebui,
pasiliko su juo net žilos
senatvės sulaukusiu,
taigi jis galėjo užimti
krašto aukštumas,
ir jo vaikai gavo jas savo
paveldui,
10 idant visi izraeliečiai
matytų,
kaip gera būti atsidavusiu
VIEŠPATIES sekėju.

Teisėjai

11* Taip pat ir teisėjai, –
kiekvienas pagal savo
pašaukimą, –
buvo žmonės, kurių širdis
nebuvo stabų suviliota

46, 3: ... *VIEŠPATIES mūšius*: Žr. Joz 6–10.

46, 7–10: Kalebas, kuris drauge su Jozue patarė Mozei ir žmonėms dykumoje užimti Kanaaną, nepaisant žvalgų patarimo ir žmonių maišto, užsitarnavo malonę įvesti kitos kartos izraeliečius į Pažado žemę. Sulaukęs senatvės Kalebas gavo kaip savo paveldą dalį krašto, kurį buvo anksčiau užkariavęs. Žr. Joz 15, 13–14.

46, 11–20: Iš visų teisėjų, įžymių savo ištikimybe Dievui priešinantis stabų garbinimui, Samuelis, vyras be dėmės, buvo pats įžymiausias. Jis teisė – vadovavo – visai tautai ir buvo pranašas bei kunigas; įvedė karalystę, patepė karalių ir davė pradžią mesijinei Dovydo dinastijai.

ir kurie neatsimetė nuo
VIEŠPATIES –
tebūna palaimintas jų
atminimas!
12 Jų kaulai teželdina naują
gyvastį ten, kur jie guli,
šlovė šių įžymių žmonių
teatgyja per jų vaikus!

Samuelis

13 Žmonių gerbiamas,
brangus savo Kūrėjui,
įžadu pažadėtas dar
motinos įsčiose
ir pašventintas VIEŠPAČIUI
kaip pranašas
buvo Samuelis – teisėjas,
kuris atnašavo auką.
Dievo žodžiu jis įvedė
karalystę
ir patepė didžiūnus, kad
valdytų jo tautą.
14 VIEŠPAČIUI pavedus, jis
teisė bendriją,
lankydamas Jokūbo
stovyklas.
15 Savo ištikimybe jis pasirodė
tikras pranašas
ir savo žodžiais patikimas
regėtojas.
16 Jis šaukėsi visagalio
VIEŠPATIES,
priešams apstojus iš visų
pusių,
ir atnašavo žinduklį ėriuką.
17 Tada VIEŠPATS sugriaudė
iš dangaus,
ir nuaidėjo šiurpą keliantis
jo balsas.
18 Jis nugalėjo priešo
valdovus
ir sunaikino visus filistinų
didžiūnus.
19 Artindamasis prie savo
gyvenimo galo,
prieš VIEŠPATĮ ir jo
pateptąjį jis paliudijo:
„Jokio kyšio ar slaptos
dovanos
nesu paėmęs nė iš vieno!"
Ir niekas neišdrįso jo
apkaltinti.
20 Net jam mirus,
žmonės ieškojo jo patarimo;
jis pranešė karaliui apie jo
mirtį
ir iš kapo pakėlė balsą
pranašaudamas,
kad padarytų galą tautos
nedorumui.

Natanas ir Dovydas

47 1* Po jo atėjo Natanas
pranašauti
Dovydo dienomis.
2 Kaip taukai yra atskiriami
iš bendravimo atnašos,
taip Dovydas buvo
išrinktas iš izraeliečių.
3 Jis žaidė su liūtais, tarsi
jie būtų ožiukai,

47, 1–11: Dovydas, jaunas ir narsus galiūnas, viso Izraelio numylėtinis, nugalėdamas Galijotą, pagyrūnišką filistinų milžiną, pašalino tautos gėdą ir padarė ją galingą. Mylėdamas Dievą visa širdimi, jis padėjo pagrindą Šventyklos liturgijai. Dovydas nusidėjo, bet ir atgailavo. Dievas jam atleido ir pažadėjo amžiną karalystę.

ir su meškomis, tarsi jos
būtų kaimenės ėriukai.
4 Argi savo jaunystėje jis
neužmušė milžino
ir neišvadavo tautos nuo
gėdos,
kai jo ranka paleido iš
mėtyklės akmenį
ir paguldė pagyrūną
Galijotą?
5 Juk Dovydas šaukėsi
VIEŠPATIES –
Aukščiausiojo,
ir šis suteikė jėgų jo
dešinei,
kad paguldytų įgudusį
galiūną
ir išaukštintų savo tautos
galybę.
6 Užtat moterys jį ir
apdainavo,
šaukdamos: „Dešimt
tūkstančių jis nukovė!“
Dėl VIEŠPATIES suteiktų
palaiminimų buvo
giriamas,
kai jam buvo duota
karališka karūna.
7 Juk jis nugalėjo visur
priešus
ir sunaikino savo
priešininkus – filistinus, –
sutriuškino jų galybę iki
mūsų dienos.
8 Kiekviename žygyje dėkojo
Šventajam –
Aukščiausiajam,
skelbdamas jo garbę,
mylėjo savo Kūrėją iš visos
širdies
ir kasdien jį šlovino
giesmėmis.
9 Arfininkams nurodė stovėti
prieš aukurą
ir malonia melodija
palydėti šlovės giesmes.
10 Iškilmių apeigoms suteikė
spindesio
ir nustatė visam laikui
šventųjų dienų seką,
kad šventas VIEŠPATIES
vardas būtų šlovinamas
ir šventovė skambėtų nuo
ryto iki vakaro.
11 VIEŠPATS atleido jam
nuodėmes
ir išaukštino jo galybę
amžinai;
suteikė jam karalystės
sandorą
ir garbingą sostą Izraelyje.

Saliamonas

12* Už savo nuopelnus įpėdiniu
Dovydas turėjo
išmintingą sūnų, galėjusį
saugiai gyventi.
13 Saliamonas karaliavo taikos
laikotarpiu,

47, 12–24: Saliamonas, Dovydo sūnus ir įpėdinis, paveldėjo ramią karalystę tėvo užkariavimų dėka. Jis pastatė iškilią Jeruzalės Šventyklą; jam Dievas suteikė išminties dovaną, per kurią tapo garsus. Betgi Saliamono dvaro gašli gerovė atnešė jam nelaimę, o sunkios naštos, kurias jis užkrovė šiaurinėms giminėms, privedė prie karalystės padalijimo. Nepaisant to, Dievas neatšaukė savo pažado Dovydo dinastiją padaryti amžiną.

nes Dievas nuramino visas
krašto sienas,
kad šis pastatytų Namus
jojo vardui
ir parūpintų amžiną
šventovę.
14 Koks išmintingas buvai, kai
jaunas,
liejaisi per kraštus su
pamokymu,
kaip patvinęs Nilas!
15 Tavo didelė išmintis sklido
žemėje, –
tu pripildei ją gilios
prasmės patarlėmis.
16 Tavo garsas pasiekė
tolimas salas, –
tu buvai mylimas už taikų
valdymą.
17 Savo giesmėmis, patarlėmis,
mįslėmis –
atsakymais, kuriuos davei, –
tu stebinai tautas.
18 Tu buvai vadinamas tuo
garbingu vardu,*
kuris buvo duotas Izraeliui.
Tu kaupei auksą tarsi geležį
ir sidabrą gausinai kaip
šviną.
19 Bet tu atsidavei moterims
ir leidai joms viešpatauti
savo kūnui.
20 Tu sutepei savo garbę
ir padarei gėdą savo šeimai.
Užtraukei bausmę savo
vaikams
ir savo kvailyste suteikei
jiems sielvarto.
21 Taip karališkasis skeptras
buvo padalytas
ir iš Efraimo kilo maištinga
karalystė.
22 Bet VIEŠPATS nenustoja
būti gailestingas
ir nepalieka neįvykdyto nė
vieno savo žodžio.
Jis niekad neišraus savo
išrinktojo vaikų
nei sunaikins jį mylėjusiojo
palikuonių.
Užtat jis suteikė Jokūbui
likutį
ir Dovydui – šaknį iš jo
paties šeimos.

Rehabeamas

23 Saliamonas užmigo su savo
protėviais
ir paliko įpėdiniu vieną
savo sūnų – Rehabeamą,
platų* kvailumu, stokojantį
nuovokos,
kuris savo elgesiu pavertė
žmones maištininkais.

Jeroboamas

24 Tada atėjo Nabato sūnus
Jeroboamas,*
suvedžiojęs Izraelį nuodėme,

47, 18: ... *tuo garbingu vardu*: žr. 1 Sam12, 23, kur Saliamonas vadinamas *Jedidija(h)*, t. y. *VIEŠPATIES numylėtiniu*. Tuo pačiu vardu vadinamas ir Izraelis. Žr. Jer 11, 15.

47, 23: ... *platų*: Rehabeamo vardas reiškia *plati (yra) tauta*, t. y. plačiai pasklidusi. Rehabeamo valdymo pradžioje izraeliečių karalystė suskilo į dvi karalystes: Izraelį – šiaurėje ir Judą – pietuose (922 m. prieš Kristų).

47, 24–25: ... *Jeroboamas*: žr. 1 Kar 12, 2. 20. 26–32.

ir užvedė Efraimą ant
nedoro kelio.
Nuo tada jų nuodėmės vis
labiau daugėjo,
kol pagaliau buvo ištremti
iš savo krašto,
25 nes jie atsidavė visokiam
nedorumui,
kol juos ištiko bausmė.

Elijas

48 1* Tada pakilo Elijas,
pranašas lyg ugnis,
jo žodis buvo lyg
liepsnojanti krosnis.*
2 Jis sukėlė jiems badą
ir savo uolumu privertė
juos skursti.
3 VIEŠPATIES žodžiu jis
aklinai uždarė dangų
ir tris kartus pašaukė
žemyn ugnį.
4 Koks garbingas esi, Elijau,
savo nuostabiais darbais!
Kieno garbė gali tavajai
prilygti?
5 Tu prikėlei mirusį vaiką
iš mirties ir Hado
Aukščiausiojo žodžiu.
6 Tu siuntei karalius į žūtį
ir kėlei kilminguosius iš jų
ligos lovų.
7 Tu girdėjai grasinimus prie
Sinajaus
ir bausmės nuosprendžius
prie Horebo.
8 Tu patepei karalius
bausmėms įvykdyti
ir pranašą būti tavo įpėdiniu.
9 Tu buvai paimtas aukštyn
ugnies viesule,
vežime su ugningais žirgais.
10 Tau skirta, kaip yra
parašyta, ateityje
sušvelninti Dievo pyktį dar
jam neįniršus,
atgręžti tėvų širdį į jų
vaikus
ir atkurti Jokūbo gimines.
11 Laimingi tie, kurie tave
matys,
ir tie, kurie yra užmigę
meilėje!
Juk ir mes tikrai gyvensime.

Eliša

12* Kai Elijas buvo viesulo
paimtas,
Eliša buvo jo dvasios
pripildytas.
Dusyk tiek ženklų jis
padarė
ir daug nuostabių darbų
visais savo burnos
žodžiais.

48, 1–11: Pranašo Elijo veikla ir paplitęs stabų garbinimas čia aprašomi kaip ugnies teismas. Jo stebuklingas išėjimas iš šio gyvenimo davė pradžią įsitikinimui, kad jis nėra miręs, bet sugrįš prieš pasaulio pabaigą sušvelninti Dievo pykčio ir atkurti Izraelio giminių. Žr. Mt 17, 9–13.

48, 1: ... *liepsnojanti krosnis*: iš hebrajiškojo teksto. Graikiškajame tekste *liepsnojantis deglas*.

48, 12–16: Eliša tęsė savo pirmtako veiklą daugeliu stebuklų, bet žmonių atkaklumas ilgainiui privedė prie Izraelio karalystės sunaikinimo ir tremties (721 m. prieš Kristų). Judo karalystė išliko iki 587 m. prieš Kristų.

Savo gyvenime jis niekad
nedrebėjo prieš jokį
valdovą,
joks žmogus nepajėgė jo
įbauginti.
13 Nebuvo nieko, kas jam būtų
buvę per sunku;
jo kūnas pranašavo iš ten,
kur gulėjo palaidotas.
14 Gyvenime darė stebuklų,
ir po mirties jo darbai buvo
nuostabūs.

15 Nepaisant viso to, žmonės
negrįžo {pas Dievą}
ir nuo savo nuodėmių
nesitraukė,
kol nebuvo išvaryti iš savo
krašto
ir išblaškyti po visą žemę.
Bet Judas paliko, mažutė
tauta,
su savo valdovu iš Dovydo
namų.
16 Kai kurie jų darė, kas buvo
teisinga,
o kiti buvo be galo nedori.

Hezekijas

17* Hezekijas įtvirtino savo
miestą,
įvesdamas į jo vidų
vandenį, –
geležiniais įrankiais
prakirto uolas
ir padarė vandens
talpyklas.
18 Jam valdant, Sancheribas
įsiveržė į kraštą
ir atsiuntė Rab-Šakę iš
Lachišo, –
jis grūmojo kumščiu Sionui
ir įžūliai didžiavosi.
19 Tuomet žmonių širdis
apmirė ir rankos
drebėjo, –
jie buvo skausmo apimti
lyg gimdančios moterys.
20 Bet jie šaukėsi VIEŠPATIES,
kuris yra gailestingas,
tiesdami į jį rankas.
Greitai šventasis iš
dangaus juos išgirdo
ir išgelbėjo juos per Izaiją.
21 VIEŠPATS parbloškė asirų
stovyklą,
ir jo angelas juos sunaikino.

Izaijas

22 Nes Hezekijas darė, kas
patiko VIEŠPAČIUI,
ir tvirtai laikėsi savo
protėvio Dovydo kelio,
kaip jam buvo įsakyta
didžiojo pranašo Izaijo,
mačiusio tą tiesą savo
regėjimuose.
23 Izaijo dienomis saulė atgal
paėjėjo,
ir jis prailgino karaliaus
gyvenimą.
24 Savo bebaime dvasia jis
žvelgė į ateitį
ir guodė liūdinčius Sione.

*48, 17–25: Karaliaus Hezekijo ištikimybė, pasitikėjimas Dievu bei drąsa ir pranašo Izaijo uolumas bei malda už tautą atnešė palaimą. Asirų invazija buvo sustabdyta, karaliaus gyvenimas prailgintas ir žmonės paguosti Izaijo pranašavimais apie ateitį, ypač apie Mesijo atėjimą ir jo Karalystės įkūrimą. Žr. Iz 7, 14; 9, 6–7; 40–65.

25 Jis pranašavo apie tai,
kas bus iki to laiko
pabaigos, –
apie paslėptus dalykus,
kurie turės dar įvykti.

Jošijas ir pranašai

49 1* Jošijo vardas yra
lyg smilkalų mišinys,
parengtas prityrusio
kvepalų gamintojo.
Jo atminimas yra taip
saldus,
kaip medus kiekvienam
skoniui
ir kaip muzika puotoje.
2 Juk jis kentėjo dėl mūsų
išdavysčių
ir sunaikino bjauriuosius
stabus.
3 Jis buvo nuoširdžiai
ištikimas VIEŠPAČIUI
ir nedoru laikotarpiu dorai
elgėsi.

4 Išskyrus Dovydą, Hezekiją
ir Jošiją,
visi {karaliai} buvo nedori,
nes jie pamesdavo
Aukščiausiojo Įstatymą:
Judo karaliai priėjo liepto
galą.
5 Juk jie atidavė savo galybę
kitiems
ir savo garbę svetimai
tautai.
6 Svetimieji sudegino šventąjį
miestą
ir nusiaubė jo gatves,
7 kaip Jeremijas buvo
pranašavęs
Juk jie buvo blogai elgęsi
su juo,
jau įsčiose pašventintu
pranašu,
kad išrautų, nugriautų bei
sunaikintų
ir tada atstatytų bei
atsodintų.

8 Ezekielis regėjo Šlovę,
kurią Dievas parodė jam
kerubų vežime.
9 Jis užsiminė ir apie Jobą,
kuris visad ištikimai
laikėsi teisumo kelio.

10 Be to, ir Dvylika Pranašų –
tesuklesti jų kaulai iš savo
vietos nauja gyvastimi! –
nes jie davė jėgų Jokūbo
tautai
ir gelbėjo juos viltingu
tikėjimu.

Zerubabelis ir Ješua

11* Kaip galime išgirti
Zerubabelį?
Jis buvo lyg antspaudo
žiedas ant dešinės,
12 kaip ir Jozadako sūnus
Ješua.

49, 1–10: Siracidas giria karalių Jošiją, pranašus Jeremiją ir Ezekielį už jų ištikimybę Viešpačiui ir jo Sandoros Įstatymui.

49, 11–13: Zerubabelis ir Ješua, atstatydami atnašų aukurą ir Šventyklą, o Nehemijas, atnaujindamas miesto sienas ir statinius, leido iš Babilonijos tremties grįžusiai bendrijai garbinti Dievą ir tvarkytis pagal Mozės Įstatymą.

Jiedu savo dienomis
atstatė aukurą,
pastatė Šventyklą – šventą
VIEŠPAČIUI,
skirtą amžinai garbei.

Nehemijas

13 Taip pat ir Nehemijo
atminimas yra amžinas:
jis vėl mums atstatė
išgriautąsias sienas,
įtaisė vartus su skląsčiais
ir atstatė sunaikintus
mūsų namus.

Žvilgsnis į praeitį

14* Mažai žemėje tėra buvę
tokių kaip Enochas, –
juk jis buvo paimtas iš
žemės į aukštybes.
15 Argi gimė kada kitas vyras
kaip Juozapas?
Net jo kaulais buvo
pasirūpinta!
16 Taip pat ir Šemas, Setas ir
Enošas buvo garbingi,
bet Adomas garbingumu
viršija visus žmones.

Vyriausiasis kunigas Simonas

50 1* Didis tarp savo
brolių savo tautos
šlove
buvo kunigas Simonas,
Johanano sūnus, –
jam gyvenant buvo
atnaujinti Dievo Namai
ir jo dienomis buvo
įtvirtinta Šventykla.
2 Jis padėjo pamatus
aukštai dvigubai sienai,
aukštai atraminei
Šventyklos aptvaro
sienai.
3 Jo dienomis buvo iškasta
vandens talpykla –
tvenkinys savo dydžiu lyg
jūra.
4 Jis rūpinosi, kaip
apsaugoti savo žmones
nuo plėšikų,
ir įtvirtino savo miestą
prieš apgulą.
5 Koks jis buvo didingas,
kai pažvelgdavo iš
Padangtės,
kai išeidavo iš uždangos
Namų!
6 Lyg aušrinė tarp debesų,
lyg mėnulio pilnatis
iškilmių metu;
7 lyg saulė, šviečianti ant
Aukščiausiojo
Šventyklos,
lyg vaivorykštė, suspindinti
padangių debesyse;
8 lyg rožės pirmienų dienomis,
lyg lelijos prie tekančio
šaltinio,
tarsi Libano žaluma vasarą;

49, 14–16: Čia minimi žmonijos protėviai buvo garbingi savo religine laikysena – didžiule pagarba ir klusnumu Dievui. Adomo garbingumą reikia sieti su jo tiesiogine kilme iš Dievo.

50, 1–21: Čia minimas Johanano sūnus buvo Simonas II, kuris buvo vyriausiuoju kunigu 219–196 m. prieš Kristų ir padarė daug gerų reformų Šventykloje bei tautos gerovei. Autorius, būdamas Simono amžininkas, smulkiai aprašo jo asmenį ir Permaldavimo dienos liturgiją.

9 lyg ugnis ir smilkalai
smilkytuve,
tarsi plakto aukso indas,
nusagstytas visokiais
brangakmeniais;
10 lyg vešlus alyvmedis,
pilnas vaisių,
ir lyg kiparisas, iškilęs virš
debesų.
11 Kai jis užsivilkdavo savo
garbingą apdarą
ir nešiodavo savo didingus
drabužius,
kai pakildavo prie šventojo
aukuro,
šventovės kiemui jis
suteikdavo didingumo.

12 Kai imdavo atnašų dalis iš
kunigų rankų,
stovėdamas prie aukuro
žaizdro,
apsuptas brolių kunigų lyg
vainiku aplinkui,
jis būdavo tarsi jaunas
Libano kedras
palmių kamienų draugėje.
13 Visi Aarono sūnūs didingai
laikydavo rankose
VIEŠPATIES atnašą
prieš visą Izraelio bendriją.
14 Kai būdavo atlikęs tarnybą
prie aukurų
ir sutvarkęs aukos žaizdrą
Aukščiausiajam –
Visagaliui,
15 jis ištiesdavo ranką paimti
taurės
ir atnašaudavo liejamąsias
atnašas – vynuogių
kraują.
Jis išliedavo jį prie aukuro
papėdės,
malonų kvapą
Aukščiausiajam –
visų karaliui.
16 Tada Aarono sūnūs
sušukdavo
ir pūsdavo kalto metalo
trimitus,
kad prieš Aukščiausiąjį
galingai nuskambėtų
šauksmai kaip
priminimas.
17 Tada visi žmonės kartu
skubiai puldavo
kniūbsčia,
garbindami savo VIEŠPATĮ,
Visagalį, Aukščiausiąjį.

18 Tada giesmininkai
užtraukdavo šlovės
giesmes,
ir virš minios aidėdavo
malonios šlovės melodijos.
19 O visi VIEŠPATIES
Aukščiausiojo žmonės
džiūgaudavo,
melsdamiesi
Gailestingajam,
kol vyriausiasis kunigas
atlikdavo tarnybą prie
aukuro,
atnašaudamas Dievui
skirtą auką.
20 Tada Simonas, nulipęs
žemyn, ištiesdavo rankas
virš visos izraeliečių
bendrijos,
tardamas savo lūpomis
VIEŠPATIES palaiminimą
ir pašlovindamas jo vardą.

21 Tada žmonės antrą sykį
puldavo kniūbsčia
priimti palaiminimo iš
Aukščiausiojo.

Paskatinimas

22* Nūn tad garbinkite visų
Dievą,
kuris daro nuostabius
darbus žemėje,
taurina mus nuo pat
motinos įsčių
ir elgiasi su mumis
gailestingai.
23 Tesuteikia jis mums
širdies linksmumo,
ir tebūna ramybė mūsų
dienomis Izraelyje
kaip senovėje.
24 Tepasilieka jo gerumas
nuolat su mumis
ir teišgelbsti jis mus mūsų
dienomis!

I. PABAIGA

Judo kaimynai

25* Dviejų tautų nemėgstu visa
gyvastimi,
o trečioji nėra net tauta:*
26 gyvenančios Seire, filistinų
ir gyvenančių Šecheme
kvailųjų žmonių.

Baigiamasis autoriaus žodis

27* Išminties ir supratimo
pamokas
šioje knygoje surašiau aš,
Jėzus,
Siracho sūnaus Eleazaro
sūnus iš Jeruzalės,
kuris išliejo savo širdies
išmintį.
28 Laimingas žmogus, kuris jas
apmąsto,
išmintingas bus, kas paims
jas į širdį!
29 Juk kas laikysis, viskam
turės jėgų,
nes pagarbi VIEŠPATIES
baimė yra jų turinys.

Siracho malda

51 1* Dėkoju tau,
VIEŠPATIE ir
Karaliau,
ir šlovinu tave, Dieve, mano
Gelbėtojau.
Šlovinu tavo vardą,

50, 22–24: Šlovė ir padėka duodama Dievui už jo nuostabius darbus, iš Dievo prašoma palaimos žmogui, kad patirtų ramybę, širdies džiaugsmą ir nuolatinį Aukščiausiojo gerumą. Hebrajiškasis tekstas šiek tiek skiriasi nuo graikiškojo: 23 *Tesuteikia jums širdies džiaugsmo ir tebūna jis su jumis kaip ramybė; 24 tebūna jo gerumas Simonui ilgalaikis, tevykdo jam Fineho sandorą, tenebūna ji atšaukta nei jam, nei jo palikuonims...*

50, 25–26: Autoriaus laikysena Seiro edomiečių, filistinų ir samariečių atžvilgiu suprastinta Senajame Testamente. Jame ne visad daromas skirtumas tarp apykantos nedorėliams ir neapykantos jų nedoriems darbams.

50, 25: ... *trečioji nėra net tauta*: Šechemo samariečiai. Šechemas buvo miestas Samarijoje.

50, 27–29: Šios eilutės apima knygos autoriaus parašą.

51, 1–12: Siracido šlovės ir padėkos malda už apsaugojimą nuo šmeižto, pavojų, žūties, mirties ir Hado – mirusiųjų karalystės.

2 nes buvai man apsauga ir
parama,
išgelbėjai mane nuo žūties,
nuo piktų liežuvių rykštės
ir neištikimų melagio lūpų.
Man susidūrus su priešais,
tu atėjai man padėti
3 ir savo gailestingumo ir
vardo pilnatve
išgelbėjai mane
iš nasrų, norėjusių mane
praryti,
iš mano gyvasties
tykojusiųjų letenos,
iš mane apgulusiųjų
išbandymų,
4 nuo dusinančios kaitros,
kuri mane supo,
nuo liepsnojančios ugnies,
kurios nebuvau užkūręs,
5 nuo gelmių Hado pilve,
nuo nepadoraus liežuvio ir
melo žodžių –
6 nuo klastingo liežuvio
šmeižto karaliui.
Aš buvau arti mirties
ir mano gyvastis stovėjo
ant Hado slenksčio.

7 Buvau apsuptas iš visų
pusių,
ir nebuvo, kas man padėtų.
Nors ieškojau žmonių
pagalbos, bet jos neradau.
8 Tada aš atsiminiau tavo
gailestingumą,
VIEŠPATIE,
ir tavo gerumą praeities
amžiais,
nes tu gelbsti tuos, kurie
tavimi pasitiki,
ir išvaduoji juos iš priešų
rankos.
9 Užtat pakėliau balsą iš
žemės
ir maldavau išgelbėti nuo
mirties.
10 Šaukiau: „Tu, VIEŠPATIE,
esi mano tėvas!
Nepalik manęs vargo
prispausto,
kai esu bejėgis gintis nuo
įžūliųjų.
11 Visados šlovinsiu tavo
vardą
ir giedosiu padėkos
giesmes.“
Mano malda buvo
išklausyta,
12* nes tu išgelbėjai mane nuo
žūties
ir išvadavai mane iš vargo.
Užtat ir dėkoju tau bei
šlovinu
ir garbinu VIEŠPATIES
vardą.

Šlovės giesmė Priedas hebrajiškajame tekste

Dėkokite VIEŠPAČIUI, nes
jis yra geras,
nes jo gailestingumas
amžinas.

51, 12: Hebrajiškajame tekste po šios eilutės eina šlovės litanija, kuri yra cituojama žemiau. Ji panaši į Ps 136. Nors jos nėra jokiame Siracido knygos vertime, bet, sprendžiant iš jos turinio, litanija sietina su Siracido laikotarpiu.

Dėkokite šlovės giesmių
Dievui,
nes jo gailestingumas
amžinas.

Dėkokite Izraelio globėjui,
nes jo gailestingumas
amžinas.

Dėkokite Visatos Kūrėjui,
nes jo gailestingumas
amžinas.

Dėkokite Izraelio Atpirkėjui,
nes jo gailestingumas
amžinas.

Dėkokite tam, kuris
surinko išblaškytą
Izraelį,
nes jo gailestingumas
amžinas.

Dėkokite tam, kuris
atstatė savo miestą ir
šventovę,
nes jo gailestingumas
amžinas.

Dėkokite tam, kuris
želdina galybę Dovydo
namams,
nes jo gailestingumas
amžinas.

Dėkokite tam, kuris išrinko
Zadoko sūnus būti
kunigais,
nes jo gailestingumas
amžinas.

Dėkokite Abraomo Skydui,
nes jo gailestingumas
amžinas.

Dėkokite Izaoko Uolai,
nes jo gailestingumas
amžinas.

Dėkokite Jokūbo
Galingajam,
nes jo gailestingumas
amžinas.

Dėkokite tam, kuris
išsirinko Sioną,
nes jo gailestingumas
amžinas.

Dėkokite Karaliui – karalių
Karaliui,
nes jo gailestingumas
amžinas.

Jis pažadino savo tautos
galybę,
šlovinkite jį už visus jo
ištikimuosius.
Už visus Izraelio vaikus,
jam artimą tautą.
Šlovinkite VIEŠPATĮ!

Poema apie išminties ieškojimą

{'Alef} 13* Kai dar buvau
jaunas ir ne
klajūnas,
maldoje atvirai
prašiau išminties.
{Bet} 14 Ji atėjo pas mane
savo grožiu,
ir iki pat galo jos
ieškosiu.

51, 13–30: Abėcėlinė giesmė apie išmintį ir jos įsigijimą. Žr. Mt 11, 28; Koh 12, 14.

{Gimel} 15 Kaip žiedai davė
sirpstančias
vynuoges –
širdies džiaugsmą,
{Dalet} taip mano kojos ėjo
tiesiu keliu,
nes nuo pat
mažumės sekiau
jos žingsnius.

{He} 16 Palenkiau tik
truputį ausį ir
priėmiau ją,
bet radau sau daug
pamokymo.
{Vav} 17 Kadangi tuo keliu
eidamas turėjau
naudos,
todėl savo mokytojui
dėkingai duosiu
garbę.

{Zajin} 18 Kad apsisprendžiau
gyventi pagal
išmintį
ir uoliai dariau
gera, niekad
nesigailėsiu.
{Ḥet} 19 Grūmiausi su
savimi, norėda-
mas įgyti
išminties,
uoliai laikiausi jos
mokymo.
{Ṭet} Pasišvenčiau jai,
niekad nepailsau
ją gerbti.
{Jod} Tiesiau rankas
dangaus link
ir pažinau jos
paslaptis.

{Kaf} 20 Nukreipiau į ją
savo gyvastį
ir, laikydamasis
tyrumo, ją radau.
{Lamed} Iš pat pradžių per ją
įgijau įžvalgos;
užtat niekad nuo
jos nesitrauksiu.

{Mem} 21 Visa mano gyvastis
buvo sutelkta jos
ieškoti;
užtat nūn ir
įsigijau ją kaip
brangų turtą.
{Nun} 22 VIEŠPATS davė
man liežuvį kaip
atlygį,
savo lūpomis ją
šlovinsiu.

{Samech} 23 Užeikite pas mane
jūs, nemokytieji,
ir pagyvenkite
mano mokykloje!
{ʻAjin} 24 Kaip ilgai dar jūs
stokosite
išminties maisto,
kaip ilgai dar
pakęsite tą didelį
troškulį?
{Pe} 25 Atvėriau savo burną
ir pasakiau:
„Įsigykite išminties,
tai pinigų
nekainuoja!“

{Ẓade} 26 Palenkite sprandą
jos jungui,
tepriima jūsų širdis
mokymą, –

{Qof} jos ieškantiems
išmintis yra arti,
ir kas rimtai ieško,
ją randa.
{Reš} 27 Pasižiūrėkite savo
akimis! Triūsiau
tik truputį,
bet radau sau daug
ramybės.
{Šin} 28 Pasiklausykite tik
truputį mano
mokymo,
ir per jį įgysite
sidabro ir aukso.

{Tav} 29 Dievo gailestingumu
tesidžiaugia jūsų
širdis,
niekad nesigėdykite
jo šlovinti.
{Pe} 30 Atlikite savo užduotį
skirtu laiku,
ir laikui atėjus
Dievas jums
atlygins.

*{Tebūna šlovinamas
VIEŠPATS per amžius,
tebūna visados garbinamas
jo vardas!
Išmintis Jėzaus,
Eleazaro sūnaus Siracho
sūnaus.
Tebūna šlovinamas
VIEŠPATIES vardas
dabar ir visados.}

*Šių eilučių nėra graikiškajame tekste; jos yra vėlesnis priedas.

PRANAŠŲ KNYGOS

Pranašų knygos turi keturių Didžiųjų ir dvylikos Mažųjų pranašų vardus. Be to, prie Pranašų glaudžiasi ir Raudų bei Barucho knygos. Įprasta pranašus vadinti bei apibūdinti „didžiaisiais" ir „mažaisiais" dėl jų knygų puslapių skaičiaus. Visi pranašai, – tiek Didieji, kurių knygos turi daug puslapių bei skyrių, tiek Mažieji, kurių knygos teturi vos kelis puslapius, – buvo Dievo pašaukti kalbėti jo vardu tikėjimo bendrijai. Jonos knyga nėra Dievo žodžių rinkinys, bet pasakojimas apie pranašą Joną ir jo užduotį. Raudų ir Danielio knygos hebrajiškoje Knygoje nerikiuojamos tarp Pranašų knygų, bet Raštų rinkinyje. Raudų knyga apima elegijas apie Jeruzalės likimą, o Danielio knyga yra apokalipsė – apreiškimas, pranašystė apokaliptiniame rūbe. Nors Danielis gyveno toli nuo Palestinos ir nebuvo Dievo pašauktas būti pranašu, tačiau krikščionys Danielio knygą laiko pranašyste. Barucho knyga nepriklauso hebrajiškajam Šventojo Rašto kanonui, bet yra prieškristinės žydų išeivijos kanono – Septuagintos dalis. Katalikų Bendrija ją visuomet pripažino šventa ir Dievo įkvėpta knyga.

Pranašų knygose – raštijoje – susiduriame su trimis kalbomis: hebrajų, aramėjų ir graikų. Visa hebrajiškosios Knygos pranašų raštija buvo parašyta Dievo įkvėptų autorių hebrajų kalba. Bet Danielio knyga turi keletą skyrių aramėjų kalba (2, 4 – 7, 28) ir priedus iš graikiškosios Septuagintos (13–14). O Barucho knyga buvo parašyta graikų kalba.

Pranašų knygos, kaip ir pranašų Dievo žodžių skelbimas žodžiu, turėjo savo ištaką sąjūdyje, kurį sukėlė Dievo pašaukti ir paskirti būti pranašais žmonės. Pašaukimas būti pranašu buvo nepaprastas Dievo Artumo išgyvenimas, – pranašai matė ir girdėjo Dievą. Žmonėms jie kalbėjo Dievo vardu (Įst 18, 15–20). Kalbėdami už Dievą, jie buvo tarpininkai tarp Dievo ir jo Sandoros tautos. Jie matė ir girdėjo Dievą per regėjimus, sapnus bei ekstazę ir perdavė žmonėms Dievo žodžius pamokslu, raštu bei simboliniu veiksmu.

Pranašo tarnybos ištaka buvo Dievo pašaukimas. Jis nebuvo nei paveldimas, nei nuolatinis, bet praeinanti malonė, visiškai pavaldi Dievo valiai. Pranašai palaikė ir puoselėjo Sandoros bendrijos tikėjimą (2 Sam 12, 1–15), smerkė stabų garbinimą (1 Kar 14, 1–13), gynė dorą (2 Sam 12, 1–15), davė patarimus valdovams (Iz 31, 1–3) ir padėjo žmonėms reikaluose (1 Sam 9, 6–9). Kartais net stebuklais patvirtindavo savo žodžius iš Dievo; jų pranašystės apie ateitį aitrino Mesijo ir jo Karalystės atėjimo laukimą. Pranašų raštija apima autentišką pranašų skelbimo šerdį. Kai kurios jų knygų dalys buvo pačių

pranašų užrašytos, o kitos – jų mokinių ir sekėjų. Pranašų knygos, kurias mes skaitome, yra antologijos – rinkiniai Dievo žodžių, duotų vienam ar kitam pranašui.

Pranašystės aptaria žmonių dorovinį elgesį pagal Mozės sandorą tarp Dievo ir Izraelio. Jos moko gilių tiesų ir iškilios doros, apima įspėjimus, grasinimus, pranešimus apie bausmę ir išgelbėjimo pažadus, daromus Dievo vardu vaizdinga, poetiška išraiška. Pranašai Dievo vardu metė iššūkį tiek pavieniam žmogui apsispręsti už Dievo užmojį savo buityje, tiek visuomenei ir pagonių tautoms jų svajonėse. Savo turiniu pranašystės žanras naudoja įspėjimą ir grasinimą kartu su pamokymu ir pažadu; pranešama Dievo vardu apie artimus ar tolimus įvykius (Iz 8–9). Savo išraiška pranašystės žanro dieviška ištaka slypi žodžiuose: „Tai Viešpaties žodis", arba: „Taip kalbėjo (kalba) Viešpats" (Oz 4, 1. 7–10; Am 3, 1; 5, 1. 14–15).

Iš mažumės įpratę matyti virš galvos žvaigždes, paprastai jų nebepastebime. Kartkartėmis jas laikome bereikšmiais žiburėliais akims pasiganyti. Taip yra ir su Pranašų knygomis. Tačiau, žvilgterėjus į jas iš istorinių platumų, pranašų žodžiai iš Dievo ir pasakojimai apie juos darosi prasmingi ir daugiasluoksniai. Mat jie kalba apie tai, kas yra ir kas dar bus, priartindami tai, kas jau buvo. Pranašų žodžių iš Dievo šaknys yra tikėjimo kraitis ir jo sąveika su istorine Sandoros tautos buitimi. Žydų tautos karaliai rūpinosi tautos gerove – saugumu, o Pranašai – Sandoros tautos ateitimi, kuri prasideda dabar. Karaliams būdinga trumparegiškumas. Pranašai sielojasi amžinu Dievo rūpesčiu dėl žmogaus gyvenimo prasmės bei laimės vizijos ir Kūrinijos. Pranašai yra asmenys, kurie, kartą sutikti, lieka nepamirštami.

IZAIJO KNYGA

Didieji Šventojo Rašto pranašai reiškėsi lemtingais išganymo istorijos laikotarpiais. Antroji VIII a. prieš Kristų pusė matė Asirijos proveržį į Palestiną ir šiaurinės izraeliečių karalystės – Izraelio žlugimą (722). Ir pietinės – Judo karalystės sostinė Jeruzalė patyrė Sancheribo armijos apgulą (701). Tais metais, kada mirė Judo karalius Uzijas, Dievas pašaukė Izaiją pranašo tarnybai Jeruzalės Šventykloje (742). Iz 6 skyrius aprašo Izaijo pašaukimą būti pranašu.

Izaijas buvo pašauktas būti Dievo pasiuntiniu Judo karalystei Šventyklos pamaldų metu. Pamaldų poreikiai tampa naujos tikrovės – Dievo Artumo įvaizdžiais. Pranašo regėjime žemiškoji Šventykla tampa Dangaus šventykla, ir pranašas pasijunta Dangaus Taryboje. Pranašas regi patį Viešpatį – Jahvę, sėdintį iškiliame soste su šlovingu drabužiu, kurio kraštai driekiasi per visą Dangaus šventyklą. Šis Izaijo regėjimas sąlygoja visą jo kaip Dievo pasiuntinio tarnybą ir yra pačios pranašystės raktas.

Izaijo tarnyba dalijama į tris laikotarpius, kurie apima Jotamo (742–735), Ahazo (735–715) ir Hezekijo (715–687) karaliavimą. Pirmajam laikotarpiui priklauso daugumas ankstyvųjų pranašavimų (1–5 skyrius), kurie atskleidė dorovinį Judo karalystės ir Jeruzalės, jos sostinės, supuvimą. Ahazui tapus karaliumi, pranašas buvo patarėju karaliaus, kurio sostui grasino Sirijos ir Izraelio sąjunga. Atmesdamas pranašo Izaijo maldavimus pasitikėti Dievu ir turėti drąsos, Ahazas kreipėsi į Asiriją. Šiam laikotarpiui priklauso didelė mesijinių Emanuelio pranašystės pranašavimų dalis (6–12 skyrius).

Ahazo įpėdinis buvo Hezekijas. Jis pradėjo religinę reformą, kurią Izaijas nuoširdžiai rėmė. Tačiau ilgainiui atgimė senosios intrigos, ir naujasis karalius pasidavė partijai, kuri tikėjosi, kad Judo karalystės saugumą garantuos Egiptas. Izaijas tai smerkė kaip „žaidimą su mirtimi“ ir ragino pasitikėti tik Viešpačiu – vienintele viltimi. Tačiau buvo per vėlu, – sąmokslas prieš Asiriją jau reiškėsi sukilimu. Asirija nedelsė, – jos armija, niokodama Judo karalystę, pasiekė Jeruzalę ir pradėjo apgulą (701). Sancheribas giriasi savo paminkliniame įraše: „Uždariau Hezekiją kaip paukštį narve.“ Bet Viešpats išgelbėjo Jeruzalę, – Izaijo pranašavimas išsipildė: Dievas yra istorijos Viešpats, o Asirija tik jo įrankis.

Izaijo knyga yra įkvėpto pranašo ir jo mokinių sukurtų poemų rinkinys. Pranašavimai 1–39 skyriuje priklauso pačiam Izaijui ir atspindi VIII a. prieš Kristų istoriją. Mokiniams, kurie patyrė stiprią pranašo įtaką, priklauso Izaijo apokalipsė (24–27), pranašavimai Babilonui (13–14) ir galbūt poemos 34–35 skyriuje.

40–55 skyrius, vadinamoji Antrojo Izaijo knyga, yra priskiriami bevardžiam poetui, kuris pranašavo baigiantis Babilono tremčiai. Šioje dalyje randame svarbių mesijinių pranašavimų, vadinamų giesmėmis Tarno, kurio paslaptingas likimas ir išaukštinimas išsipildė per Jėzaus Kristaus kančią ir išaukštinimą. 56–66 skyrius apima vėlesnio laikotarpio pranašavimus. Jie buvo sukurti Izaijo mokinių, kurie paveldėjo didžiojo pranašo dvasią ir tęsė jo veiklą.

Izaijo knygos metmenys

A. TEISMO KNYGA

1. Izraelio ir Judo karalysčių kaltinamasis aktas

Izraelio nuodėmingumas

1 1* Regėjimas, kurį turėjo
Izaijas, Amozo sūnus, apie
Judą ir Jeruzalę Uzijo, Jotamo, Ahazo ir Hezekijo, Judo
karalių, dienomis.
2 Klausykitės, dangūs, išgirsk,
žeme,
nes VIEŠPATS kalba:
„Užauginau, išauklėjau
vaikus,
o jie sukilo prieš mane!
3 Jautis pažįsta* savo
savininką
ir asilas žino savo
šeimininko ėdžias;
tik Izraelis nežino,
mano tauta nesupranta.“
4 Ai! Nuodėminga tauta,
žmonės apsikrovę
nedorybėmis,
piktadarių palikuonys,
ištvirkę vaikai!
Jie paliko VIEŠPATĮ,

1, 1: *Izaijas* – pranašo vardas reiškia *Jahvė yra išganymas.*

1, 3: *Pažinimas* yra asmeniškas ir intymus tikrovės patyrimas.

atmetė Izraelio Šventąjį,*
atsuko jam nugarą.
5* Kodėl vis dar norite būti
mušami, –
kodėl nesiliaujate erzinti?
Visa galva pasiligojusi,
visa širdis alpstanti.
6 Nuo kojų pado iki
viršugalvio
neturite jūs sveikos vietos.
Mėlynės, randai ir
pūliuojančios žaizdos, –
nevalytos, netvarstytos,
aliejumi nepateptos.

7 Jūsų šalis – lyg tyrai,
jūsų miestai ugnimi
sunaikinti;
svetimieji jums regint ryja
jūsų žemės derlių, –
tyrai lyg sunaikintoji
Sodoma.
8 Siono dukra* yra dabar
lyg trobelė* vynuogyne,
kaip pašiūrė* moliūgų
sklype,
lyg priešų apgultas miestas.

9 Jeigu Galybių VIEŠPATS*
nebūtų palikęs mums
skurdaus likučio*
mes būtume tarsi Sodoma;
į Gomorą* būtume
panašūs.
10 Klausykitės VIEŠPATIES
žodžio,
Sodomos valdovai,
išgirskite, ko mūsų Dievas
moko,
jūs, Gomoros žmonės!
11* „Negi man reikia jūsų
aukų gausybės?“ –
sako VIEŠPATS.
„Man jau įgriso jūsų
deginami avinai
ir peniukšlių taukai;
neteikia man malonumo
jaučių, avių ir ožių kraujas.
12 Kada ateinate pamatyti
mano veido,
ar to kas prašo iš jūsų?
13 Netrypkite daugiau mano
prieangių!
Liaukitės aukoję bevertes
atnašas,
smilkalai kelia man
pasibjaurėjimą.
Mėnulio jaunaties ir šabo,
sueigų šaukimo –
iškilmių su piktais darbais
negaliu aš pakęsti.

1, 4: *Izraelio Šventąjį*: dažnas Dievo titulas Izaijo knygoje. Retai vartojamas kitose knygose.

1, 5–8: Nelaimės, ištiksiančios Dievo tautą dėl jos nuodėmių.

1, 8: *Siono dukra*: Jeruzalė. *Trobelė... pašiūrė*: pastogė sargui ir darbininkams.

1, 9: ... *Galybių VIEŠPATS*: žodžiu VIEŠPATS didžiosiomis raidėmis verčiamas Dievo vardas JAHVĖ. Jahvė reiškia JIS YRA (žr. Iš 3, 13–14). Galybių VIEŠPATS yra Dievas – Kūrėjas ir Galybių Valdovas. Valdovo galybės yra dangiškos – angelai, saulė, mėnulis... ir žemiškos – istorinė Izraelio kaip Dievo tautos kariuomenė. *Likutis*: žr. Rom 9, 29. Apaštalas Paulius mini šį skaitinį, kalbėdamas apie Dievo gailestingumą žydams ir pagonims. *Gomora*: nusidėjėlių miestas. Žr. Pr 19.

1, 11: ... *aukų gausybės*: Dievui malonu ne aukų gausybė, bet aukotojo širdis ir doras elgesys.

14 Jūsų mėnulio jaunatimis
ir iškilmėmis aš
šlykščiuosi, –
jie man našta,
kurią pailsau nešti.
15 Kai jūs tiesite rankas,*
aš nugręšiu savo akis nuo
jūsų.
Net jei ir ilgai melsitės,
aš jūsų negirdėsiu.
Jūsų rankos visos kruvinos!
16 Nusiplaukite ir būkite
švarūs!
Pašalinkite savo darbų
blogį man iš akių,
liaukitės darę pikta,
17 mokykitės gera daryti.
Atsidėkite teisingumui,
padėkite engiamajam,
užstokite našlaitį,
ginkite našlės bylą."
18 VIEŠPATS sako:
„Eikit šen, drauge
pasvarstykime:
esate paraudę nuo
nuodėmių, aš jus
išbaltinsiu kaip sniegą.
Nors jūsų nuodėmės ir yra
raudonos it kraujas,
jos gali tapti baltos kaip
vilna.
19 Jeigu jūs dėsitės į širdį ir
paklusite,
valgysite krašto gėrybes,
20 bet jeigu atsisakote
paklusti,
sudoros jus kalavijas." –
Juk pats VIEŠPATS kalbėjo!
21 Deja, ištikimasis miestas,*
kupinas teisingumo,
tapo kekše!
Kur teisumas klestėjo,
dabar žmogžudžiai.
22 Tavo sidabras pavirto
išdagomis,
tavo vynas atskiestas
vandeniu.
23 Tavo vadai yra sukčiai,
vagių bičiuliai, –
kiekvienas jų mėgsta
kyšius ir vaikosi dovanų.
Jie negina našlaičio,
našlės byla jų niekuomet
nepasiekia.
24 Todėl sako Valdovas,
Galybių VIEŠPATS,
Izraelio Galingasai:
„Oi, aš atsiskaitysiu su
priešgynomis,
nugiešiu apmaudą ant savo
priešų!
25 Pakelsiu ranką prieš tave,
išlydysiu tavo išdagas
žaizdre,
sunaikinsiu visą tavo
šlaką.
26 Atkursiu jums teisėjus,
kokie jie buvo senovėje,
ir patarėjus, kaip jie buvo
pradžioje.
Tada tu būsi vadinama
Teisumo miestu, –
ištikimuoju miestu."

1, 15: ... *tiesite rankas*: Tiesti rankas maldai.
1, 21: Jeruzalė kadaise, Dovydo ir Saliamono laikais, buvo *ištikimasis miestas*, o dabar *kekšė*. Atsimetimas nuo Sandoros Pranašų knygose dažnai sugretinamas su santuokine neištikimybe (žr. Oz 1–3).

27* Sionas bus išgelbėtas teismu
ir atgailautojai – teisumu.
28 O maištininkai ir
nusidėjėliai bus drauge
sunaikinti – tie,
kurie palieka VIEŠPATĮ, žus.
29 Tikrai jūs gėdysitės dėl
ąžuolų,*
kuriuos garbinote,
ir rausite dėl giraičių,
kurias buvote pamėgę.
30 Nes būsite kaip ąžuolas,
nuvytusiais lapais,
kaip sodas be vandens.
31 Sukrauti turtai bus kaip
pakulos,
o jų krovėjas – kibirkštis.
Abu sudegs kartu, nebus
kam užgesinti.

Sionas – Mesijo sostinė

2 1* Žodis, kurį Izaijas, Amozo sūnus, matė Judo ir Jeruzalės regėjime.
2* Ateityje įvyks –
VIEŠPATIES Namų kalnas
stovės tvirtai iškilęs virš
kalnų
ir bus už kalvas aukštesnis.
Visos tautos plūs jo linkui;
3 daug tautų ateis ir sakys:
„Ateikite, kopkime į
VIEŠPATIES kalną,
į Jokūbo Dievo Namus,
kad jis pamokytų mus savo
kelių,
kad mes eitume jo takais."
Nes iš Siono* ateis mokymas
ir VIEŠPATIES žodis iš
Jeruzalės.
4 Taip jis išspręs ginčus tarp
tautų,
nuspręs daugelio žmonių
bylas;
jie perkals savo kalavijus į
arklus,
o ietis – į geneklį medžiams
genėti.
Viena tauta nebekels
kalavijo prieš kitą,
nebebus mokomasi kariauti.

5 O Jokūbo namai!
Ateikite, gyvenkime
VIEŠPATIES šviesoje.
6 Palikote savo tautos kelius,
o Jokūbo namai!
Juk jie pilni kerėtojų* iš Rytų,

1, 27: Ši eilutė yra visos Izaijo knygos – pranašystės raktas. Sionas – Jeruzalė. Jeruzalė yra miestas ant Siono kalno. Įžūlus Siono užsispyrimas elgtis nuodėmingai vedė į Dievo teismą, kuriuo Likutis bus apvalytas nuo nuodėmių ir grįš pas Dievą teisingumu. Žr. Iz 40, 2.

1, 29: *Ąžuolai, kuriuos garbinote... miškeliai, kuriuos mėgote*: liaudies alkų stabų garbinimui.

2, 1: Redaktoriaus priedas, – Iz 2–5 įvadas.

2, 2–4: Mesijinė Judo karalystės užduotis. Ji garantuoja jos ateitį. Apskritai pranašai regi mesijinėje karalystėje Viešpaties Namus – Šventyklą kaip įsakmų galios sostą ir tikro bei aiškaus mokymo šaltinį. Visos tautos noriai priims šį įsakmų mokymą, nes jis veda į visuotinę taiką. Šis skaitinys randamas bemaž be skirtumų Mch 4, 1–3. Atrodo, nors ir nėra visiškai tikra, kad jo autorius yra Izaijas.

2, 3: *Sionas... [Jeruzalė]*: mesijinės Karalystės židiniai žemėje.

2, 6: *Kerėtojai ir žyniai*: kerėjimas buvo griežtai draudžiamas. Žr. Įst 18, 9–14.

žynių kaip filistinų krašte, –
jie priėmė svetimšalių
papročius!
7 Jų kraštas pilnas sidabro ir
aukso,
nėra galo jų lobiams;
jų kraštas pilnas žirgų,
nėra skaičiaus jųjų
vežimams.
8 Jų kraštas pilnas stabų, –
garbina savo rankų darbą –
tai, ką jų pačių pirštai
padarė.
9 Taip marusis pažeminamas,
žmogus suniekinamas, –
neatleisk jiems!

10 Lįsk giliai tarp uolų,
užsidenk dulkėmis
nuo VIEŠPATIES siaubo ir jo
šlovės žėresio.
11 Įžūlus marusis turės
nuleisti akis,
žmonių išdidumas bus
nužemintas.
Tik vienas VIEŠPATS tą
dieną* bus aukštinamas.
12 Nes Galybių VIEŠPATS turi
parengęs savo dieną
prieš visa, kas išdidu ir įžūlu.
Visa, kas išpuikę, bus
nužeminta.
13 Taip, prieš visus Libano
kedrus,* aukštus ir
didingus,
ir visus Bašano ąžuolus;
14 prieš visus aukštus kalnus
ir visas didingas kalvas;
15 prieš kiekvieną tvirtą
bokštą
ir kiekvieną galingą sieną;
16 prieš visus Taršišo* laivus
ir visas eiklias valtis.
17 Tada bus sutramdytas
mariųjų pasipūtimas,
nužemintas žmonių
išdidumas.
Tik vienas VIEŠPATS tą
dieną bus išaukštintas.

18 Stabai pranyks tarsi nebuvę.

19 Žmonės slėpsis kalnų olose
ir žemės urvuose
nuo VIEŠPATIES siaubo ir
žėresio jo šlovės,
kai pakils jis sudrebinti
žemės.

20 Tą dieną žmonės numes
kurmiams ir
šikšnosparniams
sidabro ir aukso stabus,
kurių buvo prisidarę
garbinti.
21 Jie lįs į uolų urvus ir
skardžių plyšius
nuo VIEŠPATIES siaubo ir
žėresio jo šlovės,
kai pakils jis sudrebinti
žemės.

2, 11: ... *tą dieną*: Viešpaties diena, Teismo diena, yra dažnai minima, ypač Pranašų knygose. Ji aprašoma vaizdiniais, turinčiais ryšį su gamta: žemės drebėjimas, ugnis, audra.
2, 13: Libanas: Libano kalnas Sirijoje, garsus savo kedrais. Bašanas: miškingos aukštumos į rytus nuo Jordano upės ir Genezareto ežero.
2, 16: Taršišas: spėjama, kad tai – senasis Tartesus šiaurinėje Ispanijoje. Žr. Ps 48, 8.

22 O liaukitės kliautis
mariuoju, –
juk jis teturi tik gyvybės
alsavimą!
Kuo gi jis pagarbos
nusipelnė?

Judo karalystės ir Jeruzalės teismas

3 1* Valdovas, Galybių
VIEŠPATS, atims
iš Jeruzalės ir Judo
paramą ir paspirtį, –
visas maisto ir vandens
atsargas,
2 karžygį ir karį
teisėją ir pranašą,
žynį ir seniūną,
3 penketo dešimčių vadą ir
didžiūną,
patarėją, įgudusį
amatininką ir išmanų
raganių.

4 Berniūkščius duosiu jiems
valdovais, –
viešpataus savivalė,
užgaida.
5 Žmonės engs vieni kitus,
kiekvienas skriaus savo
artimą, –
paaugliai įžūliai elgsis su
senukais,
niekšai – su garbiais
asmenimis.

6 Jeigu kas nors ir stvertų
savo brolį
savo tėvo namuose,
sakydamas:
„Tu turi drabužių! Būk
mūsų valdovas,
tebūna šie griuvėsiai tavo
rankoje!“ –
7 Tada, tą pačią dieną, anas
ginsis, sakydamas:
„Netvarstysiu žaizdų!
Mano namuose nei duonos
nėra, nei drabužių.
Nepadarysite manęs
tautos valdovu.“

8 Jeruzalė klumpa, ir Judas
krinta,
nes savo žodžiais ir darbais
jie užgauna VIEŠPATĮ,
nepaiso jo šlovingo Artumo.*
9 Pats jų pasipūtimas juos
smerkia,
savo nuodėmėmis jie
didžiuojas kaip Sodoma, –
jų neslepia.
Vargas jiems!
Nelaimę jie patys sau
užsitraukia.
10 Laimingi teisieji, nes jiems
bus gerai –
jie maitinsis savo darbų
vaisiais.
11 Vargas nedorėliui! Jam
visiškai nesiseks, –
pagal jo rankų darbus jam
bus atmokėta.
12 Mano tauta! Vaikai ją
niokoja, moterys ją valdo!

3, 1–12: Jeruzalėje ir Judo karalystėje viešpataus anarchija. Esant beviltiškai būklei net mažiausiai tinkami ar visiškai nepasirengę bus raginami paimti valdžią.

3, 8: *Artumas*: Dievo buvimas savo tautoje ir Šventykloje.

O mano tauta, tave vadai
suvedžioja,
nes sunaikina takus,
kuriais žengti turėtum.

13 VIEŠPATS pakyla ir užveda
bylą,
stojas teisti savo tautos.
14 VIEŠPATS ateis ir apkaltins
savo tautos seniūnus ir
vadus:
„Jūs tie, kurie praryjote
vynuogynus,
ką pavogėte iš varguolių,
tebėra jūsų namuose.
15 Kaip jūs drįstate niokoti
mano tautą,
šerti vargšams per veidus?“ –
klausia Valdovas, Galybių
VIEŠPATS.

16 VIEŠPATS kalbėjo:
„Kadangi Siono dukros yra
tokios išdidžios
ir vaikšto ištempusios kaklus,
akimis vylingai
šaudydamos,
kojom žvangindamos apavų
papuošalus
ir meilindamosi kiekvienu
žingsniu...“
17 Viešpats nubers Siono dukrų
viršugalvius šašais, –
VIEŠPATS apnuogins jų
galvas.*

18 Tą dieną VIEŠPATS atims
grožį ir kojų papuošalų, ir plau-
kų tinklelių, ir mėnulėlių, 19 ir
auskarų, ir apyrankių, ir šydų,
20 ir kepuraičių, ir rankogalių, ir
juostų; ir kvepalinių, ir talisma-
nų, 21 ir žiedų, ir nosies grandi-
nėlių;* 22 ir išeigos drabužių, ir
apsiaustų, ir skarų, ir rankinu-
kų; 23 ir skraisčių, ir lino lieme-
nių, ir turbanų, ir skepetų.
24 Vietoj kvepalų – pelėsiai,
vietoj prijuostės – virvė,
vietoj šukuosenos – plikė,
vietoj išeigos drabužių –
maišas.
Gėda vietoj grožio!
25 Tavo vyrai kris nuo kalavijo,
karžygiai kris mūšyje.
26 Aimanuos ir liūdės jos
vartai,
nuniokota ji sėdės ant žemės.

4 1 Septynetas moterų* nu-
sitvers vieną vyrą tą die-
ną, šaukdamos: „Savo pačių
maistą mes valgysime, savo
pačių drabužius dėvėsime, tik
leisk mums vadintis tavo var-
du! Tik išvaduok mus nuo gė-
dos!“

Mesijinė Atžala

2 Tą dieną
VIEŠPATIES atžala* bus
graži ir šlovinga,

3, 17: *Apnuogins jų galvas*: visuomeninis gėdos ženklas. Žr. Sk 5, 18.
3, 21: Nosies grandinėlės: auksinis Rytų moterų papuošalas. Žr Pr 24, 22.
4, 1: *Septynetas moterų... vienas vyras*: karas sunaikina vyrus, moterys pasmerktos gyventi kone be vyrų. Moterys veržiasi ištekėti ne tam, kad rastų šeimos užuovėją, bet kad išvengtų gėdos likti bevaikės.
4, 2: Mesijinė Atžala: Dievo palaima apskritai ir jos viršūnė – Mesijas. Žr. Jer 23, 5; Zch 3, 8; 6, 12.

o krašto vaisius – Izraelio
likučių pažiba ir šlovė.
3 O tas, kuris išlikęs Sione,
ir tas, kuris paliktas
Jeruzalėje, –
visi, kurie įrašyti gyventi*
Jeruzalėje,
bus vadinami šventaisiais.
4 Kada Viešpats plaus
nuo Siono dukrų puvėsius,
skalaus ugnies ir teismo
vėtra
Jeruzalės gatvių kraujo
dėmes,
5 tada VIEŠPATS užleis virš
viso Siono kalno
ir virš jo sueigų vietos
dienos metu debesį ir
dūmus,
o nakčia – ugnies liepsnų
žėresį.
Iš tikro jo šlovė bus pastogė
ir apsauga:
paunksmė dieną nuo
kepinančios kaitros,
prieglauda ir priedanga nuo
audros ir lietaus.

Giesmė apie vynuogyną

5 1 Tebūna man leista giedoti savo mylimajam mano meilės giesmę apie jo vynuogyną:*
Mano mylimasis turėjo
vynuogyną
derlingos kalvos atšlaitėse.
2 Jis išpureno žemę, išrinko iš
jos akmenis
ir apsodino rinktinėmis
vynuogėmis.
Viduryje pastatė bokštą
sargui,
įsirengė jame net vyno
spaudyklą.
Tada tikėjosi, kad jis
augins vynuoges, bet
priaugino rūgštuogių.

3 Dabar tad, Jeruzalės
gyventojai ir Judo vyrai,
prašau jus
spręsti mano ir mano
vynuogyno bylą.
4 Ką dar turėjau padaryti
savo vynuogynui,
ko aš jame nepadariau?
Kodėl jis priaugino
rūgštuogių,
nors aš tikėjausi, kad jis
ves vynuoges?

5 Dabar jums pasakysiu,
ką ketinu daryti su savo
vynuogynu:
išrausiu gyvatvorę, ir jis
bus nuniokotas,
nugriausiu sieną, ir jis bus
ištryptas.
6 Taip! Paversiu jį dykviete:
nebus jis genimas nei
purenamas,
apžels erškėčiais ir usnimis.
Debesims įsakysiu,
kad nelietų ant jo lietaus.
7 Galybių VIEŠPATIES
vynuogynas yra Izraelio
namai,

4, 3: *Įrašytas gyventi*: Dievo išrinktųjų knygoje. Žr. Iš 32, 32.

5, 1: *Mano mylimasis turėjo vynuogyną*: Viešpats ir jo išrinktoji tauta.

o daigai, kuriais jis
gėrėjosi, yra Judo vyrai.
Jis laukė teisingumo,* ir
štai kraujo liejimas!
Jis laukė teisumo, ir štai
klyksmas!

Neteisiųjų likimas

8* Vargas jums, kurie namus
prie namų statote,
kurie lauką su lauku
jungiate,
kol vietos telieka tik jums
vieniems gyventi žemėje!
9 Galybių VIEŠPATS, man
girdint, prisiekė:
„Tikrai, daug namų bus
palikta, –
erdvūs ir prabangūs namai
liks be gyventojų.

10 Nes dešimt zemedų*
vynuogyno duos tik vieną
batą,
o homeras sėklų duos
tik vieną efą derliaus.

11 Vargas tiems, kurie,
keldamiesi ankstų rytą,
negali apsieiti be svaigaus
gėrimo,
ir prasėdi iki išnaktų, kol
įkaušta nuo vyno!
12 Lyros ir arfos,
tambūrino ir fleitos lydimi,
jie mėgaujasi pokyliuos
vynu,
o apie VIEŠPATIES darbus
jie nieko nenuvokia
ir nemato jo rankų užmojo.
13 Todėl, stokodama nuovokos,
mano tauta eina į tremtį,
jos didžiūnai miršta badu,
o varguoliai alpsta nuo
troškulio.
14 Todėl Šeolas* plačiai atvėrė
savo ryklę,
pražiojo savo bedugnę
burną,
prasmegs joje tautos
didžiūnai ir varguoliai,
jų pokyliai ir pramogos.

15 Taip! Marusis pažeminamas,
žmogus suniekinamas,
puikuoliai nuleidžia akis.

16 Bet Galybių VIEŠPATS
išaukštinamas savo
teismu,
o Dievas – Šventasis
reiškiasi savo šventu
teisumu.
17 Tada ėriukai rupšnos ten
tarsi savo lankose,
o riebūs ožiukai ganysis
turtuolių rūmų
griuvėsiuose.

18 Vargas tiems, kurie traukia
ant savęs kaltę

5, 7: *Teisingumas... kraujo išliejimas; teisumas... klyksmas*: hebrajiškai *mišpat... mispah*; *žedaqah... ze'aqah* sudaro žodžių ir minties žaismą.
5, 8–10: Gobšieji, užuot praturtėję, taps beturčiais.

5, 10: *Dešimt zemedų*: laukas, kuriam suarti vienu jaučių jungu reikėjo dešimties dienų; batas: 40 litrų; homeras: apie 393 litrai; efas: apie 39,3 litro.
5, 14: *Šeolas*: Požemis – mirusiųjų buveinė.

melo virvėmis,
nuodėmę – tarsi valkčio
lynais!
19 Tiems, kurie sako:
„Tesiskubina,
tepagreitina VIEŠPATS savo
veikimą,
jeigu nori, kad jį matytume;
teįvyksta,
teišsipildo Izraelio šventojo
užmojis,
jeigu nori, kad jį pažintume.“
20 Vargas vadinantiems piktą
geru, o gerą piktu,
keičiantiems tamsą į
šviesą, o šviesą į tamsą,
laikantiems karčius
dalykus saldžiais,
o saldžius dalykus –
karčiais!
21 Vargas tiems, kurie savo
akyse yra išmintingi,
kurie, savo pačių manymu,
gudrūs!
22 Vargas tiems, kurie yra
didvyriai prie vyno
ir narsūs prie svaigaus
gėrimo!
23 Tiems, kurie išteisina
nedorėlį už kyšį
ir pamina nekaltojo teises!

24 Tikrai, kaip ugnies liežuviai
praryja ražienas,
kaip šienas paskęsta
liepsnose,
lygiai taip jų šaknys virs
puvėsiais,
o jų žiedai bus nupūsti lyg
dulkės,
nes jie paniekino Galybių
VIEŠPATIES mokymą
ir apšmeižė Izraelio
Šventojo žodį.
25 Tikrai, pyktis kyla
VIEŠPAČIUI ant savo
tautos,
jis kelia prieš ją savo
ranką, kad smogtų.
Kalnams drebant,
jų lavonai bus lyg atmatos
gatvėse...
Tačiau jo pyktis dar
neatlyžo
ir jo ranka dar vis pakelta.

Asirijos įsibrovimas į Judo karalystę

26* Jis iškels karo vėliava
tolimai tautai,
švilptelėjimu ją pasišauks
iš žemės pakraščių.
Tikrai, ji atskubės žaibo
greitumu!
27 Tarp jų nebus klupinėjančių
iš nuovargio,
snūduriuojančių ar
miegančių.
Nė vienam iš jų nuo
juosmens diržas nekrinta,
nė vienam nėra sutrūkę
sandalų dirželiai.
28 Jų strėlės yra nusmailintos,
lankai įtempti,
žirgų kanopos atrodo lyg
titnagas,
vežimų ratai – lyg viesulas.

5, 26–30: Asirijos kariuomenės įsiveržimas. Asirija – Dievo spragilas istorijoje.

29 Jie riaumoja lyg liūtas, lyg
liūto jaunikliai, –
jie kaukia ir stveria grobį,
neša jį, ir niekas jau jo
neišgelbės.

30 Tą dieną riaumojimas virš
jo aidės
lyg šėlstančios jūros
šniokštimas.
Tada, jei kas mes žvilgsnį
žemėn, – ten tik klaikas,
tamsa,
o šviesa – debesų aptemdyta.

2. Pranašystės apie Emanuelį

Izaijo pašaukimas būti pranašu

6 1* Karaliaus Uzijo mir-
ties metais regėjau Vieš-
patį, sėdintį aukštame ir didin-
game soste, – Šventykla buvo
kupina jo apdaro. 2 Aplinkui
stovėjo jam tarnauti pasiruo-
šę serafimai. Kiekvienas turė-
jo šešis sparnus: dviem dengė
savo veidus, dviem dengė ko-
jas ir dviem plasnojo ore.

3 „Šventas, šventas, šventas
yra Galybių VIEŠPATS!
Visa žemė pilna jo šlovės!“ –
šaukė jie nepaliaudami vienas
kitam. 4 Nuo to jų šauksmo dre-
bėjo durų staktos ir Šventyk-
la* prisipildė dūmų.* 5 O aš ta-
riau sau: „Vargas man, nes esu
žuvęs!* Aš – žmogus, kurio lū-
pos suteptos, gyvenu tautoje,
kurios lūpos suteptos, o savo
akimis regiu Karalių, Galybių
VIEŠPATĮ. 6 Tuomet vienas iš
serafimų priskrido prie manęs,
laikydamas rankoje žėruojan-
čią žariją, kurią buvo paėmęs
žnyplėmis nuo aukuro. 7 Ja pa-
lietė mano burną. „Štai, – tarė
jis, – žarija palietė tavo lūpas,*
tavo kaltė yra panaikinta ir ta-
vo nuodėmė nuvalyta.“ 8 Tada
išgirdau Viešpaties balsą: „Ką
man siųsti? Kas gi bus mūsų
pasiuntinys?“ O aš atsiliepiau:
„Štai aš, siųsk mane!“
9* Jis man atsakė:
„Eik ir pasakyk šitai
tautai:

6, 1: Karaliaus Uzijo mirties metai: 742 m. prieš Kristų.

6, 1–3: ... *Šventykla*: dalis, kuri vadinasi Šventoji, prieš įeinant į Šventųjų Šventąją. *Serafimai*: pažodžiui *deginantieji* – dangiškos būtybės, kurios supa Dievo sostą. Kiekviena turėjo po šešis sparnus. Pagarba dieviškajam Artumui liepia užsidengti veidus dviem sparnais; kuklumas – pridengti žemutinę kūno dalį; džiugesys Dievui tarnauti – skėsti sparnus skrydžiui. *Šventas, šventas, šventas*: mes sakytume, laipsniuodami būdvardį, *šventų švenčiausias*. Tobulą vidinį Dievo šventumą išorėje apreiškia jo šlovė. Šie žodžiai yra vartojami Mišių liturgijoje prieš Eucharistijos maldą.

6, 4: ... *dūmai*: primena debesis, kurie supo Dievą ant Sinajaus kalno. Žr. Iš 19, 16–19; Įst 4, 11–14.

6, 5: ... *esu žuvęs*: buvo tikima, kad pamatyti Dievą yra tolygu numirti. Žr. Pr 32, 31; Iš 33, 20; Ts 13, 22.

6, 7: ... *palietė tavo lūpas*: Izaijas, angelui žarija palietus jo lūpas, simboliškai parengiamas būti vertas pranašo pašaukimo. Mišių liturgijoje kunigas prisimena šį įvykį prieš skaitydamas Evangeliją.

6, 9–10: Vaizdžiai numatoma, kad

'Ir vėl girdėsite,
ir nesuprasite,
ir vėl regėsite, ir niekad
nepažinsit'.
10 Atbukink širdį šios tautos, –
jų ausys tokios kurčios, jų
akys tokios aklos,
jog jie negali pamatyti
akimis nei išgirsti
ausimis, nei suprasti
širdimi,
kad sugrįžtų ir būtų
pagydyti."

11 „Kaip ilgai, Viešpatie?" –
paklausiau. Jis atsakė:
„Kol miestai netaps
griuvėsiais ir nebus
ištuštėję,
namai palikti be žmonių
ir kol žemė nevirs dykviete.
12* Kol VIEŠPATS neišvarys
žmonių toli toli,
kol visas kraštas neliks
tuščias ir negyvenamas.
13 Bet jei nors dešimtadalis
dar jame lieka,
jis grįš pas Dievą,
nors ir bus nuniokotas kaip
liepa ar ąžuolas,
kurių kelmas lieka net
nukirtus medį."
Šventoji sėkla – jo kelmas.

Emanuelio gimimas

7 1 Ahazui,* Jotamo sūnui,
Uzijo vaikaičiui, esant
Judo karaliumi, Rezinas, Ara-
mo karalius, ir Pekahas, Rema-
lijo sūnus, Izraelio karalius, pa-
kilo karo žygiui prieš Jeruzalę,
tačiau nepajėgė jos pulti. 2 Kai
pasiekė žinia Dovydo namus,
kad „Aramas jau įsitaisė Ef-
raimo valdose", – karaliaus šir-
dis ir žmonių širdis sudrebėjo,
kaip dreba miško medžiai, vė-
jo blaškomi. 3 Bet VIEŠPATS ta-
rė Izaijui: „Pasitikti Ahazo su
savo sūnumi Šear-Jašubu* nu-
eik ant Velėtojo lauko kelio,
prie Aukštutinio tvenkinio ka-
nalo galo, 4 ir pasakyk jam: „Būk
tvirtas, laikykis ramiai! Nebi-
jok! Tenedreba tavo širdis dėl
tų dviejų smilkstančių nuodė-
gulių, dėl Rezino bei Aramo ir
Remalijo sūnaus įniršio. 5 Ka-
dangi Aramas su Efraimu ir
Remalijo sūnumi surengė są-
mokslą prieš tave, tardami:
6 'Užpulkime Judą, palaužkime
jo dvasią, užkariaukime jį ir
paskirsime ten karaliumi Ta-
beelio* sūnų'",
7 taip sako Viešpats DIEVAS:
„Tai neįvyks! Taip nebus!

ši tauta nedarys atgailos. Atrodo, lyg pranašo įspėjimas būtų tautos atkaklumo priežastis. Žr. Mt 13, 13–15; Mk 4, 12; Lk 8, 10.

6, 12: Keletas ribotų trėmimų Izaijo laikais vėliau privedė prie tremties į Babiloniją.

7, 1: Ahazas valdė nuo 735 iki 715 m. prieš Kristų. Jeruzalę užpuolė Aramas (Sirija) ir Izraelis, norėdami priversti Ahazą dėtis į sąjungą prieš Asiriją. Žr. 2 Kar 16.

7, 3: *Šear-Jašub* yra simbolinis vardas: *likutis sugrįš!*

7, 6: *Tabeelio sūnus*: Jeruzalės priešų šalininkas.

8 Damaskas – Aramo
sostinė,
o Damasko galva yra
Rezinas.
9 Samarija – Efraimo
sostinė,
o Samarijos galva yra
Remalijo sūnus.
Po šešiasdešimt penkerių
metų
Efraimas bus sunaikintas, –
liausis buvęs tauta.
Tik tvirtai tikėdami, tvirtai
stovėsite!“
10 VIEŠPATS vėl kalbėjo Aha-
zui: 11 „Prašyk VIEŠPATĮ savo
Dievą, sau ženklo, tebūna jis
ar iš Šeolo gelmių,* ar iš pa-
dangės aukštybių.*“ 12 Ahazas
atsakė: „Ne! Neprašysiu ir ne-
gundysiu VIEŠPATIES!“* 13 Tuo-
met jis atsakė:
„Klausykitės, Dovydo
namai! Negi per maža
jums varginti žmones, kad
jūs varginate ir mano
Dievą?!
14 Todėl pats Viešpats duos
jums ženklą:*
Štai ta mergelė* laukiasi, –
ji pagimdys sūnų
ir pavadins jį Emanuelio
vardu.
15 Varške ir medumi* jis
maitinsis,
kai mokės atmesti, kas
pikta,
ir rinktis, kas gera.

7, 11: ... *Šeolo gelmių... padangės aukštybių*: Pranašas siūlo karaliui prašyti nepaprasto ženklo – stebuklo, kad Dievas tikrai apsaugos Dovydo dinastiją nuo išnaikinimo.

7, 12: ... *negundysiu VIEŠPATIES*: Ahazas pareiškia, kad jis labiau pasitiki Asirijos galybe negu Dievu.

7, 14: Pranašo karaliui siūlomas ženklas lemtingą valandą turi ryšį ne tik su Judo karalystės saugumu (žr. Iz 7, 15. 17), bet ir su išsipildymu pažado, kadaise Dievo duoto Dovydui (žr. 2 Sam 7, 8–16), kad gims idealusis Izraelio karalius. Emanuelis hebrajiškai *Immanuel*, t. y. *Su mumis (yra) Dievas* – laiduoja ir Judo karalystės saugumą, ir Dievo pažado išsipildymą. Krikščionybė, sekdama evangelistu Matu, tiki, kad šis ženklas tapo tikrove Betliejaus Kristuje ir Mergelėje Motinoje. Taigi Emanuelio ženklas turi dvigubą prasmę: 1) Ženklas – būsimojo Ahazo įpėdinio Hezekijo gimimas. Izraelio viltys rėmėsi Dovydo dinastijos išlikimu. 2) Ženklas – idealiojo Dovydo įpėdinio gimimas. Iškilmingas pranašystės tonas ir simbolinis kūdikio vardas rodo, kad pranašui šis gimimas reiškia daugiau negu Dovydo dinastijos išlikimą. Pranašui yra svarbu pasakyti, kaip Dievas lemiamai įeina į istoriją, įkurdamas mesijinę Karalystę (žr. Iz 9, 1–6; 11, 1–9). Emanuelio pranašystė viršija Hezekijo asmenį. Naujasis Testamentas, – Mt 1, 23 cituodamas Iz 7, 14 ir Mt 4, 15–16 cituodamas Iz 8, 23 – 9, 1 (žr. Jn 1, 5), čia įžvelgia pranašystę apie Jėzaus Kristaus gimimą. *Ta mergelė* hebrajiškajame tekste *ha'almah*, t. y. *ta jauna moteris*. Istoriškame kontekste *ha'almah* yra Ahazo žmona, sosto įpėdinio Hezekijo motina. Septuaginta *ha'almah* verčia žodžiu *he parthenos – ta mergelė*, šitaip šis žodis buvo Izraelio tautoje suprantamas I–II amžiais prieš Kristaus gimimą. Septuagintos vertimą perima evangelistas Matas (žr. Mt 1, 23).

7, 15: *Varškė ir medus*: kukli mityba rodo, kad po nuniokojimo vešlūs Judo karalystės laukai buvo virtę ganyklomis. Žr. Iz 7, 21–25.

16 Nes anksčiau nei tas
berniukas
išmoks atmesti, kas pikta,
ir rinktis, kas gera,
kraštas anų dviejų karalių,
kurie tau kelia siaubą, bus
nuniokotas.
17 VIEŠPATS padarys, kad jus
ir jūsų tautą, ir jūsų tėvo
namus užkluptų dienos,
kokių nesate patyrę nuo tos
dienos,
kai Efraimas atsiskyrė nuo
Judo.
{Tai reiškia Asirijos
karalių.}

18 Tą dieną
VIEŠPATS švilptelės
musėms
Egipto upės deltoje ir
bitėms Asirijos šalyje.
19 Jos atskris ir nutūps
tarpeklių šlaituose, uolų
plyšiuose, –
ant kiekvieno erškėčių
krūmo
ir visose ganyklose.

20* Tą dieną
Viešpats skus skustuvu,
pasamdytu iš anapus Upės
{Eufrato} –
Asirijos karaliumi –
galvą ir plaukus nuo rietų.
Jis nuskus ir barzdą.

21 Tą dieną
žmogus augins jauną karvę
ir porą avių.
22 Jis gaus tiek daug pieno,
kad maitinsis varške.
Varškė ir medus bus
maistas visų
likusiųjų krašte.

23 Tą dieną
vietos, kur būdavo
tūkstančiai vynmedžių,
tūkstančio sidabrinių vertės,
užžels erškėčiais ir usnimis.
24 Žmonės eis į jas
tik medžioti strėlėmis ir
lanku,
nes visas kraštas bus
užžėlęs
erškėčiais ir usnimis.
25 Bijodamas erškėčių ir usnių,
nekelsi nė kojos ant kalvų
atšlaičių,
kurias kadaise išdirbdavai
kauptuvu.
Čia bus ganykla galvijams
ir vieta avims trypti.“

Izaijo sūnus

8 1 VIEŠPATS man liepė: „Imk į rankas didelę rašymo lentą ir parašyk ant jos aiškiomis raidėmis:* „Maher-šalal-haš-baz nuosavybė.“ 2 Aš pasirūpinau gauti patikimų liudytojų* kunigą Uriją ir Ze-

7, 20: Dievas panaudos Asiriją, žiaurią imperiją iš anapus Eufrato, kaip įrankį – skustuvą, kad priverstų savo tautą apsigalvoti.
8, 1: ... *aiškiomis raidėmis*, kad visi galėtų lengvai perskaityti. *Maher-šalal-haš-baz*: simbolinis vardas, kurį Izaijas turėjo duoti kitam savo sūnui (žr. 3 eilutę). Jis reiškia *Greitai {imk} grobį – Skubėk plėšti* – ir nusako asirų elgesį.
8, 2: ... *patikimų liudytojų*: Jie turės

charija, Jerebechijo sūnų, kad
jie man paliudytų. [3] Paskui
suėjau su pranaše,* ji pastojo
ir pagimdė sūnų. O VIEŠPATS
man tarė: „Duok jam Maher-
šalal-haš-baz vardą, [4]nes daug
anksčiau, negu kūdikis išmoks
tarti 'tėti' ir 'mama', Damas-
ko turtai ir Samarijos grobiai
bus Asirijos karaliaus išplėš-
ti.“ [5]VIEŠPATS vėl man kalbėjo
ir sakė: [6]„Kadangi ši tauta* pa-
niekino ramiai tekančius Ši-
loaho vandenis ir nutirpo iš
baimės prieš Reziną ir Rema-
lijo sūnų, [7]todėl VIEŠPATS tvin-
do jiems Upės {Eufrato} vande-
nis, sraunius ir galingus, –
Asirijos karalių ir visą jo ga-
lybę. Ji užtvindys visus kana-
lus, išsilies per visus krantus.
[8]Ji užlies Judą – išplaus ir nu-
tekės, bus apsėmusi net iki
kaklo...

Emanueli, jis išties savo
sparnus
ant viso tavo plačiojo
krašto!
[9] Žinokite, tautos, ir baisėkitės!
Klausykitės, visos tolimos
šalys!
Ginkluokitės, bet būsite
nualintos!
Ginkluokitės, bet būsite
nusiaubtos!
[10]* Tarkitės dėl sumanymo,
bet jis nueis vėjais;
spręskite, ką daryti,
bet savo sprendimo
neįvykdysite,
nes 'Su-mumis-yra-Dievas!'“

Izaijo mokiniai

[11] Nes šitaip man kalbėjo
VIEŠPATS, paėmęs mane už
rankos ir įspėdamas, kad taip
nesielgčiau, kaip elgiasi ši tau-
ta: [12] „Nevadinkite sąmokslu
visa to, ką ši tauta vadina są-
mokslu; nei bijokite to, ko ji bi-
jo, nei nuogąstaukite. [13]Tik su
vienu Galybių VIEŠPAČIU dary-
kite sąmokslą, nes jis – jūsų
baimė ir nuogąstavimas. [14]Vis
dėlto jis bus žabangos, pažai-
dos akmuo ir nuopuolio prie-
žastis abiem Izraelio namams,
kilpa ir žabangos Jeruzalės gy-
ventojams. [15]Daugelis suklups
ant jų, puls ir susižalos, į žaban-
gas įsipainios ir bus pagauti.“

Viešpaties laukiant

[16] Suvyniok liudijimo raštą,
užantspauduok mokymą ir lai-
kyk tarp mano mokinių!* [17]Nes
aš pasitikiu VIEŠPAČIU, kuris

paliudyti, kad Izaijas pranašavo apie būsimą sunaikinimą. Apie kunigą Uriją žr. 2 Kar 16, 10.

8, 3: ... *su pranaše*: Izaijo žmona.

8, 6–9: *ši tauta*: Judo karalystė. *Šiloaho vandenys*: srovė, kuri teka į Šiloaho tvenkinį Jeruzalėje. Ji teka lėtai ir simbolizuoja tylią ir apvaizdžią Dievo globą, kurią Jeruzalė atmeta. Todėl Dievas pasišaukia galingąją Asirijos kariuomenę, įvaizdintą Eufrato upe, kad nuniokotų Judo karalystę. Tačiau ji nebus visiškai sunaikinta, nes ji – Emanuelio kraštas.

8, 10: Izraelio priešų planas žlugs, nes *su mumis yra Dievas* – Emanuelis.

8, 16: ... *laikyk tarp mano mokinių*: perduok būsimoms kartoms.

slepia savo veidą nuo Jokūbo na-
mų. Taip, aš jo lauksiu! 18 Žiū-
rėkite į mane ir į mano vaikus,
kuriuos VIEŠPATS man davė:
mes esame ženklai* ir įspėji-
mas Izraeliui iš Galybių VIEŠ-
PATIES, gyvenančio ant Siono
kalno. 19 O dabar, kada žmonės
jums sakys: „Kreipkitės į vė-
les ir būrėjus, kurie šnabžda ir
dūsauja! Argi neturėtų tauta
klausti savo dievų, tartis su
mirusiaisiais dėl gyvųjų 20 mo-
kymo ir liudijimo?“ Be abejo,
taip kalbantieji neregės auš-
ros! 21 Jie pereis per kraštą niū-
rūs ir alkani. Nuo to jie taps
pikti, keiks savo karalių ir sa-
vo dievus. Jie žvelgs į padan-
ges, bet ten bus tik tamsa be
jokios aušros, 22 susikaupę žiū-
rės į žemę, bet čia bus vargas,
tamsybės, nes debesys šviesos
nepraleidžia.

Taikos Kunigaikštis

23 Tačiau patyrusieji vargą
neliks tamsoje. Kaip seniau
{VIEŠPATS} buvo pažeminęs
Zebuluno kraštą ir Naftalio
kraštą,* taip ilgainiui jis iš-
aukštins Pajūrio vieškelį, kraš-
tą į vakarus nuo Jordano, tautų
Galilėją.

9 1 Tauta, gyvenusi
tamsoje, išvydo didžią
šviesą,
gyvenusiems nevilties
šalyje užtekėjo šviesybė.
2 Tu išaukštinai tą tautą,
suteikei jai didį džiaugsmą.
Tavo akivaizdoje jie
džiūgauja
lyg pjūties džiaugsmu,
lyg dalydamiesi grobiu.
3 Nes tu sutriuškinai juos
slėgusį jungą,
jų pečius lenkusią kartį,
jų nuožmaus prievaizdo
lazdą,
kaip anuomet, Midjano
dieną.
4 Nes visi sandalai karių,
trypusių mūšio maišatyje,
visos jų skraistės, išvoliotos
kraujyje,
bus sudeginta, pamaitins
ugnį.
5 Nes kūdikis* mums gimė!
Sūnus duotas mums!
Jis bus mums valdovas. Jo
vardas bus
„Nuostabusis Patarėjas,
Galingasis Dievas,

8, 18: ... *ženklai*: Izaijas ir jo sūnūs turėjo simboliškus vardus.

8, 23: ... *Zebuluno... Naftalio*: šiaurinė Palestina, – ji pirmoji pajuto Asirijos jungą. Tačiau Dievas ją išperka, kaip jis išperka ir visą savo tautą. *Pajūrio vieškelis* ėjo nuo Damasko per pietinę Galilėją į Viduržemio jūros pakrantę. *Tautų Galilėja*: šiaurinė Galilėja su pagonių gyventojais. Žr. Joz 20, 7; Iz 9, 1. Mt 4, 15–16 ją mini, nes Jėzus pradėjo savo viešąją veiklą Galilėjoje.

9, 5: ... *kūdikis*: Emanuelis – *Su-mumis-yra-Dievas*. Žr. Iz 7, 14; 8, 8; 11, 1. 2. 9. Krikščionių tikėjimo kraityje ir liturgijoje šis skaitinys yra siejamas su Kristumi. *Jis bus mūsų valdovas*: pažodžiui *ant jo peties yra viešpatavimas*. *Nuostabusis Patarėjas*: nuostabus savo išmintimi ir protingumu; *Galingasis Dievas*:

Amžinasis Tėvas, Ramybės
Kunigaikštis.“
6 Jo viešpatavimas be ribų, o
taika begalinė.
Jis viešpataus Dovydo
soste
ir valdys jo karalystę:
tvirtins ir palaikys ją
teismu ir teisumu dabar ir
per amžius.

Galybių VIEŠPATIES narsa
tai įvykdys!

Šiaurinės karalystės galas

7 Viešpats pasiuntė žodį
prieš Jokūbą, –
jis krito ant Izraelio.
8 Visi žmonės žino, –
Efraimas ir gyvenantys
Samarijoje, –
visi, kurie išdidžiai, įžūlia
širdimi kalba:
9 „Plytos subiro,
bet mes statysime iš
tašytų akmenų;
platanai iškirsti,
bet mes vietoj jų imsime
kedrus.“
10 Tačiau VIEŠPATS žadina jų
priešus eiti prieš juos,
kursto jų priešininkus
imtis žygių.
11 Aramas* iš rytų pusės, o
filistinai iš vakarų
ryja Izraelį godžiais
nasrais.

Dėl viso to pyktis jo
neatlyžo,
jo ranka vis dar pakelta!

12 O tauta negrįžo prie to, kuris
ją mokė plakdamas,
nei ieškojo Galybių
VIEŠPATIES.
13 Taip VIEŠPATS nukirto
Izraeliui
galvą ir uodegą,
palmę ir nendrę
tą pačią dieną.
14 Seniūnai ir kilmingieji –
tai galva,
o pranašas, kuris moko
melo, – uodega.
15 Šios tautos vadai –
suvedžiotojai,
o tie, kuriuos jie veda,
pasuka klystkeliais.
16 Todėl Viešpats netausos jų
vyrų,
neparodys pagailos jų
našlėms ir našlaičiams,
nes visi jie – bedieviai ir
nedorėliai,
visų burnose nešvankūs
plepalai.

Dėl viso to jo pyktis
neatlyžo,
jo ranka vis dar pakelta!

17 Nedorumas liepsnoja lyg
ugnis,
rydama erškėčius ir usnis;

kovoja už tautą ir ją gina, kaip ir pats Dievas; *Amžinasis Tėvas*: visuomet atsidavęs savo tautai; *Ramybės Kunigaikštis*: jo viešpatavimas sklidinas taikos.

9, 11: *Aramas*: Sirijos karalystė, kurios sostinė yra Damaskas.

jis įsiliepsnoja miškų
tankmėse,
paversdamas jas aukštais
dūmų stulpais.
18 Nuo Galybių VIEŠPATIES
pykčio žemė dreba,
žmonės virsta prakurais
ugniai.
Nė vienas nesigaili savo
brolio,
kiekvienas ryja savo brolį.
19 Nors ir griebtų iš dešinės, jie
liktų alkani,
nors ir rytų iš kairės, jie
dar nepasisotintų.
20* Manasas ryja Efraimą,
o Efraimas Manasą.
Abu jie ryja Judą.

Dėl viso to jo pyktis
neatlyžo, jo ranka vis
dar pakelta!

10 1 Vargas neteisingų
įstatų leidėjams,
tiems, kurie rašo neteisėtus
potvarkius,
2 užkirsdami skurdžiams
kelią į teismą,
varžydami vargdienių
teises mano tautoje,
paversdami našles savo
grobiu
ir našlaičius – savo
laimikiu.
3 Ką darysite bausmės dieną,
kada pražūtis ateis iš toli?
Pas ką bėgsite ieškoti
pagalbos
ir kur paliksite savo turtus?
4 Belieka tik slinkti su
belaisviais
arba tysoti tarp užmuštųjų.

Dėl viso to jo pyktis
neatlyžo,
jo ranka vis dar pakelta!

5 Vargas Asirijai –
mano pykčio spragilui,
mano įniršio lazdai!
6 Prieš bedievę tautą* aš ją
siunčiu,
prieš tautą, kuri mane
pykdo, –
pavedu jai pasigrobti ir
pasiplėšti,
sutrypti ją kaip gatvių
purvą.
7 Bet jai ne tas galvoje,
ne apie tai ji mąsto
širdimi.
Ji užsimojusi naikinti,
nušluoti nuo žemės daug
tautų
8 ir sako:
„Argi mano karo vadai nėra
visi karaliai?
9 Ar nėra Kalno'as* toks,
kaip Karkemišas?
Ar Hamatas ne kaip
Arpadas,
o Samarija ar ne kaip
Damaskas?

9, 20: *Manasas... Efraimas*: dvi vyraujančios Izraelio – Šiaurinės karalystės gentys.

10, 6–14: *Bedievė tauta*: Izraelis – Šiaurinė karalystė. Dievas panaudojo Asiriją ne sunaikinti savo tautai, bet tik nubausti.

10, 9: ... *Kalno'as... Damaskas*: miestai, kuriuos užėmė Asirija.

10 Kaip mano ranka pasiekė
stabmeldes karalystes,
turėjusias daugiau stabų,
negu Jeruzalė ir
Samarija,
11 kaip aš pasielgiau su
Samarija ir jos stabais,
argi taip nepadarysiu su
Jeruzale ir josios
stabais?“

12 {Užbaigęs savo užmojį
prieš Sioną,
Viešpats nubaus Asirijos
karalių už jo širdies
puikybę ir įžūlų išdidumą.
13 Jis juk sako:}

„Savo rankų jėga aš tai
padariau, savo
išmintimi, –
nes esu sumanus.
Nušlaviau sienas tarp tautų,
išplėšiau jų turtus,
ištrėmiau daug jų gyventojų.
14 Mano rankos galėjo plėšti
tautų turtus
lyg paukščių lizdą.
Kaip tas, kuris susirenka
paliktus kiaušinius,
aš susirinkau visą žemę.
Nebuvo kam ginti sparnais,
niekas nepražiojo snapo,
neklykė.“
15 Argi kirvis pūsis prieš tą,
kuris juo kerta,
argi pjūklas didžiuosis
prieš tą, kuris juo pjauna?
Nejau lazda mosuos tuo,
kuris paima ją į ranką,
nejau pagalys pakels tą,
kas nėra medis!
16 Todėl Dievas, Galybių
VIEŠPATS,
suliesins liga jo rubuilius,*
po jo garbe pakurs ugnį –
gaisro ugnį.
17 Izraelio šviesa virs ugnimi,
jo šventasis bus liepsna.
Per vieną dieną ji sudegins
ir suris jo usnis ir
erškėčius.
18 Jo puikieji miškai ir
derlingieji sodai
bus visiškai sunaikinti, –
sutirps, kaip lydinys kad
sutirpsta.
19 Medžių likutis jo miške bus
toks menkas,
jog net vaikas pajėgs juos
suskaityti.

20 Tą dieną Izraelio likutis ir
Jokūbo namų bėgliai nebesi-
kliaus tąja tauta, kuri jų vos
nesunaikino, bet sudės viltį į
VIEŠPATĮ, Izraelio Šventąjį.
21 Likutis* sugrįš, Jokūbo liku-
tis sugrįš prie galingojo Dievo.
22 Nors tavoji tauta, Izraeli, bū-
tų tokia gausi kaip marių smil-
tys, jos tik likutis sugrįš. Pra-
žūtis nuspręsta, – atplūs ji
teisumo potvyniu. 23 Taip! Die-
vas, Galybių VIEŠPATS, naikin-
te sunaikins visą kraštą. 24 To-
dėl Dievas, Galybių VIEŠPATS,
ir sako:

10, 16: ... *jo rubuilius*: apkūnius Asirijos karaliaus kareivius.
10, 21: *Likutis sugrįš*: hebrajiškai *šear-jašub* nuoroda į Izaijo sūnų Šear-Jašūbą. Žr. Iz 7, 3.

„O mano tauta, kuri gyveni
Sione,
nebijok asiro, nors muša jis
tave spragilu,
kelia prieš tave lazdą, kaip
kadaise darė Egiptas.
25 Nes tik trumpą valandėlę
tetruks manasis įniršis
ant tavęs,
greit juos aš sunaikinsiu
savo pykčiu."
26 Tada Galybių VIEŠPATS
kirs jiems botagu, kaip jis kir-
to Midjanui ties Orebo uola, iš-
ties savo lazdą viršum jūros,
kaip jis padarė Egiptui. 27* Tą
dieną jo našta bus nuimta nuo
tavo pečių, jo jungas nukeltas
nuo tavo sprando.

Sancheribo įsiveržimas

Jis atžygiavo nuo Rimono,
28 užėmė Ajatą!
Pražygiavo pro Migroną!
Prie Michmašo paliko savo
gurguoles!
29 Peržygiavo per kalnų perėją:
„Geba bus mūsų nakties
būstinė!"
Ramos gyventojai pastiro
iš siaubo,
Gibeos, Sauliaus miesto,
žmonės išbėgiojo.
30 Šauk visu balsu, Galimų
dukra!
Įsiklausyk, Lajiša!
Atsiliepk jai, Anatote!
31 Ištuštėjo Madmena, Gebimų
gyventojai
gelbėdamies padus
pasipustė.
32* Šiandien pat priešas
apsistos prie Nobo,
grūmos kumščiais Siono
kalnui,
Jeruzalės miestui!

33 Štai Valdovas, Galybių
VIEŠPATS, baisia jėga
nublokš juos,
kaip nukirstas šakas nuo
medžio. Išdidžiausi ir
aukščiausi
bus nukirsti ir pažeminti.
34 Miško tankynes kirvis iškirs,
ir didingieji Libano
medžiai kris.

Emanuelio – Mesijo valdymas

11 1 Iš Išajo* kelmo
išaugs atžala,
iš jo šaknies pražys
pumpuras.
2* Ant jo ilsėsis VIEŠPATIES
dvasia:
dvasia išminties ir įžvalgos,

10, 27–32: Poetiškai aprašomas asirų kariuomenės žygis iš šiaurės per Judo karalystę iki pat Jeruzalės vartų.

10, 32–34: Priešui tikintis greit užimti Jeruzalę, Dievas įsikiša ir sunaikina jo kariuomenę.

11, 1: *Išajis*: Dovydo tėvas. *Kelmas... atžala*: po Babilonijos tremties Dovydo dinastijai liks tik kelmas, iš kurio ataugs nauja atžala mesijinis Karalius.

11, 2–3: Šis tekstas davė įprastinius vardus Šventosios Dvasios dovanoms. Septuaginta ir Vulgata pirmąją *baimę* verčia žodžiu *pamaldumas*. Taip susidaro septynios dovanos.

dvasia patarimo ir narsumo,
dvasia pažinimo ir
VIEŠPATIES baimės –
3 jo džiugesys bus VIEŠPATIES
baimė.
Jisai ne pagal išorę teis, ne
pagal nuogirdas spręs.
4 Pagal teisumą teis jis
vargšus,
nešališkai išspręs krašto
vargdienių bylas.
Savo burnos rykšte nuplaks
žemę,
savo lūpų pūstelėjimu
atneš mirtį nedorėliui.
5 Teisumas bus jo juosmens
diržas,
ištikimybė – jo strėnų
juosta.

6* Tada vilkas viešės pas avį,
leopardas gulsis su ožiuku.
Veršis ir liūtukas ganysis
kartu –
juos prižiūrės mažas
vaikas.
7 Karvė ir lokys bus kaimynai,
kartu gulės jų jaunikliai.
Liūtas ės šiaudus kaip
jautis.
8 Kūdikis žais prie angies
lindynės,
mažylis kiš ranką į gyvatės
urvą.
9 Visame mano šventajame
kalne
nebus vietos jokiai skriaudai
nei jokiai niekšybei,
nes žemė bus kupina
VIEŠPATIES pažinimo,
tarsi jūros vandenų
apsemta.

Efraimo ir Judo susijungimas

10 Tą dieną Išajo šaknies, pa-
darytos ženklu tautoms, ieškos
pagonys, nes jos buveinė bus
šlovinga. 11 Tą dieną Viešpats
vėl išties ranką atsiimti savo
tautos likučio, išlikusio nuo
Asirijos ir Egipto, Patro, Kušo,
Etiopijos, Elamo, Šinaro, Ha-
mato ir jūros salų.*
12 Jis duos ženklą tautoms,
surinks Izraelio
tremtinius.
Judo išblaškytuosius
sutelks iš keturių
pasaulio šalių.
13 Išgaruos Efraimo pavydas,
Judo priešai bus sunaikinti.
Efraimas nebepavydės
Judui,
o Judas nebebus priešas
Efraimui.
14 Jie petys į petį mesis ant
filistinų vakaruose,
kartu apiplėš kedemiečius.*
Edomas ir Moabas bus jų
valdos,
o amoniečiai – jų valdiniai.

11, 6–9: Idiliškas Rojaus darnos vaizdas – visuotinės taikos ir teisingumo simbolis mesijinėje karalystėje.
11, 11: *Patro... jūros salų*: kraštai, kur Dievo tauta kentėjo tremtį. *Patro*: Aukštutinis Egiptas; *Elamo*: į rytus nuo Babilonijos; *Šinaro*: Babilonija; *Hamato*: ant Oronto upės Sirijoje; *salų*: Viduržemio jūros pakraščiai.
11, 14: ... *kedemiečiai*: Arabijos dykumos gentys.

15 VIEŠPATS nusausins Egipto
jūros liežuvį,*
grūmos kumščiu virš
Eufrato, savo deginančiu
vėju
padalys jį į septynias vagas.
Jį bus galima pereiti su
sandalais.
16 O mano tautos likučiui,
išlikusiam nuo Asirijos,
bus vieškelis, kaip yra
buvęs Izraeliui,
kai jis atėjo iš Egipto
žemės.

Padėkos giesmė

12 1 Tą dieną tu sakysi:
„Dėkoju tau,
VIEŠPATIE,
nors buvai įpykęs ant
manęs, savo įniršį
nugręžei
ir mane paguodei.
2 Dievas tikrai yra mano
išganymas.
Aš juo pasitikiu ir esu be-
baimės,
nes jis yra mano tvirtybė ir
mano giesmė, –
jis buvo gelbėtojas mano!“
3 Džiaugdamiesi semsite
vandenį iš versmių
išganingų.
4 Tą dieną sakysit:
„Dėkokite VIEŠPAČIUI,
šaukitės jo vardo!
Garsinkite tautoms jo
darbus,
skelbkite, koks iškilus yra
jo vardas!
5 Giedokite VIEŠPAČIUI
šlovės giesmę,
nes jis padarė nuostabų
darbą. Težino tai visa
žemė!
6 Krykštauk ir džiūgauk,
Siono mieste,
nes iškilus tarp jūsų
yra Izraelio Šventasis!“

3. Pranašavimai pagonių tautoms

Babilonui

13 1 Ištarmė apie Babi-
loną – Amozo sūnaus
Izaijo regėjimas.
2 Ant plikos kalvos iškelkite
ženklą,
garsiai šaukite jiems,
mokite jiems ranka,
tegu jie eina į Didžiūnų
vartus.*
3 Savo pašventintiems
kariams* daviau
įsakymą,
savo šauniuosius gynėjus –
galiūnus pašaukiau,
kad įgyvendintų mano
įniršį.
4 Įsiklausykite! Dundesys
kalnuose,

11, 15: *Egipto jūros liežuvis*: Sueco įlanka, arba Nendrių jūra.
12, 1–6: Izraelio padėkos giesmė – psalmė.
13, 2: ... *jiems*: medams (žr. 17 eilutę) ir persams, kad sunaikintų Babiloną. ... *Didžiūnų vartus*: vietos, kur rikiuojasi Babilono priešai karui su juo.
13, 3: *Pašventintiems kariams*: jie eis į šventą karą ir įvykdys Dievo užmojį.

tarsi plauktų minios
žmonių!
Įsiklausykite! Ūžesys
karalystėse, – renkasi
tautos!
Galybių VIEŠPATS rikiuoja
pulkus karui!
5 Jie atžygiuoja iš tolimo
krašto, iš anapus
akiračio, –
VIEŠPATS ir jo pykčio
įrankiai – nuniokoti
visos žemės.
6 Vaitokite, nes VIEŠPATIES
diena* jau arti,
ji ateis kaip sunaikinimas
iš Visagalio.
7 Dėl to visų rankos svyra,
kiekviena širdis tirpsta
8 iš siaubo. Skausmai ir
kančios juos apims,
raitysis kaip gimdyvė.
Apstulbę vienas į kitą žvelgs,
jų veidai degs iš gėdos.
9 Tikrai! VIEŠPATIES diena
ateina,
pilna įniršio ir degančio
pykčio,
pavers kraštą tyrlaukiais,
sunaikins jame nusidėjėlius!
10 Nes dangaus žvaigždės ir
žvaigždynai
šviesos nebeduoda, teka
saulė užtemusi,
nebešvyti mėnulis.
11 Nubausiu pasaulį už jo blogį
ir nedorėlius už jų kaltę.
Sutramdysiu įžūliųjų
didystę,
pažeminsiu tironų įžūlybę.
12 Padarysiu mariuosius
retesnius nei grynasis
auksas,
žmones – retesnius negu
auksas Ofyro.*
13 Tada aš sudrebinsiu dangų, –
žemė bus išjudinta iš savo
vietos
nuo Galybių VIEŠPATIES
įniršio
tą jo degančio pykčio dieną.
14 Tada lyg gazelė, medžiotojo
vejama,
kaip banda be kerdžiaus
jai ganyti, –
kiekvienas atsigręš į savo
tautą,
kiekvienas bėgs į savo
kraštą.
15 Kas tik bus pagautas, bus
nudurtas, –
visi, kurie bus pagauti, kris
nuo kalavijo.
16 Jų kūdikiai bus sutraiškyti
jųjų akyse,
jų namai bus išplėšti,
jų žmonos išniekintos.
17 Štai aš kurstau prieš juos
medus, –

13, 6–9: ... *VIEŠPATIES diena*: Dievo atėjimas su galybe ir šlove sunaikinti savo priešų ir pradėti savo Karalystės – savo viešpatavimo. Ji dažnai aprašoma Pranašų knygose. Šiame skaitinyje ji turi ryšį su Babilonijos sunaikinimu.

13, 12: *Ofyras*: pietinės Arabijos pajūrio ar rytinės Afrikos sritis, garsi savo auksu. Žr. 1 Kar 9, 28; 11, 11; Job 22, 24.

jiems sidabras neturi
vertės,
auksu jie nesidžiaugia.
18 Jų lankai išguldys jaunus
vyrus,
jiems kūdikių nebus gaila,
jie nepaliks gyvų vaikų.
19 Babilonas, karalysčių
pažiba,
kaldėjų šlovė ir
pasididžiavimas,
bus Dievo sunaikintas
kaip Sodoma ir Gomora.
20 Niekas jame nebeįsikurs,
niekas jame nebegyvens
per kartų kartas.
Ten joks arabas neskleis
palapinės,
ten piemenys neguldys savo
kaimenių.
21 Vien dykumų žvėrys ten
gulsis, namai bus pilni
pelėdų.
Ten veisis stručiai, ten
šokinės satyrai.*
22 Dykumų žvėrys stūgaus jo
rūmuose,
šakalai kauks jo puošniose
menėse.
Jo valanda jau čia pat,
jo dienos jau suskaitytos.

Babilonijos karalius

14 1 Kai VIEŠPATS pasi-
gailės Jokūbo, – jis
vėl išsirinks Izraelį ir juos ap-
gyvendins jų pačių žemėje. Ta-
da prie jų dėsis svetimšaliai
ir glausis prie Jokūbo namų.
2 Izraelis juos pasiims, parsi-
ves į savo tėviškę ir turės juos
kaip vergus ir verges VIEŠ-
PATIES žemėje, – paims į ne-
laisvę tuos, kurie juos laikė be-
laisviais, valdys savo engėjus.
3 Tą dieną, kai VIEŠPATS su-
teiks tau atilsį nuo kančios ir
baimių, nuo nuožmios vergijos,
kurią kentei, 4 tada tu užtrauk-
si patyčių iš Babilonijos kara-
liaus giesmę:*
Tai priėjo liepto galą
engėjas!
Tai jo įnirtis nutilo!
5 VIEŠPATS sutrupino
nedorėlių lazdą,
tironų skeptrą,
6 kuris pliekė žmones įtūžęs
be perstojo,
smaugė tautas žiauria
priespauda.
7 Visa žemė ramiai ilsisi,
linksmai valiuoja.
8 Dėl tavo likimo džiūgauja
net kiparisai ir Libano
kedrai:
„Nuo tada, kai buvai
paguldytas,
nesikėsina niekas mūsų
kirsti.“
9 Šeolas po žeme ruošias
tave priimti, –

13, 21: *Satyrai*: anot liaudies gal-
vosenos, demonai – panašios išvaiz-
dos į ožius, gyvenantys griuvėsiuose –
ištvirkimo įvaizdžiai.

14, 4–21: Ši patyčių giesmė, arba
satyra, yra viena šauniausių visame
Šventajame Rašte.

pabudina šešėlius visų
žemės valdovų tavęs
pasveikinti
ir pakildina nuo sostų visų
tautų karalius.
10 Visi prabyla ir sako tau:
„Dabar esi bejėgis, kaip ir
mes!
Tu esi toks pat, kaip mes!
11 Tavo didybė ir visa tavo arfų
muzika nugramzdinta į
Šeolą.
Tavo guolis yra lervos, o tavo
apklotas – kirmėlės."

12 Tai nupuolei iš dangaus,
Aušrini,* aušros sūnau!
Kaip tave sukniubdė ant
žemės, – tave, kuris
išguldei tautas!

13 Kadaise manei savo
širdyje: „Užlipsiu į
dangų,
viršum Dievo žvaigždžių
iškelsiu savo sostą.
Atsisėsiu ant kalno, kur
renkasi dievai,
pačiuose Šiaurės
pakraščiuose.*
14 Užlipsiu ant aukščiausių
debesų, –
prilygsiu Aukščiausiajam!"

15 Bet buvai nugramzdintas
žemyn į Šeolą –
į patį Duobės dugną.
16 Visi, kai tik pamatys tave,
sutriks, – žvelgs į tave ir
klaus:
„Nejaugi čia tasai žmogus,
kurs sudrebino žemę,
sunaikino karalystes?
17 Kurs pasaulį pavertė
dykuma, miestus išgriovė,
savo belaisviams niekuomet
neatvėrė kalėjimo vartų?
18 Visi tautų karaliai guli
garbingai, kiekvienas
savo kape.
19 O tu neturi kapo,
tavo lavonas išmestas pūti, –
užverstas kūnais kareivių,
kritusių mūšyje,
įmestas su jais į uolėtą
duobę ir sutryptas.
20 Kadangi nusiaubei savo
kraštą
ir žudei savuosius žmones,
tu nebūsi palaidotas kaip
kiti karaliai!
Per amžius tenebūna
minimi nedorėlio
palikuonys!
21 Ruoškitės išžudyti jo sūnus
už tėvo kaltes,
kad nebepakiltų ir
neužvaldytų žemės, –
nepristatytų pasaulyje
miestų!
22 Pakilsiu prieš juos, – kal-
ba Galybių VIEŠPATS, – sunai-
kinsiu Babilono ir vardą, ir jo

14, 12: *Aušrinis*: Babilono karalius. Vulgata žodį *Aušrinis* verčia *Lucifer* – *Šviesos nešėjas*. Šiuo vardu Bendrijos Tėvai vadina šėtoną.

14, 13: ... *Šiaurės pakraščiuose*: Palestinos ir Sirijos žmonės taip vadino Dievo buveinę. Žr. Ps 48, 3; Iz 14, 13.

likutį, – ir vaikus, ir palikuo-
nis, – kalba VIEŠPATS! [23] Paver-
siu jį ežių valda, pažliugusia
bala, nušluosiu jį pražūties
šluota, – kalba Galybių VIEŠ-
PATS!

Asirijai

[24] Galybių VIEŠPATS prisiekė,
sakydamas:
„Ką sumaniau, tas ir bus,
ką nusprendžiau, tas ir
įvyks.
[25] Sutriuškinsiu Asiriją
savajame krašte,
sutrypsiu ją savo
kalnuose.
Tada jos jungas nukris nuo
jų, našta – nuo jų pečių."
[26] Tai yra užmojis, pateiktas
visai žemei,
tai yra ranka, pakelta prieš
visas tautas.
[27] Ką Galybių VIEŠPATS
nusprendė, kas galės
panaikinti?
Kai jo ranka pakelta, kas
galės ją atitraukti?

Filistijai

[28] Tais metais,* kai mirė
karalius Ahazas,
buvo pateikta ši ištarmė:
[29] „Filistijos gyventojai,
jus plakęs vėzdas* yra
sulaužytas,
bet jums nėra dėl ko
džiūgauti.
Iš nugaišusio žalčio
šaknies išdygs dar
piktesnė angis –
jo palikuonis skrajojantis
slibinas!*
[30] Vargšai ras mano ganyklose
sau peną,
saugią užeigą ras vargšai,
bet tavo palikuonis
išmarinsiu badu, –
badas sunaikins net patį
tavo likutį.
[31] Vaitokite, vartai! Šaukis
pagalbos, mieste!
Drebėk, visa Filistijos
žeme!
Nes iš šiaurės atkyla
dūmai, –
jo gretose nerasi atsilikusio
kario.

[32] O kokį atsakymą gaus tos
tautos pasiuntiniai?
„Sionas – VIEŠPATIES
įkurtas,
jame randa prieglobstį jo
tautos varguoliai."

Moabui

15 [1] Ištarmė apie
Moabą:
Ai, tą naktį, kai Aro
miestas buvo apiplėštas,
Moabas buvo sunaikintas;
ai, tą naktį, kai Kiro
miestas buvo apiplėštas,
Moabas buvo sunaikintas.

14, 28: Metai, kai mirė karalius Ahazas: 715 m. prieš Kristų.
14, 29: ... *vėzdas*: asirų karalius – engėjas. *Skrajojantis slibinas*: nuodinga gyvatė, grasi dėl savo eiklumo. Žr. Sk 21, 6.

2 Dibono gyventojai lipa verkti
į kalvos šventovę.
Moabo žmonės klykia iš
širdgėlos
dėl Nebo ir Madebos likimo.
Visų galvos plikos,*
visų barzdos nukirptos.
3 Žmonės gatvėse vilki ašutinę,
dejuoja ir verkia, –
ant stogų ir aikštėse visi
plūsta ašaromis.
4 Hešbonas ir Elealė šaukiasi
pagalbos,
jų šauksmas girdėti net
Jahaze.
Dėl to net Moabo kareiviai
virto bailiais, –
jų drąsa dingo.
5 Mano širdis verkia dėl
Moabo!
Jo bėgliai pasiekia net
Zoarą {Eglat-Šelišiją},
vieni Luhito keliu lipa
verkdami,
kiti ant kelio į Horonajimus
klykia iš sielvarto.
6 Ai, Nimrimų vandenys
tyrlaukiais virto!
Pievos išdžiūvusios,
žolė nuvytusi, nebėra jokios
žalumos.
7 Todėl žmonės savo labą
gabena, visą susikrautą
turtą
gabena į kitą Gluosnių
sausvagės pusę.
8 Ai, visame Moabo krašte
girdėti klyksmo aidai!
Lig pat Eglajimų miesto
tas verksmas,
net lig Beer-Elimų miesto
tas dejavimas.
9 Ai, krauju plūsta Dimono*
vandenys!

Bet aš užleisiu dar didesnį
negandą ant Dimono:
Liūtus ant bėglių iš Moabo
ir ant pasiliekančiųjų
krašte!

16 1 Siųskite ėriukų
krašto valdovui
iš Selos dykumoje į Siono
dukters kalną.
2 Moabo dukterys būriuojasi
prie Arnono* brastų
kaip išbaidyti paukščiai,
kaip jaunikliai, išmesti iš
lizdo.
3 „Duoki patarimą, užjauski:*
Tebūna tavo šešėlis jiems
it vėsi naktis
vidurdienio karštyje, –
suteik pastogę benamiams,
neišduoki pabėgėlių.
4 Tegyvena Moabo benamiai
pas tave,
būk jiems prieglobstis nuo
grobiko.“

15, 2: *...galvos plikos... barzdos nukirptos:* įprastiniai gedulo ženklai.
15, 9: Hebrajų kalboje susidaro žodžių žaismas: *Dimon* ir *dam* – žodis *dam* reiškia *kraujas.*
16, 2: *Arnonas*: didžiausia Moabo upė.
16, 3–5: Pranašo žodžiai Jeruzalei, – ji privalo priimti suvargintus moabiečius su užuojauta, kaip dera Dovydo šeimos miestui. Dovydo šeimos kilmė siejasi su moabiete Ruta.

Kai pasibaigs siautėjimas,
liausis plėšimas
ir niokotojai pasitrauks iš
krašto,
5 tada sostas bus saugus dėl
ištikimos meilės
{Dovydo palapinėje}.
Jame sėdės ištikimas
teisėjas, ieškąs
teisingumo
ir stropus vykdydamas
teisumą.
6 Prisiklausėme apie Moabo
išdidumą, –
kaip be saiko buvo išdidus, –
apie jo išpuikusį, pasipūtusį
įžūlumą. Tai tiktai tušti
plepalai!

7 Terauda Moabo* žmonės
Moabo, – terauda visas
kraštas!
Kir-Hareseto razinų
plokštainių* jie liūdi,
širdgėlos apimti.
8 Hešbono atšlaičių
vynuogynai,
Sibmos vijokliniai
vynmedžiai sunaikinti,
nors jų raudonos kekės
kadaise
ir nugirdė tautų viešpačius,
nors kadaise jie ir buvo
nusiraizgę
iki pat Jazerio ir driekėsi
per dykumą,*
nors kadaise jų šakos ir
plėtojos,
ir nusidriekė anapus jūros.
9 Todėl verkiu Sibmos
vynmedžių,
lygiai kaip verkiu Jazerio.
Laistau tave ašaromis,
Hešbone ir Elealėje,
nes tavuosius vasaros
vaisius ir pjūtį
užgožė kovos šūkiai.
10 Iš sodų
prapuolė džiaugsmas ir
linksmybė, vynuogynuose
nebėra dainų ir smagaus
klegesio, vyno
spaudyklose
nėra kam traiškyti kekių, –
nutilo vynuogių rinkėjų
garsai.
11 Todėl dėl Moabo
mano širdis rauda tarsi lyra,
aš dejuoju dėl Kir-Hareseto.
12 Kai Moabo žmonės pa-
vargs savo kauburių šventovė-
se, jie eis į savo šventyklą mels-
tis. Bet iš to nebus jiems jokios
naudos.*
13 Šis yra žodis, kurį anks-
čiau yra ištaręs VIEŠPATS Mo-
abui. 14 Dabar VIEŠPATS sako:
„Per trejus metus, kaip samdi-

16, 7–14: Moabas yra buvęs turtingas kraštas, dabar jis nuniokotas – tapęs dykuma.

16, 7: ... *razinų plokštainiai*: suspaustos džiovintos vynuogės, vartojamos ir kaip maistas, ir kaip atnašos pagonių religijoje. Žr. 2 Sam 6, 19; 1 Kr 16, 3; Oz 3, 1.

16, 8: *Dykuma*: į rytus; *Jūra*: į vakarus – Negyvoji jūra.

16, 12: Moabiečiai veltui šaukiasi savo dievo Chemošo.

16, 13–14: Proza pritaikoma poetiškoji ištarmė Moabui (Iz 15, 1 –16,

nys skaičiuoja laiką,* Moabo didybė bus nužeminta. Nors jis ir turi daug gyventojų, liks tik likutis – menkas ir silpnas.“

Damaskui

17 [1] Ištarmė Damaskui:*
Tikėk manimi,
Damaskas liausis buvęs miestas, –
jis virs griuvėsiais.
2 Aroerio miestai bus ištuštėję, –
priklausys jie kaimenėms,
ten jos ramiai gulinės,
nebus kam jų baidyti.
3 Efraimas* praras savo tvirtoves, o Damaskas – karalystę.
Aramo likutis turės tą pačią didybę, kaip ir izraeliečiai, –
tai Galybių VIEŠPATIES žodis!
4 Tą dieną Jokūbo didybė sunyks,
jo apkūnumas bus suliesintas.
5 Tarsi tik glėbys šiaudų pjovėjui,
kai jis ims pjūties metu dirvos derlių
ar kai bus renkamos varpos Refajimų slėnyje.*
6 Iš jo liks tik parinkos!
Panašiai kaip raškant alyvmedį,*
užsilieka dvi ar trys alyvos pačioje viršūnėje,
keturios ar penkios žemiau ant šakų, –
tai žodis VIEŠPATIES, Izraelio Dievo.
7 Tą dieną žmonės kreips
žvilgsnį į savo Kūrėją, jų akys
kryps į Izraelio Šventąjį. 8 Jie
nebežvelgs į aukurus, savo ran-
kų darbus, nebesikliaus tuo, ką
jų pirštai padarė šventaisiais
stulpais* ar smilkalų aukurais.
9 Tą dieną jų galingieji mies-
tai bus tušti, kaip miestai, ku-
riuos paliko amoriečiai ir
hivitai, pabūgę izraeliečių. Nu-
siaubti bus visi!
10 Nes pamiršai Dievą, kuris tave gelbsti,
neatsimeni Uolos, savo priebėgos.

12). Žr. Jer 4, 8. ... *kaip samdinys skaičiuoja laiką*: samdinys atlieka savo įsipareigojimą pagal trumpiausią skaičiavimo būdą. Žr. Iz 21, 16.

17, 1: *Damaskas*: Sirijos sostinė, sunaikinta 732 m prieš Kristų.

17, 3: *Efraimas*: Izraelis, sudaręs sąjungą su Sirija prieš Asiriją ir Judo karalystę, sunaikintas 722 m. prieš Kristų. *Aramas*: Sirija.

17, 5: ... *Refajimų slėnyje*: derlingas slėnis į pietvakarius nuo Jeruzalės. Žr. Joz 15, 8; 2 Sam 5, 18.

17, 6: Alyvmedžiai nuraškomi ne skinant alyvas rankomis, bet jas nubloškiant žemėn ilga kartimi. Žr. Iz 24, 13.

17, 8: *Šventieji stulpai*: *Ašera* buvo kanaaniečių deivės vardas. Jos garbei buvo dirbami mediniai stulpai – ašerot; stulpai iš akmens – masebot – buvo dirbami pagonių dievo Baalo garbei. Abeji būdavo statomi arti aukuro kanaaniečių alke. *Smilkalų aukurai*: altorėliai, ant kurių buvo deginami smilkalai garbinant stabus. Žr. Iz 27, 9; Kun 26, 30.

Todėl veiski, jeigu nori,
šventuosius sodus*
ir sodink juose svetimų
vynuogių atžalas!
11 Nors ir užaugintum jas tą
pačią dieną, kai sodinai,
ir padarytum, kad kitą rytą
tavo daigai pražystų,
derlius pradings baisios
nelaimės ir tikros
pražūties dieną.

12 Ai, koks ūžmas
nesuskaitomų tautų,*
jų šniokštimas tarsi marių
mūša!
Triukšmauja, ūžia tautos
kaip galingos bangos –
toks ūžmas tautų!
13 {Nerimsta, ūžia tautos, kaip
šėlstantis potvynis},
bet VIEŠPATS pagrūmos
joms, ir visos išlakstys,
išsklaidytos bus, kaip
išsklaido vėjas šapus
kalnuose,
kaip dulkių verpetą nuneša
vėtra.
14 Koks klaikas vakare! Nors
rytas dar neišaušo –
jo jau nėra!
Tokia dalia bus tų, kurie
mus siaubia, toks
likimas tų, kurie mus
plėšia.

18 1 Ai, dūzgiančių
vabzdžių žemė*
anapus Kušo upių,
2 siunčianti pasiuntinius per
jūrą,
papiruso laivais* per
vandenis!
Keliaukite atgal, eiklieji
pasiuntiniai,
pas žmones aukštaūgius ir
švelniaodžius,
pas gentį, kurios bijoma
arti ir toli,
pas stiprią ir pergalingą
tautą,
kurios valdas vagoja upės.
3 Visi jūs, kurie esate
pasaulyje, * visi žemės
gyventojai,
kai ženklas bus iškeltas
ant kalno, – žiūrėkite!
Kai sugaus ragas, –
klausykite!
4 Nes taip man kalbėjo
VIEŠPATS:*
„Aš stebėsiu iš savojo
būsto ramus,

17, 10: *Šventuosius sodus*: pažodžiui *malonumų augalus* – gamtos dievų garbei.

17, 12–14: *Nesuskaitomos tautos*: kariaunos, kurios lydėjo asirus žygyje prieš Izraelio ir Judo karalystes. Dievas jas nugali, kaip nugalėjo chaoso vandenis Kūrimo pradžioje. Žr. Job 3, 8; 7, 12; Ps 89, 11.

18, 1: *Dūzgiančių vabzdžių žemė*: Aukštutinio Nilo sritis, kurioje vabzdžių gausu ir jie sparčiai dauginasi.

18, 1–2: ... *papiruso laivais*: lengvi ir parankūs laivai, padaryti iš papiruso kotų pluoštų, suklijuotų derva. Egiptas, valdomas dinastijos iš Etiopijos, buvo pakvietęs Judo karalystę dėtis į sąjungą prieš Asiriją, bet Izaijas įsakė jo pasiuntiniams grįžti pas savo tautą.

18, 3: ... *pasaulyje*: asirų imperijos valdos.

18, 4–6: Tariamai šis yra atsakymas, kurį pasiuntiniai turi parnešti

kaip kaitra saulės
blizgesyje,
tarsi rasos garai pjūties
kaitroje.
5 Dar prieš vynuogių rinkimą,
žiedams nužydėjus
ir vynuogių kekėms ėmus
sirpti,
jis genekliu apgenės
šakeles
ir nugenėtas metūges šalin
numes.
6 Visi jie bus palikti
plėšrūnams kalnų
paukščiams*
ir laukų žvėrims.
Plėšrūnai paukščiai
maitinsis jais vasarą,
o žiemą – laukų žvėrys."
7 Tuomet Galybių VIEŠPA-
ČIUI tauta žmonių, aukštaūgių
ir švelniaodžių, gentis, kurios
bijomasi arti ir toli, stiprioji ir
pergalingoji tauta, kurios kraš-
tą vagoja upės, atneš dovanų į
Siono kalną, – vietą, kurioje bū-
na Galybių VIEŠPATIES vardas.

19 1 Ištarmė Egiptui:
Štai! VIEŠPATS,
keliaudamas ant greito
debesies,
ateina į Egiptą.
Egipto stabai dreba prieš jį,
apmiršta širdis krūtinėje
egiptiečiams,
2 Sukelsiu egiptiečius aš
prieš egiptiečius, –
jie stos į kovą viens prieš kitą:
brolis prieš brolį, kaimynas
prieš kaimyną,
miestas prieš miestą,
karalystė prieš karalystę.
3 Blėsta drąsa egiptiečių
širdyse, –
jų planus aš paversiu
niekais.
Jie kreipsis į stabus ir
kerėtojus,
prišaukiančius mirusiųjų
vėles
ir buriančius žmogui ateitį.
4 Egiptą atiduosiu į rankas
nuožmaus valdovo,*
žiaurus karalius jiems
viešpataus, –
žodis Valdovo, Galybių
VIEŠPATIES.
5 Jūros vandenys nuseks,
išdžius nuslūgęs Nilas.
6 Dvoks jo kanalai, Egipto
upės nuseks ir išdžius.
Nuvys nendrės ir meldai,
7 liūnsargės Nilo pakrantėse,
pasėliai laukuose palei
Nilą –
viskas nudžius, pakils su
vėjais ir išnyks.
8 Dejuos ir aimanuos žvejai, –
visi, kas merkia meškerę į
Nilą,

Egiptui. Iš tikrųjų šie pranašo žodžiai yra skirti pačiai Judo karalystei: Judo karalystė neturi dėtis į sąmokslą su Egiptu prieš Asiriją. Dievas delsia! *Vynuogių rinkimas* – pjūtis įvyks vėliau!

18, 6: *Visi jie bus palikti plėšrūnams kalnų paukščiams*: užuomina apie žuvusių kareivių lavonus.
19, 4: ... *nuožmaus valdovo*: Asirijos karaliaus.

ir kas meta vandenin
tinklus, vilties netekę
skųsis.
9 Ir linų apdirbėjai bus
nevilties pagauti,
linų plūkėjos ir audėjai iš
liūdesio pabals.
10 Audėjai bus sužlugdyti,
visi samdiniai prislėgti.

11 Tikri pakvaišėliai – tie
Zoano* valdovai!
Išmintingiausieji faraono
patarėjai duoda kvailą
patarimą.
Kaip drįstate sakyti
faraonui: „Aš – sūnus
išminčių,
aš – sūnus senovės karalių“?
12 Kur jie? Kur tie tavieji
išminčiai?
Tepasako jie tau, kad
žinotumėte, ką
Galybių VIEŠPATS Egiptui
yra lėmęs.
13 Zoano valdovai tapo
pakvaišėliais,
Nofo {Memfio} valdovai
patys save prigavo.
Klanų vadai nuvedė Egiptą
į klystkelius.
14 VIEŠPATS juos apkvaišino
svaigulio dvasia, –
jie padarys, kad Egiptas
šlitinės savo žygiuose,
kaip girtas šlitinėja savo
vėmaluose.
15 Egipte nebus ką daryti
nei galvai, nei uodegai,*
nei palmei, nei nendrei.

16 Tą dieną egiptiečiai bus
kaip moterys, drebės iš bai-
mės, kai Galybių VIEŠPATS pa-
kels ranką prieš juos. 17 Ir Judo
kraštas žadins egiptiečiams
siaubą. Kada tik jie prisimins
Judą, sudrebės iš baimės dėl
užmojo, kurį Galybių VIEŠPATS
bus jiems sumanęs.

18 Tą dieną Egipto krašte bus
penki miestai,* kurie kalbės
Kanaano kalba ir prisieks Ga-
lybių VIEŠPATIES vardu. Vienas
jų vadinsis Saulės miestas.

19 Tą dieną Egipto krašto vi-
duryje stovės aukuras Galybių
VIEŠPAČIUI, o prie krašto sie-
nų akmens stulpas VIEŠPA-
ČIUI. 20 Tai bus ženklas ir liudi-
jimas Galybių VIEŠPAČIUI, kai
jie šauksis VIEŠPATIES prieš
savo engėjus, kad atsiųstų
jiems gelbėtoją ir gynėją jų iš-
vaduoti. 21 VIEŠPATS apsireikš
Egipte, ir egiptiečiai pripažins
VIEŠPATĮ tą dieną. Jie tarnaus
{jam} kruvinosiomis aukomis
bei atnašomis, duos įžadus
VIEŠPAČIUI ir juos vykdys. 22 Ta-
da, nors VIEŠPATS ir bus smar-

19, 11. 13: ... *Zoano*, vėlesnėje istorijoje turėjęs *Tanis* vardą, ir *Memfis* – hebrajiškai *Nof* – buvo svarbiausi miestai Nilo deltoje.

19, 15: ... *galvai... uodegai, palmei... nendrei*: vadai ir žmonės. Žr. Iz 9, 13–15.

19, 18: ... *penki miestai*: judėjų kolonijos, kalbančios savo kalba – hebrajiškai ar aramėjiškai. Žr. Jer 43. *Saulės miestas*: Ir-ha-Heres – užuomina apie miestą, kuris vėliau buvo vadinamas Heliopoliu.

kiai nuplakęs Egiptą, jį pagy-
dys. Egiptiečiai kreipsis į VIEŠ-
PATĮ, jis išgirs jų maldas ir juos
pagydys.
23 Tą dieną iš Egipto į Asiriją
eis vieškelis, – asirai juo į Egip-
tą, o egiptiečiai į Asiriją ke-
liaus. Tada egiptiečiai su asi-
rais drauge garbins {VIEŠPATĮ}.
24 Tą dieną Izraelis bus su
Egiptu ir Asirija kaip trečioji
šalis, – palaima žemėje, 25 nes
ją Galybių VIEŠPATS laimina,
sakydamas: „Tebūna palaimin-
ta tauta manoji – Egiptas ir
manųjų rankų darbas Asirija,
ir manasis paveldas – Izraelis.“

Egipto ir Etiopijos nelaisvė

20 1 Buvo metai, kai Tar-
tanas* atžygiavo į Aš-
dodą, pasiųstas Asirijos kara-
liaus Sargono, užpuolė Ašdodą
ir jį užėmė. 2 Pirma VIEŠPATS
buvo kalbėjęs Izaijui, Amozo
sūnui: „Eik, nusijuosk ašutinę
nuo juosmens ir nusiauk san-
dalus nuo kojų.“ Taip jis ir pa-
darė, – vaikščiojo nuogas ir ba-
sas. 3 Dabar tarė VIEŠPATS:*
„Tai yra ženklas ir įspėjimas
Egiptui ir Kušui. Kaip mano
tarnas Izaijas trejus metus
vaikščiojo nuogas ir basas, 4 ly-
giai taip Asirijos karalius va-
rys belaisvius iš Egipto ir
tremtinius iš Kušo, jaunus ir
senus, – nuogus, basus, pli-
kais užpakaliais – Egipto gė-
dai!“ 5 Tada jūs patirsite išgąs-
tį ir gėdą dėl Kušo, į kurį buvote
sudėję viltis, ir dėl Egipto, ku-
riuo didžiavotės. 6 Tą dieną šio
pajūrio gyventojai sakys: „Žiū-
rėkite, kas atsitiko tiems, ku-
riais pasitikėjome ir pas kuriuos
bėgome, ieškodami išgelbėji-
mo nuo Asirijos karaliaus! Kaip
išsigelbėti dabar?“

Babilono žlugimas

21 1 Ištarmė tyrams prie
jūros:*
Kaip vėtros, šėlstančios
Negebe,
taip negandos atūžia iš
dykumos, iš klaiko
krašto.
2 Rūstus regėjimas buvo man
duotas:
išdavikas išduoda,
niokotojas niokoja.
„Pakilk, Elame!*

20, 1: ... *Tartanas*: Asirijos kariuomenės vado titulas. *Ašdodas*, filistinų miestas, egiptiečių sukurstytas sukilti prieš Asiriją, buvo Sargono II nukariautas 711 m. prieš Kristų.

20, 3–6: Simboliškas pranašo veiksmas vaizdžiai rodė, kad Asirija varys į nelaisvę egiptiečius ir etiopus. Judėjai ir jų sąjungininkai galėjo suprasti, kad jais pasitikėti buvo kvailystė. Kušas – šiaurinė Etiopijos sritis – Nubija.

21, 1: *Tyrai prie jūros*: Babilonija. *Negebas*: dykuma į pietus nuo Judo karalystės.

21, 2: *Elamas... Medija*: dvi tautos, padėjusios Persijos karaliui Kyrui užkariauti Babiloniją 538 m. prieš Kristų. *Vaitojimams... galą padarysiu*: Dievas išvaduos belaisvius iš Babilonijos tremties.

Pirmyn, Medija!* Pradėk
apsiaustį!
Vaitojimams aš galą
padarysiu!“*
3 Dėl to man dreba strėnos,
sopuliai surėmė mane,
kaip gimdyvę skausmai
suremia mane.
Esu taip sukrėstas, kad
girdėti nebegaliu,
taip pritrenktas, kad
matyti nebegaliu.
4 Mano širdis virpa, mane
drebulys krečia.
Sutemų vėsumas, kurio
troškau – man kraupus.
5* Stalas padengtas, kilimai
pakloti. Jie valgo, jie
geria...
„Kelkitės, vadai! Patepkite
aliejumi skydus!“*

6 Šitaip kalbėjo Viešpats man:
„Eik, pastatyk sargybinį.
Tegu, ką mato, praneša.
7 Kada vežimą pamatys jis,
pakinkytą pora žirgų,
raitelius ant asilų ar
raitelius ant kuprių,
nenuleidžia akių, testebi
atidžiai.“

8 Ir sargybinis ėmė šaukti:
„Viešpatie!
Stoviu sargybos bokšte visą
dieną,
sargyboje praleidžiu naktį
po nakties...
9 Štai atskuba dabar – vyras
vežime, pakinkytame
pora žirgų,
girdėti šauksmas: ‘Krito,
krito Babilonas!
Ant žemės guli sudaužytos
statulos jų dievų!’“

10 Manoji tauta, buvai iškulta
ir išvėtyta mano kluono
laite!
Ką girdėjau iš Galybių
VIEŠPATIES, Izraelio
Dievo,
tą ir paskelbiau jums.

Edomas

11 Ištarmė Dumui {Edomui}:
Iš Seiro* šaukia man:
„Sarge, kiek ilgai dar truks
naktis?
Sarge, kiek ilgai dar truks
naktis?“
12 Sargas atsiliepia:
„Ateina rytas, ateina ir
naktis.
Jei norite paklausti,
klauskite. Ateikite vėl!“

Arabija

13 Ištarmė Arabijai:*
Brūzgyne, klajoklių žemėje,
nakvokite,
dedaniečių karavanai.

21, 5: Babilono vadai linksminosi, kai Kyro kariuomenė įsiveržė į sostinę. Žr. Dan 5. *Patepkite aliejumi skydus*: patepimas aliejumi padaro skydo šoną slidų.
21, 11–12: *Seiras*: Edomas. Edomiečiai klausia pranašą, kiek ilgai jie turės kentėti (kančios naktis), pranašas atsako mįslingai: *Išlaisvinimas (rytas) ir vėl kančia (naktis)*. Vėliau pranašas galės jiems duoti padrąsinantį atsakymą: *Klauskite!* (vėl ateikite!).
21, 13–16: *Arabija*: klajoklių – be-

[14] Sutikite ištroškusius su
vandeniu;
su duona pasitikite
bėgančius, Temos šalies
gyventojai.
[15] Nuo kalavijų bėga jie, nuo
išgaląsto kalavijo;
nuo įtempto lanko, nuo
karo pavojų.
[16] Mat šitaip pasakė Vieš-
pats man: „Dar metai, – metai
samdinio vieneri,* ir visa Ke-
daro šlovė prieis liepto galą.
[17] Mažai beliks šauniųjų kilpi-
ninkų jo." Taip kalbėjo VIEŠ-
PATS, Izraelio Dievas.

Jeruzalė

22 [1] Ištarmė apie
Regėjimo slėnį:*
Kas gi tau atsitiko,
kad visas sulipai tu ant
stogų,
[2] triukšmingasis, gyvasis,
netveriąs džiaugsmu
mieste?
Tavo žuvusieji ne kalavijo
nukirsti, ne kritę kovoje.
[3] Tavo vadai visi būriu
pasitraukė, pabėgo toli;
visi likusieji nelaisvėn buvo
paimti, –
nepaleidę nė strėlės,
paimti nelaisvėn.
[4] Todėl aš sakau:
„Palikite mane, kad
galėčiau raudoti, –
nebrukite man paguodos
dėl žūties mano tautos
dukters."
[5] Šis yra klaiko, pralaimėjimo
ir sąmyšio metas
Regėjimo slėnyje, –
jis iš Dievo, Galybių
VIEŠPATIES.
Sienos mūsų miesto
pralaužtos,
pagalbos šauksmai aidi
tarp kalvų.
[6] Elamas* griebiasi strėlinių,
Aramas kinko žirgus, ir
Kiras iš įmautės skydus
traukiasi.
[7] Derlingieji tavo slėniai
pilni vežimų,
prieš tavo vartus išrikiuoti
raiteliai, –
[8] Judo gynyba* pralaužta.
Tą dieną patikrinote ginklus
Miško rūmų sandėlyje, [9] pa-
matėte, kiek daug plyšių yra
Dovydo miesto sienose, ir su-
telkėte žemutinio tvenkinio
vandenis. [10] Tada jūs, apžiūrė-
ję namus Jeruzalėje, nugriovė-
te kai kuriuos iš jų miesto sie-
noms lopyti [11] ir miesto viduje
vandens saugyklą įtaisėte se-

duinų šalis. *Dedaniečiai*: arabų gentis, gimininga Edomui ir Temai, gyvenusi į rytus nuo Raudonosios jūros. Žr. Pr 10, 7; 25, 3; Jer 25, 23.
21, 16: *... metai samdinio vieneri*: žr. Iz 16, 14 paaiškinimą. *Kedaras*: klajoklių gentis Arabijoje. Žr 42, 11; 60, 7; Ps 120, 5.
22, 1–8: *Regėjimo slėnis*: Jeruzalės gyventojai lėbauja, o pranašas regėjime mato artėjančią miesto pražūtį.
22, 6: *Elamas, Aramas, Kiras*: Asirijos sąjungininkai.
22, 8–11: Gynybinės priemonės.

nojo tvenkinio vandeniui telk-
ti. Bet jūs nekreipėte dėmesio
į miesto Statytoją nei paisėte
to, kuris jį seniai pastatė.

12 Tą dieną Dievas, Galybių
VIEŠPATS, kreipėsi į jus,
šaukdamas verkti ir
liūdėti,
galvas nusiskusti ir
ašutinę vilkėti.
13 Bet štai! Linksmybė ir
džiaugsmas,
jaučius skerdžiate ir avis
pjaunate,
valgote mėsą ir geriate
vyną:
„Valgykim ir gerkim, nes
rytoj mirsime!"
14 Paties Galybių VIEŠPATIES
apreikšta man:
„Šita kaltė lig mirties
nebus jiems atleista!"
Šis yra žodis Dievo,
Galybių VIEŠPATIES.

Šebna ir Eljakimas

15 Dievas, Galybių VIEŠPATS,
tarė:
„Kelkis, eik pas aną
pareigūną,
pas Šebną,* rūmų
prievaizdą,
16 kuris iškirsdino sau kapą
aukštai,
uoloje būstą išsiskobė, ir
jam sakyk:
'Ką tu čia darai ir kas tu esi,
kad kapą čia sau
išsikirsdinai?'
17 VIEŠPATS nusvies tave
greitai žemyn,
marusis žmogau!
Jis suspaus tave į gniužulą,
18 į gniūžtę suvynios tave
ir tarsi kamuolį nusvies į
platų kraštą,
kad ten pražūtum, –
tu ir vežimai, kuriais
didžiuojiesi,
tavo valdovo namų gėdai!
19 Išvarysiu tave iš užimamos
vietos,
atleisiu tave iš tarnybos.
20 Tą dieną pasišauksiu savo
tarną Eljakimą,* Hilkijo
sūnų,
21 apvilksiu jį tavo drabužiais,
apjuosiu tavąja juosta,
į jo rankas perduosiu tavo
valdžią, idant jis būtų
lyg tėvas Jeruzalės
gyventojams ir Judo
namams.
22 Jam ant peties uždėsiu
Dovydo namų raktą:*
kai jis atrakins – niekas
negalės uždaryti,
kai jis užrakins – niekas
negalės atidaryti.
23 Tvirton vieton įkalsiu jį lyg
stulpą,

Jeruzalės gyventojai, nepasitikėdami Dievu, visas savo viltis sudeda į jas. Žr. 1 Kar 7, 2; 10, 17.

22, 15: *Šebna*: karaliaus Hezekijo užsienio reikalų ministras. Žr. Iz 36, 3.

22, 20: *Eljakimas*: Dievui atsidavęs Hezekijo dvaro tarnautojas. Žr. Iz 36, 3.

22, 22: *Raktas*: valdžios simbolis. Žr. Mt 16, 19; Apr 3, 7.

kad būtų garbės krėslas
visai savo šeimai.
24 Ant jo pakibs visa jo
šeimos garbė,
pakibs ant jo palikuonys ir
giminės, –
karos jie, kaip ant stulpo
kad karo visokie indai* –
mažučiai, puošnios taurės
ir prasti ąsočiai.
25 Tą dieną, – sako Galybių
VIEŠPATS, – į tvirtą vietą
įkaltasis stulpas neišlaikys.
Jis pasvirs ir
pargrius, – subyrės visa ant
jo karojusi našta.
VIEŠPATS taip pasakė!

Tyras ir Sidonas

23 1* Ištarmė Tyrui:
Taršišo laivai,
vaitokite,
nes jūsų uostas sugriautas!
Tą žinią gavo jie iš Kitimų*
krašto grįždami.
2 Nutilkite, pajūrio gyventojai,
jūs – Sidono pirkliai,
kurių įgaliotiniai perplaukė
jūrą
3 ir skrodė vandenis plačius.
Jums pajamas davė Nilo
pjūties derlius –
Šihoro* grūdai, –
pardavinėjote juos
tautoms.
4 Susigėsk, Sidone, tvirtove
jūroje,
nes jūra* sako: „Aš
nesiraičiau iš skausmo, –
negimdžiau, sūnų
neauginau, dukrų
neauklėjau."
5 Net egiptiečiai, išgirdę apie
Tyro likimą,
bus baimės pritrenkti.
6 Vaitokite iš širdgėlos,
pajūrio gyventojai!
Kelkitės į Taršišą!
7 Ar tai jūsų puikusis
miestas, senų senovėje
įkurtas?
Ar tai tas,
kurio kojos vedė jį į tolimas
šalis įkurti savo
nausėdijų?
8 Kas šitaip lėmė Tyrui,
dalintojui karūnų,
kurio pirkliai yra kaip
valdovai,
o verteivos – kaip žemės
didžiūnai?
9 Galybių VIEŠPATS lėmė,
kad būtų sugėdintas visas
jo išpuikimas,
nužemintas visų žemės
didžiūnų išdidumas.
10 Plauk į savąjį kraštą,
Taršišo laive, – tau uosto
nebėra.

22, 24–25: Įspėjimas Eljakimui: jeigu užgaus Dievą, jis ir jo šeima, – palyginta su indais, taurėmis ir ąsočiais, – užsitrauks nelaimę.
23, 1–4. 12–13: Šios eilutės kalba apie Sidoną. 5–11 eilutė kalba apie Tyrą.
23, 1: *Kitimai*: Kipras.
23, 3: *Šihoras*: Nilo upė.
23, 4: Jūra neša žinią tolimosioms pajūrio šalims, kad Sidonas turi atsižadėti savo vaikų – nausėdijų. Patys Sidono gyventojai yra ištremti.

11 Savo ranką VIEŠPATS ištiesė
virš marių,
išgąsdino karalystes ir
paliepė,
kad būtų sugriautos
Kanaano tvirtovės.*
12 Ir jis tarė: „Nebedžiūgausi
daugiau,
mergele, Sidono dukra, esi
patekusi priespaudon.
Nors pakiltum ir
nukeliautum į Kitimų
kraštą,
ir ten tu neturėsi ramybės.
13* {Kaldėja – ne Asirija buvo
ta tauta, kuri užsimojo
Sidoną paversti dykumos
žvėrių buveine. Kaldėjai
statydinosi apsiausties
bokštus, nugriovė Tyro
rūmus ir miestą pavertė
griuvėsiais.}

14 Taršišo laivai, vaitokite,
nes jūsų uostas yra
sunaikintas!
15 Nuo tos dienos Tyras bus
užmirštas septyniasdešimt
metų,* – kiek karaliaus amžius
tveria. Pasibaigus septynias-
dešimčiai metų, su Tyru bus,
kaip giesmėje giedama apie
patvirkėlę:

16 Imk arfą, valkiokis po
miestą, kekše užmiršta!
Gražiai skambink,
išdainuok visas savo
dainas,
kad jie tave galėtų
prisiminti.
17 Ateityje, po septyniasde-
šimties* metų, VIEŠPATS ap-
lankys Tyrą. Šis vėlei imsis
kekšės amato ir su visomis že-
mės karalystėmis ištvirkaus.
18 Bet jo prekės ir kekšės už-
darbis priklausys VIEŠPAČIUI
kaip šventos atnašos.* Jos ne-
bus kraunamos į sandėlius ar
taupomos, bet bus duodamos
tiems, kurie gyvena VIEŠPA-
TIES artumoje, kad jie turėtų
sočiai pavalgyti ir puošniai ap-
sirengti.

4. Izaijo apokalipsė

Pasaulio nuniokojimas: likutis išlieka

24 1 Štai VIEŠPATS
niokoja* žemę ir daro
ją dyką,
apverčia aukštyn kojomis,
išblaško jos gyventojus.
2 Ir bus kaip prastuoliui,
taip ir kunigui,

23, 11: ... *Kanaano tvirtovės*: Finikijos gynybiniai įrengimai.
23, 13: Užuomina apie Kaldėją, arba naująją Babiloniją, kuri karo žygio į Palestiną metu po ilgos apsiausties sunaikino Sidoną.
23, 15: ... *septyniasdešimt metų*: įprastinis būdas pareikšti, kad nelaimė ilgai vargino Tyrą. Žr. Jer 25, 11; 29, 10.
23, 17: Dievas *aplanko* tautas bausme, bandymu ir palaima.
23, 18: Tyras atsivers ir tarnaus Dievo užmojui.
24, 1 – 27, 13: Ši dalis, turbūt parašyta vėliau, apima pranašavimus apie Viešpaties dieną – Izaijo apokalipsę. Pranašavimai yra sujungti su padėkos ir prašymo himnais.

kaip tarnui, taip ir
šeimininkui,
kaip pirkėjui, taip ir
pardavėjui,
tarnaitei, kaip ir jos
šeimininkei,
kaip paskolos davėjui, taip
ir jos ėmėjui,
kaip skolintojui, taip ir
skolininkui.
3 Žemė bus siaubte nusiaubta
ir niokote nuniokota,
nes taip VIEŠPATS yra
ištaręs.
4 Kraštas liūdi ir vysta,
pasaulis nuleido galvą ir
nyksta, –
rinktiniai tautos žmonės
krenta prapultin.
5 Žemė suteršta jos gyventojų,
nes jie nesilaikė įstatymų,
pažeidė įstatus,
sulaužė amžinąją Sandorą.*
6 Dėl to ryja žemę
prakeiksmas,
jos gyventojai kenčia
bausmę už savo kaltes.
Dėl to jie bąla iš baimės, –
gyvų žmonių liks tik
nedaugelis.
7 Vynmedžiai vysta, jauno
vyno trūksta,
kam džiūgavo širdis, dabar
dūsauja.
8 Paliovė būgnų dundesys
smagus,
nuščiuvo lėbautojų
triukšmas, neskamba
žavioji arfa.
9 Nutilo dainos linksmosios
prie vyno;
girtuokliai bjaurisi
svaigiuoju gėrimu.
10 Sąmyšio miestas* –
griuvėsiai,
namų durys visur
užsklęstos, kad į vidų
kas neįeitų.
11 Rėkaujama gatvėse, kad
nebėra vyno;
džiaugsmas dingo,
linksmumas kraštą
paliko.
12 Iš miesto liko vien krūva
griuvėsių;
jo vartai išgriauti ir
apleisti.
13 Visur žemėje ir tarp tautų
yra taip,
kaip su alyvmedžiu alyvų
derlių nukrėtus,
kaip su parinkomis
vynuogių derlių nuėmus.

14 Šitie* pakelia balsą,
džiugiai skelbia
VIEŠPATIES didybę.
15 Iš vakarų jie krykštauja,
rytuose jie džiūgauja,
pamariuose jie šlovina
vardą VIEŠPATIES,
Izraelio Dievo.

24, 5: *Amžinoji Sandora*: Dievo įsakymai visai žmonijai. Žr. Pr 9, 1–17.
24, 10: *Sąmyšio miestas*: bedieviškumo simbolis, Dievo miesto Jeruzalės priešprieša. Hebrajiškasis žodis, verčiamas *Sąmyšiu*, yra *tohū* ir reiškia *chaosą*. Žr. Pr 1, 1–2; Jer 4, 23.
24, 14: *Šitie*: išgelbėtieji nuo nuniokojimo.

16 Nuo žemės pakraščių mes
girdime juos giedant:
„Tebūna šlovė Teisiajam!"
Bet aš tariau: „Galas man!
Galas man!
Ai, vargas man!
Išdavikai nesiliauja
išdavinėti. Klasta
išdavikai išdavė!
17 Klaikas, duobė, pinklės
laukia jūsų, žemės
gyventojai!
18 Kas nuo siaubo bėgs, duobėn
įpuls;
kas iš duobės išlips,
į pinkles įsipainios,
nes dangaus langai aukštai
bus atidaryti,
ir žemės pamatai sudrebės.
19 Žemė aižės ir suskils, žemė
plyš ir šokinės,
žemė siūbuote siūbuos.
20 Žemė kaip girta svyruos,
sverdės kaip sargo
pašiūrė.
Jos nuodėmės ją slegia,
parpuls po jų našta
ir nepajėgs atsikelti."
21 Tą dieną VIEŠPATS nubaus
galybes dangaus
skliaute,*
o žemėje – žemės karalius.
22 Jie bus į krūvą suvaryti,
tarsi belaisviai duobėje.
Kalėjiman jie bus uždaryti,
po ilgo laiko bausmę gaus.
23 Tada mėnulis paraus, saulė
susigės,
nes Galybių VIEŠPATS
ant Siono kalno ir
Jeruzalėje viešpataus
šlovingas tarp savo
seniūnų.*

25 1 VIEŠPATIE, tu –
mano Dievas,*
garbinsiu tave, šlovinsiu
tavo vardą,
nes tu įvykdei nuostabius
užmojus, –
visokeriopai ir ištikimai
įvykdei tai, ką prieš
amžius nutarei.
2 Miestus pavertei akmenų
krūvomis, jų tvirtoves –
griuvėsiais.
Nedorėlių rūmai jau ne
miestas,
niekuomet jie nebus
atstatyti.
3 Šlovins tave dėl to galingos
tautos žmonės,
prieš tave drebės miestai
žiaurių tautų.
4 Silpnieji ir bejėgiai bėgo prie
tavęs, –
prieglauda vargšams varge
tu buvai, –
pastogė nuo lietaus,
paunksmė nuo kaitros.

24, 21: *Galybės dangaus skliaute*: saulė, mėnulis ir žvaigždės pagonių garbinamos kaip dievai. Žr. Įst 4, 19; Jer 8, 2.
24, 23: *Seniūnai*: dangaus dvariškiai, supą Dievo sostą. Dievo viešpatavimas aprašomas žmonių kalba.
25, 1–8: Dievas nugalės blogi Mesijo karalystėje.

Nors žiauriųjų siautulys
yra kaip žiemos liūtis,
5 tu kaip kaitra sausros metu,
nutildai nedorėlių triukšmą;
kaip debesies šešėlis
kaitrą švelnina,
taip tu nutildai žiauriųjų
pergalės šauksmus.
6 Galybių VIEŠPATS surengs
šiame kalne* visoms
tautoms
puotą su skaniausiais
valgiais,
puotą su rinktiniais
vynais, – pokylį su
gardumynais
ir grynais, geriausiais
vynais.
7 Šiame kalne jis nukels tą
šydą,
kuris dengia visas gimines,
tą nuometą, kuris gobia
visas tautas.
8 Jis visiems laikams
sunaikins mirtį.
Viešpats DIEVAS nušluostys
ašaras nuo visų veidų.
Savo tautos gėdą jis
pašalins visur žemėje.
Tikrai tai įvyks, nes taip
kalbėjo VIEŠPATS!
9 Tą dieną bus sakoma: „Štai
šis yra mūsų Dievas!
Mes juo pasitikėjome, ir jis
mus išgelbėjo!
Šis yra VIEŠPATS, juo mes
pasitikėjome!
Džiūgaukime,
linksminkimės, kad jis
mus išganė!“
10 VIEŠPATIES ranka ant šio
kalno ilsėsis,
bet Moabas* bus vietoje
sumintas kaip šiaudai į
liūną.
11 Išskės jis savo rankas
Moabe,
kaip plaukikas skečia
rankas plaukti, ir
kiekvienu savo rankų
mostu jo puikybę
mažins.
12 Tvirtovę su aukštais
mūrais jis nugriaus,
su žeme sulygins, dulkėmis
pavers.

26 1 Tą dieną Judo
šalyje ši giesmė bus
giedama:
„Tvirtas mūsų miestas!
Mūsų apsaugai pastatė jis
mūrus ir pylimą!
2 Atverkite vartus, teįeina
tauta teisioji, –
ta, kuri yra ištikima.
3 Nesvyruojantiems duodi
ramybę, teiki jiems
gerovę,
nes jie tavim pasitiki.“
4 Pasitikėkite VIEŠPAČIU
amžiais,
nes VIEŠPATS – amžiais
tverianti Uola!

25, 6: *Šis kalnas*: Sionas, arba Jeruzalė, dangiškosios Jeruzalės simbolis.

25, 10: *Moabas*: Dievo priešų simbolis.

5 Jis nuverčia galiūnus iš
aukštybių,
sugriauna saugų miestą, –
sulygina su žeme, paverčia
dulkėmis.
6 Trypia jį kojos, –
kojos beturčių, kojos
varguolių.
7 Takas teisiojo be duobių,
teisiajam tu padarai lygų
kelią.
8 Taip! Tavo teismų takuose,
VIEŠPATIE,
mes tavęs laukiame.
Tavo vardą minėti ir tavo
mokymo laikytis –
vienatinis mūsų troškimas.
9 Ilgiuosi tavęs naktimis,
net rytą mano dvasia dėl
tavęs budi,
nes kai tavo teismai
žemėje vyksta,
pasaulio gyventojai
teisumą pažįsta.
10 Nors ir elgiamasi
gailestingai su nedorėliu,
tačiau teisumo jis
neišmoksta,
dorumo šalyje daro jis
darbus nedorus,
VIEŠPATIES didybės
nemato.
11 VIEŠPATIE, ranka tavoji
pakelta, bet jie to
nemato.
Tesusigėsta, kai mato tavo
uolumą savo tautos
labui, –
ugnis, tavo priešams
paruošta, juos tepraryja.
12 VIEŠPATIE, tu skiri mums
gerovę, –
nes juk tu atlikai dėl mūsų
visus mūsų darbus!
13 VIEŠPATIE, mūsų Dieve,
kiti valdovai, be tavęs, yra
mus valdę,
bet mes vien tavo vardą
atsimename.
14 Jie – mirę, niekuomet
neatgis,
jie – šešėliai, niekuomet
neprisikels,
nes nubaudei juos, –
sunaikinai ir bet kokį jų
atminimą išdildei.
15 Padidinai tu savo tautą,
VIEŠPATIE,
pagausinai tautą savo
paties šlovei,
į visas puses krašto ribas
praplatinai.
16 VIEŠPATIE, savo nelaimėje
ieškojo jie tavęs,
iš skausmo šaukė, kai buvo
baudžiami.
17 Kaip moteris nėščia,
artėjant gimdymui,
iš skausmo raitosi ir
šaukia,
tokie, VIEŠPATIE, mes
buvom prieš tave.
18 Mes buvome nėšti, raitėmės
skausmuos,
tačiau pagimdėm vėją, –
išgelbėjimo žemei
neatnešėm,
nė vienas negimsta gyventi
pasaulyje.

19 Tavo mirusieji gyvens, kūnai
jų prisikels,
nes tavo rasa – rasa
švytinti šviesa,*
todėl ir šešėlių šalis
mirusiuosius atiduos.
Pabuskite ir šaukite iš
džiaugsmo visi,
kurie gulite dulkėse!

20 Kelkis, tauta manoji, eiki
į savo kambarius*
ir užsklęsk paskui save
duris.
Valandėlę patūnok, kol
pyktis praeis.
21 Žiūrėk, VIEŠPATS ateina iš
savo būsto
bausti žemės gyventojų už
jų kaltes.
Žemė atidengs kraują, kuris
buvo ant jos išlietas,
ir savo užmuštųjų nebeslėps.

27 1 Tą dieną VIEŠPATS
savo kietu, galingu ir
aštriu kalaviju nubaus Levia-
taną,* tą pirmykštį slibiną,
Leviataną, tą suktą slibiną.
Jis sunaikins slibiną, kuris
yra jūroje.
2 Tą dieną giedokite giesmę
apie šaunų vynuogyną!
3 Aš, VIEŠPATS, jį prižiūriu ir
nuolatos palaistau,
kad jam kas žalos
nepadarytų,
saugau jį naktį ir dieną.
4 Pykčio mano širdy nebėra.
Bet jei pasirodytų jame
erškėčių ir dagių,
aš pakilčiau prieš juos,
sudeginčiau juos kartu.
5 O jei užuovėjos jis pas mane
ieškos?
Tedaro taiką* su manimi!
Taip! Taiką tedaro su
manimi!
6 Ateityje Jokūbas vėl įleis
šaknis,
Izraelis pražys ir suklestės,
vaisių visą pasaulį
pripildys.

7 Ar jis buvo muštas taip,
kaip buvo muštas jo
mušėjas?*
Ar jis patyrė tokias pat
žudynes, kaip jo
žudytojai?
8 Išvarymu ir tremtimi
turėčiau kovoti su juo,
išblokšdamas jį savo
nuožmiu vėju audros
dieną.

26, 19: Ši eilutė aprašo Izraelio atgimimą, kai ateis mesijinis amžius. Atgimimas apima ne tik tautinį, bet ir asmenišką prisikėlimą. Žr. Ez 37. *Švytinti rasa*: pažodžiui *rasa šviesų*. Rasa iš Dievo pavilgo išdžiūvusią žemę ir ją apvaisina, – leidžia duoti mirusiems gyvybę.

26, 20: ... *kambarius*: nuoroda į amžinybės namų kambarį – kapą. Kapas – mirties kambarys.

27, 1: *Leviatanas*: slibinas – blogio jėgų simbolis. Dievas jį nugali, kaip jis nugalėjo pirmykštį chaosą. Žr. Job 3, 8; 7, 12.

27, 5. 9: Izraelis taikysis su Dievu ir sunaikins visus stabų garbinimo ženklus.

27, 7: Dievas nesielgs su savo tauta taip griežtai, kaip jis elgėsi su jų priešais.

9 Todėl šitaip Jokūbo kaltė
bus išpirkta,
šis bus brandus atvadavimo
iš nuodėmės vaisius, –
kai jis visus aukurų
akmenis sutrupins,
kaip kalkės sutrupa, ir
nepaliks stovėti
šventųjų stulpų ar aukurų
smilkalams.

10 Įtvirtintasis miestas* liks be
žmonių,
lyg apleista ganykla, tuščia
kaip dykuma.
Galvijai ten ganysis ir gulės.

Jo šakelės žus,
11 šakos nudžius ir bus
nulaužtos,
ateis moterys ir pasikurs
ugnį jomis,
nes ši tauta – tauta be
išmanymo.
Todėl jos Kūrėjas
nepasigailės jos, –
tas, kurs ją sukūrė, nebus
jai maloningas.
12 Tą dieną VIEŠPATS kuls
javus
nuo Eufrato lig Egipto upės,*
o jūs, izraeliečiai, būsite
surinkti vienas po kito.
13 Tą dieną nuaidės didysis
ragas,
ir dingusieji Asirijos šalyje,
ir išblaškytieji Egipto
krašte
rinksis ir garbins VIEŠPATĮ
ant šventojo kalno
Jeruzalėje.*

5. Tik Viešpats gali išganyti Izraelį ir Judą

Samarijos likimas

28 1 Vargas Efraimo*
girtuoklių išpuikos
vainikui,
jo didingo grožio vystančiai
gėlei,
žydėjusiai ant kalvos
derlingame slėnyje!
Vargas vyno įveiktiesiems!
2 Štai Viešpats siunčia drąsų
galiūną,* –
kaip audra su kruša, kaip
nusiaubianti vėtra,
kaip potvynio vandenys,
išsilieję per krantus,
jis viską su žeme sulygina.
3 Kojomis sutryps jisai
Efraimo girtuoklių
išpuikos vainiką,
4 o jo didingo grožio
vystančiajai gėlei
ant derlingojo slėnio kalvos
bus taip pat, kaip tai per
anksti prisirpusiai figai:

27, 10–11: *Įtvirtintasis miestas*: blogio jėgų simbolis. Žr. Iz 24, 10 paaiškinimą.

27, 12: ... *nuo Eufrato lyg Egipto upės*: nerealios Izraelio valstybės ribos. Žr. Pr 15, 18; 2 Kar 24, 7.

27, 13: Dievo tautos triumfas aprašomas eschatologiškai. Izraeliečiai susirinks Jeruzalėje iš Asirijos ir Egipto.

28, 1: *Efraimas*: Izraelis – Šiaurinė karalystė. Jos sostinė Samarija buvo pastatyta ant kalvos. Pranašui ji atrodo lyg įtaigus išpuikos vainikas, puošiantis pasigėrusio Izraelio – Šiaurinės karalystės galvą.

28, 2: *Drąsų galiūną*: Asiriją.

kas ją pastebės, tasai ją
suris,
vos spėjęs paimti į ranką.
5 Tą dieną Galybių VIEŠPATS
savosios tautos likučiui
bus šlovingas vainikas ir
puiki diadema,
6 o teismo krėsle sėdinčiam
duos teisingumo dvasios
ir miesto vartus ginan-
tiems nuo priešų –
narsumo.

Judo karalystei

7 Bet ir šitie svirduliuoja
perimti vyno,
klupinėja įkaušę nuo
svaigaus gėrimo.
Kunigas ir pranašas nuo
stipraus gėrimo šlitinėja,
gerai įsikaušę nuo vyno.
Šlitinėdami nuo stipraus
gėrimo,
jie klysta ką regėdami,
suklumpa bylą
spręsdami.
8 Taip, visur stalai šlykščiai
apvemti, – švarios vietos
nėra.
9 {Jie skundžiasi dėl manęs.
Sako jie:}*
„Ką nori jis pamokyti?
Kam savo apreiškimą nori
paaiškinti?
Mažyliams, ką tik
nujunkytiems,
vos tik nuo krūties
atitrauktiems?
10 Veblena vis jisai: ‘Įsakymas
po įsakymo,
taisyklė po taisyklės,
čionai truputį, tenai
truputį!’“
11 Taip veblendamas ir
svetima kalba*
kalbės jis šitai tautai,
12 kuriai buvo sakęs:
„Tai yra atilsis,
leiskite atsikvėpti
nuvargusiems!
Tai yra atgaiva!“
Bet nenorėjo jie girdėti.
13 Taigi jiems VIEŠPATIES
žodis bus:
„Įsakymas po įsakymo,
taisyklė po taisyklės,
čionai truputį, tenai
truputį!“ –
kad eitų ir griūtų
aukštielninki, – būtų
sugniuždyti,
įvilioti į spąstus ir pagauti.
14 Todėl išgirskite žodį
VIEŠPATIES, jūs
pašaipūnai,
kurie valdote šitą tautą,
esančią Jeruzalėje.

28, 9–10: Žodžiai tų, kurie šaiposi iš pranašo. 10 eilutė pačiu savo skambesiu hebrajų kalba išreiškia pašaipą. Pamėgdžiojama tai, ką pranašas sako, tarsi jis kalbėtų kaip mikčiojantis vaikas: *Zav lazav, zav lazav, kav lakav, kav lakav, ze'er šam, ze'er šam*. Bet 13 eilutėje Dievas pakartoja šiuos žodžius nepaprastai rimtai, dėdamas juos į pergalingos Asirijos kareivių burną.

28, 11: Dievas atsakys pašaipūnams ir apgins Izaiją. *Svetima kalba*: kalba, kuria kalbėjo Asirijos kareiviai.

[15] Kadangi sakote:
„Sandorą sudarėme su
mirtimi,*
sutartį padarėme su Šeolu,
kai nuožmusis tvanas
atšniokš, jis mūsų
nepasieks,
nes mele radome
prieglaudą, apgaulėje –
mūsų slėptuvė...“
[16] Dėl to Viešpats DIEVAS
šitaip sako:
„Štai ant Siono* dedu aš
akmenį,
išmėgintą akmenį, brangų
kertinį akmenį,
kaip tvirtą pamatą:
‘Kas pasitiki juo, nedreba
iš baimės’.
[17] Teisingumas – mano
matavimo virvė,
teisumas – man
svambalas.
Nušluos ledų kruša melo
prieglaudą,
išplaus vandenys slėptuvę.“
[18] Jūsų sandora su mirtimi
bus panaikinta,
o jūsų sutartis su Šeolu
nebeturės galios.
Kai nuožmusis tvanas*
atšniokš, jis jus nuniokos.
[19] Kai tik jis atšniokš, kas
kartą jus pastvers, –
atšniokš jis kas labą rytą,
atšniokš dienos metu ir
naktį.
Suvokus, ką tai reiškia,
apims klaikas.
[20] Per trumpas bus guolis,
kad išsitiesti galėtum,
per siauras apklotas, kad
juo užsiklotum.
[21] VIEŠPATS pakils, kaip
pakilo ant Perazimų*
kalno,
rūstaus, kaip rūstavo
Gibeono slėny,
kad įvykdytų tai, ką turi
įvykdyti, –
savo nepaprastą užmojį, –
kad užbaigtų savo darbą, –
sau neįprastą darbą!
[22] Dabar jau liaukitės šaipęsi,
kad nesuveržtų jūsų
pančiai dar stipriau,
nes išgirdau iš Viešpaties,
paties Galybių DIEVO,
jog visam kraštui lemta
būti sunaikintam.

28, 15. 18: *Sandora su mirtimi ir sutartis su Šeolu*: sąjungos su svetimomis imperijomis – Egiptu ir Babilonija, – norint išvengti sunaikinimo. *Mele radome prieglaudą... apgaulėje slėptuvę*: pasitikėjimas žmonėmis bei imperijomis pasirodo apgaulingas, nes nepadeda išvengti siaubą keliančios nelaimės. *Nuožmusis tvanas*: Asirijos proveržis į Judo karalystę. Žr. Iz 8, 7–10.

28, 16: *Akmuo Sione*: tikras ir patikimas išganymo pagrindas, Dievo pažadėtas Dovydo dinastijai. Žr Iz 7, 13–16; 9, 1–6. Naujasis Testamentas aprašo pažado išsipildymą Kristuje. Žr. 1 Pt 2, 6–8; Rom 9, 33; 10, 9–13. *Kertinis akmuo*: tikras ir patikimas išganymo pagrindas, Izraelio atmestas Izaijo laikais rado pilnatvę Kristaus asmenyje. Žr. Mt 21, 42; Lk 20, 17; Apd 4, 11; Rom 9, 33; 1 Pt 2, 7.

28, 21: *Perazimų kalnas... Gibeono slėnis*: vietos, kur Dovydas nugalėjo filistinus. Žr. 2 Sam 5, 20. 25; 1 Kr 14, 11. 16.

23 Atidžiai klausykitės ir
išgirskite mano balsą,*
atkreipkite dėmesį ir klausykitės mano žodžių:
24 Ar visą laiką artojas aria
sėjai,
ar visą laiką jis purena ir
akėja savo dirvą?
25 Juk kai dirva jau supurenta,
ar neberia krapo jis ir
kmyno,
ar nesėja kviečių ir miežių
biržės,
o pakraščiais – kitų javų?
26 Jis išmoko atlikti savo
darbą, nes Dievas jį
pamokė!
27 Ir krapų nekulia dantytais
volais,
ant kmynų nevolioja
kuliamojo veleno,
nes krapai išbloškiami
vytimi,
o kmynai nudaužomi lazda.
28 Argi javai sutrupinami
kuliant? Ne!
Niekas nekulia per ilgai, –
neleidžia velenui riedėti
nei arkliams trypti, kol
grūdai sutrupės.
29 Ir tai ateina iš Galybių
VIEŠPATIES, –
jis nuostabus patarimais,
didingas išmintimi!

Jeruzalės likimas

29 1 Ai, Arieli,* Arieli,
mieste, kurį apsupęs
buvo Dovydas!
Metus leiskite po metų,
vieną po kitos šventes
švęskite.
2 Aš suvarginsiu Arielį,
bus jame dejonių ir raudų, –
Jeruzalė bus man lyg
Arielis.
3 Apsupsiu ją kaip Dovydas,
apstatysiu ją saugų
bokštais, apjuosiu
apgulos pylimu.
4 Parblokšta ant žemės
kalbėsi,
iš dulkių aidės tavieji
žodžiai.
Tarytum iš po žemės
bylotų vėlė –
toks girdėsis tavo balsas,
o tavo žodžiai bus tarsi
šnabždesys iš dulkių.
5 Vis dėlto tavo priešų pulkai
bus kaip smulkios dulkės,
o gausieji engėjai – it vėjo
blaškomi pelai.
Kai netikėtai – vienu
akimoju –
6 Galybių VIEŠPATS aplankys
tave
perkūnija, žemės
drebėjimu, galingu ūžesiu,

28, 23–29: Artojo išmonė ir įgūdžiai turi savo ištaką Dieve ir atspindi Dievo elgesį su savąja tauta. Dievas elgiasi išmintingai, skirdamas dėmesį jos auklėjimui pagal savo planą istorinių aplinkybių žaizdre.

29, 1–2: *Arielis*: poetiškas Jeruzalės vardas, kuris yra įvairiai suprantamas. *Ari-El* gali reikšti arba *Dievo liūtas*, arba *Dievo židinys (aukuras)*. Be to, kiti šį žodį skaito *Uru-El* ir verčia *Dievo (įkurtas) miestas*. Anot jų, toks buvo Jeruzalės vardas senovėje. Kaip Dovydas kadaise užėmė Jeruzalę po apgulos, taip dabar Dievas kovos prieš Jeruzalę apgula.

viesulu, audra ir liepsna
rajos ugnies,
7 tada kaip sapnas, kaip
nakties regėjimas
bus minia* visų tautų,
kovojančių su Arieliu,
su visais jų apgulos
įtvirtinimais.
8 Kaip alkanas sapnuoja,
kad valgo,
tačiau nubunda toks pat
alkanas,
arba kaip trokštantis
sapnuoja, kad geria,
tačiau nubunda pavargęs ir
troškulio kamuojamas, –
taip bus ir tautų miniai,
kovojančiai su Siono kalnu.

Aklumas ir užsispyrimas

9 Būkite neryžtingi, pečiais
gūžčiokite,
apakinkite save ir būkite
akli!*
Būkite girti, bet ne nuo
vyno,
svyruokite, bet ne nuo
svaigaus gėrimo!
10 Gilaus snaudulio dvasią
VIEŠPATS išliejo ant jūsų.
Jisai aptemdė jūsų akis –
pranašus
ir jūsų galvas – regėtojus.
11 Viso šito regėjimas jums
yra tarsi užantspauduotos kny-
gos žodžiai. Kai ją paduoda
mokančiam skaityti ir sako:
„Paskaityk ją!“ – jisai atsako:
„Negaliu, nes ji užantspauduo-
ta!“
12 O kai ją paduoda skaityti
nemokančiam ir sako: „Paskai-
tyk ją!“ – tas atsako: „Nemoku
skaityti!“
13 Viešpats ištarė: „Kadangi ši
tauta tik liežuviu
tesiartina prie manęs, vien
tik lūpomis tegarbina
mane, –
jos širdis yra nutolusi nuo
manęs, –
tik žmonių išmoktu
įstatymu tesiremia
mano garbinimas,
14 todėl aš vėl nustebinsiu šią
tautą taip nepaprastai,
kad jos išminčių išmintis
nueis niekais
ir protingųjų įžvalgumas
pradings.“

15 Vargas tiems, kurie nuo
VIEŠPATIES slepia giliai
savo planus!
Patamsy daro savo darbus,
tardami:
„Kas mus mato? Kas mus
pažįsta?“
16 Jūs dalykus aukštyn
kojomis verčiate!
Argi puodžius yra lygus
moliui?
Tarsi dirbinys sakytų apie
savo dirbėją:
„Jis manęs nepadarė!“

29, 7–8: Tuo metu, kai asirai manys, kad Jeruzalė jau yra jų rankose, Dievas išplėš iš jų pergalę, apgindamas savo miestą.

29, 9–12: Apakusi Jeruzalė atsisako tikėti pranašo žodžiais, kad Dievas ją apgins.

Arba kūrinys tartų apie
savo kūrėją:
„Nieko jis neišmano!“

Išpirkimas

17 Ar ne tiesa, kad netrukus
pavirs Libanas vešliais
laukais,*
o vešlieji laukai bus sodu
laikomi?
18 Tą dieną kurčiai išgirs
knygos žodžius,
iš savo niūrios tamsybės
aklieji praregės.
19 Kuklieji vėl džiaugsis
VIEŠPAČIU,
vargšai džiūgaus dėl
Izraelio Šventojo.
20 Engėjų nebebus, šaipūnai
prapuls,
sunaikinti bus piktanoriai,
21 tie, kurie žodžiu padaro
žmogų nusikaltėliu,
spęsdami vartuose pinkles
jo gynėjui,
palikdami teisųjį tuščiomis
rankomis.

22 Tikrai, šitaip kalba VIEŠ-
PATS, Jokūbo namų Dievas, ku-
ris išpirko Abraomą:*
„Dabar Jokūbui gėdytis
nebereikės,
jo veidas iš baimės
nebebals.
23 Kai matys jis – jo vaikai,
ką mano rankos jiems
padarė,
šlovins mano vardą,
garbins Jokūbo Šventąjį,
pagarbiai pripažins galybę
Izraelio Dievo.
24 Tuomet klaidžiojantiems
dvasia grįš išmanymas,
murmantieji leisis
pamokomi.“

Sąjunga su Egiptu – bevertė

30 1 „Vargas
maištingiems
vaikams, – sako
VIEŠPATS, –
kurie vykdo užmojį, tačiau
ne mano,
ir daro sąjungas, tačiau ne
mano dvasios,
kraudami nuodėmę ant
nuodėmės.
2 Jie leidžiasi keliauti
į Egiptą,
tačiau manęs nepasiklausia.
Jie pasitiki faraono
apsauga,
ieško prieglaudos Egipto
šešėlyje.
3 Faraono apsauga gėdą
jiems užtrauks,
dangstymasis Egipto
šešėliu juos pažemins.
4 Nors jo didikai yra Zoane
ir jo pasiuntiniai pasiekia
Chanesą,
5 visi gėdisi tautos,
kuri jiems nenaudinga, –

29, 17–24: Pranašas vaizduoja Dievo išpirkimo planą neįtikimais gamtos reiškiniais, pvz., Libano kalnų pavirtimas derlinga šalimi (žr. 17 eilutę).

29, 22: ... *išpirko Abraomą*: išlaisvindamas iš stabų garbinimo jo gimtajame krašte – Mesopotamijoje.

jokios pagalbos, jokios
naudos,
vien tik gėda ir priekaištai."
6 {Ištarmė apie Negebo
gyvūnus.}

Per kraštą, pavojingą ir
neramų,
ten, kur liūtė ir
riaumojantis liūtas,
kur angis ir skraidančioji
gyvatė,*
jie gabena savo turtą ant
asilų nugarų
ir lobius savus ant kuprių
keterų tautai,
iš kurios jiems nėra
naudos, –
7 į Egiptą, kurio pagalba
bevertė ir tuščia –
užtat ir vadinu jį
„numalšintu Rahabu".
8 O dabar eik ir užrašyk* tai
jųjų akyse lentoje,
pažymėk tvirtai knygoje,
kad būtų liudijimas
ateities laikams,
visad ir per amžius.
9 Tai maištinga tauta,
melagiai vaikai, –
vaikai,
kurie atsisako paklusti
VIEŠPATIES Įstatymui.
10 Regėtojams jie sako:
„Neturėkite jokių
regėjimų!"
O pranašams:
„Nepranašaukite mums
tiesos, –
bet kalbėkite apie tai, kas
mums malonu,
pranašaukite apie dausas!
11 Krypkite iš kelio, sukite
į šoną nuo tako!
Šalin mums iš akių su
Izraelio Šventuoju!"
12 Todėl taip sako Izraelio
Šventasis:
„Kadangi šitą žodį
atmetate,
kliaunatės ir viliatės jėga
ir apgaule,
13 užtat ši jūsų kaltė bus jums
kaip pralaužtas plyšys
aukštame mūre.
Platėdamas nuo viršaus iki
jo pamatų,
sugniuždo plyšys mūrą
staiga – akimoju.
14 Subyra it ąsotis,
kurį puodžius taip be
gailesčio sudaužo,
kad tarp trupinių nerasi
net šukės
žarijoms pasižerti iš
židinio

30, 6: *Skraidančioji gyvatė*; hebrajiškai *saraf* – vienos nuodingų gyvačių rūšies vardas. Pats žodis reiškia ugningoji, arba ta, kuri degina. Mat tokios gyvatės įgėlimas sukeldavo deginantį skausmą.

30, 7: *Rahabas*: Egiptas. Šiame skaitinyje, kaip ir daugelyje kitų vietų, Egiptas lyginamas su audringa, veržlia jūros pabaisa, tačiau ji, prašoma padėti Judo karalystei, nutyla – virsta *numalšintu Rahabu*. Žr. Ps 87, 4; 89, 11; Iz 51, 9; Job 26, 12.

30, 8: Izaijas turi dabar užrašyti savo tautos pasmerkimą (žr. 12–18 eilutę), kad ateityje, tautai žlugus, jo liudijimas būtų patvirtintas.

ar vandeniui pasisemti iš
tvenkinio.
15 Viešpats DIEVAS, Izraelio
Šventasis, šitaip pasakė:
„Grįžimu ir atsidavimu
būsite išgelbėti,
ramybė ir pasitikėjimas
yra jūsų jėga."
Bet nenorėjote jūs to!
16 „Ne! – jūs tarėte. – Mes ant
žirgų pabėgsime!"
Puiku, bėkite!
„Ristūnais mes
nuskriesime!"
Jūsų persekiotojų žirgai
bus eiklesni!
17 Tūkstantis drebės, kai
vienas pagrasys.
Kai grasys penki, visi
šoksite bėgti ir
bėgsite tol,
kol jūsų likutis bus kaip
vėliavakotis ant kalno,
kaip ženklas ant kalvos.
18 O vis dėlto VIEŠPATS delsia,
kad parodytų jums malonę,
o vis dėlto jis pakils, kad
jums atleistų,
nes VIEŠPATS yra teisingumo Dievas.
Palaiminti visi, kurie
pasitikėdami jo laukia!
19 O, Siono tauta, tau, gyve-
nančiai Jeruzalėje, nebereikės
daugiau verkti! Jis bus malo-
ningas tau, kai pagalbos jo
šauksies, jis atsilieps, kai tik
išgirs tave.
20 VIEŠPATS duos
jums duonos, kurios jums rei-
kia, ir vandens, kurio trokšta-
te. Daugiau nebesislėps tava-
sis Mokytojas,* – akimis regėsi
savo Mokytoją.
21 Jeigu nuklys-
tum nuo kelio į dešinę ar į kai-
rę, jo balsą iš už nugaros girdė-
si tau sakantį: „Štai tikrasis
kelias! Juo eikite!"
22 Laikysi-
te netyrais savo sidabruotus
stabus ir savo auksu dengtas
statulas, – meskite juos šalin
it nešvarius skudurus, tarda-
mi: „Lauk iš čia!"

Būsima Siono gerovė

23 Tuomet jis duos lietaus pa-
sėliams, kada tik pasėsi sėklą
dirvoje. Kviečiai, pribrendę dir-
voje, bus maistingi ir gausūs.
Plačiose ganyklose tą dieną ga-
nysis tavo galvijai.
24 Jaučiai ir
asilai, padedą įdirbti laukus,
gaus ėsti pašaro sūdyto, jiems
pažerto bertuve ir šake.
25 Vi-
sur – ant aukštų kalnų, ant di-
delių kalvų sruvės vandens pil-
ni upeliai. Didžiųjų žudynių
dieną, kai bokštai grius,
26 mė-
nulio šviesa bus tokia šviesi
kaip saulės, o saulės šviesa bus
septyniskart šviesesnė, – kaip
šviesa septynių dienų. Tą die-
ną VIEŠPATS aptvarstys žaiz-
dą savo tautos, jis išgydys mė-
lynes, padarytas jo smūgių.

30, 20: *Mokytojas*: Dievas, kuris praeityje mokė per savo pranašus neaiškiai, ateityje padarys jiems savo mokymą aiškų. Tai buvo ypač akivaizdu, kai Dievo Sūnus tapo žmogumi.

Dievas nubaus Asiriją

27 Žiūrėk! Vardas VIEŠPATIES*
ateina iš toli,
degdamas rūstybe,
ant žemę gaubiančių
debesų!
Jo lūpos pilnos pykčio,
o jo liežuvis – it viską
ryjanti ugnis.
28 Jo alsavimas kaip potvynis
kalnų upelio,
staiga apsėmęs iki kaklo,
vėtys tautas pražūtingu
rėčiu
ir pažabos tautų nasrus
apgaulingais žąslais,
vedančiais iš teisingo kelio.
29 O jūs giesmes giedosite,
kaip naktį tą, kai šventė šven-
čiama, džiaugsitės iš širdies it
maldininkai, kai, fleitos garsų
lydimi, į VIEŠPATIES kalną – į
Izraelio Uolą žengia. 30 Pakels
didingą savo balsą VIEŠPATS,
parodys rankos savosios triuš-
kinantį smūgį šėlstančiu įnir-
šiu, ryjančia ugnies liepsna,
liūtimi, audra ir kruša. 31 Asi-
rai siaubo bus apimti, girdėda-
mi VIEŠPATIES balsą ir lazda
mušami. 32 Kas kartą, kai
jiems kirs bausmės rykštė, ku-
ria juos VIEŠPATS plaks, – būg-
nai dundės ir lyros skambės.
Grakščiu šokio judesiu jis ko-
voja su asirais! 33 Seniai jau su-
krautas laužas,* jis karaliui
skirtas, aukštas tas laužas ir
platus. Ugnies daug ir malkų
krūva, VIEŠPATIES alsavimas
kaip sieros upė jį padega.

Prieš sąjungą su Egiptu

31 1 Vargas tiems, kurie
leidžiasi į Egiptą
sau pagalbos ieškoti,
kliaujasi žirgais,
kurie pasitiki vežimais, nes
jų daug,
ir raiteliais, nes jų pulkai
stiprūs,
tačiau į Izraelio Šventąjį
nekelia akių
nei tariasi su VIEŠPAČIU!
2 Bet juk ir jis yra išmintingas!
Jis sukėlė nelaimę,
savo žodžių neatsiėmė!
Jis pakils prieš nedorėlių
namus
ir prieš tuos, kas padeda
piktadariams.
3 Egiptiečiai – žmonės, o ne
Dievas,
jų žirgai – kūnas, ne dvasia.
Kai VIEŠPATS savo ranką
tik išties,
gynėjas parpuls, drauge su
juo kris jo ginamasis, –
juodu abu kartu pražus.

4 VIEŠPATS man kalbėjo taip:
„Kaip liūtas ar liūtukas
urzgia dėl savo grobio

30, 27–33: Dievas nuteisia Asiriją. *Vardas VIEŠPATIES*: Pats Dievas. Žr. Ps 20, 2.
30, 33: ... *laužas*: ant jo buvo sudegintas Asirijos karaliaus kūnas. Tai buvo džiugi šventiška proga izraeliečiams, – jie pasijuto laisvi nuo jo jungo.

ir, susitelkus prieš jį būriui
piemenų,
nei išsigąsta jų šauksmų,
nei dreba dėl jų daromo
triukšmo,
toks bus Galybių VIEŠPATS,
kai nužengs kovoti
ant Siono kalno ir jo kalvos.
5 Kaip sparnus išskėtę
paukščiai gina
jauniklius,
taip Galybių VIEŠPATS gins
Jeruzalę,
saugos ir vaduos, globos ir
gelbės ją.
6 Sugrįžkite pas jį, Izraelio
vaikai, pas tąjį, kurį taip bai-
siai įžeidėte. 7 Tą dieną kiekvie-
nas iš jūsų atmes su panieka
savo sidabrinius ir auksinius
stabus, kurių savo nuodėmin-
gomis rankomis prisidarėte.

Asirijos žlugimas

8 Asiras kris nuo kalavijo,
kuris bus ne žmogaus,
ne žmogaus kalavijas jį
paguldys.
Jis bėgs nuo kalavijo,
o jo jauni kariai eis į lažą.
9 Jo uola* iš baimės
pasitrauks,
o jo didžiūnai paklaikę
vėliavas paliks.
Tai žodis VIEŠPATIES, kurio
liepsna Sione,
o žaizdras Jeruzalėje!

Teisingumo karalystė

32 1 Štai karalius, kuris
pagal teisumą
viešpataus,
ir didžiūnai, kurie valdys
pagal teisingumą.
2 Kiekvienas jų bus pastogė
nuo vėjo,
prieglobstis nuo audros.
Jie bus lyg vandens srovės
dykumoje,
kaip milžinės uolos šešėlis
saulės tviskinamoje
šalyje.
3 Tuomet akys tų, kurie mato,
nebus užmerktos,
ausys tų, kurie girdi, bus
klusios.
4 Silpnadvasių širdis išmoks
suprasti,
švepluojančiųjų liežuvis
kalbės be vargo ir
aiškiai.
5 Paikasis nebebus laikomas
pagarbos vertu,
sukčiaus garbingu niekas
nebevadins.
6 Paikasis kalba vien
kvailystes,
jo širdis piktų sumanymų
pilna:
elgtis nedorai, kalbėti prieš
VIEŠPATĮ klaidingai,
alkano nepapenėti, ištrošku-
siam vandens nepaduoti.
7 Sukčiaus suktybės – blogos,
jisai galvoja vis, ką pikta
padaryti,

31, 9: *Uola*: drąsos ir pasitikėjimo simbolis – asirų dievo statula ar Asirijos karalius.

kaip melu vargšus prapultin
įstumti,
neleisti beturčiams
teisybės ieškoti.
8 Bet kilnusis visados gero
ieško, –
dėl gerų siekių galvą deda.

Jeruzalės moterys

9 Kelkitės, nerūpestingos
moterys, ir išgirskite
mano balsą,
dukterys, pasitikinčios
savimi,
atidžiai klausykitės mano
žodžio!
10 Nors nūn jūs patenkintos
savimi,
bet ateinančiais metais
drebėsite.
Vynuogių rinkimo nebus, –
pjūtis be derliaus!
11 Drebėkite, nerūpestingosios!
Baisėkitės, tikros dėl
savęs!
Nusirenkite nuogai,
tik strėnas prisidenkite
juosta,
12 muškitės sau į krūtinę dėl
gražiųjų laukų,
dėl derlingų vynmedžių,
13 dėl manosios tautos žemės, –
apžels ji erškėčiais ir
usnimis, –
dėl visų namų,
nesitveriančių džiaugsmu
išdidžiai besilinksminan-
čiame mieste.
14 Rūmai* ištuštėję liks,
o ūžmo miestas bus tuščias.
Tvirtovės kalnas
ir sargybos bokštas
amžiams pavirs
dykviete, –
smagia vieta laukiniams
asilams,
ganykla kaimenėms.
15 Bet kai tik iš aukštybių
Dvasia* bus išlieta
ant mūsų,
tada dykuma pavirs sodais,
o sodai suvešės kaip miškas.
16 Tada dykumoje apsigyvens
teisingumas,
o teisumas soduose įsikurs.
17 Teisumo poveikis bus taika,
o teisumo vaisius – ramybė
ir apsauga,
amžiais tverianti.
18 Mano tauta taikos buveinėje
gyvens,
saugiuose namuose,
ramiose gyvenvietėse.
19 {Miškas nugrims į pražūtį,
kai miestas bus
niokojamas.}*
20 Laimingi jūs, kai galite sėti
prie kiekvienos upės,

32, 14. 19: *Rūmai*: Jeruzalės tvirtovė. *Tvirtovės kalnas ir sargybos bokštas*: kalnas su įtvirtinimais – Dovydo miestas.

32, 15–18. 20: Izraelis mėgausis nepaprasta taika ir gerove, kai Dievas pašauks karalius, kurie valdys pagal jo teisumą – įgyvendins Dievo išganymo užmojį.

32, 19: Galimas dalykas, kad ši eilutė ne savo vietoje. Perkėlus į 14 eilutę, ji yra prasmingesnė: *Rūmai ištuštėję liks, o ūžmo miestas bus tuščias. Miškas nugrims į pražūtį, kai miestas bus niokojamas...*

savo asilams ir jaučiams
leisti laisvai bėgioti!

Asirijos galas

33 [1] Vargas tau,
niokotojau,
kad pats nebuvai
nuniokotas!
Tau, klastingasis išdavike,
kad pats nebuvai klastos
auka!
Kai užbaigsi niokoti, būsi
pats nuniokotas,
kai pailsi klastauti, pats
tapsi klastos auka.

2 VIEŠPATIE, būk maloningas
mums, nes tavimi
viliamės!
Būk mus kas rytą gelbstinti
ranka,
mūsų išgelbėjimas atėjus
pavojui!
3 Nuo sąmyšio ūžesio gentys
bėga,
kai tu pakyli, tautos
sklaidosi į visas puses.
4 Žmonės grobį šluoja, kaip
šluojami skėriai, –
tarsi žiogai jie šoka grobio
imti.
5 VIEŠPATS prakilnus, gyvena
jis aukštybėse,
Sioną pripildo teisingumo
ir teisumo.
6 Tai, kas jo laikams
patvarumą duoda,
lobiai, kurie išgelbsti
yra išmintis ir žinojimas.
Baimė VIEŠPATIES yra jo
turtas!
7 Štai Arielio* žmonės vaitoja
gatvėse,
Šalemo pasiuntiniai
graudžiai verkia.
8 Vieškeliai visur tušti,
nebėra, kas jais keliautų,
Sandoros sulaužytos,
liudytojai paniekinti,
tačiau dėl to niekas
nesisieloja.
9 Džiūsta iš liūdesio šalis,
Libanas vysta iš gėdos,
Šaronas* yra lyg dykuma,
Bašanas ir Karmelis
numetė lapus.

10 „Dabar aš atsistosiu, –
sako VIEŠPATS, –
dabar aš išaukštinsiu save,
dabar aš aukštai pakilsiu.
11 Jūs esate nėšti šienu,
pagimdysite šiaudus,
mano dvasia praris jus
kaip ugnis.
12 Tautos bus išdegintos lyg
kalkinėje,
tarsi erškėčiai iškirsti, kad
sudegtų ugnyje.
13 Išgirskite, kas esate toli,
apie mano darbus,
o kas arti – išpažinkite
mano galybę!“

14 Nusidėjėliai dreba Sione,
šiurpulys krečia bedievius:
„Iš mūsų kas valios ištverti
ugnį pleškančią,

33, 7: *Arielis... Šalemas*: Jeruzalė. Žr. Iz 29, 1; Pr 14, 18.

33, 9: *Šaronas*: derlinga lyguma palei Viduržemio jūrą.

iš mūsų kas atlaikys
amžinas liepsnas?“
15 Tas, kuris gyvena pagal
teisumą ir tiesą sako,
kas per skriaudą sau pelno
išspausti nenori,
kas papirkas priimti
atsisako, kas užsikemša
ausis,
kad negirdėtų kalbant apie
žudymą, ir kas užmerkia
savo akis,
kad neregėtų pikta.
16 Toks žmogus gyvens
aukštybėse,
neprieinamų uolų tvirtovė
bus jo pilis,
jam duona bus tiekiama,
jam netrūks vandens.

Siono atstatymas

17 Tavo akys regės puošnųjį
karalių,*
matys aplinkui kraštą
platų.
18 Tavo širdis mąstys apie
klaiko metą:
„Kur tas, kuris galėjo
skaičiuoti?
Kur tas, kuris galėjo sverti?
Kur tas, kuris galėjo
suskaityti visus tuos
bokštus?“
19 Nebematysi jau išdidžiosios
tautos,
svetimkalbės tautos, kurios
nesuprasi,
mikčiojančios liežuviu, kurio
nesupaisai.

33, 17: *Karalius*: mesijinis Karalius ar Dievas. Žr. 22 eilutę.

20 Pažvelki į Sioną, mūsų
švenčių miestą!
Temato tavo akys Jeruzalę
kaip saugią buveinę,
nejudamą palapinę,
kurios nei kuolai niekad
nebus išrauti,
nei nė viena iš jos virvių
nenutrūks.
21* Tikrai ten VIEŠPATS mūsų
buvimui, – Galingasai!
Tarsi sritis upių ir plačių
srovių,
jomis joks irklinis laivas
nesiiria
nei didingi laivai
neskleidžia burių.
23a Jų laivavirvės išsivijusios
neišlaiko stiebo,
todėl negali burių pakelti.
22 Taip! VIEŠPATS yra mūsų
teisėjas
ir mūsų įstatymų davėjas,
VIEŠPATS yra mūsų
karalius, –
jisai yra tas, kuris mus
išvaduos.
23b Tuomet dalysis turtingą
laimikį net aklieji,
net šlubiai grobio pasiplėš.
24 Nebus ten žmogaus, kurs
sakytų: „Aš ligotas!“
Žmonėms, kurie gyvena ten,
kaltė bus atleista.

6. Teismas Edomui

34 1 Ateikite, tautos, ir
išgirskite,

33, 21. 23: *Laivas... didingi laivai*: svetimųjų valstybių karo laivai.

klausykitės atidžiai,
gentys!
Teišgirsta žemė ir tai, ko ji
pilna,
pasaulis ir visi jo kūriniai.
2 VIEŠPATS yra įpykęs ant
visų tautų
ir įšėlęs ant visų jų galybių.
Paliko prapulčiai jas,
atidavė sunaikinti kaip
atnašą.
3 Jų užmuštieji bus metami
į gatves –
jų lavonai maitos tvaiku
dvoks,
kalnai permirks jų krauju,
4 visos kalvos bus juo paplūdę.
Kaip knyga užsiskleis
dangus, kris jo visos
galybės,
kaip krinta lapai nuo
vynmedžio ar nuo figos
medžio.
5 Kai mano kalavijas bus
iškeltas danguje,
staiga jis kris ant Edomo,
ant tautos,
kurią aš palikau prapulčiai,
teismui.
6 Laiko VIEŠPATS rankoje
kalaviją, kruviną visą,
aptekusį riebalais,
ėriukų ir ožių krauju, avinų
inkstų taukais,
nes VIEŠPAČIUI kruvina
auka Bozroje,
didelis kraujo liejimas
Edomo krašte.
7 Buivolai kris kartu su jais,
jautukai – kartu su
jaučiais.
Nuo kraujo jų kraštas bus
girtas,
jų žemė persunkta atnašų
taukais.
8 VIEŠPAČIUI priklauso diena
keršto,
atpildo metai už Sioną.
9 Edomo upėse vanduo
pasrus degutu,
dulkės jame virs siera,
jo kraštas taps
liepsnojančios dervos
žeme.
10 Neužges nei naktį, nei dieną,
be paliovos kils dūmų
debesys.
Žemė per kartų kartas bus
tuščia,
per amžių amžius niekas
per ją neis.
11 Kuosa ir ežys ją užvaldys,
apsigyvens apuokas ir
varnas.
VIEŠPATS matuos ją
sąmyšio mastu ir
dykynės svambalu, –
satyrai* ten jausis kaip
namie.
12 Edomo kilmingųjų daugiau
nebeliks,
nebebus ką skelbti
karaliumi, – didžiūnų
jau nebėra.
13 Užžels jų rūmai brūzgynais,
usnimis ir šilojais –
jų pilys.

34, 11: *Satyrai*: žr. Iz 13, 21 paaiškinimą.

Kraštas virs šakalų
valdomis,
taps stručių lindyne.
14 Laukinės katės susitiks su
hienomis,
satyrai vienas kitam
šūkaus.
Netgi Lilita* ilsėsis ten, –
ji ras sau poilsiui vietą.
15 Šokli angis ten sau lizdą
kraus,
dės kiaušinius, išperės
vaikus ir augins savo
paunksmėje.
Būriuosis ten netgi pesliai,
kiekvienas jų su savo patele.

16 Suraskite knygoje
VIEŠPATIES* ir
paskaitykite,
ką ji sako: „Nė vienas tų
gyvūnų atsirasti nedels,
nes taip paliepė lūpos
VIEŠPATIES ir
jo dvasia visus ten surinks.
17 Jis pats jiems likimą
paskyrė ir
rankos savosios mastu jų
dalį žemėje atidalijo.“
Amžinai ji priklausys jiems,
gyvens jie ten per kartų
kartas.

35 1 Pradžiugs* dykuma
ir tyrlaukiai,
krykštaus pražysdama
dykvietė.
Kaip lelija
2 jinai žydėte sužydės
ir džiūgaute džiūgaus
laiminga.
Jai suteikta bus Libano
šlovė,
Karmelio ir Šarono
didingumas.
Jie VIEŠPATIES šlovę matys,
didingumą mūsų Dievo.
3 Duokite jėgų pavargusioms
rankoms,
paremkite drebančius kelius,
4 sakykite tiems, kurių širdis
baiminasi:
„Būkite stiprūs! Nebijokite!
Štai jūsų Dievas, – kerštas
ateina!
Su baisiu atlyginimu jis
ateina jūsų išgelbėti.“
5 Tada atmerktos bus
akliesiems akys,
atvertos kurtiesiems ausys.
6 Tada raišasis šokinės
tarytum elnias,
dainuos iš džiaugsmo
nebylio liežuvis.

Dykumoje ištrykš vandens
srovės,
tyrlaukiuose tekės upės.
7 Išdeginti smėlynai ežeru
pavirs,
ištroškusi žemė taps
šaltiniais vandens.
Kur šakalų guoliai, ten
dygs žolė,
žaliuos nendrės, žels meldai.

34, 14: *Lilita*: liaudies pasakojimų demonė, klajojanti po dykumą.
34, 16: ... *knygoje Viešpaties*: visų Dievo kūrinių sąrašas. Žr. Ps 69, 29; 139, 16.
35, 1–10: Aprašomas tremtinių grįžimas iš Babilonijos tremties.

8 Ir vieškelis ten eis.
Jis bus vadinamas
šventuoju Keliu.
Kas netyras, negalės juo eiti,
ištvirkėliai nesuklaidins
tų, kurie juo žengia.
9 Nebus ten jokio liūto,
joks plėšrus žvėris juo
nesibastys, –
nė vieno jų ten neužtiksi.
Juo keliaus tik atpirktieji.
10 Kuriuos VIEŠPATS išlaisvino,
tie sugrįš
ir įžengs į Sioną su giesme,
amžinu džiaugsmu
vainikuoti.
Linksmumas ir
džiaugsmas juos pasitiks,
pasibaigs vargas ir liūdesys.

7. Istorinis intarpas

Sancheribo žygis į Jeruzalę

36 1 Keturioliktais kara-
liaus Hezekijo metais
Asirijos karalius Sancheribas*
užpuolė visus įtvirtintuosius Ju-
do miestus ir juos paėmė. 2 Asi-
rijos karalius pasiuntė iš La-
chišo* į Jeruzalę prieš karalių
Hezekiją Rab-Šakę su stiprio-
mis pajėgomis. Kai jis išsiri-
kiavo mūšiui ties aukštutinio
tvenkinio vandentiekiu ant
kelio į Velėtojo lauką, 3 išėjo pas
jį rūmų prievaizdas Eljakimas,
Hilkijo sūnus, karalystės rašt-
vedys Šebna ir metraštininkas
Asafo sūnus Joahas.
4 Rab-Šakė kreipėsi į juos:
„Praneškite Hezekijui: Taip
sako didysis karalius, karalius
Asirijos: 'Kuo pasitiki tu, kad
jautiesi toks tikras? 5 Nejau
manai, kad tušti žodžiai atsto-
ja karybą ir jėgą kare? Tad kuo
gi tu pasitiki, kad sukilai prieš
mane? 6 Tas Egiptas – lazda,
kuria tu pasitiki, – yra iš tik-
rųjų palūžusi nendrė, perve-
rianti ranką kiekvienam, kuris
ja remiasi. Toks yra faraonas,
karalius Egipto, visiems, kurie
juo pasitiki. 7 O jeigu jūs man
sakysite: 'VIEŠPAČIU, savo Die-
vu, mes pasitikime', – ar jis nė-
ra tas, kurio alkus kalnuose ir
aukurus* išgriovė Hezekijas,
įsakydamas Judo karalystei ir
Jeruzalei garbinti tik prie šito
aukuro?

36, 1 – 39, 8: Istorinis intarpas, daug kuo panašus į 2 Kar 18, 13 – 20, 19, yra gyvas ir detalus pasakojimas apie atmintiną įvykį – Asirijos grėsmę Jeruzalei. Pasakojimo turinį patvirtina paties Sancheribo paminkliniai įrašai.

36, 1: Sancheribo žygis įvyko 701 m. prieš Kristų. Jo paminkliniai įrašai mini 46 Judo karalystės miestus.

36, 2: *Lachišas*: maždaug 40 km į pietvakarius nuo Jeruzalės. Britų muziejus Londone turi dantiraščiu paaiškintus reljefus, vaizduojančius Lachišo sunaikinimą. *Rab-Šakė*: Sancheribo pasiuntinio titulas – *vyriausiasis pareigūnas*.

36, 7: Asirai pakiša mintį, kad Hezekijo pasielgimas su kalnų alkais ir aukurais įžeidė Viešpatį. Todėl jie ir sako Hezekijo atstovams, kad Jeruzalė ne tik nebeturinti teisės į Viešpaties apsaugą, bet kad jie veikia įžeistojo Dievo vardu.

8 O dabar eikš lažybų su ma-
no valdovu, Asirijos karaliumi:
'Aš duosiu tau du tūkstančius
žirgų, jei susirasi jiems šitiek
raitelių'. 9 Kaipgi tu gali pri-
versti pasitraukti šį vieną iš
mažiausių mano valdovo tar-
nų? Atseit tu pasitikėjai, kad
vežimų ir raitelių duos Egip-
tas! 10 Pagaliau argi be VIEŠ-
PATIES valios atžygiavau aš
nusiaubti šio krašto? Pats
VIEŠPATS man įsakė: 'Žygiuok
prieš tą kraštą ir nusiaubk jį!'"
11 Tuomet Eljakimas, Šebna
ir Joahas kreipėsi į Rab-Šakę:
„Prašom kalbėti su savo tar-
nais aramėjiškai.* Mes su-
prantame. Nekalbėki mums
hebrajiškai, kai žmonės štai
klausosi ant mūrų." 12 Bet Rab-
šakė jiems atsakė: „Nejaugi
manai, jog mano valdovas siun-
tė mane, kad pasakyčiau šiuos
dalykus vien tavo valdovui ar
tau? Priešingai, argi nesiuntė
manęs tam, kad tai pasakyčiau
ir žmonėms, sėdintiems ant
mūrų, kurie turės kartu su ju-
mis valgyti savo pačių išmatas
ir gerti savo šlapimą?" 13 Pas-
kui Rab-Šakė žengė priekin ir
sušuko garsiu balsu hebrajiš-
kai: „Klausykite didžiojo ka-
raliaus, karaliaus Asirijos, žo-
džių! 14 Taip sako karalius:
'Nesiduokite mulkinami Heze-
kijo, nes jis išgelbėti jūsų ne-
gali! 15 Neleiskite Hezekijui,
kad jus suvedžiotų, liepdamas
pasitikėti VIEŠPAČIU ir saky-
ti: 'VIEŠPATS tikrai išgelbės
mus! Šitas miestas nebus
atiduotas į Asirijos karaliaus
rankas!' 16 Neklausykite Heze-
kijo, nes Asirijos karalius sa-
ko: 'Sudarykite sutartį su ma-
nimi ir pasiduokite! Tada galės
kiekvienas jūsų valgyti nuo sa-
vo paties vynmedžio ir nuo sa-
vo paties figmedžio, gerti van-
denį iš savo paties talpyklos,
17 kol aš ateisiu ir perkelsiu jus
į kraštą, panašų į jūsiškį, – į
grūdų ir gero vyno kraštą, į duo-
nos ir vynuogynų kraštą. 18 Te-
nesuvedžioja jūsų Hezekijas,
sakąs: „VIEŠPATS išgelbės
mus!" Ar bent vienas iš tautų
dievų išgelbėjo savąjį kraštą
nuo Asirijos karaliaus rankos?
19 Kur Hamato ir Arpado die-
vai? Kur dievai Sefarvajimų?
Kur yra Samarijos dievai? Ar
išgelbėjo jie Samariją nuo ma-
nęs? 20 Kuris gi iš visų šių kraš-
tų dievų yra išgelbėjęs kada
nors savąjį kraštą? Ar gali iš-
gelbėti VIEŠPATS nuo manęs Je-
ruzalę?'"
21 Bet jie tylėjo ir atsakymo
jam nedavė, nes karalius buvo
jiems įsakęs: „Neatsakykite
jam nė žodžio." 22 Paskui rūmų

36, 11: Hezekijo atstovai prašo, kad derybos būtų vedamos aramėjiškai, o ne hebrajiškai, bijodami, kad asirų reikalavimai sukels žmonių paniką. Aramėjų kalba tuomet buvo lingua franca – Artimųjų Rytų diplomatijos ir prekybos kalba.

prievaizdas Eljakimas, Hilki-
jo sūnus, karalystės raštvedys
Šebna ir metraštininkas Asafo
sūnus Joahas perplėšė savo
drabužius, nuėjo pas Hezekiją
ir jam pranešė, ką Rab-Šakė
buvo pasakęs.

37 1 Tai išgirdęs, kara-
lius Hezekijas persi-
plėšė drabužius, apsivilko ašu-
tine ir nuėjo į VIEŠPATIES Na-
mus. 2 O prievaizdą Eljakimą,
karalystės raštvedį Šebną ir
kunigijos seniūnus, apsivilku-
sius ašutine, pasiuntė pas pra-
našą Izaiją, Amozo sūnų. 3 Jie
kreipėsi į pranašą: „Taip kalba
Hezekijas: ‘Ši diena yra nelai-
mės, bausmės ir gėdos diena.
Kūdikiams atėjo metas gimti,
bet nėra jėgų juos pagimdyti!'*
4 Teišgirsta VIEŠPATS, tavo Die-
vas, žodžius Rab-Šakės, kurį jo
valdovas, Asirijos karalius, at-
siuntė, kad įžeistų gyvąjį Die-
vą! Tenubaudžia jį VIEŠPATS,
tavo Dievas, už žodžius, kuriuos
girdėjo! Sukalbėk maldą už li-
kutį, kuris yra čia...'“
5 Karaliaus Hezekijo tarnai
atėjo pas Izaiją. 6 Izaijas jiems
atsakė: „Valdovui savo pasa-
kykite: ‘Taip kalba VIEŠPATS.
Neišsigąsk girdėtų žodžių, ku-
riais Asirijos karaliaus tarnai
tyčiojosi iš manęs. 7 Štai įkvėp-
siu aš jam dvasią tokią, kad,
išgirdęs žinią, jisai grįš į savo
kraštą. Ten aš padarysiu, kad
jis žus nuo kalavijo'.“
8 Rab-Šakė sugrįžo ir rado
Asirijos karalių kariaujantį su
Libna. Jis sužinojo, kad kara-
lius buvo palikęs Lachišą. 9 Tuo
tarpu Asirijos karalius gavo
žinią apie Tirhaką,* Etiopijos
karalių: „Jis pakilo karo žygiui
prieš tave!“ Išgirdęs apie tai,
jis vėl siuntė pasiuntinius
pas Hezekiją, kad pasakytų:
10 „Taip sakysite Hezekijui, Ju-
do karaliui: ‘Nesiduok savo
Dievo, kuriuo pasitiki, apgau-
namas, esą Jeruzalė Asirijos
karaliaus rankose neatsidurs.
11 Juk tu pats esi girdėjęs, ką
Asirijos karaliai yra padarę su
kitais kraštais, sunaikindami
juos visiškai! O tu būsi išgel-
bėtas? 12 Argi tautas, kurias su-
naikino mano protėviai, vada-
vo jų dievai – Gozaną, Haraną,
Rezefą ir edeniečius Telesare?
13 Kur nūnai karalius Hamato,
karalius Arpado ar karalius
Sefarvajimų miesto, karalius
Henos ar karalius Ivos?'“
14 Hezekijas paėmė laišką iš
pasiuntinių rankų ir jį perskai-
tė. Tuomet palipo į VIEŠPA-

37, 3: Priežodžiu tapęs posakis. Šventajame Rašte moters skausmas gimdant yra dažnas nepaprastos kančios ivaizdis. Žr. Iz 13, 8; Jer 6, 24; Mch 4, 9–10. Čia kalbama apie beviltišką Hezekijo būklę.

37, 9: *Tirhakas*: labai galimas dalykas, kad jis buvo Egipto kariuomenės vadas 701 m. prieš Kristų žygio metu. Vėliau jis tapo faraonu – vienu iš etiopų dinastijos Egipto karalių (690–664 m. prieš Kristų).

TIES Namus ir, išskleisdamas
jį, 15 kreipėsi malda į VIEŠPA-
TĮ: 16 „Galybių VIEŠPATIE, Izra-
elio Dieve, virš kerubų soste sė-
dintis! Tu vienas esi Dievas virš
visų žemės karalysčių. Tu su-
kūrei dangus ir žemę.* 17 Palenk
man savo ausį, VIEŠPATIE, ir
išklausyk! Savo akis atverki,
VIEŠPATIE, ir pamatyk! Išgirsk
visus žodžius laiško, kurį at-
siuntė Sancheribas, kad pasi-
tyčiotų iš gyvojo Dievo. 18 Iš
tikrųjų, VIEŠPATIE, Asirijos
karaliai nusiaubė visas tautas
ir jų kraštus, 19 o jų dievus į ug-
nį sumetė, – jie sunaikino juos,
nes jie nebuvo dievai, bet tik
žmogaus rankų padarai, medis
ir akmuo. 20 Nūnai, VIEŠPATIE,
mūsų Dieve, gelbėk mus iš jo
rankų, kad žinotų visos kara-
lystės žemėje, jog tu, VIEŠPA-
TIE, vienas teesi Dievas!“

Sancheribo nubaudimas

21 Tada Izaijas, sūnus Amo-
zo, pasiuntė Hezekijui šitokį
žodį: „Taip kalba VIEŠPATS, Iz-
raelio Dievas, atsakydamas į
tavo maldą dėl pagalbos prieš
Sancheribą, Asirijos karalių.
Tai žodis, kurį VIEŠPATS išta-
rė jam:

22 „Niekina tave, tyčiojasi
iš tavęs
mergelė, Siono dukra;
kraipo galvą tau už nugaros
dukra Jeruzalė.

23 Ką tu įžeidei ir kam
piktžodžiavai, prieš ką
pakėlei savo balsą,
įžūliomis akimis žvelgei? –
Prieš Izraelio Šventąjį!

24 Per savo tarnus tu įžeidei
Viešpatį.
Sakei: „Su aibe savųjų
vežimų kalnų viršūnes
pasiekiau,
pačias Libano kalnų
atšlaites;
iškirtau aukštuosius jo
kedrus, puošniuosius
kiparisus;
pasiekiau aukščiausią
viršūnę,
jos miško patį tankumyną.
25 Kasiau šulinius
ir gėriau vandenį
svetimuose kraštuose;
savo kojų padais išdžiovinau
visas upes Egipto.“

26 „Argi tu negirdėjai,
kad tai esu patvarkęs nuo
senų laikų?
Tai, ką esu nulėmęs nuo
senų senovės,
tai dabar įvykdžiau!
Dėl to miestus tvirčiausius
tu sugriauti galėjai,
krūvomis griuvėsių juos
pavertei.
27 Bejėgiai buvo jų gyventojai,
išgąsčio ir gėdos apimti,
tarsi žolės laukuose,
kaip gležna žaluma,

37, 16: Asirai didžiuojasi savimi, o Hezekijas skelbia Dievą kaip visų žemės tautų Viešpatį.

kaip žolė ant stogų pučiant
rytų vėjui.
28 Ar ilsies tu, ar ateini,
ar išeini,
ar esi įniršęs ant manęs –
viską aš žinau!
29 Todėl, kad niršai tu ant
manęs
ir tavo įtūžimas pasiekė
mano ausis,
įversiu savo kablį tau į
šnerves,
pažabosiu savo žąslais tau
nasrus.
Tuo pačiu keliu, kuriuo čion
atėjai, tave atgal aš
parvarysiu."
30 „{Hezekijau,} šis tau bus
ženklas:*
šiais metais valgysi, ką
duos atolas,
o kitais – kas užaugs
nesėta,
o trečiaisiais metais vėlei
sėsite ir pjausite,
veisite vynuogynus ir
gardžiuositės jų
vaisiais!
31 Judo namų likučiai įleis
vėlei žemėn šaknis,
vėlei neš vaisius aukštai
šakose.
32 Iš Jeruzalės sklis likutis,
nuo Siono kalno išlikusieji.
Uolumas Galybių
VIEŠPATIES tai padarys!"
33 Todėl apie Asirijos kara-
lių VIEŠPATS sako: „Jis neįsi-
verš į šitą miestą, nei vienos
strėlės prieš jį nepaleis, nei
dengdamasis skydu jo nepuls,
nei apgulos pylimo aplink jį
nesupils. 34 Keliu, kuriuo atėjo,
išsinešdins, neįsiveržęs į šitą
miestą. Tai yra VIEŠPATIES žo-
dis! 35 Aš apginsiu jį dėlei sa-
vęs ir dėl savo tarno Dovydo."
36 VIEŠPATIES angelas* atėjo į
asirų stovyklą ir užmušė šim-
tą aštuoniasdešimt penkis
tūkstančius. Išaušus rytui, vi-
sur gulėjo lavonai. 37 Sancheri-
bas, Asirijos karalius, pasitrau-
kė ir grįžo į Ninevę. 38* Vieną
dieną, jam meldžiantis savo
dievo Nisrocho šventovėje, nu-
žudė jį kalaviju du jo sūnūs –
Adramelechas ir Šarezeris.
Abu pabėgo į Ararato kraštą.
Karaliumi vietoj jo tapo jo sū-
nus Esarhadonas.

Hezekijo liga ir išgijimas

38 1 Tomis dienomis* He-
zekijas sunkiai susir-

37, 30: ... *ženklas*: arba priežodžiu tapęs posakis *Gerovė lydi nelaimę*, arba patvirtina, kad po dvejų metų gyvenimas grįš į įprastas vėžes.

37, 36: Sanceribo kariuomenės sunaikinimą aprašo ir graikų istorikas Herodotas V a. prieš Kristų. Maro epidemiją šventasis autorius susieja su jos galutine priežastimi – Dievo angelu. Šventieji autoriai neskiria antrinių priežasčių – gamtos ir istorijos veiksnių – nuo pradinės priežasties – Dievo.

37, 38: Apie Sancheribo nužudymą rašo ir nešventraštiniai šaltiniai. Tai įvyko 681 m. prieš Kristų – praėjus dvidešimčiai metų po jo žygio prieš Jeruzalę.

38, 1: *Tomis dienomis*: laikas prieš Asirijos žygį ir Jeruzalės apsiausti 701 m. prieš Kristų.

go ir buvo prie mirties. Prana-
šas Izaijas, Amozo sūnus, pas
jį atėjo ir jam tarė: „Šitaip kal-
ba VIEŠPATS: ‘Sutvarkyk savo
reikalus, nes mirsi tu tuojau,
nebeišgysi’.“ 2 Hezekijas nusi-
gręžė veidu į sieną ir meldėsi
VIEŠPAČIUI:
3 „Atsimink, meldžiu, VIEŠ-
PATIE, kaip ištikimai ir nuošir-
džiai elgiausi tavo akivaizdoje,
darydamas tai, kas tau patin-
ka!“ Ir ėmė Hezekijas grau-
džiai verkti.
4 Tada Izaijas išgirdo VIEŠ-
PATIES žodį: 5 „Eik pas Heze-
kiją* ir jam pasakyk: ‘Taip
kalba VIEŠPATS, tavo tėvo Do-
vydo Dievas: girdėjau tavo
maldą ir tavo ašaras mačiau.
Pagydysiu tave: po trejeto die-
nų tu jau pajėgsi nueiti į VIEŠ-
PATIES šventyklą, – penkiolika
štai metų aš pridėsiu prie ta-
vųjų dienų! 6 Be to, tave ir šitą
miestą nuo Asirijos karaliaus
išgelbėsiu. Aš būsiu skydas ši-
tam miestui!’“
7 {Izaijas kalbėjo:} „Ženklas
iš VIEŠPATIES, kad VIEŠPATS
padarys tai, ką tau pažadėjo,
bus šitoks: 8 žiūrėk! Šešėliui,
jau nusileidusiam dešimčia
pakopų ant laiptų į Ahazo prie-
angį,* leisiu vėl grįžti dešimčia
pakopų.“ Ir saulė grįžo dešim-
čia pakopų, kuriomis ji buvo
nusileidusi.

Hezekijo padėkos giesmė

9 Giesmė, kurią Judo kara-
lius Hezekijas sudėjo pasvei-
kęs iš savo ligos.
10 Aš pagalvojau:
„Patį savo dienų vidurdienį*
turiu iškeliauti!
Vartai Šeolo atims man
likusius metus.“
11 Aš tariau:
„Nebematysiu VIEŠPATIES*
niekad daugiau gyvųjų
šalyje,
nebežvelgsiu niekad
daugiau į jokį žemėje
gyvenantį žmogų.“
12 Pastogė manoji lyg piemenų
palapinė nugriauta*
ir numesta šalin nuo manęs.
Mano gyvenimą tu austi
pabaigei kaip audėjas,
nukirpai mane it paskutinį
siūlą nuo šeivos.
Dieną ir naktį tu vedi mane
į pabaigą, –
13 lig aušros šaukiuosi
pagalbos.

38, 5: Karalius Hezekijas mirė 687 m. prieš Kristų. Atrodo, kad ši liga buvo jį varginusi 702 m. prieš Kristų – penkiolika metų anksčiau.

38, 8: *Laiptai į Ahazo prieangį*: šis vertimas remiasi hebrajiškuoju Izaijo knygos tekstu, rastu tarp Negyvosios jūros ritinių. Žr. 2 Kar 23, 12.

38, 10: *Patį savo dienų vidurdienį*: mirtis *nė pusės savo amžiaus dienų nesulaukus*. Žr. Ps 55, 24; 102, 25.

38, 11: *Matyti VIEŠPATĮ*: eiti į šventyklą ir dalyvauti pamaldose.

38, 12: Abi metaforos paryškina patirtį, kad mirtis žmogų užklumpa staiga ir yra gyvenimo žemėje baigmė.

Tarsi liūtas jis visus mano
kaulus triuškina, –
{dieną ir naktį tu vedi
mane į pabaigą}.
14 Čiršku tarsi parskridusi
kregždė, dejuoju tarsi
balandis.
Nuvargsta man akys,
žvelgdamos aukštyn
į dangų:
esu aš skurdžius, Viešpatie!
Užstok mane!
15 Ką galiu aš jam sakyti?* Jis
kalbėjo man!
Jis pats tai padarė!
Eisiu pirmyn žingsniukais
per visus metus savo,
nors mano siela ir yra pilna
kartėlio.
16 Tie gyvuoja, kuriuos
Viešpats globoja. –
Tau {priklauso} mano
gyvenimo dvasia.
Tu man davei sveikatą ir
gyvybę,
17 todėl mano kartėlis pavirto
ramybe.
Tu apsaugojai mane nuo
mirties bedugnės,
nes mano nuodėmėms
visoms atsukai nugarą.*

18 Juk Šeole* niekas tau
nedėkoja,
nei Mirtis tavęs nešlovina, –
kas eina į giliąją duobę,
nebesitiki tavo gerumo.
19 Gyvasis – tiktai gyvasis tau
tedėkoja,
kaip šiandien kad aš
darau.
Apie ištikimybę tavąją
tėvai pasakos vaikams.
20 VIEŠPAČIUI patiko mus
išgelbėti!
Giedosime ir kankliuosime
mes VIEŠPATIES namuose
visas savo gyvenimo
dienas.

21 Kai Izaijas pasakė: „Tegu
jie nuneša figų košės, tepate-
pa ja išbėrimą, ir jis pagis“, He-
zekijas paklausė: „O koks gi
ženklas, kad vėlei pakilsiu aš į
VIEŠPATIES namus?“

Pasiuntiniai iš Babilono

39 1 Tuo metu Babilono
karalius Baladano
sūnus Merodach-Baladanas,*
išgirdęs apie Hezekijo ligą ir iš-
gijimą, atsiuntė jam laišką ir
dovanų. 2 Hezekijas dėl to apsi-

38, 15: *Ką galiu aš jam sakyti?* Poetui trūksta žodžių deramai išreikšti padėką. Žr. Ps 116, 3. *Jis pats tai padarė*: Dievas išgydė.

38, 17: ... *mano nuodėmėms visoms atsukai nugarą*: vaizdus nuodėmių atleidimo paaiškinimas, tarsi Dievas nebematytų jų ar nebesirūpintų jomis. Paprastai šis posakis vartojamas kalbant apie žmones, kurie užmiršta Dievą. Žr. 1 Kar 14, 9; Ez 23, 35; Ps 50, 17.

38, 18–19: Senovinė mirusiųjų šalies samprata – Hadas graikiškai, Šeolas hebrajiškai, kaip požemio karalystė, – neįžvelgė jokios mirusiųjų veiklos ar jokio jausmo. Mirusieji buvo tamsybių ir užmaršties apsupti. Ir hebrajai panašiai suprato mirusiųjų būklę bemaž iki Kristaus laikų, – tada Dievas aiškiai apreiškė žmogaus pomirtinį gyvenimą. Žr. Išm 3.

39, 1: Merodach-Baladanas buvo Babilono karaliumi du kartus tarp

džiaugė ir pasiuntiniams apro-
dė savo iždą, sidabrą ir auksą,
prieskonių ir rinktinio aliejaus
atsargas, ginklų sandėlius,
visus turtus, kokius tik rūsiuo-
se turėjo. Neliko nieko nei jo rū-
muose, nei visoje karalystėje, ko
nebūtų jiems parodęs.
3 Tada pranašas Izaijas at-
ėjo pas karalių Hezekiją ir jį
paklausė: „Ką sakė tau tie vy-
rai? Iš kur jie atėjo pas tave?“
Hezekijas atsakė: „Jie iš toli-
mo krašto atėjo pas mane, iš
Babilono.“
4 „Ką jie matė tavo rūmuo-
se?“ – klausė jį toliau Izaijas.
Hezekijas atsakė: „Jie matė vi-
sa, kas tik yra mano rūmuose.
Neliko nieko mano turtų rūsiuo-
se, ko nebūčiau jiems parodęs.“
5 Tada Izaijas pasakė Heze-
kijui: „Išgirski Galybių VIEŠ-
PATIES žodį: 6 ‘Štai ateis dienos,
kai visa, kas tik yra tavo rū-
muose, visa, ką tavo protėviai
yra sukrovę iki šios dienos, –
visa bus išgabenta į Babiloną.*
Nieko neliks, – sako VIEŠPATS!
7 Ir iš tavųjų palikuonių, kurių
susilauksi, kai kurie bus paim-
ti, – bus eunuchai Babilono
karaliaus rūmuose!’“ 8 Hezeki-
jas atsakė Izaijui: „VIEŠPATIES
žodis, kurį man pasakei, yra pa-
lankus.“* Mat pagalvojo sau:
„Tai reiškia, kad mano dienomis
dar tvers taika ir saugumas.“

B. PAGUODOS KNYGA

1. Viešpaties šlovė išvaduojant Izraelį

Išganymo pažadas

40 1 „Paguoskit manąją
tautą, – sako jūsų
Dievas, – guoskite ją!
2 Prabilkit į širdį Jeruzalei ir
šaukite jai,
kad jos tarnybos lažas*
pasibaigė, jos kaltė
išpirkta,
nes ji dvigubai priėmė iš
VIEŠPATIES rankų
už visas savo nuodėmes.“
3 Pasigirsta balsas:*
„Per dykumą tieskite
VIEŠPAČIUI kelią!
Tyruose ištiesinkite mūsų
Dievui vieškelį!

721–710 m. prieš Kristų ir devynis mėnesius 704–703 m. prieš Kristų. Jo pasiuntiniai nuvyko į Jeruzalę tikriausiai prieš Sancheribo, Asirijos karaliaus, žygį prieš Jeruzalę, turėdami politinį tikslą. Babilonas tikėjosi sudaryti sąjungą prieš Asiriją iš kaimyninių karalysčių.

39, 6: Kadangi Judo karalystė dėjo viltis į sąjungą su Babilonu, o Dievu nepasitikėjo, ji vėliau bus ištremta į Babiloną.

39, 8: ... *žodis... palankus*: tremtis neįvyks karaliaus Hezekijo valdymo metu.

40, 2: *Tarnybos lažas*: vergija ir tremtis.

40, 3–5: Perkeltine prasme pasakojama apie istorinį tremtinių grįžimą iš Babilonijos į Jeruzalę. Pats Viešpats juos veda, – kelionė tremtiniams yra lengva. Mt 3, 5 įžvelgia šiame tekste pranašystę apie Joną Krikštytoją ir Kristų.

4 Kiekvienas slėnis tegu būna
užpiltas,
kiekvienas kalnas bei
kalva tebūna nukasta.
Uolėta žemė pavirs
lyguma,
kalvotos apylinkės –
slėniais.
5 Tada VIEŠPATIES šlovė bus
apreikšta!
Visa žmonija drauge ją
išvys,
nes pats VIEŠPATS savo
lūpomis pažadėjo!“

6 Pasigirsta balsas: „Skelbki!“
Atsakiau: „O ką man
skelbti?“ –
„Visa žmonija – kaip žolė,
jos gražumas – kaip laukų
gėlės.
7 Žolė nudžiūsta, gėlė nuvysta,
kai tik VIEŠPATS pasiunčia
ant jųjų vėją.“
{Tikrai! Žmonės tėra tik
žolė.}
8 Žolė nudžiūsta, gėlė nuvysta,
bet Dievo žodis tveria
amžiais.
9 Užlipk ant aukšto kalno,
džiugiosios žinios
skelbėjau Sionai!
Galingai pakelk savo balsą,
gerosios naujienos skelbėja
Jeruzale! Skelbk,
nebijok!
Sakyk Judo miestams:
„Štai jūsų Dievas!“

10 Štai Viešpats DIEVAS
ateina su galybe,
jojo ranka – valdinga.
Atlygį štai jis turi su
savimi, o algą moka į
priekį.
11 Ganys kaip piemuo jis savo
kaimenę,
savomis rankomis surinks
ėriukus,
nešios juos prie krūtinės
ir švelniai vedžios vedekles.

Kūrėjo galia išganyti savo tautą

12 Kas savo rieškučiomis
marių vandenis
paseikėjo,
kas pamatavo dangaus
skliautą sprindžiu?*
Žemės dulkes saiku kas
atseikėjo,
kas kalnus pasvėrė
svarstyklėmis ir kalvas –
svertuvu?
13 Kas gali pasakyti
VIEŠPAČIUI, ką jam
daryti,
jį pamokyti ar duoti jam
patarimą?
14 Su kuo jis tarias, kad
žinotų, ką daryti?
Kas išmokė jį teisingumo
tako
ar parodė jam išminties
kelią?
15 Štai tautos jam – lyg lašas
kibire,

40, 12: *Sprindis*: nuotolis tarp ištiesto mažojo piršto ir nykščio buvo vienas iš matų Palestinoje. *Saikas*: pažodžiui *trečiasis*, šiame tekste – mažutis indas.

kaip dulkės ant svarstyklių.
Tolimosios salos sveria ne
daugiau kaip krislai.
16 Libano medžių* neužtektų
aukurui pakurti,
nei jo gyvulių –
deginamosioms aukoms.
17 Visos tautos jo Artume
niekų niekas;
laiko jas Dievas visiškai
nieku!

18 Į ką laikysit Dievą panašiu
ir kokį jo paveikslą
susikursit?
19 Į stabų statulą, meistro
nulietą, auksakalio
paauksuotą
ir sidabro grandinėlėmis
apvedžiotą?
20 Kas nuskurdęs, nepuvų
šilkmedį pasirinks,
nagingą meistrą susiras,
kad pastatytų nedūlėjantį
stabą.

41, 6* Kiekvienas jų padeda
kitiems,
kiekvienas drąsina savo
bičiulį.
41, 7 Meistras skatina
auksakalį,
svidintojas – kalvį prie
priekalo.
„Išliedinta gerai“, – jis
sako ir sutvirtina
kniedėmis,
kad nesvyruotų į šalis.

21 Ar jūs nežinot? Argi
negirdėjot?
Argi tai jums neskelbta
nuo pradžios?
Ar jūs nesupratot?
Nuo tada, kai žemės
pamatai buvo padėti,
22 jis sėdi soste anapus
dangaus skliauto virš
žemės,
jos gyventojai jam atrodo
lyg žiogai.
Jis tas, kuris dengia žemę
dangumi tarsi užuolaida,
išskleidžia jį lyg palapinę
gyventi.
23 Didžiūnus padaro jis nieku,
o valdovus žemės – tuščiu
burbulu.
24 Jie vos tepasodinti, vos
tepasėti,
kamienai jų vos žemėn
šaknis įleido, –
jis kvėpteli ant jų, ir jie
nudžiūva,
viesulas kaip šapus juos
nuneš.
25 „Su kuo palyginsit mane?
Su kuo aš jums lygus?“ –
sako Šventasis.
26 Akis pakelkit ir pasižiūrėkit
į aukštybes!
Kas jąsias sukūrė?*
Tasai, kuris atveda jų
pulkus, jas suskaičiuoja
ir šaukia* kiekvieną jų
vardu.

40, 16: Garsiųjų Libano kedrų neužtektų aukoms sudeginti
41, 6–7: Šios dvi eilutės perkeltos į 40, 20.

40, 26: ... *sukūrė*: žr. Pr 1. ... *šaukia:* Dievas gali šaukti kūrinius vardu, nes yra jų Kūrėjas.

Dėl jo didžios galybės ir
beribės jėgos
nė viena nedrįsta neateiti!
27 Jokūbai,* kaipgi gali sakyti,
kaip, Izraeli, skųstis drįsti:
„Mano kelias paslėptas nuo
VIEŠPATIES,
mano Dievas į mano teises
dėmesio nekreipia“?
28 Nagi, ar nežinai, ar nesi
girdėjęs?
VIEŠPATS – amžinasis
Dievas, kūrėjas visų
žemės šalių.
Nepailsta jisai nei
pavargsta, neištrinama
jo išmintis.
29 Jis duoda nuvargusiam jėgų,
bejėgiui gyvastį atšviežina.
30 Net jaunuoliai pailsta ir
pavargsta,
vaikinai klupte klumpa,
31 bet tie, kurie pasitiki
VIEŠPAČIU, atgaus jėgas,
pakils tarsi arų sparnais, –
nepavargs bėgdami,
nepails eidami.

Izraelio vaduotojas

41 1 Tylėkite, tolimosios
salos, prieš mane,*
laukite mano žodžių, tautos!
Teateina ir tepareiškia jos
savo skundą,
draugėn rinkimės teismui.
2 Kas išjudino iš Rytų
kovotoją* už teisumą
ir pašaukė jį būti savo
tarnu?
Jis atiduoda jam tautas ir
sutrypia jų karalius.
Savo kalaviju jis paverčia
juos dulkėmis,
savo lanku – vėjo nešamais
pelais.
3 Juos vejasi jis įkandin,
pralenkia nepažeistas,
vos kelią kojomis
siekdamas.
4 Kas tai nuveikė ir padarė?
Kas pašaukė kartas nuo
pat pradžios?
Tai aš, VIEŠPATS, kurs esu
pirmasis*
ir su paskutine jų Tas pats.*
5 Išvydo tolimosios salos,
apėmė jas baimė,
dreba žemės pakraščiai:
artėja, jie čia pat!

8 Tu, mano tarne Izraeli,
Jokūbai, mano išsirinktasis,
bičiulio mano Abraomo
palikuoni!

40, 27–28: Dievo tauta, čia vadinama Jokūbu ir Izraeliu, neturi pasiduoti nevilčiai: jų Viešpats yra amžinasis Dievas.

41, 1–4: Dievas pašaukia Persijos karalių Kyrą, kad išlaisvintų Izraelį iš Babilonijos vergijos. Kyro pergalės apreiškia Dievo užmojį.

41, 2: *Kyras* yra *kovotojas už teisumą* ir Dievo *tarnas.*

41, 4: Viešpats šaukia į būtį Visatą ir istoriją, nes jis valdo Visatą ir istorijos vyksmą. Jis yra Pirmasis, – Šventasis Raštas nekelia klausimo apie Dievo kilmę. Tas, kuris yra Pirmasis, yra Tas pats ir Visatos, ir istorijos pabaigoje. Jis yra ir Pradžia, ir Pabaiga, Alfa ir Omega (žr. Iz 43, 10; 44, 6; 46, 34; 48, 12). Sakyti *Aš esu Tas pats* yra tolygu sakyti *Aš esu Dievas,* – vienintelis ir amžinas Dievas, Visatos ir istorijos Viešpats.

9 Iš žemės pakraščių tave
pasiėmiau,
iš tolimiausių užkampių
pasišaukiau tave.
Aš tau tariau: „Tu esi mano
tarnas, –
aš išsirinkau tave,
neatmesiu tavęs!"
10 Nebijok, nes aš su tavimi esu,
nebūgštauk, nes aš esu
tavo Dievas!
Tave stiprinsiu, – padėsiu
tau,
remsiu tave savo teisumo
dešine.

11 Nūn nešlovę ir gėdą
užsitrauks visi, kas
niršta ant tavęs.
Taps nieku ir prapultin eis
visi, kas kovoja su tavimi.
12 Ieškosi jų, tačiau neberasi
tų, kur vaidijosi su
tavimi.
Galą gaus ir nieku taps,
kas kėlė karą prieš tave,
13 nes aš, VIEŠPATS, tavo
Dievas, laikau tavo
dešinę.
Aš Tas, kuris tau sako:
„Nebijok, aš tau padėsiu!" –
14 Nebijok tu, kirmine Jokūbai!
Tu, kirminėli Izraeli, „Aš
tau padėsiu!" –
sako VIEŠPATS.
Tavo atpirkėjas* yra
Izraelio Šventasis.
15 Tu būsi mano kuliamasis
velenas,
aštrus, su nauju volu ir
daugeliu dantų,
kulsi kalnus ir juos
triuškinsi, kalvas
paversi tu pelais.
16 Kai vėtysi, vėjas juos nuneš,
audra juos išblaškys.
O tu džiaugsies VIEŠPAČIU,
šlovinsi Izraelio Šventąjį.

17 Užguitieji ir vargšai ieško
vandens, o jo nėra,
liežuvis džiūsta jiems nuo
troškulio.
Aš, VIEŠPATS, juos išgirsiu,
aš, Izraelio Dievas, jų
nepaliksiu.
18 Ant plikų kalvų atversiu upes
ir šaltinius slėniuose.
Dykumą paversiu
tvenkiniais
ir išdžiūvusią žemę –
versmėmis vandens.
19 Prisodinsiu kedrų
dykumoje –
akacijų, mirtų ir alyvmedžių.
Auginsiu kiparisus
tyrlaukiuose
drauge su guobomis ir
pušimis,
20 kad matytų ir žinotų,
stebėtų ir suprastų,

41, 14: *Atpirkėjas*: hebrajiškai *go'el*, t. y. artimiausias giminaitis. Atpirkėjas įpareigojamas išlaisvinti vergijon patekusi giminaitį ir rūpintis, kad šeimos nekilnojamasis turtas – žemė išliktų šeimos nuosavybe. Žr. Kun 25, 48; Įst 19, 6. 12; Rut 3–4. Naujasis Testamentas ir krikščioniškoji teologija įžvelgia Atpirkėją Jėzuje, – jis yra pažadėtasis Atpirkėjas iš nuodėmės vergijos.

jog ranka VIEŠPATIES
padarė visa tai, –
jog tai sukūrė Izraelio
Šventasis.

Viešpaties iššūkis pagonių dievams

21 „Pateikit savo bylą, – sako
VIEŠPATS, –
Dėstykit savo įrodymus“, –
sako Karalius Jokūbo.
22 Teprieina ir tepranašauja
jie mums, kas įvyks!
Mums pasakykit, kas įvyko
žiloje senovėje,
kad atkreiptume dėmesį
į tai
ir suvoktume, kuo tai baigsis,
arba mums apreikškit, kas
dar turi įvykti!
23 Pranašaukit, kas bus
ateityje,
kad žinotume, jog jūs esate
dievai!
Padarykit ką nors – gera ar
pikta,
kad būtume nustebinti ir
įbauginti.
24 Kodėl ne! Jūs niekis* esate
ir jūsų darbai – niekai!
Pasibjaurėjimą renkasi,
kas jus pasirenka.

25 Išjudinau aš jį iš šiaurės, ir
jis ateina,
iš krašto, kur saulė teka, aš
jį pašaukiau* vardu.
Galiūnus jis ištryps it molį,
kaip puodžius šlyną
išminko.
26 Kas iš anksto tai paskelbė,
kad žinotume?
Prieš laiką, kad galėtume
sakyti: „Tai tiesa!“?
Niekas neapskelbė to,
niekas neapgarsino,
niekas negirdėjo jūsų žodžių.
27 Įvykiai, kadaise pranašauti
Sionui, –
štai, štai jie vyksta!
Ir Jeruzalei šauklį su
džiugia naujiena siunčiu.
28 Žvalgausi, tačiau nėra nė
vieno, –
nėra tarp jų kam duoti
patarimą,
kad galėtų atsakyti, kai
keliu klausimus.
29 Štai visi jie – niekas,
niekas jų darbai, –
jų stabai – tušti vėjai!

Viešpaties tarnas

42 1 „Štai mano tarnas,*
kurį aš remiu, –
mano išrinktasis, kuriuo aš
gėriuosi. Apgaubiau jį
savo dvasia,
kad neštų tautoms
teisingumą.

41, 21–24: Pagonių dievai – stabai yra *niekis*, nes jie bejėgiai sąlygoti istorijos vyksmą. Vienas Viešpats yra tikras Dievas, nes istorija yra staklės kuriomis jis audžia. Pranašai, kaip ir Sandoros įstatymas, smerkė svetimų dievų garbinimą.

41, 25: ... *aš jį pašaukiau*: Dievas pašaukė Kyrą, kad tarnautų jo užmojui istorijoje.

42, 1–4: Ši yra pirmoji Viešpaties Tarno giesmė. Be šitos, yra dar trys giesmės – pranašystės apie Viešpaties Tarną Antrojo Izaijo knygoje:

2 Ne šauksmu ar pakeltu
balsu, – gatvėje
nesigirdės jo balso.
3 Net palaužtos nendrės
nelauš
nei blėstančio dagčio
negesins. Jis tikrą neš
teisingumą.*
4 Nepails ir nevilčiai
nepasiduos,
teisingumą kurdamas
žemėje.
Jo mokymo lauks
tolimosios salos.“*

5 Šitaip kalba Dievas,
VIEŠPATS,
kuris sukūrė ir išskleidė
dangų,
patiesė žemę su visais
pasėliais,
žmonėms joje duoda gyvybę
ir dvasią joje gyvenantiems:
6 „Aš, VIEŠPATS, pašaukiau
tave teisumo pergalei,
paėmiau tave už rankos.
Aš sukūriau tave ir
padariau tave
Tautos sandora, Tautų
šviesa,
7 kad neregių akis atvertum,
belaisvius iš kalėjimo
išvestum,
sėdinčius belangės
tamsybėse išvaduotum.
8 Aš esu VIEŠPATS, tai mano
vardas.
Savo garbės kitam
neperleisiu nei savo
šlovės stabams.
9 Štai, kas buvo pranašauta,
jau įvyko,
dabar skelbiu naujus
dalykus, –
pirmiau, negu tai atsitiks,
skelbiu juos tau.“

Pergalės giesmė

10 Naują giesmę užtraukit
VIEŠPAČIUI,
jo šlovę skelbkit visur
žemėje.
Jūra tedžiūgauja ir visa,
kas jos gelmėse,
tolimos salos ir jų
gyventojai.
11 Teskelbia dykuma bei jos
miestai
ir žmonės Kedaro*
kaimuose.
Tedžiūgauja Selos
gyventojai,
tešaukia nuo kalnų viršūnių.
12 Duokite garbę VIEŠPAČIUI,
skelbkite jo šlovę tolimose
salose.

Iz 49, 17; 50, 4–11; 52, 13 – 53, 12. Ką turėjo mintyje pranašas, kurį įprasta vadinti Antruoju Izaiju? Istorinį Izraelį, idealųjį Izraelį, vieną ar kitą istorinį Senojo Testamento asmenį, gyvenusį prieš pranašo laikotarpį ar dar ateisiantį, Mesiją? Naujasis Testamentas ir krikščioniškasis tikėjimo kraitis įžvelgė šių pranašysčių išsipildymą Jėzuje Kristuje.

42, 3: Užuomina į Mesijo gailestingumą.

42, 4: *Tolimosios salos*: Viduržemio jūros kraštai. Senajame Testamente dažnai taip vadinami pagonių kraštai į vakarus nuo Palestinos.

42, 11: *Kedaras*: žr. Iz 21, 16 paaiškinimą. *Sela*: Edomo sostinė Petra.

13 Į kovą VIEŠPATS žygiuoja
kaip karžygys,
tarsi kareivis žadina savo
narsą, –
jis šaukia, pakeltu balsu
surinka kovos šūkį,
pergalinga jėga stoja prieš
savo priešus.

Dievas pažada padėti savo tautai

14 Ilgai tylėjau, ilgai lūkuriavau
ir susilaikiau,
bet dabar aš šaukiu kaip
gimdyvė, dūstu ir
aikčioju.
15 Sunaikinsiu kalnus ir
kalvas, žolę visur
nuvytinsiu.
Upes paversiu pelkėmis, ir
pelkes išdžiovinsiu.
16 Aš vesiu keliaujančius
akluosius, –
keliais nežinomais juos
vesiu.
Tamsą jiems šviesa
paversiu,
vingiuotus kelius
ištiesinsiu. Visa tai
darau dėl jų, –
aš jų neapleisiu.
17 Trauksis į šalį visi susigėdę,
kas tiki stabais, –
kas sako nulietoms
statuloms: „Jūs esate
mūsų dievai."

Izraelis atsisako mokytis iš klaidų

18 Klausykitės jūs, kurtieji,
pažvelkit ir išvyskit jūs,
aklieji!
19 Kas aklesnis už mano tarną*
ir kurtesnis už pasiuntinį,
kurį siunčiu?
Kas toks aklas, kaip mano
siųstasis,
ir toks kurčias, kaip
VIEŠPATIES tarnas?
20 Žiūrėti jis žiūri, bet neima
į širdį,
ausys jo atviros, bet nieko
negirdi.
21 Dėl teisumo patiko
VIEŠPAČIUI
savąjį įstatymą padaryti
didingą ir šlovingą.
22 Tačiau ši tauta* yra
apiplėšta ir nusiaubta:*
visi uždaryti rūsiuose,
paimti į kalėjimus.
Jie yra tapę grobiu, nėra
kam užstoti,
jie yra apiplėšiami, nėra
kam sakyti: „Grąžink
atgal!"
23 O kad jūs tai išgirstumėt, –
išgirskit ir dėkitės nuo šiol
į širdį!
24 Kas atidavė Jokūbą, kad jis
būtų apiplėštas, –
kas atidavė Izraelį
plėšikams?*

42, 19–20: Viešpats savąją tautą – Izraelį vadina savo tarnu ir priekaištauja jam dėl netikėjimo.

42, 22: ... *tauta*: Izraelis Babilono tremtyje.
42, 24: *Plėšikai*: asirai ir babiloniečiai.

Ar tai nebuvo VIEŠPATS,
kuriam mes nusidėjome?
Jo keliais eiti jie atsisakė,
neklausė jo įstatymo.
25 Dėl to jis leido jiems pajusti
savo pykčio jėgą, –
įniršį ir karo baisumus.
Apsiautė juos liepsnomis,
bet jie nesuprato,
nudegino juos gaisru, bet ir
to jie nepaėmė į širdį.

Dievas pažada išpirkti savo tautą

43 1 O dabar šis yra
žodis VIEŠPATIES,
tavo kūrėjo, Jokūbai, –
žodis to, kuris tave sukūrė,
Izraeli:
„Nebijok, nes aš išpirkau
tave,
pašaukiau tave vardu – tu
esi mano.
2 Kai brisi per gilius vandenis,
būsiu su tavimi, –
upėse tu nepaskęsi.
Kai eisi per ugnį,
nesudegsi, – liepsnos
tavęs nepraris,
3 nes aš esu VIEŠPATS, tavo
Dievas,
Izraelio Šventasis, kuris
tave gelbsti.
Tavo išpirkai Egiptą*
atiduodu,
Kušą ir Sebą mainais už
tave.
4 Kadangi esi man brangus
ir vertingas, ir mylimas
mano,
todėl atiduodu kraštus už
tave
ir tautas už tavo gyvybę
mainais.
5 Tu nebijok, nes aš su
tavimi!
Palikuonis tavo iš rytų
parvesiu, iš vakarų tave
surinksiu.
6 Pasakysiu šiaurei: 'Atiduok
juos!' ir pietums:
'Nesulaikykit!'
Parveski mano sūnus iš
tolimų kraštų
ir mano dukras iš žemės
pakraščių,
7 kiekvieną, kuris vadinamas
mano vardu, –
kiekvieną, kurį aš savo
garbei
ir sukūriau, ir pašaukiau, ir
parengiau."

Viešpats yra vienintelis Dievas

8 Išvesk tautą aklą, nors ir
turinčią
akis, kurčią, nors ir turinčią
ausis.
9 Tegu susirenka apžiūrai
visos tautos,*
draugėn tesueina gentys!
Kas iš jų kada nors tai
paskelbė

43, 3–4: *Egiptas... Kušas (Etiopija) ir Seba:* Dievas leido persams juos užkariauti už tai, kad Persija grąžino jo tautai – Izraeliui – laisvę.

43, 9: Tik Dievas žino ir gali apreikšti ateities įvykius. Žr. Iz 41, 1–5. 21–29.

ar pranašavo apie tai
praeityje?
Tegu stato savo liudytojus,
kad jiems paliudytų,
teišgirsta juos žmonės ir
tepasako: „Tai tiesa!“
10 „Jūs esate mano liudytojai, –
sako VIEŠPATS, –
mano tarnai, kuriuos
išsirinkau,
idant žinotumėte, mane
tikėtumėte
ir suprastumėte, jog aš Tas
pats.
Nebuvo kito dievo prieš
mane ir nebus jo po
manęs.

11 Tai Aš, – aš esu VIEŠPATS,
be manęs, kito gelbėtojo
nėra.
12 Aš pats apreiškiau, aš pats
gelbėjau, aš pats
paskelbiau,
o ne koks svetimas jūsų
dievas, – jūs mano
liudytojai.
Aš esu Dievas,
13 amžinai Tas pats!
Nėra kas išvaduotų iš
mano rankos:
ką aš darau, kas gali
pakeisti?“

Išėjimas iš Babilono

14 Taip kalba VIEŠPATS, jūsų
atpirkėjas,
Izraelio Šventasis:
„Dėl jūsų siunčiu
kariuomenę prieš
Babiloną,*
skląsčius kalėjimų visų
nukelsiu,
o kaldėjai apsipils
aimanomis.
15 Aš – VIEŠPATS, jūsų
Šventasis,
Izraelio kūrėjas, jūsų
karalius.“
16 Taip kalba VIEŠPATS,
kuris per jūrą nutiesia kelią,
per galingus vandenis
padaro taką,
17 kuris išveda į žygį vežimus
ir žirgus, –
galingą kariuomenę.
Jie krinta parblokšti ir
nebepakyla, –
užgesę, išblėsę kaip dagtis:
18* „Daugiau nebesiremkite
tuo, kas buvo,
nebemąstykite apie tai,
kas seniai praėjo.
19 Štai aš kuriu naują dalyką!
Jis dabar jau reiškiasi,
negi nematote?
Net per dykumą tiesiu kelią,
net tyruose atveriu upes.
20 Man teiks garbę laukiniai
žvėrys, šakalai ir stručiai,
nes aš duodu vandens
dykumoje ir upes atveriu
tyruose,

43, 14–17: Babilonijos sunaikinimas.
43, 18: Neužtenka turėti prieš akis vien tik nuostabius Dievo darbus išėjimo iš Egipto metu, nes ir tremtinių išėjimą iš Babilono lydėjo lygiai nuostabi Dievo globa.

kad būtų ko atsigerti mano
išrinktajai tautai.
21 Jie – tauta, kurią sau
sukūriau,
kad skelbtų mano šlovę."

Izraelio nuodėmė ir Dievo gerumas

22 „Tu nešlovinai* manęs,
Jokūbai,
tau nusibodau aš, Izraeli!
23 Ėriukų deginamųjų aukų
man neaukojai
nei garbinai mane
kruvinosiomis aukomis.
Neverčiau tavęs dėti man
duonos atnašas
nei varginau tave dėl
smilkalų aukos.
24 Nepirkai man savo pinigu
kvapniųjų šaknų
nei savųjų aukų taukais
negaivinai.
Ne! Tu savo nuodėmėm
mane apkrovei,
nusikaltimais varginai
mane.
25 Aš, aš – tas, kuris dėlei
savęs
naikina tavo nusižengimus, –
aš tavo nuodėmių
neatsiminsiu.
26 Primink man, stokime
drauge prieš teismą!
Teisinkis, įrodyk savo
nekaltumą!
27 Man nusidėjo tavo protėvis,*
sukilo prieš mane tavo
gentainiai,*
28 suteršė mano Šventyklą
tavo didžiūnai,
todėl Jokūbą ir atidaviau
pražūčiai, Izraelį
išstačiau paniekai."

Viešpats yra vienintelis Dievas

44 1 „O dabar klausyk,
Jokūbai, mano tarne,
Izraeli, kurį išsirinkau!"
2 Taip kalba VIEŠPATS, tavo
kūrėjas,
kuris auklėjo tave nuo pat
gimimo ir tau padėjo:
„Nebijok, Jokūbai, mano
tarne,
Numylėtini, kurį išsirinkau!
3 Apipilsiu vandeniu
ištroškusią žemę,
srovėmis sausumą
palaistysiu;
išliesiu savo dvasią ant
tavo palikuonių
ir savo palaiminimą ant
tavųjų vaikų.
4 Jie sužels it žolė,
kaip gluosniai paupiuose,
5 Vieni sakys: 'Aš VIEŠPATIES
esu!' –
kiti vadinsis Jokūbo vardu,
o dar kiti ant rankos
užsirašys* 'VIEŠPATIES', –
didžiuosis Izraelio vardu."

43, 22–28: Ne izraeliečių ištikimybė Dievui, bet Dievo gailestingumas grąžino laisvę.
43, 27: *Protėvis*: Adomas arba Jokūbas, arba *protėviai*. *Gentainiai*: vadai, kunigai, pranašai.
44, 5: ... *ant rankos užsirašys*: užuomina apie babiloniečių paprotį ištatuiruoti vergo rankoje savininko vardą. Žr. Apr 13, 16.

Tikrasis Dievas ir stabai

6 Taip kalba VIEŠPATS,
Izraelio karalius ir
atpirkėjas,
Galybių VIEŠPATS:
„Aš esu pirmas, aš –
paskutinis,
kito dievo, be manęs, nėra.
7 Kas prilygsta man? Tegu
pasirodo, –
tegu pasako, pareiškia ir
paaiškina man tai!
Kas žiloje senovėje tautą
sukūrė?
Tai, kas turi įvykti, jiems
tepasako!
8 Nenusigąskite, nebijokite!
Argi aš jau seniai to
nepaskelbiau ir neap-
reiškiau?
Jūs gi mano liudytojai:
Argi yra kitas Dievas, be
manęs?
Ar yra kokia nors Uola*, be
manęs?“

9 Niekingi tie visi, kurie daro
stabų* statulas, – jų brangi-
namieji negali jiems nieko pa-
dėti. Jų garbintojai yra akli,
stinga jiems išmanymo, – tik
patys save kvailina. 10 Kas die-
vą daro ar liedina stabą ne-
norėdamas užsidirbti? 11 Ste-
bėk, kaip jo garbintojai bus
sugėdinti, nes jų meistrai tik
marūs žmonės! Kai jie visi su-
sirinks ir stosis prieš mane
teismui, juos pagaus ir baimė,
ir gėda apims.
12 Kalvis daro jį iš geležies,
įpučia anglis, kūju kala stabą.
Tvirta ranka jį doroja, kol iš-
alksta ir pavargsta. Vandens
negeria, todėl visiškai nu-
silpsta.
13 Stalius* pamatuoja medį
virvute ir nubraižo stabą rašik-
liu. Jis obliuoja medį obliumi,
aprėžia jį skriestuvu ir išško-
bia iš jo atvaizdą vyro – dailaus
žmogaus, tinkamą stovėti
šventovėje. 14 Jis kertasi ked-
rus, pasirenka dar kiparisą ar
ąžuolą iš medžių miške, o gal
net kedrą pasodina, kad lietus
jį užaugintų. 15 Dalį kamieno
žmogus sunaudoja kurui: šil-
dosi prie degančių malkų ir jo-
mis pakuria ugnį krosnyje duo-
nai kepti. Žmogus iš rąsto
išsidrožia net dievą ir garbi-
na jį, iš medžio pasidaro sta-
bą ir kniūbsčias puola prieš jį.
16 Rąstgalį žmogus sudegina
ugny, ant jos žarijų kepasi mė-
są, sotinasi kepsniu, vis šildy-
damasis prie ugnies ir karto-
damas: „O, kaip šilta man, net
karšta darosi!“ 17 O kas dar li-
ko iš medžio, dievą – savąjį
stabą droždinasi, klupčioja ir
kniūbsčias puola prieš jį, mal-
daudamas: „Gelbėk, nes tu esi
mano dievas!“

44, 8: *Uola*: vieta prieglaudai. Dievas dažnai vadinamas *uola* – prieglauda. Žr. Įst 32, 4. 18; 1 Sam 2, 2.

44, 9–20: Satyra, pajuokianti stabų dirbėjus ir garbintojus.

18 Stabai nieko nežino, nieko
negalvoja, nes jų akys apvilk-
tos, – nemato jie akimis, nesu-
pranta jie širdimi. 19 Tačiau
niekas nesusiprotėja, neturi
supratimo nei išmanymo pasa-
kyti: „Rąstgalį į ugnį įmečiau,
ant jo žarijų duonos išsikepiau,
mėsos pasispirginau, pasisoti-
nau. Nejaugi iš jo liekanos sau
bjaurų stabą darysiu ir rąst-
galį garbinsiu?“
20 Kas maitinasi pelenais,*
tą bus širdis apgavusi ir suve-
džiojusi. Neišgelbės jis savęs
ir nesakys: „Ar tas daiktas, ku-
rį savo dešinėje laikau, nėra
apgavystė?“

Viešpats – Kūrėjas ir Atpirkėjas

21 Nepamiršk šitų dalykų,
Jokūbai, ir tu, Izraeli,
nes tu mano tarnas!
Sukūriau tave būti mano
tarnu,
nepamiršiu niekad tavęs,
Izraeli!
22 Išsklaidysiu tavuosius
nusižengimus kaip
debesį,
tavąsias nuodėmes kaip
miglą.
Sugrįžki pas mane, nes
tave išpirkau.
23 Dangūs, džiūgaukite, nes
VIEŠPATS tai padarė,
valiuokite, žemės gelmės!
Kalnai, šokite giedodami
drauge su miškais ir visais
jų medžiais!
Nes VIEŠPATS išpirko
Jokūbą, –
per Izraelį parodys šlovę
savo.

Viešpaties galybė

24 Taip kalba VIEŠPATS, tavo
atpirkėjas,
kuris tave sukūrė motinos
įsčiose:
„Aš – VIEŠPATS, kuris
sukūrė visatą
ir vienas pats dangus
ištempė...
Kai klojau žemę, ar dar kas
buvo su manimi?
25 Aš – tas, kuris nieku
paverčia ženklus kerėtojų
ir burtininkus padaro
žiopliais.
Aš – tas, kuris išminčius
priverčia viską pergalvoti,
padaro jų žinojimą kvailą.
26 Aš – tas, kuris tarno savojo
žodį patvirtina,
įvykdo paskelbtą jo
pasiuntinių užmojį.
Aš sakau Jeruzalei: ‘Būk
apgyvendinta!’
Judo miestams: ‘Būkite
atstatyti!’
Aš prikelsiu jų griuvėsius!
27 Aš – tas, kuris sako marių
gelmėms: ‘Išdžiūkite!
Aš išsekinsiu jūsų šaltinius!’

44, 20: *Maitintis pelenais*: dėti pastangas, bet neturėti jokios naudos.
Žr. Oz 12, 2; Koh 1, 14; 2, 11. 17.

28 Aš – tas, kuris taria Kyrui:*
'Tu – mano kerdžius!'
Visa, ką aš noriu, jis
įvykdys.
Jis tars Jeruzalei: 'Būk
atstatyta!' –
o apie Šventyklą sakys:
'Tebūna dedami
pamatai!'"

Kyras – Dievo pateptasis

45 1 Taip kalba
VIEŠPATS Kyrui,
savo pateptajam,*
kurį jis paėmė už dešinės
rankos,
kad pajungtų jam tautas ir
karalius nuginkluotų,
kad atvertų jam duris ir
vartai liktų atsklęsti:
2 „Aš pats žygiuosiu pirma
tavęs ir kalvas sulyginsiu.
Vario duris* sutrupinsiu,
nukaposiu skląsčius
geležies.
3 Tau atiduosiu paslėptus
turtus, slaptas
sankaupas,
kad žinotumei, jog aš
VIEŠPATS, Izraelio Dievas,
kurs šaukia tave vardu.
4 Dėl Jokūbo, savojo tarno,
dėl Izraelio, savo išrinktojo,
pašaukiau tave vardu,
duodamas tau garbę,
nors tu manęs ir
nepažinojai.
5 Aš esu VIEŠPATS ir nėra
kito, –
be manęs, nėra Dievo!
Aš – tas, kurs tave
apginkluoju,
nors tu manęs ir nepažįsti,
6 kad nuo saulės tekėjimo iki
jos laidos būtų žinoma,
jog kito, be manęs, nėra.
Aš esu VIEŠPATS, ir nėra
kito!
7 Darau šviesą ir kuriu tamsą,
sukuriu gerovę ir sukeliu
negandas,* –
aš – VIEŠPATS – visa tai
padarau.
8 Rasokite, dangūs,
iš aukštybių
ir, debesys, išlykite
teisumą.*
Žemė teprasiveria, tedygsta
išganymas,
drauge tegu išželdina
teisumą.
Aš, VIEŠPATS, tai padariau.

44, 28: *Kyras*: Persijos karalius (559–529 m. prieš Kristų) ir Babilonijos užkariautojas. Nugalėjęs Babiloniją 538 m. prieš Kristų, jis leido žydams grįžti į savo tėvų kraštą, atstatyti Jeruzalę ir Šventyklą.

45, 1: *Pateptasis*: hebrajiškai *mašiah*, – iš šio žodžio kilo žodis *Mesijas*. Iš graikiškojo vertimo *kristos* turime žodį *Kristus*. Žodis *Kristus* nėra vardas, pareigos ar pašaukimo titulas. Senojo Testamento karaliai buvo Dievo *pateptieji*. Čia mesijo titulas duodamas Kyrui, Persijos karaliui, nes jis buvo Dievo įrankis.

45, 2: *Vario durys*: Babilono rūmuose.

45, 7: ... *sukeliu negandas*: Dievas leidžia blogiui reikštis dėl didesnio gėrio.

45, 8: Vulgatos vertimas pabrėžia šio teksto mesijinę prasmę, versdamas žodį *teisumas* žodžiu *Teisusis* ir žodį *išganymas* žodžiu *Išganytojas*.

Dievas – Visatos ir istorijos Viešpats

9 Vargas tam, kurs bylinėjas*
su savo Kūrėju,
būdamas šukė tarp žemės
šukių!
Argi molis sako puodžiui:
'Ką tu iš manęs darai?'
arba 'Tavo dirbinys neturi
ąsos'?
10 Vargas kūdikiui, kurs tėvui
sako: 'Ką gimti tu
pašauki?'
arba motinai: 'Ką tu
gimdai?'"

11 Taip kalba VIEŠPATS,
Izraelio Šventasis ir
Kūrėjas:
„Ar man priekaištausit dėl
mano vaikų likimo
ir nurodysit man, koks turi
būti mano rankų
darbas?
12 Aš sukūriau žemę, žmoniją
žemėje sukūriau.
Dangus savo rankomis
ištempiau,
suteikiau darną visoms jų
galybėms.
13 Aš jį* dėl teisumo pergalės
išjudinau,
visus kelius jam lygius
padariau.
Ne dėl algos ar dovanų jis
mano miestą atstatys
ir mano tremtinius
išlaisvins, sako Galybių
VIEŠPATS."

14 Taip kalba VIEŠPATS:
„Egipto turtai, Kušo prekės
ir aukštaūgiai sabiečiai*
ateis pas tave ir tau
priklausys.
Paskui tave jie eis
grandinėmis apkalti,
parpuls jie prieš tave,
maldaudami:
'Tik su jumis yra Dievas,
niekur kitur!
Kitų dievų nėra!'"

15 Tikrai, tu esi pasislėpęs
Dievas,*
Izraelio Dieve,
Išvaduotojau!
16 Gėda ir nemalonė kris ant
jų visų,
stabų dirbėjai nemalonėje
pražus.
17 Izraeli, esi VIEŠPATIES
išvaduotas amžinu
išganymu!

Advento liturgija vartoja *Rorate, coeli desuper... Rasokite, dangūs, iš aukštybių...*, kad pabrėžtų amžius siejantį Kristaus atėjimo ilgesį pasaulyje.

45, 9: Dievas yra laisvas, – niekas negali bylinėtis su juo dėl to, kad jis pasirinko Kyrą mesiju.

45, 13: *Jis*: Persijos karalius Kyras, Dievo pašauktas išlaisvinti ir atkurti Izraelį.

45, 14: *Egipto... Kušo (Etiopijos)... sabiečiai*: egiptiečiai ir jų sąjungininkai, Kyro nugalėti, išpažįsta Izraelio Dievą kaip vieną tikrą Dievą. Žr. Iz 43, 3.

45, 15: *...pasislėpęs Dievas*: šis tekstas atkreipia dėmesį į teologinę įžvalgą – Dievas yra istorijos Viešpats per savo įrankius (Kyrą). Savo tautai Dievas nuolat yra Išvaduotojas, kurio visagalybė reiškiasi Visatoje (18–19 eilutė).

Gėda ir nemalonė niekad
nekris ant jūsų
per amžių amžius.

18 Nes šitaip kalba VIEŠPATS,
kuris sukūrė dangų, –
jis – Dievas,
kuris paruošė ir padarė
žemę, – davė jai pradžią,
jis – tas,
kuris nesukūrė jos
tyrlaukių,* bet padarė
gyvenamą:
„Aš VIEŠPATS, be manęs,
nėra kito!
19 Nekalbėjau nei
paslapčiomis,
nei iš buveinės tamsybės
šalyje
ir Jokūbo palikuonims
nesakiau:
'Ieškokite manęs dykvietėje'.
Aš, VIEŠPATS, teisumą
apreiškiu, –
paskelbiu, kas teisinga.“

20 „Susirinkite ir ateikite,
prieikite arčiau jūs, tautų
likučiai!
Neišmano nieko tie,
kurie nešiojasi stabus iš
medžio* ir meldžiasi
dievui,
kurs išgelbėt negali.
21 Eikit šen, drauge pasitarę,
pasakykite!
Kas paskelbė tai kadaise,
išpranašavo tai iš
anksto?
Argi tai ne aš, VIEŠPATS, be
kurio, nėra kito Dievo?
Tik aš vienas – teisingas ir
išvaduojantis Dievas!
22 Gręžkitės manin ir būsite
išgelbėti, visi žemės
pakraščiai,
nes Dievas aš, – kito nėra!
23 Prisiekiau savim,
mano lūpos ištarė tiesą –
neatšaukiamą žodį:
'Kiekvienas kelis klaupsis
prieš mane,
manim prisieks kiekvienas
liežuvis'.
24 Man sakys: 'Tik per VIEŠPATĮ
rasime pergalę ir jėgą'.
Gėdydamiesi ateis pas jį
visi, kurie ant jo niršta.
25 Tik per VIEŠPATĮ visi
Izraelio palikuonys
ras teisumą ir šlovę.“

Babilono dievai

46 1 Belis* sukiužo,
Nebas* susigūžia, –
jų stabai pakrauti ant
asilų ir galvijų.
Tie, kurie turėtų nešti jus,
dabar kaip naštos kraunami
ant nuvargusių gyvulių.
2 Gūžiasi, kiūžta ir jie drauge,

45, 18: *Tyrlaukiai*: užuomina apie Kūrimo pradžią, kai žemė buvo be pavidalo (žr. Pr 1, 2).
45, 20: ... *nešiojasi stabus iš medžio*: taip buvo daroma švenčių eisenose. Pagonių dievai turi kojas, bet negali vaikščioti. Žr. Ps 115, 7; Bar 6, 25.
46, 1: *Belis... Nebas*: Babilono dievai. Jie yra visiškai bejėgiai prieš visagali Dievą.

nuo naštos išsigelbėt
negali, – jie patys eina į
nelaisvę.
3 Klausykitės manęs, Jokūbo
namai,
ir jūs, kas likote gyvi iš
Izraelio namų,
nuo pat gimimo esate mano
našta,
išlaikiau jus nuo pat
vaikystės.
4 Liksiu vis tas pats, kai jūs
pasensite,
kai jūs pražilsite, nešiosiu
ir tada.
Aš – tas, kuris nešiojau,
aš – tas, kuris nešios,
aš – tas, kuris jus neš ir
išgelbės.
5 Ką sugretinsite su manimi
ir laikysite man lygiu?
Arba ką sulyginsite su
manimi, ir būtume
panašūs?
6 Dosnieji iš kapšo auksą
išpila,
svarstyklėmis sidabrą
atsveria ir auksakalį
pasisamdo,
kad iš to jiems padarytų
dievą, kurį jie garbintų,
žemėn kniūbsčiom
puldami.
7 Dedas jį ant savo pečių,
nešiojas visur,
kai pastato jį vieton, ten
stovi sustingęs,
iš vietos nepajuda.
Nors jie šaukiasi, negali jis
atsiliepti
nei jų iš nelaimės išgelbėti.
8 Atminkite tai ir būkite
ryžtingi,
dėkitės į širdį, nusidėjėliai!
9 Atminkite, kas buvo
anksčiau, senų senais
laikais:
Aš esu Dievas, nėra kito;
Aš – Dievas, nėra tokio
kaip aš.
10 Apreiškiu pabaigą nuo pat
pradžios, iš anksto
paskelbiu,
kas dar įvyks.
Tariu: „Mano užmojis bus
įvykdytas!“
Aš įvykdysiu visa, kas
sumanyta.
11 Šaukiu iš rytų plėšrų
paukštį,* iš tolimos šalies
žmogų,
kad įvykdytų manąjį užmojį.
Kaip kalbėjau, taip ir
įvykdysiu,
ką užsimojau, tą ir
padarysiu.
12 Klausykitės manęs, jūs –
užsispyrėliai,
esate toli nuo teisumo
pergalės.
13 Aš pats įgyvendinu savąjį
teisumą,
jis nebėra toli, mano
išganymas nevėluos.
Aš pats suteiksiu išganymą
Sione, Izraeliui duosiu
savo šlovę.

46, 11: *Plėšrus paukštis*: Kyras. Žr. Iz 41, 2–4.

Babilonijos teismas

47 1 „Lipk žemyn, sėskis
į dulkes,
mergele, – dukra Babilono!*
Tau sosto nebėra,
atsisėsk ant žemės,
kaldėjų dukra!
Dailiąja ir gašliąja nebūsi
daugiau vadinama.
2 Imk girnas ir grūdus malk!
Nuo veido šydą nusidenk!
Skraistę nusimesk,
blauzdas apsinuogink,
braidyk po vandenį upėse.
3 Tavo nuogumas bus
aikštėn iškeltas,
matysis tavoji gėda.
Atkeršysiu ir
nepagailėsiu“, –
4 sako mūsų Atpirkėjas.
Jo vardas – Galybių
VIEŠPATS, Izraelio
Šventasis.

5 Sėdėk tyli, pasitrauk į
patamsį, kaldėjų dukra!
Karalysčių viešpate nebūsi
daugiau vadinama.
6 Buvau įpykęs ant savo
tautos,
savąjį paveldą buvau
išniekinęs,
į tavo rankas jį buvau
atidavęs.
O tu jam pagailos
neparodei, –
krovei ant senelių labai
sunkų jungą.
7 Sakei tu sau: „Amžinai
viešpatausiu!“
Sau neėmei šių dalykų į
širdį,
negalvojai, kuo tai galės
pasibaigti.
8 Dabar išgirski šitą,
išlepintoji,
besijaučianti jaukiai,
galvojanti širdy: „Aš, ir
niekas kitas!
Niekad našle netapsiu
nei vaikų netekties
neišgyvensiu...“
9* Bet ir viena, ir kita ištiks
tave staiga, tą pačią
dieną.
Vaikų netektis ir našlystė
užgrius ant tavęs visu
svoriu,
nepaisant tavųjų užkeikimų
gausybės
ir visų tavo grasių kerėjimų
galios.
10 Kadangi nedora būdama
jauteisi saugi
ir sakei sau: „Niekas
manęs nemato!“ –
tavo išmintis ir žinojimas
išvedė tave iš kelio.
Užtat ir sakei sau: „Aš, ir
niekas kitas!“
11 Užguls tave vargas,
nemokėsi jo šalin nužavėti;
užpuls tave nelaimė,
nepajėgsi jos nuvyti.
Staiga užklups tave galas,
apie kurį nepagalvojai.

47, 1–15: Patyčių giesmė, išjuokianti Babiloną, kadaise buvusį tautų karaliumi, o dabar tapusį kitų tautų vergu.
47, 9. 13. 15: Babilonas buvo garsus savo magija ir astrologija.

12 O dabar smaginkis savo
kerėjimais
ir gausybe savų užkeikimų,
kuriais varginai save nuo
pat jaunystės.
Gal dar vis galvoji, kad jie
bus tau naudingi?
Gal jais baimę įvarysi!
13* Prisidarei daug vargo
turėdama tiek patarėjų!
Teateina ir tegelbėja dabar
tave
dangaus tyrinėtojai ir
žvaigždžių stebėtojai,
kurie per kiekvieną jaunatį
numato, kas tau atsitiks.
14 Štai jie šiaudais pavirto,
ugnis juos ryja, –
neišgelbės jie net savęs nuo
rajų liepsnų.
Tai ne žarijos, prie kurių
pasišildyti galėtum,
tai ne židinys, prie kurio
žmonės susėstų!
15* Šitaip tau tarnauja tavieji
kerėtojai,
su kuriais prekiavai nuo
pat jaunystės.
Kiekvienas jų savo keliu
klajoja, –
nėra nė vieno, kurs tave
išgelbėtų.

48 1 Klausykitės štai ko,
Jokūbo namai,
vadinami Izraelio vardu,
kilusieji iš Judo sėklos, –
jūs, kurie VIEŠPATIES vardu
prisiekiate
ir šaukiatės Izraelio Dievo
be ištikimybės ir be teisumo,
2 nors vadinatės Šventąja
tauta
ir kliaujatės Dievu Izraelio,
kurio vardas yra Galybių
VIEŠPATS.
3 Kas jau įvyko, seniai buvau
apreiškęs,
iš mano lūpų tai išėjo, aš
pats tai paskelbiau.
Nelauktai ėmiau vykdyti, ir
visa įvyko.
4 Žinau, kad užsispyręs esi,
nes tavo sprandas – tarsi
sausgyslė iš geležies,
o tavoji kakta – iš vario,
5 todėl tai iš anksto seniai tau
apreiškiau
ir paskelbiau pirmiau, negu
įvyko,
idant nesakytum: „Mano
stabas visa tai padarė,
mano statula – drožtoji ar
lietoji – tai sutvarkė.“
6 Dabar, kai visa išgirdai,
pagalvok!
Ar neturi visa tai pripažinti?
Nuo dabar kai ką visiškai
nauja skelbiu tau,
paslaptingus įvykius, ko tu
nežinai.
7 Dabar, o ne seniai prieš
dienų dienas, jie
prasidėjo,
anksčiau apie juos
negirdėjai,
kad nesakytum: „Aš jau
žinojau apie juos!“
8 Tu apie juos nei ką nors esi
girdėjęs,
nei ką žinojęs, –

tavo ausys juk nuo seno
buvo kurčios.
Žinojau, koks tu
apgaulingas,
juk nuo motinos įsčių buvai
vadinamas sukčiumi.
9 Bet dėl savo vardo valdau
pyktį,
savosios šlovės dėlei
susilaikau,
kad tavęs nesunaikinčiau.
10 Štai išgryninau tave,
tačiau ne kaip sidabrą,
tave išmėginau skausmo
žaizdre.
11 Dėl savęs, savo paties
dėlei, –
kad mano vardas nebūtų
paniekintas, nūn tai
darau.
Savo šlovės kitam
neperleisiu!

Kyras – Viešpaties įgaliotinis

12 „Išgirsk mane, Jokūbai, –
Izraeli, kurį vardu
pavadinau! Aš esu
Tas pats, –
aš pirmasis, aš ir
paskutinis!
13 Mano rankos padėjo žemės
pamatus,
mano dešinioji išskleidė
dangus.
Kada juos pašaukiu, tuojau
pat ateina.
14 Sueikite jūs visi ir
klausykitės!
Kas iš jų {dievų} kada
paskelbė ką nors
panašaus?
VIEŠPATIES bičiulis* įvykdys
jo valią Babilonui
ir Kaldėjos palikuonims.
15 Aš, aš tai paskelbiau, aš jį
pašaukiau,
aš jį atvedžiau, –
jam seksis kely!
16 Prieikite arčiau prie manęs
ir klausykitės, ką sakau!
Nuo pat pradžios aš
nekalbėjau apie tai
paslapčiom,
nuo to laiko, kai tai
prasidėjo esu čia.“

{„Nūnai Viešpats DIEVAS
ir jo
Dvasia pasiuntė mane.“}*

Pamoka iš praeities

17 Taip kalba VIEŠPATS, tavo
Atpirkėjas,
Izraelio Šventasis:
„Aš, VIEŠPATS, tavo Dievas,
mokau tave, kas tau
naudinga, ir vedu tave
keliu,
kuriuo tau dera eiti.
18 O, kad klausytumei mano
įsakymų!
Tavoji gerovė būtų kaip upė,
o tavo teisumas kaip marių
bangos.

48, 14: *Viešpaties bičiulis*: Kyras, nes jis įgyvendina Dievo užmojį.
48, 16: *Nūnai Viešpats... ir jo Dvasia pasiuntė mane*: Kyro pareiškimas. Žr. 14 eilutę.

19 Tavo palikuonių būtų kaip
smilčių,
o gimusiųjų iš tavosios
giminės – kaip smėlio
grūdelių.
Jų vardas nežūtų ir
neišdiltų mano akyse."

Išėjimas iš Babilono

20 Eikite iš Babilono, bėkite
iš Kaldėjos!
Tai su džiaugsmu garsiai
skelbkite, kad būtų
žinoma;
neškite žinią lig žemės
pakraščių, sakykite:
„Jokūbą, savo tarną,
VIEŠPATS išpirko!
21 Troškulio jie nekentėjo,
kai vedė juos per sausas
dykynes.
Vandeniui ištrykšti iš uolos
jis liepė, –
praskėlė uolą, ir tryško
vandenys."

22 {„Nedorėliai ramybės
neturės", – sako
VIEŠPATS.}

2. Išpirkimas iš nuodėmės, Izraelio išvadavimas

Viešpaties Tarnas

49 1 Išgirskite mane,* salos,
atkreipkite dėmesį,
tolimosios tautos!
Mane VIEŠPATS pašaukė
dar negimusį, –
dar motinos įsčiose
tebesantį, jis ištarė
manąjį vardą.*
2 Jis padarė iš manęs aštrų
kalaviją,*
paslėpė mane savo rankos
šešėlyje.
Jis padarė mane aštria
strėle ir įdėjo į savąją
strėlinę.
3 „Tu esi mano tarnas,* –
man pasakė, –
Izraeli, per tave savo šlovę
apreikšiu!"
4 Bet aš pagalvojau: „Veltui
aš triūsiau,
tuščiai ir be naudos jėgas
eikvojau;
tačiau mano byla pas
VIEŠPATĮ,
ir mano atlygis manojo
Dievo rankoje.
5 Dabar tvirtai nusprendė
VIEŠPATS,
kuris mane savuoju tarnu
dar motinos įsčiose
padarė,
kad aš Jokūbą jam
parvesčiau, –
Izraelis pas jį būtų
surinktas.
Aš esu pagerbtas
VIEŠPATIES akyse,
mano Dievas – manoji jėga!"

49, 1–7: Antroji Viešpaties Tarno giesmė.
49, 1: ... *ištarė manąjį vardą*: Dievas pašaukė Kyrą, Persijos karalių, ypatingai pareigai (žr. Jer 1, 5).
49, 2: Dievas parengė Tarną ir padarė jį tinkamą paskelbti savo užmojui.
49, 3: ... *tarnas*: Tarnas yra tapatinamas su Izraelio tauta kaip jos idealus atstovas.

6 „Per maža,* – sako jis, –
tau būti mano tarnu,
prikelti Jokūbo gimines
ir sugrąžinti Izraelio
likučius.
Aš padarysiu tave taip pat
ir tautų šviesa,
kad mano išganymas
pasiektų žemės
pakraščius."

7 Taip kalba VIEŠPATS,
Izraelio Atpirkėjas, jo
Šventasis,
paniekintajam,
tam, kuriuo bjaurisi tautos,
valdovų tarnui:
„Karaliai atsistos, kai tave
pamatys,
didžiūnai, ir tie lenksis tau
iki žemės
dėl VIEŠPATIES, kuris yra
ištikimas,
dėl Izraelio Šventojo, kuris
tave išrinko."

Išvadavimas ir Siono atstatymas

8 Taip kalba VIEŠPATS:
„Malonės metu tave
išklausau,
išganymo dieną tau
padėdu.
Sukūriau tave, paskyriau
tave sandora tautai,
kad atstatytum kraštą
ir išdalytum nuniokotus
paveldus.

9 Sakyk kaliniams: 'Išeikite!'
ir tiems, kurie tamsybėse:
'Eikite į šviesą!'
Pakelėse jie ganysis,
ant plikų kalvų visur jie ras
ganyklų.
10 Nekęs nei alkio, nei
troškulio,
nekenks jiems nei dykumų
vėjas, nei saulė,
nes gailestingasis juos veda
ir nuveda prie čiurlenančių
šaltinių.
11 Padarysiu jiems kelią per
visus savo kalnus,
mano vieškeliai bus
išlyginti.
12 Štai! Šitie ateina iš toli,
vieni iš šiaurės ir vakarų,
o kiti iš Syenės* šalies."

13 Dangūs, džiūgaukite!
Iš džiaugsmo šokinėk, žeme!
Tegu plyšta kalnai nuo
džiaugsmo giesmės!
Nes VIEŠPATS paguodė
savąją tautą, pasigailėjo
savo varguolių.

14 Bet Sionas sako: „Paliko
mane VIEŠPATS,
užmiršo mane Dievas."
15 „Ar gali moteris užmiršti
savo mažylį,
būti nešvelni savo įsčių
sūnui?
Net jeigu ji ir užmirštų,
aš tavęs niekad neužmiršiu.

49, 6: Tarno užduotis apima ne tik Izraelio atstatymą, bet ir pasaulio išganymą. Žr. Lk 2, 32.

49, 12: *Syenė*: miestas, dabar vardu Asuanas, prie pirmųjų Nilo krioklių pietiniame Egipte.

16 Štai! Įrėžiau tavo vardą
savo rankos delne;*
tavo mūrus prieš akis turiu
nuolat.
17 Tavo atstatytojai čion
atskuba,
o kas niokojo ir alino tave,
atsitraukė nuo tavęs.
18 Pakelk akis ir apsidairyk
aplinkui:
draugėn jie renkasi ir eina
pas tave.
„Kaip gyvas aš, – tai
VIEŠPATIES žodis, –
visais jais pasidabinsi kaip
puošmenomis,
pasidabinsi jais kaip
nuotaka.

19 Tikrai tu buvai nualinta ir
nusiaubta, –
griuvėsių kraštas, –
bet dabar būsi per ankšta
savo naujakuriams,
nors tavo engėjai ir bus
pasitraukę toli.
20 Vaikai, kurių buvai
netekusi, vis dėlto tau
sakys:
'Čia man per ankšta, man
reikia daugiau vietos,
kad galėčiau įsikurti!'
21 Tada tu sakysi savo širdy:
'Kas man pagimdė juos?
Juk aš buvau bevaikė ir
bevaisė,
{ištremta ir atstumta}, kas
juos man išaugino?
Štai! Juk buvau aš likusi
vienų viena,
o šitie iš kur?'"

22 Taip kalba Viešpats
DIEVAS:
„Štai pakelsiu savo ranką
tautoms
ir duosiu savąjį ženklą
gentims, –
jos pargabens ant rankų
tavo sūnus,
o dukras parneš ant savo
pečių.
23 Karaliai bus tavųjų vaikų
įtėviais, o karalienės jų
įmotėmis.
Veidu į žemę puldami, jie
tave pagerbs
ir laižys dulkes nuo tavo
kojų.
Tuomet tu tikrai žinosi,
kad aš esu VIEŠPATS, –
tie, kurie pasitiki manimi,
nebus sugėdinti."
24 „Ar išplėšia kas nors grobį
iš galiūno?
Ar galima belaisvius
atimti iš tirono?"
25 Šitaip VIEŠPATS atsako:
„Žinoma!
Belaisviai bus atimti iš
galiūno
ir grobis išplėštas iš tirono!
Tavo reikalo gynėjas esu
aš pats, –
aš pats išvaduosiu tavo
vaikus.

49, 16: *Įrėžiau... vardą... rankos delne*: Dievas niekuomet nebuvo užmiršęs savosios tautos. Žr. Iš 13, 9. 16; Įst 6, 6–9.

26 Priversiu tavo engėjus
maitintis savo pačių
kūnu,
pasigers jie savo pačių
krauju kaip saldžiu
vynu.
Visa žmonija žinos, kad aš
esu VIEŠPATS,
tavo išvaduotojas, tavo
Atpirkėjas, – Jokūbo
Galingasis."

Išganymas tik per Viešpaties Tarną

50 1 Taip kalba VIEŠPATS:
„Kur yra jūsų motinos
skyrybų raštas,*
kuriuo aš ją paleidau?
Ir kuriam savo skolintojui
pardaviau aš jus?
Tik dėl savo nuodėmių
buvote parduoti,
tik dėl savo nusižengimų
buvo paleista jūsų
motina.
2 Kodėl nebuvo nė vieno, kai
atėjau?
Kodėl niekas neatsiliepė,
kai šaukiau?
Nejau mano ranka per
trumpa, kad išpirkčiau?*
Argi stinga man jėgų, kad
išvaduočiau?
Štai vien pagrūmojimu
išdžiovinu jūrą,
paverčiu dykuma upes!
Jose žuvys, netekusios
vandens,
dvokia ir gaišta nuo
troškulio.
3 Apgaubiu dangus tamsybe,
aptraukiu juos ašutine."

4 „Viešpats DIEVAS man
davė
iškalbų liežuvį,*
kad gebėčiau žodžiu
stiprinti nuvargusius.
Kas rytą jis žadina mano
ausį,
kad klausyčiausi tarsi
mokinys.
5 Viešpats DIEVAS atvėrė
man ausis;
aš nemaištavau,* atgal
nesitraukiau.
6 Atsukau nugarą mane
plakantiems,
atkišau žandus
raunantiems man
barzdą,*
nuo užgauliojimo ir spjūvių
neslėpiau veido.
7 Viešpats DIEVAS man
padeda,
todėl aš nesu pažemintas.

50, 1: Pranašas atsako į tremtinių skundą, kad Dievas juos visiškai apleido, parodydamas, kad jų nuodėmės atvedė juos į tremtį. Kadangi skyrybų rašto nebuvo, ryšys tarp Viešpaties ir jo tautos nėra nutrauktas. Ilgainiui Viešpats išvaduos savo tautą.

50, 2: Izraelio pasitikėjimas Dievu silpnas, – netikima Dievo pažadu išvaduoti iš tremties.

50, 4–11: Trečioji Viešpaties Tarno giesmė: Tarnas kalba 4–9 eilutėje, o Dievas bara žmones už neklusnumą 10–11 eilutėje.

50, 5: Tarnas neatsisako vykdyti jam Dievo duotą užduotį.

50, 6: Noriai priima užgaulę ir mušimą. *Rauti barzdą*: didelė užgaulė.

Nutaisiau savo veidą kietą
kaip titnagas,
žinau, kad nebūsiu
sugėdintas.
8 Mano gynėjas yra arti, –
kas drįs su manimi bylinėtis?
Stokime vienas prieš kitą
teisme!
Kas turi bylą prieš mane?
Tegu man prisistato!
9 Štai Viešpats DIEVAS man
padeda, – tad kas mane
bepasmerks?
Štai jie visi sutrūnys kaip
drabužis, – kandys juos
suės."

10* Kas iš jūsų bijosi
VIEŠPATIES ir paklūsta
jo tarno balsui,
kas gyvena nakty be
šviesos, pasitiki
VIEŠPATIES vardu
ir neabejoja savo Dievu?
11 Štai jūs – visi, kurie ugnį
kuriate
ir žiebiatės deglus,
gyvenkite pagal savo ugnies
šviesą
ir pagal deglus, kuriuos
įsižiebėte!
Nuo mano rankos tai
pareina: gulsitės į
skausmo patalą.

Raginimas pasitikėti Viešpačiu

51 1 „Klausykitės manęs,
kas siekiate teisumo
ir ieškote VIEŠPATIES.
Pagalvokite apie uolą,* iš
kurios buvote iškirsti,
apie žvyrduobę,* iš kurios
buvote iškasti.
2 Pagalvokite apie Abraomą,
savo tėvą,
ir Sarą, jus pagimdžiusią.
Jis buvo tik vienas, kai jį
pašaukiau,
laiminau jį ir padariau iš jo
daugybę.
3 VIEŠPATS užjaučia Sioną,
visiems jo griuvėsiams yra
maloningas.
Jo dykumą paverčia Edenu
ir jo tyrlaukius –
VIEŠPATIES sodu.
Linksmybės ir džiaugsmo,
padėkos giesmių ir muzikos
skambesio pilna jame.

4 Klausykitės manęs,
tautos,*
atkreipkite dėmesį, gentys,
nes aš duosiu mokymą ir
teisingumą, – šviesą
tautoms.
Vienu akimirksniu
5 įvykdysiu savo pergalę,
mano išganymas ateis kaip
šviesa

50, 10–11: Žmonės, užuot pasitikėję Dievu ir jo Tarnu, sudarinėja planus, vedančius juos į pražūtį.

51 ,1: *Uola... žvyrduobė*: garbingi protėviai.

51, 4–5: Pagonių tautos pažins tikrąjį Dievą ir išganymą.

ir mano rankos teis tautas, –
salos manimi pasitikės,
manosios rankos jos lauks.
6 Pakelkite akis į dangus,
pagalvokite apie žemę po
kojomis!
Nors dangūs ir išnyktų
kaip dūmas,
o žemė susidėvėtų kaip
drabužis
ir žmonės kristų kaip
musės,
mano išganymas tvers per
amžius,*
manasis teisumas niekad
nesusidėvės.
7 Klausykite manęs jūs,
žinantieji teisumą, –
tauta, imanti mano
mokymą širdin:
Nebijokite žmonių
užgaulės, jų patyčių
neišsigąskite!
8 Juos kaip drabužį suės
kirminai,
kaip vilną sukapos juos
kandys.
Bet mano teisumas tvers
per amžius
ir mano išganymas plūs iš
kartos į kartą."

9 Pabusk, pabusk,
apsivilk tvirtybe,
VIEŠPATIES ranka!
Pabusk, kaip senovės
dienomis, praėjusiais
amžiais!
Argi ne tu Rahabą*
sukapojai, nudūrei
slibiną?*
10 Argi ne tu išdžiovinai jūrą,
vandenis didžiosios
bedugnės?*
Kas padarė kelią iš jūros
dugno,
kad išpirktieji pereiti
galėtų?
11 VIEŠPATIES išpirktieji
sugrįš ir,
amžinu džiaugsmu
vainikuoti, įžengs į
Sioną.
Juos lydės džiaugsmas ir
linksmybė,
liūdesys ir aimanos
pasitrauks.

12 „Tai aš, aš esu Tas, kuris jus
guodžiu, – ko tu bijai?
Žmogaus? – jis marus!
Žmogaus sūnaus? – jis ne
daugiau kaip žolė!
13 Kodėl užmiršai VIEŠPATĮ,
savo Kūrėją,
kuris dangus išskleidė ir
pamatus žemės padėjo?
Kiaurą dieną tave kankina
baimė dėl engėjo įtūžio,
norinčio tave sunaikinti.
Bet kurgi tas engėjo įtūžis?

51, 6: Išganymas ir teisumas, apreikšti per pranašą, yra amžini. Dangūs ir žemė tėra tik laikini. Žr. Mt 24, 35.
51, 9: *Rahabas*: žr. Iz 30, 7 paaiškinimą. *Slibinas*: žr. Iz 27, 1 paaiškinimą.
51, 10: *Didžioji bedugnė*: užuomina apie pirmykštį chaosą. Žr. Pr 1, 2.

14 Pančiais surakintieji greit
bus išvaduoti,
nemirs ir neis į Duobę,
nei duonos jie nestokos.
15 Aš esu VIEŠPATS, tavo
Dievas, kuris įaudrinu
jūrą, jog bangos ima
šėlti." –
Galybių VIEŠPATS yra jo
vardas!
16 „Savo žodžius įdėjau tau
į lūpas
ir savosios rankos šešėliu
apdengiau tave.
Aš – tas, kuris išskleidė
dangus ir padėjo
pamatus žemės,
sakiau Sionui: 'Tu esi mano
tauta!'"

Viešpaties taurė – Jeruzalės skausmas

17 Atsibusk, atsibusk!
Atsikelk, Jeruzale!
Tu gėrei pykčio taurę, kurią
laikė VIEŠPATIES ranka,
išgėrei iki dugno indą –
svaigią taurę!
18 Iš visų jos pagimdytų sūnų
nėra kas ja rūpintųsi,
iš visų jos išaugintų sūnų
nėra kas paimtų ją už
rankos!
19 Abi šios nelaimės prislėgė
tave! Kas tave užjaus?
Nuniokojimas ir
sunaikinimas, badas
ir kalavijas!
Kas tave paguos?
20 Tavieji sūnūs nualpę, –
guli visur gatvių kampuose,
kaip stirna medžiotojo
pinklėse,
apsvaigę nuo VIEŠPATIES
pykčio,
tavo Dievo įniršio įveikti.

21 Bet dabar klausykis,
nelaimingoji, –
esi apsvaigusi, bet ne nuo
vyno!
22 Taip kalba VIEŠPATS,
tavasis Valdovas ir
Dievas,
ginantis savąją tautą:
„Štai aš imu tau iš rankos
svaigiąją taurę.
Iš mano pykčio indo
daugiau nebegersi.
23 Paduosiu ją į rankas tavo
kankintojams,
sakiusiems tau:
'Gulkis ant žemės, kad
galėtume sutrypti tave!'
Savąją nugarą padarei
grindiniu, – gatve
praeiviams."

Tedžiūgauja Sionas

52 1 Atsibusk, atsibusk!
Apsivilk savąja
stiprybe, Sione!
Vilkis savosios šlovės
drabužiais,
Jeruzale, šventasis mieste,
nes neapipjaustytieji ir
netyrieji
nebemindžios daugiau
tavęs!
2 Nusipurtyk nuo savęs dulkes,
sėskis į savąjį sostą,
Jeruzale!

Nusimesk grandinę nuo
kaklo,
belaisve tu, Siono dukra!
3 Nes VIEŠPATS sako taip:
„Ne už kainą buvote
parduoti
ir ne už pinigus būsite
atpirkti."
4 Šitaip Viešpats DIEVAS
kalba:
„Kadaise manoji tauta
išėjo į Egiptą,
kad ten gyventų kaip
svetimšaliai. Asirija
apiplėšė juos,
nieko už tai neduodama.
5 O dabar, ką aš turiu
daryti?" –
žodis VIEŠPATIES.
„Manoji tauta buvo
pagrobta už nieką,
o jų engėjai staugia iš
džiaugsmo..." –
žodis VIEŠPATIES.
„...Mano vardas
užgauliojamas kasdien
be paliovos.
6 Todėl manoji tauta patirs
mano šlovę tą dieną,
nes aš Tas – Viešpats, kurs
tai sako. Štai aš esu!"

7 O kokios dailios kalnuose
šauklio kojos, –
to, kuris ateina su
linksmąja žinia,
skelbdamas ramybę,
nešdamas gerąją
naujieną,
garsindamas išganymą,
sakydamas Sionui:*
„Viešpatauja tavo Dievas!"
8 Klausykis! Tavo sargybiniai
šaukia, džiūgauja drauge,
nes jie mato savo pačių
akimis
VIEŠPATĮ, grįžtantį į Sioną.
9 Drauge pratrūkite
džiaugsmo giesme,
Jeruzalės griuvėsiai,
nes VIEŠPATS paguodė savo
tautą, atpirko Jeruzalę.
10 VIEŠPATS iškėlė savo
šventąją ranką visų
tautų akyse.
Visi žemės pakraščiai išvys
mūsų Dievo išganymą.

11 Išeikite, išeikite!
Palikite tą vietą, nelieskite
nieko nešvaraus!
Lauk iš ten!*
Jūs, kurie nešate
VIEŠPATIES rykus,*
išlikite švarūs!
12 Tačiau neskubėkite eidami,
neišeikite kaip bėgliai,
nes VIEŠPATS eina jūsų
priešakyje, o jūsų
užnugaris yra Izraelio
Dievas.

52, 7–10: Dievas parveda savo tautą iš Babilono į Sioną – Jeruzalę. Ant nugriautų miesto mūrų sargybiniai džiūgauja. Žr. Rom 10, 15.
52, 11: ... *iš ten*: iš Babilonijos. ...*Viešpaties rykus*: Nebukadnezaro pagrobtuosius Šventyklos indus kunigai neša iš tremties atgal į Jeruzalę. Žr. Ezd 1, 7.

Viešpaties Tarno kančia ir pergalė

13* „Iš tikrųjų mano tarnui
seksis,
jis bus aukštai iškeltas ir
didžiai išaukštintas.
14 Kaip daugelis juo baisėjosi, –
jo išvaizda buvo
nežmoniškai sudarkyta,
o jo pavidalas nebepanašus
į žmogų, –
15 taip jis nustebins daugelį
tautų,
dėl jo karaliai stovės
netekę žado.
Jie išvys, ko niekad nebuvo
jiems apsakyta,
suvoks, ko niekad nebuvo
girdėję.“

53 1 „Kas galėtų patikėti,
ką mes girdėjome?
Kam buvo apreikšta
VIEŠPATIES ranka?
2 Jis išaugo nelyginant atžala
jo akivaizdoje,
kaip šaknis iš sausos žemės.
Jis nebuvo nei patrauklus,
nei gražus:
matėme mes jį, bet
nepamėgome.
3 Jis buvo paniekintas,
žmogaus vardo nevertas,
skausmų vyras, apsipratęs
su negalia, –
toks, kuris prieš žmones
užsidengia veidą.
Jis buvo paniekintas,
laikėme mes jį nieku.
4 Tačiau jis mūsų negalias
prisiėmė,*
mūsų skausmus sau
užsikrovė.
O mes laikėme jį
raupsuotu, –
Dievo nubaustu ir
nuvargintu.
5 Bet jis buvo sužalotas dėl
mūsų nusižengimų,
ant jo krito kirčiai už mūsų
kaltes. Bausmė ant jo
krito mūsų išganymui,
mes buvome išgydyti jo
žaizdomis.
6 Visi mes lyg avys
pakrikome,
kiekvienas eidamas
savuoju keliu,
o VIEŠPATS uždėjo ant jo
kaltę mūsų visų.
7 Nors ir buvo žiauriai
kankinamas,
bet pakluso, – burnos
nepravėrė.

52, 13 – 53, 12: Ketvirtoji Viešpaties Tarno giesmė. Nuostabiai aprašomas nekaltas Tarnas, kuris savo kančia atlygina už savo tautos nuodėmes ir išvaduoja nuo bausmės. Ši Tarno giesmė – pranašystė tobulai išsipildė Jėzuje Kristuje.

53, 2: Tik Dievas gali visapusiškai įvertinti Tarno įnašą į išganymą.

53, 3: Kadangi Tarnas kentėjo, jis buvo laikomas nusidėjėliu, nes kančia ir mirtis buvo laikomos nuodėmės padariniu. Užtat Tarnas ir yra atmestas.

53, 4–9: Tarnas tikrai kentėjo, bet pats buvo nekaltas. Savo kančia Tarnas atpirko pasaulį, – per jo kančią žmonės yra išvaduoti iš nuodėmės.

Kaip tyli ėriukas, vedamas
pjauti, kaip tyli avis
kerpama,
taip jis nepratarė žodžio.
8 Prievarta ir teismu jis buvo
nušalintas,
ir kas bebūtų galvojęs apie
jo likimą?
Kai jis buvo atskirtas nuo
gyvybės krašto
ir pasmerktas mirti už
mano tautos nuodėmę,
9 kapas jam buvo skirtas
tarp nedorėlių,
laidojimo vieta su
piktadariais,
nors jis nebuvo padaręs
nieko bloga
nei ištaręs melagingo
žodžio.
10 {Bet VIEŠPATS norėjo, kad
jis kentėtų negalią.}
Kai save atiduos kaip auką
už nuodėmę,
matys palikuonių ir gyvens
ilgai.
Per jį klestės VIEŠPATIES
užmojis.*
11 Už savo vargus jis matys
šviesą* dienų pilnatvėje,
per savo kančią mano
tarnas nuteisins daugelį,
prisiims jų bausmę už
kaltes.
12 Aš duosiu jam dalią tarp
didžiūnų,
su galiūnais grobiu jis
dalysis,
nes jis save atidavė mirčiai
ir buvo priskirtas prie
nusidėjėlių.
Jis prisiėmė daugelio
nuodėmę
ir užsistojo už nusidėjėlius.

Naujasis Sionas

54 1 „Džiaukis, bevaike,
niekad negimdžiusi!
krykštauk ir ratuok,
gimdymo skausmuose
negulėjusi!
Juk pamestoji turi daugiau
vaikų,*
negu turinti vyrą“, – sako
VIEŠPATS.
2 Praplatink savo palapinės
aikštę,
ištempk savo pastogės
uždangas nešykštėdama,
pailgink palapinės virves,
tvirtai įkalk kuolus!
3 Prasiplėsi tu į dešinę ir
į kairę, –
tavo palikuonys užvaldys
tautas
ir įsikurs apleistuose
miestuose.
4 Nebijok, nebūsi sugėdinta,
nerausk iš kuklumo,
nepateksi į nemalonę.

53, 10–12: Saviauka už kitų nuodėmes Tarnas įvykdė Dievo užmojį pasaulyje. Užtat Tarnas gauna iš Viešpaties atlygį. *Matyti šviesą*: būti laimingam.

54, 1: Jeruzalė, vaizduojama bevaikė ir apleista žmona, staiga pasijunta tarp nesuskaitomos daugybės vaikų, – tarp tremtinių, grįžtančių iš Babilonijos. Tautų apaštalas Paulius sieja šį skaitinį su Bendrija, Naujuoju Sionu. Žr. Gal 4, 27.

Savo jaunystės gėdą
pamirši
ir nebeprisiminsi našlystės
negarbės,
5 nes tavasis vyras –
tavo Kūrėjas, –
„Galybių VIEŠPATS“ jo vardas.
Tavasis Atpirkėjas* –
Izraelio Šventasis, –
vadinasi jis „Dievas visos
žemės“.
6 VIEŠPATS šaukia tave atgal
kaip nelaimingą ir
pamestą žmoną.
„Ar gali vyras atmesti
jaunystėje pamiltą
žmoną?“ – sako tavasis
Dievas.
7 „Trumpai valandėlei
palikau aš tave,
bet su didele meile vėl tave
pasiimsiu.
8 Ūmai supykęs, valandėlę
slėpiau nuo tavęs savo
veidą,
bet amžina meile tavęs
pagailėjau“, –
sako VIEŠPATS, tavasis
Atpirkėjas.
9 „Ir dabar elgiuosi kaip
Nojaus dienomis:
kaip tuomet prisiekiau,
jog Nojaus vandenys
niekad daugiau
nebetvindys žemės,
taip dabar prisiekiau ant
tavęs nebepykti
nei tau nebepriekaištauti.
10 Nors kalnai imtų kilnotis ir
kalvos svirduliuoti,
tačiau manoji meilė niekada
nuo tavęs nesitrauks,
manoji ramybės sandora
nesusvyruos“, –
sako VIEŠPATS,
Tas, kuris tavęs pagailėjo.

Ateities Jeruzalė

11* „Nelaimingoji, audros
nukamuota, esi be
paguodos!
Štai sutvirtinsiu tavo
akmenis rinktinėmis
kalkėmis,
o tavo pamatus apdėsiu
safyrais.
12 Tau bokštus pastatysiu
iš rubinų,
vartus – iš ugnim žėrinčių
akmenų,
o tavo sienas –
iš brangakmenių.
13 Visi tavo sūnūs bus
VIEŠPATIES mokomi, –
tavo vaikai mėgausis
didžia gerove.
14 Tu būsi pagrįsta teisumu,
toli nuo priespaudos, – jos
nebereikės bijoti,
toli nuo pražūties, – ji prie
tavęs nesiartins.
15 Jei kas nors tave pultų,
jam nepavyks, nes tai
darys be mano valios, –
kas puls tave, tas kris
kovoje su tavimi.

54, 5: *Atpirkėjas*: žr. Iz 41, 14 paaiškinimą.

54, 11–12: *Nelaimingoji*: Jeruzalė. Žr. Apr 21.

16 Štai! Aš sukūriau kalvį, –
jis įpučia anglyse ugnį
ir nukala sau įrankį,
tinkamą darbui.
Aš sukūriau ir niokotoją,
kad sunaikintų.
17 Joks ginklas, nukaltas tau
pulti, nebus sėkmingas,
liežuvį, kuris bylos prieš
tave teisme, nugalėsi.
Toks yra VIEŠPATIES tarnų
paveldas,
mano rankoje jų pergalė", –
sako VIEŠPATS.

Kvietimas prie malonės

55 1 Nagi, visi,* kurie
trokštate,
ateikite prie vandens!
Net jei ir pinigų neturite,
ateikite,
pirkite duonos ir valgykite!
Ateikite, pirkite vyno ir
pieno – be pinigų ir
be kainos!
2 Kodėl mokate pinigus už tai,
kas nėra duona,
ir savo uždarbiu – už tai,
kas nepasotina?
Paklausykite manęs, ir
valgysite tai, kas gera,
gardžiuositės skanėstais.
3 Ateikite pas mane,
rūpestingai klausykitės,
kad turėtumėte gyvenimą.
Aš amžinąją sandorą su
jumis sudarysiu,
remdamasis savo ištikima
meile Dovydui.
4 Štai liudytoju tautoms aš jį
padariau, vadu ir tautų
valdovu.
5 Ir tu pašauksi tautą, kurios
nepažinai,
o tautos, kurios tavęs
nepažino, bėgs pas tave
dėl VIEŠPATIES, tavojo
Dievo, ir dėl Izraelio
Šventojo,
kuris tau suteikė tokią
garbę.

6 Ieškokite VIEŠPATIES, kai
galima jį rasti,
šaukitės jo, kai jis yra arti.
7 Tepalieka nedorėlis savąjį
kelią
ir nusidėjėlis – savuosius
kėslus!
Tegrįžta jis pas VIEŠPATĮ,
kad jo pasigailėtų,
pas mūsų Dievą, nes jis
labai atlaidus.
8 „Nes mano mintys – ne
jūsų mintys,
o mano keliai – ne jūsų
keliai", – VIEŠPATIES žodis.
9 „Kaip aukštas dangus
viršum žemės,
taip mano keliai viršija
jūsų kelius
ir mano mintys – jūsų mintis.
10 Nes kaip lietus ir sniegas
nukrinta iš dangaus
ir negrįžta atgalios,
kol nepalaisto žemės,
kad dygtų ir želtų joje
augalai,

55, 1–5: Dievo išganymo užmojis yra visuotinis, apima Izraelį ir visas tautas. Žr. Iz 12, 3; Jn 7, 37.

kad neštų sėklą sėjėjui ir
duoną alkanam,
11 taip ir žodis, išeinantis
iš mano burnos:
jisai nesugrįš pas mane
bergždžias, bet įvykdys,
ko trokštu, ir atliks, ko
siųstas."

12 Taip! Kupina džiaugsmo
širdimi išeisite
ir būsite saugiai vedami
į namus.
Kalnai ir kalvos, jus išvydę,
pratrūks džiaugsmo
giesme,
visi medžiai laukuose jums
ims ploti.
13 Erškėčių* vietoj augs
kiparisai,
mirtos – vietoj dilgėlių.
Ir bus visa tai VIEŠPATIES
šlovei,
kaip ženklas amžiais
nemarus.

3. Pirmųjų tremtinių grįžimas

Viešpaties Namai yra atviri visiems

56 1 Taip sako VIEŠPATS:
„Laikykitės teisingumo
ir būkite dori,
nes greitai ateis mano
išganymas,
greitai ims reikštis manasis
teisumas.
2 Palaimintas žmogus, kuris
tai daro,
ir žmogaus sūnus, kuris to
laikosi:
švenčia šabą, jo neišniekina,
ranką savo sergsti nuo bet
kokio pikto darbo."

3 Svetimšalis, atėjęs pas
VIEŠPATĮ, tegu nesako:
„VIEŠPATS tikrai išskirs
mane iš savosios tautos."
Eunuchas* tenekalba: „Štai
aš medis nudžiūvėlis."
4 Juk VIEŠPATS sako taip:
„Eunuchams, švenčiantiems
mano šabus,
noriai darantiems tai, kas
man patinka,
ir užlaikantiems manąją
sandorą,
5 duosiu aš savuose Namuose
ir savo mūruose
paminklą ir vardą,*
vertingesnį už sūnus ir
dukteris, –
duosiu jiems vardą, amžiną
ir nemarų.
6 Ir svetimšalius, ateinančius
pas VIEŠPATĮ,

55, 13: *Erškėčiai... dilgėlės*: primena dykumą ir kančią bei sunkumus. *Kiparisai... mirtos*: primena derlingą šalį ir džiaugsmą bei sėkmę.

56, 1–6: Būsimasis Mesijo išganymas yra pasiekiamas visiems, kurie tiki Viešpatį ir laikosi jo įsakymų, nepaisant kilmės ar visuomeninės padėties.

56, 3: Iš pradžių eunuchai nebūdavo priimami į Dievo tautos bendruomenę. Žr. Įst 23, 2; Išm 3, 14. *Medis nudžiūvėlis*: nevaisingas.

56, 5: ... *paminklą... vardą*: bevaikis izraelietis galėdavo įamžinti savo vardą paminkliniu įrašu. Žr. 2 Sam 18, 18; Neh 7, 15; 13, 14.

kad man tarnautų,
kad mylėtų mano vardą
ir taptų mano tarnais, –
visus, kurie švenčia šabą ir
jo neišniekina,
visus, kurie laikosi mano
sandoros, –
7 aš nuvesiu į savo šventąjį
kalną
ir savo maldos Namuose
juos pradžiuginsiu.
Malonios man bus jų
deginamosios atnašos
ir skerdžiamosios aukos
ant mano altoriaus,
nes manieji Namai bus
vadinami
maldos namais visoms
tautoms."
8 Tai žodis Viešpaties DIEVO,
kuris renka Izraelio
išblaškytuosius:
„Aš surinksiu per jį ir daugiau,
kitus, be jūsų, kurie jau
esate surinkti."

Akli vadai

9 Jūs visi lauko žvėrys,*
ateikite praryti!
Jūs visi miško žvėrys!*
10 Mano sargai – akli, jie visi
nieko nepastebi.
Visi jie – kurti šunys,
negalintys loti, –
tik sapnuoja, tyso ir
mėgsta snausti.
11 Rajūs jie šunys, – niekad
jiems negana,
jie yra piemenys be
išmanymo, – savais
keliais visi jie eina,
kiekvienas jų žiūri vien
savo naudos.
12 „Ateikite, – sako, – aš
atnešiu vyno!
Paūžkime, gerdami stiprų
gėrimą,
kaip yra šiandien, bus taip
ir rytoj, ir net dar
smagiau."

57 1 Teisusis žūva,
bet niekas to neima
į širdį.
Geri žmonės paglemžiami,
ir niekas nesuvokia,
kad teisųjį paglemžė
siautėjantis blogis.
2 Teisieji pasiekia ramybę, –
randa poilsį
ant savųjų gultų, kas eina
teisingu keliu.

Neištikima tauta

3 Bet jūs, burtininkės sūnūs,
svetimautojo ir pasileidėlės
palikuonys, ateikite
čionai!
4 Iš ko jūs šaipotės,
prieš ką jūs laidote gerklę,
kam rodote liežuvį?
Argi jūs ne nuodėmės
vaikai, melo išperos?

56, 9 – 57, 13: Skaitiniai apie aklus vadus ir neištikimą tautą atspindi prieštremtinį laikotarpį, – pranašus, kurie prieš Babilonijos tremtį smerkė izraeliečių pomėgį garbinti pagonių dievus.

56, 9: ... *lauko žvėrys... miško žvėrys*: pranašas šaukia pagonių tautas ateiti ir nuniokoti Izraelį.

5 Jūs, kurie degate gašla
ąžuolyne
ir po kiekvienu žaliu medžiu;
jūs, kurie pjaunate vaikus
upių vagose
ir uolų plyšiuose?
6 Tavo dalis yra tarp slidžiųjų
upės akmenų,* –
taip, jie yra tavo dalia.
Jiems liejai liejamąsias
aukas ir aukojai atnašas!
Ar dėl šitų aukų aš galiu
pasigailėti?
7 Ant aukšto ir didingo kalno
sau gultą įsitaisei,
ir ten kopdavai aukos
aukoti.
8 Už durų ir staktų
pasistatei savo nešvankųjį
ženklą.
Atmesdama mane,
pasiklojai sau gultą,
į jį lipai ir jį padidinai.
Su jais, gultą mėgdama,
sandėrį padarei,
kad jie būtų tau dažni
priegulai, –
ir taip tenkinai savo
gašlumą.
9 Tu ėjai pas Molechą* nešina
aliejumi
ir gausiai liejai kvapius
tepalus.
Tu siuntei savo
pasiuntinius* toli,
vertei juos eiti net į patį
Šeolą.
10 Nuo tolimo kelio labai
pavargai,
bet niekados nepratarei:
„Liausiuos!“
Surasdavai patenkinimo
savo gašlumui,
todėl niekuomet ir
nesisielojai.
11 Ir ko taip pabūgai?
Ko bijojai, kad tapai melagė?
Kodėl manęs neatsiminei,
į širdį manęs neėmei?
Ar ne todėl, kad aš tylėjau
ir dėjausi neregįs,
manęs tu nebijojai?
12 Aš parodysiu, koks yra tavo
teisumas*
ir kokie yra tavo darbai, –
tau jie nenaudingi.
13 Kai šauksies pagalbos,
tepadeda tau tavasis
pulkas stabų!
Visus juos* vėjas išnešios,
vėjelio dvelktelėjimas juos
nupūs.
Kas pasitiki manimi, tas
valdys kraštą,
paveldės mano šventąjį
kalną.

57, 6: *Slidūs akmenys*: hebrajiškasis žodis turi tas pačias priebalses kaip ir žodis *dalis*. Užuot turėję Viešpatį savo dalimi (žr. Ps 16, 5), izraeliečiai garbina akmens luitus, kuriuos jie paėmė iš upės vagos ir pasidarė iš jų stabus (žr. Jer 3, 9). Izraeliečius užklups nelaimė, kuri, lyg staigus upės potvynis, nuneš į pražūtį ir mirtį be laidotuvių.

57, 9: *Molechas*: pagonių dievas. *Pasiuntiniai*: vaikai, kuriuos izraeliečiai *pasiuntė* pas Molechą kaip kruviną auką.

57, 12: ... *teisumas*: ironiška prasme.

57, 13: *Visus juos*: nedorėlius, minimus Iz 57, 3–10 tekste.

Bausmė ir atleidimas

14 Pasigirsta balsas:
„Tieskite, tieskite vieškelį!
Taisykite kelią, pašalinkite kliūtis
nuo kelio mano tautai!“
15 Juk aukščiausiasis, prakilnusis, amžinasis,
kurio vardas – Šventasis, sako taip:
„Šventose aukštybėse gyvenu
ir su sugniuždytaisiais bei prislėgtaisiais buvoju,
kad pakelčiau prislėgtųjų dvasią
ir atgaivinčiau sugniuždytųjų drąsą.
16 Aš nekaltinsiu amžinai, nei visuomet pyksiu,
nes mano akivaizdoje dvasia išblėstų,
net ir gyvybės alsavimas, kurį aš pats sukūriau.
17 Dėl jo {Izraelio} kaltės pykau kurį laiką,
plakiau jį, iš pykčio paslėpęs savo veidą,
bet jis nesiliovė eiti savo maištingu keliu.
18 Mačiau, kuriuo keliu jis eina,
bet aš jį pagydysiu ir vesiu, –
paguosiu jį gausiai. Jo raudotojams
19 aš, Kūrėjas, sukuriu lūpų vaisių.
Ramybė, ramybė tolimiems ir artimiems! –
sako VIEŠPATS, – aš jį pagydysiu!“
20 Nedorėliai – kaip jūra, audros pašiaušta
ir negalinti nurimti.
Jos bangos išmeta dumblą ir nešvarumus.
„Neras ramybės nedorėliai!“ –
sako mano Dievas.

Tikras pasninkas

58 1 „Visa gerkle šauk,* nesitausok!
Teskardi tavo balsas kaip trimitas!
Parodyk manajai tautai jų nedorybę,
Jokūbo namams – jų nuodėmes.
2 Tiesa, ieško jie manęs diena dienon,*
trokšta pažinti manuosius kelius,
lyg jie būtų tauta, įvykdžiusi, kas teisu,
ir savojo Dievo įsako nesulaužiusi.
Jie prašo iš manęs teisumo nuosprendžių
ir trokšta, kad Dievas būtų arti jų.
3 „Kodėl mes pasninkaujame – ir tu nematai?
Kodėl mes darome atgailą – ir tu nepastebi?“

58, 1: Dievas duoda šį įsakymą pranašui.
58, 2–14: Išoriniai pamaldumo veiksmai be vidinio nuoširdumo neturi vertės Dievo akivaizdoje.

Štai pasninko dieną jūs
ieškote sau malonumo
ir engiate visus savo
darbininkus!
4 Štai jūsų pasninkas
baigiasi rietenomis ir
muštynėmis, –
tvojate kumščiu iš visų jėgų.
O, kad šiandien jūs taip
pasninkautumėte,
idant jūsų balsas būtų
išgirstas aukštybėse!
5 Argi man prie širdies šitoks
pasninkas –
diena, kai marusis
nusižemina?
Kai nuleidžia savo galvą
kaip nendrė,
guli apsivilkęs ašutine
pelenuose?
Ar tu tai vadini pasninku,
VIEŠPAČIUI malonia
diena?
6 Ne! Pasninkas, kokio aš
noriu,
tai – nuimti neteisėtai
uždėtus pančius,
atrišti jungo valkčius,
pavergtiesiems duot laisvę,
sulaužyt bet kokį jungą.
7 Dalytis su alkstančiu savo
duona,
priglobti vargšą ir benamį,
aprengti, ką pamačius,
nuogą,
neatsukti nugaros
saviesiems.
8 Tada tartum aušra užtekės
tavo šviesa,
tavoji žaizda bus greitai
užgydyta.
Tavasis teisumas žengs
pirma tavęs,
o VIEŠPATIES šlovė palydės
iš paskos.
9 Tada šauksies, ir VIEŠPATS
atsilieps,
kai pagalbos prašysi, jis
tars: „Aš čia!“
Kai tarp savųjų pašalini
priespaudą,
nedarai skriaudos, ko blogo
nekalbi,
10 paduodi alkstančiam
duonos,
palengvini varguolio
gyvenimą,
tada tavoji šviesa užtekės
tamsoje, –
tamsa bus tau šviesi kaip
dienovidis.
11 VIEŠPATS visuomet bus tau
vadovas,
sausros išdegintoje šalyje
tave pasotins.
Jis atnaujins tavo jėgas, –
būsi tu nelyginant
laistomas sodas,
kaip niekad neišsenkantis
šaltinis.
12 Dėl tavęs bus prikelti senieji
griuvėsiai,
tu atstatysi praeities
amžių mūrus.
„Spragų taisytoju, nugriautų
sodybų atstatytoju“ būsi
vadinamas.
13 Jei šabo dieną nekelsi kojos
iš namų,

mano šventą dieną
neužsiimsi savo
reikalais;
jei šabą laikysi žavesio
diena,
VIEŠPATIES šventą dieną –
šlovinga;
jei švęsi ją, neidamas savo
keliais
ir neieškodamas, kas tau
naudinga,
ar gaišdamas laiką
tuščioms šnekoms,
14 tada džiaugsies tu
VIEŠPATYJE,
tada aš pakelsiu tave virš
žemės aukštumų.
Pamaitinsiu tave tavojo
tėvo Jokūbo paveldu“, –
taip kalbėjo VIEŠPATIES
lūpos.

Kaltė ir teismas

59 1 Štai VIEŠPATIES
ranka nėra
sutrumpėjusi, kad
negalėtų gelbėti,
nei jo ausis apkurtusi, kad
neišgirstų.
2 Bet jūsų kaltės atskyrė jus
nuo Dievo,
jūsų nuodėmės uždengė jo
veidą, kad jūsų
negirdėtų.
3 Nes jūsų rankos suteptos
krauju, jūsų pirštai –
kalte.
Jūsų lūpos kalba
melagystes,
jūsų liežuvis šnabžda
apgaulę.
4 Nėr kas keltų balsą už
teisų reikalą,
nėr kas teisingai gintųsi
teisme.
Visi remiasi niekybėmis* ir
meluoja,
vaikšto nešiodami
negandas, gimdo vargą.
5 Gyvačių peri kiaušinius,*
audžia voratinklius.*
Kas jų kiaušinius valgo –
mirs;
iš pradaužto kiaušinio
išropos angis.
6 Jų voratinkliai netinka
drabužiams,
savaisiais audiniais jie
neapsiklos.
Jų darbai – nedori darbai, –
smurto darbai ateina iš jų
rankų.
7 Paskui blogį jie bėga tekini,
greiti lieti nekaltą kraują.
Jų mintys – nedoros
mintys, –
nuniokojimas ir griuvėsiai
jų vieškeliuose.
8 Ramybės kelio jie nepažino,
nėra teisingumo jų takuose.
Vėžes pasidarė sau
kreivas, –
kas jomis eina, ramybės
nepažįsta.

59, 4: *Niekybės*: dalykai be vertės.
59, 5–6: Patarlė apie piktus darbus – gyvačių kiaušinius ir nenaudingus sumanymus – voratinklius. Piktais darbais pakenkiama sau ir kitiems, o nenaudingi sumanymai niekam naudos neneša.

9 Todėl nuo mūsų taip toli
teisingumas,
nepasiekia mūsų teisumas.
Laukiame šviesos, bet štai
tamsu;
laukiame ryškumo, bet
vaikštome patamsy!
10 Kaip akli palei sieną
einame apgraibomis,
tarsi žmonės be akių,
dvejodami dėl kelio.
Pargriūvame vidudienį, lyg
būtų prieblanda;
gyvename tamsybėse kaip
numirėliai.
11 Visi urzgiam kaip meškos,
vaitojam lyg burkuojantys
balandžiai,
tikimės teisingumo, bet jo
čia nėra,
laukiame išganymo, bet jis
toli nuo mūsų.
12 Nes mūsų nusižengimai jau
be skaičiaus,
mūsų nuodėmės liudija
prieš mus, –
mūsų nusižengimai
nepaneigiami,
kaltes savąsias mes
žinome:
13 maištas, neištikimybė
VIEŠPAČIUI,
atsimetimas nuo savojo
Dievo,
paskalos apie išdavystę ir
sukilimą,
skleidimas širdyje gimusių
melagysčių.
14 Teisingumas paneigtas,
teisumas laikosi atokiai,
nes teisybė klumpa gatvėje,
o dorumui uždrausta įeiti.
15 Teisybės nėra:
kas vengia blogai elgtis, tas
apiplėšiamas.

Atpirkėjas Sione

VIEŠPATS matė, nepatiko
jam, kad nebėra
teisingumo.
16 Matė, kad nebuvo nė vieno,
kas pagelbėtų,
baisėjosi, kad niekas
nesikišo.
Tada jam padėjo jo paties
ranka,
parėmė jį jo paties
teisumas.
17 Teisumu apsivilko kaip
šarvais,
išganymo šalmą užsidėjo
ant galvos.
Rūstybės drabužiai – jo
apdaras,
pykčio įkarščiu apsigaubė
jis kaip skraiste.
18 Kiekvienam pagal darbus
jis atlygins:
pykčiu – varžovams,
atpildu – priešams.
Salas pasieks jo atpildas!
19 Vakaruose bijos VIEŠPATIES
vardo ir rytuose – jo
šlovės,
nes jis ateis kaip upės
srauniuma,
genama VIEŠPATIES vėjo.

59, 9–15: Pranašas kalba žmonių vardu.

20 Į Sioną jis ateis kaip
Atpirkėjas – „pas tuos
Jokūbo vaikus,
kurie nusigręžė nuo
nuodėmės“, –
tai VIEŠPATIES žodis.
21 „Tai sandora, kurią aš pats
sudariau su jais“, –
sako VIEŠPATS.
„Mano dvasia, esanti virš
tavęs,
nuo tavęs nepasitrauks
ir mano žodžiai, įdėti tau į
lūpas,
liks tavo lūpose, vaikų
tavųjų lūpose
ir tavo palikuonių lūpose, –
sako VIEŠPATS, –
dabar ir per amžių amžius!“

Naujojo Siono šlovė

60 1 Kelkis,* nušviski!
Tavoji šviesa atėjo,
VIEŠPATIES šlovė virš tavęs
sušvito.
2 Nors žemę štai sutemos
gaubia ir tautas
tamsybės dengia,
bet virš tavęs VIEŠPATS
šviečia,
virš tavęs jo šlovė apsireiškia.
3 Tautos ateis prie tavosios
šviesos
ir karaliai – prie tavojo
tekančio spindesio.
4 Pakelki akis, pažvelki
aplinkui! Visi renkasi
eiti pas tave:
tavieji sūnūs ateis iš toli,
tavosios dukros bus
atneštos ant rankų.
5 Tai matydama, spindėsi
iš džiaugsmo,
tavoji širdis virpės ir
džiūgaus,
nes tau bus išpilti jūros
lobiai,
pas tave suplūs tautų turtai.
6 Apguls tave kupranugarių
vilkstinės,
Midjano ir Efos vienkupriai.
Atvyks visi iš Šebos, auksu
ir smilkalais nešini, –
jie paskelbs VIEŠPATIES
šlovingus darbus.
7 Kedaro kaimenės visos bus
tau surinktos,
Nebajotų avinai tau
tarnaus.
Kaip maloni atnaša jie
žengs ant mano aukuro, –
jais išpuošiu šlovinguosius
savo Namus.
8 Kas gi tie, kurie atskrenda
kaip debesis,*
kaip karveliai į savąsias
karvelides?*
9 Tikrai, laivai plauks pas
mane,
Taršišo didlaiviai priekyje,
kad pargabentų tavuosius
sūnus iš toli
drauge su jų auksu ir
sidabru,
dėl VIEŠPATIES, tavojo Dievo,

60, 1–6: Liturgija vartoja šį skaitinį Trijų Karalių šventės Mišiose, nes jis atspindi visuotinį Dievo užmojį, įgyvendintą krikščionybėje.
60, 8–9: *Kaip debesis... kaip karveliai*: baltos Taršišo laivų burės.

ir Izraelio šventojo, kuris
tave išaukštino.
10 Svetimšaliai tau mūrus
atstatys,
jų karaliai tau tarnaus,
nors nuplakiau tave pykčio
valandą,
tačiau malonės valandą
pasigailėsiu.
11 Tavieji vartai visuomet bus
atverti,
nebus jie užkelti nei dieną,
nei naktį,
kad galėtų įeiti nešantieji
tau turtus tautų
ir jųjų karaliai eitynėse.
12 Nes tauta ir karalystė,
kuri tau netarnauja, –
pražus, –
tokios tautos bus tikrai
sunaikintos.
13 Libano šlovė* ateis pas tave
drauge su kiparisais,
klevais ir pušimis,
kad papuoštų mano
Šventyklą
ir suteiktų grožį vietai,
kur ilsėsis mano kojos.
14 Lenkdamies žemai, ateis
pas tave tavo engėjų
sūnūs,
visi, kas niekino tave,
parpuls tau po kojų.
Jie vadins tave
„VIEŠPATIES miestu“
ir „Izraelio šventojo Sionu“.
15 Dėl to, kad kadaise buvai
apleistas,
nekenčiamas ir bejėgis,
dabar padarysiu aš tave
amžių pasididžiavimu,
džiugesiu kartų kartoms.
16 Tu tautų penėsies pienu,
žįsi karališkas krūtis.
Tuomet tu žinosi, kad aš,
VIEŠPATS,
esu tavasis išvaduotojas,
tavasis Atpirkėjas, –
Jokūbo Galingasis.
17 Vietoj žalvario teiksiu
auksą,
vietoj geležies – sidabrą,
vietoj medžių – žalvarį,
o vietoje akmenų – geležį.
Taiką pastatysiu tavo
prižiūrėtoju,
o teisumą – tavo valdytoju.
18 Nebebūs girdėti apie
smurtą tavo šalyje,
niokojimą ar griovimą tavo
valdose.
Savuosius mūrus vadinsi
tu „Išganymu“,
o savuosius vartus – „Šlove“.
19 Tau dienos šviesa nebebus
saulė
nei nakties metu nebešvies
tau mėnulis,
bet VIEŠPATS bus tau
amžina šviesa,
tavo Dievas – tavasis
spindesys.
20 Tavoji saulė niekad
nebenusileis
nei tavasis mėnulis
nesudils,

60, 13: *Libano šlovė*: kedrai drauge su kiparisais, klevais ir pušimis yra brangūs ir ilgalaikiai medžiai.

nes VIEŠPATS bus tau
amžina šviesa,
tavo gedulo dienos pasibaigs.
21 Tavoji tauta bus vien iš
teisiųjų, –
jie amžiams paveldės žemę.
Jie – mano daigyno
pumpurai,
mano rankų kūrinys, kad
mane papuoštų.
22 Mažiausias taps tūkstančiu,
jauniausias – galinga
tauta.
Aš, VIEŠPATS, padarysiu tą
bemat,
kai laikas tam ateis.

Geroji žinia apie išvadavimą

61 1 Viešpaties DIEVO
dvasia su manimi,
nes VIEŠPATS patepė mane,
kad neščiau gerąją
naujieną* vargdieniams.
Pasiuntė mane paguosti
prislėgtųjų,
paskelbti belaisviams
laisvės
ir atidaryti kalėjimo durų
kaliniams.
2 Paskelbti VIEŠPATIES
malonės metų, –
mūsų Dievo atpildo dienos,
paguosti visų liūdinčiųjų.
3 Suteikti liūdintiems Sione
vainiką vietoj pelenų,
džiugesio aliejaus vietoj
gedulo,
šlovės skraistę vietoje
bailumo,
kad galėtų vadintis
teisumo ąžuolais –
daigynu,
VIEŠPATIES sodintu, kad
apreikštų jo šlovę.
4 Jie atstatys senuosius
griuvėsius,
atkurs seniai apleistas
gyvenvietes,
atnaujins nuniokotus
miestus,
tuščius nuo neatmenamų
laikų.
5 Svetimieji jums tarnaus
ir gins ganyklon jūsų
kaimenes,
svetimšaliai bus jūsų
artojai ir vynininkai.
6 O jūs būsite pavadinti
VIEŠPATIES kunigais, –
sakys jums į akis: „Mūsų
Dievo tarnai.“
Tautų nuosavybe
naudositės, ūžausite
jųjų turtuose.
7 Kadangi jų gėda buvo dviguba,
užgaulės ir pajuoka buvo jų
dalis,
todėl dvigubą paveldą gaus
savoje šalyje,
amžiną džiaugsmą jie patirs.
8 Nes aš, VIEŠPATS, mėgstu
teisingumą,
nekenčiu grobimo ir
nusikaltimo.

61, 1–3: Pranašas kalba apie Siono – Jeruzalės atstatymą. Jėzus Kristus šiais žodžiais paskelbs savo misiją Nazarete. Žr. Lk 4, 16–21. *Malonės metas:.. atpildo diena*: Dievo atėjimo išganyti metas.

Atiduosiu jiems atlygį,
sudarysiu su jais amžiną
sandorą.
9 Jų giminė bus įžymi tarp
tautų
ir jų palikuonys tarp žmonių.
Kas tik juos regės,
suvoks, jog tai giminė,
kurią VIEŠPATS palaimino.
10 Iš visos širdies džiaugsiuosi
VIEŠPAČIU,
džiūgausiu Dievu savuoju,
nes jis mane aprengė
išganymo drabužiais
ir apsupo teisumo skraiste
kaip jaunikį, besipuošiantį
vainiku,
lyg nuotaką, besidabinančią
vėriniais.
11 Kaip žemė išaugina
savąsias ataugas,
kaip sodas suželdina
savąsias sėklas,
taip Viešpats DIEVAS
suželdins teisumą ir šlovę
visų tautų akivaizdoje.

Jeruzalė – šlovingasis Viešpaties miestas

62 1 Dėl Siono aš
netylėsiu,
dėl Jeruzalės aš nenurimsiu,
kol jos teisumas kaip aušra
nesušvis
ir jos pergalė kaip deglas
nesuliepsnos.
2 Išvys tuomet tautos tavo
teisumą,
visi karaliai – tavo šlovę.
Tu būsi vadinama nauju
vardu,*
kurį pats VIEŠPATS tau
suteiks.
3 Tu būsi puošni karūna
VIEŠPATIES rankoje,
karališka diadema savo
Dievo dešinėje.
4 Tavęs daugiau nebevadins
„Paliktąja“
ir tavo šalies –
„Nuniokotąja“.
Bet tu būsi vadinama „Ji
mano žavesys“,
o tavoji šalis – „Ištekėjusia“,
nes VIEŠPATS tavimi žavisi,
už jo yra ištekėjusi tavoji
šalis.
5 Kaip tuoktųsi vaikinas su
mergele,
taip tavasis Statytojas
susituoks su tavimi.
Kaip džiaugiasi nuotaka
jaunikis,
taip tavimi džiaugsis
tavasis Dievas.

6 Ant tavo mūrų, Jeruzale,
sargus pastačiau, –
niekuomet, nei dieną, nei
naktį, jie nenutils.
O jūs, kurie primenat
VIEŠPAČIUI,*
neduokite sau ramybės!

62, 2: ... *nauju vardu*: nauja išganymo istorijos būklė. Žr. Apr 2, 17; 3, 12.
62, 6–7: *Priminti Viešpačiui... neduoti jam ramybės*: perkeltine prasme tarsi garantuoti, kad Viešpats atsimintų savo pažadą Jeruzalei. Žr. Lk 11, 5–8.

7 Ir jūs neduokite ramybės jam,*
kol jis neatstatys Jeruzalės
ir nepadarys jos žemės pasididžiavimu.

8 VIEŠPATS prisiekė savo dešine,
savo galingąja ranka:
„Nebeduosiu tavųjų grūdų misti tavo priešams,
nebegers daugiau svetimšaliai tavojo vyno,
dėl kurio tu sunkiai triūsei.
9 Ne! Kas į klėtį nešė grūdus, tie juos valgys,
šlovindami VIEŠPATĮ.
Kas rinko vynuoges, tie vyną gers
mano šventuose kiemuose.“

10 Eikite* pro vartus, eikite,
taisykite kelią tautai!
Tieskite, tieskite vieškelį,
nurinkite nuo jo akmenis!
Iškelkite ženklą tautoms!
11 Štai VIEŠPATS paskelbė iki pat žemės pakraščių:
„Sakykite Siono dukrai:
‘Štai tavo Gelbėtojas ateina!’
štai jo atlygis drauge su juo,
jo atpildas pirma jo.
12 Jie bus vadinami ‘Šventąja tauta’
VIEŠPATIES atpirktaisiais,
o tu vadinsies ‘Lankoma’
‘Neužmirštasis miestas’.“

Edomo teismas

63 1 Kas tasai,* kuris ateina iš Edomo,
raudonais drabužiais iš Bozros?
Spindinčiu apdaru,
žengia visoje savo didybėje:
„Tai aš – skelbiantis teisumą,
galingasis gelbėtojas.“
2 Bet kodėl tavasis apdaras toks raudonas,
o tavo drabužiai lyg traiškančio spaudykloje vynuoges?
3 „Aš vienas traiškiau vynuoges spaudykloje,
iš tautų nė viena nebuvo su manimi.
Jas traiškiau pagautas narso,
mindžiojau pykčio pilnas.
Jų trykštantis kraujas aptaškė man drabužius
ir sutepė manąjį apdarą.
4 Nes keršto diena buvo mano širdyje, –
atpirkimo metai buvo atėję.
5 Dairiausi aplinkui, bet nebuvo kas man padėtų,
ir sutrikau, kad nebuvo nė vieno, kas mane paremtų.
Vien manoji ranka atnešė pergalę,
mano paties pyktis buvo atspara.

62, 10: Duodamas įsakymas darbininkams pradėti Jeruzalės atstatymą.
63, 1–6: Dramatiškas Dievo ir pranašo pokalbis apie Dievo teismus istorijoje. Vien Viešpats įgyvendina teisumą ir teisingumą tarp tautų.

6 Savo narsu sutrypiau tautas,
sutriuškinau jas savo
pykčiu,
kraują jų išliejau ant
žemės.“

Malda į Dievą maloningą

7 Pasakosiu apie VIEŠPATIES
maloningumą,
šlovingus VIEŠPATIES
darbus, –
apie visa, ką VIEŠPATS
mums padarė,
begalinį gerumą Izraelio
namams, kurį jis suteikė
mums
iš savo gailestingumo ir
didžios malonės.
8 Juk jisai tarė: „Jie – manoji
tauta,
vaikai, kurie manęs
neapvils.“
Taip jis tapo jų gelbėtoju, –
9 visose jųjų nelaimėse jis
buvo nelaimingas.
Ne koks pasiuntinys ar
koks angelas,
bet jo Artumas išgelbėjo
juos,
iš meilės ir iš pagailos juos
atpirko.
Jisai globojo juos
ir nešė nuo amžių per visas
dienas.
10 Ogi jie kėlė maištą
ir liūdino jo šventą dvasią.
Todėl jis tapo priešu jiems,
ėmė pats su jais kovoti.

11 Tada prisiminė jie praeities
dienas ir Mozę, savo tarną.
Kurgi tas, kuris išvedė per
jūrą savo kaimenės
ganytoją?
Kurgi tas, kuris jam įkvėpė
savo šventą dvasią, –
12 padaręs, kad šlovingoji jo
ranka
žygiuotų su Mozės dešiniąja,
perskyręs vandenis prieš
juos,
kad įgytų sau amžiną vardą,
13 pervedęs juos per jūros
gelmes?
Kaip žirgas dykumoje, jie
nesuklupo.
14 Tartum kaimenę,
besileidžiančią į slėnį,
VIEŠPATIES dvasia juos
vedė.
Taip vedei tu savąją tautą,
kad suteiktum savo vardui
šlovę.
15 Žvilgtelėk iš dangaus ir
pasižiūrėk į mus
iš savo švento ir šlovingo
būsto!
Kur tavo uolus rūpinimasis
ir tavo galybė,
tavo pagailos antplūdis ir
gailestingumas?
{Viešpatie,} nesusilaikyk,

63, 7 – 64, 11: Malda, sukurta prieš Babilonijos tremties galą. Pranašas prisimena Dievo gerumą Izraelio tautai praeityje (63, 7–10), ypač Išėjimo iš Egipto metu (63, 11–14), ir maldauja Viešpatį vėl ateiti į pagalbą savo tautai (63, 15 – 64, 3), kuri dabar nuoširdžiai išpažįsta savo nuodėmes (64, 4–11).

16 nes tu gi mūsų tėvas!
Nors Abraomas mūsų
nepažintų
nei Izraelis nenorėtų nieko
apie mus žinoti,
tu, VIEŠPATIE, mūsų tėvas, –
„Mūsų Atpirkėju“ esi
pavadintas amžiams.
17 Kodėl gi, VIEŠPATIE, leidi
nuo tavųjų kelių mums
nuklysti,
užkietini mūsų širdį tavęs
nebijoti?
Sugrįžk dėlei savųjų tarnų,
dėl genčių – tavos
nuosavybės.
18 Kodėl nedorėliai mindžiojo
tavo šventovę,
mūsų priešai sutrypė tavo
Šventyklą?
19 Mūsų dalia tokia,
lyg tu nebūtum niekad
mūsų valdovu buvęs,
tartum niekad mes tavuoju
vardu nebūtume vadinęsi.
O, kad perplėštum dangus
ir nužengtum, –
kalnai prieš tave
sudrebėtų!
64 1 Kaip liepsna uždega
žabus,
kaip liepsna užvirina
vandenį,
kad taip tu apreikštum
savąjį vardą priešams,
tautos prieš tave drebėtų!
2 Kai darei baisius darbus,
kurių mes nesitikėjome,
tu nužengei, ir kalnai
drebėjo prieš tave.
3 Nuo amžių nėra niekas
patyręs, –
ausis negirdėjo, akis
neregėjo,
kad be tavęs būtų kitas
Dievas,
darantis tokius darbus
tiems, kurie juo pasitiki.
4 O, kad sutiktumei mus,
vykdančius teisumą,
o, kad neužmirštume mes
tavęs savo keliuose!
Štai tu pyksti, o mes esame
nuodėmingi, –
5 visi mes tapome lyg
nešvarūs,
mūsų teisūs darbai tarsi
suteršti skudurai.
Nuvytome mes visi kaip
lapai,
ir mūsų blogi darbai
tartum vėjas mus neša.
6 Nėra kas šauktųsi tavojo
vardo,
kas stengtųsi tvirtai tavęs
laikytis.
Tu paslėpei savąjį veidą
nuo mūsų
ir mus atidavei mūsų
blogiesiems darbams į
rankas.
7 O vis dėlto, VIEŠPATIE, tu –
mūsų tėvas.
Esame mes molis, o tu –
mūsų puodžius:
visi mes esame tavųjų
rankų darbas.
8 Nepyk taip smarkiai ant
mūsų, VIEŠPATIE,

mūsų kaltės neminėk
amžinai.
Pažvelgti teikis: štai mes
visi – tavo tauta.
9 Šventieji tavo miestai
dykuma virto, –
Sionas – tyrai, Jeruzalė –
dykynė.
10 Mūsų didi ir šlovingoji
Šventykla,
kurioje mūsų tėvai tave
garbindavo,
pavirto liepsnų grobiu, –
visa, kas mums buvo miela,
griuvėsiai.
11 Ar po viso to gali susilaikyti,
VIEŠPATIE?
Ar vis dar gali tylėti
ir taip baisiai mus
skaudinti?

Viešpats kaltina stabų garbintojus

65 1 „Aš buvau
pasirengęs atsakyti
tiems,
kurie manęs neklausė,
leistis surandamas tų,
kurie manęs neieškojo.
Tautai, kuri nesišaukė
manojo vardo,
tolydžio kartojau: ‘Aš čia!
Aš čia!’
2 Nuolatos tiesiau savo rankas
maištingai tautai,
blogu keliu pasukusiai su
savo užmačiomis.
3 Tautai, kuri akiplėšiškai be
perstojo pykdo mane, –
jie aukoja kruvinas
atnašas alkuose ir
degina smilkalus ant plytų.
4 Jie sėdi kapų nišose,
naktis praleidžia olose;
valgo kiaulieną su dvėsenos
viralu savo induose.
5 „Stovėk, kur stovi! –
jie šaukia,
Nedrįsk manęs paliesti!
Tau esu per šventas!“*

„Šitokie dalykai aitrina
mano pyktį
kaip be perstojo degančią
ugnį.
6 Štai visa tai man prieš akis,
nebetylėsiu, kol
neatsiskaitysiu.
Atmokėsiu jiems, kaip jie
užsitarnavo,
7 drauge už jųjų kaltes ir jų
tėvų kaltes“, –
sako VIEŠPATS.
„Kadangi jie degino
smilkalus kalnuose
ir įžeidinėjo mane ant
kalvų,
aš jiems tuojau atseikėsiu,
ko jie nusipelnė.“

Gerųjų ir blogųjų likimas

8 VIEŠPATS sako taip:
„Kai sultys yra išspaustos iš
vynuogių kekės, žmonės
sako:

65, 5: *Tau esu per šventas*: kiaulienos nešvarumas, taip akivaizdus semitui, yra tai, ką šitie žmonės laiko juos pašventinusiu maistu! Pranašas juos išjuokia.

‘Neišmeskite jos, nes joje
yra dar šis tas gera’, –
taip aš darysiu savo
tarnams, – neatmesiu
jų visų.
9 Iš Jokūbo pagimdysiu
palikuonių,
manųjų kalnų paveldėtojus
iš Judo.
Mano išrinktieji kraštą
perims,
manieji tarnai ten gyvens.
10 Mano tautai, ieškančiai
manęs,
Šarono lyguma bus
ganyklos kaimenėms,
Achoro slėnys – žardiena
galvijams.

11 Bet jus, kurie palikote
VIEŠPATĮ,
užmiršdami mano šventąjį
kalną,
kurie padengėte stalą
Laimės* dievui
ir atmiešėte ąsotį vyno
Lemties* deivei, –
12 jus aš lemsiu kalavijui,
visi jūs krisite žudynėse.
Kadangi šaukiau, ir
neatsiliepėte, kalbėjau,
nesiklausėte,
o darėte, kas bloga mano
akyse,
ir rinkotės, kas man
nepatinka.“
13 Todėl taip kalba Viešpats
DIEVAS:
„Štai mano tarnai valgys,
o jūs kentėsite alkį,
mano tarnai gers, o jūs
kęsite troškulį,
mano tarnai džiaugsis, o
jūs turėsite gėdytis,
14 mano tarnai dainuos
iš širdies džiaugsmo,
o jūs verksite iš širdgėlos,
aimanuosite iš sielvarto.
15 Jūs paliksite vardą,
kuriuo mano išrinktieji
keiksis:
‘Tekrinta ant tavęs
VIEŠPATIES Dievo
bausmė!’
Bet manieji tarnai kitą
vardą gaus.
16 Kas tik krašte laimės sau
norės,
palaimos Dievo, kurio
vardas ‘Amen’, sau
linkės,
kas tik krašte priesaiką
duos,
Dievu, kurio vardas ‘Amen’,
prisieks,
nes praeities sielvartai yra
užmiršti,
prapuolę man iš akių.

Atnaujintas pasaulis

17 Štai aš jau kuriu naują
dangų ir naują žemę.
O to, kas buvo, niekas
neatsimins,
nei į galvą niekam
nebeateis.

65, 11–12: *Laimė... Lemtis*: hebrajiškai *Gad* ir *Meni*. Hebrajiškame tekste yra žodžių žaismas: *Meni* ir *meniti* – aukos Lemties deivei ir Dievas, kuris lemia.

18 Džiaukitės ir linksminkitės
amžinai tuo, ką aš kuriu.
Štai aš kuriu Jeruzalę
'Džiaugsmu',
o jos žmones – 'linksmybe'.
19 Aš džiaugsiuosi Jeruzalėje
ir linksminsiuosi savo
tautoje.
Nebebus joje girdėti
graudaus verksmo nei
gailių dejonių.
20 Nebebus joje naujagimio,
kuris tegyventų vos kelias
dienas, ir senuko,
kuris nesulauktų žilo
amžiaus.
Kas šimto metų mirs, bus
tik jaunu laikomas,
o kas šimto metų
nesulauks, tą laikys
prakeiktu.

21 Statysis namus ir patys
juose gyvens,
ir vynuogynus veis, ir patys
valgys jų vaisius.
22 Statys ne tam, kad kiti
gyventų jų namuose,
sodins ne tam, kad vaisius
valgytų kiti.
Kaip ilgaamžis yra medis,
taip ilgaamžė bus manoji
tauta.
Mano išrinktieji ilgai
naudosis
savųjų rankų darbo
vaisiais.
23 Nebeis jų triūsas perniek,
nebegimdys jie vaikų
staigiai mirčiai,
nes jie drauge su savo
palikuonimis
yra VIEŠPATIES
palaimintųjų giminė.
24 Atsiliepsiu pirmiau, negu jie
šauksis,
išklausysiu dar jiems
tebekalbant.
25 Ganysis vilkas draug su
ėriuku,*
liūtas šiaudus šlėmš kaip
jautis,
{o angies penas bus dulkės}.
Nebebus užgavimo nei
niokojimo
visame mano šventajame
kalne", – sako VIEŠPATS.

Dievas teisia tautas

66 1 VIEŠPATS taip
kalba:
„Dangus – mano sostas, o
žemė – man kojoms
suolelis.
Kur yra tie namai, kuriuos
galėtumėte man
pastatyti?
Kur yra ta mano poilsio
vieta?
2 O mano ranka visa tai
sukūrė,
visa tai yra mano", – toksai
VIEŠPATIES žodis.
„Aš rūpinuosi žmogumi,
suvargusiu ir
sielvartaujančiu,
tuo, kuris dreba nuo mano
žodžio.

65, 25: Žr. Iz 11, 6–9 paaiškinimą.

3 Aukoti jautį ar užmušti
žmogų,*
skersti aviną ar sukti
šuniui sprandą,
aukoti grūdus ar lieti
kiaulės kraują,
deginti smilkalus ar
garbinti stabą, –
tai dalykai taip mėgstami
žmonių,
kuriems malonios jų pačių
bjaurios apeigos.
4 Bet aš jiems parinksiu
sunkius išbandymus
ir užleisiu ant jų, ko jie
bijo.
Dėl to, kad niekas
neatsiliepė, kai šaukiau,
nesiklausė, kai jiems
kalbėjau,
dėl to, kad jie darė, kas yra
bloga mano akyse,
ir rinkosi, kas yra prieš
mano valią“, –
5 klausykitės VIEŠPATIES
žodžio jūs,
kurie drebate nuo jo balso:
„Jūsų tautiečiai, kurie jūsų
neapkenčia
ir atstumia dėl manojo
vardo, sako:
‘Teparodo VIEŠPATS savo
šlovę,
kad galėtume jūsų
džiaugsmu pasidžiaugti’.
Tačiau jie bus sugėdinti.“

6 Griausmas veržiasi
iš miesto, balsas
iš Šventyklos.
Tai balsas VIEŠPATIES,
atsilyginančio priešams už
jų darbus.

Motina Jeruzalė

7 Dar nesuremta skausmų,
ji gimdo.*
Pirmiau, negu ją užklumpa
gimdymo skausmai,
saugiai pagimdo sūnų.
8 Kas girdėjo tokį dalyką,
kas regėjo ką nors
panašaus?
Ar gali kraštas įsikurti per
vieną dieną,
ar tauta gimti vienu
akimirksniu?
Tačiau Sionas, gimdymo
skausmams vos
prasidėjus,
pagimdė savo vaikus!
9 „Argi aš, atveriantis
gimdą,
nepagimdysiu?“ – sako
VIEŠPATS.
„Arba aš, leidęs pradėti,
uždarysiu įsčias?“ – sako
tavo Dievas.

10 Drauge su Jeruzale
džiaukitės
ir būkite dėl jos linksmi
visi, kurie ją mylite!

66, 3–5: Garbinti Dievą vien išorinėmis apeigomis tolygu stabų garbinimui.
66, 7–9: Jeruzalė gimdo savuosius vaikus be gimdymo skausmų, nes yra naujosios Dievo tautos pradėjimo simbolis.

Džiūgaukite kartu su ja
visi, kurie dėl jos
liūdėjote!
11 Kad jūs penėtumėtės ir
pasisotintumėte
jos krūtų paguoda,
kad jūs gertumėte su
džiaugsmu iš jos
šlovingų krūtų.
12 „Nes VIEŠPATS taip sako:
„Užliesiu jus gerove kaip
upe,
tautų turtais tarsi
išsiliejusia srove.
Kaip mažyliai būsite
nešiojami ant jos rankų,
sūpuojami ant jos kelių.
13 Kaip motina guodžia savo
sūnų, taip aš paguosiu
jus, –
Jeruzale būsite paguosti.“

14 Kada tai išvysite,
pradžiugs jūsų širdys,
jūsų kaulai sužaliuos
nelyginant žolė.
Savo tarnams VIEŠPATS
apreikš savo ranką,
bet savo priešams – savąjį
pyktį.

15 Štai VIEŠPATS ateis kaip
ugnis,
jo vežimai bus tarsi
viesulas,
kad išlietų savo pyktį
deginančia kaitra,
savo bausmę ugnies
liepsnomis.
16 Ugnimi ir kalaviju VIEŠPATS
teis žmoniją,
daug bus VIEŠPATIES
aukų.
17 „Visi, kas pasišvenčia ir
apsivalo, eidami į alkus kaip
sekėjai jų stabo, kas valgo kiau-
lieną, roplius ir peles, pražus
drauge su savo darbais ir už-
mojais“, – sako VIEŠPATS.
18 Ateinu surinkti visų tautų
ir giminių.* Jos ateis ir išvys
mano šlovę. 19 Duosiu ženklą
jiems ir tuos, kurie iš jų bus
išlikę, pasiųsiu pas tautas: į
Taršišą, Putą ir Ludą, Meše-
chą, Tubalą ir Javaną, – į toli-
mąsias salas, kurios niekuo-
met negirdėjo garso apie mane,
neregėjo mano šlovės. Jie pa-
skelbs tautoms mano garbę.
20 Ir iš visų tautų, – sako VIEŠ-
PATS, – jie pargabens jūsų bro-
lius* kaip atnašą VIEŠPAČIUI –
ant arklių ir vežimuose, nėštu-
vais, ant mulų ir kupranuga-
rių. Atgabens juos į Jeruzalę,
mano šventąjį kalną, – sako
VIEŠPATS, – kaip izraeliečiai
kad neša savo atnašą švariuo-
se induose. 21 Kai kuriuos iš jų
padarysiu kunigais ir levitais, –
sako VIEŠPATS.
22 „Kaip naujieji dangūs ir
naujoji žemė,

66, 18–21: Dievas pasišaukia į Sio-
ną – Jeruzalę kaimynines tautas,
išsirenka iš jų pasiuntinius ir siun-
čia juos į tolimus kraštus, kad skelb-
tų jo šlovę. ... *jūsų brolius*: žydus iš
tremties.

kuriuos aš kuriu, gyvuos
mano akivaizdoje, –
tai VIEŠPATIES žodis, –
taip gyvuos tavoji giminė ir
tavasis vardas.
23 Kiekvieną jaunatį ir kas
šabą
visa žmonija ateis manęs
pagarbinti, –
sako VIEŠPATS.
24 Jie išeis pasižiūrėti
lavonų* tų,
kurie kėlė maištą prieš
mane, –
juos griaužiantis kirminas
nemirs, jų ugnis niekad
nebus užgesinta,
bjaurastis bus jie visai
žmonijai."

66, 24: Dievo priešai guli negyvi už Naujosios Jeruzalės sienų. Lygiai kaip praeityje, taip ir pranašo dienomis, lavonai, šiukšlės ir atmatos gulėjo Hinomo slėnyje už miesto sienų. Slėnyje nuolat degdavo dideli laužai. Žr. Joz 15, 8; 2 Kr 28, 3; Mk 9, 45–48.

JEREMIJO KNYGA

Jeremijo knyga apima istoriją, biografiją ir pranašystę. Ji aprašo žydų tautą istorinėje pervartoje ir supažindina skaitytoją su nepaprastu asmeniu, ant kurio pečių Viešpats uždėjo sunkią pranašo tarnybą. Jeremijas buvo gimęs apie 646 m. prieš Kristų kunigiškoje šeimoje Anatoto miestelyje, netoli Jeruzalės. Dievas pašaukė jį būti savo pranašu 626 m. prieš Kristų, „tryliktaisiais {Judo karaliaus Jošijo} metais" (Jer 1, 2). Savo pranašo tarnybą jis užbaigė kankinio mirtimi apie 580 m. prieš Kristų. Pranašu būti Jeremijas labai nenorėjo. Būdamas iš prigimties nedrąsus, jis Dievo atsiprašinėjo, kad esąs tik „vaikas" (Jer 1, 6). Pasakojimas apie Jeremijo pašaukimą būti pranašu pateikiamas pokalbio forma (žr. Jer 1, 4–19). Dievo žodis pokalbyje švyti nenugalima jėga (žr. Jer 1, 7). Jeremijas grūmėsi su Dievo žodžio jėga per visą savo pranašišką veiklą ir stengėsi nekalbėti Dievo vardu, tačiau nepajėgė (žr. Jer 20, 7–9). Ilgainiui, žvelgdamas į praeitį, jis suprato, kad visas jo gyvenimas, nuo pat „motinos įsčių" (Jer 1, 5), buvo Viešpaties užmojo ir veiklos dalis. Būti „tautų pranašu" buvo Jeremijo pašaukimas ir gyvenimo prasmė, – jis buvo pašventintas būti politiniu veiksniu pasaulinėje Dievo valdžioje. Jam buvo skirta būti tarnu Viešpaties žodžio, „valdančio istoriją", kupino jėgos sugriauti ir atstatyti, išrauti ir atsodinti (žr. Jer 1, 10). Tautos karštligiškai grūmėsi, stengdamosi pajungti istoriją sau kitų tautų sąskaita, o Jeremijo – „tautų pranašo" uždavinys buvo pranešti tautoms, kad Dievas kuria ir valdo istoriją.

Asirijos imperija palengva griuvo, o Babilonija – nauja semitinė imperija – šovėsi valdyti Artimųjų Rytų tautas. Judo karalystės karalius Jošijas, išnaudodamas padėtį, pradėjo Judo karalystėje religinę reformą. Tačiau po jo tragiškos mirties Megido mūšyje (609 m.) sugrįžo stabų garbinimas. Jeremijas tam priešinosi visomis išgalėmis. Areštas, kalėjimas, pasmerkimas buvo jo dalia. Jis matė artėjančią tautos pražūtį nusigręžus nuo Sandoros Dievo. Babilonijos karalius Nebukadnezaras užėmė Jeruzalę ir išvarė į tremtį Judo karalių Jekoniją (597 m.), o į Dovydo sostą pasodino valdyti nepasirengusį Dovydo ainį – Zedekiją. Jeremijas stengėsi pagelbėti Zedekijui, ragindamas nesidėti į politines sąjungas, bet rūpintis, kad Izraelio tauta grįžtų pas Sandoros Dievą. Tačiau klaidingi pranašai Dievo vardu skelbė, kad Babilonijos jungas nukris, o stipri diduomenės grupė prikalbėjo Zedekiją dėtis į sąjungą su Egiptu prieš Babiloniją. Nebukadnezaras nedelsė keršyti: Jeruzalė ir jos Šventykla buvo sunaikintos, o gyventojai išvaryti į tremtį (587 m.). Maždaug šiuo metu Jeremijas pranašavo apie Naująją Sandorą (žr. Jer 31, 31–34). Jo pranašystė vadinama „Geroji

naujiena prieš Gerąją Naujieną". Šis skaitinys yra pats iškiliausias Dievo žodis, duotas per Jeremiją, ir viena iš Senojo Testamento teologijos viršūnių.

Pranašas Jeremijas likosi tarp griuvėsių Jeruzalėje. Tačiau po nepavykusio sukilimo sąmokslininkai prieš Babiloniją privertė jį pasitraukti į Egiptą. Čia, pasak seno padavimo, Jeremijas buvo savo tautiečių nužudytas. Būdinga, kad Jeremijo įtaka buvo didesnė po jo mirties negu esant gyvam. Tremtinių bendruomenė skaitė ir mąstė jo pranašystę ir ėmė giliai į širdį. Jeremijo įtaka jaučiama ir Ezekielio pranašystėje, kai kuriose psalmėse ir antroje Izaijo knygos dalyje. Pasibaigus Babilonijos tremčiai, Jeremijo pranašystė tapo knyga, kurią nūdien skaitome.

Izaijas skelbia būsimąjį Mesiją žodžiais, o Jeremijas – visu savo gyvenimu. Nenuostabu, kad į Jėzaus klausimą „Kuo žmonės laiko Žmogaus Sūnų?" apaštalai atsakė: „Vieni Joną Krikštytoju, kiti Eliju, kiti Jeremiju ar dar kuriuo iš pranašų" (Mt 16, 14).

Jeremijo knygos metmenys

A.	Pranašo žodžiai iš Dievo su pasakojimais apie patį pranašą. Stilius poetiškas	1–25
	1. Pranašavimai karaliaus Jošijo dienomis	1, 1 – 6, 30
	2. Pranašavimai karaliaus Jehojakimo dienomis	7, 1 – 20, 18
	3. Pranašavimai paskutiniais metais prieš Jeruzalės žlugimą	21, 1 – 25, 38
B.	Pasakojimai apie pranašą su vienur kitur įterptais žodžiais iš Dievo. Vyrauja proza	26–45
	1. Jeruzalės sunaikinimas ir viltis	26, 1 – 35, 19
	2. Jeremijo kančia	36, 1 – 45, 5
C.	Pranašavimai tautoms	46–51
D.	Istorinis priedas	52

1 [1]Žodžiai Hilkijo sūnaus Jeremijo,* iš kunigų šeimos Anatote, Benjamino žemėje.
[2]VIEŠPATIES žodis atėjo jam Amono sūnaus Judo karaliaus Jošijo dienomis – tryliktaisiais jo valdymo metais. [3]Atėjo taip
pat ir Jošijo sūnaus Judo karaliaus Jehojakimo dienomis iki vienuoliktųjų Jošijo sūnaus Judo karaliaus Zedekijo metų galo, – iki pat Jeruzalės tremties penkto mėnesio.

1, 1: *Jeremijas,* hebrajiškai *Jirmejahu,* reiškia *Viešpats (Jahvė) išaukština. Žodžiai* šiame kontekste reiškia *Jeremijo istorija. Anatotas* – mies-

A. PRANAŠO ŽODŽIAI IŠ DIEVO SU PASAKOJIMAIS APIE PATĮ PRANAŠĄ

1. Pranašavimai karaliaus Jošijo dienomis

Jeremijo pašaukimas būti pranašu

4 Man atėjo VIEŠPATIES žodis:
5 „Dar prieš sukurdamas
įsčiose, * tave aš pažinau,
dar prieš gimimą tave aš
pašventinau, –
pranašu tautoms tave aš
paskyriau."
6 „Ai ai ai, Viešpatie DIEVE! –
sudejavau, –
Štai aš nemoku kalbėti!
Esu tik vaikas!"*
7 Bet VIEŠPATS man atsakė:
„Nesakyk: 'Esu tik vaikas!'
Kur tik tave siųsiu, tu eisi,
ką tik tau liepsiu, –
kalbėsi!
8 Nebijok nieko, nes aš esu
su tavimi
ir tave apsaugosiu, –
VIEŠPATIES žodis."
9 Tuomet VIEŠPATS
ištiesė savo ranką
ir palytėjo mano lūpas,
tardamas:
„Štai aš dedu savo žodžius
į tavo lūpas!
10 Įsidėmėk! Šią dieną tave
paskiriu
tautų ir karalysčių
prievaizdu,
kad išrautum ir nugriautum,
sunaikintum ir nuverstum,
atstatytum ir atsodintum."
11 VIEŠPATS toliau kalbino
mane, klausdamas: „Ką matai,
Jeremijau?" – „Budriojo me-
džio* šaką", – atsakiau. 12 Tuo-
met VIEŠPATS tarė man: „Ma-
tai labai gerai! Nes aš budžiu,
kad įvykdyčiau savo žodį."
13 Antrą kartą VIEŠPATS kal-
bino mane, klausdamas: „Ką
matai?" – „Matau verdantį ka-
tilą,* svyrantį iš šiaurės", – at-
sakiau.

telis, Jeremijo gimtinė, apie 6 km į šiaurryčius nuo Jeruzalės, į kurį Saliamonas buvo ištrėmęs kunigą Abjatarą (žr. 1 Kar 2, 26–27). Labai galimas dalykas, kad Jeremijas buvo iš kunigiškosios Abjataro giminės.

1, 5: Jeremijas dar negimęs buvo Dievo paskirtas pranašo tarnybai (žr. Iz 49, 1. 5; Lk 1, 15; Gal 1, 15–16). *Pažinau, pašventinau, paskyriau*: Dievas *pažino* Jeremiją, – jį mylėjo ir išsirinko būti savo pranašu. *Tautos*: Judo karalystės kaimynai – pagonių tautos ir didžiosios Asirijos, Babilonijos, Egipto imperijos, turinčios glaudų ryšį su Judo karalystės likimu.

1, 6: *Esu tik vaikas*: Jeremijo jaunystė (jis dar neturėjo dvidešimties metų) neturi būti kliūtis pranašo užduočiai. Dievas leis nugalėti jo trūkumus.

1, 11: *Budrusis medis*: migdolo medžiui būdinga pavasarį pirmajam iš medžių sužydėti, tarsi jis nebūtų žiemą miegojęs. Hebrajiškasis vardas sudaro žodžių žaismą: *šaqed* – migdolo medis ir *šoqed* – aš budžiu.

1, 13: *Verdantis katilas... iš šiaurės*: priešų invazijos įvaizdis. Asirai ir babiloniečiai galėjo užpulti Palestiną tik iš šiaurės.

14 Tuomet VIEŠPATS tarė man:
„Iš šiaurės išsilies nelaimė ant
visų krašto gyventojų!"
15 „Štai aš šaukiu visas
šiaurės karalystes, –
VIEŠPATIES žodis. –
Jos ateis, ir kiekvienas
karalius pasistatys
savąjį sostą prie Jeruzalės
vartų,
priešais jos mūro sienas
ir prieš visus Judo miestus.
16 Taip aš ištarsiu jiems
savąjį nuosprendį
už visą jų nedorumą, –
už tai, kad jie mane paliko,
degino smilkalus kitiems
dievams
ir garbino savo pačių rankų
dirbinius."

17 „Ogi tu – susijuosk savo
strėnas!
Stokis ir skelbk jiems visa,
ką tau liepiu!
Nepalūžk nuo jų,
kad tavęs nepalaužčiau jų
akyse!
18 O aš – štai padariau tave
šiandien sutvirtintu
miestu,
geležiniu šulu ir vario siena,
kad būtum prieš visą
kraštą:
prieš Judo karalystės
karalius ir didžiūnus,
prieš jos kunigus ir visą
liaudį.
19 Prieš tave jie kovos, bet
tavęs neįveiks,
nes aš esu su tavimi, kad
tave išgelbėčiau", –
tai VIEŠPATIES žodis.

Neištikimoji tauta

2 1 Man atėjo VIEŠPATIES
žodis:*
2 „Eik ir paskelbk Jeruzalei
taip, kad ji išgirstų:
'Tai VIEŠPATS pasakė:
aš atsimenu ištikimą tavo
jaunystės meilę,*
kaip tu mylėjai mane,
būdama sužadėtine,
sekdama paskui mane per
dykumą, nesėjamą žemę.
3 Šventa VIEŠPATIES
nuosavybė buvo Izraelis,
jo pjūties pirmasis derlius.*
Ryjantieji jį užsitraukia
kaltę, nelaimė juos
ištinka, –
tai VIEŠPATIES žodis'."

2, 1 – 3, 5: Galimas dalykas, kad šie skaitiniai apima pačią Jeremijo pranašiškos tarnybos pradžią. Sandoros santykis su Dievu, išreikštas moterystės įvaizdžiu, būdavo dažnai nutraukiamas. Izraelis čia vaizduojamas kaip neištikima žmona, neverta susitaikymo su Dievu (žr. Jer 3, 1–5).

2, 2: *Jaunystės meilė*: hebrajiškai *hesed* – žodis su daugeliu atspalvių. Paprastai ženklina Dievo malonę arba atsidavimą savo tautai ir žmonių atsidavimą artimui. Šiame tekste žodį *jaunystės meilė* sąlygoja moterystės įvaizdis, kuriuo aprašomas Sandoros santykis tarp Dievo ir Izraelio. Dykumoje Izraelis gyveno *jaunystės meile*, ji buvo dėkinga, ištikima ir Dievą mylinti nuotaka.

2, 3: *Pirmasis derlius*: ypatingos atnašos Dievui – šventas dalykas, nes priklauso Dievui kaip jo nuosavybė. Žr. Kun 22, 1.

4 Klausykitės VIEŠPATIES
žodžio, Jokūbo namai!
Jūs – visos Izraelio namų
giminės,
5 VIEŠPATS taip kalba:
„Kokią mano ydą surado
jūsų tėvai,
kad jie atsitraukė nuo
manęs taip toli?
Eidami paskui beverčius
stabus,
pasidarė beverčiai jie patys?
6 Jie niekuomet nepaklausė:
'Kurgi tas VIEŠPATS,
išvedęs mus iš Egipto žemės,
dykumoje mums rodęs kelią
per tyrlaukius ir smėlio
daubas,
per sausą ir pavojingą
kraštą,
per kraštą, kuriuo niekas
nekeliauja,
kuriame negyvena joks
žmogus?'

7 Kai atvedžiau jus į sodų
kraštą,
kad mistumėte jo vaisių
gausa,
jūs įžengėte ir suteršėte
mano kraštą,
mano nuosavybę padarėte
pasibjaurėtina.
8 Kunigai neklausė: 'Kur yra
VIEŠPATS?'
Įstatymo aiškintojai*
manęs nepaisė,
ganytojai* maištavo prieš
mane.
Pranašai kalbėjo Baalo
vardu
ir vaikėsi bejėgius stabus.
9 Todėl dar kartą šauksiu aš
jus į teismą, –
sako VIEŠPATS, –
net jūsų vaikų vaikus
šauksiu aš į teismą.
10 Nukeliaukite į Kitimų*
pajūrį ir pasižvalgykite,
pasiųskite ką nors į Kedarą
ir atidžiai apsvarstykite,
ar buvo kur kas nors
panašaus į tai padaryta?
11 Ar pakeitė kuri nors tauta
savo dievus?
Nors iš tikrųjų jie nėra
jokie dievai!
O manoji tauta išmainė
mano Šlovę
į bejėgius stabus!
12 Išsigąskite dėlei to, dangūs,
drebėkite iš siaubo, –
tai VIEŠPATIES žodis!
13 Nes manoji tauta nusikalto
dvigubai:
mane, gyvojo vandens
šaltinį, jie paliko
ir išsikasė vandens
talpyklas –
kiauras talpyklas,
nelaikančias, vandens."

14 „Ar Izraelis yra vergas? Ar
jis gimė vergijoje?*

2, 8: *Įstatymo aiškintojai*: kunigai. *Ganytojai*: karaliai ir didžiūnai.
2, 10: *Kitimai*: finikiečių nausėdija Kipro saloje. *Kedaras*: klajoklių arabų giminė Sirijos dykumoje. Kitimai ir Kedaras vaizduoja tuometinius Vakarus ir Rytus.
2, 14: *Gimęs vergijoje*: amžinas

Jei ne, tai kodėl jis pavirto grobiu?
15 Kodėl prieš jį riaumoja ir urzgia liūtai?
Jie pavertė jo kraštą tyrais, –
jo miestai – dyki apanglėję griuvėsiai.
16 Net Nofo* ir Tahpanhėso* žmonės skuta tavo viršugalvį.
17 Ar ne todėl, kad tu VIEŠPATĮ, savo Dievą, palikai?
18 O dabar, kas tau iš to, jei bėgtum į Egiptą*
ir gertum Šihoro {Nilo} vandenį?
Kas tau iš to, jei eitum į Asiriją*
ir gertum vandenį iš {Eufrato} Upės?
19 Tavo paties nedorumas nubaus tave,
tavasis atsimetimas nuo manęs pasmerks tave.
Taigi apsvarstyk ir praregėk,
kaip baisiai kartu tau VIEŠPATĮ, savo Dievą,
palikti ir neturėti mano baimės, –
sako VIEŠPATS, Galybių DIEVAS."
20 „Tu jau seniai sulaužei savo jungą, sutraukei savo pančius,
tardama: 'Netarnausiu!'
Ant kiekvienos aukštos kalvos,
po bet kokiu kupliu medžiu tu kaip kekšė tysojai.*
21 Ogi aš buvau tave pasodinęs it rinktinį vynmedį,
tikrai taurios rūšies!
Kaip tu galėjai man pavirsti bjauriu, laukiniu vynmedžiu?
22 Nors tu ir šarmu šveistumeisi, ir muilo nešykštėtum,
tavo kaltės dėmė dar vis mano akyse, –
tai Viešpaties DIEVO žodis.
23 Kaipgi gali sakyti:
'Aš nesu suteršta!
Paskui Baalus nelaksčiau'?
Pažvelk į savo elgesį Slėnyje!*
Suprask, ką padarei!

vergas, skirtingas nuo vergo, tapusio vergu dėl skolos, kuris atgaudavo laisvę po šešerių metų. Žr. Iš 21, 2.

2, 16: *Nofas*: Memfis – žemutinio Egipto sostinė. *Tahpanhėsas*: pasienio miestas rytinėje Nilo deltos srityje. *Skusti viršugalvį*: Egiptas apiplėšė Judo karalystę.

2, 18: Egiptas ir Asirija buvo įtakingos imperijos ne tik Palestinoje, bet ir visame Artimųjų Rytų pasaulyje. Judo karalystėje varžėsi ir grūmėsi dvi politinės grupuotės: viena šliejosi prie Egipto, o kita – prie Asirijos. Jeremijas abi grupuotes pasmerkia, nes politinės sąjungos vedė į nutolimą nuo Sandoros su Dievu.

2, 20: ... *kaip kekšė tysojai*: stabų garbinimą pranašas sulygina su apeiginiu paleistuvavimu Baalo alkuose. Izraelis vaizduojamas kaip Dievo nuotaka.

2, 23: *Slėnis*: slėnis į pietus nuo Jeruzalės, vadinamas Ben-Hinomo vardu, Jeremijo laikais buvo šlykšti vieta, nes jame buvo Tofetas – aukuras deginti kūdikiams Molecho garbei. Žr. Jer 7, 31.

Tu – ūmi, jauna
kupranugarė, lakstanti
šuoliais be tikslo,
24 {laukinė asilė, įjunkusi
į dykumą},
uostydama vėją savo
įkarštyje, –
pagautą geismo, kas gali ją
sulaikyti?
Visi, kas jos geidžia, be
vargo ją suras,
kai vaikymosi metas jai
užeis.
25 Tausok savo kojas, jos kone
basos,
o savo gerklę gelbėk nuo
troškulio!
Bet tu sakai: 'Ne! Nė
nesitikėk!
Aš myliu svetimus dievus
ir paskui juos seksiu'.
26 Kaip sučiuptas vagis
susigėsta,
taip bus sugėdinti Izraelio
žmonės:
jie patys, jų karaliai ir
didžiūnai, kunigai ir
pranašai.
27 Tie, kurie sako medžio
gabalui:
'Tu – mano tėvas!'
ir akmeniui: 'Mane tu
pagimdei!' –
nugarą man atgręžė, bet ne
veidą,
tačiau bėdos ištikti jie
šaukia: 'Ateik ir gelbėk
mus!'
28 Kurgi nūn tavo dievai, kurių
sau prisidirbai? Tegu
ateina jie!
Ar išgelbės jie tave, kai
patekai į bėdą?
Juk kiek tavo miestų,
tiek tavo dievų, Judai!
{Kiek gatvių Jeruzalėje,
tiek aukurų pastatėte
Baalui.}
29 Kaip galite dar drįsti
maldauti manęs?
Jūs visi kėlėte maištą prieš
mane, – sako VIEŠPATS.
30 Veltui plakiau jūsų vaikus, –
mokomi jie nesileido.
Jūsų pačių kalavijas surijo
jūsų pranašus
lyg plėšrus liūtas."
31 O jūs – ši karta,
imkite į širdį VIEŠPATIES
žodį:
„Argi Izraeliui aš tarsi
dykuma buvau,
lyg tamsybių šalis?
Kodėl manoji tauta sako:
'Esame laisvi!
Daugiau pas tave neateisim'?
32 Ar gali pamiršti mergaitė
savo puošmenas
ir nuotaka savo kaspinus?
Tačiau manoji tauta mane
pamiršo jau kadai kada.
33 Kaip lengvai tu kelią
surandi, kai ieškai
meilužių!
Savo nedorumu mokei tu
savojo elgesio
net pačias nedoriausias
moteris!

34 Net tavųjų drabužių kraštai
apskretę krauju nekaltų
varguolių!

Ne vagys jie, pagauti
įsilaužiant,
35 o vis dėlto sakai: 'Aš esu
nekalta!
Jo pyktis tikrai manęs
nepalietė!'
Štai teisiu aš tave dėl to,
kad sakei: 'Nenusidėjau'."

36 Ko taip bėginėji,
kaitaliodama savo kelius!
Tu būsi ir Egipto apvilta,
kaip turėjai apsivilti Asirija.
37 Ir iš ten išeisi susiėmus
rankomis galvą,
nes VIEŠPATS atmetė tuos,
kuriais tu pasitiki.
Gero iš jų nesulauksi!

3 1 {Mane pasiekė šitoks
VIEŠPATIES žodis:}
„Jei vyras paleistų žmoną*
ir jeigu ji, nuo jo išėjusi,
ištekėtų už kito,
ar galėtų pirmasis vyras
grįžti pas ją?
Argi tas kraštas nebūtų
teršte suterštas?
Tu juk su tiek meilužių
svetimavai,
ir dar norėtum sugrįžti pas
mane!

2 Pakelk savo akis į aukštas,
plikas kalvas ir pagalvok,
ar dar yra vieta, kur vyrai
nebūtų mėgavęsi su
tavimi?
Jų laukdama, sėdėjai
pakelėse kaip arabas*
dykumoje.
Savo nedoru svetimavimu
suteršei kraštą.
3 Todėl buvo sulaikyti lietaus
būriai, nebeužėjo
pavasario lietūs.
Bet kadangi tavoji kakta
įžūli it kekšės,
tu nė nemanei rausti iš
gėdos.

4 Net dabar argi nesišauki
manęs:
'Tėve mano! Tu – mano
jaunystės sužadėtinis!
5 Nejau jis neapykantą jaus
amžinai,
niekuomet nesiliaus pykti?'
Šitaip tu kalbėjai, bet
darei pikta,
kiek įstengei!"

Dvi seserys: Judo ir Izraelio karalystės

6 Karaliaus Jošijo dienomis
VIEŠPATS kalbėjo man: „Ar ma-
tei, ką padarė maištingoji Iz-
raelio karalystė? Ji lipo ant
kiekvieno aukšto kalno ir ten po
bet kokiu kupliu medžiu elgėsi
kaip ištvirkėlė! 7 Aš maniau: 'Po
to, kai visa tai padarė, galop
sugrįš ji pas mane'. Bet ji ne-
grįžo. Ana neištikimoji jos se-
suo, Judo karalystė, tai matė.

3, 1: Tokias vedybas draudė Mozės Įstatymas. Žr. Įst 24, 1–4. Pranašas pasmerkia Judo karalystės, neištikimos nuotakos, pasitikėjimą savimi ir prielaidą, kad ji gali sugrįžti pas Sandoros Dievą po to, kai buvo garbinusi stabus.

3, 2: *Arabas*: plėšikaujantis klajoklis, iš pasalų užpuldinėjantis karavanus.

[8] Dar ji matė, kad Izraelį, tą
maištingąją karalystę, palei-
dau kaip tik už svetimavimą,
duodamas skyrybų raštą. Bet
tai neištikimosios Judo kara-
lystės neišgąsdino, – ji ėjo sau,
elgdamasi kaip ištvirkėlė. [9] Iš
tikrųjų savo palinkimu ištvir-
kauti ji suteršė kraštą, sveti-
maudama su akmenimis ir
medžio gabalais. [10] Viso to ne-
paisydama, ta neištikimoji se-
suo, Judo karalystė, grįžo pas
mane ne iš tikros širdies, apsi-
metusi, – tai VIEŠPATIES žodis."

Izraelio atkūrimas

[11] Tada VIEŠPATS pasakė man:
„Maištingoji Izraelio karalystė
yra mažiau kalta, negu neišti-
kimoji Judo karalystė. [12] Eik,
paskelbk šiaurei šiuos žodžius
ir tark:

'Sugrįžk, maištingoji
Izraelio tauta, –
tai VIEŠPATIES žodis, –
nebūsiu tau piktas,
nes esu maloningas, –
tai VIEŠPATIES žodis, –
neapykantos amžinai aš
nejaučiu.
[13] Tik prisipažink,
kad esi kalta,
nes juk prieš VIEŠPATĮ,
savo Dievą, maištavai,
savo palankumą švaistei
svetimiems dievams
{po bet kokiu kupliu
medžiu}
ir mano balso klausyti
nenorėjai, –
tai VIEŠPATIES žodis'."

[14] „Sugrįžkite,* atsimetėliai
vaikai, – sako
VIEŠPATS, –
nes aš esu jūsų VIEŠPATS.
Paimsiu jus po vieną iš
miesto,
po du iš šeimos ir atvesiu
į Sioną.
[15] Ten duosiu jums ganytojų
pagal savo širdį, –
jie ganys jus išmintingai
ir protingai.
[16] Kai pagausėsite ir būsite
vaisingi krašte, –
sako VIEŠPATS, –
tomis dienomis žmonės
daugiau nebesakys:
'VIEŠPATIES Sandoros
skrynia!'
Į galvą niekam ji nebeateis,
niekas jos nebeminės,
nepasiges ir naujos
nebedarys."

[17] Tuo metu Jeruzalė bus va-
dinama 'VIEŠPATIES sostas',
visos tautos ten susirinks, kad
pašlovintų VIEŠPATIES vardą
Jeruzalėje. Savo nedorų šir-
džių potraukių daugiau jos ne-

3, 14–18: Izraelio karalystės likutis (14 eilutė) susijungs su Judo karalyste (18 eilutė). Pirmykštis Viešpaties garbinimas, susietas su Sandoros skrynia, dabar bus pakeistas dvasingesniu ir bendražmogišku Dievo garbinimu, išreikštu Dievo sostu idealiojoje Jeruzalėje, apie kurį bus surinktos visos tautos (17 eilutė).

betenkins. 18 Tomis dienomis
Judo namai susijungs su Izraelio namais ir abeji drauge ateis iš šiaurės šalies į kraštą, kurį jūsų tėvams daviau kaip palikimą.

Atleidimo sąlygos

19 „Tuomet aš sau maniau:
kaip būtų smagu įsūnyti
tave kaip vaiką,
duoti tau malonų kraštą,
visų gražiausią palikimą
tarp tautų!
Vadintum mane 'Mano
Tėve!' – maniau, –
ir nuo manęs nenusigręžtum.
20 Tačiau kaip moteris dėl
meilužio darosi
neištikima,
taip tu buvai man
neištikima, Izraelio
tauta, – tai VIEŠPATIES
žodis."

21 Girdėti balsas nuo plikų
aukštumų!
Maldaujantis Izraelio
vaikų verksmas,
nes jie pasiklydo, eidami
savo keliais,
ir pamiršo VIEŠPATĮ, savąjį
Dievą.
22 „Sugrįžkite, maištingieji
vaikai,
jūsų atsimetimą aš
pagydysiu."
„Mes čia! Dabar mes
einame pas tave,
nes tu VIEŠPATS, mūsų
Dievas!
23 Išties kalvos – apgaulė, –
klegesys aukštumose!
Tik VIEŠPATYJE, mūsų
Dieve, tėra Izraelio
išganymas.
24 Tas Gėda-dievas* nuo mūsų
jaunų dienų rijo visa,
ką mūsų tėvai pelnė, –
jų avis ir galvijus,
jų sūnus ir dukteris.
25 Sau mes gėdą pasiklojome ir
nešlove apsiklojome,
nes VIEŠPAČIUI, mūsų
Dievui, nusidėjom
nuo savo jaunystės iki šios
dienos ir mes, ir mūsų
tėvai, –
neklausėme VIEŠPATIES,
savo Dievo, balso."

Šaukimas grįžti

4 1 „Jei nori sugrįžti,
Izraeli, – VIEŠPATIES
žodis, –
pas mane turi sugrįžti.
Jei pašalintum savo
bjaurastį iš mano
akivaizdos
ir neišklystum iš doro kelio,
2 ir prisiektum:
'Kaip gyvas VIEŠPATS!'*
pagal teisybę, teisingumą
ir teisumą.

3, 24: *Gėda-dievas*: pažodžiui *Gėda*. Konkretus pakaitalas Kanaano gyventojų dievui Baalui pavadinti: Baalas ir jo žmona Aštartė buvo garbinami lytinėmis apeigomis kalvų – aukštumų alkuose.

4, 2: *Kaip gyvas Viešpats!*: ši priesaika, nuoširdžiai duota, apima Iz-

Tuomet tautos jo vardu sau
palaimos linkėtų
ir patys juo didžiuotųsi."
3 Nes Judo vyrams ir Jeruzalei
VIEŠPATS sako:
„Išarkite dirvonus, nesėkite
tarp erškėčių!
4 Apipjaustykite savo širdis*
VIEŠPAČIUI,
teatsileidžia surambėjusios
jūsų širdys,
Judo vyrai ir Jeruzalės
gyventojai,
idant mano pyktis
neužsipliekstų kaip ugnis
ir nesileistų užgesinamas
dėl jūsų nedorų darbų."

Judo karalystei grasina priešas iš šiaurės

5 Paskelbkite Judo
karalystėje,
praneškite Jeruzalėje!
Sakykite: „Pūskite ragą
visame krašte!"
Šaukite ir raginkite:
„Rinkitės! Skubėkim į
miestus su mūrais!"
6 Iškelkite ženklą: „Į Sioną!"
Bėkite į saugią vietą!
Negaišuokite!
Nes nelaimę siunčiu iš
šiaurės, didį nusiaubimą.
7 Pakilo liūtas iš savo tankmės,
tautų naikintojas atžygiavo, –
atėjo iš savųjų namų,
kad tavąjį kraštą paverstų
dykuma.
Tavo miestai bus sugriauti
ir liks be žmonių.
8 Dėl to apsivilkite ašutinę,
dejuokite ir aimanuokite:
„Liepsnojantis VIEŠPATIES
pyktis nenusigręžė nuo
mūsų."

9 „Tą dieną, – sako VIEŠPATS, –
apstulbs karalius
nusigandęs, apmirs
širdis didžiūnams,
kunigai pastirs iš baimės
ir pranašai bus priblokšti.
10 'Deja! Viešpatie DIEVE, –
jie sakys, –
kaip baisiai apgavai* šią
tautą ir Jeruzalę,
sakydamas jiems: 'Visa
išeis jums į gera!' –
tuo tarpu kalavijas mums
jau prie gerklės."

Teismo viesulas

11 Tuo metu šiai tautai ir
Jeruzalei bus sakoma:
„Nuo nuožmių aukštumų
per dykumą
kyla svilinantis vėjas prieš
dukrą manosios tautos.
Ne vėtymo, ne dulkinimo
vėjas, –
12 man paliepus, papučia
vėjas stipresnis negu šie.

raelio sugrįžimą pas Dievą ir ištikimumą Sandorai su Dievu. Tokiu būdu yra įgyvendinami Dievo duotieji pažadai. Žr. Pr 12, 3; 18, 18; 22, 18; 26, 4; Ps 72, 17.

4, 4: Vien fizinis apipjaustymas neturi vertės, – jį turi lydėti širdies atvirybė Dievui. Žr. Rom 2, 25. 29; 1 Kor 7, 19; Gal 5, 6; 6, 13. 15.

4, 10: ... *baisiai apgavai*: klaidingi pranašai prikiša Dievui savo apgaulę. Žr. Jer 14, 13–16.

Dabar aš pats juos
apkaltinsiu!“

13 Štai jis pakyla tarsi audros
debesis,
jo vežimai tarsi viesulas.
Greitesni už erelius jo žirgai:
„Vargas mums! Prapultis!“
14 Jeruzale, nuplauk nedorumą
nuo savo širdies,
kad dar galėtum būti
išgelbėta!
Kaip ilgai tu laikysies savo
pražūtingų užmačių?
15 Klausykis! Žinia ateina
iš Dano,
negandą skelbia iš Efraimo
kalnų:
16 „Praneškite tai tautoms,
skelbkite Jeruzalėje:
‘Apgulėjai ateina iš tolimo
krašto,
žygiuoja prieš Judo miestus,
karingai šaukdami’.
17 Kaip laukų sargai jie
apsupo ją iš visų pusių,
nes ji kėlė maištą prieš
mane, – sako VIEŠPATS.“
18 Tavo elgesys, tavieji darbai
tai tau padarė, –
tavo nedorumas yra kaltas,
kartėlis gula tau ant širdies!
19 „Mano širdie! Mano širdie!
Raitausi iš skausmo!*
Netelpa krūtinėje mano
širdis!
Man širdis plyšta, negaliu
tylėti,
nes girdžiu rago garsus,
mūšio šauksmus.
20 ‘Nelaimė vejasi nelaimę’, –
pranešama.
Visas kraštas niokojamas, –
kaipmat sunaikintos mano
palapinės,
akimirksniu – manosios
pastogės.
21 Kaip ilgai turėsiu regėti tą
karo vėliavą,
klausytis tų rago garsų?“

22 „Deja, manoji tauta paika!
Manęs jie nepažįsta!
Jie – neprotingi vaikai,
be jokios nuovokos.
Jie gudrūs vien pikta
daryti, o gera daryti
nemoka.“
23 Pažiūrėjau į žemę, ir štai –
ji nualinta ir dyka!
Žvelgiau į dangų – jame
nebuvo šviesos!
24 Pažiūrėjau į kalnus, ir štai –
jie drebėjo,
o visos kalvos svyravo
pirmyn ir atgal!
25 Žvalgiausi, ir štai –
nebuvo žmonių;
net padangių paukščiai
buvo išskridę!
26 Pažiūrėjau, ir štai –
derlinga žemė buvo tapusi
dykuma,
visi jos miestai – griuvėsiai
prieš VIEŠPATĮ,
sunaikinti jo aitraus pykčio.

4, 19–21: Paties Jeremijo sielvartas dėl ateinančios Judo karalystės pražūties.

27 Ak, šitaip VIEŠPATS sakė:
„Tyrlaukiais pavirs visas kraštas, tačiau nesunaikinsiu jo visai.“
28 „Dėl to dejuos žemė,
ir dangūs viršum jos
apsigaubs juoda skraiste,
nes aš pasakiau ir
nesigailiu, aš nutariau ir
neatšauksiu.“

29 Raitelių ir šaulių šauksmus
išgirdę,
išbėgioja visų miestų
gyventojai. Jie šliaužia į
urvus,
slepiasi miškų tankmėse,
kopia ant uolų:
visi miestai ištuštėję,
niekas ten nebegyvena.

30 O tu, pasmerktoji pražūčiai,
ką tu manai, rengdamasi
purpuru,
puošdamasi aukso
pašvitais,
tepdama savąsias akis
dažais? Veltui gražiniesi!
Tavieji meilužiai tave
paniekina, – tavo
gyvybės jie ieško!
31 Tarsi dejuotų gimdyvė, –
girdžiu, –
tarsi šauktų pirmąkart
gimdanti motina.
Tai šaukia Siono dukra.
Kvapą vos atgaudama, ji
tiesia rankas:
„Ak, vargas man!
Alpstu nuvargusi, sugriebta
žudikų!“

Jeruzalės nuodėmė

5 1 „Paklajokite Jeruzalės
gatvėmis,
žvalgykitės ir stebėkite!
Ieškokite jos aikštėse,
ar rasite žmogų –
bent vieną žmogų,
vykdantį teisingumą ir
ieškantį teisybės,
idant galėčiau jai atleisti! –
sako VIEŠPATS.
2 Nors jie ir sakytų:
‘Kaip gyvas VIEŠPATS!’ –
jų priesaika būtų kreiva.“

3 VIEŠPATIE, argi tavo akys
neieško teisybės?
Tu juos plakei, bet skausmo
jie nejautė,
tu juos mažne sunaikinai,
bet jie nesileido mokomi.
Jie tapo kietesni už uolą, –
sugrįžti atsisakė.
4 Tariau sau: „Jie yra tik
varguoliai,
užtat paikai ir elgiasi,
nes nežino VIEŠPATIES kelio
nei savojo Dievo teisingumo.
5 Geriau pas didžiūnus eisiu,
jiems kalbėsiu,
nes jie žino VIEŠPATIES
kelią
ir savojo Dievo teisingumą.“
Tačiau ir jie, visi iki vieno,
buvo sulaužę jungą,
nutraukę ryšius.
6 Todėl miškų liūtas juos
plėšo,
tyrų vilkas juos pjauna,
ir leopardas sėlina apie jų
miestus ir visus,

kas tik iš jų išeina,
sudrasko į gabalus.
Gausūs buvo jų
nusikaltimai,
be skaičiaus jų atsimetimai.

7 „Kodėl turėčiau visa tai tau
atleisti?
Tavieji vaikai mane paliko
ir prisiekinėjo stabais, nors
jie ne Dievas.
Pasotinau juos, bet jie
svetimavo, į kekšės
namus grūdosi.
8 Eržilai jie, nusipenėję ir
gašlūs,
kiekvienas žvengia savo
artimo žmonos.
9 Kaip už tokius darbus
nebausiu? – tai
VIEŠPATIES žodis. –
Kaip tokiai tautai
nekeršysiu?“

10 Kopkite į jos vynmedžių
lysves atšlaitėse,
nuniokokite jas! Tik
nesunaikinkite visiškai!
Nugenėkite nukarusias
šakas,
nes jos nepriklauso
VIEŠPAČIUI.
11 „Ai, su manim abeji elgėsi
labai neištikimai, –
ir Izraelio, ir Judo namai, –
tai VIEŠPATIES žodis.“
12 VIEŠPATIES išsigynė,*
sakydami:
„Nė būti jo nėra!
Neištiks mūsų jokia
nelaimė, –
nematysime nei kalavijo,
nei bado.
13 Pranašai tik vėjus gaudo,
ne žodis iš Dievo jų kalba.
Teištinka jų grasinimai
juos pačius!“

14 Todėl VIEŠPATS, Galybių
Dievas, taip prabilo:
„Kadangi jie tai pasakė,
štai savo žodžius tavo
lūpose paversiu ugnimi.
Šita tauta yra malkų
krūva,
kurią ugnis suris!
15 Žiūrėkit! Aš sukeliu prieš
jus tautą iš toli,
Izraelio namai, –
tai VIEŠPATIES žodis! –
Tvirtą tautą, ilgaamžę
tautą,
tautą, kurios kalbos
nemoki, – nesupranti,
ką jie sako.
16 Jų strėlinės – kaip kapų
atviros duobės, –
visi jie – šaunūs kovotojai.
17 Jie suris tavo pjūtį ir tavo
maistą,
suris tavo sūnus ir dukteris,
suris tavo avis ir galvijus,
suris tavo vynmedžius ir
figas.
Jie sutriuškins ir įtvirtintus
miestus,
kuriais tu pasitiki, –
kalaviju.“

5, 12: *Viešpaties išsigynė*: žmonės elgiasi, tarsi Dievo nebūtų.

[18] „Tačiau net ir tomis dieno-
mis, – tai VIEŠPATIES žodis, –
jūsų nesunaikinsiu visiškai.
[19] Kai jie klaus: 'Kodėl gi VIEŠ-
PATS, mūsų Dievas, taip pasi-
elgė su mumis?' – atsakysi:
'Kaip jūs mane palikote ir sve-
timiems dievams tarnavote
savame krašte, taip tarnauki-
te dabar svetimiems dievams
nesavame krašte'."

[20] Jokūbo namams tai pasakyk
ir Judo karalystei tai
paskelbk:
[21] „Klausykis, paika ir
nenuovoki tauta, –
jūs turite akis, bet
nematote,
jūs turite ausis, bet negirdite.
[22] Argi neturėtumėte manęs
garbinti, –
tai VIEŠPATIES žodis, –
argi neturėtumėte drebėti
prieš mane?
Juk aš padariau smėlį
jūros siena,
amžina riba, kurios jai
peržengt nevalia.
Nors ji ir ūžauja, bet veltui,
nors ir riaumoja jos bangos,
ant ribos turi sulūžti.
[23] Maištingą ir neklusnią širdį
turi ši tauta, –
nusigręžė nuo kelio ir nuėjo
sau.
[24] Nepagalvojo širdimi:
'Garbinkime VIEŠPATĮ, savo
Dievą,
kuris duoda mums lietų –
ankstyvąjį ir vėlyvąjį*
atėjus metui,
kuris palaiko mūsų labui
pjūties savaičių seką'.*
[25] Jūsų kaltės suardė šitą
seką,
jūsų nuodėmės nukreipė
jus nuo kelio į palaimą.
[26] Mano tautoje daug yra
nedorėlių, metančių savo
tinklus.
Jie spendžia spąstus lyg
medžiotojai, bet
sugauna žmones.
[27] Kaip medžiotojo krepšys
prikimštas paukščių,
taip jų namai – pilni klastų.
Šitaip jie turtėja ir darosi
galingi,
[28] išplersta ir nutunka.
Jų nedori darbai – nuodėmė
ant nuodėmės, –
teisingumo nė paisyt
nepaiso,
našlaičių bylų negina,
vargšų skundų negirdi.
[29] Kaip už tokius darbus
nebausiu? –
tai VIEŠPATIES žodis. –
Kaip tokiai tautai
nekeršysiu?

5, 24: *Lietus – ankstyvasis ir vėlyvasis*: Palestina yra kraštas su dviem metų laikais – sausu metų laiku, arba vasara, ir lietingu metų laiku, arba žiema. Ankstyvasis lietus – lietaus gūsiai pradeda žiemą, o vėlyvasis lietus – lietūs lietinguoju metų laiku. *Pjūties savaičių seka*: septynių savaičių laikotarpis tarp Perėjimo šventės ir Sekminių, – šiuo laikotarpiu paprastai nebūna lietaus.

30 Baisus ir šlykštus dalykas
atsitiko krašte:
31 pranašai pranašaudami
meluoja,
kunigai valdo, kaip
pranašai liepia,
o mano tautai tas patinka!
Bet ką darysite, kai ateis
galas?"

Priešas apgula Jeruzalę

6 1 Bėkite, Benjamino
vaikai, iš Jeruzalės!
Pūskite ragą Tekooje,
Bet-haKereme duokite
ženklą,
nes iš šiaurės grasina
nelaimė ir baisi pražūtis.
2 Gražioji ir trapioji Siono
dukra, tu žuvusi!
3 Prieš ją ateina piemenys su
savo kaimenėmis,*
statosi aplinkui savo
palapines, kiekvienas
gano kur nori.
4 „Pasiruoškite mūšiui su ja!
Būkite pasiruošę!
Mes pulsime vidudienį!
Deja, bėda mums! Diena
jau temsta, ilgėja vakaro
šešėliai.
5 Būkite pasiruošę! Užpulsime
ją nakčia
ir griuvėsiais paversime jos
tvirtoves!"

6 Nes štai ką Galybių
VIEŠPATS pasakė:
„Iškirskite jos medžius
ir supilkite apgulos pylimą
prieš Jeruzalę.
Ji yra miestas, paskirtas
bausmei, –
jos gatvėse visur tik
priespauda!
7 Kaip iš šaltinio trykšta
vandenys,
taip iš josios plūsta
nedorumas.
Smurtas ir plėšimas joje
siaučia,
ligos ir žaizdos visuomet
man prieš akis.
8 Leiskis pamokoma,
Jeruzale,
kad neatsitraukčiau nuo
tavęs pasibjaurėjęs
ir nepaversčiau tavęs
tyrais, –
žeme, kurioje niekas
negyvena."

9 Galybių VIEŠPATS taip
kalbėjo:
„Surink, tarsi vynuoges
surink Izraelio likutį!
Tarsi vynuogių raškytojas
rankomis keliskart pereik
jo šakas."

10 Į ką aš kreipsiuos?
Per ką įspėsiu, kad mane
jie išgirstų?
Štai jų ausys
neapipjaustytos, –
jie negali girdėti.
Štai VIEŠPATIES žodis
pasidarė jiems pajuoka, –
į jį polinkio jie neturi.

6, 3: *Piemenys su savo kaimenėmis*: babiloniečių karo vadai ir kariuomenė.

11 Todėl aš pilnas VIEŠPATIES
pykčio,
išvargintas pastangų jį
suvaldyti.
Išliesiu jį ant mažylių
gatvėje,
taip pat ir ant vaikinų
būrių!
Visi bus paimti į nelaisvę,
vyras ir žmona, seniai ir
karšinčiai.
12 Jų namai atiteks kitiems,
ir jų laukai, ir žmonos,
kai aš pakelsiu savo ranką
prieš šio krašto gyventojus, –
tai VIEŠPATIES žodis.
13 Nuo mažiausio iki
didžiausio, jie visi iki
vieno –
gobšūs savanaudžiai;
nuo pranašo iki kunigo, jie
visi – apgavikai.
14 Mano tautos žaizdas jie tik
apgydo,
kartodami: „Viskas gerai! –
Viskas gerai!“* –
nors nėra gerai.
15 Turėtų gėdytis dėl savo
bjauraus darbo,
tačiau jie nesidrovi
nei nežino, ką reiškia iš
gėdos parausti.
Todėl jie kris tarp
žūvančiųjų,
jie sukniubs, kai aš juos
bausiu, – sako VIEŠPATS.
16 Šitaip VIEŠPATS kalbino:
„Stokitės ant kryžkelių ir
pasižvalgykite!
Pasiklauskite senovės
takų,* kur yra gerasis
kelias?
Eikite juo ir rasitė sau
ramybę.
Bet jie atsakė: 'Juo mes
neisime!'
17 Daviau jums ir sargus:*
'Paklausykite rago garso!'
Bet jie atsakė:
'Neklausysime!'
18 Todėl išgirskite, tautos,
ir žinok, bendrija, kas jų
laukia!
19 Girdėk, žeme!
Šitai tautai štai siunčiu
nelaimę,
jų pačių piktų pinklių vaisių,
nes jie neklausė manųjų
žodžių, atmetė manąjį
įstatymą.
20 Kam gi man smilkalai
iš Šebos
ir kvapieji meldai iš tolimo
krašto?
Man ne prie širdies jūsų
deginamosios aukos,
nemalonios man jūsų
atnašos.

6, 14: Melagingas tvirtinimas, kurį skelbia kunigai ir netikri pranašai, nesumažina žalos, kurią neša tautai visuotinis pomėgis pasitenkinti medžiagine gerove ir dorovinis supuvimas.

6, 16: *Senovės takai*: tautos istorija ir jos pamokos.

6, 17: *Sargai*: pranašai, kurie nesiliovė skelbti Sandoros įstatymą įvykių žaizdre.

21 Todėl, – taip kalbėjo
VIEŠPATS, –
štai padėsiu kliūčių ant
šitos tautos kelio,
kad ji ant jų suklupt.
Tėvai ir vaikai,
kaimynai ir bičiuliai
drauge pražus."
22 Taip VIEŠPATS kalbėjo:
„Štai atžygiuoja tauta
iš šiaurės krašto,
didėlė tauta, pažadinta nuo
žemės pakraščių.
23 Ginkluoti lankais ir ietimis,
žiaurūs ir nežinantys
pasigailėjimo, –
tarsi jūros šniokštimas jų
ūžesys.
Raiti ant žirgų, mūšio
rikiuotės gretose,
prieš tave, Siono dukra!"
24 „Išgirdome žinią apie juos,
rankas nuleidome,
pagavo mus baimė
ir kančios kaip gimdyvės.
25 Neik iš namų į laukus,
nesileisk į kelionę vieškeliu,
nes priešo kalavijas –
klaikas visur!
26 Ai, mano tautos dukra,
vilkis ašutinę, voliokis
pelenuose,
gedėk kaip vienatinio
sūnaus, liek gailias
ašaras,
nes staiga mus užklumpa
žudikas."

Dievas paskiria pranašą vertinti tautą

27 Vertintoju* savo tautoje
paskyriau tave,
valytoju, –
kad ištirtum ir vertintum
jų elgesį.
28 Jie – varis ir geležis:
visi jie – užkietėję
maištininkai,
šmeižtų nešiotojai – elgiasi
nedorai.
29 Dumplės šniokščia,
šviną suryja ugnis.
Veltui valytojas valė, –
nedorieji nebuvo atskirti.
30 „Atmestuoju sidabru" jie bus
vadinami,
nes VIEŠPATS juos atmetė.

2. Pranašavimai karaliaus Jehojakimo dienomis

Pamokslas šventyklos vartuose

7 1 Žodis,* kurį gavo iš VIEŠ-
PATIES Jeremijas: 2 „Atsi-
stok VIEŠPATIES Namų vartuo-
se ir ten paskelbk šį žodį: ‘Visi
Judo gyventojai, kurie einate
pro vartus pagarbinti VIEŠPA-
TIES, išgirskite VIEŠPATIES žo-
dį!'" 3 Štai ką Galybių VIEŠPATS,

6, 27–30: Jeremijas buvo pašauktas būti tautų prievaizdu (žr. Jer 1, 10), šiame tekste jis paskiriamas Dievo tautos vertintoju su pareiga ištirti tautos elgesį. Jeremijas duoda savo apyskaitą: žmonės yra mišrus metalas – nuodegos ir negali būti nuvalyti.

7, 1–15: Viešpaties Šventykla nebus žydams prieglauda nuo jų priešų, jeigu jie nepataisys savo elgesio.

Izraelio Dievas, sako: „Taisy-
kite savo kelius ir savo darbus,
kad galėčiau būti su jumis šio-
je vietoje. [4] Nepasikliaukite ne-
pagrįsta viltimi, [5] sakydami:
'Tai VIEŠPATIES Šventykla! Tai
VIEŠPATIES Šventykla!' Tik
tuomet, jei jūs visiškai pakei-
site savo kelius ir darbus, jei
vykdysite teisingumą tarp
žmonių, [6] jei neskriausite sve-
timšalio,* našlaičio ir našlės,
jei neišliesite nekalto kraujo
šioje vietoje ir nedarysite sau
žalos, sekdami paskui sveti-
mus dievus, [7] aš būsiu su ju-
mis šioje vietoje – krašte, kurį
daviau senovėje tavo tėvams
amžiams.

[8] Štai! Pasikliaujate nepa-
grįsta viltimi – beverčiu melu!
Iš to tik žalos turėsite! [9] Kaip-
gi? Jūs vagiate ir žudote, sve-
timaujate ir kreivai prisiekia-
te, aukojate Baalui atnašas ir
sekate paskui kitus dievus, ku-
rių net nepažįstate, [10] paskui,
atėję pas mane į šiuos Namus,
kurie vadinasi mano vardu,
sakote: 'Esame apsaugoti!
Galime vėl daryti visus šiuos
nedorus darbus!' [11] Argi tie Na-
mai, kurie vadinasi mano var-
du, nevirto jūsų akyse plėšikų
lindyne? Žiūrėkite, juk ir aš
matau, kas darosi! – tai VIEŠ-
PATIES žodis. [12] Taip! Nueiki-
te, jei norite, į Šilo'ą,* kurį bu-
vau padaręs savo vardo vieta
pradžioje. Pasižiūrėkite, ką aš
padariau jam už nedorus dar-
bus, kurių pridarė mano tauta –
Izraelis. [13] Ir dabar, kadangi
jūs padarėte šias visas nuodė-
mes, – sako VIEŠPATS, – kadan-
gi jūs neklausėte, nors ir kal-
bėjau jums taip primygtinai,
kadangi jūs neatsiliepėte, nors
ir šaukiau jus, [14] todėl su šiais
Namais, vadinamais mano
vardu, – jais jūs pasitikite, – ir
su vieta, kurią jums ir jūsų tė-
vams daviau, pasielgsiu lygiai
taip, kaip su Šilo'u pasielgiau.

[15] Atstumsiu jus nuo savęs,
kaip atstūmiau visus jūsų gi-
minaičius, visus Efraimo pali-
kuonis."

Tauta neklauso

[16] „O tu nesimelsk už šitą
tautą, neužtark jų maldavimu!
Neįtikinėk manęs, nes aš ta-
vęs neišklausysiu. [17] Argi nema-
tai, ką jie daro Judo miestuose
ir Jeruzalės gatvėse? [18] Vaikai
malkas rankioja, jų tėvai pa-
kuria ugnį, o motinos minko
tešlą paplotėliams Dangaus
karalienei.* Mane įskaudinti

7, 6: *Svetimšalis*: Mozės Įstatymas ypač globojo svetimšalį, našlaitį, našlę ir levitą – Levio giminės narį. Žr. Iš 20, 10; Sk 9, 14; 15, 14; Įst 5, 14; 28, 43.

7, 12: *Šilo'as*: pradinis Izraelio religinis centras nuo Jozuės meto iki Samuelio laikų. Vėliau Dievas šią šventovę atmetė, ir filistinai ją sunaikino. Žr. 1 Sam 1, 9; 4, 3–4; Ps 78, 60. 68–69.

7, 18: *Dangaus karalienė*: asirų ir

norėdami, jie lieja geriamąsias
atnašas svetimiems dievams.
19 Argi jie mane įskaudina? –
sako VIEŠPATS. – Ne! Argi ne
save pačius, savo pačių gėdai?
20 Tikrai, – Viešpats DIEVAS
taip pasakė, – mano liepsno-
jantis pyktis išsilies ant šitos
vietos, ant žmonių ir ant gy-
vulių, ant lauko medžių ir dir-
vų derliaus. Jis degins, ir ne-
bus kam jį užgesinti."

21 Galybių VIEŠPATS, Izraelio
Dievas, kalba taip: „Dėkite sa-
vo deginamąsias aukas ant
skerstinių atnašų ir suvalgyki-
te paaukotą mėsą! 22 Kalbėda-
mas jūsų tėvams tą dieną, kai
išvedžiau juos iš Egipto žemės,
jiems nieko neįsakiau* apie de-
ginamąsias ar skerstines au-
kas. 23 Bet šį vieną įsakymą da-
viau jiems. Klausykite mano
balso! Tada aš būsiu jūsų Die-
vas, o jūs būsite mano tauta.
Eikite visur tik tuo keliu, ku-
riuo jums įsakau, idant jums
sektųsi.

24 Bet jie nei paklausė, nei
paisė. Jie sekė paskui savo pa-
čių užmačias, savųjų nedorų
širdžių užsispyrimą, atsuk-
dami man nugarą, o ne veidą.
25 Nuo tos dienos, kai jūsų tė-
vai išėjo iš Egipto žemės, ligi
šiandien primygtinai siunčiau
ir siunčiau jums savuosius tar-
nus – pranašus. 26 Tačiau ma-
nęs jie nepaklausė ir nepaisė,
bet darėsi dar atkaklesni kie-
tasprandžiai ir elgėsi dar pik-
čiau negu jųjų tėvai.

27 Nors ir sakysi jiems visus
šiuos dalykus, tavęs jie neklau-
sys, nors juos ir šauksi, tau jie
neatsilieps. 28 Todėl pasakyk
jiems: 'Štai tauta, kuri neklau-
sė VIEŠPATIES, savo Dievo, bal-
so ir nesileido jo mokoma. Išti-
kimybė mirusi, net pats žodis
dingo nuo jų lūpų'."

Stabų garbinimas Ben-Hinomo slėnyje

29 Nusikirpk plaukus* ir mesk
juos šalin!
Kalvose užtrauk liūdną
raudą!
Nes VIEŠPATS atmetė ir
paliko kartą,
sukėlusią jo pyktį.

30 Judo žmonės padarė ne-
dorybę mano akyse, – sako
VIEŠPATS. – Jie suteršė Namus,
kurie vadinasi mano vardu, sta-
tydami juose savo šlykščius

babiloniečių Ištara, vaisingumo deivė. Judo karalius Manasas įvedė jos garbinimą į Judo karalystę po Jošijo mirties. Žvaigždžių pavidalo paplotėliai, – Ištara buvo tapatinama su Veneros planeta, – buvo aukojami jos garbei.

7, 22: ... *jiems nieko neįsakiau*: doras elgesys, o ne vien išorinis kultas, buvo Dievo reikalavimas savo tautai.

7, 29: *Nusikirpk plaukus*: izraeliečių visuomenėje buvo Dievui įžadais pasišventusių vyrų – nazirų. Jie buvo laikomi šventais dėl įžadų nekirpti ar neskusti plaukų, neliesti lavonų ir negerti gėrimo iš vynuogių. Žr. Sk 6, 4–8. Nazirui nusikirpti plaukus buvo didelio gedulo ženklas.

stabus. 31 Ben-Hinomo slėnyje
jie pasistatė Tofetą – aukurą
deginti savo sūnums ir dukte-
rims kaip aukai. To aš niekuo-
met neįsakiau, tai man nie-
kuomet neatėjo į mintį. 32 Dėl
to, tikėkite manimi, – tai VIEŠ-
PATIES žodis, – atėis dienos,
kai nebebus minimas Tofetas
ir Ben-Hinomo slėnis, bet Žu-
dynių slėnis. Tofete bus kapi-
nės, nes kitur nebebus vietos
laidoti. 33 Tada šitos tautos žu-
vusiųjų lavonai bus mitalas
padangių paukščiams ir lau-
kų žvėrims, – nebus kam jų
nuvaikyti. 34 Aš nutildysiu Ju-
do miestuose ir Jeruzalės gat-
vėse džiaugsmo ir iškilmių
garsus, jaunikio ir nuotakos
balsą, nes visas kraštas taps
tyrlaukiais.

8 1 Tuo metu, – tai VIEŠPA-
TIES žodis, – kaulai Judo
karalių, kaulai jo didžiūnų,
kaulai kunigų, kaulai pranašų
ir kaulai Jeruzalės gyventojų
bus iškasti iš kapų 2 ir išbars-
tyti ant žemės prieš saulę,
prieš mėnulį, prieš visas dan-
gaus galybes*, kurias jie mylė-
jo, tarnavo ir sekė, į kurias jie
kreipėsi ir kurias garbino, pul-
dami kniūbsčiom ant žemės.
Jie nebus surinkti ir palaidoti,
bet gulės kaip mėšlas dirvoms
patręšti. 3 Visi, kurie išliko iš
tos nedoros šeimos, nors ir kur
juos ištremčiau, labiau norės
mirti negu gyventi, – sako Ga-
lybių VIEŠPATS.

Nusikaltimas ir bausmė

4 Pasakyk jiems:
„Taip kalbėjo VIEŠPATS:
‘Kai žmonės pargriūva, argi
jie vėl nesikelia?
Kai žmonės paklysta, argi
atgal negrįžta?’
5 Kodėl tat ši tauta –
Jeruzalė – yra amžinai
neklusni?
Kodėl jie laikosi apgaulingų
stabų, atsisako sugrįžti?
6 Klausiausi atidžiai ir
neišgirdau
nė vieno tiesos žodžio.
Niekas neapgaili savo
nedorumo, – nesako:
‘Ką aš padariau!’
Visi veržiasi į priekį
savo neklusniuoju keliu
tarsi ristūnai,
besiveržiantys į mūšį.
7 Net gandras padangėse žino,
kada keliauti,
burkuolis, kregždė ir gervė
nujaučia laiką,
kada sugrįžti,
bet mano tauta nežino
VIEŠPATIES teisingumo!“
8 Kaip galite sakyti: „Mes
išmintingi!
Mes turime VIEŠPATIES
Įstatymą“?

8, 2: *Dangaus galybės*: saulė, mėnulis ir žvaigždės, garbinamos pagonių religijose, buvo garbinamos ir Judo karalystėje karalių Manaso ir Amono valdymo metu.

Juk iš tikrųjų pavertė jį
melu
melaginga žinovo plunksna!*
9 Išminčiai sugėdinti,
apstulbinti, įkliuvę
į spąstus.
Štai VIEŠPATIES žodį jie
atmetė, – iš kurgi jų
išmintis?

10 „Todėl jų žmonas atiduosiu
kitiems,
o jų laukus užkariautojams.
Juk jie visi, nuo mažiausio
lig didžiausio,
godžiai ieško savo naudos,
nuo pranašo lig kunigo, jie
visi – veidmainiai.
11 Dukters, mano tautos,
žaizdas jie nerūpestingai
apgydo,
kartodami: 'Viskas gerai!
Viskas gerai!' –
nors nėra gerai.
12 Turėtų gėdytis dėl savo
bjauraus elgesio!
Tačiau jie nei gėdos jaučia,
nei žino, ką reiškia iš gėdos
parausti.
Tikrai jie kris tarp
žuvusiųjų,
jie sukniubs, kai aš juos
bausiu", –
sako VIEŠPATS.

13 „Tikrai surengsiu jų pjūtį! –
tai VIEŠPATIES žodis."
Nebus vynuogių ant
vynmedžio
nei figų ant figmedžio,
net lapai bus nuvytę!
Visa, ką jiems buvau davęs,
išnyko.
14 Ko gi dar sėdime?
Susirinkime! Eime į
miestus su įtvirtinimais,
kad ten žūtume,
nes VIEŠPATS, mūsų
Dievas, lėmė mums žūti.
Jis davė mums gerti nuodų,
nes mes nusidėjome
VIEŠPAČIUI.
15 Laukėme taikos, bet nėra
pagerėjimo,
laukėme pagalbos, bet
vietoj jos ateina klaikas!
16 Nuo Dano girdėti, kaip
prunkščia jo ristūnai,
nuo jo eržilų žvengimo
dreba visas kraštas.
Jie atėjo ir nusiaubė visą
kraštą,
miestus ir jų gyventojus.

17 „Pasiųsiu prieš jus
nuodingų gyvačių,
angių, kurių joks
užkerėjimas neveiks.
Jos gels jus mirtinai! –
Tai VIEŠPATIES žodis."

Pranašo sielvartas dėl tautos kančios

18 Mano liūdesys
nepagydomas,
manoji širdis pasiligojusi.
19 Štai vargšės mano tautos
šauksmas

8, 8–9: *... melaginga žinovo plunksna*: žinovų aiškinimai ir potvarkiai buvo skirtingi nuo Dievo žodžio, duoto per pranašą Jeremiją.

aidi skersai išilgai per
kraštą:
„Nejau VIEŠPATIES nėra
Sione?
Argi nebėra ten jo
karaliaus?
{Kodėl jie skaudina mane
savo stabais,
savo beverčiais svetimais
dievais?}
20 Pjūtis jau praėjo,
vasara pasibaigė,
bet mes dar tebesam
neišgelbėti!“
21 Dukters – mano tautos –
žaizdos sukrėtė mane,
esu baisiai nusiminęs, net
paklaikęs.
22 Ar nėra balzamo Gileade,*
ar nėra ten gydytojo?
Kodėl neužgyja dukters,
mano tautos, žaizda?
23 O, kad manoji galva būtų
vandens šulinys,
mano akys ašarų šaltinis!
Dieną ir naktį apverkčiau
dukters, mano tautos,
užmuštuosius.

Dorovinis tautos sugedimas

9 1 O, kad galėčiau rasti
dykumoje pakelės
pastogę!
Tada palikčiau savo tautą, –
galėčiau nuo jų atsitraukti.
Visi jie – svetimautojai,
sukčiai.
2 Liežuvis yra jų ginklas,
įtemptas lankas;
melas, o ne tiesa,
viešpatauja krašte.
Nuo vienos nuodėmės jie
skuba prie kitos,
bet manęs nepažįsta, –
tai VIEŠPATIES žodis.
3 Būkite budrūs kiekvienas
su savo kaimynu,
nepasitikėkite nė vienu
broliu!
Kiekvienas brolis gudrauja
kaip Jokūbas,*
kiekvienas kaimynas
skleidžia šmeižtus.
4 Visi apgaudinėja vienas
kitą, tiesos nesako.
Savo liežuviais jie įgudo
meluoti,
elgiasi nedorai, nebegali
gailėtis.
5 Smurtas ant smurto,
apgaulė ant apgaulės:
manęs pripažint jie nenori, –
tai VIEŠPATIES žodis.
6 Todėl, – taip sakė Galybių
VIEŠPATS, –
valysiu juos ir bandysiu,
ką kita man daryti su jų
nedorumu?

8, 22: *Gileadas*: sritis rytiniame Jordano upės šone, garsi gydančiu balzamu. Tačiau Gileado balzamas nepajėgė išgydyti dorovinio tautos supuvimo.

9, 3: *... gudrauja kaip Jokūbas*: hebrajiškai *'akob j'akob* sudaro žodžių žaismą, lietuviškai sakytume *gudrauja gudragalvis*. Mat Jokūbas gimdamas bandė paglemžti iš savo brolio Esavo pirmagimystės teises. Žr. Pr 25, 26. 33.

7 Jų liežuvis – mirtina strėlė,
apgaulios jų lūpos, apgauli
ir jų kalba.
Lūpomis kalba artimui
draugiškai,
bet savo širdyje rengia jam
pasalas!
8 Kaip jų už tai nebausiu? –
tai VIEŠPATIES žodis. –
Tokiai tautai kaip ši
kaip nekeršysiu?

Rauda dėl nuniokoto krašto

9 Dėl kalnų aš imu verkti ir
vaitoti,
dėl ganyklų tyruose
pradedu raudą, nes jie
yra nusiaubti, –
į juos niekas kojos
nebekelia,
nebegirdėti kaimenių
bliovimo.
Ir padangių paukščiai,
ir žvėrys pabėgo,
pradingo.

10 „Jeruzalę paversiu
griuvėsių krūva,
šakalų lindyne.
Judo miestus – baisiais
tyrlaukiais,
kur niekas negyvena.“

11 Kas yra toks išmintingas,
kad visa tai suprastų?
Tegu paaiškina tas,
kuriam paties VIEŠPATIES
lūpos kalbėjo:
„Kodėl taip nuniokotas
kraštas,
išdegintas kaip dykuma,
per kurią niekas
nebekeliauja?“
12 VIEŠPATS atsakė: „Dėl to,
kad jie atmetė mano įstatymą,
kurį aš jiems daviau, neklausė
mano balso ir nesielgė pagal jį,
13 bet verčiau elgėsi pagal savo
atkaklią širdį ir sekė Baalais,
kaip jų tėvai buvo juos išmo-
kę.“ 14 Todėl, – Galybių VIEŠ-
PATS, Izraelio Dievas, taip kal-
bėjo: „Štai dabar maitinsiu
šitą tautą kiečiais ir girdysiu
nuodingu gėralu. 15 Išsklaidy-
siu juos tarp tautų, kurių nei
jie, nei jųjų tėvai nežinojo, ir
siųsiu jiems kalaviją, kad juos
visiškai sunaikintų.“
16 Šitaip kalbėjo Galybių
VIEŠPATS: „Nagi!
Pašaukite raudotojas,
kad ateitų.
Kvieskite pačias geriausias.
17 Teskuba ateiti ir pradėti
raudą už mus,
kad mūsų akys plūstų
ašaromis,
nuo blakstienų sravėtų
kaip vanduo.“
18 Iš Siono girdėti rauda:
„Kaip baisiai mes nuniokoti!
Kokia mums gėda!
Palikome kraštą, nes
nugriovė mūsų sodybas!“
19 Klausykitės, moterys,
VIEŠPATIES žodžio,
teišgirsta jūsų ausys jo
lūpų žodį.
Pamokykite savo dukteris
aimanuoti,

tepamoko viena kitą tos
raudos.
20 Mirtis įlipo pro mūsų langus,
įsilaužė į mūsų pilis.
Ji nušluoja vaikus nuo
gatvių,
jaunuolius nuo miesto
aikščių.
21 Sakyk: „Taip kalbėjo
VIEŠPATS.
Užmuštųjų lavonai guli
kaip mėšlas dirvoje,
tarsi pėdai, kurių nėra kam
surinkti, paskui pjovėją.“

Tikroji šlovė

22 VIEŠPATS taip kalbėjo:
„Išminčius tenesididžiuoja
savo išmintimi,
nei stipruolis tenesigiria
savuoju stiprumu,
nei turtuolis tenesipuikauja
savo turtais.
23 Bet jei kas didžiuotųsi,
tesididžiuoja,
kad turi išminties pažinti
mane, –
pripažinti, kad aš esu
VIEŠPATS, kuris myli
ištikimai,
vykdo teisingumą ir
teisumą žemėje.
Tokiais žmonėmis aš
mėgaujuosi, –
tai VIEŠPATIES žodis.“

Apipjaustymas neturi vertės

24 „Štai! Ateis dienos, – tai
VIEŠPATIES žodis, – kai aš pa-
šauksiu ataskaiton visus api-
pjaustytuosius tik kūnu: 25 Egip-
tą, Judą, Edomą ir amoniečius,
Moabą ir dykumos gyventojus,
skutančius savo smilkinius.*
Juk visos tautos – neapipjaus-
tytos, bet visi Izraelio namai
turi neapipjaustytą širdį.“

Stabai ir tikrojo Dievo garbinimas

10 1 Klausykite žodžio,
kurį VIEŠPATS pasakė
apie jus, Izraelio namai!
2 VIEŠPATS šitaip kalbėjo:
– Nemėgdžiokite tautų kelio,
nenuogąstaukite dėl ženklų
dangaus skliaute,
nors dėl jų tautos ir
nuogąstauja.
3 Ką tautos tiki – gryna
apgaulė,
nes stabai – tik rąstgalys
iš miško medžio,
išskobtas meistro
skaptuku,
4 auksu ar sidabru papuoštas.
prikaltas plaktuku ir
vinimis,
kad nepargriūtų.
5 It paukščių baidyklė
melionų darže, –

9, 25: ... *dykumos gyventojus, skutančius savo smilkinius*: arabai, kurie kirpdavosi plaukus ir skusdavosi smilkinius savo dievo Dušaros garbei. Izraeliečiams tai buvo uždrausta. Žr. Kun 19, 27.

10, 2: *Ženklai dangaus skliaute*: dangaus skliauto reiškiniai, kuriuos pagonių prietaringumas laikė savųjų dievų ženklais.

kalbėti jie negali.
Juos reikia nešioti, –
mat patys nepaeina.
Nebijokite jų, nes jie negali
nei žalos padaryti, nei
naudos atnešti.

6 Tokio kaip tu, VIEŠPATIE,
kito nėra!
Didingas tu, didinga tavojo
vardo galybė!
7 Kas gali tavęs nebijoti,
tautų Karaliau?
Tai pridera tau,
nes tarp visų išminčių
tautose, visų tautų
valdose,
tokio kaip tu kito nėra!

8 Visi jie kaip vienas yra be
žado ir be jausmo, –
taigi ką gali jie išmokti iš
medinių stabų?
9 Jie – iš Taršišo atvežtas,
plaktuku kaldintas
sidabras,
ir auksas iš Ufazo!
Jie – meistro išmonė
ir auksakalio rankdarbis.
Violetinis ir purpurinis yra
jų apdaras, –
visi lig vieno jie – nagingų
amatininkų dirbinys.

10 VIEŠPATS – tikrai Dievas,
jis – gyvasis Dievas,
amžinasis Karalius.
Nuo jo pykčio dreba žemė,
tautos jo apmaudo pakelt
nepajėgia.

11* {Taip sakysite jiems:
„Dievai, kurie nei
dangaus, nei žemės
nesukūrė, pradings nuo
žemės ir iš po dangaus
skliauto!}

12 Jis sukūrė žemę savo
galybe,
padėjo pamatus pasauliui
savo išmintimi,
išskleidė dangaus skliautą
savo išmone.
13 Kai sugriaudžia jo balsas,
šniokščia vandenys
dangaus skliaute.
Jis atpučia debesis nuo
žemės pakraščių,
padaro tviskančius žaibus
lietui,
išleidžia viesulus iš aptvarų.
14 Kiekvienas žmogus kvailas,
be supratimo, –
sau pačiam gėdą daro
auksakalys savaisiais
stabais,
nes nuliejo apgaulę,
be gyvybės alsavimo.
15 Jie niekam tikę, vien juoko
verti.
Atėjus jų bausmės metui,
išnyks kaip nebuvę.
16 Nepanaši į juos yra Jokūbo
dalis, – jis yra visa ko
kūrėjas,
Izraelis – jo paveldo gentis,
jo vardas – Galybių
VIEŠPATS.

10, 11: Ši eilutė yra intarpas į Jeremijo žodžius aramėjų kalba.

Klaikas krašte

17 Susidėk sau ryšulį ir
traukis iš krašto,
apgultasis mieste!
18 Nes VIEŠPATS šitaip
kalbėjo:
„Štai šį kartą tikrai
gyventojus iš krašto
išblokšiu,
taip prislėgsiu, kad jie
pajus!“
19 Vargas man! Esu žuvęs!
Mano žaizda nepagydoma.
O aš tariau: „Tai tik liga,
aš galiu ją ištverti.“
20 Mano palapinė nusiaubta,
visos jos virvės nutrauktos.
Manieji vaikai paliko
mane, jų nebėra, –
niekas mano palapinės
nebestatys,
nėra kas išskleistų mano
palapinės dangas.
21 Nes ganytojai buvo kvaili,
neieškojo VIEŠPATIES.
Dėl to ir nelydėjo jų sėkmė,
visos jų kaimenės buvo
išvaikytos.
22 Klausykis! Girdėt ūžesys!
Artėja iš šiaurės baisus
sąmyšis,
kad paverstų Judo miestus
tyrais, šakalų lindyne.

Jeremijo malda

23 Aš žinau, VIEŠPATIE,
kad ne žmogus sau kelią
nulemia.
Gyvenimo kelio žmogus
negali nei pasirinkti,
nei gyvenime savuosius
žingsnius pakreipti.
24 Pataisyk mus, VIEŠPATIE,
tačiau su saiku,
ne su pykčiu, idant mūsų
niekais nepaverstum.
25 Savo pyktį išliek ant tautų,
kurios tavęs nepripažįsta,
ir ant tų karalijų,
kurios tavojo vardo ne-
sišaukia.
Juk jos surijo Jokūbą –
sunaikino jį, nusiaubė jo
sodybas!

Ištikimybė sandorai su Dievu

11 1 Žodis, kurį Jeremijas
gavo iš VIEŠPATIES:
„Klausykite šios sandoros nuo-
statų! 2 Paskelbk juos Judo
žmonėms ir Jeruzalės gyvento-
jams, 3 sakydamas: ‘Taip kal-
bėjo VIEŠPATS, Izraelio Dievas:
prakeiktas žmogus, kuris ne-
silaiko šios sandoros nuosta-
tų, 4 – nuostatų, kuriais įparei-
gojau jūsų tėvus tą dieną, kai
išvedžiau juos iš Egipto žemės,
iš tos geležies liejyklos’, – bū-
tent: ‘Pakluskite man ir laiky-
kitės jų, kaip įsakiau, kad
būtumėte mano tauta, o aš bū-
čiau jūsų Dievas, 5 idant galė-
čiau ištesėti priesaiką, kurią
daviau jūsų tėvams, jog paskir-
siu jiems kraštą, plūstantį pie-
nu ir medumi, – tą kraštą, kurį
šiandien turite’.“ – „Tikrai taip,
VIEŠPATIE!“ – aš atsakiau.

6 Po to VIEŠPATS kalbėjo
man: „Paskelbk visus šiuos
nuostatus Judo miestuose ir
Jeruzalės gatvėse, sakydamas:
'Klausykite šios sandoros nuo-
statų ir jų laikykitės. 7 Juk aš
primygtinai, ne kartą, įspėjau
jūsų tėvus paklusti man, kai
išvedžiau juos iš Egipto žemės,
ir nesilioviau įspėjinėti iki šios
dienos'. 8 Bet jie neklausė, ne-
kreipė nė dėmesio. Visi kaip
vienas elgėsi pagal savo nedo-
ros širdies polinkius. Todėl už-
leidau juos visomis bausmėmis,
pagal šios sandoros nuostatus,
kurių jie nesilaikė, kaip buvau
jiems įsakęs."
9 VIEŠPATS tarė man: „Judo
žmonės ir Jeruzalės gyventojai
padarė sąmokslą. 10 Jie grįžo
prie nusikaltimų savo protė-
vių, kurie atsisakė klausyti
mano žodžių. Be to, jie nuėjo
pas svetimus dievus jų gar-
binti, o sandorą, kurią buvau
sudaręs su jų tėvais, Izraelio
namai ir Judo namai sulaužė."
11 Todėl šitaip VIEŠPATS kalbė-
jo: „Tikėk manimi, siųsiu jiems
nelaimę, kurios jie nepajėgs iš-
vengti. Nors jie manęs šauksis,
bet aš negirdėsiu. 12 Kai Judo
miestai ir Jeruzalės gyvento-
jai šauksis dievų, kuriems de-
gina aukas, kad gelbėtų, šitie
dievai nelaimės valandą jiems
nieko nepadės.
13 Judai, tu turi tiek dievų, kiek
miestų!
Kiek Jeruzalėje gatvių,
tiek aukurų pasistatei
Gėdai –
aukurų aukoms Baalui
deginti.
14 O tu nesimelsk už šią tau-
tą! Neužtark jų nei prašymu,
nei malda! Aš negirdėsiu, kai
jie šauksis manęs savo nelai-
mės valandą."

Negana atnešti auką į Šventyklą

15 Kokią teisę turi mano
mylimoji būti mano
Namuose,
kai ji daro bjaurius darbus?
Ar gali įžadai ir aukų mėsa
atitolinti
tavąją nelaimę nuo tavęs?
Argi per juos pabėgsi nuo
pavojaus?
16 „Žaliuojantis alyvmedis,
malonus akims", –
taip VIEŠPATS praminė
tave.
Bet dabar jis tarsi didžiu
perkūno trenksmu
padega jo lapus, – liepsnoja
jo šakos.
17 Galybių VIEŠPATS, kuris
tave pasodino, nutarė siųsti
tau nelaimę už nedorus Izrae-
lio ir Judo namų darbus. Degin-
dami aukas Baalui, jie įpykdė
mane.

Sąmokslas prieš Jeremiją

18 VIEŠPATS man tai apreiškė,
aš buvau įspėtas.

Tik tada leidai tu man jų
užmačias permatyti!
19 Aš mat buvau lyg patiklus
avinėlis, vedamas pjauti,
ir net nenujaučiau,
kad jie prieš mane slapta
mezga sąmokslus:
„Sunaikinkime medį su jo
vaisiais,
ištraukime jį iš gyvųjų
žemės,
kad jo nė vardas nebebūtų
minimas.“
20 Bet tu, Galybių VIEŠPATIE,
sprendi teisingai,
ištiri jausmus ir širdį!*
Leisk man pamatyti,
kaip tu jiems atkeršysi,
nes tau patikėjau savąjį
reikalą!
21 Todėl šitaip kalbėjo VIEŠ-
PATS Anatoto žmonėms, ieš-
kantiems mane užmušti ir
sakantiems: „Nepranašauk
VIEŠPATIES vardu, jeigu nenori
mirti nuo mūsų rankos.“ 22 Tai-
gi štai ką Galybių VIEŠPATS
pasakė: „Tikėk manimi, nu-
bausiu juos! Jų jauni vyrai kris
nuo kalavijo, jų sūnūs ir duk-
terys mirs iš bado. 23 Neliks
jiems jokio likučio, nes sukelsiu
nelaimę Anatoto žmonėms –
jų žūties metą.“

Jeremijas skundžiasi ir klausinėja Dievą

12 1 Teisus tu liktum,
VIEŠPATIE,
jeigu su tavimi eičiau į
ginčus.
O vis dėlto turiu skundą
ant tavęs.
Kodėl sėkmė lydi
nedorėlius?
Kodėl visi sukčiai tarpsta?
2 Tu juos pasodinai, ir jie
šaknis įleido, –
vešliai sau auga ir net
vaisių neša.
Tu esi jų lūpose,
bet toli nuo jų širdies.
3* VIEŠPATIE, tu tikrai mane
pažįsti, permatai mane,
ištiri mano širdį
ir žinai, kad ji tavo rankose.
Išgaudyk juos kaip avis
skerdimui,
atskirk juos nuo kitų
žudymo dienai.
4 Kaip ilgai dar turės kraštas
liūdėti
ir žolė visur laukuose vysti?
Argi turi gaišti gyvuliai ir
paukščiai dėl to,
kad nedorai elgiasi jo
gyventojai?
O jie sau sako: „Dievas
nemato, ką mes darome!“

11, 20: *Jausmus ir širdį*: pažodžiui *inkstus ir širdį*. Inkstai, pagal Senojo Testamento fiziologiją, yra organas, kuriuo žmogus jaučia, o širdis – galvojimo ir apsisprendimo centras. Širdis Jeremijo pranašystėje yra tolygi žmogaus sąžinei.

12, 3: Jeremijas neieško asmeniško keršto, bet prašo Viešpaties, kad nedorėliai būtų teisingai nubausti. Žr. Jer 20, 12. Vis dėlto Jeremijo atoveikis į persekiojimą rodo skirtumą tarp Senojo ir Naujojo Testamento.

Dievas atsako Jeremijui

5 Jei lenktynės su pėsčiais
tave nuvargino,
kaip galėsi varžytis su
raiteliais?
Jei tu jautiesi saugus tik
ramiame krašte,
tai ką gi darysi Jordano
brūzgynuose?
6 Juk net tavo broliai ir
tavieji namiškiai
pasielgė klastingai su
tavimi.
Net jie pakeltu balsu rėkia
tau už nugaros.
Tu nepasitikėk jais,
nors jie ir kreiptųsi
draugiškai į tave.

Viešpaties rauda dėl savo tautos nelaimės

7 Palikau savo Namus,
atmečiau savąjį paveldą.
Savo numylėtinę atidaviau
į jos priešų rankas.
8 Mano paties tauta prieš
mane atsigręžė
kaip liūtas miške.
Kadangi ji pakėlė savo
balsą prieš mane,
todėl elgiuosi su ja kaip su
priešu.
9 Manoji tauta yra lyg
paukštis,
iš visų pusių plėšriųjų
paukščių puolamas.
Eikite šen! Rinkitės, visi
laukų žvėrys!
Ateikite ir rykite!
10 Daug piemenų nusiaubė
manąjį vynuogyną,
nutrypė kojomis mano
paveldą.
Jie pavertė mano žavųjį
lauką apleista dykyne.
11 Padarė jį niūria dykyne, –
nuniokotas jis guli prieš
mane.
Visas kraštas nuniokotas,
bet nė vienas to neima
į širdį.
12 Ant visų dykynės kalvų
įsikūrė plėšikai,
nes VIEŠPATIES kalavijas
ryja žemę
nuo vieno krašto iki kito.
Nėra ramybės žmonėms.
13 Pasėjo kviečius, o pjauna
erškėčius,
nusiplūkė be jokios naudos.
Jie kenčia dėl savo pjūties,
dėl liepsnojančio
VIEŠPATIES pykčio.

Judo karalystės kaimynai

14 Taip kalbėjo VIEŠPATS:
„Turiu šį tą pasakyti visiems
savo nedoriems kaimynams,*
naikinantiems paveldą, kurį
daviau Izraeliui – savajai tau-
tai kaip nuosavybę. Štai išrau-
siu juos iš jų žemių, o Judo na-
mus išrausiu iš jų tarpo. 15 Bet
tada, kai būsiu juos išrovęs, vėl
jų pasigailėsiu ir parvesiu kiek-
vieną į savąjį paveldą ir į sa-
vąjį kraštą. 16 Ir tuomet, – jeigu

12, 14: ... *nedori (Dievo) kaimynai*: pagonių tautos, supančios Šventąją Žemę – Izraelį, kraštą, kuris priklauso Dievui. Žr. Iz 8, 8.

jie iš tikrųjų mokysis eiti ma-
no tautos keliu, prisieks mano
vardu: 'Kaip gyvas VIEŠPATS!' –
jie, kurie pirma buvo mokę ma-
no tautą prisiekti Baalu, – turės
vietos mano tautoje. 17 Bet jei-
gu nepaklausys, – tą tautą iš-
rausiu ir visiškai ją sunaikin-
siu, – tai VIEŠPATIES žodis".

Palyginimai ir įspėjimai

13 1 VIEŠPATS į mane
kreipėsi taip: „Eik ir
nusipirk lininį juosmens apri-
šalą,* nešiok jį ant savo strė-
nų. Nemerk jo į vandenį." 2 Nu-
sipirkau juosmens aprišalą,
kaip VIEŠPATS liepė, ir nešio-
jau jį ant strėnų. 3 Antrąkart
atėjo man VIEŠPATIES žodis:
4 „Pasiimk juosmens aprišalą,
kurį nusipirkai ir nešioji, nu-
eik prie 'Parato'** ir ten paslėpk
jį uolos plyšyje." 5 Nuėjau prie
'Parato', kaip VIEŠPATS buvo
man paliepęs, ir paslėpiau jį
ten uolos plyšyje. 6 Po kurio lai-
ko VIEŠPATS vėl kreipėsi į ma-
ne: „Dabar vėl eik prie 'Parato'
ir parnešk juosmens aprišalą,
kurį buvau tau liepęs ten paslėp-
ti." 7 Nuėjau vėl prie 'Parato', su-
ieškojau ir paėmiau juosmens
aprišalą iš tos vietos, kurioje
buvau jį paslėpęs. Žinoma,
juosmens aprišalas buvo su-
trūnijęs ir niekam tikęs! 8 Ta-
da atėjo man VIEŠPATIES žo-
dis: 9 „Taip sako VIEŠPATS:
'Lygiai taip supūdysiu įžūlųjį
Judo išdidumą ir įžūlųjį Jeru-
zalės išdidumą. 10 Nedoroji
tauta, atsisakanti klausyti
mano žodžių, besielgianti pa-
gal savo širdies užsispyrimą,
einanti paskui svetimus die-
vus, jiems tarnaudama ir juos
garbindama, liks kaip šis juos-
mens aprišalas, kuris niekam
nebetinka. 11 Nes kaip juos-
mens aprišalas priglūsta žmo-
gui prie strėnų, taip aš buvau
priglaudęs visus Izraelio na-
mus ir visus Judo namus prie
savęs, – tai VIEŠPATIES žodis, –
idant jie būtų mano tauta,
skelbtų mano vardą, garbę ir
didingumą. Tačiau jie nenorė-
jo klausyti'."

12 „Perduok jiems ir šitą žo-
dį: 'Taip kalbėjo VIEŠPATS, Iz-
raelio Dievas: vynui skirti ąso-
čiai pripildomi vyno! Jeigu jie
tau atsakys: 'Argi mes patys
nežinome, kad vynui skirti ąso-
čiai turėtų būti pripildomi vy-
no?' – 13 pasakyk jiems: 'VIEŠ-
PATS taip kalbėjo: saugokitės!
Nugirdysiu iki girtumo visus ši-
to krašto gyventojus – karalius,

13, 1: *Juosmens aprišalas*: trumpas sijonas, dengiantis strėnas ir dalį šlaunų. Palyginime juosmens aprišalas yra Izraelio įvaizdis.

13, 4. 6–7: *Paratas*: du vietovardžiai – Eufrato upė (hebrajiškai *Perat*) ir Parah (nūdien *'Ain Farah*) panašiai rašomi ir panašiai tariami. Eufrato upė yra Mesopotamijoje, o Parah – Palestinoje. Jeremijas ėjo, Dievo siunčiamas, į Parato slėnį, kuris yra Palestinos šiaurėje, netoli nuo Anatoto (žr. Joz 18, 23).

Dovydo soste sėdinčius, kuni-
gus ir pranašus, visus Jeruza-
lės žmones. [14] Sudaužysiu juos
vienas į kitą, senus ir jaunus
drauge, – tai VIEŠPATIES žodis.
Nei gailestingumas, nei užuo-
jauta, nei švelnumas – niekas
manęs nesulaikys, kad jų ne-
sunaikinčiau'."

Paskutinis įspėjimas

[15] Klausykite ir įsidėmėkite!
Nesipuikuokite, nes
VIEŠPATS kalbėjo!
[16] Duokite šlovę VIEŠPAČIUI,
savo Dievui,
kol dar nesutemo,
kol dar prieblandoje jūsų
kojos neklupinėja ant
kupstų,
kol dar jūsų lauktoji šviesa
nepavirto niūria tamsa,
nepasikeitė į tamsius
debesis.
[17] Bet jeigu jūs į tai nekreipsite
dėmesio,
išliesiu slapta daug ašarų
dėl jūsų išdidumo.
Be perstojo plūs mano akys
ašaromis,
nes VIEŠPATIES kaimenė
yra genama į tremtį.

Tremtis

[18] Sakykite karaliui ir karaliaus
motinai:
„Lipkite žemyn nuo savo
sostų, sėskitės žemai,
nes nukrito nuo jūsų galvos
jūsų puikiosios karūnos."
[19] Negebo miestai yra apgulti,
nėra kam jų gelbėti.
Visi Judo žmonės nušluoti
į tremtį, – visi ištremti.

Jeruzalės gėda

[20] Pakelk savo akis, Jeruzale!
Pasižiūrėk, kaip jie ateina
iš šiaurės!
Kurgi kaimenė, kuri buvo
tau patikėta, –
kaimenė, kuria taip
didžiuojies?
[21] Ką tu sakysi, kai užpuls tave
kaip užkariautojai tie,
kuriuos tu pati mokei būti
meilužiais?
Ar nesurems tavęs
skausmai,
kaip suremia gimdančią
moterį?
[22] Kai klausi širdyje: „Kodėl
man taip atsitiko?" –
žinok, kad už savo didžią
kaltę esi apnuoginta
ir esi prievartaujama.

[23] Argi gali etiopas pakeisti
savo odą, o leopardas
savo dėmes?
Tad, ar įgudę blogai elgtis,
galėtumėte daryti gera?
[24] Tarsi vėtomus pelus
išblaškysiu juos, dykumos
vėjui papūtus!
[25] Toks bus tavasis likimas –
mano tau atseikėta dalia, –
tai VIEŠPATIES žodis, –
dėl to, kad mane pamiršai
ir pasitikėjai melu.
[26] Aš pats užversiu tavo sijoną
tau ant galvos,
kad pasirodytų tavoji gėda.

27 Tavąjį svetimavimą, tavo
gašlų žvengimą,
tavąjį begėdišką
pasileidimą, –
jūsų gėdingus darbus aš
matau ant kalvų ir
laukuose.
Ai, vargas tau, Jeruzale,
nes nenori būti švari!
Iki kolei gi?

Didžioji sausra

14 1 Žodis, kurį VIEŠPATS
davė Jeremijui, apie
sausrą:
2 „Judo karalystė liūdi,
jos miestų vartai sunykę,
žmonės guli ant žemės iš
sielvarto,
o iš Jeruzalės kyla
šauksmas.
3 Jos didžiūnai siunčia tarnus
vandens, –
nueina prie talpyklų,
bet vandens neranda
ir sugrįžta tuščiais ąsočiais.
Nusigandę ir sumišę
užsidengia galvas.
4 Sustojo darbas laukuose,
nes krašte nebuvo lietaus.
Artojai nusigandę, –
jie užsidengia galvas.
5 Net briedė laukuose
pameta savo atvestą
jauniklį,
nes žolės nėra.
6 O laukiniai asilai stovi
ant plikų kalvų,
dvėsuodami kaip šakalai, –
jų akys apsiblaususios,
nes trūksta pašaro.“
7 „Nors mūsų kaltės ir liudija
prieš mus,
tačiau gelbėk, VIEŠPATIE,
dėl savojo vardo!
Nors mūsų atsimetimai be
skaičiaus,
nors mes nusidėjome tau...
8 Tu – Izraelio viltis,
VIEŠPATIE, jo gelbėtojas
nelaimėje!
Kodėl esi lyg svetimas
šiame krašte,
tarsi pakeleivis, užėjęs
vien pernakvoti?
9 Kodėl esi lyg staigmenos
pritrenktas žmogus,
tarsi galiūnas, negalintis
išgelbėti?
Juk tu esi tarp mūsų,
VIEŠPATIE,
tavuoju vardu mes
vadinami: neapleisk
mūsų!“
10 Apie šią tautą VIEŠPATS taip
kalbėjo:
„Iš tikrųjų jie taip mėgsta
klaidžioti,
kad net savųjų kojų
netausoja.“
Dėl to jie nemieli
VIEŠPAČIUI.
Dabar jis atsimins jų kaltę
ir nubaus už jų nuodėmes.

11 Tada VIEŠPATS tarė man:
„Nesimelsk už šitą tautą ir ge-
rovės jai neprašyk! 12 Kai jie
pasninkaus, aš negirdėsiu jų
maldavimo, kai jie aukos de-
ginamąsias aukas ir maisto
atnašas, aš jų nepriimsiu.

Kalaviju, badu ir maro rykšte
jiems galą padarysiu."
13 Atsakiau: „Ai, Viešpatie
DIEVE! Pranašai jiems žada:
'Jūs nematysite kalavijo, ba-
das jūsų neužpuls, nes amžiną
taiką duosiu jums šioje vieto-
je'." 14 „Ką pranašai skelbia ma-
no vardu, yra melas! – atsakė
man VIEŠPATS. – Jų aš nesiun-
čiau, įgaliojimo jiems neda-
viau, nieko jiems nekalbėjau.
Prasimanytus regėjimus, tuš-
čius būrimus, savo pačių vaiz-
duotės apgaulę jie skelbia
jums!" 15 Šitaip VIEŠPATS to-
liau kalbėjo: „Pranašai, prana-
šaują mano vardu, nors aš jų
nesiunčiau, nesiliaujantys
skelbti: 'Kalavijas ir badas ne-
ištiks šio krašto', – patys galą
gaus nuo kalavijo ir bado. 16 O
žmonės, kuriems jie pranašau-
ja, tysos išmesti Jeruzalės gat-
vėse, tapę bado ir kalavijo au-
ką. Nebus kam jų laidoti, – nei
jų pačių, nei jų žmonų, jų sūnų,
jų dukterų, – nes ant jų išliesiu
jų pačių nedorumo atpildą."
17 „O tu perduosi jiems šitą
žodį:
tesrūva mano akys ašaromis
naktį ir dieną, be perstojo,
nes baisus nuniokojimas ir
nepagydoma žaizda
nukankino mergelę dukrą,
manąją tautą.
18 Išeinu į laukus – štai kritę
nuo kalavijo!
Ateinu į miestą – štai
pasiligoję iš bado!
Net ir pranašas, ir kunigas
klajoja po kraštą, –
sutrikę, nežino ką daryti."

Tautos maldavimas

19 Nejau tu visiškai atmetei
Judą?
Ar Sionas tapo tau bjaurus?
Nejau mus taip pribloškei,
kad jau nebėra mums
išgydymo?
Tikėjomės taikos,
bet nieko gera nematyti;
laukėme išgydymo,
ir štai vien klaikas!
20 Išpažįstame, VIEŠPATIE,
savo nedorumą
ir kaltę mūsų tėvų, –
nes tikrai nusidėjome tau.
21 Savojo vardo dėlei tu mūsų
neatmesk,
nepadaryk negarbės
savosios šlovės sostui!
Atmink savo sandorą su
mumis ir jos nenutrauk!
22 Ar gali kuris iš tautų stabų
duoti lietaus?
Ar gali pats dangus
atsiųsti būriais lietų?
Argi tai ne tu vienas,
VIEŠPATIE?
Mūsų Dieve, mes dedame
viltis į tave,
nes tik tu visa tai padarei.

Galutinis Dievo atsakymas

15 1 VIEŠPATS man tarė:
„Net jei pats Mozė ir
Samuelis man juos užtartų, –
ir tai mano širdis į šitą tautą
nelinktų. Varyk juos man iš

akių, tegu eina sau! [2] Jeigu jie
klaustų: 'Kur mes eisime?' – at-
sakyk jiems: 'Štai ką pasakė
VIEŠPATS: kas paženklintas
marui – mirs maru, kas pažen-
klintas kalavijui – žus nuo
kalavijo, kas paženklintas ba-
dui – nuo bado mirs, kas pa-
ženklintas nelaisvei – išeis į
nelaisvę! [3] Keturias rykštes
nutariau jiems skirti, sako
VIEŠPATS: kalaviją, kad mirtį
neštų, šunis, kad kūnus tąsy-
tų, padangių paukščius ir lau-
ko žvėris, kad surytų ir sudras-
kytų. [4] Padarysiu juos siaubu
visoms karalystėms žemėje
kaip bausmę už tai, ką Judo
karalius Manasas, Hezekijo
sūnus, padarė Jeruzalėje'."

Jeruzalės galas

5 Kam tavęs bus gaila,
Jeruzale, kas tave
paguos?
Kas sustos tavęs paklausti,
kaip gyvuoji?
6 Tu pati mane atmetei, –
tai VIEŠPATIES žodis, –
tu pati man atgręžei nugarą.
Todėl pakėliau prieš tave
savo ranką,
kad tave sunaikinčiau, –
pavargau besigailėdamas.
7 Išvėčiau juos vėtykle po
žemės gyvenvietes.
Atėmiau vaikus, sunaikinau
savo tautą,
nes jie atsisakė pasukti iš
savo kelių.
8 Jų našlių buvo daugiau
negu jūros smilčių.
Atvedžiau jiems – motinoms
ir jaunuoliams –
niokotoją vidury dienos.
Leidau, kad juos staiga
užkluptų sąmyšis ir
klaikas.
9 Septynetą pagimdžiusioji
alpsta, merdi gaudydama
orą.
Jos saulė nusileido dienai
nesibaigus, –
sugėdinta ji, apimta
nevilties.
Jų likutį atiduosiu
kalavijui,
į jų priešų rankas, –
tai VIEŠPATIES žodis.

Jeremijo skundas

10 Vargas man, motina mano,
kad mane pagimdei, –
žmogų, kuris kaltina ir
teisia visą kraštą!
Aš nei kam skolinau,
nei esu kam skolingas,
tačiau keikia mane visi.
11 Bet prisiekiu tau, VIEŠPATIE,
dėl jų labo tau tarnavau,
užtariau prieš tave priešą,
pavojaus ir nelaimės
ištiktą.

{12 Ar gali kas sutrupinti
geležį,

15, 12–14: Šios eilutės nesiderina su kontekstu ir, daugelio Jeremijo knygos žinovų manymu, yra intarpas iš kitos Jeremijo knygos vietos, būtent Jer 17, 1–4.

ypač geležį iš šiaurės,
geležį, maišytą su variu?
13 Tavo turtus ir iždus
atiduosiu išgrobti,
kaip atpildą už tavo
nuodėmes,
padarytas visose tavo
valdose.
14 Padarysiu tave vergu
tavo priešų krašte, kurio
tu nepažįsti, –
mano pyktis užkūrė ugnį,
kuri jus sudegins.}*

15 Ai, tu žinai! VIEŠPATIE,
atmink mane!
Pasirūpink manimi!
Už mane atkeršyk mano
persekiotojams!
Nepasiduok savo kantrybei!
Neleisk man pražūti,
atmink,
jog dėl tavęs kenčiu
užgauliojimus!
16 Kai tavieji žodžiai buvo
man duoti, juosius ryte
prarijau, –
tavasis žodis atnešė man
džiaugsmą ir širdies
linksmybę,
nes aš tapau tavo,
VIEŠPATIE, Galybių
Dieve!
17 Ne man sėdėti minioje,
juokauti ir linksmintis.
Tavosios rankos paliestas,
vienišas sėdėjau,
nes mane pripildei
apmaudo.
18 Kodėl mano skausmui nėra
galo,
o manoji žaizda tokia
pikta, jog negyja?
Ai, iš tikrųjų tu man esi
klastingas upokšnis,* –
vandenys, kuriais negali
pasitikėti!

19 Į tai VIEŠPATS man atsakė:
„Jei atsigręši, atnaujinsiu
tave, vėl būsi mano
tarnas.
Jei tu skelbsi, kas brangu,
o ne kas be vertės,
vėl būsi tarsi mano lūpos.
Tegu jie gręžiasi į tave,
nesigręžk tu į juos!
20 Tuomet padarysiu tave
šiai tautai tvirtu vario
mūru.
Nors jie ir puls tave,
bet tavęs neįveiks,
nes aš esu su tavimi,
tau padėti ir tave gelbėti, –
tai VIEŠPATIES žodis.
21 Išgelbėsiu tave iš nedorėlių
rankų,
iš negailestingų nagų tave
išvaduosiu.“

Jeremijo gyvenimas – įspėjimas

16 1 Man atėjo VIEŠPATIES žodis: 2 „Tu neimk

15, 18: *Klastingas upokšnis*: Palestina yra kraštas, turintis upių, kurios teka žiemą – liūčių metu ir vasarą – sausros metu, ir upokšnių, arabiškai *wadi*, kurie teka tik žiemą ir gali staiga patvinti vasarą, nelauktam lietui užėjus. Dauguma Palestinos upių yra *wadi* – sausos upių vagos, bet pavojingos žiemą ir palijus.

sau žmonos ir neturėk nei sū-
nų, nei dukterų šioje vietoje,
3 nes VIEŠPATS taip kalbėjo
apie sūnus ir dukteris, kurie
gims šioje vietoje, ir apie mo-
tinas, kurios juos pagimdys, ir
apie tėvus, iš kurių jie gims šia-
me krašte: 4 jie mirs baisia
mirtimi! Neapraudoti ir nepa-
laidoti jie gulės kaip mėšlas dir-
voms patręšti. Kalavijas ir ba-
das juos sudoros. Jų lavonais
mis padangių paukščiai ir lau-
kų žvėrys.
5 Neužeik į namus, – tęsė
VIEŠPATS, – kur yra gedulas, –
nedalyvauk jų raudoje, ne-
reikšk jiems užuojautos, nes
aš atėmiau iš šios tautos savo
ramybę, – tai VIEŠPATIES žo-
dis, – atėmiau malonę ir pasi-
gailėjimą. 6 Didžiūnai ir var-
guoliai mirs šiame krašte be
laidotuvių ir be raudų. Niekas
dėl jų nei draskysis iki kraujų,
nei galvą skusis. 7 Nebus kas
laužytų duoną su liūdinčiu,*
idant liūdesyje dėl mirusio jį
paguostų, nebus kas pripiltų
jam paguodos taurę, kad galė-
tų išgerti net tėvo ar motinos
netekęs.
8 Nekelki kojos į namus, kur
žmonės puotauja, kad sėstu-
meis už stalo su jais valgyti ir
gerti. 9 Nes Galybių VIEŠPATS,
Izraelio Dievas, taip kalbėjo:
'Štai jūsų akyse ir jūsų dieno-
mis nutildysiu šioje vietoje gar-
sus linksmumo ir džiaugsmo,
balsus jaunikio ir nuotakos'.
10 Kai paskelbsi visa tai ši-
tai tautai ir kai jie ims klaus-
ti: 'Kodėl VIEŠPATS nutarė mus
taip baisiai bausti? Kuo mes
nusikaltom? Kokia yra mūsų
nuodėmė, kuria nusidėjom
VIEŠPAČIUI, mūsų Dievui?' –
11 tu jiems atsakysi: 'Dėl to, kad
jūsų tėvai mane paliko', – tai
VIEŠPATIES žodis. – Jie sekė
svetimais dievais, jiems tarna-
vo ir juos garbino, bet mane jie
paliko ir nesilaikė manojo įsta-
tymo. 12 O jūs savo ruožtu elgė-
tės blogiau negu jūsų tėvai.
Taip! Pasižiūrėkite į save: visi
kaip vienas elgiatės pagal sa-
vo nedoros širdies palinkimus,
atsisakydami manęs klausyti.
13 Išvarysiu jus iš šito krašto į
šalį, kurios nei jūs, nei jūsų tė-
vai nepažinojo. Ten dieną nak-
tį tarnausite kitiems dievams,
nes aš tikrai jūsų daugiau ne-
bepasigailėsiu.

Grįžimas iš tremties

{14 Tačiau štai ateina die-
nos, – tai VIEŠPATIES žodis, –
kada nebebus sakoma: 'Kaip
gyvas VIEŠPATS, kuris išvedė
Izraelio vaikus iš Egipto že-
mės', 15 bet mieliau bus tariama:
'Kaip gyvas VIEŠPATS, kuris iš-
vedė Izraelio vaikus iš Šiau-
rės krašto ir iš visų kraštų, į

16, 6–7: Gedulo ir laidotuvių pa-
pročiai izraeliečių visuomenėje daž-
nai siejami su pagonių prietarais.
Žr. Įst 14, 1–2.

kuriuos buvo juos išvaręs'. Parvesiu juos atgal į jų žemę, kurią daviau jų tėvams.}

Dviguba bausmė

16 Štai siunčiu daug žvejų, –
tai VIEŠPATIES žodis, – kad juos
sužvejotų. Po to pasiųsiu daug
medžiotojų, kad juos sumedžiotų
visuose kalnuose ir kalvose
ir visų uolų urvuose. 17 Nes visi
jų keliai yra man prieš akis, –
nuo manęs jie negali pasislėpti,
jų kaltė negali būti paslėpta
nuo mano akių. 18 Atlyginsiu
už jų kaltę ir nuodėmę dvigubai,
nes jie suteršė mano kraštą
savo šlykščiais stabų griaučiais
ir pripildė manąjį paveldą
savo netikrų dievų."

Pagonių atsivertimas

19 VIEŠPATIE, mano stiprybe,
mano tvirtove,
mano priebėga pavojaus
dieną!
Tautos pas tave ateis nuo
žemės pakraščių ir tars:
„Mūsų tėvų palikimas yra
vien apgaulė,
tušti stabai, niekam
nenaudingi.
20 Argi gali žmogus pasidaryti
sau dievų?
Ne! Tai nėra dievai!"
21 „Tad štai! Aš juos
pamokysiu,
visiems laikams jiems
parodysiu
savo ranką ir savo galybę,
kad jie žinotų, jog mano
vardas yra VIEŠPATS."

Judo karalystės nuodėmė ir bausmė

17 1 Judo nuodėmė
įrašyta geležine
plunksna,
įrėžta deimanto antgaliu
jų širdies plokštėje ir jų
aukurų raguose.
2 Kai jų sūnūs atmena
savo aukurus ir šventuosius
stulpus
po kiekvienu ūksmingu
medžiu ir ant aukštų
kalvų –
3 kalnuose ir laukuose.
Tavo turtus ir visus tavo
iždus atiduosiu išgrobti,
kaip atpildą už visas tavo
nuodėmes,
padarytas visose tavo
valdose.
4 Savo elgesiu prarasi paveldą,
kurį aš tau daviau.
Padarysiu tave vergu
priešų krašte, kurio tu
nepažįsti,
nes mano pyktis užkūrė
ugnį, kuri degs amžinai.

Tikroji išmintis

5 VIEŠPATS taip kalbėjo:
„Prakeiktas žmogus,
kuris žmonėmis pasitiki
ir ieško stiprybės trapiame
žmoguje,
kai jo širdis nuo
VIEŠPATIES nusigręžia.
6 Toks žmogus – tarsi skurdus
tyrų krūmokšnis,
be vilties sulaukti ko nors
gero,

skursta sausoje dykumoje,
sūrioje žemėje, kur niekas
negali gyventi.
7 Laimingas žmogus,
kuris VIEŠPAČIU pasitiki,
kurio viltis yra tik
VIEŠPATS.
8 Toks žmogus yra kaip medis,
pasodintas prie vandens,
leidžiantis savo šaknis
srovės link, –
nebijo kaitros, kai ji užeina,
jo lapai nuolat žaliuoja,
sausros metų nepabūgsta,
vaisių duoti nenustoja.
9 Širdis yra už viską
vylingesnė
ir nepataisomai pasiligojusi.
Kas gali ją perprasti?
10 Tik aš, VIEŠPATS, tiriu širdį,
išbandau jausmus,
kad kiekvienam atlyginčiau
pagal jo kelią,
pagal jo darbų vaisius.“
11 Žmogus, kraunantis
sau turtus neteisėtai,
yra kaip kurapka, perinti
ne savo dėtus kiaušinius.
Turtai paliks jį gyvenimo
pusiaukelėje, –
amžiaus pabaigoje jis bus
laikomas mulkiu.

Gyvenimo šaltinis

12 Šlovės sostas, išaukštintas
nuo pat pradžios,
tokia yra mūsų Šventovės
vieta!
13 O Izraelio viltie, tu VIEŠPATIE!
Visi, kurie tave palieka,
bus sugėdinti;
visi, kurie šiame krašte
maištauja prieš tave,
bus nužeminti,
nes jie paliko {VIEŠPATĮ,}
gyvojo vandens šaltinį.

Jeremijo malda

14 Gydyk mane, VIEŠPATIE,
kad tikrai būčiau
išgydytas;
gelbėk mane, kad aš būčiau
išgelbėtas,
nes tu – mano gyrius.
15 Girdi, ką jie man sako:
„Kurgi tas VIEŠPATIES
žodis? Teišsipildo!“
16 Bet aš nevengiau būti
ganytoju tavo tarnyboje,
nelaimės dienos aš
netroškau.
Tu pats gerai žinai, kas
buvo mano lūpose, –
aišku tau, ką sakiau.
17 Nebūk man klaikas,
tu – priebėga nelaimės
dieną!
18 Tebūna sugėdinti mano
persekiotojai, o ne aš!
Tenustoja drąsos jie, o ne aš!
Siųsk jiems nelaimės dieną,
Triuškink juos ir triuškink!

Šabo šventimas

19 Taip VIEŠPATS kalbėjo
man: „Nueik ir pastovėk Tau-
tos vartuose,* pro kuriuos įeina

17, 19: *Tautos vartai*: matyt, jie buvo šiaurinėje Šventyklos pusėje, Jeruzalės mūruose. Žr. Jer 20, 2; 37, 12; 38, 7. Kai kurių mokslininkų

ir išeina Judo karaliai; ir ki-
tuose Jeruzalės vartuose [20] ir
sakyk: 'Klausykite VIEŠPATIES
žodžio, Judo karaliai, ir jūs, vi-
sa Judo šalis ir Jeruzalės gy-
ventojai, einantys pro šiuos
vartus!'" [21] Taip VIEŠPATS kal-
bėjo: „Dėl savęs pačių žiūrėki-
te, kad neneštumėte nešulių
šabo dieną ir nevilktumėte jų
pro Jeruzalės vartus. [22] Neneš-
kite jokio nešulio nė iš savo na-
mų šabo dieną ir nesiimkite jo-
kio darbo, bet švęskite šabo
dieną, kaip jūsų tėvams įsa-
kiau, [23] nors jie ir neklausė nei
nekreipė dėmesio, bet sąmo-
ningai užsispyrę atsisakė klau-
syti ar būti pamokomi. [24] O da-
bar, jeigu manęs nuoširdžiai
paklausysite, – tai VIEŠPATIES
žodis, – ir šabo dieną nešulio
pro šio miesto vartus nenešite,
švęsite šabą ir susilaikysite
nuo bet kokio darbo, [25] tuomet
pro šio miesto vartus ir toliau
žygiuos karaliai, sėdintys Do-
vydo soste, karietose ar ant ark-
lių, drauge su savo didžiūnais,
Judo žmonėmis ir Jeruzalės
gyventojais. Šis miestas am-
žiais bus gyvenamas. [26] Čionai
ateis žmonės iš Judo miestų ir
Jeruzalės apylinkių, iš Benja-
mino krašto, iš Šefelos, iš kalnų
ir iš Negebo su deginamosio-
mis ir skerdžiamosiomis auko-
mis, su javų atnašomis, smil-
kalais ir padėkos atnašomis
VIEŠPATIES namams. [27] Bet jei-
gu jūs neklausote manęs, lie-
pusio švęsti šabą, jeigu jūs vel-
kate nešulius ir einate pro
Jeruzalės vartus šabo dieną,
aš padegsiu jos vartus ugnimi,
kuri sunaikins Jeruzalės rū-
mus ir niekad neužges."

Puodžiaus indo palyginimas

18 [1] Žodis, kuris atėjo Je-
remijui iš VIEŠPATIES:
[2] „Kelkis, eik į puodžiaus dirb-
tuvę.* Ten perduosiu tau, ką no-
riu pasakyti." [3] Taigi aš ir nuė-
jau į puodžiaus dirbtuvę. Jis
kaip tik triūsė prie savo žies-
tuvo. [4] Jei žiedžiamasis puodas
išeidavo nevykęs, – kaip tai at-
sitinka, kai molis yra puo-
džiaus rankose, – jis perdirb-
davo molį į kitą puodą, tokį,
koks jam labiausiai patikda-
vo. [5] Tuomet atėjo man VIEŠ-
PATIES žodis: [6] „Argi negaliu ir
su jumis, Izraelio namai, da-
ryti, kaip šis puodžius daro?" –
tai VIEŠPATIES žodis. „Iš tik-
rųjų kaip molis puodžiaus ran-
kose, taip mano rankoje esate
jūs, Izraelio namai. [7] Kartais
pagrasinu kuriai nors tautai ar

manymu, šie vartai buvo vadinami ir *Benjamino vartais*.

18, 1–12: Palyginimas apie puodžių moko, kad Dievas yra visagalis ir teisingas – sunaikina ir atgaivina pagal žmogaus ar tautos elgesį. Dievas baudžia išganydamas, išgano bausdamas.

karalystei, kad ją išrausiu iš
šaknų, suardysiu ir sunaikin-
siu, [8] bet jei ta tauta, kuriai gra-
sinau, nusigręžia nuo savo ne-
dorumo, aš pakeičiu savo mintį
apie bausmę, kuria maniau ją
nubausti. [9] O kartais pažadu
kuriai nors tautai ar karalys-
tei, kad ją stiprinsiu ir duosiu
žemės, [10] bet jeigu ši tauta el-
giasi nedorai mano akyse,
neklausydama mano balso, aš
pakeičiu savo mintį apie gera,
kuriuo žadėjau ją laiminti.

[11] Taigi dabar pasakyk Judo
žmonėms ir Jeruzalės gyvento-
jams: 'Taip kalbėjo VIEŠPATS:
būkite budrūs! Aš rengiu jums
nelaimę ir turiu užmojį. Grįž-
kite kiekvienas iš savo nedoro
kelio, taisykite savo kelius ir
darbus'. [12] Tačiau jie atsakys:
'Tuščios pastangos! Laikysi-
mės savųjų užmačių, – kiekvie-
nas mūsų elgsis pagal savo ne-
doros širdies užsispyrimą'."

Tauta atmeta savo Viešpatį

[13] Todėl VIEŠPATS šitaip
kalbėjo:
„Klauskite tautų,
ar kas yra girdėjęs ką
panašaus?
Tikrai pasibaisėtinai
pasielgė
mergelė Izraelio tauta!
[14] Ar akmenys pasitraukia iš
dirvų,
Libano* sniegynai iš uolėtų
aukštumų?
Ar išsenka trykštančios
versmės,
šalto vandens kalnų upės?
[15] Tačiau manoji tauta mane
pamiršo:
degina smilkalus
niekingiems stabams!
Jie išklysta iš savojo kelio,
iš seniai pramintų takų,
nori eiti šunkeliais, o ne
vieškeliu.
[16] Jie pavertė savo kraštą
siaubo vieta, amžina
pajuoka, –
kas tik keliaus per jį,
pasibaisės, linguos galvą.
[17] Kaip vėjas iš rytų
išblaškysiu juos priešų
akivaizdoje.
Nugarą, ne veidą aš jiems
atgręšiu jų nelaimės
dieną."

Sąmokslas prieš Jeremiją

[18] „Eikit šen! – sakė jie, – su-
sitarkime prieš Jeremiją, nes
ir be jo niekad nestigs nei ku-
nigų mokymo, nei išminčių pa-
tarimo, nei pranašų žodžio. Ei-
kit šen! Sunaikinkime jį jo
paties liežuviu, – dėmėkimės
visa, ką jis sako."

18, 14: *Libanas*: kraštas, kuriame dunkso žiemą vasarą snieguota Hermono kalno viršūnė, matoma iš Palestinos. Pranašas sugretina pastovius gamtos reiškinius su nepastoviu Izraelio elgesiu.

19 Atkreipk dėmesį į mane,
VIEŠPATIE!
Klausykis, ką sako mano
priešai!
20 Ar galima už gera atlyginti
piktu?
Jie man duobę iškasė, kad
mane nužudytų.
Atmink, kaip aš stovėjau
prieš tave kalbėdamas
jų labui,
nukreipdamas nuo jų tavąjį
pyktį!
21 Todėl atiduok jų vaikus
badui,*
sunaikink juos pačius
kalaviju.
Tebūna jų žmonos bevaikės
ir našlės!
Teišguldo jų vyrus maras,
o jų jaunuolius kalavijas
kare.
22 Teaidi šauksmai iš jų trobų,
kai tu staiga atvesi
niokotojų gaują,
nes jie iškasė duobę man
pagauti,
jie paspendė spąstus mano
kojoms.
23 Bet tu, VIEŠPATIE, gerai žinai
visus jų kėslus mane
nužudyti.
Atgailos už jų nusikaltimą
nepriimk,
neištrink jų nuodėmės iš
savo akių!
Parblokšk juos savo
akivaizdoje,
elkis su jais be gailesčio
pagautas pykčio!

Sudaužytas ąsotis

19 1 VIEŠPATS į mane taip
kreipėsi: „Eik ir nusi-
pirk iš puodžiaus molinį ąsotį
ir, pasiėmęs keletą tautos se-
niūnų ir keletą vyresnių kuni-
gų, 2 eik į Ben-Hinomo slėnį,
esantį prie pat Šukių vartų.*
Tenai paskelbk žodžius, ku-
riuos tau sakau. 3 Sakyk: 'Klau-
sykite VIEŠPATIES žodžio, Judo
karaliai ir Jeruzalės gyvento-
jai! Šitaip kalbėjo VIEŠPATS,
Izraelio Dievas: štai pasiųsiu
šiai vietai tokią nelaimę, jog
kiekvienam, kas apie ją išgirs,
ims spengti ausyse. 4 Tai įvyks
dėl to, kad jie mane paliko,
man šią vietą padarė svetimą,
degindami joje smilkalus ki-
tiems dievams, kurių nei jie,
nei jų tėvai nepažinojo. O Judo
karaliai šią vietą pripildė ne-
kaltųjų kraujo. 5 Jie pastatė
Baalui aukurus, kad galėtų su-
deginti savo sūnus ugnyje kaip
deginamąsias aukas Baalui.
Tokios aukos aš niekuomet ne-
įsakiau, niekuomet apie ją ne-
kalbėjau, niekuomet jos net
mintyje neturėjau'. 6 Todėl štai

18, 21: Senajame Testamente vyro šeima buvo laikoma jo asmens dalimi, baudžiama ar atlyginama drauge su juo. Žr. Joz 7, 24–26.

19, 2: *Šukių vartai*: pietinėje Jeruzalės mūrų dalyje. Pro juos buvo išnešamos iš miesto šukės ir šiukšlės į Ben-Hinomo slėnį.

ateis dienos, – tai VIEŠPATIES
žodis, – kada ši vieta nebebus
vadinama Tofetu ar Ben-Hino-
mo slėniu, bet Žudynių slėniu.
7 Šioje vietoje sutrupinsiu Ju-
do ir Jeruzalės užmačias,
padarysiu, kad jie kris nuo ka-
lavijo, kovodami su savo prie-
šais, kris nuo rankos žmonių,
norinčių atimti jiems gyvybę.
Jų lavonus atiduosiu kaip mi-
talą padangių paukščiams ir
laukų žvėrims. 8 Šį miestą
padarysiu siaubo ir paniekos
vieta, – kiekvienas praeivis
baisėsis, švilps, regėdamas jį
ištikusias nelaimes. 9 Priversiu
juos misti jų sūnų ir dukterų
kūnais. Taip! Jie mis ir vieni
kitų kūnais, verčiami nuožmios
apgulos, kuria uždarys juos
mieste priešai ir visi kiti, trokš-
tantys juos sunaikinti'.
10 Tuomet sudaužyk ąsotį aki-
vaizdoje vyrų, atėjusių su tavi-
mi, 11 ir sakyk jiems: 'Taip kal-
bėjo Galybių VIEŠPATS: šitą
tautą ir šitą miestą aš sutru-
pinsiu, kaip sutrupina puo-
džius indą, jog nebeįmanoma
vėl jo sulipdyti. Mirusieji bus
laidojami Tofete, nes kitur vie-
tos kapams nebebus. 12 Taip
pasielgsiu su šita vieta ir su
jos gyventojais: padarysiu šį
miestą kaip Tofetą, – tai
VIEŠPATIES žodis. – 13 Namai
Jeruzalėje ir Judo karalių rū-
mai, – visi namai, ant kurių
stogų žmonės degino smilkalus
visoms dangaus skliauto galy-
bėms ir liejo vyno aukas ki-
tiems dievams, – bus suteršti
kaip Tofeto vieta'." 14 Kai Jere-
mijas sugrįžo iš Tofeto, kur
VIEŠPATS buvo jį pasiuntęs
pranašauti, jis nuėjo ir atsi-
stojo Dievo Namų kieme ir
kreipėsi į visą tautą: „Taip kal-
bėjo Galybių VIEŠPATS, Izrae-
lio Dievas: 'Tikrai atsiųsiu
šiam miestui visas nelaimes,
kuriomis jam grasinau, nes jis
atstatė savo kietą sprandą ir
manęs nenorėjo klausyti'."

20 1 Jeremiją pranašau-
jant šiuos dalykus iš-
girdo kunigas Pašhūras,* Imero
sūnus ir vyriausiasis VIEŠPA-
TIES Namų prievaizdas. 2 Paš-
hūras Jeremiją nuplakdino ir
įrakino į trinką, stovėjusią prie
Aukštutinių Benjamino vartų
VIEŠPATIES Namuose. 3 Kitą ry-
tą Pašhūras paleido Jeremiją
iš trinkos. Jeremijas tarė jam:
„VIEŠPATS pavadino tave ne
Pašhūru, bet 'Klaikas visur!'"*

20, 1: *Pašhūras*: Šventyklos polici-
jos galva – vyriausiasis tvarkos sau-
gotojas (žr. Jer 29, 26). Įeidamas į
Šventyklos kiemą, Jeremijas turėjo
paklusti jo valdžiai.

20, 3: Vardas *Pašhūras,* matyt, tu-
ri ryšį su dviem hebrajų kalbos žo-
džiais – *būti ramiam* ir *visur* – ir
reiškia *Ramybė visur*. Jeremijas duo-
da jam naują vardą *Magor missa-
bib*, kuris reiškia *Klaikas visur.*
Pašhūras regės tragišką Jeruzalės
likimą ir asmeniškai patirs visa, ką
visi miesto gyventojai turės pakelti.

4 Nes šitaip VIEŠPATS kalbėjo:
„Tikėk manimi, atiduosiu tave
klaikui, – tave ir visus tavo
artimuosius. Savo akimis ma-
tysi juos krintant nuo priešų
kalavijo. O visą Judo kraštą
atiduosiu į rankas Babilono*
karaliui, – jis ištrems juos į
Babiloną ar užkapos kalaviju.
5 Ir visus šio miesto turtus, vi-
sa, ką savo triūsu jis įsigijo ir
brangina, visus Judo karalių
iždus atiduosiu jų priešams,
kad išplėštų, pasigrobtų ir neš-
tųsi į Babiloną. 6 Pašhūrai, tu
ir visi tavo namiškiai eisite į
tremtį! Keliausi į Babiloną,
ten ir mirsi, ten būsi palaido-
tas, tu ir visi tavo artimieji, nes
pranašavai jiems melagingai.“

Jeremijas skundžiasi Dievui

7 Tu mane suvedžiojai,* VIEŠPATIE, – aš leidausi suvedžiojamas.
Tu buvai stipresnis už mane, – tu nugalėjai.
Nuolat esu traukiamas per dantį, –
kiekvienas šaiposi iš manęs.
8 Kada tik kalbu, –
turiu rėkti, turiu šaukti:
‚Smurtas ir skriauda!‘
VIEŠPATIES žodis man atnešė
nuolatinę užgaulę ir pajuoką.
9 Bet kai sakau: „Užmiršiu jį!
Jo vardu daugiau nebekalbėsiu!“ – tada jis yra kaip ugnis,
įsiliepsnojusi mano širdyje,
užsklęsta mano kūne.
Visomis jėgomis stengiuosi jį nuslopinti,
bet nepajėgiu.
10 Girdžiu minioje šnabždant: „Klaikas visur!
Įskųskite jį! Įskųskime jį!“
Juk visi mano {tariami} bičiuliai laukia,
kad padaryčiau klaidingą žingsnį.
„Galbūt jis įsipainios į pinkles,
tada jis bus mūsų rankose,
galėsime jam atsikeršyti!“
11 Bet VIEŠPATS su manimi tarsi galingas gynėjas,
todėl mano persekiotojai suklups, jie nelaimės.
Baisi gėda juos lydės, nes jiems negali pavykti!
Vien amžiną, nepraeinančią negarbę užsitraukė.
12 Galybių VIEŠPATIE,
tu ištiri teisųjį,

20, 4: *Babilonas*: Jeremijo knyga pirmąkart įvardija kraštą, į kurį bus ištremti Judo karalystės gyventojai. Atrodo, kad šis pranašavimas turi ryšį su Nebukadnezaro 605 m. pergale prieš Egiptą, po kurio Palestina ir Sirija tapo Babilonijos valdomis.

20, 7: *Tu mane suvedžiojai*: suvedžiojimo ir grumtynių vaizdas apibūdina ypatingą Dievo Artumą pranašo gyvenime. Jeremijas grumiasi su Dievu ir jį kaltina dėl savo nelaimių. Tokia neviltis reta Šventajame Rašte (žr. Job 3; Ps 88). Ir neviltyje Jeremijas tvirtai tiki, kad Viešpats yra Malonės Dievas, ir juo pasitiki. Žr. Jer 15, 18.

tu permatai jausmus ir
širdį,
leisk man matyti, kaip
jiems atkeršysi,
nes tau patikėjau savąją
bėdą.
13 Giedokite VIEŠPAČIUI,
šlovinkite VIEŠPATĮ,
nes jis išgelbėjo vargšo
gyvybę iš nedorėlių
rankų!

14 Tebūna prakeikta diena,*
kurią aš gimiau!
Diena, kurią motina mane
pagimdė,
tenebūna palaiminta!
15 Tebūna prakeiktas žmogus,
kuris mano tėvui žinią
pranešė: „Berniukas tau
gimė! Tu turi sūnų!“ –
jį didžiai pradžiugindamas.
16 Tebūna tas žmogus kaip
miestai,
kuriuos išgriovė VIEŠPATS
be pasigailėjimo!
Tegirdi jis karo šauksmus
rytą
ir mūšio balsus vidudienį
17 dėl to, kad jis nenužudė
manęs įsčiose.
Mano motina būtų buvusi
mano kapas,
jos įsčios būtų likusios
amžinai nėščios.
18 Kam gi iš įsčių išėjau?
Kad matyčiau vien vargą ir
skausmą,
užbaigčiau savo dienas
gėdingai?

3. Pranašavimai paskutiniais metais prieš Jeruzalės žlugimą

Zedekijo ir Jeruzalės likimas

21 [1]Žodis, kurį VIEŠPATS
tarė Jeremijui, kai
karalius Zedekijas* atsiuntė
pas jį Malkijo sūnų Pašhūrą ir
Maasėjo sūnų Zefaniją, kad
paprašytų: [2] „Prašom pasitei-
rauti VIEŠPATĮ už mus, nes
Babilono karalius Nebukadne-
zaras mus puola. Rasi VIEŠ-
PATS pasielgs su mumis laiky-
damasis visų savo nuostabiųjų
darbų ir Nebukadnezaras nuo
mūsų pasitrauks.“ [3] Jeremijas
jiems atsakė: „Perduokite šitą
atsakymą Zedekijui: [4] ‘Taip
kalbėjo VIEŠPATS, Izraelio Die-
vas. Atgręšiu prieš jus jūsų
pačių ginklus, kuriais prieši-
natės Babilono karaliui ir kal-
dėjams, apgulusiems jūsų mū-
rus. Atvesiu juos į patį miestą.
[5] Aš pats kovosiu su jumis su-
gniaužtu kumščiu ir galinga

20, 14–18: Apgaulė, kančia ir klaikas stumia pranašą į neviltį. Tačiau Jeremijas visiškai pasitiki Dievo pergale, – žr. 11–13 eilutę. (žr. Job 3, 3–12).

21, 1: *Zedekijas*: karaliaus Jehojakimo brolis, paskirtas Judo karaliumi po to, kai Nebukadnezaras išvarė karalių Jehojachiną į Babilonijos tremtį (žr. 2 Kar 24, 17). *Pašhūras*: skirtingas nuo Pašhūro, minimo Jer 20 skyriuje. Ir jis buvo vienas iš Jeremijo priešų. Žr. Jer 38, 1. 4.

ranka, degdamas iš pykčio ir
apimtas didžio įniršio! 6 Par-
blokšiu šio miesto gyventojus,
žmones ir gyvulius, – visi išmirs
nuo nuožmaus maro. 7 Paskui, –
tai VIEŠPATIES žodis, – atiduo-
siu Judo karalių Zedekiją, jo
dvariškius ir žmones, iš-
likusius šiame mieste po ma-
ro, kalavijo ir bado, į Babilono
karaliaus Nebukadnezaro
rankas, į rankas jų priešų, ran-
kas tų, kurie nori juos sunai-
kinti. Išžudys juos kalaviju be
gailesčio, be pasigailėjimo, be
užuojautos'. 8 O šitai tautai sa-
kysi: 'Taip kalbėjo VIEŠPATS:
žiūrėkite! Duodu jums pa-
sirinkti arba gyvenimo kelią,
arba mirties kelią. 9 Kas tik lik-
sis tame mieste, mirs nuo ka-
lavijo, bado ir maro. Bet kas
išeis pasiduoti kaldėjams, ku-
rie jus supa, išliks gyvas, išgel-
bės bent savo gyvybę'. 10 Atsi-
grėžiau į tą miestą jo nelaimei,
ne jo gerovei, – tai VIEŠPATIES
žodis. Jis bus atiduotas į ran-
kas Babilono* karaliaus, kuris
sunaikins jį ugnimi."

Pranašavimas karaliams

Įžanginis pranašavimas

11* Judo karaliaus namams:
12 „Klausykite VIEŠPATIES
žodžio, Dovydo namai!
Taip kalbėjo VIEŠPATS:
'Vykdykite kasdien
teisingumą.
Gelbėkite nuskriaustąjį iš
skriaudiko nagų.
Antraip mano pyktis
suliepsnos tarsi ugnis, –
liepsnos ir niekas jo
neužgesins, – už jūsų
nedorus darbus.
13 Aš esu prieš tave, Slėnio
gyvenviete,*
prieš tave, Uola lomoje!* –
tai VIEŠPATIES žodis.
Esu prieš jus, kurie sakote:
'Kas gali mus užpulti?
Kas gali įsiveržti į mūsų
olas?'
14 Aš nubausiu jus pagal jūsų
darbus! – tai VIEŠPATIES
žodis.
Jo miške užkursiu ugnį,*
kuri suris viską, kas tik yra
aplinkui."

21, 10: Jeremijas nesiliovė skelbti, kad nėra jokios prasmės priešintis Babilonijai, nes Dievas atidavė Judo karalystę į Nebukadnezaro rankas (žr. Jer 27, 6). Dėl to pranašas buvo apskųstas ir uždarytas į kalėjimą kaip išdavikas (žr. Jer 37, 13–14).

21, 11 – 23, 8: Ši dalis apima knygos redaktoriaus rinkinį Jeremijo pranašavimų Judo karaliams. Pranašavimai sutelkti pagal karalių chronologinę seką su įžangine pranašyste Judo karaliams apskritai (Jer 21, 11 – 22, 9).

21, 13: *Slėnio gyvenviete ... Uola lomoje*: karaliaus dvaras manė, kad slėnių saugomas Siono kalnas yra neprieinamas. Nepaisant palankių gynybos sąlygų, Dievas pašaipiai primena, kad Siono kalnas tėra tik Uola lomoje – neapginama.

21, 14: *Jo miškas*: karaliaus rūmai, pastatyti iš kedrų. Žr. Jer 22, 14; 1 Kar 7, 2 tekste Saliamono rūmai vadinami *Libano miško Rūmais*.

22 [1] Taip kalbėjo VIEŠ-
PATS: „Nueik į Judo
karaliaus rūmus ir ten per-
duok šį žodį. [2] Sakyk: 'Judo ka-
raliau, sėdintis Dovydo soste,
klausyki VIEŠPATIES žodžio: tu
pats, tavo dvariškiai ir tavo
valdiniai, įeinantys pro šiuos
vartus! [3] Taip kalbėjo VIEŠ-
PATS: darykite, kas teisinga ir
teisu! Gelbėkite iš skriaudiko
nagų nuskriaustąjį! Nesielki-
te neteisingai ir neskriauskite
svetimšalio, našlaičio ir naš-
lės, neišliekite nekalto kraujo
šioje vietoje. [4] Nes jei tikrai jūs
tą įsakymą vykdysite, tuomet
pro šiuos rūmų vartus visuo-
met žygiuos karaliai, sėdintys
Dovydo soste. Važiuoti karie-
tose, raiti ant žirgų jie patys, jų
dvariškiai ir jų valdiniai. [5] Bet
jei jūs šių žodžių neklausysi-
te, – prisiekiu pats savimi! –
tai VIEŠPATIES žodis, – šie rū-
mai pavirs griuvėsių krūva'."

[6] Nes šitaip kalbėjo VIEŠPATS
apie Judo karaliaus
rūmus:
„Nors esi tu man kaip
Gileadas,*
kaip Libano* kalnų viršūnė,
tačiau paversiu tave
dykuma, negyvenamu
miestu.

[7] Prieš tave pasiųsiu
naikintojus,
ginkluotus savo įnagiais, –
jie nukirs tavo rinktinius
kedrus ir sumes juos į
liepsnas.

[8] Kai daug pagonių pro šitą
miestą eidami klausinės vieni
kitus: 'Kodėl gi taip padarė
VIEŠPATS tokiam puikiam
miestui?' – [9] jie gaus atsakymą:
'Dėl to, kad jie atsimetė nuo
sandoros su VIEŠPAČIU, savo
Dievu, garbino kitus dievus ir
jiems tarnavo'."

Pranašavimas karaliui Jehoahazui {Šalumui}

[10] Neverkite mirusiojo,*
jo neraudokite!
Geriau verkite to, kuris
išeina,
nes jis niekuomet nebegrįš
nei savo gimtojo krašto
nebematys.

[11] Taip kalbėjo VIEŠPATS apie
Jošijo sūnų Judo karalių Šalu-
mą,* kuris buvo savo tėvo Jo-
šijo sosto įpėdinis: „Jis išėjo
iš tos vietos niekad nebegrįžti.
[12] Toje vietovėje, į kurią buvo
ištremtas, jis mirs. Šito kraš-
to jis niekad nebematys."

22, 6: *Gileadas ... Libanas*: abu kraštai buvo garsūs savo miškais ir medžiais.

22, 10: *Mirusysis*: karalius Jošijas. Jo įpėdinis, Jehoahazas, – *tas, kuris išeina,* – buvo faraono Neko'o ištremtas į Egiptą, kur ir mirė. Žr. 2 Kar 23, 31–33.

22, 11: *Šalumas*: Jehoahazas vadinamas Šalumu tik šitame tekste. Atrodo, kad tai buvo jo gimtasis vardas, o Jehoahazo vardu buvo pavadintas, kai tapo karaliumi.

Pranašavimas Jehojakimui

13 „Vargas tam, kuris stato sau
namus neteisumu,
menes – neteisingumu,
kuris verčia savo bičiulį
jam dirbti be atlygio,*
neatiduoda jam jo algos!
14 Kuris sako: „Pasistatysiu
erdvius rūmus
su vėsiomis menėmis“, –
platina jų langus, išmuša
jų sienas kedro lentomis
ir nudažo juos skaisčiai
raudonai.
15 Argi esi karališkesnis,
kai kedru varžaisi su
karaliais?
O tavo tėvas – argi nevalgė
ir negėrė?
Tačiau jis vykdė ir tai, kas
teisu ir teisinga,*
užtat ir lydėjo jį sėkmė.
16 Jis gynė vargšų ir skurdžių
teises, dėl to jam ir sekėsi.
Ar tai nebuvo tikras manęs
pažinimas? – tai
VIEŠPATIES žodis.
17 O tavo akims ir širdžiai rūpi
vien savo nauda,
tiktai lieti nekaltųjų
kraują,
naudoti prievartą ir
smurtą.“

18 Todėl taip kalbėjo VIEŠ-
PATS apie Jošijo sūnų, Judo ka-
ralių Jehojakimą:
„Vargas šiam vyrui!
Jo niekas neraudos:
‘Ai, mano broli! Ai, sese!’*
Jo niekas neraudos:
‘Ai, valdove! Ai, didenybe!’
19 Jo laidotuvės bus kaip
asilo,* –
išvilks jį ir išmes už
Jeruzalės vartų.“

Pranašavimas karaliui Jehojachinui {Konijui}

20 „Užlipk ant Libano* kalnų
ir klyk,
tesigirdi tavo balsas
Bašane!
Klyk nuo Abarimų,
nes visi tavo meilužiai
sunaikinti!

22, 13: *Be atlygio*: arba priverstiniu darbu karaliaus labui, arba nemokant suderėtos algos. Nepaisant skurdo, sukelto Judo karalystėje dėl duoklės svetimiesiems, Jehojakimas statėsi prabangius rūmus Jeruzalėje (14 eilutė). Visuomeninis neteisingumas – karalių ir didžiūnų skriaudos liaudžiai – buvo dingstis pranašiškai pasmerkti karalius ir didžiūnus (17 eilutė).

22, 15–16: Karalius Jošijas įvedė religinę ir visuomeninę reformą. Jo valdymo metu Judo karalystėje vyravo medžiaginė gerovė be išnaudojimo. Jošijas įkūnijo karalystės idealą.

22, 18: *Ai, mano broli! Ai, sese!*: įprastiniai mirusiojo apraudojimo šauksmai.

22, 19: *Laidotuvės kaip asilo*: asilo laidotuvės – jokios laidotuvės, – asilo lavonas buvo išmetamas už miesto į šiukšlyną. Pranašavimas atspindi žmonių laikyseną Jehojakimo atžvilgiu, o ne istorinę tikrovę. Pasak 2 Kar 24, 5 teksto, Jehojakimas buvo palaidotas tėvų kape Jeruzalėje. Galbūt jo kapas buvo Nebukadnezaro išniekintas.

22, 20–23: Jeremijas ragina Jeruzalę lipti ant Libano kalnų, Bašano aukštumų bei Abarimų, – ant aukš-

21 Kai klestėjai, kreipiausi
į tave,
tačiau tu atsakei:
„Neklausysiu!“
Toks buvo tavo kelias nuo
pat tavo jaunystės, –
mano balso tu neklausei!
22 Visus tavo ganytojus vėjas
ganys,
tavieji meilužiai eis
į tremtį.
Tada tikrai būsi sugėdinta
ir pažeminta
už visus savo nedorus
darbus.
23 Tu, Libane tupintis,
kedruose lizdą susisukęs,
vaitosi, kai užpuls tave
kančios,
kai surems tave skausmai,
kaip suremia gimdyvę!“
24 „Kaip aš gyvas, – tai
VIEŠPATIES žodis, – net jeigu
Jehojakimo sūnus Konjahus,*
Judo karalius, būtų antspau-
do žiedas ant mano dešinės, –
net nuo ten jį nuplėščiau. 25 Ta-
ve atiduosiu į rankas tų, kurie
ieško tavo gyvybės, į rankas tų,
kurie tau kelia siaubą, – į ran-
kas Babilono karaliaus Nebu-
kadnezaro ir kaldėjų. 26 Nu-
blokšiu tave drauge su tavo
motina, kuri tave pagimdė,* į
'kitą kraštą', kuriame negimė-
te, ir ten jūs mirsite. 27 Į kraš-
tą, į kurį jie trokš grįžti, jie ne-
besugrįš.
28 Ar šitas žmogus, Konjahus,
nėra puodas, –
šlamštas, skirtas sudaužyti,
indas, kurio niekas nenori?
Tai kodėl jis ir jo palikuonys
yra išbloškiami?
Kodėl nubloškiami į kraštą,
kurio jie nepažįsta?
29 O, šalie, šalie, šalie!
Išgirski VIEŠPATIES žodį!
30 Taip kalbėjo VIEŠPATS:
„Įrašykite šitą žmogų kaip
bevaikį,* –
nevykėlį visą gyvenimą!

čiausių vietų šiaurėje, šiaurryčiuose ir pietryčiuose, – kad pamatytų savo 'meilužių' – Judo karalystės savanaudžių vadų, vadinamų ganytojais, likimą. Tai buvo 597 m. prieš Kristų. Žr. Jer 2, 8. Nebukadnezarui ištrėmus į Babiloniją Jehojachiną, Jeruzalė išliko nesunaikinta (23 eilutė). Jeruzalė buvo sunaikinta 587 m. prieš Kristų – dešimčia metų vėliau (žr. 6 eilutę).

22, 24: *Konjahus*: sutrumpintas Jehojachino vardas. *Antspaudo žiedas*: antspaudas, kurį nešiodavosi karaliai ir didžiūnai. Tam tikra prasme šis žiedas buvo didžiausias turtas ir nuolat ant rankos piršto. Viešpats sako, kad jis Jechojachiną atmes, nors Jehojachinas ir būtų taip vertingas. 24–30 eilutės data – trumpas trejeto mėnesių Jehojachino karaliavimas, prieš ištrėmimą į Babiloną.

22, 26: *Tave ... su motina, kuri tave pagimdė*: karalienė motina Judo karalystėje turėdavo ypatingą vaidmenį. Karalių knygose ji paprastai minima vardu kartu su karaliumi. Žr. 1 Kar 15, 2; 2 Kar 18, 2. Jehojachinas mirė Babilone.

22, 30: *Bevaikis*: Jehojachinas vadinamas *bevaikiu*, nes nė vienas jo palikuonis nebuvo karaliumi. Ezekielio knyga rodo, jog Judo karalystės tremtiniai Babilonijoje vylėsi, kad Jehojachinas sugrįš į Jeruzalę ir karaliaus

Nes nė vienam iš jo
palikuonių nebepavyks
vėl atsisėsti į Dovydo sostą
ir valdyti Judo karalystę.“

Mesijo karalystė

23 1„Vargas ganytojams,*
kurie klaidina ir iš-
blaško mano ganyklos avis! –
tai VIEŠPATIES žodis.“ 2 Todėl
taip kalbėjo VIEŠPATS, Izrae-
lio Dievas, – ganytojams, ga-
nantiems jo tautą: „Jūs – tie,
kurie išblaškėte mano kaime-
nę! Jūs išblaškėte ją ir ja nesi-
rūpinote! Tikėkite manimi, aš
bausiu jus už jūsų nedorus
darbus, – tai VIEŠPATIES žodis.
3 Aš pats surinksiu savo kai-
menės likutį iš visų kraštų, į
kuriuos buvau juos nubloškęs,
ir sugrąžinsiu į jų ganyklą.
Čia jie bus vaisingi ir daugin-
sis. 4 Paskirsiu jiems ganyto-
jus, kurie juos ganys. Neberei-
kės jiems daugiau bijoti ir
nuogąstauti, – nė vienas iš jų
nepradings, – tai VIEŠPATIES
žodis.“

5 „Tikėkite manimi, –
tai VIEŠPATIES žodis, –
ateina metas, kai išauginsiu
Dovydui teisią Atžalą.
Kaip karalius jis
viešpataus ir sumaniai
vykdys krašte, kas teisinga
ir teisu.
6 Jo dienomis Judas bus
išgelbėtas, ir Izraelis
saugiai gyvens.
Jis bus vadinamas šitokiu
vardu:
‘VIEŠPATS mūsų teisumas’.“
7 „Todėl žiūrėkite, – tai VIEŠ-
PATIES žodis, – ateina metas,
kada nebebus sakoma: ‘Kaip
gyvas VIEŠPATS, kuris išvedė
izraeliečius iš Egipto!’ – 8 o tik:
‘Kaip gyvas VIEŠPATS, kuris
parvedė Izraelio namų pali-
kuonis iš šiaurės krašto ir iš
visų kraštų, į kuriuos buvau
juos išbloškęs, kad jie vėl gy-
ventu savo pačių žemėje’.“

Klaidingi pranašai

9 Apie pranašus.*
Plyšta man širdis krūtinėje,
dreba visi mano kaulai.

Dovydo soste. Jeremijo pranašystė turi tikslą sunaikinti šią viltį (žr. Jer 28, 4). Tremtyje Jehojachinui gimė septyni sūnūs. Jo vaikaitis Zerubabelis kurį laiką valdė potremtinę judėjų bendruomenę. Jis buvo vadinamas valdytoju, ne karaliumi.

23, 1–8: Viešpats sugretina save, gerąjį Ganytoją, su blogais karaliais, valdžiusiais jo tautą. Atėjus atkūrimo metui, Dievas duos savo tautai gerus valdovus (1–4 eilutė). Mesijinis karalius kils iš Dovydo dinastijos ir valdys Judą ir Izraelį – abi karalystes – Viešpaties teisumu, įgyvendindamas karaliaus idealą (5–8 eilutė). *Viešpats mūsų teisumas* turbūt yra ironiškas žaismas karaliaus Zedekijo vardu – hebrajiškai *Jahweh-zidqenu*: mesijinis karalius tikrai įgyvendins, ką Zedekijas skelbia tik savo vardu.

23, 9–40: Po Jeremijo pranašavimu karaliams Jeremijo knygos redaktorius įterpė šį pranašavimų pranašams rinkinį. Pranašai drauge su kunigais nebuvo ištikimi Dievo religijos mokytojai. Žr. Jer 2, 8; 4, 9; 6, 13–14.

Esu kaip girtas,
kaip žmogus, įveiktas vyno,
dėl VIEŠPATIES ir dėl jo
šventų žodžių.
10 Kraštas yra pilnas
svetimautojų, – dėl jų
suskirdo žemė,
išdžiūvo tyrlaukių ganyklos.
Jie eiklūs daryti, kas
nedora,
ir savo narsa piktnaudžiauja.
11 „Net kunigai ir pranašai –
bedieviai!
Net savo Namuose atradau
jų nedorybes, –
tai VIEŠPATIES žodis.
12 Dėl to jų kelias pavirs
jiems slidžiu šunkeliu.
Tamsoje jie slidinės ir
pargrius,
nes aš siųsiu jiems nelaimę,
kai ateis jų atpildo metas, –
tai VIEŠPATIES žodis.
13 Tarp Samarijos pranašų
mačiau bjaurastį:
jie pranašavo Baalo vardu
ir vedė iš kelio mano tautą,
Izraelį.
14 Bet ką matau tarp
Jeruzalės pranašų,
yra baisenybė:
svetimauja, veidmainiauja,
drąsina nedorėlius, – daro
visa,
kad niekas nesigręžtų nuo
savo nedorumo.
Man jie visi kaip Sodoma,
{Jeruzalės} gyventojai kaip
Gomora.“
15 Todėl taip kalbėjo Galybių
VIEŠPATS apie pranašus:
„Štai maitinsiu juos
metėlėmis
ir girdysiu juos vandeniu su
nuodais,
nes nuo Jeruzalės pranašų
bedievybė pasklido po visą
kraštą.“
16 Taip kalbėjo Galybių
VIEŠPATS:
„Neklausykite, ką tie
pranašai jums
pranašauja!
Apgaudinėja jie jus!
Savo pačių vaizduotės
regėjimus skelbia,
o ne žodžius iš VIEŠPATIES
lūpų.
17 Be perstojo kartoja* mane
niekinantiems,
kad ‘VIEŠPATS kalbėjo:
taika garantuota!’
Visiems, sekantiems
savavale širdim, teigia:
‘Neištiks jūsų jokia
nelaimė!’“
18 Bet kas dalyvavo VIEŠPA-
TIES taryboje, kad jį regėtų ir jo
žodžio klausytųsi? Kas rūpes-
tingai klausėsi jo žodžio, kad
jį paskelbtų?

23, 17–20: Netikri pranašai ne tik nedorai elgėsi, bet ir puoselėjo žmonių nedorumą, pranašaudami gerovę pikta darantiems. Jeremijas, tikras pranašas, priešingai, pranašauja apie neišvengiamus nuodėmės padarinius.

19 Žiūrėkite! Atūžia VIEŠPATIES
audra!
Jo įniršis prasiveržia
baisiu viesulo siautuliu,
kad išsilietų ant nedorėlių
galvų.
20 VIEŠPATIES narsas nesulėtės,
kol jis savo užmojų
neįvykdys ir neužbaigs.
Kai ta diena praeis,
jūs tai aiškiai suvoksite.

21 „Šitų pranašų aš nesiunčiau,
tačiau jie atskubėjo!
Aš jiems nieko nekalbėjau,
tačiau jie pranašavo!
22 Jei būtų jie dalyvavę mano
taryboje,
jie būtų galėję skelbti
manajai tautai mano
žodžius,
būtų grąžinę juos iš nedoro
kelio, nuo jų nedorų
darbų.
23 Nejau aš Dievas tik tada, kai
esu ranka pasiekiamas?* –
tai VIEŠPATIES žodis, –
ir ne Dievas, kai toli?
24 Ar gali pasislėpti žmogus
pakampyje,
kad aš jo nematyčiau? –
tai VIEŠPATIES žodis.
Argi aš ne tas, kurio pilnas
ir dangus, ir žemė? –
tai VIEŠPATIES žodis."

25 „Girdėjau, ką sako pranašai, skelbiantys melus mano
vardu. 'Aš sapnavau! – šaukia
jie. – Aš sapnavau!' 26 Kaip ilgai
tai tęsis? Ar turi mano vardą
širdyje pranašai, skelbiantys
melus ir savo pačių apgaulingas
užgaidas? 27 Savo sapnais, kuriuos pasakoja vienas kitam,
jie nori, kad manoji tauta užmirštų mano vardą, kaip jų tėvai kad užmiršo mano vardą dėl
Baalo. 28 Pranašas, kuris sapnavo sapną, tepasakoja savo
sapną! O tas, kuris turi manąjį žodį, teskelbia jį ištikimai!
Ką bendra turi kviečio
grūdas su pelais?*
29 Ar mano žodis nėra kaip
ugnis? – tai VIEŠPATIES
žodis, –
kaip trupinantis uolą kūjis?
30 Todėl aš esu prieš tuos
pranašus, – tai VIEŠPATIES žodis, – kurie vagia mano žodžius
vienas iš kito. 31 Taip, esu prieš
tuos pranašus, – tai VIEŠPATIES žodis, – kurie liežuviais
mala, kartodami: 'Taip kalbėjo
Viešpats'. 32 Taip, esu prieš pranašus, kurie skelbia apgaulingus sapnus, – tai VIEŠPATIES
žodis, – ir suvedžioja mano
tautą, kartodami savo melus
ir tuščiai girdamiesi. Nei juos

23, 23: ... *kai ranka pasiekiamas ... kai toli*: Dievas žino ne tik dabartį, bet taip pat ir ateitį. Pagonių dievų akiratis siauras, Dievas – istorijos Viešpats.
23, 28–29: ... *kviečio grūdas su pelais*: šitaip Jeremijas sugretina klaidingus ir tikrus pranašus. Tikroji pranašystė yra tarsi ugnis (žr. Jer 5, 14; 20, 9) – veda į kritišką nuosprendį (29 eilutė). Tai liudija visas Jeremijo gyvenimas.

siunčiau, nei juos įgaliojau! Jie
neduoda šiai tautai jokios nau-
dos, – tai VIEŠPATIES žodis.“

Viešpaties „Našta“

33 „O jei ši tauta, ar prana-
šas, ar kunigas, – imtų klausti
tave: ‘Kas yra ta VIEŠPATIES
našta?’* atsakyk jiems: ‘Jūs
esate ta našta, ir aš jus nu-
mesiu!’ – tai VIEŠPATIES žodis.
34 Jei pranašas ar kunigas, ar
kas nors kitas kalbėtų apie
‘VIEŠPATIES naštą’, tą žmogų ir
jo šeimą aš nubausiu. 35 Kalbė-
dami tarpusavyje, jūs šitaip
klauskite: ‘Kokį atsakymą da-
vė VIEŠPATS?’ ar ‘Ką VIEŠPATS
kalbėjo?’ 36 Bet posakio ‘VIEŠ-
PATIES našta’ daugiau nebemi-
nėkite, nes jis skirtas žmogui,
kuriam VIEŠPATS patiki savo
žodį. Jei jį minite, iškraipote
gyvojo Dievo, Galybių VIEŠPA-
TIES, mūsų Dievo, žodžius. 37 Ši-
taip tu klausi pranašą: ‘Ką tau
VIEŠPATS atsakė?’ ar ‘Ką kal-
bėjo VIEŠPATS?’ 38 Bet jeigu
klausiate apie ‘VIEŠPATIES
naštą’, tai šitaip atsako VIEŠ-
PATS: „Kadangi jūs vartojate
posakį ‘VIEŠPATIES našta’, nors
aš jums liepiau nevartoti, 39 to-
dėl aš pats nešiu jus kaip naš-
tą ir atstumsiu nuo savo veido
jus ir miestą, kurį daviau jums
ir jūsų tėvams. 40 Paženklinsiu
jus amžina gėda, – amžina ne-
šlove, kuri niekad nebus už-
miršta.“

Dvi pintinės figų

24 1* VIEŠPATS man paro-
dė dvi figų pintines,
padėtas prieš VIEŠPATIES
Šventyklą. Tai buvo po to, kai
Babilono karalius Nebukadne-
zaras ištrėmė iš Jeruzalės ir
nugabeno į Babiloną Jehojaki-
mo sūnų Judo karalių Jekoni-
ją ir Judo didžiūnus, amatinin-
kus bei meistrus. 2 Vienoje
pintinėje figos buvo labai ge-
ros – ankstyvosios, o kitoje
pintinėje figos buvo labai pras-
tos, – tokios prastos, jau ne-
bevalgomos. 3 Kreipėsi į mane
VIEŠPATS: „Ką tu matai, Jere-
mijau?“ – „Figas, – atsakiau, –
gerosios figos – labai geros, bet
prastosios labai blogos, tokios
blogos, jog jau nebevalgomos.“
4 Tuomet išgirdau VIEŠPATIES
žodį: 5 „Taip kalbėjo VIEŠPATS,

23, 33–40: Žodžių žaismas, sukurtas remiantis hebrajišku žodžiu *massa*, kuris reiškia ir naštą, ir ištarmę (paprastai apie nelaimę). 34 eilutėje draudžiama vartoti žodį *massa* Dievo ištarmės prasme. Be abejo, tai buvo daroma dėl žodžio piktnaudžiavimo, kuris mums lieka nežinomas. Oz 2, 18 tekste draudžiama Dievą vadinti Baalu, Šeimininku, dėl šio vardo ryšių su kanaaniečių religijos apeigomis.

24, 1–10: Jeremijas, kaip ir Ezekielis, matė, kad pasilikusieji Judo karalystėje ir pabėgėliai į Egiptą negrįžo prie Sandoros Dievo, bet gyveno savo užmačiomis. Tik tremtiniai Babilone paėmė į širdį tautos tragediją ir istorinių lūžių žaizdre suvokė savo paskirtį Sandoros Dievo – istorijos Viešpaties užmojyje.

Izraelio Dievas: 'Aš laikau Ju-
do tremtinius, kuriuos išsiun-
čiau iš šitos vietos į kaldėjų
kraštą, tokiais gerais, kaip
šios gerosios figos. 6 Aš rūpin-
siuos jų gerove ir grąžinsiu juos
į šitą kraštą. Aš atstatysiu
juos, o ne griausiu, atsodinsiu
juos, o ne rausiu. 7 Aš duosiu
jiems širdį, kad pripažintų
mane, jog esu VIEŠPATS. Jie
bus mano tauta, o aš būsiu jų
Dievas, nes jie visa širdimi su-
grįš pas mane. 8 Bet Judo kara-
lių Zedekiją, jo didžiūnus, Je-
ruzalės likutį – išlikusį krašte
ir apsigyvenusį Egipte – aš
laikysiu prastomis figomis, to-
kiomis prastomis, jog jau ne-
bevalgomos, – taip kalbėjo
VIEŠPATS. 9 Aš padarysiu juos
siaubo reginiu visoms žemės
karalystėms, gėda, patarle,
pajuoka, keiksmu visose vie-
tovėse, į kurias juos nublokšiu.
10 Siųsiu jiems kalaviją, badą
ir marą, kol jie visiškai pra-
dings iš krašto, kurį daviau
jiems ir jų tėvams'."

Septyniasdešimties metų tremtis

25 1 Žodis apie visus Ju-
do gyventojus, kuris
atėjo Jeremijui ketvirtaisiais*
Jošijo sūnaus Jehojakimo, Ju-
do karaliaus, metais. Tai buvo
pirmieji Babilono karaliaus
Nebukadnezaro metai. 2 Tuo
žodžiu pranašas Jeremijas
kreipėsi į visus Judo žmones ir
Jeruzalės gyventojus: 3 „Nuo
tryliktųjų Amono sūnaus Jo-
šijo, Judo karaliaus, metų iki
šios dienos – taigi per dvide-
šimt trejus metus – man buvo
duotas VIEŠPATIES žodis. Ne-
siliaudamas jį skelbiau jums,
bet jūs neklausėte. 4 Nors jūs
atsisakėte klausyti ir neno-
rėjote girdėti, VIEŠPATS nuolat
ir be perstojo siuntė pas jus sa-
vuosius tarnus pranašus su
šiuo žodžiu: 5 'Prašom gręžtis
visi kaip vienas nuo savo nedo-
ro kelio ir nuo savo piktų dar-
bų, kad galėtumėte per amžius
gyventi žemėje, kurią VIEŠ-
PATS seniai davė jums ir jūsų
tėvams. 6 Nesekiokite paskui
kitus dievus, – jiems netarnau-
kite ir jų negarbinkite! Neves-
kite manęs iš kantrybės savo
rankų darbais, kad jūsų neuž-
gaučiau. 7 Bet manęs jūs ne-
klausėte, – tai VIEŠPATIES žo-
dis, – ir vedėte mane iš kantry-
bės savaisiais rankų darbais
savo pačių skriaudai. 8 Todėl, –

25, 1–14: *Ketvirtieji Jehojakimo metai*: 605 m. prieš Kristų. Nebukadnezaras, nugalėjęs Egiptą prie Karkemišo 605 m. prieš Kristų, tapo vyraujančia galybe Artimuosiuose Rytuose. Jeremijas matė jo asmenyje savo pranašystės apie *priešą iš šiaurės* išsipildymą (žr. Jer 1, 13; 6, 22–26). 11–12 eilutėje pirmąkart Jeremijo pranašystėje minima septyniasdešimties metų tremtis (žr. Jer 29, 10). Metų skaičius yra apvalus, – pranašas nori pasakyti, kad dabartinė karta išmirs tremtyje.

taip kalbėjo Galybių VIEŠ-
PATS, – kad mano žodžių ne-
klausėte, 9 štai aš pasikviesiu
visas šiaurės gentis, – tai VIEŠ-
PATIES žodis, – pasikviesiu Ba-
bilono karalių Nebukadneza-
rą, savo tarną. Aš atvesiu jas
prieš tą kraštą, prieš jo gyven-
tojus ir prieš visas šias kaimy-
nines tautas. Sunaikindamas
jas, paversiu jas klaiko ir pa-
juokos reginiu, užtrauksiu
joms amžiną gėdą. 10 Nutildy-
siu visas jų linksmumo ir
džiaugsmo dainas, jaunikio ir
jaunosios balsus, girnų ūžesį,
užgesinsiu visus žibintus. 11 Vi-
sas kraštas bus nusiaubtas ir
liks šiurpi dykynė. Visos tos
tautos vergaus Babilono kara-
liui septyniasdešimt metų. 12 O
kai bus praėję septyniasdešimt
metų, aš nubausiu Babilono
karalių ir tautą, kaldėjų kraš-
tą, už jų kaltę, tai VIEŠPATIES
žodis. Paversiu jų kraštą am-
žinais tyrlaukiais. 13 Įvykdysiu
tame krašte visa, kuo esu grū-
mojęs, – visa, kas užrašyta
šioje knygoje, ką pranašavo
Jeremijas toms tautoms. 14 Ir
jie taps daugelio tautų ir ga-
lingų karalių aukomis. Taip at-
lyginsiu jiems pagal jų darbus
ir pagal jų pačių elgesį‘.“

25, 15–26: Jeremijas yra prana-
šas, siųstas tautoms (žr. Jer 1, 5),
ne tik savo paties tautai. Visos žino-
mos tautos yra minimos išsamiame
Jeremijo pranašavimų tautoms rin-
kinyje 46–51 skyriuje.

Dievas teisia tautas

15 VIEŠPATS, Izraelio Dievas,
man* taip kalbėjo: „Imk šią
pykčio vyno kupiną taurę iš ma-
no rankos ir priversk gerti iš
jos visas tautas, pas kurias ta-
ve siųsiu. 16 Jos gers, svirdu-
liuos ir eis iš proto dėl kalavi-
jo, kurį aš joms siųsiu.“ 17 Aš
paėmiau taurę iš VIEŠPATIES
rankos ir pagirdžiau iš jos vi-
sas tautas, pas kurias mane
siuntė VIEŠPATS: 18 Jeruzalę ir
Judo karalystės miestus drau-
ge su jos karaliais ir didžiū-
nais, kad paverščiau juos griu-
vėsiais, klaiko ir pajuokos
reginiu, keiksmažodžiu, kaip
nūdien jie yra tapę; 19 faraoną,
Egipto karalių, jo dvariškius,
jo didžiūnus ir visą jo tautą
20 – vietinius ir svetimtaučius;
visus Uzo* krašto karalius; vi-
sus filistinų krašto karalius:
Aškelono, Gazos, Ekrono, ir
Ašdodo likutį; 21 Edomą, Moa-
bą ir amoniečius; 22 visus Tyro
karalius, visus Sidono karalius,
taip pat ir salų anapus jūros*
karalius; 23 Dedaną,* Temą ir
Buzą, visus dykumos gyvento-
jus, kurie skutasi smilkinius,
24 [tai yra visus Arabijos ka-
ralius, visus maišytų tautų

25, 20: *Uzas*: Jobo tėvynė, edomie-
čių ar arabų šalyje.
25, 22: *Salos anapus jūros*: Finiki-
jos prekybinės nausėdijos Viduržemio
jūros kraštuose.
25, 23: *Dedanas, Tema, Buzas*: pie-
tinės Arabijos gentys.

karalius} ir gyvena dykumoje;
[25] visus Zimrio karalius, visus
Elamo karalius, visus medų
karalius; [26] visus šiaurės karalius,
artimus ir tolimus, vieną
po kito;, visas karalystes ant
žemės veido. O Šešako* karalius
gers paskutinis. [27] „Tada
sakyk jiems: 'Taip kalbėjo Galybių
VIEŠPATS, Izraelio Dievas:
gerkit! Pasigerkit ir vemkit,
kol pargriūsite ir daugiau
nebeatsikelsite nuo kalavijo,
kurį jums pasiųsiu!' [28] O jeigu
jie atsisakytų taurę iš tavo
rankos imti ir gerti, sakyk
jiems: 'Taip sakė Galybių VIEŠPATS:
jūs turite gerti! [29] Pagalvokit!
Jei miestui, kuris vadinamas
mano vardu, siunčiu
bausmę, ar jūs galite manyti,
kad liksite nenubausti? Ne!
Jūs neliksite nenubausti! Pašauksiu
kalaviją visiems žemės
gyventojams, – tai Galybių
VIEŠPATIES žodis'."

[30] „O tu, kaip pranašas, visus
šiuos žodžius paskelbk jiems
ir pasakyk:
– Sugriaudžia VIEŠPATS iš
aukštybių,
iš savo šventojo būsto jis
griaudžia.
Garsiai aidi jo griausmas
savo kaimenei,
tarsi vynuoges traiškančiųjų
šauksmas.
[31] Visus žemės gyventojus,
lig pačių jos pakraščių,
pasiekia sąmyšis,
nes VIEŠPATS apkaltina
tautas, – teis visą
žmoniją:
nedorėliai bus atiduoti
kalavijui, –
tai VIEŠPATIES žodis."

[32] Taip kalbėjo Galybių
VIEŠPATS:
„Štai! Nelaimė sėlina iš
tautos į tautą,
galinga audra kyla nuo
žemės pakraščių."
[33] Tą dieną tie, kuriuos VIEŠPATS
nužudė, gulės išmėtyti po
visą pasaulį, nuo vieno krašto
iki kito. Niekas jų neraudos,
niekas nerankios jų nuo žemės
ir nelaidos. Gulės jie kaip mėšlas
dirvoje.
[34] Vaitokite jūs, ganytojai,
ir aimanuokite!
Dulkėse raitykitės jūs,
kaimenės vadai,
nes atėjo jūsų skerdynių
metas, –
krisite kaip rinktiniai
avinai.
[35] Jokios užuovėjos nebus
ganytojams
nei kur gelbėtis kaimenės
vadams.
[36] Klausykit! Ganytojai
aimanuoja, kaimenės
vadai vaitoja,
nes VIEŠPATS niokoja jų
ganyklą,
[37] nustėro jų ramios ganyklos
nuo VIEŠPATIES įniršio.

25, 26: *Šešakas*: Babilonas.

38 Tarsi liūtas jis paliko savo
guolį,
ir jų kraštas tapo klaiko
reginiu nuo nuožmaus
kalavijo, –
nuo VIEŠPATIES pykčio
liepsnų.

B. PASAKOJIMAI APIE PRANAŠĄ SU VIENUR KITUR ĮTERPTAIS ŽODŽIAIS IŠ DIEVO

1. Jeruzalės sunaikinimas ir viltis

Pranašui gresia mirtis

26 1 Jošijo sūnaus Jehoja-
kimo, Judo karaliaus,
valdymo pradžioje* šis VIEŠ-
PATIES žodis atėjo Jeremijui:
2 „Taip kalbėjo VIEŠPATS: sto-
vėk VIEŠPATIES Namų kieme.
Skelbk visiems Judo miestų
žmonėms, ateinantiems mels-
tis į VIEŠPATIES Namus, visa,
ką tau įsakau paskelbti. Nie-
ko nepraleisk! 3 Galbūt jie pa-
klausys ir kiekvienas sugrįš iš
savo nedoro kelio. Tuomet ap-
gailėsiu ir aš savo mintį apie
nelaimę, kuria ketinu juos
bausti už nedorus darbus. 4 Sa-
kyk jiems: taip kalbėjo VIEŠ-
PATS: 'Jei neklausysite manęs,
nesielgsite pagal mokymą, ku-
rį jums daviau, 5 neklausysite
žodžių mano tarnų pranašų,
kuriuos siunčiu primygtinai ir
be perstojo, – nors jų ir niekad
neklausėte, – 6 tąsyk pasielgsiu
su šiais Namais, kaip su Ši-
lo'u, o šitą miestą padarysiu
keiksmažodžiu visoms žemės
tautoms'."
7 Kunigai, pranašai ir visi
žmonės klausėsi Jeremijo,
skelbiančio visus žodžius VIEŠ-
PATIES Namuose. 8 Jeremijui
pabaigus skelbti visa, ką jam
buvo įsakęs VIEŠPATS visai
tautai paskelbti, kunigai ir
pranašai drauge su žmonėmis
pastvėrė jį, šaukdami: „Tu esi
vertas mirties! 9 Kaip drįsti
pranašauti VIEŠPATIES vardu:
'Šitiems Namams bus kaip Ši-
lo'ui!' ir 'Tas miestas bus su-
naikintas, liks be gyventojų'?"
Žmonių minia spietėsi apie
Jeremiją VIEŠPATIES Namuose.
10 Išgirdę apie visa tai, Judo
didžiūnai palipo iš karaliaus
rūmų į VIEŠPATIES Namus ir
susėdo savo krėsluose teisti
Naujuosiuose VIEŠPATIES Na-
mų vartuose. 11 Kunigai ir pra-
našai pasakė didžiūnams ir
visai miniai: „Tas žmogus turi
būti nubaustas mirtimi, nes,
kaip jūs patys savo ausimis
girdėjote, jis pranašavo šitam
miestui!" 12 Jeremijas atsakė
didžiūnams ir visiems žmo-
nėms: „Pats VIEŠPATS pasiun-

26, 1: *Valdymo pradžioje*: specialus posakis, kuriuo apibūdinamas laikotarpis tarp karaliaus atėjimo į sostą ir kalendorinės metų pradžios. Pirmi kalendoriniai Jehojakimo valdymo metai – 608 m. prieš Kristų.

tė mane, kad pranašaučiau
šiems Namams ir šiam mies-
tui visa, ką jūs girdėjote. 13 O
dabar taisykite savo kelius ir
darbus, klausykite VIEŠPA-
TIES, savojo Dievo, balso, kad
VIEŠPATS apgailėtų savo min-
tį apie nelaimę, kuria jums
grasina. 14 Žinoma, esu jūsų
rankose. Darykite su manimi,
kas atrodo gera ir teisinga jū-
sų akyse. 15 Tačiau gerai pagal-
vokite, – nužudydami mane,
užtraukiate nekaltą kraują pa-
tys sau, miestui ir jo gyvento-
jams, nes VIEŠPATS iš tikrųjų
siuntė mane pas jus, kad išgirs-
tumėte visus šiuos žodžius.“
16 Tada didžiūnai ir minia ta-
rė kunigams ir pranašams:
„Tas žmogus neturi būti bau-
džiamas mirties bausme! VIEŠ-
PATIES, mūsų Dievo, vardu jis
mums kalbėjo!“ 17 Dabar paki-
lo keletas krašto seniūnų ir
kreipėsi į visą susirinkusią mi-
nią, sakydami: 18 „Kadaise Ju-
do karaliaus Hezekijo dieno-
mis, Michėjas iš Morešeto,*
pranašavo ir skelbė visai Judo
tautai: ‘Taip kalbėjo Galybių
VIEŠPATS:

– Sionas bus nuartas kaip
dirva,
Jeruzalė virs griuvėsių
krūvomis,
o Šventyklos kalnas –
gūbriu miške’.

19 Argi Hezekijas, Judo kara-
lius, ir kas nors Judo karalys-
tėje pasmerkė jį mirčiai? Juk
jie verčiau pabijojo VIEŠPATIES
ir stengėsi rasti jo malonę,
idant VIEŠPATS pergalvotų sa-
vo mintį apie nelaimę, kuria jis
buvo jiems grasinęs? O mes juk
darome sau patiems mirtiną
skriaudą!“

Pranašo Ūrijo likimas

20 Tuomet buvo ir kitas žmo-
gus, pranašaujantis Dievo var-
du, Šemajo sūnus Ūrijas iš
Kirjat-Jearimų. Jis pranašavo
visai tą patį, kaip Jeremijas
tam miestui ir tam kraštui.
21 Kai karalius Jehojakimas
drauge su visais savo pareigū-
nais ir didžiūnais išgirdo apie
jo žodžius, norėjo jį nubausti
mirtimi. Bet Ūrijas, tai suži-
nojęs, iš baimės pabėgo į Egip-
tą. 22 O karalius Jehojakimas
pasiuntė Egiptan Akboro sūnų
Elnataną su būriu vyrų. 23 Jie
paėmė Ūriją iš Egipto ir par-
vedė pas karalių Jehojakimą,
kuris įsakė nukirsdinti jį ka-
laviju, o jo kūną išmesti į pras-
tuomenės kapines.
24 Ir tik dėl to, kad Šafano sū-
nus Ahikamas* parėmė Jere-

26, 18: *Michėjas iš Morešeto*: pranašas Michėjas, kurio knyga yra tarp mažųjų kanoniškųjų pranašų. Žr. Mch 1, 1.

26, 24: *Šafano sūnus Ahikamas*: vienas iš Jošijo pareigūnų (žr. 2 Kar 22, 12), Jeremijo bičiulio Gedalijo tėvas. Jam teko valdyti Judo kara-

miją, jis nebuvo atiduotas mi-
niai į rankas užmušti.

„Tarnauk* Babilonui arba žūk!“

27 1 Jošijo sūnaus Zede-
kijo,* Judo karaliaus,
valdymo pradžioje šis žodis
atėjo Jeremijui iš VIEŠPATIES:
2 „Taip kalbėjo man VIEŠPATS:
pasidaryk pavalkus ir jungą ir
užsidėk juos ant sprando. 3 Ta-
da pasiųsk juos Edomo, Moa-
bo, amoniečių, Tyro ir Sidono
karaliams per pasiuntinius,
atvykusius pas Judo karalių
Zedekiją. 4 Įpareigok juos savo
valdovams pranešti: 'Taip kal-
bėjo Galybių VIEŠPATS, Izrae-
lio Dievas, taip jūs kalbėsite
savo valdovams. 5 O aš tas, ku-
ris didžia jėga ir rankos galybe
sukūrė žemę drauge su žmo-
nija ir gyvūnija ant žemės vei-
do, ir duodu ją, kam noriu. 6 Ir
nūn aš tas, kuris šiuos visus
kraštus atidaviau į savo tar-
no, Babilono karaliaus Nebu-
kadnezaro rankas. Atidaviau
net lauko žvėris, kad jam tar-
nautų. 7 Visos tautos bus pa-
valdžios jam, jo sūnui ir jo vai-
kaičiui, kol ateis ir jo kraštui
laikas, kai jį patį daug tautų ir
galingi karaliai pavergs. 8 Tuo
tarpu jei kuri tauta ar karalys-
tė nenorės būti pavaldi Babi-
lono karaliui Nebukadnezarui
ir savo sprando po Babilono ka-
raliaus jungu nenulenks, tą
tautą siaubsiu, – tai VIEŠPA-
TIES žodis, – kalaviju, badu ir
maru, kol juos sunaikinsiu jo
ranka.
9 O jūs neklausykite savo pra-
našų,* savo žynių ir sapnuoto-
jų, savo burtininkų ir raganių,
kurie nesiliauja jums sakę:
'Nebūkite pavaldūs Babilono
karaliui!' 10 Jie melagystę jums
pranašauja, idant atstumtų
jus nuo savos žemės, nes aš iš-
blokšiu jus, ir jūs žūsite. 11 O tau-
tą, kuri palenks savo sprandą
po Babilono karaliaus jungu ir
bus jam pavaldi, – tą tautą pa-
liksiu jos žemėje, – tai VIEŠ-
PATIES žodis, – ją dirbti, ir joje
gyventi'.“

lystę po to, kai Nebukadnezaras ištrėmė Zedekiją (žr. Jer 39, 14; 40, 5–16).

27, 1–29, 32: Jeremijo pranašavimų rinkinys apie netikrus pranašus. Stilistiniai savitumai, itin ryškūs hebrajiškame tekste, rodo, kad šie trys skyriai kadaise nepriklausė Jeremijo knygai. Įkvėptasis knygos redaktorius juos pridėjo vėliau.

27, 1: Hebrajiškai: *Judo karaliaus Jehojakimo valdymo pradžioje.* Šis intarpas yra perrašinėtojo perkeltas iš Jer 26, 1. Pasak Jer 28, 1 teksto, Jeremijo pamokslą Šventykloje reikia sieti su ketvirtaisiais karaliaus Zedekijo metais – 594 m. prieš Kristų: kaimyninių karalysčių pasiuntiniai rinkosi Jeruzalėje (3 eilutė), ruošdami sąmokslą prieš Nebukadnezarą.

27, 9: *Savi pranašai:* žyniai ir burtininkai buvo pagonių karalių patarėjai. Judo karaliai turėjo patarėjų, kurių profesija buvo laikoma pranašiška, nors jie ir vadovavosi realia politika. Jeremijas juos laikė klaidinančiais – netikrais pranašais.

12 Ir Judo karaliui Zedekijui
kalbėjau visai tais pačiais žo-
džiais: „Palenkite savo spran-
dus po Babilono karaliaus
jungu, būkite pavaldūs jam ir
jo tautai, kad išliktumėte gyvi.
13 Kodėl gi tu ir tavo tauta turė-
tumėte žūti nuo kalavijo, bado
ir maro, kaip VIEŠPATS grasė
tautai, kuri nepasiduoda Ba-
bilono karaliui? 14 Neklausykite
žodžių tų pranašų, kurie nesi-
liauja sakę: 'Nebūkite pavaldūs
Babilono karaliui!' – nes jie
melagystę jums pranašauja.
15 Ne! Jų aš nesiunčiau! – tai
VIEŠPATIES žodis. Pranašauda-
mi mano vardu, jie meluoja,
tad turėsiu jus ištremti. Jūs
pražūsite. Jūs ir pranašai, ku-
rie jums pranašauja."

16 Kunigams ir visai tautai
sakiau: „Taip kalbėjo VIEŠ-
PATS: neklausykite žodžių sa-
vo pranašų, kurie jums skelbia:
'VIEŠPATIES namų indai jau ne-
trukus bus sugrąžinti iš Babi-
lono', – nes ką jie skelbia – me-
las. 17 Neklausykite jų! Būkite
pavaldūs Babilono karaliui,
kad išliktumėte gyvi. Kam tas
miestas turi virsti griuvėsiais?
18 Jeigu jie būtų pranašai ir jei-
gu VIEŠPATIES žodis būtų tik-
rai su jais, jie užtartų pas Ga-
lybių VIEŠPATĮ, kad indai, likę
VIEŠPATIES namuose, Judo ka-
raliaus rūmuose ir bet kur Je-
ruzalėje, irgi nepatektų į Ba-
biloną. 19* Galybių VIEŠPATS ši-
taip kalbėjo apie šulus, Varines
marias,* pastovus ir apie šia-
me mieste užsilikusius rykus,
20 kurių Babilono karalius Ne-
bukadnezaras nepaėmė, iš-
tremdamas Jehojakimo sūnų
Judo karalių Jekoniją drauge
su Judo ir Jeruzalės diduomene
į Babiloną. 21 Tikrai taip kalbė-
jo Galybių VIEŠPATS, Izraelio
Dievas, apie indus, užsiliku-
sius VIEŠPATIES namuose, Ju-
do karaliaus rūmuose ir Jeruza-
lėje: 'Į Babiloną jie bus išnešti.
Ten jie ir pasiliks iki tos die-
nos, kada juos pasirūpinsiu, –
tai VIEŠPATIES žodis. Tada juos
pargabensiu atgal ir į šią vietą
sugrąžinsiu'."

Du jungai

28 1 Tais pačiais metais,
Judo karaliaus Zede-
kijo valdymo pradžioje, ket-
virtųjų metų penktą mėnesį,
pranašas Hananijas, Azūro iš
Gibeono sūnus, VIEŠPATIES
Namuose, kunigų ir visų žmo-
nių akivaizdoje, sakė Jeremi-
jui: 2 „Taip kalbėjo Galybių
VIEŠPATS, Izraelio Dievas: 'Su-
laužiau Babilono karaliaus
jungą! 3 Dar dveji metai, ir su-
grąžinsiu į šią vietą visus
VIEŠPATIES Namų reikmenis,

27, 19–22: Ši pranašystė išsipil-
dė po Nebukadnezaro pergalės. Žr.
2 Kar 25, 13–17.

27, 19: *Varinės marios*: didelis vario
dubuo Šventyklos kieme (žr. 1 Kar 7,
23–26).

kuriuos Babilono karalius
Nebukadnezaras paėmė iš
šios vietos ir išgabeno į Babi-
loną. 4 Jehojakimo sūnų Jeko-
niją, Judo karalių, ir visus Ju-
do tremtinius, išvarytus į
Babiloną, parvesiu į šią vietą, –
tai VIEŠPATIES žodis, – nes Ba-
bilono karaliaus jungą sulau-
žysiu'."
5 Pranašas Jeremijas, atsa-
kydamas Hananijui kunigų ir
visų žmonių akivaizdoje, 6 ta-
rė: „Tebūnie taip! Tepadaro tai
VIEŠPATS! Teįvykdo tavo pra-
našystės žodžius, sugrąžinda-
mas VIEŠPATIES Namų rykus
ir visus tremtinius iš Babilono
į šią vietą! 7 Betgi dabar klau-
sykis atidžiai, ką pasakysiu
tau ir visiems žmonėms. 8 Nuo
senų senovės pranašai, gyvenę
prieš mane ir tave, pranašavo
daugeliui kraštų ir galingoms
karalystėms karą, nelaimę ir
marą. 9 Taigi pranašas, skel-
biantis taiką, gali būti pripa-
žintas tikrai VIEŠPATIES siųs-
tu pranašu tiktai tada, kai jo
pranašystė išsipildo."
10 Tąsyk pranašas Hanani-
jas nuėmė jungą ir pavalkus
nuo pranašo Jeremijo kaklo,
sulaužė 11 ir visų žmonių aki-
vaizdoje pasakė: „Taip kalbė-
jo VIEŠPATS: 'Taip sulaužysiu
slegiantį visų tautų sprandus
Babilono karaliaus Nebukad-
nezaro jungą per dvejus me-
tus'." Pranašas Jeremijas nu-
ėjo savo keliu.
12 Praėjus kuriam laikui po
to, kai pranašas Hananijas su-
laužė nuimtą pranašui Jeremi-
jui nuo kaklo jungą, atėjo Jere-
mijui VIEŠPATIES žodis: 13 „Eik,
pasakyk Hananijui: 'Šitaip
kalbėjo VIEŠPATS: laužydamas
medinį jungą, kali jungą iš ge-
ležies!'" 14 Nes šitaip kalbėjo
Galybių VIEŠPATS, Izraelio Die-
vas: „Geležinį jungą ant spran-
do uždėsiu visoms tautoms,
kad būtų pavaldžios Babilono
karaliui Nebukadnezarui. Jos
bus jam pavaldžios. Atidaviau
jam net laukinius žvėris."
15 Pranašui Hananijui prana-
šas Jeremijas tarė: „Klausyk,
Hananijau! VIEŠPATS tavęs ne-
siuntė! Nūn per tave ši tauta
pasitiki melu. 16 'Tikėk mani-
mi,' – taip kalbėjo VIEŠPATS, –
'išsiųsiu' tave nuo žemės vei-
do! Kadangi skelbei maištą
prieš VIEŠPATĮ, dar šiais me-
tais mirsi'." 17 Tais pačiais me-
tais, septintą mėnesį, mirė
pranašas Hananijas.

Jeremijas rašo laišką Babilono tremtiniams

29 1 Tai žodžiai laiško,
kurį pranašas Jere-
mijas pasiuntė iš Jeruzalės se-
niūnams, išlikusiems tarp trem-
tinių, kunigams, pranašams ir
visiems žmonėms, kuriuos Ne-
bukadnezaras buvo ištrėmęs iš
Jeruzalės į Babiloną. 2 Tai įvy-
ko, kai karalius Jekonijas ir
karalienė motina, dvariškiai,

Judo ir Jeruzalės didžiūnai
drauge su amatininkais ir kal-
viais buvo ištremti iš Jeruza-
lės. 3 Laišką jis pasiuntė per
Šafano sūnų Elasą* ir Hilkijo
sūnų Gemariją,* kuriuos Judo
karalius Zedekijas siuntė į Ba-
biloną pas Babilono karalių
Nebukadnezarą. Laiške buvo
rašoma:

4 „Taip kalbėjo Galybių VIEŠ-
PATS, Izraelio Dievas, visiems
tremtiniams, ištremtiems iš
Jeruzalės į Babiloną: 5 'Staty-
kitės namus, įsikurkite. Veis-
kite sodus, valgykite jų vaisius.
6 Veskite žmonas, gimdykite
sūnus ir dukteris, raskite žmo-
nas savo sūnums ir leiskite
dukteris už vyrų, kad ir jie gim-
dytų sūnus ir dukteris. Jūs pri-
valote daugėti tenai, o ne ma-
žėti. 7 Rūpinkitės gerove miesto,
į kurį jus ištrėmiau, ir melski-
tės už jį VIEŠPAČIUI, nes jo ge-
rovė – jūsų gerovė'.

8 Nes šitaip kalbėjo VIEŠ-
PATS, Izraelio Dievas: 'Nesiduo-
kite suvedžiojami savo prana-
šų, esančių su jumis, nei savo
žynių. Nekreipkite dėmesio į
sapnus, kuriuos jie nuolat sap-
nuoja. 9 Ką jie pranašauja jums
mano vardu, yra melas! Aš jų
nesiunčiau! – tai VIEŠPATIES
žodis'.

10 Nes šitaip kalbėjo VIEŠ-
PATS: 'Tik pasibaigus septy-
niasdešimčiai Babilono metų,
jus aplankysiu ir ištesėsiu sa-
vo malonės pažadą sugrąžinti
jus į šią vietą. 11 Garantuoju,
kad aš tikrai žinau savo užmojį
jums, – tai VIEŠPATIES žodis, –
užmojį jūsų labui, o ne jūsų ža-
lai! Noriu jums suteikti skli-
diną vilties ateitį. 12 Kai jūs
šauksitės manęs, kai ateisite
ir kreipsitės į mane malda, aš
jus išklausysiu. 13 Kai manęs
ieškosite, mane rasite. Taip,
jeigu visa širdimi manęs ieš-
kosite, 14 surasite mane čia pat
su jumis, ir aš jus sugrąžinsiu
į jūsų kraštą, – tai VIEŠPATIES
žodis. Aš surinksiu jus iš visų
tautų ir iš visų vietų, kur tik
buvau jus išblaškęs, ir sugrą-
žinsiu į tą vietą, iš kurios bu-
vau jus ištrėmęs, – tai VIEŠ-
PATIES žodis'.

15 Bet kadangi sakėte: 'VIEŠ-
PATS davė mums pranašų Babi-
lone', – 16 taip kalbėjo VIEŠPATS
apie karalių, sėdintį Dovydo
soste, ir apie visus žmones, gy-
venančius šiame mieste, – jūsų
tautiečius, neišėjusius drauge
su jumis į tremtį: 17 taip pasa-
kė Galybių VIEŠPATS: 'Siunčiu
jiems kalaviją, badą ir marą.
Padarysiu juos panašius į su-

29, 3: *Elasas*: galbūt Ahikamo brolis (žr. Jer 26, 24)? *Gemarijas*: turbūt vyriausiojo kunigo Hilkijo sūnus (žr. 2 Kar 22, 4). Karalius Zedekijas siuntė šiuos du vyrus su reikalu pas Nebukadnezarą, galbūt dėl duoklės mokėjimo, o Jeremijas per juos pasiuntė laišką tremtiniams.

puvusias figas, nebetinkamas
valgyti. [18] Gainiosiu juos kala-
viju, badu ir maru, padarysiu
juos klaiko reginiu visoms že-
mės karalystėms – prakeiks-
mu, apstulbimu, pajuoka ir
patyčiomis tautų, po kurias
juos išblaškysiu. [19] Lygiai kaip
jie neklausė mano žodžių, – tai
VIEŠPATIES žodis, – kai be per-
stojo siunčiau pas juos savo
tarnus pranašus, taip ir jūs ne-
norėjote klausyti, – tai VIEŠ-
PATIES žodis'."

[20] O dabar jūs išgirskite VIEŠ-
PATIES žodį, – jūs, visi tremti-
niai, kuriuos išsiunčiau iš Je-
ruzalės į Babiloną... [21] „Taip
kalbėjo galybių VIEŠPATS, Iz-
raelio Dievas, apie Kolajo sūnų
Ahabą ir Maasėjo sūnų Zede-
kiją, pranašus, kurie skleidžia
melą jums mano vardu: 'Štai
atiduosiu juos į Babilono ka-
raliaus Nebukadnezaro ran-
kas. Jis nužudys juos jūsų aky-
se. [22] Per juos tarp visų Judo
tremtinių Babilone kils pra-
keiksmas: Tepadaro VIEŠPATS
tau kaip Zedekijui ir Ahabui,
kuriuos Babilono karalius iške-
pino ugnyje! [23] Mat jie Izraelyje
elgėsi begėdiškai, svetimauda-
mi su savo artimo žmonomis
ir skelbdami mano vardu me-
lo žodžius, kurių jiems nebu-
vau liepęs skelbti. Aš tas, ku-
ris žino, ir esu liudytojas, – tai
VIEŠPATIES žodis'."

Laiškas netikram pranašui Šemajui

[24] Šemajui iš Nehelamo pa-
sakysi: „Taip kalbėjo Galy-
bių VIEŠPATS, Izraelio Dievas:
[25*] kadangi tu pasiuntei savo
paties vardu laiškus visiems
Jeruzalės žmonėms, visiems
kunigams ir Maasėjo sūnui
kunigui Zefanijui, sakydamas,
[26] kad VIEŠPATS tave paskyrė
kunigu, vietoj kunigo Jehojados
būti prižiūrėtoju VIEŠPATIES
Namuose, idant įrakintum bet
kokį pakvaišėlį, laikantį save
pranašu, į trinką ir antkaklį.
[27] Kodėl tad dabar tu nesudrau-
di Jeremijo iš Anatoto, besi-
reiškiančio tarp jūsų pranašu?
[28] Jis net mums į Babiloną at-
siuntė žinią: 'Jūsų tremtis bus
ilga! Statykitės namus, įsikur-
kite! Veiskite sodus, valgykite
jų vaisius...'"

[29] Kai kunigas Zefanijas per-
skaitė šį laišką pranašui Jere-
mijui, [30] Jeremijui atėjo VIEŠ-
PATIES žodis: [31] „Pasiųski žinią
visiems tremtiniams. Taip
kalbėjo VIEŠPATS apie nehela-
mietį Šemają: 'Kadangi Šema-
jas pranašavo jums, nors aš

29, 25–29: Ne visas Jeremijo laiškas Šemajui mus pasiekė. Tai liudija neužbaigtas sakinys hebrajiškame tekste (žr. 25–28 eilutę). Šemajas primena Zefanijui, kad jis turįs galią, būdamas Pašhūro įpėdinis, suimti Jeremiją. Tačiau Zefanijas tik perskaito laišką Jeremijui, – pranašo nesuima.

nebuvau jo siuntęs, ir viliojo jus
pasitikėti melu, 32 todėl, – taip
kalbėjo VIEŠPATS, – nubausiu
nehelamietį Šemają ir jo palikuonis! Nė vienas iš jų neišgyvens tarp šių žmonių, kad pamatytų gerumą, kurį padarysiu savajai tautai, – tai VIEŠPATIES žodis, – nes skelbė maištą prieš VIEŠPATĮ’.“

Viešpaties pažadas savo tautai*

30
1 Žodis, kuris atėjo Jeremijui iš VIEŠPATIES:
2 „Taip kalbėjo Galybių VIEŠPATS, Izraelio Dievas: ‘Surašyk visa, ką tau kalbėjau, į knygą.
3 Štai ateina dienos, – tai VIEŠPATIES žodis, – kai aš sugrąžinsiu savo tautos {Izraelio ir Judo, – sakė VIEŠPATS} – tremtinius, sugrąžinsiu juos į kraštą, kurį daviau jų tėvams. Jie paveldės jį’.“
4 Tie yra žodžiai, kuriuos pasakė VIEŠPATS apie Izraelį ir Judą:
5 {taip kalbėjo VIEŠPATS:}
– Klaiko šauksmą
girdėjome, –
baimė viešpatauja,
ramybės nėra.
6 Prašom klausyti ir
pagalvoti: argi gali vyras
gimdyti?
Tai kodėl gi matau visus
vyrus
tarsi gimdyves su rankomis
ant savo šlaunų?
Kodėl jų visų veidai
mirtinai išbalę?
7 Nelaimė! Toji diena yra
taip didinga,
kad jokia kita jai neprilygs!
Ji – nelaimės metas
Jokūbui,
bet nuo jos bus jis
išgelbėtas.
8 „Tą dieną, – tai Galybių
VIEŠPATIES žodis, – sulaužysiu
jų kaklo jungą ir sutraukysiu
jų pančius.“ Svetimieji daugiau jų nebepavergs.
9 O jie tarnaus VIEŠPAČIUI, savo Dievui, ir savam karaliui Dovydui,* kurį aš jiems išauginsiu.
10 „Taigi tu, mano tarne
Jokūbai, nebijok, –
tai VIEŠPATIES žodis, –
nei nenuogąstauk,
Izraeli!
Tik pasižiūrėk! Aš
išgelbėsiu tave iš
tolimosios vietos

30, 1 – 31, 40: Šie du skyriai neturi chronologinio ryšio nei su esančiais prieš juos, nei su tolesniais skyriais. Jų turinį sudaro pranašavimai apie išganymą, kuriuos Jeremijas paskelbė pavergtiesiems Šiaurinės karalystės, Izraelio, tautiečių likučiams. Pietinei karalystei, Judui, patyrus Izraelio likimą, tie pranašavimai buvo praplėsti, įtraukiant Judo karalystę. Pranašavimus reikia sieti su ankstyvąja pranašo Jeremijo veikla, galbūt po Ninevės sunaikinimo 612 m. prieš Kristų, kai karalius Jošijas paėmė į savo valdžią Šiaurinės karalystės teritoriją. (Žr. 2 Kar 23, 15–20).

30, 9: *Dovydas*: mesijinį Dovydo dinastijos karalių pranašai dažnai vadina *Dovydu*. Žr. Ez 34, 23–24; 37, 24–25; Oz 3, 5.

ir tavuosius palikuonis iš
jų tremties krašto.
Tada Jokūbas sugrįš ir ras
ramybę,
gyvens saugiai, nebus kam
baimę jam kelti,
11 nes aš esu su tavimi, kad
tave išgelbėčiau, –
tai VIEŠPATIES žodis.
Padarysiu galą visoms
tautoms, kuriose tave
išblaškiau,
bet tau galo nepadarysiu.
Tačiau ir tavęs nebausto
nepaliksiu, –
nuplaksiu tave teisingu
saiku."

12 Juk taip kalbėjo VIEŠPATS:
„Tavo sužalojimas mirtinas,
tavoji žaizda
nebepagydoma!
13 Nėra kam tave gydyti, –
nėra vaisto tavajai ligai,
tu niekad nebeišgysi.
14 Tave užmiršo visi tavo
meilužiai,*
neberūpi jiems, kaip tau
sekasi.
Taip, smogiau tau, kaip
priešas kad smogtų,
pamokiau nuožmia bausme
{už tavo didelę kaltę ir
nuodėmių gausybę}.
15 Ko gi aimanuoji dėl savo
sužalojimo,
dėl savo nepagydomo
skausmo?
Už tavo didelę kaltę ir
nuodėmių gausybę
tau visa tai padariau.
16 Tačiau visi ryjantys tave
bus suryti,
o tavieji priešai – visi eis
į tremtį.
Visi niokojantys tave bus
nuniokoti,
o visus apgrobiančius tave
atiduosiu grobimui.
17 Nes aš grąžinsiu tau
sveikatą,
tavąsias žaizdas aš
užgydysiu, –
tai VIEŠPATIES žodis. –
Nors jie tave ir vadino
'Atmestąja' –
'Sionu, kuris niekam
nerūpi'."
18 Taip kalbėjo VIEŠPATS:
„Štai! Atstatysiu Jokūbo
palapines, pasigailėsiu
jo trobų.
Miestas bus atstatytas ant
savosios kalvos
ir rūmai stovės ant savųjų
pamatų.
19 Iš tenai skambės padėkos
giesmės ir džiaugsmo
balsai.
Padidinsiu jų skaičių, –
bus jų nemažai,
Padarysiu juos garbingus, –
nebebus jie menki.
20 Jo vaikai bus kaip buvę
senovėje,

30, 14: *Meilužiai:* svetimos tautos, kurias Izraelio ir Judo karaliai kvietėsi į pagalbą. *Zr.* Ez 16, 23.

o jo bendruomenė tvirtai
gyvuos mano malone.
Bausmę siųsiu visiems jų
engėjams.
21 Jųjų vadas* bus vienas iš jų
pačių,
jųjų valdovas kils iš jų
tarpo.
Jam leisiu artintis prie
manęs laisvai,
nes kas kitas būtų toks
drąsus,
kad išdrįstų artintis prie
manęs? – tai VIEŠPATIES
žodis. –
22 Taip jūs būsite mano tauta,
o aš būsiu jūsų Dievas."
23 Štai! VIEŠPATIES audra!
Jo įniršis veržiasi viesulu,
šėlstančiu viršum nedorėlių
galvos.
24 Deginąs VIEŠPATIES pyktis
nesiliaus,
kol neatbaigs ir neįvykdys
jo širdies užmojų.
Kai ateis dienų pabaiga,
aiškiai suprasite.

Geroji naujiena apie grįžimą iš tremties

31 1 „Tuo metu, – tai
VIEŠPATIES žodis, –
aš būsiu visų Izraelio
šeimų Dievas, ir jos bus
mano tauta."
2 {Taip kalbėjo VIEŠPATS:
– Tauta, išlikusi nuo
kalavijo,*
rado malonę dykumoje.*
Kai Izraelis ieškojo
ramybės,*
3 iš tolo man pasirodė
VIEŠPATS:
„Amžina meile aš pamilau
tave,
todėl nesiliauju tau
reikštis ištikima meile.
4 Vėl tave atkursiu, –
mergele Izraelio tauta, būsi
atgaivinta!
Vėl išsipuošusi, būgneliais
nešina,
žengsi, šoksi linksmuolių
ratelyje.
5 Vėl veisi vynuogynus
Samarijos kalnuose, –
sodintojai gardžiuosis jų
vaisiais.
6 Taip! Diena ateis,
kai sargai ant Efraimo
aukštumų šauks:
'Kelkitės! Eikime į Sioną,*
pas VIEŠPATĮ, savo Dievą'."

30, 21: *Jųjų vadas*: atkurto Izraelio valdovas nebus svetimšalis, bet saviškis. Viešpaties santykiai su juo bus artimi. Artintis prie Dievo be kvietimo buvo laikoma pavojingu dalyku. Žr. Kun 16, 1–2.

31, 2: *Tauta, išlikusi nuo kalavijo*: tremtiniai, išvesti į Babiloną. Jie *rado malonę dykumoje*: tremtiniai buvo vedami į Babiloną per dykumą. Jeremijas daro užuominą apie Izraelio išėjimą iš Egipto ir kelionę į Pažado žemę per Sinajaus dykumą (žr. Iš 16). Dykumoje jie rado Viešpatį – *ramybę*. Pažadėtos ramybės radimą skelbia Naujasis Testamentas (žr. Žyd 3–4).

31, 6: *Sionas*: Izraelio ir Judo karalystės vėl taps vienu Izraeliu – susijungs.

Grįžimo kelias

7 Taip kalbėjo VIEŠPATS:
„Džiaugdamiesi giedokite
Jokūbui,
valiuokite pirmajai tarp
tautų!
Skelbkite, garbindami ir
sakydami:
'Savo tautą, likutį Izraelio,
išgelbėjo VIEŠPATS!'
8 Štai aš parvesiu juos iš
šiaurės krašto,
surinksiu juos iš žemės
pakraščių.
Tarp jųjų akli ir raiši,
moterys su vaikais ir
gimdyvės,
visi drauge sugrįš kaip didi
bendrija!
9 Verkdami jie eis namo,
bet aš vesiu juos
guosdamas.
Vesiu juos prie tekančių
upokšnių,
lygiu keliu, kad niekas
jame neklupinėtų,
nes esu Izraelio tėvas,
o Efraimas yra mano
pirmagimis."

10 „Klausykitės, tautos,
VIEŠPATIES žodžio!
Skelbkite jį tolimuose
pajūriuose!
Sakykite: 'Tas, kurs
išblaškė Izraelį,
surinks ir ganys jį kaip
kerdžius savo kaimenę.
11 Taip, nes VIEŠPATS išpirko
Izraelį,
atpirko jį iš galingesnės už
jį rankos.
12 Jie ateis ir džiūgaus ant
Siono aukštumų,
suplauks prie VIEŠPATIES
dovanų:
grūdų, jauno vyno ir šviežio
aliejaus,
avių ir jaučių prieauglio.
Patys jie bus kaip gerai
laistomas sodas, –
turės visko, ko jiems reikia.
13 Merginos tuomet linksmai
šoks
drauge su jaunais ir senais,
nes jų gedulą pakeisiu
džiaugsmu,
guosiu juos ir džiuginsiu
kenčiančius.
14 Kunigus valgydinsiu
geriausia atnašų dalimi,
o manoji tauta sotinsis
mano dovanomis, –
tai VIEŠPATIES žodis'."

Viešpaties gailestingumas savo tautai

15 {Taip kalbėjo VIEŠPATS:}
„Nuaidėjo aimanos
šauksmas Ramoje,
raudojimas ir graudus
verksmas!

31, 15: *Rama*: miestelis maždaug už 8 km į šiaurę nuo Jeruzalės. Ramoje buvo palaidota Rachelė (žr. 1 Sam 10, 2). Rachelė buvo Efraimo – šiaurinių giminių vadovaujančios genties pramotė. Ji verkia dėl Šiaurinės karalystės žlugimo. Evangelistas Matas šį skaitinį susiejo su Erodo Betliejaus berniukų žudynėmis (žr. Mt 2, 18).

Rachelė rauda savo vaikų, –
ji nesileidžia paguodžiama,
nes jų nebėra."
16 Taip kalbėjo VIEŠPATS:
„Nustok aimanavusi,
nusišluostyk ašaras,
nes laukia atpildas už tavo
vargą, – tai VIEŠPATIES
žodis, –
jie sugrįš iš priešų krašto!
17 Yra vilties tavo ateičiai, –
tai VIEŠPATIES žodis, –
tavo vaikai sugrįš į savo
tėvynę!

18 Tikrai girdėjau Efraimą
raudant:
'Tu mane plakei, aš
priėmiau plakimą.
Aš buvau kaip
neprijaukintas veršis.
Sugrąžink mane, leisk man
sugrįžti,
nes tu VIEŠPATS, mano
Dievas.
19 Nors ir nutrūkau nuo saito,
bet gailėjausi, –
atėjęs į protą, sudaviau į
šlaunį.*
Esu sugėdintas ir raustu, –
priekaištauju sau už savo
jaunystės nuodėmes'.

20 Argi Efraimas man vis dar
brangus sūnus,
mano numylėtas vaikas?
Juk kada tik nuo jo
nusigręžiu,
aš vis menu jį su ilgesiu.
Manoji širdis dėl jo plaka, –
tikrai aš jo pasigailėsiu, –
tai VIEŠPATIES žodis."

Kvietimas sugrįžti

21 „Pasistatyk ant kelio
rodykles,
nužymėk pati sau kelią
ženklais, įsidėmėk
vieškelį – kelią,
kuriuo atėjai.
Sugrįžk, mergele Izraelio
tauta,
sugrįžk atgal į šiuos
savuosius miestus.
22 Kaip ilgai dar svyruosi,
maištingoji dukra?
Juk VIEŠPATS sukūrė naują
dalyką žemėje:
moteris apkabins vyrą {su
meile}."*

23 Taip kalbėjo Galybių VIEŠ-
PATS, Izraelio Dievas: „Kai su-
grąžinsiu jų tremtinius, Judo
krašte ir jo miestuose vėl bus
kartojamas šis pasveikinimas:
'Telaimina tave VIEŠPATS, tei-
sumo buveine, šventasis kalne!'
24 Judo krašte ir jo miestuose
drauge gyvens žemdirbiai ir

31, 19: *Sudaviau į šlaunį*: veiksmas nerimo, liūdesio ir gailesčio jausmams reikšti.

31, 22: *Moteris apkabins vyrą {su meile}*: žodžių *su meile* nėra hebrajiškame tekste, – jie pridedami dėl aiškumo. Izraelis ir Dievas grįš į meilės santykį. Anksčiau *vyras* (Viešpats) apkabino moterį (Izraelį) su meile ir atleidimu, dabar – *širdies* religijoje – po tautos atkūrimo, Dievo tauta pajėgs atsiduoti Viešpačiui su meile. Šv. Jeronimas šiame tekste matė Jėzaus pradėjimą iš Šventosios Dvasios ir gimimą iš Mergelės Marijos.

klajokliai su kaimenėmis, [25]nes
aš atgaivinsiu pavargusius ir
pasotinsiu bejėgius.“ [26] Dabar
aš pabudau ir žvalgausi, nes
mano miegas* buvo malonus.
[27] „Tikėk manimi, ateina die-
nos, – tai VIEŠPATIES žodis, –
kai Izraelio namuose ir Judo
namuose pasėsiu žmonių pa-
sėlį ir gyvulių pasėlį. [28] Kaip
anuomet budėjau juos išrauda-
mas, griaudamas, naikinda-
mas, žlugdydamas ir siųsda-
mas pražūtin, taip budėsiu jų
labui, kad atgaivinčiau ir iš
naujo pasodinčiau, – tai VIEŠ-
PATIES žodis. [29] Tomis dieno-
mis žmonės nebesakys: ‘Tėvai*
valgė rūgščias vynuoges, o dan-
tys atšipo vaikams!’* [30] Ne!
Kiekvienas mirs už savo paties
kaltę: dantys atšips tam, ku-
ris valgo rūgščias vynuoges.“

Naujoji Sandora*

[31] „Tikėkite manimi, ateina
dienos, – tai VIEŠPATIES žo-
dis, – kada sudarysiu naują
sandorą su Izraelio namais ir
Judo namais. [32] Ne tokią san-
dorą, kokią buvau sudaręs su
jų tėvais tą dieną, kada paė-
męs juos už rankos išvedžiau
iš Egipto žemės. Nors aš bu-
vau jų Valdovas, o jie sulaužė
manąją sandorą, – tai VIEŠ-
PATIES žodis. [33] O šitokia yra
sandora, kurią sudarysiu su
Izraelio namais, atėjus toms
dienoms, – tai VIEŠPATIES žo-
dis, – įdiegsiu jiems savo įsta-
tymą, jį įrašysiu jiems į širdį.
Tada aš būsiu jų Dievas, ir jie
bus mano tauta. [34] Ir neberei-
kės bičiuliui raginti savo bičiu-
lį ar broliui savo brolį: ‘Pažin-
kit VIEŠPATĮ!’ Visi, maži ir
dideli, pažins mane, – tai VIEŠ-
PATIES žodis, – nes jų kaltę at-
leisiu ir jų nuodėmės daugiau
nebeatminsiu.“
[35] Taip kalbėjo VIEŠPATS – tas,
kuris duoda saulę,
kad šviestų dieną,
liepia mėnuliui ir
žvaigždėms, kad šviestų
nakčia,
kuris pažadina jūros bangų
šniokštimą,
kurio vardas yra Galybių
VIEŠPATS:

31, 26: *Miegas*: regėjimas. Paties pranašo Jeremijo žodžiai.

31, 29: *Tėvai ... atšipo vaikams*: izraeliečių patarlė, teigianti, kad už tėvų nuodėmes kenčia jų vaikai (žr. Ez 18, 2). Jeremijas skelbė asmenišką kiekvieno žmogaus atsakomybę už veiksmus. Žr. Jer 31, 31–34.

31, 31–34: Naujoji Dievo Sandora su Izraeliu yra bendra visiems pranašams tema. Temos šaknys yra Ozėjo pranašystė. Pagal Jeremijo pranašystę Naujoji Sandora skirsis nuo Sinajaus Sandoros, nes: 1. Nebus sulaužyta, bet bus amžina. 2. Jos įstatymas bus įrašytas į širdį, o ne vien ant akmeninių plokščių. 3. Dievo pažinimas bus taip ryškus žmonių gyvenime, kad nebereikės mokyti. Naujoji Sandora visapusiškai išsipildė tik Jėzaus Kristaus gyvenime ir tarnyboje (žr. Lk 22, 20; 1 Kor 11, 25).

36 „Tik jei tie įstatai
pranyktų be mano valios, –
tai VIEŠPATIES žodis, –
tuomet Izraelio palikuonys
amžinai liautųsi buvę
tauta mano akyse."
37 Taip kalbėjo VIEŠPATS:
„Tik jei aukštybėse dangūs
bus išmatuoti
ar gelmėse žemės pamatai
ištirti,
tuomet ir aš atmesiu visus
Izraelio palikuonis
už visa,
ką jie yra padarę, –
tai VIEŠPATIES žodis."

Naujoji Jeruzalė

38 „Tikėk manimi, ateina die-
nos, – tai VIEŠPATIES žodis, –
kai VIEŠPATIES miestas bus at-
statytas nuo Hananelio bokš-
to lig Kampo vartų.* 39 Matavi-
mo virvė sieks dar toliau:
tiesiai iki Garebo kalvos ir ta-
da pasuks Goato link. 40 O vi-
sas slėnis {būtent vieta, kur
buvo išmetami lavonai ir pele-
nai},* visi šlaitai viršum Kid-
rono slėnio, iki pat Žirgo vartų
kampo rytų pusėje, bus paskir-
ti VIEŠPAČIUI. Miestas niekuo-
met nebebus nuniokotas ar su-
naikintas."

Apgulos metu Jeremijas perka žemės

32 1 Žodis atėjęs Jeremi-
jui iš VIEŠPATIES de-
šimtaisiais Judo karaliaus
Zedekijo metais,* kurie buvo
aštuonioliktieji Nebukadneza-
ro metai... 2 Tuo metu Babilono
karaliaus kariuomenė buvo
apgulusi Jeruzalę, o pranašas
Jeremijas įkalintas Judo ka-
raliaus rūmų sargybos būste.
3 Judo karalius Zedekijas buvo
jį ten įkalinęs. Karalius sakė:
„Kaip tu drįsti pranašauti:
'Taip kalbėjo VIEŠPATS: tikėk
manimi, šį miestą atiduosiu
Babilono karaliui, – jis užims
jį. 4 Nė Judo karalius Zedeki-
jas neištrūks iš kaldėjų nagų,
nes jis bus tikrai atiduotas į
Babilono karaliaus rankas.
Veidas į veidą su juo susitiks,
akis į akį su juo matysis. 5 Ze-
dekijas bus išvarytas į Babilo-
ną. Tenai jis pasiliks, kol aš
juo pasirūpinsiu, – tai VIEŠPA-
TIES žodis. Kovodami su kal-
dėjais, jūs negalite laimėti'!" –

31, 38: *Nuo Hananelio bokšto lig Kampo vartų*: nuo šiaurės rytų iki šiaurės vakarų Jeruzalės mieste.

31, 40: *Slėnis {lavonų ir pelenų}*: Ben-Hinomo slėnis į vakarus nuo Jeruzalės. *Žirgo vartai*: rytinėje Jeruzalės miesto sienoje, pietrytiniame Šventyklos pastatų kampe.

32, 1: *Dešimtieji Zedekijo metai*: 588 m. prieš Kristų. *Aštuonioliktieji Nebukadnezaro metai*: Nebukadnezaras tapo vyraujančia Artimųjų Rytų jėga po pergalės prieš Egiptą prie Karkemišo 605 m. prieš Kristų. *Aštuonioliktieji metai* datuojami nuo Karkemišo mūšio. Žr. Jer 25, 1–14 paaiškinimą.

6* Jeremijas atsakė: „Žodis iš
VIEŠPATIES atėjo man šitoks:
7 ‘Štai! Tavo dėdės Šalumo sū-
nus Hanamelis ateis pas tave
su prašymu: ‘Nusipirk mano
lauką Anatote, nes turi gimi-
naičio teisę* jį atpirkti’. 8 Ir,
kaip VIEŠPATS buvo sakęs, ma-
no pusbrolis Hanamelis atėjo
pas mane į sargybos būstą ir
man sakė: ‘Prašom pirkti ma-
no lauką Anatote, Benjamino
žemėje, nes, būdamas arti-
miausias giminaitis, turi pa-
veldėjimo ir atpirkimo teisę.
Nusipirk jį sau’. Tuomet aš su-
pratau, kad tai buvo tikrai
VIEŠPATIES žodis. 9 Taigi aš ir
nupirkau lauką Anatote iš sa-
vo pusbrolio Hanamelio, at-
sverdamas jam pinigus, sep-
tyniolika sidabro šekelių.
10 Kai buvo sudaryta pirkimo
sutartis ir uždėtas antspau-
das, pasišaukiau liudytojus ir
atsvėriau sidabrą svarstyklė-
mis. 11 Tada paėmiau pirkimo
sutartį, – užantspauduotąją,*
apimančią sutartį bei sąlygas,
ir atvirąją, – 12 ir, matant mano
pusbroliui Hanameliui, ma-
tant visiems pirkimo sutartį
pasirašiusiems liudytojams ir
matant visiems judėjams, ku-
riems tuo metu pasitaikė būti
sargybos būste, įdaviau ją Ba-
ruchui, Mahsėjo sūnaus Nerijo
sūnui.
13 Jų akivaizdoje daviau Ba-
ruchui šį įpareigojimą: 14 ‘Taip
kalbėjo Galybių VIEŠPATS, Iz-
raelio Dievas: ‘Paimk šias su-
tartis, – tai yra šitą, užantspau-
duotąją pirkimo sutartį, ir
atvirąją, – įdėk jas į molinį in-
dą,* kad jos ilgai išliktų, 15 nes
Galybių VIEŠPATS, Izraelio
Dievas, taip kalbėjo: ‘Namai,
dirvos ir vynuogynai bus vėl
perkami šitame krašte!’

Jeremijo malda

16 Pirkimo sutartį įdavęs Ne-
rijo sūnui Baruchui, meldžiau-
si VIEŠPAČIUI: 17 Ai, VIEŠPATIE
DIEVE! Štai! Tu padarei dan-
gus ir žemę didžia savo galybe,
savo pakelta ranka. Nėra tau
negalimo dalyko! 18 Tu lydi iš-
tikima meile iki tūkstantosios

32, 6–9: Jeremijo įkalinimas silpnavalio karaliaus Zedekijo įsakymu nebuvo griežto pobūdžio. Be to, Jeruzalės apsiaustis buvo vos prasidėjusi. Pavieniai asmenys galėjo pralįsti pro kaldėjų saugas ir palaikyti ryšį tarp Jeruzalės ir Anatoto miestelio.

32, 7: *Giminaičio teisė*: artimiausias šeimos giminaitis turėjo pareigą išpirkti į ekonominę nelaimę patekusio giminaičio nuosavybę. Giminaičio teisės ir pareigos siekis – išsaugoti šeimos paveldą. Žr. Kun 25, 25–28; Rut 2, 20.

32, 11: Teisinė pirkimo sutartis buvo sudaroma ant ritinio, kuris būdavo suvyniojamas ir užantspauduojamas. Ant šio ritinio būdavo suvyniojamas kitas – neužantspauduotas pirkimo sutarties ritinys, užantspauduotojo kopija ar santrauka.

32, 14: *Molinis indas*: pirmieji Negyvosios jūros ritiniai buvo atrasti panašiuose induose.

kartos ir atmoki už tėvų kaltę
pilnu saiku jų vaikams. Tu di-
dis ir galingas Dievas, kurio var-
das – Galybių VIEŠPATS, [19] di-
dis užmoju ir galingas darbais,
kurio akys atviros viskam, ką
marūs žmonės daro, kad atly-
gintum kiekvienam žmogui pa-
gal jo elgesį ir jo darbų vaisius!
[20] Tu parodei ženklų bei stebuk-
lų Egipto žemėje ir nūdien da-
rai Izraelyje bei žmonijai. Lai-
mėjai sau vardą, kurį nūnai
turi! [21] Tu savąją tautą Izraelį
išvedei iš Egipto ženklais ir
stebuklais, galinga ranka,
neapsakoma galybe ir didžiu
klaiku. [22] Atidavei jiems šį
kraštą, kaip buvai su priesai-
ka pažadėjęs jų tėvams, kraš-
tą, plūstantį pienu ir medumi.
[23] Jie atėjo ir paveldėjo jį, bet
tavojo balso neklausė ir tavojo
įstatymo nesilaikė. Ką buvai
jiems įsakęs daryti, jie neda-
rė. Todėl tu siuntei jiems visą
šitą nelaimę...

[24] Štai! Apgulos pylimai jau
paruošti miestui paimti. Da-
bar per kalaviją, badą ir marą
miestas jau yra jį puolančių kal-
dėjų rankose. Kuo grasinai – įvy-
ko. Tikrai tu tai matai! [25] Ta-
čiau man sakei: 'Nusipirk lauką,
užmokėk už jį, pasikviesk liu-
dytojus!..' – nors miestas jau yra
kaldėjų rankose!"

[26] Tada VIEŠPATIES žodis at-
ėjo Jeremijui: [27] „Štai aš VIEŠ-
PATS, visos žmonijos Dievas!
Argi yra man kas neįmanoma?"
[28] Todėl taip kalbėjo VIEŠPATS:
„Tikėk manimi, atiduosiu tą
miestą į kaldėjų rankas ir
Babilono karaliui Nebukadne-
zarui, kad jisai jį paimtų. [29] Ka-
riaujantys su šiuo miestu kal-
dėjai įsiverš, jį padegs, pavers
pelenais, supleškės namai, ant
kurių stogų buvo deginami
smilkalai Baalui ir aukojamos
liejamosios aukos svetimiems
dievams, kad mane supykintų.
[30] Juk ir izraeliečiai, ir judėjai
nuo pat jaunystės tedarė vien
tai, kas pikta mano akyse. Tik-
rai, izraeliečiai tik pykdė ma-
ne savo rankų darbais, – tai
VIEŠPATIES žodis. [31] Šis mies-
tas nuo savo įkūrimo lig šios
dienos kėlė man pyktį ir įniršį,
todėl turiu jį pašalinti iš savo
akių [32] už visas blogybes, ku-
rias padarė, kad pykdytų ma-
ne, izraeliečiai ir judėjai, – jie,
jų karaliai, jų didžiūnai, jų ku-
nigai, jų pranašai, Judo ir Je-
ruzalės gyventojai. [33] Nugarą
jie man atsuko, o ne savo vei-
dą! Nors mokiau juos be per-
stojo ir primygtinai, tačiau jie
nei klausė, nei priėmė pamo-
kymo. [34] Anaiptol, jie suteršė
Namus, kurie vadinami mano
vardu, pasistatydami juose sa-
vo bjaurius stabus. [35] Jie pasta-
tė Baalo kauburių aukurus
Ben-Hinomo slėnyje, kad turė-
tų kur paaukoti savo sūnus ir
savo dukteris Molechui* ir už-

trauktų ant Judo nuodėmę,
nors aš to jiems niekad neįsa-
kiau. Man net į mintį neatėjo,
kad jie darytų tokias baisybes!
[36] Todėl dabar taip kalbėjo
VIEŠPATS, Izraelio Dievas, apie
šį miestą, kuris, kaip jūs sako-
te: 'Kalaviju, badu ir maru yra
atiduodamas į Babilono kara-
liaus rankas'. [37] Štai! Aš su-
rinksiu juos iš visų kraštų, po
kuriuos buvau išblaškęs savo
pykčiu, įniršiu ir didžiu užsi-
degimu. Aš parvesiu juos į šią
vietą ir čia saugiai apgyvendin-
siu. [38] Jie bus mano tauta, o aš
būsiu jų Dievas. [39] Vieną širdį
ir vieną kelią duosiu jiems, kad
jie mane visuomet garbintų sa-
vo pačių labui ir po jų savo vai-
kų gerovei. [40] Sudarysiu su jais
amžiną sandorą, niekuomet
nuo jų nenusigręšiu ir nesi-
liausiu daryti jiems gera. Į šir-
dį jiems įdiegsiu pagarbą man,
kad jie nuo manęs nesigręžtų.
[41] Džiaugsiuosi jais, – man bus
džiugu daryti jiems gera: visa
savo širdimi ir siela atsodin-
siu juos tvirtai šitame krašte.
[42] Juk taip kalbėjo VIEŠPATS:
lygiai kaip siunčiau šią visą
baisią nelaimę tai tautai, taip
siųsiu jiems visa gera, kurį
jiems pažadu. [43] Vėl bus per-
kami laukai šitame krašte,
apie kurį sakote: 'Tai apleisti
tyrai, be žmonių ir gyvulių, ati-
duoti į kaldėjų rankas'. [44] Kai
sugrąžinsiu jų tremtinius, lau-
kai bus perkami už pinigus,
pirkimo sutartys sudaromos ir
užantspauduojamos, kviečia-
mi liudytojai Benjamino žemė-
je, Jeruzalės priemiesčiuose,
Judo miestuose, – miestuose
aukštumų, miestuose Šefelos ir
miestuose Negebo, – tai VIEŠ-
PATIES žodis."

Kitas išgelbėjimo pažadas Jeruzalei

33 [1] VIEŠPATIES žodis at-
ėjo antrąkart Jeremi-
jui, kai jis vis dar buvo įkalin-
tas sargybos būste: [2] „Taip
kalbėjo VIEŠPATS, – tas, kuris
padarė žemę, duodamas jai
pavidalą ir padėdamas jai pa-
matus, kurio vardas yra VIEŠ-
PATS. [3] Šaukis manęs, tau atsi-
liepsiu! Pasakysiu tau nuosta-
bių dalykų, paslapčių, kurių
nežinojai. [4] Taip kalbėjo VIEŠ-
PATS, Izraelio Dievas, apie šio
miesto namus ir Judo karalių
rūmus, kurie buvo nugriauti
palengvinti gynybai nuo apgu-
los pylimų bei kalavijo, [5] ir apie
tuos, kurie dabar kovoja su kal-
dėjais vien tam, kad užverstų
miestą lavonais tų, kuriuos už-
mušu pykdamas ir niršdamas.
Už visus jų nedorus darbus

32, 35: *Molechas*: dievas, kuriam buvo aukojami žmonės Ben-Hinomo slėnyje. Čia, kaip ir Jer 19, 5 tekste, Molechas vadinamas Baalu. Žr. Kun 18, 21.

paslėpiau savo veidą nuo šio
miesto.
6 Štai! Aš atnešiu jai vaistą
ir išgijimą, – pagydysiu juos ir
apreikšiu jiems tikros gerovės
perteklių. 7 Aš sugrąžinsiu Ju-
do tremtinius ir Izraelio trem-
tinius, – atkursiu juos, kaip bu-
vo pradžioje. 8 Aš apvalysiu
juos nuo visų nuodėmių, kurio-
mis jie nusikalto man, – atlei-
siu jiems visas jų kaltes, ku-
riomis jie man nusidėjo ir kėlė
maištą prieš mane. 9 Ir šis
miestas bus man džiaugsmo
vardas, šlovė ir pasididžiavi-
mas prieš visas žemės tautas,
kai jos išgirs apie visa gera, ką
aš jiems darau. Apims jas bai-
mė, ir drebės jos dėl visoke-
riopo pertekliaus ir gerovės, ku-
ria juos aprūpinsiu."
10 Taip kalbėjo VIEŠPATS:
„Šitoje vietoje, apie kurią jūs
sakote: 'Tai apleisti tyrai, nes
nėra žmonių nei gyvulių!' – Judo
miestuose ir tuščiose Jeruzalės
gatvėse, kur dabar nėra nei žmo-
nių, nei gyventojų, nei gyvulių,
vėl skambės 11 džiaugsmo bal-
sai ir linksmybės šauksmas,
jaunikio balsas ir jaunosios
balsas, balsai tų, kurie, nešda-
mi padėkos aukas į VIEŠPATIES
namus, gieda: 'Dėkokite Galy-
bių VIEŠPAČIUI, nes VIEŠPATS
yra geras, – jo ištikima meilė
tveria amžinai!' Aš atkursiu tą
kraštą, kaip jis buvo pradžio-
je, – pasakė VIEŠPATS."
12 Taip kalbėjo Galybių VIEŠ-
PATS: „Šitoje vietoje, nūnai tuš-
čioje, be žmonių ir gyvulių, ir
visuose jos miestuose vėl bus
piemenims žardų suleisti savo
kaimenes. 13 Aukštumų mies-
tuose, Šefelos miestuose ir
Negebo miestuose, Benjamino
šalyje, Jeruzalės apylinkėse ir
visuose Judo miestuose kaime-
nės vėl pereis per rankas to,
kuris jas skaičiuoja, – pasakė
VIEŠPATS."

Teisioji Atžala ir sandora su Dovydu

14* „Štai! Ateina dienos, – tai
VIEŠPATIES žodis, – kai aš iš-
tesėsiu pažadą, duotą Izrae-
lio namams ir Judo namams.
15 Tomis dienomis, atėjus lai-
kui, atželdinsiu Dovydui teisu-
mo atžalą. Jis įvykdys krašte
teisingumą ir teisumą. 16 Tomis

33, 14–26: Šis tekstas yra ilgiausias Jeremijo knygos skaitinys, kurio nerandame graikiškajame Septuagintos vertime. Atrodo, kad jis yra potremtinis įkvėptojo autoriaus, panaudojusio Jeremijo pranašystės trupinius, intarpas. Savo mąstymu skiriasi nuo pranašo Jeremijo ateities vizijos. Pranašavimas apie amžiną Dovydo dinastiją (14–17 eilutė), kaip Natano pranašystės išsipildymą (žr. 2 Sam 7, 8–16), ir pranašavimas apie amžiną kunigystę ir auką (18 eilutė) neišsipildė su žydų tautos atkūrimu po Babilono tremties. Abiejų pranašysčių išsipildymą liudija tik Jėzus Nazarietis, kuris susiejo savo mesijinę kilmę iš Dovydo dinastijos su amžina kunigyste ir vienkartine auka. Žr. Žyd 6, 20; 7, 24–25.

dienomis Judas bus išgelbėtas
ir Jeruzalė gyvens saugiai.
Štai yra vardas, kuriuo ji bus
vadinama: ‘VIEŠPATS yra mū-
sų teisumas’. [17] Nes taip kal-
bėjo VIEŠPATS: Dovydui niekad
nepritrūks įpėdinio Izraelio
namų soste [18] ir kunigams iš Le-
vio giminės niekad nepritrūks
mano tarnyboje įpėdinių, idant
aukotų deginamąsias aukas,
degintų grūdų atnašas ir kas-
dien pjautų aukas.“
[19] VIEŠPATIES žodis atėjo Je-
remijui: [20] „Taip kalbėjo VIEŠ-
PATS: jei kas iš jūsų galėtų su-
laužyti mano sandorą su diena
ir mano sandorą su naktimi
taip, kad diena ir naktis nebe-
ateitų joms skirtu laiku, [21] tik
tuomet ir manoji sandora su
Dovydu galėtų būti sulaužyta
taip, kad jis neturėtų sūnaus,
valdančio jo soste, ir galėtų bū-
ti sulaužyta sandora su mano
tarnais, Levio giminės kuni-
gais. [22] Kaip yra neišmatuoja-
ma dangaus skliauto galybė ir
nepaseikėjamas pajūrio smė-
lis, taip aš padauginsiu savo
tarno Dovydo palikuonis ir
man tarnaujančius levitus.“
[23] VIEŠPATIES žodis atėjo Je-
remijui: [24] „Taip kalbėjo VIEŠ-
PATS. Argi nepastebėjai, ką šie
žmonės sako: ‘Abidvi šeimos,
kurias VIEŠPATS išsirinko, da-
bar yra jo atmestos’, – ir kaip
jie niekina manąją tautą, tar-
si jų akyse ji nebebūtų tauta?
[25] Taip pasakė VIEŠPATS. Tik
jei neturėčiau sandoros su die-
na ir naktimi, tik jei nebūčiau
davęs įstatų dangui ir žemei,
tuomet Jokūbo palikuonis ir
savo tarną Dovydą atmesčiau
taip, kad iš jo palikuonių ne-
imčiau valdovų Abraomo, Izao-
ko ir Jokūbo palikuonims. Su-
grąžinsiu jų tremtinius ir
būsiu jiems gailestingas.“

Zedekijo likimas

34 [1] Žodis, kuris atėjo iš
VIEŠPATIES Jeremi-
jui, kai Babilono karalius Ne-
bukadnezaras, visa jo kariuo-
menė, jam pavaldžios žemės
karalystės bei kitos tautos ka-
riavo su Jeruzale ir visais jos
miestais. [2] „Taip kalbėjo VIEŠ-
PATS, Izraelio Dievas. Eik ir
kalbėk su Judo karaliumi Ze-
dekiju, pasakyk jam: ‘Taip kal-
bėjo VIEŠPATS. Tikėk manimi,
aš atiduodu šį miestą į Babi-
lono karaliaus rankas, jis su-
naikins jį ugnimi. [3] Ir tu pats
neišvengsi jo rankos. Tikrai tu
būsi pagautas ir atiduotas į jo
nagus. Akis į akį su juo susi-
tiksi, veidas į veidą su juo kal-
bėsies. Tada būsi išvestas į Ba-
bilioną’.
[4] Tik paklausyk VIEŠPATIES
žodžio, Judo karaliau Zedeki-
jau! Taip apie tave VIEŠPATS
kalbėjo: ‘Nuo kalavijo tu nemir-
si. [5] Tu mirsi ramybėje. Žmo-
nės apraudos tave, šaukdami:
‘Vargas, valdove!’ – ir degins
smilkalus tavo laidotuvėse taip

pat, kaip jie darė tavo tėvams,
karaliams, buvusiems prieš ta-
ve. Aš tas, kuris tai pažada, –
tai VIEŠPATIES žodis‘.“
[6] Pranašas Jeremijas pakar-
tojo visus šiuos žodžius Judo
karaliui Zedekijui Jeruzalėje,
[7] Babilono karaliaus kariuome-
nei kovojant su Jeruzale ir dar
išlikusiais Judo miestais La-
chišu ir Azeka,* nes iš įtvirtin-
tų miestų buvo beišlikę tik tie
miestai.

Vergų išlaisvinimo sutartis sulaužyta

[8]* Žodis, kuris atėjo iš VIEŠ-
PATIES Jeremijui po to, kai kara-
lius Zedekijas sudarė sandorą
su visais Jeruzalės gyventojais
paskelbdamas jiems išlaisvi-
nimo įsaką. [9] Taigi kiekvienas
privalėjo duoti laisvę savo ver-
gams judėjams, vyrui ir mo-
teriai. Niekam nevalia laikyti
savo tautiečio judėjo vergijoje.
[10] Visi didžiūnai ir žmonės, su-
dariusieji sandorą, sutiko duoti
laisvę savo vergams, vyrams ir
moterims, ir nebelaikyti jų
daugiau vergais. Tačiau nors
sutiko ir juos išlaisvino, [11] il-
gainiui pakeitė savo nuomonę
ir pradėjo imti atgal savo iš-
laisvintuosius vergus ir verges,
priversdami juos vėl vergauti.
[12] Tada atėjo žodis iš VIEŠ-
PATIES: [13] „Taip kalbėjo VIEŠ-
PATS, Izraelio Dievas: ir aš su-
dariau sandorą su jūsų tėvais,
kai išvedžiau juos iš Egipto že-
mės, iš vergijos namų, įsaky-
damas: [14] ‘Kas septinti metai
kiekvienas jūsų duos laisvę sa-
vo tautiečiui judėjui, tau save
pardavusiam. Šešerius metus
jis bus tau vergas, o tada tu
duosi jam laisvę‘. Tačiau jūsų
tėvai neklausė ir į mane nekrei-
pė dėmesio. [15] O jūs neseniai
buvote atsivertę ir darėte tai,
kas mano akyse teisinga, pa-
skelbėte išlaisvinimą vienas
kitam ir mano akivaizdoje su-
darėte sandorą Namuose, ku-
rie vadinami mano vardu. [16] O
dabar apsigalvojote ir išnieki-
note mano vardą, kiekvienas
imdamas atgal savo vergus ir

34, 7: *Lachišas ir Azeka*: du Judo karalystės miestai su tvirtovėmis į pietvakarius nuo Jeruzalės, kuriuos Nebukadnezaras, norėdamas užkirsti kelią Egiptui, skubančiam į pagalbą Judo karalystei, laikė apgultus. Tarp 1935 ir 1938 m. archeologai užtiko Lachišo piliakalnyje keletą laiškų ant keramikos šukių, kurių data – 598 ar 588 m. prieš Kristų. Laiškai mini ir Lachišą, ir Azeką.

34, 8–22: Jeruzalės gyventojai kaldėjų apgulos metu Zedekijo iniciatyva nutarė išlaisvinti tautiečius – brolius ir seseris žydus – iš vergijos. Be abejo, tai buvo daroma dėl dviejų priežasčių: norėta įtraukti į miesto gynėjų eiles daugiau jėgų ir atsiprašyti Sandoros Dievą už nepaisymą įstatymo, pagal kurį judėjai vergai turėjo atgauti laisvę po šešerių metų (žr. Įst 15, 12–15). Tačiau kai apgula buvo laikinai nutraukta, turbūt dėl Egipto faraono Hofros pagalbos (žr. Jer 37, 5), Jeruzalės gyventojai sulaužė sutartį ir prievarta grąžino savo tautiečius į vergiją.

verges, kuriems buvote davę
laisvę. Jūs privertėte juos vėl
vergauti. [17] Todėl, – taip kal-
bėjo VIEŠPATS, – jūs man ne-
paklusote, nedavėte laisvės
kiekvienas savo broliui ir sa-
vo kaimynui. Tikėkite manimi!
Dabar aš skelbiu jus laisvus, –
tai VIEŠPATIES žodis, – laisvus
kalavijui, marui ir badui! Pa-
darysiu jus klaiko reginiu vi-
soms žemės karalystėms. [18*] Su
vyrais, sulaužiusiais mano
sandorą ir nesilaikiusiais ma-
no akivaizdoje sudarytos sutar-
ties įpareigojimų, pasielgsiu
kaip su veršiu, kurį jie perskro-
dė pusiau ir praėjo tarp abiejų
pusių. [19] Judo ir Jeruzalės di-
džiūnus, dvariškius, kunigus ir
paprastus žmones, praėjusius
tarp abiejų veršio pusių, [20] aš
atiduosiu, visus iki vieno, į ran-
kas jų priešams ir tiems, kurie
tyko jų gyvybės. Jų lavonais
mis padangių paukščiai ir lau-
ko žvėrys.

[21] Ir Judo karalių Zedekiją
drauge su jo didžiūnais atiduo-
siu jų priešams ir tiems, kurie
tyko jų gyvybės, – Babilono ka-
raliaus kariuomenei, kuri da-
bar yra nuo jūsų pasitraukusi.
[22] Tikėk manimi, aš duosiu
įsakymą, – tai VIEŠPATIES žo-
dis, – ir sugrąžinsiu juos prie
šio miesto. Jie puls ir jį užims,
ugnimi jį sunaikins. Judo mies-
tus paversiu tyrais, kur negy-
vena joks žmogus.“

Ištikimieji rechabiečiai

35 [1] Žodis, kuris atėjo Je-
remijui iš VIEŠPATIES
Judo karaliaus Jošijo sūnaus
Jehojakimo dienomis:* [2] „Kreip-
kis į rechabiečius,* kalbėk su
jais. Nuvesk juos į VIEŠPATIES
Namus, į vieną iš jų kambarių,
ir pasiūlyk jiems vyno.“ [3] Taigi
pasiėmiau Habazinijo sūnaus
Jeremijo sūnų Jaazaniją drau-
ge su jo broliais ir visais jo sūnu-
mis, visą rechabiečių šeimyną,
[4] ir nusivedžiau juos į VIEŠPA-
TIES Namus, į Dievo vyro Igda-
lijo sūnaus Hanano sūnų* kam-
barį, greta didžiūnų kambario,
viršum Šalumo sūnaus, duri-
ninko Maasėjo, kambario. [5] Ta-
da padėjau šiems rechabiečių

34, 18–19: Senasis Testamentas (žr. Pr 15, 10–17) ir to meto įrašai liudija, kad sutartys būdavo patvirtinamos praeinant tarp pusiau perskrostų gyvulių ar paukščių dalių. Sutarties dalyviai šaukdavosi paskerstojo gyvulio likimo, jeigu jie sutartį sulaužytų.

35, 1: *Jehojakimo dienomis*: maždaug 599 ar 598 m. prieš Kristų.

35, 2: *Rechabiečiai*: judėjų klanas, kurio nariai tikėjo, kad Dievui įmanoma tarnauti tik laikantis pirmykščio Izraelio gyvenimo būdo – klajonių Sinajaus dykumoje sąlygų. Užtat jie griežtai priešinosi Kanaano žemdirbių kultūrai. Pranašas Jeremijas, nors ir nebuvo rechabietis, pabrėžia jų ištikimumą savo idealams, kad sugėdintų savo neištikimus tautiečius.

35, 4: *Hanano sūnūs*: šio Dievo vyro, arba pranašo, mokiniai. *Maasėjas*: kunigo Zefanijo tėvas (Jer 29, 25; 37, 3)? *Durininkas*: kunigas, Šventyklos pareigūnas. Žr. Jer 52, 24.

vyrams pilnus ąsočius vyno bei
taures, tardamas: „Išgerkit vy-
no!“ – [6] „Mes vyno negeriame, –
jie man atsakė, – nes mūsų tė-
vas Rechabo sūnus Jonadabas*
mums įsakė: ‘Vyno niekad ne-
gersit nei jūs, nei jūsų vaikai.
[7] Be to, nei statysit namų, nei
sėsit pasėlių, nei veisit ar tu-
rėsit vynuogynų. Jūs turit pra-
gyventi visą savo amžių pala-
pinėse, idant galėtumėt ilgai
tarpti žemėje, kurioje gyvenat
kaip praeiviai’. [8] Mes visai pa-
klusome mūsų tėvo Rechabo
sūnaus Jonadabo įsakymui,
negėrėme vyno visą savo gyve-
nimą nei mes, nei mūsų žmo-
nos, nei mūsų sūnūs ir dukte-
rys, [9] nesistatėme namų gyven-
ti. Neturime nei vynuogynų, nei
dirvų, nei pasėlių. [10] Mes gyve-
name palapinėse. Mes paklu-
some ir darėme visa, ką mūsų
protėvis Jonadabas mums įsa-
kė. [11] Ir tiktai kai Babilono
karalius Nebukadnezaras įsi-
veržė į šitą kraštą, sakėme:
‘Pakilkim! Eikim į Jeruzalę,
kad nebūtume kaldėjų ir ara-
mėjų kariuomenei* ant kelio’.
Dėl to dabar ir gyvename Je-
ruzalėje.“

[12] Tada atėjo Jeremijui žodis
iš VIEŠPATIES: [13] „Taip kalbėjo
Galybių VIEŠPATS, Izraelio
Dievas: eik ir sakyk Judo vy-
rams ir Jeruzalės gyventojams:
‘Nejau nepasimokysit ir nepa-
klausysit mano žodžių? – tai
VIEŠPATIES žodis. [14] Žodžių, ku-
riais Rechabo sūnus Jonada-
bas uždraudė savo vaikams
gerti vyną, buvo laikomasi. Iki
šios dienos jie negėrė vyno, nes
klausė savo protėvio įsakymo.
Nors aš ir kalbėjau jums pri-
mygtinai be perstojo, jūs ma-
nęs neklausėte. [15] Be perstojo
siunčiau pas jus savo tarnus
pranašus, kad sakytų jums:
‘Grįžkite visi iš savo nedoro ke-
lio, taisykite savo elgesį, neiki-
te svetimų dievų garbinti, kad
išliktumėte krašte, kurį daviau
jums ir jūsų tėvams’. Bet jūs
nei kreipėte dėmesio, nei ma-
nęs paklausėte’. [16] Taip, Recha-
bo sūnaus Jonadabo vaikai lai-
kėsi įsakymo, kurį jiems davė
jų protėvis, bet ši tauta manęs
nepaklausė! [17] Todėl, – taip
kalbėjo VIEŠPATS, Galybių
VIEŠPATS, Izraelio Dievas, – ti-
kėk manimi, užtrauksiu Judui
ir visiems Jeruzalės gyvento-
jams visą nelaimę, kuria jiems
grasinau, dėl to, kad jie nepa-
klausė manęs, kai jiems kal-
bėjau, nei kai juos šaukiau.“

[18] O rechabiečiams Jeremi-
jas pasakė: „Taip kalbėjo Ga-
lybių VIEŠPATS, Izraelio Die-
vas: ‘Kadangi jūs paklausėte
savo tėvo Jonadabo įsakymo,
likdami ištikimi visiems jo

35, 6: *Jonadabas*: karaliaus Jehu’o bendralaikis. Žr. 2 Kar 10, 15–17.

35, 11: *Aramėjų kariuomenė*: Nebukadnezaras, žygiuodamas prieš Jeruzalę, patraukė į savo pusę Judo karalystės kaimynus.

pamokymams, ir darėte visa,
kaip jis buvo jums įsakęs', –
19 todėl taip kalbėjo Galybių
VIEŠPATS, Izraelio Dievas: 'Re-
chabo sūnus Jonadabas niekad
nepritrūks palikuonio, kuris
man tarnautų!'"

2. Jeremijo kančia

Baruchas užrašo Jeremijo pranašavimus

36 1 Ketvirtaisiais Judo
karaliaus Jošijo sū-
naus Jehojakimo metais šis žo-
dis iš VIEŠPATIES atėjo Jere-
mijui: 2 „Paimk ritinį ir surašyk
jame visus žodžius, kuriuos tau
kalbėjau apie Izraelį ir apie Ju-
dą, ir apie visas tautas, nuo to
laiko, kai pirmąkart tau kal-
bėjau Jošijo dienomis, iki šian-
dien. 3 Gal Judo namai, išgirdę
apie visas nelaimes, kurias
manau jiems padaryti, gręšis
visi iki vieno iš savo nedoro ke-
lio, idant galėčiau atleisti jų
nedorumą ir nuodėmę." 4 Jere-
mijas pasišaukė Nerijo sūnų
Baruchą. Baruchas surašė į ri-
tinį iš Jeremijo lūpų visus žo-
džius, kuriuos VIEŠPATS buvo
jam kalbėjęs.
5 Po to Jeremijas davė Baru-
chui nurodymus: „Aš nebegaliu
eiti į VIEŠPATIES Namus, –
man tai nebeįmanoma.* 6 Tai-
gi eiti turi tu ir pasninko dieną
žmonėms girdint VIEŠPATIES
Namuose perskaityti iš šito ri-
tinio VIEŠPATIES žodžius, ku-
riuos užrašei iš mano lūpų.
Perskaityk juos taip pat ir gir-
dint visiems Judo žmonėms,
ateinantiems iš savųjų mies-
tų. 7 Gal jų maldavimas pa-
sieks VIEŠPATĮ, ir jie visi iki vie-
no gręšis iš savo nedoro kelio,
nes didis yra pykčio įniršis, su
kuriuo VIEŠPATS kreipėsi į šią
tautą." 8 Nerijo sūnus Baru-
chas padarė visa, kaip jam bu-
vo liepęs pranašas Jeremijas
apie VIEŠPATIES žodžių skai-
tymą VIEŠPATIES Namuose.
9 Atsitiko, kad penktaisiais
Judo karaliaus Jošijo sūnaus
Jehojakimo metais, devintą
mėnesį, buvo paskelbtas pas-
ninkas visiems Jeruzalės gy-
ventojams ir visiems žmo-
nėms, atėjusiems į Jeruzalę iš
Judėjos miestų. 10 Tada rašt-
vedžio Šafano sūnaus Gemari-
jo* kambaryje, aukštutiniame
VIEŠPATIES Namų kieme, prie
įėjimo į Naujuosius VIEŠPA-
TIES Namų vartus, Baruchas,
visiems žmonėms girdint, per-

36, 5: Arba dėl persekiojimo po pamokslo Šventykloje (žr. Jer 7, 1–15), arba dėl laikino netyrumo, kuris padarė jį nešvarų, draudė dalyvauti Šventyklos liturgijoje.

36, 10: *Gemarijas*: narys Jeremijui palankios šeimos, turėjusios teisę naudotis kambariu Šventyklos vartų sargybos būste, kuris buvo virš Šventyklos kiemo. Šiame kambaryje Baruchas, stovėdamas prie lango, perskaitė žmonėms pranašo pamokslą.

skaitė iš knygos VIEŠPATIES
žodžius.
11 Šafano sūnaus Gemarijo
sūnus Mikajas girdėjo visus
VIEŠPATIES žodžius, kai jie bu-
vo skaitomi iš knygos. 12 Jis nu-
ėjo į raštvedžio* kambarį ka-
raliaus rūmuose, kur kaip tik
tuo metu tarėsi visi didžiūnai:
raštvedys Elišama, Šemajo
sūnus Delajas, Achboro sūnus
Elnatanas, Šafano sūnus Ge-
marijas, Hananijo sūnus Ze-
dekijas ir visi kiti pareigūnai.
13 Mikajas jiems pranešė visa,
ką buvo išgirdęs, kai Baruchas
skaitė žmonėms iš knygos.
14 Tuomet didžiūnai nusiun-
tė pas Baruchą Kušio sūnaus
Šelemijo sūnaus Netanijo sū-
nų Jehudį su įsakymu: „Pasi-
imk į rankas ritinį, kurį skaitei
žmonėms girdint, ir ateik!“ Ne-
rijo sūnus Baruchas atėjo pas
juos su ritiniu rankoje. 15 „Pra-
šom sėstis, – tarė jie jam, – ir
jį mums perskaityti.“ Ir Baru-
chas jiems perskaitė jį. 16 Išgir-
dę visus jo žodžius, ėmė nuogąs-
tauti ir sakyti vienas kitam:
„Mes tikrai privalome visa tai
pranešti karaliui.“ 17 Tada jie
Baruchą klausinėjo: „Prašom
mums pasakyti, kaip užrašei
visus šiuos žodžius? Ar tai bu-
vo iš jo lūpų?“ 18 Baruchas atsa-
kė: „Pats Jeremijas sakė visus
šiuos žodžius, ir aš į knygą už-
rašiau juos rašalu.“ 19 Tuomet
didžiūnai sakė Baruchui: „Eik
ir pasislėpk, tu ir Jeremijas! Te-
nežino niekas, kur judu esate!“
20 Padėję ritinį į saugią vietą
raštvedžio Elišamos kambary-
je, jie nuėjo į rūmus pas kara-
lių ir pranešė jam viską. 21 Ka-
ralius pasiuntė Jehudį atnešti
ritinio. Jehudis atnešė jį iš
raštvedžio Elišamos kambario
ir perskaitė klausant karaliui
bei visiems aplink karalių sto-
vintiems didžiūnams. 22 Tuo
metu karalius sėdėjo žiemos
rūmuose priešais kaitrią ugnį
žarijų puode, nes buvo devin-
tasis mėnuo. 23 Kai tik Jehudis
perskaitydavo tris ar keturias
skiltis, karalius raštvedžio pei-
liu* nupjaudavo tą gabalą ir nu-
sviesdavo į ugnį žarijų puode,
kolei visas ritinys sudegė žari-
jų puodo ugnyje. 24 Karalius ir
dvariškiai, klausydamiesi visų
tų žodžių, nei baiminosi, nei per-
siplėšė savo drabužius. 25 Nors
Elnatanas, Delajas ir Gemari-
jas puolė maldauti karalių
nedeginti ritinio, jis jų nepa-
klausė. 26 Be to, karalius įsakė
karaliaus sūnui Jerahmeeliui,
Azrielio sūnui Serajui ir Ab-
deelio sūnui Šelemijui suimti
raštininką Baruchą ir prana-
šą Jeremiją. Bet VIEŠPATS juos
paslėpė.

36, 12: *Raštvedžio kambarys*: karaliaus sekretoriaus įstaiga.
36, 23: *Raštvedžio peilis*: tuometinė plunksna buvo nendrė, kurią reikėjo dažnai smailinti.

27 Karaliui sudeginus ritinį
su žodžiais, kuriuos Baruchas
buvo užrašęs iš Jeremijo lūpų,
VIEŠPATIES žodis atėjo Je-
remijui: 28 „Paimk kitą ritinį ir
užrašyk jame žodžius, buvu-
sius pirmajame ritinyje, kurį
sudegino Judo karalius Jeho-
jakimas. 29 O apie Judo kara-
lių Jehojakimą pasakysi: 'Taip
kalbėjo VIEŠPATS. Tu drįsai su-
deginti ritinį, sakydamas, ko-
dėl jame parašei: 'Babilono ka-
ralius tikrai ateis ir šitą kraštą
nuniokos, nepalikdamas jame
nei žmogaus, nei gyvulio?' 30 To-
dėl taip kalbėjo VIEŠPATS apie
Judo karalių Jehojakimą:* 'Ne-
bus jam palikuonio, sėdinčio
Dovydo soste! Jo paties lavo-
nas bus išmestas dienos kait-
rai, nakties šalčiui per naktį.
31 Nubausiu jį, jo palikuonis ir
dvariškius už jų nedorumą, už-
trauksiu jiems, visiems Jeru-
zalės gyventojams ir Judo žmo-
nėms visas nelaimes, kuriomis
jiems grasinau, nes jie nenorė-
jo klausyti!'"
32 Jeremijas paėmė kitą riti-
nį ir padavė jį savo raštinin-
kui, Nerijo sūnui Baruchui. Ta-
sai užrašė jame iš Jeremijo lūpų
visus žodžius knygos, kurią
Judo karalius Jehojakimas su-
degino ugnyje. Prie jų buvo pri-
dėta daug panašių žodžių.

Jeremijas kalėjime

37 1 Dabar karaliavo Jo-
šijo sūnus Zedekijas.
Karaliumi Judo krašte vietoj
Jehojakimo sūnaus Konijo* jį
padarė Babilono karalius Ne-
bukadnezaras. 2 Tačiau nei jis
pats, nei jo dvariškiai, nei kraš-
to žmonės neklausė žodžių, ku-
riuos kalbėjo VIEŠPATS per pra-
našą Jeremiją.
3 Vis dėlto karalius Zedekijas
pasiuntė pas Jeremiją Šelemi-
jo sūnų Jehukalą ir kunigo
Maasėjo sūnų Zefaniją su šiuo
prašymu: „Prašom pasimelsti
VIEŠPAČIUI, mūsų Dievui, už
mus." 4 Tuo metu Jeremijas
dar nebuvo įmestas į kalėji-
mą,* – tebevaikščiojo laisvas
tarp žmonių. 5 Be to, faraono
kariuomenė* buvo išžygiavusi
iš Egipto, ir Jeruzalę supusieji
kaldėjai, apie tai išgirdę, nuo
miesto buvo pasitraukę.
6 Tada VIEŠPATIES žodis at-
ėjo Jeremijui: 7 „Taip kalbėjo
VIEŠPATS, Izraelio Dievas:
'Duokite šį atsakymą Judo ka-
raliui, atsiuntusiam jus manęs

36, 30: Jehojakimo sūnus Jehoja-
chinas tapo karaliumi, – jis karalia-
vo tik tris mėnesius Jeruzalėje.
Ištremtas į Babiloną, Jehojachinas
mirė tremtyje po 37 metų. Apie Je-
hojakimo palaidojimą žr. Jer 22,19.
37, 1: *Konijas*: sutrumpintas Jeho-
jachino vardas.

37, 4: Chronologiškai šis epizodas
eina po Jer 34, 1–7.
37, 5: *Faraono kariuomenė*: Egipto
faraono Hofros kariuomenė, kuri pri-
vertė kaldėjus trumpam laikui nu-
traukti Jeruzalės apgulą. Žr. Jer 34,
21.

pasiteirauti. Štai! Faraono ka-
riuomenė, žygiavusi jums į pa-
galbą, sugrįš į savo kraštą – į
Egiptą. 8 O kaldėjai sugrįš ir ko-
vos su šiuo miestu, – paims jį
ir sunaikins ugnimi’.
9 Taip VIEŠPATS kalbėjo: ‘Ne-
apsigaudinėkite, manydami:
‘Kaldėjai visiškai atsitrauks
nuo mūsų’, – nes jie nepasi-
trauks! 10 Net jeigu nugalėtu-
mėte visą su jumis kovojančią
kaldėjų kariuomenę ir būtų iš-
likę tik sunkiai sužeistieji sa-
vo palapinėse, net tie atsikėlę
galėtų sunaikinti šitą miestą
ugnimi’.“
11 Kai kaldėjų kariuomenė,
išsigandusi faraono kariuome-
nės, pasitraukė nuo Jeruzalės,
12 Jeremijas, norėdamas daly-
vauti padalijant savo šeimos
paveldą, pakilo iš Jeruzalės ei-
ti į Benjamino žemę. 13 Kai pa-
siekė Benjamino vartus, tenai
buvęs sargybinis, Hananijo sū-
naus Šelemijo sūnus, vardu
Irijas, nutvėrė pranašą, rėkda-
mas: „Pas kaldėjus tu nori per-
bėgti!“ 14 Jeremijas atsakė: „Tai
netiesa! Pas kaldėjus aš neper-
bėgu!“ Bet Irijas nenorėjo jo net
girdėti, suėmė Jeremiją ir nu-
vedė jį pas didžiūnus.
15 Didžiūnai, įtūžę ant Jeremi-
jo, įsakė jį nuplakti ir įkalinti
raštvedžio Jonatano namuose,
kuriuos jie buvo pavertę kalėji-
mu. 16 Taip Jeremijas pateko į
vandens talpyklos namą, į vie-
nutę, ir ten išbuvo daug dienų.
17 Kartą karalius Zedekijas
slaptai atsivesdino jį į savo rū-
mus ir klausė: „Gal turi žodį iš
VIEŠPATIES?“ Jeremijas atsa-
kė: „Taip! Tu būsi atiduotas į
Babilono karaliaus rankas.“
18 Paskui Jeremijas karalių
paklausė: „Kuo nusidėjau tau,
tavo dvariškiams ir šitiems
žmonėms, kad mane įmetėte į
kalėjimą? 19 Kur yra dabar jūsų
pranašai, 20 skelbusieji jums,
kad Babilono karalius neuž-
puls nei jūsų, nei šito krašto?
O dabar maldauju, mano val-
dove, karaliau, išklausyk mano
maldavimą. Negrąžink manęs
į raštvedžio Jonatano namus
numirti.“
21 Karalius Zedekijas davė
įsakymą, kad Jeremijas būtų
uždarytas sargybos kiemo būs-
te ir jam kasdien iš Kepėjų gat-
vės būtų duodama kepalas
duonos, kol duona mieste visiš-
kai išsibaigs. Taip Jeremijas
ir liko sargybos kiemo būste.

Jeremijas vandens talpykloje

38 1 Matano sūnus Šepa-
tijas, Pašhūro sūnus
Gedalijas,* Šelemijo sūnus Ju-
chalas ir Malkijo sūnus Pašhū-

38, 1: *Pašhūro sūnus Gedalijas*: apie Pašhūrą skaitome Jer 20, 1 tekste. *Malkijo sūnus Pašhūras*: šį Pašhūrą mini Jer 21, 1. Pranašo areštas sargybos kiemo būste nebuvo griežtas (Jer 37, 21), – jis galėjo

ras klausėsi žodžių, kuriuos
Jeremijas kalbėjo visiems
žmonėms: 2 „Taip kalbėjo VIEŠ-
PATS: 'Kas liksis šitame mies-
te, tas mirs nuo kalavijo, bado
ir maro. O kas išeis pas kaldė-
jus, tas išliks gyvas, – bent jo
gyvybė bus išgelbėta kaip karo
belaisvio ir išliks gyvas'. 3 Taip
kalbėjo VIEŠPATS: 'Šis miestas
tikrai bus atiduotas į Babilono
karaliaus kariuomenės rankas
ir bus paimtas'." 4 Didžiūnai
kreipėsi į karalių, sakydami:
„Prašom nubausti šį vyrą mir-
ties bausme, nes jis, kalbėda-
mas tokius dalykus, silpnina
rankas* kareivių ir visų žmo-
nių, pasilikusių šitame mies-
te. Iš tikrųjų jis nesirūpina
mūsų žmonių gerove, bet daro
jiems žalą." 5 Karalius Zedeki-
jas atsakė: „Gerai! Jis jūsų
rankose! Juk karalius prieš jus
yra bejėgis!" 6 Jie paėmė Jere-
miją ir įmetė jį į karaliaus sū-
naus Malkijo vandens talpyk-
lą, buvusią sargybos kieme,
nuleisdami jį virvėmis į dug-
ną. Vandens talpykloje nebu-
vo, tik dumblas. Jeremijas
įklimpo į dumblą.
7 Bet kušitas* Ebed-Mele-
chas, karaliaus rūmų dvariš-
kis, išgirdo, kad jie įmetė Je-
remiją į vandens talpyklą.
Pasitaikė, jog karalius kaip tik
tuo metu sėdėjo Benjamino
vartuose. 8 Ebed-Melechas nu-
ėjo ten iš rūmų ir kreipėsi į jį:
9 „Mano valdove, karaliau! Ši-
tie vyrai kalti dėl visko, ką pa-
darė pranašui Jeremijui. Jie
įmetė jį į vandens talpyklą ten
mirti badu, nes duonos mieste
nebėra." 10 Tuojau karalius ku-
šitui Ebed-Melechui įsakė:
„Pasiimk su savim iš čia treje-
tą vyrų ir iškelk pranašą Jere-
miją iš vandens talpyklos, kad
nenumirtų." 11 Ebed-Melechas
pasiėmė su savim vyrus, nuėjo
pirma į drabužių podėlį kara-
liaus rūmuose, paėmė iš ten
senų skudurų bei sudėvėtų dra-
bužių ir juos nuleido virvėmis
Jeremijui į vandens talpyklą.
12 Kušitas Ebed-Melechas šūk-
telėjo Jeremijui: „Pasikišk se-
nus skudurus ir sudėvėtus
drabužius po pažastimis, kad
virvės nepjautų." Jeremijui tai
padarius, 13 jie ėmė traukti jį
aukštyn virvėmis ir iškėlė iš
vandens talpyklos. Jeremijas
liko sargybos kiemo būste.

Zedekijas vėl kreipiasi į Jeremiją

14 Tuomet karalius Zedekijas
pasiuntė, kad atvestų Jeremi-
ją pas jį prie trečiojo įėjimo į

kalbėti žmonėms. Žr. Jer 32, 6–9.

38, 4: *Jis... silpnina rankas*: demoralizuoja miesto gynėjus. Šį posakį liudija Lachišo komendanto laiškas. Žr. Jer 34, 7.

38, 7: *Kušitas*: etiopas. Atrodo, kad Ebed-Melechas – jo vardas reiškia *Karaliaus tarnas* – buvo įtakingas asmuo karaliaus dvare.

VIEŠPATIES Namus. Zedekijas
kreipėsi į Jeremiją: „Noriu ta-
vęs šio to paklausti. Neslėpk
nieko nuo manęs!“ 15 Jeremijas
Zedekijui atsakė: „Jei tau
pasakyčiau, juk įsakytum nu-
bausti mane mirtimi, ar ne? Jei
tau duočiau patarimą, vis vien
manęs neklausytum?“ 16 Tada
karalius Zedekijas slapta pri-
siekė Jeremijui: „Kaip gyvas
VIEŠPATS, kuris davė mums šią
gyvybę, tavęs mirtimi aš ne-
bausiu nei neatiduosiu į ran-
kas žmonių, ieškančių tavo
gyvybės.“

17 Dabar Jeremijas atsakė
Zedekijui: „Taip kalbėjo VIEŠ-
PATS, Galybių Dievas, Izraelio
Dievas: ‘Jei pasiduosi Babilo-
no karaliaus pareigūnams, iš-
gelbėsi savo gyvybę, – šitas
miestas nebus sunaikintas ug-
nimi, o tu pats ir tavo šeima
išliks. 18 Bet jei nepasiduosi
Babilono karaliaus pareigū-
nams, miestas bus atiduotas
kaldėjams į rankas, – sunai-
kins jį ugnimi, o tu pats neiš-
trūksi jiems iš nagų’.“

19 Karalius Zedekijas tarė
Jeremijui: „Baiminuosi dėl
perbėgusių pas kaldėjus žydų,
nes galiu būti jiems išduotas
ir jie su manimi blogai pasi-
elgs.“ 20 Bet Jeremijas atsakė:
„Jie neišduos! Tik paklusk
VIEŠPATIES balsui ir daryk, ką
aš sakau, kad tau būtų gerai
ir tavo gyvybė būtų išgelbėta.
21 Bet jeigu atsisakai išeiti ir
pasiduoti, štai ką VIEŠPATS pa-
rodė man: 22 „Žiūrėk! Visos mo-
terys, likusios Judo karaliaus
rūmuose, bus varomos pas Ba-
bilono karaliaus didžiūnus. Ei-
damos jos kalbės:

‘Suvedžiojo tave, įveikė
tave
tavo ištikimieji bičiuliai!
Nūn, kai tavo kojos į liūną
įklimpo,
jie traukias šalin’.

23 Ir visos tavo žmonos, ir vi-
si tavo vaikai bus išvaryti pas
kaldėjus. Nei tu pats neištrūksi
iš jų nagų, – būsi Babilono ka-
raliaus sugautas. O šitas mies-
tas bus sunaikintas ugnimi.“

24 Tada Zedekijas tarė Jere-
mijui: „Neprasitark niekam
apie šį pokalbį, jeigu nenori
mirti! 25 O jei didžiūnai išgirs-
tų, kad aš kalbėjau su tavimi,
ateitų ir tau sakytų: ‘Prašom pa-
sakyti, ką tu kalbėjai karaliui,
neslėpk nuo mūsų, antraip –
užmušime tave!’ arba: ‘Ką tau
pasakė karalius?’, 26 tuomet at-
sakyk jiems: ‘Maldavau kara-
lių, kad nebesiųstų manęs at-
gal į Jonatano namus tenai
numirti’.“ 27 Iš tikrųjų pas Je-
remiją atėjo visi didžiūnai, jį
kamantinėjo, o jis atsakė jiems
taip, kaip karalius buvo palie-
pęs. Jie liovėsi jį klausinėję,
nes pokalbio niekas nebuvo
nugirdęs. 28 O Jeremijas pasi-
liko sargybos kiemo būste lig
tos dienos, kai Jeruzalė buvo
paimta.

Jeruzalės kritimas

39 {Kai Jeruzalė buvo
paimta...}* 1 Devintai-
siais Judo karaliaus Zedekijo
metais,* dešimtą mėnesį,* Ba-
bilono karalius Nebukadneza-
ras su visa savo kariuomene
atžygiavo prie Jeruzalės ir ją
apgulė. 2 O vienuoliktaisiais
Zedekijo metais,* ketvirto mė-
nesio devintą dieną,* buvo pra-
laužtos miesto sienos. 3 {Kai
Jeruzalė buvo paimta},* visi
Babilono karaliaus pareigūnai
atėjo ir įsikūrė Viduriniuose
vartuose: Nergal-Šarežeris,
Samgar-Nebas, Sar-Sechimas
Rab-Saris*, Nergal-Šarežeris
Rab-Magas* ir visi kiti Babilo-
no karaliaus pareigūnai. 4 Ju-
do karalius Zedekijas ir visi jo
kareiviai, pamatę juos, pabėgo
iš miesto nakčia karaliaus so-
do keliu pro vartus tarp dviejų
sienų. Jie spruko keliu Arabos*
link. 5 Bet kaldėjų būrys juos
vijosi ir tyrlaukiuose prie Jeri-
cho pasivijo Zedekiją. Paėmę į
nelaisvę, nuvedė jį į Riblą,*
Hamato krašte, pas Babilono
karalių Nebukadnezarą, ir šis
padarė jam sprendimą. 6 Rib-
loje Babilono karaliaus įsaky-
mu buvo nužudyti Zedekijo sū-
nūs jo paties akyse. Babilono
karalius įsakė nubausti mirti-
mi taip pat ir visus Judo didi-
kus. 7 Tada, išlupdinęs Zedeki-
jui akis ir apkaldinęs jį gran-
dine, įsakė išvesti į Babiloną.
8 Tuo tarpu kaldėjai sudegino
karaliaus rūmus bei gyventojų
namus ir nugriovė Jeruzalės
sienas. 9 Galų gale karaliaus
asmens sargybos vadas Nebu-
zaradanas išvarė į Babilono
tremtį gyventojus, išlikusius
mieste, drauge su perbėgusiais
pas jį ir įgudusių amatininkų
likučiais. 10 Bet kai ką iš varg-
šų, neturinčių jokios nuosavy-
bės, karaliaus asmens sargybos
vadas Nebuzaradanas paliko
Judo krašte, tuo pačiu metu
paskirdamas jiems vynuogynų
ir laukų.
11 O dėl Jeremijo Babilono ka-
ralius Nebukadnezaras buvo

39, 1: {Kai Jeruzalė buvo paimta...}: žr. Jer 38, 28 ir 3 šio skyriaus eilutę. *Devintųjų metų dešimtasis mėnuo*: tebeto mėnuo – nuo gruodžio vidurio iki sausio vidurio – 589–588 m. prieš Kristų.

39, 2: *Vienuoliktųjų metų ketvirtojo mėnesio devintoji diena*: 587 m. liepos 9 d. prieš Kristų.

39, 3: {Kai Jeruzalė buvo paimta}: žr. Jer 39, 1 paaiškinimą. *Rab-Saris*: aukšto rango karinis ar diplomatinis pareigūnas. *Rab-Magas*: aukšto rango pareigūnas – vyriausiasis astrologas.

39, 4: *Karaliaus sodo kelias*: pietryčiuose nuo miesto. Karaliaus sodas buvo Kidrono slėnyje. *Vartai tarp dviejų sienų*: miesto vartai pietuose, Sūrinių slėnio gale. *Araba*: Jordano upės slėnis. Zedekijas bandė pabėgti nuo kaldėjų per Jordano upę, bet buvo sugautas prie Jericho.

39, 5: *Ribla*: Nebukadnezaro štabo būstinė Sirijoje, apie 75 km į pietus nuo Hama miesto prie Oronto upės. Žr. 2 Kar 23, 33.

davęs karaliaus asmens sargy-
bos vadui Nebuzaradanui tokį
įsakymą: 12 „Surask ir gerai jį
prižiūrėk. Nedaryk jam nieko
pikta, bet elkis su juo, kaip jis
pageidaus.“ 13 Taigi karaliaus
asmens sargybos vadas Nebu-
zaradanas drauge su Rab-Sa-
riu Nebušazbanu, Rab-Magu
Nergal-Sarezeriu ir visais Ba-
bilono karaliaus didikais pa-
siuntė žmonių, 14 įsakydami
paimti Jeremiją iš sargybos
kiemo būsto. O šie patikėjo Ša-
fano sūnaus Ahikamo sūnui Ge-
dalijui grąžinti jį namo. Taip
jis likosi tarp savų tautiečių.

Paguodos žodis Ebed-Melechui

15 Tuo metu, kai Jeremijas
kalėjo sargybos kiemo būste, at-
ėjo jam VIEŠPATIES žodis: 16 „Eik
ir pasakyk kušitui Ebed-Mele-
chui: ‘Taip kalbėjo Galybių
VIEŠPATS, Izraelio Dievas: ti-
kėk manimi! Aš tuojau įvykdy-
siu žodžius, kuriuos kalbėjau
tam miestui, – jo nelaimei, o
ne palaimai. Tą dieną viskas
įvyks tavo paties akivaizdoje.
17 Bet tą dieną tave išgelbėsiu, –
tai VIEŠPATIES žodis, – tu ne-
būsi atiduotas į rankas žmo-
nių, kurių bijai. 18 Būk tikras,
kad aš tave išgelbėsiu, – nuo
kalavijo tu nežūsi! Tavoji gy-
vybė bus išgelbėta kaip karo
laimikis, nes tu manimi pasi-
tikėjai, – tai VIEŠPATIES žodis’.“

Jeremijas pasilieka užimtame krašte

40 1 Žodis,* kuris atėjo
Jeremijui iš VIEŠPA-
TIES tada, kai karaliaus as-
mens sargybos vadas Nebuza-
radanas grąžino jam laisvę
Ramoje. Kai Nebuzaradanas
surado jį, Jeremijas buvo su-
kaustytas grandinėmis kalinys
tarp Jeruzalės ir Judo belais-
vių, varomų į Babiloną. 2 Kara-
liaus asmens sargybos vadas,
išlaisvinęs Jeremiją, tarė jam:
„VIEŠPATS, tavo Dievas, gra-
sino šiai vietai tokia nelaime.
3 Dabar tai įvykdė, – VIEŠPATS
padarė taip, kaip kalbėjo. Dėl
to, kad nusidėjote VIEŠPAČIUI,
neklausydami jo balso, ši ne-
laimė ištiko jus. 4 O dabar štai!
Šiandien išlaisvinau tavo ran-
kas iš grandinių. Jei nori eiti
su manimi į Babiloną, gali ei-
ti, – globosiu tave rūpestingai.
Bet jei nenori eiti su manimi į
Babiloną, tau nėra reikalo ei-
ti. Štai prieš tave visas kraš-
tas, – eik ten, kur tau atrodo
geriausia ir tinkamiausia eiti.“
5 Jeremijui nespėjus nueiti,

40, 1: *Žodis, kuris*: iš tikrųjų tai antraštė keleto skyrių, pridėtų prie ankstyvesnio Jeremijo knygos leidimo, kurio pabaiga buvo 39 skyrius. Antraštę pridėjo įkvėptasis Jeremijo knygos redaktorius. Kitas žodis iš Viešpaties yra intarpas į pasakojimą apie pranašo kančios kelią. Žr. Jer 42, 7–18.

pridėjo: „Arba eik atgal pas Ša-
fano sūnaus Ahikamo sūnų Ge-
daliją, kurį Babilono karalius
paskyrė Judo miestų valdytoju.
Gyvenk pas jį tarp tautiečių ar-
ba eik, kur tik tau tinkamiau-
sia atrodo.“ Karaliaus asmens
sargybos vadas davė jam mais-
to bei dovaną ir jį paleido. 6 Je-
remijas nuėjo pas Ahikamo sū-
nų Gedaliją į Mizpą* ir gyveno
tarp krašte paliktų žmonių.

7 Kai krašte išblaškytų ka-
riškių vadai, – jie patys ir jų
vyrai, – išgirdo, kad Babilono
karalius paskyrė Ahikamo sū-
nų Gedaliją krašto valdytoju ir
pavedė jo valdžiai vyrus, mo-
teris, vaikus ir tuos krašto be-
turčius, kurie nebuvo išvaryti į
Babilono tremtį, – 8 jie atėjo su
savo vyrais pas Gedaliją į Miz-
pą. Tarp jų buvo Netanijo sū-
nus Išmaelis, Kareaho sūnūs
Johananas ir Jonatanas, Tan-
humeto sūnus Serajas, Efajo iš
Netofos sūnūs, maakatiečio
sūnus Jezanijas.* 9 Šafano sū-
naus Ahikamo sūnus Gedali-
jas garantavo jiems bei jų vy-
rams, sakydamas: „Nebijokite
tarnauti kaldėjams. Pasiliki-
te krašte, tarnaukite Babilo-
no karaliui, ir bus jums gerai.
10 Štai aš pats pasiliksiu Miz-
poje pasirūpinti kaldėjais, ku-
rie tik pas mus ateis. O jūs
nuimkite vyno, vasaros vaisių
bei aliejaus derlių, pripilkite
savo sandėlių indus ir gyven-
kite miestuose, kuriuos esate
užėmę.“ 11 Taip pat ir visi Judo
žmonės Moabe bei gyvenusieji
tarp amoniečių, Edome ir ki-
tuose kraštuose išgirdo, kad Ba-
bilono karalius buvo palikęs li-
kutį Judo krašte ir paskyręs
Šafano sūnaus Ahikamo sūnų
Gedaliją jų valdytoju. 12 Ir visi
tie žydai grįžo iš visų vietų, kur
tik buvo išblaškyti, ėjo į Judo
kraštą pas Gedaliją Mizpoje ir
nusiėmė gausų vyno ir vasaros
vaisių derlių.

Gedalijo nužudymas

13 Tada Kareaho sūnus Joha-
nanas ir visi krašte išblaškytų
kareivių vadai atėjo pas Geda-
liją Mizpoje. 14 Jie paklausė jį:
„Argi tu nežinai, kad amonie-
čių* karalius Baalis pasiuntė
Netanijo sūnų Išmaelį tavęs
nužudyti?“ 15 Bet Ahikamo sū-
nus Gedalijas nenorėjo jais pa-
tikėti. Tuomet Kareaho sūnus

40, 6: *Mizpa*: miestas maždaug už 8 km į šiaurės vakarus nuo Jeruzalės. Mizpoje buvo išrinktas pirmasis Izraelio karalius (žr. 1 Sam 10, 17–24). Atrodo, kad, kaldėjams sunaikinus Jeruzalę, Mizpa tapo okupuotos Judo karalystės centru.

40, 8: *Jezanijas*: Judo aukšto pareigūno Jezanijo antspaudo žiedas buvo atrastas Mizpoje 1932 m. Mizpa nūdien vadinama Tell en-Nasbe.

40, 14: *Amoniečiai*: Amono karalystė buvo senas Judo karalystės priešas. Ir dabar stengėsi kenkti žydams. *Išmaelis*: uolus amoniečių įrankis. Be abejo, jis norėjo tapti Judo valdovu, nes buvo iš karaliaus Dovydo giminės. Žr. Jer 41, 1.

Johananas Gedalijui Mizpoje
slapčiomis kalbėjo: „Leisk man
eiti ir nudobti Netanijo sūnų
Išmaelį. Nė šuo apie tai ne-
sulos! Kodėl jis turi tave nužu-
dyti? Visi žydai, kurie dabar
spiečiasi apie tave, turės vėl
pakrikti ir Judo likutis turės
žūti.“ 16 Bet Ahikamo sūnus
Gedalijas Kareaho sūnui Joha-
nanui atsakė: „Nedaryk nieko
panašaus, nes tu apmeluoji Iš-
maelį!“

41 1 Atsitiko, kad septin-
tą mėnesį Elišamos
sūnaus Netanijo sūnus Iš-
maelis, karališkos kilmės vy-
ras ir vienas svarbių karaliaus
pareigūnų, atėjo su dešimties
vyrų palyda į Mizpą pas Ahi-
kamo sūnų Gedaliją. Ir Mizpo-
je, jiems ten esant drauge prie
stalo, 2 Netanijo sūnus Išmae-
lis ir drauge buvusieji dešimt
vyrų pakilo nuo vaišių stalo,
puolė kalavijais Šafano sū-
naus Ahikamo sūnų Gedaliją
ir nužudė jį už tai, kad Babilo-
no karalius buvo paskyręs jį
krašto valdytoju. 3 Be to, Išmae-
lis išžudė visus žydus, buvu-
sius su Gedaliju Mizpoje, ir
kaldėjų kareivius, kuriems pa-
sitaikė ten būti.

4 Kitą dieną po Gedalijo nu-
žudymo, kai niekas apie tai dar
nebuvo sužinojęs, 5 atkeliavo
aštuoniasdešimt vyrų iš Šeche-
mo, Šilo'o ir Samarijos, nuskus-
tomis barzdomis, perplėštais
drabužiais ir pilni įsipjautų, gi-
lių žaizdų, nešini grūdų atna-
šomis ir smilkalais VIEŠPA-
TIES Namams. 6 Jų pasitikti iš
Mizpos išėjo, be perstojo rau-
dodamas, Netanijo sūnus Iš-
maelis. Pasitikdamas juos,
kvietė: „Ateikite pas Ahikamo
sūnų Gedaliją!“ 7 Bet kai jie at-
ėjo į miesto vidurį, Netanijo
sūnus Išmaelis ir jo vyrai juos
išžudė ir sumetė jų lavonus į
vandens talpyklą. 8 Tarp jų bu-
vo dešimt vyrų, kurie maldavo
Išmaelį: „Nežudyk mūsų, nes
mes turime paslėptas laukuo-
se kviečių ir miežių, aliejaus ir
medaus atsargas!“ Šituos jis
paliko, jų nenužudė su kitais
jų bičiuliais. 9 O vandens tal-
pykla, į kurią Išmaelis sumetė
visus nužudytųjų vyrų lavonus,
buvo talpi, – ta pati didžioji
vandens talpykla, kurią kara-
lius Asa buvo įtaisęs gindama-
sis nuo Izraelio karaliaus Ba-
ašos. Netanijo sūnus Išmaelis
ją pripildė lavonų tų, kuriuos
buvo nužudęs.

10 Tuomet Išmaelis paėmė į
nelaisvę visus žmones, buvu-
sius Mizpoje, – karaliaus duk-
teris* ir visus žmones, paliktus
Mizpoje, karaliaus asmens
sargybos vado Nebuzaradano
patikėtus Ahikamo sūnui Ge-

41, 10: *Karaliaus dukterys*: karaliaus šeimos princesės. Jos nebuvo išvarytos į Babilono tremtį su šeimos vyriškiais.

dalijui. Netanijo sūnus Išmaelis paėmė juos į nelaisvę ir išžygiavo, norėdamas pereiti pas amoniečius.

Pabėgimas į Egiptą

11 Tačiau kai Kareaho sūnus Johananas ir kiti su juo buvę kariškių vadai sužinojo apie Netanijo sūnaus Išmaelio padarytą niekšybę, 12 jie subūrė visus savo vyrus ir išžygiavo į mūšį prieš Netanijo sūnų Išmaelį. Jie pasivijo jį prie Didžiųjų vandenų Gibeone.* 13 Išmaelio į nelaisvę paimtieji žmonės, pamatę Kareaho sūnų Johananą ir kitus kariškių vadus, apsidžiaugė. 14 Visi žmonės, kuriuos Išmaelis buvo paėmęs į nelaisvę Mizpoje, perėjo pas Kareaho sūnų Johananą. 15 Tačiau Netanijo sūnus Išmaelis drauge su aštuonetu savo vyrų paspruko nuo Johanano ir pabėgo pas amoniečius.

16 Tuomet Kareaho sūnus ir kiti su juo buvę kariškių vadai subūrė visą likutį žmonių, kuriuos Netanijo sūnus Išmaelis buvo paėmęs į nelaisvę iš Mizpos tada, kai nužudė Ahikamo sūnų Gedaliją, – ir kariškius, ir moteris, ir vaikus, ir eunuchus, kuriuos Johananas atsiėmė Gibeone. 17 Jie pasitraukė ir apsistojo Gerut-Kimhame prie Betliejaus, norėdami pasprukti į Egiptą 18 nuo kaldėjų. Žinoma, jie kaldėjų bijojo, nes Netanijo sūnus Išmaelis buvo nužudęs Ahikamo sūnų Gedaliją, kurį Babilono karalius buvo paskyręs krašto valdytoju.

Jeremijas pataria nebėgti į Egiptą

42 1 Tuomet visi kariškių vadai, Kareaho sūnus Johananas, Hošaijo sūnus Azarijas drauge su visais žmonėmis, nuo mažo iki didelio, kreipėsi 2 į pranašą Jeremiją ir sakė: „Prašom išgirsti mūsų maldavimą! Melski už mus VIEŠPATĮ, savo Dievą, už šį visą likutį, nes likome tik keletas, kaip pats savo akimis matai, o kadaise buvo daug! 3 Teparodo mums VIEŠPATS, tavo Dievas, kuriuo keliu turėtume eiti, ką turėtume daryti!“ 4 Pranašas Jeremijas atsakė: „Labai gerai! Melsiu VIEŠPATĮ, jūsų Dievą, kaip jūs prašote. Kad ir koks būtų VIEŠPATIES atsakymas, pasakysiu jums, nuo jūsų nenuslėpdamas nė žodžio.“ 5 Tuomet jie laidavo Jeremijui: „Tebūna VIEŠPATS tikras ir ištikimas liudytojas prieš mus! Prisiekiame, kad tiksliai vykdysime kiekvieną žodį, kurį VIEŠPATS, tavo Dievas, atsiųs

41, 12: *Gibeonas*: miestas į šiaurės vakarus nuo Jeruzalės. Vėliausi archeologų kasinėjimai padeda suvokti dydį šaltinio, kurį Jeremijo knyga vadina Didžiųjų vandenų vardu. Nūdien Gibeonas turi arabišką *El-Jib* (El-Džib) vardą.

mums per tave. [6] Malonus ar
nemalonus, mes paklusime
balsui VIEŠPATIES, mūsų Die-
vo, pas kurį tave siunčiame,
idant mums gerai klotųsi.
Taip! Mes paklusime VIEŠPA-
TIES, mūsų Dievo, balsui."
[7] Dešimčiai dienų praslin-
kus, VIEŠPATIES žodis atėjo Je-
remijui. [8] Tuomet jis susikvie-
tė Kareaho sūnų Johananą,
visus su juo esančius kariškių
vadus bei visus žmones, nuo
mažo iki didelio, [9] ir pasakė
jiems: „Taip kalbėjo VIEŠPATS,
Izraelio Dievas, pas kurį mane
siuntėte pareikšti jūsų mal-
davimą: [10] 'Jeigu tik ramiai
pasiliksite šitame krašte, jus
statysiu, o ne griausiu, sodin-
siu jus, o ne rausiu, nes gai-
liuosi, kad jums siunčiau ne-
laimę. [11] Nebijokite Babilono
karaliaus, dėl kurio jūs dabar
drebate! Nebebijokite jo, – tai
VIEŠPATIES žodis, – nes aš esu
su jumis, kad jus išgelbėčiau
ir išvaduočiau iš jo nagų. [12] Ka-
dangi aš esu jums gailestingas,
jis elgsis su jumis gailestingai
ir leis jums grįžti į jūsų gimtą-
ją žemę'. [13] Bet jeigu nepaklu-
site VIEŠPATIES, jūsų Dievo,
balsui ir nutarsite nepasilikti
šitame krašte, [14] sakydami:
'Ne! Mes eisime į Egiptą, kur
nebematysime karo, nebegirdė-
sime rago gausmo, nebealksi-
me duonos. Ten mes gyvensime!'
[15] Tuomet klausykis VIEŠPA-
TIES žodžio, Judo likuti! Taip
kalbėjo Galybių VIEŠPATS, Iz-
raelio Dievas: 'Jeigu jūs tikrai
esate apsisprendę eiti į Egip-
tą ir eisite tenai įsikurti, [16] ka-
lavijas, kurio bijotės, pasivys
jus Egipto žemėje, o badas, dėl
kurio baiminatės, seks jums
įkandin į Egiptą. Ten jūs mir-
site! [17] Visi žmonės, kurie ap-
sisprendė eiti į Egiptą ir ten
kurtis gyventi, mirs nuo kala-
vijo, bado ir maro. Nė vienas
neišliks, nė vienas nepabėgs
nuo nelaimės, kurią jiems sių-
siu. [18] Nes taip kalbėjo Galy-
bių VIEŠPATS, Izraelio Dievas:
'Kaip buvo išlietas mano įnir-
šis ir pyktis ant Jeruzalės gy-
ventojų, taip bus išlietas mano
pyktis ant jūsų, kai jūs ateisi-
te į Egiptą. Būsite prakeiksmo
ir klaiko reginiu, keiksmažo-
džiu ir pajuoka! Šitos vietos
niekad nebematysite!'
[19] Judo likuti, VIEŠPATS jums
sakė: 'Neikite į Egiptą!' Įsidė-
mėkite gerai, nes šiandien aš
jus įspėjau. [20] Jūs nebuvote
nuoširdūs, kai mane siuntėte
pas VIEŠPATĮ, savo Dievą, sa-
kydami: 'Užtark mus pas VIEŠ-
PATĮ, mūsų Dievą! Ką tik VIEŠ-
PATS, mūsų Dievas, tau sakys,
pasakyk mums, ir mes vykdy-
sime'. [21] Šiandien pasakiau
jums, bet jūs neklausote VIEŠ-
PATIES, savo Dievo, ir visiškai
nepaisote, ką jis man pavedė
jums pasakyti. [22] O dabar gali-

te būti tikri, kad mirsite nuo
kalavijo, bado ir maro toje vie-
toje, kur trokštate eiti ir kur-
tis gyventi."

43 [1] Atsitiko, kad, Jere-
mijui pakartojus žmo-
nėms visus šiuos VIEŠPATIES,
jų Dievo, žodžius, su kuriais
VIEŠPATS buvo jį atsiuntęs pas
juos, [2] Hošaijo sūnus Azarijas,
Kareaho sūnus Johananas ir
visi kiti įžūlūs vyrai šaukė Je-
remijui: „Tu meluoji! Ne VIEŠ-
PATS, mūsų Dievas, atsiuntė
tave pasakyti mums: 'Neikite
į Egiptą, kad tenai įsikurtumė-
te gyventi'. [3] Ne! Nerijo sūnus
Baruchas sukurstė tave prieš
mus, kad išduotum mus į kal-
dėjų nagus, idant būtume iš-
žudyti ar ištremti į Babiloną."
[4] Nei Kareaho sūnus Johana-
nas, nei bet kas iš kariškių
vadų, nei bet kas iš žmonių
nepakluso VIEŠPATIES balsui
pasilikti Judo krašte. [5] Užuot
pasilikę, Kareaho sūnus Joha-
nanas ir visi kariškių vadai iš-
sivedė visą Judo likutį, tuos,
kurie buvo sugrįžę iš įvairių
tautų, tarp kurių jie buvo iš-
blaškyti, ir buvo apsigyvenę
Judo krašte, – [6] vyrus, moteris
ir vaikus, karaliaus dukteris ir
visus žmones, kuriuos kara-
liaus asmens sargybos vadas
Nebuzaradanas buvo palikęs
Šafano sūnaus Ahikamo sūnui
Gedalijui, drauge ir pranašą
Jeremiją bei Nerijo sūnų Ba-
ruchą. [7] Neklausydami VIEŠPA-
TIES balso, jie ėjo į Egiptą ir
atkeliavo prie Tahpanhėso.

Jeremijas Egipte

[8] Tahpanhėse VIEŠPATIES žo-
dis atėjo Jeremijui: [9] „Pasiimk į
rankas keletą didelių akmenų
ir regint Judo vyrams paslėpk
juos po kalkėmis verandoje
prie įėjimo į faraono rūmus*
Tahpanhėse. [10] Paskui jiems
paaiškink: 'Taip kalbėjo Galy-
bių VIEŠPATS, Izraelio Dievas:
tikėkite manimi, pasiųsiu ir
atvesiu čionai savo tarną Babi-
lono karalių Nebukadnezarą.
Ant akmenų, kuriuos paslė-
piau, padėsiu jo sostą, ir viršum
jų jis pastatys savo karališką-
ją palapinę. [11] Jis ateis ir nu-
niokos Egipto kraštą: mirtimi –
skirtus mirčiai, tremtimi – skir-
tus tremčiai, kalaviju – skirtus
kalavijui. [12] Padegsiu Egipto
dievų namus, jis sudegins juos
ir nelaisvėn dievus paims.
Egipto žeme jis apsisups, kaip
apsisupa piemuo* savuoju ap-
daru, ir saugiai iš ten išžy-
giuos. [13] Sutrupins obeliskus
Heliopolio šventykloje, kuri yra

43, 9: *Faraono rūmai*: karališkasis pastatas – provincijos valdytojo rūmai.

43, 12: Septuagintos vertimas skiriasi nuo hebrajiškojo teksto: *Egipto kraštą jis išutėliaus, kaip išutėliauja piemuo savąjį drabužį.*

Egipte, ir ugnimi sunaikins
egiptiečių dievų šventyklas'."

Viešpaties žodžiai Judo žmonėms Egipte

44 1 Žodis, kuris atėjo Je-
remijui, skirtas vi-
siems Judo žmonėms, gyvenan-
tiems Egipto žemėje, – Migdolė,
Tahpanhėsę, Nofe ir Patroso
krašte: 2 „Taip kalbėjo Galy-
bių VIEŠPATS, Izraelio Dievas:
jūs patys matėte, kokią nelai-
mę aš siunčiau Jeruzalei ir
kitiems Judo miestams. Šian-
dien jie griuvėsiai ir be gyven-
tojų 3 už savo nedorus darbus,
kuriais jie mane erzino, eida-
mi aukoti smilkalų ir tarnauti
svetimiems dievams, kurių nei
jie patys, nei jūs, nei jūsų tėvai
nepažinojo. 4 Nors aš primygti-
nai ir be perstojo siunčiau
jums visus savo tarnus prana-
šus, prašydamas jūsų: 'Ak, ne-
darykite to bjauraus dalyko,
kurio aš nekenčiu!' – 5 bet jie
nei klausė, nei paisė, kad
gręžtųsi nuo savojo nedorumo
ir liautųsi aukoję smilkalus
svetimiems dievams. 6 Mano
pyktis ir įniršis išsiliejo lieps-
nomis Judo miestuose ir Jeru-
zalės gatvėse, paversdamas
juos griuvėsiais ir dykyne, kaip
nūdien yra."

7 „Dabar, – taip kalbėjo VIEŠ-
PATS, Galybių Dievas, Izraelio
Dievas, – kodėl jūs darote sau
patiems mirtiną žalą, išrauda-
mi iš Judo save, vyrus ir žmo-
nas, vaikus ir kūdikius, nepalik-
dami net savo likučio? 8 Kodėl
erzinate mane savo rankų dar-
bais, aukodami svetimiems
dievams Egipto žemėje, kur at-
ėjote įsikurti? Nejau jūs norite
būti išrauti ir tapti keiksma-
žodžiu bei pajuoka žemės tau-
toms? 9 Nejaugi pamiršote nu-
sikaltimus savo protėvių, Judo
karalių ir jų žmonų, – jūsų pa-
čių ir jūsų žmonų nusikalti-
mus, padarytus Judo krašte ir
Jeruzalės gatvėse? 10 Iki šios
dienos jie nedarė atgailos, – nei
jie bijo, nei jie laikosi mano mo-
kymo ir įsakymų, kuriuos da-
viau jums ir jūsų tėvams."

11 „Todėl, – taip kalbėjo Galy-
bių VIEŠPATS, Izraelio Dievas. –
Tikėkite manimi, atgręžiau
jums savo veidą nelaimei, – iš-
rausiu visą Judą! 12 Pagriebsiu
Judo likutį, – tuos, kurie žūt-
būt veržėsi eiti į Egipto žemę
ir ten įsikurti, – jie visi pražus.
Egipto žemėje jie kris nuo
kalavijo arba bus badu sunai-
kinti. Nuo mažo iki didelio
mirs jie nuo kalavijo ir bado,
taps neapykantos ir klaiko
reginiu, keiksmažodžiu ir pa-

44, 2–30: Chronologiškai šis yra paskutinis Jeremijo pranašavimas savo tautiečiams. Pasakojimas sudaro įspūdį, kad jis tuomet jau buvo senas, bemaž septyniasdešimties metų, žmogus, atmestas savo tautiečių. Pasak padavimų, Jeremijas buvo žydų nužudytas Egipte.

juoka. 13 Gyvenančius Egipto
žemėje bausiu taip, kaip nu-
baudžiau Jeruzalę: kalaviju,
badu ir maru. 14 Iš Judo likučio,
atėjusio kurtis Egipto žemėje,
nė vienas neištrūks, neišliks ir
nesugrįš į Judo kraštą. Nors jie
ir trokštų grįžti ir ten gyventi,
nesugrįš. Tik tie, kurie pabėgs,
sugrįš.“

15 Tuomet vyrai, kurie žinojo,
kad jų žmonos aukoja smilka-
lus svetimiems dievams, kaip
ir ten stovėjusios moterys –
didžiulė minia {ir visi žmonės,
gyvenusieji Patrose, Egipto že-
mėje}, Jeremijui atsakė: 16 „Mes
nesame linkę klausyti žodžio,
kurį tu mums pasakei VIEŠ-
PATIES vardu. 17 Verčiau mes
kruopščiai vykdysime tą žodį,
kuris išėjo iš mūsų lūpų – mes
ir toliau deginsime smilkalus
Dangaus karalienei ir liesime
jai atnašas, kaip darėme mes
ir mūsų tėvai, mūsų karaliai ir
didžiūnai Judo miestuose ir
Jeruzalės gatvėse. Tuomet tu-
rėjome ir maisto iki soties, ir
puikiai gyvenome, vargo nema-
tėme. 18 Bet nuo to laiko, kai
liovėmės deginti smilkalus
Dangaus karalienei ir lieti jai
atnašas, mums visko trūksta
ir žūvame nuo kalavijo ir ba-
do.“ 19 O moterys pridūrė: „Taip!
Mes ir toliau smilkalus degin-
sime Dangaus karalienei ir at-
našas jai liesime! Argi be savo
vyrų žinios kepėme jai paplo-
čius su jos atvaizdu ir jai liejo-
me aukas?“

20 Visiems žmonėms, – vy-
rams, moterims, visiems asme-
nims, davusiems šį atsakymą,
Jeremijas tarė: 21 „Argi neatsi-
minė VIEŠPATS tos smilkalų
aukos, kurią aukojote jūs ir jū-
sų protėviai, jūsų karaliai ir
didžiūnai, ir žmonės Judo mies-
tuose ir Jeruzalės gatvėse? Ar-
gi jis nepaėmė jos į širdį? 22 Kai
VIEŠPATS nebegalėjo daugiau
pakelti jūsų nedorų įpročių ir
pasibjaurėtinų darbų, kuriuos
jūs darėte, jūsų kraštas virto
griuvėsiais, tyrais ir prakeiks-
mu, – be gyventojų, kaip kad yra
šiandien. 23 Dėl to, kad degino-
te smilkalus ir nusidėjote VIEŠ-
PAČIUI, neklausydami VIEŠPA-
TIES balso ir nepaklusdami jo
mokymui, įstatams bei potvar-
kiams, ištiko jus ši dabartinė
nelaimė.“

24 Jeremijas dar kreipėsi į vi-
sus žmones, ypač į visas mo-
teris: „Klausykite VIEŠPATIES
žodžio, visi Judo žmonės, gy-
venantys Egipto žemėje: 25 taip
kalbėjo Galybių VIEŠPATS, Iz-
raelio Dievas. Jūs ir jūsų žmo-
nos padarėte rankomis, ką
pažadėjote lūpomis, būtent:
‘Mes tikrai tesėsime savo įža-
dus deginti smilkalus Dangaus
karalienei ir liesime atnašas
jai’. Trūks plyš laikykitės savo
įžadų ir vykdykite savo nuosp-
rendžius! 26 Bet šiuokart klau-

sykitės VIEŠPATIES žodžio, vi-
si Judo žmonės, gyvenantys
Egipto žemėje. Štai prisiekiu
savo didinguoju vardu, – kal-
bėjo VIEŠPATS, – kad niekas
iš Judo žmonių visoje Egipto
žemėje niekuomet nebesišauks
manojo vardo, sakydamas:
'Kaip gyvas VIEŠPATS DIEVAS!'
27 Štai budžiu prie jų nelaimei,
o ne palaimai. Visi Judo vyrai
Egipto žemėje žus nuo kala-
vijo ar bado, – bus išnaikinti.
28 Tik saujelė pabėgėlių nuo ka-
lavijo tesugrįš iš Egipto žemės
į Judo kraštą. Visas Judo liku-
tis, – atėjusieji įsikurti Egipto
žemėje, – sužinos, kieno žodis
išsipildys – manasis ar jųjų!"
29 „Šis bus jums ženklas, –
tai VIEŠPATIES žodis, – kad
bausiu jus šitoje vietoje, idant
suvoktumėte, jog tikrai išsipil-
dys jums mano žodžiai – jūsų
pražūčiai. 30 Taip kalbėjo VIEŠ-
PATS: 'Žiūrėkite! Atiduosiu
Egipto karalių faraoną Hofrą*
į jo gyvybės ieškančių priešų
rankas taip pat, kaip atida-
viau Judo karalių Zedekiją į jo
mirtino priešo Babilono kara-
liaus Nebukadnezaro rankas'."

Viešpaties žodis Baruchui

45 1 Žodis, kurį pranašas
Jeremijas kalbėjo
Nerijo sūnui Baruchui, kai jis
užrašė knygoje pranašavimus
iš Jeremijo lūpų ketvirtaisiais
Judo karaliaus Jošijo sūnaus
Jehojakimo metais: 2 „Taip
VIEŠPATS, Izraelio Dievas,
kalbėjo tau, Baruchai. 3 Ka-
dangi tu sakei: 'Vargas man!
Mano kančią VIEŠPATS širdgė-
la pasunkino. Pavargau dejuo-
damas, atilsio sau rasti ne-
galiu', – 4 pasakysi jam, – taip
kalbėjo VIEŠPATS: 'Žiūrėk!
Griaunu, ką pastačiau, išrau-
nu, ką pasodinau! Net visą
kraštą! 5 O tu – tu lauki sau
didelių dalykų? Nelauk jų! Štai
aš sukelsiu nelaimę viskam,
kas mirtinga, – tai VIEŠPATIES
žodis, – bet tau paliksiu tavo
gyvybę* kaip karo laimikį, kur
tik tu eitum'."

C. PRANAŠAVIMAI TAUTOMS

46 1 Jeremijui* atėjo šis
VIEŠPATIES žodis apie
tautas.

44, 30: *Hofra*: Hofrą nužudė patys egiptiečiai. Nebukadnezarui veržiantis į vakarus, Egiptą valdė Hofros įpėdinis Amasis. Ir jį nužudė priešai iš Egipto.

45, 5: Baruchas savo pasakojimo gale apie pranašą Jeremiją prideda pranašavimą, duotą jam asmeniškai per Jeremiją, kai jis pirmąsyk surašė pranašo žodžius (žr. Jer 36). Pranašystė apie Judo karalystės ateitį buvo labai palietusi Baruchą. Jeremijo žodis iš Dievo Baruchui garantuoja, kad jis išliks gyvas, ir pakartoja Viešpaties teismą Judo karalystei.

46, 1: Daugumas Jeremijo pranašavimų šiuose skyriuose buvo sutelkti į vieną ir pridėti Jeremijo knygos gale. Septuagintoje jie yra įdėti tarp kitų

Egipto pralaimėjimas prie Eufrato

2 Egiptui.
Apie Egipto karaliaus faraono Neko'o kariuomenę, stovėjusią ties Karkemišu prie Eufrato,* kurią sumušė Babilono karalius Nebukadnezaras ketvirtaisiais Judo karaliaus Jošijo sūnaus metais.
3 Pasiruoškit skydus ir
priedangas! Pirmyn į
mūšį!
4 Žabokite žirgus!
Raiteliai, sėskit į balnus!
Šalmuoti rikiuokitės į
gretas, šveiskite ietis,
vilkitės šarvus!
5 Kodėl regiu juos klaiko
apimtus? Jie atgal
traukiasi!
Sutriuškintos galiūnų
gretos, – jie bėga kiek
įkabindami, atgal
nesidairydami.
Klaikas visur, – tai
VIEŠPATIES žodis!
6 Greituolis neįstengia
pabėgti,
galiūnas neįstengia
pasprukti, – šiaurėje,
prie Eufrato upės, jie
svirduliuoja ir krinta.
7 Kas yra tasai, kuris tvinsta
tarsi Nilas,
kurio vandenys tarsi
patvinusios upės?
8 Egiptas tvinsta tarsi Nilas,
jo vandenys tarsi
patvinusios upės.
Jis sako: „Pakilsiu ir
apsemsiu žemę,
sunaikinsiu miestus ir jų
gyventojus."
9 Pirmyn, žirgai!
Riedėkite su įniršiu, vežimai!
Žygiuokite, galiūnai!
Kušas* ir Putas,* skydais
nešini,
Ludo* vyrai, įtemptais
lankais:
10 Bet ta diena yra diena VIEŠPATIES, Galybių DIEVO, – jo atpildo diena, kai jis atmokės savo priešams. Kalavijas ris, bus pasotintas ir girtas nuo jų kraujo, nes VIEŠPATS, Galybių DIEVAS, švenčia auką* šiaurės krašte, prie Eufrato upės.
11 Pasikelk į Gileadą ir
pasiimk balzamo,
Egipte, mergele, dukra!

pranašavimų tautoms (žr. Jer 26). Apskritai hebrajiškajame tekste jie atspindi chronologinę seką: 46, 1 – 49, 33 ketvirtieji karaliaus Jehojakimo metai; 49, 34–39 karaliaus Zedekijo valdymo pradžia; 50, 1 – 51, 64 ketvirtieji karaliaus Zedekijo metai.

46, 2: *Karkemišas prie Eufrato*: Mesopotamijos prekybinio vieškelio galas vakaruose. Čia Nebukadnezaras nugalėjo Neko'ą 605 m. prieš Kristų ir Sirijos bei Palestinos valdovus.

46, 9: *Kušas*: Etiopija; *Putas*: Somalija; *Ludo vyrai*: Afrikos tautelė, artima Somalijai.

46, 10: *Galybių DIEVAS švenčia auką*: Karkemišo mūšis buvo lemtingas Artimųjų Rytų – Dievo tautos istorijoje. Dievas – istorijos Viešpats – paaukoja Egipto galybę jaunam Babilonijos princui.

Veltui visi tavo vaistai –
tu neišgysi!
12 Tautos girdėjo apie tavąjį
sugėdijimą, –
tavo dejonės pripildė žemę,
nes galiūnas klupo prieš
galiūną, ir abu žuvo
drauge.

Babilonija užpuls Egiptą

13* Žodis, kurį VIEŠPATS kal-
bėjo pranašui Jeremijui apie
Babilono karaliaus atėjimą
užpulti Egipto krašto:
14 – Praneškit Egipte,
paskelbkit Migdole,
paskelbkit Nofe ir
Tahpanhėse!
Sakykit: „Stok į gretas!
Būk pasiruošęs gintis!
Kalavijas jau ryja visus
aplink tave.
15 Kodėl pabėgo Apis?*
Kodėl jūsų galingasis
nesigynė?
Dėl to, kad VIEŠPATS jį
parbloškė.
16 Daugybė jūsų svirduliavo ir
krito, sakydami kits
kitam:
„Stokimės! Grįžkime pas
savuosius, į savo gimtąjį
kraštą,
šalin nuo nuožmaus
kalavijo."
17 Vadinkit Egipto faraoną
pravarde:
„Pagyrūnu, prasnaudusiu
progą".*
18 „Kaip aš gyvas, – tai žodis
Karaliaus,
kurio vardas yra Galybių
VIEŠPATS, –
kaip tikrai Taboras* yra tarp
kalnų ir Karmelis* prie
jūros, taip tikrai tai įvyks.
19 Pasidaryk ryšulius tremčiai,
dukters Egipto {tautos}
sostine!
Nes Nofas {Memfis} virs
dykuma,
liks apleistas, negyvenamas."
20 Egiptas – puiki telyčia,
sparva iš šiaurės nutupia
ant jos.
21 Net samdiniai jo gretose
kaip garde penėti veršiai.
Ir jie atsuko nugarą,
savo gretų negindami
drauge pabėgo,
nes jiems atėjo pavojinga
diena,
užklupo juos bausmės laikas.

22 Jis {Egiptas} šnypščia kaip
šalin šliaužianti gyvatė,
nes galingai atžygiuoja jo
priešai, stoja prieš jį su
kirviais, kaip medžių
kirtėjai.

46, 13: 601 m. prieš Kristų Nebukadnezaras rengė karo žygį prieš Egiptą ir net buvo į Egiptą įsiveržęs, bet turėjo pasitraukti į Siriją.
46, 15: *Apis*: juodas jautis, garbintas kaip pagrindinis Memfio dievas.
46, 17: *Pagyrūnas, prasnaudęs progą*: hebrajiškas žodžių žaismas siejamas su faraono Hofros vardu. Hofra rodėsi esąs galingas, nors jo sostas jau buvo sugriuvęs.
46, 18: *Taboras ... Karmelis*: garsūs kalnai Palestinoje – Nebukadnezaro galybės įvaizdžiai.

23 Jie iškirs jo mišką, –
tai VIEŠPATIES žodis, –
nors jis ir būtų
neįžengiamas,
nes jų daugiau nei skėrių, –
jie nesuskaičiuojami.
24 Sugėdinta bus dukra
Egiptas,
atiduota į nagus tautai iš
šiaurės.
25 Galybių VIEŠPATS, Izrae-
lio Dievas, pasakė: „Ak! Aš nu-
bausiu No'o {Tebų} Amoną,*
Egiptą, jo dievus ir karalius, fa-
raoną ir visus, kurie juo pasiti-
ki. 26 Aš atiduosiu juos į rankas
tų, kurie ieško jų gyvybės, – į
rankas Babilono karaliaus Ne-
bukadnezaro ir jo pareigūnų.
Paskui Egiptas bus vėl gyvena-
mas kaip senovėje, – tai VIEŠ-
PATIES žodis."
27 „O tu, mano tarne Jokūbai,
nebijok, Izraeli,
nenuogąstauk,
nes, tikėk manimi, išgelbėsiu
tave iš tolimų vietų,
tavo palikuonis – iš jų
tremties krašto!
Jokūbas sugrįš ir ras
ramybę,
bus saugus, – nebus kam jo
gąsdinti.
28 Taigi tu, mano tarne
Jokūbai, –
tai VIEŠPATIES žodis, –
nebijok, nes aš esu su tavimi!
Padarysiu galą visoms
tautoms, pas kurias tave
išvariau,
bet tau galo nepadarysiu.
Nebausto tavęs palikti
negaliu, –
nuplaksiu tave pagal
teisingą saiką."

Filistinams

47 1 VIEŠPATIES žodis apie
filistinus, kuris Jere-
mijui atėjo faraonui dar neuž-
puolus Gazos. 2* Taip kalbėjo
VIEŠPATS:
„Štai! Vandenys atplūsta
iš šiaurės, – jie virs
šėlstančiu srautu,
apsems kraštą ir visa, kas
jame, miestą ir jo
gyventojus.
Žmonės šauks,
visi krašto gyventojai klyks.
3 Jie girdi ristūnų kanopų
bildesį,
vežimų dundėjimą ir jų ratų
dardėjimą.
Tėvai nebesidairo, kur
vaikai, jie kaip be rankų
4 nuo tos dienos, kuri atėjo,
kad sunaikintų visus
filistinus,
kad atkirstų nuo Tyro ir
Sidono* paskutinį jų
sąjungininką.

46, 25: *Amonas*: saulės dievas, garbintas Tebuose, Aukštutiniame Egipte.

47, 2–7: Ši pranašystė išsipildė 605/604 m. prieš Kristų.

47, 4: *Tyras ir Sidonas*: finikiečių miestai šiuolaikiniame Libane. Finikiečiai buvo sukūrę Viduržemio jūros kraštuose prekybos tinklą, o Filistija buvo finikiečių prekybos

Taip! VIEŠPATS sunaikina
filistinus, likutį iš
Kaftoro* pajūrio.
5* Gaza nupliko, Aškelonas
neteko žado.
O, jų galybės likučiai!
Kaip ilgai save žalosite?"

6* „Ak, VIEŠPATIES kalavijau!
Ar ilgai dar siautėsi?
Grįžk į savąją makštį,
liaukis, nurimk!"
7 Kaip gali jis nurimti,
jei VIEŠPATS jam davė
įsakymą?
Prieš Aškeloną ir prieš
pajūrį jis ten jį pasiuntė.

Moabui*.

48 1 Taip kalbėjo Galybių VIEŠPATS, Izraelio Dievas, apie Moabą:
„Vargas Nebui, nes jis
nuniokotas!
Kirjatajimai nužeminti ir
paimti,
jų tvirtovė sugėdinta ir
sunaikinta, –
2 žuvo Moabo gyrius!
Hešbone jie susimokė
prieš jį:
'Ateikit! Padarykime jam
galą, kad nebebūtų
tauta!'
Madmena, ir tu būsi
nutildyta, –
kalavijas sėlins tau iš
paskos.
3 Klausykitės! Klyksmas
iš Horonajimų:
'Viskas suniokota ir baisiai
sunaikinta!'
4 'Moabas sunaikintas!' –
klykia jo mažieji.
5 Jie kopia į Luhito kalvą,
graudžiai be perstojo
verkdami,
nes jie girdėjo sunaikinimo
klyksmą
nuo Horonajimų atšlaičių.
6 'Bėkit! Gelbėkit savo gyvybę!
Dykumoje būkit kaip
laukiniai asilai!'"

7 „Kadangi pasitikėjai savo
laime ir turtais,
tikrai ir tu būsi užimtas.
Chemošas* išeis į nelaisvę
drauge su savo kunigais ir
didžiūnais.
8 Niokotojas užpuls kiekvieną
miestą.

tinklo narė. Tyras ir Sidonas buvo Babilonijos priešai (žr. Jer 27, 1–4). Nebukadnezaras buvo bandęs sunaikinti Tyrą apgulimu, bet net trylikos metų apgula neįstengė atnešti visiškos pergalės. *Kaftoras*: Kreta (?) – filistinų kilmės vieta (žr. Am 9, 7).

47, 5: Filistija kadaise buvo penkių miestų junginys – graikiškai Pentapolis. Tekstas mini tik Gazą ir Aškeloną, bet nemato reikalo paminėti kitų trijų – Ašdodo, Gato bei Ekrono. Atrodo, kad tuometinė Filistija buvo sumažėjusi ir sunykusi (žr. Jer 25, 20).

47, 6: Filistinų žodžiai.

48, 1–47: Moabas buvo vienas iš didžiausių žydų priešų. Pasak Juozapo Flavijaus, Moabą Nebukadnezaras užėmė 582 m. prieš Kristų, – dvidešimt trečiaisiais savo viešpatavimo metais, penkeriems metams praėjus nuo Jeruzalės sunaikinimo.

48, 7: *Chemošas*: vyriausiasis moabiečių panteono dievas.

Nė vienas miestas
neišsigelbės.
Slėnis bus sunaikintas,
Lyguma nuniokota taip,
kaip sakė VIEŠPATS.
9 Parūpinkit druskos Moabui,
nes jis tikrai kris.
Jo miestai virs griuvėsiais,
neliks juose gyventojų."
{10 Tebūna prakeiktas, kas
nerangiai VIEŠPATIES darbą
vykdo! Tebūna prakeiktas,
kas sulaiko savo kalaviją nuo
kraujo!}
11 Nuo jaunystės Moabas buvo
saugus,
ramus savo užuovėjoje.
Niekad nebuvo perpiltas iš
indo į indą,
niekad į tremtį nėjo.
Todėl išlaikė savo skonį,
jo kvapas nepakito.
12 „Todėl, tikėkit manimi, at-
eina dienos, – tai VIEŠPATIES
žodis, – kai atsiųsiu pas jį per-
pilstytojus, kad jį perpiltų, iš-
tuštintų jo indus ir sudaužytų
jo ąsočius. 13 Tuomet Moabas
gėdysis Chemošo, kaip Izrae-
lio namai gėdijosi Betelio, ku-
riuo jie pasitikėjo.
14 Kaip galite sakyti: 'Esame
narsuoliai,
mūšyje nenugalimi'?
15 Moabas nuniokotas,
jo miestai paimti,
rinktiniai jauni jo vyrai
krito žudynėse, –
tai žodis Karaliaus, jo
vardas – Galybių
VIEŠPATS!
16 Moabo nelaimė čia pat,
jo žūtis atskuba risčia.
17 Apraudokite jį, kaimynai,
visi, kurie žinote jo vardą!
Sakykite: 'Oi, kaip su-
laužytas galingasis
skeptras, garbingoji
lazda!'"
18 „Lipk žemyn tu, garbės soste
sėdinčioji dukra Dibone,
ir sėskis asloje!
Nes Moabo niokotojas
atžygiavo prieš tave,
sunaikino tavąsias tvirtoves.
19 Stokis prie kelio ir stebėk tu,
gyvenančioji Aroeryje!
Klausk bėglį vyrą ir
ištrūkusią moterį,
sakydama: 'Kas atsitiko?'
20 Moabas nužemintas, netgi
sutriuškintas.
Klyk ir šauk!
Praneškite Arnonui,
kad Moabas nuniokotas!"
21 Teismas atėjo į Lygumos
kraštą: į Holoną, Jahazą, Me-
faatą, 22 Diboną, Nebo'ą ir Bet-
Diblatajimus, 23 Kirjatajimus,
Bet-Gamulą ir Bet-Meoną,
24 Kerijotą ir Bozrą, – į visus
Moabo miestus, tolimus ir ar-
timus.
25 „Moabo ragas nulaužtas,
jo ranka sutriuškinta, –
tai VIEŠPATIES žodis."
26 Nugirdykite jį, nes jis di-
džiavosi prieš VIEŠPATĮ! Tesi-
volioja Moabas savo vėmaluo-
se, tetampa ir jis pajuokos
daiktu! 27 Izraelis buvo tau pa-

juokos daiktu, nors ir nebuvo
pagautas su vagimis, – kada
tik kalbėjai apie jį, purtei gal-
vą!
28 „Pasitraukit iš miestų,
apsigyvenkit tarp uolų,
Moabo gyventojai!
Būkit kaip balandis,
kraunantis sau lizdą
gilaus tarpeklio šonuose."

29 Girdėjom mes apie Moabo
išdidumą, –
žiūri į kitus iš aukšto, –
girdėjom apie jo puikybę,
įžūlų išdidumą, širdies
pasipūtimą.

30 „Aš pats pažįstu, – tai
VIEŠPATIES žodis, –
jo įžūlumą:
meluoja jis pagyromis,
meluoja ir darbais."

31 Todėl raudu Moabo,
dėl Moabo aimanuoju,
Kir-Hereso vyrų liūdžiu.
32 Verkiu tavęs, Sibmos
vynuogyne, daugiau negu
Jazerio!
Tavo atžalos nusidriekė
anapus jūros,
nusiraizgė iki pat Jazerio.
Tavo vasaros pjūtį ir
vynuogių derlių
užpuolė niokotojas.
33 Džiaugsmas ir džiūgavimas
pradingo
iš Moabo krašto vaisingų
sodų.
Sustabdžiau vyną iš vyno
spaustuvų,
nėra kam linksmai
dainuojant traiškyti
vynuogių,
nutilo vynuogių rinkimo
džiaugsmas.
34 Nuo Hešbono ir Elealės iki
pat Jahazo sklinda riksmai.
Klyksmai aidi nuo Zoaro iki
Horonajimų ir Eglat-Šelišijos.
Netgi Nimrimų vandenys virs-
ta tyrais. 35 „Padarysiu Moabe
galą, – tai VIEŠPATIES žodis, –
tiems, kurie atnašauja aukas
aukštumų aukuruose ar degi-
na smilkalus savo dievams."
36 Todėl mano širdis kaip flei-
ta rauda Moabo, mano širdis
kaip fleita rauda Kir-Hereso
žmonių, nes pražuvo jų susi-
krautieji turtai. 37 Taip! Kiek-
viena galva nuskusta ir kiek-
viena barzda nukirpta; ant
kiekvienos rankos įsipjautos
žaizdos, ašutinė ant kiekvieno
juosmens. 38 „Ant kiekvieno
stogo Moabe ir visose jo aikš-
tėse vien tik aimanos. Sudau-
žiau Moabą kaip puodą, kurio
niekas nebenori, – tai VIEŠPA-
TIES žodis." 39 O kaip jis sutriuš-
kintas! Kaip jie aimanuoja!
Kaip Moabas iš gėdos palenkė
sprandą! Moabas tapo pajuo-
ka ir siaubo reginiu visiems sa-
vo kaimynams! 40 Taip! Nes ši-
taip kalbėjo VIEŠPATS:
– Žiūrėk! Jis puls žemyn
kaip erelis,
išskleidęs sparnus prieš
Moabą.

41 Miestai bus paimti,
tvirtovės nugalėtos.
Tą dieną Moabo galiūnų
drąsa bus
kaip drąsa moters
gimdymo skausmuose.
42 Moabas bus sunaikintas, –
neišliks tauta,
nes didžiavosi prieš
VIEŠPATĮ.
43 „Klaikas, duobė ir spąstai
užklupo jus,
Moabo gyventojai! –
tai VIEŠPATIES žodis.
44 Nuo klaiko kas paspruks,
duobėn įpuls,
iš duobės kas išlips,
į spąstus paklius.
Taip! Visa tai padarysiu
Moabui jų bausmės
metais, – tai VIEŠPATIES
žodis.“

45 Hešbono paunksnėje nuilsę
bėgliai
trumpam stabtelėjo, –
ugnis veržėsi iš Hebrono,
liepsna – iš Sihono namų.
Ji surijo Moabo kaktą,
triukšmadarių galvą.
46 Vargas tau, Moabai!
Pražuvai, Chemošo tauta, –
tavo sūnūs tremtin išvedami
ir tavo dukterys – į nelaisvę.
47 „Tačiau aš sugrąžinsiu Mo-
abo tremtinius dienų pabaigo-
je, – tai VIEŠPATIES žodis.“ Kol
kas toks teismas Moabui.

Amoniečiams

49 1 Apie amoniečius.
Taip kalbėjo
VIEŠPATS: „Argi neturi
sūnų Izraelis?
Nejau jam nėra įpėdinio?
Kodėl gi Milkomas* atėmė
paveldą iš Gado
ir jo tautą apsigyveno Gado
miestuose?
2 Todėl, tikėk manimi,
ateina dienos, –
tai VIEŠPATIES žodis, –
kai aš paskelbsiu karo šūkį
prieš amoniečių Rabatą.*
Ji virs griuvėsių krūva,
jos kaimai supleškės ugnyje.
Izraelis paveldės tuos,
kurie buvo atėmę iš jo
paveldą, – pasakė
VIEŠPATS.
3 Klyk, Hešbone, nes Ai buvo
sunaikintas,
šaukit, Rabatos dukterys!
Apsijuoskit ašutine,
raudokit, čaižykit save
rimbais,
nes Milkomas išeina į
tremtį
drauge su savo kunigais ir
didžiūnais.
4 Kam didžiuojiesi savo
galybe?

49, 1: *Milkomas*: vyriausiasis amoniečių dievas. Gado gentis Transjordanijoje ir Amono karalystė buvo kaimynai. Asirams užkariavus Šiaurinę karalystę – Izraelį, amoniečiai užėmė Gado genties žemes.
49, 2: ... *Rabatą*: arba Raba-Amoną – amoniečių karalystės sostinė. Šiuolaikinis Amanas yra Jordanijos karalystės sostinė.

Gęsta tavoji galybė,
maištingoji dukra!
Tu pasitikėjai savo turtais,
sakydama:
'Kas išdrįs žygiuoti prieš
mane?'
5 Tikėk manimi, atvesiu tau
klaiką iš visų pusių, –
tai žodis VIEŠPATIES,
Galybių DIEVO, –
būsite išblaškyti,
kiekvienas sau,
nebus kam pabėgėlių
suburti.

6 Bet vėliau aš sugrąžinsiu
amoniečių tremtinius, –
tai VIEŠPATIES žodis."

Edomui

7 Apie Edomą.
Taip kalbėjo Galybių
VIEŠPATS:
„Argi nebėra išminties
Temane,*
nejau protingieji nebežino
ką patarti,
nejau išseko jų išmintis?
8 Bėkit, traukitės atgal,
slėpkitės giliai olose,
Dedano gyventojai!
Nes atsiųsiu jam Esavo*
pražūtį, kai ateisiu jo
nubausti.
9 Jei vynuogių rinkėjai ateitų
pas tave,
argi nepaliktų jie išrankų?
Jei vagys ateitų nakčia,
net ir jie vogtų tik kiek ko
norėjo!
10 Bet aš – aš pats apnuoginau
Esavą,
atidengiau jo slaptuosius
guolius, – jam nebėra
kur slėptis.
Išnaikinti ir jo palikuonys,
ir giminės,
ir kaimynai, – jo nebėra!
11 Palik savo našlaičius,
aš juos išlaikysiu,
tavo našlės tepasitiki
manimi."

12 Nes taip kalbėjo VIEŠPATS:
„Net tie, kurie nenusipelnė ger-
ti taurę, turės ją išgerti! Nejau
tu liksi nenubaustas? Nenu-
baustas tu neliksi, turi ją ger-
ti! 13 Netgi pats savimi prisie-
kiau, – tai VIEŠPATIES žodis, –
Bozra* taps klaiko reginiu ir
pajuokos daiktu, tyrais, keiks-
mažodžiu, o visi jos miestai
amžinais griuvėsiais."
14 Gavau žinią iš VIEŠPATIES,
pasiuntinys buvo pasiųstas
tautoms:
„Rinkitės! Žygiuokit prieš
šitą tautą! Stokit į mūšį!"
15 Ai, tikėk manimi, padarysiu
tave mažiausią tarp tautų,
paniekintą tarp žmonių!

49, 7–27: *Edomas*: nuo senovės nesutaikomas žydų priešas pasinaudojo Judo karalystės nelaime – žydų tremtimi į Babiloną. Žr. Abd 10–14.

49, 7: *Temanas*: Edomo sritis. Šiame skaitinyje apima visą Edomą. Temanas buvo garsus savo išminčiais. Žr. Job 2,11.

49, 8: *Esavas*: Jokūbo brolis, edomiečių protėvis. Žr. Pr 36.

49, 13: *Bozra*: Edomo sostinė pietryčiuose nuo Negyvosios jūros.

16 Klaikas, kurį sukėlei,
ir tavo įžūli širdis apgavo
tave, –
tave, gyvenančią Uolos
plyšiuose, įsikibusią į
kalno viršūnę.
Nors kaip aras aukštai sau
lizdą krauni,
nulaipinsiu tave žemyn, –
tai VIEŠPATIES žodis.
17 Edomas taps klaiko regi-
niu. Kiekvienas praeivis, regė-
damas visas jo žaizdas, baisė-
sis ir neteks žado.* 18 „Kaip po
Sodomos ir Gomoros bei jų kai-
myninių miestų sunaikinimo, –
kalbėjo VIEŠPATS, – nebeliks
ten jokio gyventojo. Joks ma-
rusis nebesikurs ten gyventi!

19 Štai! Bus kaip su liūtu,
kuris ateina
iš tankmės palei Jordaną
į saugią ganyklą:
aš staiga juos iš ten
išvaikysiu
ir pavesiu ją savo
išrinktajam!
Nes kas man lygus?
Kas patrauks mane į
teismą?
Koks ganytojas galėtų prieš
mane atsilaikyti?“

20 Todėl klausykitės apie
VIEŠPATIES užmojį,
kaip jis užsimojo prieš
Edomą,
apie nutarimus, kuriuos
padarė Temano
gyventojams:
„Ai, tikrai jie išvarys net
kaimenės jauniklius,
net jų pačių avidė apstulbs
dėl jų likimo!“
21 Nuo jų kritimo trenksmo
drebės žemė
ir jų klyksmo aidas bus
girdėti prie Nendrių
jūros.
22 Tikėk manimi! Kaip aras
jis pakils
ir šaus žemyn,
išskleisdamas sparnus,
virš Bozros.
Tą dieną Edomo galiūnų
drąsa bus
kaip drąsa moters gimdymo
skausmuose.

Damaskui

Apie Damaską.
23 Hamatas ir Arpadas*
priblokšti,
nes juos pasiekė bloga
žinia.
Jie blaškosi, tirpdami iš
baimės,
kaip negalinti nurimti jūra.
24 Damaskas nusilpo,
apsigręžė bėgti, apėmė jį
siaubas.
Jį pagavo nerimas
ir skausmai kaip moterį
gimdant.

49, 17: ... *neteks žado*: pažodžiui *švilps (iš pasibaisėjimo)*.
49, 23: *Hamatas* ... *Arpadas*: du aramėjų miestai-valstybės šiaurėje nuo Damasko. Istorinė padėtis – VIII a. prieš Kristų. Žr. Iz 10, 9–11.

25 Nors apleistas tas mano
šlovės miestas,
ta mano linksmybės
tvirtovė!
26 „Tikrai jo jauni vyrai kris jo
aikštėse
ir visi jo kariai bus
nutildyti tą dieną, –
tai Galybių VIEŠPATIES
žodis.
27 Ant Damasko sienų
užkursiu ugnį,
ji praris Ben-Hadado*
tvirtoves."

Arabijai

28 Apie Kedarą ir Hazoro karalystes, kurias nugalėjo Babilono karalius Nebukadnezaras, taip VIEŠPATS kalbėjo:
„Pakilkit, žygiuokit prieš
Kedarą, sunaikinkit
rytiečius!
29 Pasigrobkit jų palapines
ir kaimenes,
palapinių dangas ir
reikmenis.
Išsiveskit jų kupranugarius,
šaukit: 'Siaubas visur!'
30 Bėkit! Sprukite toli,
slėpkitės giliai olose,
Hazoro gyventojai, –
tai VIEŠPATIES žodis, –
nes Babilono karalius
Nebukadnezaras
užsimojo prieš jus,
nusprendė eiti prieš jus!
31 Pakilkit! Žygiuokit prieš
tautą,
gyvenančią jaukiai ir
saugiai, – tai
VIEŠPATIES žodis, –
ji neturi nei vartų, nei velkių,
gyvena viena atokiai.
32 Jų kupranugariai taps
grobiu
ir jų gausios galvijų
bandos – karo laimikiu.
Vėjams atiduosiu tuos
skustais smilkiniais
vyrus,
pražūtį jiems siųsiu iš visų
pusių! – tai VIEŠPATIES
žodis.

33 Hazoras taps šakalų
lindyne, amžina dykyne.
Niekas ten nebegyvens,
joks marusis nebesikurs
ten gyventi."

Elamui

34 VIEŠPATIES žodis apie Elamą*, Jeremijui atėjęs Judo karaliaus Zedekijo valdymo pradžioje:
35 „Taip kalbėjo Galybių
VIEŠPATS:
'Tikėk manimi! Sulaužysiu
Elamo lanką,
jų galybės pamatą.
36 Sušauksiu Elamui keturis
vėjus
iš keturių dangaus skliauto
kraštų.

49, 27: *Ben-Hadadas*: Treji rūmai-tvirtovės buvo vadinamos Sirijos karaliaus Ben-Hadado vardu. Žr. 1 Kar 15,18; 20.

49, 34: *Elamas*: sena karalystė į rytus nuo Babilonijos.

Vėtysiu juos šiais visais
vėjais, kol neliks tautos,
neturinčios Elamo benamių.
37 Padarysiu, kad Elamas
drebės nuo savo priešų,
nuo ieškančių jų gyvybės.
Siųsiu jiems nelaimę,
savo degantį įniršį, –
tai VIEŠPATIES žodis, –
O jiems iš paskos kalaviją,
kol juos visiškai
sunaikinsiu.
38 Elame sau pasistatysiu
sostą,
sunaikinsiu jų karalių ir
didžiūnus, – tai
VIEŠPATIES žodis.
39 Bet dienų pabaigoje aš
sugrąžinsiu Elamo
tremtinius, – tai
VIEŠPATIES žodis'."

Pirmasis pranašavimas Babilonui

50 1* Žodis, kurį kalbėjo
VIEŠPATS apie Babi-
loną, apie kaldėjų kraštą, per
pranašą Jeremiją:
2 „Praneškite ir paskelbkite
tautoms,
iškelkit ženklą, paskelbkit!
Neslėpkit, bet sakykit:
'Babilonas paimtas,
Belis* nužemintas,
Merodachas sudaužytas, –
Babilono dievų statulos
sugėdintos, sudaužyti jo
stabai'.
3 Nes iš šiaurės prieš jį
atžygiavo tauta, –
jis* pavers jo kraštą tyrais.
Niekas jame nebegyvens, –
žmonės ir gyvuliai išlakstys.

4 Tomis dienomis ir tuo
metu, – tai VIEŠPATIES
žodis, –
Izraelio tauta drauge su
Judo tauta ateis
ir verkdami eis ieškoti
VIEŠPATIES, savojo Dievo.
5 Jie klaus kelio į Sioną,
gręš savo veidus ten link.
Jie ateis ir glausis prie
VIEŠPATIES
amžinąja sandora, kuri
niekad nebus užmiršta.
6 Manoji tauta buvo
pasiklydusios avys, –
jų piemenys juos
paklaidino, išgindami į
kalnus klajoti.
Klajodami nuo kalno prie
kalvos, jie užmiršo
savąją avidę.
7 Rijo juos visi, kas tik sutiko,
o jų priešai sakė:
'Mes nenusikalstame,
jie nusidėjo VIEŠPAČIUI,
teisumo buveinei,

50, 1 – 51, 58: Įvairių pranašavimų Babilonui rinkinys – pasakojimo, kurį randame Jer 51, 59–64 tekste, įvadas. Babiloną užėmė Kyro vedami persai 538 m. prieš Kristų.

50, 2: *Belis*: iš pradžių šiuo vardu buvo vadinamas Nipuro miesto Mesopotamijoje dievas. Vėliau jis buvo sutapatintas su Merodachu – Marduku, vyriausiuoju Babilono panteono dievu.

50, 3: ... *jis*: Kyras, persų tautos karalius. Persų tauta, Kyro valdoma, tapo Artimųjų Rytų valdove.

VIEŠPAČIUI, savo tėvų
vilčiai'.
8 Bėkit iš Babilono, traukitės
iš kaldėjų krašto,
būkit kaip ožiai kaimenės
priešakyje!
9 Nes štai sukelsiu ir atvesiu
prieš Babiloną
būrį galingų tautų iš
šiaurės krašto.
Jos išsirikiuos mūšiui su
juo, – jis bus jųjų
paimtas.
Jų strėlės kaip strėlės
įgudusio galiūno,
kuris niekad negrįžta
tuščiomis rankomis.
10 Kaldėja virs grobiu,
ir visi jos grobėjai bus sotūs, –
tai VIEŠPATIES žodis.
11 Nors jūs džiaugiatės, nors
jūs smaginatės,
mano paveldo grobikai,
nors jūs šokinėjate
kaip veršiukas pievoje
ir žvengiate kaip eržilai,
12 didžiai sugėdinta bus jūsų
motina,
jus pagimdžiusioji
raudonuos iš gėdos.
Tikėk manimi! Jinai bus
tarp tautų paskučiausia,
dykuma, išdžiūvusi ir
nevaisinga!
13 Nuo VIEŠPATIES pykčio
Babilonas ištuštės, –
liks tyrų tyrais.
Kas tik pro jį eis – baisėsis,
neteks žado pamatęs jo
žaizdas.
14 Rikiuokitės aplinkui
Babiloną mūšiui,
kilpininkai, leiskite strėles
į jį, strėlių netausokite,
nes jis nusidėjo VIEŠPAČIUI.
15 Iš visų pusių rėkite jam
kovos šūkius!
Jis pasidavė,* – krito jo
pylimai,
nugriauti jo sienų mūrai!
Juk tai VIEŠPATIES
kerštas: keršykit jam, –
darykit jam, kaip jis jums
darė!
16 Atimkit iš Babilono sėjėją
ir laikantį pjautuvą per
pjūtį!
Bijodami žudančio kalavijo,
kiekvienas grįš pas savo
tautą
ir kiekvienas bėgs į savąjį
kraštą.
17 Izraelis – išblaškyta kai-
menė, vaikoma liūtų. Pirma jį
rijo Asirijos karalius, o galop
Babilono karalius Nebukadne-
zaras graužė jo kaulus. 18 'To-
dėl, – taip kalbėjo Galybių
VIEŠPATS, Izraelio Dievas, –
tikėk manimi! Nubausiu Ba-
bilono karalių ir jo kraštą,
kaip nubaudžiau Asirijos ka-
ralių. 19 Bet Izraelį sugrąžinsiu
į jo ganyklą, – ganysis ant

50, 15: Pranašas nepranašauja apie Babilono miesto sunaikinimo detales, bet aprašo sunaikinimą įprastine kalba. Istoriškai kalbant, Babilonas pasidavė persams be mūšio ir nebuvo sunaikintas.

Karmelio ir Bašane, numal-
šins savo alkį Efraimo kalvose
ir Gileade. 20 Tomis dienomis
ir tuo metu, – tai VIEŠPATIES
žodis, – bus ieškoma Izraelio
kaltės, tačiau jos nebebus, ir
Judo nuodėmių, tačiau jų ne-
beras, nes atleisiu tam liku-
čiui, kurį išgelbėjau'.
21 Žygiuok į Meratajimų*
kraštą, žygiuok į jį,
užpulk Pekodo* gyventojus!
Žudyk ir paskirk
sunaikinti, – tai
VIEŠPATIES žodis, –
padaryk visa, ką tau
įsakiau.
22 Krašte mūšio sąmyšis,
viskas sunaikinta!
23 Kaip sumažintas ir
sutrupintas visos žemės
kūjis!
Kokiu klaiko reginiu tapo
Babilonas tautoms!
24 Tu spąstus sau pačiam
pasistatei
ir į juos įkliuvai, Babilone,
bet tu to nesuvokei.
Tu buvai pastebėtas ir
pagautas,
nes drįsai mesti iššūkį
VIEŠPAČIUI.

25 VIEŠPATS atidarė savo
ginklų sandėlį
ir pasiėmė savosios rūsties
ginklus,
nes Valdovas, Galybių
VIEŠPATS, turi darbo
kaldėjų krašte.
26 Žygiuokite į jį iš visų pusių,
atverkite jo svirnus!
Supilkite jį tarsi grūdus į
krūvas ir visiškai
sunaikinkite!
Nepalikite jam nė
kruopelės!
27 Išpjaukite visus jo jaučius,
tebūna jie visi paskersti.
Vargas jiems, nes atėjo jų
diena, jų bausmės
metas!

28 Klausykitės!
Bėgliai ir pabėgėliai iš
Babilono krašto atskuba
paskelbti VIEŠPATIES,
mūsų Dievo, keršto, –
keršto už jo Šventyklą.

29 Sušaukit kilpininkus prieš
Babiloną,
visus pajėgiančius įtempti
lanką.
Jį iš visų pusių apsupkit,
niekam ištrūkti
neleiskit.
Atmokėkit jam pagal jo
darbus,
elkitės su juo, kaip jis
elgėsi su kitais,
nes jis įžeidė VIEŠPATĮ,
Izraelio Šventąjį.
30 Taip Babilono aikštėse kris
jo jauni vyrai

50, 21: *Meratajimai* ... *Pekodas*: simboliški Babilono vardai – *Dvigubai kartus* ir *Nubaudimas*. Be to, jie turbūt buvo sričių ar vietovių vardai Babilonijos imperijoje.

ir tą dieną bus sunaikinti
visi jo kariai, –
tai VIEŠPATIES žodis.

31 Štai! Aš esu priešingas tau,
įžūlusis žmogau, –
tai Valdovo, Galybių
VIEŠPATIES, žodis, –
nes atėjo tavo diena,
tavo bausmės metas.
32 Įžūlusis žmogus svirduliuos
ir parkris,
niekas jo nepakels.
Užkursiu ugnį jo miestuose,
ir jinai suris visa aplink jį.

33 Taip kalbėjo Galybių
VIEŠPATS:
'Izraelio žmonės engiami,
drauge ir Judo žmonės.
Visi, išvariusieji į nelaisvę,
juos kietai laikė,
atsisakė juos paleisti'.
34 Galingas jų Atpirkėjas,
jo vardas – Galybių
VIEŠPATS!
Jis tikrai juos gins
kad duotų ramybę žemei
ir sąmyšį Babilono
gyventojams.

35 Kalavijas kaldėjams, –
tai VIEŠPATIES žodis, –
Babilono gyventojams,
jo didžiūnams ir
išminčiams!
36 Kalavijas jo žiniūnams, –
tesukvailėja!
Kalavijas jo galiūnams, –
teapima juos klaikas!
37 Kalavijas jo žirgams ir
vežimams,
samdiniams jo gretose, –
tebūna jie kaip moterys!
Kalavijas jo turtams, –
tebūna jie išgrobti!
38 Kalavijas jo vandenims, –
teišdžiūva!
Nes tas kraštas pilnas
stabų, –
dėl pamėklių jie sukvailėjo.
39 Taigi gyvens ten laukiniai
žvėrys su hienomis,
ten ir stručiai kursis gyventi.
Niekad jame nebegyvens
žmonės,
niekas nebesikurs jame per
amžius.
40 Kaip Dievas sugriovė So-
domą ir Gomorą bei jų kaimy-
nus, – tai VIEŠPATIES žodis, –
taip ir ten nebegyvens nei žmo-
gus, nei neapsistos jame gyven-
ti joks marusis.
41 Štai! Ateina tauta iš
šiaurės, galinga tauta,
ir daug karalių pašaukiama
iš žemės pakraščių.
42 Ginkluoti lanku ir ietimi,
jie yra žiaurūs ir
kietaširdžiai.
Jų ūžmas kaip jūros
šniokštimas, – joja ant
ristūnų,
išsirikiavę mūšio gretomis,
prieš tave, dukra, Babilono
tauta!
43 Babilono karalius išgirdo
apie juos žinią, –
nuleido rankas,
jį ištiko išgąstis ir skausmai
tarsi gimdančią moterį.

44 Štai! Bus kaip su liūtu,
kuris ateina
iš tankmės palei Jordaną
į saugią ganyklą:
aš juos staiga iš ten
išvaikysiu
ir pavesiu ją savo
išrinktajam.
Nes kas man gali prilygti?
Kas patrauks mane į
teismą?
Kur tas ganytojas, kuris
galėtų prieš mane
atsilaikyti?
45 Todėl klausykitės apie
VIEŠPATIES užmojį,
ko jis griebėsi prieš
Babiloną,
ko nusprendė imtis prieš
kaldėjų kraštą:
'Ai, tikrai jie išvarys net
kaimenės jauniklius,
net jų pačių avidė apstulbs
nuo jų likimo!'
46 Nuo riksmo: 'Babilonas
paimtas!' – drebės žemė,
jos šauksmas nuaidės tarp
tautų.

Antrasis pranašavimas Babilonui

51 1 Taip kalbėjo
VIEŠPATS.
Štai! Pakelsiu Babilonui
nuožmų vėją
ir Leb-Kamai* gyventojams.
2 Pasiųsiu vėtytojus
į Babiloną,
kad jį išvėtytų ir nuniokotų
jo kraštą.
Ai, jie puls jį nelaimės
dieną iš visų pusių!
3 Tenetempia kilpininkas
savojo lanko
ir tenesigiria savo krūtinės
šarvais!
Nesigailėkit jo jaunų vyrų,
sunaikinkit visą jo
kariuomenę!
4 Nukauti jie gulės Kaldėjos
krašte, sužeisti –
jo gatvėse.
5 Izraelio ir Judo karalystės
nebuvo paliktos jų Dievo,
Galybių VIEŠPATIES,
našlėmis,
nors jų kraštas buvo pilnas
nusikaltimų
Izraelio Šventajam.

6 Bėkite iš Babilono,
tegelbsti kiekvienas savo
gyvybę!
Nežūkit dėl jo kaltės,
nes dabar yra VIEŠPATIES
keršto metas, –
jis atmoka jam,
ko užsipelnė.
7 Babilonas buvo auksinė
taurė VIEŠPATIES rankoje,
nugirdanti visą žemę.
Tautos gėrė jos vyno
ir todėl išėjo iš proto.
8 Staiga krito Babilonas
ir buvo sutriuškintas:
apraudok jį!

51, 1: *Leb-Kamai*: pažodžiui *širdis tų, kurie maištauja prieš mane.* Hebrajiška kriptograma: Kaldėja, kaldėjai.

Atneškit balzamo jo
žaizdai, galbūt ji dar
išgydoma.
9 'Mėginome Babiloną gydyti,
bet jis nepagydomas.
Palikit jį!
Grįžkim kiekvienas į savo
kraštą!'
Taip, jo teismas pasiekė
dangų, pakilo iki pat
debesų.
10 VIEŠPATS parodė mūsų
teisumą, –
ateikit, paskelbkime Sione,
ką padarė VIEŠPATS, mūsų
Dievas.

11 Aštrinkite strėles,
pripildykite strėlines!
VIEŠPATS pažadino Medijos
karalių* dvasią, nes nutarė su-
naikinti Babiloną. Ai, tai VIEŠ-
PATIES kerštas, – kerštas už jo
Šventyklą.
12 Iškelkite mūšio vėliavą prie
Babilono sienų!
Padidinkite sargybą,
pastatykite sargybinius,
ruoškit pasalas,
nes VIEŠPATS nutarė ir
įvykdė,
ką buvo kalbėjęs apie
Babilono gyventojus.
13 Tu, kuri gyveni prie galingų
vandenų,
esi paskendusi turtuose,
atėjo tavo galas, – tavo
gyvenimo siūlas nu-
trauktas.
14 Galybių VIEŠPATS prisiekė
pats savimi:
'Ai, užleisiu tave kareiviais
kaip skėriais, –
tave drebins jų pergalės
šauksmai'.

Himnas Dievui

15 ... Savo galybe jis padarė
žemę,
savo išmintimi pasaulį
sukūrė
ir savo išmanymu išskleidė
dangų.
16 Jam sugriaudus, kyla
vandenų sąmyšis
danguje;
jis pakelia garus nuo žemės
pakraščių.
Lietų jis pripildo žaibų,
vėją paleidžia iš savo
svirnų.
17 Kiekvienas marusis yra
kvailas ir neišmanėlis;
visus auksakalius gėdina
jų stabai,
nes ką jie nulieja, yra
melas, – neturi gyvybės.
18 Jie yra nieko neverti,
juoko darbas, –
jų bausmės metu jie žus.
19 Ne kaip šitie – {VIEŠPATS}
Jokūbo dalia,

51, 11: ... *Medijos karalių*: medai gyveno drauge su persais krašte, kuris nūdien vadinamas Iranu. Tuo metu, kai buvo rašomi šie žodžiai, medai buvo pranašesni už persus, tačiau po trumpo laiko persai nusmelkė medus.

nes jis yra tas, kuris visa
padarė, –
Izraelis yra gentis jo
paveldo,
Galybių VIEŠPATS – jo
vardas.

Viešpaties vėzdas ir kalnas

20 „Tu esi mano vėzdas,
manasis kovos ginklas:
tavimi daužau tautas,
tavimi triuškinu karalystes.
21 Tavimi daužau žirgą ir
raitelį,
tavimi daužau kovos
vežimą ir vežiką.
22 Tavimi daužau vyrą ir
žmoną,
tavimi daužau senį ir
vaiką,
tavimi daužau jaunuolį ir
merginą.
23 Tavimi daužau piemenį ir
jo kaimenę,
tavimi daužau artoją ir jo
jaučių jungą,
tavimi daužau valdytoją ir
jo parankinius.
24 Aš atmokėsiu jūsų akyse
Babilonui ir visiems Kaldėjos
gyventojams už visas blogybes,
kurias jie padarė Sione, – tai
VIEŠPATIES žodis.
25 Tikėk manimi! Aš esu prieš
tave, niokotojų kalne,
visos žemės niokotojau, –
tai VIEŠPATIES žodis. –
Aš ištiesiu savo ranką į
tave, nuritinsiu tave
nuo uolų
ir paversiu perdegusiu
kalnu.
26 Iš tavo griuvėsių nebus
imamas nei kertinis
akmuo,
nei akmuo pamatams.
Liksi amžina dykyne, –
tai VIEŠPATIES žodis.“

Tautos žygiuoja į Babiloną

27 „Duokite ženklą kraštui,
pūskite ragą tautoms!
Pašventinkite tautas karui
su juo,
pašaukite prieš jį visas
karalystes –
Araratą, Minį ir Aškenazą!*
Paskirkite jo priešams vadą,
rikiuokite žirgus kaip
skėrių knibždynę.
28 Pašventinkite tautas karui
su juo: Medijos karalių
drauge su jo valdytojais bei
visais jų parankiniais
ir kiekvieną jam pavaldų
kraštą.
29 Žemė dreba ir raitosi,
nes išsipildo VIEŠPATIES
užmojis Babilonui
paversti Babilono kraštą
tyrlaukiais, kur nėra nė
gyvos dvasios.
30 Babilono galiūnai liovėsi
kovoję, lindi savo
tvirtovėse.

51, 27: *Araratas, Minis, Aškenazas*: sritys arba tautos nūdienėje Armėnijoje, tuomet Medijos valdos.

Išseko jų drąsa, elgiasi
kaip moterys.
Dega jo pastatai, sulaužyti
jo vartų skląsčiai.
31 Lekia pasiuntinys paskui
pasiuntinį,
šauklys paskui šauklį
pranešti karaliui,
kad visas jo miestas
paimtas:
32 brastos užimtos,
pelkės padegtos
ir kareiviai apimti klaiko.
33 Nes taip kalbėjo Galybių
VIEŠPATS, Izraelio Dievas:
'Dukra Babilonas yra kaip
klojimas per kūlę,
dar truputis, ir ateis jos
pjūties metas'."

Babilono nusikaltimas Jeruzalei

34 „Babilono karalius
Nebukadnezaras surijo
mane,*
sugriovė mane,
padarė iš manęs tartum
tuščią indą.
Kaip slibinas prarijo mane,
pripildė savo pilvą mano
skanėstų, mane išvarė...
35 'Tebūna atkeršyta Babilonui
už mano žaizdas!' –
sakys Siono miestas.
'Tebūna atkeršyta Kaldėjos
žmonėms už mano
kraują!'" – sakys
Jeruzalė.

36 O dabar taip kalbėjo
VIEŠPATS:
„Tikėk manimi! Aš ginsiu
tavąją bylą, atkeršysiu
už tave.
Nusausinsiu jo jūrą,
išsekinsiu jo šaltinį, –
37 Babilonas virs griuvėsių
krūva, šakalų lindyne,
siaubo reginiu ir pajuoka,
be gyvo žmogaus.

38 Kaip liūtai jie drauge
riaumos, kaip liūtukai
jie urgs.
39 Jiems nerimstant, aš
sutaisysiu gėrimą
ir girdysiu juos, kol
pralinksmės.
Tuomet jie užmigs amžinu
miegu ir niekad
neatsibus, –
tai VIEŠPATIES žodis.
40 Nuvesiu juos į skerdynių
vietą kaip ėriukus,
kaip avinus ir ožius."

Babilono likimas

41 Taip Šešakas buvo užimtas,
į nelaisvę paimtas visos
žemės gyrius!
Kokiu pasibaisėjimu tapo
Babilonas tautoms!
42 Jūra apsėmė Babiloną, –
šniokščiančios bangos jį
užliejo.

43 Jo miestai virto siaubo
reginiu, sausros šalim ir
tyrais,

51, 34: ... *mane*: tekste kalba Jeruzalė.

kur niekas negyvena
nei joks marusis nekelia
kojos.
44 „Aš nubausiu Babilone Belį
ir ištrauksiu iš jo nasrų, ką
buvo prarijęs.
Daugiau niekad tautos pas
jį nebeplūs, –
sugriuvo Babilono siena!
45 Išeik iš jo, mano tauta!
Gelbėkit kiekvienas savo
gyvybę
nuo VIEŠPATIES degančio
pykčio!“
46 Nuo šiol nenustokit drąsos
ir nenuogąstaukit dėl gandų,
kurie sklinda krašte, nes vie-
noks gandas ateina vienais me-
tais, kitoks kitais, gandai apie
smurtą krašte ir apie valdovą,
kuris kovoja su valdovu.
47 „Tikėk manimi! Jau artėja
dienos,
kai aš nubausiu Babilono
stabus.
Jo visas kraštas bus
sugėdintas,
ir visi jo užmuštieji gulės
jame.
48 Tuomet dangus ir žemė, –
jie ir visa, kas juose, –
džiūgaus dėl Babilono
žuvimo,
kai iš šiaurės ateis jo
niokotojai“, – tai
VIEŠPATIES žodis.
49 Taip, Babilonas turi žūti
už Izraelio užmuštuosius,
kaip visos žemės užmuštieji
kad žuvo per Babiloną.

50 Jūs, pabėgėliai nuo kalavijo,
skubėkit, negaiškit!
Prisiminkit VIEŠPATĮ
iš tolo,
Jeruzalė teateina jums
į širdį.
51 Esame sugėdinti,
nes patyrėme pajuoką.
Veidai iš gėdos mums
kaista, nes svetimieji
įėjo
į mūsų VIEŠPATIES Namų
šventovę.

52 „Todėl, tikėk manimi,
ateina dienos, –
tai VIEŠPATIES žodis, –
kai aš nubausiu jo stabus
ir visame jo krašte dejuos
sužeistieji.
53 Nors Babilonas ir pakiltų į
dangų,
nors ir įsitvirtintų galingoj
aukštybėj,
tačiau mano niokotojai jį
pasieks, – tai
VIEŠPATIES žodis.“

54 Klausykitės! Sklinda
riksmas iš Babilono,
baisus bildesys iš Kaldėjos
krašto!
55 Ai, VIEŠPATS niokoja
Babiloną,
tildo jo siaubingą ūžesį.
Šniokščia jo bangos kaip
galingi vandenys,
plinta jų siautėjantis
ūžmas,
56 nes niokotojas atėjo į jį –
į Babiloną.

Jo galiūnai paimti nelaisvėn,
lankai jų sulaužyti,
nes VIEŠPATS yra atpildo
Dievas, –
jis tikrai atlygins.
57 „Taip nugirdysiu jo
didžiūnus ir išminčius,
jo valdytojus, parankinius
ir galiūnus,
kad jie užmigs amžinu miegu
ir niekad nepabus, –
tai žodis Karaliaus,
kurio vardas – Galybių
VIEŠPATS.“

58 Taip kalbėjo Galybių
VIEŠPATS:
„Plačioji Babilono siena
bus sulyginta su žeme,
jo aukštieji vartai bus
sudeginti ugnimi.
Taigi tautos veltui triūsia
ir gentys dėl liepsnų
varginasi.“

Pranašavimas pasiunčiamas į Babiloną

59 Reikalas, kurį pranašas
Jeremijas patikėjo Mahsėjo
sūnaus Nerijo sūnui Serajui,*
kai tas ėjo į Babiloną drauge
su Judo karaliumi Zedekiju
ketvirtaisiais jo valdymo me-
tais. Serajas buvo stovyklų
tvarkytojas. 60* Jeremijas at-
skiroje knygoje buvo aprašęs
visas nelaimes, kurios turėjo
ištikti Babiloną, ir visus anuos
žodžius, kurie buvo užrašyti
Babilonui. 61 Jeremijas tarė Se-
rajui: „Kai pasieksi Babiloną,
žiūrėk, kad perskaitytum gar-
siai visus šituos žodžius. 62 Ta-
da tarsi: ‘VIEŠPATIE, tu pats
grasinai sunaikinti tą vietą
taip, kad nei žmonės, nei gyvu-
liai joje nebegyventų, kad ji am-
žinai liktų tyrais’. 63 Pabaigęs
skaityti knygą, pririšk prie jos
akmenį, įmesk į Eufratą 64 ir
tark: ‘Taip Babilonas nuskęs!
Nebepakils iš nelaimės, kurią
jam atsiųsiu’.“
{Iki „varginasi“ yra Jeremi-
jo žodžiai.}*

D. ISTORINIS PRIEDAS

Jeruzalės* sunaikinimas

52 1 Zedekijas* buvo dvi-
dešimt vienerių metų,
kai tapo karaliumi, ir valdė
Jeruzalę vienuolika metų. Jo
motina, Jeremijo iš Libnos

51, 59: *Serajas*: Barucho brolis. Žr. Jer 32, 12. Turbūt Serajas keliavo į Babiloną paaiškinti apie svetimų kraštų ambasadorių sąskrydį Jeruzalėje tais pačiais metais. Žr. Jer 27, 3.

51, 60: Jeremijas pranašavo Babilonui žodžius tuo pačiu metu, kai jis pranašavo apie Judo išsilaisvinimą iš Babilono jungo (žr. Jer 3, 14–18; 32, 15; 33, 6–9. 12–13), o jo pranašavimų Babilonui knyga buvo įmesta į Eufratą.

51, 64: *Iki ‘varginasi’ yra Jeremijo žodžiai*: redaktoriaus pastaba dėl 58 eilutės.

52, 1–34: Šis Jeremijo knygos priedas buvo galutinio knygos redaktoriaus paimtas iš 2 Kar 24, 18–25. 30. Priedo tikslas – parodyti, kad Jeremijo pranašystės išsipildė. Iš dalies jame pakartojami istorijos įvykiai, aprašomi Jer 39–41 skyriuose.

duktė, vadinosi Hamutala. 2 Jis
darė, kas buvo pikta VIEŠPA-
TIES akyse, lygiai kaip buvo da-
ręs Jehojakimas. 3 Iš tikrųjų
kas buvo daroma Jeruzalėje ir
Jude, taip pykino VIEŠPATĮ, kad
jis atstūmė juos nuo savęs.

Zedekijas sukėlė maištą prieš
Babilono karalių. 4 Devintai-
siais jo valdymo metais, dešim-
to mėnesio dešimtą dieną*, at-
sitiko, kad Babilono karalius
Nebukadnezaras su visa savo
kariuomene atžygiavo prieš Je-
ruzalę ir apsupo ją, pastatyda-
mas aplinkui apgulos įtvirtini-
mus. 5 Miesto apgula tęsėsi iki
vienuoliktųjų karaliaus Zede-
kijo metų. 6 O tų metų ketvirto
mėnesio devintą dieną, kai ba-
das buvo prispaudęs miestą ir
žmonės nebeturėjo duonos, 7 bu-
vo pralaužta miesto siena. Vi-
si kareiviai pabėgo iš miesto
nakčia pro vartus tarp dviejų
sienų prie karaliaus sodo, nors
kaldėjai ir buvo visur aplink
miestą. Jie metėsi eiti Arabos
linkui. 8 Bet kaldėjų kariuo-
menė vijosi karalių ir sugavo
Zedekiją lygumose prie Jericho,
kai visa jo kariuomenė pakri-
ko ir jį paliko.

9 Sugavę karalių, jie nuvedė
jį į Riblą, Hamato krašte, pas
Babilono karalių, ir šis suren-
gė jam teismą. 10 Babilono ka-
ralius nubaudė mirtimi Zede-
kijo sūnus jo akyse. Taip pat
Ribloje jis nužudė ir visus Ju-
do didžiūnus. 11 Tada Babilono
karalius įsakė išlupti Zedeki-
jui akis, uždėti grandines, iš-
varyti į Babiloną ir laikyti jį
kalėjime lig mirties.

12 Penkto mėnesio dešimtą
dieną,* – devynioliktaisiais
Babilono karaliaus Nebukad-
nezaro metais, – karaliaus as-
mens sargybos vadas ir Babi-
lono karaliaus palydos narys
Nebuzaradanas atvyko į Je-
ruzalę. 13 Jis sudegino VIEŠPA-
TIES Namus, karaliaus rūmus
ir visus Jeruzalės pastatus, –
kiekvieno svarbesnio asmens
namus. 14 Be to, kaldėjų ka-
riuomenė, buvusi su karaliaus
asmens sargybos vadu, išgrio-
vė visas sienas aplink Jeruza-
lę. 15 Tada karaliaus asmens
sargybos vadas Nebuzarada-
nas išvarė į tremtį kai ką iš be-
turčių, saujelę gyventojų, išli-
kusių mieste, ir perbėgusius
pas Babilono karalių drauge
su amatininkų likučiu. 16 Tik
kai ką iš kaimo žmonių kara-
liaus asmens sargybos vadas
Nebuzaradanas tepaliko kaip
vynuogynų darbininkus ir žem-
dirbius.

52, 4: *Devintais jo valdymo metais, dešimto mėnesio dešimtą dieną*: 588 m. prieš Kristų, sausio 15 d. Žr. Jer 39, 1.

52, 12: *Penkto mėnesio dešimtą dieną... – devynioliktaisiais*: ab mėnesio – liepos–rugpjūčio 10-oji, 587 m. prieš Kristų.

[17] Žalvario šulus, stovėjusius
prie VIEŠPATIES Namų, pasto-
vus su ratais ir žalvarinę jūrą,
buvusią VIEŠPATIES Namuose,
kaldėjai sulaužė į gabalus ir
išgabeno visą žalvarį į Babilo-
ną. [18] Jie paėmė ir ąsočius, ber-
tuves, žnyples, dubenis, sem-
tuvus bei visus žalvarinius
rykus, naudotus šventyklos
apeigoms. [19] Be to, karaliaus
asmens sargybos vadas paėmė
taures, smilkytuvus, dubenis,
ąsočius, žvakides, semtuvus ir
dubenis liejamosioms aukoms,
padarytus iš aukso ir sidabro.
[20] Abiejų šulų, žalvarinės jūros
bei dvylikos žalvarinių jaučių,
ant kurių ji stovėjo, ir pastovų
su ratais, kuriuos Saliamonas
buvo padirbęs VIEŠPATIES Na-
mams, – visų šitų rykų žalva-
rio nė pasverti nebūtų buvę ga-
lima. [21] Kiekvienas šulas buvo
aštuoniolikos mastų* aukščio
ir turėjo dvylikos mastų ap-
skritimą. Sienos buvo keturių
pirštų storumo, o vidus tuš-
čias. [22] Šulo viršuje buvo pen-
kių mastų aukščio žalvarinė
galvena, kurią supo pinučiai ir
granatai, – viskas iš žalvario.
Ir kitas šulas buvo lygiai toks
pat, su granatais. [23] Granato
obuolių buvo ant visų šonų de-
vyniasdešimt šeši. Iš viso ap-
linkui pinučius buvo šimtinė
granato obuolių.

[24] Be to, karaliaus asmens
sargybos vadas suėmė vyriau-
siąjį kunigą Serają, kunigo pa-
dėjėją Zefaniją ir tris Slenksčio
sargus. [25] Iš miesto jis suėmė
vieną karaliaus rūmų dvariš-
kį, vadovavusį kareiviams,
septynis asmenines karaliaus
tarybos vyrus, kurie buvo rasti
mieste, kariuomenės vado rašt-
vedį, telkusį gyventojus į kari-
nę tarnybą, ir šešiasdešimt pa-
prastų vyrų, kuriems pasitaikė
būti mieste. [26] Tuomet kara-
liaus asmens sargybos vadas
Nebuzaradanas paėmė juos ir
nuvarė į Riblą pas Babilono
karalių. [27] Riblоje, Hamato
krašte, Babilono karalius juos
parbloškė ir nubaudė mirtimi.
Taip Judas buvo ištremtas
iš savo žemės. [28]* Toks yra skai-
čius žmonių, kuriuos Nebu-
kadnezaras išvarė į tremtį:
septintaisiais savo valdymo
metais – tris tūkstančius ir
dvidešimt tris judėjus, [29] aštuo-
nioliktaisiais Nebukadnezaro
metais – aštuonis šimtus tris-
dešimt du asmenis iš Jeruza-
lės, [30] dvidešimt trečiaisiais
Nebukadnezaro metais kara-
liaus asmens sargybos vadas
Nebuzaradanas ištrėmė septy-
nis šimtus ir keturiasdešimt
penkis judėjus – iš viso ketu-
ris tūkstančius šešis šimtus
asmenų.

52, 21: *Mastas*: 45 cm.
52, 28–30: Be dviejų trėmimų, įvykusių 598 ir 587 m. prieš Kristų, minima ir trečias – paskutinis trėmimas, įvykęs 582–581 m. po Gedalijo nužudymo. Žr. Jer 41, 2.

Jehojachinas pagerbiamas tremtyje

31* Atsitiko, kad trisdešimt
septintaisiais Judo karaliaus
Jehojachino tremties metais,
dvylikto mėnesio dvidešimt
penktą dieną, Babilono kara-
lius Evil-Merodachas pirmai-
siais savo valdymo metais at-
kreipė dėmesį į Judo karalių
Jehojachiną ir paleido jį iš ka-
lėjimo. 32 Jis kalbėjosi su juo tai-
kingai ir paskyrė jam sostą, šau-
nesnį už sostus kitų karalių,*
buvusių pas jį Babilone. 33 Jeho-
jachinas nusivilko kalėjimo
drabužius ir visą likusį savo gy-
venimą valgė prie karaliaus
stalo. 34 Jo išlaikymui Babilo-
nijos karalius skyrė nuolatinį
aprūpinimą diena iš dienos, gy-
veno ligi pat jo gyvos galvos.

52, 31–34: 561 m. prieš Kristų Avel-Mardukas (Evil-Merodachas), Nebukadnezaro įpėdinis, paleido Jehojachiną iš kalėjimo. Avel-Mardukas viešpatavo tik dvejus metus. Dokumentai iš Babilono patvirtina faktą, kad Jehojachinas ir jo šeima buvo išlaikoma Babilono imperijos lėšomis.

52, 32: *Kiti karaliai*: ir jie buvo paimti į Babilono nelaisvę.

RAUDŲ KNYGA

Šeštasis prieškristinis šimtmetis Izraelio istorijoje buvo pervartos ir lūžių amžius. Su Šventyklos sunaikinimu ir Dievo garbinimo apeigų nutraukimu, vadų ištrėmimu ir tautinės savivaldos netekimu pasibaigė karalių era. Netrukus po Jeruzalės sunaikinimo (587 m. prieš Kristų), gyvas šių įvykių liudytojas sukūrė šias penkias raudas. Kiekviena jų piešte nupiešia tautinę dramą ir pažemintos tautos skausmą. Jos apima nuodėmės išpažinimą, širdgėlą dėl Siono kančios ir pažeminimo, priėmimą užsitarnautos bausmės ir gyvą tikėjimą, kad Dievas tebemyli savo tautą ir gali ją prikelti iš pelenų. Aitraus skausmo ir nenuslopinamos vilties vienybė raudose atspindi tvirtą pranašų požiūrį į žmogaus trapumą ir Dievo meilės jėgą. Kartu liudija ir Izraelio tikėjimo jėgą, skatinusią išgyventi tautinę katastrofą ir nenustoti vilties.

Šias raudas įprasta priskirti pranašui Jeremijui, remiantis užuomina 2 Kronikų knygoje (35, 25), bet ten minimos raudos buvo skirtos karaliaus Jošijo mirčiai, o ne Jeruzalei, apraudoti. Be to, minčių tėkmė ir išraiška šiose raudose perdėm skiriasi nuo Jeremijo mąstymo ir išraiškos. Dirbtinė raudų sandara nesiderina su šio didžiojo pranašo spontanišku genijumi. Pirmi keturi skyriai turi abėcėlinę, akrostichinę sandarą – dvidešimt dvi strofas, po strofą kiekvienai hebrajų kalbos abėcėlės raidei, – penktasis skyrius turi tiek eilučių, kiek abėcėlė turi raidžių. Raudos buvo sukurtos ar pritaikytos viešam skaitymui pasninko ir Jeruzalės gedulo dienomis (žr. Jl 2, 15–17; Zch 7, 2–3), ypač minint Šventyklos sunaikinimą „devintąją ab {rugpjūčio}“ dieną. Pranašų pomėgis vaizduoti Izraelio tautą Viešpaties sužadėtine turi naują atspalvį – Raudų knygoje ji yra nelaiminga našlė, stiprinama tikėjimo, kad Dievo bausmė ilgainiui nusileis jo begaliniam gailestingumui.

Raudų knygos metmenys

A.	Jeruzalės skausmas	1, 1–22
B.	Jeruzalės bausmė	2, 1–22
C.	Bausmė ir viltis	3, 1–66
D.	Jeruzalė paversta griuvėsiais	4, 1–22
E.	Malda prašant pasigailėti	5, 1–22

A. JERUZALĖS SKAUSMAS

Pirmoji rauda

1 Alef [1*] O, kokia nūn vieniša
stovi sostinė,
kurioje kadaise
knibždėjo žmonių
minios!
Kadaise didinga tarp
tautų, dabar ji yra
lyg našlė!
Kadaise šalių valdovė,
dabar ji tapo verge!

Bet 2 Karčiai verkia nakčia,
ašaros vilgo jos
skruostus.
Tarp visų jos meilu-
žių nėra,
kas ją paguostų.
Visi jos bičiuliai
pasielgė su ja
klastingai
ir tapo jos priešais.

Gimel 3 Judo tauta išėjo į
tremtį
vargui ir kietai vergijai.
Gyvendama
išblaškyta tautose,
ji poilsiui vietos
neranda.
Visi jos persekiotojai
ją pasivijo
kenčiančią.

Dalet 4 Keliai į Sioną –
{Jeruzalę} liūdi,
nes nėra kam eiti į
šventes.
Visi jos vartai
išgriauti,
jos kunigai dejuoja.
Visos jos mergaitės
sielvartauja,
karti yra jos dalia.

He 5 Jos engėjai dabar
šeimininkauja,
jos priešai puikiai
gyvena,
nes VIEŠPATS užliejo
ją skausmu
už gausius jos
nusikaltimus.
Jos mažutėliai išėjo į
nelaisvę
engėjų varomi.

Vau 6 Išėjo iš Siono dukters
visa jos didybė.
Jos didžiūnai tarsi
elniai,
nerandantys sau
ganyklos, –
jie vos galėjo paeiti
persekiotojų priešakyje.

Zajin 7 Jeruzalė atsimena
visus brangumynus,
priklausiusius jai
senovėje,
savo skausmo ir
klajonių dienomis.
Kai jos žmonės
pateko į engėjo
rankas,

1, 1–22: Šioje raudoje įkvėptasis poetas aprašo tragišką Jeruzalės miesto, Judo karalystės sostinės, būklę kaldėjams ją užėmus ir sunaikinus (1–11a eilutė). Nuo 11b eilutės raudą tęsia pati suasmeninta Jeruzalė.

nesant nė vieno, kas jai
pagelbėtų,
engėjai piktdžiugiavo, –
tyčiodamiesi iš jos
žlugimo.

Ḥet [8] Jeruzalė sunkiai
nusidėjo,
todėl ji tapo pajuoka.
Visi, kas ja gėrėjosi, ją
niekina,
nes pamatė jos gėdą.
Net ji pati vaitoja,
negali į save pažiūrėti.

Ṭet [9] Jos nešvarumai lipo jai
prie sijono,
apie savo ateitį ji
nepagalvojo.
Jos žlugimas buvo
baisus,
nebuvo, kas ją paguostų.
„VIEŠPATIE, pažvelk į
mano skausmą,
nes priešas puikuojasi!“

Jod [10] Engėjas ištiesė ranką į
visa,
kas jai brangu.
Ji net matė į jos
šventovę
įeinant pagonis,
kuriems tu uždraudei
įeiti į savo bendriją.

Kaf [11] Visi jos žmonės dejuoja,
ieškodami duonos.
Jie maino savo
brangumynus į valgį
gyvasčiai palaikyti.

„Pažvelk,
VIEŠPATIE, ir
pamatyk,
kaip aš esu
suniekinta!“

Lamed [12] Jums taip niekad
tenebūna!
Visi, kurie einate
šiuo keliu,
pažvelkite ir
pamatykite,
ar yra toks skausmas,
kaip tas skausmas,
kuris ištiko mane,
kai VIEŠPATS man
kirto
savo degančio
pykčio dieną?

Mem [13] Jis iš aukštybių
pasiuntė ugnį
giliai į mano kaulus.
Mano kojoms
paspendė pinkles,
parvertė mane.
Mane paliko
apstulbusią,
sielvartaujančią
visą laiką.

Nun [14] Mano nusikaltimai
buvo į jungą
surišti,*
jo ranka jie buvo
supinti.
Uždėtas man ant
kaklo,
jis išsekina mano
jėgas.

1, 14: Tautos – žmonių nuodėmės buvo supintos į jungą ir uždėtos ant nugaros. Žr. Mt 23, 4.

Viešpats atidavė
mane į rankas,
kurioms esu bejėgė
priešintis.

Samech 15 Visus galiūnus,
kuriuos turėjau,
VIEŠPATS atmetė.
Jis pašaukė prieš
mane kariuomenę
mano jaunų vyrų
sunaikinti.
Viešpats traiškė
mergelę, Judo
dukrą,
tarsi vynuogių
spaudykloje.

'Ajin 16 Dėl šių dalykų aš
verkiu,
mano akys
ašaromis plūsta.
Toli nuo manęs, kas
galėtų paguosti
ir atgaivinti mano
dvasią.
Mano vaikai bejėgiai,
nes priešas nugalėjo.

Pe 17 Sionas grąžo rankas,
bet jį paguosti nėra
kam.
VIEŠPATS pašaukė
Jokūbui
jo kaimynus
pasidaryti jam
priešais.
Tarp jų Jeruzalė liko
nešvarus skuduras.

Zade 18 VIEŠPATS yra teisus,
nes aš kėliau maištą
prieš jo žodį.
Betgi klausykitės jūs,
visos tautos,
pasižiūrėkite į mano
skausmą.
Mano jaunuolės ir
jaunuoliai
išėjo į nelaisvę.

Qof 19 Šaukiausi savo
meilužių,*
bet jie mane apvylė.
Mano kunigai ir
seniūnai
žuvo mieste,
ieškodami valgyti,
norėdami gyvi išlikti.

Reš 20 Pasižiūrėk, VIEŠPATIE,
kaip man skaudu!
Esu baisiai sukrėsta,
širdis blaškos
krūtinėje,
nes aš labai
maištavau.
Lauke kalavijas neša
mirtį,
viduje – maras.

Šin 21 Kai jie girdėjo mane
vaitojant,
nebuvo kam manęs
paguosti.
Visi mano priešai
girdėjo apie mano
nelaimę,
jie džiaugiasi, nes tu
tai padarei.

1, 19: *Meilužiai*: Jeruzalės sąjungininkai – svetimos tautos, nesuteikusios žadėtos pagalbos prieš kaldėjus.

Siųsk tą dieną, kurią
kadaise paskelbei,
tebūna jiems kaip man.

Tav 22* Teiškyla tavo
akivaizdon
visas jų nedorumas!
Pasielk su jais,
kaip pasielgei su
manimi
dėl visų mano
nusikaltimų,
nes aš dejonėje gyvenu,
serga mano širdis.

B. JERUZALĖS BAUSMĖ

Antroji rauda

2 Alef 1* O, kaip pažemino
Viešpats
Siono dukterį pagautas
įniršio!
Jis nubloškė iš
dangaus žemėn
Izraelio didybę,*
neatsiminė savo
įniršio dieną
savo Pakojos.*

Bet 2 Viešpats sunaikino be
gailesčio
visas Jokūbo buveines.
Įniršęs sulygino su žeme
Judo dukters tvirtoves.
Parbloškė žemėn
suteršta
karalystę ir jos
didžiūnus.

Gimel 3 Degdamas pykčiu, jis
nulaužė
Izraelio ragus.*
Atitraukė nuo jų savo
dešinę
priešų akivaizdoje.
Niokojo Jokūbą tarsi
ugnies liepsna,
visa visur surydama.

Dalet 4 Savo lanką įtempė
lyg priešas,
pakėlė savo dešinę
kaip engėjas.
Išžudė visus,
kuriais mes
didžiavomės
Siono dukters
palapinėje.
Tarsi ugnį išliejo
savo pyktį.

He 5 Viešpats elgėsi kaip
priešas,
sunaikino Izraelį.
Sunaikino visus jo
rūmus,

1, 22: Jeruzalė prisipažįsta buvusi kalta ir priima teisingą Dievo bausmę, tačiau ji reikalauja, kad ir jos priešai būtų nubausti už jų kaltes.

2, 1–22: Šio skyriaus tema nusakoma pradžioje (1 eilutė) ir pabaigoje (22 eilutė): Jeruzalės sunaikinimo diena buvo Viešpaties pykčio diena. Pirmoje skyriaus pusėje šis įvykis aprašomas iš šalies (2, 1–10), o antroje dalyje įkvėptasis poetas ir Sionas – Jeruzalė atsako (2, 11–22).

2, 1: *Izraelio didybė*: Šventykla. *Pakoja*: Sandoros skrynia (žr. 1 Kr 28, 2; Ps 99, 5; 132, 7) ar Šventykla (žr. Ez 43, 7).

2, 3: *Izraelio ragus*: visą Izraelio galybę, *ragas* – galybės ir jėgos simbolis. Žr. Rd 2, 17; 1 Sam 2, 10; Lk 1, 69.

griuvėsiais pavertė jo
tvirtoves,
padidino Judo
dukters
verksmą ir raudą.

Vau [6] Jis išgriovė savo buveinę kaip sodo pašiūrę,
sunaikino savo
Padangtę.
VIEŠPATS panaikino
Siono
iškilmę ir šabą.
Iš pykčio įniršio
atmetė karalių ir
kunigą.

Zajin [7] Viešpats paniekino
savo aukurą,
išsižadėjo savo
šventovės.
Atidavė į priešų
rankas
jos rūmų sienas.
Jie šūkavo VIEŠPATIES
namuose
kaip iškilmių dieną.

Ḥet [8] VIEŠPATS nutarė
paversti griuvėsiais
Siono dukters sieną.
Ištempė matavimo
virvę,*
nesulaikė naikinančios
rankos.
Sieną ir pylimą
privertė raudoti,
riogso abiejų
griuvėsiai.

Tet [9] Žemėn įgrimzdo jos
vartai, –
jis nuėmė ir sulaužė
jos skląsčius.
Ištremti į kitas
tautas jos karaliai
ir didžiūnai,
nebėra kunigų, kurie
mokytų.
Ir jos pranašai
nebegauna
regėjimo iš
VIEŠPATIES.

Jod [10] Siono dukters seniūnai
sėdi tylėdami ant
žemės.
Dulkėmis pasibarstė
sau galvą*
ir apsijuosė ašutine.
Jeruzalės mergaitės
galvą žemyn nuleido.

Kaf [11] Nuo ašarų aptemo
man akys,
esu baisiai sukrėstas.
širdis* man plyšta
dėl mano tautos
dukters
sunaikinimo.
Vaikai ir kūdikiai
alpsta
miesto aikštėse.

2, 8: *Matavimo virvė*: naudota ne tik statybos reikalams, bet ir darant nuosprendį, ką reikia sunaikinti. Žr. Iz 34, 11; 2 Kar 21, 13.

2, 10: ... *Dulkėmis pasibarstė sau galvą*: atgailos ženklan. Žr. Job 2, 12.

2, 11: Pažodžiui *Man tulžis liejasi ant žemės*: Kenčiu didelį skausmą. Žr. Job 16, 13.

Lamed 12 Savo motinų jie
nesiliauja klausti:
„Kur grūdai ir
vynas?“ –
kai jie alpsta kaip
sužeistieji miesto
gatvėse,
kai iškvepia gyvastį
savo motinų
rankose.

Mem 13 Ką galiu tau
pasakyti,
su kuo tave palyginti,
dukra Jeruzale?
Su kuo galiu tave
lyginti,
kad galėčiau tave
paguosti, mergele
Siono dukra?
Platūs kaip jūra
tavo griuvėsiai:
Kas gali tave
išgydyti?

Nun 14 Tavo pranašų tau
skelbti regėjimai
buvo tušti ir
apgaulingi.
Jie neatskleidė tavo
kaltės,
idant sugrąžintų
tau palaimą.
Jie regėjo dėl tavęs
ištarmes,
tuščias ir
klaidinančias.

Samech 15 Kas tik praeina tavo
keliu,
matydami tave ploja
rankomis.
Jie švilpia ir kraipo
galvas,
žvelgdami į dukterį
Jeruzalę.
„Nejau tai miestas,
laikytas gražiausiu,
visos žemės
džiugesiu?“

Pe 16 Visi tavo priešai
atveria burnas prieš
tave.
Jie švilpia, griežia
dantimis,
šaukia: „Mes ją
prarijome!
Tai tikrai mūsų
lauktoji diena!
Jos sulaukėme,
pamatėme!“

‘Ajin 17 VIEŠPATS padarė, ką
buvo užsimojęs,
ištesėjo savo žodį,
ištartą labai seniai.
Jis sunaikino be
gailesčio,
leido tavo priešui
džiaugtis pergale,
išaukštino tavo engėjų
galybę.

Zade 18 Šaukis širdimi
Viešpaties,
dejuok, Siono dukra!
Liek ašaras upeliais
dieną ir naktį.
Neleisk sau atsikvėpti
nei akims ilsėtis!

Qof 19 Atsikelk, šaukis naktį
kiekvienos sargybos

pradžioje!
Išliek savo širdį kaip
vandenį
Viešpaties akivaizdoje!
Pakelk į jį rankas
dėl gyvasties savo
vaikų,
{mirštančių iš bado
kiekvienos gatvės
kertėj}.

Reš 20 Pažvelk, VIEŠPATIE, ir
pasižiūrėk,
su kuo esi taip
pasielgęs?
Nejaugi moterys turi
valgyti savo vaisių,*
savo naujagimius
kūdikius?
Nejaugi kunigas ir
pranašas
turi būti užmušti
Viešpaties
šventovėje?

Šin 21 Jauni ir seni guli
gatvėse sukritę.
Mano merginos ir
vaikinai
žuvo nuo kalavijo.
Savo įniršio dieną juos
užmušei,
išžudei be gailesčio.

Tav 22 Sukvietei mano
priešus
iš visų pusių
tarsi iškilmėms.
Ir VIEŠPATIES įniršio
dieną
nė vienas nepabėgo ir
neišliko.
Mano priešas sunaikino
tuos,
kuriuos pagimdžiau ir
išauginau.

C. BAUSMĖ IR VILTIS

Trečioji rauda

3 Alef 1* Aš* esu žmogus,
matęs skausmą
nuo Dievo pykčio
lazdos.
2 Jis* varė mane giliau
ir giliau
į tamsybes be jokios
šviesos.
3 Tik prieš mane jis kelia
ir kelia ranką be
perstojo.

Bet 4 Jis sunešiojo mano
kūną ir odą,
sutrupino man kaulus.
5 Jis apgulė ir apsupo
mane
kartėliu ir vargais.
6 Jis uždarė mane
tamsybėse,
kaip tuos, kurie seniai
numirė.

2, 20: *Nejaugi moterys turi valgyti savo vaisių?*: nuožmus badas apgultame mieste ne sykį privesdavo prie tokio kanibalizmo. Žr. Rd 4, 10; 2 Kar 6, 28–29; Bar 2, 3; Ez 5, 10.

3, 1–20: Įkvėptasis autorius sutapatina Siono – Jeruzalės skausmą su savo skausmu. Pirmasis žodis *Aš* duoda toną. Priešas yra bevardis *jis*. Tik 18 eilutėje priešas įvardijamas: jis yra Viešpats! Atrodo, kad nebėra jokios vilties.

Gimel [7] Jis aptvėrė mane
siena, negaliu
ištrūkti,
prislėgė mane sunkiomis grandinėmis.
[8] Nors aš šaukiuosi ir
maldauju,
jis užgožia mano
maldą.
[9] Jis aptvėrė mano
kelius tašytais
akmenimis,
iškraipė mano takus.

Dalet [10] Tykojanti meška jis
man,
liūtas iš pasalų.
[11] Jis nutempė mane
nuo mano kelio ir
sudraskė,
paliko mane
priblokštą.
[12] Jis įtempė savo lanką
ir padarė iš manęs
taikinį savo strėlėms.

He [13] Jis paleido strėles iš
savo lanko,
susmigusias giliai į
mano kūną.
[14] Pajuoka tapau
visiems žmonėms,
jie visą dieną
dainomis tyčiojasi
iš manęs.
[15] Jis pripildė mane
kartybių,
pasotino metėlėmis.

Vau [16] Jis nubrūžino man
dantis žvyru,
privertė mane gūžtis
pelenuose.
[17] Mano gyvenimas
neteko ramybės,
užmiršau, kas yra
laimė.
[18] Sau tariau: „Praėjo
mano garbė ir visa,
ko tikėjausi iš
VIEŠPATIES.“*

Zajin [19] Atsiminti savo skausmą ir klajones man
yra metėlės ir tulžis!
[20] Aš apie tai nuolat
galvoju,
prislėgta yra mano
dvasia.
[21]* Bet viltis sugrįžta,
atsiminus, kad

Het [22] ištikimoji VIEŠPATIES
meilė niekad
neišsenka,
gailestingumo jam
niekad nestinga.
[23] Kas rytą jie nauji –
didelė tavo ištikimybė!
[24] „VIEŠPATS yra mano
dalis, –
sakau sau, –
todėl į jį dėsiu viltį.“

Tet [25] Geras yra VIEŠPATS
tiems, kurie jo
laukia,
žmogui, kuris jo ieško.

3, 21–39: Priešingai 18 eilutei, yra pagrindas gyventi viltimi: Viešpaties užmojis ir teisumas. Dievo ištikimoji meilė ir gailestingumas niekad neišsenka, – kasdien atnaujinami.

26 Gera laukti kantriai,
kol išgelbėjimas at-
eis iš VIEŠPATIES.
27 Gera žmogui jaunys-
tėje nešti jungą.*

Jod 28 Tesėdi jis tyloje
vienas,
kai jungas jam
sunkus.
29 Teliečia dulkes
burna* –
rasi dar yra vilties.
30 Teatsuka žandą
mušančiam,
tesisotina užgaule.

Kaf 31 Nes VIEŠPATS
neatmeta amžinai.
32 Nes jei ir plaka, jis
vėl pasigaili
dėl savo ištikimos
meilės gausybės.
Nes jis žmogaus tyčia
33 nei plaka, nei liūdina.

Lamed 34 Kai visi krašto
belaisviai
trypiami kojomis,
35 kai žmogaus teisės
mindomos
Aukščiausiojo
akivaizdoje,
36 kai, sprendžiant bylą,
skriaudžiamas
žmogus, –
nejau to VIEŠPATS
nemato?

Mem 37 Kieno įsakas buvo
kada nors
įvykdytas,
jei VIEŠPATS nebuvo
to norėjęs?
38 Argi ne iš
Aukščiausiojo
valios ateina tai,
ką atneša nelaimės
ir laimė?
39 Kodėl tad žmogus,
kol gyvas,
skundžiasi dėl
bausmės už savo
nuodėmes?

Nun 40* Ištirkime ir
patikrinkime
savo kelius,
grįžkime pas
VIEŠPATĮ!
41 Pakelkime savo
rankas ir širdis
į Dievą danguje!
42 Mes nusikaltome ir
kėlėme maištą,
tu neatleidai.

Samech 43 Tu užsidegei
įniršiu ir mus
persekiojai,
žudei ir
nepasigailėjai.
44 Tu pridengei save
debesim,
kad jokia malda
neprasiskverbtų.

3, 27: ... *nešti jungą*: vykdyti Dievo valią. Žr. Jer 2, 20.

3, 29: ... *liesti burna dulkes*: atsidavimo Dievui ženklas. Žr. Ps 72, 9.

3, 40–66: *Aš* tampa *mes*. *Aš/Mes* – Sandoros bendrija gali šauktis Sandoros Dievo. Panašiai Dievas, iki šiol *jis*, tampa *Tu*. Skundas ir svarstymas apie Dievą tampa tikėjimo Dievu malda.

45 Tu padarei mus
atmatomis ir šiukšlėmis tarp tautų.

Pe 46 Visi mūsų priešai
išsižiojo mūsų praryti.
47 Klaikas ir duobė mūsų laukia,
nuniokojimas ir sunaikinimas.
48 Mano akys plūsta ašarų upėmis
dėl savo tautos pražūties.

'Ajin 49 Mano akys plūs ašaromis be perstojo,
neras paguodos,
50 kolei VIEŠPATS nepažvelgs iš dangaus
ir nepamatys.
51 Mano akys kankina mane
dėl likimo visų dukterų mano mieste.

Zade 52 Mano priešai be jokios priežasties
pagavo mane kilpa kaip paukštį.
53 Jie įstūmė mane gyvą į duobę,
užvertė ant manęs akmenis.
54 Vandenys tvino man virš galvos, –
tariau: „Man galas!“

Qof 55 Šaukiausi tavo vardo, VIEŠPATIE,
iš duobės gelmių.
56* Tu girdėjai mano šauksmą:
„Tenebūna kurčia tavo ausis mano pagalbos šauksmui!“
57 Tu atėjai man pagalbon, kai tavęs šaukiausi,
tu tarei: „Nebijok!“

Reš 58 Tu užsistojai už mane, VIEŠPATIE,
išpirkai mano gyvastį.
59 Tu, VIEŠPATIE, matei
padarytą neteisybę,
apgink mano teises!
60 Tu matai visą jų kerštingumą,
visus jų kėslus prieš mane.

Šin 61 Tu, VIEŠPATIE, girdėjai jų užgaules,
visus jų kėslus prieš mane, –
62 mano priešų kalbas ir užmačias
be perstojo prieš mane.
63 Pasižiūrėk! Ar jie sėdi, ar stovi,
aš esu jų patyčių daina.

Tav 64 Tu, VIEŠPATIE, atmokėk jiems,
žiūrėdamas jų rankų darbų!
65 Tejaučia jie širdgėlą, –
tekrinta ant jų tavo prakeikimas!
66 Su įniršiu persekiok juos
ir išnaikink iš VIEŠPATIES padangės!

D. JERUZALĖS GRIUVĖSIAI

Ketvirtoji rauda

4 Alef 1* Kaip nublanko auksas,*
kaip pakitėjo aukso grynuolis!
Kaip išmėtyti guli šventieji akmenys*
kiekviename gatvės kampe!

Bet 2 Brangieji Siono vaikai,
kadaise vertingi kaip grynas auksas,
kaip jie nūn laikomi moliniais indais,
puodžiaus rankų darbu!

Gimel 3 Net šakalai duoda tešmenį
žįsti savo jaunikliams,
bet dukra mano tautos tapo žiauri,
panaši į dykumos stručius.*

Dalet 4 Kūdikio liežuvis limpa
jam prie gomurio nuo troškulio;
maži vaikai prašo duonos,
bet niekas nė kąsnelio jiems neduoda.

He 5 Lepintieji skanėstais
guli išbadėję gatvėse;
išaugintieji purpuro drabužiuose
laikosi prie šiukšlyno.

Vau 6 Kaltė dukters mano tautos buvo didesnė
už Sodomos nuodėmę.
O ji buvo sugriauta vienu akimirksniu,
nepakėlus prieš ją rankos.

Zajin 7 Jos nazirai buvo tyresni už sniegą,
baltesni už pieną;
jų kūnai rausvesni už koralą,
kaip safyro spalvos.

Ḥet 8 Nūnai jų veidas juodesnis už suodžius,
gatvėse jų nebeatpažinsi.
Jų oda, dengianti kaulus,
susiraukšlėjusi,
išdžiūvusi kaip medis.

Tet 9 Geriau žūti nuo kalavijo,
negu nuo bado.
Išsenka jų gyvastis,
tarsi sužeistųjų,
stokojant laukų derliaus.

4, 1–22: Apgulto Jeruzalės miesto vargai. Įkvėptasis autorius palygina buvusią laimę su dabartine nelaime ir dejuoja dėl baisaus sunaikinimo. Be to, primena šių baisių vargų priežastis, sukeltas pranašų, kunigų ir žmonių.

4, 1: Auksas ir šventieji akmenys yra Jeruzalės gyventojų įvaizdžiai.

4, 3: ... *žiauri,... panaši į ... stručius*: Jeruzalė, ištikta nelaimės, nesirūpina savo vaikais. Žr. Job 39, 14–19. Kadangi strutės deda kiaušinius dykumos smėlyje, buvo manoma, kad jos palieka juos likimo valiai.

Jod 10 Geraširdės moterys
pačios išvirė
savo vaikus, –
jie tapo joms
maistu,
kai duktė mano
tautos buvo
sunaikinta.

Kaf 11 VIEŠPATS išsėmė
visą savo pyktį,
išliejo visą degantį
įniršį
ir Sione užkūrė ugnį,
surijusią jo
pamatus.

Lamed 12 Niekad netikėjo nei
žemės karaliai,
nei kas nors iš
pasaulio gyventojų,
kad engėjas ar
priešas įsiveržtų
pro Jeruzalės vartus.

Mem 13* Už nuodėmes jos
pranašų
ir už kaltes jos
kunigų,
išliejusių joje
teisiųjų kraują.

Nun 14 Aklai jie klajojo po
gatves,
taip susitepę krauju,
kad žmonės
negalėjo paliesti
net jų drabužių.

Samech 15 „Eikit šalin!
Nešvarieji! –
jiems žmonės
šaukė. –
Šalin! Šalin!
Nelieskite!“
Todėl jie tapo bėgliai
ir klajokliai,
nes tautose buvo
sakoma: „Čia jie
daugiau nebegy-
vens!“

Pe 16 Pats VIEŠPATS juos
išblaškė,
į juos daugiau
neatsižvelgs.
Jie nerodė pagarbos
kunigams
nei malonės
seniūnams.

'Ajin 17 Akis pražiūrėjome
laukdami pagalbos,
bet tuščiai.
Laukte laukėme
tautos,*
kuri negalėjo mūsų
išgelbėti.

Zade 18 Mūsų žingsnius
įkandin sekiojo,
nebegalėjome net
savo gatvėmis eiti.
Artinosi mūsų galas.
Mūsų dienos buvo
suskaitytos,
tikrai buvo atėjęs
mums galas.

4, 13–16: Kunigai ir netikri pranašai įteigė žmonėms, kad jie yra saugūs, taip patys tapdami jų nusikaltimų bendrais ir *nešvarūs*. Žr. Jer 2, 8; 5, 31; 6, 13.

4, 17: *Tauta*: Egiptas neįstengė duoti reikiamos pagalbos prieš Babiloniją.

Qof 19 Mūsų persekiotojai
buvo greitesni
už padangių arus.
Jie vijosi mus per
kalnus,
dykumoje tykojo mūsų.

Reš 20 Mūsų gyvasties alsavimas,* VIEŠPATIES
pateptasis,
buvo pagautas jų
spąstais,
o mes apie jį sakėme:
„Jo paunksnėje
gyvensime tarp
tautų."

Šin 21 Džiūgauk ir linksminkis, Edomo dukra,
gyvenanti Uzo šalyje!*
Bet ir tau teks taurė, –
pasigersi ir
apsinuoginsi.

Tav 22 Tavo kaltė, Siono
dukra, išpirkta,
tavęs tremtyje jis
daugiau nebelaikys.
Bet už tavo kaltę,
Edomo dukra, jis
nubaus,
parodys tavo nuodėmes.

E. MALDA PRAŠANT PASIGAILĖTI

Penktoji rauda

5 1 Atsimink, VIEŠPATIE,
kas mums nutiko,
pažvelk ir išvysk mūsų gėdą!

2 Mūsų paveldas buvo
perduotas svetimiems,
mūsų namai – ateiviams.

3 Mes tapome našlaičiais,
esame be tėvo,
mūsų motinos tarsi našlės.

4 Vandenį, kurį geriame,
turime pirkti,
už savo malkas turime
mokėti.

5 Ant mūsų sprando varovų
jungas, –
esame išvargę, neduoda
mums pailsėti.

6 Mes tiesiame ranką Egiptui,
Asirijai,*
kad gautume pavalgyti
duonos.

7 Mūsų tėvų, kurie nusidėjo,
nebėra,
mes turime nešti jų kaltes.*

4, 20: *Mūsų gyvasties alsavimas*: karalius Zedekijas. Po 598 m. kaldėjų invazijos (žr. 2 Kar 24, 1–17) Jeruzalė būtų galėjusi gyventi taikoje su savo kaimynais, bet nesiliovė svajoti apie laisvę ir prisidėjo prie sąjungos prieš Babiloniją. Jeruzalės kaimynai drauge su Babilonija ją sunaikino 587 m. prieš Kristų.

4, 21: *Uzo šalis*: Jobo gimtasis kraštas Edomo ar arabų teritorijoje. Žr. Jer 25, 20.

5, 6: Judo karalystės gyventojai buvo priversti prašyti išmaldos iš savo priešų vakaruose ir rytuose. Mesopotamija čia vadinama Asirijos vardu, nes Asirijos imperija ilgai *viešpatavo Krašte tarp Upių*. Kaldėjai, arba neobabiloniečiai, Nebukadnezaro vadovaujami, nugalėję Asiriją, atkūrė Babilonijos imperiją.

5, 7: Kolektyvinė atsakomybė už gera ir bloga buvo Senojo Testamento žydų savimonė. Žr. Jer 31, 29. Bet ir

8 Vergai* mus valdo,
ir nėra kam mūsų iš jų
išvaduoti.

9 Duonos sau parsinešame
statydami pavojun gyvybę
nuo dykumos kalavijo.

10 Mūsų oda kaip krosnis,
nuo deginančio bado
karščio.

11 Sione jie* prievartauja
moteris,
Judo miestuose – mergaites.

12 Didžiūnus pakaria jie savo
rankomis,
nerodo pagarbos seniūnams.

13 Jaunuoliai priversti sukti
girnas,
paaugliai kniumba po
malkų nešuliu.

14 Seniūnai pasitraukė nuo
miesto vartų,*
jaunuoliai nuo savo
muzikos.

15 Dingo mūsų širdies
džiaugsmas,
gedulu pavirto mūsų šokiai.

16 Vainikas nukrito mums nuo
galvos:
vargas mums, nes
nusidėjome!

17 Dėl to mūsų širdys serga,
nuo šių dalykų mūsų akys
aptemo,

18 Siono kalnas tyso
nuniokotas,
šakalai ant jo bastosi.

19 O tu, VIEŠPATIE, viešpatauji
amžinai,
tavo sostas tveria per visas
kartas.

20 Kodėl mus visiškai užmiršai?
Kodėl mus palikai taip
ilgai?

21 Susigrąžink mus, VIEŠPATIE,
kad galėtume sugrįžti!
Atnaujink mūsų dienas
kaip anksčiau!

22 Nebent jau būtumei mus
visiškai atmetęs,
ant mūsų įpykęs be saiko?!

dabartinė karta yra asmeniškai atsakinga už nuodėmę (žr. 16 eilutę).

5, 8: *Vergai mus valdo*: svarbios vietos buvo kartais duodamos karaliaus vergams.

5, 11: ...*jie*: kaldėjai.

5, 14: *Miesto vartai*: vartuose buvo sprendžiamos žmonių bylos.

BARUCHO KNYGA

Barucho knyga yra viena iš deuterokanoniškųjų Senojo Testamento knygų, – ji randama graikiškojoje Septuagintoje, o ne hebrajiškajame Senajame Testamente. Septuaginta ją deda tarp Jeremijo ir Raudų knygų, o Vulgatoje ji eina po Raudų knygos.

Pirmosios Barucho knygos eilutės priskiria šią knygą, ar bent jos dalį, Baruchui (1, 1–3), pranašo Jeremijo raštininkui, bendradarbiui ir vargų dalyviui (žr. Jer 32, 12. 16; 36; 45). Knyga yra rašinių rinkinys, išleistas Barucho vardu. Jis apima penkis perdėm skirtingus rašinius, kurių pirmas ir paskutinis turi pasakojimo stilių, o likusieji yra poezija. Pasakojimas, regis, buvo parašytas hebrajiškai, nors mūsų skaitomas ankstyviausias knygos tekstas yra graikiškas. Barucho knygos parašymo spėjama data – I a. prieš Kristų.

Barucho knyga duoda vertingų žinių apie Sandoros bendrijos grupes potremtinėje žydų išeivijoje. Be to, ji atspindi ir kelius, kuriais žydai palaikė savo religinį gyvenimą ir tarpusavio vienybę – saitus su Jeruzale, maldą, atsidėjimą Mozės Įstatymui, laukimą atlygio iš Dievo ir mesijinę viltį. Bevardis įkvėptasis autorius kreipiasi į savo paties kartą ir į būsimas kartas, žadindamas atgailos dvasią ir skatindamas grįžti pas Dievą.

Barucho knygos turinį sudaro atgailos malda ir prašymas (1, 15 – 3, 8). Malda yra pamaldus mąstymas apie Babilono tremtinių būklę – žmonių dalią išeivijoje. Mąstymas pamokantis ir baigiasi giesme išminčiai, kuri tapatinama su Mozės Įstatymu, nuostabiąja Dievo dovana Izraeliui (3, 9 – 4, 4). Jeruzalė – idealusis Dievo Artumo miestas ir rūpestingoji visų tremtinių motina, – garantuojama, kad jai bus grąžinti jos vaikai (4, 30 – 5, 9). Paskutinis skyrius yra atskiras rašinys ir turi savo antraštę: Jeremijo laiškas (6, 1).

Barucho knyga atskleidžia giliai religingą tautose išblaškytų žydų sielą. Jie vieningi tikėjimu ir viltimi, sieja tikėjimą su gyvu tautinės nuodėmės jausmu. Įkvėptojo autoriaus akimis, Izraelio istorija kupina neištikimumo Sandoros Dievui, pranašų žodžių paniekinimo, Mozės Įstatymo ir išminties mokytojų atmetimo. Tremtis yra užsklanda ir teisinga bausmė už nuolatinį sukilimą prieš Dievą. Barucho knyga atspindi ir viltį: nors Izraelis ir yra įžūliai neištikimas, bet Dievas jam amžinai ištikimas. Viešpats pažadins juos atgailai – grįžimui pas save ir atleis. Viešpats surinks išblaškytuosius į palaimingą Jeruzalę – amžinąjį Dievo miestą.

Barucho knygos metmenys

A. TREMTINIŲ MALDA

Jeruzale, jeigu tave užmirščiau

1 [1]Tokie yra žodžiai knygos,
kurią parašė Hilkijo sū-
naus Hasidijo sūnaus Maasajo
sūnaus Nerijo sūnus Baruchas
Babilone [2]penktais metais,
septintą mėnesio dieną,* – ta-
da, kai kaldėjai paėmė Jeruza-
lę ir sunaikino ją ugnimi. [3]Ba-
ruchas perskaitė šios knygos
žodžius klausantis Judo kara-
liaus Joakimo sūnui Jekonijui,
klausantis visiems žmonėms,
atėjusiems išgirsti skaitymo,
[4]klausantis visiems didikams
ir karalių sūnums, klausantis
seniūnams ir klausantis visai
bendrijai, nuo mažiausio lig di-
džiausio, – taigi klausantis vi-
siems, gyvenusiems Babilone
prie Sūdo upės.* [5]Išgirdę jie
verkė, pasninkavo ir meldėsi
Viešpačiui. [6]O paskui surinko
lėšų pagal kiekvieno išgales [7]ir
pasiuntė jas į Jeruzalę Šalu-
mo sūnaus Hilkijo sūnui kuni-
gui Joakimui, kunigams ir vi-
sai bendrijai, buvusiai su juo
Jeruzalėje. [8]* {Tai įvyko, kai jis*
sivano mėnesio dešimtą dieną
gavo pargabenti į Judo žemę
Viešpaties Namų indus, paim-
tus iš Šventyklos. Šiuos sidabro
indus buvo padirbdinęs Judo
karalius Jošijo sūnus Zedekijas
[9]po to, kai Babilono karalius
Nebukadnezaras Jekoniją, didi-
kus, amatininkus, pareigūnus
ir paprastus žmones paėmė
kaip belaisvius iš Jeruzalės ir
nuvarė į Babiloną.}
[10]Jie liepė pasakyti: „Štai
mes siunčiame jums lėšų nu-
pirkti deginamųjų aukų, atna-
šų už nuodėmę bei smilkalų ir
paruošti grūdų atnašų. Paau-
kokite visa ant Viešpaties,
mūsų Dievo, aukuro [11]ir mels-
kitės už Babilono karaliaus

1, 2: *Penktais metais, septintą mėnesio dieną*: Jeruzalė buvo kaldėjų paimta penkto mėnesio septintą dieną; žr. 2 Kar 25, 8; Jer 52, 12. Arba tekste iš pradžių buvo *penkto mėnesio*, arba ši data yra nuoroda į Jeruzalės sunaikinimo 587 m. minėjimą.

1, 4: *Sūdo upė*: vienas iš kanalų Babilonijoje.

1, 8–9: Šios eilutės, rodos, yra vėlesnis paaiškinimas – istorinis intarpas. *Jis*: turbūt pats Baruchas. Čia minimi sidabro indai yra skirtingi nuo indų, apie kuriuos rašoma 2 Kar 25, 14 ir Ezd 1, 7–9.

Nebukadnezaro* gyvenimą ir
jo sūnaus Belšazaro gyvenimą,
kad jų dienos būtų taip ilgos,
kaip dangaus dienos žemėje.
12 Tesuteikia mums Viešpats
jėgų ir mūsų akims šviesos, kad
galėtume saugiai gyventi Ba-
bilono karaliaus Nebukadne-
zaro paunksnėje ir jo sūnaus
Belšazaro paunksnėje, kad il-
gai jiems tarnautume ir ras-
tume malonę jų akyse.

Kaltės išpažinimas

13 Melskitės taip pat ir už
mus Viešpačiui, mūsų Dievui,
nes mes nusidėjome Viešpa-
čiui, mūsų Dievui, ir jo įniršis
bei pyktis neatlėgo ant mūsų
lig šios dienos. 14 Todėl šią kny-
gą, kurią mes siunčiame jums,
skaitykite viešai Viešpaties
Namuose šventės dieną ir su-
eigų dienomis.

15 Taigi sakykite: 'Viešpačiui,
mūsų Dievui, teisumas'. O mes
šiandien raustame iš gėdos, –
mes, Judo žmonės ir Jeruzalės
gyventojai, 16 kad mes drauge
su savo karaliais, didikais, ku-
nigais, pranašais ir su savo tė-
vais 17 nusidėjome Viešpaties
akyse 18 ir jam nepaklusome.
Mes nei Viešpaties, savo Die-
vo, balso paisėme, nei laikė-
mės įsakymų, kuriuos Vieš-
pats mums buvo davęs. 19 Nuo
tos dienos, kai Viešpats išve-
dė mūsų tėvus iš Egipto žemės,
iki šiolei maištavome prieš
Viešpatį, savo Dievą, ir tyčia
vengėme klausyti jo balso. 20 To-
dėl net šiandien sekioja mus
nelaimės ir prakeiksmas, kurį
Viešpats paskelbė per savo
tarną Mozę tuomet, kai išvedė
mūsų tėvus iš Egipto žemės,
žadėdamas duoti mums kraštą,
tekantį pienu ir medumi. 21 Mes
nepaisėme Viešpaties, savo
Dievo, balso, visų mums per
pranašus siųstų žodžių, 22 bet
visi kaip vienas elgėmės pagal
savo nedoros širdies užmačias,
garbinome kitus dievus ir da-
rėme pikta Viešpaties, savo
Dievo, akyse.“

2 1 „Todėl Viešpats įvykdė
savo žodį, kurį buvo išta-
ręs mums: mūsų teisėjams,
valdžiusiems Izraelį, mūsų
karaliams, mūsų didikams, Iz-
raelio ir Judo žmonėms. 2 Jis
atsiuntė mums tokių baisių
nelaimių, jog niekur po dangu-
mi nėra įvykę to, kas buvo da-
roma Jeruzalėje, kaip yra pa-
rašyta Mozės Įstatyme, 3* kad
mes turėsime valgyti savo pa-
čių sūnų ar dukterų kūną. 4 Be
to, jis atidavė juos visoms mū-

1, 11: *Nebukadnezaras ... jo sūnus Belšazaras*: žr. Dan 5, 1–2. Ilgainiui žydų istorikai, regis, supaprastino duomenis apie praeitį, padarydami paskutinį kaldėjų Babilono valdovą Jeruzalės užkariautojo Nebukadnezaro sūnumi.

2, 3: Badas apgultame mieste retkarčiais privesdavo prie kanibalizmo. Žr. Rd 2, 20; 4, 10; 2 Kar 6, 28–29; Ez 5, 10.

sų kaimynų karalystėms, pa-
darė juos pasityčiojimu ir pa-
nieka visur visoms tautoms,
kuriose tik Viešpats juos buvo
išblaškęs. 5 Mes esame nuže-
minti, o ne išaukštinti, nes nu-
sidėjome Viešpačiui, savo Die-
vui, nepaklausydami jo balso.
6 Viešpats, mūsų Dievas, tei-
sus. O mes, kaip mūsų tėvai,
net šiandien raustame iš gėdos.
7 Visos tos nelaimės, kuriomis
mus įspėjo Viešpats, užpuolė
mus, 8 bet mes nemaldavome
Viešpaties, neatsisakėme –
kiekvienas iš mūsų – savo ne-
doros širdies kėslų. 9 Viešpats
stebėjo mūsų nusikaltimus ir
atsiuntė mums nelaimę, nes
teisūs yra visi Viešpaties dar-
bai, kuriuos jis įsakė mums at-
likti. 10 Bet mes nepaisėme jo
balso ir nesilaikėme mums
duotų įsakymų.“

Išgelbėk mus dėl savo meilės!

11 „Dabar, Viešpatie, Izraelio
Dieve, kuris galinga ranka,
ženklais ir nuostabiais dar-
bais, didžia galybe ir pakelta
dešine išvedei savo tautą iš
Egipto žemės ir pasidarei var-
dą, kurį ir šiandien turi, 12 mes
nusidėjome, buvome nedorėliai
ir sulaužėme, Viešpatie, mūsų
Dieve, visus tavo įstatus. 13 Te-
nusigręžia nuo mūsų tavo įnir-
šis, nes mažai mūsų beliko to-
se tautose, po kurias tu mus
išblaškei. 14 Išgirsk, Viešpatie,
mūsų prašymo maldą ir gelbėk
mus dėl savęs paties! Suteik
mums malonę tų, kurie mus iš-
varė iš namų, 15 kad visa žemė
sužinotų, jog tu esi Viešpats,
mūsų Dievas, nes Izraelis ir jo
palikuonys vadinami tavo var-
du. 16 Pažvelk į mus, Viešpatie,
iš savo šventosios buveinės ir
atsimink mus! Palenk savo
ausį, Viešpatie, ir išklausyk!
17 Atmerk savo akis, Viešpatie,
ir pasižiūrėk, nes mes ne mi-
rusieji, esantys mirusiųjų bu-
veinėje, iš kurių kūno buvo
atimtas alsavimas, bet tie, ku-
rie duos garbę ir pripažinimą
Viešpačiui. 18 Kas naštos sle-
giamas dejuoja, kas vaikšto
palinkęs ir bejėgis, kieno akys
išvargo ir kas yra alkanas, tas
skelbs tavo garbę ir teisumą,
Viešpatie!
19 Ne mūsų tėvų ir karalių ge-
rais darbais pasitikėdami at-
einame pas tave maldauti gai-
lestingumo, Viešpatie, mūsų
Dieve, 20 bet dėl to, kad atsiun-
tei ant mūsų galvų savo įniršį
ir pyktį, kaip buvai įspėjęs
mus per savo tarnus pranašus:
21 'Taip kalbėjo Viešpats: palen-
kite savo pečius ir tarnaukite
Babilono karaliui, – pasiliksite
žemėje, kurią aš daviau jūsų
tėvams. 22 Bet jei nepaklausy-
site Viešpaties balso tarnauti
Babilono karaliui,
23 nutildysiu Judo miestuose
ir Jeruzalės gatvėse

džiaugsmo ir linksmybės
garsus,
jaunikio balsą ir nuotakos
balsą.
Visa šalis taps tyrais;
liks be gyventojų'.
24 Bet mes nei paklausėme ta-
vo balso, nei tarnavome Babilo-
no karaliui, todėl tu ir įvykdei,
ką buvai grasinęs per savo tar-
nus pranašus, kad kaulai mū-
sų karalių ir kaulai mūsų tėvų
bus iškasti iš jų kapų. 25* Ir iš
tikrųjų jie guli numesti dienos
kaitrai ir nakties šalnai. Jie mi-
rė kęsdami didelį skausmą nuo
bado, kalavijo ir maro. 26 Taip
pat dėl Izraelio karalystės ir
Judo karalystės nedorumo pa-
vertei Namus, kurie buvo va-
dinami tavo vardu,* tuo, kas jie
yra šiandien."

Prisimenami Dievo pažadai

27 „Betgi su mumis tu, Vieš-
patie, mūsų Dieve, pasielgei
pagal visą savo gerumą ir
begalinį gailestingumą, 28 kaip
buvai įspėjęs per savo tarną
Mozę tą dieną, kai įsakei jam
surašyti tavo įstatymą Izrae-
lio vaikų akivaizdoje: 29 'Jei ne-
klausysite mano balso, tikrai ši
didelė ir gausi minia taps men-
ka saujele tautose, kur juos iš-
blaškysiu'. 30 Aš gerai žinau,
kad jie manęs nepaklausys,
nes jie yra kietasprandė tau-
ta. Betgi savo tremties šalyje
jie paims tai į širdį 31 ir supras,
kad aš, Viešpats, esu jų Die-
vas. Aš duosiu jiems širdį ir
jautrias ausis, – jie garbins
mane savo tremties šalyje ir
šauksis mano vardo. 33 Tuomet
jie liausis buvę kietaspran-
džiai ir, prisimindami savo tė-
vų, nusidėjusių Viešpačiui, li-
kimą, gręšis nuo savo nedorų
darbų. 34 O aš parvesiu juos į
kraštą, kurį prisiekdamas pa-
žadėjau jų tėvams – Abraomui,
Izaokui ir Jokūbui. Jie vėl jį
valdys. Aš juos padauginsiu, –
nemažės jų skaičius. 35 Aš
sudarysiu su jais amžiną san-
dorą, aš būsiu jų Dievas, ir jie
bus mano tauta, – niekad dau-
giau nebevarysiu savo tautos
Izraelio iš krašto, kurį jiems
daviau."

3 1 „Visagali Viešpatie, Iz-
raelio Dieve, siela, pri-
slėgta sielvarto, ir dvasia, pri-
slėgta baimės, šaukiasi tavęs!
2 Išgirsk, Viešpatie, ir pasigai-
lėk, nes tau mes nusidėjome!
3 Tu viešpatauji amžinai, tuo
tarpu mes žūstame amžinai.
4 Visagali Viešpatie, Izraelio
Dieve, išgirsk maldą Izraelio li-
kučio – vaikų tų, kurie nepa-
klausė Viešpaties, savo Dievo,

2, 25: *(lavonai) guli numesti*: tur-būt užuomina į Jer 36, 30; žr. taip pat Jer 22, 19 paaiškinimą.

2, 26: *... Namus, kurie buvo vadinami tavo vardu*: Jeruzalės Šventykla buvo kaldėjų sunaikinta 587 m. prieš Kristų. Tremties metu ji buvo tik griuvėsiai.

balso ir tau nusidėjo. Užtat ir
persekioja mus nelaimės. 5 Ne-
prisimink dabar mūsų tėvų ne-
dorųjų darbų, bet prisimink sa-
vo ranką ir vardą, 6 nes tu esi
Viešpats, mūsų Dievas. Tave,
Viešpatie, mes norime šlovin-
ti! 7 Juk tu įdiegei savo baimę į
mūsų širdis šauktis tavo var-
do. Šlovinsime tave savo trem-
tyje. Pašalinome iš savo šir-
džių visą nedorumą mūsų tėvų,
kurie tau nusidėjo. 8 Štai mes
šiandien vargstame tremtyje,
kur tu mus išblaškei užgaulio-
jimui, prakeikimui ir bausmei
už nedorybes mūsų tėvų, kurie
paliko Viešpatį, mūsų Dievą."

B. POEMA APIE IŠMINTĮ

9 „Klausyk, Izraeli, gyvenimo
įsakymų,
dėmėkis, kad žinotumei,
kas išmintinga.
10 Kas atsitiko, Izraeli,
kad esi savo priešų žemėje,
sensti svečioje šalyje,
11 susiteršęs mirusiais,
priskirtas prie žengiančiųjų
į Požemį?
12 Nusigręžei tu nuo išminties
šaltinio!
13 Jei būtumei ėjęs Dievo keliu,
gyventumei ramybėje per
amžius.
14 Suvok, kur glūdi
išmanymas,
kur stiprybė,
kur supratimas,
kad tada suvoktum,
kur ilgas gyvenimas ir
gyvastis,
kur akių šviesa ir ramybė.

15 Kas rado išminties buveinę,
kas įsiveržė į jos lobynus?
16 Kur yra tautų valdovai
ir tie, kurie viešpatavo net
žemės žvėrims,
17 žaidė su padangių
paukščiais?
Kur tie, kurie krovė sidabrą
ir auksą,
žmonių taip branginamą,
ir jų turtams nebuvo galo?
18 Kur tie, kurie rūpestingai
kalė, apdirbdami sidabrą,
bet nepaliko savo darbo
ženklo?
19 Jie pradingo, nužengė
į Požemį,
o jų vietoje kiti iškilo.

20 Naujosios kartos matė
šviesą,
gyveno krašte,
betgi kelio į išmintį
nesurado.
21 Jos takų jie nesuvokė
ir jos neieškojo, –
netgi jų palikuonys turi
būti toli nuo kelio į ją.
22 Apie ją* nebuvo kalbama
Kanaane,
ji nebuvo matoma Temane.

3, 22–23: Kanaano, Finikijos (žr. Ez 28, 3–4), Temano (Jer 49, 7) tautos garsėjo išmintimi drauge su Hagaros sūnumis, arba arabų gentimis, bet jie stokojo tikros išminties. Tikroji išmintis randama tik Dievo Įstatyme.

23 Netgi Hagaros vaikai,
ieškantys pažinimo žemėje,
Midjano ir Temano
pirkliai – pasakų sekėjai,
ieškantys išmanymo,
nežinojo kelio į išmintį,
jos takų neėmė į širdį.

24 O Izraeli, kaip dideli yra
Dievo Namai,*
kaip beribė yra jo
viešpatystės vieta.
25 Didelė ir bekraštė,
erdvi ir neišmatuojama.
26 Ten gimė garsieji senovės
laikų milžinai,
be galo aukšti, įgudę
kariauti.
27 Ne juos Dievas išsirinko,
ne jiems davė kelią į išmintį:
28 jie žuvo, stokodami
išmanymo,
žuvo dėl savo kvailumo.
29 Kas gi užžengė į dangų ir
jos pasiėmė
ar parsinešė jos nuo debesų?
30 Kas gi perplaukė jūrą,
ją susirado
ir nusipirko už gryną auksą?
31 Niekas nežino į ją kelio,
niekas nesuvokia jos takų.

32 Bet tas, kuris visa žino,
pažįsta ją,
ištyrė ją savo žinojimu.
Jis sukūrė žemę visiems
laikams,
pripildė ją keturkojų
gyvulių;
33 jis siunčia šviesą – ir ji
sklinda,
atšaukia ją – virpėdama ji
paklūsta.
34 Žvaigždės džiugiai žėri joms
nustatytu laiku,
35 kada jas pasišaukia, jos
atsako: „Mes čia!“ –
su džiaugsmu šviesdamos
savo Kūrėjui.

36 Jis yra mūsų Dievas,
joks kitas negali jam
prilygti:
37 jis ištyrė visą išminties
kelią,
padovanojo ją savo tarnui
Jokūbui,
savo mylimam sūnui
Izraeliui.
38 Paskui jis pasirodė žemėje
ir gyveno tarp žmonių.

4 1 Ji yra Dievo įsakymų
knyga, amžinai
tveriantis įstatymas.
Kas tik jo laikosi, atras
gyvenimą,
kas jo nesilaiko, mirs.
2 Sugrįžk, Jokūbai, stverkis
jos,
eik jos nušviestas į spindesį.
3 Savo garbės kitam
neatiduok
nei savo pirmumo teisės –
svetimai tautai.
4 Izraeli, mes esame laimingi,
nes mums apreikšta, kas
Dievui patinka.“

3, 24: *Dievo Namai*: kūrinija, Dievo sukurtasis pasaulis.

C. JERUZALĖ GUODŽIA TREMTINIUS

5 Drąsos, mano tauta,
tu, Izraelio likuti!
6 Buvote parduoti tautoms
ne sunaikinimui.
Buvote atiduoti priešams,
nes rūstinot Dievą.
7 Užrūstinot savo Kūrėją,
dėdami atnašas demonams,
o ne Dievui.
8 Užmiršot amžinąjį Dievą,
kuris jus penėjo,
ir nuliūdinot Jeruzalę,
kuri jus auklėjo.
9 Juk ji, matydama
užgriūvantį jus Dievo
pyktį,
sakė: „Klausykitės jūs,
Siono kaimynai,
atsiuntė man Dievas didelį
skausmą.
10 Juk aš mačiau nelaisvę,
kurią Amžinasis atsiuntė
mano sūnums ir dukterims.
11 Su džiaugsmu juos auklėjau,
bet su verksmu ir skausmu
juos išleidau.
12 Tenedžiūgauja nė vienas,
kad aš našlė, netekusi
daugelio.
Dėl savo vaikų nuodėmių
likau nelaiminga, –
dėl to, kad jie nuklydo nuo
Dievo Įstatymo,
13 nepaisė jo įstatų,
nėjo Dievo įsakymų keliais
ir nežengė jo teisumo
nurodytais takais.
14 Ateikite, Siono kaimynai,
prisiminkite mano sūnų ir
dukterų nelaisvę,
siųstą jiems Amžinojo.
15 Jis atvedė prieš juos tautą
iš toli,
nuožmią tautą, šnekančią
svetima kalba,
neturinčią pagarbos senam
nei pasigailėjimo vaikui.
16 Mylimus sūnus jie atėmė
iš šios našlės,
paliko mane vienišą,
be dukterų.
17 Kuo gi aš galiu jums padėti?
18 Tik tas, kuris sukėlė jums
tiek nelaimių,
tegali jus išgelbėti iš priešų
rankos.
19 Eikite, mano vaikai, eikite:
pasiliksiu nelaiminga.
20 Nusivilkau ramybės
drabužį, apsivilkau
ašutine prašymo maldai
ir, kol būsiu gyva,
šauksiuos Amžinojo.

21 Drąsos, mano vaikai!
Šaukitės Dievo,
kuris išgelbės jus iš
priespaudos –
iš priešų rankos.
22 O aš patikėjau Amžinajam
jūsų išgelbėjimą,
atėjo man džiaugsmas
iš Šventojo
dėl gailestingumo, kuris
greitai pasieks jus
nuo Amžinojo, jūsų
Gelbėtojo.

23 Su verksmu ir skausmu aš
jus išleidau,
bet Dievas jus man parves
su linksmybe ir džiaugsmu
amžiams.
24 Kaip Siono kaimynai
neseniai matė jūsų
nelaisvę,
taip veikiai jie matys jums
Dievo duotą išgelbėjimą,
ateinantį su didžia
Amžinojo garbe ir žėrėsiu.

25 Vaikai, kantriai kęskite
pyktį,
kuris atėjo jums iš Dievo.
Priešai tave persekiojo,
veikiai matysi jų
sunaikinimą
ir lipsi jiems ant sprando.
26 Mano išlepinti vaikai žengė
duobėtu keliu,
priešų varomi it pagrobta
kaimenė.
27 Būkite drąsūs, vaikai!
Šaukitės Dievo,
nes tas, kuris jums tai
atsiuntė,
jus prisimins!
28 Kaip buvote nuolat
nusiteikę nuklysti
nuo Dievo,
taip dabar dešimt kartų
labiau jo ieškokite,
29 nes tas, kuris atsiuntė
jums nelaimes,
sugrąžins su išgelbėjimu
jums ir amžiną
džiaugsmą."

D. JERUZALĖ PAGUODŽIAMA

30 „Drąsos, Jeruzale!
Tas, kuris tau vardą davė,
tave paguos.
31 Baiminasi tie, kurie tave
skriaudė ir
džiūgavo dėl tavo žlugimo.
32 Baiminasi miestai, kur tavo
vaikai vergavo,
baiminasi miestas,*
paėmęs tavo sūnus.
33 Kaip anas miestas
džiaugėsi dėl tavo
žlugimo
ir džiūgavo dėl tavo
griuvėsių,
taip jis sielvartaus dėl savo
sunaikinimo.
34 Atimsiu jam džiaugsmą
turėti aibę gyventojų, –
virs gedulu jo džiūgavimas.
35 Amžinojo ugnis ant jo kris
ilgą laiką,
ir nuo tada jame apsigyvens
demonai.*

36 Pažvelk į rytus, Jeruzale!
Pamatyk džiaugsmą,
kuris tau sklinda iš Dievo.
37 Štai! Džiūgaudami Dievo
šlove,

4, 25: ... *lipsi jiems ant sprando*: priešų meilė nebuvo Senojo Testamento idealas. Babiloniečiai kaldėjai laikomi ir Dievo, ir Izraelio priešais.

4, 32: ... *baiminasi miestas*: Babilonas – Babilonijos sostinė buvo tapusi įvaizdžiu jėgų, trukdžiusių tremtiniams grįžti į tėvų kraštą.

4, 35: Dykuma ir tyrai buvo laikomi demonų buveinėmis. Žr. Tob 8, 3; Lk 11, 24.

pareina tavo vaikai,
kuriuos kadaise išleidai,
Šventojo žodžiu surinkti iš
rytų ir vakarų.

5 [1] Jeruzale, nusivilk savo
gedulo ir skurdo drabužį,
apsivilk amžinu Dievo
šlovės grožiu.
2 Apsigaubk Dievo teisumo
skraiste,
užsidėk ant galvos Amžinojo
šlovės gaubtuvą,
3 nes Dievas parodys tavo
spindesį visai žemei.
4 Tu būsi amžinai Dievo
vadinama
'Ramybe per Teisumą' ir
'Šlove per Dievo
garbinimą'.
5 Kelkis, Jeruzale!
Atsistok aukštumoje,
pažvelk į rytus
ir pasižiūrėk į savo vaikus,
surinktus iš rytų ir vakarų
Šventojo žodžiu
ir džiūgaujančius, nes
Dievas juos atsiminė.
6 Priešų varomi, jie išėjo pėsti
iš tavęs,
bet Dievas parves juos tau,
nešamus su pagarba tarsi
karališkame soste.
7 Nes Dievas nutarė,
kad aukšti kalnai ir
amžinos uolos būtų
sulyginti,
daubos ir slėniai užpilti,
sulyginant su žeme,
idant Izraelis galėtų
saugiai žygiuoti
gaubiamas Dievo šlovės.
8 Dievo liepimu miškai ir visi
kvapūs medžiai
teiks Izraeliui pavėsį,
9 nes Dievas džiaugsmingai
ves Izraelį,
nušviestą savo šlovės,
gailestingumo ir teisumo."

E. JEREMIJO LAIŠKAS

6 [1] Nuorašas laiško, Jere-
mijo siųsto belaisviams,
kurie turėjo būti babiloniečių
karaliaus išvaryti į Babiloną,
skelbiančio jiems, ką Dievas
buvo jam įsakęs.
Už nuodėmes, kuriomis jūs
nusidėjote Dievui, esate babi-
loniečių karaliaus Nebukad-
nezaro išvaromi kaip belais-
viai į Babiloną. [2] Taigi, pasiekę
Babiloną, ten jūs išbūsite dau-
gel metų – ilgą laiką, septynias
kartas.* Po to aš parvesiu jus
iš ten ramybėje. [3] O dabar Ba-
bilone jūs matysite ant žmo-
nių pečių nešamus dievus, pa-
dirbtus iš sidabro, aukso ir
medžio, keliančius pagonims
baimę. [4] Užtat būkite budrūs!
Nepasidarykite panašūs į pa-
gonis ir neturėkite jokios jų

6, 2: ... *septynias kartas*: turbūt įkvėptasis autorius, rašydamas savo bendralaikiams, kuriems tremties sąlygos dar tebebuvo skaudi tikrovė, užsimena apie šio laiško datą. Autorius Jeremijo 70 metų skaičių padaugina 3 ar 4 kartus.

dievų baimės, 5 kai matote mi-
nią prieš juos ar už jų puolant
kniūbsčia. Verčiau sakykite
sau: „Tu, Viešpatie, turi būti
garbinamas!“ 6 O maño ange-
las yra su jumis, jis jūsų gy-
vasties sargas.

7 Juk jų liežuvis dailidės nu-
lygintas, o jie patys aptraukti
auksu ir sidabru, tačiau jie yra
apgaulė ir kalbėt negali. 8 Tar-
si mergaitei, mėgstančiai puoš-
menis, žmonės atneša aukso
9 ir pina vainikus savo dievų
galvoms. Kartais kunigai pa-
siima sidabrą ir auksą nuo sa-
vo dievų ir sunaudoja sau, net
dalį jo duoda kekšėms priean-
gyje.* 10 Jie aprengia šiuos die-
vus sidabro, aukso ir medžio
drabužiais tarsi žmones, tačiau
tie dievai nei nuo rūdžių, nei
nuo kandžių išsigelbėt negali.
11 Apvilkus juos purpuro dra-
bužiu, vis tiek reikia nušluos-
tyti nuo jų veido šventyklos dul-
kes, kurios ant jų storai nusė-
da. 12 Kiekvienas turi skeptrą,
kaip srities valdovas žmogus,
tačiau nepajėgia nubausti mir-
timi to, kas jį užgauna. 13 Kiek-
vienas laiko dešinėje kirvį ar
durklą, tačiau nepajėgia pats
išsigelbėti nuo karo ar plėšikų.
14 Iš to aišku, kad jie jokie die-
vai. Todėl jų nebijokite!

15 Lygiai kaip molio puodas,
kartą žmogaus sudaužytas,
niekam neduoda naudos, taip
ir tie, pastatyti jų šventyklose.
16 Jų akys pilnos dulkių nuo
praeivių kojų. 17 Lygiai kaip vi-
sur užrakinamos durys žmo-
gui, kuris nusikalto karaliui ir
nuteistas mirti, taip kunigai
apsaugo jų šventyklas vartais,
skląsčiais ir užkaiščiais, kad
jų neišneštų plėšikai. 18 Jiems
daugiau lempų jie uždega ne-
gu sau patiems, o dievai negali
nė vieno jų matyti. 19 Jie yra lyg
šventyklos sienojai, kurie, sa-
koma, iš vidaus sugraužiami.
Nors iš žemės atšliaužusios
kinivarpos sugraužia juos ir
jų apdarus, jie nieko nejaučia.
20 Jų veidai pajuodę nuo šven-
tyklos dūmų. 21 Šikšnosparniai,
kregždės ir visokie paukščiai
nutupia ant jų kūno ir galvos,
po juos laipioja katės. 22 Žino-
kite tad, jog jie nėra dievai, ir
jų nebijokite!

23 Net auksas, kuriuo jie yra
aptraukti dėl gražumo, žiba tik
tuomet, kai kas nors nuvalo jo
paviršių. Netgi kai buvo lieja-
mi, jie nejautė nieko. 24 Kad ir
kiek būtų buvę už juos sumo-
kėta, gyvybės alsavimo neturi.
25 Kadangi yra be kojų, žmo-
nėms reikia juos nešti ant pe-
čių, tuo visiems parodant jų
niekybę. Ir juos garbinantieji
turi gėdytis, nes kai jie parpuo-
la ant žemės, patys nebegali

6, 9: ... *kekšės prieangyje*: apeiginė prostitucija buvo įprastas pagonių stabų garbinimo bruožas.

atsikelti. 26 Jie patys negali pa-
judėti, jei kas juos ir pastato,
negali patys atsistoti, kai
parpuola. Atnašos padedamos
šalia jų tarsi šalia mirusiųjų.
27* Jų kunigai uždarbiauja,
pardavinėdami atnašas savo
naudai. Net jų žmonės susūdo
dalį mėsos sau, nesidalija nie-
kuo nei su vargšais, nei su ligo-
niais. 28 Moterys savo kraujo-
plūdžio metu ir gimdyvės liečia
jų atnašas. Žinodami tad, jog
jie nėra dievai, jų nebijokite.

29 Kaipgi jie gali būti vadina-
mi dievais? Juk net moterys au-
koja atnašas tiems dievams iš
sidabro, aukso ir medžio! 30 Jų
šventyklose kunigai tupi su nu-
plyšusiais drabužiais, nukirp-
tais plaukais bei barzdomis ir
nedengtomis galvomis. 31 Jie
šaukia ir rėkia savo dievų aki-
vaizdoje, kaip kiti kad daro
laidotuvių puotoje. 32 Kunigai
paima kai ką iš dievų drabu-
žių ir jais apvelka savo žmo-
nas ir vaikus. 33* Ar jie patiria
iš ko nors ką pikta, ar ką gera,
negali už tai atsilyginti; jie ne-
gali padaryti žmogaus karaliu-
mi nei jo nušalinti. 34 Lygiai
taip jie niekam negali duoti nei
turtų, nei pinigų. Jei kas, da-
vęs jiems įžadą, neištesės, jie
negali iš jo išreikalauti. 35 Ne-
gelbsti žmogaus nuo mirties
nei vaduoja silpnojo nuo galin-
gojo. 36 Aklam žmogui regėjimo
jie nesugrąžina nei žmogaus,
esančio bėdoje, negelbsti. 37 Jie
nei našlės pasigaili, nei našlai-
čiui padeda. 38 Šie mediniai die-
vai, aptraukti sidabru ir auk-
su, panašūs į atkirstus nuo
kalno akmenis. Jų garbintojai
bus sugėdinti. 39 Kaipgi tad ga-
lima manyti ar tvirtinti, kad
jie yra dievai?

40 Netgi patys kaldėjai jų ne-
gerbia. Užtikę kurčnebylį –
žmogų, negalintį kalbėti, jį
tempia prie Belio* ir reikalau-
ja, kad dievas prakalbėtų, lyg
tas žmogus suprastų. 41 Jie pa-
tys nepajėgia apsigalvoti ir pa-
mesti šiuos dievus, nes stoko-
ja supratimo. 42* O jų moterys,
apsijuosusios virvelėmis, sėdi
pakelėse, degindamos sėlenas
vietoj smilkalų. 43 Kai kuri iš
jų, pasirinkta kokio nors pra-
eivio, su juo paguli, ji šaiposi
iš savo kaimynės, kad toji ne-

6, 27–31: Čia minimos pagonių stabų garbinimo apeigos, lyginant su žydų apeigomis, buvo keistai įmantrios. Žr. Kun 12, 2–8; 15, 19–23.

6, 33–39: Ko stabai – pagonių dievai negali padaryti, tikrasis Dievas padaro. Žr. 1 Sam 2, 7; Įst 23, 22; Ps 68, 6; 146, 7–9; Iz 35, 4–5.

6, 40: ... *prie Belio*: babiloniečių kaldėjų dievas. Žr. Jer 50, 2 paaiškinimą.

6, 42–43: Nuoroda į babiloniečių kaldėjų moterų pareigą kartą gyvenime tarnauti kekše religinėse apeigose. Nenutraukta virvelė būdavo ženklas, kad ši moteris dar neatliko savo pareigos. *Sėlenos* buvo deginamos kaip afrodiziakas ar naudojamos lytinėse pagonių religijos apeigose.

buvo taip pagerbta, kaip jinai,
ir kad jos virvelė tebėra neper-
traukta. [44] Visa, kas daroma su
anais dievais, yra apgaulė.
Kaipgi tat galima manyti ir
tvirtinti, kad jie dievai?

[45] Jie yra dailidžių bei auk-
sakalių padirbti ir tėra tik tas,
kuo šie amatininkai norėjo,
kad jie būtų. [46] Jų dirbėjai pa-
tys ilgai negyvena. Kaipgi gali
jų padirbti daiktai būti die-
vais? [47] Jie savo įpėdiniams pa-
liko apgaulę ir gėdą. [48] Juk kai
karas ar nelaimės juos už-
klumpa, kunigai tariasi tarpu-
savyje, kur pasislėpti drauge
su jais. [49] Kaipgi tat gali kas
nesuvokti, kad tai jokie dievai,
kai jie patys nepajėgia apsi-
saugoti nuo karo ar nelaimių?
[50] Juk jie yra iš medžio, auksu
ir sidabru aptraukti! Ilgainiui
jie bus žinomi kaip apgaulė.
Visoms tautoms ir karaliams
bus aišku, kad jie nėra dievai,
o žmogaus rankų darbai, ir jie
neturi jokios dieviškos galios.

[51] Kam gi dar nėra aišku, kad
jie ne dievai? [52] Krašto kara-
liaus jie nepaskiria nei duoda
žmonėms lietaus. [53] Nei savo
pačių teisių jie negina, nei at-
gauna, kas buvo neteisėtai pa-
imta, nes jie bejėgiai. Jie yra
tarsi varnos tarp dangaus ir že-
mės. [54] Juk kilus gaisrui šių
medinių, auksu ir sidabru ap-
trauktų dievų šventykloje, ku-
nigai, tiesa, bėga ir išsigelbsti,
o patys dievai sudega ugnyje
drauge su sienojais. [55] Pasi-
priešinti karaliui ar priešams
jie negali. [56] Kaipgi tad galima
įsivaizduoti ar manyti, kad jie
yra dievai?

[57] Nei nuo vagių, nei nuo plė-
šikų šie mediniai, sidabru ir
auksu aptraukti dievai neišsi-
gelbsti. Nuo jų vagys jėga nu-
lupa auksą bei sidabrą ir pa-
bėga su drabužiais, kuriais jie
buvo apvilkti. O jie negali net
sau pagelbėti. [58] Kur kas geriau
būti karaliumi, rodančiu savo
drąsą, ar namų apyvokai rei-
kalingu indu, kuriuo giriasi jo
savininkas, negu šiais netik-
rais dievais; geriau būti namų
durimis, kurios saugo visa, kas
viduje, negu šiais netikrais die-
vais; geriau būti mediniu stul-
pu karaliaus rūmuose, negu
šiais netikrais dievais! [59] Juk
saulė, mėnulis ir žvaigždės, bū-
dami šviesūs ir atlikdami sau
skirtą tarnybą, mielai paklūs-
ta. [60] Panašiai ir žaibas, kai
švysteli, yra gražus pasižiūrė-
ti; taip pat yra ir su vėju, pu-
čiančiu kiekviename krašte.
[61] Ir debesys, kai Dievas jiems
įsako plaukti viršum visos že-
mės, vykdo, kas įsakyta; [62] ir ug-
nis, pasiųsta iš aukštybių
sudeginti kalnų ir miškų, da-
ro, kas paliepta. O šie netikri
dievai neprilygsta jiems nei
gražumu, nei galybe, [63] todėl ne-
įtikėtina ir negali būti tvirti-

nama, kad jie yra dievai. Jie
nei teisingumą įgyvendina, nei
žmogui gera padaro. 64 Žinoda-
mi tad, jog jie nėra dievai, jų
nebijokite!

65 Ir karalių jie negali nei pra-
keikti, nei palaiminti. 66 Tau-
toms į ženklus dangaus skliau-
te jie nerodo, nei spindi kaip
saulė, nei šviečia kaip mėnu-
lis. 67 Gyvuliams geriau negu
jiems, nes, bėgdami į pastogę,
gali savimi pasirūpinti. 68 Tai-
gi mums nėra nė mažiausio įro-
dymo, kad jie yra dievai, – to-
dėl jų nebijokite!

69 Juk kaip baidyklė agurkų
darže nieko neišsaugo, taip
yra ir su mediniais, auksu bei
sidabru aptrauktais dievais.
70 Lygiai kaip erškėčių krūmas
sode, ant kurio nutupia viso-
kiausi paukščiai, arba kaip pa-
tamsin numestas lavonas, to-
kie yra jų iš medžio, sidabru ir
auksu aptraukti dievai. 71 Iš
sudūlėjusio purpuro ir lino ant
jų galima pažinti, kad jie jokie
dievai. Galop ir jie patys sudū-
lės ir bus krašto gėda. 72 Juo ge-
riau teisiam, stabų neturinčiam
žmogui, nes gėda jo nepalies.

EZEKIELIO KNYGA

Daugiasluoksnė Ezekielio asmenybė padaro jį vieną įdomiausių Senojo Testamento pranašų. Daugeliu atžvilgių jis yra panašus į Elijų ir Elišą – senovės pranašus, o jo žodžius iš Dievo sąlygoja visi jo pirmtakai, – Ezekielio pranašystė yra tolesnė jų pranašystės raida. Tačiau Ezekielis buvo ir labai išsiskiriantis. Jo dėmesys Šventyklai ir liturgijai daro jį perdėm savitą pranašų istorijoje. Šis Ezekielio pranašystės bruožas turėjo nepaprastą įtaką potremtinei žydų religijai. Nenuostabu, kad jis vadinamas judaizmo – Šventyklos liturgija tarnaujančios Dievui bendruomenės tėvu. Tai liudija ir jo vardas, – hebrajų kalba *Jehezq'el* reiškia „Dievas stiprina".

Ezekielis buvo kunigas, – gimė ir augo kunigiškoje Būzio (Buzi) šeimoje Jeruzalės mieste. Ezekielis buvo ir tremtinys, – Nebukadnezaras ištrėmė jį į Babiloniją drauge su karaliumi Jehojachinu ir kitais įžymiais Judo karalystės asmenimis 597 m. prieš Kristų. Ezekielis buvo ir pirmasis pranašas, kurį Dievas pašaukė kalbėti savo vardu ne Šventoje Žemėje, bet už jos ribų. Pranašas Ezekielis iš Dievo gavo užduotį paruošti Babilonijon ištremtus savo tautiečius Jeruzalės ir Šventyklos, kurią jie laikė Dievo Namais, žūčiai. Todėl pirmą jo knygos dalį sudaro priekaištai dėl Izraelio nuodėmių – darytų praeityje ir kartojamų dabartyje – ir primygtini žodžiai iš Dievo apie dar nuožmesnį Pažado žemės nuniokojimą ir žiauresnę tremtį. Tremtiniai pranašo priekaištų neėmė į širdį ir jo pranašavimais netikėjo.

587 m. prieš Kristų Nebukadnezaras sunaikino Jeruzalę ir Šventyklą, – Dievas patvirtino per Ezekielį duotus savo žodžius. Antra Ezekielio knygos dalis apima paguodos žodžius, – išganymo pažadą Naujoje Sandoroje su Dievu. Žmogaus buvimas ir tikėjimas Dievu – Kūrėju ir Istorijos Viešpačiu – šaukėsi naujo žodžio iš Dievo. Tremtis buvo išblaškiusi Sandoros tautą, išžarsčiusi ir sužlugdžiusi jos buitį, siekius ir ateities viltis. Žodis iš Dievo, duotas per Ezekielį tremties žaizdre, nurodo svarbiausią Naujosios Sandoros su Dievu sąlygą: asmenišką atsakomybę.

Ezekielis pabrėžė nepaprastą, žmogui žadą atimančią Dievo šlovę. Tai liudija ne tik nuostabusis regėjimas prie Kebaro upės, kuriuo prasideda jo pranašavimas, bet ir visa knyga. Ką Dievas duoda žmogui ar daro dėl žmogaus, pagal Ezekielio mokymą, tai Dievas daro dėl savo vardo šlovės. Naujoji širdis ir naujoji dvasia Naujojoje Sandoroje irgi nėra žmogaus pastangų vaisius, bet paties Dievo įvykdytas atnaujinimas.

Panašiai kaip Jeremijas, Ezekielis pagrindžia žmogaus išganymą Dievo malone. Jėzus yra Gerasis Ganytojas, apie kurį pranašavo

Ezekielis, ir Dievo šlovinimo „dvasia ir tiesa“ (Jn 4, 24; 10, 1–19). Be to, pranašas Ezekielis itin stipriai pabrėžia ir išryškina asmenišką žmogaus atsakomybę už savo nuosprendžius.

Ezekielio knygos metmenys

A. Žodžiai iš Dievo prieš Jeruzalės sunaikinimą	1–24
1. Pradinis regėjimas ir pranašo pašaukimas	1–3
2. Pranašavimai Judo karalystei ir Jeruzalei	4–24
B. Pranašavimai kaimyninėms tautoms	25–32
C. Žodžiai iš Dievo po Jeruzalės sunaikinimo	33–48
1. Ezekielis Izraelio sargybinis	33
2. Dievo paguodos ir pažado žodžiai	34–39
3. Pranašavimai apie Naująją Jeruzalę	40–48

A. ŽODŽIAI IŠ DIEVO PRIEŠ JERUZALĖS SUNAIKINIMĄ

1. Pradinis regėjimas ir pranašo pašaukimas

1 [1] Trisdešimtaisiais me-
tais,* ketvirto mėnesio
penktąją dieną, man esant tarp
tremtinių prie Kebaro upės,*
atsivėrė dangus ir aš mačiau
regėjimus iš Dievo. [2] Penktąją
mėnesio dieną, – tai buvo penk-
tieji karaliaus Jehojachino
tremties metai,* – [3] VIEŠPATIES
žodis atėjo Būzio sūnui kuni-
gui Ezekieliui prie Kebaro upės
kaldėjų krašte. Ten pasiekė jį
VIEŠPATIES ranka.

Viešpaties vežimo regėjimas

[4] Pakėliau akis, ir štai iš šiau-
rės,* pašvaistės apsuptas, su
žaibuojančia ugnimi, artėjo
viesulas, didžiulis debesis, ku-
rio viduryje iš ugnies šerdies
spindėjo lyg gintaras.* [5] Jos vi-
duryje rodėsi esą lyg keturi
gyvūnai:* jie turėjo žmogaus

1, 1: *Trisdešimtieji metai,* kurie sutampa su *penktaisiais tremties metais* (žr. 2 eilutę), regis, susiję su pranašo Ezekielio amžiumi. *Kebaro upė*: turbūt kanalas prie Nipūro, į pietryčius nuo Babilono, – viena iš vietų, kur buvo apgyvendinti tremtiniai.

1, 2: *Penktųjų metų ketvirto mėnesio penktąją dieną*: 593 m. liepos 31 d. prieš Kristų.

1, 4: ... *šiaurės*: vieta, kur yra Dievo buveinė. Žr. Job 37, 22; Ps 48, 3. ... *lyg gintaras*: hebrajiškai *hašmal* – žodis, kurį arkivysk. J. Skvireckas verčia žodžiu *skaistvaris*. Šiuolaikinė hebrajų kalba žodžiu *hašmal* ženklina elektros jėgą. Ezekielio knygoje šiuo žodžiu aprašomas Dievo šlovės Artumas (žr. Ez 1, 4. 27 ir 8, 2). Iš konteksto aišku, kad turima mintyje kažkas spindintis ugnies ar gintaro spalva. Šiuolaikiniai vertimai žodį *hašmal* aprašo žodžiais: *tartum spindintis gintaras* (NRSV), *tarsi gintaro spindesys* (NJB).

1, 5: ... *keturi gyvūnai:* Ezekielis juos sutapatina su kerubais, žr. Ez 10, 18–23.

išvaizdą, 6 bet kiekvienas jų su
keturiais veidais ir kiekvienas
jų su keturiais sparnais. 7 Jų
kojos buvo tiesios, o kojų padai tarsi veršio nagos; jos žibėjo, kaip žiba šveistas žalvaris.
8 Žmogaus rankos buvo po jų
sparnais keturiuose šonuose.
Visi keturi gyvūnai turėjo veidus ir sparnus. 9 Jų sparnai lietė vienas kitą. Eidami jie nesigręžiojo, – kiekvienas gyvūnas
ėjo tiesiai į priekį. 10 Jų veidai
atrodė šitaip: visi keturi turėjo žmogaus veidą {iš priekio},
visi keturi turėjo liūto veidą dešinėje, visi keturi turėjo jaučio
veidą kairėje ir visi keturi turėjo aro veidą {iš užpakalio}.
11 Tokie buvo jų veidai. Kiekvienas gyvūnas turėjo du sparnus
taip išskleistus aukštyn, kad
jie lietė kaimyno sparnus, o kiti du sparnai dengė jų kūnus.
12 Kiekvienas ėjo tiesiai į priekį, – jie ėjo, kur tik dvasia norėjo eiti, ir eidami nesigręžiojo. 13 Taigi tokia buvo gyvūnų
išvaizda. Tarp gyvūnų buvo
kažkas, kas atrodė kaip ugnyje degančios anglys, – jos atrodė lyg deglai, švysčiojantys
pirmyn ir atgal tarp gyvūnų.
Ugnis spindėjo žėresiu, iš ugnies plyksėjo žaibai. 14 Gyvūnai švytravo pirmyn ir atgal
kaip žaibai.

15 Įsistebėjęs į gyvūnus, pamačiau prie kiekvieno keturveidžio gyvūno po ratą, liečiantį žemę. 16 Ratai žėrėjo, tarsi
būtų padirbti iš chrizolito. Visi keturi buvo to paties pavidalo: jų išvaizda ir sąranga atrodė, tartum ratas būtų buvęs
viduje rato. 17 Pasijudinę riedėti, jie riedėdavo į bet kurią iš
keturių krypčių, riedėdami nesigręžiodavo. 18 Jų skrytys buvo aukštos ir kėlė baimę, nes
visų keturių skrytys aplinkui
buvo pilnos akių. 19 Gyvūnams
pajudėjus į priekį, riedėdavo
ratai greta jų; gyvūnams pakilus nuo žemės, ratai pakildavo
drauge su jais. 20 Kur tik dvasia ėjo, ten link jie riedėdavo,
ir ratai pakildavo drauge su
jais, nes ratuose buvo gyvūnų
dvasia. 21 Gyvūnams einant,
riedėdavo ir ratai, gyvūnams
sustojus, sustodavo ir ratai.
Kai gyvūnai pakildavo nuo žemės, pakildavo drauge su jais
ir ratai, nes ratuose buvo gyvūnų dvasia.

22* Viršum gyvūnų galvų buvo lyg dangaus skliautas, tartum baimę kelianti krištolo
pašvaistė, išskleista viršum jų
galvų. 23 Jų sparnai buvo ištiesti po skliautu, vieno sparnas į
kito sparną. Kiekvienas jų dengė savo kūną dviem sparnais.
24 Jiems pasijudinus, girdėjau

1, 22–23. 26: Panašūs simboliai Dievo sostui aprašyti yra naudojami ir Iš 24, 9–10.

jų sparnų plazdenimą tartum
galingų vandenų ošimą, kaip
Galingojo balsą, – ūžmą kaip
karo stovykloje. Sustoję jie nu-
leisdavo savo sparnus. 25 Ir nuo
viršaus dangaus skliauto, bu-
vusio virš jų galvų, pasigirdo
balsas. Kai jie ramiai stovėda-
vo, nuleisdavo savo sparnus.
26 Viršum dangaus skliauto,
kurs buvo virš jų galvų, stūk-
sojo lyg sosto pavidalas, pana-
šus į safyrą. Aukštai viršum
sosto pavidalo sėdėjo į žmogų*
panaši būtybė. 27 Aukščiau to,
kas atrodė kaip jo juosmuo, re-
gėjau spindesį tartum gintaro,
kaip žėrinčios ugnies. O žemiau
to, kas atrodė kaip jo juosmuo,
regėjau tartum ugnį, su bliz-
gančia pašvaiste visur aplin-
kui. 28 Kaip vaivorykštė, kai ji
pasirodo lietaus dieną debesy-
se, tokia buvo pašvaistė, kuri
jį supo aplinkui. Tai buvo VIEŠ-
PATIES šlovės panašumo iš-
vaizda. Pamatęs parpuoliau
veidu žemėn ir išgirdau kažką
kalbantį.

Ritinio regėjimas

2 1 Ir jis man tarė: „Maru-
sis,* stokis ant kojų, ir aš
kalbėsiu su tavimi!“ 2 Kai jis
man kalbėjo, dvasia* įėjo į ma-
ne ir pastatė mane ant kojų.
Aš klausiausi to, kuris man
kalbėjo. 3 Jis man sakė: „Maru-
sis, aš siunčiu tave pas Izrae-
lio vaikus, – pas maištaujan-
čią tautą, – jie sukilo prieš
mane. Jie ir jų tėvai maištavo
prieš mane iki pat šios dienos.
4 Palikuonys, pas kuriuos tave
siunčiu, yra įžūlūs ir kietašir-
džiai. Bet tu jiems sakysi: 'Taip
kalbėjo Viešpats DIEVAS'. 5 Klau-
sys jie ar atsisakys klausyti, –
nes jie yra maištingi namai, –
bet tegu sužino, kad tarp jų bu-
vo pranašas.

6 O tu, marusis, jų nebijok,
nebijok nei jų žodžių,
nors tave suptų dilgėlės ir
erškėčiai
ir sėdėtum ant skorpionų.*
Dėl jų žodžių neturėk
baimės,
dėl jų veidų nenustok
drąsos,
nes jie maištingi namai.

7 Tu turi perduoti jiems ma-
no žodžius, ar jie klauso, ar at-
sisako klausyti, nes jie yra
maištingi namai.
8 O tu, marusis, klausykis, ką
aš tau kalbu, ir nebūk maiš-
tingas kaip maištingieji na-
mai. Atverk savo burną ir su-
valgyk, ką duodu.“ 9 Pažvelgiau,

1, 26: Dievas apsireiškia žmogaus pavidalu. Žr. Iš 33, 18–23.

2, 1: *Marusis*: hebrajiškai *ben-adam*, t. y. *žmogaus sūnus*. Dievo kreipimasis į pranašą Ezekielio knygoje. Šiuo kreipimosi būdu pabrėžiama žmogaus atskyrimas nuo Dievo.

2, 2: *Dvasia*: gyvybinė jėga, kurios šaltinis yra Dievas, leidžianti pranašui išgirsti Dievo žodį. Žr. Ez 8, 3; 9, 24; 11, 1.

2, 6: *Nors ... ir sėdėtum ant skorpionų*: pranašas turi būti pasiruošęs labai kandžiam prieštaravimui.

ir štai ranka, ištiesta manęs
link, laikanti prirašytą ritinį.
10 Jis išvyniojo jį prieš mane, –
ritinys buvo prirašytas iš vidaus ir iš lauko pusės. Jame buvo parašyta: „Raudos, gedulas ir dejonės."

3 1 Jis tarė man: „Marusis,
ką tik ten randi, valgyk!
Suvalgyk šitą ritinį ir eik, kalbėk Izraelio namams!" 2 Atvė-
riau burną, o jis davė man šį
ritinį suvalgyti, 3 sakydamas:
„Maitinkis šiuo ritiniu, kurį tau duodu, ir pripildyk juo savo skrandį." Aš jį valgiau, – mano burnoje jis tapo saldus tartum medus.*

4 Tuomet jis tarė: „Marusis,
eik pas Izraelio namus ir kalbėk jiems mano žodžiais. 5 Juk
tu nesi siunčiamas pas tautą, kurios šneka yra nežinoma ir kalba svetima, bet pas Izraelio namus. 6 Ne pas vieną iš
daugybės tautų, kurių šneka yra nežinoma ir kalba svetima, kurių žodžių tu nepajėgi suprasti. Jei tave pas jas siųsčiau, tikriausiai jos tavęs klausytų!
7 Bet Izraelio namai atsisakys
tavęs klausyti, nes jie atsisako klausyti manęs, – visi Izraelio namai turi kietą kaktą ir yra užsispyrusios širdies.

8 Tikėk manimi! Sutvirtinau
tavo veidą prieš jų veidus,
ir sukietinau tavo kaktą
prieš jų kaktas, –
9 kaip deimantą, už titnagą
kietesnę padariau tavo
kaktą.
Nebijok jų,
dėl jų veidų nenustok drąsos,
nes jie yra maištingi namai."

10 Jis man tarė: „Marusis,
imk sau į širdį ir išgirsk ausimis visus mano žodžius, kuriuos tau sakau. 11 Ir vyk pas
tremtinius, pas savo tautiečius, kalbėk jiems ir sakyk jiems: 'Taip kalbėjo Viešpats DIEVAS' – nepaisydamas, ar jie klausys, ar atsisakys klausyti."

Ezekielis prie Kebaro upės

12 Dvasia pakėlė mane, ir iš-
girdau už savęs didelį drebinantį dundesį, kai VIEŠPATIES šlovė* pasikėlė iš savosios vietos:
13 plazdenimą gyvūnų sparnų,
liečiančių vienas kitą, ir bildėjimą ratų šalia gyvūnų, – didelį drebinantį dundesį. 14 Dvasia
mane pakėlė ir nešė. Aš vykau, VIEŠPATIES rankos paveiktas, apkartęs nuo savo dvasios aistros. 15 Atvykau pas tremtinius
prie Tel-Abibo,* – pas tuos, ku-

3, 3: ... *saldus tartum medus*: nors pranašui pavedama pranašauti apie baisias nelaimes tautai, Dievo žodis yra saldus kiekvienam, kas jį ima į širdį.

3, 12: *Viešpaties šlovė*: Dievo Artumas, apreikštas matomu būdu.

3, 15: *Tel-Abibas*: viena iš vietovių, kur buvo apgyvendinti tremtiniai, Nipūro apylinkėse. *Tel-Abib[as]* pažodžiui reiškia *Pavasario kalva*.

rie gyveno prie Kebaro upės, –
ten tarp jų prasėdėjau pri-
blokštas septynias dienas.

Viešpats paskiria Ezekielį sargybiniu

16 Praslinkus septynioms die-
noms, man atėjo VIEŠPATIES
žodis: 17* „Marusis, tave pasky-
riau Izraelio namų sargybiniu.
Kada tik išgirsi iš mano burnos
žodį, mano vardu juos įspėsi.
18 Jei sakysiu nedorėliui: 'Tu
tikrai mirsi!' – ir tu jo neįspė-
si, – nekalbėsi, jog įspėtum
nedorėlį gręžtis nuo savo ne-
doro kelio, kad liktų gyvas, –
jis, nedorėlis, mirs dėl savo
kaltės, bet tavoji ranka bus
atsakinga už jo kraują. 19 Bet
jei įspėsi nedorėlį, o jis negrįš
iš savo nedorumo ir savo ne-
doro kelio, – dėl savo paties
kaltės jis mirs, o tu būsi išgel-
bėjęs savo gyvastį.
20 Arba kai teisusis nusigrę-
žia nuo teisumo ir elgiasi ne-
dorai, – kai aš duodu jam pro-
gą nusidėti, – jis mirs. Kadangi
tu jo neįspėjai, jis mirs dėl sa-
vo paties kaltės, – teisumo dar-
bai, kuriuos jis padarė, nebus
atsimenami, – bet tavoji ran-
ka bus atsakinga už jo kraują.
21 Bet jei tu įspėji jį, teisųjį, kad
teisusis nenusidėtų, ir jis nenu-
sideda, – jis tikrai gyvens, nes
jis priėmė įspėjimą, o tu būsi
išgelbėjęs savo gyvastį."

Ezekielis tampa nebyliu

22* Tuomet ten VIEŠPATIES
ranka palietė mane, ir jis man
tarė: „Kelkis ir nueik į slėnį. Te-
nai kalbėsiu su tavimi." 23 At-
sikėliau, nuėjau į slėnį ir regė-
jau, kad ten stovėjo VIEŠPATIES
šlovė kaip šlovė, kurią buvau
regėjęs prie Kebaro upės. Aš
parpuoliau kniūbsčia. 24 Tuo-
met dvasia įėjo į mane ir pa-
kėlė mane ant kojų. Jis kalbė-
jo su manimi ir sakė: „Eik,
užsidaryk savo troboje. 25 Tu,
marusis, žiūrėk! Būsi rišamas
virvėmis ir būsi jomis taip su-
rištas, kad nebegalėsi išeiti
pas žmones. 26 Padarysiu, kad
tavo liežuvis priliptų prie go-
murio taip, jog būsi nebylys,
bejėgis juos įspėti, nes jie yra
maištingi namai. 27 Bet kai aš
kalbėsiu su tavimi ir atversiu
tavo burną, tu jiems sakysi:
'Taip kalbėjo Viešpats DIEVAS:
kas pasiruošęs klausytis, tesi-
klauso, o kas atsisako klausy-
tis, teatsisako, nes jie yra maiš-
tingi namai'."

3, 17–21: Šis skaitinys yra labai būdingas Ezekielio pranašystei. Atrodo, kad įkvėptasis Ezekielio knygos redaktorius įdėjo jį į šią vietą, nors jis savo turiniu priklauso vėlesnei pranašo tarnybai. Žr. Ez 33.

3, 22–27: Ir šis skaitinys priklauso vėlesniam laikotarpiui, kai Jeruzalė buvo Nebukadnezaro apgulta. Žr. Ez 24, 27; 33, 21–22. Ezekielio pranašavimai dažniausiai buvo simboliški veiksmai.

2. Pranašavimai Judo karalystei ir Jeruzalei

Simboliniai apgulos ir tremties pranašavimai

4 1 „Tu, marusis, paimk ply-
tą ir pasidėk ją prieš save.
Nubraižyk ant jos miestą – Je-
ruzalę. 2 Surenk prieš ją apgu-
lą, – pastatyk prieš ją apgulos
bokštus, apjuosk ją pylimu,
įrenk kareivių būstus ir iš visų
pusių padėk mūrdaužius. 3 Tuo-
met pasiimk geležinę skardą
ir pastatyk ją kaip geležinę
sieną tarp savęs ir miesto. At-
sigręžk veidu į jį, – tebūna jis
apgultas. Ryžtingai tęsk jo ap-
supimą. Tai yra ženklas Izrae-
lio namams.

4 Paskui gulkis ant kairiojo
šono ir užsikrauk Izraelio na-
mų bausmę, nes tiek dienų,
kiek ant jo gulėsi, neši jų baus-
mę. 5 Jų bausmės metus skai-
čiuoju tau jų dienų skaičiumi –
tris šimtus devyniasdešimt.*
Taip tu kęsi bausmę už Izrae-
lio namus. 6 Kai ją būsi atlikęs,
gulkis antrąkart, bet ant deši-
niojo šono, ir kęsi bausmę už
Judo namus. Skiriu tau ketu-
riasdešimties dienų* trukmę, –
po vieną dieną už kiekvienus
metus. 7 Atsigręžk veidu į
Jeruzalės apgulą ir, pakėlęs
nuogą ranką,* pranašauk jai.
8 Štai! Pririšu tave virvėmis,
kad negalėtumei apsiversti
nuo vieno šono ant kito, kol ne-
būsi pabaigęs savo apgulos
dienų.

9* Tu pasiimk kviečių, miežių,
pupų, lęšių, sorų ir speltų, su-
pilk juos į vieną indą ir išsi-
kepk duonos. Ją turėsi valgyti
tiek dienų, kiek gulėsi ant sa-
vo šono, tris šimtus devynias-
dešimt dienų. 10 Maistas, kurį
valgysi, bus atsvertas, – dvide-
šimt šekelių dienai. Valgysi jį
nustatytu laiku. 11 Vanduo, ku-
rį gersi, bus atseikėtas, – šeš-
tadalis hino. Gersi jį nustaty-
tu laiku. 12 Valgysi kaip miežinį
paplotį, visų akivaizdoje išsi-
kepdamas ant žmogaus išma-
tų ugnies.“

13 VIEŠPATS tarė: „Šitaip val-
gys Izraelio žmonės savo sutep-
tą duoną tautose, po kurias
juos išblaškysiu.“ 14 Aš prieši-
nausi: „Ai, ai, ai, Viešpatie
DIEVE! Aš savęs niekad nesu-

4, 5–6: ... *tris šimtus devyniasdešimt* ... *keturiasdešimties dienų*: simboliškai vaizduoja Šiaurės karalystės, Izraelio, ir Pietų karalystės, Judo, tremties trukmę. Asirija buvo užkariavusi Izraelį 722 m. prieš Kristų. Hebrajiškos frazės žodžiai *jeme mezurecha*, – t. y. *tavo apgulos dienos*, – turi savo skaitmeninę vertę, t. y. trys šimtai devyniasdešimt. Keturiasdešimt metų reiškia vieną žmonių kartą.

4, 7: ... *pakėlęs nuogą ranką*: neribotos jėgos simbolis.

4, 9–17: Pranašo elgesys vaizduoja maisto stoką Jeruzalės apgulos metu. Žmonės valgė, ką turėjo po ranka. *Dvidešimt šekelių*: 224–244 gramų; ... *šeštadalis hino*: 1,1 litro.

tepiau, – nuo pat savo mažu-
mės iki šiol nesu valgęs nei dvė-
senos, nei žvėrių sudraskyto gy-
vulio, – jokia sutepta mėsa
nepateko į mano burną.“ 15 O
jis man atsakė: „Gerai, leidžiu
tau naudoti galvijų mėšlą vie-
toj žmogaus išmatų. Ant jo ug-
nies kepk sau duoną.“
16 Tuomet jis kalbėjo: „Maru-
sis, tikėk manimi! Nulaušiu
Jeruzalės duonos ramstį.* At-
svėrę ir susirūpinę jie valgys
duoną; atseikėję ir išsigandę
jie gers vandenį. 17 Stokodami
duonos ir vandens, prislėgti už
savo kaltę, jie žvelgs vienas į
kitą pagauti klaiko.“

Kalavijas Jeruzalei

5 1 „Tu, marusis, pasiimk
aštrų kalaviją, naudok jį
kaip kirpėjo skustuvą, pabrauk
juo sau per galvą ir barzdą.
Paskui paimk svarstykles ir
padalyk plaukus. 2 Vieną treč-
dalį sudeginsi ugnimi mieste,*
kai pasibaigs apgulos dienos.
Kitą trečdalį neši aplink mies-
tą ir kaposi kalaviju. Likusį
trečdalį mesi į vėją, – aš išsi-
trauksiu kalaviją jiems iš pas-
kos. 3 Tada iš jų paimsi žiups-
nelį ir pririši prie savo apdaro
kraštų. 4 Ir iš šitų vėl šiek tiek
paėmęs, – mesk į ugnį ir su-
degink juos ugnimi. Nuo jų ug-
nis persimes į visus Izraelio
namus.“
5 Taip kalbėjo Viešpats DIE-
VAS: „Tai yra Jeruzalė! Aš bu-
vau davęs jai vietą tautų šer-
dyje su aplinkinėmis šalimis.
6 Bet ji kėlė maištą prieš mano
įsakus ir nuostatus, tapdama
nedoresnė negu tautos ir šalys
aplink ją, – atmetė mano įsa-
kus ir negyveno pagal mano
nuostatus.“ 7 Todėl taip kalbė-
jo Viešpats DIEVAS: „Tikėk ma-
nimi! Kadangi esate maištin-
gesni negu tautos aplink jus,
negyvenote pagal mano nuo-
status ir nesilaikėte mano įsa-
kų, net nesielgėte pagal įsakus
tų tautų, kurios gyveno aplin-
kui!“ 8 Todėl taip kalbėjo Vieš-
pats DIEVAS: „Žiūrėk! Aš, aš
pats, ateinu prieš tave!* Aš nu-
teisiu tave tautų akyse. 9 Dėl
visų tavo bjaurių nusikaltimų
padarysiu tau, ko dar niekad
nesu daręs ir nieko panašaus
niekad vėl nedarysiu. 10 Tikrai
tavo tėvai* valgys vaikus, o vai-
kai* savo tėvus. Nuteisiu tave,

4, 16: ... *duonos ramstis*: maisto tiekimas miestui. Žmogus be maisto negali gyventi, – maistas palaiko žmogų gyvą, o ramstis palaiko žmogų kelionėje. Žr. Ez 5, 16; 14, 13; Kun 26, 26; Ps 105, 16; Iz 3, 1.

5, 2: ... *mieste*: Jeruzalė pranašo brėžinyje.

5, 8: *Aš ... ateinu prieš tave*: karybos kalbos posakis iš tų laikų, kada priešai puldavo vienas kitą kalaviju. *Tu*: Jeruzalė. Tas pats kreipinys 8–17 eilutėje.

5, 10: ... *tėvai ... valgys vaikus, o vaikai savo tėvus*: kanibalizmas apgultame mieste. Panašiai atsitiko ir Gulago salyne. Žr. Rd 2, 20; 4, 10; 2 Kar 6, 28–29; Bar 2, 3.

išvėtysiu tavo likutį po visus
vėjus. [11] Todėl, kaip aš gyvas, –
tai Viešpaties DIEVO žodis, –
prisiekiu: kadangi tu savo sta-
bais ir bjauriais nusikaltimais
suteršei manąją šventovę, todėl
ir griebsiuosi skustuvo. Mano
akis nepasigailės, ir aš nepa-
rodysiu užuojautos. [12] Vienas
tavo trečdalis mirs maru ir žus
nuo bado; kitas trečdalis kris
aplink tave nuo kalavijo; o dar
kitą trečdalį išvėtysiu po visus
vėjus ir išsitrauksiu jiems sa-
vo kalaviją.

[13] Taip nuslūgs mano pyk-
tis, – liesiu ant jų savo įniršį,
kol sušvelnėsiu. Jie žinos, kad
aš, VIEŠPATS, kalbėjau uoliai,
kai liejau jiems savo įniršį!
[14] Be to, paversiu tave griuvė-
siais, pajuokos reginiu aplinki-
nėms tautoms ir kiekvieno
praeivio akims. [15] Būsi pajuo-
ka ir pasityčiojimas, įspėjimas
ir siaubo reginys aplinkinėms
tautoms, kai teisiu tave pyk-
čiu ir įniršiu, bausiu įniršio
bausmėmis, – aš, VIEŠPATS,
kalbėjau! – [16] kai paleisiu į ta-
ve savo mirtinas bado strėles,
kurios jus sunaikins, – nes pa-
leisiu jas, kad jus sunaikin-
čiau, – ir kai didinsiu jūsų ba-
dą, sulaužydamas jūsų duonos
ramstį. [17] Siųsiu jums badą ir
laukinius žvėris, – jie sunai-
kins tavo vaikus, – maras ir
kraujo liejimas pereis per ta-
ve. Kalaviją atvesiu prieš ta-
ve, – aš, VIEŠPATS, kalbėjau!“

Viešpats pasmerkia stabų garbinimą

6 [1] Man atėjo VIEŠPATIES
žodis: [2] „Marusis, atgręžk
savo veidą į Izraelio kalnų pu-
sę ir pranašauk jiems [3] – sa-
kyk: ‘Izraelio kalnai, klausykit
Viešpaties DIEVO žodžio! Taip
kalbėjo Viešpats DIEVAS kal-
nams ir kalvoms, dauboms ir
slėniams. Štai! Aš atvesiu ant
jūsų kalaviją ir sunaikinsiu jū-
sų alkus.* [4] Jūsų aukurai bus
apleisti ir smilkyklės sudaužy-
tos. Suguldysiu jūsų užmuš-
tuosius jūsų stabams po kojų,
[5] suguldysiu Izraelio žmonių
lavonus priešais jų stabus, –
išmėtysiu jūsų kaulus* aplink
jūsų aukurus. [6] Visur, kur gy-
venate, jūsų miestai bus su-
griauti ir alkai sunaikinti: jū-
sų aukurai bus nugriauti ir
sunaikinti, jūsų stabai bus su-
laužyti ir sutrupinti, jūsų smil-
kyklės sudaužytos ir jūsų ran-
kų darbai nušluoti. [7] Užmuštieji
gulės kritę tarp jūsų, – tada jūs
žinosite, kad aš esu VIEŠPATS.

[8] Tačiau aš paliksiu jus tarp
tautų pasprukusius nuo kala-
vijo, kai būsite išblaškyti sve-

6, 3: ... *alkus*: hebrajiškai *aukštumų vietas*, šventoves ant kalnų ir kalvų, kur buvo atliekamos stabų garbinimo apeigos.

6, 5: ... *išmėtysiu jūsų kaulus*: pagal žydų pažiūrą, mirusiųjų kaulai suteršia vietą. Žr. 1 Kar 23, 14.

timose šalyse. [9] Tuomet jūsų
pabėgėliai atsimins mane tau-
tose, kur jie yra ištremti, kaip
aš sielvartavau dėl jų ištvir-
kusios širdies, nusigręžusios
nuo manęs, ir dėl jų ištvirku-
sių akių, atsigręžusių į jų sta-
bus. Tuomet jie bodėsis savi-
mi dėl padarytų bjaurasčių, dėl
savo bjaurių nusikaltimų. [10] Ir
jie žinos, kad aš esu VIEŠPATS.
Ne tuščiai grasinau, kad už-
trauksiu jiems šitą nelaimę'."
[11] Taip kalbėjo Viešpats DIE-
VAS: „Plok delnais, trypk kojo-
mis ir šauk: 'ai!' dėl visų bjau-
rių Izraelio namų nusikaltimų!
Jie žus nuo kalavijo, bado ir
maro! [12] Kas toli, tas maru nu-
mirs, kas arti, tas nuo kalavijo
kris, kas išliko ir yra apgultas –
mirs nuo bado. Taip išliesiu ant
jūsų savo įniršį. [13] Tuomet jūs
žinosite, kad aš esu VIEŠPATS,
kai jūsų užmuštieji gulės tarp
savo stabų aplink aukurus ant
kiekvienos aukštos kalvos, ant
kiekvienos kalno viršūnės, po
kiekvienu žaliu medžiu ir po
kiekvienu lapuotu ąžuolu,* –
kur tik jie aukojo malonius
kvapus visiems savo stabams.
[14] Pakelsiu prieš juos ranką ir
padarysiu kraštą, kur jie gyve-
na, apleistą ir tuščią nuo dy-
kumos iki Riblos.* Tada jie
žinos, kad aš esu VIEŠPATS."

6, 13: ... *po kiekvienu žaliu medžiu... lapuotu ąžuolu:* šventieji miškeliai, arba šventosios giraitės, buvo pagonių šventovės. Žr. Įst 12, 2; Pr 12, 6.

Artėjanti pražūtis

7 [1] Atėjo man VIEŠPATIES
žodis: [2] „Tu, žmogaus sūnau, taip
kalbėjo Viešpats DIEVAS Izrae-
lio žemei.

Galas! Ateina galas
keturiems krašto
kampams!
3 Dabar ateina tau galas!
Išliesiu ant tavęs savo pyktį,
nuteisiu tave pagal tavo
kelius
ir bausiu tave už visas tavo
bjaurastis.
4 Mano akis nepasigailės,
neparodysiu užuojautos,
bet bausiu tave pagal tavo
kelius.
Kai tavo bjaurieji
nusikaltimai pūliuos
tavyje,
tada žinosite, kad aš esu
VIEŠPATS."

5 Taip kalbėjo Viešpats
DIEVAS:
„Nelaimė po nelaimės!
Štai ji ateina!
6 Atėjo galas! Atėjo tikras
galas!
Jis pakilo prieš tave.
Štai jis ateina!
7 Atėjo tau pražūtis,
šalies gyventojau!
Atėjo metas, diena –
arti sąmyšio, o ne ūžavimo
kalnuose.

6, 14: ... *nuo dykumos iki Riblos:* visą kraštą, nuo pietinio pakraščio iki šiaurinio.

8 Jau greit išpilsiu savo įniršį
ant tavęs
ir išliesiu ant tavęs savo
pyktį.
Nuteisiu tave pagal tavo
kelius,
nubausiu tave už visas
tavo bjaurastis.
9 Mano akis nepasigailės,
užuojautos neparodysiu,
bet bausiu tave pagal tavo
kelius.
Kai tavo bjaurastys pūliuos
tavyje,
tada žinosite, kad aš,
VIEŠPATS, nuplakiau.

10 Štai toji diena jau čia! Štai
ji ateina!
Pražūtis atėjo,
lazda pražydo,
įžūlybė sukrovė pumpurus, –
11 smurtas išaugo į nedorumo
lazdą.
Nė vienas iš jų neišliks, –
neišliks nieko iš jų
pertekliaus
nei iš jų turtų.
Pranašūs jie nebus.
12* Atėjo tas metas, toji diena
išaušo!
Kas perka, tegu
nesidžiaugia,
kas parduoda, tegu
nenusimena,
nes visus užklups degantis
pyktis.
13* Parduodantis nebeatgaus to,
kas buvo parduota,
nors jis ir pirkėjas
tebebūtų gyvi, –
nes pyktis kris ant visų,
ir jis nebus atšauktas.
Kadangi visi yra kalti, nė
vienas negali išlikti
gyvas.

14 Jie papūtė ragą ir viskas
prirengta,
bet nėra kam eiti į mūšį,
nes mano degantis pyktis
apima juos visus.

15 Kalavijas lauke už vartų,
maras ir badas viduje.
Kas yra laukuose, žus nuo
kalavijo,
kas mieste, tą praris badas
ir maras.
16 Bėgliai, – jei kam ir pavyktų
išsigelbėti, –
slėpsis kalnuose, tarsi
slėnių balandžiai,
visi iki vieno dejuodami dėl
savo kaltės.
17 Nusvirusios rankos,
keliai it vanduo praskydę.
18 Apsijuos jie ašutine,
o šiurpas juos apsiaus.
Visų veiduose gėda
ir nuplikusios* visų galvos.
19 Savo sidabrą jie išmes
į gatves,
o jų auksas bus laikomas
netyru daiktu.

7, 12–13: Pasaulietiški reikalai – pirkti ir parduoti nustos prasmės ateinančios pražūties fone.

7, 18: ... *nuplikusios galvos*: nuskusta galva buvo gedulo ženklas.

VIEŠPATIES pykčio dieną jų
auksas ir sidabras negalės jų
išgelbėti. Jais nepasisotins nei
savo pilvų jų neprikimš. Auk-
sas ir sidabras buvo jiems pro-
ga nusidėti. 20 Iš savo puikaus
puošmens, kuriuo jie didžiavo-
si, pasidarė bjaurių stabų pa-
veikslus. Todėl jį paversiu
jiems nešvariu daiktu. 21 Ati-
duosiu jį kaip grobį į svetimų-
jų rankas, –
kaip pelną žemės
nedorėliams, –
jie išniekins jį.
22 Nugręšiu nuo jų savo veidą,
ir jie išniekins mano
brangiąją vietą,* –
plėšikai į ją įeis ir ją
išniekins.

23 Nukalk grandinę,
nes kraštas pilnas kruvinų
nusikaltimų,
o miestas kupinas smurto.
24 Atvesiu nuožmiausias iš
tautų,
ir jos užims jų namus.
Padarysiu galą įžūlumui
galiūnų,
bus išniekintos jų šventovės.
25 Klaikas ateina!
Jie ieškos ramybės,
bet jos neras.
26 Nelaimė lydės nelaimę,
bloga žinia vysis blogą
žinią.
Veltui jie ieškos pranašo
regėjimo,
kunigas nebepajėgs mokyti,
seniūnai nebemokės
patarti.
27 Karalius raudos,
didžiūnas bus pagautas
nevilties,
paprastų žmonių rankos
drebės.
Pasielgsiu su jais pagal jų
pačių kelią,
teisiu juos, kaip jie teisė,
ir jie žinos, kad aš esu
VIEŠPATS.“

Stabų garbinimas Jeruzalės šventykloje

8 1 Atsitiko, kad šeštaisiais
metais, šeštąjį mėnesį,
penktąją mėnesio dieną, man
esant namie ir Judo seniū-
nams sėdint prieš mane, Vieš-
paties DIEVO ranka nusileido
ant manęs. 2 Pažvelgiau, ir štai
į ugnį panašus pavidalas: že-
miau nuo to, kas atrodė kaip
juosmuo, buvo ugnis, o aukš-
čiau jo juosmens lyg gintaro
spindesys. 3 Jis ištiesė lyg ran-
ką ir paėmė mane už galvos
garbanos. Dvasia pakėlė ma-
ne tarp žemės ir dangaus ir
atnešė Dievo regėjimuose į
Jeruzalę, prie vidinio kiemo
šiaurinių vartų, – ten buvo pa-
statytas pavydo stabas,* kuris

7, 22: ... *brangiąją vietą*: Jeruzalę.
8, 3: ... *pavydo stabas ... žadina pavydą*: statula, kuri skatina Viešpatį pavydėti – ginti savo šlovę. Turbūt tai buvo deivės Ašeros statula, pastatyta nedorojo Judo karaliaus Manaso (žr. 2 Kar 21, 7; 2 Kr 33, 7. 15). Ji buvo kadaise karaliaus Jošijo

žadina pavydą.* 4 Ten buvo ir
Izraelio Dievo šlovė, kaip tas
regėjimas, kurį buvau matęs
slėnyje.
5 Tuomet jis* man tarė: „Marusis, pakelk savo akis dabar į šiaurės pusę!" Aš pakėliau akis į šiaurės pusę, ir ten, į šiaurę nuo aukuro vartų, pačioje angoje, buvo šis pavydo stabas.
6 Jis man kalbėjo: „Marusis, ar
matai, ką jie daro, tuos bjaurius nusikaltimus, kuriuos Izraelio namai čia daro, kad mane atitolintų nuo mano Šventyklos? Net dar bjauresnių nusikaltimų pamatysi."
7 Ir jis nuvedė mane prie įėjimo į kiemą, ir ten apsižvalgęs
pamačiau skylę sienoje. 8 Jis
man tarė: „Marusis, braukis per sieną!" Ėmiau veržtis per
sieną, ir štai ten įėjimas. 9 Jis
kreipėsi į mane: „Eik į vidų ir pamatyk tuos nedorus nusikaltimus, kuriuos jie ten daro."
10 Įėjęs vidun mačiau, kad ten
visur ant sienų buvo pavaizduoti visokiausi ropliai, šlykštūs gyvuliai* ir visi Izraelio namų stabai. 11 Prieš juos stovėjo
septyniasdešimt Izraelio namų seniūnų drauge su Šafano sūnumi Jaazaniju. Kiekvienas laikė rankoje smilkytuvą, ir kvapus smilkalų dūmų debesis kilo aukštyn. 12 Tuomet jis
man tarė: „Marusis, ar matai, ką Izraelio namų seniūnai daro patamsiais, kiekvienas savo stabų kambaryje, sakydami: 'VIEŠPATS mūsų nemato! VIEŠPATS paliko kraštą!' 13 Pa-
matysi net dar bjauresnių nusikaltimų, kuriuos jie daro."
14 Tada jis atvedė mane prie VIEŠPATIES Namų šiaurinių vartų. Ten sėdėjo moterys, raudančios Tamuzo.* 15 Jis tarė
man: „Marusis, ar matei? Pamatysi net dar bjauresnių nusikaltimų negu šitie."
16 Tuomet jis įvedė mane į vidinį VIEŠPATIES Namų kiemą, ir štai prie angos į VIEŠPATIES Šventyklą, tarp prieangio ir aukuro, buvo maždaug dvidešimt penki vyrai, nugaras atgręžę į VIEŠPATIES Šventyklą ir veidus į rytų pusę, parpuolę kniūbsčia ant žemės prieš tekančią saulę* rytuose. 17 Ir jis

pašalinta (žr. 2 Kar 23, 6). Atrodo, kad ji buvo vėl pastatyta po Jošijo mirties, žydams atkritus į pagonybę.

8, 5: ... *jis*: angelas palydi Ezekielį šių regėjimų metu ir kalba Dievo vardu. Žr. Ez 40, 3–4.

8, 10: ... *ropliai, šlykštus gyvuliai*: turbūt jie vaizdavo Egipto dievus, turinčius gyvulių išvaizdą. Karalius Zedekijas buvo Egipto sąjungininkas ir vylėsi, kad Egiptas apgins Judo karalystę nuo kaldėjų.

8, 14: ... *raudančios Tamuzo*: gamtos apmirimas rudenį buvo laikoma babiloniečių apvaisinimo dievo Tamuzo nužengimu į Požemį – mirusiųjų karalystę. Jam nužengus, moterys raudodavo. Babiloniečių Tamuzas tapo Adoniu – *Adon+i*, t. y. *mano viešpats* vėlesnėje mitologijoje.

8, 16: ... *parpuolę kniūbsčia ... prieš tekančią saulę*: saulės garbinimas buvo dažnas reiškinys nedorųjų Judo karalių valdymo metu. Žr. 2 Kar 23, 11.

tarė man: „Marusis, ar tu ma-
tei? Nejaugi bjaurieji nusikal-
timai, kuriuos Judo namai da-
ro čia, yra tik mažmožis? Argi
jie turi pripildyti ir kraštą
smurto, mane iš naujo erzinti?
Štai, jie šaką laiko prie savo
nosies!' 18 Elgsiuosi tad pykčio
perimtas, mano akis gailestin-
ga nebus, gailesčio neparody-
siu. Jie rėks man į ausis, bet jų
negirdėsiu."

Jeruzalė nubaudžiama

9 1 Tuomet jis, man girdint,
ėmė visu balsu šaukti:
„Artinkitės jūs, miesto bude-
liai, kiekvienas su savuoju nai-
kinimo įrankiu rankoje!" 2 Ir
štai šeši vyrai ėjo keliu nuo
aukštesniųjų vartų, kurie yra
šiauriniame šone, kiekvienas
nešinas savo ginklu žudynėms.
Tarp jų buvo vyras, apsirengęs
drobiniais, su raštvedžio reik-
menimis prie juosmens. Vos
atėję jie sustojo prie žalvarinio
aukuro.

3 O Izraelio DIEVO šlovė buvo
nuėjusi nuo kerubo, ant kurio ji
laikydavosi, prie Namų slenks-
čio. VIEŠPATS pašaukė drobi-
niais apsivilkusįjį vyrą su rašt-
vedžio reikmenimis prie
juosmens 4* ir jam tarė: „Per-
eik per miestą, per Jeruzalę, ir
pažymėk ženklu 'Tav' kaktas
tų, kurie dūsauja ir dejuoja dėl
visų bjauriųjų nusikaltimų, ja-
me daromų." 5 O kitiems, man
girdint, pasakė: „Eikite jam iš
paskos per miestą ir žudykite.
Tenebūna gailestinga jūsų akis,
gailesčio neparodykite. 6 Žudy-
kite ir naikinkite senius, jau-
nuolius ir mergaites, mažylius
ir moteris, bet nelieskite nė
vieno, kuris turi ženklą 'Tav', –
pradėkite nuo mano švento-
vės!" Ir jie pradėjo nuo seniū-
nų, kurie buvo priešais Na-
mus. 7 Tuomet jis dar tarė
jiems: „Užterškite Namus, pri-
kraukite jų kiemus lavonų. Ei-
kite!" Jie išėjo ir žudė mieste.

8 Jiems žudant, aš buvau pa-
liktas vienas. Parpuolęs ant
veido, šaukiau: „Ai, Viešpatie
DIEVE! Nejaugi tu, išliedamas
savo pyktį ant Jeruzalės, su-

8, 17: ... *jie šaką laiko prie savo nosies*: apeiginis veiksmas, kurio prasmė nėra aiški. Turbūt jis turėjo ryšį su saulės garbinimu: nosis buvo dengiama, kad, saulei tekant, kvėpavimu nebūtų teršiamas oras. Šiuolaikiniai Šventojo Rašto aiškintojai vietoj *savo nosies*, t. y. saulės garbintojų, tekstą pataiso ir skaito *mano nosies*, t. y. Dievo nosies. Šiuo atveju tekstas šitaip skambėtų: *Jie laiko šaką prie mano nosies!* Egiptiečių dievas Re yra vaizduojamas su vynuogės šakele prie nosies, simboliškai išreiškiant kūrybingumo, dieviško kvėpavimo perdavimą gamtai ir žmogui. Tokios apeigos buvo bjaurūs nusikaltimai Viešpačiui.

9, 4: Ezekielis yra pranašas, kuris pabrėžia asmenišką žmogaus atsakomybę. Nekaltieji Jeruzalės gyventojai turi būti išgelbėti, kai baudžiami stabų garbinimu susiteršę jų kaimynai. *Tav* yra hebrajų abėcėlės *T* raidė. Šita raidė senovinėje abėcėlėje buvo kryžiaus išvaizdos.

naikinsi visą Izraelio likutį?“
[9] Jis man atsakė: „Izraelio ir
Judo namų kaltė yra be galo
didelė. Kraštas pilnas kraujo,
o miestas pilnas ištvirkimo,
nes kalbama: ‘VIEŠPATS paliko
kraštą! VIEŠPATS nemato!’
[10] Taigi ir mano akis nebus gailestinga,
ir gailesčio nerodysiu,
bet suversiu jų darbus jiems
ant galvų.“
[11] Ir štai vyras, apsirengusis
drobiniais, su raštvedžio reikmenimis
prie juosmens, pasirodė
ir pranešė: „Padariau, kaip
man įsakei!“

Dievo Šlovė palieka Jeruzalę

10 [1] Tuomet pažvelgiau,
ir štai viršuje skliauto,
kurs buvo viršum kerubų
galvų, pasirodė lyg safyro akmuo,
lyg į sostą panašus pavidalas.
[2] Jis kreipėsi į drobiniais
apsirengusį vyrą, tardamas:
„Įeik tarp ratų po kerubais,
paimk rieškučias žarijų,* esančių
tarp kerubų, ir išžarstyk
jas ant miesto.“ Jis įėjo man
matant. [3] Vyrui įeinant, kerubai
stovėjo ties dešiniuoju Namų
šonu, ir debesis pripildė vidinį
kiemą. [4] VIEŠPATIES šlovė
persikėlė nuo kerubų prie Namų
slenksčio, Namai buvo pripildyti
debesies, ir kiemas buvo
pilnas VIEŠPATIES šlovės
pašvaistės. [5] Kerubų sparnų
ūžesys sklido iki pat išorinio
kiemo tartum Dievo Galingojo
balsas, kai jis kalba.
[6] Kai jis įsakė drobiniais
apsirengusiam vyrui, tardamas:
„Paimk ugnies iš po ratų,
esančių po kerubais“, – vyras
įėjo ir atsistojo šalia rato. [7] Vienas
kerubas ištiesė savo ranką
į ugnį, esančią tarp kerubų,
jos šiek tiek paėmė ir įdėjo drobiniais
apsirengusiajam į saują.
Priėmęs ugnį, jis išėjo. [8] Po
kerubų sparnais dūlavo žmogaus
rankos pavidalas.
[9] Žiūrėjau, ir štai rieda keturi
ratai prie kerubų, – po vieną
ratą prie kiekvieno kerubo, –
ratų išvaizda buvo kaip chrizolito
akmens. [10] Visi keturi buvo
panašūs, tartum ratas būtų
buvęs viduje rato. [11] Pasijudinę
riedėti, jie riedėdavo bet kuria
iš keturių krypčių, riedėdami
nesigręžiodavo. Visi riedėdavo
į vietą, į kurią buvo atsukta
galva, riedėdami nesigręžiodavo.
[12] Ir visas jų kūnas, ir jų
nugaros, ir jų rankos, ir jų sparnai,
ir jų ratai buvo pilni akių.
Ratai jų – visų keturių – buvo
pilni akių visur aplinkui. [13] Man
girdint, ratai buvo pavadinti
sūkuriu. [14] Kiekvienas turėjo
keturis veidus: pirmasis veidas
buvo kerubo veidas, antrasis
buvo žmogaus veidas, trečia-

10, 2: *Žarijos* sūkurio, hebrajiškai *galgal*, viduje po Dievo sostu yra dieviško Artumo ženklas (žr. Ez 28, 14; Ps 18, 13) ir vaizdžiai skelbia teismą Jeruzalės miestui.

sis – liūto veidas ir ketvirta-
sis – erelio veidas.
[15] Kerubai pakilo. Tai buvo
gyvūnai, kuriuos buvau matęs
prie Kebaro upės! [16] Kerubams
pajudėjus į priekį, riedėdavo ir
ratai greta jų; kai kerubai pa-
keldavo sparnus, kad pakiltų
nuo žemės, ratai greta jų ne-
pakeisdavo krypties. [17] Aniems
sustojus, sustodavo ir jie, ir
aniems pakilus, pakildavo ir jie,
nes juose buvo gyvūnų dvasia.
[18] VIEŠPATIES šlovė nuėjo nuo
Namų slenksčio ir sustojo vir-
šum kerubų. [19] Kerubai pakėlė
sparnus ir pakilo nuo žemės
mano akyse, išeidami kartu su
ratais. Jie sustojo prie VIEŠPA-
TIES Namų rytinių vartų angos, – viršum jų buvo Izraelio
Dievo šlovė. [20] Jie buvo tie pa-
tys gyvūnai, kuriuos buvau ma-
tęs po Izraelio Dievu prie Ke-
baro upės, ir supratau, kad jie
buvo kerubai. [21] Kiekvienas
turėjo keturis veidus, kiekvie-
nas turėjo keturis sparnus, o
po jų sparnais buvo žmogaus
rankų pavidalai. [22] Ir jų veidų
išvaizda buvo tokia pat, kaip
anų veidų, kuriuos buvau ma-
tęs prie Kebaro upės. Ir ėjo jie,
kiekvienas jų, tiesiai į priekį.

Didžiūnų teismas

11 [1] Tuomet dvasia pakė-
lė mane ir atvedė prie
rytinių VIEŠPATIES Namų var-
tų, prie vartų į saulėtekio pu-
sę. Ten, prie vartų, buvo dvide-
šimt penki vyrai. Tarp jų
pamačiau tautos didžiūnus,
Azūro sūnų Jaazaniją ir Bena-
jos sūnų Pelatiją. [2] Jis man ta-
rė: „Marusis, šitie yra vyrai, ku-
rie rezga pinkles ir slapta
sąmokslauja mieste, [3] sakyda-
mi: 'Dar ne metas dabar staty-
ti namus.* Šitas miestas yra
katilas, o mes esame mėsa!'
[4] Todėl pranašauk jiems, pra-
našauk, marusis!"
[5] VIEŠPATIES dvasia nusilei-
do ant manęs, ir jis man tarė:
„Sakyk: 'Taip kalbėjo VIEŠ-
PATS. Štai ką sau manote, Iz-
raelio namai, – aš žinau, kas
jums atėjo į galvą! [6] Užvertėte
šitą miestą lavonais ir jo gat-
ves priklojote užmuštųjų'. [7] To-
dėl šitaip kalbėjo Viešpats
DIEVAS: 'Jūsų užmuštieji, ku-
riuos jame paguldėte, yra mė-
sa, ir šitas miestas yra kati-
las, bet jūs būsite iš jo išvaryti.
[8] Jūs bijojote kalavijo, aš atve-
siu jums kalaviją', – tai Viešpa-
ties DIEVO žodis. [9] Iš miesto aš

11, 3: *Dar ne metas dabar statyti namus*: Nebukadnezaras buvo nese-niai ištrėmęs ne tik karalių Jehojachiną, bet ir daugelį turtingų šeimų iš Jeruzalės. Ištremtųjų turtas *teko naujai praturtėjusiems* gyventojams. *Neatėjo metas* nei naujų namų statyti, nes buvo daug tuščių. Be to, tolesni žodžiai apie katilą atspindi aklą Jeruzalės gyventojų pasitikėjimą savimi, nors miestui ir tebegrėsė kaldėjų invazija. Žmonių manymu, Jeruzalė yra lyg katilas, apsaugantis nuo ugnies jame verdamą mėsą.

išvarysiu jus, atiduosiu jus į
svetimųjų rankas ir įvykdysiu
jums teismo sprendimus. [10] Jūs
krisite nuo kalavijo. Aš bausiu
jus Izraelio paribyje, ir jūs ži-
nosite, kad aš esu VIEŠPATS.
[11] Miestas nebus jums katilas
nei jūs būsite mėsa jame, –
Izraelio paribyje jus bausiu.
[12] Tuomet jūs žinosite, kad aš
esu VIEŠPATS, kurio įstatų nesi-
laikėte ir kurio įsakų nevykdė-
te, bet elgėtės pagal papročius
tautų, gyvenančių aplink jus!“
[13] Atsitiko, kad man pranašau-
jant Benajos sūnus Pelatijas
numirė. Tuomet parpuoliau
veidu žemėn ir visu balsu šau-
kiau, sakydamas: „Ai, Viešpa-
tie DIEVE! Nejau tu nori pa-
daryti galą Izraelio likučiui?!“

Dievas parves tremtinius

[14] VIEŠPATIES žodis atėjo
man: [15*] „Marusis! Tavo broliai,
tavo giminės, tavo tautiečiai
tremtiniai ir visi Izraelio na-
mai, – jie yra visi tie, apie ku-
riuos Jeruzalės gyventojai sa-
ko: ‘Jie pasitraukė toli nuo
VIEŠPATIES. Šis kraštas yra
atiduotas mums kaip nuosa-
vybė!’ [16] Todėl sakyk: ‘Taip kal-
bėjo Viešpats DIEVAS. Nors
perkėliau juos toli tarp tautų,
nors išblaškiau juos po įvairius
kraštus, tačiau buvau kurį lai-
ką jiems šventovė kraštuose, į
kuriuos jie pateko’. [17] Todėl sa-
kyk: ‘Taip kalbėjo Viešpats
DIEVAS. Surinksiu jus iš visų
tautų, paimsiu jus iš kraštų,
kur buvote išblaškyti, ir duo-
siu jums Izraelio žemę. [18] Kai
ten atvyks, jie pašalins iš jos
visus stabus ir visus bjauriuo-
sius nusikaltimus. [19] Duosiu
jiems kitą širdį ir įliesiu jiems
naują dvasią, išimsiu iš jų kū-
no akmeninę širdį ir duosiu
jiems jautrią, [20] kad gyventų
pagal mano įstatus, laikytųsi
mano įsakų ir juos vykdytų. Ta-
da jie bus mano tauta, ir aš bū-
siu jų Dievas. [21] O tiems, kurių
širdis eina paskui jų stabus ir
bjaurastis, suversiu jų darbus
ant jų pačių galvos’“, – tai Vieš-
paties DIEVO žodis.

[22] Tuomet kerubai su ratais,
esančiais šalia, pakėlė spar-
nus. Izraelio Dievo šlovė laikė-
si viršum jų. [23] VIEŠPATIES šlo-
vė pakilo viršum miesto ir
sustojo ant kalno į rytus nuo
miesto.

[24] Dvasia pakėlė mane ir at-
vedė Dievo dvasios regėjime į
Kaldėją pas tremtinius. Re-
gėjimas, kurį mačiau, išnyko.
[25] O aš papasakojau tremti-
niams visus dalykus, kuriuos
man VIEŠPATS buvo parodęs.

11, 15–21: Panašiai kaip Jeremijas (žr. Jer 29), Ezekielis buvo įsitikinęs, jog nėra vilties, kad Palestinoje likusieji Judo gyventojai grįžtų pas Sandoros Dievą. Ir jis dar tikėjo, kad Babilono tremtiniai bus naujojo Izraelio branduolys. Nauja, dvasiška Sandora pakeis Sinajaus Sandorą. Žr. Jer 24, 7; 31, 31–34.

Pranašas pavaizduoja Judo gyventojų ištrėmimą

12 1 Man atėjo VIEŠPA-
TIES žodis: 2 „Marusis,
tu gyveni maištinguose na-
muose. Jie turi akis matyti, bet
nemato, turi ausis girdėti, bet
negirdi, nes yra maištingi na-
mai. 3 Todėl tu, marusis, susi-
rišk tremtinio ryšulį ir išeik į
tremtį dienos metu, jų akyse.
Išeik tarsi tremtinys iš savo
vietos ir, jiems matant, nueik į
kitą vietą. Galbūt jie suvoks,
nors ir yra maištingi. 4 Išsineši
savo tremtinio ryšulį dienos
metu, jiems matant, tarsi ry-
šulį tremčiai, bet tu pats išeisi
vakare jiems matant, kaip va-
romieji į tremtį. 5 Jiems ma-
tant, pralaužk sienoje skylę* ir
išnešk pro ją savo ryšulį. 6 Jų
akyse tu užsikelsi ryšulį ant
peties ir išsineši jį sutemus.
Veidą užsidengsi, kad nematy-
tumei krašto, nes aš padariau
tave ženklu Izraelio namams.“
7 Padariau taip, kaip man
buvo įsakyta. Išsinešiau savo
ryšulį tarsi ryšulį tremčiai ir
vakare savo ranka pralaužiau
sienoje skylę. Išsinešiau jį su-
temus, nešdamasis ant peties
jiems matant.
8 Kitą rytą atėjo man VIEŠ-
PATIES žodis: 9 „Marusis, ar ne-
sakė tau Izraelio namai, tie
maištingieji namai: ‘Ką tu
išdarinėji?’ 10 Pasakyk jiems:
‘Taip kalbėjo Viešpats DIEVAS.
Šitas pranašavimas yra Je-
ruzalės vadui ir visiems Izrae-
lio namams’. 11 Sakyk: ‘Aš esu
ženklas jums! Kaip padariau,
taip bus jiems padaryta: jie eis
į tremtį, į nelaisvę. 12 O vadas,
kuris yra tarp jų, sutemus už-
sikels savo ryšulį ant peties ir
išeis. Jam išvesti jie pralauš
sienoje skylę; jis užsidengs vei-
dą taip, kad krašto savo aki-
mis nematys’. 13 Užmesiu ant
jo savo pinkles; ir jis pateks į
mano spąstus; atvesiu jį į Ba-
bilioną, kaldėjų kraštą, tačiau
to krašto jis nematys* ir tenai
numirs. 14 O visą jo palydą, jo
pagalbininkus ir visus jo ka-
riuomenės būrius, išblaškysiu
po visus vėjus ir išsitrauksiu
kalaviją jiems įkandin. 15 Kai
išblaškysiu juos tarp tautų ir
išsklaidysiu po įvairius kraš-
tus, jie žinos, kad aš esu VIEŠ-
PATS. 16 Bet leisiu nedaugeliui
išlikti gyviems nuo kalavijo,
bado ir maro, kad papasakotų
apie visus savo bjauriuosius
nusikaltimus tautoms, pas ku-
rias jie nueis. Tada jie žinos,
kad aš esu VIEŠPATS.“

Ateinantis klaikas

17 Man atėjo VIEŠPATIES žo-
dis: 18 „Marusis! Drebėdamas

12, 5: ... *pralaužk sienoje skylę*: tremtiniai turės palikti Jeruzalę, eidami pro pralaužtas miesto sienas.

12, 13: ... *to krašto jis nematys*: Nebukadnezaras išlupo Zedekijui akis prieš išvarydamas jį į Babilono tremtį.

valgyk savo duoną, iš baimės
pašiurpęs gerk savo vandenį.
19 Sakyk krašto žmonėms: 'Taip
kalbėjo Viešpats DIEVAS apie
Jeruzalės gyventojus Izraelio
žemėje. Jie valgys savo duoną
perimti baimės ir gers savo
vandenį pagauti klaiko, nes jų
kraštas bus netekęs sau įpras-
to apsto per jo gyventojų ne-
žabotą smurtą. 20 Miestai, kur
dabar pilna žmonių, bus su-
naikinti, kraštas bus nuniokо-
tas, ir jūs žinosite, kad aš esu
VIEŠPATS'."

Žmonės išjuokia pranašo regėjimus

21 Man atėjo VIEŠPATIES žo-
dis: 22 „Marusis, ką reiškia Iz-
raelio žemėje ta jūsų patarlė,
kai sakoma: 'Dienos prabėga,
o regėjimai niekais nueina'?*
23 Todėl tark jiems: 'Taip kal-
bėjo Viešpats DIEVAS: Aš pa-
darysiu galą šitai patarlei. Ji
nebebus daugiau vartojama
Izraelyje kaip patarlė!' Bet sa-
kyk jiems: 'Dienos atėjo, regė-
jimai tuoj išsipildys', 24 nes ne-
bus daugiau Izraelio namuose
nei jokio tuščio regėjimo, nei
raminančių spėjimų. 25 Aš,
VIEŠPATS, tarsiu žodį, kurį aš
tariu, ir jis bus įvykdytas. Jis
nebebus daugiau atidėtas, nes
jūsų dienomis, o maištingieji
namai, aš ištarsiu savo žodį ir
jį įvykdysiu, – tai Viešpaties
DIEVO žodis'."
26 VIEŠPATIES žodis atėjo
man: 27 „Marusis, Izraelio na-
mai sako: 'Regėjimas, kurį jis
mato, yra už daugelio metų, –
jis pranašauja tolimą ateitį'.*
28 Todėl sakyk jiems: 'Taip sa-
ko Viešpats DIEVAS. Nė vienas
iš mano žodžių nebebus dau-
giau atidėtas, bet kiekvienas
žodis, kurį ištarsiu, bus įvyk-
dytas, – tai Viešpaties DIEVO
žodis'."

Pasmerkiami netikrieji pranašai

13 1 VIEŠPATIES žodis at-
ėjo man: 2 „Marusis,
pranašauk Izraelio pranašams,
pranašauk! Sakyk tiems, kurie
pranašauja savo pačių vaiz-
duotės užgaidas: 'Klausykitės
VIEŠPATIES žodžio!' Taip kal-
bėjo Viešpats DIEVAS. 3 Vargas
kvailiesiems pranašams, kurie
remiasi savo pačių dvasios
užgaidomis, neturėję regėjimo!
4 Izraeli, tavo pranašai yra tar-
si šakalai tarp griuvėsių! 5 Jūs
nei ėjote į spragas, nei taisėte
sienų aplink Izraelio namus,
kad VIEŠPATIES dieną tvirtai
laikytųsi kovoje. 6 Tušti regėji-
mai ir melagingi spėjimai yra
tų, kurie sako: 'Tai VIEŠPATIES
žodis', kai VIEŠPATS jų nesiun-
tė. Netgi laukia, kad išsipildytų

12, 22. 27: Šie žodžiai yra nu-
kreipti prieš Ezekielį dėl jo tariamo
netikėjimo Dievo žodžiais. Žr. Jer 20,
7–10.

jų žodis! 7 Argi ne tuščią regėji-
mą matėte ir argi ne melagin-
gą žyniavimą skelbėte, saky-
dami: 'Tai VIEŠPATIES žodis', –
nors aš nekalbėjau?"
8 Todėl taip kalbėjo Viešpats
DIEVAS: „Kadangi skelbėte nie-
kus ir regėjote melą, aš esu
prieš jus, – tai Viešpaties DIE-
VO žodis. 9 Manoji ranka bus
prieš pranašus, kurie turi tuš-
čius regėjimus ir skelbia me-
lagingus spėjimus. Jie nebus
mano tautos taryboje, nebus
įrašyti į Izraelio namų sąrašą
ir nesugrįš į Izraelio žemę. Taip
jūs žinosite, kad aš esu Vieš-
pats DIEVAS. 10 Dėl to, tikrai dėl
to, kad jie suklaidino mano
tautą, sakydami: 'Taika', – kai
nėra taikos. Žmonės atstato
sieną, o jie tinkuoja ją moliu
be šiaudų!* 11 Sakyk tiems, ku-
rie tinkuoja sieną moliu be
šiaudų, kad ji sugrius. Liūtis
sukels potvynį, kris nuožmi
kruša, šėls audros vėjas! 12 Štai!
Kai siena sugrius, argi nebus
jums sakoma: 'Kur yra tas tin-
kas, kuriuo tinkavote?'" 13 To-
dėl taip kalbėjo Viešpats DIE-
VAS: „Įniršio apimtas paleisiu
audros vėją, nuo mano pykčio
kils liūties potvynis ir įniršiu
viską naikinanti nuožmi kru-
ša. 14 Nugriausiu sieną, kurią
tinkavote moliu be šiaudų, su-
lyginsiu ją su žeme taip, kad
bus atidengti jos pamatai. Kai
ji grius, po ja žūsite jūs. Tada
žinosite, kad aš esu VIEŠPATS.
15 Taip išliesiu savo įniršį ant
sienos ir tų, kurie tinkuoja ją
moliu be šiaudų, – sakysiu
jums: 'Nebėra sienos, nebėra
nei tų, kurie ją tinkavo moliu
be šiaudų, 16 nebėra Izraelio
pranašų, – tų, kurie pranašavo
apie Jeruzalę ir regėjo jai tai-
ką, kai taikos nebuvo, – tai yra
VIEŠPATIES žodis'."

Netikroms pranašėms

17 „Tu, marusis, atsuk veidą
ir į savo tautos dukteris, pra-
našaujančias savo vaizduotės
norus, pranašauk joms ir 18 sa-
kyk: 'Taip kalbėjo Viešpats
DIEVAS. Vargas moterims, ku-
rios prisiuva juostas* ant kiek-
vieno riešo ir dirba gaubtuvus*
galvoms bet kokio ūgio žmonių,
norėdamos juos prigauti. Ne-
jaū jūs, mano tautos žmones
prigaudamos, save gyvas išlai-
kote? 19 Išniekinote mane ma-
no tautoje dėl miežių saujos* ir
duonos trupinių.* Savo melais

13, 10: Jeruzalės gyventojai pasitikėjo miesto sienomis kaldėjų apgulos metu. Netikrieji pranašai šią žmonių saugumo iliuziją puoselėjo savo taikos – palaimos pažadais, remdamiesi tariamais regėjimais iš Dievo ir žyniavimu, užuot rodę tikrąją apgulto miesto padėtį.

13, 18: *Prisiuva juostas ... dirba gobtuvus*: žyniautojų magijos priemones – pagonių religijos techniką žyniaujant. Žyniavimas buvo laikomas nusikaltimu Sandoros Viešpačiui.

13, 19: ... *miežių saujos ... duonos trupinių*: buvo naudojami žyniaujant ir buriant ateitį.

mano tautai, mėgstančiai klau-
sytis melų, pražudote žmones,
kurie neturėtų mirti, ir palai-
kote gyvus tuos, kurie neturė-
tų išlikti gyvi!'"
[20] Todėl taip kalbėjo Vieš-
pats DIEVAS: „Aš esu prieš jū-
sų juostas, kuriomis jūs gau-
dote žmones kaip paukščius.
Aš nuplėšiu jas jums nuo ran-
kų ir išlaisvinsiu žmones, –
žmones, kuriuos jūs gaudote
kaip paukščius. [21] Aš nuplėšiu
jūsų gaubtuvus ir išgelbėsiu sa-
vo žmones iš jūsų nagų. Jie
daugiau nebebus jūsų naguo-
se, – ir jūs žinosite, kad aš esu
VIEŠPATS! [22] Kadangi jūs me-
lu prislėgėte teisiųjų širdis,
nors aš jų nebuvau prislėgęs,
ir pakurstėte nedorėlius nesi-
gręžti iš savo nedoro kelio,
idant išgelbėtų savo gyvybę,
[23] todėl tuščių regėjimų daugiau
nebematysite nei žyniavimu
neužsiimsite. Aš išgelbėsiu sa-
vo tautą iš jūsų nagų, ir jūs ži-
nosite, kad aš esu VIEŠPATS!"

Stabų garbintojams

14 [1] Keletas vyrų iš Izrae-
lio seniūnų atėjo pas
manę ir atsisėdo priešais. [2] Ir
VIEŠPATIES žodis atėjo man:
[3] „Marusis, šitie vyrai puoselė-
jo savo stabus širdyje ir statėsi
savo nuodėmės priežastį tie-
siog sau prieš akis. Argi aš pri-
valau atsakyti į jų klausimus?
[4] Todėl kalbėk jiems ir sakyk:
'Taip kalbėjo Viešpats DIEVAS.
Kiekvienas žmogus iš Izraelio
namų, kuris puoselėja savo sta-
bus širdyje ir pasistato savo
nuodėmės priežastį tiesiog sau
prieš akis, tačiau ateina pas
pranašą, – aš, VIEŠPATS, duo-
siu atsakymą tam, kuris ateina
su savo gausybe stabų, [5] idant
pagaučiau Izraelio namus jų
širdyje. Dėl visų savo stabų jie
visi atsiskyrė nuo manęs!'
[6] Todėl sakyk Izraelio na-
mams: 'Taip kalbėjo Viešpats
DIEVAS. Grįžkite ir gręžkitės
nuo savo stabų ir nugręžkite
savo veidus nuo visų savo bjau-
riųjų nusikaltimų. [7] Nes kiek-
vienas žmogus iš Izraelio namų
ar iš svetimšalių, gyvenančių
Izraelyje, kuris atsiskiria nuo
manęs, puoselėdamas savo
stabus širdyje ir pasistatyda-
mas savo nuodėmės priežastį
tiesiog sau prieš akis, tačiau
ateina pas pranašą, kad per jį
mane paklaustų, – aš, VIEŠ-
PATS, aš pats jam atsakysiu.
[8] Tam žmogui aš atgręšiu savo
veidą, – padarysiu iš jo ženklą
ir priežodį, atkirsiu jį nuo savo
tautos. Ir jūs žinosite, kad aš
esu VIEŠPATS.
[9] Jeigu pranašas duosis taip
suklaidinamas, kad pranašau-
tų, – aš, VIEŠPATS, būsiu su-
klaidinęs tą pranašą*, – pakel-

14, 9: ... *aš, Viešpats, būsiu suklai-
dinęs tą pranašą*: senovės žydai pri-
skyrė Dievui kiekvieną, gerą ir blogą,
veiksmą. Žr. 1 Sam 18, 10; 2 Sam 24,

siu prieš jį savo ranką ir iškir-
siu jį iš savo tautos Izraelio.
[10] Abu turės atsakyti už kal-
tę, – tokia pat bausmė tam, ku-
ris klausia, kaip ir bausmė
pranašui, – [11] kad Izraelio na-
mai daugiau nenuklystų nuo
manęs ir nebesiterštų daugiau
visokiais maištavimais. Tuo-
met jie bus mano tauta ir aš
būsiu jų Dievas, – tai Viešpa-
ties DIEVO žodis'.“

Asmeniška atsakomybė

[12]* Man atėjo VIEŠPATIES žo-
dis: [13] „Marusis, kai kuris kraš-
tas nusideda man neištikimy-
be, aš pakeliu ranką prieš jį,
sulaužau jo duonos ramstį ir
siunčiu jam badą, išnaikinda-
mas jo žmones ir gyvulius, [14] net
jeigu Nojus, Danielis ir Jobas* –
šie trys vyrai – būtų jame, –
savo teisumu jie vieni teišsi-
gelbėtų, – tai Viešpaties DIEVO
žodis.' [15] Jei aš paleisčiau lau-
kinius žvėris per tą kraštą,
idant jį nuniokotų taip, kad jis
taptų dykyne ir niekas nebeitų
per jį bijodamas gyvulių, [16] net
jeigu šitie trys vyrai būtų ja-
me, – kaip aš gyvas, tai Vieš-
paties DIEVO žodis, – jie neiš-
gelbėtų nei sūnų, nei dukterų,
bet būtų išgelbėti vien jie, o
kraštas pavirstų dykyne. [17] Ar-
ba jei atvesčiau prieš tą kraš-
tą kalaviją, tardamas: 'Teper-
eina per kraštą kalavijas!' – ir
nukirsdinčiau jo žmones ir gy-
vulius, [18] nors šitie trys vyrai
būtų jame, – kaip aš gyvas, tai
Viešpaties DIEVO žodis, – jie
neišgelbėtų nei sūnų, nei duk-
terų, tik jie vieni tebūtų išgel-
bėti. [19] Arba jei marą pasiųs-
čiau į tą kraštą ir išliečiau ant
jo savo įniršį krauju sunaikin-
ti jo žmones ir gyvulius, [20] nors
Nojus, Danielis ir Jobas būtų
jame, – kaip aš gyvas, tai Vieš-
paties DIEVO žodis, – jie neiš-
gelbėtų nei sūnaus, nei duk-
ters. Dėl savo teisumo tik save
pačius jie teišgelbėtų.“
[21] Nes Viešpats DIEVAS taip
kalbėjo: „Nors siunčiu Jeruza-
lei keturis savo mirtinus teis-
mus – kalaviją, badą, lauki-
nius žvėris ir marą išnaikinti
jos žmonėms ir gyvuliams, [22] ta-
čiau išliks joje bėglių likutis, –
sūnūs ir dukterys, kurie bus iš-
vesti. Kai jie ateis pas jus ir
matysite jų kelius ir darbus,
būsite paguosti dėl nelaimės,
kurią atvedžiau Jeruzalei, dėl
viso, ką atsiunčiau jai. [23] Jie
bus jums paguoda. Kai maty-

1–17. Mes sakytume, jog Dievas leido, kad tokia apgaulė įvyktų.

14, 12–23: Asmeniškos atsakomybės Dievui tiesa nebuvo nauja įžvalga (žr. Ez 3, 16–21; 18; 33, 1–20), bet pranašų mokyme prieštremtiniu laikotarpiu nebuvo pabrėžiama: Tuomet pranašai sielojosi dėl tautinio supuvimo ir šaukė tautą į atgailą.

14, 14: ... *Nojus, Danielis ir Jobas*: trys priežodžiu tapę dori vyrai. Čia minimas Danielis galbūt yra teisingasis žilos senovės teisėjas, garsus kanaaniečių raštijoje.

site jų kelius ir darbus, žinosi-
te, kad ne veltui dariau visa,
ką joje padariau", – tai Vieš-
paties DIEVO žodis.

Nenaudingas vynmedis ir Jeruzalė

15 1 VIEŠPATIES žodis
atėjo man:
2 „Marusis, kuo vynmedžio
medieną pralenkia
visą kitokią medieną,
toji vynmedžio šaka,
kuri auga tarp miško
medžių?
3 Ar naudojama jo mediena
padaryti kokiam
naudingam daiktui?
Ar kas pasidaro iš jo bent
vagį,
kad pakabintų ant jo nors
kokį padargą?
4 Štai! Jis metamas į ugnį
kaip malkos!
Ugniai surijus abu jo galus
ir jo viduriui suanglėjus,
ar jis dar kam betinka?
5 Štai! Būdamas sveikas,
jokiam dirbiniui jis nebuvo
naudojamas,
o kai ugnis jį surijo ir jis
suanglėjo,
ar begali jis būti dirbiniui
panaudotas?"
6 „Todėl taip kalbėjo Vieš-
pats DIEVAS: 'Kaip iš miško
medžių vynmedžio medieną,
kurią atidaviau kaip malkas
ugniai, taip atiduosiu ir Jeru-
zalės gyventojus. 7 Atgręšiu į
juos savo veidą, – nors jie iš-
vengė ugnies, bet ugnis juos su-
ris. Jūs žinosite, kad aš esu
VIEŠPATS, kai atgręšiu į juos
savo veidą. 8 Paversiu jų kraš-
tą dykyne dėl to, kad jie nebu-
vo ištikimi, – tai VIEŠPATIES
žodis'."

Ištvirkėlė Jeruzalė

16 1 Man atėjo VIEŠPA-
TIES žodis: 2 „Marusis,
parodyk Jeruzalei jos bjauriuo-
sius nusikaltimus 3 ir sakyk:
'Taip kalbėjo Viešpats DIEVAS
Jeruzalei. Esi kilmės ir gimi-
mo iš kanaaniečių* krašto; ta-
vo tėvas buvo amorietis,* o ta-
vo motina hetitė.* 4 Kalbant
apie tavo gimimą, – tą dieną,
kai gimei, tavoji bambagyslė
nebuvo nupjauta, nebuvai nei
apiplauta vandeniu, kad būtu-
mei švari, nei ištrinta druska,
nei suvystyta vystyklais. 5 Jo-
kia akis neparodė tau gailesčio,
kad padarytų bet ką iš šitų da-
lykų skatinama užuojautos
tau, bet buvai išmesta laukan
po plynu dangumi, nes tavimi
bjaurėjosi tą dieną, kai gimei.
6 Ėjau pro tave ir mačiau ta-
ve spurdant savo kraujuose.
Kai tu gulėjai savo kraujuose,
aš tau tariau: 'Gyvenk!' 7 Kaip
laukų augalas auk!' Užaugai;

16, 3–4: ... *kilmė ir gimimas ... kanaaniečių krašto ... amorietis ... hetitė*: Jeruzalės ir Judo karalystės gyventojai perėmė ne tik rasines pagonių savybes, bet ir jų kultą bei papročius.

tapai didelė, subrendai į tikrą
moterį, – jau buvo išaugusios
tavo krūtys, užaugę plaukai,
tačiau vis dar buvai visiškai
nuoga.
8 Ėjau vėl pro tave ir vėl ma-
čiau tave, – išties, tu buvai pa-
siekusi meilės amžių. Išsklei-
džiau virš tavęs savo sparną*
ir pridengiau tavo nuogumą.
Daviau tau priesaiką ir įėjau į
sandorą su tavimi, – tai VIEŠ-
PATIES žodis, – ir tu tapai ma-
no. 9 Išmaudžiau tave vandeny-
je, nuploviau nuo tavęs kraują
ir patepiau aliejumi. 10 Apren-
giau tave išsiuvinėtais drabu-
žiais, daviau tau brangios odos
sandalus, sujuosiau tave li-
no juosta ir apgaubiau šilko
skraiste. 11 Papuošiau tave
brangiais puošmenimis, užmo-
viau tau ant rankų apyrankes,
o ant kaklo karolius, 12 įvėriau
žiedą tau į nosį ir auskarus į
ausis, uždėjau tau ant galvos
gražų vainiką. 13 Tu buvai pa-
puošta auksu ir sidabru, tavieji
drabužiai buvo iš puikaus li-
no, prabangaus šilko ir išsiu-
vinėto audeklo. Geriausi mil-
tai, medus ir aliejus buvo tavo
maistas. Tu tapai nepaprastai
graži, – tinkama būti karalie-
ne. 14 Tavo vardas išgarsėjo
tarp tautų dėl tavojo grožio, nes
jis buvo tobulas mano spinde-
siu, kurį tau suteikiau, – tai
Viešpaties DIEVO žodis.
15 Bet tu, pasitikėdama savo
grožiu, elgeisi su savo vardu
kaip kekšė ir dosniai dalijai
kekšystės paslaugas kiekvie-
nam praeiviui – kekšystės pa-
slaugas jam tu skyrei! 16 Tu pa-
ėmei kai ką iš savo drabužių,
pasidarei sau spalvingas alk-
vietes* ir jose elgeisi kaip kek-
šė, – taip nėra niekad buvę ir
niekad nebus! 17 Tu paėmei ir
savo gražiuosius manojo auk-
so bei sidabro puošmenis, ku-
riuos tau buvau davęs, pasi-
darei sau vyriškus atvaizdus ir
kekšavai su jais. 18 Tu paėmei
savo išsiuvinėtuosius drabu-
žius, kad juos apklotumei, ir
dėjai prieš juos mano aliejų ir
smilkalus. 19 Taip pat ir mais-
tą, kurį tau daviau, – rinkti-
nius miltus, medų ir aliejų, ku-
riais tave maitinau, – tu dėjai
prieš juos kaip malonų kvapą.
Taigi taip buvo! – Tai Viešpa-
ties DIEVO žodis! – 20 Tu paė-
mei savo sūnus ir dukteris, ku-
riuos man pagimdei, ir juos
paaukojai aniems suryti.* Lyg

16, 8: *Išskleidžiau virš tavęs savo sparną*: simbolinis skverno išskleidimas, kuriuo vyras pareikšdavo moteriai savo norą ją vesti. Žr. Rut 3, 9.

16,16: Spalvingi drabužiai buvo naudojami apdengti guoliui, kuriame buvo atliekamos lytinės stabų garbinimo apeigos (žr. Pat 7, 16–17). Šis skyrius gyvenimiška alegorija: lytinės apeigos, t. y. kekšystė, yra stabų garbinimas.

16, 20–21: Nedorieji Judo karaliai buvo įvedę kruviną vaikų aukojimą pagonių dievams. Žr. 2 Kar 16, 3; 17, 17; Jer 7, 31.

maža būtų tavosios kekšystės
paslaugų, 21 tu skerdei mano
vaikus ir davei jiems kaip au-
ką! 22 Darydama visus savo
bjauriuosius nusikaltimus ir
kekšystės paslaugas, neat-
siminei savo jaunystės dienų,
kai buvai visiškai nuoga, spur-
danti savo kraujuose.

23 Po visų savo nedorų darbų, –
vargas, vargas tau! – tai Vieš-
paties DIEVO žodis, – 24 statei-
si sau pakylą ir įsitaisei alkvie-
tę* kiekvienoje aikštėje.* 25 Ant
kiekvienos kryžkelės statei sa-
vo aukštumų vietą ir kekšės el-
gesiu niekinai savo grožį,
išsižergdama kiekvienam pra-
eiviui. Įsismaginusi su savo
kekšyste, 26 tu buvai kekšė
egiptiečiams, savo gašliems
kaimynams, ir didinai savo
kekšystę, kad mane įpykin-
tum. 27 Todėl pakėliau savo
ranką prieš tave ir sumažinau
tau davinius, palikau tave prie-
šų valiai – Filistijos dukte-
rims, kurios gėdijosi tavo pa-
laido kelio. 28 Tu elgeisi kaip
kekšė su asirais, nes buvai ne-
pasotinama, – elgeisi kaip kek-
šė su jais, bet likai nepasotin-
ta. 29 Varei savo kekšystę su
Kaldėja, pirklių kraštu, bet ir
tuo nepasisotinai.

30 Kokia ligota yra tavoji šir-
dis! – Tai Viešpaties DIEVO žo-
dis. – Darei visus šituos daly-
kus kaip įžūli kekšė, 31 staty-
dama sau pakylą ir įsitaisyda-
ma alkvietę kiekvienoje aikš-
tėje! Tačiau nebuvai kaip kitos
kekšės, nes niekinai užmokes-
tį. 32 O svetimaujanti žmona,
ištekėjusi už savo vyro, tu at-
siduodi svetimiems! 33 Visoms
kekšėms duodama dovana, bet
tu pati davei dovanas visiems
savo meilužiams, kad papirk-
tum juos ateiti iš visur pas ta-
ve kekšystėms. 34 Tu kekšavai
kitaip negu kitos moterys savo
kekšystėmis: niekas nelakstė
tau iš paskos, kad būtum kek-
še. Kadangi tu pati mokėjai
kekšės užmokestį, užuot jį ga-
vusi, kaipgi tu skyreisi nuo jų!“

35 O dabar, kekše, klausykis
VIEŠPATIES žodžio! 36 Taip kal-
bėjo VIEŠPATS: „Dėl tavo aist-
ros, kurią išliejai, ir tavo gėdos,
kurią atidengei kekšaudama
su meilužiais, dėl visų tavo
bjauriųjų stabų ir dėl tavųjų
vaikų kraujo, kurį jiems davei, –
37 dėl to, tikėk manimi, surink-
siu visus tavo meilužius, ku-
riuos tu norėjai patenkinti, –
visus, kuriuos mylėjai, ir taip
pat visus, kurių nekentei, – su-
rinksiu juos iš visų pašalių
prieš tave ir atidengsiu jiems
tavo gėdą taip, kad jie pama-
tytų visą tavo kekšystę. 38 Tei-
siu tave, kaip teisiamos sve-
timavusios ir kraują išliejusios

16, 24: ... *pakyla* ... *alkvietė*: tarnavo apeiginei kekšystei, – izraeliečiai ją buvo perėmę iš Kanaano gyventojų religijos.

moterys, išpilsiu ant tavęs kru-
viną įniršį ir pavydą. 39 Atiduo-
siu tave į jų rankas. Jie išar-
dys tavo pakylą ir nugriaus
tavo alkvietes, nuvilks nuo ta-
vęs drabužius, atims tavo gra-
žiuosius puošmenis ir paliks
tave visiškai nuogą. 40 Tada jie
atves tau minią, kad muštų ta-
ve akmenimis ir kapotų savo
kalavijais. 41 Jie degins tavo
namus ugnimi ir įvykdys tau
teismą žiūrint daugeliui mote-
rų. Taip padarysiu galą tavo
kekšystei, ir tu nebemokėsi
daugiau kekšės užmokesčio.
42 Taip išliesiu savo įniršį, ir
nusigręš nuo tavęs mano pavy-
das, – tada aš nurimsiu ir dau-
giau nebepyksiu. 43 Kadangi tu
neatsiminei savo jaunystės
dienų ir ierzinai mane visais
šitais dalykais, todėl štai aš ir
uždėjau tavo darbus tau ant
galvos, – tai Viešpaties DIEVO
žodis. Argi tu nesielgei kaip iš-
tvirkėlė, darydama visus savo
bjauriuosius nusikaltimus?

44 Tikėk manimi, patarlių
mėgėjai kandžiai sakys apie
tave šią patarlę: 'Kokia moti-
na, tokia ir duktė'. 45 Tu esi tik-
ra savo motinos duktė',* kuri
pametė savo vyrą ir savo vai-
kus, tu esi sesuo savo seserų,
palikusių savus vyrus ir savus
vaikus. Jūsų motina buvo he-
titė, o jūsų tėvas amorietis!
46 Tavo vyresnioji sesuo yra Sa-
marija,* gyvenusi su savo duk-
terimis į šiaurę nuo tavęs, ir
tavo jaunesnioji sesuo, gyvenu-
si į pietus nuo tavęs, yra Sodo-
ma ir jos dukterys. 47 Tu ne tik
ėjai jų keliais ir elgeisi pagal
jų bjaurastis, bet ir kaipmat
tapai labiau ištvirkusi negu jos
visuose savo keliuose. 48 Kaip
aš gyvas, – tai Viešpaties DIE-
VO žodis, – tavo sesuo Sodoma
ir jos dukterys nedarė taip,
kaip tu ir tavosios dukterys kad
darė. 49 Išties, tavo sesers So-
domos kaltė buvo įžūlus išdi-
dumas! Ji ir jos dukterys turė-
jo duonos perteklių ir lengvą
gyvenimą, bet neištiesė rankos
vargšui ir beturčiui. 50 Būdamos
išpuikėlės, jos darė mano aky-
se bjaurius nusikaltimus, to-
dėl jas ir pašalinau, kaip tu
matei. 51 Samarija nepadarė nė
pusės tavo nuodėmių! Tu pa-
darei daugiau bjaurių nusikal-
timų, negu jos, – tavo seserys
atrodo teisios šalia visų bjau-
rasčių, kurias tu padarei. 52 Tad
kęsk savo gėdą, nes per ją pa-
teisinai savo seseris, – dėl tavo
nuodėmių, per kurias bjauriau

16, 45: *Tu esi tikra savo motinos dukra*: Jeruzalė buvo pamėgusi savo pagonių protėvių papročius.

16, 46: *Tavo vyresnioji sesuo yra Samarija*: Samarija, Izraelio – šiaurinės karalystės sostinė, vadinama vyresniąja dėl savo svarbos Senojo Testamento istorijoje. Sodoma, kurios tragediją liudijo žila senovė, buvo žydams mažiau svarbi – jaunesnioji sesuo.

elgeisi už seseris, jos atrodo tei-
sesnės, negu tu! Tat rausk ir
kęsk savo gėdą, nes šalia ta-
vęs tavo seserys atrodo teisios!
53 Sugrąžinsiu jų tremtinius –
Sodomos bei jos dukterų trem-
tinius, Samarijos bei jos duk-
terų tremtinius ir tavuosius
tremtinius drauge su jų trem-
tiniais, 54 kad kęstumei savo
gėdą, raustumei dėl viso, ką esi
padariusi, ir būtum jiems pa-
guoda. 55 Kai tavo seserys – So-
doma bei jos dukterys atgaus
savo senąją gerovę ir Samarija
bei jos dukterys sugrįš į savo
senąją gerovę, tuomet tu bei ta-
vo dukterys irgi sugrįšite į sa-
vo senąją gerovę. 56 Argi nebu-
vo tavo sesuo Sodoma priežodis
tavo burnoje tavo įžūlaus išpui-
kimo dieną, 57 kolei dar nebuvo
žinomas tavasis nedorumas?
Dabar esi pajuoka visoms Ara-
mo bei jo kaimynų dukterims.
Ir Filistijos dukterims, kurios
žiūri su panieka į tave iš visų
pusių. 58 Tu turi kęsti bausmę
už savo ištvirkavimą ir bjau-
riuosius nusikaltimus, – tai
VIEŠPATIES žodis."

Amžinoji Sandora

59 Tikrai, taip kalbėjo Vieš-
pats DIEVAS: „Pasielgsiu su
tavimi, kaip tu pasielgei, pa-
niekindama priesaiką ir su-
laužydama sandorą. 60 Tačiau
aš atsiminsiu sandorą su tavi-
mi tavo jaunystės dienomis ir
sudarysiu su tavimi amžiną
sandorą. 61 Ir tu atsiminsi savo
kelius ir būsi sugėdinta, kai
priimsi savo seseris, – ir vy-
resnes už tave, ir jaunesnes už
tave, nes duosiu jas tau kaip
dukras, nors tai ne dėl tavo
sandoros. 62 Sudarysiu su tavi-
mi savo sandorą, ir žinosi, jog
aš esu VIEŠPATS, 63 kad atsi-
mintum ir susigėstum, ir kai
atleisiu visa, niekad daugiau
nebeatvertum burnos savo gė-
dai", – tai Viešpaties DIEVO
žodis.

Palyginimas apie du arus

17 1 VIEŠPATIES žodis at-
ėjo man: 2 „Marusis,
užmink mįslę ir papasakok
palyginimą Izraelio namams.
3 Sakyk: 'Taip kalbėjo Viešpats
DIEVAS.

Didis erelis,
plačiasparnis, lenktasnapis,
raibas, vešliom plunksnom,
atskrido į Libaną.
Jis glėbė kedro viršūnę,
4 nulaužė patį aukščiausią
jos ūglį, –
perkėlė jį į prekybos
kraštą,
padėjo pirklių mieste.
5 Tada paėmė iš to krašto
sėklos
ir pasėjo ją į daigyną.
Lyg augalą prie gausių
vandenų,
tarsi uosį jį pasodino.
6 Jis augo ir išaugo vynmedžiu,
bet besidriekiančiu ir
žemaūgiu,

jo šakos tįso {aro} link
ir šaknys ėjo giliai į žemę.
Taip tad jis išaugo
vynmedžiu, –
augino ūglius, skleidė
pumpurus.

7 Bet buvo ir kitas didis erelis,
plačiasparnis ir vešliom
plunksnom apaugęs.
Tikėk manimi! Šis
vynmedis pakreipė
savo šaknis prie jo
ir skleidė šakas jo linkui,
kad jis laistytų jį.
Iš lysvės, kurioje kerojo,
8 jis buvo persodintas į gerą
dirvą
prie gausių vandenų,
kad klėstų šakas, neštų
vaisių
ir išaugtų puikus vynmedis'.

9 Sakyk: 'Taip kalbėjo
Viešpats DIEVAS.
Argi jam pasiseks?
Nejau anas erelis neišraus
jo šaknų,
nenuskins jo vaisių,
nenudžiovins jo drauge su
visais lapais,
kuriuos buvo išskleidęs?
Juk nereikės stipraus
peties
nei galingos kariuomenės,
kad jį išrautų iš šaknų.

10 Štai jis persodintas,
bet argi jis vešės?
Kai nusmelks jį rytų vėjas,
argi nenudžius visai, –
argi nenudžius lysvėje,
kurioje išaugo?'"

11* Man atėjo VIEŠPATIES žo-
dis: 12 „Sakyk maištingiesiems
namams: 'Argi nežinote, ką ši-
tie dalykai reiškia?' Sakyk:
'Štai atėjo į Jeruzalę Babilono
karalius, paėmė jos karalių
drauge su jo didžiūnais ir iš-
sivedė į Babiloną. 13 Jis paėmė
vyrą iš karališkųjų palikuonių
ir, susaistydamas jį priesaika,
sudarė su juo sandorą. O kraš-
to diduomenę jis buvo paėmęs,
14 kad karalystė būtų nežymi ir
kukli, kad laikytųsi jo sando-
ros ir tokia išliktų. 15 Bet šitas
pakėlė prieš jį maištą, pasiųs-
damas į Egiptą savo pasiunti-
nius, kad duotų jam arklių ir
daug kariuomenės. Argi jam
pasiseks? Nejau galima iš-
trūkti darant tokius dalykus?
Nejaugi galima sulaužyti san-
dorą ir išlikti?
16 Kaip aš gyvas, – tai Vieš-
paties DIEVO žodis, – toje vie-
toje, kur gyvena jį karaliumi
vainikavęs karalius, kurio
priesaiką jis paniekino ir san-
dorą sulaužė, ten, Babilone, jis

17, 11–21: Šios eilutės paaiškina 3–10 eilučių alegoriją. 597 m. Nebukadnezaras pašalino nuo sosto karalių Jehojachiną ir paėmė jį į tremtį. Jo vietoje apvainikavo karaliumi jo dėdę Zedekiją, paimdamas iš jo ištikimybės priesaiką. Bet Zedekijas buvo Egipto faraono Hofros suviliotas dėtis į maištą prieš Nebukadnezarą ir užsitraukė bausmę. Žr. 2 Kar 24, 10 – 25, 7.

turės mirti. 17 Kai daugelio
žmonių pražūčiai bus pilami
pylimai ir statomi apgulos
bokštai, faraonas jam kare ne-
padės nei savo galinga jėga, nei
pulkų daugybe. 18 Dėl to, kad jis
paniekino priesaiką ir sulaužė
sandorą, – padarė visus šiuos
dalykus, nors buvo davęs savo
ranką, – jis neištrūks!
19 Todėl, – taip kalbėjo Vieš-
pats DIEVAS, – kaip aš gyvas,
aš tikrai krausiu jam ant gal-
vos savo priesaiką, kurią jis
paniekino, ir mano sandorą,
kurią jis sulaužė! 20 Mesiu ant
jo savo pinkles, ir jis bus pa-
gautas mano spąstais, – nuve-
siu jį į Babiloną ir ten jį teisiu
už išdavystę, kurią jis padarė
man. 21 Visi jo rinktiniai karei-
viai kris nuo kalavijo, o išliku-
sieji gyvi bus išblaškyti į visus
vėjus. Jūs žinosite, kad aš,
VIEŠPATS, kalbėjau'."

22 Taip kalbėjo Viešpats
DIEVAS:
„Aš pats paimsiu ūglį
nuo aukštojo kedro viršūnės,
pats jį įdiegsiu.*
Nulaušiu patį trapųjį
nuo jo aukščiausių ūglių.
Aš pats persodinsiu jį
į aukštą didingą kalną.
23 Aukštajame Izraelio kalne
jį pasodinsiu,
kad sukrautų pumpurus,
neštų vaisių
ir taptų puikiu kedru.
Po juo apsigyvens visokie
paukščiai,
jo šakų ūksmėje kraus
lizdus visokie
sparnuočiai.
24 Visi krašto medžiai žinos,
kad aš esu VIEŠPATS.
Aš pažeminu aukštą medį
ir paaukštinu žemą;
nudžiovinu žaliuojantį
ir padarau, kad nudžiūvęs
imtų žydėti.
Kaip aš, VIEŠPATS,
kalbėjau,
taip ir padarysiu!"

Asmeniška atsakomybė

18 1 VIEŠPATIES žodis at-
ėjo man: 2 „Ką jūs ma-
note, kartodami šitą patarlę
apie Izraelio žemę: 'Tėvai val-
gė rūgščių vynuogių, o vaikams
atšipo dantys'?* 3 Kaip aš gy-
vas, – tai Viešpaties DIEVO
žodis, – šita patarlė nebebus
daugiau kartojama Izraelyje.
4 Tikėk manimi! Visi žmonės
yra mano, – kaip tėvo gyvybė,
lygiai taip ir sūnaus gyvybė
man priklauso. Mirs tik žmo-
gus, kuris nusideda.
5 Jei žmogus yra teisus ir el-
giasi teisingai ir teisiai, – 6 jei

17, 22–23: *Aš pats paimsiu ūglį nuo aukštojo kedro viršūnės, pats jį įdiegsiu*: Viešpats atstatys Izraelį su mesijiniu karaliumi iš tos pačios Dovydo dinastijos.

18, 2: *Tėvai valgė rūgščių vynuogių, o vaikams atšipo dantys*: patarlė, kuria žmonės, save teisindami, kaltino praeities kartas dėl bausmės už nuodėmes. Žr. Jer 31, 29.

jis alkuose nevalgo,* savo akių
į Izraelio namų stabus nekelia,
neišniekina savo artimo žmo-
nos, nesiartina prie moters per
jos mėnesines; 7 jei jis nė vieno
neskriaudžia, skolininkui grą-
žina jo užstatą, nieko prievar-
ta neatima, duona su alkanu
dalijasi, nuogą drabužiu den-
gia; 8 jei jis už palūkanas ne-
skolina ir nelupikauja, nuo ne-
teisybės savo ranką sulaiko,
teisingą nuosprendį daro žmo-
nėms susiginčijus; 9 jei jis gy-
vena pagal mano įstatus ir,
ištikimai elgdamasis, vykdo
mano nuosprendžius, – toks
žmogus yra teisus. Jis tikrai
bus gyvas, – tai Viešpaties
DIEVO žodis.
10 Jei jis susilauktų sūnaus –
mušeikos ir galvažudžio, –
11 darančio bet kurį iš tų daly-
kų, nors jo tėvas nedaro nė vie-
no iš jų, – tokio, kuris valgytų
alkuose, išniekintų savo arti-
mo žmoną, 12 skriaustų vargšą
ir beturtį, plėšikautų, negrą-
žintų užstato skolininkui, sa-
vo akis keltų į stabus, darytų
bjaurastį, 13 skolintų už palū-
kanas ir lupikautų, – nejaugi
jis liks gyvas? Jis negyvens! Jis
padarė visus tuos bjaurius
nusikaltimus, – jis tikrai mirs,
jo kraujas kris ant jo paties.
14 Štai! Jei tas žmogus susi-
lauktų sūnaus, kuris, pamatęs
visas savo tėvo padarytas nuo-
dėmes, apsigalvoja ir nesielgia
taip kaip jis, – 15 nevalgo alkuo-
se ir savo akių nekelia į Izrae-
lio namų stabus, neišniekina
savo artimo žmonos, 16 nė vie-
no neskriaudžia, nereikalauja
užstato, nepasiima nieko prie-
varta, dalijasi savo duona su al-
kanu, pridengia drabužiu nu-
ogą, 17 sulaiko savo ranką nuo
skriaudos vargšui, neima pa-
lūkanų ir nelupikauja, laikosi
mano nuostatų ir gyvena pagal
mano įstatus, – jis nemirs dėl
savo tėvo kaltės. Jis tikrai bus
gyvas. 18 Kadangi jo tėvas smur-
taudamas skriaudė savo brolį
ir darė pikta savo tautiečiams,
tikėk manimi, jis mirs dėl sa-
vo kaltės.
19 Jūs klausiate: 'Kodėl sū-
nus neturėtų kentėti dėl tėvo
kaltės?' Todėl, kad sūnus darė,
kas yra teisinga ir teisu, – visų
mano įstatų laikėsi, – todėl jis
tikrai bus gyvas! 20 Žmogus, ku-
ris nusideda, turi mirti. Vaikas
nekentės už tėvo kaltę nei tė-
vas nekentės už vaiko kaltę.
Teisiojo teisumas bus jam
įskaitytas, ir nedorėlio nedoru-
mas bus jam įskaitytas.
21 Bet jei nedorėlis atgailau-
ja už visas savo nuodėmes, ku-
rias buvo padaręs, laikosi ma-
no įstatų ir daro, kas teisinga
ir teisu, jis tikrai bus gyvas –

18, 6: *Valgyti alkuose*: pažodžiui *kalnuose* dalytis valgiu pagonių apeigose aukštumų šventovėse.

nemirs. 22 Nė vienas jo nusikal-
timų, kuriuos jis buvo padaręs,
nebus atsimintas, – jis bus
gyvas dėl savo teisumo darbų.
23 Argi aš trokštu nedorėlio mir-
ties, – tai Viešpaties DIEVO žo-
dis, – o ne kad jis grįžtų iš savo
nedoro kelio ir gyventų?
24 Bet kai teisusis nusigręžia
nuo teisumo ir daro pikta, sek-
damas nedorėlio bjaurystėmis,
kurias nedorėlis daro, nejaugi
jis bus gyvas? Nė vienas jo tei-
sumo darbų, kuriuos jis buvo
padaręs, nebus atsimintas dėl
jo neištikimybės, kuria jis nu-
sikalto, ir dėl nuodėmės, kuria
nusidėjo, – dėl jų mirs.
25 Jūs sakote: 'Viešpaties ke-
lias neteisus!' Gerai įsiklausy-
kite, Izraelio namai: 'Nejau
mano kelias neteisus? Argi nė-
ra jūsų keliai neteisūs?' 26 Kai
teisus žmogus nusigręžia nuo
teisumo, elgiasi neteisingai, –
jis dėl to mirs. Jis mirs dėl sa-
vo neteisingumo. 27 Ir kai nedo-
rėlis nusigręžia nuo savo nedo-
rumo, daro, kas yra teisinga ir
teisu, – jis išgelbės savo gyvy-
bę. 28 Dėl to, kad susiprato ir
nusigręžė nuo visų nusikal-
timų, kuriuos buvo padaręs,
tikrai jis bus gyvas, – jis ne-
mirs. 29 Tačiau Izraelio namai
sako: 'Viešpaties kelias netei-
sus!' Argi nėra mano keliai
teisūs, o Izraelio namai? Argi
nėra jūsų keliai neteisūs?
30 Todėl aš teisiu jus kiekvie-
ną pagal jo kelią, Izraelio na-
mai, – tai Viešpaties DIEVO žo-
dis. Grįžkite ir gręžkitės nuo
savo nusikaltimų, – tenebūna
jie daugiau jums proga parpul-
ti. 31 Meskite nuo savęs visus
nusikaltimus, kuriais nusikal-
tote, kurkite sau naują širdį ir
naują dvasią. Kodėl gi norite
mirti, Izraelio namai? 32 Aš ne-
trokštu nė vieno mirties, – tai
Viešpaties DIEVO žodis. Grįž-
kite ir būkite gyvi!"

Izraelio karalių apraudojimas

19 1 O tu pradėk raudą
apie Izraelio vadus 2 ir
sakyk: kas per liūtė buvo tavo
motina tarp liūtų!

Tarp jaunų liūtų ji ilsėjosi,
augindama savo liūtukus.
3 Ji išaugino vieną iš savo
liūtukų, –
jaunu liūtu jis tapo.
Išmoko pasigauti grobį,
rijo žmones.
4 Apie jį išgirdo tautos, –
jų duobėje buvo pagautas.
Jos nutempė jį apkaustytą
grandinėmis
į Egipto kraštą.
5 Pajutusi, kad ji bejėgė
ir nebėra vilties išgelbėti,

19, 2–9: Šitos alegorijos prasmė nėra aiški. Liūtė yra Izraelio tauta. Spėjama, kad jaunieji liūtai yra du Izraelio karaliai – Jehoahazas ir Zedekijas, du tos pačios motinos sūnūs. Jehoahazas buvo ištremtas į Egiptą, o Zedekijas į Babiloną. Žr. 2 Kar 23, 31–34; 24, 18–19.

liūtė paėmė kitą iš savo
liūtukų,
jaunu liūtu jį padarė.
6 Jis sėlino vogčiomis tarp
liūtų, –
jaunu liūtu tapo.
Išmoko pasigauti grobį,
rijo žmones.
7 Griovė jų tvirtoves,
niokojo jų miestus.
Kraštą ir visus gyventojus
apėmė siaubas nuo jo
baisaus riaumojimo.
8 Susibūrė prieš jį tautos
iš visų šalių aplinkui,
užmetė ant jo savo kilpas, –
jų duobėje buvo pagautas.
9 Jos uždarė jį į narvą
apkaustytą grandinėmis,
nugabeno pas Babilono
karalių
ir įkalino tvirtovėje,
kad jo balsas nebeaidėtų
Izraelio kalnuose.

10 Tavo motina buvo kaip
vynmedis* vynuogyne,
pasodintas prie vandens,
vaisingas ir šakotas
nuo vandenų gausos.
11 Jo tvirtasis kamienas* tapo
valdovo skeptru;
jis iškilo aukštai tarp storų
šakų, –
iš toli matomas dėl savo
šakoto aukštumo.
12 Bet jis buvo išrautas su
įniršiu
ir numestas ant žemės:
rytys jį nudžiovino,
jo vaisius buvo nuskintas,
o jo tvirtasis kamienas
išdžiūvo,
ugnis jį surijo.
13 Nūnai jis yra persodintas
į dykumą,
sausą ir išdegintą kraštą.
14 Ugnis išėjo iš jo kamieno,
surijo šakas ir vaisių.
Jis nebeturi jokio kamieno,
jokio valdovo skeptro.

Tai yra rauda ir rauda turi
likti.

Izraelis nesiliauja maištauti

20 1 Septintųjų metų
penktojo mėnesio de-
šimtą dieną* keletas Izraelio
seniūnų atėjo pasiklausti
VIEŠPATIES. Jie susėdo prieš
mane. 2 VIEŠPATIES žodis atėjo
man: 3 „Marusis, kalbėk Izrae-
lio seniūnams ir pasakyk jiems:
'Taip kalbėjo Viešpats DIEVAS.
Ar jūs ateinate manęs pasi-
klausti? Kaip aš gyvas, jums
neatsakysiu, tai Viešpaties
DIEVO žodis'. 4 Ar patrauksi juos
į teismą, marusis, ar patrauksi
juos į teismą? Parodyk jiems jų
protėvių bjauriuosius darbus!
5 Pasakyk jiems: taip kalbėjo
Viešpats DIEVAS. Tą dieną, kai
išrinkau Izraelį, iškilmingai

19, 10–14: ... *vynmedis*: Judo karalystė. ... *tvirtasis kamienas*: karalius iš Dovydo dinastijos.

20, 1: *Septintųjų metų penktojo mėnesio dešimtą dieną*: 591 m. rugpjūčio 14 d. prieš Kristų.

prisiekiau Jokūbo namų pali-
kuonims, – apsireikšdamas
jiems Egipto žemėje, – prisie-
kiau jiems, sakydamas: ‘Aš,
VIEŠPATS, esu jūsų Dievas’. 6 Tą
dieną jiems iškilmingai pri-
siekiau, kad juos išvesiu iš
Egipto žemės į kraštą, kurį
jiems buvau paruošęs, kraštą,
tekantį pienu ir medumi, pui-
kiausią iš visų kraštų. 7 Taip
pat sakiau jiems: ‘Meskite ša-
lin bjauriuosius daiktus, ku-
riais gėrisi jūsų akys, ir nesu-
siterškite Egipto stabais, –
aš, VIEŠPATS, esu jūsų Dievas!’
8 Bet jie kėlė maištą prieš ma-
ne ir nenorėjo manęs klausy-
ti, – nė vienas nemetė šalin
bjauriųjų daiktų, kuriais gėrė-
josi jų akys, nei atsisakė Egip-
to stabų.

Tuomet maniau išlieti savo
įniršį ant jų, paleisti savo pyk-
tį ant jų pačiame Egipte. 9 Ta-
čiau pasielgiau kitaip dėl savo
vardo, kad jis nebūtų išniekin-
tas akyse tautų, tarp kurių jie
gyveno, nes tarp jų jiems apsi-
reiškiau, kad juos išvesiu iš
Egipto žemės. 10 Taigi išve-
džiau juos iš Egipto žemės ir
nuvedžiau į dykumą. 11 Daviau
jiems savo įstatus ir paskel-
biau jiems savo įsakus, kurių
žmogus turi laikytis, kad per
juos gyventų. 12 Be to, daviau
jiems savo šabus kaip mano
ženklą, kad žinotų, jog aš, VIEŠ-
PATS, juos pašventinu. 13 Bet Iz-
raelio namai kėlė maištą prieš
mane dykumoje, – jie nesilai-
kė mano įstatų, atmetė mano
įsakus, kurių žmogus turi
laikytis, kad per juos gyventų,
ir labai išniekino mano šabus.

Tuomet ketinau išlieti savo
įniršį ant jų dykumoje, kad pa-
daryčiau jiems galą. 14 Tačiau
pasielgiau kitaip dėl savo var-
do, kad jis nebūtų išniekintas
akyse tautų, kurioms matant
buvau juos išvedęs. 15 Maža to,
iškilmingai prisiekiau jiems
dykumoje, kad neįvesiu jų į
kraštą, kurį buvau jiems da-
vęs, – kraštą, tekantį pienu ir
medumi, puikiausią iš visų
kraštų, 16 kadangi jie atmetė
mano įsakus, nesilaikė mano
įstatų ir išniekino mano šabus,
nes jų širdis ėjo paskui savo
stabus. 17 Tačiau manoji akis
buvo jiems gailestinga, jų ne-
sunaikinau, – galo jiems dyku-
moje nepadariau.

18 O jų vaikams dykumoje sa-
kiau: ‘Nesekite savo tėvų įsta-
tais, nesilaikykite jų įsakų ir
nesusitepkite jų stabais’. 19 Aš,
VIEŠPATS, esu jūsų Dievas: se-
kite mano įstatais, uoliai lai-
kykitės mano įsakų 20 ir švęs-
kite mano šabus, idant jie būtų
ženklas man ir jums, kad žino-
tumėte, jog aš, VIEŠPATS, esu
jūsų Dievas. 21 Bet vaikai kėlė
maištą prieš mane, – jie nese-
kė mano įstatais, nesilaikė rū-
pestingai mano įsakų, kurių
žmogus turi laikytis, kad per

juos gyventų, ir labai išniekino
mano šabus.
Tuomet ketinau išlieti savo
įniršį ant jų, užleisti savo pyk-
tį ant jų dykumoje. 22 Tačiau
sulaikiau savo ranką ir pasiel-
giau kitaip dėl savo vardo, kad
jis nebūtų išniekintas akyse
tautų, kurioms matant buvau
juos išvedęs. 23 Be to, dykumo-
je jiems prisiekiau iškilmingai,
kad išblaškysiu juos tarp tau-
tų ir išmėtysiu po jų kraštus,
24 nes mano įsakų nevykdė, ma-
no įstatus atmetė, mano šabus
išniekino ir jų akys ilgėjosi sa-
vo protėvių stabų. 25 Be to, da-
viau jiems ir įstatų, kurie ne-
buvo geri,* ir įsakų, kuriais jie
negalėjo būti gyvi. 26 Juos sute-
piau jų pačių dovanomis, – vi-
sų jų pirmagimių aukojimu, –
idant taip juos sukrėsčiau, kad
žinotų, jog aš esu VIEŠPATS.
27 Todėl, marusis, kalbėk Iz-
raelio namams ir sakyk jiems:
'Taip kalbėjo Viešpats DIEVAS.
Jūsų tėvai pasityčiojo iš ma-
nęs dar ir tuo, kad elgėsi neiš-
tikimai. 28 Kai atvedžiau juos į
kraštą, kurį jiems duoti buvau
iškilmingai prisiekęs, jie kur
tik matė aukštą kalvą ar la-
puotą medį, ten pjovė savo au-
kas, ten aukojo savo atnašas,
kurios kėlė man pyktį; iš tenai
siuntė savo malonius kvapus,
tenai liejo savo liejamąsias
aukas'. 29 {Aš klausiau jų: 'Kas
yra ta alkvietė, į kurią jūs sku-
bate? Taip iki šiai dienai ji ir
buvo praminta Bama – aukš-
tumų vieta.} 30 Todėl sakyk Iz-
raelio namams: 'Taip kalbėjo
Viešpats DIEVAS. Argi jūs iš-
tvirkausite, eidami tėvų ke-
liais, ir lakstysite paskui jų
stabus?' 31 Atnašaudami savo
dovanas ir atiduodami savo
vaikus per ugnį, jūs ištvirkau-
jate su savo stabais iki šiai die-
nai. Nejau aš turėčiau duoti at-
sakymą jums, Izraelio namai?
Kaip aš gyvas, – tai Viešpaties
DIEVO žodis, – jums aš atsa-
kymo neduosiu.
32 Niekad neįvyks, kas atei-
na jums į mintį, kai sakote:
'Būsime kaip tautos, kaip kitų
kraštų gentys, garbindami me-
dį ir akmenį'."

Dievas atkurs Izraelį

33 „Kaip aš gyvas, – tai Vieš-
paties DIEVO žodis, – galinga
ranka, ištiesta dešine ir išlie-
damas įniršį valdysiu jus kaip
karalius! 34 Galinga ranka, iš-
tiesta dešine ir išlietu įniršiu
išvesiu jus iš tautų ir surinksiu

20, 25–26: *... daviau jiems ir įstatų, kurie nebuvo geri*: Viešpats leido jiems perimti pagonių papročius, įskaitant ir pasibjaurėtiną kūdikių deginimą stabų garbei, kurie vedė tautą į pražūtį. Pasak Senojo Testamento, Dievas yra viso, kas įvyksta, priežastis. Kita vertus, žmogus yra atsakingas už savo nuosprendį. Šios dvi tiesos pabrėžia Dievo visagalybę ir žmogaus laisvą valią. Kaip gali žmogus laisvai apsispręsti, klausimas, su kuriuo galynėjasi sisteminė teologija.

jus iš kraštų, po kuriuos buvo-
te išblaškyti. 35* Nuvesiu jus į
tautų dykumą ir tenai teisiu
jus akis į akį. 36 Kaip teisiau
jūsų protėvius Egipto žemės
dykumoje, taip teisiu jus, – tai
Viešpaties DIEVO žodis. 37 Pra-
vesiu jus po savo lazda ir įve-
siu jus į sandoros ryšius. 38 At-
skirsiu nuo jūsų tuos, kurie
kelia maištą ir nusikalsta
man, – juos išvesiu iš krašto,
kuriame gyvena kaip svetim-
šaliai, bet į Izraelio žemę jie
neįeis. Tada jūs žinosite, kad
aš esu VIEŠPATS."

39 O jums, Izraelio namai,
taip kalbėjo Viešpats DIEVAS:
„Eikite tarnauti savo stabams,
kiekvienas iš jūsų dabar ir at-
eityje, jei manęs neklausote!
Bet mano šventojo vardo jūs
daugiau nebeteršite savo atna-
šomis ir stabais!

40 Nes mano šventajame kal-
ne, ant aukštojo Izraelio kal-
no, – tai Viešpaties DIEVO žo-
dis, – tenai visi Izraelio namai,
jie visi man krašte tarnaus, –
tenai priimsiu jus, tenai lauk-
siu iš jūsų atnašų ir rinktinių
jūsų dovanų su visu, ką man
skirsite. 41 Kaip malonų kvapą
jus priimsiu, kai išlaisvinsiu
jus iš tautų ir surinksiu jus iš
kraštų, po kuriuos buvote išblaš-
kyti, ir parodysiu savo šventu-
mą per jus tautoms. 42 Jūs ži-
nosite, kad aš esu VIEŠPATS,
kai parvesiu jus į Izraelio že-
mę, į kraštą, kurį iškilmingai
prisiekiau duoti jūsų protė-
viams. 43 Tenai jūs atsiminsite
savo kelius ir visus savo dar-
bus, kuriais save pačius suter-
šėte, ir bjaurėsitės savimi dėl
visų nedorų darbų, kuriuos esa-
te padarę. 44 Ir žinosite, kad aš
esu VIEŠPATS, kai elgiuosi su
jumis dėl savo vardo, o ne pagal
jūsų nedorus kelius ar bjauras-
tis, Izraelio namai, – tai Vieš-
paties DIEVO žodis."

Pranašavimas Negebui

21 1 VIEŠPATIES žodis at-
ėjo man: 2* „Marusis,
pasisuk veidu į pietus, skelbk
pietų šaliai ir pranašauk miš-
kų kraštui Negebe. 3 Sakyk Ne-
gebo miškui: 'Išgirsk VIEŠPA-
TIES žodį! Taip kalbėjo Viešpats
DIEVAS: tikėk manimi, užkur-
siu tavyje ugnį, kuri sudegins
visus tavo medžius – žaliuojan-
čius ir nudžiūvusius. Juos de-
ginanti liepsna nebus užgesin-
ta, bus nusvilinti visų veidai
nuo pietų ligi šiaurės. 4 Visi
marieji pamatys, kad aš, VIEŠ-
PATS, ją užkūriau, ir ji nebus
užgesinta'." 5 Tuomet ištariau:
„Ai, Viešpatie DIEVE! Jie sako

20, 35–38: Tremtis į pagonių kraštus turėjo tą patį tikslą žydų tautos gyvenime, kaip ir kelionė per dykumą Išėjimo iš Egipto metu: maištingieji išmirė, – išliko tik ištikimas likutis.

21, 2–4: Judas – Pietinė karalystė palyginama su mišku, kuris bus sudegintas. Žr. Jer 21, 14.

apie mane: Argi jis nėra tas, kuris kalba tik mįslėmis?'"

Viešpaties kalavijas

6 VIEŠPATIES žodis atėjo man:
7 „Marusis, pasisuk veidu į Je-
ruzalę, skelbk šventosioms vie-
toms ir pranašauk Izraelio že-
mei. 8 Sakyk Izraelio žemei:
'Taip kalbėjo VIEŠPATS! Tikėk
manimi, ateinu prieš tave! Iš-
trauksiu kalaviją iš makšties
ir sunaikinsiu tavyje teisiuosius
drauge su nedorėliais.* 9 Ka-
dangi sunaikinsiu tavyje tei-
siuosius drauge su nedorėliais,
todėl mano kalavijas išeis iš
savo makšties prieš visus ma-
riuosius nuo pietų lig šiaurės.
10 Visi marieji žinos, kad aš,
VIEŠPATS, ištraukiau savo ka-
laviją iš makšties. Nebus jis
daugiau į makštį sugrąžintas!
11 Todėl tu, marusis, vaitok!
Vaitok jų akivaizdoje, lyg šir-
dis tau plyštų iš sielvarto. 12 Kai
jie klaus tavęs: 'Dėl ko tu vai-
toji?' – atsakysi: 'Dėl žinios,*
kuri ateina! Apmirs visų šir-
dys, nusvirs visų rankos, alps
visų dvasia ir pažliugs vande-
niu visų keliai. Tikėk manimi,
ji ateina ir ji išsipildys', – tai
Viešpaties DIEVO žodis."
13 VIEŠPATIES žodis atėjo
man: 14 „Marusis, pranašauk ir
sakyk: 'Taip kalbėjo Viešpats!
Sakyk:

Kalavijas! Kalavijas
pagaląstas ir nušveistas.
15 Pagaląstas skerdynėms,
nušveistas, kad blizgėtų it
žaibas!
Kaip galime džiaugtis?
Paniekinai lazdą
ir bet kokią rykštę!
16 Kalavijas duotas, kad būtų
nušveistas
ir paimtas į ranką, –
kalavijas pagaląstas,
kalavijas nušveistas,
kad būtų įduotas į žudiko
ranką.
17 Verk ir aimanuok, marusis,
nes jis skirtas mano tautai,
visiems Izraelio vadams.
Jie bus numesti kalavijui
drauge su mano tauta.
Todėl plok sau per šlaunį,*
18 nes kalavijas jau išbandytas.
Kodėl neturėtų taip įvykti –
tai Viešpaties DIEVO žodis, –
jei tu paniekinai lazdą?

19 O tu, marusis, pranašauk
ir plok rankomis.
Tekerta kalavijas dusyk,
trissyk, –
tas kalavijas žudymui.
Didelių žudynių kalavijas
juos puola,
20 todėl nustoja drąsos širdis,
ir daugelis krinta.

21, 8: *... sunaikinsiu tavyje teisiuosius drauge su nedorėliais*: visapusiškas Jeruzalės sunaikinimas. Žr. Ez 9, 6.

21, 12: *Žinia*: pranešimas apie Jeruzalės ir Šventyklos sunaikinimą. Žr. Ez 33, 21–22.

21, 17: *Ploti sau per šlaunį*: veiksmas, kuriuo išreiškiama širdgėla ir klaikas.

Prie visų jų vartų
paskyriau
kalaviją žudynėms.
Ai! Jis padarytas, kad
žaibuotų,
nušveistas, kad skerstų.
21 Kirsk į dešinę! Tvok į kairę!
Kur tik nukreipti tavo
ašmenys.
22 Ir aš plosiu rankomis,*
patenkinsiu savo įniršį, –
aš, VIEŠPATS, kalbėjau'."
23 VIEŠPATIES žodis atėjo
man: 24 „Marusis, nužymėk du
kelius Babilono karaliaus ka-
lavijui ateiti. Abudu keliai tu-
ri išeiti iš to paties krašto. Pa-
statyk kelrodį toje vietoje, kur
keliai šakojasi į {du} miestus.
25 Nužymėk kelią kalavijui eiti
į amoniečių Rabą ar į Judą ir
įtvirtintąją Jeruzalę. 26* Juk
Babilono karalius stovi kryž-
kelėje, dviejų kelių pradžioje,
burdamas – purto strėles, tei-
raujasi šeimos stabų, apžiūri
kepenis. 27 Jo dešinėje pasiro-
do būrimo strėlė* prieš Jeruza-
lę, kad statytų mūrdaužius,
duotų įsakymą žudyti, riktelė-
tų mūšio šūkį, stumtų mūrdau-
žius prie vartų, piltų pylimus,
statytų apgulos bokštus. 28 Je-
ruzalės žmonių akimis tai at-
rodo tik tuščias būrimas, tačiau
juos saisto priesaikos, kurias jie
buvo davę, ir rankon paimta bū-
rimo strėlė jiems primena jų
kaltę, už kurią jie bus paimti į
nelaisvę." 29 Todėl taip kalbėjo
Viešpats DIEVAS: „Kadangi jūs
prisiminėte savo kaltę, – jūsų
nusikaltimai taip aiškūs, jog
parodo, kad visais jūsų darbais
reiškiasi jūsų nuodėmės, – ka-
dangi jūs prisiminėte, jūs bū-
site paimti į nelaisvę."
30 – Ir tau, niekšiškasis ir
nedorasis Izraelio vade, –
atėjo tavo diena,
galutinės bausmės metas, –
31 taip kalbėjo Viešpats
DIEVAS:
„Nusiimk turbaną,
nukelk nuo galvos karūną!
Niekas neliks kaip yra:
kas žema, bus išaukštinta,
kas aukšta, bus nužeminta!
32 Griuvėsiai, griuvėsiai!
Taip! Paversiu miestą
griuvėsiais!
Bet tai neįvyks,
kol neateis tas, kurį
išrinkau nubausti
miesto, –
jam jį atiduosiu."

21, 22: *Ploti ranka į ranką* arba *nusiplauti rankas*: veiksmas, kuriuo atsisakoma prisiimti atsakomybę. Žr. Ez 22, 13; Sk 24, 10.

21, 26: Minima trys būrimo būdai: būrimas strėlėmis, – įvairiai sužymėtos strėlės buvo ištraukiamos ar iškratomos iš strėlinės; būrimas šeimos stabais, arba terafimais; būrimas iš kepenų, – kruopščiai apžiūrinėjant ką tik papjautų gyvulių kepenų kontūrus. Visi trys būdai buvo plačiai naudojami Mesopotamijoje.

21, 27–28: ... *būrimo strėlė*: buvo ištraukta ar iškratyta iš strėlinės su įrašu *Jeruzalė*, – būrimas strėle apreiškė Nebukadnezarui, kad Jeruzalės gyventojai buvo sulaužę savo ištikimybės priesaiką.

Amonui*

33 „Tu, marusis, pranašauk ir
sakyk: 'Taip kalbėjo Viešpats
DIEVAS apie amoniečius ir apie
jų užgaules. Sakyk:
– O kalavijau, o kalavijau!
Ištrauktas iš makšties
skerdynėms,
nušveistas, kad naikintum,
blizgėtum kaip žaibas!
34 Skelbdami apie tave tuščius
regėjimus,
burdami apie tave melus,
jie deda tave ant kaklų
niekšams ir
nedorėliams,
nes jiems atėjo diena,
galutinės bausmės metas.
35 Kišk jį atgal į makštį!
Vietoje, kur buvai sukurtas,
tavo kilmės krašte, tave
teisiu.
36 Išliesiu savo įniršį ant tavęs,
savo pykčio ugnimi papūsiu
į tave.
Atiduosiu tave į rankas
nuožmiems žmonėms,
įgudusiems niokoti.
37 Būsi degalas ugniai,
tavo kraują žemė sugers.
Tavęs niekas nebeatsimins,
nes aš, VIEŠPATS, kalbėjau'."

Jeruzalės nusikaltimai

22 1 VIEŠPATIES žodis at-
ėjo man: 2 „Marusis,
ar teisi, – ar esi pasiruošęs
teisti kruvinąjį miestą? Paro-
dyk jam visus jo bjauriuosius
darbus! 3 Sakyk: 'Taip kalbėjo
Viešpats DIEVAS! Mieste, kurs
išlieji savo viduje kraują, kad
paskubintum savo metą, kurs
dirbi sau stabus, kad taptumei
nešvarus! 4 Esi kaltas dėl krau-
jo, kurį savo viduje išliejai, pa-
sidarei nešvarus per stabus,
kurių prisidirbai. Tu priartinai
savo dieną, pasiekei savo me-
tą. Todėl padariau tave tautų
panieka ir visiems kraštams
pajuoka. 5 Artimieji ir tolimie-
ji kraštai tyčiosis iš tavęs dėl
gėdingo vardo ir didelio sąmy-
šio.
6 Štai! Kiekvienas Izraelio
vadas, kiek kuris galios turėjo,
tavyje liejo kraują. 7 Tavyje tė-
vas ir motina niekinami, atei-
vis, gyvenantis tavo viduje, api-
plėšiamas, našlaitis ir našlė
skriaudžiami. 8 Kas man šven-
ta, sutrypei, mano šabus išnie-
kinai. 9 Tavyje yra tokių, kurie
šmeižia, kad išlietų kraują;
tavyje yra tokių, kurie puotau-
ja alkvietėse; tavo viduje yra
tokių, kurie palaidai gyvena.
10 Tavo vyrai atidengia tėvų gė-
dą; tavo vyrai išniekina mote-
ris jų mėnesinio netyrumo me-
tu. 11 Vienas apsibjaurina su
artimo žmona, kitas palaidai
išniekina savo marčią, o dar ki-
tas išniekina tavyje savo sese-
rį – savo tėvo dukterį. 12 Tavyje

21, 33–37: Nebukadnezaras nutarė žygiuoti prieš Jeruzalę. Vėliau kaldėjai įsiveržė ir į Amoną.

imami kyšiai, kad būtų išlie-
tas kraujas. Tu imi ir išanks-
tinį, ir priaugusį nuošimtį, pel-
naisi skriausdamas artimą, ir
mane pamiršai, – tai Viešpa-
ties DIEVO žodis.
13 Štai! Trenksiu kumščiu už
tavo neteisėtai įsigytą naudą
ir už tavyje išlietą kraują. 14 Ar-
gi tvers tavo drąsa, ar bus tavo
rankos tvirtos tomis dienomis,
kai imsiu tave varginti? Aš,
VIEŠPATS, kalbėjau ir įvykdy-
siu! 15 Išblaškysiu tave tarp
tautų ir mėtysiu tave po sveti-
mus kraštus, kad nuvalyčiau
nuo tavęs nešvarumą. 16 Per ta-
ve aš būsiu paniekintas tarp
tautų, o tu žinosi, kad aš esu
VIEŠPATS'."
17 VIEŠPATIES žodis atėjo
man: 18 „Marusis, Izraelio na-
mai tapo man išdagomis. Jie
visi – sidabras, žalvaris, ala-
vas, geležis ir švinas. Lydyk-
los žaizdre jie virto išdagomis.
19 Todėl, – taip kalbėjo Vieš-
pats DIEVAS, – kadangi visi ta-
pote išdagomis, surinksiu jus į
Jeruzalę. 20 Kaip surenkami si-
dabras, žalvaris, geležis, švi-
nas ir alavas į lydyklą ir pučia-
ma ant jų ugnis, kad būtų
ištirpdyti, taip aš surinksiu jus
dėl savo pykčio ir įniršio, kad
įmesčiau jus {į ugnį} ir ištirp-
dyčiau. 21 Surinksiu jus ir pū-
siu ant jūsų savo pykčio ugnį, –
joje būsite ištirpdyti. 22 Kaip si-
dabras lydyklos žaizdre iš-
tirpsta, taip jūs būsite jame iš-
tirpdyti. Tuomet žinosite, kad
aš, VIEŠPATS, išliejau ant jūsų
savo įniršį."
23 VIEŠPATIES žodis atėjo
man: 24 „Marusis, sakyk jai:* 'Tu
esi nenuvalyta šalis, – lietus
nenuplaus tavęs pykčio dieną'.
25 Jos vadai yra tarsi riaumo-
jantis liūtas, draskantis grobį:
rijo žmones, sau ėmė turtus ir
brangius daiktus, padarė joje
daug moterų našlėmis. 26 Jos
kunigai iškraipė mano moky-
mą ir išniekino, kas man šven-
ta: neskyrė to, kas šventa, nuo
to, kas prasta, nemokė skirtu-
mo tarp to, kas švaru, ir to, kas
nešvaru. Nuo mano šabų jie nu-
gręžė savo akis, – jų esu nieki-
namas. 27 Jos didžiūnai yra lyg
vilkai – drasko grobį, lieja
kraują, atima žmonėms gy-
vastį, kad sau gautų neteisėto
pelno. 28 Pranašai tinkuoja
jiems tinką be šiaudų – mato
jiems tuščius regėjimus ir bu-
ria melą, sakydami: 'Taip kal-
bėjo Viešpats DIEVAS', – nors
VIEŠPATS jiems nieko nekal-
bėjo. 29 Krašto žmonės* prievar-
tavo ir plėšikavo, skriaudė
vargšą ir betūrtį, vartojo smur-
tą prieš ateivį. 30 Ieškojau tarp
jų žmogaus, kuris atstatytų
sieną ir stotųsi spragoje už

22, 24: ... *jai*: Jeruzalei.
22, 29: *Krašto žmonės*: kaimų ir miestelių gyventojai.

šalį, kad jos nesunaikinčiau,
bet neradau nė vieno. 31 Todėl
išliejau ant jų savo pyktį, su-
naikinau juos savo įniršio ug-
nimi, užkroviau jų darbus
jiems ant galvos'", – tai Vieš-
paties DIEVO žodis.

Dvi seserys – Ohola ir Oholiba

23 1 Atėjo man VIEŠPA-
TIES žodis: 2 „Marusis,
kartą buvo dvi moterys, vienos
motinos dukterys. 3 Jos ištvir-
kavo Egipte, – elgėsi kaip kek-
šės jau savo jaunystėje. Ten jų
krūtinės buvo glamonėjamos,
ten ir jų nekaltos krūtys buvo
glostomos. 4 Ohola* buvo vyres-
niosios vardas, o Oholiba* –
vardas jos sesers. Jos priklau-
sė man ir jos pagimdė sūnų ir
dukterų. Ohola yra Samarija,
Oholiba yra Jeruzalė.

5 Ohola elgėsi kaip kekšė,
nors ir priklausė man, – ji gaš-
liai geidė savo meilužių – asi-
rų, – kariautojų, 6 vilkėjusių
mėlynai, valdytojų ir pareigū-
nų, – visi jie buvo šaunūs jauni
vyrai, raiteliai ant žirgų. 7 Ji
davėsi kaip kekšė jiems, rink-
tiniams asirams, – jiems vi-
siems, – ir suteršė save su vi-
sais tais, kurių gašliai geidė –
su visais jų stabais. 8 Ji nemetė
nei savo kekšystės, kurią buvo
pradėjusi su egiptiečiais, kai
jie buvo su ja gulėję jos jaunys-
tėje, glostę jos nekaltas krūtis
ir išlieję ant jos savo gašlią
aistrą. 9 Todėl atidaviau ją į jos
meilužių rankas, į rankas asi-
rų, kurių ji gašliai geidė. 10 Jie
apnuogino jos gėdą, pagrobė jos
sūnus ir dukteris, o ją pačią nu-
žudė kalaviju. Dėl ją ištikusios
bausmės ji tapo priežodžiu mo-
terims.

11 Jos sesuo Oholiba tai ma-
tė, tačiau ji dūko gašlumu dar
labiau, negu jos sesuo, ir jos
kekšystė viršijo sesers kekšys-
tę. 12 Ji gašliai geidė asirų, –
valdytojų ir pareigūnų, šauniai
ginkluotų kariautojų, raitelių
ant žirgų, – visi jie šaunūs jau-
ni vyrai. 13 Mačiau, kaip ji buvo
ištvirkusi. Jų abiejų buvo toks
pat kelias, 14 bet ši išdarinėjo
dar didesnes kekšystes. Ji pa-
matė išskobtus sienoje vyrus,
ryškiai raudonai nudažytus
kaldėjų pavidalus, 15 su juosto-
mis ant juosmens, išpūstais
turbanais ant galvų, – visi jie
atrodė kaip dvariškiai ir vaiz-
davo babiloniečius, kurių gim-
tasis kraštas yra Kaldėja. 16 Vos
tik juos pamačiusi, ji ėmė gaš-
liai jų geisti ir siuntė pas juos į
Kaldėją pasiuntinius. 17 Babi-

23, 4: *Ohola* ... *Oholiba*: simboliški vardai. Ohola yra Samarijos įvaizdis ir reiškia *Jos pačios padangtė*, o Oholiba – Jeruzalės įvaizdis ir reiškia *Mano padangtė joje*. Šiais įvaizdžiais daroma užuomina apie neteisėtą šventyklą bei Viešpaties garbinimą Samarijoje ir teisėtą Šventyklą bei Viešpaties garbinimą Jeruzalėje.

loniečiai atėjo pas ją į jos mei-
lės guolį ir suteršė ją savo
kekšyste. Susiteršusi su jais,
bjaurėdamasi nusigręžė nuo jų.
18 Kai ji puikavosi kekšystė-
mis, atidengdama savo gėdą,
su pasibjaurėjimu nusigręžiau
nuo jos, kaip buvau nusigręžęs
nuo jos sesers. 19 Bet ji dar la-
biau kekšavo, prisimindama
savo jaunystės dienas, kada el-
gėsi kaip kekšė Egipto žemėje,
20 ten gašliai geisdama tokių
meilužių, kurių varpa būtų
kaip asilų ir sėklos srūvis kaip
eržilų. 21 Taip tu ir troškai savo
jaunystės palaidumo, kai egip-
tiečiai glamonėjo tavo krūtinę
ir glostė tavo jaunas krūtis.
22 Todėl, Oholiba, – taip kal-
bėjo Viešpats DIEVAS, – sukel-
siu prieš tave tavuosius mei-
lužius, nuo kurių bjaurėdamasi
nusigręžei, ir atvesiu juos prieš
tave iš visų pusių: 23 babilonie-
čius ir visus kaldėjus – ir Pe-
kodą,* ir Šoą,* ir Koą* – drauge
su jais visus asirus: šaunius
jaunus vyrus, visus valdytojus
ir pareigūnus, dvariškius ir ka-
riautojus, – visus raitus ant
žirgų. 24 Jie atžygiuos prieš ta-
ve iš šiaurės su kovos ir krovi-
nių vežimais, su aibe tautų, iš
visų pusių išrikiuos prieš ta-
ve priedangas, skydus ir šal-
mus, – jiems aš pavesiu teis-
mą, tave jie teis pagal savo
įstatus. 25 Nukreipsiu prieš ta-
ve savo pyktį, idant jie vykdy-
tų teismą su įniršiu. Jie nu-
pjaus tavo nosį ir ausis, o kas
dar liks iš tavęs, žus nuo kala-
vijo. Jie atims tavo sūnus ir
dukteris, o kas dar liks iš ta-
vęs, bus ugnies praryta. 26 Jie
nuvilks nuo tavęs drabužius ir
atims tavo žaviuosius puošme-
nis. 27 Taip padarysiu galą ta-
vo palaidumui ir kekšystei, ku-
rią atsinešei iš Egipto žemės, –
daugiau nebekelsi į ją savo
akių, Egipto daugiau nebe-
atsiminsi. 28 Nes, – taip kalbėjo
Viešpats DIEVAS, – atiduosiu
tave į rankas tų, kurių neken-
ti, į nagus tų, nuo kurių bjaurė-
damasi nusigręžei. 29 Jie engs
tave kupini neapykantos, –
atims visa, ką triūsu įsigijai,
ir paliks tave nuogą ir varga-
ną, – bus atskleista tavo kek-
šysčių gėda. Tavo palaidumas
ir kekšystės 30 tai atnešė tau
dėl to, kad elgeisi kaip kekšė
su tautomis ir suteršei save jų
stabais. 31 Savo sesers keliu
ėjai, todėl įdėsiu į tavo ranką
jos taurę.“
32 Taip kalbėjo Viešpats
DIEVAS:
„Tu gersi savo sesers taurę,
tokią gilią ir tokią plačią, –
būsi paniekinta ir
pajuokta, –
ji tokia talpi.

23, 23: *Pekodas, Šoa ir Koa*: vardai tautelių, gyvenusių palei Tigrio upę – didžiosios Babilonijos sritis.

33 Tu būsi sklidina
girtumo ir skausmo.
Taurė klaiko ir niokojimo,
tavo sesers Samarijos
taurė.
34 Gersi ją ir ištuštinsi,
kramtysi jos šukes
ir draskysi sau krūtis,
nes aš taip kalbėjau“, –
tai Viešpaties DIEVO žodis.
35 Todėl taip kalbėjo Vieš-
pats DIEVAS: „Kadangi mane
užmiršai, man atsukai nuga-
rą, todėl nešk bausmę už savo
palaidumą ir kekšystes.“
36 VIEŠPATS kalbėjo man:
„Marusis, ar neteisi Oholos ir
Oholibos? Apkaltink jas už jų
bjaurastis! 37 Juk jos nusikal-
to svetimavimu, ir jų rankos
kruvinos. Su savo stabais jos
nusikalto svetimavimu, au-
kodamos jiems kaip maistą
net savo vaikus, kuriuos buvo
man pagimdžiusios. 38 O drauge
jos ir dar man padarė: suteršė
mano Šventyklą ir išniekino
mano šabus. 39 Papjovusios sa-
vo vaikus kaip auką savo sta-
bams, jos tą pačią dieną eida-
vo į mano Šventyklą, kad ją
išniekintų. Štai! Taip jos elgė-
si mano Namuose!
40 Be to, jos šaukėsi vyrų,* pa-
kviestų per pasiuntinį, kad at-
eitų iš labai toli. Ir jie atėjo.
Dėl jų nusimaudei, akis pasi-
dažei ir išsipuošei puošmeni-
mis. 41 Atsisėdai ant praban-
gaus guolio su priešais jį pa-
dengtu stalu, ant kurio buvai
padėjusi mano smilkalus ir
mano aliejų. 42 Buvo ten girdėti
nerūpestingos minios klege-
sys, kurį kėlė būrys iš dyku-
mos atvestų girtų vyrų, dedan-
čių apyrankes moterims ant
rankų ir puikias karūnas joms
ant galvų.
43 Tuomet sau tariau: ‘Ai, ji
yra nusivalkiojusi savo sveti-
mavimu, bet jie ir toliau kek-
šauja su ja!’ 44 Nes jie atėjo pas
ją, kaip ateina vyrai pas kek-
šę, – taip jie atėjo pas Oholą ir
Oholibą, tas palaidas moteris.
45 Tačiau teisieji vyrai nubaus
jas bausme už svetimavimą ir
kraujo išliejimą, nes jos yra
svetimautojos ir jų rankos kru-
vinos.“
46 Taip kalbėjo Viešpats DIE-
VAS: „Sušauk prieš jas bendri-
ją, padaryk jas klaiko ir nio-
kojimo reginiu. Temuša jas
bendrija akmenimis, tekapoja
savo kalavijais. Teišžudo jų sū-
nus ir dukteris, tesudegina jų
namus. 47 Padarysiu galą pa-
laidumui krašte, kad visos mo-
terys pasimokytų ir palaidai
nesielgtų, kaip jos elgėsi. 48 Jie
nubaus jus už jūsų palaidumą,
jūs kęsite bausmę už savo

23, 40: ... *jos šaukėsi vyrų ... iš labai toli*: pasiuntiniai iš Asirijos ir Babilono. Sąjungos su šiais kraštais skatino stabų garbinimą Judo ir Izraelio karalystėse.

nuodėmingą stabų garbinimą
ir žinosite, kad aš esu Viešpats
DIEVAS.“

Verdantis katilas

24 [1] Devintųjų metų de-
šimtąjį mėnesį, de-
šimtąją mėnesio dieną,* atėjo
man VIEŠPATIES žodis: [2] „Ma-
rusis, pasižymėk šios dienos
vardą, jos tikslią datą. Šian-
dien Babilono karalius pradė-
jo Jeruzalės apgulą. [3] Kalbėk
palyginimu* maištingiesiems
namams ir sakyk jiems: „Taip
kalbėjo Viešpats DIEVAS:
– Kaisk katilą, užkaisk
katilą,
pilk į jį vandens.
[4] Sudėk į jį gabalus {mėsos},
visus geruosius gabalus,
šlaunį ir petį,
pripildyk jį rinktinių kaulų.
[5] Paimk iš kaimenės geriausią,
prikrauk po katilu malkų,
virk jame gabalus,
šutink jame ir kaulus.“
[6] Todėl taip kalbėjo Viešpats
DIEVAS:
„Vargas kruvinajam
miestui,
tam surūdijusiam katilui,
kurio rūdys nebuvo
nušveistos!
Ištuštink jį gabalas po
gabalo,
nedarydamas jokio
skirtumo.
[7] Juk jo išlietas kraujas* dar
tebėra jame, –
ant plikos uolos jį išliejo, –
ne į žemę išpylė,
kad dulkėmis jį pridengtų.
[8] Kad tikrai įnirščiau
ir atkeršyčiau,
jo išlietą kraują padėjau
ant plikos uolos,
kad nebūtų pridengtas.“
[9] Todėl taip kalbėjo Viešpats
DIEVAS:
„Vargas kruvinajam
miestui!
Ir aš sukrausiu jam didelį
laužą.
[10] Krauk malkas, kurk ugnį,
gerai išvirk mėsą,
įmaišyk prieskonių,
tedega kaulai!
[11] Pastatyk jį tuščią ant žarijų,
kad įkaistų taip,
idant varis imtų švytėti.
Tuomet jo suteršimas
ištirps jame
ir jo rūdys bus nudegintos.
[12] Veltui plušau, –
storos rūdys iš jo neišeina.
Ugnin jį su rūdimis!

24, 1: *Devintųjų metų dešimtąjį mėnesį, dešimtąją mėnesio dieną*: 588 m. sausio 15 d. prieš Kristų. Tokia pat data ir Jer 52, 4 tekste.

24, 3–5: Šis Jeruzalės gyventojų prilyginimas katile verdamai mėsai simbolizuoja jų bausmę, o ne tariamą apsaugą. Žr. Ez 11, 3.

24, 7: ... *kraujas ... , kad dulkėmis pridengtų*: kraujas yra šventas dalykas Dievo akyse, užtat kraujas turėjo būti pridengtas žemėmis (žr. Kun 17, 13). Nužudyto žmogaus kraujas, paliktas nepridengtas žemėmis, šaukiasi dangaus keršto. Žr. Job 16, 18; Pr 4, 10.

13 Valiau nuo tavęs palaidą
nešvarumą,
bet tu netapai švarus,
neapsivalei,
todėl niekad daugiau
nebebūsi švarus,
kol nenumalšinsiu savo
įniršio ant tavęs.
14 Aš, VIEŠPATS, kalbėjau.
Ateina metas, įvykdysiu! Ne-
susilaikysiu, nepasigailėsiu,
nesuminkštėsiu! Būsi teisia-
mas pagal savo kelią ir dar-
bus, – tai Viešpaties DIEVO
žodis."

Pranašo gedulas mirus žmonai

15 Atėjo man VIEŠPATIES žo-
dis: 16 „Marusis, štai iš tavęs
staigia mirtimi atimsiu tavo
akių džiaugsmą, tačiau tu nei
raudok, nei verk, – ašarų ne-
liek. 17 Dūsauk tylomis ir susi-
laikyk nuo mirusiųjų gedulo.
Užsivyniok turbaną, apsiauk
kojas sandalais, neužsidenk
barzdos ir gedinčiųjų duonos*
nevalgyk." 18 Taip pasakiau žmo-
nėms ryto metą, o vakare mirė
mano žmona. Kitą rytą dariau,
kaip man buvo įsakyta.
19 Žmonės manęs klausinė-
jo: „Nejau nepasakysi mums,
ką mums reiškia tai, ką tu da-
rai?" 20 Tuomet jiems atsakiau:
„VIEŠPATIES žodis atėjo man:
21 'Sakyk Izraelio namams.
Taip kalbėjo Viešpats DIEVAS:
tikėkit manimi, išniekinsiu sa-
vo Šventyklą, jūsų stiprybės
pasididžiavimą, jūsų akių
džiaugsmą ir jūsų širdžių troš-
kimą. O jūsų sūnūs ir dukte-
rys, kuriuos ten palikote, žus
nuo kalavijo. 22* Tuomet jūs da-
rysite, kaip {Ezekielis} kad da-
rė, – barzdos neužsidengsite,
gedinčiųjų duonos nevalgysite.
23 Turbanus turėsite ant galvos
ir sandalus ant kojų; neraudo-
site ir neverksite, bet būsite sa-
vo kalčių prislėgti ir dūsausite
vienas kitam. 24 Taip Ezekielis
bus ženklas jums, – visa, ką jis
darė, jūs darysite. Kai tai
įvyks, tuomet jūs žinosite, kad
aš esu Viešpats DIEVAS'.
25 O tu, marusis, tą dieną, kai
iš jų atimsiu jų tvirtovę, jų
džiugesį ir jų šlovę, jų akių
džiaugsmą ir jų širdžių troš-
kimą, jų sūnus ir jų dukteris, –
26 tą dieną ateis pas tave bėg-
lys, kad išgirstumei apie tai sa-
vo ausimis. 27 Tą dieną tavo
burna atsivers bėgliui, vėl kal-
bėsi, nebylys nebebūsi, – būsi
jiems ženklas, ir jie žinos, kad
aš esu VIEŠPATS."

24, 17: ... *gedinčiųjų duonos*: maistas, kurį valgydavo žydai, išreikšdami gedulą. Žr. Jer 16, 7. Ir kiti gedulo veiksmai, kuriuos Dievas uždraudė Ezekieliui, buvo žydų tautiniai papročiai.

24, 22–23: Jeruzalės galas bus toks staigus ir galutinis, kad tremtiniai bus taip pritrenkti, jog nepajėgs net raudoti ir verkti.

B. PRANAŠAVIMAI KAIMYNINĖMS TAUTOMS

Amonui

25 1 Man atėjo VIEŠPA-
TIES žodis: 2 „Marusis,
atsuk savo veidą į amoniečius
ir pranašauk jiems. 3 Sakyk
amoniečiams: ‘Klausykit Vieš-
paties DIEVO žodžio! Taip kal-
bėjo Viešpats DIEVAS. Kadan-
gi sakei „Še tau!“ apie mano
Šventyklą, kai ji buvo teršia-
ma, apie Izraelio žemę, kai ji
buvo niokojama, ir apie Judo
namus, kai jie buvo varomi į
tremtį, 4 todėl, tikėk manimi,
atiduosiu tave Rytų žmonėms
kaip nuosavybę. Jie įsirengs
stovyklas tarp jūsų, statysis
tarp jūsų palapines, – valgys
jūsų vaisius ir gers jūsų pieną.
5 Rabą paversiu ganykla kup-
ranugariams ir amoniečių
miestus – gardais kaimenėms’.
6 Nes šitaip kalbėjo Viešpats
DIEVAS: ‘Kadangi plojai ranko-
mis, trypei kojomis ir šokinė-
jai iš džiaugsmo dėl savo nuož-
maus pykčio ant Izraelio
žemės, 7 todėl, tikėk manimi,
pakelsiu ranką prieš tave ir
atiduosiu tave kaip grobį tau-
toms, – išnaikinsiu tave iš tau-
tų tarpo, išdildysiu tave visuose
kraštuose ir sunaikinsiu. Tuo-
met žinosi, kad aš VIEŠPATS!’“

Moabui

8 Taip kalbėjo Viešpats DIE-
VAS: „Kadangi Moabas ir Sei-
ras sakė: ‘Nagi žiūrėk! Judo
namai yra kaip ir visos kitos
tautos’, – 9 todėl apnuoginsiu
Moabo petį*, – visus jo mies-
tus iki paskutinio, visą krašto
pažibą – Bet-Ješimotus, Baal-
Meoną ir Kirjatajimus. 10 Ati-
duosiu jį drauge su Amonu Ry-
tų žmonėms kaip nuosavybę.
Nebeminės daugiau tautos
Amono, 11 skaudžiai nubausiu
Moabą. Tuomet jie žinos, kad
aš VIEŠPATS!“

Edomui

12 Taip kalbėjo Viešpats DIE-
VAS: „Kadangi Edomas keršijo
Judo namams ir sunkiai nusi-
kalto jiems keršydamas, 13 to-
dėl taip kalbėjo Viešpats DIE-
VAS: ištiesiu savo ranką ant
Edomo, išnaikinsiu jo žmones
bei gyvulius ir paversiu jį griu-
vėsiais, – nuo Temano net lig
Dedano kris jie nuo kalavijo.
14 Savo kerštą Edomui sudėsiu
į savo tautos Izraelio rankas, –
jie elgsis su Edomu pagal ma-
no pyktį ir įniršį ir pažins mano
kerštą, – tai Viešpaties DIEVO
žodis.“

Filistijai

15 Taip kalbėjo Viešpats DIE-
VAS: „Kadangi filistinai kerš-
tingi ir kupini neapykantos

25, 9: ... *Moabo petį*: vakarinis Moabo krašto šlaitas. Moabas yra plokščiakalnio šalis. Moabo šlaitas – plokščiakalnio briauna.

kerštavo, norėdami sunaikinti
dėl senos nesantaikos, – [16] to-
dėl taip kalbėjo Viešpats DIE-
VAS. – Tikėk manimi, pakelsiu
ranką ant filistinų, išnaikinsiu
keretus* ir nušluosiu pamario
likutį. [17] Įvykdysiu jiems didelį
kerštą įnirtingomis bausmė-
mis. Kai jiems atkeršysiu, jie
žinos, kad aš esu VIEŠPATS.“

Tyro miestui

26 [1] Vienuoliktųjų metų
pirmąją... mėnesio
dieną man atėjo VIEŠPATIES
žodis: [2] „Marusis, kadangi Ty-
ras sakė apie Jeruzalę:
‘Še tau! Tautų vartai yra
išlaužti, atsivėrė jie man.
Būsiu turtingas,
kai ji dabar virto
griuvėsiais!’“
[3] Todėl taip kalbėjo Viešpats
DIEVAS:
„Tikėk manimi, aš esu
prieš tave, Tyre!
Kaip jūra sukelia savo
bangas,
taip aš sukelsiu prieš tave
daug tautų.
[4] Jos išardys Tyro mūrus
ir nuvers jo bokštus.
Nušluosiu nuo jo dulkes
ir paversiu jį plika uola*.
[5] Jis taps vieta jūroje
tinklams džiovinti,
nes aš kalbėjau, – tai
Viešpaties DIEVO žodis.
Jis bus tautų plėšiamas,
[6] o jam pavaldūs miestai*
žemyne
bus išžudyti kalaviju.
Tuomet jie žinos, kad aš
esu VIEŠPATS.“
[7] Nes taip kalbėjo Viešpats
DIEVAS: „Tikėk manimi, atve-
siu prieš Tyrą iš šiaurės Babi-
lono karalių Nebukadnezarą,
karalių karalių drauge su žir-
gais, vežimais, raiteliais – su
didele ir galinga kariuomene.
[8] Tau klusnius miestus
žemyne
jis išžudys kalaviju.
O prieš tave pastatys
apgulos bokštus,
prieš tave supils pylimą
ir skydų stogą pakels prieš
tave.
[9] Savo mūrdaužių jėgą jis
atgręš į tavo sienas,
tavuosius bokštus
sutrupins kirviais.
[10] Jo žirgų bus tokia daugybė,
kad jų sukeltos dulkės
apdengs tave.

25, 16: ... *keretus*: keretai buvo filistinų tautos dalis. Judo karalius Dovydas sudarė samdytų keretų karaliaus dvaro sargybą (2 Sam 8, 18; 20, 23; 1 Kar 1, 38–44). Pats keretų vardas, regis, turi ryšį su Kretos sala – kretiečiais. Filistinai, kaip ir izraeliečiai, buvo ateiviai Kanaano žemėje. Žr. Sof 2, 5. Filistinų kilmę paaiškina jų pravardė – *Jūros tautos* – tuometiniame Artimųjų Rytų pasaulyje.

26, 4–5: ... *plika uola*: Ezekielio laikais Tyras buvo ant uolėtos salos, netoli Finikijos pajūrio.

26, 6: ... *pavaldūs miestai*: pažodžiui *(miestai)-dukterys*, – Tyrui priklausantys miestai ir kaimai žemyne.

Nuo raitelių, ratų ir vežimų
ūžmo
drebės tavo sienos,
kai jis žengs pro tavo vartus,
kaip daro žengiantys į
pralaužtą miestą.
11 Savo žirgų kanopomis
sutryps visas tavo gatves,
kalaviju išžudys tavo
žmones;
nugrius žemėn tavo didingi
šulai.
12 Jie išplėš tavo turtus,
išgrobstys prekes;
išardys tavo mūrus,
sugriaus puikiuosius tavo
namus;
sumes į vandenį
tavo akmenis, sijas ir
žemes.
13 Padarysiu galą tavo dainų
skambėjimui,
nutils tavo lyros.
14 Paversiu tave plika uola, –
būsi vieta tinklams
džiovinti.
Daugiau niekad nebebūsi
atstatytas, –
nes aš, VIEŠPATS,
pasakiau, –
tai yra Viešpaties DIEVO
žodis."
15 Taip kalbėjo Viešpats DIE-
VAS Tyrui: „Ar nedrebės pama-
rių salos, kai tu krisi, kai su-
žeistieji vaitos, kai tavo viduje
vyks žudynės? 16 Tuomet visi jū-
ros vadai* nužengs nuo savo
sostų, nusimes skraistes ir nu-
sivilks išsiuvinėtus drabužius.
Apsirengs klaiku, sėdės ant že-
mės ir be perstojo drebės, ap-
stulbę dėl tavęs. 17 Jie aprau-
dos tave, sakydami:
– Kaip tu pradingai iš jūrų,
garsusis mieste!
Galingi jūroje buvo jis ir jo
gyventojai,
kėlė klaiką visiems, kas čia
buvo.
18 O dabar – tavo kritimo
dieną –
dreba visos pamarių salos, –
pamarių salos apstulbusios
dėl tavo žuvimo."
19 Nes taip kalbėjo Viešpats
DIEVAS: „Kai būsiu padaręs iš
tavęs griuvėsių miestą, tokį
pat kaip kiti sugriauti miestai,
kai būsiu užliejęs tave gelme
ir didieji vandenys bus tave ap-
sėmę, 20 tuomet nugramzdinsiu
tave drauge su žengiančiais į
Duobę,* pas senovės žmones.
Apgyvendinsiu tave žemės gi-
lumoje tarp senovės griuvėsių
drauge su žengiančiais į Duobę,
kad daugiau nebūtumei gyve-
namas ir nebespindėtum didy-
be gyvųjų šalyje. 21 Privesiu tave
prie baisaus galo, – tavęs nebe-
liks! Nors būsi ieškomas, ne-
bebūsi atrastas per amžius, –
tai Viešpaties DIEVO žodis."

26, 16: ... *jūros vadai*: salų ir pajūrio miestų valdovai, kurie su Tyru sudarė prekybos lygą.

26, 20: ... *žengiančiais į Duobę*: mirusieji vaizduojami kaip požeminės vietos ar olos gyventojai.

Rauda dėl Tyro

27 [1] Atėjo man VIEŠPA-
TIES žodis: [2] „Dabar tu,
marusis, pradėk raudą dėl Ty-
ro [3] ir sakyk Tyrui, gyvenančiam
prie pat jūros vartų, prekiaujan-
čiam su daugelio pamario salų
tautomis.

Taip kalbėjo Viešpats
DIEVAS:
Tyrai, tu gyreisi: 'Esu
tobulai gražus {laivas}!'
4 Tavo sienos marių širdyje,
tavo statytojai padarė tave
tobulai gražų.
5 Iš Seniro* eglių jie išpjovė
lentas tavo šonams,
tavo stiebui paėmė Libano
kedrą.
6 Irklus tau padarė iš
Bašano* ąžuolų,
o tavo denį iš Kitimų* salų
pušies,
inkrustuotos dramblio
kaulu.
7 Plona, dailiai išmarginta
Egipto drobė
buvo panaudota tavo burei
ir vėliavai.
Mėlyno ir raudono Elišos*
salų purpuro
buvo tavo dangos.
8 Sidono* ir Arvado*
gyventojai
buvo tavo irkluotojai.
Tyre, tavo išminčiai buvo
tavyje, –
jie buvo vairininkai!
9 Gebalo seniūnai ir
amatininkai buvo
tavyje, –
jie užglaistė išdrožas.

Pasikeisti su tavimi
prekėmis
visi jūros laivai su savo
įgulomis buvo tavo
uoste.
10 Vyrai iš Persijos, Ludo ir
Puto
buvo galingi tavo
kariuomenės kariai.
Pas tave pakabinę savo
skydą ir šalmą,
jie teikė tau didingumo.
11 Arvado ir Helecho vyrai
budėjo
visur aplinkui ant tavo
mūrų,
o Gamado vyrai budėjo tavo
bokštuose, –
ant mūrų aplinkui sukabinę
savo strėlines,
jie darė tave tobulai gražų."

[12] Taršišas prekiavo su tavi-
mi, – tokios gausios buvo viso-
kios tavo gėrybės, – į tavo pre-
kes jie mainė sidabrą, geležį,
alavą ir šviną. [13] Ir Javanas,
Tubalas bei Mešechas prekia-

27, 5: *Seniras*: vienas iš Hermono kalno vardų. Žr. Įst 3, 9.

27, 6: *Bašanas*: šiaurinė Transjordanija, kuri, kaip ir Libanas, buvo garsi savo giriomis. *Kitimai*: turbūt Kipras.

27, 7: *Eliša*: turbūt kitas Kipro vardas.

27, 8–9: *Sidonas ... Arvadas*: Tyrui pavaldūs Finikijos miestai. *Arvadas*: kitas Byblos miesto vardas.

vo su tavimi, – į tavo prekes jie
mainė vergus ir žalvario rykus.
14 Bet-Togarma mainė į tavo
prekes arklius, ristūnus ir mu-
lus. 15 Dedaniečiai prekiavo su
tavimi, daugelis pamario salų
buvo tavo ypatingos prekyvie-
tės, – jie davė tau kaip užmo-
kestį dramblio ilčių ir juodme-
džio. 16 Edomas prekiavo su
tavimi dėl tavo dirbinių gau-
sybės, – į tavo prekes jie mai-
nė granatus, purpurą, margas-
palvius audinius, ploną drobę,
koralus ir rubinus. 17 Judas ir
Izraelio kraštas prekiavo su
tavimi, – į tavo prekes jie mai-
nė kviečius iš Minito, soras,
medų, aliejų ir balzamą. 18 Da-
maskas prekiavo su tavimi dėl
gausybės tavo dirbinių, – to-
kios gausios buvo visokios ta-
vo gėrybės, – Helbono vynu ir
balta vilna. 19 Vedanas ir Ja-
vanas iš Uzalo srities ėjo į pre-
kybą su tavimi dėl tavo dirbi-
nių, – į tavo prekes jie mainė
lydytą geležį, cinamono žieves
ir kvepiančias nendres. 20 De-
danas prekiavo su tavimi pa-
balnių gūniomis. 21 Arabijos ir
visų Kedaro didikų prekyba bu-
vo tavo rankose, – vedini ėriu-
kais, avinais ir ožiais jie ateida-
vo prekiauti su tavimi. 22 Šebos
ir Raamos pirkliai prekiavo su
tavimi, – į tavo prekes jie mai-
nė įvairius geriausius priesko-
nius, visokiausius brangakme-
nius ir auksą. 23 Su tavimi
prekiavo Haranas, Kanė, Ede-
nas, Šebos pirkliai, Ašūras ir
Kilmadas. 24 Jie prekiavo su
tavimi, mainydami tavo pre-
kyvietėje puošnius apdarus,
mėlyno purpuro skraistes, iš-
siuvinėtas medžiagas, margas-
palvius kilimus ir tvirtai su-
suktas virves. 25 Taršišo laivai
tarnavo tau prekyboje.

„Buvai turtingas ir labai
garbingas
jūros širdyje.
26 Tavo irklininkai nuirklavo
tave
į atvirą jūrą.
Rytys sutriuškino tave
atviroje jūroje.
27 Tavo turtai, gaminiai ir
prekės;
tavo jūreiviai ir vairininkai;
tavo glaistytojai ir prekių
mainytojai;
visi tavo galingieji kariai, –
visa tavo bendrija
tavo žuvimo dieną
grimzta į jūrų gelmes.
28 Nuo vairininkų riksmo
dreba pamariai,
29 savo laivus palieka visi
irklininkai.
Jūreiviai ir jūrų vairininkai
stovi ant kranto,
30 aimanuodami ir verkdami
tavęs karčiomis ašaromis.
Dulkėm barstosi galvas,
voliojasi pelenuose.
31 Dėl tavęs skutasi galvas,
apsivelka ašutine,
tavęs verkia iš sielvarto
karčiai gedėdami.

32 Aimanuodami užtraukia
raudą tau ir tave aprauda:
‘Kas buvo kada nors taip
kaip Tyras sunaikintas
jūros gelmėse?’
33 Iškraudamas savo gėrybes
iš jūrų,
patenkinai daug tautų,
turėdamas turtų ir prekių
gausybę,
praturtinai žemės karalius.
34 Dabar guli jūrų sutriuškintas
vandenų gelmėse,
tavo prekės ir visa tavo
bendrija
nuskendo drauge su tavimi.
35 Baisisi tavimi
visi pamarių gyventojai,
klaikas apėmė jų karalius, –
ištįso jiems veidai.
36 Kitų kraštų pirkliai švilpteli
tau įkandin, –
tapai pasibaisėjimu,
niekad tavęs nebebus.“

Tyro karaliui

28 1 VIEŠPATIES žodis atėjo man: 2 „Marusis, sakyk Tyro valdovui. Taip kalbėjo Viešpats DIEVAS:
– Kadangi tavo širdis
išpuiko,
tarei: ‘Aš esu dievas!
Sėdžiu dievų soste,
toli jūros širdyje!’
Nors esi tik žmogus, o ne
Dievas,
manai, kad tavo širdis
lygi Dievo širdžiai.
3 Štai! Išties esi išmintingesnis
už Danielį*, –
joks dalykas nėra tau
paslaptis.
4 Savo išmintimi ir sumanumu
sukaupei sau turtų,
prisikrovei iždus aukso ir
sidabro.
5 Labai sumaniai
prekiaudamas,
padauginai savo turtus,
turtais tavo širdis
didžiavosi.
6 Todėl taip kalbėjo Viešpats
DIEVAS:
– Kadangi manai, kad tavo
širdis lygi Dievo širdžiai,
7 todėl, tikėk manimi,
atvesiu prieš tave
svetimšalius –
pačias žiauriausias tautas.
Išsitrauks jie kalavijus iš
makščių
prieš tavo puikiąją išmintį
ir užtemdys tavo spindesį.
8 Nustums tave žemyn
į Duobę, –
mirsi užmuštųjų mirtimi
toli jūroje.
9 Ar savo užmušėjams dar ir
tuomet sakysi:
‘Aš esu dievas!’
kai bus parodyta tave
žudančiųjų rankomis,
kad esi tik žmogus?
10 Mirsi nuo svetimųjų rankos
neapipjaustytųjų mirtimi,
nes aš pasakiau, – tai
Viešpaties DIEVO žodis.“

28, 3: ... *išmintingesnis už Danielį*: žr. Ez 14, 14 paaiškinimą.

Rauda dėl Tyro karaliaus

11 Man atėjo VIEŠPATIES žo-
dis: 12* „Marusis, pradėk raudą
dėl Tyro karaliaus ir sakyk
jam: 'Taip kalbėjo Viešpats
DIEVAS:
– Tu buvai to tobulumo
antspaudas,
kupinas išminties
ir tobulo grožio.
13 Tu buvai Edene, Dievo sode,
tave puošė visokiausi
brangakmeniai, –
sardis, chrizolitas ir
deimantas;
berilis, oniksas ir jaspis;
safyras, rubinas ir
smaragdas, –
iš aukso tavo karuliai ir
puošmenys.
Tą dieną, kai buvai
sukurtas, jie buvo
padirbti.
14 Sukūriau tave kaip kerubą,
gyvenai ant Dievo šventojo
kalno,* –
vaikščiojai tarp ugningų
akmenų.*
15 Tu buvai be dėmės savo
keliuose
nuo pat savo sukūrimo
dienos,
lig buvo atrasta tavo kaltė.
16 Per savo plačiąją prekybą
prisipildei smurto ir
nusidėjai,
todėl varau tave nuo Dievo
kalno.
Ir kerubas, išskėstais ir
sergінčiais sparnais,
tave nuvarė nuo ugningųjų
akmenų.
17 Nuo tavojo grožio išpuiko
tavo širdis,
savuoju spindesiu piktam
panaudojai savąją
išmintį.
Nubloškiau tave žemėn, –
padariau iš tavęs reginį,
kad karaliai įsidėmėtų.
18 Išniekinai savo šventoves
savo kalčių daugybe
ir sukta prekyba.
Uždegiau tave ugnimi, ir ji
tave surijo;
paverčiau tave pelenais ant
žemės akyse visų,
kurie tave matė.
19 Visi, kas tik pažino tave
tautose, yra apstulbę, –
tapai pasibaisėjimu,
tavęs niekad nebebus'."

Sidonui

20 Atėjo man VIEŠPATIES žo-
dis: 21 „Marusis, atsisuk veidu
į Sidoną, pranašauk jam 22 ir
sakyk: 'Taip kalbėjo Viešpats
DIEVAS:
– Tikėk manimi! Sidonai,
ateinu prieš tave!
Apreikšiu tavyje savo šlovę!

28, 12–19: Tyro aprašas ir jo kaltė primena žemiškąjį Rojų, kuriame buvo sukurtas tobulas žmogus ir įvyko žmogaus nuopuolis. Žr. Pr 2–3.
28, 14: ... *Dievo šventojo kalno*: retkarčiais Dievo buveinė yra vadinama kalnu. Žr. Iz 14, 13... *ugningų akmenų*: jais ženklinamas dieviškasis Artumas. Žr. Ez 1, 13; Ps 18, 13.

Jie žinos, kad aš esu
VIEŠPATS,
kai jame vykdysiu bausmę
ir apreikšiu savo šventumą,
23 nes pasiųsiu jam marą
ir kraujo liejimą jo gatvėse.
Jame kris užmuštieji,
kai kalavijas ateis iš visų
pusių.
Tuomet jie žinos, kad aš
esu VIEŠPATS'.

24 Izraelio namai daugiau neberas dygliuotų brūzgynų ar duriančių erškėčių pas visus savo kaimynus, kurie žiūrėjo į juos su panieka. Tuomet jie žinos, kad aš esu VIEŠPATS."

Pažadas Izraeliui

25 Taip kalbėjo Viešpats DIEVAS: „Kai surinksiu Izraelio namus iš tautų, kuriose jie yra išsklaidyti, ir apreikšiu per juos savo šventumą tautų akivaizdoje, tuomet jie kursis savo pačių žemėje, kurią daviau savo tarnui Jokūbui.
26 Joje jie gyvens saugiai, statys namus ir veis vynuogynus. Jie gyvens saugiai, kai būsiu nubaudęs visus jų kaimynus, žiūrėjusius į juos su panieka. Ir jie žinos, kad aš esu VIEŠPATS, jų Dievas."

Egiptui

29 1 Dešimtųjų metų dešimtojo mėnesio dvyliktąją dieną* atėjo man VIEŠPATIES žodis:
2 „Marusis, atsisuk veidu į Egipto karalių Faraoną, pranašauk jam ir visam Egiptui*,
3 kalbėk ir sakyk: taip kalbėjo Viešpats DIEVAS:
– Tikėk manimi, esu prieš
tave,
Egipto karaliau Faraonai,
didysis slibine!
Tūnai Nilo šakose, *
sakydamas: 'Nilas man
priklauso,
pasidariau jį sau!'
4 Įversiu kablius tau į žiaunas,
žuvis iš tavo srovių
prikibdysiu tau prie
žvynų.
Išvilksiu tave iš tavo
srautų
drauge su visomis srautų
žuvimis,
prikibusiomis tau prie
žvynų.
5 Nublokšiu tave į dykumą, –
tave ir visas tavo srautų
žuvis.
Krisi po plynu dangumi, –
niekas tavęs nepakels ir
nepalaidos.
Kaip maistą atidaviau tave
žemės žvėrims ir padangių
paukščiams.
6 Tuomet visi Egipto
gyventojai žinos,
kad aš esu VIEŠPATS,

29, 1: *Dešimtųjų metų dešimtojo mėnesio dvyliktąją dieną*: 587 m. sausio 7 d. prieš Kristų. Jeruzalės apgula buvo pradėta prieš metus. Žr. Ez 24, 1.

29, 2: Egiptas buvo sudaręs sąjungą prieš kaldėjus.

29, 3: *...Nilo šakose*: deltoje Nilas išsišakoja į daugelį šakų – kanalų.

dėl to, kad tu buvai
Izraelio namams nendrinė
lazda, –
7 kai jie griebėsi tavo rankos,
tu įvarei rakštį
ir sužeidei visiems pečius,
kai jie rėmėsi tavimi,
tu sukniužai ir vertei juos
svirduliuoti.“

8 Todėl taip kalbėjo Viešpats
DIEVAS: „Tikėk manimi, atve-
siu tau kalaviją, sunaikinsiu
tavo žmones ir gyvulius. 9 Pada-
rysiu Egipto žemę dyką ir tuš-
čią. Tuomet jie žinos, kad aš
esu VIEŠPATS.

Kadangi sakei: ‘Nilas man
priklauso, pasidariau jį sau’, –
10 todėl, tikėk manimi, esu prieš
tave ir prieš tavo Nilo šakas!
Paversiu Egipto žemę griuvė-
siais ir tyrais nuo Migdolo lig
Syenės* – lig pat Kušo sienos.
11 Nekels į ją kojos joks žmogus,
nekels į ją kojos joks gyvulys, –
ji nebus gyvenama keturiasde-
šimt metų. 12 Per keturiasde-
šimt metų paversiu Egipto že-
mę didžiausiais tyrais tarp
tyrais tapusių kraštų ir jos
miestai bus didžiausi griuvė-
siai tarp sugriautų miestų. Iš-
blaškysiu egiptiečius tarp tau-
tų ir išvėtysiu juos po visus
kraštus.“

13 Be to, taip kalbėjo Vieš-
pats DIEVAS: „Praėjus keturias-
dešimčiai metų, surinksiu
egiptiečius iš tautų, kuriose jie
buvo išblaškyti. 14 Sugrąžinsiu
Egipto tremtinius ir parvesiu
juos atgal į Patroso* šalį – jų
gimtąjį kraštą, – ten jie bus
menka karalystė. 15 Ji bus pati
menkiausia iš visų karalys-
čių, – niekad daugiau nebekels
savęs virš kitų tautų. Padary-
siu juos mažus, kad tautoms
nebeviešpatautų. 16 Izraelio
namai ja daugiau niekad ne-
bepasitikės, – jie atsimins sa-
vo kaltę, kai kreipėsi į ją, idant
pagelbėtų. Tuomet jie žinos,
kad aš esu Viešpats DIEVAS.“

Babilonas – užmokestis Nebukadnezarui

17 Dvidešimt septintųjų me-
tų pirmojo mėnesio pirmąją
mėnesio dieną* man atėjo VIEŠ-
PATIES žodis: 18* „Marusis, Ba-
bilono karalius Nebukadneza-

29, 10: ... *nuo Migdolo lig Syenės*: nuo šiaurinės Egipto sienos lig pietinės. Syenė – šiuolaikinis Asuano miestas.

29, 14: *Patroso šalį – jų gimtąjį kraštą*: Aukštutinis Egiptas, t. y. pietinė Egipto sritis. Manoma, kad čia prasidėjo egiptiečių tauta. Žr. Iz 11, 11; Jer 44, 1. 15.

29, 17: *Dvidešimt septintųjų metų pirmojo mėnesio pirmąją mėnesio dieną*: 571 m. balandžio 26 d. prieš Kristų. Ši yra paskutinė data, susieta su Ezekielio pranašavimais.

29, 18–19: Ezekielio pranašavimas Tyrui (žr. Ez 26–28) išsipildė tryliktaisiais Nebukadnezaro apgulos metais (587–574). Tyras buvo paimtas, bet jo ištekliai buvo išsemti ir grobis menkas. Todėl Ezekielis pranašauja, kad Nebukadnezaras gaus užmokestį kaip Dievo įrankis už Tyro nubaudimą, apiplėšdamas Egiptą.

ras įsakė savo kariuomenei
atlikti sunkų darbą Tyrui. Visų galvos nupliko ir visų pečiai
buvo nubrozdinti. Tačiau nei jis,
nei jo kariuomenė negavo jokio
atlygio iš Tyro už darbą, kurį
jie atliko jam. [19]Todėl taip kal-
bėjo Viešpats DIEVAS: atiduosiu Egipto žemę Babilono karaliui Nebukadnezarui. Jis išsineš jos turtus, apiplėš ją ir
pasiims grobį, – ji bus atlygis
jo kariuomenei. [20]Jam atida-
viau Egipto žemę kaip užmokestį, kurį jis užsidirbo, nes jis
man triūsė, – tai Viešpaties
DIEVO žodis.

[21]Tą dieną suteiksiu Izraelio namams jėgų ir atversiu
jiems tavo burną. Tuomet jie
žinos, kad aš esu VIEŠPATS."

30 [1]Atėjo man VIEŠPATIES žodis:

[2]„Marusis, pranašauk ir
sakyk: Taip kalbėjo Viešpats
DIEVAS:

– Vaitokite: 'Vargas tai dienai!'
[3]Jau arti diena, –
VIEŠPATIES diena arti.
Ji bus debesų diena, –
pražūties metas tautoms.
[4]Kalavijas prasiskverbs
į Egiptą, – kušitus krės šiurpas,
kai Egipte kris užmuštieji,
jo turtai bus atimti ir
pamatai išgriauti.

[5]Kušas, Putas ir Ludas, visa
Arabija, Kubas ir visos susijungusių kraštų tautos kris drauge su jais nuo kalavijo."

[6]Taip kalbėjo VIEŠPATS:
„Kas remia Egiptą, žus,
sukiuš jo išpuikusi galybė.
Nuo Migdolo lig Syenės
jie žus nuo kalavijo, –
tai Viešpaties DIEVO žodis.
[7]Jie bus didžiausi tyrai
tarp tyrais virtusių kraštų,
jų miestai bus didžiausi griuvėsiai
tarp sugriautų miestų.
[8]Kai užkursiu ugnį Egipte
ir visi jo rėmėjai bus sutriuškinti,
tuomet jie žinos, kad aš esu VIEŠPATS.

[9]Tą dieną mano siunčiami
pasiuntiniai išplauks laivais,
kad sukeltų siaubą patikliam
Kušui, – Egipto pražūties die-
ną juos krės šiurpas, nes, tikėk
manimi, ji ateina!"

[10]Taip kalbėjo Viešpats DIEVAS:
„Padarysiu galą Egipto turtams
Babilono karaliaus Nebukadnezaro rankomis.
[11]Jis ir jo tauta, nuožmiausia tarp tautų,
bus atvesti, kad sunaikintų kraštą.
Jie išsitrauks prieš Egiptą iš makščių kalaviją
ir priguldys kraštą užmuštųjų.

12 Išdžiovinsiu Nilo šakas,
į nedorėlių rankas atiduosiu kraštą.
Svetimšalių rankomis
nuniokosiu jį ir visa, kas jame, – aš, VIEŠPATS, pasakiau.“

13 Taip kalbėjo Viešpats DIEVAS:
„Sunaikinsiu stabus,
padarysiu galą Nofo dievams.
Nebebus Egipto žemėje vado, –
prislėgsiu Egipto žemę baime.
14 Paversiu Patrosą tyrais,
padegsiu Zoaną,
įvykdysiu bausmę No'ui.
15 Ant Sino, Egipto tvirtovės,
išliesiu savo įniršį
ir No'o turtus sunaikinsiu.
16 Padegsiu Egiptą, –
Sinas raitysis skausmuose,
No'o sienos bus pralaužtos,
Nofas kovos su priešais vidury dienos.
17 Jauni On'o ir Pi-Beseto vyrai
žus nuo kalavijo,
o patys miestai išeis į nelaisvę.
18 Diena aptems Tahpanhėse,
kai laužysiu Egipto skeptrus,
ir užsibaigs jo išpuikusi galybė.
Jį gaubs debesis,
o jam pavaldūs miestai eis į nelaisvę.
19 Taip įvykdysiu Egiptui bausmę,
ir jie žinos, kad aš esu VIEŠPATS.“

20 Vienuoliktųjų metų pirmo-
jo mėnesio septintą dieną* man
atėjo VIEŠPATIES žodis: 21* „Ma-
rusis, sulaužiau Egipto kara-
liaus Faraono ranką. Tikėk
manimi, ji nebuvo aprišta, kad
būtų gydoma, nei tvirtai su-
tvarstyta, kad būtų stipri lai-
kyti kalaviją. 22 Todėl taip kal-
bėjo Viešpats DIEVAS. Tikėk
manimi, aš esu prieš Egipto
karalių Faraoną: sulaužysiu
jam abi rankas – sveikąją ir
sulaužytąją – ir atimsiu iš jo
rankos kalaviją. 23 Išblaškysiu
egiptiečius tarp tautų, vėtysiu
juos po kraštus. 24 Babilono ka-
raliaus rankas sustiprinsiu,
įduosiu savo kalaviją jam į
ranką, o Faraono rankas su-
laužysiu, – priešais Babilono
karalių jis dejuos, kaip dejuo-
ja mirtinai sužeistas žmogus.
25 Babilono karaliaus rankas
stiprinsiu, bet Faraonas bus

30, 20: *Vienuoliktųjų metų pirmojo mėnesio, septintąją mėnesio dieną*: 587 m. balandžio 29 d. prieš Kristų.

30, 21–26: Šis pranašavimas buvo paskelbtas Jeruzalės apgulos metu. Apgula jau buvo trukusi daugiau negu metus (žr. Ez 24, 1). Kai faraonas Hofra žygiavo Jeruzalei į pagalbą, kaldėjai laikinai pasitraukė (žr. Jer 34, 21; 37, 6–7) . Pranašo akyse Hofros žygis sutrukdė Dievo bausmę, kuria Dievas lankė Judo karalystę per kaldėjus. Egiptiečius kaldėjai nugalėjo, ir jie nebepajėgė duoti pagalbos Jeruzalei (žr. Ez 31).

kaip be rankų. Ir jie žinos, kad
aš esu VIEŠPATS, kai duosiu sa-
vo kalaviją Babilono karaliui į
ranką. Jis pakels jį prieš Egip-
to žemę. 26 Išblaškysiu egiptie-
čius tarp tautų ir vėtysiu juos
po visus kraštus. Tuomet jie ži-
nos, kad aš esu DIEVAS."

Didingas kedras

31 1 Vienuoliktųjų metų
trečiojo mėnesio pir-
mąją dieną* man atėjo VIEŠ-
PATIES žodis: 2 „Marusis, sakyk
Egipto karaliui Faraonui ir jo
gaujoms:

– Į ką esi panašus savo
didybėje?
3 Štai! Asirija buvo lyg kedras
Libano, –
plačiomis šakomis teikė
miškui pavėsį,
aukštaūgis,
viršūnę iškėlęs tarp debesų.
4 Šaltiniai jį maitino,
požemio vandenys jį
išaugino augalotą, –
jų srovės drėkino žemę
aplinkui
ir upokšnius siuntė visų
lauko medžių link.
5 Todėl išlakumu pralenkė
visus lauko medžius, –
suvešėjo jam šakos,
pailgėjo jam šakelės
nuo gausaus vandens
pumpuruose.
6 Jo šakose sau lizdus krovė
visi padangių paukščiai,
po jo šakelėmis vaikus vedė
visi laukiniai žvėrys,
jo ūksmėje gyveno aibė
tautų.
7 Gražus jis buvo –
didingas, plačiašakis,
nes jo šaknys siekė gausius
vandenis.
8 Kedrai Dievo sode nublanko
prieš jį,
kiparisai neprilygo jam
savo šakomis, –
platanai negalėjo girtis
jam šakelėmis,
joks medis Dievo sode
nebuvo toks gražus
kaip jis.
9 Gražų plačiom šakom aš jį
padariau, – pavydėjo
jam visi
Dievo sode augusieji Edeno
medžiai."

10 Todėl taip kalbėjo Vieš-
pats DIEVAS: „Kadangi jis aukš-
tas išaugo, iškėlė savo viršūnę
tarp debesų ir jo širdis puika-
vosi didybe, 11 todėl atidaviau
jį į tautų valdovo rankas, kad
pasielgtų su juo taip, kaip jis
savo nedorumu buvo užsipel-
nęs. Išvariau jį. 12 Svetimša-
liai – nuožmiausieji iš tautų jį
nukirto ir paliko. Jo šakos kri-
to ant kalnų ir į slėnius, jo ša-
kelės guli sulaužytos kiekvie-
noje upės vagoje, visos žemės
tautos pasitraukė iš jo pavė-
sio ir jį paliko.

31, 1: *Vienuoliktųjų metų trečiojo mėnesio pirmąją mėnesio dieną*: 587 m. birželio 21 d. prieš Kristų.

13 Ant nukirsto jo kamieno
suka lizdus visi padangių
paukščiai, prie jo šakelių
laikosi visi laukiniai žvėrys.
14 Taip nutiko, idant jokie me-
džiai prie vandenų nesipuikuo-
tų savo didybe ar nekeltų savo
viršūnės tarp debesų ir jokie
gausiai drėkinami medžiai ne-
siektų jų didybės.
Nes jie visi atiduodami
mirčiai – požemio
pasauliui
drauge su visais mariaisiais,
su tais, kurie žengia į
Duobę."
15 Taip kalbėjo Viešpats Die-
vas: „Tą dieną, kai jis nužengė
į Šeolą, paskelbiau gedulą, su-
skliaučiau virš jo bedugnę ir jį
uždengiau. Sulaikiau jo upes, –
išseko gausūs vandenys. Dėl jo
apvilkau Libaną gedulu, – to-
dėl nusviro visi krašto me-
džiai. 16 Kai sviedžiau jį į Šeolą
drauge su žengiančiais į Duobę,
jo kritimo trenksmu sudrebi-
nau tautas. Visi Edeno me-
džiai, rinktiniai, geriausi Liba-
no medžiai, – visi, kurie buvo
gausiai drėkinami, – rado pa-
guodą požemio pasaulyje. 17 Jie
taip pat nužengė su juo į Šeolą
pas žuvusius nuo kalavijo,
drauge su rėmėjais, gyvenu-
siais tautose jo pavėsyje.
18 Kuris iš Edeno medžių pri-
lygo tau garbe ir didybe? Ir tu
būsi nutemptas žemyn į pože-
mio pasaulį drauge su Edeno
medžiais, gulėsi tarp neapip-
jaustytųjų su žuvusiais nuo
kalavijo. Tokia yra Faraono ir
visų jo žmonių dalia, – tai VIEŠ-
PATIES žodis."

Rauda apie Faraoną

32 1 Dvyliktųjų metų dvy-
liktojo mėnesio pir-
mąją mėnesio dieną* atėjo man
VIEŠPATIES žodis: 2 „Marusis,
pradėk raudą apie Egipto ka-
ralių Faraoną ir sakyk jam:
– Laikei save liūtu tarp
tautų,
bet buvai kaip slibinas
jūrose, –
blaškeisi savo upėse,
drumstei vandenį kojomis
ir teršei savo upes.
3 Taip kalbėjo Viešpats
DIEVAS:
– Užmesiu ant tavęs savo
kilpas
daugelio tautų suėjime,
jie ištrauks tave mano
bradiniu.
4 Parmesiu tave ant žemės,
nusviesiu tave į atvirą
lauką
ir nutupdysiu ant tavęs
visus padangių
paukščius,
leisiu penėtis tavimi
visiems žemės žvėrims.
5 Tavo kūną numesiu
kalnuose,

32, 1: *Dvyliktųjų metų dvyliktojo mė-
nesio pirmąją mėnesio dieną*: 585 m.
kovo 3 d. prieš Kristų.

slėnius pripildysiu tavo
dvokiančios maitos.
6 Palaistysiu kraštą lig pat
kalnų
tavo srūvančiu krauju,
tavęs bus pripildytos upių
vagos.
7 Kai tu būsi sunaikintas,
uždengsiu dangų,
aptemdysiu jo žvaigždes.
Saulę debesimis aptrauksiu,
o mėnulis neduos savo
šviesos.
8 Visus šviesulius, žibančius
danguje, dėl tavęs
aptemdysiu
ir tavo kraštą apgaubsiu
tamsybe, –
tai Viešpaties DIEVO žodis.
9 Sukelsiu širdgėlą daugeliui
tautų,
kai atvesiu tave jų nelaisvėn
į kraštus, kurių nepažinojai.
10 Tavo dalia baisėsis daug
tautų, –
jų karalius tu apstulbinsi.
Kai švytuosiu jiems savo
kalaviju,
jie visą laiką drebės dėl
savo gyvasties, –
kiekvienas jų drebės tavo
žuvimo dieną.
11 Nes šitaip kalbėjo Viešpats
DIEVAS:
– Babilono karaliaus
kalavijas
atsigręš prieš tave!
12 Pakirsiu tavo gaujas
galiūnų kalavijais, –
iš visų tautų jie yra
nuožmiausi.
Jie nuniokos Egipto
puikybę, –
visa jo kariuomenė žus.
13 Sunaikinsiu visus jo galvijus,
besiganančius prie gausių
vandenų, –
nebedrums jų daugiau
žmogaus koja,
nebedrums jų nė gyvulių
kanopos.
14 Tuomet leisiu drumzlėms
vandenyse nusėsti,
padarysiu, kad jų upės
lietųsi kaip aliejus, –
tai Viešpaties DIEVO žodis.
15 Kai paversiu Egipto žemę
tyrais,
kai kraštas neteks viso,
kas jame yra,
ir kai parblokšiu jo
gyventojus,
tuomet žinos, kad aš esu
VIEŠPATS.
16 Tai yra rauda, – ir ji bus
giedama.
Ją giedos tautų dukterys.
Apie Egiptą ir jo žmones ji
bus giedama, –
tai Viešpaties DIEVO žodis."

Rauda apie Egiptą

17 Dvyliktųjų metų pirmojo
mėnesio penkioliktąją dieną
atėjo man VIEŠPATIES žodis:
18 „Marusis, raudok Egipto
žmonių ir siųsk juos
žemyn, –
Egiptą ir garbingų tautų
dukras, – į žemės gelmes
drauge su žengiančiais
į Duobę.

19 'Ką tu pranoksti grožiu?
Ženk žemyn!
Būk palaidotas su
neapipjaustytaisiais!'
20 Jie gulės tarp žuvusių nuo
kalavijo. Egiptas buvo atiduo-
tas kalavijui, – nutemps jį su
visa kariuomene. 21 Iš Šeolo
gilumos galingieji vadai, jo
pagalbininkai, sakys jam: 'Jie
nužengė čia, guli palaidoti su
neapipjaustytaisiais, žuvu-
siais nuo kalavijo'.
22 Ten yra Asirija ir visi jos
žmonės, – jų kapai ją supa, vi-
si nužudyti, kritę nuo kalavijo.
23 Kapai jiems duoti toliausiuo-
se Duobės užkampiuose. Jos
žmonės visur aplinkui jos ka-
pą, – nužudyti visi, kritę nuo
kalavijo, visi, kadaise kėlusie-
ji klaiką gyvųjų šalyje.
24 Ten yra Elamas ir visa jo
kariuomenė aplinkui jo kapą.
Nužudyti visi, kritę nuo kala-
vijo, nuėjusieji į pasaulį po že-
me neapipjaustyti, kadaise kė-
lusieji klaiką gyvųjų šalyje.
Dabar jie kenčia gėdą drauge
su žengiančiais į Duobę. 25 Tarp
užmuštųjų buvo parengtas
guolis Elamui, tarp jo žmonių
su jų kapais aplinkui, – neapip-
jaustyti visi, kritę nuo kalavi-
jo. Nors kadaise jie kėlė klai-
ką gyvųjų šalyje, dabar jie
kenčia gėdą drauge su žen-
giančiais į Duobę, – jie pagul-
dyti tarp užmuštųjų.
26 Ten yra Mešechas ir Tuba-
las ir visi jų žmonės, visur ap-
link juos kapai. Jie visi neapip-
jaustyti, kritę nuo kalavijo, nes
kėlė klaiką gyvųjų šalyje. 27 Ne-
guli jie su kritusiais neapip-
jaustytais senovės galiūnais*,
kurie nužengė į Šeolą su savo
ginklais, pasidėjo kardus sau
po galva ir skydus ant savo
kaulų, nes galiūnų klaikas bu-
vo gyvųjų šalyje. 28 Ir tu būsi su-
trintas ir gulėsi tarp neapip-
jaustytųjų, su nužudytaisiais
kalaviju.
29 Ten yra Edomas, jo kara-
liai ir visi vadai, kurie, nors ir
galingi, paguldyti su žuvusiais
nuo kalavijo, – jie guli su ne-
apipjaustytaisiais, su žengian-
čiais į Duobę.
30 Ten yra šiaurės didžiūnai
ir visi sidoniečiai, nužengę su-
gėdinti su užmuštaisiais, už
klaiką, kurį sukėlė jų galybė.
Jie guli neapipjaustyti su žu-
vusiais nuo kalavijo ir kenčia
gėdą su žengiančiais į Duobę.
31 Kai pamatys juos Farao-
nas, pasiguos už visą savo ka-
riauną, už Faraoną ir jo kariuo-
menę, kritusią nuo kalavijo, –
tai VIEŠPATIES žodis. 32 Kadan-
gi jis kėlė klaiką gyvųjų šalyje,
todėl bus laidojamas tarp ne-
apipjaustytųjų, su nužudytai-
siais kalaviju – Faraonas ir jo
žmonės, – tai Viešpaties DIEVO
žodis."

32, 27: ... *senovės galiūnais*: priešistoriniai, žinomi iš legendų, didvyriai. Buvo manoma, kad kadaise jie teisingai valdė pasaulį. Žr. Iz 14, 9.

C. ŽODŽIAI IŠ DIEVO PO JERUZALĖS SUNAIKINIMO

1. Ezekielis Izraelio sargybinis

33 1 Man atėjo VIEŠPA-
TIES žodis: 2 „Marusis,
kalbėk savo tautos žmonėms
ir sakyk jiems: ‘Kai siunčiu
kalaviją į kurį nors kraštą, to
krašto žmonės paima vieną vy-
rą iš savo tarpo ir paskiria jį
būti jų sargybiniu. 3 Kai tas
sargybinis pamato kalaviją, at-
žygiuojantį į kraštą, jis priva-
lo pūsti ragą ir įspėti žmones.
4 Jei kas nors, išgirdęs rago bal-
są, nepaiso įspėjimo, kalavi-
jas ateina ir jį nužudo, – jo
kraujas kris ant jo paties gal-
vos. 5 Kadangi jis girdėjo rago
balsą ir nepaisė įspėjimo, jo
kraujas kris ant jo paties. Bet
jei jis būtų paisęs įspėjimo, iš-
gelbėjęs būtų savo gyvastį. 6 Jei
sargybinis, pamatęs atžygiuo-
jant kalaviją, nepučia rago ir
žmonės nėra įspėjami, o kala-
vijas ateina ir atima kuriam
nors iš jų gyvastį, tas žmogus
buvo nužudytas už savo kaltę,
tačiau jo kraujo pareikalausiu
iš sargybinio rankos’.
7 Tave, marusis, paskyriau
Izraelio namų sargybiniu. Ka-
da tik išgirsi iš mano lūpų žodį,
perduosi jiems mano įspėjimą.
8 Jei tariu nedorėliui: ‘Nedoras
žmogau, tu turi mirti!’ – o tu
nekalbėsi, kad įspėtumei ne-
dorėlį mesti savo kelią, tas
nedorėlis tikrai mirs dėl savo
kaltės, tačiau jo kraujo parei-
kalausiu iš tavo rankos. 9 Bet
jei tu įspėsi nedorėlį, kad jis
grįžtų iš savo kelio, o jis negrįž-
tų, jis mirs dėl savo kaltės, o
tu išgelbėsi sau gyvastį.“

Dievo teisingumas ir gailestingumas

10 „O dabar, marusis, sakyk
Izraelio namams: Jūs nuolat
kalbate: ‘Mūsų nusikaltimai ir
nuodėmės sunkiai mus slegia,
dėl jų mes žūvame! Kaip gali-
me gyventi?’ 11 Sakyk jiems:
‘Kaip aš gyvas, – tai Viešpa-
ties DIEVO žodis, – nenoriu, kad
nedorėlis mirtų, bet noriu, kad
nedorėlis sugrįžtų iš savo ke-
lio ir gyventų. Sugrįžkite, su-
grįžkite iš savo nedorų kelių,
kad nemirtumėte, Izraelio na-
mai!’ 12 O dabar, marusis, sa-
kyk savo tautos žmonėms: ‘Tei-
siojo teisumas jo neišgelbės,
kai jis nusidės, nedorėlio nedo-
rumas jo nepražudys, kai jis
sugrįš iš savo nedorumo. Tei-
susis neišsigelbės savo teisu-
mu, kai nusidės’. 13 Nors aš bū-
čiau sakęs teisiajam: ‘Tu tikrai
gyvensi!’ – bet jei jis, pasitikė-
damas savo teisumu, darytų
pikta, jo teisieji darbai nebūtų
atsimenami, – dėl pikto, kurį
padarė, mirs. 14 Kai aš sakau
nedorėliui: ‘Tu tikrai mirsi!’ – jis
nusigręžtų nuo savo nuodėmės

ir darytų, kas teisinga ir teisu,
15 jei nedorėlis sugrąžintų užstatą, atiduotų, ką buvo pasigrobęs plėšikaudamas, laikytųsi gyvenimo nuostatų nedarydamas pikta – jis tikrai gyvens, jis nemirs.
16 Jokia iš jo nuodėmių, kuriomis nusidėjo, nebus atsiminta, – jis darė, kas teisinga ir teisu, jis tikrai gyvens.
17 Tavo tautos žmonės sako: 'Viešpaties kelias nėra teisingas!' Iš tikrųjų jūsų kelias nėra teisingas!
18 Kai teisusis nusigręžia nuo savo teisumo ir daro, kas pikta, jis dėl to mirs.
19 Kai nedorėlis nusigręžia nuo savo nedorumo ir daro, kas teisu ir teisinga, jis dėl to gyvens.
20 Tačiau jūs sakote: 'Viešpaties kelias nėra teisingas!' Izraelio namai, teisiu jus žiūrėdamas jūsų kelių!"

Pabėgėlis iš Jeruzalės

21 Dvyliktaisiais mūsų tremties metais, dešimtojo mėnesio penktąją dieną, * atėjo pas mane pabėgėlis iš Jeruzalės ir tarė: „Miestas paimtas!"
22 O VIEŠPATIES ranka buvo mane palietusi vakare prieš pabėgėliui ateinant. Jis buvo atvėręs man burną prieš pabėgėlio atėjimą rytmetį, – taip mano burna buvo atverta ir nebebuvau daugiau nebylys.

Išlikusieji Judo karalystėje

23* Atėjo man VIEŠPATIES žodis:
24 „Marusis, gyventojai anų išgriautųjų vietų Izraelio žemėje vis sako: Abraomas buvo tik vienas, tačiau paveldėjo kraštą. O mūsų yra daug, – tikrai kraštas duotas mums, kad jį paveldėtume'.
25 Todėl atsakyk jiems: taip kalbėjo Viešpats DIEVAS: 'Jūs valgote mėsą su krauju, keliate akis į savo stabus ir liejate kraują, – nejau jūs paveldėsite kraštą?
26 Jūs pasitikite kalaviju, darote bjaurų nusikaltimą ir kiekvienas jūsų išniekina artimo žmoną, – nejau dėl to jūs paveldėsite kraštą?'
27 Šitaip jiems kalbėsi: Taip kalbėjo Viešpats DIEVAS: 'Kaip aš gyvas, esantieji griuvėsiuose žus nuo kalavijo, esančius atvirame lauke atiduosiu žvėrims suryti, esantieji

33, 21–22: 585 m. sausio 8 d. prieš Kristų. Pasak Jeremijo (žr. Jer 39, 2), Jeruzalė buvo paimta 587 m. liepos mėnesį. Kai kurie rankraščiai turi *vienuoliktaisiais* vietoj *dvyliktaisiais metais* (586 m. sausis), nes žinia apie Jeruzalės sunaikinimą būtų pasiekusi Ezekielį Babilone tik po septyniolikos mėnesių, nors karavanai užtrukdavo apie keturis mėnesius kelionėje nuo Babilono į Jeruzalę (žr. Ezd 7, 9; 8, 31). Pabėgėlis buvo siųstas pas Ezekielį, kad išpildytų pažadą, duotą Ez 24, 25. 27 (žr. Ez 2, 26–27).

33, 23–29: Pabėgėlio atnešta žinia buvo šio pranašavimo proga ir fonas. Ezekielis, kaip ir Jeremijas, atmeta mintį, kad žydai, likę Judo karalystės žemėje, turi paveldo teisę į kraštą. Iš tremtinių bus sukurtas naujasis Izraelis.

tvirtovėse ir olose mirs maru.
28 O kraštą paversiu tuščiais ty-
rais, – ateis galas jo išdidžiai
galybei. Izraelio kalnai bus taip
nuniokoti, kad neliks nė vieno,
kas po juos vaikščiotų. 29 Tuo-
met jie žinos, kad aš esu VIEŠ-
PATS, kai paversiu kraštą tuš-
čiu ir dyku už visus bjaurius
nusikaltimus, kuriuos jie pa-
darė. 30* Žinok, marusis, tavo
tautiečiai šneka apie tave pa-
sieniais ir tarpduriuose. Jie sa-
ko vieni kitiems: 'Eime pasi-
klausyti naujausio žodžio,
atėjusio iš VIEŠPATIES'. 31 Jie
ateina pas tave, kaip ateina
žmonės, jie sėdi prieš tave,
kaip sėdi žmonės, ir klausosi
tavo žodžių, bet jų nevykdo, nes
melas yra jų lūpose, o jų širdis
trokšta tik naudos. 32 Tikėk
manimi, esi jiems lyg meilės
dainų dainius, turintis gražų
balsą ir įgudęs groti, – jie girdi
tavo žodžius, bet jų nevykdo.
33 Bet kai tai įvyks – o tikėk
manimi, šitai įvyks! – tuomet
jie žinos, kad tarp jų buvo pra-
našas.“

2. Dievo paguodos ir pažado žodžiai

34 1 Man atėjo VIEŠPA-
TIES žodis: 2 „Marusis,
pranašauk Izraelio ganyto-
jams – pranašauk ir sakyk
jiems, ganytojams: 'Taip kal-
bėjo Viešpats DIEVAS. Vargas
jums, Izraelio ganytojai,* ga-
nantys save pačius! Argi nėra
ganytojų pareiga ganyti kai-
menę? 3 Jūs valgote taukus,
rengiatės vilna ir skerdžiate
peniukšlius, bet avių nešeria-
te. 4 Silpnos jūs nestiprinote,
sergančios negydėte, sužeistos
netvarstėte, žūstančios negrą-
žinote ir paklydusios neieško-
jote, bet valdėte jas jėga, net
šiurkštumu. 5 Nesant ganyto-
jo, jos buvo išblaškytos, o išsi-
blaškiusios tapo ėdesiu plėš-
riems žvėrims. 6 Mano avys
buvo išblaškytos, jos klaidžio-
jo po visus kalnus ir po visas
aukštas kalvas, – mano avys
buvo išblaškytos po visą že-
mę, – nebuvo kas jomis rūpin-
tųsi ar jų ieškotų'.

7 Todėl, ganytojai, klausyki-
tės VIEŠPATIES žodžio: 8 'Kaip
aš gyvas, – tai Viešpaties DIE-
VO žodis, – kadangi, nesant
ganytojo, mano kaimenė tapo
grobiu ir mano avys ėdesiu vi-
siems plėšriems žvėrims, ka-
dangi mano ganytojai nesirū-
pino mano kaimene, bet, užuot
ganę mano avis, ganė patys sa-
ve', – 9 todėl, ganytojai, klausy-
kitės VIEŠPATIES žodžio: 10 'Taip
kalbėjo Viešpats DIEVAS. Ti-
kėkit manimi, aš esu prieš

33, 30: Ezekielio pranašavimų apie Jeruzalę išsipildymas sukėlė laikiną tremtinių dėmesį.

34, 2: *Izraelio ganytojai*: tautos vadai.

ganytojus, išreikalausiu iš jų
rankos savo avis, atleisiu juos
nuo kaimenės ganymo! Dau-
giau nebeganys ganytojai pa-
tys savęs, nes išgelbėsiu savo
avis iš jų nasrų, idant jos ne-
bebūtų jiems maistas'.

Dievas – Tikrasis Ganytojas

11 Nes šitaip kalbėjo Vieš-
pats DIEVAS: 'Štai! Aš pats rū-
pinsiuosi savo avimis ir jų
ieškosiu. 12 Kaip piemuo rūpi-
nasi savo kaimene, kai jo kai-
menės avys yra išblaškytos,
taip ir aš rūpinsiuosi savo avi-
mis. Išgelbėsiu jas iš visų vie-
tų, kur jos debesų ir tamsybės
dieną buvo išblaškytos. 13 Išve-
siu jas iš visų tautų ir surink-
siu jas iš visų kraštų, parvesiu
jas į jų pačių žemę. Ganysiu jas
Izraelio kalnuose, paupiuose
ir visose krašto gyvenvietėse.
14 Ganysiu jas vešlioje ganyk-
loje, – Izraelio kalnų aukštu-
mos bus jų buveinė. Izraelio
kalnų aukštumose, jos ilsėsis
aukštumose, – geroje buveinė-
je, ir ganysis vešlioje ganyklo-
je. 15 Aš pats ganysiu savo kai-
menę, aš pats jas ilsinsiu, – tai
Viešpaties DIEVO žodis. 16 Su-
ieškosiu paklydusias, žūstan-
čias grąžinsiu, aptvarstysiu su-
žeistas ir pastiprinsiu silpnas,
bet riebias ir stiprias sunaikin-
siu. Ganysiu jas teisingumu!'"

17 O jums, mano kaimene,
kalbėjo Viešpats DIEVAS: „Spręs-
siu bylą tarp avies ir avies,
tarp avinų ir ožių: 18 Ar jums
negana ganytis vešlioje ganyk-
loje, kad dar turite ir savo ga-
nyklos likučius kojomis iš-
trypti? Ar negana jums gerti
tyrą vandenį, kad dar turite li-
kusį vandenį kojomis su-
drumsti? 19 Nejau mano avys
turi maitintis tuo, ką jūs kojo-
mis ištrypėte, ir gerti tai, ką
jūs kojomis sudrumstėte?

20 Todėl šitaip jiems kalbėjo
Viešpats DIEVAS: aš pats tei-
siu riebias avis ir liesas avis.
21 Kadangi jūs stumdėte šonu
ir petimi bei badėte savo ra-
gais visas silpnąsias, kol jos ne-
buvo visur išblaškytos, 22 tai aš
išgelbėsiu savo kaimenę, – dau-
giau jie nebebus grobis. Aš
spręsiu bylą tarp avies ir avies.

23 Tuomet paskirsiu jiems
vieną ganytoją,* – savo tarną
Dovydą, kad juos ganytų, – jis
juos ganys ir bus jų ganytojas.
24 Ir aš, VIEŠPATS, būsiu jų Die-
vas, o mano tarnas Dovydas
bus jų valdovas, aš, VIEŠPATS,
tai kalbėjau.

25 Sudarysiu su jais taikos
sandorą, išvarysiu iš jų krašto
plėšrius žvėris, – jie gyvens
saugiai net dykumoje ir mie-
gos net giriose. 26 Padarysiu
juos ir savo kalno apylinkes

34, 23: *Vieną ganytoją ... savo tarną Dovydą*: Mesijas iš Dovydo dinastijos valdys atkurtą Izraelį Viešpaties vardu (žr. 25–31 eilutę).

palaima, siųsiu lietų pagal metų laiką, – lietų, nešantį palaimą.
27 Lauko medžiai teiks vaisių, o žemė duos derlių. Savo žemėje jie gyvens saugiai ir žinos, kad aš esu VIEŠPATS, kai sulaužysiu jų jungo kartis ir išgelbėsiu juos iš pavergėjų rankų.
28 Jie nebebus grobis tautoms, neberis jų nė krašto žvėrys; jie gyvens saugiai, nebus kas kelia baimę.
29 Aprūpinsiu juos vešlia augmenija, kad krašte nebereikėtų mirti nuo bado ir kęsti tautų užgaules.
30 Jie žinos, kad aš, VIEŠPATS, jų Dievas, esu su jais, o jie, Izraelio namai, yra mano tauta, – tai Viešpaties DIEVO žodis.
31 Jūs esate mano kaimenė, mano žmogiškos ganyklos avys, ir aš esu jūsų Dievas, – tai Viešpaties DIEVO žodis."

Teismas* Seiro kalnui Edomui

35 1 Atėjo man VIEŠPATIES žodis:
2 „Marusis, atsuk veidą į Seiro kalną ir pranašauk jam –
3 sakyk jam: 'Taip kalbėjo Viešpats DIEVAS:

– Aš esu prieš tave, Seiro kalne!
Keliu prieš tave ranką,
kad padaryčiau iš tavęs tuščius tyrus.
4 Tavo miestus paversiu griuvėsiais, – pavirsi tu tyrais
ir žinosi, kad aš esu VIEŠPATS.

5 Kadangi puoselėjai amžiną nesantaiką ir, atėjus jų galutinės bausmės laikui, išdavei Izraelio žmones kalavijui atsidūrusius nelaimėje,
6 todėl, kaip aš gyvas, – tai Viešpaties DIEVO žodis, – atiduodu tave kraujui, kraujas seks įkandin. Už tai, kad nekentei savo giminaičių, sekios paskui tave kraujo liejimas.
7 Paversiu Seiro kalną tuščiais tyrais, neleisiu niekam į juos eiti ar iš jų išeiti.
8 Pripildysiu jo kalnus žuvusiųjų, – ant tavo kalvų, tavo slėniuose ir upių vagose gulės kritusieji nuo kalavijo.
9 Paversiu tave amžinais tyrais; tavo miestai bus negyvenami. Tuomet žinosite, kad aš esu VIEŠPATS'.
10 Kadangi manei: 'Abi šios tautos ir abu šie kraštai* yra mano, mes juos užimsime kaip paveldą', – nors buvo ten VIEŠPATS, –
11 todėl, kaip aš gyvas, – tai Viešpaties DIEVO žodis, – pasielgsiu su tavimi, vedamas to paties pavydaus pykčio, lygiai taip, kaip tu elgeisi su jais iš savo neapykantos.
12 Ir tu

35, 1–15: Po Jeruzalės kritimo Edomas padėjo kaldėjams niokoti Judo karalystės kraštą ir pavergti likusius gyventojus. Be to, Edomas užėmė ir dalį Judo karalystės žemių. Todėl šie pranašavimai ir turi Jeruzalės sunaikinimo foną.

35, 10: *Abi šios tautos ir abu šie kraštai*: abi žydų karalystės – Izraelis ir Judas – ir jų teritorijos.

žinosi, kad aš, VIEŠPATS, gir-
dėjau visas tavo piktas paty-
čias, kuriomis šaipeisi iš Izrae-
lio kalnų: 'Jie paversti tyrais!
Atiduoti mums praryti!' 13 La-
bai įžūliai burnojote prieš ma-
ne, plūste plūdo prieš mane jū-
sų žodžiai, – aš juos girdėjau!'
14 Taip kalbėjo Viešpats DIE-
VAS: 'Kai visa žemė džiūgaus,
paversiu tave tyrais. 15 Kaip tu
džiūgavai, kai Izraelio namų
paveldas buvo paverstas ty-
rais, taip aš pasielgsiu su ta-
vimi. Pavirsi tyrais, Seiro kal-
ne, – visas Edomas. Jis visas
bus tyrai! Ir jie žinos, kad aš
esu VIEŠPATS'."

Palaimінimas Izraeliui

36 1 „O tu, marusis, pra-
našauk Izraelio kal-
nams ir sakyk: 'Izraelio kalnai,
klausykitės VIEŠPATIES žo-
džio!' 2 Taip kalbėjo Viešpats
DIEVAS. Kadangi priešas sakė
apie tave: 'Še tau!' ir 'Tos amži-
nosios kalvos tapo mūsų pavel-
du!' – 3 tu pranašauk ir sakyk:
taip kalbėjo Viešpats DIEVAS.
Tik dėl to, kad jie pavertė jus
tyrais ir traiškė jus iš visų pu-
sių taip, jog tapote kitų tautų
paveldu ir apkalbų bei pajuo-
kos dalyku tarp tautų, 4 todėl,
Izraelio kalnai, klausykitės
Viešpaties. Taip kalbėjo Vieš-
pats DIEVAS kalnams ir kal-
voms, dauboms ir slėniams,
tuštiems tyrams ir apleis-
tiems miestams, tapusiems
grobiu ir pajuoka kitoms ap-
linkinėms tautoms, 5 todėl taip
kalbėjo Viešpats DIEVAS. Iš-
ties su degančiu pykčiu kalbu
kitoms aplinkinėms tautoms
ir Edomui, pasisavinusiems
kaip paveldą mano kraštą su
džiūgaujančia širdimi ir pa-
nieka, kad pasigrobtų jo ga-
nyklą. 6 Todėl pranašauk apie
Izraelio žemę, sakyk kalnams
ir kalvoms, dauboms ir slė-
niams. Taip kalbėjo Viešpats
DIEVAS. Tikėkit manimi! Aš
kalbu su degančiu pykčiu dėl
to, kad jūs turėjote kęsti tautų
užgaules. 7 Todėl taip kalbėjo
Viešpats DIEVAS. Keliu ranką
ir prisiekiu, kad ir aplink tave
gyvenančios tautos turės kęs-
ti gėdą.

8 Bet jūs, Izraelio kalnai,
skleiskite savo šakas ir duoki-
te vaisių mano tautai Izraeliui,
nes jie netrukus sugrįš namo.
9 Tikėkit manimi, esu dėl jūsų,
atsigręšiu į jus, ir jūs būsite vėl
ariami ir sėjami. 10 Įkurdinsiu
jumyse būrius žmonių – visus
Izraelio namus – jį visą. Mies-
tai vėl bus gyvenami ir griuvė-
siai atstatomi. 11 Pagausinsiu
jumyse žmones ir gyvulius, –
jie dauginsis ir bus našūs. Vėl
būsite gyvenami, kaip anks-
čiau, – jus labiau praturtinsiu,
negu buvote pradžioje. Tuomet
žinosite, kad aš esu VIEŠPATS.
12 Parvesiu į jus žmones – savo
tautą Izraelį, jie paveldės jus,

būsite jų paveldas. Niekad
nebeatimsite jų vaikų.
13 Taip kalbėjo Viešpats DIE-
VAS. Kadangi sakoma apie jus:
'Tu esi žmones ryjantis kraš-
tas* ir iš savo tautos atiminėji
vaikus', – 14 todėl daugiau ne-
berysi žmonių ir nebeatiminė-
si vaikų iš savo tautos, – tai
Viešpaties DIEVO žodis. 15 Pa-
darysiu, kad nebegirdėtum
daugiau tautų užgaulės ir ne-
bereikėtų kęsti tautų pajuo-
kos, nebepaklupdysiu daugiau
niekad savo tautos, – tai Vieš-
paties DIEVO žodis."

Izraelio atnaujinimas

16 Atėjo man VIEŠPATIES žo-
dis: 17 „Marusis, kai Izraelio na-
mai gyveno savo pačių žemėje,
jie suteršė ją savo elgesiu ir
darbais. Jų elgesys mano aki-
vaizdoje buvo kaip moters ne-
švarumas jos mėnesinių metu.
18 Išliejau ant jų savo įniršį už
kraują, kurį jie buvo išlieję
krašte, ir už stabus, kuriais bu-
vo jį suteršę. 19 Išblaškiau juos
tarp tautų, ir jie buvo išvėtyti
po kraštus, – nubaudžiau juos,
žiūrėdamas jų elgesio ir dar-
bų. 20 Tačiau kai jie atėjo pas
tautas, – kur tik jie atėjo, –
išniekino mano šventąjį vardą
tuo, kad apie juos buvo sako-
ma: 'Tai VIEŠPATIES tauta, o
tačiau jie turėjo išeiti iš jo kraš-
to'. 21 Dėlei to susirūpinau savo
šventuoju vardu, kurį Izraelio
namai išniekino akyse tautų,
pas kurias jie buvo atėję.
22 Todėl sakyk Izraelio na-
mams: 'Taip kalbėjo Viešpats
DIEVAS. Izraelio namai, tai da-
rysiu ne dėl jūsų, bet dėl savo
šventojo vardo, kurį jūs išnie-
kinote akyse tautų, pas kurias
atėjote. 23 Pašventinsiu savo di-
dį, tautose išniekintą vardą,
kurį jūs išniekinote jų akyse, –
ir žinos tautos, kad aš esu VIEŠ-
PATS, – tai Viešpaties DIEVO
žodis, – kai per jus apreikšiu
jų akyse savo šventumą. 24 At-
imsiu jus iš tautų, surinksiu
jus iš visų kraštų ir parvesiu
jus į jūsų žemę. 25 Nuplausiu
jus tyru vandeniu, bus nuvalyti
visi jūsų nešvarumai, – visi jū-
sų stabai bus pašalinti. 26 Duo-
siu jums naują širdį ir atnau-
jinsiu jus nauja dvasia. Išimsiu
iš jūsų akmeninę širdį ir duo-
siu jums jautrią širdį. 27 Duo-
siu jums savo dvasią ir pada-
rysiu, kad gyventumėte pagal
mano įstatus, laikytumėtės
mano įsakų ir juos vykdytu-
mėte. 28 Tuomet jūs gyvensite
krašte, kurį daviau jūsų pro-
tėviams, – jūs būsite mano
tauta ir aš būsiu jūsų Dievas.
29 Kai būsiu išgelbėjęs jus iš
visų jūsų nešvarumų, paliep-
siu javams, kad gerai užderė-
tų, ir bado jums nebesukelsiu.

36, 13: ... *žmones ryjantis*: kraštas, kuris sunaikina savo gyventojus. Tai liudijo skaudi politinių nelaimių istorija.

[30] Pagausinsiu medžių vaisius
ir dirvos derlių, kad nebereikė-
tų jums kęsti bado gėdos tarp
tautų. [31] Tuomet atsiminsite
savo nedorus kelius ir negerus
darbus, bjaurėsitės patys sa-
vimi dėl savo kalčių ir bjaurių-
jų nusikaltimų. [32] Darysiu tai
ne dėl jūsų, – tai Viešpaties
DIEVO žodis, – tebūna jums tai
žinoma! Būkite sugėdinti ir gė-
dykitės dėl savo klystkelių, Iz-
raelio namai!'
[33] Taip kalbėjo Viešpats DIE-
VAS: 'Tą dieną, kai būsiu nuva-
lęs visas jūsų kaltes, apgyven-
dinsiu jūsų miestus ir bus
atstatyti jūsų griuvėsiai. [34] Nu-
niokotoji žemė, buvusi tyrais
kiekvieno praeivio akyse, vėl
bus ariama. [35] Žmonės sakys:
'Tas kraštas, kadaise nunioko-
tas, pavirto Edeno sodu, o mies-
tai, kadaise tušti, nuniokoti ir
sugriauti, dabar yra gyvenami
ir įtvirtinami!' [36] Tuomet tau-
tos, išlikusios aplink jus, žinos,
kad aš, VIEŠPATS, atstačiau
griuvėsius, atsodinau tyrus.
Aš, VIEŠPATS, kalbėjau, aš ir
padarysiu!'
[37] Taip kalbėjo Viešpats DIE-
VAS: 'Leisiu Izraelio namams
dar ir to iš manęs prašyti, – pa-
gausinti jų žmones kaip avis
kaimenėje. [38] Kaip Jeruzalėje
per jos šventes pilna avių au-
koms, taip sugriautieji mies-
tai bus pilni žmonių kaimenių.
Tuomet jie žinos, kad aš esu
VIEŠPATS'."

Sudžiūvusių kaulų slėnis*

37 [1] VIEŠPATIES ranka
palietė mane. Jis iš-
vedė mane VIEŠPATIES dvasio-
je ir pastatė vidury slėnio, ku-
ris buvo pilnas kaulų. [2] Jis vi-
sur vedžiojo mane tarp jų,
slėnyje jų buvo labai daug. Jie
buvo baisiai sudžiūvę. [3] Jis
man tarė: „Marusis, ar gali ši-
tie kaulai atgyti?" Atsakiau:
„Viešpatie DIEVE, tik tu žinai."
[4] Tuomet jis man tarė: „Prana-
šauk šitiems kaulams, sakyk
jiems: 'Sausieji kaulai, klausy-
kitės VIEŠPATIES žodžio! [5] Taip
kalbėjo Viešpats DIEVAS ši-
tiems kaulams: tikėkite mani-
mi, aš įkvėpsiu jums dvasią, ir
jūs atgysite. [6] Duosiu jums
sausgysles, uždėsiu ant jūsų
raumenis, aptrauksiu jus oda,
suteiksiu jums alsavimą, ir at-
gysite. Tuomet žinosite, kad aš
esu VIEŠPATS'."
[7] Pranašavau, kaip man bu-
vo liepta. Ir, man bepranašau-
jant, staiga pasigirdo triukš-
mas – barškėjimas: kaulai
rinkosi, kaulas prie savo kau-
lo. [8] Įsižiūrėjau, ir tikėkit ma-
nimi, ant jų buvo sausgyslės,

37, 1–14: Šis regėjimas yra Izraelio tautos atkūrimo pranašystė mirusiųjų prikėlimo įvaizdžiu. Regėjimo įvaizdžiui būdinga apokaliptinės išraiškos pradai. Pati prisikėlimo iš mirties tiesa dar nėra siejama su pavienio žmogaus prikėlimu iš numirusių.

raumenys buvo užaugę ir oda
buvo juos apdengusi, bet dva-
sios juose nebuvo. 9 Tuomet jis
man tarė: „Pranašauk dvasiai,
pranašauk, marusis, ir jai sa-
kyk: 'Taip kalbėjo Viešpats DIE-
VAS. Ateik, dvasia, iš keturių
vėjų ir padvelk į tuos užmuš-
tuosius, kad jie atgytų'.“ 10 Pra-
našavau, kaip man buvo liep-
ta. Ir įėjo į juos dvasia, – jie
atgijo, pakilo ant kojų nepa-
prastai didelė minia.

11 Jis kreipėsi į mane: „Maru-
sis, šie kaulai yra visi Izraelio
namai. Štai! Jie sako: 'Sudžiū-
vo mūsų kaulai, nebėra mums
vilties. Esame žuvę!' 12 Todėl
pranašauk jiems ir sakyk:
'Taip kalbėjo Viešpats DIEVAS.
Tikėkite manimi, atversiu jū-
sų kapus ir prikelsiu jus iš jūsų
kapų, mano tauta, ir parvesiu
į Izraelio žemę. 13 Jūs žinosite,
kad aš VIEŠPATS, kai atversiu
jūsų kapus ir prikelsiu jus iš
jūsų kapų, manoji tauta! 14 Duo-
siu jums savo dvasią, kad at-
gytumėte, parvesiu jus į jūsų
žemę, kad žinotumėte, jog aš,
VIEŠPATS, tai pasakiau ir pa-
dariau, – tai VIEŠPATIES žodis'.“

Du pagaliai*

15 Atėjo man VIEŠPATIES žo-
dis: 16 „Marusis, pasiimk paga-
lį ir ant jo parašyk: 'Judo ir jam
ištikimų izraeliečių'. Tuomet
paimk kitą pagalį ir ant jo para-
šyk: 'Juozapo – Efraimo paga-
lys – ir visų jam ištikimų Izrae-
lio namų'. 17 Suglausk vieną su
kitu, kad juodu būtų sujungti
tavo rankoje. 18 Kai tavo tautie-
čiai klaus tavęs: 'Nejau mums
nepaaiškinsi, ką nori jais pa-
sakyti?' – 19 tark jiems: 'Taip
kalbėjo Viešpats DIEVAS. Tikė-
kite manimi, paimsiu Juoza-
po pagalį, – esantį Efraimo
rankoje, – ir jam ištikimų Iz-
raelio giminių, uždėsiu ant jo
Judo pagalį ir padarysiu iš jų
vieną pagalį, kad būtų sujung-
ti mano rankoje'. 20 Kai paga-
lius, ant kurių rašysi, savo ran-
koje laikysi jų akyse, 21 sakyk
jiems: 'Taip kalbėjo Viešpats
DIEVAS. Tikėkit manimi, paim-
siu Izraelio žmones iš tautų,
pas kurias jie buvo išėję, su-
rinksiu juos iš visur ir parve-
siu į jų pačių kraštą. 22 Padary-
siu juos viena tauta krašte –
Izraelio kalnuose, – vienas ka-
ralius bus jų visų karaliumi.
Niekad daugiau jie nebebus dvi
tautos, niekad daugiau nebe-
bus padalyti į dvi karalystes.
23 Niekad daugiau jie nebesu-
siterš savo stabais ir bjauru-
mais ar kitais savo nusikalti-
mais. Išgelbėsiu juos iš visų
atsimetimo darbų, kuriais jie
nusidėjo, ir nuvalysiu juos.

37, 15–22: Simbolinis dviejų pagalių sujungimas į vieną apreiškė būsimą dviejų karalysčių – Judo ir Izraelio – sugrįžimą į vienybę Mesijui atėjus.

Tuomet jie bus mano tauta ir
aš būsiu jų Dievas.
24 Mano tarnas Dovydas bus
jų karalius, – visi turės vieną
ganytoją. Jie gyvens pagal ma-
no įsakus ir vykdys mano įsta-
tus. 25 Jie gyvens krašte, kurį
daviau savo tarnui Jokūbui ir
kuriame gyveno jūsų protė-
viai, – jie ir jų vaikai, ir jų vaikų
vaikai ten gyvens per amžius,
ir mano tarnas Dovydas amži-
nai bus jų vadas. 26 Sudarysiu
su jais taikos sandorą, – ji bus
su jais amžina sandora. Lai-
minsiu juos ir pagausinsiu, pa-
statysiu amžiams tarp jų sau
šventovę. 27 Tarp jų bus mano
Padangtė. Aš būsiu jų Dievas
ir jie bus mano tauta. 28 Tuo-
met tautos žinos, kad aš, VIEŠ-
PATS, pašventinu Izraelį ir
mano šventovė bus tarp jų per
amžius'."

Magogo* karaliui Gogui

38 1 Atėjo man VIEŠPA-
TIES žodis: 2 „Marusis,
atsisuk veidu į Magogo kraš-
tą – į Gogą,* vyriausiąjį Meše-
cho ir Tubalo vadą. Pranašauk
jam 3 ir sakyk: taip kalbėjo
Viešpats DIEVAS: 'Aš esu prieš
tave, Gogai, vyriausiasis Meše-
cho ir Tubalo vade! 4 Vaikysiu
tave aplinkui, įversiu kablius
tau į nasrus, išvesiu tave ir vi-
są tavo kariauną, – žirgus ir
raitelius, visus šauniai šarvuo-
tus, – pulkų pulkus, visus su
skydais ir šarvais, mosuojan-
čius kalavijais. 5 Tarp jų yra
Persija, Kušas ir Putas, visi su
skydais ir šalmais, 6 Gomeras
ir visi jo pulkai, Bet-Togarma
iš tolimosios šiaurės ir jos pul-
kai, – su tavimi yra daug tau-
tų. 7 Pasiruošk ir būkite pasi-
ruošę tu ir visi tavo pulkai,
sutelkti aplink tave. Būk su
jais pasiruošęs. 8 Praeis daug
dienų, kol bus tau duotas įsa-
kymas – metų baigmėje žy-
giuosi į kraštą, atgaivintą po
sunaikinimo, į kraštą žmonių,
surinktų iš daug tautų, – į Iz-
raelio kalnus, ilgą laiką buvu-
sius tyrais, – prieš žmones, su-
rinktus iš tautų ir nūnai visus
gyvenančius saugiai. 9 Ateisi
kaip pakylanti audra, kaip že-
mę dengiantis debesis drauge
su visais savo pulkais, ir daug
tautų eis kartu su tavimi'.
10 Taip kalbėjo Viešpats DIE-
VAS: 'Tą dieną ateis mintys tau
į širdį ir sumanysi nedoras už-
mačias. 11 Sakysi sau: pakilsiu

38, 1 – 39, 20: Šie pranašavimai Gogui siejasi arba su būsimu istorinio priešo įsiveržimu į Izraelio žemę, arba su apokaliptinėmis grumtynėmis tarp Dievo ir blogio pasaulio pabaigoje – laiko baigmėje.

38, 2: *Gogas:* vardas yra simbolinis, tačiau sietinas su Lydijos karaliumi *Gyges*. *Magogas:* šis žodis, regis, yra akadiškas posakis *mat-Gog*, t. y. Gogo kraštas. *Mešechas* ir *Tubalas*, taip pat ir *Gomeras* ir *Bet-Togarma* buvo šalys prie Juodosios jūros. *Šiaurė:* įprastinis žodis ženklinti krypčiai, iš kurios ateidavo priešas į Palestiną. Žr. Jer 1, 13–14.

prieš beginklių kaimų kraštą,
užpulsiu taikius ir saugiai gy-
venančius žmones, – visus, gy-
venančius be mūro sienų, ne-
turinčius nei užkaiščių, nei
durų', – [12] eisi trokšdamas pa-
imti grobį ir plėšikauti, užpulti
vėl atstatytus griuvėsius ir
tautą, surinktą iš tautų, nuo-
lat turtėjančią, turinčią vis
daugiau galvijų ir kitokių gėry-
bių, gyvenančią prie žemės šer-
dies.* [13] Šeba ir Dedanas, Tar-
šišo pirkliai ir visi jo jauni
galiūnai klaus tave: 'Argi tu at-
ėjai imti grobio? Argi sutelkei
savo kariauną plėšikauti, iš-
nešti sidabrą ir auksą, išvogti
galvijus ir gėrybes, prisiplėšti
daug grobio?'

[14] Todėl, marusis, pranašauk
ir sakyk Gogui: 'Taip kalbėjo
Viešpats DIEVAS. Argi nežino-
si tos dienos, kai mano tauta
Izraelis gyvens saugiai? [15] At-
eisi iš savo vietos tolimiausia-
me šiaurės pakraštyje, tu ir
daugel tautų drauge su tavi-
mi, – visi raiti ant žirgų, di-
džiulė kariauna ir galinga ka-
riuomenė, – [16] ir pakilsi prieš
mano tautą Izraelį, kaip de-
besis kad uždengia žemę. Die-
nų baigmėje aš atvesiu tave
prieš savo kraštą, kad tautos
pažintų mane, kai per tave,
Gogai, parodysiu savo šventu-
mą jų akyse'.

[17] Taip kalbėjo Viešpats DIE-
VAS: 'Juk esi tas, apie kurį ano-
mis dienomis kalbėjau per sa-
vo tarnus, Izraelio pranašus,
pranašavusius per metų metus
anomis dienomis, kad atvesiu
tave prieš juos! [18] Tą dieną, kai
Gogas įkels koją į Izraelio že-
mę, – tai Viešpaties DIEVO žo-
dis, – užvirs mano pyktis. [19] Ku-
pinas pavydo ir pykčio įniršio
sakau: tą dieną Izraelio kraš-
te bus didelis žemės drebėji-
mas. [20] Jūros žuvys, padangių
paukščiai, laukų žvėrys, visi ro-
pojantys žeme ropliai ir visi
žmonės žemėje drebės prieš
mane. Kalnai bus nuversti, uo-
los irs, visi mūrai grius žemėn.
[21] Tuomet pašauksiu prieš Gogą
kalaviją iš visų savo kalnų, –
tai Viešpaties DIEVO žodis, –
kiekvieno kalavijas bus pa-
keltas prieš savo brolį. [22] Nubau-
siu jį maru ir kraujo išliejimu,
lysiu ant jo ir jo pulkų, – ant
visų su juo esančių tautų, – liū-
ties pyla ir kruša, ugnimi ir
siera. [23] Taip apreikšiu savo di-
dybę ir šventumą daugelio tau-
tų akyse. Tuomet jie žinos, kad
aš esu VIEŠPATS'."

38, 12: ... *tautą* ... *gyvenančią prie žemės šerdies*: žodžiu *šerdis* yra verčiamas hebrajiškas žodis *tabur*, t. y. bamba, arba centras. Izraelio tauta ir Jeruzalė su Šventykla buvo laikoma žemės centru – šerdimi (žr. Ez 5, 5). Daugelis senovės tautų savo kraštus ženklindavo žodžiu *bamba* – graikiškai *omphalos*, t. y. žemės centru, šerdimi.

Gogo kariaunos sunaikinimas

39 1 „O tu, marusis, pra-
našauk Gogui ir sa-
kyk: 'Taip kalbėjo Viešpats
DIEVAS: Aš esu prieš tave, Go-
gai, vyriausiasis Mešecho ir Tu-
balo vade! 2 Vaikysiu tave ap-
linkui, skatinsiu tave, pakelsiu
tave iš tolimiausios šiaurės
ir vesiu tave į Izraelio kalnus.
3 Išmušiu lanką tau iš kairės
rankos ir išmesiu tau iš deši-
nės rankos strėles. 4 Ant Izrae-
lio kalnų žūsi, – tu ir visi tavo
pulkai, ir su tavimi esančios
tautos. Visokiems plėšriems
paukščiams ir laukiniams žvė-
rims atiduosiu tave ryti, 5 kai
gulėsi plyname lauke, nes aš
taip kalbėjau, – tai Viešpaties
žodis. 6 Siųsiu ugnį prieš Ma-
gogą ir tuos, kurie saugiai gyve-
na pajūrio kraštuose, – jie ži-
nos, kad aš esu VIEŠPATS.

7 Padarysiu, kad mano var-
das būtų žinomas mano tau-
tai Izraeliui; nebeleisiu, kad
mano vardas būtų niekina-
mas, – visos tautos žinos, kad
aš, VIEŠPATS, esu šventas Iz-
raelyje. 8 Tikėk manimi, ji at-
ėjo! Ji išaušo – tai Viešpaties
DIEVO žodis! Tai yra diena,
apie kurią kalbėjau.

9 Tuomet išeis Izraelio mies-
tų gyventojai ir sumes ginklus
į ugnį, ir sudegins skydus ir šar-
vus, lankus ir strėles, vėzdus
ir ietis, – septynerius metus
jais kūrens ugnį. 10 Nerinks
malkų laukuose, nekirs me-
džių miškuose, nes ginklais kū-
rens ugnį. Jie apiplėš tuos, ku-
rie juos plėšė, ir apgrobs tuos,
kurie juos apgrobė, – tai Vieš-
paties DIEVO žodis'."

Gogo laidotuvės

11 „Tą dieną duosiu Gogui
kapo vietą Izraelyje – Abari-
mų* slėnyje, į rytus nuo Jūros.
Tai užtvers keleiviams taką,
nes ten bus palaidoti Gogas ir
visa jo kariauna. Jis bus pa-
vadintas Hamon-Gogo* slėniu.
12 Izraelio namai, norėdami
apvalyti kraštą, septynis mė-
nesius sugaiš juos laidodami.
13 Visi krašto žmonės juos lai-
dos. Ir bus jiems garbė tą dieną,
kai apreikšiu savo šlovę, – tai
Viešpaties DIEVO žodis. 14 Bus
paskirti vyrai, kad nuolat ke-
liautų po kraštą ir laidotų
tuos, kurie guli nepalaidoti,
idant jį apvalytų. Jie ieškos
septynis mėnesius. 15 Kai ieš-
kotojai, keliaudami po kraštą,
užtiks žmogaus kaulą, jie pa-
statys prie jo ženklą, kad duob-
kasiai palaidotų jį Hamon-Go-
go slėnyje. 16 Taip pat ir miesto
vardas bus Hamona.* Taip bus
apvalomas kraštas.

39, 11: *Abarimų slėnyje*: Moabo Abarimų kalnuose į rytus nuo Negyvosios jūros ir Jordano upės. ... *Hamon-Gogo slėniu*: Gogo kariaunos slėniu.

39, 16: ... *Hamona*: Gauja.

17 O tu, marusis, taip kalbėjo
Viešpats DIEVAS. Šauk kiek-
vienam skraidančiam paukš-
čiui ir visiems laukiniams
žvėrims: ‘Rinkitės ir ateikite!
Rinkitės iš visų pašalių į aukos
šventę, kurią jums ruošiu –
didžią aukos šventę Izraelio
kalnuose, – jūs rysite mėsą ir
gersite kraują. 18 Rysite galiū-
nų kūnus ir gersite žemės va-
dų kraują – avinų, ėriukų, ožių,
jaučių, – visų Bašano peniukš-
lių. 19 Rysite riebumų lig soties
ir gersite kraują lig pasigėri-
mo aukos šventėje, kurią jums
ruošiu. 20 Prie mano stalo pasi-
sotinsite žirgais ir raiteliais,
galiūnais ir visokio rango ka-
riais, – tai Viešpaties DIEVO
žodis’.“

Izraelio atkūrimas

21 „Taip aš parodysiu savo
šlovę tautoms. Visos tautos
pamatys teismą, kuriame tei-
siau, ir ranką, kuria jas val-
džiau. 22 O Izraelio namai nuo
tos dienos visad žinos, kad aš
esu VIEŠPATS, jų Dievas. 23 Ir
tautos supras, kad Izraelio na-
mai buvo ištremti tik dėl savo
kaltės, nes jie nebuvo man iš-
tikimi. Todėl nuo jų paslėpiau
savo veidą, juos atidaviau į jų
priešų rankas, ir jie krito nuo
kalavijo visi kaip vienas. 24 Pa-
sielgiau su jais pagal jų susi-
teršimą bei nusikaltimus ir pa-
slėpiau nuo jų savo veidą.
25 Todėl taip kalbėjo Vieš-
pats DIEVAS: ‘O dabar aš su-
grąžinsiu Jokūbo tremtinius,
pasigailėsiu visų Izraelio na-
mų ir būsiu pavydus, pavydė-
siu savo švento vardo. 26 Jie,
gyvendami saugiai ir nieko ne-
bijodami savo krašte, užmirš
savo gėdą ir visą neištikimy-
bę, kuria man nusikalto, 27 kai
būsiu juos sugrąžinęs iš tautų,
surinkęs iš jų priešų kraštų ir
parodęs per juos daugelio tau-
tų akyse savo šventumą. 28 Tuo-
met jie žinos, kad aš esu VIEŠ-
PATS, jų Dievas, dėl to, kad
ištrėmiau juos tarp tautų ir vėl
surinkau juos į jų pačių žemę,
kitur nė vieno nepalikdamas.
29 Niekad nebeslėpsiu nuo jų
savo veido, nes išliejau savo
dvasią ant Izraelio namų, – tai
Viešpaties DIEVO žodis’.“

3. Pranašavimai apie Naująją Jeruzalę

Naujosios* Šventyklos regėjimas

40 1 Dvidešimt penktai-
siais mūsų tremties
metais, metų pradžioje, de-
šimtą mėnesio dieną, praėjus

40, 1 – 48, 35: Šio ilgo Naujojo Izraelio regėjimo data – 573 m. balandžio 28 d. Jo turinį sudaro Šventykla ir nurodymai, kaip ja rūpintis. Be to, nurodoma ir kaip turės žydų tauta tarnauti Dievo užmojui istorijoje po Babilonijos tremties. Monarchijos žlugimas ir tremtis sukūrė visiškai naują būklę Sandoros tautai. Pranašas Ezekielis yra laikomas

keturiolikai metų nuo miesto
sunaikinimo, tą pačią dieną
palietė mane VIEŠPATIES ran-
ka, ir jis vedė mane ten link. 2 Ir
nuvedė mane dieviškais regė-
jimais į Izraelio kraštą, ir pa-
statė ant aukšto aukšto kalno,
kur pietų pusėje stovėjo tarsi
miesto metmenys. 3 Kai jis ma-
ne ten atvedė, žiūriu – vyras,
kurio išvaizda spindi lyg žal-
varis, su linine virve ir matuo-
jamąja nendre rankoje, – stovi
jis vartuose. 4 Vyras tarė man:
„Marusis, gerai įsižiūrėk, ati-
džiai įsiklausyk ir įsidėk į šir-
dį visa, ką tau parodysiu, nes
tam esi čia atvestas, kad tau
tai parodyčiau. Visa, ką maty-
si, paskelbk Izraelio namams.“
5 Žiūriu – apie Šventyklos
{vietą} iš lauko pusės aplinkui
visur siena. Matuojamoji nend-
rė vyro rankoje buvo šešių uo-
lekčių* ilgumo, – kiekvienos uo-
lekties ilgumas buvo uolektis
su plaštaka*. Jis pamatavo
sienos storį viena nendre ir
aukštį viena nendre. 6 Tuomet
jis įėjo į rytinius vartus* ir, kop-
damas jų laiptais, pamatavo
vartų slenkstį viena nendre, –
slenkstis buvo vienos nendrės
ilgumo. Ten buvo 7 sarginių,
kiekviena jų išilgai viena nen-
drė ir skersai viena nendrė bei
penkių uolekčių tarpas tarp
sarginių, ir slenkstis prie vi-
dinio vartų prieangio skersai
viena nendrė. 8 Jis pamatavo
ir vidinį vartų prieangį viena
nendre. 9 Tuomet pamatavo
vartų prieangį aštuoniomis uo-
lektimis, jo šulus dviem uolek-
timis, – vartų prieangis buvo
viduje. 10 Kiekvienoje rytinių
vartų pusėje buvo po tris sargi-
nes, jos visos to paties didumo
ir jų šulai kiekvienoje pusėje
to paties didumo. 11 Tuomet jis
pamatavo vartų angą dešimčia
uolekčių, o patys vartai sker-
sai turėjo trylika uolekčių pla-
tumo. 12 Priešais sargines iš
abiejų šonų buvo vienos uolek-
ties užtvara; sarginės turėjo po
šešias uolektis skersai ir išil-
gai. 13 Jų angos buvo viena prieš
kitą skersai vartų praeigą, kai
pamatavo vartų plotį nuo vie-
nos sarginės galo iki kitos sar-
ginės galo, jis gavo dvidešimt
penkias uolektis. 14 Jis pama-
tavo taip pat ir prieangį šešias-

judaizmo pradininku. Mat Sandoros tikėjimas įgavo naują išraišką, atspindinčią naująją būklę ir istorines sąlygas. Sandoros tikėjimas ne tik patyrė didelį sielvartą dėl monarchijos žlugimo ir tremties, bet ir brendo, – tapo gilesnis ir turtingesnis.

40, 5: *Uolektis*: ilgio matas – 45 cm. Tuomet buvo naudojama dvejopa uolektis ilgiui matuoti: paprasta – 45 cm ir didžioji uolektis – maždaug 52 cm. Paprastoji apėmė šešias plaštakas, o didžioji – septynias. Ezekielis turi mintyje didžiąją uolektį.

40, 6–17: Rytiniai vartai į išorinį Šventyklos kiemą aprašomi tiksliau negu šiauriniai ir pietiniai, nors šie dveji vartai turėjo tokius pat matmenis. Vidinio kiemo vakariniame šone vartų nebuvo, nes ten stovėjo didžiulis pastatas (žr. Ez 41, 12).

dešimčia uolekčių, ir vartus
prie šulo kiekviename kiemo
šone. 15 Nuo vartų priekio prie
įėjimo lig vidinio vartų prie-
angio galo buvo penkiasdešimt
uolekčių. 16 Sarginės ir jų šulai
turėjo langus su langinėmis vi-
sur aplinkui vartų viduje, ir
prieangiai turėjo langus visur
aplinkui viduje, o šulai buvo
papuošti palmėmis.

17 Tuomet jis nuvedė mane į
išorinį kiemą* su kambariais
ir grįsta asla visur aplink kie-
mą. Aplink grįstąją aslą buvo
trisdešimt kambarių. 18 Ši grįs-
toji asla siekė vartų šoną ir ati-
tiko jų grindinį; tai buvo žemu-
tinė asla. 19 Vyras pamatavo
nuotolį nuo žemutinių vartų vi-
dinio priekio lig vidinio kiemo
išorinio priekio šimtu uolekčių.

Taip buvo rytiniame ir šiau-
riniame šone. 20 Tuomet jis pa-
matavo išorinio kiemo vartus į
šiaurės pusę, – jų ilgį ir plotį.
21 Jų sarginės, po tris kiekvie-
noje pusėje, jų šulai ir priean-
gis buvo tokio pat didumo, kaip
ir pirmųjų vartų – ilgumas pen-
kiasdešimties uolekčių, o pla-
tumas dvidešimt penkių uolek-
čių. 22 Jų langai, prieangis ir
palmės buvo to paties didumo,
kaip ir vartų į rytų pusę. Iš lau-
ko į juos aukštyn vedė septy-
nios pakopos, o jų prieangis
buvo viduje. 23 Priešais šiauri-
nius vartus, panašiai kaip prie-
šais rytinius vartus, buvo var-
tai į vidinį kiemą, – jis išma-
tavo nuotolį nuo vartų lig vartų
šimtu uolekčių.

24 Tuomet jis pavedė mane
pietų link, žiūriu, ten vartai į
pietų pusę. Jis pamatavo jo šu-
lus ir prieangį, – ir tie turėjo
tokius pat matmenis, kaip ir
kiti. 25 Vartuose ir jų prieangy-
je visur aplinkui buvo langai
kaip kitų langai, – vartų ilgu-
mas penkiasdešimt uolekčių,
o platumas dvidešimt penkios.
26 Iš lauko į juos aukštyn vedė
septyni laiptai, o jų prieangis
buvo viduje. Jų šulai buvo pa-
puošti palmėmis, viena viena-
me šone, o kita kitame. 27 Ir vi-
dinio kiemo pietų pusėje buvo
vartai, – jis išmatavo nuotolį
nuo tų vartų lig pietinių vartų
šimtu uolekčių.

28 Tuomet jis įvedė mane pro
pietinius vartus* į vidaus kie-
mą. Jis pamatavo pietinius
vartus, – jie turėjo tokius pat
matmenis, kaip ir kiti. 29 Jų
sarginės, šulai ir prieangis bu-
vo tokio pat didumo, kaip ir ki-
tų. Vartuose ir jo prieangyje
langai visur aplinkui, jų ilgu-
mas penkiasdešimt uolekčių, o
platumas dvidešimt penkios
uolektys. 30 Abiejuose šonuose
prieangiai, – dvidešimt penkių
uolekčių ilgumo ir penkių uolek-

40, 28–37: Vartai į vidinį Šventyklos kiemą lygiavosi su vartais į išorinį kiemą, tačiau jų prieangiai buvo ne vidaus, o lauko pusėje.

čių platumo. 31 Vartų prieangis
buvo išorinio kiemo pusėje, pal-
mės puošė jo šulus, o jo laiptai
turėjo aštuonias pakopas.

32 Tuomet jis nuvedė mane į
vidaus kiemą rytų pusėje ir pa-
matavo vartus, – jie turėjo to-
kius pat matmenis, kaip ir ki-
ti. 33 Jų sarginės, šulai ir
prieangis buvo tokio pat didu-
mo, kaip ir kiti. Vartuose ir jo
prieangyje langai visur aplin-
kui, jų ilgumas penkiasdešimt
uolekčių, o platumas dvide-
šimt penkios uolektys. 34 Vartų
prieangis buvo išorinio kiemo
pusėje, palmės puošė jo šulus
abiejuose šonuose, o jo laiptai
turėjo aštuonias pakopas.

35 Tuomet jis atvedė mane
prie šiaurinių vartų ir juos pa-
matavo, – jie turėjo tokius pat
matmenis, kaip ir kiti. 36 Jų
sarginės, šulai ir prieangis bu-
vo tokio pat didumo, kaip ir ki-
ti, su langais visur aplinkui. Jų
ilgumas buvo penkiasdešimt
uolekčių ir platumas dvide-
šimt penkios. 37 Jų prieangis
buvo išorinio kiemo pusėje, pal-
mės puošė jo šulus abiejuose
šonuose, o jo laiptai turėjo aš-
tuonias pakopas. 38 Šių vartų
prieangyje buvo durys į kam-
barį, skirtą deginamosioms
atnašoms plauti. 39 Vartų prie-
angio viduje buvo du stalai vie-
name šone ir du stalai kitame
šone, ant kurių būdavo pjauna-
ma ir deginamoji auka, ir au-
ka už nuodėmę, ir auka už kal-
tę. 40 Lauke, palei prieangio
sieną, prie šiaurinių vartų įėji-
mo į prieangį, buvo du stalai ir
kitame vartų prieangio šone
buvo du stalai. 41 Taigi keturi
stalai buvo viduje ir keturi sta-
lai lauke už vartų – aštuoni
stalai iš viso, ant kurių turėjo
būti pjaunamos aukos. 42 Ketu-
ri stalai, skirti deginamajai au-
kai, buvo iš tašytų akmenų,
pusantros uolekties ilgumo,
pusantros uolekties platumo ir
vienos uolekties aukštumo.
Ant jų turėjo būti dedami įran-
kiai, kuriais deginamosios
atnašos ir aukos buvo pjauna-
mos. 43 Viduje plaštakos platu-
mo kabliai buvo pritvirtinti vi-
sur aplinkui, ant stalų turėjo
būti kraunama aukų mėsa.

44 Vidaus kieme šalia vidinių
vartų buvo kambariai giesmi-
ninkams – vienas prie šono
šiaurinių vartų, atgręžtų į pie-
tus, o kitas prie šono rytinių
vartų, atgręžtų į šiaurę. 45 Jis
man paaiškino: „Į pietų pusę
atgręžtas kambarys yra kuni-
gams, tarnaujantiems Šven-
tykloje, 46 o kambarys, atgręžtas
į šiaurės pusę, yra kunigams,
kurie tarnauja prie aukuro. Jie
yra Zadoko palikuonys,* – tik
jie vieni iš Levio palikuonių ga-

40, 46: *Zadoko palikuonys*: Saliamono laikų vyriausiojo kunigo Zadoko palikuonys. Senajame Testamente kunigystės užduotis buvo paveldima. Žr. 2 Sam 15, 24–29; 1 Kar 1, 32–34; 2, 35.

li artintis prie VIEŠPATIES jam
tarnauti.“ 47 Jis pamatavo kie-
mą, – išilgai šimtu uolekčių ir
skersai šimtu uolekčių. Kie-
mas buvo keturkampis. Auku-
ras stovėjo priešais Šventyklą.

Šventyklos prieangis

48* Tuomet jis atvedė mane į
Šventyklos prieangį ir išma-
tavo prieangio šulus penkiomis
uolektimis viename šone ir
penkiomis uolektimis kitame
šone. Vartų platumas buvo ke-
turiolika uolekčių. Šoninės
vartų sienos buvo trijų uolekčių
viename šone ir trijų uolekčių
kitame. 49* Prieangio ilgumas
buvo dvidešimties uolekčių ir
platumas dvylikos uolekčių, į
jį aukštyn vedė dešimt pako-
pų, kiekviename šone prie
staktų stovėjo šulai.

Šventyklos šventoji

41 1 Tuomet jis privedė
mane prie Šventosios
ir pamatavo šulus, – jų storu-
mas viename ir kitame šone
buvo šešios uolektys. 2 Įėjimo
anga buvo dešimties uolekčių,
o įėjimo angos šoninės sienos
buvo penkių uolekčių viename
ir kitame šone. Jis pamatavo
Šventosios ilgį – keturiasdešimt
uolekčių – ir jos plotį – dvide-
šimt uolekčių.

Šventyklos Šventųjų Šventoji

3 Įėjęs į {Šventųjų Šventosios}
vidų, jis pamatavo įėjimo an-
gos šulus – dvi uolektys, įėji-
mo angos platumą – šešios uo-
lektys ir įėjimo angos šonines
sienas – septynios uolektys.
4 Jis pamatavo ir kambario už
Šventosios ilgumą dvidešimčia
uolekčių ir platumą dvidešim-
čia uolekčių. Ir tarė man: „Tai
Šventųjų Šventoji.“

Šoniniai šventyklos kambariai

5 Tuomet jis pamatavo šven-
tyklos sieną, – ji buvo šešių
uolekčių storumo, – ir visur ap-
link Šventyklą esančių šoninių
kambarių platumą – keturios
uolektys. 6 Šoniniai kambariai
buvo vienas ant kito trijuose
aukštuose, po trisdešimt kiek-
viename aukšte. Visur aplin-
kui Šventyklos sieną buvo
iškyšuliai šoniniams kam-
bariams pritvirtinti, kad jie
nesiremtų į Šventyklos sieną.
7 Takas į šoninius kambarius
aukštuose buvo skirtingo
platumo, nes jų sąranga turė-
jo laiptus aplink visą Šventyk-
lą. Todėl šoninių kambarių są-
ranga platėjo nuo aukšto į
aukštą. Nuo žemiausio aukšto

40, 48–51: Ezekielio regėjimo Šventykla atspindi Saliamono statytos Šventyklos aprašą. Žr. 1 Kar 6.

40, 49 – 41, 4: Trys pagrindinės Šventyklos padalos: Prieangis, hebrajiškai *Ulam*, Šventoji – *Hekal* ir Šventųjų Šventoji – *Debir*.

buvo kopiama į aukščiausią
per vidurinį aukštą.
[8] Pastebėjau, kad Šventykla
turėjo visur aplinkui grįstą
pakylą – šoninių kambarių pa-
matus, – jie buvo vienos šešių
uolekčių nendrės aukštumo.
[9] Išorinės šoninių kambarių
sienos storumas buvo penkių
uolekčių, o tarpas tarp Šven-
tyklos šoninių kambarių [10] ir
tarp kiemo kambarių turėjo
dvidešimties uolekčių platumą
aplinkui visą šventyklą. [11] Šo-
niniai kambariai buvo atgręž-
ti į atvirą vietą, vienos durys
šiaurės šone, o kitos durys pie-
tų šone. Atvirosios vietos plo-
tis buvo penkios uolektys visur
aplinkui.

Pastatas vakariniame šventyklos kiemo šone

[12] Pastatas,* atgręžtas į Šven-
tyklos kiemą vakarinėje pu-
sėje, buvo septyniasdešimties
uolekčių platumo, pastato sie-
na visur aplinkui buvo pen-
kių uolekčių storumo, o ilgumas
devyniasdešimt uolekčių. [13] Tuo-
met jis pamatavo Šventyklos
ilgį – šimtas uolekčių, kiemas
ir pastatas bei jo sienos – šim-
tas uolekčių. [14] Pamatavo ir
rytinį Šventyklos šoną bei kie-
mą – šimtas uolekčių. [15] Tuomet
jis pamatavo ilgį ir pastato, ku-
ris buvo atgręžtas į kiemą va-
karinėje pusėje, bei jo priean-
gius iš abiejų pusių vienu šim-
tu uolekčių.

Šventyklos vidus

Šventyklos Šventoji, vidus ir
kiemo prieangiai [16] buvo visur
aplinkui apmušti lentelėmis,
visi trys turėjo nišose langus
su pinučiais. Nuo slenksčio
Šventykla visur aplinkui buvo
apmušta medžiu nuo grindų iki
langų {dabar langai buvo už-
dengti}, [17] lig durų viršaus, net
namo viduje ir iš lauko pusės.
Visos vidaus sienos visur ap-
linkui ir Šventojoje buvo iš-
puoštos raižiniais: [18] kerubais
ir palmėmis, palmė tarp keru-
bo ir kerubo. Kiekvienas keru-
bas turėjo du veidus: [19] žmo-
gaus veidą, atgręžtą į palmę iš
vienos pusės, ir liūto veidą, at-
gręžtą į palmę iš kitos pusės.
Tai buvo pakartota visur Šven-
tykloje, – [20] kerubai ir palmės
buvo įraižyti ant sienos nuo as-
los lig durų viršaus.
[21] Šventosios durų staktos
buvo keturkampės. [22] Priešais
Šventųjų Šventąją stovėjo pa-
vidalas, kuris atrodė lyg medi-
nis aukuras*, – trijų uolekčių
aukštumo, dviejų uolekčių ilgu-
mo ir dviejų uolekčių platumo.
Aukuro kampai, pakoja ir sie-
nos buvo iš medžio. Jis man ta-
rė: „Tai stalas, stovintis prieš

41, 12: *Pastatas*: šio pastato paskirtis tiksliau nėra aptarta.
41, 22: *Medinis aukuras*: smilkalų aukoms, stovintis Šventojoje prie įėjimo į Šventųjų Šventąją.

VIEŠPATĮ." [23] Šventoji ir Šven-
tųjų Šventoji turėjo po dvejas
duris. [24] Abejos durys turėjo po
dvi suveriamas puses, – dvi su-
veriamos pusės vienoms du-
rims ir dvi suveriamos pusės
kitoms. [25] Ant navos durų buvo
įraižyti kerubai ir palmės taip,
kaip buvo įraižyti ant sienų.
Lauke, prieangio priekyje, bu-
vo stoginė iš medžio. [26] Šoninė-
se prieangio sienose buvo lan-
gai nišose ir palmės ant abiejų
šonų.

Buitiniai pastatai prie Šventyklos

42 [1] Tuomet jis vedė ma-
ne per šiaurinius var-
tus į išorinį kiemą ir privedė
prie kambarių, buvusių prie-
šais Šventyklos kiemą ir pasta-
to šiauriniame šone. [2] Pastato
ilgumas šiauriniame šone buvo
šimtas uolekčių ir platumas –
penkiasdešimt. [3] Priešais vidi-
nio kiemo vartus viename šone
ir priešais išorinio kiemo grin-
dinį kitame šone buvo kamba-
riai – triaukštė stoginė su kam-
bariais. [4] Kambarių priešakyje
buvo dešimties uolekčių pla-
tumo ir šimto uolekčių ilgumo
takas, o durys į kambarius bu-
vo šiaurės pusėje. [5] Viršutinio
aukšto kambariai buvo siau-
resni, negu kambariai žemuti-
niame ir viduriniame pastato
aukšte, nes jame stoginei buvo
paimta daugiau vietos. [6] Jie
buvo visuose trijuose aukštuo-
se, bet kolonų, kaip kad kie-
mų kolonos, neturėjo, todėl vir-
šutinio aukšto kambariai ir
buvo siauresni, negu žemiau
esantys vidurinio ir žemutinio
aukšto kambariai. [7] Siena lau-
ke, lygiagreti su kambariais ir
priešais kambarius, išorinio
kiemo pusėje, buvo penkias-
dešimties uolekčių ilgumo. [8] Ir
kambariai išorinio kiemo pu-
sėje buvo penkiasdešimties uo-
lekčių ilgumo, bet kambariai
priešais Šventyklą buvo šimto
uolekčių ilgumo. [9] Po šitais kam-
bariais buvo įėjimas, – reikėjo
eiti iš rytų pusės, norint įeiti į
juos iš išorinio kiemo, – [10] kur
prasidėjo išorinė siena.

Ir pietiniame šone, priešais
kiemą ir pastatą, buvo kamba-
rių [11] irgi su taku priekyje. Jie
buvo panašūs į kambarius šiau-
riniame šone: tokio pat ilgumo
ir platumo, su tokiais pat iš-
ėjimais, įrengimais ir durimis.
[12] Įėjimai į kambarius pietinia-
me šone buvo pasiekiami per
įėjimą atitinkamo tako pra-
džioje iš rytų pusės palei vi-
daus sieną.

[13]* Tuomet jis kreipėsi į ma-
ne: „Šiauriniai kambariai ir
pietiniai kambariai priešais
kiemą yra šventi kambariai,
kur kunigai, tarnaujantys
VIEŠPAČIUI, valgys švenčiau-

42, 13: Šių kambarių paskirtis vėl ir plačiau paaiškinama Ez 46, 19–20.

sias atnašas. Tenai jie pasidės
švenčiausias atnašas, – ir grū-
dų atnašas, ir atnašas už nuo-
dėmę, ir atnašas už kaltę, – nes
ta vieta yra šventa. 14 Kunigai,
įėję į Šventąją vietą, neišeis į
išorinį kiemą, nepalikę ten
drabužių, kuriais apsirengę
tarnauja, nes jie yra šventi.
Prieš eidami į žmonėms skirtą
vietą, jie turi apsivilkti kitais
drabužiais."

15 Pabaigęs matuoti Šven-
tyklos vidų, jis išvedė mane pro
rytinius vartus ir pamatavo jos
plotą visur aplinkui. 16 Ma-
tuojamąja nendre pamatavo
rytinį šoną – penki šimtai uo-
lekčių matuojamąja nendre.
Tuomet lanku apėjo 17 ir pama-
tavo šiaurinį šoną – penki šim-
tai uolekčių matuojamąja nen-
dre. 18 Apėjo lanku ir pamatavo
pietinį šoną – penki šimtai uo-
lekčių matuojamąja nendre.
19 Atsisuko į vakarinį šoną ir
pamatavo – penki šimtai uo-
lekčių matuojamąja nendre.
20 Jis pamatavo Šventyklos
plotą iš visų keturių šonų. Plo-
tas turėjo aplinkui penkių šim-
tų uolekčių ilgumo ir penkių
šimtų uolekčių platumo sieną,
kuri skyrė pašventintą vietą
nuo paprastos.

Dieviškasis Artumas sugrįžta į Šventyklą

43 1 Tuomet jis atvedė
mane prie rytinių var-
tų. 2 Žiūriu, Izraelio Dievo šlo-
vė artinasi iš rytų, jos ūžesys
kaip šniokštimas galingų van-
denų, ir žemė spindi nuo jo Ar-
tumo. 3 Regėjimas, kurį ma-
čiau, buvo kaip regėjimas, kurį
buvau matęs, kai jis atėjo su-
naikinti miesto, ir kaip regėji-
mas, kurį buvau matęs prie Ke-
baro upės. Puoliau veidu žemėn.
4 VIEŠPATIES šlovei įėjus į Šven-
tyklą pro rytų vartus, 5 dvasia
pakėlė mane ir nuvedė į vidaus
kiemą. Žiūriu, Šventykla skli-
dina VIEŠPATIES šlovės.

6 Vyrui stovint šalia manęs,
išgirdau kažką kalbantį į ma-
ne iš Šventyklos. 7 Jis man sa-
kė: „Marusis, tai ir mano sosto
vieta, ir vieta mano kojų pa-
dams. Amžiais čia tarp Izrae-
lio žmonių gyvensiu. Izraelio
namai nebeterš daugiau mano
švento vardo, – nei jie, nei jų
karaliai, – savo kekšavimu ir
savo karalių lavonais jiems
numirus. 8 Kai jie dėjo savo
slenkstį prieš mano slenkstį*
ir savo staktas prieš mano
staktas taip, kad tarp manęs
ir jų liko tik siena, jie suteršė

43, 8: *Kai jie dėjo savo slenkstį prieš mano slenkstį*: prieštremtinio laikotarpio metu Šventykla ir karaliaus rūmai priklausė tam pačiam pastatų junginiui. Fizinis pastatų artumas gundė karalius, – pavyzdžiui, Ahazą ir Manasą, – laikyti Dievo Šventyklą savo privačia koplyčia ir paversti ją pagonių dievų garbinimo vieta. Naujajame Izraelyje Šventykla yra nepriklausoma, net fiziškai, nuo valstybės teisėtvarkos. Žr. Ez 45, 7–8.

mano šventą vardą savo bjau-
riais nusikaltimais, kurių jie
pridarė, ir aš iš pykčio juos su-
naikinau. [9] Dabar teatitolina
savo kekšavimą ir savo kara-
lių lavonus nuo manęs, ir aš
amžinai tarp jų gyvensiu.
[10] O tu, marusis, parodyk Iz-
raelio namams Šventyklą, –
teišmatuoja jos matmenis, te-
susigėsta dėl savo bjaurių nu-
sikaltimų. [11] Kai jie susigės dėl
viso, ką padarė, pamokyk juos
apie Šventyklos planą, jos įren-
gimą, išėjimus ir įėjimus, visą
jos planą, – visus jos planą
liečiančius įstatus ir nurody-
mus. Surašyk tai jiems matant,
kad jie ištikimai laikytųsi vi-
so jos plano ir visų jos nuosta-
tų. [12] Toks yra Šventyklos kal-
no viršuje įstatymas: visas
plotas aplinkui bus švenčiau-
sias. Šitoks yra Šventyklos
įstatymas.

Aukuras

[13] Šitie yra aukuro* matme-
nys uolektimis (uolektį sudaro
uolektis ir plaštaka): jo pagrin-
das bus vienos uolekties aukš-
čio ir vienos uolekties pločio su
vieno sprindžio platumo apva-
du aplink jo kraštus. Aukuro
aukštis bus šitoks: [14] nuo pa-
grindo ant žemės lig vienos
uolekties platumo apatinės
briaunos dvi uolektys, o nuo
mažosios briaunos lig vienos
uolekties platumo didžiosios
briaunos – keturios uolektys.
[15] Aukuro židinys bus keturių
uolekčių aukščio, keturi ragai
kyšos aukštyn nuo aukuro ži-
dinio. [16] Aukuro židinys bus ke-
turkampis, – dvylikos uolekčių
ilgumo ir dvylikos uolekčių
platumo. [17] Ir briauna bus ke-
turkampė, – keturiolikos uo-
lekčių ilgumo ir keturiolikos
uolekčių platumo su pusės uo-
lekties pločio apvadu aplinkui.
Altoriaus pagrindas aplinkui
bus vienos uolekties, o jo laip-
tai atgręžti į rytus.“
[18] Tuomet jis tarė man: „Ma-
rusis, – taip kalbėjo Viešpats
DIEVAS, – šitie yra aukuro
nuostatai: tą dieną, kai jis bus
pastatytas, kad ant jo būtų
aukojamos deginamosios atna-
šos ir išliejamas kraujas, [19] Le-
vio kunigams iš Zadoko šei-
mos, kurie artinasi prie manęs
man tarnauti, – tai Viešpaties
DIEVO žodis, – duosi iš kai-
menės jautuką kaip auką už
nuodėmę. [20] Paėmęs jo kraujo,
pavilgysi juo keturis aukuro
ragus, keturis briaunos kam-
pus ir apvadą aplinkui, – taip
jį apvalysi ir išpirksi. [21] Taip
pat paimsi aukai už nuodėmę
jautį, – jis bus sudegintas tam
skirtoje Šventyklos vietoje, bet
už šventovės.

43, 13: *Aukuras*: deginamųjų au-
kų vieta Šventyklos vidaus kieme. Žr. Ez 40, 47.

22 Kitą dieną paaukosi ožį, ne-
turintį kliaudos, kaip atnašą
už nuodėmę, – aukuras bus ap-
valytas, kaip buvo apvalytas
jaučiu. 23 Atlikęs jo apvalymą,
paaukosi iš kaimenės jautuką
be kliaudos ir aviną be kliau-
dos. 24 Atvesi juos VIEŠPAČIUI,
kunigai pabarstys juos druska
ir paaukos kaip deginamąsias
aukas VIEŠPAČIUI. 25 Kasdien
per septynias dienas paruoši
ožį aukai už nuodėmę; taip pat
turės būti paruošti iš kaime-
nės jautukas ir avinas be kliau-
dos. 26 Septynias dienas bus
atliekamas aukuro išpirkimas
ir apvalymas, – taip jis bus
pašventintas. 27 Pasibaigus
toms dienoms, pradedant nuo
aštuntos dienos, kunigai ant
aukuro aukos jūsų deginamą-
sias atnašas bei bendravimo
aukas, ir aš būsiu jums pa-
lankus, – tai Viešpaties DIEVO
žodis.“

Uždarieji vartai

44 1 Tuomet jis parvedė
mane prie išorinių
šventovės vartų rytiniame šo-
ne, – jie buvo uždari. 2 VIEŠ-
PATS man tarė: „Šie vartai
pasiliks uždari. Jie nebus ati-
daryti! Niekas pro juos neįeis,
nes VIEŠPATS, Izraelio Dievas,
įėjo pro juos, – jie pasiliks
uždari. 3* Vien vadas, todėl kad
yra vadas, galės juose sėstis
ir valgyti duoną VIEŠPATIES
akivaizdoje. Jis įeis pro var-
tų prieangį ir išeis tuo pačiu
keliu.“

Įėjimas į Šventyklą

4 Tuomet jis nuvedė mane pro
šiaurinius vartus prie Šventyk-
los priekio. Pažvelgiau – ir
štai! VIEŠPATIES šlovės buvo
sklidina VIEŠPATIES Šventyk-
la. Parpuoliau žemėn ant savo
veido. 5 VIEŠPATS mane prakal-
bino: „Marusis, įsidėk sau į šir-
dį, gerai įsižiūrėk akimis ir
atidžiai įsiklausyk ausimis į
visa, ką tau pasakysiu apie vi-
sus VIEŠPATIES Namų įstatus
bei visus jų įstatymus. Gerai
įsidėmėk, kam leidžiama įeiti
į Namus, ir visus, kurie netu-
ri būti įleidžiami į Šventyklą.
6 Sakyk maištininkams Izrae-
lio namams: ‘Taip kalbėjo Vieš-
pats DIEVAS. O Izraelio namai,
gana jums visų jūsų bjauriųjų
nusikaltimų! 7 Dauginate juos,
įvesdami svetimtaučius*, ne-
apipjaustytos širdies ir neapi-

44, 3: Aukojimo metu vadas stovi prie rytinių vidaus kiemo vartų (žr. Ez 46, 2). Paskui jis nueina prie išorinio kiemo prieangio pasidalyti savo aukos valgiu. Uždarieji išoriniai vartai rytų pusėje simbolizuoja, kad Viešpats įėjo į Šventyklą visam laikui ir daugiau nebeišeis.

44, 7–9: Prieš Babilono tremtį Šventykloje kai kuriuos paprastus patarnavimus atlikdavo svetimtaučiai. Žr. Joz 9, 22–27. Naujojoje Šventykloje juos atliks levitai.

pjaustyto kūno, kad jie lan-
kytųsi mano šventovėje, suterš-
dami mano Šventyklą, kai jūs
man aukojate mano duoną –
taukus ir kraują. Sulaužėte
mano sandorą savo bjauriai-
siais nusikaltimais. [8] Užuot pa-
tys prižiūrėję mano šventąsias
atnašas, jūs paskyrėte svetim-
taučius, kad už jus jie prižiū-
rėtų mano šventovę'."

[9] Taip kalbėjo Viešpats DIE-
VAS: „Joks svetimtautis, ne-
apipjaustyta širdimi ir neapi-
pjaustytu kūnu, neįeis į mano
šventovę, net joks svetimtau-
tis, gyvenantis tarp izraeliečių.
[10*] Tik levitai, nors jie, izrae-
liečiams klaidžiojant paskui
savo stabus, pasitraukė toli
nuo manęs ir turėjo priimti
bausmę už savo kaltę, [11] bus
mano šventovės tarnai. Jie bus
paskirti Šventyklos vartams
prižiūrėti ir Šventykloje tar-
nauti, – skers deginamąsias
atnašas bei aukas žmonėms ir
bus jiems patarnauti. [12] Ka-
dangi jie tarnavo žmonėms jų
stabų akivaizdoje ir buvo Izra-
elio namams kaltės priežastis,
todėl aš pakėliau prieš juos sa-
vo ranką, – tai Viešpaties DIE-
VO žodis, – jie turės priimti
bausmę už savo kaltę. [13] Jie ne-
siartins prie manęs tarnauti
kaip kunigai, nesiartins nei
prie mano šventųjų atnašų –
švenčiausių dalykų, bet turės
priimti gėdą už bjauriuosius
nusikaltimus, kuriuos darė.
[14] Tačiau paskirsiu juos pri-
žiūrėti Šventyklos, kad atlik-
tų visą jos ruošą, darytų joje
visa, kas reikalinga.

Kunigai

[15] O Levio giminės kunigai,
Zadoko palikuonys, ištikimai
rūpinęsi mano šventove izrae-
liečiams nuklydus nuo manęs,
artinsis prie manęs, kad man
tarnautų, – jie stosis mano
akivaizdoje aukoti taukus ir
kraują, – tai Viešpaties DIEVO
žodis. [16] Vien jie eis į mano
Šventyklą, vien jie artinsis
prie mano stalo man tarnau-
ti, – jie rūpinsis mano tarnys-
te. [17] Įeidami pro vidaus kie-
mo vartus, jie vilkės lininiais
drabužiais, o tarnaudami prie
vidaus kiemo vartų ar Šven-
tykloje, jie nesirengs jokiu vil-
noniu apdaru. [18] Ant galvos jie
nešios lininius turbanus, strė-
nas apvilks apatiniais iš lino,
nesijuos diržu, kad neprakai-

44, 10–14: Levitai, išskyrus Zadoko šeimos palikuonis, kadaise atlikinėjo kunigo tarnystę įvairiose Izraelio ir Judo karalysčių šventovėse ir aukštumų vietose, kur Dievo garbinimas buvo suterštas pagoniškomis priemaišomis. Levitų pažeminimas – tarnystės apribojimas paprastais patarnavimais – buvo visapusiškai įgyvendintas po Babilono tremties. Šis faktas padeda suprasti, kodėl taip mažai levitų tegrįžo į Jeruzalę. Žr. Ezd 8, 15–17.

tuotų. [19] Išeidami į vidaus kie-
mą, – prie žmonių vidaus kie-
me, – jie nusivilks drabužius,
kuriuos vilkėjo tarnaudami,
ir padės juos šventovės kam-
bariuose; tuomet jie apsivilks
kitais drabužiais, kad savo
drabužiais nepašventintų žmo-
nių.* [20] Galvos jie nesiskus nei
ilgų plaukų neaugins, – savo
galvos plaukus jie tik apkirps.
[21] Kunigas, kai turės eiti į vi-
daus kiemą, negers vyno. [22] Naš-
lės ar atleistos moters jie sau
žmona neims, ims tik mergelę
iš Izraelio namų palikuonių ar
našlę, kuri yra kunigo našlė.
[23] Jie mokys mano tautą, koks
yra skirtumas tarp švento ir
nešvento, parodys jiems, kaip
atskirti tai, kas švaru, nuo to,
kas nešvaru. [24] Kilus ginčui,
vien jie bus teisėjai, išspręs jį
pagal mano nuostatus. Jie sau-
gos mano įstatymus bei įsta-
tus visose mano šventėse ir
švęs mano šabus.

[25] Jie neis prie numirėlio, kad
savęs nesuterštų. Mirus tėvui
ar motinai, sūnui ar dukteriai,
broliui ar netekėjusiai sese-
riai, jiems leista save suteršti.
[26] Atskaičiavus septynias die-
nas po jo apvalymo, jis bus
švarus. [27] Tą dieną, kai eis į
šventovę, į vidaus kiemą, kad
tarnautų šventovėje, jis turės
paaukoti savo atnašą už nuo-
dėmę, – tai Viešpaties DIEVO
žodis.

[28] Toks bus jiems paveldas,
aš esu jų paveldas; neduosite
jiems nuosavybės Izraelyje, aš
esu jų nuosavybė. [29] Jie valgys
grūdų atnašas, atnašas už nuo-
dėmę, atnašas už kaltę, – visa,
kas Izraelyje paaukota,* jiems
priklausys. [30] Pirmienos* visų
pirmagimių ir visų jūsų dova-
nų – visų jūsų atnašų – pri-
klausys kunigams. Ir pirmie-
nas savo tešlos duosite kuni-
gams, idant palaima nuženg-
tų ant jūsų namų. [31] Kunigai
nevalgys mėsos – paukščio ar
galvijo, nudvėsusio ar žvėrių
sudraskyto.“

Krašto padalijimas ir Viešpaties paveldas

45 [1] „Dalydami burtų ke-
liu kraštą kaip pavel-
dą, atskirkite iš krašto kaip do-
vaną VIEŠPAČIUI šventą sritį
dvidešimt penkių tūkstančių
uolekčių ilgumo ir dvidešimties
tūkstančių uolekčių platumo, –
visas jos plotas bus šventas.
[2] Iš jos keturkampis penkių
šimtų uolekčių iš penkių šimtų
uolekčių plotas bus šventovei su
penkiasdešimčia uolekčių lais-

44, 19: ... *kad savo drabužiais nepašventintų žmonių*: tuomet buvo manoma, kad šventumas yra apčiuopiamas daiktas ir todėl reikia jį apsaugoti nuo nepašventintų asmenų.

44, 29: ... *kas Izraelyje paaukota*: pašvęsta pažadu Dievui.

44, 30: *Pirmienos*: pirmagimiai ir pirmieji derliaus vaisiai, aukojami Dievui reiškiant dėkingumą.

vo ploto aplinkui jį. 3 Šventojoje
srityje atmatuokite dvidešimt
penkių tūkstančių uolekčių il-
gumo ir dešimties tūkstančių
uolekčių platumo dalį, kurioje
bus šventovė – Šventųjų Šven-
toji. 4 Tai bus šventoji krašto
dalis, – ji bus kunigams, kurie
tarnauja šventovėje ir artina-
si prie VIEŠPATIES, kad jam
tarnautų, vieta jų namams ir
Šventoji vieta šventovei. 5 Kita
dalis – dvidešimt penkių tūks-
tančių uolekčių ilgumo ir de-
šimties tūkstančių uolekčių
platumo – bus levitams, tar-
naujantiems Šventykloje, kaip
jų nuosavybė, – joje bus mies-
tai jiems gyventi.

6 Palei atskirtą šventąją sri-
tį paskirkite penkių tūkstan-
čių uolekčių pločio ir dvidešimt
penkių tūkstančių uolekčių il-
gumo plotą kaip nuosavybę
miestui, – tai priklausys vi-
siems Izraelio namams.

7 O vadui priklausys nuosa-
vybė greta abiejų šventosios
srities ir miesto nuosavybės šo-
nų, palei šventąją sritį ir mies-
to nuosavybę, vakarų ir rytų
pusėje, tokio pat ilgio kaip vie-
na iš gentinių dalių, besidrie-
kianti nuo vakarinės lig ryti-
nės 8 krašto sienos. Tai bus jo
nuosavybė Izraelyje. Mano va-
dai daugiau nebeengs mano
tautos, bet paliks likusį kraš-
tą Izraelio namams pagal jų
gimines.“

9* Taip kalbėjo Viešpats DIE-
VAS: „Gana jums, Izraelio va-
dai! Pašalinkite smurtą ir plė-
šikavimą, vykdykite teisumą ir
teisingumą. Liaukitės kamuo-
ti mano tautą, – tai Viešpaties
DIEVO žodis.

Svoriai ir matai

10 Tebūna jūsų svarstyklės
teisingos, teisinga efa ir teisin-
gas batas. 11 Efa ir batas turi
būti vienodo didumo, – batas
talpina dešimtadalį homero ir
efa dešimtadalį homero, – jų
talpumas bus matuojamas ho-
meru. 12 Šekelis turės dvide-
šimt gerų. Dvidešimt šekelių,
dvidešimt penki šekeliai ir
penkiolika šekelių sudarys
jums vieną miną.

Aukos

13 Šitos yra aukos, kurias
atnašausite: nuo kiekvieno ho-

45, 9–12: Prieštremtiniu laikotarpiu karališkasis dvaras puoselėjo krašto turtuolių gobšumą. Žmonės buvo išstumiami iš šeimos paveldo – žemės, kentėjo nuo sukčiavimo prekyboje (žr. Mch 2, 2; Iz 3, 12–15; 5, 8–10; Oz 12, 8; Am 8, 5). *Efa*: saikas javams seikėti, o *batas* skysčiams – maždaug 45 litrai. *Homeras*: 450 litrų saikas. *Gera*: mažiau negu pusė gramo. *Šekelis*: piniginis vienetas – 0,011 gramo. Jo piniginė vertė nebuvo vienoda, nes jis galėjo būti ir sidabrinis, ir auksinis. *Mina*: piniginis vienetas – prieštremtinė turėjo 50 šekelių vertę, bet vėliau, priėmus Babilono piniginius vienetus – 60 šekelių.

mero kviečių – šeštadalį efos,
nuo kiekvieno homero miežių –
šeštadalį efos. 14 O saikas alie-
jui, – aliejus matuojamas ba-
tu, – nuo kiekvieno koro bato
dešimtadalis {koras*, kaip ir
homeras, turi dešimt batų}.
15 Viena avis nuo kiekvienos
dviejų šimtų kaimenės iš Iz-
raelio ganyklų. Šitokia yra au-
ka grūdų atnašų, deginamųjų
atnašų ir bendravimo atnašų
išpirkimui, – tai Viešpaties
DIEVO žodis. 16 Visi krašto gy-
ventojai turės duoti šitas au-
kas {vadui Izraelyje}. 17 Vado
pareiga bus rūpintis degina-
mosiomis atnašomis, grūdų
atnašomis ir liejamosiomis
atnašomis šventėse, jaunaties
dienomis ir šabuose, – visose
Izraelio namų iškilmėse. Jis
pasirūpins atnašomis už nuo-
dėmę, grūdų atnašomis, de-
ginamosiomis atnašomis ir
bendravimo atnašomis, kad
būtų išpirkti Izraelio namai.“

Šventės

18 Taip kalbėjo Viešpats DIE-
VAS: „Pirmojo mėnesio pirmą-
ją dieną iš kaimenės paimsi jo-
kios kliaudos neturintį jautį ir
apvalysi šventovę. 19 Kunigas
paims kraujo iš aukos už nuo-
dėmę ir juo pašlakstys Šven-
tyklos durų staktas, keturis
aukuro briaunos kampus ir vi-
daus kiemo vartų staktas. 20 Tą
patį pakartosi septintą mėne-
sio dieną už kiekvieną, kuris
nusidėjo per klaidą ar nežino-
jimą. Taip atliksite Šventyk-
los išpirkimą.

21 Pirmojo mėnesio keturio-
liktą dieną švęsite išėjimo iš-
kilmę, septynių dienų šventės
metu bus valgoma nerauginta
duona. 22 Tą dieną vadas parū-
pins sau ir visiems krašto žmo-
nėms jautį aukai už nuodėmę.
23 Septynių šventės dienų me-
tu jis parūpins kasdien – per
septynias dienas – septynis
jaučius ir septynis avinus, ne-
turinčius jokios kliaudos, kaip
deginamąją auką VIEŠPAČIUI,
ir vieną ožį kasdien aukai už
nuodėmę. 24 Jis parūpins grū-
dų aukai: kiekvienam jaučiui
vieną efą ir kiekvienam avinui
vieną efą su hinu* aliejaus prie
kiekvienos efos.

25 Iškilmėje, kuri švenčiama
septinto mėnesio penkioliktą
dieną, jis turi daryti tą patį per
septynias šventės dienas, parū-
pindamas atnašas už nuodė-
mę, atnašas deginamajai au-
kai, grūdų atnašas ir aliejų.“

Šabai

46 1 Taip kalbėjo Vieš-
pats DIEVAS: „Ryti-
niai vidaus kiemo vartai bus
uždari šešias darbo dienas, bet

45, 14: *Koras*: saikas skysčiams ir javams, lygus homerui.

45, 24: *Hinas*: saikas skysčiams matuoti, – bato šeštadalis.

bus atidaryti šabo dieną, bus
atidaryti ir mėnulio jaunaties
dieną. [2] Vadas įeis iš lauko pro
vartų prieangį ir stovės prie
vartų šulų. Kunigai paaukos jo
deginamąją atnašą ir jo bendra-
vimo atnašas, o jis pagarbins
VIEŠPATĮ ant vartų slenksčio.
Tuomet jis išeis, bet vartai pa-
liks atidaryti iki vakaro. [3] Ir pa-
prasti žmonės prie tų pačių
vartų įėjimo garbins VIEŠPATĮ
šabo ir mėnulio jaunaties die-
nomis. [4] Deginamoji auka, ku-
rią vadas paaukos VIEŠPAČIUI
šabo dieną, bus šeši avinėliai,
neturintys jokios kliaudos, ir
vienas avinas, neturintis jokio
trūkumo, [5] su vienos efos grūdų
atnaša prie avino, – o grūdų at-
naša prie avinėlių priklausys
nuo jo rankos dosnumo, – drau-
ge su vienu hinu aliejaus prie
kiekvienos efos. [6] Mėnulio jau-
naties dieną iš kaimenės jis
paaukos jokios kliaudos netu-
rintį jautį, šešis avinėlius ir
vieną aviną, – ir jie turi būti
be jokio trūkumo. [7] Kaip grūdų
atnašą jis parūpins vieną efą
prie jaučio ir vieną efą prie avi-
no, o prie avinėlių pagal savo
rankos dosnumą, – drauge su
vienu hinu aliejaus prie kiek-
vienos efos.

Apeiginiai nuostatai

[8] Vadas visuomet įeis ir iš-
eis pro vartų prieangį. [9] Kai pa-
prasti žmonės, eidami į VIEŠ-
PATIES akivaizdą švenčių metu,
įeina pagarbinti pro šiaurinius
vartus, jie turi išeiti pro pieti-
nius vartus, o kai įeina pro pie-
tinius vartus, turi išeiti pro
šiaurinius vartus, – tenegrįžta
prie vartų, pro kuriuos įėjo, bet
teišeina pro priešais esančius
vartus. [10] Kai jie įeina, drauge
su jais įeis ir vadas, kai jie iš-
eina, ir jis išeis.

[11] Iškilmėse ir šventėse grū-
dų atnaša prie jaučio bus viena
efa, prie avino irgi bus viena
efa, – prie avinėlių priklausys
nuo jo rankos dosnumo, – drau-
ge su aliejaus hinu prie kiek-
vienos efos. [12] Rytiniai vartai
bus atidaryti vadui, kada tik jis
savo noru parūpins atnašas, –
savo noru paaukotas VIEŠPA-
ČIUI, – ar deginamajai aukai,
ar bendravimo aukoms, kad jis
galėtų paaukoti savo degina-
mąją auką ir bendravimo au-
kas, kaip jis tai daro šabo die-
ną. Tuomet jis išeis, – jam
išėjus, vartai bus uždaryti.

[13] Kasdien parūpinsi vienerių
metų avinėlį, neturintį jokio trū-
kumo, kaip deginamąją auką
VIEŠPAČIUI, – parūpinsi vieną
kiekvieną rytą. [14] Kasryt parū-
pinsi prie jo ir grūdų atnašas, –
šeštadalį efos ir trečdalį hino
aliejaus, kuris turi būti sumai-
šytas su geriausiais miltais
kaip grūdų auka VIEŠPAČIUI.
Tai yra amžini įstatai. [15] Taip
bus parūpinti avinėlis, grūdų
atnašos ir aliejus kas rytą kaip
nuolatinė deginamoji auka.“

Krašto vadas

16 Taip kalbėjo Viešpats DIE-
VAS: „Jei vadas duoda dovaną iš
savo paveldo kuriam nors savo
sūnų, ji priklausys jo sūnums, –
paveldu ji bus jų nuosavybė.
17 Bet jei jis duoda dovaną iš
savo paveldo kuriam nors savo
tarnų, ji bus jo iki atlaidos me-
tų*. Tuomet ji sugrįš vadui, –
tik jo sūnūs gali pasilaikyti
dovaną iš jo paveldo. 18 Vadas
negalės atimti iš žmonių jokio
paveldo, išvarydamas juos iš
savo nuosavybės. Tik iš savo
paties nuosavybės jis galės
duoti savo sūnums paveldą,
idant nė vienas mano tautos
žmogus nebūtų išblokštas iš
savo nuosavybės.“

Šventyklos virtuvės

19 Tuomet jis nuvedė mane
pro įėjimą, esantį šalia vartų,
prie kunigams skirtų šventųjų
kambarių, atgręžtų į šiaurę.
Žiūriu, ten prie jų vakarinio ga-
lo vieta. 20 Jis man paaiškino:
„Tai vieta, kur kunigai virs at-
našas už kaltę bei atnašas už
nuodėmę ir keps grūdų atna-
šas, idant nereikėtų išnešti jų
iš vidaus kiemo ir nebūtų pa-
šventinti žmonės.“*
21 Tuomet jis išvedė mane į
išorinį kiemą ir vedė palei ke-
turis kiemo kampus. Žiūriu,
kiekviename kiemo kampe yra
dar kiemas, – 22 keturiuose kie-
mo kampuose buvo kiemeliai,
keturiasdešimties uolekčių il-
gumo ir trisdešimties uolekčių
platumo, – visi keturi to paties
dydžio. 23 {Viduje} aplinkui vi-
sus keturis ėjo mūrinys, o po
mūriniu visur aplinkui židiniai.
24 Tuomet jis man paaiškino:
„Tai virtuvės, kur šventyklos
tarnai virs žmonių atnašas.“

Nuostabioji upė. Vanduo teka iš Šventyklos

47 1* Tuomet jis nuvedė
mane vėl prie įėjimo į
Šventyklą. Žiūriu, vanduo teka
iš po Šventyklos slenksčio rytų
link, nes Šventyklos priekis
buvo į rytų pusę. Vanduo tekė-
jo žemyn iš pietinio Šventyk-

46, 17: ... *atlaidos metų*: kas penkiasdešimtieji metai buvo jubiliejaus metai. Žr. Kun 25, 23–55. Izraeliečiai vergai buvo išlaisvinami, žemės nuosavybė grąžinama pirmykščiam savininkui. Šie du jubiliejaus metų nuostatai apsaugojo socialinę ir ekonominę visuomenės pusiausvyrą. Žodis *jubiliejus* yra kilęs iš hebrajų kalbos žodžio *jobel*, kuris reiškia *(avino) ragas*. Mat ragas buvo naudojamas jubiliejui paskelbti.

46, 20: ... *ir nebūtų pašventinti žmonės*: ypatingas Dievo šventumas buvo siejamas su vietomis ir kulto dalykais. Ne kunigams skirtos atnašos buvo verdamos tam tikrose virtuvėse, kurios buvo keturiuose išorinio kiemo kampuose.

47, 1–12: Nuostabioji patvinusi upė, ištekanti iš Šventyklos, duodanti gyvybę dykumai ir Mirties – Negyvajai jūrai, simbolizuoja grįžimą į Rojų. Žr. Pr 2, 10–14. Vanduo yra didelės palaimos ir malonės ženklas, o sausra – prakeiksmo ženklas. Žr. Ez 26, 5. 14.

los šono galo, į pietus nuo au-
kuro. 2 Jis išvedė mane pro šiau-
rinius vartus ir vedė aplinkui
lauko puse prie išorinių vartų,
pro kuriuos einama į rytus.
Žiūriu, vanduo liejasi pietinia-
me šone.

3 Vyras, eidamas rytų krypti-
mi su virve rankoje, atmatavo
tūkstantį uolekčių ir pervedė
mane per vandenį, – vandens
buvo lig kulkšnių. 4 Vėl atma-
tavo tūkstantį ir pervedė mane
per vandenį, – vandens buvo lig
kelių. Vėl atmatavo tūkstantį
uolekčių ir pervedė mane per
vandenį, – vandens buvo lig
juosmens. 5 Vėl atmatavo tūks-
tantį, jau buvo upė, kurios ne-
begalėjau pereiti, nes vanduo
buvo taip patvinęs, jog reikėjo
plaukti, – upė buvo neperbren-
dama. 6 Jis paklausė mane:
„Marusis, ar tu matei?“

Tuomet jis parvedė atgal prie
upės kranto. 7 Eidamas atgal,
mačiau ant upės kranto dau-
gybę medžių vienoje ir kitoje
pusėje. 8 Jis man paaiškino:
„Šis vanduo teka į rytų pusę ir
nutekės į Arabą, o kai įtekės į
jūrą – dvokiančio vandens jū-
rą, jos vanduo pasidarys svei-
kas. 9 Kur tik ta upė nutekės,
visa, kas gyva ir kruta, gaus iš
jos gyvybę. Vandeniui ten nu-
tekėjus, joje knibždėte knibž-
dės žuvų, nes jis taps sveikas, –
visa gyvuos, kur tik upė tekės.
10 Palei ją stovės žvejai nuo En-
Gedžio iki pat En-Eglajimų,* –
bus vietos tinklams džiovinti, –
joje bus gausu visokiausių žu-
vų, panašiai kaip Didžiojoje
jūroje. 11 Bet jos pelkės ir balos
nepraras sūrumo, nes jos turi
būti paliktos druskai. 12 Ant
krantų, abiejose upės pusėse,
augs visokiausi vaismedžiai.
Jų lapai nenubyrės ir jiems
vaisių nepristigs, – kas mėne-
sį jie neš naujus vaisius, nes
jiems vanduo atitekės iš šven-
tovės. Jų vaisiai bus maistui,
o jų lapai bus vaistas sergan-
tiems.“

Naujos krašto ribos

13* Taip kalbėjo Viešpats DIE-
VAS: „Šitos yra ribos, kuriomis
paskirstysite kraštą kaip pa-
veldą dvylikai Izraelio giminių.
Juozapas gaus dvi dalis, 14 o li-
kusį kraštą lygiai dalysitės.
Kaip prisiekiau duoti jį jūsų
protėviams, taip šis kraštas
bus jums paveldas.

15 Krašto riba bus tokia: šiau-
rės pusėje nuo Didžiosios jūros
pro Hetloną lig Lebo-Hamato
ir iki Zedado, 16 Berotos, Sibra-
jimų, – kuris yra tarp Damas-

47, 10: ... *nuo En-Gedžio iki pat En-Eglajimų*: En-Gedi yra puiki gamtos oazė prie vakarinio Negyvosios jūros kranto. En-Eglajimai – vietovė šiauriniame Negyvosios jūros gale.

47, 13–20: Atkurtojo Izraelio ribos atspindi Dovydo karalystės ribas – idealiąsias Pažado žemės ribas. Žr. Sk 34, 3–12.

ko ir Hamato ribos, – ir iki pat
Hazer-Hatikono, kuris yra ant
Haurano ribos. [17] Taigi riba eis
nuo Jūros lig Hazar-Enano,
kuris yra į šiaurę nuo Damas-
ko krašto, su Hamato kraštu
šiaurės pusėje.
[18] Rytų pusėje tarp Haurano
ir Damasko, palei Jordaną,
tarp Gileado ir Izraelio krašto,
iki Rytinės jūros ir lig pat Ta-
maros. Šita bus rytinė riba.
[19] Pietų pusėje riba eis nuo
Tamaros lig pat Meribat-Ka-
dešo, o iš ten palei Egipto upės
vagą iki Didžiosios jūros. Šita
bus pietinė riba.
[20] Vakarų pusėje riba bus Di-
džioji jūra iki pat vietos prie-
šais Lebo-Hamatą. Šita bus
vakarinė riba.
[21] Taip padalysite šį kraštą
sau patiems tarp Izraelio gimi-
nių. [22] Kaip paveldą paskirsty-
site jį burtų keliu sau patiems
ir ateiviams, gyvenantiems
tarp jūsų, kurie pagimdė pas
jus vaikų. Su jais elgsitės kaip
su gimusiais Izraelyje, – su ju-
mis bus jiems burtų keliu pa-
skirtas paveldas tarp Izraelio
giminių. [23] Kurioje tik giminėje
ateiviai gyventų, toje giminėje
duosite jiems jų paveldą, – tai
VIEŠPATIES žodis.“

Giminių paveldas

48 [1] Šitie yra giminių var-
dai: pradedant šiau-
rine riba ant Hetlono kelio, nuo
Lebo-Hamato lig pat Hazar-
Enano, – kuris yra ant Damas-
ko ribos su Hamatu šiaurėje, –
nuo rytinio šono iki Jūros bus
Danas – viena dalis. [2] Prie Da-
no žemės – nuo rytinės ribos
lig vakarinės ribos – bus Aše-
ras, viena dalis. [3] Prie Ašero že-
mės – nuo rytinės ribos lig va-
karinės ribos – bus Naftalis,
viena dalis. [4] Prie Naftalio že-
mės – nuo rytinės ribos lig va-
karinės ribos – bus Manasas,
viena dalis. [5] Prie Manaso že-
mės – nuo rytinės ribos lig va-
karinės ribos – bus Efraimas,
viena dalis. [6] Prie Efraimo že-
mės – nuo rytinės ribos lig va-
karinės ribos – bus Reubenas,
viena dalis. [7] Prie Reubeno že-
mės – nuo rytinės ribos lig va-
karinės ribos – bus Judas, vie-
na dalis.
[8] Prie Judo žemės – nuo ryti-
nės ribos lig vakarinės ribos –
bus Šventoji dalis, kurią at-
skirsite dvidešimt penkių
tūkstančių uolekčių platumo, o
ilgumu lygią vienai iš giminių
dalių – nuo rytinės ribos lig va-
karinės ribos – su šventove jos
viduryje. [9] Šventoji dalis, kurią
atskirsite, bus dvidešimt pen-
kių tūkstančių uolekčių ilgumo
ir dvidešimties tūkstančių uo-
lekčių platumo.
[10] Šitie bus Šventosios dalies
paskirstymai: kunigams pri-
klausys dvidešimt penki tūks-
tančiai uolekčių šiauriniame
šone, dešimties tūkstančių uo-
lekčių platumo vakariniame

šone ir dešimties tūkstančių
uolekčių rytiniame šone, su
VIEŠPATIES šventove jos vidu-
ryje. [11] Ši Šventoji vieta bus ku-
nigams iš Zadoko palikuonių,
kurie man tarnavo ir nenukly-
do su paklydusiais Izraelio
žmonėmis, kaip padarė levitai.
[12] Ji bus jiems ypatinga dalis
iš šventosios krašto dalies,
švenčiausia vieta šalia levitų
žemės. [13] Greta kunigų žemės
levitai turės dalį dvidešimt
penkių tūkstančių uolekčių il-
gumo ir dešimties tūkstančių
uolekčių platumo. Visas ilgis
bus dvidešimt penkių tūkstan-
čių uolekčių, o plotis – dešim-
ties tūkstančių uolekčių. [14] Jo-
kia jos žemė negali būti nei
parduota, nei išmainyta, nei
perduota, nes yra rinktinė kraš-
to dalis – šventa VIEŠPAČIUI.

[15] O likusis plotas, penkių
tūkstančių uolekčių platumo ir
dvidešimt penkių tūkstančių
ilgumo, bus kasdieniams mies-
to reikalams – trobesiams ir
ganykloms. Miestas bus jo vi-
duryje, [16] – šitokie bus jo mat-
menys: šiauriniame šone ketu-
ri tūkstančiai penki šimtai,
pietiniame šone penki tūkstan-
čiai, rytiniame šone keturi
tūkstančiai penki šimtai ir va-
kariniame šone keturi tūks-
tančiai penki šimtai. [17] Mies-
tas turės ganyklų: šiaurėje du
šimtus penkiasdešimt uolek-
čių, pietuose du šimtus pen-
kiasdešimt, rytuose du šimtus
penkiasdešimt, vakaruose du
šimtus penkiasdešimt. [18] Liku-
sio dešimties tūkstančių uo-
lekčių į rytus ir dešimties tūks-
tančių uolekčių į vakarus ploto
derlius bus mieste dirban-
tiems maistas. [19] Darbininkai
iš visų Izraelio giminių darbuo-
sis. [20] Visa atskirtoji šventoji
dalis bus dvidešimt penkių
tūkstančių uolekčių ketvirtai-
nis, – ji apims šventąją dalį
drauge su miesto nuosavybe.

[21] O kas lieka abiejuose šo-
nuose nuo Šventosios dalies ir
miesto nuosavybės, priklausys
vadui. Nuo Šventosios dalies
dvidešimt penkių tūkstančių
uolekčių pakraščio lig rytinės
krašto ribos ir į vakarus nuo
dvidešimt penkių tūkstančių
uolekčių pakraščio lig vakari-
nės krašto ribos, šalia giminių
dalių, žemė priklausys vadui.
Šventoji dalis su Šventyklos
šventove jos viduryje, [22] levitų
ir miesto nuosavybė bus vidu-
ryje žemės, kuri priklauso va-
dui. Vado žemė bus tarp Judo
ribos ir Benjamino ribos.

[23] O kitoms giminėms: nuo
rytinės ribos lig vakarinės bus
Benjaminas, viena dalis. [24] Prie
Benjamino žemės – nuo rytinės
ribos lig vakarinės ribos – bus
Simeonas, viena dalis. [25] Prie
Simeono žemės nuo rytinės ri-
bos lig vakarinės ribos – bus
Issacharas, viena dalis. [26] Prie

Issacharo žemės – nuo rytinės
ribos lig vakarinės ribos – bus
Zebulunas, viena dalis. 27 Prie
Zebuluno žemės – nuo rytinės
ribos lig vakarinės ribos – bus
Gadas, viena dalis. 28 Prie Ga-
do žemės pietų šone riba eis
nuo Tamaros iki Meribat-Ka-
dešo vandenų, o nuo ten palei
Egipto upės vagą lig Didžiosios
jūros. 29 Šitas yra kraštas, kurį
padalysite burtų keliu tarp Iz-
raelio giminių, ir šitos yra jų
dalys, – tai Viešpaties DIEVO
žodis.

Jeruzalės miesto vartai

30 Miesto išėjimai bus tokie:
šiauriniame šone, kuris turės
keturių tūkstančių penkių šim-
tų uolekčių ilgumą, 31 bus treji
vartai: Reubeno vartai – vieni,
Judo vartai – vieni ir Levio var-
tai – vieni. Miesto vartai bus
vadinami Izraelio giminių var-
dais. 32 Rytiniame šone, kuris
turės keturių tūkstančių pen-
kių šimtų uolekčių ilgumą, bus
treji vartai: Juozapo vartai –
vieni, Benjamino vartai – vie-
ni ir Dano vartai – vieni. 33 Pie-
tiniame šone, kuris turės ke-
turių tūkstančių penkių šimtų
uolekčių ilgumą, bus treji vartai:
Simeono vartai – vieni, Issa-
charo vartai – vieni ir Zebuluno
vartai – vieni. 34 Vakariniame
šone, kuris turės keturių tūks-
tančių penkių šimtų uolekčių
ilgumą, bus treji vartai: Gado
vartai – vieni, Ašero vartai –
vieni ir Naftalio vartai – vieni.
35 Aplinkui miestą bus aštuo-
niolika tūkstančių uolekčių. O
miesto vardas nuo tos dienos
bus: „Ten yra VIEŠPATS.“

DANIELIO KNYGA

Ši knyga vadinama ne autoriaus, kuris mums lieka nežinomas, bet pagrindinio veikėjo – didvyrio vardu. Jis buvo jaunas žydas, išvarytas į Babilono tremtį, kur išgyveno bent iki 538 m. prieš Kristų. Tiesą sakant, Danielio knyga nepriklauso prie pranašiškų raštų, bet yra perdėm savita raštija – apokalipsė, t. y. apreiškimas. Apokaliptinė raštija turėjo labai didelę paklausą nuo 200 m. prieš Kristų lig 100 m. po Kristaus – priespaudos ir persekiojimo laikais – iš pradžių žydų, o vėliau ir krikščionių bendrijoje. Nors apokaliptinė raštija ir yra vėlesnė, negu pranašų knygos, tačiau jos šaknys yra pranašų mokyme – pranašų žodžiuose iš Dievo apie Viešpaties dieną ir istorijos pabaigą. Taigi apokaliptinė raštija yra pranašystė su nauju drabužiu. Apokaliptikui, lygiai kaip ir pranašui, Dievas yra istorijos Viešpats.

Danielio knyga skelbia, kad istorijos vyksmas ir raida yra pavaldūs Dievui – visavalei Viešpaties valdžiai. Todėl Sandoros bendrija yra šaukiama į drąsų tikėjimą, nes tik tikint, kad istorijos vyksmą ir raidą valdo Dievas, o ne žmogus, nebijoma gyvenime drąsaus nuosprendžio. Apokaliptinei raštijai yra būdingi spalvingi regėjimai, neįprasti įvaizdžiai ir antgamtiniai įvykiai. Ji turi ryšį su persekiojimu, todėl jos įkvėptieji autoriai naudojasi sutartiniu šifru – dvasiniu kodu. Nenuostabu, kad apokaliptinis rašinys yra „užantspauduota (nesuprantama) knyga“ pašaliečiams – asmenims, kurie nepriklauso tikėjimo bendrijai.

Danielio knyga buvo parašyta nuožmaus Antiocho IV Epifano persekiojimo metu (167–164 m. prieš Kristų) žydų tautai stiprinti ir guosti. Knyga apima pasakojimus ir regėjimus apie išmintingojo Danielio ir jo trijų draugų išmėginimus ir pergales. Jais mokoma, kad žmogus, pasitikėdamas Dievu, gali nugalėti gyvenimo pagundas ir kliūtis. Veikėjai nėra liaudies legendų kūriniai, bet priklauso istoriniam lobynui. Įkvėptajam autoriui mažiau rūpi pasakojimų istoriškumas negu faktas, kad II prieškristinio amžiaus žydas įžvelgtų pasakojimų reikšmę sunkioje savo paties būklėje. Apokaliptiko regėjimai sklidini ateities vilties, kurią Dievas kuria per įvykius, žadėdamas tikėjimo bendrijai išgelbėjimą ir garbę. Veltui didžiosios senovės pasaulio tautos sukilo prieš Viešpatį, nes jo Karalystė jas sunaikins, o pati tvers per amžius. Danielio knygos pasakojimai ir regėjimai apima svarbiausius pranašų mokymo pradus: teisaus elgesio svarbą gyvenime, Dievo visagalybę įvykių sraute ir tvirtą tikėjimą, kad Dievo Karalystė bus pergalinga. Dievo Karalystės atėjimas yra Naujojo Testamento evangelijų šerdis, o Jėzus, save vadindamas „Žmogaus Sūnumi“ (Žr. Dan 7, 13–14), mums primena, kad jis vykdo šio paslaptingo asmens užduotį. Priedai apie Suzaną, Belį ir Slibiną randami tik graikiškoje Septuagintoje, yra novelės, turinčios tikslą paguosti, pamokyti ir padrąsinti.

Danielio knygos metmenys

A. Danielis ir Babilono karaliai	1, 1 – 6, 29
B. Danielio regėjimai	7, 1 – 12, 13
C. Priedai	13, 1 – 14, 42

A. DANIELIS IR BABILONO KARALIAI

Išmėginimas maistu karaliaus dvare

1 [1] Trečiaisiais Judo karaliaus Jehojakimo valdymo metais Babilono karalius Nebukadnezaras atžygiavo į Jeruzalę ir ją apgulė. [2] Viešpats atidavė Judo karalių Jehojakimą drauge su dalimi indų iš Dievo Namų į jo rankas, o tas išgabeno juos į Šinaro* šalį ir padėjo indus į savo dievų iždą.

[3] Tuomet karalius įsakė vyriausiajam savo rūmų pareigūnui Ašpenazui atvesti jam keletą izraeliečių iš karališkos šeimos ir diduomenės, [4] – sveikus vaikinus, gražios išvaizdos, sumanius visose išminties šakose, apdovanotus žinojimu bei supratimu ir tinkamus tarnauti karaliaus rūmuose, – kad jie mokytųsi kaldėjų raštų ir kalbos. [5] Karalius skyrė jiems kasdien dienos maistą iš karališkų valgių ir vyno, kurį pats gėrė. Jie turėjo būti auklėjami trejus metus, o paskui tarnauti karaliaus dvare. [6] Tarp jų buvo iš Judo giminės Danielis, Hananijas, Mišaelis ir Azarjas. [7] Vyriausiasis rūmų pareigūnas praminė* juos kitais vardais: Danielį jis praminė Beltešazaru, Hananiją Šadrachu, Mišaelį Mešachu ir Azarją Abed-Negu.

[8] Bet Danielis apsisprendė nesuteršti savęs* karališko stalo valgiais ir vynu, todėl paprašė vyriausiąjį rūmų pareigūną leisti jam nesusiteršti. [9] Dievas maloniai nuteikė vyriausiąjį rūmų pareigūną, ir jis Danielį užjautė. [10] Betgi vyriausiasis rūmų pareigūnas jį ir įspėjo: „Aš prisibijau savo viešpaties karaliaus! Jis nustatė, ką jūs turite valgyti ir gerti, o jei pastebėtų, kad jūs prasčiau atrodote už kitus jūsų

1, 2: *Šinaras*: senovinis Babilonijos vardas, šiame tekste sąmoningai panaudotas archaizmas. Žr. Pr 10, 10; 11, 2.

1, 7: Vaikinų praminimas babiloniškais vardais buvo ženklus veiksmas – pareiškimas, kad jie yra karaliaus įsūnijami.

1, 8: ... *apsisprendė nesuteršti savęs*: pagonių duona, mėsa ir vynas buvo laikomi nešvariais dėl to, kad jie galbūt buvę paaukoti stabams ar paruošti ant malkų, paimtų iš pagonims šventos giraitės. Tik šviežios daržovės ir vanduo buvo laikomi švariais dalykais. Žr. Oz 9, 3; Tob 1, 12; Jdt 10, 5; 12, 1–2.

amžiaus vaikinus, man reikės
karaliui atsakyti savo galva."
[11] Danielis atsakė prižiūrėto-
jui, kurį vyriausiasis rūmų pa-
reigūnas buvo paskyręs Danie-
liui, Hananijui, Mišaeliui ir
Azarjui: [12] „Prašom mėginti sa-
vo tarnus dešimt dienų: Tebū-
na mums duodama vien dar-
žovių valgyti ir tik vandens
atsigerti. [13] Tada tebūna pa-
lyginama tavo akivaizdoje
mūsų išvaizda su išvaizda tų
vaikinų, kurie valgo kara-
liškus valgius. Taigi, kaip ma-
tysi, taip pasielgsi su savo tar-
nais." [14] Prižiūrėtojas su šiuo
pasiūlymu sutiko ir mėgino
juos dešimt dienų. [15] Praėjus
dešimčiai dienų, jie atrodė ge-
riau ir sveikiau, negu tie vai-
kinai, kurie valgė karališkus
valgius. [16] Prižiūrėtojas laikė-
si pažado, – nunešdavo nuo jų
stalo karališkus valgius ir vy-
ną, kurį jie turėjo gerti, ir duo-
davo jiems daržovių. [17] Šiems
keturiems vaikinams Vieš-
pats davė visų raštų ir išmin-
ties žinojimą bei įgūdžius, o
Danielis turėjo ir dovaną pa-
aiškinti visokius regėjimus bei
sapnus.

[18] Kai atėjo laikas, kada ka-
raliaus paliepimu jaunuoliai
turėjo būti pas jį atvesti, vy-
riausiasis rūmų pareigūnas
juos atvedė pas Nebukadneza-
rą. [19] Karalius, pasikalbėjęs su
jais, nerado tarp jų visų nė vie-
no, kuris prilygtų Danieliui,
Hananijui, Mišaeliui ir Azar-
jui, todėl jie buvo paimti į ka-
raliaus tarnybą. [20] Kada tik
karalius kreipdavosi į juos su
klausimu, reikalaujančiu iš-
minties ir žinojimo, jis rasdavo
juos dešimt kartų pranašes-
nius už visus karalystės ma-
gus ir kerėtojus. [21] Danielis ten
išbuvo iki pirmųjų karaliaus
Kyro valdymo metų.*

Karaliaus sapnas

2 [1]* Antraisiais savo kara-
liavimo metais karalius
Nebukadnezaras sapnavo sap-
ną, kuris taip sukrėtė jo dvasią,
kad nebegalėjo miegoti. [2] Kara-
lius įsakė sušaukti magus, ke-
rėtojus, raganius ir kaldėjus,*
kad pasakytų karaliui, ką jis
buvo susapnavęs. Kai jie atėjo
ir stovėjo karaliaus akivaizdo-
je, [3] karalius jiems tarė: „Sap-
navau tokį sapną, jog mano

1, 21: ... *iki pirmųjų karaliaus Kyro valdymo metų*: Persijos karaliaus Kyro pergalės prieš Babiloną metai – 539/538 m. prieš Kristų.

2, 1–49: 1 eilutės chronologija nesiderina su Dan 1, 5. 18 chronologija. Be to, 25 eilutė sudaro įspūdį, kad Danielis pristatomas karaliui pirmąsyk. Atrodo, kad šio skyriaus pasakojimas kadaise buvo visiškai nepriklausomas nuo pirmojo skyriaus.

2, 2: *Kaldėjai*: čia turbūt turima omenyje astrologai. Žydai siejo astrologus su kaldėjais, o vėlesnėje kalboje jie buvo kartais vadinami tautos vardu.

dvasia liko sukrėsta noro jį su-
žinoti.“ 4 Kaldėjai atsakė kara-
liui {aramėjiškai}: „O karaliau!
Gyvuok per amžius! Pasakyk
tą sapną savo tarnams, ir mes
pasakysime, ką jis reiškia.“
5 Karalius kaldėjams atsakė:
„Toks yra mano įsakas. Jei ne-
pasakysite man to sapno ir jo
nepaaiškinsite, būsite sudras-
kyti į kąsnelius ir jūsų namai
bus išgriauti. 6 Bet jeigu pasa-
kysite man tą sapną ir jį pa-
aiškinsite, gausite iš manęs
dovanų, atpildo ir didžios gar-
bės.“ 7 Jie antrąkart atsakė:
„Tepasako karalius pirma savo
tarnams tą sapną, tuomet mes
galėsime jį išaiškinti.“ 8 Atsa-
kydamas karalius tarė: „Man
aišku, kad jūs norite laimėti
laiko, nes žinote, jog mano įsa-
kas duotas: 9 jei nepasakote
man to sapno, jums tėra tik
vienui vienas sprendimas. Jūs
esate susimokę man kalbėti
melagingais ir apgaulingais
žodžiais, kol pasikeis aplinky-
bės. Taigi pasakykite man tą
sapną, kad aš žinočiau, jog jūs
galite man jį išaiškinti.“ 10 Kal-
dėjai atsakė karaliui tiesiai į
akis: „Žemėje nėra nė vieno, ku-
ris galėtų patenkinti karaliaus
reikalavimą! Iš tikro joks ka-
ralius, kad ir kaip didis ir ga-
lingas, niekad nereikalavo to-
kio dalyko iš kurio nors mago
ar kerėtojo, ar kaldėjo. 11 Daly-
kas, kurio reikalauja karalius,
yra per daug sunkus, niekas ki-
tas negali jo karaliui pasakyti
kaip dievai, kurių buveinė ne
tarp mirtingųjų.“
12 Dėl to karalius tiek įtūžo,
kad įsakė išžudyti visus Babi-
lono išminčius. 13 Paskelbus
įsaką, kad visi išminčiai turi
būti nužudyti, buvo ieškoma ir
Danielio bei jo draugų, kad bū-
tų nužudyti ir jie.

Dievas apreiškia Danieliui sapno reikšmę

14 Tuomet Danielis sumaniai
ir atsargiai kreipėsi į Arjochą,
karaliaus sargybos vadą, išė-
jusį Babilono išminčių žudyti.
15 Jis paklausė Arjochą, kara-
liaus pareigūną: „Kodėl kara-
lius išleido tokį nuožmų įsaką?“
Arjochas paaiškino dalyką Da-
nieliui. 16 Danielis įėjo pas ka-
ralių ir paprašė, kad karalius
jam duotų laiko, ir jis išaiškin-
siąs karaliui tą sapną.
17 Tuomet Danielis parėjo
namo, paaiškino dalyką savo
draugams – Hananijui, Mišā-
eliui ir Azarjui 18 ir įsakė jiems
maldauti dangaus Dievą pasi-
gailėjimo, kad dėl šios paslap-
ties nežūtų Danielis ir jo drau-
gai drauge su kitais Babilono
išminčiais. 19 Paslaptis buvo
apreikšta Danieliui nakties

2, 4: *{Aramėjiškai}*: nuo Dan 2, 4 iki 7, 28 Danielio knygos tekstas yra aramėjiškas, o ne hebrajiškas. Žodis *aramėjiškai* yra intarpas į tekstą kalbos skirtumui paženklinti.

regėjime, ir Danielis šlovino
dangaus Dievą.
20 Danielis tarė:

„Tebūna pašlovintas Dievo
vardas
nuo amžių per amžius,
nes jo yra išmintis ir galybė.
21 Jis pakeičia laikotarpius ir
metų laikus,
pašalina ir į sostą pasodina
karalius,
suteikia išminčiams išmintį
ir išmaniems žinojimą.
22 Jis apreiškia, kas gilu ir
paslėpta,
žino, kas yra tamsybėje,
nes jame glūdi šviesa.
23 Tau, mano protėvių Dieve,
padėka ir gyrius,
nes man davei išminties ir
jėgų.
Nūn man apreiškei, ko
tavęs prašėme, –
apreiškei mums karaliaus
sapną.“

Danielis pasako karaliui sapną ir jį išaiškina

24 Tada Danielis nuėjo pas
Arjochą, kurį karalius buvo pa-
skyręs išžudyti visus Babilono
išminčius, ir jam tarė: „Nežu-
dyk Babilono išminčių. Nuvesk
mane pas karalių, ir aš kara-
liui sapną išaiškinsiu.“
25 Tuomet Arjochas skubiai
nuvedė Danielį pas karalių ir
jam paaiškino: „Tarp tremti-
nių iš Judo užtikau žmogų,
kuris gali karaliui sapną išaiš-
kinti.“ 26 Karalius paklausė
Danielį, kurio vardas buvo Bel-
tešazaras: „Ar tu iš tikro gali
pasakyti man sapną, kurį aš
mačiau, ir jį išaiškinti?“ 27 Da-
nielis atsakė karaliui: „Pa-
slapties, apie kurią karalius
klausia, neatskleis nei išmin-
čiai, nei kerėtojai, nei magai,
nei spėliotojai. 28 Betgi yra
danguje Dievas, kuris apreiš-
kia paslaptis, ir jis atskleidė
karaliui Nebukadnezarui, kas
įvyks dienų pabaigoje. Šis bu-
vo tavo sapnas ir tie regėjimai
atėjo tau į galvą, kai gulėjai
lovoje. 29 Tau, o karaliau, kai
gulėjai lovoje, užėjo mintys
apie ateities įvykius, ir tas, ku-
ris apreiškia paslaptis, at-
skleidė tau, kas įvyks. 30 O man
ši paslaptis buvo apreikšta ne
dėl to, kad išmintimi pranok-
čiau bet kokią kitą gyvą būtybę,
bet kad būtų atskleista kara-
liui sapno reikšmė ir supras-
tumei savo širdies mintis.
31 Tu, o karaliau, matei regė-
jimą. Štai prieš akis didžiulė
statula. Ši statula buvo milži-
niška, nepaprasto spindesio. Ji
stovėjo prieš tave, ir jos išvaiz-
da kėlė baimę. 32 Tos statulos
galva buvo gryno aukso, jos
krūtinė ir rankos sidabro, jos
pilvas ir šlaunys žalvario, 33 jos
kojos geležies, o jos pėdos iš da-
lies geležies ir iš dalies molio.*

2, 33: Molis – terra cotta – buvo babiloniečių plačiai naudojamas dekoratyviniams ir statybos reikalams.

34 Tau bežiūrint, buvo atkirstas
nuo kalno akmuo, – ne žmo-
gaus rankomis, – jis trenkė į
statulos geležines ir molines
pėdas ir jas sutrupino į šipu-
lius. 35 Tuomet geležis, molis,
žalvaris, sidabras ir auksas –
viskas iš karto subyrėjo į ši-
pulius ir tapo lyg pelai vasarą
klojimuose. Vėjas juos nupū-
tė, nepalikdamas nė pėdsakų.
Bet akmuo, trenkęs į statulą,
virto dideliu kalnu ir pripildė
visą žemę.

36* Toks buvo sapnas. Dabar
karaliui jį išaiškinsime. 37 Tu,
o karaliau, karalių karaliau, –
kuriam dangaus Dievas davė
karalystę ir galybę, ir jėgą, ir
garbę; 38 į kurio rankas jis ati-
davė žmones, kur tik jie gyven-
tų, laukų žvėris ir padangių
paukščius ir kurį jis padarė jų
visų valdovu, tu esi ta aukso
galva. 39 Po tavęs iškils kita ka-
ralystė, menkesnė už tavo; tuo-
met dar ir trečia – žalvario ka-
ralystė, kuri apims visą žemę.
40 Ketvirtoji karalystė bus stipri
it geležis, – lygiai kaip geležis
triuškina ir griauna visa, taip
ji sutriuškins ir sugriaus anas
visas. 41 Kojos ir pirštai, kaip
regėjai, buvo dalinai iš puo-
džiaus molio ir dalinai iš gele-
žies, – tai reiškia, kad ji bus
suskilusi karalystė, tačiau tu-
rės šiek tiek geležies tvirtumo,
nes, kaip regėjai, geležis buvo
sumaišyta su paprastu moliu.
42 Kaip kojų pirštai buvo iš da-
lies geležiniai ir iš dalies moli-
niai, taip ir karalystė bus iš
dalies tvirta ir iš dalies trapi.
43 Kaip regėjai, geležis buvo su-
maišyta su paprastu moliu, –
tai reiškia, kad jie maišysis
vedybomis vieni su kitais, ta-
čiau nebus vieningi, lygiai kaip
geležis kad nesimaišo su mo-
liu. 44 O anų karalių dienomis
dangaus Dievas įkurs karalys-
tę, kuri niekad nebus sunaikin-
ta, – ši karalystė nebus perduo-
ta kitai tautai. Ji sutrupins į
šipulius visas anas karalystes
ir padarys joms galą, o pati
tvers amžinai, 45 lygiai kaip re-
gėjai, kad akmuo, atkirstas nuo
kalno ne žmogaus rankomis,
sutrupino į šipulius geležį,
žalvarį, molį, sidabrą ir auksą.
Didysis Dievas parodė kara-
liui, kas įvyks ateityje. Sapnas
yra tikras ir jo išaiškinimas
tikras."

2, 36–45: Keturios, viena po kitos einančios, karalystės šiame apokaliptiniame regėjime yra: Babilonija – aukso, Medija – sidabro, Persija – žalvario ir helenistinė Graikija – geležies. Pastaroji po Aleksandro mirties buvo padalyta tarp jo generolų (41–42 eilutės). Dvi iškilusios karalystės, labiausiai palietusios žydų tautą, buvo ptolemėjų Egipte ir seleukidų Sirijoje. Veltui jos stengėsi karu ir mišriomis vedybomis atkurti Aleksandro imperijos vienybę (43 eilutė). Akmuo, atkirstas nuo kalno ne žmogaus rankomis, yra žydų lauktoji mesijinė karalystė (44–45 eilutė). Jėzus susiejo šį įvaizdį su savimi. Žr. Lk 20, 17–18.

Karalius apdovanoja Danielį

46 Tuomet karalius Nebu-
kadnezaras puolė kniūbsčias
ant žemės, išreiškė Danieliui
pagarbą ir įsakė aukoti jam at-
našą ir smilkalų auką. 47 Kara-
lius, kreipdamasis į Danielį,
tarė: „Iš tikrųjų jūsų Dievas
yra dievų Dievas ir karalių
Viešpats, ir paslapčių apreiš-
kėjas, nes tik jis leido tau at-
skleisti šią paslaptį.“ 48 Tuo-
met karalius labai išaukštino
Danielį, apipylė jį puikiomis
dovanomis ir padarė visos Ba-
bilono srities valdytoju bei vi-
sų Babilono išminčių seniūnu.
49 Danielio prašymu karalius
paskyrė Šadrachą, Mešachą ir
Abed-Negą Babilono sritį val-
dyti. O pats Danielis pasiliko
karaliaus dvare.

Ugnimi plieskianti krosnis

3 1 Karalius Nabukadne-
zaras padarė statulą iš
aukso, šešiasdešimties uolek-
čių aukštumo, šešių uolekčių
platumo, ir pastatė ją Duros* ly-
gumoje, Babilono srityje. 2 Tuo-
met karalius Nebukadnezaras
įsakė, kad būtų pašaukti sat-
rapai,* seniūnai ir valdytojai,
patarėjai, iždo saugotojai, tei-
sėjai, tarnautojai ir visi sričių
pareigūnai dalyvauti statulos,
kurią karalius Nebukadneza-
ras buvo pastatęs, pašventini-
mo iškilmėse. 3 Taigi satrapai,
seniūnai ir valdytojai, patarė-
jai, iždo saugotojai, teisėjai,
tarnautojai ir visi sričių parei-
gūnai susirinko statulos, kurią
buvo pastatęs karalius Nebu-
kadnezaras, pašventinimo
iškilmėms. Jiems stovint prie-
šais statulą, kurią Nebukad-
nezaras buvo pastatęs, 4 šauk-
lys garsiai paskelbė: „O tautos
ir gentys visų kalbų, jums įsa-
kyta, 5 kad, išgirdę balsą rago,
dūdos, lyros, citros, arfos, būg-
no ar bet kokio kito instrumen-
to, turite parpulti ir pagarbin-
ti aukso statulą, kurią pastatė
karalius Nebukadnezaras. 6 O
kas neparpuls ir nepagarbins,
bus tuojau pat įmestas į kros-
nį, plieskiančią ugnimi.“ 7 To-
dėl kai tik visos tautos išgirdo
garsą rago, dūdos, lyros, citros,
arfos, būgno ar bet kokio muzi-
kos instrumento – tautos ir
gentys visų kalbų parpuolė ir
pagarbino Nebukadnezaro pa-
statytą aukso statulą.

Danielio draugai apkaltinami nepaklusnumu

8 Pasinaudodami proga, kai ku-
rie kaldėjai atėjo ir apskundė

3, 1: *Dura:* keletas vietovių Babilonijoje buvo vadinamos šiuo vardu. Čia minima turbūt Duros lyguma, kuri yra keli kilometrai nuo Jeruzalės.

3, 2: *Satrapai:* svarbesnieji Persijos sričių valdytojai.

3, 6: Sudeginimas buvo bausmė už nusikaltimus Babilonijos karaliui. Žr. Jer 29, 22.

žydus. [9] Jie kreipėsi į karalių
Nebukadnezarą ir sakė: „O ka-
raliau, gyvuok amžinai! [10] Tu, o
karaliau, išleidai įsaką, kad
kiekvienas žmogus, kai tik iš-
girs garsą rago, dūdos, lyros,
citros, arfos, būgno ar bet ko-
kio kito muzikos instrumento,
turi parpulti ir pagarbinti tą
auksinę statulą. [11] Bet kas ne-
parpuls ir nepagarbins, bus
įmestas į krosnį, plieskiančią
ugnimi. [12] Vis dėlto yra žydų,
kuriuos tu paskyrei valdyti
Babilono sritį, – Šadrachas,
Mešachas ir Abed-Negas. O
karaliau, šie vyrai tavęs nepai-
so. Tavo dievams jie netarnau-
ja ir auksinės statulos, kurią
tu pastatei, negarbina.“

[13] Tuomet Nebukadnezaras,
įtūžęs iš pykčio, įsakė atvesti
Šadrachą, Mešachą ir Abed-
Negą. Jie buvo tuojau pat at-
vesti pas karalių. [14] Nebukad-
nezaras jų paklausė: „Ar tai
tiesa, Šadrachai, Mešachai ir
Abed-Negai, kad jūs netarnau-
jate mano dievams ir negarbi-
nate auksinės statulos, kurią
aš pastačiau? [15] Taigi dabar, jei
esate pasiruošę, kai išgirsite
garsą rago, dūdos, lyros, citros,
arfos, būgno ar bet kokio kito
muzikos instrumento, turite
parpulti ir pagarbinti mano
padarytą statulą {na ir pui-
ku!}. O jei nepagarbinsite, bū-
site tuojau pat įmesti į krosnį,
plieskiančią ugnimi. Kas yra
tas Dievas, kuris gali išgelbėti
jus iš mano rankų?“

[16] Šadrachas, Mešachas ir
Abed-Negas atsakė karaliui:
„O Nebukadnezarai, šiuo atve-
ju mums gintis prieš tave ne-
reikia. [17] Jei mūsų Dievas, ku-
riam tarnaujame, gali mus
išgelbėti* iš ugnimi plieskian-
čios krosnies ir tavo rankos, o
karaliau, teišgelbsti jis mus.
[18] Bet jeigu ne, o karaliau, te-
būna tau žinoma, kad mes ta-
vo dievams netarnausime ir
auksinės statulos, kurią tu pa-
statei, negarbinsime.“

Trys Danielio draugai pasmerkiami mirti

[19] Nebukadnezaras taip įtū-
žo iš pykčio ant Šadracho, Me-
šacho bei Abed-Nego, kad net
jo veido išraiška persimainė, ir
liepė prikūrenti krosnį septynis
kartus karščiau, negu papras-
tai buvo kūrenama. [20] O ke-
liems savo kariuomenės galiū-
nams liepė surišti Šadrachą,
Mešachą ir Abed-Negą ir įmes-
ti juos į ugnimi plieskiančią
krosnį. [21] Taigi šie vyrai buvo
surišti, kaip buvo apsirengę, –
su skraistėmis, kelnėmis, ke-
purėmis bei kitais drabužiais,
ir įmesti į ugnimi plieskiančią
krosnį. [22] Kadangi karaliaus
įsakymas buvo skubus ir kros-

* 3, 17: *Jei mūsų Dievas ... gali mus išgelbėti*: vaikinai neabejoja Dievo galybe, bet palieka Dievo išminčiai laisvę.

nis buvo taip labai prikūrenta,
liepsnos liežuviai užmušė vy-
rus, nešusius Šadrachą, Meša-
chą ir Abed-Negą. 23 Bet šie
trys vyrai – Šadrachas, Me-
šachas ir Abed-Negas nukrito
surišti į ugnimi plieskiančią
krosnį.

Azarjo malda

1(24)* Jie vaikštinėjo liepsno-
se, šlovindami giesmėmis Die-
vą ir garbindami Viešpatį.
2(25) Azarjas stovėjo ugnies šer-
dyje ir garsiai meldėsi:

3(26) – Pašlovintas ir gyriaus
vertas esi tu,
Viešpatie, mūsų tėvų
Dieve,
bus garbinamas tavo
vardas per amžius,
4(27) nes tu teisus visur, ką
mums padarei.
Visi tavo darbai teisingi,
tavo keliai tiesūs
ir visi tavo sprendimai
teisingi.
5(28) Padarei teisingus
sprendimus visur,
ką užleidai ant mūsų
ir ant Jeruzalės, šventojo
mūsų tėvų miesto.
Teisingu sprendimu už
mūsų nuodėmes
visa tai padarei,
6(29) nes mes nusidėjome ir
nusižengėme, –
atsitolindami nuo tavęs,
darėme visa, kas pikta.
Tavo įsakymų
nepaisėme,
7(30) nesilaikėme ir nedarėme,
ką buvai įsakęs dėl
mūsų pačių gero.
8(31) Todėl visur, ką tu užleidai
ant mūsų,
ir visur, ką mums
padarei,
tu pasielgei teisingai.
9(32) Atidavei mus į rankas
mūsų priešų,
nežabotiems ir
bjauriems bedieviams,
neteisingam karaliui,
pikčiausiam visame
pasaulyje.
10(33) Nūnai mes nedrįstame
atverti burnos,
gėda ir negarbė laukia tų,
kurie tau tarnauja ir
tave garbina.
11(34) Dėl savo švento vardo
neatmesk mūsų
amžinai,
nepanaikink savo
sandoros.
12(35) Neatitrauk savo
gailestingumo nuo
mūsų
dėl savo bičiulio
Abraomo,
dėl savo tarno Izaoko
ir dėl savo šventojo
Izraelio.

3, 24–90: Šis tekstas yra įkvėptas priedas – intarpas į Danielio aramėjišką tekstą, verstą iš graikiškos Danielio knygos. Atrodo, kad šio teksto originalas buvo parašytas hebrajų ar aramėjų kalba. Katalikų Bendrija visad jį laikė kanoniškų Šventojo Rašto knygų dalimi.

13(36) Jiems tu pažadėjai
padauginti palikuonis
kaip dangaus žvaigždes,
kaip smiltis ant jūros
kranto.
14(37) Tačiau, Viešpatie,
tapome mažesni už bet
kokią tautą,
esame pažeminti
šiandien visame
pasaulyje
dėl savo nuodėmių.
15(38) Neturime nūnai
nei kunigaikščio, nei
pranašo, nei vado;
nei deginamosios
atnašos, nei aukos,
nei aukojimo, nei
smilkalų;
nei vietos aukoti
pirmienoms
ir rasti tavo
gailestingumui.
16(39) O, kad atgailaujančia
širdimi ir nuolankia
dvasia
būtume tau taip mieli,
17(40) kaip deginamosios aukos
avinų bei jaučių
ir kaip tūkstančiai
riebių avinėlių!
Tokia tebūna mūsų auka
šią dieną tavo
akivaizdoje
ir tau maloni,
nes tavimi pasitikintys
nenusivils.
18(41) Dabar mes sekame tavim
visa širdimi,
bijome tavęs ir ieškome
tavo veido.
19(42) Nepalik mūsų skendėti
gėdoje,
bet elkis su mumis
pagal savo švelnumą
ir savo maloningą
gailestingumą.
20(43) Išgelbėk mus savo
nuostabiais darbais
ir pašlovink savo vardą,
Viešpatie!
21(44) Teapima sumišimas
visus tuos,
kurie daro pikta tavo
tarnams;
tebūna jie sugėdinti ir
bejėgiai,
tebūna sutriuškinta jų
galybė!
22(45) Tesužino, kad tu vienas
esi Viešpats Dievas,
šlovingas visame
pasaulyje.

Dievas apsaugo Danielio draugus krosnyje

23(46) Tuo tarpu juos įmetusie-
ji karaliaus tarnai nesiliovė
kurstyti krosnį nafta, derva, pa-
kulomis ir žagarais.
24(47) Lieps-
nos pakilo keturiasdešimt de-
vynias uolektis virš krosnies,
25(48) driekėsi į šonus ir sudegino
aplink krosnį stovinčius kaldė-
jus.
26(49) Bet Viešpaties angelas
nužengė į krosnį prie Azarjo ir
jo draugų, išstūmė plieskian-
čią ugnį iš krosnies
27(50) ir pa-
darė krosnies vidų, tarsi jame
būtų pūtęs vėsa dvelkiantis vė-
jelis. Ugnis jų visai nelietė, –
neužgavo ir net jų nevargino.
28(51) Tuomet visi trys krosnyje

vienu balsu giedojo, garbinda-
mi ir šlovindami Dievą:
29{52} „Pašlovintas esi tu,
Viešpatie, mūsų tėvų
Dieve,
didžiai vertas garbės ir
šlovės per amžius.
30 Šlovinamas yra tavo
garbingas, šventas
vardas,
didžiai vertas garbės ir
šlovės per amžius.
31{53} Šlovinamas esi savo
šventoje garbės
Šventykloje,
didžiai vertas garbės ir
šlovės per amžius.
32{54} Šlovinamas esi, kuris
žvilgsniu matuoji
gelmes
nuo savo sosto virš
kerubų,
didžiai vertas garbės ir
šlovės per amžius.
33{55} Šlovinamas esi savo
Karalystės soste,
didžiai vertas garbės ir
šlovės per amžius.
34{56} Šlovinamas esi dangaus
skliaute,
aukštinamas ir
garbinamas per
amžius.
35{57} Šlovinkite Viešpatį jūs,
visi Viešpaties
kūriniai,
garbinkite ir didžiai
aukštinkite jį per
amžius.
36{58} Šlovinkite Viešpatį jūs,
dangūs,
garbinkite ir didžiai
aukštinkite jį per
amžius.
37{59} Šlovinkite Viešpatį jūs,
Viešpaties angelai,
garbinkite ir didžiai
aukštinkite jį per
amžius.
38{60} Šlovinkite Viešpatį jūs,
visi vandenys,
esantys viršum dangaus
skliauto,
garbinkite ir didžiai
aukštinkite jį per
amžius.
39{61} Šlovinkite Viešpatį, visos
galybės,
garbinkite ir didžiai
aukštinkite jį per
amžius.
40{62} Šlovinkite Viešpatį,
saule ir mėnuli,
garbinkite ir didžiai
aukštinkite jį per
amžius.
41{63} Šlovinkite Viešpatį,
dangaus žvaigždės,
garbinkite ir didžiai
aukštinkite jį per
amžius.
42{64} Šlovinkite Viešpatį, lietūs
ir rasa,
garbinkite ir didžiai
aukštinkite jį per
amžius.
43{65} Šlovinkite Viešpatį, visi
vėjai,
garbinkite ir didžiai
aukštinkite jį per
amžius.

44(66) Šlovinkite Viešpatį, ugnie
ir kaitra,
garbinkite ir didžiai
aukštinkite jį per
amžius.
45(67) Šlovinkite Viešpatį, šalti
ir karšti,
garbinkite ir didžiai
aukštinkite jį per
amžius.
46(68) Šlovinkite Viešpatį, rasa
ir pūga,
garbinkite ir didžiai
aukštinkite jį per
amžius.
49(69) Šlovinkite Viešpatį, šalna
ir vėsuma,
garbinkite ir didžiai
aukštinkite jį per
amžius.
50(70) Šlovinkite Viešpatį, lede
ir sniege,
garbinkite ir didžiai
aukštinkite jį per
amžius.
47(71) Šlovinkite Viešpatį,
naktys ir dienos,
garbinkite ir didžiai
aukštinkite jį per
amžius.
48(72) Šlovinkite Viešpatį,
šviesa ir tamsa,
garbinkite ir didžiai
aukštinkite jį per
amžius.
51(73) Šlovinkite Viešpatį,
žaibai ir debesys,
garbinkite ir didžiai
šlovinkite jį per
amžius.
52(74) Tešlovina žemė Viešpatį,
tegieda jam gyrių ir
teaukština jį didžiai
per amžius.
53(75) Šlovinkite Viešpatį,
kalnai ir kalvos,
garbinkite ir didžiai
šlovinkite jį per
amžius.
54(76) Šlovinkite Viešpatį, visi
dirvoje augantys
želmenys,
garbinkite ir didžiai
šlovinkite jį per
amžius.
56(77) Šlovinkite Viešpatį,
vandens šaltiniai,
garbinkite ir didžiai
šlovinkite jį per
amžius.
55(78) Šlovinkite Viešpatį, jūros
ir upės,
garbinkite ir didžiai
šlovinkite jį per
amžius.
57(79) Šlovinkite Viešpatį,
banginiai ir visa,
kas plaukioja vandenyse,
garbinkite ir didžiai
šlovinkite jį per
amžius.
58(80) Šlovinkite Viešpatį,
padangių paukščiai,
garbinkite ir didžiai
šlovinkite jį per
amžius.
59(81) Šlovinkite Viešpatį, visi
žvėrys ir galvijai,
garbinkite ir didžiai
šlovinkite jį per
amžius.

60(82) Šlovinkite Viešpatį,
žmonės,
garbinkite ir didžiai
šlovinkite jį per
amžius.
61(83) Šlovink Viešpatį, Izraeli,
garbink ir didžiai
šlovink jį per amžius.
62(84) Šlovinkite Viešpatį,
Viešpaties kunigai,
garbinkite ir didžiai
šlovinkite jį per
amžius.
63(85) Šlovinkite Viešpatį,
Viešpaties tarnai,
garbinkite ir didžiai
šlovinkite jį per
amžius.
64(86) Šlovinkite Viešpatį,
teisiųjų dvasios ir
sielos,
garbinkite ir didžiai
šlovinkite jį per
amžius.
65(87) Šlovinkite Viešpatį,
ištikimieji ir
nuolankios širdies,
garbinkite ir didžiai
šlovinkite jį per
amžius.
66(88) Šlovinkite Viešpatį,
Hananijau, Azarjau ir
Mišaeli,
garbinkite ir didžiai
šlovinkite jį per
amžius.
Jis ištraukė mus iš
Požemio,
išgelbėjo mus iš mirties
rankos.
Jis išlaisvino mus iš
ugnimi plieskiančios
krosnies,
išgelbėjo iš ugnies
liepsnų.
67(89) Dėkokite Viešpačiui, nes
jis geras,
nes jo gailestingumas
tveria per amžius.
68(90) Šlovinkite dievų Dievą
visi,
kas jo pagarbiai bijote,
garbinkite jį ir dėkokite,
nes jo gailestingumas
tveria per amžius."

(Lotyniškoji Vulgata pažymi: „Čia baigiasi žodžiai, kurių nėra hebrajiškajame tekste. Jie paimti ir išversti iš Teodotijono (graikiško vertimo) leidinio.")

Karalius išlaisvina Šadrachą, Mešachą ir Azarją

24(91) Karalius Nebukadneza-
ras buvo nustebintas. Jis sku-
biai pakilo ir kreipėsi į savo pa-
tarėjus, klausdamas: „Argi ne
tris vyrus įmetėme į ugnį suriš-
tus?" Jie atsakė karaliui: „Taip,
tikrai, o karaliau!" –
25(92) „Bet, –
atkirto karalius, – aš matau
keturis palaidus vyrus vaikš-
čiojančius ugnies liepsnose. Jie
visiškai nepaliesti! O tas ket-
virtasis atrodo lyg dieviška
būtybė!"*
26(93) Tuomet Nebu-
kadnezaras priėjo prie ugnimi
plieskiančios krosnies durų ir

3, 92: ... *dieviška būtybė*: pažodžiui *Dievo sūnus*, angelas. žr. Job 1, 6.

tarė: „Šadrachai, Mešachai ir
Abed-Negai, aukščiausiojo
Dievo tarnai, išeikite! Ateiki-
te čia!“ Šadrachas, Mešachas
ir Abed-Negas tuojau pat išėjo
iš ugnies. 27(94) Satrapai, seniū-
nai, valdytojai ir karaliaus pa-
tarėjai juos apspito ir matė,
kad ugnis nebuvo turėjusi jo-
kios galios tų vyrų kūnams: jų
galvos plaukai nebuvo nusvi-
linti, jų skraistės nebuvo ug-
nies apdegintos, joks ugnies
kvapas nėjo iš jų. 28(95) Nebukad-
nezaras pasakė: „Tebūna pa-
šlovintas Šadracho, Mešacho ir
Abed-Nego Dievas! Jis atsiun-
tė savo angelą ir išgelbėjo savo
tarnus, kurie juo pasitikėjo! Jie
nepakluso karaliaus įsakui ir
sutiko verčiau atiduoti savo
kūnus, negu kokiam kitam die-
vui tarnauti ir jį garbinti, iš-
skyrus jų pačių Dievą. 29(96) To-
dėl įsakau visų kalbų tautoms
ir gentims, kad bus sudraskyti
į kąsnelius tie, kas tik nepa-
garbiai kalbės apie Šadracho,
Mešacho ir Abed-Nego Dievą,
ir jų namai bus išgriauti, nes
nėra jokio kito Dievo, kuris ga-
lėtų taip išgelbėti.“
30(97) Paskui karalius paaukš-
tino Šadrachą, Mešachą ir
Abed-Negą Babilono srityje.

Antrasis Nebukadnezaro sapnas

31(98)* Karalius Nebukadneza-
ras visų kalbų tautoms ir gen-
tims, gyvenančioms žemėje.
Teklesti jūsų gerovė! 32(99) Žen-
klus ir nuostabius darbus aukš-
čiausiojo Dievo* man malonu
paskelbti.

33(100) Kokie didingi yra jo
ženklai,
kokie galingi jo
nuostabūs darbai!
Jo Karalystė yra amžina
Karalystė
ir jo viešpatavimas
tveria per kartų
kartas.

4 1 Aš, Nebukadnezaras, bu-
vau patogiai savo namuo-
se ir jaučiausi laimingas savo
rūmuose, 2 kai sapnavau mane
išgąsdinusį sapną. Mane, gulin-
tį lovoje, apėmę vaizdiniai ir
man į galvą atėję regėjimai su-
kėlė klaiką. 3 Paskelbiau įsaką
sušaukti visus Babilono išmin-
čius pas mane, kad jie man pa-
sakytų, ką tas sapnas reiškia.
4 Suėjo magai, kerėtojai, kaldė-
jai ir spėliotojai, aš papasako-
jau jiems tą sapną, bet jie ne-
įstengė man pasakyti, ką jis
reiškia. 5 Galų gale atėjo pas
mane Danielis, – tas, kuris yra

3, 98 – 4, 34: Ši dalis turi laiško, Nebukadnezaro rašyto savo pavaldiniams, formą.

3, 99: ... *aukščiausiojo Dievo*: žydai, o ypač išeivijoje, naudojo šį titulą, norėdami atskirti savo Dievą nuo pagonių dievų. Politeistui jis buvo tik kito *dievo* titulas (žr. taip pat 93 eilutę). Šis titulas buvo vardas Dievybei paženklinti Kanaane. Žr. Pr 14, 18.

vadinamas Beltešazaru,* ma-
no dievo vardu, ir yra apdova-
notas šventųjų dievų dvasia, –
ir jam aš papasakojau savo
sapną. 6 „O Beltešazarai, ma-
gų galva, aš žinau, kad tu esi
apdovanotas šventųjų dievų
dvasia ir jokia paslaptis nėra
tau per sunki. Šis yra sapnas,
kurį sapnavau. Pasakyk man,
ką jis reiškia."

7 – Lovoje man atėjo į galvą
tokie regėjimai.
Mačiau medį žemės
viduryje,
jis buvo labai aukštas.
8 Medis augo vis aukštesnis
ir vis tvirtesnis, –
jo viršūnė pasiekė dangų.
Jis buvo matomas iš visų
žemės pakraščių.
9 Jo lapai buvo gražūs
pažiūrėti,
vaisiai gausūs, –
maisto jame buvo visiems.
Po juo laukų žvėrys rado
paunksmę,
jo šakose krovėsi lizdus
padangių paukščiai, –
visi gyvūnai iš jo maitinosi.

10 Kai lovoje nesilioviau ste-
bėti regėjimus, ateinančius
man į galvą, pamačiau nužen-
giantį iš dangaus šventąjį Bu-
dėtoją.* 11* Jis, garsiai šaukda-
mas, liepė:

„Nukirskite medį ir
nukapokite jo šakas,
nubraukykite jo lapus ir
išmėtykite jo vaisius.
Tenubėga šalin iš po jo žvėrys,
teišlaksto nuo jo šakų
paukščiai.
12 Bet palikite žemėse jo
kelmą su šaknimis, –
surištas geležies ir žalvario
grandine,
teguli jis gležnoje lauko
žolėje,
temaudo jį rasa iš dangaus,
tebūna jo dalia su gyvuliais,
ėdančiais laukų žolę!
13 Tebūna perkeista jo
žmogiška širdis,
tebūna jam duota širdis
žvėries
ir tepraslenka pro jį
septyni laikai.
14 Tai nuspręsta Budėtojų
įsaku,
o šis sprendimas duotas
Šventųjų įsakymu,
kad visi gyvūnai žinotų,
jog Aukščiausiasis valdo
žmonių karalystę,
duoda ją, kam nori,
ir jai valdyti paskiria net
žemos kilmės žmones.

* 4, 5: *Beltešazaru, mano dievo var-du*: babiloniškas vardas, duotas Danieliui karaliaus įsakymu (žr. Dan 1, 7), yra *Balatsu-ussur – Saugok jo gyvybę*. Karaliaus noru jis buvo *BEL-balatsu-ussur* sutrumpinimas. Taigi vardas apima prašymą vyriausiajam Babilono dievui Beliui.

4, 10: ... *šventąjį Budėtoją*: angelą. Šitoks angelo titulas Šventajame Rašte yra tik vienkartinis – tik šiame Danielio knygos skyriuje. Jis yra dažnas vėlesnėje žydų raštijoje.

4, 11–14: Medis yra karalius Nebukadnezaras. 19 eilutėje iš metaforos pereinama į tikrovę.

15 Tai yra sapnas, kurį aš, ka-
ralius Nebukadnezaras, sap-
navau. O dabar tu, Beltešaza-
rai, pasakyk man, ką jis reiškia,
nes visi mano karalystės iš-
minčiai neįstengia paaiškinti
man, ką jis reiškia. Tu gali tai
padaryti, nes tavyje glūdi šven-
toji, dieviška dvasia.“
16 Tuomet Danielis, vadina-
mas Beltešazaru, buvo kurį
laiką lyg stabo ištiktas. Jo min-
tys kėlė jam nerimą. Karalius
jam tarė: „Beltešazarai, tene-
kelia tau nerimo tas sapnas ar
jo išaiškinimas.“ Beltešazaras
atsakė: „Mano valdove, tas
sapnas* turėtų būti tiems, ku-
rie tavęs nekenčia, ir jo išaiš-
kinimas tavo priešams! 17 Me-
dis, kurį matei augantį vis
didesnį ir tvirtesnį, viršūne
pasiekusį dangų ir matomą iš
visų žemės pakraščių, 18 kurio
lapai buvo gražūs pažiūrėti ir
vaisiai gausūs, duodantys
maisto visiems, po kuriuo gy-
veno laukų žvėrys ir kurio šako-
se padangių paukščiai krovėsi
lizdus, – 19 esi tu, o karaliau!
Tu tapai didis ir galingas. Ta-
vo didybė išaugo ir siekia dan-
gų, o tavo valdžia lig žemės pa-
kraščių. 20 Kadangi karalius
matė šventą Budėtoją, nužen-
giantį iš dangaus ir sakantį:
'Nukirskite ir sunaikinkite me-
dį, bet palikite žemėse jo kel-
mą su šaknimis, surištą gele-
žies ir žalvario grandine, lauko
žolėje; temaudo jį rasa iš dan-
gaus, tebūna jo dalia su gyvu-
liais, ėdančiais laukų žolę, kol
praslinks pro jį septyni laikai' –
21 toks yra išaiškinimas, o kara-
liau, ir tai yra Aukščiausiojo
sprendimas, atėjęs mano val-
dovui karaliui: 22* tu būsi išgui-
tas iš žmonių tarpo, tavo bu-
veinė bus su laukų žvėrimis,
turėsi ėsti žolę kaip jautis, bū-
si maudomas rasos iš dangaus,
ir septyni laikai praslinks, kol
tu pripažinsi, kad Aukščiau-
siasis valdo žmonių karalystę
ir duoda ją, kam nori. 23 Įsaky-
mas palikti medžio kelmą su
šaknimis reiškia, kad tavo ka-
ralystė bus tau atkurta, kai tu
pripažinsi, jog Dangus yra vi-
savaldis. 24* Todėl, o karaliau,
tebūna tau malonus mano pa-
tarimas: išpirk savo nuodėmes
teisumo darbais ir savo nusi-
kaltimus gailestingumu varg-
šams. Tuomet tavo gerovė bus
patvari.“
25 Visa tai ištiko karalių Ne-
bukadnezarą. 26 Praėjus dvyli-
kai mėnesių, vaikščiodamas
ant karališkųjų rūmų stogo
Babilone, 27 karalius* sau tarė:

4, 16: ... *tas sapnas ... tavo priešams*: Danielis kalba, kaip dera dvariškiui.
4, 22: Pamišimo aprašas.
4, 24: Klasiškas gerų darbų veiksmingumo aprašas Šventajame Rašte.
4, 27: Žodžiai, priskiriami Nebukadnezarui, yra panašūs į daugelio Mesopotamijos karalių įrašus,

„Argi nešaunus tas Babilonas,
kurį pasistačiau didele galybe
kaip karališką buveinę savo
didenybės garbei?“ [28] Šiems žo-
džiams dar nenusprūdus nuo
lūpų, pasigirdo balsas iš dan-
gaus: „Tau, karaliau Nebukad-
nezarai, žodis. Atimta iš tavęs
karalystė! [29] Tu būsi išguitas
iš žmonių tarpo, tavo buveinė
bus su laukų žvėrimis, turėsi
ėsti žolę kaip jautis, ir septyni
laikai praslinks, kol pripažin-
si, kad Aukščiausiasis valdo
žmonių karalystę ir duoda ją,
kam nori.“ [30] Sprendimas* Ne-
bukadnezarui buvo tuojau pat
įvykdytas. Jis buvo išguitas iš
žmonių tarpo, ėdė žolę kaip
jautis ir jo kūnas buvo maudo-
mas rasos iš dangaus, kol jo
plaukai užaugo taip ilgi, kaip
erelių plunksnos, o jo nagai ta-
po kaip paukščių nagai.
[31] Praslinkus tam laikui, aš,
Nebukadnezaras, pakėliau
akis į dangų, ir sugrįžo man
protas.

– Aš šlovinau Aukščiausiąjį,
garbinau ir aukštinau tą,
kuris gyvena per amžius,
nes jo valdžia yra amžina
valdžia
ir jo Karalystė tveria per
kartų kartas.
[32] O visi žemės gyventojai yra
tarsi niekas,
tik jis daro, ką nori,
dangaus galybei
ir žemės gyventojams.
Nėra nė vieno, kuris galėtų
sulaikyti jo ranką
ar jam sakyti: „Ką tu darai?“

[33] Tuo metu sugrįžo man pro-
tas, o didenybė ir spindesys bu-
vo man sugrąžinti mano kara-
lystės garbei. Mano patarėjai
ir didžiūnai mane suieškojo, aš
buvau sugrąžintas į savo ka-
ralystę, ir man buvo suteikta
net daugiau didybės. [34] Dabar
aš, Nebukadnezaras, šlovinu,
aukštinu ir garbinu Dangaus
Karalių,

nes visi jo darbai yra
teisingi
ir jo keliai teisūs, –
jis gali pažeminti įžūliai
besielgiančius.

Rašymas ant sienos

5 [1] Karalius Belšazaras* iš-
kėlė puikią puotą tūks-
tančiui savo didžiūnų ir drauge
su tūkstančiu gėrė vyną.

kuriuose jie didžiuojasi savo galybe ir darbais.

4, 30–34: Istoriškai nėra tikra, kad tai įvyko Nebukadnezarui. Kai kurie istorikai mano, kad šio skyriaus Nebukadnezaras iš tikrųjų yra Belšazaro tėvas Nabonidas, kuris buvo paslaptingai ilgam pasitraukęs iš Babilono. Įkvėptojo autoriaus pagrindinis tikslas nėra šio liaudies pasakojimo istoriškumas, bet pamoka įžūliems, save dievais laikantiems, seleukidų dinastijos karaliams.

5, 1: *Karalius Belšazaras*: iš tikrųjų Belšazaras buvo tik tiesioginis sosto įpėdinis, bet jo tėvas Nabonidas buvo davęs jam karališką valdžią Babilone.

[2] Būdamas apsvaigęs nuo vyno, Belšazaras įsakė atnešti auksinius ir sidabrinius indus, jo tėvo Nebukadnezaro* paimtus iš Jeruzalės Šventyklos, kad gertų iš jų karalius ir jo didžiūnai, jo žmonos ir sugulovės.
[3] Auksiniai indai, paimti iš Dievo namų Jeruzalėje, buvo atnešti, karalius ir jo didžiūnai, jo žmonos ir sugulovės gėrė iš jų.
[4] Jie gėrė vyną ir šlovino dievus, padarytus iš aukso ir sidabro, žalvario, geležies, medžio ir akmens.

[5] Kaip tik tada pasirodė žmogaus rankos pirštai ir pradėjo rašyti ant karališkųjų rūmų sienos tiesiai už žvakidės. Karalius galėjo matyti rašančią ranką.
[6] Karaliaus veidas pabalo, jo mintys kėlė jam klaiką. Šlaunų sąnariai suglebo iš baimės, kinkos drebėjo.
[7] Karalius pašėlo garsiai šaukti, kad būtų atvesti kerėtojai, kaldėjai ir spėliotojai. „Kas perskaitys šį raštą ir pasakys man, ką jis reiškia, – tarė karalius Babilono išminčiams, – bus apvilktas purpuru, nešios ant kaklo aukso grandinę ir bus trečias mano karalystėje.“
[8] Nors ir atėjo visi karaliaus išminčiai, jie neįstengė nei rašto perskaityti, nei jį karaliui išaiškinti.
[9] Tuomet karalių apėmė dar didesnis klaikas, visai išbalo jo veidas, o jo didžiūnai buvo apstulbinti.

[10] Karalienė, nugirdusi apie karaliaus ir jo didžiūnų būklę, atėjo į puotos menę. „O karaliau, – tarė karalienė, – gyvenk amžinai! Tenekelia tau nerimo tavo mintys, nebūk taip pabalęs.
[11] Tavo karalystėje yra žmogus, apdovanotas šventųjų dievų dvasia. Jau tavo tėvo dienomis jis reiškėsi nepaprastu supratimu, žinojimu ir išmintimi. Tavo tėvas Nebukadnezaras paskyrė jį magų, kerėtojų, kaldėjų ir spėliotojų galva,
[12] nes tame Danielyje, karaliaus pramintame Beltešazaru, reiškėsi nepaprasta dvasia, žinojimas ir supratimas aiškinti sapnus, įminti mįsles, išpainioti sunkius klausimus. Tebūna dabar pašauktas Danielis, jis duos tau išaiškinimą.“

[13] Tuomet pas karalių buvo atvestas Danielis. Karalius Danieliui tarė: „Taigi tu esi Danielis, vienas iš Judo tremtinių, kurį mano tėvas parvedė iš Judo?!
[14] Girdėjau apie tave, kad turi dievų dvasią ir tavyje reiškiasi nepaprastas supratimas, žinojimas ir nuostabi išmintis.
[15] Išminčiai ir kerėtojai buvo pašaukti pas mane perskaityti šio rašto ir paaiškinti, ką jis reiškia, tačiau jie

5, 2: ... *tėvo Nebukadnezaro*: keletas Babilono karalių valdė tarp Nebukadnezaro ir Belšazaro. Arba žodis *tėvas* čia turi *tolimo protėvio* prasmę, arba Nebukadnezaro vardas vartojamas vietoj *Nabonido* vardo.

neįstengė išaiškinti, ką jis reiškia. [16] Bet aš girdėjau apie tave, kad tu pajėgi išaiškinti ir išnarplioti sunkius klausimus. Tad jei gali perskaityti tą raštą ir pasakyti man, ką jis reiškia, būsi apvilktas purpuru, nešiosi ant kaklo aukso grandinę ir būsi trečias karalystėje.“

[17] Danielis karaliui atsakė: „Savo dovanas sau pačiam pasilaikyk ir apdovanojimus kam nors kitam duok! Be abejo, tą raštą karaliui perskaitysiu ir pasakysiu jam, ką jis reiškia. [18] O karaliau, Dievas – Aukščiausiasis davė tavo tėvui Nebukadnezarui karalystę, didybę, garbę ir didingumą. [19] Dėl jam duotos didybės visų kalbų tautos ir gentys drebėjo prieš jį iš baimės. Jis žudydavo, ką norėjo nužudyti, ir palikdavo gyvą, ką norėjo palikti gyvą; išaukštindavo, ką norėjo, ir pažemindavo, ką norėjo. [20] Bet kadangi jo širdis išpuiko ir jo dvasia surambėjo iš įžūlumo, jis buvo nuverstas nuo karališkojo sosto ir atimta buvo iš jo garbė. [21] Jis buvo išvarytas iš žmonių tarpo, o jo širdis tapo panaši į žvėries širdį; jo buveinė buvo tarp laukinių asilų. Jis maitinosi žole kaip jautis ir jo kūnas buvo maudomas rasos iš dangaus, kol pripažino, jog Dievas – Aukščiausiasis valdo žmonių karalystę ir pastato jai valdyti, ką jis nori. [22] O tu, jo sūnau Belšazarai, netramdei savo širdies, nors visa tai žinojai! [23] Tu išaukštinai save prieš dangaus Viešpatį! Jo Šventyklos indai buvo tau atnešti, tu ir tavo didžiūnai, tavo žmonos ir sugulovės iš jų gėrėte. Tu šlovinai dievus, padarytus iš sidabro ir aukso, žalvario, geležies, medžio ir akmens, kurie nei mato, nei girdi, nei žino, o Dievo, kurio rankoje yra tavo alsavimas ir kuriam paklūsta visi tavo keliai, tu nepagarbinai.

[24] Taigi iš jo Artumo buvo atsiųsta ta ranka, kad parašytų šį raštą. [25] O parašytasis raštas buvo šis: ‘MENE, MENE, TEKEL ir PARSIN’.* [26]* Ir štai ką jis reiškia: ‘MENE’ Dievas suskaičiavo tavo karalystės {dienas} ir privedė ją prie galo; [27] ‘TEKEL’ – tu buvai pasver-

5, 25: *Mene, mene, tekel ir peres {dviskaita parsin}*: atrodo, kad tai yra aramėjiški žodžiai svarsčiams ir piniginiams vienetams ženklinti: mina, šekelis (60-oji minos dalis) ir parsu (pusė minos), bet jie gali reikšti ir veiksmažodžius: *suskaičiuoti, pasverti ir padalyti.*

5, 26–28: Vaizdžiai apibūdinamas Nebukadnezaro imperijos valdymas: Evil-Merodachas, Nebukadnezaro įpėdinis, svėrė vieną miną, jo įpėdinis Neriglisaras irgi vieną miną, šio įpėdinis Labaši-Mardukas tik šekelį, Nabonidas ir Belšazaras kiekvienas po pusę minos. Nūn *suskaičiavimo, pasvėrimo ir padalijimo* sprendimu kaldėjų, arba neobabiloniečių, karalystė bus padalyta medams ir persams. Danielis išlukštena šiuos tris žodžius, žaisdamas jų skambesiu.

tas svarstyklėmis ir buvai ras-
tas lengvas; 28 ‘PERES’ – tavo
karalystė yra padalyta ir ati-
duota medams ir persams.“
29 Tuomet, Belšazarui įsa-
kius, Danielis buvo apvilktas
purpuru, uždėta jam ant kaklo
aukso grandinė ir paskelbta,
kad jis turėtų būti trečias ka-
ralystėje.
30 Tą pačią naktį kaldėjų ka-
ralius Belšazaras buvo nužu-
dytas. {31 Darijus Medas* gavo
karalystę, būdamas maždaug
šešiasdešimt dvejų metų.}*

Danielis liūtų narve

6 1 Darijus Medas* gavo ka-
ralystę, būdamas maž-
daug šešiasdešimt dvejų metų.
2 Darijus panorėjo paskirti
karalystei šimtą dvidešimt
satrapų ir paskirstyti juos po
visą karalystę. 3 Jie buvo at-
sakingi trims ministrams. O
Danielis buvo vienas iš jų.
Satrapai privalėjo duoti jiems
ataskaitą, kad karaliui nebū-
tų jokios žalos. 4 Greit šis Da-
nielis pasižymėjo tarp kitų mi-
nistrų ir satrapų, nes jis buvo
apdovanotas nepaprasta dva-
sia. Karalius svarstė paskirti
jį valdyti visą karalystę. 5 O mi-
nistrai ir satrapai pradėjo ieš-
koti progos ką nors prikišti Da-
nieliui karalystės reikaluose.
Tačiau jie negalėjo rasti jokios
dingsties skundui ar priekaiš-
tui, nes jis buvo ištikimas ir
nebuvo galima prikišti jam nei
jokio apsileidimo, nei jokio nu-
sikaltimo. 6 Tuomet šie vyrai
pasakė: „Nerasime jokio pa-
grindo skundui prieš šį Danie-
lį, nebent ką nors rastume su-
sijusį su jo Dievo Įstatymu.“
7 Todėl anie ministrai ir sat-
rapai susimokė, atėjo pas ka-
ralių ir kreipėsi į jį: „Karaliau
Darijau, gyvuok amžinai! 8 Vi-
si karalystės ministrai, seniū-
nai ir satrapai, patarėjai ir
valdytojai sutarė, kad turėtų
būti paskelbtas ir griežtai vyk-
domas šis karališkas įsakas:
jeigu kas per ateinančias tris-
dešimt dienų melstųsi kam
nors dieviškam ar žmogiškam,
išskyrus tave, o karaliau, būtų
įmestas į liūtų narvą. 9 Taigi, o
karaliau, paskelbk draudimą ir
pasirašyk raštą, nepakeičiamą
ir neatšaukiamą* pagal medų

5, 31: *Darijus Medas*: istorija nežino Medijos karaliaus Darijaus. Trys persų karaliai buvo vadinami Darijaus vardu. Persijos karalius Kyras sutriuškino kaldėjų imperiją. Kyro generolas Gobyras buvo maždaug *šešiasdešimt dvejų metų*, kai užėmė Babiloną.

6, 1: Medijos karalystė jau buvo buvusi persų karaliaus Kyro užkariauta. Atrodo, kad Danielio knygos autorius perėmė apokaliptinę istorijos sampratą iš pranašų (žr. Iz 13, 17–19; Jer 51, 11. 28–45). Pasak jos, medai sudarė antrąją karalystę iš keturių pasaulinių karalysčių prieš mesijinį amžių. Žr. Dan 2, 36–45. Karaliaus Darijaus Medo bruožai istorikams primena Persijos karalių Darijų Didįjį (552–486 m. prieš Kristų), antrąjį Kyro įpėdinį.

6, 9: ... *nepakeičiamą ir neatšau-*

ir persų įstatymą.“ 10 Tada
karalius pasirašė draudžiamą-
jį raštą.
11 Nors Danielis ir žinojo, kad
raštas buvo pasirašytas, jis
pareidavo į savo namus, kur
viršutiniame aukšte buvo ati-
daromi langai į Jeruzalės pu-
sę, puldavo ant kelių tris kar-
tus per dieną ir melsdavosi
savo Dievui, jį šlovindavo, kaip
ir anksčiau kad buvo daręs. 12 O
anie vyrai susimokę įsibrovė ir
užklupo Danielį besimeldžian-
tį ir maldaujantį savo Dievo
pasigailėjimo. 13 Tuojau pat jie
nuėjo pas karalių ir kalbėjo
jam apie draudimą: „O kara-
liau! Argi tu nepasirašei drau-
dimo, kad bus įmestas į liūtų
narvą, jei kas melstųsi bet kam
dieviškam ar žmogiškam per
ateinančias trisdešimt dienų?“
Karalius atsakė: „Taip! Įsakas
galioja. Pagal medų ir persų
įstatymą jis negali būti at-
šauktas.“ 13 Į tai atsakydami,
jie karaliui tarė: „Danielis, vie-
nas iš Judo tremtinių, o kara-
liau, nepaiso nei tavęs, nei
draudimo, kurį tu pasirašei, o
kalba savo maldas tris kartus
per dieną.“
15 Karalius, tai išgirdęs, bu-
vo smarkiai sujaudintas. Pa-
siryžęs Danielį apsaugoti, jis
iki pat saulės nusileidimo darė
visa, kad jį išgelbėtų. 16 Bet
anie vyrai susimokę atėjo pas
karalių ir jam sakė: „O kara-
liau, žinok, kad pagal medų ir
persų įstatymą joks karaliaus
paskelbtas draudimas ar įsa-
kas negali būti pakeistas.“
17 Tuomet karaliaus įsaky-
mu buvo atvestas Danielis ir
įmestas į liūtų narvą. * Kara-
lius kalbėjo Danieliui: „Dievas,
kuriam tu taip ištikimai tar-
nauji, teišgelbsti tave!“ 18 Bu-
vo atitemptas akmuo ir užri-
tintas ant angos narvo, kurį
karalius užantspaudavo savo
žiedu ir žiedais savo didžiūnų,
kad nė kiek nebūtų pakeistas
Danielio likimas. 19 Tada kara-
lius sugrįžo į savo rūmus ir nak-
tį praleido pasninkaudamas, –
pramogų atsisakė, užmigti ne-
galėjo.
20 Pradėjus aušti, karalius
atsikėlė ir nuskubėjo prie liū-
tų narvo. 21 Prisiartinęs prie
narvo, verksmingu balsu šau-
kė Danieliui: „O Danieli, gyvo-
jo Dievo tarne, ar įstengė iš-
gelbėti tave nuo liūtų Dievas,
kuriam tu ištikimai tarnauji?“
22 O Danielis atsiliepė: „O ka-
raliau, gyvuok amžinai! 23 Ma-
no Dievas atsiuntė savo ange-
lą, sučiaupė liūtų nasrus, kad
jie man nepakenktų, nes bu-
vau jo akivaizdoje rastas ne-
kaltas. Netgi tau, o karaliau,
aš nenusikaltau!“ 24 Karalius

kiamą: medų ir persų įstatymai buvo nepakeičiami ir neatšaukiami. Žr. Est 1, 19; 8, 8.

6, 17: ... *į liūtų narvą*: gili duobė, iš kurios buvo sunku išlipti. Jos anga buvo uždaroma akmeniu.

tuo nepaprastai džiaugėsi ir
įsakė, kad Danielis būtų iškel-
tas iš narvo. Danielis buvo iš-
keltas iš narvo gyvas ir sveikas,
nes jis pasitikėjo savo Dievu.
25 Karalius įsakė, kad tie vyrai,
kurie buvo apšmeižę Danielį,
būtų atvesti ir įmesti į liūtų nar-
vą – jie, jų vaikai ir jų žmonos.
Jiems net nepasiekus narvo
dugno, liūtai juos pagriebė ir su-
triuškino visus jų kaulus.
26 Tuomet karalius Darijus
rašė visų kalbų tautoms ir
gentims, gyvenančioms visoje
žemėje: „Teklesti jūsų gerovė!
27 Šiuo raštu įsakau, kad žmo-
nės visoje mano karališkoje
valdoje drebėtų ir bijotų Danie-
lio Dievo,

nes jis yra gyvasis Dievas, –
jis yra amžinas.
Jo Karalystė niekad nebus
sunaikinta ir jo valdžia
yra amžina.
28 Jis apsaugo ir išgelbsti,
daro ženklus ir nuostabius
darbus danguje ir
žemėje, –
jis išgelbėjo Danielį
iš liūtų letenos.“

29 Taigi šiam Danieliui sekė-
si Darijaus valdymo metais,
lygiai kaip ir persui Kyrui ka-
raliaujant.

B. DANIELIO REGĖJIMAI

Danielis regi keturis žvėris*

7 1 Pirmaisiais Babilono
karaliaus Belšazaro me-
tais Danielis sapnavo ir, jam
gulint lovoje, regėjimai ėjo į gal-
vą. Paskui jis tą sapną užrašė.
Štai jo turinys: 2 „Aš, Danie-
lis, savo nakties regėjime ma-
čiau, kad keturi dangaus vėjai
sujudino Didžiąją jūrą.* 3 Ke-
turi galingi žvėrys, skirtingi
vienas nuo kito, išniro iš jūros.
4 Pirmasis buvo kaip liūtas,*
betgi su erelio sparnais. Man
stebint, jo sparnai buvo nu-
pešti. Jis buvo pakeltas nuo že-
mės, pastatytas ant dviejų ko-
jų tarsi žmogus ir jam buvo
duota žmogaus širdis.* 5 Žiūriu,

7, 1–27: Šio regėjimo prasmė yra ta pati, kaip ir Nebukadnezaro sapno 2 skyriuje. Žr. Dan 2, 36–45 paaiškinimą. Keturioms viena po kitos ėjusioms karalystėms – babiloniečių, medų, persų ir graikų – priešpriešinama mesijinė Dievo tautos Karalystė. Šio skyriaus vaizdiniai buvo plačiai panaudoti Apreiškimo Jonui knygoje, kur jie pritaikomi Bendriją persekiojusiai Romos imperijai.

7, 2: ... *Didžiąją jūrą*: pasak pradinės Visatos sampratos (žr. Pr 7, 11; 49, 25), pirmapradis okeanas po žeme. Buvo tikima, kad jame gyvena įvairios pabaisos (žr. Iz 27, 1; Job 7, 12), o ypač mitiniai slibinai – įvaizdžiai chaoso, kurį Dievas apvaldė laiko pradžioje (žr. Job 9, 13; 26, 13).

7, 4: Babilonijos imperijos ženklas – liūtas su sparnais yra dažnas babiloniečių mene ir simbolizuoja žvėrišką, Dievui priešišką, galybę. Du nupešti sparnai įvaizdina Nebukadnezarą ir Belšazarą. ...*pastatytas ant dviejų kojų...* , *duota jam žmogaus širdis*: priešingai tam, kas buvo sakyta Dan 4, 13. 30.

išniro skirtingas žvėris, antra-
sis, kuris buvo kaip meška,* sto-
vinti ant užpakalinių kojų su
trimis iltimis nasruose. Jam
buvo pasakyta: ‘Pakilk! Suryk
daug kūnų!’ 6 Tada, man bežiū-
rint, štai dar kitas išniro, pa-
našus į leopardą.* Žvėris turė-
jo nugaroje keturis paukščio
sparnus ir keturias galvas;
jam buvo duota valdžia. 7* Pas-
kui mačiau nakčia regėjimuose
ketvirtą žvėrį, keliantį klaiką,
baisų, be galo stiprų ir geleži-
niais dantimis. Visa rijo, dau-
žė į šipulius, o kas buvo likę,
mindžiojo kojomis. Jis buvo
skirtingas nuo anksčiau pa-
sirodžiusių žvėrių ir turėjo de-
šimt ragų. 8 Man tais ragais be-
sistebint, žiūriu, išdygo tarp jų
kitas mažesnis ragas. Trys
ankstesni ragai buvo išrauti su
šaknimis, kad jam būtų vietos.
Šis ragas turėjo akių, panašių
į žmogaus akis, ir įžūliai kal-
bančią burną. 9* Man bežiūrint,
sostai buvo pastatyti,
ir Amžinasis atsisėdo savo
soste.
Jo apdaras buvo baltas
kaip sniegas,
o jo galvos plaukai tarsi
gryna vilna;
jo sostas buvo ugnies
liepsnos,
o sosto ratai – plieskianti
ugnis.
10 Ugnies upė sruvo
ir tekėjo iš jo Artumo.
Tūkstančių tūkstančiai
jam tarnavo
ir miriadų miriadai pas jį
stovėjo.
Teismas sėdosi posėdžiui,
ir buvo atskleistos knygos.
11 Aš vis žiūrėjau. Tuomet už
įžūliuosius rago žodžius, man
regint, žvėris buvo nudobtas ir
jo kūnas sunaikintas – įmes-
tas sudeginti į ugnį. 12 Iš kitų
žvėrių valdžia buvo atimta, bet
jie buvo palikti gyvi, kol ateis
jų laikas.
13* Vis stebėdamas nakties
regėjimus, mačiau
tarsi žmogaus sūnų,
ateinantį dangaus
debesimis.

7, 5: ... *meška:* Medijos imperijos ženklas. Trys iltys simbolizuoja Medijos polinkį naikinti.

7, 6: *Leopardas*: vaizduoja, kad persų Kyras žaibiškai užkariauja kaimynines tautas ir sukuria imperiją. *Keturios galvos*: keturi persų karaliai. Žr. Dan 11, 2.

7, 7–8: Aleksandro imperija skyrėsi nuo visų kitų, nes jos kilmė buvo Vakaruose – Europoje. *Dešimt ragų* vaizduoja dešimt seleukidų dinastijos karalių. Įkvėptajam Danielio knygos autoriui terūpėjo tik ši helenistinės imperijos dalis. *Mažas ragas* yra Antiochas IV Epifanas (175–163 m. prieš Kristų), nuožmusis seleukidų dinastijos karalius, piktnaudžiavęs sostu.

7, 9–10: Danielis regi dangiškąjį sostą Dievo – Amžinojo, sėdinčio tautų teisme (teismas vaizduojamas ugnimi). Kai kurie regėjimo bruožai, vaizduojantys Dievo šlovę ir visagalybę, randami Ez 1 skyriuje.

7, 13–14: ... *tarsi žmogaus sūnų:* priešingai pasaulinėms karalystėms, priešiškoms Dievui, kurios pasirodo

Jis priėjo prie Amžinojo,
ir buvo jam pristatytas.
14 Jam buvo duota valdžia
ir garbė, ir karalystė,
idant jam tarnautų
visų kalbų tautos ir gentys.
Jo valdžia yra amžina
valdžia,
tverianti amžinai,
jo Karalystė niekad nebus
sunaikinta.

Regėjimo paaiškinimas

15 Aš, Danielis, jaučiau, kad
mano dvasia vertė mane neri-
mauti, o regėjimai, ateinantys
man į galvą, kėlė klaiką. 16 Pri-
ėjau prie vieno iš patarnauto-
jų paklausti, ką visa tai iš tik-
rųjų reiškia. Atsakydamas jis
man paaiškino, ką reiškia tie
dalykai: 17 „Šie keturi galingi
žvėrys – tai keturi karaliai, ku-
rie iškils žemėje. 18 Bet Aukš-
čiausiojo šventieji gaus kara-
lystę ir paveldės karalystę
amžinai – per amžių amžius.“
19 Paskui norėjau išsiaiškin-
ti, ką iš tikrųjų reiškia tas ket-
virtasis žvėris, skirtingas nuo
visų kitų ir keliantis klaiką,
geležiniais dantimis ir žalva-
riniais nagais, kuris visa rijo
ir mindžiojo kojomis, kas bu-
vo likę; 20 ką reiškia tie dešimt
ragų jam ant galvos ir ką reiš-
kia tas kitas išdygęs ragas, ku-
riam užleisdami vietą kiti trys
iškrito – tas ragas, kuris turė-
jo akis bei įžūliai kalbančią
burną ir atrodė didesnis už ki-
tus. 21 Man bežiūrint, šis ragas
kariavo su šventaisiais ir buvo
pergalin-gas, 22 kol atėjo Amži-
nasis. Tuomet Aukščiausiojo
šventųjų naudai buvo padary-
tas nuosprendis, nes buvo at-
ėjęs metas, ir šventieji pavel-
dėjo karalystę.
23 Štai ką jis atsakė:
„Ketvirtasis žvėris reiškia,
kad bus ketvirtoji karalystė
žemėje,
skirtinga nuo visų kitų
karalysčių, –
jis praris visą žemę,
sumindžios ją ir sudaužys
į šipulius.
24 O dešimt ragų reiškia,
kad iš šios karalystės
iškils dešimt karalių
ir po jų bus dar kitas.
Šis bus skirtingas nuo
ankstesniųjų
ir sumuš tris karalius.
25* Žodžiais įžeis
Aukščiausiąjį,
neduos ramybės
Aukščiausiojo
šventiesiems,

kaip žvėrys, šventoji Dievo tauta, bū-simoji Dievo Karalystė žemėje, pasirodo kaip žmogus. Lygiai kaip mūsų Viešpats Jėzus Kristus pritaikė sau atkirsto nuo kalno akmens įvaizdį (žr. Dan 2, 36–45), taip jis pritaikė sau ir *Žmogaus Sūnų*, padarydamas jį savo būdingiausiu titulu. Evangelijose Jėzus – Žmogaus Sūnus yra tas, per kurį ir kuriame Dievo tautos išganymas tapo tikrove.

7, 25: Užuomina į Antiocho IV žydų persekiojimą ir bandymą priversti juos atsisakyti savo papročių ir

užsimodamas pakeisti
šventes ir įstatymą.
Jie bus atiduoti į jo rankas
vienam laikui, dviem
laikams ir pusei laiko.
26 Tuomet teismas sėsis
posėdžiauti,
ir valdžia iš jo bus atimta,
sunaikinta ir visiškai
panaikinta.
27 Karalystė ir valdžia, ir
didybė
karalysčių po visu dangumi
bus atiduota
Aukščiausiojo šventiesiems.
Jų karalystė bus amžina
karalystė,
visos valdžios jiems
tarnaus ir paklus.“
28* Čia baigiasi pasakojimas.
Aš, Danielis, nuo tokių savo
minčių likau didelio nerimo
apimtas ir mano veidas paba-
lo. Tą dalyką saugojau savo
širdyje.

Avino ir ožio regėjimas*

8 1 Po šio pirmojo regėjimo
aš, Danielis, turėjau kitą
trečiaisiais karaliaus Belšaza-
ro viešpatavimo metais. 2 Šiame
regėjime mačiau save Šušano*
tvirtovėje, esančioje Elamo sri-
tyje. Aš buvau prie Ulajo upės.
3 Pakėliau akis ir išvydau pa-
lei upę stovintį aviną. Jis turė-
jo du ragus. Abu ragai buvo il-
gi, bet vienas ilgesnis už kitą,
nors ilgasis ir buvo vėliau iš-
dygęs. 4 Aš mačiau aviną ba-
dant ragais į vakarus, į šiaurę
ir į pietus. Visi žvėrys buvo be-
jėgiai jam pasipriešinti, nebu-
vo nė vieno, kas būtų galėjęs
išsigelbėti iš jo galybės. Jis da-
rė, kaip jam patiko, ir tapo ga-
lingas.
5 Man besvarstant, staiga
pasirodė iš vakarų ožys, atsku-
bantis skersai visos žemės vei-
dą, net nepaliesdamas žemės.
Ožys turėjo iškilų ragą tarp
akių. 6 Jis prilėkė prie ano dvi-
ragio avino, kurį buvau matęs
stovintį palei upę, ir įsibėgėjęs
užpuolė jį visa savo įniršio jė-
ga. 7 Aš mačiau jį, kai pripuolė

priimti helenistinį gyvenimo būdą (žr. 1 Mak 1, 33–34). ... *vienam laikui, dviem laikams ir pusei laiko*: neapibrėžtas, piktu persunktas laikotarpis. Karalystė bus įkurta *po metų, dvejų metų ir pusės metų*, t. y. po trejų su puse metų mažojo rago siautėjimo. Kaip *septyni* simbolizuoja tobulumą, taip *trys su puse* simbolizuoja didelį netobulumą. Istoriškai imant, šis skaičius tiksliai atitinka Antiocho IV persekiojimo trukmę.

7, 28: Ši eilutė užbaigia aramėjiškąją Danielio knygos dalį.

8, 1–27: Šis regėjimas pakartoja daugiausia pirmąjį regėjimą šiek tiek aiškiau. Dviragis avinas vaizduoja jungtinę medų ir persų karalystę, sunaikintą helenistinės Aleksandro imperijos, kilusios Vakaruose. Įkvėptajam autoriui ir čia terūpi seleukidų dinastija, kuri atsirado suirus Aleksandro imperijai po jo mirties 323 m. prieš Kristų.

8, 2: ... *Šušano tvirtovėje*: persų karalių rūmai Sūsos (Sūsa) mieste, senovės Elamo teritorijoje, į rytus nuo Babilonijos. ...*prie Ulajo upės*: kanalas palei šiaurinę Sūsos miesto sieną.

prie avino ir niršo ant jo, smo-
gė ir nulaužė jam abu ragus.
Avinas buvo bejėgis jam pasi-
priešinti. Parbloškęs aviną ant
žemės, ožys trypė jį kojomis,
nebuvo nė vieno, kas būtų ga-
lėjęs išgelbėti aviną iš jo galy-
bės. [8] Ogi ožys tapo nepapras-
tai galingas, bet, jam pasiekus
patį galingumą, jo didysis ra-
gas buvo nulaužtas, o jo vieto-
je išdygo keturi iškilūs ragai,*
atkreipti į keturių padangių
vėjų kryptis.
[9] Iš vieno jų išdygo kitas ra-
gas, mažutis,* bet ilgainiui jis
išaugo nepaprastai didelis pie-
tų link, rytų link ir gražiojo
krašto link. [10] Augdamas pasie-
kė net dangaus galybę, nubloš-
kė iš dangaus galybės* žemėn
keletą žvaigždžių ir jas sumin-
džiojo. [11] Net su pačiu galybės
vadu jis įžūliai elgėsi, iš jo at-
ėmė kasdienę deginamąją auką
ir išardė jo šventąją buveinę.
[12] Už nuodėmę jam buvo per-
duota galybė drauge su nuola-
tine deginamąja auka. Jis nu-
drėbė žemėn tiesą, ir ką tik da-
rė, jam sekėsi.
[13] Išgirdau kalbant šventąjį,
o kitas šventasis kreipėsi į tą
nepažįstamą kalbantįjį: „Kaip
ilgai tęsis šio regėjimo įvykiai,
susiję su kasdiene deginamąja
auka, klaiką keliančia nuodė-
me,* šventovės ir {dangaus} ga-
lybės mindžiojimu?“ [14] Jis man
atsakė: „Du tūkstančius tris
šimtus vakarų ir rytmečių, –
tada šventovė bus apvalyta.“

Angelas Gabrielis paaiškina regėjimą

[15] Kai aš, Danielis, stebėjau
tą regėjimą ir mėginau jį su-
prasti, pamačiau stovint prieš
mane kažką, kas atrodė kaip
žmogus. [16] Išgirdau iš Ulajo
žmogišką balsą, šaukiantį:
„Gabrieli,* paaiškink tam žmo-
gui regėjimą!“ [17] Jis priėjo ne-
toli tos vietos, kur aš stovėjau.
Kai jis priėjo, mane apėmė bai-
mė ir aš puoliau kniūbsčias ant
žemės. Bet jis man tarė: „Su-
prask, o marusis, kad tas regė-
jimas liečia baigmės metą.“*

8, 8: ... *keturi iškilūs ragai*: Aleksandro imperiją pasidalijo jo keturi iškilūs vadai – Kasanderis, Lysimachas, Seleukas ir Ptolemėjas.

8, 9: ... *kitas ragas, mažutis*: Antiochas IV Epifanas. Žr. Dan 7. *Gražusis kraštas*: Palestina.

8, 10–14: ... *iš dangaus galybės*: paprastai reiškia žvaigždes, o čia ženklina Dievo tautą. Žr. Dan 12, 3. *Galybės vadas*: pats Dievas, su kurio Sandoros tauta – apreikšta religija – kovojo Antiochas IV Epifanas.

8, 13: ... *klaiką keliančia nuodėme*: hebrajų kalboje yra skambesio žaismas tarp žodžio *šomem* – *klaiką keliantis* ir žodžio Baal Šamem – *dangų viešpats*, graikiškasis Olimpo Dzeusas. Klaiką kelianti nuodėmė buvo Dzeuso statula, kuria Antiochas IV Epifanas išniekino tikrojo Dievo Šventyklą Jeruzalėje.

8, 16: Angelas Gabrielis čia minimas pirmąsyk Šventajame Rašte.

8, 17: ... *baigmės metą*: Viešpaties diena, kai Dievas sėsis savo priešų teisti (žr. taip pat 19 eilutę).

18 Kai jis man kalbėjo, nual-
pęs parpuoliau veidu į žemę.
Tuomet jis palietė mane, pa-
statė ant kojų 19 ir tarė: „Tikėk
manimi, aš tau pasakysiu, kas
įvyks vėliau pykčio laiku, nes
tai liečia nustatytą baigmės
metą. 20 Avinas, turintis du ra-
gus, kurį regėjai, tai Medijos ir
Persijos karaliai. 21 Ožys yra
Graikijos karalius, o didysis
ragas jam tarp akių yra pirma-
sis karalius. 22 Vienas buvo nu-
laužtas, ir keturi jo vietoje iš-
dygę reiškia, kad keturios
karalystės kils iš jo tautos, bet
neturės jo galybės.

23 Jų valdymo pabaigoje,
kai nusidėjėliai bus
pasiekę savo saiką,
iškils įžūlus karalius,
gudrus suktybe.
24 Jis bus stiprus ir galingas,
nors ir ne savo jėga,
ir neš baisų sunaikinimą.
Viskas, ką jis darys, jam
seksis,
sunaikins galingas tautas
ir šventuosius, Dievo tautą.
25 Jis klastingai
mokės pasinaudoti apgaule
ir bus įžūlios širdies.
Be įspėjimo sunaikins
daugelį,
pakils net prieš vadų Vadą.
Bet bus palaužtas,
ir ne žmonių rankomis.

26 Vakaro meto ir rytmečių
regėjimas, čia papasakotas, yra
tikras. O tu užantspauduok re-
gėjimą, nes jis apreiškia toli-
mas dienas.“
27 Aš, Danielis, pasijutau
blogai ir sirgau keletą dienų.
Tada atsikėliau ir rūpinausi
karaliaus reikalais. Bet jau-
čiau regėjimo baimę ir jo nesu-
pratau.

Gabrielis ir septyniasdešimt savaičių

9 1 Pirmaisiais metais Ahaš-
verošo sūnaus Darijaus,*
kilme medo, tapusio karaliu-
mi kaldėjų karalystėje, – 2 tais
pirmaisiais jo valdymo metais
aš, Danielis, stengiausi suvok-
ti iš knygų, kaip skaičiuoti me-
tus, pagal pranašui Jeremijui
atėjusį VIEŠPATIES žodį, po ku-
rių turėjo pasibaigti Jeruzalės
nuniokojimas, būtent {anuos}
septyniasdešimt metų.*
3 Atsigręžiau veidu į Viešpa-

9, 1: *Darijaus*: žr. Dan 6, 1 pa-
aiškinimą.

9, 2: *Septyniasdešimt metų*: pra-
našas Jeremijas (25, 11; 29, 10)
pranašavo apie septyniasdešimties
metų Babilonijos tremtį, apvaliu
skaičiumi pabrėždamas, kad jo kar-
ta visiškai sudils tremtyje. Jeremijo
pranašystė išsipildė, kai Kyras už-
ėmė Babiloną ir leido žydams sugrįžti
į tėvų kraštą. Tačiau įkvėptasis Da-
nielio knygos autorius, gyvendamas
Antiocho IV Epifano persekiojimo
metu, pabrėžia, kad dar tebevyrau-
ja tremties sąlygos. Todėl jis Jere-
mijo *septyniasdešimt metų* pratęsia
į septyniasdešimt savaičių metų,
t. y. septyniskart septyniasdešimt –
490 metų, kurių pabaigoje žydai bus
išpirkę savo nuodėmes ir pasibaigs

tį Dievą ieškoti atsakymo,
melstis ir maldauti pasninku,
ašutine ir pelenais. 4 Maldavau
Viešpatį, savo Dievą, ir išpaži-
nau {kaltes}, tardamas: „Ai tu,
Viešpatie, didis ir baimę ke-
liantis Dieve, laikaisi sandoros
ir ištikimai myli tave mylin-
čius ir tavo įsakymus vykdan-
čius. 5 Mes nusidėjome ir nu-
sikaltome, nedorai elgėmės ir
kėlėme maištą, nusigręždami
nuo tavo įsakymų ir nuostatų.
6 Mes neklausėme tavo tarnų –
pranašų, kalbėjusių tavo var-
du mūsų karaliams, mūsų di-
džiūnams, mūsų protėviams ir
visiems krašto žmonėms.

7 Tu, o Viešpatie, esi teisus,
bet kaistame iš gėdos iki pat
šios dienos mes, Judo žmonės,
Jeruzalės gyventojai, visas Iz-
raelis, esantieji arti ir toli vi-
suose kraštuose, kur tik juos
išblaškei už jų išdavystę, kuria
jie tau nusidėjo. 8 O VIEŠPATIE,
mes raustame iš gėdos – mūsų
karaliai, mūsų didžiūnai ir
mūsų tėvai, nes mes tau nu-
sidėjome. 9 Bet didis tavo, Vieš-
patie, mūsų Dieve, gailestingu-
mas ir atlaidumas! O mes
kėlėme maištą prieš tave 10 ir
neklausėme VIEŠPATIES, mūsų
Dievo, balso, liepiančio laiky-
tis jo įstatymų, kuriuos jis
mums davė per savo tarnus –
pranašus.

11 Visas Izraelis nusižengė
tavo įstatymui ir atsimetė, –
atsisakė paklusti tavo balsui:
Todėl prakeikimas ir priesai-
ka, užrašyti Mozės, Dievo tar-
no, įstatyme, buvo išlieti ant
mūsų, nes mes tau nusidėjome.
12 Jis įvykdė savo žodžius, iš-
tartus mums ir mūsų valdo-
vams, atsiųsdamas mums bai-
sią nelaimę, – nebuvo taip
padaryta niekad po visu dan-
gumi, kaip buvo padaryta Je-
ruzalėje. 13 Lygiai kaip yra pa-
rašyta* Mozės Įstatyme, taip
visa ši nelaimė atėjo mums.
Mes nemaldavome VIEŠPA-
TIES, mūsų Dievo, malonės,
gręždamiesi nuo savo kaltės ir
sekdami jo ištikimybe. 14 O
VIEŠPATS budėjo su šia nelai-
me, prieš siųsdamas ją mums.
Iš tikro VIEŠPATS, mūsų Dievas,
yra teisus visur, ką padarė, nes
mes neklausėme jo balso.

15 O dabar, Viešpatie, mūsų
Dieve, kuris išvedei savo tautą
iš Egipto žemės galinga ranka
ir pasidarei sau vardą net iki
šios dienos, mes nusidėjome,
mes nedorai elgėmės. 16 Vieš-
patie, kaip dera tavo dideliam
teisumui, tenusigręžia tavo
įniršęs pyktis, maldaujame,

Jeruzalės nelaimės (žr. Dan 9, 24). Anot Danielio knygos autoriaus, žydų pergalė prieš seleukidus yra galutinis Jeremijo pranašystės išsipildymas.

9, 13: ... *kaip yra parašyta:* pirmąkart Šventajame Rašte panaudotas būdas šventraštinei citatai nurodyti. Žr. Kun 26, 14–17; Įst 28, 15–19.

nuo tavo miesto Jeruzalės – ta-
vo šventojo kalno. Už mūsų
nuodėmes ir mūsų protėvių
kaltes Jeruzalė ir tavo tauta
tapo pajuoka visiems mūsų
kaimynams. 17 Taigi dabar, mū-
sų Dieve, išklausyk savo tarno
maldą ir prašymą ir tau pa-
čiam, Viešpatie, tešviečia tavo
veidas tavo nuniokotoje švento-
vėje. 18 Palenk savo ausį, mano
Dieve, ir išgirsk. Atverk savo
akis ir pažvelk į mūsų nunio-
kojimą ir miestą, kuris vadi-
nasi tavo vardu. Mes dedame
savo maldavimus prieš tavo
veidą ne dėl savo teisumo, bet
dėl tavo didelio gailestingumo.
19 Viešpatie, išgirsk! Viešpatie,
atleisk! Viešpatie, išklausyk ir
veik! Dėl savęs paties nedelsk,
mano Dieve, nes tavo miestas ir
tavo tauta vadinasi tavo vardu.“

20 Dar man tebekalbant, be-
simeldžiant ir išpažįstant sa-
vo nuodėmę bei Izraelio tautos
nuodėmę, pateikiant malda-
vimą VIEŠPAČIUI, mano Dievui,
už mano Dievo šventąjį kalną –
21 man tebekalbant maldą, grei-
tai atsirado vyras Gabrielis,
kurį buvau anksčiau matęs re-
gėjime, atskrido prie manęs
vakaro aukos metu.* 22 Jis pa-
mokė mane, kalbėdamas ir tar-
damas man: „Danieli, atėjau
duoti tau išminties ir suprati-
mo. 23 Kai tu pradėjai savo
maldavimus, išėjo žodis, ir aš
atėjau tau jį pasakyti, nes tu
esi labai brangus žmogus. Tai-
gi įsidėmėk žodį ir suprask re-
gėjimą!

24 Septyniasdešimt savaičių*
skirta tavo tautai ir tavo šven-
tajam miestui. Tuomet baigsis
nusižengimas, ateis galas nuo-
dėmei, bus išpirkta kaltė, įves-
tas amžinasis teisumas, už-
antspauduoti regėjimas bei
pranašas ir patepta tai, kas
švenčiausia*. 25 Todėl žinok ir
suprask! Nuo to laiko, kai išėjo
žodis* atnaujinti ir atstatyti
Jeruzalę, iki pateptojo vado*
yra septynios savaitės.* Per
šešiasdešimt dvi savaites* ji
bus atstatyta, su aikštėmis ir

9, 21: ... *vakaro aukos metu*: tarp trečios ir ketvirtos valandos po pietų.

9, 24: *Septyniasdešimt savaičių*, t. y. metų. Kaip Jeremijo septyniasdešimt metų buvo apvalus skaičius, taip 490 metų nėra suprastini žodiškai. ... *tai, kas švenčiausia*: aukuras, Šventykla, vyriausias kunigas Aaronas (žr. 1 Kr 23, 13). Įkvėptasis autorius sieja galutinį Dievo Karalystės įkūrimą su Antiocho IV Epifano išniekintos Šventyklos atšventinimu (žr. Dan 7, 13–14). Bemaž visi Bendrijos Tėvai šią nuorodą siejo su Kristumi, galutiniu pranašystės išsipildymu.

9, 25: *Nuo to laiko, kai išėjo žodis ... atstatyti Jeruzalę*: nuo Jeremijo pranašystės. ... *pateptojo vado*: arba Kyras, vadintas Viešpaties pateptuoju, pašauktas duoti laisvę žydams tremtyje (žr. Iz 45, 1), arba vyriausiasis kunigas Jehošua, kuris po tremties vadovavo aukų aukuro atstatymui (žr. Ezd 3, 2). ... *septynios savaitės*: keturiasdešimt devyneri metai, apvalus skaičius tremties trukmei paženklinti. *Per šešiasdešimt dvi*

apsauginiu grioviu, ir tai prie-
spaudos metu. 26 Po šešiasde-
šimt dviejų savaičių pateptа-
sis* bus nužudytas, bet ne už
savo kaltę, o ateisiančio vado*
tauta sunaikins miestą ir šven-
tovę. Jo galas* ateis lyg potvy-
nis, iki pat galo bus karas ir
skirtasis nuniokojimas. 27 Vie-
nai savaitei* jis sudarys stip-
rią sąjungą su daugeliu, per pu-
sę savaitės* jis sustabdys auką
ir atnašą. Jų vietoje bus klai-
kioji pabaisa,* iki skirtoji pra-
žūtis bus išlieta ant niokotojo.“

Danielio regėjimas prie Tigrio upės*

10 1 Trečiaisiais Persijos
karaliaus Kyro metais
Danieliui, kuris buvo vadina-
mas Beltešazaru, buvo ap-
reikšta. Apreiškimas buvo ne-
abejotinas ir lietė didelį mūšį.
Jis suprato tą apreiškimą ta-
da, kai gavo paaiškinimą per
regėjimą.
2 Tuo metu aš, Danielis, bu-
vau gedėjęs* tris savaites. 3 Ne-
buvau valgęs gardžių valgių,
nebuvau ėmęs į burną nei mė-
sos, nei vyno, nei buvau tepę-
sis aliejais per ištisas tris sa-
vaites. 4 O pirmojo mėnesio*
dvidešimt ketvirtą dieną, kai
stovėjau ant didžiosios upės –
Tigrio kranto, 5 pakėliau akis
ir pamačiau vyrą,* vilkintį dro-
biniais, su Ufazo aukso juosta
per juosmenį. 6 Jo kūnas buvo
tarsi topazas,* veidas švytėjo
tarsi žaibas, akys buvo tarsi
liepsnojantys deglai, ir jo ran-
kos ir kojos spindėjo tarsi nu-
blizgintas žalvaris, o jo žodžių
garsas tarsi žmonių minios ūže-
sys. 7 Tik aš, Danielis, mačiau
tą regėjimą. Žmonės, buvę su
manimi, regėjimo nematė, nors

savaites ... atstatyta: 434 metų laikotarpis ženklina intervalą tarp Jeruzalės atstatymo po tremties ir seleukidų persekiojimo pradžios.

9, 26: ... *pateptasis*: vyriausiasis kunigas Onijas, nužudytas 171 m. prieš Kristų. Danielio knygos autorius nuo jo nužudymo datuoja Antiocho IV Epifano persekiojimo pradžią. Onijas buvo nužudytas tremtyje, *ateisiančio vado*: taip vadinamas Antiochas IV Epifanas. *Jo galas*: paties Antiocho IV.

9, 27: *Vienai savaitei*: paskutinis Antiocho IV persekiojimo tarpsnis. ... *su daugeliu*: neištikimieji žydai, pagonių sąjungininkai (žr. 1 Mak 1, 11–13). ... *per pusę savaitės*: treji su puse metų. Žr. Dan 7, 25 paaiškinimą. Šventykla buvo Antiocho IV išniekinta nuo 167 iki 165 m. prieš Kristų. ... *klaikioji pabaisa*: žr. Dan 8, 13 paaiškinimą. Jėzus Kristus susiejo šį skaitinį su savo pranašyste apie Jeruzalės sunaikinimą (žr. Mt 24, 15).

10, 1 – 12, 13: Šis paskutinis regėjimas pakartoja kai ką iš ankstesnių regėjimų. Jo turinys siejasi su pasaulinių imperijų istorija nuo Kyro laikų iki tirono Antiocho IV Epifano nugalėjimo.

10, 2: ... *buvau gedėjęs*: turbūt įkvėptasis autorius nori priminti Šventyklos atstatymo darbų nutraukimą (žr. Ezd 4, 1–4).

10, 4: ... *pirmojo mėnesio*: pirmasis mėnuo – nisanas, maždaug nuo vidurio kovo iki vidurio balandžio.

10, 5–6: Dangiškasis asmuo regėjime turbūt yra archangelas Gabrielis (žr. Dan 9, 2). *Topazas*: arba chrizolitas, gintaro spalvos brangakmenis.

juos apėmė didis klaikas, ir jie
bėgo pasislėpti. [8]Taigi aš likau
vienas žiūrėti į šį didį regėji-
mą. Netekau jėgų, mirtinai
išblyškau ir buvau visiškai be-
jėgis. [9]Tuomet išgirdau jo žo-
džių garsą ir, išgirdęs jo žodžių
garsą, puoliau be sąmonės vei-
du ant žemės.

[10]Bet tuomet mane palietė
ranka, papurtė man rankas ir
kelius. [11]„Danieli, brangusis
žmogau, – jis man tarė, – gerai
įsidėmėk žodžius, kuriuos tau
sakau! Atsistok, nes aš esu at-
siųstas pas tave.“ Kai jis man
tarė šį žodį, drebėdamas atsis-
tojau. [12]Tuomet jis tęsė: „Ne-
bijok, Danieli, nes nuo pat pir-
mos dienos, kai apsisprendei
suprasti ir nusižeminti prieš
savo Dievą, tavo žodžiai buvo
išgirsti, ir aš atėjau dėl tavo
žodžių. [13]Bet Persijos karalys-
tės didžiūnas* dvidešimt vie-
ną dieną buvo man priešingas.
Tikėk manimi, Michaelis,* vie-
nas iš vyriausių didžiūnų, at-
ėjo man pagelbėti. Aš palikau
jį ten su Persijos karalystės di-
džiūnu [14]ir atėjau padėti tau
suprasti, kas turi atsitikti ta-
vo tautai dienų pabaigoje.“

[15]Kai jis man tarė šiuos žo-
džius, žiūrėjau į žemę ir buvau
lyg be žado. [16]Tuomet kažkas
panašus į žmogų palietė mano
lūpas. Atvėriau burną ir tariau
stovinčiam prieš mane: „Mano
viešpatie, jau vien nuo regėjimo
man užėjo tokie skausmai, jog
esu visiškai bejėgis. [17]Kaipgi
gali šis mano viešpaties tarnas
kalbėtis su tavimi, mano vieš-
patie? Juk aš visas drebu, ne-
turiu jėgų, net alsuoti negaliu.“

[18]Vėl panašusis į žmogų ma-
ne palietė ir sustiprino. [19]Jis
tarė: „Nebijok, brangusis žmo-
gau, ramybė tau! Būk tvirtas
ir drąsus!“ Jam bekalbant su
manimi, sustiprėjau ir tariau:
„Kalbėk, mano viešpatie, nes
man davei jėgų.“ [20]Tuomet jis
mane paklausė: „Ar tu žinai,
dėl ko aš atėjau pas tave? Da-
bar aš turiu grįžti kovoti su
Persijos didžiūnu. Kai aš nuei-
siu, ateis Graikijos didžiūnas.
[21]Bet aš turiu pasakyti tau,
kas yra įrašyta tiesos knygoje.
Nė vienas man nepadeda var-
žytis su šiais didžiūnais, išsky-
rus jūsų didžiūną Michaelį.“

11 [1]„O aš pirmaisiais Da-
rijaus Medo metais
stojau jam padėti ir jį stiprinti.
[2]*Dabar paskelbsiu tau tiesą.

10, 13: ... *Persijos karalystės didžiū-
nas*: Persijos angelas sargas. Vėly-
vasis judaizmas priskyrė angelus
sargus įvairioms žmonijos grupuo-
tėms ir tautoms. *Michaelis*, žodiškai
Kas (yra) kaip Dievas – archangelas,
Dievo tautos gynėjas. Žr. 21 eilutę.
11, 2–4: *Trys Persijos karaliai* po
Kyro turbūt buvo Kambisas, Darijus
I ir Kserksas I, kariavę su graikais.
Ketvirtasis – Darijus III, paskutinis
Persijos karalius, arba Artakserksas.
Galiūnas karalius yra Aleksandras
Didysis, savo pergale prie Iso (Issus)
333 m. prieš Kristų sunaikinęs Per-
sijos imperiją.

Seleukidų ir
ptolemėjų karai

Tikėk manimi, Persija turės
dar tris karalius. Ketvirtasis
bus kur kas turtingesnis už visus kitus ir, savo turtais tapęs
galingas, sukurstys visus prieš
Graikijos karalystę. 3 Tuomet
iškils galiūnas karalius, turės
plačias valdas ir darys, kas jam
patiks. 4 Bet kai jis taps dar
galingesnis, jo karalystė bus
nualinta ir padalyta į keturių
padangių vėjų kryptis, tačiau
ne jo paties palikuonims nei jo
turėtai galingai valdžiai. Jo
karalystė bus išrauta ir atiduota kitiems, o ne jo įpėdiniams.
5 Tuomet pietų karalius taps
galingas, tačiau vienas iš jo didžiūnų taps už jį galingesnis ir
valdys turėdamas platesnes
valdas negu jis. 6 Po keleto metų jie sudarys sąjungą: pietų
karaliaus duktė išeis pas šiaurės karalių susitarimo patvirtinti. Tačiau nei ji turės jėgų
ištverti, nei jos palikuonis išliks, – ji bus pasmerkta mirčiai drauge su savo palydovais,
savo vaiku ir savo vyru.
Bet ilgainiui 7 jo vietoje išaugs atžala iš jos šaknų. Jis
žygiuos prieš šiaurės karaliaus
kariuomenę, įsiverš į jo tvirtovę, parodys jiems, ką jis gali, ir
nugalės. 8 Net jų dievus – jų
stabus drauge su jų brangiais
sidabro ir aukso indais išneš į
Egiptą kaip karo grobį. Keletą
metų jis paliks šiaurės karalių ramybėje. 9 O tada pastarasis užpuls pietų karaliaus šalį, bet sugrįš į savo kraštą.
10 Bet jo sūnūs kariaus ir sutelks labai galingą kariuomenę. Vienas jų žygiuos pirmyn
tarsi potvynis ir nušluos kraštą. Vėl kariaus prie pat jo tvirtovės. 11 Pietų karalius įtūžęs
išeis ir stos prieš šiaurės karalių, sutelkusį milžinišką kariauną, kuri betgi bus atiduota į jo priešo rankas. 12 Tačiau
kai ta kariauna bus paimta, jo
širdis nesitvers iš puikybės, –
jis išžudys dešimtis tūkstančių,
bet pergalingas netaps. 13 Mat
šiaurės karalius vėl sutelks
kariauną, didesnę už pirmąją,
ir po keleto metų vėl atžygiuos
su pulkų pulkais ir gausiais
karo reikmenimis.
14 Tais laikais daugelis sukils prieš pietų karalių. Nedori karštuoliai iš tavo paties
tautos pakils įgyvendinti to
regėjimo, bet jie bus nugalėti.

11, 5–45: Šios eilutės aprašo dviejų dinastijų istoriją – ptolemėjų Egipte – *pietų karalius* – ir seleukidų Sirijoje – *šiaurės karalius*. Tos dvi helenistinės imperijos dalys buvo įkvėptojo autoriaus dėmesio šerdis. 10–20 eilutėje aprašomos grumtynės tarp šių dviejų karalysčių dėl Palestinos. Ilgainiui Palestina buvo seleukidų užimta. 20 eilutėje užsimenama apie Seleuką IV, kuris siuntė Heliodorą apiplėšti Šventyklos iždo Jeruzalėje (žr. 2 Mak 3). 21–45 eilutė aprašo Antiochą IV ir žydų persekiojimą.

15 Tuomet šiaurės karalius at-
žygiuos, skubiai supils apgulos
pylimą ir paims tvirtovės mies-
tą. O pietų pajėgos neįstengs
atsilaikyti, net jo patys rinkti-
niai būriai stokos jėgų priešin-
tis. 16 Jo užpuolikas darys, kas
jam patiks, niekas prieš jį ne-
įstengs atsilaikyti. Apsistos
gražiajame krašte – jis visas
bus jo rankose. 17 Jis sumanys
užimti jėga visą pietų karalys-
tę, bet vis dėlto sudarys su juo
sutartį ir, vis norėdamas su-
naikinti tą karalystę, duos jam
dukterį žmona. Bet tai jam ne-
pasiseks ir naudos iš to jam ne-
bus. 18 Tada jis atgręš veidą į
pajūrio salas ir daugelį iš jų
užims. Bet vienas karvedys pa-
darys galą jo įžūlumui, – iš tik-
rųjų atgręš jo įžūlumą prieš jį
patį. 19 Tuomet jis atgal atgręš
veidą į savo krašto tvirtoves,
bet suklups ir kris, nebus at-
rastas.

20 Jo vietą užims žmogus, ku-
ris pasiųs pareigūną su kara-
liška palyda išreikalauti duok-
lės, tačiau po kelių dienų ir jis
bus nužudytas, bet ne iš pyk-
čio nei per mūšį.

Antiochas IV Epifanas

21 Jo vietoje stos niekšas, ku-
riam karališka garbė nebuvo
suteikta. Vogčiomis jis atvyks
ir apgaule pasiims karalystę.
22 Kariuomenes jis šluote nu-
šluos ir sutriuškins, netgi patį
sandoros vadą. 23 Sudaręs su
šiuo sąjungą, jis elgsis klastin-
gai ir su sauja pasekėjų paims
valdžią. 24 Be įspėjimo jis ver-
šis į turtingiausias sritis ir
darys, ko nei jo tėvas, nei jo
protėviai niekad nedarė, da-
linėdamas [pasekėjams] grobį,
karo laimikį ir turtus. Jis kė-
sinsis užimti tvirtoves, bet tik
iki paskirto meto. 25 Didele ka-
riuomene jis sukaups savo jė-
gą ir drąsą prieš pietų karalių.
Pietų karalius išžygiuos į ka-
rą, vedinas kur kas didesne ir
stipresne kariuomene, bet at-
sispirti jam nepasiseks, nes
prieš jį bus ruošiami sąmoks-
lai. 26 Valgantieji prie jo stalo
jį pražudys. Jo kariuomenė bus
sutriuškinta, daugelis kris už-
mušti. 27 Abu karaliai, širdimi
pikta galvodami, sėdės prie to
paties stalo ir vienas kitam
meluos, tačiau nesėkmingai,
nes dar ne galas paskirtam
metui. 28 Jis gręšis savo krašto
link su turtų gausybe, bet jo šir-
dis bus nusiteikusi prieš šven-
tąją sandorą. Pasielgs pagal sa-
vo norą ir sugrįš į savo kraštą.

29 Atėjus paskirtam metui,
jis vėl įsiverš į pietus, bet šį kar-
tą nebus, kaip buvo anksčiau.
30 Laivai iš Kitimų* atplauks
prieš jį, jis neteks drąsos ir

11, 30: *Kitimai*: savo kilme šis vardas priklausė Kipro ar kitų Viduržemio jūros salų gyventojams. Čia juo ženklinami romėnai, privertę Antiochą IV pasitraukti iš Egipto jo antrosios invazijos metu.

pasitrauks. Pargrįš ir išlies
įniršį ant šventosios sandoros,
pagal savo norą pasielgs, įsi-
gerindamas tiems, kurie atsi-
meta nuo šventosios sandoros.
31 Jo atsiųsti kariuomenės bū-
riai užims ir išniekins Šven-
tyklą ir tvirtovę. Jie pašalins
kasdienę deginamąją auką ir
pastatys klaikiąją pabaisą.
32* Pataikavimu jis suvedžios
neištikimuosius sandorai, bet
savo Dievui ištikimieji žmonės
bus ištvermingi ir imsis žygių.
33 Išmintingieji padės dauge-
liui žmonių tai suprasti, tačiau
jie kurį laiką bus kalavijo ir
liepsnos auka, kentės nelaisvę
ir apiplėšimą. 34 Kai jie taps
auka, mažai pagalbos* tesusi-
lauks, daugelis dėsis prie jų
nenuoširdžiai. 35 Kai kurie iš-
mintingųjų kris, kad būtų
išmėginti ugnyje, išgryninti ir
padaryti švarūs iki laiko pa-
baigos, nes iki paskirto meto
dar likęs tarpsnis.

36* Karalius elgsis, kaip jam
patiks. Save išaukštindamas
ir laikydamas didesniu už bet
kokį dievą, jis kalbės baisius
dalykus prieš dievų Dievą. Jam
seksis tik tol, iki nebus užbaig-
tas pykčio metas ir nebus įvyk-
dyta, kas nuspręsta. 37 Jis ne-
reikš pagarbos savo protėvių
dievams ar moterų pamilta-
jam, – jokiam dievui jis pagar-
bos nereikš, nes patį save lai-
kys didesniu už visus. 38 Vietoj
jų jis garbins tvirtovių dievą, –
dievą, kurio jo protėviai ne-
pažinojo, garbins auksu ir si-
dabru, brangakmeniais ir ver-
tingomis atnašomis. 39 Ginti
tvirtovėms jis pastatys sveti-
mo dievo tautą. Kas tik jį pri-
pažins, tuos jis padarys turtin-
gesnius, paskirs juos valdyti
daugelį ir apdalys žeme kaip
atpildu.

40 Atėjus laiko pabaigai, pie-
tų karalius su juo susiims. Bet
šiaurės karalius puls jį kaip
viesulas su karo vežimais, rai-
teliais ir su laivų daugybe. Jis
užtvindys šalis ir pereis jas
tarsi potvynis. 41 Jis įžygiuos į
gražųjį kraštą, žus jame dešim-
tys tūkstančių, bet Edomas ir
Moabas bei didžioji amoniečių
dalis išsigelbės iš jo nagų. 42 Jis
uždės savo ranką ant šalių,
net Egipto kraštas neišsigel-
bės. 43 Jam atiteks aukso bei
sidabro lobiai ir visi Egipto tur-
tai. Įkandin jo seks Libija ir
Etiopija. 44 Kai pranešimai iš

11, 32–35: Pasipriešinimo Antiochui IV Epifanui sąjūdis. Kai kurie helenistai žydai ėjo su Antiochu, atmesdami Sandorą, bet *išmintingieji*, nors persekiojami, rėmė sąjūdį. ... *mažai pagalbos* turbūt susijusi su makabėjais – Matatiju ir jo sūnumi Judu Makabėju (žr. 1 Mak 2).

11, 36–39: Užuot garbinęs Apoloną, Antiochas IV garbino ir save tapatino su Olimpo Dzeusu, kurį romėnai buvo padarę lygų Romos tvirtovės dievui – Kapitolijaus Jupiteriui, tvirtovių dievui.

rytų ir šiaurės ims jį gąsdinti,
didžio įniršio perimtas, jis iš-
žygiuos žudyti ir sunaikinti
daugelį. 45 Savo rūmų palapines
statysis tarp jūros ir garbingo
šventojo kalno, tačiau gaus ga-
lą ir nebus, kas jam padėtų.

Pabaigos metas

12 1 Anuo metu pasirodys
Michaelis, galingasis
didžiūnas, tavo tautos sargas.
Užeis metas tokių vargų, ko-
kių dar nėra niekad buvę nuo
to laiko, kai atsirado tautos.
Bet anuo metu tavo tauta bus
išgelbėta, – visi, kurie tik yra
rasti įrašyti knygoje.* 2 Dauge-
lis miegančiųjų žemės dulkėse
atsibus* – kai kurie amžina-
jam gyvenimui, kiti gėdai ir
amžinajai negarbei. 3 Išmintin-
gieji švytės dangaus skliauto
spindesiu, o vedusieji daugelį į
teisumą bus tarsi žvaigždės
per amžių amžius. 4 O tu, Da-
nieli, laikyk paslaptyje šiuos
žodžius ir užantspauduok kny-
gą iki pabaigos meto. Daugelis
bus pasiklydę, ir nedorumas
vis labiau paplis."
5 Tuomet aš, Danielis, žiūriu
ir matau: stovi du kiti vyrai,
vienas ant šito upės kranto, o
antras ant kito. 6 Vienas jų ta-
rė vyrui, vilkinčiam drobiniais
ir stovinčiam ant upės vande-
nų: „Kaip ilgai iki šių nuostabių-
jų dalykų pabaigos?" 7 Drobi-
niais vilkintis vyras, stovintis
ant upės vandenų, pakėlė į dan-
gų savo dešinę ir kairę. Aš gir-
dėjau jį prisiekiant amžinai
Gyvuoju, kad tai tęsis vieną
laiką, du laikus ir pusę laiko*
ir kad visi šie dalykai bus įvyk-
dyti, kai pasibaigs šventosios
tautos galios naikinimas. 8 Aš
tai girdėjau, bet negalėjau su-
prasti. Todėl paklausiau: „Ma-
no viešpatie, koks bus šių da-
lykų galas?" – 9 „Eik savo keliu,
Danieli, – atsakė, – nes šie žo-
džiai turi likti paslaptyje ir
užantspauduoti ligi pabaigos
meto. 10 Daugelis bus išgrynin-
ti, padaryti švarūs ir išmėgin-
ti ugnyje, tačiau nedorėliai ir
toliau nedorai elgsis. Nė vienas
nedorėlių to nesupras, tačiau
išmintingieji supras. 11 Nuo to
meto, kai buvo nutraukta kas-
dienė deginamoji auka ir pa-
statyta klaikioji pabaisa, bus
tūkstantis du šimtai devynias-
dešimt dienų. 12 Palaimintas

12,1: ... *rasti įrašyti knygoje*: Gyvenimo knyga arba Gyvųjų knyga. Žr. Iš 32, 32–33; Ps 69, 29; 139, 16; Iz 4, 3; Lk 10, 20; Apr 20, 12; taip pat Dan 7, 10.

12, 2: Žuvusieji persekiojimo metu *atsibus*, t. y. prisikels (žr. Dan 11, 33–35) ir gyvens amžinai. Nedorėlių prisikėlimas šiame tekste, kaip ir vėlesniame krikščionių mokyme (žr. Jn 5, 28–29), numanomas.

12, 7: ... *vieną laiką, du laikus ir pusę laiko*: vienus metus, dvejus metus ir pusę metų, t. y. po trejų su puse metų. Žr. Dan 7, 25 paaiškinimą. Autoriaus perspektyva yra Antiocho IV Epifano galas, o po jo – Visatos pilnatvė.

žmogus, kuris lauks ir ištvers
tūkstantį tris šimtus trisde-
šimt penkias dienas! 13 O tu eik
savo keliu iki pabaigos ir ilsė-
kis! Prisikelsi savo atpildui
dienų pabaigoje.“

C. PRIEDAI

Pasakojimas apie Susaną*

13 1 Babilone gyveno žmo-
gus, vardu Joakimas.
2 Buvo vedęs Hilkijo dukterį Su-
saną, didelio grožio ir dievobai-
mingą moterį. 3 Jos tėvai, bū-
dami pamaldūs, buvo išauklėję
savo dukterį pagal Mozės Įsta-
tymą. 4 Joakimas buvo labai
turtingas ir turėjo sodą prie sa-
vo namų. Pas jį dažnai susiei-
davo žydai, nes jis buvo visų
garbingiausias.

5 Tais metais du seniūnai bu-
vo žmonių išrinkti būti teisė-
jais, apie kuriuos Viešpats bu-
vo pasakęs: „Nedorybė išėjo iš
Babilono per seniūnus teisė-
jus, kurie tik dėjosi vedą žmo-
nes.“ 6 Šie vyrai būdavo dažnai
Joakimo namuose ir visi, turį
bylas, eidavo pas juos. 7 Vidu-
dienį, žmonėms išėjus, Susana
eidavo į vyro sodą pasivaikš-
čioti. 8 Abu seniūnai, matydami
ją kasdien įeinančią ir vaikš-
čiojančią, užsidegė jos geisti.
9 Jiedu pametė protą, nebe-
grężė akių į dangų ir užmiršo
daryti teisingus sprendimus.
10 Abu buvo ją įsimylėję, tačiau
savo geismą jiedu vienas nuo
kito slėpė, 11 nes gėdijosi kal-
bėti apie savo gašlią aistrą pa-
gulėti su ja. 12 Diena po dienos
jiedu noriai tykojo ją pamaty-
ti. 13 Kartą jiedu vienas kitam
tarė: „Eikim namo, nes jau pie-
tų metas!“ Išėjo ir atsiskyrė
vienas nuo kito. 14 Bet abu, mė-
tydami pėdas, sugrįžo į tą pa-
čią vietą. Priversti vienas kitam
pasiaiškinti, jiedu išpažino sa-
vo gašlią aistrą ir kartu sutarė
ieškoti progos, kada galėtų ją
vieną užtikti.

15 Vieną dieną, jiems belau-
kiant tinkamos progos, ji įėjo į
sodą, kaip paprastai, tik dvie-
jų tarnaičių lydima. Ji norėjo
sode maudytis, nes buvo la-
bai karšta. 16 Ten nebuvo jokio
žmogaus, išskyrus anuos du
seniūnus, pasislėpusius ir jos
tykančius. 17 „Atneškite man
aliejaus ir kvepalų, – paliepė
ji savo tarnaitėms, – ir užda-
rykite sodo vartus, kad galė-
čiau išsimaudyti.“ 18 Jos pada-
rė, kaip ji liepė. Uždariusios
sodo vartus, išėjo pro šonines
duris atnešti daiktų, kurių ji
buvo prašiusi. Seniūnų jos ne-

13, 1 – 14, 42: Trumpi šių skyrių pasakojimai galbūt buvo apie kitą Danielį, o ne apie Danielio knygos didvyrį. Jie randami tik graikiškoje Septuagintoje, bet turbūt buvo parašyti hebrajų ar aramėjų kalba. Nei vienas, nei kitas pasakojimas nepriklauso žydų Šventojo Rašto kanonui. Katalikų Bendrija juos visuomet laikė įkvėpta Danielio knygos dalimi.

pastebėjo, nes jie buvo pasislė-
pę. 19 Vos tarnaitėms išėjus,
abu seniūnai pašoko ir pribėgo
prie Susanos.

20 „Štai, – sakė jie, – sodo var-
tai uždaryti, niekas negali mū-
sų matyti. Mes norime tavęs!
Sutik ir atsiduok mums! 21 O
jei nesutinki, mes liudysime
prieš tave, sakydami, jog tu iš-
siuntei savo tarnaites dėl to,
kad su tavimi buvo jaunas vy-
riškis.“

22 Susana sunkiai atsiduso.
„Patekau į spąstus! Nes jei tai
darysiu, man bus mirtis; jei to
nedarysiu, neištrūksiu iš jūsų
rankų. 23 O vis dėlto geriau man
patekti į jūsų rankas, negu nu-
sidėti Viešpaties akyse.“

24 Tuomet Susana sukliko, o
abu seniūnai pradėjo rėkti ant
jos. 25 Vienas jų nubėgo atida-
ryti sodo vartų. 26 Namiškiai,
išgirdę klyksmą sode, įpuolė
pro šonines duris pažiūrėti, kas
jai buvo atsitikę. 27 Kai seniū-
nai išdėstė savo paaiškinimą,
tarnai buvo pritrenkti iš gėdos,
nes nieko panašaus jie niekad
nebuvo girdėję apie Susaną.

28 Kitą dieną, žmonėms susi-
rinkus jos vyro Joakimo na-
muose, atėjo ir abu seniūnai,
pilni nedorų minčių, pasmerkti
Susaną mirti. 29 Visų žmonių
akivaizdoje jie įsakė: „Pašau-
kite Joakimo žmoną, Hilkijo
dukterį Susaną.“ Ji buvo pa-
šaukta 30 ir atėjo, lydima savo
tėvų, vaikų ir visų savo gimi-
nių. 31 Susana buvo labai daili
ir graži pažiūrėti, 32 bet buvo
prisidengusi skraiste. Anie
nenaudėliai įsakė nutraukti
skraistę, kad nors taip pasiso-
tintų jos grožiu. 33 O jos arti-
mieji ir visi, kurie ją matė, plū-
do ašaromis.

34 Abu seniūnai pakilo ir,
žmonių iš visų pusių supami,
uždėjo savo rankas jai ant gal-
vos. 35 O ji verkdama žvelgė į
dangų, nes jos širdis pasitikė-
jo Viešpačiu. 36 Seniūnai tarė:
„Mums bevaikščiojant vie-
niems sode, įėjo ši moteris su
dviem tarnaitėmis. Ji uždarė
sodo vartus ir atleido tarnai-
tes. 37 Tuomet jaunas vyriškis,
kuris buvo ten pasislėpęs, at-
ėjo pas ją ir gulėjo su ja. 38 O
mes buvome sodo kampe ir,
matydami tokį nusikaltimą,
bėgome prie jų. 39 Nors mes ir
matėme juos gulinčius, bet vy-
ro nutverti nepajėgėme, nes jis
buvo už mus stipresnis. Jis
atsidarė vartus ir paspruko.
40 Betgi mes nutvėrėme šitą ir
klausėme, kas buvo tas jau-
nas vyriškis. 41 Ji atsisakė
mums pasakyti. Visa tai mes
liudijame.“

Kadangi jie buvo žmonių se-
niūnai ir teisėjai, visa bendri-
ja jais patikėjo ir pasmerkė ją
mirti. 42 O Susana, visu balsu
šaukdama, kalbėjo: „Amžina-
sis Dieve! Tu žinai visas pa-

slaptis ir žinai visa pirmiau,
negu įvyksta. [43] Tu žinai, kad
jie melagingai liudijo prieš
mane. Argi aš turiu mirti, nors
nepadariau nieko, ką šie prieš
mane prasimanė?!“
[44] Viešpats išgirdo jos šauks-
mą. [45] Kai ji buvo vedama mirti,
Dievas pažadino vieno jaunuo-
lio, vardu Danielis, šventąją
dvasią, [46] ir jis sušuko didžiu
balsu: ‘Aš esu nekaltas dėl šios
moters kraujo!“
[47] Tuomet visi žmonės atsi-
suko į jį, klausdami: „Ką tu
nori šiais žodžiais pasakyti?“
[48] Atsistojęs tarp jų, jis atsakė:
„Nejau jūs esate tokie kvaili, Iz-
raelio vaikai?! Nejau pasmerk-
site mirti Izraelio dukterį, ne-
ištyrę ir nepažinę, kas tiesa?
[49] Grįžkite į teismo vietą, nes
jie melagingai prieš ją liudijo.“
[50] Visi žmonės sugrįžo pas-
kubomis. Tuomet seniūnai jam
tarė: „Ateik, sėskis su mumis
ir pasakyk mums, ką tu ma-
nai, nes Dievas tau davė seniū-
no amžiaus dovaną.“ [51] O Danie-
lis kreipėsi į juos: „Atskirkite
šiuos du toli vieną nuo kito. Aš
juos apklausiu.“
[52] Kai jie buvo vienas nuo ki-
to atskirti, jis pašaukė vieną iš
jų ir kreipėsi į jį: „Tu pasenai
skendėdamas nedorume! Pa-
sivijo tave nūnai nuodėmės,
kurias darei praeityje, [53] skelb-
damas neteisingus nuospren-
džius, pasmerkdamas nekaltus
ir išteisindamas kaltuosius,
nors Viešpats sakė: ‘Nekalto ir
teisaus nežudysi!’ [54] Taigi dabar,
jei tu tikrai matei šią moterį,
pasakyk mums, po kokiu me-
džiu matei juos myluojantis?“
Jis atsakė: „Po mastikme-
džiu.“
[55*] „Iš tikrųjų! – atkirto Da-
nielis. – Tavo melas kris ant
tavo galvos! Dievo angelas jau
paėmė iš Dievo nuosprendį ir
perskels tave per pusę!“ [56] Tuo-
met jis paliepė pavesti jį į šalį
ir atvesti kitą. „Kanaano pali-
kuoni, ne Judo, – tarė jam Da-
nielis, – grožis tave suvedžiojo
ir gašli aistra ištvirkino tavo
širdį! [57*] Taip jūs elgėtės su Iz-
raelio dukterimis, – bijodamos
jūsų, jos atsiduodavo jums. Bet
ši Judo duktė negalėjo pakęsti
jūsų nedorumo. [58] O dabar pa-
sakyk man, po kokiu medžiu
užklupai juos myluojantis?“
Jis atsakė: „Po ąžuolu.“
[59] „Iš tikrųjų! – atkirto jam
Danielis. – Ir tavo melas kris
ant tavo galvos! Dievo angelas
laukia, laikydamas kalaviją

13, 55–59: Kontrastas tarp mažo, į krūmą panašaus mastikmedžio ir galingo ąžuolo išryškina seniūnų liudijimo prieštaravimą. Graikiškajame tekste jaučiamas žaidimas panašiais žodžiais: *schinon* ir *schisei* (mastikmedis ir perskelti), *prinos* ir *prisai* (ąžuolas ir perkirsti). Žodžių žaismu išryškinama bausmė seniūnams.

13, 57: Pasakojimu norima pamokyti ir sugretinti Izraelio ir Judo karalystes. Judo karalystė buvo ištikimesnė Mozės Įstatymui.

rankoje, perkirsti tave per pu-
sę ir sunaikinti judu abu!“
60 Visa bendrija pratrūko
džiaugsmo šauksmais ir šlovi-
no Dievą, kuris išgelbsti juo
pasitikinčius. 61 Paskui jie at-
sisuko prieš tuos du seniūnus,
nes jų pačių žodžiais Danielis
buvo įrodęs, kad jie buvo mela-
gingai liudiję. Jie nubaudė se-
niūnus bausme, kurią seniūnai
norėjo primesti savo artimui.
62 Elgdamiesi pagal Mozės Įsta-
tymą, juos užmušė. Taip nekal-
tas kraujas buvo tą dieną iš-
gelbėtas. 63 Hilkijas ir jo žmona
šlovino Dievą už jų dukterį Su-
saną drauge su jos vyru Joaki-
mu ir visais giminėmis, nes ne-
buvo rasta jokio jos gėdingo
poelgio. 64 O Danielis nuo tos
dienos buvo žmonių labai ger-
biamas.

Pasakojimas apie Belį ir Slibiną. Danielis ir Belis

14 1 Kai karalius Astija-
gas* buvo palaidotas
su savo protėviais, jo karalys-
tę paėmė Kyras Persas. 2 Da-
nielis buvo karaliaus mėgs-
tamas žmogus ir gerbiamas
labiau už visus kitus jo bičiu-
lius. 3 Babiloniečiai turėjo sta-
bą, vardu Belis.* Kasdien jam
atnašaudavo dvylika maišų ge-
riausių miltų, keturiasdešimt
avių ir šešis saikus* vyno. 4 Ir
karalius jį šventai gerbė, – ei-
davo kasdien jo pagarbinti, –
bet Danielis garbino tik savo
Dievą.
5 Kai karalius paklausė jį:
„Kodėl negarbini Belio?“ – jis
atsakė: „Dėl to, kad negarbinu
žmogaus rankomis padarytų
stabų, o tik gyvąjį Dievą, sukū-
rusį dangų ir žemę, valdantį vi-
są žmoniją.“
6 „Nejau nemanai, – tarė jam
karalius, – kad Belis yra gyvas
dievas? Argi nematai, kiek
daug jis kasdien suvalgo ir iš-
geria?“
7 Danielis ėmė juoktis. „Ne-
siduok suklaidinamas, kara-
liau, – jis tarė, – nes Belis iš
vidaus yra tik molis, o iš lauko
tik žalvaris. Jis niekad nieko
nei valgė, nei gėrė!“
8 Įniršęs karalius pašaukė
Belio kunigus ir jiems tarė:
„Jei jūs man nepasakysite, kas
suvalgo tą visą maistą, mirsi-
te! 9 Jei įrodysite, kad Belis vi-
sa tai suvalgo, tuomet mirs Da-
nielis, nes jis piktažodžiavo
prieš Belį!“ Danielis tarė ka-
raliui: „Tebūna, kaip tu sakai!“
10 O Belio kunigų buvo sep-
tyniasdešimt, neskaitant žmo-
nų ir vaikų. Karalius drauge su
Danieliu nuėjo į Belio šventyk-
lą. 11 Belio kunigai kreipėsi į
karalių: „Štai, mes išeisime

14, 1: ... *karalius Astijagas*: pasku-
tinis Medijos karalius, kurį 550 m.
prieš Kristų nugalėjo Kyras.

14, 3: ... *vardu Belis*: žr. Dan 4, 5
paaiškinimą. *Saikas*: graikiškoji
metreta talpino apie 39 litrus.

laukan, o tu, karaliau, išdėliok
valgius, atmiešk vyną ir padėk.
Tada užrakink duris ir užant-
spauduok jas savo žiedu. [12] Jei
neatrasi, kad viskas buvo Be-
lio suvalgyta, kai ateisi rytoj
rytą, mes mirsime. Priešingu
atveju temiršta Danielis, mū-
sų šmeižikas!“ [13] Jie buvo ra-
mūs, nes turėjo pasidarę po at-
našų stalu slaptą įėjimą, pro
kurį paprastai ateidavo mais-
to suvalgyti. [14] Taigi, jiems iš-
ėjus, karalius išdėliojo maistą
Beliui. O Danielis paliepė sa-
vo tarnams atnešti pelenų, ir
tuos pelenus jie išbarstė po vi-
są šventyklą vien tik karaliaus
akivaizdoje. Išėję laukan, jie
užrakino duris, užantspauda-
vo jas karaliaus žiedu ir nuėjo
sau. [15] Nakčia kaip paprastai
atėjo kunigai drauge su savo
žmonomis bei vaikais ir visa
suvalgė ir išgėrė.

[16] Karalius rytojaus rytą at-
sikėlė labai anksti, taip pat ir
Danielis. [17] „Danieli, – jis klau-
sė, – ar antspaudai tebėra
sveiki?“ Šis atsakė: „Sveiki,
karaliau.“ [18] Tuomet karalius
atidarė duris ir, metęs žvilgsnį
į atnašų stalą, visu balsu sušu-
ko: „Tu, Beli, esi didis! Neturi
tu jokios apgaulės!“ [19] Danielis
ėmė juoktis ir sustabdė karalių
prie durų. „Pažiūrėk į aslą, – ta-
rė, – kieno yra tie pėdsakai!“ –
[20] „Aš matau, – atsakė kara-
lius, – pėdsakus vyrų, moterų
ir vaikų!“

[21] Įtūžęs karalius įsakė su-
imti kunigus, jų žmonas ir jų
vaikus. Jie parodė jam slaptą-
sias duris, pro kurias jie įeida-
vo suvalgyti, kas būdavo ant at-
našų stalo. [22] Karalius juos
nubaudė mirtimi, o Belį atida-
vė Danieliui, kuris sunaikino ir
stabą, ir jo šventyklą.

Danielis ir Slibinas

[23] Ten buvo ir didžiulis Slibi-
nas, kurį babiloniečiai irgi
garbino. [24] Karalius tarė Danie-
liui: „Tu negali sakyti, kad šis
nėra gyvas dievas, todėl pagar-
bink jį.“

[25] Danielis atsakė: „Aš garbi-
nu Viešpatį, savo Dievą, nes tik
jis yra gyvasis Dievas. [26] Kara-
liau, duok man leidimą, ir aš
užmušiu šį Slibiną be kalavijo
ar lazdos.“ – „Aš duodu tau lei-
dimą“, – atsakė karalius.

[27] Tuomet Danielis paėmė
deguto, taukų ir plaukų, juos
drauge pavirino, padarė iš jų
gniužulus ir pamaitino Slibi-
ną. Kai Slibinas juos suėdė, jis
persprogo. „Žiūrėkite, – pasakė
Danielis, – ką jūs garbinate!“

[28] Kai babiloniečiai apie tai
išgirdo, jie labai susierzino ir
susibūrė prieš karalių. „Kara-
liumi tapo žydas! – jie sakė, –
jis sunaikino Belį, užmušė Sli-
biną ir išžudė kunigus!“ [29] Jie
nuėjo pas karalių ir pareikala-
vo: „Išduok mums Danielį! O
jei ne, užmušime tave ir tavo
šeimą!“ [30] Karalius, matyda-

mas, kad jie smarkiai jį puola,
reikalo verčiamas atidavė
jiems Danielį. [31] O jie įmetė jį į
Liūtų narvą. Ten jis išbuvo še-
šias dienas. [32] Septyni liūtai
buvo narve. Kasdien jie buvo
maitinami dviem lavonais ir
dviem avimis, bet tuo metu ne-
duota jiems nieko, kad jie tik-
rai suėstų Danielį.

[33] O Judėjoje tuo metu gyve-
no pranašas Habakukas. Jis,
išsiviręs troškintos avienos ir
įtrupinęs duonos į puodą, ėjo į
laukus, nešdamas jį pjovė-
jams. [34] Viešpaties angelas ta-
rė Habakukui: „Nunešk valgį,
kurį laikai rankoje, į Babiloną
Danieliui Liūtų narve."

[35] „Viešpatie, – atsakė Haba-
kukas, – aš Babilono niekad
nesu matęs, nei aš žinau, kur
yra tas narvas!" [36] Viešpaties
angelas paėmė jį už galvos ir,
pakėlęs už galvos plaukų, vėjo
gūsiu padėjo jį Babilone tiesiai
ant narvo. [37] „Danieli, Danieli, –
šaukė Habakukas, – imk val-
gį, kurį Dievas tau atsiuntė!"

[38] „Tu, Dieve, atsiminei ma-
ne! – tarė Danielis, – nepalikai
tų, kurie tave myli!" [39] Danie-
liui pradėjus valgyti, Viešpa-
ties angelas tuojau pat sugrą-
žino Habakuką į jo kraštą.

[40] Septintą dieną karalius
atėjo Danielio apraudoti. Jis
priėjo prie narvo ir žvilgtelėjo į
vidų – ten tarp liūtų sėdėjo Da-
nielis! [41] Karalius sušuko visu
balsu: „Didis esi tu, Viešpatie,
Danielio Dieve, nėra jokio kito,
tik tu!" [42] Danielį jis išleido ir
įmetė į narvą tuos, kurie norė-
jo jį pražudyti. Jie buvo bemat
jo akyse suryti.

OZĖJO KNYGA

Ozėjo knyga yra pirmoji mažųjų pranašų rinkinyje, kuris vadinamas Dvylikos knyga. Kadangi jų knygos yra trumpos ir sutelpa viename ritinyje, todėl šio rinkinio pranašai vadinami Mažaisiais pranašais. Tuo tarpu Izaijo, Jeremijo ir Ezekielio knygos, kadangi kiekviena užima visą ritinį, vadinamos Didžiaisiais pranašais.

Ozėjas buvo Šiaurinės karalystės gyventojas ir buvo pašauktas pranašu paskutiniais karaliaus Jeroboamo II valdymo metais (786–746 m. prieš Kristų). Vieni laiko jį buvus kunigu, o kiti žemdirbiu. Jo pranašystė – mūsų vienintelis šaltinis apie jo gyvenimą – į šį klausimą neatsako. Ozėjas nebuvo chronologiškai pirmasis tarp Mažųjų pranašų, tačiau jo žodžiai iš Dievo savo poezijos grožiu ir jausmine pranašavimų jėga sudaro labai patrauklų Dvylikos knygos įvadą.

Ozėjo pranašystės šerdis yra jo paties nelaimingos vedybos su Gomere – asmeniška šeimos tragedija, turėjusi didelę įtaką jo mokymui apie Dievą ir apie Izraelio – žmogaus santykį su Dievu. Ji labai sąlygojo ne tik jo pašaukimą būti pranašu, bet ir jo žodžius iš Dievo.

Gomerė – žmona svetimautoja – yra neištikimos Izraelio tautos įvaizdis. Lygiai kaip Ozėjas negalėjo suvisam palikti savo žmonos, nors ji ir elgėsi kaip kekšė, taip ir Viešpats negalėjo pamesti Izraelio tautos, Sinajaus sandora tapusios jo sužadėtine. Dievas ją baus, bet jo bausmė bus bausmė pavydaus mylimojo, norinčio susigrąžinti mylimąją į šviežią ir tyrą jų pirmosios meilės džiaugsmą.

Izraelio neištikimybė reiškėsi stabų garbinimu ir beširdiška vargšų priespauda. Mechaniškai aukojamos šventovių atnašos negalėjo išpirkti tautos iš jos sunkių nuodėmių. Liko vien bausmė. Atimdamas iš jos meilužių duotus papuošalus, Dievas sugrąžins ją tikram mylimajam – sau. Pažeminta Izraelio tauta vėl sugrįš pas Dievą. 11 Ozėjo knygos skyrius yra viena iš Senojo Testamento teologijos viršūnių. Dievo meilė savo neištikimai tautai išreiškiama negirdėtu jautrumu. Čia Ozėjas aprašo Dievo santykį su Izraelio tauta kaip moterystę. Sinajaus sandora nėra tik reikli įsakymų grandinė, bet intymus santykis su Sandoros Viešpačiu. Ilgainiui moterystės simbolika tapo itin svarbi Dievo tautos – žmogaus santykio su Dievu sampratai Senojo Testamento – Izaijo, Jeremijo ir kitose knygose. O Naujajame Testamente santykį tarp Kristaus ir Bendrijos moterystės įvaizdžiu aprašo Evangelija pagal Joną ir Tautų apaštalas Paulius. Ozėjo Dievo samprata remiasi prielaida, kad Dievas panašus į visa, kas yra geriausia žmogiškoje prigimtyje. Kadangi moterystė yra meilės tarp vyro ir moters viršūnė, todėl dera moterystės įvaizdžiu paaiškinti Dievo ir Izraelio – žmogaus meilę.

Ozėjo knyga turi dvi dalis

A. PRANAŠO MOTERYSTĖ IR JOS PAMOKA*

1 [1] VIEŠPATIES* žodis, kuris
atėjo Beerio sūnui Ozėjui
Judo karalių Uzijo, Jotamo,
Ahazo bei Hezekijo dienomis
ir Izraelio karaliaus Joašo sū-
naus Jeroboamo dienomis.

Neištikima Ozėjo žmona

[2] Kai VIEŠPATS pirmąsyk
kalbėjo per Ozėją, VIEŠPATS
tarė Ozėjui: „Eik, imk sau žmo-
na moterį kekšę* ir turėk vai-
kų kekšių, nes kraštas, pames-
damas VIEŠPATĮ, daro didelę
kekšystę.“ [3] Taigi jis ėjo ir paė-
mė žmona Diblajimo dukterį
Gomerę; ji tapo nėščia ir pagim-
dė jam sūnų.
[4] O VIEŠPATS jam tarė: „Pa-
vadink jį vardu Jezrėelis,* nes
netrukus nubausiu Jehu'o na-
mus už išlietą kraują Jezrėe-
lyje ir padarysiu galą Izraelio
namų karalystei. [5] Tą dieną su-
laužysiu Izraelio lanką Jezrė-
elio slėnyje.
[6] Gomerė ir vėl tapo nėščia
ir pagimdė dukterį. Tuomet
VIEŠPATS tarė jam: „Pavadink
ją vardu Lo-Rūhama,* nes dau-
giau nebesigailėsiu Izraelio
namų nei jiems nebeatleisiu.
[7]* Tačiau Judo namų pasigai-

1, 1–3: Šie skyriai yra laikomi pranašo biografija – asmeninė pranašo šeimos tragedija, vaizduojanti Dievo santykį su savo tauta – Izraeliu. Ozėjo moterystė su moterimi kekše vaizduoja Izraelio neištikimybę savo Viešpačiui. Taip pat simboliški ir vaikų vardai (Oz 1, 4–9). Viešpats pasmerkia šią neištikimybę ir paskiria bausmę, bet kartu pažada būti atlaidus, jeigu tauta taisysis ir grįš į ištikimybę. Dievo bausmė turi tikslą pagydyti. 3 skyriuje Ozėjas priima sugrįžtančią žmoną, bet tik sąlygiškai, ir pavaizduoja kantrią Dievo meilę savo tautai – Izraeliui bei viltį kad ji sugrįš.

1, 2: ... *žmona moterį kekšę*: Tai nebūtinai reiškia, kad Gomerė buvo pagonių šventnamio kekšė, kada ji tapo Ozėjo žmona. Aprašoma vėlesnė Gomerės būklė. Taigi kai Ozėjas vedė Gomerę, ji dar nebuvo šventnamio kekšė, nors, Ozėjui vėliau žiūrint į praeitį, jai buvo lemta tapti tokia.

1, 4: ... *vardu Jezrėelis*: strateginis slėnis Izraelio šiaurėje. Čia Izraelio kariuomenės vadas Jehu'as užbaigė Omrio dinastiją kruvinomis žudynėmis (žr. 2 Kar 9–10). Jeroboamas II buvo paskutinis Jehu'o dinastijos karalius. Šio teksto pranašystė išsipildė nužudymu jo sūnaus, valdžiusio tik šešerius metus (žr. 2 Kar 15, 8–10). *Jezre-El* reiškia *Dievas sėja* ir atkreipia dėmesį į Jehu'o dinastijos nuodėmę bei pranašauja bausmę už kruvinąsias žudynes.

1, 6: ... *Lo-Rūhama: Ta, kurios nepasigailima* – simbolinis dukters vardas. *Pasigailėjimas*, kurio nepatirs Izraelis, yra laisva Dievo meilė, vedanti Dievą nugalėti blogį – nuodėmę gerumu.

1, 7: Šis tekstas, atskiriantis Judo karalystę nuo Dievo bausmės, yra

lėsiu ir juos išgelbėsiu per VIEŠ-
PATĮ, jų Dievą. Neišgelbėsiu jų
lanku nei kalaviju, nei karu, nei
žirgais, nei raiteliais.“
8 Kai ji buvo nujunkiusi Lo-
Rūhamą, vėl tapo nėščia ir pa-
gimdė sūnų. 9 Tuomet VIEŠ-
PATS tarė: „Pavadink jį vardu
Lo-Ammi,* nes jūs nesate ma-
no tauta ir aš nebūsiu jūsų
Dievas.“

Izraelis bus atkurtas

2 1* O vis dėlto Izraelio vai-
kų skaičius bus kaip jū-
ros smiltys, kurių neįmanoma
nei paseikėti, nei suskaičiuoti.
Vis dėlto, užuot jiems sakius:
„Jūs nesate mano tauta!“ –
jiems bus sakoma: „Gyvojo Die-
vo vaikai.“ 2 Judo žmonės ir Iz-
raelio žmonės bus surinkti į
viena, jie pasistatys sau vieną
galvą ir užvaldys kraštą, nes
Jezreelio diena bus galinga.
3 Sakykite savo broliui: „Ma-
no tauta“ ir savo seseriai: „Ta,
kurios pasigailėta“.

Neištikima Gomerė – neištikimas Izraelis

4 Kaltinkite savo motiną,*
kaltinkite,
nes ji nėra mano žmona,
o aš nesu jos vyras!
Tepašalina nuo savo veido
kekšystę
ir iš savo krūtų tarpo
svetimavimą.
5 Kitaip nuogai aš ją
išrengsiu,*
paliksiu ją, kokia ji buvo
gimimo dieną,
padarysiu ją panašią į
dykumą, paversiu ją
tyrlaukiais
ir leisiu jai mirti nuo
troškulio.
6 Nei jos vaikų nepasigailėsiu,
nes jie yra kekšystės vaikai.
7 Taip! Jų motina buvo
kekšė, –
ta, kuri juos pradėjo,
gėdingai elgėsi.
„Eisiu paskui savo
meilužius*, – ji sakė, –

vėlesnis priedas, nes Ozėjo pranašiškoji veikla buvo susijusi su šiaurine Izraelio karalyste. Antroji teksto dalis pabrėžia Dievo galybę, – jam nereikia žmogaus priemonių savo užmojui įvykdyti. Turbūt daroma užuomina apie Jeruzalės išgelbėjimą Sancheribo užpuolimo metu (žr. 2 Kar 19, 35–37).

1, 9: ... *Lo-Ammi: Ne mano tauta* – simbolinis sūnaus vardas. Vaizduojamas Sandoros tarp Dievo ir Izraelio nutraukimas (žr. Iš 6, 7; 19, 5; Iz 40, 1; Jer 31, 31–34).

2, 1–3: Izraelio bausmė nėra baigminė, nes Dievas lanko su bausme savo tautą, kad išgelbėtų. Šios eilutės kalba apie Izraelio atkūrimą. Simboliškieji vardai dabar turi naują prasmę: Jezreelis – *Dievas sėja*, Ammi – *Mano tauta* ir Rūhama – *Ta, kurios pasigailėta*.

2, 4: Viešpats kalba apie Izraelį, pasinaudodamas Ozėjo žmonos pavyzdžiu.

2, 5: ... *nuogai aš ją išrengsiu*: anuometinė raštija liudija, kad tai buvo įprastinis būdas nubausti žmonai už svetimavimą.

2, 7: ... *meilužius*: vietiniai kanaaniečių apvaisinimo dievai, kuriems neištikimieji izraeliečiai, nepaisydami Viešpaties, Sandoros Dievo, priskyrė žemės derlių (žr. 10 eilutę).

nes iš jų gaunu savo duoną
ir vandenį, savo vilnas ir
linus, savo aliejų ir
gėrimą."
8 Todėl, tikėk manimi,
erškėčiais aptversiu
jos kelią
ir sieną pastatysiu prieš ją,
kad nebegalėtų surasti
savo takų.
9 Ji vis bėgs paskui savo
meilužius, bet jų
nepasivys,
ji ieškos jų, tačiau nesuras.
Tuomet ji tars sau:
„Eisiu, sugrįšiu pas savo
pirmąjį vyrą,
nes anuomet man buvo
geriau negu dabar."
10 Ji nežinojo, kad aš buvau tas,
kuris davė jai grūdus, vyną
ir aliejų,
apipylė ją sidabru ir auksu,
o jie tai išleido Baalui.
11 Todėl atsiimsiu* savo
grūdus laikui atėjus
ir savo vyną jo metui atėjus;
atimsiu savo vilnas ir linus,
duotus jos nuogumui
pridengti.
12 Dabar atidengsiu jos gėdą
jos meilužių akyse, –
iš mano rankos niekas jos
neišgelbės.
13 Padarysiu galą visam jos
džiaugsmui, –
jos šventėms, jaunatims,
šabams
ir visoms jos iškilmių
dienoms.
14 Nuniokosiu jos vynmedžius
ir figas, apie kuriuos
ji sakė:
„Tai mano atlygis,
kurį meilužiai man davė."
Paversiu juos brūzgynais,
laukiniai žvėrys juos nuės.
15 Taip bausiu ją už iškilmių
dienas Baalams,*
kuriomis ji degino jiems
smilkalus,
kada, išsidabinusi
auskarais ir
puošmenimis,
ėjo paskui savo meilužius
ir mane pamiršo, – tai
VIEŠPATIES žodis.

Viešpaties meilė savo tautai

16 Todėl dabar aš viliosiu ją,
išvesiu ją į dykumą*
ir prašnekinsiu jos širdį.
17 Ten jai atiduosiu jos
vynuogynus,
o Achoro slėnį padarysiu
vilties durimis.
Ten ji man atsilieps kaip
savo jaunystės dienomis,

2, 11–14: Viešpaties siųsto nederliaus tikslas parodyti Izraelio tautai jos kelių kvailystę.

2, 15: ... *iškilmių dienas Baalams*: Kanaano žemdirbių šventės su lytinėmis apeigomis įvairiuose alkuose Baalų ir Aštartės, žemės apvaisinimo dievų, garbei.

2, 16–17: Izraelio kelionė per dykumą yra Ozėjui Izraelio ištikimybės Sandoros Viešpačiui metas. O Kanaano žemdirbių kultūra ją suteršė. Žr. Jer 2, 2–7; Am 5, 25. Nenuostabu, kad Izraelio atkūrimą Ozėjas ir vaizduoja nauju įėjimu į Pažado žemę.

kaip tą dieną, kada išėjo iš
Egipto žemės.
18 Tą dieną, – tai VIEŠPATIES
žodis, – ji vadins mane „Mano
vyras“, ji niekuomet nebevadins
manęs „Mano Baalas“.* 19 Nuo
jos lūpų pašalinsiu Baalų var-
dus, – jų vardais nebebus dau-
giau šaukiamasi. 20 Sudarysiu
jiems tą dieną sandorą su lau-
kiniais žvėrimis, padangių
paukščiais ir žemės ropliais.
Sunaikinsiu krašte lanką, ka-
laviją ir karą, – duosiu jiems
ramų ir saugų atilsį. 21 Paim-
siu tave sau žmona* amžinai, –
tave sau žmona paimsiu teisu-
mu ir teisingumu, ištikima
meile ir gailestingumu. 22 Pa-
imsiu tave sau žmona ištiki-
mybe. Tuomet tu žinosi, kas
yra VIEŠPATS.
23 Tą dieną išklausysiu, – tai
VIEŠPATIES žodis, –
išklausysiu dangaus, o jie
išklausys žemės.
24 Žemė išklausys grūdo, vyno
ir aliejaus,
o jie išklausys Jezreelio.
25 Pasėsiu ją krašte sau
pačiam,
pasielgsiu gailestingai su
Lo-Rūhama
ir sakysiu tam, kuris
Lo-Ammi: „Tu esi mano
tauta“,
o jis atsakys: „Tu esi mano
Dievas.“

Meilės triumfas: Ozėjas ir neištikimoji moteris*

3 1 VIEŠPATS vėl man tarė:
„Eik, mylėk moterį, kuri
turi meilužį ir yra svetimauto-
ja, lygiai taip, kaip VIEŠPATS
kad myli izraeliečius, nors jie

2, 18: ... *mano Baalas*: žodis *Baal* reiškia *(vedybinis) vyras, šeimininkas*. Paprastai šiuo žodžiu moterys kreipdavosi į savo vyrus. Pranašas moko, kad jo reikia vengti kaip titulo Viešpačiui dėl jo ryšio su pagonių dievu Baalu. Turbūt šis titulas buvo plačiai vartojamas izraeliečių visuomenėje, nes nebuvo jaučiama didelio skirtumo tarp Sandoros Dievo garbinimo ir Baalo garbinimo.

2, 21–25: Viešpats dar kartą paims sau žmona Izraelio tautą. Atnaujintos tautos savybės, kuriomis Viešpats ją išpuoš, yra dovana sužadėtinei (žr. Pr 24, 53). *Teisumu ir teisingumu*: abu žodžiai yra svarbūs Ozėjui, vartojami pasmerkti visuomenėje įsigalėjusiam neteisingumui ir pakrikusiai teisėtvarkai. Čia jie pabrėžia teisų ir teisingą elgesį. *Ištikima meile*: vienas iš būdingiausių pranašo Ozėjo žodžių. Ji reiškia reiklią meilę, kurios pagrindas yra bendrijos ryšiai. Čia ji siejama su Sandora tarp Dievo ir jo tautos: ištikimas abipusis palankumas – ištikimybė – veiksmas. *Gailestingumas*: hebrajiškas žodis yra *rehem* – įsčios ir raiškiai sieja Dievo pajautą savo tautai – žmogui su motinišku rūpesčiu. *Tuomet tu žinosi, kas yra Viešpats*: ne atsajus, bet praktinis žinojimas, t. y. pripažinimas Dievo valios, nuoširdus paklusnumas jo Įstatymui. Ir šis žodis yra perdėm būdingas Ozėjui (žr. Oz 4, 1; 5, 4; 6, 3. 6) .

3, 1–5: Dievas pamoko Ozėją paimti Gomerę pas save, išperkant ją iš meilužių. Kai pasitaisys, ji atgaus turėtas žmonos teises šeimoje. Tai simbolizuoja nesumažėjusią Dievo meilę savo tautai. Dievas leis savo tautai kentėti, – Izraelio karalystė žlugs, kad nuoširdžiai sugrįžtų pas jį.

ir gręžiasi į kitus dievus ir mėgs-
ta razinų papločius.“* 2 Tuomet
pirkau ją už penkiolika sidab-
ro šekelių* ir pusantro home-
ro* miežių. 3 O jai pasakiau: „Tu
pasiliksi su manimi ilgą laiką
ir nebesielgsi kaip kekšė, ne-
turėsi lytinių santykių su
vyriškiu nei su manimi.“ 4 Juk
izraeliečiai pasiliks ilgą laiką
be karaliaus ir didžiūno,* be
aukų ir šventųjų stulpų,* be
efodo* ir terafimų.* 5 Tada izrae-
liečiai sugrįš, ieškos VIEŠPA-
TIES, savo Dievo, ir Dovydo,* sa-
vo karaliaus. Paskutinėmis
dienomis* jie artinsis prie VIEŠ-
PATIES ir jo gerumo su pa-
garbos pilna baime.

B. IZRAELIO KALTĖ IR BAUSMĖ

Izraelio nusikaltimai

4 1 Klausykitės VIEŠPATIES
žodžio, Izraelio tauta,
nes VIEŠPATS traukia į
teismą krašto gyventojus.
Nėra dorumo, ištikimos
meilės
ir Dievo pažinimo nėra!
2 Kreiva priesaika ir
melagystė, ir
žmogžudystė,
ir vagystė, ir svetimavimas
įsigalėjo,
kraujo liejimas eina po
kraujo liejimo.
3 Todėl kraštas rauda, visi jo
gyventojai gaišta,
drauge su laukų žvėrimis,
padangių paukščiais
ir jūrų žuvimis žūsta.

Kunigų kaltė

4 Tačiau niekas tenesmerkia,
niekas tenekaltina, –
kunige,* aš kaltinu tave!
5 Klupsi dienos metu,
ir pranašas su tavimi klups
naktį, –
aš sunaikinsiu tavo motiną.

3, 1: ... *razinų papločius*: atnašos apvaisinimo deivei Ašerai, gamtos dievo Baalo žmonai. Žr. Jer 7, 18; 44, 19.

3, 2: ... *šekelių*: piniginis vienetas, maždaug 11 g svorio. *Homeras*: saikas javams, maždaug 393 litrai. Ozėjas išperka Gomerę iš jos savininko ar iš pagonių šventovės, kur ji buvo tapusi šventovės kekše. Kaina – maždaug tolygi vergo išpirkimui (žr. Iš 21, 32; Kun 27, 4).

3, 4: Izraelis stokos visuomeninių ir religinių vadovų ir ženklų. *Šventieji stulpai*: akmeniniai paminklai, vaizduojantys Baalą – vyriškąjį kanaaniečių apvaisinimo apeigų ženklą. Jie buvo vartojami ir izraeliečių visuomenės (žr. Pr 28, 18; Iš 34, 13); *efodas*: įrankis susisiekti ir pasitarti su Dievybe (žr. 1 Sam 23, 6–12; 30, 7); *terafimai*: šeimos dievų atvaizdai (žr. Pr 31, 19; Ts 17, 5; 18, 14. 17–18).

3, 5: ... *Dovydo, savo karaliaus*: mesijinis karalius iš Dovydo dinastijos, kuris atkurs Dievo tautos karalystę (žr. Jer 23, 5; Ez 34, 23–24). *Paskutinėmis dienomis*: mesijinis amžius.

4, 4–11: Ozėjas yra ypač griežtas Izraelio – Šiaurinės karalystės – kunigams, kurie, išnaudodami izraeliečių dėmesį religijai, iš tikrųjų puoselėjo izraeliečių *svetimavimą*. Kunigai *mito* iš aukų, kurias žmonės nešė į Šventyklą, atsiprašydami už savo nuodėmes. Ozėjas priskiria prie kunigų ir pranašus, kurie dažnai buvo

[6] Mano tauta sunaikinama,
nes jai stinga pažinimo;
kadangi tu atmetei
pažinimą,
atmesiu tave kaip savo
kunigą;
kadangi tu užmiršai savo
Dievo mokymą,
užmiršiu ir aš tavo vaikus.

[7] Kuo daugiau jų buvo,
tuo labiau jie man
nusidėjo, –
išmainė savo garbę į gėdą.
[8] Jie minta iš mano tautos
nuodėmės,
godžiai trokšta jų kalčių.
[9] Kaip tautą, taip ir kunigą, –
nubausiu juos už jų kelius,
atlyginsiu jiems už jų
darbus.
[10] Jie valgys, bet sotūs nebus,
jie elgsis kaip kekšė,
bet vaikų neturės,
nes paliko VIEŠPATĮ,
kad atsiduotų
[11] kekšystei.

Vynas, senas ir jaunas,
atima protą.
[12] Mano tauta atsiklausia
savo rąstagalio,*
burtų lazda jiems išburia.
Kekšystės dvasia juos
nuvedė į klystkelius, –
palikdami savo Dievą, jie
elgiasi kaip kekšė.
[13] Ant kalnų keterų skerdžia
aukas,
ant kalvų degina smilkalus
ir po ąžuolu, ir po tuopa, ir
po terebintu,
nes jų pavėsis malonus.

Todėl ir jūsų dukterys
elgiasi kaip kekšės,
ir jūsų marčios svetimauja!
[14] Nebausiu jūsų dukterų,
kai jos elgiasi kaip kekšės,
nei jūsų marčių, kai jos
svetimauja,
nes patys vyrai susideda su
paleistuvėmis
ir skerdžia aukas su
šventovės kekšėmis*.
Taip tauta be proto eina į
pražūtį.

[15] Nors tu ir elgiesi kaip
ištvirkėlis, Izraeli,
neleisk Judui nusikalsti!
Neikite į Gilgalą,*
nekopkite į Bet-Aveną,

neverti savo pašaukimo. Žr. Jer 2, 8; 4, 9–10; 6, 13–14; 23, 9–40.

4, 12: ... *rąstagalio*: stabas, padarytas iš medžio, naudotas būrimams.

4, 14: ... *skerdžia aukas su šventovės kekšėmis*: Kanaano žemdirbių šventnamių apeiginę prostituciją izraeliečiai perėmė net Sandoros Dievui garbinti. Taigi svetimavimas Ozėjo pranašystėje turi dvigubą prasmę: religinis – neištikimybė Dievui dėl stabų garbinimo lytinėmis apeigomis ir šeimyninis – neištikimybė šeimoje. Ozėjas stabų garbinimą vadina svetimavimu.

4, 15: *Gilgalas*: šventovė į šiaurę nuo Betelio, kur buvo šventovės pranašų draugija (žr. 2 Kar 2, 1–3; 4, 38). Ir Judo – Pietinė karalystė – turėjo vietovę tuo pačiu vardu (žr. Joz 4, 19–20). *Bet-Avenas*: pažodžiui *Nedorumo namai* yra Ozėjo duota pravardė *Bet-Eliui* – *Dievo namams*. Betelis buvo viena iš Izraelio – Šiaurinės karalystės – neteisėtų šventyklų. Žr. 1 Kar 12, 26–30.

netarkite priesaikos „Kaip
gyvas VIEŠPATS".
16 Izraelis yra užsispyręs
tarsi užsispyrusi telyčia.
Argi gali VIEŠPATS dabar
juos ganyti
kaip avinėlį plačioje
ganykloje?
17 Efraimas* prisirišo prie
stabų – tegu sau!
18 Po ilgo girtavimo jie
mėgaujasi kekšyste, –
gašlumą labiau vertina
negu savo garbę.
19 Vėjas* apgaubė juos savo
sparnais, jie gėdysis
savo aukurų.

Vadų kaltė

5 1 Išgirskite tai, kunigai!
Įsidėmėkite, Izraelio
namai!
Klausykitės, karaliaus
rūmai!
Juk jūs turite rūpintis
teisingumu,
bet jūs tapote spąstais
Mizpoje,*
išskleistomis pinklėmis
ant Taboro*
2 ir iškasta gilia duobe
Šitimuose. Nubausiu
juos visus.
3 Efraimą aš pažinojau
ir Izraelis nebuvo nuo
manęs paslėptas,
bet dabar, Efraimai, elgiesi
kaip kekšė,
Izraelis yra ištvirkęs.
4 Jų darbai neleidžia jiems
sugrįžti pas savo Dievą, –
kekšystės dvasia yra juos
užgalėjusi,
ir jie nepažįsta VIEŠPATIES.
5 Izraelio išdidumas liudija
prieš jį,
ir Efraimas klumpa dėl
savo kaltės,
Judas klumpa drauge su
jais.
6 Tuomet su savo avimis ir
galvijais
jie eis ieškoti VIEŠPATIES,
bet jo neras, –
jis pasitraukė nuo jų.
7 Jie tapo neištikimi
VIEŠPAČIUI, nes pagimdė
pavainikius.
Jaunatis dabar praris juos
drauge su jų laukais.

Karas tarp Judo ir Izraelio

8* Pūskite ragą Gibeoje,*
trimitą Ramoje!*
Skelbkite pavojų
Bet-Avene:

4, 17: *Efraimas*: pagrindinė Izraelio – Šiaurinės karalystės dalis. Ozėjo pranašiškos tarnybos metu tik Efraimas buvo likęs sau pavaldus, nes asirai buvo užėmę Izraelio žemes Transjordanijoje ir Galilėjoje.

4, 19: Tremtis tarsi viesulas užklups izraeliečius. Stabų garbinimas juos nuvedė į pražūtį.

5, 1: *Mizpa*: turbūt vietovė Transjordanijoje, tuomet buvusi Izraelio – Šiaurinės karalystės – valdose. Žr. Joz 11, 8. *Taboras*: kalnas rytinėje Jezreelio slėnio pusėje.

5, 8–14: Šis tekstas primena Sirijos ir Efraimo karą su Judo karalyste 735–734 m. prieš Kristų, – aramėjų ir izraeliečių koalicija bandė

„Benjaminai, pasižiūrėk
atgal!“
9 Efraimas bausmės dieną
virs tyrlaukiais;
paskelbiu Izraelio
giminėms, kas tikrai
įvyks.
10 Judo galiūnai prilygo
tiems, kurie perkelia laukų
ribas;*
išliesiu ant jų savo pyktį
kaip vandenį.
11 Efraimas nuengtas ir teismo
sutriuškintas dėl to,
kad sąmoningai ėjo paskui
melą.*
12 Tarsi kandis* esu Efraimui
ir lyg puvimas Judo
namams.
13 Kai Efraimas pamatė savo
ligą ir Judas savo žaizdą,
tuomet Efraimas kreipėsi
į Asiriją*
ir siuntė pasiuntinius pas
didįjį karalių.*
Bet jis negali jūsų pagydyti
ar užgydyti jūsų žaizdos,
14 nes Efraimui esu tarsi liūtas
ir lyg liūto jauniklis Judo
namams.
Aš pats draskysiu ir eisiu
sau,
aš nusinešiu, ir niekas
neišgelbės.

Nenuoširdus atsivertimas

15 Vėl grįšiu į savo vietą,* kol
jie suvoks savo kaltę
ir ieškos mano veido.
Savo varge jie maldaus
mano malonės:

6 „1 Eime, grįžkime pas
VIEŠPATĮ,
nes jis – tas, kuris mus
sudraskė,
jis mus ir išgydys; jis mus
sužeidė, jis mus ir
sutvarstys.
2 Po dviejų dienų* jis mus
atgaivins,

nuversti nuo sosto Judo karalių. Judo karalystė, Asirijos padedama, apsigynė. Asirija nuniokojo ir Siriją, ir Efraimą – Izraelį. Žr. 2 Kar 16, 5–9. Pranašas Ozėjas pasmerkia už karą ir Izraelį, ir Judą.

5, 8: Įsiveržimas į Izraelį – į Gibeos ir Ramos – šiaurinius Judo karalystės miestus.

5, 10: ... *prilygo tiems, kurie perkelia laukų ribas*: užpuolikai palyginami su neteisėtu elgesiu žydų tautoje. Žr. Įst 19, 14; 27, 17; Pat 23, 10–11.

5, 11: ... *sąmoningai ėjo paskui melą*: sąjunga su Aramu – Sirija, pranašo žodžiais, buvo melas, arba *tuščios pastangos*.

5, 12: ... *kandis* ... *puvimas*: vidinis tautos supuvimas apreikš Dievo bausmę abiem karalystėms – Izraeliui ir Judui.

5, 13: ... *Efraimas kreipėsi į* ... *didįjį karalių*: 738 m. prieš Kristų Izraelio karalius Manahemas turėjo mokėti duoklę Asirijos karaliui Tiglat-Pileserui III, nes jau buvo tapęs jo vasalu (žr. 2 Kar 15, 19–20). Bijodamas Sirijos ir Efraimo invazijos, ir Judo karalius Ahazas pavedė save ir savo karalystę Tiglat-Pileserui (žr. 2 Kar 16, 7–9). *Didysis karalius*: Asirijos karalių vartotas titulas.

5, 15: Viešpats pasitraukia nuo Izraelio, nes nori, kad jie suvoktų Sandoros įsipareigojimus ir sugrįžtų į ištikimą santykį.

6, 2: *Po dviejų dienų* ... *trečiąją dieną*: po trumpo laiko. Dievui nėra negalimų dalykų, – jis atgaivins sunaikintą tautą.

trečiąją dieną* jis mus
prikels,
kad būtume gyvi jo Artume.
3 Pažinkime, – veržkimės
pažinti VIEŠPATĮ!
Tikrai jis ateis pas mus,
kaip tikrai ateina aušra;
jis ateis pas mus lyg būriai
lietaus,
kaip pavasario lietus,
pagirdantis žemę.“

4 Ką man daryti su tavimi,
Efraimai?
Ką man daryti su tavimi,
Judai?
Judviejų meilė* – kaip
rytmečio debesis,
kaip anksti nukrintanti
rasa.
5 Todėl skaptuosiu juos per
pranašus,
žudysiu savo burnos
žodžiais, –
mano teismas bus
paskelbtas kaip šviesa.
6 Noriu ištikimos meilės, o
ne aukos,
mieliau man Dievo
pažinimas, negu
deginamosios aukos.

7 Prie Adamo jie sulaužė
sandorą,
ten jie tapo man neištikimi.
8 Gileadas yra nedorėlių
miestas, paženklintas
krauju.
9 Kaip plėšikai ko nors tyko,
taip kunigai susibūriavo, –
jie žudo ant kelio į Šechemą,
daro baisų nusikaltimą.
10 Izraelio namuose mačiau
šiurpų dalyką, –
ten vyksta Efraimo
kekšystė, Izraelis
suteršiamas.
11 Ir tavęs, Judai, laukia pjūtis.*

7 1 Kada tik noriu
sugrąžinti savo tautos
belaisvius,
kada tik noriu išgydyti
Izraelį, vis prasikiša
Izraelio kaltė
ir nedori Samarijos darbai,
nes ji elgiasi apgaulingai.
Vagys laužiasi į namus,
gaujos plėšikauja lauke,
2 ir jiems neateina į širdį,
kad aš atsimenu visas jų
nedorybes.
Dabar juos nusikaltimai
supa, – jie yra prieš
mano veidą.

Sąmokslas karaliaus dvare*

3 Savo nedorumu jie
linksmina karalių, o
klastingumu didžiūnus.

6, 4: ... *meilė*: hebrajiškasis žodis *hesed* yra labai turiningas, – jo prasmės šerdis apima palankumą, ištikimybę ir veiksmą. Arkivysk. J. Skvireckas čia jį verčia žodžiu *pamaldumas*, o 6 eilutėje žodžiu *pasigailėjimas*.

6, 11: ... *pjūtis*: bausmės metas, kuriuo kraštas patirs savo nuodėmių padarinius.

7, 3–7: Šis skaitinys atkreipia dėmesį į dinastinius perversmus Izraelyje – Šiaurinėje karalystėje – prieš jos žlugimą. Nuo Jeroboamo II mirties ir Asirijos įsiveržimo į Izraelį bei

4 Jie visi yra svetimautojai, –
tarsi prikūrenta krosnis,
kurioje nebereikia kepėjui
kurstyti ugnies
nuo tešlos minkymo iki jos
pakilimo.
5 Mūsų karaliaus dieną
didžiūnai, įkaitę nuo vyno,
ėmė siautėti,
ir jis tiesė ranką
apsimetėliams.
6 Jų širdys dega sąmokslu
lyg krosnis, visą naktį
rusena jų įniršis,
o ryto metą prasiveržia
tarsi liepsnojanti ugnis.
7 Visi jie įkaitę kaip krosnis
ir praryja savo valdovus.
Visi jų karaliai krito,
bet nė vienas iš jų
nesišaukia manęs.

Izraelis ir tautos

8 Efraimas pats maišosi su
tautomis;
Efraimas yra kepant
neapverstas paplotis.
9 Svetimieji ryja jo jėgas, bet
jis to nežino.
Net jo plaukai jau pražilo,
bet jis to nežino.
10 Nors Izraelio puikybė buvo
nužeminta jo paties
akyse,
tačiau jie, to viso
nepaisydami,
nei grįžta pas VIEŠPATĮ,
savo Dievą, nei jo ieško.
11 Efraimas tapo kaip
balandis,
suviliotas ir
nesupratingas, – jie
šaukiasi Egipto, jie eina
į Asiriją.
12 Jiems einant, užmesiu ant
jų savo pinkles,
nutrauksiu juos žemyn
kaip paukščius iš
padangių,
bausiu juos, kaip buvo
sakyta jų bendrijai.

Izraelio nedėkingumas ir bausmė

13 Vargas jiems, nes jie
nuklydo nuo manęs!
Pražūtis jiems, nes jie
sukilo prieš mane!
Kada tik noriu juos atpirkti,
jie prieš mane skleidžia
melus.
14 Iš širdies manęs jie
nesišaukia,
kai aimanuoja savo
guoliuose,
kai sužeidžia save* dėl
grūdų ir vyno, –
jie yra man neištikimi.

sostinės Samarijos sunaikinimo buvo tik dvidešimt penkeri metai, tačiau Izraelis savo soste turėjo keturias skirtingas dinastijas ir tiek pat nužudytų karalių. Pranašas Ozėjas palygina aistrų apimtus Izraelio didžiūnus su perkaitinta krosnimi, kuri, užuot kepusi, sunaikina. Nakties ir ryto seka primena trumpą šio laikotarpio karalių valdymo trukmę.

7, 8: ... *kepant neapverstas paplotis*: sudegęs vienoje pusėje, neiškeptas kitoje, todėl nenaudingas. Izraelio nuosmukis priskiriamas jo pražūtingam kišimuisi į kaimyninių tautų politinius reikalus.

7, 14: ... *kai sužeidžia save*: dažnas reiškinys tarp pagonių, lydintis jų

15 Aš juos lavinau ir stiprinau
jų rankas,
tačiau jie galvoja pikta
apie mane.
16 Jie vis grįžta prie to, kas
nenaudinga;
nevykęs pasidarė lankas;
žus nuo kalavijo jų didžiūnai
dėl savo įžūlaus liežuvio.
Iš jų bus tyčiojamasi
Egipto žemėje!

Viešpats pasmerkia Izraelį už stabų garbinimą

8 1 Dėk ragą prie lūpų!
Tarsi vanagas virš
VIEŠPATIES namų dėl to,
kad jie sulaužė mano
sandorą
ir buvo neištikimi mano
mokymui.
2 Jie man šaukia:
„Mūsų Dieve! Mes, Izraelis,
tave pažįstame!“
3 Izraelis atmetė tai, kas gera;
priešas jį persekios.
4* Jie darė karalius, bet ne per
mane,
rinkosi didžiūnus, bet be
mano žinios.
Iš savo sidabro ir aukso
pasidarė stabus
savo pačių pražūčiai.
5 Atmečiau tavo veršį,
Samarija!
Mano įniršis dega ant jų!
Kaip ilgai jie nepajėgs
atgauti savo nekaltumo?
6 Juk tai yra iš Izraelio, –
meistras jį padarė,
bet tai ne Dievas.
Į šukes sudaužytas bus
Samarijos veršis!

7 Kadangi jie sėja vėją, todėl
pjaus audrą.
Javų šiaudai be varpų
negali duoti miltų.
Net jeigu ir duotų,
svetimieji juos surytų.
8 Izraelis jau prarytas, –
nūn jie yra tarp tautų
kaip nereikalingas indas.
9 Nes jie ėjo į Asiriją,
kaip vienišas laukinis
asilas, –
Efraimas samdė meilužius.
10 Nors jie ir samdo tautas,
dabar aš pats juos surinksiu.
Greitu laiku jie raitysis
po karalių ir didžiūnų našta.

11 Kai Efraimas daugino
aukurus,* kad išpirktų
nuodėmę,
aukurai tapo jam proga
nuodėmei.

maldą stabams (žr. 1 Kar 18, 28). Izraeliečių religija tai draudė (žr. Kun 19, 28; Įst 14, 1).

8, 4–6: Čia, panašiai kaip 1 Kar 12, 20–33 tekste, susiejama Izraelio monarchija ir jos atskiros šventyklos (Bet-Elyje ir Dane). Izraelis atskilo nuo Judo po Saliamono mirties 922 m. prieš Kristų. Pranašai šį atskilimą laikė sukilimu prieš Dievo patvirtintą Dovydo dinastiją ir Jeruzalės Šventyklą su Sandoros skrynia. Aukso veršis, Jeroboamo I pastatytas Izraelio šventyklose, kliudė Izraeliui atgauti nekaltumą.

8, 11: Šventnamių gausybė krašte sukėlė pavojų Dievo garbinimo apeigoms. Vietiniai šventnamiai greitai

12 Nors rašau jam daugybę
savo pamokymų,
jie laikomi kaip svetimi.
13 Nors jie aukoja rinktines
skerdžiamąsias aukas,
nors jie ir valgo aukų mėsą,
VIEŠPATS jų nepriima.*
Dabar jis atsimins jų kaltę
ir nubaus už nuodėmes.
Turės jie grįžti į Egiptą!
14 Izraelis užmiršo savo
Kūrėją ir prisistatė
rūmų,
Judas padaugino sau
įtvirtintų miestų,
bet aš pasiųsiu ugnį ant jo
miestų ir surysiu jo
tvirtoves.

Ozėjas paskelbia Izraeliui bausmę

9 1 Nesilinksmink, Izraeli,
nedžiūgauk kaip daro
kitos tautos,
nes, atsitraukdama nuo
savo Dievo, elgeisi kaip
kekšė.
Tu mėgai kekšės užmokestį
kiekviename klojime.*
2 Klojimas ir vyno spaudykla
jų nemaitins,
naujo vyno jiems pritrūks.
3 Jie nebegyvens VIEŠPATIES
krašte,
Efraimas turės sugrįžti į
Egiptą,
ir Asirijoje jie valgys
nešvarų maistą.
4 Vyno atnašų VIEŠPAČIUI jie
nebelies,
jų skerdžiamosios aukos
nebus jam malonios,
bet jiems bus kaip šermenų
duona.*
Visi, kas ją valgys, taps
nešvarūs,
nes jų duona bus tik jų
alkiui,
į VIEŠPATIES Namus ji
nepateks.
5 Ką jūs darysite iškilmės
dieną
ir VIEŠPATIES šventės
dieną?*
6 Net jeigu jie ištrūktų iš
pražūties, Egiptas juos
surinks,
Mofas {Memfis} juos
palaidos.
Jų brangius sidabro daiktus
paveldės dilgėlės,

supanašėjo su kanaaniečių šventnamiais, ir Viešpats, Sandoros Dievas, buvo sutapatinamas su juose garbinamu pagonių gamtos dievu Baalu. Ilgainiui dėl pranašų įtakos Dievo garbinimas aukomis buvo leidžiamas tik Jeruzalės Šventykloje.

9, 1–2: ... *kiekviename klojime*: užuomina apie pjūties šventę gamtos dievo Baalo garbei, kuriam izraeliečiai priskyrė žemės derlių. Žr. Oz 2, 7.

9, 4: ... *šermenų duona*: duona, valgoma laidotuvių apeigų metu (žr. Įst 26, 13–14). Bendravimas su lavonu darė žmogų nešvarų – netinkamą dalyvauti bendrijai garbinant Dievą. Be to, nešvarų darė ir tą, ką toks asmuo paliesdavo. Todėl šermenų duona buvo nešvari – netinkama aukoti Dievui.

9, 5: ... *Viešpaties šventės dieną*: Palapinių šventė rudenį, svarbiausia Izraelio bendrijos iškilmė. Žr. Kun 23, 34.

o jų palapinėse augs
erškėčiai.

Atėjo bausmės dienos, atėjo
atlygio dienos, –
Izraelis tai žino!
„Pranašas yra kvailas,
dvasios vyras – pamišęs!“
Kadangi yra didelė tavo
kaltė,
didelis yra ir priešiškumas.
8 Efraimo sargybinis mano
Dievui yra pranašas,
tačiau medžiotojo žabangos
ant visų jo kelių
ir priešiškumas jo Dievo
Namuose.
9 Jie skendi ištvirkimo liūne
kaip Gibeos dienomis.*
Jis atsimins jų kaltę,
nubaus už nuodėmes.

10 Lyg vynuoges dykumoje aš
radau Izraelį.
Lyg pirmą vaisių
ant pirmųjų metų
figmedžio
aš pamačiau jūsų
protėvius.
Bet kai jie atėjo
į Baal-Peorą,* jie
atsidavė Gėdai
ir tapo pasibjaurėtini
kaip ir jų pamiltas daiktas.
11 Efraimo garbė nuskris kaip
paukštis, –
ten nei gims, nei pastos, nei
užmegs vaisių!
12 Net jeigu jie užaugintų
vaikų,
padarysiu juos bevaikius,
nė vienas nebus paliktas.
Ai, vargas jiems, kai juos
palieku!
13 Efraimas,* kai jį pamačiau,
buvo kaip jauna palmė,
pasodinta gražioje lankoje,
bet dabar Efraimas turi
išvesti savo vaikus
žudynėms.
14 Duok jiems, VIEŠPATIE!
Ką jiems duosi?
Duok jiems nevaisingą
gimdą* ir užtrūkusias
krūtis.

Gilgalo nusikaltimas

15 Visas jų nedorumas
prasidėjo Gilgale;
taip, ten pradėjau jų
neapkęsti.
Už jų nedorus darbus
išvarysiu juos iš savo namų.
Daugiau jų nebemylėsiu,
visi jų didžiūnai yra
maištininkai.

16 Efraimas palaužtas, – jų
šaknis nudžiūvusi, jie
vaisių nebeduos.
Nors jie ir gimdytų, –

9, 9: ... *Gibeos dienomis*: užuomina apie smurtą, įvykusį Gibeoje Teisėjų laikotarpiu (žr. Ts 19, 22–30).

9, 10: Prie Baal-Peoro izraeliečiai pasišventė Baalui, kuris šiame tekste vadinamas Gėda.

9, 13–14: ... *nevaisingą gimdą*: atšaukiamas kadaise Juozapui duotas palaiminimas, kuriuo buvo jam pažadėtas jo giminės prieauglis per sūnų 0

Efraimą. Vardas *Efraimas* turbūt kyla iš veiksmažodžio *parah* – *būti vaisingam*.

išžudysiu jų gimdos
numylėtinius.
17 Mano Dievas juos atmes,
nes jie jo neklausė, –
taps jie klajūnais tarp
tautų.

Izraelio stabų sunaikinimas

10 1 Izraelis vešlus
vynmedis,
jo vaisiai kaip ir jis pats.
Kuo gausiau turėjo vaisių,
tuo daugiau jis statė
aukurų;
kuo geresnis buvo jo krašto
derlius,
tuo daugiau jis pasistatė
šventųjų stulpų.*
2 Jų širdis melaginga, –
dabar jie turi kentėti už
savo kaltę.
VIEŠPATS sugriaus jų
aukurus
ir sunaikins jų šventuosius
stulpus.
3 Iš tikro jie dabar sakys:
„Neturime karaliaus,
kadangi mes nebijome
VIEŠPATIES, –
o karalius – ką gera galėtų
mums padaryti?“
4 Jie švaistosi pažadais,
tuščiomis priesaikomis
sudaro sutartis,
teisingumas* pavirsta
nuodingomis piktžolėmis
suartame lauke!
5 Samarijos gyventojai dreba
dėl Bet-Aveno veršio.*
Ten žmonės jo liūdi,
stabmeldžiai kunigai jo
rauda, – dėl jo garbės,
nes iš ten jį išgabeno.
6 Ir jis bus nugabentas į
Asiriją
kaip dovana didžiajam
karaliui.
Gėda apims Efraimą,
Izraelis bus sugėdintas dėl
savo stabo.
7 Samarijos karalius prapuls
kaip medžio skiedra,
plūduriuodama
vandenyse.
8 Bus sunaikintos Aveno
alkvietės – Izraelio
nuodėmė,
erškėčiais ir usnimis
apaugs jų aukurai.
Tuomet jie sakys kalnams:
„Paslėpkite mus!“
ir kalvoms: „Griūkite ant
mūsų!“
9 Nuo Gibeos dienų nusidedi,
Izraeli, ten jie
apsisprendė! –
Ar neužklups karas
Gibeoje?

10, 1: ... *šventųjų stulpų*: žr. Oz 4, 15 paaiškinimą.
10, 4: ... *teisingumas pavirsta nuodingomis piktžolėmis*: teismai, kadaise buvę teisumo ramstis visuomenėje, neteisingų teisėjų rankose tapo priespaudos įrankiu. Žr. Am 6, 13.
10, 5: ... *Bet-Aveno veršio*: žr. Oz 4, 15; 8, 4–6 paaiškinimus.

10 Ateinu pas nusikaltėlius jų
nubausti, –
bus sutelktos prieš juos
tautos,
kai jie bus baudžiami už jų
dvigubą kaltę.*

11 Efraimas tapo prijaukinta
telyčia, mėgstanti kulti
javus.
Bet aš uždėsiu jungą ant
jos gražaus kaklo,
priversiu Efraimą plėšti
dirvoną. Judas turi arti,
Jokūbas turi pats sau akėti!
12 Sėkite sau teisumą,
pjaukite ištikimos meilės
derlių, plėškite sau
dirvoną,
nes jau metas ieškoti
VIEŠPATIES,
kad jis ateitų ir apšviestų
juos teisumu.

13 Arėte nedorumą, pjovėte
neteisingumą,
valgėte melo vaisius.
Kadangi pasitikėjai savo
galybe
ir savo galiūnų daugybe,
14 todėl karo dundesys kils
prieš tavo tautą.
Visos tavo tvirtovės bus
sunaikintos,
kaip Šalmanas* kad
sunaikino mūšio dieną
Bet-Arbelį,
kai motinos buvo
kapojamos drauge su
kūdikiais.
15 Taip bus pasielgta su jumis,
Bet-Eli,
už jūsų didelį nedorumą.
Auštant žus Izraelio
karalius.

Dievas myli savo maištaujančią tautą

11 1 Kai Izraelis buvo
vaikas, aš jį pamilau
ir iš Egipto* pašaukiau
savo sūnų.
2 Kuo daugiau juos šaukiau,
tuo labiau jie traukėsi nuo
manęs, aukodami
Baalams
ir degindami smilkalus
stabams.
3 Aš pats mokiau Efraimą
vaikščioti,
savo rankose juos nešiojau,
tačiau jie nepripažino,
kad aš jais rūpinausi.

10, 10: ... *dvigubą kaltę*: turbūt smurtas, aprašytas Ts 19, laikomas dvigubu nusikaltimu, t. y. svetimavimo ir žmogžudystės kalte. Be to, pranašo Ozėjo pranašystės fone monarchijos įsteigimas (žr. 1 Sam 10, 23–24) ir stabų garbinimas buvo dviguba Šiaurinės karalystės – Izraelio – kaltė.

10, 14: ... *kaip Šalmanas ... sunaikino ... Bet-Arbelį*: užuomina apie invaziją, kuri nėra minima Šventajame Rašte. Salmanas turbūt buvo Moabo karalius, kurį mini Tiglat-Pilesero įrašas. Šventajame Rašte minima net keletas Bet-Arbelių Palestinoje. Čia minimas Bet-Arbelis turbūt buvo Transjordanijoje.

11, 1: ... *iš Egipto*: Ozėjas, kaip ir daugelis pranašų, Izraelio pradžią susieja su Moze ir Išėjimo iš Egipto įvykiu. Mt 2, 15 susieja šį tekstą su Kūdikio Jėzaus grįžimu iš Egipto.

4 Siejau juos su savimi
pajautų saitais, meilės
ryšiais.*
Buvau jiems kaip tie,
kurie glaudžia kūdikius
prie skruosto.
Nusileidau ligi jų, kad juos
pamaitinčiau.

5 Jiems nebereikės grįžti į
Egiptą, Asirija bus jų
karalius,
nes jie atsisakė grįžti pas
mane.
6 Kalavijas siautėja jų
miestuose, sunaikina jų
vartų sijas,
suryja juos už jų sąmokslus.
7 Mano tauta įžūliai gręžiasi
nuo manęs.
Jie maldaus dėl jiems
uždėto jungo, bet niekas
jų nepakels.

Aš esu Dievas, o ne žmogus!

8 Efraimai, kaip galiu tave
atmesti?
Izraeli, kaip galiu tave
apleisti?
Negi galiu padaryti tave
kaip Admą*
ar pasielgti su tavimi kaip
su Zebojimais?*
Mano širdis neleidžia man
to padaryti!
Mano gailestingumas tau
yra per stiprus!

9 Nebausiu tavęs degančiu
įniršiu, nebenaikinsiu
Efraimo,
nes aš esu Dievas, o ne
žmogus, – Šventasis
tarp jūsų, –
su pykčiu neateisiu.

Grįžimas iš tremties

10 Jie eis paskui VIEŠPATĮ,
riaumojantį tarsi liūtą.
Kai jis riaumos,
jo vaikai rinksis drebėdami
iš vakarų.
11 Jie rinksis drebėdami
tarsi paukščiai iš Egipto,
kaip balandžiai iš Asirijos
krašto, –
aš sugrąžinsiu juos į jų
namus, – tai VIEŠPATIES
žodis.

Izraelio neištikimybė

12 1 Efraimas apsupo
mane melu,
Izraelio namai – apgaule,
bet Judas dar eina su
Dievu
ir yra ištikimas šventajam.
2 Efraimas gano vėją,
visą dieną laksto paskui
vėją iš Rytų,
kaupia neteisybę ir
smurtą, –
jie sudaro* sutartį su
Asirija
ir siunčia aliejų į Egiptą

11, 4: *Siejau juos ... meilės ryšiais*: ne prievarta, bet patraukdamas prie savęs gerumu ir meile.
11, 8: *Adma ... Zebojimai*: miestai, sunaikinti drauge su Sodoma ir Gomora (žr. Įst 29, 22).
12, 2: *... sudaro sutartį su Asirija ir siunčia aliejų į Egiptą*: užuomina apie

3* VIEŠPATS turi kaltinimą
Judui,
Jokūbą nubaus pagal jo
kelius
ir atlygins jam pagal jo
darbus.
4 Gimdoje jis bandė užimti
brolio vietą,
o suaugęs ėjo grumtis su
Dievu:
5 Jis grūmėsi su angelu ir
nugalėjo,
maldaudamas jį su
ašaromis.
Jis sutiko Dievą Bet-Elyje,
ten jis kalbėjo mums.
6 VIEŠPATS, Galybių Dievas,
VIEŠPATS yra jo vardas!
7 Tu turi sugrįžti pas savo
Dievą!
Laikykis ištikimos meilės
ir teisingumo
ir visuomet pasitikėk savo
Dievu.

8 Pirklys, kurio rankose
neteisingos svarstyklės,
mėgsta skriausti.
9 Nors Efraimas ir sakė:
„Koks esu turtingas!
Sukaupiau sau turtų!
Visuose mano darbuose
nebuvo rasta kaltės,
kuria būčiau nusidėjęs!“
10 Aš esu VIEŠPATS, tavo
Dievas,
nuo dienų Egipto žemėje;
aš ir vėl tave apgyvendinsiu
palapinėse,
kaip Susitikimo dienomis.

11 Kalbėjau pranašams, –
siunčiau vis daugiau
regėjimų, –
per pranašus sukelsiu ir
pražūtį.
12 Gileadas – kupinas
nedorybių, – jie tikrai
prieis liepto galą.
Gilgale jie aukoja jaučius,
todėl jų aukurai taps
akmenų krūvomis
suartame lauke.
13 Kai Jokūbas pabėgo
į Aramo šalį,
ten tarnavo, kad gautų
žmoną,
ir dėl žmonos ganė {avis}.
14 Per pranašą* VIEŠPATS
išvedė iš Egipto,
ir per pranašą jis buvo
išlaikytas.
15 Efraimas skaudžiai įžeidė
{Dievą},
todėl jo Viešpats uždės jam
kraujo kaltę
ir atmokės už įžeidimus.

prekybines ir karines sutartis su galingomis imperijomis. Pranašai jas laikė žeminančiomis Viešpaties teises į savo tautą. Užtat jas nuolat smerkė.

12, 3–7: Ozėjo laikų Izraelis ir protėvio Jokūbo Izraelis sudaro bendrijos, t. y. Šventajam Raštui būdingą, sudėtinę asmenybę. Jaučiamas glaudus ryšys tarp pavienio bendruomenės nario ir bendruomenės, kuriai pavienis žmogus priklauso. Ozėjas primena Jokūbo istoriją, kuri yra Pradžios knygoje.

12, 14: ... *pranašą*: Mozę.

Bausmė už stabų garbinimą

13 [1] Efraimo žodis
sukeldavo baimę,
nes jis buvo galingas
Izraelyje.
Bet jis užsitraukė kaltę per
Baalą ir numirė.
2 Dabar jie ir toliau
nusideda,
dirbdinasi sau liedinį,
stabus iš savo sidabro,
pagal savo supratimą, –
visi jie tik meistrų
darbas.
„Aukokite jiems!“ – sako.
Žmonės bučiuoja
veršius!
3 Todėl jie bus kaip ryto
debesis
ar kaip anksti nukrintanti
rasa,
kaip nuo klojimo audros
pagauti pelai
ar kaip dūmas, kylantis pro
langą.

4 Tačiau aš buvau VIEŠPATS,
tavo Dievas,
nuo dienų Egipto žemėje;
nepažįsti kito Dievo, tik
mane,
be manęs, nėra kito
gelbėtojo.
5 Aš maitinau tave dykumoje,
sausros žemėje.
6 Kai aš juos maitinau, jie
buvo sotūs.
Sotūs jie buvo, bet jų širdis
išpuiko, –
todėl jie mane užmiršo.

7 Būsiu jiems kaip liūtas,
tykosiu lyg leopardas prie
kelio.
8 Pasitiksiu juos kaip
jauniklių netekusi
meška,
suplėšysiu jų širdies dangą;
ten rysiu juos kaip liūtė,
tarsi laukinis žvėris juos
draskysiu.

9 Sunaikinsiu tave, Izraeli!
Kas tau gali padėti?
10 Kurgi nūn tavo karalius?
Tegelbsti jis tave!
Kur visuose tavo miestuose
tavo valdovai,
apie kuriuos sakei:
„Duok man karalių ir
didžiūnus!“?
11 Daviau tau karalių* savo
įniršiu,
atėmiau jį savo pykčiu.

12 Efraimo kaltė surišta
į ryšulį,
jo nuodėmė apsaugon
padėta.
13 Suremia jį gimdymo
skausmai,*
bet jis neišmintingas sūnus,

13, 11: *Daviau tau karalių savo įniršiu:* Viešpats nubaudžia Šiaurinės karalystės – Izraelio – žmones, duodamas jiems netinkamus karalius, kurie trumpu laiku yra pašalinami nuo sosto.

13, 13: Izraelio nuodėmė pateisina karalystės sunaikinimą (žr. 12 eilutę), nes tauta atsisako daryti atgailą. Todėl jis tikrai žus, kaip negi-

nes laiku nenori eiti ten,
kur kūdikiai prasiveržia.

14 Ar išpirksiu juos iš Šeolo
galios,*
ar atpirksiu juos iš
mirties?
O mirtie, kur tavo rykštės?
O Šeole, kur tavo geluonis?
Užuojautos nėra mano
akyse!
15 Nors jis ir klestės tarp
brolių,
ateis rytys, VIEŠPATIES vėjo
gūsis, kylantis iš
dykumos, –
nuseks jo šulinys, išdžius jo
šaltinis.
Atims iš jo iždo visa, kas
brangu.

14 1 Samarija turės
išpirkti savo kaltę,
nes ji maištavo prieš savo
Dievą.
Jie kris nuo kalavijo,
jų mažyliai bus
sutraiškyti
ir jų nėščios moterys
perskrostos.

Nuoširdus atsivertimas

2 Grįžk, Izraeli, pas VIEŠPATĮ,
savo Dievą,
nes tu sukniubai per savo
kaltę.
3 Pasiimkite su savimi
žodžius
ir sugrįžkite pas VIEŠPATĮ.
Sakykite jam: „Atleisk
visas kaltes, priimk, kas
gera,
ir mes tau aukosime savo
lūpų vaisių.
4 Asirija mūsų neišgelbės,
ant žirgų mes nebesėsime,
savo rankų darbams
daugiau nebesakysime:
'Mūsų Dievas'.
Tu parodai našlaičiui
gailestingumo.“

5 Pagydysiu jų neištikimybę,
mylėsiu juos visa
širdimi,
nes mano įniršis nuo jų
nusigręžė.
6 Izraeliui būsiu lyg rasa, –
jis žydės kaip lelija,
įleis šaknis kaip Libano
{kedrų}.
7 Skleisis jo atžalos,
jo grožybė bus kaip
alyvmedžio,
o kvapnumas kaip Libano.
8 Vėl jie gyvens mano
paunksnėje, vėl augins
javus;
žydės jie kaip vynmedis,
kvepės kaip Libano vynas.

męs kūdikis kad miršta motinos kūne dėl to, kad nesinaudoja vieninteliu keliu išeiti į gyvenimą.

13, 14: *Ar išpirksiu ... iš Šeolo*: stiprus teigimas, kad Dievas tikrai nusprendė sunaikinti Izraelį. Apaštalas Paulius šį tekstą cituoja skirtinga prasme (žr. 1 Kor 15, 54–56). – Paskutinio teismo dieną žmogaus prisikėlimu gyvenimas nugalės mirtį, kurią Kristus nugalėjo per savo mirtį ir prisikėlimą.

9 Efraimai, ką aš turiu bendra
su stabais?
Tai aš, kuris išklauso ir
rūpinasi tavimi.
Aš esu lyg amžinai
žaliuojantis kiparisas,
tavo ištikimybė ateina iš
manęs.

Baigiamasis žodis

10 Kas yra išmintingas,
tesvarsto šiuos dalykus,
kas yra protingas, juos težino.
Tiesūs VIEŠPATIES keliai,
jais teisieji eina,
o nusidėjėliai juose
suklumpa.*

14, 10: Vėlesnis priedas išminties raštijos stiliumi.

JOELIO KNYGA

Vardas Joelis, hebrajiškai „Jo-El“, reiškia „Jo [Jahvė], t. y. Viešpats yra Dievas“. Joelio knyga biografinių žinių apie patį pranašą neduoda, tik antraštėje pamini, kad jis buvo Petuelio sūnus (Jl 1, 1). Sprendžiant iš pranašystės turinio, jo gyventa Judo žemėje po Babilonijos tremties. Tuomet Judo žemė buvo persų valdoma (539–331 m. prieš Kristų). Joelis buvo ne tik gerai susipažinęs su Jeruzalės Šventykla, bet ir skyrė daug dėmesio kunigystei ir pamaldoms. Įprasta jį vadinti „Šventyklos pranašu“, t. y. pranašu, tarnavusiu Šventyklos pamaldose, atlikusiu liturgines apeigas, perdavusiu Dievo žodį per kunigus. Todėl Joelis davė Senojo Testamento pranašystei naujų bruožų. Likdamas ištikimas pranašų kraičiui, jis išryškino jų apokaliptinį ir liturginį pradą.

Joelio pranašystė kupina apokaliptinių vaizdų ir perdėm eschatologinė savo dvasia. Ji buvo parašyta apie 400 m. prieš Kristų. Vyraujanti tema yra Viešpaties diena. Baisus skėrių antplūdis niokojo Judo žemę. Jis buvo toks klaikus, kad pranašas įžvelgė jame ateinančios Viešpaties dienos įvaizdį. Šios grasios katastrofos akivaizdoje pranašas šaukė žmones atgailauti, – grįžti pas Viešpatį pasninku ir ašaromis. Jis įsako sušaukti žmones iškilmei, kurios metu kunigai melstųsi, prašydami išgelbėjimo. Viešpats išklausė jų maldos ir pažadėjo išsklaidyti skėrius, laiminti kraštą taika ir gerove. Medžiaginę palaimą lydės Dvasios išliejimas ant kūrinijos. Apaštalas Petras savo pirmame pamoksle žmonėms Sekminių dieną susieja Šventosios Dvasios atėjimą su šios pranašystės išsipildymu (žr. Apd 2, 16–21).

Joelio knyga yra drama. Aprašiusi skėrių antplūdį sunaikinimo ir atkūrimo vaizdais, regėjimus ir kosminius ženklus, Viešpaties karą su „miniomis Teismo slėnyje“, pranašystė žėruoja energija ir plečia minties akiračius dosniai apdovanoto pranašo įžvalgos jėga. Dievas yra ir savo tautos gynėjas, ir jos palaimos šaltinis (žr. Jl 4, 1–21).

Joelio knygos metmenys

A.	Skėrių rykštė	1, 1 – 2, 27
	1. Žmonės liūdi ir meldžiasi	1, 1 – 2, 17
	2. Viešpats išklauso maldos	2, 18–27
B.	Naujasis amžius ir Viešpaties diena	3, 1 – 4, 21
	1. Dvasios išliejimas	3, 1–5
	2. Tautų teismas	4, 1–21

A. SKĖRIŲ RYKŠTĖ

1 [1] VIEŠPATIES žodis, kuris atėjo Petuelio sūnui Joeliui.

1. Žmonės liūdi ir meldžiasi

2 Klausykitės šito, seniūnai,
išgirskite, visi krašto
gyventojai!
Argi įvyko kas panašaus
jūsų dienomis
ar jūsų protėvių dienomis?
3 Pasakokite apie tai savo
vaikams,
tepasakoja jūsų vaikai
savo vaikams
ir jų vaikai tolesnei kartai.

4* Kas liko nuo skėrių vikšrų,
suėdė skraidantys skėriai.
Kas liko nuo skraidančių
skėrių,
suėdė šokinėjantys skėriai.
Kas liko nuo šokinėjančių
skėrių,
suėdė skėriai rijikai.

5 Pabuskite, jūs girtuokliai,
ir verkite;
visi vyno gėrėjai, verkite dėl
saldaus vyno, –
jis atimtas jums nuo
burnos.
6 Nes prieš mano kraštą
pakilo tauta,* galinga ir
be skaičiaus.
Jos dantys – tai dantys
liūto, o iltys liūtės.
7 Ji nuniokojo mano
vynmedžius,
pakenkė mano figmedžiams;
nulupo jų žievę ir numetė
žemėn, palikdama jų
šakas baltas.

8 Raudok tarsi mergelė,
vilkinti ašutine,
savo jaunystės vyro!

9 Grūdų atnašos
ir liejamosios aukos
dingo iš VIEŠPATIES Namų.
Kunigai, VIEŠPATIES
tarnai, gedi.
10 Laukai nuniokoti, žemė
gedi, nes javai sunaikinti,
naujo vyno nebuvo, aliejus
išseko.

11 Baisėkitės, jūs artojai,
aimanuokite, vynininkai,
kviečių ir miežių,
nes laukų derlius pražuvo.
12 Vynmedis vysta, figmedis
svyra.
Granatmedis, palmė ir
obelis –
visi laukų medžiai nuvytę.
Ir žmonių džiaugsmas
dingsta.

13 Vilkitės ašutinę ir
raudokite, jūs kunigai,
aimanuokite, aukuro tarnai!

1, 4: *Vikšrai ... skraidantys skėriai ... šokinėjantys skėriai ... skėriai rijikai*: šitaip įvardijamos keturios skėrių rūšys. Hebrajų kalba turi devynis žodžius skėriams pavadinti.
1, 6: ... *tauta*: skėrių spiečiai palyginami su priešų kariuomene.

Ateikite, praleiskite naktį
apsivilkę ašutine,
jūs mano Dievo tarnai,
nes jūsų Dievo Namams
trūksta grūdų atnašų
ir liejamųjų aukų.

14 Paskelbkite pasninką,
sušaukite iškilmei bendriją.
Surinkite seniūnus
ir visus krašto gyventojus
į VIEŠPATIES, jūsų Dievo,
Namus
ir maldaukite VIEŠPATĮ.

15 Ai, ta diena!
Juk VIEŠPATIES diena arti, –
ji ateina kaip sunaikinimas
iš Visagalio.

16 Argi ne mūsų pačių akyse
atimamas maistas,
o iš mūsų Dievo Namų
džiaugsmas ir
linksmybė?

17 Sėklos sudžiūva po
grumstais, sandėliai
ištuštinti;
svirnai nugriauti, nes nėra
grūdų.
18 Kaip gyvuliai kenčia!
Galvijų bandos klajoja
suglumusios,
nes neturi ganyklos;
net avių kaimenės
sutrikusios.

19 VIEŠPATIE, tavęs šaukiuosi,
nes ugnis surijo tyrlaukių
ganyklas
ir liepsnos sudegino visus
laukų medžius.

20 Net laukiniai žvėrys žvelgia
į tave,
nes išdžiūvo upės
ir ugnis surijo tyrlaukių
ganyklas.

2
1 Pūskite ragą Sione,
skelbkite pavojų mano
šventajame kalne!
Tedreba visi krašto
gyventojai,
nes VIEŠPATIES diena
ateina, – ji jau arti.
2 Diena tamsos ir niūrumo,
diena debesų ir tamsumo!
Tarsi juoduma, gaubianti
kalnus,
ateina gausi ir galinga
kariauna, –
panašių į juos niekad nėra
buvę
nei vėliau bus kada per
kartų kartas.

3 Pirma jų – ryjanti ugnis,
paskui juos – deginanti
liepsna.
Priešais juos kraštas tarsi
Edeno sodas,
o jiems perėjus apleisti
tyrlaukiai, – niekas nuo
jų nepabėgs.

4 Jų išvaizda panaši į arklių,
ir atšuoliuoja jie kaip karo
žirgai.

5 Tarsi karo vežimai
trinksėdami,
jie šokinėja po kalnų
viršūnes,
spragsi kaip ugnies liepsna,
rydama šiaudus,

išsirikiuoja mūšiui kaip
galinga kariauna.

6 Prieš juos dreba tautos,
išblykšta visų veidai.
7 Kaip galiūnai jie puola,
kopia per sienas kaip
kareiviai.
Visi savo keliu žygiuoja
pirmyn,
nenukrypdami nuo savo
takų.
8 Vienas kito nestumdo,
kiekvienas laikosi savojo
kelio, –
prasiveržia pro gynybas ir
lieka nesulaikyti.
9 Jie šoka ant miesto, kopia
sienomis;
lipa į namus,
lenda pro langus kaip vagys.

10 Prieš juos dreba žemė,
purtosi dangūs.
Aptemsta saulė ir mėnulis,
žvaigždės sulaiko savo
švytėjimą.
11 VIEŠPATS pakelia balsą
savo kariuomenės
priešakyje,
nes iš tikrųjų beribė jo
stovykla!
Nesuskaitomi tie, kurie
vykdo jo žodį.
Taip, VIEŠPATIES diena yra
didi, nepaprastai baisi, –
kas gali ją pakelti?

Šaukimas atgailauti

12 „Tačiau net dabar, – tai
VIEŠPATIES žodis, –
grįžkite pas mane visa savo
širdimi, –
pasninku, verksmu ir
raudojimu, –
13 perplėškite sau širdį, o ne
drabužius."
Grįžkite pas VIEŠPATĮ, savo
Dievą,
nes jis maloningas ir
gailestingas,
kantrus ir kupinas gerumo,
pasiruošęs atleisti, o ne
bausti.
14 Kas žino, kad jis vėl neatleis
ir neatsiųs palaiminimo –
grūdų atnašų ir liejamųjų
aukų
VIEŠPAČIUI, jūsų Dievui?

15 Pūskite ragą Sione,
paskelbkite pasninką,
sušaukite iškilmei bendriją!
16 Sutelkite tautą,
paaiškinkite susirinkimui,
sukvieskite senelius,
surinkite mažutėlius,
net žindomus kūdikius.
Jaunikis tepalieka savo
kambarį
ir jaunoji – savo pavėsinę.
17 Tarp prieangio ir aukuro
teverkia kunigai,*
VIEŠPATIES tarnai.
Tesako: „Pasigailėk,
VIEŠPATIE, savo tautos,

2, 17: Kunigai stovėdavo lauke tarp deginamųjų aukų aukuro ir Šventyklos pastato, atsigręžę į Šventyklos pusę, kad žiūrėtų į Dievą, esantį Šventų Šventojoje.

nepadaryk savo paveldo
pajuoka, priežodžiu
tautoms.
Kodėl tautos turėtų sakyti:
'Kur yra jų Dievas?'"

2. Viešpats išklauso maldos

18 Tuomet VIEŠPATS pajuto
pavydą dėl savo krašto
ir pasigailėjo savo tautos.
19 Atsakydamas savo tautai,
VIEŠPATS tarė:
„Tikėkite manimi, siųsiu
jums
grūdų, naujo vyno, aliejaus,
ir būsite sotūs.
Niekuomet nebedarysiu
jūsų pajuoka tautoms.
20 Kariauną iš šiaurės*
nutolinsiu nuo jūsų,
išvarysiu ją į išdegintą ir
apleistą kraštą,
jos priekinius spiečius į
Rytų jūrą,
o užpakalinius spiečius į
Vakarų jūrą.
Kils jos dvokimas, sklis jos
puvėsių kvapas,
nes ji išdrįso išdidžiai
elgtis!

21 Nebijok, žeme,
linksminkis ir džiaukis,
nes VIEŠPATS padarė
didelių dalykų!
22 Nebijokite, laukiniai
gyvuliai,
nes žaliuoja tyrlaukių
ganyklos,
medžiai neša savo vaisių,
figmedis ir vynmedis duoda
savo derlių.

23 Linksminkitės ir džiaukitės,
Siono vaikai,
VIEŠPAČIU, savo Dievu,
nes jis davė jums rudens
lietų, kaip reikalauja
teisumas,
išliejo žemėn jums gausų
lietų –
rudens ir pavasario lietų –
kaip seniau.
24 Klojimai prisipildys grūdų,
iš kubilų liesis per kraštus
naujas vynas ir aliejus.
25 Atlyginsiu jums už metus,
kuriuos suėdė skėriai –
skraiduoliai, šokliai, rijikai –
ir skėrių vikšrai,
didžioji mano kariauna,
siųsta prieš jus.
26 Valgysite ir pasisotinsite,
šlovinsite vardą
VIEŠPATIES, savo Dievo,
kuris taip nuostabiai
pasielgė su jumis.
Mano tauta nebebus
sugėdinta per amžius.
27 Žinosite, kad aš esu
Izraelyje, –
aš esu VIEŠPATS, jūsų
Dievas, kito, be manęs,
nėra.

2, 20: *Kariauną iš šiaurės*: skėriai palyginami su priešų kariuomene, kuri paprastai užpuldavo iš šiaurės. Žr. Jer 1, 14–15; 4, 6; Ez 26, 7; 38, 6. 15. Joelis skėrių spiečius palygina ir su tauta. Žr. Jl 1, 6.

Mano tauta nebebus
sugėdinta per amžius.

B. NAUJASIS AMŽIUS IR VIEŠPATIES DIENA

1. Dvasios išliejimas

3 [1]Tada išliesiu savo
dvasią* ant visos
žmonijos, –
jūsų sūnūs ir jūsų dukterys
pranašaus,
jūsų seni žmonės sapnus
sapnuos,
o jūsų jauni žmonės turės
regėjimus.
2 Net ant vergų – vyrų ir
moterų –
tomis dienomis išliesiu
savo dvasią.
[3]Parodysiu ženklų danguose
ir žemėje, – kraują, ugnį ir dū-
mų stulpus. [4]Saulė bus pavers-
ta tamsa ir mėnulis krauju
prieš ateinant didingajai ir
baisiajai VIEŠPATIES dienai.
[5]Tuomet, kas tik šauksis VIEŠ-
PATIES vardo, bus išgelbėtas,
nes Siono kalne ir Jeruzalėje
bus likutis, kaip VIEŠPATS
kalbėjo. Tarp išlikusiųjų bus
VIEŠPATIES šaukiamieji.

2. Tautų teismas

4 [1]Nes tikrai tomis dieno-
mis ir tuo metu, kai su-
grąžinsiu Judo ir Jeruzalės
belaisvius, [2]surinksiu visas
tautas, nuvesiu jas žemyn į
Jehošafato slėnį* ir ten eisiu su
jomis į teismą dėl Izraelio, ma-
no paveldo ir tautos, kurią jos
išsklaidė tarp tautų. Jos pasi-
dalijo tarp savęs mano kraštą,
[3]traukė burtus dėl mano tau-
tos, mainė berniukus į kekšes,
mergaites už vyną pardavė gir-
tauti.
[4]Kas man jūs esate, Tyrai ir
Sidonai, ir visos Filistijos sri-
tys? Nejau jūs man norite at-
sikeršyti už ką nors? Jeigu jūs
norite man atsikeršyti, aš grei-
tai ir skubiai sugrąžinsiu jū-
sų darbus ant jūsų pačių gal-
vų. [5]Pagrobėte mano sidabrą
ir auksą, nusigabenote bran-
giuosius mano turtus į savo
šventyklas. [6]Pardavėte Judo ir
Jeruzalės žmones graikams,
perkeldami juos toli nuo jų pa-
čių krašto. [7]Tikėkite manimi,
išjudinsiu juos, kad paliktų
vietas, į kurias jūs buvote juos
pardavę, ir sugrąžinsiu jūsų
darbus ant jūsų pačių galvų.

3, 1–2: ... *išliesiu savo dvasią*: Senajame Testamente dvasia yra Dievo dovana, kurią Dievas suteikia savo įgaliotiniams. Šį dvasios pažadą cituoja apaštalas Petras, liudydamas Pirmųjų Sekminių dieną suteiktą Šventosios Dvasios, Trečiojo Švč. Trejybės Asmens, dovaną apaštalams. Žr. Apd 2, 17–21.

4, 2: *Jehošafato slėnis*: simbolinis Paskutinio teismo vardas (žr. 14 eilutę). Vardas *Jeho-šafat* reiškia *Jahvė teisia*. Šį slėnį liaudis tapatina su Kidrono slėniu į šiaurės rytus nuo Jeruzalės.

8 Parduosiu jūsų sūnus ir jūsų
dukteris į Judo žmonių ran-
kas, – jie parduos juos sabie-
čiams* – tolimai tautai. Taip
kalbėjo VIEŠPATS.
9 Paskelbkite tai tautoms:
renkitės karui,
išjudinkite galiūnus!
Tesirenka visi kareiviai ir
težygiuoja!
10* Kalkite savo noragus
į kalavijus ir savo
geneklius į ietis.
Net silpnuolis tesako: „Esu
galiūnas!“
11 Greičiau ateikite
jūs, visos aplinkinės tautos,
rinkitės ten.
{Atvesk žemyn savo
galiūnus,* VIEŠPATIE!}
12 Tepakyla tautos,
teateina į Jehošafato slėnį,
nes ten sėdėsiu,
teisdamas visas aplinkines
tautas.

13* Paleiskite darban pjautuvą,
nes pjūtis prinokusi.
Eikite ir trypkite, nes vyno
spaudykla pilna.
Kubilai liesis per kraštus,
nes jų nedorumas
didelis.

14 Minių minios susirinkusios
sprendimo slėnyje,
nes arti VIEŠPATIES diena
sprendimo slėnyje!
15 Aptemsta saulė ir mėnulis,
žvaigždės sulaiko savo
švytėjimą.

16 Iš Siono VIEŠPATS
sugriaudžia,
iš Jeruzalės pakelia savo
balsą, – dreba dangūs ir
žemė.
Bet savo tautai VIEŠPATS
prieglauda, Izraelio
tautai tvirtovė.

Išgelbėjimas Dievo išrinktiesiems

17 Tuomet žinosite, kad aš,
VIEŠPATS, esu jūsų
Dievas,
gyvenantis Sione, mano
šventajame kalne.
Jeruzalė bus šventa,
svetimieji niekad daugiau
per ją nebeis.

18 Tą dieną kalnai lašės
saldžiu vynu, kalnai
sruvens pienu,
o visos Judo upių vagos
sruvens vandeniu.

4, 8: ... *sabiečiams*: pietinės Arabijos tauta, plačiai žinoma dėl savo prekybos tinklo.

4, 10: Šių vaizdų prasmė yra priešinga Izaijo iššūkiui (žr. Iz 2, 4) ir Michėjo mokymui (žr. Mch 4, 3). Čia karo ginklai gaminami atsakant į Dievo šaukimą kariuomenei, kurią jis išsirinko, kad išvarytų iš savo išrinktosios tautos krašto neteisėtus užkariautojus.

4, 11: ... *galiūnus*: angelus. Žr. Zch 14, 5.

4, 13: Dėl daugybės nusikaltimų tautos yra pribrendusios bausmei. Bausmės įvykdymas aprašomas kaip pjūties meto darbas laukuose ir vynuogynuose.

Šaltinis ištrykš iš
VIEŠPATIES namų ir
palaistys Šitimų slėnį.
19 Egiptas taps tyrlaukiais,
o Edomas pavirs apleista
dykyne
už padarytą smurtą Judo
žmonėms,
išliejus nekaltą kraują
visame jo krašte.
20 Bet Judas per amžius bus
gyvenamas, o Jeruzalė –
per kartų kartas.
21 Atkeršysiu už jų kraują,
nepasigailėsiu kaltųjų,
nes VIEŠPATS gyvena Sione.

4, 18: ... *Šitimų slėnį*: jis vadinamas ir *Akacijos medžių dauba*. Turbūt dalis Kidrono slėnio. Apie šaltinį iš Šventyklos rašo ir Ezekielis (žr. Ez 47).

AMOSO KNYGA

Amosas yra pirmasis Senojo Testamento pranašų, kurių žodžiai iš Dievo pasiekė mus rašytu žodžiu per pranašų knygas. Jis buvo kerdžius iš Tekoos miestelio, esančio 8 km į pietus nuo Betliejaus, Judo karalystėje. Be to, jam pravertė ir sezoninis „šilkmedžio vaisių brandintojo" uždarbis (žr. Am 7, 14–15).

Amosas buvo Dievo siųstas kalbėti jo vardu Izraelyje, t. y. Šiaurinėje žydų karalystėje, valdant karaliui Jeroboamui II (786–746 m. prieš Kristų). Tuomet Izraelio karalystė klestėjo. Jis kreipėsi į izraeliečius Dievo vardu įvairiomis progomis Bet-Elyje (žr. Am 7, 13) ir galbūt Samarijoje (žr. Am 4, 1). Amosas laikė Izraelio klestėjimą tuščiu ir jį smerkė kerdžiui ir šilkmedžio vaisių brandintojui įprastais vaizdais ir kalba (žr. Am 3, 7–8; 4, 1–2). Amoso knyga yra jo pranašavimų antologija, kurią sudarė arba pats pranašas, arba jo mokiniai.

Amoso pranašystė prasideda aštriu kaltinimu Damaskui, Filistijai, Tyrui, Edomui, Amonui ir Moabui, tačiau tiesiakalbis kerdžius pasilaiko griežčiausią apkaltinimą Judo ir Izraelio karalystėms – Izraelio tautai, kurios neteisingumas ir stabų garbinimas buvo nuodėmė prieš Dievo jai suteiktą tikėjimo šviesą. Izraelis, tiesa, laukė Viešpaties dienos, tačiau ji bus ne šviesos diena, o tamsos. Amosas Dievo vardu kalbėjo apie šventovės sunaikinimą, karaliaus šeimos žuvimą ir tautos tremtį. Karalystės didžiūnai to negalėjo pakelti. Bet-Elio kunigas jį išvarė iš šventovės. Tačiau Amosas spėjo ir jam paskelbti baisų Dievo teismą.

Amosas yra Dievo teismo pranašas, – Viešpats išgano teisdamas ir teisia išganydamas. Viešpaties visagališkumas gamtoje ir istorijoje sunkte persunkia Amoso pranašystę. Amosas neskelbia nei naujo Dievo, nei naujos dorovės, bet šaukia žmones grįžti prie Dievo, kurį izraeliečiai pažino per Sinajaus Sandorą ir jos dorovinius bei religinius reikalavimus. Dievas, bausdamas žmogų už nuodėmę, nenori sunaikinti žmogaus, bet apreiškia Kūrėjo rūpinimąsi žmogumi.

Neturėtų stebinti, kad paprastas Judo karalystės kerdžius taip gerai pažino savo tautos religinį kraitį ir savo įsitikinimus išreiškė tokia patrauklia poeto kalba. Tikėjimo išmintis yra ir dovana, ir žmogaus pastangų vaisius. Žmonės darosi išmintingesni tik gyvendami ir mokydamiesi iš savo patirties, tik turėdami atviras akis ir ausis, nevengdami išmėginimų ir priimdami ne tik sėkmę, bet ir nesėkmę. Garsieji žydų tautos vadai buvo kilę iš kaimo, – idealusis žydų tautos karalius Dovydas buvo paprastas piemuo Betliejuje! Iš Amoso knygos sužinome, kad tokiose kaip jo kaimiškose trobose per kartų kartas klestėjo tikroji Izraelio kultūra ir Sandoros tikėjimas.

Amoso knygos metmenys

A. TAUTŲ TEISMAS

1 [1] Amoso, vieno iš Tekoos
kerdžių, žodžiai, kuriuos
jis gavo regėjime apie Izraelį
Judo karaliaus Uzijo dienomis
ir Izraelio karaliaus Joašo sū-
naus Jeroboamo dienomis,
dveji metai prieš žemės dre-
bėjimą.*
2 Jis tarė:
– VIEŠPATIES balsas
griaudžia iš Siono,
garsiai ataidi iš Jeruzalės;
piemenų ganyklos vysta,
Karmelio viršūnė džiūsta.

Aramas

3 Taip kalbėjo VIEŠPATS:
– Dėl trijų Damasko
nusikaltimų
ir dėl keturių*
neatšauksiu savo žodžio,
nes kūlė Gileadą
geležiniais kūlimo trikuliais.
4 Pasiųsiu ugnį* ant
Hazaelio namų,
ji praris Ben-Hadado
tvirtoves.
5 Sulaužysiu Damasko vartų
užkaiščius,*
išnaikinsiu gyventojus iš
Aveno slėnio
ir laikantįjį skeptrą iš
Bet-Edeno, –
Aramo tauta bus ištremta
į Kirą, – kalbėjo VIEŠPATS.

Gaza ir Filistija

6 Taip kalbėjo VIEŠPATS:
– Dėl trijų Gazos
nusikaltimų
ir dėl keturių

1, 1: ... *žemės drebėjimą*: pasak žydų padavimų, jis ženklino karaliaus Uzijo nusikaltimą, neteisėtai aukojant smilkalų atnašas Šventykloje (žr. 2 Kr 26, 16–21). Keletu šimtmečių vėliau apie tai užsimena pranašas Zacharijas (žr. Zch 14, 5).

1, 3: *Dėl trijų ... nusikaltimų ... ir keturių*: neapibrėžtas, bet didelis skaičius. Žr. Am 1, 6. Svetimųjų tautų teismas rodo, jog Viešpats reikalauja, kad visos tautos visur laikytųsi dorovės dėsnių. Izraelis ir Judas, nors ir užima ypatingą vaidmenį išganymo istorijoje, turi laikytis tų pačių dorovės dėsnių. ... *neatšauksiu savo žodžio*: Dievas neatšauks savo žodžio nubausti šias tautas. ... *kūlė Gileadą*: Aramas, karaliui Hazaeliui valdant, nuniokojo Gileadą. Žr. 2 Kar 10, 32–33.

1, 4: ... *ugnį*: nuniokojimas, kurį atnešė asirai (žr. Am 1, 7. 10. 12. 14; 2, 2. 5). Žr. 1 Sam 15, 18. *Hazaelis ir Ben-Hadadas*: aramėjų karaliai, kurių sostinė buvo Damaskas (žr. 5 eilutę); jie kovojo su Izraeliu (žr. 2 Kar 13, 3) ir ilgą laiką buvo okupavę Gileado sritį Transjordanijoje (žr. 3 eilutę).

1, 5: *Damasko užkaištis*: kartis, kuri laiduodavo miesto vartų sau-

neatšauksiu savo žodžio,
nes išvarė į tremtį
ištisas bendruomenes,
atiduodami jas Edomui.
7 Pasiųsiu ugnį ant Gazos
sienų, –
ugnį, kuri suris jos tvirtoves.
8 Išnaikinsiu gyventojus
iš Ašdodo
ir laikantįjį skeptrą iš
Aškelono.
Pakelsiu ranką prieš
Ekroną, žus filistinų
likutis, –
kalbėjo Viešpats DIEVAS.

Tyras

9 Taip kalbėjo VIEŠPATS:
– Dėl trijų Tyro nusikaltimų
ir dėl keturių
neatšauksiu savo žodžio,
nes išdavė į tremtį Edomui
ištisus gyventojų būrius,
nepaisydami broliškumo
sandoros.*
10 Pasiųsiu ugnį Tyro
sienoms, –
ugnį, kuri suris jo tvirtoves.

Edomas

11 Taip kalbėjo VIEŠPATS:
– Dėl trijų Edomo
nusikaltimų
ir dėl keturių
neatšauksiu savo žodžio,
nes jis su kalaviju
persekiojo savo brolį,*
neparodydamas jokio
gailestingumo.
Kadangi jo įniršis siautėjo
be perstojo
ir leido pykčiui nežabotai
šėlti,
12 pasiųsiu ugnį į Temaną,* –
ugnį, kuri suris Bozros*
tvirtoves.

Amonas

13 Taip kalbėjo VIEŠPATS:
– Dėl trijų amoniečių
nusikaltimų
ir dėl keturių
neatšauksiu savo žodžio,
nes jie perskrodė nėščias
moteris Gileade,
plėsdami savo krašto
sienas.
14 Sukursiu ugnį ant Rabos*
sienos, –
ugnį, kuri suris jos tvirtoves
su šauksmais mūšio dieną,
su audra viesulo dieną.
15 Tuomet jos karalius išeis
į tremtį, –
jis drauge su savo
didžiūnais, –
kalbėjo VIEŠPATS.

gumą, – apsigynimo simbolis. *Aveno slėnis (Nedorumo slėnis); Bet-Edenas (Malonumų namai)*: aramėjų teritorija nuo pietvakarių iki šiaurryčių.

1, 9: ... *broliškumo sandoros*: Tyro karalius Hiramas buvo sudaręs sutartį su Saliamonu, kurioje vadino jį broliu (žr. 1 Kar 5, 12; 9, 3).

1, 11: ... *persekiojo savo brolį*: edomiečiai buvo Jokūbo brolio Esavo palikuonys (žr. Pr 25–27). Nepaisydami to, jie nuolat puoselėjo neapykantą izraeliečiams.

1, 12: *Temanas ir Bozra*: du svarbiausi Edomo miestai (žr. Jer 49, 20).

1, 14: *Raba*: miestas, kurio vardas nūdien yra Amanas, – šiuolaikinė hašemitų karalystės Jordanijos sostinė.

Moabas

2 [1] Taip kalbėjo VIEŠPATS:
– Dėl trijų Moabo nusikaltimų
ir dėl keturių
neatšauksiu savo žodžio,
nes jis pavertė pelenais
Edomo karaliaus kaulus.*
2 Pasiųsiu ugnį Moabui, –
ugnį, kuri suris Kerijoto tvirtoves.
Moabo žmonės sutiks mirtį
tarp sąmyšio,
tarp šauksmų ir ragų gaudimo.
3 Išrausiu Moabo valdovą
ir išžudysiu visus jo didžiūnus drauge su juo, – kalbėjo VIEŠPATS.

Judas

4 Taip kalbėjo VIEŠPATS:
– Dėl trijų Judo nusikaltimų
ir dėl keturių
neatšauksiu savo žodžio,
nes jie atmetė VIEŠPATIES mokymą ir nesilaikė jo įsakymų.
Kadangi jie leidosi
suvedžiojami tų pačių melų,*
kuriems buvo pasidavę jų protėviai,
5 pasiųsiu ugnį į Judą, –
ugnį, kuri suris Jeruzalės rūmus.

Izraelis

6* Taip kalbėjo VIEŠPATS:
– Dėl trijų Izraelio nusikaltimų
ir dėl keturių
neatšauksiu savo žodžio,
nes jie parduoda teisųjį už sidabrą,
o beturtį už sandalų porą.*
7 Žemės dulkėse jie mindžioja vargšų galvas
ir verčia kukliuosius trauktis iš kelio;
tėvas ir sūnus eina pas tą pačią kekšę,
teršdami mano šventąjį vardą.
8 Jie gulasi prie kiekvieno aukuro
ant paimtų užstatu drabužių*
ir geria savo dievo namuose vyną,

2, 1: Kūno sudeginimas, semitų įsitikinimu, užkerta žmogui kelią į pomirtinį gyvenimą. Pranašas pabrėžia, kad Moabas sunkiai nusikalto semitų papročiui surengti mirusiems garbingas laidotuves.
2, 4: ... *melų*: stabai, t. y. netikri dievai, kurie egzistuoja tik juos garbinančiųjų galvoje. Judo gyventojų nusikaltimai yra neištikimybė ir stabų garbinimas.
2, 6–13: Izraelio nusikaltimai priešpriešinami palaimai, kuria Viešpats lydėjo savo tautą.
2, 6: ... *už sandalų porą*: turtingieji vargšus laikė pigia preke.
2, 8: ... *ant paimtų užstatu drabužių*: palūkininkai pasilaikydavo vargšų užstatytus drabužius. Užuot grąžinę savininkui prieš naktį, juos panaudodavo stabų garbinimo apeigose (žr. Iš 22, 25; Įst 24, 12). ... *geria savo dievo namuose vyną*: stabų garbinimo apeigose girtauja, geria vyną, pirktą už neteisėtas pabaudas.

pirktą už savo pačių
uždėtas baudas.

9 Tačiau
aš sunaikinau prieš jus
amorietį, aukštą kaip
kedrą
ir stiprų kaip ąžuolą, –
aš sunaikinau jo vaisius
viršuje ir jo šaknis po
žeme.
10 Aš išvedžiau jus iš Egipto
žemės,
vedžiau jus per dykumą
keturiasdešimt metų,
kad paveldėtumėte
amoriečio kraštą.
11 Aš išsirinkau pranašų iš
jūsų sūnų
ir nazirų* iš jūsų jaunuolių.
Argi ne taip yra iš tikrųjų,
Izraelio tauta? – tai
VIEŠPATIES žodis.

12 Bet jūs vertėte nazirus
gerti vyną, o pranašams
įsakėte,
tardami: „Nepranašaukite“.

13 Žinokite, slėgsiu jus vietoje
prie žemės,
kaip slegia vežimas,
prikrautas javų pėdų.
14 Greitieji neteks savo
greitumo,
stiprieji nepasitikės savo
stiprumu,
nė galiūnai neišsigelbės.
15 Lankininkai neištvers,
greitakojai nepaspruks,
nė raitieji neišsaugos savo
gyvybės.
16 Galiūnų drąsieji
tą dieną pabėgs nuogi, –
tai VIEŠPATIES žodis.

B. ŽODŽIAI IR NELAIMĖS IZRAELIUI

Pirmasis žodis

3 1 Klausykitės žodžio, kurį VIEŠPATS ištarė jums,
izraeliečiai, visai šeimai, kurią
išvedžiau iš Egipto žemės:
2* – Tik jus tepažinau iš visų
žemės šeimų,
todėl nubausiu jus už visas
jūsų kaltes.
3 Argi du eina kartu,
jei nėra susitarę?
4 Argi riaumoja liūtas miške,
kai jis neturi grobio?
Argi liūtukas suurzgia iš
savo guolio,
jei jis neturi ko nors
sugavęs?
5 Argi įkrinta paukštis
į spąstus ant žemės,
kai ten nėra jam jauko?
Argi pašoka spąstai nuo
žemės, nieko
nepagaudami?

2, 11: *Nazirai*: hebrajiškai *nazir*, t. y. vyras *atskirtas kaip šventas, atsidavęs, padaręs įžadus*. Nazirai buvo tarsi Senojo Testamento vienuoliai. Žr. Sk 6, 1–21. Susilaikymas nuo vyno buvo protestas prieš kanaaniečių kultūrą dėl Izraelio dykumos idealo.

3, 2: Dievas, išsirinkdamas Izraelį būti jo tauta, uždėjo jam ir atsakomybę.

6 Kai nuaidi rago gausmas
mieste, argi žmonės
neišsigąsta?
Kai ištinka miestą nelaimė,
argi ne VIEŠPATIES tai
darbas?*
7 Tikrai, Viešpats DIEVAS
nedaro nieko,
pirma neapreiškęs savo
užmojo
saviesiems tarnams –
pranašams.
8 Liūtas suriaumojo, kas
nebijos?
Viešpats Dievas kalbėjo,
kas atsisakys
pranašauti?
9* Paskelbkite tvirtovėms
Ašdode
ir tvirtovėms Egipto žemėje
ir sakykite:
„Rinkitės ant kalno, vardu
Samarija,
ir pamatysite, kokie baisūs
joje sąmyšiai
ir kokia baisi priespauda
jos viduje."
10 Neišmano, kaip daryti,
kas teisinga, –
tai VIEŠPATIES žodis, –
tie, kurie telkia smurtą ir
plėšikavimą savo
tvirtovėse.
11 Todėl taip kalbėjo Viešpats
DIEVAS:
– Priešas apsups kraštą,
palauš tavo gynybą,
ir bus išplėštos tavo
tvirtovės.
12 Taip kalbėjo VIEŠPATS.
Kaip kerdžius išgelbsti iš liū-
to nasrų porą kojų ar ausies
gabalą, taip bus išgelbėti Sa-
marijoje gyvenantys Izraelio
žmonės, nešini guolio kampu ar
lovos dalimi.
13 Klausykitės ir skelbkite
Jokūbo namams,
tai žodis Viešpaties DIEVO,
Galybių Dievo:
14 – Tą dieną, kai bausiu
Izraelį už jo
nusižengimus,
nubausiu Bet-Elio
aukurus, – aukuro ragai
bus nukirsti
ir nukris žemėn.
15 Nuversiu žiemos rūmus
drauge su vasaros rūmais.
Dramblio kaulo namai* bus
nugriauti,
didingieji namai bus
sunaikinti, – tai
VIEŠPATIES žodis.

Antrasis žodis

4 1 Klausykitės šio žodžio,
Samarijos kalno
moterys, – jūs Bašano*
karvės, –

3, 6: Kančios, kurias patiria nusidėjėlis, aprašomos čia, kaip ir kitur Senajame Testamente, turi savo ištaką Dieve.

3, 9: Izraelio pietiniai kaimynai, esantys už Judo karalystės, yra pranašo kviečiami liudyti Dievo tautos nusikaltimus dorovei.

3, 15: *Dramblio kaulo namai*: namai, kuriuose randami baldai su dramblio kaulo inkrustacija.

4, 1: *Bašanas*: sritis į rytus nuo Galilėjos jūros, garsi savo vešliomis ganyklomis ir riebiais galvijais –

engiate vargšus, spardote
elgetas, sakote savo
vyrams:
„Atneškite ko nors išgerti!“
2 Viešpats DIEVAS prisiekė
savo šventumu!
Tikrai ateina jums dienos,
kai jie išvilks jus kabliais
tarsi žuvį ant kabliuko
visas iki paskutinės.
3 Išeisite pro spragas sienose,
kiekviena tiesiausiu
keliu,
ir būsite išmestos į
šiukšlyną, – tai
VIEŠPATIES žodis.

4 Eikite į Bet-Elį* ir
nusidėkite,
į Gilgalą* ir paskęskite
nuodėmėj.
Kas rytą atnašaukite savo
kruvinas aukas,
o kas trečią dieną savo
dešimtines.
5 Deginkite raugintos duonos
padėkos auką,
skelbkite plačiai gera valia
daromas atnašas,
nes taip jūs mėgstate daryti,
izraeliečiai, – tai Viešpaties
DIEVO žodis.

6 Nors padariau, kad
turėtumėte švarius dantis
visuose savo miestuose,
ir padariau duonos stoką
visuose jūsų kaimuose,
tačiau jūs pas mane
nesugrįžote, – tai
VIEŠPATIES žodis.

7 Nors sulaikiau nuo jūsų
lietų,
kai dar buvo trys mėnesiai
iki pjūties;
daviau lietaus vienam
miestui,
o kitam lietaus nedaviau;
vienas laukas buvo lietaus
palaistytas,
o kitas be lietaus išdžiūvo;
8 nors du ar trys miestai
keliaudavo
į vieną miestą, kad
atsigertų vandens,
bet troškulys likdavo
nenumalšintas,
tačiau jūs pas mane
nesugrįžote, – tai
VIEŠPATIES žodis.

9 Naikinau jus kūlėmis ir
miltlige,
nuniokojau jūsų sodus ir
vynuogynus,
skėriai surijo jūsų figmedžius
ir alyvmedžius,
tačiau jūs pas mane
negrįžote, – tai
VIEŠPATIES žodis.

10 Pasiunčiau jums marą*
kaip Egiptui,

karvėmis, su kuriomis Amosas palygina ištvirkusias Samarijos moteris.

4, 4–5: Kvietimas eiti į Šiaurinės karalystės – Izraelio – šventoves yra ironiškas. Maldininkų kelionės į Bet-Elio ir Gilgalo šventyklas labai pykdė Dievą, nes jos buvo pastatytos prieš jo valią ir tvirkino žmones.

4, 10: ... *marą kaip Egiptui*: maro rykštė buvo gerai žinoma Egipte.

išžudžiau kalaviju jūsų
jaunus vyrus,
leidau pagrobti jūsų žirgus
ir trenkiau jums į nosis
jūsų stovyklų smarvę,*
tačiau jūs pas mane
nesugrįžote, – tai
VIEŠPATIES žodis.
11 Naikinau jus,
kaip Dievas naikino
Sodomą ir Gomorą,
tapote lyg iš ugnies
ištrauktas nuodėgulis,
tačiau jūs pas mane
nesugrįžote, – tai
VIEŠPATIES žodis.

12 Todėl taip darysiu aš tau,
Izraeli!
Kadangi aš taip darysiu
tau,
pasiruošk susitikti su savo
Dievu, Izraeli!

13 Nes štai tas, kuris supila
kalnus,
sukuria vėją ir apreiškia
žmogui savo mintis;
tas, kuris paverčia tamsą
aušra
ir žengia žemės
aukštumomis:
VIEŠPATS, Galybių Dievas,
yra jo vardas!

Trečiasis žodis

5 1 Klausykitės šito žodžio,
kurį užgiedu jums kaip
raudą, Izraelio namai:

2 – Žuvo, daugiau nebeatsikels
mergelė Izraelio tauta, –
parblokšta savo žemėje.
Nėra kas ją pakeltų.

3 Nes taip kalbėjo Viešpats
DIEVAS:
– Miestas, kuris išsiųsdavo
tūkstantį, pasiliks su
šimtu,
o tas, kuris išsiųsdavo
šimtą,
pasiliks su dešimčia
Izraelio namuose.

4 Nes taip kalbėjo VIEŠPATS
Izraelio namams:
– Ieškokite manęs ir būkite
gyvi!
5 Bet neieškokite Bet-Elio,
neikite į Gilgalą
ir nekeliaukite į Beer-Šebą,
nes Gilgalas tikrai bus
išvarytas į tremtį,
o Bet-Elis pavirs nieku.

6 Ieškokite VIEŠPATIES ir
būkite gyvi,
kad jis neateitų prieš
Juozapo namus kaip
ugnis
ir, nesant kam gesinti,
nesurytų Bet-Elio.

Pirmoji nelaimė

7 Vargas jums,
paverčiantiems
teisingumą metėlėmis
ir žemėn metantiems
teisumą!

Žr. Įst 7, 15; 28, 27. 60. ... *jūsų stovyklų smarvę*: nepalaidoti lavonai puvo ir skleidė dvoką.

8 Tas, kuris padarė Sietyną
ir Orioną,
paverčia mirtiną tamsą
rytmečiu, pakeičia dieną
naktimi,
pasišaukia jūros vandenis
ir išlieja juos ant žemės
veido, – jo vardas yra
VIEŠPATS!
9 Žaibuoja sunaikinimu
galiūnams, –
sunaikinimas užklumpa
tvirtovę.

10 Nekenčiama to, kuris
sudraudžia vartuose,*
ir bjaurimasi tuo, kuris
sako tiesą.
11 Todėl, kad trypėte vargšą
ir plėšėte iš jo mokesčius
už grūdus,
nors pasistatėte namus iš
tašytų akmenų,
bet juose negyvensite,
nors užsiveisėte rinktinius
vynuogynus,
bet jų vyno negersite.
12 Nes žinau, kokia aibė jūsų
nusikaltimų
ir kaip sunkios jūsų
nuodėmės, –
engiate teisiuosius, imate
kyšius,
nustumiate į šalį
pavargėlius vartuose!
13 Užtat tokiu metu protingas
žmogus tylės,
nes tai yra blogas metas.

14 Ieškokite gero, o ne pikto,
kad būtumėte gyvi.
Tuomet, kaip sakėte, bus
su jumis VIEŠPATS,
Galybių Dievas.
15 Nekęskite pikto ir mylėkite
gera;
įgyvendinkite vartuose
teisingumą.
Galbūt VIEŠPATS, Galybių
Dievas,
bus gailestingas Juozapo
likučiui.

16 Todėl taip kalbėjo VIEŠPATS,
Galybių DIEVAS, mano
Viešpats:
– Per visas aikštes sklis
raudojimas,
visose gatvėse skambės
žodžiai: „Vargas!
Vargas!“
Žemdirbys bus šaukiamas
gedėti ir aimanuotojai
raudoti.
17 Visuose vynuogynuose bus
vienos raudos,
nes aš pereisiu tarp jūsų, –
kalbėjo VIEŠPATS.

Antroji nelaimė

18 Vargas laukiantiems
VIEŠPATIES dienos!*
Kodėl jūs laukiate
VIEŠPATIES dienos?
Ji – tamsybė, o ne šviesa!
19 Tarsi kas nors bėgtų nuo
liūto, o užšoktų ant meškos

5, 10: ... *vartuose*: miesto vartai buvo teismo salė izraeliečių visuomenėje. Žr. Rut 4, 1–12; Ps 127, 5.

5, 18: ... *Viešpaties dienos*: techniškas posakis, kuriuo jau žiloje žydų senovėje buvo ženklinamas ypatin-

ar pareitų namo, ranka
atsiremtų sienos
ir būtų įgeltas gyvatės.
[20] Argi nebus VIEŠPATIES
diena tamsybė,
o ne šviesa, –
tamsi naktis be jokios
prošvaistės?
[21]* Neapkenčiu, bjauriuosi
jūsų šventėmis,
nerandu jokio malonumo
jūsų iškilmėse.
[22] Nors jūs ir atnašaujate man
deginamąsias aukas ir
grūdų atnašas,
jų nepriimsiu;
į jūsų peniukšlių galvijų
susitaikymo atnašas
nė nepažvelgsiu.
[23] Nešdinkitės nuo manęs su
savo giesmių triukšmu, –
neklausau jūsų arfų
skambesio!
[24] Tevilnija teisingumas lyg
upės srovė,
o teisumas tarsi tekanti
upė.
[25]* Ar davėte man kruvinas
aukas ir grūdų atnašas per
anuos keturiasdešimt metų dy-
kumoje, Izraelio namai? [26] Iš-
sinešite savo karalių Sakutą*
ir Keivaną,* savo dievo žvaigž-
dę – stabus, kuriuos sau pasi-
darėte. [27] Išvarysiu jus į tremtį
anapus Damasko, – kalbėjo
VIEŠPATS, kurio vardas yra Ga-
lybių Dievas.

Trečioji nelaimė

6 [1] Vargas tiems, kurie
Sione savimi patenkinti,*

gas Dievo įėjimas į žmogaus gyvenimą – buitį. Viešpaties diena apreikšdavo Dievo galybės ir teisingumo pergalę jo tautos gyvenime. Šiame tekste *Viešpaties diena* turi visiškai naują prasmę: Viešpaties diena yra bausmės diena nusidėjėliams. Babilonijos tremties metu *Viešpaties diena* buvo vartojama ženklinti metui, kada Dievas nubaus Izraelio priešus ir atkurs savo tautą (žr. Jer 50, 27; Ez 30, 3–9). O dar vėliau *Viešpaties diena* ženklino Paskutinio teismo dieną, kada Dievas atlygins geriesiems ir nubaus nedorėlius (žr. Mal 3, 19–21; Jl 2, 1–3; Sof 1, 14–18).

5, 21–27: Viešpats nepasmerkia apeigų pamaldose, bet smerkia kultą, kurio išorinės apeigos ir iškilmė nesiderina su vidine dorove ir teisingumu. Izraeliečiai klydo garbindami savo Sandoros Viešpatį, kaip jų kaimyninės tautos kad garbino Baalą ar Chemošą – savo dievus, tikėdami, kad už tikslų apeigų atlikimą, be jokio ryšio su dorove ir teisingumu, jie apgins juos nuo priešų.

5, 25: Amosas, kaip Ozėjas ir Jeremijas, dykumos laikotarpį laikė idealiu laikotarpiu. Tuomet per keturiasdešimt metų paprastą Dievo garbinimą lydėjo doras gyvenimas, tuo tarpu Amoso laikais šaunios apeigos Izraelio šventyklose nevedė žmonių į teisingumą.

5, 26: ... *Sakutą ... Keivaną ... dievo žvaigždę*: užuomina į asirų dievus – Sakutą, karo ir šviesos dievą, ir Keivaną, Saturno planetą. Šitie dievai nėra pajėgūs išgelbėti žmones nuo tremties.

6, 1–7: Samarijos gyventojai už prabangą bus nubausti tremtimi. Jie nepasimokė iš Kalnės, Hamato ir Gato likimo, kai prieš juos žygiavo galingi ir karingi asirai.

6, 1: ... *Sione savimi patenkinti ... ant Samarijos kalno saugiai jaučiasi*: išdidūs ir savanaudiški Judo ir Izraelio karalysčių valdovai.

ir tiems, kurie ant
Samarijos kalno saugiai
jaučiasi,* –
vargas tautų pirmūnės
žymūnams,
kuriais kliaujasi Izraelio
namai!
2 Nueikite į Kalnę ir
pasižiūrėkite, o iš ten
į Hamatą – šaunųjį,
tada nusileiskite į filistinų
Gatą.
Ar esate geresni už šias
karalystes,
ar jūsų šalis didesnė už jų
šalį?
3 Jūs norite nustumti tolyn
nelaimės dieną,
tačiau greitinate smurto
viešpatavimą!

4 Vargas tiems, kurie guli
dramblio kaulo lovose,
dykaduoniauja savo
guoliuose,
valgo ėriukus, paimtus iš
kaimenės, ir veršius iš
gardo!
5 Jie rėkauja dainos posmus,
pritariant arfai,
ir tarsi Dovydas išranda
sau muzikos įrankius.
6 Jie geria vyną taurėmis
ir tepasi rinktiniais
aliejais,
tačiau dėl Juozapo žūties
nesisieloja!

7 Todėl dabar jie pirmieji
išeis į tremtį,
pasibaigs dykaduonių
lėbavimas.

8 Viešpats DIEVAS prisiekė
savimi, –
tai VIEŠPATIES, Galybių
Dievo, žodis. –
Bjauriuosi Jokūbo
išdidumu, neapkenčiu jo
tvirtovių, –
atiduosiu {priešams}
miestą ir visa, kas yra
jame.
9 Jei išliktų dešimt žmonių
vienuose namuose, jie mirs. 10 Ir
jei kurio nors giminaitis, – de-
ginantis mirusiuosius, – paims
kūną išnešti iš namų ir sakys
slypinčiam namų viduje: „Ar
dar kas nors yra su tavimi?“ –
o jis atsakys: „Nėra nė vieno!“
Tuomet giminaitis sakys: „Ša,
tylėk! Mes neturime minėti
VIEŠPATIES vardo.“

11 Štai! VIEŠPATS įsako, –
ir didesnis namas bus
sutriuškintas į šipulius,
o mažesnis į skeveldras.
12 Argi gali arkliai* šuoliuoti
uolomis?
Ar aria kas nors jaučiais*
jūrą?
Bet jūs teisingumą
pavertėte nuodais

6, 12: *Argi gali arkliai ... ar aria kas nors jaučiais jūrą*: niekas negali pakeisti gamtos vyksmo. Izraeliečiai bandė tai padaryti savo nusikaltimais teisingumui.

ir teisumo vaisių
metėlėmis.
13 Jūs, kurie džiaugiatės
Lo-Debaru* ir sakote:
„Argi ne savo pačių jėga
užėmėme Karnajimus?'
14 Iš tikrųjų, Izraelio namai,
siunčiu prieš jus tautą,* –
tai VIEŠPATIES, Galybių
Dievo, žodis, –
jie engs jus nuo
Lebo-Hamato perėjos
net iki Arabos tarpeklio.

C. REGĖJIMAI: GRASINIMAI IR PAŽADAI

Skėrių regėjimas

7 [1] Viešpats DIEVAS parodė
man šitokį dalyką. Žiūriu,
jis kūrė skėrius tuo metu, kai
buvo pradėjęs želti atolas {tai
buvo atolas po karaliaus šienap-
jūtės*}. [2] Kai jie buvo pabaigę
ryti visą krašto žolę, tariau:
„Viešpatie DIEVE, atleisk,
maldauju tave!
Kaip gali Jokūbas tai
pakelti?
Jis toks mažas!“
3 VIEŠPAČIUI jo pagailo.
„To nebus“, – tarė VIEŠPATS.

Ugnies regėjimas

4 Viešpats DIEVAS parodė
man tokį dalyką. Žiūriu, Vieš-
pats DIEVAS šaukė ugnį* teis-
ti. Ji prarijo didžiąją gelmę ir
pradėjo ryti laukus.
5 Tuomet aš tariau:
„Viešpatie DIEVE, nustok,
maldauju tave!
Kaip gali Jokūbas tai
pakelti?
Jis toks mažas!“
6 VIEŠPAČIUI jo pagailo.
„Ir to nebus“, – tarė
Viešpats DIEVAS.

Svambalo regėjimas

7 Jis man parodė tokį dalyką.
Žiūriu, Viešpats stovėjo prie
sienos, statytos su svambalu.
Laikydamas rankoje svamba-
lą*. [8] VIEŠPATS mane paklausė:
„Ką tu matai, Amosai?“ Aš
atsakiau: „Svambalą.“ Tuo-
met VIEŠPATS tarė:
„Štai dedu svambalą
prie Izraelio, savo tautos, –
nebeatleisiu jiems niekad
daugiau.
9 Izaoko aukštumų alkai bus
išardyti,
Izraelio šventyklos
sunaikintos, –

6, 13: *Lo-Debaras ... Karnajimai*: miestai Transjordanijoje, izraeliečių užkariauti. Apie juos užsimenama su ironija, nes jų vardai gali turėti simbolinę reikšmę: *Lo-debar – niekas, Karnaim – ragai,* arba *jėga.*
6, 14: ... *tautą*: Asiriją.
7, 1: ... *karaliaus šienapjūtės*: pirmoji šienapjūtė, kurios dalis buvo atiduodama karaliui kaip mokesčiai.
7, 4: ... *ugnį*: nuožmi, visa niokojanti sausra.
7, 7: *Laikydamas rankoje svambalą*: Dievas yra pasiruošęs matuoti savo tautą sunaikinimui.

su kalaviju pakilsiu prieš
Jeroboamo namus."

Amosas ir Amazjas

10 Tuomet Bet-Elio kunigas
Amazjas nusiuntė žinią Izrae-
lio karaliui Jeroboamui: „Amo-
sas rengia sąmokslą prieš tave
pačiuose Izraelio namuose.
Kraštas nebegali pakęsti visų
jo žodžių.
11 Štai kaip kalbėjo Amosas:
'Jeroboamas žus nuo
kalavijo,
Izraelis tikrai bus
ištremtas iš savo žemės'."
12 Amazjas tarė Amosui: „Re-
gėtojau, eik sau, bėk į Judo kraš-
tą, ten užsidirbk sau duoną ir
ten pranašauk
13 Bet niekuomet
nebepranašauk Bet-Elyje, nes
tai yra karaliaus šventovė ir ka-
ralystės šventykla."
14* Tuomet Amosas atsakė
Amazjui: „Aš nebuvau nei pra-
našas, nei pranašo mokinys,
bet esu kerdžius ir šilkmedžio
vaisių brandintojas.
15 VIEŠ-
PATS paėmė mane, kai ganiau
kaimenę, ir VIEŠPATS man įsa-
kė: 'Eik, pranašauk Izraeliui,
mano tautai!'
16 Tad dabar klausykis
VIEŠPATIES žodžio!
Tu sakai: 'Nepranašauk
Izraeliui,
liaukis skelbęs Izaoko
namams'.
17 Todėl taip kalbėjo VIEŠPATS:
'Tavo žmona taps miesto
kekše,
tavo sūnūs ir dukterys žus
nuo kalavijo
ir tavo žemė bus išdalyta
virve.
Tu pats mirsi nešvarioje
žemėje,
o Izraelis tikrai bus
ištremtas iš savo
žemės'."

Vaisių krepšio regėjimas

8
1 Viešpats DIEVAS parodė
man tokį dalyką. Žiūriu,
vasarinių vaisių krepšys.
2 Jis
paklausė: „Ką matai, Amo-
sai?" Atsakiau: „Vasarinių*
vaisių krepšį."
Tuomet VIEŠPATS tarė
man:
„Galas* atėjo Izraeliui,
mano tautai,
nebeatleisiu jiems niekad
daugiau.
3 Tą dieną
šventyklos giesmės virs
raudomis, – tai
Viešpaties DIEVO
žodis, –
visur bus aibė išmėtytų
lavonų. Ša! Tylos!"

7, 14–15: Amosas paneigia Amazjo tvirtinimą, kad jis yra pranašas *amatininkas*; jo pašaukimo būti pranašu ištaka yra pats Dievas – Sandoros Viešpats.

8, 2: *Vasara*, hebrajiškai *qajiz*, ir *galas*, hebrajiškai *qez*, sudaro hebrajų kalboje žodžių skambesio žaismą.

Apie gobšumą

4 Išgirskite tai jūs, kurie
mindote beturtį
ir žudote krašto vargšus!
5 „Kada gi pasibaigs
jaunatis, – klausiate,
kad galėtume parduoti
grūdus, ir šabas,
kad galėtume nešti į turgų
kviečius?
Efą* sumažinsime, šekelį
padidinsime
ir svarstykles nutaisysime
apgavystei!
6 Pirksime vargšus už sidabrą,
beturtį už sandalų porą
ir parduosime net kviečių
pasturlakus!“

7 VIEŠPATS prisiekė Jokūbo
puikybe*:
tikrai niekad nepamiršiu
nė vieno jų darbų!
8 Argi nesudrebės dėl to žemė,
ar neliūdės visa, kas joje
gyvena?
Argi ji visa nepakils kaip
Nilas, –
nepatvins ir neatslūgs kaip
Egipto Nilas?*

9 Tą dieną, – tai Viešpaties
DIEVO žodis, –
padarysiu, kad saulė
nusileistų vidurdienį,
ir apsiausiu žemę tamsa
dienos metu.

10 Paversiu jūsų iškilmes
gedulu
ir visas jūsų giesmes
raudomis.
Apvilksiu visų strėnas
ašutine
ir plikai nuskusiu visų galvas.
Padarysiu ją tarsi gedulą
dėl vienintelio sūnaus
ir jos pabaigą tarsi karčią
dieną.

11 Tikrai ateina dienos, –
tai Viešpaties DIEVO
žodis, –
kai nusiųsiu badą į kraštą.
Ne duonos badą ar vandens
troškimą,
bet Dievo žodžių badą.
12 Tuomet žmonės keliaus nuo
jūros lig jūros,
nuo šiaurės lig rytų, skubės
šen ir ten,
ieškodami VIEŠPATIES
žodžio,
bet jo nesuras.
13 Tą dieną alps nuo troškulio
gražios mergaitės ir vaikinai.
14* O tie, kurie prisiekia
Samarijos stabu Ašima
ir sako: „Danai, kaip gyvas
tavo dievas!“
ar: „Kaip gyvas kelias į
Beer-Šebą!“ –
visi kris ir niekad
neprisikels.

8, 5: *Efa:* saikas, maždaug 39,3 l.
8, 7: ... *Jokūbo puikybe:* Dievas, kuris yra tikroji Jokūbo puikybė.
8, 8: Vaizdas, kurio ištaka yra metinis Nilo upės potvynis.
8, 14: Danas ir Beer-Šeba, miestai ant šiaurinės ir pietinės krašto ribos, kur Dievas buvo garbinamas stabmeldiškomis apeigomis.

Aukuro regėjimas

9 1* Pamačiau VIEŠPATĮ,
stovintį prie aukuro.
Jis tarė:
„Daužyk kolonų galvas tol,
kol pradės drebėti
slenksčiai,
ir sutrupink jas į žmonių
galvas!
Išlikusius užkaposiu
kalaviju, – nė vienas jų
neištrūks, nė vienas jų
neišliks.

2 Nors jie nužengtų į Šeolą,
iš ten mano ranka juos
paims, nors jie užliptų į
dangų, iš ten juos
nulaipinsiu.
3 Nors jie slėptųsi ant
Karmelio viršūnės,
ten juos surasiu ir paimsiu.
Nors jie slėptųsi nuo mano
akių jūros dugne,
ten paliepsiu slibinui,*
kad jiems įgeltų.
4 Nors jie eitų į tremtį
priekyje savo priešų,
ten paliepsiu kalavijui,
kad juos išžudytų.
Akis įsmeigsiu į juos
nelaimei, o ne palaimai."
5 Viešpats, Galybių DIEVAS,
paliečia žemę, ir ji
tirpsta,
visi jos gyventojai gedi.
Ji visa pakils kaip Nilas
ir vėl atslūgs kaip Egipto
Nilas.
6 Savo būstą jis stato
danguje,
o savo skliautui pamatus
deda žemėje.
Jūros vandenis pasišaukia
ir išlieja juos ant žemės
veido. Jo vardas yra
VIEŠPATS.

7 „Argi jūs nesate kaip etiopai*
man, Izraelio tauta? –
tai VIEŠPATIES žodis.
Argi ne aš išvedžiau Izraelį
iš Egipto žemės,
o filistinus* iš Kaftoro
ir aramėjus* iš Kiro?
8 Tikrai Viešpaties DIEVO
akys
atkreiptos į nuodėmingą
karalystę.
Nušluosiu ją nuo žemės
veido!"

EPILOGAS: MESIJINIS UŽMOJIS

„Jokūbo namų galutinai
nesunaikinsiu, –
tai VIEŠPATIES žodis, –
9 nes štai paliepsiu
ir išsijosiu Izraelio namus
tarp tautų,

9, 1–8: Pastato – neteisėtos Bet-Elio šventyklos sunaikinimas įtaigiai paskelbia, kad nebus išsigelbėjimo nuo Dievo bausmės.

9, 3: ... *slibinui*: legendinė jūrų pabaisa, Dievo suvaldyta pasaulio kūrimo metu ir vis dar tykanti jūros gelmėse.

9, 7: ... *etiopai* ... *filistinus* ... *aramėjus*: Izraelis savo prigimtimi niekuo nesiskiria nuo kitų tautų. Dievas juos išvedė iš Egipto žemės ne dėl Izraelio nuopelnų, bet dėl savo meilės engiamai tautai.

kaip išsijojama {smėlį}
rėčiu,
neleidžiant jokiam
žvirgždui nukristi
žemėn.

10 Nuo kalavijo žus
visi mano tautos
nusidėjėliai, –
tie, kurie sako: „Nelaimė
niekad mūsų nepasivys
ir mūsų nepasitiks."

11 Tą dieną atstatysiu
sugriautą Dovydo
padangtę,*
užtaisysiu jos plyšius.
Prikelsiu jos griuvėsius,
atstatysiu ją, kaip ji buvo
kadaise,
12 kad jie paveldėtų Edomo
likutį ir visas tautas,
pavadintas mano vardu,* –
tai žodis VIEŠPATIES, kuris
tai daro.

13 Tikrai ateina dienos, –
tai VIEŠPATIES žodis, –
kai artojas pasivys pjovėją
ir vynuogių traiškytojas
sėjėją.
Kai kalnai lašės saldžiu
vynu
ir visomis kalvomis jis
tekės,
14 sugrąžinsiu Izraelio, savo
tautos, tremtinius, –
jie atstatys sugriautus
miestus ir juose gyvens,
veis vynuogynus ir gers jų
vyną,
sodins sodus ir valgys jų
vaisius.
15 Juos pasodinsiu jų žemėje,
ir jie niekad daugiau nebus
išrauti
iš žemės, kurią aš jiems
daviau, –
kalbėjo VIEŠPATS, tavo
Dievas.

9, 11–12 : Apaštalas Jokūbas aiškina šį tekstą mesijine prasme (žr. Apd 15, 13–21). ... *tautas, pavadintas mano vardu*: pagonys, kurie tikėjimu ateis pas Dievą, t. y. Dievo nugalėti ir vadinami Dievo vardu.

ABDIJO KNYGA

Abdijo knyga – trumpiausia ir rūsčiausia pranašystė Senajame Testamente. Apie patį pranašą Abdiją, išskyrus jo vardą, nėra nieko žinoma. Tačiau vardu „Obad-Jah“, kuris reiškia „Viešpaties tarnas“, vadinosi dvylika skirtingų Senojo Testamento asmenybių.

Abdijo pranašystė yra apie ilgaamžį Izraelio priešą Edomą. Šis faktas rodo, kad ji datuotina V šimtmečiu prieš Kristų, nes tame šimtmetyje edomiečiai buvo priversti palikti savo kraštą prie Akabos įlankos ir kurtis Babilono nuniokotos Judo karalystės žemėse. Žydams grįžus iš Babilono tremties, edomiečiai tapo jų priešais.

Abdijo knyga yra kartus šauksmas atkeršyti Edomui už jo nusikaltimus žydų tautai. Esavo kalnas – Edomas bus priešo užimtas ir sunaikintas, bet Sionas liks nepaliestas. Judas ir Izraelis vėl taps viena tauta, vėl skambės izraeliečių pergalės giesmė: „Karalystė bus Viešpaties!“

Abdijo knygos metmenys

A.	Edomas kaltinamas už žiaurumą	1–14
B.	Tautų teismas Viešpaties dieną	15–18
C.	Izraelio tremtiniai grįš	19–21

A. EDOMAS KALTINAMAS UŽ ŽIAURUMĄ

1 Abdijo regėjimas.
Taip kalbėjo Viešpats DIEVAS apie Edomą:
– Girdėjome pranešimą iš VIEŠPATIES,
pasiuntinys buvo pasiųstas tautoms:
„Kilkite! Kilkime į karą prieš jį!“
2 Tikėk manimi! Padarysiu tave mažiausią tarp tautų,
tu būsi visiškai paniekintas.
3 Tave apakino įžūli širdis, –
tave, gyvenantį uolų plyšiuose,
turintį būstą aukštumose.
Sakai savo širdyje:
„Kas gali mane nulaipinti žemėn?“
4 Nors skraidytum aukštai kaip erelis,
nors tavo lizdas būtų sukrautas tarp žvaigždžių,
iš ten tave nulaipinsiu, –
tai VIEŠPATIES žodis.
5* Jei vagys ateitų pas tave ar plėšikai nakčia,

5: Vagis gali nepastebėti vertingų dalykų, o vynuogių rinkėjas palieka šį tą vargšams pasirinkti, tačiau Dievas Edomą visiškai sunaikins.

kaip tu galėtum būti taip
sunaikintas!
Argi jie nevogtų tik tiek,
kiek jiems gana?
Jei vynuogių rinkėjai ateitų
pas tave, argi jie
nepaliktų paranku?
6 Kaip Esavas buvo apiplėštas
ir jo sankaupos išnaršytos!

7 Prie sienos nustūmė tave
visi tavo sąjungininkai;
tave apgavo, prislėgė tavo
bičiuliai; valgantieji tavo
duoną
paspendė tau spąstus. To
jis visiškai nesupranta!*

8 Argi tą dieną, – tai
VIEŠPATIES žodis, –
nesunaikinsiu išminčių*
Edomo ir supratimo
Esavo kalno?
9 Temanai,* tavo galiūnai
praras drąsą
ir bus sunaikinti visi iki
vieno Esavo kalne.
10 Už žudynes ir smurtą,
padarytą savo broliui
Jokūbui,* rausi iš gėdos
ir būsi sunaikintas
amžinai.

11* Tą dieną, kai laikeisi
nuošaliai, –
tą dieną, kai svetimieji
nešėsi jo turtus
ir svetimšaliai ėjo pro jo
vartus
bei metė burtą dėl
Jeruzalės,
ir tu buvai kaip vienas iš jų.
12 Neturėjai džiaugtis jo
nelaime savo brolio dieną;
neturėjai džiūgauti dėl
Judo žmonių
jų žuvimo dieną;
neturėjai išdidžiai kalbėti
kančios dieną!
13 Neturėjai eiti į mano
tautos vartus
jų nedalios dieną;
bent tu neturėjai džiaugtis
Judo nelaime
jo nedalios dieną;
neturėjai grobti jo
nuosavybės jo nedalios
dieną!
14 Neturėjai stotis ant
kryžkelių jo pabėgėlių
žudyti;
neturėjai išduoti jo
išlikusiųjų jo kančios
dieną!

7: *To jis visiškai nesupranta*: klastingi Edomo sąjungininkai garantuoja vienas kitam, jog Edomas neturi jokio supratimo, kad galėtų gintis.

8: ... *išminčių*: Edomas buvo garsus savo išminčiais. Žr. Jer 49, 7.

9: *Temanai*: vienas iš vardų, duotų kraštui Palestinos pietryčiuose. Čia juo vadinamas Edomas. *Esavas*: šiame tekste *Esavas* ženklina kraštą – Edomą.

10: ... *savo broliui Jokūbui*: Esavas, vadinamas ir Edomu, ir Jokūbas, Judo tėvas, buvo Izaoko sūnūs (žr. Pr 25, 24–28).

11: Babiloniečiams užėmus Judo karalystę ir ištrėmus jos gyventojus, Edomas užėmė jos pietines sritis. Be to, edomiečiai įsitraukė į karą su Judu ir padėjo babiloniečiams naikinti jo gyventojus.

B. TAUTŲ TEISMAS VIEŠPATIES DIENĄ

15 Arti yra VIEŠPATIES diena
visoms tautoms!
Kaip tu darei,
taip bus tau daroma;
tavo darbai u•žgrius atgal
ant tavo galvos.

16 Kaip jūs gėrėte* mano
šventajame kalne,
taip gers visos tautos be
perstojo.
Taip! Jos gers, kol ims
švepluoti, –
bus jų tarsi niekad
nebūta.

17* Bet Siono kalne bus
išlikusieji, – kalnas
bus šventas;
Jokūbo namai iškraustys
tuos, kurie buvo juos
iškraustę.

18 Jokūbo namai bus ugnis,
Juozapo namai liepsna,
o Esavo namai ra•žienos, –
jie padegs jas ir suris.
Neišliks nė vienas iš Esavo
namų, nes VIEŠPATS taip
kalbėjo!

C. IZRAELIO TREMTINIAI GRĮŠ

19 Gyvenantieji Negebe užims
Esavo kalną, o gyvenantieji Še-
feloje – filistinų kraštą. Jie
užims Efraimo žemę ir Sama-
rijos žemę, o Benjaminas užims
Gileadą. 20 Izraelio tremtiniai,
esantieji Halahe, užims Fini-
kiją lig pat Zarefatos,* o Jeru-
zalės tremtiniai, esantieji Se-
farade, užims Negebo miestus.
21 Išgelbėtieji* kops į Siono kal-
ną valdyti Esavo kalno, o kara-
lystė bus VIEŠPATIES!

16: *Kaip jūs gėrėte*: Viešpats kreipiasi į Judo gyventojus. Kaip Jeruzalės žmonės gėrė bausmės taurę, taip bausmės taurę gers tautos, o ypač Edomas. *Gerti Dievo pykčio taurę* yra daž•nai Šventajame Rašte vartojamas vaizdingas posakis. • Žr. Job 21, 20; Iz 19, 14; Jer 25, 15–16.

17–19: Izraelis bus atkurtas ir valdys savo engėjų kraštus. Prie išlikusiųjų Judo karalystės žmonių prisidės grįžusieji Šiaurinės Izraelio karalystės žmonės.

20: *Zarefata*: Finikijos miestas į šiaurę nuo Tyro (žr. 1 Kar 17, 10). Idealiosios Ezekielio naujojo Izraelio ribos buvo kur kas toliau šiaurėje (žr. Ez 47, 13–23). *Sefaradas*: turbūt Sardis vakarinėje Mažojoje Azijoje. Vėlesni rabinai manė, kad tai buvo Ispanija.

21: *Išgelbėtieji*: pergalingi izraeliečiai. Jie valdys savo priešus, sekdami senovės teisėjų pavyzdžiu (žr. Ts 3, 9. 15. 31; 10, 1).

JONOS KNYGA

Jonos knyga yra perdėm savita tarp pranašų knygų. Ji yra apsakymas apie pranašą Joną, o ne pranašavimų rinkinys. Be to, apsakyme pranašas Jona yra pranašo priešprieša, nes savo neklusniu elgesiu skiriasi nuo kitų pranašų. Be to, apsakymas sklidinas Dievo sąmojo ir yra tartum novelė apie didžuvę. Pasakojama, kad Jona buvo Dievo siunčiamas į asirų sostinę Ninevę paskelbti jai ultimatumo: arba ji turi daryti atgailą, grįžtant prie Dievo, arba bus sunaikinta. Jonai, žydų pranašui, ši užduotis buvo labai nemaloni, nes asirai buvo žiauriai elgęsi su Izraeliu ir dėl to nekenčiami. Pranašas Jona Dievo elgesį laiko išdaiga ir bėga nuo jam skirtos užduoties. Todėl, užuot keliavęs į Ninevę – į rytus, Jona vogčiomis keliauja į Taršišą nūdienėje Ispanijoje – į vakarus. Pranašas atsisako skelbti Dievo gailestingumą žydų priešams! Tuo tarpu gamta – jūra bei didžuvė – ir pagonys jūreiviai padeda Dievui nugabenti neklusnųjį pranašą į žydų priešų sostinę. Žydai, per ilgus amžius pranašų šaukiami daryti atgailą ir grįžti prie Dievo, atgailos nedarė ir prie Dievo negrįžo, tuo tarpu Ninevės gyventojai, vos pranašo Jonos prašnekinti žodžiu iš Dievo, metasi į atgailą ir grįžta prie Dievo. Apsakymas baigiasi pranašo Jonos ašaromis dėl nudžiūvusio moliūgo ir širdgėla dėl asirų atgailos – grįžimo prie Dievo. Skaitant Jonos knygą pajuntama, kad neįmanoma Dievo gailestingumo perprasti vien protu. Dievo užmojis ir veikla žmonijos istorijoje stebina žmogų, nes reiškiasi gailestingumu, kurio neriboja tautiškumas ir neužgožia žmogaus priešiškumas. Įkvėptasis Jonos knygos autorius savo apsakymu apie Joną, Amitajo sūnų, gyvenusį Jeroboamo II laikais (786–746 m. prieš Kristų), kreipėsi į potremtinę žydų bendruomenę, ragindamas statyti tiltus, o ne apsitverti tvoromis. Jonos knygos turinys ir nuotaika atspindi persų valdymo užsklandą – IV a. prieš Kristų. Jonos knyga parengė kelią Evangelijai – Gerajai Naujienai apie visuotinį žmonijos atpirkimą.

Jonos knygos metmenys

A.	Jonos pašaukimas ir neklusnumas	1, 1–16
B.	Jonos atgaila ir išgelbėjimas	2, 1–11
C.	Jonos žodis iš Dievo Ninevei	3, 1–10
D.	Dievo gailestingumas Ninevei	4, 1–11

A. JONOS PAŠAUKIMAS IR NEKLUSNUMAS

1 1 Kartą VIEŠPATIES žodis
atėjo Amitajo sūnui Jo-
nai:* 2 „Keliauk tuojau pat į Ni-
nevę, tą didį miestą, ir pašauk
jį į teismą, nes jų nedorumas
pasiekė mane.“ 3 Bet Jona lei-
dosi bėgti nuo VIEŠPATIES Ar-
tumo į Taršišą.* Jis nusileido į
Jafą, susirado į Taršišą plau-
kiantį laivą, užsimokėjo už ke-
lionę ir įsėdo, norėdamas ke-
liauti drauge su jais į Taršišą,
toli nuo VIEŠPATIES Artumo.

4 Bet VIEŠPATS užleido šėls-
tantį vėją, jūroje kilo baisi
audra, ir laivui grėsė pavojus
sudužti. 5 Išgąstis apėmė jūrei-
vius, kiekvienas šaukėsi savo
dievo. Norėdami palengvinti
laivą, jie išmetė jūron laive bu-
vusį krovinį. Tuo tarpu Jona,
nulipęs į laivo triumą, gulėjo
kietai įmigęs. 6 Kapitonas at-
ėjo pas jį ir jam tarė: „Kas gi
tau, miegaliau? Kelkis, šaukis
savo Dievo! Gal tas Dievas pa-
galvos apie mus ir mes nežū-
sime.“

7 Jūreiviai sakė vienas ki-
tam: „Meskime burtus, kad su-
žinotume, kas kaltas dėl šios
mus užklupusios nelaimės.“
Jie metė burtus, burtas lėmė
Joną. 8 Tuomet jie tarė jam:
„Pasakyk mums, kodėl mus už-
klupo ši nelaimė? Kuo tu ver-
tiesi? Iš kur tu? Iš kokio krašto
esi ir kokiai tautai priklau-
sai?“ – 9 „Esu hebrajus, – jis at-
sakė, – garbinu VIEŠPATĮ, dan-
gaus Dievą, kuris padarė jūrą
ir sausumą.“ 10 Tuomet jūrei-
viai dar labiau išsigando ir jam
sakė: „Kaip tu išdrįsai tai pa-
daryti!“ Mat jūreiviai žinojo,
kad jis bėga nuo VIEŠPATIES
Artumo, – apie tai jis buvo jiems
pasisakęs.

11 Tada jie klausė jį: „Ką mes
turime su tavimi daryti, kad
jūra nurimtų?“ Tuo tarpu jūro-
je vis labiau šėlo audra. 12 Jiems
jis atsakė: „Imkite mane ir
meskite į jūrą, kad jūra jums
nurimtų. Žinau, kad per ma-
ne jus ši baisi audra užklupo.“
13 Nepaisydami to, jūreiviai
yrėsi iš visų jėgų, stengdamie-
si prisiartinti prie sausumos,
bet nepajėgė, nes jūra vis la-
biau ir labiau šėlo. 14 Todėl jie
šaukėsi VIEŠPATIES: „VIEŠPA-
TIE, maldaujame, prašom ne-
leisti mums žūti dėl šio vyro gy-
vybės! Nelaikyk mūsų kaltais
už nekalto kraujo išliejimą,*

1, 1: ... *Amitajo sūnui Jonai*: pranašas *Amitajo sūnus Jona* yra minimas 2 Karalių knygoje. Jis gyveno Izraelio karaliaus Jeroboamo II valdymo metu (786–746 m. prieš Kristų). Žr. 2 Kar 14, 25.

1, 3: ... *Taršišą*: daugelio manymu, tai Tartesas, senas Finikijos kolonijos miestas Ispanijos šiaurės vakaruose. Žydų visuomenei Tartesas buvo tolimiausia vieta vakaruose.

1, 14: Kadangi Dievas norėjo nubausti Joną, jūreiviai prašo Dievą jų neapkaltinti žmogžudyste.

nes kaip tu, VIEŠPATIE, norė-
jai, taip ir padarei.“ 15 Tuomet
jie paėmė Joną, įmetė jį į jūrą,
ir jūra liovėsi šėlusi. 16 Apimti
didelės VIEŠPATIES baimės, vy-
rai atnašavo VIEŠPAČIUI aukas
ir darė įžadus.

B. JONOS ATGAILA IR IŠGELBĖJIMAS

2 1 Bet VIEŠPATS parūpino
didžuvę, kad Joną prary-
tų. Žuvies pilve Jona išbuvo
tris dienas ir tris naktis. 2 Bū-
damas žuvies pilve, Jona mel-
dėsi VIEŠPAČIUI, savo Dievui.
3 Jis sakė:

„Savo nelaimėje šaukiausi VIEŠPATIES,
ir jis man atsiliepė.
Iš Šeolo pilvo šaukiau, tu išgirdai mano balsą!
4 Tu įmetei mane į bedugnę, į jūros gelmes.
Mane prarijo vandenys,
apsėmė visi tavo vandenų srautai ir vilnys.
5 Tuomet tariau: ‘Nuo tavo Artumo esu išguitas!
Kaip vėl regėsiu tavo šventąją buveinę?
6 Vandenys užliejo mane ligi kaklo, bedugnė prarijo mane,
jūros dumbliai apraizgė man galvą
7 prie kalnų pamatų.
Nužengiau į kraštą,
kurio skląsčiai uždarė mane amžinai.
Bet tu, VIEŠPATIE, mano Dieve,
iškėlei mano gyvastį iš Duobės.
8 Mano gyvasčiai vis labiau gęstant, atsiminiau VIEŠPATĮ,
ir mano malda pakilo pas tave, į tavo šventąją buveinę.
9 Tuščių stabų garbintojai
palieka savo gailestingumo šaltinį,
10 bet aš gyriaus giesmę tau aukosiu, padarytą įžadą įvykdysiu.
Išgelbėjimas ateina iš VIEŠPATIES!’“

11 Tuomet VIEŠPATS paliepė
žuviai išspjauti Joną į sausu-
mą.

C. JONOS ŽODIS IŠ DIEVO NINEVEI

3 1 Antrąkart atėjo Jonai
VIEŠPATIES žodis: 2 „Kel-
kis ir eik į Ninevę, tą didį mies-
tą, ir paskelbk jam, ką aš tau
sakau.“ 3 Paklusdamas VIEŠ-
PATIES žodžiui, Jona pakilo ir
nuvyko į Ninevę. O Ninevė bu-
vo labai didelis miestas, – jį
pereiti reikėjo trijų dienų. 4 Jo-
na pradėjo kelionę per miestą.
Eidamas pirmos dienos kelią,

2, 7: *... prie kalnų pamatų*: jūros dugnas. Pasak senovinės Artimųjų Rytų sampratos, jūros dugne stovėjo šulai, ant kurių ilsėjosi plokščia žemė.

jis skelbė: „Dar keturiasde-
šimt dienų, ir Ninevė bus su-
naikinta!“* 5 Ninevės žmonės
patikėjo Dievu, paskelbė pas-
ninką ir visi, dideli bei maži,
apsivilko ašutine.
6 Kai žinia pasiekė Ninevės
karalių, jis pakilo nuo savo
sosto, nusivilko drabužius, ap-
sidengė ašutine ir sėdosi į pe-
lenus. 7 Tada jis įsakė paskelb-
ti Ninevėje: „Karaliaus ir jo
didžiūnų įsakymu: ‘Joks žmo-
gus nei gyvulys tenelies jokio
maisto, – raguočiai ir avys te-
nebūna ganomi ir vandens te-
negeria. 8 Žmonės ir gyvuliai
bus apvilkti ašutine, * – visu
balsu tesišaukia VIEŠPATIES.
Visi tesigręžia nuo savo nedorų
kelių ir nuo smurto. 9 Kas žino?
Rasi Dievas pasigailės ir at-
leis, rasi sulaikys savo degan-
tį įniršį, ir mes nežūsime’.“
10 Kai Dievas pamatė, ką jie
padarė ir kaip jie nusigręžė nuo
savo nedorų kelių, Dievas pa-
sigailėjo ir nenubaudė nelai-
me, kuria buvo jiems grasinęs.
To jis nebepadarė.

D. DIEVO GAILESTINGUMAS NINEVEI

4 1 Tai Joną labai suerzino.
Jis buvo įširdęs.* 2 Todėl
meldėsi VIEŠPAČIUI ir sakė: „O
VIEŠPATIE! Argi ne tai sakiau
dar savo šalyje būdamas? Dėl
to iš pradžių ir į Taršišą bė-
gau, nes žinojau, kad tu esi ma-
loningas ir gailestingas Dievas,
kantrus ir pilnas ištikimos mei-
lės, pasiruošęs atleisti. 3 Taigi,
VIEŠPATIE, maldauju, atimk
man gyvybę, nes man geriau
mirti, negu gyventi.“ 4 O VIEŠ-
PATS jam tarė: „Ar dera tau taip
širsti?“ 5 Tuomet Jona išėjo iš
miesto, apsistojo rytinėje jo pu-
sėje ir pasidarė sau pastogę.
Atsisėdęs jos pavėsyje, laukė
norėdamas pamatyti, kas to-
liau atsitiks miestui.
6 VIEŠPATS Dievas parūpino
moliūgą,* išaugindamas jį virš
Jonos, kad būtų pavėsis jo gal-
vai ir apgintų jį nuo blogos nuo-
taikos. Moliūgu Jona buvo la-
bai patenkintas. 7 Bet rytojaus
dienai auštant, Dievas pasiun-
tė kirminą, kuris taip pakan-
do moliūgą, kad šis nudžiūvo.
8 Saulei patekėjus, Dievas pa-

3, 4: ... *bus sunaikinta*: hebrajiškasis žodis primena skaitytojui Sodomos ir Gomoros, nedorųjų miestų, sunaikinimą ypatingu Dievo veiksmu.

3, 8: ... *gyvuliai bus apvilkti ašutine*: gyvuliai buvo pažymėti atgailos ženklais. Džiugių švenčių proga gyvuliai būdavo vainikuojami gėlėmis.

4, 1: *Jis buvo įširdęs*: pranašas Jona, savo siauro tautiškumo vedamas, nenorėjo, kad Dievas atleistų Ninevei, Asirijos sostinės gyventojams. Asirija buvo tapusi žydams mirtinų priešų įvaizdžiu.

4, 6: ... moliūgą: hebrajiškas žodis *kikājon* reiškia plačialapį augalą.

siuntė karštą rytų vėją. Saulė
taip kepino Jonos galvą, kad
jis alpo ir šaukėsi mirties. Jis
sakė: „Geriau man mirti, negu
gyventi.“
9 Bet Dievas tarė Jonai: „Ar
dera tau širsti dėl moliūgo?“
Jis atsakė: „Taip! Mirsiu nuo
širdgėlos.“ 10* Tuomet VIEŠPATS
pasakė: „Tu gailiesi moliūgo,
dėl kurio nevargai ir kurio ne-
auginai, – jis per vieną naktį
išdygo ir per vieną naktį pra-
dingo. 11 Argi neturėčiau aš gai-
lėtis Ninevės, to didžiojo mies-
to, kuriame yra daugiau negu
šimtas dvidešimt tūkstančių
žmonių, nemokančių atskirti
savo kairės nuo savo dešinės,
ir daug galvijų?“

4, 10–11: Jona gailisi moliūgo – augalo, apsaugojusio jį nuo saulės kaitros, visai nesisielodamas dėl žuvimo grėsmės Ninevės miesto žmonėms. Jei Dievas iš gerumo parūpino savo pranašui moliūgą be jokių jo pastangų ir nuopelnų, nuoseklu manyti, kad Dievas parodys savo meilę bei pasigailėjimą ir visiems žmonėms – žydams ir pagonims, kada tik jie gailėsis už savo nuodėmes ir prašys atleidimo!

MICHĖJO KNYGA

Michėjas buvo jaunas pranašo Izaijo amžininkas. Apie jo gyvenimą ir pašaukimą būti Dievo pranašu nežinome nieko, išskyrus faktą, kad jis buvo kilęs iš Morešeto kaimo ir kalbėjo Dievo vardu „Judo karalių Jotamo, Ahazo ir Hezekijo dienomis“ (Mch 1, 1) apie Samariją ir Jeruzalę. Ugningu žodžiu iš Dievo jis smerkė vargšų išnaudotojus, nesąžiningus pirklius, paperkamus teisėjus, nepatikimus kunigus ir pranašus. Pranašui iš kaimo tautos ydų ištaka buvo jos sostinės – Samarija ir Jeruzalė. Michėjas skelbė joms Dievo teismą.

Samarija, Izraelio karalystės sostinė, buvo asirų sunaikinta 722 m. prieš Kristų. Jeruzalė, Judo karalystės sostinė, tiesa, tuomet išliko nepajungta po Asirijos jungu, tačiau priešasiriška Judo karaliaus Hezekijo politika atvedė Asirijos karalių Sancheribą su gausia kariuomene į Judą 701 m. prieš Kristų.

Michėjas savo žodžiu iš Dievo yra artimas Amosui, Ozėjui ir Izaijui, nes jis aitriai gina tyrą Dievo garbinimą ir visuomeninį teisingumą. Michėjas, kaip ir jo pirmtakai, skelbė ne tik Dievo teismą savo paties tautai, bet ir atleidimo pažadą bei būsimo atkūrimo viltį.

Michėjo knygos metmenys

A. BAUSMĖ IZRAELIUI UŽ NUODĖMES

Dievo teismas

1 [1] VIEŠPATIES žodis, atėjęs Michėjui iš Morešeto, pranašavusiam apie Samariją ir Jeruzalę Judo karalių Jotamo, Ahazo ir Hezekijo dienomis.

2 Klausykitės, visos tautos,
išgirskite, visi gyvenantieji žemėje!
Tebūna Viešpats DIEVAS liudytojas prieš jus,
Viešpats iš savo šventosios buveinės!*

3 Štai! Viešpats palieka savo buveinę, –
nužengs ir eis žemės aukštumomis.

4 Po juo kalnai sutirps
ir nutekės žemyn į slėnius
kaip vaškas arti ugnies,

1, 2: ... *šventosios buveinės*: dangiškoji Dievo Šventykla. Pranašas aprašo teofaniją – Dievo apsireiškimą.

kaip vandenys, pilami ant
stataus šlaito.
5 Visa tai už Jokūbo
nusikaltimą
ir už Izraelio namų
nuodėmes.
Koks gi Jokūbo
nusikaltimas? Argi ne
Samarija?
Kokia gi Judo aukštumų
vieta? Argi ne Jeruzalė?
6 Todėl paversiu Samariją
griuvėsiais tuščiame
lauke,
vieta vynuogynams veisti.
Sumesiu į slėnį jos
akmenis, atidengsiu jos
pamatus.
7 Bus sudaužyti visi jos
drožiniai,
sudegintas ugnyje visas jos
kekšavimo* atlygis
ir sunaikinti visi jos stabai.
Juk kaip kekšės atlygį ji
juos sutelkė,
todėl kekšės atlygiu jie vėl
taps.

8 Dėl to raudosiu ir vaitosiu;
vaikščiosiu basas ir
nuogas,
raudosiu liūdnai kaip
šakalai,
liūdėsiu kaip stručiai.
9 Jos žaizda neišgydoma,
nes apėmė Judą,
pasiekė net mano tautos
vartus, pačią Jeruzalę.

10* Gate to neskelbkite,
nuo ašarų susilaikykite,
Bet-Leafroje dulkėse
raitykitės.
11 Eikite sau,
Šafiro gyventojai, nuogi ir
susigėdę;
neišeina Zaanano
gyventojai;
Bet-Ezelis vaitoja, atims
jums savo paramą.
12 Nors Maroto gyventojai
tikėjosi palaimos,
tačiau atėjo iš VIEŠPATIES
nelaimė
prie Jeruzalės vartų.
13 Kinkykite žirgus į kovos
vežimus, Lachišo
gyventojai!
Lachišai, buvai nuodėmės
pradžia Siono dukrai,
nes Izraelio nusikaltimai
turi pradžią tavyje!
14 Todėl duosi atsisveikinimo
dovanas Morešet-Gatui;
Achzibo namai bus apgaulė
Izraelio karaliams.

1, 7: Neištikimos tautos palyginimo su prostitute ištaka buvo Ozėjo pranašystė. Ozėjas turėjo mintyje apeiginę prostituciją, – t. y. lytinę techniką garbinant Baalą ir Aštartę, gamtos apvaisinimo jėgas. Pranašai dažnai palygina žydų tautą su prostitute. Žr. Oz 4, 14; Am 2, 7–8.

1, 10–15: Minimi Judo karalystės miestai ir vietovės buvo Morešeto kaimynystėje. Sancheribo invazija 701 m. prieš Kristų, nuožmiai nuniokojusi pranašo Michėjo gimtinę, buvo įspėjimas, kad ir Jeruzalė turės patirti Dievo bausmę. Hebrajiškame tekste pranašas sukuria žodžių žaismą, panaudodamas miestų ir vietovių vardus. Atkurti šį žaismą vertime nėra įmanoma.

15 Vėl atvesiu jums
užkariautoją, Marešos
gyventojai;
Izraelio šlovė ateis į
Adulamą.
16 Nusiskusk galvą,* rauk
plaukus dėl savo
išpaikintų vaikų,
pasidaryk plika kaip erelis,
nes jie išėjo iš tavęs į tremtį.

Visuomeninės ydos

2 1 Deja žadantiems daryti
nedorus darbus
ir sumanantiems pikta
savo guoliuose!
Rytui prašvitus, jau jie tai
vykdo, nes jėga jų
rankose.
2* Jie užsigeidžia dirvų ir
pasigrobia, užsimano
namų ir atima;
išguja savininką iš jo namų
ir žmones iš jų paveldo.
3 Todėl taip kalbėjo VIEŠPATS:
„Tikėk manimi, siųsiu
nelaimę šiai giminei, –
iš jos negalėsite ištraukti
savo kaklų.
Eidami galvos išdidžiai
nekelkite,
nes tai bus blogas metas."

4 Tą dieną bus tau skiriama
patyčių daina,
aimanuojama karti rauda
ir bus sakoma:
„Esame visiškai nuniokoti!
VIEŠPATS perduoda kitiems
mano tautos paveldą, –
jis atima jį iš manęs!
Užgrobikams mūsų laukus
išdalija."
5 Todėl nebus tau kas mestų
burtu* virvę
VIEŠPATIES bendrijoje.

6* „Liaukitės pranašavę, –
jie taip skelbia, –
tokių dalykų neturite
pranašauti! Gėda mūsų
neužklups."
7 Ar turėtų taip būti sakoma,
o Izraelio namai?
Ar VIEŠPATIES kantrybė
išseko? Ar tai jo darbai?
Ar mano žodžiai nepadeda
tam, kas elgiasi teisingai?

8 Bet jūs pakilote kaip mano
tautos priešas, –
nuvelkate skraistę nuo
taikiųjų,
patikliai einančių pro šalį,
be jokios minties apie karą.

1, 16: Galvą nusiskusti ir barzdos plaukus rauti žydų visuomenėje buvo gedulo ženklai. Žr. Iz 3, 24; Am 8, 10.

2, 2: Stambių žemvaldžių gobšumas buvo chroniška Judo karalystės yda. Michėjas, kaip ir Izaijas, gina beturčių izraeliečių teisę į šeimos paveldą. Žr. 1 Kar 21, 1–4. Turtingieji žemvaldžiai, atimdami už skolą beturčių izraeliečių šeimos paveldą, darė juos vergais.

2, 5: ... *mestų burtu virvę*: matuotų žemės nuosavybės ribas. Užuomina apie pradinį žemės padalijimą izraeliečiams Palestinoje. Žr. Joz 13–21. Pranašas Michėjas skelbia, kad žemvaldžių gobšumas bus nubaustas, kai Judo karalystės priešai, užėmę kraštą, atims iš jų žemę negrąžinamai.

2, 6–7: Žodžiai žmonių, reiškiančių protestą pranašui dėl jo pranašavimų apie tautos pražūtį.

9 Mano tautos moteris
išvarote iš jų jaukių namų,
iš jų vaikų atimate
mano jiems amžinai duotą
garbę.*
10 Kelkitės ir eikite, nes ši
vieta ne poilsiui.
Kadangi ji buvo užteršta,*
ją ištiks sunaikinimas –
nuožmus sunaikinimas.
11 Jei kas nors vaikštinėtų,
pūsdamas miglą į akis bei
skelbdamas melagystes,
ir sakytų: „Pranašausiu
jums
apie vyną ir svaigų
gėrimą“, –
tokiu pranašu džiaugtųsi ši
tauta.

12* Tikrai surinksiu tave visą,
Jokūbai,
tikrai subursiu Izraelio
likutį.
Suvarysiu juos į krūvą lyg
avis į avidę, lyg kaimenę
į ganyklą.
Ji skardės žmonių klegesiu.
13 Tas, kuris pralaužia spragą,
eis jų priekyje.
Jie prasilauš ir išeis pro
vartus.
Jų karalius žygiuos
pirmutinis, – VIEŠPATS
jų priešakyje.

Pranašas pasmerkia tautos vadus

3 1 Aš tariau:
– Klausykitės jūs,
Jokūbo vadai, jūs,
Izraelio namų valdovai!
Jūs turėtumėte žinoti, kas
teisinga!
2 Bet jūs nekenčiate, kas gera,
ir mylite, kas pikta,
jūs lupate nuo mano
žmonių odą ir raumenis
nuo jų kaulų.
3 Jūs ėdate mano tautos
kūną, – plėšiate jų odą,
laužote jų kaulus, kapojate
juos kaip puode,
lyg mėsą katile.

4 Kada nors jie šauksis
VIEŠPATIES, bet jis
neatsilieps, –
paslėps nuo jų savo veidą
tuo metu, nes jie nedorai
elgiasi.
5* Taip kalbėjo VIEŠPATS apie
pranašus, klaidinančius
mano tautą, šaukiančius:
„Taika“, –

2, 9: ... *mano jiems ... duotą garbę*: Dievas, išsirinkdamas Izraelį būti jo tauta, suteikė izraeliečiams ypatingą vaidmenį istorijoje.

2, 10: ... *užteršta*: visuomeninės ydos padarė Dievo Izraeliui duotą žemę *nešvarią, suteptą*. Nuodėmė sudarko ne tik žmogų, kuris nusideda, bet užteršia ir vietą, kurioje žmogus nusideda.

2, 12–13: Mesijinis pažadas apie Izraelio atkūrimą po Babilono tremties.

3, 5–8: Netikri pranašai pasmerkiami kone visose Pranašų knygose. Čia pranašas Michėjas juos apkaltina už pranašavimą ieškant sau naudos ir atlygio. Tikras pranašas kalba Dievo vardu, neieškodamas sau naudos ir atlygio.

kai turi ką nors pavalgyti,
bet skelbiančius karą
tiems,
kurie nieko nekiša jiems į
burnas.
6 Todėl bus jums naktis, –
negalėsite regėti,
ir bus jums tamsu, –
negalėsite burti.
Pranašams nusileis saulė,
aptems jiems diena.
7 Regėtojai bus sugėdinti,
žyniai apstulbinti, –
sumišę užsidengs lūpas,
nes iš Dievo nesulauks
atsakymo.
8 Ogi aš – aš esu pertekęs jėgų,
VIEŠPATIES dvasios,
teisingumo ir drąsos
skelbti Jokūbui jo
nusikaltimą ir Izraeliui
jo nuodėmę.

9 Klausykitės to, Jokūbo namų
valdovai ir Izraelio namų
vadai!
Jūs neapkenčiate
teisingumo
ir iškraipote visa, kas
tiesu!
10 Jūs statote Sioną krauju ir
Jeruzalę neteisingumu!
11 Jos valdovai teisia už kyšį,
jos kunigai moko už
užmokestį,
jos pranašai buria už pinigą,
betgi jie šaukiasi
VIEŠPATIES
ir sako: „Tikrai VIEŠPATS
yra su mumis!
Nepasieks mūsų jokia
nelaimė.“
12 Todėl per jūsų kaltę
Sionas taps ariamas laukas,
Jeruzalė virs griuvėsių krūva
ir šventyklos kalnas – mišku
apaugusia aukštuma.

B. NAUJASIS IZRAELIS

Dievo karalystė Sione

4 1 Ateityje įvyks:
VIEŠPATIES Namų kalnas
stovės tvirtai iškilęs virš
kalvų
ir už kalnus bus aukštesnis.
Tautos plūs jo linkui,
2 daug tautų ateis ir sakys:
„Ateikite, kopkime į
VIEŠPATIES kalną,
į Jokūbo Dievo namus,
kad jis pamokytų savo kelių,
kad mes eitume jo takais.“
Nes iš Siono ateis mokymas
ir VIEŠPATIES žodis iš
Jeruzalės.
3 Jis išspręs ginčus tarp
daugelio tautų,
išspręs bylas galingų, nors
ir tolimų, tautų.

4, 1–3: Mesijinė Judo karalystės paskirtis garantuoja jos ateitį. Apskritai pranašai regi mesijinėje karalystėje Viešpaties Namus – Šventyklą kaip įsakmų galios sostą ir tikro bei aiškaus mokymo šaltinį. Visos tautos noriai priims šį mokymą, nes jis veda į visuotinę taiką. Šis skaitinys yra randamas kone be skirtumų Izaijo knygoje (žr. Iz 2, 2–4). Žr. Iz 2, 2–4 skaitinio paaiškinimą.

Jos perkals savo kalavijus į
arklus,
o ietis – į geneklius
medžiams genėti.
Tauta nebekels kalavijo
prieš kitą tautą,
nebebus mokomasi kariauti.
4 Tuomet visi sėdės po savo
vynmedžiais, po savo
figmedžiais,
ir nebus kam jų gąsdinti.
Tai ištarė Galybių
VIEŠPATIES lūpos!
5 Nors visos tautos ir žengia,
kiekviena žengia dėl savo
dievų,
o mes žengsime dėl
VIEŠPATIES, mūsų Dievo,
per amžių amžius.

6 Tą dieną, – tai VIEŠPATIES
žodis, – sutelksiu
šlubuosius,
surinksiu išblaškytuosius
ir tuos, kuriuos nuliūdinau.
7 Šlubuosius padarysiu
Likučiu,
išblaškytuosius galinga
tauta.
VIEŠPATS jiems viešpataus
Siono kalne nuo dabar
amžinai.

8 O tu, Migdal-Edere,* tu,
Siono kalvos dukra!
Pas tave ji pareis:
ankstyvoji valdžia,
dukros Jeruzalės karalystė.
9 Kodėl taip dabar aimanuoji?
Ar nebeturi karaliaus?
Ar žuvo tavo patarėjas,
kad tave suėmė gimdyvės
skausmas?
10 Raitykis ir vaitok kaip
gimdyvė, Siono dukra,
nes dabar* turi išeiti iš
miesto
ir būti po plynu dangumi, –
nueisi į Babiloną.
Ten būsi išgelbėta, ten
VIEŠPATS atpirks tave
iš tavo priešų rankų.
11 Tikrai daug tautų susirinko
prieš tave,
sakydamos: „Tebūna ji
išniekinta,
Siono griuvėsiuose tesigano
mūsų akys!“
12 Bet jos nežino VIEŠPATIES
minčių, nesuvokia jo
užmojo,
nes jis surinko jas kaip
pėdus į klojimą.
13 Pakilk ir kulk, Siono dukra,
nes duosiu tau geležinius
ragus
ir parūpinsiu tau vario
kanopas.
Tu sutrypsi daug tautų,
paskirsi jų grobį
VIEŠPAČIUI,
jų turtus visos žemės
Viešpačiui.

4, 8: *Migdal-Ederas*: Kaimenės bokštas, – senas vietovardis (žr. Pr 35, 21). Čia juo simboliškai pavadinama Jeruzalė.
4, 10: ... *nes dabar* ... *iš tavo priešų rankų*: turbūt vėlesnis intarpas į pranašo Michėjo žodžius, išsipildžius pranašystei apie Babilono tremtį. Pranašas tremtį laiko Dievo priemone savo tautai nugryninti ir atkurti.

Atkūrimas per Mesiją

14 Dabar apsisaugok mūrais,
Bat-Gadera!* „Esame
apsiausti!“
Lazda jie smogia į žandą
Izraelio valdovui.

5 1 O tu, Efratos Betliejau,
mažiausias tarp Judo
kaimų, iš tavęs man
kils tas,
kuris valdys Izraelį;
jo kilmė siekia senų senovę,
seniai praėjusius laikus.
2 {Todėl jis paliks juos lig
laiko,
kai įsčiose nešiojanti
kūdikį* bus pagimdžiusi;
tuomet jo giminių likučiai
sugrįš
pas Izraelio vaikus.}
3 Jis tvirtai laikysis
ir ganys savo kaimenę
VIEŠPATIES jėga,
VIEŠPATIES, savo Dievo,
galingu vardu.
Jie gyvens saugiai,
nes dabar jo didybė pasieks
žemės pakraščius.
4* Jis pats bus taika!

Jei Asirija užims mūsų
kraštą
ir ims mindžioti mūsų žemę,
išrikiuosime prieš ją
septynis ganytojus,
aštuonis karališkus vadus.
5 Jie valdys Asirijos kraštą
kalaviju, Nimrodo* šalį
nuogu kardu.
Išvaduos mus nuo asirų, jei
jie užims mūsų kraštą
ir mindžios mūsų šalies
ribas.

6 Jokūbo likutis tuomet bus
tarp daugelio tautų
kaip VIEŠPATIES siunčiama
rasa
ir tarsi žolę palaistantis
lietus,
nelaukiantis nieko iš
žmogaus
ir nededantis vilčių į
mariuosius.
7 Tarp tautų Jokūbo likutis –
tarp daugelio tautų –

4, 14: *Bat-Gadera: Mūrų apsaugota mergaitė,* – kitas simboliškas Jeruzalės vardas, – tuomet ją buvo apgulę asirai.

5, 1: Su Bat-Gadera, arba Jeruzale (žr. Mch 4, 14), kur Izraelio valdovo, tuometinio karaliaus, gyvybė buvo pavojuje dėl Asirijos invazijos, sugretinamas mažasis Efratos klano Betliejus, iš kurio buvo kilusi Dovydo dinastija su mesijiniu karaliumi, būsimuoju Izraelio valdovu.

5, 2: ... *kai nešiojanti kūdikį bus pagimdžiusi*: Mesijo motina. Žr. Iz 7, 14.

5, 4–5: Šis tekstas išreiškia pasitikėjimą Judo karalystės jėgomis apsiginti nuo Asirijos. Tuo tarpu pirma einąs mesijinis skaitinys išgelbėjimą priskiria Viešpačiui ir jo įgaliotiniui. Kai kurie Michėjo knygos aiškintojai teigia, kad pranašas čia cituoja nepaklusnių Judo karalystės didžiūnų žodžius. *Ganytojai ir karališki vadai* yra tie patys asmenys, t. y. galiūnai, pajėgūs apginti kraštą nuo Asirijos. *Septynis ... aštuonis,* t. y. didelį ir neapibrėžtą skaičių ganytojų ir karališkų vadų. Žr. Am 1, 3.

5, 5: *Nimrodas*: legendinis mesopotamiečių protėvis. Žr. Pr 10, 9–12.

bus kaip liūtas tarp miško žvėrių
ir tarsi jaunas liūtas avių kaimenėse.
Kur tik jis pereis, mindžios ir draskys, –
nebus, kas išgelbėtų.
8 Tavo ranka pergalingai įveiks priešus, –
bus nugalėti visi tavo priešininkai!
9* Tą dieną, – tai VIEŠPATIES žodis, –
atimsiu iš tavęs tavo žirgus
ir sunaikinsiu tavo karo vežimus;
10 nuniokosiu tavo krašto miestus
ir sugriausiu visas tavo tvirtoves;
11 atimsiu iš tavo rankų apžavus,
ir nebeturėsi daugiau žiniuonių;
12* atimsiu iš tavęs tavo stabus ir šventuosius akmenis, –
nebesilenksi daugiau savo rankų darbams;
13 išrausiu iš tavęs tavo šventuosius stulpus
ir sunaikinsiu tavo miestus.
14 Įpykęs atkeršysiu tautoms, kurios nepakluso.

C. PAMOKYMAS

Ko Dievas nori iš savo tautos?

6 1 Klausykitės, ką VIEŠPATS sako:
– Pakilk, paskelbk savo bylą kalnų akivaizdoje,
tegirdi kalvos tavo balsą!
2 Klausykitės jūs, kalnai, apie VIEŠPATIES bylą
ir jūs, patvarieji žemės pamatai,
nes VIEŠPATS kelia bylą savo tautai,
skelbia ieškinį Izraeliui.

3 „Mano tauta, ką aš tau padariau?
Kuo gi tave nuvarginau? Atsakyk man!
4 Juk išvedžiau tave iš Egipto žemės,
išpirkau tave iš vergijos namų ir tave vesti pasiunčiau
Mozę, Aaroną ir Mirjamą.
5 Mano tauta, atsimink,
ką buvo sumanęs Moabo karalius Balakas,
ką jam atsakė Beoro sūnus Baalamas
ir kas nutiko nuo Šitimų iki Gilgalo,*

5, 9–13: Mesijinis atkūrimas pašalins iš visuomenės visa, kas vedė Izraelį nuo Dievo, t. y. ne tik stabų garbinimą, bet ir ginklus, kuriais pasitikėjo stabų garbintojai.

5, 12–13: ... *šventuosius akmenis* ... *šventuosius stulpus*: *mazebot* – šventieji akmenys buvo statomi dievo Baalo garbei, o *ašerot* – šventieji stulpai deivės Ašeros garbei. Vieni ir kiti buvo statomi prie aukuro kanaaniečių šventovėse. Žr. Iš 34, 13.

6, 5: ... *nuo Šitimų iki Gilgalo*: nuo rytinio Jordano upės šono iki vakari-

kad žinotumei VIEŠPATIES
teisumo darbus.“

6* „Kuo nešinas ateisiu į
VIEŠPATIES Artumą
ir nusilenksiu aukštybių
Dievui?
Ar ateisiu su
deginamosiomis
aukomis,
su mituliais veršiais?
7 Argi VIEŠPATS bus
patenkintas
tūkstančiais avinų,
plūstančia srove aliejaus?
Ar atiduosiu savo
pirmagimį*
už savo nusikaltimą, savo
kūno vaisių
už savo nuodėmę?“

8 Marusis, jis tau pasakė,
kas yra gera
ir ko iš tavęs VIEŠPATS
reikalauja: tik daryti,
kas teisinga,
mylėti ištikima meile
ir nuolankiai eiti su savo
Dievu.

9 VIEŠPATIES balsas šaukia
miestui*
{gili išmintis pagarbiai
bijoti tavo vardo}:
„Klausykitės, gimine ir
miesto taryba!
10 Ar aš galiu nematyti
nedorai įsigytų turtų
nedorėlių namuose
ir keikiamos sumažintos
efos?
11 Ar aš galiu pakęsti
nesąžiningas svarstykles
ir neteisingų svarsčių
maišą?
12 Tavo turtuoliai smurtauja;
tavo gyventojai meluoja
dvilinkais liežuviais.
13 Todėl aš tave ir parbloškiau,
nuniokodamas už tavo
nuodėmes.
14 Tu valgysi, bet sotus
nebūsi, –
amžinai kankins tave
alkis;
tu įsigysi, bet neišsaugosi, –
jei ką ir išsaugotum,
perduosiu kalavijui.
15 Tu sėsi, bet nepjausi,
spausi alyvas, bet aliejumi
nesitepsi;
traiškysi vynuoges, bet
vyno negersi.

nio, – turima omenyje įvykiai, kuriuos aprašo Joz 3–5 tekstas. Atsimenami Dievo gailestingumo darbai Izraeliui, pradedant Išėjimu iš Egipto (4 eilutė), ir žmonių dėkingumo stoka.

6, 6–8: Žmonės, vardydami įvairias aukas, klausia, kaip jie turėtų garbinti Viešpatį. Pranašas atsako, kad aukos be nuoširdaus atsidavimo Dievui neturi jokios vertės. Šis tekstas yra viena iš šauniausių įžvalgų į pranašų mokymą apie religiją. Žr. Jok 1, 27.

6, 7: ... *atiduosiu savo pirmagimį*: nedori žydų karaliai, veikiami kanaaniečių religijos, įvedė į Dievo tautos religiją kruviną pirmagimių auką. Žr. 2 Kar 16, 3; 21, 6.

6, 9: ... *miestui*: Jeruzalei, įkūnijusiai visos Judo karalystės nuodėmes.

16* Laikeisi Omrio įstatų,
visų Ahabo namų darbų ir
sekei jų užmojus.
Todėl padarysiu tave
tyrlaukiais,
o tavo gyventojus pajuoka, –
turėsi pakelti mano tautos
panieką.“

Pasmerkimas ir ateities viltis

7 1 Vargas man! Esu kaip
žmogus, kuris tada,
kai vasaros derlius buvo
suvalytas,
kai vynuogės buvo
nurinktos,
neberanda valgyti jokios
vynuogių kekės
nei savo mėgstamų
ankstyvųjų figų.
2 Pradingo krašto ištikimieji,
nebeliko nė vieno doro
žmogaus.
Visi tyko kraujo,
gaudo kits kitą pinklėmis.
3 Jų rankos įgudusios piktam:
didžiūnas kelia
reikalavimus, teisėjas
prašo kyšio,
o turtuolis įsako pagal savo
norą.
Taip jie iškraipo teisingumą!
4 Geriausias tarp jų kaip
erškėtis,
teisingiausias tarp jų –
erškėčių tvora.
Tavo sargybinių skelbtoji
diena, tavo bausmė
atėjo, –
dabar čia pat jų sumaišties
metas.
5* Netikėkite draugu,
nepasitikėkite bičiuliu!
Nuo miegančios tavo
glėbyje saugok savo
burnos duris!
6 Juk sūnus niekina tėvą,
duktė šiaušiasi prieš savo
motiną, marti prieš savo
anytą.
Žmogaus priešai – jo
namiškiai!
7 O aš žvelgsiu į VIEŠPATĮ,
dėsiu viltį į savo išganymo
Dievą, –
išklausys mane mano
Dievas!

8* Mano priešė, nedžiūgauk
dėl mano nelaimės,
nors ir parpuoliau, vėl
atsikelsiu,
nors ir sėdžiu tamsybėje,
VIEŠPATS mano šviesa.
9 Kadangi jam nusidėjau,

6, 16: Judo karalystė, sekdama Izraelio, Šiaurinės karalystės, pavyzdžiu, perėmė Omrio ir Ahabo sinkretizmą (žr. 2 Kar 16, 25–34) ir pamėgdžiojo ne tik pusiau pagonišką Dievo garbinimą, bet ir visuomeninį gyvenimo būdą.

7, 5–6: Atkritimas nuo Sandoros religijos ir visuomeninės dorovės stoka reiškėsi asmeninių ir šeimos tarpusavio santykių suirute.

7, 8–10: Bevardis Judo karalystės priešas, minimas šiame tekste, gali būti Asirija ar kuri nors kita kaimyninė karalystė, – pavyzdžiui, Edomas, – pasinaudojusi Judo karalystės žlugimu savo naudai.

todėl turiu pakelti
VIEŠPATIES įniršimą,
kol jis apgins mano bylą
ir grąžins man teisingumą.
Jis išves mane į šviesą, –
regėsiu jo teisumą.
10 Kai regės tai mano priešas,
iš gėdos paraus,
nes sakė man:
„Kur yra jis,
VIEŠPATS, tavo Dievas?“
Mano akys regės jo
žlugimą; nūn jis bus
sutryptas
kaip purvas gatvėse.

11* Diena atstatyti tavo
sienoms! Tą dieną
tavo ribos išsiplės;
12 tą dieną kiti eis pas tave
net iš Asirijos ir iš Egipto
miestų,
iš Egipto ir nuo Upės
{Eufrato},
net nuo jūros iki jūros,
nuo kalno iki kalno.
13 Bet kraštas bus tyrlaukiai
jo gyventojams
už jų nedorus darbus.

Malda

14* Savo lazda ganyk savo
tautą, tavojo paveldo
kaimenę,
gyvenančią atskirai miške,
sodų krašto viduje.
Tesigano Bašane ir Gileade
kaip senovės dienomis.
15 Kaip išėjimo iš Egipto žemės
dienomis,
dabar parodyk jam
nuostabius darbus.
16 Tautos regės ir gėdysis,
nepaisydamos visos savo
galybės;
ranka užsidengs sau
burnas, apkurs jų ausys.
17 Jos laižys dulkes kaip
žaltys, lyg žemės ropliai;
jos išeis baimingai iš savo
tvirtovių,
nuo klaiko gręšis į
VIEŠPATĮ, mūsų Dievą,
ir patirs tavo baimę.

18 Kur yra Dievas, kaip tu,
kuris atleidžia kaltę
ir dovanoja nusižengimą
savo paveldo likučiui?
Jo pyktis netveria amžinai,
nes jam malonu būti
gailestingam.
19 Jis vėl mūsų pasigailės,
kojomis sutryps mūsų
kaltes, – įmesi į gelmes
visas mūsų nuodėmes.
20 Parodysi atsidavimą
Jokūbui,
ištikimą meilę Abraomui,
kaip esi prisiekęs
mūsų protėviams senovės
dienomis.

7, 11–13: Šios pranašystės apie Pažado žemės atkūrimą ir žydų, tuomet buvusių Babilono tremtyje, apgyvendinimą joje kilmė sietina su Jeruzalės sunaikinimu ir Babilono tremtimi (587–538 m. prieš Kristų).

7, 14–17: Atrodo, kad ši malda atspindi potremtinį žydų tautos laikotarpį: maža bendrija, valdanti tik dalį savo krašto, apsupta nedraugiškų kaimynų.

NAHUMO KNYGA

Pranašo Nahumo žodžių iš Dievo fonas buvo dramatiški istorijos lūžiai ir pervarta. Išdidžioji Asirijos imperija, šiurkščiu žiaurumu valdžiusi tautas nuo Mesopotamijos lig Viduržemio jūros per tris šimtmečius, nelauktai sukniužo po karaliaus Ašurbanipalo mirties (maždaug 630 m. prieš Kristų). Puolama pergalingųjų medų iš Persijos šiaurės ir kaldėjų iš pietinės Babilonijos, Asirija 614 m. neteko savo senosios sostinės Ašuro. O kai 612 m. buvo sunaikinta Ninevė, jos tuometinė sostinė, Asirija liovėsi viešpatavusi Artimuosiuose Rytuose.

Nahumas kalbėjo Dievo vardu prieš pat Ninevės žlugimą. Norint pranašo džiaugsmo proveržį teisingai vertinti, reikia turėti prieš akis ilgą ir žiaurų Asirijos viešpatavimą. Pačios Asirijos karalių paminkliniai įrašai padeda suprasti aitrų pranašo Nahumo „kruvinojo miesto" pasmerkimą. Asirų pergales lydėjo kaukolių krūvos, ant baslių pamauti kūnai, vergijon ištremtos tautos ir godus plėšikavimas. Nenuostabu, kad dabar, Asirijos sostinei Ninevei kritus, Judo karalystė prisidėjo prie visuotinio tautų džiaugsmo!

Nahumas nekalba Dievo vardu apie nežabotą kerštą. Viešpats yra keršytojas, bet jis ir gailestingas, tvirtovė nelaimės dieną. Nahumas drąsiai tvirtina, kad Dievas keršija už žiaurumą ir nedorumą, bet lieka šališkas, – apie dieviško teisingumo padarinius pačiam Izraeliui neužsimena. Ninevės sunaikinimas buvo Dievo teismas nedoram miestui. Po nedaugelio metų pati Jeruzalė turėjo patirti, ką reiškia Dievo teismas istorijoje.

Apie patį pranašą težinome tik jo vardą ir gyvenvietę (žr. Nah 1, 1). Vardas *Nahum(as)* reiškia *Paguostasis* (žr. Nah 3, 7).

Nahumo knygos metmenys

A.	Viešpaties atėjimas teisti	1, 1 – 2, 1
B.	Ninevės sunaikinimas	2, 2 – 3, 19

A. VIEŠPATIES ATĖJIMAS TEISTI

1 [1] Ištarmė Ninevei. Nahumo iš Elkošo regėjimo knyga.

Alef [2]* Pavydus* ir keršijantis
Dievas yra
VIEŠPATS;
VIEŠPATS yra
keršijantis ir dega
pykčiu;
VIEŠPATS keršija savo
nedraugams ir
niršta ant savo
priešų.
[3] Kantrus yra VIEŠPATS,
bet didis galybe, –
niekad nepalieka
VIEŠPATS nenubaudęs kaltojo.

Bet Viesulu ir audra jis
keliauja,
debesys yra jo kojų
dulkės.
Gimel [4] Sudraudžia jūrą ir ją
nusausina,
visas upes išdžiovina.
Dalet Nuvyto Bašanas ir
Karmelis, vysta
Libano žiedai.*

He [5] Prieš jį kalnai dreba,
kalvos prasmenga;
Vau nuo jo veido krūpčioja
žemė, pasaulis ir visa,
kas jame gyvena.

Zain [6]* Kas gali atsilaikyti
prieš jo įniršį?
Kas gali pakelti jo
degantį pyktį?
Het Jo pyktis liepsnoja
kaip ugnis, uolos
nuo jo skeldėja.
Tet [7] Geras yra VIEŠPATS,
tvirtovė nelaimės
dieną, –
Jod apsaugo, kas juo
pasitiki,
[8] net potvyniui ištikus.
Kaf Jis padarys visišką galą
savo nedraugams
ir priešus nuvys į
tamsybes.
[9] Kokius priekaištus darote*
VIEŠPAČIUI?
Jis padarys galą, –
jokie priešai antrąkart
prieš jį nestos!
[10] Tarsi susipynę erškėčiai,
tarsi įkaušę girtuokliai, –
jie sudega kaip sausi
šiaudai.

1, 2–8: Poema, parašyta abėcėlinių psalmių stiliumi. Kiekviena eilutė prasideda iš eilės vis kita hebrajų abėcėlės raide. Čia panaudota tik dalis hebrajų abėcėlės. Šį stilių išversti į mūsų kalbą neįmanoma.

1, 2: *Pavydus ... Dievas*: reikalaujantis išskirtinio ir ištikimo atsidavimo, kurio reikalauja vyras iš savo žmonos. Žr. Iš 20,5.

1, 4: Bašanas, Karmelis ir Libanas buvo garsūs miškais.

1, 6–7: Dievo atėjimas teisti turi dvi savybes: tiems, kurie Dievui priešinasi, jis bus nepakeliamas, o tiems, kurie jo šaukiasi, jis neš stiprybę ir paguodą.

1, 9: *Kokius priekaištus darote Viešpačiui?*: Judo karalystės gyventojai klausiami, ką jie mano apie Dievo užmojį, susijusį su jų ateitimi.

Asirijai

11* Iš tavęs iškilo
turintis piktų kėslų prieš
VIEŠPATĮ niekšybės
patarėjas.

Judo karalystei

12* Taip kalbėjo VIEŠPATS:
„Nors ir labai stiprūs bei
gausūs,
bet jie* bus sunaikinti ir
išnyks.
Nors tave* ir nuplakiau,
bet daugiau tavęs
nebeplaksiu.
13 O dabar nuimsiu nuo tavęs
jo jungą*
ir sutraukysiu tavo
pančius."

Ninevės karaliui

14 Apie tave* VIEŠPATS ištarė:
„Savo vardo palikuonių
daugiau nebeturėsi;
iš tavo dievų namų išmesiu
ir drožtą stabą, ir liedintą
stabą;
supilsiu tau kapą, nes
niekam nebetinki."

Judo karalystei

2 1 Štai! Kalnuose
žingsniai šauklio,
nešančio gerą žinią,
skelbiančio taiką!
„Švęsk, Judai, savo šventes,
vykdyk savo įžadus,
nes niekad daugiau
niekšas per tave
nebežengs, –
jis visiškai sunaikintas!"

B. NINEVĖS SUNAIKINIMAS

2 Griovėjas* atkilo prieš tave.
Budėk ant pylimų, stebėk
kelią,
juoskis kalaviją ant strėnų,
sutelk visas savo jėgas!

3 {Juk VIEŠPATS grąžina
didybę ne tik Jokūbui,
bet ir Izraeliui,
nors nuniokojo juos
plėšikai ir sunaikino jų
atžalas.}

4 Jo galiūnų skydai raudonai
dažyti, kariai aprengti
purpuru.
Karo vežimai tą dieną,
kai juos apžiūri prieš mūšį,
tarsi liepsnojantys
deglai.
Kovos žirgai piestu stojasi!
5 Pasiutusiai gatvėmis darda
vežimai, aikštėmis bilda
šen ir ten.
Jie atrodo kaip deglai,
tvyksi lyg žaibai.

1, 11: *Iš tavęs iškilo ... niekšybės patarėjas*: kreipiamasi į Asirijos karaliaus Sancheribo sostinę Ninevę: ji apgulė Jeruzalę 701 m. prieš Kristų.
1, 12–13: ... *jie*: Judo karalystės priešai. ... *tave*: Judo karalystę. ... *jo jungą*: Asirijos karaliaus viešpatavimą Judo karalystėje.
1, 14: *Apie tave*: apie Asirijos karalių.
2, 2: *Griovėjas atkilo prieš tave*: priešas jau yra pasiruošęs sunaikinti Ninevę.

6 Jis šaukia savo drąsuolius,
klupinėdami jie žengia
pirmyn, skuba miesto
mūrų link, –
skydų priedanga* prirengta.
7 Atsiveria upės vartai,
stingsta nuo klaiko rūmai.
8 Jų valdovė* varoma
į nelaisvę, jos tarnaitės
ją lydi,
dejuodamos kaip
balandžiai ir
mušdamosi krūtinėn.
9 Nuo seniausių laikų
Ninevė buvo tarsi tvenkinys
vandenų.
Nūnai jie išbėga.
„Sustokite! Sustokite!“ –
bet nė vienas negrįžta.
10 „Grobkite sidabrą, grobkite
auksą!
Lobiams nėra galo!
Akys raibsta nuo
brangenybių!“

11 Ninevė nusiaubta,
nuniokota ir sunaikinta!
Širdis alpsta, keliai
linksta, visų strėnos
pakirstos,
visų veidai mirtinai išbalę!
12 Kas nutiko liūtų olai, liūto
jauniklių urvui,
kur gyveno liūtas* bei liūto
jaunikliai
ir nebūdavo kam baidyti?
13 Gana pridraskė liūtas savo
mažyliams
ir prismaugė grobio savo
liūtėms;
jis prinešė savo olas grobio
ir savo urvus draskytos
mėsos.
14 Tikėk manimi, esu tavo
priešas, – tai Galybių VIEŠPA-
TIES žodis, – paversiu tavo karo
vežimus dūmais, o tavo jaunus
liūtus suris kalavijas. Padary-
siu galą tavo grobimui žemėje,
niekas nebegirdės tavo pasiun-
tinių balso.

Vargas kruvinajam miestui!

3 1 Ai! Kruvinasis miestas
skendi apgaulėje,
tiek prisigrobęs, ir vis dar
negana!
2 Botagai pliaukši, ratai
darda,
žirgai šuoliuoja, karo
vežimai bilda!
3 Raiteliai puola,
švytruoja kalavijai,
žaibuoja ietys! Šūsnys
žuvusiųjų,
krūvos lavonų, – užmuštųjų
be skaičiaus, –
klumpama ant kūnų!
4 Nebepakentęs ištvirkavimų
kekšės, gundančios savo
kerais,

2, 6: ... *skydų priedanga*: judanti priedanga, sudaryta iš gulsčiai nešamų skydų, apsauganti nuo strėlių karius, mūrdaužiu puolančius miesto mūrus ar vartus.

2, 8: ... *valdovė* ... *jos tarnaitės*: arba Ninevės karalienė su dvaro damomis, arba Ištara, pagrindinė Ninevės deivė, su šventyklos prostitutėmis.

2, 12: ... *liūtas*: Asirijos karalius.

tautas pavergusios savo
ištvirkavimais
ir gentis kerėjimu,
5* tikėk manimi, atėjau prieš
tave, –
tai Galybių VIEŠPATIES
žodis. –
Užversiu tavo sijoną tau
ant galvos,
tautoms tavo nuogumą
parodysiu
ir tavo gėdą – karalystėms.
6 Apmėtysiu tave
nešvarumais,
sudarkysiu tave
ir padarysiu iš tavęs
pasibaisėjimą.
7 Kas tik pamatys tave,
trauksis šalin ir sakys:
„Sunaikinta Ninevė! Kas ją
apraudos?"
Kur rasiu, kas tave
paguostų?

8 Argi tu geresnė už
No-Amoną {Tebus},*
buvusį prie Nilo,
iš visų pusių apsuptą
vandenų?
Jūra buvo jo pylimai, o
vandenys – sienos.
9 Kušas {Etiopija} buvo jo
stiprybė
ir Egiptas, ir kiti be
skaičiaus.
Jam padėjo Putas ir libiečiai.
10 Tačiau jis buvo ištremtas,
išėjo nelaisvėn;
net jo mažyliai buvo
sudraskyti į gabalus
prie kiekvieno gatvės kampo;
burtai buvo mesti ir dėl jo
kilmingųjų,
ir visi didikai buvo
surakinti grandinėmis.
11 Ir tu būsi girta, būsi visiškai
apsvaigusi;
ir tu ieškosi apsaugos nuo
priešo.
12 Visos tavo tvirtovės yra kaip
figmedžiai,
apkibę ankstyvosiomis
figomis, – kam nors juos
papurčius,
figos krinta į valgytojo burną.
13 Štai! Tavo kareiviai kaip
moterys tavo viduje.
Tavo krašto vartai
patys atsivėrė tavo
priešams, –
ugnis surijo tavo vartų
užkaiščius.
14* Prisisemk vandens
apgulos metui,
sustiprink įtvirtinimus;
lipk į purvą, mink molį,
pasidirbk sau kietų plytų!
15 Ten suris tave ugnis,
paguldys tave kalavijas.
Suris tave kaip skėrių
vikšrus.

3, 5–6: Taip buvo baudžiamos žmonos už svetimavimą.
3, 8: *No-Amonas*: No{as} buvo Aukštutinio Egipto sostinės vardas. Graikai ją pavadino Tebais. Sostinę globojančio dievo vardas buvo Amonas. Šis šaunus Egipto miestas buvo asirų sunaikintas 663 m. prieš Kristų.
3, 14: Ironiškas pranašo raginimas ruoštis bergždžiai miesto gynybai.

Dauginkitės kaip skėrių
vikšrai, dauginkitės kaip
skėriai!
16 Prisidarei sau pirklių
daugiau,
nei danguje yra žvaigždžių.
Skėrių vikšras
numeta savo kiautą ir
nuskrenda.
17 Tavo didžiūnai kaip skėriai,
tavo raštvedžiai kaip
spiečiai skėrių,
nutupiantys tvoras šaltą
dieną.
Saulei patekėjus, jie
nuskrenda;
nėra kas žinotų tą vietą,
kur jie dingo.
18 Snaudžia tavo ganytojai,
Asirijos karaliau,
poilsio atgulė tavo
didžiūnai.
Tavo žmonės kalnuose
išblaškyti, – nėra kam jų
surinkti.
19 Nėra vaistų tavo
sužalojimui, mirtina tavo
žaizda.
Kas tik šią žinią apie tave
girdi,
ploja dėl tavo nelaimės
rankomis, nes kas nėra
patyręs
tavo negailestingo
žiaurumo?

HABAKUKO KNYGA

Habakuko žodžių iš Dievo fonas yra lemtingas išganymo istorijos laikotarpis – 605–597 m. prieš Kristų. Kaldėjai, arba neobabiloniečiai, vedami jauno princo Nebukadnezaro, 605 m. sutriuškino asirų galybę mūšyje prie Karkemišo, o 597 m. Nebukadnezaras atžygiavo į Judo karalystę ir užėmė Jeruzalę. Pasodinęs į Dovydo sostą sau pavaldų Jehojakimą, Nebukadnezaras ir toliau valdė nuožmiu žiaurumu Artimųjų Rytų tautas. Judo karalystės padėtis buvo beviltiška. Dovydo soste kaldėjams pavaldus karalius, krašte politinės intrigos ir stabų garbinimas.

Pirmų dviejų Habakuko knygos skyrių turinį sudaro pranašo ir Viešpaties pokalbis. Pirmąkart Šventojo Rašto puslapiuose susiduriame su žmogumi, keliančiu klausimą apie Dievo užmojo teisingumą valdant pasaulį. Pranašo klausimas yra amžinai jautri problema, kodėl teisingas Dievas tyli, kai „nedorėliai ryja teisesnius už save" (Hab 1,13). Į pranašo klausimą Dievas atsako, kad jis padarė Babiloną savo istoriniu spragilu, bausmės įrankiu. Be to, Dievas garantuoja, kad teisus izraelietis nežus nuo nelaimių, kuriomis Dievas ruošiasi lankyti savo tautą. Trečias skyrius sklidinas jautrios religinės lyrikos, kupinas prisiminimų iš Izraelio praeities ir skolinių iš pagoniškojo Kanaano poezijos. Dievas reiškiasi savo didinga šlove ir įvykdo kerštą Judo karalystės priešams. Habakuko pranašystė baigiasi džiugiu pasitikėjimo pareiškimu: Viešpats yra Gelbėtojas!

Habakuko klausimas Dievui, Istorijos Viešpačiui, ir Dievo atsakymas pranašui Habakukui lieka nuolat šiuolaikiniai.

Apie paties Habakuko, Senojo Testamento pranašo, gyvenimą nieko nežinome. Jo vardas siejasi su hebrajų kalbos žodžiu „apkabinti". Taigi Habakukas – „(Dievo) Apkabintas" pranašas.

Habakuko knygos metmenys

A.	Dievo ir pranašo pokalbis	1, 1 – 2, 4
B.	Nedorėlių pražūtis	2, 5–20
C.	Habakuko malda	3, 1–19

A. DIEVO IR PRANAŠO POKALBIS

1 [1] Ištarmė, kurią Habakukas gavo regėjimo metu.

Pranašas skundžiasi Dievui

2* Kaip ilgai šauksiu,
VIEŠPATIE,
ir tu manęs neišgirsi?
Arba rėksiu: „Smurtas!“–
ir tu manęs negelbėsi?
3 Kodėl rodai man
nusikaltimus
ir žiūri į vargą?
Mane puola ir prievartauja;
vaidai kyla, barniai
nesiliauja.
4 Įstatymas neturi galios,
teisingumas niekad nelaimi.
Sukčius apmauna teisųjį,
užtat teismo sprendimas
kreivas.

Dievas atsako pranašui

5* Pasižvalgykite po tautas,
įsidėmėkite!*
Stebėkitės ir apstulbkite!
Juk jūsų dienomis vyksta
dalykas, kuriuo
netikėtumėte,
jei ir būtų jums pasakyta.
6 Tikėk manimi! Aš išjudinu
kaldėjus, –
tą žiaurią ir veržlią tautą, –
žygiuojančius per žemės
platybes užimti svetimų
sodybų.
7 Jie baisūs ir kelia klaiką;
teisę ir didybę sau jie patys
nustato.
8 Jų žirgai greitesni už
leopardus, aršesni už
vilkus vakare;*
jų ristūnai šuoliuoja.
Jų raiteliai atjoja iš toli,
skrenda lyg aras prie
maisto.
9 Visi joja siaubti,
įbedę akis į priekį,
semia kaip smėlį
belaisvius.
10 Iš karalių tyčiojasi,
valdovai jiems išdaiga.
Kiekvieną tvirtovę
išjuokia, –
sukasa žemių pylimą ir ją
paima.
11 Tuomet pasikeičia kaip
vėjas* ir pradingsta...
Nusižengia ir nusikalsta,*
nes jų Dievas yra jų pačių
galybė!

1, 2–4: Pranašo skundas dėl Judo karalystės visuomeninių ydų. Panašiai kaip Amosas, Izaijas ir Jeremijas, Habakukas pasmerkia savo laikotarpio nusikaltimus artimui.

1, 5–11: Dievas atsako į pranašo skundą, nurodydamas, kad kaldėjų imperija yra jo istorinis įrankis savo tautai bausti.

1, 5: *Pasižvalgykite po tautas ... įsidėmėkite*: Nebukadnezarui nugalėjus Egiptą 605 m. prieš Kristų, buvo aišku, kad kaldėjai nori valdyti visus Artimųjų Rytų kraštus.

1, 8: *... už vilkus vakare*: atrodo, kad buvo manoma, jog vilkas yra aršesnis ir pavojingesnis vakaro metu, kai leidžiasi ieškoti grobio (žr. Jer 5, 6; Sof 3, 3).

1, 11: *... pasikeičia kaip vėjas*: užkariavimai Artimuosiuose Rytuose dažniausiai būdavo užpuolimai pa-

Pranašas vėl skundžiasi

12* Argi tu nesi nuo
amžinybės,
VIEŠPATIE, mano Dieve,
mano Šventasis?
Tu esi nemirtingas!
Tu, VIEŠPATIE, paskyrei
juos teisti;
tu, Uola,* paruošei juos
bausti.
13 Tavo akys per šventos
žvelgti į pikta,
tu negali žiūrėti
į nusikaltimus.
Kodėl tad žiūri į klastūnus
ir tyli,
kai nedorėliai teisesnius už
save ryja?
14 Kaip jūros žuvis padarei
žmones,
tarsi šliužus, neturinčius
valdovo.
15 Ištraukia priešas* juos
visus kabliu, išvelka
savo tinklu,
susemia juos savo bradiniu,
16 todėl linksminasi ir
džiūgauja,
aukoja atnašas savo tinklui*
ir degina smilkalus savo
bradiniui,
nes jais pagausino savo
davinį, ir valgis riebus.
17 Argi taip jie ir toliau
tuštins savo tinklą,
žudydami tautas be
pasigailėjimo?

2 1 Stovėsiu savo sargybos
vietoje,
atsistosiu ant pylimo;
lauksiu, kad išgirsčiau, ką
jis man sakys,
koks bus jo atsakymas į
mano skundą.

Dievas antrąkart atsako pranašui

2 Tuomet VIEŠPATS man
atsakė ir tarė:
– Užrašyk regėjimą,
įrėžk taip aiškiai į lenteles,
kad ir bėgikas jį
perskaitytų.
3 Paskirtu laiku išsipildys
regėjimas,
dabar jis skuba prie galo ir
nemeluoja.
Jei atrodo, kad jis gaišuoja,
lauk;

imti duoklei. Paprastai asirai ir kaldėjai pasitenkindavo pasodinę į sostą sau patikimą ir pavaldų karalių. *Nusižengia ir nusikalsta*: nors kaldėjai ir buvo Dievo bausmės įrankis, bet tai nemažino jų pačių atsakomybės už žiaurumą.

1, 12 – 2, 1: Atrodo, kad šis antras skundas yra dėl kaldėjų ir jų nuožmaus žiaurumo. Tačiau jis gali būti ir pirmo skundo dėl nedorų Judo gyventojų tęsinys.

1, 12: ... *tu, Uola*: senas Dievo titulas, pabrėžiantis Viešpaties galybę (žr. Ps 18, 32).

1, 15: ... *priešas*: turbūt Judo karalystės nedorėliai su karaliumi Jehojakimu, galingojo Egipto faraono Neko'o sąjungininku. Pranašas pasmerkia nuniokojimą, kurį atnešė Jehojakimo ir Neko'o bendravimas.

1, 16: ... *aukoja atnašas savo tinklui*: nedorėlis valdovas vaizduojamas gaudantis žmones tinklu. Užuomina į karo priemonių garbinimą kruvinomis aukomis.

tikrai jis išsipildys,
nesuvėluos.
4 Pasižiūrėk į puikuolį!
Jo dvasia nėra dora;
o teisus žmogus* gyvena
savo tikėjimu.

B. NEDORĖLIŲ PRAŽŪTIS

5 Be to, turtas yra apgaulus;
puikuoliai neišlieka.
Išsižioja plačiai kaip
Šeolas,
kaip mirčiai jiems niekad
negana.
Glemžia sau visas tautas
ir užkariauja visas gentis.

6 Ar neims visi tokius
žmones pajuokti,
apie juos patyčiomis ir
patarlėmis kalbėti?
„Vargas tam,
kuris krauna, kas jam
nepriklauso!“

Kaip ilgai nesiliausi
krautis daiktus,
paimtus kaip užstatą?
7 Ar nesukils staiga tavo
skolintojai?
Ar neatsibus tie, kurie tau
baimę kelia?
Tuomet būsi tu jiems
grobis!
8 Kadangi apiplėšei daug
tautų,
plėš tave visų tautų likučiai
už išlietą žmonių kraują ir
smurtą žemei –
miestams ir visiems, kas
juose gyvena.
9 „Vargas tam,
kuris siekia neteisėtos
naudos savo namams,
krauna aukštai sau lizdą,
norėdamas saugiai
gyventi!“
10 Užtaisei gėdą savo namams,
išžudydamas daug tautų,
ir sau užsitraukei pražūtį.
11* Netgi akmenys šauks
sienoje
ir tinkas atsilieps iš
sienojų tarpo.

12 „Vargas tam,
kuris stato miestą
išliedamas kraują
ir įkuria gyvenvietę
nusikaltimais!“

13 Argi ne Galybių VIEŠPATIES
valia
žmonės triūsia ugniai
'pamaitinti' ir tautos
tuščiai vargsta?

2, 4: ... *teisus žmogus gyvena savo tikėjimu*: čia tikėjimas, kuris leidžia doram žmogui išlikti ateinančios katastrofos metu, yra ir pasitikėjimas Dievo teisumu, ir kantrybė laukiant jo įgyvendinimo. Apaštalas Paulius cituoja šiuos žodžius (Rom 1, 17; Gal 3, 11; žr. Žyd 10, 38) garantuoti tiesai, kad žmogus gauna nuteisinimą ir antgamtinį gyvenimą per tikėjimą Kristumi.

2, 11–12: Rūmai, pastatyti žudynių ir išnaudojimo kaina, šaukiasi keršto savo statytojams. Šis tekstas yra tipiškas pranašų protestas prieš visuomeninius nusikaltimus Judo ir Izraelio karalystėse.

2, 13: ... *žmonės triūsia ugniai pa-*

14 Vis dėlto žemė bus taip
pilna VIEŠPATIES šlovės
pažinimo,
kaip jūra iki kraštų
pripildyta vandenų.

15 „Vargas tam,
kuris liedamas pyktį girdo
savo kaimynus,
kol jie pasigeria,
norėdamas pasižiūrėti į jų
nuogumą!“

16 Teks tau panieka vietoj
garbės.
Gerk ir tu pats!
Svirduliuok!
Taurė VIEŠPATIES dešinėje
pasisuks į tave
ir gėda aptemdys tavo garbę!
17 Smurto veiksmai, padaryti
Libanui,* vers baisėtis
tave,
žvėrių išnaikinimas*
klaiką tau kels,
už išlietą žmonių kraują ir
smurtą žemei –
miestams ir visiems, kas
juose gyvena.

18* Ką padės stabas,
meistro padarytas,
lietas paveikslas ir melo
mokytojas?
Meistras pasitiki savo
darbu,
nors jo kūrinys yra tik
stabas,
negalintis žodžio ištarti!
19 Vargas tam,
kuris taria rąstagaliui:
„Pabusk!“
ir kurčiam akmeniui:
„Kelkis!“
Ar jis gali pamokyti?
Įsižiūrėk! Auksu ir sidabru
aptrauktas,
tačiau gyvybės alsavimo jis
neturi.

20 Bet VIEŠPATS yra savo
Šventykloje, –
tenutyla jo akivaizdoje visa
žemė.

C. HABAKUKO MALDA

3 1 Pranašo* Habakuko malda. Pagal raudos melodiją.
2 VIEŠPATIE, girdėjau apie
tavo gyrių,
esu apstulbęs, VIEŠPATIE,
nuo tavo darbų.
Atnaujink jį mūsų laikais,
padaryk jį žinomą mūsų
laikais!
Būk gailestingas, net kai
pyksti!

maitinti: ką žmonės pastato, priešindamiesi Dievo valiai, sunaikina liepsnos.

2, 17: *Smurto veiksmai, padaryti Libanui*: Libano kedrų miškų niokojimas, statant prabangius užkariautojų rūmus. Žr. Iz 14, 8; 37, 24. *Žvėrių išnaikinimas*: laukinių gyvulių išnaikinimas dažnomis ir žiauriomis tų pačių užkariautojų medžioklėmis. Žr. Bar 3, 16.

2, 18–20: Stabų garbinimas vaizduojamas kaip kvailystė, sugretinant žmogaus padarytus atvaizdus ir vieno tikrojo Dievo didingą šlovę.

3, 1: Vėlesni liturginiai nurodymai. Žr. priedą žemiau po 19 eilutės.

3* Dievas atėjo iš Temano,*
Šventasis iš Parano kalno*.
(Sela – pauzė)

Jo garbė pripildė dangų,
ir žemė buvo sklidina jo
garbės.
4 Žėresys kaip saulė;
spinduliai švysčiojo iš jo
rankos, –
iš ten, kur slypi jo galybė.
5 Maras žygiavo pirm jo,
o mirtis sekė įkandin.
6 Kai sustojo, supurtė žemę;
kai pažvelgė, drebėjo
tautos.
Amžinieji kalnai skeldėjo;
palei jo senuosius kelius
įdubo pirmykštės kalvos.

7 Mačiau nelaimės užpultas
Kušano palapines,
virpančias midjaniečių
krašto palapinių
dangas.
8 Argi užsidegė tavo pyktis
ant upių, VIEŠPATIE?
Nejau tavo įniršis virė ant
upių ir įpykis ant jūros,
kai valdei savo žirgus,
vežei karo vežimus į
pergalę?
9 Švytavai iš dėklo ištrauktu
lanku,
tavo žodžio prisotintos
buvo strėlės.
(Sela – pauzė)

Upėmis vagojai žemę.
10 Kalnai, tave matydami,
drebėjo; pratrūko liūties
srautas;
suriaumojo jūrų bedugnė.
Saulė iškėlė aukštai savo
rankas,
11 mėnulis sustojo savo
didingoje buveinėje
nuo šviesos tavo eiklių
strėlių,
nuo spindesio tavo
žaibuojančios ieties.
12 Įniršęs per žemę žengei,
įpykęs sutrypei tautas.

13 Išėjai gelbėti savo tautos,
gelbėti savo pateptojo.*
Sutriuškinai galvą
nedorųjų namų,
apnuoginai juos nuo
pamatų ligi stogo.
(Sela – pauzė)

14 Pervėrei jo paties strėlėmis
galvą jo karių,
ėjusių kaip viesulas mūsų
išblaškyti,
džiūgavusių, kad galės
praryti
besislapstančius vargšus.

3, 3–15: Dievo apsireiškimo, arba teofanijos, aprašas. Plg. su teofanijomis kitose knygose: Įst 33, 2–3; Ts 5, 4–5; Ps 18, 8–16; 68, 8–9; 77, 17–21; 97, 5; Nah 1, 3–6 ir t. t.

3, 3: *Temanas*: Edomo karalystės sritis. *Parano kalnas*: Edomo karalystės teritorijoje, šiaurinėje Sinajaus pusiasalio dalyje. Dievas vaizduojamas ateinantis iš Sinajaus, nes kadaise ten jis apsireiškė Mozei, davė Izraeliui Sandorą ir Įstatymą.

3, 13: ... *gelbėti savo pateptojo*: teokratinės karalystės, arba Dievo tautos, karaliaus.

15 Savo žirgais sutrypei jūrą,
išjudinai galingus vandenis.

16 Girdžiu ir drebu visu kūnu;
išgirdus balsą, mano lūpos
virpa.
Pašlijo mano kaulai,
netikri tapo mano žingsniai.
Vis dėlto ramiai laukiu
dienos,
kuri atneš nelaimę
mus puolančiai tautai.

17 Nors figmedis nežydėtų
ir nebūtų vaisių ant
vynmedžių;
nors alyvmedis neneštų
derliaus ir laukai
neduotų maisto;
nors avių kaimenė dingtų iš
avidės
ir galvijų banda iš tvarto,
18 tačiau aš džiaugsiuosi
VIEŠPATYJE,
džiūgausiu Dieve, kuris
mane išgano.
19 Mano stiprybė – Dievas
VIEŠPATS, –
jis daro mano kojas kaip
stirnų
ir leidžia man žengti
aukštumomis.

(CHORO VADOVUI:
PALYDINT STYGINIAMS
INSTRUMENTAMS)

SOFONIJO KNYGA

Sofonijo knygos užrašas atseka pranašo protėvius lig prosenelio Hezekijo ir jo žodžius iš Dievo sieja su Judo karaliaus Jošijo valdymu (640–609 m. prieš Kristų). Hezekijo vardas Senajame Testamente nėra dažnas. Manoma, kad čia turima omenyje garsusis Judo karalius Hezekijas (715–687 m. prieš Kristų), kuris savo valdymo metu buvo veikiamas Izaijo ir Michėjo įtakos. Faktas, kad pranašas puikiai pažįsta Jeruzalę ir jaučiasi kaip namie, karaliaus dvare, niekuomet nesmerkia paties karaliaus ir neužsimena apie krašto varguolius, daugelio manymu, rodo, jog Sofonijas buvo kilęs iš karališkos šeimos, Judo karaliaus Hezekijo palikuonis.

Sofonijo protestas prieš stabų garbinimą ir pasmerkimas proasiriškų dvaro didžiūnų, valdžiusių Judo karalystę Jošijui esant mažamečiui, leidžia mums susieti pranašo veiklą su pirmuoju karaliaus Jošijo valdymo dešimtmečiu. Taigi Sofonijo žodžiai iš Dievo datuotini prieš pat Jeremijo pranašišką veiklą, t. y. prieš 626 m. prieš Kristų.

Sofonijo amžius buvo religinio nuosmukio metas. Stabų garbinimas klestėjo, – žmonės garbino saulę, mėnulį ir žvaigždes. Pagoniškos apeigos, visiškai svetimos Mozės monoteizmui, rado vietos net Jeruzalėje. Sofonijas skelbė Dievo teismą, Viešpaties dieną, supagonėjusiam miestui.

Sofonijo vardas, hebrajiškai „Zefanjah“, reiškia „Viešpats apsaugojo“, arba „Viešpats {didžiai} vertino“. Viešpaties diena yra pagrindinė Sofonijo pranašystės tema. Tai pražūties, Paskutinio teismo diena. Paskutinės pirmojo knygos skyriaus eilutės apima klasišką Viešpaties dienos aprašą. Krikščioniškosios „Dies irae“ (Pykčio diena) giesmės ištaka yra šios Sofonijo pranašystės eilutės. Likusieji du knygos skyriai skelbia, kad Viešpaties diena bus ir teismas tautų, Dievo tautos priešų. Nepaisant Judo karalystės nusižengimų, Viešpats, gailestingumo vedamas, išgelbės šventą Likutį. Sofonijo knyga baigiasi Sione atkurto Likučio džiaugsmo giesme.

Sofonijo knygos metmenys

A.	Viešpaties diena: Teismo diena	1, 2–18
B.	Viešpaties diena ir tautų teismas	2, 1–15
C.	Priekaištas ir pažadas Jeruzalei	3, 1–20

A. VIEŠPATIES DIENA – TEISMO DIENA

1 [1] Žodis VIEŠPATIES, kuris
atėjo Zefanjui, Kušio sū-
nui, Gedalijo sūnui, Amarijo
sūnui, Hezekijo sūnui Judo
karaliaus Amono sūnaus Joši-
jo dienomis.

2 Šluote nušluosiu visa nuo
žemės veido, –
tai VIEŠPATIES žodis.
3 Nušluosiu žmones ir
gyvulius;
nušluosiu padangių
paukščius ir jūros žuvis.
Parblokšiu nedorėlius,
išnaikinsiu žmoniją nuo
žemės veido, –
tai VIEŠPATIES žodis.
4 Pakelsiu savo ranką prieš
Judą
ir prieš visus Jeruzalės
gyventojus.
Išnaikinsiu iš šios vietos
visas Baalo liekanas
ir patį stabmeldžių kunigų
vardą:
5 visus, kurie ant stogų
garbina dangaus galybes;*
visus, kurie VIEŠPATĮ
garbina ir prisiekia
VIEŠPAČIUI,
bet prisiekia ir Milkomui;*
6 visus, kurie paliko VIEŠPATĮ
ir nei VIEŠPATIES ieško, nei
jo paiso.
7 Tylėk prieš Viešpatį DIEVĄ!
Juk VIEŠPATIES diena arti;
VIEŠPATS paruošė kruviną
auką,* pašventė savo
svečius.*

8 Ir kruvinos aukos
VIEŠPATIES dieną
nubausiu didžiūnus bei
karaliaus sūnus ir visus,
kurie rengiasi svetimšalių
apdaru.
9 Tą dieną nubausiu visus,
kurie šoka per slenkstį,
pripildo savo valdovo
namus smurto ir
apgavystės.

10 Ir tą dieną, – tai
VIEŠPATIES žodis, –
ataidės šauksmai nuo Žuvų
vartų,*
aimanos iš Antrojo
kvartalo, didelis bildesys
nuo kalvų.
11 Aimanuoja Machtešo
gyventojai, nes žuvo visi
pirkliai, –
visi, kas sveria sidabrą,
sunaikinti.

1, 5: ... *dangaus galybes*: asirai įvedė Judo karalystėje saulės, mėnulio ir žvaigždžių garbinimą. *Milkomas*: amoniečių dievas. Žr. 1 Kar 11, 5. 7. 33; 2 Kar 23, 13.

1, 7: ... *kruviną auką*: nusidėjėlių skerdynes. ... *pašventė savo svečius*: Dievas paruošė pakviestuosius dalyvauti kaip kareivius, kad dalytųsi grobį, ar kaip plėšrius žvėris ir paukščius, kad rytų lavonus skerdynių dieną.

1, 9: ... *šoka per slenkstį*: pagonių religinės apeigos.

1, 10–11: Žuvų vartai, Antrasis kvartalas, Machtešas – Jeruzalės miesto dalys. Žr. 2 Kar 22, 14.

12 Tą dieną patikrinsiu
Jeruzalę su žiburiu
ir nubausiu žmones,
kurie patenkinti ilsisi ant
savo nuosėdų,*
manydami savo širdyse:
„VIEŠPATS nedarys gero,
bet nedarys nei pikto."
13 Bus išplėšti jų turtai,
sunaikinti jų namai.
Nors jie stato namus,
tačiau juose negyvens;
nors jie veisia vynuogynus,
tačiau jų vyno negers.

14 Arti didžioji VIEŠPATIES
diena, arti ir baisiai skubi.
Klausykis, VIEŠPATIES
diena! „Ji yra karti", –
galiūnas ten klykia!
15 Ta diena bus pykčio diena,
diena sielvarto ir skausmo,
diena pražūties ir klaiko,
diena tamsos ir sutemų,
diena juodų debesų,
16 diena rago garsų ir mūšio
šauksmų prie įtvirtintų
miestų
ir didingų tvirtovių bokštų.

17 Sukelsiu žmonėms tokį
sielvartą, kad jie
vaikščios lyg akli.
Dėl to, kad nusidėjo
VIEŠPAČIUI,
bus pilamas jų kraujas
kaip dulkės
ir išverčiami jų viduriai
kaip mėšlas.
18 VIEŠPATIES pykčio dieną
nepajėgs jų išgelbėti
nei jų auksas, nei jų
sidabras.
Jo pavydo ugnyje
bus sunaikinta visa žemė.
Visišką ir baisų galą jis
padarys
visiems žemės gyventojams.

B. VIEŠPATIES DIENA IR TAUTŲ TEISMAS

2 1 Susieikite, susirinkite,
begėde tauta,*
2 kol nesate nunešti kaip
pelai pavėjui,
kol dar jums neateina
degantis VIEŠPATIES
pyktis, kol jums neateina
VIEŠPATIES įniršio diena.
3 Ieškokite VIEŠPATIES, visi
krašto nuolankieji,
kurie vykdote jo teisingumą;
siekite teisumo, siekite
nuolankumo,
kad galėtumėte rasti
prieglobstį VIEŠPATIES
įniršio dieną.
4 Juk Gaza* bus apleista,
dykyne virs Aškelonas;*
dienos vidurdienį Ašdodo*
gyventojai bus išvaryti,
Ekronas* – išardytas iš
pamatų.

1, 12: ... *patenkinti ilsisi ant savo nuosėdų*: vaizdinys iš vyndarių elgesio tingumui bei ištižimui pavaizduoti. Jei fermentacijos metu vynas nėra pajudinamas, jis sutirštėja ir netenka stiprumo. Žr. Jer 48, 11.

2, 1: ... *begėde tauta*: Judo karalystė.

2, 4: ... *Gaza ... Aškelonas ... Ašdodas ... Ekronas*: keturi filistinų lygos

5 Vargas jums, pajūrio
gyventojai, jums,
keretiečių tauta!*
VIEŠPATIES žodis prieš jus,
Kanaane, filistinų šalie:
naikinsiu tave, liksi be
gyventojų.
6 Tu, keretiečių pajūri, tapsi
ganyklomis,
lankomis piemenims ir
avidėmis kaimenėms.
7 Pajūris priklausys Judo
namų likučiui.
Prie jūros jie ganys,
o vakare Aškelono namuose
guldys savo kaimenes,
nes VIEŠPATS, jų Dievas,
juos aplankys
ir sugrąžins iš nelaisvės.

8 Girdėjau Moabo patyčias ir
amoniečių užgaules,
kai jie šaipėsi iš mano
tautos ir užgauliojo jų
kraštą.
9 Todėl, kaip aš gyvas, –
tai Galybių VIEŠPATIES,
Izraelio Dievo, žodis, –
Moabas bus kaip Sodoma,
o amoniečiai kaip Gomora:
laukas dilgėlėms, įdubos
druskai, amžina dykynė.
Mano tautos likutis juos
plėš, –
paveldės juos mano genties
išlikusieji.

10 Tai bus už jų išdidumą,
nes jie tyčiojosi ir didžiavosi
prieš Galybių VIEŠPATIES
tautą.
11 VIEŠPATS sukels jiems
klaiką,
kai padarys bejėgius visus
žemės dievus.
Tuomet jį pagarbins,
kiekvienas savo vietoje,
visi tautų pajūriai ir salos.

12 Ir jūs, kušitai,
būsite mano kalavijo
nukirsti.

13 Jis pakels savo ranką
šiaurės link
ir sunaikins Asiriją;
jis pavers Ninevę dykyne,
išdžiūvusia, negyva kaip
tyrai.
14 Joje bandos ilsėsis, visi
laukiniai žvėrys;
ant kolonų tūps kuosos ir
pelėdos; pelėda ūkaus
lange,
o varnas {kranksės} ant
slenksčio.
{Nes bus nuplėštos kedro
lentelės.}
15 Ar čia tas linksmasis
miestas,*
kuris gyveno saugiai ir
manė širdyje:
„Aš esu ir, be manęs, kito
nėra“?

miestai. Gatas, penktasis lygos miestas, nėra minimas turbūt dėl to, kad jau buvo anksčiau sunaikintas.

2, 5: ... *keretiečių tauta*: filistinai, atkeliavusieji iš Kretos. Žr. Įst 2, 23.

2, 12: ... *kušitai*: egiptiečiai. Tuomet jie buvo valdomi kušitų, arba etiopų, dinastijos.

2, 15: *Linksmasis miestas*: Ninevė, Asirijos sostinė.

Kokia dykyne jis pavirto,
guoliu laukinių gyvūnų!
Kas tik praeina pro jo šalį,
švilpia ir pagrūmoja
kumščiu.

C. PRIEKAIŠTAS IR PAŽADAS JERUZALEI

3 [1]Vargas maištaujančiam,
užterštajam,
valdingajam miestui!
2 Jis neklausė jokio balso,
nepriėmė jokio pamokymo.
VIEŠPAČIU nepasitikėjo,
prie savo Dievo nesiartino.

3 Jo pareigūnai lyg riaumoją
liūtai,
teisėjai kaip vakaro vilkai,
kurie nieko nepalieka rytui.
4 Jo pranašai įžūlūs,
klastingi bičiuliai;
jo kunigai suteršia, kas
šventa, – iškraipo
įstatymą.
5 Bet VIEŠPATS jam yra
teisus, jis nedaro, kas
neteisinga.
Savo teisingumą
atskleidžia kas rytą
taip ištikimai,
kaip ištikima yra aušra,
bet nedorėlis nepažįsta
gėdos.

6 Sunaikinau tautas, –
jų gynybos bokštai sugriauti.
Kalaviju taip iššlaviau jų
gatves,
kad nebėra kam jomis
vaikščioti.
Jų miestai sunaikinti,
juose nė gyvos dvasios.
7 Tariau: „Tikrai tas miestas
bijos manęs,
priims pamoką ir neišleis
iš akių nieko,
ką jam padariau.“
Tačiau jie noriau darė tai,
kas teršia visus jų
darbus.

8 Todėl laukite manęs, –
tai VIEŠPATIES žodis,
laukite dienos,
kai pakilsiu kaip kaltintojas.
Juk mano nuosprendis yra
surinkti gentis, sutelkti
karalystes
ir išlieti ant jų savo pyktį, –
visą mano įniršio
karštį, –
nes mano pavydo ugnyje
bus sudeginta visa žemė.

9 Tuomet pakeisiu ir nuvalysiu
lūpas tautų,
kad jos visos galėtų šauktis
VIEŠPATIES vardo
ir sutartinai jam tarnauti.
10 Iš anapus Kušo upių mano
garbintojai, –
mano išblaškytieji, – atneš
man atnašas.

11 Tą dieną nebebūsi
sugėdinta dėl visų savo
darbų,
kuriais kėlei maištą prieš
mane,
nes tuomet pašalinsiu iš
tavęs išdidžiuosius
pagyrūnus.

Savęs daugiau
nebeaukštinsi
ant mano šventojo kalno.
12 Paliksiu tavyje
nuolankią ir kuklią tautą.
VIEŠPATIES vardas jiems
bus prieglobstis,
13 išsaugosiu Izraelio likutį.
Jie blogai nesielgs ir melo
nesigriebs.
Apgaulingam liežuviui jų
burnose vietos nebebus.
Tuomet jie ganysis ir
ilsėsis, nebebus kam jų
gąsdinti.

14 Krykštauk iš džiaugsmo,
Siono dukra!
Šauk, Izraeli!
Visa širdimi džiaukis ir
džiūgauk, dukra
Jeruzale!
15 VIEŠPATS panaikino tau
padarytą nuosprendį,
nušlavė šalin tavo priešus.
Izraelio karalius,
VIEŠPATS, yra tavyje;
tau nelaimės bijoti daugiau
nereikės.
16 Tą dieną Jeruzalei bus
sakoma:
„Nebijok, Sionai, nenuleisk
rankų!“
17 VIEŠPATS, tavo Dievas,
pergalę teikiantis galiūnas,
yra tavyje:
jis noriai džiaugsis tavimi,
atnaujins tave mylėdamas
ir džiūgaus dėl tavęs
giesme,
18 kaip džiūgaujama iškilmių
dieną.
Atitolinsiu nuo tavęs
nelaimę,
dėl kurios kentei pajuoką.
19 Tikėk manimi!
Tuo metu padarysiu galą
visiems, kurie tave engė.
Išgelbėsiu raišuosius,
surinksiu paklydėlius
ir permainysiu jų gėdą
į gyrių ir garbę visoje
žemėje.
20 Tuo metu parvesiu jus namo
ir tuo laiku jus surinksiu.
Padarysiu jus garbingus ir
giriamus visose žemės
tautose,
kai sugrąžinsiu jūsų akyse
tremtinius, –
kalbėjo VIEŠPATS.

AGĖJO KNYGA

Kyras, nugalėjęs Babiloniją – kaldėjus, išleido potvarkį, leidžiantį žydų tremtiniams grįžti į tėvynę Palestiną (538 m. prieš Kristų). Be to, jis skatino žydus atstatyti Šventyklą Jeruzalėje (žr. Ezd 1, 1–4). Atrodo, kad atstatymo darbai, vadovaujant Šešbazarui, buvo tuojau pat pradėti. Tačiau po keliolikos metų Šventyklos statyba buvo kone sustojusi. 520 m. prieš Kristų sėkmingomis pastangomis statyba vėl buvo atnaujinta, ir naujoji Šventykla buvo baigta statyti 515 m.

Pranašas Agėjas, padedamas pranašo Zecharijo, buvo asmuo, kuris išjudino potremtinę žydų bendriją atstatyti Šventyklą. Dievo žodis jam atėjo antraisiais Persijos karaliaus Darijaus valdymo metais (520 m. prieš Kristų). Iš tremties grįžusieji žydai buvo nepalankių ir pavydžių kaimynų varginami savo tėvų žemėje. Samariečiai apskundė žydus Persijos karaliaus dvare dėl Šventyklos atstatymo. Darijus, tapęs karaliumi, davė leidimą tęsti statybą. Šiuo kritišku momentu pradėjo reikštis Agėjas, šaukdamas išvargintus tautiečius užbaigti Šventyklos atstatymą.

Pranašas Agėjas skatino Judėjos valdytoją Zerubabelį bei vyriausiąjį kunigą Jehošuą, Sandoros bendrijos vadus, vadovauti Šventyklos atstatymui ir ragino kunigus apvalyti kulto apeigas. Abu siekiai buvo praktiškos priemonės suardytam Sandoros bendrijos religiniam gyvenimui suvienyti. Pranašas Agėjas tai laikė pasirengimu būsimam mesijiniam amžiui. Pasak jo, Šventyklos atstatymą ir žmonių religinio gyvenimo atgaivinimą lydės nuostabioji era, apie kurią buvo kalbėję ankstyvieji pranašai. Dievas laimins šią bendriją sėkme ir gerove, sunaikins pagonis ir pasodins Zerubabelį į Dovydo sostą.

Pranašo Agėjo vardas, hebrajiškai „Haggai“, reiškia „Iškilmė“. Atrodo, kad jis gimė kokios nors iškilmės dieną. Apie jo gyvenimą nėra daug žinių. Paprastai, kalbant apie jį, priimta jį vadinti „Pranašu“ (žr. Ag 1, 1; Ezd 5, 1; 6, 14). Be abejo, jis buvo svarbus žydų bendruomenei Babilonijos tremtyje ir grįžus į Judėją.

Agėjo knygos metmenys

A.	Skatinimas atstatyti Šventyklą	1, 1–15
B.	Paguodos ir vilties žodžiai	2, 1–23

A. SKATINIMAS ATSTATYTI ŠVENTYKLĄ

1 [1]Antraisiais karaliaus Da-
rijaus metais, šeštą mėne
sį, pirmą mėnesio dieną,* VIEŠ-
PATIES žodis atėjo per pranašą
Hagajį Judo valdytojui Šealtie-
lio sūnui Zerubabeliui ir vyriau-
siajam kunigui Jehozadako sū-
nui Jehošuai: [2] „Taip kalbėjo
Galybių VIEŠPATS: ‘Šie žmonės
sako, kad dar neatėjo metas
atstatyti VIEŠPATIES Šven-
tyklą’.“ [3] {Tuomet VIEŠPATIES
žodis atėjo per pranašą Haga-
jį:} [4] „Argi metas jums patiems
gyventi savo pagražinimais
apkaltuose namuose, kai šis
Namas tebėra sugriautas?“*

[5] Dabar taip kalbėjo Galybių VIEŠPATS:
„Atkreipkite dėmesį, kaip jums ėjosi!
[6] Jūs daug sėjote, bet mažai išvalėte; valgote, bet neprivalgote;
geriate, bet neatsigeriate;
apsirengiate, bet nė vienam nėra šilta; ir kas šį tą užsidirba,
užsidirba dėti į kiaurą maišą.“
[7] Taip kalbėjo Galybių VIEŠPATS:
„Pagalvokite, kaip jums einasi?
[8] Kopkite į kalvas, pargabenkite rąstų ir atstatykite Namus.
Tuomet žvelgsiu į jį su malonumu
ir būsiu pašlovintas, – kalbėjo VIEŠPATS.
[9] Jūs daug tikėjotės, bet gavote mažai,
ir ką namo pargabenote, vėjais paleidau.
Kodėl gi? – tai VIEŠPATIES žodis.
Ogi todėl, kad mano Namai tebėra griuvėsiai,
o jūs visi skubinatės
kiekvienas prie savo namų.
[10] Todėl dangūs virš jūsų nedavė rasos
ir žemė nedavė savo derliaus.
[11] Pašaukiau sausrą žemei ir kalvoms,
javams, jaunam vynui ir šviežiam aliejui, –
viskam, ką dirva augina, – žmonėms ir gyvuliams
ir visam jų triūso vaisiui.“

[12] Šealtielio sūnus Zerubabe-
lis ir vyriausiasis kunigas Jeho-
zadako sūnus Jehošua drauge
su visu tautos likučiu* paklau-
sė VIEŠPATIES, savo Dievo, bal-
so ir pranašo Hagajo žodžių,
nes VIEŠPATS, jų Dievas, buvo

1, 1: *Antraisiais metais ... šeštą mėnesį*: rugpjūtis–rugsėjis 520 m. prieš Kristų.

1, 4: Liūdnas kontrastas tarp turtuolių namų ir Viešpaties Šventyklos.

1, 12: ... *su... tautos likučiu*: taip yra vadinami iš Babilonijos sugrįžusieji tremtiniai Agėjo ir Zecharijo knygose.

jį siuntęs; žmonės buvo apimti
VIEŠPATIES baimės. 13 Tuomet
VIEŠPATIES pasiuntinys Haga-
jas, vykdydamas VIEŠPATIES
pasiuntinybę, tarė žmonėms:
„Aš esu su jumis, – tai VIEŠPA-
TIES žodis.“
14 VIEŠPATS paskatino Judo
valdytojo Šealtielio sūnaus Ze-
rubabelio dvasią, vyriausiojo
kunigo Jehozadako sūnaus
Jehošuos dvasią ir viso tautos
likučio dvasią. Jie atėjo ir ėmė-
si darbo prie VIEŠPATIES, savo
Dievo, Namų 15 dvidešimt ket-
virtą šeštojo mėnesio dieną.

B. PAGUODOS IR VILTIES ŽODŽIAI

2 1 Antraisiais karaliaus
Darijaus metais, septin-
tą mėnesį, dvidešimt pirmą
mėnesio dieną, atėjo VIEŠPA-
TIES žodis per pranašą Hagajį:
2 „Nūn kreipkis į Judo valdytoją
Šealtielio sūnų Zerubabelį,
vyriausiąjį kunigą Jehozadako
sūnų Jehošuą bei į tautos liku-
tį ir sakyk:

3 ‘Kas iš jūsų dar yra gyvas,
kuris matė šiuos Namus
pradinės šlovės
apgaubtus?
Kaip jums dabar jis atrodo?
Argi nėra jis it niekas jūsų
akyse?

4 Tačiau dabar drąsos,
Zerubabeli, –
tai VIEŠPATIES žodis;
drąsos, vyriausiasis kunige,
Jehozadako sūnau Jehošua;
drąsos jums, visi krašto
žmonės, – tai
VIEŠPATIES žodis
Imkitės darbo! Juk aš esu
su jumis, – tai Galybių
VIEŠPATIES žodis!
5 Aš jums tai pažadėjau,
kai išėjote iš Egipto.
Mano dvasia tebėra tarp
jūsų, – nebijokite!’“

6* Taip kalbėjo Galybių
VIEŠPATS: „Dar
valandėlė laiko,
ir aš sudrebinsiu dangus ir
žemę, jūrą ir sausumą.
7 Visas tautas taip
sudrebinsiu,
kad visų tautų lobiai čia
suplauks,
pripildysiu šį Namą
šlovės, – sakė Galybių
VIEŠPATS.
8 Mano yra sidabras
ir mano yra auksas, –
tai Galybių VIEŠPATIES
žodis.
9 Šių naujų Namų šlovė bus
didesnė negu senoji, –
sakė Galybių VIEŠPATS, –
šioje vietoje duosiu
taiką, –

2, 6–9: Potremtinėje Sandoros bendrijoje dėl pranašo Ezekielio pranašavimų įtakos Šventykla tapo vyraujančia mesijine tema. Didesnė bus būsima šių Namų – Šventyklos šlovė už buvusiąją, nes į ją įeis Kristus – Mesijas.

tai Galybių VIEŠPATIES
žodis.“

10 Antraisiais Darijaus me-
tais, dvidešimt ketvirtą devin-
to mėnesio dieną, atėjo VIEŠ-
PATIES žodis pranašui Hagajui:
11 „Taip kalbėjo Galybių VIEŠ-
PATS: ‘Paprašyk kunigų nuosp-
rendžio šiuo reikalu. 12* Jei kas
nešasi pašventintą mėsą savo
drabužio skverne ir paliečia
tuo skvernu duoną ar viralą, ar
vyną, ar aliejų, – bet kokį val-
gį, ar jis bus pašventintas?’ “ –
„Ne“, – atsakė kunigai. 13 Ha-
gajis vėl klausė: „Jei kas nors,
susiteršęs lavono palietimu,
paliestų bet ką iš šių valgių, ar
jis taptų nešvarus?“ – „Taip,
jis tampa nešvarus“, – atsakė
kunigai.

14 Tuomet Hagajis tęsė:
„Lygiai tokia yra ši tauta*
ir ši gentis mano
akivaizdoje, –
tai VIEŠPATIES žodis;
toks yra kiekvienas jų
rankų darbas;
netgi tai, ką jie ten aukoja,
yra nešvaru.

15* Bet dabar atkreipkite dė-
mesį, kas dėsis nuo šios dienos
ir ateityje. Kol nebuvo krautas
akmuo ant akmens VIEŠPA-
TIES Šventykloje, 16 kaip jums
ėjosi? Kai nueidavo kas prie
dvidešimties saikų javų krū-
vos, ten jų būdavo tik dešimt;
kai nueidavo kas prie vyno sta-
tinės pasisemti penkiasdešim-
ties saikų, jų būdavo tik dvi-
dešimt.

17 Plakiau jus, – visus jūsų
rankų darbus, – sausra, kūlė-
mis ir kruša, tačiau jūs prie
manęs negrįžote, – tai VIEŠ-
PATIES žodis. 18 Atkreipkite dė-
mesį, kas darysis nuo šiandien,
nuo devinto mėnesio dvidešimt
ketvirtos dienos.* Nuo tos die-
nos, kai buvo padėti VIEŠPA-
TIES Šventyklos pamatai, pa-
žiūrėkite, 19 ar svirne vis dar
trūks grūdų sėklai? Ar vynuogė,
figmedis, granatmedis ir alyv-
medis vis dar neneš vaisių? Nuo
šiandien jus laiminsiu!“

20 Antrąkart atėjo VIEŠPA-
TIES žodis Hagajui dvidešimt
ketvirtą mėnesio* dieną: 21 „Kal-

2, 12–13: Pagal žydų apeigų sampratą, apeiginis nešvarumas buvo labiau limpantis negu šventumas. Kadangi žmogus yra apeiginio nešvarumo būklėje, nešvarios tampa jo atnašos (žr. Sk 19, 22).

2, 14: ... *ši tauta ... ši gentis*: atrodo, kad čia pasmerkiama samariečių tauta, priešinusis potremtinei žydų bendrijai (žr. Ezd 4, 1–5; Neh 4, 7–8).

2, 15–19: Šis pranašavimas glaudžiai susijęs su pirmuoju Agėjo knygos skyriumi ir turėtų būti skaitomas jo pabaigoje.

2, 18: ... *devinto mėnesio*: klaidingai perimtas iš Ag 2, 10 teksto. Šiame tekste kalbama apie šešto mėnesio dvidešimt ketvirtą dieną, kai buvo pradėtas Viešpaties Šventyklos atstatymas.

2, 20: ... *mėnesio*: turbūt šeštasis mėnuo kaip ir Ag 1, 15 bei 2, 18. Žr. Ag 2, 18 paaiškinimą.

bėk Judo valdytojui Zerubabeliui, sakyk: ‘Sudrebinsiu dangus ir žemę,
22 nugriausiu karalysčių sostus, sunaikinsiu tautų karalysčių galybę. Išvartysiu karo vežimus drauge su jų įgulomis; žirgai klups ir jų raiteliai kapos vienas kitą kalaviju.
23* Tą dieną, – tai Galybių VIEŠPATIES žodis, – paimsiu tave, Zerubabeli, mano tarne Šealtielio sūnau, – tai VIEŠPATIES žodis, – ir padarysiu iš tavęs sau antspaudo žiedą, nes tave išsirinkau, – tai Galybių VIEŠPATIES žodis’.“

2, 23: Šis pažadas Zerubabeliui pakeičia jo seneliui skirtą bausmę (žr. Jer 22, 24) ir duoda mesijinei vilčiai ateitį (žr. Zch 6, 11–12).

ZECHARIJO KNYGA

Zecharijas, kalbėjęs Dievo vardu nuo 520 iki 518 metų, buvo Agėjo bendralaikis (žr. Ezd 5, 1; 6, 14). Kaip ir Agėjas, jis sielojosi dėl Šventyklos atstatymo, rūpinosi potremtinės bendrijos dorumu ir skelbė mesijinio amžiaus atėjimą. Panašiai kaip Agėjas, Zecharijas žodžiais iš Dievo yra grandis tarp ankstyvesnių pranašų, ypač Ezekielio, ir brandžios apokalipsės – Danielio knygos. Bet Zecharijas skiriasi nuo savo bendralaikio Agėjo žodžių iš Dievo forma ir perdavimu, naudodamasis regėjimais bei pokalbiais su Dievu, regėtoju ir aiškinančiu angelu. Taigi Zecharijas liudija stiprų žydų apokaliptinio mąstymo ir vaizdinių poslinkį.

Pirmi aštuoni Zecharijo knygos skyriai apima paties pranašo žodžius iš Dievo, o paskutiniai šeši – vadinami Antruoju, arba Deutero, Zechariju – priklauso vienam ar keliems nežinomiems pranašams. Čia kalbama apie graikų laikotarpį (žr. Zch 9, 13). Vietoje Jehošuos ir Zerubabelio bendrijai vadovauja bevardžiai ganytojai. Vietoje taikos ir Šventyklos atstatymo laukiama visuotinio karo ir Jeruzalės apgulties. Stilius, žodynas ir teologinės temos skiriasi nuo pirmosios knygos dalies. Nors jie ir apima ankstesnius žodžius iš Dievo, bet jie buvo užrašyti IV–III a. prieš Kristų. Kadangi eschatologinės ir mesijinės temos, randamos pirmuose skyriuose, pastaruosiuose skyriuose yra brandesnės, nuoseklu daryti išvadą, kad juos bus parašę Zecharijo dvasiniai mokiniai. Mesijinio Taikos Kunigaikščio ir Gerojo Ganytojo, kenčiančio už kaimenę, įvaizdžiai yra vartojami Naujajame Testamente Jėzaus Kristaus asmeniui ir veiklai aprašyti.

Apie patį pranašą mažai težinome. Jo vardas *Zecharjah* reiškia *Jahvė atsiminė* (žr. Zch 1, 1).

Zecharijo knygos metmenys

A.	Įspėjimo ir vilties žodžiai	1, 1 – 8, 23
B.	Teismas kaimyninėms tautoms	9, 1–8
C.	Mesijas – Dievo tautos Valdovas	9, 9 – 14, 21

A. ĮSPĖJIMO IR VILTIES ŽODŽIAI

Raginimas grįžti pas Dievą

1 1 Antraisiais karaliaus
Darijaus metais, aštuntą
mėnesį*, Dievo žodis atėjo Be-
rechijo sūnaus Ido sūnui pra-
našui Zecharjui:
2 „VIEŠPATS buvo labai supy-
kęs ant jūsų protėvių. 3 Sakyk
jiems: taip kalbėjo Galybių
VIEŠPATS:

– Grįžkite jūs pas mane, –
tai Galybių VIEŠPATIES
žodis, – sugrįšiu aš pas
jus, –
kalbėjo Galybių VIEŠPATS.

4 Nebūkite kaip jūsų protė-
viai, kuriems ankstyvesnieji
pranašai skelbė: 'Taip kalbėjo
Galybių VIEŠPATS: gręžkitės
nuo savo nedorų kelių ir nedo-
rų darbų'. Bet jie manęs nei
klausė, nei manęs paisė, – tai
VIEŠPATIES žodis.

5 Kur yra jūsų protėviai?
O pranašai argi gyvena
amžinai?
6 Betgi mano žodžiai ir
įstatai,
paskelbti per mano tarnus
pranašus,
argi nepasivijo jūsų protėvių?

Jie gailėjosi ir sakė: 'Galybių
VIEŠPATS pasielgė su mumis,
žiūrėdamas mūsų kelių ir dar-
bų, lygiai kaip buvo nuspren-
dęs padaryti'."

Keturi raiteliai

7 Antraisiais karaliaus Da-
rijaus metais, vienuolikto* –
šebato mėnesio dvidešimt ket-
virtą dieną, VIEŠPATIES žodis
atėjo Berechijo sūnaus Ido sū-
nui pranašui Zecharjui. Ze-
charjas tarė: 8* „Nakčia regėjau
raitelį ant sarto žirgo! Jis sto-
vėjo lomoje tarp mirtų medžių,
o už jo žirgai – sartas, běras ir
baltas. 9 Paklausiau: „Mano
viešpatie, kas jie?" Angelas,
kalbantis su manimi, man ta-
rė: „Aš tau parodysiu, kas jie."
10 Tuomet vyras, stovėjęs tarp
mirtų medžių, atsakė: „Tai tie,
kuriuos VIEŠPATS pasiuntė eiti
sargybą žemėje." 11 Paskui jie
tarė VIEŠPATIES angelui, stovin-
čiam tarp mirtų medžių: „Ėjo-
me sargybą žemėje, ir štai visa
žemė taikiai gyvena." 12 Tuomet
VIEŠPATIES angelas ištarė: „O
Galybių VIEŠPATIE, kaip ilgai
dar nepasigailėsi Jeruzalės ir
Judo miestų, ant kurių pykai per
šiuos septyniasdešimt metų?"*

1, 1: *Antraisiais metais ..., aštuntą mėnesį*: 520 m. prieš Kristų spalis–lapkritis.

1, 7: *Antraisiais metais ..., vienuolikto mėnesio*: 520 m. prieš Kristų sausis–vasaris.

1, 8–11: ... *raitelį ant sarto žirgo*: skirtingas nuo vyro ir nuo stovinčio tarp mirtų medžių angelo, kuris kalbėjo su pranašu. Keturi raiteliai yra Dievo siunčiami į keturias pasaulio šalis (žr. Zch 2, 10) pažiūrėti, ar visa žemė taikiai gyvena.

1, 12: ... *šiuos septyniasdešimt metų*: užuomina apie Babilonijos tremtį. Žr. Jer 25, 1–14.

13 Angelui, kalbėjusiam su ma-
nimi, VIEŠPATS atsakė malo-
niais ir paguodos pilnais žo-
džiais. 14 Tuomet su manimi
kalbėjusis angelas man tarė:
„Paskelbk šią žinią: 'Taip kal-
bėjo Galybių VIEŠPATS:

– Aš labai pavyduliauju
Jeruzalei – Sionui.
15 Pykstu didžiu pykčiu
ant savimi patenkintų
tautų;*
kai aš buvau tik truputį
įpykęs, jos padidino
nelaimę.
16 Todėl taip kalbėjo Galybių
VIEŠPATS:
– Grįžtu į Jeruzalę
vedamas pasigailėjimo,
bus atstatyti joje mano
Namai, – tai Galybių
VIEŠPATIES žodis, –
virš Jeruzalės bus ištiesta
matavimo virvė.*
17 Dar paskelbk:
taip kalbėjo Galybių
VIEŠPATS:
– Mano miestai dar bus
pertekę gerovės,
VIEŠPATS dar paguos Sioną,
išsirinks vėl VIEŠPATS
Jeruzalę'."

Keturi ragai ir keturi kalviai

2 1* Pakėliau akis ir regė-
jau keturis ragus. 2 Pa-
klausiau kalbėjusį su manimi
angelą: „Kas jie yra?" Angelas
man atsakė: „Tai ragai, kurie
vėtė Judą, Izraelį ir Jeruzalę."
3 Paskui VIEŠPATS man parodė
keturis kalvius. 4 Aš paklau-
siau: „Ką jie darys atėję?" Jis
atsakė: „Čia yra ragai, kurie
taip vėtė Judą, kad niekas
negalėjo galvos pakelti. Bet šie
atėjo, kad klaiką jiems įvary-
tų ir nukirstų ragus tautų, pa-
kėlusių ragus prieš Judo kraš-
tą jam išvėtyti."

Naujoji Jeruzalė

5 Vėl pakėliau akis ir regė-
jau vyrą su matavimo virve
rankoje. 6 Paklausiau: „Kur tu
eini?" Jis man atsakė: „Jeru-
zalės matuoti ir pažiūrėti,
koks yra jos plotis ir koks yra
jos ilgis." 7 Žiūriu, su manimi
kalbėjęs angelas paėjo į prie-
kį, o kitas angelas išėjo jo
pasitikti 8 ir jam tarė: „Bėk, pa-
sakyk tam jaunam vyrui:* 'Je-
ruzalėje bus gyvenama tarsi
kaimuose be sienų, nes joje bus
daug žmonių ir gyvulių. 9 Juk

1, 15: ... *savimi patenkintų tautų*: Judo karalystės kaimynai, ypač Edomas, klestėjo ir jautėsi saugūs Judo karalystės sąskaita.

1, 16: ... *matavimo virvė*: Dievas matuoja Jeruzalę ne sunaikinimui (žr. Iz 34, 11), bet atstatymui.

2, 1–4: ... *keturis ragus*: simbolis priešiškų jėgų, užpuolusių iš keturių žemės šalių Judo karalystę ir ją nuniokojusių. *Keturi kalviai*: Dievo panaudotos jėgos šiems savo tautos priešams sunaikinti.

2, 8: ... *jaunam vyrui*: angelas ar vyras su matavimo virve (žr. 5 eilutę).

aš būsiu ją supanti ugnies sie-
na, – tai VIEŠPATIES žodis, –
aš būsiu šlovė jos viduje'."

Tremtiniai šaukiami grįžti

10 Oi, oi! Bėkite iš šiaurės
krašto,* – tai VIEŠPATIES
žodis, –
nors aš išsklaidžiau jus
tarsi keturis padangių
vėjus, – tai VIEŠPATIES
žodis.
11 Oi! Bėkite į Sioną jūs,
gyvenantys Babilone!
12 Juk taip kalbėjo Galybių
VIEŠPATS, –
tada, kai jo šlovė pasiuntė
mane, –
apie jus apiplėšusias
tautas:
„Kas tik užgauna jus,
užgauna mano akies
lėliukę.
13 Nūn, tikėk manimi, keliu
prieš juos ranką,
ir jie bus savo vergų grobis.
Tuomet žinosite,
kad Galybių VIEŠPATS
mane siuntė.
14 Krykštauk ir džiaukis,
Siono dukra!
Juk štai ateinu gyventi su
tavimi, – tai VIEŠPATIES
žodis.
15 Tą dieną daug genčių
prisidės prie VIEŠPATIES,
ir jos bus mano tauta, –
aš gyvensiu tarp jų.
Tuomet tu žinosi,
kad Galybių VIEŠPATS
siuntė mane pas tave.
16 VIEŠPATS paveldės Judą
kaip savo dalį šventajame
krašte ir Jeruzalę vėl
išsirinks.
17 Tenutyla visa žmonija
prieš VIEŠPATĮ,
nes jis pakilo iš savo
šventosios buveinės.

Vyriausiasis kunigas Jehošua

3 1 Tuomet jis man parodė
vyriausiąjį kunigą Jeho-
šuą, stovintį priešais VIEŠPA-
TIES angelą, ir Šėtoną, stovin-
tį jo dešinėje jam apkaltinti.
2 VIEŠPATIES angelas tarė Šė-
tonui: „Tesudraudžia tave VIEŠ-
PATS, Šėtone! VIEŠPATS, kuris
išsirinko Jeruzalę, tesudrau-
džia tave! Argi šis žmogus nėra
nuodėgulis, išplėštas iš ug-
nies?" 3 Mat Jehošua, kai sto-
vėjo priešais angelą, vilkėjo
purvinais drabužiais.* 4 Pasta-
rasis paliepė savo tarnams:
„Nuvilkite jo purvinus dra-
bužius." O jam tarė: „Štai nuė-
miau tavo kaltę nuo tavęs ir
apvilksiu tave iškilmių apda-
ru." 5 Ir dar paliepė: „Uždėkite
jam ant galvos švarų gaubtu-
vą." Jie uždėjo jam ant galvos
švarų gaubtuvą ir apvilko jį

2, 10: ... *iš šiaurės krašto*: Babiloni-
ja (žr. 11 eilutę).
3, 3: ... *purvinais drabužiais*: mi-
rusiųjų gedulo ar tautinės katast-
rofos ženklas ir kaltės išpažinimas
(žr. 5 eilutę).

drabužiais, VIEŠPATIES angelui stovint šalia.

[6]Tuomet VIEŠPATIES angelas laidavo Jehošuai, sakydamas:
[7] „Taip kalbėjo Galybių VIEŠPATS:

– Jei eisi mano keliais
ir laikysies mano reikalavimų,
valdysi mano Namus,
saugosi mano kiemus
ir turėsi teisę būti tarp šeimynykščių.
[8] Taigi klausykis, vyriausiasis kunige Jehošua!
Tu ir tavo bendrai, sėdintys priešais tave,
esate būsimų dalykų ženklas.*
Taip, aš atsiųsiu savo tarną Atžalą.*
[9] Ant šio akmens, kurį padėjau priešais Jehošuą –
ant akmens su septyniomis akimis* – aš pats įrėšiu įrašą, –
tai Galybių VIEŠPATIES žodis, –
ir viena diena šio krašto kaltę pašalinsiu.
[10] Tą dieną, – tai Galybių VIEŠPATIES žodis, –
kviesite vienas kitą ateiti
į savo vynmedžio ir figmedžio pavėsį."

Žvakidės regėjimas

4 [1*] Su manimi kalbėjusis
angelas sugrįžo ir paža-
dino mane, kaip žmogus paža-
dinamas iš miego. [2] „Ką tu ma-
tai?" – mane paklausė. Aš at-
sakiau: „Matau žvakidę, visą
iš aukso, su dubeniu {aliejui}
viršuje. Lempų ant jos yra sep-
tynios. Lempos yra virš jos ir
turi septynis vamzdelius. [3] Gre-
ta jos yra du alyvmedžiai: vie-
nas dubens dešinėje, o kitas jo
kairėje." [4] Savo ruožtu paklau-
siau su manimi kalbėjusį an-
gelą: „Kas jie yra, mano vieš-
patie?" [5] Kalbėjusis su manimi
angelas man atsakė: „Argi tu
nežinai, kas jie yra?" Atsakiau:
„Ne, mano viešpatie."

3, 8: ... *esate būsimų dalykų ženklas*: kunigystės atkūrimas yra mesijinio amžiaus atėjimo ženklas. ... *savo tarną Atžalą*: Atžala yra Zerubabelis, tiesioginis karaliaus Dovydo palikuonis ir Šventyklos atstatytojas ir kaip toks ženklinantis Mesiją. Žr. Zch 6, 11–12; Jer 23, 5.

3, 9: ... *ant akmens su septyniomis akimis*: turbūt tas pats, kaip ir rinktinis akmuo Zch 4, 10 tekste, kuris, rodos, yra brangakmenis. Septynios akys simbolizuoja apvaizdų Viešpaties budrumą pasaulyje (žr. Zch 4, 10). ... *įrėšiu įrašą*: tas pats hebrajiškas *įrėšiu* žodis yra vartojamas Iš 28, 9. 11 tekste, kalbant apie įrašus dvylikoje brangakmenių ant kunigo apdaro.

4, 1–5. 11–14: ... *du pateptieji*: pažodžiui *du aliejaus sūnūs* – vyriausiasis kunigas Jehošua ir pateptasis princas Zerubabelis. Lygiai kaip anie du alyvmedžiai regėjime tarnauja, aprūpindami septynšakę žvakidę aliejumi (žr. Iš 25, 31–40), taip šie du asmenys, rūpindamiesi bendrija, tarnauja Viešpačiui.

Dievo pažadas Zerubabeliui

6 Jis man tarė:
„Šis yra VIEŠPATIES žodis
Zerubabeliui:
– Ne galybe, ne jėga,
bet mano dvasia, – kalbėjo
Galybių VIEŠPATS.
7 Kas tu esi, didysis kalne?*
Pavirsi lyguma* prieš
Zerubabelį!
Jis padės rinktinį akmenį
į jo vietą,
lydimas šauksmų: ‘Malonė!
Malonė jam!’ “

8 Be to, man atėjo šis
VIEŠPATIES žodis:
9 „Zerubabelio rankos padėjo
šiems Namams
pamatus,
jo rankos juos ir užbaigs.
Tuomet žinosite,
kad Galybių VIEŠPATS
atsiuntė mane pas jus.
10 Juk visi, niekinę menkos
pradžios dieną,
nūn džiaugsis ir regės
rinktinį akmenį
Zerubabelio rankoje.“

Angelas paaiškina žvakidės regėjimą

{Tada jis man atsakė} „Tai
septynios VIEŠPATIES akys, už-
matančios visą žemę.“ 11* „O
kas yra anie du alyvmedžiai,
vienas žvakidės dešinėje, o ki-
tas jos kairėje?“ – jį paklau-
siau. 12 Ir dar pridūriau: „Kas
yra tos dvi alyvmedžių šakos,
pilančios aliejų per anuos auk-
sinius vamzdelius?“ 13 Jis man
tarė: „Argi nežinai, kas tai
yra?“ „Ne, mano viešpatie“, –
atsakiau aš. 14 Tuomet jis man
paaiškino: „Tai yra du patep-
tieji,* kurie tarnauja visos že-
mės Viešpačiui.“

Skraidančio ritinio regėjimas

5 1* Vėl pakėliau akis ir re-
gėjau skraidantį ritinį.
2 „Ką matai?“ – paklausė jis
mane. Atsakiau: „Matau skrai-
dantį ritinį! Jo ilgis yra dvide-
šimt uolekčių ir plotis dešimt
uolekčių.“ 3 Tuomet jis man
paaiškino: „Tai prakeikimas,
kuris tįsta ant viso krašto vei-
do. Pagal įrašą vienoje jo pusė-
je, kas tik vagia, bus atskirtas,
ir pagal įrašą kitoje jo pusėje,
kas melagingai prisiekia, bus
atskirtas.
4 Aš jį pasiunčiau, –
tai Galybių VIEŠPATIES
žodis.
Jis įeis į namus vagies
ir į namus kiekvieno,

4, 7: ... *didysis kalne*: įvaizdis kliūčių, kurias turėjo Zerubabelis nugalėti atstatant Šventyklą. ... *lyguma*: įvaizdis sėkmės, kuri lydės Zerubabelį atstatant Šventyklą.

5, 1–4: Ant milžiniško ritinio buvo sąrašas prakeikimų nusidėjėliams, panašus į sąrašą Pakartoto Įstatymo knygoje (žr. Įst 27, 15–26). Vagis ir melagingai prisiekiantis žmogus vaizduoja visus nusidėjėlius, išvarytus iš šventosios bendrijos.

melagingai prisiekiančio
mano vardu. Jis apsistos
tuose namuose
ir sunaikins jų sienojus ir
akmenis."

Pranašas regi moterį krepšyje

5* Tuomet su manimi kalbė-
jusis angelas priėjo ir man ta-
rė: „Pakelk akis ir pažiūrėk į
tai, kas išeina." – 6 „Kas gi tai
yra?" – paklausiau. Jis tarė:
„Tai krepšys, kuris išeina." Ir jis
paaiškino: „Tai jų kaltė visame
krašte." 7 Tuomet buvo nukel-
tas švininis dangtis, ir štai
krepšio viduje sėdėjo moteris!
8 Jis tarė: „Tai yra Nedorybė."
Jis įstūmė ją atgal į krepšio
vidų ir užvožė krepšio angą
švino svarsčiu. 9 Pakėliau akis
ir regėjau dvi besiartinančias
moteris. Vėjas buvo jų spar-
nuose, – jų sparnai tarsi gand-
ro sparnai, – ir jos pakėlė
krepšį tarp dangaus ir žemės.
10 Tuomet paklausiau su ma-
nimi kalbėjusį angelą: „Kurgi
jos neša tą krepšį?" 11 Jis man
atsakė: „Pastatyti jam buvei-
nės Šinaro krašte. Kai ji bus
pastatyta, jos ten padės krep-
šį ant stovo."

Pranašas regi keturis vežimus

6 1* Vėl pakėliau akis ir re-
gėjau keturis vežimus, iš-
važiuojančius iš tarpukalnės.
O tie kalnai buvo žalvario kal-
nai. 2 Pirmojo vežimo žirgai bu-
vo sarti, antrojo vežimo žirgai
juodi, 3 trečiojo vežimo žirgai
balti, o ketvirtojo palši obuol-
mušiai – eiklūs ristūnai. 4 Aš
paklausiau su manimi kalbė-
jusį angelą: „Kas yra jie, mano
viešpatie?" 5 Angelas man at-
sakė: „Tai keturi padangių vė-
jai, – jie išeina, nusilenkę visos
žemės VIEŠPAČIUI. 6 Sartieji
žirgai eina į rytų šalį, vežimas
su juodais žirgais eina į šiau-
rės šalį, baltieji eina į vakarų
šalį ir palšieji obuolmušiai ei-
na į pietų šalį." 7 Išėję ristūnai
nekantravo pradėti eiti sargy-
bą žemėje. Jis tarė: „Pradėkite!
Eikite sargybą žemėje!" Ir jie
ėjo sargybą žemėje. 8 Jis pašau-
kė mane, tardamas: „Žiūrėk, ei-
nantieji į šiaurės šalį padėjo
mano dvasią šiaurės krašte."

Viešpaties pažadas ateičiai

9 Man atėjo VIEŠPATIES žo-
dis: 10 „Paimk sidabro ir aukso
iš tremtinių – Heldajo, Tobijo

5, 5–11: Moteris, uždaryta krepšyje, vaizduoja bendrą Judo žmonių dorovinį nuosmukį. Ji pašalinama iš Šventosios Žemės ir perkeliama į Šinaro kraštą – Babiloniją, kur jai ruošiama buveinė. Babilonija yra Nedorybės viešpatavimo simbolis pagonių šalyse, o Sionas jos priešieša – Viešpaties švento viešpatavimo buveinė.

6, 1–8: Keturi vežimai vaizduoja angeliškas galybes, Viešpaties siunčiamas į visas keturias pasaulio šalis. Vežimas su juodaisiais žirgais nuneša į šiaurės kraštą, Babiloniją, Dievo dvasią – užmojį.

ir Jedajo, atvykusių iš Babilono, ir nueik tą pačią dieną į Zefanjo sūnaus Jošijo namus.
11* Paimk sidabro ir aukso, padaryk karūną ir uždėk ją vyriausiajam kunigui Jehozadako sūnui Jehošuai ant galvos.
12 Sakyk jam:
'Taip kalbėjo Galybių
VIEŠPATS:
– Štai vyras, kurio vardas
Atžala,*
nes jis turės atžalą savo
vietoje
ir pastatys VIEŠPATIES
Šventyklą.
13 Jis yra tas, kuris pastatys
VIEŠPATIES Šventyklą,
turės karališką didybę,
sėdės ir valdys savo soste.
Bus ir kunigas, sėdintis
savo soste, –
tarp jų bus taikus
sutarimas'."
14 Pati karūna pasiliks VIEŠPATIES Šventykloje kaip Heldajo, Tobijo, Jedajo ir Zefanjo sūnaus Jošijo atminimas.
15* Toli toli esantieji ateis ir padės statyti VIEŠPATIES Šventyklą. Tuomet jūs žinosite, kad Galybių VIEŠPATS atsiuntė mane pas jus. Tai įvyks, jei jūs uoliai klausysite VIEŠPATIES balso.

Viešpats pasmerkia nenuoširdų pasninką

7 1* Ketvirtaisiais karaliaus Darijaus metais VIEŠPATIES žodis atėjo Zecharjui devinto mėnesio – kislevo ketvirtą dieną.
2 Mat Betelio žmonės buvo pasiuntę Sarezerį ir Regem-Melechą drauge su įgaliotiniais maldauti VIEŠPATIES malonės
3 ir paklausti Galybių VIEŠPATIES Namų kunigus ir pranašus: „Ar ir toliau man verkti ir pasninkauti, kaip dariau tiek metų?"
4 Tuomet man atėjo Galybių VIEŠPATIES žodis:
5 „Sakyk visiems krašto žmonėms ir kunigams:
'Kai pasninkavote ir
raudojote penktą mėnesį*
ir septintą mėnesį*
per šiuos septyniasdešimt
metų,
argi jūs iš tikro dėl manęs
pasninkavote?

6, 11: ... *padaryk karūną ... uždėk ją*: pagal turimą hebrajiškąjį tekstą, vyriausiasis kunigas Jehošua turi būti vainikuojamas. Tačiau kadangi karūna yra karališkas ženklas, pradinis tekstas turbūt turėjo Zerubabelio vardą. Jehošua yra skirtingas asmuo nuo Zerubabelio (žr. Zch 3, 8).

6, 12: *Atžala*: mesijinis titulas.

6, 15: Mesijinis amžius pradės naują išganymo istorijos laikotarpį: tremtiniai sugriš iš nelaisvės, pagonys atsivers, Šventykla bus atstatyta (žr. Zch 8, 20–23; Ab 19–21; Mch 2, 12; 4, 1–5. 6–8; Sof 3, 9–10. 20; Mal 1, 11).

7, 1: *Ketvirtaisiais ... Darijaus metais ... devinto mėnesio – kislevo ketvirtą dieną*: 518 m. prieš Kristų lapkritis.

7, 5: Jeruzalės Šventykla buvo sunaikinta penktą mėnesį ir Nebukadnezaro paskirtas Judo valdytojas buvo žydų sukilėlių nužudytas septintą mėnesį (žr. 2 Kar 25, 8–9. 25).

6 Juk kai jūs valgote ir geriate,
argi jūs nevalgote ir
negeriate tik dėl savęs
pačių?'"
7 Argi tai ne tie patys žodžiai,
kuriuos VIEŠPATS skelbė per
ankstyvuosius pranašus, kai
Jeruzalė ir aplinkiniai miestai
buvo pilni žmonių ir klestėjo,
kai Negebas ir Šefela buvo pil-
ni gyventojų?
8 VIEŠPATIES žodis atėjo Ze-
charjui:
9 „Taip kalbėjo Galybių
VIEŠPATS:*
'Teiskite teisingai,
būkite maloningi ir
gailestingi vieni kitiems.
10 Neskriauskite našlės ir
našlaičio, ateivio ir
vargšo.
Nespęskite savo širdyje
pinklių vieni kitiems'."
11 Bet jie atsisakė klausyti,
įžūliai atsuko nugarą ir, neno-
rėdami girdėti, užsikimšo au-
sis. 12 Savo širdis taip užkieti-
no, kaip kietas deimantas, kad
negirdėtų mokymo ir žodžių,
kuriuos Galybių VIEŠPATS bu-
vo savo dvasia siuntęs per
ankstyvuosius pranašus. Todėl
ir atėjo tas aitrus Galybių VIEŠ-
PATIES pyktis. 13 Kaip jie atsi-
sakė klausyti, kai aš šaukiau,
lygiai taip aš atsisakiau juos
išklausyti, kai jie manęs šau-
kėsi, – taip kalbėjo Galybių
VIEŠPATS. 14 Išblaškiau juos
audra anose tautose, kurių jie
nebuvo pažinę. O kraštas, kurį
jie paliko, buvo taip nusiaub-
tas, kad niekas nei ten, nei iš
ten nebekėlė kojos. Jie pada-
rė, kad žavus kraštas pavirto
tyrais.

Dievo pažadai Jeruzalei

8 1 {Man} atėjo Galybių VIEŠ-
PATIES žodis: 2 „Taip kal-
bėjo Galybių VIEŠPATS:
'Smarkiai pavyduliauju
Sionui,
iš pavyduliavimo esu ant jo
labai įniršęs!'
3 Taip kalbėjo VIEŠPATS:
'Sugrįšiu į Sioną, gyvensiu
Jeruzalėje.
Jeruzalė bus vadinama
ištikimuoju miestu,
o Galybių VIEŠPATIES kalnas
bus vadinamas šventuoju
kalnu'.
4 Taip kalbėjo Galybių
VIEŠPATS:
'Senukai ir senutės,
kiekvienas dėl žilos senatvės
su lazda rankoje,
vėl sėdės Jeruzalės gatvėse.
5 Miestas bus pilnas
berniukų ir mergaičių,
žaidžiančių jo gatvėse'.
6 Taip kalbėjo Galybių
VIEŠPATS:
'Nors šiomis dienomis tai ir
atrodo neįmanoma
šios tautos likučiui,

* 7, 9–10: Pranašų dorovinio moky-
mo esmė (žr. Iz 1, 16–17; 55, 6–9;
58, 6–12; Jer 7, 5–7; Am 5, 14–15.
21–24; Mch 6, 8).

argi tai turi atrodyti ir man
neįmanoma?' –
tai Galybių VIEŠPATIES
žodis.
7 Taip kalbėjo Galybių
VIEŠPATS:
'Tikėk manimi, išgelbėsiu
savo tautą
iš saulėtekio šalies ir iš
saulėlydžio šalies;
parvesiu juos gyventi
Jeruzalėje.
8 Jie bus mano tauta
ir aš būsiu jų Dievas
ištikimybe ir teisumu'.
9 Taip kalbėjo Galybių
VIEŠPATS:
'Tebūna tvirtos jūsų rankos!
Neseniai girdėjote šiuos
žodžius
iš burnos pranašų, buvusių
tą dieną,
kai buvo dedami pamatai
Galybių VIEŠPATIES
Namams –
Šventyklai atstatyti.
10 Juk prieš tą dieną
nebuvo nei algos žmonėms,
nei pelno iš gyvulių,
nebuvo saugu nuo priešų
nei išeinančiam, nei
grįžtančiam.
Aš nuteikiau žmones
vienus prieš kitus.
11 Bet dabar aš nebesielgsiu
su šios tautos likučiu,
kaip elgiausi anomis
dienomis, –
tai Galybių VIEŠPATIES
žodis, –
12 nes sėja bus sėkminga:
vynuogė brandins savo
vaisių, žemė teiks savo
derlių
ir dangūs duos savo rasą.
13 Lygiai taip, kaip buvote
tautų keikiami,
o Judo namai ir Izraelio
namai,
taip pat, kai jus išgelbėsiu,
būsite giriami.
Nebijokite! Tebūna tvirtos
jūsų rankos!'
14 Juk taip kalbėjo Galybių
VIEŠPATS:
'Lygiai kaip nusprendžiau
siųsti jums nelaimę
ir nepasigailėjau,
kai jūsų protėviai mane
įpykdė, –
kalbėjo Galybių VIEŠPATS, –
15 taip šiomis dienomis
nusprendžiau daryti
gera
Jeruzalei ir Judo namams.
Nebijokite!
16 Štai yra dalykai, kuriuos
jūs turite daryti:
Sakykite tiesą vieni
kitiems, teiskite savo
vartuose,
žiūrėdami tiesos ir tobulo
teisingumo,
17 nespęskite savo širdyse
pinklių vieni kitiems
ir nebranginkite kreivos
priesaikos,
nes visų šių dalykų aš
nekenčiu, – tai
VIEŠPATIES žodis'."

18 Man atėjo Galybių
VIEŠPATIES žodis:
19* „Taip kalbėjo Galybių
VIEŠPATS:
‘Pasninkas ketvirto mėnesio
ir pasninkas penkto, ir
pasninkas septinto,
ir pasninkas dešimto pavirs
džiaugsmu bei linksmybe
ir malonia švente Judo
namams.
Branginkite tiesą ir taiką!’
20 Taip kalbėjo Galybių
VIEŠPATS:
‘Dar ateis tautos,
daugelio miestų gyventojai.
21 Vieno miesto gyventojai eis
į kitą, sakydami:
‘Eikit šen! Eime maldauti
VIEŠPATIES malonės,
ieškoti Galybių
VIEŠPATIES. Aš ir pats
einu!’
22 Ateis daug tautų ir galingų
genčių
ieškoti Jeruzalėje Galybių
VIEŠPATIES
ir maldauti VIEŠPATIES
malonės.
23 Taip kalbėjo Galybių
VIEŠPATS:
‘Tomis dienomis dešimt
vyrų iš visų kalbų genčių
griebs judėją ir,
nusitverdami jam už
drabužio skverno, sakys:
‘Leiskite eiti su jumis,
nes mes girdėjome, kad
Dievas yra su jumis’.“

B. TEISMAS KAIMYNINĖMS TAUTOMS

9 1* Ištarmė.
VIEŠPATIES žodis yra
Hadracho kraštui,
apsistojo poilsio Damaske,
nes VIEŠPAČIUI priklauso
Aramo sostinė,
kaip ir visos Izraelio
giminės.
2 Taip pat ir Hamatas,
esantis ant jo ribos,
Tyras ir Sidonas,
nors jie ir sklidini išminties.
3 Tyras pasistatė sau tvirtovę,
prisikrovė sidabro kaip
dulkių
ir aukso kaip gatvių purvo.
4 Bet dabar Viešpats padarys
jį skurdų, –
nublokš į jūrą jo turtus,

8, 19: Ketvirto mėnesio pasninkas primindavo Jeruzalės sunaikinimą 587 m. prieš Kristų birželio mėnesį (žr. 2 Kar 25, 3–4); penkto mėnesio pasninkas – Šventyklos sudeginimą tais pačiais metais liepos mėnesį (žr. 2 Kar 25, 8–9); septinto mėnesio pasninkas – valdytojo Gedalijo nužudymą tais pačiais metais rugsėjo mėnesį (žr. Jer 41, 1–2); ir dešimto mėnesio pasninkas – galutinio Jeruzalės apgulimo pradžią 588 m. sausio mėnesį (žr. 2 Kar 25, 1).

9, 1–8: Dievo teismas tuojau ateis priešingoms, Judą supančioms tautoms: Aramui (Sirijai) drauge su Hadracho ir Damasko miestais; Finikijai drauge su Tyro ir Sidono miestais; ir Filistijai drauge su jos miestais – Aškelonu, Gaza, Ekronu ir Ašdodu.

o pats Tyras bus ugnies
prarytas.

5 Tai matys Aškelonas,
drebės iš baimės,
ir Gaza raitysis iš skausmo;
taip pat ir Ekronas, nes
žlugo jo viltys.
Žus Gazos karalius,
o Aškelonas liks be
gyventojų.
6 Mišrūnė tauta* apsigyvens
Ašdode, – išrausiu
Filistijos puikybę.

7 Išvalysiu kraują jai iš
burnos,
bjauriuosius dalykus jai iš
tarpudančio.
Ir jos išlikusieji* priklausys
mūsų Dievui:
jie bus kaip šeima Judo
giminėje,
o Ekronas bus kaip
jebusitai.*
8 Atsistosiu kaip sargas prie
savo namų,*
kad niekas apie juos
nežygiuotų.
Nenusiaubs jų daugiau
joks engėjas,
nes dabar mano akys į juos
atkreiptos.

C. MESIJAS – DIEVO TAUTOS VALDOVAS

Būsimasis Karalius

9* Didžiai džiūgauk, Siono
dukra,
garsiai krykštauk, dukra
Jeruzale!
Štai tavo karalius pas tave
ateina, –
jis išaukštintas ir
pergalingas, nuolankus
ir joja ant asilo –
ant asiliuko, asilės jauniklio.
10 Jis išvarys kovos vežimus iš
Efraimo ir karo žirgus iš
Jeruzalės;
karo lankas bus
sulaužytas, jis skelbs
taiką tautoms.
Jo valdžia bus nuo jūros lig
jūros
ir nuo Upės* lig žemės
pakraščių.
11 Ir dėl tavęs,
dėl tavo Sandoros su
manimi kraujo,*

9, 6: *Mišrūnė tauta*: tauta, kurios protėviai priklausė skirtingoms tautoms.

9, 7 : ... *išlikusieji*: žodis, kuriuo ženklinami grįžusieji iš Babilonijos tremtiniai. Žr. Ag 1, 12. *Jebusitai*: Jeruzalės gyventojai, Dovydo nugalėti ir prijungti prie Izraelio.

9, 8–9: ... *savo namų*: Šventojoje Žemėje Mesijas neateis kaip pergalingas galiūnas, bet kaip nuolankus ir taiką nešantis Gelbėtojas: ne kaip vėlesnieji Judo karaliai karo vežimuose ar ant žirgų (žr. Jer 17, 25; 22, 4), bet kaip senovės valdovai (žr. Pr 49, 11; Ts 5, 10; 10, 4) – Mesijas jos ant asilo. Evangelistai įžvelgė šios pranašystės žodinį išsipildymą iškilmingo Kristaus atėjimo į Jeruzalę metu (žr. Mt 21, 4–5; Jn 12, 14–15).

9, 10: *Upė*: Eufratas (žr. Ps 72, 8).

9, 11: ... *dėl tavo Sandoros ... kraujo*: Sandora tarp Viešpaties ir Izraelio buvo užantspauduota aukų krauju (žr. Iš 24, 8).

išlaisvinsiu tavo kalinius
iš duobės, kurioje nėra
vandens.
12 Grįžkite į savo tvirtovę,
o kaliniai, nepraradę
vilties!*
Šiandien aš pareiškiu,
kad jums grąžinsiu
dvigubai.
13 Juk aš įtempiau Judą tarsi
savo lanką,
aš padariau Efraimą jo
strėle.
Aš sukelsiu tavo sūnus,
o Sionai,
tave padarysiu tarsi
galiūno kalaviją
prieš tavo sūnus, o Graikija.

14 Tuomet pats VIEŠPATS
pasirodys jiems,
švytuos jo strėlės it žaibai;
pats Viešpats DIEVAS duos
ženklą rago gausmu
ir žygiuos pirmyn pietų
viesulų audromis.
15 Galybių VIEŠPATS juos
apsaugos,
jie praris laidyklių
akmenis, sutryps juos
kojomis;
jie gers jų kraują tarsi vyną
ir bus pilni kaip liejamųjų
aukų dubuo,
kiaurai permerkti kaip
aukuro ragai.
16 Ir tą dieną VIEŠPATS, jų
Dievas, juos išgelbės,
nes jie yra jo tautos
kaimenė.
Tarsi brangakmeniai
karūnoje jie žėrės jo
žemėje.
17 Koks bus jo gerumas ir grožis!
Grūdai duos jėgų vaikinams,
o jaunas vynas merginoms.

Viešpats pažada išgelbėti

10 1 Prašykite VIEŠPATĮ
lietaus
pavasario lietmečiu,
VIEŠPATĮ, kuris sukuria
audros debesis,
duoda jums lietaus būrius,
žolę laukuose kiekvienam.
2 Juk terafimai* kalba
nesąmones,
žyniai regi melą,
svajotojai pasakoja
apgaulingas svajones
ir guodžia tuščiais sapnais.

Todėl žmonės ir klajoja
kaip avys, –
jie kenčia, nes neturi
ganytojo.

3 Degu iš įniršio ganytojams,
išliesiu jį ant
užsispyrėlių.
Nes Galybių VIEŠPATS
rūpinasi savo kaimene –
Judo namais

9, 12: ... *kaliniai, nepraradę vilties*: tremtiniai, laukiantys grįžimo į savo kraštą, kur jie gaus dvigubą atlygį už patirtą dvigubą bausmę. Žr. Iz 40, 2; 61, 7.

10, 2: ... *terafimai*: šeimos, arba namų, dievai, naudoti burtams. Žr. Pr 31, 19. 34–35; Ts 17, 5; 18, 17–18. 20; Ez 31, 36; Oz 3, 4.

ir padarys juos didingu
savo karo žirgu.
4 Iš jų kils kertinis akmuo,
iš jų palapinės kuolas,
iš jų kario lankas,
iš jų ateis visi pareigūnai.
5 Jie mūšyje bus kaip
galiūnai,
gatvių purve trypiantys
priešą;
jie kausis, nes VIEŠPATS
yra su jais, ir raitelius
privers bėgti.

6 Padarysiu tvirtus Judo
namus
ir Juozapo namus
išgelbėsiu.
Parvesiu juos atgal, nes
jiems atleidžiu.
Jie bus, tarsi nebūčiau jų
atmetęs, nes aš esu jų
Dievas,
ir juos išklausysiu.
7 Tuomet Efraimo žmonės
bus kaip galiūnai,
tarsi nuo vyno bus džiugios
jų širdys.
Tai regės jų vaikai ir
džiaugsis,
o jų širdys krykštaus
VIEŠPATYJE.

8 Duosiu jiems ženklą ir juos
surinksiu, nes aš juos
išpirkau,
ir jie bus taip gausūs, kaip
anksčiau.
9 Nors aš ir išblaškiau juos
tautose,
tačiau jie atsimins mane
tolimose šalyse,
išaugins savo vaikus ir
sugrįš.
10 Sugrąžinsiu juos namo
iš Egipto žemės,
surinksiu juos iš Asirijos;
parvesiu juos į Gileado
kraštą ir Libaną,
bet netgi ten neužteks
jiems vietos.
11 Jie pereis per kančios jūrą,
–
bus nutildytos jūros bangos
ir nusausintos visos Nilo
gelmės.
Asirijos puikybė bus
nužeminta, atimtas
skeptras iš Egipto.
12 Padarysiu juos tvirtus
VIEŠPATYJE,
jie žygiuos mano vardu, –
tai VIEŠPATIES žodis.

Engėjų pražūtis

11 1 Atidaryk, Libanai,
savo duris,
tesuryja ugnis tavo kedrus!
2 Raudok, kiparise, nes krito
kedras,
sunaikinti puikieji
medžiai!
Raudokite, Bašano ąžuolai,
nes buvo iškirstas tankusis
miškas!
3 Įsiklausyk! Piemenys
rauda, nes apiplėšta jų
didybė!
Įsiklausyk! Liūtai riaumoja,
nes sunaikintos Jordano
tankmės!

Alegorija apie piemenis

4* Taip kalbėjo VIEŠPATS,
mano Dievas: „Būk piemeniu
kaimenės avių, pasmerktų
skerdynėms. 5 Perkantieji jas
žudo nebaudžiami, o jas par-
duodantieji sako: 'Tebūna gar-
bė VIEŠPAČIUI, nes aš tapau
turtingas!' Net jų pačių pieme-
nys nesigaili. 6 Nė aš daugiau
nebepasigailėsiu krašto gyven-
tojų, – tai VIEŠPATIES žodis. Ti-
kėk manimi, atiduosiu juos, –
kiekvieną jų, – į nagus jo kai-
myno ar į nagus jo karaliaus.
Jie nusiaubs žemę, bet aš nė
vieno iš jų rankų negelbėsiu.

7 Taigi avių pirklių naudai aš
tapau piemeniu kaimenės
avių, pasmerktų skerdynėms.
Pasiėmiau dvi lazdas, vieną
pavadinau 'Malone', o kitą pa-
vadinau 'Vienybe' ir rūpinausi
avimis. 8 Per vieną mėnesį atsi-
kračiau trijų piemenų, nes bu-
vau netekęs jiems kantrybės, o
ir jie manęs neapkentė. 9 Ta-
riau: 'Aš nebūsiu jūsų piemeniu.
Kuri turi mirti, tenumiršta, ku-
ri turi būti sunaikinta, tebūna
sunaikinta, o išlikusios teryja
viena kitos kūną!' 10 Paėmiau
savo lazdą 'Malonę' ir ją per-
laužiau, panaikindamas san-
dorą, kurią buvau sudaręs su
visomis tautomis. 11 Tą dieną
ji buvo panaikinta, ir avių pir-
kliai, stebėję mane, suprato,
kad tai yra VIEŠPATIES žodis.
12 Tuomet jiems tariau: 'Jei tai
atrodo jums teisinga, išmokė-
kite man algą, bet jeigu ne, tai
tiek to'. Jie atsvėrė man algos
trisdešimt sidabrinių šekelių.
13 Bet VIEŠPATS man tarė:
'Įmesk tai į iždą, – šią šaunią
kainą, kuria jie mane įvertino'.
Paėmęs trisdešimt sidabrinių
šekelių, įmečiau juos į iždą
VIEŠPATIES Namuose. 14 Tuo-
met perlaužiau savo antrąją
lazdą – 'Vienybę', panaikinda-
mas šeimos ryšius tarp Judo
ir Izraelio."

15 Tada VIEŠPATS man tarė:
„Būk dar kartą piemeniu, – šį
kartą niekam tikusiu pieme-
niu, 16 nes aš, tikėk manimi, iš-
ugdysiu krašte piemenį, kuris
nesirūpins žūstančiomis, neieš-
kos paklydusiųjų, negydys ser-
gančiųjų ir nemaitins sveikų-

11, 4–17: Šioje alegorijoje pranašas tampa piemeniu – ganytoju Dievo kaimenės, kuri yra žudoma. Jis gina nedorų valdovų išnaudojamus žmones. Trys piemenys – valdovai, apskritai kalbant, sunaikins vienas kitą per trumpą laiką (per vieną mėnesį). Gerojo piemens – ganytojo tarnyba įvertinama su panieka trisdešimčia sidabrinių šekelių – įstatymo nustatytu atlyginimu už jaučio perdurtą vergą (žr. Iš 21, 32). Taigi pranašas yra ženkli nuoroda į Kristų, kurio išganymo misiją Sinedrija įvertino tokia pat suma (žr. Mt 26, 14–15). Pinigai tiek pranašo, tiek Kristaus atveju buvo įmesti į Šventyklos iždą, t. y. sumokėti Dievui, tuo parodant, kaip gėdingai apsieinama su jo meile ir rūpinimusi (žr. Mt 27, 5).

jų, bet ris riebiųjų mėsą ir dras-
kys net jų nagus.
17 Oi, mano niekam tikęs
piemuo, tu nesirūpini
kaimene!
Teužgauna kalavijas jam
ranką ir jo dešinę akį!
Tenudžiūsta visiškai jo
ranka, teapanka jojo
dešinė akis!“

Jeruzalės jėga ir pergalė

12 1* Ištarmė. VIEŠPATIES
žodis apie Izraelį. „Tai
žodis VIEŠPATIES, kuris išplė-
tė dangus, padėjo pamatus že-
mei ir sukūrė žmogaus dvasią.
2 Štai aš padarysiu Jeruzalę
svaigulio taure visoms aplinki-
nėms tautoms apstulbinti. Ji
bus taip pat ir Judui Jeruza-
lės apgulimo metu. 3 Tą dieną
padarysiu iš Jeruzalės sunkų
akmenį visoms tautoms, – vi-
sos, norinčios ją pakelti, sunkiai
susižalos. Betgi susirinks prieš
ją visos žemės tautos. 4 Tą die-
ną, – tai VIEŠPATIES žodis, –
ištiksiu visus žirgus klaiku, o
raiteliai eis iš proto. Bet nuo
Judo namų nenuleisiu akių,
kai apakinsiu visų tautų žir-
gus. 5 Tuomet Judo didžiūnai
sau tars: ‘Jeruzalės gyventojai
semia stiprybę iš Galybių VIEŠ-
PATIES, savo Dievo!’
6 Tą dieną padarysiu Judo di-
džiūnus lyg žarijų indą malkų
krūvoje, lyg liepsnojantį deglą
javų gubose. Jie praris iš deši-
nės ir iš kairės visas aplinki-
nes tautas, o Jeruzalė bus pil-
na žmonių ir toliau gyvens savo
vietoje – Jeruzalėje.
7 VIEŠPATS pirmiau išgelbės
Judo palapines, kad Dovydo
namų garbė ir Jeruzalės gyven-
tojų garbė nebūtų labiau iš-
aukštinta, negu Judo. 8 Tą die-
ną VIEŠPATS taip apsaugos
Jeruzalės gyventojus, kad
silpniausias tarp jų tą dieną
bus kaip Dovydas, o Dovydo na-
mai lyg Dievas, lyg VIEŠPATIES
angelas, jų priekyje. 9 Atėjus tai
dienai, norėsiu sunaikinti tau-
tas, atžygiavusias pulti Jeru-
zalės.
10* Ant Dovydo namų ir Jeru-
zalės išliesiu malonės ir mal-
davimo dvasią taip, kad, žvelg-
dami į tą, kurį jie pervėrė,
raudos, kaip raudama vientur-
čio vaiko, ir sielvartaus, kaip
sielvartaujama pirmagimio
sūnaus. 11* Tą dieną Jeruzalės

12, 1–9: Pranašas, pasinaudodamas vaizdais iš Judo ir Jeruzalės istorinio išgelbėjimo nuo užpuolusių priešų, kalba apie galutinę Dievo tautos pergalę mesijiniame amžiuje.

12, 10: Dievo palaima – malonės ir maldavimo dvasia – bus išlieta ant Dievo tautos užtariant bevardžiam kentėtojui – *(tam,) kurį jie pervėrė*. Žr. Iz 52, 13 – 53, 12. Evangelistas Jonas laiko šį tekstą pranašyste ir susieja jį su Kristaus šono perdūrimu. Žr. Jn 19, 37.

12, 11: Jeruzalėje nužudytos aukos apraudojimas palyginamas su raudomis Megido lygumoje dėl asmens, vardu Hadad-Rimonas. Nuoroda lieka istoriškai neaiški. Abu – Hadadas ir

rauda bus didesnė už raudą
Hadad-Rimono Megido lygu-
moje. 12 Ir kraštas raudos, kiek-
viena šeima skyrium: Dovydo
namų šeima skyrium ir jų žmo-
nos skyrium; Natano namų šei-
ma skyrium ir jų žmonos sky-
rium; 13 Levio namų šeima
skyrium ir jų žmonos skyrium;
šimejiečių šeima skyrium ir jų
žmonos skyrium; 14 ir visos li-
kusios šeimos, kiekviena sky-
rium, ir jų žmonos skyrium.

Stabų sunaikinimas

13 1 Tą dieną Dovydo na-
mams ir visiems Jeru-
zalės gyventojams bus atviras
šaltinis* nuodėmei ir nešvaru-
mui nuvalyti.

2 „Tą dieną, – tai Galybių VIEŠ-
PATIES žodis, – taip išdildysiu
iš krašto stabų vardus, kad jie
nebus daugiau net minimi, ir
išvarysiu iš krašto pranašus
bei nešvarumo dvasią. 3 O jei
kas nors imtų vėl pranašauti,
jo tėvas ir motina, – jo gimdy-
tojai, – tars jam: 'Tu neliksi gy-
vas, nes kalbi melą VIEŠ-
PATIES vardu!' Tėvas ir motina,
jo gimdytojai, nudurs jį, kai jis
pranašaus. 4 Tą dieną prana-
šai, visi iki vieno, gėdysis savo
turėtų regėjimų, kai pranaša-
vo, ir nevilkės ašutinės prana-
šo skraistės,* norėdami apgau-
ti, 5 bet kiekvienas jų sakys: 'Aš
nesu pranašas, aš esu žmogus
žemdirbys, nes paveldėjau že-
mę nuo pat jaunystės'. 6 O jei
kas jį paklaus: 'Iš kurgi tos
žaizdos tavo krūtinėje?'* – jis
atsakys: 'Jas gavau muštynė-
se bičiulių namuose'."

Kalavijo giesmė

7 „Pabusk, kalavijau, prieš
mano piemenį,
prieš žmogų, kuris yra man
artimas", –
tai Galybių VIEŠPATIES žodis.
Užmušk piemenį, kad būtų
išblaškytos avys,*

Rimonas – buvo vardai semitų audros dievo, dažnai tapatinamo su Baalu. Nenuostabu, kad kai kurie žinovai čia ir atranda užuominą apie metines pagonių raudas dėl derlingumo dievo mirties. Kiti žinovai spėja, kad Hadad-Rimonas yra vieta netoli Megido perėjos, kur mūšyje žuvo karalius Jošijas (žr. 2 Kr 35, 22–25). Šiuo atveju raudojimas siejamas su Judo karaliaus žuvimu.

13, 1: ... *šaltinis nuodėmei ir nešvarumui nuvalyti*: priešingas apsiplovimo vandeniui, naudotam žydų bendrijoje apeiginiam apsiplovimui. Žr. Sk 19, 9. 13. 20. Pats Viešpats yra gyvojo vandens šaltinis (Jer 2, 13). Žr. Iz 12, 2–6.

13, 4: ... *ašutinės... skraistės*: pranašai vilkėdavo ašutinę skraistę kaip pašaukimo ženklą kalbėti Dievo vardu. Žr 2 Kar 1, 8; Mt 3, 4.

13, 6: ... *žaizdos tavo krūtinėje*: pažodžiui *žaizdos tarp tavo rankų*. Netikrieji pranašai, panašiai kaip Baalo pranašai (1 Kar 13, 28), pranašaudami save sužeisdavo. Žmogus, apkaltintas kaip netikras pranašas, ginsis nuo kaltinimo, teigdamas, kad ne jis pats save sužeidė, bet gavo žaizdas muštynėse bičiulių namuose.

13, 7: Užmušus piemenį, avys išbėgioja. Evangelistas Matas cituoja šį tekstą (Mt 26, 3). Kristus jį taria prieš suėmimą ir apaštalų išbėgiojimą Alyvų sode.

ir aš pakelsiu ranką prieš
mažutėlius.
8 „Visame krašte, – tai
VIEŠPATIES žodis, –
du trečdaliai bus
sunaikinti – žus,
vienas trečdalis tebus
paliktas.
9 Tą trečdalį vesiu per ugnį,
apvalysiu juos, kaip
apvalomas sidabras,
išmėginsiu juos, kaip
išmėginamas auksas.
Jie šauksis mano vardo, ir
aš juos išklausysiu.
Sakysiu: 'Jie yra mano
tauta',
ir jie sakys: 'VIEŠPATS yra
mūsų Dievas'."

Jeruzalė ir tautos Viešpaties dieną*

14 1 Štai! Ateina VIEŠPA-
TIES diena, kai iš ta-
vęs paimtas grobis bus padaly-
tas tavo vietoje. 2 Aš surinksiu
visas tautas į mūšį su Jeruza-
le. Miestas bus paimtas, na-
mai bus išplėšti ir moterys
išniekintos. Pusė miesto išeis
į tremtį, bet likusieji žmonės
nebus išvaryti iš miesto. 3 Tuo-
met VIEŠPATS ir stos į mūšį su
anomis tautomis, kaip jam
įprasta kovoti mūšio dieną. 4 Tą
dieną jo kojos stovės ant Alyvų
kalno, esančio ties Jeruzale ry-
tų pusėje. Alyvų kalnas bus
taip perskeltas į dvi dalis la-
bai plačiu slėniu nuo rytų į va-
karus, kad viena jo dalis pasi-
slinks šiaurės link, o kita pietų
link. 5 Slėnis tarp kalnų bus už-
piltas, nes slėnis tarp kalnų tę-
sis iki Azalo; jis bus taip už-
piltas, kaip jis buvo užpiltas
žemės drebėjimo Judo kara-
liaus Uzijo dienomis. Ir VIEŠ-
PATS, mano Dievas, ateis drau-
ge su visais savo šventaisiais.
6 Tą dieną nebus nei šalčio,
nei šalnos. 7 Bet bus viena ne-
pertraukiama diena, – žinoma
VIEŠPAČIUI, – ne diena ir ne
naktis, nes ir vakaro metu bus
šviesu.
8 Tą dieną gyvieji vandenys
ims tekėti iš Jeruzalės, pusė
jų į rytinę jūrą ir pusė jų į va-
karinę jūrą. Taip bus ir vasa-
rą, ir žiemą.
9 VIEŠPATS bus karalius viso-
je žemėje, – tą dieną bus vienas
VIEŠPATS ir vienas jo vardas.
10 Visas kraštas nuo Gebos
iki Rimono į pietus nuo Jeru-
zalės bus paverstas lyguma.
Bet Jeruzalė pasiliks aukštai
savo vietoje nuo Benjamino
vartų iki Senųjų vartų vietos –
Kampo vartų, ir nuo Hananelio
bokšto iki karaliaus vyno spau-
dyklų. 11 Ji bus pilna žmonių,
nes ji niekad daugiau nebus

14, 1–21: Apokaliptinis Viešpaties dienos aprašymas, kuriame Jeruzalė, Dievo išrinktųjų įvaizdis, po didelės kančios – priešų apgulos (1–3 eilutė), sąmyšio (13 eilutė) ir rykštės (12 ir 15 eilutė) – patiria Viešpaties išganymą (4–6 eilutė) ir gausią palaimą (6–11. 14. 16–21 eilutė).

pasmerkta sunaikinti. Jeru-
zalė bus saugi vieta gyventi.
12 O rykštė, kuria VIEŠPATS
nuplaks visas tautas, kariau-
jančias su Jeruzale, yra tokia:
jų kūnai supus jiems bestovint
ant kojų, jų akys išpus akiduo-
bėse ir jiems liežuviai supus
burnose. 13 Tą dieną kils toks
didelis VIEŠPATIES sukeltas
sąmyšis, kad kiekvienas žmo-
gus stvers kaimyno ranką ir
kiekvieno žmogaus ranka bus
iškelta prieš kaimyno ranką.
14 Net Judas stos į mūšį Jeru-
zalėje. Bus surinkti visų ap-
linkinių tautų turtai – auksas,
sidabras ir didelės krūvos dra-
bužių. 15 Tokia pat rykštė už-
klups arklius, mulus, kupranu-
garius, asilus ir bet kokius
gyvulius, esančius tose stovyk-
lose.

16 O išlikusieji gyvi tarp tau-
tų, atžygiavusių prieš Jeruza-
lę, atkils metai po metų pa-
garbinti Karaliaus, Galybių
VIEŠPATIES, ir švęsti Palapinių
iškilmės. 17 Jei kuri nors iš šei-
mų žemėje neatkiltų pagar-
binti Karaliaus, Galybių VIEŠ-
PATIES, negaus sau lietaus. 18 Jei
Egipto šeima neatkils ir neno-
rės atvykti, ištiks ir juos rykš-
tė, kuria VIEŠPATS plaka tau-
tas, neatkylančias Palapinių
iškilmės švęsti. 19 Tokia bus
bausmė Egipto ir bausmė tau-
tų, kurios neatkyla švęsti Pa-
lapinių iškilmės.

20 Tą dieną net varpeliai ant
žirgų turės įrašą: „Pašvęstas
VIEŠPAČIUI“. Verdami katilai
VIEŠPATIES Namuose bus taip
šventi, kaip šventi dubenys ties
VIEŠPATIES aukuru. 21 Kiekvie-
nas verdamas katilas Jeruza-
lėje ir Jude bus šventas Galy-
bių VIEŠPAČIUI. Visi, norintys
atnašauti auką, ateis ir nau-
dos juos {savo aukos mėsai}
virti. Tą dieną nebebus dau-
giau pirklių VIEŠPATIES Na-
muose.

MALACHIJO KNYGA

Malachijo knygos autorius yra bevardis pranašas. Jo vardas „Malachi“, kuris reiškia „Mano pasiuntinys“, turbūt yra tik pavadinimas, paimtas iš pačios knygos (žr. Mal 1, 1; 3, 1). Tačiau knyga daug pasako apie pranašą – bevardį įkvėptąjį knygos autorių – ir jo istorinį laikotarpį. Istorinis knygos fonas liudija, kad jis gyveno ir reiškėsi kaip pranašas tarp 500–450 m. prieš Kristų potremtinėje Sandoros bendrijoje. Jo pranašiškas žodis buvo skirtas Šventyklai ir kunigystei bei jos įpareigojimams. Jis dažnai kalba apie Sandorą su Dievu (žr. Mal 2, 4. 5. 8. 10. 14; 3, 1) ir rodo didelę pagarbą kunigiškajam „mokymui“ (žr. Mal 2, 6–9). Vietoj pranašavimų stiliaus Malachijas naudoja savitą „klausimo ir atsakymo“ būdą Dievo žodžiui perduoti. Tačiau jo požiūris į nuodėmę, teismą, grįžimą prie Dievo ir Viešpaties dienos atėjimą (žr. Mal 3, 1–5. 7; 4, 1–3. 6) liudija jį buvus Dievo pašauktu pranašu.

Pagrindinė pranašo Malachijo tema yra ištikimybė Viešpaties sandorai ir įpareigojimams. Jis smerkia kunigus už Šventyklos apeigų suteršimą bei žmonių klaidinimą (žr. Mal 1, 6 – 2, 9; 3, 3–4) ir įpareigoja savo tautiečius būti ištikimus žmonoms iš tikėjimo bendrijos bei auginti „dorą šeimą“ (žr. Mal 2, 13–16). Ragindamas Izraelį būti ištikimą, Malachijas duoda stebinančius aprašus ir apie pagonių Dievo garbinimą (žr. Mal 1, 11. 14b), ir apie idealų kunigą (žr. 2, 5–7), ir apie palaimą, kurią neša klusnumas Sandorai (žr. Mal 3, 10–12. 16–17; 4, 2–3). Be to, jis pabrėžia, kad visi bendruomenės nariai turi tą patį Kūrėją (žr. Mal 2, 10), ir praturtina Viešpaties dienos sąvoką paskirto šauklio atėjimu (žr. Mal 3, 1–4; 4, 5–6). Pasiuntinys, kuris „paruošia kelią“ (Mal 3, 1), ir Elijo grįžimas padėjo Naujojo Testamento evangelistams susieti Malachijo pranašystę su Mesijo – Kristaus atėjimu (žr. Mk 1, 2; Mt 11, 7–15; Lk 1, 16–17).

Malachijo amžius vertė tikėjimo bendriją klausti: „Kur yra Dievo teisingumas?“ Pranašas atsako, kad ateina Viešpaties diena. Tą dieną Dievas sukurs pasaulyje naują darną, kurioje teisingumas bus pergalingas.

Malachijo knygos metmenys

A.	Izraelio nuodėmės	1, 1 – 2, 16
B.	Dievo teismas ir gailestingumas	2, 17 – 3, 24

A. IZRAELIO NUODĖMĖS

1 [1] Ištarmė.*
VIEŠPATIES žodis Izraeliui per Malachiją.

Dievo meilė Izraeliui

2 Mylėjau jus, – kalbėjo
VIEŠPATS.
Bet jūs klausiate: „Kaip
mus mylėjai?“
Argi Esavas ne Jokūbo
brolis? – tai VIEŠPATIES
žodis.
O tačiau aš mylėjau
Jokūbą,
3 bet nekenčiau Esavo.*
Paverčiau jo kalnus tyrais,
atidaviau jo paveldą
dykumos šakalams.
4 Jei Edomas mano: „Nors
mes ir sutriuškinti,
bet atstatysime
griuvėsius“, –
taip kalbėjo Galybių
VIEŠPATS:
„Jie gali statyti, bet aš
nugriausiu.
Jie bus žinomi kaip
nedorybės šalis,
kaip tauta, ant kurios
VIEŠPATS pyksta
amžinai.“
5 Tai matysite savo akimis ir
sakysite:
„Didis yra VIEŠPATS net už
Izraelio ribų!“
Viešpats peikia kunigus.

6 Sūnus gerbia savo tėvą
ir tarnas savo šeimininką.
Taigi jei esu tėvas,
tai kur yra man
priklausanti garbė?
Ir jei esu šeimininkas,
tai kur yra man
priklausanti pagarba, –
taip Galybių VIEŠPATS
sakė jums,
kunigai, niekinantys mano
vardą.
Klausiate: „Kuo mes
paniekinome tavo
vardą?“
7 Atnašaudami suterštą
atnašą ant mano aukuro!
Klausiate: „Kuo mes ją
suteršėme?“.
Manydami, kad VIEŠPATIES
stalą galima niekinti!
8* Kai atnašaujate aklus
gyvulius aukai, ar tai
nėra bloga?
Kai atnašaujate raišą ar
nesveiką gyvulį,
ar tai nėra bloga?

1, 1–5: Mintis nuo Esavo asmens pereina prie jo palikuonių – Edomo – ir nuo Jokūbo asmens prie jo palikuonių – Izraelio. Esavas ir Jokūbas buvo broliai dvyniai. *Mylėjau*: daviau pirmenybę; *nekenčiau*: neišsirinkau, nors Esavas ir buvo pirmagimis sūnus. *Mylėjau* ir *nekenčiau* Šventojo Rašto kontekste reiškia Dievo laisvę išsirenkant – pirmenybės davimą ne pagal žmonių nuostatus, bet pagal savo malonę. Mums įprasta žodžiais *mylėti* ir *nekęsti* išreikšti meilės ir neapykantos jausmus. Žr. Rom 9, 13.

1, 8: Mozės Įstatymas draudė aukoti raišą, liguistą ar aklą gyvulį. Žr. Kun 22, 17–25; Įst 17, 1.

Pamėgink nunešti tai savo
valdytojui,
ar patiksi jam, ar jis bus
tau malonus? –
kalbėjo Galybių VIEŠPATS.
9 Dabar jūs pamėginkite
maldauti Dievą malonės!
Ar bus jis mums
maloningas? Tai yra
jūsų kaltė!
Argi jis galėtų būti malonus
kam nors iš jūsų? –
kalbėjo Galybių VIEŠPATS.
10* Oi, kad kas nors iš jūsų
užrakintų [Šventyklos]
duris, –
nebekurtumėte ugnies
tuščiai ant mano
aukuro!
Nemalonūs jūs man, –
kalbėjo Galybių VIEŠPATS, –
atnašų iš jūsų rankų
nepriimsiu.
11 Juk nuo saulės patekėjimo
lig jos nusileidimo
mano vardas yra didis
tautoms.
Visur smilkalai ir švarios
atnašos aukojamos
mano vardui,
nes didis yra mano vardas
tautoms, – kalbėjo
Galybių VIEŠPATS.
12 Bet jūs suteršiate jį,
kai sakote: „Viešpaties
stalas yra suterštas,
todėl ir maistas ant jo gali
būti niekam tikęs.“
13 Netgi sukdami nosį nuo
manęs, sakote:
„Oi, koks vargas!“ –
kalbėjo Galybių VIEŠPATS.
Atnešate, kas pavogta ar
raiša, ar liguista, –
ir tai jūs atnešate kaip
auką!
Nejau aš priimsiu ją iš
jūsų rankų? – kalbėjo
VIEŠPATS.
14 Tebūna prakeiktas melagis,
kuris turi kaimenėje gerą
gyvulį ir pažada jį,
bet aukoja Viešpačiui, kas
yra niekam tikę,
nes aš esu didis Karalius, –
kalbėjo Galybių
VIEŠPATS, –
ir mano vardas įkvepia
pagarbą tautoms.

2 1 O dabar, kunigai, šis
įsakymas yra jums. 2 Jei
neklausysite ir nepaimsite į
širdį, kad reikia gerbti mano
vardą, – kalbėjo Galybių VIEŠ-
PATS, – prakeiksiu jus ir pakei-
siu visa, kas neša jums palai-
mą, prakeikimu. Taip jau ir
padariau, nes jūs neimate į šir-
dį. 3 Štai grasinsiu jūsų pali-
kuonims, drėbsiu jums į veidą
mėšlą, mėšlą jūsų iškilmių at-
našų, ir numesiu nuo savęs jus

1, 10–11: Nenuoširdžios Judo žmonių aukos Viešpačiui nepatinka. Jam labiau patinka pagonių tautų aukos. Jos paankstina tyrą mesijinių laikų auką – vienkartinę ir visuotinę Mesijo auką. Katalikų Bendrija šv. Mišių auką sieja su šia Jėzaus – Dievo Mesijo, arba Kristaus, auka.

kartu su tuo mėšlu {iš savo Ar-
tumo}.
4 Taigi žinokite, kad siunčiau
šį įsakymą dėl to, idant tvertų
mano sandora su Leviu, – kal-
bėjo Galybių VIEŠPATS. 5 Mano
sandora su juo buvo sandora
gyvenimo ir gerovės, kurią aš
jam daviau, ir pagarbios bai-
mės, kurią jis man parodė. Jis
gyveno jausdamas mano var-
dui pagarbią baimę. 6 Tikras
mokymas ėjo iš jo burnos, nie-
ko neteisaus nebuvo rasta jo
lūpose. Dorai ir sąžiningai jis
man tarnavo, daugelį atitrau-
kė nuo kaltės. 7 Juk kunigo lū-
pos turi saugoti žinojimą, o
žmonės turi ieškoti mokymo iš
jo lūpų, nes jis yra Galybių
VIEŠPATIES pasiuntinys. 8 Bet
jūs nuklydote nuo to kelio, su-
vedžiojote daugelį savo moky-
mu, sulaužėte Levio sandorą, –
kalbėjo Galybių VIEŠPATS. 9 To-
dėl aš savo ruožtu paniekinsiu
ir pažeminsiu jus visos tautos
akyse dėl to, kad nesilaikėte
mano kelių ir šališkai elgėtės
mokydami.

Tautos neištikimybė Dievui

10* Argi ne vieną mes visi tu-
rime tėvą? Argi ne tas pats vie-
nas Dievas mus sukūrė? Tai
kodėl neištikimai elgiamės vie-
nas su kitu, paniekindami mū-
sų protėvių sandorą? 11 Judas
buvo neištikimas, bjaurūs da-
lykai buvo daromi Izraelyje ir
Jeruzalėje. Judas išniekino
VIEŠPATIES mylimą šventovę ir
paėmė sau žmona svetimo die-
vo dukterį. 12 Tepašalina VIEŠ-
PATS žmogų, kuris tai daro, iš
Jokūbo palapinių – ir liudyto-
ją, ir gynėją, ir atnašaujantį au-
ką Galybių VIEŠPAČIUI!
13 Ir tai jūs darote: jūs aplie-
jate ašaromis verkdami ir dū-
saudami VIEŠPATIES aukurą
dėl to, kad jis atsisako pažvelg-
ti į jūsų auką ar ją maloniai
priimti iš jūsų rankų. 14 Jūs
klausiate: „Dėl ko taip?“ Dėl to,
kad VIEŠPATS buvo liudinin-
kas, kai tu tapai neištikimas
savo jaunystės žmonai, nors ji
yra tavo draugė ir per sandorą
tavo žmona. 15 Argi ne tas pats
vienas Dievas ją sukūrė? Jo yra
ir kūnas, ir dvasia. Ir ko tas

2, 10–16: Mišrios vedybos tarp izraeliečių ir svetimtaučių buvo Mozės Įstatymo uždraustos (žr. Įst 7, 1–4). Po Babilonijos tremties šis įsakymas buvo griežtai vykdomas (žr. Ezd 9–10). Mišrios vedybos šiame tekste laikomos Sandoros sulaužymu (10 eilutė), o tai darė mišriomis vedybomis nusikaltusius asmenis nemalonius Dievui (13 eilutė). Dar labiau smerkiami buvo izraeliečiai, palikę izraelietes žmonas (14–16 eilutė). Laipsniškas grįžimas prie pirmykščio neišskiriamos moterystės idealo buvo įgyvendintas Naujajame Testamente Kristaus mokymu. Žr. Mt 19, 3–12.

pats vienas Dievas trokšta? Dievo duotų palikuonių. Taigi pažvelkite į save ir neleiskite nė vienam tapti neištikimam savo jaunystės žmonai.
16 Aš nekenčiu skyrybų, – kalbėjo VIEŠPATS, Izraelio Dievas, – ir dangstymosi smurtu tarsi drabužiu, – kalbėjo Galybių VIEŠPATS. Taigi atkreipkite dėmesį į save ir nebūkite neištikimi.

B. DIEVO TEISMAS IR GAILESTINGUMAS

17 Savo kalbomis jūs nuvarginote VIEŠPATĮ, tačiau klausiate: „Kuo mes jį nuvarginome?“ Ogi sakydami: „Visi, kas daro pikta, yra geri VIEŠPATIES akyse, tokie jam patinka“ arba klausdami: „Kur yra teisingumo Dievas?“

Sandoros pasiuntinys

3 1 Tikėk manimi! Siunčiu savo pasiuntinį* pirma savęs parengti man kelio. Staiga ateis į savo Šventyklą Viešpats, kurio jūs ieškote. Sandoros pasiuntinys, kurio jūs trokštate, tikrai jau ateina, – kalbėjo Galybių VIEŠPATS.
2 Bet kas gali ištverti jo atėjimo dieną ir kas gali išsilaikyti jam pasirodžius? Juk jis yra kaip lydytojo ugnis ir kaip skalbėjų šarmas.
3 Jis sėdės kaip sidabro lydytojas bei valytojas ir jis valys Levio palikuonis bei lydys juos kaip auksą ir sidabrą tol, kol jie neaukos teisumo atnašų VIEŠPAČIUI.
4 Tuomet Judo ir Jeruzalės atnašos bus taip malonios VIEŠPAČIUI, kaip senovės dienomis ir praeities metais.

5 Pasirodysiu pas jus teismui ir tuojau liudysiu prieš raganius, prieš svetimautojus, prieš melagingai prisiekiančius, prieš tuos, kurie apgauna samdinį dėl algos, skriaudžia našlę ir našlaitį, prieš tuos, kurie atstumia ateivį ir manęs nebijo, – kalbėjo Galybių VIEŠPATS.

6* Aš esu VIEŠPATS, – aš nesikeičiu. Todėl jūs, Jokūbo vaikai, nepražuvote.
7 Nuo pat savo protėvių dienų jūs atsitraukėte nuo mano įstatų ir jų nesilaikėte. Sugrįžkite pas mane, ir aš pas jus sugrįšiu, – kalbėjo Galybių VIEŠPATS. Bet jūs sakote: „Kaip mes sugrįšime?“

8 Ar gali žmogus apsukti Dievą? Tačiau mane jūs apsuka-

3, 1: *... savo pasiuntinį pirma savęs*: 23 eilutėje šis pasiuntinys yra vadinamas Eliju. Mt 11, 10 tekste šiuos žodžius cituoja Kristus ir susieja juos su Jonu Krikštytoju, kuris paruošė kelią Išganytojo atėjimui. Žr. Mt 3, 1–4. 11–12; 17, 10–13; Mk 1, 2–8; Lk 3, 2–18; Jn 1, 31–34.

3, 6–7: Dievas ištikimai vykdo savo pažadus. Jis nepaliks izraeliečių, nes jie dar tebėra jo tauta.

te! Bet jūs klausiate: „Kuo tave
mes apsukame?“ Savo dešimti-
nėmis ir atnašomis! [9] Prakei-
kimą esate užsitraukę, nes ma-
ne apsukate – visa jūsų gentis!
[10] Atneškite visą dešimtinę į
sandėlį,* kad būtų maisto ma-
no Namuose, ir taip mane iš-
mėginkite, – kalbėjo Galybių
VIEŠPATS. Aš tikrai atidarysiu
jums dangaus langus ir pilte
apipilsiu jus visokeriopa palai-
ma. [11] Dėl jūsų taip sudrausiu
skėrius, kad jie nesunaikins
jūsų žemės derliaus, ir jūsų
vynmedis laukuose nebus be
vaisių, – kalbėjo Galybių VIEŠ-
PATS. [12] Visos tautos laikys jus
laimingais, nes jūs būsite ma-
lonumų kraštas, – kalbėjo
Galybių VIEŠPATS.

Dievo gailestingumas

[13] Įžūliai kalbėjote prieš ma-
ne, – tarė VIEŠPATS. Tačiau
klausiate: „Ką mes kalbėjome
prieš tave?“ [14] Jūs sakėte: „Die-
vui tarnauti neapsimoka. Ko-
kia mums nauda iš to, kad
vykdome jo įpareigojimus ar
vaikštinėjame kaip raudotojai
Galybių VIEŠPATIES akivaiz-
doje? [15] Nūnai įžūliuosius lai-
kome laimingais, nes nedorė-
liai ne tik puikiai gyvena, bet
ir bausmės išvengia, kai gun-
do Dievą savo darbais!“
[16] Taip bijantieji VIEŠPATIES
kalbėjo vienas kitam. VIEŠ-
PATS atkreipė dėmesį ir išgir-
do, – jo akivaizdoje buvo užrašy-
ti atminimo knygoje* tie, kurie
bijojo VIEŠPATIES ir pasitikėjo
jo vardu. [17] Jie bus mano, – kal-
bėjo Galybių VIEŠPATS, – ypa-
tingas mano paveldas tą die-
ną, kurią veiksiu. Pasigailėsiu
jų, kaip pasigaili tėvai vaikų,
kurie jiems tarnauja. [18] Tuomet
vėl pamatysite skirtumą tarp
teisiojo ir nedorėlio, tarp tar-
naujančio Dievui ir jam netar-
naujančio.

Viešpaties diena arti

[19] Štai! Arti ta diena, lieps-
nojanti kaip krosnis! Visi įžū-
lieji ir nedorėliai bus ražiena, –
ateinanti diena juos taip sude-
gins, – kalbėjo Galybių VIEŠ-
PATS, – kad nepaliks jiems nei
šaknies, nei šakos. [20] Bet jums,
bijantiems mano vardo, pate-
kės teisumo saulė, skleidžianti
gydančius spindulius. Jūs išei-
site šokinėdami tarsi veršiu-
kai, išleisti iš gardo. [21] Sutryp-
site nedorėlius, nes jie bus
pelenai po jūsų kojų padais tą
dieną, kai aš veiksiu, – kalbėjo
Galybių VIEŠPATS.
[22] Atsiminkite mano tarno
Mozės mokymą – įsakymus ir
potvarkius, kuriuos daviau jam
prie Horebo, skirtus visam Iz-
raeliui.

3, 10: ... *sandėlį*: Šventyklos iždas.
3, 16: ... *atminimo knygoje*: nuošir-
džių Dievo bičiulių sąraše. Žr. Iš 32,
32.

23 Štai! Pirm negu ateis ši
didinga ir baisi diena, atsiųsiu
jums pranašą Eliją.* 24 Jis at-
vers tėvų širdis vaikams ir vai-
kų širdis tėvams taip, kad at-
ėjęs neužgaučiau viso krašto
pražūtimi.

{Štai! Pirm negu ateis ši di-
dinga ir baisi diena, atsiųsiu
jums pranašą Eliją.}*

3, 23: ... *Eliją*: žr. 2 Kar 2, 11. Elijas buvo paimtas nuo žemės ugningame vežime. Čia kalbama apie jo grįžimą. Žydų tikėjimo kraitis tai supranta žodiškai; Kristus pareiškia, kad tai įvyko Jono Krikštytojo veikloje (žr. Mt 17, 10–13).

3, 24: Šie žodžiai pažodiškai pakartoja 23 eilutę. Jie buvo perrašinėtojų pridėti smulkesnėmis raidėmis prie Malachijo knygos, nes norėta pabrėžti, kad Mažųjų pranašų rinkinys nesibaigia pražūties grasinimu.

NAUJASIS TESTAMENTAS

ĮVADAS

Naujajam Testamentui priklauso 27 knygos, kurios sudaro antrąją iš dviejų krikščionių Šventojo Rašto dalių. Tiksliau negu *testamentas* šių knygų pobūdį išreiškia žodis *sandora*. Juo Šventasis Raštas nurodo Dievo ir Jo tautos santykį. VI a. prieš Kr. pranašas Jeremijas kalbėjo, kad Dievo Sandora su savo tauta, įkurta per Mozę prie Sinajaus kalno, ateityje ves į dvasingesnę asmeninę sandorą (žr. Jer 31, 31–34). Remdamasis šia pranašyste, apaštalas Paulius laikė krikščioniškąjį santykį su Dievu Naująja Sandora, į kurią vedė Senoji, puoselėjama Mozės knygose (žr. 2 Kor 3, 6–16). Ir *Laiško žydams* autorius, turėdamas omenyje Jėzaus žodžius, tartus per Paskutinę vakarienę, įsteigiant Eucharistiją, skelbia, kad Kristus, paaukodamas save, tapo Naujosios Sandoros tarpininku (žr. Žyd 9, 15–20; taip pat Mt 26, 28; Mk 14, 24; 1 Kor 11, 25). Tad lengva suprasti, kodėl tie du knygų rinkiniai, priklausantys dviem Dievo sandoroms su savo tauta, buvo sudėti į vieną Knygą – Šventąjį Raštą: Senąjį ir Naująjį Testamentą.

Skirtingai nuo Senojo Testamento knygų, kurių kilmė siejama su keliolika šimtmečių, Naujojo Testamento knygos buvo parašytos maždaug per vieną šimtmetį ir atspindi keturias skirtingas literatūrines formas. Keturios iš jų yra evangelijos – Jėzaus Kristaus Geroji Naujiena, – kur pasakojama apie Jo gimimą, krikštą, mokymo ir gydymo tarnybą, mirtį bei prisikėlimą. Krikščionių bendrijos istorija aprašoma knygoje *Apaštalų darbai*. Joje pasakojama, kaip plito tikėjimas per pirmuosius trisdešimt metų po Jėzaus Kristaus mirties ir prisikėlimo. Dvidešimt viena Naujojo Testamento knyga yra parašyta laiško forma: jie priskiriami Pauliui, Jokūbui, Petrui, Jonui ir Judui. Paskutinė Naujojo Testamento knyga – apokalipsė (gr. *apokalypsis*), t. y. apreiškimas, arba atskleidimas, kokia bus Dievo valia ateityje. Visos krikščionių bendrijos sutaria, kad šios 27 knygos sudaro Naujojo Testamento kanoną. Tai norminės Naujojo Testamento knygos, krikščioniškojo gyvenimo idealų sąvadas.

Šventasis Raštas – Dievo pokalbio su žmogumi vaisius. Dievas ir žmogus susitinka istorinių įvykių tėkmėje. Istoriniai įvykiai – tarsi Dievo staklės. Senasis Testamentas atspindi Dievo – istorijos ir kūrinijos Viešpaties – žmonijos prakalbinimą *apreiškimu*. Žmogus, atsiliepdamas tikėjimu, įgyja drąsos gyventi ateities viltimi. Tikėjimo istorija siejama su išganymo istorija, kurios apmatai pamažu ryškėja ir rutuliojasi į nuostabą keliančias gijas, o žmogaus atsiliepimas tikėjimu į Dievo apreiškimą pasirodo kaip išganymo istorijos gijų ataudai. Apreiškimo ir tikėjimo sąveiką nusako trys trumpi žodžiai: *Dievas myli žmogų!*

Naujasis Testamentas yra Dievo pokalbio su žmogumi – *apreiškimo* ir *tikėjimo* – viršūnė. Žmogų prakalbina Jėzus Kristus – Dievas. „Žodis tapo kūnu ir gyveno tarp mūsų" (Jn 1, 14). Dievas pokalbiu istorijoje apreiškia ne tik savo rūpestį dėl žmogaus ir pasaulio, bet ir dalijasi savimi. O žmogus sužino ne tik *apie* Dievo valią savo gyvenime, bet priima *patį* Dievą – galią tapti sudievintam. „Juk šventosiose knygose Tėvas, kuris yra danguje, su didžia meile pasitinka savo vaikus ir kalbasi su jais. Mat Dievo žodis slepia savyje tokią jėgą ir stiprybę, kad jis pasirodo esąs [...] tikėjimo tvirtybė, sielos maistas, tyras ir neišsenkąs dvasinio gyvenimo šaltinis. [...] Krikščionims turi būti plačiai atvertos durys į Šventąjį Raštą."[1]

[1] Vatikano II Susirinkimas. Dogminė konstitucija apie Dievo apreiškimą *Dei Verbum*, 21–22.

EVANGELIJOS

Pirminė Krikščionių Bendrija Jėzų laikė Kristumi, nes tikėjo ir skelbė, kad *Dievas jį prikėlė iš numirusių*. Pats Jėzus nepaliko jokių raštų, o žinia apie jo žodžius bei darbus mus pasiekia per jo tiesioginius sekėjus – apaštalus – ir jų mokinius. Iš pradžių žinia apie Jėzų Kristų, jo žodžius ir darbus sklido, buvo skelbiama žodžiu. Tikėjimo skelbimą nusako du žodžiai: Evangelija ir Kerigma. *Evangelija* – gr. kalbos sudurtinis žodis: būdvardis *eu* – gera; daiktavardis *angelia* – žinia, arba naujiena; *kerygma* – iškilmingas pranešimas, skelbimas, apimantis ir skelbimo turinį, ir patį skelbimą. Naujajame Testamente skelbiama tik viena Evangelija – Jėzus Kristus, Dievo Sūnus, kuris yra Geroji Žinia, arba Naujiena. Apaštalas Paulius Romos krikščionims rašė: *Aš nesigėdiju Evangelijos, nes ji yra Dievo galybė išgelbėti kiekvienam tikinčiajam, [...] joje apsireiškia Dievo teisumas iš tikėjimo į tikėjimą, kaip parašyta: Teisusis gyvens tikėjimu* (Rom 1, 16–17). Apaštalo mokymu, Evangelija nėra knyga, bet pats Jėzus Kristus ir išganingasis Dievo darbas, įvykdytas jame ir per jį. O evangelistui Morkui Evangelija – tai knyga apie Jėzų Kristų: *Jėzaus Kristaus, Dievo Sūnaus, Gerosios Naujienos pradžia* (Mk 1, 1). Morkaus, Mato, Luko ir Jono evangelijos yra knygos apie Jėzų Kristų. Tai savitas krikščionių Raštų literatūrinis žanras, liudijantis tikėjimo pastangas suvokti Jėzaus asmens paslaptį ir lemtingą jo reikšmę žmogaus išganymui. Morkus – evangelistas pirmūnas – tapo Naujojo Testamento evangelijų modeliu.

Sakoma, kad upės neatskirsi nuo jos krantų. Norint suprasti upę, reikia pažinti jos krantus ir vagą, kuria ji teka. Naujojo Testamento Bendrija turėjo savuosius krantus – istorinį laikotarpį, kada ji gimė, augo, ir savo vagą – tikėjimą Evangelija.

Keturios evangelijos yra viso krikščionių Šventojo Rašto širdis, *nes jos yra ypatingas liudijimas apie įsikūnijusio Žodžio, mūsų Išganytojo, gyvenimą ir mokymą* (DV 18). Evangelijų rašymas apima tris Evangelijos paveldo tarpsnius:

1. **Jėzaus gyvenimas ir mokymas.** Ką Jėzus darė ir mokė savo žemiškosios tarnystės metu? *Šventoji Motina Bažnyčia tvirtai ir nesvyruodama teigė ir tebeteigia, kad tos keturios evangelijos, kurių istoriškumą ji nepaliaujamai tvirtina, ištikimai perduoda, ką Dievo Sūnus Jėzus, gyvendamas tarp žmonių, iš tikrųjų darė ir mokė jų amžinajam išganymui iki dienos, kurią buvo paimtas* (DV 19; plg. Apd 1, 1–2).

2. **Žodinis tikėjimo kraitis.** Ką apaštalai skelbė po Jėzaus mirties ir prisikėlimo? *O Viešpačiui įžengus į dangų, tai, ką jis buvo kalbėjęs ir padaręs, apaštalai perdavė klausytojams su geresniu supratimu ir patys, išmokyti garbingųjų Kristaus gyvenimo įvykių ir apšviesti Tiesos Dvasios, tuo džiaugėsi* (DV 19). Šiame tarpsnyje skelbėjas Jėzus yra skelbiamas kaip Kristus ir Dievo Sūnus. Liudijimas, duodamas Jėzui ir jo misijai, susilieja su tikėjimu Jėzumi kaip prisikėlusiu Viešpačiu ir Kristumi (žr. Apd 2, 36). Ištikimas Jėzaus žodžių ir darbų aiškinimas, perduotas apaštalų ir mokinių skelbimu, apima bei nusako tai, kas dažnai vadinama „prisikėlimo tikėjimu" – Velykų tikėjimu, t. y. giliau ir plačiau suprantant Jėzų, jo žodžius, darbus ir jo misiją. Įžvalgos ir supratimo ištaka – mokinių tikėjimas Jėzumi bei jų susitikimas su Jėzumi kaip prisikėlusiu ir išaukštintu Viešpačiu. *Iš pradžių mokiniai šito nesuprato, bet kai Jėzus buvo pašlovintas, atsiminė, kad tai buvo apie jį parašyta [...]* (Jn 12, 16).
3. **Keturios rašytos evangelijos.** Ką evangelistai rašė apie Jėzų Kristų savo skirtingose evangelijose? Evangelistai, eidami savo keliu ir siekdami savito tikslo, naudojosi tikėjimo paveldu, subrendusia įžvalga ir supratimu skelbiant Jėzų Kristų antrajame tarpsnyje. Tačiau jie atrinkdavo medžiagą, kai ką suglausdami arba paaiškindami, apipavidalindami jiems patiems būdingu literatūriniu žanru, kurį vadiname evangelija – gerąja naujiena. Sykiu žiūrėta, kad *apie Jėzų perteiktų mums tai, kas tikra ir nuoširdu* (DV 19).

Trys pirmosios evangelijos – Mato, Morkaus ir Luko – yra ne tik panašios, bet ir skirtingos. Įprasta jas vadinti *sinoptinėmis*, nes žvelgiant „vienu žvilgsniu" galima pamatyti jų panašumus ir skirtumus. Panašios turiniu ir sandara, tačiau skirtingos teologiniu požiūriu: Morkui Jėzus – kenčiantis Mesijas, Matui – naujasis Mozė, Įstatymo įvykdytojas ir Mesijas, Lukui – kupinas Šventosios Dvasios žmonijos Išganytojas. Ketvirtoji – Jono evangelija – gerokai skiriasi nuo sinoptinių struktūriniu bei teologiniu požiūriu. Aišku, ir ji yra apie Jėzų, skatinanti skaitytojus tikėti, *jog Jėzus yra Mesijas, Dievo Sūnus* (Jn 20, 31).

Jau nuo II kristinio amžiaus įprasta kiekvieną šio ketverto knygą vadinti *evangelija* ir pridėti evangelistų vardus. Taigi – *Evangelija pagal Matą, Evangelija pagal Morkų, Evangelija pagal Luką, Evangelija pagal Joną.*

EVANGELIJA PAGAL MATĄ

Nors *Evangelija pagal Matą* parašyta vėliau negu *Evangelija pagal Morkų*, ji yra pirmoji Naujojo Testamento kanone. Vadinasi, Krikščionių Bendrija ją ypač vertino ir gerbė. Iš visų keturių evangelijų ankstyvojoje krikščionybės raštijoje ji buvo dažniausiai cituojama. Branginama ši evangelija ir dabar, nes ji yra krikščionybės sampratos vadovėlis, kuriame Jėzus Kristus, jaunutės Bendrijos Viešpats, aprašomas ne tik kaip Dievo užmojo, apreikšto Senajame Testamente, vykdytojas, bet ir kaip jo įvykdymas.

Evangelija pagal Matą nėra Jėzaus gyvenimo aprašymas, greičiau teologija – tikėjimo pastangos gvildenti ir atsakyti į du klausimus: *Kas yra Jėzus? Kas yra Dievo Karalystė?* Evangelija buvo Šventosios Dvasios įkvėpta ir evangelisto Mato parašyta Krikščionių Bendrijai. Taigi tikinčiojo parašyta tikintiesiems. Kai kurie tyrinėtojai įžvelgia penkiadalę Mato evangelijos struktūrą (1, 1–2, 15; 2, 16–7, 29; 8, 1–9, 38; 10, 1–18, 35; 19, 1–28, 20), atspindinčią Penkiaknygę, penkiadalį Mozės knygų junginį. Taip pat čia atsekamos penkios didžiosios Jėzaus kalbos, kuriose Matas sutelkia didžiąją dalį Jėzaus mokymo. Tai Jėzaus pamokslas nuo kalno (žr. 5–7 sk.), misijinė kalba (žr. 10 sk.), kalba palyginimais (žr. 13 sk.), kalba apie bendruomenę (žr. 18 sk.) ir kalba apie eschatologinį teismą (žr. 24–25 sk.).

Į klausimus, susijusius su autoryste, šaltiniais ir parašymo data, buvo ir tebėra įvairių atsakymų. Seniausias liudijimas apie evangelijos autorystę siejamas su apaštalu Matu, kuris anksčiau Kafarnaume dirbo muitininku ir vadino save Leviu (žr. Mt 9, 9–13; 10, 3). II kristiniame amžiuje Hierapolio vyskupas Papijas tvirtina, kad Matas surašė [Viešpaties] posakius hebrajų kalba; kiekvienas juos vertė, kaip sugebėjo. Šiandien kai kurie mokslininkai *Evangeliją pagal Matą* priskiria ne apaštalui Matui, bet nežinomam autoriui, kurį vadina evangelistu Matu, nes vargu ar tiesioginis Jėzaus mokinys, komponuodamas savo pasakojimą, užuot naudojęsis sava patirtimi ir atmintimi, būtų perėmęs žinias apie savo Mokytoją iš *Evangelijos pagal Morkų*. Evangelistas Matas naudojosi ne tik *Evangelija pagal Morkų*, bet ir kita gausia medžiaga, ypač Jėzaus žodžiais, tuo, ko nėra Morkaus evangelijoje, bet sutampa su Luko evangelija. Šis Jėzaus žodžių šaltinis, vadinamas Q (vok. *Quelle* – šaltinis), apima rašytinę ir žodinę medžiagą, kuria naudojosi Matas bei Lukas. Morkus ir Q yra bendri abiejų kitų sinoptinių evangelijų šaltiniai. *Dviejų šaltinių teorija* padeda suprasti sinoptinių evangelijų panašumus ir skirtumus.

Be medžiagos, kurią evangelistas Matas perėmė iš Mk ir Q, jo evangelijoje gausu tik jam vienam būdingų žinių. Šią medžiagą įprasta žymėti raide M. Tai rašytinė ar žodinė tikėjimo atmintis, kuri autoriui buvo po ranka. Taigi evangelistas Matas naudojosi trimis šaltiniais: Mk – Q – M. Kadangi Morkaus evangelija buvo parašyta šiek tiek prieš ar šiek tiek po 70 m., Mato evangelija parašyta tikriausiai bent dešimtmečiu vėliau, po to, kai Jeruzalė pasidavė romėnams per pirmąjį žydų sukilimą prieš Romą (66–70 m.). Šitaip sprendžiama todėl, kad evangelistas Matas tikriausiai naudojosi Morkaus evangelija, kuri jau buvo paplitusi ir žinoma. Būdinga, kad evangelistas Matas užsimena apie Jeruzalės sunaikinimą (žr. Mt 22, 7).

Vieta, kur buvo parašyta *Evangelija pagal Matą*, greičiausiai sietina su Antiochija, romėnų Sirijos provincijos sostine. Šio svarbaus didmiesčio gyventojai buvo ir graikiškai kalbantys pagonys, ir žydai. Čia vyravusi įtampa tarp krikščionių iš judaizmo ir krikščionių iš pagonijos apaštalo Pauliaus misijos metu (žr. Gal 2, 1–14) dėl krikščionių įpareigojimo laikytis Mozės Įstatymo yra iš dalies panaši į santykius tarp grupių *Evangelijoje pagal Matą*. Evangelisto Mato Bendrijoje, kuri iš pradžių buvo stipri žydų krikščionių grupuotė, vyravo krikščionys iš pagonijos. Jo evangelija atsako į klausimą, kaip tikėjimo klusnumas Dievo valiai turi būti įgyvendintas tų, kurie gyvena po *amžių pervartos*, po Jėzaus Kristaus mirties ir prisikėlimo.

Matas pradeda ir baigia evangeliją tuo pačiu teologiniu teiginiu apie Dievo Artumą. Tai jo evangelijos rėmai. *Štai mergelė nešios įsčiose ir pagimdys sūnų, jis vadinsis Emanuelis, o tai reiškia: Dievas su mumis* (Mt 1, 23). *[Jėzus tarė:] Ir štai aš esu su jumis per visas dienas iki pasaulio pabaigos* (Mt 28, 20). Taigi Jėzus Kristus yra Dievo Artumas.

Evangelijos pagal Matą metmenys

A.	Pasakojimas apie Jėzaus kūdikystę	1, 1 – 2, 23
B.	Karalystės skelbimas	3, 1 – 7, 29
C.	Tarnyba ir misija Galilėjoje	8, 1 – 11, 1
D.	Karalystės slėpinys	11, 2 – 13, 52
E.	Jėzus, Karalystė, Bažnyčia	13, 53 – 18, 35
F.	Tarnyba Judėjoje ir Jeruzalėje	19, 1 – 25, 46
G.	Pasakojimas apie kančią ir prisikėlimą	26, 1 – 28, 20

A. PASAKOJIMAS APIE JĖZAUS KŪDIKYSTĘ

Jėzaus kilmės knyga

1 1* Jėzaus Kristaus*, Dovydo Sūnaus, Abraomo sūnaus*, kilmės knyga.
2 Abraomui gimė Izaokas,
Izaokui gimė Jokūbas,
Jokūbui gimė Judas ir jo broliai.
3 Judui gimė Faras ir Zara iš Tamaros,
Farui gimė Esromas,
Esromui gimė Aramas.
4 Aramui gimė Aminadabas,
Aminadabui gimė Naasonas,
Naasonui gimė Salmonas.
5 Salmonui gimė Boazas iš Rahabos,
Boazui gimė Jobedas iš Rutos,
Jobedui gimė Jesė.
6 Jesei gimė karalius Dovydas,
Dovydui gimė Saliamonas iš Urijo žmonos.
7 Saliamonui gimė Roboamas,
Roboamui gimė Abija,
Abijai gimė Asafas.
8 Asafui gimė Juozapatas,
Juozapatui gimė Joramas,
Joramui gimė Ozijas.
9 Ozijui gimė Joatamas,
Joatamui gimė Achazas,
Achazui gimė Ezekijas.
10* Ezekijui gimė Manasas,
Manasui gimė Amonas,
Amonui gimė Jozijas*.
11 Jozijui gimė Jechonijas ir jo broliai
ištrėmimo į Babiloniją laikais.
12 Po ištrėmimo į Babiloniją
Jechonijui gimė Salatielis,
Salatieliui gimė Zorobabelis.
13 Zorobabeliui gimė Abijudas,
Abijudui gimė Eljakimas,
Eljakimui gimė Azoras.
14 Azorui gimė Sadokas,
Sadokui gimė Achimas.
Achimui gimė Elijudas.
15 Elijudui gimė Eleazaras,
Eleazarui gimė Matanas,
Matanui gimė Jokūbas.
16 Jokūbui gimė Juozapas – vyras Marijos, iš kurios gimė Jėzus, vadinamas Kristumi – Mesiju.
17* Taigi nuo Abraomo iki Dovydo iš viso keturiolika kartų, nuo Dovydo iki ištrėmimo į Babiloniją keturiolika kartų ir

1, 1: Vardas *Jėzus* (gr. *Iesus,* hebr. *Ješua*) reiškia *Dievas yra išgelbėjimas – Dievas gelbėtojas.* Žodis *Kristus* nėra vardas, o pašaukimo ar pareigos titulas. Jis reiškia Dievo pašventintą ir kokiai misijai įgaliotą asmenį (gr. *Christós,* hebr. *Mašiah – pateptasis*). Kur šis žodis žymi pasiuntinybę, verčiame *Mesiju,* kur vartojamas kaip antras Jėzaus vardas, – *Kristumi.*

ST mesijas dažniausiai suprantamas kaip išrinktosios tautos išvaduotojas, dominuojančios kitoms tautoms Izraelio karalystės atkūrėjas, galingas žemiškas valdovas. NT mesijas – tai kūrėjas dvasinės Dievo Karalystės, kurioje vyrauja antgamtinės malonės gyvenimas. Jėzus laiko save visos žmonijos gelbėtoju iš nuodėmės ir mirties vergovės, o ne žemišku vienos tautos vaduotoju.

1, 17: Jėzaus protėvių sąrašas Evangelijoje pagal Matą yra simbolinio pobūdžio, schemiškai suskirstytas į tris dalis pagal tris istorinius laikotarpius: patriarchų (1, 2–5), karalių

nuo ištrėmimo į Babiloniją iki
Kristaus keturiolika kartų.

Stebuklingas įsikūnijimas

18* Jėzaus Kristaus gimimas
buvo toksai. Jo motina Marija
buvo susižadėjusi su Juozapu*;
dar nepradėjus jiems kartu
gyventi, Šventosios Dvasios
veikimu ji tapo nėščia. 19 Jos vy-
ras Juozapas, būdamas tei-
sus* ir nenorėdamas daryti jai
nešlovės*, sumanė tylomis ją
atleisti. 20 Kai jis nusprendė
taip padaryti, per sapną* pasi-
rodė jam Viešpaties angelas*
ir tarė: „Juozapai, Dovydo sū-
nau, nebijok parsivesti į namus
savo žmonos Marijos, nes jos
vaisius yra iš Šventosios Dva-
sios. 21 Ji pagimdys sūnų, ku-
riam tu duosi Jėzaus vardą,
nes jis išgelbės savo tautą iš
nuodėmių.“ 22 Visa tai įvyko,
kad išsipildytų Viešpaties žo-
džiai, pasakyti per pranašą:
23 *Štai mergelė nešios įsčiose ir*
pagimdys sūnų,
ir jis vadinsis Emanuelis,
o tai reiškia: „Dievas su mu-
mis.“ 24 Atsikėlęs Juozapas pa-
darė taip, kaip Viešpaties an-
gelo buvo įsakyta, ir parsivedė
žmoną pas save. 25 Jam negyve-
nus su ja kaip vyrui*, ji pagimdė
sūnų, kurį jis pavadino Jėzumi.

Jėzų lanko Rytų išminčiai

2 1 Jėzui gimus Judėjos Bet-
liejuje karaliaus Erodo
dienomis, štai atkeliavo į Je-
ruzalę išminčiai* iš Rytų šalies
2 ir klausinėjo: „Kur yra gimu-
sis žydų karalius? Mes matė-
me užtekant jo žvaigždę* ir at-
vykome jo pagarbinti.*“ 3 Tai
išgirdęs, karalius Erodas sune-
rimo, o su juo ir visa Jeruzalė.*

(1, 6–11) ir po ištrėmimo (1, 12–16). Be abejo, jame suminėti ne visų žmogiškųjų Jėzaus protėvių vardai, o tik žymesniųjų, stengiantis pabrėžti Kristaus–Mesijo karališką kilmę iš Dovydo ir tuo patvirtinti ST pranašysčių išsipildymą. Iš genealogijoje minimų moterų – trys svetimšalės; ne visos paminėtos santuokos yra teisėtos. Tuo leidžiama suprasti, kad pasaulio Atpirkėjas atėjo ne vien žydų tautai ir nėra svetimas nusidėjėliams.

1, 19: Pagal Senojo Testamento nuostatus ir izraelitų papročius sužadėtuvės buvo tolygios teisinei santuokai, o per vestuves žmona tik būdavo parvedama į vyro namus. Vyras turėjo teisę *atleisti* parvestą ar dar neparvestą žmoną, duodamas jai skyrybų raštą, ir taip santuoka būdavo panaikinama (žr. toliau 5, 31). Šiuo atveju Juozapas būtų turėjęs duoti Marijai formalų skyrybų dokumentą.

1, 25: Pažodžiui: *Jis negyveno su ja kaip vyras, iki ji pagimdė...* Pagal biblinės kalbos stilių *iki* rodo vien tik tai, kaip buvo ligi to laiko, bet nieko nesako, kad vėliau būtų buvę kitaip. Suprantama, jog teisusis Juozapas mylėjo Šventosios Dvasios sužadėtinę Mariją tokia pagarbia, šventa meile, kad ir vėliau nebūtų išdrįsęs nė pagalvoti apie fizinį ryšį.

2, 1: Išminčiai – kartu dvasininkai ir astrologai, manoma, iš Irano (Persijos), kur klestėjo žvaigždžių stebėjimo menas. – *Užtekant*, arba *Rytuose*.

2, 2: Rytuose karalius ne tik sveikindavo, bet ir garbindavo, parpuolę ant žemės.

2, 3: Erodas apstulbo, išgirdęs apie gimusį pretendentą į jo sostą, o jeruzaliečiai nusigando, žinodami karaliaus žiaurumą visiems varžovams.

4 Jis susikvietė visus tautos
aukštuosius kunigus bei Raš-
to aiškintojus ir teiravosi, kur
turėjęs gimti Mesijas. 5 Tie jam
atsakė: „Judėjos Betliejuje,
nes pranašas yra parašęs:
6 *Ir tu, Judo žemės Betliejau,*
anaiptol nesi menkiausias
tarp žymiųjų Judo miestų,
nes iš tavęs išeis vadas, kuris
ganys mano tautą –
Izraelį.“
7 Tuomet Erodas, slapčia pa-
sikvietęs išminčius, smulkiai
juos išklausinėjo apie žvaigždės
pasirodymo metą 8 ir, siųsda-
mas į Betliejų, tarė: „Keliau-
kite ir viską sužinokite apie
kūdikį. Radę praneškite man,
kad ir aš nuvykęs jį pagarbin-
čiau.“ 9 Išklausę karaliaus, iš-
minčiai leidosi kelionėn. Ir štai
žvaigždė*, kurią jie buvo matę
užtekant, traukė pirma, kol
sustojo ties ta vieta, kur buvo
kūdikis. 10 Išvydę žvaigždę, jie
be galo džiaugėsi. 11* Įžengę į
namus, pamatė kūdikį su mo-
tina Marija ir, parpuolę ant že-
mės, jį pagarbino. Paskui jie
atidengė savo brangenybių dė-
žutes ir davė jam dovanų: auk-
so, smilkalų ir miros. 12 Sapne
įspėti nebegrįžti pas Erodą, ki-
tu keliu pasuko į savo kraštą.

Bėgimas į Egiptą ir buvimas Egipte

13 Išminčiams iškeliavus,
štai vėl pasirodo Juozapui sap-
ne Viešpaties angelas ir sako:
„Kelkis, imk kūdikį su motina
ir bėk į Egiptą*. Pasilik ten, kol
tau pasakysiu, nes Erodas ieš-
kos kūdikio, norėdamas jį nu-
žudyti.“ 14 Atsikėlęs nakčia,
Juozapas pasiėmė kūdikį ir
motiną ir pasitraukė į Egiptą.
15* Ten jis prabuvo iki Erodo
mirties, kad išsipildytų Vieš-
paties žodžiai, pasakyti per
pranašą:

2, 5: Kitas Betliejus buvo Galilėjoje.

2, 6: Šventasis Raštas gerus valdovus vadina tautos ganytojais.

2, 9: Mt tą žvaigždę aprašo kaip stebuklingą, natūraliomis priežastimis neišaiškinamą. Vis dėlto kai kurie Šventojo Rašto tyrinėtojai mato joje retą Jupiterio ir Saturno konjunkciją, dėl kurios abi šios planetos kartu švietė kaip nauja ryški žvaigždė. Tokia konjunkcija iš tiesų yra įvykusi 7 m. prieš Kristų, t. y. faktiniais Kristaus gimimo metais. Per Babilonijos tremtinius kadaise galėjo būti pasiekusi Persiją pranašystė apie *žvaigždę, kilsiančią iš Jokūbo* (žr. Sk 24, 17).

2, 11: *Į namus*: Iš čia matyti, kad piemenys nepaliko Šventosios Šeimos tvarte (žr. Lk 2), bet priglaudė savo namuose. Auksas, smilkalai, mira populiarios dovanos Artimųjų Rytų tautose. Bažnyčios tėvai ir Liturgija čia įžiūri simboliką: auksas Jėzui kaip karaliui, smilkalai – kaip Dievui, mira – kaip mirtingam žmogui (žr. Lk 23, 53 paaiškinimą).

2, 15: Karalius Erodas Didysis mirė 4 m. prieš Kristų, taigi Jėzus yra gimęs pora metų anksčiau, maždaug į pabaigą 7-ųjų metų prieš krikščioniškosios eros pradžią (žr. paaiškinimus prie Lk 2, 1–2). Senovės rašytojai mažai tesirūpino kalendoriniu tikslumu, todėl pagal jų raštus ne iš karto pavyksta nustatyti įvykių datas.

Iš Egipto pašaukiau savo
Sūnų.
16* Erodas, pamatęs, kad jį
išminčiai apvylė, baisiai įnir-
šo ir, pasiuntęs [kareivius], iš-
žudė Betliejuje ir jo apylinkėje
visus berniukus, dvejų metų ir
jaunesnius, pagal laiką, kurį
buvo patyręs iš išminčių. 17 Tuo-
met išsipildė pranašo Jeremi-
jo žodžiai:
18* *Pasigirdo šauksmas Ramoje**,
garsios dejonės ir aimanos –
tai Rachelė rauda savo vaikų;
ir niekas jau jos nepaguos,
nes jų nebėra.

Jėzus sugrįžta į Nazaretą

19 Erodui mirus, štai Viešpa-
ties angelas pasirodo per sap-
ną Juozapui Egipte 20 ir sako:
„Kelkis, imk kūdikį su motina
ir keliauk į Izraelio kraštą, nes
jau mirė tie, kurie tykojo kūdi-
kio gyvybės*.“ 21 Tuomet Juoza-
pas atsikėlė, pasiėmė kūdikį ir
motiną ir pargrįžo į Izraelio že-
mę. 22* Išgirdęs, jog Archelajas
valdo Judėją po savo tėvo Ero-
do, pabūgo ten vykti. Įspėtas
sapne, nukeliavo į Galilėjos sri-
tį 23 ir apsigyveno Nazareto
mieste, kad išsipildytų prana-
šų žodžiai:
*Jį vadins Nazarėnu**.

B. KARALYSTĖS SKELBIMAS

Jono Krikštytojo veikla

3 1* Anomis dienomis pasi-
rodė Jonas Krikštytojas.
Jis skelbė Judėjos dykumoje:

2, 16: Žydų nekenčiamas kaip svetimtautis (buvo idumietis), Erodas nuolat būgštavo dėl savo ateities. Kūdikių išžudymas – viena iš daugelio Erodo žiaurybių (jis buvo nužudęs ne tik daugybę politinių priešų, bet ir savo uošvę, du sūnus ir mieliausiąją iš žmonų – turėjo dar devynias).

2, 18: Jeremijo pranašystėje mirusi Rachelė, laikyta šiaurinių žydų giminių motina, rauda į Babiloniją ištremiamų (586 m. prieš Kristų) izraelitų. *Betliejus*: Rachelės palaidojimo vieta. *Rama*: ištremiamųjų rinkimosi vieta (Jer 40, 1).

2, 22: Archelajas valdė nuo 4 m. prieš Kristų iki 6 m. po Kristaus.

2, 23: *Nazarėnais (nazorėjais)*, vėliau semitų kalbose buvo vadinami Kristaus sekėjai – krikščionys. Evangelijos dažnai vadina Jėzų Nazariečiu su tam tikra užuomina į ST asketus *nazirus*. Lygindami du Jėzaus kūdikystės aprašymus evangelijose, randame, kad Mt 2 pasakojamieji įvykiai įsiterpia tarp vaikelio Jėzaus paaukojimo šventykloje ir galutinio jo gimdytojų sugrįžimo į Nazaretą, apie kuriuos kalba Lk 2, 22–38 ir 2, 39–40.

Toliau Evangelijos pagal Matą pagrindinė tema bus Dievo Karalystės įsigyvenimas žmonėse. Izraelitų papročiu vengdamas minėti Dievo vardą, evangelistas ją vadina *Dangaus Karalyste*. Dievo Karalystės paslapčių dėstymas protarpiais supinamas su istoriniu pasakojimu apie Jėzaus darbus, stebuklus, keliones. Pabaigoje visą Kristaus mokymą apvainikuoja pamokslas apie Paskutinį teismą ir amžinąją Dievo Karalystę danguje, o jo, kaip Atpirkėjo, veiklos viršūne tampa kančia, mirtis ir prisikėlimas.

3, 1: *Anomis dienomis*: pagal Biblijos stilių – tam tikras jungtukas arba įžanginis posakis kokiam iškilmingam naujam pasakojimui. Jis visiškai nenusako konkretaus laiko

2* „Atsiverskite, nes prisiartino
Dangaus Karalystė.“ 3 O jis bu-
vo tasai, apie kurį pranašas
Izaijas yra pasakęs:

Tyruose šaukiančiojo balsas:
Taisykite Viešpačiui kelią!
Ištiesinkite jam takus!

4* Pats Jonas vilkėjo kupra-
nugario vilnų apdaru, o strėnas
buvo susijuosęs odiniu diržu.
Jo maistas buvo skėriai ir lau-
ko medus. 5 Tuomet pas jį ėmė
rinktis Jeruzalės gyventojai,
visa Judėja ir visa Pajordanė.
6* Jie išpažindavo nuodėmes ir
buvo jo krikštijami Jordano
upėje. 7 Pamatęs daug farizie-
jų ir sadukiejų*, einančių krikš-
tytis, Jonas juos barė: „Angių
išperos, kas jus pamokė bėgti
nuo besiartinančios rūstybės*?
8 Duokite tikrų atsivertimo vai-
sių! 9 Ir nemėginkite ramintis:
‘Juk mūsų tėvas – Abraomas.’
Aš jums sakau, kad Dievas ga-
li pažadinti Abraomui vaikų iš
šitų akmenų. 10 Štai kirvis jau
prie medžio šaknų, ir kiekvie-
nas medis, kuris neduoda gerų
vaisių, bus iškirstas ir įmes-
tas į ugnį. 11 Aš jus krikštiju
vandeniu, kad atsiverstumėte,
bet po manęs ateis galingesnis
už mane, aš nevertas jam nė
kurpių nuauti. Jisai krikštys
jus Šventąja Dvasia ir ugnimi*.
12 Jo rankoje vėtyklė*, ir jis iš-
valys savo kluoną. Kviečius su-
rinks į klėtį, o pelus sudegins*
neužgesinama ugnimi.“

Jėzaus krikštas

13* Tuomet Jėzus iš Galilėjos
atėjo prie Jordano pas Joną
krikštytis. 14* Jonas jį atkalbi-
nėjo: „Tai aš turėčiau būti tavo
pakrikštytas, o tu ateini pas
mane!“ 15 Bet Jėzus jam atsa-
kė: „Šį kartą paklausyk! Taip
mudviem dera atlikti visa, kas

ir anaiptol nerodo, kad naujojo pasakojimo veiksmas prasideda ten, kur pasibaigė pirmesnysis.

3, 2: *Atsivertimas*: pažodžiui būtų mąstysenos pakeitimas. Jau ST, ypač nuo Jeremijo laikų, šiuo žodžiu nusakomas gyvenimo krypties pakeitimas. Tai besąlyginis grįžimas prie sandoros Dievo. Jonas, paskui ir Jėzus, reikalauja atsivertimą įrodyti darbais.

Dangaus Karalystė reiškia *Dievo Karalystę*. Žydai vengdavo minėti Dievo vardą ir keisdavo jį dangumi. NT *Dievo (dangaus) Karalystė* suprantama kaip vidinis Dievo viešpatavimas žmonių sielose antgamtine malone. Šis viešpatavimas plėtojasi žemėje, regimojoje Bažnyčioje, ir pasiekia tobulumą amžinajame gyvenime. Į Dievo Karalystę įžengiame atgaila ir dvasiniu atgimimu (žr. Jn 3, 3 ir toliau).

3, 6: Krikštijimas vandeniu, kaip dvasinio apsivalymo simbolis, buvo žinomas kai kuriose senovės religijose. Jono krikštas buvo ne vien atgailos ženklas, bet ir apeiga, kuria žmonės įsijungdavo į ateisiančio Mesijo bendriją. Ši apeiga dar nebuvo sakramentas, tačiau turėjo tikro pašventinimo savybių.

3, 7: *Fariziejai, sadukiejai*: žr. Žodynėlį. Sadukiejams priklausė daugumas aukštųjų dvasininkų ir tautos seniūnų, o fariziejams – žemesniųjų dvasininkų ir Šventojo Rašto aiškintojų.

reikalinga teisumui.“ Tada Jo-
nas sutiko. 16 Pakrikštytas Jė-
zus tuoj išbrido iš vandens. Stai-
ga jam atsivėrė dangus, ir jis
pamatė Dievo Dvasią, sklen-
džiančią žemyn it balandį ir
nusileidžiančią ant jo*. 17 O bal-
sas iš dangaus prabilo: „Šitas
yra mano mylimasis Sūnus*,
kuriuo aš gėriuosi.“

Jėzaus gundymas

4 1 Paskui Jėzus buvo Dva-
sios nuvestas į dykumą,
kad ten būtų velnio gundomas.
2 Išpasninkavęs keturiasde-
šimt dienų ir keturiasdešimt
naktų*, jis buvo labai alkanas.
3* Prie jo prisiartino gundyto-
jas ir tarė: „Jei tu Dievo Sūnus,
liepk, kad šie akmenys pavirs-
tų duona.“ 4 Bet Jėzus atsakė:
„Parašyta:

Žmogus gyvas ne viena duona,
bet ir kiekvienu žodžiu,
kuris išeina iš Dievo lūpų.“

5* Tada velnias jį paima į
šventąjį miestą, pastato ant
šventyklos šelmens 6 ir sako:
„Jei tu Dievo Sūnus, pulk že-
myn, nes parašyta:

Jis lieps savo angelams
globoti tave,
ir jie nešios tave ant rankų,
kad neužsigautum kojos į
akmenį.“

7 Jėzus jam tarė: „Taip pat
parašyta:

Negundyk Viešpaties, savo*
Dievo.“

8 Velnias vėl paima jį į labai
aukštą kalną ir, rodydamas vi-
so pasaulio karalystes bei jų
didybę, 9 sako: „Visa tai aš tau
atiduosiu, jei parpuolęs pa-
garbinsi mane.“ 10 Tada Jėzus
taria: „Eik šalin, šėtone! Juk
parašyta:

Viešpatį, savo Dievą, tegarbink
ir jam vienam tetarnauk!“

11 Tuomet velnias nuo jo atsi-
traukė; štai angelai prisiartino
ir jam tarnavo.

Sugrįžimas į Galilėją

12* Išgirdęs, kad Jonas suim-
tas, Jėzus pasitraukė į Galilė-
ją. 13 Jis paliko Nazaretą ir ap-
sistojo Kafarnaume, prie ežero,
kur susieina Zabulono ir Nef-
talio sritys. 14 Išsipildė prana-
šo Izaijo žodžiai:

15 *Zabulono žeme ir Neftalio*
žeme!
Paežerės juosta, žeme už
Jordano – pagonių Galilėja!

4, 2: Rytų papročiu, per dieną pasninkavus, po saulėlydžio galima valgyti. Jėzus nevalgė nė naktį.

4, 3–11: Jėzus galėjo būti gundomas, kaip galėjo alkti, nuvargti..., nes prisiėmė tikrą žmogiškąją prigimtį, tačiau negalėjo suklupti, nes jo valia visą laiką buvo susivienijusi su Dievo valia. Gundymo turinys – pasaulietiško, politinio mesianizmo perspektyva. Ją Kristus ryžtingai atmeta ir pasirenka nuolankaus tarnavimo kelią (plg. Lk 22, 27).

4, 7: *Gundyti*: mėginti, kiek Dievas bus kantrus, mums lengvapėdiškai elgiantis, kiek jis bus atlaidus mūsų nuodėmėms.

16 *Tamsybėje tūnanti tauta*
išvydo skaisčią šviesą,
gyvenantiems ūksmingoje
mirties šalyje
užtekėjo šviesybė.
17 Nuo to meto Jėzus ėmė
skelbti: „Atsiverskite, nes čia
pat Dangaus Karalystė!“

Pirmųjų mokinių pašaukimas

18 Vaikščiodamas palei Ga-
lilėjos ežerą, Jėzus pamatė du
brolius – Simoną, vadinamą
Petru, ir jo brolį Andriejų – me-
tančius tinklą į ežerą; mat bu-
vo žvejai. 19 Jis tarė: „Eikite
paskui mane! Aš padarysiu jus
žmonių žvejais.“ 20* Tuodu tuo-
jau paliko tinklus ir nuėjo su
juo.
21 Paėjėjęs toliau, Jėzus pa-
matė kitus du brolius – Zebe-
diejaus sūnų Jokūbą ir jo brolį
Joną. Jiedu su savo tėvu Zebe-
diejumi valtyje taisė tinklus.
Jis ir tuos pašaukė. 22 Jie, tuč-
tuojau palikę valtį ir tėvą, nu-
ėjo su juo.

Jėzus moko ir gydo

23* Jėzus vaikščiojo po visą
Galilėją, mokydamas sinago-
gose, skelbdamas karalystės
Evangeliją ir gydydamas žmo-
nėse visokias ligas bei negales.
24 Net visoje Sirijoje pasklido
apie jį garsas. Žmonės nešdavo
pas jį visus sergančius, įvai-
riausių ligų bei kentėjimų su-
imtus – demonų apsėstus, nak-
višas bei paralyžiuotus, – o jis
išgydydavo juos. 25 Paskui jį se-
kė ištisi pulkai žmonių iš Ga-
lilėjos, Dekapolio, Jeruzalės,
Judėjos ir Užjordanės.

Palaiminimai

5 1 Matydamas minias, Jė-
zus užkopė į kalną ir atsi-
sėdo. Prie jo prisiartino moki-
niai. 2* Atvėręs lūpas jis mokė:
3* „Palaiminti beturčiai dvasia*,
nes jų yra Dangaus Kara-
lystė.
4 Palaiminti liūdintys,
nes jie bus paguosti*.
5 Palaiminti romieji,
nes jie paveldės žemę*.
6 Palaiminti alkstantys ir
trokštantys teisumo,
nes jie bus pasotinti.
7 Palaiminti gailestingieji,
nes jie susilauks
gailestingumo.

5, 3–12: *Palaiminti*: tikrai laimingi. Šie vad. 8 palaiminimai yra Dievo Karalystės žemėje programa ir krikščioniškojo tobulumo santrauka. Kiekvienas palaiminimas kokiu nors nauju atspalviu paryškina vieną bendrą dvasią: Dievas aukščiau už visa!

5, 3: *Beturčio dvasią* turi tas, kas Dievą brangina labiau už visas žemiškas gėrybes, žinodamas, kad pastarosios Dievo akyse yra niekis; tas, kuris nesiremia žmonių galia, o visko tikisi iš Dievo. Paprastumas, neturtas, kūdikiška dvasia yra sąlygos įeiti į Dievo Karalystę žemėje ir amžinąją jo Karalystę danguje.

5, 5: *Žemę*: amžinąją laimę: kaip išrinktoji tauta gavo Pažadėtąją žemę, taip romieji gaus dalį Mesijo viešpatystėje.

8 Palaiminti tyraširdžiai,
nes jie regės Dievą.
9 Palaiminti taikdariai,
nes jie bus vadinami Dievo vaikais.
10 Palaiminti persekiojami dėl teisumo,
nes jų yra Dangaus Karalystė.

11 Palaiminti jūs, kai dėl manęs jus niekina ir persekioja bei meluodami visaip šmeižia.
12 Būkite linksmi ir džiūgaukite, nes jūsų laukia gausus atlygis danguje. Juk lygiai taip kadaise persekiojo ir pranašus."

Šviesa pasauliui

13* „Jūs žemės druska. Jei druska išsidvoktų, kuo gi ją reikėtų pasūdyti? Ji niekam netinka, ir belieka ją išberti žmonėms sumindžioti.
14 Jūs pasaulio šviesa. Neįmanoma nuslėpti miesto, kuris pastatytas ant kalno.
15 Ir niekas nevožia indu degančio žiburio, bet jį stato į žibintuvą, kad šviestų visiems, kas yra namuose.
16 Taip tešviečia ir jūsų šviesa žmonių akivaizdoje, kad jie matytų gerus jūsų darbus ir šlovintų jūsų Tėvą danguje."

Senojo Įstatymo išsipildymas

17* „Nemanykite, jog aš atėjęs panaikinti Įstatymo ar Pranašų. Ne panaikinti jų atėjau, bet įvykdyti*.
18 Iš tiesų sakau jums: kol dangus ir žemė nepraeis, nė viena raidelė ir nė vienas brūkšnelis neišnyks iš Įstatymo*, viskas išsipildys.
19 Todėl kas pažeistų bent vieną iš mažiausių paliepimų ir taip elgtis mokytų žmones, tas bus vadinamas mažiausiu Dangaus Karalystėje. O kas juos vykdys ir jų mokys, bus vadinamas didžiu Dangaus Karalystėje.
20 Taigi sakau jums: jeigu teisumu* neviršysite Rašto aiškintojų ir fariziejų – neįeisite į Dangaus Karalystę."

Pyktis ir susitaikinimas

21* „Jūs esate girdėję, kad protėviams buvo pasakyta: *Nežudyk,* o kas nužudo, turės atsakyti teisme.
22* O aš jums sakau: jei kas pyksta ant savo

5, 13: Druska teikia maistui skonį ir apsaugo nuo gedimo. Taip ir tikintysis turi žmonių pasaulį apsaugoti nuo sugedimo, padaryti jį geresnį, suderintą su Dievu.

5, 17: Kaip Kristus įvykdo ST, matyti iš tolesnio teksto. Jis sutvirtina moralinius ST reikalavimus, pabrėždamas jų vidinį momentą. Pagrindinė Kalno pamokslo tema: krikščionių poelgiai turi viršyti Mozės Įstatymo ir pagonių etikos reikalavimus.

5, 18: *Raidelė* – gr. iota; kalbama apie mažiausią hebr. raidę (jod).

5, 21: *Esate girdėję* – Senajame Testamente; *protėviams* – seniesiems izraelitams, gavusiems Mozės Įstatymą (plg. Išėjimo ir Pakartoto Įstatymo knygas).

5, 22: *Pusgalvi* – gr. *raka,* atitinkamo aramėjų ž. transkripcija; *beproti* – šis keiksmas prikišdavo bedievybę: panieką Dievui.

brolio, turi atsakyti teisme.
Kas sako savo broliui: ‘Pusgal-
vi!’, turės stoti prieš aukščiau-
siojo teismo tarybą. O kas sa-
ko: ‘Beproti!’, tas smerktinas į
pragaro ugnį. 23 Jei neši dova-
ną prie aukuro ir ten prisime-
ni, jog tavo brolis turi šį tą prieš
tave, 24 palik savo atnašą tenai
prie aukuro, eik pirmiau susi-
taikinti su broliu, ir tik tada
sugrįžęs aukok savo dovaną.

25 Greitai susitark su savo
ieškovu dar kelyje į teismą, kad
ieškovas neįduotų tavęs teisė-
jui, o teisėjas – teismo vykdy-
tojui ir kad tu nepakliūtum į
kalėjimą. 26 Iš tiesų sakau tau:
neišeisi iš ten, kol neatsiteisi
ligi paskutinio skatiko.“

Svetimavimas

27* „Jūs esate girdėję, jog bu-
vo pasakyta: *Nesvetimauk!* 28 O
aš jums sakau: kiekvienas, ku-
ris geidulingai žvelgia į moterį,
jau svetimauja savo širdimi.
29 Jeigu tavo dešinioji akis ska-
tina tave nusidėti, išlupk ją ir
mesk šalin. Verčiau tau netek-
ti vieno nario, negu kad visas
kūnas būtų įmestas į pragarą.
30 Ir jeigu tavo dešinioji ranka
gundo tave nusidėti, nukirsk ją
ir mesk šalin. Verčiau tau ne-
tekti vieno nario, negu kad vi-
sas kūnas patektų į pragarą.“

Skyrybos

31 „Taip pat buvo pasakyta:
*Kas atleidžia žmoną, tegul iš-
duoda jai skyrybų raštą.* 32 O aš
jums sakau: kiekvienas, kuris
atleidžia žmoną, – jei ne ištvir-
kavimo atveju*, – skatina ją
svetimauti; ir jeigu kas atleis-
tąją veda – svetimauja.“

Priesaikos

33* „Taip pat esate girdėję, jog
protėviams buvo pasakyta: *Ne-
laužyk priesaikos, bet ištesėk
Viešpačiui savo priesaikas.* 34* O
aš jums sakau: išvis neprisie-
kinėkite nei *dangumi*, nes jis –
Dievo sostas, 35 nei *žeme*, nes
ji – jo *pakojis*, nei *Jeruzale*, nes
ji – *didžiojo Karaliaus miestas.*
36 Neprisiek nei savo galva, nes
negali nė vieno plauko padary-
ti balto ar juodo. 37* Verčiau jūs
sakykite: ‘Taip’, jei taip, ‘Ne’,
jei ne, o kas viršaus, tai iš pik-
tojo.“

5, 27: Kadangi bibliniais laikais žmonės tuokdavosi labai jauni, tai VI Dievo įsakymas ir šis Kristaus įspėjimas tiesiog mini tik svetimavimą. Aišku, tas pat tinka paleistuvystei ir kitoms ištvirkavimo nuodėmėms.

5, 32: *Ištvirkavimo atvejis*: neteisėta, netikra santuoka, draudžiama Įstatymo nuostatų (plg. Kun 18, 6–18). Neteisėtą sugyvenimą nutraukus, nebus svetimavimo, jeigu ves kitą ar ištekės už kito.

5, 33: Arba: *Kreivai neprisiek, bet ištesėk...*

5, 34: Izraelitų kazuistai buvo išsigalvoję prisiekinėti žeme, dangumi ir kt. kūriniais; tokią priesaiką esą galima ir sulaužyti, nes ne Viešpačiu prisiekta. Todėl Kristus draudžia ir šitokį prisiekinėjimą.

Priešų meilė

38 „Jūs esate girdėję, jog buvo
pasakyta: *Akis už akį ir dantis
už dantį.* 39 O aš jums sakau:
nesipriešink* piktam [žmogui],
bet jei kas tave užgautų per de-
šinį skruostą, atsuk jam ir kitą.
40 Jei kas nori su tavimi bylinė-
tis ir paimti tavo marškinius,
atiduok jam ir apsiaustą*. 41 Jei
kas verstų tave nueiti mylią,
nueik su juo dvi. 42 Prašančiam
duok ir nuo norinčio iš tavęs pa-
siskolinti nenusigręžk.

43* Jūs esate girdėję, jog buvo
pasakyta: *Mylėk savo artimą* ir
nekęsk priešo*. 44 O aš jums sa-
kau: mylėkite savo priešus ir
melskitės už savo persekioto-
jus,* 45 kad būtumėte savo
dangiškojo Tėvo vaikai; jis juk
leidžia savo saulei tekėti blo-
giesiems ir geriesiems, siunčia
lietų ant teisiųjų ir neteisiųjų.*
46 Jei mylite tik tuos, kurie jus
myli, tai kokį atlygį gausite?
Argi taip nesielgia ir muitinin-
kai*?! 47 Ir jeigu sveikinate tik-
tai savo brolius, kuo gi viršijate
kitus? Argi to nedaro ir pago-
nys?! 48 Taigi būkite tokie to-
buli*, kaip jūsų dangiškasis
Tėvas yra tobulas.“

Išmalda slapčiomis

6 1* „Venkite daryti savo tei-
sumo darbus žmonių aky-
se, kad būtumėte jų matomi,
antraip negausite užmokesčio
iš savo Tėvo danguje. 2 Todėl,
dalydamas išmaldą, netrimi-
tuok sinagogose ir gatvėse, kaip
daro veidmainiai*, kad būtų
žmonių giriami. Iš tiesų sakau
jums: jie jau atsiėmė užmokes-
tį. 3 Kai tu daliji išmaldą, tene-
žino tavo kairė, ką daro dešinė,
4 kad tavo išmalda liktų slap-
toje, o tavo Tėvas, regintis slap-
toje, tau atlygins.“

Tikroji malda

5 „Kai meldžiatės, nebūkite
tokie, kaip veidmainiai, kurie
mėgsta melstis stovėdami si-
nagogose ir aikštėse, kad būtų
žmonių matomi. Iš tiesų sakau
jums: jie jau atsiėmė užmokes-
tį. 6 Kai tu panorėsi melstis, eik

5, 39: *Nesipriešinti*: nemokėti pik-tu už pikta; tačiau nereiškia, kad reikėtų pataikauti blogiui apskritai (Gal 2, 11; Jok 4, 7).

5, 40: Apsiausto pagal ST nuostatus (Iš 22, 26) už skolas paimti negalima. Tai būdingas ST humaniškumo bruožas – saugoti žmogaus pragyvenimo minimumą.

5, 43: ST nėra įsakymo neapkęsti priešų. Tačiau, pvz., Kumrano bendruomenė laikė neapkęstinais ir atiduotinais Dievo rūstybei visus, kurie jai nepriklausė.

5, 44: Kituose rankraščiuose: *Mylėkite savo priešus, gera darykite tiems, kurie jūsų nekenčia, melskitės už savo persekiotojus ir šmeižėjus.*

5, 45: Sausringose Artimųjų Rytų šalyse lietus – palaimos ženklas.

5, 48: *Tokie tobuli*: tokie geri, atlaidūs, gailestingi (plg. Lk 6, 36).

6, 1: *Teisumo darbai* – pagrindinės judaizmo religinės praktikos: išmalda (6, 2–4), malda (6, 5–6), pasninkas (6, 16–18).

į savo kambarėlį ir užsirakinęs
melskis savo Tėvui, esančiam
slaptoje, o tavo Tėvas, regintis
slaptoje, tau atlygins.
7 Melsdamiesi nedaugiažo-
džiaukite kaip pagonys; jie ta-
riasi būsią išklausyti dėl žo-
džių gausumo. 8 Nedarykite
taip kaip jie. Jums dar nepra-
šius, jūsų Tėvas žino, ko jums
reikia. 9* Todėl melskitės taip:

'Tėve mūsų, kuris esi
danguje*,
teesie šventas tavo vardas*,
10 teateinie tavo Karalystė*,
teesie tavo valia
kaip danguje, taip ir žemėje*.
11 Kasdienės mūsų duonos
duok mums šiandien*
12 ir atleisk mums mūsų kaltes,
kaip ir mes atleidžiame
savo kaltininkams.
13* Ir neleisk mūsų gundyti,
bet gelbėk mus nuo pikto'.

14 Jeigu jūs atleisite žmo-
nėms jų nusižengimus, tai ir
jūsų dangiškasis Tėvas atleis
jums. 15 O jeigu neatleisite žmo-
nėms, tai nė jūsų Tėvas neat-
leis jūsų nusižengimų."

Pasninkas slapčia

16 „Kai pasninkaujate, ne-
būkite paniurę kaip veidmai-
niai: jie perkreipia veidus, kad
žmonės matytų juos pasnin-
kaujant. Iš tiesų sakau jums:
jie jau atsiėmė užmokestį. 17 O
tu pasninkaudamas pasitepk
[aliejumi] galvą ir nusiprausk
veidą, 18 kad ne žmonėms rody-
tumeis pasninkaująs, bet sa-
vo Tėvui, kuris yra slaptoje. Ir
tavo Tėvas, regintis slaptoje,
tau atlygins."

Tikrasis lobis

19 „Nekraukite sau lobių žemė-
je, kur kandys ir rūdys ėda, kur
vagys įsilaužia ir vagia. 20 Ver-
čiau kraukitės lobį danguje, kur
nei kandys, nei rūdys neėda,
kur vagys neįsilaužia ir neva-
gia, 21 nes kur tavo lobis, ten ir
tavo širdis."

Akis – kūno žiburys

22 „Kūno žiburys yra akis. To-
dėl jei tavo akis sveika, visam
tavo kūnui bus šviesu. 23 O jeigu
tavo akis nesveika, visas tavo
kūnas skendės tamsoje. Taigi

6, 9: *Teesie šventas*: tebūna visų šventu laikomas, šventai gerbiamas.

6, 10: Prašome, kad visi žemės gyventojai taip stropiai vykdytų Dievo valią, kaip dangaus angelai ir šventieji, – tada ir bus žemėje Dievo Karalystė.

6, 11: Kristus moko kasdien melsti tai dienai būtinų dalykų ir nereikalauti garantijų ateičiai. Prašymas apima ir dvasinį maistą.

6, 13: *Neleisk mūsų gundyti*: nesiųsk mums tokių išmėginimų, kurie galėtų pakirsti mūsų tikėjimą ir ištikimybę Dievui, saugok mus nuo sunkių pagundų ir stiprink, kai jos ištinka. *Nuo pikto* – nuo nuodėmės, Dievo praradimo, arba *nuo piktojo*, t. y. nuo piktosios dvasios, tykančios mus pražudyti. Kai kurie rankraščiai papildo: *Nes tavo yra valdžia ir galybė, ir garbė per amžius. Amen.* Tai liturginis intarpas.

jei tavyje esanti šviesa tamsi,
tai kokia baisi toji tamsa!“

Dievas ir pinigas

24 „Niekas negali tarnauti
dviem šeimininkams: arba jis
vieno nekęs, o kitą mylės, arba
prie vieno bus prisirišęs, o kitą
nieku vers. Negalite tarnauti
Dievui ir Mamonai*.“

Pasitikėjimas Apvaizda

25 „Todėl aš sakau jums: per
daug nesirūpinkite savo gyvy-
be, ką valgysite, nei savo kūnu,
kuo vilkėsite. Argi gyvybė ne
daugiau už maistą ir kūnas už
drabužį? 26 Įsižiūrėkite į pa-
dangių sparnuočius: nei jie sė-
ja, nei pjauna, nei į kluonus
krauna, o jūsų dangiškasis Tė-
vas juos maitina. Argi jūs ne
daug vertesni už juos? 27 O kas
iš jūsų gali savo rūpesčiu bent
per vieną sprindį* prailginti
sau gyvenimą?! 28 Ir kam gi
taip rūpinatės drabužiu?! Pa-
sižiūrėkite, kaip auga lauko le-
lijos. Jos nesidarbuoja ir ne-
verpia, 29 bet sakau jums: nė
Saliamonas pačioje savo didy-
bėje nebuvo taip pasipuošęs
kaip kiekviena iš jų. 30 Jeigu
Dievas taip aprengia laukų gė-
lę, kuri šiandien žydi, o rytoj
metama į krosnį, tai argi jis
dar labiau nepasirūpins ju-
mis, mažatikiai? 31 Todėl ne-
sisielokite ir neklausinėkite:
‘Ką valgysime?’ arba: ‘Ką ger-
sime?’, arba: ‘Kuo vilkėsime?’
32 Visų tų dalykų vaikosi pago-
nys. Jūsų dangiškasis Tėvas
juk žino, kad viso to jums rei-
kia. 33 Jūs pirmiausia ieškoki-
te Dievo Karalystės ir jo tei-
sumo*, o visa tai bus jums
pridėta. 34 Taigi nesirūpinkite
rytdiena, nes rytojus pats pa-
sirūpins savimi. Kiekvienai
dienai gana savo vargo.“

Neteiskite kitų

7 1 „Neteiskite, kad nebū-
tumėte teisiami. 2 Kokiu
teismu teisiate, tokiu ir patys
būsite teisiami, ir kokiu saiku
seikite, tokiu ir jums bus at-
seikėta. 3 Kodėl gi matai krislą
savo brolio akyje, o nepastebi
rąsto savojoje?! 4 Arba kaip gali
sakyti broliui: ‘Leisk, išimsiu
krislą iš tavo akies’, kai tavo
akyje rąstas?! 5 Veidmainy, pir-
miau išritink rąstą iš savo
akies, o paskui pažiūrėsi, kaip
išimti krislelį iš brolio akies.“

Pagarba šventenybėms

6 „Neduokite šventenybių
šunims ir nebarstykite savo
perlų kiaulėms, kad kartais jų
nesutryptų ir apsigręžusios jū-
sų pačių nesudraskytų.“

Kas prašo, tas gauna

7 „Prašykite, ir jums bus duo-
ta, ieškokite, ir rasite, belskite,

6, 24: *Mamona*: senovės sirų turto ir pelno dievaitis ir apskritai turto, pinigo įsikūnijimas.

ir bus jums atidaryta. 8 Kiek-
vienas, kas prašo, gauna, kas
ieško, randa, ir beldžiančiam
atidaroma. 9 Argi atsiras iš jū-
sų žmogus, kuris savo vaikui,
prašančiam duonos, duotų ak-
menį?! 10 Arba jeigu jis prašytų
žuvies, nejaugi paduotų jam
gyvatę? 11 „Jei tad jūs, būdami
nelabi, mokate savo vaikams
duoti gerų daiktų, juo labiau jū-
sų dangiškasis Tėvas duos ge-
ra tiems, kurie jį prašo.“

Aukso taisyklė

12* „Tad visa, ko norite, kad
jums darytų žmonės, ir jūs pa-
tys jiems darykite; nes tai yra
Įstatymas ir Pranašai.“

Du keliai

13 „Įeikite pro ankštus var-
tus, nes erdvūs vartai ir platus
kelias į pražūtį, ir daug juo ei-
nančių. 14 Kokie ankšti vartai
ir koks siauras kelias į gyveni-
mą! Tik nedaugelis jį atranda.“

Netikri pranašai

15 „Sergėkitės netikrų prana-
šų, kurie ateina pas jus avių
kailyje, o viduje yra plėšrūs
vilkai. 16 Jūs pažinsite juos iš
vaisių. Argi kas gali pasiskinti
vynuogių nuo erškėčių ar figų
nuo usnių?! 17 Juk geras medis
duoda gerus vaisius, o netikęs
medis – blogus. 18 Geras medis
negali duoti blogų vaisių, o ne-
tikęs gerų. 19 Kiekvienas medis,
kuris neduoda gerų vaisių,
bus iškirstas ir įmestas į ug-
nį. 20 Taigi jūs pažinsite juos iš
vaisių.“

Tikrieji sekėjai

21 „Ne kiekvienas, kuris man
šaukia: 'Viešpatie, Viešpatie!',
įeis į Dangaus Karalystę, bet
tik tas, kuris vykdo mano dan-
giškojo Tėvo valią. 22* Daugelis
man sakys, anai dienai atėjus:
'Viešpatie, Viešpatie, argi mes
nepranašavome tavo vardu, ar-
gi neišvarinėjome demonų tavo
vardu, argi nedarėme daugybės
stebuklų tavo vardu?!' 23 Tuo-
met jiems pareikšiu: 'Aš nie-
kuomet jūsų nepažinojau. Ša-
lin nuo manęs, jūs nedorėliai!'
24 Kas klauso šitų mano žo-
džių ir juos vykdo, panašus į
išmintingą žmogų, pasistačiu-
sį namą ant uolos. 25 Prapliupo
liūtys, ištvino upės, pakilo vė-
jai ir daužėsi į tą namą. Ta-
čiau jis nesugriuvo, nes buvo
pastatytas ant uolos. 26 Kas
klauso šitų mano žodžių ir jų
nevykdo, panašus į paiką žmo-
gų, pasistačiusį namą ant
smėlio. 27 Prapliupo liūtys, iš-
tvino upės, kilo vėjai ir daužėsi

7, 12: Ši taisyklė buvo žinoma daugeliui senovės tautų. Jėzus ją suaktualina dviem atžvilgiais: 1) liepia daryti gera iš grynos širdies, nesvarstant apie atpildą; 2) skelbia kaip reikalavimą, suglaudžiantį visa, ko ST moko apie žmonių santykius.

7, 22: Čia kalbama apie pomirtinio teismo dieną.

į tą namą, ir jis sugriuvo, o jo
griuvimas buvo smarkus.“

Žmonių susižavėjimas

28 Kai Jėzus baigė tas kal-
bas*, minios stebėjosi jo moks-
lu, 29 nes jis mokė ne kaip jų
Rašto aiškintojai*, bet kaip tu-
rintis galią.

C. TARNYBA IR MISIJA GALILĖJOJE

Raupsuotojo išgydymas

8 1 Kai Jėzus leidosi nuo kal-
no, jį lydėjo didelės mi-
nios. 2 Štai prisiartino raupsuo-
tasis* ir parpuolė prieš jį ant
žemės, maldaudamas: „Vieš-
patie, jei panorėsi, gali mane
padaryti švarų.“ 3 Jėzus ištie-
sė ranką, palietė jį ir tarė:
„Noriu, būk švarus!“ Ir tuojau
raupsai išnyko. 4* Jėzus pridū-
rė: „Žiūrėk, niekam nepasakok,
bet eik pasirodyti kunigui ir
paaukok Mozės įsakytą atna-
šą kunigams paliudyti.“

Šimtininko tarno pagydymas

5* Sugrįžus į Kafarnaumą,
prisiartino prie Jėzaus šimtinin-
kas*, maldaudamas: 6 „Viešpa-
tie, mano tarnas guli namie
paralyžiuotas ir baisiai kanki-
nasi.“ 7 Jėzus jam tarė: „Einu
pagydysiu jį.“ 8 Šimtininkas at-
sakė: „Viešpatie, nesu vertas,
kad užeitum po mano stogu,
bet tik tark žodį, ir mano tar-
nas pasveiks. 9 Juk ir aš, pats
būdamas valdinys, turiu sau
pavaldžių kareivių. Taigi sa-
kau vienam: ‘Eik!’, ir jis eina;
sakau kitam: ‘Ateik čionai!’, ir
jis ateina; sakau tarnui: ‘Da-
ryk tai!’, ir jis daro.“ 10 Tai gir-
dėdamas, Jėzus stebėjosi ir
kalbėjo einantiems iš paskos:
„Iš tiesų sakau jums: niekur
Izraelyje neradau tokio tikėji-
mo! 11* Todėl aš jums sakau:
daugelis ateis iš rytų ir vakarų
ir susės Dangaus Karalystėje
prie stalo su Abraomu, Izaoku
ir Jokūbu. 12 O karalystės vai-
kai bus išmesti laukan į tam-
sybes. Ten bus verksmas ir
dantų griežimas*.“ 13 Šimtinin-
kui Jėzus tarė: „Eik, tebūnie
tau, kaip įtikėjai!“ Ir tą pačią
valandą tarnas pagijo.

Kafarnaumo stebuklai

14 Atėjęs į Petro namus, Jė-
zus pamatė jo uošvę, gulinčią
ir karščiuojančią. 15 Jis palietė
jos ranką, ir karštis paliovė.
Toji atsikėlė ir galėjo jam pa-
tarnauti.

7, 29: Rašto aiškintojai rėmėsi tautos tradicijomis, o Jėzus kalba pats, kaip Dievo atstovas.

8, 4: Kas pagydavo nuo raupsų ligos, turėdavo gauti kunigo pažymėjimą, jog yra sveikas, ir tik tuomet galėdavo grįžti į visuomenės gyvenimą ir savo šeimą (žr. Kun 14, 2).

8, 5: *Šimtininkas*: kareivių šimtinės vadas.

8, 12: *Karalystės vaikai*: išrinktosios tautos vaikai, kuriems pirmiems bus duotas Dievo apreiškimas.

16 Vakarui atėjus, žmonės
sugabeno pas Jėzų daug demo-
no apsėstųjų. Jis išvarė dvasias
žodžiu* ir išgydė visus ligonius,
17 kad išsipildytų pranašo Izai-
jo žodžiai:

Jis pasiėmė mūsų negales,
sau užsikrovė mūsų ligas.

Pašaukimo sunkumai

18 Matydamas aplinkui di-
džiulę minią, Jėzus įsakė irtis
į kitą krantą. 19 Čia priėjo vie-
nas Rašto aiškintojas ir tarė
jam: „Mokytojau, aš seksiu pas-
kui tave, kur tik tu eisi!“ 20 Jė-
zus atsakė: „Lapės turi urvus,
padangių sparnuočiai – lizdus,
o Žmogaus Sūnus* neturi kur
galvos priglausti.“
21 Kitas jo mokinys prašė:
„Viešpatie, leisk man pirmiau
pareiti tėvo palaidoti.“ 22 Bet
Jėzus atsakė: „Sek paskui ma-
ne ir palik mirusiems laidoti
savo numirėlius*.“

Audros nutildymas

23 Jėzus įlipo į valtį, ir moki-
niai paskui jį. 24 Ir štai ežere
pakilo tokia smarki vėtra, kad
bangos sėmė valtį. O jis mie-
gojo. 25 Mokiniai pripuolę ėmė
jį žadinti, šaukdami: „Viešpa-
tie, gelbėk, žūvame!“ 26 Jis
jiems tarė: „Ko jūs tokie bailūs,
mažatikiai?“ Paskui atsikėlė,
sudraudė vėjus bei ežerą, ir pa-
sidarė visiškai ramu. 27 Žmonės
stebėjosi ir kalbėjo: „Kas jis
per vienas, kad net vėjai ir ma-
rios jo klauso?“

Apsėstųjų išgydymas

28 Kai Jėzus priplaukė kitą
krantą gadariečių* krašte, jam
priešais atbėgo du demonų ap-
sėstieji, išlindę iš kapinių rū-
sių. Juodu buvo tokie pavojin-
gi, kad niekas negalėjo praeiti
anuo keliu. 29* Ir štai jiedu ėmė
šaukti: „Ko tau iš mūsų reikia,
Dievo Sūnau?! Atėjai pirm lai-
ko mūsų kankinti?“ 30 Truputį
toliau ganėsi didelė kaimenė
kiaulių*. 31 Demonai ėmė pra-
šytis: „Jeigu mus išvarysi, tai
siųsk kiaulių kaimenėn.“ 32 Ir
jis jiems tarė: „Eikite sau!“

8, 20: *Žmogaus Sūnus*: šiuo titulu pats Jėzus dažniausiai apibūdindavo savo pašaukimą. Jis reiškia jo nusižeminimą bei kentėjimų kelią (plg. Mt 17, 22), bet ir prisikėlimo bei antrojo atėjimo šlovę (plg. Mt 25, 31).

8, 22: Sekti Kristumi svarbiau, negu smulkmeniškai laikytis ST apeigų. *Mirusieji* – tie, kurie neranda kelio į Dievo Karalystę.

8, 24: *Vėtra* – pažodžiui *drebėjimas* (ST Dievo artumo ženklas).

8, 28: Gadaros miestas buvo į pietryčius nuo Genezareto ežero. Morkaus ir Luko evangelijos mini *gerazięčių* kraštą pagal kito, Gerazos, miesto pavadinimą.

8, 29: *Pirm laiko*: dar neatėjus Paskutinio teismo dienai, kada piktosios dvasios praras veikimo laisvę.

8, 30: Užjordanėje, kur viešpatavo graikų kultūra ir papročiai, kiaulių auginimas buvo labai paplitęs. Archeologinės iškasenos rodo, kad kiaulės buvo ne tik vartojamos maistui, bet ir aukojamos dievams, ypač Demetrai, Persefonei ir Hadui.

Tuomet demonai išėjo ir apni-
ko kiaules. Ir štai visa kaime-
nė metėsi nuo skardžio į ežerą
ir gavo galą vilnyse. 33 Pieme-
nys pabėgo ir, pasiekę miestą,
viską išpasakojo, taip pat ir
apie apsėstuosius. 34 Tada vi-
sas miestas išėjo priešais Jė-
zų ir, vos jį pamatę, prašė pa-
sišalinti iš jų krašto.

Paralitiko pagydymas

9 1 Įlipęs į valtį, Jėzus persi-
kėlė per ežerą ir sugrįžo į
savo miestą*. 2 Ir štai jam at-
nešė paralyžiuotą žmogų, pa-
guldytą ant neštuvų. Pamatęs
jų tikėjimą, Jėzus tarė paraly-
žiuotajam: „Pasitikėk, sūnau,
tavo nuodėmės atleistos!“ 3 Kai
kurie Rašto aiškintojai ėmė
murmėti: „Tasai piktžodžiau-
ja!“ 4 Skaitydamas jų mintis,
Jėzus tarė: „Kam taip piktai
mąstote savo širdyje? 5 Kas gi
lengviau – ar pasakyti: 'Tavo
nuodėmės atleistos', ar liepti:
'Kelkis ir vaikščiok!'? 6 Ir todėl,
kad žinotumėte Žmogaus Sūnų
turint galią žemėje atleisti nuo-
dėmes, – čia jis kreipėsi į para-
lyžiuotąjį: – Kelkis, pasiimk
neštuvus ir eik namo!“ 7 Šis at-
sistojo ir nuėjo namo. 8 Visa tai
pamačiusios, minios išsigando
ir šlovino Dievą, suteikusį to-
kią galią žmonėms.

Muitininkas Matas šaukiamas į apaštalus

9 Iškeliaudamas iš ten, Jė-
zus pamatė muitinėje sėdintį
žmogų, vardu Matas, ir tarė
jam: „Sek paskui mane!“ Šis
atsikėlė ir nuėjo paskui jį. 10 Kai
jis Mato namuose sėdosi prie
stalo, ten susirinko daug mui-
tininkų bei nusidėjėlių*, kurie
susėdo šalia Jėzaus ir jo moki-
nių. 11 Fariziejai, tai išvydę, pri-
kišo jo mokiniams: „Kodėl jūsų
Mokytojas valgo su muitinin-
kais* ir nusidėjėliais?“ 12 Šitai
girdėdamas, Jėzus atsiliepė:
„Ne sveikiesiems reikia gydy-
tojo, o ligoniams. 13* Eikite ir
pasimokykite, ką reiškia žo-
džiai: *Aš noriu pasigailėjimo, o
ne aukos.* Aš ir atėjau šaukti
ne teisiųjų, bet nusidėjėlių.“

Ginčas dėl pasninko

14 Tada priėjo Jono mokiniai
ir paklausė: „Kodėl mes ir fa-
riziejai pasninkaujame, o ta-
vo mokiniai nepasninkauja?“
15* Jėzus atsakė: „Argi gali ves-
tuvininkai gedėti, kol su jais
yra jaunikis? Ateis dienos, kai

9, 1: *Savo miestą*: Kafarnaumą.

9, 10: *Nusidėjėliais* būdavo vadinami ne tik dideli nedorėliai, bet ir šiaip jau viešai pažeidžiantys Mozės Įstatymą ir neturintys gero vardo.

9, 11: Muitininkus izraelitai niekino ne tik dėl jų godumo bei suktumo, bet ir už tai, kad tarnavo pagonių romėnų valdžiai.

9, 15: Jėzus save vadina *jaunikiu*, pasirengusiu šventai dvasinei sąjungai su sužadėtine Bažnyčia. Savo mokinius vadina *vestuvininkais*; jie linksmi, kol jis čia, o liūdės, kai jo neteks.

jaunikis iš jų bus atimtas, ir
tada jie pasninkaus.
16* Niekas palaikio drabužio
nelopo naujo milo lopu, nes
toks lopinys atplėšia drabužio
gabalą, ir skylė tik padidėja.
17 Taip pat niekas nepila jauno
vyno į senus vynmaišius, nes
antraip vynmaišiai plyštų, vy-
nas išsilietų ir vynmaišiai nie-
kais nueitų. Bet jaunas vynas
pilamas į naujus vynmaišius,
ir abeji išsilaiko."

Dar keli pagydymai

18 Jam taip bekalbant, pri-
siartino vienas [sinagogos] vy-
resnysis, pagarbino jį ir tarė:
„Ką tik mirė mano dukrelė. Bet
ateik, uždėk ant jos ranką, ir ji
atgis." 19 Jėzus atsikėlė ir nuė-
jo paskui jį kartu su mokiniais.
20 Ir štai moteris, jau dvylika
metų serganti kraujoplūdžiu,
prisiartino iš paskos ir palietė
jo apsiausto apvadą. 21 Mat ji
pati sau kalbėjo: „Jei tik pa-
lytėčiau jo drabužį – išgyčiau."
22 Jėzus, atsigręžęs ir ją pama-
tęs, tarė: „Pasitikėk, dukra, ta-
vo tikėjimas išgydė tave." Ir tą
pačią akimirką moteris pagijo.
23 Atėjęs į vyresniojo namus
ir pamatęs vamzdininkus bei
raudančią minią, 24* Jėzus pa-
liepė: „Išeikite, nes mergaitė ne
mirus, o miega." Jie tik juokė-
si iš jo. 25 Kai minia buvo išva-
ryta, jis įžengė vidun, paėmė
mergaitę už rankos, ir ta atsi-
kėlė. 26 Garsas apie tai paskli-
do po visą aną kraštą.
27 Jėzui išeinant, du neregiai
sekė įkandin ir šaukė: „Pasi-
gailėk mūsų, Dovydo Sūnau*!"
28 Kai jis pasiekė namus, nere-
giai užėjo pas jį. Jėzus paklau-
sė: „Ar tikite, kad aš galiu jus
pagydyti?" Šie atsakė: „Taip,
Viešpatie!" 29 Tada jis palietė
jų akis ir tarė: „Tebūnie jums,
kaip tikite." 30* Ir atsivėrė jiems
akys. Jėzus prigrasė: „Žiūrė-
kite, kad niekas nesužinotų!"
31 Tačiau tie išėję išgarsino jį
po visą tą kraštą.
32 Jiems pasitraukus, štai
atvedė demono apsėstą neby-
lį. 33 Išvarius demoną, nebylys
prakalbo. Minios stebėjosi ir
sakė: „Dar niekad Izraelyje
nėra buvę tokių dalykų." 34 O
fariziejai kalbėjo: „Jis išvaro
demonus su jų valdovo galia."

Suvargusios minios

35 Jėzus ėjo per visus mies-
tus ir kaimus, mokydamas
sinagogose, skelbdamas Ka-
ralystės Evangeliją ir gydyda-
mas visokias ligas bei negales.
36* Matydamas minias, jis gai-

9, 16–17: Čia turime alegoriją. Senas drabužis, seni vynmaišiai – judaizmas, jaunas vynas – Kristaus Geroji Naujiena.

9, 30: Jėzus vengia stebukladario šlovės. Jo tikslas – skelbti Dievo Karalystę, o stebuklai – tik jo mokslo patvirtinimas.

9, 35: *Evangelija* (gr.): Geroji Naujiena (apie Dievo Karalystę).

lėjosi žmonių, nes jie buvo su-
vargę ir apleisti lyg avys be
piemens. 37 Tuomet jis tarė mo-
kiniams: „Pjūtis didelė, o dar-
bininkų maža. 38 Melskite pjū-
ties šeimininką, kad atsiųstų
darbininkų į savo pjūtį."

Pamokymai apaštalams

10 1 Pasišaukęs dvylika
mokinių, Jėzus sutei-
kė jiems valdžią netyrosioms
dvasioms, kad išvarinėtų jas ir
gydytų visokias ligas bei ne-
gales.

Apaštalų siuntimas

2 Dvylikos apaštalų vardai:
pirmasis Simonas, pavadintas
Petru, ir jo brolis Andriejus; Ze-
bediejaus sūnus Jokūbas ir jo
brolis Jonas; 3 Pilypas ir Bal-
tramiejus; Tomas ir muitinin-
kas Matas; Alfiejaus sūnus Jo-
kūbas ir Tadas; 4 Simonas
Kanaanietis* ir Judas Iskari-
jotas, kuris ir išdavė jį. 5 Šituos
dvylika Jėzus išsiuntė, duoda-
mas jiems nurodymų:

„Nenuklyskite pas pagonis ir
neužsukite į samariečių mies-
tus. 6 Verčiau lankykite pra-
žuvusias Izraelio namų avis.
7 Eikite ir skelbkite, jog prisiar-
tino Dangaus Karalystė*. 8 Gy-
dykite ligonius, prikelkite mi-
rusius, apvalykite raupsuotus,
išvarinėkite demonus. Dova-
nai gavote, dovanai ir duokite!
9 Neįsigykite nei aukso, nei si-
dabro, nei variokų savo kap-
šams prikimšti; 10 nei kelion-
maišio, nei dvejų marškinių,
nei kurpių, nei lazdos, nes dar-
bininkas vertas savo valgio.

11 Atėję į kokį nors miestą ar
kaimą, susiieškokite vertą
žmogų ir apsistokite pas jį, kol
išvyksite. 12 Įeidami į namus,
pasveikinkite juos. 13* Ir jeigu
namai bus verti, teateinie po
jų stogu jūsų ramybė. O jeigu
nebus verti – jūsų ramybė te-
sugrįžta jums. 14 Jei kur jūsų
nepriimtų ir jūsų žodžių ne-
klausytų, tai, išėję iš tokių na-
mų ar tokio miesto, nusikraty-
kite ir dulkes nuo kojų*. 15 Iš
tiesų sakau jums: Sodomos ir
Gomoros žemei bus lengviau
teismo dieną negu tokiam mies-
tui."

Būsimi persekiojimai

16 „Štai aš siunčiu jus kaip
avis tarp vilkų. Todėl būkite
gudrūs kaip žalčiai ir neklas-
tingi kaip balandžiai. 17 Sergė-
kitės žmonių, nes jie įskųs jus
teismams ir plaks savo sina-
gogose. 18 Jūs būsite dėl manęs
vedžiojami pas valdovus bei
karalius liudyti jiems ir pa-
gonims. 19 Kai jie jus įskųs,

10, 4: *Kanaanietis*: aramėjiško žodžio *uolusis* transkripcija, plg. Lk 6, 15.

10, 7: *Dangaus Karalystė*: Dievo Karalystė.

10, 13: Kai kurie rankraščiai prideda: *Ramybė teesie šitiems namams!* (Taip iš tiesų anuomet sveikindavosi.)

nesirūpinkite, kaip arba ką
kalbėsite, nes tą valandą jums
bus duota, ką jūs turite sakyti.
[20] Tada jau nebe jūs kalbėsite,
o jūsų Tėvo Dvasia kalbės jūsų
lūpomis.
[21] Brolis išduos mirti brolį ir
tėvas – sūnų, o vaikai sukils
prieš gimdytojus ir žudys juos.
[22] Jūs būsite visų nekenčiami
dėl mano vardo. Bet kas iš-
tvers iki galo*, bus išgelbėtas.
[23] Kai pradės jus persekioti
viename mieste, bėkite į kitą.
Iš tiesų sakau jums: dar nebū-
site apibėgę Izraelio miestų,
kai ateis Žmogaus Sūnus*.
[24] Mokinys nėra aukštesnis
už savo mokytoją nei tarnas už
šeimininką. [25] Pakanka, jei mo-
kinys prilygsta mokytojui ir
tarnas šeimininkui. Tad jei
šeimos galvą jie praminė Bel-
zebulu, tai ką kalbėti apie
namiškius!“

Tiesumas ir drąsa

[26] „Taigi nebijokite jų. Juk nė-
ra nieko uždengta, kas nebus
atidengta, ir nieko paslėpta,
kas nepasidarys žinoma. [27] Ką
jums kalbu tamsoje, sakykite
vidur dienos, ir ką šnibždu į
ausį, garsiai skelbkite nuo sto-
gų*. [28] Nebijokite tų, kurie žudo
kūną, bet negali užmušti sie-
los. Verčiau bijokite to, kuris
gali pražudyti ir sielą, ir kūną
pragare. [29] Argi ne du žvirbliai
parduodami už skatiką? Ir vis
dėlto nė vienas iš jų nekrinta
žemėn be jūsų Tėvo valios. [30] O
jūsų net visi galvos plaukai su-
skaityti. [31] Tad nebijokite! Jūs
vertesni už daugybę žvirblių.
[32]* Kas išpažins mane žmo-
nių akivaizdoje, ir aš jį išpa-
žinsiu savo dangiškojo Tėvo
akivaizdoje. [33] O kas išsigins
manęs žmonių akivaizdoje, ir
aš jo išsiginsiu savo dangiško-
jo Tėvo akivaizdoje.“

Ryžtingumas

[34] „Nemanykite, jog aš atėjęs
nešti žemei ramybės. Aš at-
ėjau nešti ne ramybės, o kala-
vijo. [35] Atėjau sukiršinti *sūnaus
prieš tėvą, dukters prieš motiną
ir marčios prieš anytą.* [36] *Žmo-
gaus namiškiai taps jam prie-
šais.*
[37]* Kas myli tėvą ar motiną
labiau negu mane – nevertas
manęs. Kas myli sūnų ar dukte-
rį labiau negu mane – nevertas

10, 23: Daug rankraščių prideria: *o jei ir šitame persekios, bėkite dar į kitą. Kai ateis Žmogaus Sūnus* – kai pagal jo pranašystę bus išgriauta Jeruzalė.

10, 27: Palestinoje stogai plokšti, nuo jų galima kalbėti miniai.

10, 35–36: Vieniems šeimos nariams įtikėjus Kristų, kitiems – ne, dažnai kyla nesutarimų.

10, 37: Čia meilei pavadinti evangelistas vartoja nė gr. žodį *agapan,* kuriuo apibūdina artimo ir Dievo meilę (5, 43; 19, 19), bet *philein* – kitose Evangelijos vietose juo nusakomas savanaudiškas prisirišimas (6, 5; 23, 6 – liet. *mėgti*).

manęs. [38] Kas neima savo kry-
žiaus ir neseka paskui mane –
nevertas manęs. [39] Kas išsau-
go savo gyvybę, praras ją, o
kas praranda savo gyvybę dėl
manęs – atras ją.“

Pamokymų apaštalams pabaiga

[40] „Kas jus priima, tas mane
priima. O kas priima mane, pri-
ima tą, kuris yra mane siuntęs.
[41] Kas priima pranašą* dėl to,
kad jis pranašas, gaus pranašo
užmokestį. Kas priima teisųjį
dėl to, kad jis teisusis, gaus tei-
siojo užmokestį. [42] Ir kas paduos
bent taurę šalto vandens atsi-
gerti vienam iš šitų žmonelių
dėl to, kad jis yra mokinys*, – iš
tiesų sakau jums, – tasai ne-
praras savo užmokesčio.“

11 Baigęs [1] nurodymus
dvylikai mokinių, Jė-
zus iškeliavo mokyti ir skelbti
[Evangelijos] kituose miestuose.

D. KARALYSTĖS SLĖPINYS

Jėzus apie Joną Krikštytoją

[2] Jonas, išgirdęs kalėjime*
apie Kristaus darbus, nusiun-
tė savo mokinius jo paklausti:
[3] „Ar tu esi tas, kuris turi ateiti,
ar mums laukti kito?“ [4] Jėzus
atsakė: „Keliaukite ir apsaky-
kite Jonui, ką čia girdite ir ma-
tote: [5] *aklieji praregi,* raišieji
vaikščioja, raupsuotieji apva-
lomi, kurtieji girdi, mirusieji
prikeliami, *vargdieniams skel-
biama Geroji Naujiena.* [6] Ir pa-
laimintas, kas nepasipiktins*
manimi.“

[7] Jiems nueinant, Jėzus ėmė
kalbėti minioms apie Joną: „Ko
išėjote į dykumą pažiūrėti? Ar
vėjo linguojamos nendrės? [8] Ir
ko išėjote pamatyti? Ar švel-
niais drabužiais vilkinčio žmo-
gaus? Švelniais drabužiais vil-
kintys gyvena aure karaliaus
rūmuose. [9] Tai ko gi išėjote? Ar
pamatyti pranašo? Taip, sakau
jums, ir daugiau negu prana-
šo! [10] Jis yra tasai, apie kurį pa-
rašyta:

Štai aš siunčiu pirm tavęs
savo pasiuntinį,
ir jis nuties tau kelią.

[11] „Iš tiesų sakau jums: tarp
gimusių iš moterų nėra buvę
didesnio už Joną Krikštytoją,
bet ir mažiausias Dangaus Ka-
ralystėje didesnis už jį.* [12] Nuo
Jono Krikštytojo dienų iki da-
bar Dangaus Karalystė jėga
puolama, ir smarkieji ją sau gro-
bia. [13] Visi pranašai ir Įstatymas

10, 41: Pranašais čia vadinami apaštalai, teisiaisiais – tikintieji.

10, 42: *Kad jis yra mokinys*: t. y. Jėzaus apaštalas (žr. Mt 18, 1–6 ir Mk 9, 41).

11, 6: *Pasipiktinti*: Biblijos kalba reiškia pakrypti į pikta, atsisakyti tikėti, o papiktinti – pastūmėti į pikta, traukti į nuodėmę (plg. Mt 18, 6–9).

11, 11: Asmeniniu šventumu Jonas Krikštytojas nepralenkiamas, bet kiekvienas Naujojo Testamento išpažinėjas laimingesnis už jį.

pranašavo iki Jono, 14 ir jeigu
norite priimti, tai jis yra tas
Elijas, kuris turi ateiti. 15 Kas
turi ausis, teklauso!“

Jėzus apie savo kartą

16 „Su kuo galėčiau palyginti
šią kartą? Ji panaši į vaikus,
kurie sėdi prekyvietėje ir šau-
kia savo draugams:

17 ‘Mes jums grojome, o jūs ne-
šokote. Mes giedojome raudas,
o jūs nerypavote...’ 18 Buvo atėjęs
Jonas, nevalgus ir negeriantis,
tai jie kalbėjo: ‘Jis demono ap-
sėstas’. 19 Atėjo Žmogaus Sūnus,
valgantis ir geriantis, tai jie
sako: ‘Štai rijūnas ir vyno gėrė-
jas, muitininkų ir nusidėjėlių
bičiulis’. Ir vis dėlto išmintis
pasiteisina savo darbais*.“

Vargas neatsiverčiantiems

20 Tada Jėzus ėmė priekaiš-
tauti miestams, kuriuose bu-
vo padaryta daugumas jo ste-
buklų, kad jie neatsivertė:

21 „Vargas tau, Chorazine!
Vargas tau, Betsaida! Jeigu
Tyre ar Sidone* būtų įvykę to-
kių stebuklų, kokie padaryti
pas jus, jie seniai būtų atsiver-
tę ir atgailavę su ašutine bei
pelenuose. 22 Todėl gi sakau
jums: Tyrui ir Sidonui bus leng-
viau teismo dieną negu jums!
23* Ir tu, Kafarnaume,
negi būsi išaukštintas iki
dangaus?
Tu nugarmėsi iki pragaro!
Jeigu Sodomoje būtų įvykę
tokių stebuklų, kokių įvyko ta-
vyje, ji stovėtų dar ir šiandien.
24 Todėl sakau jums: Sodomos
žemei bus lengviau teismo die-
ną negu tau.“

Palaima mažutėliams

25 Anuo metu Jėzus bylojo:
„Aš šlovinu tave, Tėve, dan-
gaus ir žemės Viešpatie, kad
paslėpei tai nuo išmintingųjų
ir gudriųjų, o apreiškei mažu-
tėliams.
26 Taip, Tėve, nes tau taip
patiko.
27 Viskas man yra mano Tėvo
atiduota;
ir niekas nepažįsta Sūnaus,
tik Tėvas,
nei Tėvo niekas nepažįsta,
tik Sūnus
ir kam Sūnus panorės
apreikšti.
28* Ateikite pas mane visi,
kurie vargstate ir esate
prislėgti:
aš jus atgaivinsiu!
29 Imkite ant savo pečių mano
jungą
ir mokykitės iš manęs,
nes aš romus ir nuolankios
širdies,
ir jūs rasite savo sieloms
atgaivą.
30 Mano jungas švelnus,
mano našta lengva.“

11, 19: Dievo darbai rodo jo išmintį, nors žmonės ją ir atstumtų.

Jėzus ir fariziejai

12 [1]Anuo metu šabo die-
ną Jėzus ėjo per javų
lauką. Jo mokiniai buvo išalkę,
tad ėmė skintis varpų* ir val-
gyti. [2]Tai pamatę, fariziejai
jam sakė: „Žiūrėk, tavo moki-
niai daro, kas per šabą drau-
džiama.“ [3]Jis atsakė: „Ar ne-
skaitėte, ką darė Dovydas ir
jo palydovai, būdami alkani?
[4]Kaip jie nuėjo į Dievo namus
ir valgė padėtinės duonos, nors
nevalia buvo jos valgyti nei jam,
nei jo palydovams, o vien tik ku-
nigams. [5]Arba gal neskaitėte
Įstatyme, jog per šabą kunigai
šventykloje pažeidžia šabo po-
ilsį ir nenusikalsta? [6]Bet sa-
kau jums: čia daugiau negu
šventykla! [7]Jei būtumėte su-
pratę, ką reiškia *aš noriu pasi-
gailėjimo, o ne aukos,* nebūtu-
mėte pasmerkę nekaltų.
[8]* Žmogaus Sūnus yra šabo
Viešpats.“ [9]Iš ten išėjęs, jis at-
ėjo į jų sinagogą. [10]* Čia buvo
žmogus padžiūvusia ranka. Jie
paklausė Jėzų, kad galėtų ap-
kaltinti: „Ar leistina šabo die-
ną gydyti?“ [11]Jis atsakė: „Kas
iš jūsų, turėdamas vieną avį,
jeigu ji per šabą įkris į duobę,
nestvers jos ir neištrauks?! [12]O
kaip daug brangesnis už avį
žmogus! Taigi leistina daryti
gera šabo dieną.“ [13]Tuomet tarė
žmogui: „Ištiesk ranką!“ Tas
ištiesė, ir ji tapo sveika kaip ir
antroji. [14]* Išėję fariziejai susi-
mokė Jėzų pražudvti.

Jėzus – Jahvės tarnas

[15]Tai žinodamas, Jėzus pa-
sitraukė iš ten. Daugelis sekė
paskui jį, ir jis visus gydė, [16]bet
įspėdavo, kad jo negarsintų.
[17]Taip turėjo išsipildyti pra-
našo Izaijo žodžiai:
[18]*Štai mano išrinktasis tarnas,*
mano mylimasis, kuriuo
gėrisi mano siela.
Aš suteiksiu jam savo Dvasią,
ir jis skelbs tautoms
teisingumą.
[19]*Jis nesiginčys, nešauks,*
ir negirdės niekas gatvėse jo
balso.
[20]*Jis nenulauš palūžusios*
nendrės
ir neužgesins gruzdančio
dagčio,
kol nenuves į pergalę
teisingumo;
[21]*o jo vardas teiks viltį tautoms.*

Belzebulas

[22]Kartą pas Jėzų atvedė ap-
sėstąjį, kuris buvo aklas ir ne-
bylys. Jėzus pagydė jį, tada šis
prakalbo ir praregėjo.
[23]* Ištisos minios netvėrė iš
nuostabos ir klausinėjo: „Ar
nebus šitas Dovydo sūnus?!“
[24]Tai išgirdę, fariziejai sakė:
„Jis išvaro demonus ne kitaip,
kaip tik demonų valdovo Bel-

12, 23: *Dovydo Sūnumi* išrinktoji tauta vadino laukiamąjį išgelbėtoją – Mesiją.

zebulo galia.“ 25 Žinodamas jų
mintis, Jėzus tarė: „Kiekviena
suskilusi karalystė bus nu-
siaubta, ir joks suskilęs mies-
tas ar namas neišsilaikys. 26 Jei-
gu tad šėtonas išvarinėtų šėto-
ną, irgi būtų savyje susiskaldęs.
Kaipgi tuomet galėtų išsilaiky-
ti jo karalystė? 27 Jeigu jau aš
išvarau demonus Belzebulo ga-
lia, tai kieno galia išvaro jūsų
sekėjai?!* Todėl jie bus jūsų tei-
sėjai. 28 Bet jeigu aš išvarau de-
monus Dievo Dvasios jėga, tai
tikrai pas jus atėjo Dievo Ka-
ralystė.

29* Argi gali kas nors įsilaužti
į galiūno namus ir pasiglemžti
jo turtą, pirmiau nesurišęs ga-
liūno?! Tik tada jis apiplėš jo
namus.

30* Kas ne su manimi, tas
prieš mane, ir kas su manimi
nerenka, tas barsto.“

Nuodėmės Šventajai Dvasiai

31 „Sakau jums: kiekviena
nuodėmė ir piktžodžiavimas
bus žmonėms atleisti, bet pikt-
žodžiavimas Dvasiai* nebus
atleistas. 32 Jei kas tartų žodį
prieš Žmogaus Sūnų, tam bus
atleista, o kas kalbėtų prieš
Šventąją Dvasią, tam nebus
atleista nei šiame, nei būsima-
jame gyvenime.

33 Arba sakykite medį esant
gerą ir jo vaisių gerą, arba sa-
kykite medį esant netikusį ir
jo vaisių blogą, nes medis pa-
žįstamas iš vaisių. 34 Angių
išperos, kaip jūs galite kalbėti
gera, būdami blogi?! Juk burna
kalba tai, ko pertekusi širdis.
35 Geras žmogus iš gero lobyno
iškelia gera, o blogas iš blogo
lobyno iškelia bloga. 36 Todėl
sakau jums: teismo dieną žmo-
nės turės duoti apyskaitą už
kiekvieną pasakytą tuščią žo-
dį. 37 Pagal savo žodžius būsi
išteisintas ir pagal savo žo-
džius būsi pasmerktas.“

Jonos ženklas

38* Tuomet kai kurie Rašto
aiškintojai ir fariziejai ėmė
reikalauti: „Mokytojau*, mes
norime, kad parodytum žen-
klą.“ 39* Jis atsakė: „Pikta ir
neištikima* karta reikalauja
ženklo, bet nebus jai duota kito
ženklo, tik pranašo Jonos ženk-
las. 40* *Kaip Jona išbuvo tris die-
nas ir tris naktis jūrų pabaisos*

12, 27: *Jūsų sekėjai*: pažodžiui *jūsų sūnūs*.

12, 29: Kristus nugali blogio galiūną – piktąją dvasią, išplėšdamas iš jo valdžios apsėstuosius ir nusidėjėlius.

12, 31: Didžiausia nuodėmė Šventajai Dvasiai – tai piktavalis priešinimasis pažintai tiesai. Pikta valia daro negalimą atsivertimą ir atleidimą.

12, 38: Reikalaujama nepaprasto stebuklo, kuris įrodytų Jėzaus pasiuntinybę: Jėzus pažada didįjį savo prisikėlimo stebuklą.

12, 39: Prie Sinajaus kalno Dievas buvo sudaręs sandorą su savo išrinktąja tauta. Kai izraelitai nusikalsdavo netikėjimu, pagonių dievaičių garbinimu, pranašai juos kaltindavo neištikimybe, tiesiog *svetimavimu*. Tą žodį ir Jėzus čia vartoja.

pilve, taip ir Žmogaus Sūnus iš-
bus tris dienas ir tris naktis
žemės širdyje. 41* Ninevės gy-
ventojai teismo dieną kelsis
drauge su šia karta ir ją pa-
smerks, nes jie atsivertė išgir-
dę Jonos pamokslus, o štai čia
daugiau negu Jona. 42 Pietų ša-
lies* karalienė teismo dieną
prisikels drauge su šia karta
ir ją pasmerks, nes ji atkeliavo
nuo žemės pakraščių klausytis
Saliamono išminties, o štai čia
daugiau negu Saliamonas.“

Nelabojo sugrįžimas

43 „Netyroji dvasia, išėjusi iš
žmogaus, klaidžioja bevande-
nėse vietose, ieškodama poil-
sio, ir neranda. 44 Tada ji sako:
‘Grįšiu į savo namus, iš kur iš-
ėjau’. Sugrįžusi randa juos
tuščius, iššluotus ir išpuoštus.
45 Tada eina, pasiima kitas sep-
tynias dvasias, dar piktesnes
už save, ir įėjusios jos ten apsi-
gyvena. Ir paskui tam žmogui
darosi blogiau negu pirma. Taip
atsitiks ir šiai piktai kartai.“

Jėzaus giminaičiai

46* Jam tebekalbant minioms,
štai jo motina ir broliai stovė-
jo lauke ir norėjo su juo pasi-
matyti. 47 O kažkas jam prane-
šė: „Štai tavo motina ir broliai
stovi lauke, nori su tavim pa-
sikalbėti.“ 48 Jis atsakė prane-
šusiam: „Kas gi mano motina
ir kas mano broliai?“ 49 Ir, ištie-
sęs ranką į mokinius, tarė:
„Štai mano motina ir mano bro-
liai! 50 Kiekvienas, kas tik vyk-
do mano dangiškojo Tėvo va-
lią, yra man ir brolis, ir sesuo,
ir motina.“

Įžanga

13 1 Vieną dieną, išėjęs
iš namų, Jėzus sėdėjo
ant ežero kranto. 2 Prie jo susi-
rinko didžiulė minia; todėl jis
įlipo į valtį ir atsisėdo, o visi
žmonės stovėjo pakrantėje. 3 Ir
jis daug jiems kalbėjo palygi-
nimais.

Palyginimas apie sėjėją

Jis sakė: „Štai sėjėjas išsi-
rengė sėti. 4 Jam besėjant, vie-
ni grūdai nukrito prie kelio, ir
atskridę paukščiai juos sulesė.
5 Kiti nukrito ant uolų, kur buvo
nedaug žemės. Jie greit sudygo,
nes neturėjo gilesnio žemės
sluoksnio. 6 Saulei patekėjus,

12, 40: Miręs Jėzus bus palaidotas ir prisikels tik trečią dieną.

12, 41: Ninevė – senovės Asirijos sostinė (žr. ST Jonos knygą).

12, 42: *Pietų* (Šebos) karalystė užėmė Arabijos pusiasalio pietvakarius; jos sostinė – Magibo miestas. Šebos karalienė buvo atvykusi pasiklausyti išmintingų karaliaus Saliamono kalbų (žr. 1 Kar 10, 1–10).

12, 46: *Broliai* senovės žydų kalboje, kuri apskritai negausi sąvokų, reiškia visus artimesniuosius giminaičius, visų pirma – pusbrolius ir pusseseres (žr. Mt 13, 54–56 paaišk.).

12, 50: Švč. Marija buvo Jėzui dvejopai brangi: ir kaip jo gimdytoja, ir kaip tobuliausia dangiškojo Tėvo valios vykdytoja.

daigai nuvyto ir, neturėdami
šaknų, sudžiūvo. [7] Kiti krito
tarp erškėčių. Erškėčiai išau-
go ir nusmelkė juos. [8] Dar kiti
nukrito į gerą žemę ir davė der-
lių: vieni šimteriopą grūdą, ki-
ti šešiasdešimteriopą, dar kiti
trisdešimteriopą. [9] Kas turi au-
sis, teklauso!“

Kodėl palyginimai?

[10] Priėję mokiniai paklausė:
„Kodėl jiems kalbi palygini-
mais?“ [11] Jėzus atsakė: „Jums
duota pažinti Dangaus Kara-
lystės paslaptis, o jiems neduo-
ta. [12]* Mat kas turi, tam bus
duota, ir jis turės su pertekliu-
mi, o iš neturinčio bus atimta
ir tai, ką jis turi. [13] Aš jiems
kalbu palyginimais todėl, kad
jie žiūrėdami nemato, klau-
sydami negirdi ir nesupranta.
[14] Jiems pildosi Izaijo prana-
šystės žodžiai:

Girdėti girdėsite, bet
nesuprasite,
žiūrėti žiūrėsite, bet
nematysite.
[15] *Šitos tautos širdis aptuko.*
Jie prastai girdėjo ausimis
ir užmerkė akis,
kad kartais nepamatytu
akimis,
neišgirstų ausimis,
nesuprastų širdimi
ir neatsiverstų ir aš jų
nepagydyčiau.

[16] Todėl palaimintos jūsų
akys, nes mato, ir jūsų ausys,
nes girdi. [17] Iš tiesų sakau jums:
daugel pranašų ir teisiųjų troš-
ko išvysti, ką jūs matote, bet
neišvydo, ir išgirsti, ką jūs gir-
dite, bet neišgirdo.“

Aiškinamas palyginimas apie sėjėją

[18] „O jūs nūn pasiklausykite
palyginimo apie sėjėją. [19] Pas
kiekvieną, kuris girdi žodį apie
Karalystę ir nesupranta, atei-
na piktasis ir išplėšia, kas bu-
vo pasėta širdyje. Tai ir yra pa-
sėlys prie kelio. [20] Pasėlys ant
uolų – tai tasai, kuris, girdė-
damas žodį, tuojau su džiaugs-
mu jį priima. [21] Tačiau jis be
šaknų – nepastovus žmogus.
Ištikus kokiai negandai ar per-
sekiojimui dėl žodžio, jis greit
atkrinta. [22] Pasėlys tarp erškė-
čių – tai tas, kuris klauso žo-
džio, bet šio pasaulio rūpes-
čiai ir turto apgaulė nustelbia
žodį, ir jis lieka nevaisingas.
[23] Pasėlys geroje žemėje – ta-
sai, kuris girdi ir supranta žodį;
tas ir duoda derlių: kas šimte-
riopą, kas šešiasdešimteriopą,
o kas trisdešimteriopą.“

Palyginimas apie rauges

[24]* Jis pateikė jiems kitą
palyginimą: „Su Dangaus Ka-
ralyste yra kaip su žmogumi,
kuris pasėjo savo dirvoje gerą
sėklą. [25] Žmonėms bemiegant,

13, 12: Zr. Lk 8, 18 paaiškinimą.

atėjo jo priešas, pasėjo kviečiuo-
se raugių ir nuėjo sau. 26 Kai žel-
muo paūgėjo ir išplaukėjo, pa-
sirodė ir raugės. 27 Šeimininko
tarnai atėjo ir klausė: 'Šeimi-
ninke, argi ne gerą sėklą pasė-
jai savo lauke? Iš kurgi atsira-
do raugių?' 28 Jis atsakė: 'Tai
padarė mano priešas'. Tarnai
pasisiūlė: 'Jei nori, mes eisime
ir jas išravėsime'. 29 Jis atsakė:
'Ne, kad kartais, ravėdami rau-
ges, neišrautumėte su jomis ir
kviečių. 30 Palikite abejus aug-
ti iki pjūties. Pjūties metu aš
pasakysiu pjovėjams: 'Pirmiau
išrinkite rauges ir suriškite į
pėdelius sudeginti, o kviečius
sukraukite į mano kluoną'."

Garstyčios grūdelis ir raugas maišyme

31* Jėzus pateikė jiems dar
vieną palyginimą: „Su Dangaus
Karalyste yra kaip su garsty-
čios grūdeliu, kurį žmogus ėmė
ir pasėjo savo dirvoje. 32 Nors
jis mažiausias iš visų sėklų,
bet užaugęs esti didesnis už
daržoves ir pavirsta medeliu;
net padangių sparnuočiai at-
skrenda ir susisuka lizdus jo
šakose."

33 Jis pasakė ir dar kitą pa-
lyginimą: „Su Dangaus Kara-
lyste yra kaip su raugu*, kurį
moteris ėmė įmaišė trijuose
saikuose miltų*, ir nuo jo vis-
kas įrūgo."

34 Visa tai Jėzus kalbėjo mi-
nioms palyginimais, ir be pa-
lyginimų jis jiems nekalbėjo.
35 Išsipildė, kas buvo per pra-
našą pasakyta:

Aš atversiu savo burną
palyginimais,
išpasakosiu nuo pasaulio su-
kūrimo paslėptus dalykus.

Palyginimo apie rauges aiškinimas

36 Paleidęs minias, Jėzus ke-
liavo namo. Prie jo priėjo mo-
kiniai ir prašė: „Išaiškink
mums palyginimą apie rauges
dirvoje." 37 Jis atsiliepė: „Sėjan-
tysis gerą sėklą yra Žmogaus
Sūnus. 38 Dirva – tai pasaulis.
Gera sėkla – Karalystės vaikai,
o raugės – piktojo vaikai. 39 Jas
pasėjęs priešas – velnias. Pjū-
tis – tai pasaulio pabaiga*, o
pjovėjai – angelai. 40 Taigi kaip
surenkamos ir sudeginamos
raugės, taip bus ir pasaulio pa-
baigoje. 41 Žmogaus Sūnus iš-

13, 31: Žmonės dažniausiai viską vertina pagal išorę, ir Dievo Karalystė – Bažnyčia – jiems dažnai atrodo menka, silpna. Jėzus ragina atkreipti dėmesį į jos vidinę tikrovę, malonės galybę ir istorijos panoramą. Dievo Karalystė Jėzaus palyginimuose – tai paslaptingas vidinis išsivystymas, kurio pilnuma pasirodys tik pasaulio pabaigoje.

13, 31–32: Garstyčios Palestinoje užauga iki 4 m aukščio.

13, 41–43: Mesijinė Kristaus Karalystė yra šioje žemėje. Čia dar maišosi kartu gerieji ir blogieji, o amžinojoje Tėvo karalystėje (danguje) bus vieni teisieji (plg. Mt 25, 34; 1 Kor 15, 24).

siųs savo angelus, tie išrankios
iš jo Karalystės* visus papik-
tintojus bei nedorėlius 42 ir
įmes juos į žioruojančią kros-
nį. Ten bus verksmas ir dantų
griežimas. 43 Tuomet teisieji
spindės kaip saulė savo Tėvo
Karalystėje. Kas turi ausis, te-
klauso!“

Paslėptas lobis ir brangus perlas

44* „Su Dangaus Karalyste
yra kaip su dirvoje paslėptu lo-
biu. Atradęs jį, žmogus niekam
nesako; iš to džiaugsmo eina,
parduoda visa, ką turi, ir per-
kasi tą dirvą.
45* Vėl su Dangaus Karalyste
yra kaip su pirkliu, ieškančiu
gražių perlų. 46 Atradęs vieną
brangų perlą, jis eina, parduo-
da visa, ką turi, ir nusiperka jį.“

Palyginimas apie tinklą

47 „Ir vėl su Dangaus Kara-
lyste yra kaip su ežeran meta-
mu tinklu, užgriebiančiu įvai-
riausių žuvų. 48 Kai jis pilnas,
jį išvelka į krantą, susėda ir
surenka gerąsias į indus, o
netikusias išmeta. 49 Taip bus
ir pasaulio pabaigoje: išeis an-
gelai, išrankios bloguosius iš
gerųjų 50 ir įmes juos į žioruo-
jančią krosnį. Ten bus verks-
mas ir dantų griežimas.
51 Ar supratote visa tai?“ Jie
jam sako: „Taip“. 52* Tuomet jis
tarė: „Todėl kiekvienas Rašto
aiškintojas, tapęs Dangaus
Karalystės mokiniu, panašus į
šeimininką, kuris iškelia iš sa-
vo lobyno naujų ir senų daiktų.“

E. JĖZUS, KARALYSTĖ, BAŽNYČIA

Apsilankymas Nazarete

53 Baigęs sakyti tuos palygi-
nimus, Jėzus iškeliavo iš tenai.
54* Jis parėjo į savo tėviškę ir
ėmė mokyti žmones sinagogo-
je, o jie stebėjosi ir klausinėjo:
„Iš kur šitam tokia išmintis ir
stebuklinga galybė? 55 Argi jis
ne dailidės sūnus?! Argi jo mo-
tina nesivadina Marija, o Jo-
kūbas, Juozapas, Simonas ir
Judas argi ne jo broliai? 56 Ir jo
seserys – argi jos ne visos gy-

13, 44: *Atradęs* – kokiu nors būdu sužinojęs esant dirvoje paslėptą lobį ir negalėdamas svetimame lauke kasinėti, žmogus nusiperka tą dirvą, kad galėtų išsikasti lobį; pirkimo išlaidos bus atlygintos su kaupu.

13, 45–46: Pirklio ar kolekcionieriaus ryžtą Jėzus rodo pavyzdžiu, kaip reikia atsisakyti pasaulietiškų mažmožių, kad įgytum tikrųjų dvasinių vertybių ir išganymą.

13, 52: Jėzus čia kreipiasi į klausytojus žydus, išmanančius Šventąjį Raštą. Krikščionių tikėjimas atnaujina ST lobyno turtus.

13, 54–56: Kaimynai stebisi ir piktinasi, kad išmintingai moko ir stebuklus daro Jėzus, kurį jie pažinojo kaip tylų dailidę, kurį laikė Juozapo sūnumi; žr. paaiškinimus prie Mt 12, 46 ir 1, 25. Plg. Mt 27, 56; Mk 15, 40, kur aiškiai pasakyta, kad *Jėzaus broliai* Jokūbas ir Juozapas (Jozė) yra kitos Marijos vaikai, taigi Jėzaus pusbroliai ar tolimesni giminaičiai.

vena pas mus? Iš kur jam visa
tai?“ Ir jie ėmė piktintis juo. [57] O
Jėzus jiems atsakė: „Niekur
pranašas nebūna be pagarbos,
nebent savo tėviškėje ir savo
namuose.“ [58] Dėl jų netikėjimo
jis ten nedarė tiek daug ste-
buklų.

Jono Krikštytojo mirtis

14 [1] Anuo metu gandas
apie Jėzų pasiekė tet-
rarcho Erodo* ausis, [2] ir jis sa-
vo tarnams pasakė: „Tai Jonas
Krikštytojas! Jis prisikėlė iš
numirusių, ir todėl jame veikia
stebuklingos galios.“
[3]* Mat Erodas buvo įsakęs
suimti Joną, sukaustyti ir įmes-
ti į kalėjimą dėl savo brolio Pi-
lypo žmonos Erodiados. [4] Nes
Jonas jam sakė: „Tau nevalia
jos turėti.“ [5] Taigi Erodas norė-
jo nužudyti Joną, bet bijojo
žmonių, kurie laikė jį pranašu.
[6] Erodo gimimo dieną Ero-
diados duktė šoko svečiams ir
taip patiko Erodui, [7] kad jis pri-
siektinai pažadėjo duoti jai, ko
tik prašysianti. [8] O ši, savo mo-
tinos primokyta, tarė: „Duok
man čia dubenyje Jono Krikš-
tytojo galvą.“ [9] Karalius nuliū-
do, bet dėl priesaikos ir dėl sve-
čių liepė duoti. [10] Jis pasiuntė
[budelį], kad nukirstų kalėji-
me Jonui galvą. [11] Galva buvo
atnešta dubenyje ir įteikta
mergaitei, kuri ją nunešė mo-
tinai. [12] Jono mokiniai atėję pa-
siėmė kūną, palaidojo ir davė
žinią Jėzui.

Pirmasis duonos padauginimas

[13] Tai išgirdęs, Jėzus laive-
liu nuplaukė į dykvietę, į vie-
numą. Minios sužinojo ir iš
miestų pėsčiomis nusekė pas-
kui. [14] Kai išlipo į krantą ir pa-
matė daugybę žmonių, Jėzui
pagailo jų, ir jis išgydė jų ligo-
nius. [15] Atėjus vakarui, prisiar-
tino mokiniai ir tarė: „Vietovė
tuščia, ir jau vėlus metas. At-
leisk žmones, kad, nuėję į kai-
mus, nusipirktų maisto.“ [16] Jė-
zus atsakė: „Nėra reikalo jiems
iš čia eiti. Jūs duokite jiems
valgyti.“ [17] Jie atsiliepė: „Mes
čia teturime penkis kepaliukus
duonos ir dvi žuvis.“ [18] Jėzus ta-
rė: „Atneškite man juos.“ [19]* Ir,
liepęs miniai susėsti ant žolės,
jis paėmė penkis kepaliukus ir
dvi žuvis, pažvelgė į dangų, su-
kalbėjo palaiminimą, laužė ir
davė mokiniams, o tie dalijo

14, 3–6: Tetrarchas Erodas Antipas, Erodo Didžiojo sūnus, buvo vedęs Nabatėjos karaliaus Areto IV dukterį, paskui ją pašalino ir susidėjo su savo brolio Erodo Pilypo žmona Erodiada, kito jų brolio, Aristobulo, dukteria. Čia minima Erodiados ir Erodo Pilypo duktė vadinosi Salomė. Vėliau ji ištekėjo už savo motinos dėdės, tetrarcho Pilypo, minimo Lk 3,1. Erodų dinastijoje buvo labai paplitusi kraujomaiša.

14, 19: Duonos padauginimo stebuklas aprašytas panašiais žodžiais kaip ir Eucharistijos įsteigimas (Mt 26, 26).

žmonėms. [20] Visi valgė ir pa-
sisotino. Ir surinko nulikusius
kąsnelius, iš viso dvylika pil-
nų pintinių. [21] O valgytojų buvo
apie penkis tūkstančius vyrų,
be moterų ir vaikų.

Jėzus eina vandeniu

[22*] Tuojau pat Jėzus prispy-
rė mokinius sėsti į valtį ir pir-
ma jo irtis į kitą krantą, kol jis
atleisiąs minią. [23] Atleidęs mi-
nią, jis užkopė nuošaliai į kal-
ną melstis. Ir atėjus vakarui,
jis buvo ten vienas.

[24] Tuo tarpu valtis jau toli to-
li nuplaukė nuo kranto, blaško-
ma bangų, nes pūtė priešingas
vėjas. [25] Ketvirtos nakties sar-
gybos metu* Jėzus atėjo pas
juos, žengdamas ežero pavir-
šiumi. [26] Pamatę jį einantį eže-
ro paviršiumi, mokiniai nusi-
gando ir, manydami, jog tai
šmėkla, iš baimės ėmė šaukti.
[27] Jėzus tuojau juos prakalbi-
no: „Drąsos! Aš Esu*. Nebijo-
kite!“ [28] Petras atsiliepė: „Vieš-
patie, jei čia tu, liepk man ateiti
pas tave vandeniu.“ [29] Jis at-
sakė: „Eik!“ Petras, išlipęs iš
valties, ėmė eiti vandens pa-
viršiumi ir nuėjo prie Jėzaus.
[30] Bet, pamatęs vėjo smarku-
mą, jis nusigando ir, pradėjęs
skęsti, sušuko: „Viešpatie, gel-
bėk mane!“ [31] Tuojau ištiesęs
ranką, Jėzus sugriebė jį ir tarė:
„Silpnatiki, ko suabejojai*?!“
[32] Jiems įlipus į valtį, vėjas nu-
rimo. [33] Tie, kurie buvo valtyje,
pagarbino jį, sakydami: „Tik-
rai tu Dievo Sūnus!“

Pagydymai Genezarete

[34] Perplaukę jie išlipo į kran-
tą Genezarete*. [35] Pažinę Jėzų,
tos vietos gyventojai išgarsino
jį visoje apylinkėje. Žmonės su-
gabeno pas jį visus sergančius.
[36] Jie prašė jį leisti palytėti
nors apsiausto apvadą. Ir kas
tik palietė – pasveiko.

Ginčas dėl papročių

15 [1*] Kartą prie Jėzaus
prisiartino Rašto aiš-
kintojų ir fariziejų iš Jeruza-
lės ir paklausė: [2] „Kodėl tavo
mokiniai laužo prosenių papro-
tį?* Jie prieš valgį nesimazgoja
rankų.“ [3] Jis atsakė: „O kodėl
jūs laužote Dievo įsakymą dėl
savojo papročio?! [4*] Juk Dievas
yra įsakęs: *Gerbk savo tėvą ir
motiną!* ir: *Kas keiktų tėvą ar
motiną, mirte tenumiršta!* [5] O jūs

14, 25: *Ketvirta nakties sargyba*: nuo 3 iki 6 val. ryto.

14, 34: Genezaretas, arba Genezareto žemė – lyguma tarp Kafarnaumo ir Magdalos.

15, 1: *Rašto aiškintojai*: žr. Žodynėlį.

15, 2: Tai apeiginis rankų mazgojimas, įsakytas žodinės tradicijos.

15, 4–6: Rašto aiškintojai mokė, kad galima skirti kaip auką šventyklai (hebr. *korban*), ką reikėtų atiduoti tėvams, ir tuo būdu juos nuskriausti, *nepagerbti* (IV Dievo įsakymas Gerbk... reiškia ir *išlaikyk*...). Tuo turtu savininkas ir toliau naudodavosi, tik nebegalėdavo perleisti kitiems.

sakote: ‘Kas pasakė tėvui ar
motinai: – Tebūnie dovana
šventyklai, kuo turėčiau tave
sušelpti, 6 tas gali nepagerbti
tėvo ir motinos’. Taip jūs nie-
kais verčiate Dievo liepimą dėl
savojo papročio. 7 Veidmai-
niai! Gerai apie jus pranašavo
Izaijas:
8 *Ši tauta šlovina mane lūpomis,*
bet jos širdis toli nuo manęs.
9 *Veltui jie mane garbina,*
mokydami
žmonių išgalvotų priesakų.“

Tikrasis švarumas

10 Paskui, sušaukęs minią,
jis kalbėjo: „Klausykite ir su-
praskite! 11* Ne kas patenka į
burną, suteršia žmogų, bet kas
išeina iš burnos, tai suteršia
žmogų.“
12 Tuomet priėję mokiniai
pranešė: „Ar žinai, kad farizie-
jai pasipiktino išgirdę tuos žo-
džius?“ 13 Jis atsakė: „Kiekvie-
nas augalas, kurio nesodino
mano dangiškasis Tėvas, bus
išrautas. 14 Palikite juos: jie ak-
li aklųjų vadovai. O jeigu ak-
las aklą ves, abu į duobę įkris.“
15 Petras paprašė: „Išaiškink
mums palyginimą.“ 16 Jėzus
atsakė: „Ar ir jūs vis dar esate
be nuovokos?! 17 Argi nesupran-
tate, kad visa, kas patenka į
burną, eina į pilvą ir išmetama
laukan? 18 O kas išeina iš bur-
nos, eina iš širdies, ir tai suter-
šia žmogų. 19* Iš širdies išeina
pikti sumanymai, žmogžudys-
tės, svetimavimai, paleistu-
vystės, vagystės, melagingi
liudijimai, šmeižtai. 20 Šitie da-
lykai suteršia žmogų, o valgy-
mas nemazgotomis rankomis
žmogaus nesuteršia.“

Kanaanietės dukters išgydymas

21* Iš ten išėjęs, Jėzus pasi-
traukė į Tyro ir Sidono sritį*.
22 Ir štai iš ano krašto atėjo
viena moteris kanaanietė ir
šaukė: „Pasigailėk manęs,
Viešpatie, Dovydo Sūnau! Ma-
no dukterį baisiai kankina de-
monas!“ 23 Bet Jėzus neatsilie-
pė. Tuomet priėjo mokiniai ir
ėmė jį prašyti: „Išklausyk ją,
nes ji sekioja iš paskos šauk-
dama!“ 24* Jėzus tarė: „Aš esu
siųstas tik pas pražuvusias Iz-
raelio namų avis.“ 25 Tada mo-
teris pribėgusi puolė ant že-
mės, maldaudama: „Viešpatie,

15, 11. 19: Žydai skirstydavo valgius ir įvairius daiktus į *švarius* ir *nešvarius*. Paliesti ir vartoti šiuos pastaruosius buvo laikoma nuodėme. Jėzus nurodo, kad veiksmą gerą ar blogą daro ne daiktai, o žmogaus valia. *Kas išeina iš širdies* reiškia žmogaus valios sprendimus, kurie lemia veiksmo dorumą ar nedorumą. Pavyzdžiui, vagystės atveju nusikalstama ne rankomis, bet valios sprendimu pažeisti kitų asmenų ir visuomenės nuosavybę.

15, 21: *Tyras ir Sidonas* čia turi ir teologinę prasmę. Tai užuomina į pagonių kraštų visumą, kuri taps Dievo Karalystės dalimi.

padėk man!“ [26*] Jis atsakė:
„Nedera imti vaikų duoną ir
mesti šunyčiams.“ [27] O ji sako:
„Taip, Viešpatie, bet ir šuny-
čiai ėda trupinius, nukritusius
nuo šeimininko stalo.“ [28] Tuo-
met Jėzus tarė jai: „O moterie,
didis tavo tikėjimas! Tebūnie
tau, kaip prašai.“ Ir tą pačią
valandą jos duktė pasveiko.

Antrasis duonos padauginimas

[29] Iš ten išėjęs, Jėzus atvyko
prie Galilėjos ežero. Jis užko-
pė ant kalno ir atsisėdo. [30] Prie
jo susirinko didžiulė minia, ku-
ri atsigabeno su savimi raišų,
luošų, aklų, nebylių ir daugel
kitokių. Žmonės suguldė juos
prie Jėzaus kojų, o jis pagydė
juos. [31] Minia stebėjosi, maty-
dama nebylius kalbančius, luo-
šius pasveikstančius, raišius
tiesiai vaikščiojančius ir ak-
luosius reginčius. Ir garbino
žmonės Izraelio Dievą.

[32*] Susišaukęs mokinius, Jė-
zus tarė: „Gaila man minios,
nes jau tris dienas žmonės pa-
silieka su manimi ir neturi ko
valgyti. Aš nenoriu paleisti jų
alkanų, kad nenusilptų kelyje.“
[33] Mokiniai jam atsakė: „Iš kur
mums imti dykumoje tiek duo-
nos, kad galėtume pasotinti
šitokią minią?“ [34] Jėzus pa-
klausė: „Kiek turite duonos?*“
Jie atsakė: „Septynis kepaliu-
kus ir kelias žuveles.“ [35] Jis lie-
pė žmonėms susėsti ant žemės.
[36] Tada paėmė septynis duonos
kepaliukus ir žuvis, sukalbėjo
padėkos maldą, laužė ir davė
mokiniams, o mokiniai žmo-
nėms. [37] Visi valgė ir pasisotino.
Ir surinko nulikusius kąsne-
lius, iš viso septynis pilnus
krepšius. [38] O valgytojų buvo
apie keturis tūkstančius vyrų,
be moterų ir vaikų. [39] Paleidęs
minią, jis sėdo į valtį ir nuplau-
kė į Magadano sritį.

Vėl apie ženklą iš dangaus

16 [1*] Čia pas jį atėjo fari-
ziejų ir sadukiejų jo mė-
ginti. Jie prašė parodyti jiems
ženklą iš dangaus. [2] Jis atsa-
kė: „Atėjus vakarui, jūs sako-
te: ‘Bus giedra, nes dangus rau-
donas’, [3] ir rytmetį: ‘Šiandien
bus lietaus, nes rausta apniu-
kęs dangus’. Taigi jūs mokate
aiškinti dangaus veidą, o laiko
ženklų – ne. [4] Pikta ir neištiki-
ma giminė reikalauja ženklo,
tačiau jai nebus duota kitokio
ženklo, kaip tik Jonos ženk-
las.“ Ir, palikęs juos, nuėjo ša-
lin.

Fariziejų ir sadukiejų raugas

[5*] Keldamiesi kitapus ežero,
mokiniai buvo užmiršę pasiim-

15, 34: Palestinoje anuomet valgydavo miežinę duoną, iškeptą plokščiais kepalėliais ant įkaitintų akmenų.

16, 1–4: Žr. paaiškinimą prie Mt 12, 39.

ti duonos. 6 Jėzus jiems tarė:
„Žiūrėkite, saugokitės farizie-
jų ir sadukiejų raugo*.“ 7 O jie
svarstė: „Tai todėl, kad nepa-
siėmėme duonos.“ 8 Tai išgir-
dęs, Jėzus tarė: „Mažatikiai!
Kam tariatės neturį duonos?
9 Argi dar neįgijote išmonės?
Ar neprisimenate penkių duo-
nos kepaliukų penkiems tūks-
tančiams vyrų ir kiek pinti-
nių surinkote likučių?! 10 Arba
septynių duonos kepaliukų
keturiems tūkstančiams ir
kiek krepšių surinkote liku-
čių?! 11 Tad kaip nesusivokia-
te, jog kalbėjau jums ne apie
duoną. Fariziejų ir sadukiejų
raugo saugokitės!“ 12 Tuomet
jie suprato, kad jis buvo liepęs
saugotis ne duonos raugo, bet
fariziejų ir sadukiejų mokslo.

Jėzaus dievystės išpažinimas ir Petro primatas

13* Atėjęs į Pilypo Cezarėjos
apylinkes, Jėzus paklausė mo-
kinius: „Kuo žmonės laiko
Žmogaus Sūnų?“ 14 Jie atsakė:
„Vieni Jonu Krikštytoju*, kiti
Eliju*, kiti Jeremiju ar dar ku-
riuo iš pranašų.“ 15 Jis vėl pa-
klausė: „O kuo jūs mane laiko-
te?“ 16 Tada Simonas Petras
atsakė: „Tu esi Mesijas, gyvojo
Dievo Sūnus!“ 17 Jėzus jam ta-
rė: „Palaimintas tu, Simonai,
Jonos sūnau, nes ne kūnas ir
kraujas tai tau apreiškė, bet
mano Tėvas, kuris yra dangu-
je. 18* Ir aš tau sakau: tu esi
Petras – Uola; ant tos uolos aš
pastatysiu savo Bažnyčią, ir
pragaro vartai jos nenugalės*.
19 Tau duosiu Dangaus Kara-
lystės raktus; ką tu suriši že-

16, 13: Iturėjos tetrarchas Pilypas (žr. Lk 3, 1) Palestinos šiaurėje atstatė buvusi miestą ir Romos imperatoriaus garbei pavadino Cezarėja. Šalia miesto ant aukštos uolinės kalvos buvo pastatyta balto marmuro šventykla imperatoriaus Augusto garbei. Tikrai nebuvo vaizdingesnės vietovės Kristui kalbėti apie savo gyvąją Bažnyčią, kurią jis pastatys ant gyvos uolos – Petro.

16, 18–19: *Surišti* ar *atrišti* ano meto Palestinos kalba reiškė galią *uždrausti* ar *leisti*. Šiais žodžiais, kaip ir *raktų davimu*, Petrui žadama aukščiausia valdžia Bažnyčioje.

Taip pat šioje vietoje Jėzus pažada, kad Bažnyčia gyvuos iki pasaulio pabaigos ir vis turės ryšį su Petru. Tekste daug semitizmų. Iš to matyti, jog graikiškojo teksto autorius išlaikė pirminę Jėzaus posakių formą ir vertė juos pažodžiui, kad kartais neiškreiptų jų gilios prasmės.

Žodis Bažnyčia (iš hebr. *kahal*, gr. *ekklesia*) reiškia kviestinį susirinkimą. ST vartojamas pažymėti žydų bendruomenėms. Atskiros žydų grupės, pvz., Kumrano esenų sekta, save laikydavo *bažnyčiomis*. NT Bažnyčia reiškia mesijinę bendruomenę žmonių, priėmusių naująją Kristaus sandorą (plg. Lk 22, 20). Jėzaus Bažnyčia – Dievo Karalystės konkretizacija žemėje; pirmiausia vidinis malonės gyvenimas žmonių sielose, toliau – reali pakrikštytųjų asmenų sąjunga, kurios pirmąjį aprašymą randame Apd. Pagaliau Bažnyčia – eschatologinė tikrovė, apimanti visų laikų Dievo Tautą, Dievo malone pašauktą į išganymą.

mėje, bus surišta ir danguje,
ir ką atriši žemėje, bus atrišta ir danguje.“
20* Tuomet jis griežtai įsakė savo mokiniams niekam neskelbti, kad jis yra Mesijas.

Pirmasis įspėjimas apie kančią ir prisikėlimą

21 Nuo to meto Jėzus pradėjo aiškinti savo mokiniams turįs eiti į Jeruzalę ir daug iškentėti nuo seniūnų, aukštųjų kunigų ir Rašto aiškintojų, būti nužudytas ir trečią dieną* prisikelti.
22 Tada Petras, pasivadinęs jį į šalį, ėmė drausti: „Nieku gyvu, Viešpatie, tau neturi taip atsitikti!“
23* O jis atsisukęs subarė Petrą: „Eik šalin, šėtone! Tu man papiktinimas, nes mąstai ne Dievo, o žmonių mintimis.“

Sekimas Jėzumi

24 Tuomet Jėzus kalbėjo savo mokiniams: „Jei kas nori eiti paskui mane, teišsižada pats savęs, tepasiima savo kryžių ir teseka manimi.
25 Kas nori išgelbėti savo gyvybę, tas ją praras; o kas pražudo gyvybę dėl manęs, tas ją atras.
26 Kokia gi žmogui nauda, jeigu jis laimėtų visą pasaulį, o pakenktų savo gyvybei?! Arba kuo žmogus galėtų išsipirkti savo gyvybę?*
27 Nes Žmogaus Sūnus ateis savo Tėvo šlovėje su savo angelais, ir tuomet jis atlygins kiekvienam pagal jo darbus.
28 Iš tiesų sakau jums: kai kurie iš čia stovinčių neragaus mirties, kol pamatys Žmogaus Sūnų, ateinantį su savo Karalyste*.“

Jėzaus atsimainymas

17 1 Po šešių dienų Jėzus pasiėmė su savimi Petrą, Jokūbą ir jo brolį Joną ir užsivedė juos nuošaliai ant aukšto kalno*.
2 Ten jis atsimainė jų akivaizdoje. Jo veidas sužibo kaip saulė*, o drabužiai tapo balti kaip šviesa*.
3* Ir štai jiems pasirodė Mozė ir Elijas, kurie kalbėjosi su juo.
4 Tuomet Petras ir sako Jėzui: „Viešpatie, gera mums čia būti! Jei nori, aš padarysiu čia tris palapines: vieną tau, kitą Mozei, trečią Elijui.“
5 Dar jam tebekalbant, štai skaistus debesis apsiautė juos, ir štai balsas iš debesies prabilo: „Šitas yra mano mylimasis Sūnus, kuriuo aš gėriuosi. Klausykite jo!“
6 Tai išgirdę, mokiniai parpuolė kniūbsti, labai išsigandę.
7 Bet Jėzus priėjo, palietė juos ir ta-

16, 23: Jėzus taip griežtai atsako todėl, kad yra siųstas atpirkti žmonijos nuodėmes kryžiaus auka.

16, 25–26: Originalas keturis kartus pavartoja žodį *psychė=gyvybė, siela, asmuo*. 25 eil. kalba apie laikinosios gyvybės pražudymą, 26 – apie pakenkimą savo amžinajai gyvybei, sielai, sau kaip žmogui (plg. Lk 9, 25).

17, 3: Mozė čia atitinka Įstatymą, Elijas – Pranašus.

rė: „Kelkitės, nebijokite!“ 8 Pa-
kėlę akis, jie nieko daugiau ne-
bematė, tik vieną Jėzų.

Jonas Krikštytojas antrasis Elijas

9 Besileidžiant nuo kalno, Jė-
zus jiems įsakė: „Niekam ne-
pasakokite apie regėjimą*, kol
Žmogaus Sūnus prisikels iš
numirusių.“ 10 Tada jo mokiniai
paklausė: „Kodėl Rašto aiškin-
tojai sako, jog pirmiau turįs at-
eiti Elijas?“ 11 Jis atsakė: „Tie-
sa, Elijas turi ateiti ir viską
atitaisyti. 12 Bet aš jums sa-
kau, kad Elijas jau buvo atėjęs,
ir jie jo nepažino, bet padarė
su juo, ką norėjo. Taip nuo jų
turės kentėti ir Žmogaus Sū-
nus.“ 13 Tuomet mokiniai su-
prato jį kalbėjus apie Joną
Krikštytoją.

Berniuko lunatiko išgydymas

14* Jiems atėjus prie minios,
prisiartino vienas vyras, puolė
prieš Jėzų ant kelių 15 ir mal-
davo: „Viešpatie, pasigailėk
mano sūnaus! Jis per miegus
vaikščioja ir labai kankinasi.
Neretai jis įpuola į ugnį ar į
vandenį. 16 Aš atvedžiau jį pas
tavo mokinius, bet jie neįsten-
gė išgydyti.“ 17 Tada Jėzus at-
sakė: „O netikinti ir sugedusi
giminė! Iki kol man reikės su
jumis būti? Kaip ilgai jus kęs-
ti? Atveskite jį čia pas mane.“
18 Jėzus sudraudė demoną, ji-
sai išėjo, ir tą pačią akimirką
berniukas pasveiko.
19 Likę vieni, mokiniai priėjo
prie Jėzaus ir paklausė: „Dėl ko
mes negalėjome jo išvaryti?“ Jis
atsakė: 20 „Dėl silpno tikėjimo.
Iš tiesų sakau jums: jei turėtu-
mėte tikėjimą kaip garstyčios
grūdelį, jūs tartumėte šitam
kalnui: ‘Persikelk iš čia į tenai’,
ir jis persikeltų. Jums nebūtų
nieko negalimo.“ (21)*

Antrasis įspėjimas apie kančią ir prisikėlimą

22 Tebebūdamas su moki-
niais Galilėjoje, Jėzus jiems
pasakė: „Žmogaus Sūnus bus
atiduotas į žmonių rankas, 23 ir
jie nužudys jį, o trečią dieną jis
prisikels.“ Tada jie labai nu-
liūdo.

Šventyklos mokestis

24* Atėjus jiems į Kafarnaumą,
prie Petro priėjo didrachmų rin-
kėjai ir paklausė: „Ar jūsų mo-
kytojas nemoka didrachmos*?“
25 Jis atsakė: „Taip!“ Kai parėjo
į namus, Jėzus pirmas jį pra-
kalbino: „Kaip manai, Simonai?

17, 21: Tik kai kuriuose rankraščiuose: *O šita veislė kitaip neišvaroma, kaip tik malda ir pasninku* (plg. Mk 9, 29).

17, 24–25: Kiekvienas izraelitas nuo 20 m. amžiaus buvo įpareigotas kasmet aukoti Jeruzalės šventyklos reikalams dvigubą drachmą (pusę stateros). Tai maždaug prilygsta vieno denaro vertei.

17, 25: *Taip*: reiškia *moka*.

Iš ko žemės karaliai ima mui-
tą ar mokestį: iš savo vaikų ar
iš svetimųjų?“ 26 Jis atsakė: „Iš
svetimųjų.“ Jėzus jam tarė:
„Taigi vaikai laisvi*. 27 Tačiau,
kad jų nepiktintume*, nueik
prie ežero, užmesk meškerę,
paimk pirmą užkibusią žuvį; ją
pražiodęs, rasi staterą*. Paimk
ją ir atiduok jiems už mane ir
už save.“

Kas didžiausias?

18 1* Aną valandą prie Jė-
zaus prisiartino moki-
niai ir paklausė: „Kas gi di-
džiausias Dangaus Karalystė-
je?“ 2 Pasišaukęs vaikutį, Jėzus
pastatė tarp jų 3 ir tarė: „Iš tie-
sų sakau jums: jeigu neatsi-
versite ir nepasidarysite kaip
vaikai, neįeisite į Dangaus Ka-
ralystę. 4 Taigi kas pasidarys
mažas, kaip šis vaikelis, tas
bus didžiausias Dangaus Ka-
ralystėje.“

Papiktinimai

5 „Kas priima tokį vaikelį dėl
manęs*, tas mane priima. 6 O
kas papiktintų vieną iš šitų
mažutėlių, kurie mane tiki,
tam būtų geriau, kad asilo su-
kamų girnų akmuo būtų už-
kabintas jam ant kaklo ir jis
būtų paskandintas jūros gel-
mėje. 7 Vargas pasauliui dėl
papiktinimų! Papiktinimai ne-
išvengiami, bet vargas tam
žmogui, per kurį papiktinimas
ateina.

8 Jei tavo ranka ar koja gun-
do tave nusidėti, nukirsk ją ir
mesk šalin. Geriau tau sužalo-
tam ar raišam įeiti į gyvenimą,
negu su abiem rankom ar
abiem kojom būti įmestam į
amžiną ugnį. 9 Ir jeigu tavo akis
gundo tave nusidėti, išlupk ją
ir mesk šalin. Tau geriau vie-
nakiui įeiti į gyvenimą, negu su
abiem akim būti įmestam į
pragaro ugnį.

10 Žiūrėkite, kad nepaniekin-
tumėte nė vieno iš šitų mažu-
tėlių, nes, sakau jums, jų an-
gelai danguje visuomet regi
mano dangiškojo Tėvo veidą.“

Paklydusi avis

(11)* 12 „Kaip jums atrodo: jei-
gu kas turėtų šimtą avių ir vie-
na nuklystų, argi jis nepaliktų
devyniasdešimt devynių kal-
nuose ir neitų ieškoti nuklydu-
sios? 13 Ir jei surastų, – iš tiesų
sakau jums, – jis džiaugtųsi dėl
jos labiau negu dėl devynias-
dešimt devynių, kurios nebuvo
paklydusios. 14 Taip ir jūsų
dangiškasis Tėvas nenori, kad
pražūtų bent vienas iš šitų
mažutėlių.“

18, 1: *Aną valandą*: nenusako jokio laiko (žr. paaiškinimą prie Mt 3, 1).
18, 11: Tik kai kuriuose rankraščiuose: *Žmogaus Sūnus atėjo gelbėti, kas buvo pražuvę* (plg. Lk 19, 10).

Bažnyčios drausmė

[15] „Jei tavo brolis tau nusi-
kalstų, eik ir bark jį prie keturių
akių. Jeigu jis paklausys, tu
laimėjai savo brolį. [16] O jei ne-
paklausytų, pasiimk su savi-
mi dar vieną ar du, kad visa
byla remtųsi dviejų ar trijų liu-
dytojų parodymais. [17] Jeigu jis
ir jų nepaklausytų, pranešk
Bažnyčiai. O jei nepaklus nė
Bažnyčiai, tebūnie jis tau kaip
pagonis ir muitininkas.

Bendra malda

[18*] Iš tiesų sakau jums: ką tik
jūs surišite žemėje, bus suriš-
ta ir danguje, ir ką tik atrišite
žemėje, bus atrišta ir dangu-
je.“ [19] „Ir dar sakau jums: jeigu
kas iš jūsų susitars žemėje
dviese melsti kokio dalyko,
jiems mano dangiškasis Tėvas
jį suteiks. [20] Kur du ar trys su-
sirinkę mano vardu, ten ir aš
esu tarp jų.“

Atlaidumas

[21] Tuomet priėjo Petras ir pa-
klausė: „Viešpatie, kiek kartų
turiu atleisti savo broliui, kai
jis man nusikalsta? Ar iki sep-
tynių kartų?“ [22] Jėzus jam at-
sakė: „Aš nesakau tau – iki
septynių, bet iki septyniasde-
šimt septynių kartų*.“

Palyginimas apie beširdį skolininką

[23] „Todėl su Dangaus Kara-
lyste yra panašiai kaip su
karaliumi, kuris sumanė atsi-
skaityti su savo tarnais. [24] Jam
pradėjus apyskaitą, atvedė
pas jį vieną, kuris buvo jam
skolingas dešimt tūkstančių
talentų*. [25] Kadangi šis neturė-
jo iš ko grąžinti, valdovas įsa-
kė parduoti jį kartu su žmona
ir vaikais bei su visa nuosavy-
be, kad būtų sumokėta. [26] Tuo-
met, puolęs jam po kojų, tar-
nas maldavo: ‘Turėk man
kantrybės! Aš viską atiduosiu.’
[27] Pasigailėjęs ano tarno, val-
dovas paleido jį ir dovanojo
skolą. [28] Vos išėjęs, tas tarnas
susitiko vieną savo tarnybos
draugą, kuris buvo jam skolin-
gas šimtą denarų*, ir nutvėręs
smaugė jį, sakydamas: ‘Ati-
duok skolą!’ [29] Puolęs ant ke-
lių, draugas maldavo: ‘Turėk
man kantrybės! Aš tau viską
atiduosiu’. [30] Bet tas nesutiko,
ėmė ir įmesdino jį į kalėjimą,
iki atiduos skolą. [31] Matydami,
kas nutiko, kiti tarnai labai
nuliūdo. Jie nuėjo ir papasakojo
valdovui, kas buvo įvykę. [32] Tuo-
met, pasišaukęs jį, valdovas ta-
rė: ‘Nedorasis tarne, visą aną

18, 18: Galią *surišti* ir *atrišti* Kristus žada visiems apaštalams, o Petrui dar pažadėjo ir *Dangaus Karalystės raktus* (žr. Mt 16, 18–19).
18, 22: *Iki 77 kartų*: nesuskaitomai daug.

18, 24: 1 talentas – 34,272 kg aukso arba sidabro. 1 000 talentų – milijoninė, pasakiška suma.
18, 28: 1 denaras – vidutinis juodadarbio dienos uždarbis.

skolą aš tau dovanojau, nes
mane maldavai. 33 Argi nerei-
kėjo ir tau pasigailėti savo
draugo, kaip aš pasigailėjau
tavęs?!' 34* Užsirūstinęs valdo-
vas atidavė jį budeliams, iki
atiduos visą skolą. 35* Taip ir
mano dangiškasis Tėvas pada-
rys jums, jeigu kiekvienas iš
tikros širdies neatleisite savo
broliui."

F. TARNYBA JUDĖJOJE IR JERUZALĖJE

19 1 Pabaigęs šias kal-
bas*, Jėzus pasitraukė
iš Galilėjos ir atėjo į Judėjos
sritį, anapus Jordano. 2 Paskui
jį sekė gausūs žmonių būriai.
Jis ten juos gydė.

Santuokos neišardomumas

3 Tuomet pas jį atėjo farizie-
jų. Spęsdami pinkles, jie pa-
klausė: „Ar galima vyrui dėl ko-
kios nors priežasties atleisti
žmoną?" 4 Jis atsakė: „Argi ne-
skaitėte, jog Kūrėjas iš pradžių
*sukūrė žmones kaip vyrą ir mo-
terį* 5 ir pasakė: *Todėl vyras pa-
liks tėvą ir motiną ir glausis
prie žmonos, ir du taps vienu kū-
nu.* 6 Taigi jie jau nebe du, o vie-
nas kūnas. Ką tad Dievas su-
jungė, žmogus teneperskiria."
7 Tada jie klausė: „O kodėl Mo-
zė liepė *duoti skyrybų raštą at-
leidžiant žmoną?*" 8 Jis atsakė:
„Mozė leido jums atleisti savo
žmonas dėl jūsų širdies kietu-
mo. Bet pradžioje taip nebuvo.
9* Taigi aš jums sakau: kas
atleidžia žmoną, – jei ne dėl
ištvirkavimo, – ir veda kitą,
svetimauja."

Atsisakę tuoktis

10 Tuomet mokiniai sakė:
„Jei tokie vyro ir žmonos rei-
kalai, tai neverta vesti." 11 Jė-
zus atsakė: „Ne visi išmano
tuos žodžius, o tik tie, kuriems
duota išmanyti. 12 Nes yra eu-
nuchų, kurie gimė tokie iš mo-
tinos įsčių. Yra eunuchų, ku-
riuos tokius padarė žmonės. Ir
yra eunuchų, kurie patys save
tokius padarė dėl Dangaus Ka-
ralystės*. Kas pajėgia išmany-
ti, teišmano."

Jėzus ir vaikai

13* Anuomet atvesta pas jį
vaikų, kad uždėtų rankas ant
jų ir pasimelstų. Mokiniai drau-
dė. 14 Bet Jėzus tarė: „Leiskite
mažutėlius ir nedrauskite jiems
ateiti pas mane, nes tokių yra
Dangaus Karalystė." 15 Ir, už-
dėjęs ant jų rankas, jis keliavo
toliau.

18, 34: Milijoninės skolos tarnas niekuomet neįstengs atiduoti, taigi jo bausmė bus amžina.

19, 9: Kai kurie rankraščiai priduria: *ir kas atleistąją veda, svetimauja.* Žr. 5, 32 ir paaiškinimą.

19, 12: Jėzus ne prieš santuoką; jis tik sako, jog gražu gyventi nekaltybėje dėl aukštesnių tikslų, dėl Dievo Karalystės, ne dėl savo patogumo ar bailumo (*eunuchas* – negalintis tuoktis).

Turtingas jaunuolis

16 Štai vienas jaunuolis pri-
siartino prie Jėzaus ir paklau-
sė: „Mokytojau, ką gera turiu
daryti, kad įgyčiau amžinąjį
gyvenimą?“ 17 Jis atsakė: „Kam
manęs klausi apie gera? Vienas
tėra Gerasis!* O jei nori įeiti į
gyvenimą, laikykis įsakymų.“
18* Tas paklausė: „Kokių?“ Jė-
zus atsakė: *Nežudyk, nesveti-
mauk, nevok, melagingai neliu-
dyk;* 19 *gerbk savo tėvą ir motiną;
mylėk savo artimą kaip save pa-
tį.* 20 Jaunuolis tarė: „Aš viso to
laikausi. Ko dar man trūksta?“
21 Jėzus atsakė: „Jei nori būti
tobulas, eik parduok, ką turi,
išdalyk vargšams, tai turėsi lo-
bį danguje. Tuomet ateik ir sek
paskui mane.“ 22 Išgirdęs tuos
žodžius, jaunuolis nuliūdęs pa-
sišalino, nes turėjo daug turto.

Turto pavojai

23* Tada Jėzus tarė savo mo-
kiniams: „Iš tiesų sakau jums:
turtuoliui nelengva patekti į
Dangaus Karalystę. 24 Ir dar
kartą jums sakau: lengviau
kupranugariui išlįsti pro ada-
tos ausį, negu turtuoliui patek-
ti į Dievo Karalystę.“ 25* Tai iš-
girdę, mokiniai labai sumišo ir
klausė: „Tai kas galės būti iš-
gelbėtas?“ 26 Pažvelgęs į juos,
Jėzus tarė: „Žmonėms tai ne-
galimas daiktas, o Dievui viskas
galima.“

Atpildas Jėzaus sekėjams

27 Tada Petras jį paklausė:
„Štai mes viską palikome ir se-
kame paskui tave. Kas mums
bus už tai?“ 28 O Jėzus jiems
atsakė: „Iš tiesų sakau jums:
pasaulio atgimime*, kai Žmo-
gaus Sūnus sėdės savo šlovės
soste, jūs, mano sekėjai, irgi
sėdėsite dvylikoje sostų, teis-
dami dvylika Izraelio giminių.
29 Ir kiekvienas, kas paliko na-
mus, brolius, seseris, tėvą, mo-
tiną, vaikus, dirvas dėl manęs,
gaus šimteriopai ir paveldės
amžinąjį gyvenimą. 30* Tačiau
daugel pirmų bus paskutiniai,
ir daugel paskutinių – pirmi.“

Palyginimas apie vynuogyno darbininkus

20 1* „Su Dangaus Kara-
lyste yra panašiai kaip
su šeimininku, kuris anksti ry-
tą išėjo samdytis darbininkų
savo vynuogynui.
2 Susiderėjęs su darbininkais
po denarą dienai, jis nusiuntė
juos į savo vynuogyną. 3 Išėjęs
apie trečią valandą*, jis pama-

19, 17: Kai kuriuose rankraščiuose: *Tik vienas yra tikrai geras – Dievas!*

20, 1–6: Dievo sprendimai absoliučiai skiriasi nuo įprastinių žmogiškųjų apskaičiavimų. Šiame palyginime Dievo gerumas pranoksta jo teisingumą, tačiau jo nepažeidžia. Dievo malonė, jo dovanos gali būti visiškai nenupelnytos ir net nesuprantamos.

20, 3–6: Senovėje valandas skaičiuodavo nuo ryto iki vakaro: dienos pradžia – mūsų 6 val. ryto, 3 val. – mūsų 9 val., 6 – mūsų 12, 9 – mūsų

tė kitus, stovinčius aikštėje be
darbo. 4 Jis tarė jiems: ‘Eikite
ir jūs į mano vynuogyną, ir, kas
bus teisinga, aš jums užmokė-
siu!’ 5 Jie nuėjo. Ir vėl išėjęs apie
šeštą ir devintą valandą, jis
taip pat padarė. 6 Išėjęs apie
vienuoliktą, jis rado dar kitus
bestovinčius ir taria jiems: ‘Ko
čia stovite visą dieną be dar-
bo?’ 7 Tie atsako: ‘Kad niekas
mūsų nepasamdė’. Jis taria
jiems: ‘Eikite ir jūs į vynuogy-
ną’. 8 Atėjus vakarui, vynuogy-
no šeimininkas liepia ūkve-
džiui: ‘Pašauk darbininkus ir
išmokėk jiems atlyginimą,
pradėdamas nuo paskutinių ir
baigdamas pirmaisiais*!’ 9 At-
ėję pasamdytieji apie vienuo-
liktą valandą gavo po denarą.
10 Prisiartinę pirmieji manė
daugiau gausią, bet irgi gavo
po denarą. 11 Imdami jie mur-
mėjo prieš šeimininką 12 ir sa-
kė: ‘Šitie paskutiniai tedirbo
vieną valandą, o tu sulyginai
juos su mumis, nešusiais die-
nos ir kaitros naštą’. 13 Bet jis
vienam atsakė: ‘Bičiuli, aš ta-
vęs neskriaudžiu! Argi ne už
denarą susiderėjai su manimi?
14* Imk, kas tavo, ir eik sau. Aš
noriu ir šitam paskutiniam
duoti tiek, kiek tau. 15 Nejaugi
man nevalia tvarkyti savo rei-
kalų, kaip noriu?! Ar todėl šnai-
ruoji, kad aš geras?!’ 16 Taip
paskutinieji bus pirmi, o pir-
mieji – paskutiniai.“

Trečiasis įspėjimas apie kančią ir prisikėlimą

17* Prieš išvykdamas į Jeru-
zalę Jėzus pasiėmė skyrium
dvylika mokinių ir kelyje kal-
bėjo jiems: 18 „Štai keliaujame
į Jeruzalę, ir Žmogaus Sūnus
bus atiduotas aukštiesiems
kunigams bei Rašto aiškinto-
jams. Jie pasmerks jį mirti,
19 atiduos pagonims tyčiotis,
nuplakti ir nukryžiuoti, bet tre-
čią dieną jis prisikels.“

Jokūbo ir Jono motinos prašymas

20* Tuomet prie Jėzaus pri-
siartino Zebediejaus sūnų mo-
tina kartu su savo sūnumis ir,
parpuolusi prie jo kojų, norėjo
kažko prašyti. 21 Jėzus paklau-
sė: „Ko nori?“ Toji atsakė: „Sa-
kyk, kad šitie abu mano sūnūs
tavo Karalystėje sėdėtų vienas
tavo dešinėje, o kitas kairėje.“
22 Jėzus atsakė: „Nežinote, ko
prašote*. Ar galite gerti taurę*,
kurią aš gersiu?“ Jie atsakė:

15, 11 – mūsų 17 ir dienos pabaiga – mūsų 18 val. Palestina arčiau pusiaujo, ten mažiau svyruoja dienos ilgumas žiemą ir vasarą negu pas mus, todėl 6 val. apytikriai atitikdavo saulėtekį, 18 val. – saulėlydį. Nakties laikas buvo dalijamas į keturias sargybas po tris valandas: I 18–21 val., II 21–24, III 0–3 ir IV 3–6 val. Denaras – įprastinis atlyginimas už vienos dienos darbą.

20, 22: *Gerti taurę*: Biblijos kalba reiškia *kentėti*.

„Galime“. 23 Tuomet jis tarė:
„Mano taurę, tiesa, jūs gersite,
bet sėdėti mano dešinėje ar kai-
rėje – ne mano reikalas jums
duoti; tai bus tiems, kuriems
mano Tėvo paskirta.“ 24 Tai iš-
girdę, kiti dešimt mokinių su-
pyko ant tų brolių.

Vadovai – tarnai

25 O Jėzus, pasivadinęs juos
pas save, tarė: „Jūs žinote, kad
tautų valdovai engia tautas ir
didžiūnai rodo joms savo galią.
26 Tarp jūsų to nebus. Jei kas
norėtų tapti didžiausias iš jū-
sų, tebūnie jūsų tarnas, 27 ir kas
panorėtų būti pirmas tarp jū-
sų, tebūnie jūsų vergas. 28 Žmo-
gaus Sūnus irgi atėjo ne kad
jam tarnautų, bet pats tarnau-
ti ir savo gyvybės atiduoti kaip
išpirkos už daugelį*.“

Jericho neregiai

29* Jiems išeinant iš Jericho,
paskui Jėzų sekė didelė minia.
30 Pakelėje sėdėjo du neregiai.
Išgirdę praeinant Jėzų, jie ėmė
šaukti: „Viešpatie, Dovydo Sū-
nau, pasigailėk mūsų!“ 31 Mi-
nia draudė juos, kad tylėtų. Bet
anie dar garsiau šaukė: „Vieš-
patie, Dovydo Sūnau, pasigai-
lėk mūsų!“ 32 Jėzus sustojo,
pasišaukė juos ir paklausė:
„Ko norite, kad jums padary-
čiau?“ 33 Neregiai sako jam:
„Viešpatie, kad atsivertų mū-
sų akys.“ 34 Pasigailėjęs Jėzus
palietė jų akis; jie tučtuojau
praregėjo ir nusekė paskui jį.

Mesijas įžengia į Jeruzalę

21 1* Kai jie prisiartino
prie Jeruzalės ir atėjo
į Betfagę prie Alyvų kalno*,
Jėzus pasiuntė du mokinius,
2 tardamas: „Eikite į priešais
esantį kaimą ir tuojau rasite
pririštą asilą su asilaičiu. At-
riškite ir atveskite juos man.
3 O jeigu kas imtų dėl to teirau-
tis, atsakykite: ‘Jų reikia Vieš-
pačiui’, ir iš karto juos paleis.“
4 Tai įvyko, kad išsipildytų pra-
našo žodžiai:

5 *Pasakykite Siono dukrai*:*
štai atkeliauja tavo karalius.
Jis romus, jis joja ant asilės,
lydimas asilaičio, nešulinio
gyvulio jauniklio.

6 Mokiniai nuėjo ir padarė,
kaip Jėzaus buvo įsakyta.

7 Jie atvedė asilę su asilai-
čiu, apdengė juos savo apsiaus-
tais, o Jėzus užsėdo ant vir-
šaus*. 8 Didžiausia minia tiesė
drabužius jam ant kelio. Kiti

21, 1–11: Jėzus įžengia į Jeruzalę ne kaip užkariautojas, bet kaip taikos kunigaikštis. Čia jis pirmą kartą viešai pasirodo kaip Mesijas – Dievo Karalystės kūrėjas. Mt aprašymas kupinas švelnumo Jeruzalei ir jos gyventojams. Tai liudija pasakojimo žydišką kilmę.

21, 5: Ant Siono kalno stovėjo šventykla, todėl visa Jeruzalė buvo vadinama *Siono dukteria*.

21, 7: *Ant viršaus*: ant drabužių.

kirto ir klojo ant kelio medžių
šakas. [9] Iš priekio ir iš paskos
einančios minios šaukė:
„Osana Dovydo Sūnui!*
Garbė tam, kuris ateina
Viešpaties vardu!
Osana aukštybėse!“*
[10] Jam įžengus į Jeruzalę, su-
judo visas miestas ir klausinė-
jo: „Kas jis toksai?“ [11] O minios
kalbėjo: „Tai pranašas Jėzus*
iš Galilėjos Nazareto.“

Prekiautojų išvaikymas

[12*] Įėjęs į šventyklą, Jėzus iš-
varė visus parduodančius ir
perkančius šventykloje, išvartė
pinigų keitėjų stalus bei karve-
lių pardavėjų suolus [13] ir tarė
jiems: „Parašyta: *Mano namai
vadinsis maldos namai,* o jūs
pavertėte juos plėšikų lindy-
ne!“ [14] Šventykloje susirinko
prie jo aklų ir raišų, ir jis iš-
gydė juos. [15] Aukštieji kunigai
ir Rašto aiškintojai*, pamatę
stebuklus, kuriuos jis padarė,
ir vaikus, šaukiančius šven-
tykloje: „Osana Dovydo Sūnui!“,
[16] įpyko ir prikišo jam: „Ar girdi,
ką jie sako?“ Jėzus atsiliepė:
„Girdžiu. Argi niekada nesate
skaitę: *Iš vaikų ir kūdikių lūpų
parengei sau gyrių?*“ [17] Ir, pali-
kęs juos, jis išėjo iš miesto į
Betaniją ir ten apsinakvojo.

Pasmerktas figmedis. Tikėjimo galybė

[18] Anksti rytą, grįždamas į
miestą, Jėzus pasijuto alka-
nas. [19] Pamatęs pakelėje vieną
figmedį, priėjo prie jo, bet nie-
ko nerado, vien tik lapus. Ir ta-
rė: „Tegul per amžius ant tavęs
nemegs vaisiai!*“ Ir figmedis
bemat nudžiūvo. [20] Tai pama-
tę, mokiniai nustebo ir sakė:
„Kaip galėjo tas figmedis taip
ūmai nudžiūti?“ [21] Jėzus atsa-
kė: „Iš tiesų sakau jums: jeigu
turėtumėte tikėjimo ir nesvy-
ruotumėte, ne tik galėtumėte
taip padaryti su figmedžiu, bet
pasakytumėte šitam kalnui:
‘Pasikelk ir meskis į jūrą!’, ir
taip atsitiktų. [22] Visa, ko tikė-
dami melsite, – gausite.“

Kieno įgaliotas?

[23] Kai Jėzus atėjo į šventyk-
lą ir pradėjo mokyti, prisiarti-
no prie jo aukštųjų kunigų ir
tautos seniūnų, kurie klausė:
„Kokia galia tai darai? Kas tau
davė šitą galią?“ [24] Jėzus atsa-
kė: „Ir aš noriu paklausti jus
vieno dalyko. Jei man atsaky-
site, ir aš pasakysiu, kieno

21, 9: *Osana* (kilęs iš hebr. *išgelbėk*): žydų šlovinimo šūkis, reiškiantis *gyvuok, valio!* Jį atitinka graikų k. *eleison.*

21, 12: Visi šie dalykai būdavo aukojami šventykloje.

21, 19: Dailialapis, bet bevaisis figmedis greičiausiai vaizduoja puošniąją Jeruzalės šventyklą, kurios kultas nebeduoda dvasinių vaisių. Viešpats čia elgiasi kaip ST pranašai, mėgstantys įvairius simbolinius veiksmus.

įgaliotas tai darau. 25 Iš kur bu-
vo Jono krikštas? Iš dangaus
ar iš žmonių?“ Jie samprotavo:
„Jei pasakysime – iš dangaus,
jis mums prikiš: ‘Tai kodėl juo
netikėjote?’ 26 O jei pasakysi-
me – iš žmonių, reikės bijoti
minios, nes visi laiko Joną pra-
našu.“ 27 Todėl jie atsakė Jėzui:
„Mes nežinome.“ Tad ir jis at-
sakė: „Tai nė aš nesakysiu, ko-
kia galia tai darau.“

Palyginimas apie du sūnus

28 „Kaip jūs manote? Vienas
žmogus turėjo du sūnus. Kartą
jis kreipėsi į pirmąjį, sakyda-
mas: ‘Vaike, eik ir padirbėk
šiandien vynuogyne’. 29 Šis at-
sakė: ‘Nenoriu’, bet vėliau apsi-
galvojo ir nuėjo dirbti. 30 Paskui
tėvas kreipėsi į antrąjį sūnų
tais pačiais žodžiais. Šis jam
atsakė: ‘Einu, viešpatie*’, bet
nenuėjo. 31 Katras iš jų įvykdė
tėvo valią?“ Jie atsakė: „Pirma-
sis“. Tuomet Jėzus tarė jiems:
„Iš tiesų sakau jums: muiti-
ninkai ir ištvirkėlės greičiau
už jus pateks į Dievo Kara-
lystę. 32 Nes Jonas atėjo pas
jus teisumo keliu, bet jūs neti-
kėjote juo. O muitininkai ir iš-
tvirkėlės tikėjo. Bet jūs, nors
tai matėte, nė vėliau neapsi-
galvojote ir netikėjote juo.“

Vynininkai žmogžudžiai

33* „Pasiklausykite kito paly-
ginimo. Buvo šeimininkas, *ku-
ris įveisė vynuogyną, sumūrijo
aptvarą, įrengė spaustuvą,
pastatė bokštą*, išnuomojo vy-
nininkams 34 ir iškeliavo į sve-
timą šalį. Atėjus vaisių metui,
jis siuntė tarnus* pas vyninin-
kus atsiimti savosios vaisių
dalies. 35 Bet vynininkai, nutvė-
rę jo tarnus, vieną primušė,
antrą nužudė, o trečią užmušė
akmenimis. 36 Jis vėl siuntė
tarnų, daugiau negu pirma. Bet
vynininkai ir su šitais pasiel-
gė kaip su anais. 37 Galop jis
išsiuntė pas juos savo sūnų,
manydamas: ‘Jie drovėsis ma-
no sūnaus’. 38 Tačiau vynininkai,
išvydę sūnų, ėmė kalbėtis: ‘Tai
įpėdinis! Eime, užmuškime jį
ir turėsime palikimą’. 39 Nutvė-
rę jie išmetė jį iš vynuogyno ir
užmušė. 40 Tad ką gi atvykęs
vynuogyno šeimininkas pada-
rys su tais vynininkais?“ 41 Jie

21, 30: Kristaus laikais tėvams buvo reiškiama labai didelė pagarba: sūnus vadino tėvą *viešpačiu*. Panašiai ir Jėzus savo Motiną viešai vadina ne *Motina*, o *moterimi – ponia* (žr. Jn 2, 4; 19, 26).

21, 32: *Teisumo keliu*: rodydamas teisingą kelią.

21, 33–44: Palyginimas (alegorija) apie vynininkus žmogžudžius taikomas anuometiniams išrinktosios tautos vadams, kurie dėl savo egoizmo ir širdies aklumo nepanorėjo priimti Jėzaus skelbiamos Dievo Karalystės. Šiame palyginime aiškiai išreikšta mintis apie Kristaus Bažnyčią kaip naująją Dievo Tautą (senoji buvo Sinagoga): *Dievo Karalystė bus iš jūsų atimta ir atiduota tautai, kuri duos vaisių.*

atsakė: „Jis žiauriai nužudys
piktadarius ir išnuomos vy-
nuogyną kitiems vynininkams,
kurie, atėjus metui, atiduos
vaisių.“ 42 Tuomet Jėzus tarė:
„Ar niekada nesate skaitę Raš-
tuose:

Akmuo, kurį statytojai atmetė,
tapo kertiniu akmeniu.
Tai Viešpaties padaryta
ir mūsų akims tai nuostabą
kelia.

43 Todėl sakau jums: Dievo
Karalystė bus iš jūsų atimta
ir atiduota tautai, kuri duos vai-
sių. 44 Kas nukris ant to akmens,
tas suduš, o ant ko akmuo už-
grius, tas bus sutriuškintas.“
45 Išgirdę palyginimus, vyres-
nieji kunigai ir fariziejai su-
prato, kad Jėzus kalba apie
juos. 46 Jie stengėsi jį suimti,
tačiau bijojo žmonių, nes tie
laikė Jėzų pranašu.

Palyginimas apie karalaičio vestuves

22 1 Jėzus vėl ėmė kalbė-
ti palyginimais:
2 „Su Dangaus Karalyste yra
panašiai kaip su karaliumi,
kuris kėlė savo sūnui vestuves.
3* Jis išsiuntė tarnus šaukti
pakviestųjų į vestuvių pokylį,
bet tie nepanorėjo eiti. 4 Tuo-
met jis vėl siuntė kitus tarnus,
liepdamas: ‘Sakykite pa-
kviestiesiems: Štai aš suren-
giau pokylį, mano jaučiai ir pe-
nimi veršiai papjauti, ir viskas
surengta. Ateikite į vestuves!’
5 Tačiau kviečiamieji to nepaisė
ir nuėjo kas sau: vienas lauko
arti, kitas prekiauti, 6 o kiti tar-
nus nutvėrę išniekino ir užmu-
šė. 7 Tuomet karalius užsirūs-
tino ir, nusiuntęs kariuomenę,
sunaikino anuos žmogžudžius
ir padegė jų miestą. 8 Galop jis
tarė tarnams: ‘Vestuvės, tiesa,
surengtos, bet pakviestieji ne-
buvo verti. 9 Todėl eikite į kryž-
keles ir, ką tik rasite, kvieski-
te į vestuves.’ 10 Tie tarnai išėjo
į kelius ir surinko visus, ką tik
sutiko, blogus ir gerus. Vestu-
vių menė buvo pilna sėdinčių
už stalo. 11 Karalius atėjo pasi-
žiūrėti svečių ir pamatė ten
žmogų, neapsirengusį vestuvių
drabužiu*. 12 Jis tarė jam: ‘Bi-
čiuli, kaip čia įėjai, neturėda-
mas vestuvių drabužio*?’ Tasai
tylėjo. 13 Tuomet karalius pa-
liepė tarnams: ‘Suriškite jam
rankas ir kojas ir išmeskite jį

21, 42–44: Biblijos posakis apie kertinį akmenį taikomas Mesijui, kuris vienija ir palaiko Dievo statinį žemėje – Bažnyčią. Tuometiniai Izraelio tautos vadai jį atmetė ir tuo pražudė save ir daugelį tautiečių.

22, 11: Palyginime nepasakyta, ar iš gatvių surinkti svečiai persirengė savo namuose, ar gavo vestuvių drabužius čia pat, karaliaus rūmuose. Kadangi visi buvo apsirengę tinkamai, tai matyti, jog šis vienas buvo apiplyšęs ne iš skurdo, o iš nepagarbos.

22, 12: Vestuvių drabužio simbolis paaiškina pašvenčiamosios malonės prigimtį. Tik pašvenčiamoji malonė leidžia mums dalyvauti dangaus pokylyje.

laukan į tamsybes. Ten bus
verksmas ir dantų griežimas'.
14 Nes daug pašauktų, bet ma-
ža išrinktų."

Dievas ir ciesorius

15 Tuomet fariziejai pasi-
traukė ir tarėsi, kaip jį sugau-
ti kalboje. 16 Jie nusiuntė pas jį
savo mokinių kartu su Erodo
šalininkais paklausti: „Moky-
tojau, mes žinome, kad esi tie-
sakalbis, mokai tikro Dievo
kelio ir niekam nepataikauji,
nes nežiūri žmonių poaukščių.
17 Tada pasakyk, kaip manai:
valia mokėti ciesoriui mokes-
čius ar ne?" 18 Suprasdamas jų
klastą, Jėzus tarė: „Kam spen-
džiate man pinkles, veidmai-
niai? 19 Parodykite man mokes-
čių pinigą!" Jie padavė jam
denarą. 20 Jis paklausė: „Kieno
čia paveikslas ir įrašas?" 21 Jie
atsakė: „Ciesoriaus." Tuomet
Jėzus tarė: „Atiduokite tad,
kas ciesoriaus – ciesoriui, o
kas Dievo – Dievui." 22 Tai gir-
dėdami, jie stebėjosi ir, palikę
jį, nuėjo.

Mirusiųjų prisikėlimas

23 Tą pačią dieną atėjo pas jį
sadukiejų, kurie nepripažįsta
mirusiųjų prisikėlimo, ir klau-
sė: 24 „Mokytojau, Mozė yra pa-
sakęs: *Jei kas mirtų bevaikis,
tegul jo brolis veda jo žmoną** ir
*pažadina savo broliui palikuo-
nių*. 25 Šit pas mus yra buvę sep-
tyni broliai. Pirmasis vedęs mi-
rė ir, neturėdamas vaikų, paliko
savo žmoną broliui. 26 Taip at-
sitiko antrajam ir trečiajam iki
septintojo. 27 Visų paskiausiai
numirė ta moteris. 28 Tad kai
mirusieji prisikels, kuriam iš
septynių ji bus žmona? Juk vi-
si yra ją turėję." 29 Jėzus jiems
atsakė: „Jūs klystate, nepažin-
dami nei Raštų, nei Dievo ga-
lybės. 30 Prisikėlę nei ves, nei
tekės, bet bus kaip Dievo an-
gelai danguje.* 31 O apie miru-
siųjų prisikėlimą ar nesate
skaitę, kas jums Dievo pasa-
kyta: 32* *Aš esu Abraomo Dievas,
Izaoko Dievas ir Jokūbo Dievas*.
Jis ne mirusiųjų, bet gyvųjų
Dievas!" 33 Tai girdėdama, mi-
nia stebėjosi jo mokslu.

Didžiausias įsakymas

34 Fariziejai, išgirdę, kad Jė-
zus privertęs nutilti sadukiejus,
susirinko draugėn, 35 ir vienas
iš jų, Įstatymo mokytojas, mė-

22, 24: Tai vad. levirato santuoka (lot. levir – svainis), įsakyta Įst 25, 5. Iš tokios santuokos gimęs pirmasis vaikas būdavo laikomas mirusiojo įpėdiniu. Šiuo nuostatu siekta apsisaugoti nuo giminės išnykimo ir aprūpinti našlę.

22, 30: *Bus kaip angelai*: ne menkinama santuokos reikšmė, o pabrėžiama, jog danguje nebebus žemiškų rūpesčių.

22, 32: Atsakymo esmė: Mozei apsireiškęs Dievas negalėtų vadintis Abraomo, Izaoko ir Jokūbo Dievas, jei šie mirę protėviai būtų visai išnykę. Dievas, globojęs juos gyvus, neatšaukia globos ir po jų mirties.

gindamas jį, paklausė: [36] „Mo-
kytojau, koks įsakymas yra di-
džiausias Įstatyme?“ [37*] Jėzus
jam atsakė: *„Mylėk Viešpatį*[*],
savo Dievą, visa širdimi, visa
siela ir visu protu. [38] Tai di-
džiausias ir pirmasis įsaky-
mas. [39] Antrasis – panašus[*] į
jį: *Mylėk savo artimą kaip sa-*
ve patį. [40] Šitais dviem įsaky-
mais remiasi visas Įstatymas
ir Pranašai.“

Mesijas ir Dovydas

[41] Kol fariziejai tebebuvo su-
sirinkę, Jėzus juos paklausė:
[42] „Ką jūs manote apie Mesiją?
Kieno jis sūnus?“ Jie atsakė:
„Dovydo“. [43] Jis tarė jiems: „O
kodėl gi Dovydas, Dvasios
įkvėptas, vadina jį Viešpačiu,
sakydamas:
[44*] *Viešpats tarė mano*
Viešpačiui:
Sėskis mano dešinėje,
aš patiesiu tavo priešus
tarsi pakojį po tavo kojų.
[45] Jei tad Dovydas vadina jį
Viešpačiu, kaipgi tada jis gali
būti jo sūnus?!“ [46] Ir nė vienas
negalėjo jam atsakyti nė žo-
džio, nei kas nors drįso nuo tos
dienos jį klausinėti.

Veidmainystė

23 [1] Anuomet Jėzus krei-
pėsi į minią ir į savo
mokinius: [2] „Į Mozės krasę at-
sisėdo Rašto aiškintojai ir
fariziejai. [3] Todėl visa, ką jie
liepia, darykite ir laikykitės,
tačiau nesielkite, kaip jie el-
giasi, nes jie kalba, bet neda-
ro. [4] Jie riša sunkias, nepake-
liamas naštas ir krauna žmo-
nėms ant pečių, o patys nenori
jų nė pirštu pajudinti. [5] Jie vis-
ką daro, kad būtų žmonių ma-
tomi. Jie pasiplatina maldos
diržus ir pasididina apsiaustų
spurgus. [6*] Jie mėgsta pirmą-
sias vietas pokyliuose bei pir-
muosius krėslus sinagogose,
[7] mėgsta sveikinimus aikštėse
ir trokšta, kad žmonės vadin-
tų juos ‘rabi’[*].
[8] O jūs nesivadinkite ‘rabi’, nes
turite vienintelį Mokytoją, o jūs
visi esate broliai. [9] Ir nė vieno iš
savųjų nevadinkite tėvu, nes
turite vienintelį Tėvą danguje.
[10] Taip pat nesivadinkite mo-
kytojais[*], nes jūsų vienintelis
Mokytojas yra Kristus. [11] Kas
iš jūsų didesnis, tebūnie jums
tarnas. [12] Nes kas save aukšti-
na, bus pažemintas, o kas sa-
ve žemina, bus išaukštintas.“

22, 37: Hebrajiškai vietoj *Viešpatį* buvo tikrinis Dievo vardas – *Jahvę*, todėl po jo ir dedama *savo Dievą*. Mes galėtume sakyti: *Viešpatį Dievą*.

22, 39: *Panašus* – ne mažiau svarbus.

22, 44: Pats Dievas taip kalbėjo *mano Viešpačiui*, t. y. Mesijui.

23, 7: *Rabi: mokytojas* (aramėjų k. žodis). Šiuo vardu būdavo tituluojami žydų Įstatymo mokytojai, ne kartą – ir Jėzus.

23, 10: *Mokytojai*, arba *auklėtojai, vadovai*.

Vargas veidmainiams!

13 „Vargas jums, veidmai-
niai* Rašto aiškintojai ir fari-
ziejai! Jūs užrakinate žmo-
nėms Dangaus Karalystę ir nei
patys neinate, nei trokštančių
į ją patekti neleidžiate. (14)*
15 Vargas jums, veidmainiai
Rašto aiškintojai ir fariziejai!
Jūs keliaujate per jūrą ir sau-
sumą, kad laimėtumėte vieną
naujatikį, o kai toks atsiran-
da, jūs padarote iš jo pragaro
vaiką, dvigubai blogesnį už jus
pačius.
16 Vargas jums, aklieji vadai,
kurie mokote: 'Jei kas prisiek-
tų šventykla, tai nieko, o jei kas
prisiektų šventyklos auksu, tai
jis įsipareigoja.' 17 Kvaili jūs ir
akli! Kas gi didesnis – auksas
ar šventovė, kuri pašventina
auksą? 18 Arba, anot jūsų: 'Jei
kas prisiektų aukuru, tai nie-
ko, o jei kas prisiektų atnaša
ant aukuro, tai jis įpareigotas.'
19 Akli! Kas gi didesnis – atna-
ša ar aukuras, kuris pašventi-
na atnašą? 20 Todėl kas prisie-
kia aukuru, tas prisiekia ir
tuo, kas ant jo padėta, 21 o kas
prisiekia šventove, prisiekia
ja ir tuo, kuris joje gyvena. 22 Ir
kas prisiekia dangumi, prisie-
kia Dievo sostu ir tuo, kuris
jame sėdi.
23 Vargas jums, veidmainiai
Rašto aiškintojai ir fariziejai!
Jūs duodate dešimtinę nuo mė-
tų, krapų ir kmynų, o pamiršta-
te, kas svarbiausia Įstatyme, –
teisingumą, gailestingumą ir
ištikimybę. Reikia tai daryti ir
ano neapleisti! 24 Aklieji vadai,
jūs iškošiate uodą, o praryjate
kupranugarį...
25 Vargas jums, veidmainiai
Rašto aiškintojai ir fariziejai!
Jūs valote taurės bei dubens
išorę, o viduje esate pilni gob-
šumo ir nesivaldymo. 26 Akla-
sai fariziejau! Pirmiau išvalyk
taurės vidų, tai bus tikrai šva-
ri ir išorė!
27 Vargas jums, veidmainiai
Rašto aiškintojai ir fariziejai!
Jūs panašūs į pabaltintus ant-
kapius*, kurie iš paviršiaus
gražiai atrodo, o viduje pilni nu-
mirėlių kaulų ir visokių ne-
švarumų. 28 Taip ir jūs iš pavir-
šiaus atrodote žmonėms teisūs,
o viduje esate pilni veidmainys-
tės ir nedorumo. 29 Vargas
jums, veidmainiai Rašto aiš-
kintojai ir fariziejai! Jūs sta-
tote pranašams antkapius,
puošiate teisiųjų paminklus
30 ir sakote: 'Jei būtume gyvenę
savo protėvių dienomis, nebū-
tume kartu su jais susitepę pra-
našų krauju.' 31 Taigi jūs patys

23, 14: Tik kai kuriuose rankraš-
čiuose: *Vargas jums, veidmainiai Raš-
to aiškintojai ir fariziejai! Jūs suryjate
našlių namus, kalbėdami ilgas mal-
das; todėl būsite itin rūsčiai teisiami!*
(paimta iš Mk 12, 40; Lk 20, 47).

23, 27: Antkapius Palestinoje da-
žyta baltai, kad kas nakčia netyčio-
mis neprisiliestų ir rituališkai nesu-
siteršt ų.

prieš save liudijate, jog esate
pranašų žudytojų vaikai. 32 Pri-
pildykite gi savo tėvų saiką!“

Neišvengiama bausmė

33 „Gyvatės! Angių išperos!
Kaip jūs ištrūksite nuo pa-
smerkimo į pragarą?! 34 Todėl
štai siunčiu pas jus pranašų,
išminčių ir Rašto aiškintojų.
Vienus iš jų jūs užmušite ir nu-
kryžiuosite, kitus plaksite si-
nagogose ir persekiosite nuo
miesto iki miesto, 35 kad ant jū-
sų kristų visas nekaltas krau-
jas, išlietas žemėje, pradedant
teisiojo Abelio krauju ir bai-
giant krauju Barachijo sūnaus
Zacharijo, kurį jūs nužudėte
tarp šventovės ir aukuro.* 36 Iš
tiesų sakau jums: visa tai iš-
tiks šitą kartą.“

Įspėjimas Jeruzalei

37 „Jeruzale, Jeruzale! Tu žu-
dai pranašus ir užmuši akme-
nimis tuos, kurie pas tave siųs-
ti. Kiek kartų norėjau surinkti
tavo vaikus, kaip višta surenka
savo viščiukus po sparnais*, o
tu nenorėjai! 38 *Štai jūsų namai
bus jums palikti tušti.* 39 Taigi
aš jums sakau: nuo dabar jūs
manęs nebematysite, kol netar-
site: *Garbė tam, kuris ateina
Viešpaties vardu!*“

Įžanga

24 1 Išėjęs iš šventyklos,
Jėzus keliavo tolyn.
Čia priėjo mokiniai, rodydami
jam į šventyklos rūmus. 2 O jis
pasakė: „Ar matote visa tai? Iš
tiesų sakau jums: čia neliks ak-
mens ant akmens, viskas bus
išgriauta.“ 3 Kai jis atsisėdo
Alyvų kalne, priėjo vieni moki-
niai ir klausė: „Pasakyk mums,
kada tai įvyks*? Ir koks tavo
atėjimo* ir pasaulio pabaigos
ženklas?“

Būsimųjų nelaimių pradžia

4 Jėzus jiems atsakė: „Žiūrė-
kite, kad jūsų kas nesuklaidin-
tų. 5 Daug kas ateis su mano
vardu ir sakys: ‘Aš Mesijas!’, ir
daugelį suklaidins. 6 Girdėsite
apie karus ir karų gandus. Žiū-
rėkite, kad neišsigąstumėte,
nes reikia, kad visa tai įvyktų.
7 Bet tai dar ne galas. Tauta
sukils prieš tautą ir karalystė
prieš karalystę. Vietomis bus
badmečių ir žemės drebėjimų.
8 Tačiau visa tai – tik kentėji-
mų pradžia*.
9 Paskui jus atiduos kankinti
ir žudyti. Jūs būsite dėl manęs
visų tautų nekenčiami. 10 Dau-
gelis nupuls, ims vieni kitus iš-
davinėti ir vieni kitų nekęsti.

23, 35: Čia paminėtos pirmoji ir paskutinioji ST aprašytos žmogžudystės. Zacharijo tėvas iš tikrųjų buvo Jojadė (2 Kr 24, 20–22). Netikslų tėvavardį perrašinėtojai, matyt, bus paėmę iš jiems labiau žinomo ST asmens – pranašo Zacharijo.

11 Atsiras daug netikrų pra-
našų, kurie daugelį suvedžios.
12 Kadangi įsigalės neteisybė,
daugelio meilė atšals. 13 O kas
ištvers iki galo, bus išgelbėtas.
14* Ir bus paskelbta ši Karalys-
tės Evangelija visame pasau-
lyje paliudyti visoms tautoms.
Ir tada ateis galas."

Baisus Jeruzalės likimas

15 „Kai tik pamatysite prana-
šo Danieliaus paskelbtą *sunai-
kinimo pabaisą**, stovinčią
šventoje vietoje (skaitytojas te-
įsidėmi!), 16 tuomet, kas bus Ju-
dėjoje, tebėga į kalnus, 17 kas
ant stogo, tenelipa žemėn pa-
siimti iš namų savo daiktų, 18 o
kas laukuose, tenegrįžta pasi-
imti apsiausto. 19 Vargas nėš-
čioms ir žindančioms anomis
dienomis! 20 Melskitės, kad
jums netektų bėgti žiemą ar ša-
bo dieną.* 21 Tuomet bus didelis
*suspaudimas, kokio nėra buvę
nuo pasaulio pradžios iki dabar*
ir kokio daugiau nebebus. 22 Ir
jeigu tos dienos nebūtų sutrum-
pintos, neišsigelbėtų nė vienas
žmogus. Bet dėl išrinktųjų tos
dienos bus sutrumpintos.

23 Jei tada kas nors jums sa-
kytų: 'Štai čia Mesijas' arba:
'Jis tenai!', – netikėkite. 24 At-
siras netikrų mesijų ir netikrų
pranašų, ir jie darys didelių
ženklų bei stebuklų, mėginda-
mi suklaidinti, jei tai įmano-
ma, net išrinktuosius. 25 Štai
jus apie tai iš anksto įspėjau!"

Žmogaus Sūnaus atėjimas

26 „Tad jeigu jums sakytų:
'Štai jis tyruose!', – neikite,
'Štai jis namų gilumoje!', – ne-
tikėkite. 27 Kaip žaibas tvyks-
telėja iš rytų ir nušvinta iki va-
karų, taip bus ir su Žmogaus
Sūnaus atėjimu. 28 Kur bus la-
vonų, ten sulėks ir maitvana-
giai.

29 Netrukus po tų nelaimių
dienų *saulė užtems, mėnulis ne-
beduos šviesos, žvaigždės kris* iš
dangaus, ir dangaus galybės*
bus sukrėstos. 30 Tuomet dan-
guje pasirodys Žmogaus Sū-
naus ženklas, *o visos žemės tau-
tos ims raudoti* ir pamatys
*Žmogaus Sūnų, ateinantį dan-
gaus debesyse* su didžia galybe
ir šlove. 31 Jis pasiųs savo an-
gelus, kurie skardžiais trimitų

24, 14: *Visas pasaulis* anuomet buvo Romos imperija. Ir iš tiesų, per ketvertą dešimtmečių po Kristaus mirties visoje Romos imperijoje gyvenę žydai išgirdo apie Kristų, ir paskui, 70 m. po Kristaus Jeruzalė buvo sugriauta. Tuomet dar nebuvo išmirusi Jėzaus bendraamžių karta (žr. 34 eil.).

24, 15: *Sunaikinimo pabaisa*, arba *šlykšti pabaisa*, matyt, reiškia pagonių šventenybes arba paminklus, kurie turėjo išniekinti Jeruzalės šventyklos teritoriją.

24, 20: Šabo dieną ST paprotys leido keliauti ne toliau kaip 1 000 žingsnių.

24, 29: *Dangaus galybės*: ir dangaus šviesuliai, ir dvasių pasaulis.

24, 31: *Iš visų keturių šalių*: pažodžiui *nuo visų keturių vėjų*, nes senovėje pasaulio šalys buvo vadinamos

garsais surinks jo išrinktuosius
iš visų keturių šalių*, nuo vieno
dangaus pakraščio iki kito.“

Atėjimo laikas

32 „Pasimokykite iš palygini-
mo su figmedžiu: kai jo šaka
suminkštėja ir sprogsta lapai,
jūs žinote, jog artinasi vasara.
33 Taip pat, visa tai išvydę, ži-
nokite, jog jis* arti, prie slenks-
čio. 34 Iš tiesų sakau jums: ne-
praeis nė ši karta, iki visa tai
įvyks. 35 Dangus ir žemė praeis,
o mano žodžiai nepraeis. 36* Ta-
čiau tos dienos ir valandos nie-
kas nežino, nei dangaus ange-
lai, nei Sūnus, o vien tik Tėvas.“

Raginimas budėti

37 „Kaip yra buvę Nojaus die-
nomis, taip bus ir Žmogaus Sū-
nui ateinant. 38 Kaip dienomis
prieš tvaną žmonės, nieko ne-
numanydami, valgė, gėrė, vedė
ir tekėjo iki pat dienos, kurią
Nojus įlipo į laivą, 39 kai užėjo
tvanas ir visus nusinešė, taip
bus ir tada, kai ateis Žmogaus
Sūnus. 40 Tuomet du bus kartu
lauke, ir vienas bus paimtas*,
o kitas paliktas. 41 Dvi mals
vienomis girnomis, ir viena bus
paimta, o kita palikta. 42 To-
dėl budėkite, nes nežinote, ku-
rią dieną ateis jūsų Viešpats.
43 Supraskite ir tai: jeigu šei-
mininkas žinotų, kurią nak-
ties valandą ateis vagis, jis
budėtų ir neleistų jam įsilaužti
į namus. 44 Todėl ir jūs būkite
pasirengę, nes Žmogaus Sūnus
ateis, kai nesitikėsite.“

Palyginimas apie tarnus

45* „Kas yra tas ištikimas bei
protingas tarnas, kurį šeimi-
ninkas paskyrė deramu laiku
maitinti šeimynos? 46 Laimin-
gas toksai tarnas, kurį sugrį-
žęs šeimininkas ras gerai be-
sidarbuojantį. 47 Iš tiesų sakau
jums: jį paskirs valdyti visų
savo turtų. 48 O jei anas tarnas
bus blogas ir tars pats sau:
‘Mano šeimininkas neskuba
grįžti’, 49 ir pradės mušti savo
tarnybos draugus, valgyti, ūžti
su girtuokliais, – 50 to tarno šei-
mininkas sugrįš vieną gražią
dieną, kai jis nelaukia, ir tokią
valandą, kurią jis nė manyti
nemano. 51 Jis žiauriai nubaus
jį ir paskirs jam dalį su veid-
mainiais. Ten bus verksmas ir
dantų griežimas.“

Palyginimas apie dešimtį mergaičių

25 1 „Tada su Dangaus
Karalyste bus pana-
šiai kaip su dešimtimi mergai-

šiaurio, ryčio, piečio ir vakario vėjų vardais.

24, 33: *Jis* – Žmogaus Sūnus, arba galutinis Dievo Karalystės įtvirtinimas.

24, 36: Kai kuriuose rankraščiuose: *nė dangaus angelai, o vien tik Tėvas.* – Kristus, kaip Dievas, žino visa, ką žino Tėvas, o kaip žmogus gali šio to nežinoti, bent jau gali būti jam nepavesta kai ką skelbti.

24, 40–41: *Paimta(s)*: išgelbėta(s).

čių, kurios, pasiėmusios žibin-
tus, išėjo pasitikti jaunikio.
[2] Penkios iš jų buvo paikos ir
penkios protingos. [3] Taigi pai-
kosios pasiėmė žibintus, o ne-
pasiėmė alyvos. [4] Protingosios
kartu su žibintais pasiėmė in-
duose ir alyvos. [5] Jaunikiui vė-
luojant, visos ėmė snausti ir
užmigo. [6] Vidurnaktį pasigirdo
balsai: „Štai jaunikis! Išeikite
pasitikti!“ [7] Tuomet visos mer-
gaitės atsikėlė ir taisėsi žibin-
tus. [8] Paikosios sakė protingo-
sioms: ‘Duokite mums alyvos,
nes mūsų žibintai gęsta.’ [9] Pro-
tingosios atsakė: ‘Kad kartais
nepristigtų ir mums, ir jums,
verčiau nueikite pas prekiau-
tojus ir nusipirkite.’ [10] Joms be-
einant pirkti, atėjo jaunikis.
Kurios buvo pasiruošusios, įė-
jo kartu su juo į vestuves, ir
durys buvo uždarytos. [11] Vėliau
atėjo ir anos mergaitės ir ėmė
prašytis: ‘Gerbiamasis, atida-
ryk, čia mes!’ [12] O jis atsakė: ‘Iš
tiesų sakau jums: aš jūsų ne-
pažįstu!’ [13] Taigi budėkite*, nes
nežinote nei dienos, nei valan-
dos.“

Palyginimas apie talentus

[14] „Bus taip, kaip atsitiko vie-
nam žmogui, kuris, iškeliauda-
mas į svetimą šalį, pasišaukė
tarnus ir pavedė jiems savo
turtą. [15] Vienam jis davė pen-
kis talentus, kitam du, tre-
čiam vieną – kiekvienam pa-
gal jo gabumus – ir iškeliavo.
[16] Tas, kuris gavo penkis talen-
tus, tuojau nuėjęs ėmė verstis
ir pelnė kitus penkis. [17] Taip
pat kuris gavo du talentus, pel-
nė kitus du. [18] O kuris buvo ga-
vęs vieną, nuėjo, iškasė duobę
ir paslėpė šeimininko pinigus.
[19] Praslinkus nemaža laiko,
anų tarnų šeimininkas grįžo ir
pradėjo daryti su jais apyskai-
tą. [20] Atėjo tas, kuris buvo ga-
vęs penkis talentus; jis atnešė
kitus penkis ir tarė: ‘Šeiminin-
ke, davei man penkis talentus,
štai aš pelniau kitus penkis’.
[21] Šeimininkas atsakė: ‘Gerai,
šaunusis ir ištikimasis tarne!
Kadangi buvai ištikimas ma-
žuose dalykuose, aš tau pave-
siu didelius. Eikš į savo šeimi-
ninko džiaugsmą!’ [22] Taip pat
tas, kuris buvo gavęs du talen-
tus, atėjęs pasakė: ‘Šeiminin-
ke, davei man du talentus, štai
aš pelniau kitus du.’ [23] Šeimi-
ninkas tarė: ‘Gerai, šaunusis ir
ištikimasis tarne! Kadangi bu-
vai ištikimas mažuose dalykuo-
se, aš tau pavesiu didelius. Eikš
į savo šeimininko džiaugsmą!’
[24] Prisiartinęs tasai, kuris bu-
vo gavęs vieną talentą, sakė:
‘Šeimininke, aš žinojau, kad tu
žmogus kietas: pjauni, kur ne-
sėjai, renki, kur nebarstei. [25] Pa-
bijojęs nuėjau ir paslėpiau ta-
vo talentą žemėje. Še, imkis,
kas tavo.’ [26] Šeimininkas jam
atsakė: ‘Blogasis tarne, tingi-
ny! Tu žinojai, kad aš pjaunu,

kur nesėjau, renku, kur nebars-
čiau. 27* Taigi tau reikėjo leisti
mano pinigus į apyvartą, ir su-
grįžęs aš būčiau gavęs juos su
palūkanomis. 28 Todėl atimki-
te iš jo talentą ir atiduokite
tam, kuris turi dešimt talen-
tų. 29 Kiekvienam, kas turi, bus
duota, ir jis turės su pertek-
lium, o iš neturinčio bus atimta
ir tai, ką jis turi. 30 Šitą netiku-
sį tarną išmeskite į tamsybes.
Ten bus verksmas ir dantų
griežimas'."

Paskutinis teismas

31* „Kai ateis Žmogaus Sūnus
savo šlovėje ir kartu su juo visi
angelai, tada jis atsisės savo
garbės soste. 32 Jo akivaizdoje
bus surinkti visų tautų žmo-
nės, ir jis perskirs juos, kaip
piemuo atskiria avis nuo ožių.
33 Avis jis pastatys dešinėje,
ožius – kairėje.
34 Ir tars karalius stovin-
tiems dešinėje: 'Ateikite, ma-
no Tėvo palaimintieji, paveldė-
kite nuo pasaulio sukūrimo
jums paruoštą Karalystę!
35 Nes aš buvau išalkęs, ir jūs
mane pavalgydinote,
buvau ištroškęs, ir mane
pagirdėte,
buvau keleivis, ir mane
priglaudėte,
36 buvau nuogas – mane
aprengėte,
ligonis – mane aplankėte,
kalinys – atėjote pas mane'.
37 Tuomet teisieji klaus: 'Vieš-
patie, kada gi mes tave matė-
me alkaną ir pavalgydinome,
trokštantį ir pagirdėme? 38 Ka-
da gi mes matėme tave keliau-
jantį ir priglaudėme ar nuogą
ir aprengėme? 39 Kada gi matė-
me tave sergantį ar kalinį ir
aplankėme?' 40 Ir atsakys jiems
karalius: 'Iš tiesų sakau jums,
kiek kartų tai padarėte vienam
iš šitų mažiausiųjų mano bro-
lių, man padarėte.'
41 Paskui jis prabils į stovin-
čius kairėje: 'Eikite šalin nuo
manęs, prakeiktieji, į amžiną-
ją ugnį, kuri prirengta velniui
ir jo angelams!
42 Nes aš buvau išalkęs, ir jūs
manęs
nepavalgydinote,
buvau ištroškęs, ir manęs
nepagirdėte,
43 buvau keleivis, ir manęs
nepriglaudėte,
nuogas – neaprengėte,
ligonis ir kalinys – ir jūs
manęs neaplankėte.'
44 Tuomet jie atsakys: 'Vieš-
patie, kada gi mes tave ma-
tėme alkaną ar ištroškusį, ar

25, 27–28: Palyginimuose ne kiekvienas atskiras sakinys turi pamokomąją reikšmę, bet tik visuma. Šiuo palyginimu Jėzus smerkia tingumą, Dievo dovanų *užkasimą į žemę*. Ką jis mano apie turto godumą, žr. Mt 6; 19–21. 24 ir kt. Kristus nepatvirtina lupikavimo, tik savo pamokymą iliustruoja pavyzdžiais iš savo laikų, kada vyravo žiaurūs vergovės papročiai.

keleivį, ar nuogą, ar ligonį, ar
kalinį ir tau nepatarnavome?’
45 Tuomet jis pasakys jiems: ‘Iš
tiesų sakau jums: kiek kartų
taip nepadarėte vienam iš ši-
tų mažiausiųjų, nė man nepa-
darėte.’ 46 Ir eis šitie į amžinąjį
kentėjimą, o teisieji į amžiną-
jį gyvenimą.“

G. PASAKOJIMAS APIE KANČIĄ IR PRISIKĖLIMĄ

Sankalba prieš Jėzų

26 1 Baigęs visas tas kal-
bas, Jėzus tarė savo
mokiniams: 2 „Jūs žinote, kad
po dviejų dienų bus Velykos, ir
Žmogaus Sūnus bus atiduotas
nukryžiuoti*.“
3 Tuomet aukštieji kunigai
bei tautos seniūnai susirinko į
rūmus vyriausiojo kunigo, ku-
ris vadinosi Kajafas*, 4 ir nu-
sprendė suimti Jėzų klasta ir
nužudyti. 5 Bet jie sakė: „Tik ne
per šventes, kad žmonėse ne-
kiltų sąmyšio.“

Patepimas laidotuvėms

6 Kai Jėzus viešėjo Betanijo-
je, Simono Raupsuotojo namuo-
se, 7* atėjo moteris, alebastri-
niu brangaus kvapiojo aliejaus
indu nešina, ir jam sėdinčiam
prie stalo išpylė ant galvos. 8 Tai
pamatę, mokiniai pasipiktino
ir kalbėjo: „Kam toks eikvoji-
mas? 9 Juk buvo galima aliejų
brangiai parduoti ir išdalyti
pinigus vargšams.“ 10 Tai išgir-
dęs, Jėzus tarė: „Kam skaudi-
nate moterį?! Ji man padarė
gerą darbą! 11 Vargšų jūs visuo-
met turite su savimi, o mane –
ne visuomet. 12 Išpildama alie-
jų ant mano kūno, ji tai padarė
mano laidotuvėms*. 13 Iš tiesų
sakau jums: visame pasauly-
je, kur tik bus skelbiama ši
Evangelija, ir jos atminimui
bus pasakojama, ką yra pada-
riusi.“

Išdavystės kaina

14 Tuomet vienas iš Dvylikos,
vardu Judas Iskarijotas*, nuėjo
pas aukštuosius kunigus 15* ir
tarė: „Ką man duosite, jeigu jį
išduosiu jums?“ Tie pasiūlė
trisdešimt sidabrinių*. 16 Ir nuo
to meto jis ieškojo progos iš-
duoti Jėzų.

Paskutinė vakarienė

17 Pirmąją Neraugintos duo-
nos dieną* mokiniai atėjo pas
Jėzų ir paklausė: „Sakyk, kur
paruošti tau Velykų vakarie-
nę*?“ 18 Jis atsakė: „Eikite į

26, 2: Per Velykas žydai minėdavo išvadavimą iš Egipto vergijos.

26, 7: *Moteris* – Marija, Lozoriaus ir Mortos sesuo (žr. Jn 12, 3; 11, 2). Atgailautoja, aprašyta Lk 7, 36–50, yra visiškai kitas asmuo.

26, 12: ST labai vertino paskutinį patarnavimą mirusiems, net labiau negu išmaldą gyviesiems.

26, 15: *30 sidabrinių* – 30 siklių; už tokią sumą būdavo galima nusipirkti vergą (žr. Iš 21, 32).

miestą pas tokį žmogų ir sakykite jam: 'Mokytojas sako: Mano metas jau atėjo. Pas tave valgysiu Velykų vakarienę su savo mokiniais'.“
19 Mokiniai padarė, kaip buvo Jėzaus įsakyta, ir paruošė Velykų stalą.
20 Atėjus vakarui, Jėzus su dvylika mokinių susirinko prie stalo.
21 Pradėjus valgyti, jis tarė: „Iš tiesų sakau jums: vienas iš jūsų mane išduos.“
22 Jie labai nuliūdo ir ėmė kits kito klausinėti: „Nejaugi aš, Viešpatie?“
23 Jis atsakė: „Mane išduos dažantis kartu su manim duoną dubenyje.
24 Žmogaus Sūnus, tiesa, eina savo keliu, kaip apie jį parašyta, bet vargas tam žmogui, kuris išduos Žmogaus Sūnų. Geriau jam būtų buvę negimti.“
25 Jo išdavėjas Judas paklausė: „Nejaugi aš, rabi?!“ Jis atsakė: „Tu tai sakai...“*

Eucharistijos įsteigimas

26 Vakarieniaujant Jėzus paėmė duoną, sukalbėjo palaiminimą, laužė ir davė mokiniams, tardamas: „Imkite ir valgykite*: tai yra mano kūnas.“
27 Paskui, paėmęs taurę, sukalbėjo padėkos maldą ir davė jiems, tardamas: „Gerkite iš jos visi,
28 nes tai yra mano kraujas, Sandoros* kraujas, kuris už daugelį išliejamas nuodėmėms atleisti.
29 Ir sakau jums: nuo šiol aš nebegersiu šito vynmedžio vaisiaus iki tos dienos, kada su jumis gersiu jį naują savo Tėvo Karalystėje.“

Įspėjimas Petrui

30 Pagiedoję himną*, jie išėjo į Alyvų kalną.
31 Tada Jėzus jiems kalbėjo: „Šią naktį jūs visi manimi pasipiktinsite, nes parašyta: Ištiksiu piemenį, ir avių kaimenė išsisklaidys.
32 O kai prisikelsiu, aš nueisiu pirma jūsų į Galilėją.“
33 Petras atsiliepė: „Jei net visi tavimi pasipiktintų, aš niekuomet nepasipiktinsiu!“
34* Jėzus jam tarė: „Iš tiesų sakau tau: šią naktį, dar gaidžiui nepragydus, tu tris kartus manęs išsiginsi.“
35 Bet Petras tvirtino: „Jei man reikėtų net mirti kartu su tavimi, vis tiek tavęs neišsiginsiu!“ Taip kalbėjo ir visi mokiniai.

26, 25: Aramėjų kalbos vartosena: į klausimą atsakoma: *Tu tai sakai*, ir tai reiškia: *Taip yra, kaip tu pasakei.*

26, 28: *Sandoros*: kai kuriuose rankraščiuose *Naujosios Sandoros*. *Išliejamas*, arba *bus išlietas* (neveikiamasis esam. laiko dalyvis turi ir būsim. l. reikšmę). Kaip Senoji Sandora, sudaryta prie Sinajaus kalno, buvo patvirtinta aukojamų gyvulių krauju, taip Naujajame Testamente, arba Naujojoje Sandoroje, Jėzaus kryžiaus aukos kraujas turėjo laimėti ir patvirtinti žmonijos atpirkimą. Vietoj ST apeigų dabar buvo įsteigta sakramentinė auka – šv. Mišios.

26, 30: *Pagiedoję himną*: turima omeny 112–117 psalmės, kuriomis būdavo užbaigiama Velykų vakarienė; *pasipiktinsite* – pamatę mane suimtą ir nuteistą, jūs susvyruosite, gal net liausitės tikėję manimi.

Alyvų kalne

36 Netrukus Jėzus su jais at-
ėjo į ūkį, vadinamą Getsema-
nė*, ir tarė mokiniams: „Pasė-
dėkite čia, kol aš ten nuėjęs
melsiuos.“ 37 Pasiėmęs Petrą ir
abu Zebediejaus sūnus, pradė-
jo liūdėti ir sielvartauti. 38 Ta-
da tarė jiems: „Mano siela mir-
tinai nuliūdusi. Likite čia ir
pabudėkite kartu su manimi.“
39 Kiek toliau paėjęs, parpuolė
kniūbsčias ir meldėsi: „Mano
Tėve, jeigu įmanoma, teaplenkia
mane ši taurė. Tačiau ne kaip
aš noriu, bet kaip tu!“ 40 Jis
sugrįžo pas mokinius ir, radęs
juos miegančius, tarė Petrui:
„Negalėjote nė vienos valandos
pabudėti su manimi? 41 Budė-
kite ir melskitės, kad nepatek-
tumėte į pagundą. Dvasia ryž-
tinga, bet kūnas silpnas.“ 42 Ir
vėl nuėjo antrą kartą ir mel-
dėsi: „Mano Tėve, jei ši taurė
negali praeiti mano negerta,
tebūnie tavo valia!“ 43 Sugrįžęs
vėl rado juos snaudžiančius –
jų akys buvo mieguistos. 44 Tuo-
met, palikęs juos, vėl nuėjo ir
trečią kartą meldėsi tais pa-
čiais žodžiais. 45 Paskui grįžo
pas mokinius ir tarė: „Jūs vis
dar miegate ir ilsitės... Štai at-
ėjo valanda, kai Žmogaus Sū-
nus atiduodamas į nusidėjėlių
rankas. 46 Kelkitės, eime! Štai
mano išdavėjas čia pat.“

26, 36: *Getsemanė*: *aliejaus spaudykla.*

Jėzaus suėmimas

47 Jam dar kalbant, štai pa-
sirodė Judas, vienas iš Dvyli-
kos, o su juo didelis būrys, gin-
kluotas kalavijais ir vėzdais,
atsiųstas aukštųjų kunigų ir
tautos seniūnų. 48 Jo išdavėjas
buvo nurodęs jiems ženklą, sa-
kydamas: „Kurį pabučiuosiu,
tai tas! Suimkite jį!“ 49 Ir tuo-
jau priėjęs prie Jėzaus tarė:
„Sveikas, rabi!“ ir pabučiavo jį.
50 O Jėzus jam tarė: „Bičiuli, ko
atėjai?“ Tuomet jie pripuolę
nutvėrė jį ir suėmė. 51 Ir štai vie-
nas iš Jėzaus palydovų ištiesė
ranką, išsitraukė kalaviją,
puolė vyriausiojo kunigo tarną
ir nukirto jam ausį. 52 Bet Jė-
zus jam tarė: „Kišk kalaviją
atgal, kur buvo, nes visi, kurie
griebiasi kalavijo, nuo kalavi-
jo ir žus. 53 Gal manai, jog aš
negaliu paprašyti savo Tėvą ir
jis bemat neatsiųstų man per
dvylika legionų* angelų?! 54 Bet
kaipgi išsipildytų Raštai, kad
šitaip turi atsitikti?!“ 55 Tą va-
landą Jėzus tarė būriui: „Tar-
si plėšiko išėjote sugauti ma-
nęs su kalavijais ir vėzdais. Aš
kasdien sėdėjau šventykloje
mokydamas, ir manęs nesu-
ėmėte. 56 Bet viskas šitaip de-
dasi, kad išsipildytų pranašų
Raštai.“ Tada visi mokiniai,
palikę jį, pabėgo.

26, 53: *Legionas*: 6 000 kareivių.

Jėzus aukščiausiajame teisme

57* Tie, kurie buvo suėmę Jė-
zų, nuvedė jį pas vyriausiąjį
kunigą Kajafą, kur buvo susi-
rinkę Rašto aiškintojai ir se-
niūnai. 58 Petras sekė jį iš tolo
iki vyriausiojo kunigo rūmų ir,
įėjęs į kiemą, atsisėdo su tar-
nais pažiūrėti, kuo viskas baig-
sis.
59* Tuo tarpu aukštieji kuni-
gai ir visa teismo taryba ieš-
kojo neteisingo parodymo prieš
Jėzų, kad galėtų jį nuteisti
mirti, 60 tačiau nerado, nors
daug buvo atėję neteisingų liu-
dytojų. Pagaliau išėjo priekin
du 61 ir tarė: „Šitas yra sakęs:
'Aš galiu sugriauti Dievo šven-
tyklą ir per tris dienas ją vėl
atstatyti'." 62 Tada atsistojęs
vyriausiasis kunigas paklausė
Jėzų: „Tu nieko neatsakai į ši-
tuos kaltinimus?!" 63 Bet Jėzus
tylėjo. Tuomet vyriausiasis ku-
nigas jam tarė: „Prisaikdinu
tave gyvuoju Dievu, kad mums
pasakytum, ar tu Mesijas, Die-
vo Sūnus!" 64* Jėzus atsakė: „Tu
tai sakai. Bet ir aš jums sakau:
nuo šiol jūs matysite *Žmogaus
Sūnų, sėdintį Visagalio dešinė-
je ir ateinantį dangaus debesy-
se!*" 65 Tuomet vyriausiasis ku-
nigas persiplėšė drabužius ir
sušuko: „Jis piktžodžiauja*!
Kam dar mums liudytojai?!
Štai girdėjote piktžodžiavimą.
66 Kaip jums regisi?" Jie atsa-
kė: „Vertas mirties!"
67 Tuomet jie ėmė spjaudyti
Jėzui į veidą ir daužyti kumš-
čiais. Kiti mušė jį per veidą 68 ir
tyčiojosi: „Pranašauk mums,
Mesijau, kas tave užgavo!"

Petras išsigina Jėzaus

69 Tuo metu Petras sėdėjo
kieme. Viena tarnaitė priėjo
prie jo ir tarė: „Ir tu buvai su
Jėzumi Galilėjiečiu." 70 Bet jis
išsigynė visų akivaizdoje: „Aš
nežinau, ką tu sakai." 71 Einan-
tį vartų link, jį pastebėjo kita
tarnaitė ir kalbėjo aplinki-
niams: „Šitas buvo su Jėzumi
Nazarėnu." 72 Jis ir vėl išsigy-
nė, prisiekdamas: „Aš nepažįs-
tu to žmogaus!" 73 Po valandė-
lės prisiartino ten stovėjusieji
ir sakė Petrui: „Tikrai tu vie-
nas iš jų, nes ir tavo tarmė ta-
ve išduoda." 74 Tuomet jis ėmė
prisiekinėti ir dievagotis: „Aš
nepažįstu to žmogaus!" Ir tuo-
jau pragydo gaidys. 75 Tada Pet-
ras prisiminė Jėzaus žodžius:
„Dar gaidžiui nepragydus, tu
tris kartus manęs išsiginsi."
Jis išėjo laukan ir graudžiai
pravirko.

26, 59: Vyriausioji teismo taryba – sinedrionas.

26, 64: Jėzus aramėjiškai atsakė: *Tu tai sakai*; tai reiškia: *Taip yra, kaip tu pasakei* (plg. Mt 26, 25).

26, 65: Žmogus Jėzus skelbia save Dievu. Izraelitų akimis tai yra didžiausias piktžodžiavimas.

Jėzų veda pas Pilotą

27 1 Rytui išaušus, visi
aukštieji kunigai ir
tautos seniūnai nusprendė,
kad Jėzus turįs būti nužudy-
tas. 2* Surišę nuvedė ir atidavė
jį valdytojui Pilotui.

Išdaviko galas

3 Kai išdavikas Judas pama-
tė, jog Jėzus pasmerktas, gai-
lesčio pagautas nunešė atgal
aukštiesiems kunigams ir se-
niūnams trisdešimt sidabrinių
4 ir tarė: „Nusidėjau išduoda-
mas nekaltą kraują.“ Tie atsa-
kė: „Kas mums darbo?! Tu ži-
nokis!“ 5 Nusviedęs šventykloje
pinigus, jis išbėgo ir pasikorė.
6 Aukštieji kunigai paėmė si-
dabrinius ir kalbėjo: „Jų nega-
lima dėti į šventyklos iždą, nes
tai užmokestis už kraują.“ 7 Jie
pasitarė ir už tuos pinigus nu-
pirko puodžiaus dirvą atei-
viams laidoti. 8 Todėl ta dirva
iki šios dienos vadinasi Kraujo
dirva. 9* Taip išsipildė pranašo
Jeremijo žodžiai: *Ir paėmė tris-
dešimt sidabrinių – įkainotojo
kainą, už kurią buvo jį suderėję
iš Izraelio vaikų,* 10 *– ir atidavė
juos už puodžiaus dirvą; taip
man Viešpats buvo paskyręs.**

Jėzus Piloto teisme

11 Jėzus stovėjo valdytojo
akivaizdoje. Valdytojas jį klau-
sė: „Ar tu esi žydų karalius?“
Jėzus atsakė: „Taip yra, kaip
sakai.“ 12 Aukštųjų kunigų ir se-
niūnų skundžiamas, jis visai
neatsiliepė. 13 Tuomet Pilotas
paklausė: „Ar negirdi, kaip bai-
siai tave kaltina?“ 14 Bet jis ne-
atsakė nė į vieną kaltinimą ir
tuo be galo nustebino valdytoją.
15* Šventės proga valdytojas
buvo pratęs paleisti miniai
vieną kalinį, kurio ji norėda-
vo. 16 Tuomet jis turėjo garsų
kalinį, vardu Barabas. 17 Taigi,
žmonėms susirinkus, Pilotas
paklausė: „Katrą norite, kad
jums paleisčiau: Barabą ar Jė-
zų, vadinamą Mesiju?“ 18 Mat
jis žinojo, kad Jėzų jie buvo iš-
davę iš pavydo. 19 Sėdinčiam
teismo krasėje Pilotui žmona
atsiuntė įspėjimą*: „Nieko ne-
daryk šiam teisiajam! Šiąnakt
sapne aš labai dėl jo kentėjau.“
20 Aukštieji kunigai ir seniūnai
sukurstė žmones, kad prašytų
paleisti Barabą, o Jėzų pražu-
dytų. 21 Tuomet valdytojas
jiems tarė: „Katrą norite, kad
jums paleisčiau?“ Jie šaukė:
„Barabą!“ 22 Pilotas paklausė:

27, 2: Žydų savivalda neturėjo teisės vykdyti mirties sprendimo. Romos imperatoriaus vietininkas jį patvirtindavo arba panaikindavo. Patvirtintą sprendimą įvykdydavo romėnų kareiviai. Kad romėnų valdžia patvirtintų sprendimą, nepakako religinio, reikėjo politinio kaltinimo. Todėl Kristaus priešai sugalvojo jį kaltinti maišto prieš Romos valdžią kurstymu.

27, 9: Čia nėra citata, tik tolimos aliuzijos. Artimesnė aliuzija – Zch 11, 12–13.

„Ką gi man daryti su Jėzumi,
kuris vadinamas Mesiju?“ Jie
visi rėkė: „Ant kryžiaus jį!“ 23 Jis
klausė: „O ką gi pikta yra pa-
daręs?“ Bet tie dar garsiau
šaukė: „Ant kryžiaus jį!“
24 Pilotas, pamatęs, kad nie-
ko nelaimi, o sąmyšis vis di-
dėja, paėmė vandens, nusi-
mazgojo rankas minios aki-
vaizdoje ir tarė: „Aš nekaltas
dėl šio teisiojo kraujo. Jūs žino-
kitės!“ 25 O visi žmonės šaukė:
„Jo kraujas [tekrinta] ant mū-
sų ir mūsų vaikų!“ 26 Tuomet
jis paleido jiems Barabą, o Jė-
zų nuplakdinęs* atidavė nukry-
žiuoti.

Vainikavimas erškėčiais

27 Valdytojo kareiviai nusive-
dė Jėzų į įgulos būstinę ir su-
rinko aplink jį visą kuopą. 28 Jie
išrengė jį ir apsiautė raudona
skraiste*. 29 Nupynė erškėčių
vainiką, uždėjo jam ant galvos,
o į jo dešinę įspraudė nendrę.
Paskui tyčiodamiesi klūpčiojo
prieš jį ir sakė: „Sveikas, žydų
karaliau!“ 30 Spjaudydami jį,
stvėrė iš jo nendrę ir čaižė per
galvą. 31 Pasityčioję iš Jėzaus,
kareiviai nusiautė skraistę,
apvilko jo paties drabužiais ir
išsivedė nukryžiuoti.

Nukryžiavimas

32 Eidami jie sutiko žmogų
iš Kirėnės*, vardu Simonas.
Tą privertė panešėti jo kryžių.
33 Atėję į vietą, vadinamą Gol-
gota (tai yra: „Kaukolės vieta“),
34 *davė jam gerti* vyno, sumai-
šyto su tulžimi, bet Jėzus tik
paragavo ir negėrė. 35 Prikalę
prie kryžiaus, *pasidalijo jo dra-
bužius, mesdami burtą;* 36 ir ten
pat susėdę sergėjo jį.
37* Viršum jo galvos jie prise-
gė užrašytą jo kaltinimą: „Ši-
tas yra Jėzus, žydų karalius.“
38 Kartu su juo buvo nukryžiuo-
ti du plėšikai, vienas iš deši-
nės, kitas iš kairės.

Patyčios

39 Praeiviai užgauliojo Jėzų,
kraipydami galvas 40 ir sakyda-
mi: „Še tau, kuris sugriauni
šventyklą ir per tris dienas at-
statai; gelbėkis pats! Jei esi
Dievo Sūnus, nužengk nuo kry-
žiaus!“ 41 Taip pat tyčiojosi
aukštieji kunigai su Rašto aiš-
kintojais ir seniūnais, 42 kalbė-
dami: „Kitus gelbėdavo, o pats
negali išsigelbėti. Jeigu jis Iz-
raelio karalius*, tenužengia
dabar nuo kryžiaus, ir mes juo
tikėsime... 43 *Jis pasitikėjo Die-*

27, 28: Jėzus pajuokai aptaisomas raudonu romėnų kario drabužiu, turinčiu priminti purpurinį imperatoriaus apdarą.

27, 32: Kirėnė – miestas Šiaurės Afrikos pakrantėje. Ten gyveno daug žydų.

27, 35: Daug rankraščių dar priduria: *Taip išsipildė pranašo žodžiai: 'Jie pasidalijo mano drabužius, dėl mano apdaro metė burtą.'*

27, 37: *Jo kaltinimą*: vadintis karaliumi reiškė kelti maištą prieš imperatorių.

vu, tad teišvaduoja jį dabar,
jeigu juo rūpinasi, nes jis yra
sakęs: 'Aš Dievo Sūnus'." 44 Taip
pat jį plūdo ir kartu nukryžiuo-
ti plėšikai.

Jėzaus mirtis

45 Nuo šeštos iki devintos va-
landos visą kraštą gaubė tam-
sa. 46 O apie devintą valandą
Jėzus garsiai sušuko: *Elí, Elí,*
*lemá sabachtáni?**, tai reiškia:
Mano Dieve, mano Dieve, kodėl
mane apleidai?! 47 Kai kurie iš
ten stovėjusių išgirdę sakė, jog
jis šaukiąsis Elijo. 48 Ir tuoj pat
vienas iš jų pribėgęs paėmė
kempinę, primirkė ją perrūgu-
sio vyno*, užmovė ant nendrės
ir padavė jam gerti. 49 Kiti kal-
bėjo: „Liaukis! Pažiūrėsim, ar
ateis Elijas jo išgelbėti." 50 Tuo-
met Jėzus, dar kartą sušukęs
skardžiu balsu, atidavė dvasią.

51* Ir štai šventyklos uždan-
ga perplyšo pusiau nuo viršaus
iki apačios, ir žemė sudrebėjo,
ir uolos ėmė skeldėti. 52 Atsivė-
rė kapų rūsiai, ir daug užmigu-
sių šventųjų kūnų prisikėlė iš
numirusių*. 53 Išėję iš kapų po
Jėzaus prisikėlimo, jie atėjo į
šventąjį miestą ir daug kam
pasirodė. 54 Šimtininkas ir kiti
su juo sergintys Jėzų, pamatę
žemės drebėjimą ir visa, kas
dėjosi, labai išsigando ir sa-
kė: „Tikrai šitas buvo Dievo
Sūnus!"

55 Tenai buvo daug moterų,
kurios žiūrėjo iš tolo. Jos buvo
atlydėjusios Jėzų iš Galilėjos,
jam patarnaudamos. 56 Tarp jų
buvo Marija Magdalietė, Jokū-
bo ir Juozapo motina Marija ir
Zebediejaus sūnų motina.

Laidojimas

57 Vakarui atėjus, atvyko tur-
tingas žmogus iš Arimatėjos,
vardu Juozapas, kuris irgi bu-
vo Jėzaus mokinys. 58 Nuėjęs
pas Pilotą, jis paprašė Jėzaus
kūno. Pilotas įsakė jį atiduoti.
59 Juozapas pasiėmė kūną, įvy-
niojo į švarią drobulę 60 ir pa-
guldė savo naujame kapo rū-
syje, kurį buvo išsikaldinęs
uoloje. Paskui jis užrito didelį
akmenį ant rūsio angos ir nuė-
jo. 61 Ten dar buvo Marija Mag-
dalietė ir kita Marija, kurios
sėdėjo priešais kapą.

Sargyba prie kapo

62* Kitą dieną, po Prisirengi-
mo dienos*, susirinko pas Pilo-
tą aukštieji kunigai bei farizie-
jai 63 ir kalbėjo: „Valdove, mes
atsiminėme, jog tasai suve-
džiotojas dar tebegyvendamas

27, 48: Pažodžiui: *acto*. Tai ne tikras actas, o perrūgęs vynas, kurį gerdavo kareiviai ir vergai. Apie tai pranašauta Ps 68 (69), 22.

27, 51–53: Uždanga skyrė *šventąją* šventyklos dalį nuo *Šventųjų Šventosios*. Jos plyšimas rodo, kad ST šventyklos kulto laikai baigėsi. Žemės drebėjimas Šventajame Rašte lydi Dievo apsireiškimą. Mesijo mirtį pajunta net mirusiųjų pasaulis, – tai kontrastas daugelio žydų aklumui.

yra pasakęs: ‘Po trijų dienų aš
prisikelsiu’. 64 Įsakyk tad sau-
goti kapą iki trečios dienos,
kad kartais atėję mokiniai
neišvogtų jo ir nepaskelbtų
žmonėms: ‘Jis prisikėlė iš nu-
mirusių’. Ta pastaroji apgavys-
tė būtų blogesnė už pirmąją.“
65 Pilotas jiems atsakė: „Štai
jums sargyba – eikite ir saugo-
kite, kaip išmanote.“ 66 Tada jie
nuėję paženklino antspaudu
akmenį ir pastatė sargybą.

Tuščias kapas

28 1* Po šabo, auštant pir-
majai savaitės dienai*,
Marija Magdalietė ir kita Ma-
rija ėjo aplankyti kapo. 2 Stai-
ga smarkiai sudrebėjo žemė:
Viešpaties angelas nužengė iš
dangaus, nurito šalin akmenį
ir atsisėdo ant jo. 3 Jo išvaizda
buvo it žaibo, o drabužiai balti
kaip sniegas. 4 Išsigandę jo,
sargybiniai sudrebėjo ir pasti-
ro lyg negyvi. 5 O angelas tarė
moterims: „Jūs nebijokite! Aš
žinau, kad ieškote Jėzaus, ku-
ris buvo nukryžiuotas. 6 Jo čia
nebėra, jis prisikėlė, kaip buvo
sakęs. Įeikite, apžiūrėkite vie-
tą, kur jo gulėta. 7 Ir skubiai
duokite žinią jo mokiniams:
‘Jis prisikėlė iš numirusių ir
eina pirma jūsų į Galilėją; te-
nai jį ir pamatysite’. Štai aš
jums tai paskelbiau.“ 8 Jos grei-
tomis paliko kapą, apimtos iš-
gąsčio ir didelio džiaugsmo, ir
bėgo pranešti mokiniams.

Jėzus pasirodo moterims

9 Ir štai priešais pasirodė Jė-
zus ir tarė: „Sveikos!“ Jos pri-
siartino ir, puolusios žemėn,
apkabino jo kojas. 10 Jėzus joms
pasakė: „Nebijokite! Eikite ir
pasakykite mano broliams*,
kad keliautų į Galilėją; ten jie
mane pamatys.“ 11 Joms beei-
nant, keli sargybiniai atbėgo į
miestą ir pranešė aukštiesiems
kunigams, kas buvo įvykę.

Vadovų suktybės

12 Tie susitiko su seniūnais,
pasitarę davė kareiviams daug
pinigų ir primokė: 13 „Sakykite,
kad, jums bemiegant, jo moki-
niai atėję naktį jį išvogė. 14 O
jeigu apie tai išgirstų valdyto-
jas, mes jį perkalbėsime ir ap-
ginsime jus.“ 15 Šie, paėmę pini-
gus, taip ir padarė, kaip buvo
pamokyti. Tas gandas tarp žy-
dų yra pasklidęs iki šios dienos.

Jėzaus apsireiškimas mokiniams

16* Vienuolika mokinių nuvy-
ko į Galilėją, ant kalno, kurį
jiems buvo nurodęs Jėzus. 17 Jį

28, 1: Pagal ST, NT bei bažnytinį skaičiavimą sekmadienis yra pirmoji savaitės diena, o šeštadienis (šabas) – septintoji.

28, 10: *Mano broliams*: apaštalams.

28, 16: Visi keturi evangelistai vienodai atpasakoja žinią apie tuščią kapą ir pirmąjį prisikėlusio Jėzaus pasirodymą moterims. Vėlesnius jo pasirodymus mokiniams evangelistai

pamatę, mokiniai parpuolė
ant žemės, tačiau kai kurie dar
abejojo. [18] Tuomet prisiartinęs
Jėzus prabilo: „Man duota vi-
sa valdžia danguje ir žemėje.
[19] Tad eikite ir padarykite ma-
no mokiniais visų tautų žmo-
nes, krikštydami juos vardan
Tėvo, ir Sūnaus, ir Šventosios
Dvasios, [20] mokydami laikytis
visko, ką tik esu jums įsakęs*.
Ir štai aš esu su jumis per vi-
sas dienas iki pasaulio pabai-
gos."

ir šv. Paulius (1 Kor 15, 5–6) aprašo nevienodai. Matyt, tų susitikimų su mokiniais yra buvę daug, ir vieni šventų knygų autoriai aprašė vienus, kiti – kitus. Pats šis įvairumas dar geriau liudija pasirodymų tikrumą negu dirbtinis vienodumas. Tačiau visi evangelistai sutaria buvus dviejų rūšių susitikimus: vieni labiau privatūs, pačius reginčius asmenis įtikinantys Jėzaus prisikėlimu, kiti – oficialūs, kada Jėzus suteikia apaštalams svarbius įgaliojimus.

28, 20: Evangelijos gale grįžtama prie pradinės pranašystės apie Emanuelį – *Dievą su mumis* (Mt 1, 23). Viešpats pasilieka savo Bažnyčioje, kuri įpareigota skelbti Evangeliją visame pasaulyje.

EVANGELIJA PAGAL MORKŲ

Evangelija pagal Morkų yra pirmoji ir trumpiausia Naujojo Testamento evangelija. Nors ir mažos apimties, tačiau dažnai išsamiau negu Mato ir Luko aprašo Jėzaus tarnybą, stebuklus (žr. 5, 1–20; 9, 14–29). Gyvu stiliumi įvykis po įvykio pasakojama apie Jėzaus darbus. Morkus pabrėžia ir išryškina Jėzaus skelbimą apie Dievo Karalystę, kuri *dabar* veržiasi į žmogaus gyvenimą kaip Geroji Naujiena (žr. 1, 14–15), ir patį Jėzų kaip Dievo Evangeliją (žr. 1, 1; 8, 35; 10, 29). Morkaus Jėzus – Sūnus, kurį atsiuntė Tėvas, kad tarnaudamas ir aukodamas savo gyvybę išgelbėtų žmoniją (žr. 10, 45).

Pirmoji Gerosios Naujienos eilutė (žr. 1, 1) yra visos knygos titulas. Pasakojimas prasideda Jono Krikštytojo, pranašų liudijamo Dievo pasiuntinio, veikla. Jonas rodo į galingesnį už save – Jėzų, per kurio krikštą Dievas prabyla iš dangaus, apreikšdamas, kad Jėzus yra jo Sūnus. Dvasia nusileidžia ant Jėzaus, kuris, kaip pažadėta, krikštys *Šventąja Dvasia* (1, 8). Pristatymo, kas iš tikrųjų yra Jėzus, užsklanda – trumpa nuoroda į Jėzaus gundymą dykumoje ir šėtono nesėkmę (žr. 1, 12–13).

1, 14–15 yra raktas į šią evangeliją, nes apibendrina tai, ką reiškia Jėzaus Evangelija: Dievo Karalystės artumą ir atsivertimo reikmę dėl jos. Pašaukęs pirmuosius keturis mokinius – žvejus (žr. 1, 16–20), Jėzus moko (žr. 1, 21. 22. 27), skelbia (žr. 1, 38–39), gydo (žr. 1, 29–31. 34. 40. 45) ir išvaro demonus (žr. 1, 22–27. 34. 39). Mokymo turinys pateikiamas retai, o jei pateikiamas – tai daroma palyginimais apie Karalystę (žr. 4 sk.). Išgydymai, ypač šabo dieną (žr. 3, 1–5), nuodėmių atleidimas (žr. 2, 3–12), bendravimas prie stalo su muitininkais bei nusidėjėliais (žr. 2, 14–17) ir pareiškimas, kad dabar jo mokiniams nereikia pasninkauti, nes jie privalo džiaugtis Jėzaus artumu (žr. 2, 18–22) – visa tai atskleidžia Jėzaus misijos kryptį. Neįprastas Jėzaus elgesys kursto priešinimąsi, kuris nuves jį į kančią ir mirtį (žr. 3, 6).

Morkaus evangelijoje Jėzų viešosios veiklos metu nepaprastai mėgsta Galilėjos žmonės (žr. 2, 2; 3, 7; 4, 11). Jėzus išsirenka dvylika mokinių, kad jam padėtų skelbti Karalystę – gydyti ir išvaryti demonus (žr. 3, 13–19); Jėzus daugina stebuklus (žr. 4, 35–6, 66; 6, 45–7, 10); Jėzaus mokymas iškelia Dievo žodį virš *žmonių išgalvotų priesakų* (žr. 1, 7), suteršimą – nešvarumą – sieja su širdimi, o ne su *nešvariais* valgiais (žr. 7, 1–7). Pasipriešinimas Jėzui stiprėja. Rašto aiškintojai kaltina, kad Jėzus yra Belzebulo apsėstas (žr. 3, 22); giminės laiko Jėzų galvos netekusiu (žr. 3, 21). O Jėzui tas, kuris vykdo Dievo valią, tas yra ir brolis, ir sesuo, ir motina (žr. 3, 31–35; 6, 1–6). Tačiau

Jėzaus mokiniai pernelyg dažnai Jėzaus nesupranta (žr. 4, 13. 40; 6, 52; 8, 17–21). Jono Krikštytojo likimas (žr. 6, 17–29) grėsmingai rodo į paties Jėzaus kančią (žr. 8, 31; 9 ir 13 sk.).

Lūžis, matyt, įvyksta Petrui išpažinus Jėzų esant Mesiją (žr. 8, 27–30). Tačiau pats Jėzus primygtinai kalba apie savo kančią (žr. 8, 31; 9, 31; 10, 33–34), o ne apie šlovę atkurtoje Izraelio karalystėje. Akimirksnį blyksteli tikroji Jėzaus tapatybė, kai jis atsimaino trijų mokinių akivaizdoje (žr. 9, 2–8), bet apskritai Morkaus Jėzus klusniai keliauja link kryžiaus, jo laukiančio Jeruzalėje. Didžiausias Jėzaus rūpinimasis – mokinių ugdymas, kad suprastų jo kančios reikmę ir prisikėlimą (žr. 8, 34–9, 1; 9, 33–50).

Kančios pasakojimas pradedamas Jėzaus įžengimu į Jeruzalę (žr. 11, 1–11), tarnyba ir sankirčiais (žr. 11, 15–12, 44) bei Paskutine vakariene su mokiniais (žr. 14, 1–26). Apokaliptiniu laikomas 13 skyrius yra Jėzaus kalba apie pasaulio pabaigą – šventyklos išniekinimą (žr. 13, 1–2. 14–23) ir Žmogaus Sūnaus atėjimą (žr. 13, 24–27). Ši kalba – reikšminga evangelijos dalis, nes padeda įžvelgti, kad Dievas – per Jėzų ir Jėzuje, nepaisant mirties ant kryžiaus, – bus pergalingas pasaulio pabaigoje.

Seniausiuose rankraščiuose *Evangelija pagal Morkų* baigiasi nelaukta scena prie Jėzaus kapo, kurį moterys randa tuščią (žr. 16, 1–8). Čia angelas pakartoja paties Jėzaus pranašystę (žr. 14, 28), kad jis eina pirma mokinių į Galilėją: *ir jie tenai jį pamatys* (žr. 16, 7–8). Tai gali būti nuoroda į pasirodymus Galilėjoje arba Jėzaus paruziją, krikščionių misijos pradžią arba grįžimą prie viešosios Jėzaus tarnybos ištakų Galilėjoje (žr. 1, 9. 14–15). Kiti įkvėpti autoriai pridūrė pridėtinę evangelijos užsklandą (žr. 16, 9–20), kuri buvo žinoma jau pirmaisiais amžiais ir reikšmingiems Naujojo Testamento rankraščiams.

Evangeliją pagal Morkų tarsi įrėmina geografinės vietovės: Jėzus pradeda savo veiklą Galilėjoje (žr. 1, 14–9, 49), po to pasiekia Užjordanę ir Judėją (žr. 10, 1–45), Jerichą (žr. 10, 46–52) ir galiausiai Jeruzalę (žr. 11, 1–16, 8).

Jėzus retai keliauja pagonių teritorija (žr. 5, 1–20; 7, 24–37), tačiau tie, kurie čia jį išpažįsta, ir šimtininkas, išpažįstantis Jėzų prie Kryžiaus (žr. 15, 39), yra nuorodos, kad Geroji Naujiena sklis po pasaulį ir už Palestinos ribų.

Ryškesnė *Evangelijos pagal Morkų* kryptis – kristologinė. Jėzus – Dievo Sūnus (žr. 1, 11; 9, 7; 15, 39; taip pat 1, 1; 14, 61). Jis yra Mesijas, pateptasis karalius iš Dovydo dinastijos (žr. 12, 35; 15, 32). Kai Morkus rašė evangeliją, Kristus (gr. k. *Christos*) jau buvo tapęs tikriniu daiktavardžiu (žr. 1, 1; 9, 41). Jėzus vadinamas ir Žmogaus Sūnumi dėl kančios bei išaukštinimo kelio, kurį Jėzus pasirinko ir laikė būtinu (žr. 8, 31; 10, 45).

Morkaus evangelijos aiškintojai pagrindinę pasakojimo apie Jėzų mintį nusako žodžiu *paslaptis*. Šis žodis evangelijoje pasirodo tik vieną kartą vienaskaita (žr. 4, 11). Jo turinys – Karalystė, toji atvira paslaptis, kad Dievo viešpatavimas jau dabar veržiasi į žmogaus gyvenimą, aukštyn kojomis apverčia žmogaus vertybes. Anot Morkaus, apskritai tikroji Jėzaus tapatybė jo veiklos metu ir liko paslaptis, nors demonai ir demonų apsėstieji tai žinojo (žr. 1, 24; 3, 11; 5, 7). Jėzus draudė nusakyti jo nuostabius darbus ir apreikšti jo tapatybę (žr. 1, 44; 3, 12; 5, 43; 7, 36; 8, 26; 30). Be to, anot Morkaus, Jėzus moko palyginimais taip, kad esantys šalia Karalystės nesupranta, o supranta tie, kuriems šią paslaptį Dievas apreiškė.

Morkus, kaip ir apaštalas Paulius, pabrėžia išrinkimą (žr. 13, 20. 22), Evangeliją kaip Kristų ir jo kryžių (žr. 1 Kor 1, 23). Tačiau Morkaus Jėzus lieka nuoširdus ir betarpiškas asmuo, į įvykius reaguoja žmogiškai: gailesčiu (žr. 1, 44), pykčiu (žr. 3, 5), triumfu (žr. 4, 40), simpatija (žr. 5, 36; 6, 34), nustebimu (žr. 6, 9), pasigėrėjimu (žr. 7, 29; 10, 21), liūdesiu (žr. 14, 33–34) ir apmaudu (žr. 14, 48–49).

Evangeliją pagal Morkų jau seniai įprasta priskirti Jonui Morkui, kurio motinos namuose Jeruzalėje krikščionys rinkdavosi melstis (žr. Apd 12, 12). Šis Morkus buvo Barnabo sūnėnas (žr. Kol 4, 10) ir lydėjo Paulių bei Barnabą misijų kelionėje (žr. Apd 12, 25; 13, 3; 15, 36–39). Jo vardas pasirodo Pauliaus laiškuose (žr. Fm 24; 1 Tim 4, 11) ir siejasi su Petru (žr. 1 Pt 5, 13). Papijas (apie 135 m. po Kr.) vadina Morkų Petro vertėju, panašiai daro ir kiti patristikos autoriai. Evangelistas Morkus surašė įvairius žodinius ir galbūt rašytinius šaltinius – pasakojimus apie Jėzaus stebuklus, palyginimus, posakius, pasakojimus apie sankirčius su Rašto aiškintojais bei fariziejais ir kančią, kad jie skelbtų žinią apie nukryžiuotąjį Mesiją tikintiesiems Morkaus dienomis.

Evangelijos pagal Morkų parašymą Romoje įprasta datuoti šiek tiek prieš 70 m. po Kr., nes tuomet buvo ypač persekiojami krikščionys ir artėjo Jeruzalės sunaikinimas. Pirmieji Morkaus evangelijos skaitytojai tikriausiai buvo krikščionys iš pagonijos, nepažįstantys žydų papročių (žr. 7, 3–4. 11). Knygos tikslas – padėti krikščionims pasirengti persekiojimui (žr. 13, 9–13), tęsiant žinios apie Kristų skelbimą, pradėtą Galilėjoje (žr. 13, 10; 14, 9).

Evangelijos pagal Morkų metmenys

A.	Jėzaus viešosios tarnybos pradžia	1, 1–13
B.	Jėzaus paslaptis	1, 14 – 8, 26
C.	Jėzaus paslapties apreiškimo pradžia	8, 27 – 9, 32
D.	Jėzaus paslapties apreiškimo pilnatvė	9, 33 – 16, 20

A. JĖZAUS VIEŠOSIOS TARNYBOS PRADŽIA

Jonas Krikštytojas

1 1 Jėzaus Kristaus, Dievo
Sūnaus, Gerosios Naujie-
nos pradžia*, 2* kaip pranašo
Izaijo parašyta:
Štai aš siunčiu pirma tavęs
savo pasiuntinį,
kuris nuties tau kelią.
3 *Tyruose šaukiančiojo balsas:*
Taisykite Viešpačiui kelią!*
Ištiesinkite jam takus!
4 Taip pasirodė dykumoje Jo-
nas. Jis krikštijo ir skelbė at-
sivertimo krikštą nuodėmėms
atleisti. 5 Pas jį traukė visa Ju-
dėjos šalis ir visi Jeruzalės gy-
ventojai. Jie išpažindavo nuo-
dėmes ir buvo jo krikštijami
Jordano upėje.
6 Jonas vilkėjo kupranugario
vilnų apdaru, o strėnas buvo su-
sijuosęs odiniu diržu*. Jis valgė
skėrius ir lauko medų. 7 Jis
skelbė: „Po manęs ateina ga-
lingesnis už mane, – aš never-
tas nusilenkęs atrišti jo kur-
pių dirželio. 8* Aš jus krikštijau
vandeniu, o jis krikštys jus
Šventąja Dvasia.“

Jėzaus krikštas

9 Tomis dienomis atėjo Jėzus
iš Galilėjos Nazareto, ir Jonas
jį pakrikštijo Jordane. 10 Vos
tik išbridęs iš vandens, Jėzus
pamatė prasiveriantį dangų ir
Dvasią, tarsi balandį, nusilei-
džiančią ant jo. 11 Ir iš dangaus
pasigirdo balsas: „Tu mano
mylimasis Sūnus, tavimi aš
gėriuosi.“

Gundymas dykumoje

12 Netrukus Dvasia jį paaki-
no nukeliauti į dykumą. 13* Jis
praleido dykumoje keturiasde-
šimt dienų šėtono gundomas,
buvo kartu su žvėrimis, ir an-
gelai jam tarnavo.

B. JĖZAUS PASLAPTIS

Evangelijos skelbimo pradžia

14 Kai Jonas buvo suimtas*,
Jėzus sugrįžo į Galilėją* ir ėmė
skelbti Gerąją Dievo Naujie-
ną*: 15 „Atėjo įvykdymo metas*,
Dievo Karalystė čia pat! Atsi-
verskite* ir tikėkite Evangelija!“
16* Eidamas palei Galilėjos
ežerą, Jėzus pamatė Simoną ir
Simono brolį Andriejų, metan-
čius tinklą į ežerą: buvo mat

1, 1: Graikų kalbos žodis *euangelion – evangelija* pradžioje reiškė ne raštą, o pačią Gerąją išganymo Naujieną, kurią atnešė Kristus.

1, 8: Jonas Krikštytojas aiškiai nurodo savojo krikšto skirtingumą nuo būsimojo sakramentinio Krikšto: ... *o jis krikštys jus Šventąja Dvasia.*

1, 13: Žvėrys minimi dykumos nuošalumui pabrėžti; kartu galbūt užsimenama apie būsimosios Mesijo Karalystės harmoniją (žr. Iz 11, 6–9). Angelai tarnaudami rodo Dievo globą, kaip pažadėta 90 (91) ps.

žvejai. [17] Jėzus tarė: „Eikite
paskui mane! Aš padarysiu jus
žmonių žvejais.“ [18] Ir tuojau,
palikę tinklus, juodu nuėjo su
juo.
[19] Paėjėjęs truputį toliau, jis
pamatė Zebediejaus sūnų Jo-
kūbą ir jo brolį Joną, valtyje be-
taisančius tinklus. [20] Tuoj pat
pasišaukė ir juos. Palikę savo
tėvą Zebediejų su samdiniais
valtyje, jie sekė paskui jį.

Kafarnaume

[21]* Jie atvyko į Kafarnaumą,
ir netrukus, šabo dieną, nuė-
jęs į sinagogą Jėzus pradėjo
mokyti. [22] Žmonės stebėjosi jo
mokslu, nes jis mokė kaip tu-
rintis galią, o ne kaip Rašto
aiškintojai.
[23] Jų sinagogoje tada buvo
netyrosios dvasios apsėstas*
žmogus. Jis ėmė šaukti: [24]* „Ko
tau iš mūsų reikia, Jėzau Na-
zarėnai? Gal atėjai mūsų pra-
žudyti? Aš žinau, kas tu esi:
Dievo šventasis*!“ [25] Jėzus su-
draudė jį: „Nutilk ir išeik iš jo!“
[26] Tuomet netyroji dvasia pra-
dėjo jį tąsyti ir, baisiai šauk-
dama, išėjo iš jo. [27] Visi didžiai
nustebo ir klausinėjo vienas ki-
tą: „Kas gi čia? Naujas moks-
las su galia?! Jis netgi netyro-
sioms dvasioms įsakinėja, ir
tos jo klauso!“ [28] Gandas apie
jį greitai pasklido po visą Ga-
lilėjos šalį.

Simono uošvės pagydymas

[29] Išėjęs iš sinagogos, Jėzus
su Jokūbu ir Jonu iškart nuėjo
į Simono ir Andriejaus namus.
[30] Simono uošvė gulėjo karš-
čiuodama, ir jie tuojau apie tai
jam pasakė. [31] Jis priėjęs pa-
kėlė ją už rankos; karštis pa-
liovė, ir ji galėjo jiems patar-
nauti.

Gausūs pagydymai Kafarnaume

[32] Atėjus vakarui, kai saulė
nusileido, pas Jėzų sugabeno
visus ligonius ir demonų apsės-
tuosius; [33] visas miestas buvo
susirinkęs prie durų. [34] Jis pa-
gydė daugelį sergančių įvai-
riomis ligomis, išvarė daug
demonų. Ir neleido demonams
kalbėti, nes jie žinojo, kas jis.

1, 21: Numanoma, kad Petras pasakodavo: *Mes atvykome ..., ir jis pradėjo* mokyti. Pakeitus *mes* į *jie*, pasidarė ne toks aiškus stilius. Žr. Mk 5, 38 paaiškinimą.

1, 23–28: Senovės žydai praktiškai neskirdavo ligos nuo piktųjų dvasių ar demonų apsėdimo. Toks tikėjimas ligų demonais buvo labai paplitęs Artimuosiuose Rytuose. Vis dėlto evangelijos aiškiai moko, jog esama velnio ir jo piktųjų angelų (plg. Mt 25, 41). Taip pat visiškai suprantama mintis, jog bet koks blogis, įskaitant ir ligas, gali išplaukti iš velnio, kuris veikia nuodėmingąjį pasaulį (plg. Lk 3, 6). Jėzus nugali piktąsias dvasias ir ligas.

1, 24: *Nazarėnas*: NT vartoja dvejopą formą: gr. Nazarenes=Nazarėnas ir Nazoraios=Nazarietis.

Išvykimas iš Kafarnaumo. Kelionės po Galilėją

35 Labai anksti, dar neprašvi-
tus, Jėzus atsikėlęs nuėjo į ne-
gyvenamą vietą ir tenai mel-
dėsi. 36 Simonas ir jo draugai
nusekė iš paskos 37 ir, suradę
jį, pasakė: „Visi tavęs ieško.“
38 Jis atsakė: „Eikime kitur, į
gretimus miestelius, kad ir ten
skelbčiau žodį, nes tam esu
atėjęs.“ 39 Ir keliavo po visą Ga-
lilėją, skelbdamas [žodį] jų
sinagogose ir išvarinėdamas
demonus.

Raupsuotojo pagydymas

40 Pas jį atėjo raupsuotasis
ir atsiklaupęs maldavo: „Jei
panorėsi, gali mane padaryti
švarų.“ 41 Jėzus, pasigailėjęs jo,
ištiesė ranką, palietė jį ir tarė:
„Noriu, būk švarus!“ 42 Tuojau
pat raupsai pranyko, ir jis ta-
po švarus. 43 Jėzus liepė jam
tuojau pasišalinti ir smarkiai
prigrasino: 44* „Žiūrėk, niekam
nieko nepasakok! Eik pasiro-
dyk kunigui ir už pagijimą pa-
aukok Mozės įsakytą atnašą
jiems paliudyti.“ 45 O šis beke-
liaudamas pradėjo taip plačiai
skelbti ir skleisti įvykį, kad Jė-
zus nebegalėjo viešai pasiro-
dyti mieste. Jis laikėsi už
miesto, negyvenamose vieto-
se, bet žmonės iš visur rinkosi
pas jį.

Paralitiko pagydymas

2 1 Po kelių dienų, kai Jė-
zus vėl atėjo į Kafarnau-
mą, žmonės išgirdo jį esant
namuose, 2 ir tiek daug prisi-
rinko, jog nė prie durų nebeliko
vietos. O jis skelbė jiems žodį.
3 Tada keturi vyrai atnešė pa-
ralyžiuotą žmogų. 4 Negalėda-
mi dėl minios prinešti jo prie
Jėzaus, jie praplėšė stogą na-
mo, kur jis buvo, ir, padarę sky-
lę, nuleido žemyn neštuvus,
ant kurių gulėjo paralyžiuota-
sis. 5 Išvydęs jų tikėjimą, Jė-
zus kreipėsi į paralyžiuotąjį:
„Sūnau, tau atleidžiamos nuo-
dėmės!“ 6 Tenai sėdėjo keletas
Rašto aiškintojų, kurie svars-
tė savo širdyje: 7 „Kaip jis drįs-
ta taip kalbėti? Juk jis piktžo-
džiauja! Kas gi gali atleisti
nuodėmes, jei ne vienas Die-
vas?!“ 8 Jėzus, iš karto savo dva-
sia perpratęs jų mintis, tarė:
„Kam taip manote savo širdy-
je? 9 Kas lengviau – ar pasaky-
ti paralyžiuotam: 'Tau atlei-
džiamos nuodėmės', ar liepti:
'Kelkis, pasiimk neštuvus ir
vaikščiok'? 10 Bet, kad žinotu-
mėte Žmogaus Sūnų turint ga-
lią atleisti žemėje nuodėmes, –
čia jis tarė paralyžiuotajam, –
11 sakau tau: kelkis, imk savo
neštuvus ir eik namo!“ 12 Šis
atsikėlęs tuojau pasiėmė neš-
tuvus ir visų akyse nuėjo sau.

1, 44–45: Jėzus nori būti tikėji-
mo mokytoju ir vengia stebuklada-
rio garso.

Visi be galo stebėjosi ir šlovi-
no Dievą, sakydami: „Tokių
dalykų mes niekad nesame
matę.“

Muitininko Levio pašaukimas

13 Jėzus vėl nuėjo į paežerę.
Ištisa minia rinkosi prie jo, o
jis juos mokė. 14 Praeidamas*
jis pamatė Levį, Alfiejaus sū-
nų, sėdintį muitinėje, ir tarė
jam: „Sek paskui mane!“ Šis
atsikėlė ir nuėjo paskui jį.
15 Kai Jėzus Levio namuose
buvo pasodintas prie stalo,
daug muitininkų bei nusidėjė-
lių sėdosi su juo ir jo mokiniais,
nes daug buvo tokių, kurie se-
kė paskui jį. 16 Rašto aiškinto-
jai iš fariziejų, išvydę jį valgantį
su nusidėjėliais ir muitinin-
kais, prikišo jo mokiniams:
„Kodėl jis valgo su muitinin-
kais ir nusidėjėliais?“ 17 Tai iš-
girdęs, Jėzus atsiliepė: „Ne
sveikiesiems reikia gydytojo,
bet ligoniams! Aš atėjau ne tei-
siųjų šaukti, o nusidėjėlių.“

Seni nuostatai ir nauja dvasia

18 Jono mokiniai ir fariziejai
pasninkavo. Žmonės atėję
klausė Jėzų: „Kodėl Jono mo-
kiniai ir fariziejų mokiniai pas-
ninkauja, o tavieji ne?“ 19 Jėzus
atsakė: „Argi gali vestuvių sve-
čiai pasninkauti, kol su jais yra
jaunikis? Kol jie turi su savimi
jaunikį, jie negali pasninkau-
ti. 20 Bet ateis dienos, kai jauni-
kis bus iš jų atimtas, ir tada,
tą dieną, jie pasninkaus.
21* Niekas nesiuva lopo iš
naujo milo ant palaikio drabu-
žio, antraip lopas atplėštų nuo
jo gabalą (naujas nuo seno), ir
skylė tik padidėtų. 22 Taip pat
niekas nepila jauno vyno į se-
nus vynmaišius. Antraip vynas
suplėšytų vynmaišius, ir nuei-
tų niekais ir vynas, ir vynmai-
šiai. Jaunam vynui – nauji vyn-
maišiai!“

Žmogus ir Įstatymas

23 Šabo dieną Jėzus ėjo per
javų lauką, ir jo mokiniai ei-
dami ėmė skabyti varpas. 24 Fa-
riziejai priekaištavo: „Žiūrėk,
jie daro per šabą tai, kas drau-
džiama.“
25 Jėzus atsakė: „Nejau ne-
skaitėte, ką prireikus padarė
Dovydas, kai jis ir jo palydovai
neturėjo maisto ir buvo išalkę:
26 prie vyriausiojo kunigo Abja-
taro* jis įėjo į Dievo namus ir
valgė padėtinės duonos, ir da-
vė jos valgyti savo palydovams,
nors jos niekam nevalia valgy-
ti, tik kunigams.“ 27 Ir pridūrė:
„Šabas padarytas žmogui, ne
žmogus šabui; 28 taigi Žmogaus
Sūnus yra ir šabo Viešpats.“

2, 21–22: Naujasis Testamentas nesutilps į Senojo nuostatų rėmus.

2, 26: 1 Sam 21, 2–7 nurodo vyriausiuoju kunigu tuomet buvus Abimelechą, Abjataro tėvą.

Padžiūvusios rankos pagydymas

3 1 Jėzus vėl atėjo į sinago-
gą, o ten buvo žmogus su
padžiūvusia ranka. 2 Fariziejai
stebėjo, ar jis gydys jį šabo
dieną, kad galėtų apkaltinti.
3 Tuomet Jėzus tarė žmogui su
padžiūvusia ranka: „Stok į vi-
durį!“ 4 O juos paklausė: „Ar ša-
bo dieną leistina gera daryti,
ar bloga? Gelbėti gyvybę ar žu-
dyti?“ Bet anie tylėjo. 5 Tada,
rūsčiai juos apžvelgęs ir nuliū-
dęs dėl jų širdies kietumo, ta-
rė tam žmogui: „Ištiesk ran-
ką!“ Šis ištiesė, ir ranka atgijo.
6* Išėję fariziejai tuojau ėmė
tartis su erodininkais, kaip Jė-
zų pražudyti.

Žmonių antplūdis

7* Jėzus su mokiniais pasi-
traukė prie ežero. Įkandin se-
kė didelė minia iš Galilėjos.
Taip pat iš Judėjos, 8 Jeruza-
lės ir Idumėjos, iš anapus Jor-
dano bei iš Tyro ir Sidono ša-
lies atvyko daugybė žmonių,
kurie buvo girdėję apie jo dar-
bus. 9 Tuomet Jėzus liepė mo-
kiniams laikyti jam paruoštą
valtį, kad minia jo nesuspaus-
tų. 10 Mat jis buvo daugelį pa-
gydęs, ir visi, ką tik vargino
ligos, veržėsi norėdami prisi-
liesti. 11 Taip pat netyrosios
dvasios, vos tik jį išvydusios,
parpuldavo priešais ir šaukda-
vo: „Tu Dievo Sūnus!“ 12 Bet Jė-
zus griežtai jas drausdavo, kad
jo negarsintų.

Dvylikos apaštalų pašaukimas

13 Jėzus užkopė ant kalno ir
pasišaukė, kuriuos pats norė-
jo, ir jie atėjo pas jį. 14 Ir jis
paskyrė Dvylika, kad jie būtų
kartu su juo ir kad galėtų siųs-
ti juos skelbti žodžio 15 ir jie tu-
rėtų galią išvarinėti demonus.
16* Paskyrė Dvylika: Simoną,
pavadinęs jį Petru; 17 Zebedie-
jaus sūnų Jokūbą ir Jokūbo
brolį Joną (juos pavadino Bo-
anerges, tai yra „griaustinio
vaikai“); 18 Andriejų, Pilypą,
Baltramiejų, Matą, Tomą,
Alfiejaus sūnų Jokūbą, Tadą,
Simoną Kanaanietį 19 ir Judą
Iskarijotą, kuris jį ir išdavė.

Giminės nesupranta Jėzaus

20* Jėzui sugrįžus namo, vėl
susirinko tiek žmonių, kad jie
nebegalėjo nė pavalgyti. 21 Sa-
viškiai, apie tai išgirdę, ėjo su-
laikyti jo sakydami, kad jis
kaip galvos netekęs.

Rašto aiškintojai šmeižia

22 Atvykę iš Jeruzalės Rašto
aiškintojai sakė: „Jis turi Bel-
zebulą“ ir: „Demonų kunigaikš-
čio galia jis išvaro demonus.“

3, 6: *Erodininkai*: ne Erodo valdininkai, bet jo politiniai šalininkai ir rėmėjai.

23 O Jėzus, pasivadinęs juos,
ėmė kalbėti palyginimais:
„Kaip gali šėtonas išvaryti šė-
toną? 24 Jei karalystė susiskal-
džiusi, tokia karalystė neišsi-
laiko. 25 Ir jei namai suskilę, tie
namai neišlieka. 26 Todėl jei šė-
tonas sukyla pats prieš save ir
tampa susiskaldęs, jis neišsi-
laikys, jam ateis galas. 27* Nie-
kas neįsiveržia į galiūno na-
mus ir nepasiglemžia jo turto,
pirmiau nesurišęs galiūno. Tik
tada apiplėšia jo namus.

Nuodėmės Šventajai Dvasiai

28* „Iš tiesų sakau jums: bus
dovanoti žmonių vaikams visi
nusikaltimai ir piktžodžiavi-
mai, kad ir kaip jie piktžo-
džiautų; 29 bet jei kas piktžo-
džiautų Šventajai Dvasiai, tam
amžiais nebus dovanota, ir jis
bus kaltas amžina nuodėme.“
30 Jie mat sakė: „Jis turi nety-
rąją dvasią.“

Giminystė su Jėzumi

31 Atėjo Jėzaus motina ir bro-
liai ir, lauke sustoję, per kitus
prašė jį iškviesti. 32 Aplink jį
sėdėjo minia, kai jam buvo pra-
nešta: „štai tavo motina ir bro-
liai bei seserys lauke stovi ir
ieško tavęs.“ 33 O jis atsakė:
„Kas yra mano motina ir bro-
liai?“ 34 Ir, apžvelgęs aplink sė-
dinčius, pasakė: „štai mano
motina ir broliai! 35 Kas tik
vykdo Dievo valią, tas man ir
brolis, ir sesuo, ir motina.“

Palyginimas apie sėjėją

4 1 Jėzus vėl ėmė mokyti pa-
ežerėje. Prie jo susirinko
didžiausia minia, kad jis net
įlipo į valtį ežere ir sėdėjo ant
vandens, o visa minia liko sau-
sumoje palei ežerą. 2 Jis mokė
juos daugelio dalykų palygi-
nimais. Mokydamas kalbėjo:
3 „Paklausykite! Antai sėjėjas
išsirengė sėti. 4 Jam besėjant,
dalis grūdų nukrito palei kelią,
ir atskridę paukščiai juos su-
lesė. 5 Kiti grūdai nukrito į
uolėtą dirvą, kur buvo mažai
žemių, ir greit sudygo, nes ne-
turėjo gilesnio žemės sluoks-
nio. 6 Bet, saulei užtekėjus,
daigai nuvyto ir, neturėdami
šaknų, sudžiūvo. 7 Kiti krito
tarp erškėčių; erškėčiai išaugo
ir nusmelkė juos, ir jie nedavė
derliaus. 8 Dar kiti nukrito į ge-
rą žemę, sudygo, užaugo ir davė
derlių: vieni trisdešimteriopą
grūdą, kiti šešiasdešimteriopą,
treti šimteriopą.“ 9 Jis dar pri-
dūrė: „Kas turi ausis klausyti –
teklauso!“

3, 27: Jėzus galingesnis už *galiū-
ną* šėtoną.
3, 28–29: *Žmonių vaikai*: semitų
posakis, reiškiantis *žmonės*. Nuodė-
mės esmė šiuo atveju: Šventosios
Dvasios galia nuveikti Jėzaus dar-
bai atmetami kaip demoniški.

Kodėl palyginimai?

[10] Kai Jėzus pasiliko vienas,
jo palydovai kartu su Dvylika
ėmė klausinėti apie palygini-
mus. [11] Jis atsakė: „Jums ati-
duota Dievo Karalystės paslap-
tis, o pašaliniams viskas sa-
koma palyginimais, [12*] kad jie
regėti regėtų, bet nematytų,
girdėti girdėtų, bet nesuprastų,
kad neatsiverstų ir nebūtų
jiems atleista.“

Palyginimo išaiškinimas

[13*] Ir jis paklausė: „Nejau ne-
suprantate šito palyginimo?!
Tai kaipgi suprasite visus ki-
tus palyginimus? [14] Sėjėjas –
tai sėjantis žodį. [15] Palei kelią
sėjamas žodis – tai žmonės,
kuriems vos išgirdus žodį, at-
eina šėtonas ir išplėšia juose
pasėtąjį žodį. [16] Panašiai ir su
tais, kurie pasėti uolynėje. Iš-
girdę žodį, jie tuojau su džiaugs-
mu jį priima. [17] Bet jie neturi
savyje šaknų ir yra nepastovūs.
Ištikus kokiai negandai ar per-
sekiojimui dėl žodžio, jie greit
atkrinta. [18] Yra dar kiti – sėja-
mi tarp erškėčių. Jie išgirsta žo-
dį, [19] bet pasaulio rūpesčiai,
turto apgaulė ir įvairios suki-
lusios aistros nusmelkia žodį,
ir jis tampa nevaisingas. [20] Ge-
roje žemėje pasėta sėkla – tai
tie, kurie išgirsta žodį, priima
jį ir duoda vaisių: trisdešimte-
riopą, šešiasdešimteriopą ir
šimteriopą.“

Palyginimas su žibintu

[21] Jėzus jiems dar sakė: „Ar-
gi žiburys atnešamas pakišti
po indu ar po lova? Argi ne įsta-
tyti į žibintuvą?! [22] Juk nėra
nieko slapta, kas neturėtų bū-
ti atidengta, ir nieko paslėpta,
kas neišeitų aikštėn. [23] Jei kas
turi ausis klausyti – teklauso!“

Palyginimas su saiku

[24] Jis taip pat jiems sakė:
„Įsidėmėkite, ką girdite: kokiu
saiku seikėjate, tokiu ir jums
bus atseikėta ir dar pridėta.
[25*] Kas turi, tam bus duota, o iš
neturinčio bus atimta ir tai, ką
turi.“

Savaiminis augimas

[26*] Ir vėl jis kalbėjo: „Su Die-
vo Karalystė yra kaip su žmo-
gumi, kuris beria dirvon sėklą.
[27] Ar jis miega ar keliasi, ar
naktį ar dieną, sėkla dygsta ir
auga, jam visiškai nežinant

4, 12: Šioje vietoje Izaijo pranašystės citata pateikiama sutrumpinta; kad ją teisingai suprastume, reikia žiūrėti Mt 13, 13–15. Būtent klausytojai patys sukietino savo širdis, kad neišgirstų, nesuprastų, neatsiverstų ir nebūtų išgelbėti.

4, 13: ir t. tekstas neslepia, kad apaštalai dažnai nesuprasdavo Jėzaus žodžių ir veiksmų. Tai labai svarbus faktas, rodantis evangelijų objektyvumą. Šia prasme itin nešališkas Morkus: plg. 6, 52; 7, 18; 8, 17–18. 21. 33; 9, 10. 32; 10, 38.

4, 25: Tai vienas iš daugelio Jėzaus paradoksų; plg. Mt 25,29 ir paaiškinimą.

kaip. 28 Žemė savaime duoda
vaisių: pradžioje želmenį, pas-
kui varpą, pagaliau pribrendu-
sį grūdą varpoje. 29 Derliui pri-
nokus, žmogus tuojau imasi
pjautuvo, nes pjūtis atėjo.“

Garstyčios grūdelis

30 Jėzus dar sakė: „Su kuo ga-
lime palyginti Dievo Karalystę?
Arba kokiu palyginimu ją pa-
vaizduosime? 31 Ji – tarytum
garstyčios grūdelis, kuris, sė-
jamas dirvon, esti mažiausias
iš visų sėklų žemėje, 32* bet pa-
sėtas užauga, tampa didesnis
už visas daržoves ir išleidžia
tokias plačias šakas, kad jo pa-
vėsyje gali susisukti lizdą pa-
dangių sparnuočiai.“

Viskas palyginimais

33 Daugeliu tokių palyginimų
Jėzus skelbė žmonėms žodį,
kiek jie sugebėjo suprasti. 34 Be
palyginimų jiems jis nekalbė-
davo, o savo mokiniams sky-
rium viską išaiškindavo.

Audros nutildymas

35* Tą pačią dieną, atėjus va-
karui, jis tarė mokiniams: „Ir-
kitės į aną pusę!“ 36 Atleidę
žmones, jie taip jį ir pasiėmė,
kaip jis valtyje sėdėjo. Drauge
plaukė kelios kitos valtys. 37 Tuo-
met pakilo didžiulė vėtra, ir
bangos ėmė lietis į valtį taip,
kad valtį jau sėmė. 38 Jėzus
buvo valties gale ir miegojo ant
pagalvės. Mokiniai pažadino jį,
šaukdami: „Mokytojau, tau ne-
rūpi, kad mes žūvame?“ 39 At-
budęs jis sudraudė vėtrą ir
įsakė ežerui: „Nutilk, nusira-
mink!“ Tuoj pat vėjas nutilo,
ir pasidarė visiškai ramu. 40 O
Jėzus tarė: „Kodėl jūs tokie
bailūs? Argi jums tebestinga
tikėjimo?!“ 41 Juos pagavo didi
baimė, ir jie kalbėjo vienas ki-
tam: „Kas gi jis toks? Net vė-
jas ir marios jo klauso!“

Demonų išvarymas gerazięčių krašte

5 1 Jie priplaukė ežero kran-
tą geraziečių krašte*. 2 Jam
išlipus iš valties, tuojau prie-
šais iš kapinių atbėgo nety-
rosios dvasios apsėstas vyras.
3 Jis gyveno kapų rūsiuose, ir
niekas negalėjo nė grandinė-
mis jo surakinti. 4 Nors jis jau
daug kartų buvo pančiojamas
ir grandinėmis rakinamas, bet
sutrupindavo grandines, nusi-
traukydavo pančius, ir niekas
negalėdavo jo suvaldyti. 5 Per
kiauras naktis ir dienas jis
bastydavosi po kapines ir po
kalnus, klykdamas ir daužyda-
mas save akmenimis. 6 Iš tolo
pamatęs Jėzų, atbėgo, parpuolė
priešais 7 ir ėmė garsiai šaukti:
„Ko tau iš manęs reikia, Jėzau,
aukščiausiojo Dievo Sūnau?

5, 1: Gerazos miestas yra toliau nuo ežero, Dekapolio gilumoje. Mk čia bus pavadinęs *geraziečių kraštu* Gadaros miesto apylinkes (žr. Mt 8, 28).

Saikdinu tave Dievu, nekan-
kink manęs!“ 8 Jėzus mat buvo
paliepęs: „Išeik, netyroji dva-
sia, iš žmogaus!“ 9 Jėzus dar
paklausė: „O kuo tu vardu?“ Ji
atsakė: „Mano vardas – Legio-
nas*, nes mūsų daug.“ 10 Ir pra-
dėjo labai prašytis nevaryti jų
iš to krašto. 11* Ten pat, atkal-
nėje, ganėsi didžiulė kiaulių
kaimenė. 12 Dvasios ėmė pra-
šytis: „Pasiųsk mus į tas kiau-
les, kad į jas sueitume!“ 13 Jė-
zus leido. Išėjusios netyrosios
dvasios apniko kiaules, ir vi-
sa kaimenė, apie du tūkstan-
čius kiaulių, ūmai metėsi nuo
skardžio į ežerą ir prigėrė eže-
re. 14 Tie, kurie jas ganė, išsi-
bėgiojo ir davė žinią į miestą ir
kaimus. Žmonės išėjo pažiūrė-
ti, kas atsitiko. 15 Jie ateina prie
Jėzaus, mato sėdintį demonų
apsėstąjį – tą, kuris buvo turė-
jęs Legioną, – apsirengusį ir
sveiko proto, ir juos apėmė bai-
mė. 16 Mačiusieji papasakojo
jiems, kas buvo nutikę su ap-
sėstuoju, ir apie kiaules. 17 Ta-
da žmonės ėmė prašyti Jėzų iš-
eiti iš jų krašto. 18 Jėzui lipant
į valtį, buvęs apsėstasis prašė
leisti pasilikti su juo, 19 bet Jė-
zus nesutiko ir pasakė: „Eik
namo pas saviškius ir papasa-
kok, kokių nuostabių dalykų
Viešpats tau padarė ir kaip ta-
vęs pasigailėjo.“ 20 Tada jis nu-
ėjo savo keliu ir Dekapolyje
ėmė skelbti, kokių didžių da-
lykų Jėzus jam buvo padaręs;
ir visi stebėjosi.

Jėzus pagydo moterį ir prikelia mirusią mergaitę

21 Jėzui vėl persikėlus valti-
mi į kitą pusę, susirinko prie
jo didžiulė minia ir sulaikė jį
paežerėje. 22 Šit ateina vienas
iš sinagogos vyresniųjų, vardu
Jayras, ir, pamatęs jį, puola
jam po kojų karštai maldauda-
mas: 23 „Mano dukrelė miršta!
Ateik ir uždėk ant jos rankas,
kad pagytų ir gyventų.“ 24 Jė-
zus nuėjo su juo. Iš paskos se-
kė gausi minia ir jį spauste
spaudė.
25 Ten buvo viena moteris,
jau dvylika metų serganti
kraujoplūdžiu. 26 Nemaža iš-
kentėjusi nuo daugelio gydyto-
jų ir išleidusi visa, ką turėjo, ji
nė kiek nepasitaisė, bet dar ėjo
blogyn ir blogyn. 27 Išgirdusi
apie Jėzų, ji prasiskverbė pro
minią ir iš užpakalio prisilietė
prie jo apsiausto. 28* Mat ji sau
kalbėjo: „Jeigu paliesiu bent
jo drabužį – būsiu išgelbėta!“
29 Bematant kraujas jai nusto-
jo plūdęs, ir ji pajuto kūnu, kad
yra pasveikusi iš savo negalės.

5, 9: *Legionas*: romėnų kariuomenės dalinys (6 000 karių).

5, 11: Žr. Mt 8, 30 paaiškinimą. Varomi iš žmonių demonai stengiasi pakenkti gyvuliams. Pralaimėjimo apmaudas prasiveržia beprasmišku įniršiu.

30 O Jėzus iš karto pajuto, kad
iš jo išėjo jėga*, ir, atsigręžęs į
minią, paklausė: „Kas prisilie-
tė prie mano apsiausto?“ 31 Mo-
kiniai jam atsakė: „Pats matai,
kaip minia tave spaudžia, ir dar
klausi: ‘Kas mane palietė?’“
32 Bet Jėzus tebesidairė tos,
kuri taip buvo padariusi. 33 Mo-
teris išėjo į priekį išsigandusi
ir virpėdama, nes žinojo, kas
jai atsitiko, ir, puolusi prieš jį
ant kelių, papasakojo visą tei-
sybę. 34 O jis tarė jai: „Dukra,
tavo tikėjimas išgelbėjo tave,
eik rami ir būk išgijusi iš savo
ligos.“
35* Jam dar tebekalbant, atei-
na sinagogos vyresniojo žmo-
nės ir praneša tam: „Tavo duktė
numirė, kam begaišini Moky-
toją?!“ 36 Išgirdęs tuos žodžius,
Jėzus sako sinagogos vyresnia-
jam: „Nenusigąsk, vien tikėk!“
37 Ir niekam neleido eiti kartu,
išskyrus Petrą, Jokūbą ir Jo-
kūbo brolį Joną. 38 Jie ateina į
sinagogos vyresniojo namus, ir
Jėzus mato* sujudimą – ver-
kiančius ir raudančius žmo-
nes. 39 Įžengęs vidun, jis tarė:
„Kam tas triukšmas ir ašaros?!
Vaikas nėra miręs, o miega.“
40 Žmonės tik juokėsi iš jo. Ta-
da, išvaręs visus, jis pasiėmė
vaiko tėvą ir motiną, taip pat
savo palydovus ir įėjo ten, kur
vaikas gulėjo. 41 Jis paėmė
mergaitę už rankos ir sako:
„Talitá kum“*; išvertus reiškia:
„Mergaite, sakau tau, kelkis*!“
42 Mergaitė tuojau atsikėlė ir
ėmė vaikščioti. Jai buvo dvyli-
ka metų. Visi nustėro iš nuo-
stabos. 43 Jėzus griežtai įsakė,
kad niekas to nežinotų, ir liepė
duoti mergaitei valgyti.*

Saviškių atstumtas

6 1 Išvykęs iš ten, Jėzus, mo-
kinių lydimas, parkeliauja
į savo tėviškę. 2* Atėjus šabui,
jis pradėjo mokyti sinagogoje.
Daugelis girdėdami stebėjosi ir
sakė: „Iš kur jam tai? Kas per
išmintis jam suteikta, ir kas
per stebuklai daromi jo ran-
komis? 3 Argi jis ne dailidė, ne
Marijos sūnus*, Jokūbo, Jozės,

5, 30: *Iš jo išėjo jėga*: plg. Lk 6, 19. Evangelija čia vaizduoja stebuklingąją Jėzaus galią tartum kokią fizinę jo kūno emanaciją, tačiau kitose Evangelijos vietose skaitome ir apie pagydymus be fizinio palietimo, net iš tolo, kaip šimtininko tarno ir sirofenikietės dukters. Žr. Jn 4, 46–53; Mk 7, 24–30).

5, 38: *Jie ateina..., ir Jėzus mato*: tai Petro pasakojimas, pirmoje redakcijoje skambėjęs: *Mes ateiname, ir Jėzus mato.*

5, 41: *Talitá kum*: Jėzaus gimtosios aramėjų kalbos žodžiai.

5, 43: Tik tiesioginis įvykio dalyvis galėjo įsidėmėti tokią smulkmeną, kad Jėzus liepė duoti prikeltajai mergaitei valgyti. Vadinasi, tai užrašyta iš Petro lūpų.

6, 3: Žr. Mt 13, 55 ir paaiškinimą. Čia minimų Jozės, arba Juozapo, ir Jokūbo motina buvo kita Marija, Jėzaus motinos Marijos sesuo ar pusseserė (žr. Mt 27, 56). Tad aišku, kad ir kiti Jėzaus *broliai ir seserys* yra tik jo artimesni ar tolimesni pusbroliai ir pusseserės.

Judo ir Simono brolis*?! Argi
jo seserys negyvena čia, pas
mus?!" Ir jie piktinosi juo. [4] O
Jėzus jiems tarė: „Niekur pra-
našas nebūna be pagarbos, ne-
bent savo tėviškėje* tarp savo
giminių ir savo namuose." [5]* Ir
jis ten negalėjo padaryti jokio
stebuklo, tik keliems ligo-
niams uždėjo rankas ir juos
išgydė. [6] Jis stebėjosi jų neti-
kėjimu, ėjo per apylinkės kai-
mus ir mokė.

Apaštalų išsiuntimas

[7] Jėzus pasišaukė pas save
Dvylika ir ėmė siuntinėti juos
po du. Jis davė jiems valdžią
netyrosioms dvasioms. [8] Liepė,
be lazdos, nieko neimti į kelio-
nę – nei duonos, nei krepšio,
nei pinigų dirže, – [9] tik apsiau-
ti kurpėmis, bet nesusivilkti
dviejų palaidinių. [10] Ir mokė
juos: „Į kuriuos namus užeisi-
te, ten ir pasilikite, kolei išvyk-
site. [11] Jei kurioje vietovėje jū-
sų nepriimtų ir neklausytų,
išeikite iš ten ir net dulkes nuo
kojų nusikratykite, kaip liudi-
jimą prieš juos." [12] Jie iškelia-
vo, ragino atsiversti, [13] išvarė
daug demonų, daugelį ligonių
tepė aliejumi ir išgydė.

Erodas apie Jėzų

[14]* Tuo tarpu karalius Ero-
das* išgirdo apie Jėzų, nes gar-
sas apie jį plačiai sklido ir
žmonės kalbėjo: „Jonas Krikš-
tytojas prisikėlė iš numirusių,
ir todėl jame veikia stebuklin-
gos jėgos." [15] Kiti tvirtino: „Jis
Elijas!" Dar kiti sakė: „Jis
pranašas, kaip ir kiti pranašai."
[16] Tai išgirdęs, Erodas nutarė:
„Jonas, kuriam nukirsdinau
galvą, – tai jis prisikėlė!"

Kaip buvo nužudytas Jonas Krikštytojas

[17] Pats Erodas buvo įsakęs
suimti Joną ir laikė jį sukaus-
tytą kalėjime dėl savo brolio
Pilypo žmonos Erodiados, ku-
rią buvo vedęs. [18] Jonas mat sa-
kė Erodui: „Nevalia tau gyven-
ti su brolio žmona." [19] Taigi
Erodiada neapkentė Jono ir
troško jį nužudyti, tačiau ne-
galėjo, [20] nes Erodas Jono bijo-
jo, žinodamas jį esant teisų ir
šventą vyrą, ir todėl jį saugojo.
Girdėdamas Joną kalbant, jis
jausdavosi neramus, tačiau
mielai jo klausydavosi.*
[21] Proga pasitaikė, kai Ero-
das, švęsdamas savo gimimo
dieną, iškėlė pokylį savo didžiū-
nams, kariuomenės vadams

6, 5: *Negalėjo*: galėjo, nes išgydė kelis ligonius, tačiau stebuklui Jėzus reikalaudavo tikėjimo, o jo čia trūko.

6, 14: Erodas Antipas oficialiai vadinosi tetrarchas (Lk 9, 7).

6, 20: Kai kuriuose rankraščiuose: *Girdėdamas Joną kalbant, jis daug ko klausinėdavo ir mielai jo klausydavosi* arba *Paklausęs Jono, jis daug ką darydavo ir mielai jo klausydavosi.*

ir Galilėjos kilmingiesiems.
22 Erodiados duktė ten įėjusi
šoko ir patiko Erodui bei jo sve-
čiams. Karalius tarė mergaitei:
„Prašyk iš manęs, ko tik nori,
ir aš tau duosiu.“ 23 Ir jis pri-
siekė: „Ko tik prašytum, aš tau
duosiu, kad ir pusę savo kara-
lystės!“ 24 Tuomet ji išėjusi
paklausė savo motiną: „Ko
prašyti?“ O ši tarė: „Jono Krikš-
tytojo galvos!“ 25 Toji, skubiai
atbėgusi pas karalių, ėmė pra-
šyti: „Noriu, kad man tuojau
duotum dubenyje Jono Krikš-
tytojo galvą.“

26 Karalius labai nuliūdo, ta-
čiau dėl savo priesaikos ir dėl
svečių nesiryžo atšaukti jai
duoto pažado. 27 Jis tuoj pat pa-
siuntė budelį ir įsakė jam at-
nešti Jono galvą. Šis nuėjęs nu-
kirto Jonui kalėjime galvą 28 ir,
atnešęs ją dubenyje, padavė
mergaitei, o mergaitė atidavė
ją savo motinai. 29 Tai išgirdę,
Jono mokiniai atėjo, pasiėmė
jo kūną ir palaidojo kape.

Pirmasis duonos padauginimas

30 Apaštalai susirinko pas
Jėzų ir apsakė jam visa, ką bu-
vo nuveikę ir ko mokę. 31* O jis
tarė jiems: „Eikite sau vieni į
negyvenamą vietą ir truputį
pailsėkite.“ Mat daugybė žmo-
nių ateidavo ir išeidavo, ir jiems
nebūdavo kada nė pavalgyti.
32 Taigi jie išplaukė valtimi į
negyvenamą vietą, į vienumą.
33 Žmonės pastebėjo juos iš-
plaukiant, ir daugelis tai suži-
nojo. Iš visų miestų žmonės su-
bėgo tenai pėsti ir net pralenkė
mokinius.

34 Išlipęs į krantą, Jėzus pa-
matė didžiulę minią, ir jam
pagailo žmonių, nes jie buvo
tarsi avys be piemens. Ir jis
pradėjo juos mokyti daugelio
dalykų. 35 Dienai baigiantis,
prisiartino prie jo mokiniai ir
prašė: „Ši vietovė negyvenama,
ir jau vėlyvas metas. 36 Paleisk
juos, kad, pasklidę po aplinki-
nius vienkiemius bei kaimus,
jie nusipirktų valgyti.“ 37 Bet
Jėzus tarė: „Tai jūs duokite
jiems valgyti.“ Mokiniai tada
klausia: „Gal mums eiti nupirk-
ti duonos už du šimtus denarų
ir duoti jiems valgyti?“ 38 Jis sa-
ko: „O kiek turite duonos? Ei-
kite ir pažiūrėkite.“ Patikrinę
jie atsako: „Penkis kepaliukus
ir dvi žuvis.“ 39 Tuomet jis įsa-
kė susodinti žmones būriais
ant žalios vejos. 40 Ir tie susėdo
būrys prie būrio, po šimtą ir po
penkiasdešimt žmonių. 41 Jė-
zus paėmė penkis kepaliukus
ir dvi žuvis, pažvelgė į dangų,
sukalbėjo palaiminimą, laužė

6, 31. 39: Kad apaštalams nelikdavo laiko nė pavalgyti, kad veja pavasariškai žaliavo (vasarą Palestinoje žolė išdega nuo saulės), tegalėjo įsidėmėti tiesioginis pasakojamųjų įvykių dalyvis, būtent šv. Petras, iš kurio žodžių šv. Morkus surašė Evangeliją.

duoną ir davė mokiniams, kad
išdalytų žmonėms. Jis taip pat
liepė visiems padalyti tas dvi
žuvis. 42 Ir visi privalgė iki so-
ties. 43 Jie dar pririnko dvylika
pilnų pintinių duonos kąsnelių
ir žuvies likučių. 44 O duonos
valgytojų buvo penki tūkstan-
čiai vyrų.

Jėzus eina vandeniu

45 Tada Jėzus prispyrė savo
mokinius sėsti į valtį ir pirma
jo irtis į kitą krantą prie Bet-
saidos, kol jis atleisiąs žmo-
nes. 46 Juos atleidęs, jis užkopė
į kalną melstis. 47 Kai sutemo,
valtis buvo ežero viduryje, o
Jėzus pats vienas ant kranto.
48 Matydamas, kad mokiniai
vargsta besiirdami, – nes vė-
jas buvo jiems priešingas, –
apie ketvirtą nakties sargybą*
jis ateina pas juos, žengdamas
ežero paviršiumi, ir buvo bepra-
einąs pro šalį. 49 Šie, pamatę jį
einantį ežero paviršiumi, pa-
manė, jog tai šmėkla, ir ėmė
šaukti. 50 Mat visi jį regėjo ir
išsigando. Bet jis tuojau juos
prakalbino: „Drąsos! Aš Esu.
Nebijokite*!“ 51 Tada jis įlipo
pas juos į valtį, ir vėjas nurimo.
Mokiniai dar labiau stebėjosi,
52 nes visiškai nebuvo supratę
duonos stebuklo ir jų širdis te-
bebuvo užkietėjusi.

Pagydymai Genezareto krašte

53 Persiyrę per ežerą, jie pa-
siekė Genezaretą ir čia lipo į
krantą. 54 Jiems išlipus iš val-
ties, žmonės tuojau pažino Jė-
zų, 55 paskelbė visai apylinkei
ir pradėjo gabenti neštuvais li-
gonius ten, kur girdėjo jį esant.
56 Ir kur Jėzus užeidavo į kai-
mus, miestus ar vienkiemius,
jie aikštėse guldydavo ligonius
ir maldaudavo jį, kad leistų
jiems palytėti bent savo dra-
bužio apvadą. Ir kas tik jį pa-
liesdavo, išgydavo.

Ginčas dėl papročių

7 1 Pas Jėzų susirenka fa-
riziejų ir keli Rašto aiš-
kintojai, atvykę iš Jeruzalės.
2 Jie pamato kai kuriuos jo mo-
kinius, valgančius suterštomis
(tai yra nemazgotomis) ranko-
mis. 3* Mat fariziejai ir visi žy-
dai pagal prosenių paprotį val-
go tik rūpestingai nusiplovę
rankas. 4 Taip pat sugrįžę iš
turgaus, jie nevalgo neapsiplo-
vę. Be to, yra dar daug nuosta-
tų, kurių jie laikosi sekdami
papročiu, pavyzdžiui, taurių,

6, 48: *Ketvirtoji nakties sargyba*: nuo 3 iki 6 val. ryto.

6, 50: *Tai aš* – pažodžiui *Aš esu*! Tatai apsireiškiančio Dievo žodžiai (Iš 3, 14; Iz 41, 4); Jėzus juos pavartoja ir Jn 8, 24. 28. 58, reikalaudamas tikėjimo savo asmeniu ir pasiuntinybe.

7, 3–4: Evangelistas aiškina žydų papročius. Tai rodo, kad savo Evangeliją jis rašo tikintiesiems iš pagonių. Vadinasi, ši Evangelija rašyta ne Palestinoje.

puodelių bei varinių indų plovi-
mo. – [5]* Taigi fariziejai ir Rašto
aiškintojai jį klausia: „Kodėl
tavo mokiniai nesilaiko prose-
nių papročio ir valgo suteršto-
mis rankomis?“ [6] Jis atsako
jiems: „Gerai apie jus, veid-
mainius, pranašavo Izaijas,
kaip parašyta:

Ši tauta šlovina mane lūpomis,
bet jos širdis toli nuo manęs.
[7] *Veltui jie mane garbina,*
mokydami žmonių išgalvotų
priesakų.

[8] Apleidę Dievo įsakymą, jūs
įsikibę laikotės žmonių papro-
čių.“ [9] Ir jis pridūrė: „Puikiai jūs
apeinate Dievo įsakymą, norė-
dami išsaugoti savo papročius!
[10] Antai Mozė yra pasakęs:
Gerbk savo tėvą ir motiną ir:
Kas keiktų tėvą ir motiną, mir-
te tenumiršta. [11] O štai jūs sa-
kote: ‘Jei žmogus pasako savo
tėvui ar motinai: Tebūnie Kor-
bán (tai yra: auka Dievui), kuo
turėčiau tave sušelpti’, [12] – tuo-
met jūs nebeleidžiate jam pa-
dėti tėvui ar motinai, [13] niekais
paversdami Dievo žodį dėl sa-
vojo papročio, kurį esate perė-
mę. Ir daug panašių dalykų jūs
darote.“

Kas švaru ir kas nešvaru

[14] Ir vėl sušaukęs minią, Jė-
zus kalbėjo: „Paklausykite
manęs visi ir supraskite: [15] nė-
ra nieko, kas, iš lauko įėjęs į
žmogų, galėtų jį sutepti. Žmo-
gų sutepa vien tai, kas iš žmo-
gaus išeina.“ ([16])*

[17]* Kai sugrįžo nuo minios į
namus, jo mokiniai ėmė klau-
sinėti apie palyginimą. [18] Jis
sako: „Nejaugi ir jūs esate be
nuovokos? Argi neaišku jums,
kad visa, kas ateina į žmogų iš
lauko, negali jo suteršti, [19] nes
nepatenka į jo širdį, bet į vidu-
rius ir išeina laukan?“ (Taip jis
paskelbia visus valgius esant
švarius.) [20] Jis dar pasakė:
„Žmogų suteršia vien tai, kas
iš jo išeina. [21] Iš vidaus, iš žmo-
nių širdies, išeina pikti suma-
nymai, paleistuvystės, vagystės,
žmogžudystės, [22] svetimavimai,
godumas, suktybės, klasta, be-
gėdystės, pavydas, šmeižtai,
puikybė, neišmanymas. [23] Vi-
sos tos blogybės išeina iš vi-
daus ir suteršia žmogų.“

Svetimšalės išgydymas

[24]* Išvykęs iš ten, Jėzus nu-
keliavo į Tyro sritis. Užėjęs į
vienus namus, jis norėjo, kad

7, 5: *Prosenių paprotys*: įvairūs prie-sakai ir komentarai, kuriuos žydų mokytojai – rabinai prijungė prie Mozės Įstatymo ir reikalavo jų laikytis, tarsi jie būtų dieviškos kilmės. Ilgainiui tokie papročiai labai išsiplėtė, dažnai nustelbdami Įstatymo esmę. Labai išsiplėtė ir žydų kazuistika – įmantrus įstatymų interpretavimas, kuris mokė gudriai apeiti jų nuostatus. *Suterštos* – nebūtinai purvinos, o ką nors *draudžiama* palietusios.

7, 16: Tik kai kuriuose rankraščiuose: *Kas turi ausis, teklauso!*

niekas apie tai nežinotų, bet
jam nepavyko to nuslėpti. 25 Iš-
girdo apie jį moteris, kurios
duktė buvo apsėsta netyrosios
dvasios, atėjo ir puolė jam po
kojų. 26 Moteris buvo graikė*, ki-
limo sirofenikietė. Ji maldavo
išvaryti iš jos dukrelės demo-
ną. 27 Jėzus tarė jai: „Leisk pir-
miau pasisotinti vaikams. Juk
negražu imti vaikų duoną ir
mesti šunyčiams.“ 28 Tačiau
moteris atsakė: „Taip, Viešpa-
tie! Bet ir šunyčiai po stalu ėda
vaikų trupinius.“ 29 Tuomet jis
tarė: „Dėl šitų žodžių eik na-
mo, – demonas jau išėjęs iš ta-
vo dukters.“ 30 Parėjusi namo,
ji rado savo mergaitę gulinčią
patale ir demoną atstojusį.

Nebylio išgydymas

31 Palikęs Tyro sritis, Jėzus
per Sidoną atėjo prie Galilėjos
ežero, į Dekapolio krašto vidu-
rį.* 32 Ten atveda jam kurčią
nebylį ir prašo uždėti ant jo ran-
ką.* 33 Jis pasivedėjo jį nuoša-
liau nuo minios, įleido savo
pirštus į jo ausis, palietė seilė-
mis jo liežuvį, 34 pažvelgė į dan-
gų, atsiduso ir tarė jam: „Efa-
tá!“, tai yra: „Atsiverk!“ 35 Ir
tuojau atsivėrė jo klausa, atsi-
rišo liežuvio ryšys, ir jis kalbėjo
kaip reikia. 36 Jėzus jiems lie-
pė niekam šito nepasakoti. Bet
kuo labiau jis jiems draudė, tuo
jie plačiau jį skelbė. 37 Žmonės
be galo stebėjosi ir kalbėjo: „Jis
visa gerai padarė! Jis daro, kad
kurtieji girdi ir nebyliai kalba.“

Antrasis duonos padauginimas

8 1* Anomis dienomis, vėl
susirinkus gausiai mi-
niai ir žmonėms neturint ko
valgyti, Jėzus, pašaukęs moki-
nius, tarė:
2 „Gaila man minios, nes jau
tris dienas žmonės pasilieka su
manimi ir neturi ko valgyti. 3 Jei
paleisiu juos namo alkanus, jie
nusilps kelyje, nes kai kurie
yra atėję iš toli.“ 4 Mokiniai
jam atsakė: „O iš kur dykumo-
je gauti duonos jiems paval-
gydinti?“ 5 Jėzus paklausė:
„Kiek duonos kepalėlių turite?“
Jie atsakė: „Septynis“. 6* Tada
jis liepė žmonėms susėsti ant
žemės. Paėmęs septynis ke-
palėlius, sukalbėjo padėkos
maldą, laužė ir davė moki-
niams dalyti, ir tie padalijo
miniai. 7 Jie dar turėjo kelias
žuveles. Jėzus palaimino jas ir
taip pat liepė dalyti. 8 Jie valgė
ir pasisotino, ir nulikusių kąs-

7, 26: NT *graikais* vadina visus pagonis.

7, 31: *Į ...* arba *per Dekapolio kraštо vidurį.*

7, 32: *Atveda... ir prašo*: Morkus mėgsta naujus epizodus pradėti esamuoju laiku. Atrodo, tiesiog nukelia skaitytojus į tos scenos veikėjų tarpą.

8, 1–9: Šis pasakojimas tarytum kartoja 6, 34–44, tačiau iš 8, 19–20 ir kitų evangelijų (Mt 16, 9–10) matyti, jog būta dviejų duonos padauginimų.

nelių surinko septynis krepšius. 9 O buvo apie keturis tūkstančius žmonių. Jis atleido juos 10 ir netrukus, įsėdęs su mokiniais į valtį, nuplaukė į Dalmanutos sritį*.

Fariziejai reikalauja stebuklo iš dangaus

11* Čia priėjo fariziejų ir ėmė su Jėzumi ginčytis. Spęsdami jam pinkles, jie reikalavo ženklo iš dangaus. 12 Atsidusęs iš širdies gilumos, jis tarė: „Ir kam gi ši giminė reikalauja ženklo? Iš tiesų sakau jums: ženklo šiai giminei nebus duota!“ 13 Ir, palikęs juos, jis vėl sėdo į valtį ir nuplaukė į kitą krantą.

Fariziejų ir Erodo raugas

14 Mokiniai buvo pamiršę pasiimti duonos. Jie teturėjo su savim valtyje vieną kepalėlį. 15 O Jėzus juos įspėjo: „Žiūrėkite, saugokitės fariziejų raugo ir Erodo raugo.“ 16 Jie pradėjo kalbėtis neturį duonos. 17 Tai patyręs, Jėzus tarė: „Kam jūs tariatės neturį duonos? Ar vis dar nieko neišmokote ir nesuprantate, ir vis dar esate be nuovokos? 18 *Turite akis, ir nematote; turite ausis, ir negirdite*?! Argi neatsimenate, 19 jog penkis kepalėlius aš sulaužiau penkiems tūkstančiams?! O kiek pilnų pintinių likučių jūs pririnkote?“ Jie atsakė: „Dvylika“. – 20 „O kai septynis kepaliukus sulaužiau keturiems tūkstančiams, kiek pririnkote pilnų krepšių likučių?“ Jie atsakė: „Septynis“. 21 Tada jis tarė: „Tai kaipgi vis dar nesuprantate?!“

Neregio išgydymas

22* Jie ateina į Betsaidą. Ten atveda pas Jėzų vieną neregį ir prašo jį palytėti. 23 Jis paėmė neregį už rankos ir nusivedė už kaimo. Ten patepė seilėmis jo akis, uždėjo ant jo rankas ir paklausė: „Ar ką nors matai?“ 24 Šis apsižvalgęs tarė: „Regiu žmones. Lyg kokius medžius matau juos vaikščiojančius.“ 25 Jėzus vėl palietė rankomis jo akis, ir jis visiškai praregėjo – tapo sveikas ir viską ryškiai matė. 26 Jėzus išsiuntė jį namo, sakydamas: „Tik neužeik į kaimą.“

C. JĖZAUS PASLAPTIES APREIŠKIMO PRADŽIA

Petras išpažįsta Jėzaus dievystę

27* Jėzus su mokiniais keliavo į Pilypo Cezarėjos kaimus. Kelyje klausė mokinius:

8, 10: Dalmanutos vietovė lig šiol tiksliai neidentifikuota.

8, 11: *Ženklo iš dangaus*: stebuklo atmosferoje. Jėzus linkęs daryti stebuklus, kurie naudingi vargo žmonėms: gydyti, maitinti, bet nemėgsta tuščiai rodyti savo dievišką galią.

„Pasakykite, kuo mane žmonės
laiko?“ [28] Jie atsakė: „Vieni Jo-
nu Krikštytoju, kiti – Eliju,
treti – dar kuriuo iš pranašų.“
[29] Tada jis paklausė: „O jūs kuo
mane laikote?“ Petras jam at-
sakė: „Tu esi Mesijas.“ [30] Tuo-
met Jėzus griežtai įsakė nie-
kam apie jį nekalbėti.

Pirmoji pranašystė apie kančią ir prisikėlimą

[31] Ir jis ėmė juos mokyti, jog
reikia, kad Žmogaus Sūnus
daug kentėtų, būtų seniūnų,
aukštųjų kunigų bei Rašto aiš-
kintojų atmestas, nužudytas ir
po trijų dienų prisikeltų. [32] Jis
tai kalbėjo visiškai atvirai. Ta-
da Petras, pasivadinęs jį į ša-
lį, ėmė drausti. [33] Jėzus atsi-
gręžęs pažiūrėjo į mokinius ir
subarė Petrą: „Eik šalin, šėto-
ne*, nes mąstai ne Dievo, o žmo-
nių mintimis!“

Kristaus sekėjų ryžtingumas

[34] Pasišaukęs minią ir savo
mokinius, Jėzus prabilo: „Jei
kas nori eiti paskui mane,
teišsižada pats savęs, teima
savo kryžių ir teseka manimi.
[35*] Kas nori išgelbėti savo gyvy-
bę, tas ją praras; o kas pražu-
dys savo gyvybę dėl manęs ir
dėl Evangelijos, tas ją išgel-
bės. [36*] O kokia gi žmogui nau-
da laimėti visą pasaulį, bet pa-
kenkti savo gyvybei? [37] Arba
kuo žmogus galėtų išsipirkti
savo gyvybę?! [38] Jei kas gėdisi
manęs ir mano žodžių šios ne-
ištikimos ir nuodėmingos kar-
tos akivaizdoje, to gėdysis ir
Žmogaus Sūnus, atėjęs savo
Tėvo šlovėje su šventaisiais
angelais.“

Jėzaus atsimainymas

9 [1] Jis dar jiems kalbėjo:
„Iš tiesų sakau jums:
tarp čia stovinčių yra tokių,
kurie neragaus mirties, kol iš-
vys Dievo Karalystę ateinančią
su galybe.“

[2*] Po šešių dienų Jėzus pasi-
ėmė Petrą, Jokūbą ir Joną ir
užsivedė juos vienus nuošaliai
ant aukšto kalno. Ten jis atsi-
mainė jų akivaizdoje. [3] Jo dra-
bužiai ėmė taip baltai spindėti,
kaip jų išbalinti negalėtų joks
skalbėjas žemėje. [4] Jiems pa-
sirodė Elijas ir Mozė, kuriedu
kalbėjosi su Jėzumi. [5*] Petras

8, 29. 32–33: Šioje Evangelijoje praleisti Jėzaus žodžiai apie Petrą – Uolą, ant kurios statoma Bažnyčia (žr. Mt 16, 18), bet nepraleistas pabarimas jam. Petras, iš kurio žodžių ši Evangelija surašyta, nemėgo girtis išaukštinimu, o viešai išpažindavo savo klaidas (žr. ir 14, 71).

8, 33: *Šėtone*: priešgyna.

8, 35: *Evangelija* čia reiškia pačią Kristaus veiklą, kurią turės tęsti jo mokiniai. *Gyvybę*, t. y. laikinąją; *išgelbės* – amžinybei (plg. Jn 12, 25).

8, 36–37: *Gyvybei*: amžinajai sielai, sau kaip žmogui.

9, 2: Atsimainymo metu mokiniai pamatė Kristaus dievystės spindėjimą.

ir sako Jėzui: „Rabi, gera
mums čia būti. Pastatykime
tris palapines: vieną tau, antrą
Mozei, trečią Elijui.“ 6 Jis nesi-
žinojo, ką sakąs, nes jie buvo
persigandę. 7 Užėjo debesis ir
uždengė juos, o iš debesies nu-
skambėjo balsas: „Šitas mano
mylimasis Sūnus. Klausykite
jo!“ 8 Ir tuojau, vėl apsižvalgę,
jie nieko prie savęs nebematė,
tik vieną Jėzų.

Pirmtako Elijo klausimas

9* Besileidžiant nuo kalno,
Jėzus liepė niekam nepasa-
koti, ką jie buvo matę, kol
Žmogaus Sūnus prisikels iš
numirusių. 10 Jie gerai įsidė-
mėjo šį pasakymą ir svarstė,
ką reiškia „prisikelti iš numi-
rusių“*. 11 Jie klausė Jėzų:
„Kodėl Rašto aiškintojai sa-
ko, jog pirmiau turįs ateiti
Elijas?“ 12 Jis atsakė: „Tikrai,
Elijas ateis pirmiau ir viską
atitaisys. Bet kaipgi parašy-
ta apie Žmogaus Sūnų, jog jis
daug iškentėsiąs ir būsiąs pa-
niekintas? 13 Todėl aš jums sa-
kau: Elijas* buvo atėjęs, ir pa-
darė su juo, ką norėjo, – taip
kaip apie jį parašyta.“

Jauno epileptiko išgydymas

14 Sugrįžę pas kitus moki-
nius, jie pamatė apie juos su-
sirinkusią minią ir besiginčijan-
čius su jais Rašto aiškintojus.
15 Vos pastebėjusi Jėzų, minia
labai nustebo, ir visi bėgo jo pa-
sveikinti. 16 Jis paklausė: „Ko
ginčijatės su jais?“ 17 Vienas iš
minios jam atsakė: „Mokyto-
jau, aš atvedžiau pas tave sū-
nų, kuris yra nebylės dvasios
apsėstas. 18 Kur tik sugriebusi,
dvasia jį tąso, iš burnos jam
eina putos, jis griežia dantimis
ir pastyra. Aš prašiau tavo mo-
kinius išvaryti dvasią, bet jie
nevaliojo.“ 19 Tada Jėzus tarė:
„O netikinti gimine! Iki kol
man reikės su jumis būti? Kaip
ilgai jus kęsti? Atveskite jį pas
mane!“ 20 Jie atvedė. Vos pa-
mačiusi Jėzų, dvasia ėmė tą-
syti berniuką, šis parpuolė ant
žemės ir apsiputojęs pradėjo
blaškytis. 21 Jėzus paklausė tė-
vą: „Ar nuo seniai jam taip da-
rosi?“ Šis atsakė: „Nuo pat kū-
dikystės. 22 Dvasia jį dažnai į
ugnį įstumdavo ir į vandenį,
norėdama pražudyti. Tad jei
ką gali, pasigailėk mūsų ir pa-
dėk mums!“ 23 Jėzus jam atsa-
kė: „Jei ką gali'?! Tikinčiam

9, 9: Evangelistas pabrėžia, kad Jėzaus atsimainymą galima suprasti tik žinant apie prisikėlimą.

9, 10: Apaštalus stebina ne prisikėlimo idėja, bet būdas, kuriuo Jėzus apie šitai kalba. Prisikėlimo buvo laukiama laikų pabaigoje, o Jėzus kalba apie jį kaip netrukus įvyksiantį.

9, 13: Eliju čia Kristus vadina savo pirmtaką – Joną Krikštytoją. *Padarė su juo, ką norėjo* – *nužudė jį*.

viskas galima!“ 24 Vaiko tėvas
sušuko: „Tikiu! Padėk mano
netikėjimui!“ 25 Matydamas
susibėgančią minią, Jėzus su-
draudė netyrąją dvasią: „Neby-
le ir kurčia dvasia, įsakau tau,
išeik iš jo ir daugiau nebe-
grįžk!“ 26 Dvasia, klykdama ir
smarkiai jį purtydama, išėjo. O
berniukas liko tarsi lavonas, ir
daugelis sakė: „Jis mirė“. 27 Bet
Jėzus paėmė jį už rankos, pa-
kėlė, ir jis atsistojo.
28 Kai Jėzus grįžo namo, mo-
kiniai, pasilikę su juo vieni,
klausė: „Kodėl mes negalėjome
jos išvaryti?“ 29 O jis atsakė:
„Ta veislė neišvaroma niekuo
kitu, tik malda.“

Antroji pranašystė apie kančią ir prisikėlimą

30 Iš ten išėję, jie keliavo per
Galilėją. Jėzus nenorėjo, kad
kas apie tai žinotų. 31* Moky-
damas savo mokinius, jis tvir-
tino: „Žmogaus Sūnus bus ati-
duotas į žmonių rankas, ir jie
nužudys jį, bet nužudytas jis
po trijų dienų prisikels.“ 32 Mo-
kiniai nesuprato tų žodžių, bet
nedrįso jį klausti.

D. JĖZAUS PASLAPTIES APREIŠKIMO PILNATVĖ

Kas didesnis?

33 Jie atėjo į Kafarnaumą.
Namie jis paklausė juos: „Apie
ką kalbėjotės kelyje?“ 34 Jie ty-
lėjo. Mat kelyje jie ginčijosi,
kuris iš jų didžiausias. 35 Atsi-
sėdęs jis pasišaukė Dvylika ir
tarė: „Jei kas trokšta būti pir-
mas, tebūnie paskutinis ir vi-
sų tarnas!“ 36 Paėmęs mažą
vaiką, pastatė tarp jų ir, apsi-
kabinęs jį, pasakė: 37 „Kas dėl
manęs priima tokį vaikelį, tas
priima mane, o kas priima ma-
ne, tas ne mane priima, bet tą,
kuris yra mane siuntęs.“

Dėl Jėzaus vardo

38 Jonas jam tarė: „Mokyto-
jau, mes matėme vieną tokį,
kuris nevaikščioja su mumis,
bet tavo vardu išvarinėja de-
monus. Mes jam draudėme, nes
jis nepanoro eiti su mumis.“
39 Jėzus atsakė: „Nedrauskite
jam! Nėra tokio, kuris mano
vardu darytų stebuklus ir ga-
lėtų čia pat blogai apie mane
kalbėti. 40* Kas ne prieš mus,
tas už mus! 41 Kas duos jums
atsigerti taurę vandens dėl to,
kad priklausote Mesijui, – iš

9, 31: Išganytojas pakartotinai primena būsimą savo kančią, nes mokiniai vis dar tikisi politinės Jėzaus pergalės ir Izraelio karalystės atkūrimo (plg. Apd 1, 6).

9, 40: Taikingąjį įprastą posakį *kas ne prieš, tas už* čia ir Lk 9, 50 Jėzus vartoja ramioje situacijoje, o jo prieštarą – poleminėje situacijoje, kai visai atmetama jo pasiuntinybė (Mt 12, 30 ir Lk 11, 23).

tiesų sakau jums, – tas nepra-
ras savo užmokesčio.“

Ryžtinga kova su nuodėme

42 „Kas papiktintų vieną iš
šitų tikinčių mažutėlių, tam
būtų daug geriau, jeigu jam už-
kabintų ant kaklo asilo suka-
mų girnų akmenį ir įmestų į
jūrą. 43 Jei tavoji ranka gundo
tave nusidėti, nusikirsk ją!
Verčiau tau sužalotam įeiti į
gyvenimą, negu su abiem ran-
kom patekti į pragarą, į negęs-
tančią ugnį. (44)* 45 Ir jei tavoji
koja veda tave į nuodėmę, – nu-
sikirsk ją, nes geriau tau luo-
šam įžengti į gyvenimą, negu
su abiem kojom būti įmestam
į pragarą. (46) 47 O jei tave gun-
do nusidėti tavoji akis, – išlupk
ją, nes verčiau tau vienakiui
įeiti į Dievo Karalystę, negu su
abiem akim būti įmestam į
pragarą*, 48 kur jų *kirminas ne-*
miršta ir ugnis negęsta. 49* Nes
kiekvienas bus pasūdytas ugni-
mi*. 50 Druska – geras daiktas,
bet jei druska nustotų sūrumo,
kuo ją pasūdysi? Turėkite sa-
vyje druskos ir taikiai sugyven-
kite tarp savęs.“

Skyrybų klausimas

10 1 Jėzus, iškeliavęs iš
ten, atvyksta į Judėją
ir Užjordanę. Ir vėl žmonių bū-
riai skuba pas jį, o jis vėl mo-
ko, kaip buvo pratęs. 2* Tada at-
ėjo fariziejų, kurie, spęsdami
jam pinkles, klausė jį, ar gali-
ma atleisti žmoną. 3 Jis atsa-
kė jiems: „O ką jums yra įsa-
kęs Mozė?“ 4 Jie tarė: „Mozė
leido *parašyti skyrybų raštą ir*
atleisti.“ 5 Tuomet Jėzus prabi-
lo: „Dėl jūsų širdies kietumo
parašė jums Mozė tokį nuosta-
tą. 6 O nuo sukūrimo pradžios
Dievas *sukūrė juos kaip vyrą ir*
moterį. 7 *štai kodėl vyras paliks*
savo tėvą ir motiną ir glausis
prie žmonos, 8 *ir du taps vienu*
kūnu. Taigi jie – jau nebe du, o
vienas kūnas. 9 Ką tad Dievas
sujungė, žmogus teneperski-
ria!“ 10 Namie mokiniai vėl klau-
sė Jėzų apie tą dalyką. 11 Jis
atsakė: „Kas atleidžia savo
žmoną ir veda kitą, tas nusi-
kalsta pirmajai svetimavimu.
12 Ir jei moteris palieka savo
vyrą ir išteka už kito, ji sveti-
mauja.“

Jėzus ir vaikai

13 Jam nešė vaikučius, kad
juos palytėtų, bet mokiniai
jiems draudė. 14 Tai pamatęs,
Jėzus užsirūstino ir tarė jiems:
„Leiskite mažutėliams ateiti
pas mane ir netrukdykite, nes
tokių yra Dievo Karalystė. 15 Iš
tiesų sakau jums: kas nepri-

9, 44 ir 46: Tik kai kuriuose ran-
kraščiuose pridedama: *kur jų kirmi-
nas nemiršta ir ugnis negęsta* (tai
pakartojimas iš 9, 48).

9, 49–50: *Turėkite druskos:* turėki-
te aukos dvasią (aukos būdavo pa-
barstomos druska).

ima Dievo Karalystės kaip
kūdikis*, – neįeis į ją.“ 16 Ir jis
laimino juos, apkabindamas ir
dėdamas ant jų rankas.

Turtingas jaunuolis

17 Jėzui besiruošiant iškeliauti, vienas žmogus pribėgęs puolė prieš jį ant kelių ir klausė: „Gerasis Mokytojau, ką turiu daryti, kad laimėčiau amžinąjį gyvenimą?“
18 Jėzus tarė: „Kam vadini
mane geru? Niekas nėra geras, tik vienas Dievas. 19 Žinai
įsakymus: *Nežudyk, nesvetimauk, nevok, neteisingai neliudyk, neapgaudinėk, gerbk savo
tėvą ir motiną.*“ 20 Tas atsakė:
„Mokytojau, aš viso to laikausi nuo pat jaunystės.“ 21* Jėzus
meiliai pažvelgė į jį ir pasakė: „Vieno dalyko tau trūksta: eik parduok visa, ką turi, išdalyk vargšams, tai turėsi lobį danguje. Tuomet ateik ir sek paskui
mane.“ 22 Po šitų žodžių tasai
apniuko ir nusiminęs pasitraukė, nes turėjo daug turto.

Turtas ir išganymas

23* Jėzus apsidairė ir prabilo į mokinius: „Kaip sunku turtingiems įeiti į Dievo Karalystę!“
24* Mokiniai buvo nustebinti jo žodžių. Tada Jėzus vėl jiems tarė: „Vaikeliai, kaip sunku patekti į Dievo Karalystę! 25 Lengviau kupranugariui išlįsti pro adatos ausį, negu turtuoliui įeiti į Dievo Karalystę.“ 26 Mokiniai dar labiau nustebo ir kalbėjosi: „Kas tada galės išsigelbėti?“ 27 Jėzus pažvelgė į juos ir tarė: „Tai neįmanoma žmonėms, bet ne Dievui: Dievui viskas įmanoma.“

Atsižadėjimo vaisiai

28 Tada Petras sakė jam: „Štai mes viską palikome ir sekėme paskui tave.“ 29 Jėzus tarė: „Iš tiesų sakau jums: nėra nė vieno, kuris dėl manęs ir dėl Evangelijos paliktų namus, ar brolius, ar seseris, ar motiną, ar tėvą, ar vaikus, ar laukus
30 ir kuris jau dabar, šiuo metu, negautų šimteriopai namų, brolių, seserų, motinų, vaikų ir laukų (kartu su persekiojimais) ir būsimajame pasaulyje – amžinojo gyvenimo.
31 Tačiau daugel pirmųjų bus paskutiniai ir daugel paskutinių – pirmi.“

10, 21. 23. 27: Koks įdėmus, reikšmingas turėjo būti Jėzaus žvilgsnis, kad po daugelio metų Petras jį atsiminė ir savo katechezėje įamžino.

10, 23–28: Morkus ypač ryškiai perdavė Jėzaus mintis, kurios smerkia prisirišimą prie turto. Įvairūs bandymai sušvelninti turto smerkimą svetimi Kristaus dvasiai.

10, 24: ST turtas ir pasisekimas buvo laikomi Dievo palaimos ženklais, todėl mokiniai nustebinti priešingo teigimo. Kai kurie rankraščiai papildo: *Kaip sunku patekti į Dievo Karalystę tiems, kurių viltis – turtai.*

Trečioji pranašystė apie kančią ir prisikėlimą

[32] Jiems bekeliaujant į Jeruzalę, Jėzus vis ėjo priekyje taip, kad mokiniai stebėjosi, o einantys iš paskos nerimavo. Vėl susišaukęs Dvylika, ėmė jiems sakyti, kas jo laukia:
[33] „Štai keliaujame į Jeruzalę, ir žmogaus Sūnus bus išduotas aukštiesiems kunigams ir Rašto aiškintojams; jie pasmerks jį mirti ir atiduos pagonims,
[34] o tie išjuoks jį, apspjaudys, nuplaks ir nužudys, bet po trijų dienų jis prisikels."

Jėzus ir aukštos vietos

[35] Čia prie Jėzaus prieina Zebediejaus sūnūs Jokūbas ir Jonas ir kreipiasi: „Mokytojau, mes norime, kad padarytum, ko prašysime."
[36] Jis atsakė: „O ko norite, kad jums padaryčiau?"
[37*] Jie tarė: „Duok mums sėdėti vienam tavo šlovės dešinėje, kitam – kairėje!"
[38] Jėzus atsakė: „Patys nežinote, ko prašote. Ar galite gerti taurę, kurią aš gersiu, ir būti pakrikštyti krikštu, kuriuo aš būsiu krikštijamas?"
[39] Jie sako: „Galime". Bet Jėzus jiems pasakė: „Beje, taurę, kurią aš gersiu, jūs gersite, ir krikštu, kuriuo aš būsiu pakrikštytas, jūs irgi būsite pakrikštyti.
[40] Tačiau ne mano reikalas duoti vietą savo dešinėje ar kairėje, – tai bus tiems, kuriems paskirta*."
[41] Tai išgirdę, dešimtis supyko ant Jokūbo ir Jono.

Tarnavimo didybė

[42] Pasišaukęs mokinius, Jėzus prabilo: „Jūs žinote, kad tie, kurie laikomi tautų valdovais, engia jas ir jų didžiūnai rodo joms savo galią.
[43] Tarp jūsų yra ne taip! Kas norėtų tapti didžiausias iš jūsų, tebus jūsų tarnas,
[44] ir kas panorėtų būti pirmas tarp jūsų, tebus visų vergas.
[45] Juk ir Žmogaus Sūnus atėjo, ne kad jam tarnautų, bet pats tarnauti ir savo gyvybės atiduoti kaip išpirkos už daugelį."

Jericho neregys

[46*] Taip jie ateina į Jerichą. O iškeliaujant jam su mokiniais ir gausinga minia iš Jericho, aklas elgeta Bartimiejus (Timiejaus sūnus) sėdėjo prie kelio.
[47] Išgirdęs, jog čia Jėzus Nazarėnas, jis pradėjo garsiai šaukti: „Dovydo Sūnau, Jėzau, pasigailėk manęs!"
[48] Daugelis jį draudė, kad nutiltų, bet jis dar garsiau šaukė: „Dovydo Sūnau, pasigailėk manęs!"
[49] Jėzus sustojo ir tarė: „Pašaukite jį". Žmonės pašaukė neregį, sakydami: „Drąsos! Kelkis, jis

10, 37–40: Jokūbas ir Jonas prašo garbingiausių vietų būsimoje Mesijo Karalystėje. Jėzus tepažada jiems kančių taurę, kraujo krikštą.
10, 40: *Paskirta*: paskirta Tėvo (plg. Mt 20, 23).

tave šaukia.“ [50]Tasai, nusimetęs apsiaustą, pašoko ir pribėgo prie Jėzaus. [51]Jėzus prabilo
į jį: „Ko nori, kad tau padaryčiau?“ Neregys atsakė: „Rabuni*, kad praregėčiau!“ [52]Tuomet Jėzus jam tarė: „Eik, tavo
tikėjimas išgelbėjo tave.“ Jis
tuoj pat praregėjo ir nusekė
paskui Jėzų keliu.

Mesijo įžengimas į Jeruzalę

11 [1]Prisiartinęs prie Jeruzalės pro Betfagę ir
Betaniją, ties Alyvų kalnu, Jėzus pasiuntė du savo mokinius, [2]tardamas: „Eikite į kaimą, kurį matote, ir, vos įžengę
į jį, rasite pririštą asilaitį, kuriuo dar niekas iš žmonių nėra
jojęs.* Atriškite jį ir atveskite.
[3]Jeigu kas nors paklaustų: ‘Ką
čia darote?’, atsakykite: ‘Jo reikia Viešpačiui; jis netrukus jį
sugrąžins’.“ [4]Nuėję jiedu rado
pakelėje asilaitį, pririštą prie
vartų, ir atrišo jį. [5]Kai kurie iš
ten stovinčių klausė: „Ką jūs
darote, kam tą asilaitį atrišate?“ [6]O jie atsakė, kaip Jėzus
buvo jiems liepęs, ir tie leido
jį vestis. [7]Jie atveda asilaitį
pas Jėzų, apdengia jį savo apsiaustais, ir Jėzus užsėda ant
jo. [8]*Daugybė žmonių tiesė ant
kelio savo drabužius, kiti klojo
žalias šakeles, nukirstas laukuose. [9]Priekyje ir iš paskos
einantys šaukė:

„Osana!
[10] *Garbė tam, kuris ateina*
Viešpaties vardu!
Šlovė besiartinančiai mūsų
tėvo Dovydo Karalystei!
Osana aukštybėse!“

[11]Taip Jėzus įžengė į Jeruzalę ir į šventyklą. Viską apžiūrėjęs, – kadangi buvo jau
vakaro valanda, – jis su Dvylika išėjo į Betaniją.

Nevaisingas figmedis

[12]*Rytojaus dieną, jiems keliaujant iš Betanijos, Jėzus buvo alkanas. [13]Pamatęs iš tolo
sulapojusį figmedį, jis priėjo pažiūrėti, gal ką ant jo ras. Tačiau, atėjęs prie medžio, jis nerado nieko, tiktai lapus, nes buvo dar ne figų metas. [14]Tuomet
jis tarė medžiui: „Tegul per amžius niekas nebevalgys tavo vaisiaus!“ Jo mokiniai tai girdėjo.

Šventyklos orumas

[15]*Ir jie ateina į Jeruzalę. Įėjęs į šventyklą, Jėzus ėmė varyti laukan parduodančius ir
perkančius šventykloje. Jis

10, 51: *Rabuni*: aramėjiškai *mano Mokytojau*; plg. Jn 20, 16.

11, 2: Kulto reikalui tegalėjo tarnauti gyvuliai, dar nenešioję jokių kitų krovinių.

11, 8–10: Jėzaus elgesys ir žmonių šauksmai: *Šlovė besiartinančiai Dovydo Karalystei* rodo, jog jis ir jie šį įžengimą laiko oficialiu Mesijo įžengimu į šalies sostinę. Jeruzaliečiai ir maldininkai laukia Mesijo – galingo tėvynės išvaduotojo, o jis ateina nuolankus, pasirengęs atiduoti savo gyvybę už žmonių sielas.

išvartė pinigų keitėjų stalus
bei karvelių pardavėjų suolus
16 ir neleido nešti rakandų per
šventyklą. 17 Jis mokė ir skel-
bė: „Argi neparašyta: *Mano
namai vadinsis maldos namai
visoms tautoms!* O jūs pavertė-
te juos *plėšikų lindyne.*“ 18 Tai
išgirdę, aukštieji kunigai ir
Rašto aiškintojai tarėsi, kaip
jį pražudyti. Jie mat bijojo Jė-
zaus, nes visi žmonės buvo pa-
gauti jo mokslo. 19 Atėjus va-
karui, Jėzus su mokiniais išėjo
iš miesto.

Figmedžio paslaptis. Tikėjimas ir malda

20 Rytą eidami pro šalį, jie
pamatė, kad figmedis nudžiū-
vęs iš pat šaknų. 21 Prisiminęs
Petras tarė Jėzui: „Rabi, štai
figmedis, kurį tu prakeikei,
nudžiūvo.“ 22 Jėzus jiems atsa-
kė: „Turėkite tikėjimą Dievu!
23 Iš tiesų sakau jums: kas pa-
sakytų šitam kalnui: ‘Pasi-
kelk ir meskis į jūrą’ ir savo
širdyje nesvyruotų, bet tikėtų
įvyksiant, ką sako, tai jam ir
įvyktų. 24 Todėl sakau jums: ko
tik melsdamiesi prašote, tikė-
kite gausią, ir tikrai taip bus.
25 Eidami melstis, atleiskite,
jei turite ką nors prieš kitus,
kad ir jūsų Tėvas danguje
jums atleistų jūsų nusižengi-
mus.“ (26)*

Jėzaus įgaliojimai

27* Jie vėl sugrįžta į Jeruza-
lę. Jėzui vaikščiojant po šven-
tyklą, prie jo prieina aukštųjų
kunigų, Rašto aiškintojų ir se-
niūnų ir klausia: 28 „Kokia ga-
lia tai darai? Kas tau davė ga-
lią tai daryti?“ 29 Jėzus jiems
atsakė: „Ir aš noriu paklausti
jus vieno dalyko, o jūs atsaky-
kite man, tada ir aš jums pa-
sakysiu, kokia galia tai darau.
30 Jono krikštas buvo iš dan-
gaus ar iš žmonių? Atsakykite
man!“ 31 Tie pradėjo tartis: „Jei
pasakysime – iš dangaus, tai
jis mus klaus: ‘Kodėl tada juo
netikėjote?’ 32 Pasakytume – iš
žmonių...“ Bet jie bijojo žmo-
nių, nes visi buvo įsitikinę, kad
Jonas tikrai buvo pranašas.
33 Todėl jie atsakė Jėzui: „Mes
nežinome“. Tada Jėzus tarė:
„Tai nė aš nesakysiu, kokia ga-
lia tai darau.“

Vynininkai žmogžudžiai

12 1 Ir pradėjo Jėzus kal-
bėti jiems palygini-
mais: „Vienas žmogus *įveisė vy-
nuogyną, sumūrijo aptvarą,
įrengė spaustuvą ir pastatė
bokštą.* Paskui išnuomojo jį vy-
nininkams ir iškeliavo į sveti-
mą šalį. 2 Atėjus metui, jis nu-
siuntė pas vynininkus tarną
atsiimti iš vynininkų savosios
vaisių dalies. 3 Tie pačiupo jį,

11, 26: Tik kai kuriuose rankraš-čiuose: *O jei jūs neatleisite, nė jūsų Tėvas danguje neatleis jūsų nusižengimų* (plg. Mt 6, 15).

sumušė ir paleido tuščiomis.
4 Tuomet jis vėl nusiuntė pas
juos kitą tarną, o tie jį sužeidė
į galvą ir iškoneveikė. 5 Jis pa-
siuntė dar vieną, bet tą jie nu-
žudė; ir dar daugelį kitų tarnų,
kurių vienus jie primušė, kitus
nužudė. 6 Dar vieną turėjo –
mylimąjį sūnų. Jį nusiuntė pas
juos paskutinį, sakydamas
sau: ‘Jie drovėsis mano sū-
naus.’ 7 Bet vynininkai ėmė tar-
tis: ‘Tai įpėdinis. Eime, užmuš-
kime jį, ir mums atiteks jo
palikimas.’ 8 Ir nutvėrę nužudė
jį ir išmetė laukan iš vynuogy-
no. 9 Ką darys vynuogyno savi-
ninkas? Jis ateis, išžudys vy-
nininkus ir atiduos vynuogyną
kitiems. 10 Ar neskaitėte, kas
parašyta Raštuose:

Akmuo, kurį statytojai atmetė,
tapo kertiniu akmeniu.
11 *Tai Viešpaties padaryta*
ir mūsų akims tai nuostabą
kelia.“

12 Anie suko galvą, kaip jį su-
imti, tačiau bijojo minios. Mat
suprato, kad palyginimas bu-
vo jiems taikomas. Tad, pali-
kę jį, pasitraukė.

Mokestis ciesoriui

13* Tada jie siunčia pas Jėzų
fariziejų ir erodininkų sugauti
jo kalboje. 14 Šitie atėję sako
jam: „Mokytojau, žinome, jog
esi tiesakalbis ir niekam ne-
pataikauji. Tu nepaisai žmo-
nių padėties, bet mokai Dievo
kelio, kaip reikalauja teisybė.
Valia mokėti ciesoriui mokes-
čius ar ne? Mokėti ar nemokė-
ti?“ 15 Matydamas jų veidmai-
nystę, Jėzus tarė: „Kam
spendžiate man pinkles? At-
neškite man pažiūrėti dena-
rą.“ 16 Jie padavė. Jis ir klau-
sia: „Kieno čia atvaizdas ir
įrašas?“ Jie atsakė: „Cieso-
riaus“. 17 Tuomet Jėzus jiems
tarė: „Kas ciesoriaus, atiduoki-
te ciesoriui, o kas Dievo – Die-
vui.“ Ir jie be galo juo stebėjosi.

Mirusiųjų prisikėlimas

18* Pas Jėzų ateina sadukie-
jų, kurie neigia mirusiųjų pri-
sikėlimą, ir klausia: 19 „Moky-
tojau, Mozė yra mums parašęs:
Jei kieno brolis mirtų ir paliktų
žmoną, o nepaliktų vaiko, tuo-
met jo brolis tegul veda našlę ir
pažadina savo broliui palikuo-
nių. 20 Ir štai yra buvę septyni
broliai. Pirmasis vedė žmoną
ir mirdamas nepaliko vaikų.
21 Vedė ją antrasis, bet ir šis
mirė bevaikis. Taip pat atsi-
tiko ir su trečiuoju, 22 ir visi
septyni nepaliko vaikų. Pas-
kiausiai iš visų mirė moteris.
23 Numirėliams keliantis, kai
ir jie prisikels, kurio iš jų žmo-
na ji bus? Juk ji yra buvusi sep-
tynių žmona?“ 24 Jėzus jiems
atsakė: „Argi ne todėl klysta-
te, kad neišmanote nei Raštų,
nei Dievo galybės?! 25 Kai prisi-
kels iš numirusių, tai nei ves,
nei tekės, bet bus kaip angelai
danguje. 26 O kad mirusieji

keliasi, – ar neskaitėte Mozės
knygoje apie krūmą, – kaip Mo-
zei Dievas yra pasakęs: *Aš esu
Abraomo Dievas, Izaoko Dievas
ir Jokūbo Dievas?!* 27 Jis ne mi-
rusiųjų, bet gyvųjų Dievas. Jūs
labai klystate."

Didžiausias įsakymas

28* Vienas iš Rašto aiškin-
tojų, girdėjęs jį ginčijantis ir
matęs, kaip puikiai Jėzus at-
sakinėjo priešininkams, pa-
klausė jį: „Koks yra visų pir-
masis įsakymas?" 29 Jėzus jam
atsakė: „Pirmasis yra šis: *Klau-
syk, Izraeli, – Viešpats, mūsų
Dievas, yra vienintelis Viešpats;*
30 *tad mylėk Viešpatį savo Die-
vą visa širdimi, visa siela, visu
protu ir visomis jėgomis.* 31 Ant-
rasis: *Mylėk savo artimą kaip
save patį.* Nėra įsakymo, dides-
nio už šiuodu." 32 Tuomet Rašto
aiškintojas jam atsakė: „Ge-
rai, Mokytojau, tu teisybę pa-
sakei: *Dievas yra vienintelis ir
nėra kito šalia jo;* 33 *o mylėti jį
visa širdimi, visu protu ir viso-
mis jėgomis bei mylėti artimą
kaip save patį* svarbiau už vi-
sas deginamąsias atnašas ir
kitokias aukas." 34 Matyda-
mas, kaip išmintingai jis at-
sakė, Jėzus jam tarė: „Tu ne-
toli nuo Dievo Karalystės!" Ir
niekas daugiau nebedrįso jo
klausinėti.

Mesijas – Dovydo sūnus ir Viešpats

35* Mokydamas šventykloje,
Jėzus kalbėjo: „Kodėl Rašto
aiškintojai sako Mesiją esant
Dovydo sūnų? 36 Juk pats Dovy-
das, Šventosios Dvasios įkvėp-
tas, yra pasakęs:

*Viešpats tarė mano Viešpačiui:
Sėskis mano dešinėje,
aš patiesiu tavo priešus
tarsi pakoją po tavo kojų.*

37 Pats Dovydas vadina jį
Viešpačiu, tai kaip jis gali būti
jo sūnus?"

Didelė minia norom klausė-
si Jėzaus.

Smerkiami Rašto aiškintojai

38 Mokydamas Jėzus kalbė-
jo: „Saugokitės Rašto aiškin-
tojų, kurie mėgsta vaikščioti su
ilgais drabužiais, būti sveiki-
nami aikštėse, 39 užimti pir-
muosius krėslus sinagogose ir
garbės vietas vaišėse. 40 Jie su-
ryja našlių namus, dangstyda-
miesi ilga malda. Jų laukia itin
griežtas teismas."

Našlės skatikas

41 Atsisėdęs ties aukų skry-
nia, Jėzus stebėjo, kaip žmonės
metė į skrynią smulkius pini-
gus. Daugelis turtingųjų auko-
jo gausiai. 42 Atėjo viena suvar-
gusi našlė ir įmetė du pinigėlius,
tai yra skatiką*. 43 Pasišaukęs
savo mokinius, Jėzus pasakė

12, 42: Skatiką – ketvirtadalį aso, mažiausio tų laikų Romos pinigo.

jiems: „Iš tiesų sakau jums: ši
vargšė našlė įmetė daugiausia
iš visų, kurie dėjo į aukų skry-
nią. [44] Visi aukojo iš to, kas
jiems atlieka, o ji iš savo netur-
to įmetė visa, ką turėjo, visus
savo išteklius."

Apie pasaulio pabaigą

13 [1] Jam išeinant iš šven-
tyklos, vienas mokinių
kreipiasi: „Mokytojau, tik pa-
žvelk, kokie akmenys ir kokie
pastatai!"
[2] Jėzus jam atsakė: „Matai
šituos didžiulius pastatus? Čia
neliks akmens ant akmens,
viskas bus išgriauta."
[3*] Kai jis sėdėjo Alyvų kalne,
priešais šventyklą, Petras, Jo-
kūbas, Jonas ir Andriejus at-
skirai nuo kitų klausė jį: [4] „Pa-
sakyk mums, kada tai atsitiks
ir koks bus ženklas, kai visa
tai pradės pildytis?"
[5] Jėzus pradėjo jiems aiškin-
ti: „Žiūrėkite, kad kas jūsų ne-
suklaidintų! [6] Daug kas ateis
su mano vardu ir sakys: 'Tai
aš', ir daugelį suklaidins. [7] Iš-
girdę apie karus ir karų gan-
dus, nenusigąskite. Reikia,
kad tai įvyktų, bet dar ne ga-
las. [8] Tauta pakils prieš tautą
ir karalystė prieš karalystę.
Vietomis bus žemės drebėji-
mų, bus badmečių. Tokia bus
kentėjimų pradžia.
[9] Jūs sergėkitės: atidavinės
jus teismams, plaks sinagogo-
se, ir jūs turėsite dėl manęs
stoti prieš valdytojus ir karalius,
kad jiems liudytumėte. [10] Bet
pirmiau turės būti visoms tau-
toms paskelbta Evangelija.
[11] Kai suėmę jus ves, nesirū-
pinkite iš anksto, ką kalbėsi-
te. Kalbėkite, kas tą valandą
bus jums duota, nes kalbėsi-
te nebe jūs, o Šventoji Dva-
sia. [12] Brolis išduos nužudyti
brolį, o tėvas – savo vaiką. Vai-
kai pakels ranką prieš gimdy-
tojus ir juos žudys. [13] Jūs būsi-
te visų nekenčiami dėl mano
vardo. Bet kas ištvers iki galo,
tas bus išgelbėtas."

Jeruzalės nuniokojimas

[14] „Kai pamatysite *sunaiki-
nimo pabaisą* stovint ten, kur
jos neturi būti (skaitytojas te-
įsidėmi!), tuomet, kas Judėjo-
je, tebėga į kalnus; [15] kas bus
ant stogo, tenelipa žemėn ir te-
neeina ko nors pasiimti iš na-
mų; [16] o kas laukuose, tenegrįž-
ta pasiimti apsiausto. [17] Vargas
nėščioms ir žindančioms tomis
dienomis! [18] Melskite, kad tai
neatsitiktų žiemą! [19] Anomis
dienomis užguls *toks suspaudi-
mas, kokio nėra buvę nuo pra-
džios pasaulio,* kurį Dievas su-
kūrė, iki šiolei, ir daugiau nebe-
bus. [20] Jeigu Viešpats nebūtų
sutrumpinęs tų dienų*, neišsi-

13, 20: Nelaimių dienos dar neat-
ėjusios, bet jau sutrumpintos Dievo
Apvaizdos planuose.

gelbėtų nė vienas žmogus*. Ta-
čiau dėl išrinktųjų, kuriuos iš-
sirinko, jis sutrumpino tas die-
nas. 21 Jei tada kas nors jums
sakytų: 'Štai čia Mesijas, štai
ten', – netikėkite, 22* nes atsi-
ras netikrų mesijų ir netikrų
pranašų. Jie darys ženklų ir
stebuklų, mėgindami suve-
džioti, jei tai įmanoma, net iš-
rinktuosius. 23 Todėl būkite
apdairūs; aš jus iš anksto dėl
visko įspėjau."

Žmogaus Sūnaus atėjimas

24 „Tomis dienomis, po ano
suspaudimo, *saulė užtems, mė-
nulis nebeduos šviesos,* 25 *žvaigž-
dės kris* nuo dangaus, ir dan-
gaus galybės bus sukrėstos.
26 Tada žmonės pamatys *Žmo-
gaus Sūnų, ateinantį debesyse* su
didžia galia ir šlove*. 27 Jis pa-
siųs angelus, ir tie surinks jo
išrinktuosius iš visų keturių
šalių, nuo žemės pakraščių iki
dangaus tolybių.

28 Pasimokykite iš palygini-
mo su figos medžiu: kai jo ša-
ka suminkštėja ir sprogsta la-
pai, jūs žinote, jog artinasi
vasara. 29 Taip pat išvydę tai
dedantis, supraskite, jog jis
jau arti, prie slenksčio. 30 Iš tie-
sų sakau jums: nepraeis nė ši
karta, kol visa tai įvyks. 31 Dan-
gus ir žemė praeis, o mano žo-
džiai nepraeis.

32* Tačiau tos dienos ar tos
valandos niekas nežino, nei
dangaus angelai, nei sūnus, tik
Tėvas."

Raginimas budėti

33 „Žiūrėkite, budėkite, nes
nežinote, kada ateis tas laikas!
34 Bus kaip su žmogumi, kuris
iškeliavo svetur, paliko namus
ir davė tarnams įgaliojimus,
kiekvienam paskyręs darbą, o
durininkui įsakė budėti. 35 Tai-
gi budėkite, nes nežinote, ka-
da grįš namų šeimininkas: ar
vakare, ar vidurnaktyje, ar
gaidgystėje, ar rytmety, 36 kad,
netikėtai sugrįžęs, nerastų jū-
sų miegančių. 37 Ką sakau jums,
sakau ir visiems: budėkite!"

Sankalba prieš Jėzų

14 1* Iki Velykų ir Nerau-
gintos duonos šventės
tebuvo likę pora dienų. Aukš-
tieji kunigai ir Rašto aiškinto-

13, 20: *Žmogus* – pažodžiui *kūnas* (hebraizmas).

13, 22: Prieš Jeruzalės išgriovimą daugelis žydų vadovų skelbėsi mesijais ir sukurstė sukilimą.

13, 26: Šiais ST Danieliaus pranašystės žodžiais Jėzus atsako ir savo teisėjams (Mk 14, 62).

13, 29: *Jis* – Žmogaus Sūnus (plg. Mt 24, 33).

13, 30: *Karta* arba *giminė*. Dalis Jėzaus amžininkų sulauks Jeruzalės išgriovimo, o žmonija – Paskutinio teismo.

13, 32: Skelbti pasaulio pabaigos metą nebuvo Mesijo uždavinys. Be to, pasaulio pabaigos klausimas sunkiai suvokiamas žmonėms, neturintiems istorinės perspektyvos; tai buvo labai būdinga apaštalams ir apskritai žydams, kurie pasaulio pabaigos metą siejo su Jeruzalės žlugimu.

jai ieškojo būdo klasta sugauti
Jėzų ir nužudyti. 2 Bet jie sakė:
„Tik ne per šventes, kad žmo-
nėse nekiltų sąmyšio.“

Patepimas Betanijoje

3 Jėzui esant Betanijoje, Si-
mono Raupsuotojo namuose, ir
sėdint už stalo, atėjo moteris
su alebastriniu indeliu, pilnu
brangaus gryno nardo tepalo.
Pradaužusi indelį, ji išpylė te-
palą Jėzui ant galvos. 4 Kai ku-
rie ten esantys susierzino ir
kalbėjo vienas kitam: „Kam
tas tepalo eikvojimas?! 5 Juk jį
buvo galima parduoti daugiau
negu už tris šimtus denarų ir
pinigus išdalyti vargšams!“
Taip jie murmėjo prieš tą mo-
terį. 6 Bet Jėzus atsiliepė: „Pa-
likite ją ramybėje! Kam ją
skaudinate? Ji man padarė ge-
rą darbą. 7 Vargšų jūs visuomet
turite su savimi ir, kada tik
panorėję, galite jiems gera da-
ryti, o mane turėsite ne visuo-
met. 8 Ji padarė, ką galėjo. Ji iš
anksto patepė mano kūną lai-
dotuvėms. 9 Iš tiesų sakau
jums: visame pasaulyje, kur
tik bus skelbiama Evangelija,
bus ir jos atminimui pasakoja-
ma, ką ji yra man padariusi.“

Judo išdavystė

10 Judas Iskarijotas, vienas
iš Dvylikos, nuėjo pas aukštuo-
sius kunigus, pasiryžęs išduo-
ti Jėzų. 11 Tai išgirdę, jie apsi-
džiaugė ir pažadėjo jam pini-
gų. Jis ėmė ieškoti progos Jėzų
išduoti.

Pasiruošimas Velykų vakarienei

12* Pirmąją Neraugintos duo-
nos dieną, kada aukojamas Ve-
lykų avinėlis, mokiniai sako
Jėzui: „Kur paruošti tau Vely-
kų vakarienę?“ 13 Jis išsiunčia
du mokinius*, tardamas: „Ei-
kite į miestą. Ten jus sutiks
žmogus, vandens ąsočiu neši-
nas. Sekite iš paskos 14 ir, kur
jis nuves, sakykite namų šei-
mininkui: ‘Mokytojas liepė pa-
klausti: Kur man skirtoji me-
nė, kurioje galėčiau su moki-
niais valgyti Velykų vakarienę?’
15 Jis parodys jums didelį aukš-
tutinį kambarį su baldais. Ten
ir paruoškite mums.“ 16 Moki-
niai išėjo ir nuvyko į miestą.
Jie rado visa, kaip buvo sakęs
Jėzus, ir paruošė Velykų stalą.

Įspėjimas Judui

17 Vakare jis atėjo su Dvyli-
ka. 18* Bevalgant prie stalo va-
karienę, Jėzus prabilo: „Iš tie-
sų sakau jums: vienas iš jūsų,
valgančių su manimi, išduos
mane.“ 19 Jie labai nuliūdo ir
ėmė už kits kito klausinėti:
„Nejaugi aš?“ 20 O jis tarė: „Vie-

14, 12: Neraugintos duonos dienos – Velykų šventės ir jų išvakarės, kada izraelitai nevalgydavo nieko raugintos, o visa prėska.

14, 13: *Du mokinius*: Petrą ir Joną (žr. Lk 22, 8).

nas iš Dvylikos, kuris dažo su
manimi viename dubenyje.
21 Tiesa, Žmogaus Sūnus eina savo
keliu, kaip apie jį parašyta, bet
vargas žmogui, kuris išduos
Žmogaus Sūnų. Geriau jam būtų buvę negimti.“

Eucharistijos įsteigimas

22 Bevakarieniaujant Jėzus
paėmęs duoną sukalbėjo palaiminimą, ją laužė ir davė mokiniams, tardamas: „Imkite, tai
mano kūnas!“
23 Paėmęs taurę,
sukalbėjo padėkos maldą, davė jiems, ir visi gėrė iš jos.
24 O
jis jiems tarė: „Tai mano kraujas, Sandoros kraujas, kuris
išliejamas už daugelį*.
25 Iš tiesų sakau jums: aš jau nebegersiu vynmedžio vaisiaus iki tos
dienos, kada gersiu jį naują*
Dievo Karalystėje.“

Įspėjimas Petrui

26 Pagiedoję himną*, jie išėjo
į Alyvų kalną.
27 Jėzus jiems tarė: „Jūs visi pasipiktinsite, nes
parašyta: *Ištiksiu piemenį, ir
avys išsisklaidys.*
28 O prisikėlęs aš pirma jūsų nueisiu į Galilėją.“
29 Petras atsiliepė: „Jei
ir visi pasipiktintų, tai tik ne
aš!“
30 Jėzus jam atsakė: „Iš tiesų sakau tau: dar šiandien, jau
šią naktį, gaidžiui nė dukart
nepragydus, tu manęs tris kartus išsiginsi.“
31 Petras dar atkakliau tvirtino savo: „Jeigu
net reikėtų man su tavimi mirti, aš vis tiek tavęs neišsiginsiu.“ Tą pat kalbėjo ir visi kiti.

Getsemanės sode

32 Jie atėjo į ūkį, vadinamą
Getsemane. Jėzus sako mokiniams: „Pasėdėkite čia, kol aš
melsiuosi.“
33 Pasiėmęs su savim Petrą, Jokūbą ir Joną, jis
pradėjo nuogąstauti ir sielotis.
34 Jis jiems skundėsi: „Mano
siela mirtinai nuliūdusi. Pasilikite čia ir budėkite!“
35 Paėjęs truputį toliau, sukniubo ant
žemės ir ėmė melstis, kad, jei
galima, jį aplenktų toji valanda.
36 Jis sakė: „Aba, Tėve*, tau
viskas įmanoma. Atitolink nuo
manęs šitą taurę!
37 Tačiau tebūnie ne kaip aš noriu, bet kaip
tu...“ Paskui grįžta, randa juos
miegančius ir taria Petrui: „Simonai, tu miegi? Neįstengei
nė vienos valandos pabudėti?
38 Budėkite ir melskitės, kad
nepatektumėt į pagundą, nes
dvasia ryžtinga, bet kūnas
silpnas.“
39 Jis vėl nuėjo ir dar

14, 25: *Gersiu jį naują*: Dievo viešpatavimą amžių pabaigoje Šventasis Raštas dažnai vaizduoja kaip teisiųjų pokylį.

14, 26: *Himną*: būtent 112–117 psalmes, kuriomis būdavo baigiama Velykų vakarienė.

14, 36: Jėzus kreipiasi į Dievą Tėvą aramėjišku žodžiu *Aba (abba – tėti, tėveli)*, kuriuo šeimoje vaikai kreipdavosi į tėvą, bet niekas anuomet taip nesikreipdavo į Dievą. Ši malda neabejotinai priklauso prie autentiškų Kristaus posakių ir rodo, kad Jėzus turi neabejotiną tikrojo Dievo Sūnaus savimonę.

kartą meldėsi tais pačiais žo-
džiais. 40 Ir vėl sugrįžęs rado
juos miegančius – jų akys buvo
mieguistos, ir jie nežinojo, ką
atsakyti. 41 Jis ateina trečią
kartą ir taria jiems: „Vis dar te-
bemiegate, tebesiilsite? Gana!
Atėjo valanda: štai Žmogaus
Sūnus išduodamas į nusidėjė-
lių rankas. 42 Kelkitės, eime!
Štai mano išdavėjas čia pat.“

Jėzaus suėmimas

43 Ir tuojau, jam tebekalbant,
pasirodė vienas iš Dvylikos Ju-
das, o kartu su juo būrys gin-
kluotų kalavijais ir vėzdais,
pasiųstas* aukštųjų kunigų,
Rašto aiškintojų ir seniūnų.
44 Išdavėjas buvo jiems nurodęs
ženklą: „Kurį pabučiuosiu, tai
tas. Suimkite jį ir sergėdami
veskite!“
45 Taigi atėjęs jis tuojau pri-
siartino prie Jėzaus ir tarė:
„Rabi!“, ir pabučiavo jį. 46 O ki-
ti stvėrė Jėzų ir suėmė. 47 Vie-
nas iš ten stovinčių*, išsitrau-
kęs kalaviją, užsimojo prieš
vyriausiojo kunigo tarną ir nu-
kirto jam ausį. 48 O Jėzus pra-
bilo jiems: „Tarsi plėšiko išėjo-
te sugauti manęs su kalavijais
ir vėzdais. 49 Kasdien būdavau
pas jus, mokiau šventykloje, ir
jūs manęs nesuėmėte. Tačiau
teišsipildo Raštai.“ 50 Tada, pa-
likę jį, visi [mokiniai] pabėgo.
51 Tik vienas jaunuolis sekė iš
paskos, susisupęs vien į drobu-
lę. Jie čiupo jį, 52 bet jis išsinėrė
iš drobulės ir nuogas pabėgo.*

Aukščiausiajame teisme

53 Jėzų nuvedė pas vyriausiąjį
kunigą, kur buvo susirinkę visi
aukštieji kunigai, seniūnai ir
Rašto aiškintojai. 54 Petras iš
tolo sekė jį iki vyriausiojo ku-
nigo rūmų vidaus kiemo. Ten
jis atsisėdo su tarnais ir šildė-
si prie ugnies. 55 Aukštieji ku-
nigai ir visa teismo taryba ieš-
kojo prieš Jėzų liudijimo, kad
galėtų jį pasmerkti mirti, bet
nerado. 56 Nors daugelis mela-
gingai liudijo prieš jį, tačiau
jų liudijimai nesutarė. 57 Kai
kurie melagingai kaltino jį,
teigdami: 58 „Mes girdėjome jį
sakant: ‘Aš sugriausiu šitą
rankomis pastatytą šventyklą
ir per tris dienas pastatysiu ki-
tą, ne rankų darbo’.“ 59 Bet ir
šie kaltinimai nesutapo. 60 Ta-
da vyriausiasis kunigas, atsi-
stojęs viduryje, paklausė Jėzų:
„Tu nieko neatsakai į šitų
žmonių kaltinimus?“ 61 Tačiau
jis tylėjo ir nieko neatsakė.

14, 43: *Pasiųstas*: išvardijami visi trys aukščiausiojo teismo taryboje atstovaujami luomai (žr. Žodynėlį).

14, 47: *Vienas iš ten stovinčių*: apaštalas Petras (žr. Jn 18, 10).

14, 51: Daugelis aiškintojų mano, kad tasai jaunuolis buvęs pats evangelistas Morkus.

14, 55: Jėzų pasmerkė mirti žydų aukščiausiojo teismo taryba, arba sinedrionas.

Tuomet vyriausiasis kunigas
vėl jį klausė: „Ar tu esi Mesi-
jas, Šlovingojo* Sūnus?“ 62 Jė-
zus jam atsakė:
„Taip, Aš Esu.
Ir jūs dar pamatysite
Žmogaus Sūnų,
sėdintį Visagalio dešinėje
ir ateinantį dangaus debesyse.“
63 Tada vyriausiasis kunigas
persiplėšė drabužius, šaukda-
mas: „Kam dar mums liudyto-
jai? 64 Girdėjote piktžodžiavi-
mą. Kaip jums regis?“ Ir jie visi
nusprendė jį esant vertą mir-
ties. 65 Kai kurie ėmė į jį spjau-
dyti, dangstė jam veidą, mušė
kumščiais ir reikalavo: „Pra-
našauk!“ O tarnai daužė jį per
veidą.

Petro išsigynimas

66 Petras buvo žemai, kieme.
Atėjo viena vyriausiojo kunigo
tarnaitė 67 ir, pamačiusi besi-
šildantį Petrą, įsižiūrėjo į jį ir
tarė: „Ir tu buvai su šituo Na-
zarėnu, su Jėzumi.“ 68 Petras iš-
sigynė, sakydamas: „Nei aš ži-
nau, nei suprantu, ką tu sakai.“
Jis išėjo į prieškiemį, ir gaidys
pragydo. 69 Pamačiusi jį, tarnai-
tė vėl pradėjo sakyti aplinki-
niams: „Šitas yra iš jų!“ 70 Jis
vėl išsigynė. Kiek vėliau aplin-
kiniai sakė Petrui: „Tu tikrai
vienas iš jų: juk tu irgi galilė-
jietis.“ 71* Tada jis šoko prisie-
kinėti ir dievagotis: „Aš nepa-
žįstu to žmogaus, apie kurį jūs
kalbate.“ 72 Ir netrukus gaidys
užgiedojo antrą kartą. Petras
atsiminė, ką jam buvo pasa-
kęs Jėzus: „Gaidžiui nė dukart
nepragydus, tu tris kartus ma-
nęs išsiginsi.“ Ir jis pravirko.

Jėzus Piloto teisme

15 1 Anksti rytą aukštieji
kunigai su seniūnais ir
Rašto aiškintojais bei visa
teismo taryba, padarę spren-
dimą, surakintą Jėzų nuvedė
ir perdavė Pilotui. 2 O Pilotas
paklausė jį: „Ar tu esi žydų ka-
ralius?“ Jis atsakė: „Taip yra,
kaip sakai.“ 3 Tuo tarpu aukš-
tieji kunigai visaip jį skundė.
4 Tad Pilotas vėl klausė Jėzų:
„Tu nieko neatsakai? Žiūrėk,
kokiais dideliais dalykais jie
tave kaltina.“ 5 Bet Jėzus dau-
giau nebeatsakinėjo, ir Pilotas
labai stebėjosi. 6* Per šventes
jis paleisdavo vieną kalinį, ku-
rio žmonės prašydavo. 7 Tada
buvo vienas kalinys, vardu Ba-
rabas, suimtas kartu su maiš-
tininkais, kurie sąmyšio metu
buvo nužudę žmogų. 8 Susirin-
kusi minia pradėjo prašyti to,
ką visuomet Pilotas darydavo.
9 Pilotas prabilo: „Ar norite,
kad jums paleisčiau žydų ka-

14, 63: Suplėšyti drabužius ant sa-
vęs – didžiausio pasipiktinimo mos-
tas. Kajafas taip daro, nes Jėzus pa-
skelbė save Dievu.

14, 71: Petras ne juokais išsigan-
do: juk buvo švaistęsis kalaviju Get-
semanėje.

ralių?“ 10 Mat jis žinojo, kad
aukštieji kunigai jį buvo įskun-
dę iš pavydo. 11 Tačiau aukštieji
kunigai sukurstė žmones reika-
lauti, kad verčiau paleistų jiems
Barabą. 12 Tada Pilotas vėl
kreipėsi į juos: „O ką man da-
ryti su žydų karaliumi?“ 13 Tie
ėmė šaukti: „Ant kryžiaus jį!“
14 Pilotas dar klausė: „O ką gi
pikta jis yra padaręs?“ Tuomet
jie pradėjo dar garsiau rėkti:
„Ant kryžiaus jį!“ 15 Norėdamas
įsiteikti miniai, Pilotas palei-
do Barabą, o Jėzų nuplakdino
ir atidavė nukryžiuoti.

Patyčios ir nukryžiavimas

16 Kareiviai nusivedė Jėzų į
rūmų kiemą, tai yra pretoriją,
ir ten sušaukė visą kuopą. 17 Jie
apvilko jį purpuriniu apsiaus-
tu, nupynę uždėjo jam erškė-
čių vainiką 18 ir pradėjo jį svei-
kinti: „Sveikas, žydų karaliau!“
19 Jie daužė jam galvą nendri-
ne lazda, spjaudė ir priklaup-
dami neva garbino jį. 20 Prisi-
tyčioję nuvilko jam purpurinį
apsiaustą ir apvilko jo paties
drabužiais.

Tuomet [kareiviai] išvedė
Jėzų nukryžiuoti. 21* Jie priver-
tė vieną grįžtantį iš laukų
praeivį – Simoną Kirėnietį,
Aleksandro ir Rufo tėvą – pa-
nėšėti jo kryžių. 22 Taip jie nu-
vedė Jėzų į Golgotos vietą; iš-
vertus tai reiškia: „Kaukolės
vieta“. 23 Ten davė jam mira
atmiešto vyno, bet jis negėrė.
24 Tuomet prikalė jį prie kry-
žiaus ir pasidalijo jo drabužius,
mesdami burtą, kas kuriam tu-
ri tekti. 25 Buvo trečia valan-
da, kai jį nukryžiavo. 26 Taip
pat buvo užrašytas jo kaltini-
mas: „Žydų karalius“. 27 Kartu
su juo nukryžiavo du plėšikus:
vieną iš dešinės, kitą iš kai-
rės. (28)*

29 Praeiviai užgauliojo Jėzų,
kraipydami galvas ir sakyda-
mi: „Še tau, kuris sugriauni
šventyklą ir per tris dienas ją
atstatai. 30 Gelbėkis pats, nu-
žengk nuo kryžiaus!“ 31 Taip pat
tyčiojosi aukštieji kunigai su
Rašto aiškintojais, kalbėdami
tarp savęs: „Kitus gelbėdavo,
o pats negali išsigelbėti. 32 Me-
sijas, Izraelio karalius, tegu
dabar nužengia nuo kryžiaus,
kad pamatytume ir įtikėtu-
me.“ Jį plūdo ir kartu nukry-
žiuotieji.

Jėzaus mirtis

33 Šeštai valandai atėjus, vi-
są kraštą apgaubė tamsa iki

15, 21: Aleksandras ir Rufas, spėjama, buvo žinomi Romos tikintiesiems, kuriems Morkus skyrė savo Evangeliją.

15, 25: Trečia valanda – 9 val. ryto arba visas laikas nuo 9 iki 12 val. Iš Mt 27, 45–46 ir Lk 23, 44 matyti, kad Jėzus buvo nukryžiuotas vidudienį, o mirė apie 3 val. popiet.

15, 28: Tik kai kurie rankraščiai: *Taip išsipildė Rašto žodis: 'Jis buvo priskaitytas prie piktadarių.'*

devintos valandos. [34] Devintą
valandą Jėzus garsiai sušuko:
Elí, Elí, lemá sabachtáni?* Tai
reiškia: Mano Dieve, mano Dieve, kodėl mane apleidai?! [35] Kai
kurie ten stovintys išgirdę sakė: „Matai, jis šaukiasi Elijo."
[36] Tada vienas nubėgęs primirkė kempinę *perrūgusio vyno**, užmovė ją ant nendrės ir padavė
jam gerti, tardamas: „Palaukite, pažiūrėsime, ar ateis Elijas jo nuimti." [37] Bet Jėzus, garsiai sušukęs, atidavė dvasią*.

[38] Tuo metu šventyklos uždanga perplyšo* į dvi dalis nuo
viršaus iki apačios. [39] Šimtininkas, stovėjęs priešais ir matęs,
kaip jis šaukdamas mirė, tarė: „Iš tikro šitas žmogus buvo
Dievo Sūnus!"*

[40]* Ten buvo moterų, kurios
žiūrėjo iš tolo; tarp jų Marija
Magdalietė, Marija – Jokūbo
Jaunesniojo ir Jozės motina –
ir Salomė. [41] Kai Jėzus dar buvo Galilėjoje, jos sekė jį ir jam
tarnavo. Taip pat ten buvo daug
kitų, kartu su juo atvykusių į
Jeruzalę.

Nuėmimas nuo kryžiaus ir palaidojimas

[42] Jau vakarui atėjus (kadangi buvo Prisirengimas, arba šabo išvakarės), [43] atvyko
Juozapas iš Arimatėjos, garbingas teismo tarybos narys,
kuris irgi laukė Dievo Karalystės. Jis drąsiai nuėjo pas
Pilotą ir paprašė Jėzaus kūno. [44] Pilotas nustebo, argi jau
būtų miręs? Jis pasišaukė šimtininką ir paklausė, ar Jėzus
jau miręs. [45] Patyręs tai iš šimtininko, jis atidavė Juozapui
kūną. [46] Šis nupirko drobulę,
nuėmė Jėzų nuo kryžiaus, įvyniojo į drobulę, paguldė jį kapo
rūsyje, kuris buvo iškaltas uoloje, ir užritino angą akmeniu.
[47] Marija Magdalietė ir Marija,
Jozės motina, matė, kur jis buvo palaidotas.

Prisikėlimas

16 [1] Šabui praėjus, Marija Magdalietė, Marija,
Jokūbo motina, ir Salomė nusipirko kvepalų, kad nuėjusios
galėtų Jėzų patepti.

[2] Labai anksti, pirmąją savaitės dieną, jos ateina saulei
tekant prie kapo*. [3] Jos kalbėjosi tarp savęs: „Kas mums nuritins akmenį nuo kapo angos?"
[4] Bet, pažvelgusios iš arčiau,
pamatė, kad akmuo nuristas.
O buvo jis labai didelis. [5] Įėjusios į kapo rūsį, išvydo dešinėje
sėdintį jaunuolį baltais drabužiais ir nustėro. [6] Bet jis joms

15, 34: *Elí...* – šie žodžiai yra aramėjiški.
15, 36: *Perrūgusio vyno*, arba *acto*.
15, 37. *Atidavė dvasią*: mirė.
15, 38: Perplyšo šventyklos uždanga – ženklas, kad pasibaigė Senojo Testamento laikai.
16, 2: Morkus pasakoja labai glaustai; turėtų būti: *Labai anksti... išėjo ir saulei tekant atėjo prie kapo.*

tarė: „Nenusigąskite! Jūs ieš-
kote nukryžiuotojo Jėzaus Na-
zarėno. Jis prisikėlė, jo čia ne-
bėra. Štai vieta, kur jį buvo
paguldę. 7 Eikite, pasakykite jo
mokiniams ir Petrui: jis eina
pirma jūsų į Galilėją. Tenai jį
pamatysite, kaip jis yra jums
sakęs.“

8* Jos išėjo ir skubiai nubėgo
nuo kapo, nes jas buvo paga-
vęs drebulys ir sąmyšis. Per-
sigandusios jos niekam nieko
nesakė.

Pabaiga

9* Prisikėlęs anksti rytą, pir-
mąją savaitės dieną, Jėzus pir-
miausia pasirodė Marijai Mag-
dalietei, iš kurios buvo išvaręs
septynis demonus. 10 Ji nuėju-
si pranešė jo bičiuliams, kurie
gedėjo ir verkė. 11 Tie, išgirdę,
kad jis gyvas ir kad ji pati jį
mačiusi, netikėjo. 12 Paskui Jė-
zus pasirodė dviem iš jų kelyje
į kaimą, tačiau kitokiu pavida-
lu. 13 Ir šitie sugrįžę paskelbė
visiems kitiems, bet ir jais
anie netikėjo. 14 Galop pasiro-
dė visiems Vienuolikai, kai jie
sėdėjo už stalo; priekaištavo
jiems už netikėjimą ir širdies
kietumą, kad netikėjo tais, ku-
rie buvo matę jį prisikėlusį.

15 Ir jis tarė jiems: „Eikite į
visą pasaulį ir skelbkite Evan-
geliją visai kūrinijai. 16 Kas įti-
kės ir pasikrikštys, bus išgel-
bėtas, o kas netikės, bus pa-
smerktas. 17 Kurie įtikės, tuos
lydės ženklai: mano vardu jie
išvarinės demonus, kalbės
naujomis kalbomis, 18 ims pli-
komis rankomis gyvates ir, jei
išgertų mirštamų nuodų, jiems
nepakenks. Jie dės rankas ant
ligonių, ir tie pasveiks.“ 19 Bai-
gęs jiems kalbėti, Viešpats
Jėzus buvo paimtas į dangų ir
atsisėdo Dievo dešinėje. 20 O jie
iškeliavę visur skelbė žodį,
Viešpačiui drauge veikiant ir
jų žodžius patvirtinant žen-
klais, kurie juos lydėjo.

16, 8: Ir čia Morkus kalba glaustai, tenusako pirmąjį moterų išgąstį ir neprideda, jog, jam praėjus, jos viską papasakojo apaštalams.

16, 9–20: Pabaigos stilius skiriasi nuo visos Evangelijos pagal Morkų stiliaus ir dauguma senųjų rankraščių jos neturi. Galbūt paskutinis Morkaus rankraščio lapas žuvo, ir evangelijų perrašinėtojai I ar II a. užpildė jo vietą prisikėlusio Kristaus pasirodymų santrauka. Bažnyčia šią pabaigą visuomet laikė kanoniška, t. y. priklausančia Šventajam Raštui.

Kai kuriuose rankraščiuose po 8 eil. pateikiama tokia trumpa pabaiga: *Visa, kas buvo pasakyta, jos trumpai papasakojo Petro bendrams. Paskui ir pats Jėzus nuo saulėtekio iki saulėlydžio krašto per juos skelbė šventą ir nenykstamą amžinojo išganymo žinią. Amen.*

EVANGELIJA PAGAL LUKĄ

Evangelija pagal Luką ir Apaštalų darbai yra dvitomis Luko veikalas. Jame pasakojama Dievo senojo pokalbio su žmonija istorija, atskleidžianti, kaip Izraeliui duoti Dievo pažadai išsipildė per Jėzų ir kaip Izraeliui pažadėtas ir Jėzaus įvykdytas išgelbėjimas buvo paskelbtas pagonims. Abiejų dalių tikslas – pateikti Teofiliui ir kitiems sutvarkytą pasakojimą, kad jie įsitikintų tikrumu mokslo, kurio yra išmokyti (žr. 1, 4). Vykdydamas savo tikslą, Lukas parodo, kad pradinės Krikščionių Bendrijos atstovų mokymo pagrindas yra skelbimas ir mokymas Jėzaus, kuris savo istorinės veiklos metu (žr. Apd 1, 21–22) parengė ir įgaliojo išsirinktus sekėjus būti jo prisikėlimo, žodžių bei darbų liudytojais (žr. Apd 10, 37–42). Šis istorinės Jėzaus veiklos tęsinys apaštalų veikloje, anot Luko, yra kelias, užtikrinantis Bendrijos mokymo ištikimybę Jėzaus mokymui.

Luko pasakojimas apie Jėzų ir Bendriją atspindi istorinį požiūrį. Toji istorija visų pirma yra išganymo istorija. Lukas užsibrėžė didžiulį uždavinį: pateikti liudijimą apie Jėzaus veiklą ir parodyti, kaip plito jo sekėjų Bendrija, apimanti visuotinį Dievo išganymo planą, susijusį su visos žmonijos istorija. *Evangelijoje pagal Luką* išryškinama Jėzaus gyvenimo ir veiklos prasmė bei reikšmė visuotiniame Dievo plane, o *Apaštalų darbuose* parodoma, kaip toliau vystėsi Dievo planas per Bendrijos misiją tarp pagonių. Įvykiai prasideda Jono Krikštytojo gimimu ir baigiasi apaštalo Pauliaus įkalinimu Romoje. Abi Luko veikalo dalys įvairiais būdais grąžina skaitytoją į praeitį – senojo Izraelio laikus, taip pat dėmesys kreipiamas į ateitį – pasaulinės istorijos visumą.

Pasaulinę istoriją Lukas dalija į tris epochas. Raktas į kiekvieną laikotarpį yra Jėzaus mokymas: *Iki Jono buvo Įstatymas ir Pranašai; nuo jo skelbiama Geroji Naujiena apie Dievo Karalystę, ir kiekvienas į ją veržiasi* (16, 16).

1. Pirmas laikotarpis: nuo senojo Izraelio iki Jono Krikštytojo.
2. Antras laikotarpis: istorinė Jėzaus veikla.
3. Trečias laikotarpis: nuo Jėzaus žengimo į dangų iki antro jo sugrįžimo.

Jėzus Kristus, išaukštintas Dievo dešinėje (žr. Apd 2, 33; 3, 20–21) ir išliejęs Dvasią Bendrijai, vėl ateis. Dvasios galybė, veikusi Jėzuje jo žemiškos veiklos metu, ir dabar veikia jo sekėjų Bendrijoje. Dabartyje kryžiuojasi *jau* ir *dar ne* eschatologinė įtampa. Visa žmonija *dabar* yra kelyje į Jėzaus grįžimo – paruzijos – dieną, nes Dievo žadėtasis ir atsiųstasis Mesijas – Kristus – *jau nugalėjo* mirtį ir Dvasia jau *dabar*

veikia Bendrijoje, kuri skelbia ir liudija Mesiją – Kristų – pasaulio istorijos tėkmėje.

Evangelistas Lukas pasakojimą apie Jėzų sieja su tuometine Bendrijos istorija. Lukui svarbu pristatyti krikščionybę kaip teisėtą Dievo garbinimo kelią tuometiniame pasaulyje – religiją, kuri yra pajėgi patenkinti žmogaus dvasinius poreikius pasaulinėje Romos imperijoje. Dėl to Lukas vaizduoja valdytoją Pilotą tris kartus pareiškiantį, kad Jėzus yra nekaltas (žr. Apd 23, 29; 25, 25; 26, 31–32). Kartu Lukas *Apaštalų darbuose* parodo, kad krikščionybė yra nuosekli judaizmo raida ir tikroji Įstatymo bei Pranašų pilnatvė, užtat ir ji verta tokios pat pagarbos ir laisvės, kokią Roma paprastai teikia judaizmui (žr. Apd 13, 16–41; 23, 6–9; 24, 10–21; 26, 2–23).

Bendrijos laikotarpio reikšmė Luko pasakojime sąlygoja Jėzaus skelbimo ir mokymo aiškinimą. Apibūdindamas Bendrijos laikotarpį kaip ypatingą išganymo istorijos epochą, Lukas pradinį krikščionių dėmesį perkelia nuo po ranka esančios paruzijos laukimo į kasdienos gyvenimo pasaulyje rūpesčius. Tai liudija dažnas žodžio *kasdien* vartojimas Jėzaus posakiuose (žr. 9, 23 *kath' hēmeran* – teima savo kryžių *kasdien*; 11, 3; 16, 19; 19, 47). Nors Lukas tiki, kad paruzija yra tikrovė, kuri išsipildys netikėtai (žr. 12, 38. 45–46), jam labiau rūpi pateikti pasakojimą apie Jėzaus žodžius ir darbus kaip nurodymus krikščionims, Jėzaus mokiniams, mokant juos gyventi Jėzaus žengimo į dangų ir grįžimo – paruzijos metu, o patį Jėzų, kaip krikščionio, Jėzaus mokinio, gyvenimo ir elgsenos pasaulyje modelį.

Lukas skatina krikščionis, Jėzaus mokinius, supanašėti su Mokytoju Jėzumi, kuris rūpinasi ir yra jautrus vargšams, atmestiesiems, nusidėjėliams ir kenčiantiems – visiems, kurie pripažįsta savo priklausomybę nuo Dievo (žr. 4, 18; 6, 20–23; 7, 36–50; 14, 12–14; 15, 1–32; 16, 19–31; 18, 9–14; 19, 1–10; 21, 1–4), bet yra griežtas išpuikusiems, pernelyg savimi pasitikintiems ir ypač tiems, kurie pirmą vietą teikia savo turtui ir medžiaginiams poreikiams, o ne Dievo ir artimo tarnybai (žr. 1, 50–53; 6, 24–26; 12, 13–21; 16, 13–15. 19–31; 18, 9–14. 15–25). Joks kitas evangelistas nekreipė tiek dėmesio į Jėzaus gailestingumą ir užuojautą (žr. 7, 41–43; 10, 29–37; 13, 6–9; 15, 11–32); joks kitas evangelistas neskyrė tiek dėmesio Dvasios vaidmeniui Jėzaus ir mokinių gyvenime (žr. 1, 35. 41; 2, 25–27; 4, 1. 14. 18; 10, 21; 11, 13; 24, 29) arba maldai (žr. 3, 21; 5, 16; 6, 12; 9, 28; 11, 1–13; 18, 1–8), arba Jėzaus rūpinimuisi moters būsena (žr. 7, 11–17. 36–50; 8, 2–3; 10, 38–42). Tiesa, Jėzus šaukia visus žmones į atgailą (žr. 5, 32; 10, 13; 11, 32; 13, 1–5; 15, 7–10; 16, 30; 17, 3–4; 24, 47), tačiau atgailos jis reikalauja ypač iš tų, kurie nori tapti jo mokiniais. Be to, iš mokinių Jėzus reikalauja visiškai atsižadėti šeimos ir nuosavybės (žr. 9, 57–62; 12, 32–34; 14, 25–35). Tiems, kurie į jo žodį

atsako tikėjimu ir atgaila, Jėzus neša išganymą (žr. 2, 30–32; 3, 6; 7, 50; 8, 48–50; 17, 19; 19, 9), ramybę (žr. 2, 14; 7, 50; 8, 48; 19, 38. 42) ir gyvenimą (žr. 10, 25–28; 18, 26–30).

Ankstyvasis krikščionių tikėjimo kraitis, išryškėjęs nuo II kristinio amžiaus, trečios evangelijos ir *Apaštalų darbų* knygos įkvėptuoju autoriumi laiko Luką, sirą iš Antiochijos, kuris keletą kartų minimas Naujajame Testamente: (žr. Kol 4, 14; Fm 24 ir 2 Tim 4, 11). Evangelijos prologas liudija, kad Lukas nebuvo iš pirmos Jėzaus mokinių kartos, bet jis pasikliauja tikėjimo kraičiu, gautu iš tų, kurie nuo pradžios savo akimis matė ir buvo žodžio tarnai (žr. 1, 1–2). Luko dvitomis veikalas rodo, jog autorius išmanė ir Senojo Testamento kraitį pagal Septuagintą, ir helenistinę graikų raštiją.

Evangelija pagal Luką apima trigubą tikėjimo kraitį: 1. *Evangeliją pagal Morkų*; 2. Jėzaus posakių rinkinį, kuris buvo žinomas ir *Evangelijai pagal Matą*, vadinamąjį Q šaltinį; 3. Savitą Lukui medžiagą, ženklinamą raide L. Dėl sąsajų su Evangelija pagal Matą ir Evangelijos pagal Luką detalių apie Jeruzalės sunaikinimą 70 m. po Kr. (žr. 13, 35a; 19, 43–44; 21, 20; 23, 28–31) mokslininkai teigia, kad Evangelija pagal Luką parašyta po šios datos – tarp 80–90 m. po Kr.

Lukas evangelijoje aramėjiškus ar hebrajiškus vardus, pasitaikančius jo šaltiniuose, nuosekliai keičia į graikiškus (žr. 23, 33 ir Mk 15, 22; 18, 41 ir Mk 10, 51), praleidžiami ypatingi žydų krikščionių poreikiai, randami jo šaltiniuose (žr. Mk 7, 1–23), kreipiamas dėmesys į krikščionis iš pagonijos (žr. 2, 30–32; 3, 6. 38; 4, 16–30; 13, 28–30; 14, 15–24; 17, 11–19; 24, 47–48); be to, Lukas netobulai išmano Palestinos geografiją, papročius bei poelgius – visa tai yra šios evangelijos bruožai, rodantys, kad Lukas buvo ne palestinietis ir evangeliją rašė ne palestiniečių skaitytojams, bet krikščionims, kurių daugelis buvo iš pagonijos.

Evangelijos pagal Luką metmenys

A.	Prologas	1, 1–4
B.	Kūdikystės pasakojimas	1, 5 – 2, 52
C.	Pasirengimas viešajai veiklai	3, 1 – 4, 13
D.	Veikla Galilėjoje	4, 14 – 9, 50
E.	Kelionės pasakojimas	9, 51 – 19, 27
F.	Mokymas ir veikla Jeruzalėje	19, 28 – 21, 38
G.	Kančios pasakojimas	22, 1 – 23, 56
H.	Prisikėlimo pasakojimas	24, 1–53

A. PROLOGAS

1 1 Daugelis jau yra mėginę
išdėstyti raštu pasakoji-
mą apie buvusius pas mus įvy-
kius, 2 kaip mums perdavė nuo
pradžios savo akimis mačiu-
sieji ir buvusieji žodžio tarnai*.
3 Taip pat ir aš, rūpestingai vis-
ką nuo pradžios ištyręs, nu-
sprendžiau surašyti tau, gar-
bingasis Teofili, sutvarkytą
pasakojimą, 4 kad įsitikintum
tikrumu mokslo, kurio esi iš-
mokytas.

B. KŪDIKYSTĖS PASAKOJIMAS

Apreiškimas Zacharijui

5* Judėjos karaliaus Erodo
dienomis gyveno kunigas, var-
du Zacharijas, iš Abijos sky-
riaus. Jis turėjo žmoną, vardu
Elzbieta, iš Aarono vaikaičių.
6 Abu jie buvo teisūs Dievo aky-
se ir nepriekaištingai vykdė vi-
sus Viešpaties įsakymus bei
nuostatus. 7 Juodu neturėjo vai-
kų, nes Elzbieta buvo nevai-
singa ir abu sulaukę senyvo
amžiaus.
8 Kartą Zacharijas ėjo pagal
skyriaus eilę Dievo tarnystės
pareigas, ir, pagal kunigų pa-
protį, 9 burtu teko jam įžengti į
Viešpaties šventovės vidų ir
aukoti smilkalus. 10 Smilkymo
valandą lauke meldėsi visa
tauta.
11 Tuomet jam pasirodė Vieš-
paties angelas, stovintis smil-
kalų aukuro dešinėje. 12 Pama-
tęs jį, Zacharijas sumišo, ir iš-
gąstis pagavo jį. 13 Bet angelas
jam tarė: „Nebijok, Zacharijau,
tavo prašymas išklausytas. Ta-
vo žmona Elzbieta pagimdys
tau sūnų, o tu jį praminsi Jo-
nu. 14 Tau bus džiaugsmas ir
paguoda, ir daugelis džiaugsis
jo gimimu, 15 nes jis bus didis
Viešpaties akyse. Jis negers vy-
no ir jokių svaigalų. Iš pat mo-
tinos įsčių jis bus kupinas
Šventosios Dvasios 16 ir daugy-
bę Izraelio sūnų atvers į Vieš-
patį, jų Dievą. 17 Su Elijo dva-
sia ir galybe jis žengs pirma
Viešpaties, *kreipdamas tėvų
širdis į vaikus* ir įkvėpdamas
neklusniems teisiųjų nusitei-
kimą, kad prirengtų Viešpačiui
tobulą tautą.“
18 Tada Zacharijas tarė an-
gelui: „Kaip aš tai patirsiu? Aš
gi jau senis, ir mano žmona
nebejauna.“ 19 Angelas jam at-
sakė: „Aš esu Gabrielius, sto-
vintis Dievo akivaizdoje. Esu
atsiųstas kalbėti su tavimi ir

1, 2: *Žodžio tarnai* (Evangelijos tarnai) – garbingas apaštalų titulas.

1, 5 – 2, 52: Pirmuose dviejuose Lk skyriuose randame labai seno žodinio padavimo medžiagą, kurioje daug semitizmų, gausūs ST atgarsiai ir visas pasakojimas kupinas Mesijo laukimo. Tiek stilius, tiek turinys leidžia manyti, kad ir šis pasakojimas bus atėjęs iš pačios Jėzaus Motinos Marijos lūpų.

pranešti tau šią linksmą žinią.
20 štai tu tapsi nebylys ir nega-
lėsi kalbėti iki tos dienos, ku-
rią tai įvyks, nes nepatikėjai
mano žodžiais, kurie išsipildys
savo metu.“ 21 Tuo tarpu žmo-
nės laukė Zacharijo ir stebėjo-
si, kad jis taip ilgai užtrunka
šventykloje. 22 Išėjęs jis nega-
lėjo prakalbėti, ir jie suprato,
kad jis turėjęs šventykloje re-
gėjimą. Jis aiškinosi jiems
ženklais ir pasiliko nebylys.
23 Tarnystės dienoms pasi-
baigus, jis sugrįžo namo. 24 Pra-
slinkus kiek laiko, jo žmona
Elzbieta tapo nėščia ir penkis
mėnesius slėpėsi, sakydama:
25* „Tai Viešpats man davė; jis
dabar teikėsi atimti mano pa-
žeminimą žmonių akyse.“

Apreiškimas Marijai

26 Šeštame mėnesyje angelas
Gabrielius buvo Dievo pa-
siųstas į Galilėjos miestą, ku-
ris vadinasi Nazaretas, 27 pas
mergelę, sužadėtą su vyru, var-
du Juozapas, iš Dovydo namų;
o mergelės vardas buvo Mari-
ja. 28 Atėjęs pas ją, angelas ta-
rė: „Sveika, malonėmis apdo-
vanotoji!* Viešpats su tavimi!“
29 Išgirdusi šiuos žodžius, ji su-
mišo ir galvojo sau, ką reiškia
toks sveikinimas. 30 O angelas
jai tarė: „Nebijok, Marija, tu
radai malonę pas Dievą!
31 Štai tu pradėsi įsčiose ir
pagimdysi sūnų,
kurį pavadinsi Jėzumi.
32 Jisai bus didis ir vadinsis
Aukščiausiojo Sūnus.
Viešpats Dievas duos jam
jo tėvo Dovydo sostą;
33 jis viešpataus Jokūbo
namuose per amžius,
ir jo viešpatavimui nebus
galo.“
34 Marija paklausė angelą:
„Kaip tai įvyks, jeigu aš ne-
pažįstu vyro?*“ 35 Angelas jai
atsakė:
„Šventoji Dvasia nužengs
ant tavęs,
ir Aukščiausiojo galybė pri-
dengs tave savo šešėliu;
todėl ir tavo kūdikis bus
šventas
ir vadinamas Dievo Sūnumi.
36 Antai tavoji giminaitė Elz-
bieta pradėjo sūnų senatvėje,
ir šis mėnuo yra šeštas tai,
kuri buvo laikoma nevaisinga,
37 nes *Dievui nėra negalimų da-
lykų.*“ 38 Tada Marija atsakė:
„Štai aš Viešpaties tarnaitė,
tebūna man, kaip tu pasakei.“
Ir angelas pasitraukė.

1, 25: ST-e nevaisingumas buvo laikomas didele gėda ir Dievo bausme (žr. Pr 30, 23; 1 Sam 1, 5–8; 2 Sam 6, 23; Oz 9, 11).

1, 28: Kai kurie rankraščiai prideda: *Tu labiausiai palaiminta iš visų moterų*, bet tie žodžiai priklauso Elzbietos pasveikinimui (žr. 1, 42).

1, 34: Šis klausimas susižadėjusios lūpose rodo, kad Marija ir Juozapas buvo pasiryžę gyventi nekaltybės gyvenimą. Tai Šventoji Dvasia jiems įkvėpė tokį norą ir pasiryžimą.

Marijos apsilankymas pas Elzbietą

39 Tomis dienomis Marija su-
siruošusi skubiai iškeliavo į
Judėjos kalnyno miestą*. 40 Ji
nuėjo į Zacharijo namus ir pa-
sveikino Elzbietą. 41 Vos tik
Elzbieta išgirdo Marijos svei-
kinimą, jos įsčiose šoktelėjo
kūdikis, o pati Elzbieta pasi-
darė kupina Šventosios Dva-
sios. 42 Ji balsiai sušuko: „Tu
labiausiai palaiminta iš visų
moterų ir palaimintas tavo
įsčių vaisius! 43 Iš kur man ta
garbė, kad mano Viešpaties
motina aplanko mane?! 44 Štai
vos tik tavo pasveikinimo gar-
sas pasiekė mano ausis, šok-
telėjo iš džiaugsmo kūdikis
mano įsčiose. 45 Laiminga įti-
kėjusi, jog išsipildys, kas Vieš-
paties jai pasakyta.“

Marijos giesmė

46 O Marija prabilo:
47* „*Mano siela* šlovina *Viešpatį*,
mano dvasia *džiaugiasi Dievu, savo Gelbėtoju*,
48 *nes jis pažvelgė į nuolankią savo tarnaitę*.
Štai nuo dabar palaiminta mane vadins visos kartos,
49 nes didžių dalykų padarė man Viešpats,
ir šventas yra jo vardas!
50 Jis maloningas iš kartos į kartą
tiems, kurie jo klauso.
51 Jis parodo savo rankos galybę
ir išsklaido išdidžios širdies žmones.
52 Jis numeta galiūnus nuo sostų
ir išaukština mažuosius.
53 Alkstančius gėrybėmis apdovanoja,
turtuolius tuščiomis paleidžia.
54 Jis ištiesė pagalbos ranką savo tarnui Izraeliui,
kad minėtų jo gailestingumą*,
55 kaip buvo žadėjęs mūsų protėviams –
Abraomui ir jo palikuonims per amžius.“

56 Marija prabuvo pas Elz-
bietą apie tris mėnesius, o pas-
kui sugrįžo į savo namus.

Jono Krikštytojo gimimas ir vardo jam suteikimas

57 Elzbietai atėjo metas gim-
dyti, ir ji susilaukė sūnaus. 58 Jos
kaimynai ir giminės, išgirdę,
kokią didžią malonę suteikė
jai Viešpats, džiaugėsi kartu
su ja.

1, 39: Manoma, kad tas miestas – tai dabartinis Ain Karimas, už 7 km į vakarus nuo Jeruzalės. Iš Nazareto į Jeruzalę yra apie 130 km kelio.

1, 47–55: Ši Marijos giesmė *(Magnificat)* labai artima ST pranašo ir teisėjo Samuelio motinos Onos giesmei (žr. 1 Sam 2, 1–10), kuria ta dėkoja Dievui už ilgai lauktą kūdikį ir pabrėžia, jog Dievas išaukština nuolankiuosius. Atskiri *Magnificat* posakiai labai primena psalmių poeziją.

1, 54: *Kad minėtų jo gailestingumą* arba *prisiminęs savo gailestingumą*.

59 Aštuntą dieną jie* susirin-
ko berniuko apipjaustyti ir no-
rėjo jį pavadinti tėvo vardu –
Zachariju. 60 Motina pasiprie-
šino: „O, ne! Jis vadinsis Jo-
nas.“ 61 Kiti jai sakė: „Bet nie-
kas tavo giminėje neturi šito
vardo.“ 62 Jie ženklais paklau-
sė tėvą, kaip jis norėtų pava-
dinti kūdikį. 63 Šis, pareikala-
vęs rašomosios lentelės, užra-
šė: „Jo vardas – Jonas“. Visi
stebėjosi. 64 Tuoj pat atsivėrė
jo lūpos, atsirišo liežuvis, ir jis
ėmė kalbėti šlovindamas Die-
vą. 65 Visus kaimynus apėmė
baimė, ir po visą Judėjos kal-
nyną sklido kalbos apie šiuos
įvykius. 66 Visi girdėjusieji dė-
josi tai į širdį ir klausinėjo:
„Kaip manai, kas bus iš to vai-
ko?“ Jį tikrai globojo Viešpa-
ties ranka.

Zacharijo giesmė

67 Kūdikio tėvas Zacharijas
tapo kupinas Šventosios Dva-
sios ir ėmė pranašauti:
68* „*Šlovė Viešpačiui, Izraelio
Dievui,*
kad aplankė savo tautą ir
atnešė jai išvadavimą.
69 Jis pažadino gelbėtoją
mums galingą savo tarno
Dovydo namuose,
70 kaip nuo senų senovės buvo
skelbęs savo šventųjų
pranašų lūpomis,
71 jog mus išgelbės nuo priešų
ir iš rankos tų, kurie mūsų
nekenčia.
72 Tuo jis rodo mūsų protėviams
gailestingumą
ir atsimena savo šventąją
Sandorą –
73 priesaiką, duotą mūsų tėvui
Abraomui,
jog leis mums,
74 išvaduotiems iš priešų
rankos, be baimės jam
tarnauti
75 per visą gyvenimą
šventumu ir teisumu jo
akyse. –
76 O tu, vaikeli, būsi
vadinamas Aukščiausiojo
pranašu,
nes tu eisi *pirmą Viešpaties
jam kelio nutiesti;*
77 tu mokysi jo žmones pažinti
išganymą
iš nuodėmių atleidimo.
78 Dėl širdingiausio mūsų
Dievo gailestingumo
mus aplankė šviesa iš
aukštybių,
79 kad apšviestų tūnančius
tamsoje ir mirties
ūksmėje,
*kad mūsų žingsnius pakreiptų
į ramybės kelią.*“

1, 59: *Jie*: kaimynai ir giminės.
1, 68–79: Zacharijo giesmė *(Benedictus)*, nors nėra sudaryta iš ST pranašysčių ir psalmių citatų, vis dėlto yra joms labai gimininga. Pirma jos dalis (1, 68–75) – padėka Dievui, globojusiam išrinktąją tautą praėjusiais amžiais. Antra dalis – ateities vizija, kurioje skelbiama Jono Krikštytojo ir Jėzaus išganinga veikla.

Jono jaunystė

80 O kūdikis augo ir jo dvasia
tvirtėjo. Jis gyveno dykumoje
iki pat savo viešo pasirodymo
Izraeliui dienos.

Jėzaus gimimas ir vardo jam suteikimas

2 1* Anomis dienomis išėjo
ciesoriaus Augusto įsaky-
mas surašyti visus valstybės
gyventojus. 2 Toks pirmasis* su-
rašymas buvo padarytas Kviri-
nui valdant Siriją. 3 Taigi visi
keliavo užsirašyti, kiekvienas
į savo miestą. 4 Taip pat ir Juo-
zapas ėjo iš Galilėjos miesto
Nazareto į Judėją, į Dovydo
miestą, vadinamą Betliejumi*,
nes buvo kilęs iš Dovydo namų
ir giminės. 5 Jis turėjo užsira-
šyti kartu su savo sužadėtine
Marija, kuri buvo nėščia. 6 Jiems
tenai esant, prisiartino metas
gimdyti, ir ji pagimdė savo
pirmgimį sūnų*, 7 suvystė jį vys-
tyklais ir paguldė ėdžiose, nes
jiems nebuvo vietos užeigoje.
8 Toje apylinkėje nakvojo lau-
kuose piemenys ir, pakaitomis
budėdami, sergėjo savo bandą.
9 Jiems pasirodė Viešpaties
angelas, ir juos nutvieskė Vieš-
paties šlovės šviesa. Jie labai
išsigando, 10 bet angelas jiems
tarė: „Nebijokite! Štai aš skel-
biu jums didį džiaugsmą, ku-
ris bus visai tautai. 11 Šiandien
Dovydo mieste jums gimė Iš-
ganytojas. Jis yra Viešpats Me-
sijas. 12 Ir štai jums ženklas:
rasite kūdikį, suvystytą vys-
tyklais ir paguldytą ėdžiose.“
13 Ūmai prie angelo atsirado
gausi dangaus kareivija. Ji gar-
bino Dievą, giedodama: 14 „Gar-
bė Dievui aukštybėse, o žemėje
ramybė jo mylimiems žmo-
nėms!*“

2, 1–2: Imperatorius Augustas viešpatavo nuo 30 m. prieš Kr. iki 14 m. po Kr. Gyventojai būdavo surašinėjami mokesčių reikalu. Kalbamąjį surašymą Palestinoje, regis, bus atlikęs Sirijos valdytojas Sencijus Saturninas apie 6–8 m. prieš Kr. Lukas mini Kviriną, labiausiai žinomą iš antro surašymo 6–7 m. po Kr. Mūsų eros skaičiavimas, atliktas VI a. vienuolio Dionizo Mažojo, yra pavėluotas maždaug 7 m., t. y. Jėzus iš tiesų yra gimęs 6–7 m. prieš mūsų erą, ir, pvz., 1987 m. iš tikro yra 1994-ieji nuo Jėzaus gimimo. Mat Dionizas, griežtai laikydamasis 30 metų amžiaus Jėzaus krikšto laikui, apskaičiavo, kad Jėzus gimęs 753 m. nuo Romos įkūrimo, o tikrieji jo gimimo metai – 746 ar 747-ieji nuo Romos įkūrimo.

2, 2: *Toks pirmasis...* arba *Tai buvo pirmesnis surašymas už tą, kuris įvyko Kvirinui valdant Siriją* (žr. M. Zerwick. Graecitas biblica. – Romae, 1949, p. 35–36).

2, 4: Betliejus yra už 8 km į pietus nuo Jeruzalės. Tai gimtasis Dovydo miestelis.

2, 6: Pirmgimiai buvo Dievo nuosavybė ir turėjo ypatingas teises, todėl ir vienturčiai vadinami pirmgimiais.

2, 14: Plg. Iz 57, 19. Iš originalo teksto matyti, kad Kristaus gimimo ramybė labiau yra Dievo dovana negu žmonių nuopelnas, todėl *ramybė jo mylimiems žmonėms* tiksliau negu *ramybė geros valios žmonėms.*

[15] Kai angelai nuo jų pakilo į
dangų, piemenys kalbėjo vieni
kitiems: „Bėkime į Betliejų pa-
žiūrėti, kas ten įvyko, ką Vieš-
pats mums paskelbė.“ [16] Jie
nusiskubino ir rado Mariją,
Juozapą ir kūdikį, paguldytą
ėdžiose. [17] Išvydę jie apsakė,
kas jiems buvo pranešta apie
šitą kūdikį. [18] O visi žmonės,
kurie girdėjo, stebėjosi piemenų
pasakojimu. [19] Marija dėmėjosi
visus šiuos dalykus ir svarstė
juos savo širdyje. [20] Piemenys
grįžo atgal, garbindami ir šlo-
vindami Dievą už visa, ką bu-
vo girdėję ir matę, kaip jiems
buvo paskelbta.

[21] Praslinkus aštuonioms
dienoms, kai reikėjo apipjaus-
tyti berniuką, jam buvo duotas
Jėzaus vardas, kurį angelas
buvo nurodęs dar prieš jo pra-
dėjimą įsčiose.

Jėzaus paaukojimas šventykloje

[22] Pasibaigus Mozės Įstaty-
mo nustatytoms apsivalymo
dienoms, [Juozapas ir Marija]
nunešė kūdikį į Jeruzalę paau-
koti Viešpačiui, [23] – kaip para-
šyta Viešpaties Įstatyme: *Kiek-
vienas pirmgimis berniukas bus
pašvęstas Viešpačiui,* – [24] ir duoti
auką, kaip pasakyta Viešpaties
Įstatyme: *Porą purplelių arba
du balandžiukus.*

[25] Jeruzalėje gyveno žmogus,
vardu Simeonas. Jis buvo tei-
sus ir dievobaimingas vyras,
laukiantis Izraelio paguodos,
ir Šventoji Dvasia buvo su juo.
[26] Jam buvo Šventosios Dvasios
apreikšta, kad jis nemirsiąs,
kol pamatysiąs Viešpaties
Mesiją. [27] Šventosios Dvasios
paragintas, jis atėjo dabar į
šventyklą. Įnešant gimdyto-
jams kūdikį Jėzų, kad pasielg-
tų, kaip Įstatymas reikalauja,
[28] Simeonas jį paėmė į rankas,
šlovino Dievą ir sakė:

Simeono giesmė

[29] „Dabar gali, Valdove, kaip
buvai žadėjęs,
leisti savo tarnui ramiai
iškeliauti,
[30] nes mano akys išvydo tavo
išgelbėjimą,
[31] kurį tu prirengei visų tautų
akivaizdoje:
[32] šviesą pagonims apšviesti
ir tavosios Izraelio tautos
garbę.“

Simeono pranašystė

[33] Kūdikio tėvas ir motina
stebėjosi tuo, kas buvo apie jį
kalbama. [34] O Simeonas pa-
laimino juos ir tarė motinai Ma-
rijai: „Štai šis skirtas daugelio

2, 33: Evangelija vadina šv. Juozapą kūdikio Jėzaus tėvu, nes jis buvo teisėtas jo motinos Marijos vyras, pagal įstatymus buvo laikomas tėvu ir turėjo jam tėvo teises. Kad jis nebuvo biologinis Jėzaus tėvas, aiškiai sako Lk 1, 36 ir Mt 1, 20.

2, 34: Vieni įtikės – pakils, kiti netikės – nupuls.

Izraelyje nupuolimui ir atsikė-
limui*. Jis bus prieštaravimo
ženklas, – 35 ir tavo pačios sie-
lą pervers kalavijas, – kad bū-
tų atskleistos daugelio širdžių
mintys.“

Onos pranašystė

36 Ten buvo ir pranašė Ona,
Fanuelio duktė iš Asero gimi-
nės. Ji buvo visiškai susenusi.
Po mergystės ji išgyveno sep-
tynerius metus su vyru, 37 o pas-
kui našlaudama sulaukė aš-
tuoniasdešimt ketverių metų.
Ji nesitraukdavo iš šventyklos,
tarnaudama Dievui per dienas
ir naktis pasninkais bei mal-
domis. 38 Ir ji, tuo pat metu pri-
ėjusi, šlovino Dievą ir kalbėjo
apie kūdikį visiems, kurie lau-
kė Jeruzalės išvadavimo.

Jėzaus jaunystė

39 Atlikę visa, ko reikalavo
Viešpaties Įstatymas, jie* su-
grįžo į Galilėją, į savo miestą
Nazaretą. 40 Vaikelis augo ir
stiprėjo; jis darėsi pilnas iš-
minties, ir Dievo malonė buvo
su juo.
41* Jo gimdytojai kasmet ei-
davo į Jeruzalę švęsti Velykų.
42 Kai Jėzui sukako dvylika
metų, šventės papročiu jie nu-
vyko į Jeruzalę. 43 Iškilmėms
pasibaigus ir jiems grįžtant at-
gal, vaikas Jėzus pasiliko Je-
ruzalėje, bet gimdytojai to ne-
pastebėjo. 44 Manydami jį esant
keleivių būryje, jie nuėjo dienos
kelią, paskui pradėjo ieškoti
jo tarp giminių bei pažįstamų.
45 Nesuradę grįžo jo beieškoda-
mi į Jeruzalę.
46 Pagaliau po trijų dienų ra-
do jį šventykloje, sėdintį tarp
mokytojų, besiklausantį jų ir
juos beklausinėjantį. 47 Visi,
kurie jį girdėjo, stebėjosi jo iš-
manymu ir atsakymais. 48 Pa-
matę jį, gimdytojai labai nu-
stebo, ir jo motina jam tarė:
„Vaikeli, kam mums taip pa-
darei?! Štai tavo tėvas ir aš su
sielvartu ieškome tavęs.“ 49 O
jis atsakė: „Kam gi manęs ieš-
kojote? Argi nežinojote, kad
man reikia būti savo Tėvo rei-
kaluose?*“ 50 Bet jie nesuprato
jo žodžių. 51 Jėzus iškeliavo su
jais ir grįžo į Nazaretą. Jis bu-
vo jiems klusnus. Jo motina
laikė visus įvykius savo širdy-
je. 52* O Jėzus augo išmintimi,
metais ir malone Dievo ir žmo-
nių akyse.

2, 39: *Jie*: Šventoji Šeima.

2, 41–42: Visi žydų vyriškiai nuo 13 metų buvo įpareigoti aplankyti Jeruzalės šventyklą tris kartus per metus: per Velykas, Sekmines ir Palapinių šventę.

2, 49: *Tėvo reikaluose* arba *Tėvo namuose*. Šiais žodžiais dvylikametis berniukas Jėzus pasirodo turįs tikrą dieviško asmens savimonę.

2, 52: Teologija sako: būdama susijungusi su Dievo Žodžio asmeniu, Kristaus žmogiškoji siela nuo pat pradžios turėjo didžiausią šventumą ir tobulumą, tik viso šio tobulumo pasireiškimas augo kartu su metais...

C. PASIRENGIMAS VIEŠAJAI VEIKLAI

Jono Krikštytojo veikla

3 1* Penkioliktais ciesoriaus
Tiberijaus viešpatavimo
metais, Poncijui Pilotui valdant
Judėją, Erodui esant Galilėjos
tetrarchu, jo broliui Pilypui –
Iturėjos bei Trachonitidės krašto tetrarchu, Lisanijui – Abilėnės tetrarchu,
2 prie vyriausiųjų kunigų Ano ir Kajafo,
pasigirdo Viešpaties žodis Zacharijo sūnui Jonui dykumoje.
3 Jis apėjo visą Pajordanę,
skelbdamas atsivertimo krikštą nuodėmėms atleisti,
4 kaip
parašyta pranašo Izaijo kalbų
knygoje:

Tyruose šaukiančiojo balsas:
Taisykite Viešpačiui kelią!
Ištiesinkite jam takus!
5 *Kiekvienas slėnis tebūna užpiltas,*
kiekvienas kalnas bei kalnelis – nulygintas.
Kreivi keliai taps tiesūs,
o duobėti – išlyginti.
6 *Ir visi žmonės išvys Dievo išgelbėjimą.*

7 Ateinančioms pas jį krikštytis minioms Jonas sakė:
„Angių išperos, kas jus pamokė bėgti nuo besiartinančios
rūstybės?
8 Duokite tikrų atsivertimo vaisių! Ir nebandykite
ramintis: ‘Juk mūsų tėvas
Abraomas’. Aš jums sakau,
kad Dievas gali pažadinti Abraomui vaikų iš šitų akmenų.
9 Štai kirvis jau prie medžio
šaknų, ir kiekvienas medis, kuris neduoda gerų vaisių, bus iškirstas ir įmestas į ugnį.“
10 Minios jį klausinėjo: „Tai
ką gi mums daryti?!“
11 Jis joms
sakydavo: „Kas turi dvejus
marškinius, tepasidalija su neturinčiu, ir kas turi ko valgyti,
tegul taip pat daro.“
12 Ėjo ir muitininkai krikštytis ir klausė: „Mokytojau, o ką
mums daryti?“
13 Jis aiškino
jiems: „Nereikalaukite daugiau,
negu jums nustatyta.“
14 Taip
pat ir kariai klausinėjo: „O ką
mums daryti?“ Jis jiems sakė:
„Nieko neskriauskite ir neįdavinėkite dėl pelno, tenkinkitės
savo alga.“

3, 1–2: Kaip ir 1, 5; 2, 1–3, taip ir čia Lukas nurodo aprašomųjų įvykių datą, palygindamas išganymo istoriją su pasauline istorija. Penkioliktieji Tiberijaus valdymo metai apima laiką nuo 27 m. rudens iki 28 m. rudens. Tuo metu Jėzui galėjo būti apie 34 metus. Poncijus Pilotas buvo Judėjos valdytoju nuo 26 iki 36 m. Tetrarchai Erodas (Antipas) ir Pilypas buvo broliai, Erodo I Didžiojo (žr. Mt 2) sūnūs, bet ne vienos motinos. Erodas Antipas vėliau nužudė Joną Krikštytoją (žr. Mt 14, 3–12), jo baramas dėl kito savo brolio, Erodo Pilypo, žmonos. Vyriausiojo kunigo pareigas ėjo Juozapas Kajafas nuo 18 iki 36 m., bet labai įtakingai tebesireiškė jo uošvis Anas, buvęs vyriausiuoju kunigu 6–15 m. Apskritai Kristaus laikais žydų kunigijos aukštuomenė buvo glaudžiai susijusi su Ano–Kajafo dinastija.

15 Stiprėjant žmonių lūkesčiams ir daugeliui pradėjus spėlioti, ar čia kartais ne Mesijas,
16 Jonas visiems kalbėjo: „Aš, tiesa, krikštiju jus vandeniu, bet ateina už mane galingesnis, kuriam aš nevertas atrišti kurpių dirželio. Jisai krikštys jus Šventąja Dvasia ir ugnimi.
17 Jo rankoje vėtyklė: jis išvalys savo kluoną ir surinks kviečius į klėtį, o pelus sudegins neužgesinama ugnimi.“
18 Dar daug kitų paraginimų jis davė tautai ir skelbė Gerąją Naujieną.

19 Tetrarchas Erodas, Jono baramas dėl Erodiados, savo brolio žmonos, ir dėl visų piktadarybių, kurias darė,
20 pridėjo prie jų dar ir tai, kad uždarė Joną į kalėjimą.

Jėzaus krikštas

21 Kai, visai tautai krikštijantis, ir Jėzus pasikrikštijęs meldėsi, atsivėrė dangus,
22 ir Šventoji Dvasia kūnišku pavidalu nusileido ant jo tarsi balandis, o balsas iš dangaus prabilo: Tu mano mylimasis Sūnus, tavimi aš gėriuosi.

Jėzaus kilmės knyga

23* Jėzui buvo apie trisdešimt metų*, kai jis pradėjo veikti. Jis buvo laikomas sūnumi Juozapo, sūnaus Helio, sūnaus Matato,
24 sūnaus Levio, sūnaus Melchio, sūnaus Janajo, sūnaus Juozapo,
25 sūnaus Matatijo, sūnaus Amoso, sūnaus Naumo, sūnaus Heslio, sūnaus Nagajo,
26 sūnaus Maato, sūnaus Matatijo, sūnaus Se-

3, 23–38: Lk pateikia skirtingą nuo Mt Kristaus genealogijos (kilmės knygos) variantą. Pasak Mt, Jėzaus motinos vyras Juozapas yra Jokūbo sūnus, pasak Lk – Helio sūnus. Šv. Augustinas († 430 m.) ir daug kitų Bažnyčios mokslininkų šį dvilypumą aiškina taip: Juozapas buvęs natūralus sūnus Jokūbo, kuris buvo kilęs iš Dovydo sūnaus Saliamono; Jokūbui mirus, jį įsūnijęs Helis, kilęs iš Dovydo kito sūnaus – Natano. Įsūnis anuomet turėdavo visas sūnaus teises, tad ir jo genealogiją galima buvo vesti pagal įtėvį. Abi skirtingos Jėzaus protėvių linijos susitinka Dovydo asmenyje.

Evangelijos pagal Matą autorius, rašydamas žydams, turėjo pabrėžti, kad Jėzus – Mesijas yra Abraomo ir Dovydo palikuonis, kaip buvo Dievo žadėta. Lukas rašė pagonims ir stengėsi iškelti išganymo universalumą, todėl genealogiją veda iki pat Adomo, visų žmonių tėvo.

Kilmė anais laikais buvo registruojama tik pagal tėvą, nors jis tebūtų teisinis tėvas, ne natūralusis. Todėl visiškai normalu, kad abu evangelistai nurodo Jėzaus kilmę tik pagal šv. Juozapą, kuris įstatymo akyse buvo laikomas Jėzaus tėvu, o ne pagal Mariją. Kadangi buvo propaguojamos jungtuvės savo giminėje *(dvylika Izraelio vaikų giminių)*, tai galima manyti, kad ir Švč. Marija yra kilusi iš Dovydo giminės. Pats Jėzus didesnę svarbą teikė ne kūno, bet dvasios giminystei (žr. Mk 3, 35).

3, 23: Kas nebuvo sulaukęs trisdešimt metų, negalėjo eiti jokių viešų pareigų. Evangelistas nurodo, kad, pradėdamas savo viešąją veiklą, Jėzus jau turėjo tiek amžiaus. Iš tiesų, kaip matėme Lk 3, 1–2 paaiškinime, Jėzui tada buvo daugiau negu 30 metų.

meino, sūnaus Josecho, sū-
naus Jodos, [27] sūnaus Joanano,
sūnaus Resos, sūnaus Zoroba-
belio, sūnaus Salatielio, sū-
naus Nerio, [28] sūnaus Melchio,
sūnaus Adijo, sūnaus Kosamo,
sūnaus Elmadamo, sūnaus Ero,
[29] sūnaus Jėzaus, sūnaus Elie-
zero, sūnaus Jorimo, sūnaus
Matato, sūnaus Levio, [30] sūnaus
Simeono, sūnaus Judo, sūnaus
Juozapo, sūnaus Jonos, sūnaus
Eliachimo, [31] sūnaus Melėjo,
sūnaus Menos, sūnaus Mata-
tos, sūnaus Natano, sūnaus
Dovydo, [32] sūnaus Jesės, sū-
naus Jobedo, sūnaus Boazo, sū-
naus Salos, sūnaus Naasono,
[33] sūnaus Aminadabo, sūnaus
Admino, sūnaus Arnio, sūnaus
Esromo, sūnaus Faro, sūnaus
Judo, [34] sūnaus Jokūbo, sūnaus
Izaoko, sūnaus Abraomo, sū-
naus Taros, sūnaus Nachoro,
[35] sūnaus Serucho, sūnaus Ra-
gaujo, sūnaus Faleko, sūnaus
Ebero, sūnaus Salos, [36] sūnaus
Kainamo, sūnaus Arfaksado,
sūnaus Semo, sūnaus Nojaus,
sūnaus Larnecho, [37] sūnaus
Matūzalio, sūnaus Henocho,
sūnaus Jareto, sūnaus Male-
leelio, sūnaus Kainamo, [38] sū-
naus Eno, sūnaus Seto, sūnaus
Adomo, kuris buvo Dievo.*

Gundymai dykumoje

4 [1] Kupinas Šventosios Dva-
sios Jėzus grįžo nuo Jor-
dano, ir Dvasia jį vedžiojo po
dykumą [2] keturiasdešimt die-
nų, ir jis buvo velnio gundomas.
Jis nieko nevalgė per tas die-
nas ir, joms pasibaigus, buvo
alkanas. [3] Tuomet velnias jam
tarė: „Jei tu Dievo Sūnus, liepk
šitam akmeniui pavirsti duo-
na.“ [4] Jėzus jam atsakė: „Para-
šyta: *Žmogus gyvas ne viena
duona!*“

[5] Tada velnias, pavėdėjęs jį
aukščiau, viena akimirka pa-
rodė jam visas pasaulio kara-
lystes [6] ir tarė: „Duosiu tau vi-
są jų valdžią ir didybę; jos man
atiduotos, ir kam noriu, tam jas
dovanoju. [7] Taigi, jei parpuolęs
ant žemės pagarbinsi mane,
visa bus tavo.“ [8] O Jėzus jam
atsakė: „Parašyta:

*Viešpatį, savo Dievą, tegarbink
ir jam vienam tetarnauk!*“

[9] Dar nusivedė jį velnias į Je-
ruzalę, pastatė ant šventyklos
šelmens ir tarė: „Jei tu Dievo Sū-
nus, pulk nuo čia žemyn, [10] nes
parašyta:

*Jis palieps savo angelams
sergėti tave* ir dar:
[11] *Jie nešios tave ant rankų,
kad neužsigautum kojos į
akmenį.*“

[12] Jėzus jam atkirto:
„Pasakyta:

3, 38: Genealogijoje išvardytos ne visos, o tik žymiausios grandys, todėl iš genealogijos negalima apskaičiuoti žmonijos amžiaus.

Negundyk Viešpaties, savo
Dievo!“
13 Visokius gundymus bai-
gęs, velnias atsitraukė nuo jo
iki laiko*.

D. VEIKLA GALILĖJOJE

Jėzus pradeda mokyti ir apsilanko Nazarete

14 Dvasios galybe Jėzus su-
grįžo į Galilėją, ir visame kraš-
te pasklido apie jį garsas. 15 Jis
pradėjo mokyti jų sinagogose,
visų gerbiamas.
16 Jėzus parėjo į Nazaretą,
kur buvo užaugęs. Šabo dieną,
kaip pratęs, nuėjo į sinagogą ir
atsistojo skaityti.* 17 Jam pa-
davė pranašo Izaijo knygą. At-
vyniojęs* knygą, jis rado vietą,
kur parašyta:
18 *Viešpaties Dvasia ant manęs,*
nes jis patepė mane,
kad neščiau Gerąją Naujieną
vargdieniams.
Pasiuntė skelbti belaisviams
išvadavimo,
akliesiems – regėjimo;
siuntė vaduoti prislėgtųjų
19 *ir skelbti Viešpaties malonės*
metų.
20 Užvėręs* knygą, Jėzus grą-
žino ją patarnautojui ir atsi-
sėdo; visų sinagogoje esančių
akys buvo įsmeigtos į jį. 21 Ir jis
pradėjo jiems kalbėti: „Šian-
dien išsipildė ką tik jūsų gir-
dėti Rašto žodžiai.“ 22 Visi jam
pritarė ir stebėjosi malonin-
gais žodžiais, sklindančiais iš
jo lūpų. Ir jie klausė: „Argi jis
ne Juozapo sūnus?“ 23 O Jėzus
prabilo: „Jūs, be abejo, man pri-
minsite patarlę: ‘Gydytojau,
pats pasigydyk’ – padaryk ir
čia, savo tėviškėje, darbų, ko-
kių girdėjome buvus Kafarnau-
me.“ 24 Jis dar pridūrė: „Iš tie-
sų sakau jums: joks pranašas
nepriimamas savo tėviškėje.
25 Tikrą tiesą sakau jums: daug
našlių buvo Izraelyje Elijo die-
nomis, kai dangus buvo užda-
rytas trejus metus ir šešis mė-
nesius ir baisus badas ištiko
visą kraštą. 26* Bet nė pas vie-
ną iš jų nebuvo siųstas Elijas,
tik pas našlę Sidonijos mieste,
Sareptoje. 27 Taip pat pranašo
Eliziejaus laikais daug buvo
raupsuotųjų, bet nė vienas iš
jų nebuvo pagydytas, tik siras
Naamanas.“

4, 13: *Iki laiko*: iki kančios laiko. Tada velnias nebevilios gundymu, o bandys fiziškai sunaikinti sau pavojingą Dievo pasiuntinį. Viešosios veiklos pradžioje velnias bandė Mesiją nukreipti nuo žmonių sielų gelbėjimo pasiuntinybės į savanaudiškumą, pasaulietiškumą. Tai jam nepavyko. Nepavyks ir jo sunaikinti, nes jis prisikels, savo mirtimi atpirkęs žmoniją ir išgriovęs šėtono valdžią.

4, 16: Kiekvienas 30 metų sukakęs vyriškis turėjo teisę sinagogoje skaityti ir aiškinti Šventąjį Raštą.

4, 17. 20: *Atvyniojęs* ir *užvėręs* arba *suvyniojęs*, nes tai buvo ritinys.

4, 26. 27: Plg. 1 Kar 17, 9; 2 Kar 5, 1–14.

28* Tai išgirdę, visi, kurie buvo sinagogoje, labai užsirūstino; 29 jie pakilę išsivarė jį iš miesto, iki pakriūtės to kalno, ant kurio pastatytas jų miestas, ir norėjo nustumti jį žemyn. 30 Bet Jėzus praėjo tarp jų ir pasišalino.*

Jėzaus veikla Kafarnaume

31 Jis nusileido* į Galilėjos miestą Kafarnaumą ir kiekvieną šabą mokė žmones. 32 Jie labai stebėjosi jo mokslu, nes jo žodis dvelkė galybe.

33 Kartą sinagogoje buvo netyrojo demono dvasios apsėstas žmogus. Jis pradėjo garsiai šaukti: 34 „Šalin! Ko tau iš mūsų reikia, Jėzau Nazarėnai?! Gal atėjai mūsų pražudyti? Aš žinau, kas tu esi: Dievo šventasis!“ 35 Jėzus sudraudė jį: „Nutilk ir išeik iš jo!“ Nubloškęs jį į sinagogos vidurį, demonas išėjo nė kiek jo nesužeidęs. 36 Visi nustėro ir kalbėjosi: „Kas tai per žodis: jis su valdžia ir galia įsakinėja netyrosioms dvasioms, ir tos pasitraukia?!“ 37 Ir gandas apie jį plito visose aplinkinėse vietovėse.

38 Iš sinagogos Jėzus atėjo į Simono namus. Simono uošvė labai karščiavo, ir namiškiai prašė jai pagalbos. 39 Atsistojęs prie jos galvūgalio, jis sudraudė karštinę, ir toji pasiliovė. Tuojau atsikėlusi ji galėjo jiems patarnauti.

40 Saulei leidžiantis, visi, kurie turėjo ligonių, įvairiomis ligomis sergančių, vedė juos prie Jėzaus. O jis gydė, ant kiekvieno uždėdamas rankas. 41 Iš daugelio išeidavo demonai, šaukdami: „Tu Dievo Sūnus!“ Jis drausdavo juos, kad šito nesakytų; mat jie žinojo jį esant Mesiją.

Kelionė į Judėją

42 Dienai išaušus, Jėzus nuėjo į negyvenamą vietą. Bet minios jo ieškojo ir jį pasivijo. Žmonės mėgino Jėzų sulaikyti, kad jų nepaliktų. 43 O jis jiems pasakė: „Ir kitiems miestams aš turiu skelbti Gerąją Naujieną apie Dievo Karalystę, nes tam ir esu siųstas.“ 44 Ir jis skelbė [žodį] Judėjos sinagogose.

Pirmųjų mokinių pašaukimas

5 1 Kartą, kai minios veržėsi prie Jėzaus klausytis Dievo žodžio, jis stovėjo prie Genezareto ežero 2 ir pamatė dvi valtis, sustojusias prie ežero kranto. Žvejai buvo išlipę iš jų ir plovė tinklus. 3 Įlipęs į vieną

4, 28–29: Nazareto gyventojai Jėzaus žodžius palaiko piktžodžiavimu, už kurį minios teismas bausdavo mirtimi.

4, 30: Jėzus perėjo pro įpykusius kaimynus, ir niekas neišdrįso jo sulaikyti. Tai rodo jo dvasios galią.

4, 31: *Nusileido*: nes Nazaretas kalnuose, o Kafarnaumas žemumoje.

valtį, kuri buvo Simono, jis pa-
prašė jį truputį atsistumti nuo
kranto ir atsisėdęs mokė mi-
nias iš valties. [4] Baigęs kalbė-
ti, jis tarė Simonui: „Irkis į gi-
lumą ir išmeskite tinklus
valksmui.“ [5] Simonas jam at-
sakė: „Mokytojau, mes, kiaurą
naktį vargę, nieko nesugavome,
bet dėl tavo žodžio užmesiu
tinklus.“ [6] Tai padarę, jie už-
griebė didelę daugybę žuvų,
kad net tinklai pradėjo trūki-
nėti. [7] Jie pamojo savo bendri-
ninkams, buvusiems kitoje
valtyje, atplaukti į pagalbą.
Tiems atplaukus, jie pripildė
žuvų abi valtis, kad jos kone
skendo. [8] Tai matydamas, Si-
monas Petras puolė Jėzui į ko-
jas, sakydamas: „Pasitrauk
nuo manęs, Viešpatie, nes aš –
nusidėjėlis!“ [9] Mat jį ir visus jo
draugus suėmė išgąstis dėl to
valksmo žuvų, kurias jie buvo
sugavę; [10] taip pat Zebediejaus
sūnus Jokūbą ir Joną, kurie bu-
vo Petro bendrai. O Jėzus tarė
Simonui: „Nebijok! Nuo šiol
jau žmones žvejosi.“ [11] Išvilkę į
krantą valtis, jie viską paliko
ir nuėjo paskui jį.

Raupsuotojo išgydymas

[12] Jėzui būnant viename mies-
te, atėjo vyras, visas raupsuo-
tas. Pamatęs Jėzų, jis parpuo-
lė ant žemės ir maldavo: „Vieš-
patie, jei tik panorėsi, gali pa-
daryti mane švarų!“ [13] Jėzus,
ištiesęs ranką, palietė raup-
suotąjį ir tarė: „Noriu, būk
švarus!“ Ir tuojau raupsai pra-
nyko. [14] O Jėzus jam liepė nie-
kam šito nepasakoti: „Tik nu-
eik, pasirodyk kunigui ir ati-
duok auką už pagijimą, kaip
Mozės įsakyta, jiems paliudy-
ti.“* [15] Tačiau garsas apie jį skli-
do vis plačiau, ir būrių būriai
rinkdavosi jo pasiklausyti bei
pagyti iš savo ligų. [16] O jis trauk-
davosi į nuošalesnes vietas
melstis.

Paralitiko išgydymas

[17] Vieną dieną jis mokė žmo-
nes. Ten sėdėjo fariziejų bei
Įstatymo mokytojų, kurie bu-
vo susirinkę iš visų Galilėjos ir
Judėjos kaimų, taip pat iš Je-
ruzalės. O Viešpaties galybė
skatino jį gydyti. [18] Štai vyrai
neštuvais atgabeno paraly-
žiuotą žmogų. Jie bandė jį įneš-
ti vidun ir paguldyti priešais
Jėzų. [19] Nerasdami pro kur
įnešti dėl žmonių gausybės, jie
užlipo ant plokščiastogio ir,
praėmę plytas, nuleido jį kar-
tu su neštuvais žemyn į vidų
ties Jėzumi.* [20] Matydamas jų

5, 14: Kas pagydavo iš raupsų, turėdavo paaukoti padėkos auką ir gauti kunigo liudijimą, kad yra sveikas. Tik su tokiu liudijimu jis galėjo grįžti į šeimą ir visuomenę. Šiaip raupsuotiesiems buvo draudžiama net rodytis gyvenvietėse.

5, 19: Stogai Palestinoje būdavo plokšti, ant jų vaikščiodavo.

tikėjimą, jis tarė: „Žmogau,
tavo nuodėmės tau atleistos!“
21 Tuomet Rašto aiškintojai ir
fariziejai pradėjo svarstyti: „Iš
kur šitas piktžodžiautojas?
Kas gi gali atleisti nuodėmes,
jei ne vienas Dievas!“ 22 O Jė-
zus, perpratęs jų mintis, pra-
bilo: „Kam jūs taip manote sa-
vo širdyje? 23 Kas lengviau – ar
pasakyti: ‘Tavo nuodėmes tau
atleistos’, ar pasakyti: ‘Kelkis
ir vaikščiok?!’ 24 O kad žinotu-
mėte Žmogaus Sūnų turint
žemėje galią atleisti nuodė-
mes, – čia jis tarė paralyžiuo-
tajam, – sakau tau: kelkis, imk
savo patalą ir eik namo.“ 25 Tas
tuojau atsikėlė jų akivaizdoje,
pasiėmė neštuvus ir, šlovinda-
mas Dievą, nuėjo namo. 26 Vi-
sus pagavo nuostaba, ir jie gar-
bino Dievą. Apimti baimės, jie
kalbėjo: „Šiandien matėme
nuostabių dalykų.“

Levio pašaukimas

27 Išėjęs Jėzus pastebėjo mui-
tininką, vardu Levis*, sėdintį
muitinėje, ir jam tarė: „Sek pas-
kui mane!“ 28 Tasai, viską pali-
kęs, atsikėlė ir sekė paskui jį.
29 Levis savo namuose iškėlė
jam didelį pokylį. Prie stalo
susirinko didelis būrys muiti-
ninkų ir kitų svečių. 30 Fariziejai
ir jų Rašto aiškintojai murmė-
jo ir prikaišiojo jo mokiniams:
„Kam jūs valgote ir geriate su
muitininkais* ir nusidėjėliais?“
31 O Jėzus atsiliepė: „Ne svei-
kiesiems reikia gydytojo, bet
ligoniams. 32 Aš atėjau šaukti
į atgailą ne teisiųjų, o nusidė-
jėlių.“

Pasninkas. Nauja ir sena

33 Tada jie sakė jam: „Jono
mokiniai dažnai pasninkauja
ir kalba maldas, taip pat ir fa-
riziejų mokiniai, o tavieji val-
go sau ir geria.“ 34 Jėzus jiems
atsakė: „Argi galite versti pas-
ninkauti vestuvių svečius, kol
su jais yra jaunikis?! 35 Ateis
dienos, kai jaunikis bus iš jų
atimtas, ir tada, tomis dieno-
mis, jie pasninkaus.“
36 Jėzus dar pasakė jiems
palyginimą: „Niekas neplėšia
lopo iš naujo drabužio ir nesiu-
va jo ant seno. Šitaip ir naująjį
jis suplėšytų, ir senajam netik-
tų lopas iš naujojo. 37* Taip pat
niekas nepila jauno vyno į se-
nus vynmaišius. Jaunas vynas
suplėšytų vynmaišius, pats iš-
tekėtų, ir vynmaišiai niekais

5, 27: *Levis* – ankstesnis apaštalo Mato vardas.

5, 30: *Muitininkai*: muitų ir mokesčių rinkėjai. Iš anksto sumokėję romėnų valdžiai nustatytą sumą, jie gaudavo teisę imti sau muitus iš pirklių ir kitokius mokesčius. Buvo tautiečių niekinami už tarnavimą svetimiesiems ir lupikavimą.

5, 37–39: Savo naująjį mokslą Jėzus palygina su jaunu (šviežiu) vynu, kuris yra neramus, putoja ir plėšo. Jį reikia priimti nauja, ne senų įpročių dvasia. Kurie patenkinti ST papročiais, tiems nepatinka Jėzaus mokslas.

nueitų. 38 Jauną vyną reikia
pilti į naujus vynmaišius. 39 Ir
niekas, gėręs seno vyno, nenori
jauno; jis sako: 'Senasis geres-
nis!'"

Jėzus – šabo Viešpats

6 1 Vieną šabą, Jėzui einant
per javų lauką, mokiniai
skabė varpas ir, ištrynę tarp
delnų, valgė. 2 Fariziejai jiems
prikišo: „Kam darote, kas per
šabą draudžiama?!" 3* Jėzus
atsakė jiems: „Nejaugi ne-
skaitėte, ką padarė Dovydas,
kai buvo alkanas pats ir jo pa-
lydovai? 4 Kaip jis įėjo į Dievo
namus, ėmė padėtinės duonos,
valgė ir davė savo palydai,
nors jos niekam nevalia val-
gyti, tik kunigams!" 5 Ir jis pri-
dūrė: „Žmogaus Sūnus yra ir
šabo Viešpats."

Pagydymas šabo dieną

6 Kitą šabo dieną jis nuėjo į
sinagogą ir mokė. Ten buvo
žmogus, kurio dešinė ranka bu-
vo padžiūvusi. 7 Rašto aiškin-
tojai ir fariziejai stebėjo, ar jis
gydys šabo dieną, kad rastų kuo
jį kaltinti. 8 Bet jis išskaitė jų
mintis ir tarė vyrui su padžiū-
vusia ranka: „Kelkis ir stok į
vidurį." Tasai atsistojo. 9 Tuo-
met Jėzus paklausė juos: „Aš
klausiu jus, ar per šabą leisti-
na gera daryti, ar bloga? Gel-
bėti gyvybę ar žudyti?" 10 Ir, ap-
žvelgęs visus aplinkui, jis ta-
rė tam žmogui: „Ištiesk savo
ranką!" Tas ištiesė, ir ranka
atgijo. 11 O jie baisiai įniršo ir
tarėsi, ką Jėzui padaryti.

Dvylikos apaštalų paskyrimas

12 Tomis dienomis Jėzus už-
kopė į kalną melstis. Ten jis
praleido visą naktį, melsda-
masis Dievui. 13 Išaušus rytui,
jis pasišaukė savo mokinius ir
iš jų išsirinko Dvylika; juos ir
pavadino apaštalais: 14 Simo-
ną, kurį praminė Petru, jo bro-
lį Andriejų, Jokūbą ir Joną, Pi-
lypą ir Baltramiejų, 15 Matą ir
Tomą, Alfiejaus sūnų Jokūbą
ir Simoną, vadinamą Uoliuo-
ju*, 16 Jokūbo sūnų Judą* ir Ju-
dą Iskarijotą, vėliau tapusį
išdaviku.

Minia ieško Jėzaus

17 Nusileidęs su jais žemyn,
apsistojo lygumoje. Ten buvo
gausus jo mokinių būrys ir di-
delė daugybė žmonių iš visos
Judėjos ir Jeruzalės, iš Tyro ir
Sidono pajūrio. 18 Jie susirinko
jo pasiklausyti ir pagyti iš sa-
vo ligų. Buvo pagydomi netyrų-
jų dvasių varginamieji. 19 Visa
minia stengėsi jį paliesti, nes
iš jo ėjo galia ir visus gydė.

6, 3–4: Žr. 1 Sam 21, 1–6.
6, 15: *Uoliuoju*: matyt, šitas Simonas buvo priklausęs vad. zelotų (uolių̃jų) sektai.
6, 16: Jokūbo sūnus Judas yra Mt 10, 3 Tadas.

Palaiminimai

20* Tuomet, pakėlęs akis į savo mokinius, Jėzus prabilo:
„Palaiminti jūs, beturčiai, nes jūsų yra Dievo Karalystė.
21 Palaiminti, kurie dabar alkstate, nes būsite pasotinti.
Palaiminti, kurie dabar verkiate, nes juoksitės.
22 Palaiminti esate, kai žmonės jūsų nekenčia, atstumia, niekina ir atmeta kaip blogą jūsų vardą dėl Žmogaus Sū-
naus. 23 Džiaukitės tą dieną ir linksminkitės, nes jūsų laukia gausus atlygis danguje. Juk lygiai taip kadaise jų protėviai darė pranašams."

Grėsmingi įspėjimai

24 „Bet vargas jums, turtuoliai, nes jūs jau atsiėmėte savo paguodą.
25 Vargas jums, kurie dabar sotūs, nes būsite alkani.
Vargas jums, kurie dabar juokiatės,
nes jūs liūdėsite ir verksite.
26 Vargas jums, kai visi žmonės jus giria,
nes ir jų protėviai lygiai taip gyrė netikrus pranašus."

Priešų meilė

27 „Bet jums, kurie klausotės, aš sakau: mylėkite savo priešus, darykite gera tiems, kurie
jūsų nekenčia. 28 Laiminkite tuos, kurie jus keikia, ir melskitės už savo niekintojus.
29 Kas užgauna tave per vieną skruostą, atsuk ir antrąjį; kas atima iš tavęs apsiaustą, negink ir
marškinių. 30 Duok kiekvienam, kuris prašo, duok ir nereikalauk atgal iš to, kuris tavo paėmė.
31 Kaip norite, kad jums darytų žmonės, taip ir jūs darykite jiems.
32 Jei mylite tuos, kurie jus myli, tai koks čia jūsų nuopelnas? Juk ir nusidėjėliai myli juos mylinčius.
33 Jei darote gera tiems, kurie jums gera daro, tai koks jūsų nuopelnas? Juk ir nusidėjėliai taip
daro. 34 Jei skolinate tik tiems, iš kurių tikitės atgausią, koks jūsų nuopelnas? Juk ir nusidėjėliai skolina nusidėjėliams, kad atgautų paskolą.
35 Bet jūs mylėkite savo priešus, darykite gera ir skolinkite nieko nesitikėdami. Tuomet jūsų lauks didelis atlygis, ir jūs būsite Aukščiausiojo vaikai: juk jis maloningas ir nedėkingiesiems, ir piktiesiems."

Gailestingumas ir didžiadvasiškumas

36 „Būkite gailestingi, kaip ir jūsų Tėvas gailestingas.
37 Neteiskite ir nebūsite teisiami; nesmerkite ir nebūsite pasmerkti; atleiskite, ir jums bus

6, 20–26: Labiau pabrėžiama gyvenimo situacija, Mt 5,3–12 – vidinis nusistatymas.

atleista. 38 Duokite, ir jums bus
duota; saiką gerą, prikimštą,
sukratytą ir su kaupu atiduos
jums į užantį. Kokiu saiku sei-
kite, tokiu jums bus atseikėta."

Tiesumas ir dvasinis sveikumas

39 Jis pasakė jiems palygini-
mą: „Ar gali aklas vesti aklą?
Argi ne abu įkris į duobę?! 40 Mo-
kinys nėra viršesnis už moky-
toją: kiekvienas mokinys bus
gerai išlavintas, jei bus kaip
mokytojas. 41 Kodėl gi matai
krislą savo brolio akyje, o ne-
pastebi rąsto savojoje?! 42 Ir
kaip gali sakyti broliui: 'Broli,
leisk, išimsiu krislą iš tavo
akies', pats nematydamas sa-
vo akyje rąsto?! Veidmainy,
pirmiau išritink rąstą iš savo
akies, o tada pažiūrėsi, kaip iš
brolio akies išimti krislelį.

43 Nėra gero medžio, kuris
megztų blogus vaisius, nei vėl –
netikusio, kuris megztų gerus
vaisius. 44 Kiekvienas medis pa-
žįstamas iš vaisių. Nuo usnių
niekas nerenka figų, o nuo erš-
kėčio neskina vynuogių. 45 Ge-
ras žmogus iš gero savo širdies
lobyno ima gera, o blogasis iš
blogo lobyno ima bloga. Jo bur-
na kalba tai, ko pertekusi šir-
dis."

Išmintingi mokiniai

46 „Kam vadinate mane: 'Vieš-
patie, Viešpatie', o nedarote, ką
sakau?!

47 Kiekvienas, kuris ateina
pas mane, klausosi mano žo-
džių ir juos vykdo, – aš jums pa-
rodysiu, į ką jis panašus. 48 Jis
panašus į namą statantį žmo-
gų, kuris giliai iškasė žemę ir
padėjo pamatus ant uolos. Už-
ėjus potvyniui, srovė atsimu-
šė į tą namą, bet neįstengė jo
pajudinti, nes buvo gerai pa-
statytas.

49 O kas klausosi mano žo-
džių, bet jų nevykdo, panašus į
žmogų, pasistačiusį namą be
pamato, tiesiog ant žemės. Vos
tik srovė į jį atsimušė, jis be-
mat sugriuvo, ir to namo griu-
vimas buvo smarkus."

Šimtininko tarno pagydymas

7 1 Baigęs visus tuos pamo-
kymus klausytojams,
Jėzus sugrįžo į Kafarnaumą.
2 Ten vieno šimtininko brangi-
namas tarnas sirgo ir buvo ar-
ti mirties. 3 Išgirdęs apie Jėzų,
šimtininkas pasiuntė pas jį ke-
lis žydų kilminguosius, prašy-
damas jį ateiti ir išgelbėti tar-
ną. 4 Atėję pas Jėzų, jie labai
prašė ir sakė: „Jis vertas, kad
jam tai padarytum, 5 nes jis
myli mūsų tautą ir mums yra
pastatęs sinagogą." 6 Jėzus
nuėjo su jais. Prisiartinus prie
namų, šimtininkas atsiuntė
savo draugus jam pasakyti:
„Viešpatie, nesivargink! Aš ne-
su vertas, kad užeitum po ma-
no stogu. 7 Aš taip pat nelaikiau

savęs vertu ateiti pas tave.
Bet tark žodį, ir tepasveiksta
mano tarnas! 8 Juk ir aš, pats
būdamas valdinys, turiu sau
pavaldžių kareivių. Taigi aš
sakau kuriam nors iš jų: 'Eik',
ir jis eina; sakau kitam: 'Ateik
čionai!', ir jis ateina; sakau tar-
nui: 'Padaryk tai!', ir jis daro."
9 Tai girdėdamas, Jėzus stebė-
josi šimtininku ir, atsigręžęs į
jį lydinčią minią, tarė: „Sakau
jums – nė Izraelyje neradau to-
kio didelio tikėjimo." 10 Sugrį-
žę į namus, pasiųstieji rado
tarną pasveikusį.

Jaunuolio prikėlimas iš numirusių. Stebuklo garsas

11 Paskui Jėzus pasuko į
miestą, vardu Nainas. Drauge
keliavo jo mokiniai ir gausi mi-
nia. 12 Prisiartinus prie miesto
vartų, štai nešė numirėlį –
vienturtį našlės sūnų. Kartu ėjo
nemaža miesto minia. 13 Pa-
mačiusiam motiną Viešpačiui
pagailo jos, ir jis tarė: „Ne-
verk!" 14 Priėjęs palietė neštu-
vus. Nešėjai sustojo. O jis pra-
bilo: „Jaunuoli, sakau tau:
kelkis!" 15 Numirėlis atsisėdo
ir pradėjo kalbėti. Jėzus atida-
vė jį motinai. 16 Visus pagavo
baimė, ir jie garbino Dievą, sa-
kydami: „Didis pranašas atsi-
rado tarp mūsų" ir: „Dievas
aplankė savo tautą". 17 Ta žinia
apie jį pasklido po visą Judėją
ir visą šalį.

Jonas Krikštytojas ir Jėzus

18 Visa tai papasakojo Jonui
jo mokiniai. 19 Tada Jonas, pa-
sišaukęs du savo mokinius,
nusiuntė juos pas Viešpatį pa-
klausti: „Ar tu esi tas, kuris
turi ateiti, ar mums laukti ki-
to?" 20 Atėję pas Jėzų, tie vyrai
tarė: „Jonas Krikštytojas mus
pasiuntė pas tave, klausda-
mas: 'Ar tu esi tas, kuris turi
ateiti, ar mums laukti kito?'"
21 Kaip tik tuo metu Jėzus pa-
gydė daugelį iš ligų bei negalių
ir nuo piktųjų dvasių, dauge-
liui aklųjų dovanojo regėjimą.
22 Tad atsakydamas jis tarė
jiems: „Keliaukite ir apsakyki-
te Jonui, ką esate matę ir gir-
dėję: *aklieji praregi*, raišieji
vaikščioja, raupsuotieji apva-
lomi, kurtieji girdi, mirusieji
prikeliami, *vargdieniams skel-
biama Geroji Naujiena.** 23 Ir
palaimintas, kas nepasipik-
tins* manimi."
24 Jono pasiuntiniams nuė-
jus, Jėzus pradėjo kalbėti mi-
nioms apie Joną: „Ko išėjote į
dykumą pažiūrėti? Ar vėjo lin-
guojamos nendrės? 25 O ko iš-
ėjote pamatyti? Ar švelniais
drabužiais vilkinčio žmogaus?

7, 22: Plg. Izaijo 61, 1. Čia išvardyti stebuklai geriau už bet kokius žodžius rodo, jog Jėzus yra žadėtasis Mesijas.

*7, 23: *Nepasipiktins*: neatsisakys tikėti.

Aure tie, kurie ištaigingai vil-
ki ir prabangiai gyvena, yra ka-
raliaus rūmuose. 26 Tai ko gi iš-
ėjote pamatyti? Ar pranašo?
Taip, sakau jums, ir daugiau
negu pranašo. 27 Jis yra tasai,
apie kurį parašyta:

Štai aš siunčiu pirm tavęs
savo pasiuntinį,
ir jis nuties tau kelią.

28 Sakau jums: tarp gimusių
iš moteries nėra buvę didesnio
už Joną, bet ir mažiausiasis
Dievo Karalystėje didesnis už
jį. 29 Jį išgirdusi visa tauta, taip
pat ir muitininkai, pripažino
Dievo teisingumą, krikštyda-
miesi Jono krikštu. 30 Tik fari-
ziejai ir Įstatymo mokytojai,
nesiduodami jam krikštyti, at-
stūmė, ką Dievas jiems buvo
sumanęs."

Jėzus apie savo kartą

31 „Su kuo aš galėčiau paly-
ginti šios kartos žmones? Į ką
jie panašūs? 32 Panašūs jie į
vaikus, kurie, susėdę prekyvie-
tėje, šaukia vieni kitiems:

'Mes jums grojome, o jūs ne-
šokote;
mes giedojome raudas, o jūs
neverkėte.'

33 Buvo atėjęs Jonas Krikš-
tytojas. Jis nevalgė duonos,
negėrė vyno, tai jūs sakėte: 'Jis
demono apsėstas'. 34 Atėjo Žmo-
gaus Sūnus, valgantis ir gerian-
tis, jūs vėl sakote: 'Štai rijūnas
ir vyno gėrėjas, muitininkų ir
nusidėjėlių bičiulis.' 35* Bet iš-
mintį pateisino visi jos vaikai."

Atgailaujanti nusidėjėlė

36 Vienas fariziejus užsipra-
šė Jėzų pietų. Atėjęs į farizie-
jaus namus, jis sėdo prie sta-
lo. 37 Ir štai moteris, kuri buvo
žinoma mieste nusidėjėlė*, pa-
tyrusi, kad jis fariziejaus na-
muose, atsinešė alebastrinį
indą kvapaus tepalo ir, 38 verk-
dama priėjusi iš užpakalio*
prie jo kojų, ėmė laistyti jas
ašaromis, šluostyti savo galvos
plaukais, bučiavo jo kojas ir te-
pė jas tepalu.
39 Tai matydamas fariziejus,
kuris buvo Jėzų pasikvietęs,
samprotavo pats vienas: „Jei-
gu šitas būtų pranašas, jis ži-
notų, kas tokia ši moteris, kuri
jį paliečia, – kad ji nusidėjė-
lė!" 40 O Jėzus prabilo: „Simo-
nai, turiu tau ką pasakyti." Tas
atsiliepė: „Sakyk, Mokytojau!"
41 „Skolintojas turėjo du sko-
lininkus. Vienas buvo skolin-
gas penkis šimtus denarų, o ki-
tas – penkiasdešimt. 42 Jiems

7, 35: Dorieji žmonės – išmintingojo Dievo (pačios Išminties) vaikai – savo gyvenimu įrodo Dievo įsakymų teisingumą.

7, 37: Ši nusidėjėlė nėra Marija Magdalietė (Lk 8, 2; Jn 20, 1–2; 11–18) nei Mortos ir Lozoriaus sesuo Marija (Lk 10, 39; Jn 11, 1–5; 12, 2–3).

7, 38: Tais laikais valgydavo pusiau gulomis, pasirėmę kairiąja alkūne, o dešine ranka imdami valgius, todėl ir minima, kad nusidėjėlė priėjo iš užpakalio.

neturint iš ko atiduoti, jis do-
vanojo abiem. Katras labiau jį
mylės? [43] Simonas atsakė:
„Manau, jog tasai, kuriam dau-
giau dovanota.“ Jėzus tarė:
„Teisingai nusprendei.“ [44] Ir,
atsisukęs į moterį, jis tarė Si-
monui: „Matai šitą moterį? Aš
atėjau į tavo namus, tu neda-
vei man vandens kojoms nusi-
mazgoti, o ji suvilgė jas ašaro-
mis ir nušluostė savo plaukais.
[45] Tu manęs nepabučiavai, o ji,
vos man atėjus, nesiliauja bu-
čiavusi man kojų. [46] Tu alieju-
mi man galvos nepatepei, o ji
tepalu patepė man kojas. [47] Tō-
dėl aš tau sakau: jai atleidžia-
ma daugybė jos nuodėmių, nes
ji labai pamilo*. Kam mažai
atleista, tas menkai myli.“ [48] O
jai tarė: „Atleidžiamos tau
nuodėmės.“ [49] Sėdintieji kartu
už stalo pradėjo svarstyti: „Kas
gi jis toks, kad net ir nuodėmes
atleidžia?!“ [50] O jis dar tarė mo-
teriai: „Tavo tikėjimas išgelbė-
jo tave. Eik rami!“

Jėzaus talkininkės

8 [1] Jėzus keliavo per mies-
tus ir kaimus, mokyda-
mas ir skelbdamas Gerąją
Naujieną apie Dievo Karalystę.
Su juo buvo Dvylika [apaštalų]
[2] ir kelios moterys, išgydytos
nuo piktųjų dvasių bei ligų; tai
Marija, vadinama Magdaliete,
iš kurios buvo išėję septyni de-
monai, [3] Erodo prievaizdo Chu-
zo žmona Joana, Zuzana ir daug
kitų moterų, kurios šelpė juos
savo turtu.

Sėjėjo palyginimas

[4] Susirinkus gausiai miniai
ir žmonėms dar skubant iš vi-
sų miestų pas Jėzų, jis bylojo
palyginimu: [5] „Sėjėjas išsiren-
gė sėti javų. Jam sėjant, vieni
grūdai nukrito pakelėje, buvo
sumindžioti, ir dangaus spar-
nuočiai juos sulesė. [6] Kiti nukri-
to ant uolų, ir jų daigai sudžiū-
vo, nes trūko drėgmės. [7] Dar
kiti nukrito tarp erškėčių, ir
tie, kartu išaugę, juos nusmel-
kė. [8] O dar kiti nukrito į gerą
žemę ir išaugę davė šimterio-
pą derlių.“ Tai papasakojęs, jis
sušuko: „Kas turi ausis klau-
syti – teklauso!“

Kodėl palyginimai?

[9] Jo mokiniai paklausė, ką
reiškiąs tasai palyginimas. [10] Jis
atsakė: „Jums duota pažinti
Dievo Karalystės paslaptis, o
kitiems jos skelbiamos palygi-
nimais, kad

regėdami nematytų
ir girdėdami nesuprastų.“

7, 47: *Nes ji labai pamilo*: karšta atgailautojos meilė Dievui rodo, kad jai yra daug atleista, o pasitikėjimas Dievo gailestingumu dar stiprina tą meilę.

8, 10: Žr. Mt 13, 13–15 pilną citatos tekstą, iš kurio matyti, jog patys klausytojai yra užkietinę savo širdis, kad regėdami nematytų ir t. t.

Palyginimo išaiškinimas

11 „Palyginimas štai ką reiškia: sėkla yra Dievo žodis. 12 Pakelėje – tai tie, kurie klausosi, paskui ateina velnias ir išrauna žodį iš jų širdies, kad jie netikėtų ir nebūtų išgelbėti.
13 Ant uolų – tie, kurie, išgirdę žodį, su džiaugsmu jį priima, bet neturi šaknų*: kurį laiką jie tiki, o gundomi atkrinta. 14 Kas krito tarp erškėčių, – tai tie, kurie išgirdo, bet tolyn eidami liko nusmelkti rūpesčių, turtų ir gyvenimo malonumų ir neduoda vaisiaus.* 15 Nukritusi į gerą žemę sėkla – tai tie, kurie klauso žodžio, išsaugo jį taurioje ir geroje širdyje* ir duoda vaisių kantrumu.“

Žiburio palyginimas

16 „Nė vienas, uždegęs žiburį, nevožia jo indu ir nekiša po lova, bet stato į žibintuvą, kad ateinantys matytų šviesą. 17 Nėra nieko paslėpta, kas nebūtų atskleista, nieko slapta, kas nepasidarytų žinoma ir neišeitų aikštėn. 18 Tad žiūrėkite, kaip klausotės. Kas turi, tam bus duota, o iš neturinčio bus atimta* ir tai, ką jis tariasi turįs.“

Tikroji giminystė

19 Pas Jėzų atėjo motina ir broliai, bet negalėjo prasimušti iki jo per minią. 20 Jam buvo pranešta: „Tavo motina ir broliai stovi lauke, nori su tavimi pasimatyti.“ 21 O jis atsakė: „Mano motina ir mano broliai – tai tie, kurie klausosi Dievo žodžio ir jį vykdo.“*

Audros nutildymas

22 Vieną dieną Jėzus su mokiniais įlipo į valtį ir pasakė: „Irkimės anapus ežero!“ Jie atsistūmė nuo kranto. 23 Mokiniams irkluojant, Jėzus užmigo. Ežere pakilo vėtra. Bangos ėmė semti valtį, ir visi atsidūrė pavojuje. 24 Tuomet pripuolę mokiniai ėmė žadinti Jėzų, šaukdami: „Mokytojau, Mokytojau, žūvame!“ Atsikėlęs jis sudraudė vėtrą ir bangas. Jos nurimo, ir stojo tyla. 25 O Jėzus paklausė juos: „Kurgi jūsų tikėjimas?!“ Mokiniai išsigandę ir nustebę kalbėjo vienas kitam: „Kas jis toks, kad įsakinėja

8, 13: *Bet neturi šaknų*: žodis juose neįleidžia šaknų.

8, 14: Ir malonumai – erškėčiai, nes žaloja sielą.

8, 15: *Taurioje ir geroje širdyje*: pažodžiui *gražioje ir geroje*. Tai graikų žmogaus idealas (kalokagatija): gražus ir geras.

8, 18: *Kas turi, tam bus duota, o iš neturinčio bus atimta*: tai vienas iš Jėzaus paradoksų, kuriais jis stengdavosi sužadinti didesnį klausytojų susidomėjimą. Prasmė: kas Dievo žodį išgirdęs susimąsto, tam suteikiamas dar geresnis Dievo dalykų pažinimas; kas pasitenkina paviršutiniškai nugirdęs, nepasinaudos išganymui nė tuo, ką tariasi girdėjęs.

8, 21: Žmogaus vertę nulemia ne kilmė, o pastangos gyventi pagal Dievo valią.

vėjams ir vandeniui, ir tie jo
klauso?!“

Gerazos apsėstasis

26 Jie atplaukė į geraziečių*
kraštą, kuris yra priešingame
Galilėjai krante. 27 Kai tik Jė-
zus išlipo į krantą, jį pasitiko iš
miesto atbėgęs vyras. Šis buvo
demonų apsėstas, seniai nedė-
vėjo drabužių, negyveno namuo-
se, laikėsi kapinėse. 28 Pamatęs
Jėzų, jis parpuolė priešais ir ėmė
garsiai šaukti: „Ko tau iš ma-
nęs reikia, Jėzau, Aukščiausio-
jo Dievo Sūnau?! Maldauju,
nekankink manęs!“ 29 Mat Jė-
zus buvo įsakęs netyrajai dva-
siai išeiti iš žmogaus. Dvasia
dažnai sugriebdavo jį. Žmonės
jį laikydavo surakintą, supan-
čiotomis kojomis, bet jis sutrau-
kydavo pančius, ir demonas jį
nuvarydavo į dykumą. 30 Jėzus
paklausė: „Kuo tu vardu?“ Šis
atsakė: „Legionas“. Mat jį buvo
apsėdę daug demonų. 31 Jie
maldavo, kad Jėzus neįsakytų
jiems nugrimzti gelmėn.
32 Tenai kalne ganėsi didelė
kaimenė kiaulių. Demonai
prašė leisti sueiti į jas. Jėzus
leido. 33 Tuomet demonai, išėję
iš žmogaus, apniko kiaules.
Kaimenė tuojau metėsi nuo
skardžio į ežerą ir prigėrė.
34 Pamatę, kas nutiko, pieme-
nys pabėgo ir pranešė apie tai
mieste bei kaimuose. 35 Žmonės
išėjo pažiūrėti, kas buvo atsi-
tikę, ir susibūrė prie Jėzaus.
Čia jie rado žmogų, iš kurio bu-
vo išėję demonai, sėdintį prie
Jėzaus kojų apsirengusį ir svei-
ko proto, ir nusigando. 36 Tie, ku-
rie buvo matę, papasakojo,
kaip buvo išgydytas apsėsta-
sis. 37 Tada visi geraziečių ša-
lies gyventojai ėmė prašyti, kad
Jėzus pasitrauktų iš jų, nes
juos buvo pagavusi didelė bai-
mė. Jis įsėdo į valtį ir sugrįžo
atgal.
38 Vyras, iš kurio buvo išėję
demonai, prašėsi paliekamas
pas Jėzų. Tačiau jis atleido jį
ir paliepė: 39 „Grįžk namo ir pa-
pasakok, kokių didžių dalykų
tau padarė Dievas.“ Tuomet jis
ėjo per visą miestą ir skelbė,
ką Jėzus jam padaręs.

Jėzus pagydo moterį ir prikelia mirusią mergaitę

40 Grįžtantį Jėzų pasitiko
minia, nes visi jo laukte laukė.
41 Ir štai atėjo vyras, vardu Jay-
ras, sinagogos vyresnysis. Jis
puolė Jėzui po kojų, maldau-
damas ateiti į jo namus. 42 Mat
jo vienturtė, dvylikametė duk-
relė buvo marinama. Jėzus ėjo
minios apgultas.
43 Viena moteris, dvylika
metų sirgusi kraujoplūdžiu*,
kurio niekas negalėjo pagydy-

8, 26: *Geraziečių*, arba *gadariečių*, arba *gergeziečių*. Žr. Mk 5, 1 paaiškinimą.

8, 43: Kai kurie rankraščiai praplečia: *kraujoplūdžiu, išleidusi gydytojams visus savo išteklius, ir kurios*

ti, 44 prisiartino iš užpakalio,
prisilietė jo drabužio apvado,
ir kraujas bematant liovėsi
plūdęs. 45 O Jėzus paklausė:
„Kas mane palietė?“ Visiems
besiginant, Petras tarė: „Moky-
tojau, minia tave spaudžia ir
stumia.“ 46 Bet Jėzus atsakė:
„Mane kažkas palietė, nes aš
pajutau, kad iš manęs išėjo ga-
lia.“ 47 Moteris, pamačiusi, kad
neliko nepastebėta, drebėda-
ma prisiartino, parpuolė jam
po kojų ir visų žmonių aki-
vaizdoje papasakojo, kodėl pri-
silietusi ir kaip tuojau išgijusi.
48 Tuomet Jėzus jai tarė: „Duk-
ra, tavo tikėjimas išgelbėjo ta-
ve. Eik rami!“
49 Jėzui tebekalbant, atėjo
kažkas iš sinagogos vyresniojo
namų ir tam pranešė: „Tavo
duktė numirė. Nebevargink
Mokytojo.“ 50 Tai išgirdęs, Jė-
zus tarė: „Nebijok, tiktai tikėk,
ir ji bus išgelbėta.“ 51 Atėjęs į
namus, jis neleido su savim ei-
ti niekam, tik Petrui, Jonui, Jo-
kūbui ir mergaitės tėvui bei
motinai. 52 Visi verkė ir aprau-
dojo ją. Jėzus prabilo: „Never-
kite! Mergaitė nėra mirusi, o
tik miega“ . 53 Žmonės juokėsi
iš jo, žinodami, kad ji mirusi.
54 Bet jis, paėmęs ją už ran-
kos, sušuko: „Mergaite, kel-
kis!“ 55 Jos dvasia sugrįžo, ji
tuojau atsikėlė. Jėzus liepė
duoti jai valgyti. 56 Mergaitės
gimdytojai be galo stebėjosi, o
jis liepė niekam nesakyti, kas
buvo įvykę.

Apaštalų išsiuntimas

9 1 Sukvietęs Dvylika, Jė-
zus suteikė jiems galią ir
valdžią visiems demonams
tramdyti ir ligoms gydyti. 2 Pas-
kui išsiuntė Dievo Karalystės
skelbti, sveikatos ligoniams
teikti. 3 Jis pasakė jiems: „Nie-
ko neimkite kelionei: nei laz-
dos, nei krepšio, nei duonos, nei
pinigų. Neturėkite nė dviejų
palaidinių. 4 Jei įeisite į kokius
nors namus, pasilikite tenai. Iš
ten ir keliaukite toliau. 5 O kur
tik žmonės jūsų nepriimtų, iš-
eidami iš to miesto nusikraty-
kite nuo kojų dulkes kaip liu-
dijimą prieš juos.“ 6 Taigi išėję
jie traukė per aplinkinius kai-
mus, visur skelbdami Gerąją
Naujieną bei gydydami.

Erodas apie Jėzų

7 Tetrarchas Erodas išgirdo
apie visus tuos įvykius ir neži-
nojo, ką manyti, nes vieni sa-
kė: 8 Jonas prisikėlęs iš numi-
rusių, kiti: pasirodęs Elijas,
dar kiti: prisikėlęs vienas iš se-
nųjų pranašų. 9 Erodas tarė:
„Jonui aš nukirsdinau galvą; o
kas yra šitas, apie kurį girdžiu
pasakojant tokius dalykus?!“ Ir
jis panoro pamatyti Jėzų.

niekas... Mk dar priduria, kad besigydant jai tik blogiau darėsi. Lukas, būdamas gydytojas, švelniau kalba apie savo kolegas.

Apaštalų sugrįžimas ir duonos padauginimas

[10] Sugrįžę apaštalai apsakė
Jėzui, ką buvo nuveikę. Pasiė-
męs juos, jis pasitraukė nuo-
šaliai į Betsaidos miesto apy-
linkes. [11] Minia, tai sužinojusi,
sekė iš paskos. Jis priėmė
žmones ir kalbėjo jiems apie
Dievo Karalystę, pagydė tuos,
kuriems reikėjo gydymo.
[12] Diena pakrypo vakarop.
Prisiartinę Dvylika tarė: „Pa-
leisk žmones, kad jie, nuėję į
aplinkinius kaimus bei vien-
kiemius, susirastų nakvynę ir
maisto. Mes juk esame dyku-
moje.“ [13] Jėzus atsiliepė: „Jūs
duokite jiems valgyti!“ Dvyli-
ka atsakė: „Mes nieko daugiau
neturime, tik penkis kepalė-
lius duonos ir dvi žuvis. Nebent
nueitume ir nupirktume mais-
to visai šitai miniai.“ [14] O buvo
ten apie penkis tūkstančius vy-
rų. Jėzus įsakė mokiniams:
„Susodinkite juos būriais po
penkiasdešimt.“ [15] Jie taip pa-
darė ir visus susodino. [16] Tuo-
met, paėmęs penkis kepalėlius
ir dvi žuvis, jis pažvelgė į dan-
gų, sukalbėjo palaiminimą,
laužė ir davė mokiniams, kad
išnešiotų miniai. [17] Visi valgė
ir pasisotino. Ir dar buvo su-
rinkta dvylika pintinių nuliku-
sių kąsnelių.

Petro išpažinimas

[18] Kartą, kai Jėzus nuošaliai
vienas meldėsi, su juo buvo ir
mokiniai. Jis paklausė juos:
„Kuo mane laiko žmonės?“ [19] Jie
atsakė: „Vieni Jonu Krikštyto-
ju, kiti Eliju, treti sako, prisi-
kėlęs vienas iš senųjų prana-
šų.“ [20] Tada jis paklausė: „O jūs
kuo mane laikote?“ Petras at-
sakė: „Dievo Mesiju“. [21] Jėzus
sudraudė juos, įsakydamas
niekam to nepasakoti.*

Pirmoji pranašystė apie kančią ir prisikėlimą

[22] Jis dar pridūrė, jog reikia,
kad Žmogaus Sūnus daug ken-
tėtų, būtų seniūnų, aukštųjų
kunigų bei Rašto aiškintojų at-
mestas, nužudytas ir trečią
dieną prisikeltų.

Jėzaus sekimas

[23] Jėzus pasakė visiems: „Jei
kas nori eiti paskui mane, teiš-
sižada pats savęs, tenešа savo
kryžių ir teseka manimi. [24] Kas
nori išgelbėti savo gyvybę, tas
ją praras, o kas pražudys dėl
manęs savo gyvybę, tas ją iš-
gelbės. [25] Kokia būtų nauda, jei
žmogus laimėtų visą pasaulį,
o save pražudytų ar sau pa-
kenktų?! [26] Jei kas gėdysis ma-
nęs ir mano žodžių, to gėdysis
ir Žmogaus Sūnus, kai ateis su
savąja bei Tėvo ir šventųjų
angelų šlove. [27] Iš tiesų sakau

9, 21: Jėzus draudžia skelbti jį esant Mesiją, nes tauta laukė Mesijo kaip žemiško karaliaus – išvaduotojo, o Jėzus neketino toks būti.

jums: kai kurie iš čia stovin-
čiųjų neragaus mirties, kol ne-
išvys Dievo Karalystės."

Atsimainymas

28 Praslinkus maždaug aštuo-
nioms dienoms po šitų žodžių,
jis pasiėmė Petrą, Joną ir Jo-
kūbą ir užkopė į kalną melstis.
29 Besimeldžiant jo veido išvaiz-
da pasikeitė, o drabužiai pasi-
darė skaisčiai balti. 30 Ir štai pa-
sirodė du vyrai, kurie kalbėjosi
su juo. Tai buvo Mozė ir Elijas.
31 Jie pasirodė šlovėje ir kalbėjo
apie Jėzaus išėjimą, būsiantį
Jeruzalėje.

32 Petrą ir jo draugus apėmė
miegas. Išbudę jie pamatė jo
spindesį ir stovinčius šalia jo
du vyrus. 33 Šiems tolstant,
Petras kreipėsi į Jėzų: „Moky-
tojau, gera mums čia būti! Pa-
darykime tris palapines: vieną
tau, kitą Mozei ir trečią Eli-
jui." Jis nesižinojo, ką kalbąs.
34 Jam tai besakant, užėjo de-
besis ir uždengė juos. Jiems
panyrant į debesį, mokiniai
nusigando. 35 O iš debesies ai-
dėjo balsas: „Šitas mano iš-
rinktasis Sūnus, jo klausyki-
te!" 36 Balsui nuskambėjus,
Jėzus liko vienas. O jie tylėjo
ir tomis dienomis niekam ne-
sakė apie savo regėjimą.

Nuomariu sergančio berniuko pagydymas

37 Kitą dieną, jiems besilei-
džiant nuo kalno, Jėzų pasitiko
didelė minia. 38 Ir štai vienas
vyras iš minios ėmė šaukti:
„Mokytojau, meldžiu, pažvelk į
mano sūnų: tai vienturtis. 39 Kai
dvasia jį pačiumpa, jis staiga
ima rėkti, o dvasia tąso jį, jog
tas net putoja. Ji tik vargais ne-
galais atstoja nuo jo, kone už-
kankindama. 40 Aš prašiau ta-
vo mokinius išvaryti dvasią,
bet jie neįstengė." 41 Tada Jė-
zus atsakė: „O netikinti ir su-
gedusi gimine! Kaip ilgai man
reikės su jumis pasilikti ir jus
kęsti?! Atvesk čia sūnų." 42 Dar
besiartinantį demonas jį par-
bloškė ir pradėjo tąsyti. Jėzus
sudraudė netyrąją dvasią, išgy-
dė berniuką ir atidavė jį tėvui.
43 Ir visi neteko žado dėl Dievo
didybės.

Antroji pranašystė apie kančią ir prisikėlimą

Visiems stebintis Jėzaus
darbais, jis prabilo į mokinius:
44 „Įsidėmėkite gerai mano žo-
džius: Žmogaus Sūnus turi bū-
ti atiduotas į žmonių rankas."
45 Jie nesuprato šios kalbos; jos
reikšmė liko jiems paslėpta
taip, kad jos nesuvoktų. O jie bi-
jojo klausti Jėzų apie tą dalyką.

Kas didžiausias?

46 Tarp mokinių kilo ginčas,
kuris iš jų didžiausias. 47 Išskai-
tęs jų širdies mintis, Jėzus pa-
sišaukė vaiką, pasistatė šalia
savęs 48 ir tarė: „Kas priima šį
vaiką dėl manęs, priima mane,

o kas mane priima, priima tą,
kuris yra mane siuntęs. Kas
tarp jūsų mažiausias, tas yra
didis.“

Jėzaus vardo galybė

49 Tada atsiliepė Jonas: „Mo-
kytojau, mes matėme vieną
žmogų, tavo vardu išvarantį de-
monus. Mes jam draudėme tai
daryti, nes jis nevaikščioja kar-
tu su mumis.“ 50 Jėzus atsakė:
„Nedrauskite! Kas ne prieš jus,
tas už jus!“

E. KELIONĖS PASAKOJIMAS

Nesvetingas kaimas Samarijoje

51 Atėjus metui, kai turėjo būti
paimtas iš pasaulio, Jėzus ryž-
tingai nukreipė savo veidą į Je-
ruzalę. 52 Jis išsiuntė pirma sa-
vęs pasiuntinius. Tie užėjo į
vieną Samarijos kaimą paruoš-
ti, kur jam apsistoti. 53 Bet kai-
mo gyventojai nesutiko jo pri-
imti, nes jis keliavo Jeruzalės
link.* 54 Tai girdėdami, mokiniai
Jokūbas ir Jonas sušuko:
„Viešpatie, jei nori, mes liepsi-
me *ugniai kristi iš dangaus ir*
juos sunaikinti!“ 55* Bet jis at-
sisukęs sudraudė juos. 56 Jie
pasuko į kitą kaimą.

Jėzus reikalauja ryžtingumo

57 Jiems einant keliu, vienas
žmogus jam pasakė: „Aš sek-
siu paskui tave, kur tik tu ei-
tum!“ 58 Jėzus atsakė: „Lapės
turi urvus, padangių sparnuo-
čiai – lizdus, o Žmogaus Sū-
nus neturi kur galvos priglaus-
ti.“ 59 Kitam žmogui jis pasakė:
„Sek paskui mane!“ Tas pra-
šė: „Leisk man pirmiau parei-
ti tėvo palaidoti.“ 60 Jis atsakė:
„Palik mirusiems laidoti savo
numirėlius, o tu eik ir skelbk
Dievo Karalystę!“ 61 Dar vienas
tarė: „Aš seksiu paskui tave,
Viešpatie, bet leisk man pir-
miau atsisveikinti su namiš-
kiais.“ 62 Jėzus tam pasakė:
„Nė vienas, kuris prideda ran-
ką prie arklo ir žvalgosi atgal,
netinka Dievo Karalystei.“

Septyniasdešimt dviejų mokinių pasiuntinybė

10 1 Paskui Viešpats pa-
skyrė dar kitus septy-
niasdešimt du* mokinius ir iš-
siuntė juos po du, kad eitų
pirma jo į visus miestus bei
vietoves, kur jis pats ketino
vykti. 2 Jis sakė jiems: „Pjūtis
didelė, o darbininkų maža.
Melskite pjūties šeimininką,
kad atsiųstų darbininkų į savo

9, 53: Samariečiai turėjo šventovę Garizimo kalne ir nemėgo Galilėjos žydų, aplenkiančių Garizimą ir vykstančių melstis į Jeruzalę.

9, 55–56: Kai kurie rankraščiai įterpia: *Nežinote, kokios dvasios esate. Žmogaus Sūnus atėjo ne pražudyti žmonių gyvybių, o gelbėti.*

10, 1: Kai kuriuose rankraščiuose ne 72, o 70.

pjūtį. 3 Keliaukite! Štai aš siun-
čiu jus lyg avinėlius tarp vilkų.
4 Nesineškite piniginės nei
krepšio, nei autuvo ir nieko ke-
lyje nesveikinkite.* 5 Į kuriuos
tik namus užeisite, pirmiausia
tarkite: ‘Ramybė šiems na-
mams!’* 6 Ir jei ten gyvens ra-
mybės sūnus, jūsų ramybė nu-
žengs ant jo, o jei ne, – sugrįš
pas jus. 7 Pasilikite tuose na-
muose, valgykite ir gerkite, kas
duodama, nes darbininkas ver-
tas savo užmokesčio. Nesikil-
nokite iš namų į namus. 8 Jei
nueisite į kurį nors miestą ir
jus priims, valgykite, kas bus
jums padėta. 9 Gydykite to
miesto ligonius ir sakykite vi-
siems: ‘Jums čia pat Dievo Ka-
ralystė!’ 10 O jeigu užsuksite į
tokį miestą, kur jūsų nepriims,
išėję į aikštę tarkite: 11 ‘Mes
jums nukratome net jūsų mies-
to dulkes, prilipusias prie mū-
sų kojų, bet vis tiek žinokite:
Dievo Karalystė jau čia pat!’
12 Sakau jums: ateis diena, kai
Sodomai bus lengviau negu
anam miestui.

13 Vargas tau, Chorazine! Var-
gas tau, Betsaida! Jeigu Tyre
ir Sidone būtų padaryta ste-
buklų, kokie padaryti pas jus,
jie seniai būtų atsivertę ir at-
gailoję su ašutine ir pelenuo-
se. 14 Todėl Tyrui ir Sidonui
teisme bus lengviau negu jums.
15 Ir tu, Kafarnaume, negi būsi
išaukštintas iki dangaus?! Tu
nugarmėsi iki pragaro!

16 Kas jūsų klauso, manęs
klauso. Kas jus niekina, mane
niekina. O kas niekina mane,
niekina tą, kuris yra mane
siuntęs.“

Mokinių sugrįžimas. Kuo džiaugtis?

17 Septyniasdešimt du sugrį-
žo ir su džiaugsmu kalbėjo:
„Viešpatie, mums paklūsta net
demonai dėl tavo vardo.“ 18 O Jė-
zus atsiliepė: „Mačiau šėtoną,
kaip žaibą krintantį iš dan-
gaus. 19 štai aš suteikiau jums
galią mindžioti gyvates bei
skorpionus ir visokią priešo ga-
lybę, kad niekas jums nepa-
kenktų. 20 Bet jūs džiaukitės ne
tuo, kad dvasios jums paval-
džios; džiaukitės, kad jūsų var-
dai įrašyti danguje.“

Palaima mažutėliams

21 Tuomet jis pradžiugo Šven-
tąja Dvasia ir prabilo: „Aš šlo-
vinu tave, Tėve, dangaus ir že-
mės Viešpatie, kad paslėpei
tai nuo išmintingųjų ir gudrių-
jų, o apreiškei mažutėliams.
Taip, Tėve, nes tau taip pati-
ko. 22 Viskas man yra mano Tė-
vo atiduota. Ir niekas nežino,
kas yra Sūnus, tik Tėvas, nei

10, 4: Jėzus liepia kelyje su niekuo nesisveikinti, nes, rytiečių papročiu, pasisveikinus reikėdavo pasišnekučiuoti ir ilgokai sugaišti.

10, 5: *Ramybė* (hebr. *šelom*) rytiečių supratimu – materialinė ir dvasinė gerovė kartu.

kas yra Tėvas, tik Sūnus ir tas,
kam Sūnus panorės apreikšti.“

Mokinių privilegija

23 Atsigręžęs vien tiktai į mo-
kinius, jis tarė: „Palaimintos
akys, kurios regi, ką jūs regite.
24 Sakau jums: daugel pranašų
ir karalių troško išvysti, ką jūs
matote, bet neišvydo, ir išgirs-
ti, ką jūs girdite, bet neišgirdo.“

Didysis įsakymas

25 Štai atsistojo vienas Įsta-
tymo mokytojas ir, mėginda-
mas jį, paklausė: „Mokytojau,
ką turiu daryti, kad laimėčiau
amžinąjį gyvenimą?“ 26 Jėzus
tarė: „O kas parašyta Įstaty-
me? Kaip skaitai?“ 27 Tas atsa-
kė: *Mylėk Viešpatį, savo Dievą,
visa širdimi, visa siela, visomis
jėgomis* ir visu protu, *o savo ar-
timą kaip save patį.* 28 Jėzus
jam tarė: „Gerai atsakei. Tai
daryk, ir gyvensi.“

Gailestingojo samariečio palyginimas

29 Norėdamas pasiteisinti,
anas paklausė Jėzų: „O kas gi
mano artimas?“ 30 Jėzus pra-
bilo: „Vienas žmogus keliavo
iš Jeruzalės į Jerichą ir pa-
kliuvo į plėšikų rankas. Tie iš-
rengė jį, sumušė ir nuėjo sau,
palikdami pusgyvį. 31 Atsitik-
tinai tuo pačiu keliu ėjo vie-
nas kunigas. Jis pamatė, bet
praėjo kita puse kelio. 32 Taip
pat ir levitas, pro tą vietą ei-
damas, jį matė ir praėjo kita
kelio puse. 33 O vienas pakelei-
vis samarietis, užtikęs jį, pa-
sigailėjo. 34 Jis priėjo prie jo, už-
pylė ant žaizdų aliejaus ir vyno,
aptvarstė jas; paskui, užkėlęs
ant savo gyvulio, nugabeno į už-
eigą ir slaugė jį. 35 Kitą dieną
jis išsiėmė du denarus, pada-
vė užeigos šeimininkui ir tarė:
‘Slaugyk jį, o jeigu išleisi ką vir-
šaus, sugrįžęs aš tau atsilygin-
siu’. 36 Kas iš šitų trijų tau atro-
do buvęs artimas patekusiam
į plėšikų rankas?“ 37 Jis atsa-
kė: „Tas, kuris parodė jam gai-
lestingumą.“ Jėzus atsakė:
„Eik ir tu taip daryk!“

Morta ir Marija

38 Jiems keliaujant toliau,
Jėzus užsuko į vieną kaimą.
Ten viena moteris, vardu Mor-
ta, pakvietė jį paviešėti. 39 Ji
turėjo seserį, vardu Marija. Ši,
atsisėdusi prie Viešpaties ko-
jų, klausėsi jo žodžių. 40 Morta
buvo susirūpinusi visokiu pa-
tarnavimu. Ji stabtelėjo ir pa-
siskundė: „Viešpatie, tau nerū-
pi, kad sesuo palieka mane
vieną patarnauti? Sakyk, kad
ji man padėtų.“ 41* Tačiau Vieš-
pats atsakė: „Morta, Morta, tu
rūpiniesi ir sielojiesi daugeliu
dalykų, 42 o reikia tik vieno.

10, 41–42: Vaizdingas pamokymas, kaip reikia vertinti Dievo žodį. Šios dvi seserys nuo seno laikomos aktyviojo ir kontempliatyviojo gyvenimo įasmeninimu.

Marija išsirinko geriausiąją
dalį, kuri nebus iš jos atimta.“

Tėve mūsų

11 [1] Kartą Jėzus vienoje
vietoje meldėsi. Jam
baigus maldą, vienas mokinys
paprašė: „Viešpatie, išmokyk
mus melstis, kaip ir Jonas iš-
mokė savuosius mokinius.“ [2] Jė-
zus tarė jiems: „Kai melsitės,
sakykite:

'Tėve, teesie šventas tavo
vardas.
Teateinie tavo Karalystė.
[3] Kasdienės mūsų duonos
duok mums kasdien
[4] ir atleisk mums mūsų kaltes,
nes ir mes atleidžiame
kiekvienam, kuris mums
kaltas.
Ir neleisk mūsų gundyti’.“

Ištverminga malda

[5] Jėzus dar kalbėjo jiems:
„Kas nors iš jūsų turės draugą
ir, nuėjęs pas jį vidurnaktį, sa-
kys: 'Bičiuli, paskolink man tris
kepaliukus duonos, [6] nes drau-
gas iš kelionės pas mane atvy-
ko ir aš neturiu ko jam padėti
ant stalo.’ [7] O anas iš vidaus
atsilieps: 'Nekvaršink manęs!
Durys jau uždarytos, o aš su
vaikais lovoje, negaliu keltis ir
tau duoti.’ [8] Aš jums sakau: jei-
gu nesikels ir neduos jam duo-
nos dėl bičiulystės, tai dėl jo
įkyrumo atsikels ir duos, kiek
tik jam reikia.“

Malda ir Dievo gerumas

[9] „Tad ir aš jums sakau: pra-
šykite, ir jums bus duota; ieško-
kite, ir rasite; belskite, ir jums
bus atidaryta. [10] Kiekvienas,
kas prašo, gauna, kas ieško,
randa, ir beldžiančiam atida-
roma. [11] Kur jūs matėte tokį tė-
vą, kad duonos prašančiam
vaikui duotų akmenį?! Ar pra-
šančiam žuvies atkištų gyva-
tę? [12] Arba prašančiam kiauši-
nio – duotų skorpioną? [13] Jei
tad jūs, būdami nelabi, moka-
te savo vaikams duoti gerų
daiktų, juo labiau jūsų Tėvas
iš dangaus suteiks Šventąją
Dvasią tiems, kurie jį prašo.“

Jėzus ir Belzebulas

[14] Kartą Jėzus išvarė neby-
lumo demoną. Demonui išėjus,
nebylys prakalbėjo, ir minia
stebėjosi. [15] Kai kurie žmonės
sakė: „Jis išvaro demonus de-
monų valdovo Belzebulo galia.“
[16] Kiti, mėgindami jį, reikalavo
ženklo iš dangaus. [17] Žinoda-
mas, ką jie mano, Jėzus jiems
tarė: „Kiekviena suskilusi ka-
ralystė bus sunaikinta, ir na-
mai grius ant namų. [18] Jeigu ir
šėtonas pasidalijęs, tai kaip
išsilaikys jo karalystė?! Jūs
sakote mane išvejant demo-
nus Belzebulo galia. [19] Jeigu
jau aš išvarau juos Belzebulo
galia, tai kieno galia išvaro jū-
sų sekėjai?* Todėl jie bus jūsų

11, 19: *Jūsų sūnūs*, arba *jūsų sekėjai*.

teisėjai. [20] Bet jei aš išveju de-
monus Dievo pirštu*, tai tik-
rai pas jus atėjo Dievo Kara-
lystė.
[21] Kai apsiginklavęs galiūnas
sergi savo sodybą, tada ir jo
turtas apsaugotas. [22] Bet jei
užpuls stipresnis ir jį nugalės,
tai atims jo ginklus, kuriais
tas pasitikėjo, ir išdalys grobį.
[23] Kas ne su manimi, tas prieš
mane, ir kas nerenka su mani-
mi, tas barsto.“

Nelabosios dvasios sugrįžimas

[24] „Netyroji dvasia, išėjusi iš
žmogaus, klaidžioja bevande-
nėse vietose, ieškodama poil-
sio. Neradusi ji sako sau: ‘Grį-
šiu į savo namus, iš kur išėjau.’
[25] Sugrįžusi randa juos iššluo-
tus ir išpuoštus. [26] Tada eina,
pasiima kitas septynias dva-
sias, dar piktesnes už save, ir
įėjusios jos ten apsigyvena. Ir
paskui tam žmogui darosi blo-
giau negu pirma.“

Palaima žodžio klausytojams

[27] Jam bekalbant, viena mo-
teris iš minios garsiai sušuko:
„Palaimintos įsčios, kurios tave
nešiojo, ir krūtys, kurias žindai!“
[28] O jis atsiliepė: „Dar labiau
palaiminti tie, kurie klausosi
Dievo žodžio ir jo laikosi.“

Jonos ženklas

[29] Žmonėms gausiai susirin-
kus, Jėzus pradėjo kalbėti: „Ši
karta yra pikta karta. Ji rei-
kalauja ženklo, bet jai nebus
duota jokio kito ženklo, kaip
tik Jonos ženklas. [30] Kaip Jona
buvo ženklas ninevięčiams,
taip Žmogaus Sūnus bus šiai
kartai. [31] Pietų šalies karalie-
nė* teismo dieną prisikels drau-
ge su šios kartos žmonėmis ir
juos pasmerks. Nes ji atkelia-
vo nuo žemės pakraščių pasi-
klausyti Saliamono išminties,
o štai čia daugiau negu Salia-
monas. [32] Ninevės gyventojai
teismo dieną kelsis su šia kar-
ta ir ją pasmerks, nes jie atsi-
vertė išgirdę Jonos pamokslus,
o štai čia daugiau negu Jona.“

Žiburio palyginimas

[33] „Niekas uždegto žiburio
nededa į slėptuvę ar po indu,
bet stato jį į žibintuvą, kad įei-
nantys matytų šviesą. [34] Kūno
žiburys yra tavoji akis. Todėl
jei tavo akis sveika, visam ta-
vo kūnui bus šviesu. O jeigu ta-
vo akis nesveika, tavo kūnas
skendės tamsoje. [35] Todėl žiū-
rėk, kad tavoji šviesa nebūtų

11, 20: *Dievo pirštas*, o Mt 12, 28 *Dievo dvasia*; iš šios paralelės yra kilęs Šventosios Dvasios titulas *digitus paternae dexterae* (*Tėvo dešinės pirštas*).

11, 31: Minima Šebos karalienė, aplankiusi išmintingąjį karalių Saliamoną. Jos karalystė buvo maždaug dabartinio Jemeno teritorijoje.

tamsybė! 36* Taigi jei visam ta-
vo kūnui šviesu ir niekas jo ne-
temdo, tai jis ir bus šviesus, lyg
būtum apšviestas žiburio spin-
dulių."

Prieš fariziejus ir Rašto mokytojus

37 Jėzui tebekalbant, vienas
fariziejus pasikvietė jį pietų.
Įėjęs jis sėdosi už stalo. 38 Tai
matydamas, fariziejus nusi-
stebėjo, kad jis nenusimazgojo
rankų prieš valgį. 39 O Viešpats
kreipėsi į jį: „Kaip tik jūs, fari-
ziejai, valote taurės ir dubens
išorę, o viduj esate pilni gobšu-
mo ir nelabumo. 40 Neišmanė-
liai! Argi išorės kūrėjas nėra
sukūręs ir vidaus?! 41 Verčiau
duokite žmonėms iš savo vi-
daus tarsi išmaldą, ir viskas
jums bus nesutepta. 42 Vargas
jums, fariziejai! Jūs duodate
dešimtinę iš mėtų, rūtų ir kito-
kių žolelių, o nepaisote teisin-
gumo ir Dievo meilės. Reikia
šitai daryti ir ano neapleisti!
43 Vargas jums, fariziejai! Jūs
taip mėgstate pirmąsias kėdes
sinagogose ir sveikinimus tur-
gavietėse!* 44 Vargas jums!
Esate lyg apleisti kapai, ku-
riuos žmonės nepastebėdami
mindžioja."
45 Tada vienas Įstatymo mo-
kytojas* atsiliepė: „Mokytojau,
taip kalbėdamas, tu ir mus
įžeidi." 46 Jis atsakė: „Vargas
ir jums, Įstatymo mokytojai!
Jūs kraunate žmonėms nepa-
keliamas naštas, o patys tų
naštų nė vienu pirštu nepaju-
dinate. 47 Vargas jums! Jūs
statote pranašams paminklus,
o jūsų tėvai juos žudė! 48 Taigi
jūs liudijate ir pritariate savo
tėvų darbams. Jie žudė, o jūs
statote paminklus.
49 Štai kodėl Dievo Išmintis
yra pasakiusi: 'Aš siųsiu pas
juos pranašų ir apaštalų, o jie
vienus žudys, kitus persekios,
50 kad iš šios kartos būtų pa-
reikalauta visų pranašų krau-
jo, išlieto nuo pasaulio sukūri-
mo, 51 pradedant Abelio krauju
iki kraujo Zacharijo, kuris bu-
vo nužudytas tarp aukuro ir
šventyklos.' Taip! Aš sakau, jog
bus pareikalauta jo iš šios kar-
tos.
52 Vargas jums, Įstatymo mo-
kytojai! Jūs pasisavinote paži-
nimo raktą, bet patys nėjote ir
norintiems įeiti kliudėte."

11, 36: Egzegetai šios eilutės tekstą laiko pakeistu perrašinėjant, bet paties posakio (34–36 eil.) prasmė aiški: Kas turi gerą valią (*sveikas akis*), tas gali pažinti Kristaus atneštąją šviesą ir jį patį kaip pasaulio šviesą (plg. Jn 3, 19–21). Priešingai, blogos valios žmogus nepripažins šviesos ir visas skendės tamsoje.

11, 43: Kristus reikalauja iš savo mokinių paprastumo. Jis yra prieš žydų mokytojų ceremoningumą, puošnią aprangą ir t. t.

11, 45: *Įstatymo mokytojas*: Šventojo Rašto aiškintojas (nuo penkių pirmųjų Biblijos knygų, vadinamų Tora – Įstatymu).

53* Jam iš ten išėjus, Rašto
aiškintojai bei fariziejai pra-
dėjo smarkiai jį pulti ir visaip
kamantinėti, 54 tykodami ką
nors pagauti iš jo lūpų.

Drąsa ir tiesumas kalboje

12 1 Tuo tarpu susirinko
tūkstančiai žmonių,
kad vieni kitus trypė. Tada Jė-
zus pradėjo kalbėti pirmiausia
savo mokiniams: „Saugokitės
fariziejų raugo, tai yra veid-
mainystės! 2 Nėra nieko uždeng-
ta, kas nebus atidengta, ir nie-
ko paslėpta, kas nepasidarys
žinoma. 3 Ką kalbėjote patam-
syje, skambės šviesoje, ir ką
šnibždėjote į ausį kambariuo-
se, bus skelbiama nuo stogų!
4 Aš sakau jums, savo bičiu-
liams: nebijokite tų, kurie žu-
do kūną ir paskui nebegali dau-
giau kenkti. 5 Aš parodysiu, ko
turite bijoti: bijokite to, kuris
nužudęs turi galią įstumti į
pragarą. Taip, sakau jums, ši-
to bijokite!

6 Argi ne penki žvirbliai par-
duodami už du skatikus? Ta-
čiau nė vienas iš jų nėra Dievo
užmirštas. 7 Žinokite, kad net
visi jūsų galvos plaukai suskai-
tyti. Tad nebijokite! Jūs ver-
tesni už daugybę žvirblių.

8 Aš jums sakau: kas išpažins
mane žmonių akivaizdoje, tą ir
Žmogaus Sūnus išpažins Die-
vo angelų akivaizdoje. 9 O kas
manęs išsigins žmonių aki-
vaizdoje, to bus išsiginta Die-
vo angelų akivaizdoje. 10 Kas
tartų žodį prieš Žmogaus Sūnų,
tam bus atleista, o kas piktžo-
džiautų Šventajai Dvasiai, tam
nebus atleista.

11 Kai jie ves jus į sinagogas
pas viršininkus ar vyresnybes,
nesirūpinkite, kaip ginsitės ar
ką atsakinėsite, 12 nes Švento-
ji Dvasia tą pačią valandą jus
pamokys, ką kalbėti.“

Turto menkystė

13 Vienas iš minios jam tarė:
„Mokytojau, liepk mano bro-
liui, kad pasidalytų su mani-
mi palikimą.“ 14 Jis atsakė:
„Žmogau, kas gi mane skyrė jū-
sų teisėju ar dalytoju?“ 15 Ir dar
pridūrė: „Žiūrėkite, saugokitės
bet kokio godumo, nes jei kas
ir turi apsčiai, jo gyvybė nepri-
klauso nuo turto.“ 16 Jis pasa-
kė jiems palyginimą: „Vieno
turtingo žmogaus laukai davė
gausų derlių. 17 Jis pradėjo sau
vienas svarstyti: ‘Ką čia man
dabar padarius? Neturiu kur
sukrauti derliaus.’ 18 Galop jis
tarė: ‘Štai ką padarysiu: nu-
griausiu savo klojimus, staty-
siuos didesnius ir į juos suga-
bensiu visus javus ir visas
gėrybes. 19 Tada tarsiu savo
sielai: mano siela, tu turi daug

11, 53–54: Lukas ryškiau už kitus evangelistus parodo didėjančią Kristaus priešų neapykantą (plg. 6, 11; 11, 53–54; 19, 48; 20, 19–20; 22, 2).

gėrybių, sukrautų ilgiems me-
tams. Ilsėkis, valgyk, gerk ir
linksmai pokyliauk!’ 20 O Die-
vas jam tarė: ‘Kvaily, dar šią-
nakt bus pareikalauta tavo gy-
vybės. Kam gi atiteks, ką
susikrovei?’ 21 Taip yra tam, kas
krauna turtus, bet nesirūpina
tapti turtingas pas Dievą.“

Pasitikėjimas Apvaizda

22 Tada Jėzus kalbėjo savo
mokiniams: „Todėl aš jums sa-
kau: per daug nesirūpinkite gy-
vybe, ką valgysite, nė savo kū-
nu, ką vilkėsite. 23 Gyvybė
svarbesnė už maistą, o kūnas
už drabužį. 24 Pasižiūrėkite į
varnus. Jie nesėja ir nepjauna,
neturi nei sandėlių, nei kluo-
nų, bet Dievas juos maitina.
Jūs nepalyginti vertesni už
paukščius! 25 Kas gi iš jūsų
galėtų savo rūpesčiu bent per
sprindį prailginti sau gyveni-
mą?! 26 Jei tad jūs neįstengiate
padaryti net mažmožio, tai
kam rūpinatės kitais daly-
kais? 27 Įsižiūrėkite, kaip auga
lelijos. Jos neverpia ir neau-
džia. Bet sakau jums: nė Salia-
monas pačioje savo didybėje
nebuvo taip pasipuošęs kaip
kiekviena iš jų. 28 Jeigu Dievas
taip aprengia laukų gėlę, šian-
dien žydinčią, o rytoj metamą į
krosnį, tai dar labiau pasirū-
pins jumis, mažatikiai! 29 Tad
neklausinėkite, ką valgysite ar
gersite, ir nebūgštaukite! 30 Vi-
sų tų dalykų vaikosi šio pasau-
lio pagonys. O jūsų Tėvas žino,
kad viso to jums reikia. 31 Ver-
čiau ieškokite jo Karalystės, o
tai bus jums pridėta. 32 Nebi-
jok, mažoji kaimene: jūsų Tė-
vas panorėjo atiduoti jums
Karalystę!“

Išmalda ir lobis danguje

33 „Išparduokite savo turtą ir
išdalykite jį išmaldai. Įsitai-
sykite sau piniginių, kurios ne-
susidėvi, kraukite nenykstan-
tį lobį danguje, kur joks vagis
neprieis ir kandys nesuės.
34 Kur jūsų lobis, ten ir jūsų
širdis.“

Laukiant Viešpaties atėjimo

35 „Tebūnie jūsų strėnos su-
juostos ir žiburiai uždegti. 36 Jūs
būkite panašūs į žmones, kurie
laukia savo šeimininko, grįž-
tančio iš vestuvių, kad kai tik
jis parvyks ir pasibels, tuojau
atidarytų. 37 Laimingi tarnai,
kuriuos sugrįžęs šeimininkas
ras budinčius. Iš tiesų sakau
jums: jis susijuos, susodins
juos prie stalo ir, eidamas ap-
linkui, patarnaus jiems. 38 Jei-
gu jis sugrįžtų antrosios ar
trečiosios nakties sargybos
metu ir rastų juos budinčius,
laimingi jie! 39 Įsidėmėkite: jei
šeimininkas žinotų, kurią va-
landą ateis vagis, neleistų jam
įsilaužti į savo namus. 40 Ir jūs
būkite pasirengę, nes Žmogaus
Sūnus ateis, kai nesitikėsite.“

41 Tuomet Petras paklausė:
„Viešpatie, ar šį palyginimą
pasakei tik mums, ar visiems?“
42* Viešpats atsakė: „Kas yra tas
ištikimas ir sumanus užvaiz-
das, kurį šeimininkas paskirs
vadovauti šeimynai ir deramu
laiku ją maitinti? 43 Laimingas
tarnas, kurį sugrįžęs šeiminin-
kas ras taip darantį. 44 Sakau
jums tiesą: jis paskirs jį val-
dyti visų savo turtų. 45 Bet jei-
gu anas tarnas pasakys pats
sau: ‘Mano šeimininkas nesku-
ba grįžti’ ir ims mušti tarnus
bei tarnaites, valgyti, gerti ir
girtuokliauti, 46 tai to tarno šei-
mininkas sugrįš vieną gražią
dieną, kai jis nelaukia, ir tokią
valandą, kurią jis nė manyti
nemano. Jis žiauriai nubaus*
jį, ir jam teks neištikimųjų li-
kimas.

47 Tarnas, kuris žino savo šei-
mininko valią, bet nieko nepa-
ruošia ir pagal jo valią nedaro,
bus smarkiai nuplaktas. 48 O
kuris nežino [šeimininko va-
lios], kad ir baustinai pasiel-
gęs, bus mažai plakamas. Iš
kiekvieno, kuriam daug duota,
bus daug pareikalauta, ir kam
daug patikėta, iš to bus daug
ir išieškota.“

Kančios troškimas

49* „Aš atėjau įžiebti žemėje
ugnies ir taip norėčiau, kad ji
jau liepsnotų! 50 Aš turiu būti
pakrikštytas krikštu ir taip
nerimstu, kol tai išsipildys!“

Nesantarvė dėl Jėzaus

51 „Gal manote, kad esu at-
ėjęs atnešti žemei ramybės?!
Ne, sakau jums, ne ramybės,
o nesantarvės. 52* Nuo dabar
penki viename namuose bus
pasidalijbody: trys prieš du ir du
prieš tris. 53 Tėvas stos prieš sū-
nų, o *sūnus prieš tėvą,* motina
prieš dukterį, *o duktė prieš mo-
tiną;* anyta prieš marčią, ir
marti prieš anytą.

Laiko ženklų skaitymas

54 Jėzus pasakė ir minioms:
„Matydami debesį, kylantį va-
karuose, jūs tuoj pat sakote:
‘Ateina lietus’, ir taip atsitin-
ka. 55 Pučiant pietų vėjui, jūs
tvirtinate: ‘Bus karšta’, ir taip
iš tiesų esti. 56 Veidmainiai!
Jūs mokate išaiškinti, ką reiš-
kia žemės ir dangaus išvaiz-
da, tai kodėl gi neišsiaiškina-
te šio laiko prasmės? 57 Kodėl
gi patys nenusprendžiate, kas
teisu?

12, 42: ir t. Palyginimas specialiai taikomas apaštalams – tarnams, kurie laikinai tvarko Bažnyčią Kristaus įgaliojimu.

12, 46: *Žiauriai nubaus:* arba *sukapos, atmes nuo savęs, išvarys* (neaiškus originalo žodis).

12, 49–50: *Ugnis* – tai žmonių užsidegimas Dievo meile ir aukos ryžtu. Ta ugnis įsiliepsnos ant kryžiaus, o tasai *krikštas* – tai krikštas savuoju krauju.

12, 52–53: Toks šeimos skilimas tikėjimo pagrindu, anot pranašų, yra paskutinių laikų ženklas (Mch 7, 8; Ag 2, 22).

58* Kai eini su ieškovu pas vy-
resnybę, pasistenk dar kelyje su
juo sulygti, kad jis tavęs kar-
tais nenusitemptų pas teisė-
ją, teisėjas neatiduotų teismo
vykdytojui, o teismo vykdyto-
jas neįmestų tavęs į kalėjimą.
59 Sakau tau: iš ten neišeisi, kol
neatsiteisi ligi paskutinio ska-
tiko.“

Raginimas atsiversti

13 1 Tuo pačiu metu atėjo
keli žmonės ir papasa-
kojo Jėzui apie galilėjiečius, ku-
rių kraują Pilotas sumaišęs su
jų aukomis. 2 Tada Jėzus pa-
sakė jiems: „Ar manote, kad tie
galilėjiečiai buvo didesni nusi-
dėjėliai už visus kitus galilė-
jiečius ir todėl taip nukentėjo?!
3 Anaiptol, sakau jums! Bet jei
neatsiversite, visi taip pat pra-
žūsite. 4 Arba anie aštuonioli-
ka, kuriuos užgriuvo bokštas
prie Siloamo [tvenkinio] ir už-
mušė; jūs manote, kad jie buvo
kaltesni už visus kitus Jeruza-
lės gyventojus?! 5 Ne, sakau
jums, bet jei neatsiversite, visi
taip pat pražūsite.“

Nevaisingo figmedžio palyginimas

6 Jėzus pasakė palyginimą:
„Vienas žmogus turėjo savo vy-
nuogyne pasisodinęs figmedį.
Kartą jis atėjo pažiūrėti jame
vaisių, bet nerado. 7 Ir tarė so-
dininkui: ‘Štai jau treji metai,
kaip aš ateinu ieškoti šio fig-
medžio vaisių, ir vis nerandu.
Nukirsk jį, kam dar žemę ali-
na!’ 8 Anas jam sako: ‘Šeiminin-
ke, palik jį dar šiais metais. Aš
jį apkasiu ir patręšiu. 9 Rasi jis
dar duos vaisių. O jei ne, tada
jį iškirsdinsi’.“

Jėzus vėl gydo šabo dieną

10 Šabo dieną Jėzus mokė si-
nagogoje. 11 Čia pasitaikė mo-
teris, aštuoniolika metų ken-
čianti nuo ligos dvasios.* Ji
buvo sutraukta ir visiškai ne-
galėjo išsitiesti. 12 Jėzus pama-
tęs pasišaukė ją ir tarė: „Mote-
rie, esi išvaduota iš savo ligos!“
13 Jis uždėjo ant jos rankas, to-
ji bemat atsitiesė ir ėmė šlo-
vinti Dievą. 14 Tada sinagogos
vyresnysis, supykęs, kad Jėzus
pagydė šabo dieną, pasakė mi-
niai: „Dirbamos yra šešios die-
nos. Ateikite jomis ir gydykitės,
o ne per šabą!“ 15 Viešpats jam
atsakė: „Veidmainiai! Argi kas
iš jūsų neatriša šabo dieną
nuo ėdžių savo jaučio ar asilo
ir nenuveda pagirdyti?! 16 Argi
šios Abraomo dukters, kurią
šėtonas laikė sukaustęs jau
aštuoniolika metų, nereikėjo

12, 58–59: Lk kontekstas suteikia šiems Jėzaus žodžiams eschatologinį atspalvį.

13, 11: Evangelistas laikosi tų laikų žmonių požiūrio į ligas, būtent – kad kiekvieną ligą sukelia tam tikra negera dvasia.

išvaduoti iš pančių šabo die-
ną?“* 17 Jam tai kalbant, visi jo
priešai susigėdo, o visa minia
džiaugėsi šlovingais jo dar-
bais.

Garstyčios ir raugo palyginimas

18 Jėzus kalbėjo: „Į ką pana-
ši Dievo Karalystė, ir su kuo
man ją palyginti? 19 Ji panaši
į garstyčios grūdą, kurį ėmė
žmogus ir pasėjo savo darže.
Jis išaugo į medelį, ir padan-
gių sparnuočiai susisuko liz-
dus jo šakose.“
20 Jis vėl tarė: „Su kuo man
palyginti Dievo Karalystę? 21 Ji
panaši į raugą, kurį ėmusi mo-
teris įmaišė į tris saikus mil-
tų, ir nuo jo viskas įrūgo.“

Siauras išganymo takas

22 Jėzus ėjo mokydamas per
miestelius ir kaimus ir kelia-
vo į Jeruzalę. 23 Kažkas jį pa-
klausė: „Viešpatie, ar maža
bus išgelbėtų?“ Jis pasakė
jiems: 24 „Pasistenkite įeiti pro
ankštus vartus! Sakau jums,
daugelis bandys įeiti, bet ne-
įstengs.“

Netikintys žydai. Pagonių pašaukimas

25 „Kai namų šeimininkas
atsikels ir užrakins duris, sto-
vėdami lauke jūs pradėsite
belsti į duris ir prašyti: ‘Vieš-
patie, atidaryk mums!’ O jis at-
sakys: ‘Aš nežinau, iš kur jūs.’
26 Tada imsite dėstyti: ‘Mes val-
gėme ir gėrėme tavo akivaiz-
doje, tu mokei mūsų gatvėse...’
27 O jis jums tars: ‘Aš nežinau,
iš kur jūs. Eikite šalin nuo ma-
nęs, visi piktadariai!’
28 Tai bus verksmo ir dantų
griežimo, kai Dievo Karalystė-
je pamatysite Abraomą, Izao-
ką, Jokūbą ir visus pranašus,
o patys būsite išvaryti laukan.
29 Ir ateis iš rytų* ir vakarų, iš
šiaurės ir pietų, ir sėsis prie
stalo Dievo Karalystėje. 30 Ir
štai yra paskutinių, kurie bus
pirmi, ir pirmų, kurie bus pas-
kutiniai.“

Atsakymas Erodui

31 Tuo pačiu metu atėjo keli
fariziejai ir įspėjo Jėzų: „Eik
iš čia, pasišalink, nes Erodas
nori tave nužudyti.“ 32* Jis atsa-
kė jiems: „Eikite ir pasakykite
tam lapei*: ‘Štai aš išvarinėju
demonus ir gydau šiandien, tai
darysiu ir rytoj, o trečią dieną
būsiu visa atlikęs. 33 Bet šian-
dien ir rytoj, ir poryt aš turiu
keliauti – nedera juk pranašui
žūti ne Jeruzalėje’.“

13, 16: Anot Jėzaus, šabas, kaip Dievui skirta diena, tinkamiausias metas geradarystei.

13, 29: *Iš rytų*: iš pagonių kraštų.

13, 32–33: *Būsiu visa atlikęs*: būsiu atpirkęs žmoniją. *Turiu keliauti* reiškia Jėzaus klusnumą Tėvo valiai.

13, 32: Erodas neryžtingas, gudraujantis, todėl ir vadinamas lape (priešingybė liūtui).

Vargas Jeruzalei!

34 „Jeruzale, Jeruzale! Tu
žudai pranašus ir užmuši ak-
menimis tuos, kurie pas tave
siųsti. Kiek kartų norėjau su-
rinkti tavo vaikus tarsi višta
savo viščiukus po sparnais, o
tu nenorėjai! 35 Štai *paliekami
jums jūsų namai.** Ir aš sakau
jums: jūs manęs nebematysi-
te, kol ateis laikas, kada tarsi-
te: *Garbė tam, kuris ateina
Viešpaties vardu!*“

Vandenlige sergančiojo išgydymas šabo dieną

14 1 Kartą šabo dieną Jė-
zus atėjo į vieno fari-
ziejų vyresniojo namus valgyti,
o jie atidžiai stebėjo jį. 2 Štai jį
pasitiko vandenlige sergantis
žmogus. 3 Jėzus kreipėsi į Įs-
tatymo mokytojus ir fariziejus:
„Valia per šabą gydyti ar ne?“
4 Tie tylėjo. Tada jis ėmė, išgy-
dė jį ir paleido. 5 O jiems pasa-
kė: „Jei kurio iš jūsų sūnus ar
galvijas* įkris į šulinį, argi
tučtuojau neištrauks jų šabo
dieną?!“ 6 Ir jie nesugebėjo į tai
atsakyti.

Pirmosios vietos

7 Matydamas, kaip svečiai
rinkosi pirmąsias vietas prie
stalo, jis pasakė jiems palygi-
nimą: 8 „Kai tave pakvies į ves-
tuves, nesisėsk pirmoje vietoje,
kad kartais nebūtų pakviesta
garbingesnio už tave 9 ir atėjęs
tas, kuris tave ir jį kvietė, ne-
tartų tau: ‘Užleisk jam vietą!’
Tuomet tu sugėdintas turėtum
sėstis į paskutinę vietą. 10 Kai
būsi pakviestas, verčiau eik ir
sėskis paskutinėje vietoje, tai
atėjęs šeimininkas tau pasa-
kys: ‘Bičiuli, pasislink aukščiau!’
Tada tau bus garbė prieš visus
svečius. 11 Kiekvienas, kuris
save aukština, bus pažemin-
tas, o kuris save žemina, bus
išaukštintas.“

Svečių kvietimas

12 Taip pat ir pakvietusiam
jį vaišių Jėzus pasakė: „Kelda-
mas pietus ar vakarienę, ne-
kviesk nei savo draugų, nei bro-
lių, nei giminaičių, nei turtingų
kaimynų, kad kartais jie savo
ruožtu nepasikviestų tavęs ir
tau nebūtų atlyginta. 13 Reng-
damas vaišes, verčiau pasi-
kviesk vargšų, paliegėlių, luošų
ir aklų, 14 tai būsi palaimintas,
nes jie neturi kuo atsilyginti,
ir tau bus atlyginta teisiųjų
prisikėlime.“

Nedėkingi svečiai

15 Tai išgirdęs, vienas sve-
čias jam tarė: „Palaimintas,
kas vaišinsis Dievo Karalystės

13, 35: *Štai paliekami jums jūsų namai*: neaiškus posakis. Atrodo, čia pranašaujama, kad jų šventykla – Dievo namai liks jiems kaip *jų namai*, t. y. nebešventa. *Imsite šaukti: ‘Garbė’* – pripažinsite mane Mesiju.

14, 5: *Sūnus ar galvijas*: pagal kai kuriuos rankraščius: asilas ar jautis.

pokylyje!“ 16 Jėzus atsiliepė:
„Vienas žmogus iškėlė didelę
puotą ir pakvietė daug svečių.
17 Atėjus metui puotauti, jis
pasiuntė tarną pranešti pa-
kviestiesiems: ‘Ateikite, jau
viskas surengta.’ 18 Tuomet jie
visi kaip vienas pradėjo išsi-
kalbinėti. Vienas jam tarė:
‘Nusipirkau dirvą ir būtinai tu-
riu eiti jos apžiūrėti. Meldžiu
mane pateisinti.’ 19 Vėl kitas
sakė: ‘Pirkau penkis jungus
jaučių ir einu jų išmėginti. Mel-
džiu mane pateisinti.’ 20 Tre-
čias tarė: ‘Vedžiau, todėl nega-
liu atvykti.’
21 Tarnas sugrįžęs viską ap-
sakė šeimininkui. Šis supyko
ir įsakė tarnui: ‘Skubiai eik į
miesto aikštes ir skersgatvius
ir vesk čionai visus vargšus,
paliegėlius, aklus ir luošus.’
22 Tarnas ir vėl pranešė: ‘Šei-
mininke, kaip buvai liepęs, –
padaryta, bet dar yra vietos.’
23 Tada šeimininkas tarė tarnui:
‘Eik į kelius bei patvorius ir va-
ru atvaryk, kad mano namai
būtų pilni. 24 Sakau jums, – nė
vienas iš anų kviestųjų žmonių
neragaus mano vaišių’.“

Visko išsižadėjimas

25 Kartu su Jėzumi ėjo gau-
sios minios. Atsigręžęs jis ta-
rė žmonėms: 26* „Jei kas ateina
pas mane ir nelaiko neapykan-
toje savo tėvo, motinos, žmo-
nos, vaikų, brolių, seserų ir net
savo gyvybės, – negali būti ma-
no mokinys. 27 Kas neneša savo
kryžiaus ir neseka manimi, ne-
gali būti mano mokinys.
28 Kas iš jūsų, norėdamas
pastatyti bokštą*, pirmiau at-
sisėdęs neskaičiuoja išlaidų,
kad įsitikintų, ar turės iš ko
užbaigti. 29 Kad kartais, padė-
jus pamatą ir nebaigus, žmo-
nės matydami nesišaipytų iš
jo ir nesakytų: 30 ‘Šitas žmogus
pradėjo statyti ir neįstengia
baigti.’
31 Arba koks karalius, trauk-
damas į karą su kitu karaliu-
mi, pirmiau atsisėdęs nesvars-
to, ar, turėdamas dešimt tūks-
tančių kareivių, pajėgs stoti į
kovą su tuo, kuris atsiveda dvi-
dešimt tūkstančių?! 32 Jei ne,
tai, anam dar toli esant, siun-
čia pasiuntinius tartis dėl tai-
kos. 33 Taip pat kiekvienas iš
jūsų, kuris neatsižada visos
savo nuosavybės, negali būti
mano mokinys.“

14, 26: Šv. Augustinas sako: *Jei blogai myli, – nekenti; jei gerai nekenti, – myli.* Tad savo artimuosius turime mylėti dėl Dievo, o jeigu jų meilė veda į pikta, kovoti su tokia nevertinga meile. Posakis *laikyti neapykantoje* – hebraizmas, reiškiantis *atsižadėti*. Lukas labiau už kitus evangelistus pabrėžia asketizmą, šeimos malonumų ir nuosavybės atsižadėjimą.

14, 28: *Bokštą*: vyno spaudyklą vynuogyne.

Ištvermė

34 „Druska geras daiktas. Bet
jei druska netektų sūrumo, kuo
ją reikėtų pasūdyti? 35 Ji nebe-
tinka nei dirvai, nei mėšlui, o
išberiama laukan. Kas turi au-
sis, teklauso!“

Jėzaus gailestingumas. Paklydusios avelės palyginimas

15 1 Pas Jėzų rinkdavosi
visokie muitininkai ir
nusidėjėliai jo pasiklausyti. 2 O
fariziejai ir Rašto aiškintojai
murmėdavo: „Šitas priima nu-
sidėjėlius ir su jais valgo.“ 3 Tuo-
met Jėzus pasakė jiems palygi-
nimą: 4 „Kas iš jūsų, turėdamas
šimtą avių ir vienai nuklydus,
nepalieka dykumoje devynias-
dešimt devynių ir neieško pra-
žuvusios, kolei suranda?! 5 Ra-
dęs su džiaugsmu dedasi ją
ant pečių 6 ir, sugrįžęs namo,
susikviečia draugus bei kaimy-
nus, sakydamas: ‘Džiaukitės
drauge su manimi! Radau sa-
vo pražuvėlę avį!’ 7 Sakau jums,
taip ir danguje bus daugiau
džiaugsmo dėl vieno atsivertu-
sio nusidėjėlio negu dėl devy-
niasdešimt devynių teisiųjų,
kuriems nereikia atsiversti.“

Pamestos drachmos palyginimas

8 „Arba kuri moteris, turėda-
ma dešimtį drachmų ir vieną
pametusi, neužsidega žiburio,
nešluoja namų ir rūpestingai
neieško, kolei suranda? 9 Radu-
si ji susivadina drauges bei
kaimynes ir sako: ‘Džiaukitės
su manimi, nes radau drachmą,
kurią buvau pametusi.’ 10 Sa-
kau jums, šitaip džiaugiasi
Dievo angelai dėl vieno atsiver-
tusio nusidėjėlio.“

Sūnaus palaidūno palyginimas

11* Jis kalbėjo toliau: „Vienas
žmogus turėjo du sūnus. 12 Kar-
tą jaunesnysis tarė tėvui: ‘Tė-
ve, atiduok man priklausančią
palikimo dalį.’ Tėvas padalijo
sūnums turtą. 13 Netrukus jau-
nėlis, susiėmęs savo dalį, iške-
liavo į tolimą šalį. Ten, palai-
dai gyvendamas, išeikvojo savo
lobį.

14 Kai viską išleido, toje ša-
lyje kilo baisus badas, ir jis
pradėjo stokoti. 15 Tada nuėjo
pas vieną šalies gyventoją ir
stojo jam tarnauti. Tasai jį pa-
siuntė į laukus kiaulių ganyti.*
16* Jis geidė prikimšti pilvą bent

15, 11–32: Šis palyginimas yra dviejų dalių: 11–24 eil. nusidėjėlio skurdas ir grįžimas pas gailestingąjį Dievą; 25–32 eil. teisuolio nepasitenkinimas beribiu Dievo atlaidumu ir švelnus, teisiojo pykčiui priešingas Dievo atsakymas. Teisieji kviečiami drauge su Dievu džiaugtis nusidėjėlių išsigelbėjimu.

15, 15: Ganyti kiaules izraelitui – niekinamas darbas, nes Mozės Įstatyme kiaulė – nešvarus gyvulys.

15, 16: Artimuosiuose Rytuose kiaules šerdavo jonmedžio ankštimis.

ankščių jovalo, kurį ėdė kiau-
lės, tačiau nė to jam neduoda-
vo. [17] Tada susimąstė ir tarė:
'Kiek mano tėvo samdinių aps-
čiai turi duonos, o aš čia mirš-
tu iš bado! [18] Kelsiuos, eisiu pas
tėvą ir sakysiu: 'Tėve, nusidė-
jau dangui ir tau. [19] Nesu ver-
tas vadintis tavo sūnumi. Pri-
imk mane bent samdiniu!' [20] Jis
pasiryžo ir iškeliavo pas tėvą.

Tėvas pažino jį iš tolo, labai
susigraudino, pribėgo prie jo,
puolė ant kaklo ir pabučiavo.
[21] O sūnus prabilo: 'Tėve, nusi-
dėjau dangui ir tau. Nebesu
vertas vadintis tavo sūnumi...'
[22] Bet tėvas įsakė tarnams:
'Kuo greičiau atneškite geriau-
sią drabužį ir apvilkite jį. Už-
maukite jam ant piršto žiedą*;
apaukite kojas! [23] Atveskite
nupenėtą veršį ir papjaukite!
Puotaukime, linksminkimės!
[24] Nes šis mano sūnus buvo
miręs ir vėl atgijo, buvo pra-
žuvęs ir atsirado.' Ir jie pradėjo
linksmintis.

[25] Tuo metu vyresnysis sūnus
buvo laukuose. Eidamas namo
ir prisiartinęs prie sodybos, iš-
girdo muziką ir šokius. [26] Jis
pasišaukė tarną ir paklausė,
kas čia dedasi. [27] Tas jam at-
sakė: 'Sugrįžo tavo brolis, tai
tėvas liepė papjauti nupenėtą
veršį, kad sulaukė jo sveiko.'
[28] Tada šis supyko ir nenorėjo
eiti namo. Tėvas išėjęs pradė-
jo vadinti jį vidun. [29] O jis at-
kirto tėvui: 'Štai jau tiek metų
tau tarnauju ir niekad tavo
įsakymo neperžengiau, o tu
man nė karto nesi davęs nė
ožiuko pasilinksminti su drau-
gais. [30] Bet vos tik sugrįžo ši-
tas tavo sūnus, prarijęs tavąjį
turtą su kekšėmis, tu tuojau
jam papjovei nupenėtą veršį.'
[31] Tėvas atsakė: 'Vaikeli, tu vi-
suomet su manimi, ir visa, kas
mano, yra ir tavo. [32] Bet reikėjo
puotauti bei linksmintis, nes
tavo brolis buvo miręs ir vėl at-
gijo, buvo žuvęs ir atsirado!'"

Apsukriojo prievaizdo palyginimas

16 [1] Paskui Jėzus kalbėjo
savo mokiniams: „Bu-
vo vienas turtingas žmogus. Jis
turėjo prievaizdą. Tas buvo
jam apskųstas, esą eikvojąs jo
turtą. [2] Tuomet, pasišaukęs jį,
turtuolis pasakė: 'Ką aš girdžiu
apie tave šnekant?! Duok savo
prievaizdavimo apyskaitą, nes
jau nebegalėsi būti prievaizdu.'
[3] O tasai tarė sau: 'Ką veiksiu,
kad šeimininkas atima iš ma-
nęs prievaizdavimą? Kasti ne-
įstengiu, o elgetauti man gėda.*
[4] Jau žinau, ką daryti, kad
žmonės mane priimtų į savo

15, 22: Žiedas yra galios ženklas, apautos kojos – laisvojo požymis, priešybė basam vergui.

16, 3: *Kasti* – žemę, dirbti parsisamdžius.

namus, kai būsiu atleistas iš
tarnybos.'
5 Jis pasikvietė po vieną savo
šeimininko skolininkus ir
klausė pirmąjį: 'Kiek tu skolingas
mano šeimininkui?' 6* Šis
atsakė: 'Šimtą statinių aliejaus.'
Tada jis tarė: 'Imk savo
skolos raštą, sėsk ir tuoj pat
rašyk: penkiasdešimt.' 7 Paskui
klausė kitą: 'O kiek tu
skolingas?' Anas atsakė: 'šimtą
saikų kviečių.' Jis tarė: 'Imk
skolos raštą ir rašyk: aštuoniasdešimt.'
8 Šeimininkas pagyrė* suktąjį
prievaizdą, kad jis gudriai
pasielgęs. Šio pasaulio vaikai
apsukresni tarp panašių į save
negu šviesos vaikai."

Turtas – tik priemonė

9 „Taip pat ir aš jums sakau:
darykitės bičiulių su apgaulinga
Mamona*, kad, galui atėjus,
jie priimtų jus į amžinąsias
padangtes. 10 Kas ištikimas
mažmožiuose, tas ištikimas ir
didžiuose dalykuose, o kas nesąžiningas
mažmožiuose, tas
nesąžiningas ir dideliuose dalykuose.
11* Jei tad jūs nepasirodėte
patikimi tvarkydami
apgaulingą Mamoną, tai kas
patikės jums tikrąsias gėrybes?!
12 Ir jeigu nebuvote patikimi
su svetimu daiktu, tai kas
jums duos tai, kas jūsų?!"

Dievas ir pinigas

13 „Joks tarnas negali tarnauti
dviem šeimininkams: arba jis
vieno nekęs, o kitą mylės, arba
prie vieno bus prisirišęs, o kitą
nieku vers. Negalite tarnauti
Dievui ir Mamonai."
14 Visa tai girdėjo godūs pinigų
fariziejai ir šaipėsi iš Jėzaus.
15 O jis pasakė jiems: „Jūs
žmonių akivaizdoje dedatės
teisuoliais, bet Dievas mato
jūsų širdis. Kas žmonėms atrodo
prakilnu, Dievo akivaizdoje
bjauru."

Trumpi pamokymai

16* „Iki Jono buvo Įstatymas
ir Pranašai; nuo jo skelbiama
Geroji Naujiena apie Dievo Karalystę,
ir kiekvienas į ją veržiasi.
17 Greičiau dangus ir žemė
pražus, negu iš Įstatymo iškris
bent vienas brūkšnelis.

16, 6–7: *Statinė* – 36 litrai, *saikas* – 525 litrai.

16, 8: *Pagyrė*: pripažino gudrumą, bet negyrė paties suktumo. Tai aiškiai matyti iš neigiamo Kristaus atsiliepimo apie *šio pasaulio vaikus*.

16, 9: Pinigas (*Mamona*) vadinamas nešvariu, nes dėl jo vyksta daug piktadarybių. *Pinigai – galvažudžiai*, sako patarlė. Kristus moko juos sunaudoti geriems darbams, už kuriuos gausime vietą amžinosios laimės buveinėje.

16, 11: Jei, tvarkydamas menkavertį šios žemės turtą – *svetimą* dalyką, – nepasirodei ištikimas Dievui, argi sulauksi iš jo didžiųjų, dvasinių vertybių, kurios tikrai tinka žmogui?!

16, 16–18: ir 17, 1–10 – labai charakteringi Jėzaus posakiai (*logijos* – žr. Įvadą į Naująjį Testamentą).

18 Kiekvienas, kas atleidžia
žmoną ir veda kitą – svetimau-
ja. Ir kas veda vyro atleistąją,
taip pat svetimauja.“

Turtuolio ir Lozoriaus palyginimas

19 „Gyveno kartą vienas tur-
tuolis. Jis vilkėjo purpuru bei
ploniausia drobe ir kasdien iš-
taigingai puotaudavo. 20 O prie
jo rūmų vartų gulėjo votimis
aptekęs elgeta, vardu Lozorius.
21* Jis troško numarinti alkį
bent trupiniais nuo turtuolio
stalo, bet tik šunes atbėgę lai-
žydavo jo votis. 22 Ir štai elgeta
mirė ir buvo angelų nuneštas į
Abraomo prieglobstį. Mirė ir
turtuolis ir buvo palaidotas.

23 Atsidūręs pragaro kančio-
se, turtuolis pakėlė akis ir iš
tolo pamatė Abraomą ir jo prie-
globstyje Lozorių. 24 Jis sušu-
ko: ‘Tėve Abraomai, pasigailėk
manęs! Atsiųsk čionai Lozorių,
kad, suvilgęs vandenyje galą
piršto, atvėsintų man liežuvį.
Aš baisiai kenčiu šitoje lieps-
noje.’ 25 Abraomas atsakė: ‘At-
simink, sūnau, kad tu dar gy-
vendamas atsiėmei savo
gėrybes, o Lozorius – tik nelai-
mes. Todėl jis susilaukė paguo-
dos, o tu kenti. 26 Be to, tarp mū-
sų ir jūsų žioji neperžengiama
bedugnė, ir niekas panorėjęs iš
čia negali nueiti pas jus nei iš
ten persikelti pas mus.’

27 Tas vėl tarė: ‘Tai meldžiu
tave, tėve, nusiųsk jį bent į ma-
no tėvo namus: 28 aš gi turiu
penkis brolius – juos teįspėja,
kad ir jie nepatektų į šią kan-
čių vietą.’ 29 Abraomas atsilie-
pė: ‘Jie turi Mozę bei pranašus,
tegul jų ir klauso!’ 30 O anas at-
sakė: ‘Ne, tėve Abraomai! Bet
jei kas iš mirusiųjų nueitų pas
juos, jie atsiverstų.’ 31* Tačiau
Abraomas tarė: ‘Jeigu jie ne-
klauso Mozės nei pranašų, tai
nepatikės, jei kas ir iš numiru-
sių prisikeltų’.“

Papiktinimai

17 1 Jėzus kalbėjo savo
mokiniams: „Papikti-
nimai neišvengiami, bet var-
gas žmogui, per kurį jie atei-
na. 2 Jam būtų geriau, jei ant
kaklo būtų užmauta girnapu-
sė* ir jis būtų įmestas jūron,
negu papiktintų bent vieną iš
šitų mažutėlių. 3 Taigi sergė-
kitės!“

16, 21: Kai kuriuose rankraščiuose: ... *trupiniais nuo turtuolio stalo, bet jam niekas jų nedavė, ir tik šunes atbėgę...*

16, 31: Fariziejai neatsivertė pamatę Jėzaus prikeltą Lozorių, Marijos ir Mortos brolį (Jn 12, 10); aukštieji kunigai papirko sargybinius, kad meluotų apie Jėzaus prisikėlimą (Mt 28, 11–15). Tai vis pavyzdžiai atkaklaus priešinimosi tiesai – vienos iš nuodėmių Šventajai Dvasiai, apie kurias Jėzus sakė, kad jos neatleidžiamos (Mk 3, 29).

17, 2: Viršutinis girnų akmuo esti su skyle viduryje, tad galima jį ir užmauti. Kai kas verčia: *užkabintas.*

Broliškas atlaidumas

„Jei tavo brolis nusikalsta,
pabark jį ir, jeigu jis gailisi, at-
leisk jam. [4] Jei jis septynis kar-
tus per dieną tau nusižengtų ir
septyniskart kreiptųsi į tave,
sakydamas ‘Gailiuosi’, – at-
leisk jam.“

Tikėjimo veiksmingumas

[5] Apaštalai prašė: „Sustip-
rink mūsų tikėjimą.“ [6] O Vieš-
pats atsakė: „Jei turėtumėte
tikėjimą kaip garstyčios grūde-
lį ir įsakytumėte šitam šilk-
medžiui: ‘Išsirauk ir pasiso-
dink jūroje’, – tai jis paklausy-
tų jūsų.“

Kuklus pareigingumas

[7] „Kas iš jūsų, turėdamas
samdinį artoją ar piemenį, jam
grįžus iš lauko sako: ‘Tuojau
sėsk prie stalo’? [8] Argi nesako:
‘Prirenk man vakarienę. Susi-
juosk* ir patarnauk, kolei aš
valgysiu ir gersiu, o paskui tu
pavalgysi ir atsigersi...’? [9] Argi
samdiniui dėkojama, kad jis
atliko, kas jam liepta? [10] Taip
ir jūs, atlikę visa, kas buvo pa-
vesta, sakykite: ‘Esame nenau-
dingi tarnai. Padarėme, ką tu-
rėjome padaryti’.“

Dešimt raupsuotųjų

[11]* Keliaujant į Jeruzalę, te-
ko Jėzui eiti tarp Samarijos ir
Galilėjos. [12] Įeinantį į vieną kai-
mą, jį pasitiko dešimt raupsuo-
tų vyrų.* Jie sustojo atstu [13] ir
garsiai šaukė: „Jėzau, Mokyto-
jau, pasigailėk mūsų!“ [14] Pa-
žvelgęs į juos, Jėzus pasakė:
„Eikite, pasirodykite kuni-
gams!“ Ir beeidami jie pasvei-
ko. [15] Vienas iš jų, pamatęs,
kad išgijo, sugrįžo atgal, balsu
šlovindamas Dievą. [16] Jis dėko-
damas parpuolė Jėzui po kojų.
Tai buvo samarietis. [17] Jėzus
paklausė: „Argi ne dešimtis pa-
sveiko? Kur dar devyni? [18] Nie-
kas nepanorėjo sugrįžti ir ati-
duoti Dievui garbę, kaip tik ši-
tas svetimtautis!“ [19] Ir tarė
jam: „Kelkis, eik! Tavo tikėji-
mas išgelbėjo tave.“

Neregimas Dievo Karalystės atėjimas

[20] Fariziejų paklaustas, ka-
da ateis Dievo Karalystė, Jė-
zus paaiškino: „Dievo Karalys-
tė ateina nepastebimai. [21] Ir
niekas nepasakys: ‘Štai ji čia
arba ten!’ Nes Dievo Karalystė
jau yra tarp jūsų.“

17, 8: *Susijuosk*: tarnai prie stalo patarnaudavo persijuosę rankšluosčiu (plg. Jn 13, 4; Lk 12, 37).

17, 11: Toliau kelias ėjo Jordano slėniu pro Jerichą.

17, 12: Raupsų liga baisi ir labai užkrečiama, todėl raupsuotieji turėjo gyventi dykumos pakraštyje, kur artimieji į sutartą vietą atnešdavo jiems maisto. Jie negalėjo pasirodyti gyvenvietėse nei iš arti kalbėtis su sveikaisiais.

Žmogaus Sūnaus diena

[22] Jis tarė mokiniams: „Ateis
dienos, kai jūs geisite išvysti
bent vieną vienintelę Žmogaus
Sūnaus dieną*, ir nepamatysi-
te. [23] Jums sakys: 'Štai jis čia!
Štai ten!' – Neikite ir nebėkite
paskui juos! [24] Kaip tvykstelė-
jęs žaibas nušviečia viską nuo
vieno dangaus pakraščio iki ki-
to, taip savo dieną pasirodys ir
Žmogaus Sūnus. [25] Bet pirmiau
jam reikės daug iškentėti ir bū-
ti šios kartos atmestam.

[26] Kaip yra buvę Nojaus lai-
kais, taip bus ir Žmogaus
Sūnaus dienomis. [27] Žmonės
valgė, gėrė, vedė, tekėjo, kol at-
ėjo diena, kai Nojus įlipo į lai-
vą. Tuomet ištiko tvanas ir vi-
sus sunaikino. [28] Ar ne taip
dėjosi ir Loto laikais? Žmonės
valgė ir gėrė, pirko ir pardavi-
nėjo, sodino ir statėsi. [29] O tą
dieną, kada Lotas paliko So-
domą, iš dangaus ėmė kristi
ugnis su siera ir visus sunaiki-
no. [30] Šitaip bus ir tą dieną, kai
apsireikš Žmogaus Sūnus.

[31] Kas tą dieną bus ant sto-
go, o jo daiktai viduj, tenelipa
žemyn jų pasiimti, o kas lau-
kuose, tenegrįžta namo. [32] Pri-
siminkite Loto žmoną! [33] Kas
stengsis išsaugoti savo gyvybę,
tas ją pražudys, o kas ją pra-
žudys, tas ją atgaivins.

[34] Sakau jums: tą naktį dvie-
se miegos vienoje lovoje, ir vie-
nas bus paimtas, o kitas pa-
liktas.* [35] Dvi mals drauge, ir
viena bus paimta, o kita palik-
ta." ([36])* [37] Tada jie atsiliepė: „O
kurgi, Viešpatie?" Jis atsakė:
„Kur bus lavonų, ten sulėks ir
maitvanagiai."*

Įkyrios prašytojos palyginimas

18 [1] Jėzus pasakė jiems
palyginimą, kaip rei-
kia visuomet melstis ir nepa-
liauti. [2] Jis pradėjo: „Viename
mieste gyveno teisėjas, kuris
nebijojo Dievo ir nesidrovėjo
žmonių. [3] Tame pačiame mies-
te gyveno ir našlė, kuri vis eida-
vo pas jį ir prašydavo: 'Apgink
mane nuo skriaudiko!' [4] Jis il-
gai spyrėsi, bet pagaliau tarė
sau: 'Nors aš Dievo nebijau nei
žmonių nesidroviu, [5]* vis dėlto,
kai šita našlė tokia įkyri, imsiu
ir apginsiu jos teises, kad, ko
gero, ji manęs neapkultų'." [6] Ir
Viešpats pridūrė: „Įsidėmėkite,

17, 22: *Žmogaus Sūnaus dieną*: dieną po būsimojo garbingo Mesijo atėjimo.

17, 34: *Bus paimtas*: bus išgelbėtas, *paliktas*: žus.

17, 36: Kai kurie rankraščiai įterpia: *Du bus kartu lauke, ir vienas bus paimtas, kitas paliktas* (plg. Mt 24, 40).

17, 37: Apaštalai klausia, kur bus *paimti* teisieji. Jėzus atsako patarle: kaip plėšrieji paukščiai bematant sulekia prie lengvo grobio, taip teisieji žmonės susirinks apie Žmogaus Sūnų – Išgelbėtoją.

18, 5: Kiti verčia: *apginsiu jos teises, kad be galo manęs nekvaršintų.*

ką pasakė tas nesąžiningas
teisėjas. 7 Tad nejaugi Dievas
neapgintų teisių savo išrinktų-
jų, kurie jo šaukiasi per dienas
ir naktis, ir delstų jiems padė-
ti?!* 8 Aš sakau jums: netrukus
jis apgins jų teises. Bet ar at-
ėjęs Žmogaus Sūnus beras* že-
mėje tikėjimą?“

Fariziejaus ir muitininko maldos

9 Kai kuriems žmonėms, ku-
rie pasitikėjo savo teisumu, o
kitus niekino, Jėzus pasakė
palyginimą: 10 „Du žmonės at-
ėjo į šventyklą melstis. Vienas
buvo fariziejus, o kitas muiti-
ninkas. 11 Fariziejus atsistojęs
taip sau vienas meldėsi: ‘Dė-
koju tau, Dieve, kad nesu toks,
kaip kiti žmonės – plėšikai,
sukčiai, svetimautojai – arba
kaip šis va muitininkas. 12 Aš
pasninkauju du kartus per sa-
vaitę, atiduodu dešimtinę iš
visko, ką įsigyju’.* 13 O muiti-
ninkas stovėjo atokiai ir nedrį-
so nė akių pakelti į dangų, tik
mušėsi į krūtinę, maldauda-
mas: ‘Dieve, būk gailestingas
man nusidėjėliui!’ 14 Sakau
jums: šitas nuėjo į namus nu-
teisintas, ne anas. Kiekvienas,
kuris save aukština, bus paže-
mintas, o kuris save žemina,
bus išaukštintas.“

Vaikai – pavyzdys

15 Jėzui atnešdavo kūdikių,
kad jis juos paliestų. Tatai
matydami, mokiniai ėmė bar-
tis. 16 O Jėzus pasišaukė vai-
kučius ir tarė: „Leiskite ma-
žutėliams ateiti pas mane ir
netrukdykite, nes tokių yra
Dievo Karalystė. 17 Iš tiesų sa-
kau jums: kas nepriima Dievo
Karalystės kaip kūdikis, ne-
įeis į ją!“

Kilmingasis turtuolis

18 Vienas didikas kartą pa-
klausė: „Gerasis mokytojau, ką
turiu daryti, kad laimėčiau
amžinąjį gyvenimą?“ 19 Jėzus
jam atsakė: „Kam vadini ma-
ne geru? Niekas nėra geras, tik
Dievas. 20 Įsakymus žinai: *Ne-
svetimauk, nežudyk, nevok, me-
lagingai neliudyk, gerbk savo tė-
vą ir motiną...*“ 21 Tas atsakė:
„Viso šito laikiausi nuo pat jau-
nystės.“ 22 Tai išgirdęs, Jėzus
jam tarė: „Tau trūksta vieno
dalyko: parduok, ką turi, ir iš-
dalyk vargšams, tai įsigysi tur-
tą danguje. Tada ateik ir sek
paskui mane!“ 23 Tai išgirdęs,
didikas nusiminė, nes buvo la-
bai turtingas.

18, 7: *Ir delstų jiems padėti* arba: *kol jis delsia juos išklausyti.*

18, 8: *Ar ... beras*: plg. Mt 24, 12, kur kalbama, jog *daugelio meilė atšals* sunkių išbandymų metu.

18, 12: Fariziejus manosi tapęs teisus vien savo maldingomis praktikomis, jis nieko nelaukia iš Dievo.

Turto pavojai

24 Matydamas jį tokį, Jėzus
prabilo: „Kaip sunkiai turtuo-
liai pateks į Dievo Karalystę!
25 Lengviau kupranugariui iš-
lįsti pro adatos ausį, negu tur-
tuoliui įeiti į Dievo Karalystę!“
26 Girdėjusieji tai paklausė:
„Kas tada galės būti išgelbė-
tas?“ 27 Jėzus atsakė: „Kas
neįmanoma žmonėms, tai ga-
lima Dievui.“

Daugeriopas atlyginimas

28 Tuomet Petras tarė: „Štai
mes, viską palikę, nuėjome
paskui tave.“ 29 Jėzus atsakė
jiems: „Iš tiesų sakau jums: nė-
ra nė vieno, dėl Dievo Karalys-
tės palikusio namus ar žmoną,
ar brolius, ar gimdytojus, ar
vaikus, 30 kuris jau šiuo metu
negautų nepalyginti daugiau, o
būsimajame pasaulyje – am-
žinojo gyvenimo.“

Trečioji pranašystė apie kančią ir prisikėlimą

31 Jėzus pasišaukė Dvylika ir
tarė: „Štai mes einame į Jeru-
zalę, ir ten išsipildys visa, kas
pranašų parašyta apie
Žmogaus Sūnų. 32 Jis bus ati-
duotas pagonims, išjuoktas,
paniekintas ir apspjaudytas.
33 Tie nuplaks jį ir nužudys, bet
trečią dieną jis prisikels.“ 34 Ta-
čiau jie nieko nesuprato; tos
kalbos prasmė jiems liko pa-
slėpta, ir jie nesuvokė, kas bu-
vo sakoma.

Jericho neregys

35 Kai Jėzus prisiartino prie
Jericho, šalia kelio sėdėjo ne-
regys elgeta. 36 Išgirdęs praei-
nančią minią, jis paklausė, kas
tai būtų. 37 Jam pasakė, jog pra-
einąs Jėzus Nazarėnas. 38 Tuo-
met neregys ėmė šaukti: „Jė-
zau, Dovydo Sūnau, pasigailėk
manęs!“ 39 Ėję priešakyje drau-
dė jį, kad tylėtų, bet tas dar
garsiau šaukė: „Dovydo Sūnau,
pasigailėk manęs!“ 40 Jėzus su-
stojo ir liepė jį atvesti. Jam
prisiartinus, Jėzus paklausė:
41 „Ko nori, kad tau padary-
čiau?“ 42 Šis atsakė: „Viešpatie,
kad praregėčiau!“ Jėzus tarė:
„Regėk! Tavo tikėjimas išgel-
bėjo tave.“ 43 Tas bemat prare-
gėjo ir nulydėjo jį, garbindamas
Dievą. Tai matydami, visi žmo-
nės šlovino Dievą.

Muitininkas Zachiejus

19 1 Atvykęs į Jerichą, Jė-
zus ėjo per miestą. 2 Ten
buvo žmogus, vardu Zachiejus,
muitininkų viršininkas ir tur-
tuolis. 3 Jis troško pamatyti Jė-
zų, koks jis esąs, bet negalėjo
per minią, nes pats buvo žemo
ūgio. 4 Zachiejus užbėgo priekin
ir įlipo į šilkmedį, kad galėtų
jį pamatyti, nes jis turėjo te-
nai praeiti. 5 Atėjęs į tą vietą ir
pažvelgęs aukštyn, Jėzus tarė:
„Zachiejau, greit lipk žemyn!
Man reikia šiandien apsilan-
kyti tavo namuose.“ 6 Šis sku-
biai nulipo ir su džiaugsmu

priėmė jį. 7 Tai matydami, visi
murmėjo: „Pas nusidėjėlį nuė-
jo į svečius!“ 8 O Zachiejus atsi-
stojęs prabilo į Viešpatį: „Štai,
Viešpatie, pusę savo turto ati-
duodu vargšams ir, jei ką nors
nuskriaudžiau, grąžinsiu ke-
turgubai.“ 9 Jėzus tarė: „Į šiuos
namus šiandien atėjo išgany-
mas, nes ir jis yra Abraomo pa-
likuonis. 10 Žmogaus Sūnus at-
ėjo ieškoti ir gelbėti, kas buvo
pražuvę.“

Minų palyginimas

11 Jiems klausantis, Jėzus
kalbėjo toliau ir pasakė paly-
ginimą. Mat jis buvo netoli Je-
ruzalės, ir žmonės manė, jog
netrukus turinti apsireikšti
Dievo Karalystė.* 12 Tad jis kal-
bėjo: „Vienas didžiūnas iške-
liavo į tolimą šalį gauti kara-
liaus sosto, o vėliau turėjo su-
grįžti atgal.* 13 Jis pasišaukė
dešimt tarnų, padalijo jiems
dešimt minų* ir tarė: ‘Verski-
tės, kol sugrįšiu.’ 14 Piliečiai ne-
kentė jo ir nusiuntė iš paskos
pasiuntinius pareikšti: ‘Mes
nenorime, kad šitas mus val-
dytų.’

15 Gavęs karalystę, jis sugrį-
žo ir liepė pašaukti tarnus, ku-
riems buvo davęs pinigų, norė-
damas sužinoti, kiek kuris
uždirbo. 16 Atėjo pirmasis ir ta-
rė: ‘Valdove, tavo mina man
pelnė dešimtį minų.’ 17 Jis at-
sakė: ‘Gerai, stropusis tarne!
Kadangi pasirodei patikimas
mažuose dalykuose, tu gauni
valdyti dešimt miestų.’ 18 Atėjo
antrasis ir pareiškė: ‘Valdove,
tavo mina man laimėjo penkias
minas.’ 19 Ir šitam jis pasakė:
‘Tu valdyk penkis miestus.’

20 Atėjo dar vienas ir tarė:
‘Valdove, štai tavo mina, kurią
laikiau suvyniotą į skepetą. 21 Aš
bijojau tavęs, nes esi žmogus
griežtas: imi nepadėjęs ir pjau-
ni nepasėjęs.’ 22 Jis atsiliepė:
‘Netikęs tarne! Aš tave teisiu
tavo paties žodžiais. Tu žino-
jai, kad aš griežtas žmogus:
imu, ko nepadėjau, ir pjaunu,
ko nesėjau. 23 Tai kodėl nelei-
dai mano pinigų apyvarton,
kad sugrįžęs išreikalaučiau
su palūkanomis?’ 24 Aplinki-
niams jis tarė: ‘Atimkite iš jo
miną ir atiduokite tam, kuris
turi dešimt minų.’* 25 Tie sakė:

19, 11: Žmonės laukė išvadavimo iš romėnų valdžios ir tikėjosi galingos Mesijo karalystės.

19, 12: Užuomina į Archelajo kelionę Romon po tėvo Erodo Didžiojo mirties (žr. Mt 2, 22), norint gauti Judėjos karaliaus sostą. Jeriche, kur pasakytas šis palyginimas, Archelajas buvo pasistatydinęs puikius rūmus.

19, 13: Kristaus laikais Palestinoje šalia Romos pinigų kursavo ir graikų pinigai. Graikų talento (26,2 kg sidabro) šešiasdešimtoji dalis (436,6 g sidabro) buvo vadinama mina (gr. *mna*). Ji dalijosi į 100 drachmų, o 1 drachma buvo maždaug lygios vertės su Romos denaru. Denaras – vidutinis darbininko dienos uždarbis.

19, 24: Nubaudžiamas ne neturtas, bet tinginystė.

'Valdove, bet anas jau turi de-
šimt minų!' [26] Jis tarė: 'Aš sa-
kau jums: kiekvienam, kas tu-
ri, bus pridėta; o iš neturinčio
bus atimta net ir tai, ką turė-
jo.' [27] Mano priešus, nenorėju-
sius, kad būčiau jų karalius,
atveskite čionai ir nugalabyki-
te mano akyse!'"

F. MOKYMAS IR VEIKLA JERUZALĖJE

Mesijinis įžengimas

[28] Tai pasakęs, Jėzus visų
priekyje leidosi į Jeruzalę. [29] Pri-
siartinęs prie Betfagės ir Beta-
nijos, ties vadinamuoju Alyvų
kalnu, jis pasiuntė du moki-
nius [30] ir jiems pasakė: „Eikite
į kaimą, kurį štai matote, ir,
vos įėję, rasite pririštą asilai-
tį, kuriuo dar joks žmogus nė-
ra jojęs. Atriškite jį ir atveski-
te. [31] O jeigu kas paklaustų:
'Kam jį atrišate?', atsakykite:
'Jo reikia Viešpačiui'."
[32] Pasiųstieji nuėjo ir rado,
kaip jiems buvo nurodyta. [33] At-
rišant asilaitį, savininkai
klausė: „Kam atrišate asilai-
tį?" [34] Mokiniai atsakė: „Jo rei-
kia Viešpačiui." [35] Jie atvedė
asilaitį pas Jėzų, apdengė sa-
vo apsiaustais ir užsodino Jė-
zų ant viršaus. [36] Jam jojant,
žmonės tiesė ant kelio drabu-
žius. [37] Besiartinant prie Aly-
vų kalno šlaito, visas mokinių
būrys pradėjo džiaugsmingai ir
skardžiai šlovinti Dievą už vi-
sus stebuklus, kuriuos jie bu-
vo regėję.
[38] Jie šaukė:
„*Garbė* karaliui, *kuris ateina*
Viešpaties vardu!
Ramybė danguje,
šlovė aukštybėse!"
[39] Kai kurie fariziejai iš mi-
nios jam šaukė: „Mokytojau,
sudrausk savo mokinius!" [40] Jis
atsakė jiems: „Sakau jums, jei
šitie tylės – akmenys šauks!"

Jėzus verkia Jeruzalės

[41]* Prisiartinęs prie Jeruza-
lės ir išvydęs miestą, Jėzus
verkė jo ir sakė: [42] „O kad tu
šiandien suprastum, kas tau
atneša ramybę! Deja, tai pa-
slėpta nuo tavo akių. [43]* Tu su-
lauksi dienų, kai tavo priešai
apjuos tave pylimu, apguls iš
visų pusių ir suspaus tave; [44] jie
parblokš ant žemės tave ir ta-
vo vaikus su tavim ir nepaliks
tavyje akmens ant akmens, nes
tu nepažinai savo aplankymo
meto."

19, 41–44: Jėzus pranašauja baisų Jeruzalės išgriovimą, kuris įvyks po 40 metų. Jeruzalė būtų išvengusi tos tragedijos, jei būtų priėmusi mesijinę Kristaus nešamą taiką (plg. Iz 11, 6; Oz 2, 20).

19, 43–44: Jėzus pranašauja, kad Jeruzalę vėl ištiks tokia nelaimė, kokia buvo įvykusi 588–587 m. prieš Kr., kada babiloniečių kariuomenė apgulė miestą, sudegino jį, o gyventojus išvarė į nelaisvę (žr. Jer 52 sk.; 2 Kar 24–25 sk.).

Jėzus šventykloje

45 Įžengęs į šventyklą, Jėzus
pradėjo varyti laukan prekiau-
tojus. 46 Jis sakė jiems: „Para-
šyta: *Mano namai turi būti mal-
dos namai*, o jūs pavertėte juos
plėšikų lindyne.“
47 Ir jis kasdien mokė šven-
tykloje. Aukštieji kunigai ir
Rašto aiškintojai bei tautos se-
niūnai svarstė, kaip jį pražu-
dyti, 48 tačiau neišmanė, ko
griebtis, nes visi žmonės tik ir
klausėsi jo mokslo.

Mesijo įgaliojimai

20 1 Vieną dieną Jėzui
mokant žmones šven-
tykloje ir skelbiant Gerąją
Naujieną, atėjo aukštųjų kuni-
gų ir Rašto aiškintojų su seniū-
nais 2 ir klausė jį: „Sakyk, ko-
kia galia tai darai? Kas tau
davė šitą galią?!“ 3 Jis atsakė:
„Ir aš noriu jus paklausti vie-
no dalyko. Pasakykite, 4 ar Jo-
no krikštas buvo iš dangaus, ar
iš žmonių?“ 5 Jie pradėjo svars-
tyti: „Jei pasakysime – iš dan-
gaus, jis mus klaus: ‘Tai kodėl
juo netikėjote?’ 6 O jei pasakysi-
me – iš žmonių, visi užsvaidys
mus akmenimis, nes žmonės
įsitikinę, kad Jonas buvo pra-
našas.“ 7 Taigi jie atsakė neži-
ną, iš kur. 8 Tada Jėzus tarė:
„Tai ir aš jums nesakysiu, ko-
kia galia tai darau.“

Vynininkai žmogžudžiai

9* Jėzus pradėjo pasakoti žmo-
nėms dar vieną palyginimą:
„Vienas žmogus *įveisė vynuogy-
ną*, išnuomojo jį vynininkams
ir ilgesniam laikui iškeliavo
svetur. 10 Atėjus metui, jis nu-
siuntė pas vynininkus tarną,
kad jam duotų vynuogyno der-
liaus dalį. Tačiau vynininkai
sumušė jį ir paleido tuščiomis.
11 Jis vėl nusiuntė kitą tarną,
bet ir tą anie sumušė, išjuokė
ir paleido tuščiomis. 12 Tada jis
pasiuntė dar trečią tarną, tai
jie ir šitą sužeidę pavarė šalin.
13 Tuomet vynuogyno šeiminin-
kas tarė: ‘Ką man daryti? Pa-
siųsiu savo mylimąjį sūnų*,
rasi drovėsis jo?’ 14 Bet, išvy-
dę sūnų, vynininkai ėmė tar-
tis: ‘Tai įpėdinis. Užmuškime
jį, kad mums atitektų paliki-
mas.’ 15 Taigi jie nusitempė jį
už vynuogyno ir nužudė. Ką gi
su jais darys vynuogyno savi-
ninkas? 16 Jis ateis ir išžudys
tuos vynininkus, o vynuogyną
atiduos kitiems.“
Klausytojai tarė: „Neduok,
Dieve!“ 17 Bet Jėzus, žvelgda-
mas į juos, paklausė: „O ką
reiškia šitas Rašto posakis:

20, 9–16: Tarnai – pranašai, sūnus – Kristus; piktieji vynininkai – išrinktosios tautos vadai, jį nužudysiantieji. Vynuogynas – Bažnyčia, kiti vynininkai – pagonių tautos.

20, 13: *Mylimasis sūnus* Biblijos kalba dažniausiai reiškia *vienatinis sūnus.*

Akmuo, kurį statytojai atmetė,
tapo kertiniu akmeniu?

18 Kas tiktai kris ant šito ak-
mens, suduš, o ant ko tas ak-
muo užgrius, tą sutriuškins.“
19 Aukštieji kunigai ir Rašto
aiškintojai buvo benorį dar tą
pačią valandą jį suimti, bet pa-
bijojo žmonių. Mat jie suprato,
kad šis palyginimas buvo jiems
taikomas.

Apie mokesčius

20 Jie patys ėmė Jėzų sekti ir
siuntinėjo šnipus, apsimetan-
čius teisuoliais, kad, nutvėrę
kokį jo žodį, galėtų įskųsti jį
vyresnybei ir perduoti valdyto-
jui. 21 Taigi jie klausė jį:
„Mokytojau, mes žinome,
kad tu teisingai kalbi ir mokai.
Tu nepaisai žmonių laipsnių,
bet mokai Dievo kelio, žiūrėda-
mas teisybės. 22 Pasakyk, ar
mums valia mokėti ciesoriui
mokesčius, ar ne?“ 23 Matyda-
mas jų klastą, Jėzus tarė jiems:
24 „Parodykite man denarą.
Kieno atvaizdas ir įrašas ja-
me?“ Jie atsakė: „Ciesoriaus“.
25 Tada jis tarė: „Kas ciesoriaus,
atiduokite ciesoriui, o kas Die-
vo – Dievui.“
26 Taip jiems nepavyko žmo-
nių akivaizdoje sugauti jo kal-
boje. Stebėdamiesi jo atsaky-
mu, jie nutilo.

Apie prisikėlimą iš numirusių

27 Pas jį atėjo sadukiejų, ku-
rie neigia mirusiųjų prisikėli-
mą, ir paklausė: 28 „Mokytojau,
Mozė yra mums parašęs: *Jei*
kieno vedęs brolis numirtų be-
vaikis, tuomet jo brolis tegul ve-
da našlę ir pažadina savo bro-
liui palikuonių. 29 Taigi yra
buvę septyni broliai. Pirmasis
vedė žmoną ir mirė bevaikis.
30 Ją vedė antrasis, 31 paskui
trečiasis ir paeiliui visi septy-
ni, ir mirė, nepalikdami vaikų.
32 Galiausiai mirė ir ta mote-
ris. 33 Kurio gi žmona ji bus, kai
mirusieji prisikels? Juk ji yra
buvusi visų septynių žmona.“
34 Jėzus jiems atsakė: „Šio
pasaulio vaikai veda ir teka,
35 o kurie pasirodys verti daly-
vauti aname pasaulyje ir mi-
rusiųjų prisikėlime, tie neves
ir netekės. 36 Nebegalės jie ir
mirti, nes būdami prisikėlimo
vaikai*, bus tolygūs angelams
ir bus Dievo vaikai. 37 O kad mi-
rusieji prisikels, mini ir Mozė
pasakojime apie krūmą, kur jis
Viešpatį vadina Abraomo Dievu,
Izaoko Dievu ir Jokūbo Dievu.
38 Juk Dievas nėra mirusiųjų
Dievas, bet gyvųjų, nes visi jam
gyvena.“
39 Tuomet kai kurie Rašto
aiškintojai atsiliepė: „Mokyto-
jau, tu gerai išaiškinai!“ 40 Ir

20, 36: *Būdami prisikėlimo vaikai:* semitizmas, reiškiantis: *būdami prisikėlę, būdami prisikėlimo dalininkai.*

daugiau niekas nebedrįso jo
klausinėti.

Dovydo sūnus ir Viešpats

41 Jėzus pats juos paklausė:
„Kodėl sakoma, jog Mesijas
esąs Dovydo sūnus? 42 Juk
pats Dovydas Psalmių knygo-
je kalba:
Viešpats tarė mano Viešpačiui:
sėskis mano dešinėje;
43 *aš patiesiu tavo priešus*
tarsi pakojį po tavo kojų.
44 Taigi Dovydas vadina jį
'Viešpačiu', – kaip tada jis gali
būti jo sūnus?!“

Prieš rašto aiškintojus

45 Visiems žmonėms girdint,
Jėzus tarė mokiniams: 46 „Sau-
gokitės Rašto aiškintojų, kurie
mėgsta vaikščioti su ilgais dra-
bužiais, būti sveikinami tur-
gavietėse, užimti pirmuosius
krėslus sinagogose ir garbės
vietas vaišėse. 47 Jie suryja
našlių namus ir dangstosi il-
gomis maldomis. Todėl jų lau-
kia itin griežtas teismas.“

Našlės skatikas

21 1 Pakėlęs akis, Jėzus
išvydo turtuolius, de-
dančius savo dovanas į aukų
skrynią. 2 Jis pamatė ir vieną
vargšę našlę, kuri įmetė du
smulkius pinigėlius. 3 Ir jis ta-
rė: „Iš tiesų sakau jums, šita
neturtinga našlė įmetė daugiau
už visus. 4 Anie visi metė į aukų
skrynią iš to, kas jiems atlieka,
o ji iš savo neturto įmetė viską,
ką turėjo pragyvenimui.“

Apie Jeruzalės sunaikinimą

5 Kai kuriems kalbant apie
šventyklą, kad ji išpuošta gra-
žiais akmenimis bei dovano-
mis, Jėzus prabilo: 6 „Ateis die-
nos, kai iš to, ką matote, neliks
akmens ant akmens, viskas
bus išgriauta.“ 7 Jie paklausė:
„Mokytojau, kada šitai įvyks?
Ir koks bus ženklas, kada tai
prasidės?“

Artėjančios nelaimės ženklai

8 Jis pasakė: „Žiūrėkite, kad
nebūtumėte suklaidinti, nes
daugelis ateis, prisidengę ma-
no vardu, ir sakys: 'Tai aš!' ir:
'Atėjo metas!' Jūs neikite pas-
kui juos! 9 O kai išgirsite apie
karus ir maištus, nenusigąski-
te. Visa tai turi pirmiau įvyk-
ti, bet dar negreit galas.“
10 Ir dar sakė: „Tauta sukils
prieš tautą ir karalystė prieš
karalystę. 11 Šen ir ten bus di-
delių žemės drebėjimų, ligų ir
badmečių. Bus baisenybių ir
didelių ženklų iš dangaus.
12 Pirmiausia žmonės pakels
prieš jus rankas ir ims jus per-
sekioti. Dėl mano vardo tąsys
jus po sinagogas ir kalėjimus,
vedžios pas karalius ir valdy-
tojus. 13* Tada jums bus proga

21, 13: *Liudyti* evangelijose vis reiškia: *liudyti Dievo tiesą.*

liudyti. [14] Taigi įsidėkite sau į
širdis iš anksto negalvoti,
kaip ginsitės; [15] aš jums duo-
siu tokios iškalbos bei išmin-
ties, kad negalės nei atsispir-
ti, nei prieštarauti nė vienas
jūsų priešininkas. [16] Jus išda-
vinės tėvai, broliai, giminės ir
draugai; kai kuriuos net žudys.
[17] Visi jūsų nekęs dėl mano var-
do. [18] Vis dėlto nė plaukas nuo
jūsų galvos nenukris. [19] Savo
ištverme jūs išlaikysite savo
gyvybę.“

Jeruzalės apsiaustis ir žlugimas

[20] „Kai matysite Jeruzalę su-
pamą kariuomenės, žinokite,
jog prisiartino jos nuniokoji-
mas. [21] Tuomet, kas bus Judė-
joje, tebėga į kalnus, kas mies-
te – teišeina iš jo, kas
apylinkėse – tenegrįžta. [22] Tai
bus bausmės dienos, kad išsi-
pildytų Raštai. [23] Vargas nėš-
čioms ir žindančioms tomis
dienomis!

Baisi nelemtis užklups kraš-
tą ir rūstybė šią tautą. [24] Žmo-
nės kris nuo kalavijo ašmenų
ir bus išvaryti nelaisvėn į įvai-
rius kraštus, o Jeruzalę min-
džios pagonys, kol baigsis pa-
gonių laikai.“

Kosminės katastrofos. Žmogaus Sūnaus atėjimas

[25] „Bus ženklų saulėje, mė-
nulyje ir žvaigždėse, o žemėje
tautos blaškysis, gąsdinamos
baisaus audringos jūros šniokš-
timo. [26] Žmonės džius iš baimės,
laukdami to, kas turės ištikti
pasaulį, nes *dangaus galybės*
bus sukrėstos. [27] Tuomet žmo-
nės išvys *Žmogaus Sūnų, atei-
nantį debesyje* su didžia galybe
ir garbe. [28] Kai visa tai prasi-
dės, atsitieskite ir pakelkite
galvas, nes jūsų išvadavimas
arti.“

Atėjimo laikas. Raginimas budėti

[29] Ir jis jiems pasakė palygi-
nimą: „Stebėkite figmedį bei
kitus medžius. [30] Kai jie ima
sprogti, jūs žinote arti esant va-
sarą. [31] Taip pat pamatę tai
dedantis, žinokite, kad Dievo
Karalystė arti. [32] Iš tiesų sakau
jums: nepraeis nė ši karta, iki
visa tai įvyks. [33] Dangus ir že-
mė praeis, o mano žodžiai ne-
praeis.

[34] Saugokitės, kad jūsų širdis
nebūtų apsunkusi nuo svaiga-
lų, girtybės ir kasdienių rūpes-
čių, kad toji diena neužkluptų
jūsų netikėtai. [35] It žabangai ji
užgrius visus žemės gyvento-
jus. [36] Todėl visą laiką budėki-
te ir melskitės, kad pajėgtu-
mėte išvengti visų būsimųjų
nelaimių ir atsilaikyti Žmo-
gaus Sūnaus akivaizdoje.“

Artėja kančia

[37] Taip Jėzus dienomis mo-
kydavo šventykloje, o naktis
praleisdavo vadinamajame

Alyvų kalne. 38 Ir nuo ankstyvo
ryto visi žmonės rinkdavosi jo
pasiklausyti šventykloje.*

G. KANČIOS PASAKOJIMAS

Judas ir Jėzaus priešai

22 1* Buvo arti Neraugin-
tos duonos šventė, va-
dinama Velykomis. 2 Aukštieji
kunigai ir Rašto aiškintojai
ieškojo būdo nužudyti Jėzų,
tačiau bijojo žmonių.
3 O šėtonas įėjo į Judą, vadi-
namą Iskarijotu, vieną iš Dvy-
likos. 4 Tas nuėjęs tarėsi su
aukštaisiais kunigais ir sargy-
bos viršininkais*, kaip jį išduo-
ti. 5 Šie apsidžiaugė ir sutarė
duoti jam pinigų. 6 Judas apsi-
ėmė ir pradėjo ieškoti progos
išduoti jiems Jėzų taip, kad
minia nesužinotų.

Pasiruošimas Velykoms

7* Taip atėjo Neraugintos
duonos diena, kada reikėjo
pjauti Velykų avinėlį. 8 Jėzus
pasiuntė Petrą ir Joną, liepda-
mas: „Eikite ir paruoškite
mums Velykų vakarienę.“ 9 Jie
paklausė: „O kur norėtum, kad
mes paruoštume?“ 10 Jis atsa-
kė: „Štai jums įeinant į mies-
tą, jus pasitiks žmogus, van-
dens ąsočiu nešinas. Eikite
paskui jį iki tų namų, į kuriuos
jis užsuks, 11 ir sakykite namų
šeimininkui: 'Mokytojas prašė
paklausti: Kur menė, kurioje
galėčiau su mokiniais valgyti
Velykų vakarienę?' 12 Ir jis pa-
rodys jums didelį aukštutinį
kambarį su baldais. Tenai ir
paruoškite.“ 13 Nuėję jie rado
viską, kaip Jėzus buvo sakęs,
ir parengė Velykų stalą.

Velykų vakarienė

14 Atėjus metui, Jėzus sėdo su
apaštalais prie stalo. 15* Ir tarė
jiems: „Trokšte troškau valgy-
ti su jumis šią Velykų vakarie-
nę prieš kentėdamas. 16* Sakau
jums, nuo šiol aš daugiau jos

21, 38: Daugelis Šventojo Rašto aiškintojų mano, kad čia tiktų įterpti Jn 8, 3–11.

22, 1: Pagal Jn 18, 28 ir 19, 42 išeina, kad Jėzus su savo mokiniais, kaip galilėjiečiai, tais metais šventė Velykas viena diena anksčiau už jeruzaliečius. Jėzus valgo Velykų vakarienę ketvirtadienį ir miršta penktadienį, kuris galilėjiečiams – pati Velykų šventė, o jeruzaliečiams – dar tik šventės išvakarės.

22, 4: *Sargybos viršininkai*: tai žydų policijos karininkai, daugiausia iš levitų.

22, 7: Per Velykas buvo minimas izraelitų išėjimas iš Egipto nelaisvės. Kadangi, skubiai iškeliaudami, jie nespėjo išsirauginti duonos ir kepė neraugintą, tai ir po Velykų per 7 dienas buvo valgoma tik nerauginta duona (*macai*).

22, 15–18: ir 19–20 Lukas aiškiai skiria tradicinę Senosios Sandoros vakarienę, kur valgomas Velykų avinėlis ir su maldomis geriamas vynas iš vienos taurės, ir Eucharistijos – Naujosios Sandoros įsteigimą, kur Jėzus, naujasis Dievo Avinėlis, maitina savo mokinius savuoju kūnu ir krauju.

22, 16–18: Jėzus sako nevalgysiąs,

nebevalgysiu, kolei ji išsipildys
Dievo Karalystėje.“ 17 Paėmęs
taurę, jis sukalbėjo padėkos
maldą ir tarė: „Imkite ir daly-
kitės. 18 Sakau jums, nuo šiol aš
nebegersiu vynuogių vaisiaus,
kolei ateis Dievo Karalystė.“

Eucharistijos įsteigimas

19* Ir, paėmęs duonos, jis su-
kalbėjo padėkos maldą, laužė ją
ir davė apaštalams, tardamas:
„Tai yra mano kūnas, kuris už
jus atiduodamas. Tai darykite
mano atminimui.“ 20 Lygiai
taip po vakarienės jis paėmė
taurę, sakydamas: „Ši taurė yra
Naujoji Sandora mano kraujy-
je, kuris už jus išliejamas.“

Įspėjimas išdavikui

21* „Bet štai mano išdavėjo
ranka yra kartu su manąja ant
stalo. 22 Žmogaus Sūnus, tiesa,
eina, kaip jam nustatyta, bet
vargas tam žmogui, kuris jį iš-
duoda!“
23 Tuomet apaštalai pradėjo
teirautis vienas kito, kas gi iš
jų galėtų šitai padaryti.

Apaštalų tarnyba ir išaukštinimas

24* Tarp jų kilo ginčas, kuris
iš jų galėtų būti laikomas di-
džiausiu. 25 Bet Jėzus jiems pa-
sakė: „Pagonių tautų karaliai
engia jas ir jų valdovai liepia
vadinti save geradariais. 26 Jūs
taip nedarykite. Kas vyriau-
sias tarp jūsų, tebūnie tarsi
mažiausias, o viršininkas te-
būnie lyg tarnas. 27 Katras yra
vyresnis – kuris sėdi už stalo
ar kuris jam patarnauja? Argi
ne tas, kuris sėdi?! O aš tarp
jūsų esu kaip tas, kuris patar-
nauja.

nebegersiąs, kol ateis Dievo Karalystė, kur bus naujas valgis ir naujas gėrimas. Tai įvyks netrukus. Po vakarienės jis įsteigs Eucharistiją, kuri yra tasai naujas valgis ir gėrimas, skirtas Dievo Karalystės vaikams. Dievo Karalystės pradmenys jau yra: mokslas paskelbtas, Sandora sudaryta ir krauju patvirtinta; rytoj ji bus mirtimi užantspauduota.

22, 16: Eucharistinis pokylis yra ir pirmavaizdis amžinojo pokylio laikų pabaigoje. Taigi šios vakarienės simbolika išsipildys amžinybėje.

22, 19–20: Originale yra esamojo laiko neveikiamieji dalyviai *atiduodamas, išliejamas,* kurie kartu turi būsimojo laiko reikšmę. Kūno atidavimas, kraujo išliejimas – tai specifiniai terminai, reiškiantys ritualinę auką. Taigi šis tekstas kalba apie Jėzaus gyvybės kruvinąją auką ant kryžiaus ir jo nekruviną ją šv. Mišių auką.

22, 21: Pagal Mt 26, 21, Mk 14, 18 ir Jn 13, 27 atrodo, kad Jėzus išsiuntė Judą į miestą baigiantis vakarienei, prieš įsteigdamas Eucharistiją. Didžiosios meilės pokylis turėjo būti be išdaviko. Lukas įspėjimą išdavikui nukelia po Eucharistijos įsteigimo aprašymo todėl, kad, kaip minėjome, norėjo išryškinti paralelę tarp Senosios ir Naujosios Sandoros vakarienių. Yra egzegetų, kurie mano, jog Judas dalyvavo Eucharistijos įsteigime ir šventvagiškai priėmė Komuniją.

22, 24–27: Galima manyti, kad šis ginčas yra buvęs ne per Paskutinę vakarienę, o anksčiau, po Zebediejaus sūnų prašymo (žr. Mt ir Mk). Lukas jį atpasakoja čia, jungdamas su įspėjimais Petrui.

28 Jūs ištvėrėte su manimi
mano išbandymuose, 29 todėl aš
jums skiriu valdyti Karalystę,
kaip ir man yra ją skyręs Tė-
vas. 30 Mano Karalystėje jūs
valgysite ir gersite už mano
stalo ir sėdėsite sostuose, teis-
dami dvylika Izraelio giminių.“

Įspėjimas Petrui

31 „Simonai, Simonai! Štai
šėtonas pareikalavo persijo-
ti jus tarsi kviečius. 32 Bet aš
meldžiuosi už tave, kad tava-
sis tikėjimas nesusvyruotų. O
tu sugrįžęs stiprink brolius!“
33 Petras atsiliepė: „Viešpatie,
aš pasiruošęs kartu su tavi-
mi eiti ir į kalėjimą, ir į mirtį!“
34 Bet Jėzus atsakė: „Sakau
tau, Petrai: dar gaidžiui šią-
nakt nepragydus, tu tris kar-
tus išsiginsi mane pažįstąs.“

Lemiamos valandos

35 Jis paklausė juos: „Ar
jums ko nors trūko, kai aš jus
buvau išsiuntęs be piniginės,
be krepšio ir be kurpių?“ Jie at-
sakė: „Nieko netrūko“. 36 Tada
jis tęsė: „Dabar, kas turi pini-
ginę, tepasiima ją, taip pat ir
krepšį, o kas neturi kalavijo,
teparduoda apsiaustą ir te-
nusiperka. 37 Sakau jums, ma-
nyje privalo išsipildyti, kas
parašyta: *Jis bus priskaitytas
prie piktadarių*; tai, kas man
nustatyta, jau eina į pabaigą.“
38 Apaštalai tarė: „Viešpatie,
štai čia pora kalavijų.“ Jis at-
sakė: „Gana!“

Alyvų kalne

39 Išėjęs iš ten, Jėzus savo įpro-
čiu pasuko į Alyvų kalną. Įkan-
din nuėjo ir mokiniai. 40 Atėjus į
vietą, jis įspėjo: „Melskitės, kad
nepakliūtumėte į pagundą!“
41 Jis atsitolino nuo jų maž-
daug per akmens metimą ir
atsiklaupęs ėmė melstis: 42 „Tė-
ve, jei nori, atimk šitą taurę nuo
manęs, tačiau tebūna ne ma-
no, bet tavo valia!“ 43* Jam pa-
sirodė iš dangaus angelas ir jį
sustiprino. 44 Mirtino sielvarto
apimtas, jis dar karščiau mel-
dėsi. Jo prakaitas pasidarė
tarsi tiršto kraujo lašai, var-
vantys žemėn.
45 Atsikėlęs po maldos, jis at-
ėjo pas mokinius ir rado juos
iš liūdesio užmigusius. 46 Jis
tarė jiems: „Kodėl miegate?
Kelkitės ir melskitės, kad ne-
pakliūtumėte į pagundą!“

Jėzaus suėmimas

47 Jam bekalbant, pasirodė
būrys, o priekyje ėjo vienas iš
Dvylikos – Judas. Jis prisiar-
tino prie Jėzaus jo pabučiuoti.
48 Jėzus jam tarė: „Judai, pa-
bučiavimu tu išduodi Žmogaus
Sūnų?“ 49 Jėzaus bičiuliai, ma-
tydami, kas bus, paklausė:
„Viešpatie, gal kirsti kalavi-
ju?“ 50 Vienas iš jų puolė vyriau-
siojo kunigo tarną ir nukirto

22, 43–44: Kai kuriuose rankraščiuose šių dviejų eilučių nėra.

jam dešinę ausį. 51 Bet Jėzus
sudraudė: „Liaukitės! Gana!“
Ir, palietęs tarno ausį, išgydė jį.
52 Atėjusiems jo suimti aukš-
tiesiems kunigams, šventyklos
apsaugos viršininkams ir se-
niūnams jis pasakė: „Ar aš
koks plėšikas, kad išėjote prieš
mane su kalavijais ir vėzdais?!
53 Kai būdavau kasdien su ju-
mis šventykloje, jūs nepakėlė-
te prieš mane rankos. Taip!
Dabar atėjo jūsų valanda,
tamsybių siautėjimas.“

Petras išsigina

54 Suėmę Jėzų, jie nusivedė
jį ir atvedė į vyriausiojo kuni-
go rūmus. Petras sekė iš tolo.
55 Kiemo viduryje žmonės susi-
kūrė ugnį ir susėdo ratu. Pet-
ras atsisėdo kartu.
56 Viena tarnaitė, pamačiusi
jį sėdintį prieš šviesą, įsižiū-
rėjo ir pasakė: „Ir šitas buvo kar-
tu su juo.“ 57* Bet jis išsigynė:
„Moterie, nepažįstu jo!“ 58 Ne-
trukus kažkas kitas, jį pama-
tęs, tarė: „Ir tu esi iš jų.“ Pet-
ras atkirto: „Ką tu, žmogau!
Tik jau ne aš!“ 59 Maždaug po
valandos dar kažin kas ėmė at-
kakliai tvirtinti: „Tikrai šitas
buvo su juo! Juk jis galilėjie-
tis!“ 60 Petras atsakė: „žmogau,
aš nesuprantu, ką tu sakai.“ Ir
tuoj pat, dar jam kalbant, pra-
gydo gaidys. 61 Tuomet Viešpats
atsigręžė ir pažvelgė į Petrą.
Petras atsiminė jam pasaky-
tą Viešpaties žodį: „Dar gai-
džiui nepragydus, šiandien tu
tris kartus manęs išsiginsi.“
62 Jis išėjo laukan ir karčiai
pravirko.

Jėzų išjuokia

63 Jėzų saugantys vyrai tyčio-
josi iš jo ir mušė. 64 Uždengę
jam akis*, jie klausinėjo: „Pra-
našauk, kas tave užgavo!“ 65 Ir
visaip kitaip įžeidinėjo jį.

Prieš aukščiausiąjį teismą

66 Rytui išaušus, susirinko
tautos seniūnai, aukštieji ku-
nigai ir Rašto aiškintojai. Jie
atsivesdino Jėzų į savo tribu-
nolą 67 ir reikalavo: „Jei tu Me-
sijas, tai prisipažink mums!“
Jėzus atsiliepė: „Jeigu jums ir
pasakysiu, vis tiek manim ne-
tikėsite, 68 o jei paklausiu, man
neatsakysite.* 69 Tačiau nuo šio
meto *Žmogaus Sūnus sėdės Die-
vo Galybės dešinėje.*“ 70 Tada jie
visi sujudo klausti: „Tai tu esi
Dievo Sūnus?“ O jis atsakė:
„Taip yra, kaip sakote: Aš Esu!“
71 Tuomet jie tarė: „Kam dar
mums liudytojai?! Mes girdėjo-
me iš jo paties lūpų!“*

22, 57–60: Petro baimę prisiminę, geriau suprasime, kad jis vos prieš valandą buvo sužeidęs vieną iš vyriausiojo kunigo tarnų.

22, 64: Kai kuriuose rankraščiuose: *Uždengę jam akis, daužė jį per veidą ir klausinėjo...*

22, 68: Kai kuriuose rankraščiuose: *man neatsakysite ir manęs nepaleisite.*

22, 71: *Girdėjome* piktžodžiavimą.

Jėzus pas Pilotą

23 1 Visas susirinkimas
atsistojo ir nusivedė
Jėzų pas Pilotą. 2 Ten jie ėmė jį
skųsti, sakydami: „Mes nusta-
tėme, kad šitas kiršina mūsų
tautą ir draudžia mokėti cie-
soriui mokesčius. Jis tvirtina
esąs Mesijas ir karalius.“ 3 Ta-
da Pilotas paklausė: „Ar tu
esi žydų karalius?“ Jėzus jam
atsakė: „Taip yra, kaip sakai.“*
4 Pilotas tarė aukštiesiems ku-
nigams ir miniai: „Aš nerandu
šitame žmoguje jokios kaltės.“
5 Bet jie vis atkakliau tvirtino:
„Jis savo mokslu kursto tautą
visoje Judėjoje, pradedant nuo
Galilėjos iki čia.“ 6 Tai išgir-
dęs, Pilotas paklausė, ar tas
vyras galilėjietis. 7* Sužinojęs,
kad Jėzus iš Erodo valdų, nu-
siuntė jį pas Erodą, kuris irgi
buvo tomis dienomis Jeruza-
lėje.

Pas Erodą

8 Erodas, pamatęs Jėzų, la-
bai apsidžiaugė. Mat jis jau
pirmiau norėjo jį išvysti, nes
buvo apie jį girdėjęs ir tikėjosi
pamatysiąs jį darantį kokį
nors stebuklą. 9 Jis ėmė jį vi-
saip klausinėti, bet Jėzus jam
neatsakinėjo. 10 Tuo tarpu aukš-
tieji kunigai ir Rašto aiškinto-
jai apstoję be paliovos jį kal-
tino. 11 Tada Erodas su savo
palyda Jėzų paniekino ir išjuo-
kė. Paskui, aprengęs jį baltu
drabužiu*, pasiuntė atgal Pilo-
tui. 12 Tą dieną Erodas ir Pilo-
tas tapo draugais, o seniau jie
pykosi.

Vėl pas Pilotą

13 Pilotas, sušaukęs aukštuo-
sius kunigus, seniūnus ir pa-
prastus žmones, 14 pareiškė:
„Jūs atvedėte man šį žmogų,
kaltindami jį žmonių kursty-
mu. Bet aš, jį apklausęs jūsų
akyse, neradau nė vienos jam
primetamos kaltės; 15 taip pat
ir Erodas, nes sugrąžino jį at-
gal. Taigi jis nėra padaręs nie-
ko, kas būtų verta mirties
bausmės. 16 Aš tad jį nuplak-
dinsiu ir paleisiu.“ (17)* 18 Tuo-
met jie visi ėmė šaukti: „Mir-
tis šitam! Paleisk mums
Barabą!“ 19 O Barabas buvo
patekęs į kalėjimą už kažkokį
maištą mieste ir žmogžudys-
tę. 20 Norėdamas paleisti Jėzų,
Pilotas dar kartą kreipėsi į
juos, 21 bet jie nesiliovė šaukę:
„Ant kryžiaus, ant kryžiaus jį!“

23, 3: Pažodžiui: *Tu sakai.*

23, 7–9: Erodas nebuvo pagonis, bet žydų karaliaus Erodo Didžiojo sūnus ir žydų religijos išpažinėjas, tad buvo atvykęs į Jeruzalę Velykų šventėms. Jėzus nekalba su Krikštytojo žudiku.

23, 11: Apvilkdamas blizgančiu baltu drabužiu, kokius dėvėdavo karaliai, Erodas pasityčiojo iš Jėzaus karališkojo titulo, kurį tauta jam teikė. (Nusikaltėlius paprastai aprengdavo tamsiais drabužiais.)

23, 17: Kai kurie rankraščiai įterpia pagal Mt 27, 15: *Mat per šventes jis buvo pratęs paleisti vieną kalinį.*

22 Tada jis trečią kartą klau-
sė: „O ką gi pikta jis yra pada-
ręs? Aš jame neradau nieko, už
ką vertėtų mirtimi bausti. Tai-
gi nuplakdinsiu jį ir paleisiu.“
23 Tačiau jie, garsiai šaukda-
mi, vis nesiliovė reikalauti,
kad jis būtų prikaltas prie kry-
žiaus, ir jų šauksmai ėjo vis
smarkyn.

24 Tada Pilotas nusprendė pa-
tenkinti jų reikalavimą. 25 Jis
paleido jiems įkalintąjį už
maištą ir žmogžudystę, kaip
jie prašė, o Jėzų atidavė jų va-
liai.

Kryžiaus kelias

26 Vesdami Jėzų, jie sulaikė
Kirėnės gyventoją Simoną, grįž-
tantį iš laukų, ir uždėjo jam
ant pečių kryžių, kad neštų jį
paskui Jėzų. 27 Jį lydėjo didelis
būrys žmonių, tarp jų ir daug
moterų, kurios verkė jo ir ai-
manavo. 28 Atsigręžęs į jas, Jė-
zus prabilo: „Jeruzalės dukros!
Verkite ne manęs, bet verčiau
savęs ir savo vaikų! 29 Ateis die-
nos, kai sakys: ‘Laimingos ne-
vaisingosios! Laimingos ne-
gimdžiusios ir nežindžiusios!’
30 Tada *sakys kalnams: Griūkite
ant mūsų! Ir kalvoms: Priden-
kite mus!* 31 Jeigu šitaip daro
žaliam medžiui, tai kas gi lau-
kia sausuolio?“* 32 Kartu su juo
buvo vedami žudyti du pikta-
dariai.

Nukryžiavimas ir patyčios

33 Atėję į vietą, kuri vadinasi
„Kaukolė“, jie prikalė ant kry-
žiaus Jėzų ir du piktadarius –
vieną jam iš dešinės, antrą iš
kairės. 34 Jėzus meldėsi: „Tėve,
atleisk jiems, nes jie nežino, ką
darą.“ Kareiviai *pasidalijo jo
drabužius, mesdami burtą.*
35 Žmonės stovėjo ir *žiūrėjo.*
Seniūnai *tyčiodamiesi* kalbėjo:
„Kitus išgelbėdavo – tegul pats
išsigelbi, jei jis – Dievo išrink-
tasis Mesijas!“ 36 Iš jo juokėsi
ir kareiviai, prieidami, paduo-
dami jam *perrūgusio vyno** 37 ir
sakydami: „Jei tu žydų kara-
lius – gelbėkis pats!“ 38 Viršum
jo buvo užrašas: „Šitas yra žy-
dų karalius.“*

Gerasis nusikaltėlis

39 Vienas iš nukryžiuotųjų
nusikaltėlių ėmė įžeidinėti Jė-
zų: „Argi tu ne Mesijas? Išgel-
bėk save ir mus!“ 40 Antrasis
sudraudė jį: „Ir Dievo tu nebi-
jai, kentėdamas tą pačią baus-
mę! 41 Juk mudu teisingai ga-
vome, ko mūsų darbai verti, o
šitas nieko blogo nėra pada-

23, 31: Jei kankinamas Nekaltasis, tai kas bus su kaltaisiais?!
23, 34: Sakoma *mesdami burtą*, nes paprastai būdavo lošiama kauleliais.
23, 36: *Acto*, arba *perrūgusio vyno*, kuriuo kareiviai ir varguomenė gesindavo troškulį.
23, 38: Kai kuriuose rankraščiuose: *užrašas graikų, lotynų ir hebrajų raidėmis* (plg. Jn 19, 20).

ręs.“ 42 Ir jis tarė: „Jėzau, prisi-
mink mane, kai ateisi į savo
Karalystę!“ 43 Jėzus jam atsa-
kė: „Iš tiesų sakau tau: šian-
dien su manimi būsi rojuje.“

Jėzaus mirtis

44 Buvo apie šeštą valandą,
kai visą kraštą apgaubė tam-
sa ir buvo tamsu iki devintos
valandos, 45 saulės šviesai už-
gesus. Šventyklos uždanga per-
plyšo pusiau. 46 O Jėzus galin-
gu balsu sušuko: *Tėve, į tavo
rankas atiduodu savo dvasią.**
Ir su tais žodžiais numirė.
47 Šimtininkas, matydamas,
kas buvo įvykę, pradėjo garbin-
ti Dievą ir tarė: „Iš tiesų šitas
žmogus buvo teisusis!“ 48* Ir vi-
sa minia, susirinkusi pažiūrė-
ti reginio ir pamačiusi, kas įvy-
ko, skirstėsi, mušdamasi į
krūtinę.
49 Atstu stovėjo visi Jėzaus
pažįstami ir moterys, jį atly-
dėjusios iš Galilėjos. Jos viską
matė.

Laidotuvės

50 Ir štai atėjo vienas vyras,
vardu Juozapas, teismo tary-
bos narys, geras ir teisus žmo-
gus, 51 kuris nebuvo pritaręs ki-
tų teismo narių sprendimui ir
poelgiui. Jis buvo kilęs iš žydų
miesto Arimatėjos ir gyveno
laukdamas Dievo Karalystės.
52 Taigi Juozapas nuėjo pas Pi-
lotą ir paprašė Jėzaus kūno.
53* Paskui nuėmė kūną nuo kry-
žiaus, įvyniojo į drobulę ir pa-
guldė uoloje iškaltame kapo
rūsyje, kuriame dar niekas ne-
buvo laidotas. 54* Visa tai dėjo-
si Prisirengimo dieną, jau be-
prasidedant šabui.
55 Lydinčios moterys, kurios
buvo atėjusios su Jėzumi iš Ga-
lilėjos, apžiūrėjo kapą ir matė,
kaip buvo paguldytas jo kūnas
kape.
56* Sugrįžusios nuo kapo, jos
paruošė kvepalų ir tepalų, o ša-
bo dieną ilsėjosi, kaip reikala-
vo Įstatymas.

23, 46: Plg. Ps 30 (31), 6.

23, 48: Evangelijoje pagal Luką Kristaus kančios aprašymas švelnesnis negu Mt ir Mk. Minia Jėzui nepriešiška, tik pasižiūrėti suėjusi; vienas iš piktadarių atsiverčia, ir Jėzus jam atleidžia, o pats miršta, atiduodamas dvasią Tėvui. Spėjama, kad kūdikystės ir kančios scenas Lukas yra aprašęs iš Švč. Marijos pasakojimų.

23, 53: Palestinoje dažniausiai būdavo laidojama olose – rūsiuose, kuriuos iškaldavo ar išrausdavo kokio nors kalno šlaite, tartum kambarėlį. Lavonas būdavo suvyniojamas į drobules su tepalais ir stipriai kvepiančiomis žolėmis (mira, alaviju). Anga užritama akmens plokšte. Turtingi žmonės įsirengdavo erdvų rūsį, kartais dar su priesieniu. Tokiame erdviame Juozapo Arimatiečio kape ir buvo palaidotas Jėzus.

23, 54: Šabas prasidėdavo nuo penktadienio saulėlydžio ir baigdavosi šeštadienio saulėlydžiu. Buvo paprotys šabo pradžiai uždegti žiburius, žvakes. Ir šiame tekste *beprasidedant* išreikštas žodžiu, tolygiu *besušvintant.*

23, 56: Kristaus mirties metais žydų Velykos, nisano mėnesio 15 d., sutapo su šabu, todėl buvo dviguba šventė. Šiuos Evangelijos duomenis geriausiai atitinka 30-ieji krikšč. eros

H. PRISIKĖLIMO PASAKOJIMAS

Tuščias kapas

24 [1]Pirmąją savaitės die-
ną, rytui brėkštant,
moterys atėjo prie kapo, neš-
damosi paruoštus tepalus. [2]Jos
rado akmenį nuritintą nuo ka-
po, [3]o įėjusios vidun, neberado
Viešpaties Jėzaus kūno. [4]Jos
sutriko ir nežinojo, ką daryti,
bet štai prisiartino du vyrai
spindinčiais drabužiais. [5]Mo-
terys išsigando ir nuleido že-
myn akis, o tie vyrai prabilo:
„Kam ieškote gyvojo tarp mi-
rusiųjų? [6]Nėra jo čia, jis prisi-
kėlė! Atsiminkite, ką jis yra
jums sakęs, būdamas Galilė-
joje: [7]'Žmogaus Sūnus turi būti
atiduotas į nusidėjėlių rankas
ir nukryžiuotas, o trečią dieną
prisikelti!'“ [8]Tuomet jos prisi-
minė Jėzaus žodžius. [9]Moterys
sugrįžo nuo kapo ir viską pra-
nešė Vienuolikai ir visiems ki-
tiems. [10]Tai buvo Marija Mag-
dalietė, Joana, Jokūbo motina
Marija; jos ir jų draugės papa-
sakojo tai apaštalams. [11]Tas
pranešimas jiems pasirodė
esąs tuščios šnekos, ir jie mo-
terimis netikėjo.
[12]Vis dėlto Petras pašokęs
nubėgo prie kapo. Žvilgtelėjo
pasilenkęs ir mato tiktai dro-
bules. Jis grįžo atgal, be galo
stebėdamasis tuo, kas buvo at-
sitikę.

Mokiniai iš Emauso

[13]Ir štai tą pačią dieną du
[mokiniai] keliavo į kaimą už
šešiasdešimties stadijų* nuo
Jeruzalės, vadinamą Emausu.
[14]Jie kalbėjosi apie visus tuos
įvykius. [15]Jiems taip besikal-
bant ir besiginčijant, prisiarti-
no pats Jėzus ir ėjo kartu. [16]Jų
akys buvo lyg migla aptrauk-
tos, ir jie nepažino jo. [17]O Jė-
zus paklausė: „Apie ką kalbate
eidami keliu?“ Tie nuliūdę su-
stojo.
[18]Vienas iš jų, vardu Kleo-
pas, atsakė jam: „Nejaugi tu
būsi vienintelis ateivis Jeruza-
lėje, nežinantis, kas joje šiomis
dienomis atsitiko!“ [19]Jėzus pa-
klausė: „O kas gi?“ Jie tarė jam:
„Su Jėzumi Nazarėnu, kuris
buvo pranašas, galingas dar-
bais ir žodžiais Dievo ir visos
tautos akyse. [20]Aukštieji ku-
nigai ir mūsų vadovai pareika-
lavo jam mirties bausmės ir
atidavė jį nukryžiuoti. [21]O mes
tikėjomės, kad jis atpirksiąs
Izraelį. Dabar po viso to jau
trečia diena, kaip tai atsitiko.
[22]Be to, kai kurios mūsiškės

metai. Taigi dauguma tyrinėtojų tvirtina, kad Jėzus gimęs į pabaigą 7-ųjų metų prieš krikšč. erą, o miręs 30 krikšč. eros m. balandžio 7 d., turėdamas maždaug trisdešimt šešerius metus su puse. (žr. NT chronologiją ir Lk 2, 1–2 bei 3, 1–2 paaiškinimus.)

24, 13: Viena stadija – 192 m. 60 stadijų – apie 12 km.

moterys mums uždavė naujų
rūpesčių. Anksti rytą jos buvo
nuėjusios pažiūrėti kapo [23] ir
nerado jo kūno. Jos sugrįžo ir
papasakojo regėjusios pasiro-
džiusius angelus, kurie sakę
Jėzų esant gyvą. [24] Kai kurie iš
mūsiškių buvo nuėję pas kapą
ir rado viską, kaip moterys sa-
kė, bet jo paties nematė."
[25] Jėzus jiems tarė: „O jūs, ne-
išmanėliai! Kokios nerangios
jūsų širdys tikėti tuo, ką yra
skelbę pranašai! [26] Argi Mesi-
jas neturėjo viso to iškentėti ir
žengti į savo garbę?!" [27] Ir, pra-
dėjęs nuo Mozės, primindamas
visus pranašus, jis aiškino
jiems, kas visuose Raštuose
apie jį pasakyta.
[28] Jie prisiartino prie kaimo,
į kurį keliavo, o Jėzus dėjosi ei-
nąs toliau. [29] Bet jie privertė jį
pasilikti, prašydami: „Pasilik
su mumis! Jau vakaras arti,
diena jau besibaigianti..." Tuo-
met jis užsuko pas juos. [30] Va-
karieniaudamas su jais prie
stalo, paėmė duoną, sukalbėjo
palaiminimą, laužė ir davė
jiems. [31] Tada jų akys atsivėrė,
ir jie pažino Jėzų, bet jis prany-
ko jiems iš akių. [32] O jie kalbė-
jo: „Argi mūsų širdys nebuvo
užsidegusios, kai jis kelyje
mums kalbėjo ir atvėrė Raštų
prasmę?"
[33] Jie tuoj pat pakilo ir sugrį-
žo į Jeruzalę. Ten rado susirin-
kusius Vienuolika su savo
draugais, [34] kurie sakė: „Vieš-
pats tikrai prisikėlė ir pasiro-
dė Simonui." [35] O jie papasako-
jo, kas jiems atsitiko kelyje ir
kaip jie pažino Jėzų, kai jis lau-
žė duoną.

Jėzus pasirodo apaštalams

[36] Jiems apie tai besikalbant,
pats Jėzus atsirado tarp jų ir
prabilo: „Ramybė jums!" [37] Vir-
pėdami iš išgąsčio, jie tarėsi
matą dvasią. [38] O jis paklau-
sė: „Ko taip išsigandote, kodėl
jūsų širdyse gimsta dvejonės?
[39] Pasižiūrėkite į mano rankas
ir kojas. Juk tai aš pats! Pa-
lieskite mane ir įsitikinsite:
dvasia gi neturi kūno nei kau-
lų, kaip matote mane turint."
[40] Tai taręs, jis parodė jiems
rankas ir kojas. [41] Jiems iš
džiaugsmo vis dar netikint ir
stebintis, Jėzus paklausė: „Ar
neturite čia ko nors valgyti?"*
[42] Jie padavė jam gabalą kep-
tos žuvies.* [43] Jis paėmė ir val-
gė jų akyse.*

24, 41: Lukas – geras psichologas. Jis pastebi, kad apaštalų džiaugsmas buvo toks didelis, jog jie nepajėgė patikėti savo laime, bijodami nusivilti. Jėzus tėviškai juos ramina ir įtikinėja. Paprašo valgyti ne todėl, kad alkanas, o kad nori jiems įrodyti, jog tikrai yra gyvas.

24, 42: Kai kuriuose rankraščiuose: *gabalą keptos žuvies ir korį medaus.*

24, 43: Kai kuriuose rankraščiuose: *valgė jų akyse ir atidavė jiems likučius.*

Nurodymai apaštalams

44 Paskui Jėzus tarė jiems:
„Ar ne tokie buvo mano žodžiai,
kuriuos jums kalbėjau dar bū-
damas su jumis: turi išsipildy-
ti visa, kas parašyta apie ma-
ne Mozės Įstatyme, Pranašų
knygose ir Psalmėse.“ 45 Tuo-
met jis atvėrė jiems protą, kad
jie suprastų Raštus, 46 ir pasa-
kė: „Yra parašyta, kad Mesijas
kentės ir trečią dieną prisikels
iš numirusių 47 ir, pradedant
nuo Jeruzalės, jo vardu visoms
tautoms bus skelbiama, kad
atsiverstų ir gautų nuodėmių
atleidimą. 48 Jūs esate šių da-
lykų liudytojai.
49 Ir štai aš atsiųsiu jums, ką
yra pažadėjęs mano Tėvas.*
Jūs pasilikite mieste, kol būsi-
te apgaubti jėga iš aukštybių.“

Įžengimas į dangų

50* Jėzus nusivedė juos palei
Betaniją ir, iškėlęs rankas, pa-
laimino juos. 51 Laimindamas
jis atsiskyrė nuo jų ir pakilo į
dangų. 52 Jie pagarbino jį, pas-
kui, didelio džiaugsmo kupini,
sugrįžo į Jeruzalę. 53 Jie nuo-
lat lankė šventyklą ir šlovino
Dievą.

24, 49: Jėzus pažada atsiųsti Šventąją Dvasią.
24, 50: Čia Lukas nenurodo, kaip greit po prisikėlimo Jėzus įžengęs į dangų. Tai jis aprašė kitoje savo knygoje – Apaštalų darbuose (1, 3).

EVANGELIJA PAGAL JONĄ

Evangelija pagal Joną skiriasi nuo trijų sinoptinių evangelijų savo ypatingu literatūriniu ir simboliniu pobūdžiu. Ji neseka sinoptinių evangelijų sandara, nekartoja jų autoriams būdingų pasakojimų apie Jėzų. *Evangelija pagal Joną* atspindi jau gilesnį teologinį suvokimą ir vėlesnį tikėjimo kraitį. Ši Evangelija buvo parašyta paskutiniame I kristinio šimtmečio dešimtmetyje.

Evangelija pagal Joną pradeda pasakoti apie Jėzų ne nuo Jordano, kaip tai daro Morkus, ir ne nuo Betliejaus, kaip Matas ir Lukas, bet nuo amžinybės (žr. 1, 1. 3–4. 14). Evangelisto Jono simbolis – erelis. Nenuostabu, kad jo evangelija vadinama Naujojo Testamento perlu, o pirmas evangelijos skyrius – perliuku, nes jis tarsi muzikinio kūrinio uvertiūra supažindina su šio literatūrinio, pilno simbolinės kalbos kūrinio temomis bei motyvais. Prologas skelbia Dievo Žodį, tapusį Žmogumi, – Jėzų, amžinąjį ir įsikūnijusį Dievo Sūnų, kuris apreiškė mums Tėvą (žr. 1, 14). Per Žodį, kuris pradžioje buvo pas Tėvą, buvo visa sukurta, per jį žmogui duotas *gyvenimas*. Ir tas gyvenimas yra *šviesa*, šviečianti pasaulio tamsoje. Jonas Krikštytojas atėjo, kad paliudytų *šviesą* (žr. 1, 6–8). Jėzus – Dievo *šviesa* – atėjęs *pas savuosius*, pas Izraelį, daugelio nebuvo priimtas (žr. 1, 11). O tie, kurie priėmė, gavo galią tapti Dievo vaikais (žr. 1, 12). Šios dvi uvertiūros eilutės supažindina su dviem pagrindinėmis evangelijos dalimis:

1. *Ženklų knyga*: šviesa spindi tamsoje tarp savųjų (žr. 1, 19–12, 50).
2. *Šlovės knyga*: priėmusieji šviesą gauna galią tapti Dievo vaikais (žr. 13, 1–20, 31).

Dievo užmojis ir veikla tapo tikrove tada, kai Žodis tapo Žmogumi ir gyveno kaip žmogus tarp žmonių (žr. 1, 14). Tapdamas Žmogumi, Žodis apreiškė vienatinį Sūnų. Kiekvienas, kuris išpažįsta Jėzų esant Dievo Sūnų, drauge su tais, kurie tiki, tampa Dievo vaiku. Kadaise per Mozę buvo duotas Įstatymas, tačiau tik per Sūnų, Jėzų Kristų, buvo duota *tiesa* ir *malonė* – amžinoji meilė. Kadangi tik Sūnus yra matęs Tėvą, tik Sūnus gali jį apreikšti. Tik jis gali išsakyti amžinąją Tėvo meilę, dėl kurios žmogus tampa Dievo vaiku.

Prologe evangelistas Jonas supažindina skaitytoją ir su pagrindinėmis evangelijos temomis:

1. Per savo Sūnų Jėzų Kristų Dievas sukūrė Naują Sandorą, per ją apreikšdamas savo išganantį žodį.
2. Jėzus Kristus – šviesa pasaulio tamsoje – buvo žydų atmestas, o pagonių priimtas.

Ženklų knyga apima *ženklų* seriją. *Ženklas* – savitas šios evangelijos žodis, kuriuo išreiškiami nuostabieji Dievo darbai. Evangelistas, norėdamas atskleisti šių darbų prasmę, visų pirma paaiškina Dievo darbus svarstymu, pasakojimu, kalbomis. Pirmasis ženklas – vandens

pavertimas vynu Kanoje (žr. 2, 1–11) – apibūdina apeiginių apsiplovimų pakeitimą ir yra Jėzaus išganymo darbų ir žodžių visumos simbolis. Antras ženklas – karaliaus pareigūno pagydymas tiesiog žodžiu (žr. 4, 43–54) – apreiškia nuostabią Jėzaus žodžio jėgą. Toji tema kitais ženklais vystoma ir toliau. Trečias ženklas – ligonio pagydymas prie penkių stoginių maudyklės (žr. 5, 1–15) – tęsia temą apie naują gyvenimą duodantį vandenį. Ankstesniame skyriuje Jėzus moteriai prie Samarijos šulinio buvo pasiūlęs gyvojo, į amžinąjį gyvenimą trykštančio vandens, o čia nuostabioji Jėzaus žodžio jėga pakeičia maudyklės vandenį, kuris nepajėgė duoti gyvenimo. Šeštasis skyrius apima du ženklus – duonos padauginimą ir ėjimą Galilėjos ežero vandeniu (žr. 6, 1–21). Šiedu ženklai, panašiai kaip Perėjimo iškilmių šventės pasakojime mana Sinajaus dykumoje ir Nendrių jūros perėjimas, siejami su naujuoju *išėjimu*, tačiau ne iš vergijos į laisvę, bet iš nuodėmės bei mirties būsenos į prisikėlimą. Duonos padauginimas skaitytojui aiškinamas šį įvykį lydinčia kalba, kurioje gyvybės duona pasirodo kaip Dievo apsireiškimo Jėzuje ir Eucharistijos įvaizdis. Po kelių pokalbių, atspindinčių Jėzaus sankirčius su žydų vadovais 7 ir 8 skyriuje, šeštas ženklas – neregio išgydymas – aprašomas 9 skyriuje. Tai pasakojimas, apibūdinantis sankirčių su žydų vadovais temą ir skelbiantis, kad šviesa nugalės tamsą, nes Jėzus yra pasaulio Šviesa. Tai paaiškina pasakojimas apie fariziejų ir Jėzaus išgydyto jaunuolio, gimusio neregiu, susikirtimą, kuris baigiasi simbolinės neregio išgydymo prasmės apie dvasinį aklumą aptarimu (žr. 9, 39–41). Galiausiai septintas ženklas – Lozoriaus prikėlimas iš numirusių (žr. 11, 1–44) – *Ženklų knygos* kulminacija. Lozoriaus prikėlimas apibūdinamas kaip ženklas tikrojo gyvenimo, kurį Jėzus, būdamas Prisikėlimas ir Gyvenimas, duos visiems jį tikintiems, kai bus prikeltas iš numirusių. Didžioji istorijos ironija: Jėzus, kuris prikėlė Lozorių iš numirusių, už tai baudžiamas mirtimi ant kryžiaus (žr. 9, 45–53)!

Po pasakojimo apie septynis ženklus, atėjus Jėzaus *valandai*, evangelistas baigia ženklų pasakojimo ciklą ir sustoja Paskutinės vakarienės menėje ties Jėzaus kalbomis, kurios paaiškina kitus pasakojimus: apie kančią, mirtį ir prisikėlimą. Visa *Evangelija pagal Joną* yra pamažu ryškėjantis vienatinio Dievo Sūnaus, atėjusio apreikšti Tėvą ir vėl grįžtančio pas Tėvą, *šlovės* apreiškimas. Evangelisto tikslas aiškiai aptariamas pradinėje evangelijos užsklandoje: *Savo mokinių akivaizdoje Jėzus padarė dar daugel kitų ženklų, kurie nesurašyti šitoje knygoje. O šitie yra surašyti, kad tikėtumėte, jog Jėzus yra Mesijas, Dievo Sūnus, ir tikėdami turėtumėte gyvenimą per jo vardą* (20, 30–31).

Kritinė *Evangelijos pagal Joną* analizė rodo, kad ji nebuvo parašyta tik vieno įkvėpto autoriaus. Atrodo, 21 skyrius buvo pridėtas po to, kai evangelija jau buvo parašyta, nes jo stilius skiriasi nuo kitų evangelijos skyrių stiliaus. Prologas (žr. 1, 1–18), matyt, yra buvęs nepriklausoma giesmė, vėliau pritaikyta ir padaryta tinkamu evangelijos įvadu. Be to, ir pačios evangelijos puslapiuose yra nenuoseklumo,

pavyzdžiui, dvi Jėzaus užsklandos kalbos menėje (žr. 14, 31; 18, 1). Spręsdami šias problemas, tyrinėtojai siūlo įvairiai pertvarkyti evangelijos struktūrą, kad ji būtų nuosekli. Dauguma tyrinėtojų spėja, jog tokių nenuoseklumų kilo dėl vėlesnio evangelijos perredagavimo, tada panašaus tikėjimo kraičio medžiaga buvo pridėta prie trumpesnio pirminio varianto.

Evangelijoje pagal Joną apie Jėzų yra daug detalių, kurių nėra sinoptinėse evangelijose, pavyzdžiui, Jėzus užsiėmė krikštijimu (žr. 3, 22), prieš pradėdamas viešąją veiklą; viešoji Jėzaus veikla tęsiasi keletą metų (žr. 2, 15 paaiškinimą); Jėzus keliauja į Jeruzalę didžiųjų švenčių proga ir ten susiduria su pasipriešinimu daug anksčiau prieš mirtį (žr. 2, 14–25; 5 ir 7–8 sk.). Šie įvykiai ne visuomet rikiuojami chronologine tvarka, nes *Evangelija pagal Joną,* kaip matėme, turi ilgą redakcijos istoriją. Ketvirtos evangelijos detalių tikslumas yra svarus liudijimas, kad Jono evangelijos tikėjimo kraitis iš tiesų remiasi mačiusiojo liudijimu. Nors šį asmenį įprasta tapatinti su Jonu, Zebediejaus sūnumi, tačiau dauguma šiuolaikinių evangelijos tyrinėtojų neranda duomenų tam patvirtinti.

Ketvirta evangelija nėra tiesiog istorija, nes pasakojimas sutvarkytas taip, kad tarnautų ir teologiniams evangelisto tikslams. Tarp šių tikslų yra pasipriešinimas ir tuometinei Sinagogai, ir Jono Krikštytojo sekėjams, mėginusiems išaukštinti savo mokytoją Jėzaus sąskaita. Be to, evangelistas norėjo parodyti, kad Jėzus yra Mesijas, ir vaizdžiai paaiškinti krikščionims, kad jų įsitikinimų ir gyvenimo šaknys slypi Jėzuje. Tokie teologiniai tikslai skatino evangelistą Joną pabrėžti tas temas, kurios neišryškintos sinoptiniame Jėzaus veiklos pasakojime, pavyzdžiui, aiškiai iškeliama Jėzaus dievybė.

Polemika tarp Sinagogos ir Krikščionių Bendrijos buvo priežastis aitriai ir karštai plūstis, ypač kalbant apie fariziejų ir sadukiejų priešiškumą Jėzui. Fariziejai ir sadukiejai dažnai vadinami *tais žydais* (žr. 1, 19 paaiškinimą). Kartais šie Jėzaus priešininkai vadinami net *velnio vaikais* (8, 44), nes savo elgesiu, atmesdami Dievo siųstąjį Jėzų, jie priešinasi Dievui. Kita vertus, evangelistui svarbu parodyti, kad Krikščionių Bendrijoje moterys savo prigimtimi nėra žemesnės už vyrus: samarietė prie šulinio įvardijama kaip misionieriaus pirmavaizdis (žr. 4, 4–42), pirmasis prisikėlimo liudytojas – moteris, Marija iš Magdalos (žr. 20, 11–18).

Galutinis *Evangelijos pagal Joną* redagavimas ir šiandien skaitomas evangelijos tekstas datuotinas tarp 90 ir 100 m. po Kr. Parašymo vieta įprasta laikyti Efezo miestą Mažojoje Azijoje (dabartinėje Turkijoje).

Evangelijos pagal Joną metmenys

A.	Prologas	1, 1–18
B.	Ženklų knyga	1, 19 – 12, 50
C.	Šlovės knyga	13, 1 – 20, 31
D.	Epilogas: Prisikėlusiojo pasirodymas Galilėjoje	21, 1–25

A. PROLOGAS

1 1* Pradžioje* buvo Žodis.
Tas Žodis buvo pas Dievą,
ir Žodis buvo Dievas.
2 Jis pradžioje buvo pas Dievą.
3 Visa per jį atsirado,
ir be jo neatsirado nieko, kas
tik yra atsiradę.
4 Jame buvo gyvybė,
ir ta gyvybė buvo žmonių
šviesa.
5 Šviesa spindi tamsoje, ir
tamsa jos neužgožė*.
6 Buvo Dievo siųstas žmogus,
vardu Jonas*.
7 Jis atėjo kaip liudytojas,
kad paliudytų šviesą
ir kad visi per jį įtikėtų.
8 Jis pats nebuvo šviesa,
bet turėjo liudyti apie šviesą.
9 Buvo tikroji šviesa*,
kuri apšviečia kiekvieną
žmogų, ir ji atėjo į šį
pasaulį.
10 Jis buvo pasaulyje,
ir pasaulis per jį atsiradęs,
bet pasaulis jo nepažino.
11 Pas savuosius atėjo,
o savieji jo nepriėmė.*
12 Visiems, kurie jį priėmė,
jis davė galią tapti Dievo
vaikais –
tiems, kurie tiki jo vardą,
13 kurie ne iš kraujo
ir ne iš kūno norų, ir ne
iš vyro norų,
bet iš Dievo užgimę.*
14 Tas Žodis tapo kūnu ir
gyveno tarp mūsų;
mes regėjome jo šlovę –
šlovę Tėvo viengimio Sūnaus,
pilno malonės ir tiesos.
15 Jonas apie jį liudija ir šaukia:
„Čia tasai, apie kurį aš
kalbėjau;
tas, kuris paskui mane ateis,
pirmiau už mane yra buvęs,
nes jis už mane pirmesnis.“
16 Tikrai, iš jo pilnatvės visi
mes esame gavę
malonę po malonės.
17 Kaip Įstatymas duotas per
Mozę, taip tiesa ir malonė
atėjo per Jėzų Kristų.

1, 1–18: Evangelijos pagal Joną prologas kalba apie nepasiekiamas Dievo aukštybes, praskleisdamas uždangą į vidinį Dievo gyvenimą ir taip paliesdamas Švenčiausiosios Trejybės paslaptį. Mes žinome, kad jau ST žydams nebuvo svetima mintis apie Dievo Žodį – Dievo Išmintį, egzistavusią prieš pasaulio sukūrimą (plg. Pat 8, 22; Išm 7, 22), per kurią viskas Dievo sukurta. Tačiau Jono prologe Dievo Žodis išryškėja kaip antrasis Švč. Trejybės asmuo, kaip *vienatinis Tėvo Sūnus*, per kurį mums atėjo išganymas ir malonė. Iš Evangelijos pagal Joną aiškiai sužinome ir Dievo Žodžio įsikūnijimo paslaptį. Kitose evangelijose kalbama apie Jėzaus dievystę kaip faktą, o čia parodytas jo dievystės pagrindas Švč. Trejybėje. Jn prologas bus buvęs pirmųjų krikščionių himnas.

1, 1: *Pradžioje*: visais amžiais prieš pasaulio sukūrimą.

1, 5: *Neužgožė*: galimas vertimas ir *nesuvokė, neapėmė*.

1, 6: *Jonas*: Jonas Krikštytojas.

1, 9: *Tikroji šviesa*: pats Žodis.

1, 11: Pažodžiui – *Į savastį atėjo, bet savieji jo nepriėmė*.

1, 13: Plačiau apie dvasinį gimimą žr. Jn 3, 3–6.

18 Dievo niekas niekada nėra
matęs,
tiktai viengimis Sūnus –
Dievas,
Tėvo prieglobstyje esantis,
mums jį atskleidė.

B. ŽENKLŲ KNYGA

Jono liudijimas

19 Toks buvo Jono liudijimas,
kai žydai iš Jeruzalės atsiuntė pas jį kunigų ir levitų paklausti: „Kas tu esi?“
20 Jis prisipažino nesigindamas. Jis prisipažino: „Aš nesu Mesijas!“
21 Jie ir vėl klausė: „Tai kas gi tu? Gal Elijas?“* Jis atsakė: „Ne!“ – „Tai gal tu pranašas?“ Jis atsakė: „Ne!“
22 Tada jie tęsė: „Tai kas gi tu, kad mes galėtume duoti atsakymą tiems, kurie mus siuntė? Ką sakai apie save?“
23 Jis tarė:
„Aš – *tyruose šaukiančiojo
balsas:*
Taisykite Viešpačiui kelią!,
kaip yra kalbėjęs pranašas
Izaijas.“
24 Atsiųstieji buvo iš fariziejų.
25 Jie dar jį klausinėjo: „Tai kam tu krikštiji, jei nesi nei Mesijas, nei Elijas, nei pranašas?“
26 Jonas jiems atsakė: „Aš krikštiju vandeniu. O tarp jūsų stovi tas, kurio jūs nepažįstate,
27 kuris po manęs ateis*, – jam aš nevertas atrišti kurpių dirželio.“
28 Tai atsitiko Betanijoje, anapus Jordano, kur Jonas krikštijo.

Dievo Avinėlis

29 Rytojaus dieną, matydamas ateinantį Jėzų, Jonas prabilo: „Štai Dievo Avinėlis, kuris naikina pasaulio nuodėmę!
30 Čia tasai, apie kurį aš kalbėjau: Po manęs ateis vyras, pirmiau už mane buvęs, nes jis pirmesnis už mane.
31 Aš jo nepažinojau, bet tam, kad jis būtų apreikštas Izraeliui, aš atėjau ir krikštiju vandeniu.“
32 Ir Jonas paliudijo: „Aš mačiau Dvasią, lyg balandį nusileidžiančią iš dangaus, ir ji pasiliko virš jo.
33 Aš jo nepažinojau, bet tas, kuris mane pasiuntė krikštyti vandeniu, buvo pasakęs: ‘Ant ko pamatysi nusileidžiančią ir pasiliekančią Dvasią, tas ir bus, kuris krikštys Šventąja Dvasia’.
34 Aš tai mačiau ir liudiju, kad šitas yra Dievo Sūnus.“

Pirmieji mokiniai

35 Kitą dieną tenai vėl stovėjo Jonas ir du jo mokiniai.
36 Išvydęs ateinantį Jėzų, jis tarė: „Štai Dievo Avinėlis!“
37 Išgirdę tuos žodžius, abu mokiniai nuėjo paskui Jėzų.
38 O jis at-

1, 21: Buvo laukiama pranašo Elijo sugrįžimo prieš pasirodant Mesijui (plg. Mal 3, 23–24; Mt 17, 10).

1, 27: Kai kurie rankraščiai įterpia: *kuris buvo pirmiau už mane.*

sigręžė ir, pamatęs juos sekančius, paklausė: „Ko ieškote?“ Jie atsakė: „Rabi (tai reiškia: „Mokytojau“), kur gyveni?“
39 Jis tarė: „Ateikite ir pamatysite.“ Tada jiedu nuėjo, pamatė, kur jis gyvena, ir tą dieną praleido pas jį. Tai buvo apie dešimtą valandą.
40 Vienas iš tų dviejų, kurie girdėjo Jono žodžius ir nuėjo su Jėzumi, buvo Simono Petro brolis Andriejus.
41 Jis pirmiausia susiieškojo savo brolį Simoną ir jam pranešė: „Radome Mesiją!“ (išvertus tai reiškia: „Dievo Pateptąjį – Kristų“).
42 Ir nusivedė jį pas Jėzų. Jėzus pažvelgė į jį ir tarė: „Tu esi Simonas, Jono sūnus, o vadinsies Kefas“ (tai reiškia: „Petras – Uola“).
43 Dar kitą dieną, išvykdamas į Galilėją, Jėzus sutiko Pilypą ir jam tarė: „Sek paskui mane!“
44 Pilypas buvo kilęs iš Betsaidos – Andriejaus ir Petro gimtojo miesto.
45 Pilypas sutiko Natanaelį* ir sako jam: „Radome tą, apie kurį rašė Mozė Įstatyme ir pranašai. Tai Jėzus iš Nazareto, Juozapo sūnus.“
46 Natanaelis atšovė: „Ar iš Nazareto gali būti kas gero?!“ Pilypas atsakė: „Eik ir pasižiūrėk!“
47 Pamatęs ateinantį Natanaelį, Jėzus pasakė apie jį: „Štai tikras izraelitas, kuriame nėra klastos.“
48 O Natanaelis jam sako: „Iš kur mane pažįsti?“ Jėzus atsakė: „Prieš pakviečiant tave Pilypui, kai sėdėjai po figmedžiu, aš mačiau tave.“
49 Natanaelis sušuko: „Rabi, tu Dievo Sūnus, tu Izraelio karalius!“
50 Jėzus atsakė: „Tu tiki, kadangi pasakiau tave matęs po figmedžiu? Tu pamatysi didesnių dalykų.“
51 Ir pridūrė: „Iš tiesų, iš tiesų sakau jums: jūs matysite atsivėrusį dangų ir Dievo angelus, kylančius ir nusileidžiančius ant Žmogaus Sūnaus.“

Vestuvės Kanoje

2 1 Trečią dieną Galilėjos Kanoje* buvo vestuvės. Jose dalyvavo Jėzaus motina.
2 Į vestuves taip pat buvo pakviestas Jėzus ir jo mokiniai.
3 Išsibaigus vynui, Jėzaus motina jam sako: „Jie nebeturi vyno.“
4 Jėzus atsakė: „O kas man

1, 39–40: Kitas iš tų dviejų mokinių – pats evangelistas Jonas. Pirmasis susitikimas su Jėzumi Jonui buvo toks įspūdingas ir lemiamas, jog jis įsidėmėjo net valandą. *Dešimta valanda* senoviniu skaičiavimu (nuo 6 val. ryto) – mūsiškai 4 val. popiet.

1, 45: Natanaelį sinoptikai vadina Baltramiejum.

2, 1: *Kaną* – mažas miestelis netoli Nazareto.

2, 4: *O kas man ir tau?*: pasakymas, dažnai pasitaikąs biblinėje kalboje. Jis čia reiškia: *Palūkėk, nesiskubink! Moterie* – pas mus neįprastas sūnaus kreipinys į motiną. Jis pasikartoja ir Jn 19, 26. Manoma, jog tai aliuzija į Pradžios knygą (3, 15), kalbančią apie būsimą mo-

ir tau, moterie?* Dar neatėjo
mano valanda!“ 5 Jo motina ta-
rė tarnams: „Darykite, ką tik
jis jums lieps.“ 6 Ten buvo šeši
akmeniniai indai žydų apsi-
plovimams, kiekvienas dviejų
trijų saikų* talpos. 7 Jėzus
jiems liepė: „Pripilkite indus
vandens.“ Jie pripylė sklidi-
nus. 8 Tuomet jis pasakė: „Da-
bar semkite ir neškite stalo
prievaizdui.“ Tie nunešė. 9 Pa-
ragavęs paversto vynu vandens
ir nežinodamas, iš kur tai (nors
tarnai, kurie sėmė vandenį, ži-
nojo), prievaizdas pasišaukė
jaunikį 10 ir tarė jam: „Kiekvie-
nas žmogus pirmiau stato ge-
resnio vyno, o kai svečiai įgeria,
tuomet prastesnio. O tu laikei
gerąjį vyną iki šiolei.“ 11 Tokią
ženklų* pradžią Jėzus padarė
Galilėjos Kanoje. Taip jis pa-
rodė savo šlovę, ir mokiniai įti-
kėjo jį. 12 Paskui jis su savo mo-
tina, broliais ir mokiniais nu-
keliavo į Kafarnaumą. Ten jie
pasiliko kelias dienas.

Šventyklos orumas

13 Artėjant žydų Velykoms,
Jėzus nukeliavo į Jeruzalę.
14 Šventykloje jis rado prekiau-
jančių jaučiais, avimis, balan-
džiais ir prisėdusių pinigų kei-
tėjų. 15 Susukęs iš virvučių
rimbą, jis išvijo visus juos iš
šventyklos, išvarė avis ir jau-
čius, išbarstė keitėjų pinigus,
išvartė jų stalus. 16 Karvelių
pardavėjams jis pasakė: „Pa-
siimkite savo paukščius ir iš
mano Tėvo namų nedarykite
prekybos namų!“ 17 Jo mokiniai
prisiminė, kad yra parašyta:
*Uolumas dėl tavo namų su-
grauš mane.**

18 Tuomet žydai kreipėsi į Jė-
zų, sakydami: „Kokį ženklą
mums galėtum duoti, jog turi
teisę taip daryti?“ 19* Jėzus at-
sakė: „Sugriaukite šitą švento-
vę, o aš per tris dienas ją at-
statysiu!“ 20 Tada žydai sakė:
„Keturiasdešimt šešerius me-
tus šventovę statė, o tu atsta-
tysi ją per tris dienas?!“ 21 Bet
jis kalbėjo apie savo kūno šven-
tovę. 22 Tik paskui, jam prisi-
kėlus iš numirusių, mokiniai
prisiminė jį apie tai kalbėjus.
Jie įtikėjo Raštu ir Jėzaus pa-
sakytais žodžiais.

terį – piktosios dvasios nugalėtoją. Tas kreipinys ypač svarbiais atvejais (pradedant viešąjį veikimą ir mirštant) kaip tik pabrėžia Marijos didybę ir ryšį su pirmąja Ieva.

2, 6: *Saikas* (gr. *metretes*) – apie 38–40 litrų.

2, 11: *Stebuklų* – gr. *ženklų*. Toliau bus vartojamas šis Jn būdingas terminas nuostabiems Viešpaties darbams pažymėti. Jn ypač pabrėžė stebuklų dvasinę prasmę – jie amžinojo išganymo ženklai.

2, 17: Čia matome šventos rūstybės pavyzdį.

2, 19–21: Pačioje savo viešojo darbo pradžioje Jėzus žino visa, kas jo laukia, ir jau kalba apie savo mirtį ir prisikėlimą.

Žmonių pažinimas

[23] Per Velykų šventes, jam būnant Jeruzalėje, daugelis įtikėjo jo vardą*, matydami jo daromus ženklus. [24] Bet Jėzus, gerai visus pažindamas, jais nepasitikėjo*. [25] Jam nereikėdavo, kad kas paliudytų apie žmogų. Jis pats žinojo, kas yra žmogaus viduje.

Jėzus ir Nikodemas

3 [1] Buvo vienas fariziejus, vardu Nikodemas, žydų didžiūnas. [2] Jis atėjo nakčia ir kreipėsi į Jėzų: „Rabi, mes suprantame, kad esi atėjęs nuo Dievo kaip mokytojas, nes niekas negalėtų padaryti tokių ženklų, kokius tu darai, jeigu Dievas nebūtų su juo."
[3] Jėzus atsakė:
„Iš tiesų, iš tiesų sakau tau:
jei kas neatgims
iš aukštybės*,
negalės regėti Dievo
Karalystės."
[4] Nikodemas paklausė: „Bet kaip gali gimti žmogus, būdamas nebejaunas? Argi jis gali antrą kartą įeiti į savo motinos įsčias ir vėl užgimti?" [5] Jėzus atsakė:
„Iš tiesų, iš tiesų sakau tau:
kas negims iš vandens ir
Dvasios*,
neįeis į Dievo Karalystę.
[6] Kas gimė iš kūno, yra kūnas,
o kas gimė iš Dvasios, yra
dvasia.
[7] Nesistebėk, jog pasakiau:
jums reikia atgimti
iš aukštybės.
[8]* Vėjas pučia, kur nori;
jo ošimą girdi,
bet nežinai, iš kur ateina ir
kur link nueina.
Taip esti ir su kiekvienu,
kuris gimė iš Dvasios."
[9] Nikodemas atsiliepė: „Kaip tai gali būti?" [10] Jėzus jam atsakė: „Tu esi Izraelio mokytojas ir šito nesupranti?
[11] Iš tiesų, iš tiesų sakau tau:
mes kalbame, ką žinome,
ir liudijame, ką matėme,
tik jūs nepriimate mūsų
liudijimo.
[12] Jei netikite man kalbant
apie žemės dalykus,
tai kaipgi tikėsite,
jei kalbėsiu jums apie
dangiškuosius?

2, 23: *Jo vardą – jį* (iškilminga semitinė forma).
2, 24: *Jais nepasitikėjo,* arba *savęs jiems nepatikėjo,* t. y. neapreiškė jiems savo pasiuntinybės paslapčių.
3, 3. 7: *Iš aukštybės,* arba *iš naujo.*
3, 5: *Ir Dvasios,* t. y. *ir Šventosios Dvasios.* Čia Jn mini *Dievo Karalystę* (kaip sinoptikai), o toliau jos vietoje dažniausiai kalbės apie *gyvenimą, amžinąjį gyvenimą, šviesą,* nes tie pasakymai buvo artimesni jo pirmiesiems skaitytojams – Maž. Azijos gyventojams, pripratusiems prie mistinių gnozės sąvokų.
3, 8: Hebrajiškai ir graikiškai tuo pačiu žodžiu reiškiama *dvasia* ir *vėjas.* Todėl šis posakis vartojamas ir norint pasakyti: *Dvasia dvelkia, kur nori.*

13 Niekas nėra pakilęs į
dangų,
kaip tik Žmogaus Sūnus,
kuris nužengė iš dangaus.*
14 Kaip Mozė dykumoje iškėlė
žaltį,
taip turi būti iškeltas ir
Žmogaus Sūnus,
15 kad kiekvienas, kuris jį tiki,
turėtų amžinąjį gyvenimą."
16 – Dievas taip pamilo pasaulį,
jog atidavė savo viengimį
Sūnų,
kad kiekvienas, kuris jį tiki,
nepražūtų,
bet turėtų amžinąjį
gyvenimą.
17 Dievas gi nesiuntė savo
Sūnaus į pasaulį,
kad jis pasaulį pasmerktų,
bet kad pasaulis per jį būtų
išgelbėtas.
18 Kas jį tiki, tas nebus
pasmerktas,*
o kas netiki, jau yra
nuteistas už tai,
kad netiki viengimio Dievo
Sūnaus.
19 Teismo nuosprendis yra
toksai:
atėjo šviesa į pasaulį,
bet žmonės labiau mylėjo
tamsą nei šviesą,
nes jų darbai buvo pikti.
20 Kiekvienas nedorėlis
neapkenčia šviesos ir neina
į šviesą,
kad jo darbai aikštėn
neišeitų.
21 O kas vykdo tiesą, tas eina į
šviesą,
kad išryškėtų, jog jo darbai
atlikti Dieve.*

Paskutinis Jono liudijimas

22 Paskui Jėzus su mokiniais
atėjo į Judėjos kraštą ir, ten
su jais būdamas, krikštydino*.
23 Taip pat ir Jonas krikštijo
Enone, netoli Salimo, nes ten
buvo daug vandens ir žmonės ten
rinkdavosi krikštytis. 24 Tuo-
met Jonas dar nebuvo įmestas
į kalėjimą. 25 Tarp Jono moki-
nių ir vieno žydo iškilo ginčas
dėl apsivalymo apeigų. 26 Tad
jie atėjo pas Joną ir pranešė:
„Rabi, vyras, kuris buvo su ta-
vimi anapus Jordano, kurį tu
paliudijai, – jis taip pat ėmė
krikštyti, ir visi bėga pas jį."
27 Jonas atsakė:
„Žmogus negali nieko
pasiimti,
jeigu nebus jam duota
iš dangaus.
28 Jūs patys galite man pa-
liudyti, jog esu sakęs: Aš ne
Mesijas! Aš siųstas būti tik jo
pirmtaku.

3, 13: Kai kurie rankraščiai pridu-ria: *ir tebėra danguje.*

3, 18: Nebus pasmerktas, kas tiki ir pagal tikėjimą gyvena. – Pažodžiui būtų: *kad netiki viengimio Dievo Sūnaus vardo* (plg. Jn 2, 23). Semitams *vardas* reiškė patį asmenį.

3, 21: *Dieve*: vienybėje su Dievu ir pagal jo valią.

3, 22: *Krikštydino*: Jėzaus mokiniai krikštijo atgailos krikštu, tokiu kaip Jono krikštas; pats Jėzus nekrikštijo (žr. Jn 4, 2).

29* Kas turi sužadėtinę, tas
sužadėtinis,
o sužadėtinio bičiulis,
kuris šalia stovi ir girdi,
džiaugte džiaugiasi jaunikio
balsu.
šiam mano džiaugsmui
dabar jau nieko netrūksta.
30 Jam skirta augti,
o man – mažėti."
31 – Kas iš aukštybių ateina,
tas už visus viršesnis,
o kas iš žemės gimė, –
žemiškas pats ir žemiškai
kalba.
Kas iš dangaus ateina,
tas už visus viršesnis,
32 Jis liudija, ką yra girdėjęs
ir matęs,
tik niekas jo liudijimo
neklauso.
33 O kas jo liudijimą priima,
tas pripažįstą, jog Dievas
tiesakalbis,
34 nes ką yra Dievas atsiuntęs,
tas kalba Dievo žodžius,
Dievas teikia jam Dvasią
be saiko.
35 Tėvas myli Sūnų
ir visa yra atidavęs į jo
rankas.
36 Kas tiki Sūnų, turi amžinąjį
gyvenimą,
o kas nenori Sūnaus tikėti –
gyvenimo nematys:
virš jo kybo Dievo rūstybė.

Jėzus ir samariečiai

4 1 Sužinojęs, kad fariziejai
išgirdo jį daugiau už Jo-
ną susilaukiant mokinių ir
gausiau krikštijant 2 (nors pats
Jėzus nekrikštydavo, tik jo mo-
kiniai), 3 Jėzus paliko Judėją ir
vėl išėjo į Galilėją. 4 Jam reikė-
jo eiti per Samariją*. 5 Taigi jis
užsuko į Samarijos miestą,
vadinamą Sicharu, netoli nuo
lauko, kurį Jokūbas buvo davęs
savo sūnui Juozapui. 6 Tenai
buvo Jokūbo šulinys. Nuvargęs
iš kelionės, Jėzus prisėdo pa-
lei šulinį. Buvo apie šeštą va-
landą.*
7 Viena samarietė moteris
atėjo semtis vandens. Jėzus
ją paprašė: „Duok man gerti."
8 (Tuo metu mokiniai buvo nu-
ėję į miestą nusipirkti maisto.)
9 Samarietė atsakė: „Kaipgi tu,
būdamas žydas, prašai mane,
samarietę, gerti?" (Mat žydai
nebendrauja su samariečiais.)
10 Jėzus jai tarė:
„Jei tu pažintum Dievo
dovaną

3, 29: Bažnyčia, arba visa atpirktoji žmonija, švelniai vadinama *Kristaus sužadėtine*, o jis pats – *jaunikiu*. Jonas Krikštytojas atėjo darbuotis, kad sužadėtinė žmonija sutiktų savo sužadėtinį Kristų, dėl to vadina save šių šventų sutuoktuvių *pabroliu* – *sužadėtinio bičiuliu*.

4, 4: *Samarija*: tai vidurinė Palestinos sritis (šiaurinė – Galilėja, pietinė – Judėja). Jos gyventojai buvo žydų ir kolonistų asirų mišinys ir todėl tikrųjų žydų laikomi pusiau pagonimis, niekinami. Jie turėjo savo šventyklą ant Garizimo kalno; ją nugriovė Judėjos karalius Jonas Hirkanas 129 m. prieš Kristų.

4, 6: *Šešta valanda* – vidudienis.

4, 10: *Gyvasis vanduo*: antgamtinės malonės gyvenimas.

ir kas yra tas, kuris tave
prašo:
'Duok man gerti',
rasi pati būtum jį prašiusi,
ir jis tau būtų gyvojo
vandens* davęs!"
11 Moteris atsiliepė: „Viešpa-
tie, bet juk tu neturi kuo pa-
semti, o šulinys gilus. Iš kur tu
imsi gyvojo vandens? 12 Argi tu
didesnis už mūsų tėvą Jokūbą,
kuris tą šulinį mums paliko ir
pats iš jo gėrė, ir jo vaikai, ir
gyvuliai?!" 13 Jėzus atsakė:
„Kiekvienas, kas geria šitą
vandenį, ir vėl trokš.
14 O kas gers vandenį, kurį aš
duosiu,
tas nebetrokš per amžius,
ir vanduo, kurį jam duosiu,
taps jame versme vandens,
trykštančio į amžinąjį
gyvenimą."
15 Tuomet moteris sušuko:
„Viešpatie, duok man to van-
dens, kad aš nebetrokščiau ir
nebevaikščiočiau semtis čio-
nai." 16 Jėzus atsiliepė: „Eik,
pakviesk savo vyrą ir sugrįžk
čia." 17 Moteris atsakė: „Aš
neturiu vyro." Jėzus jai tarė:
„Gerai pasakei: 'Neturiu vyro',
18 nes jau esi turėjusi penkis vy-
rus, ir dabartinis anaiptol ne
tavo vyras. Čia tu tiesą pasa-
kei." 19 Moteris atsiliepė: „Aš
matau, Viešpatie, jog esi pra-
našas. 20 Mūsų tėvai garbinda-
vo Dievą ant šito kalno*, o jūs
tvirtinate, kad Jeruzalė esan-
ti vieta, kur reikia jį garbinti."
21 Jėzus atsakė:
„Moterie, tikėk manimi,
jog ateis valanda,
kada garbinsite Tėvą
ne ant šio kalno ir ne
Jeruzalėje.
22 Jūs garbinate, ko
nepažįstate,
o mes garbiname,
ką pažįstame,
nes išganymas ateina
iš žydų.
23 Bet ateis valanda, – jau
dabar ji yra, –
kai tikrieji garbintojai
šlovins Tėvą dvasia ir tiesa.
Ir pats Tėvas tokių
garbintojų ieško.
24 Dievas yra Dvasia, ir jo
garbintojai
turi šlovinti jį dvasia ir tiesa."
25 Moteris jam sako: „Aš ži-
nau, jog netrukus ateis Mesijas
(tai yra Dievo Pateptasis – Kris-
tus). Atėjęs jis mums viską pa-
skelbs." 26 Jėzus jai taria: „Tai
aš, kuris su tavimi kalbu!"
27 Tuo metu sugrįžo jo moki-
niai ir nusistebėjo, kad jis
šnekučiuoja su moterimi. Vis
dėlto nė vienas nepaklausė:
„Ko iš jos nori?" arba: „Apie ką
su ja kalbi?" 28 O moteris, pali-
kusi ąsotį, nubėgo į miestą ir
apskelbė žmonėms: 29 „Eikite
pažiūrėti žmogaus, kuris pasa-
kė man viską, ką esu padariu-

4, 20: *Ant šito kalno*: ant Garizimo kalno (žr. Jn 4, 4 paaiškinimą).

si. Ar tik jis nebus Mesijas?!“
30 Ir žmonės iš miesto ėjo pas
jį. 31 Tuo tarpu mokiniai ėmė
raginti: „Rabi, pasistiprink!“
32 O jis atsiliepė: „Aš turiu valgyti maisto, kurio jūs nežinote.“
33 Tada mokiniai pradėjo
vienas kitą klausinėti: „Nejaugi kas atnešė jam valgyti?“
34 Bet Jėzus tarė:
„Mano maistas –
vykdyti valią to, kuris mane
siuntė, ir baigti jo darbą.
35 Argi jūs nesakote:
‘Dar keturi mėnesiai,
ir ateis pjūtis’?
štai sakau jums:
pakelkite akis ir pažiūrėkite
į laukus –
jie jau boluoja ir prinokę
pjūčiai.
36 Jau pjovėjas uždarbį gauna
ir renkasi vaisių amžinajam
gyvenimui,
kad lygiai džiaugtųsi sėjėjas
ir pjovėjas.
37 Teisingai priežodis sako:
‘Vienas pasėja, kitas
nupjauna’.
38 Aš pasiunčiau jus nuimti
derliaus,
į kurį jūs neįdėjote darbo.
Kiti pasidarbavo,
o jūs įstojote į jų darbą.“
39 Daug samariečių iš ano
miesto įtikėjo Jėzų dėl moters
liudijimo: „Jis man pasakė viską, ką esu padariusi.“
40 Atėję
samariečiai prašė jį pasilikti
pas juos, ir jis ten pasiliko dvi
dienas.
41 Dar daugiau žmonių
įtikėjo dėl jo pamokslų.
42 O
moteriai jie pasakė: „Dabar
mes tikime ne dėl tavo šnekos.
Mes patys išgirdome ir žinome,
kad jis iš tiesų yra pasaulio Išganytojas.“

Valdininko sūnaus pagydymas

43 Po dviejų dienų jis išvyko iš
ten į Galilėją.
44 Pats Jėzus buvo pareiškęs: „Pranašas negerbiamas savo tėviškėje.“
45 Kai
jis pasiekė Galilėją, galilėjiečiai pagarbiai jį priėmė, nes buvo matę jo darbus per šventes
Jeruzalėje; mat ir jie buvo nukeliavę į tas šventes.
46 Jis vėl atėjo į Galilėjos Kaną, kur buvo pavertęs vandenį
vynu. O Kafarnaume buvo vienas karaliaus valdininkas, kurio sūnus sirgo.
47 Išgirdęs, jog
Jėzus iš Judėjos sugrįžęs į
Galilėją, jis atkeliavo pas jį ir
maldavo eiti ir išgydyti marinamą jo sūnų.
48 Jėzus jam atsakė: „Kol nepamatysite ženklų ir stebuklų, jūs netikėsite.“
49 O valdininkas prašė: „Viešpatie, ateik, kol mano vaikas
dar nenumirė.“
50 Jėzus jam tarė: „Eik, tavo sūnus gyvas!“
Žmogus patikėjo Jėzaus žodžiais ir iškeliavo.
51 Pareinantį pasitiko jį tarnai ir pranešė,
kad vaikas gyvas.
52 Jis pasiteiravo, kurią valandą sūnui
pasidarė geriau. Jie atsakė:
„Vakar apie septintą valandą

atslūgo jam karštis.“ [53]Taip tė-
vas patyrė, kad tai buvo ta va-
landa, kada Jėzus pasakė jam:
„Tavo sūnus gyvas.“ Ir įtikėjo
jis pats bei visi jo namai. [54]Tai
buvo antras ženklas, kurį Jė-
zus padarė sugrįžęs iš Judėjos
į Galilėją.

Išgydymas Betzatoje

5 [1]Kiek vėliau buvo žydų
šventė, ir Jėzus nukelia-
vo į Jeruzalę. [2]Jeruzalėje, prie
Avių vartų, yra maudyklė, žy-
diškai vadinama Betzata, tu-
rinti penkias stogines*. [3]* Jose
gulėdavo daugybė ligonių – ak-
lų, raišų, išsekusių. ([4]) [5]Ten
buvo vienas žmogus, išsirgęs
trisdešimt aštuonerius metus.
[6]Pamatęs jį gulintį ir sužino-
jęs jį labai seniai sergant, Jė-
zus paklausė: „Ar norėtum
pasveikti?“ [7]Ligonis atsakė:
„Viešpatie, aš neturiu žmo-
gaus, kuris, vandeniui sujudė-
jus, mane įkeltų į tvenkinį. O
kol pats nueinu, kitas įlipa
greičiau už mane.“ [8]Tada Jė-
zus tarė: „Kelkis, imk savo gul-
tą ir eik!“ [9]Ir žmogus bematant
išgijo, pasiėmė gultą ir pradė-
jo vaikščioti.
Toji diena buvo šabas. [10]To-
dėl žydai užsipuolė išgydytąjį:
„Šiandien šabas, tau negalima
nešti gulto.“ [11]Jis paaiškino:
„Tas, kuris mane pagydė, man
liepė: ‘Imk savo gultą ir eik!’“
[12]Jie klausinėjo: „O kas tasai
žmogus, kuris tau liepė: ‘Imk
ir eik’?“ [13]Išgydytasis nežinojo,
kas jis, kadangi Jėzus buvo pa-
sitraukęs dėl minios, susirin-
kusios toje vietoje.
[14]Vėliau Jėzus jį sutiko šven-
tykloje ir tarė: „Štai tu esi pa-
sveikęs. Daugiau nebenusidėk,
kad neatsitiktų kas bloges-
nio!“ [15]Žmogus nuėjo ir prane-
šė žydams, kad jį išgydė Jėzus.

Jėzaus ir dangaus Tėvas

[16]Žydai dėl to ir persekiojo
Jėzų, kad jis taip darydavo
šabo dieną. [17]O Jėzus jiems
sakydavo: „Mano Tėvas dar-
buojasi lig šiolei, todėl ir aš
darbuojuosi.“ [18]Užtat žydai dar
labiau ieškojo progos jį nužu-
dyti, nes jis ne tik nepaisydavo
šabo, bet ir vadino Dievą sa-
vuoju Tėvu, šitaip lygindamas
save su Dievu.* [19]Į šį kaltini-
mą Jėzus jiems atsakė:

5, 2: Penkių stoginių pamatai yra surasti kasinėjant Jeruzalę.

5, 3: Kai kuriuose rankraščiuose pridedama: ...*kurie laukė vandens sujudant.* (4) 5 *Mat kartkartėmis maudyklėn nusileisdavo angelas ir sujudindavo vandenį. Kas vandeniui pajudėjus pirmas įlipdavo į tvenkinį, pagydavo, kad ir kokia liga būtų sirgęs.* Šis tekstas paaiškina 7 eilutę. Vanduo sujudėdavo ar tik ne prasiveržus šaltiniams. Ta proga Dievas stebuklingai pagydydavo pirmutinį įžengusį į vandenį.

5, 15–16: *Žydais*, arba *judėjiečiais*, Jn čia ir toliau vadina Jėzui priešiškus jo tautiečius.

5, 18: Čia pasakyta pagrindinė Evangelijos pagal Joną mintis: Jėzus yra lygus Dievui Tėvui.

„Iš tiesų, iš tiesų sakau jums:
Sūnus nieko negali daryti
iš savęs,
o vien tai, ką mato darant
Tėvą;
nes ką jisai daro, lygiai daro
ir Sūnus.
20 Tėvas gi myli Sūnų
ir parodo jam visa, ką pats
daro.
Ir jam parodys dalykų,
dar didesnių už šituos, kad
jūs stebėsitės.
21 Kaip Tėvas prikelia numirusius ir juos atgaivina,
taip ir Sūnus grąžina
gyvybę,
kam tik panorėjęs.
22 Ir nieko Tėvas neteisia,
bet visą teismą pavedė
Sūnui,
23 kad visi gerbtų Sūnų,
kaip gerbia Tėvą.
Kas negerbia Sūnaus,
tas negerbia jį siuntusio
Tėvo.
24 Iš tiesų, iš tiesų sakau
jums:
kas mano žodžių klauso ir
mane atsiuntusį tiki,
tas turi amžinąjį gyvenimą
ir nepateks į teismą,
nes iš mirties yra perėjęs į
gyvenimą.
25* Iš tiesų, iš tiesų sakau jums:
ateis valanda, – ir dabar
jau yra, –
kada mirusieji išgirs Dievo
Sūnaus balsą,
ir kurie išgirs, tie atgis.
26 Kaip Tėvas turi gyvybę pats
savyje,
taip davė ir Sūnui turėti
gyvybę pačiam savyje.
27 Jis taip pat suteikė jam
galią teisti,
nes jis – Žmogaus Sūnus.
28 Nesistebėkite, kad ateis
valanda,
kai visi gulintieji kapuose
išgirs jo balsą.
29 Kurie darė gera, prisikels
gyventi, kurie darė bloga,
prisikels stoti į teismą.
30 Iš savęs aš nieko negaliu
daryti.
Aš teisiu, kaip girdžiu,
ir mano teismas teisingas,
nes aš ieškau ne savo valios,
bet valios to, kuris mane yra
siuntęs."*

Tėvo liudijimas Sūnui

31 „Jei tik aš pats apie save
liudyčiau,
mano liudijimas nebūtų
tikras.
32 Bet apie mane liudija kitas,
ir aš žinau
jo liudijimą apie mane
esant tikrą.
33 Jūs buvote nusiuntę
pasiuntinius pas Joną,
ir jis paliudijo tiesą.

5, 25: Čia kalbama apie dvasia mirusių (nusidėjėlių) atgijimą, o 28 eil. – apie visų mirusiųjų prisikėlimą Paskutinio teismo dieną.

5, 30: Keleriopais įvaizdžiais Jėzus skelbia vieną dalyką – savo neapsakomą vienybę su Tėvu.

34 Aš nesigriebiu žmogaus
liudijimo, bet šitai
kalbu tam,
kad jūs būtumėte išgelbėti.
35 Jonas buvo degantis ir
šviečiantis žiburys,
tačiau jūs panorėjote tik
valandėlę jo šviesa
pasidžiaugti.
36 Aš turiu aukštesnį liudijimą
negu Jono:
tie darbai,
kuriuos man skyrė nuveikti
Tėvas, –
patys darbai, kuriuos aš
darau, – liudija apie
mane,
kad mane yra siuntęs Tėvas.
37 Taip! Mane pasiuntęs Tėvas
paliudijo apie mane.
Bet jūs niekad nesate
girdėję jo balso
nei regėję jo veido,
38 ir jo žodis jumyse nesilaiko,
nes jūs netikite tuo, kurį jis
yra siuntęs.
39 Jūs tyrinėjate Raštus,
nes manote juose rasią
amžinąjį gyvenimą.
Tie Raštai ir liudija
už mane,
40 bet jūs nenorite ateiti
pas mane,
kad turėtumėte gyvenimą."

Netikėjimo šaknys

41 „Garbės iš žmonių aš
nepriimu.
42 Aš matau,
kad jūs neturite savyje
Dievo meilės.
43 Aš atėjau savo Tėvo vardu,
o jūs manęs nepriimate.
Jei kitas ateitų savuoju
vardu, tą jūs priimtumėte.
44 Kaipgi jūs galite įtikėti,
jeigu vienas iš kito priimate
garbę,
o tos garbės, kuri iš vieno
Dievo ateina,
jūs neieškote.
45 Nemanykite, kad aš jus
kaltinsiu Tėvui!
Jūsų kaltintojas yra Mozė,
į kurį esate savo viltis
sudėję.*
46 Jeigu jūs tikėtumėte Moze,
tai tikėtumėte ir manimi,
nes jis rašė apie mane.
47 Kadangi jūs netikite jo
raštais,
kaipgi patikėsite mano
žodžiais?!"

Duonos padauginimas

6 1 Jėzus nuvyko anapus
Galilėjos, arba Tiberia
dos, ežero. 2 Jį lydėjo didelė mi-
nia, nes žmonės matė ženk-
lus, kuriuos jis darė ligoniams.
3 Jėzus užkopė į kalną ir ten
atsisėdo kartu su mokiniais.
4 Artėjo žydų šventė Velykos.
5 Pakėlęs akis ir pamatęs, ko-
kia daugybė pas jį atėjusi, Jė-
zus paklausė Pilypą: „Kur

5, 45: Mozė, anot ST, ne kartą yra gynęs Izraelį nuo Dievo rūstybės, tad buvo laikomas užtarėju ir tarpininku tarp Dievo ir tautos.

pirksime duonos jiems paval-
gydinti?“ 6 Jis klausė mėginda-
mas jį, nes pats žinojo, ką da-
rysiąs. 7 Pilypas jam atsakė:
„Už du šimtus denarų duonos
neužteks, kad kiekvienas gau-
tų bent po gabalėlį.“ 8 Vienas iš
mokinių, Simono Petro brolis
Andriejus, jam pasakė: 9 „Čia
yra berniukas, kuris turi pen-
kis miežinės duonos kepaliu-
kus ir dvi žuvis. Bet ką tai reiš-
kia tokiai daugybei!“ 10 Jėzus
tarė: „Susodinkite žmones!“
Toje vietoje buvo daug žolės.
Taigi jie susėdo, iš viso kokie
penki tūkstančiai vyrų.* 11 Ta-
da Jėzus paėmė duoną, sukal-
bėjo padėkos maldą ir davė iš-
dalyti visiems ten sėdintiems;
taip pat ir žuvų, kiek kas
norėjo. 12 Kai žmonės pavalgė,
jis pasakė mokiniams: „Surin-
kite likusius kąsnelius, kad
niekas nepražūtų.“ 13 Taigi jie
surinko ir iš penkių miežinės
duonos kepalėlių pripylė dvy-
lika pintinių gabaliukų, kurie
buvo atlikę nuo valgiusiųjų.
14 Pamatę Jėzaus padarytą
ženklą, žmonės sakė: „Jis tik-
rai yra tas pranašas, kuris tu-
ri ateiti į pasaulį.“ 15 O Jėzus,
supratęs, kad jie ruošiasi pa-
sigriebti jį ir paskelbti karaliu-
mi, vėl pasitraukė pats vienas
į kalną.

Jėzus eina vandeniu

16 Atėjus vakarui, mokiniai
nusileido prie ežero, 17 sulipo į
valtį ir plaukė kitapus ežero, į
Kafarnaumą. Jau sutemo, o
Jėzus vis dar nebuvo grįžęs pas
juos. 18 Ežeras bangavo, nes pū-
tė smarkus vėjas. 19 Nusiyrę nuo
kranto dvidešimt penkias–
trisdešimt stadijų*, jie pama-
to Jėzų, einantį ežero paviršiu-
mi ir besiartinantį prie valties.
Jie išsigando. 20 O jis sako: „Aš
Esu. Nebijokite!“ 21 Jie norėjo
jį pasiimti į valtį, bet valtis ne-
trukus priartėjo prie kranto, į
kurį jie yrėsi.

Jėzus kalba apie gyvybės duoną

22 Minia, buvusi anoje pusė-
je, matė, kad ten tebuvo viena
valtis ir kad Jėzus nebuvo įli-
pęs į valtį su mokiniais, o šie
išplaukė vieni. 23 Rytojaus die-
ną iš Tiberiados atplaukė kitų
valčių ir sustojo netoli tos vie-
tos, kur žmonės buvo valgę
Viešpaties palaimintos duo-
nos. 24 Sužinoję, kad čia nėra
nei Jėzaus, nei jo mokinių, žmo-
nės lipo į valtis ir plaukė į Ka-
farnaumą, ieškodami Jėzaus.
25 Suradę jį kitapus ežero, jie
klausinėjo: „Rabi, kada suspė-
jai čionai atvykti?“ 26 O Jėzus
prabilo į juos:

6, 10: Didelę dalį tos minios (5 000 vyrų, neskaitant moterų ir vaikų) sudarė maldininkai, iš Galilėjos ir Galaunitės sričių keliaujantys Velykų šventėms į Jeruzalę.

6, 19: 1 stadija = 192 m, taigi apaštalai buvo nusiyrę 5 km su viršum.

„Iš tiesų, iš tiesų sakau
jums:
jūs ieškote manęs ne todėl,
kad esate matę ženklų,
bet kad prisivalgėte duonos
lig soties.
27 Plušėkite ne dėl žūvančio
maisto,
bet dėl išliekančio
amžinajam gyvenimui!
Jo duos jums Žmogaus
Sūnus,
kurį Tėvas – Dievas savo ant-
spaudu yra pažymėjęs.“
28 Jie paklausė: „Ką mums
veikti, kad darytume Dievo
darbus?“ 29 Jėzus atsakė: „Tai
ir bus Dievo darbas: tikėkite
tą, kurį jis siuntė.“ 30 Jie dar
klausė: „Tai kokį padarysi žen-
klą, kad pamatytume ir tave
įtikėtume? Ką nuveiksi? 31 An-
tai mūsų tėvai tyruose valgė
maną, kaip parašyta: *Jis davė
jiems valgyti duonos iš dan-
gaus.*“ 32 Tada Jėzus tarė:
„Iš tiesų, iš tiesų sakau
jums: tai ne Mozė
davė jums duonos iš
dangaus, bet mano Tėvas
duoda jums iš dangaus
tikrosios duonos.
33 Dievo duona nužengia
iš dangaus
ir duoda pasauliui gyvybę*.“
34 Tada jie ėmė prašyti: „Vieš-
patie, duok visuomet mums tos
duonos!“ 35 Jėzus atsakė:
„Aš esu gyvybės duona!
Kas ateina pas mane,
niekuomet nebealks,
ir kas tiki mane, niekuomet
nebetrokš.
36 Bet aš jums jau sakiau:
jūs mane regėjote, ir
netikite.
37 Visi, kuriuos man duoda
Tėvas, ateis pas mane,
ir ateinančio pas mane aš
neatstumsiu,
38 nes aš nužengiau iš dangaus
vykdyti ne savo valios,
bet valios to, kuris mane
siuntė.
39 O mano Siuntėjo valia
reikalauja,
kad nepražudyčiau nė vieno,
kuriuos jis man pavedė,
bet kad prikelčiau juos
paskutiniąją dieną.
40 Tokia mano Tėvo valia,
kad kiekvienas, kuris regi
Sūnų ir tiki jį,
turėtų amžinąjį gyvenimą;
todėl aš jį prikelsiu
paskutiniąją dieną.“
41 Tada žydai ėmė murmėti,
kad jis pasakęs: „Aš duona,
nužengusi iš dangaus.“ 42 Jie
sakė: „Argi jis ne Jėzus, Juo-
zapo sūnus?! Argi mes nepa-
žįstame jo tėvo ir motinos?
Kaip jis gali sakyti: ‘Aš esu nu-
žengęs iš dangaus’?“ 43 Jėzus
jiems atsakė: „Liaukitės tar-
pusavyje murmėję!
44 Niekas negali ateiti pas
mane,

6, 33: *Gyvybę* – antgamtinę gyvybę ir visa, ko reikia jai palaikyti.

jei mane pasiuntęs Tėvas jo
nepatraukia;
ir tą aš prikelsiu
paskutiniąją dieną.
45 Pranašų parašyta:
Ir bus visi mokomi Dievo.
Kas išgirdo iš Tėvo ir
pasimokė, ateina
pas mane.
46 Bet tai nereiškia,
jog kas nors būtų Tėvą
regėjęs;
tiktai kuris iš Dievo yra, tas
jį regėjo.
47 Iš tiesų, iš tiesų sakau jums:
kas tiki, tas turi amžinąjį
gyvenimą.
48 Aš esu gyvybės duona.
49 Jūsų tėvai dykumoje valgė
maną ir mirė.
50 O štai ši duona
yra nužengusi iš dangaus,
kad kas ją valgys, nemirtų.
51 Aš esu gyvoji duona,
nužengusi iš dangaus.
Kas valgys šią duoną –
gyvens per amžius.
Duona, kurią aš duosiu,
yra mano kūnas už pasaulio
gyvybę*."
52 Tuomet žydai ėmė tarp sa-
vęs ginčytis ir klausinėti: „Kaip
jis gali mums duoti valgyti
savo kūną?!" 53 O Jėzus jiems
kalbėjo:
„Iš tiesų, iš tiesų sakau
jums:
jei nevalgysite Žmogaus
Sūnaus kūno
ir negersite jo kraujo,
neturėsite savyje gyvybės!
54 Kas valgo mano kūną ir
geria mano kraują,
tas turi amžinąjį gyvenimą,
ir aš jį prikelsiu
paskutiniąją dieną.
55 Mano kūnas tikrai yra
valgis,
ir mano kraujas tikrai yra
gėrimas.
56 Kas valgo mano kūną ir
geria mano kraują,
tas pasilieka manyje, ir aš
jame.
57 Kaip mane yra siuntęs
gyvasis Tėvas
ir aš gyvenu per Tėvą*,
taip ir tas, kuris mane
valgo, gyvens per mane.
58 Štai duona, nužengusi
iš dangaus!
Ji ne tokia,
kokią protėviai valgė ir mirė.
Kas valgo šią duoną – gyvens
per amžius."
59 Visa tai jis paskelbė, mo-
kydamas Kafarnaumo sina-
gogoje.
60 Tai išgirdę, daugelis jo mo-
kinių sakė: „Kieti jo žodžiai,
kas gali jų klausytis!" 61 Jėzus,
žinodamas, kad mokiniai dėl
to murma, paklausė: „Jus tai
piktina? 62 O kas būtų, jei pa-

6, 51: *Mano kūnas už pasaulio gyvybę*: mano kūnas, kurį aš paaukosiu, kad pasaulis turėtų dvasinę gyvybę.

6, 57: *Gyvenu per Tėvą*: gyvenu ta gyvybe, kurią gaunu iš Tėvo; *gyvens per mane*: gyvens ta gyvybe, kurią gaus iš manęs.

matytumėte Žmogaus Sūnų,
užžengiantį ten, kur jis buvo
pirmiau?!
63 Dvasia teikia gyvybę, o
kūnas nieko neduoda.
Žodžiai, kuriuos jums
kalbėjau, yra dvasia ir
gyvenimas.
64 Bet kai kurie iš jūsų netiki."
Mat Jėzus iš pat pradžių ži-
nojo ir kas netiki, ir kas jį iš-
duos. 65 Jis dar sakė: „Štai ko-
dėl aš jums sakiau: niekas
negali ateiti pas mane, jeigu
jam nėra duota Tėvo." 66 Nuo to
meto nemaža jo mokinių pasi-
traukė ir daugiau su juo nebe-
vaikščiojo.

Petro išpažinimas

67 Tada Jėzus paklausė Dvy-
lika: „Gal ir jūs norite pasi-
traukti?" 68 Simonas Petras at-
sakė: „Viešpatie, pas ką mes
eisime?! Tu turi amžinojo gy-
venimo žodžius. 69 Mes įtikėjo-
me ir pažinome, kad tu – Dievo
Šventasis*." 70 Jėzus jiems at-
sakė: „Argi ne aš išsirinkau jus,
Dvylika? Tačiau ir tarp jūsų
vienas yra velnias." 71 Jis turė-
jo omenyje Judą, Simono Iska-
rijoto sūnų. Šis, būtent vienas
iš Dvylikos, turėjo jį išduoti.

Nevieša kelionė į Jeruzalę

7 1 Tada Jėzus vaikščiojo po
Galilėją. Jis nenorėjo eiti
Judėjon, nes žydai jo tykojo nu-
žudyti. 2 Artėjo žydų Palapinių
šventė. 3 Jo broliai jam kalbė-
jo: „Keliauk iš čia į Judėją, kad
tavo mokiniai pamatytų, ko-
kius darbus tu darai. 4 Juk, no-
rėdamas iškilti viešumon, nie-
kas neveikia slapčiomis. Jei
darai tokius darbus, pasirodyk
pasauliui." 5 (Mat netgi jo bro-
liai juo netikėjo.) 6 Jėzus jiems
atsakė: „Mano metas dar ne-
atėjo, o jums metas visada tin-
kamas. 7 Pasaulis negali jūsų
nekęsti, o manęs jis nekenčia,
nes aš liudiju, kad jo darbai
pikti. 8 Taigi jūs eikite sau į iš-
kilmes. Aš į šitą šventę neisiu,
nes mano metas dar neatėjo."
9 Tai pasakęs, jis pasiliko Ga-
lilėjoje. 10 Kai jo broliai iškelia-
vo į šventę, tuomet ir jis išėjo,
bet ne viešai, o tarsi slapčio-
mis. 11 Tuo tarpu iškilmėse žy-
dai jo ieškojo, klausinėdami:
„O kur tasai?" 12 Apie jį taip pat
ėjo kalbos miniose. Vieni sa-
kė: „Jis geras!" Kiti neigė: „Vi-
sai ne. Jis tik klaidina žmo-
nes." 13 Bijodami žydų, visi
privengė apie jį viešai kalbėti.

Jėzus pasirodo viešai

14 Šventei įpusėjus, Jėzus at-
ėjo į šventyklą ir ėmė mokyti.
15 Žydai stebėjosi ir sakė: „Iš kur
jis išmano Raštą, visai nesimo-
kęs?" 16 Jėzus jiems atsakė:
„Mano mokslas ne mano,
bet to, kuris yra mane
siuntęs.

6, 69: *Dievo Šventasis*: Dievo Siųstasis, jam labai artimas = Dievo Sūnus.

17 Kas nori vykdyti jo valią,
supras, ar tas mokslas
iš Dievo,
ar aš kalbu pats iš savo
galvos.
18 Kas iš savęs kalba, ieško
savo garbės.
O kuriam rūpi jo Siuntėjo
šlovė, tas tiesakalbis,
ir nėra jame neteisybės.
19 Argi Mozė jums nedavė
Įstatymo?
Deja, niekas iš jūsų
Įstatymo nesilaiko.
Kodėl gi norite mane nužu-
dyti?“ 20 Žmonės atsiliepė: „Ar
velnias tave apsėdo?! Kas gi ty-
ko tave nužudyti?“ 21 Jėzus
jiems atsakė: „Aš padariau tik
vieną darbą, ir jūs visi nuste-
bote. 22 Mozė jums įsakė api-
pjaustymą, – nors jis kilęs ne
iš Mozės, bet iš protėvių, – ir
jūs apipjaustote šabo dieną.
23 Jei galima žmogų apipjaus-
tyti šabo dieną, kad nebūtų
sulaužytas Mozės Įstatymas,
tai kodėl pykstate ant manęs,
kad aš visą žmogų pagydžiau
šabo dieną?! 24 Tad neteiskite
pagal išorę, bet žiūrėkite tei-
singumo.“

Ginčas dėl Mesijo kilmės

25 Kai kurie Jeruzalės gyven-
tojai klausinėjo: „Ar tik ne šitą
nori nužudyti? 26 Štai jis viešai
kalba, ir niekas jam nieko ne-
sako. Gal vyresnybė įsitikino,
jog jis Mesijas? 27 Tačiau mes
žinome, iš kur jis kilęs. O kai
ateis Mesijas, niekas nežinos,
iš kur jis.“ 28 Tuomet Jėzus, mo-
kydamas šventykloje, garsiai
šaukė:
„Išties jūs mane pažįstate
ir žinote, iš kur aš kilęs.
Ne pats nuo savęs atėjau,
bet tiesakalbis yra tas,
kuris mane atsiuntė,
o jūs jo nepažįstate.
29 Aš jį pažįstu,
nes iš jo esu atėjęs,
ir jis yra mane siuntęs.“
30 Tuomet jie norėjo Jėzų su-
imti, bet nė vienas nepakėlė
prieš jį rankos, nes dar nebuvo
atėjusi jo valanda.

Artėjantis išsiskyrimas

31 Daugelis iš minios įtikėjo
jį ir kalbėjo: „Argi atėjęs Mesi-
jas padarytų daugiau ženklų,
kaip kad šitas yra padaręs?!“
32 Fariziejai nugirdo žmones
šitaip bešnekant apie jį, to-
dėl aukštieji kunigai bei fari-
ziejai pasiuntė sargybinius jo
suimti.
33 Tuomet Jėzus prabilo:
„Dar trumpą laiką būsiu su
jumis.
Paskui iškeliausiu
pas tą, kuris mane siuntė.
34 Jūs manęs ieškosite ir
nerasite, nes ten, kur
aš būsiu,
jūs negalėsite nueiti.“
35 Žydai ėmė kalbėtis tarp
savęs: „Kurgi jis žada keliauti,
kad mes negalėsime jo rasti?
Gal jis rengiasi išvykti pas žy-

dus, išsiskirsčiusius tarp grai-
kų, ir mokyti graikus? 36 Ką
reiškia tie jo žodžiai: ‘Jūs ma-
nęs ieškosite ir neberasite, nes
ten, kur aš būsiu, jūs negalėsi-
te nueiti’?“

Nepavykęs kėsinimasis suimti Jėzų

37 Paskutinę, iškilmingiausi-
ąją šventės dieną Jėzus stovėjo
ten ir šaukė:

„Jei kas trokšta, teateina
pas mane ir tegu geria.
38 Kas mane tiki, – kaip
Raštas sako, –
iš jo vidaus plūs gyvojo
vandens srovės.“*

39 Jis kalbėjo apie Dvasią,
kurią turės gauti įtikėjusieji.
Mat Šventoji Dvasia dar ne-
buvo nužengusi, nes Jėzus dar
nebuvo pašlovintas.
40 Išgirdę tuos žodžius, kai ku-
rie žmonės sakė: „Jis iš tiesų
pranašas!“ 41 Kiti tvirtino: „Jis
Mesijas!“ Dar kiti prieštaravo:
„Nejaugi Mesijas būtų iš Gali-
lėjos? 42 Argi Raštas nesako, jog
Mesijas *ateis iš Dovydo palikuo-
nių, iš Betliejaus miestelio,* kur
yra buvęs Dovydas?“ 43 Taigi
minioje kilo nesutarimas dėl jo
asmens. 44 Buvo tokių, kurie
norėjo jį suimti, bet nė vienas
nepakėlė prieš jį rankos.
45 Taigi sargyba sugrįžo tuš-
čiomis pas aukštuosius kuni-
gus bei fariziejus, o tie klausė:
„Kodėl neatvedėte?“ 46 Sargybi-
niai atsiliepė: „Niekados žmo-
gus nėra taip kalbėjęs!“ 47 Fa-
riziejai atsakė: „Gal jau ir jūs
leidotės suvedžiojami? 48 Ar ti-
ki jį bent vienas iš vyresnybės
ar fariziejų? 49 Nebent tos pra-
keiktos padugnės, neišmanan-
čios Įstatymo.“ 50 Tuomet pra-
bilo vienas iš jų, Nikodemas,
kuris pirmiau buvo aplankęs
Jėzų: 51 „Ar leidžia mūsų Įsta-
tymas pasmerkti žmogų, jeigu
jis pirmiau neištardytas ir nėra
žinoma, ką jis padaręs?“ 52 Ta-
da jie atsiliepė: „Gal ir tu iš Ga-
lilėjos? Patyrinėk, ir pamaty-
si, kad joks pranašas nebuvo
kilęs iš Galilėjos.“ 53 Ir taip jie
išsivaikščiojo kas sau.

Sugauta nusidėjėlė ir klastingi skundikai

8 1 Jėzus nuėjo į Alyvų kal-
ną. 2 Auštant jis vėl pasi-
rodė šventykloje. Visi žmonės
rinkosi prie jo, o jis atsisėdęs
juos mokė. 3* Tuomet Rašto
aiškintojai ir fariziejai atve-
dė moterį, sugautą svetimau-
jant. Pastatė ją viduryje 4 ir
kreipėsi į jį: „Mokytojau, ši mo-
teris buvo nutverta svetimau-

7, 38: Kristus primena, kaip Mozė stebuklingai išgavo vandens srovę iš uolos. Tas įvykis buvo minimas Palapinių šventės skaitymuose bei maldose, todėl klausytojai lengvai galėjo suprasti užuominą.

8, 3–11: Daug aiškintojų mano, kad ši pastraipa turėtų eiti po Lk 21, 38. Jos mintys ir stilius labai artimi Lukui – *Kristaus romumo evangelistui.*

jant. [5*] Mozė mums Įstatyme
yra liepęs tokias užmušti ak-
menimis. O tu ką pasakysi?"
[6] Jie tai sakė, spęsdami jam
pinkles, kad turėtų kuo apkal-
tinti. Bet Jėzus pasilenkęs ėmė
pirštu rašyti ant žemės. [7] Jiems
nesiliaujant kamantinėti, jis
atsitiesė ir tarė: „Kas iš jūsų
be nuodėmės, tegu pirmas svie-
džia į ją akmenį." [8] Ir vėl pasi-
lenkęs rašė ant žemės. [9] Tai iš-
girdę, jie vienas po kito ėmė
trauktis šalin, pradedant nuo
vyresniųjų. Pagaliau liko vie-
nas Jėzus ir ten stovinti mote-
ris. [10] Atsitiesęs Jėzus paklau-
sė: „Moterie, kur jie pasidėjo?
Niekas tavęs nepasmerkė?"
[11] Ji atsiliepė: „Niekas, Vieš-
patie". Jėzus jai tarė: „Nė aš
tavęs nepasmerksiu. Eik ir
daugiau nebenusidėk."

[12] Jėzus vėl prabilo: „Aš – pa-
saulio šviesa.
Kas seka manimi, nebe-
vaikščios tamsybėse,
bet turės gyvenimo šviesą."
[13] Fariziejai jam prikišo: „Tu
pats apie save liudiji, – tavo
liudijimas netikras." [14] Jėzus
jiems atsakė:
„Nors aš ir liudiju pats
apie save,
mano liudijimas yra
tikras,
nes aš žinau, iš kur esu
atėjęs ir kur einu.
O jūs nežinote, nei iš kur aš
atėjęs, nei kur einu.
[15] Jūs teisiate kūniškai,
o aš neteisiu* nė vieno.
[16] Jeigu aš ir teisčiau,
mano sprendimas būtų
teisingas, nes aš ne
vienas,
bet esu aš ir mane siuntęs
Tėvas.
[17] Ir jūsų Įstatyme parašyta,
jog dviejų asmenų*
liudijimas tikras.
[18] Taigi liudiju aš pats apie
save,
ir apie mane liudija mane
atsiuntęs Tėvas."
[19] Jie paklausė: „O kurgi tavo
Tėvas?" Jėzus atsakė:
„Jūs nepažįstate nei manęs,
nei manojo Tėvo.
Jei pažintumėte mane,
pažintumėte ir mano
Tėvą."

Įspėjimas priešams

[20] Tuos žodžius jis pasakė,
mokydamas šventyklos iždinė-
je. Ir niekas jo nesuėmė, nes
dar nebuvo atėjusi jo valanda.

8, 5–11: Jei Jėzus pasakys: *Paleiskite,* bus galima jį apkaltinti prieštaravimu Mozės Įstatymui. Jei pritars: *Užmuškite,* bus galima skųsti romėnų valdžiai, kuri nepripažino mirties bausmės už svetimavimą. Jėzus atsako išmintingai ir gailestingai, sugėdina piktavalius skundikus, įkvepia nusidėjėlei pasiryžimą daugiau nebenupulti.

8, 15: *Neteisiu* = *nesmerkiu* (tokia semitų vartosena).

8, 17: *Dviejų asmenų*: pažodžiui *dviejų žmonių*.

21 Jėzus vėl jiems kalbėjo:
„Aš pasitrauksiu, o jūs ieškosite* manęs
ir numirsite savo nuodėmėje.
Kur aš einu, jūs negalite nueiti.“
22 Tada žydai ėmė klausinėti: „Nejaugi jis ketina nusižudyti, kad sako: ‘Kur aš einu, jūs negalite nueiti’?“
23 Jėzus atsakė:
„Jūs esate iš pažemių, o aš esu iš aukštybės.
Jūs – iš šio pasaulio, o aš – ne iš šio pasaulio.
24 Dėl to aš jums sakiau,
kad jūs numirsite savo nuodėmėse.
Tikrai! Jeigu jūs netikėsite, kad Aš Esu*, –
jūs numirsite savo nuodėmėse.“
25 Tuomet jie paklausė: „Kas gi tu toks esi?“ Jėzus atsakė:
„Kaip tik tas, ką aš jums sakau!*
26 Daugel turėčiau apie jus kalbėti ir smerkti,
bet tiesakalbis yra mano Siuntėjas,
ir aš skelbiu pasauliui, ką iš jo girdėjau.“
27 Tačiau jie nesuprato, kad jis kalbėjo jiems apie Tėvą.
28 O Jėzus tęsė:
„Kai Žmogaus Sūnų būsite aukštyn iškėlę,
suprasite, kad Aš Esu
ir kad nieko nedarau iš savęs, bet skelbiu vien tai,
ko mane Tėvas išmokė.
29 Mano Siuntėjas yra su manimi;
jis nepaliko manęs vieno,
nes visuomet darau, kas jam patinka.“
30 Taip jam kalbant, daugelis įtikėjo jį.

Tiesa ir melas

31 Jėzus kalbėjo įtikėjusiems jį žydams:
„Jei laikysitės mano mokslo,
jūs iš tikro būsite mano mokiniai;
32 jūs pažinsite tiesą,
ir tiesa padarys jus laisvus.“
33 Jie atsakė: „Mes esame Abraomo palikuonys ir niekada niekam nevergavome. Kaipgi tu sakai: ‘Tapsite laisvi’?“
34 Jėzus jiems tarė:
„Iš tiesų, iš tiesų sakau jums:
kiekvienas, kas daro nuodėmę, yra nuodėmės vergas.

8, 21: *Ieškosite*: norėdami nužudyti. Kas atstumia Jėzų, galėdamas įsitikinti jo dievyste, tas priešinasi tiesai, nusideda Šventajai Dvasiai ir negali pasitaisyti.
8, 24. 28. 58 *Aš Esu = aš esu Dievas* (plg. Iš 3, 14; Iz 43, 10 ir kt.). Kai Jėzų iškels aukštyn ant kryžiaus, tuomet daugelis įtikės, kad jis yra Dievo Sūnus.
8, 25: Galima suprasti ir kitaip: *Visų pirma esu tas, kaip kad jums sakau.*

35 Bet vergas ne amžinai
namuose lieka,
tik sūnus lieka ten amžiams.
36 Jei tad Sūnus jus išvaduos,
tai būsite iš tiesų laisvi.
37 Aš žinau, kad jūs Abraomo
vaikai.
Bet jūs norite mane
nužudyti,
nes mano žodis netarpsta
jumyse.
38* Aš kalbu,
ką esu matęs pas Tėvą.
O jūs darote,
ką girdėjote iš savojo tėvo."
39 Jie atsikirto: „Mūsų tėvas
Abraomas!" Bet Jėzus tęsė toliau:
„Jei jūs būtumėte Abraomo
vaikai, darytumėte jo
darbus.
40 Deja, jūs norite nužudyti
mane –
žmogų, kuris kalbėjo jums
tiesą, girdėtą iš Dievo.
Šitaip Abraomas nedarė!
41 Jūs darote savojo tėvo
darbus."
Jie atšovė: „Mes nesame pavainikiai ir turime vieną Tėvą –
Dievą."* 42 O Jėzus kalbėjo toliau:
„Jei Dievas būtų jūsų Tėvas,
jūs mylėtumėte mane,
nes aš iš Dievo išėjau ir čion
atėjau.
Aš gi ne savo valia esu
atėjęs, bet jis yra mane
siuntęs.
43* Kodėl gi nesuprantate, ką
jums sakau?
Ar ne todėl, kad negalite
mano žodžių klausyti?
44 Jūsų tėvas – velnias,
ir jūs pasišovę tenkinti jo
užgaidas.
Jis nuo pat pradžios buvo
galvažudys
ir niekuomet nesilaikė
tiesos, –
jame ir nėra buvę tiesos.
Skleisdamas melą, jis
kalba, kas jam sava,
nes jis melagis ir melo tėvas.
45 O kadangi aš kalbu tiesą,
tai jūs ir netikite manimi.
46 Kas iš jūsų gali įrodyti
mane nusidėjus?
Jeigu tad tiesą sakau,
kodėl netikite manimi?
47 Kas iš Dievo yra, tas Dievo
žodžių klauso.
Jūs todėl neklausote, kad
nesate iš Dievo."
48 Žydai atsiliepė: „Argi mes

8, 38: Atkakliai besipriešinančius tiesai Kristus vadina velnio vaikais.
8, 41: *Pavainikiai*, arba *paleistuvystės vaikai* = *netikinčių vaikai*. *Paleistuvyste* ir *svetimavimu* Šventasis Raštas dažnai vadina neištikimybę tikrajam tikėjimui, nukrypimus į pagonybę. Besilaikantys tikrojo tikėjimo vadinami Dievo vaikais.

8, 43–44: *Negalite klausyti*, nes esate pasidavę piktajai dvasiai, tiesos priešininkei.
8, 48: Samarijos gyventojai, su atsikėlėliais iš Asirijos sumišusių izraelitų palikuonys, buvo žydų niekinami kaip atskalūnai (plg. Jn 4, 9). Jėzus nepritaria šiam savo tautiečių fanatizmui, samariečius ne kartą pa-

ne teisingai sakome, kad tu samarietis* ir velnio apsėstas?!“
49 Jėzus jiems tarė:
„Aš nesu velnio apsėstas.
Aš tik gerbiu savo Tėvą, o
jūs niekinate mane.
50 Aš neieškau sau garbės: yra
kas ieško ir teisia.
51 Iš tiesų, iš tiesų sakau jums:
kas laikysis mano žodžio,
neragaus mirties per
amžius.“
52 Žydai jam atkirto: „Dabar
mes žinome, kad tu velnio apsėstas. Juk numirė Abraomas
ir pranašai, o tu tvirtini: ‘Kas
laikysis mano žodžio, tas neragaus mirties per amžius.’
53 Argi tu didesnis už mūsų tėvą Abraomą, kuris mirė? Pranašai
irgi mirė. Kuo tu dediesi?“
54 Jėzus atsakė:
„Jei aš save šlovinčiau,
manoji šlovė būtų niekai.
Bet yra mano Tėvas, kuris
mane šlovina,
kurį savo Dievu jūs vadinat.
55 Tik jūs jo nepažįstate, o aš jį
pažįstu.
Jei sakyčiausi jo nepažįstąs,
būčiau lygus jums melagis.
Bet aš jį pažįstu
ir laikausi jo žodžio.
56* Jūsų tėvas Abraomas
džiūgavo,
kad matysiąs manąją dieną;
jis ją išvydo ir džiaugėsi.“
57 Tada žydai jam sakė: „Dar
neturi nė penkiasdešimt metų
ir esi regėjęs Abraomą?“
58 Jėzus tarė:
„Iš tiesų, iš tiesų sakau
jums:
pirmiau, negu gimė
Abraomas, Aš Esu!“
59 Tuomet jie griebėsi akmenų, norėdami jį užmušti, bet
Jėzus pasislėpė ir išėjo iš šventyklos.

Neregio išgydymas

9 1 Eidamas pro šalį, Jėzus pamatė žmogų, aklą gimusį.
2 Jo mokiniai paklausė:
„Rabi, kas nusidėjo, – jis pats
ar jo tėvai, – kad gimė neregys?“
3 Jėzus atsakė: „Nei jis
nenusidėjo, nei jo tėvai, bet jame turi apsireikšti Dievo darbai.
4 Man reikia dirbti darbus to,
kuris mane siuntė,
kolei diena.
Ateina naktis,
kada niekas negali
darbuotis.
5 Kol esu pasaulyje, esu
pasaulio šviesa!“
6 Tai taręs, jis spjovė žemėn,
padarė purvo iš seilių, patepė
juo neregio akis
7 ir tarė jam:

vyzdžiu rodo (Lk 10, 30–37), tad ir čia nieko neatsako pavadintas samariečiu.

8, 56–59: *Mano Diena* (Jahvės atėjimo Diena) ir iškilmingasis *Aš Esu* – tai posakiai, kuriuos ST priskiria vienam Dievui. Juos ištardamas, Jėzus skelbia save Dievu, o tai žydų akyse yra didžiausias piktžodžiavimas, už kurį be teismo užmušama akmenimis (plg. Kun 24, 16).

„Eik ir nusiplauk Siloamo tven-
kinyje." („Siloamas" reiškia
„Siųstasis".) Tasai nuėjo, nusi-
plovė ir sugrįžo regintis. [8] Kai-
mynai ir kiti žmonės, kurie ma-
tydavo jį elgetaujantį, klausė:
„Ar čia ne tas, kuris sėdėdavo
elgetaudamas?" [9] Vieni sakė:
„Tai jis". Kiti: „Visai ne, tik į jį
panašus." O jis atsakė: „Taip,
tai aš". [10] Tada jie klausė jį: „O
kaipgi atsivėrė tau akys?" [11] Jis
išpasakojo: „Žmogus, vardu Jė-
zus, padarė purvo, patepė juo
mano akis ir pasakė: ʻEik į Si-
loamą nusiprausti.' Aš nuėjau,
nusiprausiau ir praregėjau."
[12] Jie vėl klausė: „Kur jisai?"
Šis atsakė: „Nežinau". [13] Tuo-
met jie nusivedė buvusį neregį
pas fariziejus. [14] O toji diena,
kai Jėzus padarė purvo ir at-
vėrė akis, buvo šabas. [15] Fari-
ziejai ėmė jį iš naujo kamanti-
nėti, kaip jis praregėjęs. Jis
paaiškino: „Jis patepė man
akis purvu, aš nusiprausiau,
ir dabar regiu." [16] Kai kurie fa-
riziejai kalbėjo: „Tas žmogus
ne iš Dievo, nes nesilaiko ša-
bo." O kiti sakė priešingai:
„Kaip galėtų nusidėjėlis dary-
ti tokius ženklus?!" Ir jų nuo-
monės nesutarė. [17] Tuomet jie
ir vėl klausia buvusį neregį: „O
ką tu manai apie vyrą, atvėru-
sį tau akis?" Šis atsakė: „Jis
pranašas".

[18] Žydai nenorėjo tikėti, kad
jis tikrai buvęs aklas ir pra-
regėjęs. Jie liepė pašaukti pra-
regėjusiojo gimdytojus [19] ir ėmė
juos tardyti: „Ar šitas jūsų sū-
nus, kurį sakote gimus aklą?
Tai kaip jis dabar regi?" [20] Jo
tėvai atsakė: „Mes žinome, kad
jis mūsų sūnus ir kad jis yra
gimęs aklas. [21] O kaip jis pra-
regėjo, mes nežinome, nei kas
jam atvėrė akis, nežinome.
Klauskite jį patį, jis suaugęs ir
pats tegu kalba už save." [22] Tė-
vai šitaip pasakė, bijodami žy-
dų. Mat žydai buvo nutarę, jog
kas tik išpažintų Jėzų esant
Mesiją, turėtų būti išmestas iš
sinagogos. [23] Todėl jo tėvai pa-
sakė: „Jis suaugęs, klauskite
jį patį."

[24] Tada jie antrą kartą pasi-
šaukė buvusį neregį ir pasakė:
„Šlovink Dievą! Mes žinome,
kad tas žmogus nusidėjėlis."
[25] Jis atsiliepė: „Ar jis nusidė-
jėlis, aš nežinau. Viena žinau:
buvau aklas, o dabar regiu."
[26] Jie vėl klausė: „Ką jis tau da-
rė? Kaip jis tau atvėrė akis?"
[27] Šis atsakė: „Aš jau sakiau,
tik jūs neklausote. Ką dar no-
rite išgirsti? Gal ir jūs norite
tapti jo mokiniais?" [28] Tada jie
išplūdo jį, sakydami: „Tai tu
esi jo mokinys, o mes – Mozės
mokiniai. [29] Mes žinome, kad
Mozei yra kalbėjęs Dievas, o
iš kur šitas, mes nežinome."
[30] Žmogus jiems atsakė: „Tai
tikrai nuostabu, kad jūs neži-
note, iš kur jis. O juk jis man

atvėrė akis! 31 Žinome, kad Die-
vas neišklauso nusidėjėlių. Jis
išklauso tik savo garbintojus,
kurie vykdo jo valią. 32 Nuo am-
žių negirdėta, kad kas būtų at-
vėręs aklo gimusio akis! 33 Jei
šitas nebūtų iš Dievo, jis nebū-
tų galėjęs nieko panašaus pa-
daryti.“ 34 Jie užriko ant jo: „Tu
visas gimęs nuodėmėse ir dar
nori mus mokyti?!“ Ir išvarė jį
lauk. 35 Jėzus sužinojo, kad jie
buvo išvarę jį lauk, ir susitikęs
paklausė jį: „Ar tiki Žmogaus
Sūnų?“ 36 Šis atsakė: „O kas
jis, Viešpatie, kad jį tikėčiau?“
37 Jėzus tarė: „Tu jau esi jį ma-
tęs, ir dabar jis su tavimi kal-
ba.“ 38 Žmogus sušuko: „Tikiu,
Viešpatie!“, ir parpuolęs pa-
garbino jį. 39 O Jėzus prabilo:
„Aš atėjau į šį pasaulį
daryti teismo,
kad neregiai praregėtų, o
regintieji apaktų.“
40 Prie jo esantys fariziejai,
tai išgirdę, paklausė: „Tai gal
ir mes akli?“ 41 Jėzus atsakė:
„Jei būtumėte akli,
neturėtumėte nuodėmės,
bet štai jūs sakote: ‘Mes
neakli!’ –
Taigi jūs kalti.“

Gerasis ganytojas

10 1 „Iš tiesų, iš tiesų sa-
kau jums: kas neina
pro vartus į avių gardą, bet įko-
pia pro kur kitur, tas vagis ir
plėšikas. 2 O kas pro vartus at-
eina, tas avių ganytojas. 3 Jam
sargas atkelia vartus, ir avys
klauso jo balso. Jis šaukia sa-
vąsias avis vardais ir jas išsi-
veda. 4 Išsivaręs visas saviš-
kes, jis eina priešakyje, o avys
paskui jį seka, nes pažįsta jo
balsą. 5 Paskui svetimą jos ne-
seks, bet nuo jo bėgs, nes nepa-
žįsta svetimųjų balso.“
6 Jėzus pasakė jiems tą paly-
ginimą, bet jie nesuprato, ką tai
reiškia. 7 O Jėzus kalbėjo toliau:
„Iš tiesų, iš tiesų sakau
jums: aš – avių vartai.
8 Visi, kurie pirma manęs
atėjo, buvo vagys, plėšikai,
todėl neklausė jų avys.
9 Aš esu vartai.
Jei kas eis per mane, bus
išgelbėtas.
Jis įeis ir išeis, ir ganyklą
sau ras.
10 Vagis ateina
vien tik vogti, žudyti,
naikinti.
Aš atėjau,
kad žmonės turėtų
gyvenimą, – kad apsčiai
jo turėtų.
11 Aš – gerasis ganytojas.
Geras ganytojas už avis
guldo gyvybę.
12 Samdinys, ne ganytojas,
kuriam avys ne savos,
pamatęs sėlinantį vilką,
palieka avis ir pabėga,
o vilkas puola jas ir
išvaiko.
13 Samdinys pabėga, nes jis
samdinys,
jam avys nerūpi.

14 Aš – gerasis ganytojas: aš
pažįstu savąsias,
ir manosios pažįsta mane,
15 kaip mane pažįsta Tėvas ir
aš pažįstu Tėvą.
Už avis aš guldau savo
gyvybę.
16 Ir kitų avių dar turiu,
kurios ne iš šios avidės;
ir jas man reikia atvesti;
jos klausys mano balso,
ir bus viena kaimenė,
vienas ganytojas.
17 Tėvas myli mane,
nes aš guldau savo gyvybę,
kad ir vėl ją pasiimčiau.
18 Niekas neatima jos
iš manęs,
bet aš pats ją laisvai
atiduodu.
Aš turiu galią ją atiduoti
ir turiu galią vėl ją atsiimti;
tokį priesaką aš esu gavęs
iš savojo Tėvo."

19 Tarp žydų vėl kilo nesutari-
mas dėl šitų žodžių. 20 Daugelis
sakė: „Jis velnio apsėstas ir
šėlsta. Kam jo klausote?" 21 Ki-
ti tvirtino: „Tai ne apsėstojo
kalbos. Argi gali velnias atver-
ti neregiams akis?!"

Jėzus apie savo dievystę

22 Jeruzalėje buvo šventyklos
pašventinimo iškilmė. Buvo
žiema.* 23 Jėzus vaikščiojo šven-
tykloje, po Saliamono stoginę.
24 Ten jį apspito žydai ir ėmė
klausinėti: „Kaip ilgai laikysi
mus abejonėse? Jeigu esi Me-
sijas, pasakyk mums atvirai!"
25 Jėzus jiems atsakė:
„Aš jums pasakiau, tik jūs
netikite.
Mano darbai, kuriuos aš
darau savo Tėvo vardu,
liudija apie mane.
26 Bet jūs netikite,
nes jūs – ne manosios avys.
27 Manosios avys klauso mano
balso;
aš jas pažįstu, ir jos seka
paskui mane.
28 Aš joms duodu amžinąjį
gyvenimą; jos nežus per
amžius,
ir niekas jų neišplėš iš
mano rankos.
29* Tėvas, kuris man jas davė,
yra aukščiau už viską,
ir niekas jų neišplėš iš Tėvo
rankos.
30 Aš ir Tėvas esame viena."

31 Ir vėl žydai stvėrėsi akme-
nų, norėdami jį užmušti. 32 O
Jėzus paklausė juos: „Tėvo va-
lia esu jums padaręs daug ge-
rų darbų. Už kurį gi darbą jūs
užmušite mane?" 33 Žydai jam
atsakė: „Ne už gerą darbą už-
mušime, bet už piktžodžiavimą,
kad tu, būdamas žmogus, de-
diesi Dievu." 34 Jėzus atsakė:
„Argi jūsų Įstatyme nėra
parašyta:
Aš tariau: jūs esat dievai!?

10, 22: *Žiema*: lietų laikotarpis.
10, 29: Kituose rankraščiuose: *Ką Tėvas man davė, yra aukščiau už viską...*

35 Taigi [Įstatymas] vadina
dievais tuos,
kuriems skirtas Dievo
žodis,
ir Raštas negali būti
panaikintas.
36 Kaip tad jūs galite sakyti
tam, kurį Tėvas pašventino
ir siuntė pasaulin:
'Tu piktžodžiauji', kai jis
pareiškė: Aš – Dievo
Sūnus!'?
37 Jei aš nedarau savo Tėvo
darbų, – netikėkite
manimi!
38 O jeigu darau ir manimi
netikite, –
tikėkite darbais,
kad pažintumėte ir
suprastumėte,
jog Tėvas manyje ir aš
jame."

Jėzus Perėjoje

39 Jie dar kartą mėgino jį su-
imti, bet jis ištrūko jiems iš
rankų. 40 Jėzus vėl pasitraukė
anapus Jordano, kur pradžioje
Jonas buvo krikštijęs, ir apsi-
stojo tenai. 41 Daugelis ėjo pas
jį ir kalbėjo: „Jonas, tiesa, ne-
padarė nė vieno ženklo, bet ką
jis pasakė apie šitą žmogų, bu-
vo teisybė." 42 Ir daugelis įtikė-
jo jį tame krašte.

Lozoriaus prikėlimas iš numirusių

11 1 Buvo vienas ligonis,
Lozorius iš Betanijos
kaimo, kur gyveno Marija ir jos
sesuo Morta. 2 Marija buvo toji
pati moteris, kuri patepė Vieš-
patį kvepalais ir nušluostė
plaukais jo kojas. Jos brolis
Lozorius dabar sirgo. 3 Seserys
nusiuntė jam žinią: „Viešpatie!
Tas, kurį tu myli, serga!" 4* Tai
išgirdęs, Jėzus tarė: „Šita liga
ne mirčiai, bet Dievo garbei, –
kad būtų pašlovintas Dievo
Sūnus."

5 Jėzus mylėjo Mortą, jos se-
serį ir Lozorių. 6 Vis dėlto, iš-
girdęs, kad tasai serga, jis dar
dvi dienas užtruko ten, kur vie-
šėjo, 7 ir tik tada pasakė moki-
niams: „Eikime vėl į Judėją!"
8 Mokiniai jam atsakė: „Rabi,
ką tik žydai kėsinosi užmušti
tave akmenimis, o tu vėl ten
eini?" 9* Jėzus tarė:
„Argi ne dvylika valandų
turi diena?!
Kas vaikščioja dieną, tas
nesuklumpa,
nes mato šio pasaulio
šviesą.
10 O kas vaikščioja naktį,
suklumpa,
nes jam trūksta šviesos."

11, 2: Žr. Jn 12, 3.
11, 4: Lozoriaus prisikėlimas suteiks Kristui garbę, bet jis priartins ir kančią (žr. Jn 12, 10–11), per kurią Kristus pasieks savo galutinę pergalę.
11, 9: Jėzus patarle paaiškina, kad jam neatsitiks nieko blogo, kol neateis Apvaizdos nustatytas laikas.

11 Tai pasakęs, pridūrė: „Mū-
sų bičiulis Lozorius užmigo, bet
aš eisiu jo pažadinti.“ 12 Moki-
niai atsiliepė: „Viešpatie, jei-
gu užmigo, pasveiks.“ 13 Jėzus
kalbėjo apie jo mirtį, o jie ma-
nė, kad jis kalbėjęs apie poil-
sio miegą. 14 Pagaliau Jėzus at-
virai jiems pasakė: „Lozorius
mirė. 15 Bet aš džiaugiuosi, kad
ten nebuvau, – dėl jūsų, kad
jūs įtikėtumėte.* Tad eikime
pas jį.“ 16* Tuomet Tomas, va-
dinamas Dvyniu, tarė kitiems
mokiniams: „Eikime ir mes nu-
mirti su juo!“
17 Atėjęs Jėzus rado Lozorių
jau keturias dienas išgulėjusį
kapo rūsyje. 18 O Betanija buvo
arti Jeruzalės – maždaug pen-
kiolikos stadijų atstu*. 19 Daug
žydų buvo atėję pas Mariją ir
Mortą paguosti jų dėl brolio
mirties. 20 Morta, išgirdusi, kad
ateinąs Jėzus, išėjo jo pasitik-
ti. Marija liko namie. 21 Morta
tarė Jėzui: „Viešpatie, jei bū-
tum čia buvęs, mano brolis ne-
būtų miręs. 22 Bet ir dabar ži-
nau: ko tik paprašysi Dievą,
Dievas tau duos.“ 23 Jėzus jai
pasakė: „Tavo brolis prisikels!“
24 Morta atsiliepė: „Aš žinau, jog
jis prisikels paskutinę dieną,
mirusiems keliantis.“ 25* Jėzus
jai tarė:
„Aš esu prisikėlimas ir
gyvenimas. Kas tiki
mane, –
nors ir numirtų, bus gyvas.
26 Ir kiekvienas, kuris gyvena
ir tiki mane,
neragaus mirties per
amžius.
Ar tai tiki?“
27 Ji atsakė: „Taip, Viešpa-
tie! Aš tikiu, jog tu Mesijas,
Dievo Sūnus, kuris turi ateiti į
šį pasaulį.“
28 Tai pasakiusi, ji nuėjo ir
pasišaukė savo seserį Mariją,
slapčiomis jai pranešdama:
„Mokytojas atėjo ir šaukia ta-
ve.“ 29 Išgirdusi ši greitai paki-
lo ir nuėjo pas jį. 30 O Jėzus dar
nebuvo įžengęs į kaimą, bet
tebebuvo toje vietoje, kur jį pa-
sitiko Morta. 31 Kai žydai, buvę
su Marija namuose ir ją guodę,
pamatė ją skubiai keliantis ir
išeinant, jie nusekė paskui,
manydami, kad ji einanti pas
kapą išsiverkti. 32 O Marija, at-
ėjusi ten, kur buvo Jėzus, ir jį
pamačiusi, puolė jam po kojų,
sakydama: „Viešpatie, jei bū-

11, 15: Jėzus džiaugiasi, kad mokiniai pamatys stebuklą, kuris sustiprins jų tikėjimą.

11, 16: Gresia pavojus Jėzaus gyvybei, todėl Tomas ir ragina eiti drauge mirti su juo.

11, 18: 15 stadijų = 3 km.

11, 25–26: Lozoriaus prikėlimas iš numirusių yra tarsi įžanga į besiartinančią Jėzaus kančią, mirtį ir prisikėlimą. Šis pasakojimas padeda aiškiau suvokti Jėzaus mesianizmą. Savo kančia ir prisikėlimu jis laimės visiems žmonėms laimingą amžinąjį gyvenimą. Lozoriaus prikėlimas – ženklas, jog kiekvienas tikintysis nugalės mirtį.

tum čia buvęs, mano brolis ne-
būtų miręs.“ 33 Pamatęs ją ver-
kiančią ir kartu atėjusius žy-
dus verkiančius, Jėzus labai
susigraudino ir susijaudinęs
34 paklausė: „Kur jį palaidojo-
te?“ Jie atsakė: „Viešpatie, eik
ir pažiūrėk.“ 35 Jėzus pravirko.
36 Tada žydai ėmė kalbėti: „Štai
kaip jis jį mylėjo!“ 37 O kiti sa-
kė: „Argi tas, kuris atvėrė ne-
regiui akis, negalėjo padaryti,
kad šitas nemirtų?“

38 Ir vėl susigraudinęs Jėzus
atėjo pas kapą. Tai buvo ola,
užrista akmeniu. 39 Jėzus tarė:
„Nuriskite akmenį!“ Mirusio-
jo sesuo Morta įspėjo: „Viešpa-
tie, jau dvokia. Jau keturios
dienos, kaip jis miręs.“ 40 Jėzus
jai tarė: „Argi nesakiau: jei ti-
kėsi, pamatysi Dievo šlovę?!“
41 Jie nurito akmenį. Jėzus pa-
kėlė akis aukštyn ir prabilo:

„Tėve, dėkoju tau, kad
mane išklausei.
42 Aš žinojau, kad visuomet
mane išklausai.
Tačiau tai sakau dėl čia
esančiųjų,
kad jie įtikėtų, jog tu esi
mane siuntęs.“

43 Tai pasakęs, jis galingu
balsu sušuko: „Lozoriau, išeik!“
44 Ir numirėlis išėjo iš kapo. Jo
rankos ir kojos dar buvo suvys-
tytos aprišalais, o veidas ap-
vyniotas drobule. Jėzus jiems
įsakė: „Atraišiokite jį ir leiski-
te jam eiti.“

Nusprendžiama Jėzų nužudyti

45 Daugelis žydų, kurie buvo
atėję pas Mariją ir matė, ką
Jėzus padarė, įtikėjo jį. 46 Bet
kai kurie nuėjo pas fariziejus
ir pranešė jiems, ką Jėzus pa-
daręs. 47 Tuomet aukštieji ku-
nigai ir fariziejai sušaukė teis-
mo tarybą ir svarstė: „Ką da-
rysime? Šitas žmogus daro
daug ženklų. 48 Jei taip jį pa-
liksime, visi įtikės jį; ateis ro-
mėnai ir sunaikins šventąją
vietą bei mūsų tautą.“ 49 Vienas
iš jų – Kajafas, tais metais vy-
riausiasis kunigas – jiems ta-
rė: „Jūs nieko neišmanote 50* ir
nepagalvojate, jog jums geriau,
kad vienas žmogus mirtų už
tautą, o ne visa tauta žūtų.“
51 Jis tai pasakė ne iš savęs,
bet, būdamas tų metų vyriau-
siasis kunigas, pranašavo, jog
Jėzui reikės mirti už tautą, 52 ir
ne tik už tautą, bet tam, kad
suburtų į vienybę išsklaidytuo-
sius Dievo vaikus. 53 Nuo tos die-
nos jie buvo tvirtai pasiryžę jį
nužudyti.

54 Todėl Jėzus daugiau nebe-
vaikščiojo viešai tarp žydų, bet
pasitraukė iš ten į vietovę dy-

11, 50–52: Kajafo supratimu, Jėzus turįs mirti už tautą, kad tautos neištiktų politinės nelaimės. Mat romėnai visada buvo pasirengę ginklu malšinti politinio mesianizmo prasiveržimus. Dievo planuose Kristus turi mirti už tautą ir žmoniją, kad visus išgelbėtų nuo amžinosios nelaimės.

kumos pakraštyje, į miestelį, vadinamą Efraimu. Ten jis ir apsistojo kartu su mokiniais.

Artinasi Velykų iškilmės

55 Artinosi žydų Velykos. Daug žmonių iš viso krašto prieš Velykas traukė į Jeruzalę apsivalyti. 56 Jie ieškojo Jėzaus ir, stoviniuodami šventykloje, kalbėjosi: „Kaip jūs manote? Nejaugi jis nebeateis į iškilmes?!“ 57 Mat aukštieji kunigai ir fariziejai išleido įsakymą, kad žinantys praneštų, kur jis esąs, idant būtų galima jį suimti.*

Vaišės Betanijoje

12 1 Šešioms dienoms belikus iki Velykų, Jėzus atėjo į Betaniją, kur gyveno jo prikeltasis iš numirusių Lozorius. 2 Ten buvo jam iškeltos vaišės. Morta tarnavo, o Lozorius kartu su svečiais vaišinosi prie stalo. 3 Paėmusi svarą brangių tepalų iš gryno nardo, Marija patepė Jėzui kojas ir nušluostė jas savo plaukais. Namai pakvipo tepalais. 4 Vienas iš jo mokinių, Judas Iskarijotas, kuris turėjo jį išduoti, pasakė: 5 „Kodėl to tepalo neparduoda už tris šimtus denarų ir pinigų neatiduoda vargšams?!“ 6 Jis taip sakė ne kad jam būtų rūpėję vargšai, bet kad pats buvo vagis ir, turėdamas rankose kasą, grobstė įplaukas. 7 O Jėzus tarė: „Palik ją ramybėje. Ji tai laikė mano laidotuvių dienai.* 8 Vargšų jūs visada turite su savimi, o mane ne visuomet turėsite.“

Liaudis ieško Jėzaus

9 Daug žydų sužinojo jį tenai esant ir atėjo ne tik dėl Jėzaus, bet taip pat pamatyti Lozoriaus, kurį jis prikėlė iš numirusių. 10 Aukštieji kunigai dabar nusprendė nužudyti ir Lozorių, 11 nes daugybė žydų per jį atsitraukė nuo jų ir įtikėjo Jėzų.

Mesijo įžengimas į Jeruzalę

12 Rytojaus dieną gausiai susirinkusi į šventes minia sužinojo, kad Jėzus ateinąs į Jeruzalę. 13 Žmonės pasiėmė palmių šakų ir išėjo jo pasitikti, garsiai šaukdami:

„Osana!
Garbė tam, kuris ateina
Viešpaties vardu –
Izraelio Karaliui!“

14 Jėzus, gavęs asiliuką, užsėdo ant jo, kaip parašyta:

15 *Nebijok, Siono kalno dukra:*
štai atvyksta tavo karalius,
jis joja ant asilaičio!

16 Iš pradžių mokiniai šito nesuprato, bet kai Jėzus buvo

11, 57: Matyt šis įsakymas pasiekė ir Judo ausis.

12, 7: Jėzus sako, kad šis patepimas – jo laidotuvėms.

12, 16: Mokiniai *buvo tai padarę,* atvesdami asilaitį (žr. Mt 21, 7) ir kartu su minia giedodami.

pašlovintas, atsiminė, kad tai
buvo apie jį parašyta ir jie bu-
vo jam tai padarę.* 17 Taigi da-
bar liudijo apie jį minia, buvusi
su juo, kai jis pašaukė Lozorių
iš kapo ir prikėlė iš numirusių.
18 Žmonės todėl ir išėjo jo pasi-
tikti, kad buvo girdėję jį pada-
rius tą ženklą. 19 O fariziejai
kalbėjo vieni kitiems: „Žiūrė-
kite, jūs nieko negalite pada-
ryti. Štai visas pasaulis eina
paskui jį!“

Jėzus apie savo kančią ir išaukštinimą

20 Tarp atėjusių per šventes
Dievo pagarbinti buvo ir grai-
kų. 21 Jie kreipėsi į Pilypą, ki-
lusį iš Galilėjos miesto Betsai-
dos, prašydami: „Gerbiamasis,
mes norėtume pamatyti Jėzų!“
22 Pilypas nuėjo ir pasakė And-
riejui, paskui jie abu – Andrie-
jus ir Pilypas – atėję pranešė
Jėzui. 23 O Jėzus jiems tarė:
„Atėjo valanda,
kad būtų pašlovintas
Žmogaus Sūnus.
24 Iš tiesų, iš tiesų sakau jums:
jei kviečių grūdas
nekris į žemę ir neapmirs,
jis pasiliks vienas,
o jei apmirs, jis duos
gausių vaisių.
25 Kas myli savo gyvybę, ją pra-
žudys,
o kas nekenčia savo gyvybės
šiame pasaulyje,
išsaugos ją amžinajam
gyvenimui.
26 Kas nori man tarnauti,
tegul seka paskui mane:
kur aš esu, ten bus ir mano
tarnas.
Kas man tarnaus,
tą pagerbs mano Tėvas.
27 Dabar mano siela sukrėsta.
Ir ką aš pasakysiu:
'Tėve, gelbėk mane nuo šios
valandos!'?
Bet juk tam aš ir atėjau į
šią valandą.
28 Tėve, pašlovink savo vardą!“
Tuomet iš dangaus ataidėjo
balsas: „Aš jį pašlovinau ir dar
pašlovinsiu!“ 29 Aplink stovin-
ti minia, tai išgirdus, sakė
griaustinį sugriaudus. Kai ku-
rie tvirtino: „Angelas jam kal-
bėjo.“ 30 O Jėzus atsakė: „Ne dėl
manęs, o dėl jūsų pasigirdo tas
balsas.
31 Dabar teisiamas šitas
pasaulis.
Dabar šio pasaulio
kunigaikštis
bus išmestas laukan.
32* O aš,
kai būsiu pakeltas nuo
žemės,
visus patrauksiu prie
savęs.“
33 Jis tai pasakė nurodyda-
mas, kokia mirtimi jam reikės
mirti.
34 O žmonės jam sakė: „Mes
girdėjome iš Įstatymo, kad

12, 32–33: *Pakeltas nuo žemės*: su kryžiumi.

Mesijas pasiliks per amžius. Kodėl tu sakai, kad Žmogaus Sūnus turės būti iškeltas aukštyn? Kas gi tas Žmogaus Sū-
nus?“ [35] Jėzus atsakė:

„Jau nebeilgai šviesa bus tarp jūsų.
Vaikščiokite, kol turite šviesą,
kad neužkluptų jūsų tamsa.
Kas vaikščioja tamsoje, tas nežino, kur eina.
[36] Kol turite šviesą, tikėkite ją,
kad taptumėte šviesos vaikais.“

Tai pasakęs, Jėzus pasišalino ir pasislėpė nuo jų.

Pasiuntinybės apžvalga

[37*] Nors Jėzus jų akivaizdoje
padarė tiek daug ženklų, tačiau
jie juo netikėjo. [38] Išsipildė pra-
našo Izaijo žodžiai: *Viešpatie,
kas patikėjo mūsų skelbimu, ir
kam buvo apreikšta Viešpaties
rankos galybė?* [39] Jie neįstengė
tikėti, nes, anot Izaijo: [40] *Jis
apakino jiems akis ir sukietino
širdį, kad nematytų akimis ir
nesuvoktų širdimi, – kad neat-
siverstų ir aš jų nepagydyčiau.*
[41] Izaijas tai pasakė, nes regėjo
jo šlovę ir kalbėjo apie jį.* [42] Vis
dėlto įtikėjo Jėzų net daugelis
iš vyresnybės, tačiau dėl fari-
ziejų viešai jo neišpažino, kad
nebūtų pašalinti iš sinagogos.
[43] Deja, žmonių pagarbą jie bran-
gino labiau už Dievo garbę.

[44] O Jėzus garsiai šaukė:

„Kas mane tiki, tiki ne mane,
bet tą, kuris mane siuntė.
[45] Ir kas mane mato,
mato tą, kuris mane siuntė.
[46] Aš atėjau į pasaulį kaip šviesa,
kad visi, kurie mane tiki, neliktų patamsyje.
[47] Kas klausys mano žodžių, bet jų nesilaikys,
to aš neteisiu, nes atėjau
ne teisti pasaulio, bet gelbėti.
[48] Kas mane niekina ir mano žodžių nepriima,
tas jau turi savo teisėją:
pats žodis, kurį aš kalbėjau,
nuteis jį paskutiniąją dieną.
[49] Aš juk kalbėjau ne iš savęs, –
Tėvas, kuris mane siuntė, davė man priesaką,
ką aš turiu sakyti, ką skelbti.
[50] Ir dar aš žinau,
kad jo priesakas – tai amžinasis gyvenimas.
Tad ką aš kalbu,
skelbiu taip, kaip Tėvas man yra sakęs.“

12, 37–43: Apibendrina žydų netikėjimą ir atspindi sustiprėjusią įtampą tarp Sinagogos ir ankstyvosios Bažnyčios. Jėzaus garsus skelbimas (44. 50 eil.) – kontrastas bijančių jį išpažinti žydų tylai (42 eil.). 37–50 eil. – pirmos evangelijos dalies apibendrinimas.

12, 41: Pranašai regėjo vizijose būsimo Mesijo šlovę.

C. ŠLOVĖS KNYGA

Jėzus plauna mokiniams kojas

13 1 Tai buvo prieš Vely-
kų šventes. Jėzus, ži-
nodamas, jog atėjo valanda
jam iš šio pasaulio keliauti pas
Tėvą, ir mylėdamas savuosius
pasaulyje, parodė jiems savo
meilę iki galo.
2 Vakarieniaujant, kai vel-
nias jau buvo įkvėpęs Simono
Iskarijoto sūnaus Judo širdin
sumanymą išduoti jį, 3 žinoda-
mas, kad Tėvas yra visa atida-
vęs į jo rankas, kad jis išėjęs iš
Dievo ir einąs pas Dievą, 4 Jė-
zus pakyla nuo stalo, nusivel-
ka viršutinius drabužius ir per-
sijuosia rankšluosčiu. 5 Paskui
įsipila vandens į praustuvą ir
ima mazgoti mokiniams kojas
bei šluostyti jas rankšluosčiu,
kuriuo buvo persijuosęs.
6 Taip jis prieina prie Simo-
no Petro. Šis jam sako: „Vieš-
patie, nejau tu mazgosi man
kojas!“ 7 Jėzus jam atsakė: „Tu
dabar nesupranti, ką aš darau,
bet vėliau suprasi.“ 8 Petras
atsiliepė: „Tu nemazgosi man
kojų per amžius!“ Jėzus jam
sako: „Jei tavęs nenumazgo-
siu, neturėsi dalies su mani-
mi.“ 9 Tada Simonas Petras su-
šuko: „Viešpatie, ne tik mano
kojas, bet ir rankas, ir galvą!“
10 Jėzus į tai atsakė: „Kas iš-
simaudęs, tam nėra reikalo
praustis, nebent kojas nusi-
mazgoti, nes jis visas švarus.
Ir jūs esate švarūs, deja, ne vi-
si.“ 11 Jis mat žinojo apie savo
išdavėją ir todėl pasakė: „Jūs
ne visi švarūs.“
12 Numazgojęs mokiniams
kojas, jis užsivilko drabužius ir,
sugrįžęs prie stalo, paklausė:
„Ar suprantate, ką jums pada-
riau? 13 Jūs vadinate mane ‘Mo-
kytoju’ ir ‘Viešpačiu’ ir gerai sa-
kote, nes aš toks ir esu. 14 Jei
tad aš – Viešpats ir Mokyto-
jas – numazgojau jums kojas,
tai ir jūs turite vieni kitiems
kojas mazgoti. 15 Aš jums da-
viau pavyzdį, kad ir jūs dary-
tumėte, kaip aš jums dariau.
16 Iš tiesų, iš tiesų sakau jums:
tarnas ne didesnis už savo
šeimininką
ir pasiuntinys ne didesnis
už savo siuntėją.
17 Jeigu tai suprantate būsi-
te palaiminti, taip elgdamiesi.
18 Deja, tai sakau ne apie visus
jus. Aš žinau, ką esu išsirin-
kęs, bet turi išsipildyti Rašto
žodžiai: *Tas, kuris valgė mano
duoną, taikėsi mane sutrypti.**
19 Sakau jums jau dabar, prieš
įvykstant,
kad įvykus tikėtumėte, jog
Aš Esu.
20 Iš tiesų, iš tiesų sakau jums:
kas priima mano pasiuntinį,
tas priima mane,

13, 18: Čia Jėzus kalba apie savo išdavėją Judą.

o kas mane priima,
priima tą, kuris mane yra
siuntęs."

Įspėjimas apie išdavystę

21 Tai pasakęs, Jėzus labai
susijaudino ir tarė: „Iš tiesų,
iš tiesų sakau jums: vienas iš
jūsų išduos mane!" 22 Mokiniai
ėmė žvalgytis į kits kitą spė-
liodami, kurį jis turįs omeny-
je. 23 Vienas mokinys, kurį Jė-
zus mylėjo, buvo prisiglaudęs
prie Jėzaus krūtinės. 24 Simo-
nas Petras pamojo jam ir pa-
šnibždėjo: „Sužinok, apie kurį
jis kalba." 25 Šisai, pasilenkęs
prie Jėzaus krūtinės, paklau-
sė: „Kas jis, Viešpatie?" 26 Jė-
zus atsiliepė: „Tai tas, kuriam
padažęs paduosiu kąsnį." Ir,
pamirkęs kąsnį dubenyje, jis
padavė Judui, Simono Iskari-
joto sūnui. 27 Kai šis nurijo kąs-
nį, įėjo į jį šėtonas. O Jėzus jam
sako: „Ką darai, daryk grei-
čiau!" 28 Nė vienas iš sėdinčių
už stalo nesuprato, kodėl jis
taip pasakė. 29 Kadangi Judo ži-
nioje buvo kasa, kai kurie pa-
manė, jog Jėzus jam įsakęs:
„Nupirk, ko mums reikia šven-
tėms" ar liepęs ką duoti varg-
šams. 30 Tad anas, nurijęs kąs-
nį, tuojau išėjo. Buvo naktis.
31 Jam pasišalinus, Jėzus
prabilo:

„Dabar Žmogaus Sūnus
pašlovintas,
ir Dievas pašlovintas per jį.
32 O jeigu Dievas pašlovintas
per jį,
tai Dievas pašlovins jį pas
save*, – bematant jį
pašlovins."

Atsisveikinimo kalbos

33 „Vaikeliai,
aš jau nebeilgai būsiu su
jumis.
Jūs ieškosite manęs,
bet sakau jums tą patį,
ką esu žydams pasakęs:
kur aš išeinu, jūs negalite
eiti...*
34 Aš jums duodu naują
įsakymą,
kad jūs vienas kitą
mylėtumėte:
kaip aš jus mylėjau,
kad ir jūs taip mylėtumėte
vienas kitą!
35 Iš to visi pažins,
kad esate mano mokiniai,
jei mylėsite vieni kitus."
36* Simonas Petras jį paklau-
sė: „Kur eini, Viešpatie?" Jėzus
atsakė: „Kur aš einu, tu dabar
negali manęs palydėti, bet vė-
liau palydėsi." 37 Petras vėl klau-
sė: „Viešpatie, kodėl gi negaliu
dabar tavęs lydėti? Aš ir gyvy-
bę už tave guldysiu!" 38 Jėzus
atsakė: „Tu guldysi už mane
gyvybę? Iš tiesų, iš tiesų sakau

13, 32: *Pašlovins jį pas save*: paimdamas jį į dangų.
13, 33: *Negalite eiti*: jums dar per anksti mirti kankiniais.
13, 36: Jėzus eina kentėti dabar, o Petras kentės vėliau.

tau: dar gaidžiams nepragy-
dus, tu tris kartus manęs išsi-
ginsi!“

14 1 „Tegul neišsigąsta
jūsų širdys!
Tikite Dieva – tikėkite ir
mane!
2 Mano Tėvo namuose daug
buveinių.
Jeigu taip nebūtų, argi
būčiau pasakęs:
‘Einu jums vietos pa-
ruošti!’?
3 Kai nuėjęs paruošiu,
vėl sugrįšiu ir jus pas save
pasiimsiu,
kad jūs būtumėte ten,
kur ir aš.
4 Kur aš einu, jūs žinote
kelią.“
5 Tomas jam sako: „Viešpa-
tie, mes nežinome, kur tu eini,
tai kaipgi žinosime kelią?“ 6 Jė-
zus jam sako:
„Aš esu kelias, tiesa ir
gyvenimas.
Niekas nenueina pas Tėvą
kitaip, kaip tik per mane.
7 Jeigu pažinote mane,
tai pažinsite ir mano Tėvą.
Jau dabar jį pažįstate ir
esate matę.“
8 Pilypas jam sako: „Viešpa-
tie, parodyk Tėvą, ir bus mums
gana.“ 9 Jėzus taria: „Jau tiek
laiko esu su jumis, ir tu, Pily-
pai, vis dar manęs nepažįsti!
Kas yra matęs mane, yra
matęs Tėvą!
Tad kaip tu gali sakyti:
‘Parodyk mums Tėvą’?
10 Nejau tu netiki,
kad aš esu Tėve ir Tėvas
yra manyje?!
Žodžius, kuriuos jums
kalbu, ne iš savęs kalbu.
Manyje esantis Tėvas daro
savuosius darbus.
11 Tikėkite manimi,
kad aš esu Tėve ir Tėvas
manyje.
Tikėkite bent dėl pačių
darbų!
12 Iš tiesų, iš tiesų sakau
jums:
kas mane tiki, darys
darbus, kuriuos aš
darau,
ir dar už juos didesnius,
nes aš keliauju pas Tėvą.
13* Ir ko tik prašysite dėl
mano vardo,
aš padarysiu,
kad Tėvas būtų pašlovintas
Sūnuje.
14 Ko tik prašysite manęs dėl
mano vardo,
aš padarysiu.
15 Jei mane mylite, –
jūs laikysitės mano
įsakymų;
16 aš paprašysiu Tėvą,
ir jis duos jums kitą
Globėją*,

14, 13–14: Vardą semitai sutapatindavo su pačiu asmeniu.

14, 16: *Globėjas*: taip pat ir *Užtarėjas* bei *Guodėjas*. Jėzus čia kalba apie Šventąją Dvasią, kurią jis drauge su Tėvu atsiųs įžengęs į dangų.

kuris liktų su jumis per
amžius, –
17 Tiesos Dvasią,
kurios pasaulis neįstengia
priimti,
nes jos nemato ir nepažįsta.
O jūs ją pažįstate,
nes ji yra pas jus ir bus
jumyse.
18 Nepaliksiu jūsų našlaičiais –
ateisiu pas jus.
19 Dar valandėlė, ir pasaulis
manęs nebematys.
O jūs mane matysite,
nes aš gyvenu ir jūs
gyvensite.
20 Tai dienai atėjus*, jūs
suprasite, kad aš esu
savo Tėve,
ir jūs manyje, ir aš jumyse.
21 Kas pripažįsta mano
įsakymus ir jų laikosi,
tas tikrai mane myli.
O kas mane myli, tą mylės
mano Tėvas,
ir aš jį mylėsiu ir jam
apsireikšiu.“
22 Judas – ne anas Iskarijo-
tas* – paklausė: „Viešpatie,
kas atsitiko, jog ketini apsi-
reikšti mums, o ne pasauliui?“
23 Jėzus jam atsakė:
„Jei kas mane myli,
laikysis mano žodžio,
ir mano Tėvas jį mylės;
mes pas jį ateisime ir
apsigyvensime.
24 Kas manęs nemyli, mano
žodžių nelaiko.
O žodis, kurį girdite, ne
mano,
bet Tėvo, kuris yra mane
siuntęs.
25 Aš jums tai pasakiau,
būdamas pas jus,
26* o Globėjas – Šventoji Dvasia,
kurį mano vardu Tėvas
atsiųs, –
jis išmokys jus visko ir
viską primins,
ką esu jums pasakęs.
27 Aš jums palieku ramybę,
duodu jums savo ramybę.
Ne taip aš ją duodu, kaip
duoda pasaulis.
Tenebūgštauja jūsų širdys
ir teneliūdi!
28 Jūs girdėjote, kaip aš
pasakiau:
aš iškeliauju ir vėl grįšiu
pas jus!
Jei mylėtumėte mane,
džiaugtumėtės, kad aš
keliauju pas Tėvą,

14, 20: *Tai dienai atėjus*: Biblijos kalboje reiškia kokią svarbią Dievo nustatytą dieną ar laikotarpį. Šiuo atveju kalbama apie laiką po Jėzaus prisikėlimo ar apie Sekminių dieną.

14, 22: Tai Judas Tadas.

14, 26: Čia Jėzus pažada, kad Šventosios Dvasios vadovaujama Bažnyčia toliau vis giliau pažins Kristaus apreikštąją tiesą (žr. Jn 7, 39; 13, 7; 14, 17) ir patį Kristaus asmenį (Jn 15, 26; 20, 9); tačiau naujo oficialaus apreiškimo Šventoji Dvasia neteiks (Jn 16, 12–15).

14, 28: Savo dieviškąja prigimtimi Jėzus lygus su Tėvu, o žmogiškoji jo prigimtis – Dievo sukurta.

nes Tėvas už mane
aukštesnis*.
29 Ir dabar, prieš įvykstant,
jums pasakiau,
kad tikėtumėte, kada tai
bus įvykę.
30 Jau nebedaug su jumis
kalbėsiu,
nes ateina šio pasaulio
kunigaikštis.
Nors jis neturi man galios,
31* bet pasaulis privalo pažinti,
jog aš myliu Tėvą ir taip
darau,
kaip jis yra man įsakęs. –
Kelkitės, eikime iš čia!“

Vynmedis ir šakelės

15 1* „Aš esu tikrasis
vynmedis,
o mano Tėvas – vynininkas.
2 Kiekvieną mano šakelę,
neduodančią vaisiaus, jis
išpjauna,
o kiekvieną vaisingą šakelę
apvalo,
kad ji duotų dar daugiau
vaisių.
3 Jūs jau esate švarūs
dėl žodžio, kurį jums
kalbėjau.
4 Pasilikite manyje,
tai ir aš jumyse pasiliksiu.
Kaip šakelė
negali duoti vaisiaus pati
iš savęs,
nepasilikdama vynmedyje,
taip ir jūs bevaisiai,
nepasilikdami manyje.
5 Aš esu vynmedis, o jūs
šakelės.
Kas pasilieka manyje ir aš jame, tas duoda daug vaisių;
nuo manęs atsiskyrę,
jūs negalite nieko nuveikti.
6 Kas nepasiliks manyje, bus
išmestas laukan
ir sudžius kaip šakelė.
Paskui surinks šakeles,
įmes į ugnį, ir jos sudegs.
7 Jei pasiliksite manyje
ir mano žodžiai pasiliks
jumyse, –
jūs prašysite, ko tik norėsite,
ir bus jums suteikta.
8 Tuo bus pašlovintas mano
Tėvas,
kad jūs duosite gausių vaisių
ir būsite mano mokiniai.
9 Kaip mane Tėvas mylėjo,
taip ir aš jus mylėjau.
Pasilikite mano meilėje!
10 Jei laikysitės mano
įsakymų,
pasiliksite mano meilėje,
kaip aš kad vykdau savo
Tėvo įsakymus
ir pasilieku jo meilėje.

14, 30–31: Čia Jėzus kalba apie savo kančią. Piktojo pasaulio galybėms bus leista jį kankinti, nes taip turi būti atpirkta žmonija.

15, 1–6: Vynmedis ir jo šakelės simbolizuoja malonės gyvenimo slėpinius. Malonės atžvilgiu žmogus visiškai priklausomas nuo Dievo kaip šakelės nuo medžio. Kaip šakelei teikia gyvybę medžio syvai, taip mūsų sielai antgamtinę gyvybę – Dievo malonė. Ją gauname, būdami tikėjimu ir meile susijungę su Kristumi.

11 Aš jums tai kalbėjau,
kad jumyse būtų manasis
džiaugsmas
ir kad jūsų džiaugsmui
nieko netrūktų.
12 Tai mano įsakymas,
kad vienas kitą mylėtumėte,
kaip aš jus mylėjau.
13 Nėra didesnės meilės,
kaip gyvybę už draugus
atiduoti.
14 Jūs būsite mano draugai,
jei darysite, ką jums įsakau.
15 Jau nebevadinu jūsų tarnais, nes tarnas nežino,
ką veikia jo šeimininkas.
Jus aš draugais vadinu,
nes jums viską paskelbiau,
ką buvau iš savo Tėvo
girdėjęs.
16 Ne jūs mane išsirinkote,
bet aš jus išsirinkau ir
paskyriau,
kad eitumėte, duotumėte
vaisių ir jūsų vaisiai
išliktų, –
kad ko tik prašytumėte
Tėvą mano vardu,
jis visa jums duotų.
17 Aš jums tai įsakau:
vienam kitą mylėti!“

Pasaulio priešiškumas

18 „Jei pasaulis jūsų nekenčia,
tai žinokite – jis manęs nekentė pirmiau negu jūsų.
19 Jei jūs būtumėte pasaulio,
jis mylėtų jus kaip savuosius.
Kadangi jūs – ne pasaulio,
bet aš jus iš pasaulio
išskyriau, todėl jis jūsų
nekenčia.
20* Atsiminkite mano žodžius,
kuriuos esu jums pasakęs:
‘Tarnas ne didesnis už
šeimininką!’
Jei persekiojo mane, tai ir
jus persekios;
jeigu laikėsi mano žodžio,
laikysis ir jūsų.
21 Ir visa tai jums darys dėl
manęs,
nes jie nepažįsta to, kuris
yra mane siuntęs.
22 Jei nebūčiau atėjęs ir jiems
kalbėjęs, jiems kaltės
nebūtų.
O dabar jie neturi kuo
pateisinti savo
nuodėmės.
23 Kas manęs nekenčia,
nekenčia ir mano Tėvo.
24 Jeigu nebūčiau tarp jų daręs
darbų,
kurių niekas kitas nėra
daręs, jiems kaltės nebūtų.
O dabar jie matė,
ir vis tiek nekenčia ir
manęs, ir mano Tėvo.
25 Turėjo išsipildyti
užrašytas Įstatyme žodis:
Jie manęs nekentė be
priežasties.
26 Kai ateis Globėjas,
kurį jums atsiųsiu nuo
Tėvo*, –

15, 20: Žr. Jn 13, 16.

15, 26: Šventoji Dvasia kyla iš Tėvo, bet ir iš Sūnaus. Žr. Jn 16, 14–15.

Tiesos Dvasia, kuri eina iš
Tėvo, –
jis toliau liudys apie mane.
27 Ir jūs liudysite,
nes nuo pradžios su
manimi esate buvę.“

16 „Aš [1] jums tai
paskelbiau,
kad nepasipiktintumėte.
2 Jie šalins jus iš sinagogų,
ir netgi ateis valanda,
kada jūsų žudikai tarsis
atlieką
šventą pareigą Dievui.
3 Jie tai darys,
nes nei Tėvo, nei manęs
nepažįsta.
4 Aš jums visa šita kalbėjau,
kad, jų siautėjimo metui
atėjus,
atsimintumėte, jog buvau
jus įspėjęs.“

Šventosios Dvasios atsiuntimas

„Aš jums to nesakiau iš
pradžių,
nes buvau su jumis.
5 Dabar išeisiu pas tą,
kuris mane yra siuntęs,
ir niekas iš jūsų neklausia:
‘Kur tu eini?’
6 Kadangi jums tai pasakiau,
liūdesys jūsų širdis užliejo.
7 Bet sakau jums gryną tiesą:
jums geriau, kad aš
iškeliauju, nes jei
neiškeliausiu,
pas jus neateis Globėjas.
O nukeliavęs aš jį jums
atsiųsiu.
8* Jis ateis ir parodys pasauliui,
kaip jis klysta
dėl nuodėmės, dėl teisumo,
dėl teismo.
9 Dėl nuodėmės, – kad netiki
manimi.
10 Dėl teisumo, – kad aš pas
Tėvą einu,
o jūs manęs daugiau
nebberegėsit.
11 Dėl teismo, –
kad šio pasaulio kunigaikštis
jau pasmerktas.
12 Dar daugel jums turėčiau
kalbėti,
bet dabar jūs negalite
pakelti.
13* Kai ateis toji Tiesos Dvasia,
jus ji ves į tiesos pilnatvę.
Ji nekalbės iš savęs, bet
skelbs, ką bus išgirdusi,
ir praneš, kas turi įvykti.
14 Ji pašlovins mane,
nes ims iš to, kas mano, ir
jums tai paskelbs.
15 Visa, ką Tėvas turi, yra ir
mano, todėl aš pasakiau,
kad ji ims iš to, kas mano,
ir jums tai paskelbs.“

16, 8: Šventoji Dvasia parodys, kas nusidėjęs, kas teisus ir kas pasmerktas.

16, 13: Pabrėžiama Švč. Trejybės asmenų vienybė. Sūnus ir Šventoji Dvasia, atėję į pasaulį, veikia ne atskirai nuo Tėvo. Teologija sako, kad visa Dievo veikla pasaulyje – bendra Švč. Trejybei, dėl to ir Sūnus *ne iš savęs kalba*, ir Dvasia *pasakos, ką bus išgirdusi.*

16 „Prabėgs valandėlė – ir
manęs neregėsit*,
ir dar valandėlė –
ir vėl mane pamatysit.
17 Tada kai kurie mokiniai
ėmė vienas kitą klausinėti: „Ką
reiškia jo pasakyti žodžiai:
'Prabėgs valandėlė – ir manęs
neregėsit, ir dar valandėlė – ir
vėl mane pamatysit'? ir: 'Aš ei-
nu pas Tėvą'?" 18 Tad jie klau-
sinėjo: „Ką reiškia 'valandėlė'?
Mums neaišku, ką jis kalba."
19 Pamatęs, kad jie norėjo jį
klausti, Jėzus tarė: „Klausinė-
jate vieni kitus, ką reiškia žo-
džiai: 'Prabėgs valandėlė – ir
manęs neregėsit, ir dar valan-
dėlė – ir vėl mane pamatysit'?
20 Iš tiesų, iš tiesų sakau jums:
jūs verksite ir vaitosite, o
pasaulis džiūgaus.
Jūs liūdėsite,
bet jūsų liūdesys pavirs
džiaugsmu.
21 Gimdydama moteris būna
prislėgta, nes atėjo jos
valanda,
bet, kūdikiui gimus,
ji kančią užmiršta iš
džiaugsmo,
kad gimė pasauliui
žmogus.
22 Taip ir jūs dabar nusiminę,
bet aš jus vėl pamatysiu;
tada jūsų širdys džiūgaus,
ir jūsų džiaugsmo niekas iš
jūsų nebeatims.

23 Tą dieną jūs mane nieko ne-
klausinėsite.
Iš tiesų, iš tiesų sakau jums:
ko tik prašysite Tėvą,
duos tai jums dėl manęs*.
24 Iki šiol jūs nieko neprašėte
mano vardu.
Prašykite ir gausite,
kad jūsų džiaugsmui nieko
netrūktų.
25 Aš jums vis kalbėjau
palyginimais, bet ateis
valanda,
kada be palyginimų imsiu
kalbėti
ir atvirai apie Tėvą jums
skelbsiu.
26 Tą dieną jūs prašysite mano
vardu, ir aš net nesakau,
kad aš prašysiu Tėvą už
jus, –
27 juk patsai Tėvas jus myli,
nes jūs mane pamilote ir
įtikėjote,
jog aš esu iš Dievo atėjęs.
28 Išėjau iš Tėvo ir atėjau
į pasaulį.
Vėl palieku pasaulį ir grįžtu
pas Tėvą."
29 Jo mokiniai tarė: „Štai da-
bar tu aiškiai kalbi ir nebesa-
kai jokių palyginimų. 30 Mes
dabar matome, kad tu viską ži-
nai ir nereikia tave klausinėti.
Todėl mes ir tikime, kad tu esi
išėjęs iš Dievo." 31 Jėzus jiems
atsakė:
„Pagaliau tikite?

16, 16: Mokiniai neregės Jėzaus, kol jis bus kape.

16, 23: *Dėl manęs*, arba *mano vardu*.

32 Štai ateina valanda, ir net
yra atėjusi, –
kai jūs išsisklaidysite kas
sau ir paliksite mane
vieną.
Tačiau aš ne vienas,
nes su manimi yra Tėvas.
33 Aš jums tai kalbėjau,
kad manyje atrastumėte
ramybę.
Pasaulyje jūsų priespauda
laukia, bet jūs būkite
drąsūs:
aš nugalėjau pasaulį!“

Kristaus – Aukščiausiojo Kunigo – malda

17 1* Tai pasakęs, Jėzus
pakėlė akis į dangų ir
prabilo:
„Tėve, atėjo valanda!
Pašlovink savo Sūnų,
kad ir Sūnus pašlovintų tave
2 ir – tavo duota galia į visus
žmones –
teiktų amžinąjį gyvenimą
visiems,
kuriuos jam esi atidavęs.
3 O amžinasis gyvenimas – tai
pažinti tave,
vienintelį tikrąjį Dievą,
ir tavo siųstąjį Jėzų –
Mesiją.
4 Aš tave pašlovinau žemėje,
atlikdamas darbą,
kurį buvai man davęs
nuveikti.
5 Dabar tu, Tėve, pašlovink
mane pas save
ta šlove, kurią esu pas tave
turėjęs
dar prieš atsirandant
pasauliui.
6 Aš apreiškiau tavo vardą
žmonėms,
kuriuos man davei iš
pasaulio.
Jie buvo tavo,
o tu juos atidavei man,
ir jie laikėsi tavojo žodžio.
7 Dabar jie suprato,
jog visa, ką man esi davęs,
iš tavęs kyla.
8 Tavo man patikėtus žodžius
aš perdaviau jiems,
o jie priėmė juos ir tikrai
pažino,
kad esu iš tavęs išėjęs;
įtikėjo, kad esi mane
siuntęs.
9 Aš meldžiu už juos. Ne už
pasaulį meldžiu,
bet už tavo man
pavestuosius. Jie juk
yra tavieji!
10 Ir visa, kas mano, yra tavo,
o kas tavo – tai mano,
ir aš pašlovintas juose.
11 Aš jau nebe pasaulyje... Jie
dar pasaulyje,
o aš grįžtu pas tave.
Šventasis Tėve,
išlaikyk ištikimus savo
vardui
visus, kuriuos esi man
pavedęs,
kad jie būtų viena kaip ir
mes.

17, 1: Sūnaus ir Tėvo garbė viena.

12 Kol buvau su jais – tavo
man pavestaisiais, –
aš išlaikiau juos ištikimus
tavo vardui;
išsaugojau juos,
ir nė vienas iš jų nepražuvo,
išskyrus pražūties sūnų, –
taip išsipildė Raštas.
13 Dabar aš einu pas tave ir
tai kalbu pasaulyje,
kad jie turėtų savyje
manojo džiaugsmo pilnatvę.
14 Aš jiems perdaviau tavo
žodį,
bet pasaulis jų nekentė,
nes jie ne iš pasaulio,
kaip ir aš ne iš pasaulio.
15 Aš neprašau,
kad juos paimtum iš
pasaulio,
bet kad apsaugotum juos
nuo piktojo.
16 Jie nėra iš pasaulio,
kaip ir aš ne iš pasaulio.
17 Pašventink* juos tiesa!
Tavo žodis yra tiesa.
18 Kaip tu esi mane atsiuntęs į
pasaulį,
taip ir aš juos pasiunčiau į
pasaulį.
19 Dėl jų aš pašventinu save*,
kad ir jie būtų pašventinti
tiesa.
20 Ne tik už juos aš meldžiu,
bet ir už tuos,
kurie per jų žodį mane įtikės:
21 tegul visi bus viena!
Kaip tu, Tėve, manyje ir aš
tavyje,
tegul ir jie bus viena
mumyse, kad pasaulis
įtikėtų,
jog tu esi mane siuntęs.
22 Ir tą šlovę, kurią esi man
suteikęs, aš perdaviau
jiems,
kad jie būtų viena, kaip
mes esame viena:
23 aš juose ir tu manyje,
kad jie pasiektų tobulą
vienybę ir pasaulis
pažintų,
jog tu esi mane siuntęs
ir juos myli taip, kaip mane
mylėjai.
24 Tėve, aš noriu, kad tavo man
pavestieji
būtų su manim ten,
kur ir aš;
kad jie pamatytų mano
šlovę, kurią esi man
suteikęs,
nes pamilai mane prieš
pasaulio įkūrimą.
25 Teisingasis Tėve, pasaulis
tavęs nepažino,
o aš tave pažinau.
Ir šitie pažino, jog tu mane
atsiuntei.
26 Aš pagarsinau tavo vardą
ir dar garsinsiu, kad meilė,
kuria mane pamilai,
būtų juose ir aš būčiau
juose.“

17, 17: *Pašventink*: atitrauk nuo visko ir atiduok Dievui.
17, 19: *Pašventinu save*: aukoju save; *būtų pašventinti*, t. y. atsidėję garbintų Dievą dvasia ir tiesa.

Jėzaus suėmimas

18 1 Baigęs kalbėti, Jėzus
su savo mokiniais nu-
ėjo anapus Kedrono upelio, kur
buvo sodas. Jis ir mokiniai
įžengė į sodą.
2 Jo išdavėjas Judas taip pat
žinojo tą vietą, nes Jėzus daž-
nai ten susieidavo su savo mo-
kiniais. 3 Taigi Judas, gavęs ka-
reivių būrį* ir aukštųjų kunigų
bei fariziejų tarnus, atėjo ten
su žibintais, deglais ir ginklais.
4 Jėzus, žinodamas visa, kas jo
laukia, išėjo į priekį ir paklau-
sė: „Ko ieškote?“ 5 Jie atsakė:
„Jėzaus Nazariečio!“ Jėzus ta-
rė: „Tai aš“. Jo išdavėjas Ju-
das irgi stovėjo tarp jų. 6 Kai
tik Jėzus ištarė: „Tai aš“, jie
atšoko atgal ir parpuolė ant že-
mės.*
7 O jis vėl juos klausė: „Ko
ieškote?“ Jie atsakė: „Jėzaus
Nazariečio“. 8 Jėzus atsiliepė:
„Jau sakiau jums, kad tai aš.
Jei manęs ieškote, tai leiski-
te šitiems pasišalinti.“ 9 Taip
turėjo išsipildyti jo pasakytie-
ji žodžiai: „Iš tavo man paves-
tųjų nepražudžiau nė vieno.“
10 Simonas Petras, kuris turėjo
kalaviją, išsitraukė jį, ištiko vy-
riausiojo kunigo tarną ir nukir-
to jam dešinę ausį. Tarnas bu-
vo vardu Malkus. 11 Bet Jėzus
sudraudė Petrą: „Kišk savo ka-
laviją į makštį! Nejaugi aš ne-
gersiu tos taurės, kurią Tėvas
man yra davęs?!“

Pas Aną ir Kajafą

12 Būrys, jo vadas ir žydų
tarnai suėmė Jėzų, surišo ir
nuvedė pirmiausia pas Aną.
13 Mat jis buvo anų metų vy-
riausiojo kunigo Kajafo uošvis.
14* Tai tas pats Kajafas, kuris
buvo žydams pataręs: „Verčiau
tegu vienas žmogus numiršta
už tautą.“ 15* Paskui Jėzų nu-
sekė Simonas Petras ir kitas
mokinys. Tas mokinys buvo pa-
žįstamas su vyriausiuoju ku-
nigu ir įėjo paskui Jėzų į vyriau-
siojo kunigo kiemą. 16 Petras li-
ko stovėti lauke prie vartų. Tuo-
met anas mokinys, kuris buvo
pažįstamas su vyriausiuoju
kunigu, išėjo laukan, pasikal-
bėjo su durininke ir įsivedė Pet-
rą vidun. 17 Tarnaitė durininkė
ir sako Petrui: „Ar tik ir tu ne-
būsi vienas iš to žmogaus mo-
kinių?“ Šis atsakė: „O, ne!“
18 Ten stoviniavo samdiniai ir
tarnai, dėl šalčio susikūrę ug-

18, 3: Žydų vyresnybės prašoma, Romos valdžia pavesdavo jai būrį savo kareivių tvarkai palaikyti (plg. Mt 27, 65).

18, 6: Stebuklingai partrenkdamas savo suėmėjus ant žemės, Jėzus pasirodo esąs Dievas ir galįs išsigelbėti. Paskui savo noru pasiduoda.

18, 14: Plg. Jn 11, 50.

18, 15–17: *Dar vienas mokinys*: šios Evangelijos autorius apaštalas Jonas. Jis visiškai nesislepia esąs Jėzaus mokinys, o Petras ginasi, nes sužeidė vyriausiojo kunigo tarną ir bijo įkliūti.

nį, ir šildėsi. Prie jų atsistojo
Petras ir taip pat šildėsi.
19 Vyriausiasis kunigas ėmė
klausinėti Jėzų apie jo moki-
nius bei mokslą. 20 Jėzus jam
atsakė: „Aš viešai kalbėjau pa-
sauliui. Aš visuomet mokiau
sinagogose ir šventykloje, kur
susirenka visi žydai, ir nieko
nesu kalbėjęs slapčia. 21 Kam
tad mane klausinėji? Teirau-
kis tų, kurie girdėjo, ką esu
kalbėjęs. Jie žino, ką esu jiems
sakęs.“ 22 Jam tai pasakius,
vienas iš ten buvusių tarnų
smogė Jėzui per veidą, tarda-
mas: „Šitaip tu atsakai vyriau-
siajam kunigui?!“ 23 Jėzus jam
tarė: „Jei pasakiau netiesą, įro-
dyk, kad tai netiesa, o jei tie-
są, – kam mane muši?“ 24 Tuo-
met Anas pasiuntė jį surištą
pas vyriausiąjį kunigą Kajafą.
25 Simonas Petras tebestovė-
jo ir šildėsi. Aplinkiniai pa-
klausė jį: „Ar tik nebūsi vienas
iš jo mokinių?“ Tas išsigynė:
„Ne, ne!“ 26 Vienas iš vyriausio-
jo kunigo tarnų, giminaitis to,
kuriam Petras nukirto ausį,
pasakė: „Argi aš nemačiau ta-
vęs sode kartu su juo?“ 27 Pet-
ras ir vėl išsigynė, ir tuojau pra-
gydo gaidys.

Pas Pilotą

28 Iš Kajafo rūmų jie nusivedė
Jėzų į pretorijų*. Buvo anksty-
vas rytas. Jie patys nėjo vidun į
pretorijų, kad nesusiteptų ir
galėtų valgyti Velykų avinėlį.
29 Todėl Pilotas išėjo laukan
pas juos ir paklausė: „Kuo jūs
kaltinate šitą žmogų?“ 30 Jie
atsakė: „Jeigu jis nebūtų pik-
tadarys, mes nebūtume tau jo
atvedę.“ 31 Pilotas tarė: „Imki-
tės ir teiskite jį pagal savo
Įstatymą.“ Žydai jam atsakė:
„Mums nevalia nieko bausti
mirtimi.“* 32 Taip turėjo išsipil-
dyti Jėzaus žodžiai, kuriais jis
buvo nurodęs, kokia mirtimi
jam reikės mirti.
33 Tada Pilotas vėl įžengė į
pretorijų ir, pasišaukęs Jėzų,
paklausė: „Ar tu esi žydų ka-
ralius?“ 34 Jėzus atsakė: „Ar
nuo savęs šito klausi, ar kiti
apie mane tau pasakė?“ 35 Pi-
lotas tarė: „Bene aš žydas?! Ta-
voji tauta ir aukštieji kunigai
man tave įskundė. Sakyk, ką
esi padaręs?“ 36 Jėzus atsakė:
„Mano Karalystė ne iš šio pa-
saulio. Jei mano Karalystė bū-
tų iš šio pasaulio, mano tarnai
juk kovotų, kad nebūčiau ati-
duotas žydams. Bet mano Ka-
ralystė ne iš čia.“ 37 Tuomet Pi-

18, 28: *Pretorijus*: Romos vietininko būstinė. Įžengti į pagonių namus – susitepimas. Žr. Lk 21, 1 paaišk.

18, 31: Už didelius religinius nusikaltimus Senajame Įstatyme buvo numatytas minios teismas ir užmušimas akmenimis, o Jėzus buvo pranašavęs, jog mirs ant kryžiaus. Kryžiaus mirtimi bausdavo tik romėnai, ir būtent vergus bei užkariautų kraštų žmones, ne Romos piliečius.

lotas jį paklausė: „Vadinasi, tu
esi karalius?“ Jėzus atsakė.
„Taip yra, kaip sakai: aš esu
karalius. Aš tam esu gimęs ir
atėjęs į pasaulį, kad liudyčiau
tiesą. Kas tik brangina tiesą,
klauso mano balso.“ 38 Pilotas
dar paklausė: „O kas yra tie-
sa?!“ Po šių žodžių jis vėl išėjo
pas žydus ir tarė jiems: „Aš ne-
randu jame jokios kaltės. 39 Yra
jūsų paprotys Velykų proga pa-
leisti vieną suimtąjį. Ar nori-
te, kad paleisčiau jums žydų
karalių?“ 40 Tada jie ėmė šauk-
ti: „Ne šitą, bet Barabą!“ O Ba-
rabas buvo plėšikas.

Patyčios ir nuteisimas

19 1 Tuomet Pilotas ėmė
ir nuplakdino Jėzų.
2 Kareiviai, nupynę vainiką iš
erškėčių, užspaudė jam ant
galvos, apsiautė jį purpurine
skraiste, 3 ėjo prie jo ir šaipėsi:
„Sveikas, žydų karaliau!“ Ir
daužė jam per veidą. 4 O Pilo-
tas dar kartą išėjo laukan ir
kalbėjo žydams: „Štai išvedu
jį jums, kad žinotumėte, jog
nerandu jame jokios kaltės.“
5 Taigi Jėzus išėjo laukan su
erškėčių vainiku ir purpurine
skraiste. Pilotas tarė: „Štai
žmogus!“ 6 Aukštieji kunigai ir
jų tarnai, pamatę jį, ėmė šauk-
ti: „Ant kryžiaus jį, ant kry-
žiaus!“ Pilotas jiems sako:
„Jūs imkite ir patys nukryžiuo-
kite! Aš nerandu jame kaltės.“
7 Žydai atsakė: „Mes turime
Įstatymą, ir pagal Įstatymą jis
turi mirti, nes laikė save Dievo
Sūnumi.“ 8 Išgirdęs tuos žo-
džius, Pilotas dar labiau nusi-
gando. 9 Jis vėl nuėjo į pretori-
jų ir klausė Jėzų: „Iš kur tu?“
Bet Jėzus jam neatsakė. 10 Ta-
da Pilotas tarė: „Tu nenori kal-
bėti su manimi? Ar nežinai,
kad turiu galią tave paleisti ir
turiu galią tave nukryžiuoti?!“
11 Jėzus atsakė: „Tu neturėtum
man jokios galios, jeigu tau ne-
būtų jos duota iš aukštybių.
Todėl didesnė nuodėmė tam,
kuris mane tau įdavė.“ 12 Da-
bar Pilotas ėmė stengtis jį pa-
leisti. Bet žydai šaukė: „Jei ši-
tą paleidi, nebesi ciesoriaus
draugas. Kiekvienas, kas skel-
biasi karaliumi, yra ciesoriaus
priešas.“

Nukryžiavimas

13 Tai išgirdęs, Pilotas išsi-
vedė Jėzų laukan ir atsisėdo į
teisėjo krasę vietoje, pavadin-
toje „Akmeninis grindinys“,
hebrajiškai Gabata*. 14 Buvo
Velykų išvakarės, apie šeštą
valandą*. Jis tarė žydams: „Štai
jūsų karalius!“ 15 Tie ėmė šauk-
ti: „Šalin, šalin! Ant kryžiaus

19, 13: *Gabata* (aramėjų k. žodis) – paaukštinimas.

19, 14: *Apie šeštą valandą*: apie vidudienį. Lyginant su kitomis evangelijomis, matyti, kad Jėzus buvo nukryžiuotas vidudienį. Mk rašo: *apie trečią valandą*, bet tai gali reikšti visą laiką nuo 9 val. ryto iki 12 val.

jį!“ Pilotas paklausė: „Nejaugi
turiu nukryžiuoti jūsų kara-
lių?“ Aukštieji kunigai atsakė:
„Mes neturime karaliaus, tik-
tai ciesorių.“ 16 Tuomet Pilotas
atidavė jiems jį nukryžiuoti.
Taigi jie pasiėmė Jėzų ir išsi-
vedė. 17 Nešdamas savo kryžių,
jis ėjo į vadinamąją Kauko-
lės vietą, hebrajiškai Golgotą.
18 Tenai jį nukryžiavo; kartu su
juo ir kitus du, vienoje ir antro-
je pusėje, o Jėzų viduryje. 19 Pi-
lotas padarė užrašą ir liepė pri-
segti prie kryžiaus. Ten buvo
parašyta: „Jėzus Nazarietis,
žydų karalius.“ 20 Šį užrašą
skaitė daugybė žydų, nes vieta,
kur Jėzus buvo nukryžiuotas,
buvo arti miesto, o parašyta
buvo hebrajiškai, lotyniškai ir
graikiškai. 21 Aukštieji kunigai
sakė Pilotui: „Nerašyk: ‘Žydų
karalius’, bet: ‘Šitas skelbėsi:
aš esu žydų karalius’“, 22 Pilo-
tas atkirto: „Ką parašiau, pa-
rašiau!“

23 Kareiviai, nukryžiavę Jėzų,
pasiėmė jo drabužius ir pada-
lijo juos į keturias dalis – kiek-
vienam kareiviui po dalį; pasi-
ėmė ir tuniką*. Ji buvo be siū-
lės, nuo viršaus iki apačios iš-
tisai megzta. 24 Todėl jie tarė-
si: „Neplėšykime jos, bet
verčiau meskime burtą, kam ji
teks.“ Taip išsipildė Raštas:

Jie drabužius mano dalijas,
meta dėl mano apdaro
burtą.

Šitaip kareiviai ir padarė.

Jėzus ir Motina

25* Prie Jėzaus kryžiaus sto-
vėjo jo motina, jo motinos se-
suo, Marija Klopienė ir Marija
Magdalietė. 26* Pamatęs stovin-
čius motiną ir mylimąjį moki-
nį, Jėzus tarė motinai: „Mote-
rie, štai tavo sūnus!“ 27 Paskui
tarė mokiniui: „Štai tavo mo-
tina!“ Ir nuo tos valandos mo-
kinys pasiėmė ją pas save.

Jėzaus mirtis

28 Tada, žinodamas, jog vis-
kas įvykdyta, ir kad išsipildytų
Raštas, Jėzus tarė: „Trokštu!“
29 Tenai stovėjo indas, pilnas
perrūgusio vyno. Jie pakėlė ant
yzopo vytelės* kempinę, pamir-
kytą vyne, ir prinešė prie jo lū-
pų. 30 Paragavęs to vyno, Jėzus

19, 23: *Tunika*: ilgas apatinis drabužis.

19, 25: Neaišku, ar kalbama apie tris, ar apie keturias moteris. Pirmu atveju Jėzaus motinos sesuo būtų Marija Klopienė, antru – gal Salomė, Zebediejaus žmona, apaštalų Jokūbo ir Jono motina.

19, 26–27: Iškilmingas kreipimasis *Moterie* ir gretimi mesijiniai tekstai rodo, jog čia Jėzus ne tik pasirūpina Motinos senatve, bet ir skiria jai motiniškas pareigas Bažnyčios atžvilgiu. Mylimasis mokinys – šios evangelijos autorius, apaštalas Jonas.

19, 29: Yzopo šakelė buvo naudojama ST apeiginiam pašlakstymui (Kun 14, 4) paaukoto gyvulio krauju.

19, 30: Pagal istorikų apskaičiavimus patikimiausia Jėzaus mirties data – krikšč. eros 30 m. balandžio 7 d. Žr. Lk 23, 56 paaiškinimą.

tarė: „Atlikta!“ Ir, nuleidęs gal-
vą, atidavė dvasią.*
31* Kadangi buvo Prisirengi-
mo diena ir žydai nenorėjo, kad
kūnai liktų ant kryžiaus per ša-
bą, – nes tas šabas buvo dide-
lės šventės diena, – jie prašė
Pilotą, kad nukryžiuotiesiems
būtų sulaužyti blauzdikauliai
ir kūnai nuimti. 32 Tad atėjo
kareiviai ir sulaužė blauzdas
vienam ir antram, kurie buvo
su juo nukryžiuoti. 33 Priėję prie
Jėzaus ir pamatę, kad jis jau
miręs, jie nebelaužė jam blauz-
dų, 34 tik vienas kareivis ieti-
mi perdūrė jam šoną, ir tuo-
jau ištekėjo kraujo ir vandens.
35 Regėjusis tai paliudijo, ir jo
liudijimas teisingas; jis žino
sakąs tiesą, kad ir jūs tikėtu-
mėte. 36 Taip įvyko, kad išsi-
pildytų Raštas: *Nė vienas jo
kaulas nebus sulaužytas.** 37 Vėl
kitoje vietoje Raštas sako: *Jie
žiūrės į tą, kurį perdūrė**.

Laidotuvės

38 Po to Juozapas iš Arimatė-
jos, kuris buvo Jėzaus mokinys,
tik slaptas dėl žydų baimės,
paprašė Pilotą leisti nuimti
Jėzaus kūną. Pilotas leido. Jis
atėjo ir nuėmė kūną. 39 Taip pat
atvyko ir Nikodemas, kuris
pirmiau buvo atėjęs pas Jėzų
nakčia. Jis atsigabeno apie
šimtą svarų* miros ir alavijo
mišinio. 40 Taigi jie paėmė Jė-
zaus kūną ir suvyniojo į dro-
bules su kvepalais, kaip reika-
lavo žydų laidojimo paprotys.
41 Toje vietoje, kur buvo nukry-
žiuotas Jėzus, buvo sodas ir
sode naujas kapo rūsys, kuria-
me dar niekas nebuvo laido-
tas. 42 Ten jie ir paguldė Jėzų,
nes buvo žydų Prisirengimo
diena, o kapas arti.

Tuščias kapas

20 1 Pirmąją savaitės die-
ną*, labai anksti, dar
neišaušus, Marija Magdalietė
atėjo pas kapą ir pamatė, kad
akmuo nuverstas nuo rūsio an-
gos. 2 Ji nubėgo pas Simoną
Petrą ir kitą mokinį, kurį Jė-
zus mylėjo, ir pranešė jiems:
„Paėmė Viešpatį iš kapo, ir
mes nežinome*, kur jį padėjo.“
3 Petras ir tas kitas mokinys
nuskubėjo prie kapo. 4 Bėgo abu
kartu, bet tasai kitas mokinys

19, 31: Kad pagreitintų mirtį, kareiviai kartais kuoka sutriuškindavo nukryžiuotųjų blauzdas, ir jie tuoj mirdavo nuo kraujo nutekėjimo. Jėzus buvo netekęs labai daug kraujo plakant ir mirė pirmiau už plėšikus.

19, 36: Žr. Išėjimo 12, 46. Tie žodžiai pirmiausia buvo pasakyti apie paaukotąjį avinėlį, valgomą per Velykas. Velykų avinėlis – Atpirkėjo įvaizdis.

19, 37: *Į tą, kurį perdūrė*, arba *į perdurtąjį*: žr. Zch 12, 10. Pagal Jn stilių *žiūrėti* – tai žvelgti su tikėjimu, žvelgti suvokiant.

19, 39: *Apie šimtą svarų*: apie 32,7 kg; mira – aromatinga derva.

20, 1: Pirmoji savaitės diena – sekmadienis.

20, 2: *Mes nežinome*: rodo kartu buvus ir daugiau moterų; plg. Mt 28, 1; Mk 16, 1; Lk 24, 1–11.

pralenkė Petrą ir pirmas pa-
siekė kapo rūsį. 5 Pasilenkęs jis
mato paliktas drobules, tačiau
į vidų nėjo. 6 Netrukus iš pas-
kos atbėgo ir Simonas Petras.
Jis įėjo į rūsį ir mato paliktas
drobules 7 ir skarą, buvusią ant
Jėzaus galvos, ne su drobulė-
mis paliktą, bet suvyniotą ir
atskirai padėtą. 8 Tuomet įėjo
ir kitas mokinys, kuris pirmas
buvo atbėgęs prie kapo. Jis pa-
matė ir įtikėjo. 9 Mat jie dar ne-
buvo supratę Rašto, kad jis
turėsiąs prisikelti iš numiru-
sių. 10 Paskui mokiniai vėl su-
grįžo namo.

Pasirodymas Marijai Magdalietei

11 O Marija stovėjo lauke pa-
lei kapą ir verkė. Verkdama ji
pasilenkė į kapo vidų 12 ir pa-
matė du angelus baltais drabu-
žiais, sėdinčius – vieną galvū-
galyje, kitą kojų vietoje – ten,
kur būta Jėzaus kūno. 13 Jie pa-
klausė ją: „Moterie, ko verki?“
Ji atsakė: „Kad paėmė mano
Viešpatį ir nežinau, kur jį pa-
dėjo.“ 14 Tai tarusi, ji atsisuko
ir pamatė stovintį Jėzų, bet ne-
pažino, kad tai Jėzus. 15 O jis
tarė jai: „Moterie, ko verki? Ko
ieškai?“ Jinai, manydama, jog
tai sodininkas, atsakė: „Ger-
biamasis! Jei tamsta jį išne-
šei, pasakyk man, kur padėjai.
Aš jį pasiimsiu.“ 16 Jėzus jai
sako: „Marija!“ Ji atsigręžė*
ir sušuko hebrajiškai: „Rabu-
ni!“ (Tai reiškia: „Mokytojau“).
17 Jėzus jai tarė: „Nelaikyk
manęs!* Aš dar neįžengiau pas
Tėvą. Verčiau eik pas mano
brolius ir pasakyk jiems: ‘Aš
žengiu pas savo Tėvą ir jūsų
Tėvą, pas savo Dievą ir jūsų
Dievą’.“ 18 Marija Magdalietė
nuėjo ir pranešė mokiniams,
kad mačiusi Viešpatį ir ką jis
jai sakęs.

Pasirodymas mokiniams

19 Tos pirmosios savaitės
dienos vakare, durims, kur bu-
vo susirinkę mokiniai, dėl žy-
dų baimės esant užrakintoms,
atėjo Jėzus, atsistojo viduryje
ir tarė: „Ramybė jums!“
20 Tai pasakęs, jis parodė
jiems rankas ir šoną. Mokiniai
nudžiugo, išvydę Viešpatį. 21 O
Jėzus vėl tarė: „Ramybė jums!
Kaip mane siuntė Tėvas,
taip ir aš jus siunčiu.“
22* Tai pasakęs, jis kvėpė į
juos ir tarė: „Imkite Šventąją
Dvasią.
23 Kam atleisite nuodėmes,
tiems jos bus atleistos,
o kam sulaikysite, –
sulaikytos.“
24 Vieno iš dvylikos – Tomo,
vadinamo Dvyniu, – nebuvo
su jais, kai Jėzus buvo atėjęs.

20, 16: *Atsigręžė* arba, pagal kitus rankraščius, *pažino*.
20, 17: *Nelaikyk manęs*: Marija buvo apkabinusi jo kojas. Žr. Mt 28, 9.
20, 22–23: Čia Jėzus įsteigia Atgailos sakramentą.

25 Taigi kiti mokiniai jam kal-
bėjo: „Mes matėme Viešpatį!“
O jis jiems pasakė: „Jeigu aš
nepamatysiu jo rankose vinių
dūrio ir neįleisiu piršto į vinių
vietą, ir jeigu ranka nepaliesiu
jo šono – netikėsiu.“
26 Po aštuonių dienų jo mo-
kiniai vėl buvo kambaryje, ir
Tomas su jais. Jėzus atėjo, du-
rims esant užrakintoms, atsi-
stojo viduryje ir prabilo: „Ra-
mybė jums!“ 27 Paskui kreipėsi
į Tomą: „Įleisk čia pirštą ir ap-
žiūrėk mano rankas. Pakelk
ranką ir paliesk mano šoną; jau
nebebūk netikintis – būk ti-
kintis.“ 28 Tomas sušuko: „Ma-
no Viešpats ir mano Dievas“!
29 Jėzus jam ir sako:

„Tu įtikėjai, nes pamatei.
Palaiminti, kurie tiki
nematę!“

Pabaiga

30 Savo mokinių akivaizdoje
Jėzus padarė dar daugel kitų
ženklų, kurie nesurašyti šitoje
knygoje. 31 O šitie yra surašyti,
kad tikėtumėte, jog Jėzus yra
Mesijas, Dievo Sūnus, ir tikė-
dami turėtumėte gyvenimą per
jo vardą.

D. EPILOGAS: PRISIKĖLUSIOJO PASIRODYMAS GALILĖJOJE

Pasirodymas prie Genezareto ežero

21 1* Paskui Jėzus vėl pa-
sirodė mokiniams prie
Tiberiados ežero. Pasirodė taip.
2 Buvo drauge Simonas Petras,
Tomas, vadinamas Dvyniu,
Natanaelis iš Galilėjos Kanos,
Zebediejaus sūnūs ir dar du ki-
ti mokiniai. 3 Simonas Petras
jiems sako: „Einu žvejoti.“ Jie
pasisiūlė: „Ir mes einame su
tavimi.“ Jie nuėjo ir sulipo į
valtį, tačiau tą naktį nieko ne-
sugavo.
4 Rytui auštant, ant kranto
pasirodė bestovįs Jėzus. Moki-
niai nepažino, kad ten Jėzaus
esama. 5 O Jėzus jiems tarė:
„Vaikeliai, ar neturite ko val-
gyti?“ Tie atsakė: „Ne“. 6 Tuo-
met jis pasakė: „Užmeskite
tinklą į dešinę nuo valties, ir
pagausite.“ Taigi jie užmetė ir
jau nebeįstengė jo patraukti
dėl žuvų gausybės. 7 Tuomet ta-
sai mokinys, kurį Jėzus mylėjo,
sako Petrui: „Juk tai Viešpats!“
Išgirdęs, jog tai esąs Viešpats,
Simonas Petras persijuosė pa-
laidinę, – mat buvo neapsiren-

21, 1–25: Laikomas vėlesniu Bažnyčios papildymu. Matyt, šis pasakojimas buvo išlaikytas žodinėje tradicijoje ir vėliau prijungtas prie Evangelijos pagal Joną kaip liečiantis ir Joną. 20, 30–31 yra evangelisto finalas, o 21, 24–25 – greičiausiai jo mokinių.

gęs, – ir šoko į ežerą. 8 Kiti mo-
kiniai atsiyrė valtimi, nes buvo
netoli nuo kranto – maždaug už
dviejų šimtų mastų* – ir atitem-
pė tinklą su žuvimis.
9 Išlipę į krantą, jie pamatė
žėrinčias žarijas, ant jų padė-
tą žuvį, ir duonos. 10 Jėzus tarė:
„Atneškite ką tik pagautų žu-
vų.“ 11 Petras įlipo į valtį ir iš-
vilko į krantą tinklą, pilną di-
delių žuvų, iš viso šimtą pen-
kiasdešimt tris. Nors jų buvo
tokia gausybė, tačiau tinklas
nesuplyšo. 12 Jėzus jiems tarė:
„Eikite šen pusryčių!“ Ir nė vie-
nas iš mokinių neišdrįso pa-
klausti: „Kas tu esi?“, nes jie
aiškiai matė, jog tai Viešpats.
13 Taigi Jėzus priėjo, paėmė
duonos ir padalijo jiems, taip
pat ir žuvies. 14 Tai jau trečią
kartą pasirodė mokiniams Jė-
zus, prisikėlęs iš numirusių.
15* Papusryčiavus Jėzus pa-
klausė Simoną Petrą: „Simo-
nai, Jono sūnau, ar myli mane
labiau negu šitie?“ Tas atsa-
kė: „Taip, Viešpatie. Tu žinai,
kad tave myliu.“ Jėzus jam ta-
rė: „Ganyk mano avinėlius.“
16 Ir antrą kartą Jėzus pa-
klausė: „Simonai, Jono sūnau,
ar myli mane?“ Tas atsiliepė:
„Taip, Viešpatie. Tu žinai, kad
tave myliu.“ Jėzus jam pasa-
kė: „Ganyk mano aveles.“ 17 Jė-
zus paklausė dar ir trečią kar-
tą: „Simonai, Jono sūnau, ar
myli mane?“ Petras nuliūdo,
kad Jėzus trečią kartą klau-
sia: „Ar myli mane?“ ir atsakė:
„Viešpatie, tu viską žinai. Tu
žinai, kad tave myliu.“ Jėzus
jam tarė: „Ganyk mano avis.
18 Iš tiesų, iš tiesų sakau tau:
kai buvai jaunas, pats
susijuosdavai
ir vaikščiojai, kur norėjai.
O pasenęs tu ištiesi
rankas, –
kitas tave perjuos ir ves,
kur nenori.“
19 Jis tai pasakė, nurodyda-
mas, kokia mirtimi Petras pa-
šlovinsiąs Dievą. Tai pasakęs,
dar pridūrė: „Sek paskui ma-
ne!“ 20 Petras atsisukęs pama-
tė iš paskos einantį mokinį,
kurį Jėzus mylėjo, kuris per
vakarienę buvo prisiglaudęs
prie Jėzaus krūtinės ir klausė:
„Viešpatie, kas tave išduos?“
21 Pamatęs jį, Petras tarė Jė-
zui: „Viešpatie, o kas šitam
bus?“ 22 Jėzus atsakė: „Jei aš
noriu, kad jis pasiliktų, kolei
ateisiu, kas gi tau? Tu sek pas-
kui mane!“ 23* Ir taip pasklido
gandas tarp brolių, jog tasai

21, 8: 200 mastų – apie 90 metrų.
21, 15–17: Jėzus duoda progą Pet-
rui trigubu meilės išpažinimu ati-
taisyti trigubą išsigynimą ir paveda
jam aukščiausiąjį vadovavimą Baž-
nyčioje, kaip buvo pažadėjęs Mt 16,
17–19.
21, 23: Tradicija sako, kad evan-
gelistas Jonas miręs natūralia mir-
timi, turėdamas apie 100 metų.

mokinys nemirsiąs. Bet Jėzus juk nesakė: „Jis nemirs“, tik: „Jei noriu, kad jis pasiliktų, kolei ateisiu, kas gi tau?“

Pabaiga

24 Tai ir yra mokinys, kuris liudija apie tuos dalykus ir juos aprašė, ir mes žinome, kad jo liudijimas tikras.
25 Yra dar daug kitų dalykų, kuriuos Jėzus padarė. Jeigu kiekvieną atskirai aprašytume, manau, visas pasaulis nesutalpintų knygų, kurias reikėtų parašyti.

APAŠTALŲ DARBAI

Knyga *Apaštalų darbai*, antroji dvitomio Luko veikalo dalis, toliau pasakoja išganymo istoriją. Lukas aprašo, kaip išganymas, Senajame Testamente pažadėtas Izraeliui, Sandoros Bendrijai, ir įvykdytas per Jėzų ir Jėzuje (žr. *Evangelija pagal Luką*), dabar Šventosios Dvasios jėga pasiekė pagonis. Tai buvo įvykdyta per Dievo įgaliotinius (žr. 10, 41), Jėzaus parengtus istorinės tarnybos metu (žr. 1, 21–22) ir po prisikėlimo įgaliotus būti visų jo žodžių ir darbų liudytojais (žr. 1, 8; 10, 37–43; Lk 24, 48). Luko dėmesio centre – Krikščionių Bendrijos sąjūdis, uždegtas Šventosios Dvasios ir skelbiantis išganymo žinią apie Jėzų Kristų. Nenuostabu, kad Lukas savo *Apaštalų darbų* knygoje išsamiau neaprašo daugumos skelbėjų veiklos, bet apsiriboja dviejų apaštalų – Petro ir Pauliaus – vaidmeniu.

Petro vaidmuo svarbiausias tarp dvylikos apaštalų (žr.1, 13. 15): dabar Petras, stebukladarys kaip Jėzus evangelijoje (žr. 3, 1–10; 5, 1–11. 15; 9, 32–35. 38–43), kalba Krikščionių Bendrijos vardu (žr. 2, 14–36; 3, 12–26; 4, 6–12; 5, 29–32; 10, 34–43; 15, 7–11) ir, anot Luko, yra atsakingas už Bendrijos augimą (žr. 2, 4; 4, 4). Ilgainiui Paulius prisijungė prie Bendrijos Antiochijoje (žr. 11, 25–26), kuri netrukus įpareigoja jį ir Barnabą imtis skelbti žinią apie išganymą Mažojoje Azijoje. Šis misijinis žygis Mažojoje Azijoje nelaimėjo išsiblaškiusių žydų Evangelijai, bet buvo labai sėkmingas tarp pagonių (žr. 13, 14–14, 27).

Pauliaus atsisakymas įpareigoti krikščionis iš pagonijos, kurie tikėjimu priėmė žinią apie išganymą per Jėzų Kristų ir krikštą, laikytis Mozės Įstatymo sukėlė audrą tarp žydų krikščionių Jeruzalėje (žr. 15, 1), bet apaštalai – ir Petras, ir Jokūbas – palaikė Paulių (žr. 15, 6–21). Antra ir trečia misijinė apaštalo kelionė (žr. 16, 36–21, 16), apskritai kalbant, baigėsi panašiai: nesėkme tarp žydų ir šiokia tokia sėkme tarp pagonių. Pauliui, lygiai kaip ir Petrui, skiriamas stebukladario apibūdinimas (žr. 14, 8–18; 19, 12; 20, 7–12; 28, 7–10) ir ypatinga Dievo globa.

Knygoje *Apaštalų darbai* Lukas pateikė plačią Bendrijos vystymosi apžvalgą nuo Jėzaus prisikėlimo iki pirmo Pauliaus įkalinimo Romoje. Čia ir baigiasi antra Luko dvitomio dalis. Žinia apie išganymo įvykį Jeruzalėje per Jėzų ir Jėzuje skelbiama *visiškai laisvai ir netrukdomai lig pat žemės pakraščių* (žr. 1, 8; 28, 31). Lukas aprašo krikščionybės iškilimą nuo savo šaknų judaizme iki pasaulinės religijos statuso ir patrauklumo. Į žydų krikščionių bendruomenę Jeruzalėje, susiklosčius tam tikroms aplinkybėms, buvo priimti kitokios kultūros žmonės: samariečiai (žr. 8, 4–25), iš pradžių atsitiktinis pagonis (žr. 8, 26–30; 10, 1–48) ir pagaliau, apskritai kalbant, pagonys (žr. 11, 29–21). Žydų kilmės krikščionys bijojo, kad krikščionybė, ypač skelbiama pa-

gonims, kelia grėsmę jų pačių kultūriniam paveldui. Tai vertė juos nepasitikėti Pauliaus Evangelija (žr. 13, 42–45; 15, 1–5; 28, 17–24). Kadangi krikščionys misionieriai nepajėgė šios baimės nuraminti, neišvengiamai susidarė tokia padėtis, kai Evangeliją imta vis labiau ir labiau skelbti pagonims. Pauliaus misijinės veiklos pabaigoje Krikščionių Bendrijos, išskyrus krikščionis iš žydų pačioje Palestinoje (žr. 9, 31), daugiausia buvo iš pagonijos. Tyrinėdamas krikščionybės kilmę iš judaizmo, Lukas ne tik primygtinai iškelia Izraelio reikšmę Dievo išganymo plane (žr. 1, 26; 2, 5–6; 3, 13–15; 10, 36; 13, 16–41; 24, 14–15), bet ir pabrėžia, kad išganymo skelbimas pagonims buvo Dievo plano dalis nuo pat pradžių (žr. 15, 13–18; 26, 22–23).

Bendrijos raidoje nuo žydų krikščionių, įsišaknijusių religiniame judaizmo kraityje, ištakų Jeruzalėje iki Romos imperijos pagonių bendrijų Lukas įžvelgia, kaip Dievas veikia istorijoje ir paruošia žmonijos širdį priimti Dievo žinią apie išganymą per Jėzų ir Jėzuje. Luko požiūrį į istoriją sąlygoja jo teologiniai tikslai, nes apaštalinės Krikščionių Bendrijos istorija yra Dvasios vadovaujamos Bendrijos bei Dvasios vadovaujamo Dievo žodžio skelbimo istorija (žr. 1, 8). Apaštalų – Petro ir Pauliaus – kelionės yra Dievo žodžio kelionės tikrovė: žodžio, kuris veržiasi nuo Jeruzalės, lemtingo Jėzui miesto, ligi Romos, Luko dienų civilizuoto pasaulio sostinės. Jo panaudoti istoriniai duomenys yra vertingi, nes padeda sužinoti, kaip iš pradžių vystėsi Bendrijos gyvenimas, suvokti istorines apaštalo Pauliaus laiškų aplinkybes.

Tad aiškinant *Apaštalų darbų* knygą būtina neišleisti iš akių teologinių Luko tikslų bei jam rūpimų dalykų ir jo panaudotus istorinius duomenis vertinti neperdedant jų raidiško tikrumo, nenuvertinant jų tikros vertės.

Apaštalų darbų knygoje aiškus ir apologetinis rūpestis. Pabrėždamas tęstinumą tarp krikščionybės ir judaizmo (žr. 13, 16–41; 23, 6–9; 24, 10–21; 26, 2–23), Lukas įrodinėja, kad ir krikščionybė verta tokios pat tolerancijos, kokią Roma teikia judaizmui. Dalis apaštalo Pauliaus gynybos Romos teismuose siekia parodyti, kad krikščionybė neardo Romos imperijos ramybės (žr. 24, 5. 12–13; 25, 7–8). Be to, kaip pabrėžia Lukas, apaštalas Paulius buvo pripažintas nenusikaltusiu imperijai (žr. 18, 13–15; 23, 29; 25, 25–27; 26, 31–32). Lukas Krikščionių Bendrijos istoriją rašo turėdamas viltį, jog su krikščionybe bus elgiamasi panašiai.

Apaštalų darbų metmenys

A.	Krikščionių misijos parengimas	1, 1 – 2, 13
B.	Misija Jeruzalėje	2, 14 – 8, 3
C.	Misija Judėjoje ir Samarijoje	8, 4 – 9, 43
D.	Misijos pradžia tarp pagonių	10, 1 – 15, 35
E.	Pauliaus misija lig žemės pakraščių	15, 36 – 28, 31

A. KRIKŠČIONIŲ MISIJOS PARENGIMAS

1 1 Pirmoje knygoje*, Teofili,
aš pasakojau apie viską,
ką Jėzus nuo pat pradžių veikė
ir mokė 2 iki tos dienos, kurią
buvo paimtas į dangų, pirmiau
per Šventąją Dvasią davęs savo
išrinktiesiems apaštalams
įsakymų.* 3 Po savo kančios jis
pateikė jiems daugelį įrodymų,
kad yra gyvas, per keturiasdešimt
dienų jiems rodydamasis
ir aiškindamas apie Dievo Karalystę.
4 Kartą, bevalgant prie
bendro stalo, liepė jiems nepasišalinti
iš Jeruzalės, bet laukti
Tėvo pažado*, „apie kurį, –
tarė jis, – esate girdėję iš mano
lūpų; 5 nes Jonas krikštijo
vandeniu, o jūs po kelių dienų
būsite pakrikštyti Šventąja
Dvasia*.“

Mokiniai mato Jėzų žengiant į dangų

6 Susirinkusieji ėmė jį klausinėti:
„Viešpatie, gal tu šiuo
metu atkursi Izraelio karalystę?“*
7 Jis atsakė: „Ne jūsų reikalas
žinoti laiką ir metą, kuriuos
Tėvas nustatė savo galia.
8 Kai ant jūsų nužengs Šventoji
Dvasia, jūs gausite jos galybės
ir tapsite mano liudytojais Jeruzalėje
ir visoje Judėjoje bei
Samarijoje, ir lig pat žemės pakraščių.“*

9 Tai pasakęs, jiems bežiūrint,
Jėzus pakilo aukštyn, ir
debesis jį paslėpė nuo jų akių.
10 Kai jie akių nenuleisdami
žiūrėjo į žengiantį dangun Jėzų,
štai prie jų atsirado du vyrai
baltais drabužiais 11 ir prabilo:
„Vyrai galilėjiečiai, ko
stovite žiūrėdami į dangų? Tasai
Jėzus, paimtas nuo jūsų į
dangų, sugrįš taip pat, kaip
esate jį matę žengiant į dangų.“

Apaštalų būrys ir moterys

12 Tuomet jie sugrįžo į Jeruzalę
iš vadinamojo Alyvų kalno,
buvusio netoliese – kiek
leidžiama nueiti šabo dieną*.

1, 1: *Pirma knyga:* Evangelija pagal Luką.

1, 2: Plg. Lk 24, 49.

1, 4: *Tėvo pažadas:* pažadas atsiųsti Šventąją Dvasią (žr. Jn 14, 16. 26).

1, 5: Plg. Lk 3, 15. Jono krikštas tebuvo simbolis būsimojo, Jėzaus įsteigsimojo Krikšto, teikiančio antgamtinį atgimimą ir gyvenimą.

1, 6: Čia pasirodo, kad mokiniai tebegyveno grynai žemiškomis iliuzijomis apie Mesijo karalystę. Iš tiesų reikėjo Šventosios Dvasios apšvietimo, kad jie suvoktų, jog Jėzaus paskelbtoji Dievo Karalystė anaiptol ne politinė valstybinė viešpatija, bet visų pirma antgamtinio gyvenimo bendruomenė, siekianti antgamtinių tikslų.

1, 8: Šiais žodžiais Išganytojas nurodo, kad Dievo Karalystė negali apsiriboti viena tauta. Šventoji Dvasia laipsniškai ves apaštalus evangelizuoti visų tautų. Apaštalų darbai ir atskleidžia šį Šventosios Dvasios vadovaujamą mokinių kelią iš siauro nacionalizmo į visuotinę Bažnyčią.

1, 12: Pagal žydų papročius šabo dieną būdavo leidžiama nueiti apie 1 km.

13 Parėję jie susirinko aukš-
tutiniame kambaryje*, kur bu-
vo apsistoję. Ten buvo Petras
ir Jonas, Jokūbas ir Andriejus,
Pilypas ir Tomas, Baltramie-
jus ir Matas, Alfiejaus sūnus
Jokūbas, Simonas Uolusis ir
Judas, Jokūbo brolis. 14 Jie visi
ištvermingai ir vieningai atsi-
dėjo maldai kartu su moteri-
mis ir Jėzaus motina Marija
bei jo broliais*.

Motiejus išrenkamas apaštalu

15 Vieną dieną, atsistojęs
tarp brolių, – ten buvo susirin-
kę apie šimtą dvidešimt asme-
nų, – Petras tarė: 16* „Broliai,
turėjo išsipildyti Rašto žodžiai,
kuriuos Šventoji Dvasia pra-
našingai ištarė Dovydo lūpo-
mis apie Judą, tapusį Jėzaus
suėmėjų vadovu. 17 Jis juk bu-
vo mūsų būryje ir turėjo dalį
šioje tarnystėje. 18* Bet jis niek-
šybės kaina įsigijo sklypą, pas-
kui stačia galva puolė žemyn,
plyšo pusiau, ir visi jo viduriai
išėjo. 19 Tai pasidarė žinoma vi-
siems Jeruzalės gyventojams,
ir anas sklypas jų kalba buvo
pavadintas *Hakeldamáh*, tai
reiškia: 'Kraujo sklypas'. 20 Be-
je, Psalmių knygoje parašyta:

Jo kiemas dykviete
tepavirsta,
ir tegul niekas tenai
nebegyvena,
ir:
Tegul kitas perima jo
*tarnystę.**

21 Taigi vienam iš vyrų, kurie
drauge su mumis vaikščiojo vi-
są laiką, kol Viešpats Jėzus
buvo tarp mūsų, 22 pradedant
Jono krikštu ir baigiant Jėzaus
iš mūsų paėmimu, reikia kar-
tu su mumis tapti jo prisikėli-
mo liudytoju*."
23 Ir jie pasiūlė du: Juozapą,
vadinamą Barsabu, pravarde
Justas, ir Motiejų. 24 Paskui
meldėsi: „Tu, Viešpatie, kuris
visų širdis pažįsti, parodyk, kat-
rą iš šių dviejų pasirenki, 25 kad
užimtų tą apaštalo tarnystės
vietą, nuo kurios nuklydo Ju-
das, pasukdamas į savo kelią."
26 Tada metė burtus*, ir bur-
tas krito Motiejui, ir jis buvo
priskaitytas prie vienuolikos
apaštalų.

1, 13: Tai buvo arba Paskutinės vakarienės salė ant Siono kalno, arba Jono Morkaus motinos namo viršutinis aukštas (plg. Apd 12, 12).

1, 14: Apie *Jėzaus brolius* žr. Mt 12, 46 paaiškinimą.

1, 15: Čia *broliais* vadinami visi Jėzaus mokiniai.

1, 16: Plg. Ps 40 (41), 10.

1, 18–19: Plg. Mt 27, 3–10.

1, 20: Tekstas rodo, kad Bažnyčioje jau buvo aiškus bažnytinių pareigų ir tarnysčių supratimas.

1, 22: *Jėzaus prisikėlimo liudytojas*: apaštalo titulas ir pareiga.

1, 26: Burtų metimas, norint sužinoti Dievo valią, buvo pasisavintas iš ST papročių (žr. Sk 26, 52 ir t.; Joz 7, 14; Pat 16, 33).

Pirmosios Sekminės

2 1* Atėjus Sekminių dienai,
visi mokiniai buvo drau-
ge vienoje vietoje. 2 Staiga iš
dangaus pasigirdo ūžesys, tar-
si pūstų smarkus vėjas. Jis
pripildė visą namą, kur jie sė-
dėjo. 3 Jiems pasirodė tarsi ug-
nies liežuviai, kurie pasidali-
ję nusileido ant kiekvieno iš jų.
4 Visi pasidarė pilni Šventosios
Dvasios ir pradėjo kalbėti ki-
tomis kalbomis, kaip Dvasia
jiems davė prabilti.
5 Jeruzalėje gyveno žydų ir
pamaldžių žmonių iš visų tau-
tų po dangumi*. 6 Pasigirdus
tam ūžesiui, subėgo daugybė
žmonių. Jie didžiai nustebo,
kiekvienas girdėdamas savo
kalba juos kalbant. 7 Lyg ne-
savi ir nustėrę jie klausinėjo:
„Argi va šitie kalbantys nėra
galilėjiečiai? 8 Tai kaipgi mes
kiekvienas juos girdime savo
krašto kalba?! 9 Mes, partai,
medai, elamiečiai, Mesopota-
mijos, Judėjos ir Kapadokijos,
Ponto ir Azijos, 10 Frygijos ir
Pamfilijos, Egipto bei Libijos
pakraščio ties Kirėne gyvento-
jai, ateiviai romėnai, 11 žydai
ir prozelitai*, kretiečiai ir ara-
bai, – mes visi girdime juos
skelbiant įstabius Dievo dar-
bus mūsų kalbomis.“ 12 Visi be
galo stebėjosi ir nieko nesu-
prasdami klausinėjo: „Ką tai
reiškia?“ 13 O kiti šaipėsi: „Jie
prisigėrę jauno vyno.“

B. MISIJA JERUZALĖJE

Petro pamokslas miniai

14 Tada stojo Petras su Vie-
nuolika ir pakėlęs balsą pra-
bilo: „Jūs, judėjiečiai bei visi
Jeruzalės gyventojai, tebūnie
jums žinoma, – įsidėmėkite
mano žodžius!
15 Šie vyrai nėra, kaip jūs ma-
note, prisigėrę, – juk dabar vos
trečia dienos valanda*, – 16 bet
čia išsipildė pranašo Joelio pa-
sakyti žodžiai:
17* *Paskutinėmis dienomis*, –
sako Dievas, –
aš kiekvienam kūnui
išliesiu savosios Dvasios.
Tuomet jūsų sūnūs ir jūsų
dukterys pranašaus,
jūsų jaunuoliai matys
regėjimus,
o jūsų seniai sapnuos sapnus.

2, 1: Sekminės buvo žydų derliaus nuėmimo šventė. Mokinių susirinkimo vieta – kaip 1, 13.

2, 5: Čia kalbama apie žydų maldininkus, atvykusius iš įvairių kraštų atšvęsti didžiųjų švenčių.

2, 11: *Prozelitai*: ne žydų kilmės tikintieji, priėmę žydų religiją. Buvo skiriami tikrieji prozelitai (*teisumo prozelitai*), kurie įsiliedavo į žydų tautą priimdami apipjaustymą, ir *žydų bičiuliai* – prozelitai, neįsilieję į žydų tautą.

2, 15: *Trečia dienos valanda*: 9 val. ryto, o vyną gerdavo tik vakare.

2, 17: Plg. Jl 2, 28–32 (3, 1–5), kur pranašas kalba apie Mesijo laikų įvykius.

[18] *Taip pat ir savo tarnams bei*
tarnaitėms
tomis dienomis aš išliesiu
savosios Dvasios,
ir jie pranašaus.
[19] *Aš darysiu stebuklų aukštai*
danguje
ir apačioje, žemėje,
parodysiu ženklų:
kraujo, ugnies ir rūkstančių
dūmų.
[20] *Saulė pavirs tamsybe,*
o mėnulis – krauju,
prieš ateinant didingai ir
šlovingai Viešpaties
*dienai**,
[21] *ir kiekvienas, kuris šauksis*
Viešpaties vardo,
bus išgelbėtas.
[22] Izraelio vyrai! Klausykite,
ką pasakysiu: Jėzų Nazarėną,
Dievo jums patvirtintą galin-
gais darbais, stebuklais ir žen-
klais, kuriuos per jį nuveikė
Dievas tarp jūsų, kaip patys ži-
note; [23] taigi tą vyrą, Dievo va-
lios sprendimu bei numatymu
išduotą, jūs nedorėlių ranko-
mis nužudėte, prikaldami prie
kryžiaus. [24] Dievas jį prikėlė,
išvaduodamas iš mirties kan-
kynės, nes buvo neįmanoma, kad
jis liktų mirties grobis. [25] Juk
Dovydas apie jį sako:
Aš visuomet žvelgiu į
Viešpatį.
Jis stovi mano dešinėje, kad
aš nesusvyruočiau.
[26] *Todėl pralinksmėjo mano*
širdis, krykštavo mano
lūpos,
ir mano kūnas ilsėsis su
viltimi,
[27] *nes tu nepaliksi mano sielos*
mirusiųjų buveinėje
ir neduosi savo šventajam
supūti.
[28] *Gyvenimo kelius tu man*
atvėrei
ir pripildysi mane džiaugsmo
savo akivaizdoje.
[29] Broliai! Norėčiau jums at-
virai pasakyti apie patriarchą
Dovydą. Jis mirė, buvo palai-
dotas, ir jo kapas yra pas mus
po šiai dienai. [30] Būdamas pra-
našas ir žinodamas iškilmingą
Dievo *priesaiką,* kad jo *palikuo-*
nis užimsiąs jo sostą, [31] Dovy-
das visa tai numatė ir kalbėjo
apie Mesijo prisikėlimą, kad jis
neliksiąs mirusiųjų buveinėje ir
jo kūnas nesupūsiąs. [32] Tą Jė-
zų Dievas prikėlė, ir mes visi
esame šito liudytojai. [33] Dievo
dešinės išaukštintas, jis gavo
iš Tėvo Šventosios Dvasios pa-
žadą ir ją dabar išliejo. Jūs tai
matote ir girdite. [34] Juk ne Do-
vydas pakilo į dangų. Jis pats
kalba:
Viešpats tarė mano Viešpačiui:
sėskis mano dešinėje,
[35] *aš patiesiu tavo priešus tarsi*
pakojį po tavo kojų.

2, 20: *Viešpaties diena:* Jėzaus antrasis atėjimas pasaulio teisti. Žr. Mt 24, 1

36 Tad tegu tvirtai įsitikina
visi Izraelio namai: Dievas pa-
darė Viešpačiu ir Mesiju tą Jė-
zų, kurį jūs nukryžiavote."

Atsivertimų banga

37 Tie žodžiai verte vėrė jiems
širdį, ir jie ėmė klausinėti Pet-
rą bei kitus apaštalus: „Ką
mums daryti, broliai?" 38 Pet-
ras jiems atsakė: „Atsiverski-
te, ir kiekvienas tepasikrikšti-
ja Jėzaus Kristaus vardan*,
kad būtų atleistos jums nuo-
dėmės, tada gausite Švento-
sios Dvasios dovaną. 39 Juk
jums skirtas pažadas, taip pat
jūsų vaikams ir visiems toli
esantiems*, kuriuos tik pasi-
šauks Viešpats, mūsų Dievas."
40 Dar daugeliu kitų žodžių jis
primygtinai ragino juos ir sa-
kė: „Gelbėkitės iš šitos iškry-
pusios padermės!" 41 Kurie pri-
ėmė jo žodį, buvo pakrikštyti,
ir tą dieną prisidėjo prie jų apie
tris tūkstančius.

Pirminė Krikščionių Bažnyčia

42* Jie ištvermingai laikėsi
apaštalų mokslo ir bendravi-
mo, duonos laužymo ir maldų.
43 Nuostaba ėmė kiekvieną,
nes apaštalai darė daug ste-
buklų ir ženklų.
44* Visi tikintieji laikėsi drau-
ge ir turėjo visa bendra. 45 Nuo-
savybę bei turtą jie parduoda-
vo ir, ką gavę, padalydavo
visiems, kiek kam reikėdavo.
46 Jie kasdien sutartinai
rinkdavosi šventykloje, o savo
namuose tai vienur, tai kitur
laužydavo duoną, su džiugia ir
tauria širdimi drauge vaišin-
davosi, 47 garbindami Dievą, ir
buvo visų žmonių mylimi. O
Viešpats kasdien didino jų bū-
rį tais, kurie ėjo į išganymą.

Luošio išgydymas

3 1 Kartą Petras ir Jonas ėjo
į devintosios valandos*
pamaldas šventykloje. 2 Tuo
pačiu metu buvo nešamas ir
vienas apsigimęs luošas vy-
ras. Jį kasdien sodindavo prie

2, 38: *Jėzaus Kristaus vardan*: vardan jo įsakymo ir nuopelnų.

2, 39: *Toli esantiems*: pagonims.

2, 42: Ankstyvoji krikščionių bendruomenė dar laikėsi žydų pamaldumo pratybų, tačiau joje pasirodo nauja praktika – *duonos laužymas*. Tai tipiškas Eucharistijos apeigų pavadinimas (plg. Mt 26, 26; Mk 14, 22; Lk 22, 19; Apd 20, 7; 1 Kor 11, 20. 24). Apaštalų mokslas, broliškos meilės patarnavimai vienas kitam ir vienas bei sakramentinis kultas tuo laiku buvo pagrindiniai Bažnyčios gyvenimo elementai. Jie turi tokie likti ir visais laikais.

2, 44: Turtų bendrumas buvo laisvas dalykas (žr. Apd 5, 4), ir tik laikinai jo laikytasi kai kuriose pirmųjų krikščionių bendruomenėse; vėliau jis išliko vienuolynuose.

3, 1: Devintoji (3 val. popiet) buvo popietinių aukų valanda.

šventyklos vartų, vadinamų
Gražiaisiais, kad prašytų šven-
tyklos lankytojų išmaldos. [3] Pa-
stebėjęs beįeinančius į šventyk-
lą Petrą ir Joną, jis paprašė
išmaldos. [4] Petras, įdėmiai pa-
žvelgęs į jį drauge su Jonu, ta-
rė: [5] „Pažiūrėk į mudu." Jis pa-
kėlė galvą, tikėdamasis ką
nors gausiąs. [6] Bet Petras pra-
bilo: „Sidabro nei aukso aš ne-
turiu, bet ką turiu, tą duosiu.
Jėzaus Kristaus Nazarėno var-
du kelkis ir vaikščiok!" [7] Ir, pa-
ėmęs už dešinės rankos, pakė-
lė jį. Jo kojos ir pėdos bematant
sustiprėjo. [8] Jis pašoko, atsisto-
jo ir ėmė vaikščioti. Drauge su
apaštalais įėjo į šventyklą. Ten
vaikščiodamas ir pasišokinė-
damas garbino Dievą. [9] Visi
žmonės pamatė jį vaikščiojant
ir šlovinant Dievą. [10] Jie paži-
no, kad tai tas pats luošys, ku-
ris sėdėdavo elgetaudamas
prie Gražiųjų vartų. Jie buvo
labai nustebę ir sukrėsti to,
kas buvo jam atsitikę.

Petras viešai skelbia Mesiją

[11] Kadangi jis laikėsi Petro
ir Jono, prie jų į vadinamąją
Saliamono stoginę* susibėgo
visa minia. [12] Tai matydamas,
Petras kreipėsi į minią: „Izra-
elitai! Ko stebitės įvykiu ir ko
taip žiūrite į mudu, tarsi mes
savo galia ar savo maldingu-
mu būtume pastatę jį ant ko-
jų?! [13] *Abraomo, Izaoko ir Jo-
kūbo Dievas, mūsų protėvių
Dievas* pašlovino savo tarną
Jėzų*, kurį jūs išdavėte ir ku-
rio išsigynėte Pilotui, kai tas
buvo benusprendžiąs jį paleis-
ti. [14] Jūs išsižadėjote šventojo
ir teisiojo, o pareikalavote ati-
duoti jums žmogžudį. [15] Jūs nu-
žudėte gyvybės kūrėją, kurį
Dievas prikėlė iš numirusių, ir
mes esame to liudytojai. [16] Jė-
zaus vardas dėlei tikėjimo jo
vardu – tvirtą padarė tą, kurį
jūs matote ir pažįstate. Iš Jė-
zaus kylantis tikėjimas sutei-
kė jam tikrą sveikatą jūsų vi-
sų akyse.

[17] O dabar, broliai, aš žinau,
kad jūs taip padarėte iš neži-
nios, kaip ir jūsų vadai. [18] Taip
Dievas įvykdė, ką iš anksto bu-
vo paskelbęs visų pranašų lū-
pomis, būtent – kad jo Mesijas
kentėsiąs. [19] Tad atgailaukite
ir atsiverskite, kad būtų išdil-
dytos jūsų nuodėmės, [20] kad
nuo Viešpaties veido ateitų pa-
guodos metas ir jis atsiųstų
jums skirtąjį Mesiją Jėzų. [21] Jį
turi priimti dangus iki visų
dalykų atnaujinimo meto. Die-
vas tai nuo amžių paskelbė sa-
vo šventųjų pranašų lūpomis.
[22] Antai Mozė yra pasakęs: *Vieš-
pats, jūsų Dievas*, iš jūsų brolių

3, 11: Tai buvo dengta salė su daug kolonų, pastatyta Saliamono laikais.

3, 13: Kenčiantį Mesiją *Jahvės tarnu* vadino pranašas Izaijas.

jums *pažadins pranašą kaip mane. Klausykite jo visame kame, ką tik* jis jums sakys. 23 *O kas to pranašo neklausys, bus išdildytas iš savo tautos.* 24 Ir visi pranašai, kurie tik bylojo nuo Samuelio* laikų, vienas po kito skelbė šias dienas.

25 Jūs esate vaikai pranašų ir tos sandoros, kurią Dievas sudarė su jūsų protėviais, tardamas Abraomui: Tavo palikuonyse bus palaimintos visos žemės gimines. 26 Dievas pirmiausia jums pažadino ir pasiuntė savo tarną, kad jis atneštų jums palaimą, atitraukdamas kiekvieną nuo jo nusikaltimų.“

Petras ir Jonas aukščiausiame teisme

4 1 Jiems dar kalbant miniai, atėjo kunigų, šventyklos apsaugos viršininkas ir sadukiejų*. 2 Jie labai pyko, kodėl apaštalai moko žmones ir skelbia mirusiųjų prisikėlimą Jėzaus pavyzdžiu*. 3 Todėl jie suėmė juos ir įkalino iki kitos dienos, mat jau buvo vakaras. 4 Vis dėlto daug žmonių, išgirdusių žodį, įtikėjo, ir tikinčiųjų skaičius padidėjo maždaug iki penkių tūkstančių.

5 Kitą dieną Jeruzalėje susirinko tautos vadovai, seniūnai ir Rašto aiškintojai, 6 taip pat vyriausiasis kunigas Anas, Kajafas, Jonas, Aleksandras ir kiti vyriausiojo kunigo giminės*. 7 Pasistatę apaštalus viduryje, jie paklausė: „Kokia galia ar kieno vardu jūs tai padarėte?“ 8 Tada Petras, Šventosios Dvasios įkvėptas, jiems atsakė: „Tautos vadovai ir seniūnai! 9 Jeigu dėl gero darbo ligoniui šiandien mus klausinėjate, kaip jis buvo išgydytas, 10 tai tebūnie jums visiems ir visai Izraelio tautai žinoma: vardu Jėzaus Kristaus Nazarėno, kurį jūs nukryžiavote ir kurį Dievas prikėlė iš numirusių! Tik jo vardu šis vyras jūsų akivaizdoje stovi sveikas. 11 Jėzus yra *akmuo, kurį* jūs, *statytojai, atmetėte ir kuris tapo kertiniu akmeniu.* 12 Ir nėra niekame kitame išgelbėjimo, nes neduota žmonėms po dangumi kito vardo, kuriuo galėtume būti išgelbėti.“

3, 24: Samuelis, pasak Žyd 11, 32, laikomas pranašų tėvu.

4, 1–3: Sadukiejai – žydų aristokratinės kunigijos atstovai – nepripažino sielos nemirtingumo ir kūno prisikėlimo. Išpuikę dėl savo privilegijuotos padėties, sadukiejai sudarė atskirą kastą, kuri buvo priešinga prastiems, liaudiškiems ir asketiškiems fariziejams. Be abejo, juos itin pykino apaštalų skelbiamas Jėzaus prisikėlimas. Sadukiejai aktyviai prisidėjo prie Jėzaus pasmerkimo (žr. Lk 22, 4.52).

4, 2: Apaštalai mokė apie prisikėlimą *Jėzaus pavyzdžiu,* t. y. Jėzaus prisikėlimo faktas buvo pagrindas skelbti mirusiųjų prisikėlimą.

4, 6: Aukštaisiais kunigais būdavo vadinami įžymiųjų kunigiškųjų šeimų atstovai ir seniau ėję vyriausiojo kunigo pareigas asmenys.

13 Matydami Petrą ir Joną
drąsiai kalbant ir patyrę, kad
tai paprasti, beraščiai žmonės,
jie labai stebėjosi; jie atpažino
juos buvus kartu su Jėzumi, bet,
14 žiūrėdami į stovintį su apaš-
talais pagydytąjį, neturėjo ką
sakyti priešais. 15 Tuomet liepė
jiems pasišalinti iš teismo ta-
rybos, o patys ėmė tartis: 16 „Ką
daryti su šitais žmonėmis? Juk
visiems Jeruzalės gyventojams
aiškiai žinomas jų padarytas
ženklas, ir mes to negalime nu-
neigti. 17 Bet kad dalykas neiš-
plistų žmonėse, griežtai už-
drauskime, kad jie niekam
nekalbėtų tuo vardu.“
18 Ir vėl juos pasišaukę, jie
prisakė, kad šiukštu neskelb-
tų bei nemokytų Jėzaus vardu.
19 Tačiau Petras ir Jonas jiems
atsakė: „Spręskite patys, ar tei-
su Dievo akivaizdoje jūsų klau-
syti labiau negu Dievo! 20 Juk
mes negalime tylėti apie tai, ką
esame matę ir girdėję.“ 21 Pri-
grasinę jie paleido juos, nes
nerado už ką bausti. Be to, jie
bijojo žmonių, nes visi garbi-
no Dievą už įvykusį stebuklą.
22 Vyrui, kuris taip stebuklin-
gai išgijo, buvo keturiasdešimt
metų su viršum.

Malda, gresiant persekiojimams

23 Paleisti jie atėjo pas sa-
viškius ir išpasakojo, ką jiems
buvo sakę aukštieji kunigai ir
seniūnai. 24 Išklausę visi vie-
ningai pakėlė į Dievą balsus ir
taip meldėsi: „Valdove, tu *su-
kūrei dangų, žemę, jūrą ir visa,
kas juose yra.* 25 Tu esi taręs per
Šventąją Dvasią savo tarno
Dovydo lūpomis:

Kodėl niršta pagonys,
kam veltui tautos sąmokslus
rengia?
26 *Žemės karaliai sukilo,*
valdovai susibūrė draugėn
prieš Viešpatį ir jo Mesiją.

27 Taip. Šitame mieste iš tie-
sų susibūrė Erodas, Poncijus
Pilotas su pagonimis ir Izrae-
lio gentimis prieš tavo šventą-
jį tarną Jėzų, kurį tu patepei,
28 kad įvykdytų, ką tavo galia*
ir valia buvo iš anksto nuspren-
dusi. 29 O dabar, Viešpatie, at-
kreipk akis į jų grasinimus ir
suteik saviesiems tarnams
drąsos atvirai skelbti tavo žo-
dį. 30 Ištiesk savo ranką, kad ta-
vo šventojo tarno Jėzaus vardu
būtų pagydoma ir daromi žen-
klai bei stebuklai.“ 31 Jiems
pasimeldus, sudrebėjo susirin-
kimo vieta, visi prisipildė Šven-
tosios Dvasios ir ėmė drąsiai
skelbti Dievo žodį.

Bažnyčios vienybė. Barnabo dosnumas

32 Visi įtikėjusieji buvo vie-
nos širdies ir vienos sielos. Ką
turėjo, nė vienas nevadino savo

4, 28: *Galia* – pažodžiui: *ranka.*

nuosavybe, nes jiems visa buvo
bendra.
33 Apaštalai su didžia galybe
liudijo apie Viešpaties Jėzaus
prisikėlimą, ir juos lydėjo ma-
lonės gausa.
34 Tarp jų nebuvo vargšų. Ku-
rie turėjo žemės sklypus ar na-
mus, juos parduodavo, gautus
pinigus 35 sudėdavo prie apaš-
talų kojų, ir kiekvienam buvo
dalijama, kiek kam reikėjo.
36 Juozapas, apaštalų pra-
mintas Barnabu* (tai reiškia:
„Paguodos sūnus“), buvo levi-
tas, kilęs iš Kipro. 37 Jis turėjo
žemės sklypą. Tą pardavęs, at-
nešė pinigus ir padėjo apašta-
lams po kojų.

Ananijo ir Sapfyros apgaulė

5 1* Vienas vyras, vardu
Ananijas, su savo žmona
Sapfyra pardavė žemės sklypą.
2 Žmonai pritariant, jis pasili-
ko dalį gautų pinigų, o kitą dalį
sudėjo prie apaštalų kojų. 3 Pet-
ras paklausė: „Ananijau, kodėl
šėtonas užvaldė tavo širdį? Ko-
dėl gi tu pamelavai Šventajai
Dvasiai, pasilaikydamas dalį
gautų pinigų? 4 Argi negalėjai
sklypo sau laikyti ir argi par-
davęs negalėjai laisvai tvarky-
tis? Tad kam gi taip sugalvojai
savo širdyje? Juk tu pamela-
vai ne žmonėms, bet Dievui!“*
5 Išgirdęs tuos žodžius, Anani-
jas sukniubo ir mirė. Didi bai-
mė pagavo visus tai girdėju-
sius. 6 Keli jaunuoliai pakilo,
suvyniojo marškomis kūną, iš-
nešė ir palaidojo.
7 Po kokių trijų valandų at-
ėjo Ananijo žmona, kuri neži-
nojo, kas buvo atsitikę. 8 Pet-
ras ją paklausė: „Pasakyk
man, ar už tiek pardavėte skly-
pą?“ „Taip, už tiek“, – atsakė
ji. 9 Tada Petras prabilo: „Kam
gi jūs susimokėte mėginti Vieš-
paties Dvasią? Štai ties duri-
mis skamba žingsniai tų, ku-
rie palaidojo tavo vyrą. Jie ir
tave išneš.“ 10 Bematant ji su-
smuko jam po kojų ir mirė. At-
ėję jaunuoliai rado ją negyvą,
nunešė ir palaidojo šalia vyro.
11 Didelė baimė apėmė visą
Bažnyčią ir visus, kurie apie tai
išgirdo.*

4, 36: Barnabas vėliau stropiai darbuosis pagonių misijose, artimai bendradarbiaudamas su šv. Pauliumi.

5, 1–11: Ananijo ir Sapfyros epizodas rodo, kad Apd autorius stengėsi būti objektyvus ir papasakojo ne tik teigiamus krikščionių bendruomenės įvykius, bet ir neigiamybes.

5, 4: Plg. Įst 23,23. Petras pabrėžia, jog parduoti turtus ir dalytis jais nebuvo privaloma. Ananijas ir Sapfyra nusidėjo veidmainiaudami ir nepasitikėdami bendruomene.

5, 11: Čia tikinčiųjų bendruomenė pirmą sykį pavadinta *Bažnyčia* (gr. *ekklesia*). Tas žodis reiškia: *susirinkimas, telkinys, bendruomenė.* Lietuviai evangelikai verčia: *surinkimas*, pabrėždami tą tiesą, kad Bažnyčios narius į vieną sutelkia (surenka) Šventoji Dvasia.

Apaštalai daro stebuklus

12 Per apaštalų rankas darė-
si žmonėse daug ženklų ir ste-
buklų.
Visi jie vieningai rinkdavosi
Saliamono stoginėje. 13 Niekas
kitas neišdrįsdavo prie jų pri-
sidėti. Žmonės juos labai ger-
bė. 14 Ir nuolat augo būrys vyrų
ir moterų, įtikėjusių Viešpatį*.
15 Žmonės net į gatves nešdavo
ligonius ir ten guldydavo ant
neštuvų bei lovų, kad, Petrui
praeinant pro šalį, bent jo šešė-
lis kristų ant gulinčiųjų. 16 Taip
pat iš aplinkinių miestelių
daug žmonių keliaudavo į Je-
ruzalę, gabendami sergančius
ir netyrųjų dvasių varginamus,
ir visi jie būdavo pagydomi.

Apaštalų suėmimas ir stebuklingas išvadavimas

17* Tuomet sujudo vyriausia-
sis kunigas ir visi jo šalininkai
iš sadukiejų partijos. Degdami
neapykanta, 18 jie suėmė apaš-
talus ir įmetė į viešą kalėjimą.
19 Viešpaties angelas naktį
atidarė kalėjimo vartus, išve-
dė juos ir tarė: 20 „Eikite ir, at-
sistoję šventykloje, skelbkite
žmonėms visus šio Gyvenimo
žodžius.“ 21 Jie paklausė ir,
auštant nuėję į šventyklą, ėmė
mokyti.

Apaštalai teisme liudija Jėzaus prisikėlimą

Tuo metu vyriausiasis kuni-
gas ir jo šalininkai sukvietė
aukščiausiąją teismo tarybą
bei visą izraelitų vyresnybę.
Jie nusiuntė į kalėjimą tarnus,
kad atvestų apaštalus. 22 Nuė-
ję tarnai neberado jų kalėjime.
Tad sugrįžę jie pranešė: 23 „Mes
radome kalėjimą saugiai užra-
kintą ir sargybinius stovinčius
prie vartų. Bet atidarę nieko vi-
duje neradome.“ 24 Išgirdę tokį
pranešimą, šventyklos apsau-
gos viršininkas ir vyriausiasis
kunigas sumišę klausinėjo, ką
tai galėtų reikšti. 25 Tuo metu
kažkas atėjęs pranešė: „Tie vy-
rai, kuriuos jūs buvote uždarę
kalėjime, stovi sau šventyklo-
je ir moko žmones.“ 26 Tada
viršininkas su tarnais nuėjo ir
atsivedė juos, tačiau be prie-
vartos. Jie mat bijojo, kad
žmonės jų neužmėtytų akme-
nimis.
27 Taigi, atsivedę apaštalus,
jie pastatė juos prieš teismo
tarybą. Vyriausiasis kunigas
metė jiems kaltinimą: 28* „Mes
jums drauste uždraudėme mo-
kyti tuo vardu, o štai jūs už-
tvindėte Jeruzalę savo moks-
lu ir dar norite ant mūsų galvų

5, 14: *Viešpačiu* NT vadina Jėzų – žmogumi tapusį Dievo Sūnų.

5, 17–32: Krinta į akis apaštalų drąsa ir aktyvumas. Anksčiau gyvenę nuolatinėje baimėje (plg. Jn 20, 19), dabar, Šventosios Dvasios sustiprinti, jie veikia, kaip reikalauja apaštalų pašaukimas.

5, 28: Plg. Mt 27, 25.

užtraukti to žmogaus kraują.“
29 Petras ir apaštalai atsiliepė:
„Dievo reikia klausyti labiau
negu žmonių. 30 Mūsų protėvių
Dievas prikėlė Jėzų, kurį jūs
nužudėte pakabindami ant
medžio. 31 Dievas išaukštino jį
savo dešine kaip vadą ir iš-
gelbėtoją, kad suteiktų Izrae-
liui atsivertimą ir nuodėmių
atleidimą. 32 Ir mes esame tų
įvykių liudytojai, taip pat ir
Šventoji Dvasia, kurią Dievas
suteikė jo klausantiems.“ 33 Iš-
girdę šituos žodžius, jie baisiai
įširdo ir norėjo juos užmušti.

Gamalielio patarimas

34 Tuomet taryboje pakilo
vienas fariziejus, vardu Gama-
lielis*, visos tautos gerbiamas
Įstatymo mokytojas. Jis įsakė
trumpam išvesti tuos vyrus 35 ir
prabilo: „Vyrai izraelitai! Ge-
rai pagalvokite, kaip pasielgti
su šitais žmonėmis. 36 Juk
prieš kiek laiko buvo iškilęs
Teudas, kuris laikė save kaž-
kuo nepaprastu. Jis subūrė
apie keturis šimtus šalininkų,
bet buvo užmuštas, visi jo bi-
čiuliai išsisklaidė ir nuėjo nie-
kais. 37 Po jo, gyventojų surašy-
mo* dienomis, atsirado Judas
Galilėjietis ir patraukė dalį
žmonių paskui save. Jis taip
pat žuvo, o visi jo sekėjai buvo
išblaškyti. 38 Todėl aš ir dabar
jums sakau: palikite šituos
žmones ramybėje, paleiskite
juos. Jei šis sumanymas ar ši
veikla iš žmonių, jie žlugs sa-
vaime, 39 o jeigu jie iš Dievo, tai
jūs nepajėgsite jų sunaikinti.
Saugokitės, kad netaptumėte
Dievo priešininkais!“ Ir taryba
paklausė jo patarimo.

40 Pasišaukę apaštalus, nu-
plakdino juos, uždraudė kalbė-
ti Jėzaus vardu ir paleido.* 41 O
tie ėjo iš tarybos džiaugdamie-
si, kad dėl Jėzaus vardo užsi-
tarnavo panieką. 42 Jie nesilio-
vė kiekvieną dieną mokyti
šventykloje bei namuose ir
skelbti Gerąją Naujieną apie
Jėzų – Mesiją.

Septynių diakonų paskyrimas

6 1 Tomis dienomis, mokinių
skaičiui didėjant, tarp
graikiškai kalbančiųjų* kilo ne-
pasitenkinimas vietiniais žy-
dais, esą kasdieniame aprūpi-
nime būdavo aplenkiamos jų
našlės. 2 Tuomet Dvylika su-
šaukė mokinių susirinkimą ir

5, 34: Gamalielis buvo žymus ir didžiai gerbiamas Įstatymo mokytojas, pas kurį mokėsi ir šv. Paulius (plg. Apd 22, 3). Jis pasižymėjo humanizmu, švelniu įstatymų aiškinimu.

5, 37: Šis gyventojų surašymas (antrasis prie Romos vietininko Kvirino) įvyko 6 ar 7 m. po Kristaus gimimo.

5, 40: Plakimo bausmę vykdydavo sinagogos tarnai. Ją sudarė *keturiasdešimt be vieno,* t. y. 39 kirčiai (plg 2 Kor 11, 24).

6, 1: *Graikiškai kalbantieji,* arba *helenistai* – žydai, ilgai gyvenę ne Palestinoje ir kalbantys graikiškai.

pareiškė: „Nedera mums ap-
leisti Dievo žodį ir tarnauti prie
stalų. 3 Todėl, broliai, nusižiū-
rėkite iš savųjų septynis vyrus,
turinčius gerą vardą, pilnus
Dvasios ir išminties. Mes juos
paskirsime tam darbui, 4 o pa-
tys toliau atsidėsime maldai
ir žodžio tarnybai.“
5 Šis pasiūlymas patiko vi-
sam susirinkimui. Jie išsirinko
Steponą, vyrą, kupiną tikėjimo
ir Šventosios Dvasios, Pilypą,
Prochorą, Nikanorą, Timoną,
Parmeną ir Mikalojų*, prozeli-
tą iš Antiochijos. 6 Juos pristatė
apaštalams, o šie melsdamiesi
uždėjo ant jų rankas.*
7 Dievo žodis klestėjo, ir mo-
kinių skaičius Jeruzalėje grei-
tai augo. Net didelis kunigų
būrys pakluso tikėjimui.

Stepono veikla ir suėmimas

8 Steponas, pilnas malonės ir
galios, darė žmonėse didžių
ženklų ir stebuklų. 9 Tuomet
pakilo kai kurie iš vadinamo-
sios libertinų sinagogos*, iš ki-
rėniečių, aleksandriečių ir iš
Kilikijos bei Azijos ir mėgino
ginčytis su Steponu. 10 Tačiau
jie negalėjo atsispirti išmin-
čiai ir Dvasiai, kurios įkvėptas
jis kalbėjo. 11 Tada jie papirko
keletą vyrų, kad sakytų girdė-
ję Steponą piktžodžiaujant
Mozei ir Dievui. 12 Taip jie su-
kurstė tautą, jos seniūnus ir
Rašto aiškintojus, pritykoję
sučiupo jį ir nusivedė į aukš-
čiausiojo teismo tarybą. 13 Ten
pastatė melagingus liudytojus,
kurie tvirtino: „Šitas žmogus
nesiliauja kalbėjęs prieš šven-
tąją vietą ir Įstatymą. 14 Antai
mes esame girdėję jį sakant,
kad Jėzus Nazarėnas išgriau-
siąs šią vietą ir pakeisiąs Mo-
zės duotus mums nuostatus.“*
15 Visi sėdintys taryboje įsmei-
gė į jį akis ir matė jo veidą [spin-
dintį] tarytum angelo veidą.

Stepono kalba

7 1 Vyriausiasis kunigas pa-
klausė: „Ar tai tiesa?“ 2* O
Steponas prabilo:
„Broliai ir tėvai, pasiklausy-
kite! Šlovingasis Dievas apsi-

6, 5: Iš septynių išrinktųjų bent jau Mikalojus buvo tikras helenistas ir net kilęs iš pagonių. Ir kitų diakonų vardai graikiški. Bultmano nuomone, visi septyni buvę helenistai.

6, 6: Bendruomenė išrenka kandidatą, o apaštalai, melsdamiesi ir uždėdami rankas, suteikia galią eiti tarnystę Bažnyčioje.

6, 9: Jeruzalėje buvo daug sinagogų, priklausančių užsienio žydams. *Libertinai*, arba *paleistieji laisvėn* – tai žydai, kilę iš tremtinių, kuriuos Pompėjus 63–61 m. prieš Kristų buvo išgabenęs į Romą.

6, 14: Čia matome užuomazgą ginčų dėl Mozės Įstatymo galiojimo krikščionims. Šv. Paulius kovos, kad to Įstatymo nuostatai krikščionims negaliotų.

7, 2–58: Steponas apsigynimo kalba įrodo, kad Dievas globojo žydų tautą ir tais laikotarpiais, kai nebuvo šventyklos. Kalba pateikia žydų praeities apžvalgą.

reiškė mūsų tėvui Abraomui
Mesopotamijoje, kai jis dar ne-
buvo persikėlęs į Charaną, [3] ir
įsakė: *Išeik iš savo krašto, nuo
savo giminių, ir keliauk į šalį,
kurią tau parodysiu.* [4] Tada jis
paliko Chaldėjų kraštą ir ap-
sigyveno Charane. Iš ten, jo tė-
vui mirus, Dievas jam liepė
persikelti į šitą šalį, kurioje jūs
dabar gyvenate. [5] Bet čia jam
nedavė nuosavybėn nė pėdos
žemės, tik *pažadėjo šitą kraštą
atiduoti jam ir jo palikuonims,*
nors jis buvo bevaikis. [6] Taigi
Dievas pasakė, kad jo *palikuo-
nys gyvens kaip ateiviai sveti-
moje žemėje ir keturis šimtus
metų bus pavergti bei skriau-
džiami.* [7] *Tačiau,* – tarė Die-
vas, – *aš nuteisiu tautą, kuriai
jie vergaus. Tada jie iškeliaus ir
tarnaus man šitoje vietoje.* [8] Ir
tuomet jis padarė su juo api-
pjaustymo sandorą. Tada Ab-
raomui gimė Izaokas, kurį jis
apipjaustė aštuntąją dieną.
Izaokui gimė Jokūbas, o Jo-
kūbui gimė dvylika patriarchų.
[9] Šie patriarchai iš pavydo par-
davė Juozapą į Egiptą, bet Die-
vas buvo su juo. [10] Jis išgelbėjo
Juozapą iš visų vargų ir *suteikė
malonės* bei išminties *Egipto
karaliaus – faraono akivaizdo-
je. Tas jį paskyrė Egipto ir visų
savo namų valdytoju.* [11] *Tuomet
visą Egiptą ir Kanaaną ištiko
badas* ir baisi nelemtis. Taip
pat ir mūsų protėviai negalėjo
rasti sau maisto. [12] Išgirdęs,
kad Egipte galima gauti javų,
Jokūbas ten išsiuntė mūsų
protėvius pirmą kartą, [13] o ant-
rą kartą Juozapas leidosi savo
brolių atpažįstamas ir farao-
nas sužinojo apie Juozapo kil-
mę. [14] Tuomet Juozapas pa-
siuntė [brolius] parkviesti savo
tėvo Jokūbo ir visos šeimynos
– septyniasdešimt penkių as-
menų. [15] Šitaip Jokūbas iške-
liavo į Egiptą. Ten mirė jis ir
mūsų protėviai. [16] Juos parga-
beno į Sichemą ir palaidojo ka-
puose, kuriuos Abraomas už
pinigus buvo nupirkęs Sicheme
iš Emoro vaikų.

[17] Artinantis metui pažado,
kurį Dievas buvo davęs Abrao-
mui, tauta išaugo ir išsiplėtė
Egipte, [18] kol Egipte ėmė vieš-
patauti kitas karalius, kuris
nieko nežinojo apie Juozapą.
[19] Jis ėmė klastingai elgtis su
mūsų tauta, versdamas mūsų
protėvius išmesti savo kūdi-
kius, kad jie neliktų gyvi. [20] Tuo
metu gimė Mozė, kuris buvo
mielas Dievui. Jis išbuvo tris
mėnesius savo tėvo namuose,
[21] o kai buvo išmestas, jį pasiė-
mė auginti faraono duktė ir įsū-
nijo. [22] Mozė buvo išmokytas vi-
sos Egipto išminties ir tapo
galingas žodžiais ir darbais.
[23] Kai jis sulaukė keturiasde-
šimties metų, jam kilo mintis
aplankyti savuosius brolius
izraelitus. [24] Kartą, pamatęs

vieną skriaudžiamą tautietį,
stojo ginti jo ir keršydamas už-
mušė egiptietį. 25 Mozė tikėjo-
si, kad jo broliai suprasią, jog
Dievas per jį suteiks jiems iš-
gelbėjimą, bet jie šito nesupra-
to. 26 Kitą dieną jis pasirodė
tarp kelių susivaidijusių tau-
tiečių ir mėgino juos sutaikin-
ti, sakydamas: ‘Vyrai, jūs esa-
te broliai! Kodėl skriaudžiate
vieni kitus?’ 27 Bet tasai, kuris
buvo nuskriaudęs artimą, at-
stūmė jį, sakydamas: *Kas tave
paskyrė mūsų valdovu ir teisė-
ju? 28 Gal rengiesi ir mane nu-
žudyti, kaip vakar nužudei
egiptietį?* 29 Tai išgirdęs, Mozė
pabėgo ir tapo išeiviu Madiano
krašte, kame jam gimė du sū-
nūs. 30 Po keturiasdešimties
metų Sinajaus kalno dykumo-
je *jam pasirodė angelas degan-
čio erškėčio liepsnose.* 31 Tai
pamatęs, Mozė nusistebėjo re-
giniu. Kai jis artinosi, noréda-
mas geriau įsižiūrėti, pasigir-
do Viešpaties balsas: 32 *Aš esu
tavo tėvų Dievas, Abraomo, Izao-
ko ir Jokūbo Dievas.* Tada Mozė
ėmė drebėti ir nebedrįso toliau
žiūrėti. 33 O Viešpats jam tarė:
*Nusiauk nuo kojų kurpes, nes
toje vietoje, kur stovi, žemė yra
šventa.* 34 *Aš regėte regėjau savo
tautos priespaudą Egipte ir, iš-
girdęs jos aimanavimus, nužen-
giau jos išvaduoti. Tad ateik čio-
nai, aš ketinu tave pasiųsti į
Egiptą.*
35 Tą tad Mozę*, kurio jie iš-
sižadėjo, sakydami: *Kas tave
paskyrė valdovu ir teisėju?,* Die-
vas pasiuntė kaip vadovą ir gel-
bėtoją, globojamą angelo, kuris
buvo pasirodęs jam erškėčių
krūme. 36 Jis išvedė juos, dary-
damas stebuklus ir ženklus
Egipto žemėje, prie Raudono-
sios jūros ir per keturiasdešimt
metų dykumoje. 37 Tai šis Mo-
zė yra pasakęs izraelitams:
*Dievas pažadins iš jūsų brolių
pranašą, panašiai kaip mane.*
38 Tai jis susirinkimo dieną ty-
ruose tarpininkavo tarp ange-
lo*, kalbėjusio jam Sinajaus
kalne, ir mūsų protėvių. Tai jis
gavo mums skirtus gyvenimo
žodžius. 39 Deja, mūsų protėviai
nenorėjo jam paklusti. Jie at-
stūmė jį ir savo širdžių troški-
mus nukreipė į Egiptą. 40 Jie
tarė Aaronui: *Padaryk mums
dievų, kurie žygiuotų mūsų prie-
kyje, nes mes nežinome, kas nu-
tiko tam Mozei, išvedusiam mus
iš Egipto.* 41 Ir šitaip anomis
dienomis jie pasidirbo veršį,
ėmė aukoti stabui atnašą ir
džiaugėsi savo rankų darbu.
42* Tada Dievas nusigręžė nuo

7, 35: Mozė NT dažnai laikomas Mesijo simboliu.
7, 38: Ano meto žydų supratimu, Dievas galėjęs kalbėti tik angelų tarpininkaujamas.
7, 42–43: *Dangaus kariauna*: žvaigždynai.

jų ir paliko jiems garbinti dan-
gaus kariauną, kaip parašyta
Pranašų knygoje:
Ar jūs, Izraelio namai, man
atnešėte aukų bei atnašų,
keturiasdešimt metų
būdami tyruose?
43 *Ne! jūs pasiėmėte Molocho**
padangtę
ir dievo Refano žvaigždę –
stabus, kuriuos pasidirbote
garbinti.
Todėl ištremsiu jus anapus
Babilono.
44 Mūsų protėviai dykumoje
turėjo apreiškimo padangtę,
įrengtą kalbėjusiojo Mozei nu-
rodymu, kad padarytų ją pagal
regėtą jos vaizdą. 45 Mūsų pro-
tėviai ją pasiėmė ir atsigabe-
no, kai Jozuė užėmė pagonių
žemes. Dievas išstūmė pago-
nis, užleisdamas jų vietą mū-
sų tėvams iki pat Dovydo laikų.
46 Šis susilaukė Dievo akyse
malonės ir prašė nurodymo
statyti šventyklą Jokūbo na-
mams; 47 ją ir pastatė Saliamo-
nas. 48 Vis dėlto Aukščiausiasis
negyvena rankų darbo būstuo-
se. Taip sako ir pranašas:
49 *Dangus – mano sostas,*
o žemė – pakojis po mano
kojų.
Kokius namus jūs norite
man pastatyti? –
klausia Viešpats, –
ar kokia mano poilsio vieta?
50 *Argi ne mano ranka visa tai*
padarė?!
51 Jūs, kietasprandžiai, pago-
nių širdimis ir ausimis! Jūs,
kaip ir jūsų protėviai, visuomet
priešinatės Šventajai Dvasiai.
52 Argi buvo pranašas, kurio
nebūtų persekioję jūsų tėvai?
Deja, jie žudydavo pranašau-
jančius Teisiojo atėjimą. Ir jūs
dabar esate jo išdavėjai ir žu-
dikai! 53 Jūs, kurie gavote Įsta-
tymą, paskelbtą per angelus,
bet jo nesilaikėte.“

Stepono nužudymas

54 Tai išgirdę, jie baisiai įnir-
šo ir ėmė ant jo griežti danti-
mis. 55* O Steponas, kupinas
Šventosios Dvasios, žvelgė į
dangų ir išvydo Dievo šlovę ir
Jėzų, stovintį Dievo dešinėje.
56 Jis tarė: „Štai regiu atsivė-
rusį dangų ir Žmogaus Sūnų,
stovintį Dievo dešinėje.“ 57 Ta-
da, baisiai rėkdami, jie užsi-
kimšo ausis ir visi kaip vienas
puolė jį, 58 išsitempė už miesto
ir užmušė akmenimis*. Liudy-
tojai pasidėjo savo drabužius
prie kojų vieno jauno vyro, var-

7, 43: Molochas buvo Saulės die-
vas, o Romfa (Remfanas) – Saturno
dievybė.
7, 45: Jėzus, arba Jozuė. Žr. Joz 3,
14–17.
7, 55: Stepono regėjimas skelbia
Mesijo pergalę ir triumfą danguje.

7, 58: Akmenimis būdavo užmuša-
ma už piktžodžiavimą Dievui. Nusi-
kaltimo liudytojai turėdavo pirmieji
sviesti akmenis į pasmerktąjį, pas-
kui galėdavo prisidėti ir kiti (plg.
Įst 13, 9–12; 17, 17).

du Saulius. 59 Taip jie mušė ak-
menimis Steponą, o jis šaukė:
„Viešpatie Jėzau, priimk ma-
no dvasią!“ 60 Pagaliau suklu-
pęs galingu balsu sušuko: „Vieš-
patie, neįskaityk jiems šios
nuodėmės!“ Ir, tai ištaręs, už-
migo.

8 1 Saulius* pritarė Stepono
nužudymui. Aną dieną
prasidėjo didelis Jeruzalės
Bažnyčios persekiojimas. Visi,
išskyrus apaštalus, išsisklai-
dė Judėjos ir Samarijos apy-
linkėse.

2 Dievobaimingi vyrai palai-
dojo Steponą ir labai jį aprau-
dojo. 3 O Saulius stengėsi išnai-
kinti Bažnyčią, naršydamas po
namus, suiminėdamas vyrus ir
moteris ir siųsdamas juos į ka-
lėjimą.

C. MISIJA JUDĖJOJE IR SAMARIJOJE

Pilypas Samarijoje

4 Tuo tarpu išblaškytieji ke-
liaudami skelbė Gerąją Nau-
jieną. 5* Pilypas* nuvyko į Sa-
marijos miestą ir ėmė skelbti
gyventojams Mesiją. 6 Minios
vieningai klausėsi Pilypo žo-
džių, nes ne tik girdėjo, bet ir
matė daromus ženklus. 7 Iš
daugelio apsėstųjų, baisiai
šaukdamos, išeidavo netyro-
sios dvasios. Buvo pagydyta
daug paralyžiuotųjų ir luošų.
8 Taigi didelis džiaugsmas pa-
sklido po tą miestą.

Simonas burtininkas ir apaštalai

9 Mieste buvo vienas žmogus,
vardu Simonas, jis vertėsi žy-
niavimu, stebindamas Sama-
rijos gyventojus ir girdamasis
esąs nepaprastas. 10 Ir visi –
nuo mažo iki didelio – prie jo
šliejosi ir sakė: „Jis yra Dievo
galybė, vadinama ‘Didžioji’.“
11 Žmonės prie jo šliejosi, nes
per ilgesnį laiką buvo apsukęs
jiems galvas savo kerais. 12 Bet,
patikėję Pilypu, skelbiančiu
gerąją Dievo Karalystės Gerą-
ją Naujieną ir Jėzaus vardą,
ėmė krikštytis vyrai ir mote-
rys. 13 Simonas taip pat įtikėjo
ir pasikrikštijęs visur sekiojo
Pilypą. Jis buvo apstulbintas,
matydamas nepaprastus ženk-
lus ir didžius stebuklus, kurie
dėjosi po jo akių.

14 Apaštalai Jeruzalėje, iš-
girdę, jog Samarija priėmė Die-
vo žodį, nusiuntė tenai Petrą ir
Joną. 15 Šie atvyko ir ėmė mels-
tis už samariečius, kad jie gau-
tų Šventąją Dvasią. 16 Mat ji
dar nebuvo nė vienam jų nu-

8, 1: Čia pirmą sykį pasirodo Saulius – būsimasis tautų apaštalas. *Paulius* – antrasis, romėniškas jo vardas.

8, 5: Pilypas, vienas iš septynių diakonų, Apd 21, 8 jį vadina evangelistu.

8, 5–8: Turbūt kalbama apie Sicharo miestą, kur Jėzus buvo draugiškai sutiktas. Žr. Jn 4, 5.

žengusi, ir jie tebuvo pakrikš-
tyti Jėzaus vardu*. 17 Tuomet
apaštalai dėjo ant jų rankas,
ir tie gavo Šventąją Dvasią.*
18 Pamatęs, kad apaštalų
rankų uždėjimu teikiama Dva-
sia, Simonas* pasiūlė jiems pi-
nigų ir prašė: 19 „Duokite ir man
tą galią, kad kam uždėsiu ran-
kas, gautų Šventąją Dvasią.“
Bet Petras tarė jam: 20 „Kad tu
pražūtum su savo pinigais, jei
sumanei už pinigus nusipirkti
Dievo dovaną! 21 Šitame daly-
ke tu negali turėti nė mažiau-
sios dalies, nes tavo širdis Die-
vo akivaizdoje neteisi. 22 Verčiau
apgailėk šią savo nedorybę ir
melsk Viešpatį – gal jis atleis
tavo širdies paklydimą. 23 Kaip
matau, tu pilnas tulžies ir esi
nedorybės pančiuose*.“ 24 Simo-
nas atsakė: „Melskite už mane
Viešpatį, kad manęs neištiktų
jūsų žodžiai.“
25 O jie, paliudiję ir apsakę
Dievo žodį, pasuko atgal į Je-
ruzalę, pakeliui skelbdami Ge-
rąją Naujieną daugelyje Sama-
rijos kaimų.

Pilypas pakrikštija Etiopijos didžiūną

26 Viešpaties angelas prabi-
lo į Pilypą ir pasakė: „Kelkis ir
vidurdienį nueik ant vieškelio,
kuris eina iš Jeruzalės į Gazą.
Jis visiškai tuščias.“ 27 Susi-
ruošęs jis išėjo. Ir štai beva-
žiuojąs etiopas eunuchas, Etio-
pijos* karalienės Kandakės
dvariškis, viso jos iždo valdy-
tojas. Jis buvo atvykęs į Jeru-
zalę pasimelsti, 28 o dabar ke-
liavo namo ir, sėdėdamas savo
vežime, skaitė pranašą Izaiją.
29 Dvasia tarė Pilypui: „Prieik
ir laikykis greta šito vežimo.“
30 Pribėgęs Pilypas išgirdo eu-
nuchą skaitant pranašą Izaiją
ir paklausė: „Ar ir supranti, ką
skaitąs?“ 31 Šis atsiliepė: „Kaip
galiu suprasti, jei man niekas
nepaaiškina?!“ Ir jis pakvietė
Pilypą lipti į vežimą ir sėstis
šalia. 32* Rašto skirsnis, kurį jis
ką tik skaitė, skelbė:

8, 16: Šis tekstas aiškiai rodo, jog neužteko vieno Krikšto, bet dar reikėjo Sutvirtinimo sakramento, teikiančio Šventosios Dvasios malonių pilnatvę, ypač tvirtumo dovaną pagoniškoje aplinkoje.

8, 17: Anais laikais Sutvirtinimo sakramentas dažnai teikdavo ir regimų nepaprastų malonių, kaip antai gydymo dovanos, stebuklų galios, pranašavimo ir pan. Šios dovanos padėjo paprastiems ir mažai išsilavinusiems apaštalams bei kitiems krikščionių mokytojams apšviesti ir įtikinti pagonis. Bažnyčiai pasaulyje įsitvirtinus, šios ypatingos dovanos buvo nebūtinos.

8, 18: Nuo kerėtojo Simono vardo yra kilęs žodis *simonija*, jis reiškia šventos galios pardavinėjimą–pirkimą.

8, 23: Abu posakiai paimti iš ST (Įst 29, 18; Iz 58, 6). Jie žymi blogį, kenkiantį ir kitiems.

8, 27: *Etiopija* anais laikais buvo vadinama Nubijos teritorija, prasidedanti nuo šiuolaikinio Asuano. *Kandakė*, anot Bažnyčios istoriko Eusebijo, buvo Etiopijos valdovių titulas, kaip *faraonas* – Egipto valdovų.

8, 32–35: Iz 53, 7–8 pranašaujama apie Mesijo romumą kenčiant.

Tarsi avį vedė jį į pjovyklą,
ir kaip ėriukas, kuris tyli
kerpamas,
jis neatvėrė savo lūpų.
33 *Jis liko pažemintas, todėl ne-*
buvo nuteistas.
Kas apsakys jo giminę,
jeigu jo gyvenimas žemėje
buvo nutrauktas?!
34 Eunuchas paklausė Pilypą:
„Prašom paaiškinti, apie ką čio-
nai pranašas kalba? Apie save
ar apie ką kitą?“ 35 Tuomet, at-
vėręs lūpas ir pradėjęs nuo to
skirsnio, Pilypas jam paskelbė
Gerąją Naujieną apie Jėzų.
36* Keliaudami toliau, jie pri-
važiavo vandenį. „Štai van-
duo, – tarė eunuchas, kas gi kliu-
do man pasikrikštyti?“ (37) 38 Jis
paliepė sustabdyti vežimą, ir
jie abudu – Pilypas ir eunu-
chas – įbrido į vandenį. Pilypas
jį pakrikštijo. 39 Išėjus iš van-
dens, Viešpaties Dvasia paga-
vo Pilypą. Eunuchas daugiau jo
nebematė, tik džiūgaudamas
traukė savo keliais. 40 O Pilypas
atsidūrė Azote; iš ten keliau-
damas skelbė Evangeliją vi-
suose miestuose ir taip atvyko
į Cezarėją.*

8, 36–38: Kai kurie rankraščiai turi 37 eil.: *Pilypas tarė: 'Jei tiki iš visos širdies, tai galima'. Tas atsakė: 'Tikiu, kad Jėzus Kristus yra Dievo Sūnus'.*

8, 40: Azotas – miestas pietinėje Palestinoje, kaip ir Gaza, minima 8, 26. Abu tie miestai buvo prie didžiojo kelio iš Jeruzalės į Egiptą. Cezarėjos uostas – apie 100 km į šiaurę nuo Azoto.

Sauliaus pašaukimas

9 1 Tuo tarpu Saulius, te-
bealsuodamas grasini-
mais ir žudynėmis prieš Vieš-
paties mokinius, nuėjo pas
vyriausiąjį kunigą 2 ir išgavo
raštus Damasko sinagogoms,
kad, užtikęs to Kelio* sekėjus
vyrus ir moteris, galėtų juos
suiminėti ir gabenti į Jeruzalę.
3 Kai atjojo netoli Damasko,
staiga jį apšvietė iš dangaus
šviesa. 4* Nukritęs žemėn, jis iš-
girdo balsą: „Sauliau, Sauliau,
kam mane persekioji?“ 5 Jis
klausė: „Kas tu esi, Viešpatie?“
Šis atsakė: „Aš esu Jėzus, kurį
tu persekioji. 6 Kelkis, eik į
miestą; tenai tau bus pasaky-
ta, ką turi daryti.“ 7 Jo kelionės
draugai stovėjo be žado: jie gir-
dėjo balsą, tačiau nieko nema-
tė.* 8 Saulius atsikėlė nuo že-
mės, bet, atmerkęs akis, nieko
nebematė. Paėmę už rankų, jie
nuvedė jį į Damaską. 9 Jis tris
dienas išbuvo neregintis, nie-
ko nevalgė ir negėrė.
10 Damaske gyveno mokinys,
vardu Ananijas. Jam apsireiš-
kęs Viešpats prabilo: „Anani-
jau!“ Šis atsakė: „Štai aš, Vieš-

9, 2: *To Kelio*: Kristaus mokslo.

9, 4–5: Šiais žodžiais pabrėžiama Kristaus ir Bažnyčios vienybė, kurią taip nuostabiai aprašys šv. Paulius savo laiškuose.

9, 7: Plg. Įst 4, 12. Kelionės draugai girdėjo balsą, bet nesuprato žodžių, matė šviesą, bet nieko joje neišskyrė (tokia graikiškojo teksto prasmė).

patie.“ 11 Viešpats tęsė: „Nueik
į gatvę, vadinamą Tiesiąja, ir
Judo namuose teiraukis tar-
siečio, vardu Saulius. Štai ji-
sai meldžiasi 12 ir regėjime
pamatė vyrą, vardu Ananijas,
ateinantį ir uždedantį ant jo
rankas, kad praregėtų.“ 13 Ana-
nijas atsakė: „Viešpatie, iš
daugelio esu girdėjęs apie tą
žmogų, kiek pikta jis yra pada-
ręs tavo šventiesiems* Jeruza-
lėje. 14 Ir čia jis turi aukštųjų
kunigų įgaliojimus suiminėti
visus, kurie šaukiasi tavojo
vardo.“ 15 Viešpats jam tarė:
„Eik, nes jis yra mano rinkti-
nis įrankis, kuris neš mano
vardą tautoms, karaliams ir
Izraelio vaikams. 16 Aš jam pa-
rodysiu, kiek daug jam teks iš-
kentėti dėl mano vardo.“* 17 Tai-
gi Ananijas nuėjo į tuos namus,
uždėjo ant Sauliaus rankas ir
tarė: „Broli Sauliau! Viešpats
Jėzus, kuris tau apsireiškė ke-
lyje, atsiuntė mane, kad tu vėl
regėtum ir taptum pilnas Šven-
tosios Dvasios.“ 18 Ir bematant
jam nuo akių lyg žvynai nukri-
to. Jis atgavo regėjimą ir pri-
ėmė krikštą. 19 Paskui užval-
gęs įgijo jėgų.

Saulius skelbia Jėzų

Pabuvęs kelias dienas su Da-
masko mokiniais, 20 Saulius
beregint ėmė skelbti sinagogo-
se, kad Jėzus yra Dievo Sūnus.
21* Visi, kurie tatai girdėjo, ste-
bėjosi ir klausinėjo: „Argi čia ne
tas pats, kuris Jeruzalėje per-
sekiojo visus šio vardo išpaži-
nėjus?! Argi jis nėra atvykęs jų
suiminėti ir gabenti pas aukš-
tuosius kunigus?!“

22 O Saulius kaskart drąsiau
kalbėjo ir kėlė sąmyšį tarp Da-
maske gyvenančių žydų, įrodi-
nėdamas, kad Jėzus yra Mesi-
jas. 23* Po kurio laiko žydai
susimokė jį nužudyti. 24 Vis
dėlto Saulius sužinojo apie jų
sąmokslą. Dieną naktį jie ty-
kojo prie vartų, norėdami jį už-
mušti, 25 bet jo mokiniai nak-
čia nuleido jį per sieną ant
virvių pintinėje.

Saulius Jeruzalėje

26* Saulius nuvyko į Jeruzalę
ir mėgino prisidėti prie moki-
nių, tačiau visi jo baidėsi, ne-

9, 13: *Šventieji*: pirmaisiais amžiais tikintieji dažnai vadinami šiuo žodžiu, pažymint, kad jie pašvęsti Dievui Krikštu ir kitais sakramentais. Šis vardas dar neišreiškia individualaus, moralinio šventumo.

9, 16: Plg. 2 Kor 11, 23 ir t. Kentėjimai dėl Kristaus yra ypatingo išrinkimo ženklas.

9, 21: Tikybiniuose reikaluose romėnai pripažino vyriausiojo kunigo valdžią žydams ne tik Palestinoje, bet ir kitose šalyse.

9, 23: Čia trumpai užsiminta apie Pauliaus buvimą *Arabijoje* (žr. Gal 1, 16–18). Greičiausiai tai buvo 34–37 metais. *Arabija* – arabų genties nabatiečių sritis į pietus nuo Damasko.

9, 26–30: Pasak Gal 1, 18, Paulius nuvyko į Jeruzalę, norėdamas susitikti su apaštalu Petru. Jis ten išbuvo 14 dienų.

tikėdami jį esant mokinį. 27 Tik Barnabas jį priglaudė, nusivedė pas apaštalus ir jiems išpasakojo, kaip kelionėje Saulius regėjęs Jėzų ir šis kalbėjęs su juo, ir kaip Damaske jis atvirai mokęs Jėzaus vardu. 28 Taip jis ėmė lankytis pas juos Jeruzalėje ir drąsiai kalbėti Jėzaus vardu. 29 Jis kalbėdavosi bei ginčydavosi ir su helenistais, kurie nutarė jį nužudyti. 30 Tai sužinoję, broliai jį nugabeno į Cezarėją* ir iš ten išsiuntė į Tarsą.

Ramybės laikotarpis

31* Tuo tarpu Bažnyčia visoje Judėjoje, Galilėjoje ir Samarijoje džiaugėsi ramybe. Ji tvarkėsi ir veikė su Viešpaties baime ir vis augo, Šventosios Dvasios globojama.

Petras Lidoje išgydo luošį

32 Petras, keliaudamas po visą šalį, apsilankė pas šventuosius, gyvenančius Lydoje. 33 Ten jis užtiko žmogų, vardu Enėjas; jis paralyžiuotas jau aštuoneri metai gulėjo patale. 34 Petras jam tarė: „Enėjau, teišgydo tave Jėzus Kristus. Kelkis ir užklok savo guolį!“ Šis akimoju atsikėlė. 35 Visi Lydos miesto ir Sarono lygumos gyventojai pamatė jį ir atsivertė į Viešpatį.

Prikėlimas iš numirusių

36 Jopėje* buvo viena mokinė, vardu Tabita, išvertus Dorkadė. Ji buvo garsi gerais darbais ir išmaldomis. 37 Tomis dienomis ji susirgo ir numirė. Ją nuprausė ir pašarvojo aukštutiniame kambaryje. 38 Kadangi Lyda yra netoli Jopės, mokiniai, išgirdę ten esant Petrą, pasiuntė pas jį du vyrus su prašymu: „Ateik pas mus nedelsdamas!“ 39 Petras tuojau iškeliavo su jais. Kai tik atėjo, jį nuvedė į aukštutinį kambarį. Tenai jį apspito našlės, verkdamos ir rodydamos jam marškinius bei viršutinius drabužius, kuriuos, tebegyvendama su jomis, buvo joms pasiuvusi Dorkadė. 40 Petras liepė visiems išeiti ir atsiklaupęs ėmė melstis. Paskui, atsisukęs į lavoną, tarė: „Tabita, kelkis!“ Ši atmerkė akis ir, išvydusi Petrą, atsisėdo. 41 Petras ištiesė jai ranką ir ją pakėlė. Tada, pašaukęs vidun šventuosius ir našles, parodė jiems ją gyvą. 42 Žinia apie įvykį pasklido visoje Jopėje, ir daugybė žmonių įtikėjo Vieš-

9, 30: Cezarėja buvo įžymus uostamiestis; iš čia Paulius jūros keliu grįžta į savo tėviškę – Tarso miestą Kilikijos provincijoje (Mažoji Azija, dabar Turkijos teritorija).

9, 31: Čia aiškiai matome, kad Bažnyčia suprantama plačiau negu atskira tikinčiųjų bendruomenė. Bažnyčia apima visas bendruomenes įvairiose teritorijose.

9, 36: Jopė (Jaffa) yra šiuolaikinis Tel Avivas, 44 km į pietus nuo Cezarėjos. – *Tabita* ir *Gazelė* (gr. Dorkadė) – anuomet populiarūs vardai.

patį. 43 Petras dar ilgesnį laiką
pasiliko Jopėje pas vieną odi-
ninką, vardu Simonas.

D. MISIJOS PRADŽIA TARP PAGONIŲ

Šimtininkas Kornelijus

10 1* Cezarėjoje gyveno
žmogus, vardu Korne-
lijus, vadinamosios Italų kohor-
tos šimtininkas*. 2 Jis drauge
su savo namiškiais pasižymė-
jo maldingumu bei Dievo bai-
me, dosniai šelpdavo žmones
ir ištvermingai melsdavosi
Dievui.*
3 Kartą, apie devintą valan-
dą, jis regėjime aiškiai išvydo
ateinantį angelą; šis tarė: „Kor-
nelijau!“ 4 Išsigandęs pažvelgė
į jį ir paklausė: „Kas yra, Vieš-
patie?“ Šis jam atsakė: „Tavo
maldos ir išmaldos pakilo Die-
vo akivaizdon, ir jis tave prisi-
minė. 5 Taigi siųsk vyrus į Jopę
ir išsikviesk tokį Simoną, va-
dinamą Petru. 6 Jis svečiuojasi
pas vieną odininką, Simoną,
kurio namai stovi prie jūros.“
7 Kai su juo kalbėjęs angelas
pasišalino, Kornelijus pasi-
šaukė du namiškius ir vieną
maldingą kareivį iš savo val-
dinių 8 ir, viską jiems išaiški-
nęs, išsiuntė į Jopę.

Petro regėjimas

9 Rytojaus dieną, kai šitie ke-
liaudami artinosi prie miesto,
Petras užlipo ant plokščiasto-
gio pasimelsti. Buvo apie šeš-
tą valandą*. 10 Jis pasijuto iš-
alkęs ir norėjo užkąsti. Kol jam
buvo tiekiamas valgis, jį išti-
ko dvasios pagava. 11 Jis išvy-
do atsivėrusį dangų, iš kurio
leidosi kažkoks rykas, it dide-
lė marška už keturių kampų
nuleidžiama žemėn. 12* Jame
buvo įvairiausių žemės ketur-
kojų ir roplių bei dangaus
paukščių. 13 Ir jam pasigirdo
balsas: „Kelkis, Petrai, pjauk
ir valgyk!“ 14 Petras atsakė:
„Jokiu būdu, Viešpatie! Aš nie-
kuomet nesu valgęs sutepto ar
nešvaraus maisto.“ 15 O balsas
vėl tarė: „Ką Dievas apvalė, tu
nevadink suteptu!“ 16 Taip at-
sitiko tris kartus, ir tuojau pa-
dėklas vėl pakilo į dangų.
17 Petrui tebesvarstant, ką
galėtų reikšti regėjimas, štai
prie vartų sustojo Kornelijaus

10, 1–8: Itin reikšminga, kad tikras pagonis ypatingu Dievo nurodymu priimamas į Bažnyčią. Tai buvo persilaužimo momentas krikščionybėje, nes iki tol buvo labai ginčijama, ar nežydai gali įeiti į Bažnyčią. Bažnyčioje tebevyravo žydų kilmės tikintieji; jie reikalavo laikytis Sinagogos teisės.

10, 1: *Šimtininko* laipsnis maždaug atitinka kapitoną.

10, 2: Vadinasi, buvo izraelitų bičiulis, garbino vieną tikrąjį Dievą, bet nebuvo tapęs tikru izraelitu, nebuvo apipjaustytas.

10, 9: *Šešta valanda* – vidurdienis.

10, 12–16: Regėjimo prasmė: žydų tautiniai įstatymai yra praradę savo galiojimą.

pasiuntiniai, kurie teiravosi
Simono namų. [18] „Ar čia vieši
Simonas, vadinamas Petru?“ –
klausė jie garsiai. [19] Petrui, te-
bemąstančiam apie regėjimą,
Dvasia tarė: „Štai trys vyrai
ieško tavęs. [20] Greičiau kelkis,
lipk žemyn ir be jokios baimės
keliauk su jais, nes aš juos at-
siunčiau.“ [21] Taigi Petras nuli-
po žemyn pas vyrus ir tarė:
„Štai ir aš, kurio ieškote. Su ko-
kiu reikalu atėjote?“ [22] Tie at-
sakė: „Šimtininkas Kornelijus,
teisus ir dievobaimingas vyras,
visų gyventojų žydų didžiai ger-
biamas žmogus, gavo šventojo
angelo nurodymą pasikviesti
tave į savo namus ir išklausyti
tavo pamokymų.“ [23] Tuomet
Petras paprašė juos į vidų ir
svetingai priėmė. Kitą rytą iš-
keliavo su jais. Jį lydėjo keli
broliai iš Jopės.

Kornelijaus krikštas

[24] Rytojaus dieną jis atvyko į
Cezarėją. Kornelijus jo laukė,
susikvietęs gimines ir arti-
miausius bičiulius. [25] Įeinantį
Petrą Kornelijus pasitiko ir,
puldamas po kojų, išreiškė jam
pagarbą. [26] Petras pakėlė Kor-
nelijų, tardamas: „Kelkis! Juk
ir aš esu žmogus.“ [27] Paskui,
kalbėdamasis su juo, įžengė
vidun ir, atradęs daug susirin-
kusių žmonių, [28] prabilo: „Jūs
žinote, kad žydui nevalia ben-
drauti ar svečiuotis pas sve-
timtautį. Bet Dievas man ap-
reiškė, jog negalima jokio
žmogaus laikyti prastu ar ne-
švariu. [29] Štai kodėl pakviestas
aš nesvyruodamas atvykau.
Taigi klausiu dabar: kokiu rei-
kalu mane pakvietėte?“ [30] Kor-
nelijus atsakė: „Kaip tik dabar
sukanka lygiai keturios dienos,
kai aš savo namuose mel-
džiausi devintą valandą. Ir štai
prieš mane stojo spindinčiais
drabužiais vyras [31] ir prabilo:
'Kornelijau, tavo maldos iš-
klausytos, ir Dievas prisiminė
tavo išmaldas. [32] Siųsk pasiun-
tinius į Jopę ir atsikviesk Si-
moną, vadinamą Petru. Jis yra
apsistojęs odininko Simono na-
muose prie jūros.' [33] Taigi aš
tuojau pasiunčiau pas tave
žmones, o tu gerai padarei čion
atvykdamas. Dabar mes visi
čia esame Dievo akivaizdoje,
kad išgirstume visa, ką Vieš-
pats tau pavedė.“ [34] Tada, at-
vėręs lūpas, Petras pasakė: „Iš
tiesų aš dabar suprantu, jog
Dievas nėra šališkas. [35] Jam
brangus kiekvienos tautos
žmogus, kuris jo bijo ir teisin-
gai gyvena. [36]* Jis pasiuntė są-
vo žodį Izraelio vaikams ir per
Mesiją Jėzų paskelbė Gerąją
taikos Naujieną. Šitas yra vi-
sų Viešpats. [37] Jūs žinote, kas

10, 36–43: Ši Petro kalbos santrauka – būdingas senovės krikščionių katechezės pavyzdys.

yra įvykę visoje Judėjoje, prade-
dant nuo Galilėjos, po Jono
skelbtojo krikšto. 38 Kalbama
apie Jėzų iš Nazareto, kaip Die-
vas jį patepė Šventąja Dvasia
ir galybe, kaip jis vaikščiojo,
darydamas gera ir gydydamas
visus velnio pavergtuosius, nes
Dievas buvo su juo.
39 Mes esame liudytojai vis-
ko, ką jis yra padaręs žydų
šalyje ir Jeruzalėje. Jį nužudė
pakabindami ant medžio. 40 Ta-
čiau trečią dieną Dievas jį pri-
kėlė ir leido jam pasirodyti,
41 beje, ne visai tautai, o Dievo
iš anksto paskirtiems liudyto-
jams, būtent mums, kurie su
juo valgėme ir gėrėme, jam pri-
sikėlus iš numirusių. 42 Jis
mums įsakė skelbti tautai ir
liudyti, kad jis yra Dievo pa-
skirtasis gyvųjų ir mirusiųjų
teisėjas. 43 Apie jį visi prana-
šai liudija, kad kiekvienas, kas
jį tiki, gauna jo vardu nuodė-
mių atleidimą.“
44* Petrui tebekalbant šiuos
dalykus, Šventoji Dvasia nu-
žengė ant visų, kurie klausėsi
žodžio. 45 Su Petru atvykę žydų
kilmės tikintieji labai stebė-
josi, kad ir pagonims buvo iš-
lieta Šventosios Dvasios dova-
na. 46 Mat jie girdėjo juos
kalbant kalbomis ir šlovinant
Dievą. 47 Tuomet Petras tarė:
„Argi kas galėtų šitiems ne-
duoti krikštui vandens, jeigu
jie, kaip ir mes, gavo Šventąją
Dvasią?!“ 48 Ir jis liepė juos pa-
krikštyti Jėzaus Kristaus var-
du. O šie prašė jį pasilikti dar
kelias dienas.

Pagonių klausimas Jeruzalėje

11 1* Apaštalai ir broliai,
kurie buvo Judėjoje,
sužinojo, kad ir pagonys pri-
ėmė Dievo žodį. 2 Todėl kai
Petras atvyko į Jeruzalę, žydų
kilmės tikintieji ėmė jam pri-
kaišioti: 3 „Tu nuėjai pas ne-
apipjaustytus vyrus ir su jais
valgei!“ 4 Tada Petras pradėjo
jiems iš eilės aiškinti: 5 „Aš
kartą meldžiausi Jopės mies-
te ir dvasios pagavoje turėjau
regėjimą: prie pat manęs nusi-
leido kažkoks rykas, it didžiu-
lė marška už keturių kampų

10, 44–48: Šventosios Dvasios nužengimas čia labai panašus į Sekminių stebuklą. Jis gali būti aiškinamas ypatinga Dievo parama jaunutei Bažnyčiai, kuri turėjo išeiti iš žydų izoliacijos ir tapti visuotine. Taip pat galima prisiminti Kristaus žodžius: *Vėjas pučia, kur nori* (Jn 3, 8. t. y. Dvasia dvelkia, kur nori). Ypatingais atvejais, turint gyvą troškimą, atpirkimo malonė gaunama ir be sakramento. Taigi Dievas nėra griežtai apribojęs savo malonės sakramentais.

11, 1–18: Žydų kilmės krikščionys buvo įsitikinę, kad pagonys pirmiau turi priimti judaizmą ir tik po to gali krikštytis. Sunku buvo jiems įrodyti, kad Kristaus išganymas skirtas visoms tautoms nepriklausomai nuo apipjaustymo (priklausomybės žydų religinei bendruomenei ženklas) ir Mozės Įstatymo.

nuleidžiama iš dangaus. 6 Ati-
džiai įsižiūrėjęs, pamačiau ja-
me keturkojų žemės gyvių, lau-
kinių žvėrių, roplių ir padangės
sparnuočių. 7 Dar išgirdau bal-
są, man sakantį: 'Kelkis, Pet-
rai, pjauk ir valgyk!' 8 Aš atsa-
kiau: 'Jokiu būdu, Viešpatie!
Dar niekuomet suteptas ir ne-
švarus maistas nebuvo mano
burnoje'. 9 Bet balsas iš dan-
gaus prabilo antrą kartą: 'Ką
Dievas apvalė, tu nevadink su-
teptu!' 10 Taip atsitiko tris kar-
tus, ir vėl viskas pakilo į dan-
gų. 11 Ir tuojau prieš namus,
kuriuose mes buvome apsisto-
ję, atsirado trys vyrai. Jie buvo
siųsti pas mane iš Cezarėjos.
12 Dvasia man įsakė be jokios
baimės keliauti su jais. Mane
lydėjo šitie šeši broliai, ir mes
kartu nuvykome į vieno žmo-
gaus namus. 13 Jis mums pa-
pasakojo savo namuose regė-
jęs angelą, kuris jam liepė:
'Nusiųsk ką į Jopę ir išsikviesk
Simoną, vadinamą Petru. 14 Jis
pamokys tave ir visus tavo na-
miškius, kaip išsigelbėti'.
15 Kai aš pradėjau kalbėti,
Šventoji Dvasia nužengė ant
jų, kaip pradžioje yra atsitikę
su mumis. 16 Tada prisiminiau
Viešpaties žodžius, kaip jis yra
sakęs: 'Jonas krikštijo vandeniu,
o jūs būsite pakrikštyti Šven-
tąja Dvasia'.* 17 Jeigu tad Die-
vas suteikė jiems tokią pačią
dovaną, kaip ir mums, įtikėju-
siems Viešpatį Jėzų Kristų, tai
kas gi aš toks, kad mėginčiau
trukdyti Dievui?!" 18 Tai išgir-
dę, jie nusiramino* ir ėmė šlo-
vinti Dievą, sakydami: „Vadi-
nasi, Dievas ir pagonims davė
atsivertimo malonę, kad jie gy-
ventų."

Antiochijos bendruomenė

19 Išblaškytieji persekioji-
mo, kilusio dėl Stepono, nuke-
liavo į Finikiją, Kiprą ir Antio-
chiją*. Jie skelbė žodį vien
tiktai žydams. 20 Kai kurie iš
jų, būtent kipriečiai ir kire-
niečiai, atvykę į Antiochiją,
kreipėsi ir į graikus, skelbda-
mi Gerąją Naujieną apie Vieš-
patį Jėzų. 21 Viešpaties ranka
buvo su jais: didelis žmonių
skaičius įtikėjo ir atsivertė į
Viešpatį.

11, 16: Plg. Apd 1, 5.

11, 18: Nusiramino toli gražu ne visi. 15, 5 matysime, jog Jeruzalėje grupė žydų krikščionių ir toliau reikalavo, kad krikštijamieji pagonys būtų apipjaustomi ir laikytųsi Mozės Įstatymo.

11, 19: Antiochija – Sirijos provincijos sostinė, helenistinės kultūros centras Artimuosiuose Rytuose. Po Romos ir Aleksandrijos trečiasis savo dydžiu miestas, turėjęs apie pusę milijono gyventojų. Čia pamažu įsigali krikščionybė, nepripažįstanti žydų įstatymų ir tradicijų. Pažymėtina, jog *skelbti Viešpatį* – tai skelbti jo išaukštinimą Dievo dešinėje ir išpažinti, kad Mesijas – ne žemiškas valdovas, bet visų žmonių išvaduotojas iš nuodėmės ir mirties vergovės.

22* Žinia apie juos pasiekė Je-
ruzalės Bažnyčios ausis, ir ji
išsiuntė Barnabą į Antiochiją.
23 Atvykęs ir pamatęs Dievo
malonę, jis apsidžiaugė ir ra-
gino visus iš tikros širdies lik-
ti ištikimus Viešpačiui. 24 Mat
jis buvo geras vyras, kupinas
Šventosios Dvasios ir tikėjimo.
Taip Viešpačiui prisidėjo ne-
mažas būrys.
25 Barnabas dar nukeliavo į
Tarsą ieškoti Sauliaus. Radęs
atsivedė jį Antiochijon. 26 Jie-
du abu ištisus metus darbavo-
si Bažnyčioje ir išmokė gausų
būrį. Antiochijoje pirmą kartą
imta vadinti mokinius „krikš-
čionimis“*

Barnabas ir Saulius vyksta į Jeruzalę

27 Tomis dienomis iš Jeruza-
lės į Antiochiją atvyko pranašų*.
28 Vienas iš jų, vardu Agabas,
Dvasios įkvėptas, išpranašavo
didelį badą, ištiksiantį visą pa-
saulį. Badas iš tiesų atėjo,
Klaudijui valdant. 29 Mokiniai,
kiekvienas pagal savo ištek-
lius, nusprendė paremti Jeru-
zalės brolius ir nusiųsti jiems
pašalpą. 30 Jie taip padarė ir
per Barnabą bei Saulių nu-
siuntė vyresniesiems paramą.

Petro suėmimas ir stebuklingas išvadavimas

12 1 Tuo pačiu metu kara-
lius Erodas* pradėjo
persekioti kai kuriuos Bažny-
čios žmones. 2 Jis nukirsdino
Jokūbą, Jono brolį. 3 Pamatęs,
jog tai patinka žydams, įsakė
suimti ir Petrą. Buvo Nerau-
gintos duonos dienos. 4 Suėmęs
Petrą, įmesdino jį į kalėjimą ir
pavedė saugoti keturgubai sar-
gybai po keturis kareivius. Po
Velykų ketino išduoti jį miniai.
5 Taigi Petras buvo uždarytas
kalėjime. O Bažnyčia karštai
meldėsi už jį Dievui.
6 Paskutinę naktį prieš Ero-
dui išduodant Petrą, tasai,
supančiotas dviem grandinė-

11, 22–24: Šv. Barnabas buvo vienas iš pažangiausių krikščioniškojo mokslo skelbėjų pagonims. Jo vaidmuo vertas didžios pagarbos ir todėl, kad jis išveda viešumon Paulių, kuris daugeliui atrodė įtartinas dėl savo praeities, nes buvo *persekiojęs Dievo Bažnyčią*.

11, 26: *Krikščionys* (*christianoi*): taip Kristaus sekėjus vadino pagonys. Žydai dažniausiai vadindavo *nazariečiais*, patys krikščionys – *mokiniais, broliais, šventaisiais*.

11, 27: Pranašai buvo Šventosios Dvasios ypatingu būdu apdovanoti krikščionys; pirmosiomis Bažnyčios dienomis jie mokydavo bendruomenę ir dirbo misijų darbą. Išpranašautasis badas iš tiesų ištiko Romos imperiją Klaudijui viešpataujant, 49–50 m.

12, 1: Kalbama apie Erodą Agripą I, Erodo Didžiojo anūką, Erodo Antipo seserėną, Erodiados brolį. Imperatorius Kaligula 37 m. jam suteikė karaliaus titulą ir paskyrė valdyti Pilypo bei Lisanijo tetrarchijas (pietinė Sirijos dalis). 41 m. Klaudijus jam paveda valdyti Judėją ir Samariją Palestinoje. Jis persekiojo krikščionis, norėdamas įsiteikti žydų nacionalistams.

mis, miegojo tarp dviejų karei-
vių. Prie durų sargybiniai ėjo
sargybą. 7 Staiga ten atsirado
Viešpaties angelas, ir kamerą
nutvieskė šviesa. Jis sudavė
Petrui į šoną ir žadindamas ta-
rė: „Kelkis greičiau!“ Ir nukrito
jam grandinės nuo rankų. 8 An-
gelas kalbėjo toliau: „Susi-
juosk ir apsiauk sandalus!“ Jis
taip ir padarė. Angelas tęsė:
„Užsimesk apsiaustą ir eik
paskui mane!“ 9 Išėjęs Petras
sekė paskui jį. Tik jis nesuvo-
kė, kad angelo veiksmai tikri,
jis tarėsi matęs regėjimą. 10 Ši-
taip jiedu praėjo pro pirmą ir
antrą sargybą ir prisiartino
prie geležinių vartų į miestą.
Vartai savaime atsidarė. Iš-
ėję pro juos, jie leidosi tolyn
viena gatve. Staiga angelas
nuo jo pasitraukė. 11 Petras at-
sipeikėjęs tarė: „Dabar tikrai
žinau, kad Viešpats atsiuntė
savo angelą ir išvadavo mane
iš Erodo rankų ir žydų minios
kėslų.“

12* Taip mąstydamas, jis at-
ėjo prie Morkumi vadinamo
Jono motinos Marijos namų,
kame nemažas būrys buvo
susirinkęs melstis. 13 Jis pasi-
beldė į lauko duris. Tarnaitė,
vardu Rodė, nuėjo paklausti,
kas ten. 14 Pažinusi Petro bal-
są, ji iš džiaugsmo pamiršo
atidaryti duris, bet nubėgo
pranešti, jog Petras stovįs už
durų. 15 Jai sakė: „Tu pakvai-
šai!“ Bet ji tvirtino savo. Tada
jie nusprendė: „Tai jo angelas“.

16 Tuo tarpu Petras toliau
beldė į duris. Atidarę jie pa-
matė jį ir nustėro. 17 Jis davė
ženklą laikytis tyliai. Paskui
apsakė, kaip Viešpats išvedė
jį iš kalėjimo. Jis dar pridūrė:
„Praneškite apie tai Jokūbui*
ir kitiems broliams.“ Paskui
iškeliavo kur kitur.

18 Išaušus dienai, tarp karei-
vių kilo nemenkas sąmyšis dėl
Petro. 19 Erodas įsakė jo ieškoti.
Nesuradęs ištardė sargybinius
ir įsakė juos nubausti mirtimi.*
Paskui persikėlė iš Judėjos į
Cezarėją ir čia pasiliko.

Erodo mirtis

20* Erodas nirto ant Tyro ir
Sidono gyventojų. Bet jie sutar-
tinai kreipėsi į jį ir, pasitelkę
karaliaus rūmininką Blastą,

12, 12–17: Šis gyvas, vaizdingas pasakojimas yra artimas Mk evangelijos stiliui, galbūt atėjęs iš paties apaštalo Petro lūpų.

12, 17: Čia kalbama apie *Viešpaties brolį* Jokūbą, kuris, išvykus Petrui, vadovavo Jeruzalės bendruomenei. Spėjama, kad Petras išvyko iš Jeruzalės maždaug 41–44 m. Apie jo buvimą Antiochijoje kalbama Gal 1, 11. Petras dalyvavo Apaštalų Susirinkime Jeruzalėje 49 m.

12, 19: Sargybiniai būdavo atsakingi už kalinius ir, kaliniui pabėgus, gaudavo jam skirtąją bausmę.

12, 20–23: Pasak žydų istoriko Juozapo Flavijaus, Erodas sirgo vos penkias dienas. Apd autorius čia įžiūri Dievo bausmę.

prašė taikos, nes jų kraštas
iš karaliaus žemių gabenosi
maistą. [21] Nustatytą dieną
Erodas, apsivilkęs karališkais
drabužiais, atsisėdo į sostą ir
sakė jiems prakalbą. [22] Žmonės
ėmė šaukti: „Tai Dievo, ne
žmogaus balsas!“ [23] Ir beregint
jį ištiko Viešpaties angelas už
tai, kad nedavė Dievui priklau-
sančios garbės. Jis mirė kirmi-
nų suėstas.

Barnabas ir Saulius grįžta į Antiochiją

[24] Viešpaties žodis vis augo
ir plito. [25] Barnabas ir Saulius,
baigę savo uždavinį ir paėmę
su savimi Joną, vadinamą Mor-
kumi, sugrįžo iš Jeruzalės.*

Barnabo ir Sauliaus pašaukimas

13 [1] Antiochijos Bažny-
čioje buvo pranašų ir
mokytojų: Barnabas, Simonas,
pravarde Juodasis, Liucijus
Kirėnietis, Manaenas, augęs
kartu su tetrarchu Erodu, ir
Saulius. [2*] Kartą, kai jie laikė
pamaldas Viešpaties garbei ir
pasninkavo, Šventoji Dvasia
pasakė: „Paskirkite man Bar-
nabą ir Saulių darbui, kuriam
aš juos pašaukiau.“ [3] Tada tie
pasninkavo ir meldėsi, ir, už-
dėję ant jų rankas, išleido.

Kipras. Burtininkas Barjėzus

[4] Šventosios Dvasios siunčia-
mi, jie nukeliavo į Seleukiją, o
iš ten laivu pasiekė Kiprą. [5] At-
vykę į Salaminą, jie ėmė skelb-
ti Dievo žodį žydų sinagogose.
Jiems talkino Jonas*. [6] Taip
jie perėjo visą salą iki Pafo,
kur sutiko vieną žydą, burti-
ninką ir netikrą pranašą, var-
du Barjėzus. [7] Jis buvo artimas
prokonsului Sergijui Pauliui,
išmintingam vyrui. Šis, pasi-
vadinęs Barnabą ir Saulių,
panorėjo pasiklausyti Dievo
žodžio. [8] Jiems priešinosi Eli-
mas – burtininkas (tokia šio
vardo reikšmė). Jis stengėsi
atitraukti prokonsulą nuo tikė-
jimo. [9] Tada Saulius, kitaip va-
dinamas Pauliumi*, Švento-
sios Dvasios kupinas, įdėmiai

12, 25: Galima versti: *Barnabas ir Saulius sugrįžo, baigę savo užduotį Jeruzalėje ir paėmę*: čia baigiasi pirmoji Apd dalis. Autorius palieka pirmykštę krikščionių bendruomenę bei Palestiną ir pasakoja apie šv. Pauliaus misijų laimėjimus.

13, 2–3: Ypatingu Šventosios Dvasios pašaukimu Paulius ir Barnabas skiriami pagonių misijoms. Čia pažymėtini du dalykai: nepaisant specialaus Šventosios Dvasios kvietimo, pagonių apaštalai siunčiami bendruomenės autoritetu ir sutikimu. Be to, kaip ir diakonų paskyrimo atveju, bažnytinė tarnystė įgyjama sakramentiškai (rankų uždėjimas ir malda). Vis dėlto negalima sutapatinti šio paskyrimo pagonių misijoms su diakonų tarnyste (6, 6).

13, 5: Čia paminėtas jaunuolis Jonas – tai būsimasis evangelistas Morkus.

13, 9: Nuo čia vietoje žydiško vardo *Saulius* Apd vartoja romėnišką apaštalo vardą *Paulius*.

pažvelgė į jį [10] ir prabilo: „Ak
tu, velnio vaike! Tu, visokių
klastų bei suktybių pilnas tei-
singumo priešė! Ar dar nesi-
liausi kraipęs tiesių Viešpa-
ties kelių? [11] Dabar štai tave
ištiks Viešpaties ranka: tu
tapsi aklas ir kurį laiką nere-
gėsi saulės.“ Ir tučtuojau užgu-
lė jį tiršta tamsa, ir jis ėmė
graibytis aplink ieškodamas,
kas jam ištiestų ranką. [12] Tai
pamatęs, prokonsulas įtikėjo,
neatsistebėdamas Viešpaties
mokslu.

Išsiskyrimas su Morkum. Pisidijos Antiochija

[13] Iš Pafo Paulius ir jo paly-
dovai atplaukė į Pergę Pamfi-
lijoje. Čia Jonas pasitraukė
nuo jų ir sugrįžo į Jeruzalę. [14] O
jie iš Pergės leidosi toliau ir pa-
siekė Pisidijos Antiochiją. Ša-
bo dieną jie nuėjo į sinagogą ir
ten susėdo. [15] Po Įstatymo ir
Pranašų skaitymo sinagogos
vadovai kreipėsi į juos: „Bro-
liai, jei turite padrąsinimo žodį
tautiečiams – tarkite!“

Paulius kalba žydams

[16*] Tada Paulius atsistojo ir,
davęs ranka ženklą nutilti,
prabilo: „Izraelio vyrai ir dievo-
baimingieji žmonės, paklau-
sykite! [17] Šios Izraelio tautos
Dievas išsirinko mūsų protė-
vius ir išaukštino juos, gyve-
nančius išeivijoje, Egipto šaly-
je. Rodydamas savo rankos
galybę, išvedė juos iš Egipto
[18] ir per keturiasdešimt metų
rūpinosi jais tyruose. [19] Vėliau,
išnaikinęs septynias tautas
Kanaane, leido jiems paveldė-
ti anų žemes [20] beveik po ketu-
rių šimtų penkiasdešimties
metų. Paskui davė teisėjus iki
pranašo Samuelio. [21] Tuo laiku
jie ėmė reikalauti karaliaus, ir
Dievas jiems davė Saulių, Ki-
šo sūnų, Benjamino giminės
vyrą, keturiasdešimčiai metų.
[22] Pašalinęs Saulių, jis pakėlė
jiems karaliumi Dovydą, apie
kurį pasakė: *Radau Dovydą, Je-
sės sūnų, vyrą pagal savo širdį*,
kuris įvykdys visus mano no-
rus. [23] Iš jo palikuonių, kaip bu-
vo žadėjęs, Dievas išvedė Izra-
eliui gelbėtoją Jėzų. [24] Prieš
jam ateinant, Jonas paskelbė
atsivertimo krikštą visai Izrae-
lio tautai. [25] Baigdamas gyve-
nimo kelionę, Jonas pareiškė:
‘Aš nesu tas, kuo mane laiko-
te. Štai po manęs ateina tasai,
kuriam aš nevertas atrišti kur-
pių dirželio.’*
[26] Broliai, Abraomo giminės
sūnūs ir čia esantys dievo-
baimingieji žmonės! Tai jums
atsiųstas šis išganymo žodis.

13, 16–41: Savo didžiojoje kalboje žydams Paulius įrodo, kad, nors ir nukryžiuotas, Jėzus buvo lauktasis Mesijas.

13, 25: Žr. Jn 1, 20. 27; Mk 1, 7.

27 Jeruzalės gyventojai ir jų vy-
resnieji nepažino Jėzaus ir, jį
pasmerkdami, įvykdė pranašų
žodžius, skaitomus kiekvieną
šabą*. 28 Nors nerado jame jo-
kios mirties vertos kaltės, jie
reikalavo iš Piloto, kad jis bū-
tų nužudytas. 29 Išpildę visa,
kas buvo apie jį parašyta, nuė-
mė jį nuo [kryžiaus] medžio ir
paguldė į kapą. 30 Bet Dievas jį
prikėlė iš numirusių. 31 Jis per
daugelį dienų rodėsi tiems, ku-
rie buvo jį atlydėję iš Galilėjos
į Jeruzalę. Dabar jie yra jo liu-
dytojai žmonėms. 32 Ir mes
jums skelbiame Gerą Naujie-
ną apie protėviams duotąjį pa-
žadą: 33 jį Dievas įvykdė mums,
jų vaikams, prikeldamas Jėzų,
kaip parašyta antrojoje psal-
mėje: *Tu esi mano Sūnus, šian-
dien aš tave pagimdžiau!** 34 Kad
jį prikėlė iš numirusių ir jis
neturėjo supūti, Dievas buvo
taip nusakęs: Aš ištesėsiu *šven-
tus bei tikrus pažadus Dovydui.*
35 Dar kitoje vietoje sakoma:
*Tu neleisi savo šventajam supū-
ti.* 36 Bet Dovydas numirė, savo
kartoje patarnavęs Dievo valiai.
Jis buvo palaidotas prie savo
protėvių ir supuvo. 37 O tasai,
kurį Dievas prikėlė, nesupuvo.
38 Taigi žinokite, broliai, kad
per jį jums skelbiamas atlei-
dimas nuodėmių ir nuo viso to,
nuo ko nepajėgė jūsų nuteisin-
ti Mozės Įstatymas. 39 Ir kiek-
vienas, jį tikintis, nuo viso to
nuteisinamas. 40 Tad pasisau-
gokite, kad jums nepritaptų
pranašų žodis:
41 *Žiūrėkite, niekintojai,*
stebėkitės ir traukitės
iš akių!
Štai aš darau darbą jūsų
dienomis,
darbą, kuriuo nepatikėsite,
jei kas jums pasakos.“
42 Jiems išeinant, žmonės pra-
šė, kad jie ir kitą šabą pakal-
bėtų apie tuos dalykus. 43 Susi-
rinkimui pasibaigus, daugelis
žydų ir dievobaimingų prozeli-
tų sekė paskui Paulių ir Bar-
nabą. Šie kalbėjosi su jais ir
ragino juos būti ištikimus Die-
vo malonei.

Paulius ir Barnabas kreipiasi į pagonis

44 Kitą šabą kone visas mies-
tas susirinko pasiklausyti
Viešpaties žodžio. 45 Išvydusius
tokias minias žydus apėmė pa-
vydas, ir jie piktžodžiaudami
ėmė prieštarauti Pauliaus
kalbai. 46 Tuomet Paulius ir
Barnabas drąsiai pasakė: „Pir-
miausia jums turėjo būti skel-
biamas Dievo žodis; kadangi
jūs jį atmetate ir patys laikote
save nevertais amžinojo gy-

13, 27: Paulius turi galvoje tokias Šventojo Rašto vietas kaip Mt 18, 15; Ps 21 (22), 15; Iz 53.

13, 33: Žr. Ps 2, 7. Prisikėlimas čia suprantamas kaip Jėzaus – Mesijo patvirtinimas tautos akyse.

venimo, tai mes kreipiamės į
pagonis. 47 Taip mums liepė
Viešpats: *Paskyriau tave, kad
būtum šviesa pagonims, kad
gelbėtum juos iki pat žemės pa-
kraščių.“*
48 Tai girdėdami, pagonys
džiaugėsi ir šlovino Viešpaties
žodį; ir įtikėjo visi paskirtieji
amžinajam gyvenimui. 49 Taip
Viešpaties žodis išplito po vi-
są kraštą.
50 Tuo tarpu žydai sukurstė
maldingas bei kilmingas mo-
teris ir įtakingus miesto pilie-
čius. Jie sukėlė Pauliaus ir
Barnabo persekiojimą ir išvijo
juos iš savo žemių.* 51 O tie, nu-
sikratę prieš juos nuo kojų dul-
kes, atvyko į Ikoniją.* 52 Moki-
niai buvo pilni džiaugsmo ir
Šventosios Dvasios.

Evangelija skelbiama Ikonijuje

14 1 Panašiai ir Ikonijuje
jie nuėjo į žydų sina-
gogą ir taip sėkmingai prabilo,
jog įtikėjo didelė daugybė žydų
ir graikų.*
2 Bet tikėjimą atmetusieji
žydai kurstė ir pjudė pagonis
prieš brolius. 3 Paulius ir Bar-
nabas tenai pasiliko ilgesnį
laiką ir drąsiai kalbėjo, rem-
damiesi Viešpačiu, kuris liu-
dijo savo malonės žodžius ir per
jų rankas darė ženklus ir ste-
buklus.
4 Miesto gyventojai suskilo:
vieni buvo už žydus, kiti už
apaštalus. 5 Pagonys ir žydai
su savo vyresnybe rengėsi juos
iškoneveikti ir užmušti akme-
nimis. 6 Sužinoję šie pabėgo į
Likaonijos miestus Listrą* ir
Derbę bei jų apylinkes. 7 Ten jie
skelbė Evangeliją.

Luošio pagydymas

8 Listroje gyveno vienas vy-
ras nesveikomis kojomis. Jis
buvo luošas nuo pat gimimo,
niekuomet nė žingsnio nežen-
gęs. 9 Jis klausėsi Pauliaus kal-
bant. Šis įdėmiai pažvelgė ir,
pamatęs jį turint tikėjimą, ko-
kio reikia pagyti, 10 garsiai pa-
sakė: „Atsistok tiesiai ant sa-
vo kojų!“ Tasai pašoko ir ėmė
vaikščioti.
11 Minia, pamačiusi, ką Pau-
lius padarė, pradėjo garsiai li-
kaoniškai šaukti: „Dievai, pa-
sivertę žmonėmis, nužengė pas
mus!“ 12 Barnabą jie vadino
Dzeusu, o Paulių – Hermiu, nes
jis vadovavo kalbai. 13* Prie-
miestyje esančios Dzeuso šven-
tyklos kunigas liepė prie di-
džiųjų vartų atvaryti jaučių,
papuoštų vainikais, ir norėjo

13, 51: Plg. Mt 10, 14.

14, 1: Apaštalai pirmiausia steng-
davosi paskelbti Evangeliją žydams
ir žydų prozelitams.

14, 6: Listra – romėnų kolonija,
žymaus Pauliaus mokinio Timotie-
jaus tėviškė (žr. Apd 16, 1–3).

14, 13: Graikai aukojimo apeigoms
puošdavo vainikais aukojamus gy-
vulius, aukurą ir dalyvių galvas.

kartu su minia juos paaukoti.
14 Sužinoję apaštalai Barnabas
ir Paulius persiplėšė drabužius
ir šoko prie minios, 15 šaukda-
mi: „Vyrai, ką darote?! Juk
mes tokie patys mirtingi žmo-
nės kaip ir jūs. Tik mes jums
skelbiame Gerąją Naujieną,
kad nuo šitų tuštybių atsivers-
tumėte į gyvąjį Dievą, kuris su-
kūrė dangų, žemę, jūrą ir visa,
kas juose yra. 16 Praėjusiais am-
žiais jis buvo leidęs visoms tau-
toms eiti savais keliais. 17 Vis
dėlto jis nepaliko savęs nepa-
liudyto geradarybėmis: iš dan-
gaus duodavo jums lietaus bei
vaisingų metų, teikė jums
maisto ir širdies džiaugsmo.“
18 Tai dėstydami, jiedu šiaip
taip perkalbėjo minias, kad
jiems neaukotų.

Misijos pabaiga

19 Iš Antiochijos ir Ikonijaus
atvykę žydai sukurstė žmones,
tie apsvaidė Paulių akmeni-
mis ir išvilko už miesto, palai-
kę jį mirusiu. 20 Susirinkus ap-
link jį mokiniams, jis atsikėlė
ir parėjo į miestą. Rytojaus
dieną kartu su Barnabu iške-
liavo į Derbę.*
21 Šitame mieste jie skelbė
Evangeliją ir sulaukė nemaža
mokinių. Paskui pasuko atgal
į Listrą, Ikoniją ir Antiochiją.
22 Ten jie stiprino mokinių dva-
sią bei ragino juos išlaikyti ti-
kėjimą ir sakė: „Per daugelį
vargų mes turime įeiti į Dievo
Karalystę.“ 23* Kiekvienoje Baž-
nyčioje su malda ir pasninku,
uždėdami rankas, jie paskyrė
jiems vyresniuosius ir pavedė
juos Viešpačiui, kurį šie buvo
įtikėję.
24 Apkeliavę Pisidiją, jie at-
vyko į Pamfiliją, 25 skelbė žodį
Pergėje ir leidosi žemyn į Atali-
ją. 26 Iš čia išplaukė į Antiochi-
ją, kur buvo buvę pavesti Dievo
malonei, kad nuveiktų darbą,
kurį dabar pabaigė.
27 Sugrįžę jie sušaukė Bažny-
čią ir apsakė, kokius didžius
darbus nuveikęs Dievas per
juos ir kaip atvėręs pagonims
tikėjimo vartus. 28 Ir jie išbuvo
su mokiniais netrumpą laiką.

Ginčai dėl apipjaustymo

15 1*Iš Judėjos atvyko
žmonių, kurie įtikinė-
jo brolius: „Jei nesiduosite
apipjaustomi pagal Mozės pa-
protį, negalėsite būti išgelbė-
ti.“ 2 Kilo nesutarimų ir didelių
ginčų tarp jų ir Pauliaus bei
Barnabo. Buvo nutarta, kad

14, 20: Reikia manyti, kad Dievas stebuklingai išsaugojo Pauliaus gyvybę. Plg. 2 Kor 11, 25.

14, 23: Kunigystės šventimai apėmė ir vyskupus, ir kunigus, kurie ankstyvojoje Bažnyčioje vadinami *vyresniaisiais*. Tik vėliau ėmė aiškėti vieno vyskupo vaidmuo bendruomenėje.

15, 1–2: Ir vėl iškyla klausimas, ar krikščionis tebesaisto Mozės Įstatymas ir žydų papročiai. Mozės šalininkai norėjo, kad krikščionybė liktų paprasčiausia žydų sekta.

Paulius, Barnabas ir kai kurie
iš anų nuvyks dėl šio ginčo į Jeruzalę pas apaštalus ir vyresniuosius.
3 Bažnyčios aprūpinti jie iškeliavo per Finikiją ir Samariją, pasakodami apie pagonių atsivertimą, ir tuo padarė didelį džiaugsmą visiems broliams.
4 Atvykę į Jeruzalę, jie buvo priimti Bažnyčios, apaštalų bei vyresniųjų ir pranešė jiems, ką Dievas buvo per juos nuveikęs.
5 Tuomet pakilo kai kurie iš priėmusių tikėjimą fariziejų ir tarė: „Juos reikia apipjaustyti ir reikalauti, kad jie laikytųsi Mozės Įstatymo.“
6 Apaštalai ir vyresnieji susirinko šio klausimo apsvarstyti.

Petro kalba apaštalų susirinkime

7 Įsiliepsnojus ilgam ginčui, Petras pakilo ir kreipėsi į juos: „Mieli broliai, jūs žinote, jog Dievas jau nuo seniai išsirinko mane iš jūsų, kad pagonys iš mano lūpų išgirstų Evangeliją ir įtikėtų.
8 Ir Dievas, kuris skaito žmonių širdyse, paliudijo jų naudai, duodamas jiems Šventąją Dvasią kaip ir mums.
9 Jis nepadarė skirtumo tarp mūsų ir jų, tikėjimu nūmazgodamas jų širdis.
10 Tad kam gi gundote Dievą ir kraunate ant mokinių sprando jungą, kurio nei mūsų protėviai, nei mes patys negalėjome panešti?
11 Verčiau tikėkime Viešpaties Jėzaus malone būsią išgelbėti kaip ir jie.“
12 Visas susirinkimas nutilo. Dalyviai ėmė klausytis Barnabo ir Pauliaus pasakojimo, kokių didžių ženklų ir stebuklų per juos Dievas padarė pagonijoje.

Jokūbo kalba

13 Jiems nutilus, atsiliepė Jokūbas ir tarė: „O dabar, broliai, paklausykite manęs!
14 Simeonas* papasakojo, kaip Dievas pirmiausia teikėsi iš pagonių išsirinkti savo vardui tautą.
15 Čia dera pranašo žodžiai, nes parašyta:

16 *Paskui aš sugrįšiu*
ir vėl atstatysiu suirusią
Dovydo padangtę.
Aš prikelsiu ją iš griuvėsių ir
atkursiu ją,
17 *kad imtų ieškoti Viešpaties*
visi kiti žmonės,
visos tautos, kuriose
minimas mano vardas.
Taip sako Viešpats,
18 *leisdamas nuo amžių tai*
pažinti.

19 Todėl, manding, į Dievą atsivertusių pagonių nedera apsunkinti,
20* o tiktai jiems parašyti, kad susilaikytų nuo

15, 14: *Simeonas*: Simonas Petras.
15, 20: Du paskutiniai nutarimo punktai (susilaikymas nuo mėsos gyvulio, kuriam nebuvo nuleistas kraujas, ir susilaikymas nuo kraujo) remiasi specifiniais žydų įstatymais,

susiteršimo stabais, nuo ištvir-
kavimo, pasmaugtų gyvulių
mėsos ir kraujo. [21] Mat Mozė
kiekviename mieste nuo seno
turi savo skelbėjų, kurie jį kas
šabą skaito sinagogose.“

Apaštalų raštas

[22] Tada apaštalai ir vyresnieji
kartu su visa Bažnyčia nutarė
pasiųsti į Antiochiją iš savųjų
išrinktus vyrus kartu su Pau-
liumi ir Barnabu. Tai buvo Ju-
das, vadinamas Barsabu, ir Si-
las, kurie buvo vadovaujantys
tarp brolių. [23] Jiems įteikė tokį
raštą: „Apaštalai ir vyresnieji
broliai siunčia sveikinimą An-
tiochijoje, Sirijoje bei Kilikijo-
je gyvenantiems broliams, ki-
lusiems iš pagonių. [24] Sužinoję,
jog kai kurie iš mūsų nuvykę
asmenys, mūsų neįgalioti, sa-
vo kalbomis pasėjo jūsų sielo-
se nerimą bei sąmyšį, [25] mes,
bendrai susirinkę, nusprendėme
pasiųsti pas jus išrinktus vyrus
kartu su mūsų mylimaisiais
Barnabu ir Pauliumi, [26] kurie
už mūsų Viešpatį Jėzų Kristų
yra guldę savo galvas. [27] Taigi
siunčiame su jais Judą ir Silą,
kurie jums tą patį praneš gyvu
žodžiu. [28] Šventajai Dvasiai ir
mums pasirodė teisinga neuž-
krauti jums daugiau naštų, iš-
skyrus tai, kas būtina: [29] susi-
laikyti nuo aukų stabams,
kraujo, pasmaugtų gyvulių mė-
sos ir ištvirkavimo. Jūs gerai
elgsitės, saugodamiesi šitų da-
lykų*. Likite sveiki!“

Pasiuntiniai Antiochijoje

[30] Atvykę į Antiochiją, pasiun-
tiniai sukvietė visą bendruome-
nę ir įteikė laišką. [31] Antiochie-
čiai, perskaitę jį, apsidžiaugė
paguodos žodžiais. [32] Judas ir
Silas, būdami pranašai, guodė
ir stiprino brolius gausingais
pamokymais. [33] Kurį laiką ten
pagyvenę, jie buvo brolių išleis-
ti su ramybės linkėjimais at-
gal pas tuos, kurie buvo juos
siuntę. [(34)*] [35] Paulius ir Barna-
bas pasiliko Antiochijoje. Kar-
tu su daugeliu kitų jie mokė ir
skelbė Gerąją Viešpaties
žodžio Naujieną.

E. PAULIAUS MISIJA LIG ŽEMĖS PAKRAŠČIŲ

Paulius išsiskiria su Barnabu

[36] Po kiek laiko Paulius tarė
Barnabui: „Grįžkime, aplanky-
kime brolius visuose miestuo-
se, kur esame skelbę Viešpa-

kurie buvo itin svarbūs žydų akyse. Jų priėmimas buvo kompromisas, būtinas siekiant žydų sugyvenimo su helenistais.

15, 29: Čia turima galvoje ne aukojimas dievams, bet krikščionių dalyvavimas šeimos pokylyje aukos proga (plg. 1 Kor 8; 10, 27–28).

15, 34: Tik kai kuriuose rankraščiuose: *Silas nusprendė ten pasilikti, todėl Judas vienas grįžo į Jeruzalę.*

ties žodį, ir pažiūrėkime, kaip jiems sekasi.“ 37 Barnabas norėjo pasiimti kartu ir Joną, vadinamą Morkumi, 38 bet Paulius reikalavo neimti tokio, kuris Pamfilijoje buvo nuo jų pasitraukęs ir nesidarbavo su jais*. 39 Kilo smarkus ginčas, ir jie išsiskyrė. Barnabas, pasiėmęs Morkų, išplaukė į Kiprą, 40 o Paulius, pasitelkęs Silą, iškeliavo, brolių patikėtas Viešpaties malonei. 41 Jis leidosi per Siriją ir Kilikiją, stiprindamas Bažnyčias.

Paulius prisitraukia Timotiejų

16 1* Jis atvyko į Derbę ir Listrą. Ir štai ten buvo vienas mokinys, vardu Timotiejus. Jo motina buvo įtikėjusi žydė, o tėvas graikas. 2 Kadangi Listros ir Ikonijaus broliai apie jį gražiai liudijo, 3 Paulius panorėjo jį padaryti savo palydovu. Paėmęs apipjaustydino jį dėl žydų, gyvenančių tame krašte. Mat visi žinojo jo tėvą esant graiką.

4 Keliaudami per miestus, jie liepdavo tikintiesiems laikytis Jeruzalės apaštalų bei vyresniųjų priimtų nutarimų. 5 Taip Bažnyčios vis stiprėjo tikėjimu ir kasdien augo skaičiumi.

Per Mažąją Aziją

6 Jie perėjo Frygiją ir Galatijos šalį, nes Šventoji Dvasia draudė jiems skelbti žodį Azijoje. 7 Atvykę netoli Myzijos, jie mėgino pasukti į Bitiniją, tačiau Jėzaus Dvasia jų neleido. 8 Perėję Myziją, jie nuėjo į Troadę. 9 Čia Paulius naktį turėjo regėjimą: jam pasirodė makedonietis, kuris maldavo: „Ateik į Makedoniją ir padėk mums!“ 10 Po šio regėjimo mes nedelsdami nutarėme keliauti į Makedoniją, įsitikinę, jog Dievas mus pašaukė skelbti jiems Evangelijos.*

Atvykimas į Filipus, Lidiją

11 Išplaukę iš Troadės*, leidomės tiesiog į Samotrakę ir rytojaus dieną į Neapolį. 12 Iš čia atvykome į Filipus – pirmąjį šitos Makedonijos dalies miestą bei koloniją. Šiame mieste užtrukome kelias dienas. 13* Šabo dieną išėjome pro vartus

15, 38: Vėliau Paulius susitaikino su Morkumi (plg. Kol 4, 10; Fm 24).

16, 1–3: Timotiejus tapo vienu iš artimiausių apaštalo bendradarbių. Jis puikiai tiko pagonių misijoms, nes buvo kilęs iš mišrios santuokos.

16, 10: Matyt, šiuo laiku Lukas tapo Pauliaus palydovu, nes pradeda pasakoti nuo savęs: *Mes nutarėme* ir t. t.

16, 11: Troada – svarbus Mažosios Azijos uostas netoli senovinės Trojos. Iš čia Paulius persikėlė į Europą. Pažymėtina, kad ten nuo Pauliaus laikų išsilaikė krikščionys, kuriuos II a. pradžioje mini kankinys šv. Ignotas. Neapolis – čia uostas rytinėje Makedonijoje, kur buvo romėnų kolonija Filipai. Filipai tapo ypač mylima apaštalo bendruomene.

16, 13: Filipų žydai, neturėdami sinagogos, rinkdavosi melstis prie

prie upės, kur tikėjomės rasią
maldos vietą, ir atsisėdę kal-
bėjome susirinkusioms mote-
rims. [14] Viena dievobaiminga
moteris, vardu Lidija, prekiau-
janti purpuro drabužiais, kilusi
iš Tiatyrų miesto, ėmė klausy-
tis, ir Viešpats atvėrė jos širdį
Pauliaus žodžiams. [15] Ji su sa-
vo namiškiais priėmė krikštą
ir pakvietė: „Jei mane laikote
Viešpaties tikinčiąja, ateikite
ir pasilikite mano namuose.“
Ji tiesiog mus privertė.

Pauliaus ir Silo suėmimas

[16] Kartą einančius į maldos
vietą mus pasitiko viena tar-
naitė, turinti spėjimo dvasią.
Spėdama ji daug uždirbdavo
savo šeimininkams. [17] Ji ėmė
sekti paskui Paulių ir mus,
šaukdama: „Šitie vyrai yra
aukščiausiojo Dievo tarnai ir
skelbia jums išganymo kelią.“
[18] Taip ji darė daugelį dienų.
Neapsikęsdamas Paulius atsi-
gręžė ir paliepė dvasiai: „Jė-
zaus Kristaus vardu įsakau tau
iš jos išeiti.“ Ir dvasia tučtuo-
jau pasišalino.

[19] Pamatę, jog pasipelnymo
viltys žlugusios, šeimininkai
sugriebė Paulių ir Silą ir nu-
tempė į miesto aikštę pas vy-
resnybę. [20] Nuvedę pas preto-
rius, jie tarė: „Šitie žmonės
mūsų mieste kelia sąmyšį. Jie
yra žydai [21] ir skelbia papro-
čius, kurių mums, romėnams,
nevalia nei priimti, nei laiky-
tis.“ [22] Prieš juos susibūrė mi-
nia. Tuomet pretoriai perplėšė
jų palaidines ir įsakė juos nu-
plakti rykštėmis. [23] Smarkiai
nuplakdinę, įmetė juos į kalė-
jimą, liepdami viršininkui rū-
pestingai sergėti.* [24] Gavęs to-
kį įsakymą, viršininkas įgrūdo
juos į vidinę kamerą, o jų kojas
iš atsargumo įtvėrė į šiekštą.

Stebuklingas išgelbėjimas

[25] Apie vidurnaktį Paulius ir
Silas meldėsi ir giedojo Dievui
himną. Kiti kaliniai klausėsi.
[26] Staiga kilo toks stiprus že-
mės drebėjimas, jog kalėjimo
pamatai susvyravo. Bematant
atsivėrė visos durys, ir visiems
nukrito pančiai. [27] Viršininkas
nubudo ir, pamatęs atviras
kalėjimo duris, išsitraukė ka-
laviją norėdamas nusižudyti:
jis pamanė, jog kaliniai pabė-
gę. [28] Bet Paulius garsiai sušu-
ko: „Nedaryk sau pikto! Mes
visi esame čionai.“

[29] Pasiprašęs šviesos, jis šo-
ko vidun ir visas virpėdamas
puolė Pauliui ir Silui po kojų.
[30] Paskui, išsivedęs juos į kie-
mą, klausė: „Gerbiamieji, ką
turiu daryti, kad būčiau išgel-
bėtas?“ [31] Jie atsakė: „Tikėk
Viešpatį Jėzų, tai būsi išgel-

upės, kur patogu atlikti ritualinius apsiplovimus.

16, 23: Plg. 2 Kor 11, 25.

bėtas tu ir tavo namai.“ 32 Ir jie
skelbė Viešpaties žodį jam ir
jo namiškiams. 33 Tą pačią
nakties valandą jis pasiėmė
juos su savimi, nuplovė jų žaiz-
das ir nedelsdamas kartu su
visais savaisiais priėmė krikš-
tą. 34 Nusivedęs į savo namus,
jis pakvietė juos prie stalo ir
su visais namiškiais džiūgavo
įtikėjęs Dievą.

35 Dienai išaušus, pretoriai
pasiuntė liktorius* pranešti
kalėjimo viršininkui: „Paleisk
tuos žmones!“ 36 Tasai perdavė
tuos žodžius Pauliui: „Pretoriai
liepia jus paleisti. Galite eiti
ir ramiai sau keliauti.“ 37 Bet
Paulius liktoriams pasakė:
„Mus, Romos piliečius, be jo-
kio tardymo viešai nuplakė ir
įmetė į kalėjimą, o dabar nori
slapčia paleisti?!* Šito nebus!
Tegul patys ateina ir išveda!“

38 Liktoriai perdavė preto-
riams šį atsakymą. Išgirdę,
kad tai Romos piliečiai, preto-
riai išsigando. 39 Jie atėjo, at-
siprašė ir išsivedę prašė, kad
paliktų miestą. 40 Išėję iš kalė-
jimo, Paulius ir Silas užsuko
pas Lidiją, pasimatė su bro-
liais, drąsino juos ir iškeliavo
toliau.

Tesalonika. Žydų intrigos

17 1 Perėję Amfipolį ir
Apoloniją, jie atvyko į
Tesaloniką*, kur buvo žydų si-
nagoga. 2 Pagal savo įprotį Pau-
lius užėjo pas juos ir tris ša-
bus aiškino jiems Raštus. 3 Jis
dėstė ir įrodinėjo, kad Mesijas
turėjo kentėti ir prisikelti iš
numirusių ir kad: „Mesijas –
tai Jėzus, kurį aš jums skel-
biu.“ 4 Kai kurie iš jų įtikėjo ir
prisidėjo prie Pauliaus ir Silo,
taip pat daugybė dievobaimin-
gų graikų ir nemaža aukštos
kilmės moterų.

5 Žydus pagavo pavydas. Su-
rinkę iš gatvės piktų žmonių,
jie sukurstė minią ir sukėlė
mieste sąmyšį. Paskui patrau-
kė prie Jasono namų ir ten ėmė
ieškoti Pauliaus ir Silo, norė-
dami išduoti minios teismui.
6 Nieko neradę, nusitempė Ja-
soną ir kelis brolius pas miesto
vadovus, šaukdami: „Tie žmo-
nės, kurie visame pasaulyje ke-
lia suirutę, atvyko čionai, 7 ir
Jasonas juos priglaudė. Visi ši-
tie laužo ciesoriaus įsakymus
tvirtindami, jog esąs kitas ka-
ralius, būtent Jėzus.“ 8 Tokio-
mis kalbomis žydai sukėlė ant
kojų minią ir miesto vadovus.
9 Pastarieji, gavę iš Jasono ir
kitų laidą*, paleido juos.

16, 35: *Liktoriai*: ginkluoti vietinės valdžios atstovai, policija.

16, 37: Pagal Romos įstatymus (*Lex Porcia*) buvo draudžiama plakti Romos pilietį.

17, 1: Tesalonika buvo Makedonijos sostinė (dabar ten Salonikai).

17, 9: *Laidą*: t. y., kad Pauliaus kalbose nebuvę nieko priešinga imperatoriaus autoritetui.

Naujos sunkenybės Berėjoje

10 Broliai tuojau pat, nakčia,
išsiuntė Paulių ir Silą į Berė-
ją. Ten atvykę, jie užėjo į žydų
sinagogą. 11 Tenykščiai pasiro-
dė esą kilnesni už tesalonikie-
čius. Jie noriai priėmė žodį ir
kasdien tyrinėjo Raštus, ar
taip esą iš tikrųjų. 12 Daugelis
įtikėjo, iš jų nemaža kilmingų
graikų moterų ir vyrų.
13 Sužinoję, kad Paulius jau
Berėjoje skelbia Dievo žodį,
Tesalonikos žydai atskubėjo ir
čionai drumsti ir kurstyti žmo-
nių. 14 Tuomet broliai skubiai
išsiuntė Paulių prie jūros, o Si-
las ir Timotiejus pasiliko tenai.
15 Pauliaus palydovai nuvedė jį
iki Atėnų. Gavę įsakymą pra-
nešti Siluі ir Timotiejui, kad
kuo greičiausiai atvyktų pas jį,
grįžo atgal.

Paulius Atėnuose

16 Belaukdamas Atėnuose*
jų atvykstant ir matydamas
pilną stabų miestą, Paulius
netvėrė apmaudu. 17 Jis aiški-
nosi sinagogoje su žydais ir
dievobaimingaisiais ir kas-
dien kalbėdavo susirinkusiems
aikštėje. 18 Kai kurie epikūri-
ninkų ir stoikų filosofai bandė
su juo ginčytis. Vieni klausė:
„Ką šis plepys nori pasakyti?“
Kiti: „Atrodo, kad jis – sveti-
mų demonų skelbėjas.“ Mat
jis skelbė Jėzų ir prisikėlimą.
19 Pagaliau jie paėmė, nusi-
vedė jį į Areopagą* ir tarė jam:
„Ar mes negalėtume sužinoti,
kokį naują mokslą tu skelbi?
20 Regis, tu kalbi mūsų ausims
negirdėtus dalykus. Taigi no-
rėtume sužinoti, kas tai būtų.“
21 Mat visi atėniečiai ir ten gy-
venantys ateiviai temoka leis-
ti laiką pasakodami naujienas
arba jų klausydami.

Paulius kalba Areopage

22 Tada Paulius, atsistojęs
Areopago viduryje, prabilo:
„Atėniečiai, man rodos, kad jūs
visais atžvilgiais pernelyg die-
vobaimingi. 23 Vaikščiodamas
ir apžiūrinėdamas jūsų švente-
nybes, radau aukurą su užra-
šu: 'Nežinomam dievui'*. Taigi
aš noriu skelbti jums tai, ką jūs
nepažindami garbinate. 24 Die-
vas, pasaulio ir visko, kas ja-
me yra, kūrėjas, būdamas dan-
gaus ir žemės valdovas, gyvena
ne rankų darbo šventyklose* 25 ir
nėra žmonių rankomis aptar-
naujamas, tarsi jam ko nors

17, 16: Atėnai buvo graikų pasaulio centras, garsėjęs akademija ir filosofų mokyklomis.

17, 19: *Areopagas*: kalvos vardas Atėnuose, kur retkarčiais posėdžiaudavo miesto aukštoji taryba. Iš čia imta vadinti ir pačią tarybą tiesiog *Areopagu*.

17, 23: Kad neužsitrauktų nežinomų dievų rūstybės, graikai statydavo ir jiems aukurus. 1909 m. archeologai Pergamo mieste rado aukurą su tokiu pačiu užrašu.

17, 24: Plg. Iš 20, 11.

trūktų. Jis gi pats visiems duo-
da gyvybę, alsavimą ir visa ki-
ta. [26] Iš vienos šaknies jis išve-
dė visą žmonių giminę, kuri
gyvena visoje žemėje. Tai jis
nustatė aprėžtus laikus ir ap-
sigyvenimo ribas, [27] kad žmo-
nės ieškotų Dievo ir tarytum
apgraibomis jį atrastų, nes jis
visiškai netoli nuo kiekvieno iš
mūsų. [28] Juk mes jame gyvena-
me, judame ir esame, kaip yra
pasakę kai kurie jūsų poetai:
'Mes esame iš jo giminės.'
[29] Todėl, būdami dieviškos gi-
minės, neturime manyti, jog
Dievybė panaši į auksą, sidab-
rą, akmenį arba į meno ar žmo-
gaus minties kūrinius.
[30] Ir štai Dievas nebežiūri
anų neišmanymo laikų, bet da-
bar skelbia žmonėms, jog vi-
siems visur reikia atsiversti.
[31] Jis nustatė dieną, kada tei-
singai teis visą pasaulį per vie-
ną žmogų, kurį tam paskyrė ir
visiems už jį laidavo, prikelda-
mas iš numirusių."
[32] Išgirdę kalbant apie pri-
sikėlimą iš numirusių, vieni
ėmė tyčiotis, o kiti sakė: „Apie
tai paklausysime kitą kartą."
[33] Šitaip Paulius paliko jų bū-
rį. [34] Vis dėlto kai kurie vyrai
stojo į jo pusę ir priėmė tikėji-
mą. Tarp jų Dionizijas, Areopa-
go narys*, viena moteris, vardu
Damaridė, ir jų draugai.

Korinto Bažnyčios įsteigimas

18 [1] Po viso šito Paulius iš-
keliavo iš Atėnų ir nu-
vyko į Korintą*. [2] Čia jis sutiko
vieną iš Ponto kilusį žydą, var-
du Akvilas, su žmona Priskile,
neseniai atsikėlusius iš Itali-
jos*. Mat Klaudijus buvo išlei-
dęs įsakymą visiems žydams
išsikraustyti iš Romos. Jis
apsigyveno prie jų [3] ir, kadangi
mokėjo bendrą amatą*, pasili-
ko ten ir ėmė darbuotis. Jie ver-
tėsi palapinių audimu.
[4] Kiekvieną šabą Paulius
kalbėdavo sinagogoje, įtikinė-
damas žydus ir graikus.
[5] Atvykus iš Makedonijos Si-
lui ir Timotiejui, Paulius atsi-
dėjo vien tik žodžio tarnystei,
liudydamas žydams, kad Jėzus
yra Mesijas. [6] Jiems nesiliau-

17, 28: Čia Paulius cituoja savo gimtosios provincijos poeto Arato (III a. prieš Kr.) žodžius. Paulius kartais cituoja ir kitus ano meto autorius: 1 Kor 15, 33 – Menandrą, Tit 1, 12 – Epimenidą.

17, 34: Pasak padavimo, Areopago narys Dionizas vėliau tapo pirmuoju Atėnų vyskupu.

18, 1: Korintas buvo Achajos provincijos miestas, svarbus prekybos centras su dviem uostais. Jis Romos imperijoje garsėjo savo prabanga ir palaidais papročiais.

18, 2: Apie laikiną žydų išvarymą iš Romos 49 ar 50 m. imperatoriaus Klaudijaus įsakymu kalba Romos istorikas Svetonijus.

18, 3: Kiekvienas žydų rabinas (mokytojas) turėjo išmanyti kokį nors amatą. Paulius, kaip ruošęsis tapti rabinu, taip pat mokėjo ir vėliau dirbo palapinių audėjo darbą.

jant prieštarauti ir piktžo-
džiauti, jis nusipurtė drabužius
ir tarė: „Jūsų kraujas tekrinta
ant jūsų galvų! Aš nekaltas ir
nuo šiol eisiu pas pagonis.“ [7] Ir,
pasitraukęs iš ten, persikėlė į
vieno dievobaimingo vyro, var-
du Titas Justas, namus, bu-
vusius šalia sinagogos. [8] Tuo
tarpu sinagogos vyresnysis
Krispas su visais savo namais
įtikėjo Viešpatį. Ir daugelis ko-
rintiečių klausydamiesi [Pau-
liaus] priėmė tikėjimą ir pasi-
krikštijo. [9] Vieną naktį Viešpats
regėjime prabilo Pauliui: „Ne-
bijok! Kalbėk ir netylėk! [10] Aš
esu su tavimi, ir niekas nesi-
kėsins tau kenkti, nes šiame
mieste daugel žmonių – manie-
ji.“ [11] Taigi jis ten pasiliko me-
tus ir šešis mėnesius, skelbda-
mas jiems Dievo žodį.

Žydai skundžia Paulių

[12] Galionui* būnant Achajos
prokonsulu, žydai visi kaip vie-
nas sukilo prieš Paulių, nusi-
tempė jį į teismą [13] ir ėmė skųs-
ti: „Šitas žmogus įkalbinėja
žmones garbinti Dievą Įstaty-
mui priešingu būdu.“ [14] Pauliui
besirengiant prabilti, Galionas
tarė žydams: „Jei tai būtų koks
nusikaltimas ar piktas dar-
bas, aš, žydų vyrai, deramai
ir kantriai jūsų paklausyčiau.
[15] Bet kai kyla ginčas apie mo-
kymą, vardus bei jūsų Įstaty-
mą, spręskite jūs patys; tokių
dalykų teisėjas būti nenoriu.“
[16] Ir pavarė juos iš teismo. [17] Ta-
da visi graikai* užpuolė sina-
gogos vyresnįjį Sosteną ir teis-
mo akyse jį sumušė. Galionas
į tai nekreipė dėmesio.

Sugrįžimas į Antiochiją. Trečiosios kelionės pradžia

[18] Paulius pasiliko Korinte il-
gesnį laiką. Paskui atsisveiki-
no su broliais ir kartu su Pri-
skile bei Akvilu iškeliavo į
Siriją. Kenchrėjoje jis nusisku-
to galvą, nes padarė įžadą.*
[19] Atvykęs į Efezą, jis atsi-
skyrė nuo palydovų, nuėjo į si-
nagogą ir ėmė skelbti žodį žy-
dams. [20] Jie prašė jį pasilikti
ilgesnį laiką, bet jis nesutiko
[21] ir atsisveikindamas tarė: „Jei
Dievas panorės, aš vėl atvyk-
siu pas jus.“ Ir iškeliavo iš
Efezo.
[22] Atplaukęs į Cezarėją ir iš-
lipęs į krantą, Paulius pasvei-
kino Bažnyčią ir patraukė į An-
tiochiją. [23] Šiek tiek pabuvęs,
vėl leidosi į kelionę, eidamas
per Galatijos kraštą, per Fry-
giją ir stiprindamas visus mo-
kinius.

18, 12: Galionas, Senekos brolis, buvo Achajos prokonsulu 52–53 m.
18, 17: *Visi graikai*, arba *visi*.
18, 18: Spėjama, kad Pauliaus įžadai buvo padėka už Korinto misijų pasisekimą. Tokiais atvejais pagal žydų papročius būdavo nukerpami plaukai ir susilaikoma nuo vyno.

Apolas iš Aleksandrijos

[24*] Tuo tarpu vienas žydas, vardu Apolas, kilęs iš Aleksandrijos, atvyko į Efezą. Tai buvo iškalbingas vyras, puikiai išmanantis Raštus. [25] Jis buvo pamokytas Viešpaties Kelio, kalbėjo su užsidegimu ir rūpestingai mokė apie Jėzų, nors tepažinojo Jono krikštą. [26] Jis drąsiai ėmė skelbti sinagogoje. Išgirdę jį kalbant, Priskilė ir Akvilas pasikvietė pas save ir nuodugniai išaiškino jam Dievo Kelią.

[27] Kai Apolas sumanė vykti į Achają, broliai jam pritarė ir parašė mokiniams, kad jį priimtų. Nuvykęs tenai buvo labai naudingas per malonę įtikėjusiems. [28] Mat jis viešumoje smarkiai sukirsdavo žydus, iš Raštų įrodydamas Jėzų esant Mesiją.

Jono Krikštytojo sekėjai Efeze

19 [1] Apolui būnant Korinte, Paulius keliavo aukštumomis ir atvyko į Efezą*. Ten jis užtiko kelis mokinius ir [2] paklausė: „Ar, tapę tikinčiaisiais, gavote Šventąją Dvasią?“ Jie atsakė: „Mes nė girdėti negirdėjome, kad yra Šventoji Dvasia.“ [3] Jis klausė toliau: „Tai kokį krikštą jūs esate priėmę?“ Jie atsakė: „Jono krikštą“. [4] Tada Paulius paaiškino: „Jonas krikštijo atsivertimo krikštu, ragindamas žmones tikėti tą, kuris ateis po jo, būtent Jėzų.“ [5] Tai sužinoję, jie buvo pakrikštyti Viešpaties Jėzaus vardan*. [6] Paskui Paulius jiems uždėjo rankas, ir ant jų nužengė Šventoji Dvasia. Jie ėmė kalbėti kalbomis ir pranašauti. [7] Iš viso jų buvo bene dvylika vyrų.

Efezo Bažnyčios įsteigimas

[8] Paulius nuėjo į sinagogą ir ten per tris mėnesius drąsiai įtikinėjo ir aiškino apie Dievo Karalystę. [9] Kai kurie, užkietėję ir atmetę tikėjimą, piktžodžiavo Keliui daugumos akyse, tad Paulius pasitraukė nuo jų, atskyrė mokinius ir pradėjo juos mokyti Tirano mokykloje.* [10] Tai truko dvejus metus, ir visi Azijos gyventojai, tiek žydai, tiek graikai, išgirdo Viešpaties žodį.

18, 24–28: Apolas labai pasižymėjo misijų darbe. Spėjama, kad jis buvęs Aleksandrijos filosofo Filono mokinys. Nors jo mokyme buvo trūkumų, didžiai vertintinas jo uolumas (plg. 1 Kor 3, 1–9).

19, 1: Efezas – Lidijos provincijos Mažojoje Azijoje miestas, garsėjęs prekyba ir Artemidės šventykla.

19, 5: Plg. Apd 8, 17. *Jėzaus vardan* – dėl jo įsakymo ir nuopelnų.

19, 9: Palikęs sinagogą, Paulius nesivaržo naudotis pagonių filosofo Tirano sale. Krikščionybė vis labiau išsivaduoja iš sinagogos varžtų. *Keliu* dažnai vadinamas Evangelijos mokslas.

Žydų egzorcistai

[11] Pauliaus rankomis Dievas
padarydavo ne bet kokių ste-
buklų. [12] Žmonės net dėdavo li-
goniams jo kūną lietusias ske-
petėles, prijuostes, ir nuo jų
pasitraukdavo ligos, išeidavo
piktosios dvasios. [13] Panašiai
ir kai kurie keliaujantys žydų
egzorcistai mėgindavo piktųjų
dvasių apsėstiesiems prišauk-
ti Jėzaus vardą, sakydami: „Aš
jus saikdinu per Jėzų, kurį
skelbia Paulius." [14] Taip darė
vieno žydų vyresniojo kunigo
Skėvo septyni sūnūs. [15] Bet pik-
toji dvasia jiems atšovė: „Pa-
žįstu Jėzų ir žinau Paulių. O
jūs kas būsite?" [16] Ir žmogus,
turįs nelabąją dvasią, užpuolė
juos, apgalėjo vienus bei kitus
ir taip nutąsė, jog jie nuogi ir
sužaloti turėjo bėgti iš anų na-
mų. [17] Tatai sužinojo visi žydai
ir graikai, gyvenantys Efeze.
Visus pagavo baimė, o Jėzaus
vardas buvo išaukštintas.

[18*] Daug įtikėjusiųjų ateida-
vo išpažinti ir pasisakyti, ką
buvo darę. [19] Nemaža užsiimi-
nėjusių kerais sunešdavo savo
knygas ir visų akyse sudegin-
davo. Apskaičiuota, kad jos bu-
vo vertos penkiasdešimties
tūkstančių sidabro drachmų.
[20] Šitaip galingai Viešpaties
žodis plito ir tarpo.

Pauliaus sumanymai

[21] Atlikęs tuos darbus, Pau-
lius, Dvasios skatinamas, nu-
sprendė per Makedoniją ir
Achają keliauti į Jeruzalę. „Ap-
lankęs šiuos kraštus, – sakė
jis, – aš turiu pamatyti ir Ro-
mą." [22] Jis nusiuntė į Makedo-
niją du savo pagalbininkus, Ti-
motiejų ir Erastą, o pats kurį
laiką pasiliko Azijoje.

Sidabrakalių sukeltas sąmyšis

[23] Maždaug tuo metu kilo ne-
mažas sąmyšis dėl Kelio*. [24] Vie-
nas sidabrakalys, vardu Demet-
rijas, gamindavo sidabrines
Artemidės šventovės minia-
tiūras ir duodavo gerai uždirbti
amatininkams. [25] Susivadinęs
juos ir kitus to amato darbi-
ninkus, jis kalbėjo: „Vyrai, jūs
suprantate, kad šiuo amatu
remiasi mūsų gerovė. [26] Bet jūs
matote ir girdite, jog tasai
Paulius ne tik Efeze, bet ir ko-
ne visoje Azijoje įtikino ir pa-
traukė į savo pusę daug žmo-
nių. Jis tvirtina, esą tai ne die-
vai, kurie pagaminami žmonių
rankomis. [27] Gresia pavojus,
kad ne tik nusmuks mūsų
amatas, bet kad bus paniekin-
ta didžiosios deivės Artemidės
šventykla ir žlugs didybė tos, ku-
rią garbina visa Azija ir visas

19, 18–19: Efezas buvo garsus vi-
sokiais burtais, todėl burtų knygos
buvo tiesiog vadinamos *Efezo raštais*.

19, 23: *Dėl Kelio*: dėl Evangelijos
mokslo. Žr. 9 eil.

pasaulis.“ 28 Tai išgirdę, jie la-
bai įniršo ir ėmė šaukti: „Didi
efeziečių Artemidė!“ 29 Sąmy-
šis apėmė visą miestą, ir visi
kaip vienas pasileido bėgti į te-
atrą, pasigriebę Pauliaus pa-
lydovus, makedoniečius Gajų
ir Aristarchą. 30 Pauliaus, pa-
nūdusio įsimaišyti į minią,
mokiniai neleido. 31 Taip pat ir
keli jo bičiuliai valdininkai*
per kitus prašė, kad jis neitų į
teatrą.

32 O ten vieni rėkavo vienaip,
kiti – kitaip. Susirinkimas bu-
vo toks pakrikas, jog daugumas
net nežinojo, kuriam galui su-
sirinkta. 33 Kai kas iš minios
ragino kalbėti Aleksandrą, ku-
rį žydai stūmė į priekį. Alek-
sandras, pamojęs ranka, norė-
jo pasiaiškinti miniai. 34 Bet,
pažinę jį esant žydą, visi vienu
balsu ėmė spiegti ir kokias dvi
valandas šūkavo: „Didi efezie-
čių Artemidė!“ 35 Galiausiai
miesto raštininkui pavyko nu-
raminti minią. Jis pasakė:
„Efeziečiai! Kur rasi žmogų,
kuris nežinotų, jog efeziečių
miestas globoja didžiosios Ar-
temidės šventyklą ir iš dan-
gaus nukritusią jos statulą?!
36 Šito niekas negali paneigti.
Taigi nusiraminkite ir nieko gal-
votrūkčiais nedarykite. 37 Jūs
atitempėte čionai šiuos vyrus,
kurie nėra nei šventvagiai, nei
piktžodžiautojai mūsų deivei.
38 Jei Demetrijas ir jo bendrai
amatininkai turi prieš ką nors
skundą, tai tam yra teismo die-
nos ir prokonsulas, tegul sau
bylinėjasi. 39 O jeigu jūs turite
kokį kitą apsvarstytiną reika-
lą, tai jį bus galima išspręsti
teisėtame tautos susirinkime.
40 Šiaip jau yra pavojus būti ap-
kaltintiems maištu dėl to, kas
šiandien čia dėjosi, nes nėra jo-
kio pagrindo, kuriuo galėtume
pateisinti šį triukšmingą sam-
būrį.“ Tą pasakęs, jis paleido
susirinkimą.

Paulius išvyksta iš Efezo

20 1 Sąmyšiui pasibaigus,
Paulius susikvietė
mokinius, davė jiems nurody-
mų ir atsisveikinęs iškeliavo į
Makedoniją.* 2 Keliaudamas
per anuos kraštus, jis duodavo
mokiniams ilgų pamokymų.
Paskui atvyko į Graikiją, 3* kur
pasiliko tris mėnesius. Jam
besirengiant plaukti į Siriją,
žydai rezgė prieš jį sąmokslą.
Todėl jis nutarė grįžti atgal
per Makedoniją. 4 Jį lydėjo So-
patras, Pyro sūnus, iš Berėjos,
Aristarchas ir Sekundas iš Te-
salonikos, Gajus iš Derbės ir

19, 31: *Valdininkai*: tikriau, aziar-chai, t. y. aukšti Mažosios Azijos miestų pareigūnai, kurie rūpindavosi imperatoriaus kultu. Jie būdavo skiriami iš turtingiausių vietos šeimų.

20, 2: Šiuo metu Paulius parašė Antrąjį laišką Korinto krikščionims.

20, 3: Aplankė Korintą, kaip buvo žadėjęs 1 Kor 16, 5–6, ir iš ten nusiuntė laišką Romos tikintiesiems.

Timotiejus, Tichikas ir Trofi-
mas iš Azijos. 5* Šie iškeliavo
pirmiau ir laukė mūsų Troa-
dėje. 6 Po Neraugintos duonos
švenčių mes išplaukėme iš Fi-
lipų ir po penkių dienų susi-
tikome su jais Troadėje; ten
užtrukome septynias dienas.

Troadas. Paulius prikelia mirusį

7 Pirmą savaitės dieną,
mums susirinkus laužyti duo-
nos, Paulius ėmė juos mokyti.
Kadangi jis žadėjo rytojaus
dieną iškeliauti, tai užtęsė kal-
bas iki vidurnakčio. 8 Aukštu-
tiniame kambaryje, kur mes
buvome susibūrę, degė daug ži-
bintų. 9 Vienas jaunuolis, var-
du Eutichas, sėdėjęs ant lan-
go, kietai įmigo, Pauliui ilgiau
bedėstant. Miego įveiktas, jis
iš trečio aukšto nukrito žemėn.
Kai jį pakėlė, jis buvo nebegy-
vas. 10 Nulipęs žemyn, Paulius
pasilenkė ir apglėbęs jį tarė:
„Nekelkite triukšmo, gyvybė
tebėra jame.“ 11 Vėl užlipęs
aukštyn, jis laužė ir valgė duo-
ną. Dar ilgai jis kalbėjo, lig pat
aušros, ir tada iškeliavo. 12 O
jaunuolį atvedė gyvą, ir tai bu-
vo nemenka paguoda.

Iš Troados į Miletą

13 Įsėdę į laivą, mes išplau-
kėme į Asą, kur ketinome pa-
imti Paulių, nes jis buvo taip
patvarkęs, pats norėdamas ten
nuvykti pėsčias. 14 Susitikę
Ase, paėmėme jį ir nuplaukė-
me į Mitilėnę. 15 Iš ten plauk-
dami toliau, kitą dieną atsidū-
rėme priešais Chiją. Rytojaus
dieną pasiekėme Samą ir dar
po dienos – Miletą. 16 Nenorė-
damas gaišti Azijoje, Paulius
nutarė aplenkti Efezą, nes kiek
įmanydamas skubinosi Sekmi-
nes atšvęsti Jeruzalėje.

Atsisveikinimas su Efezo bendrijos vadovais

17 Iš Mileto jis pasiuntė į Efe-
zą kvietimą, kad pas jį atvyktų
Bažnyčios vyresnieji. 18 Jiems
atėjus, Paulius prabilo: „Jūs ži-
note, kaip aš visą laiką, nuo
pirmosios dienos, kurią įžen-
giau į Aziją, pas jus elgiausi,
19 kaip tarnavau Dievui visu
nusižeminimu, ašaromis ir
bandymais, kuriuos teko iškęs-
ti dėl žydų pinklių. 20 Kaip nie-
ko nenutylėjau, kas jums nau-
dinga, bet kalbėjau ir mokiau
tiek viešumoje, tiek po namus,
21 žydus ir graikus ragindamas
atsiversti į Dievą ir įtikėti mū-
sų Viešpatį Jėzų.

20, 5: Filipuose Paulius vėl sutiko Luką, kuris toliau visur jį lydės.

20, 6: *Neraugintos duonos švenčių*: aštuonių dienų laikotarpis po žydų Velykų. Žr. Lk 22, 7 paaiškinimą.

20, 7: *Pirmą savaitės dieną*: sekmadienį. *Laužyti duonos*: žr. Apd 2, 42 paaiškinimą.

[22] Ir štai aš, Dvasios belaisvis, keliauju į Jeruzalę, nežinodamas, kas man ten nutiks, [23] tiktai Šventoji Dvasia kiekviename mieste man skelbia, jog manęs laukia pančiai ir vargai. [24] Bet aš per daug nebranginu savo gyvybės. Svarbu, kad tik baigčiau savo bėgimą ir įvykdyčiau tarnystę, kurią esu gavęs iš Viešpaties Jėzaus: paliudyti Dievo malonės Evangeliją.

[25] Ir štai dabar aš žinau, kad daugiau nematysite mano veido jūs visi, su kuriais esu buvęs, skelbdamas Dievo Karalystę. [26] Todėl aš šiandien iškilmingai pareiškiu, jog nebūsiu kaltas, jei kas pražus! [27] Aš jums nieko nenutylėjau ir paskelbiau visus Dievo nutarimus.

[28] Būkite rūpestingi sau ir visai kaimenei, kuriai Šventoji Dvasia jus paskyrė vyskupais*, kad ganytumėte Dievo Bažnyčią, kurią jis yra įsigijęs savo krauju. [29] Žinau, kad, man pasitraukus, įsibraus pas jus žiaurių vilkų, kurie nepagailės kaimenės. [30] Net iš jūsų atsiras tokių, kurie klastingomis kalbomis stengsis patraukti paskui save mokinius. [31] Todėl budėkite ir nepamirškite, jog aš per trejus metus, dieną ir naktį nepaliaudamas, su ašaromis įspėjinėjau kiekvieną. [32] O dabar pavedu jus Dievui ir jo malonės žodžiui, kuris turi galią jus išugdyti ir duoti paveldėjimą tarp visų pašvęstųjų.

[33] Nė iš vieno netroškau nei sidabro, nei aukso, nei drabužio. [34] Jūs gi žinote, kad mano ir palydovų reikalams tarnavo šitos va mano rankos. [35] Ir aš jums visur rodydavau, kad, šitaip triūsiant, reikia paremti silpnuosius ir atminti Viešpaties Jėzaus pasakytus žodžius: 'Palaimingiau duoti negu imti'*." [36] Tai pasakęs, jis atsiklaupė ir kartu su visais pasimeldė. [37] Visi pradėjo graudžiai verkti ir, puldami Pauliui ant kaklo, jį bučiavo. [38] Jie ypač nuliūdo dėl žodžių, jog nebematysią jo veido. Paskui jie palydėjo jį į laivą.

Kelionė į Jeruzalę

21 [1] Išsiplėšę iš jų glėbio, mes išplaukėme ir tiesiu keliu atvykome į Kosą, o kitą dieną per Rodą į Patarą. [2] Radę laivą, plaukiantį į Finikiją, įlipome ir išplaukėme. [3] Išvydę artėjant Kiprą, palikome jį kairėje ir leidomės link Sirijos, kur išlipome Tyre. Ten laivas turėjo iškrauti

20, 28: Efezo bendruomenės vadovai, kurie 20, 17 vadinami vyresniaisiais, čia pavadinti vyskupais. Tai rodo, kad anuo metu dar nebuvo nusistovėjusios bažnytinių pareigybių teisės ir titulai.

20, 35: Evangelijoje šitie žodžiai neminimi. Matyt, jie buvo plačiai žinomi iš padavimo.

savo krovinius. [4] Suradę moki-
nių, prabuvome su jais septy-
nias dienas. Dvasios apšviesti,
jie patarė Pauliui dar nevykti į
Jeruzalę. [5] Toms dienoms pra-
bėgus mes leidomės į kelionę,
o jie visi kartu su žmonomis ir
vaikais palydėjo iki miesto ri-
bos. Pajūryje suklaupę visi pa-
simeldėme. [6] Atsisveikinę suli-
pome į laivą, o jie sugrįžo namo.
[7] Keliaudami toliau, iš Tyro
atplaukėme į Ptolemaidę. Ten
pasveikinome brolius ir pasi-
likome pas juos vienai dienai.
[8] Kitą dieną vėl keliavome ir at-
vykome į Cezarėją. Ten nuėjo-
me į evangelisto Pilypo*, vieno
iš Septynių, namus ir pas jį pa-
silikome. [9] Jis turėjo keturias
netekėjusias dukteris, kurios
buvo pranašės. [10] Mums būnant
dar kelias dienas, iš Judėjos
atėjo vienas pranašas, vardu
Agabas. [11] Jis apsilankė pas
mus, paėmė Pauliaus juostą ir,
susirišęs ja rankas ir kojas, pa-
sakė: „Šventoji Dvasia kalba:
'Vyrą, kuriam priklauso ši juos-
ta, tokiu būdu Jeruzalėje su-
pančios žydai ir atiduos į pago-
nių rankas'.“ [12] Tai išgirdę, ir
mes, ir tenykščiai prašėme, kad
jis neitų į Jeruzalę. [13] Bet Pau-
lius atsakė: „Kodėl raudate ir
draskote man širdį? Aš pasi-
rengęs Jeruzalėje dėlei Viešpa-
ties Jėzaus ne tik būti supan-
čiotas, bet ir numirti!“ [14] Taigi,
jam nesutinkant, mes liovė-
mės įkalbinėję ir tarėme: „Te-
būnie Viešpaties valia!“

Paulius Jeruzalėje

[15] Po tų dienų, susiruošę į ke-
lią, išvykome į Jeruzalę. [16] Kai
kurie mokiniai iš Cezarėjos ly-
dėjo mus ir nuvedė viešnagėn
pas vieną kiprietį, Mnasoną,
senybinį mokinį.
[17] Kai atvykome į Jeruzalę,
džiaugsmingai mus sutiko bro-
liai. [18] Rytojaus dieną Paulius
kartu su mumis nuėjo pas Jo-
kūbą, kur buvo susirinkę visi
vyresnieji. [19] Juos pasveikinęs,
jis smulkiai išdėstė visa, ką
Dievas buvo padaręs pagonijo-
je, pasinaudodamas jo tarnys-
te. [20] Jie išklausę šlovino Dievą
ir tarė Pauliui: „Tu matai, bro-
li, kiek tūkstančių žydų tapo ti-
kinčiaisiais, ir jie visi uoliai
laikosi Įstatymo. [21] Bet jiems
prikalbėta apie tave, kad tu
mokąs visus žydus, gyvenan-
čius tarp pagonių, atsižadėti
Mozės, sakydamas, jog jiems
nereikią apipjaustyti vaikų nei
laikytis papročių. [22] Ką dary-
ti? Šiaip ar taip, jie sužinos,
kad esi atvykęs. [23] Todėl pada-
ryk, kaip tau sakome. Pas mus
yra keturi vyrai, padarę įžadą.
[24] Pasiimk juos, atlik apsiva-

21, 8: Pilypas buvo vienas iš septynių diakonų (žr. Apd 6, 5). Evangelisto titulas rodo ypatingą Dvasios dovaną skelbti ir aiškinti išganymo naujieną. Plg. Apd 8, 40; Ef 4, 11; 2 Tim 4, 5.

lymą kartu su jais ir prisiimk
išlaidas, kad jie galėtų nusi-
kirpti plaukus. Tuomet visi
pamatys, jog gandai apie tave
nieko neverti ir tu nenukrypda-
mas laikaisi Įstatymo. 25 O dėl
tikinčiųjų iš pagonių, tai mes
esame išsiuntę nurodymus,
kad jie saugotųsi stabams pa-
aukotos mėsos, kraujo, pa-
smaugtų gyvulių mėsos ir
ištvirkavimo.“*

26 Tuomet Paulius pasiėmė
tuos vyrus ir kitą dieną su jais
apsivalęs įžengė į šventyklą.
Ten jis nurodė paskutinę apsi-
valymo dieną, kada už kiekvie-
ną iš jų turės būti paaukota
atnaša.

Pauliaus suėmimas

27 Toms septynioms dienoms
baigiantis, Azijos žydai, paste-
bėję Paulių šventykloje, su-
kurstė visą minią ir, nutvėrę jį,
28* pakėlė riksmą: „Izraelitai,
gelbėkit! Šitas žmogus visur
visus moko prieš tautą, Įsta-
tymą ir šią šventyklą. Jis net
atsivedė šventyklon graikus ir
suteršė šią šventą vietą.“ 29 Mat
jie prieš tai buvo matę su juo
mieste Trofimą iš Efezo ir da-
bar manė, jog Paulius jį atsi-
vedęs į šventyklą.

30 Sujudo visas miestas, su-
sibėgo žmonės, nutvėrė Paulių
ir ištempė už šventyklos vartų.
Vartai bematant buvo uždary-
ti. 31 Jiems ketinant jį užmuš-
ti, įgulos viršininkui – tribūnui
buvo duota žinia: „Visoje Jeru-
zalėje kyla sąmyšis!“ 32 Jis ne-
delsdamas su kareiviais ir
šimtininkais atskubėjo tenai.
Jie, pamatę tribūną ir karei-
vius, liovėsi mušę Paulių. 33 Pri-
siartinęs tribūnas įsakė suimti
Paulių ir surišti dviem grandi-
nėmis. Paskui paklausė, kas
jis esąs ir ką padaręs. 34 Tuo
tarpu iš minios šaukė tai šį, tai
tą. Negalėdamas dėl triukšmo
nieko tikro sužinoti, tribūnas
įsakė nuvaryti Paulių į karei-
vines*. 35 Atėjus prie laiptų, per
minios grūstį kareiviams teko
jį nešte nešti. 36 Žmonės sprau-
dėsi iš paskos, šaukdami: „Mir-
tis jam!“

37 Vedamas į kareivines Pau-
lius kreipėsi į tribūną: „Ar ga-
liu tau šį tą pasakyti?“ Šis atsi-
liepė: „Tai tu moki graikiškai?
38 Vadinasi, tu – ne anas egip-
tietis, kuris neseniai sukėlė
sąmyšį ir išsivedė į dykumą
keturis tūkstančius sikarijų!*“
39 Paulius atsakė: „Aš esu žy-
das iš Kilikijos Tarso, taigi įžy-

21, 25: Plg. Apd 15, 19–20.29.
21, 28: Vidinio šventyklos kiemo pagonys lankyti negalėjo, tai buvo uždrausta mirties bausme.
21, 34: Čia turima galvoje Antonijaus pilis, kur stovėjo romėnų įgula.

21, 38: *Sikarijai* (nuo lot. *sica* – durklas) buvo nacionalistai ekstremistai, kurie laikė leistina žudyti politiniais sumetimais. Sikarijų maištą mini Juozapas Flavijus.

maus miesto pilietis. Prašau
tave, leisk man prabilti žmo-
nėms.“ [40] Tribūnas sutiko. Pau-
lius atsistojo ant laiptų ir pa-
mojo ranka miniai. Visiems nu-
tilus, jis prabilo hebrajų kalba:

Pauliaus pasiteisinimo kalba

22 [1] „Broliai ir tėvai! Pa-
klausykite, ką nūnai
pasakysiu sau apginti.“ [2] Išgir-
dę jį kalbant hebrajiškai, jie
dar labiau aprimo. O Paulius
kalbėjo toliau: [3] „Aš esu žydas,
gimęs Tarse, Kilikijoje, bet iš-
auklėtas šitame mieste ir pa-
gal griežtą protėvių Įstatymą
išėjęs mokslą prie Gamalielio
kojų. Aš buvau uolus Dievo ko-
votojas kaip ir jūs visi šiandie-
ną. [4] Todėl iki mirties bausmės
persekiojau šį Kelią, pančioda-
mas ir įkalindamas vyrus ir
moteris. [5] Tai gali paliudyti vy-
riausiasis kunigas ir seniūnų
taryba. Iš jų buvau gavęs laiš-
ką broliams Damaske. Ir aš
keliavau, pasiryžęs tenykščius
[tikinčiuosius] supančioti ir at-
gabenti į Jeruzalę, kad jie būtų
nubausti.

[6] Kai keliavau ir artinausi
prie Damasko, apie vidurdienį
staiga iš dangaus mane ap-
siautė stipri šviesa. [7] Aš kritau
ant žemės ir išgirdau balsą,
man sakantį: ‘Sauliau, Sauliau,
kam mane persekioji?!’ [8] Aš pa-
klausiau: ‘Kas esi, Viešpatie?’
Jis man atsakė: ‘Aš esu Jėzus
Nazarėnas, kurį tu persekioji.’
[9] Mano palydovai matė šviesą,
bet negirdėjo man kalbančiojo
balso. [10] Aš dar paklausiau: ‘Ką
man daryti, Viešpatie?’ O Vieš-
pats man tarė: ‘Kelkis, eik į
Damaską, tenai tau bus pasa-
kyta visa, ką tau reikia dary-
ti.’ [11] Kadangi tos veriančios
šviesos apakintas nieko nema-
čiau, tik palydovų už rankų ve-
damas aš pasiekiau Damaską.

[12] Toksai Ananijas, maldin-
gas, Įstatymui ištikimas žmo-
gus, giriamas visų aplinkinių
žydų, [13] atėjęs stojo prieš mane
ir tarė ‘Broli Sauliau, prare-
gėk!’ Ir tą pačią akimirką aš jį
pamačiau. [14] O jis kalbėjo: ‘Mū-
sų protėvių Dievas pasirinko
tave, kad pažintum jo valią, iš-
vystum Teisųjį ir išgirstum jo
balsą iš jo burnos, [15] nes tu vi-
siems žmonėms paliudysi, ką
esi regėjęs ir girdėjęs. [16] Tad ko
lauki? Kelkis, priimk krikštą
ir nusiplauk nuodėmes, šauk-
damasis jo vardo!’

[17] Vėliau, sugrįžęs į Jeruzalę
ir melsdamasis šventykloje, aš
patyriau dvasios pagavą. [18] Iš-
vydau Jėzų, ir jis pasakė: ‘Sku-
biai pasitrauk iš Jeruzalės, nes
jie nepriims tavojo liudijimo
apie mane.’ [19] Aš atsiliepiau:
‘Viešpatie, juk jie žino, kad aš
tavo tikinčiuosius sinagoga nuo

22, 14: *Teisųjį*: Mesiją.

sinagogos varydavau į kalėji-
mą ir plakdinau. 20 O kai buvo
išlietas tavo liudytojo Stepono
kraujas, aš ten stovėjau pritar-
damas ir sergėjau jo žudikų
drabužius.’ 21 Bet jis man pa-
kartojo: ‘Eik, nes išsiųsiu tave
toli, pas pagonis’.“

Paulius – Romos pilietis

22 Jie klausėsi jo iki šitų žo-
džių, o čia ėmė garsiai rėkti:
„Nušluoti nuo žemės tokį! Ne-
palikti jo gyvo!“ 23 Jie klykė, mo-
savo drabužiais ir svaidė į orą
smėlį. 24 Tribūnas įsakė nuves-
ti Paulių į kareivines ir liepė
tardyti plakant, kad išaiškėtų,
kodėl žmonės prieš jį taip
įsiutę. 25 Kai jau buvo pririštas
diržais, jis kreipėsi į šalia sto-
vintį šimtininką: „Ar jums va-
lia plakti Romos pilietį, ir dar
nenuteistą?“

26 Tai išgirdęs, šimtininkas
priėjo prie tribūno ir pareiškė:
„Ką sumanei daryti? Tas žmo-
gus yra Romos pilietis!“ 27 Tri-
būnas atėjęs paklausė: „Pasa-
kyk man, ar tu Romos pilietis?“
Šis patvirtino: „Taip“. 28 Tribū-
nas tarė: „Aš šitą pilietybę įsi-
gijau už didelius pinigus.“ Pau-
lius atsiliepė: „O aš ją turiu nuo
gimimo.“ 29 Bematant pasi-
traukė nuo jo tie, kurie turėjo
jį tardyti. Sužinojęs jį esant
Romos pilietį, tribūnas nusi-
gando, kam jį surišdinęs.

Žydų teismo taryboje

30 Rytojaus dieną, norėda-
mas tiksliau išsiaiškinti, kuo
jis žydų kaltinamas, tribūnas
įsakė jį išleisti iš kalėjimo; lie-
pė sušaukti kunigus bei visą
teismo tarybą ir, atvedęs Pau-
lių, pastatė jų akivaizdoje.

23

1 Skvarbiu žvilgsniu
permetęs tarybą, Pau-
lius prabilo:

„Vyrai, broliai! Iki šios dienos
aš elgiausi Dievo akivaizdoje vi-
siškai gryna sąžine.“ 2 Bet vy-
riausiasis kunigas Ananijas*
įsakė ten stovintiesiems smog-
ti jam per burną. 3 Tuomet Pau-
lius jam tarė: „Tau smogs Die-
vas, tu, pabaltinta siena! Tu čia
sėdi, kad mane teistum pagal
Įstatymą, o liepi mane mušti
prieš Įstatymą?“ 4 Ten esantys
įspėjo: „Tu įžeidi vyriausiąjį
Dievo kunigą.“ 5 Paulius atsi-
liepė: „Broliai, aš nežinojau,
kad jis vyriausiasis kunigas.
Juk parašyta: *Nepiktžodžiauk
savo tautos vadovui.*“

6 Žinodamas, kad viena da-
lis buvo sadukiejai, o kita – fa-
riziejai, Paulius sušuko tary-
bai: „Broliai, aš fariziejus, kilęs
iš fariziejų šeimos, ir jūs mane
teisiate už mirusiųjų prisikė-
limo viltį.“* 7 Jam tai pasakius,

23, 2: Ananijas buvo vyriausiuoju kunigu prie imperatorių Klaudijaus (41–54) ir Nerono (54–68). Žuvo didžiojo žydų sukilimo pradžioje.

23, 6: *Dėl... vilties* – dėl mirusiųjų prisikėlimo vilties, besiremiančios Jėzaus prisikėlimu.

tarp fariziejų ir sadukiejų kilo
barnis, ir susirinkimas suski-
lo. [8] Mat sadukiejai neigia mi-
rusiųjų prisikėlimą, angelų ir
dvasios buvimą, o fariziejai
tuos dalykus pripažįsta. [9] To-
dėl pakilo didelis klegesys. Kai
kurie Rašto aiškintojai iš fari-
ziejų atsistojo ir griežtai prieš-
taravo: „Mes nerandame nieko
blogo šitame žmoguje. [10] O kas,
jeigu jam kalbėjo dvasia arba
angelas?!“ Įsisiautėjus smar-
kiems ginčams, tribūnas, bi-
jodamas, kad jie nesudrasky-
tų Pauliaus, įsakė kareivių
daliniui nusileisti žemyn, iš-
plėšti Paulių iš jų ir nuvesti į
kareivines.

[11] Kitą naktį Pauliui pasiro-
dė Viešpats ir tarė: „Būk tvir-
tas! Kaip liudijai apie mane
Jeruzalėje, taip reikės tau liu-
dyti ir Romoje.“

Žydų sąmokslas

[12] Rytojaus dieną susirinko
būrys žydų ir prisiekė nei val-
gyti, nei gerti, kol nenužudys
Pauliaus. [13] Tokią sankalbą
padarė daugiau negu keturias-
dešimt žmonių. [14] Jie nuėjo pas
aukštuosius kunigus bei seniū-
nus ir pasakė: „Mes prisiekė-
me nieko neragauti, kol nenu-
žudysime Pauliaus. [15] O jūs
kartu su taryba prašykite tri-
būną, kad jis pristatytų jį
jums, lyg norėtumėte tiksliau
ištirti jo bylą. Tuo tarpu mes
būsime pasirengę nudėti jį ke-
lyje.“ [16] Apie šią sankalbą nu-
girdo Pauliaus sesers sūnus.
Jis atėjo į kareivines ir prane-
šė Pauliui. [17] Tada Paulius, pa-
sivadinęs vieną šimtininką,
paprašė: „Nuvesk šį jaunuolį
pas tribūną. Jis turi jam kai
ką pranešti.“ [18] Tas paėmė, nu-
vedė jį pas tribūną ir paaiški-
no: „Kalinys Paulius pasikvie-
tė mane ir paprašė, kad
atvesčiau pas tave šitą jaunuo-
lį. Jis turįs tau kai ką pasaky-
ti.“ [19] Tribūnas, paėmęs jį už
rankos, pasivedėjo į šalį ir pa-
klausė: „Ką turi man praneš-
ti?“ [20] Tas atsakė: „Žydai susi-
mokė prašyti tave, kad rytoj
nuvestum Paulių į teismo ta-
rybą, neva norėdami tiksliau
ištirti jo bylą. [21] Netikėk jais!
Daugiau negu keturiasdešimt
vyrų susitarę prisiekė nei val-
gyti, nei gerti, kol jo nenužudys.
Jie jau dabar pasiruošę ir lau-
kia tavo sutikimo.“ [22] Tribūnas
atleido jaunuolį ir liepė nie-
kam nesakyti, ką buvo jam
pranešęs.

Paulių gabena į Cezarėją

[23] Pasišaukęs du šimtininkus,
tribūnas įsakė: „Nuo trečios
nakties valandos* laikykite pa-
rengtyje žygiuoti į Cezarėją
septyniasdešimt raitelių ir du
šimtus ietininkų. [24] Parūpinki-

23, 23: *Trečios nakties valandos*: 9 val. vakaro.

te ir arklių, kad raitą Paulių
būtų galima saugiai nugaben-
ti pas valdytoją Feliksą*.“ 25 Be
to, jis parašė tokį laišką:
26 „Klaudijus Lisijas kilniau-
siajam valdytojui Feliksui siun-
čia sveikinimą.
27 Šitą vyrą žydai buvo nutvė-
rę ir norėjo nužudyti. Aš su ka-
reiviais jį išgelbėjau, sužinojęs
esant Romos pilietį. 28 Norėda-
mas patirti jo apkaltinimo
priežastį, nuvedžiau į jų teis-
mo tarybą. 29 Radau, kad jis
kaltinamas dėl jų Įstatymo
klausimų, o ne dėl kokio nusi-
kaltimo, baustino mirtimi ar
kalėjimu. 30 Kadangi man buvo
pranešta apie jam gresiantį są-
mokslą, aš nedelsdamas siun-
čiu jį pas tave. Taip pat nuro-
džiau kaltintojams, kad jie tau
pateiktų prieš jį turimus kal-
tinimus.“
31 Kareiviai, vykdydami įsa-
kymą, paėmė ir nugabeno nak-
čia Paulių į Antipatridę. 32 Ry-
tojaus dieną jie pasiuntė su juo
raitelius, o patys sugrįžo į ka-
reivines. 33 Atvykę į Cezarėją,
raiteliai įteikė valdytojui laiš-
ką ir pristatė Paulių. 34 Per-
skaitęs laišką, jis pasiteiravo,
iš kokios provincijos esąs. Su-
žinojęs, jog iš Kilikijos, 35 jis
pasakė: „Aš tave apklausiu,
kai atvyks tavo kaltintojai.“ Ir
liepė jį sergėti Erodo pretori-
juje.

Žydai skundžia Paulių Feliksui

24 1 Po penkių dienų atvy-
ko vyriausiasis kuni-
gas Ananijas su keliais seniū-
nais ir advokatu Tertulu. Jie
pateikė valdytojui kaltinimus
prieš Paulių. 2 Kai pastarasis
buvo iškviestas, Tertulas pra-
dėjo savo kaltinamąją kalbą:
„Tavo dėka mes turime tik-
rą taiką ir daug pagerinimų
tautai, įvestų tavo rūpesčiu.
3 Mes, prakilnusis Feliksai, vi-
suomet ir visur tai pripažįsta-
me su didžiu dėkingumu. 4 Ne-
norėdamas tavęs ilgiau gaišin-
ti, prašau tave trumpai mūsų
paklausyti su savo įprastu ma-
loningumu. 5 Mes nustatėme,
kad šis žmogus tarsi maras
kursto sumišimą viso pasau-
lio žydijoje ir yra nazarėnų* at-
skalos vadovas. 6* Jis net mė-
gino išniekinti šventyklą. Štai
kodėl mes jį suėmėme. (7) 8 Iš jo
galėsi pats išsiteirauti ir vis-
ką sužinoti apie mūsų kaltini-
mus.“ 9 Tiems žodžiams prita-
rė žydai, tvirtindami, jog taip

23, 24: Antonijus Feliksas buvo Judėjos valdytojas 52–60 m. Jo trečioji žmona buvo karaliaus Erodo Agripo I duktė Druzilė.

24, 5: *Nazarėnų*: taip žydai vadindavo krikščionis.

24, 6–7: Kai kurie rankraščiai įterpia: *Ir mes norėjome jį nuteisti, remdamiesi savuoju Įstatymu. Tik tribūnas Lisijas beatodairiška prievarta išplėšė jį iš mūsų rankų ir liepė jo kaltintojams atvykti pas tave.*

esą iš tikrųjų. 10 Valdytojui da-
vus ženklą, Paulius atsakė:

Pauliaus atsakymas kaltintojams

„Žinodamas tave jau daug
metų esant šios tautos teisė-
ju, su pasitikėjimu mėginsiu
ginti savo bylą. 11 Tau nesunku
nustatyti, jog prabėgo ne dau-
giau kaip dvylika dienų, kai aš
atvykau į Jeruzalę kaip mal-
dininkas. 12 Nei šventykloje,
nei sinagogose, nei mieste nie-
kas manęs nematė su kuo nors
besiginčijant ar suburiant mi-
nią. 13 Jie negali įrodyti to, kuo
dabar mane kaltina.

14 Vis dėlto aš tau išpažįstu,
jog tarnauju savo protėvių Die-
vui pagal Kelią, jų vadinamą
atskala. Aš tikiu visa, kas pa-
rašyta Įstatyme ir Pranašuo-
se. 15 Kartu su jais turiu Dieve
viltį, jog bus teisiųjų ir netei-
siųjų prisikėlimas iš numiru-
sių. 16 Todėl aš stengiuosi visuo-
met turėti gryną sąžinę prieš
Dievą ir prieš žmones. 17 Aš po
daugelio metų atkeliavau sa-
vo tautai atiduoti pašalpų ir
paaukoti atnašų. 18 Ta proga
rado mane šventykloje apsiva-
liusį, be jokios minios ir be jo-
kio triukšmo, 19 kai kurie Azi-
jos žydai. Tai jiems reikėjo čia
būti ir, jei ką turi prieš mane,
kaltinti tavo akyse. 20 Pagaliau
tegul ir šitie pasako, kokį nu-
sikaltimą jie man įrodė teismo
taryboje. 21 Nebent tik žodžius,
kuriuos šaukiau stovėdamas
tarp jų: ‘Šiandien jūs mane tei-
siate už mirusiųjų prisikėli-
mą!’“

Pauliaus kalinimas Cezarėjoje

22 Feliksas, gerai nusimany-
damas apie tą Kelią, atidėjo
skundo svarstymą, sakydamas:
„Kai atvyks tribūnas Lisijas,
tuomet ir išaiškinsiu jūsų klau-
simą.“ 23 Jis davė nurodymą
šimtininkui sergėti Paulių, ta-
čiau daryti lengvatų ir netruk-
dyti jo žmonėms teikti jam
paslaugų.

24 Po kelių dienų Feliksas at-
ėjo su savo žmona Druzila, kuri
buvo žydė. Jis liepė pakviesti
Paulių ir išklausė jo pasakoji-
mo apie Kristaus Jėzaus tikė-
jimą. 25 Pauliui dėstant apie
teisingumą, susilaikymą ir bū-
simąjį teismą, Feliksas išsi-
gando ir tarė: „Šiam kartui už-
tenka. Gali eiti. Kai bus metas,
aš tave pasišauksiu.“ 26 Be to,
jis tikėjosi gauti iš Pauliaus pi-
nigų. Todėl dažnokai jį kvies-
davosi ir su juo kalbėdavosi.

27 Prabėgus dvejiems me-
tams, Feliksą pakeitė įpėdinis
Porcijus Festas*. Norėdamas
įsiteikti žydams, Feliksas pa-
liko Paulių kalėjime.

* 24, 27: Porcijus Festas atvyko į Palestiną jau Nerono laikais. Mirė 62 m. Jo įpėdinis buvo Albinas.

Paulius apeliuoja į imperatorių

25 [1] Atvykęs į provinciją,
Festas po trijų dienų
nukeliavo iš Cezarėjos į Jeru-
zalę. [2] Ten į jį kreipėsi aukštie-
ji kunigai ir žydų didikai, kal-
tindami Paulių [3] ir prašydami
malonės jį atsiųsti į Jeruzalę,
klastingai galvodami kelyje
nužudyti. [4] Festas atsakė, jog
Paulius turįs būti saugomas
Cezarėjoje, be to, jis pats keti-
nąs netrukus ten grįžti. [5] „Te-
gul jūsų įgaliotiniai, – tęsė jis, –
keliauja kartu ir, jei tas vyras
nusikaltęs, jį skundžia.“

[6] Pabuvęs tarp jų ne daugiau
kaip aštuonias ar dešimt die-
nų, jis sugrįžo į Cezarėją. Kitą
dieną, atsisėdęs į teismo kra-
sę, liepė atvesti Paulių. [7] Vos
tik pasirodžiusį apspito jį iš
Jeruzalės atvykę žydai, mė-
gindami primesti aibę sunkių
kaltinimų, tačiau neįstengė jų
įrodyti. [8] Paulius gynėsi: „Aš
niekuo nenusikaltęs nei žydų
Įstatymui, nei šventyklai, nei
ciesoriui.“

[9] Norėdamas parodyti palan-
kumą žydams, Festas paklau-
sė Paulių: „Ar nori keliauti į
Jeruzalę ir ten būti mano teisia-
mas už šiuos dalykus?“ [10] Pau-
lius atsakė: „Aš stoviu prieš
ciesoriaus teismą ir ten priva-
lau būti teisiamas. Aš nepada-
riau žydams skriaudos, kaip tu
pats puikiai žinai. [11] Jei esu
nusikaltęs ir padaręs ką nors
verta mirties, tai neatsisakau
mirti. Bet jeigu jų metami kal-
tinimai nepagrįsti, niekas ne-
turi jiems manęs išduoti. Aš
šaukiuosi ciesoriaus!*“ [12] Tuo-
met Festas, pasitaręs su savo
taryba, paskelbė: „Šaukeisi cie-
soriaus – eisi pas ciesorių.“

Agripa ir Berenikė aplanko Paulių

[13] Praslinkus kelioms die-
noms, karalius Agripa ir Bere-
nikė* apsilankė Cezarėjoje
Festo pasveikinti. [14] Viešnagei
užtrukus, Festas supažindino
karalių su Pauliaus byla ir pa-
pasakojo: „Feliksas paliko man
tokį kalinį. [15] Kai buvau Jeru-
zalėje, aukštieji žydų kunigai
ir seniūnai apsilankė pas ma-
ne, kaltindami jį ir reikalau-
dami pasmerkti. [16] Aš jiems at-
sakiau, kad romėnai neturi
papročio pasmerkti kokį nors
žmogų, nedavę kaltinamajam
galimybės stoti savo kaltinto-
jų akivaizdoje ir gintis nuo kal-
tinimų. [17] Jiems čionai atvykus,
aš nedelsdamas rytojaus dieną

25, 11: Nematydamas kitos išeities, Paulius pasinaudoja savo, kaip Romos piliečio, teise ir apeliuoja į imperatoriaus teismą. Tuo būdu jo byla buvo išimta iš Festo kompetencijos.

25, 13: Berenikė buvo Agripos II sesuo; tapusi našle, ji nuo 48 m. gyveno pas brolį. Apie jų seserį Druzilę žr. Apd 23, 24 paaiškinime.

atsisėdau į teismo krasę ir lie-
piau atvesti tą žmogų. 18 Skun-
dėjai nesugebėjo įrodyti jokio
nusikaltimo, kokio buvau tikė-
jęsis. 19 Jie vien tik ginčijosi ir
jam prikaišiojo dėl kai kurių
savo tikėjimo klausimų ir dėl
kažkokio mirusio Jėzaus, ku-
rį Paulius tvirtino esant gyvą.
20 Dvejodamas, kaip išspręsti
tokius klausimus, aš paklau-
siau, ar jis nenorėtų vykti į Je-
ruzalę ir tenai būti teisiamas.
21 Bet Paulius pareikalavo, kad
jo byla būtų perduota Augus-
to* žiniai.
Todėl aš įsakiau jį toliau ka-
linti, kol išsiųsiu pas ciesorių."
22 Agripa tarė Festui: „Aš ir
pats norėčiau pasiklausyti to
žmogaus." Anas sutiko: „Galė-
si rytoj pasiklausyti." 23 Ryto-
jaus dieną Agripa ir Berenikė
atėjo su didele iškilme. Jie
įžengė į salę kartu su tribūnais
ir miesto didžiūnais. Festas
liepė įvesti Paulių. 24 Festas
prabilo: „Karaliau Agripa ir
svečiai! Jūs matote žmogų, dėl
kurio visa gausybė žydų krei-
pėsi į mane Jeruzalėje ir čia,
šaukdami, kad jo negalima pa-
likti gyvo. 25 Bet aš nustačiau,
kad jis nėra padaręs nieko, kas
būtų baustina mirtimi. Jam
šaukiantis Augusto, nuspren-
džiau jį ten pasiųsti, 26 tačiau
nežinau nieko tikra, ką turė-
čiau parašyti valdovui. Todėl
aš iškviečiau jį jūsų akivaiz-
don, ypač tavo, karaliau Agri-
pa, kad jį apklausęs žinočiau,
ką turiu parašyti. 27 Mat, man
rodos, neprotinga siųsti kalinį
nenurodant kaltinimo."

Pauliaus kalba

26 1 Tuomet Agripa tarė
Pauliui: „Tau leidžia-
ma paaiškinti savo bylą." Ir
Paulius, pamojęs ranka, pra-
dėjo apsigynimo kalbą:
2 „Karaliau Agripa! Esu lai-
mingas, galėdamas šiandien
tavo akivaizdoje gintis, 3 juo la-
biau kad tau pažįstami visi žy-
dų papročiai ir ginčijami klau-
simai. Todėl prašau kantriai
manęs išklausyti.
4 Visi žydai žino apie mano
gyvenimą nuo jaunystės ir kaip
jis prabėgo iš pradžių mano
tautoje, Jeruzalėje. 5 Jie pažįs-
ta mane nuo seno ir, jei norėtų,
galėtų paliudyti, kad aš kaip
fariziejus gyvenau, laikydama-
sis griežčiausios mūsų tikėji-
mo krypties. 6 Dabar aš čia sto-
viu ir esu teisiamas už tai, kad
viliuosi pažadu, kurį Dievas yra
davęs mūsų protėviams. 7 Jo iš-
sipildant tikisi sulaukti mūsų
dvylikos giminių tauta, stropiai
tarnaudama Dievui dieną ir
naktį. Dėl šios vilties, karaliau,

25, 21: *Augustais* (nuo Oktaviano Augusto) buvo tituluojami visi Romos imperatoriai. Paulius apeliavo į Neroną, kuris tuomet dar nebuvo pradėjęs persekioti krikščionių.

ir įskundė mane žydai. 8 Kodėl
jums atrodo neįtikėtina, kad
Dievas prikelia numirusius?
9 Kitados ir aš maniau, kad
mano pareiga visais būdais kovoti su Jėzaus Nazarėno vardu.
10 Aš taip ir dariau Jeruzalėje. Gavęs iš aukštųjų kunigų įgaliojimus, daugybę šventųjų įmesdinau į kalėjimus, o kai jie buvo žudomi, pritardavau.
11 Dažnai įvairiose sinagogose grasinimais verčiau juos piktžodžiauti ir, be saiko prieš juos įtūžęs, persekiojau net svetimuose miestuose.
12 Tais pačiais tikslais aš keliavau į Damaską, turėdamas aukštųjų kunigų įgaliojimus ir leidimą.
13 Kelyje, vidurdienį, karaliau, aš staiga išvydau, kaip mane ir mano kelionės draugus iš dangaus apsiautė šviesa, skaistesnė už saulę.
14 Mes visi parpuolėme žemėn, o aš išgirdau balsą, kuris man sakė hebrajiškai: ‘Sauliau, Sauliau, kam mane persekioji? Sunku tau spyriotis* prieš akstiną!’
15 Aš paklausiau: ‘Kas tu esi, Viešpatie?’ O Viešpats atsakė: ‘Aš esu Jėzus, kurį tu persekioji.
16 Bet kelkis ir laikykis ant kojų! Aš tau apsireiškiau, kad paskirčiau tave tarnu bei liudytoju tų dalykų, kuriuos matei ir kuriuos tau dar apreikšiu.
17 Aš tave gelbėsiu nuo tautiečių ir pagonių, pas kuriuos tave siunčiu,
18* kad atvertum jų akis ir jie iš tamsybių gręžtųsi į šviesą, nuo šėtono galybės – į Dievą ir, tikėdami mane, gautų nuodėmių atleidimą bei dalį su pašventintaisiais’.
19 Todėl, karaliau Agripa, negalėjau būti neklusnus dangaus apreiškimui.
20 Iš pradžių Damaske ir Jeruzalėje, o paskui visoje Judėjoje ir pagonijoje ėmiau skelbti, kad žmonės atsiverstų, sugrįžtų pas Dievą ir imtųsi tikro atsivertimo darbų.
21 Už tai žydai sugriebė mane šventykloje ir mėgino užmušti.
22 Bet, Dievui padedant, iki šios dienos aš tebeliudiju mažam ir dideliam, neskelbdamas nieko viršaus, o tik tai, ką yra skelbę įvyksiant pranašai ir Mozė,
23 būtent – jog Mesijas kentės, jog pirmutinis prisikels iš numirusių ir paskelbs šviesą tautai ir pagonims.“

Klausytojų atsiliepimai

24 Jam taip aiškinant, Festas garsiai sušuko: „Pauliau, tu iš galvos kraustaisi! Iš didelio rašto išėjai iš krašto.“
25 Paulius atsiliepė: „Ne, nesikraustau iš

26, 14: *Sunku tau spyriotis*: graikų patarlė, kuri reiškia: *Veltui priešiniesi – tik pats sau kenki. Sauliau* – originale *Saoul.* Čia ir ankstesniame Pauliaus regėjimo apraše stengtasi perteikti hebrajišką vardo tarimą (plg. Vardų rodyklę).

26, 18: Čia vis cituojamas ST, ypač Iz 35, 5 ir kt.

galvos, prakilnusis Festai, bet
kalbu tiesos ir sveiko proto žo-
džius. 26 Šiuos dalykus žino ka-
ralius*, kuriam aš taip atvirai
kalbu. Esu tikras, kad iš viso
to jam nieko nėra nežinomo,
juoba kad šitai dėjosi ne kur
nors užkampyje. 27 Karaliau
Agripa, ar tiki pranašais? Aš
žinau, kad tiki." 28* Agripa at-
sakė: „Ko gero, įtikinsi mane
krikščionimi tapti..." 29 Paulius
palinkėjo: „Duok, Dieve, kad ar
per trumpą, ar per ilgą laiką
ne tik tu, bet ir visi, šiandien
girdėję mane kalbant, taptų to-
kie kaip aš, tik be šitų pančių!"
30 Tuomet pakilo karalius,
valdytojas, Berenikė ir kiti
svečiai. 31 Išeidami jie kalbėjo-
si: „Šitas žmogus nepadarė nie-
ko baustino mirtimi ar kalėji-
mu." 32 Agripa Festui pareiškė:
„Būtų buvę galima paleisti šį
žmogų, jeigu jis nebūtų šaukę-
sis ciesoriaus."

Paulius gabenamas į Romą

27 1* Kai buvo nuspręsta,
kada išplaukti mums
į Italiją, Paulius ir keli kiti ka-
liniai buvo perduoti Augusto
kohortos šimtininkui Julijui.
2 Mes įlipome į Adramitijos*
laivą, kuris turėjo plaukti Azi-
jos pakrantėmis, ir netrukus
leidomės į kelionę. Su mumis
buvo makedonietis Aristarchas
iš Tesalonikos. 3 Kitą dieną at-
plaukėme į Sidoną. Julijus
draugiškai elgėsi su Pauliumi,
leido jam aplankyti bičiulius ir
apsirūpinti į kelionę. 4 Iš ten
mums teko buriuoti Kipro užuo-
vėja, nes pūtė priešiniai vėjai.
5 Perplaukę jūrą ties Kilikija ir
Pamfilija, mes atvykome į
Lykijos miestą Myrą. 6 Tenai
šimtininkas surado Aleksan-
drijos laivą, kuris plaukė į Ita-
liją, ir persodino mus į jį.
7 Daug dienų plaukėme pa-
lengva ir vargais negalais at-
siradome ties Knidu. Kadangi
vėjas kliudė priplaukti prie
kranto, plaukėme Kretos prie-
dangoje, Salmonės iškyšulio
kryptimi. 8 Vargingai jį aplen-
kę, atvykome į vietovę, kuri
vadinasi Dailioji Prieplauka,
netoli Lasėjos miesto.
9 Prabėgo daug laiko, ir lai-
vyba tapo pavojinga, nes jau
buvo pasibaigęs rudens pas-
ninko metas*. 10 Paulius juos
įspėjo: „Vyrai, aš numatau, jog
šis plaukimas bus grėsmingas

26, 26: Erodas Agripa, būdamas žydų tikėjimo ir vietoje gyvendamas, nepalyginti daugiau žinojo apie žydus ir krikščionis už pagonį Festą, ką tik atvykusį iš Romos.
26, 28: Agripa kalba ironizuodamas.
27, 1: Kartu su Pauliumi vyko ir Apd autorius evangelistas Lukas, kuris, matyt, rašė kelionės dienoraštį.
27, 2: Adramitijos uostas buvo Mysijoje (Mažoji Azija).
27, 9: Čia kalbama apie pasninką didžiosios Santaikos šventės proga. Anuo metu Viduržemio jūroje nuo spalio pabaigos iki kovo pradžios laivininkystė nutrūkdavo.

ir pražūtingas ne tik krovi-
niams bei laivui, bet ir mūsų
gyvybėms.“ 11 Tačiau šimtinin-
kas labiau tikėjo vairininku ir
laivo savininku negu Pauliaus
įspėjimais. 12 Kadangi uostas
nebuvo tinkamas žiemoti, dau-
gumas nusprendė iš ten plauk-
ti toliau, kaip nors pasiekti Fe-
niksą, Kretos uostą, atvirą į
pietvakarius ir šiaurės vaka-
rus, ir tenai žiemoti.

Audra ir laivo sudužimas

13 Kai ėmė pūsti lengvas pie-
tų vėjas, jie tikėjosi įvykdyti
savo sumanymą ir, pakėlę in-
karą, leidosi pirmyn palei Kre-
tos krantus.

14 Bet greitai nuo salos pu-
sės pakilo viesulas, vadinamas
šiauriaryčiu. 15 Jis pagavo lai-
vą, nepajėgusį jam priešintis,
ir mes turėjome jį leisti pavė-
jui. 16 Kai mus nešė pro salelę,
vardu Kauda, mes tik vargais
negalais išsaugojome gelbėji-
mo valtį. 17 Kai ji buvo užkelta,
jūreiviai ėmėsi stiprinti laivą –
apjuosė jį virvėmis. Kad nepa-
kliūtume ant Sirtės* seklumų,
jie nuleido bures ir taip plaukė
toliau. 18 Mus baisiai vargino
audra. 19 Todėl rytojaus dieną
teko išmesti į jūrą dalį krovi-
nio. Trečią dieną jūrininkai
savo rankomis išmetė kai ku-
riuos laivo įrengimus. 20 Ilgą
laiką nematydami nei saulės,
nei žvaigždžių, smarkios aud-
ros blaškomi, mes galiausiai
praradome bet kokią viltį išsi-
gelbėti.

21* Žmonės jau ilgą laiką nie-
ko nevalgė. Paulius priėjo prie
jų ir tarė: „Vyrai! Reikėjo pa-
klausyti manęs ir neplaukti
nuo Kretos į jūrą. Būtų išveng-
ta pavojų ir nuostolių. 22 Tačiau
ir dabar patariu nenusiminti.
Niekas iš jūsų nežus, vien tik
laivas. 23 Šią naktį man apsi-
reiškė angelas Dievo, kuriam
aš priklausau ir tarnauju, 24 ir
pranešė: ‘Nebijok, Pauliau! Tu
privalai stoti prieš ciesorių. To-
dėl Dievas tau dovanoja tavo
kelionės draugų gyvybes.’ 25 Tad,
vyrai, drąsiau! Aš tikiu Dievu,
kad taip ir įvyks, kaip man pa-
sakyta. 26 Mus išmes į kokią
nors salą.“

27 Kai buvome svaidomi Ad-
rijos* jūroje keturioliktą nak-
tį, apie vidurnaktį jūreiviams
pasirodė, kad artėjame prie
sausumos. 28 Jie išmetė grim-
zlę ir nustatė dvidešimties jū-
ros sieksnių* gylį; išmatavę dar
kartą, berado penkiolika. 29 Bi-
jodami užšokti ant povandeni-
nių uolų, jie išmetė iš paskui-

27, 17: Sirtas – Šiaurės Afrikos pakrančių seklumos.

27, 21–38: Pasak 2 Kor 11, 25, Paulius yra patyręs dar du laivo sudužimus.

27, 27: Adrija – aleksandrietiškas Jonijos jūros pavadinimas.

27, 28: Čia sieksnis lygus 1,85 m, tad 20 sieksnių – 37 m, 15–28 m.

galio keturis inkarus ir ėmė
laukti aušros. 30 Jūreiviai mė-
gino pabėgti iš laivo. Jie nulei-
do į jūrą gelbėjimo valtį, neva
norėdami išmesti inkarus lai-
vo priešakyje. 31 Paulius įspėjo
šimtininką ir kareivius: „Jei-
gu šitie nepasiliks laive, jūs ne-
išsigelbėsite.“ 32 Tada kareiviai
nukapojo valties virves ir leido
jai nukristi į jūrą. 33 Prieš rytą
Paulius paragino visus valgy-
ti, sakydamas: „Šiandien jau
keturiolikta diena, kaip jūs
laukiate nevalgę, nieko burno-
je neturėję. 34 Todėl aš jus pra-
šau valgyti. To reikia jūsų išsi-
gelbėjimui. Nė vienam iš jūsų
nenukris nė plaukas nuo gal-
vos!“ 35 Tai pasakęs, jis paėmė
duonos, visų akivaizdoje padė-
kojo Dievui, sulaužė ir pradėjo
valgyti. 36 Tuomet visi pralinks-
mėjo ir ėmėsi valgio. 37 Laive iš
viso buvome du šimtai septy-
niasdešimt šeši žmonės. 38 Pa-
valgę jie palengvino laivą, iš-
mesdami jūron javus.

39 Rytui išaušus, jūreiviai
negalėjo pažinti žemės, tiktai
pastebėjo nedidelę įlanką
lėkštais krantais, į kurią, jei
bus įmanoma, jie nutarė pa-
sukti laivą. 40 Nupjovė inkarus,
paliko juos jūroje, atleido vai-
ro diržus ir, iškėlę prieš vėją
priekinę burę, leidosi į krantą.
41 Atsidūrę prie seklumos*, jie
užšokdino ant jos laivą. Prie-
kis liko tvirtai įsmigęs, o pas-
kuigalis ėmė irti nuo smarkios
mūšos.

42 Tuo metu kareiviai suma-
nė išžudyti kalinius, kad kuris
išplaukęs nepaspruktų. 43 Bet
šimtininkas, gelbėdamas Pau-
lių, sutrukdė jų sumanymą. Jis
įsakė, kad mokantys plaukti
pirmi šoktų į jūrą ir plauktų į
krantą, 44 o kiti tai padarytų
kas ant lentų, kas ant laivo
nuolaužų. Šitaip visi išsigelbė-
jo ir pasiekė žemę.

Nepaprasti įvykiai Maltoje

28 1 Išsigelbėję sužinojo-
me, kad sala vadinasi
Melitė*. 2 Vietos gyventojai* su
mumis elgėsi labai draugiškai.
Užkūrė ugnį ir pakvietė mus
visus prie jos, nes lijo ir buvo
šalta. 3 Paulius pririnko glėbį
sausų šakų ir metė į ugnį. Čia
nuo kaitros iš laužo iššoko gy-
vatė ir įsikirto jam į ranką. 4 Pa-
matę prikibusią prie rankos gy-
vatę, gyventojai ėmė vienas
kitam kalbėti: „Tas žmogus
tikriausiai žmogžudys: išsi-
gelbėjo iš jūros, o keršto deivė
vis tiek neduoda jam gyventi.“
5 Tačiau jis nupurtė šliužą į
ugnį, nepatirdamas nieko blo-
go. 6 Gyventojai laukė, kada jis

27, 41: Pažodžiui: vietos, kur susitinka dvi jūros.
28, 1: *Melitė* (Malta) priklausė Sicilijos provincijai.
28, 2: *Vietos gyventojai:* originale *barbarai.* Taip jie buvo vadinami todėl, kad nekalbėjo graikiškai.

ištins ir kris negyvas. Laukę
nesulaukę ir pamatę, kad jam
nesidaro nieko blogo, jie pakei-
tė nuomonę ir ėmė kalbėti, jog
jis esąs dievaitis.
7 Netoli tos vietos buvo vy-
riausio salos valdininko Pub-
lijaus valdos. Jis mus priglau-
dė ir tris dienas bičiuliškai
globojo. 8 Tuo metu Publijaus
tėvas buvo susirgęs karštine
ir viduriavimu. Paulius užėjo
pas jį, pasimeldė, uždėjo ant
jo rankas ir išgydė. 9 Po šito įvy-
kio ir kiti salos ligoniai ėjo pas
Paulių ir buvo pagydomi. 10 Už
tai žmonės mus didžiai gerbė,
o išvykstant aprūpino viskuo,
ko mums reikėjo.

Iš Maltos į Romą

11 Po trijų mėnesių mes iš-
plaukėme Aleksandrijos laivu,
žiemojusiu saloje. Jis turėjo
Dvynių* ženklą. 12 Atplaukę į
Sirakūzus, prastovėjome tris
dienas. 13 Tada, buriuodami
palei krantą*, pasiekėme Re-
gijų ir dar po dienos, ėmus pūsti
pietų vėjui, per dvi dienas atvy-
kome į Puteolus. 14 Ten susiti-
kome su broliais; jie pakvietė
mus septynias dienas paviešė-
ti. Taip mes atvykome į Romą.
15 Tenykščiai broliai, išgirdę
apie mus, atėjo pasitikti iki
Apijaus aikštės ir Trijų taver-
nų. Juos išvydęs, Paulius dėko-
jo Dievui ir įgavo naujo pasiti-
kėjimo. 16 Kai atvykome į Romą,
Pauliui buvo leista apsigyventi
vienam su serginčiu jį kareiviu.*

Pokalbis su Romos žydais

17 Po trijų dienų jis pasikvie-
tė pas save žydų vadovus*.
Jiems susirinkus, jis prabilo:
„Broliai! Nors aš nesu nusikal-
tęs nei tautai, nei papročiams,
buvau Jeruzalėje suimtas ir ati-
duotas į romėnų rankas. 18 Tie
ištardę norėjo mane paleisti,
nes nerado jokio mirties verto
nusižengimo. 19 Kadangi žydai
prieštaravo, turėjau šauktis
ciesoriaus, tiktai ne tam, kad
apkaltinčiau savo tautą. 20 Dėl
šios priežasties aš norėjau su
jumis pasimatyti ir pasikalbė-
ti. Juk aš nešioju šitą grandi-
nę dėl Izraelio vilties*!“
21 Jie atsakė jam: „Mes ne-
same gavę apie tave iš Judė-
jos laiškų, ir niekas iš brolių
nebuvo atvykęs su blogomis ži-
niomis ar kalbomis apie tave.
22 Vis dėlto norėtume išgirsti
tavo pažiūras. Mat apie šią at-

28, 11: *Dvyniai*, arba *Dioskūrai*: Kastoras ir Poluksas (iš populiaraus senovės graikų mito).

28, 13: *Palei krantą*: tai rytinis Sicilijos krantas.

28, 16: Romoje Paulius buvo laikomas vadinamajame *laisvajame arešte*. Jis galėjo turėti savo butą, turėjo teisę vaikščioti po miestą, tačiau dešinioji jo ranka turėjo būti surakinta su sargybinio kairiąja.

28, 17: Romoje buvo didelė žydų kolonija, turėjusi aštuonias sinagogas.

28, 20: *Izraelio viltis*: laukiamasis Mesijas.

skalą tiek težinome, jog jai visur prieštaraujama.“
[23] Paskyrę jam dieną, daugelis suėjo pas jį į butą. Nuo ryto iki vakaro jis dėstė jiems ir liudijo apie Dievo Karalystę, įrodinėdamas jiems Jėzų iš Mozės Įstatymo ir Pranašų.
[24] Vieni jo žodžiais tikėjo, kiti
ne. [25] Nesutardami tarpusavyje, jie ėmė skirstytis, o Paulius tepasakė jiems viena: „Teisingai Šventoji Dvasia yra jūsų protėviams pasakiusi per pranašą Izaiją:

[26] *Eik pas šią tautą ir sakyk:*
Girdėti girdėsite, bet
nesuprasite,
žiūrėti žiūrėsite, bet
nematysite.
[27] *Šitų žmonių širdis aptuko,*
jie prastai girdėjo ausimis ir
užmerkė akis,
kad kartais nepamatytų
akimis,
neišgirstų ausimis,
nesuprastų širdimi
ir neatsiverstų, ir aš jų
nepagydyčiau.

[28] Todėl žinokite: šis Dievo išgelbėjimas yra pasiųstas pagonių tautoms, ir jos jį priims.“ (29)*

Pabaiga

[30]* Paulius pasiliko gyventi savo išsinuomotame bute ištisus dvejus metus ir priiminėdavo visus savo lankytojus. [31] Jis
skelbė Dievo Karalystę ir visiškai laisvai, netrukdomas, mokė apie Jėzų Kristų.

28, 29: Kai kurie rankraščiai įterpia: *Jam tai pasakius, žydai išėjo, smarkiai ginčydamiesi tarp savęs.*

28, 30–31: Čia kalbama apie pirmąjį Pauliaus kalinimą Romoje (61–63 m.), pasibaigusį jo paleidimu.

NAUJOJO TESTAMENTO LAIŠKAI

Naujojo Testamento kanone yra dvidešimt viena laiško formos knyga, įsiterpusi tarp *Apaštalų darbų* ir *Apreiškimo Jonui*. Dauguma iš jų – tikri laiškai, atitinkantys to meto klasikinės laiško formos elementus ir skirti pavieniams asmenims arba žmonių grupėms. Kai kurie laiško formą atitinka tik iš dalies. Tai teologiniai straipsniai, arba esė. Keletu atvejų laiškuose trūksta net esminių laiško formos elementų (žr. įvadus į *Laišką žydams* ir *Pirmąjį Jono laišką*).

Faktiškai šių laiškų formai, nors jai ir būdinga daugybė variacijų, darė įtaką antikinės laiško formos, bet pritaikyta krikščionių rašytojų tikslui. Naujojo Testamento laiškai paprastai prasideda sveikinimu, siuntėjo ar siuntėjų ir gavėjo ar gavėjų apibūdinimu. Paskui eina malda, paprastai dėkojimas. Laiške pateikiamos tikėjimo tiesos, susijusios su Evangelijos mokymu, tų tiesų paaiškinimai, padedantys susivokti kintant gyvenimo aplinkybėms ir darant išvadas apie tikėjimą bei moralinį Kristaus sekėjo elgesį. Užsklandoje dažnas pokalbis raštu apie praktiškus gavėjo ir siuntėjo reikalus, kaip antai: siuntėjo apaštalo Pauliaus kelionės planai *Laiške romiečiams* ir pan. Laiškas paprastai baigiamas patarimu ir atsisveikinimo žodžiais.

Keturiolika iš dvidešimt vieno Naujojo Testamento *Laiškų* rinkinio įprasta priskirti apaštalui Pauliui. Iš pastarųjų tik *Laiško žydams* autorystė jam nepriskiriama. Po ilgų svarstymų *Laiškas žydams,* įtrauktas į Naujojo Testamento kanoną, buvo pridėtas prie Pauliaus laiškų rinkinio. Kitų trylikos *Laiškų* autorystė priskiriama apaštalui Pauliui, nors dauguma tyrinėtojų mano, kad kai kurie jų iš tikrųjų buvo parašyti Pauliaus mokinių (žr. įvadus į *Laišką efeziečiams, Laišką kolosiečiams, Antrąjį laišką tesalonikiečiams ir Pirmąjį laišką Timotiejui*).

Keturi Pauliaus laiškų rinkinio laiškai – efeziečiams, filipiečiams, kolosiečiams ir Filemonui – yra vadinami *laiškais iš kalėjimo,* nes kiekviename iš jų autorius primena gavėjams, kad rašo iš kalėjimo. Kiti trys – du Timotiejui ir vienas Titui – žinomi kaip *pastoraciniai laiškai,* nes adresuoti pavieniams ganytojams, juose patariama apaštalo bendradarbiams, kaip rūpintis savo kaimene. Pauliaus rinkinio laiškai kanone rikiuojami pagal jų ilgumą nuo *Laiško romiečiams* iki *Laiško Filemonui,* pabaigoje pridėtas *Laiškas žydams.*

Kiti septyni Naujojo Testamento laiškai, įtraukti po Pauliaus laiškų rinkinio, vadinami *Visuotiniais laiškais,* nes jie nėra skirti kuriai

nors vietinei krikščionių bendrijai kaip dauguma Pauliaus laiškų, bet didesniam skaitytojų būriui (žr. įvadą į *Visuotinius laiškus*). Trys iš jų – visi Jono laiškai – glaudžiai siejasi su ketvirtąja evangelija, todėl priklauso Jono Raštų tradicijai. *Visuotiniai laiškai*, kaip ir Pauliaus laiškai, rikiuojami pagal jų ilgumą, bet trys Jono laiškai įdėti kartu, o Judo – Naujojo Testamento laiškų rinkinio pabaigoje.

Autentiški Pauliaus laiškai buvo rašyti anksčiau už visas Naujojo Testamento evangelijas. Taigi pirminių žinių apie Jėzaus sekėjų sąjūdį bei jo vystymąsi ir žinios apie Jėzų skelbimo reikia ieškoti Pauliaus laiškuose. Tai svarbiausias istorinis šaltinis. Kitus Naujojo Testamento laiškus datuoti sudėtingiau, didžiuma iš jų priklauso antrajai ar trečiajai krikščionių kartai.

LAIŠKAS ROMIEČIAMS

Pauliaus laiškas Romos krikščionims užima labai reikšmingą vietą krikščionybės istorijoje. Šis ilgiausias ir labiausiai susistemintas laiškas atspindi apaštalo sampratos vystymąsi, susijusį su visuotiniu Dievo išganymo planu ir ypatingomis išvadomis dėl Krikščionių Bendrijos santykio su Dievo Sandoros tauta – Izraeliu (žr. 9–11 sk.). Tai brandi Dievo *teisumo – Evangelijos,* išganančios visus, kurie tiki, teologinė samprata.

Kaip visi Pauliaus laiškai, taip ir *Laiškas romiečiams* atspindi ypatingas aplinkybes, kuriomis apaštalas jį rašė iš Korinto tarp 56 ir 58 m. po Kr. (žr. Apd 20, 2–3). Tuo metu Paulius rengėsi vykti į Jeruzalę su jo bendrijose iš pagonijos surinkta pinigine rinkliava, skirta neturtingiesiems tenykštės bendrijos nariams (žr. 15, 22–27). Paskui planavo keliauti į Romą, norėdamas ten užsitikrinti paramą savo misijai į Ispaniją (žr. 15, 24, 28). Tokia kelionė jau senokai ypač neramino širdies (žr. 1, 9–13; 15, 23). Dabar, sėkmingai pasėjęs žodį apie Kristaus Evangeliją Rytuose (žr. 15, 19), Paulius ieškojo naujos dirvos Vakaruose (žr. 15, 20–21), siekdamas užbaigti evangelizaciją Romos pasaulyje. Tačiau jis jautė, kad apsilankymas Jeruzalėje kels pavojų (žr. 15, 30–32): iš *Apaštalų darbų* knygos žinome, kad Jeruzalėje Paulius buvo suimtas ir į Romą atvyko surakintas grandinėmis (žr. Apd 21–28, ypač 21, 30–33 ir 28, 14. 30–31).

Krikščionių Bendrija Romoje jau buvo įkurta. Taigi ji buvo ankstyvesnė už šį Pauliaus laišką. Kada ji išaugo, galimas dalykas, gausioje Romos žydų bendruomenėje, ir kaip atsirado, nežinome. Svetonijus, Romos istorikas, užsimena apie imperatoriaus Klaudijaus 49 m. po Kr. duotą įsaką, kuriuo žydai buvo išvaryti iš Romos, kai įvyko sąmyšis dėl kažkokio *Chrestos,* susijusio turbūt su ginču žydų bendruomenėje dėl Jėzaus – Mesijo (gr. *Christos*). Anot Apd 18, 2, Akvilas ir Priskilė (arba Priska, kaip ją vadina Rom 16, 3) buvo tarp išvarytųjų iš Romos; iš jų Paulius, būdamas Korinte, galėjo sužinoti apie Romos krikščionių bendrijos sąlygas.

Nėra aišku, ar žydai krikščionys, ar krikščionys iš pagonijos vyravo imperijos sostinės krikščionių *namų bendrijose* (žr. 16, 5), kai Paulius rašė *Laišką romiečiams.* Galbūt tada krikščionys iš pagonijos jau sudarė daugumą. Laiške apaštalas kreipiasi ir į žydus, ir į pagonis (žr. 3, 9. 29; taip pat 1, 14 paaiškinimą). Laiškas užsimena ir apie tą, kuris yra *silpno tikėjimo* (žr. 14, 1), ir apie tuos, kurie yra *stiprieji* (žr. 15, 1). Gali būti, kad šiais žodžiais neįvardijami skirtumai tarp tikinčiųjų iš judaizmo ir tikinčiųjų iš pagonijos, veikiau ženklinamas asketinis kai kurių konvertitų polinkis (žr. 14, 2), susijęs su žydų teisėtvarka dėl *švarių ir nešvarių* valgių (žr. 14, 14. 20). Problemos buvo panašios į

tas, su kuriomis Pauliui teko galynėtis Korinte (žr. 1 Kor 8). Jei Rom 16 yra autentiška *Laiško romiečiams* dalis (žr. 16, 1–23 paaiškinimą), aišku, kad Paulius iš šiame tekste minimų pažįstamų buvo daug ką sužinojęs apie Romos sąlygas.

Bet kokiu atveju Paulius rašo tam, kad apibūdintų Romos krikščionims save ir savo skelbiamą Evangeliją, norėdamas užsitikrinti jų paramą suplanuotai Ispanijos misijai. Pauliaus skelbiama Evangelija, atrodo, buvo artima romiečiams, nors jie buvo ją išgirdę iš kitų skelbėjų. Pauliaus Evangelijos (žr. 16, 25) centras – išganymas ir nuteisinimas tikėjimu į Kristų (žr. 1, 16–17). Tiesa, Dievo pyktis apsireiškia dėl visokių ir pagonių, ir žydų nuodėmių bei nedorumo (žr. 1, 18–3, 20), bet kartu apsireiškia ir Dievo galybė išganyti *teisumu – rūpesčiu dėl žmogaus,* apreikštu Kristuje (žr. 1, 16–17; 3, 21–5, 21). Apaštalas aprašo gyvenimo pasekmes bei išvadas tų, kurie tiki (žr. 6, 1–8, 39), ir gyvenimo padarinius Izraelyje tų, kurie, dideliam Pauliaus širdies skausmui, netiki (žr. 9, 1–5). Apaštalas gyvena viltimi, kad, kaip kai kurių tautiečių Evangelijos atmetimas nuvedė jį į išganymo tarnybą tarp pagonių, lygiai taip vieną dieną Dievo gailestingumu *bus išgelbėtas visas Izraelis* (žr. 11, 11–15, 25–29, 30–32). Be to, meta iššūkį, ragindamas tikinčiuosius dar labiau atsidėti gyvenimui Kristuje: *esame vienas kūnas Kristuje, o pavieniui – vieni kitų nariai* (žr. 12, 5), daro nuorodą į pasaulį, kuriame gyvenama (žr. 13, 1–7), remiasi eschatologine tikrove (žr. 13, 11–14) bei svarsto bendrijos situaciją (žr. 14, 1–15, 13).

Laiškas romiečiams savo tema artimas ankstyvesniam Pauliaus *Laiškui galatams.* Vieni *Laiško romiečiams* tyrinėtojai kalba apie šį laišką dėmesį kreipdami į istorinį judaizmo ir krikščionybės santykį: ši tema buvo svarbi ne tik krikščionybės pradžioje, bet ir šiandienos krikščionių pasauliui. Abu tikėjimai teigė, kad kelias į išganymą yra pagrįstas Sandora tarp Dievo ir tautos, išrinktos ir padarytos dieviškųjų dovanų paveldėtoja. Tačiau krikščionybė laikė save pranašišku Senojo Testamento išsipildymu ir pažadų įvykdymu, pareikšdama, kad parengiamoji Mozės Sandora dabar turi atsižvelgti į naują ir pranašišką, Kristuje įvykdytą Sandorą. Juk pats Paulius aistringai gynė pagonių laisvę nuo Mozės Sandoros įstatų, ypač Galatijoje, kur buvo atsisakęs pripažinti mėginimus šiuos įstatus pridėti prie Evangelijos krikščionims iš pagonijos. Mat Paulius buvo patyręs priešiškumų, iškilusių tarp dviejų tikėjimų sekėjų, ir *Laiške galatams* griežtai pasmerkė žydus krikščionis, kurie norėjo įkalbėti krikščionis iš pagonijos priimti judaizmo papročius. Anot Pauliaus, tikėjimas į Jėzų, išganymo šaltinį, būtų visiškai sunaikintas, jei krikščionys iš pagonijos būtų įpareigoti sulieti abu tikėjimus į vieną.

Kiti *Laiško romiečiams* tyrinėtojai laiško šerdį sieja su Izraeliu ir Krikščionių Bendrija – tema, kurią Paulius aptarė 9–11 sk. Kaip

suprato Paulius, žmogaus nuteisinimas įvyksta per tikėjimą, o ne per Įstatymą. Teologinė nuteisinimo sampratos potekstė: dieviškasis išganymo planas viršta tikrove plačioje teologinėje plotmėje, apimančioje visą žmoniją, nepaisant religinio turinio, susieto su kultūriniu paveldu, skirtumų. Taigi, anot šių tyrinėtojų, *Laiškas romiečiams* apibūdina Dievo išganymo planą nuo Adomo per Abraomą ir Mozę iki Kristaus (žr. 4–5 sk.) ir laiko jį atviru apreiškimui per Kristaus paruziją (žr. 8, 18–25).

Pauliaus *Laiškas romiečiams* yra svarbus Kristaus pranašumo Įstatymo atžvilgiu ir tikėjimo į Kristų – išganymo šaltinį – reikšmės apibūdinimas. Tai nesąlyginis tautų apaštalo kreipinys į Romos ir viso pasaulio krikščionis, kad to tikėjimo tvirtai laikytųsi. Krikščionys privalo atsispirti bet kokiam spaudimui priimti išganymo per Įstatymo darbus sampratą (žr. 10, 4) ir sykiu perdėtai neteigti krikščionio laisvės nuo Įstatymo: jis gi negali atsisakyti atsakomybės už kitus (žr. 12, 1–2) arba atmesti Dievo Įstatymo ir valios (žr. 3, 9–21; 3, 31; 7, 7–12, 13–25).

Laiško romiečiams metmenys

A.	Įžanga	1, 1–15
B.	Žmonija, pasimetusi be Evangelijos	1, 16 – 3, 20
C.	Nuteisinimas tikėjimu į Kristų	3, 21 – 5, 21
D.	Nuteisinimas ir krikščionio gyvenimas	6, 1 – 8, 39
E.	Žydai ir pagonys Dievo plane	9, 1 – 11, 36
F.	Krikščionių pareigos	12, 1 – 15, 13
G.	Pabaiga	15, 14 – 16, 27

A. ĮŽANGA

Kreipimasis

1 [1*] Paulius, Jėzaus Kristaus
tarnas, pašauktasis apaštalas*, išskirtas [skelbti] Gerą-
ją Dievo Naujieną, [2] kurią Dievas buvo iš anksto pažadėjęs per savo pranašus šventuosiuose Raštuose. [3] O ji kalba apie jo Sūnų, kūnu kilusį iš Dovydo giminės, [4*] šventumo Dvasia

1, 1–7: Paulius apskritai laikydavosi senovės laiškų formuliaro. Pradžioje išvardijamas siuntėjas, adresatas (adresatai) ir pasisveikinama, o užbaigiama linkėjimais. Autoriaus parašo nebūdavo. Užtat Paulius, patvirtindamas laiško tikrumą, pabaigoje įrašydavo kelias eilutes savo ranka (plg. 2 Tes 3, 17). Laiškus paprastai rašydavo specialistai raštininkai, labai dažnai praplėsdami bei išvystydami autoriaus mintis.

1, 1: *Apaštalas*: žydiškos kilmės terminas, reiškiantis kieno nors pasiuntinį, turintį siuntėjo įgaliojimus. Taigi apaštalas yra ne tik funkcijos sąvoka, bet ir autoriteto.

1, 4: Po prisikėlimo Kristus ir kaip žmogus naudojasi visa dieviška galybe.

per prisikėlimą iš numirusių
pristatytą galingu Dievo Sūnu-
mi, – Jėzų Kristų, mūsų Vieš-
patį. [5] Per jį esame gavę malo-
nę ir apaštalo tarnystę, kad jo
garbei skleistume tikėjimo
klusnumą* visose pagonių tau-
tose. [6] Kartu ir jūs esate Jėzaus
Kristaus pašaukti.

[7] Visiems Dievo mylimie-
siems, esantiems Romoje, pa-
šauktiesiems šventiesiems: te-
būna jums malonė bei ramybė
nuo Dievo, mūsų Tėvo, ir Vieš-
paties Jėzaus Kristaus!

Padėka ir prašymas

[8] Pirmiausia aš dėkoju savo
Dievui per Jėzų Kristų už jus
visus, nes visame pasaulyje kal-
bama apie jūsų tikėjimą. [9] Man
gali paliudyti Dievas, kuriam
tarnauju dvasia, skelbdamas
jo Sūnaus Evangeliją, jog be
paliovos jus prisimenu, [10] vi-
suomet savo maldose prašyda-
mas, kad, Dievui leidus, man
pavyktų kaip nors atkeliauti
pas jus. [11] Aš trokštu jus pa-
matyti, kad galėčiau perduoti
šiek tiek dvasinių dovanų jums
sustiprinti, [12] tai yra drauge
pasiguosti bendru jūsų ir ma-
no tikėjimu. [13] Noriu, broliai,
kad žinotumėte, jog ne kartą
ketinau atvykti pas jus, – deja,
iki šiol vis pasitaikydavo kliū-
čių, – kad ir tarp jūsų turėčiau
šiek tiek vaisių kaip ir kitose
tautose. [14] Juk aš skolingas
graikams ir barbarams*, moky-
tiems ir nemokytiems. [15] Štai
kodėl mano širdį traukia ir jums
Romoje skelbti Evangeliją.

B. ŽMONIJA, PASIMETUSI BE EVANGELIJOS

Įžanginės mintys

[16] Aš nesigėdiju Evangelijos,
nes ji yra Dievo galybė išgelbė-
ti kiekvienam tikinčiajam, pir-
ma žydui, paskui* graikui.
[17] Joje apsireiškia Dievo tei-
sumas* iš tikėjimo į tikėjimą,
kaip parašyta: *Teisusis gyvens
tikėjimu.*

Pagonių nusikaltimas Dievui

[18] Dievo rūstybė apsireiškia
iš dangaus už visokią žmonių
bedievystę ir neteisybę, kai tei-
sybę jie užgniaužia neteisingu-
mu. [19] Juk tai, kas gali būti
žinoma apie Dievą, jiems aiš-
ku, nes Dievas jiems tai leido
suprasti.

1, 5: *Tikėjimo klusnumas*: a. klusnumas, kylantis iš tikėjimo; b. klusnumas tikėjimui (Dievo apreiškimui); c. klusnumas, kurį sudaro pats tikėjimas Dievu.

1, 14: Jei sąvoka *graikai* būdavo priešinama *barbarams*, tuomet ji reikšdavo išsilavinusį žmogų. Jeigu *graikai* būdavo priešinami *žydams*, tuomet sąvoka reikšdavo pagonis.

1, 16: *Pirma... paskui*: laiko, ne garbingumo pirmenybė.

1, 17: Dievo teisumas pasirodo tuo, kad jis įvykdė savo pažadą išgelbėti žmones malone.

[20]Jo neregimosios ypatybės –
jo amžinoji galybė ir dievystė –
nuo pat pasaulio sukūrimo
aiškiai suvokiamos protu iš jo
kūrinių, taigi jie nepateisina-
mi. [21] Pažinę Dievą, jie negar-
bino jo kaip Dievo ir jam nedė-
kojo, bet tuščiai svarstydami
paklydo, ir neišmani jų širdis
aptemo. [22] Girdamiesi esą iš-
mintingi, tapo kvaili. [23] Jie iš-
mainė nenykstančiojo Dievo
šlovę į nykstančius žmogaus,
paukščių, keturkojų ir šliužų
atvaizdus.

[24] Todėl Dievas per jų širdžių
geismus atidavė* juos tokiam
neskaistumui, kad jie patys
teršė savo kūnus. [25] Jie Dievo
tiesą iškeitė į melą ir lenkėsi
bei tarnavo kūriniams, o ne Kū-
rėjui, kuriam šlovė per amžius.
Amen!

[26] Štai kodėl Dievas paliko
juos gėdingų aistrų valiai. Jų
moteriškės prigimtinius santy-
kius pakeitė priešingais pri-
gimčiai. [27] Panašiai ir vyriškiai,
pametę prigimtinius santy-
kius su moterimis, užsidegė
geiduliais vienas kitam, ištvir-
kavo vyrai su vyrais, ir jiems
būdavo jais pačiais už iškrypi-
mą vertai atmonijama.

[28]Jie nesirūpino pažinti Die-
vą, tai ir Dievas leido jiems va-
dovautis netikusiu išmanymu
ir daryti, kas nepridera. [29] To-
dėl jie pilni visokio neteisumo,
piktybės, godulystės ir piktu-
mo, pilni pavydo, žudynių, ne-
santaikos, klastingumo, panie-
kos, apkalbų. [30] Jie – Dievo ne-
kenčiami šmeižikai, akiplėšos,
išpuikėliai, pagyrūnai, išradin-
gi piktadariai, neklausantys
tėvų, [31] neprotingi, neištikimi,
be meilės, negailestingi. [32] Nors
žino Dievo sprendimą, jog visa
tai darantys verti mirties, jie
ne tik patys taip daro, bet ir
palaiko taip darančius.

Žydų nusikaltimas Dievui

2 [1] Esi nepateisinamas,
kad ir kas būtum, žmo-
gau, kuris mėgsti teisti kitus.
Juk teisdamas kitą, pasmerki
save, nes ir pats tai darai, už
ką teisi.* [2] O mes žinome, kad
Dievas teisingai teisia tuos,
kurie tokius nusikaltimus da-
ro. [3] Nejaugi manai, žmogau,
teisdamas taip darančius ir
pats taip pat darydamas, iš-
vengsiąs Dievo teismo?! [4] Kaip-
gi drįsti niekinti jo gerumo, pa-
kantumo ir kantrumo lobius?!
Ar nesupranti, kad Dievo ge-
rumas skatina tave atsivers-
ti? [5] Deja, savo užkietėjimu bei
neatgailaujančia širdimi tu
pats sau kaupi rūstybę dienai,
kurią apsireikš Dievo rūstybė

1, 24: *Atidavė*: hebrajų posakis, reiškiantis *leido pasiduoti, neapsaugojo nuo pasidavimo.*

2, 1: Išvardijęs pagonių nedorybes, Paulius kreipiasi į žydus, kurie niekindavo pagonis, patys būdami ne ką geresni, nors turėjo Dievo apreiškimą.

ir jo teisingas teismas. 6 Jis
kiekvienam atmokės už jo
darbus: 7 tiems, kurie ieško
šlovės, garbingumo ir nemir-
tingumo, ištvermingai dary-
dami gera, – amžinuoju gyve-
nimu, 8 o išpuikėliams, kurie
neklauso tiesos, bet yra pasi-
davę neteisumui, – pykčiu ir
rūstybe. 9 Sielvartas ir suspau-
dimas sielai kiekvieno žmo-
gaus, kuris daro bloga, pirma
žydo, paskui graiko. 10 Ir šlovė,
pagarba bei ramybė kiekvie-
nam, kuris daro gera, pirma žy-
dui, paskui graikui. 11 Juk Die-
vas nėra šališkas.

Negelbės Įstatymas

12 Visi, kurie nusidėjo netu-
rėdami Įstatymo, pražus be
Įstatymo, o visi, kurie nusidė-
jo turėdami Įstatymą, bus nu-
teisti pagal Įstatymą. 13 Teisūs
Dievo akyse ne Įstatymo klau-
sytojai; teisūs bus pripažinti
Įstatymo vykdytojai.
14 Kai jokio Įstatymo netu-
rintys pagonys iš prigimties
vykdo Įstatymo reikalavimus,
tada jie – neturintys Įstatymo
yra patys sau Įstatymas. 15 Jie
įrodo, kad Įstatymo reikalavi-
mai įrašyti jų širdyse, ir tai liu-
dija jų sąžinė bei mintys, ku-
rios tai kaltina, tai teisina
viena kitą... 16 Aną dieną Die-
vas per Jėzų Kristų teis žmo-
nių slėpinius, kaip sako mano
Evangelija.

17 Aure tu vadiniesi žydas,
pasikliauji Įstatymu ir girie-
si Dievu. 18 Tu pažįsti jo valią
ir, Įstatymo pamokytas, išma-
nai, kas geriau. 19 Esi įsitiki-
nęs galįs būti aklųjų vadovas,
švyturys tamsoje esantiems,
20 neišmanančių mokytojas,
kūdikių auklėtojas, turįs Įsta-
tyme išreikštą pažinimą bei
tiesą. 21 Tai kodėl gi, mokyda-
mas kitus, nepamokai pats sa-
vęs?! Kodėl, įkalbinėdamas ne-
vogti, pats vagi?! 22 Skelbdamas
nesvetimauti, pats svetimau-
ji?! Bodėdamasis stabais, pats
apiplėši šventoves?! 23 Giriesi
Įstatymu, o paniekini Dievą,
laužydamas Įstatymą?! 24 Juk
parašyta: *Dėl jūsų piktžodžiau-
ja Dievo vardui pagonys.*

Negelbės apipjaustymas

25 Apipjaustymas naudingas,
jei vykdai Įstatymą. O jeigu esi
Įstatymo laužytojas, iš api-
pjaustyto virsti neapipjausty-
tu. 26 Taigi, kai neapipjausty-
tas žmogus laikosi Įstatymo
reikalavimų, argi jo neapip-
jaustymas nebus įskaitytas
apipjaustymu?! 27 Taip pagal
gymį neapipjaustytas, bet vyk-
dantis Įstatymą žmogus pa-
smerks tave, kuris laužai Įsta-
tymą, turėdamas jo raidę ir
apipjaustymą. 28 Ne tas yra
tikras žydas, kuris viešai lai-
komas žydu, ir ne tas tikras
apipjaustymas, kuris išoriš-
kai atliktas kūne. 29 Anaiptol!

Tiktai tas yra žydas, kuris tok-
sai viduje, ir tiktai tuomet yra
apipjaustymas, kai širdis api-
pjaustyta dvasioje, o ne pagal
raidę. Tokiam ir gyrius ne iš
žmonių, bet iš Dievo.

Kaip su Dievo pažadais?

3 1 Koks tada pranašumas
būti žydu arba kokia nau-
da iš apipjaustymo?! 2 Visoke-
riopas!* Pirmiausia tas, kad
jiems buvo patikėtas Dievo
žodis. 3 Jei kai kurie tapo ne-
ištikimi, – negi jų neištikimy-
bė panaikins Dievo ištikimybę?
4 Nieku būdu! Dievas išlieka
tiesakalbis, o kiekvienas žmo-
gus – melagis, kaip parašyta:

Kad tavo žodžiai būtų
pripažinti teisūs
ir laimėtum, kai esi
teisiamas.

5 Jei mūsų neteisingumas iš-
kelia Dievo teisumą, – ką gi sa-
kysime?! Gal Dievas neteisus,
rūsčiai bausdamas?! Kalbu,
kaip žmonėms įprasta. 6 Nie-
ku būdu! Kaip tada Dievas ga-
lėtų teisti pasaulį?! 7 Bet jeigu
Dievo tiesa per mano melagys-
tę tik skaidriau nušvito jo gar-
bei, tai kam dar teisti mane
kaip nusidėjėlį?! 8 Gal jau im-
kime ir darykime bloga, kad iš-
eitų gera, – kaip esame šmei-
žiami ir kaip kai kurie sako
mus skelbiant?! Šitokie tikrai
smerktini.

Visi žmonės nusidėjėliai

9 Tai ką gi? Ar mes turime
pirmenybę?! Visai ne! Juk jau
įrodėme, kad ir žydai, ir pago-
nys – visi yra nuodėmės pa-
vergti, 10 kaip parašyta:

Nėra teisaus, nėra nė vieno.
11 *Nėra išmanančio, nėra kas*
Dievo ieškotų.
Visi pasiklydo, visi nuėjo
vėjais;
nėra kas darytų gera, nėra
nė vieno!
13 *Jų gerklė – atviras kapas;*
savo liežuviais klastas jie
raizgė,
gyvačių nuodai jų lūpose.
14 *Jų burna pilna keiksmų ir*
kartumo,
15 *jų kojos eiklios kraujo išlieti,*
16 *jų keliais skuba griovimas*
ir skurdas.
17 *Jie nepažino taikos kelio,*
18 *ir nestovi prieš jų akis Dievo*
baimė.

19 O mes žinome, jog Įstaty-
mo* reikalavimai paskelbti
tiems, kurie yra pavaldūs Įsta-
tymui, kad visos burnos užsi-
čiauptų ir visas pasaulis pasi-
rodytų kaltas prieš Dievą, 20 nes
Įstatymo darbais *jo akivaizdo-*
je nebus nuteisintas nė vienas
žmogus. Per Įstatymą tik pa-
žįstame nuodėmę.

3, 2: *Visokeriopas*, t. y. pranašumas.

3, 19: Čia *Įstatymas* – visas ST.

C. NUTEISINIMAS TIKĖJIMU Į KRISTŲ

Dievo teisumas

21* Bet dabar be Įstatymo
pasireiškė Dievo teisumas, paliudytas Įstatymo ir Pranašų.
22 Tai Dievo teisumas, tikėjimu
į Jėzų Kristų duodamas visiems tikintiesiems. Nėra jokio skirtumo,
23 nes visi yra
nusidėję ir stokoja Dievo garbės,
24 o nuteisinami dovanai
jo malone dėl Kristaus Jėzaus
atpirkimo*.
25 Dievas jį paskyrė permaldavimo auka, jo
kraujo galia, veikiančia per tikėjimą. Jis norėjo parodyti savo teisumą tuo, kad nenubaudė už nuodėmes, padarytas
anksčiau,
26 dieviškojo kantrumo laikais, ir norėjo parodyti
savo teisumą dabartiniu metu, pasirodydamas esąs teisus
ir nuteisinantis tą, kuris tiki
Jėzų.

Tikėjimo vaidmuo

27 Kur tada pagrindas girtis?
Jis atmestas. Kokiu įstatymu?
Darbų? Ne, tikėjimo įstatymu*.
28 Mes laikomės nuomonės, kad
žmogus nuteisinamas tikėjimu, be Įstatymo darbų.
29 Argi
Dievas – tiktai žydų Dievas? Ar
jis nėra ir pagonių?! Taip, ir pagonių,
30 nes tėra vienas Dievas,
kuris per tikėjimą nuteisins
apipjaustytus žydus ir per tikėjimą nuteisins neapipjaustytus pagonis.
31 O gal tikėjimu
mes panaikiname Įstatymą?*
Nieku būdu! Priešingai, mes
Įstatymą patvirtiname.

Abraomas nuteisintas tikėjimu

4
1 O ką pasakysime gavus
Abraomą – mūsų protėvį
pagal kūną?
2 Jei Abraomas
būtų buvęs nuteisintas darbais, jis turėtų kuo pasigirti,
tik, žinoma, ne Dievui.
3 Bet ką
sako Raštas? Abraomas patikėjo Dievu, ir tai jam buvo

3, 21–31: Žmogus negali savo darbais užsitarnauti teisumo ir išganymo. Teisumas pasiekiamas tik Dievo malone.

3, 24: Paulius dažniausiai žodžiu *malonė* supranta laisvą, neužtarnautą Dievo dovaną, išganymo aktą. *Atpirkimas* – žodis paimtas iš ST, kur pasakojama apie Izraelio tautos išvadavimą iš Egipto vergovės. Vaizdingai tariant, tauta buvusi *atpirkta* iš egiptiečių. NT taip pat ši sąvoka vartojama kalbant apie Jėzaus auką, *atpirkusią* žmones iš nuodėmės ir jos pasekmių. Dažnai siejama su *išganymo* ar *išgelbėjimo* sąvokomis. Atpirkimas ir išganymas, kuris buvo pradėtas ant Kalvarijos kalno, realizuojamas visoje žmonių istorijoje ir bus baigtas antruoju Kristaus atėjimu, galutiniu mirties nugalėjimu ir kūnų prisikėlimu iš mirties.

3, 27: Tikėjimas, kaip sako Tridento Susirinkimas, yra *išganymo pradžia, viso nuteisinimo pagrindas*. Tikėjimas čia reiškia ne tik kurios nors tiesos priėmimą, bet viso asmens atsidavimą Kristui.

3, 31: Deja, žydų pasaulyje Įstatymas dažnai būdavo apeinamas, laikantis vien išorinių formų, o nesiskaitant su jo turiniu.

įskaityta teisumu. 4 Tam, ku-
ris dirba, atlyginimas nelaiko-
mas malone, bet prievole. 5 O
tam, kuris nedirba, bet tiki tuo,
kuris nuteisina bedievį, jo tikė-
jimas įskaitomas jam teisumu.
6 Taip ir Dovydas skelbia palai-
minimą žmogui, kuriam Dievas
be darbų įskaito teisumą:

7 *Palaiminti, kurių*
nusikaltimai atleisti,
kurių nuodėmės uždengtos;
8 *palaimintas vyras, kuriam*
Viešpats nuodėmės
neįskaito!

Abraomas ir apipjaustymas

9 Ar šis palaiminimas taiko-
mas tik apipjaustytiesiems, ar
ir neapipjaustytiesiems? Mes
sakėme, kad *Abraomui tikėji-*
mas buvo įskaitytas teisumu.
10 Kokiu būdu? Jam esant api-
pjaustytam ar dar prieš api-
pjaustymą? – Ne po apipjaus-
tymo, bet prieš tai. 11 Jis gavo
apipjaustymo žymę kaip ant-
spaudą tikėjimo teisumo, kurį
turėjo būdamas dar neapip-
jaustytas. Taip jis tapo tėvu vi-
siems tikintiesiems iš neapip-
jaustytųjų, kad ir jiems būtų
įskaitytas teisumas, 12 ir tėvu
tiems apipjaustytiesiems, ku-
rie ne tik apipjaustyti, bet ir
vaikščioja pėdomis mūsų tėvo
Abraomo, kuris tikėjo būdamas
dar neapipjaustytas.

Abraomas ir Įstatymas

13 Ne Įstatymu buvo parem-
tas Abraomui arba jo palikuo-
nims* duotas pažadas, kad pa-
veldės pasaulį, bet tikėjimo
teisumu. 14 Jei paveldėtojai te-
būtų tie, kurie remiasi Įstaty-
mu, tai tikėjimas taptų tuš-
čias, o pažadas liktų bevertis.
15 Juk Įstatymą lydi rūstybė, o
kur nėra Įstatymo, ten nėra nė
nusižengimo. 16 Taigi paveldė-
jimas priklauso nuo tikėjimo,
kad tikrai būtų iš malonės ir
kad pažadas būtų tikras vi-
siems palikuonims, ne tik
tiems, kurie remiasi Įstatymu,
bet ir tiems, kurie turi Abrao-
mo tikėjimą. O jis yra visų mū-
sų tėvas, 17 kaip parašyta: *Aš*
padariau tave daugelio tautų tė-
vu; – tėvas prieš Dievą, kuriuo
jis tikėjo, kuris atgaivina nu-
mirusius ir iš nebūties pašau-
kia būti daiktus.

Abraomas – pavyzdys krikščionims

18 Nematydamas jokios vil-
ties, Abraomas patikėjo vilti-
mi, jog tapsiąs *daugelio tautų*
tėvu, kaip pasakyta: *Tokia bus*
tavoji ainija. 19 Jis nesvyruoda-
mas tikėjo, nors regėjo savo
kūną jau apmirusį – jam buvo
arti šimto metų – ir Saros įsčias
apmirusias. 20 Jis nepasidavė
netikėjimui Dievo pažadu, bet

4, 13: *Palikuonys*: visi, kurie tikėji-
mu gauna nuteisinimą.

4, 14: *Kurie remiasi Įstatymu*: žydų
tikėjimo išpažinėjai.

įsitvirtino tikėjime, teikdamas
Dievui garbę 21 ir būdamas tik-
ras, jog ką pažadėjo, įstengs ir
įvykdyti. 22 *Todėl jam tai buvo
įskaityta teisumu.*

23 Tačiau ne vien apie jį para-
šyta: jam buvo įskaityta, 24 bet
ir apie mus, – nes turės būti
įskaityta ir mums, jei tikėsi-
me tą, kuris prikėlė iš numiru-
sių mūsų Viešpatį Jėzų, paau-
kotą dėl mūsų nusikaltimų ir
prikeltą mums nuteisinti.

Nuteisinimas – išganymo laidas

5 1 Taigi, nuteisinti tikėji-
mu, gyvename taikoje su
Dievu per mūsų Viešpatį Jėzų
Kristų, 2 per kurį tikėjimu pa-
siekiame tą malonę, kurioje sto-
vime ir didžiuojamės Dievo šlo-
vės viltimi. 3 Ir ne vien tuo. Mes
taip pat didžiuojamės sielvar-
tais, žinodami, kad sielvartas
gimdo ištvermę, 4 ištvermė – iš-
bandytą dorybę, išbandyta do-
rybė – viltį. 5 O viltis neapgau-
na, nes Dievo meilė yra išlieta
mūsų širdyse Šventosios Dva-
sios, kuri mums duota.

6 Mums dar esant silpniems,
Kristus skirtu metu numirė už
bedievius. 7 Vargu ar kas su-
tiktų mirti už teisųjį; nebent
kas ryžtųsi numirti už gerada-
rį. 8 O Dievas mums parodė sa-
vo meilę tuo, kad Kristus nu-
mirė už mus, kai tebebuvome
nusidėjėliai. 9 Tad dar tikriau
dabar, kai esame nuteisinti jo
krauju, būsime jo išgelbėti nuo
rūsčios bausmės. 10 Jeigu, kai
dar buvome priešai, mus sutai-
kino su Dievu jo Sūnaus mir-
tis, tai juo labiau mus išgelbės
jo gyvybė, kai jau esame sutai-
kinti. 11 Negana to, – dar gali-
me didžiuotis Dievu per mūsų
Viešpatį Jėzų Kristų, kuris
mus sutaikino.

Adomas ir Jėzus Kristus

12 Todėl kaip per vieną žmo-
gų nuodėmė įėjo į pasaulį, o per
nuodėmę mirtis, taip mirtis
prasiskverbė į visus žmones,
nes visi nusidėjo.* – 13 Nuodė-
mė buvo pasaulyje ir iki Įsta-
tymo, bet, nesant Įstatymo,
nuodėmė negalėjo būti įskaito-
ma. 14 Vis dėlto nuo Adomo iki
Mozės mirtis valdė net tuos,
kurie nebuvo padarę nuodė-
mių, panašių į nusikaltimą
Adomo, kuris buvo Būsimojo*
provaizdis.

15 Bet ne taip yra su dovana
kaip su kalte. Jei dėl vieno žmo-
gaus nusidėjimo turėjo mirti
daugelis, tai dar labiau Dievo
malonė ir vieno žmogaus, Jė-
zaus Kristaus, malonės dova-
na su kaupu atiteko daugybei.

5, 12: Čia neužbaigta Pauliaus mintis, besiremianti Pradžios 2, 17. Mirtis yra nuodėmės padarinys. Minties tęsinys 14–15 eil. ir toliau.

5, 14: *Būsimojo (Adomo)* – Kristaus.

[16] Ne, ne taip yra su dovana
kaip su vieno žmogaus nusikal-
timu. Juk teismas virto pa-
smerkimu dėl vieno kaltės, o
malonė iš daugybės nusikalti-
mų atvedė iki nuteisinimo. [17] Jei
dėl vieno žmogaus nusikaltimo
mirtis įsiviešpatavo per tą vie-
ną, tai nepalyginti labiau tie,
kurie su perteklium gauna ma-
lonės bei teisumo dovaną, vieš-
pataus gyvenime per vieną Jė-
zų Kristų.

[18] Taigi, kaip vieno žmogaus
nusikaltimas visiems žmo-
nėms užtraukė pasmerkimą,
taip vieno teisus darbas vi-
siems laimėjo nuteisinimą,
kad gyventų. [19]* Kaip vieno
žmogaus neklusnumu daugelis
tapo nusidėjėliais, taip ir vie-
no klusnumu daugelis taps tei-
sūs. [20] Įstatymas įsiterpė, kad
nusikaltimas dar padidėtų.
Bet kur buvo pilna nuodėmės,
ten dar apstesnė tapo malonė,
[21] kad kaip nuodėmė viešpata-
vo mirtimi, taip malonė vieš-
patautų teisumu amžinajam
gyvenimui per mūsų Viešpatį
Jėzų Kristų.

D. NUTEISINIMAS IR KRIKŠČIONIO GYVENIMAS

Krikštas

6 [1] Ką gi sakysime? Gal
mums pasilikti nuodėmė-
je, kad gausėtų malonė? [2] Nie-
ku būdu! Miręs nuodėmei, kaip-
gi toliau gyventume joje? [3] Argi
nežinote, jog mes visi, pakrikš-
tytieji Kristuje Jėzuje, esame
pakrikštyti jo mirtyje?* [4] Taigi
krikštu mes esame kartu su juo
palaidoti mirtyje, kad kaip Jė-
zus buvo prikeltas iš numiru-
sių Tėvo šlovinga galia, taip ir
mes pradėtume gyventi atnau-
jintą gyvenimą.

[5] Jei esame suaugę su jo mir-
ties paveikslu, būsime suaugę
ir su prisikėlimo. [6] Mes žino-
me, jog mūsų senasis „aš“* yra
nukryžiuotas kartu su juo, kad
būtų sunaikintas nuodėmės
kūnas ir kad daugiau nebever-
gautume nuodėmei. [7] Juk kas
miręs, tas išvaduotas iš nuo-
dėmės.

[8] Jeigu esame mirę su Kris-
tumi, tikime ir gyvensią su juo.
[9] Mes žinome, kad, prisikėlęs
iš numirusių, Kristus daugiau
nebemiršta; mirtis jam nebetu-
ri galios. [10] Kad jis numirė, tai
numirė nuodėmei kartą visiems

5, 19: Kristaus auka ant kryžiaus buvo permaldavimas už visus žmones. Plg. Mt 20, 28; 26, 26–27; Jn 1, 29.

6, 3: Arba: *Ar nežinote, kad mes visi (per krikštą) esame panardinti į Jėzų Kristų, panardinti jo mirtyje.*

6, 6: *Aš* – pažodžiui: *žmogus; nuodėmės kūnas* – nuodėmingasis žmogus, žmogaus nuodėmingumas.

laikams, o kad gyvena – gyvena
Dievui. 11 Taip ir jūs laikykite
save mirusiais nuodėmei, o gy-
vais Dievui Kristuje Jėzuje*.

Nebevergauti nuodėmei

12 Taigi tegu nebeviešpatau-
ja jūsų mirtingame kūne nuo-
dėmė, kad vėl nepasiduotumė-
te jo geismams. 13 Ir neduokite
nuodėmei savo kūno narių kaip
nedorybės ginklų, bet paveski-
te Dievui save kaip iš mirusių-
jų atgijusius ir savo narius –
kaip teisumo ginklus. 14 Jumy-
se neturi viešpatauti nuodėmė:
jūs ne Įstatymo, bet malonės
galioje.

Nuodėmė ir teisumas

15 Tai ką gi? Gal darysime
nuodėmes, jei esame ne Įsta-
tymo, bet malonės valdžioje?!
Nieku būdu! 16 Argi nežinote,
kad, pasiduodami kam nors
vergiškai tarnauti, jūs iš tiesų
tampate vergais to, kurio klau-
sote: ar tai būtų nuodėmė, ve-
danti į mirtį, ar klusnumas,
vedantis į teisumą. 17 Ačiū Die-
vui, kad, buvę nuodėmės ver-
gais, jūs iš širdies paklusote
tam mokslo pavyzdžiui, ku-
riam buvote pavesti, 18 ir, iš-
vaduoti iš nuodėmės, tapote
teisumo tarnais. 19 Aš kalbu
kaip žmonėms įprasta, atsi-
žvelgdamas į jūsų kūnišką
silpnumą. Kaip buvote atida-
vę savo kūno narius vergauti
netyrumui ir nedorybei, kad
elgtumėtės nedorai, taip dabar
atiduokite savo narius tarnau-
ti teisumui, kad taptumėte
šventi.

20 Būdami nuodėmės vergai,
jūs buvote nepriklausomi nuo
teisumo. 21 Bet kokią naudą tu-
rėjote tuomet iš to, ko dabar
gėdijatės? Juk anų dalykų ga-
las – mirtis. 22 O dabar, išva-
duoti iš nuodėmės ir tapę Dievo
tarnais, jūs turite kaip vaisių
šventumą ir kaip baigtį – am-
žinąjį gyvenimą. 23 Atpildas už
nuodėmę – mirtis, o Dievo ma-
lonės dovana – amžinasis gy-
venimas mūsų Viešpatyje Kris-
tuje Jėzuje.

Išvaduoti nuo Įstatymo

7 1* Argi nežinote, broliai, –
aš kalbu išmanantiems
Įstatymą, – jog Įstatymas ga-
lioja žmogui, kol jis gyvas? 2 Pa-
vyzdžiui, ištekėjusi moteris
Įstatymo surišta su vyru, kol
jis gyvas. Jei vyras miršta, ji
tampa laisva nuo Įstatymo,

6, 11: *Kristuje Jėzuje*: labai Pauliaus mėgstamas posakis, kuris reiškia: *be galo glaudžiai susivienijęs su Kristumi Jėzumi, jame paskendęs, gyvenantis jo malone ir jo mintimis.*

7, 1–8: Čia pabrėžta tikinčiųjų vienybė su Kristumi. Kristus yra tikinčiųjų galva, o tikintieji – jo mistinio kūno nariai. Vadinasi, krikščionis yra išvaduotas nuo Mozės Įstatymo, nes yra kartu su Kristumi numiręs. Krikštas yra mūsų mistinė mirtis su Kristumi.

rišusio ją su vyru. 3 Taigi ji va-
dinsis svetimautoja, jei, vyrui
gyvam esant, bus žmona ki-
tam. Bet jei vyras miršta, ji
tampa laisva nuo Įstatymo ir,
būdama žmona kitam, nebėra
svetimautoja.

4 Šitaip, mano broliai, ir jūs
esate per Kristaus kūną mirę
Įstatymui, kad priklausytumė-
te kitam – prikeltajam iš nu-
mirusių – ir kad mes visi duo-
tume vaisių Dievui. 5 Kol dar
gyvenome kūniškai, mūsų sąna-
riuose veikė Įstatymo pažadin-
tos nuodėmingos aistros, ir mes
davėme vaisių mirčiai. 6 O da-
bar, numirę Įstatymui, kuriuo
buvome surišti, esame išsiva-
davę nuo jo, kad tarnautume
atnaujinta Dvasia, o ne pase-
nusia raide.

Įstatymo vaidmuo

7 Ką gi sakysime? Gal kad
Įstatymas yra nuodėmė?! Nie-
ku būdu! Bet aš nebūčiau pa-
žinęs nuodėmės, jei nebūtų
Įstatymo. Ir nebūčiau suvokęs
geismo, jei Įstatymas nebūtų
pasakęs: *Negeisk!* 8 Bet, paga-
vusi progą, nuodėmė per įsaky-
mus pažadino manyje visokius
geismus, o be Įstatymo nuodė-
mė negyva.

9 Aš* kadaise gyvenau be Įsta-
tymo. Paskui, atėjus įsakymui,
atgijo ir nuodėmė, 10 o aš numi-
riau; taip man paaiškėjo, kad
įsakymas, skirtas gyvenimui,
nuvedė mane į mirtį. 11 Įsaky-
mo paskatinta nuodėmė mane
suvedžiojo ir juo mane nužudė.

12 Taigi Įstatymas šventas;
įsakymas taip pat šventas, ir
teisingas, ir geras. 13 Vadinasi,
geras dalykas man tapo mirš-
tamas? Nieku būdu! Bet nuo-
dėmė parodė savo nuodėmin-
gumą tuo, kad atnešė man
mirtį, pasinaudodama geru
dalyku. Dėl įsakymo nuodėmė
pasirodė esanti be saiko nuo-
dėminga.

Vidinė kova

14 Mes žinome, kad Įstaty-
mas yra dvasiškas, o aš esu
kūniškas, parduotas nuodė-
mės valdžion. 15 Aš net neišma-
nau, ką darąs, nes darau ne tai,
ko noriu, bet tai, ko nekenčiu.
16 O jei darau tai, ko nenoriu,
tuomet pripažįstu, jog Įstaty-
mas geras. 17 Tada jau nebe aš
tai darau, bet manyje gyvenan-
ti nuodėmė. 18 Aš žinau, kad
manyje, tai yra mano kūne, ne-
gyvena gėris. Mat aš sugebu ge-
ro trokšti, o padaryti – ne. 19 Aš
nedarau gėrio, kurio trokštu, o
darau blogį, kurio nenoriu. 20 O
jeigu darau, ko nenoriu, tada
nebe aš tai įvykdau, bet many-
je gyvenanti nuodėmė.

21 Taigi aš randu tokį įstaty-
mą, kad kai trokštu padaryti ge-
ra, prie manęs prilimpa bloga.

7, 9: *Aš*: apskritai apie žmogų.

22 Juk kaip vidinis žmogus aš
žaviuosi Dievo įstatymu. 23 De-
ja, savo kūno nariuose jaučiu
kitą įstatymą, kovojantį su ma-
no proto įstatymu. Jis paver-
čia mane belaisviu nuodėmės
įstatymo, glūdinčio mano na-
riuose.
24 Vargšas aš žmogus! Kas
mane išvaduos iš šito mirtin-
go kūno! 25 Bet ačiū Dievui – per
mūsų Viešpatį Jėzų Kristų!*
Taigi aš pats protu tarnauju
Dievo Įstatymui, o kūnu – nuo-
dėmės įstatymui.

Dvasinis gyvenimas

8 1 Taigi dabar nebėra pa-
smerkimo tiems, kurie yra
Kristuje Jėzuje.* 2 Juk gyvybę
teikiantis Dvasios įstatymas
išvadavo tave* iš nuodėmės ir
mirties įstatymo. 3 O ko Įsta-
tymas nepajėgė, nes jis buvo
kūno nusilpnintas, tai įvykdė
Dievas. Jis atsiuntė savo Sū-
nų nuodėmingo kūno pavidalu
ir nuodėmei įveikti pasmerkė
nuodėmę kūne, 4 kad Įstatymo
reikalavimai išsipildytų mumy-
se, gyvenančiuose ne pagal kū-
ną, bet pagal Dvasią.
5 Kurie gyvena pagal kūną,
tie rūpinasi kūno reikalais, o
kurie gyvena pagal Dvasią –
Dvasios reikalais. 6 Kūno sie-
kimai veda į mirtį, o Dvasios
siekimai – į gyvenimą ir ramy-
bę. 7 Kūno siekimai priešiški
Dievui; jie nepaklūsta Dievo
įstatymui ir net negali paklus-
ti. 8 Kas gyvena kūniškai, ne-
gali patikti Dievui.
9 Jūs nesate kūniški, bet
dvasiški, jei tik Dievo Dvasia
gyvena jumyse. O kas neturi
Kristaus Dvasios, tas nėra jo.
10 Jeigu Kristus yra jumyse, tai
kūnas, tiesa, marus dėl nuodė-
mės, bet Dvasia – gyva dėl tei-
sumo. 11 Jei jumyse gyvena Dva-
sia to, kuris Jėzų prikėlė iš
numirusių, tai jis – prikėlęs iš
numirusių Kristų Jėzų – atgai-
vins ir jūsų mirtinguosius kū-
nus savo Dvasia, gyvenančia
jumyse.
12 Taigi, broliai, mes nesame
skolingi kūnui, kad gyventume
pagal kūną. 13 Jei jūs gyvenate
pagal kūną – mirsite. Bet jei
Dvasia marinate kūniškus dar-
bus – gyvensite.

Dievo įvaikiai

14 Visi, vedami Dievo Dva-
sios, yra Dievo vaikai. 15 Jūs gi
esate gavę ne vergystės dvasią,
kad ir vėl turėtumėte bijoti, bet
gavote įvaikystės Dvasią, ku-
rioje šaukiame: „Aba, Tėve!“
16 Ir pati Dvasia liudija mūsų

7, 25: Paulius rašo labai glaustai. Reikšmė tokia: *Bet, ačiū Dievui, – jis tai padarys (mane ir visus išvaduos) per mūsų Viešpatį Jėzų Kristų* (plg. 1 Kor 15, 57).

8, 1: Nebėra pasmerkimo tiems, kurie gyvena susivieniję su Jėzumi Kristumi, su jo mistiniu kūnu.

8, 2: Kai kuriuose rankraščiuose: *išvadavo mane, išvadavo mus*.

dvasiai, kad esame Dievo vai-
kai. 17 O jei esame vaikai, tai ir
įpėdiniai. Mes – Dievo įpėdi-
niai ir Kristaus bendraįpėdi-
niai, jeigu su juo kenčiame, kad
su juo būtume pagerbti.

Būsimoji Dievo vaikų garbė

18 Aš manau, jog šio laiko
kentėjimai negali lygintis su
būsimąja garbe, kuri mumyse
bus apreikšta. 19* Kūrinija su
ilgesiu laukia, kada bus ap-
reikšti Dievo vaikai. 20 Mat
kūrinija buvo pajungta tušty-
bei*, – ne savo noru, bet paver-
gėjo valia, – su viltimi, 21 kad ir
pati kūrinija bus išvaduota iš
pragaišties vergovės ir įgis
Dievo vaikų garbės laisvę. 22 Juk
mes žinome, kad visa kūrinija
iki šiol tebedūsauja ir tebesi-
kankina. 23* Ir ne tik ji, bet ir
mes patys, kurie turime Dva-
sios pradmenis, – ir mes dejuo-
jame, laukdami įvaikinimo ir
mūsų kūno atpirkimo. 24 Tuo
tarpu mes esame išgelbėti vil-
timi. Tačiau regima viltis nėra
viltis. Jeigu kas mato, tai kam
jam viltis? 25 Bet jei turime vil-
tį nematydami, tada laukiame
ištvermingai.

26 O ir Dvasia ateina pagal-
bon mūsų silpnumui. Mes juk
nežinome, ko turėtume dera-
mai melsti, todėl pati Dvasia
užtaria mus neišsakomais ato-
dūsiais. 27 Širdžių Tyrėjas žino
Dvasios troškimus, kad ji už-
taria šventuosius pagal Dievo
norą.

Išganymo planas

28 Be to, žinome, kad viskas
išeina į gera mylintiems Dievą,
būtent jo valia pašauktiesiems.
29 O kuriuos jis iš anksto numa-
tė, tuos iš anksto ir paskyrė
tapti panašius į jo Sūnaus pa-
vidalą, kad šis būtų pirmgimis
iš daugelio brolių. 30 Kuriuos jis
iš anksto paskyrė, tuos ir pa-
šaukė; kuriuos pašaukė, tuos
ir nuteisino; kuriuos nuteisino,
tuos ir išaukštino.

Himnas Dievo meilei

31 Tai ką dėl viso šito pasaky-
sime? Jei Dievas už mus, tai
kas gi prieš mus?! 32 Jeigu jis
nepagailėjo nė savo Sūnaus, bet
atidavė jį už mus visus, – kaip-
gi jis ir visko nedovanotų kartu
su juo?! 33 Kas kaltins Dievo iš-
rinktuosius? Juk Dievas ištei-
sina! 34 Tai kas pasmerks? Ar
Kristus Jėzus, kuris numirė,

8, 19: Adomo nuodėmė pakenkė ne tik žmonėms, bet ir visiems kūriniams. Pasaulio pabaigoje, kai prisikėlę kūnai bus priimti į dangaus laimę, bus pagerbta ir medžiaginė kūrinija.

8, 20: *Tuštybė*: tušti ir nuodėmingi žmonių siekimai, kuriuos jie vykdo naudodamiesi kūriniais.

8, 23–24: Čia kalbama apie galutinį, nebeprarandamą įsūnijimą, atpirkimą ir išgelbėjimą pasaulio pabaigoje. Jo dar nematome, tik viliamės.

bet buvo prikeltas, kuris sėdi
Dievo dešinėje ir net užtaria
mus?! 35 Kas gi mus atskirs nuo
Kristaus meilės? Ar vargas? ar
priespauda? ar persekiojimas?
ar badas? ar nuogumas? ar pa-
vojus? ar kalavijas?
36 Parašyta:
*Dėl tavęs mes žudomi ištisą
dieną,*
laikomi pjautinomis avimis.
37 Tačiau visa mes lengvai
nugalime dėlei to, kuris mus
pamilo. 38 Ir aš esu tikras, kad
nei mirtis, nei gyvenimas, nei
angelai, nei kunigaikštystės,
nei dabartis, nei ateitis, nei ga-
lybės, 39 nei aukštumos, nei gel-
mės, nei jokie kiti kūriniai ne-
galės mūsų atskirti nuo Dievo
meilės, kuri yra mūsų Viešpa-
tyje Kristuje Jėzuje.

E. ŽYDAI IR PAGONYS DIEVO PLANE

Izraelitų pranašumai

9 1 Sakau tiesą Kristuje,
nemeluoju, – tai liudija ir
mano sąžinė Šventojoje Dva-
sioje, 2 kad labai liūdžiu ir nuo-
lat širdį man skauda. 3 Man
mieliau būtų pačiam būti pra-
keiktam ir atskirtam nuo Kris-
taus vietoj savo brolių, tautie-
čių pagal kūną. 4 Jie yra izrae-
litai, turintys įvaikystę, garbę,
sandoras, įstatymų leidybą,
Dievo garbinimą ir pažadus;
5 jiems priklauso protėviai, ir
iš jų kūno atžvilgiu yra kilęs
Kristus – visiems viešpatau-
jantis Dievas, šlovingas per
amžius. Amen!

Pažado vaikai

6 Netiesa, kad gali neišsipil-
dyti Dievo žodis.
Ne visi, kilę iš Izraelio, pri-
klauso Izraeliui. 7 Ir ne visi Ab-
raomo palikuonys yra jo vaikai,
kaip pasakyta: *Iš Izaoko tau bus
pašaukti palikuonys.* 8 Tai reiš-
kia – ne kūno vaikai yra Dievo
vaikai, bet tiktai pažado vai-
kai laikomi palikuonimis.* 9 O
pažadas taip skamba: *Apie tą
laiką aš ateisiu, ir Sara turės
sūnų.* 10 Ir ne tik ji, bet ir Rebe-
ka, pradėjusi du nuo vieninte-
lio mūsų tėvo Izaoko. 11* Dar jos
dvyniams negimus ir jiems dar
nepadarius nei gero, nei blogo, –
kad įvyktų laisvai pasirinktas
Dievo nutarimas, 12 ne dėl dar-
bų, bet šaukiančiojo valia, – jai
buvo pasakyta: *Vyresnis tarnaus
jaunesniam,* 13 kaip ir parašyta:
*Jokūbą pamilau, o Ezavo ne-
kenčiau*.*

9, 8: Ne kūno kilmė, bet Dievo pašaukimas ir malonė nulemia žmogaus išganymą.

9, 11–13: Čia Paulius kalba ne apie asmeninę Jokūbo ir Ezavo vertę ar jų išganymą, bet apie jų palikuonių vaidmenį išganymo istorijoje. Taip pat nekalbama ir apie faraono (17 eil.) galutinę pražūtį, tik nurodoma, kad persekiotojo užsispyrimą Dievas laisvai panaudoja savo tikslams.

9, 13: Šis sakinys dėl specifinės

Dievo valios slaptingumas

14 Ką gi pasakysime? Gal Die-
vas neteisingai daro?! Nieku
būdu! 15 Jis Mozei kalba:
Aš pasigailėsiu to,
kurio norėsiu pasigailėti,
ir būsiu gailestingas tam,
kuriam norėsiu
gailestingas būti.
16 Taigi viskas priklauso ne
nuo to, kuris trokšta ar kuris
bėga, bet nuo gailestingojo Die-
vo. 17 Juk Raštas faraonui sa-
ko: *Aš tam išaukštinau tave, kad*
parodyčiau savo galybę ir kad
mano vardas būtų skelbiamas
visoje žemėje. 18 Vadinasi, ko jis
nori, to pasigaili, ir kurį nori,
tą užkietina*.
19 Gal man prikiši: „O už ką
tada jis mane bara? Kas gi ga-
lėtų atsispirti jo valiai?“ 20 Ak,
žmogau! Kas gi, tiesą sakant,
tu toks esi, kad drįsti priešta-
rauti Dievui?! *Argi lipdinys*
klausia lipdytoją: „Kam mane
tokį padarei?!“ 21 Ar *puodžius*
neturi *galios moliui,* kad iš to
paties minkalo pagamintų vie-
ną indą puošnų, o kitą papras-
tą?! 22 Ir jeigu Dievas, norėda-
mas parodyti savo rūstybę ir
apreikšti savo galybę, didžiu
kantrumu pakentė pražūčiai
nužiestus rūstybės indus, 23 kad
apreikštų ir savo šlovės lobius
gailestingumo indams, ku-
riuos iš anksto paruošė gar-
bei...* 24 Kaip tuos pastaruo-
sius, taip ir mus jis pašaukė
ne tik iš žydų, bet ir iš pagonių.

Senojo Įstatymo pranašystės

25 Dievas kalba Ozėjo lūpomis:
Ne savo tautą pavadinsiu
savąja tauta ir nemylimą –
mylima.
26 *Ir toje vietoje, kur jiems bu-*
vo sakyta: „Jūs ne manoji tau-
tą“, ten jie bus vadinami „gyvojo
Dievo vaikais“.
27 O Izaijas šaukia apie Izra-
elį: *Nors Izraelio vaikų skaičius*
būtų kaip jūros smiltys, tik li-
kučiai bus išgelbėti. 28 *Tesėda-*
mas savo žodį ir skubėdamas,
tai atliks žemėje Viešpats.
29 Izaijas nusakė iš anksto:
Jei kareivijų Viešpats
nebūtų mums ainijos
palikęs,
būtume pasidarę kaip
Sodoma, būtume į
Gomorą panašūs.
30 Tai ką gi pasakysime? Kad
pagonių tautos, kurios visai
neieškojo teisumo, gavo teisu-
mą, būtent teisumą iš tikėjimo.
31 O Izraelis, ieškojęs teisumo
įstatymo, nepasiekė Įstatymo.
32 Kodėl? Todėl, kad to siekė ne

žydų kalbos sandaros iš tiesų reiš-kia: *Aš Jokūbą pamilau labiau už Ezavą.*

9, 18: *Tą užkietina*: tam leidžia už-kietėti.

9, 23: Nebaigtas sakinys. Reikėtų pratęsti: *Tai kaip galėtume prieštarauti Dievui? – Rūstybės... gailestingumo indai* = rūstybės ar gailestingumo gavėjai.

tikėjimu, bet tarsi darbais. Jie
užkliuvo už suklupimo ak-
mens, 33 kaip parašyta:

Štai padedu Sione
suklupimo akmenį,
papiktinimo uolą;
bet kas juo tiki, neliks
sugėdintas

Žydai nesuprato teisumo

10 1* Broliai, mano širdies
troškimas ir mano
malda Dievui yra už juos – jų
išgelbėjimui. 2 Aš jiems liudi-
ju, kad jie turi Dievui uolumo,
kuriam tačiau trūksta išmany-
mo. 3 Nesuprasdami Dievo tei-
sumo, jie bandė nusistatyti sa-
vą ir todėl nepakluso Dievo
teisumui. 4 Juk Įstatymo tiks-
las – Kristus, atėjęs nuteisin-
ti kiekvieno, kas tiki.

Ką skelbė Mozė?

5 Mozė rašo apie teisumą iš
Įstatymo: *Jį vykdydamas žmo-
gus juo gyvens.* 6* Teisumas iš
tikėjimo kalba: „*Nesakyk* savo
širdyje: *Kas įžengs į dangų?* –
tai yra Kristaus atsivesti; 7 ar-
ba: *Kas nusileis į bedugnę* – bū-
tent Kristaus iš numirusių at-
siimti.“ 8 Bet ką jis sako? – *Arti
tavęs žodis: jis tavo burnoje ir
tavo širdyje,* – tai reiškia mūsų
skelbiamą tikėjimo žodį. 9 Jei-
gu lūpomis išpažinsi Viešpatį
Jėzų ir širdimi tikėsi, kad Die-
vas jį prikėlė iš numirusių, bū-
si išgelbėtas.* 10 Širdimi priim-
tas tikėjimas veda į teisumą,
o lūpomis išpažintas – į išga-
nymą. 11 Raštas juk sako: *Kas
tik jį tiki, neliks sugėdintas.* 12 Nė-
ra skirtumo tarp žydo ir grai-
ko, nes tas pats visų Viešpats,
turįs turtų visiems, kurie jo
šaukiasi: 13 *Kiekvienas, kuris
šaukiasi Viešpaties vardo, bus
išgelbėtas.*

Žydų kaltumas

14 Kaipgi žmonės šauksis to,
kurio neįtikėjo?! Kaipgi jie įti-
kės tą, apie kurį negirdėjo?! Kaip
išgirs be skelbėjo?! 15 O kas gi
skelbs nesiųstas? Juk parašy-
ta: *Kokios dailios kojos skelbian-
čių Gerą Naujieną!* 16 Bet ne vi-
si pakluso Gerajai Naujienai.
Aure Izaijas sako: *Viešpatie, kas
patikėjo mūsų skelbimu?** 17 Tai-
gi tikėjimas iš klausymo, klau-
symas – kai skelbiamas Kris-
taus žodis. 18 Bet aš klausiu:
argi jie negirdėjo?! Kaipgi ne!

Po visą žemę pasklido jų
garsas,
iki pasaulio pakraščių –
jų žodžiai.

10, 1–5: Izraelitai nenori suprasti, kad, Kristui atėjus, Mozės Įstatymas neteko savo galios.

10, 6–8: Tikėjimas nereikalauja neįmanomų dalykų, o tik priimti skelbiamą Kristaus žodį ir jo laikytis.

10, 9: Apaštalų laikais tapti krikščioniu viena pirmųjų sąlygų buvo pripažinti Kristaus prisikėlimą iš numirusių.

10, 16: Mintis pratęsiama 19–21 eilutėje.

19 Klausiu toliau: argi Izraelis
nesuprato?! Bet Mozė pirmas
sako:

Aš pažadinsiu jūsų pavydą
netautai,
apmaudą jums sukelsiu
prieš neišmanančią
tautą.

20 Izaijas drįsta sakyti:

Daviausi atrandamas tiems,
kurie manęs neieškojo,
pasirodžiau tiems, kurie
apie mane neklausinėjo.

21 O Izraeliui sako: *Ištisą*
dieną aš laikiau ištiesęs savo
rankas į neklusnią ir priešta-
raujančią tautą.

Izraelis ne visiškai atstumtas

11 1 Tad aš klausiu: ar Die-
vas atstūmė savo tau-
tą?! Jokiu būdu! Juk ir aš izra-
elitas, iš Abraomo palikuonių,
iš Benjamino genties.* 2 *Dievas*
neatstūmė savosios tautos, ku-
rią iš seno yra pasirinkęs. Ar
nežinote, ką sako Raštas apie
Eliją, kai šis skundžiasi Die-
vui Izraeliu: 3 Viešpatie, *jie iš-*
žudė tavo pranašus, išgriovė ta-
vo aukurus; aš vienas belikau,
ir jie tyko mano gyvybės. 4 O
kaip skamba Dievo atsaky-
mas? *Aš pasilaikiau dar septy-*
nis tūkstančius vyrų, kurie ne-
sulenkė kelių prieš Baalį. 5 Taip
pat ir dabartiniu metu yra
malonės išrinktas likutis. 6 Bet
jei malonės, tai ne dėl darbų,
antraip malonė nebebūtų ma-
lonė.

7 Tai kaipgi? Izraelis nepa-
siekė to, ko buvo siekęs. Pasie-
kė tiktai išrinktoji dalis. Kiti
užkietėjo, 8 kaip parašyta:

Dievas siuntė jiems svaigu-
lio dvasią,
kad akys neregėtų ir ausys
negirdėtų iki šios dienos.

9 Ir Dovydas sako:

jų vaišių stalas tepavirsta
spąstais, žabangais,
suklupimo pinklėmis ir
atpildu.
10 *Tegul apspangsta jų akys,*
kad neregėtų,
ir jų nugarą laikyk nuolat
sulenkta.

Būsimasis atsivertimas

11 Tad aš klausiu: ar izraeli-
tai taip suklupo, kad ir pargriū-
tų? Nieku būdu! Tik per jų su-
klupimą pagonių tautoms
atėjo išganymas, kad juos pa-
imtų pavydas. 12 Bet jeigu jų
suklupimas reiškia pasaulio
praturtinimą, o jų mažas skai-
čius – pagonių praturtėjimą,
tai ką duos jų visuma?!

13 Jums, kilusiems iš pagonių,
aš sakau: būdamas pagonių
apaštalas, aš stengiuosi išgar-
sinti savo tarnystę: 14 galgi pa-
vyks man sukelti savo tautie-

11, 1: Pauliaus ir kitų žydų pašaukimas į tikėjimą rodo, jog jų tauta neatmesta.

čių pavydą ir bent kai kuriuos
išgelbėti. 15 Nes jeigu jų atme-
timas pasauliui reiškia sutai-
kinimą, tai ką gi reikštų jų pri-
ėmimas, jei ne gyvenimą
prisikėlus iš numirusių?

Izraelitai lieka išrinktoji tauta

16 Jei pirmkepė duona šven-
ta, tai šventa *ir* tešla. Jei šak-
nis šventa, tai ir šakos.* 17* Jei-
gu kai kurios šakos nulaužtos,
o tu – laukinis alyvmedis – esi
jų vietoje įskiepytas ir tapęs
šaknies bei alyvmedžio sulčių
dalininku, 18 tai bent nesidi-
džiuok prieš anas šakas! O jei-
gu didžiuojiesi, tai žinok, kad
ne tu išlaikai šaknį, bet šak-
nis tave. 19 Gal pasakysi: „Ša-
kos nulaužtos tam, kad aš bū-
čiau įskiepytas?“ 20 Gerai! Jos
netikėjimo nulaužtos, o tu sto-
vi tikėjimu. Tad nesipuikuok,
verčiau bijok! 21 Jei Dievas ne-
pagailėjo prigimtinių šakų, tai
kažin ar pagailės tavęs? 22 Įsi-
žiūrėk į Dievo maloningumą ir
griežtumą: nupuolusiems –
griežtumas, o tau – Dievo ma-
loningumas, jei laikysiesi jo
maloningumo, antraip ir tu bū-
si iškirstas! 23 Bet ir anie, jei
nepasiliks netikintys, bus pri-
skiepyti, nes Dievas turi galią
ir vėl priskiepyti. 24 Tad jeigu tu
buvai iškirstas iš prigimtojo
laukinio alyvmedžio ir prieš
prigimtį įskiepytas tauriajame
alyvmedyje, tai dar lengviau
anie bus priskiepyti pagal pri-
gimtį savajame alyvmedyje.

Izraelio atsivertimas

25 Kad jūs, broliai, per gerai
apie save nemanytumėte, pa-
sakysiu jums paslaptį: dalis
Izraelio tautos lieka užkietė-
jusi, kol įeis pagonių visuma,
26 o tada bus išgelbėtas visas
Izraelis, kaip parašyta:
Iš Siono kalno ateis
gelbėtojas
ir nukreips nedorybes nuo
Jokūbo.
27 *Ir tokia bus jiems mano*
Sandora,
kai nuimsiu jų nuodėmes.
28 Žiūrint Evangelijos, jie yra
Dievo priešai jūsų naudai; bet
žiūrint išrinkimo, jie numylėti-
niai dėlei savųjų protėvių. 29 Juk
Dievo malonės dovanos ir pašau-
kimas – neatšaukiami. 30 Kaip
jūs kadaise nebuvote klusnūs
Dievui ir dėl jų neklusnumo
dabar patyrėte gailestingumą,
31 taip ir jie dabar nepaklūsta
dėl jums suteikto pasigailėji-

11, 16: Arba: *jei raugas šventas*. Plg. Sk 15, 17–21.

11, 17: Nulaužtos šakos vaizduoja Kristaus neįtikėjusius žydus, o laukinis alyvmedis žymi pagonis. Medžių skiepijimo įvaizdį Paulius čia vartoja bendriausiais bruožais, ir neturime ieškoti smulkių atvirkštinių panašumų.

11, 31: *Dabar* gali reikšti visus Mesijo laikus, t. y. nuo Kristaus gimimo iki pasaulio pabaigos.

mo, kad dabar* ir jie susilauk-
tų gailestingumo. 32 Dievas vi-
sus įkalino neklusnume, kad
visų pasigailėtų.

Himnas išminčiai ir gailestingumui

33 O Dievo turtų, išminties ir
pažinimo gelme! Kokie neišti-
riami jo sprendimai ir nesuse-
kami jo keliai!

34 *Ir kas gi pažino Viešpaties
mintį?
Ir kas buvo jo patarėjas?*
35 *Arba kas jam yra davęs
pirmas,
kad jam būtų atmokėta?*

36 Iš jo, per jį ir jam yra visa.
Jam šlovė per amžius! Amen.

F. KRIKŠČIONIŲ PAREIGOS

Pasiaukojimo dvasia

12 1* Dėl Dievo gailestin-
gumo prašau jus, bro-
liai, aukoti savo kūnus* kaip
gyvą, šventą, Dievui patinkan-
čią auką, kaip dvasinį Dievo
garbinimą. 2 Ir nesekite šiuo
pasauliu, bet pasikeiskite at-
sinaujindami dvasia, kad ga-
lėtumėte suvokti Dievo valią,
kas gera, tinkama ir tobula.

Nusižeminimas ir meilė

3 Dėlei man suteiktos malo-
nės aš raginu kiekvieną iš jūsų
nemanyti apie save geriau ne-
gu dera manyti, bet manyti
apie save blaiviai, kiekvienam
pagal Dievo duotąjį tikėjimo
laipsnį*. 4 Juk kaip viename
kūne turime daug narių ir visi
nariai atlieka ne tą patį už-
davinį, 5 taip ir mes daugelis
esame vienas Kūnas Kristuje,
o pavieniui – vieni kitų nariai.
6* Turime įvairių dovanų, nely-
gu kokia malonė mums suteik-
ta. Kas turi pranašystės dova-
ną, tegul ja naudojasi, laikyda-
masis tikėjimo; 7 kas dovaną
tarnauti – tetarnauja, kas mo-
kyti – tegul moko, 8 kas para-
ginti – tegul ragina; kas dova-
ną šelpti – tegul šelpia dosniai,
kas vadovauti – tegul vadovau-
ja rūpestingai; kas dovaną gai-
lestingumo darbams – tegul
pagelbi kitiems su džiaugsmu.
9 Meilė tebūna be veidmai-
nystės. Bodėkitės pikto, laiky-
kitės gero. 10 Nuoširdžiai mylė-
kite vieni kitus broliška meile;
lenktyniaukite tarpusavio pa-
garba. 11 Nebūkite apsileidę, bet
uolūs, karštos dvasios, tarnau-
kite Viešpačiui. 12 Džiaukitės

12, 1: ir t. Nuo dvylikto skyriaus prasideda raginamoji dalis. Čia randame pamokymų tiek bendruomenei, tiek atskiriems tikintiesiems.

12, 1: *Kūnas* – reiškia visą asmenį, o ne vien kūną.

12, 3: *Laipsnį:* pažodžiui: *saiką*.

12, 6–8: Kalbama apie bažnytinės hierarchijos tarnybas ir apie Šventosios Dvasios suteikiamas krikščionims charizmas.

viltyje, būkite kantrūs varge, iš-
tvermingi maldoje. 13 Rūpinki-
tės šventųjų* reikalais, puose-
lėkite svetingumą.

Meilė visiems, net ir priešams

14 Laiminkite savo persekio-
tojus, laiminkite ir nekeikite.
15 Džiaukitės su besidžiaugian-
čiais, verkite su verkiančiais.
16 Sutarkite tarpusavyje. Nesi-
veržkite prie aukštų dalykų,
bet pasitenkinkite kukliais.
Nelaikykite savęs išmintin-
gais. 17 Niekam neatmokėkite
piktu už pikta, *rūpinkitės tuo, kas*
gera visų žmonių akyse. 18 Kiek
galima ir kiek nuo jūsų pri-
klauso, gyvenkite taikoje su vi-
sais žmonėmis. 19 Nekeršykite
patys, mylimieji, bet palikite
tai Dievo rūstybei; juk parašy-
ta: *Mano kerštas, aš atmokėsiu,*
sako Viešpats. 20 *Verčiau jei ta-*
vo priešininkas alksta, pavalgy-
dink jį, jei trokšta, pagirdyk jį.
Taip darydamas, tu krausi žari-
*jas ant jo galvos.** 21 Nesiduok
pikto nugalimas, bet nugalėk
pikta gerumu.

Klusnumas valdžiai

13 1* Kiekvienas žmogus
tebūna klusnus vieša-
jai valdžiai, nes nėra valdžios,
kuri nebūtų iš Dievo, o kurios
yra – tos Dievo nustatytos. 2 Kas
priešinasi valdžiai, priešina-
si Dievo sutvarkymui. Kurie
priešinasi, užsitraukia teis-
mą. 3 Juk vyresnybės bijoma ne
gera darant, o pikta. Nori nesi-
bijoti valdžios? Daryk gera, ir
susilauksi iš jos pagyrimo. 4 Ji
juk yra Dievo tarnaitė tavo la-
bui. Bet jei darai bloga – bijok,
nes ji ne veltui nešioja kalavi-
ją. Ji Dievo tarnaitė ir rūsti bau-
dėja darantiems pikta. 5 Todėl
reikia jos klausyti ne tik dėl
grasos, bet ir dėl sąžinės. 6 Juk
todėl ir mokesčius mokate, o
anie yra Dievo tarnautojai,
nuolat užsiimantys tais daly-
kais. 7 Atiduokite visiems, ką
privalote: kam mokestį – mo-
kestį, kam muitą – muitą, kam
baimę – baimę, kam pagarbą –
pagarbą.

Įstatymo prasmė – meilė

8 Niekam nebūkite ko nors
skolingi, išskyrus tarpusavio
meilę, nes kas myli, tas įvykdo
įstatymą. 9 Juk įsakymai: *Ne-*
svetimauk, nežudyk, nevok, ne-
geisk ir kiti gali būti sutraukti
į tą vieną posakį: *Mylėk savo*
artimą kaip save patį. 10 Meilė
nedaro nieko pikta artimui. Tai-
gi meilė – Įstatymo pilnatvė.

12, 13: *Šventieji*: krikščionių gar-
bės titulas.
12, 20: Gera darydamas priešui,
sugėdinsi jį ir pataisysi.

13, 1–7: Pilietinės pareigos nėra
vien išorinė forma, bet taip pat sais-
to krikščionio sąžinę.

Šviesos vaikai

11 Supraskite, koks dabar
laikas. Išmušė valanda jums
pabusti iš miego. Dabar išga-
nymas arčiau negu tuomet, kai
įtikėjome.* 12 Naktis nuslinko,
diena prisiartino. Tad nusi-
meskime tamsos darbus, ap-
siginkluokime šviesos gin-
klais! 13 Kaip dieną, elkimės
padoriai, saugodamiesi apsiri-
jimo, girtavimo, palaidumo,
neskaistumo, nesantaikos ir
pavyduliavimo.* 14 Apsivilkite
Viešpačiu Jėzumi Kristumi ir
nelepinkite savo kūno, neten-
kinkite jo geidulių.

Stiprieji ir silpnieji

14 1 Silpno* tikėjimo žmo-
gų priimkite, tik venki-
te ginčų dėl skirtingų nuomo-
nių. 2 Vienas įsitikinęs, kad jam
valia viską valgyti, o silpnasis
valgo tiktai daržoves. 3 Kuris
valgo, tegul neniekina neval-
gančio, o kuris nevalgo, tegul
neteisia valgančio, nes ir jį pri-
ėmė Dievas. 4 Kas tu toks, kad
drįsti teisti svetimą tarną?!
Juk ar jis stovi, ar puola – tai
savajam Viešpačiui. Bet jis
stovės, nes Viešpats turi galią
jį palaikyti.
5 Ir vėl: vienas mato skirtu-
mą tarp vienos ir kitos dienos,
o kitam jos visos vienodos.
Kiekvienas tegul elgiasi pagal
savo įsitikinimą. 6 Kas daro
skirtumą tarp dienų, daro tai
Viešpačiui; kas valgo – valgo
Viešpačiui, nes dėkoja Dievui;
o kas nevalgo – nevalgo Viešpa-
čiui ir taip pat dėkoja Dievui.
7 Nė vienas iš mūsų negyvena
sau, nė vienas sau nemiršta.
8 Ar gyvename, Viešpačiui gy-
vename, ar mirštame, Viešpa-
čiui mirštame. Taigi ar gyve-
name, ar mirštame, – esame
Viešpaties. 9 Juk Kristus numi-
rė ir atgijo, kad būtų gyvųjų ir
mirusiųjų Viešpats.
10 Tai kaipgi tu smerki savo
brolį?! Arba kodėl niekini savo
brolį? Juk visi turėsime stoti
prieš Dievo teismą. 11 Parašyta:

Kaip aš gyvas, sako
Viešpats,
prieš mane suklups
kiekvienas kelis,
ir visų lūpos šlovins Dievą.

12 Taigi kiekvienas iš mūsų
duos Dievui apyskaitą už sa-
ve.
13* Tad liaukimės teisti vieni
kitus. Verčiau pasiryžkite ne-
beduoti broliui akstino nupul-

13, 11: Paulius šį gyvenimą mato kaip tiesioginį pasirengimą greit ateisiančiam Dievo teismui, galutiniam išganymui ar pasmerkimui.
13, 13: Plg. Lk 21, 34.
14, 1: *Silpnais* Paulius čia vadina baimingos sąžinės krikščionis, kurie nedrįsdavo atsisakyti ST pasninkų ir švenčių.
14, 13–23: Net jei asmeninė sąžinė rami, meilė gali reikalauti kai ko atsisakyti, kad kito nepastūmėtum elgtis prieš jo sąžinę.

ti ir pasipiktinti. 14 Aš žinau ir
esu tikras Viešpatyje Jėzuje,
kad nieko nėra savaime netyro.
Bet jei kas mano esant netyrų
dalykų, tam jie netyri. 15 Jei ta-
vo brolis liūdi, kai tu viską val-
gai, tu jau nebesielgi, kaip rei-
kalauja meilė. Savo valgymu
nepastūmėk į pražūtį to, už ku-
rį mirė Kristus! 16 Ką jūs gerai
darote, tegul nebūna akstinas
piktžodžiauti.

17 Iš tiesų Dievo Karalystė nė-
ra valgis ar gėrimas, bet teisu-
mas, ramybė ir džiaugsmas
Šventojoje Dvasioje. 18 Kas ši-
taip Kristui tarnauja, tas mie-
las Dievui ir priimtinas žmo-
nėms. 19 Tad laikykimės to, kas
pasitarnauja santaikai ir tar-
pusavio ugdymui. 20 Taigi ne-
griauk Dievo darbo dėl mais-
to! Nors viskas tyra, bet gali
tapti bloga žmogui, kuris val-
go piktindamas kitus. 21 Ver-
čiau nevalgyti mėsos, negerti
vyno ar vengti visko, kas gali
pastūmėti brolį į nuodėmę.

22 Savo įsitikinimą pasilai-
kyk savo viduje ir Dievo aki-
vaizdoje. Laimingas, kam ne-
tenka smerkti savęs dėl savo
sprendimų.

23 O kas valgo abejodamas,
tas smerktinas, nes elgiasi ne
pagal įsitikinimą. Visa, kas
daroma ne pagal įsitikinimą,
yra nuodėmė.

Kantrumas ir Šventojo Rašto paguoda

15 1 Mes, stiprieji, turime
pakęsti silpnųjų silp-
nybes, ne sau pataikauti. 2 Kiek-
vienas iš mūsų tesirūpina būti
artimui malonus, jo labui ir
pažangai. 3 Juk ir Kristus gy-
veno ne savo malonumui, bet
taip, kaip parašyta: *Tave kei-
kiančiųjų keiksmai krito ant
manęs.* 4 O visa, kas kitados
parašyta, mums pamokyti pa-
rašyta, kad ištverme ir Raštų
paguoda turėtume vilties. 5 Iš-
tvermės ir paguodos Dievas te-
duoda jums tarpusavyje būti
vienos minties, Kristaus Jė-
zaus pavyzdžiu, 6 kad sutarti-
nai vienu balsu šlovintumėte
Dievą, mūsų Viešpaties Jė-
zaus Kristaus Tėvą.

Žydų ir pagonių vienybė

7 Priimkite vienas kitą, kaip
ir Kristus jus priėmė, Dievo
garbei. 8 Aš sakau: Kristus ta-
po apipjaustytųjų tarnas dėl
Dievo teisybės, kad patvirtintų
protėviams suteiktus pažadus
9 ir kad pagonių tautos šlovin-
tų Dievą už jo gailestingumą,
kaip parašyta:

Pagonims išpažinsiu tave,
tavo vardui giedosiu.

10 Ir vėl sakoma:

Džiaukitės, pagonys, kartu
su jo tauta.

11 Ir dar:

Girkite, visi pagonys, Viešpatį,
teaukština jį visos tautos.

[12] Ir Izaijas kalba:
Ateis Jesės atžala,
tasai, kuris pakils valdyti
pagonių,
ir juo vilsis pagonys.
[13] Taigi vilties Dievas jus, gy-
venančius tikėjimu, tepripildo
visokių džiaugsmų ir ramybės,
kad Šventosios Dvasios galy-
be būtumėte pertekę vilties.

G. PABAIGA

Pauliaus motyvai

[14] Aš pats, mano broliai, esu
tikras, kad esate kupini geru-
mo, pilni tikro pažinimo ir mo-
kate vieni kitus perspėti. [15] Aš
jums parašiau kiek per drąsiai,
norėdamas jums tai priminti
ir remdamasis man Dievo su-
teiktąja malone [16] būti pago-
nims Kristaus Jėzaus tarnu ir
kaip kunigui skleisti Dievo
Evangeliją, kad pagonys taptų
priimtina atnaša, Šventosios
Dvasios pašventinta.
[17] Taigi Kristuje Jėzuje aš
galiu pasigirti Dievo darbais.
[18] Juk nedrįsčiau ko nors pasa-
koti, ko Kristus nebūtų per ma-
ne nuveikęs, kad pagonys pa-
klustų, žodžiu ir darbu, [19] ženk-
lų bei stebuklų galia ir Dievo
Dvasios galybe. Tik taip aš
galėjau paskleisti Kristaus
Evangeliją nuo Jeruzalės apy-
linkių iki Ilyrijos. [20] Be to, ma-
niau esant garbingiau skelbti
Evangeliją ne ten, kur Kristaus
vardas jau pagarsintas, ir ne-
statyti ant svetimų pamatų,
[21] bet kaip parašyta:
Pamatys tie, kuriems
nebuvo apie jį skelbta,
supras tie, kurie nebuvo
girdėję.

Misijų užmojai

[22] Todėl aš ir buvau daugel
kartų sutrukdytas ir neatvykau
pas jus. [23] O dabar, šiuose kraš-
tuose nebeturėdamas kitų už-
mojų ir jau daugel metų trokš-
damas atvykti pas jus, [24] aš
apsilankysiu keliaudamas į Is-
paniją. Turiu vilties keliauda-
mas pro šalį išvysti jus ir gauti
paramos kelionei, prieš tai bent
kiek tarp jūsų pailsėjęs. [25] Bet
dabar vykstu į Jeruzalę šven-
tiesiems patarnauti. [26] Mat
Makedonija ir Achaja nuspren-
dė padaryti rinkliavą Jeruzalės
šventųjų beturčiams sušelpti.
[27] Jos taip nusprendė, ir iš tikro
jos yra jų* skolininkės. Jeigu
pagonys tapo jų dvasinių gėry-
bių dalininkais, tai privalo
jiems patarnauti bent medžia-
gine parama. [28] Taigi, baigęs šį
reikalą ir mezliavą jiems tvar-
kingai atidavęs, aš keliausiu
pro jus į Ispaniją. [29] Ir žinau,
kad, atvykdamas pas jus, at-
sinešiu Kristaus palaimos pil-
natvę.
[30] Todėl aš maldauju jus,

15, 27: *Jų*: izraelitų.

broliai, mūsų Viešpaties Jėzaus
Kristaus vardu ir Dvasios do-
vanotosios meilės dėlei kartu
su manimi ir už mane kovoti
maldomis į Dievą, [31] kad būčiau
išgelbėtas nuo netikinčiųjų
Judėjoje, kad mano paslauga
Jeruzalei būtų priimtina šven-
tiesiems [32] ir kad, Dievo valia
su džiaugsmu atvykęs pas jus,
atsigaivinčiau jūsų draugėje.
[33] O ramybės Dievas tebūnie su
jumis visais! Amen.

Prašymai ir linkėjimai

16 [1] Aš pavedu jums mū-
sų sesę Febę*, ji yra
Kenchrėjos Bažnyčios diakonė;
[2] priimkite ją Viešpatyje, kaip
dera šventiesiems, ir pagelbė-
kite jai, kai prireiks jūsų para-
mos, nes ir ji yra padėjusi daug
kam ir man pačiam. [3] Sveikin-
kite Priską ir Akvilą, mano
bendradarbius Kristuje Jėzu-
je, [4] kurie guldė galvas, gelbė-
dami mano gyvybę. Jiems dė-
koju ne aš vienas, bet ir visos
pagonių Bažnyčios. [5] Pasvei-
kinkite ir Bažnyčią, susiren-
kančią jų namuose.*

Sveikinkite mano mylimąjį
Epenetą, pirmąjį Azijoje įtikė-
jusį Kristų. [6] Sveikinkite Mari-
ją, daug triūsusią jūsų labui.
[7] Sveikinkite Androniką ir Ju-
niją, mano tautiečius, kalėju-
sius su manimi; jie didžiai ger-
biami apaštalų draugėje ir
pirmiau už mane prisidėjo prie
Kristaus. [8] Sveikinkite mano
mylimąjį Kristuje Ampliatą.
[9] Sveikinkite mūsų bendradar-
bį Kristuje Urboną ir mano
mylimąjį Stachį. [10] Sveikinkite
Apelį, išmėgintąjį Kristuje.
Sveikinkite tikinčiuosius iš Aris-
tobulo namų. [11] Sveikinkite ma-
no tautietį Erodioną. Sveikin-
kite tuos iš Narcizo šeimynos,
kurie yra Viešpatyje. [12] Svei-
kinkite Trifeną ir Trifosą, be-
sidarbuojančias Viešpatyje.
Sveikinkite mieląją Persidę,
daugel triūsusią dėl Viešpa-
ties. [13] Sveikinkite išrinktąjį
Viešpatyje Rufą*, taip pat ir jo
bei mano motiną. [14] Sveikin-
kite Asinkritą, Flegontą, Her-
mį, Patrobą, Hermą ir su jais
esančius brolius. [15] Sveikinki-
te Filologą ir Juliją, Nerėją ir
jo seserį, ir Olimpą, ir visus jų
draugus šventuosius. [16] Svei-
kinkite vieni kitus šventu pa-
bučiavimu. Jus sveikina visos
Kristaus Bažnyčios.

16, 1: Febė nugabeno šį laišką Romos krikščionims. Plg. Apd 18, 18.

16, 3–16: Kokia sveikinamųjų įvairovė! Vyrai ir moterys, graikai (Apelis, Narcisas, Epenetas), romėnai (Julija, Urbonas), žydai (Andronikas, Aristobulas, Marija), laisvieji ir vergai (Amplijatas, Asinkritas, Flegontas). Visus juos subūrė tikėjimas Kristumi.

16, 5: *Azijoje* – tiksliau: Efezo mieste.

16, 13: Rufas galbūt yra Simono Kirėniečio sūnus, kurį mini Mk 15, 21. Matyt, Jeruzalėje ar kur kitur Rufo motina yra Paulių globojusi, todėl jis ją vadina savo motina.

Pirmasis prierašas. Įspėjimas

17 Aš raginu jus, broliai, vengti tų, kurie kelia nesutarimus bei papiktinimus, prieštaraudami mokslui, kurio jūs išmokote. Saugokitės jų!
18 Tokie žmonės tarnauja ne mūsų Viešpačiui Kristui, bet savo pilvui. Saldžiomis ir pataikūniškomis kalbomis jie apgaudinėja paprastas širdis.
19 Jūsų klusnumas žinomas visur. Tad džiaugiuosi jumis ir linkiu, kad išmanytumėte, kas gera, ir nesiveltumėte į blogį.
20 O ramybės Dievas netrukus sutryps šėtoną po jūsų kojomis.
Mūsų Viešpaties Jėzaus malonė tebūnie su jumis!

Antrasis prierašas. Paskutiniai sveikinimai

21 Jus sveikina mano bendradarbis Timotiejus ir mano tautiečiai Liucijus, Jasonas ir Sosipatras.
22 Aš, Tercijus, šio laiško surašytojas, sveikinu jus Viešpatyje.*
23 Jus sveikina Gajus, mano ir visos Bažnyčios šeimininkas. Jus sveikina Erastas, miesto iždininkas, ir brolis Kvartas. (24)*

Doksologija

25* Tam, kuris gali jus padaryti stiprius, kaip sako mano Evangelija ir Jėzaus Kristaus skelbimas,
sekant apreiškimu
paslapties,
nutylėtos per amžinuosius
laikus,
26 o dabar atskleistos
ir pranašų raštais amžinojo
Dievo įsakymu
paskelbtos visoms tautoms,
kad jos paklustų tikėjimui,
27 vienam išmintingajam
Dievui
per Jėzų Kristų šlovė
amžių amžiais! Amen.

16, 22: Matome, kad Paulius turėjo raštininkų.
16, 24: Kai kurie rankraščiai įterpia: *Mūsų Viešpaties Jėzaus Kristaus malonė tebūnie su jumis visais. Amen.*
16, 25–27: Doksologija (Dievo pašlovinimas) galėjo būti vartojama ir krikščionių sueigose bei pamaldose. Ji vėl primena svarbiausiąją šio viso laiško mintį: maloningą, mūsų neužsitarnautą Dievo atsiskleidimą mums ir mūsų atsiliepimą jam klusniu tikėjimu.

PIRMASIS LAIŠKAS KORINTIEČIAMS

Apaštalo Pauliaus *Pirmasis laiškas korintiečiams* – tai langas į ankstyvąjį pirmosios Krikščionių Bendrijos kartos gyvenimą. Vienas iš vertingiausių Pauliaus laiškų ne tik skleidžia šviesą, padedančią pažinti apaštalo charakterį (žr. 2, 16; 4, 1–21) ir jo Evangelijos reiklumą – *Jėzų nukryžiuotąjį* (1, 18–31), Kristaus mirties ir prisikėlimo įvykį (15, 1–11), bet ir atspindi šias svarbias Bendrijos buitinio gyvenimo atkarpas bei problemas I kristinio amžiaus viduryje.

Korinto krikščionys buvo įsikūrę romėnų Achajos provincijos centre, viename iš svarbių Graikijos miestų. Pats apaštalas Paulius atnešė žinią apie Jėzų į Korintą, taigi čia krikščionybė buvo pasėta jo triūsu (žr. Apd 18, 1–11). Laiške blyksteli Korinto krikščionių, vyrų ir moterų, stiprybė bei trapumas: jie priėmė Kristaus *Gerąją Naujieną* ir dabar savo kasdienybėje įgyvendina krikšto įpareigojimus garsiajame antikos mieste. Apaštalas rūpinosi Korinto krikščionimis kaip tėvas, atsakydamas į jų keliamus tikėjimo klausimus ir krikščioniškojo gyvenimo poreikius. Tai darydamas Paulius daug pasako apie save, savo mokymą ir savo apaštalinę tarnybą.

Paulius Krikščionių Bendriją Korinte įkūrė maždaug 51 m. po Kr., per savo antrą misijinę kelionę. Miestas, prekybos mazgas ir lydomasis katilas, pilnas įvairių pagonijos kulto entuziastų, garsėjo moraliniu palaidumu, kaip įprasta stambiam uostamiesčiui.

Apaštalų darbai rodo, kad iš pradžių Pauliaus pastangas tarp žydų Korinte lydėjo šiokia tokia sėkmė, bet greitai tie patys žydai nusigręžė nuo apaštalo (žr. Apd 18, 1–8). Daugiau vaisių davė jo pusantrų metų triūsas tarp pagonių (žr. Apd 18, 11). Paulius prie tikėjimo į Kristų patraukė daug miesto vargšų ir atstumtųjų (žr. 1, 26). Išvykus apaštalui, iškalbingasis Apolas, krikščionis žydas iš Aleksandrijos, daug patarnavo Bendrijai, *įrodydamas Jėzų esant Mesiją* (žr. Apd 18, 24–28).

Trečios kelionės metu Paulius, būdamas Efeze (žr. 16, 8; Apd 19, 1–20), sunerimo dėl žinių iš Korinto. Bendrija skaldėsi į grupes ir kėlė kivirčus, nes kai kurie nariai tapatino save su ypatingais krikščionių vadovais, o tikėjimą aiškino kaip didesnę išmintį, suteiktą keletui išmintingųjų (žr. 1, 10 – 4, 21). Bendrija stokojo ryžto griežtai įvertinti vieno savo nario kraujomaišos nusikaltimą (žr. 5, 1–13). Vieni nariai bylinėjosi pagonių teismuose (žr. 6, 1–11), o kiti, atrodo, buvo dalyvavę sakralinėje prostitucijoje (žr. 6, 12–20) ar pagonių šventyklų apeigose (žr. 10, 14–22).

Bendrijos negalavimų pasirodydavo ir pamaldose. Švęsdami Eucharistinę vakarienę, kai kurie Bendrijos nariai aukštino save ir žemino kitus: *vienas lieka alkanas, o kitas pasigeria,* šitaip paneigdami net paprastą mandagumą (žr. 11, 17–22). Charizmos, tarkim, malda Dvasios pagava ar pranašavimas, labiau vertintos negu meilės darbai artimui (žr. 13, 1–2. 8), ir ne sykį jomis būdavo neteisingai naudojamasi (žr. 14, 1–40). Moterys ateidavo į liturgines sueigas neapgobusios galvų (žr. 11, 3–16) ir turbūt keldavo ginčų dėl savo teisių kalbėti sueigai (žr. 14, 34–35).

Kitos problemos, su kuriomis teko Pauliui galynėtis, susijusios su sąžinės reikalais, kilusios dėl ginčų tarp ištikimų Bendrijos narių: paaukotos stabams mėsos valgymas (žr. 8, 1–13), lytiniai santykiai santuokoje (žr. 7, 1–7), nuostata, kuria privalėtų vadovautis nesusituokę Bendrijos nariai, laukdami tuojau pat įvyksiančio Kristaus atėjimo (žr. 7, 25–40). Be to, kai kurie Bendrijos nariai, nors ir tikėjo Kristaus prisikėlimu, neigė visuotinę kūno prisikėlimo galimybę.

Norėdamas atsakyti į šiuos klausimus, Paulius parašė *Pirmąjį laišką korintiečiams* iš Efezo maždaug 56 m. po Kr. Dauguma Korinto krikščionių buvo gana ištikimi apaštalo mokymui. Paulius rašo dėl jų, idant apsaugotų Bendriją nuo grėsmės, kylančios dėl kai kurių narių pažiūrų ir elgsenos. Laiškas apreiškia apaštalo pasitikėjimą savo apaštalinės misijos įgaliojimu; Paulius pasitiki ir korintiečiais. Jis tikisi, jog korintiečiai, kad ir kokių pažiūrų ir elgsenos būtų, tai pripažins ir priims jo mokymą. Kita vertus, Paulius nebijo naudotis apaštalo įgaliojimu spręsdamas susidarusią situaciją ir net primena, kad šauks į akistatą užsispyrėlius, jei jie nepakeis savo blogo elgesio (žr. 4, 18–21).

Laiškas – puikus apaštalo Pauliaus mokymo ir charakterio atspindys. Nors priverstas priminti, kad jis yra Bendrijos įkūrėjas, apaštalas pripažįsta, esąs tik vienas iš daugelio Dievo tarnų ir dosniai džiaugiasi Apolo triūsu (žr. 3, 5–8). Šiame laiške Paulius mums pateikia daug vertingų savo teologinio svarstymo bei aiškinimo pavyzdžių. Keliamus klausimus jis svarsto skelbdamas Evangeliją. Kai kurios laiško dalys ypač svarbios ir reikšmingos, norint suprasti ankstyvųjų krikščionių mokymą apie Eucharistiją (žr. 10, 14–22; 11, 17–34), Dvasios dovanas (žr. 12, 1 – 14, 20) ir mirusiųjų prisikėlimą (žr. 15, 1–58).

Pauliaus *Pirmojo laiško korintiečiams* autoryste, išskyrus keletą eilučių, kurias kai kurie aiškintojai laiko vėlesniais redakciniais įrašais, niekad nebuvo rimtai abejojama. Tačiau esama laiško tyrinėtojų, teigiančių, kad mūsų skaitomas laiškas apima ilgesnius intarpus, kurie nepriklausė laiško originalui. Žinome, kad Paulius parašė bent du kitus laiškus į Korintą (žr. 5, 9; 2 Kor 2, 3–4), be tų dviejų, kuriuos dabar skaitome. Pagal šitą teoriją anie laiškai yra tapę kanoninių laiškų dalimi. Vis dėlto dauguma aiškintojų *Pirmąjį laišką korintiečiams* laiko vientisu, nuosekliu laišku.

Pirmojo laiško korintiečiams metmenys

A. Įžanga	1, 1–9
B. Nedarna Korinto Bažnyčioje	1, 10 – 6, 20
a. Bažnyčios susiskaldymas	1, 10 – 4, 21
b. Moralinė nedarna	5, 1 – 6, 20
C. Atsakymai į korintiečių klausimus	7, 1 – 11, 1
a. Santuoka ir susilaikymas	7, 1–40
b. Atnašos stabams	8, 1 – 11, 1
D. Liturginių sueigų tvarka	11, 2 – 14, 40
a. Moterų galvos dengimas	11, 3–16
b. Eucharistinė vakarienė	11, 17–34
c. Dvasinės dovanos – charizmos	12, 1 – 14, 40
E. Prisikėlimas	15, 1–58
a. Kristaus prisikėlimas	15, 1–11
b. Mirusiųjų prisikėlimas	15, 12–34
c. Kaip prisikels mirusieji?	15, 35–58
F. Pabaiga	16, 1–24

A. ĮŽANGA

Sveikinimai, padėka

1 1 Paulius, Dievo valia pa-
šauktas Kristaus Jėzaus
apaštalas, ir brolis Sostenas* –
2 Dievo Bažnyčiai Korinte, pa-
šventiesiems Kristuje Jėzuje,
pašauktiesiems šventiesiems ir
visiems, kurie šaukiasi mūsų
Viešpaties Jėzaus Kristaus var-
do* kiekvienoje vietoje pas juos
ir pas mus. 3 Malonė jums ir
ramybė nuo Dievo, mūsų Tėvo,
ir Viešpaties Jėzaus Kristaus!
4 Aš nuolat už jus dėkoju Die-
vui, kad dėl Jėzaus Kristaus
Dievas suteikė jums savo ma-
lonę. 5 Per jį jūs praturtėjote vi-
sa kuo – visokiu žodžiu ir paži-
nimu – 6 ir Kristaus liudijimas
tapo tvirtas. 7 Todėl jums, lau-
kiantiems mūsų Viešpaties Jė-
zaus Kristaus apsireiškimo, ne-
stinga jokios malonės dovanos.
8 Jis ir stiprins jus iki galo,
kad išliktumėte nenusikaltę
mūsų Viešpaties Jėzaus Kris-
taus dienai*.
9* Ištikimas yra Dievas, ku-

1, 1: Sostenas – Pauliaus bendradarbis; ar Apd 18, 17 mini tą patį asmenį, nėra žinoma.

1, 2: *Šaukiasi m. V. J. Kr. vardo*: kurie jį garbina kaip Dievą (*vardas* reiškia patį asmenį). Galimas kitas vertimas: *kiekvienoje vietoje šaukiasi mūsų Viešpaties Jėzaus Kristaus vardo – jų ir mūsų Viešpaties.*

1, 8: *Dienai*: teismo dienai.

1, 9: Dievo ištikimybė savo pažadams – viena iš pagrindinių ST temų; ją labiausiai patvirtino Kristaus atpirkimas, sutaikinęs mus su Dievu ir padaręs jo įsūniais.

ris jus pašaukė į savo Sūnaus,
mūsų Viešpaties Jėzaus Kris-
taus bendrystę.

B. NEDARNA KORINTO BAŽNYČIOJE

a. Bažnyčios susiskaldymas

Tikinčiųjų susiskaldymas

10 Broliai, Viešpaties Jėzaus
Kristaus vardu maldauju jus,
kad visi vienaip sutartumėte
ir pas jus nebūtų susiskaldy-
mų, kad būtumėte vienos dva-
sios ir vienos minties. 11 Mat
Chlojės namiškiai pranešė
man apie jus, mano broliai, kad
tarp jūsų esama kivirčų. 12 Tu-
riu omenyje tai, kad iš jūsų yra
tokių, kurie sako: „Aš esu Pau-
liaus“, „aš – Apolo*“, „aš – Ke-
fo“, „o aš – Kristaus“. 13 Argi
Kristus padalytas? Nejaugi
Paulius buvo už jus nukryžiuo-
tas? Negi vardan Pauliaus bu-
vote pakrikštyti? 14 Dėkui Die-
vui, kad pas jus nieko daugiau
nekrikštijau, išskyrus Krispą
ir Gajų, 15 todėl niekas negali
pasakyti, jog jūs buvote pa-
krikštyti mano vardu.*

16 Tiesa, esu pakrikštijęs ir
Stepono namus, o daugiau ne-
žinau, ar ką besu pakrikštijęs.

Pasaulio išmintis ir kryžiaus paikybė

17 Kristus nesiuntė manęs
krikštyti, bet Evangelijos skelb-
ti, tiktai ne žodžių išmintimi,
kad Kristaus kryžius neliktų
be galios.*

18 Mat žodis apie kryžių tiems,
kurie eina į pražūtį, yra kvai-
lystė, o mums, einantiems į iš-
ganymą, jis yra Dievo galybė.
19 Juk parašyta:

Sunaikinsiu išmintingųjų
išmintį,
niekais paversiu gudriųjų
gudrybę.

20 Kur išminčius? kur Rašto
aiškintojas? kur šio pasaulio
tyrinėtojas? Argi Dievas nepa-
vertė pasaulio išminties kvai-
lyste? 21 O kadangi pasaulis
savo išmintimi Dievo nepaži-
no iš Dievo išminties veikalų,
tai Dievas panorėjo skelbimo
kvailumu išgelbėti tuos, kurie
tiki. 22* Žydai reikalauja ste-
buklų, graikai ieško išminties,
23 o mes skelbiame Kristų nu-
kryžiuotąjį, kuris žydams yra
papiktinimas, pagonims –
kvailystė. 24 Bet pašauktie-
siems – tiek žydams, tiek grai-
kams – mes skelbiame Kristų,
kuris yra Dievo galybė ir Die-
vo išmintis. 25 Dievo kvailybė

1, 12: Apie Apolą žr. Apd 18, 24–28; Kefas – aramėjiškas Petro vardas.

1, 14: Plg. Apd 18, 8 ir Rom 16, 23.

1, 17: Paulius pasižymėjo ypatinga malone (*charizma*) Dievo žodžiu paveikti ir atversti pagonis. Krikštydavo Pauliaus padėjėjai.

1, 22–25: Plg. Mt 12, 38; Jn 4, 48.

išmintingesnė už žmones ir
Dievo silpnybė galingesnė už
žmones.
26 Tik pažvelkite, broliai, kas
gi jūs, pašauktieji, esate? Žmo-
nių akimis žiūrint, nedaug tarp
jūsų tėra išmintingų, nedaug
galingų, nedaug kilmingų.
27 Bet Dievas pasirinko, kas
pasauliui atrodo kvaila, kad
sugėdintų išminčius. Dievas
pasirinko, kas pasauliui silpna,
kad sugėdintų galiūnus. 28 Ir
tai, kas pasaulio akims – že-
mos kilmės, kas paniekinta, ko
nėra, Dievas pasirinko, kad
niekais paverstų tai, kas lai-
koma kažin kuo, – 29 kad joks
žmogus* negalėtų didžiuotis
prieš Dievą. 30 Jo dėka ir jūs
esate Kristuje Jėzuje*, kuris
Dievo valia mums tapo išmin-
timi, teisumu, pašventimu ir
atpirkimu, 31 kad, anot Rašto,
kas giriasi, girtųsi Viešpačiu.

Skelbimas, remiantis Dvasios galybe

2 1 Kai pas jus, broliai, lan-
kiausi, aš atėjau skelbti
jums Dievo liudijimo ne iškal-
bingais žodžiais ar išmintimi.
2 Net buvau pasiryžęs tarp jū-
sų nežinoti nieko kito, kaip tik
Jėzų Kristų, ir tą nukryžiuotą.
3 Aš buvau pas jus silpnas, vir-
pantis iš baimės. 4 Mano kalba
ir mano skelbimas buvo ne įti-
kinantys išminties žodžiai, o
Dvasios galybės parodymas,
5 kad jūsų tikėjimas remtųsi ne
žmonių išmintimi, bet Dievo
galybe.
6 Tiesa, mes tobuliesiems skel-
biame išmintį, tačiau tai ne šio
pasaulio ir ne praeinančių šio
pasaulio valdovų išmintis.
7 Mes skelbiame slėpiningą
ir paslėptą Dievo išmintį, ku-
rią Dievas yra nuo amžių pa-
skyręs mums išaukštinti. 8 Jos
nepažino jokie šio pasaulio
valdovai, nes jei būtų pažinę,
nebūtų garbingiausiojo Vieš-
paties nukryžiavę. 9 Bet skel-
biame, kaip parašyta:

Ko akis neregėjo, ko ausis
negirdėjo,
kas žmogui į mintį neatėjo,
tai paruošė Dievas tiems,
kurie jį myli.

10 Dievas mums tai apreiš-
kė per Dvasią, nes Dvasia vi-
sa pažįsta, net Dievo gelmes.
11 Kas iš žmonių pažįsta žmo-
gaus mintis, jei ne paties žmo-
gaus dvasia? Taip ir Dievo
minčių nežino niekas, tik Die-
vo Dvasia. 12 O mes gavome ne
pasaulio dvasią, bet iš Dievo
einančią Dvasią, kad pažintu-
me mums suteiktas Dievo do-
vanas. 13 Apie tai ir kalbame
ne mokytais žmogiškosios iš-
minties žodžiais, bet tais, ku-
rių išmokė Dvasia, – dvasiniais

1, 29: *Žmogus*: pažodžiui *kūnas*.
1, 30: Būti *Kristuje Jėzuje* Pauliui reiškia būti gyvu jo mistinio kūno nariu.

žodžiais aiškindami dvasines
tiesas. 14 Deja, juslinis žmogus
nepriima to, kas ateina iš Die-
vo Dvasios. Jis tai laiko kvai-
lyste ir nepajėgia suprasti, kad
tuos dalykus reikia vertinti
dvasia. 15 Dvasinis žmogus ga-
li spręsti apie viską, bet nie-
kas negali spręsti apie jį. 16 *Kas
gi yra suvokęs Viešpaties mintį,
kad galėtų jį pamokyti? O mes
turime Kristaus išmonę.*

Silpnas korintiečių tikėjimas

3 1 Aš, broliai, tegalėjau
kalbėti jums ne kaip dva-
sios žmonėms, bet kaip kūno
žmonėms, kaip kūdikiams
Kristuje. 2 Maitinau jus pienu,
o ne kietu maistu, kurio jūs dar
negalėjote priimti. Deja, ir da-
bar negalite, 3* nes esate kūniš-
ki. Jeigu tarp jūsų viešpatauja
pavydas ir nesantaika, – argi
nesate kūniški, argi nesielgia-
te grynai žmogiškai? 4 Kol vie-
nas sako: „Aš – Pauliaus“, ki-
tas: „Aš – Apolo“, – argi nesate
vien žmogiški?

Skelbėjai – Dievo bendradarbiai

5 Kas gi yra Apolas? Kas gi
yra Paulius? Tarnai, kurių dė-
ka jūs įtikėjote ir kurie tarna-
vo, kiek Viešpaties kiekvie-
nam buvo skirta. 6 Aš sodinau,
Apolas laistė, o Dievas augino.
7 Nieko nereiškia sodintojas
nei laistytojas, bet tik augin-
tojas – Dievas. 8 Kas sodina ir
kas laisto, sudaro viena, tačiau
kiekvienas gaus savąjį užmo-
kestį pagal savo triūsą. 9 Mes
juk esame Dievo bendradar-
biai, o jūs – Dievo dirva, Dievo
statyba.

10 Dievo man suteikta malo-
ne aš, kaip išmanus statybos
vadovas, padėjau pamatą, o ki-
tas stato toliau. Tegul kiekvie-
nas žiūrisi, kaip statąs. 11* Juk
niekas negali dėti kito pama-
to, kaip tik tą, kuris jau padė-
tas, kuris yra Jėzus Kristus.
12 Ar kas ant šio pamato stato
iš aukso, sidabro, brangiųjų
akmenų, medžio, šieno, šiau-
dų, – 13 tai kiekvieno darbas iš-
aiškės. Teismo diena jį iškels
aikštėn, nes ji pasirodys ugni-
mi ir ugnis ištirs, koks kieno
darbas. 14 Kieno statybos dar-
bas ant to pamato išliks, tas
gaus užmokestį. 15 O kieno dar-
bas sudegs, tas praras užmo-
kestį; jis pats išsigelbės, bet
tartum per ugnį*.

16 Argi nežinote, kad jūs esa-
te Dievo šventovė ir jumyse
gyvena Dievo Dvasia? 17 Jei kas
Dievo šventovę niokoja, tą Die-
vas suniokos, nes Dievo šven-

3, 3–4: Krikščionių susiskaldymo pagrindas – žmogaus ribotumas, siaurumas.

3, 11–15: Kalbama apie Paskutinio teismo dieną; plg. Apr 20, 12–13.

3, 15: Išsigelbėjimą *tarsi per ugnį* daug Bažnyčios mokytojų supranta kaip skaistyklą.

tovė šventa, ir toji šventovė –
tai jūs!

Išmintis ir nusižeminimas

[18] Tegul niekas savęs neap-
gaudinėja. Jei kas iš jūsų ta-
riasi esąs išmintingas šiame
pasaulyje, tepasidaro kvailas,
kad būtų išmintingas. [19] Šio
pasaulio išmintis Dievo aky-
se yra kvailystė. Parašyta: *Jis
sugauna protinguosius jų gud-
rybėje.* [20] Ir toliau: *Viešpats žino
išminčių mintis, kad jos niekin-
gos.* [21] Tad niekas tenesidi-
džiuoja žmonėmis! Viskas yra
jūsų: [22] ar Paulius, ar Apolas,
ar Kefas, ar pasaulis, ar gyve-
nimas, ar mirtis, ar dabartis,
ar ateitis, – viskas jūsų, [23] bet
jūs patys – Kristaus, o Kris-
tus – Dievo.

Kristaus tarnai ir pasiuntiniai

4 [1] Tegul žmonės laiko mus
Kristaus tarnais ir Dievo
slėpinių tvarkytojais*. [2] O iš
tvarkytojų belieka reikalauti,
kad būtų patikimi. [3] Man ma-
žai rūpi, ką jūs ar žmonių teis-
mas spręstų apie mane. Nė aš
pats savęs neteisiu. [4] Nors ne-
sijaučiu kaltas, bet dėl to aš
dar nesu išteisintas. Mano tei-
sėjas yra Viešpats. [5] Tad ne-
teiskite ko nors prieš laiką, iki
ateis Viešpats, kuris nušvies,
kas tamsoje paslėpta, ir at-
skleis širdžių sumanymus.
Tuomet kiekvienam teks pagy-
rimas iš Dievo.

[6] Visa tai, broliai, jūsų labui
pritaikiau sau ir Apolui, kad
iš mūsų pavyzdžio įsidėmėtu-
mėte taisyklę: „Nieko daugiau,
negu parašyta" ir kad vienas
dėl kito nesipūstumėte prieš
kitus. [7] Kas gi tave išskiria iš
kitų? Ir ką gi turi, ko nebūtum
gavęs? O jei esi gavęs, tai ko
didžiuojiesi, lyg nebūtum ga-
vęs?

[8]* Beje, jūs jau esate sotūs,
jau turtingi, jau pradėjote be
mūsų karaliauti! O, kad jūs iš
tikrųjų karaliautumėte ir kad
mes galėtume kartu karaliau-
ti! [9] Man atrodo, kad Dievas
mums, apaštalams, paskyrė
paskučiausią vietą, tarsi nu-
teistiesiems myriop. Mes pa-
sidarėme reginys pasauliui*,
angelams ir žmonėms. [10] Mes
kvaili dėl Kristaus, o jūs išmin-
tingi Kristuje. Mes silpni, o jūs
stiprūs; jūs gerbiami, o mes
niekais laikomi. [11] Iki šios va-
landos badaujame ir trokšta-
me, esame nuogi ir mušami,
esame be pastogės [12] ir vargs-
tame, darbuodamiesi savo
rankomis. Keikiami mes lai-

4,1: *Tvarkytojais* – prievaizdais, ūkvedžiais.

4, 8: Čia Paulius kalba su ironija; plg. Apr 3, 17.

4, 9: Apaštalų pašaukimas primena gladiatorių padėtį: jie taip pat išstatyti prieš viso pasaulio akis ir taip pat kovoja už išsigelbėjimą, už išganymą. *Reginiu – spektakliu.*

miname, persekiojami ištveria-
me, [13] piktžodžiaujami malo-
niai atsakome. Iki šiol esame
laikomi pasaulio sąšlavomis,
visų atmatomis.

Paskatinimai

[14] Aš tai rašau ne norėda-
mas jus gėdinti, bet įspėda-
mas kaip mylimus savo vai-
kus. [15] Nors turėtumėte tūks-
tančius auklėtojų* Kristuje,
bet nebus kelių tėvų, nes, pa-
skelbdamas Evangeliją, aš esu
tapęs jūsų tėvu Kristuje Jėzu-
je. [16] Taigi raginu jus: būkite
mano sekėjai! [17] Tam ir pasiun-
čiau pas jus Timotiejų*, savo
mylimą ir ištikimą sūnų Vieš-
patyje. Jis jums primins mano
kelius Kristuje, kurių aš mo-
kau visur, kiekvienoje Bažny-
čioje.

[18] Tartum neketinčiau atvyk-
ti pas jus, kai kurie ėmė pui-
kuoti. [19*] Bet jei Viešpats pa-
norės, aš veikiai atkeliausiu
pas jus ir pažiūrėsiu, ne ką iš-
puikėliai sako, bet ką pajėgia.
[20] Dievo Karalystė yra ne kal-
boje, bet jėgoje. [21] Ko norite?
Ar kad ateičiau pas jus su laz-
da, ar su meile ir švelnumo
dvasia?

b. Moralinė nedarna

5 [1] Apskritai tenka girdėti
apie palaidumą tarp jūsų,
net apie tokį palaidumą, kokio
nepasitaiko nė pas pagonis: bū-
tent kažkas gyvenąs su tėvo
žmona*. [2] Ir jūs dar esate pa-
sipūtę? Užuot nuliūdę ir taip
darantį išmetę iš savo tarpo?!
[3] Bent aš, nebūdamas pas jus
kūnu, tačiau būdamas dvasia,
jau nuteisiau, lyg būdamas
tarp jūsų, tą nusikaltimą pa-
dariusį. [4*] Susirinkę draugėn
Viešpaties Jėzaus vardu su
mano dvasia ir mūsų Viešpa-
ties Jėzaus galybe, [5] atiduoki-
te tokį šėtonui, kad sužlugdy-
tų kūną, o dvasia būtų išgelbėta
Viešpaties teismo dienai.

[6] Jūsų gyrimasis niekam ti-
kęs. Argi nežinote, jog truputis
raugo suraugina visą maišy-
mą? [7*] Išmeskite senąjį raugą,
kad taptumėte nauju maišy-

4, 15: *Auklėtojų* – graikų žodis (paidagogos) reiškia vergą, turintį lydėti berniukus į mokyklą, tad turi menkinamąjį atspalvį.

4, 17: Apie Timotiejų žr. Apd 16, 1; 1 Tim 1. *Mano kelius Kristuje* – mano skelbiamas krikščioniško gyvenimo taisykles.

4, 19–20: Kalbėdamas apie Dievo Karalystės jėgą, Paulius, regis, turi mintyje savo paties ir kitų apaštalų daromus stebuklus.

5, 1: *Su tėvo žmona*: su pamote; tai draudė ir žydų (Kun 18, 8), ir Romos teisė.

5, 4–5: Šventasis Raštas kūno kančias dažnai laiko šėtono darbu. Paulius liepia tikintiesiems pašalinti iš savo tarpo nedorėlį ir pagrasinti jam kančiomis, kad jis susiprastų, atsiverstų ir nepražudytų savo sielos Viešpaties teismo dienai.

5, 7–8: Iš šių eilučių matyti, kad Paulius rašė 1 Kor prieš Velykas. Jis ragina švęsti šventę, apsivalius nuo teršiančių bendruomenę papiktinimų.

mu. Jūs juk esate neraugintі,
nes jau yra paaukotas mūsų ve-
lykinis Avinėlis, Kristus. [8] Tad
švęskime šventes ne su senu
raugu, ne su blogybės ir nela-
bumo raugu, bet su nerauginta
tyros širdies ir tiesos duona.
[9] Aš jums rašiau savo laiš-
ke*, kad nebendrautumėte su
ištvirkėliais. [10] Suprantama,
ne su visais šio pasaulio ištvir-
kėliais, gobšais, plėšikais ar
stabmeldžiais, nes tada reikė-
tų pasitraukti iš šio pasaulio.
[11] Bet aš jums rašiau, kad ne-
bendrautumėte su tuo, kuris
vadinasi brolis*, o yra ištvirkė-
lis, gobšas, stabmeldys, keikū-
nas, girtuoklis ar plėšikas. Su
tokiu nesėskite už vieno stalo!
[12] Kam man teisti ne mūsiš-
kius?! Argi ir jūs ne savuosius
teisiate? [13] Tuos, kurie ne mū-
siškiai, Dievas teis.

Pašalinkite piktadarį iš sa-
vo pačių tarpo.

Bylinėjimasis pagonių teismuose.

6 [1] Kaipgi kai kurie iš jūsų
drįsta bylinėtis vieni su ki-
tais pas neteisiuosius, o ne pas
šventuosius? [2] Ar nežinote, kad
šventieji teis pasaulį? O jeigu
teisite pasaulį, tai nejaugi ne-
sugebėtumėte išspręsti men-
kučių bylų? [3] Ar nežinote, kad
mes teisime angelus, tad juo
labiau – kasdienius dalykus?
[4] Taigi, kai turite bylų kasdie-
niais reikalais, argi savo tei-
sėjais pasodinsite neturinčius
balso Bažnyčioje? [5] Aš tai sa-
kau norėdamas jus sugėdinti.
Nejaugi nebeturite išmintingo
žmogaus, kuris sugebėtų iš-
spręsti tarp brolių iškilusią by-
lą? [6] Deja, brolis bylinėjasi su
broliu ir, lyg tyčia, pas netikin-
čiuosius.
[7] Ir iš viso jums didelis paže-
minimas, kad tarpusavyje by-
linėjatės. Kodėl jums verčiau
nenukęsti neteisybės? Argi ne
verčiau pakęsti nuostolį? [8] De-
ja, jūs patys darote neteisybę
bei skriaudžiate, ir dar brolius!
[9] Argi nežinote, kad neteisie-
ji nepaveldės Dievo Karalystės?
Neklyskite! Nei ištvirkėliai,
nei stabmeldžiai, nei svetimau-
tojai, nei iškrypėliai, [10] nei va-
gys, nei gobšai, nei girtuokliai,
nei keikūnai, nei plėšikai nepa-
veldės Dievo Karalystės. [11] Kai
kurie buvote tokie, bet dabar
esate nuplauti, pašventinti,
nuteisinti Viešpaties Jėzaus
Kristaus vardu ir mūsų Dievo
Dvasia.*

Ištvirkimas

[12] „Viskas man valia!*“ Bet
ne viskas naudinga! „Viskas

Žydai savo Velykoms kepdavo neraugintą duoną, prieš tai sunaikinę visus namuose esančius raugintos duonos likučius.

5, 9: Tas laiškas nėra išlikęs.
5, 11: *Vadinasi brolis*: krikščionis.
6, 11: Plg. Tit 3, 3–7.

man valia!“ Bet aš nesiduosiu
pavergiamas! [13] Valgis yra pil-
vui ir pilvas – valgiui, bet Die-
vas sunaikins ir vieną, ir kitą.
Kūnas skirtas ne ištvirkavi-
mui, bet Viešpačiui, o Vieš-
pats – kūnui. [14] Prikėlęs Vieš-
patį, Dievas ir mus prikels savo
galybe. [15] Argi nežinote, kad jū-
sų kūnai yra Kristaus nariai?
Tad nejaugi aš, ėmęs Kristaus
narius, paversiu juos kekšės
nariais? Nieku būdu! [16] Ar ne-
žinote, kad tas, kuris susijun-
gia su kekše, tampa vienu kū-
nu su ja? Ir *du taps*, – sako
Raštas, – *vienu kūnu.* [17] Taip
pat kas susijungia su Viešpa-
čiu, tampa viena dvasia su juo.
[18] Sergėkitės palaidumo! Jokia
kita žmogaus daroma nuodė-
mė nepaliečia kūno, o ištvirkė-
lis nusikalsta savo kūnui. [19] Ar
nežinote, kad jūsų kūnas yra
šventovė jumyse gyvenančios
Šventosios Dvasios, kurią ga-
vote iš Dievo, ir kad jūs nebe-
priklausote patys sau? [20] Iš
tiesų esate brangiai nupirk-
ti. Tad šlovinkite Dievą savo
kūnu!*

C. ATSAKYMAI Į KORINTIEČIŲ KLAUSIMUS

a. Santuoka ir susilaikymas

7 [1*] Atsakau į jūsų laišką.
Gerai daro vyras, nelies-
damas moters. [2] Tačiau ištvir-
kavimui išvengti kiekvienas
tegul turi sau žmoną ir kiek-
viena tegul turi sau vyrą. [3] Te-
gul vyras atlieka pareigą žmo-
nai, o žmona vyrui. [4] Žmona
neturi valios savo kūnui, bet
vyras. Panašiai ir vyras netu-
ri valios savo kūnui, bet žmo-
na. [5] Nesitraukite vienas nuo
kito, nebent kuriam laikui su-
tarę, kad atsidėtumėte mal-
dai, paskui vėl sueikite drau-
gėn, kad šėtonas negundytų
jūsų nesusilaikymu. [6] Žinoma,
aš tai sakau leisdamas, o ne
įsakydamas. [7*] Aš norėčiau,
kad visi žmonės būtų tokie
kaip aš. Bet kiekvienas turi iš
Dievo savo dovaną, vienas šio-
kią, kitas anokią.

[8] Nesusituokusiems ir naš-
lėms aš sakau: jie gerai pada-
rys, pasilikdami tokie kaip aš.
[9] Bet jei negali susilaikyti, te-
gul tuokiasi. Verčiau tuoktis
negu degti.

6, 12: *Viskas man valia*: matyt, Korinte paplitęs posakis.

6, 20: Plg. 1 Kor 7, 23; 1 Pt 1, 18–19.

7, 1: Čia apaštalas pradeda atsakinėti į korintiečių atsiųstus klausimus.

7, 7–9: Paulius anaiptol nėra linkęs žeminti santuokos reikšmės (plg. Ef 5, 32), tačiau Korinto sąlygomis, ypač jaunimui, vedybos dažnai turėjo apsaugoti nuo moralinio sugedimo.

[10] Susituokusiems įsakau ne
aš, bet Viešpats, kad žmona
nesiskirtų nuo vyro, [11] o jei at-
siskirtų, kad liktų netekėjusi
arba susitaikintų su vyru; taip
pat ir vyras tegul nepalieka
žmonos.
[12] Kitiems sakau aš, ne Vieš-
pats: jei kuris brolis turi neti-
kinčią žmoną ir ji sutinka gy-
venti su juo, tegul jos nepalieka.
[13] Taip pat ir moteris, turinti
netikintį vyrą, kuris sutinka su
ja gyventi, tegul jo nepalieka.
[14] Mat netikintis vyras pašven-
tinamas žmona, o netikinti
žmona pašventinama tikinčiu
vyru.* Antraip jūsų vaikai būtų
netyri, o dabar jie šventi. [15] Bet
jei netikintis nori skirtis, tegul
atsiskiria. Tokiais atvejais
brolis ar sesuo nėra surišti, nes
Dievas yra mus pašaukęs san-
taikai. [16] Iš kur žinai, žmona,
galėsianti išgelbėti vyrą? Arba
iš kur tau žinoma, vyre, jog iš-
gelbėsi žmoną? [17] Todėl kaip
Viešpats kuriam paskyrė, ko-
kį Dievas kurį pašaukė, to jis
ir toliau tesilaiko. Taip aš mo-
kau visose Bažnyčiose. [18] Jei
buvo pašauktas tikėti apipjaus-
tytas žmogus, tegu nesistengia
nuslėpti apipjaustymo. Jei bu-
vo pašauktas neapipjausty-
tas, tegu nedaro apipjaustymo.
[19] Juk apipjaustymas yra nie-
kas ir neapipjaustymas niekas,
tiktai Dievo įsakymų vykdy-
mas – viskas. [20] Tegul kiekvie-
nas pasilieka toksai, koks buvo
pašauktas. [21] Jei buvai pašauk-
tas, būdamas vergas, nesisie-
lok, bet jei ir gali tapti laisvas,
verčiau pasinaudok*. [22] Viešpa-
tyje pašauktas tikėti vergas
yra Viešpaties išlaisvintasis.
Panašiai ir pašauktas tikėti
laisvasis yra Kristaus vergas.
[23] Jūs, brangiai nupirkti, ne-
pasidarykite žmonių vergais.
[24] Kiekvienas iš jūsų, broliai,
koksai buvo pašauktas, toks ir
tepasilieka prieš Dievą.
[25] Dėl nesituokiančiųjų aš
neturiu Dievo įsakymo, bet
duodu patarimą kaip žmogus,
iš Dievo gailestingumo vertas
pasitikėjimo. [26] Taigi aš ma-
nau, jog tai yra gera, žiūrint šio
meto suspaudimų: gera žmogui
būti tokiam. [27] Esi susietas su
žmona? Neieškok skyrybų. Li-
kai be žmonos? Neieškok žmo-
nos. [28] Jei vedi, nenusidedi, ir
jei mergina išteka, nenuside-
da. Tačiau šitokie žmonės tu-
rės kūno vargų, o aš norėčiau
jus apsaugoti nuo jų.

7, 14: *Tikintis vyras* pažodžiui *brolis. Pašventinamas* – priklauso Dievui.

7, 21: *Verčiau pasinaudok*: arba 1) galimybe gauti laisvę, arba 2) savąja vergyste; šis pastarasis variantas geriau atitinka kontekstą. Atmintina, kad krikščionių namuose vergai tapdavo šeimynos nariais ir nebūdavo skriaudžiami. Bendrijoje vergai buvo lygūs su laisvaisiais.

[29] Sakau jums, broliai: laikas
trumpas*! Belieka tiems, ku-
rie turi žmonas, gyventi, tarsi
jų neturėtų, [30] ir kurie verkia,
tarsi neverktų, ir kurie džiau-
giasi, tarsi nesidžiaugtų, ir ku-
rie perka, tarsi neįsigytų, [31] ir
kurie užsiėmę pasaulio reika-
lais, kaip neužsiėmę. Nes šio
pasaulio pavidalas praeina.

[32] Aš norėčiau, kad jūs gyven-
tumėte be rūpesčių. Nesusi-
tuokęs rūpinasi Viešpaties
reikalais ir trokšta patikti
Viešpačiui. [33] O susituokęs rū-
pinasi šio pasaulio reikalais,
stengiasi patikti žmonai [34] ir
yra pasidalijęs. Taip pat nete-
kėjusi moteris bei mergina rū-
pinasi Viešpaties reikalais,
trokšdama būti šventa kūnu ir
dvasia. O ištekėjusi rūpinasi
pasaulio reikalais ir stengiasi
patikti vyrui. [35] Aš tai kalbu jū-
sų pačių labui, ne norėdamas
užnerti jums kilpą, bet linkė-
damas kilnumo ir neblaškomo
atsidavimo Viešpačiui.

[36]* Jei kas mano būsiant jam
negarbinga, kad jo mergaitė
liks peraugusi, ir jei taip reikia,
tedaro kaip nori, – nenusidės, –
tegu jie susituokia. [37] Bet jei
kas savo širdyje yra tvirtai ap-
sisprendęs, ne iš prievartos,
bet būdamas savo valios šei-
mininkas ir savo širdyje nuta-
ręs išsaugoti savąją mergaitę,
tas gerai padarys. [38] Taigi, kas
veda savo mergaitę, gerai da-
ro, o kas neveda savo mergai-
tės, geriau daro.

[39] Žmona surišta, kol jos vy-
ras gyvas. Vyrui mirus, ji lais-
va ir gali tekėti už ko nori, kad
tik Viešpatyje*. [40] Bet, mano
nuomone, ji bus laimingesnė
netekėdama. Manau, kad ir aš
turiu Dievo Dvasią.

b. Atnašos stabams

8 [1] Dėl stabams paaukotų
dalykų mums aišku: mes
visi turime pažinimą. Deja, pa-
žinimas išpučia, užtat meilė
ugdo. [2] Jei kas tariasi ką nors
žinąs, tai jis nė nežino, kaip rei-
kia pažinti. [3] Bet kas myli Die-
vą, tas yra jo pažintas. [4] Taigi
dėl stabams paaukotos mėsos
valgymo mes žinome, jog iš tik-
ro nėra pasaulyje stabų ir nėra

7, 29: Paulius pataria nekaltybės gyvenimą ypač todėl, kad *laikas trumpas*, tad turime ruoštis susitikti su Kristumi.

7, 36–38: Greičiausiai čia Paulius atsako krikščionims – vyrui ir merginai, pasiryžusiems gyventi bendrą gyvenimą išsaugant skaistybę (vad. dvasinė santuoka, plačiau žinoma II–III a.). Kai kas mano, jog tai yra atsakymas tėvui, abejojančiam, ar leisti už vyro savo dukterį. Korintiečiams nebuvo abejonių dėl šių eilučių reikšmės, nes jie žinojo, ko buvo Paulių klausę.

7, 39: *Viešpatyje*: už krikščionio.

8, 4: Anų laikų pagonių visuomenėje nebuvo švenčių nei viešų iškilmių be aukų dievams, o švenčių ir iškilmių būdavo daug. Dievams paaukotą mėsą valgydavo apeiginėse puotose, o dalį netgi pardavinėdavo

jokių dievų, tik vienas Dievas.
5 Ir nors yra vadinamųjų dievų
danguje ar žemėje, – daug tų
dievų ir daug viešpačių, – 6 tai
mes turime tik vieną Dievą,
Tėvą, iš kurio yra visa ir jam
esame mes, ir vieną Viešpatį,
Jėzų Kristų, per kurį yra visa
ir mes esame per jį.

Meilės požiūris

7 Deja, ne visi turi tokį paži-
nimą. Kai kurie, iki šiol pripra-
tę prie stabų, valgo mėsą kaip
stabams paaukotą, ir jų silpna
sąžinė susitepa. 8 Maistas ne-
gali mūsų priartinti prie Dievo.
Kai nevalgome, nieko nepraran-
dame, ir kai valgome, nieko ne-
laimime. 9 Vis dėlto žiūrėkite,
kad jūsų laisvė netaptų papik-
tinimu silpniesiems. 10 Antai
jei kas pamatytų tave, turintį
pažinimą, stabų šventykloje už
stalo, – argi silpno žmogaus
sąžinė nebus paskatinta val-
gyti stabams paaukotos mė-
sos?! 11 Tokiu būdu silpnasis
žus dėl tavo pažinimo. O juk
jis – brolis, už kurį numirė
Kristus. 12 Šitaip nusikalsda-
mi broliams ir sužeisdami jų
silpnas sąžines, jūs nusikals-
tate Kristui. 13 Jei tad valgis
piktina mano brolį, aš neval-
gysiu mėsos per amžius, kad
tik nepapiktinčiau brolio.

Apaštalo pavyzdys

9 1 Ar aš ne laisvas? ar aš
ne apaštalas? argi nesu
regėjęs mūsų Viešpaties Jė-
zaus? ar jūs ne mano darbo vai-
sius Viešpatyje?
2 Jei kitiems ir nesu apašta-
las, tai vis dėlto jums esu, ir
mano apaštalystės patvirtini-
mas* esate jūs Viešpatyje.
3 Štai mano pasiteisinimas
prieš tuos, kurie mane kaltina.
4 Argi mes neturime teisės val-
gyti ir gerti?* 5 Ar mes neturi-
me teisės vedžiotis su savim
tikėjimo seserį*, kaip ir kiti
apaštalai ir Viešpaties broliai
bei Kefas? 6 O gal tik aš ir Bar-
nabas neturime teisės nedirb-
ti rankų darbo? 7 Kas gi tarnau-
ja kariuomenėje už savo paties
pinigus? kas sodina vynuogyną
ir nevalgo jo vaisių? arba kas
gano bandą ir neminta bandos
pienu?
8 Ar tai sakau vien pagal žmo-
nių papročius? argi to nesako ir
Įstatymas? 9 Mozės Įstatyme

turguje. Krikščionys klausė Paulių, ar leistina jiems dalyvauti pagonių vaišėse arba valgyti turguje pirktą mėsą, kuri galbūt yra aukota stabams. Paulius atsako: stabai yra niekas, ir aukojimas bereikšmis, taigi galima tokią mėsą valgyti kaip paprastą mėsą. Bet jeigu baimingos sąžinės (*silpnieji*) žmonės dėl to piktintųsi, meilė reikalauja susilaikyti. Žr. 8, 10–13.

9, 2: *Patvirtinimas*: pažodžiui *antspaudas*.

9, 4: Plg. Lk 10, 8.

9, 5: *Tikėjimo seserį*, kuri rūpintųsi šeimininkavimu, arba krikščionę žmoną.

parašyta: *Neužrišk nasrų kuliančiam jaučiui!* Bet argi Dievui terūpi jaučiai?
[10] O gal jis iš tiesų taiko mums? Juk dėl mūsų buvo parašyta, kad artojas turi arti su viltimi ir kūlėjas turi kulti su viltimi gauti savo dalį.
[11] Jei jums pasėjome dvasinių gėrybių, tai argi didelis dalykas būtų pas jus pjauti medžiaginių?
[12] Jei kiti turi teisių į jus, tai mes kur kas daugiau. Vis dėlto mes nesinaudojome savo teise, bet viską pakeliame, kad tik Kristaus Evangelijai nedarytume kliūčių.
[13] Argi nežinote, kad tie, kurie atlieka šventą tarnystę, valgo iš šventyklos pajamų, kad aukuro tarnai gauna dalį atnašų?
[14] Taip ir Viešpats yra patvarkęs, kad Evangelijos skelbėjai gyventų iš Evangelijos.*

[15] Bet aš nesinaudojau jokiomis teisėmis. Ir tai rašau ne tam, kad būtų kitaip. Verčiau numirti, negu leisti, kad kas atimtų iš manęs šią garbę.
[16]* Kad aš skelbiu Evangeliją, tai neturiu pagrindo girtis, nes tai mano būtina prievolė, ir vargas man, jei neskelbčiau Evangelijos!
[17] Jeigu tai daryčiau savo valia, gaučiau atlygį; bet kadangi darau ne savo valia, tai atlieku tik man patikėtą tarnybą.
[18] Koks tad atlygis? Ogi kad, skelbdamas Evangeliją, pateikiu ją veltui ir nesinaudoju teise, kurią man duoda Evangelija.

[19] Būdamas nuo nieko nepriklausomas, aš pasidariau visų vergas, kad tik daugiau jų laimėčiau.
[20] Žydams buvau kaip žydas, kad laimėčiau žydus. Tiems, kurie laikosi Įstatymo, tapau Įstatymo tarnu, kad laimėčiau besilaikančius Įstatymo, nors pats nesu Įstatymui pavaldus.
[21] Tiems, kurie neturi Įstatymo, buvau kaip neturintis Įstatymo, kad laimėčiau tuos, kurie neturi Įstatymo, nors pats esu ne be Dievo įstatymo, bet surištas Kristaus įstatymu.
[22] Silpniesiems pasidariau silpnas, kad laimėčiau silpnuosius. Visiems tapau viskuo, kad vienaip ar kitaip bent kai kuriuos išgelbėčiau.
[23] Visa tai darau dėl Evangelijos, kad būčiau jos dalininkas.

[24] Argi nežinote, kad lenktynių aikštėje bėga visi bėgikai, bet tik vienas gauna laimėtojo dovaną? Ir jūs taip bėkite, kad laimėtumėte!
[25] Kiekvienas varžybų dalyvis nuo visko susilaiko; jie taip daro norėdami gauti vystantį vainiką, o mes –

9, 14: Plg Lk 10, 7; Mt 10, 10.

9, 16: Plg. Jeremijo 3, 22. Paulius, buvęs persekiotojas ir stebuklingai atverstas, skelbdamas Evangeliją jaučiasi vien atliekąs griežtą įpareigojimą ir nenusipelnęs atlyginimo. Būsiąs vertas dvasinio atlygio tik su ta sąlyga, kad iš Evangelijos skelbimo neturės jokių pajamų, o gyvens savo rankų darbu.

nevystantį. 26 Todėl aš bėgu
nedvejodamas ir grumiuosi ne
kaip į orą smūgiuodamas, 27 bet
tramdau savo kūną ir darau jį
klusnų, kad, kitus mokyda-
mas, pats nepasidaryčiau at-
mestinas.

Įspėjantys pavyzdžiai

10 1 Noriu, kad žinotumė-
te, broliai, jog visi mū-
sų protėviai sekė paskui debesį
ir visi perėjo jūrą. 2 Jie visi su-
sirišo su Moze, krikštydamie-
si debesyje ir jūroje; 3 visi valgė
to paties dvasinio maisto 4* ir
visi gėrė to paties dvasinio gė-
rimo. Jie gėrė iš dvasinės juos
lydinčios uolos, o ta uola buvo
Kristus. 5 Vis dėlto daugumas
jų nepatiko Dievui, ir jų kūnai
liko gulėti dykumoje.

6 Tie įvykiai yra mums įspė-
jimas, kad negeistume blogio,
kaip anie geidė. 7 Nebūkite
stabmeldžiai, kaip kai kurie
iš jų, kaip parašyta: *Tauta sėdo-
si valgyti ir gerti ir kėlėsi žaisti.*
8 Neištvirkaukime, kaip kai
kurie jų ištvirkavo ir žuvo vieną
dieną dvidešimt trys tūkstan-
čiai. 9 Negundykime Viešpaties,
kaip kai kurie iš jų gundė ir kri-
to nuo gyvačių. 10 Nemurmėki-
te, kaip kai kurie iš jų murmėjo
ir žuvo nuo naikintojo.

11 Visa tai jiems atsitiko kaip
pavyzdys,* ir buvo užrašyta
įspėti mums, kurie gyvename
amžių pabaigoje.* 12 Todėl kas
tariasi stovįs, težiūri, kad ne-
pultų. 13 Jums tekę išmėgini-
mai tėra žmogiški. Dievas iš-
tikimas. Jis neleis jūsų mėgin-
ti virš jūsų jėgų, bet padarys,
kad galėtumėte atlaikyti iš-
mėginimą.

Eucharistinis pokylis ir stabmeldžių puotos

14 Todėl, mano mylimieji,
sergėkitės stabmeldystės! 15 Aš
kalbu kaip išmintingiems; ap-
svarstykite patys, ką sakau.
16 Argi laiminimo taurė, kurią
laiminame, nėra bendravimas
Kristaus kraujyje? Argi duona,
kurią laužome, nėra bendra-
vimas Kristaus kūne?* 17 Jei
viena duona, tai ir mes dauge-
lis esame vienas Kūnas: mes
juk visi dalijamės viena duo-
na. 18 Pažiūrėkite į žemiškąjį
Izraelį: argi tie, kurie valgo au-
kas, nėra aukuro bendrininkai?
19 Ką gi sakau? Ar kad stabams
paaukota mėsa šį tą reiškia? ar
kad ir stabas yra šis tas? 20 Ne,

10, 4: Pagal rabinų legendą, izraelitus dykumoje lydėjusi stebuklinga uola. Paulius joje įžvelgia Kristaus simbolį.

10, 11: Iš analogijos su Dievo globojama žydų tauta krikščionys įspėjami, jog išorinė priklausomybė Bažnyčiai dar nelaiduoja išganymo.

10, 16: Eucharistinės apeigos buvo paimtos iš žydų Velykų avinėlio apeigų, kurias Išganytojas atliko steigdamas Naująją Sandorą per Paskutinę vakarienę.

aš sakau, kad, aukodami atna-
šas, pagonys aukoja ne Dievui,
bet demonams. O aš nenoriu,
kad jūs taptumėte demonų
bendrininkais. 21 Jūs negalite
gerti Viešpaties taurės ir de-
monų taurės. Negalite būti
Viešpaties stalo bendrai ir de-
monų stalo bendrai. 22 Nejaugi
kurstysime Viešpaties pavy-
dą?* Gal esame už jį stipresni?

Praktiški nurodymai ir išvados

23 „Viskas valia!“ Bet ne vis-
kas naudinga! „Viskas valia!“
Bet ne viskas ugdo! 24 Niekas
teneieško, kaip jam geriau, bet
kaip kitam. 25 Valgykite visa,
kas parduodama mėsos pre-
kyvietėje, sąžinės labui nieko
neklausinėdami.* 26 Juk Vieš-
pačiui priklauso žemė ir kas
tik ant žemės. 27 Jeigu jus pa-
sikviečia netikintis žmogus ir
jūs norite jį aplankyti, valgy-
kite visa, kas jums padedama,
sąžinės labui nieko neklausi-
nėdami.
28 Bet jei kas jums pasakytų:
„Tai atnašinė mėsa“, tuomet
nebevalgykite, dėl žmogaus,
kuris tai pasakė, ir dėl sąžinės.
29 Čia aš kalbu ne apie tavo
paties, bet apie kito sąžinę. –
*Kam gi mano laisvė turėtų bū-
ti teisiama kitos sąžinės? 30 Jei-
gu aš valgau dėkodamas, kam
gi man priekaištaujama dėl to,
už ką aš dėkoju Dievui? –
31 Ar valgote, ar geriate, ar
šiaip ką darote – visa darykite
Dievo garbei. 32 Nepiktinkite
nei žydų, nei graikų, nei Dievo
Bažnyčios, 33 šitaip ir aš sten-
giuosi visiems viskuo patikti,
ieškodamas ne savo naudos,
bet to, kas naudinga daugeliui,
kad jie būtų išgelbėti.

11 1 Sekite mano pavyz-
džiu, kaip ir aš seku
Kristumi!

D. LITURGINIŲ SUEIGŲ TVARKA

2 Aš jus giriu, kad jūs visame
kame prisimenate mane ir tvir-
tai laikotės nurodymų, kokius
esu jums davęs.

a. Moterų galvos dengimas

3 Noriu, kad žinotumėte, jog
kiekvieno vyro galva yra Kristus,
moters galva – vyras, o Kristaus
galva – Dievas. 4 Kiekvienas
vyras, kuris meldžiasi ar pra-
našauja apdengta galva, panie-
kina savo galvą. 5* Ir kiekviena

10, 22: Šventasis Raštas ne kartą vaizdingai sako, kad Dievas mus mylįs *pavydžiai*.
10, 25: Dažnai turguje būdavo parduodama mėsa, atlikusi nuo pagonių aukų.
10, 29b–30: Atrodo, čia Paulius įterpia oponento pasiteisinimą.
11, 5–6: Paulius ragina, kad tikintieji bažnyčioje laikytųsi taip, kaip reikalauja jų krašto papročiai: viešuose susirinkimuose graikų vyrai būdavo galvos neapsidengę, moterys – apsigobusios. Ta proga toliau jis pri-

moteris, kuri meldžiasi ar pra-
našauja neapgaubta galva, pa-
niekina savo galvą: tai tolygu
būti nuskustai. 6 Jei jau mote-
ris neapsigaubia, tai tegul ir
nusikerpa! O jei moteriai gėda
nusikirpti ar nusiskusti plau-
kus, tegul apsigaubia.*
7 Vyrui nereikia gaubti gal-
vos, nes jis yra Dievo atvaiz-
das ir atšvaitas. O moteris yra
vyro atšvaitas. 8 Juk ne vyras
padarytas iš moters, bet mo-
teris iš vyro, 9 taip pat ne vyras
buvo sukurtas moteriai, o mo-
teris vyrui. 10 Todėl moteris pri-
valo turėti ant galvos priklau-
somybės ženklą dėl angelų.*
11 Bet Viešpatyje nei moteris
ką reiškia be vyro, nei vyras be
moters. 12 Kaip moteris kilusi
iš vyro, taip vyras gimsta iš mo-
ters, o visi atsiranda iš Dievo.*
13 Spręskite patys: argi tin-
ka moteriai melsti Dievą ne-
apsigaubusiai? 14 Argi pati
prigimtis jūsų nemoko, jog vy-
rui gėda nešioti ilgus plaukus?
15 Tuo tarpu moteriai garbė tu-
rėti ilgus plaukus. Matyt, plau-
kai jai duoti vietoj dangalo.
16 Jei kas dar norėtų ginčy-
tis, – težino, jog nei mes netu-
rime tokio papročio, nei Dievo
Bažnyčios.

b. Eucharistinė vakarienė

17* Duodamas šiuos nurody-
mus, aš jūsų negiriu, nes jūsų
susirinkimai išeina ne į gera,
bet į bloga. 18 Pirmiausia man
teko girdėti, kad jūsų Bažnyčios
susirinkimuose esti skilimų, ir
aš iš dalies tuo tikiu. 19 Juk tu-
ri pas jus būti atskalų, kad iš-
eitų aikštėn, kurie iš jūsų yra
išmėginti žmonės. 20 Taigi jūs
susirinkę draugėn nebevalgote
Viešpaties vakarienės, 21 nes
kiekvienas pirmiausia ima
valgyti savo maistą, ir vienas
lieka alkanas, o kitas nusige-
ria. 22 Argi neturite savo namų
pavalgyti ir išgerti? O gal nori-
te paniekinti Dievo Bažnyčią ir
sugėdinti nepasiturinčius? Kas
man belieka sakyti? Pagirti?
Ne! Už šitai nepagirsiu.
23 Aš tai gavau iš Viešpaties
ir tai perdaviau jums, kad Vieš-
pats Jėzus tą naktį, kurią buvo

deda teologinius motyvus, kurie nėra absoliutūs, nes, pavyzdžiui, žydų vyrai visuomet melsdavosi apdengta galva.

11, 10: Gobtuvas buvo laikomas priklausomybės ženklu, o angelai – tvarkos prižiūrėtojais tikinčiųjų susirinkimuose.

11, 12: Ši eilutė parodo, kad Paulius moters priklausomybę vyrui laiko atsitiktiniu dalyku. Esme moteris lygi vyrui, abu jie yra vienas antro ir galiausiai Dievo.

11, 17: Reikia skirti broliškosios meilės vakarienes (agapes) nuo eucharistinių pokylių, kurie esmingai turėjo sudabartinti Kristaus kančios prisiminimą. Eucharistinis pokylis, iš kurio išsivystė šv. Mišios, anais laikais turėjo pabrėžtą Kristaus atėjimo lūkestį.

išduotas, paėmė duoną 24* ir, su-
kalbėjęs padėkos maldą, su-
laužė ir tarė: „Tai yra mano kū-
nas, kuris už jus duodamas. Tai
darykite mano atminimui.“
25 Taip pat po vakarienės jis
paėmė taurę ir tarė: „Ši taurė
yra Naujoji Sandora mano
kraujyje. Kiek kartų gersite,
darykite tai mano atminimui.“
26 Taigi, kada tik valgote ši-
tą duoną ir geriate iš šitos tau-
rės, jūs skelbiate Viešpaties
mirtį, kol jis ateis.
27 Todėl kas nevertai valgo
tos duonos ar geria iš Viešpa-
ties taurės, tas bus kaltas Vieš-
paties Kūnu ir Krauju. 28 Teiš-
tiria žmogus pats save ir tada
tevalgo tos duonos ir tegeria
iš tos taurės. 29* Kas valgo ir
geria to Kūno neišskirdamas,
tas valgo ir geria sau pasmer-
kimą.* 30 Todėl tarp jūsų daug
silpnų bei ligotų ir nemaža už-
migusių.* 31 Jei mes patys save
tyrinėtume, nebūtume teisia-
mi. 32 O kai Viešpats mus tei-
sia, tai ir pabaudžia, kad ne-
būtume pasmerkti kartu su
pasauliu.
33 Taigi, mano broliai, kai
renkatės Vakarienės, palauki-
te vieni kitų. 34 Jei kas išalkęs,
tepavalgo namie, kad nesi-
rinktumėte pasmerkimo užsi-
traukti.*
Kitus reikalus sutvarkysiu
atvykęs.

c. Dvasinės dovanos – charizmos

12 1 Broliai, aš noriu, kad
jūs išmanytumėte apie
dvasines dovanas. 2 Kai dar te-
bebuvote pagonys, kaip žinote,
jus traukte traukė prie neby-
lių stabų. 3 Todėl aš jums aiš-
kinu, kad nė vienas, kuris kal-
ba Dievo Dvasios skatinamas,
nesako: „Prakeiktas Jėzus!“ Ir
nė vienas negali ištarti: „Jėzus
yra Viešpats“, jei Šventoji Dva-
sia nepaskatina.

Dovanų įvairovė ir vienybė

4* Esama skirtingų malonės
dovanų, tačiau ta pati Dvasia.
5 Esama skirtingų tarnysčių,
tačiau tas pats Viešpats. 6 Ir
esama skirtingų darbų, tačiau
tas pats Dievas, kuris visa
veikia visur kur. 7 Kiekvienam

11, 24–26: Kūnas, atiduodamas už žmones, krauju patvirtinta sandora, Viešpaties mirties minėjimas – visi šie posakiai rodo, kad Paskutinė vakarienė buvo tikra liturginė auka ir kad šv. Mišios yra Jėzaus kančios gyvas atminimas bei sudabartinimas.

11, 29: Kai kurie rankraščiai ir vertimai papildo: *Kas valgo ir geria nevertai, tas valgo ir geria sau pasmerkimą, nes neišskiria (neįvertina) Viešpaties Kūno.*

11, 30: Už nepagarbą Išganytojo Kūnui ir Kraujui Dievas yra baudęs kai kuriuos korintiečius ligomis ir net mirtimi.

11, 34: Šis tekstas padeda suprasti, kodėl eucharistinė puota greitu laiku buvo pradėta švęsti atskirai nuo broliškųjų vaišių.

12, 4–6: Plg. Ef 4, 4. 11.

suteikiama Dvasios apraiška
bendram labui. 8 Antai vienam
Dvasia suteikia išminties žodį,
kitam ta pati Dvasia – pažini-
mą, 9 kitam – tikėjimą toje pa-
čioje Dvasioje, kitam – gydymo
dovaną toje vienoje Dvasioje,
10 kitam – stebuklingus darbus,
kitam – pranašavimą, kitam –
dvasių atpažinimą, kitam –
įvairių kalbų dovaną, kitam –
kalbų aiškinimą. 11 Ir visa tai
veikia ta pati Dvasia, kuri da-
lija kiekvienam atskirai, kaip
jai patinka.

Palyginimas apie kūną ir jo narius

12 Kaip vienas kūnas turi
daug narių, o visi nariai, nepai-
sant daugumo, sudaro vieną
kūną, taip ir Kristus. 13 Mes vi-
si buvome pakrikštyti vienoje
Dvasioje, kad sudarytume vie-
ną Kūną, visi – žydai ir grai-
kai, vergai ir laisvieji; ir visi bu-
vome pagirdyti viena Dvasia.
14 Juk ir kūnas nėra sudėtas
iš vieno nario, bet iš daugelio.
15 Jei koja imtų ir pasakytų:
„Kadangi aš ne ranka, tai aš
nepriklausau kūnui“, argi dėl
to ji nepriklausytų kūnui? 16 O
jeigu ausis tartų: „Kadangi aš
ne akis, tai aš nepriklausau
kūnui“, argi dėl to ji nepriklau-
sytų kūnui? 17 Jei visas kūnas
tebūtų akis, tai kur pasidėtų
klausa? O jei visas – klausa,
tai kur uoslė? 18 Bet dabar Die-
vas sudėliojo kūne narius ir
kiekvieną iš jų, kaip panorėjo.
19 Jei visuma tebūtų vienas na-
rys, kur beliktų kūnas? 20 Bet
dabar narių daug, o kūnas vie-
nas. 21 Akis negali pasakyti ran-
kai: „Man tavęs nereikia“, ar
galva kojoms: „Man jūsų nerei-
kia.“ 22 Priešingai, tariamai silp-
nesnieji kūno nariai yra kur kas
reikalingesni. 23 Tuos kūno na-
rius, kuriuos laikome mažiau
garbingais, mes apsupame
ypatinga pagarba, ir mūsų gė-
dingesnieji nariai gaubiami
didesnio padorumo, 24 kurio ne-
privalo mūsų padorieji nariai.
Taigi, tvarkydamas kūną, Die-
vas skyrė daugiau pagarbos
tiems nariams, kurie jos sto-
kojo, 25 kad kūne nebūtų susi-
skaldymo ir patys nariai rū-
pintųsi vieni kitais. 26 Todėl jei
kenčia vienas narys, su juo
kenčia ir visi nariai. Jei kuris
narys pagerbiamas, su juo
džiaugiasi visi nariai.
27 Jūs esate Kristaus Kūnas
ir atskiri jo nariai; 28* ir Dievas
kai kuriuos paskyrė Bažnyčio-
je – pirmiausia, apaštalais,
antra – pranašais, trečia – mo-
kytojais; paskui eina stebuklų
darymas, po to gydymo dova-
nos, pagalbos teikimas, vado-
vavimas, įvairių kalbų dova-
nos. 29 Argi visi apaštalai? ar
visi pranašai? ar visi moky-
tojai? ar visi stebukladariai?

12, 28: Plg. Apd 13, 1; Ef 4, 11.

30 ar visi turi gydymo dovanų? ar visi kalba kalbomis? ar visi aiškintojai?
31a Taigi jūs siekite aukštesniųjų malonės dovanų!

Himnas meilei

13 31b Aš trokštu jums nurodyti dar prakilnesnį kelią:

1 Jei kalbėčiau žmonių ir angelų kalbomis,
bet neturėčiau meilės, aš tebūčiau
žvangantis varis ir skambantys cimbolai.
2 Ir jei turėčiau pranašystės dovaną
ir pažinčiau visas paslaptis ir visą mokslą;
jei turėčiau visą tikėjimą, kad galėčiau net kalnus kilnoti,
tačiau neturėčiau meilės, aš būčiau niekas.*
3 Ir jei išdalyčiau vargšams visa, ką turiu,
jeigu atiduočiau savo kūną sudeginti,
bet neturėčiau meilės, – nieko nelaimėčiau.
4* Meilė kantri, meilė maloninga, ji nepavydi;
meilė nesididžiuoja ir neišpuiksta.
5 Ji nesielgia netinkamai, neieško savo naudos,
nepasiduoda piktumui, pamiršta, kas buvo bloga,
6 nesidžiaugia neteisybe, su džiaugsmu pritaria tiesai.
7 Ji visa pakelia, visa tiki, viskuo viliasi ir visa ištveria.
8 Meilė niekada nesibaigia.
Išnyks pranašystės, paliaus
kalbos, baigsis pažinimas. 9 Mū-
sų pažinimas dalinis ir mūsų
pranašystės dalinės. 10 Kai at-
eis metas tobulumui, pasibaigs,
kas netobula. 11 Kai buvau vai-
kas, kalbėjau kaip vaikas, mąs-
čiau kaip vaikas, protavau kaip
vaikas; tapęs vyru, mečiau tai,
kas vaikiška. 12 Dabar mes re-
gime lyg veidrodyje, mįslingu
pavidalu, o tuomet regėsime
akis į akį. Dabar pažįstu iš da-
lies, o tuomet pažinsiu, kaip
pats esu pažintas. 13 Taigi da-
bar pasilieka tikėjimas, viltis
ir meilė – šis trejetas, bet di-
džiausia jame yra meilė.

Charizmų laipsniai

14 1* Siekite meilės, taip
pat rūpestingai ieško-
kite dvasinių dovanų, labiau-
siai pranašavimo. 2 Kas kalba
kalbomis, ne žmonėms kalba,
bet Dievui; juk niekas jo nesu-

13, 2: Plg. Mk 11, 23.
13, 4–7: Užuot davęs abstrakčią meilės apibrėžtį, apaštalas išvardija konkrečius jos darbus.
14, 1: Tiek ST, tiek NT pranašystės retai liečia ateitį. Pranašas dažniausiai skelbia Dievo valią esamomis aplinkybėmis, Dievo vardu guodžia, pamoko ir stiprina tikinčiuosius.

pranta, jis Dvasioje kalba paslaptingus dalykus. [3] O kas pranašauja, tas sako žmonėms pamokymus, paskatinimo ir paguodos žodžius. [4] Kas kalba kalbomis, pats save tobulina, o kas pranašauja – ugdo Bažnyčią. [5] Aš norėčiau, kad jūs visi kalbėtumėte kalbomis, bet būtų geriau, jei pranašautumėte. Kas pranašauja, yra didesnis už tą, kuris kalba kalbomis, nebent pastarasis ir aiškintų, ugdydamas Bažnyčią.

[6] Broliai, jei aš imčiau ir ateičiau pas jus kalbėdamas kalbomis, kokia jums būtų nauda, jeigu jums neskelbčiau apreiškimo, mokslo, pranašystės ar pamokymo? [7] Taip pat jei negyvi instrumentai, skleidžiantys garsus, pavyzdžiui, fleita ar kanklės, neskambėtų skirtingai, iš ko pažintume, kuo griežiama ar skambinama? [8] Ir jeigu trimitas duotų neaiškų garsą, kas rengtųsi į mūšį? [9] Tas pat ir su jumis. Jei, kalbėdami kalbomis, netarsite aiškių žodžių, kaipgi bus galima suprasti, ką sakote? Jūs kalbėsite vėjams! [10] Kas žino, kiek esama įvairių kalbų pasaulyje, tačiau nėra bereikšmės kalbos. [11] Tad jei aš nesuvoksiu kalbos reikšmės, būsiu kalbėtojui svetimšalis, ir kalbėtojas man bus svetimšalis. [12] Taigi ir jūs, uoliai ieškantys Dvasios dovanų, siekite jų gausos Bažnyčiai ugdyti.

[13] Todėl kas kalba kalbomis, tesimeldžia, kad galėtų ir aiškinti. [14] Jei meldžiuosi kalba, meldžiasi tik mano dvasia, o protas lieka bevaisis. [15] Ką daryti? Aš melsiuosi dvasia ir melsiuosi protu; giedosiu dvasia ir giedosiu protu. [16] Jei tu šlovini dvasia, kaipgi tavo padėkos maldai pridurs „amen" pašalinis, kuris nesupranta, ką tu kalbi? [17] Gal tu ir gražiai dėkoji, bet kitam iš to nėra naudos. [18] Dėkui Dievui, aš kalbu kalbomis daugiau už jus visus, [19] vis dėlto bendruomenės susirinkime verčiau ištarsiu penkis žodžius savo protu, kad pamokyčiau ir kitus, negu tūkstančius žodžių kalbomis.

Praktiški nurodymai

[20] Broliai! Nebūkite vaikai išmanymu. Verčiau piktybe būkite kūdikiai, o išmanymu – subrendę žmonės.* [21] Įstatyme parašyta: *Šitai tautai aš kalbėsiu svetimomis kalbomis, svetimųjų lūpomis, bet* ir tuomet *jie nepaklausys manęs,* – sako Viešpats.

[22]* Vadinasi, kalbos yra ženklas ne tikintiems, bet netikintiems. O pranašystė skirta ne netikintiems, bet tikintiems.

14, 20: Plg. Ef 4, 14; Fil 3, 12. 15.
14, 22–25: Matyt, 22–23 eil. ir 24 eil. žodis *netikintis* vartojamas skirtingomis reikšmėmis. 22 eil. *netikintis* yra užkietėjęs; nesuprantama kalba – jo dvasinio kurtumo

[23] Juk jei susirinktų visa Baž-
nyčia ir visi imtų kalbėti kal-
bomis, ir įeitų pašaliniai ar ne-
tikintys, – argi jie nepasakytų,
kad jūs išėję iš proto?
[24] Jeigu visi pranašautų ir įei-
tų koks pašalinis ar netikintis,
jis būtų visų įspėtas ir visų ap-
kaltintas. [25] Jo širdies slėpiniai
taptų atverti, ir jis, puolęs vei-
du žemėn, pašlovintų Dievą ir
išpažintų, jog Dievas iš tiesų
yra jumyse.
[26] Tad kaip bus, broliai? Kai
susirenkate, kiekvienas turi ar
giedojimo dovaną, ar pamoky-
mą, ar apreiškimą, ar kalbą,
ar aiškinimą. Tegul viskas bus
daroma ugdymui. [27] Jei kas ga-
li kalbėti kalbomis, tekalba du,
daugiausia trys, ir pakaitomis,
o vienas tegul aiškina. [28] Jeigu
nėra aiškintojo, tegul kalbėto-
jas Bažnyčioje tyli ir tekalba tik
sau ir Dievui. [29] Iš pranašų te-
gul kalba du ar trys, o kiti tegul
apsvarsto. [30] Bet jei kitam sė-
dinčiam užeina apreiškimas,
pirmesnysis tegul nutyla. [31] Juk
jūs galite po vieną visi prana-
šauti, kad visi pasimokytų ir
pasiragintų. [32] Pranašų dvasi-
nės dovanos yra pranašams
klusnios, [33] nes Dievas nėra su-
maišties, bet santarvės Dievas.
Kaip visose šventųjų Bažny-
čiose, [34]* moterys tegul susirin-
kimuose tyli; kalbėti joms ne-
leidžiama, jos turi būti klusnios,
kaip skelbia Įstatymas. [35] Jei-
gu jos nori ko nors išmokti, te-
pasiklausia namie savo vyrų,
nes moteriai negražu kalbėti
Bažnyčios susirinkime.
[36] Argi iš jūsų išėjo Dievo žo-
dis? ar tik jus vienus pasiekė?
[37] Jei kas tariasi esąs prana-
šas ar Dvasios įkvėptas žmo-
gus, tas turi pripažinti, jog tai,
ką jums rašau, yra Viešpaties
įsakymas. [38] O jei kas šito ne-
nori pripažinti, pats nebus pri-
pažintas.*
[39] Taigi, mano broliai, sieki-
te pranašystės dovanos, tačiau
nedrauskite kalbėti kalbomis.
[40] Tiktai viskas tebūna daroma
padoriai ir tvarkingai.

E. PRISIKĖLIMAS

a. Kristaus prisikėlimas

15 [1] Broliai, aš aiškinu
jums Evangeliją, ku-
rią esu jums paskelbęs, kurią
priėmėte, kurioje stovite [2] ir
kuria būsite išgelbėti, – jeigu
jos laikotės taip, kaip esu jums
paskelbęs; antraip būtumėte
veltui įtikėję.

ženklas. 24 eil. netikintis artėja prie tikėjimo. Išgirsta pranašystė jam padeda apsispręsti už tikėjimą.

14, 34–35: Moterims draudžiama kalbėjimo svetimomis kalbomis charizma, matyt, reikalavusi emocinės įtampos (23 eil.). Nedraudžiama joms pranašauti, tai yra teikti dvasinių paraginimų (11, 5); ši charizma yra *klusni* (11, 32). – *Skelbia įstatymas* – Pr 3, 16.

14, 38: Plg. Mt 7, 23.

3 Pirmiausia aš jums perda-
viau, ką esu gavęs, būtent:
Kristus numirė už mūsų nuo-
dėmes, kaip skelbė Raštai;
4 jis buvo palaidotas ir buvo
prikeltas trečiąją dieną, kaip
skelbė Raštai;
5 jis pasirodė Kefui, paskui
Dvylikai.
6 Vėliau jis pasirodė iš karto
daugiau nei penkiems šim-
tams brolių, kurių dauguma
tebegyvena iki šiolei, o kai ku-
rie yra užmigę. 7 Po to jis pasi-
rodė Jokūbui, paskui visiems
apaštalams. 8 O visų paskiau-
siai, lyg ne laiku gimusiam, jis
pasirodė ir man. 9 Juk aš esu
mažiausias iš apaštalų, ne-
vertas vadintis apaštalu, nes
esu persekiojęs Dievo Bažny-
čią. 10 Bet Dievo malone esu,
kas esu, ir jo man suteiktoji
malonė neliko bergždžia. Aš
daugiau už juos visus esu įdė-
jęs triūso, žinoma, ne aš, o su
manimi esanti Dievo malonė.
11 Taigi ar aš, ar jie, – taip mes
skelbiame, ir taip jūs įtikėjote.

b. Mirusiųjų prisikėlimas

12 Skelbiama apie Kristų,
kad jis buvo prikeltas iš numi-
rusių, tad kaipgi kai kurie iš
jūsų sako, jog nesą mirusiųjų
prisikėlimo?! 13 Jeigu nėra mi-
rusiųjų prisikėlimo, tai ir Kris-
tus nebuvo prikeltas. 14 O jei
Kristus nebuvo prikeltas, tai
tuščias mūsų skelbimas ir tuš-
čias jūsų tikėjimas. 15 Tuomet
mes liekame melagingi Dievo
liudytojai, nes liudijome Dievo
akyse, kad jis prikėlęs Kristų,
kurio jis nėra prikėlęs, jeigu
mirusieji negali būti prikelti.
16 Juk jei mirusieji negali būti
prikelti, tai ir Kristus nebuvo
prikeltas. 17 O jei Kristus ne-
buvo prikeltas, tai jūsų tikėji-
mas tuščias, ir jūs dar tebesa-
te savo nuodėmėse. 18 Taip pat
ir užmigusieji Kristuje yra žu-
vę. 19 Ir jei vien dėl šio gyveni-
mo dėjome savo viltis į Kristų,
tai mes labiausiai apgailėtini
iš visų žmonių.
20 Bet dabar Kristus tikrai
yra prikeltas iš numirusių
kaip užmigusiųjų pirmgimis.

Mirtis nugalėta

21 Kaip per žmogų atsirado
mirtis, taip per žmogų ir miru-
siųjų prisikėlimas.* 22 Kaip
Adome visi miršta, taip Kris-
tuje visi bus atgaivinti, 23 ta-
čiau kiekvienas pagal savo ei-
lę. Pirmasis bus Kristus, tada
priklausantys Kristui jo atėjimo
metu. 24 Paskui bus galas, kai

15, 3–4: Ir vėl matome, kad tikėjimas Kristaus prisikėlimu laikomas vienu iš svarbiausių dalykų krikščioniui.

15, 21: Plg. Rom 5, 12.

15, 24b: Kalbama apie Dievui priešiškus angelus, arba demonus. Plg. Dan 2, 44; 7, 14; 1 Kor 2, 6; Ef 1, 21; Kol 1, 16; 2, 15; 1 Pt 3, 22.

jis perduos Karalystę Dievui Tėvui,* sunaikinęs visas valdžias, galybes ir pajėgas. 25 Jis gi turi karaliauti ir paguldyti po savo kojomis visus priešus. 26 Kaip paskutinis priešas bus sunaikinta mirtis. 27 Nes jis* visa pajungė ir paklojo jam po kojų. Kai sakoma, jog visa pajungta, tai savaime suprantama, kad išskyrus tą, kuris jam visa pajungė. 28 Kai jam bus visa pajungta, tuomet ir pats sūnus nusilenks tam, kuris buvo viską jam pajungęs, kad Dievas būtų viskas visame kame.

Prisikėlimo viltis

29 Antra vertus, ką tikisi laimėti tie, kurie krikštijasi vietoj mirusiųjų?* Jei iš viso mirusieji nebus prikelti, tai kam gi jie krikštijasi už juos? 30 O kodėl ir mes kas valandą nevengiame pavojų? 31 Prisiekiu savo pasididžiavimu – jumis, broliai, mūsų Viešpatyje Jėzuje Kristuje, jog aš kasdien mirštu! 32 Jei aš grynai kaip žmogus kovojau Efeze su laukiniais žvėrimis, tai kokia man iš to nauda? Jeigu mirusieji nebus prikelti, tai *valgykime ir gerkime, nes rytoj mirsime.* 33 Neapsirikite: „Blogos draugijos gadina gerus papročius!“* 34 Pabuskite, kaip dera, iš apsvaigimo ir nebedarykite nuodėmių! Jūsų gėdai pasakysiu, kad kai kurie iš jūsų visiškai nepažįsta Dievo.

c. Kaip prisikels mirusieji?

35 Gal kas paklaus: „Kaip bus prikelti mirusieji? Su kokiu kūnu jie pasirodys?“ 36 Neišmanėli! Ką tu pasėji, neatgimsta, jei prieš tai nenumiršta. 37 Kad ir ką sėji, tu sėji ne būsimąjį kūną, bet pliką grūdą, sakykim, kviečių ar kitokių javų. 38 Tuo tarpu Dievas duoda jam kūną, kokio panorėjęs, ir kiekvienai sėklai savišką kūną.

39 Kūnai nevienodi. Žmogaus kūnas vienoks, gyvulių kitoks, dar kitoks kūnas paukščių ir vėl kitoks žuvų. 40 Taip pat yra dangaus kūnai ir žemės kūnai, bet vienoks dangaus kūnų spindesys, kitoks žemės kūnų. 41 Vienoks saulės švytėjimas, kitoks mėnulio blizgesys ir dar kitoks žvaigždžių žėrėjimas. Net ir žvaigždė nuo žvaigždės skiriasi spindėjimu.

42 Toks mirusiųjų prisikėlimas. Sėjamas gendantis kūnas, keliasi negendantis. 43 Sėjamas prastas, keliasi garbingas. Sėjamas silpnas, keliasi galingas.

15, 27: *Jis* – Dievas Tėvas, *jam* – Kristui.

15, 29: Nors krikštijimasis už mirusius negalioja, vis dėlto ši praktika liudijo tikėjimą pomirtiniu gyvenimu.

15, 33: Citata iš graikų autoriaus Menandro komedijos *Taisa.*

44 Sėjamas juslinis kūnas, ke-
liasi dvasinis kūnas. Jeigu esa-
ma juslinio kūno, tai esama ir
dvasinio. 45 Taip ir parašyta:
Pirmasis *žmogus* Adomas *tapo*
gyva būtybe; paskutinis Ado-
mas tapo gyvybę teikiančia
dvasia. 46 Ne dvasinis esti pir-
miau, bet juslinis, ir tik pas-
kui dvasinis. 47 Pirmasis žmo-
gus yra iš žemės, žemiškas;
antrasis žmogus iš dangaus.
48 Koks žemiškasis, tokie ir že-
miškieji, o koks dangiškasis,
tokie ir dangiškieji. 49 Ir kaip
nešiojome žemiškojo atvaizdą,
taip nešiosime ir dangiškojo
paveikslą.

50 Bet aš jums, broliai, tvirti-
nu: kūnas ir kraujas* nepavel-
dės Dievo Karalystės, ir kas
genda, nepaveldės to, kas ne-
genda.

51 Štai aš jums atskleidžiu
paslaptį: nors mes ne visi už-
migsime, bet visi būsime pa-
keisti, – 52 staiga, viena akimir-
ka, gaudžiant paskutiniam
trimitui. Trimitas nuaidės, ir
mirusieji bus prikelti jau ne-
gendantys, ir mes būsime pa-
keisti. 53 Juk reikia, kad šis
negendantis [kūnas] apsivilktų
negendamybe, šis marus [kū-
nas] apsivilktų nemarybe.

Džiūgavimas dėl mirties pralaimėjimo

54 Kada šis gendantis [kūnas]
apsivilks negendamybe ir šis
marus [kūnas] apsivilks nema-
rybe, tuomet išsipildys užrašy-
tas žodis:

Pergalė sunaikino mirtį!
55 *Kurgi, mirtie, tavoji pergalė?*
Kurgi, mirtie, tavasis
geluonis?!

56 Mirties geluonis yra nuo-
dėmė, o nuodėmės jėga – Įsta-
tymas.

57 Bet dėkui Dievui, kuris
duoda mums pergalę per mūsų
Viešpatį Jėzų Kristų.

58 Tad, mano mylimieji bro-
liai, būkite tvirti ir nepajudina-
mi, vis uoliau dirbkite Viešpa-
ties darbą ir žinokite, kad jūsų
triūsas ne veltui Viešpatyje.

F. PABAIGA

Rinkliavos reikalai

16 1 Su rinkliava šventie-
siems padarykite taip,
kaip aš esu nurodęs Galatijos
Bažnyčioms. 2 Kas pirmąją sa-
vaitės dieną* kiekvienas iš jū-
sų teatideda sutaupęs, kiek
galėdamas, kad rinkliavos ne-
prasidėtų tiktai man atvykus.
3 Atvykęs aš pasiųsiu į Jeruza-
lę žmones, kuriuos jūs nutar-
site esant tinkamus, kad jie su

15, 50: *Kūnas ir kraujas*: žemiškasis žmogus, dar neperkeistas prisikėlimo.

15, 51: Paulius kalba vardu tų žmonių, kurie gyvens pasaulio pabaigoje.

16, 2: *Pirmoji savaitės diena*: sekmadienis.

lydimaisiais raštais nugaben-
tų jūsų meilės dovaną. 4 Jei
pasirodytų reikalinga ir man
keliauti, tai jie vyks kartu su
manimi.

Nurodymai ir sveikinimai

5 Aš atvyksiu pas jus, perėjęs
Makedoniją. Mat per Makedo-
niją aš tik eisiu,* 6 o pas jus,
galimas daiktas, pabūsiu arba
ir peržiemosiu, kad jūs mane
palydėtumėte, kai vyksiu toliau.
7 Aš nenoriu dabar su jumis su-
sitikti prabėgomis. Tikiuosi,
jei Viešpats leis, kurį laiką pa-
silikti pas jus. 8 Efeze aš pra-
būsiu iki Sekminių. 9 Mat yra
man atsivėrusios plačios durys
darbui, bet ir priešininkų daug.
10 Jeigu atvyks Timotiejus,
žiūrėkite, kad jis gyventų pas
jus be baimės, nes jis dirba
Viešpaties darbą kaip ir aš.
11 Taigi tegul niekas jo nenie-
kina. Išlydėkite jį su ramybe,
kad atvyktų pas mane, nes lau-
kiu jo su broliais. 12 Brolį Apo-
lą aš labai raginau keliauti su
broliais pas jus, bet jis niekaip
nenori šiuo metu.* Jis atvyks
radęs tinkamą laiką.

13 Budėkite, tvirtai laikykitės
tikėjimo, elkitės vyriškai, bū-
kite stiprūs!* 14 Viską darykite
su meile.
15 Broliai, jūs pažįstate Ste-
pono namus ir žinote, kad jie
yra Achajos pirmatikiai, pasi-
aukoję tarnauti šventiesiems.
16 Aš prašau, kad ir jūs būtu-
mėte paklusnūs tokiems žmo-
nėms ir visiems, kurie su jais
dirba ir triūsia.
17 Aš džiaugiuosi Stepono,
Fortūnato ir Achaiko apsilanky-
mu. Jie man atstojo jus, 18 at-
gaivino mano ir jūsų dvasią.
Branginkite tokius žmones!
19 Jus sveikina Azijos Bažny-
čios. Karštai sveikina Viešpa-
tyje Akvilas ir Priska kartu su
Bažnyčia, kuri renkasi jų na-
muose. 20 Jus sveikina visi bro-
liai. Pasveikinkite vieni kitus
šventu pabučiavimu.
21 Sveikinu jus savo, Pau-
liaus, ranka. 22 Jei kas nemyli
Viešpaties, tebūnie prakeik-
tas! Maranata!* 23 Viešpaties
Jėzaus malonė tebūnie su ju-
mis! 24 Mano meilė jums vi-
siems Kristuje Jėzuje!

16, 5: Plg. Apd 19, 21–22.
16, 12: Apolas nenorėjo rodytis Korinte greičiausiai dėl to, kad aprimtų jo šalininkai (plg. 1 Kor 1, 12).
16, 13: Plg. Ps 30 (31), 25; Ef 6, 10.
16, 22: *Maranata* senovės aramėjų kalba reiškia: *Ateik, mūsų Viešpatie!* (plg. Apr 22, 20) arba *Mūsų Viešpats ateina* (plg. Fil 4, 5). Tai pirmykštės krikščionių bendruomenės šūkis – malda laukiant antrojo, garbingojo Kristaus atėjimo.

ANTRASIS LAIŠKAS KORINTIEČIAMS

Antrasis laiškas korintiečiams yra asmeniškiausias iš visų mūsų laikus pasiekusių Pauliaus laiškų, nes jame atsispindi apaštalo charakteris, kovojant su viena ar daugeliu krizių, kurios kilo Korinte.

Korinto krikščionių sunkumai privertė Paulių gerai apsvarstyti savo santykį su šia Bendrija ir atvirai apie tai kalbėti. Vienąkart apaštalas išlieja savo nusivylimą, o kitąkart jau guodžia ir liudija prieraišumą. Ginčijamų klausimų svarba reikalauja nepaprastų apaštalo pastangų dalytis tikėjimu bei svarstyti apreiškimo tiesas, kurios ir mums yra ypač reikšmingos. Pauliaus sugebėjimas padėti teologinius pamatus reiškiniams, kurie iš pirmo žvilgsnio atrodo tarsi kasdieniškos aplinkybės, turbūt niekur kitur nėra geriau įgyvendintas kaip *Antrajame laiške korintiečiams*. Tiesa, nors emocinis laiško tonas, padrika jo tvarka ir mūsų ribotas laiško parašymo aplinkos pažinimas apsunkina skaitymą, jo turinys vis dėlto gausiai atlygina skaitytojui už pastangas.

Antrojo laiško korintiečiams turinys išties kupinas įvairumo. Štai *Išėjimo knygos* aiškinimas 3 skyriuje yra įspūdingas pavyzdys, kaip Evangelija padeda suprasti Senojo Testamento tekstą. Pauliaus šalpos organizavimas (žr. 8–9 sk.), apimantis turėjimo ir dalijimosi teologiją, bendrijų dalijimąsi parama per šalpą, kruopščiai išmąstytas ir jautrus artimui. Be to, užsklandos skyriai iliustruoja, kaip plūstasi krikščionys ir kokia polemika tarp jų vyrauja, ypač kai Paulius susiduria su įsibrovėliais ir nori juos pastatyti į vietą. Tuose pačiuose skyriuose atsispindi ir Pauliaus vizija bei vertybės, gaivinančios jo apaštalinę veiklą ir apreiškiančios tikėjimą, kad Jėzaus kančia bei prisikėlimas yra viso krikščioniškojo gyvenimo modelis, liudijančios tarnavimo dvasingumą, kuris neprilygstamas Naujajame Testamente.

Puiki laiško kalba. Pauliaus ištarmė susijusi su tuometinių filosofų mokytojų stiliumi, kuriam būdinga diatribės – mokyto pokalbio – priemonių gausa. Klausimų potvyniu, rimtais ir ironiškais iššūkiais, paradoksu po paradokso, net priešininkams mestais įžeidimais Paulius siekia pažadinti tikrąjį savo skaitytojų vertybių jausmą ir sulaukti iš jų deramo atsakymo. Visos Pauliaus teologijos šerdis – Jėzaus likimas, per kurį buvo apreikšta paradoksali vertybių perversta. Panašių tekstų, parašytų tokiu pat stiliumi, yra ir kituose laiškuose, ypač Rom 8, 31–39; 1 Kor 1, 26–31; 4, 6–21; 9, 1–27; 13, 1–13; Fil 4, 10–19. Tai patvirtina, kad Pauliaus nevaržė to meto iškalba, parodo, kaip paveikiai šis apaštalas išreiškė savo viziją ir tarnystę.

Antrojo laiško korintiečiams kilmė sietina su tais įvykiais ir klausimais, kuriuos kėlė *Pirmasis laiškas korintiečiams.* Žinių apie laiško atsiradimo aplinkybes, išskyrus tai, ką skaitome laiške, neturime. Taigi atkurti laiško aplinką yra gana sudėtingas dalykas – nėra bendro pačių laiško aiškintojų sutarimo.

Trys laiško temos: 1. Nesusipratimas dėl Pauliaus kelionės planų pasikeitimo (žr. 1, 12–2, 13) ir sėkminga nesusipratimo atomazga (žr. 7, 5–16); 2. Nurodymai apie rinkliavą Jeruzalės Bendrijai (žr. 8, 1–9, 15); 3. Pauliaus, kaip apaštalo, aptartis ir gynimas. Šitos temos svarstymas susijęs su svečiais, keliavusiais pro Korintą, t. y. su misionieriais, kurie skyrėsi nuo Pauliaus ir mokymu, ir elgsena. Atrodo, kad arba tie svečiai, arba kai kurie Korinto Bendrijos nariai buvo sukėlę sąmyšį tarp korintiečių dėl Pauliaus autoriteto ar dėl jo elgsenos, ar dėl vieno ir kito. Paulius gana išsamiai paaiškina savo reakciją į šias situacijas (žr. 2, 14–7, 4; 10, 1–13, 10).

Tyrinėtojai *Antrajame laiške korintiečiams* pastebi tęstinumo tarp paskirų dalių stoką. Pavyzdžiui, ilgas 2, 14–7, 4 skaitinys yra tarsi nelauktai sujungtas su pasakojimu apie krizę Korinte ir jos nugalėjimą. Be to, tokios pat ar panašios temos, atrodo, nagrinėjamos keletą kartų (plg. 2, 14–7, 4 su 10, 1–13, 10; ir 8, 1–24 su 9, 1–15). Nenuostabu, kad vieni laiško tyrinėtojai mano, jog mūsų skaitomas laiškas apima keletą trumpų laiškų, siųstų Pauliaus į Korintą iš Efezo. Taigi manytina, kad arba Paulius, arba kitas redaktorius pasirūpino sutelkti anuos trumpuosius laiškus į viena ir, suteikiant jiems literatūrinę vienovę, sukurti laišką, kuris iki mūsų atėjo kaip apaštalo Pauliaus *Antrasis laiškas korintiečiams.* Kiti tyrinėtojai laišką laiko vientisu, nelauktus sudūrimus priskirdami paties apaštalo požiūriui, kuris galėjo keistis gaunant vis naujų žinių iš Korinto.

Vis dėlto *Antrasis laiškas korintiečiams,* atrodo, buvo rašytas iš Makedonijos (žr. 2, 12–13; 7, 5–6; 8, 1–4; 9, 2–4). Įprasta jį datuoti 57 m. po Kr. Žinoma, jeigu laiškas yra trumpų laiškų rinkinys, įvairios jo dalys gali būti nutolusios viena nuo kitos savaitėmis ir mėnesiais.

Antrojo laiško korintiečiams metmenys

A. Įžanga	1, 1–11
B. Pauliaus ir korintiečių nesantaika	1, 12 – 7, 16
a. Ankstesni santykiai	1, 12 – 2, 13
b. Apaštalinė Pauliaus tarnyba	2, 14 – 7, 4
c. Nesantaikos pabaiga	7, 5–16
C. Rinkliava Jeruzalės Bažnyčiai	8, 1 – 9, 15
D. Pauliaus apaštalinės tarnybos gynimas	10, 1 – 13, 10
E. Pabaiga	13, 11–13

A. ĮŽANGA

Pasveikinimas

1 1 Paulius, Dievo valia Kris-
taus Jėzaus apaštalas, ir
brolis Timotiejus – Dievo Baž-
nyčiai Korinte ir visiems šven-
tiesiems, gyvenantiems visoje
Achajoje.* 2 Malonė jums ir ra-
mybė nuo Dievo, mūsų Tėvo, ir
Viešpaties Jėzaus Kristaus!
3 Tebūna pašlovintas Die-
vas, mūsų Viešpaties Jėzaus
Kristaus Tėvas, gailestingu-
mo Tėvas ir visokios paguodos
Dievas, 4 kuris guodžia mus
kiekviename sielvarte, kad ir
mes galėtume paguosti bet ko-
kio sielvarto ištiktuosius ta
paguoda, kurią gauname iš
Dievo. 5 Kaip mums gausiai
tenka Kristaus kentėjimų,
taip per Kristų mes kupini ir
paguodos. 6 Jei kenčiame prie-
spaudą, tai jūsų paguodai ir
išganymui; jei esame guodžia-
mi, tai jūsų paguodai, kuri
įdiegia jums ištvermę pakęsti
tokius pačius kentėjimus, ko-
kius mes kenčiame. 7 Ir mūsų
viltis jumis tvirta, nes mes ži-
nome, kad, būdami kentėjimų
draugai, jūs būsite ir paguo-
dos bendrai.

Pasiguodimas

8* Mes norime, kad jūs, bro-
liai, sužinotumėte apie Azijo-
je mus ištikusią negandą, kuri
baisiai mus prislėgė, tiek vir-
šydama mūsų jėgas, jog nebe-
sitikėjome išliksią gyvi. 9 Mes
ir patys širdies gilumoje buvo-
me ištarę sau mirties sprendi-
mą, todėl nebepasitikėjome
savimi, o tik Dievu, kuris pri-
kelia mirusius. 10 Tai jis mus
išgelbėjo iš mirties nasrų ir te-
begelbi. Jame mūsų viltys, jog
jis ir toliau gelbės, 11 priside-
dant jums maldomis už mus,
kad už daugelio mums išmels-
tą malonę daugelis mūsų var-
du dėkotų.

B. PAULIAUS IR KORINTIEČIŲ NESANTAIKA

a. Ankstesni santykiai

12 Galime pasigirti savo są-
žinės liudijimu, jog visur žmo-
nėse, o ypač pas jus, mes vado-
vavomės iš Dievo einančiu
šventumu bei nuoširdumu – ir
ne kūniška išmintimi, bet Die-
vo malone. 13 Mes nerašome
jums nieko kita kaip tik tai, ką
jūs perskaitote ir suprantate.
Turiu vilties, kad suprasite iki

1, 1: Korintas buvo romėnų provincijos Achajos (Graikijoje) sostinė. Laiškas skiriamas ne tik Korintui, bet ir kitoms tos provincijos bendruomenėms. Apskritai senovės Bažnyčioje atskiros bendruomenės dalydavosi tarp savęs apaštalų raštais, kankinių aktais ir kitokiais dokumentais.

1, 8–11: Apaštalas turi galvoje krikščionių persekiojimą Efeze (žr. Apd 19, 23–40).

galo, [14]kaip iš dalies jau supra-
tote, kad mūsų Viešpaties Jė-
zaus dieną mes būsime jūsų
pasididžiavimas, lygiai kaip ir
jūs – mūsų.
[15]Tokio pasitikėjimo kupi-
nas ir kad jūs pakartotinai
gautumėte malonę, aš ketinau
pirmiausia atvykti pas jus* [16]ir
pro jus keliauti į Makedoniją,
o iš Makedonijos vėl grįžti pas
jus, kad jūs mane išlydėtumėte
į Judėją. [17]Argi, taip manyda-
mas, aš elgiausi lengvabūdiš-
kai? O gal mano sumanymai bu-
vo grynai žmogiški? Gal mano
„taip, taip“ kartu reiškė ir „ne,
ne“? [18]Kaip Dievas mato, jums
duotas mūsų žodis nebuvo kar-
tu „taip“ ir „ne“. [19]Juk Dievo Sū-
nus Kristus Jėzus, kurį jums
paskelbėme aš, Silvanas ir Ti-
motiejus, anaiptol nebuvo ir
„taip“, ir „ne“, bet jame buvo tik
„taip“. [20]Kiek tik yra Dievo pa-
žadų, jie yra jame „taip“. Todėl
per jį skamba ir mūsų „Amen“
Dievo garbei. [21]*Juk Dievas mus
ir jus sutvirtino ir patepė Kris-
tui; [22]jis pažymėjo mus savo
antspaudu ir siuntė į mūsų šir-
dis Dvasios laidą.*
[23]Šaukiuosi Dievą liudyto-
ju, – kaip mane gyvą regite, –
kad neatvykau į Korintą tik jū-
sų gailėdamas. [24]Mes juk ne-
same jūsų tikėjimo viešpačiai,
bet tik jūsų džiaugsmo talki-
ninkai, nes tikėjime jūs stovi-
te tvirtai.

2 [1]*Aš nusprendžiau savo
širdyje nebevykti pas jus
dar kartą su liūdesiu. [2]O jei aš
pats jus liūdinu, tai kas gi ma-
ne pralinksmins, jeigu ne ma-
no nuliūdintasis? [3]Aš esu tai
parašęs, kad atvykęs neturė-
čiau liūdėti dėl tų, kuriais de-
rėtų džiaugtis. Juk tikiu jumis
visais, kad mano džiaugsmas
yra ir visų jūsų džiaugsmas. [4]Aš
gi jums esu rašęs* iš didelio
sielvarto ir širdies suspaudi-
mo, su gausiomis ašaromis, ne
tam, kad pastūmėčiau jus į nu-
siminimą, bet kad pažintumė-
te meilę, kurios pertekusi jums
mano širdis.
[5]Jeigu kas nuliūdino, tai ne
mane, bet – kad neperdėčiau –

1, 15: Plg. 1 Kor 4, 19. Apaštalo apsilankymas – garbė ir malonė tai bendruomenei.

1, 21: Dievas duoda jėgų išlaikyti ir gilinti vienybę su Kristumi, kuri gauta per Krikštą.

1, 22: Krikštas įspaudžia sielon neišdildomą žymę, kuri supanašina mus su Kristumi ir rodo, jog mes esame Dievo nuosavybė. Mūsų sieloje gyvenanti Šventoji Dvasia leidžia jau čia, žemėje, ragauti būsimos dangaus meilės ir laimės.

2, 1–9: Paskutinį kartą Pauliui lankantis Korinte, vienas korintietis jį skaudžiai įžeidė. Vėliau Paulius per savo mokinį Titą į Korintą nusiuntė laišką, kuris yra dingęs (plg. 2, 4), bardamas kai kuriuos bendruomenės narius. Dėl šių įvykių Korinte tikintieji suskilo, nors dauguma palaikė apaštalo pusę ir nubaudė įžeidėją. Jokių smulkesnių žinių apie visa tai nėra išlikę.

2, 4: *Esu rašęs*: neišlikusiame laiške.

bent iš dalies nuliūdino jus vi-
sus. [6] Tokiam pakanka dau-
gumos paskirtosios bausmės.
[7] Net, atvirkščiai, jūs turėtumė-
te jam atleisti ir jį paguosti,
kad perdelyg didelis nusimini-
mas jo nepražudytų. [8] Todėl aš
prašau jūs parodyti jam mei-
lę. [9] Tam jums ir parašiau, kad
patirčiau, ar jūs visais atžvil-
giais esate klusnūs. [10] O kam
jūs dovanojote, tam dovanojau
ir aš; nes jei kam dovanojau,
tai padariau dėl jūsų Kristaus
akivaizdoje, [11] kad nebūtume
šėtono apgauti. Mes juk žino-
me jo kėslus.

Kelionė į Makedoniją. Mintys apie apaštalo tarnystę

[12*] Kai atvykau į Troadę
skelbti Kristaus Evangelijos,
Viešpats buvo man pravėręs
duris, [13] bet aš neturėjau dva-
sios ramybės, kadangi nesuti-
kau ten savo brolio Tito*; tad
atsisveikinęs iškeliavau į Ma-
kedoniją.

b. Apaštalinė Pauliaus tarnyba

[14] Dėkui Dievui, kuris mus
visuomet veda Kristaus per-
galės eisenoje ir per mus visur
skleidžia mielą savo pažinimo
kvapą. [15] Juk mes esame Kris-
taus aukos kvapsnis Dievui
tarp einančių į išganymą ir žen-
giančių į pražūtį. [16] Vieniems
mirties kvapsnis, nešantis mir-
tį, kitiems gyvenimo kvaps-
nis, vedanti į gyvenimą. O kas
gi tinkamas šiam uždaviniui?
[17] Mes neprekiaujame, kaip
daugelis, Dievo žodžiu, bet jį
skelbiame Kristuje iš tikros
širdies, Dievo įkvėpti, Dievo
akivaizdoje.

3 Ar [1] pradėsime iš naujo
save jums pristatinėti?
Gal reikia, kaip kai kuriems, ly-
dimųjų laiškų į jus ar nuo jūsų?
[2] Ne, nes jūs patys esate mūsų
laiškas, įrašytas mūsų širdy-
se, visų žmonių suprantamas
ir skaitomas. [3] Jūs pasirodėte
esą Kristaus laiškas, kurį mes,
patarnaudami jums, surašėme
ne rašalu, bet gyvojo Dievo Dva-
sia, ne akmens plokštėse, bet
gyvų širdžių plokštėse.

Apaštalas ir Mozė

[4] Tokį pasitikėjimą Dievu
mes turime Kristaus dėka. [5] Ir
ne todėl, kad būtume savaime
tinkami ką nors sumanyti ta-
rytum iš savęs, bet mūsų tin-
kamumas iš Dievo, [6] kuris pa-

2, 12–13: Pasakojimas tęsiamas 7, 5–6.

2, 13: Titas buvo ištikimas ir gabus Pauliaus bendradarbis. Nusiųstas į Korintą, jis likvidavo ten iškilusius nesusipratimus. Paulius nekantriai laukė žinių apie tai.

2, 17: Apaštalas primena jam daromus priekaištus ir atmeta juos.

3, 4–11: Šv. Paulius primena Naujosios Kristaus Sandoros pranašumą ST atžvilgiu.

darė mus tinkamus būti tar-
nais Naujosios Sandoros – ne
raidės, bet Dvasios, nes raidė
užmuša, o Dvasia teikia gyvy-
bę. 7 Jeigu tarnavimas mirčiai,
iškaltas raidėmis akmenyse,
buvo toks garbingas, kad Izra-
elio vaikai negalėjo pažvelgti
Mozei į veidą dėl jo švytėjimo,
kuris turėjo išblėsti, 8 tai ne-
palyginti didesne garbe bus
apgaubtas tarnavimas Dva-
siai. 9 Jeigu pasmerkimo tar-
nystė tokia garbinga, tai teisu-
mo tarnystė dar garbingesnė.*
10 Tenykštis garbingumas visai
nebegarbingas, palygintas su
viską nustelbiančia garbe. 11 Ir
jeigu laikinas dalykas spindė-
jo garbe, tai kur kas garbinges-
nis nelaikinas.
12 Taigi, turėdami tokią vil-
tį, mes viską dėstome atvirai,
13* ne kaip Mozė, kuris ant vei-
do užsileisdavo gaubtuvą, kad
Izraelio vaikai nepamatytų
jo laikino spindesio pabaigos.*
14 Deja, jų protai atbuko. Iki
šios dienos jų akis dengia tas
pats gaubtuvas, kai skaito Se-
nąjį Įstatymą, ir jis lieka ne-
nudengtas, nes jį nuimti tegali
Kristus. 15 Taip, iki šios die-
nos, kada tik skaitomas Mozė,
gaubtuvas tebedengia jų širdį.
16 *Bet vos tik žmogus atsigrę-
žia į Viešpatį, gaubtuvas nu-
krinta.* 17 Viešpats yra Dvasia.
O kur Viešpaties Dvasia, ten
ir laisvė. 18 Mes visi, atidengtu
veidu Viešpaties šlovę atspin-
dėdami, daromės panašūs į jo
atvaizdą, ir Viešpaties Dva-
sios* veikimu vis didėja mūsų
garbingumas.

4 1 Štai kodėl, iš Dievo gai-
lestingumo turėdami šią
tarnystę, nenuleidžiame ran-
kų. 2 Atvirkščiai, mes susilai-
kome nuo slaptų gėdingų dar-
bų, nesileidžiame į gudravimus
ir neklastojame Dievo žodžio,
bet atviru tiesos skelbimu pri-
sistatome kiekvieno žmogaus
sąžinei Dievo akivaizdoje. 3 Jei-
gu mūsų Evangelija tebėra pa-
slėpta, tai ji paslėpta vien tik
einantiems į pražūtį, 4 netikin-
tiesiems, kuriems šio pasaulio
dievaitis apakino protus, kad
jie neišvystų Kristaus šlovės –
Evangelijos šviesos; ogi Kris-
tus yra Dievo atvaizdas. 5 Mes
ne save pačius skelbiame, bet
Kristų Jėzų kaip Viešpatį, sa-
ve telaikydami jūsų tarnais
dėl Jėzaus. 6 Pats Dievas, ku-
ris yra taręs: „Iš tamsos tenuš-
vinta šviesa!“, sušvito mūsų
širdyse, kad pažintume Die-

3, 9: Senasis Įstatymas prarado savo šlovę Evangelijos šviesoje.

3, 13–18: Slėpdamas Dievo šlovės švytėjimą, Mozė buvo užsidengęs savo veidą gobtuvu. Paulius simboliškai kalba, jog ST gobtuvas dar tebeslepia žydams Kristaus pažinimą.

3, 13: Iš 34, 33–35. Čia aiškinama rabinų metodu.

3, 18: *Viešpaties Dvasios*: galima versti ir *Viešpaties, kuris yra Dvasia.*

vo šlovę, spindinčią Kristaus
veide.

Apaštalo vargai

7 Deja, šitą lobį mes nešioja-
mės moliniuose induose, kad
būtų aišku, jog tą galybės gau-
sa plaukia ne iš mūsų, bet iš
Dievo. 8 Mes visaip slegiami,
bet nesugniuždyti; mes svyruo-
jame, bet neprarandame vil-
ties. 9 Mes persekiojami, bet
neapleisti; mes parblokšti, bet
nežuvę. 10 Mes visuomet nešio-
jame savo kūne Jėzaus merdė-
jimą, kad ir Jėzaus gyvybė ap-
sireikštų mūsų kūne. 11 Mums,
gyviesiems, dėl Jėzaus nuolat
gresia mirtis, kad Jėzaus gy-
vybė pasirodytų mūsų mirtin-
game kūne. 12 Šitaip mumyse
veikia mirtis, o jumyse gyvybė.

13 Mes turime tą pačią tikėji-
mo dvasią, apie kurią parašy-
ta: *Aš įtikėjau, todėl prakalbė-
jau.* Taigi mes tikime ir todėl
kalbame, 14 žinodami, kad ta-
sai, kuris prikėlė Viešpatį Jė-
zų, taip pat ir mus prikels su
Jėzumi ir pastatys kartu su
jumis. 15 O visa tai – dėl jūsų,
kad malonė apimtų daugelį ir
pagausintų dėkojimą Dievo
garbei.

Apaštalo viltys

16 Todėl ir nenuleidžiame
rankų. Atvirkščiai: jei mūsų iš-
orinis žmogus vis nyksta, tai
vidinis diena iš dienos atsi-
naujina. 17 O lengvas dabarti-
nis mūsų vargas ruošia mums
neapsakomą, visa pranokstan-
čią amžinąją garbę. 18 Mes gi
nežiūrime to, kas regima, bet
kas neregima, nes regimieji
dalykai laikini, o neregimieji
amžini.

5 1 Mes žinome, kad, mūsų
žemiškosios padangtės
būstui suirus, mūsų laukia Die-
vo pastatas, ne rankomis sta-
tyti amžinieji namai danguje.
2* Todėl mes dūsaujame, trokš-
dami ant viršaus apsivilkti
savo buveine iš dangaus, 3 jei
turime būti rasti apsirengę, ne
nuogi. 4 O kol gyvename šioje
padangtėje, dūsaujame pri-
slėgti, norėdami ne nusireng-
ti, bet verčiau apsirengti, kad
tai, kas maru, būtų gyvenimo
praryta. 5 Dievas mus tam ruo-
šia, suteikdamas Dvasią kaip
laidą.

6 Todėl mes visuomet gerai
nusiteikę, nors žinome, kad ko-
lei gyvename kūne, esame sve-
tur, toli nuo Viešpaties. 7 Mes
čia gyvename tikėjimu, o ne re-
gėjimu. 8 Vis dėlto esame gerai

5, 2–4: Žemiškoji padangtė – ma-
rusis kūnas, naujoji padangtė –
garbingai prisikėlęs, perkeistas kū-
nas. *Nusirengti* – numirti, *apsireng-
ti* – nemarųjį kūną įgyti. Paulius
norėtų be mirties sulaukti garbin-
gojo kūno būklės, – kad garbingasis
kūnas tartum sugertų į save (*prary-
tų*) mirtingąjį.

nusiteikę ir pasiruošę palikti
kūno būstinę ir įsikurti pas
Viešpatį. 9 Štai kodėl, ar būda-
mi namie, ar svetur, mes laiko-
me sau garbe jam patikti. 10 Juk
mums visiems reikės stoti
prieš Kristaus teismo krasę,
kad kiekvienas atsiimtų, ką
jis, gyvendamas kūne, yra da-
ręs – gera ar bloga.*

Apaštalo uždaviniai

11 Taigi, žinodami, kas yra bi-
joti Viešpaties, mes stengiamės
įtikinti žmones. Dievui mes at-
viri, ir tikiuosi, jog esame atviri
ir jūsų sąžinėms. 12 Nenorime
jums iš naujo prisistatinėti,
bet duodame progą pasigirti
mumis, kad turėtumėte ką sa-
kyti žmonėms, besigiriantiems
savo išore, ne širdimi. 13 Jei mes
persistengiame – tai Dievui; jei
esame nuosaikūs – tai dėl jū-
sų. 14 Kristaus meilė valdo mus,
įsitikinusius, kad jei vienas
mirė už visus, tai ir visi yra mi-
rę. 15 Jis yra miręs už visus,
kad gyvieji nebe sau gyventų,
bet tam, kuris už juos numirė
ir buvo prikeltas.

16 Todėl nuo šiol mes nebeno-
rime nė vieno pažinti kūno po-
žiūriu. Jei mes ir buvome paži-
nę Kristų kūno požiūriu, tai
dabar mes taip jo nebepažįs-
tame.

17 Taigi kas yra Kristuje, tas
yra naujas kūrinys. Kas buvo
sena – praėjo, štai atsirado
nauja. 18 O visa tai iš Dievo, ku-
ris mus per Kristų sutaikino su
savimi ir davė mums sutaiki-
nimo tarnystę. 19 Juk tai Die-
vas Kristuje sutaikino su savi-
mi pasaulį, nebeįskaito žmo-
nėms nusikaltimų ir patikėjo
mums sutaikinimo žinią. 20 Tai-
gi Kristaus vietoj einame pa-
siuntinių pareigas, tarsi pats
Dievas ragintų per mus. Kris-
taus vardu maldaujame: „Su-
sitaikinkite su Dievu!“ 21 Tą,
kuris nepažino nuodėmės, jis
dėl mūsų pavertė nuodėme*,
kad mes jame taptume Dievo
teisumu.

Apaštalo tarnystė nepeiktina

6 1 Kaip Dievo bendradar-
biai norime jus įspėti: ne-
imkite Dievo malonės veltui!
2* Jis sako:

Aš išklausiau tavęs
priimtinu metu,
aš tau pagelbėjau išganymo
dieną.

Štai dabar palankus metas,
štai dabar išganymo diena!

5, 10: Kalbama apie asmeninį teis-
mą kiekvienam žmogui tuojau pat
po mirties.

5, 21: Plg. Gal 3, 13. Žydai laikė
piktadariu kiekvieną, kas mirė ant
kryžiaus. Dievas leido Kristui prisi-
imti ant savęs visų žmonių nuodė-
mes ir tuo būdu pavertė jį *nuodėme*
(*nusidėjėliu*).

6, 2: Kalbama apie Dievo Karalys-
tės atėjimo metą.

3 Mes niekam jokiu atžvilgiu
neduodame akstino nupulti,
kad mūsų tarnystė nebūtų
peiktina. 4 Priešingai: visa kuo
mes pasirodome Dievo tarnai,
didžiai kantrūs sielvartuose,
negandose, suspaudimuose,
5 plakimuose, kalėjimuose, są-
myšiuose, sunkiuose darbuo-
se, budėjimuose, badavimuo-
se; 6 pasirodome tyrumu, išmin-
timi, pakantumu, gerumu,
Šventąja Dvasia, neveidmai-
ninga meile, 7 tiesos žodžiu,
Dievo jėga, teisumo ginklais iš
dešinės ir iš kairės; 8 gerbiami
ir žeminami, šmeižiami ir gi-
riami, laikomi apgavikais ir
teisiais, 9 nepažįstamais ir ži-
nomais; kai mirštame – ir štai
vėl gyvuojame, kai esame bau-
džiami – ir nenužudomi, 10 kai
liūdime – ir visą laiką esame
linksmi, kai, būdami beturčiai,
praturtiname daugelį, kai nie-
ko neturime – ir viską turime.

Apaštalo nuoširdumas ir įspėjimai

11 Mūsų lūpos atvirai jums
prabilo, korintiečiai, mūsų šir-
dis jums erdvi tapo. 12 Mumyse
jums ne per ankšta; ankšta jū-
sų pačių širdyse. 13 Tad atsimo-
kėkite tuo pačiu, – kalbu kaip
vaikams, – ir praplėskite savo
širdis!

14* Nevilkite svetimo jungo
su netikinčiaisiais. Kas gi ben-
dra tarp teisumo ir nuodėmės?
Arba kas bendra tarp šviesos
ir tamsos? 15 Kaipgi galima gre-
tinti Kristų su Beliaru* arba ti-
kintį su netikinčiu? 16 Ir kaip
suderinti Dievo šventovę su
stabais? Juk mes esame gyvo-
jo Dievo šventovė, kaip Dievo
pasakyta:

Aš apsigyvensiu tarp jų ir
ten vaikštinėsiu;
aš būsiu jų Dievas,
o jie bus manoji tauta.
17 *Todėl:*
Išeikite iš jų
ir atsiskirkite, – sako
Viešpats, –
ir nelieskite netyrų daiktų.
Tuomet aš jus priimsiu
18 *ir būsiu jums tėvas,*
o jūs būsite man sūnūs ir
dukterys, –
taip sako visagalis Viešpats.

7 1 Taigi, mylimieji, turėda-
mi tokius pažadus, apsi-
valykime nuo visų kūno ir dva-
sios dėmių, su Dievo baime
siekdami šventumo.

2 Atverkite mums savo širdis!
Juk mes nė vienam nepadarė-
me skriaudos, nė vieno nesu-
žlugdėme, nė vieno neapgavo-
me. 3 Sakau tai ne norėdamas
jus smerkti. Juk jau sakiau,
jog esate mūsų širdyje, kad

6, 14–16: Kalbama apie pavojus, kuriuos slepia artimas bendravimas su Korinto pagonimis.

6, 15: *Beliaras,* arba Belialas, yra žydiškas velnio pavadinimas.

kartu mirtume ir kartu gyventume. [4] Aš labai pasitikiu jumis, labai jumis didžiuojuosi. Aš kupinas paguodos ir džiaugsmo visuose mūsų sielvartuose.

c. Nesantaikos pabaiga

[5] Kai atvykome į Makedoniją, mūsų kūnui neteko patirti nė kiek ramybės; mes buvome visokeriopai varginami: iš lauko – kovos, iš vidaus – baimė.
[6] Bet Dievas, nuolankiųjų guodėjas, palinksmino mus Tito
atvykimu. [7] Ir ne vien jo atvykimu, bet ir ta paguoda, kurią jis buvo patyręs iš jūsų. Jis pranešė mums apie jūsų ilgesį, dejones, jūsų rūpinimąsi manimi ir tuo dar labiau mane
nudžiugino. [8] Jeigu aš ir buvau nuliūdinęs jus laišku*, tai šito nesigailiu. Jei aš ir apgailestavau, – juk anas laiškas, matyt, kuriam laikui jus buvo
nuliūdinęs, – [9] tai dabar džiaugiuosi, žinoma, ne todėl, kad jums teko nuliūsti, bet kad nuliūdimas atvedė jus į atgailą. Jūs buvote nuliūdę pagal Dievo valią, taigi iš mūsų pusės nebuvo jums jokios skriaudos.
[10] Mat liūdesys pagal Dievo valią per atgailą atveda į išgelbėjimą, ir to netenka gailėtis; o šio pasaulio liūdesys veda į
mirtį. [11] Ir štai kaip tik tas nuliūdimas pagal Dievo valią kokį pažadino jums susirūpinimą, kokį teisinimąsi, apmaudą, baimę, ilgesį, uolumą ir bausmę! Jūs visais atžvilgiais pasirodėte nesusitėpę anuo nusikalti-
mu. [12] Taigi, jeigu jums parašiau, tai ne dėl įžeidėjo ir ne dėl įžeistojo*, bet kad jumyse išryškėtų, kaip rūpinatės
manimi Dievo akivaizdoje. [13] Tai mus ir paguodė.

Mes ne tik paguosti, dar labiau mes nudžiugę dėl Tito džiaugsmo, nes jo dvasia buvo
jūsų visų atgaivinta. [14] Nelikau sugėdintas, kad jam buvau pasigyręs jumis, bet kaip visa jums teisingai kalbėjome, taip ir mūsų pasigyrimas Titui pa-
sirodė teisingas. [15] Jo paties širdis dar labiau prisirišusi prie jūsų, nes jis prisimena, kokie visi buvote klusnūs, kaip priėmėte jį su baime ir pagar-
ba*. [16] Aš tik džiaugiuosi, kad visais atžvilgiais galiu jumis pasikliauti.

7, 8: Kalbama apie mums neišlikusį laišką. Kai kas spėja, kad šio laiško 10–13 sk. yra to dingusio laiško fragmentas, o 6, 14–7, 1 dalis paties pirmojo (rašyto anksčiau už 1 Kor), kuris irgi nėra išlikęs.

7, 12: *Įžeistasis*: greičiausiai buvo Pauliaus pasiuntinys.

7, 15: *Su baime ir pagarba*: pažodžiui *su baime ir drebėjimu*; tai stereotipinis ST posakis, nebūtinai reiškiantis vien baimę.

C. RINKLIAVA JERUZALĖS BAŽNYČIAI

Dosnumo motyvai

8 [1] Pranešame jums, broliai, apie Dievo malonę, suteiktą Makedonijos Bažnyčioms. [2] Nors ir dideli vargai jas bandė, jos pasirodė kupinos džiaugsmo, ir jų baisus neturtas išsiliejo dosnumo turtais. [3] Aš liudiju, kad jie pagal išgales ir virš išgalių, savo noru, [4] prašyte prašė mus malonės leisti jiems prisidėti prie šventųjų šalpos. [5] Jie net pranoko mūsų viltis ir Dievo valia aukojo patys save, pirmiausia Viešpačiui, paskui – mums. [6] Štai kodėl mes paprašėme Titą, kad, pas jus tą gerą darbą pradėjęs, jį ir pabaigtų. [7] Tad, būdami visa ko pertekę – tikėjimo, žodžio, pažinimo, visokeriopo uolumo ir mūsų meilės, – pasirodykite pertekę ir dosnumo. [8] Aš tai sakau ne liepdamas, bet norėdamas kitų uolumo mastu patikrinti ir jūsų meilės nuoširdumą. [9] Jūs gi pažįstate mūsų Viešpaties Jėzaus Kristaus malonę ir žinote, jog jis, būdamas turtingas, dėl jūsų tapo vargdieniu, kad jūs taptumėte turtingi per jo neturtą. [10] Aš duodu patarimą, nes tai naudinga jums, kurie pernai pirmieji pradėjote ne tik veikti*, bet ir trokšti. [11] Dabar pagal išgales pabaikite tai daryti, kad kaip gyvi troškote, taip ir baigtumėte. [12] Kai esama tikro troškimo, girtinas, kas duoda kiek gali, o ne kiek negali. [13] Niekas nereikalauja, kad kitiems tektų lengvatos, o jums naštos, bet kad būtų lygybė. [14] Šiuo metu jūsų perteklius tepapildo jų nepriteklių, kad vėliau jų perteklius atpildytų jūsų nepriteklių ir būtų lygybė, [15] kaip parašyta: *Kas daug surinko, neturėjo pertekliaus, o kas mažai – nekentėjo nepritekliaus.*

Pauliaus pasiuntiniai

[16] Dėkui Dievui, pažadinusiam Tito širdyje tokį uolumą jūsų atžvilgiu. [17] Jis ne tik paklausė mano raginimo, bet, būdamas labai uolus, savo noru leidžiasi keliauti pas jus. [18] Kartu su juo siunčiame brolį, pagarsėjusį Evangelijos skelbimu visose Bažnyčiose.* [19] Jis netgi yra Bažnyčių paskirtas mano kelionių palydovu šiam šalpos darbui, kurį atliekame paties Viešpaties garbei ir su užsidegimu,* [20] sergėdamiesi, kad kas nors neimtų mūsų įta-

8, 10: *Veikti*: rinkti aukas Jeruzalės tikintiesiems.
8, 18: Atrodo, čia minimas evangelistas Lukas.
8, 19: Čia pavartotas žodis *cheirotonein* pažodžiui reiškia *rankas uždėti*, perkeltine prasme *pašventinti, paskirti.*

rinėti dėl tokių gausių aukų,
pavestų mums tvarkyti. 21 Mes
juk *rūpinamės geru vardu* ne
tik *Viešpaties,* bet ir žmonių
akyse. 22 Taigi su jais pasiun-
tėme savo brolį*, kurio uolumą
daugel kartų įvairiopai esame
patikrinę ir kuris dabar yra dar
uolesnis, labai jumis pasitikė-
damas. 23 Titas – tai mano bi-
čiulis ir bendradarbis tarp jū-
sų, o tie mūsų broliai – tai
Bažnyčių pasiuntiniai*, Kris-
taus šlovė. 24 Todėl visų Bažny-
čių akyse įrodykite savo meilę
ir kad mes ne veltui jumis di-
džiuojamės.

Praktiški nurodymai

9 1 Tiesą sakant, nebereikia
daugiau rašyti jums apie
paramą šventiesiems*: 2 aš juk
žinau jūsų pasiryžimą ir giriuo-
si jumis makedoniečiams, sa-
kydamas, jog Achaja pasiruo-
šusi nuo pernai. Ir jūsų uolumas
yra daugelį paskatinęs. 3 O bro-
lius siunčiu tam, kad mano pa-
sigyrimas jumis nepasirodytų
šituo atveju tuščias ir kad jūs,
kaip esu sakęs, būtumėte pa-
sirengę. 4 Jei kartais makedo-
niečiai atvyktų kartu su ma-
nimi, kad neužkluptų jūsų ne-
pasiruošusių, – ir netektų dėl
tokio įsitikėjimo raudonuoti
mums, nekalbant apie jus. 5 To-
dėl aš maniau esant reikalin-
ga paprašyti brolius anksčiau
nuvykti pas jus ir pasirūpinti,
kad žadėtoji dovana būtų pa-
ruošta ir kad ji liudytų jūsų
dosnumą, ne šykštumą. 6 Argi
ne taip: kas šykščiai sėja, šykš-
čiai ir pjaus, o kas dosniai sė-
ja, dosniai ir pjaus.

Pagalbos vaisiai

7 Kiekvienas tegul aukoja,
kaip yra širdyje nutaręs, ne
gailėdamas ar tarsi verčiamas,
nes *Dievas* myli *linksmą davė-
ją.* 8 O Dievas gali jus apipilti
tūleriopomis malonėmis, kad
visuomet ir visais atžvilgiais
būtumėte aprūpinti ir galėtu-
mėte dosniai imtis bet kokio
gero darbo, 9 kaip parašyta:

*Jis pažėrė, padalijo
vargdieniams;
jo teisumas amžiais išlieka.*

10 Tasai, kuris parūpina sėk-
los* sėjėjui ir duonos valgytojui,
parūpins jums sėklos, padau-
gins ją ir padės subręsti jūsų
teisumo vaisiams. 11 Jūs tapsi-
te visokeriopai pasiturintys ir
galėsite būti dosnūs, kad mes
turėtume už ką dėkoti Dievui.
12 Šis paslaugus tarnavimas ne

8, 22: Šio asmens vardas nežino-
mas.

8, 23: *Pasiuntiniai*: graikiškai *apostoloi*. Žodis *šlovė* suprastinas žydų kalbos prasme, būtent: *spindėjimas, žibesys*. Vadinasi, apaštalai ir evangelistai yra tarytum Kristaus atspindžiai.

9, 1: *Šventiesiems*: Jeruzalės tikintiesiems.

9, 10: Čia *sėkla* – aukos neturtingiesiems.

tik pagelbės šventiesiems skur-
de, bet ir paskatins gausias
padėkos maldas Dievui. 13 Pa-
tyrę tokias paslaugas, jie šlo-
vins Dievą už jūsų klusnų ti-
kėjimą Kristaus Evangelija ir
už brolišką dosnumą jiems ir
visiems kitiems. 14 Jie melsis
už jus ir ilgėsis jūsų dėlei visa
pranokstančios Dievo malonės
jumyse. 15 Dėkui Dievui už jo
neapsakomą dovaną!

D. PAULIAUS APAŠTALINĖS TARNYBOS GYNIMAS

Atsakymas kaltinantiems silpnumu

10 1* Aš pats, Paulius, jus
maldauju dėl Kristaus
romumo ir švelnumo – aš, ku-
ris „akyse su jumis esu toks
nusižeminęs, o už akių taip
smarkauju prieš jus“. 2 Aš jūs
prašau, kad atvykęs neturėčiau
pasirodyti smarkuoliu, pasiry-
žusiu griežtai sudrausti kai
kuriuos, manančius, jog mes
vadovaujamės kūno sumeti-
mais. 3 Vis dėlto, gyvendami
kūne, mes kovojame ne kūniš-
kai. 4 Mūsų kovos ginklai ne kū-
niški, bet turi Dievo galybę
griauti tvirtoves. Jais nugali-
me gudravimus 5 ir bet kokią
puikybę, kuri sukyla prieš Die-
vo pažinimą. Jais paimame ne-
laisvėn kiekvieną protą, kad
paklustų Kristui, 6 ir esame pa-
sirengę nubausti kiekvieną ne-
klusnumą, kai tik jūsų klusnu-
mas taps tobulas.

7 Tik pažvelkite, kas jums po
akių! Jei kas tariasi esąs Kris-
taus, tegul kartkartėmis pamąs-
to širdyje: kaip jis Kristaus, taip
ir mes. 8 O jei panorėčiau dau-
giau pasigirti ta galia, kurią
Viešpats mums suteikė jūsų
ugdymui, ne griovimui, tai ne-
būtų man gėdos. 9 Beje, neno-
rėčiau pasirodyti bauginąs jus
laiškais. 10 Nes „laiškai, – sa-
ko, – yra svarūs ir griežti, bet
jo kūno išvaizda menka ir iš-
kalba prasta“. 11 Kas taip sa-
ko, tegul įsidėmi, jog kokie esa-
me iš tolo ir laiško žodžiais,
tokie esame ir vietoje darbais.

Atsakymas kaltinantiems pagyrūniškumu

12 Mes nedrįstame savęs gre-
tinti ar lyginti su kai kuriais
žmonėmis, kurie patys save
aukština. Juk jie, matuodami
save pagal save pačius ir lygin-
dami save su savimi, elgiasi
neišmintingai. 13 Nesame lin-
kę girtis be krašto, o tik iki tų
ribų, kurias mums Dievas už-
brėžė ir kurios siekia lig pat
jūsų. 14 Ir mes nepersistiebia-

10, 1: Paulius cituoja pirmą savo priešininkų kaltinimą.

10, 14: Paulius *persistiebtų*, jeigu didžiuotųsi korintiečiais jų nemokęs, bet juk jis pirmasis atnešė Evangeliją į Korintą.

me*, – taip būtų, jei nebūtume
jūsų, – nes juk Kristaus Evan-
gelija jus pasiekėme. 15 Mes be
krašto nesigiriame svetimo
darbo vaisiais, bet turime viltį,
jūsų tikėjimui tarpstant, pra-
augti ligšiolines ribas, 16 kad ga-
lėtume skelbti Evangeliją už
jūsų ribų, tik, žinoma, nesigir-
ti kito atliktu darbu svetimoje
srityje. 17 *Kas nori girtis, tesigi-
ria Viešpačiu!* 18 Ne tas priim-
tinas, kuris pats save giria, bet
tas, kurį Viešpats pagiria.

Pasigyrimas darbais, vargais ir apreiškimais

11 1 O, kad jūs pakęstu-
mėte truputėlį mano
paikybės! Bet jūs ir pakenčia-
te. 2 Aš pavyduliauju dėl jūsų
Dievo pavydu. Mat aš jus su-
žiedavau su vienu vyru, su Kris-
tumi, ir turiu pas jį nuvesti jus
kaip skaisčią mergelę. 3 Bet aš
bijau, kad kaip žaltys savo gud-
rumu suvedžiojo Ievą, taip ir
jūsų minčių kad nesugadintų
ir neatitrauktų nuo tyro atsi-
davimo Kristui. 4 Mat jei kas
užklydęs ima skelbti kitą Jė-
zų, negu mes paskelbėme, ar-
ba jei jūs priimate kitą dvasią,
kurios nebuvote priėmę, ar ki-
tą evangeliją, kurios nebuvote
gavę, tai jūs ramiausiai tatai
pakenčiate. 5 Bet aš manau ne-
sąs prastesnis už tuos perne-
lyg didžius apaštalus. 6 Ir jei
man trūksta iškalbingumo, tai
anaiptol ne pažinimo. Ir tai
mes jums esame įrodę visais
atžvilgiais.

7 Nejaugi aš nusidėjau, kad
pažeminau save ir išaukštinau
jus, paskelbdamas jums Die-
vo Evangeliją dovanai?! 8 Aš
apiplėšiau* kitas Bažnyčias,
imdamas iš jų savo pragyveni-
mui, kad galėčiau tarnauti
jums. 9 O būdamas pas jus ir
stokodamas, nė vieno neapsun-
kinau. Neturte sušelpė mane
iš Makedonijos atvykę broliai.
Aš saugojausi ir ateityje sau-
gosiuos tapti jums našta bet
kuria prasme. 10 Sakau jums
vardan Kristaus tiesos, esan-
čios manyje, kad šio pasididžia-
vimo Achajos srityse niekas iš
manęs neatims. 11 Kodėl? Ar to-
dėl, kad jūsų nemyliu? O, Die-
vas tai žino!

12 Kaip darau, taip ir dary-
siu, kad neduočiau progos ieš-
kantiems priekabių pagyrū-
nams, kurie norėtų pasirodyti
esą tokie kaip ir mes.* 13 Juk
tokie yra anie netikri apašta-
lai, klastingi darbininkai, be-
sidedantys Kristaus apašta-
lais. 14 Ir nenuostabu. Juk pats

*11, 8: Sakydamas *apiplėšiau* Paulius nori pabrėžti, kaip jam nemalonu priimti medžiaginę paramą ir kokie jam svetimi pasipelnymo motyvai.

*11, 12: Apsišaukėliai apaštalai, kurių, matyt, pasitaikydavo, labiausiai skyrėsi nuo Pauliaus tuo, kad jie buvo savanaudžiai ir godūs, o Paulius – ne.

šėtonas sugeba apsimesti švie-
sos angelu. [15]Tad nieko ypatin-
ga, jei ir jo tarnai apsimeta tei-
sumo tarnais. Bet jų galas bus
toks, kokie jų darbai.
[16] Aš kartoju: nelaikykite
manęs kvailiu! O jeigu jau lai-
kote, tai pasiklausykite manęs
kaip kvailo, kad galėčiau bent
truputį pasigirti. [17*] Ką pasa-
kysiu, pasakysiu ne Viešpaties
valia, bet tarytum kvailioda-
mas ir manydamas galįs pasi-
girti. [18]Kadangi daug kas giria-
si kūno dalykais, tai pasigirsiu
ir aš. [19] Juk, būdami protingi,
jūs mokate mielai pakęsti pai-
kuosius. [20] Beje, jūs ir paken-
čiate, kai jus pavergia, kai ap-
ryja, kai apiplėšia, kai
puikuoja, kai užgauna per vei-
dą. [21] Savo gėdai sakau, kad
mes buvome per silpni taip su
jumis elgtis...
Bet jei kas drįsta kuo nors
didžiuotis, tai sakau iš kvailu-
mo, – drįstu ir aš. [22]Jie žydai?
Ir aš. Jie izraelitai? Ir aš. Jie Ab-
raomo palikuonys? Ir aš. [23] Jie
Kristaus tarnai? Iš kvailumo
sakau: aš juo labiau! Aš daug
daugiau įdėjau triūso. Kur kas
daugiau kalėjau. Esu gavęs
nepalyginti daugiau rykščių ir
daugel kartų buvęs mirties pa-
vojuje. [24] Nuo žydų gavau pen-
kis kartus po keturiasdešimt
be vieno kirčio.* [25] Tris kartus
gavau lazdų, vienąkart buvau
apsvaidytas akmenimis. Tris
kartus pergyvenau laivo sudu-
žimą, ištisą parą plūduriavau
atviroje jūroje. [26]Dažnai būda-
vau kelionėse, upių pavojuose,
pavojuose nuo plėšikų, pavo-
juose nuo savo tautiečių, pavo-
juose nuo pagonių, miesto pa-
vojuose, dykumos pavojuose,
jūros pavojuose, pavojuose nuo
netikrų brolių. [27] Man teko
daug triūsti ir vargti, dažnai
budėti naktimis, badauti ir
trokšti, dažnai pasninkauti,
dažnai kęsti šaltį ir nuogumą.
[28]Be kita ko, kasdien esu žmo-
nių apgultas,* rūpinuosi viso-
mis Bažnyčiomis. [29] Jei kas
silpsta, ar aš nesilpstu? Jei
kas piktinasi, ar aš nedegu ap-
maudu?!
[30] Jei reikia girtis, girsiuosi
savo silpnumu. [31] Viešpaties
Jėzaus Dievas ir Tėvas, ku-
riam šlovė per amžius, žino,
kad nemeluoju. [32]Damaske ka-
raliaus Areto etnarchas* sau-

11, 17 – 12, 11: Čia Paulius atre-
mia jam daromus priekaištus, kad
jis nesąs tikras apaštalas, nes ne-
buvęs tiesioginis Kristaus mokinys.
Apaštalas pabrėžia, jog tikrai buvo
pašauktas specialiu Dievo apreiški-
mu.

11, 24: Kalbama apie plakimo
bausmę.

11, 28: Arba: *Be viso kito, mane kasdien slegia rūpinimasis visomis bendrijomis.*

11, 32–33: Plg. Apd 9, 23–25.

11, 32: *Etnarchas*: srities viršininkas. Nabatėjos karalius Aretas IV buvo Erodo Antipo pirmos žmonos tėvas ir valdė nuo 9 m. prieš Kr. iki 40 m. po Kr.

gojo damaskiečių miestą, no-
rėdamas mane suimti,* 33 bet
aš buvau pro langą nuleistas
pintinėje per mūrą ir tik taip
ištrūkau iš jų nagų.

12 1 Jei reikia girtis (nors
iš to jokios naudos), ei-
siu prie Viešpaties regėjimų ir
apreiškimų. 2* Pažįstu žmogų
Kristuje, kuris prieš keturioli-
ka metų, ar kūne, ar be kūno –
nežinau, Dievas žino, – buvo pa-
gautas ir iškeltas iki trečiojo
dangaus. 3 Ir žinau, kad šitas
žmogus, ar kūne, ar be kūno –
nežinau, Dievas žino, – 4 buvo
paimtas į rojų ir girdėjo slap-
tingus žodžius, kurių nevalia
žmogui ištarti. 5 Štai tokiu
žmogumi pasigirsiu, o savimi
nesigirsiu, nebent savo nega-
lėmis.

6 Jei panorėčiau girtis, nebū-
čiau neprotingas, nes kalbėčiau
tiesą. Bet aš susilaikau, kad
kas nors apie mane nepagalvo-
tų daugiau negu tai, ką manyje
mato ar iš manęs girdi, 7 taip
pat dėl nepaprastų apreiški-
mų. Taigi, kad neišpuikčiau,
man duotas dyglys* kūne, šė-
tono pasiuntinys, kad mane
smūgiuotų ir neišpuikčiau. 8 To-
dėl aš jau tris kartus malda-
vau Viešpatį, kad atitolintų jį
nuo manęs. 9 Bet man atsakė:
„Gana tau mano malonės, nes
mano galybė geriausiai pasi-
reiškia silpnume." Todėl aš
mieliausiu noru girsiuosi silp-
numais, kad Kristaus galybė
apsigyventų manyje. 10 Džiau-
giuosi tad silpnumu, paniekini-
mais, bėdomis, persekiojimais
ir priespauda dėl Kristaus, nes,
būdamas silpnas, esu galin-
gas.

11 Jūsų verčiamas, nukalbė-
jau neprotingai. Iš tikro tai jūs
turėtumėte mane pagirti, nes
aš ne prastesnis už „ypatin-
gus apaštalus", nors esu nie-
kas. 12 Jūsų akyse pasitvirtino
tikro apaštalo žymės: kantry-
bė, ženklai, stebuklai ir galin-
gi darbai. 13* Tad ko gi jums
trūksta palyginti su kitomis
Bažnyčiomis? Vien to, kad ne-
buvau jums našta. Atleiskite
man šitą nusikaltimą!

14 Štai aš pasiruošęs trečią
kartą atvykti pas jus, tačiau
neapsunkinsiu jūsų. Aš geidžiu
ne jūsų turto, bet jūsų pačių.
Juk ne vaikai privalo krauti
turtą gimdytojams, bet gimdy-
tojai vaikams. 15 Jūsų sielų la-
bui su džiaugsmu viską ati-
duosiu ir save patį pridėsiu.
Argi, be krašto jus mylėdamas,
turėčiau būti jūsų mažiau my-
limas?

12, 2: Populiariu žydų supratimu, dangus turįs daug skyrių. *Prieš 14 metų* – apie 43 m. po Kr., nes laiškas rašytas 57 m. *Žinau žmogų* – patį save.

12, 7: *Dyglys*: greičiausiai kokia liga ar negalavimas, apsunkinantis apaštalavimą. Plg. Gal 4, 14.

12, 13: Gražus Pauliaus ironijos pavyzdys.

16 Tebūnie ir taip, – sakysite, – aš jūsų neapsunkinau, bet, būdamas gudrus, klasta jus prisiviliojau.
17 Bet argi aš kaip nors išnaudojau jus per kurį savo pasiuntinį?
18 Aš įprašiau Titą keliauti ir pasiunčiau su juo vieną brolį. Argi Titas jus išnaudojo? Argi mes veikėme ne ta pačia dvasia? Argi nevaikščiojome tomis pačiomis pėdomis?

Apaštalo nuogąstavimai ir susirūpinimas

19 Jūs jau seniai manote, kad mes prieš jus teisinamės. Ne, mes kalbame Dievo akivaizdoje, Kristuje, ir visa tai, mylimieji, jūsų pažangai.
20 Mat aš bijau, kad atvykęs nerasčiau jūsų tokių, kokių nenoriu, ir kad pats nebūčiau toks, kokio jūs nenorite; kad nebūtų nesantaikos, pavydo, piktumo, barnių, šmeižtų, apkalbų, pasipūtimų, netvarkos,
21 kad kai vėl atvyksiu, mano Dievas nepažemintų manęs prieš jus ir man netektų apraudoti daugelio, kurie pirmiau buvo nusidėję ir dar nėra atgailavę dėl savo netyrumo, ištvirkavimo ir gašlumo darbų.

13 1 Jau trečią kartą keliauju pas jus. *Dviejų ar trijų liudytojų parodymais remsis visa byla.*
2 Jau esu sakęs, antrąkart lankydamasis pas jus, ir dabar, dar būdamas atstu, vėl sakau anksčiau nusidėjusiems ir visiems kitiems, jog atėjęs būsiu negailestingas.
3 Jūs gi reikalaujate įrodymo, kad manyje kalba Kristus, o jis nėra silpnas prieš jus, bet galingas jumyse.
4 Jis buvo nukryžiuotas dėl silpnumo*, bet dabar jis gyvas Dievo galybe. Nors mes irgi silpni jame, bet jums gyvensime su juo Dievo galybe.

5 Patikrinkite patys save, ar laikotės tikėjimo. Ištirkite save! O gal nenutuokiate, kad jumyse yra Jėzus Kristus? Jeigu taip, esate atmestini.
6 Bet aš turiu vilties, kad jūs įsitikinsite, jog mes nesame atmestini.

7 Mes meldžiame Dievą, kad jūs nedarytumėte nieko blogo, – ne tam, kad mes pasirodytume tinkami, bet kad jūs darytumėte gera, o mes būtume tarytum atmestini.
8 Mes juk nieko negalime prieš tiesą, bet tiktai už tiesą.
9 Mums džiaugsmas, kad mes silpni, o jūs stiprūs. Mes to ir meldžiame: kad jūs taptumėte tobuli.
10 Todėl, būdamas toli, rašau tai, kad, atėjęs į vietą, neturėčiau griežtai elgtis, griebdamasis galios, kurią man Viešpats suteikė tam, kad ugdyčiau, o ne kad griaučiau.

13, 4: *Dėl silpnumo,* t. y. panorėjęs būti silpnas.

E. PABAIGA

Paskutiniai linkėjimai

[11] Galiausiai, broliai, džiau-
kitės, tobulinkitės, vienas ki-
tą guoskite, būkite vieningi,
taikiai gyvenkite, ir meilės bei
ramybės Dievas bus su jumis.
[12] Sveikinkite vieni kitus šven-
tu pabučiavimu*. Jus sveikina
visi šventieji.
[13]* Viešpaties Jėzaus Kris-
taus malonė, Dievo meilė ir
Šventosios Dvasios bendrystė
tebūna su jumis visais!

13, 12: *Šventu pabučiavimu*: liturginiu ramybės pabučiavimu.

13, 13: Ši trejybinė palaiminimo formulė įvairiose liturgijose vartojama pasisveikinimui arba atsisveikinimui.

LAIŠKAS GALATAMS

Galatai, kuriems skirtas šis apaštalo Pauliaus laiškas, buvo keltų palikuonys. Jie III šimtmetyje pr. Kr. užplūdo vakarinę bei centrinę Mažąją Aziją ir įsikūrė aplink Ankyrą (dabartinė Ankara, Turkija). Paulius per šią sritį keliavo du kartus: pirmąsyk – per antrą misijų kelionę (žr. Apd 16, 6), antrą – per trečią kelionę (žr. Apd 18, 23). Vargu ar šio laiško gavėjai buvo Pauliaus įkurtos bendrijos pietinėse Pisidijos, Likaonijos ir Pamfilijos valdose, kur apaštalas anksčiau skelbė Evangeliją graikų kultūros įtakotuose miestuose: Pergėje, Ikonijuje, Pisidijos Antiochijoje, Listroje ir Derbėje (žr. Apd 13, 13–14, 27). Pietinė sritis priklausė romėnų Galatijos provincijai; kai kurių *Laiško galatams* tyrinėtojų nuomone, laiškas buvo skirtas šiai pietinei Galatijai.

Jei *Laiškas galatams* skirtas galatams šiaurėje, jis buvo parašytas apie 54 ar 55 m. po Kr., tikriausiai iš Efezo, po to, kai Paulius čia atvyko ilgesniam laikui per trečią misijų kelionę (žr. Apd 19; 20, 31). Jei laiškas skirtas pietinei Galatijai, data būtų ankstyvesnė – galbūt 48–50 m. po Kr. Problemą kelia įvykių, kuriuos aprašo 2, 1–10 tekstas ir *Apaštalų darbų* 15 skyrius, suderinimas bei jų sąsajos su Jeruzalės susirinkimu.

Vienu ir kitu atveju naujieji krikščionys, į kuriuos kreipiasi apaštalas Paulius, yra iš pagonijos (žr. 4, 8–9). Juos gundo įsibrovėliai misionieriai, kurie be Kristaus kryžiaus ragina priimti Mozės Įstatymo nuostatus, įskaitant ir apipjaustymą kaip išganymo priemonę. Atrodo, apsilankius Pauliui, kažkokia nauja Evangelija buvo skelbiama naujiesiems krikščionims iš pagonijos – turbūt tai darė krikščionys iš judaizmo, kuriuos įprasta vadinti žydžiuojančiais; spėliojama, jog jie buvo krikščionys žydai iš esenų sektos. Šie įsibrovėliai atkakliai tvirtino būtinybę kartu su Kristaus tikėjimu laikytis Mozės Įstatymo nuostatų. Be to, jie kenkė Pauliaus apaštaliniam autoritetui, teigdami, jog Paulius nebuvo Jėzaus mokinys, kad jo Evangelija nesutinka su pirmykšte ir tikrąja Jeruzalės apaštalų Evangelija. Anot jų, Paulius savo krikščionims Galatijoje neskelbė būtinumo priimti apipjaustymą ir kitus Mozės Įstatymo reikalavimus vien norėdamas lengviau juos laimėti Kristui, jo Evangelija nebuvo toji, kurią laiko galutine ir tikra *įžymesnieji asmenys* Jeruzalėje (žr. 2, 2). Beje, atrodo, kad Gal 5–6 skyriai atspindi ir kitą Pauliaus sankirtį su vietinių krikščionių grupe, kuri taip pabrėžė jiems Dvasios suteiktą laisvę, jog atsisakė laikytis bet kokių padoraus elgesio normų ir tapo ištvirkaujančia.

Sužinojęs apie situaciją Galatijoje, Paulius parašė *Laišką galatams,* kuriame gina savo apaštalinį įgaliojimą ir tikrojo tikėjimo sampratą. Jis pabrėžia ypatingąją Kristaus reikšmę, atpirkimą Kryžiaus auka,

krikščionių laisvę nuo Mozės Įstatymo naštos, visapusį Kristaus atpirkimo pakankamumą ir tikėjimą į Kristų kaip kelią į Dievą bei amžinąjį gyvenimą, naujojo Dvasios gyvenimo grožį. Taigi *Laiškas galatams* – apaštalo Pauliaus teologijos esmės santrauka. Tos pačios temos išsamiau atskleidžiamos *Laiške romiečiams.*

Laiške pateikiami keli autobiografiniai Pauliaus pasakojimai: kaip jis tapo krikščioniu (žr. 1, 15–24), kaip dėl *Evangelijos tiesos* (žr. 2, 5. 14) sutarė su žydų krikščionių vadovais Jeruzalėje – Jokūbu, Kefu ir Jonu (žr. 2, 10), kaip priekaištavo Kefui Antiochijoje dėl nepastovumo, priešingo Evangelijai, kai šis dalyvavo prie bendro stalo su krikščionimis iš pagonijos (žr. 2, 11–14. 15–21). Laiško pabaigoje (žr. 6, 11–18) Paulius savo ranka (žr. 2 Tes 3, 17–18) parašė gyvą savo skelbiamos žinios apie Kristų santrauką.

Aistringai pabrėždamas visišką Kristaus ir jo kryžiaus pranašumą kaip Dievo kelią, duotą žmogui į išganymą ir šventumą, Paulius išryškina krikščionio laisvę ir Mozės Įstatymo bejėgiškumą laimėti Dievo malonę bei palaiminimus (žr. 3, 19–29). Pamaldus žydas Mozės Įstatymą laikė Dievo duotu keliu laimėti jo malonę, skrupulingai laikantis apeiginių, visuomeninių ir moralinių taisyklių. Bet gili, Kristuje apreikšta Pauliaus įžvalga į Dievo užmojo gelmes leido jam suprasti ir priimti per Abraomo patirtį parodytą pažado ir tikėjimo pirmenybę (žr. 3, 6–18) bei antgamtines Dvasios dovanas (žr. 3, 2–5; 5, 16–6, 10). Šis Pauliaus entuziazmas gyventi naujai Kristaus malonės vizija ir ypatingu Kristaus išganymo vaidmeniu per atpirkimo mirtį ant Kryžiaus trykšta per visą laišką.

Laiško galatams metmenys

A.	Įžanga	1, 1–5
B.	Ištikimybė Evangelijai	1, 6–10
C.	Paulius gina savo Evangeliją ir apaštalinį pašaukimą	1, 11 – 2, 21
D.	Tikėjimas ir laisvė	3, 1 – 4, 31
E.	Drąsinimas gyventi krikščioniškai	5, 1 – 6, 10
F.	Pabaiga	6, 11–18

A. ĮŽANGA

Kreipimasis

1 1 Paulius, pašauktas apaš-
talu ne žmonių ir ne per
žmogų*, bet paties Jėzaus Kris-
taus ir jį prikėlusio iš numiru-
sių Dievo Tėvo, 2 ir visi su mani-
mi esantys broliai – Galatijos
Bažnyčioms. 3 Malonė ir ramy-
bė jums nuo Dievo, mūsų Tėvo,
ir Viešpaties Jėzaus Kristaus,
4 kuris atidavė save už mūsų
nuodėmes, kad nuo dabartinio
blogo amžiaus* išgelbėtų mus
pagal mūsų Dievo ir Tėvo va-
lią. 5 Jam šlovė per amžių am-
žius! Amen.

B. IŠTIKIMYBĖ EVANGELIJAI

6 Aš stebiuosi, kad jūs nuo to,
kuris pašaukė jus Kristaus ma-
lone, taip greitai persimetate
prie kitos evangelijos,* – 7 nors
iš tikro kitos nėra, o yra tik jus
klaidinantys žmonės, kurie no-
ri iškreipti Kristaus Evangeli-
ją. 8 Bet nors ir mes patys ar
angelas iš dangaus imtų jums
skelbti kitokią evangeliją, ne-
gu esame jums paskelbę, – te-
būnie prakeiktas! 9 Kaip anks-
čiau sakėme, taip dabar sakau
dar kartą: jei kas jums skelbia
kitokią evangeliją, negu esate
priėmę, – tebūnie prakeiktas!
10 Ar aš ieškau žmonių palan-
kumo, ar Dievo? Gal stengiuo-
si įtikti žmonėms? Norėdamas
patikti žmonėms, nebebūčiau
Kristaus tarnas.

C. PAULIUS GINA SAVO EVANGELIJĄ IR APAŠTALINĮ PAŠAUKIMĄ

11 Aš sakau jums, broliai, kad
mano paskelbtoji Evangelija
nėra iš žmonių. 12 Aš neperė-
miau jos iš žmogaus ir nebuvau
jos išmokytas, bet gavau Jėzaus
Kristaus apreiškimu. 13 Jūs, be
abejo, esate girdėję, kaip aš ka-
daise elgiausi, būdamas žydų
tikėjimo; kaip be saiko perse-
kiojau Dievo Bažnyčią ir mėgi-
nau ją sugriauti;* 14 kaip žydų
tikėjimu buvau pranokęs dau-
gelį bendraamžių savo tautie-
čių, itin uoliai gindamas savo
protėvių papročius.

15 Kai tas, kuris mane pasi-
rinko dar esantį įsčiose ir pa-
šaukė savo malone, panorėjo
16 apreikšti manyje* savo Sūnų,

1, 1: *Ne žmonių ir ne per žmogų*: nei bendruomenės sprendimu, nei pranašo ištarme.

1, 4: *Dabartinis blogas amžius*: arba šiuolaikinis pasaulis, priešinamas būsimajam amžinajam gyvenimui. Riba tarp tų dviejų *amžių* yra antrasis Dievo Sūnaus atėjimas. Ši eilutė – į sveikinimą įterptas pirmųjų krikščionių tikėjimo išpažinimas, apimantis Evangelijos esmę.

1, 6: Po sveikinimo nėra įprastinio bendruomenės pagyrimo, iš karto pereinama prie griežto įspėjimo.

1, 13: Plg. Apd 8, 3; 9, 1–2.

1, 16: *Manyje*: iš vidaus manyje pra-

kad paskelbčiau Evangeliją pagonims, neskubėjau tartis su kūnu ir krauju*
[17] ir nenuvykau į Jeruzalę pas anksčiau už mane pašauktus apaštalus, bet iškeliavau į Arabiją ir tada vėl grįžau į Damaską.
[18] Vėliau, po trejų metų, nukeliavau į Jeruzalę susipažinti su Kefu ir pasilikau pas jį penkiolika dienų.
[19] Kitų apaštalų man neteko pamatyti, tiktai Viešpaties brolį Jokūbą.
[20] Ką jums rašau, tvirtinu Dievo akivaizdoje, jog nemeluoju.
[21] Paskui išvykau į Sirijos ir Kilikijos sritis.
[22] Aš buvau iš veido nepažįstamas Kristaus Bažnyčioms Judėjoje.
[23] Jos buvo tik girdėjusios: tas, kuris mus kitados persekiojo, dabar skelbia Evangelijos tikėjimą, kurį kadaise griovė.
[24] Ir jos šlovino Dievą dėl manęs.

Jeruzalės Bažnyčia

2
[1] Paskui, po keturiolikos metų*, vėl nuvykau į Jeruzalę kartu su Barnabu, pasiėmęs ir Titą.
[2] Nuvykau apreiškimo paskatintas, ir jiems išdėsčiau Evangeliją, kurią skelbiu pagonims, atskirai išsiaiškindamas su įžymesniais asmenimis, kad kartais nebėgčiau* ar nebūčiau bėgęs veltui.
[3] Jie nevertė apsipjaustyti nė mano palydovo Tito, kuris buvo graikas.
[4] Tačiau įsibrovėliams, netikriems broliams, tykojusiems pagrobti mūsų laisvę, kurią mes turime Kristuje Jėzuje, ir norėjusiems mus pavergti, –
[5] jiems mes nė valandėlei nepasidavėme, kad Evangelijos tiesa pasiliktų su jumis.
[6] O dėl įžymesniųjų asmenų, – kokie jie buvo kadaise, man nesvarbu, nes Dievas nėra žmonėms šališkas, – man įžymesnieji asmenys nieko nepridėjo.
[7] Atvirkščiai, jie įsitikino, jog man patikėta skelbti Evangeliją pagonims kaip Petrui žydams,
[8] nes tas pats, kuris paskyrė Petrą apipjaustytųjų apaštalu, paskyrė mane pagonių apaštalu.
[9] Pripažindami man suteiktą malonę, Jokūbas, Kefas ir Jonas, laikomi šulais, padavė man ir Barnabui dešines draugystės ženklan, kad mes eitume pas pagonis, o jie – pas žydus;
[10] tik turėjome prisiminti jų vargšus, – o aš ir stengiausi tai daryti*.

Petras ir Paulius Antiochijoje

[11] Kai Kefas atvyko į Antiochiją, aš jam pasipriešinau į akis, nes jis buvo nusižengęs.

bildamas. *Kūnas ir kraujas*: hebraizmas, reiškiantis mirtingus žmones.
1, 19: Apie Jokūbą žr. Įvadą į Visuotinius laiškus.

2, 1: *Po keturiolikos metų*: apie 49–50 m.
2, 2: *Nebėgčiau*: nesidarbuočiau.
2, 10: Plg. 2 Kor 8 ir 9.

[12]Mat prieš atvykstant kai ku-
riems nuo Jokūbo*, jis valgyda-
vo su pagonimis; bet kai tie at-
vyko, jis atsitraukė ir ėmė jų
vengti, bijodamas apipjausty-
tųjų. [13] Kartu su juo veidmai-
niavo ir kiti žydai, net Barna-
bas pasidavė jų veidmainystei.
[14] Pamatęs, kad jie nukrypsta
nuo Evangelijos tiesos, aš pa-
sakiau Kefui visų akivaizdoje:
„Jei tu, būdamas žydas, gyveni
pagoniškai, o ne žydiškai, tai
kodėl verti pagonis laikytis žy-
dų papročių?“

Pauliaus Evangelijos santrauka

[15]Nors mes gimimo žydai ir
ne pagonių kilmės nusidėjėliai,
[16] tačiau žinome, jog žmogus
nuteisinamas ne Įstatymo dar-
bais, bet tik tikėjimu į Jėzų
Kristų. Taigi mes įtikėjome
Kristų Jėzų, kad būtume nu-
teisinti Kristaus tikėjimu, o ne
Įstatymo darbais; nes Įstaty-
mo darbais *nebus nuteisintas*
nė vienas žmogus. [17] Ieškant
mums nuteisinimo Kristuje,
paaiškėjo, kad patys esame nu-
sidėjėliai. Ar dėl to Kristus yra
nuodėmės tarnas? Nieku bū-
du! [18]Bet jeigu aš vėl atstatau,
ką buvau išgriovęs, tai pasiro-
dau esąs nusikaltėlis. [19] Aš
Įstatymu numiriau Įstatymui,
kad gyvenčiau Dievui.* Esu nu-
kryžiuotas kartu su Kristumi.
[20] Aš gyvenu, tačiau nebe aš, o
gyvena manyje Kristus. Dabar,
gyvendamas kūne, gyvenu tikė-
jimu į Dievo Sūnų, kuris pami-
lo mane ir paaukojo save už
mane. [21] Aš neatmetu Dievo
malonės, nes jei teisumas įgy-
jamas Įstatymu, tuomet Kris-
tus numirė veltui.

D. TIKĖJIMAS IR LAISVĖ

Nuteisinimas tikėjimu

3 [1]* O neprotingi galatai!
Kas apkerėjo jus, kuriems
akivaizdžiai buvo nupieštas
nukryžiuotasis Jėzus Kristus?
[2]* Noriu jus paklausti tiktai
vieno dalyko: ar jūs gavote
Dvasią Įstatymo darbais, ar
paklusdami tikėjimo skelbi-
mui? [3]Nejaugi jūs tokie nepro-
tingi, kad, pradėję Dvasia, da-
bar užbaigsite kūnu? [4]Argi tiek
daug esate iškentėję veltui? O,
iš tiesų būtų veltui!.. [5] Ar tas,
kuris jums teikia Dvasią ir pas
jus daro stebuklus, tai daro dėl
jūsų Įstatymo darbų, ar dėl jū-
sų klusnumo tikėjimui?

2, 12: *Nuo Jokūbo*: iš Jeruzalės. Tie jeruzaliečiai nepagrįstai rėmėsi šv. Jokūbu (žr. Apd 15, 14–19).

2,19: Čia kalbama apie Krikštą, per kurį miršta senasis, nuodėmingasis žmogus.

3, 1–5: Šiame skyriuje aiškinamas Kristaus Bažnyčios skirtingumas nuo žydų Sinagogos ir lemiamoji tikėjimo reikšmė.

3, 2–3: *Dvasia* – tikėjimu, *kūnu* – apipjaustymu.

6 Taip Abraomas *patikėjo*
Dievu, ir tai jam buvo įskaityta
teisumu. 7 Taigi supraskite, kad
Abraomo vaikai yra tie, kurie
tiki. 8 Ir Raštas, numatydamas,
kad Dievas tikėjimu nuteisina
pagonis, iš anksto paskelbė
Abraomui gerą naujieną: *Tavy-*
je bus palaimintos visos tautos.
9 Taip tikintys žmonės susilau-
kia palaiminimo kartu su ti-
kinčiuoju Abraomu.

Įstatymo prakeikimas

10 Visiems, kurie remiasi Įsta-
tymo darbais, gresia prakeiki-
mas. Parašyta: *Prakeiktas kiek-*
vienas, kas ištikimai nesilaiko
visų Įstatymo knygoje surašytų
nuostatų ir jų nevykdo. 11 Kad
Įstatymu niekas nenuteisina-
mas Dievo akyse, aišku, nes
teisusis gyvens tikėjimu. 12* O
Įstatymas nėra kilęs iš tikėji-
mo, nes *kas juos vykdo, tas gy-*
vens jais. 13 Kristus mus atpir-
ko iš Įstatymo prakeikimo,
tapdamas už mus prakeikimu,
nes parašyta: *Prakeiktas kiek-*
vienas, kuris kybo ant medžio.
14 Šitaip per Jėzų Kristų pago-
nims atiteko Abraomo palai-
minimas, ir mes tikėjimu ga-
vome pažadėtąją Dvasią.

Įstatymas nepanaikino pažadų

15* Broliai, aš kalbu, kaip
įprasta žmonėse: net žmogaus
teisėto testamento niekas ne-
gali atmesti ar papildyti! 16 Pa-
žadai buvo duoti Abraomui ir
jo palikuoniui*. Nėra pasaky-
ta „ir palikuonims“, ne daugis-
kaita, bet kaip apie vieną: ir
tavo palikuoniui, tai yra Kris-
tui. 17 Aš noriu pasakyti: Dievo
patvirtinto testamento negali
panaikinti po keturių šimtų
trisdešimties metų atsiradęs
Įstatymas, ir jis negali pažado
paversti niekais.* 18 Jei pavel-
dėjimas būtų iš Įstatymo, tai
negalėtų būti iš pažado. O Die-
vas dovanojo Abraomui malo-
nę dėl pažado.

Laikinas Įstatymo pobūdis

19 Tad kam gi reikalingas
Įstatymas? Jis buvo pridėtas
dėl nusižengimų, kol ateis pa-
likuonis, kuriam buvo skirtas
pažadas; Įstatymas buvo an-
gelų įsakytas per tarpininką*.
20 Tarpininko nebūna, kur yra
vienas, o Dievas tėra vienas.

3, 12–13: Kristus *tapo prakeikimu*, prisiimdamas mūsų prakeikimą – mūsų nuodėmes.

3, 15–18: *Testamentas* ir *pažadai* čia vartojami viena reikšme.

3, 16: *Palikuoniui, palikuonims*: pažodžiui *sėklai, sėkloms*.

3, 17: 430 metų prabėgo nuo Abraomo gauto pažado iki Mozės Įstatymo paskelbimo.

3, 19: Žydai tikėjo, kad 10 įsakymų Dievas Mozei atsiuntęs per angelus; tarpininkas tada buvo Mozė.

3, 20: Tekstas neaiškus. Galbūt norima pabrėžti, kad pažadus Abraomui, ne taip kaip Įstatymą, Dievas davęs tiesiogiai, be tarpininko.

21* Tad gal Įstatymas priešin-
gas Dievo pažadams? Anaip-
tol! Jei būtų duotas įstatymas,
galintis teikti gyvybę, tai iš tik-
rųjų teisumas eitų iš Įstatymo.
22 Bet Raštas viską apjuosė
nuodėme, kad pažadas dėl ti-
kėjimo į Jėzų Kristų tektų
tiems, kurie tiki.

Tikėjimo laikai

23 Prieš ateinant tikėjimui,
mes buvome Įstatymo galia
įkalinti, kad lauktume apsireiš-
kiant tikėjimo. 24 Taigi Įstaty-
mas buvo mūsų auklėtojas, ve-
dęs į Kristų, kad mes būtume
tikėjimu nuteisinti. 25 Tikėjimui
atėjus, mes jau nesame auklė-
tojo globoje. 26 Juk jūs visi tikė-
jimu esate Dievo vaikai Kris-
tuje Jėzuje. 27 Ir visi, kurie esate
pakrikštyti Kristuje, apsivil-
kote Kristumi. 28 Nebėra nei žy-
do, nei graiko; nebėra nei ver-
go, nei laisvojo; nebėra nei vyro,
nei moters: visi jūs esate viena
Kristuje Jėzuje! 29 O jei pri-
klausote Kristui, tai esate ir
Abraomo palikuonys bei pavel-
dėtojai pagal pažadą.

Dievo vaikų dalia

4 1 Dar pasakysiu: kol pa-
veldėtojas nepilnametis,
jis niekuo nesiskiria nuo vergo,
nors yra visa ko šeimininkas;
2 jis esti globėjų ir prievaizdų
valdžioje iki tėvo nustatyto
meto. 3 Taip buvo ir su mumis:
kol buvome nepilnamečiai, tu-
rėjome vergauti pasaulio prad-
menims*. 4 Bet, atėjus laiko pil-
natvei, Dievas atsiuntė savo
Sūnų, gimusį iš moters*, paval-
dų Įstatymui, 5 kad atpirktų
esančius Įstatymo valdžioje
ir kad mes įgytume įvaikystę.
6 O kadangi esate įvaikiai, Die-
vas atsiuntė į mūsų širdis sa-
vo Sūnaus Dvasią, kuri šaukia:
„Aba, Tėve!“ 7 Taigi tu jau nebe
vergas, bet įvaikis; o jeigu įvai-
kis, tai Dievo valia ir paveldė-
tojas.
8 Kitados, dar nepažindami
Dievo, jūs vergavote dievams,
kurie iš tikro jokie dievai. 9 Bet
dabar, pažinę Dievą arba, ge-
riau sakant, Dievo pažinti, –
kaipgi jūs galite grįžti prie
menkų ir vargingų pradmenų,
kuriems ir vėl norite vergauti?!
10 Jūs laikotės dienų, mėnesių,
laikotarpių, metų...* 11 Aš tik-
rai baiminuosi dėl jūsų: kad
kartais nebūčiau veltui triūsęs
jūsų labui.

3, 21–29: Senasis Įstatymas turėjo vien tik auklėjamąją, taigi laikiną, reikšmę. Jo tikslas – paruošti žmones Kristaus Įstatymui. *Auklėtojo* – žr. pastabą 1 Kor 4, 15.

4, 3: *Pasaulio pradmenys*: Paulius turi galvoje pagoniškus demonus: personifikuotas gamtos jėgas ir gaivalus.

4, 4: *Iš moters*: vienintelis mariologinis Pauliaus posakis. Kadangi nemini vyro, bent netiesiogiai liudija stebuklingą Jėzaus prasidėjimą.

4, 10: Švenčiate žydiškas šventes ir laikotės žydiškų papročių.

Asmeniški įspėjimai

12 Tapkite tokie kaip aš, nes
ir aš esu tapęs toks kaip jūs.
Maldauju jus, broliai! Jūs ne-
sate manęs įžeidę. 13 Jūs žino-
te, kad pirmą kartą jums pa-
skelbiau* Evangeliją sirgda-
mas*. 14 Mano kūno negalė buvo
jums išmėginimas, bet jūs jo
nepaniekinote ir neatmetėte, o
mane priėmėte kaip Dievo pa-
siuntinį, kaip patį Kristų Jė-
zų. 15 Kurgi dabar tas jūsų
džiaugsmingasis priėmimas?
Juk aš galiu paliudyti, kad
įmanydami jūs būtumėte išsi-
lupę akis ir atidavę man*. 16 Ne-
jau tapau jūsų priešu, kalbė-
damas jums tiesą?!
17 Anie* jus vilioja ne kilniais
sumetimais. Jie norėtų jus ati-
traukti, kad prisirištumėte
prie jų. 18 Gražu patirti taurų
prisirišimą visada, o ne vien
kai esu pas jus, 19 mano vaike-
liai, kuriuos aš ir vėl su skaus-
mu gimdau*, kol jumyse išryš-
kės Kristaus atvaizdas. 20 Aš
norėčiau būti dabar pas jus,
kad žinočiau, kaip prabilti, nes
neišmanau, ką man su jumis
daryti.

Dvi sandoros: Hagara ir Sara

21* Pasakykite man jūs, no-
rintys būti Įstatymo valdžioje,
ar negirdite Įstatymo? 22 Juk
parašyta, kad Abraomas turė-
jo du sūnus: vieną iš vergės, o
kitą iš laisvosios.* 23 Bet ver-
gės sūnus buvo gimęs pagal
kūną, o laisvosios – pagal paža-
dą. 24 Tai pasakyta perkeltine
prasme: tiedvi moterys – tai dvi
sandoros. Viena prie Sinajaus
kalno sudaryta, gimdanti ver-
gystei: ją reiškia Hagara. 25* Ha-
gara – tai Sinajaus kalnas Ara-
bijoje; ji atitinka dabartinę
Jeruzalę, nes šioji vergauja su
savo vaikais. 26 Bet aukštybių
Jeruzalė laisva, ir ji yra mūsų
motina, 27 nes parašyta:

Pralinksmėk, nevaisingoji,
kuri negimdei!
Šūkauk ir džiūgauk,
nepažinusi kentėjimų!
Nes apleistoji turi daug vaikų,
daugiau negu turinčioji vyrą.

4, 13: Liga greičiausiai buvo maliarija.

4, 15: Matyt, Pauliui skaudėjo akis.

4, 17: *Anie*: žydžiuojantys Pauliaus priešininkai. *Atitraukti*, t. y. nuo Pauliaus arba nuo Evangelijos.

4, 19: Apaštalavimo vargai ir rūpesčiai lyginami su gimdymo skausmais – tikintieji yra apaštalo dvasiniai vaikai.

4, 21 – 5, 1: Čia Paulius pateikia alegorinį Senojo Testamento teksto aiškinimą, paplitusį tarp žydų mokytojų.

4, 22: Iš Abraomo vergės Hagaros buvo vedama Izmaelio giminė, o iš laisvosios Abraomo žmonos Saros buvo kildinamas Izaokas ir jo palikuonys, t. y. visa išrinktoji tauta (žr. Pr 16, 17; 21, 2). Pagal ano meto teisę tik laisvosios moters vaikai būdavo paveldėtojai.

4, 25–26: *Dabartinė Jeruzalė*: izraelitų tauta; *aukštybių Jeruzalė* – Bažnyčia.

[28] Jūs, broliai, esate pažado
vaikai nelyginant Izaokas. [29] Bet
kaip tada gimusis pagal kūną
persekiojo gimusį pagal dva-
sią, taip ir dabar. [30] O ką gi sa-
ko Raštas? *Išvaryk vergę ir jos
sūnų, nes vergės sūnus negaus
palikimo kartu su* laisvosios
sūnumi. [31] Štai kodėl, broliai,
mes nesame vergės vaikai, bet
laisvosios.

E. DRĄSINIMAS GYVENTI KRIKŠČIONIŠKAI

Krikščioniškoji laisvė

5 [1] Kristus mus išvadavo,
kad būtume laisvi. Tad
stovėkite tvirtai ir nesiduokite
vėl įkinkomi į vergystės jungą!
[2] Štai aš, Paulius, sakau jums:
jeigu leisitės apipjaustomi,
Kristus jums nebebus naudin-
gas. [3] Aš pakartotinai įspėju
kiekvieną, kuris leidžiasi api-
pjaustomas: jis tampa įparei-
gotas laikytis viso Įstatymo.
[4] Jūs, ieškantys nuteisinimo
Įstatyme, atsiskyrėte nuo Kris-
taus, praradote malonę. [5] O
mes, Dvasios vedami, iš tikėji-
mo laukiame ir tikimės nutei-
sinimo. [6] Juk Kristuje Jėzuje
nieko nereiškia nei apipjaus-
tymas, nei neapipjaustymas, o
vien tikėjimas, kuris veikia
meile.
[7] Jūs taip gražiai bėgote! Kas
gi jums sukliudė laikytis tie-
sos? [8] Ne tasai, kuris jus šaukia,
šitaip prikalbėjo. [9] Truputis
raugo įraugina visą maišymą.
[10] Aš pasitikiu jumis Viešpa-
tyje, kad nepriimsite kitokių
pažiūrų; o jūsų drumstėjas, kad
ir kas jis būtų, susilauks pa-
smerkimo. [11]* Jei aš, broliai, iki
šiol skelbiu apipjaustymą, tai
kodėl gi esu persekiojamas?
Juk tuomet kryžiaus papikti-
nimas būtų pašalintas. [12] O kad
jūsų kurstytojai visiškai nusi-
pjautų!*

Laisvė ir meilė

[13] Iš tiesų, broliai, jūs esate
pašaukti laisvei! Tiktai dėl šios
laisvės nepataikaukite kūnui,
bet stenkitės vieni kitiems su
meile tarnauti. [14] Juk visas
Įstatymas telpa viename saki-
nyje: *Mylėk savo artimą kaip sa-
ve patį.* [15] Bet jeigu jūs vienas
kitą kremtate ir ėdate, žiūrė-
kite, kad nebūtumėte vienas
kito praryti!
[16] Aš sakau: gyvenkite Dva-
sia, ir jūs nepasiduosite kūno
geismams. [17] Mat kūno geis-
mai priešingi Dvasiai, o Dva-
sios – kūnui; jie vienas kitam
priešingi, todėl jūs nedarote,

5, 11: Žydžiuojantieji skelbė, kad ir Paulius yra už apipjaustymą, nes apipjaustydino Timotiejų (Apd 16, 1–31). Čia Paulius atsako jiems.

5, 12: Paulius kartais nevengia sarkazmo. Galimas daiktas, jis čia mini tarp pagonių deivės Kibelės garbintojų paplitusį kastravimąsi.

kaip norėtumėte. 18 Bet jei lei-
džiatės Dvasios vadovaujami,
jūs nebesate Įstatymo valdžio-
je. 19 Kūno darbai gerai žinomi –
tai ištvirkavimas, netyrumas,
gašlavimas, 20 stabmeldystė,
burtininkavimas, priešišku-
mas, nesantaika, pavyduliavi-
mas, piktumai, vaidai, nesu-
tarimai, susiskaldymai, 21 pa-
vydai*, girtavimai, apsirijimai
ir panašūs dalykai. Aš jus įspė-
ju, kaip jau esu įspėjęs, jog tie,
kurie taip daro, nepaveldės
Dievo Karalystės.

22 Dvasios vaisiai yra meilė,
džiaugsmas, taika, kantrybė,
malonumas, gerumas, ištiki-
mybė, 23 romumas, susivaldy-
mas. Tokiems dalykams nėra
įstatymo. 24 Kurie yra Kristaus
Jėzaus, tie nukryžiavo savo kū-
nus su aistromis ir geismais.

25 Jei gyvename Dvasia, tai
ir elkimės pagal Dvasią. 26 Ne-
sivaikykime tuščios garbės, ne-
erzinkime vieni kitų, nepavy-
dėkime vieni kitiems!

Paskatinimai bendruomenei

6 1 Broliai, jei kurį žmogų
ištiktų nelaimė nusidė-
ti, jūs, Dvasios žmonės*, pamo-
kykite tokį romiai. Bet žiūrėk,
kad ir pats neįpultum į pagun-
dą! 2 Nešiokite vieni kitų naš-
tas, ir taip įvykdysite* Kristaus
Įstatymą. 3 O kas, būdamas
niekas, tariasi esąs kažin kas,
tas save apgaudinėja. 4 Tegul
kiekvienas ištiria savo darbą,
ir tuomet galės didžiuotis pats
sau, nesilygindamas su kitu,
5 nes kiekvienam reikės nešio-
ti savo naštą.

6 Kas mokomas žodžio, tegul
dalijasi savo gėrybėmis su mo-
kytoju.

7 Neapsigaukite! Dievas ne-
siduoda išjuokiamas. Ką žmo-
gus sėja, tai ir pjaus. 8 Kas sė-
ja savo kūnui, tas iš kūno pjaus
pražūtį, o kas sėja Dvasiai, tas
iš Dvasios pjaus amžinąjį gy-
venimą. 9 Nepailskime daryti
gera; jei neaptingsime, savo
metu pjausime derlių! 10 Tad,
kol turime laiko, darykime ge-
ra visiems, o ypač tikėjimo na-
miškiams*.

F. PABAIGA

11* Žiūrėkite, kokiomis dide-
lėmis raidėmis jums rašau sa-
vo ranka...

12* Žmonės, kurie nori įsigyti

5, 20: Kai kurie rankraščiai vietoj *pavydai* turi *žmogžudystės*.

6, 1: *Dvasios žmonės*: charizmatikai, turintys ypatingą Šventosios Dvasios dovaną.

6, 2: *Įvykdysite* arba *įvykdykite*.

6, 8: *Kūnui ... Dvasiai*: kaip kūnui patinka..., kaip Dvasiai patinka.

6, 10: *Tikėjimo namiškiams*: tiems, kurie yra to paties tikėjimo.

6, 11–18: Pabrėždamas laiško autoritetą Paulius jį užbaigia savo ranka.

6, 12: Apipjaustytieji lieka anuometinio pasaulio pripažintų žydų institucijų prieglobstyje – ieškant

gerą vardą išoriniais dalykais,
verčia jus apsipjaustyti, kad
jiems netektų būti persekioja-
miems dėl Kristaus kryžiaus.
13 Bet ir apipjaustymo šalinin-
kai patys nesilaiko įstatymo,
o tenori jūsų apipjaustymo,
kad galėtų pasigirti jūsų kūnu.
14 Bet aš niekuo nesigirsiu, ne-
bent mūsų Viešpaties Jėzaus
Kristaus kryžiumi, dėl kurio
pasaulis man yra nukryžiuotas
ir aš – pasauliui. 15 Juk nieko
nereiškia nei apipjaustymas,
nei neapipjaustymas, bet vien
tik naujas kūrinys. 16 Visiems,
kurie laikysis šios taisyklės,
teateinie jiems ramybė ir pa-
sigailėjimas; taip pat ir Dievo
Izraeliui*!

17 O nuo šiol tegu niekas ma-
nęs nebevargina, nes savo kū-
ne nešioju Jėzaus žymes*.

18 Mūsų Viešpaties Jėzaus
Kristaus malonė tebūnie, bro-
liai*, su jūsų dvasia! Amen.

žmogiškojo saugumo, atmetamas *kryžiaus papiktinimas* (5, 11), griebiamasi kompromiso.

6, 16: *Dievo Izraelis*: Kristų įtikėję izraelitai, kurie drauge su atsivertusiais pagonimis sudaro tikrąją Dievo tautą.

6, 17: *Jėzaus žymės*: randai, gauti tarnaujant Jėzui, bet ne stigmos šiuolaikine prasme.

6, 18: Kreipinys *broliai* laiško atsisveikinime iš visų laiškų pavartotas tik čia. Jis išreiškia Pauliaus nuoširdumą, bet ir primena: tikrasis vienybės ir brolystės šaltinis yra Jėzaus Kristaus malonė.

LAIŠKAS EFEZIEČIAMS

Laiškas efeziečiams – svarbus laiškas apie Bendriją. Jis yra susijęs ne tiek su vietine Krikščionių Bendrija Efezo mieste Mažojoje Azijoje, kiek su pasauline Bendrija, kurios galva – Kristus (žr. 4, 15), o tikslas – būti įrankiu skelbiant Dievo išganymo planą visame pasaulyje (žr. 3, 9–10). Šios Bendrijos sampratos – eklezologijos – pagrindas yra išganantí Dievo meilė, apreikšta Jėzuje Kristuje (žr. 2, 4–10), o atpirkimo visuma – triasmenio Dievo planas ir vykdymas (žr. 1, 3–14). Laiške gausu šlovinimo, arba doksologijos (žr. 1, 3–14), maldų (žr. 1, 15–23; 3, 14–19), šlovės giesmių (žr. 3, 20–21; 5, 14). Laiško kilmė dėl to siejama su liturgine aplinka.

Didingi *Laiško efeziečiams* skyriai pabrėžia Kristaus Bendrijos vienybę, kuri tapo tikrove ir žydams, ir pagonims Dievo šeimoje (žr. 1, 15–2, 22; ypač 2, 11–22). Pabrėžiami *septyni vienybės taškai*: Bendrija, Dvasia, viltis; vienas Viešpats, tikėjimas ir krikštas; vienas Dievas. Laiško tikslas nėra rūpinimasis Bendrija, bet veikiau jos misija pasaulyje (žr. 3, 1–4, 24). Dovanos, kurias teikia Kristus jos nariams, skirtos Bendrijos ugdymui ir atnaujinimui (žr. 4, 7–24).

Laiške netrūksta ir etinių pamokymų – čia visi žmonių gyvenimo ir santykių požiūriai nušviečiami Kristaus šviesa (žr. 4, 25–6, 20).

Laiškas adresuojamas krikščionims Efeze (žr. 1, 1), kur Paulius triūsė daugiau negu dvejus metus (žr. Apd 19, 10). Tačiau apie Bendriją kalbama neįprastu, beasmeniu tonu, nors su ja apaštalas buvo artimai bendravęs (žr. 3, 2; 4, 21). Nėra jokių asmeniškų sveikinimų (žr. 6, 23). Reikšminga tai, kad svarbūs ankstyvieji rankraščiai laiško įžangoje praleidžia žodį *Efeze* (žr. 1, 1 paaiškinimą). Nenuostabu, jog daugelis tyrinėtojų *Laišką efeziečiams* laiko enciklika, arba aplinkraščiu, siųstu Mažosios Azijos bendrijoms. Laiškanešiui Tichikui buvo pavesta įrašyti laiško pradžioje vis kitos Krikščionių Bendrijos vardą skirtingose Mažosios Azijos vietovėse (žr. 6, 21–22). Kiti tyrinėtojai mano, kad apie šį laišką užsimenama *Laiške kolosiečiams*, kur jis pavadinamas *Laišku laodikiečiams* (žr. Kol 4, 16).

Paulius, nurodytas kaip autorius (žr. 1, 1), aprašomas bemaž kaip neturintis sau lygaus dėl ypatingo vaidmens Dievo plane skelbiant pagonims tikėjimą į Kristų (žr. 3, 1–12). Tradiciškai manoma, jog laišką efeziečiams Paulius rašė būdamas kalėjime (žr. 3, 1; 4, 1; 6, 20) ir kęsdamas vargus (žr. 3, 13). Įprasta šį laišką iš kalėjimo, kaip ir laiškus kolosiečiams, filipiečiams ir Filemonui, datuoti apaštalo Pauliaus įkalinimu Romoje – 61–63 m. po Kr. Kiti tyrinėtojai laišką sieja su ankstesniu įkalinimu galbūt Cezarėjoje (žr. Apd 23, 27–27, 2). Tačiau nuo XIX a. pradžios kritinis tyrinėjimas laiško stilių, žodyną, ypač

lyginant su *Laišku kolosiečiams,* Bendrijos sampratą ir kitas tikėjimo tiesų sąvokas laiko rimtu pagrindu abejoti dėl Pauliaus autorystės. *Laiškas efeziečiams* gali būti arba sekretoriaus, rašiusio vadovaujant apaštalui, darbas, arba parašytas vėlesnio apaštalo mokinio, norėjusio perduoti brandesnį Pauliaus mokymą Bendrijai naujoje istorinėje situacijoje – apie 80–100 m. po Kr.

Laiškas efeziečiams yra vienas iš reikšmingiausių poapaštalinės Bendrijos savimonės bei istorinės misijos pareiškimų. Jame išryškinamas Pauliui būdingas mokymas apie Dievo plano įvykdymą Kristuje. Čia kalbama apie nuteisinimą tikėjimu, Kristaus vaidmenį Bendrijoje ir Dvasios veikimą. Kruopštus laiško tyrinėjimas rodo, kad jis tikriausiai buvo Dvasios įkvėptas po Pauliaus mirties. *Laiške efeziečiams* atsiranda posakių *šventieji apaštalai* (žr. 3, 5) bei *apaštalų ir pranašų pamatas* (žr. 2, 20): vargu ar pats Paulius būtų taip kalbėjęs! Iš laiško galima spėti, kad krikščionių iš pagonijos sankirtis su krikščionimis žydais – jau praeities dalykas (žr. 1, 11–14). Laiške, atrodo, pasinaudota *Laišku kolosiečiams.* Spėjama, jog vėlesnis Pauliaus mokinys, rašęs slapyvardžiu, turėjo šį laišką po ranka ir naudojosi juo kaip pavyzdžiu.

Laiško efeziečiams metmenys

A.	Įžanga	1, 1–14
B.	Bažnyčios vienybė Kristuje	1, 15 – 2, 22
C.	Bažnyčios misija pasaulyje	3, 1 – 4, 24
D.	Kasdienis elgesys – vienybės išraiška	4, 25 – 6, 20
E.	Pabaiga	6, 21–24

A. ĮŽANGA

1 Paulius, 1 Dievo valia Kris-
taus Jėzaus apaštalas,
šventiesiems, gyvenantiems
Efeze*, ir ištikimiesiems Kris-
tuje Jėzuje*. 2 Malonė ir ramy-
bė jums nuo Dievo, mūsų Tė-
vo, ir Viešpaties Jėzaus Kris-
taus!

Dieviškasis išganymo planas

3 Garbė Dievui, mūsų
Viešpaties Jėzaus
Kristaus Tėvui,
kuris palaimino mus
Kristuje
visokeriopa dvasine
palaima danguje,

1, 1: Daugelyje senų rankraščių trūksta *gyvenantiems Efeze.*

1, 1. 3–5 ir kitur: Net 35 kartus šiame laiške Paulius pavartoja savo mėgstamąją formulę *Jėzuje Kristuje (jame).* Tai vad. *mistinis vietininkas,* kuris reiškia, kad mes esame paslaptingai ir labai intymiai suvienyti su Kristumi ir tik dėl šios vienybės turime antgamtinę gyvybę ir visas išganymo malones ir viltis.

4 mus išsirinkdamas jame
prieš pasaulio sukūrimą,
kad būtume šventi ir
nesutepti jo akivaizdoje.
5 Iš grynos meilės, laisvu savo
valios nutarimu,
jis iš anksto paskyrė mus
per Jėzų Kristų
tapti jam įsūniais
6 savo malonės kilnumo šlovei.
Ja jis apipylė mus dėl
Mylimojo,
7 kuriame turime atpirkimą
jo krauju
ir nuodėmių atleidimą jo
malonės gausa.
8 Jis dosniai apdovanojo mus
savo malone
su įvairiopa išmintimi ir
sumanumu,
9 paskelbdamas mums savo
valios paslaptį,
kaip jis panorėjo iš anksto
nutarti jame,
10 amžių pilnatvei atėjus,
visa, kas yra danguje ir
žemėje,
iš naujo suvienyti Kristuje
tartum galvoje.
11* Jame esame tapę
paveldėtojais,
iš anksto paskirti
sutvarkymu to,
kuris visa veikia pagal savo
valios nutarimą,
12 kad būtume jo didybės šlovei
mes, kurie nuo seno
turėjome viltį Mesijuje.
13 Kristuje ir jūs,
išgirdę tiesos žodį –
išgelbėjimo Evangeliją –
ir įtikėję juo,
esate paženklinti* pažadė-
tąja Šventąja Dvasia,
14 kuri yra mūsų paveldėjimo
laidas,
kol bus atpirkta jo nuosa-
vybė jo didybės šlovei.

B. BAŽNYČIOS VIENYBĖ KRISTUJE

15 Todėl ir aš, išgirdęs apie
jūsų tikėjimą Viešpačiu Jėzu-
mi ir apie jūsų meilę visiems
šventiesiems, 16 nesiliauju dė-
kojęs už jus, prisimindamas
jus ir melsdamas, 17 kad mūsų
Viešpaties Jėzaus Kristaus
Dievas, garbės Tėvas, suteik-
tų jums išminties ir apreiški-
mo Dvasią ir jūs galėtumėte jį
pažinti; 18 kad apšviestų jūsų
širdies akis ir jūs pažintumėte,
kokia yra viltis, į kurią jūs esa-
te pašaukti, koks jo šventųjų
garbingo paveldo turtas 19 ir ko-
kia nepalyginama jo galybės
didybė mums, tikintiesiems,
veikiant jo neribotai jėgai.
20 Ja jis prižadino Kristų
iš numirusių
ir pasodino danguose savo
dešinėje,
21* aukščiau už visas
kunigaikštystes,

1, 11–13: *Mes* – apie izraelitus, *jūs* – apie pagonių tautas.
1, 13: *Paženklinti*: per Krikštą.

1, 21: Kristaus valdžiai palenkti angelai ir piktosios galybės.

valdžias, galybes,
viešpatystes
ir už kiekvieną vardą, tariamą ne tik šiame pasaulyje,
bet ir būsimajame,
22 *ir visa jam palenkė po kojų,*
o jį patį pastatė viršum
visko,
kad būtų Galva Bažnyčios,
23 kuri yra jo Kūnas,
pilnatvė to, kuris visa visur
pripildo.

Išganymo dovana Kristuje

2 1 Ir jūs buvote mirę savo
nusikaltimais ir nuodėmė-
mis, 2 kuriuose kadaise gyveno-
te, laikydamiesi šio pasaulio
papročių, paklusdami kuni-
gaikščiui, viešpataujančiam
ore*, dvasiai, veikiančiai ne-
klusnumo vaikuose. 3 Tarp jų
kadaise ir mes visi gyvenome,
sekdami savo kūno geismais,
vykdydami kūno ir minčių troš-
kimus, ir iš prigimties buvo-
me rūstybės vaikai kaip ir kiti.
4 Bet Dievas, apstus gailestin-
gumo, savo didžia meile, kuria
mus pamilo, 5 mus, mirusius
nusikaltimais, prikėlė gyventi
su Kristumi, – jūs gi esate iš-
gelbėti malone, – 6 prikėlė ir
pasodino danguje su Kristumi
Jėzumi, 7 kad ateinančiais am-
žiais beribį savo malonės lobį
parodytų savo gerumu mums
Kristuje Jėzuje. 8 Jūs gi esate
išgelbėti malone per tikėjimą,
ir ne iš savęs, bet tai yra Dievo
dovana; 9 ir ne darbais, kad
kas nors nesigirtų. 10 Mes esa-
me jo kūrinys, sukurti Kristuje
Jėzuje geriems darbams, ku-
riuos Dievas iš anksto paskyrė
mums atlikti.

Žydų ir pagonių sandermė Dieve

11 Todėl atsiminkite, kad jūs
kadaise buvote kūnu pagonys,
kuriuos vadino neapipjausty-
tais vadinamieji apipjausty-
tieji kūno apipjaustymu, atlik-
tu rankomis. 12 Tais laikais jūs
buvote be Kristaus, svetimi Iz-
raelio bendruomenei, tolimi
pažado sandoroms, be vilties
ir be Dievo pasaulyje. 13 Bet da-
bar Kristuje Jėzuje jūs, kadai-
se buvusieji toli, esate tapę ar-
timi dėlei Kristaus kraujo.
14 Jis yra mūsų sutaikini-
mas, iš abejų* padaręs viena,
sugriovęs viduryje stovinčią
pertvarą, savo kūnu panaiki-
nęs priešybę. 15 Jis panaikino
įsakymų Įstatymą su jo po-
tvarkiais, kad iš dviejų jame
būtų sukurtas vienas naujas
žmogus. Jis įkūrė taiką 16 ir

2, 2: Ano meto žmonių įsivaizdavimu demonai ir jų vadovas Šėtonas gyvenę ore (plg. 2 Kor 4, 4). Paulius prisitaiko prie savo bendraamžių supratimo.

2, 14: *Abejų*: žydų ir pagonių; *pertvara* – užuomina į mūrą, kuriuo Jeruzalės šventykloje buvo atskirtas pagonių prieangis ir už kurio peržengimą pagonims grėsė mirtis.

viename kūne kryžiumi abejus
sutaikino su Dievu, pats savy-
je sugriaudamas priešiškumą.
17 Atėjęs *jis skelbė taiką jums,
kurie buvote toli, ir tiems, kurie
buvo arti,* 18 nes per jį vieni ir
kiti galime prieiti prie Tėvo vie-
noje Dvasioje.

19 Vadinasi, jūs jau nebesate
ateiviai nei svetimi, bet šven-
tųjų bendrapiliečiai ir Dievo
namiškiai, 20 užstatyti ant
apaštalų ir pranašų pamato,
turintys kertiniu akmeniu patį
Kristų Jėzų, 21 ant kurio darniai
auga visas pastatas, tampan-
tis šventove Viešpatyje, 22 ant
kurio ir jūs esate drauge stato-
mi kaip Dievo buveinė Dvasioje.

C. BAŽNYČIOS MISIJA PASAULYJE

3 1 Todėl aš, Paulius, esu
Kristaus Jėzaus kalinys
dėl jūsų – pagonių. 2 Jūs, be abe-
jo, esate girdėję, kokia malo-
nės tarnyba Dievo man suteik-
ta jūsų labui: 3 apreiškimu buvo
man atskleista paslaptis, kaip
aš ką tik esu trumpai aprašęs*.
4 Skaitydami galite įsitikinti,
kad aš suvokiu Kristaus pa-
slaptį, 5 kuri ankstesnėms žmo-
nių vaikų kartoms nebuvo pa-
skelbta taip, kaip ji dabar
Dvasios atskleista jo šventie-
siems apaštalams ir prana-
šams*: 6 pagonys kartu su žy-
dais yra paveldėtojai, vieno kū-
no nariai ir dalininkai pažado
Kristuje Jėzuje per Evangeli-
ją. 7 Aš tapau Evangelijos tar-
nu Dievo malonės dovana, kuri
man buvo duota jo galybės vei-
kimu. 8 Man, iš visų šventųjų
mažiausiajam, atiteko malonė
skelbti pagonims nesuvokia-
mus Kristaus turtus 9 ir at-
skleisti visiems, kaip turi iš-
sipildyti šita paslaptis, nuo
amžių uždengta Dieve – visų
dalykų Kūrėjuje, – 10 kad dabar
per Bažnyčią taptų žinoma ku-
nigaikštystėms ir valdžioms
danguje daugeriopa Dievo iš-
mintis. 11 Tai atitinka amžiną-
jį nutarimą, įvykdytą mūsų
Viešpatyje Kristuje Jėzuje. 12 Jį
tikėdami, mes drąsiai ir su pa-
sitikėjimu einame prie Tėvo.
13 Todėl aš prašau nenusimin-
ti dėl mano vargų* jūsų dėlei,
nes jie yra jūsų garbė.

Apaštalo malda

14 Dėl to aš klaupiuosi prieš
Tėvą, 15 nuo kurio kiekviena tė-
vystė danguje ir žemėje turi
vardą, 16 kad iš savo šlovės tur-
tų suteiktų jums stiprybės jo
Dvasios galia tapti tvirtais vi-
diniais žmonėmis, 17 kad Kris-
tus per tikėjimą gyventų jūsų

3, 3: *Ką tik trumpai aprašęs*: Ef 2, 11–22.
3, 5: *Pranašams*: turima galvoje ne Senojo, bet Naujojo Testamento pranašai, t. y. Šventąja Dvasia apdovanoti apaštalų pagalbininkai.
3, 13: *Vargų*: kalinimo.

širdyse ir jūs, įsišakniję ir įsi-
tvirtinę meilėje, [18] galėtumėte
suvokti kartu su visais šventai-
siais, koks yra plotis ir ilgis, ir
aukštis, ir gylis*, [19] ir pažinti
Kristaus meilę, kuri pranoks-
ta bet kokį žinojimą, kad bū-
tumėte pripildyti* visos Dievo
pilnybės.
[20] O tam, kuris savo jėga, vei-
kiančia mumyse, gali padaryti
nepalyginti daugiau, negu mes
prašome ar išmanome, [21] jam
tebūna šlovė Bažnyčioje ir
Kristuje Jėzuje per visas kar-
tas amžių amžiais! Amen.

Vienybės reikalas

4 [1] Taigi aš, kalinys Vieš-
patyje, raginu jus elgtis,
kaip dera jūsų pašaukimui, į
kurį esate pašaukti. [2] Su visu
nuolankumu bei meilumu, su
didžia kantrybe palaikykite
tarpusavio meilę, [3] uoliai ser-
gėkite Dvasios vienybę taikos
ryšiais. [4] Vienas Kūnas ir vie-
na Dvasia, kaip ir esate pa-
šaukti į vieną savo pašaukimo
viltį. [5] Vienas Viešpats, vienas
tikėjimas, vienas krikštas. [6] Vie-
nas Dievas ir visų Tėvas, kuris
virš visų, per visus ir visuose.*

[7] Kiekvienam mūsų duota
malonė pagal Kristaus dova-
nos mastą. [8]* Todėl sakoma:

Kildamas aukštyn, nusivedė
sugautus belaisvius
ir davė žmonėms dovanų.

[9] Ką reiškia *jis pakilo*, jeigu
ne tai, kad jis ir nusileido* į že-
mesniąsias sritis žemėje. [10] O
tasai, kuris nužengė, yra tas
pats, kuris iškilo aukščiau už
visus dangus, kad visa užpil-
dytų. [11] Tai jis paskyrė vienus
apaštalais, kitus pranašais,
evangelistais, ganytojais ir
mokytojais, [12] kad padarytų
šventuosius tinkamus tarnys-
tės darbui, Kristaus Kūno ug-
dymui, [13] kol mes visi kaip vie-
nas tikėdami ir pažindami
Dievo Sūnų, tapsime tikrais
vyrais pagal Kristaus pilnat-
vės amžiaus saiką.
[14] Mes jau nebegalime būti
maži vaikai, siūbuojami ir
nešiojami bet kokio mokymo
vėjelio, žmonių apgaulės, jų
gudrumo, vedančio į klystke-
lius. [15] Ne! Elgdamiesi pagal
tiesą, mes aukime meile visais
atžvilgiais tame, kuris yra Gal-
va, – Kristuje. [16] Iš jo visas Kū-
nas, suderintas ir stipriai su-

3, 18: *Plotis... ir gylis*: Kristaus meilės mums.

3, 19: *Kad būtumėte pripildyti*: kad būtumėte tokie tobuli, kaip jūsų dangiškasis Tėvas yra tobulas (plg. Mt 5, 48).

4, 6: Dievas virš visų yra, per visus ir visuose veikia.

4, 8: Žr. Ps 67 (68), 19. Originale yra: *iš žmonių gavo dovanų*; Paulius vartoja rabinų interpretuotą tekstą.

4, 9: *Nusileido*: įsikūnydamas arba nužengdamas į pragarus.

4, 16: Kristus yra visos Bažnyčios veiklos šaltinis ir siekinys. Visi Bažnyčios nariai ir visos bendruomenės savaip prisideda prie jos augimo ir tobulėjimo.

jungtas įvairiais ryšiais, savaip
veikiant kiekvienai daliai, au-
ga ir save patį stato meilėje.*

Naujas gyvenimas Kristuje

17 Taigi aš liepiu ir įspėju
Viešpatyje, kad jūs nebesielg-
tumėte, kaip elgiasi pagonys
dėl savo proto menkystės. 18 Jų
protavimas aptemęs, jie sveti-
mi Dievo gyvenimui dėl savo
dvasinio aklumo bei širdies su-
akmenėjimo. 19 Jie visiškai iš-
glebo ir pasidavė juslingumui,
godžiai ieškodami visokių ne-
tyrų pasitenkinimų. 20 Bet jūs
gi ne šito išmokote apie Kris-
tų! 21 Juk jūs apie jį išgirdote ir
pagal jį išmokote, kokia yra tie-
sa Jėzuje*: 22* privalu atsižadė-
ti ankstesnio senojo žmogaus
gyvenimo būdo, žlugdančio
apgaulingais geismais, 23 atsi-
naujinti savo proto dvasinėje
gelmėje, 24 apsivilkti nauju
žmogumi, sukurtu pagal Dievą
teisume ir tiesos šventume.

D. KASDIENIS ELGESYS – VIENYBĖS IŠRAIŠKA

25 Tad, pametę melagystę,
*kiekvienas kalbėkite tiesą savo
artimui,* nes mes esame vieni
kitų nariai. 26 *Rūstaudami ne-
nusidėkite!* Tegul saulė nenusi-
leidžia ant jūsų rūstybės! 27 Ir
nepalikite vietos velniui. 28 Kas
vogdavo, tegu nebevagia, bet
imasi triūso, dirbdamas savo
rankomis gerą darbą, kad tu-
rėtų iš ko padėti stokojančiam.
29 Joks bjaurus žodis teneišei-
na iš jūsų lūpų; kalbėkite vien
kas gera, kas tinka pamokyti
ir duoda naudą klausytojams.
30 Ir neliūdinkite Šventosios
Dievo Dvasios, kuria esate
paženklinti atpirkimo dienai.
31 Tebūna toli nuo jūsų visokie
šiurkštumai, piktumai, rūsty-
bės, riksmai ir piktžodžiavimai
su visomis piktybėmis. 32 Ver-
čiau būkite malonūs, gailestin-
gi, atlaidūs vieni kitiems, kaip
ir Dievas Kristuje jums buvo
atlaidus.

Dievo sekėjai

5 1 Būkite Dievo sekėjai,
kaip jo mylimi vaikai, 2 ir
gyvenkite meile, nes ir Kristus
pamilo jus ir atidavė už mus
save kaip atnašą ir kvapią au-
ką Dievui.
3 Užtat ištvirkavimas, visoks
netyrumas ar godulystė tene-
būna jūsų net minimi, kaip
pridera šventiesiems;* 4 taip

4, 21: Jėzaus mirtis ir prisikėlimas yra ta tiesa, pagal kurią dera tvarkyti žmogaus gyvenimą. Paulius primena (20 eil.), kad šitaip tikintieji buvo pamokyti per Krikšto katechezę.

4, 22–32: Krikščioniškosios dorovės reikalavimai nėra tuščias moralizavimas. Jie pagrįsti krikščionio egzistencijos kilnumu, išplaukiančiu iš vienybės su Kristumi. Graži sąžiningo darbo paskirtis – pagalba artimui (28 eil.).

5, 3: Plg. Kol 3, 5.

pat begėdystė, kvaila šneka ar
juokų krėtimas jums tai ne-
tinka, verčiau tebūna dėkoji-
mas. 5 Gerai įsidėmėkite, kad
joks ištvirkėlis, nedorėlis ar
gobšas, tai yra joks stabmel-
dys, nepaveldės Kristaus ir Die-
vo Karalystės dalies. 6 Tegul
niekas neapgauna jūsų tuščiais
plepalais; už tokius dalykus*
Dievo rūstybė ištinka neklus-
numo vaikus. 7 Nebūkite jų ben-
drai! 8 Juk kadaise jūs buvote
tamsa, o dabar esate šviesa
Viešpatyje. Tad elkitės kaip
šviesos vaikai. 9 O šviesos vai-
siai reiškiasi visokeriopu geru-
mu, teisumu ir tiesa. 10 Ištirki-
te, kas patinka Viešpačiui, 11 ir
neprisidėkite prie nevaisingų
tamsos darbų, o verčiau pa-
smerkite juos. 12 Nes ką jie slap-
čia daro, gėda ir sakyti. 13 Bet
visa, ką šviesa smerkia, tam-
pa regima, 14 o kas tampa regi-
ma, yra šviesa. Todėl sakoma:

„Pabusk, kuris miegi,
kelkis iš numirusių,
ir apšvies tave Kristus.“

15 Todėl rūpestingai žiūrėki-
te, kaip jūs elgiatės: kad nebū-
tumėte tarytum neišmanėliai,
bet kaip išmintingi, 16 gerai
naudojantys laiką, nes dienos
yra piktos*. 17 Nebūkite tad ne-
protingi, bet supraskite, kokia
yra Viešpaties valia. 18 Ir ne-
pasigerkite vynu, kuriame slypi
pasileidimas, bet būkite pilni
Dvasios. 19 Kalbėkitės psalmių,
himnų bei dvasinių giesmių žo-
džiais, giedokite ir šlovinkite
savo širdyse Viešpatį, 20 visuo-
met ir už viską dėkodami Die-
vui Tėvui mūsų Viešpaties
Jėzaus Kristaus vardu, 21 pa-
klusdami vieni kitiems dėl
Kristaus baimės.

Pamokymai sutuoktiniams

22 Jūs, moterys, būkite klus-
nios savo vyrams lyg kad Vieš-
pačiui, 23 nes vyras yra žmonos
galva, kaip Kristus* yra Baž-
nyčios Galva, – jis, Kūno gelbė-
tojas. 24 Ir kaip Bažnyčia klau-
so Kristaus, taip ir moterys
visur kur teklauso vyrų.

25 Jūs, vyrai, mylėkite žmo-
nas, kaip ir Kristus mylėjo
Bažnyčią ir atidavė už ją save,
26 kad ją pašventintų, apvaly-
damas vandens nuplovimu ir
žodžiu, 27 kad padarytų sau

5, 6: *Už tokius dalykus*: ištvirkimą ir gobšumą, kurie būdingi pagonims.

5, 14: Citata iš pirmųjų krikščionių giesmės, kuri būdavo giedama per krikštą.

5, 16: *Dienos yra piktos*: viena – iš krikščionio daug reikalaujantys laikai netikinčiųjų (pagonių) aplinkoje; antra, jos greit prabėga ir turime už jas duoti apyskaitą.

5, 22: Plg. 1 Kor 7, 4; Kol 3, 18. Kalbama ne apie vergišką klusnumą, bet apie meilingą pagarbą ir atsidavimą *kaip Kristui*.

5, 26: Čia akivaizdžiai kalbama apie Krikšto sakramentiškumą, būtent jo medžiagą (vandens nuplovimą) ir formą (žodį).

garbingą Bažnyčią, neturinčią
jokios dėmės nei raukšlės, nei
nieko tokio, bet šventą ir nesu-
teptą. 28 Taip ir vyrai turi my-
lėti savo žmonas tarytum sa-
vuosius kūnus. Kas myli
žmoną, myli save patį. 29 Juk
niekas niekada nėra nekentęs
savo kūno, bet jį maitina ir glo-
boja kaip ir Kristus Bažnyčią.
30 Mes gi esame jo Kūno nariai.
31 Todėl žmogus paliks tėvą bei
motiną ir glausis prie savo
žmonos, ir du taps vienu kūnu.
32 Šita paslaptis yra didelė, –
aš tai sakau, žvelgdamas į
Kristų ir Bažnyčią. 33 Taigi
kiekvienas jūsų temyli savo
žmoną kaip save patį, o žmona
tegerbia vyrą.

Žodis vaikams

6 1 Jūs, vaikai, klausykite
Viešpatyje savo gimdyto-
jų, nes šito reikalauja teisin-
gumas. 2 *Gerbk savo tėvą ir mo-
tiną*, – tai pirmasis įsakymas
su pažadu: 3 *Kad tau gerai sek-
tųsi ir ilgai gyventumei žemėje.*
4 Ir jūs, tėvai, neerzinkite savo
vaikų, bet auklėkite juos,
drausmindami ir mokydami
Viešpaties vardu.*

Pamokymai vergams ir šeimininkams

5 Jūs, vergai, klausykite sa-
vo žemiškųjų šeimininkų su
baime ir pagarba, nuoširdžiai
lyg kąd Kristaus, 6 ne dėl akių
tarnaudami, lyg žmonėms pa-
tikti norėdami, bet kaip Kris-
taus vergai, iš širdies vykdan-
tys Dievo valią. 7 Noriai tar-
naukite kaip Viešpačiui, o ne
žmonėms, 8 žinodami, jog kiek-
vienas, tiek vergas, tiek lais-
vasis, jei padaro ką gera, gaus
atlyginimą iš Viešpaties.
9* Ir jūs, šeimininkai, tą patį
darykite jiems. Liaukitės gra-
sinę, žinodami, kad ir jiems, ir
jums yra Viešpats danguje ir
kad jis nedaro skirtumo tarp
asmenų.

Dvasinė kova

10 Pagaliau būkite tvirti Vieš-
patyje ir jo galybės jėga. 11 Ap-
siginkluokite visais Dievo gin-
klais, kad galėtumėte išsilai-
kyti prieš velnio klastas. 12 Mes
grumiamės ne su krauju ir kū-
nu*, bet su kunigaikštystėmis,
valdžiomis, šių tamsybių pa-
saulio valdovais ir dvasinėmis
blogio jėgomis dangaus aukš-

6, 4: Plg. Pat 13, 24; 19, 18; Įst 6, 7. 20.

6, 9: Tiesa, kad prieš Dievą lygiai atsakingi šeimininkai, kaip ir vergai, iš pagrindų keitė jų santykius, kėlė vergo žmogiškąjį orumą. *Nedaro skirtumo tarp asmenų*, arba *nėra žmonėms šališkas* – dažnas NT posakis, ryškinantis fundamentalų Dievo teisingumą, žvelgiantį ne į rangus ar pataikavimą, o į tikrąją vidinę žmogaus vertę.

6, 12: *Kūnas ir kraujas*: hebraizmas, reiškiantis silpną, mirtingą žmogaus prigimtį. Mūsų išganymo kova galiausiai eina ne prieš stumiančius į blogį mirtingus žmones, bet prieš galingas piktąsias dvasias.

tumose. [13] Todėl imkitės visų
Dievo ginklų, kad galėtumėte
piktąją dieną pasipriešinti ir,
visa nugalėję, išsilaikyti. [14] Tad
stovėkite, *susijuosę strėnas tie-*
sa, apsivilkę teisumo šarvais
[15] *ir apsiavę kojas ryžtu skleisti*
taikos Evangeliją. [16] O svar-
biausia, pasiimkite tikėjimo
skydą, su kuriuo užgesinsite
visas ugningas piktojo strėles.
[17] Pasiimkite ir *išganymo šal-*
mą bei Dvasios kalaviją, tai yra
Dievo žodį. [18] Kiekvienu metu
melskitės Dvasioje visokerio-
pomis maldomis ir prašymais.
Be paliovos budėkite, malda
užtardami visus šventuosius
[19] ir mane, kad kai atveriu lū-
pas*, būtų man duota drąsiai
skelbti Evangelijos paslaptį,
[20] kurios pasiuntinys esu ir bū-
damas kalinys, – kad turėčiau
drąsos kalbėti taip, kaip pri-
valau kalbėti.

E. PABAIGA

[21] Kad ir jūs sužinotumėte,
kaip man einasi ir ką veikiu,
visa papasakos jums Tichikas,
mylimas brolis ir ištikimas pa-
dėjėjas Viešpatyje. [22] Aš tam jį
ir siunčiu, kad jūs sužinotumė-
te apie mus ir kad jis paguostų
jūsų širdis.

[23] Broliams ramybė ir meilė
su tikėjimu nuo Dievo Tėvo ir
Viešpaties Jėzaus Kristaus.
[24] Malonė visiems, kurie myli
mūsų Viešpatį Jėzų Kristų ne-
gęstančia meile!

6, 19: *Atverti lūpas*: šis posakis nurodo autoritetingą, Dievo įkvėptą skelbimą (plg. Mt 5, 2).

LAIŠKAS FILIPIEČIAMS

Filipai Graikijos šiaurės rytuose buvo svarbus Makedonijos, Romos imperijos provincijos, miestas. Apaštalo Pauliaus dienomis Filipai, esantys prie didžiojo *Via Egnatia* vieškelio tarp Adrijos pajūrio ir Bizantijos, viduryje derlingos lygumos arti Pangėjo kalno aukso kasyklų, buvo romėniškas miestas, o jo gyventojai – graikai ir makedoniečiai bei sauja žydų (žr. Apd 16, 21). VI a. prieš Kr. trakų įkurtą miestą, pavadintą Krenidu, po 360 m. prieš Kr. užkariavo Pilipas II Makedonietis, Aleksandro Didžiojo tėvas, ir pervardijo Pilipo miestu – Filipais. Makedonija romėnų valdomis tapo II a. prieš Kr. Filipų laukuose 42 m. prieš Kr. Antonijus ir Oktavianas lemiamai nugalėjo Julijaus Cezario žudikų Bruto ir Kasijaus pajėgas. Vėliau Oktavianas, kuris tapo Augustu, pavertė Filipus romėnų kolonija ir čia įkurdino daugybę Romos legionų veteranų.

Filipuose apaštalas Paulius įkūrė pirmąją Krikščionių Bendriją Europos žemyne (žr. Apd 16, 9–40). Jis atvyko į Filipus per Neapolio – šiandienės Kavalos – uostamiestį, per antrą misijų kelionę, turbūt 49 ar 50 metais, lydimas bendradarbių Silo, Timotiejaus (žr. Apd 15, 40; 16, 3) bei Luko, jei šis priskiriamas prie tų, kurie ženklinami *mes* nuoroda *Apaštalų darbų* knygoje (žr. Apd 16, 10–17). Joje aprašomas prekybininkės Lidijos atsivertimas, vergės egzorcizmas ir kalėjimo viršininko bei jo šeimos tikėjimas ir krikštas po žemės drebėjimo, Pauliui bei Silui kalint Filipuose. Tačiau nė vieno iš šių asmenų Paulius nemini savo laiške Filipų Bendrijai (žr. 4, 2 ir 4, 3 paaiškinimus). Apd 16 skyrius užbaigia savo pasakojimą, aprašydamas, kaip Paulius ir Silas, prašomi pretorių, iškeliavo į Tesaloniką (žr. Apd 17, 1–10), kur Pauliui keletą kartų paramą atsiuntė ištikimieji filipiečiai (žr. Fil 4, 16). Vėliau Paulius turbūt stabtelėdavo čia keliaudamas iš Efezo į Graikiją (žr. Apd 20, 1–2) ir tikrai apsistojo savo lemtingos kelionės į Jeruzalę metu (žr. Apd 20, 6).

Paulius laišką Filipų krikščionims rašė iš kalėjimo (žr. 1, 7. 13. 14. 17), kai jam grėsė mirties pavojus (žr. 1, 20–23). Nors Paulius kalėjo už žinios apie Kristų skelbimą, jis džiaugėsi Evangelijos plitimu (žr. 1, 12–26) ir išreiškė dėkingumą filipiečiams už jų nuolatinį rūpinimąsi bei paramą (žr. 4, 10–20). Daugiausia laiško turinys susijęs su vienybės ir nuolankumo mokymu Filipų Bendrijoje (žr. 1, 27–2, 18) ir skatinimu bendrauti, džiaugtis bei ugdyti ramybę (žr. 4, 1–9).

Laiškas, atrodo, jau baigiamas 2 skyriaus pabaigoje, kai Paulius praneša apie Timotiejaus ir Epafrodito planus atvykti į Filipus bei dalijasi viltimi, kad jis atgaus laisvę ir vėl atvyks į Filipus (žr. 2, 19–31). Tačiau staiga 3, 2 tekste Paulius prasiveržia perspėjimais apie grėsmę, kylančią dėl netikrų mokytojų, kurie mėgina užkrauti filipiečiams Mozės Įstatymo naštą, įskaitant ir apipjaustymą. Kita laiško

dalis – 3, 2–21 – griežtai pasmerkia žydžiuojančius krikščionis (žr. Gal 2, 11–3, 29) ar krikščionis mokytojus, kilusius iš judaizmo (žr. 2 Kor 11, 12–23). Šis poelgis teikia įžvalgų apie paties Pauliaus gyvenimą (žr. 3, 4–6), mokymą dėl nuteisinimo, krikščionio gyvenimo ir galutinės žmogaus vilties (žr. 3, 7–21).

Apie laiką ir vietą, kur apaštalas Paulius rašydamas *Laišką filipiečiams* buvo įkalintas, tikrų žinių nėra. Įprasta laišką sieti su Pauliaus įkalinimu Romoje tarp 59 ir 63 m. po Kr. (žr. Apd 28, 14–31). Šiandien vieni teigia, kad apaštalas laišką parašė įkalinimo metu Cezarėjoje, Palestinos pajūryje, 57 ar 58 metais (žr. Apd 23, 23–26, 32), o kiti siūlo Korintą (žr. 2 Kor 11, 9). Daugelis vėliausiųjų laiško tyrinėtojų laišką mėgina susieti su apaštalo įkalinimu Efeze ir jį datuoja apie 55 m. po Kr., remdamiesi nuoroda 2 Kor 1, 8 tekste apie Azijoje ištikusias negandas (žr. ir 1 Kor 15, 32). Nuoroda į pretorijų 1, 13 (žr. 4, 22) gali būti suprasta kaip nuoroda į imperatoriaus sargybos dalinį ar valdžios rūmus Efeze. Laiške Paulius užsimena apie keletą kelionių ten ir atgal tarp Filipų bei tos vietos, kur jis kalinamas (žr. 2, 25–28; 4, 14). Kadangi Efezas buvo palyginti arti Filipų, daugelis vėliausiųjų laiško tyrinėtojų Efezą laiko tinkamiausia vieta. Efezo hipotezės šalininkai laišką datuoja apie 55 metus, kai buvo parašyti didieji Pauliaus laiškai. Be to, daugelis aiškintojų mano, kad mūsų skaitomas *Laiškas filipiečiams* gali būti sudarytas iš kelių Pauliaus laiškų filipiečiams.

Laiškas filipiečiams yra patrauklus ir turtingas įžvalgų į apaštalo Pauliaus teologiją, jo apaštalinę meilę ir rūpinimąsi Evangelija bei konvertitais. Apaštalas atskleidžia jautrų šventumą ir entuziazmą dėl Kristaus, gyvenimo bei mirties rakto (žr. 1, 21), prieraišumą filipiečiams. Su jais Paulius dalijasi viltimi ir įsitikinimais, lūkesčiais ir baimėmis, apreikšdamas visapusišką, paremtą tikėjimu pasitikėjimą Kristumi (žr. 3, 8–10). Laiške įterpta giesmė apie išganymą, Dievo sukurtą per Kristų (žr. 2, 6–11); Paulius giesmę pritaiko krikščionių tarpusavio santykiams (žr. 2, 1–5).

Įprasta *Laišką filipiečiams* vadinti *džiaugsmo laišku* (žr. 4, 4. 10), nes jis kupinas tikėjimo džiaugsmo, kurio pagrindas yra *tikrasis* lemtingo Kristaus vaidmens *supratimas* jo *didybę* išpažįstančiųjų gyvenime (žr. 2, 11; 3, 8–12. 14. 20–21).

Laiško filipiečiams metmenys

A.	Įžanga	1, 1–11
B.	Evangelijos plitimas	1, 12–26
C.	Nurodymai Bažnyčiai	1, 27 – 2, 18
D.	Pauliaus ir jo bendradarbių kelionės planai	2, 19 – 3, 1
E.	Ginčas: teisumas ir Kristus	3, 2–21
F.	Nurodymai Bažnyčiai	4, 1–9
G.	Padėka filipiečiams už dosnumą	4, 10–20
H.	Pabaiga	4, 21–23

A. ĮŽANGA

1 1 Paulius ir Timotiejus,
Kristaus Jėzaus tarnai,
visiems šventiesiems Kristuje
Jėzuje, gyvenantiems Filipuo-
se, kartu su vyskupais ir dia-
konais*. 2 Malonė jums ir ramy-
bė nuo Dievo, mūsų Tėvo, ir
Viešpaties Jėzaus Kristaus.
3 Aš dėkoju savo Dievui, ka-
da tik jus prisimenu, 4 visuo-
met, kiekvienoje maldoje, su
džiaugsmu už jus visus besi-
melsdamas, 5 už jūsų bendra-
darbiavimą Evangelijos labui
nuo pirmosios dienos iki šian-
dien*. 6 Esu tikras, kad tas, ku-
ris jumyse pradėjo šį gerą dar-
bą, jį ir pabaigs iki Kristaus
Jėzaus dienos*. 7 Šitaip many-
ti apie jus visus teisinga, nes
aš turiu savo širdyje jus, kurie,
tiek man esant kalėjime, tiek
ginant ir stiprinant Evangeli-
ją, visi tebesate mano malonės
dalininkai. 8 Dievas gali paliu-
dyti, kaip jūsų visų pasiilgau
Kristaus Jėzaus nuoširdumu*.
9 Ir dabar meldžiu, kad jūsų
meilė vis augtų ir augtų paži-
nimu ir visokeriopu išmanymu,
10 kad jūs mokėtumėte pasi-
rinkti, kas vertingiau, kad bū-
tumėte tyri ir be priekaišto
Kristaus dieną, 11 pilni teisumo
vaisių per Jėzų Kristų Dievo
garbei ir šlovei.

B. EVANGELIJOS PLITIMAS

12 Broliai, noriu, kad jūs ži-
notumėtė, jog mano būklė iš-
ėjo į gera Evangelijos plitimui.
13 Mat mano kalinimas dėl
Kristaus išgarsėjo visame pre-
torijuje* ir tarp kitų gyventojų.
14 Daugumas brolių Viešpa-
tyje, mano pančių paakinti,
imasi drąsiau skelbti Dievo žo-
dį. 15 Beje, kai kurie skelbia
Kristų iš pavydo ir rungtyniau-
dami, kiti skelbia Kristų gera
valia; 16 šitie iš meilės, supras-
dami, kad aš pašauktas ginti
Evangelijos, 17 o anie skelbia
Kristų ne iš gryno nusistatymo,
bet iš tuštybės ir pavydo, tar-
damiesi pasunkinsią mano
pančius. 18 Tesižinai! Kad viso-
kiais būdais, dėl akių ar iš tie-
sų, yra skelbiamas Kristus, –
štai kuo džiaugiuosi! Bet aš ir

1, 1: *Vyskupas* pažodžiui reiškia *prievaizdas, prižiūrėtojas*, o *diakonas* – *tarnas*. Daugiskaita rodo, kad anuo metu dar nebuvo aiškiai skiriamas vyskupas nuo kunigo (*presbiterio*).

1, 5: Filipų bendruomenė nuo pat pradžios dosniai rėmė apaštalą, padėdama jam vykdyti misijų darbą. Žr. 2 Kor 11, 8–9.

1, 6. 10: *Jėzaus diena*: Paskutinio teismo diena, kai Kristus ateis teisti gyvųjų ir mirusiųjų.

1, 8: *Kristaus Jėzaus nuoširdumu*: tuo nuoširdumu tikintiesiems, kurį žadina apaštalo širdyje Jėzus Kristus.

1, 13: Pretorijus – imperatoriaus sargybos dalinio būstinė. Per Pauliaus sargybinius (žr. Apd 28, 16) ir lankytojus sklido Romoje Geroji išganymo Naujiena.

toliau džiaugsiuosi. 19 Juk ži-
nau, kad šitai pravers mano
išganymui dėl jūsų maldos ir
Jėzaus Kristaus Dvasios pa-
galbos. 20 Aš karštai laukiu ir
turiu viltį, jog anaiptol nelik-
siu sugėdintas, bet kaip visuo-
met, taip ir dabar Kristus bus
viešai išaukštintas mano kū-
ne – nesvarbu, ar gyvenimu, ar
mirtimi. 21 Man gyvenimas –
tai Kristus, o mirtis – tik lai-
mėjimas. 22 Bet jei aš, gyven-
damas kūne, dar galėčiau vai-
singai pasidarbuoti, tuomet
nebežinau, ką pasirinkti. 23 Ma-
ne traukia ir viena, ir antra*,
nors verčiau man mirti ir būti
su Kristumi, nes tai visų geriau-
sia. 24 O mano pasilikimas kū-
ne reikalingesnis jums. 25 Taip
įsitikinęs, aš žinau, jog liksiu
ir būsiu su jumis visais jūsų
pažangai ir tikėjimo džiaugs-
mui, 26 kad jūs dar labiau galė-
tumėte pasigirti manimi Kris-
tuje Jėzuje, kai vėl atvyksiu
pas jus.

C. NURODYMAI BAŽNYČIAI

27 Tiktai elkitės, kaip dera be-
silaikantiems Kristaus Evan-
gelijos, kad atvykęs pamaty-
čiau, o jei neatvyksiu –
išgirsčiau, jog gyvenate viena
dvasia, visi kaip vienas kovoja
te už Evangelijos tikėjimą 28 ir
nė iš tolo nesiduodate priešų
išgąsdinami*. Jiems tai yra
žlugimo ženklas, o jums – iš-
gelbėjimo, ir jis Dievo duotas.
29 Jums suteikta malonė dėl
Kristaus ne tik jį tikėti, bet ir
dėl jo kentėti 30 kovojantiems
tokią pat kovą, kokią matėte*
mane kovojant ir apie kokią da-
bar girdite, jog aš kovoju.

Vienybė ir nuolankumas

2 1 Taigi, jeigu esama Kris-
tuje paskatinimo, meilės
paguodos, jei esama bendrys-
tės Dvasioje, nuoširdumo ir
užuojautos, 2 tai padarysite
mano džiaugsmą tobulą tuo,
kad laikysitės vienos minties,
turėsite vienokią meilę, santai-
ką ir sutarimą. 3 Tegul nelieka
vietos vaidams ar tuščiai pui-
kybei, bet vienas kitą laikykite
aukštesniu už save 4 ir žiūrėki-
te kiekvienas ne savo naudos,
bet kitų. 5 Būkite tokio nusista-
tymo kaip Kristus Jėzus.

6 Jis, turėdamas Dievo
prigimtį,
godžiai nesilaikė savo
lygybės su Dievu,
7 bet apiplėšė pats save,
priimdamas tarno išvaizdą
ir tapdamas panašus į
žmones.
Jis ir išore tapo kaip visi
žmonės;

1, 23: *Ir viena, ir antra*: ir mirtis, ir gyvenimas.
1, 28: Kalbama apie krikščionių bendruomenės vienybę.
1, 30: *Matėte*: žr. Apd 16, 19–39.

8 jis nusižemino,
tapdamas klusnus iki
mirties,
iki kryžiaus mirties.
9 Todėl ir Dievas jį išaukštino
ir padovanojo jam vardą,
kilniausią iš visų vardų,
10 kad Jėzaus vardui
priklauptų
kiekvienas kelis
danguje, žemėje ir po žeme
11 *ir kiekvienos lūpos*
Dievo Tėvo šlovei *išpažintų:*
„Jėzus Kristus yra
Viešpats!"

Išganymo kelias

12 Taigi, mano mylimieji,
kaip visuomet klausydavote
manęs, kai būdavau tarp jūsų,
taip dar labiau klausykite man
nesant tarp jūsų: darbuokitės
savo išganymui su baime ir
drebėdami*, 13 nes Dievas iš sa-
vo palankumo skatina jus ir
trokšti, ir veikti!

14 Visa darykite be murmė-
jimų ir svyravimų, 15 kad bū-
tumėte nepeiktini ir nekalti,
nesutepti Dievo vaikai sugė-
dusioje ir iškrypusioje kartoje,
kur jūs spindite tarsi žiburiai
pasaulyje. 16 Tvirtai laikykitės
gyvenimo žodžio, kad Kris-
taus dieną galėčiau pasigirti
ne veltui bėgęs ir ne veltui var-
gęs. 17 O jei turės būti pralietas
mano kraujas, kaip jūsų tikė-
jimo auka ir atnaša Dievui, aš
džiaugiuosi ir esu linksmas
kartu su jumis visais. 18 Taip
pat ir jūs būkite linksmi ir
džiaukitės kartu su manimi.

D. PAULIAUS IR JO BENDRADARBIŲ KELIONĖS PLANAI

19 Aš turiu Viešpatyje Jėzuje
viltį netrukus pasiųsti pas jus
Timotiejų, kad būčiau ramus,
sužinojęs, kaip jums sekasi.
20 Mat neturiu kito pasiuntinio,
kuris taip nuoširdžiai jumis rū-
pintųsi. 21 Visi kiti ieško ne
Kristaus Jėzaus, bet savo nau-
dos. 22 O apie jį žinote, kad jis
tinkamas, nes Evangelijos la-
bui jis man tarnavo kaip sū-
nus tėvui. 23 Taigi, kai tik pa-
aiškės mano byla, turiu viltį
tučtuojau jį pasiųsti. 24 Be to,
turiu Viešpatyje viltį ir pats
netrukus atvykti pas jus.*

25* Aš dar nusprendžiau, jog
reikia siųsti pas jus Epafrodi-
tą, mano brolį, bendradarbį ir
žygių draugą, o jūsų pasiuntinį
ir pagalbininką mano varguo-
se. 26 Jis labai jūsų pasiilgo ir
sielojosi, kad jūs išgirdote apie
jo ligą. 27 O jis buvo arti mirties,
tačiau Dievas jo pasigailėjo, ir

2, 12: *Su baime ir drebėdami*: iš tikros širdies ir stropios sąžinės.

2, 24: Paulius tikisi, kad jį paleis iš namų arešto. O antro kalinimo Romoje metu 67 m. jis žinos, kad jo laukia mirtis, ir 2 Tim rašys kaip testamentą bei atsisveikinimo laišką.

2, 25–30: Epafroditas buvo atgabenęs Pauliui Filipų tikinčiųjų aukas ir Romoje susirgęs.

ne vien tik jo, bet ir manęs, kad
manęs neužgriūtų sielvartas
po sielvarto. 28 Taigi aš jį sku-
biai siunčiu, kad, jį pamatę,
pradžiugtumėte ir aš taip ne-
liūdėčiau. 29 Priimkite jį Vieš-
patyje su tikru džiaugsmu ir
gerbkite tokius žmones, 30 nes
dėl Kristaus darbo jis buvo at-
sidūręs prie mirties, statyda-
mas pavojun savo gyvybę, kad
atliktų man patarnavimą, ku-
rio jūs negalėjote padaryti.

3 1 O šiaip jau, mano broliai,
džiaukitės Viešpatyje!
Man rašyti vis tą patį nesun-
ku, o jums tai pastiprinimas.

E. GINČAS: TEISUMAS IR KRISTUS

2 Sergėkitės šunų, sergėkitės
netikrų darbininkų, saugokitės
apsipjaustėlių!* 3* Tikrieji api-
pjaustytieji esame mes, kurie
tarnaujame Dievui jo Dvasia,
didžiuojamės Kristumi Jėzu-
mi ir pasitikime ne kūnu. 4 O
juk aš galėčiau pasitikėti ir
kūnu! Jei kas nors tariasi ga-
lįs pasitikėti kūnu, tai aš pir-
mutinis, 5* aštuntą dieną api-
pjaustytas, kilęs iš Izraelio
tautos, Benjamino genties, žy-
das iš žydų, Įstatymo tiksliai
besilaikantis fariziejus, 6 uolus
Bažnyčios persekiotojas, be
priekaištų vykdęs Įstatymo rei-
kalaujamą teisumą.

Posūkis apaštalo gyvenime

7 Bet tą pirmenybę aš dėl
Kristaus palaikiau nuostoliu.
8 O taip! Aš iš tikrųjų visa lai-
kau nuostoliu palyginti su
Kristaus Jėzaus, mano Vieš-
paties, pažinimo didybe. Dėl jo
aš ryžausi visko netekti ir vis-
ką laikau sąšlavomis, kad tik
laimėčiau Kristų 9 ir būčiau ja-
me, nebeturėdamas nuosavo
teisumo, kurį teikia Įstatymas,
bet turėdamas teisumą iš tikė-
jimo Kristumi, einantį iš Die-
vo, paremtą tikėjimu. 10 Trokš-
tu pažinti jį, jo prisikėlimo
galybę ir bendravimą jo kentė-
jimuose, noriu panašiai kaip
jis numirti,* 11 kad pasiekčiau
ir prisikėlimą iš numirusių.

Veržimasis į tobulumą

12 Aš nesakau, kad jau esu ši-
tai gavęs ar tapęs tobulas, bet
vejuosi norėdamas pagauti,
nes jau esu Kristaus Jėzaus
pagautas*. 13 Vis dėlto, broliai,
nemanau, kad jau būčiau tai
pasiekęs. Tik viena tikra: pa-
miršęs, kas už manęs, aš ver-

3, 2: *Apsipjaustėlių*, arba *susipjaustėlių*: apaštalas su ironija kalba apie žydžiuojančių krikščionių reikalaujamą apipjaustymą kaip beprasmišką susižalojimą.
3, 3–4: Pasitikėjimas kūnu: pasitikėjimas apipjaustymu ir kitų išorinių ST nuostatų vykdymu.
3, 5: Plg. Apd 23, 6; 26, 5.
3, 10: Plg. Rom 6, 3–7.
3,12 : Paulius turi galvoje savo netikėtą atsivertimą kelionės į Damaską metu. Žr. Apd 9, 3–6.

žiuosi pirmyn, 14* į tikslą, sie-
kiu laimikio aukštybėse, prie
kurio Dievas kviečia Kristuje
Jėzuje. 15 Taigi visi, kurie esa-
me tobuli*, turėkime tai gal-
voje! O jeigu jūs apie ką nors
manote kitaip, Dievas jums tai
apreikš. 16 Kad ir kiek nuėję,
ženkime toliau ta pačia linkme.

Nuskaidrintas kūnas

17 Broliai, visi būkite mano
sekėjai ir žiūrėkite į tuos, ku-
rie elgiasi pagal mūsų pavyz-
dį. 18 Daugelis – apie juos ne
kartą esu jums kalbėjęs ir da-
bar su ašaromis kalbu – elgia-
si kaip Kristaus kryžiaus prie-
šai. 19 Jų galas – pražūtis, jų
dievas – pilvas ir jų garbė – gė-
da. Jie temąsto apie žemės
daiktus. 20 Tuo tarpu mūsų tė-
vynė danguje, ir iš ten mes lau-
kiame Išgelbėtojo, Viešpaties
Jėzaus Kristaus, 21 kuris pa-
keis mūsų vargingą kūną ir pa-
darys jį panašų į savo garbin-
gąjį kūną ta galia, kuria jis sau
visa palenkia.

F. NURODYMAI BAŽNYČIAI

4 1 Taigi, mano broliai, ma-
no mylimieji ir išsiilgtie-
ji, mano džiaugsme ir mano
vainike, – tvirtai stovėkite
Viešpatyje, mylimieji!

2 Aš prašau Evodiją ir raginu
Sintichę būti vienos minties
Viešpatyje. 3 Taip pat prašau
tave, ištikimasis bičiuli, padėk
joms! Jos juk darbavosi su ma-
nimi Evangelijos labui kartu
su Klemensu ir kitais mano
bendradarbiais, kurių vardai
įrašyti gyvenimo knygoje.

4 Visuomet džiaukitės Vieš-
patyje! Ir vėl kartoju: džiauki-
tės! 5 Jūsų meilumas tebūna ži-
nomas visiems. Viešpats yra
arti! 6 Niekuo per daug nesirū-
pinkite, bet visuose reikaluose
malda ir prašymu su padėka
jūsų troškimai tesidaro žino-
mi Dievui. 7 Ir Dievo ramybė,
pranokstanti visokią išmintį,
sergės jūsų širdis ir mintis
Kristuje Jėzuje.

8 Pagaliau, broliai, mąstyki-
te apie tai, kas teisinga, garbin-
ga, teisu, tyra, mylėtina, giria-
ma, – apie visa, kas dorybinga
ir šlovinga. 9 Darykite, ką tik iš
manęs išmokote, ką gavote, ką
girdėjote ir matėte manyje, ir
ramybės Dievas bus su jumis.

G. PADĖKA FILIPIEČIAMS UŽ DOSNUMĄ

10 Aš labai apsidžiaugiau
Viešpatyje, kad pagaliau pra-
žydo* jūsų rūpinimasis mani-

3, 14: Plg. 1 Kor 9, 24; 2 Tim 4, 7.
3, 15: *Tobuli*: tikri krikščionys (plg. 1 Kor 2, 6), nors dar nepasiekę asmeninio tobulumo, kaip ką tik pasakyta 12–14 eil.
4, 10: Vietoj sauso žodžio *pasirodė* Paulius vartoja vaizdingą *pražydo*.

mi. Jūs ir seniau rūpindavotės,
bet stigo progų tai parodyti.
11 Suprantama, aš visai ne-
manau skųstis stoka, nes iš-
mokau būti patenkintas savo
būkle. 12 Aš moku gyventi var-
gingai ir būti turtingas. Visa
ko esu ragavęs: buvau sotus ir
alkanas, turtingas ir beturtis.
13 Aš visa galiu tame, kuris
mane stiprina.
14 Vis dėlto jūs gerai padarė-
te, bendraudami su manim
varge. 15 Jūs, filipiečiai, ir pa-
tys žinote: kai, pradėjęs skelb-
ti Evangeliją, išvykau iš Ma-
kedonijos, jokia Bažnyčia
neužmezgė su manimi davimo
ir gavimo santykių, tik jūs vie-
ni. 16 Jūs mano reikalams pri-
siuntėte aukų vieną ir kitą kar-
tą į Tesaloniką. 17 Aš netrokštu
dovanos, bet noriu, kad jūsų
naudai augtų vaisiai jūsų są-
skaiton. 18 O aš esu visko gavęs
ir turiu per akis. Aš visiškai ap-
rūpintas, per Epafroditą gavęs
kvapią dovaną, Dievui priimti-
ną ir patinkamą auką. 19 O ma-
no Dievas iš savo turtų gausos
Kristuje Jėzuje šlovingai paten-
kins visas jūsų reikmes. 20 Mū-
sų Dievui ir Tėvui šlovė per
amžių amžius! Amen.

H. PABAIGA

21 Sveikinkite kiekvieną
šventąjį Kristuje Jėzuje. Jus
sveikina su manimi esantys
broliai. 22 Jus sveikina visi
šventieji, ypač iš ciesoriaus
šeimynos*.
23 Viešpaties Jėzaus Kris-
taus malonė tebūna su jūsų
dvasia!

4, 22: *Ciesoriaus šeimyna*: atsi-vertę pretoriai, valdininkai, dva-riškiai ir vergai.

LAIŠKAS KOLOSIEČIAMS

Šis laiškas yra skirtas Kolosų Bendrijai Lykaus slėnyje, Mažojoje Azijoje, į rytus nuo Efezo. Iš laiško matyti, kad Paulius nebuvo lankęsis šioje Bendrijoje (žr. 1, 4; 2, 1), kurią įkūrė Epafras (žr. 1, 7; 4, 12; Fm 23). Kolosų krikščionis vargino problemos, keliamos naujųjų mokytojų, kurie savitai aiškino Kristaus santykį su kosmosu – Visata. Jų mokymas didelės reikšmės teikė angelams – angelų garbinimui (žr. 2, 18), kunigaikštystėms ir valdžioms (žr. 2, 15), pagonių religijoje susijusioms su dangaus kūnų jėga ir kultu (žr. 2, 16), valgio bei gėrimo taisyklėmis ir asketinėmis pratybomis (žr. 2, 16. 18). Toks mokymas, anot apaštalo Pauliaus, menkina Kristaus asmenį ir įnašą į išganymą. Šią Dievo paslaptį Kristuje Paulius išdėsto nuostabioje giesmėje *Kristus – Visatos Galva* (žr. 1, 15–20) ir primygtinai jos kertines mintis kartoja per visą laišką. Kaip sako Paulius, naujųjų mokytojų teiginiai – *būsimųjų dalykų šešėlis,* o Kristus – *tikrovė* (žr. 2, 17).

Epafras, ieškodamas pagalbos galynėtis su naujųjų mokytojų keliamomis problemomis Kolosų Bendrijoje, kreipėsi į apaštalą Paulių, kuris tuo metu buvo kalėjime (žr. 4, 10. 18). O šis, nediskutuodamas apie angelus ir jų vaidmenį, tiesiog patvirtina, kad Kristus turi visapusišką atpirkimo *pilnatvę* (žr. 1, 19) ir kad dvasinis žmogaus atnaujinimas įvyksta per krikštą susitinkant su Kristumi, mirusiu ir prisikėlusiu (žr. 2, 9–14). Taigi krikščioniui nėra jokio reikalo sielotis, įsiteikti dvasioms (žr. 2, 15) ar vengti asketinėmis pratybomis įsivaizduoto susiteršimo valgiu arba gėrimu (žr. 2, 20–23). Tikroji krikščionio askezė apima savo nuodėmių nugalėjimą (žr. 3, 5–10) ir artimo meilę pagal Kristaus įstatymą (žr. 3, 12–16).

Paulius pagiria visą Kolosų Bendriją (žr. 1, 3–8). Atrodo, tai liudija, kad kolosiečiai, nors ir spiriami priimti klaidingas naujųjų mokytojų tiesas, nebuvo jomis susigundę. Apaštalas pareiškia savo rūpinimąsi jais malda (žr. 1, 9–14). Evangelijos skelbimas Pauliui kainavo persekiojimą, kančią ir kalėjimą, tačiau jis visa tai laiko Kristaus kentėjimų atspindžiu ir reikalinga pratyba dėl Evangelijos (žr. 1, 24 paaiškinimą; taip pat 1, 29; 2, 1). Apaštalo nurodymai krikščionių šeimai, vergams ir šeimininkams pabrėžia, jog Evangelija reikalauja naujos dvasios ir naujo gyvenimo būdo. Privalu mylėti, paklusti ir tarnauti *Viešpatyje* (žr. 3, 18; 4, 1).

Laiškas kolosiečiams turi tokius pat metmenis kaip ir kiti Pauliaus laiškai. Jis išsiskiria iš kitų savo poetinėmis eilutėmis: 1, 15–20 teksto įžvalga į Kristų ir likiminį Kristaus vaidmenį, kuriant ir atperkant kosmosą – Visatą. Ši kristologinė giesmė panaši į kitas giesmes (žr. Fil 2, 6–11; 1 Tim 3, 16; Jn 1, 1–18). Atrodo, tai buvo liturginis tekstas,

artimas ir Pauliui, ir Kolosų Bendrijai, ir netikriems mokytojams. Tačiau 1, 21–2, 7 tekste Paulius aiškina santykį tarp Kristaus Kūno – Bendrijos – ir kosmoso, arba Visatos, ne tik potekste, išreiškiančia Kristaus buvimą prieš įsikūnijimą ir viešpatavimą, bet ir misijų pažangą pasaulyje, *atskleidžiant Dievo žodį* (žr. 1, 25. 27). Šiame Kristaus Kūno – Bendrijos – misijų tarnystėje Paulius kaip *tarnas* turi svarbų vaidmenį nešti pagonims Kristų ir Evangeliją kaip viltį (žr. 1, 23. 25. 27). *Visai kūrinijai po dangumi* turi būti *paskelbta vilties Evangelija* taip, kad kiekvienas, kuris priima Kristų, įsišaknijęs į jį tikėjimu, gyventų Kristuje (žr. 1, 28; 2, 6. 7).

Apaštalas Paulius kolosiečiams rašė būdamas kalėjime. Lieka neaišku, iš kokio kalėjimo ir kada buvo parašytas šis laiškas. Tokia pat problema iškyla ir *Laiške efeziečiams* bei *Laiške filipiečiams*. Įprasta laišką sieti su namų areštu Romoje, kur Pauliaus laisvė skelbti Kristų buvo ribota (žr. Apd 28, 16–28), arba su jo antruoju įkalinimu Romoje. Kiti laiško tyrinėtojai sieja jį su ankstesniu įkalinimu Cezarėjoje (žr. Apd 23, 12–27) arba Efeze (žr. Apd 19). O dar kiti mano, kad laiškas yra Pauliaus mokinio ar sekėjo, rašiusio slapyvardžiu, darbas. Bet kokiu atveju laiško turinys gana artimas *Laiškui efeziečiams*.

Laiško kolosiečiams metmenys

A.	Įžanga	1, 1–14
B.	Kristaus pranašumas	1, 15 – 2, 3
C.	Perspėjimai apie netikrus mokytojus	2, 4–23
D.	Krikščionio gyvenimas pasaulyje	3, 1 – 4, 6
E.	Pabaiga	4, 7–18

A. ĮŽANGA

1 1 Paulius, Dievo valia Kris-
taus Jėzaus apaštalas, ir
brolis Timotiejus, – 2 šventie-
siems ir ištikimiesiems bro-
liams Kristuje, gyvenantiems
Kolosuose: malonė ir ramybė
jums nuo Dievo, mūsų Tėvo!
3 Nuolat melsdamiesi už jus,
mes dėkojame Dievui, mūsų
Viešpaties Jėzaus Kristaus Tė-
vui, 4 nes girdime, kad jūs tiki-
te Kristų Jėzų ir mylite visus
šventuosius 5 dėlei vilties, kuri
jums atidėta danguje. Apie tą
viltį jūs esate girdėję Evange-
lijos tiesos žodyje, 6 kuris pa-
siekė jus ir panašiai kaip visa-
me pasaulyje*, taip ir pas jus
neša vaisių ir auga nuo tos die-
nos, kada išgirdote ir teisingai
pažinote Dievo malonę. 7 Jus to
išmokė mūsų mylimasis bend-
radarbis Epafras, kuris mane

1, 6: *Visame pasaulyje* anuomet buvo suprantama: visoje Romos imperijoje.

pavaduoja kaip ištikimas Kris-
taus tarnas. 8 Jis ir davė žinią
mums apie Dvasios įkvėptą jū-
sų meilę.
9 Todėl ir mes nuo tos dienos,
kada tai išgirdome, nesiliauja-
me už jus meldę ir prašę, kad
būtumėte pilni Dievo valios pa-
žinimo su visa išmintimi ir
dvasiniu supratimu, 10 kad elg-
tumėtės, kaip verta Viešpa-
ties, ir jam tobulai patiktumė-
te, nešdami visokių gerų darbų
vaisių ir augdami Dievo paži-
nimu; 11 kad, visokeriopai su-
stiprinti jo šlovės galia, pilni
ištvermės ir kantrybės, su
džiaugsmu 12 dėkotumėte Tėvui,
kuris padarė mus tinkamus
paveldėti šventųjų dalį švieso-
je, 13 kuris išgelbėjo mus iš
tamsybių valdžios ir perkėlė į
savo mylimojo Sūnaus Kara-
lystę. 14 O jame mes turime at-
pirkimą, nuodėmių atleidimą.

B. KRISTAUS PRANAŠUMAS

15* Jis yra neregimojo Dievo
atvaizdas,
visos kūrinijos pirmgimis,
16 nes jame sukurta visa,
kas yra danguje ir žemėje,
kas regima ir neregima,
ar sostai, ar viešpatystės,
ar kunigaikštystės, ar
valdžios*, –
visa sukurta per jį ir jam.
17 Jis yra pirma visų daiktų,
ir visa juo laikosi.
18 Ir jis yra Kūno – Bažnyčios
Galva.
Jis – pradžia,
mirusiųjų pirmgimis,
kad visame kame turėtų
pirmenybę.
19 Dievas panorėjo jame apgy-
vendinti visą pilnatvę
20 ir per jį visa sutaikinti
su savimi,
darydamas jo kryžiaus
krauju taiką, –
per jį sutaikinti visa, kas
yra žemėje ir danguje.

Krikščionių šventumas

21 Taip pat ir jus, kurie ka-
daise buvote svetimi ir priešiš-
ki piktais darbais, 22 Dievas da-
bar sutaikino jo žemiškojo kūno
mirtimi, kad pasirodytumėte
jo akyse šventi, tyri ir nekalti.
23 Tiktai jūs ištverkite tikėji-
me įsitvirtinę bei įsišaknije ir
nesiduokite atitraukiami nuo
vilties Evangelijos, kurią išgir-
dote, kuri paskelbta visai kū-
rinijai po dangumi* ir kurios
tarnas aš, Paulius, esu.

1, 15–20: Šiame skirsnyje Paulius nušviečia Kristaus padėtį kūrinijos atžvilgiu. Jis yra visų kūrinių galva tiek prigimtinėje srityje (15–17 eil.), tiek antgamtinėje, išganymo srityje (18–20). Paulius, panašiai kaip ir Jonas savo Evangelijos prologe, mato Kristuje dievišką asmenį, egzistavusį prieš Visatos sukūrimą (plg. Jn 1, 1–14).

1, 16: *Sostai, viešpatystės*: taip Paulius vaizdingai apibūdina įvairias angelų klases.

1, 23: *Visai kūrinijai po dangumi* (po dangaus skliautu): visai žmonijai.

Apaštalo vargai

24 Dabar aš džiaugiuosi savo
kentėjimais už jus ir savo kū-
ne papildau, ko dar trūksta
Kristaus vargams dėl jo Kūno*,
kuris yra Bažnyčia.* 25 Aš ta-
pau jos tarnu Dievo man duotu
paskyrimu, kad jums iki galo
atskleisčiau Dievo žodį, 26 tą
paslaptį, kuri buvo paslėpta
amžiams ir kartoms, o dabar
apreikšta Dievo šventiesiems.
27 Jiems Dievas panorėjo pa-
skelbti, kokie dideli šios pa-
slapties garbės turtai skirti
pagonims, būtent Kristus ju-
myse – garbės viltis. 28 Mes jį
skelbiame, įspėdami kiekvie-
ną žmogų ir pamokydami
kiekvieną žmogų su visoke-
riopa išmintimi, kad kiekvie-
ną žmogų padarytume tobulą
Kristuje. 29 To dėlei ir vargstu,
grumdamasis jo suteikta jėga,
galingai veikiančia manyje.

Apaštalo rūpinimasis kolosiečių tikėjimu

2 1 Tad noriu, kad jūs žino-
tumėte, kaip man tenka
kovoti už jus, už laodikiečius ir
visus, kurie nėra matę mano
kūno veido, 2 kad būtų paguos-
tos visų širdys, kad, meile su-
vienyti, visi pasiektų suprati-
mo pilnatvės turtus ir galėtų
pažinti Dievo paslaptį – Kris-
tų, 3 kuriame slypi visi išmin-
ties ir pažinimo lobiai.

C. PERSPĖJIMAI APIE NETIKRUS MOKYTOJUS

4 Sakau jums tai, kad niekas
jūsų nesuvedžiotų suktais įro-
dinėjimais. 5 Nors kūnu esu toli
nuo jūsų, tačiau dvasia su ju-
mis ir džiaugiuosi, matydamas
jūsų tvarkingumą ir kaip tvir-
tai jūs tikite Kristų.

Gyventi tikėjimu

6 Taigi, kaip esate priėmę
Viešpatį Kristų Jėzų, taip ir
gyvenkite jame; 7 būkite jame
įsišakniję ir ant jo statykitės,
tvirtėkite tikėjimu, kaip esate
išmokyti, kupini dėkingumo.
8* Žiūrėkite, kad kas jūsų ne-
pavergtų tuščia ir apgaulinga
filosofija, paremta žmonių pa-
davimu bei pasaulio pradme-
nimis, o ne Kristumi.

Kristus – žmonių ir angelų Galva

9 Kristuje kūniškai gyvena
visa dievystės pilnatvė, 10 ir jūs
esate pripildyti jame.
Jis yra visokių kunigaikštys-
čių ir valdžių Galva. 11 Jame jūs

1, 24: Kristaus kančios atperkamajai galiai nieko netrūksta (žr. Žyd 7, 27; 9, 12; 10, 10), bet apaštalai ir visi krikščionys savo kentėjimais išpildo jo mistinio Kūno vargų saiką.

2, 8: Paulius aiškina Jėzaus išganymo antgamtinę tikrovę. Jis peikia ano meto pseudomistines doktrinas, kurios tebuvo senų filosofinių spėliojimų atgarsis ir kurios išganymo atžvilgiu tebuvo pradmenys – *gamtiniai elementai*, t. y. primityvūs bandymai aiškinti pasaulio kilmę.

taip pat esate apipjaustyti ne
rankomis atliktu apipjausty-
mu, bet savo kūniškumo at-
sižadėjimu* – Kristaus api-
pjaustymu. [12] Su juo palaidoti
krikšte, jūs tikėjimu jame pri-
sikėlėte galybe Dievo, kuris jį
prikėlė iš numirusių. [13] Taip pat
ir jus, mirusius nuodėmėmis ir
kūno neapipjaustymu, jis at-
gaivino kartu su Kristumi, do-
vanodamas visus nusikalti-
mus.

[14] Jis ištrynė mus kaltinantį
skolos raštą ir panaikino jį
prismeigdamas prie kryžiaus.
[15] Jis nuginklavo kunigaikštys-
tes ir valdžias, viešai jas paže-
mindamas ir jame švęsdamas
pergalę prieš jas.

Nevergauti pasaulio pradmenims

[16] Niekas tenesmerkia jūsų
dėl valgio ar gėrimo, dėl švenčių,
jaunačių ar šabų*. [17] Visa tai tė-
ra būsimųjų dalykų šešėlis, o
tikrenybė yra Kristus. [18] Tegul
niekas neneigia jums vainiko,
pamėgęs tariamą nusižemini-
mą ir angelų garbinimą, įsigi-
linęs į regėjimus ir be pagrin-
do pasipūtęs savo kūniškais
samprotavimais, [19] nesilaiky-
damas vienybės su Galva, iš
kurios visas Kūnas, sąnariais
ir gyslomis aprūpinamas bei
jungiamas vienybėn, auga Die-
vo teikiamu ūgiu.

[20] Jei su Kristumi esate mirę
pasaulio pradmenims, tai kam
gi, tarsi tebegyvendami pasau-
lyje, leidžiatės apkraunami
nuostatais: [21] „Neliesk! Nera-
gauk! Neimk!“? [22] Visa tai var-
tojama dingsta, ir tai tėra žmo-
nių priesakai bei pamokymai.
[23] Tie nuostatai, beje, atrodo
išmintingi dėl prasimanyto
pamaldumo, nusižeminimo ir
kūno varginimo, tačiau yra be-
verčiai ir tarnauja kūnui pa-
tenkinti*.

D. KRIKŠČIONIO GYVENIMAS PASAULYJE

Vienybė su Kristumi

3 [1] Jeigu esate su Kristumi
prikelti, siekite to, kas
aukštybėse, kur Kristus sėdi
Dievo dešinėje. [2] Rūpinkitės
tuo, kas aukštybėse, o ne tuo,
kas žemėje. [3] Jūs juk esate
mirę, ir jūsų gyvenimas su
Kristumi yra paslėptas Die-
ve. [4] Kai apsireikš Kristus –
mūsų gyvastis, tuomet su juo
ir jūs pasirodysite šlovingi.

2, 11: *Atsižadėjimu*: pažodžiui nusivilkimu.

2, 16: *Niekas tenesmerkia jūsų dėl... šabų*: dėl to, kad švenčiate ne šabą, kaip ST, o sekmadienį.

2, 23: *Tarnauja kūnui patenkinti*: atrodo, šie žodžiai yra iškreipti perrašinėjant. Jie gali reikšti: *yra beverčiai ir tarnauja išoriniam pasididžiavimui*, arba: *pasirodo beverčiai kūnui sutramdyti*.

Bendri nurodymai

5 Numarinkite, kas jūsų na-
riuose žemiška: ištvirkavimą,
netyrumą, aistringumą, piktą
pageidimą, taip pat ir godumą,
kuris yra stabmeldystė. 6 Dėl
šių dalykų ateina Dievo rūsty-
bė netikėjimo vaikams. 7 Jūs
irgi kadaise taip elgėtės, gyven-
dami tarp jų. 8 Bet dabar jūs
visa tai pameskite – piktumą,
nirtulį, nelabumą, piktžodžia-
vimą, nešvarias kalbas nuo sa-
vo lūpų. 9 Nebemeluokite vie-
nas kitam, nusivilkę senąjį
žmogų su jo darbais 10 ir apsi-
vilkę nauju, kuris atnaujina-
mas tobulam pažinimui pagal
savo Kūrėjo paveikslą. 11 Čia
jau nebėra nei graiko nei žydo,
nei apipjaustyto nei neapip-
jaustyto, nei barbaro nei skito,
nei vergo nei laisvojo, bet visa
ir visuose – Kristus.

12 Taigi jūs, Dievo išrinktieji,
šventieji ir numylėtiniai, apsi-
vilkite nuoširdžiu gailestingu-
mu, gerumu, nuolankumu, ro-
mumu ir kantrumu. 13 Būkite
vieni kitiems pakantūs ir at-
leiskite vieni kitiems, jei vie-
nas prieš kitą turite skundą.
Kaip Viešpats jums atleido,
taip ir jūs atleiskite. 14 Viršum
viso šito tebūna meilė, kuri
yra tobulumo raištis.* 15 Jūsų
širdyse teviešpatauja Kris-
taus ramybė, į kurią esate pa-
šaukti viename Kūne. Būkite
dėkingi!

16 Kristaus žodis tegyvuoja
jumyse vaisingai. Mokykite ir
raginkite vieni kitus visokerio-
pa išmintimi; su dėkinga šir-
dimi giedokite Dievui psalmes,
himnus ir dvasines giesmes.
17 Ir visa, ką tik darytumėte žo-
džiu ar darbu, visa darykite
Viešpaties Jėzaus vardu, per
jį dėkodami Dievui Tėvui.

Nurodymai šeimynoms

18 Jūs, žmonos, būkite klus-
nios vyrams, kaip dera Vieš-
patyje. 19 O jūs, vyrai, mylėki-
te savo žmonas ir nebūkite
joms šiurkštūs. 20 Jūs, vaikai,
visuose dalykuose klausykite
savo tėvų, nes toks klusnumas
patinka Viešpačiui. 21 O jūs, tė-
vai, neerzinkite savo vaikų,
kad jie nepasidarytų baugš-
tūs.

22 Jūs, vergai, visuose reika-
luose klausykite savo žemiš-
kųjų šeimininkų ne dėl akių,
kad įtiktumėte žmonėms, bet
neklastinga širdimi, bijodami
Viešpaties. 23 Ką tik darytumė-
te, darykite iš širdies, kaip
Viešpačiui, o ne žmonėms, 24 ži-
nodami, kad iš Viešpaties gau-
site paveldą* kaip atlyginimą.
Tarnaukite Viešpačiui Kristui!
25 Kas daro neteisybę, susilauks

3, 14: Meilė palyginama su raiš-
čiu, arba juosta, kuria buvo apsijuo-
siama ant drabužių; meilė sutvarko
ir sujungia visas dorybes.

3, 24: *Gausite paveldą*: paveldėsi-
te dangaus laimę.

bausmės už savo neteisumą, ir
nebus žiūrima asmens.

Apaštalavimo dvasia

4 [1] O jūs, šeimininkai, duokite vergams, kas teisinga
ir kas dera, atsimindami, kad ir
jūs turite Viešpatį danguje.
[2] Būkite atsidėję maldai, budėkite su ja dėkodami; [3] melskitės taip pat ir už mus, kad
Dievas mums atvertų žodžio
duris skelbti Kristaus paslaptį,
dėl kurios aš kalinamas, [4] kad
sugebėčiau ją atskleisti taip,
kaip privalau ją išsakyti.
[5] Būkite protingi su mums
svetimais žmonėmis; išnaudokite laiką. [6] Jūsų kalba visuomet tebūna maloni ir druska
pasūdyta, kad sugebėtumėte
kiekvienam atsakyti.

E. PABAIGA

Asmeniniai pranešimai

[7] Apie mano reikalus jums
viską praneš Tichikas, mielas
brolis, ištikimas tarnas ir bendradarbis Viešpatyje. [8] Aš tam
jį ir siunčiu, kad sužinotumėte
apie mus ir kad jis paguostų
jūsų širdis. [9] Jis vyksta su Onesimu, ištikimu ir mylimu broliu, kuris yra iš jūsų; jiedu papasakos jums visa, kas čia
dedasi.

Sveikinimai ir linkėjimai

[10] Jus sveikina kalėjimo draugas Aristarchas ir Barnabo
pusbrolis Morkus – dėl jo jau
esate gavę nurodymų; jeigu
jis atvyktų pas jus, priimkite
jį. [11] Dar jus sveikina Jėzus, vadinamas Justu. Iš apipjaustytųjų jie vieninteliai su manimi
darbuojasi Dievo Karalystei; jie
yra tapę mano paguoda. [12] Jus
sveikina jūsiškis Epafras, Kristaus Jėzaus tarnas, kuris visuomet grumiasi už jus maldose, kad tvirtai laikytumėtės
ir tobulai vykdytumėte Dievo
norus. [13] Aš galiu paliudyti,
kad jis labai rūpinasi jumis,
laodikiečiais ir hierapoliečiais.
[14] Sveikina jus mylimasis gydytojas Lukas* ir Demas.
[15] Pasveikinkite brolius Laodikėjoje ir Nimfą bei jos namuose susirenkančią Bažnyčią. [16] Kai šitas laiškas bus
perskaitytas pas jus, pasirūpinkite, kad jis būtų perskaitytas ir laodikiečių Bažnyčioje, o
jūs perskaitykite laišką, kuris
ateis iš Laodikėjos*. [17] Taip pat
pasakykite Archipui: „Žiūrėk,
kad vykdytum tarnystę, kurią
gavai Viešpatyje!“
[18] Sveikinimas, parašytas
mano, Pauliaus, ranka. Prisiminkite mano pančius. Malonė su jumis!

4, 14: Lukas – trečiosios evangelijos ir Apd autorius (žr. 2 Tim 4, 11; Fm 24). Demas vėliau paliko Paulių (žr. 2 Tim 4, 10).

4, 16: Spėjama, kad į Laodikėją buvo siųstas aplinkraštis Mažosios Azijos bažnyčioms, kurį mes turime kaip Laišką efeziečiams.

PIRMASIS LAIŠKAS TESALONIKIEČIAMS

Apaštalas Paulius, išsiskyręs su Barnabu (žr. Apd 15, 36–41), antros misijų kelionės pradžioje palydovu pasirinko Silvaną (Silą); vėliau pasiėmė ir Timotiejų (žr. Apd 16, 1–3). Dabar apaštalas Paulius buvo tikras savo misionierių grupės vadovas. Maždaug 50 m. po Kr. pirmą kartą Paulius atkeliavo į Graikiją. Sukūręs Krikščionių Bendriją Filipuose ir netrukus Tesalonikoje (šiandieniame Salonikų mieste) Paulius buvo persekiojamas ir žydų, ir pagonių. Pasitraukęs į Berėją, neišvengė Tesalonikos priešų persekiojimo. Skubotai palikęs Berėją, keliavo link Atėnų (žr. Apd 16, 11–17, 15).

Silvanas ir Timotiejus Tesalonikoje pasiliko tik trumpam. Kai palydovai nuvedė Paulių iki Atėnų, šis davė jiems įsakymą pranešti Silvanui ir Timotiejui atvykti pas jį. Tačiau netrukus Paulius pasiuntė Timotiejų grįžti į Tesaloniką ir drąsinti jaunutę Krikščionių Bendriją persekiojimo metu. Vėliau Timotiejus ir Silvanas sugrįžo pas apaštalą Paulių, kai šis atkeliavo į Korintą (žr. Apd 18, 1–18), turbūt 51 m. po Kr., vasaros pradžioje. Timotiejaus sugrįžimas iš Tesalonikos su žiniomis apie padėtį Tesalonikoje tapo proga apaštalui Pauliui parašyti pirmą savo laišką – pirmą Naujojo Testamento knygą (žr. 3, 6–8).

Laiškas prasideda trumpu kreipiniu (žr. 1, 1) ir baigiasi sveikinimais (žr. 5, 26–28); jį sudaro dvi didokos dalys. Pirmą dalį (žr. 1, 2–3, 13) jungia trys dėkojimo skyriai, susieti dviem *apologijomis,* kurios apgina ankstesnį misionierių elgesį ir apibūdina jų dabartinius rūpesčius. Nenuostabu, nes krikščionybė atėjo į keliaujančių vertelgų, skelbiančių naujas religijas, amžių. Apaštalas Paulius jautė reikalą pabrėžti ne tik savo skelbiamos Evangelijos turinį, bet ir savo skelbimo būdą, nes ir Evangelijos turinys, ir jos skelbimo būdas liudijo Dievo malonę, laisvai teikiamą ir itin veiksmingą.

Antra laiško dalis (žr. 4, 1–5, 25) – raginanti kilniai elgtis, arba parenetinė. Visa praturtinanti Dievo meilė (hebr. *hesed,* gr. *agape;* žr. 3, 12–13) gyvenime privalo reikštis meile vienas kitam pagal elgesio nurodymus, kurių mokė apaštalas. Ypatingųjų *imperatyvų,* krikščionio gyvenimo įsakymų, dorovės principų, kilmė yra *indikatyvas.* Tai žmogaus santykis su Dievu, kuris per Kristų siunčia Šventąją Dvasią. Taigi doro elgesio būsena yra praktiška ir asmeniška žmogaus krikščioniškojo gyvenimo išraiška.

Šioje laiško dalyje Paulius atsako į tesalonikiečių klausimą apie antrąjį Kristaus atėjimą, kuris kėlė jiems nerimą: kai kurie tesalonikiečiai, būdami sugluminti artimųjų mirties prieš Kristaus atėjimą, baiminosi dėl savo mirusiųjų likimo. Paulius tesalonikiečiams atsako

apokaliptiniu pasakojimu apie pabaigos amžiaus įvykius, aiškindamas, jog Kristus savo atėjimu atneš išganymą visiems savo sekėjams – gyviesiems ir mirusiesiems (žr. 4, 13–18).

Pirmojo laiško tesalonikiečiams metmenys

A. Įžanga	1, 1–10
B. Ankstesnieji santykiai su tesalonikiečiais	2, 1 – 3, 13
C. Ypatingi paraginimai	4, 1 – 5, 25
D. Pabaiga	5, 26–28

A. ĮŽANGA

1 1* Paulius, Silvanas ir Ti-
motiejus tesalonikiečių
Bažnyčiai Dieve Tėve ir Vieš-
patyje Jėzuje Kristuje. Malonė
jums ir ramybė! 2 Mes visuomet
dėkojame Dievui už jus visus,
prisimindami jus savo maldo-
se, 3 nuolat minėdami mūsų
Dievo ir Tėvo akivaizdoje jūsų
tikėjimo darbus, meilės pa-
stangas bei vilties ištvermingu-
mą dėl mūsų Viešpaties Jėzaus
Kristaus. 4 Mes žinome, Dievo
numylėtieji broliai, apie jūsų
išrinkimą, 5 nes mūsų Evange-
lija neatėjo pas jus vien tik žo-
džiais, bet su jėga ir Šventąja
Dvasia, ir su tvirtu įsitikinimu.
Juk žinote, kaip pas jus elgė-
mės jūsų pačių labui. 6 Todėl
jūs ne tik pasidarėte mūsų ir
Viešpaties sekėjai, priėmę žo-
dį didžiame suspaudime su
Šventosios Dvasios džiaugsmu,*
7 bet ir tapote pavyzdžiu vi-
siems Makedonijos bei Acha-
jos tikintiesiems. 8 Mat iš jūsų
pasklidęs Viešpaties žodis pa-
garsėjo ne tik Makedonijoje bei
Achajoje, bet jūsų tikėjimas
Dievu pasidarė žinomas visur,
ir mums jau nebereikia apie tai
kalbėti. 9 Žmonės pasakoja
apie mus, kaip buvome jūsų
priimti ir kaip jūs nuo stabų
atsivertėte prie Dievo, trokšda-
mi tarnauti gyvajam, tikrajam
Dievui 10 ir laukti iš dangaus jo
Sūnaus, kurį jis prikėlė iš nu-
mirusių, – Jėzaus, mūsų gelbė-
tojo nuo ateinančios rūstybės.

B. ANKSTESNIEJI SANTYKIAI SU TESALONIKIEČIAIS

2 1 Jūs patys, broliai, žino-
te, kad mūsų apsilanky-
mas pas jus nebuvo bergždžias.
2* Prieš tai, kaip patys žinote,

* 1, 1: Kadangi nurodomi trys autoriai, tai pagal senovės teisę šis laiškas laikytinas oficialiu, tarnybiniu raštu. Silvanas Apd 15, 22 ir kitur sutrumpintai vadinamas Silu.

1, 6: Plg. 1 Tes 2, 14; Apd 17, 1–8.

2, 2: Ten Paulius ir Silvanas buvo viešai nuplakti ir uždaryti į kalėjimą, o paskui išvaryti iš miesto. Žr. Apd 16, 16–40.

nukentėję bei patyrę nuoskaudų Filipuose, pasitikėdami Dievu mes drąsiai skelbėme Dievo Evangeliją, nors kova buvo smarki. 3 Juk mūsų skelbimas plaukia ne iš klaidos nei iš nedoro tikslo, nei iš klastingumo. 4 Dievo pripažinti esą tinkami, kad mums būtų patikėta Evangelija, mes ją ir skelbiame taip, kad patiktume ne žmonėms, bet Dievui, kuris skaito mūsų širdies gelmėje. 5 Kaip žinote, mes niekada nepasižymėjome įteikliomis kalbomis ir niekad – tepaliudija Dievas – nebuvome pasidavę godumui; 6 niekada nesivaikėme žmonių garbės, nei tarp jūsų, nei kitur. 7 Būdami Kristaus apaštalai, mes galėjome būti jums našta*, vis dėlto jums buvome švelnūs tarsi motina, globojanti savo kūdikius. 8 Taip jus mylėdami, troškome pasidalyti su jumis ne tik Dievo Evangelija, bet ir savo gyvybe, nes tapote mums be galo brangūs. 9 Jūs, broliai, atsimenate mūsų triūsą ir pastangas: dirbdami per dienas ir naktis, kad neapsunkintume nė vieno iš jūsų, skelbėme jums Dievo Evangeliją.* 10 Ir jūs, ir Dievas gali paliudyti, kaip šventai, teisingai ir nepriekaištingai elgėmės su jumis, įtikėjusiais. 11 Jūs žinote, kaip mes kiekvieną iš jūsų tarsi tėvas savo vaikus 12 raginome, kalbinome, maldavome, kad elgtumėtės, kaip dera akyse Dievo, kuris jus šaukia į Karalystę ir šlovę.

Tesalonikiečių tikėjimas

13 Todėl mes be paliovos dėkojame Dievui, kad, priėmę mūsų paskelbtąjį Dievo žodį, jūs priėmėte jį ne kaip žmogaus žodį – bet, kas jis iš tikro yra – kaip Dievo žodį, kuris ir veikia jumyse, tikintieji. 14 Jūs, broliai, tapote sekėjais Dievo Bažnyčių Judėjoje, kurios yra Kristuje Jėzuje. Jūs tą patį iškentėjote nuo savo tautiečių kaip ir jos nuo žydų, 15 kurie nužudė Viešpatį Jėzų ir pranašus, kurie persekiojo ir mus. Jie nepatinka Dievui ir yra visų žmonių priešai, 16 nes draudžia mums skelbti pagonims, kad šie būtų išganyti. Taip jie nuolat pildo savo nuodėmių saiką, ir ant jų krinta galutinė Dievo rūstybė*.

Apaštalo nerimas

17 O mes, broliai, kuriam laikui atskirti nuo jūsų – žinoma, tik kūnu, nė širdimi, – be galo

2, 7: *Būti jums našta*: reikalauti išlaikymo, griežtai įsakinėti.
2, 9: Plg. 1 Kor 4, 12; 9, 12.
2, 16: Apaštalas galėjo įžvelgti, jog atėjo metas Jėzaus grasinimams, kuriuos jis skelbė piktos valios žydams. Plg. Mk 13, 1 ir t.; Mt 23, 27 ir t.; Lk 11, 49 ir t.; 19, 41–44; 23, 27–30.
2, 18: Kur vyksta apaštališkasis išganymo darbas, ten eina kova tarp Dievo ir šėtono.

pasiilgę, labai troškome išvys-
ti jūsų veidus. [18] Todėl ruošė-
mės atvykti pas jus, – bent jau
aš, Paulius, ruošiausi kartą ir
kitą, – tačiau mus sutrukdė šė-
tonas*. [19] Kas gi yra mūsų vil-
tis, džiaugsmas ir pasididžia-
vimo vainikas prieš mūsų
Viešpatį Jėzų, kai jis ateis, –
argi ne jūs?! [20] Taip, jūs esate
mūsų garbė ir džiaugsmas!

Timotiejaus pasiuntinybė

3 [1] Todėl, ilgiau nebeiškęs-
dami, ryžomės vieni pasi-
likti Atėnuose [2] ir pasiuntėme
Timotieją, savo brolį ir Dievo
bendradarbį Kristaus Evange-
lijoje, kad paremtų jus ir su-
stiprintų jūsų tikėjimą, [3] kad nė
vienas nesvyruotų tose negan-
dose. Ir jūs patys žinote, kad
esame tam skirti. [4] Juk dar
būdami tarp jūsų mes iš anksto
pasakėme, kad turėsime kentė-
ti negandą, ir, kaip žinote, tai ir
įvyko. [5] Todėl, ilgiau nebeiškęs-
damas, pasiunčiau pasiuntinį,
norėdamas sužinoti apie jūsų
tikėjimą, ar kartais jūsų nesu-
viliojo gundytojas ir ar nėra nie-
kais pavirtęs mūsų triūsas.

Padėka už geras žinias

[6] Dabar Timotiejus iš jūsų
grįžo pas mus ir atnešė gerą ži-
nią apie jūsų tikėjimą ir jūsų
meilę: kad jūs nuolat mus ma-
loniai prisimenate ir norite
mus pamatyti kaip ir mes jus.
[7] Šitaip, broliai, jūs savo tikėji-
mu paguodėte mus visose mūsų
bėdose ir negandose. [8] Dabar
mes tikrai gyvuojame, nes jūs
tvirtai stovite Viešpatyje. [9] Ir
kaip atsidėkosime Dievui už
jus, už visus džiaugsmus, ku-
riuos iš jūsų patiriame savo
Dievo akivaizdoje? [10] Dieną ir
naktį karštai maldaujame,
kad mums būtų leista išvysti
jūsų veidus ir papildyti, ko dar
stinga jūsų tikėjimui.
[11] Jis pats – mūsų Dievas ir
Tėvas – ir mūsų Viešpats Jė-
zus tepraskina mums kelią
pas jus. [12] Viešpats tepraturti-
na jus ir tepripildo meile vienų
kitiems ir visiems, kaip ir mes
jus mylime, [13] kad jūsų širdys
būtų tvirtos ir nepeiktino šven-
tumo mūsų Dievo ir Tėvo aky-
se, kai ateis mūsų Viešpats
Jėzus su visais savo šventai-
siais*.

C. YPATINGI PARAGINIMAI

4 [1] Pagaliau, broliai, prašo-
me ir raginame jus Vieš-
patyje Jėzuje: jeigu išmokote iš
mūsų, kaip privalote elgtis ir
patikti Dievui, – o jūs taip ir
elgiatės, – tai darykite vis dau-
giau pažangos! [2] Jūs juk žino-
te, kokių nurodymų esame
jums davę Viešpaties Jėzaus
vardu. [3] Tokia gi Dievo valia –
jūsų šventėjimas. Susilaikyki-

3, 13: Plg. Zch 14, 5; Mt 25, 31; 1 Kor 1, 8; Fil 1, 10.

te nuo ištvirkavimo! [4] Kiekvie-
nas jūsų teišmoksta laikyti sa-
vąjį indą šventai ir pagarbiai*,
[5] nepasiduodamas nežabotiems
geismams, kaip esti tarp pago-
nių, kurie nepažįsta Dievo. [6] Te-
gul niekas neperžengia ribų ir
neapgaudinėja savo brolio šituo
reikalu*, nes Viešpats keršija
už visus tokius nusižengimus,
kaip jau esame sakę ir patvir-
tinę. [7] Dievas mus pašaukė ne
susitepimui, bet šventėjimui.
[8] Todėl kas tai atmeta, ne žmo-
gų atmeta, bet Dievą, kuris
jums duoda savo Šventąją Dva-
sią.* [9] Apie brolių meilę nebe-
reikia jums rašyti, nes pats
Dievas jus išmokė mylėti vie-
nas kitą, [10] ir jūs taip darote
visiems broliams visoje Make-
donijoje. Mes tik raginame jus,
broliai, daryti daugiau pažan-
gos, [11] stengtis gyventi ramiai,
atsidėti saviesiems reikalams
ir darbuotis savo rankomis,
kaip jums esame įsakę. [12] Taip
jūs deramai elgsitės pašalinių
akyse ir nebūsite nuo kitų pri-
klausomi.

Apie antrąjį Kristaus atėjimą

[13] Mes norime, broliai, kad
jūs žinotumėte tiesą apie už-
migančiuosius* ir nenusimin-
tumėte kaip tie, kurie neturi
vilties. [14] Jeigu tikime, kad Jė-
zus numirė ir prisikėlė, tai
Dievas ir tuos, kurie užmigo
susivienijęsu Jėzumi, atsives
kartu su juo.* [15] Ir tatai jums
sakome Viešpaties žodžiais,
jog mes, gyvieji, išlikusieji iki
Viešpaties atėjimo, nepralenk-
sime užmigusiųjų. [16] O pats
Viešpats, nuskambėjus palie-
pimui*, arkangelo balsui ir Die-
vo trimitui, nužengs iš dan-
gaus. Tuomet pirmiausia
prisikels tie, kurie mirė Kris-
tuje, [17] paskui mes, gyvieji, iš-
likusieji, kartu su jais būsime
pagauti oran, debesysna pasi-
tikti Viešpaties ir taip visuo-
met pasiliksime su Viešpačiu.
[18] Todėl guoskite vieni kitus ši-
tais žodžiais.

Kaip laukti Viešpaties atėjimo?

5 [1] Dėl laiko ir valandos*, bro-
liai, nėra reikalo jums ra-

4, 4: Graikų kalbos žodis *skeuos* reiškia indą, bet gali reikšti ir kūną (plg. Rom 12, 1; 1 Kor 6, 19) arba žmoną (plg. 1 Pt 3, 7 ir rabinų raštus). Daugumas šiandieninių egzegetų mano, jog Paulius čia moko vyrus šventai gerbti savo žmonas.

4, 6: Užuomina apie svetimavimą.

4, 8: Žr. Ez 37, 14; Lk 10, 16.

4, 13 ir t.: *Užmiegantieji* – mirštantieji, *užmigusieji* – mirusieji.

4, 14: Šv. Paulius, glaustai dėstydamas, praleido paaiškinamąją mintį, jog, tikėdami Jėzaus prisikėlimą (sąlyga!), nuosekliai privalome tikėti ir savąjį prisikėlimą, išplaukiantį iš krikščionių vienybės su Kristumi.

4, 16: *Paliepimui*: Dievo Tėvo paliepimui.

5, 1: *Laikas ir valanda*: Viešpaties Jėzaus sugrįžimo į žemę tikslus metas, arba terminas.

šyti. [2] Jūs patys gerai žinote,
kad Viešpaties diena užklups
lyg vagis naktį.* [3] Kai žmonės
kalbės: „Gyvename ramiai ir
saugiai“, tada juos ir ištiks
netikėtas žlugimas, tarytum
gimdymo skausmai nėščią mo-
terį, ir jie niekur nepabėgs.

[4] Bet jūs, broliai, neskendite
tamsoje, kad toji diena jus už-
kluptų lyg vagis. [5] Juk jūs visi
esate šviesos vaikai, dienos
vaikai. Mes nepriklausome
nakčiai nei tamsai. [6] Todėl ne-
miegokime kaip kiti, bet budė-
kime ir būkime blaivūs! [7] Mat
kas miega, miega naktį, ir kas
pasigeria, pasigeria naktį. [8] O
mes, priklausydami dienai, bū-
kime blaivūs ir *dėvėkime* tikėji-
mo bei meilės *šarvus ir išgany-
mo* vilties *šalmą*. [9] Juk Dievas
paskyrė mus ne tam, kad užsi-
trauktume rūstybę, bet kad
įgytume išganymą per mūsų
Viešpatį Jėzų Kristų, [10] kuris
numirė už mus, kad mes ir bu-
dėdami, ir miegodami gyventu-
me susivieniję su juo. [11] Todėl
guoskite ir stiprinkite vieni ki-
tus, ką jūs ir darote.

Pamokymai bendruomenei

[12] Mes prašome jus, broliai,
gerbti tuos, kurie darbuojasi
tarp jūsų, vadovauja Viešpa-
tyje ir teikia jums pamokymų.
[13] Labai branginkite ir mylėki-
te juos dėl jų darbo! Taikiai su-
gyvenkite tarp savęs!

[14] Raginame jus, broliai: įspė-
kite nedrausminguosius, pa-
drąsinkite silpnuosius, būkite
kantrūs visiems! [15] Žiūrėkite,
kad kas neatsimokėtų kam
nors blogu už bloga, bet visuo-
met skatinkite daryti gera vie-
ni kitiems ir visiems.

[16] Visuomet džiaukitės, [17] be
paliovos melskitės! [18] Už viską
dėkokite, nes to Dievas nori iš
jūsų Kristuje Jėzuje.

[19] Negesinkite Dvasios!

[20] Neniekinkite pranašavimų!

[21] Visa ištirkite ir, kas gera,
palaikykite!

[22] Susilaikykite nuo visokio
blogio!

[23] Pats ramybės Dievas iki ga-
lo jus tepašventina ir teišlaiko
tobulą bei nepeiktiną jūsų dva-
sią, sielą ir kūną mūsų Viešpa-
ties Jėzaus Kristaus atėjimui.
[24] Tasai, kuris jus šaukia, yra
ištikimas; jis ir įvykdys! [25] Bro-
liai, melskitės už mus!

D. PABAIGA

[26] Pasveikinkite visus brolius
šventu pabučiavimu. [27] Saik-
dindamas jus Viešpačiu, pra-
šau, kad šis laiškas būtų per-
skaitytas visiems broliams.

[28] Mūsų Viešpaties Jėzaus
Kristaus malonė tebūna su ju-
mis!

5, 2: Plg. Mt 24, 42–44 ir kt.

5, 19: Plg. 1 Kor 12, 1; 14, 1 ir t.

ANTRASIS LAIŠKAS TESALONIKIEČIAMS

Šis laiškas, skirtas tai pačiai Bendrijai kaip ir *Pirmasis laiškas tesalonikiečiams,* yra panašus ir turiniu, ir žodynu. Tačiau skiriasi savo tonu ir pasikeitusiomis Tesalonikos Bendrijos aplinkybėmis.

Laiškas prasideda padėka ir padrąsinimu (žr. 1, 1–2), truputį išplėsdamas *Pirmojo laiško tesalonikiečiams* kreipimąsi, ir baigiasi pabrėžiamu Pauliaus apaštaliniu įgaliojimu, kai susiduriama su klaidingu mokymu Pauliaus vardu apie *Viešpaties dieną* – paruziją (žr. 2, 2). Laiško turinys susideda iš trijų trumpų dalių. Antra dalis garsi Kristaus atėjimo ženklais (žr. 2 sk.).

Laiško pradžios dėkojimas ir malda (žr. 1, 3–12) kalba apie tvirtėjantį tesalonikiečių tikėjimą ir meilę, susidūrus su persekiojimu iš išorės. Antra dalis – laiško šerdis – sprendžia problemą, kuri kelia grėsmę Bendrijos tikėjimui. Žinia apie pranašystę ir, atrodo, klastotas laiškas, skaitytas turbūt liturginėje sueigoje (žr. 2, 2; 1 Kor 14, 26–33), esą Viešpaties diena jau yra atėjusi, buvo apvertusi aukštyn kojomis tesalonikiečių Bendrijos gyvenimą.

Laiško autorius reaguoja į tesalonikiečių gyvenimą ardantį nerimą dėl paruzijos datos – *Viešpaties Jėzaus Kristaus atėjimo* (žr. 2, 1). Primindamas mokymą apie ženklus, kurie pirma turi pasirodyti, ir aprašydamas tai, kas įvyks Viešpačiui atėjus (žr. 2, 8), Paulius pateikia ir savitą šios situacijos paaiškinimą: istorijoje galynėjasi šėtono įtaka ir Dievo užmojis (žr. 2, 9–11), didėja skirtumas tarp tikinčiųjų ir tų, kurie paklūsta klaidingai pranašystei bei *tiki melu* (žr. 2, 11). Be to, pabrėžiamas mokymas apie teismą (žr. 2, 12), raginama laikytis tikėjimo tiesų (žr. 2, 13–15) bei išreiškiama dieviškoji paguoda (žr. 2, 16–17). Laiško pabaiga (žr. 3, 1–16) atkreipia dėmesį į Pauliaus nurodymus ir gyvenimo būdą, siekiant paveikti netvarkingus Bendrijos narius.

Įprasta manyti, kad šis laiškas buvo parašytas netrukus po *Pirmojo laiško tesalonikiečiams.* Vis dėlto spėliota, kad *Antrasis laiškas tesalonikiečiams* buvo parašytas pirmiau arba kad tie du laiškai buvo skirti dviem skirtingoms Tesalonikos Bendrijos grupėms: *Antrasis laiškas tesalonikiečiams* galėjo būti skirtas krikščionims iš judaizmo arba kitos vietos Bendrijai, kur darbavosi Paulius, kaip antai Filipų ar Berėjos Bendrijai. Tačiau šiandieniniai laiško tyrinėtojai laikosi nuostatos, jog *Antrasis laiškas tesalonikiečiams* parašytas slapyvardžiu. Jis įkvėptas rašyti Pauliaus apaštalinio įgaliojimo vardu, norint sudabartinti apaštalo tikėjimo kraitį vėlesnio laikotarpio poreikių kontekste, turbūt paskutinių dviejų I kristinio šimtmečio dešimtmečių būvyje.

Bet kokiu atveju tariami *Antrojo laiško tesalonikiečiams* skaityto-

jai ir laiško stilius bei turinys reikalauja, kad laiškas būtų skaitomas ir aiškinamas, atsižvelgiant į Pauliaus kontekstą, kurį pateikia *Pirmasis laiškas tesalonikiečiams.* Taigi sykiu – ypač jei laiškas nėra paties Pauliaus rašytas – apokaliptinis paruzijos apibūdinimas laiške (žr. 2, 1–1) veda į platesnį aiškinimo kontekstą: Senojo Testamento *Danieliaus knygą* ir kai kurias *Izaijo knygos* ištraukas, o Naujajame Testamente – į apokaliptinę Jėzaus kalbą sinoptinėse evangelijose (žr. Mk 13; Mt 24–25; Lk 21, 5–36) ir *Apreiškimą Jonui.*

Antrojo laiško tesalonikiečiams metmenys

A.	Įžanga	1, 1–12
B.	Perspėjimas apie apgaulę dėl paruzijos	2, 1–12
C.	Drąsinimas ištverti	2, 13 – 3,16
D.	Pabaiga	3, 17–18

A. ĮŽANGA

1 1* Paulius, Silvanas ir Ti-
motiejus tesalonikiečių
Bažnyčiai Dieve, mūsų Tėve,
ir Viešpatyje Jėzuje Kristuje.
2 Malonė jums ir ramybė nuo
Dievo Tėvo ir Viešpaties Jėzaus
Kristaus!
3 Mes jaučiame pareigą vi-
suomet dėkoti, broliai, už jus
Dievui, ir tai teisinga, nes jūsų
tikėjimas klestėte klesti ir jū-
sų meilė vienas kitam kiekvie-
no širdyje vis didėja. 4 Todėl
mes ir giriamės jumis Dievo
Bažnyčiose – jūsų kantrybe bei
tikėjimu visuose persekioji-
muose ir varguose, kuriuos
jums tenka pakelti. 5 O tai ir
yra teisingo Dievo teismo po-
žymis: jūs turite tapti verti
Dievo Karalystės, dėl kurios
kenčiate.
6 Teisinga, kad Dievas at-
mokės jūsų prispaudėjams
priespauda, 7 o jums, engia-
miesiems, – atilsiu drauge su
mumis, kai iš dangaus lieps-
nojančioje ugnyje* apsireikš
Viešpats Jėzus su savo galy-
bės angelais. 8 Jis atmonys
tiems, kurie nepripažįsta* Die-
vo ir nepaklūsta mūsų Viešpa-
ties Jėzaus Evangelijai. 9 Jiems
teks kentėti amžiną pragaištį,
atstumtiems nuo Viešpaties
veido ir nuo jo šlovingos galy-
bės 10 tą dieną, kada jis ateis,
kad pasirodytų garbingas sa-
vo šventuosiuose* ir nuostabus

1, 1: Plg.1 Tes 1, 1.

1, 7: Ugnis – ST teofanijų (Dievo apsireiškimų) ypatybė (žr. Iš 3, 2).

1, 8: *Kurie nepripažįsta*: pažodžiui *nepažįsta*; tai semitizmas, kur *pažinti* reiškia pripažinimą arba išpažinimą. *Atmonys* – senųjų lietuviškų bažnytinių raštų žodis, reiškiantis *atkeršys, atmokės.*

1, 10: Žr. Ps 88 (89), 8; Iz 49, 3. Atrodo, Paulius *šventaisiais* čia vadina angelus.

visuose, kurie įtikėjo. Jūs irgi
patikėjote mūsų liudijimu. [11] To-
dėl mes nuolat meldžiamės už
jus, kad mūsų Dievas padary-
tų jus vertus savo pašaukimo
ir savo galybe tobulintų gerus
jūsų užmojus bei veiklų tikėji-
mą. [12] Tada mūsų Viešpaties
Jėzaus vardui bus garbė jumy-
se, o jums jame, iš mūsų Dievo
ir Viešpaties Jėzaus Kristaus
malonės.

B. PERSPĖJIMAS APIE APGAULĘ DĖL PARUZIJOS

Antrojo Viešpaties atėjimo ženklai

2 [1] Mes prašome jus, bro-
liai, dėl mūsų Viešpaties
Jėzaus Kristaus atėjimo ir dėl
mūsų surinkimo aplink jį: [2] ne-
siduokite taip lengvai nukrei-
piami nuo sveiko proto ir įbau-
ginami ar Dvasios pranašyste,
ar žodžiu, ar neva mūsų para-
šytu laišku, esą Viešpaties die-
na jau čia pat. [3]* Tegul niekas
jūsų neapgauna kuriuo nors
būdu!
Pirmiau turi ateiti atkriti-
mas ir apsireikšti nedorybės
žmogus, pražūties sūnus, [4] *prieš-
tarautojas, kuris sukyla prieš vi-
sa, kas dieviška* ir šventa, ir
pats sėdasi Dievo šventykloje,
dėdamasis *Dievu*. [5] Ar neprisi-
menate, jog aš tai sakiau jums,
tebebūdamas tarp jūsų? [6] Jūs
gi žinote, kas dabar jį sulaiko,
kad jis apsireikštų tik savo
metu. [7] Nedorybės paslaptis
jau veikia, bet dar turi pasi-
traukti tasai, kuris ją varžo;
[8] tada tai pasirodys Nedorėlis,
kurį Viešpats Jėzus *sunaikins
savo burnos kvėpimu* ir sutriuš-
kins savo didingu atėjimu.*
[9] Ano Nedorėlio* atėjimą dėl
šėtono įtakos lydės įvairūs ga-
lingi darbai, netikri ženklai ir
stebuklai [10] ir visokios nedoros
apgaulės tiems, kurie eina į
pražūtį už tai, kad atsisakė
mylėti tiesą savo išganymui.
[11] Todėl Dievas jiems siunčia
galingą suvedžiotoją, ir jie tiki
melu; [12] taip bus nuteisti visi,
kurie netikėjo tiesa, bet pamė-
go neteisybę.

2, 3: Plg. Mt 24, 10–12.

2, 8: Plg. Iz 11, 4; Apr 11, 3–4; 19, 15. 20. Seniausias bažnytinis padavimas. Remiantis kai kuriais ST pranašavimų tekstais (ypač Danieliaus ir Izaijo knygomis), tikėta, jog pasaulio pabaigoje ateisiąs didysis Dievo priešininkas, *prieštarautojas*, paprastai vadinamas *Antikristu* (plg. 1 Jn 2, 18; 4, 3; 2 Jn 7). Apie jį simboliškai kalba ir šv. Paulius: tai *nedorybės sūnus, prieštarautojas ir melagis, besidedantis Dievu*. Apskritai jis – šėtono įrankis, kuriam lemta atitraukti dalį tikinčiųjų nuo Kristaus. Pasak padavimo, Antikristo laikais Bažnyčia išgyvensianti didžiausią išmėginimą. Iš Pauliaus žodžių neaišku, kas (būtybė? asmenų grupė?) sulaiko ir varžo Antikristo pasirodymą.

2, 9: *Nedorėlio*, t. y. Antikristo. Plg. Apr 13, 11 ir t.; Mt 24, 11. 24.

C. DRĄSINIMAS IŠTVERTI

13 Mes jaučiame pareigą visuomet dėkoti Dievui už jus,
Viešpaties numylėti broliai,
kad Dievas jus kaip pirmienas
išrinko išganymui Dvasios pašventinimu ir tiesos tikėjimu.
14 Tam jis ir pašaukė jus per
mūsų Evangeliją, kad įgytumėte mūsų Viešpaties Jėzaus
Kristaus garbę. 15 Todėl, broliai, tvirtai stovėkite ir laikykitės perduotų tiesų, kurių
išmokote iš mūsų žodžių ar
laiško. 16 O pats mūsų Viešpats
Jėzus Kristus ir Dievas, mūsų
Tėvas, pamilęs mus ir maloningai suteikęs mums amžinos
paguodos ir geros vilties, 17 tesuramina jūsų širdis ir tesustiprina kiekvienam geram darbui ir žodžiui.

3 1 Pagaliau, broliai, melskitės už mus, kad Viešpaties žodis skintųsi kelią ir būtų
gerbiamas kaip ir pas jus, 2 o
mes būtume išgelbėti nuo iškrypusių ir blogų žmonių, nes
ne visi turi tikėjimą. 3 Viešpats
ištikimas. Jis sustiprins jus ir
apsaugos nuo pikto. 4 Mes pasitikime jumis Viešpatyje, kad
vykdote ir vykdysite, ką jums
įsakome. 5 Viešpats telenkia
jūsų širdis į Dievo meilę ir Kristaus kantrybę.

Saugotis tingumo

6 Viešpaties Jėzaus Kristaus
vardu įsakome jums, broliai,
vengti kiekvieno brolio, kuris netvarkingai gyvena ar nesilaiko
mokslo, gauto iš mūsų. 7 Jūs patys žinote, kaip reikia sekti
mumis. Mes gi pas jus netinginiavome 8 ir nevalgėme veltui
kieno nors duonos, bet su triūsu
ir prakaitu darbavomės dieną
naktį, kad tik neapsunkintume
nė vieno iš jūsų; 9 ir ne todėl, kad
neturėtume teisės taip daryti,
bet norėdami duoti jums pavyzdį, kad galėtumėte mumis sekti. 10 Dar būdami pas jus skelbėme: „Kas nenori dirbti, tenevalgo!“ 11 Mat mes girdime, jog
kai kurie jūsiškiai tinginiauja,
nieko neveikia, tik smalsauja.
12 Tokiems žmonėms mes įsakome ir juos raginame Viešpatyje Jėzuje Kristuje ramiai
dirbti ir valgyti pačių pelnytą
duoną. 13 O jūs, broliai, nesiliaukite darę gera! 14 Jeigu kas
neklausytų mūsų laiške surašytų nurodymų, tokį pasižymėkite, nebendraukite su juo, kad
susigėstų. 15 Nelaikykite jo priešu, bet įspėkite kaip brolį.
16 Patsai ramybės Viešpats
tegul teikia jums ramybę visada ir visais būdais. Viešpats
su jumis visais!

D. PABAIGA

17 Šis sveikinimas prirašytas
mano, Pauliaus, ranka. Tai
ženklas kiekviename laiške;
taip aš rašau. 18 Mūsų Viešpaties Jėzaus Kristaus malonė
tebūna su jumis visais!

PIRMASIS LAIŠKAS TIMOTIEJUI

Trys laiškai – *Pirmasis* bei *Antrasis laiškas Timotiejui* ir *Laiškas Titui* – sudaro ypatingą apaštalo Pauliaus laiškų rinkinio grupę, nes jie skiriasi nuo kitų savo forma bei turiniu. Iš visų trijų matyti, kad jie buvo parašyti vėlyvojoje Pauliaus apaštalinėje veikloje. Oponentai nėra krikščionys žydai kaip *Laiške galatams*, bet netikri mokytojai, skelbiantys *žinojimą* – gr. *gnōsis* (žr. 6, 29–21). Ypač daug dėmesio skiriama teisingam mokymui ir Bendrijos organizacijai. Antrojo Kristaus atėjimo problematika pasitraukia į antrą vietą, palyginti su nuorodomis į ją ankstesniuose Pauliaus laiškuose. Visų trijų laiškų gavėjai – ne bendrijos, bet asmenys, kurie *gano* bendrijas (lot. *pastores*). XVIII a. šiuos laiškus imta vadinti *pastoraciniais*, nes jie yra susiję su *ganytojo*, kuris rūpinasi jam pavesta Bendrija, veikla.

Pirmasis iš *pastoracinių laiškų* – *Pirmasis laiškas Timotiejui* ir pateikiamas kaip apaštalo Pauliaus laiškas, parašytas iš Makedonijos (žr. 1, 3). Timotiejus, kuris atsivertė Pauliaus paveiktas, buvo kilęs iš mišrios šeimos – motina iš žydų, o tėvas graikas (žr. Apd 16, 1–3). Jis buvo apaštalo palydovas per antrą bei trečią misijų kelionę (žr. Apd 16, 3; 19, 22) ir dažnai ypatingą misiją atliekančiu apaštalo pasiuntiniu (žr. Apd 19, 22; 1 Kor 4, 17; 1 Tes 3, 2). Paulius paprašė Timotieju pasilikti Efeze ir rūpintis visa Efezo Bendrija (žr. 1, 3).

Laiške Timotiejui nurodoma suvaržyti klaidingą bei beprasmį mokymą (žr. 1, 3–11; 4, 1–5; 6, 3–16) ir pateikiami principai, kaip palaikyti santykius su vyresnio amžiaus Bendrijos nariais (žr. 5, 1–12), su *presbiteriais* – vadovaujančiais vyresniaisiais (žr. 5, 17–22). Be to, nurodoma, kaip padėti našlėms (žr. 5, 3–8) ir išrinkti jas labdaros tarnybai (žr. 5, 9–16). Laiškas imasi priemonių tvarkyti liturgines pamaldas (žr. 2, 1–15), vyskupų ir diakonų išrinkimą (žr. 3, 1–13), vergų santykius su jų savininkais (žr. 6, 12) ir turtingesniųjų Bendrijos narių pareigas (žr. 6, 17–19).

Laiškas primena Timotiejui, kad jam pavestoji ganytojo užduotis turi pranašišką pobūdį (žr. 1, 12–20) ir padrąsina jį taip elgtis (žr. 4, 6–16). Pagrindinis laiško tekstas (žr. 3, 14–16) išreiškia svarbiausią motyvą, kuriuo privalėtų vadovautis Timotiejus, būtent – apsaugoti Bendrijos tikėjimo tyrumą nuo klaidingo mokymo. Tokia pat mintimi baigiasi ir visas laiškas (žr. 6, 20–21).

Nuo II a. iki XIX a. Pauliaus *pastoracinių laiškų* autorystė nekėlė ginčų. Nuo XIX a. imta abejoti šių laiškų priskyrimu apaštalui Pauliui. Dauguma mokslininkų įsitikinę, kad Paulius negalėjo būti atsakingas už laiškų žodyną ir stilių, Bendrijos organizacijos sampratą ar

teologinę šių laiškų kalbą. Kita grupė mokslininkų, remdamiesi statistiniais duomenimis, teigia, kad laiškų žodynas ir stilius yra būdingi Pauliui, net jei iš pirmo žvilgsnio ir atrodo priešingai. Jų manymu, laiškuose Bendrijos organizacijos samprata nėra tokia aiški, kaip teigia abejojantys Pauliaus autoryste, nes religinės Bendrijos hierarchinė samprata, Kumrano esenų raštų liudijimu, vyravo Izraelyje jau prieš Kristaus laikus. Be to, ši mokslininkų grupė įžvelgia panašumą tarp teologinės *pastoracinių laiškų* mąstysenos ir autentiškų Pauliaus laiškų. Trečia mokslininkų grupė, pripažindama iš dalies pirmų dviejų grupių teiginių vertę, mano, jog Paulius pasinaudojo sekretoriumi, kuris buvo atsakingas už laiško rašymą. Pagaliau ketvirta mokslininkų grupė tiki, kad šie laiškai yra įkvėpto sudarytojo darbas, kurio pagrindas yra žinios apie vėlesnius Pauliaus gyvenimo metus. Jie įvairiais kiekiais apima tikrus fragmentus iš neabejojamos apaštalo korespondencijos.

Pastoraciniai laiškai turi būti datuojami tarp Pauliaus pirmo įkalinimo Romoje (žr. Apd 28, 16) ir jo nukankinimo, valdant Neronui (63–67 m. po Kr.), jei manoma, kad Paulius yra tiesioginis autorius; laiškų, laikomų tik iš dalies Pauliaus, data gali būti I kristinio šimtmečio pabaiga ar net II šimtmečio pradžia. Nepaisant šių autorystės ir datavimo problemų, *pastoraciniai laiškai* iliustruoja ankstyvųjų krikščionių gyvenimą ir yra svarbios Naujojo Testamento kanono dalys.

Pirmojo laiško Timotiejui metmenys

A. Įžanga	1, 1–2
B. Sveikas mokslas	1, 3–20
C. Drausmės problemos	2, 1 – 4, 16
D. Buvimas dėl kitų	5, 1 – 6, 3a
E. Klaidingas mokymas ir tikrasis turtas	6, 3b–19
F. Patarimas ir perspėjimas	6, 20–21

A. ĮŽANGA

1 1* Paulius, Dievo, mūsų Gel-
bėtojo, ir Kristaus Jėzaus,
mūsų vilties, paliepimu Kris-
taus Jėzaus apaštalas, 2 Timo-
tiejui, tikram sūnui tikėjime:
malonė, gailestingumas ir ra-
mybė nuo Dievo Tėvo ir mūsų
Viešpaties Kristaus Jėzaus!*

B. SVEIKAS MOKSLAS

3 Dar keliaudamas į Make-
doniją, aš prašiau tave pasilik-
ti Efeze ir įsakyti kai kuriems,
kad jie nemokytų klaidingų
mokslų, 4 neužsiiminėtų pasa-
komis ir begalinėmis giminys-
tės eilėmis, kurios veikiau ke-
lia ginčus negu yra pravarčios

1, 2: Žr. Apd 16, 1–3.

išganingam Dievo planui, vyk-
domam tikėjimu. [5] Pamokymo
tikslas yra meilė iš tyros šir-
dies, geros sąžinės ir nuošir-
daus tikėjimo. [6] Kai kurie, nu-
klydę nuo šių dalykų, paskendo
tuščiuose plepaluose. [7] Jie no-
rėtų būti įstatymo mokytojais,
nors nesupranta nei ką kalbą,
nei ką tvirtiną.

Tikrasis Įstatymo vaidmuo

[8] Mes žinome, jog Įstatymas
yra geras, jeigu žmogus juo de-
ramai naudojasi [9] suprasda-
mas, kad Įstatymas skirtas ne
teisiajam, bet nusikaltėliams
ir neklaužadoms, bedieviams
ir nusidėjėliams, nedorėliams
ir netikėliams, tėvažudžiams
ir motinžudžiams, ir žmogžu-
džiams, [10] paleistuviams, iškry-
pėliams, vergų pirkliams, mela-
giams, kreivai prisiekiantiems
ir visiems, kurie priešinasi svei-
kam mokslui. [11] Taip moko pa-
laimintojo Dievo garbės Evan-
gelija, kuri man yra patikėta.

Apaštalo pašaukimas

[12] Aš esu kupinas dėkingumo
mūsų Viešpačiui Kristui Jėzui,
kuris mane sustiprino ir pa-
laikė tinkamu užimti tarnystę,
[13] nors anksčiau esu buvęs pik-
tžodžiautojas, persekiotojas ir
smurtininkas. Manęs buvo
pasigailėta, nes taip elgiausi
dėl neišmanymo ir netikėjimo.
[14] Bet mūsų Viešpaties malo-
nė išsiliejo be saiko kartu su
tikėjimu ir meile Kristuje Jė-
zuje. [15] Tikras žodis ir vertas
visiško pritarimo, jog Kristus
Jėzus atėjo į pasaulį gelbėti
nusidėjėlių, kurių pirmasis esu
aš. [16] Todėl ir buvo manęs pasi-
gailėta, kad manyje pirmame
Jėzus Kristus parodytų visą
savo kantrybę, duodamas pa-
vyzdį tiems, kurie jį įtikės am-
žinajam gyvenimui. [17] Amžių
Karaliui, nemirtingajam, nere-
gimajam, vieninteliam Dievui
tebūna garbė ir šlovė per am-
žių amžius! Amen.

Timotiejaus atsakomybė

[18] Šituos pamokymus aš per-
duodu tau, sūnau Timotiejau,
pagal ankstesnes pranašystes
apie tave, kad, jų stiprinamas,
kovotum gerą kovą, [19] išlaiky-
tum tikėjimą ir gerą sąžinę. Jos
atsižadėjus, kai kurių tikėjimo
laivas sudužo. [20] Iš jų yra Hime-
nėjas ir Aleksandras, kuriuos
atidaviau šėtonui, kad jie pasi-
mokytų ir nebepiktžodžiautų.

C. DRAUSMĖS PROBLEMOS

Liturginės pamaldos

2 [1]* Taigi pirmiausia prašau
atlikinėti maldavimus,
maldas, pamaldas ir dėkoji-

2, 1: Šiame skyriuje suformuluota liturginė sakramentinė bendruomenės tvarka. Vėlesnieji liturginiai nuostatai naudojasi daugeliu sąvokų, pateiktų šv. Pauliaus laiške.

mus už visus žmones, 2 už ka-
ralius ir visus valdovus, kad
galėtume tyliai ramiai gyventi
visokeriopai maldingą ir gerb-
tiną gyvenimą. 3 Tai gera ir pri-
imtina akyse mūsų Gelbėtojo
Dievo, 4 kuris trokšta, kad visi
žmonės būtų išganyti ir pa-
siektų tiesos pažinimą.

5 Vienas yra Dievas
ir vienas Dievo ir žmonių
Tarpininkas –
žmogus Kristus Jėzus,
6 kuris atidavė save kaip
išpirką* už visus.
Tai buvo paliudyta
nustatytu metu.

7 Tam aš esu paskirtasis
šauklys ir apaštalas, – sakau
tiesą, nemeluoju, – tikėjimo ir
tiesos mokytojas pagonims.*

8 Aš norėčiau, kad vyrai visur,
kur melsis, keltų aukštyn tyras
rankas, be pykčio ir nesantai-
kos. 9 Taip pat trokštu, kad mo-
terys vilkėtų padoriai, puoštų-
si droviai ir santūriai, ne
išgarbiniuotais plaukais, be
aukso, be perlų ir be prabangių
drabužių, 10 O verčiau, – kaip de-
ra moterims, pasižyminčioms
pamaldumu, – gerais darbais.

11* Moteris tesimoko tyliai, su
tikru nuolankumu. 12 Aš nelei-
džiu, kad moteris mokytų nei
kad vadovautų vyrui, – ji tesi-
laiko tyliai. 13 Juk pirmas buvo
sukurtas Adomas, o paskui –
Ieva. 14 Be to, Adomas nesidavė
suvedžiojamas, o moteris buvo
apgauta ir nupuolė. 15 Bet ji bus
išganyta gimdydama vaikus, –
jos bus išganytos, jeigu išlaikys
tikėjimą, meilę ir šventumą bei
santūrumą.

Vyskupo charakteristika

3 1 Toks yra tikras žodis: jei
kas siekia vyskupauti,
trokšta gero darbo. 2 O vysku-
pas* turi būti nepeiktinas: tik
kartą vedęs, blaivus, protingas,
padorus, svetingas, gebąs mo-
kyti; 3 ne girtuoklis, ne kivirčius,
bet švelnus, nemėgstantis vai-
dytis, negodus, 4 geras savo na-
mų šeimininkas, turintis klus-
nius ir tikrai dorus vaikus. 5 Jei
kas nesugeba šeimininkauti
savo namuose, kaipgi jis vado-
vaus Dievo Bažnyčiai?! 6 Vys-
kupas neturi būti naujatikis,
kad nepradėtų didžiuotis ir ne-
pakliūtų į velnio teismą*. 7 Be

2, 6: *Išpirka*: turėta omenyje išperkamieji pinigai, mokėti už vergo paleidimą. Tai vaizdingas Jėzaus aukos simbolis. *Nustatytu laiku* – pagal Mk 1, 15 ir Tit 1, 3 Kristaus auka įvyko Dievo nustatytu, istoriškai prasmingu metu.

2, 7: Plg. Gal 2, 7.

2, 11–12: Apaštalas neleidžia moterims bažnyčioje mokyti nei vadovauti, nes tokių teisių aprašomuoju metu jos neturėjo ir civilinėje visuomenėje. Plg. 1 Kor 14, 34–35 paaišk.; 1 Kor 11, 3–16 ir paaišk.

3, 2: *Vyskupas* (gr. episkopos) reiškia *prižiūrėtojas*. Pirmosiomis Bažnyčios dienomis tai buvo tikri didesnių, ypač miesto, bendruomenių vadovai, bet dar ne monarchiniai vyskupai kaip šiandien. Plg. Tit 1, 5 ir t.

3, 6: *Į velnio teismą*: kad netaptų

to, jam privalu turėti gerą vardą tarp svetimųjų, kad nebūtų niekinamas ir neįkliūtų į velnio žabangus.

Diakonai

[8] Taip pat ir diakonai privalo būti garbingi vyrai, ne dviliežuviai, ne besaikiai vyno gėrovai, ne geidžiantys nešvaraus pelno, [9] bet saugantys tikėjimo paslaptį tyroje sąžinėje. [10] Ir jie pirmiau turi būti išbandyti, o paskui, jei pasirodys esą be kaltės, tegul tarnauja. [11] Moterys* taip pat turi būti garbingos, ne šmeižikės, blaivios ir patikimos visuose reikaluose. [12] Diakonai* tebūnie tik kartą vedę, gerai tvarkantys savo vaikus ir namus. [13] Kurie tinkamai diakonaus, įsigis garbingą laipsnį* ir tikrą tikėjimo drąsą Kristuje Jėzuje.

Bažnyčios ir tikėjimo paslaptis

[14] Rašau tau apie šiuos dalykus, nors turiu viltį greit atvykti pas tave; [15] jeigu užtrukčiau, noriu, kad žinotum, kaip reikia elgtis Dievo namuose, kurie yra gyvojo Dievo Bažnyčia, tiesos šulas ir atrama*. [16] Ir, kaip visi sutinka, didi yra maldingumo paslaptis:

Jis* apsireiškė kūne,
buvo Dvasios paliudytas,
pasirodęs angelams,
paskelbtas pagonims,
įtikėtas pasaulyje
ir paimtas į šlovę.

Klaidų skleidėjai

4 [1] Dvasia aiškiai sako, kad paskučiausiais laikais kai kurie žmonės atkris nuo tikėjimo, pasidavę klaidinančioms dvasioms ir demonų mokslams, [2] veidmainingiems melo skelbėjams, turintiems sąžinėje įdiegtą nusikaltimo ženklą, [3] draudžiantiems tuoktis, liepiantiems susilaikyti nuo maisto, kurį yra sukūręs Dievas, kad jį su padėka priimtų tikintieji ir pažinusieji tiesą. [4]* Kiekvienas gi Dievo kūrinys yra geras, ir niekas neatmestina, kas priimama su padėka, [5] juk visa tai pašventinama Dievo žodžiu ir malda!

vertas bausmės, kokia buvo nubaustas velnias už savo puikybę.

3, 11: *Moterys*: diakonės arba diakonų žmonos.

3, 12: Diakonai (gr. *diakonos* – patarnautojas) buvo vyskupų pagalbininkai. Jie ypač rūpinosi bendruomenės ekonominiais reikalais, vargšų šelpimu ir patarnaudavo liturginėms apeigoms. Žr. Apd 6, 1–6.

3, 13: *Garbingą laipsnį*: galbūt vyskupo laipsnį.

3, 15: Plg. Ef 3, 19–22.

3, 16: *Jis*: Kristus. Čia turime labai reikšmingą liturginio himno nuotrupą. Manoma, kad šis himnas-malda priklausė eucharistinės liturgijos apeigoms.

4, 4–5: Šie programiniai Pauliaus žodžiai atmeta niūrią pažiūrą į kūriniją. Kūriniai Dievo sukurti, tad jie geri, jei tik jais naudojamasi pagal Dievo valią ir su dėkingumu Kūrėjui. Plg. Pr 1, 31.

Pamokymai Timotiejui

6 Jeigu šitaip aiškinsi bro-
liams, būsi geras Kristaus Jė-
zaus tarnas, mintantis tikėji-
mo žodžiais ir tikruoju mokslu,
kuriam esi atsidavęs. 7 Venk
nerimtų, bobiškų pasakų, o ug-
dykis maldingumą. 8 Kūno
mankštinimas nedaug kam
tinka, o maldingumas viskam
naudingas, nes jam skirtas
esamojo ir būsimojo gyvenimo
pažadas. 9 Štai tikras žodis,
vertas visiško pritarimo: 10 mes
todėl ir triūsiame bei kovoja-
me, kad pasitikime gyvuoju
Dievu, kuris yra visų žmonių, o
ypač tikinčiųjų, Gelbėtojas.
11 Taip įsakinėk ir mokyk!
12 Niekas tegul neniekina tavo
jaunystės. Tiktai pats būk ti-
kintiesiems pavyzdys žodžiu,
elgesiu, meile, tikėjimu, skais-
tumu. 13 Kol atvyksiu, užsiimi-
nėk skaitymu, drąsinimu, mo-
kymu. 14 Nepamiršk tavyje
esančios malonės dovanos, ku-
ri tau buvo suteikta pranašo*
ištarme kartu su vyresniųjų
rankų uždėjimu. 15 Rūpinkis ši-
tais dalykais, atsidėk jiems,
kad visi matytų tavo pažangą.
16 Žiūrėk savęs ir mokslo, iš-
tverk šiuose darbuose! Taip
veikdamas, išganysi ir save, ir
savo klausytojus.

D. BUVIMAS DĖL KITŲ

Bendruomenės reikalai

5 1 Senesnio žmogaus ašt-
riai nebark, bet graudenk
kaip tėvą, jaunesnius – kaip
brolius, 2 vyresnio amžiaus mo-
teris – kaip motinas, o jaunes-
nes – kaip seseris, laikydama-
sis tobulo skaistumo.
3 Gerbk našles, kurios yra tik-
ros našlės. 4 Jei kuri našlė turi
vaikų ar vaikaičių, tegu pir-
miausia išmoksta rūpintis sa-
vo namiškiais ir deramai atsi-
lyginti gimdytojams, nes tai
malonu Dievui. 5 Tikra našlė
palikusi viena sudėjo viltis į
Dievą ir dieną naktį maldauja
bei meldžiasi. 6 Bet našlė ma-
lonumų ieškotoja dar gyva bū-
dama yra mirusi. 7 Todėl įspėk
dėl šito, kad jos būtų be prie-
kaišto. 8 Jeigu kas nesirūpina
savaisiais, ypač namiškiais,
tas yra užsigynęs tikėjimo ir
blogesnis už netikintį!
9 Į našlių sąrašą įtrauk to-
kią našlę, kuriai sukako bent
šešiasdešimt metų, kuri tetu-
rėjo vieną vyrą,* 10* jeigu ji pa-

4, 14: *Pranašo*: pranašystės dovaną turinčio krikščionio; *vyresniaisiais* (gr. *presbyteroi*) NT vadina apaštalų paskirtus krikščionių bendruomenių vadovus. Žr. toliau 5, 17 paaišk.

5, 9: Senovės Bažnyčioje buvo atskiras moteriškos lyties našlių luomas ir tarnystė. Jos padėdavo diakonams aptarnauti vargšus.

5, 10: *Šventaisiais* Paulius vadina visus krikščionis. Nuplauti kojas senovėje buvo nuoširdaus svetingumo ženklas ir plačiai paskliдęs mandagumo paprotys (plg. Lk 7, 44; Jn 13, 5).

sižymėjo gerais darbais, jei iš-
auklėjo vaikus, jei buvo svetin-
ga, jei plaudavo šventiesiems
kojas, jei pagelbėdavo vargs-
tantiems, jei stengdavosi dirb-
ti visokį gerą darbą.
11 Jaunesnių našlių nepri-
imk. Pasidavusios gašlumui,
jos atsitolina nuo Kristaus ir
geidžia ištekėti, 12 o tuo užsi-
traukia kaltinimą, jog pametu-
sios pirmuosius pažadus*. 13 Be
to, jos išmoksta dykinėti bei
landžioti po svetimus namus,
ir ne tik dykinėti, bet plepėti
bei užsiiminėti niekais, taukš-
ti, kas nedera. 14 Taigi aš norė-
čiau, kad jaunesnės ištekėtų,
augintų vaikus, šeimininkautų
ir neduotų priešininkui* jokios
progos jas koneveikti. 15 Kai ku-
rios jau nuklydo paskui šėto-
ną. 16 Jei kuri tikinti moteris
turi pas save našlių, tegul jas
aprūpina, kad nebūtų apsun-
kinama Bažnyčia ir įstengtų
padėti tikrosioms našlėms.

Bendruomenės vyresnieji – kunigai

17 Gerai vadovaujantys vyres-
nieji* tebūna laikomi nusipel-
niusiais dvigubos pagarbos,
ypač tie, kurie triūsia skelbda-
mi žodį ir mokydami. 18 Juk
Raštas sako: *„Neužrišk nasrų
kuliančiam jaučiui“* ir: „Darbi-
ninkas vertas savo užmokes-
čio“.* 19 Skundo prieš vyresnįjį
nepriimk, *nebent liudytų du ar
trys liudytojai.* 20 Nusikaltėlius
bark visų akivaizdoje, kad ir ki-
ti bijotų. 21 Aš maldaute maldau-
ju tave Dievo, Kristaus Jėzaus
ir išrinktųjų angelų akivaizdo-
je, kad nuosekliai laikytumeis
šių nurodymų, nedarydamas
jokių išimčių. 22 Niekam grei-
tomis neuždėk rankų ir nepri-
sidėk prie svetimų nuodėmių;
išsilaikyk tyras.*
23 Gerk ne vien vandenį, bet
vartok ir truputį vyno dėl sa-
vo skrandžio ir dažnų negala-
vimų.

5, 12: *Pirmuosius pažadus*: pažodžiui *pirmąją ištikimybę*. Čia kalbama apie našles, įtrauktas į sąrašą našlių, kurios pasižadėdavo daugiau nebetekėti. Joms šeimą turėdavo atstoti pasiaukojimas Kristui ir jo tikinčiųjų bendruomenei. Vis dėlto praktika parodė, jog jaunesnės našlės dažnai pamiršdavo savo pažadus ir, progai pasitaikius, ištekėdavo. Plg. tolesnį tekstą.

5, 14: *Priešininkas*: kuopinis krikščionių priešų pavadinimas, reiškiantis ir šėtoną.

5, 17: Žodis *presbyteros* pirmiausia reiškia vyresnio amžiaus žmogų. Tuo žodžiu krikščionys ėmė vadinti Bažnyčios vadovus: kunigus ir vyskupus. Pradžioje, ypač šv. Pauliaus laikais, nebūdavo aiškiai skiriama kunigų nuo vyskupų, nes pats žodis *episkopos* tiesiog išreiškia ne šventimų (sakramento) laipsnį, bet bendruomenės vadovą – prižiūrėtoją. Vis dėlto būta ir tikrų vyskupų mūsų laikų prasme; jie vadovaudavo kitiems *presbiteriams*. Žr. Tit 1, 5 ir t.

5, 18: Žr. Mt 10, 10; Lk 10, 7; plg. 1 Kor 9, 9–13.

5, 22: Kalbama apie įšventinimą į kunigus ar apie nuodėmių atleidimą.

24 Kai kurių žmonių nusidė-
jimai esti žinomi pirma teis-
mo, o kai kurių paaiškėja tik
vėliau.* 25 Taip pat ir geri dar-
bai visiems žinomi, o jei pasi-
taiko kitaip, jie irgi negali lik-
ti paslėpti.

Nurodymai vergams

6 1 Vergai, esantys po jun-
gu*, telaiko savo šeiminin-
kus vertais visokeriopos pa-
garbos, kad nebūtų peikiamas
Dievo vardas ir mokymas. 2 O
tie, kurie turi tikinčius šeimi-
ninkus, tegul jų neniekina už
tai, kad jie yra broliai; verčiau
tegul jiems dar geriau tarnau-
ja, nes jie, būdami tikintys ir
mylimi, įvertina gerus tarna-
vimo darbus. 3 Taip mokyk,
taip ragink!

E. KLAIDINGAS MOKYMAS IR TIKRASIS TURTAS

Jei kas nors moko kitaip ir
nesutinka su sveikais mūsų
Viešpaties Jėzaus Kristaus žo-
džiais bei maldingumo moks-
lu, 4 tas yra pasipūtėlis, nieko
neišmano, serga nuo ginčų ir
nuo svaidymosi žodžiais, iš ku-
rių gimsta pavydas, nesutari-
mas, piktžodžiavimas, blogi
įtarinėjimai 5 ir kivirčai tarp
sugedusio proto žmonių, prara-
dusių tiesos nuovoką ir manan-
čių, jog maldingumas esąs pa-
sipelnymo šaltinis. 6 Žinoma,
maldingumas yra didelis pel-
nas, kai pasitenkinama tuo, ką
turi. 7 Juk mes nieko neatsine-
šėme į pasaulį ir nieko neišsi-
nešime. 8 Turėdami maisto,
drabužį, pastogę, būkime pa-
tenkinti. 9 Kas geidžia pralob-
ti, pakliūva į pagundą ir į spąs-
tus bei į daugelį neprotingų ir
kenksmingų aistrų, kurios
žmones sugadina ir pražudo.
10 Visų blogybių šaknis yra go-
dulystė. Kai kurie, jai pasida-
vę, nuklydo nuo tikėjimo ir pa-
tys save drasko daugybe
kančių.

Baigiamieji pamokymai ir prašymai

11 O tu, Dievo žmogau*, bėk
šalin nuo tų dalykų! Tu verčiau
vykis teisumą, maldingumą,
tikėjimą, meilę, ištvermę, ro-
mumą. 12 Kovok šauniąją tikė-
jimo kovą, pagauk amžinąjį gy-
venimą, kuriam esi pašauktas
ir kurį puikiai išpažinai dau-
gelio liudytojų akyse. 13 Aš tau

5, 24: Kai kurių kandidatų į bendruomenių vadovus klaidos esti žinomos prieš sprendžiant apie jų tinkamumą, o kitų paaiškėja tik vėliau. Vadinasi, apie kandidatus reikia spręsti labai rūpestingai.

6, 1: Senovės krikščionys skirstė vergus į dvi grupes: į esančius *po jungu,* būtent krikščionis vergus, kurie priklausė šeimininkams pagonims, ir *ne po jungu,* t. y. krikščionis vergus, priklausančius šeimininkams krikščionims. Pastaruosius šeimininkai laikė savo šeimos nariais.

6, 11: *Dievo žmonėmis* ST vadindavo pranašus. Žr. 1 Kar 13, 1 ir t.

įsakau dėl Dievo, kuris visiems
duoda gyvybę, ir dėl Kristaus
Jėzaus, kuris prie Poncijaus
Piloto pateikė gerą išpažinimą,
[14] kad išlaikytum įsakymą* be
dėmės ir be priekaišto iki pa-
sirodant mūsų Viešpačiui Jė-
zui Kristui. [15] Jį skirtu laiku
apreikš

palaimintasis, vienintelis
Valdovas,
karalių Karalius ir
viešpačių Viešpats,
[16] vienatinis Nemirtingasis,
kuris gyvena neprieinamoje
šviesoje,
kurio joks žmogus neregėjo
ir negali regėti.
Jam šlovė ir amžinoji
valdžia! Amen.

[17] Šio pasaulio turtuoliams
įsakyk, kad nesididžiuotų ir
nesudėtų vilčių į nepatikimus
turtus, bet viltųsi Dievu, kuris
apsčiai visko mums teikia mū-
sų džiaugsmui.* [18]* Tegul jie da-
ro gera, lobsta gerais darbais,
esti dosnūs, dalijasi su kitais.
[19] Šitaip jie pasidės gerus pa-
matus ateičiai, kad pasiektų
tikrąjį gyvenimą.

F. PATARIMAS IR PERSPĖJIMAS

[20] O Timotiejau, sergėk tau
patikėtą turtą, vengdamas pa-
saulio tuščiažodžiavimo ir ta-
riamojo pažinimo prieštaringų
teigimų, [21] nes kai kurie, jį pa-
mėgę, nuklydo nuo tikėjimo.
Malonė su jumis!

6, 14: *Įsakymą*: visą krikščioniš-kąją religiją.

6, 17: Plg. Ps 61 (62), 11.
6, 18–19: Žr. Mt 6, 20.

ANTRASIS LAIŠKAS TIMOTIEJUI

Iš *Apaštalų darbų* knygos sužinome, kad Timotiejus, kilęs iš Listros, Mažosios Azijos, graiko ir žydės sūnus, vėliau tapo krikščioniu (žr. Apd 16, 1) ir lydėjo apaštalą Paulių misijų kelionėse. Timotiejaus senelė ir motina buvo labai religingos ir nuo vaikystės padėjo jam pažinti *šventuosius Raštus* (žr. 2 Tim 1, 5; 3, 15). Keliuose apaštalo Pauliaus laiškuose Timotiejus minimas kaip ištikimas palydovas bei bendradarbis (žr. Rom 16, 21; 1 Kor 4, 17) ir įvardijamas laiško pasveikinime (žr. 2 Kor 1, 1; Fil 1, 1; Kol 1, 1; 1 Tes 1, 1; 2 Tes 1, 1).

Antrasis laiškas Timotiejui priklauso *pastoraciniams laiškams.* Apie laiško autorystę ir parašymo datą kalbama įvade į *Pirmąjį laišką Timotiejui.*

Laiško tonas asmeniškesnis negu *Pirmojo laiško Timotiejui.* Į Timotiejų kreipiamasi jautriais žodžiais (žr. 1, 6–14; 2, 1–13), aprašoma Pauliaus drąsa bei viltys, susidūrus su sunkumais vėlesnėje apaštalinėje tarnystėje (žr. 1, 15–18; 3, 10–17; 4, 9–18). Iš tikrųjų laiškas įgyja paskutinio Pauliaus pamokymo ir testamento jaunesniam Timotiejui pobūdį (4, 1–8). Paulius vaizduojamas kaip kalinys (žr. 1, 8. 16; 2, 9) Romoje (žr. 1, 17), iš užuominos numanoma, kad Timotiejus yra Efeze (žr. 2, 17).

Laiške pareiškiama, kad krikščionys, išskyrus kelis, nesusibūrė remti kalinčio apaštalo (žr. 1, 15–18), ir Paulius pesimistiškai žiūri į savo bylos pabaigą (žr. 4, 6). Vis dėlto suprasdamas, kas jo laukia, išlaisvinimo viltį kreipia į Dievą, o ne į žmones (žr. 4, 3–8. 18). Laiškas primena Pauliaus misijų dienas su Timotiejumi (žr. 1, 3–5; Apd 16, 1–4), Evangelijos skelbimą nurodo kaip įkalinimo priežastį, o Timotiejui – kaip ištikimybės motyvą, nepaisant sunkumų, pateikia tvirto tikėjimo pavyzdį (žr. 1, 6–14). Laiškas leidžia suprasti, kad Timotiejus privalo parengti kitus į savo vietą, kaip ir Paulius sau pakeisti paruošė Timotiejų (žr. 2, 1–2). Paulius drąsina Timotiejų nepasiduoti baimei ir nesiliauti rūpintis Evangelijos išlaikymu bei skelbimu (žr. 2, 3–7). Jėzaus prisikėlimas ir mesijinis vaidmuo laiške apibūdinamas Evangelija, dėl kurios Paulius yra pasiruošęs mirti (žr. 2, 8–9). Šitaip atsiskleidžia tikėjimas (žr. 2, 10–13).

Šis laiškas, kaip ir pirmasis, ragina Timotiejų saugoti Bendriją nuo neišvengiamos klaidingo mokymo įtakos (žr. 2, 14–3, 9) ir nebijoti galimų asmeninių užpuolių (žr. 3, 10–13). Laiškas pataria Timotiejui remtis *Raštų* jėga, žodžio skelbimu ir sveiku mokymu (žr. 3, 14–4, 2), neimant į širdį tų, kurie jo nepriima (žr. 4, 3–4). Beje, laiške jautriai pastebima, kad Paulius pasigenda savo *ritinių* ir apsiausto (žr. 4, 13), bet labiausiai laukia Timotiejaus apsilankymo.

Remiantis *pastoracinių laiškų* autorystės prielaidomis, jei pats apaštalas yra jų autorius, *Antrasis laiškas Timotiejui* – paskutinis iš trijų *pastoracinių laiškų*. Dauguma mokslininkų, teigiančių, kad *pastoraciniai laiškai* yra apaštalo Pauliaus mokyklos įkvėpti raštai, *Antrąjį laišką Timotiejui* yra linkę laikyti pirmuoju iš trijų ir apimančiu tikrus fragmentus iš paties apaštalo Pauliaus laiškų.

Antrojo laiško Timotiejui metmenys

A. Įžanga	1, 1–5
B. Padrąsinimas Timotiejui	1, 6 – 2, 13
C. Nurodymai apie klaidingą mokymą	2, 14 – 4, 18
D. Pabaiga	4, 19–22

A. ĮŽANGA

1 1 Paulius, Dievo valia Kris-
taus Jėzaus apaštalas pa-
gal gyvenimo Kristuje Jėzuje
pažadą, 2 mylimam sūnui Ti-
motiejui: malonė, gailestingu-
mas ir ramybė nuo Dievo Tėvo
ir mūsų Viešpaties Kristaus
Jėzaus!
3 Aš dėkoju Dievui, kuriam
tarnauju kaip ir mano protė-
viai su tyra sąžine, be paliovos
tave prisimindamas savo mal-
dose dieną ir naktį. 4 Menu ta-
vo ašaras* ir trokštu tave pa-
matyti, kad sugrįžtų man
džiaugsmas. 5* Aš vis prisime-
nu tavo nuoširdų tikėjimą, ku-
ris pradžioje gyveno tavo sene-
lėje Loidėje, tavo motinoje
Eunikėje ir, esu tikras, tebegy-
vena tavyje.

B. PADRĄSINIMAS TIMOTIEJUI

6 Todėl tau primenu reikalą
atgaivinti Dievo malonės dova-
ną, suteiktą mano rankų uždė-
jimu. 7 Dievas gi mums davė ne
baimės dvasią, bet galybės,
meilės ir protingumo Dvasią.
8 Todėl nesigėdyk mūsų Vieš-
paties liudijimo nei manęs, jo
kalinio, bet drauge su manimi
kentėk Evangelijos labui jėga
Dievo, 9 kuris mus išgelbėjo bei
pašaukė į šventąjį pašaukimą
ne atsižvelgdamas į mūsų dar-
bus, bet savo laisvu nutarimu
bei malone, kuri dovanota
mums Kristuje Jėzuje prieš
amžinuosius laikus*. 10 Ji da-
bar tapo regima, pasirodžius
mūsų Išganytojui Kristui Jė-
zui, kuris sunaikino mirtį ir nu-

1, 4: *Ašaras*: atsisveikinimo ašaras.
1, 5: Žr. Apd 16, 1.
1, 9: *Prieš amžinuosius laikus*: čia kartojasi mums jau pažįstama mintis apie Kristaus preegzistenciją prieš pasaulio sukūrimą (plg. Fil 2, 6 ir t.).

švietė gyvenimą bei nemirtin-
gumą savo Evangelija; 11 aš esu
jai paskirtas šaukliu, apašta-
lu ir mokytoju.

12 Dėl šios priežasties aš ir
kenčiu tuos vargus, bet nesigė-
diju, nes žinau, kuo įtikėjau, ir
esu tikras, kad jis gali išlaiky-
ti man patikėtąjį turtą iki anos
dienos.

13 Sau taisykle laikyk svei-
kus pamokymus, kuriuos esi
girdėjęs iš manęs apie tikėjimą
ir meilę Kristui Jėzui. 14 Sergėk
brangųjį turtą, padedamas
Šventosios Dvasios, kuri gyve-
na mumyse.

15 Tu žinai, kad nuo manęs
nusigręžė visi, kurie yra Azijo-
je, tarp jų Figelas ir Hermoge-
nas. 16 Viešpats tebūna gai-
lestingas Onesiforo namams,
nes jis dažnai mane stiprin-
davo ir nesigėdijo mano gran-
dinių, 17 bet, atvykęs į Romą,
rūpestingai ieškojo manęs ir
surado. 18 Viešpats tesuteikia
jam aną dieną rasti Viešpaties
pasigailėjimą. Be to, tu geriau
žinai, kiek daug jis yra tarna-
vęs man Efeze.

Apaštalo kentėjimo prasmė

2 1 Taigi tu, mano sūnau,
stiprėk Kristaus Jėzaus
malone 2 ir, ką esi iš manęs gir-
dėjęs prie daugelio liudytojų,
perduok patikimiems žmo-
nėms, kurie sugebės ir kitus
mokyti.

3 Kęsk vargus kartu su ma-
nimi kaip geras Kristaus Jė-
zaus karys. 4 Kareivis neužsii-
ma pragyvenimo reikalais,
norėdamas patikti karo vadui.
5 Ir kas stoja į rungtynes, ne-
gaus vainiko, jei nebus grūmę-
sis pagal taisykles. 6 Triūsian-
čiam žemdirbiui dera pirmam
pasiimti vaisių. 7 Suprask, ką
sakau: Viešpats tau duos išma-
nymą apie visus dalykus.

8 Prisimink prikeltąjį iš nu-
mirusių Jėzų Kristų iš Dovydo
giminės, kaip skelbiama mano
Evangelijoje, 9 dėl kurios man
tenka kentėti, net būti surakin-
tam lyg piktadariui. Bet Dievo
žodis nesurakinamas! 10 Todėl
aš visa pakeliu dėl išrinktųjų,
kad ir jie laimėtų išganymą
Kristuje Jėzuje su amžinąja
šlove. 11 Štai tikras žodis:

Jei mes su juo numirėme
su juo ir gyvensime.
12 Jei ištversime, su juo ir
karaliausime.
Jeigu mes jo išsižadėsime,
ir jis mūsų išsižadės,
13 bet jeigu mes ir tapsime
neištikimi, tai jis lieka
ištikimas,
nes savęs jis negali
išsiginti.

C. NURODYMAI APIE KLAIDINGĄ MOKYMĄ

14 Primink tai ir Dievo aki-
vaizdoje reikalauk, kad nebūtų
kovojama svaidantis žodžiais;

iš to nebūna jokios naudos, vien
tik žala klausytojams. 15 Ver-
čiau stenkis Dievui pasirodyti
tinkamu darbininku, neturin-
čiu ko gėdytis, be iškraipymų
skelbiančiu tiesos žodį. 16 Venk
nerimtų tauškalių. Jie vis gi-
liau bris į bedievystę, 17 ir jų
kalbos, tarsi vėžio votis, vis
plis. Tokie yra Himenėjas ir Fi-
letas, 18* kurie nuklydo nuo tie-
sos tvirtindami, kad prisikėli-
mas jau įvykęs, ir tuo
griaudami kai kurių tikėjimą.
19 Bet nepajudinamai stovi
Dievo pamatas su iškirstu įra-
šu: *Viešpats pažįsta savuosius*
ir: Teatsitraukia nuo neteisy-
bės kiekvienas, kuris garbina
Viešpaties vardą.

20 Dideliuose namuose esti ne
tik auksinių ir sidabrinių in-
dų, bet ir medinių bei molinių.
Pirmieji vartojami garbin-
giems reikalams, antrieji – ne-
garbingiems. 21 Jeigu kas apsi-
valys nuo tų ydų, bus indas,
skirtas garbei, pašventintas,
tinkamas Valdovui, pasirengęs
kiekvienam geram darbui.

22 Saugokis jaunatvės aistrų!
Ieškok teisumo, tikėjimo, mei-
lės ir ramybės su tais, kurie iš
grynos širdies šaukiasi Vieš-
paties. 23 O kvailų ir nemokšiš-
kų ginčų venk, žinodamas, kad
jie veda į barnius. 24 Viešpaties
tarnui nedera kivirčytis, bet
reikia su visais elgtis malo-
niai, stengtis pamokyti, būti
kantriam, 25 švelniai aiškinti
prieštaraujantiems, – rasi Die-
vas duos jiems atsiversti, pa-
žinti tiesą, 26 ir jie prablaivės
nuo velnio žabangų, kuriuose
vergavo jo valiai.

Ateities pavojai

3 1 Žinok, kad paskutinėmis
dienomis užeis sunkūs
laikai, 2 nes žmonės bus savi-
mylos, godūs pinigų, pasipū-
tę, išdidūs, piktžodžiautojai,
neklusnūs gimdytojams, nedė-
kingi, nedorėliai, 3 nemeilūs,
nesutaikomi, šmeižikai, nesu-
sivaldantys, šiurkštūs, storžie-
viai, nekenčiantys to, kas gera,
4 išdavikai, pramuštgalviai, pa-
sipūtėliai, labiau linkę į malo-
numus negu į Dievą, 5* dedąsi
maldingi, bet atsižadėję mal-
dingumo jėgos. Tu saugokis to-
kių žmonių!

6 Iš jų yra tie, kurie įsiskver-
bia į namus ir prisivilioja mo-
terėles, pilnas nuodėmių ir blaš-
komas visokių įgeidžių, 7 nuolat
besimokančias ir vis nesuge-

2, 18: Apaštalas kalba apie kai kuriuos klaidų skleidėjus pačioje krikščionių bendruomenėje, apie asmenis, kurie anksčiau laikėsi tikrojo tikėjimo, bet vėliau nuo jo nuklydo. Greičiausiai tai buvo žmonės, besilaikantys graikų filosofijos, kuri skelbė, jog žmogaus kūnas esąs sielos kalėjimas ir visokio blogio pradas. Iš to buvo daroma išvada, kad kūno prisikėlimas iš numirusių ne tik nereikalingas, bet ir pražūtingas.

3, 5: Plg. Mt 7,15.

bančias pažinti tiesos. [8] Kaip
Janas ir Jambras* priešinosi
Mozei, taip ir jie prieštarauja
tiesai. Tai žmonės sugedusio
proto, neturintys užgrūdinto ti-
kėjimo. [9] Bet jie toli nenužengs,
nes jų paikumas kaip ir anų
bus visiems regimas.
[10] Vis dėlto tu pasekei mano
mokymu, gyvenimo būdu, su-
manymais, tikėjimu, ištverme,
meile, kantrybe, [11*] persekioji-
mais, kančiomis, kurios mane
ištiko Antiochijoje, Ikonijuje,
Listroje. O kokių tik persekio-
jimų man neteko iškęsti! Bet
iš visų išgelbėjo mane Vieš-
pats. [12] Ir visi, kurie trokšta
maldingai gyventi Kristuje Jė-
zuje, bus persekiojami. [13] Pikti
žmonės, suvedžiotojai eis dar
blogyn, klaidindami ir klysda-
mi. [14] O tu laikykis to, ką esi
išmokęs ir tvirtai įtikėjęs, ži-
nodamas, iš kokių žmonių esi
išmokęs. [15] Tu nuo vaikystės
pažįsti šventuosius Raštus,
galinčius tave pamokyti išga-
nymui per tikėjimą Kristumi
Jėzumi. [16*] Visas Raštas yra
Dievo įkvėptas ir naudingas
mokyti, barti, taisyti, auklėti
teisumui, [17] kad Dievo žmogus
taptų tobulas, pasirengęs kiek-
vienam geram darbui.

Raginimas uoliai apaštalauti

4 [1] Aš karštai prašau dėl
Dievo ir Kristaus Jėzaus,
kuris teis gyvuosius ir miru-
siuosius, dėl jo apsireiškimo ir
Karalystės: [2] skelbk žodį, veik
laiku ir nelaiku, bark, drausk,
ragink su didžiu kantrumu ir
kaip išmanydamas. [3*] Ateis
toks laikas, kai žmonės nebe-
pakęs sveiko mokslo, bet, pa-
sidavę savo įgeidžiams, susi-
vadins sau mokytojų krūvą,
kad tie dūzgentų ausyse; [4] jie
nukreips ausis nuo tiesos, o at-
vers pasakoms. [5] Bet tu būk vi-
same kame apdairus, kentėk
vargus, dirbk evangelisto dar-
bą, atlik savo tarnystę.

Teisumo vainikas

[6] Aš jau esu atnašaujamas*,
ir mano iškeliavimas arti. [7] Iš-
kovojau gerą kovą, baigiau bėgi-
mą, išlaikiau tikėjimą. [8] Todėl
manęs laukia teisumo vaini-

3, 8: *Janas ir Jambras* pagal žydų padavimą buvę vardai tų egiptiečių burtininkų, kurie faraono akivaizdoje priešinosi Mozės ir Aarono planams (plg. Iš 7, 11 ir t.).

3, 11: Plg. Ps 33 (34), 18; Apd 13, 50; 14, 2. 21.

3, 16: Paulius gražiai iškelia Šventojo Rašto įkvėptumą ir naudingumą.

4, 3–4: Plg. 1 Tim 1, 4. 6; 4, 1.

4, 6: Apaštalas turi omenyje artėjančią mirtį. Jis kalba vaizdingai, primindamas pagoniškos atnašos pavyzdžius. *Aš jau esu atnašaujamas* – originale kalbama apie nupylimo auką: *aš jau nuliejamas atnašai*, nes pagonys dievų garbei ne tik degindavo, bet ir nupildavo vyną ir kitus gėrimus. Tuo būdu apaštalas simboliškai vaizduoja būsimąjį savo kraujo išliejimą.

kas, kurį aną dieną man ati-
duos Viešpats, teisingasis Tei-
sėjas, – ir ne tik man, bet ir
visiems, kurie su meile laukia
jo pasirodant.

Paskutiniai patarimai

9 Paskubėk veikiai atvykti
pas mane, 10 nes Demas, pami-
lęs šį pasaulį, paliko mane ir
iškeliavo į Tesaloniką, Kres-
centas – į Galatiją, Titas – į
Dalmatiją. 11 Vienas Lukas tė-
ra su manimi. Pasiimk ir at-
sivesk su savimi Morkų, jis
bus man naudingas padėjėjas.
12 Tichiką aš pasiunčiau į Efe-
zą. 13 Atvykdamas atgabenk
apsiaustą, kurį palikau Troa-
doje pas Karpą, taip pat ir kny-
gas, ypač pergamentus. 14 Kal-
vis Aleksandras man padarė
daug bloga, Viešpats jam at-
mokės pagal jo darbus. 15 Ir tu
saugokis jo, nes jis labai prie-
šinosi mūsų žodžiams. 16 Mano
pirmajame apsigynime nė vie-
no nebuvo su manimi, visi ma-
ne paliko. Tenebus jiems tatai
palaikyta nusikaltimu! 17 Vieš-
pats buvo su manimi ir mane
sustiprino, kad toliau skelb-
čiau Evangeliją ir visos tautos
ją išgirstų; jis mane ištraukė
iš liūto nasrų. 18 Viešpats ma-
ne vėl ištrauks iš visų piktų
kėslų ir išgelbės, paimdamas
į savo Dangaus Karalystę.
Jam garbė per amžių amžius!
Amen.

D. PABAIGA

19 Pasveikink Priską, Akvilą
ir Onesiforo namiškius. 20 Eras-
tas pasiliko Korinte, o Trofimą
palikau Milete sergantį. 21 Pas-
kubėk atvykti dar prieš žiemą!
Tave sveikina Eubulas, Puden-
tas, Linas ir Klaudija bei visi
broliai.

22 Viešpats tebūna su tavo
dvasia! Malonė teesie su jumis!

LAIŠKAS TITUI

Titas, kaip svarbus apaštalo Pauliaus palydovas, pasirodo *Laiške galatams* ir *Antrajame laiške korintiečiams,* nors ir nėra minimas *Apaštalų darbų* knygoje. Iš Gal 2, 1–3 teksto sužinome, kad Titas lydėjo Jeruzalėje besilankantį Paulių; tada apaštalinį Pauliaus pašaukimą pripažino Jeruzalės Bendrijos vadovai. Titas – krikščionis iš pagonijos. Jis buvo Jeruzalės susirinkimo dėmesio centre: mat ne žydas ir tapdamas krikščioniu nebuvo apipjaustytas – užtat buvo būtina aptarti apipjaustymą ir pagonių kelią į išganymą. Paulius atsispyrė visiems, kurie norėjo, kad Titas būtų apipjaustytas.

Taigi trečiasis Naujojo Testamento *pastoracinis laiškas* yra adresuotas ne Timotiejui, bet kitam apaštalo Pauliaus bendradarbiui. Ir laiško situacija yra kitokia, nes į Titą kreipiamasi kaip į asmenį, kuriam pavesta ugdyti Bendriją Kretoje, didelėje Viduržemio jūros saloje (žr. 1, 5). Tai vieta, kur Paulius, pagal Naujojo Testamento duomenis, nebuvo lankęsis. Laiško tonas artimas *Pirmajam laiškui Timotiejui.* Turinys apima tris temas, susijusias su Kretos Bendrijos gyvenimu ir sandara: *vyresniųjų* ir *vyskupo* (žr. 1, 5–9) pareigas; požiūrį į grupių, su kuriomis reikia darbuotis, pareigas (žr. 2, 1–10); patarimus elgsenai, kurios pagrindas yra *Dievo malonė,* apreikšta per Jėzų Kristų (žr. 2, 11–3, 10). Šiltą *Antrojo laiško Timotiejui* laiško toną keičia pabrėžiamos Bendrijos pareigos ir gyvenimas visuomenėje, kurioje yra daug *neklusnių, tuščiakalbių ir* apgavikų, *ypač iš apipjaustytųjų* (žr. 1, 10–16; 3, 9–10).

Laiškas pasakoja Titui apie padėjėjų, kuriuos turėtų rinktis turėdamas prieš akis Kretos Bendrijos ganytojo sunkumus, būdą (žr. 1, 15–16). Nurodomos asmeninės ir visuomeninės dorybės, kurias privalo ugdyti įvairaus amžiaus ir visuomeninės padėties grupės (žr. 2, 1–10). Ugdymosi motyvas yra kristologinis, ypač atperkanti Kristaus saviauka ir būsimas jo antrasis atėjimas – jėga, kurią teikia krikštas ir nuteisinimas (žr. 2, 11–14; 3, 4–8). Krikščionių Bendrija yra Dievo surinkta tam, kad su*krist*intų savo visuomeninį pasaulį (žr. 3, 1–3). Geri darbai teliudija Dievo tikėjimą (žr. 3, 8); į mėgstančius ginčytis dėl Mozės Įstatymo po tinkamo perspėjimo nereikia kreipti dėmesio (žr. 3, 9–11).

Laiško Titui autorystė ir rašymo data nagrinėta įvade į *Pirmąjį laišką Timotiejui.* Aiškintojai, kurie autoriumi laiko apaštalą Paulių, paprastai *Laišką Titui* deda po *Pirmojo laiško Timotiejui.* Kiti aiškintojai laiko jį artimu *Pirmajam laiškui Timotiejui,* bet dėl didėjančio dėmesio Bendrijos sandarai ir priešinimosi atskaloms *Laišką Titui* laiko vėlesniu už patį Paulių ir *Antrąjį laišką Timotiejui.*

Laiško Titui metmenys

A.	Įžanga	1, 1–4
B.	Ganytojo pareigos	1, 5–16
C.	Krikščioniškojo gyvenimo mokymas	2, 1 – 3, 15
D.	Pabaiga	3, 12–15

A. ĮŽANGA

1 1* Paulius, Dievo tarnas ir
Jėzaus Kristaus apaštalas,
kad vestų Dievo išrinktuosius į
tikėjimą bei teisingo maldin-
gumo pažinimą 2 su viltimi pa-
siekti amžinąjį gyvenimą, –
kurį tiesakalbis Dievas paža-
dėjo prieš amžinuosius laikus,
3 o atėjus nustatytam metui,
apreiškė savo žodį, man pati-
kėtą skelbti Gelbėtojo Dievo
valia, – 4 Titui, tikram sūnui
bendrame tikėjime: malonė ir
ramybė nuo Dievo Tėvo ir mū-
sų Gelbėtojo Kristaus Jėzaus!

B. GANYTOJO PAREIGOS

5* Aš tam palikau tave Kreto-
je, kad sutvarkytum, kas buvo
likę nesutvarkyta, ir paskir-
tum kiekvienam miestui vyres-
niuosius, laikydamasis mano
nurodymų: 6 jei kas yra be prie-
kaištų, vieną kartą vedęs*, tu-
rįs tikinčius vaikus, kurie ne-
kaltinami palaidu gyvenimu ar
neklusnumu. 7 Juk vyskupas,
kaip Dievo reikalų prievaizdas,
turi būti nepeiktinas: ne sava-
valiautojas, ne pikčiurna, ne
girtuoklis, ne kivirčius, ne gob-
šuolis, 8 bet svetingas, trokštan-
tis gero, santūrus, teisingas,
šventas, susitvardąs, 9 tvirtai
besilaikąs tikrojo mokymo, kad,
dėstydamas sveiką mokslą, su-
gebėtų ir paraginti, ir atremti
priešgynas.

Kova su klaidomis

10 Nes daugel yra neklusnių,
tuščiakalbių ir apgavikų, ypač
iš apipjaustytųjų. 11 Juos rei-
kia nutildyti, nes jie apverčia
aukštyn kojomis ištisas šeimy-
nas, mokydami, kas nedera,
dėl gėdingo pelno. 12 Vienas iš
jų, jų pačių pranašas, yra pa-

1, 3: Laiško įžanga akcentuoja apaštalo autoritetą ir dievišką pašaukimą. Paulius pabrėžia savo tarnystės skirtingumą nuo Sinagogos tarnų, nes Titui teko dirbti bendruomenėje, kur buvo daug žydų.

1, 5–7: Kaip matome, šio laiško rašymo metu dar nebūta griežto skirtumo tarp presbiterių (kunigų) ir vyskupų. Tai rodo palyginti ankstyvą laiško parašymo datą. Pirmojo amžiaus pabaigoje (plg. Klemenso Romiečio laišką korintiečiams) jau reiškėsi monarchinė vyskupo valdžia.

1, 6: *Vieną kartą vedęs*: pažodžiui *vienos žmonos vyras*.

1, 12: Klemenso Aleksandriečio ir Jeronimo teigimu, šio posakio autorius yra buvęs Kretos žynys Epimenidas, gyvenęs prieš graikų karus su persais (VI a. prieš Kr.).

sakęs: „Kretiečiai visuomet
melagiai, pikti žvėrys, tingūs
pilvai.“*
13 Teisingai pasakyta! Todėl
bark juos griežtai, kad laiky-
tųsi sveiko tikėjimo, 14 nekreip-
dami dėmesio į žydų pasakas
ir tiesos nepaisančių žmonių
priesakus. 15 Tyriems viskas ty-
ra, o susitepusiems ir neištiki-
miems nieko nėra tyro, net ir jų
protas bei sąžinė suteršti. 16 Jie
skelbiasi pažįstą Dievą, o dar-
bais jo išsigina: jie pasibjau-
rėtini, maištingi, netikę jokiam
geram darbui.

C. KRIKŠČIONIŠKOJO GYVENIMO MOKYMAS

2 1 O tu kalbėk, kas sutin-
ka su sveiku mokslu: 2 kad
seniai būtų blaivūs, garbingi,
santūrūs, sveiko tikėjimo, tik-
ros meilės ir kantrybės. 3 Taip
pat kad senos moterys elgtųsi,
kaip reikalauja maldingumas,
neapkalbinėtų, negirtuokliau-
tų, mokytų gero, 4 skatintų jau-
nąsias mylėti savo vyrus ir vai-
kus, 5 būti santūrias, skaisčias,
rūpestingas šeimininkes, ge-
ras, klusnias savo vyrams, –
kad dėl jų nebūtų šmeižiamas
Dievo žodis. 6 Taip pat jaunuo-
sius ragink, kad būtų santūrūs.
7 Pats visais atžvilgiais rodyk
gerų darbų pavyzdį: mokymo
grynumą, rimtumą, 8 sveiką ir
be priekaištų mokslą, kad prie-
šininkas liktų sugėdintas, ne-
turėdamas apie mus pasakyti
nieko blogo. 9 Kalbėk, kad ver-
gai būtų visur kur klusnūs sa-
vo šeimininkams, stengtųsi
jiems įtikti ir neprieštarauti,
10 kad nevogtų, bet parodytų
gražią visokeriopą ištikimybę,
kad visa kuo puoštų mūsų Gel-
bėtojo Dievo mokymą.

Palaimintoji viltis

11 Išganingoji Dievo malonė
pasirodė visiems žmonėms 12 ir
moko mus, kad, atsisakę be-
dievystės ir pasaulio aistrų,
santūriai, teisingai ir maldin-
gai gyventume šiame pasauly-
je, 13 laukdami palaimintosios
vilties ir mūsų didžiojo Dievo
bei Gelbėtojo Kristaus Jėzaus
šlovės apsireiškimo. 14 Jis ati-
davė save už mus, kad išpirk-
tų mus iš visokių nedorybių ir
suburtų sau nuskaistintą tau-
tą, uolią geriems darbams.
15 Taip kalbėk, ragink, bark
kuo rimčiau. Niekas tenedrįs-
ta tavęs niekinti!

Tikinčiųjų priedermės

3 1 Primink jiems, kad lenk-
tųsi ir būtų klusnūs virši-
ninkams ir vyresnybei, kad bū-
tų pasiryžę kiekvienam geram
darbui, 2 nieko neapkalbinėtų,
nesikivirčytų, būtų romūs, vi-
siems žmonėms rodytų mei-
lumą. 3 Juk ir mes kitados
buvome neprotingi, neklusnūs,
paklydėliai, vergaujantys įvai-
riems įnoriams ir malonumams,

stūmėme dienas blogybėje ir
pavyde, buvome patys verti ne-
apykantos ir vieni kitų neken-
tėme. 4 Bet kai pasirodė mūsų
Gelbėtojo Dievo gerumas ir
meilė žmonėms, 5 jis išgelbėjo
mus Šventosios Dvasios at-
gimdančiu ir atnaujinančiu
nuplovimu, tik ne dėl mūsų at-
liktų teisumo darbų, bet iš sa-
vo gailestingumo. 6 Jis mums
dosniai išliejo tos Dvasios per
mūsų Gelbėtoją Jėzų Kristų,
7 kad, nuteisinti jo malone, tap-
tume viltimi amžinojo gyveni-
mo paveldėtojais.

Nurodymai Titui

8 Tai tikras žodis. Ir aš no-
riu, kad tu pabrėžtinai moky-
tum šių dalykų, kad patikėju-
sieji Dievu rūpintųsi pirmauti
gerais darbais. Tai gera ir nau-
dinga žmonėms.
9 Venk paikų klausimų, kil-
mės sąrašų, ginčų ir vaidų dėl
įstatymo – visa tai nereikalin-
ga ir tuščia. 10 Atskalūno, vie-
ną kitą kartą įspėjęs, saugokis,
11 žinodamas, jog jis nukrypė-
lis ir nusidėjėlis, savo paties
nuosprendžiu pasmerktas.

D. PABAIGA

12 Kai nusiųsiu pas tave Ar-
temą ar Tichiką, paskubėk at-
vykti pas mane į Nikopolį; mat
esu nutaręs ten žiemoti.* 13 Tei-
sininką Zeną ir Apolą išleisk į
kelionę atgal gerai aprūpintus,
kad jiems nieko netrūktų. 14 Te-
simoko ir mūsiškiai pirmauti
gerais darbais būtiniems rei-
kalams, kad neliktų bevaisiai.
15 Tave sveikina visi esantys
su manimi. Pasveikink tuos,
kurie myli mus tikėjime.
Malonė su jumis visais!

3, 13: Apolas nuvežė Titui šį laišką.

LAIŠKAS FILEMONUI

Šis trumpas 25 eilučių laiškas, adresuotas trims asmenims, apaštalo Pauliaus parašytas iš kalėjimo turbūt Romoje tarp 61 ir 63 m. po Kr. Jis susijęs su Onesimu, vergu iš Kolosų (žr. Kol 4, 9), kuris, galimas dalykas, nusikalto vagyste ir pabėgo nuo savo šeimininko (18 eil.). Paulius supažindino Onesimą su Kristumi, ir Onesimas tapo krikščioniu (10 eil.). Paulius, būdamas pavaldus Romos imperijos įstatymams, siunčia Onesimą atgal į Kolosus pas šeimininką (12 eil.), šiuo laišku prašydamas, kad Filemonas jį noriai priimtų (8–10. 14. 17 eil.) ne tik kaip vergą, bet ir kaip brolį Kristuje. Apaštalas pavartoja svarius argumentus (19 eil.), kreipdamasis į Filemoną jautriais žodžiais Onesimo labui. Sunku manyti apie apaštalo norą pasilikti Onesimą sau kaip vergą, Filemono paskolintą. Veikiau apaštalas leidžia suprasti savo norą, kad Onesimas darbuotųsi su juo dėl Evangelijos (13. 20–21 eil.).

Romos imperija turėjo savo įstatymus tiek laisviesiems piliečiams, tiek vergams. Krikščionys, būdami Romos piliečiai, galėjo turėti vergų kaip nuosavybę. Taigi vergai galėjo būti ne tik pagonių, bet ir krikščionių šeimininkų nuosavybė. Apaštalas Paulius rašo krikščioniui Filemonui, užtardamas pas jį grįžtantį bėglį vergą Onesimą.

Laiškas Filemonui susijęs su sena antikos institucija – vergija. Apaštalo Pauliaus laiškas parašytas Kristaus ir lygybės dvasia, kuri privalo vyrauti tarp krikščionių. Tiesiogiai vergijos Paulius nepuola, nes to daryti I kristinio šimtmečio krikščionys neturėjo jokios galimybės. Be to, tuojau pat įvyksiančio antrojo Kristaus atėjimo laukimas neskatino socialinių reformų. Vis dėlto Paulius, vadindamas Onesimą *broliu, mylimu ...man, o labiau tau* (16 eil.), tą dieną paskatino revoliucinę idėją, kuriai buvo skirta nugalėti *Viešpatyje* tai, kas žmones atskiria.

Sveikinimai

[1]Paulius, Kristaus Jėzaus kalinys, ir brolis Timotiejus mūsų mylimajam bendradarbiui Filemonui, [2] seseriai Apfijai, mūsų žygių draugui Archipui ir visai tavo namuose susirenkančiai Bažnyčiai: [3] malonė jums ir ramybė nuo mūsų Tėvo Dievo ir Viešpaties Jėzaus Kristaus!

Apaštalo dėkingumas

[4] Aš visuomet dėkoju savo Dievui, prisimindamas tave savo maldose, [5] nes girdžiu apie tavo tikėjimą ir meilę Viešpačiui Jėzui ir visiems šventiesiems. [6] Meldžiu, kad tavoji tikėjimo bendrystė būtų veiksminga ir išaugtų į pažinimą visokio gėrio mumyse,

nukreipto į Kristų. [7] Aš turėjau
daug džiaugsmo ir paguodos iš
tavo meilės, nes tu, brolau, at-
gaivinai šventųjų širdis.

Prašymas už Onesimą

[8] Nors tikrai galiu Kristuje
tau liepti, [9] bet verčiau prašau
meilės vardu, toks, koks esu:
aš, Paulius, senas žmogus, o
šiuo metu ir Kristaus Jėzaus
kalinys, [10] prašau tave už savo
vaiką, kurio tėvu tapau būda-
mas surakintas, – už Onesimą*.
[11] Seniau jis buvo tau nenau-
dingas, o dabar ir tau, ir man
naudingas. [12] Siunčiu tau jį kaip
savo širdį. [13] Aš norėjau jį pasi-
laikyti, kad jis tavo vietoje man
patarnautų, kol esu kalinamas
dėl Evangelijos, [14] tačiau be ta-
vo sutikimo nenorėjau nieko
daryti, kad tavo geras darbas
būtų atliktas laisva valia, o ne
tarytum iš prievartos.

[15] Galbūt jis tam ir buvo lai-
kinai atskirtas nuo tavęs, kad
galėtum jį turėti amžinai [16] jau
ne kaip vergą, o daugiau kaip
mylimą brolį. Jis ypač brolis
man, o juo labiau tau, ir kaip
žmogus, ir kaip Viešpaties ti-
kintysis. [17] Tad jeigu laikai
mane bičiuliu, priimk jį kaip
mane. [18] O jeigu jis yra tau
padaręs skriaudą ar turi sko-
los, – įrašyk tai į mano sąskai-
tą! [19] Aš, Paulius, rašau savo
ranka: aš apmokėsiu, kad ne-
pridurčiau, jog ir pats save esi
man skolingas*. [20] Taip, brolau,
aš norėčiau pasinaudoti tavi-
mi Viešpatyje: atgaivink ma-
no širdį Kristuje!

Laiško pabaiga

[21] Rašau tau pasitikėdamas
tavo klusnumu ir žinodamas,
jog padarysi daugiau, negu
prašau. [22] Tad kartu paruošk
man viešnagę, nes turiu vilties,
jog jūsų maldų dėka būsiu
jums maloningai sugrąžintas.

[23] Tave sveikina Epafras,
mano kalėjimo bičiulis Kristu-
je Jėzuje, [24] mano bendradar-
biai Morkus, Aristarchas, De-
mas, Lukas.

[25] Viešpaties Jėzaus Kristaus
malonė teesie su jūsų dvasia!

10: Vardas *Onesimas* reikia *Naudingasis.*

19: Paulius buvo išmokęs Filemoną tikrojo tikėjimo, todėl ir sako: *Pats save esi man skolingas.*

LAIŠKAS ŽYDAMS

Šis bevardis traktatas, garsus iškalba ir jėga, nuo II kristinio šimtmečio yra mokymas apie ištikimą kelionę su Kristumi ir vadinamas *Laišku žydams*. Mat jis laikytas krikščionims žydams skirtu laišku. Paprastai *Laiškas žydams* graikiškuose rankraščiuose dėtas prie Pauliaus laiškų rinkinio. Nors nėra jokios nuorodos apie autorių, siuntėjas neminimas, užsiminimas apie Timotiejų (žr. 13, 23) padėjo laišką susieti su apaštalu Pauliumi ir jo bendradarbiais. Tačiau klausimai, kam laiškas skirtas, kas jo autorius ir ar *Laiškas žydams* savo forma iš viso yra laiškas, kėlė ir tebekelia ginčų.

Autorius suvokė, kad laiško gavėjams buvo iškilęs pavojus atsižadėti krikščionių tikėjimo. Tai vyko ne dėl persekiojimo iš išorės, bet iš nuovargio dėl krikščioniškojo gyvenimo reikalavimų bei didėjančio abejingumo savo pašaukimui (žr. 2, 1; 4, 14; 6, 1–12; 10, 23–32). Pagrindinė laiško tema – Jėzaus kunigystė ir saviauka (žr. 3, 1–10, 39) – nagrinėjama ne dėl svarbumo, bet veikiau kaip priemonė atnaujinti aptingusią krikščionių nuostatą ir padrąsinti tikėjimą. Kita svarbi laiško tema – maldinga Dievo tautos kelionė į dangiškąją Jeruzalę (žr. 11, 10; 12, 1–3. 18–29; 13, 14). Ši tema glaudžiai susijusi su Jėzaus tarnyba dangaus šventovėje (žr. 9, 11–10, 22).

Savo rašinį autorius pavadina *padrąsinimo žodžiu* (13, 22), kurį pavartojo apaštalas Paulius per pamokslą Pisidijos Antiochijos sinagogoje (žr. Apd 13, 15). Galimas dalykas, kad *Laiškas žydams* buvo rašytas kaip pamokslas, tik vėliau pridėta laiško užsklanda (žr. 13, 22–25).

Laišką autorius pradeda pasakodamas apie Jėzaus buvimą prieš įsikūnijimą, primindamas įsikūnijimą ir išaukštinimą (žr. 1, 3), skelbdamas Jėzų kaip Dievo žodžio pilnatvę žmonijai (žr. 1, 1–3). Ilgėliau stabtelima prie Kristaus asmens, prakilnesnio už angelus (žr. 1, 4–2, 2). Kristus – galutinis Dievo išganymo žodis, perduotas ne žodžiais, bet Kristaus žmogiškosios prigimties kančia (žr. 2, 5–16). Toks išganymo įvykdymas pranoko Mozės Sandorą ir patį ištikimo Dievo žodžio pranašą, nes Jėzus, būdamas Vyriausiasis Kunigas, išpirko nuodėmę ir liko ištikimas Dievui paties Dievo Sūnaus ištikimybe (žr. 2, 17–3, 6).

Izraeliečių neištikimybė sukliudė Mozei juos išgelbėti, tad lygiai taip dabar kiekvieno krikščionio neištikimybė gali sukliudyti Dievo planui Kristuje (žr. 3, 6–4, 13). Krikščionys privalo suvokti, kad Jėzus prisiėmė žmogaus prigimtį su visomis silpnybėmis, išskyrus nuodėmę, ir nešdamas žmogiškumo naštą paklusо Dievui iki mirties. Per savo Sūnaus darbą Dievas įvykdė visos žmonijos išganymą (žr. 4, 14–5, 10). Nors krikščionys ir žino šį pagrindinį mokymą, tačiau nerangiai vykdo įsipareigojimus, todėl svarbu giliau pažinti savo tikėjimą (žr. 5, 11–6, 2).

Užtat laiško autorius siekia, kad skaitytojas apmąstytų amžinąją Kristaus kunigystę (žr. 7, 1–28), kuri įvykdo Senojo Testamento pažadą (žr. 8, 1–13), nurodo prasmę, Dievo numatytą per Senojo Testamento aukas (žr. 9, 1–28). Šios aukos – nuorodos į ypatingąją Kristaus saviauką, vienintelę teikiančią nuodėmių atleidimą (žr. 10, 1–18). Tikėjimo išbandymas, kurį patiria laiško skaitytojai, turėtų brandinti ir šitaip padėti suvokti Kristaus tarnybą dangaus šventovėje bei nuolatinį jo užtarimą jų labui (žr. 7, 25; 8, 1–13).

Tikėjimas savo prigimtimi atpažįsta to, kas dar nėra matoma, tikrovę ir apima žmogaus vilties turinį; Senojo Testamento šventieji duoda nuostabų tikėjimo pavyzdį (žr. 11, 1–40). Ištvermė, kurios moko savo skaitytojus *Laiško žydams* autorius, buvo apreikšta Jėzaus gyvenime. Nors ir sunki buvo tarnyba bei lemtingi išbandymai per kančią ir mirtį, Jėzus pasitikėjo pergale, kurią Dievas jam suteiks (žr. 12, 1–3). Gyvenimo sunkumai, priimami kaip Dievo auklėjimas, įgyja prasmę (žr. 12, 4–13). Kiekviena auklyba *tam kartui atrodo ne linksma, o karti, bet vėliau ji atneš teisumo vaisių* (žr. 12, 11).

Laiškas baigiasi skatinimu dorai elgtis (žr. 13, 1–17). Autorius vėl primena pagrindinę Jėzaus saviaukos temą ir ragina būti drąsiu jos dalininku (žr. 13, 9–16).

II kristinio šimtmečio pabaigoje Aleksandrijos Bendrija *Laišką žydams* priskyrė Pauliaus laiškams. Tokios nuostatos laikėsi ir visos Rytų Krikščionių Bendrijos. Pauliaus autorystė Vakaruose buvo ginčijama iki IV šimtmečio, bet vėliau buvo priimta. XVI amžiuje abejonės dėl Pauliaus autorystės vėl svarstytos iš naujo, tačiau šiandien bemaž visi laiško aiškintojai sutaria, kad *Laiškas žydams* rašytas ne Pauliaus.

Viena iš priežasčių, dėl kurios Pauliaus autorystė nepriskiriama *Laiškui žydams*, yra didelis žodyno bei stiliaus skirtumas tarp minimo laiško ir kitų Pauliaus laiškų, be to, dažnai pereinama nuo tikėjimo tiesų mokymo prie drąsinimo krikščioniškai elgtis, skirtingas Senojo Testamento citavimo būdas, *Laiško žydams* mąstysenos panašumas Aleksandrijos judaizmo mąstysenai. Laiško graikų kalba daugeliu atžvilgių yra geriausia Naujajame Testamente.

Laiško žydams parašymo data tik spėjama. Klemenso *Laiškas korintiečiams*, rašytas iš Romos apie 96 m. po Kr., cituoja *Laišką žydams*. Taigi pastarasis turėjo būti parašytas anksčiau. Daugelis ankstesniųjų ir vis daugiau šiuolaikinių aiškintojų tvirtina, kad laiškas buvo parašytas prieš Jeruzalės šventyklos sunaikinimą 70 m. po Kr., nes nuorodos į Senojo Testamento aukas šventykloje traktuojamos dabartiniu laiko požiūriu. Tokia įžvalga padeda suvokti, jog *Laiškas žydams* buvo skirtas krikščionims iš judaizmo, o persekiojimai, kuriuos jiems teko patirti praeityje (žr. 10, 32–34), susiję su sąmyšiu Romoje prieš žydų išvarymą iš Romos, kai valdė imperatorius Klaudijus (49 m. po Kr.).

Galimas ryšys tarp sąmyšio ir ginčų tarp žydų, priimančių Jėzų kaip Mesiją, ir tų, kurie jo nepriėmė.

Laiško žydams metmenys

A.	Įžanga	1, 1–4
B.	Sūnus, pranašesnis už angelus	1, 5 – 2, 18
C.	Jėzus, ištikimas ir atjaučiantis Vyriausiasis Kunigas	3, 1 – 5, 10
D.	Amžinoji Jėzaus kunigystė ir amžinoji auka	5, 11 – 10, 39
E.	Pavyzdžiai, auklėjimas, neklusnumas	11, 1 – 12, 29
F.	Pabaiga	13, 1–25

A. ĮŽANGA

1 [1] Daugel kartų ir įvairiais būdais praeityje Dievas yra kalbėjęs mūsų protėviams per pranašus, [2] o dabar dienų pabaigoje jis prabilo į mus per Sūnų, kurį paskyrė visatos paveldėtoju ir per kurį sukūrė pasaulius. [3] Jis, Dievo šlovės atšvaitas ir jo esybės paveikslas, palaikantis savo galingu žodžiu visatą, nuplovęs nuodėmes, atsisėdo Didybės dešinėje aukštybių aukštybėse [4] ir tapo tiek prakilnesnis už angelus, kiek aukštesnį už juos paveldėjo vardą.

B. SŪNUS, PRANAŠESNIS UŽ ANGELUS

[5*] Kuriam gi angelų kada nors buvo pasakyta:
Tu esi mano Sūnus, šiandien
aš tave pagimdžiau?!
Ir vėl:
Aš jam būsiu tėvas, o jis bus
man sūnus.
[6] Toliau, įvesdamas Pirmgimį į pasaulį, jis sako:
„Tepagarbina jį visi Dievo
angelai.“
[7*] Angelams sako:
Jis daro savo pasiuntinius
lygius vėjams,
savo tarnus – kaip ugnies
liežuvius.
[8*] O Sūnui:
Tavo sostas, Dieve, amžių
amžiams, ir teisingumo
lazda
yra tavo karališkoji lazda.
9 *Tu pamilai teisumą ir*
nekentei nedorybės,
todėl patepė tave Dievas,
o Dieve, džiaugsmo
aliejumi
gausiau negu tavo bičiulius.
[10*] Ir:
Iš pradžių tu, Viešpatie,
sukūrei žemę,

1, 5: Žr. Ps 2, 7; 2 Sam 7, 14.
1, 7: Žr. Ps 103 (104), 4.
1, 8–9: Žr. Ps 44 (45), 7–8.
1, 10–12: Žr. Ps 101 (102), 26–28.

ir dangūs – tavo rankų
darbas.
11 *Jie išnyks, o tu pasiliksi,*
jie visi sudils lyg drabužis,
12 *ir kaip apsiaustą tu juos*
suvyniosi, tartum drabužį,
ir jie bus pakeisti.
Bet tu esi tas pats, ir tavo
metai nesibaigs.
13 Ar kuriam iš angelų jis yra
kada nors pasakęs:
Sėskis mano dešinėje:
aš patiesiu tavo priešus
*tarsi pakoją po tavo kojų?**
14 Argi jie visi nėra tik tar-
naujančios dvasios, išsiųstos
patarnauti tiems, kurie pavel-
dės išganymą?

Raginimai įsigilinti į Dievo ženklus

2 1 Todėl mes turime kuo
rūpestingiau apmąstyti,
ką girdėjome, kad nepraplauk-
tume [tarsi laivas] pro uostą.
2 Jei per angelus paskelbtas
žodis turėjo galią ir kiekvienas
nusižengimas bei neklusnu-
mas susilaukdavo teisėtos
bausmės,* 3 tai kaipgi mes pa-
bėgsime nuo jos, nepaisydami
tokio didžio išganymo? Juk jis,
prasidėjęs Viešpaties skelbimu,
yra mums patvirtintas tų, kurie
patys buvo girdėję, 4 Dievui pri-
sidedant prie jų liudijimo ženk-
lais ir stebuklais, visokiais ga-
lybės darbais ir Šventosios
Dvasios dovanomis, paskirsty-
tomis jo valia.

Išganymą įvykdė ne angelai, o Kristus

5 Ne angelams jis pajungė at-
eities pasaulį, apie kurį kalba-
me. 6* Beje, kažkas kažkur yra
liudijęs:
Kas yra žmogus, kad jį
atsimeni,
kas Žmogaus Sūnus, kad
juo rūpiniesi?!
7 *Padarei jį trumpam laikui*
mažesnį už angelus,
didybe ir garbe jį
apvainikavai,
8 *visa pajungei jo valdžiai.*
Jeigu jau visa pajungė, tai
nepaliko nieko, kas nebūtų jam
pajungta. Vis dėlto dabar mes
dar nematome, jog visa jam pa-
jungta. 9 Mes tik regime tą
trumpam laikui mažesnį negu
angelai – Jėzų, už mirties ken-
tėjimus *apvainikuotą didybe ir*
garbe. Reikėjo, kad Dievo ma-
lone už kiekvieną jis paragau-
tų mirties. 10 Tasai, kuriam ir
iš kurio yra visata, norėjo dau-
gybę savo vaikų nuvesti į gar-
bę. Todėl jam priderėjo kentė-
jimais ištobulinti jų išganymo
vadovą. 11 Juk šventintojas ir
šventinamieji – visi kyla iš vie-
no. Todėl jis nesigėdija juos va-
dinti broliais; 12 jis sako:
Aš paskelbsiu tavo vardą
savo broliams,

1, 13: Žr. Ps 109 (110), 1.
2, 2: Plg. Gal 3, 19; Apd 7, 38.
2, 6–8: Žr. Ps 8, 5–7 graik. t.
2, 12: Žr. Ps 21 (22), 23 graik. t.

susirinkime tave šlovinsiu
*giesme.**
13 Ir vėl:
Aš juo pasitikėsiu.
Ir vėl:
Štai aš ir mano vaikai,
*kuriuos davė man Dievas.**
14 Kadangi vaikų kraujas ir
kūnas bendri, tai ir jis lygio-
mis juos prisiėmė, kad mirti-
mi sunaikintų tą, kuris turėjo
mirties valdžią, tai yra velnią,
15 ir išvaduotų tuos, kurie, bijo-
dami mirties, visam gyvenimui
buvo patekę į vergiją. 16 Juk iš
tiesų jam rūpėjo ne angelai, o
Abraomo palikuonys. 17 Todėl
jis turėjo visa kuo tapti pa-
našus į brolius, kad būtų gai-
lestingas ir ištikimas Dievui
Vyriausiasis Kunigas ir galė-
tų atpirkti žmonių nuodėmes.
18 Pats iškentęs bandymus, jis
gali padėti tiems, kurie yra
bandomi.

C. JĖZUS, IŠTIKIMAS IR ATJAUČIANTIS VYRIAUSIASIS KUNIGAS

Kristus viršesnis už Mozę

3 1 Taigi, šventieji broliai,
dangiškojo pašaukimo da-
lininkai, įsižiūrėkite į mūsų ti-
kėjimo Apaštalą ir Vyriausią-
jį Kunigą Jėzų, 2 kuris kaip ir
*Mozė visuose jo namuose** buvo
ištikimas jį paskyrusiam.
3 Juk jis yra pripažintas ver-
tu didesnės garbės už Mozę,
kaip didesnės pagarbos vertas
statytojas už namą. 4 Mat kiek-
vieną namą kas nors stato, o
visa ko statytojas yra Dievas.
5 *Mozė ištikimas visuose jo na-
muose* kaip *tarnas* būsimiems
apreiškimams* paliudyti. 6 O
Kristus viešpatauja jo namuo-
se kaip Sūnus, ir tie namai esa-
me mes, jeigu išlaikysime vil-
ties drąsą ir pasididžiavimą.

„Neužkietinkite savo širdžių“

7 Todėl, anot Šventosios Dva-
sios žodžių:
Jei šiandien išgirsite jo
balsą,
8 *neužkietinkite savo širdžių,*
kaip per maištą, gundymo
*dieną dykumoje,**
9 *kur jūsų tėvai gundė mane ir*
mėgino,
nors regėjo mano darbus per
keturiasdešimt metų.
10 *Todėl aš įnirtau prieš šią*
giminę ir pasakiau:
„Visuomet jie klysta širdyje;
jie nepažįsta mano kelių.“

2, 13: Žr. Iz 8, 17–18.
3, 2: *Visuose jo namuose*: visoje Dievo vaikų šeimoje, arba Izraelio tautoje.
3, 5: *Būsimiems apreiškimams* (pažodžiui – *dalykams, kurie bus pasakyti*): kalbama apie Dievo apreiškimus Mozei.
3, 8: Mozės išvesti iš Egipto izraelitai maištavo ties Masos ir Meribos vietovėmis Sinajaus pusiasalyje. Žr. Iš 17, 7.

11 Todėl aš užsirūstinęs pri-
siekiau:
„Jie neįžengs į mano atilsį!“
12 Žiūrėkite, broliai, kad ku-
rio jūsų širdyje neužsimegztų
netikėjimo piktybė, atitolinan-
ti nuo gyvojo Dievo. 13 Verčiau
raginkite vieni kitus kasdien, –
kol dar tebėra *šiandien*, – kad
kurio iš jūsų neužkietintų nuo-
dėmės klasta. 14 Juk mes esa-
me tapę Kristaus dalininkais, –
tik išlaikykime iki galo tvirtą
pirmykštį pasitikėjimą. 15 Juk
pasakyta:
Jei šiandien išgirsite jo balsą,
neužkietinkite savo širdžių
kaip per maištą.
16 Kas gi buvo tie, kurie išgir-
dę maištavo? Ar ne visi Mozės
išvestieji iš Egipto?! 17 Prieš ką
*jis buvo įnirtęs per keturiasde-
šimt metų?* Argi ne prieš nusi-
kaltusius, kurių *lavonai krito
dykumoje?!* 18 O kam *prisiekė,
jog neįžengs į jo atilsį*, jei ne
tiems, kurie jo neklausė?! 19 Tai-
gi matome, kad jie negalėjo
įžengti dėl netikėjimo.

Dievo žodžio klausymas

4 1 Dar galioja pažadas leis-
ti įeiti į jo atilsį. Todėl ne-
snauskime, kad kuris nors iš
jūsų nepasirodytų praradęs tą
progą. 2 Mes, kaip ir jie, esame
gavę Gerąją Naujieną. Vis dėlto
išgirstas žodis neišėjo jiems į
naudą, nes jie tikėjimu nesi-
jungė su kitais, kurie buvo gir-
dėję. 3 O mes, įtikėjusieji, eina-
me į atilsį, kaip jo pasakyta:
Todėl aš užsirūstinęs
prisiekiau:
„Jie neįžengs į mano atilsį.“
Tiesa, Dievo darbai buvo už-
baigti nuo pasaulio sukūrimo;
4 vienoje vietoje jis yra pasakęs
apie septintąją dieną: Septin-
tąją dieną Dievas ilsėjosi po
visų savo darbų. 5 Ir vėl anoje
vietoje:
Jie neįžengs į mano atilsį.
6 Kadangi kai kuriems skir-
ta įžengti, o tie, kurie pirma ga-
vo Gerąją Naujieną, neįėjo dėl
neklusnumo, 7 jis ir vėl nustato
dieną – šią dieną, po tiek laiko
kartodamas Dovydo lūpomis,
kas ir kadaise buvo pasakyta:
Jei šiandien išgirsite jo
balsą,
neužkietinkite savo širdžių.
8 Jeigu Jozuė būtų juos įve-
dęs į atilsį, Dievas jau nebūtų
kalbėjęs apie kitą, vėlesnę die-
ną. 9 Taigi Dievo tautos dar lau-
kia šabo poilsis, 10 nes kas įeina
į atilsį, ilsisi po darbų, panašiai
kaip Dievas ilsėjosi po savųjų.
11 Tad stenkimės įžengti į aną
atilsį, kad niekas nebenupul-
tų, sekdamas neklusniųjų pa-
vyzdžiu.

Dievo žodis

12* Dievo žodis yra gyvas,
veiksmingas, aštresnis už bet

3, 11: *Atilsis*: tiesiogine prasme – Palestina, tipine (simboline) prasme – amžinasis gyvenimas.
4, 12: Paulius skiria juslinį gyvybės

kokį dviašmenį kalaviją. Jis
prasiskverbia iki sielos ir dva-
sios atšakos, iki sąnarių ir
kaulų smegenų ir teisia širdies
sumanymus bei mintis. 13 Jam
nėra jokių paslėptų padarų, bet
visa yra gryna ir atidengta
akims to, kuriam turėsime
duoti apyskaitą.

Vyriausiojo Kunigo artumas žmonėms

14 Mes turime didį Vyriausią-
jį Kunigą, praėjusį pro dangus*
Dievo Sūnų Jėzų, taigi tvirtai
laikykimės tikėjimo. 15 Mes gi
turime ne tokį Vyriausiąjį Ku-
nigą, kuris negalėtų atjausti
mūsų silpnybių, bet, kaip ir
mes, visaip mėgintą, tačiau ne-
nusidėjusį. 16 Todėl visiškai pa-
sitikėdami artinkimės prie ma-
lonės sosto, kad patirtume gai-
lestingumą ir rastume malonę
gauti pagalbą deramu laiku.

5 1 Juk kiekvienas vyriau-
siasis kunigas imamas iš
žmonių ir skiriamas atstovau-
ti žmonėms pas Dievą, kad at-
našautų dovanas ir aukas už
nuodėmes.

2 Jis sugeba užjausti neži-
nančius ir klystančius, nes ir
pats yra apgaubtas silpnumo
3 ir dėl jo turi atnašauti aukas
tiek už tautos nuodėmes, tiek
ir už savo. 4 Ir niekas pats ne-
pasiima tos garbės, vien tik
tas, kuris Dievo šaukiamas
kaip Aaronas.

5 Taip pat ir Kristus ne pats
sau suteikė garbę tapti vyriau-
siuoju kunigu, bet tas, kuris
jam pasakė:

Tu esi mano Sūnus,
šiandien aš tave pa-
gimdžiau.

6 Kitoje vietoje sako:

Tu esi kunigas per amžius
Melchizedeko būdu.

7 Jis savo kūno dienomis
siuntė prašymus bei maldavi-
mus su balsiu šauksmu bei
ašaromis į tą, kuris jį galėjo iš-
gelbėti nuo mirties, ir buvo iš-
klausytas dėl savo pagarbumo.
8 Būdamas Sūnus, jis savo ken-
tėjimuose išmoko klusnumo 9 ir,
pasidaręs tobulas, visiems, ku-
rie jo klauso, tapo amžinojo iš-
ganymo priežastimi, 10 Dievo
pavadintas Vyriausiuoju Kuni-
gu *Melchizedeko būdu.*

D. AMŽINOJI JĖZAUS KUNIGYSTĖ IR AMŽINOJI AUKA

11 Apie tai mums reikėtų
daug kalbėti, bet sunku jums
išaiškinti, nes pasidarėte ne-
rangūs klausyti. 12 Ir nors, žiū-
rint laiko, jūs jau turėtumėte
būti mokytojai, iš tiesų reikia,

pradą, kurį vadina *siela* (gr. *psyche*), ir tikrąją žmogiškąją, protingąją sielą, kurią vadina *dvasia* (gr. *pneuma*). Dievo žodis ir jo pažinimas prasiskverbia į pačias žmogaus sielos gelmes, į jo juslių ir protavimo atšaką.

4, 14: *Pro dangus*: pro visas dangaus sferas.

kad jus vėl kas nors pamokytų
pagrindinių dalykų apie Dievo
apreiškimą. Jūs tapote tokie,
kuriems reikia pieno, o ne stip-
raus valgio. 13 Juk kiekvienas,
kas minta pienu, dar neišma-
no teisumo mokslo, nes tebėra
kūdikis. 14 Tik subrendusiems
dera stiprus maistas – tiems,
kurie pratybomis išlavino sa-
vo pojūčius ir sugeba atskirti
gera nuo blogo.

Nupuolusiųjų būklė

6 1 Todėl, palikę pradinį
Kristaus mokslą, kreipki-
mės prie tobulo mokslo, užuot
vėl dėję pamatus iš atsiverti-
mo nuo negyvų darbų, iš tikėji-
mo Dievu, 2 iš mokymo apie
krikštus, rankų uždėjimo, mi-
rusiųjų prisikėlimo ir amžiny-
bės teismo. 3 Jei Dievas duos,
ir tai padarysime.
4* Kurie kartą jau buvo ap-
šviesti, paragavo dangaus do-
vanos, tapo Šventosios Dvasios
dalininkais, 5 patyrė gerąjį Die-
vo žodį bei būsimojo amžiaus
galybę 6 ir nupuolė, tų nebeįma-
noma iš naujo atgaivinti atsi-
vertimui, nes jie sau kryžiuoja
Dievo Sūnų ir išstato jį panie-
kai. 7 Jeigu žemė sugeria dažną
lietų ir iš jos prasikala želme-
nys, naudingi tiems, kurie ją
dirba, tai ji susilaukia Dievo
palaimos, 8 bet jeigu ji *teželdo*

6, 4–6: Autorius nurodo, kad žmogus pats sau užkerta kelią atsiversti, kai laisva valia paneigia pažintą tiesą.

erškėčius bei usnis, tai ji nie-
kam tikusi, ant jos krinta pra-
keiksmas, ir galiausiai ji bus
išdeginta.

Dievo priesaika

9 Nors šitaip kalbame, bet
jums, mylimieji, tikimės geres-
nių, vedančių į išganymą, da-
lykų. 10 Dievas nėra neteisin-
gas. Jis nepamirš jūsų darbų,
jūsų meilės, kurią parodėte jo
vardui, kai tarnavote ir tebe-
tarnaujate šventiesiems.
11 Todėl mes trokštame, kad
kiekvienas iš jūsų rodytų anks-
tesnį uolumą, idant ištobulintų
viltį iki galo, – 12 kad neapting-
tumėte, bet būtumėte sekėjai
tų, kurie tikėjimu ir ištverme
paveldi pažadus.
13 Kai Dievas davė Abraomui
pažadus, neturėdamas kuo
aukštesniu prisiekti, *prisiekė
savimi* 14 ir tarė:
Iš tiesų, aš laiminte
palaiminsiu tave,
dauginte padauginsiu tave.
15 Ir Abraomas, kantriai lauk-
damas, gavo, kas buvo pažadė-
ta. 16 Žmonės prisiekia aukštes-
niais dalykais ir kiekvieno ginčo
pabaigoje patvirtinimui imasi
priesaikos. 17 Todėl Dievas, no-
rėdamas stipriau pabrėžti pa-
žado paveldėtojams savo valios
pastovumą, pridėjo priesaiką.
18 Tad du nekintami dalykai*,

6, 18: *Du nekintami dalykai* – Dievo pažadai ir priesaika.

kuriuose neįmanoma, kad
Dievas meluotų, tvirtai guo-
džia mus, ieškančius prie-
globsčio mums duotoje viltyje.
19 Ji mums yra tarsi saugus ir
tvirtas sielos inkaras*, prasi-
skverbiantis pro uždangą vidun,
20 kur už mus kaip pirmtakas
įžengė Jėzus, tapęs *amžiams*
vyriausiuoju kunigu *Melchize-
deko būdu.*

Melchizedekas

7 1* Tasai *Melchizedekas, Sa-
lemo karalius, aukščiau-
siojo Dievo kunigas, sutiko Ab-
raomą, kai jis grįžo sumušęs
karalius, ir palaimino jį.* 2 *Ab-
raomas* jam atidavė nuo *visko
dešimtinę.* Išvertus jo vardą, jis
pirmiausia teisumo *karalius,*
paskui *Salemo,* arba ramybės,
karalius, – 3 be tėvo, be moti-
nos, be kilmės sąrašo, neturin-
tis nei dienų pradžios, nei gy-
venimo pabaigos, panašus į
Dievo Sūnų. Jis lieka kunigas
per amžius.

Melchizedeko dešimtinė

4 Pažvelkite, koks didis ta-
sai, kuriam patriarchas Abra-
omas atidavė dešimtinę nuo
karo grobio! 5 Beje, ir Levio sū-
nūs, kurie gauna kunigystę, pa-
gal Įstatymą turi teisę imti iš
žmonių dešimtinę, tai yra imti
iš savo brolių, nors ir jie kilę iš
Abraomo giminės. 6 O tas, ku-
ris savęs iš jų nekildino, yra
ėmęs dešimtinę iš Abraomo ir
palaiminęs tą, kuris turėjo pa-
žadą. 7 Be abejonių, visuomet
žemesnį laimina aukštesnis. 8 Ir
čia* dešimtines ima mirtingi
žmonės, o tenai – žmogus, apie
kurį paliudyta, jog jis tebegy-
venąs. 9 Ir, taip sakant, per Ab-
raomą ir Levis yra mokėjęs
dešimtines, pats būdamas de-
šimtinių ėmėjas. 10 Žinoma, jis
dar tebebuvo strėnose tėvo, *ku-
rį pasitiko Melchizedekas.*

Levitų kunigystė ir kunigystė Melchizedeko būdu

11 Jeigu tobulumas būtų bu-
vęs pasiekiamas per levitų
kunigystę, – o tauta jos pagrin-
du buvo gavusi įstatymą, – tai
kam dar būtų reikėję iškilti ki-
tam kunigui *Melchizedeko būdu*
ir nesivadinti kunigu Aarono
būdu? 12 Juk, besikeičiant ku-
nigystei, būtinai keičiasi ir

6, 19: *Inkaras*: klasiškas tvirtumo simbolis, radęs atgarsį seniausiame krikščionių mene; *uždanga* – autorius vėl grįžta prie ankstesnių įvaizdžių: žydų apeigose uždangos simbolizuodavo dangų.

7, 1–4: Melchizedekas (žr. Pr 14, 17–20) – karalius ir kunigas – yra pranašingas Išganytojo tipas. Neįprasta Šventojo Rašto tyla apie jo kilmę bei palikuonis išskiria jį iš kitų pažymėtinų asmenų ir tarsi vaizduoja apibendrintą kunigystės idėją. Autorius retoriškai išplečia jo asmenį amžinybės prasme.

7, 8: *Čia:* ST tarp dvasininkų levitų.

7, 11: *Tobulumas* – šventumas, nuteisinimas. Autorius neigia Mozės Įstatymo galią žmones nuteisinti (plg. Rom 3, 20).

Įstatymas. 13 O tas, apie kurį tai sakoma, priklausė kitai giminei, iš kurios niekas netarnavo aukurui. 14 Aišku, kad mūsų Viešpats buvo kilęs iš Judo giminės, apie kurios kunigus Mozė nieko nėra kalbėjęs.

Senasis Įstatymas panaikintas

15 Tai dar labiau paaiškėja, kai iškyla kitas Kunigas, panašus į Melchizedeką, 16 tapęs Kunigu ne kūniško įstatymo teise, bet nenykstamo gyvenimo galybe. 17 Juk liudijama:

Tu esi kunigas per amžius
Melchizedeko būdu.

18 Šitaip atšaukiamas ankstesnis įstatymas dėl silpnumo ir bergždumo, –
19 Įstatymas juk nieko dar nepadarė tobulo, – ir įvedama tvirtesnė viltis, kuria priartėjame prie Dievo.

Kristaus kunigystė nekintama

20 Juo labiau kad tai neįvyko be priesaikos, mat anie tapdavo kunigais be priesaikos, 21 o
šis su priesaika to, kuris jam pasakė:

Viešpats prisiekė, ir jis
nesigailės:
tu esi kunigas per amžius!

22 Taigi Jėzus yra tapęs geresnės Sandoros laiduotoju.
23 Anų daugelis tapdavo kunigais, nes mirtis jiems sukliudydavo ilgiau pasilikti. 24 O kadangi šitas išlieka per amžius, jis turi neatšaukiamą kunigystę. 25 Todėl jis per amžius gali išgelbėti tuos, kurie per jį eina prie Dievo. Jis amžinai gyvas, kad juos užtartų.

Dangiškojo vyriausiojo kunigo tobulumas

26 Mums ir priderėjo turėti tokį Vyriausiąjį Kunigą: šventą, nekaltą, tyrą, atskirtą nuo nusidėjėlių ir išaukštintą virš dangaus. 27 Jam nereikia, kaip kitiems vyriausiesiems kunigams, kasdien atnašauti aukas pirma už savo nuodėmes, paskui už tautos, nes jis tai atliko vieną kartą visiems laikams, paaukodamas pats save. 28 Įstatymas skirdavo vyriausiaisiais kunigais žmones, turinčius silpnybių, o po Įstatymo duotos priesaikos žodis paskyrė amžiams tobulą Sūnų.

Nauja kunigystė ir naujas šventumas

8 1 Bet mūsų svarstymų svarbiausias dalykas tas: mes turime tokį Vyriausiąjį Kunigą, kuris danguje atsisėdo Didybės sosto dešinėje 2 kaip einantis kunigystės tarnybą šventovėje ir tikrojoje padangtėje*, kurią pastatė ne žmogus,

8, 2: Sandoros palapinė Mozės laikais vaizdavo Dievo Artumo būstinę. Ji tapo dangaus simboliu, todėl *tikroji padangtė* yra dangus.

o Viešpats. [3] Kiekvienas vyriau-
siasis kunigas skiriamas atna-
šauti dovanas ir aukas, tad ir
šitas privalo turėti, ką atna-
šauti. [4] Jeigu jis būtų žemėje,
jis nebūtų kunigas, nes čia jau
yra kas pagal Įstatymą atna-
šauja dovanas. [5] Tie žmonės
tarnauja dangiškųjų dalykų
paveikslui ir šešėliui, panašiai
kaip buvo pamokytas Mozė,
kai rengėsi statyti padangtę:
Žiūrėk, – sako jam, – *kad viską
padarytum pagal tą pavyzdį,
kuris tau buvo parodytas ant
kalno.*

Kristus – aukštesnės Sandoros tarpininkas

[6] Dabar jis užima juo prakil-
nesnę tarnystę, juo aukštes-
nės, svarbesniais pažadais
besiremiančios Sandoros tar-
pininkas yra.
[7] Jeigu ana pirmoji būtų bu-
vusi be trūkumų, nebūtų reikė-
ję ieškoti vietos antrajai. [8] Jis
sakė, peikdamas juos*:
Štai ateis dienos, – sako
Viešpats, –
ir aš su Izraelio namais ir
su Judo namais
sudarysiu Naują Sandorą.
[9] *Ne tokią Sandorą,*
kokią buvau sudaręs su jų
tėvais
tą dieną, kai paėmiau juos
už rankos,
norėdamas išvesti iš Egipto
žemės.
Jie neišsaugojo mano
Sandoros,
ir aš juos apleidau, – sako
Viešpats.
[10] *Ir štai kokia bus Sandora,*
kurią sudarysiu su Izraelio
namais,
praslinkus anoms dienoms, –
sako Viešpats:
– Aš duosiu savo įstatymus
jų protams
ir juos įrašysiu jų širdyse, aš
būsiu jiems Dievas,
o jie bus man tauta.
[11] *Ir nė vienas nebemokys savo*
tautiečio
nei savo brolio, sakydamas:
„Pažink Viešpatį!“
Jie visi mane pažins,
nuo mažiausio iki
didžiausio.
[12] *Aš atleisiu nedorybes*
ir nebeprisiminsiu jų
nuodėmių.
[13] Sakydamas *Naują* Sando-
rą, jis nurodė, kad pirmoji yra
pasenusi. O kas pasensta ir nu-
karšta, to greit nebeliks.

Kelias į tikrąją šventovę

9 [1] Tiesa, pirmoji Sandora
irgi turėjo apeiginių nuo-
statų bei žemišką šventyklą.
[2] Buvo pastatyta padangtė:
išorinė dalis, kur buvo žvaki-
dė, stalas ir padėtinės duonos
kepalai, vadinosi Šventoji. [3] Už
antrosios uždangos buvo pa-
dangtės dalis, vadinama Šven-

8, 8: T. y. peikdamas izraelitus; žr. Jer 31, 31–34.

tų Šventoji. 4 Ten stovėjo auk-
sinis smilkymo aukuras ir iš
visų šonų auksu apmušta San-
doros skrynia, kurioje buvo
auksinis ąsotis su mana, iš-
sprogusi Aarono lazda ir San-
doros plokštės. 5 Viršum jos bu-
vo šlovės kerubai, kurie gaubė
permaldavimo sostą.* Apie tai
dabar nėra reikalo smulkiau
kalbėti.

6 Esant tokiai sąrangai, į
priekinę dalį visuomet eina ku-
nigai atlikti apeigų, 7 o į antrą-
ją – tik kartą per metus vienas
vyriausiasis kunigas, ir tai ne
be kraujo, kurį atnašauja už
save ir už tautos paklydimus*.
8 Šitaip Šventoji Dvasia nuro-
do, kad kelias į šventovę dar
nėra atviras, kol tebestovi prie-
kinė padangtė, 9 kuri yra dabar-
tinio laikotarpio atvaizdas. Jo-
je atnašaujamos dovanos ir
aukos, kurios aukotojo negali
padaryti sąžine tobulo, 10 bet
apima tik valgius, gėrimus ir
įvairius apiplovimus – pagal
išorinius potvarkius, tegalio-
jančius iki atnaujinimo meto.

Kristaus aukos ypatingumas

11 Kristus, atėjęs kaip būsi-
mųjų gėrybių kunigas, pro
aukštesnę ir tobulesnę pa-
dangtę, ne rankų darbo, tai yra
ne šitos kūrinijos, 12 taip pat
ne ožių ar veršių krauju, bet
savuoju krauju vieną kartą vi-
siems laikams įžengė į šven-
tovę ir įvykdė amžinąjį atpir-
kimą*. 13 Ir jeigu ožių bei jaučių
kraujas ir telyčios pelenai, ku-
riais apšlakstomi suteptieji,
pašventina ir suteikia kūno
švarumą*, 14 tai nepalyginti la-
biau kraujas Kristaus, kuris per
amžinąją Dvasią paaukojo sa-
ve kaip nesuteptą auką Dievui,
nuvalys mūsų sąžinę nuo mir-
ties darbų, kad galėtume tar-
nauti gyvajam Dievui.

Naujoji Sandora Kristaus kraujyje

15 Ir todėl jis yra Naujosios
Sandoros tarpininkas, kad,
įvykus mirčiai, kuria jis atpir-
ko pirmojoje Sandoroje padary-
tus nusikaltimus, pašauktieji
gautų žadėtą amžinąjį pavel-
dą. 16 Kur tik yra testamentas,
ten būtina įrodyti testatoriaus
mirtį. 17 Testamentas įgyja ga-
lią mirus jo sudarytojui, o prie
jo gyvos galvos testamentas
negalioja. 18 Štai kodėl ir pir-
moji Sandora nebuvo priimta

9, 5: Apsivalymo dieną Sandoros Skrynios dangtis būdavo apšlakstomas aukos krauju.

9, 7: Žr. Kun 16. *Paklydimus*: pažodžiui *neišmanymus*, t. y. už nuodėmes ir per neišmanymą padarytus nusižengimus.

9, 12: *Amžinasis atpirkimas*: galutinis išgelbėjimas, kaip priešprieša laikiniems išgelbėjimams, įvykusiems Izraelio *istorijoje*. Plg. Iš 6, 6–7; Ts 2, 16–23.

9, 13: *Kūno švarumą*: ritualinį tyrumą, būtiną dalyvaujantiems ST apeigose.

be kraujo. [19] Paskelbęs tautai
visus Įstatymo nuostatus, Mo-
zė, paėmęs veršių bei ožių krau-
jo su vandeniu ir purpurinės
vilnos su yzopu, apšlakstė pa-
čią knygą ir visą tautą [20] ir ta-
rė: Tai yra kraujas Sandoros,
kurią priimti įsakė jums Die-
vas! [21] Jis apšlakstė krauju ir
padangtę bei visus apeigų in-
dus. [22]* Taip pat bemaž viskas
pagal Įstatymą apvaloma
krauju, ir be kraujo praliejimo
nėra atleidimo.

Kristaus aukos vienkartiškumas

[23] Taigi dangiškųjų dalykų
atvaizdai turi būti šitaip ap-
valomi, o patys dangaus pro-
vaizdžiai – aukštesnėmis auko-
mis negu šitos. [24] Mat Kristus
įžengė ne į rankų darbo šven-
tyklą – tikrosios atvaizdą, bet
į patį dangų, kad nuo dabar
mus užtartų, stovėdamas
prieš Dievo veidą. [25] Ir įžengė
ne tam, kad pakartotinai at-
našautų save, kaip daro vy-
riausiasis kunigas, kuris kas-
met įeina į šventąją vietą su
svetimu krauju, – [26] tuomet
Kristui būtų reikėję daugelį
kartų kentėti nuo pasaulio su-
kūrimo. Bet dabar jis vieną
kartą visiems laikams pasiro-
dė amžių pabaigoje*, kad savo
auka sunaikintų nuodėmę. [27] Ir
kaip žmonėms skirta vieną kar-
tą mirti ir stoti į teismą, [28] taip
ir Kristus, vieną kartą paau-
kotas, kad atsilygintų už visų
nuodėmes, antrą kartą pasiro-
dys ne dėl nuodėmių, bet jo lau-
kiančiųjų išganymui.

Senosios aukos neveiksmingumas

10 [1] Kadangi Įstatymas
turi tiktai būsimųjų
gėrybių šešėlį, o ne patį dalykų
vaizdą, jis niekuomet negali to-
mis pačiomis atnašomis, ku-
rios kasmet vis aukojamos ir
aukojamos, nuvesti į tobulumą
tų, kurie artinasi prie Dievo.
[2] Argi tos aukos nesiliautų, jei-
gu aukotojai, vienąkart apva-
lyti, daugiau nebejaustų sąži-
nėje nusikaltimo? [3] Priešingai:
jos metai iš metų vis primena
nuodėmes. [4] Juk neįmanomas
dalykas, kad jaučių ir ožių
kraujas panaikintų nuodėmes.
[5] Todėl, ateidamas į pasaulį, jis
byloja:

9, 22: Šiame skyrelyje aiškinama Jėzaus mirties prasmė, glūdinti atpirkimo aukoje. Tą auką Išganytojas atnašavo kaip Kunigas ir kaip žmonių Tarpininkas pas Dievą. Evangelijose prieš kryžiaus kančią Jėzus aiškiai sako, kad jo išlietas kraujas bus naujosios Sandoros – naujosios išganymo tvarkos – pagrindas (plg. Mt 26, 28; Mk 14, 24; Lk 22, 20). Šiame skyrelyje sandoros (sutarties) sąvoka jungiama su testamento sąvoka todėl, kad naujoji Sandora buvo sudaryta Kristaus krauju. Graikiškai išeina gražus žodžių žaismas, nes ir sandora, ir testamentas išreiškiami vienu žodžiu – *diatėke*.

9, 26: *Amžių pabaiga* Šventasis Raštas vadina Mesijo laikus (plg. Žyd 1, 2; 1 Kor 10, 11; Gal 4, 4).

Aukų ir atnašų tu nebenori,
bet paruošei man kūną.
6 *Tau nepatiko deginamosios*
atnašos ir aukos už
nuodėmes.
7 *Tuomet aš tariau:*
štai ateinu, kaip knygos rietime
apie mane parašyta,
vykdyti tavo, o Dieve, valios!
8 Anksčiau pasakęs: *Aukų ir*
atnašų, deginamųjų ir permal-
davimo aukų tu nebenori, ne-
mėgsti, – o jos atnašaujamos
pagal Įstatymą, – 9 jis paskui
paskelbė: *Štai ateinu vykdyti*
tavo valios.
Jis panaikina viena ir nusta-
to kita.
10 Dėlei tos valios esame
Jėzaus Kristaus kūno atnaša-
vimu vieną kartą pašventinti
visiems laikams.

Kristaus aukos veiksmingumas

11 Kiekvienas kunigas kas-
dien stoja tarnauti ir daug kar-
tų atnašauja tas pačias aukas,
kurios niekuomet negali pa-
naikinti nuodėmių.*
12 O šitas,
paaukojęs vienintelę auką už
nuodėmes, amžiams *atsisėdo*
Dievo dešinėje,
13 laukdamas,
kol jo priešai bus patiesti tarsi
pakojis po jo kojų.
14 Vienintele
atnaša jis amžiams padarė to-
bulus šventinamuosius.
15 Tai
mums liudija ir Šventoji Dva-
sia. Ji yra pasakiusi:

16 *Štai Sandora, kurią aš su*
jais sudarysiu,
praslinkus anoms dienoms, –
sako Viešpats:
Aš duosiu savo įstatymus jų
širdims
ir juos įrašysiu jų mintyse,
17 *ir daugiau nebeprisiminsiu*
jų nuodėmių
nei jų nedorybių.
18 O kur jos atleistos,
ten nebereikia aukos už
nuodėmes.

Skatinimas atsinaujinti

19 Taigi, broliai, Kristaus
kraujas laiduoja mums, kad
žengsime į šventovę.
20 Jis atvė-
rė mums naują ir gyvą kelią*
pro uždangą, tai yra per savąjį
kūną;
21 mes turime ir didį ku-
nigą Dievo namams.
22 Todėl at-
eikime su tyra širdimi ir giliu
tikėjimu, apvalę širdis nuo ne-
švarios sąžinės ir nuplovę kūną
švariu vandeniu!
23 Išlaikykime
nepajudinamą vilties išpažini-
mą, nes patikimas tas, kuris yra
davęs pažadus,
24 ir sergėkime
vieni kitus, skatindami mylėti
ir daryti gerus darbus.
25 Neap-
sileiskime lankyti savųjų susi-
rinkimo, kaip kai kurie yra pra-
tę, bet skatinkime vieni kitus
juo labiau, juo aiškiau regite be-
siartinančią dieną.

10, 11: Žr. Iš 29, 38. Kristaus auka yra vienkartinė. Šv. Mišios nėra kita auka negu Kryžiaus auka, bet tos pačios Kryžiaus aukos sudabartinimas, teikiantis mums jos vaisius. Cituojama laisvokai. Plg. Žyd 8, 10–12.

10, 20: *Gyvas kelias*: pats Kristus. Plg. Jn 14, 6.

Atkritimo pavojai

26 O jeigu, gavę aiškų tiesos
pažinimą, mes sąmoningai nu-
sidedame, tuomet jokios au-
kos už nuodėmes nebėra, 27 ir
lieka kažkoks baisus laukimas
teismo ir naikinančios ugnies,
kuri praris priešininkus. 28 Jei-
gu kas nors pamina po kojų
Mozės Įstatymą, tas be jokio
pasigailėjimo *turi mirti, dviem
ar trims liudytojams paliudi-
jus.* 29 Tik pagalvokite: kaip dar
sunkesnės bausmės nusipel-
nys tas, kuris sutrypia kojomis
Dievo Sūnų, išniekina Naujo-
sios Sandoros kraują, kuriuo
buvo pašventintas, ir įžeidžia
malonės Dvasią! 30 Juk mes ži-
nome, kas yra pasakęs:

*Mano kerštas, ir aš
atsilyginsiu.*

Ir vėl:

Viešpats teis savo tautą.

31 Baisu pakliūti į gyvojo Die-
vo rankas!

Skatinimas ištverti

32 Prisiminkite ankstesnes
dienas, kada jūs apšviesti iš-
tvėrėte didžių kentėjimų kovą,
33 tiek patys išstatyti viešam
pajuokimui ir smurtui, tiek bū-
dami bendrininkai tų, kurie
taip buvo skriaudžiami. 34 Jūs
kentėjote drauge su kaliniais
ir linksmai sutikote savo turto
išplėšimą, žinodami, jog turi-
te geresnį ir nenykstantį lobį.
35 Tad nepameskite savo pasi-
tikėjimo, už kurį skirtas dide-
lis atlygis! 36 Taip, reikia jums
ištvermės, kad, įvykdę Dievo va-
lią, gautumėte, kas pažadėta.

37 *Nes dar trumpa, trumpa
valandėlė,
ir ateis laukiamasis, ir
neužtruks.*
38 *Mano teisusis gyvens tikėjimu,
ir jeigu jis bailiai pasitrauktų,
mano siela juo nebesigėrės.*

39 Tačiau mes nesame bailūs
pabėgėliai savo pražūčiai, bet
laikomės tikėjimo, kad išgel-
bėtume savo sielas.

E. PAVYZDŽIAI, AUKLĖJIMAS, NEKLUSNUMAS

Protėvių tikėjimo pavyzdžiai

11 1* Tikėjimas laiduoja
mums tai, ko viliamės,
įrodo tikrovę, kurios nematome.
2 Per jį protėviai gavo gerą liu-
dijimą.* 3 Tikėjimu suvokiame,
kad pasauliai buvo sukurti
Dievo žodžiu, būtent iš nere-
gimybės atsirado regima.
4 Tikėjimo įkvėptas Abelis
atnašavo vertesnę auką negu
Kainas, ir tikėjimas jį paliudi-
jo esant teisų, nes pats Dievas
patvirtino jo dovanas. Dėl ti-
kėjimo jis ir miręs tebekalba.

11, 1: Tikėjimo supratimas nukreiptas į būsimuosius dalykus, į dangaus tikrovę.

11, 2: Per tikėjimą įžymūs izraelitų tautos atstovai susilaukė Dievo palaimos ir pripažinimo.

5 Tikėdamas Henochas buvo
perkeltas*, kad neregėtų mir-
ties, ir *žmonės jo neberado, nes
Dievas jį perkėlė.* Mat prieš per-
keliamas, pasak liudijimo, *jis
patikęs Dievui.* 6 Be tikėjimo ne-
įmanoma patikti Dievui. Kas
artinasi prie Dievo, tam būti-
na tikėti, kad jis yra ir kad jo
ieškantiems atsilygina. 7 Dėl
tikėjimo gavęs apreiškimą apie
tuo metu nematomus dalykus,
Nojus su baime pasistatė arką
savo šeimynai išgelbėti; tikė-
damas jis pasmerkė pasaulį ir
paveldėjo tikėjimo teisumą.
8 Tikėdamas Abraomas pa-
klausė šaukimo keliauti į šalį,
kurią turėjo paveldėti, ir iš-
vyko, nežinodamas kur einąs.
9 Tikėdamas jis apsigyveno pa-
žadėtoje žemėje, tarytum sve-
timoje, įsikūręs palapinėse su
Izaoku ir Jokūbu, to paties pa-
žado paveldėtojais. 10 Mat jis
laukė miesto su tvirtais pama-
tais, kurio statytojas ir kūrė-
jas būtų Dievas. 11 Tikėdama
ir pati Sara – nevaisinga ir ne-
be to amžiaus – gavo galią su-
silaukti palikuonio, nes pasi-
tikėjo tuo, kuris buvo davęs
pažadą. 12 Ir todėl iš vieno vyro,
ir dar apmirusio, gimė palikuo-
nys, gausūs *tartum dangaus
žvaigždės ir nesuskaitomi kaip
jūros pakrantės smiltys.*
13 Jie visi mirė tvirtai tikėda-
mi, dar negavę pažadėtųjų da-
lykų, tik iš tolo juos regėdami,
sveikindami ir išpažindami,
jog jie žemėje svečiai ir atei-
viai. 14 Taip kalbėdami, jie duo-
da suprasti, jog ieško tėvynės.
15 Jeigu jie būtų minėję aną, iš
kurios iškeliavo, jie būtų turėję
laiko sugrįžti atgal. 16 Bet da-
bar jie troško geresnės tėvynės,
tai yra dangiškosios. Todėl nėra
Dievui negarbės vadintis jų Die-
vu: jis prirengė jiems Miestą!
17 Tikėdamas Abraomas at-
našavo Izaoką, kai buvo mėgi-
namas. Jis ryžosi paaukoti net
viengimį sūnų, – jis, kuris buvo
gavęs pažadus, 18 kuriam buvo
pasakyta: *Tau bus duoti pali-
kuonys iš Izaoko.** 19 Jis supra-
to, kad Dievui įmanoma prikel-
ti net mirusius, ir todėl atgavo
sūnų kaip įvaizdį. 20 Taip pat
Izaokas, tikėdamas ir žvelgda-
mas į ateitį, laimino Jokūbą ir
Ezavą. 21 Tikėdamas Jokūbas
mirties valandą palaimino
kiekvieną Juozapo sūnų ir *pa-
garbino, atsirėmęs į savo lazdos
drūtgalį.* 22 Tikėdamas merdin-
tis Juozapas užsiminė apie Iz-
raelio vaikų iškeliavimą ir da-
vė nurodymų dėl savo palaikų.*

11, 5: Seniausių žydų supratimu, patriarchas Henochas labai artimai draugavęs su Dievu ir gyvas buvęs paimtas į dangų (plg. Pr 5, 24).

11, 19: Simbolinė Abraomo aukos prasmė: kaip šis atgavo Izaoką, paskirtą aukai, taip Dievas, prikeldamas Kristų iš numirusių, atgavo savo paaukotąjį Sūnų.

11, 22: Juozapas prieš mirtį prašė, kad jo kaulai būtų pargabenti į Palestiną. Žr. Pr 50, 24–25.

23 Tikėdami tris mėnesius
slėpė gimusį Mozę gimdytojai,
nes matė, koks kūdikėlis dai-
lus, ir nepabūgo valdovo įsaky-
mo. 24 Užaugęs Mozė tikėdamas
atsisakė vadintis faraono duk-
ters sūnumi. 25* Jis verčiau pa-
sirinko su Dievo tauta kęsti
priespaudą negu laikinai
džiaugtis nuodėmės malonu-
mais. 26 Jis Mesijo paniekini-
mą laikė didesniu lobiu negu
Egipto turtus, nes jis žvelgė į
atpildą. 27 Tikėdamas jis paliko
Egiptą ir nepabūgo karaliaus
rūstybės. Jis liko nepajudina-
mas, tarsi regėtų Neregimąjį.
28 Tikėdamas jis įsteigė Paschą
ir apšlakstymą krauju, kad an-
gelas naikintojas nepaliestų jų
pirmgimių. 29 Tikėdami jie per-
ėjo per Raudonąją jūrą tary-
tum per sausumą, o tai daryti
mėginantys egiptiečiai prigėrė.

30 Tikėjimu buvo sugriauti
Jericho mūrai po septynių die-
nų žygiavimo aplinkui. 31 Dėl ti-
kėjimo paleistuvė Rahaba
nepražuvo kartu su neklusniai-
siais; mat ji taikingai buvo pri-
ėmusi žvalgus.

32 Ką dar pasakyti? Man ne-
užtektų laiko, jeigu imčiau pa-
sakoti apie Gedeoną, Baraką,
Samsoną, Jeftę, Dovydą, Samu-
elį ir pranašus, 33* kurie tikėda-
mi užkariavo karalystes, vyk-
dė teisingumą, įgijo pažadus,
užčiaupė liūtams nasrus, 34 už-
gesino ugnies karštį, paspruko
nuo kalavijo ašmenų, atsigavo
iš silpnumo, tapo galiūnais ko-
voje, privertė bėgti svetimųjų
pulkus. 35 Moterys atgavo pri-
keltus savo mirusiuosius, kiti
leidosi kankinami ir atsisakė
laisvės, kad laimėtų prakilnes-
nį prisikėlimą.* 36 Dar kiti turė-
jo iškęsti patyčias ir plakimus,
taip pat pančius ir kalėjimą.*
37 Jie buvo akmenimis muša-
mi, pjūklais pjaustomi, kala-
vijo kirčiais žudomi, klajojo
prisidengę avikailiais ar ožke-
nomis, vargo, kentė priespau-
dą ir kankinimus. 38 Jie, kurių
pasaulis nebuvo vertas, slaps-
tėsi dykumose, kalnuose, olo-
se ir žemės plyšiuose.

39 Ir jie visi, nors dėl tikėjimo
buvo gerai įvertinti, nesulaukė
to, kas buvo pažadėta, 40 nes
Dievas geresniuosius dalykus
buvo numatęs mums, kad jie ne
be mūsų pasiektų tobulumą.

Jėzaus Kristaus pavyzdys

12 1 Todėl ir mes, šitokio
debesies liudytojų ap-
supti, nusimeskime visas kliū-
tis bei nuodėmės pinkles ir
ištvermingai bėkime mums
paskirtose lenktynėse, 2 žiūrė-
dami į savo tikėjimo vadovą ir

11, 25–26: Čia tiesiog kalbama apie Dievo tautą, o netiesiogiai turimas omenyje ir Kristus.

11, 33–34: Žr. Ts 14, 6; 1 Sam 17, 34–35; Dan 6, 23; 3, 49–50.

11, 35: Žr. 1 Kar 17, 23; 2 Kar 4, 36; 2 Mak 6, 18 – 7, 42.

11, 36: Žr. Jer 20, 2; 37, 15–16.

ištobulintoją Jėzų. Jis vietoj
sau priderančių džiaugsmų,
nepaisydamas gėdos, iškentė-
jo kryžių ir atsisėdo Dievo sos-
to dešinėje. 3 Apsvarstykite,
kaip jis iškentė nuo nusidėjė-
lių tokį priešgyniavimą, kad
nepailstumėte ir nesuglebtu-
mėte dvasia! 4 O jums dar ir ne-
teko priešintis iki kraujų, gru-
miantis su nuodėme.

Tėviškasis Dievo auklėjimas

5 Nejaugi būsite užmiršę pa-
guodos žodžius, pasakytus
jums kaip sūnums:

Mano sūnau,
nepaniekink Viešpaties
auklybos
ir nenusimink jo baramas:
6 *nes Dievas griežtai auklėja,*
ką myli,
ir plaka kiekvieną sūnų,
kurį priglaudžia.

7 Jums reikia pakentėti dėl
drausmės. Dievas elgiasi su ju-
mis kaip su sūnumis. O kurio
gi sūnaus tėvas griežtai ne-
auklėja?! 8 Bet jeigu jūs be
drausmės, kuri visiems priva-
loma, vadinasi, jūs ne sūnūs, o
pavainikiai. 9 Jau mūsų kūno
tėvai mus pabausdavo, ir mes
juos gerbėme. Tad argi nebūsi-
me dar klusnesni dvasių Tėvui,
kad gyventume?! 10 Juk anie
savo nuožiūra mus drausmino
nedaugeliui dienų, o šis tai da-
ro mūsų labui, kad taptume jo
šventumo dalininkais. 11 Beje,
kiekviena auklyba tam kartui
atrodo ne linksma, o karti, bet
vėliau ji atneš taikingų teisu-
mo vaisių auklėtiniams. 12* To-
dėl *pakelkite nuleistas rankas,*
ištieskite pasilpusius kelius 13 ir
vaikščiokite palikdami tiesius
pėdsakus, kad kas luoša, neiš-
nirtų, bet verčiau sugytų*.

Bausmės už neištikimybę

14 Siekite santaikos su visais,
siekite šventumo, be kurio nie-
kas neregės Viešpaties. 15 Žiū-
rėkite, kad kas nors nenustotų
Dievo malonės*, kad kokia kar-
ti, žalinga šaknis neišleistų
daigų ir daugelis ja nesusiterš-
tų; 16 kad neatsirastų ištvirkė-
lių ir vėjavaikių kaip Ezavas,
už valgio kąsnį pardavęs pirm-
gimio teises. 17 Jūs žinote, kad
jis ir paskui, norėdamas gauti
palaiminimą, buvo atmestas ir
nerado progos atgailai, nors su
ašaromis jos ieškojo.

Senoji ir Naujoji Sandoros

18 Jūs prisiartinote ne prie
apčiuopiamos ir liepsnojančios

12, 12–13: ST citatos pritaikytos prie lavybų iš atletinės kovos įvaizdžio, dažno šv. Pauliaus laiškuose. Plg. 1 Kor 9, 24; Fil 3, 12; 1 Tim 6, 12; 2 Tim 2, 5.

12, 13: Kalbama apie svyruojančius krikščionis, kilusius iš žydų. Dažnai jie grįždavo prie žydiškų papročių ir apeigų.

12, 15: Manoma, kad čia *Dievo malonė* reiškia šventąją Eucharistiją.

12, 18: Kai kuriuose rankraščiuose: *...prie apčiuopiamo kalno ir liepsnojančios ugnies...* Iš tiesų 18–21 eil.

ugnies* ar prie audringos tam-
sos, ar ūkanų, ar viesulo, 19 ar
trimito skardenimo, ar žodžių
skambesio, kurį išgirdę žmo-
nės meldė, kad daugiau nebū-
tų jiems kalbama. 20 Mat jie ne-
galėjo pakelti įsakymo: *Net
jeigu gyvulys paliestų kalną, jis
turi būti užmuštas akmenimis.*
21 Anas reginys buvo toks bai-
sus, jog Mozė pasakė: „Bijau ir
visas drebu!“ 22 Bet jūs esate
prisiartinę prie Siono kalno bei
gyvojo Dievo miesto, dangaus
Jeruzalės, prie nesuskaitomų
tūkstančių angelų ir iškilmin-
gojo sambūrio, 23 prie danguje
įrašytųjų pirmgimių Bažny-
čios, prie visų Teisėjo Dievo,
prie nuskaidrintų teisiųjų dva-
sių 24 ir prie Naujosios Sando-
ros tarpininko Jėzaus bei prie
apšlakstymo krauju, kuris šau-
kia garsiau už Abelio kraują.

25 Žiūrėkite, kad neatstumtu-
mėte kalbančiojo, nes jeigu anie
neišsisuko, kai atmetė tą, ku-
ris žemėje davė įspėjimų, tai
juo labiau neišsisuksime mes,
nusigręžę nuo to, kuris kalba
iš dangaus. 26 Jo balsas anuo-
met drebino žemę, o dabar jis
žada: *Aš dar kartą supurtysiu
ne tik žemę, bet ir dangų!* 27 Žo-
džiai dar kartą rodo, kad bus
permainyti sudrebintieji daly-
kai kaip sukurtieji, kad pasi-
liktų tai, kas nesudrebinama.
28 Todėl, gaudami nepajudina-
mą Karalystę, būkime dėkingi
ir deramai tarnaukime Dievui
su pagarba ir baime, 29 nes mū-
sų Dievas yra *ryjanti ugnis.*

F. PABAIGA

Paskutiniai raginimai

13 1 Teišsilaiko brolių mei-
lė. 2 Nepamirškite sve-
tingumo, nes per jį kai kurie,
patys to nežinodami, buvo pri-
ėmę viešnagėn angelus. 3 Prisi-
minkite kalinius, tarsi patys
būtumėte kaliniai, prisimin-
kite skriaudžiamuosius, nes
patys tebesate kūne. 4 Tebūna
visų gerbiama santuoka ir ne-
suteptas santuokos patalas. O
ištvirkėlius ir svetimautojus
teis Dievas. 5 Gyvenkite be go-
dumo pinigams, būkite paten-
kinti tuo, ką turite, nes Dievas
yra pasakęs: *Niekad aš tavęs
nepamesiu ir neapleisiu.* 6 Todėl
galime su pasitikėjimu tarti:

Viešpats mano gelbėtojas –
aš nebijosiu!
Ką man gali padaryti žmogus?!

Ištikimybė Jėzaus Sandorai

7 Atsiminkite savo vadovus,
kurie jums paskelbė Dievo žodį.
Įsižiūrėkite į jų gyvenimo pa-
baigą, sekite jų tikėjimu. 8* Jė-
zus Kristus yra tas pats vakar
ir šiandien, tas pats ir per am-

kalba apie Sinajaus kalną, kada bu-
vo skelbiama dešimt Dievo įsaky-
mų.

13, 8: Šis tikėjimo išpažinimas na-
tūraliai iškyla po 7 eil. paraginimo:
Sekite jų tikėjimu!

žius. [9] Nesiduokite suvedžioja-
mi įvairių svetimų mokslų. Ge-
ra, kai širdis sustiprinta ma-
lonės, o ne valgių, nedavusių
naudos tiems, kurie laikėsi jų
švarumo.* [10] Mes turime auku-
rą, nuo kurio valgyti neturi tei-
sės tie, kurie tebetarnauja pa-
dangtei.* [11] Juk kūnai gyvulių,
kurių kraujas vyriausiojo ku-
nigo įnešamas į šventyklą au-
kai už nuodėmes, sudeginami
už stovyklos. [12] Todėl ir Jėzus,
norėdamas savo krauju pa-
šventinti tautą, kentėjo už
miesto vartų. [13] Taigi išeikime
jo pasitikti už stovyklos ir
prisiimkime jo paniekinimą.
[14] Čia mes neturime išliekan-
čio miesto, bet ieškome būsi-
mojo. [15] Tad per jį visuomet at-
našaukime Dievui šlovinimo
auką, tai yra jo vardą garbi-
nančių lūpų vaisių. [16] Nepa-
mirškite daryti gera ir dalytis
su kitais geru, nes tokiomis au-
komis patiksite Dievui.

Klusnumas vyresnybei

[17] Klausykite savo vadovų ir
būkite jiems atsidavę, nes jie bu-
di jūsų sielų labui, būdami at-
sakingi už jas; tegu jie tai daro
su džiaugsmu, o ne dūsaudami,
nes tai nebūtų jums naudinga.
[18] Melskite už mus, nes mes esa-
me įsitikinę turį ramią sąžinę ir
norį visame kame dorai elgtis.
[19] Itin prašau melsti, kad būčiau
greičiau jums sugrąžintas*.

[20] Ramybės Dievas, amžino-
sios Sandoros krauju išvedęs
iš numirusių didįjį avių Ga-
nytoją – mūsų Viešpatį Jėzų,
[21] tepadaro jus tinkamus vis-
kam, kas gera, idant vykdytu-
mėte jo valią; tenuveikia mu-
myse, kas jo akims patinka per
Jėzų Kristų. Jam šlovė per am-
žių amžius! Amen.

[22] Aš maldauju jus, broliai,
kantriai priimkite šį paragini-
mo žodį: juk parašiau jums
trumpai. [23] Žinokite, kad mūsų
brolis Timotiejus yra išleistas
laisvėn.* Jei jis greičiau atvyks,
aš su juo pamatysiu ir jus.

[24] Sveikinkite visus savo vado-
vus ir visus šventuosius. Jus svei-
kina broliai iš Italijos. [25] Malonė
teesie su jumis visais!

13, 9: Senojo Testamento įstatymai skirstė valgius į *švarius* ir *nešvarius*, t. y. į leidžiamus ir draudžiamus.

13, 10: Kalbama apie Jėzaus auką, kurioje gali dalyvauti tiktai pakrikštytieji, o ne tarnaujantys padangtei, t. y. klausantys ST-o.

13, 19: *Būčiau jums sugrąžintas*: galėčiau pas jus sugrįžti. Panašiai sako Paulius Fm 22.

13, 23: Apie Timotiejaus įkalinimą ir paleidimą smulkesnių žinių nėra. Timotiejaus vardas ir užuomina apie autoriaus nelaisvę (19 eil.) rodo, kad laiško autorius artimas šv. Pauliui.

VISUOTINIAI LAIŠKAI

Naujajame Testamente, be trylikos apaštalui Pauliui priskiriamų laiškų ir *Laiško žydams,* yra dar kiti septyni laiškai. Trys iš jų priskiriami Jonui, du – Petrui, po vieną – Jokūbui bei Judui. Pavadinimas *Visuotiniai laiškai* arba *Katalikiški laiškai,* pirmąkart pasirodo kaip nuoroda į *Pirmąjį Jono laišką* Apolonijaus iš Efezo, II šimtmečio apologeto, raštuose. Jį cituoja istorikas Eusebijas veikale *Historia ecclesiastica.* Pats Eusebijas (260–340 m. po Kr.) taip vadino visus septynis laiškus.

Priežastis, dėl kurios imtas vartoti pavadinimas *Visuotiniai* arba *Katalikiški laiškai,* susijusi su šių laiškų adresatais. Šie laiškai, skirtingai nuo apaštalo Pauliaus laiškų, adresuotų ypatingai vietinei bendrijai ar asmeniui, buvo aiškiai skirti visuotinei Bendrijai. Tačiau toks apibūdinimas nėra visiškai tikslus. *Laiškas žydams,* kaip ir *Laiškas efeziečiams,* nurodo gavėją. *Trečiasis Jono laiškas* įvardija gavėją, *Antrasis Jono laiškas* skiriamas neįvardytai Bendrijai, *Pirmasis Petro laiškas* – kelioms Mažosios Azijos bendrijoms.

Nors visi septyni laiškai prasideda toms dienoms įprasta laiško forma, keli iš jų neatrodo kaip tikri laiškai. Antikos pasaulyje buvo įprasta paraginimą teikti laiško forma, siekiant didesnio poveikio. Šiandien tuo pačiu tikslu vartojama *atviro laiško* forma.

Ankstyvoji Bendrija nenoriai priėmė *Visuotinius laiškus* į Naujojo Testamento kanoną, išskyrus *Pirmąjį Petro laišką* ir *Pirmąjį Jono laišką.* Nenorą kėlė plačiai paplitusi abejonė ir klausimas dėl jų autorystės: ar iš tikrųjų jie buvo parašyti tų apaštalų, kuriems priskiriami? Pirmieji krikščionys Naująjį Testamentą laikė apaštalų tikėjimo saugykla; užtat jie į ją norėjo dėti tik apaštalų liudijimą. Taigi šiandien skiriama *Raštų* autorystė ir jų kanoniškumas: nors rašyti kitų liudytojų, vėlesnių už tuos, kurių vardais ženklinami, šie *Raštai* liudija apaštalų tikėjimą ir sudaro kanoninius *Raštus.* IV a. pab. – V a. pr. dauguma priekaištų buvo atmesta. Nuo tada tiek graikų, tiek lotynų bendrijose, išskyrus Sirijos krikščionis, visi septyni *Visuotiniai laiškai* pripažįstami kanoniniais *Raštais.*

JOKŪBO LAIŠKAS

Asmuo, kuriam priskiriamas šis laiškas, vargu ar yra vienas iš dviejų Dvylikos narių, vadinamų Jokūbo vardu (žr. Mt 10, 2–3; Mk 3, 17–18; Lk 6, 14–15), nes vadinamas ne apaštalu, bet *Dievo ir Viešpaties Jėzaus Kristaus tarnu* (žr. 1, 1). Galimas dalykas, kad tai nuoroda į trečiąjį Naujojo Testamento Jokūbą, Jėzaus giminaitį, kuris paprastai vadinamas *Viešpaties broliu* (žr. Mt 13, 55; Mk 6, 3). Šis Jokūbas buvo Jeruzalės žydų krikščionių Bendrijos vadovas, kurį apaštalas Paulius pripažino vienu iš *šulų* (žr. Gal 2, 9). *Apaštalų darbuose* Jokūbas pasirodo kaip Jeruzalės žydų krikščionių Bendrijos įgaliotinis (žr. Apd 12, 17; 15, 13–21). Pasak judaizmo istoriko Juozapo Flavijaus, Jokūbas buvo žydų užmuštas akmenimis vyriausiojo kunigo Ananijo valdymo metu, 62 m. po Kr. (žr. *Antiquitates* 20, 9, 1).

Laiškas adresuotas *dvylikai giminių, pasklidusių tarp kitatikių* (žr. 1, 1). Kalbant Senojo Testamento žodžiais, terminas *dvylika giminių* ženklina Izraelio tautą; *pasklidusią tarp kitatikių* – diasporą, arba išblaškymą. Tai nuoroda į žydus už Palestinos ribų, pasklidusius po visą graikų ir romėnų pasaulį (žr. Jn 7, 35). Kadangi krikščionys Bendriją laikė naujuoju Izraeliu, adresatas galbūt ženklina žydų krikščionių bendrijas Palestinoje, Sirijoje ir kitur arba apskritai žymi visas krikščionių bendrijas.Taigi *išblaškymas* turi simbolinę tremties iš mūsų tikrųjų namų prasmę. Kai kurie mokslininkai laišką yra laikę žydišku rašiniu, *pakrikštytu* keletu krikščioniškų intarpų, tačiau tokia kilmės samprata nepaaiškina daugelio aiškių sąsajų tarp *Jokūbo laiško* ir Naujojo Testamento raštijos.

Literatūrinės formos požiūriu *Jokūbo laiškas* yra laiškas tik aiškintojų sutarimu; nors ir turi adresatą, tačiau jam trūksta tikram laiškui būdingų savybių. Veikiau jis priklauso *parēnēsis*, arba pamokymo, žanrui ir bemaž išimtinai rūpinasi etine elgsena. *Jokūbo laiškas* artimas žydų Išminties raštams kanoninėse Senojo Testamento knygose – *Patarlių* ir *Siracido;* nekanoninėje raštijoje – *Dvylikos patriarchų testamentui, Enocho knygai, Drausmės vadovui.* Konkrečiau kalbant, laišką sudaro didaktinių patarlių rinkiniai, panašūs į *Tobito knygos* (žr. 4, 5–19), *Siracido knygos* skaitinius ir kai kuriuos sinoptinių evangelijų posakius. *Jokūbo laiškas* dažnai kalba apie dalykus, kurie minimi ir Jėzaus posakiuose, ypač Mato evangelijos Kalno pamoksle, tačiau nustatyti bet kokią literatūrinę priklausomybę yra sunku.

Paradoksalu, kad šis labai žydiškas laiškas parašytas taisyklinga graikų kalba; jis rikiuojasi tarp geriausių, kalbos požiūriu, Naujojo Testamento raštų ir, atrodo, yra išlavinto helenistinio rašytojo darbas. Tad laiško aiškintojai, laikantys *Jokūbo laiško* autoriumi Jeruza-

lės Jokūbą, mano, kad laiškui dabartinę formą suteikė jo raštininkas. Anais laikais taip galėjo būti. Kai kurie aiškintojai *Jokūbo laišką* laiko vienu iš ankstyviausių Naujojo Testamento raštų ir teigia, jog laiško turinys atspindi tai, ko lauktina iš žydiškosios krikščionybės vadovo. Be to, jų manymu, žydiškosios krikščionybės istorinė situacija, kurią atspindi *Jokūbo laiškas,* yra susijusi su laikotarpiu prieš Jeruzalės sunaikinimą 70 m. po Kr.

Kiti aiškintojai tiki, kad *Jokūbo laiškas* slapyvardžiu buvo parašytas vėlesniu laikotarpiu. Be taisyklingos graikų kalbos, tyrėjai dar pastebi: pirma – autoriui priskiriamas prestižas rodo į vėlesnę legendinę Jokūbo reputaciją; antra – ginčas apie gerų darbų reikšmę rodo į laikotarpį po apaštalo Pauliaus; trečia – autorius nepasikliauja Mozės Įstatymo nuostatais, o to būtų lauktina iš istorinio Jokūbo; ketvirta – laiške nėra jokių užuominų apie Jokūbo santykį su Jėzumi ir ankstyvąja Jeruzalės krikščionių bendrija. Atsižvelgdami į šiuos pastebėjimus, daugelis šiuolaikinių laiško aiškintojų *Jokūbo laišką* priskiria 90–100 m. po Kr. laikotarpiui.

Jokūbo laiško metmenys

A.	Įžanga	1, 1
B.	Išmėginimo ir gundymo vertė	1, 2–18
C.	Skatinimas ir perspėjimas	1, 19 – 5, 12
D.	Maldos jėga	5, 13–20

A. ĮŽANGA

1 1 Jokūbas, Dievo ir Viešpa-
ties Jėzaus Kristaus tar-
nas, siunčia sveikinimus dvy-
likai giminių, pasklidusių tarp
kitatikių*.

B. IŠMĖGINIMO IR GUNDYMO VERTĖ

2 Laikykite, broliai, tikru
džiaugsmu, kad pakliūvate į vi-
sokius išmėginimus.
3 Supras-
kite: jūsų tikėjimo išmėgini-
mas gimdo ištvermę,
4 o ištver-
mė subręsta darbuose, kad jūs
taptumėte tobuli, subrendę ir
nieko nestokotumėte.
5 Jei kuriam iš jūsų trūksta
išminties, teprašo Dievą, kuris
visiems dosniai duoda ir nepri-
ekaištauja, ir jam bus suteik-
ta.
6 Tegul prašo, tvirtai tikė-
damas, nė kiek neabejodamas,
nes abejojantis žmogus pana-
šus į jūros bangas, varinėjamas

1, 1: *Tarp kitatikių*: originale *diasporoje.* Šis žodis (*išsisklaidymas*) žymėjo žydus, gyvenančius emigracijoje, tarp pagonių (žr. Ps 147, 2; Jdt 5, 19; Jn 7, 35). Šioje vietoje kalbama apie žydų kilmės krikščionis romėnų–graikų pasaulyje.

ir blaškomas vėjo. 7 Toksai
žmogus tegul nemano ką nors
gausiąs iš Viešpaties, – 8 toks
dvilypis, visuose savo keliuo-
se nepastovus žmogus.

9 Tegul didžiuojasi suvargęs
brolis savo išaukštinimu, 10 o
turtingasis savo pažeminimu,
nes jis išnyks kaip lauko gėlė.
11 Juk pakyla saulė su savo
kaitra, išdžiovina žolyną, ir jo
žiedas nubyra, jo išvaizdos gro-
žybė pranyksta. Taip sunyks ir
turtuolis savo keliuose*.

12 Palaimintas žmogus, kuris
ištveria išmėginimą, nes kai
bus ištirtas, jis gaus gyvenimo
vainiką, kurį Dievas yra paža-
dėjęs jį mylintiems.

Gundymai

13 Ir nė vienas gundomas te-
nesako: „Aš esu Dievo gundo-
mas.“ Dievas negali būti gun-
domas į pikta ir pats nieko
negundo. 14 Kiekvienas yra gun-
domas, savo geismo pagrobtas
ir suviliotas. 15 Paskui įsilieps-
nojęs geismas pagimdo nuodė-
mę, o užbaigta nuodėmė gim-
do mirtį.

16 Nesiduokite suklaidinami,
mano mylimi broliai! 17 Kiekvie-
nas geras davinys ir kiekviena
tobula dovana ateina iš aukš-
tybių, nužengia nuo šviesybių
Tėvo, kuriame nėra jokių atmai-
nų ir jokių sambrėškų. 18 Savo
valia jis pagimdė mus tiesos
žodžiu, kad būtume tarsi jo kū-
rinių pirmienos*.

C. SKATINIMAS IR PERSPĖJIMAS

Tikrasis maldingumas

19 Žinokite, mano mylimi
broliai: kiekvienas žmogus te-
būna greitas klausytis, bet lė-
tas kalbėti, lėtas pykti. 20 Žmo-
gaus rūstybė nedaro Dievo
teisybės. 21 Todėl, atsižadėję vi-
sų nešvarybių bei piktybių gau-
sos, su romumu priimkite įdieg-
tąjį žodį, kuris gali išgelbėti
jūsų sielas. 22 Būkite žodžio
vykdytojai, o ne vien klausyto-
jai, apgaudinėjantys patys sa-
ve. 23 Jei kas tėra žodžio klau-
sytojas, o ne vykdytojas, tai jis
panašus į žmogų, kuris stebi
savo gimtąjį veidą veidrodyje.
24 Pasižiūrėjo ir nuėjo, ir bema-
tant pamiršo, koks buvo. 25 Bet
kas geriau įsižiūri į tobuląjį
laisvės Įstatymą ir jį įsimena,
kas tampa nebe klausytojas
užuomarša, bet darbo vykdyto-
jas, tas bus palaimintas už sa-
vo darbą.

26 Jei kas mano esąs maldin-
gas ir nepažaboja savo liežuvio,
bet apgaudinėja savo širdį, to
maldingumas tuščias. 27 Tyras

1, 11: *Keliai*: gyvenimo būdas, už-
mačios.

1, 18: *Pirmienos*: pirmieji derliaus
vaisiai, skirti atnašai. Čia *pirmienos*
simboliškai reiškia žydus, kurie buvo
Dievo pašaukti ir pamokyti anksčiau
už kitas tautas.

ir nesuteptas maldingumas
Dievo, mūsų Tėvo, akyse yra:
šelpti našlaičius ir našles jų
sielvarte ir sergėti save nesu-
terštą šiuo pasauliu.

Pagarba varguoliams

2 1 Mano broliai, nesutepki-
te mūsų šlovingojo Viešpa-
ties Jėzaus Kristaus tikėjimo
atsižvelgimu į asmenis. 2 Štai
į jūsų susirinkimą ateina žmo-
gus, auksiniais žiedais apsi-
maustęs, puikiais drabužiais
pasipuošęs, taip pat įžengia
vargdienis apskurusiu apdaru.
3 Jūs šokinėjate apie tą, kuris
puošniai apsirengęs, ir sakote:
„Atsisėsk čia patogiai“, o varg-
dieniui tariate: „Pastovėk ten“
arba: „Sėskis prie mano kojų.“
4 Argi jūs nesate šališki, argi
netampate kreivais sumeti-
mais besivadovaujantys tei-
sėjai? 5 Paklausykite, mano
mylimieji broliai: ar Dievas
neišsirinko pasaulio akyse
vargdienių, kad jų turtas būtų
tikėjimas ir jie paveldėtų
Karalystę, pažadėtą jį mylin-
tiems? 6 O jūs paniekinote varg-
šą! Argi ne turtuoliai jus var-
gina, ar ne jie tampo jus po teis-
mus? 7 Ar ne jie piktžodžiauja
tam gražiam vardui, kuriuo
esate pavadinti?!

Laisvės įstatymas visuotinis

8 Jeigu tik vykdote karališ-
kąjį Įstatymą, kaip Raštas rei-
kalauja: *Mylėk savo artimą
kaip save patį*, jūs gerai daro-
te; 9 bet jeigu pataikaujate at-
skiriems asmenims, darote
nuodėmę ir esate Įstatymo
kaltinami kaip nusižengėliai.
10 Mat kas laikosi viso Įstaty-
mo, bet nusižengia vienu daly-
ku, tas lieka kaltas ir dėl visų.
11 Juk tasai, kuris yra pasakęs:
Nesvetimauk!, taip pat yra pa-
sakęs ir: *Nežudyk!* Jei tu nesve-
timauji, bet žudai, – vis tiek esi
Įstatymo laužytojas. 12 Taip
kalbėkite ir taip darykite kaip
tie, kurie bus teisiami pagal
laisvės įstatymą. 13 Teismas
negailestingas tam, kuris ne-
vykdė gailestingumo. O gailes-
tingumas didžiuojasi prieš
teismą.

Tikėjimas ir darbai

14* Kas iš to, mano broliai, jei
kas sakosi turįs tikėjimą, bet
neturi tikėjimo darbų?! Ar gali
jį išgelbėti tikėjimas? 15 Jei
brolis ar sesuo neturi drabu-

2, 14–26: Iš pirmo žvilgsnio prieštarauja šv. Pauliaus mokymui Rom 3, 20–31; Gal 2, 16; 3, 6–14 ir kitur. Bet prieštaravimas tėra žodinis, ne dalykinis. Šv. Paulius kalba apie išorinius Mozės Įstatymo įsakytus veiksmus, kurių atlikimo tikrai nepakanka dvasiniam nuteisinimui. Pirmiausia reikia tikėti Kristų ir taip gauti nuteisinimą, o toliau tikėjimas turi reikštis veiklia meile (žr. Gal 5, 6). Šv. Jokūbas suponuoja jau turimą tikėjimą ir pabrėžia, jog tik meilės darbai parodo jį esant gyvą.

žių ir stokoja kasdienio mais-
to, 16 ir kas nors iš jūsų jiems
tartų: „Keliaukite sveiki, sušil-
kite, pasisotinkite“, bet neduo-
tų, ko reikia jų kūnui, – kas iš
tų žodžių?!

17 Taip pat ir tikėjimas: jei
neturi darbų, jis savyje miręs.

18 Priešingai, kitas pasakys:
„Tu turi tikėjimą, o aš turiu
darbus. Parodyk man be dar-
bų savo tikėjimą, o aš tau dar-
bais parodysiu savo tikėjimą.
19 Tu tiki, jog yra vienas Die-
vas? Gerai darai! Bet ir demo-
nai tiki ir dreba. 20 Ar nori žino-
ti, neišmintingas žmogau, kad
tikėjimas be darbų nevaisin-
gas? 21 Argi ne darbais buvo nu-
teisintas mūsų tėvas Abrao-
mas, aukodamas savo sūnų
Izaoką ant aukuro? 22 Matai –
tikėjimas veikė kartu su jo dar-
bais, ir darbai tikėjimą pada-
rė tobulą. 23 Taip išsipildė Raš-
to posakis: *Abraomas patikėjo
Dievu, ir tai buvo jam įskaityta
teisumu,* o jis pramintas Dievo
bičiuliu.“ 24 Jūs matote, kad
žmogus nuteisinamas darbais,
o ne vienu tikėjimu. 25 Taip pat
ir paleistuvė Rahaba: argi ji ne
darbais buvo nuteisinta, kai
priėmė pasiuntinius ir kitu ke-
liu juos išleido?* 26 Kaip kūnas
be dvasios miręs, taip ir tikėji-
mas be darbų negyvas.

Nepažaboto liežuvio blogybė

3 1 Mano broliai, nesisten-
kite daugelis būti moky-
tojais. Žinokite, kad mūsų lau-
kia griežtesnis teismas. 2 Juk
mes visi dažnai nusižengiame.

Kas nenusideda kalba, tas
yra tobulas žmogus; jis suge-
bės pažaboti ir visą kūną. 3 Jei
mes įbrukame žąslus ark-
liams į nasrus, kad mums pa-
klustų, mes suvaldome ir visą
jų kūną. 4 Štai kad ir laivai: nors
jie tokie dideli ir smarkių vėjų
genami, mažytis vairas juos
pakreipia, kur nori vairininkas.
5 Taip pat ir liežuvis yra mažas
narys, bet moka girtis didžiais
dalykais. Žiūrėkite, kokia ma-
ža ugnelė padega didžiausią
girią; 6 ir liežuvis yra ugnis! Lie-
žuvis tarsi nedorybės visetas
glūdi tarp mūsų narių, suter-
šia visą kūną, padega visą gy-
venimo eigą*, patsai pragaro
padegtas. 7 Kiekviena žvėrių,
paukščių, šliužų ir jūros gyvū-
nų veislė yra sutramdoma ir
prijaukinama žmogaus pri-
gimties jėga. 8 O liežuvio joks
žmogus nepajėgia suvaldyti;
jis lieka vis nerimstanti blogy-
bė, pilna mirtinų nuodų. 9 Juo
šloviname Viešpatį, savo Tėvą,
ir juo keikiame žmones, kurie
sukurti panašūs į Dievą. 10 Iš
tų pačių lūpų plaukia ir lai-

2, 25: Žr. Joz 2, 4. 15.

3, 6: *Visą gyvenimo eigą*: pažodžiui *prigimties ratą*.

minimas, ir prakeikimas. Bet
taip, mano broliai, neturi būti!
11 Nejaugi šaltinis iš tos pačios
versmės lieja saldų ir kartų
vandenį? 12 Argi gali, broliai, fig-
medis išauginti alyvas, o vyn-
medis – figas? Taip pat ir sūrus
vanduo negali duoti saldaus.

Tikra ir klaidinga išmintis

13 Kas tarp jūsų išmintingas
ir prityręs? Teparodo savo kil-
nų elgesį išmintingo švelnumo
darbais. 14 Bet jeigu jūs savo
širdyje puoselėjate kartų pavy-
duliavimą ir savanaudiškumą,
tuomet nesigirkite ir nemeluo-
kite tiesai. 15 Tai nėra išmin-
tis, nužengusi iš aukštybių, bet
žemiškas, gyvuliškas ir demo-
niškas gudrumas. 16 Kur pavy-
das ir savanaudiškumas, ten
ir netvarka bei įvairūs nedori
darbai. 17 Iš aukštybių kilusi iš-
mintis pirmiausia yra tyra,
paskui taikinga, maloninga,
klusni, pilna gailestingumo ir
gerų vaisių, nesvyruojanti,
nuoširdi. 18 O teisumo vaisius
sėjamas taikoje tiems, kurie
neša taiką.

Santarvės reikalas

4 1 Iš kur atsiranda karai,
iš kur tarp jūsų kivirčai?
Ne iš kur kitur, tik iš jūsų už-
gaidų, kurios nerimsta jūsų są-
nariuose.
2 Geidžiate ir neturite? Tuo-
met žudote. Pavydite ir negali-
te pasiekti? Tuomet kovojate
ir kariaujate. Jūs neturite, nes
neprašote. 3 Jūs prašote ir ne-
gaunate, nes negerai prašote –
tik savo įnoriams patenkinti.
4 Jūs svetimautojai!* Argi
nežinote, kad draugystė su pa-
sauliu priešinga draugystei su
Dievu? Taigi kas nori būti pa-
saulio bičiulis, tas tampa Die-
vo priešininku. 5* Gal manote,
kad Raštas veltui sako: „Pa-
vydulingai trokšta jis Dvasios,
kurią apgyvendino mumyse.“
6 Bet jis duoda dar didesnę ma-
lonę, ir todėl sakoma: *Dievas
priešinasi išpuikėliams, o nuo-
lankiesiems teikia malonę.*
7 Taigi būkite klusnūs Die-
vui; priešinkitės velniui, ir jis
bėgs nuo jūsų. 8 Artinkitės prie
Dievo, ir jis artinsis prie jūsų.
Nusimazgokite rankas, nusi-
dėjėliai, nusivalykite širdis,
besiblaškantieji! 9 Pažinkite
savo skurdą, liūdėkite ir rau-
dokite! Jūsų juokas tepavirs-
ta gedulu, o džiaugsmas – liū-
desiu. 10 Nusižeminkite prieš
Viešpatį, tai jis jus išaukš-
tins.
11 Broliai, neapkalbinėkite
vieni kitų! Kas apkalbinėja ar-
ba teisia savo brolį, tas apkal-
binėja ir teisia įstatymą. O jei-

4, 4: *Jūs svetimautojai*: neištikimos sielos; plg. Mt 12, 39 paaišk.
4, 5: Čia turime santrauką Įst 32, 9–21, kur sakoma kad Dievas buvo su išrinktąja tauta ir ją globojo bei gynė tiesiog pavydulingai.

gu tu teisi įstatymą, vadinasi,
nesi įstatymo vykdytojas, bet
teisėjas. 12 Tačiau tėra vienin-
telis įstatymo leidėjas ir tei-
sėjas, būtent tas, kuris gali iš-
gelbėti ir pražudyti. O kas gi
tu toksai, kuris drįsti teisti ar-
timą?!

Perspėjimas galingiesiems

13 Nagi jūs, kurie kalbate:
„Šiandien arba rytoj mes ke-
liausime į tą ir tą miestą, tenai
prabūsime metus, versimės
prekyba ir pasipelnysime“, –
14 juk jūs nežinote, kas jūsų ry-
toj laukia! Ir kas gi jūsų gyvy-
bė? Esate garas, kuris trum-
pam pasirodo ir paskui iš-
nyksta. 15 Verčiau sakytumėte:
„Jei Viešpats panorės, gyven-
sime ir darysime šį bei tą.“ 16 O
dabar jūs giriatės iš savo pa-
sipūtimo, ir kiekvienas toks
gyrimasis yra netikęs. 17 Kas
moka daryti gera ir nedaro, tas
nusideda.

5 1 Nagi dabar jūs, turtuo-
liai, verkite ir raudokite
dėl jūsų laukiančių negandų!
2 Jūsų lobiai supuvę, jūsų dra-
bužiai kandžių sukapoti. 3 Jū-
sų auksas ir sidabras surūdi-
jo, ir jų rūdys prieš jus liudys ir
ės jūsų kūnus kaip ugnis. Jūs
tebekraunate turtus dienų ga-
le. 4 Štai šaukia jūsų laukus
nuvaliusių darbininkų užmo-
kestis, kurį jūs nusukote, pjo-
vėjų aimanos prasiskverbė į
kareivijų Dievo ausis. 5 Jūs
prabangiai gyvenote žemėje,
smaguriavote ir nupenėjote sa-
vo širdis skerdimo dienai. 6 Jūs
pasmerkėte ir nužudėte teisų-
jį: jis jums nesipriešina.

Baigiamieji pamokymai

7 Tad būkite kantrūs, broliai,
iki Viešpaties atėjimo. Antai
ūkininkas laukia brangaus že-
mės vaisiaus, kantriai jį glo-
bodamas, kol sulaukia anksty-
vojo ir vėlyvojo lietaus*. 8 Ir jūs
būkite kantrūs, sustiprinkite
savo širdis, nes Viešpaties at-
ėjimas arti. 9 Nemurmėkite,
broliai, vieni prieš kitus, kad
nebūtumėte teisiami. Štai tei-
sėjas jau stovi prie slenksčio.*
10 Imkite, broliai, vargų paken-
timo ir kantrybės pavyzdžiu
pranašus, kurie kalbėjo Vieš-
paties vardu. 11 Štai mes šlovi-
name ištverminguosius. Jūs
girdėjote apie Jobo ištvermę ir
matėte, kokia buvo jam Vieš-
paties skirta pabaiga, *nes
Viešpats kupinas užuojautos ir
gailestingumo.*

12 Bet pirmiausia, mano bro-
liai, neprisiekinėkite nei dan-
gumi, nei žeme, nei kitokia
priesaika. Tebūnie jūsų „taip“ –
taip ir „ne“ – ne, kad nepakliū-
tumėte į teismą.

5, 7: Palestinoje ankstyvieji lietūs būna lapkričio, vėlyvieji – balandžio mėnesį.

5, 9: Plg. Mt 24, 33.

D. MALDOS JĖGA

13 Ištiko ką iš jūsų nelaimė?
Tesimeldžia. Kas nors džiaugia-
si? Tegul gieda. 14 Kas nors pas
jus serga? Tepasikviečia Bažny-
čios vyresniuosius, ir jie tesimel-
džia už jį, patepdami aliejumi
Viešpaties vardu. 15 Tikėjimo
malda išgelbės ligonį, ir Vieš-
pats jį pakels, o jeigu jis būtų
nusikaltęs, jam bus atleista.
16 Tad išpažinkite vieni kitiems
nuodėmes ir melskitės vieni už
kitus, kad atgautumėte sveika-
tą. Daug gali karšta teisiojo
malda. 17 Elijas buvo vargo
žmogus kaip ir mes. Jis mels-
te meldė, kad nelytų, ir nelijo
žemėje trejus metus ir šešis
mėnesius; 18 ir jis vėl meldė, ir
dangus davė lietaus, o žemė iš-
želdino savo vaisių.

19 Mano broliai, jeigu kas iš
jūsų nuklystų nuo tiesos ir kas
nors jį atverstų, – 20 težino, kad,
sugrąžindamas nusidėjėlį iš
klystkelio, išgelbės jo sielą nuo
mirties ir uždengs daugybę
nuodėmių.

PIRMASIS PETRO LAIŠKAS

Pirmasis Petro laiškas prasideda apaštalo pasveikinimu Mažosios Azijos krikščionių bendrijoms (žr. 1, 1), apimant sritis, kuriose apaštalas Paulius buvo paskelbęs Evangeliją (žr. Apd 16, 6–7; 18, 23). Krikščionys drąsinami likti ištikimi tikėjimo bei krikščioniško elgesio idealams ir nepaisyti persekiojimo grėsmės. Bendrijos, į kurias kreipiamasi, sprendžiant iš užuominų, yra iš pagonijos (žr. 1, 14. 18; 2, 9–10; 4, 3–4), nors apstu ir nuorodų į Senąjį Testamentą (žr. 1, 24; 2, 6–7. 9–10. 22; 3, 10–12).

Laiško turinys ir įteigia, ir perspėja *pakeleivius* (žr. 1, 1), kurie, norėdami gyventi kaip Dievo tauta, jaučiasi atstumti nuo savo ankstesnių religinių šaknų bei įprastų visuomeninių santykių. Kreipiamasi su nuoroda į Kristaus prisikėlimą ir viltį, kurią teikia Kristus (žr. 1, 3–5), ir į krikštą – gimimą iš naujo (žr. 1, 3. 23–25; 3, 21). Kristaus kančia bei mirtis yra ir išganymo šaltinis, ir gyvenimo pavyzdys (žr. 1, 19; 2, 21–25; 3, 18). Krikščionio pašaukimas būti Kristuje kaip gailestingumą patyrusiam, privalančiam skelbti ir gyventi pagal Dievo pašaukimą (žr. 2, 9–10) pakartotinai išsakomas įvairiose visuomeninėse situacijose (žr. 2, 11–17): darbo (net esant vergais, žr. 2, 18–20), šeimos (žr. 3, 1–7), bendrų elgsenos normų (žr. 3, 8–12; 4, 1–11). Bet visa pranoksta glūdinti persekiojimo grėsmė (žr. 3, 13–17). Juk persekiojimas kai kur jau vyksta, užtat krikščionys drąsinami: *nesistebėkite, kad degina jus ugnis* (žr. 4, 12–19).

Laiške nuolat kalbama apie moralinį drąsinimą – *paraklēsis* – ir katechetines Dievo gailestingumo darbų santraukas Kristuje. Būti ištikimiems, nepaisant gresiančio persekiojimo baimės, yra buvimo Kristuje prasmės vizija. Krikšto reikšmė ir užuominos į krikšto apeigų bruožus rodo, kad autorius į savo svarstymą įtraukė homiletinius, tikėjimo išpažinimo, giesmių ir tuomet jau įprastus sakramentinius krikšto apeigų elementus.

Nuo II kristinio šimtmečio iki mūsų laikų krikščionių tikėjimo kraitis laikė apaštalą Petrą šio laiško autoriumi. Kadangi Petras buvo nukankintas Romoje Nerono persekiojimo metu, tarp 64 ir 67 m. po Kr., manyta, jog laiškas buvo parašytas Romoje prieš jo mirtį. Šios išvados pagrindas – laiško nuoroda į *Babiloną* (žr. 5, 13), – tokia buvo Romos *pravardė* ankstyvojoje Bendrijoje.

Kai kurie šiuolaikiniai mokslininkai, remdamiesi duomenimis, nesiderinančiais su Petro autoryste, *Pirmąjį Petro laišką* laiko vėlesniu krikščionio, rašusio slapyvardžiu, darbu. Duomenys, kurie nesiderina su apaštalo Petro autoryste, apima laiško graikų kalbą, kurią sunku priskirti Galilėjos žvejui, naudojimąsi Septuaginta, Senojo Testamento vertimu į graikų kalbą, cituojant Senąjį Testamentą; mintijimo ir išraiškos panašumą su apaštalo Pauliaus laiškais; užuominas į pa-

plitusį krikščionių persekiojimą, kuris iš tikrųjų prasidėjo vėliau, valdant Domicianui (81–96 m. po Kr.). Taigi *Pirmasis Petro laiškas* sietinas su I kristinio šimtmečio užsklanda ar net II šimtmečio pradžia, kai prasidėjo krikščionių persekiojimas Mažojoje Azijoje.

Kiti mokslininkai mano, kad šiuos duomenis galima paaiškinti sekretoriaus Silvano įnašu (žr. 5,12). Sekretoriai dažnai savo vartojama kalba ir stiliumi perteikdavo autoriaus mintis. Minimi persekiojimai gali būti nuoroda į vietinius išpuolius, o ne į sistemingą, imperijos organizuotą krikščionių persekiojimą. Tada *Pirmajame Petro laiške* nebūtų nieko, kas nesiderintų su apaštalo Petro autoryste šeštajame I kristinio šimtmečio dešimtmetyje.

Dar kiti mokslininkai renkasi vidurio kelią. Anot jų, daugelis laiško sąsajų su *Jokūbo laišku* ir *Pirmuoju Jono laišku* apibūdina bendrą tikėjimo kraitį, o ne tiesioginę priklausomybę nuo apaštalo Pauliaus. Toks liturginis ir katechetinis kraitis buvo labai ankstyvas ir daugeliu atvejų susijęs su Palestina.

Tačiau vargu ar apaštalas Petras siuntė laišką krikščionių bendrijoms iš pagonijos į Mažąją Aziją, kai apaštalas Paulius dar buvo gyvas. Veikiau *Pirmasis Petro laiškas* nurodo laikotarpį po abiejų apaštalų mirties (70–90 m. po Kr.). Laiško autorius, atrodo, buvo apaštalo Petro mokinys Romoje, atstovaujantis apaštalo Petro grupei. Petras buvo kaip tiltas tarp krikščionybės kilmės Palestinoje ir jos sužydėjimo pagonių pasaulyje. Rūpestį kelianti problema yra ne oficialus persekiojimas, bet krikščioniškas gyvenimas priešiškoje, pasaulietiškoje aplinkoje, besiskiriančioje savo pomėgiais, varginančioje krikščionių mažumą pajuoka bei priespauda.

Pirmojo Petro laiško metmenys

A.	Įžanga	1, 1–2
B.	Dievo dovana ir pašaukimas per krikštą	1, 3 – 2, 10
C.	Krikščionis priešiškame pasaulyje	2, 11 – 4, 11
D.	Padrąsinimas persekiojamiems	4, 12 – 5, 11
E.	Pabaiga	5, 12–14

A. ĮŽANGA

1 1 Petras, Jėzaus Kristaus
apaštalas, pakeleiviams*,
pasklidusiems Ponte, Galatijo-
je, Kapadokijoje, Azijoje ir Bi-
tinijoje, išrinktiems 2* išanks-
tiniu Dievo Tėvo numatymu,
Dvasios pašventimu, kad būtų

1, 1: *Pakeleiviams*: metafora, reiškianti krikščionis – keliautojus į amžiną tėvynę. *Pasklidusiems* – pažodžiui *diasporoje*, plg. Jok 1, 1 paaišk.

1, 2: Aliuzija į ST paprotį, kur kraujo pašlakstymu būdavo patvirtinamos svarbios sutartys ir testamentai. Čia kalbama apie dalyvavimą Naujosios Sandoros, arba Naujojo Testamento, malonės gyvenime.

klusnūs ir pašlakstyti Jėzaus
Kristaus krauju. Tebūnie jums
keleriopai padauginta malonė
ir ramybė!

B. DIEVO DOVANA IR PAŠAUKIMAS PER KRIKŠTĄ

3 Šlovė Dievui, mūsų Viešpa-
ties Jėzaus Kristaus Tėvui, ku-
ris iš savo didžio gailestingumo
Jėzaus Kristaus prisikėlimu iš
numirusių yra atgimdęs mus
gyvai vilčiai 4 ir nenykstan-
čiam, nesuteptam, nevystan-
čiam palikimui, kuris skirtas
jums danguje.
5 Jus Dievo galybė ir sergsti
tikėjimu išganymui, kuris pa-
rengtas apsireikšti paskutiniu
metu. 6 Tuomet* jūs džiaugsi-
tės, nors dabar ir reikia trupu-
tį paliūdėti įvairiuose išmėgi-
nimuose. 7 Taip jūsų nuoširdus
tikėjimas, brangesnis už pra-
gaištantį auksą, kuris ugnimi
ištiriamas, bus pripažintas
vertas pagyrimo, šlovės bei pa-
garbos, kai apsireikš Jėzus
Kristus. 8 Jūs mylite jį, nors ir
nesate jo matę; tikėdami jį,
nors ir neregėdami, džiūgauja-
te neapsakomu ir šlovingiau-
siu džiaugsmu, 9 nes žinotės
gausią tikėjimo siekinį – sielų
išganymą.

Pranašų viltis

10 Šito išganymo ieškojo ir jį
tyrinėjo pranašai, kurie ir pra-
našavo apie jums skirtąją ma-
lonę. 11 Jie nagrinėjo, kurį ir ko-
kį laiką nurodė juose veikianti
Kristaus Dvasia, išpranašavu-
si Kristaus kentėjimus ir juos
lydinčią šlovę. 12 Jiems buvo ap-
reikšta, kad jie ne sau, bet
jums tarnauja tuo, ką dabar
jums atskleidė Evangelijos
skelbėjai iš dangaus pasiųstos
Šventosios Dvasios galia. Į tuos
dalykus geidžia pažvelgti net
angelai.

Šventųjų pašaukimas

13 Todėl, susijuosę* savo dva-
sios strėnas, būkite blaivūs ir
visiškai pasitikėkite malone,
kuri bus jums suteikta, kai ap-
sireikš Jėzus Kristus. 14 Kaip
klusnūs vaikai, daugiau nepa-
siduokite ankstesnėms savo
neišmaningumo laikų aist-
roms. 15 Šventas yra tasai, ku-
ris jus pašaukė, tad ir jūs patys
tapkite šventi visu savo elgesiu,
16 kaip parašyta: *Būkite šventi,
nes aš esu šventas.* 17 Ir jei kaip
Tėvo šaukiatės to, kuris neša-
liškai teisia pagal kiekvieno
darbą, su baime elkitės savo
viešnagės metu. 18 Juk jūs ži-
note, kad esate atpirkti nuo nie-
kingos iš protėvių paveldėtos

1, 6: Vietoj *tuomet* gali būti *todėl*.
1, 13: *Todėl, susijuosę*: vaizdingas rytiečių posakis, kurio prasmė – raginimas pašalinti kliūtis, trukdančias dvasinę pažangą (atsileidus juostai, nusmukęs drabužis trukdydavo žengti į priekį).

elgsenos ne nykstančiais tur-
tais, sidabru ar auksu, 19 bet
brangiuoju krauju Kristaus, to
avinėlio be kliaudos ir dėmės.
20 O jis buvo numatytas dar prieš
pasaulio sukūrimą ir apreikš-
tas laikų pabaigoje jums, 21 per
jį įtikėjusiems Dievą, kuris jį
prikėlė iš numirusių ir suteikė
jam garbę; todėl ir jūsų tikėji-
mas bei viltis kyla į Dievą.

Brolių meilė

22 Nuskaidrinę savo sielas
klusnumu tiesai ir siekdami
neveidmainiškos brolių mei-
lės, karštai iš širdies mylėki-
te vieni kitus. 23 Jūs esate at-
gimę ne iš pranykstančios, bet
iš nenykstančios sėklos gyvu
ir pasiliekančiu Dievo žodžiu.
24 Mat
kiekvienas kūnas – tartum
žolynas,
ir visa jo garbė tarsi žolyno
žiedas.
Žolynas sudžiūsta, ir žiedas
nubyra;
25 *tik Viešpaties žodis išlieka*
per amžius.
Toks yra žodis, paskelbtas
jums kaip Geroji Naujiena.

Tikinčiųjų paprastumas. Visuotinė kunigystė

2 1 Taigi, atmetę visokią
blogybę, visokią klastą,
veidmainystes, pavydulia vi-
mus ir visokias apkalbas, 2 lyg
naujagimiai trokškite dvasi-
nio, neatmiešto pieno, kad nuo
jo augtumėte išganymui. 3 Jūs
gi esate patyrę, koks meilus
yra Viešpats.

4 Ženkite prie jo, gyvojo ak-
mens, tiesa, žmonių atmesto,
bet Dievo išrinkto, brangaus.
5 Ir jūs patys, kaip gyvieji ak-
menys, statydinkitės į dvasi-
nius namus, kad būtumėte
šventa kunigystė ir atnašautu-
mėte dvasines aukas, priimti-
nas Dievui per Jėzų Kristų. 6 To-
dėl Rašte pasakyta:
Štai aš dedu Sione rinktinį
akmenį,
brangų kertinį akmenį;
kas tiki jį, nebus sugėdintas.
7 Tad jums, tikintiesiems,
atiteks šlovė, o netikintiesiems
tasai statytojų atmestasis ak-
muo tapo kertiniu akmeniu,
8 *suklupimo akmeniu ir*
papiktinimo uola.
Jie suklumpa, neklausyda-
mi žodžio; tam jie ir skirti.

Dievo tauta

9 O jūs esate *išrinktoji gimi-*
nė, karališkoji kunigystė, šven-
toji tauta, įsigytoji liaudis, pa-*
šaukta išgarsinti šlovingus
darbus to, kuris pašaukė jus iš
tamsybių į savo nuostabią švie-
są. 10 Seniau *ne tauta, dabar*
Dievo tauta, seniau neradę gai-
lestingumo, dabar jį suradę.

2, 9: *Įsigytoji*: skirta ir pašvęsta ypatingai priklausyti Dievui. Plg. Iš 19, 6; 23, 22.

C. KRIKŠČIONIS PRIEŠIŠKAME PASAULYJE

[11] Mylimieji, aš maldauju jus
kaip ateivius ir svečius susilai-
kyti nuo kūno geidulių, kurie ko-
voja prieš sielą.* [12] Jūsų elgesys
tarp pagonių tebūna pavyzdin-
gas, kad, nors dabar šmeižia jus
kaip piktadarius, pažinę jūsų
gerus darbus, imtų šlovinti Die-
vą aplankymo dieną.

Santykiai su valdžia

[13] Būkite klusnūs kiekvienai
žmonių valdžiai dėl Viešpaties:
tiek karaliui*, kaip vyriausia-
jam, [14] tiek valdytojams*, kaip
jo pasiųstiems bausti piktada-
rių, išaukštinti gerųjų. [15] Mat to-
kia yra Dievo valia, kad gerais
darbais nutildytumėte nepro-
tingų žmonių nesąmones. [16] El-
kitės kaip laisvi; ne kaip tie,
kurie laisvę pridengia blogį,
bet kaip Dievo tarnai. [17] Gerb-
kite visus, mylėkite brolius, bi-
jokite Dievo, gerbkite karalių.

Įnoringi šeimininkai

[18] Šeimynykščiai*, su visa bai-
me būkite klusnūs šeiminin-
kams, ne tik geriems bei švel-
niems, bet ir įnoringiems. [19] Yra
malonė*, jei kas, pažindamas
Dievą, pakelia vargus, kuriuos
nekaltai kenčia. [20] Menka gar-
bė, jei jūs kantrūs, kai esate pla-
kami už nusikaltimus. Bet kai
esate kantrūs darydami gera ir
kentėdami, tuomet jums nuo-
pelnas Dievo akyse. [21] Juk jūs
tam pašaukti; ir Kristus kentė-
jo už jus, palikdamas jums pa-
vyzdį, kad eitumėte jo pėdomis.
[22] *Jis nepadarė nuodėmės,*
ir jo lūpose nerasta klastos.
[23] Šmeižiamas jis neatsikir-
tinėjo, kentėdamas negrasino,
bet visa pavedė teisingajam
Teisėjui. [24] *Jis pats savo kūne*
užnešė mūsų *nuodėmes* ant
kryžiaus*, kad, numirę nuodė-
mėms, gyventume teisumui.
Jūs *esate pagydyti jo žaizdomis.*
[25] Jūs buvote *tarsi paklydusios*
avys, o dabar sugrįžote pas sa-
vo sielų ganytoją ir sargą.

Santuoka ir kasdienybė

3 [1] Jūs, žmonos, būkite klus-
nios savo vyrams, kad tie,
kurie neklauso žodžio, ir be žo-
džio būtų laimėti [tikėjimui]
žmonų elgesiu, [2] matydami jū-
sų gyvenimo dievobaimingumą
ir skaistumą. [3] Tegu puošia jus
ne išorė – šukuosena, aukso
gražmenos ar ištaigingi drabu-
žiai, – [4] bet žmogaus širdies

2, 11: Plg. 1, 17 ir paaiškinimas.
2, 13. 17: *Karaliumi* čia autorius vadina Romos imperatorių. Plg. Rom 3, 1 ir t.; Tit 3, 1.
2, 14: Turima omenyje provincijų prefektai, arba valdytojai.
2, 18: *Šeimynykščiais* vadinami vergai, šeimos tarnai.
2, 19: *Malonė*: netiesiogine prasme: greičiau nuopelnas, vertas maloningo apdovanojimo.
2, 24: *Ant kryžiaus*: pažodžiui *ant medžio.*

slaptuma: nesugadinta, švelni
ir taikinga dvasia, kuri brangi
Dievo akyse. 5 Juk kadaise taip
ir puošdavosi šventos moterys,
kurios turėjo viltį Dieve ir bu-
vo klusnios savo vyrams. 6 Taip
Sara klausė Abraomo ir vadi-
no jį viešpačiu. Jūs tapote jos
dukterimis, darydamos gera ir
nebijodamos jokių bauginimų.
7 O ir jūs, vyrai, supratingai
gyvendami su moterimis, atsi-
žvelkite, kad jos priklauso silp-
nesnei lyčiai, pagerbkite jas,
kaip turinčias kartu su jumis
paveldėti gyvenimo malonę;
tada jūsų maldos nebus truk-
domos.

Tarp brolių

8 Galiausiai visi būkite vie-
ningi, užjaučiantys kitus, my-
lintys brolius, gailestingi, nuo-
lankūs. 9 Neatsilyginkite piktu
už pikta ar keiksmu už keiks-
mą, bet, priešingai, laiminki-
te, nes ir patys esate pašaukti
paveldėti palaiminimo.
10 *Kas trokšta mylėti gyvenimą*
ir matyti gerų dienų,
tepažaboja liežuvį nuo pikto
ir lūpas nuo klastingų kalbų.
11 *Tegu jis bėga nuo pikto ir da-*
ro gera,
teieško ramybės ir tesiveja ją!
12 *Viešpaties žvilgsnis lydi*
teisiuosius,
ir jo ausys išgirs jų maldas,
bet Viešpaties veidas – prieš
darančius pikta.

Persekiojimuose

13 Kas gi jums pakenks, jei
stropiai darysite gera? 14 Bet
jeigu jums ir tektų kentėti už
tiesą, – jūs palaiminti! Jų gąs-
dinimo neišsigąskite ir nesutri-
kite. 15 *Verčiau šventai sergėkite*
savo širdyse Viešpatį Kristų, vi-
suomet pasirengę įtikinamai
atsakyti kiekvienam klausian-
čiam apie jumyse gyvenančią
viltį. 16 Bet tai darykite švel-
niai ir atsargiai, turėdami gry-
ną sąžinę, kad šmeižiantys jū-
sų gerą elgesį Kristuje liktų
sugėdinti dėl to, už ką jus šmei-
žia. 17 Pagaliau, jei tokia būtų
Dievo valia, verčiau kentėti už
gerus darbus negu už piktus.

Kristaus prisikėlimas ir nužengimas į pragarus

18 Kristus vieną kartą numirė
už nuodėmes, teisusis už netei-
siuosius, kad mus nuvestų pas
Dievą, beje, kūnu numarintas,
o Dvasia atgaivintas. 19* Nu-
žengęs žemyn, jis tąja Dvasia
skelbė kalėjime esančioms
dvasioms, 20 kurios kadaise bu-
vo neklusnios, kai Nojaus die-
nomis Dievo kantrybė laukė,
bestatant arką, kuria nedau-
gelis, tai yra aštuoni asmenys,
buvo išgelbėti vandeniu. 21 Ir jus

3, 19–22: Čia turima omenyje ne pragaras, bet ST teisieji žmonės. Žydai tikėjo, kad jie gyveną žemės viduje, vad. *priešpragaryje*, arba *pragaruose*.

dabar gelbsti tų dalykų vaizdi-
nys – krikštas. Jis nėra nešva-
raus kūno nuplovimas, bet Die-
vo maldavimas suteikti gryną
sąžinę dėlei Jėzaus Kristaus
prisikėlimo; 22 įžengęs į dangų,
jis sėdi Dievo dešinėje, o jam
yra pavaldūs angelai ir val-
džios, ir galybės*.

4 1 Kadangi Kristus kentė-
jo kūnu, tai ir jūs apsigin-
kluokite ta pačia mintimi, – jog
kas iškentėjo kūnu, tas jau pa-
metė nuodėmę, 2 kad likusį lai-
ką žemėje pragyventų nebe
žmonių aistromis, o Dievo va-
lia. 3 Gana, kad praėjusį laiką
buvote pasidavę pagonių valiai,
gyvendami begėdystėmis, gei-
duliais, girtavimu, pokyliavi-
mu, išgėrimais ir neleistinomis
stabmeldystėmis.* 4 Todėl jiems
keista, kad jūs nebebėgate kar-
tu su jais pasinerti į tą patį aist-
rų verpetą, ir jie piktžodžiauja.
5 Betgi jie turės duoti apyskai-
tą tam, kuris pasirengęs teisti
gyvuosius ir mirusiuosius*. 6 To-
dėl ir buvo paskelbta Evangeli-
ja net mirusiems*, kad jie, nors
ir nuteisti kūne kaip žmonės,
gyventų Dvasia kaip Dievas.

Artėja Viešpaties atėjimas

7 Visų dalykų galas arti. To-
dėl būkite santūrūs ir blaivūs,
kad galėtumėte melstis. 8 Visų
pirma turėkite apsčiai meilės
vieni kitiems, nes meilė užden-
gia nuodėmių gausybę. 9 Būki-
te tarpusavyje svetingi be mur-
mėjimo.

10 Patarnaukite vieni kitiems
kaip geri daugeriopos Dievo ma-
lonės šeimininkai, sulig kiekvie-
no gautąja malone. 11 Jei kas
kalba, tekalba kaip Dievo žo-
džius; jei kas tarnauja, tegul
tarnauja kaip Dievo apdovano-
tas jėgomis, kad visuose daly-
kuose per Jėzų Kristų būtų šlo-
vė Dievui. Jam garbė ir galybė
per amžių amžius! Amen.

D. PADRĄSINIMAS PERSEKIOJAMIEMS

12 Mylimieji, nesistebėkite,
kad degina jus ugnis, lyg jums
būtų atsitikę kas nepaprasta,
nes taip darosi jums išmėgin-
ti. 13 Verčiau džiaukitės daly-
vaudami Kristaus kentėjimuo-
se, kad ir tada, kai jo šlovė
apsireikš, galėtumėte džiū-
gauti ir linksmintis. 14 Jei jus
niekina dėl Jėzaus vardo, – jūs
palaiminti, nes garbės ir Die-
vo Dvasia ilsisi ant jūsų.* 15 Tik
tegul niekas iš jūsų nekenčia
kaip žmogžudys, vagis, pikta-
darys ar įkyruolis. 16 Bet jei nu-
kenčia kaip krikščionis, tegul
nesigėdija, o tegarbina šiuo

3, 22: Angelų suskirstymas.
4, 3: Plg. Rom 1, 28; 13, 13.
4, 5: Žr. 2 Tim 4, 1.
4, 6: *Mirusiems* pragaruose, kaip minima 1 Pt 3, 19, arba dvasiškai mirusiems per nuodėmę.
4, 14: Plg. Mt 5, 11–12; Rom 8, 17.

vardu Dievą. [17] Nes jau metas prasidėti teismui nuo Dievo namų; bet jeigu jis pirmiausia prasideda nuo mūsų, tai koks galas laukia tų, kurie neklauso Dievo Evangelijos?! [18] Ir jeigu teisusis vos ne vos išsigelbės, tai kur pasidėti bedieviui ir nusidėjėliui! [19] Todėl kurie kenčia pagal Dievo valią, tepaveda savo sielas ištikimajam Kūrėjui ir tedaro gera.

Pamokymai vyresniesiems

5 [1] Jūsų vyresniuosius* prašau aš, irgi vyresnysis, Kristaus kentėjimų liudytojas ir būsimosios šlovės dalyvis: [2] ganykite jums patikėtą Dievo kaimenę ne iš prievartos, bet su noru, kaip Dievui patinka, ne dėl bjauraus pelno, bet gera valia, [3] ne kaip jums pavestųjų valdovai, bet kaip kaimenės pavyzdys. [4] Kai pasirodys Vyriausiasis Ganytojas, jūs gausite nevystantį garbės vainiką.

Pamokymai visiems

[5] Taip pat jūs, jaunesnieji, būkite klusnūs vyresniesiems. Ir visi būkite apsivilkę nuolankumu vieni kitiems, nes Dievas išpuikėliams priešinasi, o nuolankiesiems duoda malonę. [6] Tad nusižeminkite po galinga Dievo ranka, kad jis išaukštintų jus metui atėjus. [7] Paveskite jam visus savo rūpesčius, nes jis jumis rūpinasi. [8] Būkite blaivūs, budėkite! Jūsų priešas velnias kaip riaumojantis liūtas slankioja aplinkui, tykodamas ką praryti. [9] Pasipriešinkite jam tvirtu tikėjimu, žinodami, kad tokius pačius kentėjimus tenka iškęsti jūsų broliams plačiajame pasaulyje. [10] O visų malonių Dievas, pašaukęs jus į savo amžinąją garbę Kristuje, pats jus, trumpai pakentėjusius, ištobulins, sutvirtins, pastiprins, pastatys ant tvirto pagrindo. [11] Jo valdžia per visus amžių amžius! Amen.

E. PABAIGA

[12] Per Silvaną*, ištikimąjį brolį, – tokiu jį laikau, – aš jums trumpai parašiau, ragindamas ir liudydamas, jog tokia tikroji Dievo malonė. Tvirtai jos laikykitės! [13] Jus sveikina kartu išrinktoji Babilone* ir mano sūnus Morkus. [14] Sveikinkite vieni kitus meilės pabučiavimu! Ramybė jums visiems, kurie esate Kristuje!

5, 1: *Vyresnieji* (gr. *presbyteroi*, plg. Tit 1, 5) čia išlaiko ir savo etimologinę prasmę, nes toliau bus minimi *jaunesnieji*.

5, 12: Silvanas, arba Silas, yra buvęs ir šv. Pauliaus sekretoriumi. Žr. 1 Tes 1, 1; 2 Tes 1, 1; Apd 15, 22 ir t.; 16, 19.

5, 13: *Kartu išrinktoji Babilone*: Dievo išrinkta, kaip ir jūs, bendruomenė, esanti *Babilone*, t. y. Romoje. Šis sakinys patvirtina, kad šv. Petras yra buvęs Romos vyskupas. *Morkus* – evangelistas, kurį Petras mylėjo kaip dvasinį sūnų. Žr. Įvadą į Evangeliją pagal Morkų.

ANTRASIS PETRO LAIŠKAS

Antrasis Petro laiškas yra svarbus dėl savo mokymo pagrįstais faktais ir rimtų perspėjimų. Autorius siekia sustiprinti skaitytojų tikėjimą (žr. 1, 1), viltį (žr. 3, 1–10), pažinimą (žr. 1, 2. 6. 8), meilę (žr. 1, 7) ir kitas dorybes (žr. 1, 5–6). Laiško autoriui ypač rūpi perspėti dėl netikrų mokytojų, kurių pasmerkimas užima ilgą centrinę laiško dalį (žr. 2, 1–22). Didelį nerimą jam kelia šaipūnai, skelbiantys, kad nėra ir nebus antrojo Jėzaus atėjimo, kurio tiesą autorius gyvai gina (žr. 3, 1–10). Dievo pažadų tiesa ypač svarbi *Antrojo Petro laiško* teologijai (žr. 1, 4; 3, 4. 9. 13). Pastabos laiško pabaigoje apibendrina dvigubą autoriaus nerimą: kad, nedorėlių paklydimo traukiami, neiškryptų iš savo stiprybės, kad augtų malone ir Jėzaus Kristaus pažinimu (žr. 3, 17–18).

Antrajame Petro laiške galynėjamasi su daugybe nerimą keliančių dalykų. Priminęs savo skaitytojams dieviškai padovanotą mokymą (žr. 1, 3–4), autorius toliau svarsto apie Kristaus elgesį (žr. 1, 5–15), paskui grįžta prie išaukštinto Jėzaus didybės, įterpdamas į tekstą apaštalinį liudijimą apie Jėzaus atsimainymą (žr. 1, 16–18). Be to, galynėjasi su *Raštų* aiškinimo klausimu, atkreipdamas dėmesį į tai, kad esama pavojaus neteisingai suprasti *Raštus* (žr. 1, 19–21), ir perspėdamas, kad dieviška bausmė lydės netikrus mokytojus. Laiške skelbiama, kad paruzija yra paties Viešpaties ir apaštalų mokymas, taigi yra patikimas (žr. 3, 1–13). Sykiu perspėjama, jog nebūtų iškraipomas Pauliaus laiškų mokymas apie paruziją (žr. 3, 14–18).

Turiniu ir stiliumi šis laiškas skiriasi nuo Naujojo Testamento kanone prieš jį esančio *Pirmojo Petro laiško*. Pirmoji eilutė autorystę priskiria *Simonui Petrui, Jėzaus Kristaus tarnui ir apaštalui* (žr. 1, 1). Be to, autorius savo kūrinį vadina *antruoju laišku* (žr. 3, 1), turbūt *Pirmąjį Petro* nurodydamas kaip savo *pirmąjį,* ir skaičiuoja save tarp mokinių, regėjusių Viešpaties Jėzaus atsimainymą.

Nepaisant to, *Antrojo Petro laiško* priėmimas į kanoną iškėlė nemažai prieštarų pradinėje Bendrijoje. Ankstyviausia tikra nuoroda į jį pasirodo Origeno raštuose III krikščionio šimtmečio pradžioje. Pats Origenas laiko abu laiškus kanoniniais, tačiau liudija, kad kiti *Antrąjį Petro laišką* atmeta. Net V šimtmečio antroje pusėje dar buvo bendrijų, nepriėmusių laiško į kanoną, bet galiausiai jis buvo visų bendrijų priimtas. Pagrindinė delsimo priežastis – abejonė dėl apaštalo Petro autorystės.

Tarp šiuolaikinių mokslininkų vyrauja nuomonė, jog laiškas yra parašytas slapyvardžiu vėlesnio autoriaus, kuris jį priskyrė apaštalui

Petrui pagal tuometinį literatūrinį paprotį. Skaitant *Antrąjį Petro laišką*, jaučiamas didesnis nutolimas nuo apaštalinio laikotarpio, kurį atspindi *Pirmasis Petro laiškas*. Iš tikrųjų dauguma mokslininkų *Antrąjį Petro laišką* laiko vėliausiu Naujajame Testamente ir datuoja jį II kristinio šimtmečio pradžia (apie 125 m. po Kr.).

Laiško autorius kalba apie dabar mirusius apaštalus ir *protėvius*, kurie priklausė buvusiai kartai (žr. 3, 2–4). Be to, autorius žino, kad apaštalo Pauliaus laiškų rinkinys yra plačiai paplitęs ir dėl jų aiškinimo kyla ginčų (žr. 3, 14–16). Skaitinys apie netikrus mokytojus (žr. 2, 1–18) atspindi keletą sąsajų su *Judo laišku* (žr. Jud 4–16). Atrodo, *Antrasis Petro laiškas* priklauso tiesiogiai nuo *Judo laiško*, o ne priešingai. Pagaliau pagrindinis dalykas, keliantis autoriui nerimą, šaipūnai, dėl paruzijos delsimo teigiantys, kad Viešpats negrįš. Vargu ar tai galėjo įvykti Simono Petro gyvenime.

Kuriems krikščionims skirtas laiškas – neįvardijama. Galimas dalykas, Mažosios Azijos bendrijoms, kurioms buvo siųstas *Pirmasis Petro laiškas* (žr. 3, 1). Autorius galėjo būti krikščionis iš judaizmo, gyvenantis diasporoje, nes jo laiškas atspindi žydišką paveldą. Laiško graikų kalba susijusi su helenistiniu laikotarpiu. Tikėjimo kraičio reikšmė dėl klaidų ir moralinio ištižimo atspindi ankstyvąjį gnosticizmo laikotarpį. Taigi *Antrasis Petro* laiškas – tiltas tarp apaštalinio laikotarpio ir vėlesnių Bendrijos amžių.

Antrojo Petro laiško metmenys

A.	Įžanga	1, 1–2
B.	Skatinimas gyventi krikščioniškai	1, 3–21
C.	Netikrų mokytojų pasmerkimas	2, 1–22
D.	Antrojo atėjimo nudelsimas	3, 1–16
E.	Pabaiga	3, 17–18

A. ĮŽANGA

Šventumo pašaukimas

1 [1] Simonas Petras, Jėzaus
Kristaus tarnas ir apašta-
las, gavusiems su mumis lygiai
brangų tikėjimą mūsų Dievo ir
Gelbėtojo Jėzaus Kristaus tei-
sumu. [2] Malonė ir ramybė te-
auga jums su Dievo ir mūsų
Viešpaties Jėzaus pažinimu.

B. SKATINIMAS GYVENTI KRIKŠČIONIŠKAI

[3] Jo dieviška galybė padova-
nojo mums visa, kas praverčia
gyvenimui ir maldingumui pa-
žinimu to, kuris pašaukė mus
savo šlove ir jėga. [4] Drauge jis
mums padovanojo ir brangius
bei didžius pažadus, kad per

juos taptumėte dieviškosios prigimties dalininkais, pabėgę nuo sugedimo, kurį skleidžia pasaulyje geiduliai.

Dievo dovanos

5 Todėl parodykite visą stropumą, kad savo tikėjimu ugdytumėte dorybę, dorybe – pažinimą, 6 pažinimu – susivaldymą, susivaldymu – ištvermę, ištverme – maldingumą, 7 maldingumu – brolybę, o brolybe – meilę. 8 Kai šitie dalykai jumyse gyvuoja ir tarpsta, jie neduoda jums apsileisti ir likti bevaisiams mūsų Viešpaties Jėzaus Kristaus pažinime. 9 O kam jų trūksta, tas aklas ir trumparegis, užmiršęs, kad yra apvalytas nuo savo senųjų nuodėmių. 10 Todėl, broliai, dar uoliau stenkitės sutvirtinti* savąjį pašaukimą ir išrinkimą. Tai darydami, jūs niekad neapsigausite. 11 Šitaip dar plačiau atsivers jums vartai į amžinąją mūsų Viešpaties ir Gelbėtojo Jėzaus Kristaus Karalystę.

Apaštališkas liudijimas

12 Todėl aš nuolat jums priminsiu šituos dalykus, nors jūs ir žinote juos ir esate sutvirtinti turimoje tiesoje. 13* Aš laikau savo priederme, kol gyvenu šitoje padangtėje, žadinti jus paraginimais. 14 Žinau, kad veikiai ateis mano padangtės nugriovimo metas, kaip ir mūsų Viešpats Jėzus Kristus yra man apreiškęs.* 15 Bet aš pasistengsiu, kad ir man iškeliavus jūs kiekvienu metu galėtumėte tai prisiminti.*

16 Mat mes skelbėme jums mūsų Viešpaties Jėzaus Kristaus galybę ir atėjimą ne mėgdžiodami gudriai išgalvotas pasakas, bet kaip savo akimis matę jo didybę liudytojai. 17* Jis gavo iš Dievo Tėvo garbę ir šlovę, kai iš šlovingosios didybės nuskambėjo jam balsas: Šitas yra mano mylimasis sūnus, kuriuo aš gėriuosi. 18 Tą balsą mes* girdėjome aidint iš dangaus, kai buvome su juo ant šventojo kalno.

Pranašingas žodis

19 Mes turime tvirčiausią pranašų žodį. Jūs gerai darote, laikydamiesi jo tarsi žiburio, šviečiančio tamsioje vietoje, kol išauš diena ir jūsų širdyse užtekės aušrinė. 20 Pirmiausia žinokite, kad jokia Rašto pranašystė negali būti savavališkai aiškinama, 21 nes pranašystė niekuomet nėra atėjusi žmogaus valia, bet Šventosios

1, 10: *Sutvirtinti:* kai kurie vertimai prideda: *gerais darbais.*

1, 13–14: Čia *padangte* vadinamas kūnas – sielos būstinė; jos nugriovimas – mirtis.

1, 14: Žr. Jn 21, 18 ir t.

1, 15: Šv. Petras sako, kad jo pamokymus primins jo laiškai ir šv. Morkaus užrašytoji Evangelija.

Dvasios paakinti žmonės kalbėjo Dievo vardu.

C. NETIKRŲ MOKYTOJŲ PASMERKIMAS

Klaidų skleidėjai

2 [1] Buvo tautoje ir netikrų
pranašų, kaip ir tarp jūsų bus netikrų mokytojų, kurie įves pražūtingų klaidamokslių, išsigindami net juos išpirkusio Valdovo, ir užsitrauks greitą
žlugimą. [2] Daugelis paseks jų pasileidimu, ir dėl jų bus piktžodžiaujama tiesos keliui. [3] Iš
godumo jie bandys jus išnaudoti suktais žodžiais. Bet nuo seno pasmerkimas jų laukia ir žuvimas nesnaudžia.

Praeities pamokos

[4] Dievas nepagailėjo nusidėjusių angelų, bet nubloškė juos į tamsias pragaro bedugnes,
kur laiko juos teismui*. [5] Jis
nepagailėjo senojo pasaulio, tik išsaugojo teisumo šauklį Nojų ir dar septynetą, kai siuntė bedievių pasauliui tvaną. [6] Paversdamas pelenais
Sodomos ir Gomoros miestus, pasmerkė juos žlugti ir taip davė pavyzdį ateities bedieviams. [7] Išgelbėjo teisųjį Lotą,
varginamą nedorėlių palaido
elgesio; [8] mat tarp jų gyvenan-
tis teisusis, tai regėdamas ir girdėdamas, diena iš dienos turėjo varginti savo teisią sielą
dėl nuodėmingų darbų. [9] Taigi
Viešpats žino, kaip išgelbėti maldingus žmones iš mėginimo ir kaip išlaikyti nedoruosius teismo dienai ir bausmei,
[10] ypač tuos, kurie, pasidavę kūnui, pasineria nešvariuose geismuose ir paniekina Viešpatystę.

Griežto smerkimo žodis

Įžūlūs akiplėšos! Jie nesudreba piktžodžiaudami šlovingiesiems*, [11] tuo tarpu angelai,
aukštesni jėga ir galia, Viešpaties akivaizdoje nedrįsta jiems ištarti pikto sprendimo.
[12] Bet jie, kaip neprotingi gyvuliai, tarsi iš prigimties skirti sugavimui ir užmušimui, piktžodžiauja tam, ko nesupranta, ir todėl pražus savo sugedime,
[13] kęsdami skriaudą kaip atpildą už savo daromas skriaudas. Jie laiko pramoga smaguriauti vidury dienos. Jie purvini ir iškrypę, kai, vaišindamiesi su jumis, smaguriauja savo puotose.
[14] Jų akys kupinos svetimavimo, nepasotinamos nuodėmės. Jie suvedžioja svyruojančias sielas. Jų širdis išlavinta godulystės.

Jie prakeikimo vaikai*. [15] Palikę tiesos kelią, jie nuklydo ir pasuko keliu Bosoro sūnaus

2, 4: *Teismui*: Paskutiniam teismui.
2, 10: *Šlovingiesiems*: nežemiškoms būtybėms. Plg. Jud 8.
2, 14: *Prakeikimo vaikai*: hebraizmas, reiškiąs tiesiog *prakeikti*.

Balaamo, kuris pamilo nedo-
rybės atpildą*, 16 tačiau buvo
subartas dėl savo nusižengimo:
darbinis, nebylys gyvulys pra-
bilo žmogaus balsu ir sutruk-
dė pranašo beprotystę*.
17 Jie yra šaltiniai be van-
dens, audros genami debesys;
jiems skirta juodžiausia tam-
sybė. 18 Skelbdami išpūstas ir
tuščias kalbas, kūno geismais
ir pasileidimu jie pavilioja tuos,
kurie yra vos paspruke nuo gy-
venančių paklydime. 19 Jie ža-
da šiems laisvę, patys būdami
sugedimo vergai: juk nugalėta-
sis tampa nugalėjusiojo vergu.*
20 Bet jeigu, ištrūkę iš pasaulio
purvyno Viešpaties ir Gelbėto-
jo Jėzaus Kristaus pažinimu,
jie ir vėl jame įklimpę pralai-
mi, tai jiems paskui darosi blo-
giau negu pirma.* 21 Jiems bū-
tų buvę geriau iš viso nepažinti
teisumo kelio, negu, jį pažinus,
nusigręžti nuo jiems duoto
šventojo įsakymo. 22* Jiems yra
nutikę, kaip teisingai sako pa-
tarlė: *Šuo sugrįžo prie savo vė-
malo* ir: „Išmaudyta kiaulė vėl
voliojasi purvyne".

D. ANTROJO ATĖJIMO NUDELSIMAS

Pranašai ir apaštalai. Klaidų skelbėjai

3 1 Mylimieji, tai jau ant-
ras laiškas, kurį jums ra-
šau. Šiais laiškais aš žadinu
jūsų tyras mintis prisimini-
mais, 2 kad atsimintumėte
šventųjų pranašų iš anksto pa-
skelbtus žodžius ir jūsų apaš-
talų perduotą Viešpaties ir
Gelbėtojo įsakymą.
3 Pirmiausia turite žinoti,
kad paskutinėmis dienomis
pasirodys šaipūnai, kupini pa-
juokos. Jie gyvens savo geidu-
liais 4 ir kalbės: „Kur jo paža-
dėtas atėjimas? Juk nuo to
laiko, kai užmigo protėviai, vi-
sa pasilieka kaip buvę nuo su-
kūrimo pradžios". 5 Mat jiems,
to norintiems, lieka paslėpta,
kad nuo seno buvo dangūs ir že-
mė, iš vandens ir per vandenį*
sutvarkyta Dievo žodžiu. 6 To-
dėl ir ano meto pasaulis žuvo,
vandeniu aptvindytas. 7 O da-
bartiniai dangūs ir žemė tuo
pačiu žodžiu yra palaikomi ug-
niai, saugomi teismo ir bedie-
vių žmonių žuvimo dienai.

2, 15: *Atpildą*: atlyginimą už nedorą darbą; plg. Sk 22, 5–6.

2, 16: Plg. Sk 22: Moabitų karalius Balakas prašė pranašą Balaamą iškeikti žydų tautą, keliaujančią iš Egipto į Palestiną. Pasak Skaičių knygos padavimo, Dievas sutrukdė Balaamo pastangas, įspėdamas jį per asilę, prabilusią žmogaus balsu.

2, 19: Atskalūnai skelbdavo visišką papročių laisvę, kad patrauktų daugiau sekėjų.

2, 20: Plg. Mt 12, 45.

2, 22: Čia turima galvoje grįžimas į senas nedorybes.

3, 5: Plg. Pr 1, 9–10.

8* Tačiau, mylimieji, vienas dalykas neturi likti jūsų nepastebėtas: viena diena pas Viešpatį yra kaip tūkstantis metų, ir tūkstantis metų – kaip viena diena.
9 Viešpats negaišta išteseti pažado, kaip kai kurie mano, bet kantriai elgiasi su jumis, nenorėdamas, kad kuris pražūtų, bet kad visi atsiverstų.
10 O Viešpaties diena ateis kaip vagis. Tuomet dangūs praeis su smarkiu ūžesiu, elementai sudegs ir suskils, ir žemė su savo kūriniais sudegs.

Šventumo skatinimai. Atsisveikinimas

11 Jeigu visa turi taip suirti, tai kaipgi jums reikėtų pasižymėti šventu gyvenimu ir maldingumu,
12 kaip laukti Dievo dienos, kaip skubinti jos atėjimą, kai dangūs suirs liepsnose ir elementai sutirps iš karščio!
13 Pagal jo pažadą mes laukiame *naujo dangaus ir naujos žemės**, kuriuose gyvena teisumas.
14 Todėl, mylimieji, šito laukdami*, stenkitės tapti jo akivaizdoje nesutepti, nepeiktini ir taikingi.
15 Mūsų Viešpaties kantrumą laikykite išgelbėjimu, kaip jums yra parašęs ir mūsų mylimasis brolis Paulius pagal jam duotą išmintį;
16 jis taip kalba apie šituos dalykus visuose laiškuose. Juose esama sunkiai suprantamų dalykų, kuriuos nemokšos ir nesubrendėliai iškraipo, aiškindami, kaip ir kitus Raštus, savo pačių pražūčiai.

E. PABAIGA

17 Tad jūs, broliai, iš anksto tai žinodami, sergėkitės, kad, nedorėlių paklydimo traukiami, neiškryptumėte iš savo stiprybės.
18 Todėl aukite malone ir mūsų Viešpaties ir Gelbėtojo Jėzaus Kristaus pažinimu. Jam šlovė dabar ir iki amžinybės dienos! Amen.

3, 8: Plg. Ps 89 (90), 4.

3, 13: Plg. Iz 65, 17; 66, 22; Apr 21, 1.

PIRMASIS JONO LAIŠKAS

Ankstyvasis krikščionių tikėjimo kraitis šį laišką priskyrė apaštalui Jonui, nes buvo perdėm panašus į ketvirtąją evangeliją stiliumi, žodynu ir sąvokomis. Visi sutarė, kad šių abiejų raštų lopšys yra ta pati apaštalo Jono krikščionybės mokykla. Žodynas ir kai kurių teologinių sąvokų buvimas ar nebuvimas rodo, jog laiškas buvo parašytas po evangelijos. Galimas dalykas, jis buvo sukurtas kaip trumpas traktatas, norint išsamiau išdėstyti kai kurias evangelijos sąvokas. Remiantis lingvistiniais bei teologiniais šio rašto ypatumais, daroma išvada, jog *Pirmasis laiškas Jonui* parašytas po ketvirtosios evangelijos ir apima dalį teologinių svarstymų, susijusių su evangelijos aiškinimu. Užtat laiško parašymo data galime laikyti I kristinio šimtmečio pabaigą. Skirtingai nuo kitų Jono laiškų, *Pirmasis Jono laiškas* neturi nei laiškams įprasto sveikinimo, nei pabaigos. Tokios savybės, prologas ir pabrėžiamas tikėjimo tiesų mokymas daro jį artimesnį teologiniam traktatui už bet kurį kitą Naujojo Testamento laišką.

Pirmojo Jono laiško tikslas – užkirsti kelią klaidingam mokymui, ypač apie istorinį Jėzų, ir puoselėti dvasinę bei visuomeninę Krikščionių Bendrijos nuostatą (žr. 3, 17). Kai kurie buvusieji bendrijos nariai (žr. 2, 19) atsisakė pripažinti Jėzų Mesiju (žr. 2, 22) ir neigė, kad Jėzus buvo tikras žmogus (žr. 4, 2). Neįmanoma tiksliai įvardyti laiške aprašytos atskalos, bet aišku, kad ji buvo viena iš doketizmo ar gnosticizmo formų. Doketistai neigė žmogiškąją Kristaus prigimtį, norėdami patvirtinti, kad jo dieviškumas nesuterštas, o gnostikai žvelgė į Jėzaus pasirodymą kaip į vieną iš pakopų – priemonę ieškoti aukštesnio Dievo pažinimo. Tokių teologinių klaidų atmetimas, kreipiant į istorinę Jėzaus tikrovę ir apaštalinio liudijimo tęsinį, yra svarbi *Pirmojo Jono laiško* dalis. Autorius tvirtina, kad krikščioniškoji meilė, dorovė ir tikėjimas yra susiję su tikru istoriniu apreiškimu ir Jėzaus Kristaus saviauka. Krikščioniškojo gyvenimo pilnatvė, išsiskleidžianti draugyste su Tėvu, privalo būti pagrįsta tikru tikėjimu ir labdaringa elgsena; Dievo pažinimas ir tarpusavio meilė – neatskiriami, o klaida vienoje plotmėje neišvengiamai lemia kitą plotmę. Nors autorius ir pripažįsta, kad tikėjimo tiesos apibūdina neapčiuopiamas Kristaus paslaptis, tačiau tvirtina, jog apčiuopiama krikščioniškoji būsena apreiškia Evangelijos gelmes.

Laiško sandara ir kalba yra paprasta ir pasikartojanti. Autorius, iliustruodamas krikščioniškosios būsenos iššūkius ir atsakomybę, išryškina įspūdingus kontrastus tarp šviesos ir tamsos, tarp krikščionių ir pasaulio, tarp tiesos ir melo. Užtat laiškas nėra vien teologinis traktatas, bet paprastais žodžiais išreikštas gilus tikėjimas.

Ypatinga *Pirmojo Jono laiško* reikšmė: patvirtinimas, kad Kristaus žmogiškumas bei dieviškumas yra apaštalinis tikėjimo kraitis, puoselėjamas krikščioniškosios elgsenos bei krikščioniškosios tiesos įžvalgos vidinės sąsajos.

Pirmojo Jono laiško metmenys

A. Įžanga	1, 1–4
B. Dievas – Šviesa	1, 5 – 3, 10
C. Meilės įsakymas	3, 11 – 5, 12
D. Pabaiga	5, 13–21

A. ĮŽANGA

1 [1] Kas buvo nuo pradžios,
ką girdėjome ir savo
akimis regėjome,
ką patyrėme ir mūsų
rankos lietė, –
tai skelbiame apie
Gyvenimo Žodį*.
2 Gyvenimas* pasirodė,
ir mes regėjome ir liudijame,
ir skelbiame jums amžinąjį
gyvenimą,
kuris buvo pas Tėvą ir
pasirodė mums.
3 Ką matėme ir girdėjome,
skelbiame ir jums,
kad ir jūs turėtumėte
bendravimą su mumis.
O mūsų bendravimas yra
su Tėvu
ir su jo Sūnumi Jėzumi
Kristumi.
4 Ir tai mes rašome, kad mūsų džiaugsmas būtų
tobulas.

B. DIEVAS – ŠVIESA

5 Tai yra žinia,
kurią esame išgirdę iš jo ir
skelbiame jums,
kad Dievas yra šviesa
ir jame nėra jokios
tamsybės.*
6* Jei sakytume, kad
bendraujame su juo,
o vaikščiotume tamsoje,
meluotume ir nevykdytume
tiesos.
7* O jei vaikščiojame* šviesoje,
kaip ir jis yra šviesoje,

1, 1: *Gyvenimo Žodis*, kaip ir Evangelijos pagal Joną prologe – Jėzaus Kristaus asmuo (sakinio pradžia rodo, jog kalbama apie asmenį, o ne apie Evangeliją).

1, 2: *Gyvenimas* Jonui dažniausiai reiškia mūsų dalyvavimą paties Dievo gyvenime. Čia kalbama apie amžinąjį Dievo Žodį – mūsų antgamtinės gyvybės autorių.

1, 5: Plg. Jn 8, 12.

1, 6. 7 ir t.: *Vaikščioti*: gyventi, elgtis.

2, 7–8: Broliškos meilės įsakymas yra senas, nes remiasi paties Kristaus apreiškimu, o krikščionis jį sužino vos susidūręs su Evangelija; jis naujas išganymo istorijos požiūriu – tik Kristaus mirtis už žmones yra naujas artimo meilės matas (Jn 13, 34).

mes bendraujame vieni su
kitais,
ir jo Sūnaus Jėzaus
kraujas apvalo mus
nuo visų nuodėmių.

Nutraukti ryšius su nuodėme

8 Jei sakytume, jog neturime
nuodėmės,
klaidintume patys save,
ir nebūtų mumyse tiesos.
9 Jeigu išpažįstame savo
nuodėmes, jis ištikimas
ir teisingas,
kad atleistų mums
nuodėmes
ir apvalytų mus nuo visų
nedorybių.
10 Jei sakytume, kad nesame
nusidėję, darytume jį
melagiu,
ir nebūtų mumyse jo
žodžio.

2 1 Mano vaikeliai,
rašau jums tai, kad
nenusidėtumėte.
O jei kuris nusidėtų,
tai mes turime Užtarėją
pas Tėvą, teisųjį Jėzų
Kristų.
2 Jis yra permaldavimas už
mūsų nuodėmes,
ir ne tik už mūsų,
bet ir už viso pasaulio.

Vykdyti įsakymus, ypač meilės įsakymą

3 Iš to patiriame, jog esame
jį pažinę,
kad laikomės jo įsakymų.
4 Kas sakosi jį pažinęs,
bet jo įsakymų nesilaiko,
tas melagis, ir nėra jame
tiesos.
5 O kas laikosi jo žodžių,
tas iš tiesų tobulai myli
Dievą.
Iš to ir pažįstame, jog jame
esame.
6 Kas tvirtina esąs jame,
tas turi pats taip vaikščioti,
kaip ir jis vaikščiojo.
7* Mylimieji, aš jums nerašau
naujo įsakymo,
bet seną įsakymą,
kurį nuo pradžios esate
gavę.
Tasai senas įsakymas yra
mokslas, kurį jūs
girdėjote.
8 Ir vis dėlto rašau jums apie
naują įsakymą,
kuris tikras jame ir
jumyse, nes tamsa
traukiasi,
o tikroji šviesa jau šviečia.
9 Kas sakosi esąs šviesoje,
o savo brolio nekenčia,
tas dar tebėra tamsoje.
10 Kas myli savo brolį, tas
pasilieka šviesoje,
ir jame nieko piktinančio
nėra.
11 Kas savo brolio nekenčia,
tas yra tamsoje, vaikščioja
tamsoje ir nežino, kur
einąs,
nes tamsa užgulė jam akis.

Nemylėti nuodėmingojo pasaulio

12 Rašau jums, vaikeliai:
jo vardu atleistos jums nuodėmės.
13 Rašau jums, tėvai, nes jūs pažįstate tą,
kuris yra nuo pradžios.
Ir jums, jaunuoliai, rašau,
nes jūs nugalėjote piktąjį.
14 Parašiau jums, vaikeliai,
nes jūs pažįstate Tėvą.
Parašiau ir jums, tėvai, nes pažįstate tą,
kuris yra nuo pradžios.
Ir jums, jaunuoliai, tai parašiau,
nes jūs tvirti ir laikosi jumyse Dievo žodis,
ir jūs nugalėjote piktąjį.
15* Nemylėkite pasaulio nei to, kas yra pasaulyje.
Jei kas myli pasaulį, nėra jame Tėvo meilės,
16 nes visa, kas pasaulyje,
tai kūno geismas, akių geismas ir gyvenimo puikybė,
o tai nėra iš Tėvo, bet iš pasaulio.
17 Praeina pasaulis ir jojo geismai.
Kas vykdo Dievo valią, tas išlieka per amžius.*

Saugotis antikristo

18 Vaikeliai, atėjo valanda paskutinė.
Kaip esate girdėję, jog ateis antikristas*,
tai dabar pasirodė daug antikristų.
Iš to mes sprendžiame,
jog atėjo valanda paskutinė.
19 Jie yra išėję iš mūsų,
tačiau nebuvo mūsiškiai.
Jeigu jie būtų buvę mūsiškiai,
jie būtų likę su mumis.
Bet turėjo paaiškėti,
jog ne visi yra mūsiškiai.
20 Jūs esate gavę Šventojo patepimą* ir visi tai žinote.
21 Rašiau jums ne kaip nežinantiems tiesos,
bet todėl, kad pažįstate ją
ir iš tiesos negali kilti joks melas.
22 Kas yra melagis, jeigu ne tas,
kuris neigia Jėzų esant Mesiją?
Tas yra ir antikristas,
nes jis paneigia Tėvą ir Sūnų.
23 Kiekvienas, kas neigia Sūnų, neturi ir Tėvo.
Kas išpažįsta Sūnų, tas turi ir Tėvą.

2, 15: Plg. 1 Kor 7, 31.
2, 17: Plg. Mt 7, 21; 1 Pt 4, 2.
2, 18: *Antikristas*: Kristaus priešininkas; gali būti klaidų skleidėjas, prisidengęs Kristaus autoritetu. Sakydamas, jog atsirado daug antikristų, šv. Jonas turi galvoje ano meto klaidatikius, ir visų pirma Kerintą, kuris skelbė, kad Jėzus buvęs paprastas žmogus.
2, 20: Šventosios Dvasios malonė, arba pati Šventoji Dvasia, gyvena tikinčiuosiuose ir veda į tiesą. Šventosios Dvasios suteikimas vadinamas *patepimu*. Plg. Apd 10, 38; 2 Kor 1, 21.

24 Tepasilieka jumyse
tai, ką girdėjote nuo
pradžios.
Jeigu tai, ką girdėjote nuo
pradžios, pasiliks
jumyse,
tada jūs pasiliksite Sūnuje
ir Tėve.
25 Štai pažadas, kurį jis pats
mums yra davęs, –
amžinasis gyvenimas.
26 Aš tai parašiau apie tuos,
kurie norėtų jus suklaidinti.
27 Dėl jūsų –
Patepimas, kurį iš jo esate
gavę, jumyse lieka,
ir nereikia, kad jus kas
nors mokytų,
nes pats jo Patepimas
moko jus visko,
ir jis yra tiesa, o ne melas.
Ir kaip jis jus pamokė, taip
jame ir laikykitės.
28 Taigi dabar, vaikeliai,
pasilikite jame,
kad kai jis pasirodys,
turėtume pasitikėjimą,
ir kai ateis, nereikėtų su
gėda nuo jo pasitraukti.
29 Jei žinote, kad jis teisus,
tai žinokite, jog kiekvienas,
kuris vykdo teisumą,
iš jo yra gimęs.

3 1 Žiūrėkite, kokia meile
apdovanojo mus Tėvas:
mes vadinamės Dievo
vaikai – ir esame!
Pasaulis nepažįsta mūsų,
nes ir jo nepažino.

Mes – Dievo vaikai

2 Mylimieji,
mes dabar esame Dievo
vaikai,
bet dar nepasirodė, kas
būsime.
Mes žinome, kad kai
pasirodys,
būsime panašūs į jį,
nes matysime jį tokį, koks
jis yra.

Nieko bendro su nuodėme

3 Kiekvienas, kas turi jame
tokią viltį, skaistina
pats save,
nes ir jis yra skaistus.
4 Kiekvienas, kuris daro
nuodėmę, laužo Įstatymą,
Nuodėmė – tai Įstatymo
laužymas.
5 Jūs žinote, jog Jėzus
pasirodė, kad sunaikintų
nuodėmes,
ir nėra jame nuodėmės.
6 Kas tik gyvena jame, tas
nenusideda,
o nė vienas nusidėjėlis jo
neregėjo ir nepažino.
7 Vaikeliai! Tegul niekas jūsų
nesuklaidina!
Kas teisiai elgiasi,
yra teisus, kaip ir jisai
teisus.
8 Kas daro nuodėmę, tas
iš velnio,
nes velnias visas
nuodėmėse nuo pat
pradžios.
Todėl ir pasirodė Dievo
Sūnus,

kad velnio darbus
sugriautų.
9 Kas yra gimęs iš Dievo,
nedaro nuodėmės,
nes jame laikosi Dievo
sėkla.
Jis negali nusidėti,
nes yra gimęs iš Dievo.
10 Taip išaiškėja Dievo vaikai
ir velnio vaikai:
tas, kuris elgiasi neteisiai,
nėra iš Dievo;
taip pat tas, kuris savo
brolio nemyli.

C. MEILĖS ĮSAKYMAS

11 Tokia yra žinia,
kurią girdėjote nuo
pradžios:
mes turime mylėti vieni
kitus.
12* Ne kaip Kainas, kuris buvo
iš piktojo
ir nužudė savo brolį.
Kodėl nužudė?
Kad jo darbai buvo pikti, o
brolio – teisūs.
13* Nesistebėkite, broliai, jei
pasaulis jūsų nekenčia.
14* Mes žinome, jog iš mirties
esame persikėlę į
gyvenimą,
nes mylime brolius.
Kas nemyli, tas pasilieka
mirties glėbyje.
15 Kuris nekenčia savo brolio,
tas žmogžudys,
o jūs žinote,
kad joks žmogžudys neturi
amžinojo gyvenimo,
jame pasiliekančio.
16 Mes iš to pažinome meilę,
kad jis už mus paguldė
savo gyvybę.
Ir mes turime guldyti
gyvybę už brolius.
17 Bet jei kas turėtų pasaulio
turtų
ir, pastebėjęs vargo
spaudžiamą brolį,
užrakintų jam savo širdį, –
kaip jame pasiliks Dievo
meilė?
18 Vaikeliai, nemylėkite žodžiu
ar liežuviu,
bet darbu ir tiesa.
19 Tuo mes pažinsime, jog
esame iš tiesos,
ir jo akivaizdoje nuraminsime
savo širdį,
20 jei mūsų širdis imtų mus
smerkti:
Dievas didesnis už mūsų
širdį ir viską pažįsta.
21 Mylimieji, jei širdis mūsų
nesmerkia,
mes ramiai pasitikime
Dievu
22 ir gauname iš jo, ko prašome,
nes laikomės jo įsakymų
ir darome, kas jam patinka.
23 O štai jo įsakymas:
kad tikėtume jo Sūnaus
Jėzaus Kristaus vardą

3, 12: Žr. 2, 13; plg. Pr 4, 8.
3, 13: Plg. Jn 15, 18.
3, 14: Plg. Jn 5, 24.

3, 23: *Kristaus vardą*: patį Kristų, jo asmenį (hebraizmas).

ir mylėtume vieni kitus,
kaip jo įsakyta.
24 Kas laikosi jo įsakymų,
pasilieka Dieve ir Dievas
jame.
O kad jis mumyse
pasilieka,
mes žinome iš Dvasios,
kurią jis mums davė.

Saugotis pasaulio ir antikristo

4 1Mylimieji, ne kiekviena
dvasia tikėkite,
bet ištirkite dvasias, ar jos
iš Dievo, nes pasklido
pasaulyje
daug netikrų pranašų.
2 Iš to pažinsite Dievo Dvasią:
kiekviena dvasia, kuri
išpažįsta Jėzų Kristų
kūne atėjus,
yra iš Dievo,
3 ir kiekviena dvasia, kuri
Jėzaus neišpažįsta,
nėra iš Dievo.
Tokia dvasia iš antikristo,
apie kurį esate girdėję, jog
jis ateisiąs.
Jis jau dabar yra pasaulyje.
4 Jūs esate iš Dievo, vaikeliai,
ir nugalėjote juos*
nes tasai, kuris jumyse,
didesnis už tą, kuris
pasaulyje.
5 Jie yra iš pasaulio,
todėl kalba apie pasaulio
reikalus,
ir pasaulis jų klauso.
6 Mes esame iš Dievo.
Kas pažįsta Dievą, tas
mūsų klauso,
o kas ne iš Dievo – mūsų
neklauso.
Iš to mes pažįstame tiesos
Dvasią ir klaidos dvasią.
7 Mylimieji, mylėkime vieni
kitus,
nes meilė yra iš Dievo.
Kiekvienas, kuris myli,
yra gimęs iš Dievo ir
pažįsta Dievą.
8 Kas nemyli, tas nepažino
Dievo,
nes Dievas yra meilė.
9 O Dievo meilė pasireiškė
mums tuo,
jog Dievas atsiuntė į
pasaulį savo viengimį
Sūnų,
kad mes gyventume per jį.
10 Meilė – ne tai, kad mes
pamilome Dievą,
bet kad jis mus pamilo ir
atsiuntė savo Sūnų
kaip permaldavimą už
mūsų nuodėmes.
11 Mylimieji, jei Dievas mus
taip pamilo,
tai ir mes turime mylėti
vieni kitus.
12* Dievo niekas niekuomet
nėra matęs.
Jei mylime vieni kitus,
Dievas mumyse pasilieka,
ir jo meilė mumyse tobula
tampa.

4, 4: *Juos*: netikrus pranašus.

4, 12: Plg. Jn 1, 18; 6, 46.

13 Iš to pažįstame, kad
pasiliekame jame ir jis
mumyse:
jis yra davęs mums savo
Dvasios.
14 Taigi mes matėme ir
liudijame,
kad Tėvas atsiuntė Sūnų,
pasaulio Gelbėtoją.
15 Kas išpažįsta, jog Jėzus
yra Dievo Sūnus,
Dievas tame ir tas Dieve
pasilieka.
16 Mes pažinome ir įtikėjome
meilę,
kuria Dievas mus myli.
Dievas yra meilė, ir kas
pasilieka meilėje,
tas pasilieka Dieve, ir
Dievas pasilieka jame.
17 Tuo meilė pasiekia mumyse
tobulumą,
kad mes turime tvirtą
pasitikėjimą teismo
dieną,
nes koks jis yra, tokie ir
mes esame šiame
pasaulyje.
18 Nebėra meilėje baimės,
bet tobula meilė išveja
baimę.
Baimė bijo bausmės,
ir kas bijo, tas dar netobulai
myli.
19 Mes mylime, nes Dievas
mus pirmas pamilo.
20 Jei kas sakytų: „Aš myliu
Dievą“,
o savo brolio nekęstų, –
tasai melagis.
Kas nemyli savo brolio,
kurį mato,
negali mylėti Dievo, kurio
nemato.
21 Taigi mes turime jo įsakymą,
kad kas myli Dievą, mylėtų
ir savo brolį.*

5 1 Kiekvienas, kas tiki, jog
Jėzus yra Mesijas,
yra gimęs iš Dievo,
ir kiekvienas, kuris myli
Gimdytoją,
myli ir iš jo gimusįjį*.
2 Iš to pažįstame mylį Dievo
vaikus,
kad mylime Dievą ir jo
įsakymus vykdome.
3* Nes tai ir yra Dievo meilė –
jo įsakymus vykdyti.
O jo įsakymai nėra sunkūs.
4 Juk kiekvienas, kuris gimęs
iš Dievo, nugali pasaulį,
ir štai pergalė, nugalinti
pasaulį: mūsų tikėjimas!*

Iš kur tikėjimas?

5 O kas gi nugali pasaulį, jei
ne tas,
kuris tiki, kad Jėzus yra
Dievo Sūnus?!
6 Tasai yra, kuris atėjo
per vandenį ir kraują*:
Jėzus Kristus;

4, 21: Plg. Mt 22, 37–40.
5, 1: *Iš Dievo gimusįjį*: kiekvieną žmogų, Dievo įvaikį.
5, 3: Plg. Mt 11, 29–30.
5, 4: Plg. Jn 16, 33; Įst 30, 11.
5, 6: *Vanduo ir kraujas*: Kristaus mesijinės veiklos ženklai, išreiškiantys Krikštą ir kryžių (žr. Jn 19, 34).

ne vien per vandenį,
bet per vandenį ir kraują.
Ir Dvasia tai paliudija, nes
Dvasia yra tiesa.
7* Mat yra trys liudytojai:
8 Dvasia, vanduo ir kraujas,
ir šie trys sutaria.
9 Jeigu priimame žmonių
liudijimą,
tai Dievo liudijimas
didesnis.
O Dievo liudijimas toksai:
jis yra paliudijęs apie savo
Sūnų.
10 Kas tiki Dievo Sūnų,
tas turi savyje tą liudijimą.
Kas Dievo netiki, tas jį
melagiu laiko,
nes nepatikėjo liudijimu,
kurį Dievas davė savo
Sūnui.
11 O liudijimas toks:
Dievas mums suteikė
amžinąjį gyvenimą,
ir tas gyvenimas yra jo
Sūnuje.
12 Kas turi Sūnų, turi
gyvenimą.
Kas neturi Dievo Sūnaus,
tas neturi gyvenimo.

D. PABAIGA

13* Aš tai parašiau jums,
įtikėjusiems Dievo
Sūnaus vardą,
kad žinotumėte turį
amžinąjį gyvenimą.
14 Mes tvirtai pasitikime juo,
nes ko tik prašome pagal jo
valią, jis mūsų išklauso.
15 O jeigu žinome, kad jis
mūsų išklauso, ko tik
prašome,
tai ir žinome turį, ko esame
prašę.
16 Jei kas mato nusidedant
savo brolį, tačiau ne iki
mirčiai,
teprašo, ir Dievas duos jam
gyvybę,
būtent tiems, kurie
nusideda ne iki mirčiai.
Mat yra nuodėmė iki
mirčiai*,
ir aš kalbu ne apie ją, kad
būtų prašoma.
17 Kiekviena neteisybė yra
nuodėmė,
tačiau esama nuodėmės ne
iki mirčiai.

Greičiausiai autorius prieš ano meto klaidas norėjo akcentuoti Kristaus kančios realumą. Antai Kerintas mokė, jog krikšto momentu atėjusi Dvasia palikusi Jėzų prieš kruviną mirtį.

5, 7–8: Kai kurie vėlesni rankraščiai praplečia: *Mat yra trys liudytojai danguje: Tėvas, Žodis ir Šventoji Dvasia, ir tie trys sutaria. Ir yra trys liudytojai žemėje: Dvasia, vanduo ir kraujas, ir šie trys sutaria.* Senieji graikiški rankraščiai ir Neovulgata teturi trumpąjį tekstą.

5, 13: Pirmasis Jono laiškas baigiamas visiškai panašiai kaip jo Evangelija (plg. Jn 20, 31), paskui dar eina papildymai kaip ir Evangelijos pabaigoje (Jn 21).

5, 16: *Nuodėmė iki mirčia*: nuodėmė, pražudanti amžinąjį gyvenimą žmoguje, anot Mt 12, 31, yra nuodėmė prieš Šventąją Dvasią, prieš tiesą. Šiame tekste greičiausiai kalbama apie apostaziją, t. y. apie Kristaus išsižadėjimą ar jo dievystės neigimą (plg. 1 Jn 4, 3).

18 Mes žinome, jog kiekvienas
gimusis iš Dievo
nenusideda,
bet Dievo Pagimdytasis
saugo jį,
ir piktasis jo nepaliečia.
19 Mes žinome, jog esame iš
Dievo,
o visas pasaulis yra piktojo
pavergtas.

20 Dar mes žinome, kad Dievo
Sūnus yra atėjęs
ir suteikęs mums nuovokos,
kad pažintume Tikrąjį.
Ir mes esame Tikrajame –
jo Sūnuje Jėzuje
Kristuje.
Šitas yra tikrasis Dievas ir
amžinasis gyvenimas.
21 Vaikeliai, sergėkitės stabų!

5, 19: Plg. Jn 8, 47; 12, 31; 14, 30; Gal 1, 4.

ANTRASIS JONO LAIŠKAS

Antrasis ir *Trečiasis Jono laiškai* atsako į panašius klausimus kaip ir *Pirmasis Jono laiškas*. Abu vienodo ilgumo turbūt praktiškais sumetimais, norint viską parašyti ant vieno papiruso lapo. Viename ir kitame laiške autorius vadina save presbiteriu – *vyresniuoju*: jų bendrą autorystę liudija stiliaus ir žodyno panašumai, ypač įžangos bei laiškų užsklandos. Panašios savybės sieja juos su *Pirmuoju Jono laišku* ir *Evangelija pagal Joną*. Dėmesys *tiesai*, kristologijai, krikščionių tarpusavio meilei, naujajam įsakymui, antikristui ir istorinio Jėzaus liudytojo patikimumui sieja šiuos *Raštus* su apaštalo Jono mokinių būreliu. Presbiterio tapatybė – problemiška. Titulas rodo ne tik asmens amžių, bet ir jo aukštą rangą tarp pradinės Bendrijos vadovų. Vardo stoka liudija, kad jis buvo plačiai žinomas ir pripažįstamas bendrijų, kurioms rašo laiškus. Nors įprasta laiškus priskirti apaštalui Jonui, tačiau jie buvo parašyti arba apaštalo mokinio, arba raštininko. Galimas dalykas, abiejų laiškų rašymo vieta ir data – Efezas I kristinio šimtmečio užsklandoje.

Antrasis Jono laiškas yra skirtas *išrinktajai poniai* ir *jos vaikams*. Toks literatūrinis atskiros Krikščionių Bendrijos įvaizdis atspindi laiško gavėją ir tikslą. Skirtingai nei *Pirmasis Jono laiškas*, šis trumpas laiškas nėra traktatas, tai – problemų toje Bendrijoje atoveikis. Meilės ir tiesos temos, susijusios su apaštalo Jono būreliu, panaudojamos norint pagrįsti mokymą apie krikščioniškąją gyvenseną. Presbiteris – *vyresnysis* – drąsina Bendrijos narius gyventi pagal krikščioniškąjį pašaukimą, laikantis didžiojo meilės įsakymo ir istorinės tiesos apie Jėzų. Klaidingas mokymas, sklindantis jų Bendrijoje, yra pernelyg sudvasinta kristologija, kuri gali sugundyti kai kuriuos Bendrijos narius nuvertinti tiesas apie Jėzaus Kristaus įsikūnijimą bei mirtį (žr. 1 Jn 4, 2). Norėdamas juos apsaugoti, presbiteris – *vyresnysis* – draudžia būti svetingiems *apgavikui ir antikristui*, idant klaida neįsibrautų į Bendriją. *Antrasis Jono laiškas*, duodamas ganytojišką patarimą Bendrijai pavojuje, išsaugo apaštalo Jono būrelio rūpinimąsi Evangelijos mokymo tyrumu ir meile.

Sveikinimas

1 Vyresnysis išrinktajai po-
niai ir jos vaikams*, kuriuos aš
myliu tiesoje, – ir ne tik aš vie-
nas, bet ir visi, kurie yra pažinę
tiesą, – 2 dėlei tiesos, pasilie-
kančios mumyse ir būsiančios
su mumis per amžius. 3 Su mu-
mis bus malonė, gailestingu-
mas, ramybė nuo Dievo Tėvo,
nuo Tėvo Sūnaus Jėzaus Kris-
taus, tiesoje ir meilėje.

Meilės įsakymas

4 Aš labai nudžiugau radęs
tavųjų vaikų, vaikščiojančių
tiesoje, kaip reikalauja iš Tė-
vo gautasis įsakymas. 5 O da-
bar prašau tave, ponia, – ne
kaip rašydamas naują įsaky-
mą, bet kaip tą, kurį turėjome
nuo pradžios, – kad mylėtume
vieni kitus. 6 O meilė – tai
vaikščioti jo įsakymų keliais.
Toks ir yra įsakymas, kurį gir-
dėjote nuo pradžios: kad vaikš-
čiotumėte meilės keliais.

Klaidintojai

7 Po pasaulį pasklido daug
suvedžiotojų, kurie nepripa-
žįsta, kad Jėzus Kristus yra
atėjęs kūne. O toks žmogus
yra apgavikas ir antikristas.
8 Žiūrėkite, kad nepražudytu-
mėte, ką esate nuveikę, bet
kad gautumėte visą užmokes-
tį. 9 Kas tik peržengia ribą ir
nesilaiko Kristaus mokslo, ne-
turi Dievo. Kas laikosi mokslo,
tas turi ir Tėvą, ir Sūnų. 10 Jei
kas ateina pas jus ir neatsine-
ša šitokio mokslo, to nepriim-
kite į namus ir nesveikinkite,
11 nes kas jį sveikina, dalyvau-
ja jo piktuose darbuose.

Pabaiga

12 Turėčiau dar daug ką jums
rašyti, bet nenoriu to daryti ant
papiruso ir rašalu. Aš tikiuosi
pas jus atvykti ir pasikalbėti
gyvu žodžiu, kad mūsų džiaugs-
mas būtų tobulas.
13 Tave sveikina išrinktosios
tavo sesers* vaikai.

1: *Išrinktoji ponia ir jos vaikai*: kalbama apie mums aiškiau nežinomą krikščionių bendriją. Vyresnysis čia – apaštalas.

13: *Išrinktosios sesers*: kitos bendruomenės, kurioje gyvena laiško autorius.

TREČIASIS JONO LAIŠKAS

Trečiasis Jono laiškas padeda susipažinti su krikščionių misijų veiklos problemomis ir vietinės Bendrijos savivalda. Priešingai negu kiti du *Jono* laiškai, šis adresuotas pavieniam gavėjui – Gajui. Savo turiniu ir tikslu *Trečiasis Jono laiškas* yra mažiau teologiškas. Autoriaus tikslas – pasirūpinti svetinga užeiga ir parama ankstyvosios krikščionybės misionieriams. Presbiteris – *vyresnysis* – rašo kitos Bendrijos nariui, praeityje svetingai priėmusiam jo misionierius. Presbiteris giria Gajų už svetingumą ir skatina toliau būti paslaugų. Be to, jis pareiškia, kad primins Diotrefui jo nesvetingą elgesį.

Presbiterio – *vyresniojo* – problemos šiame trumpame laiške teikia mums naudingų žinių apie lankstų ir asmenišką santykių pobūdį, vyravusį pradinėje Bendrijoje. Presbiteris rašo Gajui, kurį turbūt buvo pakrikštijęs ar mokęs, remdamasis asmeniška pažintimi. Ir kiti broliai krikščionys liudijo jį esant ištikimą krikščionį elgsena bei tikėjimu. Gajus buvo priėmęs presbiterio misionierius ir, atrodo, priims Demetrijų jo pageidavimu. Tuo tarpu Diotrefas atsisako priimti presbiterio laiškus ir bičiulius. Nors Diotrefas vaizduojamas ambicingas ir priešiškas, jis turbūt atstovauja atsargiai ir siauresnei ankstyvosios krikščionybės akiračių nuostatai; vietinė bendrija, norėdama apsisaugoti, nepasitikėjo misionieriais ir laikė juos netikrais mokytojais. Būdinga tai, kad Diotrefas jaučiasi patogiai, nepaisydamas presbiterio prašymų. Atrodo, šis pripažįsta, kad tik asmeniška akistata su Diotrefu gali išspręsti reikalą (žr. 10 eil.). Vis dėlto, galimas dalykas, tokia įtampa kilo iš ginčo dėl tikėjimo tiesų: Gajus ir kiti jo *broliai* priima presbiterio mokymą, o Diotrefas atsisako priimti. Taigi *misionieriai nepriimami, įtariant juos dėl teologinių klaidų.*

Vieni laiko Diotrefą *vietiniu išsišokėliu,* kuris mėgino trukdyti tikrosios krikščionybės pažangai, o kiti – tikrosios Bendrijos vadovu, kuris įtarinėjo ir presbiterio mokymą, ir viso Jono būrelio teologiją. Dar kiti Diotrefą laiko vietinės Bendrijos vadovu, kuris nenorėjo, kad Jono būrelio teologijos ginčai pasiektų ar paveiktų jo bendriją.

Šis trumpas laiškas ir jame aprašoma situacija rodo, kaip mažai pažįstamos kai kurios ankstyvosios Bendrijos vystymosi detalės: būta skirtingų mokyklų, kurios kėlė klausimus dėl tikėjimo ir gyvenimo; remtasi asmeniškais ryšiais, tikėjimo tiesų nagrinėjimu ir autoritetu, ieškant vienybės įvairovėje.

Sveikinimas. Pagyrimas Gajui

1 Vyresnysis mylimajam Gajui, kurį aš myliu tiesoje. 2 Mielasis, aš linkiu, kad viskas tau gerai sektųsi, kad būtum sveikas, – taip, kaip gerai sekasi tavo sielai.

3 Aš labai apsidžiaugiau, kai atvykę broliai paliudijo apie tavo ištikimybę tiesai, kaip tu vaikščioji tiesoje. 4 Aš nerandu didesnio džiaugsmo, kaip klausytis, jog mano vaikai gyvena tiesoje.

5 Mielasis, tu ištikimai elgiesi pagelbėdamas broliams, ypač atvykstantiems iš kitur. 6 Jie ir paliudijo Bažnyčiai apie tavo meilę. Tu puikiai padarysi išruošdamas juos į kelionę taip, kaip Dievui patinka. 7 Jie leidosi keliauti jo vardo labui, nieko neimdami iš pagonių. 8 Mes turime tokius žmones svetingai priimti, kad taptume tiesos bendradarbiais.

Apie Diotrefą ir Demetriją

9 Aš esu šį tą parašęs Bažnyčiai. Bet mėgstantis jiems vadovauti Diotrefas* nepripažįsta mūsų. 10 Todėl jei atvyksiu, priminsiu jo darbus, kuriuos jis daro skleisdamas apie mus piktas kalbas; nesitenkindamas tuo, nei pats nepriima brolių, nei kitiems, kurie norėtų priimti, neleidžia ir net išmeta juos iš Bažnyčios. 11 Mielasis, nesek tuo, kas pikta, bet tuo, kas gera. Kuris daro gera, yra iš Dievo, o kuris pikta, nėra matęs Dievo.

12 Apie Demetriją gerai liudija visi ir pati tiesa. Ir mes liudijame, o tu žinai, kad mūsų liudijimas tikras.

Pabaiga

13 Dar daug ką turėčiau tau rašyti, bet nenoriu rašyti rašalu ir plunksna. 14 Tikiuosi greitai pamatyti tave ir pasikalbėti gyvu žodžiu.

15 Ramybė tau! Sveikina tave bičiuliai. Sveikink draugus pavardžiui!

9: *Diotrefas*: įtakingas asmuo, o gal ir vyskupas toje bendrijoje, kuriai priklausė Gajus. *Nepripažįsta,* t. y. nepaiso nei to, ką rašėme, nei ką nurodėme.

JUDO LAIŠKAS

Įžangoje šis laiškas priskiriamas *Judui, Jėzaus Kristaus tarnui, Jokūbo broliui* (žr. 1 eil.). Kadangi jis neįvardijamas apaštalu, toks priskyrimas vargu ar gali būti nuoroda į Judą, esantį dvylikos apaštalų sąraše (žr. Lk 6, 16; Apd 1, 13; taip pat Jn 14, 22). Asmuo, kuriam priskiriamas *Judo laiškas,* tikriausiai yra Judas, minimas evangelijose tarp Jėzaus giminaičių (žr. Mt 13, 55; Mk 6, 3), o Jokūbas, minimas kaip jo brolis, yra tas asmuo, kuriam priskiriamas *Jokūbo laiškas.* Apie šį Judą tik tiek ir težinome, o tai, kad jis buvo mažai žinoma asmenybė Krikščionių Bendrijoje, sustiprina nuoroda į labiau žinomą brolį.

Judo laiškas skiriamas *Dieve Tėve numylėtiems ir Jėzui Kristui išsaugotiems išrinktiesiems* (žr. 1 eil.). Taigi, atrodo, laiškas skiriamas visiems krikščionims. Tačiau autoriaus tikslas – perspėti skaitytojus apie netikrus mokytojus. Be to, autorius mintyje turi vieną ar daugiau neįvardytos srities bendrijų, kur netikri mokytojai, skelbdami savo klaidas, kelia pavojų tikėjimui. Nors laiške ir esama semitinių savybių, nėra pagrindo daryti išvadą, kad laiškas skiriamas žydams krikščionims. Iš tikrųjų klaidos, kurias atspindi laiško turinys, yra ankstyva gnosticizmo forma, priešinga Įstatymui. Veikiau laiške kreipiamasi į skaitytojus krikščionis iš pagonijos. Panašiai kaip *Jokūbo laiškas* ir *Antrasis Petro laiškas, Judo laiškas* neturi tipiškos laiško formos, išskyrus įžangą.

Judo laiškas yra labai panašus į *Antrąjį Petro laišką,* (žr. Jud 4–16 ir 2 Pt 2, 1–18), tad reikia atkreipti dėmesį į literatūrines ir teologines jų sąsajas. Kadangi jokių duomenų apie bendrą šaltinį nėra, laiško aiškintojai daro išvadą, jog vienas skolinosi iš kito. Dauguma mokslininkų, remdamiesi tuo, kad *Judo laiško* autorius cituoja dvi apokrifines judaizmo knygas – *Mozės paėmimą į dangų* (žr. 9 eil.) ir *Enocho knygą* (žr. 14–15 eil.), o *Antrojo Petro laiško* autorius šitų citatų nevartoja, mano, jog *Judo laiško* autorius naudojosi *Antruoju Petro laišku.* Kadangi pradinėje Bendrijoje buvo ginčijamasi dėl nekanoninių knygų, kur cituojamos legendos, galimas dalykas, kad *Antrojo Petro laiško* autorius tokių nuorodų atsisakė ir jas praleido.

Daug *Judo laiško* aiškintojų mano, kad laiškas parašytas slapyvardžiu, ir sieja jį su I a. pr. Kr. pabaiga ar ankstyva II a. pradžia. Toks požiūris paremtas šiais duomenimis: apaštalai priklauso praeities amžiui (žr. 17–18 eil.); tikėjimas – tiesų ryšulys, perduotas kaip tikėjimo kraitis (žr. 3 eil.); laiško graikų kalba rodo, kad autorius buvo helenistinės kultūros žmogus; gnosticizmo klaidų pobūdis labiau derinasi su I a. pr. Kr. pabaiga ar II a. pradžia negu su ankstyvesniu kelių dešimtmečių laikotarpiu. Duomenys yra svarūs, tačiau sykiu palieka galimybę laišką datuoti apie 80 m. po Kr., kai istorinis Judas dar galėjo būti gyvas.

Šis trumpas laiškutis – reiklus kreipimasis į nežinomus skaitytojus. Autorius norėjo išsamiau parašyti apie išganymą, tačiau dėl į Bendriją besibraunančių netikrų mokytojų (žr. 3–4 eil.) pavojaus buvo priverstas skubomis perspėti apie juos (žr. 5–16 eil.) ir duoti reiklių pamokymų (žr. 17–23 eil.). Laiškas garsus savo doksologija – šlovinimo giesme (žr. 24–25 eil.).

Sveikinimai. Laiško priežastys

1 Judas, Jėzaus Kristaus tar-
nas, Jokūbo brolis, Dieve Tėve
numylėtiems ir Jėzui Kristui
išsaugotiems išrinktiesiems:
2 tebūnie jums gausiai duota
gailestingumo, ramybės ir mei-
lės!
3 Mylimieji, aš labai norėjau
parašyti jums apie bendrąjį
mūsų išganymą ir jaučiu rei-
kalą rašyti jums raginimą, kad
kovotumėte už tikėjimą, vieną
kartą visiems laikams duotą
šventiesiems. 4 Mat vogčiomis
įsiskverbė tarp jūsų žmonių,
kuriems nuo seno surašytas
toks kaltinimas: jie bedieviai,
nes mūsų Dievo malonę iškrei-
pia į palaidumą ir neigia mū-
sų vienintelį Valdovą ir Vieš-
patį Jėzų Kristų.

Klaidų skleidėjai ir jiems gresianti bausmė

5* Aš norėčiau jums primin-
ti, nors jūs jau žinote kartą vi-
siems laikams, kad Viešpats,
pirmiau išgelbėjęs tautą iš
Egipto, paskui pražudė netikin-
čius. 6 Taip pat ir tuos angelus,
kurie neišlaikė savo prakilnu-
mo, bet paliko savo buveinę, jis
laiko sukaustytus amžinais
pančiais tamsybėje didžiosios
dienos teismui. 7 Taip pat So-
doma ir Gomora bei aplinki-
niai miestai, kurie panašiai iš-
tvirkavo ir nusekė paskui ne
tokį kūną*, lieka pavyzdžiu,
kentėdami amžinos ugnies
bausmes.

Klaidintojų piktžodžiavimas

8 Taip ir šitie apsvaigę suter-
šia kūną, niekina Viešpatystę*,
piktžodžiauja šlovingiesiems.
9* Kai arkangelas Mykolas, be-
siginčydamas su velniu, varžė-
si dėl Mozės kūno, jis neišdrįso
mesti piktžodiško pasmerkimo,
bet pasakė: *Tesudraudžia tave
Viešpats!* 10 Šitie šmeižia, ko ne-
išmano, o ką prigimtimi pažįs-
ta kaip neprotingi gyvuliai, nuo
to žlugs.

5: Ž•r. Sk 14, 26–35; 1 Kor 10, 5.
7: *Ne tokį kūną*: kalbama apie prigimčiai priešingas (sodomines) ištvirkimo nuodėmes.
8: *Viešpatystę* – Kristų. *Šlovingieji* – būtybės, kurios atstovauja Dievo šventumui, čia greičiausiai angelai.
9: Pasakojimas apie arkangelo kovą su velniu paimtas iš žydų apokrifinio rašto *Mozės paėmimas į dangų*.

Klaidintojų sugedimas

[11] Vargas jiems! Jie pasuko
Kaino keliu, parsidavė Balaa-
mo paklydimui, pražudė save
Korės prieštaravimu.* [12] Jie
maišosi jūsų meilės pokyliuo-
se, nesidrovėdami savo purvo,
ir tunka. Jie lyg bevandeniai
debesys, vaikomi vėjų, tary-
tum bevaisiai medžiai rudenį,
du kartus mirę ir išrauti. [13] Jie
lyg šėlstančios jūros bangos,
kurios spjaudo savo begėdystę
lyg žvaigždės klajoklės, ku-
rioms per amžius skirta juo-
džiausia tamsybė. [14]* Apie juos
pranašavo septintasis nuo
Adomo [žmogus] Henochas:
„Štai atėjo Viešpats su miria-
dais savo šventųjų [15] įvykdyti vi-
siems teismo ir nubausti visų
bedievių už visus bedieviškus
darbus, už visus piktus žodžius,
kuriuos prieš jį kalbėjo bedie-
viai nusidėjėliai." [16] Jie visada
niurzga, nepatenkinti savo da-
lia, gyvena geismais; jų lūpos
kalba puikybės žodžius, jie pa-
taikauja žmonėms dėl pelno.

Apaštalų mokslas

[17] O jūs, mylimieji, prisimin-
kite žodžius, kurie iš anksto
buvo paskelbti mūsų Viešpa-
ties Jėzaus Kristaus apašta-
lų. [18] Jie yra sakę: paskutiniais
laikais atsiras šaipūnų, kurie
gyvens savo bedieviškais geis-
mais. [19] Tai tie, kurie įneša su-
siskaldymą, jusliniai, bedva-
siai žmonės.

Meilės pareigos

[20] Bet jūs, mylimieji, staty-
kite save ant savo švenčiausio-
jo tikėjimo! Melskitės Švento-
joje Dvasioje! [21] Išsilaikykite
Dievo meilėje, laukdami mūsų
Viešpaties Jėzaus Kristaus
gailestingumo amžinajam gy-
venimui. [22] Vienus, kurie abe-
joja, mėginkite įtikinti;* [23] ki-
tus gelbėkite, traukdami iš ug-
nies, vėl kitų pasigailėkite su
baime, bodėdamiesi net jų kū-
nu suteršto drabužio.

Pabaiga

[24] Tam, kuris gali išlaikyti jus
nenupuolusius ir savo šlovės
akivaizdon pastatyti nesutep-
tus ir džiaugsmingus, [25] vienin-
teliam Dievui, mūsų Gelbėto-
jui, per mūsų Viešpatį Jėzų
Kristų tebūna šlovė, didybė,
galybė ir valdžia prieš visus
amžius ir dabar, ir visais am-
žių amžiais! Amen.

11: Kainas nužudė savo brolį Abelį (žr. Pr 4, 7); žynys Balaamas norėjo prakeikti izraelitus, išėjusius iš Egipto (žr. Sk 22); Korė buvo sukėlęs maištą prieš Mozę (žr. Sk 16). Plg. 2 Pt 2, 16 paaiškinimą.

14: Citata iš ST laikų knygos apie Henochą (1, 9), neįeinančios į Šventojo Rašto sudėtį.

22: Plg. Jok 5, 19–20.

APREIŠKIMAS JONUI

Apokalipsė, arba *Apreiškimas Jonui,* yra paskutinė Šventojo Rašto knyga, sunkiai suprantama dėl keistų ir įmantrių simbolių, neįprastų šiuolaikiniam skaitytojui. Tačiau simbolių kalba – tai viena iš pagrindinių apokaliptinės raštijos savybių. *Apreiškimas Jonui* – nepaprastas tokios raštijos pavyzdys. Apokaliptinė raštija buvo labai populiari ir judaizme, ir krikščionybėje nuo 200 m. prieš Kr. iki 200 m. po Kr.

Ši knyga pasakoja apie regėjimus simboline ir alegorine kalba, pasiskolinta dažniausiai iš Senojo Testamento, ypač iš Ezekielio, Zacharijo ir Danieliaus knygų. Klausimas, ar tie regėjimai tikrai buvo autoriaus patirti, ar yra tik literatūros kūrinys, lieka atviras. Viena aišku, simbolinis apibūdinimas nėra suprantamas paraidžiui, nors *Apreiškimo Jonui* simbolizmas, kita vertus, yra realistiškas. Iš tikrųjų skaitytojui būtų sunku ir galbūt koktu įsivaizduoti Avinėlį, turintį septynis ragus ir septynias akis. Tačiau Jėzus Kristus aprašomas kaip tik taip (žr. 5, 6). Autorius šį įvaizdį vartojo norėdamas apibūdinti visuotinę Kristaus galią (*simbolinė ragų reikšmė*) ir visuotinį pažinimą (*simbolinė akies reikšmė*). Reikšmingas apokaliptinio žanro bruožas – vartoti simbolines spalvas, metalus bei drabužius (žr. 1, 13–16; 3, 18; 4, 4; 6, 1–8; 17, 4; 19, 8), skaičius (*keturi* reiškia pasaulį, *šeši* – netobulumą, *septyni* – visapusį tobulumą, *dvylika* – Izraelio gimines ar apaštalus, *tūkstantis* – begalybę). Be to, ir kerštingąjį *Apreiškimo Jonui* kalbos pobūdį reikia suprasti simboliškai, o ne paraidžiui (žr. 6, 9–10; 18, 1–19, 4). Keršto šauksmai krikščionių kankinių lūpose, tiesą sakant, yra tik stilistinė autoriaus priemonė, kuria siekiama pabrėžti pasibaisėjimo jausmą atmetus Dievą ar sukilus prieš jį, nes Dievas yra teisėjas.

Šiurpi Jezabelės bausmė (žr. 2, 22) ir Babilono – Romos – didžiosios ištvirkėlės, sunaikinimas (žr. 16, 9–19, 4) – panašios stilistinės priemonės. Babilono įvaizdis, jei aiškintume pažodžiui, būtų klaidingai suprastas. Kita vertus, stilizuota moters, apsisiautusios saule (žr. 12,1–6), asmenybė, vaizduojanti Naująjį Izraelį, gali atrodyti negatyvi ir šabloniška. Užtat prasmę reikia įžvelgti už žodžių, norint pamatyti, kad šiedu įvaizdžiai vartojami siekiant parodyti Dievo pyktį dėl žmogaus nuodėmės ir pasitikėjimą apvaizdžiu Dievo rūpesčiu dėl Bendrijos – Bažnyčios – tikėjimo.

Apreiškimas Jonui gali būti suprastas tik atsižvelgiant į istorinį jo parašymo kontekstą. Kaip ir *Danieliaus knyga* bei kitos Senojo Testamento apokalipsės, ji priklauso rezistencijos raštijai ir buvo parašyta kritiniu lūžių bei pervartos metu. Pati knyga nurodo, kad tokį kritinį ir nuožmų momentą – pradinės tikėjimo Bendrijos persekiojimą – sukėlė Romos imperija. Babilonas, sėdintis ant septynių kalvų, simbolizuoja didžiąją ištvirkėlę – pagonišką Romą (žr. 17, 9). Taigi

Apreiškimas Jonui yra ir padrąsinimas, ir perspėjimas krikščionims, kad jie tvirtai laikytųsi tikėjimo ir vengtų kompromisų su pagonių pasauliu, nepaisydami grėsmingos padėties ir kankinystės, kantriai lauktų didžiųjų Dievo pažadų įvykdymo. Dievo pergalė žmonių pasaulyje lieka slėpinys, kurį būtina priimti tvirtu tikėjimu ir ilgėtis drąsia viltimi. Toji pergalė, atsiskleidusi Jėzaus Nazarėno gyvenimu, atsiskleidžia kiekvieno krikščionio, einančio kryžiaus keliu net į kankinio mirtį, gyvenime.

Tiesa, perspektyva yra eschatologinė, nes galutinis išganymas ir pergalė įvyks amžių pabaigoje, kai Kristus ateis šlovėje paruzijos metu, tačiau knyga nurodo, jog lemtingoji Kristaus ir jo sekėjų pergalė prieš šėtoną bei jo bendrus jau įvykusi. Triuškinantis Kristaus laimėjimas prieš šėtono karalystę jau pradėjo amžiną Dievo viešpatavimą (žr. 11,15; 12,10). Net blogio jėgos nesąmoningai vykdo Dievo planą, nes Dievas yra visavaldis istorijos Viešpats (žr. 17,17).

Apreiškimo Jonui kilmė susijusi su lūžių ir pervartos laikotarpiu, tačiau krikščionims lieka svarbi bei prasminga visais amžiais. Akivaizdžiai susidūrę su neįveikiamu blogiu viduje ar išoriškai, visi krikščionys drąsinami pasitikėti Jėzaus pažadu: *štai esu su jumis per visas dienas iki pasaulio pabaigos* (Mt 28, 20). Tie, kurie lieka ištikimi ir pasitiki prisikėlusiuoju Viešpačiu, nebijo. Kančia, persekiojimas ir net kankinio mirtis, nors ir lieka nepermatomi slėpiniai, nesibaigia beprasmybe. Nepaisant užklupusių sunkumų ir kančios, galiausiai krikščionys nugalės šėtoną ir jo bendrus savo ištikimybe Kristui. Toks yra *Apreiškimo Jonui* mokymas: vilties, paguodos ir iššūkio mokymas visiems, drįstantiems tikėti.

Knygos autorius save vadina Jonu (žr. 1, 1. 4. 9; 22, 8). Dėl to, kad tikėjo Kristų, buvo ištremtas į Patmą – Romos imperijos pataisos salą. Nors jis niekada nesako, kad yra apaštalas Jonas, kurio vardas siejamas su ketvirtąja evangelija, daugelis Bendrijos Tėvų, taip pat Justinas, Irenėjas, Klemensas Aleksandrietis, Tertulijonas, Kiprijonas ir Ipolitas, laikė jį apaštalu Jonu. Tačiau kiti Tėvai, tarp kurių ir Aleksandrijos Dionisijas, Cezarėjos Eusebijas, Jeruzalės Kirilas, Grigalius Nazianzietis ir Jonas Auksaburnis, tokį tapatinimą neigė. Iš tikrųjų knygos žodynas, gramatika ir stilius verčia abejoti, kad už dabartinę knygos formą yra atsakingas tas pats asmuo ar tie patys asmenys, kurie atsakingi už ketvirtąją evangeliją. Vis dėlto aiškūs kalbiniai bei teologiniai panašumai liudija sąsają tarp *Apreiškimo Jonui* ir ketvirtosios evangelijos. Laiškų septynioms bendrijoms tonas (žr. 1, 4–3, 22) rodo, kad autorius buvo ir labai gerbiamas, ir įtakingas Mažosios Azijos krikščionių bendrijose. Taigi galimas dalykas, *Apreiškimo Jonui* autorius buvo apaštalo Jono, kurį įprasta susieti su šia pasaulio dalimi, mokinys. Knygos, kokią ją turime dabar, parašymo data turbūt sietina su imperatoriaus Domiciano, nuožmaus krikščionių persekiotojo, valdymu (81–96 m. po Kr.).

Apreiškimo Jonui metmenys

A.	Prologas	1, 1–3
B.	Laiškai Azijos Bažnyčioms	1, 4 – 3, 22
C.	Dievas ir Avinėlis danguje	4, 1 – 5, 14
D.	Antspaudų, trimitų, negandų septynetai	6, 1 – 16, 21
E.	Babilono bausmė ir pasaulio teismas	17, 1 – 20, 15
F.	Nauja kūrinija	21, 1 – 22, 5
G.	Epilogas	22, 6–21

A. PROLOGAS

1 1 Jėzaus Kristaus Apreiš-
kimas, kurį Dievas jam
davė, kad jis atskleistų jo tar-
nams, kas turi greitai įvykti.
Per savo pasiųstą angelą jis
padarė jį žinomą savajam tar-
nui Jonui. 2 Šis paliudijo Dievo
žodį bei Jėzaus Kristaus liu-
dijimą – visa, ką buvo matęs.
3 Palaiminti pranašystės žo-
džių skaitytojas ir klausytojai,
ir tie, kurie laikosi, kas joje pa-
rašyta, nes laikas* yra arti.

B. LAIŠKAI AZIJOS BAŽNYČIOMS

Sveikinimai

4 Jonas septynioms Azijos*
Bažnyčioms: malonė ir ramy-
bė jums nuo to, kuris yra, kuris
buvo ir kuris ateis, ir nuo sep-
tynių dvasių, esančių prieš jo
sostą, 5 ir nuo Jėzaus Kristaus,
ištikimojo liudytojo, mirusių-
jų pirmgimio, žemės karalių
valdovo. Tam, kuris mus myli
ir nuplovė* savo krauju mūsų
nuodėmes, 6 ir padarė iš mūsų
karaliją bei kunigus savo Die-
vui ir Tėvui, – jam šlovė ir ga-
lybė per amžių amžius! Amen.
7 *Štai jis ateina su debesimis, ir*
išvys jį kiekviena akis, net ir
tie, kurie jį *perdūrė*; ir *dėl jo rau-*
dos visos žemės giminės. Taip,
amen!
8 „Aš esu Alfa ir Omega“, –
sako Viešpats Dievas, kuris
yra, kuris buvo ir kuris ateis,
Visagalis.

Įžanginis regėjimas

9 Aš, Jonas, jūsų brolis ir siel-
varto, karalystės bei ištvermės
bendrininkas Jėzuje, buvau sa-
loje, vardu Patmas*, dėl Dievo
žodžio ir Jėzaus liudijimo. 10 Aš
turėjau Dvasios pagavą Vieš-
paties dieną ir išgirdau sau už

1, 3: *Laikas*: apreiškimo išsipildymo laikas.
1, 4: *Azijos*: Mažosios Azijos.
1, 5: *Nuplovė*: kai kuriuose rankraščiuose *išvadavo iš mūsų nuodėmių*.
1, 9: *Patmas* (gr. *Patmos*, pavadinimo prasmė neaiški) – nedidelė sala Egėjo jūroje, netoli Efezo ir Mileto miestų Mažojoje Azijoje. Ten buvo ištremtas apaštalas Jonas ir ten jis turėjo savo apokaliptinius regėjimus.

nugaros galingą balsą, tarsi
trimitą, 11 bylojantį: „Ką matai,
surašyk į knygą ir pasiųsk sep-
tynioms Bažnyčioms: į Efezą, į
Smirną, į Pergamą, į Tiatyrus,
į Sardus, į Filadelfus ir Laodi-
kėją.“ 12 Tuomet aš atsigręžiau
pažiūrėti balso, kalbėjusio su
manimi, ir atsigręžęs išvydau
septynis aukso žibintuvus, 13 o
žibintuvų viduryje – *panašų į
Žmogaus Sūnų, apsivilkusį il-
ga tunika ir persijuosusį per
krūtinę aukso juosta.* 14 *Jo gal-
va ir plaukai buvo balti kaip
balčiausia vilna ar sniegas, jo
akys tarsi ugnies liepsna,* 15 *jo
kojos panašios į krosnyje įkai-
tintą skaistvarį, ir jo balsas bu-
vo tarytum didžių vandenų
šniokštimas.* 16 Dešinėje ranko-
je jis laikė septynias žvaigždes,
iš jo burnos ėjo aštrus dviaš-
menis kalavijas, o jo veidas bu-
vo tarytum saulė, žibanti visu
skaistumu.

17 Jį išvydęs, aš puoliau jam
po kojų tarsi negyvas. Bet jis
uždėjo ant manęs savo dešinę
ir prabilo: „Nebijok! Aš esu Pir-
masis ir Paskutinysis, 18 ir Gy-
vasis. Aš buvau numiręs, bet
štai esu gyvas per amžių am-
žius ir turiu mirties ir mirusių-
jų pasaulio raktus. 19 Tad už-
rašyk, ką būsi regėjęs, kas yra
ir kas turi vėliau įvykti. 20 Štai
septynių žvaigždžių, kurias re-
gėjai mano dešinėje, ir septy-
nių aukso žibintuvų paslaptis:
septynios žvaigždės – tai sep-
tynių Bažnyčių angelai*, o sep-
tyni žibintuvai – tai septynios
Bažnyčios.“

Efezo Bažnyčiai

2 1 „Efezo Bažnyčios ange-
lui rašyk: ‘Tai sako tas,
kuris laiko savo dešinėje sep-
tynias žvaigždes, kuris vaikš-
čioja tarp septynių aukso žibin-
tuvų. 2 Aš žinau tavo darbus,
tavo triūsą ir tavo ištvermę. Ži-
nau, kad tu negali pakęsti pik-
tųjų ir ištyrei tuos, kurie sakosi
esą apaštalai, bet tokie nėra, ir
radai juos esant melagius. 3 Ži-
nau, kad esi ištvermingas, kad
dėl mano vardo nenuilsdamas
kentėjai vargus. 4 Bet aš turiu
prieš tave tai, kad palikai sa-
vo pirmąją meilę. 5 Taigi prisi-
mink, nuo kur nupuolei, atsi-
versk ir vėl imkis pirmykščių
darbų, o jeigu ne, – jei neatsi-
versi, – tai aš ateisiu ir išju-
dinsiu iš vietos tavo žibintuvą.
6 Savo naudai tu turi, kad ne-
kenti nikolaitų* darbų, kurių ir
aš nekenčiu!’

7 Kas turi ausis, teklauso, ką
Dvasia skelbia Bažnyčioms:
‘Nugalėtojui aš duosiu valgyti
nuo gyvybės medžio, esančio
Dievo rojuje!’“

1, 20: *Angelai*: minimų bendrijų vys-
kupai.

2, 6: *Nikolaitai*: kažkokia pirmųjų
krikščionių sekta. Kai kurie aiškin-
tojai juos sieja su diakonu Mikaloju-
mi (žr. Apd 6, 5). Atrodo, apie juos,
kaip netikrus apaštalus, kalbama
ir 2 Kor 11, 3–4. 12–15.

Smirnos Bažnyčiai

8 „Smirnos Bažnyčios ange-
lui rašyk: 'Tai sako Pirmasis ir
Paskutinysis, kuris buvo numi-
ręs ir vėl grįžo į gyvenimą. 9 Aš
žinau tavo priespaudą ir tavo
neturtą, – o vis dėlto tu turtin-
gas! – ir kaip tau piktžodžiau-
ja tie, kurie sakosi esą žydai,
bet nėra tokie, o tik šėtono si-
nagoga. 10 Nebijok būsimųjų
kentėjimų! Štai velnias įmes
kai kuriuos jūsiškius į kalėji-
mą, kad būtumėte išbandyti.
Jūsų laukia dešimties dienų
priespauda. Būk ištikimas iki
mirties, ir aš tau duosiu gyve-
nimo vainiką!'
11 Kas turi ausis, teklauso,
ką Dvasia sako Bažnyčioms:
'Nugalėtojas nenukentės nuo
antrosios mirties'."

Pergamo Bažnyčiai

12 „Pergamo Bažnyčios ange-
lui rašyk: 'Tai sako tas, kuris
turi aštrų dviašmenį kalaviją.
13 Aš žinau, kur tu gyveni: ten,
kur šėtono sostas*. Bet tu tvir-
tai laikaisi mano vardo ir ne-
išsigynei mano tikėjimo net
ir tomis dienomis, kada pas
jus, – kur gyvena šėtonas, – bu-
vo nužudytas mano ištikima-
sis liudytojas Antipas. 14 Vis
dėlto aš turiu šį tą prieš tave:
tu tenai turi besilaikančių
mokslo Balaamo, kuris yra mo-
kęs Balaką viešai suvedžioti
Izraelio sūnus, kad šie valgytų
stabams aukojamą mėsą ir iš-
tvirkautų. 15 Ir tu turi panašiai
besilaikančių nikolaitų moks-
lo. 16 Tad atsiversk! O jeigu ne,
aš greitai ateisiu ir kovosiu su
jais savo burnos kalaviju'.
17 Kas turi ausis, teklauso,
ką Dvasia kalba Bažnyčioms:
'Nugalėtojui aš duosiu paslėp-
tos manos ir baltą akmenėlį*,
o ant akmenėlio bus įrašytas
naujas vardas, kurio niekas ne-
žino, tiktai gavėjas'."

Tiatyrų Bažnyčiai

18 „Tiatyrų Bažnyčios angelui
rašyk: 'Tai skelbia Dievo Sū-
nus, kuris turi akis tarytum ug-
nies liepsną ir kurio kojos pa-
našios į skaistvarį. 19 Žinau
tavo darbus, tavo meilę, tikėji-
mą, tarnavimą, ištvermę ir
kad tavo paskutinieji darbai
didesni už pirmuosius. 20 Bet
turiu prieš tave, kad leidi mo-
teriškei Jezabelei*, kuri sako-
si esanti pranašė, mokyti bei
suvedžioti mano tarnus, kad jie
ištvirkautų ir valgytų stabams
skirtą mėsą. 21 Aš jai daviau
laiko atsiversti, bet ji nenori
nusigręžti nuo savo ištvirkavi-

2, 13: *Kur šėtono sostas*: Pergamo mieste buvo aukuras sudievintam Romos imperatoriui. Nūdien šį aukurą galima matyti Berlyno muziejuje.

2, 17: Baltu akmenėliu teisme būdavo balsuojama už išteisinimą, juodu – už pasmerkimą.

2, 20: *Jezabelė*: simbolinis nedoros moters vardas (plg. 1 Kar 16, 31; 2 Kar 9, 22). Čia jis reiškia nikolaitų sektos neva pranašę, kuri klaidino Tiatyrų krikščionis.

mo. 22 Štai aš ją nublokšiu į li-
gos patalą, o ištvirkavusius su
ja – į didį vargą, jeigu jie nenu-
sigręš nuo jos darbų. 23 Jos
vaikus aš išžudysiu, ir visos
Bažnyčios sužinos, kad aš esu
tas, kuris kiaurai permato šir-
dis*; aš atsilyginsiu jums kiek-
vienam pagal jūsų darbus. 24 O
kitiems tiatyriečiams, kurie
nesilaiko ano mokslo, kurie,
kaip sakosi, nėra pažinę vadi-
namųjų šėtono gelmių, aš sa-
kau: neužkrausiu jums kito-
kios naštos, 25 tiktai laikykitės
to, ką turite, iki ateisiu. 26* Tam,
kuris nugali ir iki galo laikosi
mano darbų, *aš duosiu valdyti*
pagonis; 27 *jis ganys juos ge-*
ležine lazda, ir jie bus sudaužyti
tarsi moliniai indai, – 28 kaip ir
aš esu gavęs valdžią iš savo Tė-
vo, – ir dar jam duosiu aušros
žvaigždę*'.

29 Kas turi ausis, teklauso, ką
Dvasia skelbia Bažnyčioms!“

Sardų Bažnyčiai

3 1 „Sardų Bažnyčios ange-
lui rašyk: 'Tai sako tas,
kuris laiko septynias Dievo
dvasias ir septynias žvaigž-
des. Aš žinau tavo darbus: tave
vadina gyvu, o tu esi lavonas.
2 Prabusk ir stiprink, kas dar
nenumirę! Aš nerandu tavo
darbų, kurie būtų atlikti mano
Dievo akivaizdoje. 3 Todėl pri-
simink, kaip esi priėmęs ir iš-
girdęs; laikykis to ir atsiversk!
Jeigu nebudėsi, aš ateisiu kaip
vagis, ir tu nežinosi, kurią va-
landą tave užklupsiu. 4 Vis dėl-
to tu Sarduose turi, tegul ir ne-
daugelį, žmonių*, kurie nėra
susitepę drabužių. Jie vaikš-
čios su manimi, apsirengę bal-
tai, nes jie šito verti. 5 Taigi nu-
galėtojas bus aprengtas
baltais drabužiais, ir jo vardo
neištrinsiu iš gyvenimo knygos.
Aš išpažinsiu jo vardą savo Tė-
vo ir jo angelų akivaizdoje'.

6 Kas turi ausis, teklauso, ką
Dvasia skelbia bažnyčioms.“

Filadelfų Bažnyčiai

7 „Filadelfų Bažnyčios ange-
lui rašyk: 'Tai kalba Šventasis,
Tiesakalbis, turintis *Dovydo*
raktą, – tas, kuris atrakina, ir
niekas negali užrakinti, užraki-
na, ir niekas negali atrakinti.
8 Aš žinau tavo darbus. Štai
aš atvėriau prieš tave duris, ir
niekas nebegali jų užrakinti;
žinau, nedaug turi jėgų, bet iš-
laikei mano žodį ir neatsiža-
dėjai mano vardo. 9 Štai aš tau
duodu kai kuriuos iš šėtono si-
nagogos, iš tų, kurie tvirtina,
jog jie žydai, bet nėra, nes jie

2, 23: *Širdis*: originale hebraiškas posakis *inkstus ir širdis*.

2, 26 ir kit.: Sakinių nesklandumai paaiškinami tuo, kad autorius vartoja gausiai citatų, daugiausia iš ST pranašų knygų.

2, 28: Aušros žvaigždė žydams simbolizavo galybę ir valdžią.

3, 4: *Žmonių*: orig. vardų.

meluoja. Taigi aš padarysiu, kad jie ateitų, pultų tau po kojų ir suprastų, jog aš esu pamilęs tave. [10] Kadangi tu išlaikei mano ištvermės mokslą, tai ir aš tave apsaugosiu nuo išbandymo valandos, kuri ištiks visą pasaulį, kad būtų išmėginti žemės gyventojai. [11] Ateisiu netrukus. Sergėk, ką turi, kad niekas neatimtų tavo vainiko. [12] Nugalėtoją aš padarysiu šulu savo Dievo šventovėje, ir jis nebeišeis laukan; užrašysiu ant jo savo Dievo vardą ir vardą savo Dievo miesto, naujosios Jeruzalės*, nužengiančios iš dangaus nuo mano Dievo, ir savo naująjį vardą'.

[13] Kas turi ausis, teklauso, ką Dvasia skelbia Bažnyčioms!"

Laodikėjos Bažnyčiai

[14] „Laodikėjos Bažnyčios angelui rašyk: 'Tai skelbia Amen, ištikimasis bei tiesakalbis Liudytojas, Dievo kūrybos Pradžia. [15] Žinau tavo darbus, jog nesi nei šaltas, nei karštas. O, kad būtum arba šaltas, arba karštas! [16] Bet kadangi esi drungnas ir nei karštas, nei šaltas, aš išspjausiu* tave iš savo burnos. [17] Tu gi sakai: „Aš esu turtingas ir pralobęs, ir nieko man nebereikia", – o nežinai, kad esi skurdžius, apgailėtinas, beturtis, aklas ir plikas. [18] Aš tau patariu pirkti iš manęs išgryninto ugnyje aukso, kad pralobtum, baltus drabužius, kad apsirengtum ir nebūtų matoma tavo nuogumo gėda, ir tepalo pasitepti akims, kad praregėtum. [19] Aš baru ir ugdau tuos, kuriuos myliu; būk tad uolus ir atsiversk! [20] Štai aš stoviu prie durų ir beldžiu: jei kas išgirs mano balsą ir atvers duris, aš pas jį užeisiu ir vakarieniausiu su juo, o jis su manimi. [21] Nugalėtojui aš leisiu atsisėsti šalia savęs, savo soste, panašiai kaip aš nugalėjau ir atsisėdau šalia savo Tėvo jo soste.

[22] Kas turi ausis, teklauso, ką Dvasia skelbia Bažnyčioms!"

C. DIEVAS IR AVINĖLIS DANGUJE

Dievas perduoda Avinėliui pasaulio valdymą

4 [1] Paskui aš turėjau regėjimą. Štai atsivėrė vartai danguje, ir pirmasis balsas, kurį buvau girdėjęs man gaudžiant tarsi trimitą, kalbėjo: „Užženk čionai, aš tau parodysiu, kas toliau turi įvykti." [2] Bematant mane ištiko Dvasios pagava. Ir štai danguje stovėjo sostas, o soste buvo Sėdintysis*. [3] Jo iš-

3, 12: *Naujoji Jeruzalė*: triumfuojančioji Bažnyčia, išganytoji žmonija. Plg. Apr 21, 2 ir t.
3, 16: *Išspjausiu*: pažodžiui *išvemsiu*, t. y. išspjausiu šlykštėdamasis.
4, 2: *Sėdintysis soste*: tai amžinasis Dievas; plg. Iz 6, 1; Ez 1, 26 ir t.; Dan 7, 9.

vaizda buvo panaši į jaspio ir
sardžio brangakmenius, o vai-
vorykštė, juosianti sostą, buvo
panaši į smaragdą. [4] Aplinkui
sostą regėjau dvidešimt keturis
sostus ir tuose sostuose sėdin-
čius dvidešimt keturis vyres-
niuosius baltais drabužiais, o
jų galvas puošė aukso vainikai.
[5] Nuo sosto skriejo žaibai, ai-
dėjo balsai ir griaustiniai: sep-
tyni deglai liepsnojo prieš sos-
tą, o tai yra septynios Dievo
dvasios. [6] Prieš sostą tviskėjo
tarsi stiklo jūra, panaši į kriš-
tolą; sosto viduryje ir aplinkui
sostą buvo keturios būtybės,
pilnos akių iš priekio ir iš už-
pakalio.* [7] *Pirmoji būtybė* buvo
panaši į *liūtą, antroji būtybė*
panaši į *veršį, trečioji būtybė* tu-
rinti tarytum *žmogaus veidą,
ketvirtoji būtybė* panaši į skren-
dantį *erelį*. [8] *Kiekviena* iš ketu-
rių būtybių turėjo *po šešis spar-
nus*; aplinkui ir viduje jos buvo
pilnos akių. Ir be perstojo, die-
ną ir naktį, jos šaukė:

„Šventas, šventas, šventas
Viešpats, visagalis Dievas,
kuris buvo, kuris yra ir
kuris ateis!“

[9] Ir kiekvieną kartą, kai bū-
tybės teikė Sėdinčiajam soste,
Gyvajam per amžių amžius,
šlovę, pagarbą ir dėką, [10] dvi-
dešimt keturi vyresnieji par-
puldavo prieš Sėdintįjį soste,
pagarbindavo Gyvąjį per am-
žius ir numesdavo savo vaini-
kus priešais sostą, kartodami:

[11] „Vertas esi, mūsų Viešpatie
ir Dieve
priimti šlovę, pagarbą ir
galybę,
nes tu visa sukūrei –
tavo valia visa yra ir buvo
sukurta.“

5 [1]* Dar aš regėjau soste Sė-
dinčiojo dešinėje knygos
ritinį, prirašytą iš vidaus ir iš
lauko, užantspauduotą septy-
niais antspaudais. [2] Ir pama-
čiau galingą angelą, skelbian-
tį skardžiu balsu: „Kas bus
vertas atverti knygą ir nuplėš-
ti nuo jos antspaudus?!“ [3] Bet
niekas nei danguje, nei žemė-
je, nei po žeme negalėjo atverti
knygos nei pažiūrėti į ją. [4] Aš
graudžiai pravirkau, kad neat-
sirado verto atverti knygą ir
pasižiūrėti. [5] Tuomet vienas vy-
resnysis man tarė: „Neverk!
Štai nugalėjo liūtas iš Judo gi-
minės, Dovydo atžala. Jis at-
vers knygą ir nuplėš septynis
jos antspaudus.“

[6] Aš išvydau sosto ir keturių
būtybių bei vyresniųjų vidury-
je* Avinėlį. Jis buvo tarytum
užmuštas ir turėjo septynis ra-
gus ir septynias akis, kurios
yra Dievo dvasios, siųstos į vi-

4, 6: Plg. Ez 1, 5–21.
5, 1–5: Plg. Iz 29, 11; 11, 1–10; Pr 49, 9. *Liūtas iš Dovydo giminės ir t. t.* – Mesijas.
5, 6: *Viduryje*: tarp keturių būtybių būrelio aplink sostą ir platesnio vyresniųjų būrio. *Avinėlis* – Kristus, pasiaukojęs už žmoniją.

są žemę. 7 Jis priėjo ir paėmė
knygą iš soste Sėdinčiojo dešinės.
8 Kai jis paėmė knygą, keturios būtybės ir dvidešimt keturi vyresnieji parpuolė prieš Avinėlį, kiekvienas laikydamas rankose arfą ir aukso indus, pilnus smilkalų, – o tai buvo šventųjų maldos. 9 Jie giedojo naują giesmę, skelbdami:

„Vertas esi paimti knygą
ir atverti jos antspaudus,
nes buvai užmuštas
ir nupirkai Dievui savo krauju žmones
iš visų genčių, kalbų, tautų ir giminių.
10 Iš jų tu padarei mūsų Dievui Karalystę bei kunigus,
ir jie viešpataus žemėje."

11 Aš regėjau ir girdėjau balsus daugybės angelų aplinkui sostą, būtybes ir vyresniuosius;
jų skaičius buvo miriadų miriadai* ir tūkstančių tūkstančiai.
12 Jie skelbė skambiu balsu:

„Vertas Avinėlis, kuris buvo užmuštas,
imti valdžią ir turtus, ir išmintį,
ir galybę, ir pagarbą, ir šlovę, ir gyrių!"

13 Ir girdėjau, kaip visi kūriniai, esantys danguje, žemėje, po žeme ir jūroje, ir visa, kas juose yra, skelbė:

„Sėdinčiajam soste ir Avinėliui
tebūnie gyrius ir pagarba, ir šlovė,
ir valdžia per amžių amžius!"

14 Keturios būtybės kartojo: „Amen!", o vyresnieji puolė ant žemės, reikšdami pagarbą.

D. ANTSPAUDŲ, TRIMITŲ, NEGANDŲ SEPTYNETAI

6 1 Aš mačiau, kaip Avinėlis nuplėšė pirmąjį iš septynių antspaudų, ir išgirdau vieną iš keturių būtybių tartum griaustinio balsu šaukiant: „Ateik!"
2 Ir aš regėjau: štai pasirodė baltas žirgas* ir ant jo raitelis su kilpiniu rankoje. Jam buvo duotas vainikas, ir jis išjojo kaip nugalėtojas, kad dar nugalėtų.
3 Kai jis nuplėšė antrąjį antspaudą, aš išgirdau antrąją būtybę sakant: „Ateik!"
4 Ir pasirodė kitas žirgas, ugniaspalvis, ir jo raiteliui buvo leista atimti iš žemės taiką, kad žmonės vieni kitus žudytų; jam buvo duotas didelis kalavijas.
5 Kai Avinėlis nuplėšė trečiąjį antspaudą, aš išgirdau trečiąją būtybę tariant: „Ateik!" Ir aš regėjau: štai pasirodė juodas žirgas, o raitelis turėjo sa-

5, 11: Miriadas – 10 000; miriadų miriadai – nesuskaitoma daugybė.
6, 2: *Baltas žirgas* senovėje simbolizavo nugalėtoją. Todėl pirmasis raitelis primena Kristų nugalėtoją. Raitelis su kilpiniu rankoje taip pat primena partų karius (kilpinis buvo pagrindinis jų ginklas), kurių taip bijojo I a. romėnai.

vo rankoje svarstykles*. [6] Ir aš
girdėjau tarytum kokį balsą
keturių būtybių viduryje skel-
biant: „Kviečių saikelis už de-
narą, trys miežių saikeliai už
denarą, bet aliejui ir vynui ne-
daryk skriaudos!“
[7] Kai nuplėšė ketvirtąjį ant-
spaudą, aš išgirdau ketvirtosios
būtybės balsą sakant: „Ateik!“
[8*] Ir aš regėjau: štai pasirodė
palšas žirgas, o jo raitelio var-
das buvo Mirtis, ir paskui jį se-
kė mirusiųjų pasaulis. Jiems
buvo duota valdžia ketvirtada-
lyje žemės, kad žudytų kardu,
badu, maru ir žemės žvėrių
dantimis.
[9] Kai Avinėlis nuplėšė penk-
tąjį antspaudą, aš pamačiau po
aukuru sielas nužudytųjų dėl
Dievo žodžio ir dėl liudijimo*,
kurį jie yra davę. [10] Jie šaukė
didžiu balsu, klausdami: „Kaip
ilgai, šventasis ir teisusis Val-
dove, neteisi ir nekeršysi už
mūsų kraują žemės gyvento-
jams?!“ [11] Tuomet kiekvienam
iš jų buvo duotas baltas dra-
bužis, ir jiems buvo pasakyta,
kad dar truputį palūkėtų, kol į
skaičiaus pilnybę įsijungs jų
draugai ir broliai, kurie turi bū-
ti nužudyti kaip ir jie.
[12*] Aš mačiau, kaip jis atplė-
šė šeštąjį antspaudą. Tuomet
kilo didelis žemės drebėjimas,
saulė pasidarė juoda kaip ašu-
tinis maišas, visas mėnulis pa-
raudo lyg kraujas, [13] o dangaus
žvaigždės ėmė kristi žemėn,
tarytum baisaus vėjo purto-
mas figmedis mestų dar nepri-
nokusius vaisius. [14] Dangus ati-
trūko tarsi besivyniojantis
knygos rietimas, ir visi kalnai
ir salos buvo išjudinti iš savo
vietų. [15] Tuomet žemės kara-
liai, didikai, karo vadai, turtuo-
liai, galiūnai, visi vergai ir lais-
vieji pasislėpė urvuose ir tarp
kalnų uolų. [16] Jie šaukė kal-
nams ir uoloms: „Griūkite ant
mūsų ir paslėpkite mus nuo Sė-
dinčiojo soste veido ir nuo Avi-
nėlio rūstybės, [17] nes atėjo didi
jų rūstybės diena, ir kas galės
ištverti?!“

Dievo tarnai apsaugomi

7 [1] Paskui aš regėjau ketu-
ris angelus, stovinčius
keturiuose žemės kampuose,
laikančius keturis žemės vėjus,
kad vėjas nepūstų nei žemėje,
nei jūroje, nei į medžius. [2] Ir iš-
vydau kitą angelą, pakylantį
nuo saulėtekio, turintį gyvojo
Dievo antspaudą. Jis šaukė
skardžiu balsu keturiems an-
gelams, kuriems buvo leista
kenkti žemei ir jūrai: [3] „Neken-
kite nei žemei, nei jūrai, nei me-

6, 5: *Svarstyklės*: bado simbolis. Autorius nori pažymėti maisto stoką ir jo apribojimą.
6, 8: Mirties sąvoka Šventojo Rašto kalboje dažnai vartojama identiškai su maro epidemija.
6, 9: *Liudijimo*: Kristaus išpažinimo.
6, 12 ir t.: Plg. Mt 24 sk.

džiams, kol paženklinsime
antspaudu savo Dievo tarnų
kaktas!“ 4 Ir aš išgirdau pažen-
klintųjų skaičių: šimtas ketu-
riasdešimt keturi tūkstančiai
paženklintųjų iš visų Izraelio
vaikų giminių:
5 Iš Judo giminės dvylika
tūkstančių paženklintųjų,
iš Rubeno giminės dvylika
tūkstančių,
iš Gado giminės dvylika
tūkstančių,
6 iš Asero giminės dvylika
tūkstančių,
iš Neftalio giminės dvylika
tūkstančių,
iš Manaso giminės dvylika
tūkstančių,
7 iš Simeono giminės dvylika
tūkstančių,
iš Levio giminės dvylika
tūkstančių,
iš Isacharo giminės dvylika
tūkstančių,
8 iš Zabulono giminės dvylika
tūkstančių,
iš Juozapo giminės dvylika
tūkstančių,
iš Benjamino giminės
dvylika tūkstančių
paženklintųjų.

Išrinktųjų šlovė danguje

9 Paskui regėjau: štai milži-
niška minia, kurios niekas ne-
galėjo suskaičiuoti, iš visų gi-
minių, genčių, tautų ir kalbų.
Visi stovėjo priešais sostą ir
Avinėlį, apsisiautę baltais ap-
siaustais, su palmių šakomis
rankose. 10 Jie šaukė skambiu
balsu:
„Išgelbėjimas iš mūsų Dievo,
sėdinčio soste,
ir Avinėlio!“
11 Visi angelai, stovintys ap-
link sostą, vyresniuosius ir ke-
turias būtybes, parpuolė prieš
sostą veidais žemėn ir pagar-
bino Dievą, 12* giedodami:
„Amen! Palaima ir šlovė, ir
išmintis, ir dėka,
ir garbė, ir galybė, ir
stiprybė
mūsų Dievui per amžių
amžius! Amen.“
13 Tuomet vienas iš vyresnių-
jų ėmė man kalbėti: „Kas tokie
yra ir iš kur atėjo tie, apsivilkę
baltais apsiaustais?“ 14 Aš jam
atsakiau: „Mano viešpatie, tu
žinai.“ Jis man tarė: „Jie atėjo
iš didžio sielvarto. Jie išplovė
savo apsiaustus ir juos išbal-
tino Avinėlio krauju.*
15 Todėl jie stovi prieš Dievo
sostą
ir tarnauja jam dieną naktį
jo šventovėje,
o Sėdintysis soste išskleis
ant jų padangtę.
16* *Jie nebealks, nebetrokš,*
nebekepins jų saulė nei jokia
kaitra.

7, 12: Plg. 1 Kr 29, 10–11.
7, 14: Kankiniai pasiekė pergalę Kristaus atpirkimo dėka.
7, 16–17: Plg. Iz 4, 5–6; 24, 4–5; 49, 10.

[17] *Nes Avinėlis, kuris stovi prieš*
sostą, juos ganys ir vedžios
prie gyvybės vandens šaltinių,
ir Dievas nušluostys
kiekvieną ašarą nuo jų
akių.“

Septintasis antspaudas. Šventųjų maldos

8 [1] Kai Avinėlis nuplėšė sep-
tintąjį antspaudą, dan-
guje pusvalandžiui pasidarė
tylu. [2] Aš išvydau septynis an-
gelus, stovinčius Dievo aki-
vaizdoje, ir jiems buvo įteikti
septyni trimitai.

[3] Atėjo dar vienas angelas ir
atsistojo prie aukuro, laikyda-
mas aukso smilkytuvą. Jam
buvo duota daug smilkalų, kad
jis aukotų juos su visų šventų-
jų maldomis ant auksinio au-
kuro priešais sostą. [4] Ir pakilo
smilkalų dūmai su šventųjų
maldomis iš angelo rankų į
Dievo akivaizdą. [5] Paskui an-
gelas paėmė smilkytuvą, pri-
pildė jį aukuro žarijų ir sviedė
į žemę. Ir sugriaudė griausmai,
pakilo šauksmai, sublyksėjo
žaibai, sudrebėjo žemė.

Keturi pirmieji trimitai

[6] Septyni angelai, turintys
septynis trimitus, pasirengė
trimituoti.

[7] Ir sutrimitavo pirmasis. Ir
radosi kruša ir ugnis, sumišę
su krauju, ir pabiro žemėn. Ir
išdegė trečdalis žemės, ir su-
degė trečdalis medžių, ir visa
žalia žolė nusvilo.

[8] Sutrimitavo antrasis ange-
las. Ir tarytum didžiulis kal-
nas, liepsnojantis ugnimi, bu-
vo sviestas į jūrą. [9] Trečdalis
jūros pavirto krauju, trečdalis
jūros padarų, turinčių gyvybę,
išdvėsė, ir trečdalis laivų buvo
sunaikinti.

[10] Ir sutrimitavo trečiasis an-
gelas. Tada iš dangaus nupuolė
didelė žvaigždė, liepsnodama
tarsi deglas, ir nukrito ant treč-
dalio upių ir ant vandens šalti-
nių.* [11] Žvaigždės vardas yra Me-
tėlė. Ir pavirto trečdalis vandenų
į metėlę, ir daugybė žmonių nu-
mirė nuo apkartusio vandens.

[12] Ir sutrimitavo ketvirtasis
angelas. Tuomet buvo užgauta
trečdalis saulės, trečdalis mė-
nulio ir trečdalis žvaigždžių,
kad jų trečdalis užtemtų ir die-
na prarastų trečdalį šviesumo
ir tiek pat naktis.

[13] Aš regėjau ir girdėjau dan-
gaus viduriu skrendantį erelį,
kuris skardžiu balsu skelbė:
„Vargas, vargas, vargas žemės
gyventojams nuo besirengian-
čių užtrimituoti kitų trijų an-
gelų trimitų garsų!“

Penktasis trimitas

9 [1] Ir sutrimitavo penkta-
sis angelas. Aš išvydau
žvaigždę*, nukritusią iš dan-

8, 10: Plg. Iz 14, 12; Dan 8, 10.
9, 1: *Žvaigždę*: angelą baudėją; *bedugnė* – pragaras.

gaus žemėn. Jai buvo duotas
raktas nuo bedugnės šulinio.
[2] Ji atidarė bedugnės šulinį,
ir išsiveržė dūmai iš šulinio, ta-
rytum iš milžiniškos krosnies.
Ir aptemo saulė ir oras nuo šu-
linio dūmų, [3] o iš dūmų pasipy-
lė žemėn skėriai, ir jiems buvo
duota galia, kaip turi galią že-
mės skorpionai. [4] Jiems buvo
įsakyta nekenkti žemės žolei
nei jokiam žalumynui, nei jo-
kiam medžiui, o vien tik žmo-
nėms, kurie neturi savo kak-
tose Dievo antspaudo. [5] Bet
jiems buvo leista ne žudyti žmo-
nes, o juos kankinti per penkis
mėnesius. Jų kankinimas it
skorpiono, kai jis įgelia žmo-
gų. [6] Anomis dienomis žmonės
ieškos mirties ir jos neras,
trokš numirti, bet mirtis bėgs
nuo jų.
[7]* Skėrių išvaizda panaši į
žirgų, parengtų kautynėms.
Ant jų galvų tartum vainikai,
panašūs į auksą; jų veidai –
tarytum žmonių veidai; [8] jie tu-
rėjo plaukus, panašius į mote-
rų plaukus, o jų dantys buvo lyg
liūtų dantys. [9] Jie turėjo šar-
vus tarsi geležinius krūtinšar-
vius, o jų sparnų garsas buvo
kaip bildesys galybės vežimų
ir žirgų, bėgančių į mūšį. [10] Jie
turi uodegas, panašias į skor-
pionų, ir geluonis uodegose.*
Jie turi galią kenkti žmonėms
per penkis mėnesius. [11] Jie turi
sau karalių, bedugnės angelą,
kurio vardas hebrajiškai Aba-
donas, o graikiškai tas vardas
Apolionas*.
[12] Pirmoji neganda praėjo;
štai iš paskos eina dar dvi ne-
gandos.

Šeštasis trimitas

[13] Ir sutrimitavo šeštasis an-
gelas. Aš išgirdau balsą nuo ke-
turių ragų auksinio aukuro, sto-
vinčio Dievo akivaizdoje. [14] Jis
įsakė šeštajam angelui, turin-
čiam trimitą: „Paleisk keturis
angelus, kurie yra surišti prie
didžiosios Eufrato upės!“ [15] Ir
buvo atrišti keturi angelai, pa-
ruošti nustatytą valandą, die-
ną, mėnesį ir metais išžudyti
trečdalį žmonių. [16] Jų kariuo-
menės skaičius, – aš išgirdau
jų skaičių, – buvo du miriadai
miriadų* raitelių. [17] Taigi aš
mačiau regėjime žirgus ir rai-
telius su krūtinšarviais, ug-
niaspalviais, violetiniais ir
geltonais; žirgų galvos atrodė
kaip liūtų galvos, o iš jų nasrų
veržėsi ugnis, dūmai ir siera.
[18] Trečdalis žmonių žuvo nuo
šitų piktenybių – nuo ugnies,
dūmų ir sieros, besiveržiančių
iš jų nasrų. [19] Mat žirgų galia
jų nasruose ir uodegose. Jų

9, 7–10: Plg. 1 2, 4–5; 1, 6.
9, 10: Pagal kitus rankraščius: *Jie turi uodegas, panašias į skorpionų, ir geluonis. Uodegose jų galia kenkti...*

9, 11: *Apollion*: sunaikinimas.
9, 16: *Du miriadai miriadų*: 200 milijonų (suprastina didžiulė daugybė, ne konkretus matematinis skaičius).

uodegos panašios į gyvates ir
turi galvas, kuriomis kenkia.
20 Bet kiti žmonės, kurie ne-
buvo šitų piktenybių išžudyti,
vis tiek nepametė savo rankų
darbų, kad jau nebegarbintų
demonų ir auksinių, sidabri-
nių, žalvarinių, akmeninių ir
medinių stabų, kurie negali nei
matyti, nei girdėti, nei vaikš-
čioti. 21 Jie taip pat nesiliovė
žudę, būrę, ištvirkavę ir vogę.

Artėjantis galutinis teismas

10 1 Aš išvydau dar vieną
galingą angelą, nužen-
giantį iš dangaus, apsisiautu-
sį debesimi. Jo galvą supo vai-
vorykštė, veidas švytėjo kaip
saulė ir kojos – tarsi ugnies
stulpai. 2 Jis laikė rankoje iš-
vyniotą* knygelę. Ir jis atsisto-
jo dešiniąja koja ant jūros, o
kairiąja ant sausumos. 3 Pas-
kui ėmė šaukti galingu balsu
tartum riaumojantis liūtas.
Kai jis sušuko, atsiliepė sep-
tyni griaustiniai savais balsais.
4 Septyniems griaustiniams
prabilus, aš puoliausi rašyti,
bet išgirdau iš dangaus balsą,
sakantį: „Užantspauduok*, ką
pasakė septyni griaustiniai, ir
to nerašyk!“ 5 O angelas, kurį
mačiau stovint ant jūros ir ant
sausumos, *pakėlė dešinę ranką*
į dangų 6 *ir prisiekė Gyvuoju per*
amžių amžius, kuris sukūrė
dangų ir visa, kas jame, žemę
ir visa, kas joje, bei jūrą ir vi-
sa, kas joje: „Laiko daugiau ne-
bėra! 7 Bet kai pasigirs septin-
tojo angelo trimitavimas, bus
baigta Dievo paslaptis, kaip jis
yra paskelbęs Gerąją Naujie-
ną savo tarnams pranašams.“

Atvyniota knygelė

8 Tuomet balsas, kurį buvau
girdėjęs iš dangaus, vėl ėmė
kalbėti su manimi ir tarė: „Eik,
paimk atvyniotą knygelę iš an-
gelo, stovinčio virš jūros ir sau-
sumos.“ 9 Aš nuėjau pas angelą
ir paprašiau, kad duotų man
knygelę. Jis man atsakė: „Imk,
suvalgyk ją! Ji bus karti vidu-
riuose, bet burnoje ji bus saldi
kaip medus.“ 10 Aš paėmiau kny-
gelę iš angelo rankos ir ją su-
valgiau. Ji buvo mano burnoje
saldi tarytum medus, bet kai
prarijau, mano viduriuose ji ap-
karto. 11 Tuomet man buvo pa-
sakyta: „Reikia, kad tu ir vėl
pranašautum apie daugelį žmo-
nių, tautų, kalbų ir karalių.“

Du liudytojai

11 1* Ir buvo man duotas
nendrinis mastas, pa-
našus į lazdą, ir buvo liepta:
„Kelkis ir išmatuok Dievo šven-

10, 2: *Išvyniotą*: atverstą, nes anuomet knygos atrodė kaip suvynioti ritiniai.

10, 4: *Užantspauduok*: laikyk kaip paslaptį.

11, 1–19: Daugiausia kalba apie Jeruzalės išgriovimą 70 m. po Kr.

tovę, aukurą ir tuos, kurie te-
nai meldžiasi. [2] O laukujį šven-
tovės kiemą praleisk, nema-
tuok jo, nes jis skirtas
pagonims. Jie tryps šventąjį
miestą keturiasdešimt du mė-
nesius*. [3] Aš duosiu galią savo
dviem liudytojams, ir jie, mai-
šais apsivilkę, pranašaus tūks-
tantį du šimtus šešiasdešimt
dienų." [4] Jie yra du alyvmedžiai
ir du žibintuvai, stovintys visos
žemės Viešpaties akivaizdoje.
[5] Jei kas panorės juos skriaus-
ti, iš jų burnos išsiverš ugnis ir
praris jų priešininkus. Jei kas
norės jiems kenkti, tas irgi taip
žus. [6] Jiedu turi galią užrakin-
ti dangų, kad jų pranašavimo
dienomis nelytų lietus, turi ga-
lią vandenis paversti krauju
ir ištikti žemę bet kokia ne-
ganda, kada panorės.* [7] Kai jie
baigs liudyti, žvėris, išlindęs iš
bedugnės, kovos su jais, nuga-
lės ir nužudys juos. [8] Jų lavo-
nai gulės aikštėje didžiojo
miesto, kuris dvasine prasme
vadinamas Sodoma ir Egiptu,
kur ir jų Viešpats buvo nukry-
žiuotas.* [9] Tuomet įvairių tau-
tų, genčių, kalbų ir giminių
žmonės galės žiūrėti į jų lavo-
nus pusketvirtos dienos, ir ne-
bus leista jų lavonų palaidoti
kape. [10] Žemės gyventojai džiū-
gaus ir linksminsis dėl jų žuvi-
mo, jie siuntinės vieni kitiems
dovanas, nes tiedu pranašai
vargino žemės gyventojus. [11] O
po pusketvirtos dienos gyvybės
Dvasia nuo Dievo įžengė į juo-
du. Jie pašoko ant kojų, ir di-
džiulė baimė pagavo tuos, ku-
rie į juos žiūrėjo. [12] Tada jie
išgirdo galingą balsą iš dan-
gaus, kuris jiems šaukė: „Už-
ženkite šen!", ir jiedu užžengė
į dangų debesyje, o jų priešai
žiūrėjo į juodu. [13] Tą pačią va-
landą kilo baisus žemės drebė-
jimas, ir dešimta dalis miesto
sugriuvo. Nuo žemės drebėjimo
žuvo septyni tūkstančiai žmo-
nių, o kiti, baimės pagauti, ėmė
garbinti dangaus Dievą.

Septintasis trimitas

[14] Antroji neganda praėjo.
Štai greit artinasi trečioji ne-
ganda.

[15]* Sutrimitavo septintasis
angelas. Danguje pasigirdo ga-
lingi balsai, kurie skelbė:

„Pasaulio karalystė tapo
mūsų Viešpaties ir jo
Mesijo Karalyste,
ir jis viešpataus per amžių
amžius!"

[16] O dvidešimt keturi vyres-
nieji, sėdintys savo sostuose

11, 2: *Keturiasdešimt du mėnesius*: (1 260 dienų – 3 eil.) truko Antiocho IV Epifano surengtas (nuo 167 m. prieš Kr.) žydų persekiojimas (Dan 7, 25; 12, 7). Šis laikas – vėlesniųjų Dievo tautos išmėginimų simbolis.

11, 6: Liudytojams suteikti Mozės ir Elijo bruožai.

11, 8: Tai Jeruzalė, *žudanti pranašus*. Žr. Mt 23, 37.

11, 15: Plg. Dan 2, 44; 17, 14. 27.

Dievo akivaizdoje, parpuolė
veidais žemėn ir ėmė šlovinti
Dievą, [17] šaukdami:

„Dėkojame tau, Viešpatie,
visagali Dieve,
kuris esi ir kuris buvai,
kad pasiėmei savo didžiąją
valdžią ir ėmei
viešpatauti.
[18] Tautos įširdo, tačiau atėjo
tavo rūstybės laikas,
metas teisti mirusius
ir atsilyginti savo tarnams,
pranašams ir
šventiesiems,
ir visiems bijantiems
tavojo vardo, mažiems ir
dideliems,
ir metas sunaikinti tuos,
kurie niokoja žemę."

[19] Ir atsidarė danguje Dievo
šventykla, ir pasirodė šventyk-
loje jo Sandoros skrynia, ir su-
švytravo žaibai, nuskambėjo
balsai ir griaustiniai, kilo že-
mės drebėjimas, ir pabiro bai-
si kruša.

Moteris apsisiautusi saule

12 [1*] Ir pasirodė danguje
didingas ženklas: mo-
teris, apsisiautusi saule, po jos
kojų mėnulis, o ant galvos dvy-
likos žvaigždžių vainikas. [2] Ji
buvo nėščia ir dejavo, kentė-
dama sąrėmius bei gimdymo
sopulius.* [3] Pasirodė ir kitas
ženklas danguje: štai didžiulis
ugniaspalvis slibinas su sep-
tyniomis galvomis, su dešim-
čia ragų ir su septyniomis dia-
demomis ant galvų. [4] Jo uode-
ga nušlavė trečdalį dangaus
žvaigždžių ir nužėrė jas žemėn.
Slibinas tykodamas sustojo
priešais moterį, kad, jai pa-
gimdžius, prarytų kūdikį. [5] Ir ji
pagimdė sūnų, berniuką, ku-
riam skirta *ganyti* visas *tautas*
geležine lazda. Kūdikis buvo
paimtas pas Dievą, prie jo sos-
to. [6] O moteris pabėgo į dyku-
mą, kur buvo jai Dievo paruoš-
ta būstinė, kad tenai ji būtų
maitinama tūkstantį du šim-
tus šešiasdešimt dienų*.

Mykolas kovoja su slibinu

[7] Ir užvirė danguje kova. My-
kolas ir jo angelai kovojo su
slibinu. Ir kovėsi slibinas ir jo
angelai, [8] bet jie pralaimėjo, ir
nebeliko jiems vietos danguje.
[9] Taip buvo išmestas didysis
slibinas, senoji gyvatė, vadina-
mas velniu ir šėtonu, kuris su-
vedžiodavo visą pasaulį. Jis
buvo išmestas žemėn, ir kartu
su juo buvo išmesti jo angelai.
[10] Aš girdėjau danguje galingą
balsą, sakantį:

„Dabar atėjo mūsų Dievo
išganymas,

12, 1–18: Vaizduoja piktosios dvasios kovą su Bažnyčia.

12, 2: Bažnyčia skausmingai gimdo antgamtiniam gyvenimui vis naujus žmones. Jos skausmai – apaštalavimo vargai, dvasinė kova.

12, 6: 1 260 dienų, arba *laikas, du laikai ir pusė laiko* (14 eil.) – pusketvirtų metų. Žr. 11, 2 paaiškinimą.

galybė, Karalystė ir jo
Mesijo valdžią,
nes išmestas mūsų brolių
kaltintojas*,
skundęs juos mūsų Dievui
dieną ir naktį.
11 Bet jie nugalėjo jį Avinėlio
krauju ir savo liudijimo
žodžiu.
Jie nebrangino savo gyvybės
ir nebijojo mirti*.
12 Todėl džiūgaukite, dangūs ir
jų gyventojai!
Bet vargas žemei ir jūrai,
nes pas jus nukrito velnias,
kupinas baisaus įniršio,
žinodamas mažai beturįs
laiko."

Slibinas persekioja saulėtąją moterį

13 Slibinas, pamatęs, kad yra
nutrenktas žemėn, puolė per-
sekioti moterį, kuri buvo pa-
gimdžiusi berniuką. 14 Bet mo-
teriai buvo duoti du didžiojo
erelio sparnai skristi į dykumą,
į savo būstinę, kur bus maiti-
nama ir saugoma nuo gyvatės
per laiką, du laikus ir pusę
laiko. 15 Gyvatė išliejo iš savo
nasrų paskui moterį lyg upę
vandens, kad nuplukdytų ją
bangomis.* 16 Bet žemė pagel-
bėjo moteriai: žemė atvėrė sa-
vo žiotis ir sugėrė upę, kurią
slibinas buvo paliejęs iš savo
nasrų. 17 Ir įnirto slibinas prieš
moterį, ir metėsi kautis su ki-
tais jos palikuonimis, kurie
laikosi Dievo įsakymų ir saugo
Jėzaus liudijimą.
18 O aš stovėjau ant jūros
kranto.*

Slibinas perduoda savo galybę žvėriui

13 1* Ir išvydau iš jūros iš-
nyrant žvėrį, turintį
dešimt ragų ir septynias gal-
vas, o ant jo ragų buvo dešimt
diademų ir ant jo galvų piktžo-
džiavimo vardai. 2 Žvėris, kurį
mačiau, buvo panašus į leopar-
dą; jo kojos tarytum lokio ko-
jos, o jo snukis – lyg liūto snu-
kis. Slibinas atidavė jam savo
galybę, savo sostą ir didelę
valdžią. 3 Vieną iš jo galvų aš
regėjau mirtinai sužeistą, ta-
čiau jos mirštamoji žaizda
užgijo. Ir visa žemė stebėdama-
si nusekė paskui žvėrį. 4 Žmo-
nės garbino slibiną, kad atida-
vė valdžią žvėriui, ir šlovino
žvėrį, šaukdami: „Kas galėtų
lygintis su žvėrimi, ir kas galė-
tų kovoti su juo!"
5 Žvėriui buvo duotas snukis
didžiuotis ir piktžodžiauti, ir

12, 10: *Kaltintojas*: hebr. žodžio *šėtonas* (9 eil.) reikšmė.
12, 11: Pažodžiui *nebrangino savo gyvybės iki mirties*.
12, 15: Vandens upė iš gyvatės (piktosios dvasios) nasrų, daugelio aiškintojų manymu, yra Romos imperija, bandžiusi paskandinti Bažnyčią.
12, 18: Kiti rankraščiai: *Ir jis apsistojo ant jūros kranto.*
13, 1–10: *Piktžodžiavimo vardai*: žmonių (valdovų) garbinimas kaip dievaičių.

duota galia taip daryti per ke-
turiasdešimt du mėnesius. [6] Ir
jis, atvėręs nasrus, piktžodžia-
vo Dievui, niekino jo vardą, jo-
jo buveinę ir dangaus gyvento-
jus. [7] Jam buvo leista kovoti su
šventaisiais ir juos nugalėti.
Jam buvo suteikta valdžia vi-
soms gentims, tautoms, kal-
boms ir giminėms. [8] Jį garbins
visi tie žemės gyventojai, ku-
rių vardai nuo pasaulio sukū-
rimo neįrašyti nužudytojo Avi-
nėlio gyvenimo knygoje. [9] Kas
turi ausis, teklauso:
[10] *Jei kas skirtas nelaisvei,*
į nelaisvę ir eina.
O kam lemta žūti nuo
kalavijo,
tas ir bus kalaviju
nužudytas.
Čia ir pasirodo šventųjų iš-
tvermė ir tikėjimas!

Netikrasis pranašas tarnauja žvėriui

[11] Ir aš regėjau dar kitą žvėrį
atslenkant nuo sausumos. Jis
turėjo du ragus, panašius į
Avinėlio, bet kalbėjo kaip slibi-
nas. [12] Jis naudojasi visa pirmo-
jo žvėries galybe jo akivaizdoje
ir verčia žemę bei jos gyventojus
garbinti pirmąjį žvėrį, kurio
mirštama žaizda užgijo. [13*] Jis
daro didžius ženklus, net, žmo-
nėms matant, nuleisdina ugnį
iš dangaus į žemę. [14] Jis klaidi-
na žemės gyventojus ženklais,
kuriuos jam leista daryti žvė-
ries akyse. Jis liepia žemės gy-
ventojams padaryti atvaizdą
žvėries, kuris gavo žaizdą nuo
kalavijo, tačiau išgijo. [15] Jam
leista suteikti žvėries atvaiz-
dui dvasią, kad žvėries atvaiz-
das imtų kalbėti, ir įsakyti,
kad visi, kurie atsisakys pa-
garbinti žvėries atvaizdą, bū-
tų žudomi. [16] Jis verčia visus,
mažus ir didelius, turtuolius ir
vargdienius, laisvuosius ir ver-
gus, pasidaryti žymę ant de-
šinės rankos arba ant kaktos,
[17] kad niekas negalėtų nei pirk-
ti, nei parduoti, jei neturės tos
žymės – žvėries vardo ar jo var-
do skaičiaus. [18] Čia slypi išmin-
tis! Kas sugeba, teapskaičiuoja
žvėries skaičių, nes tai žmogaus
skaičius, ir jis yra šeši šimtai
šešiasdešimt šeši*.

Avinėlis ir jo palyda

14 [1*] Ir aš išvydau: štai
Avinėlis, bestovįs ant
Siono kalno, o su juo šimtas ke-
turiasdešimt keturi tūkstan-
čiai palydovų, turinčių jo ir jo
Tėvo vardus, įrašytus savo kak-
tose. [2] Aš išgirdau iš dangaus
garsus, tarsi didelių vandenų
šniokštimą ir tarsi galingo
griaustinio dundėjimą. Garsai,

13, 13–14: Plg. Įst 13, 2–4; Mt 24, 24; 2 Tes 2, 9–10.

13, 18: Hebrajai ir graikai skaičius žymėjo raidėmis. Skaičius *666* gali reikšti imperatorių Neroną arba imperatorių dievaitį, arba menkystę.

14, 1–5: Kalbama apie Bažnyčios šventumą.

kuriuos girdėjau, buvo tarytum
arfininkų, skambinančių arfo-
mis. [3] Jie giedojo naują giesmę
priešais sostą, keturias būtybes
ir vyresniuosius, ir niekas nega-
lėjo išmokti tos giesmės, išsky-
rus tuos šimtą keturiasdešimt
keturis tūkstančius, atpirktus
iš žemės. [4*] Tai tie, kurie nesu-
sitepę su moterimis, nes jie
mergelės. Jie lydi Avinėlį, kur
tik jis eina. Jie yra atpirkti iš
žmonijos, pirmienos Dievui ir
Avinėliui. [5] Jų lūpose nerasta
melo: jie be dėmės.

Angelai skelbia Dievo teismą

[6] Ir aš pamačiau kitą angelą,
lekiantį dangaus viduriu, tu-
rintį paskelbti žemės gyvento-
jams, visoms tautoms, gentims,
kalboms ir žmonėms amžiną-
ją Evangeliją. [7] Jis šaukė ga-
lingu balsu: „Bijokite Dievo ir
atiduokite jam pagarbą, nes
atėjo jo teismo valanda; nuo-
lankiai pašlovinkite dangaus ir
žemės, jūros ir vandens šalti-
nių Sukūrėją!“

[8] Paskui jį skrido antras an-
gelas, kuris šaukė: „Krito, kri-
to didysis Babilonas* – sostinė,
kuri savo paleistuvingo įniršio
vynu apgirdė visas tautas!“

[9] Ir vėl trečias angelas lydėjo
juos, šaukdamas skardžiu bal-
su: „Kas garbina žvėrį ir jo at-
vaizdą ir priima ant savo
kaktos ar ant rankos jo žymę,
[10] tas turės gerti Dievo įniršio
vyno, įpilto ir neatmiešto jo
rūstybės taurėje, ir bus kan-
kinamas ugnimi ir siera šven-
tųjų angelų ir Avinėlio akyse.
[11] Jų kentėjimų dūmai rūks per
amžių amžius, ir jie neturės
atilsio nei dieną, nei naktį – tie,
kurie garbina žvėrį bei jo at-
vaizdą ir ima jo vardo žymę.“

[12] Čia bręsta ištvermė šven-
tųjų, kurie laikosi Dievo įsaky-
mų ir Jėzaus tikėjimo! [13] Ir aš
išgirdau iš dangaus balsą, ku-
ris liepė: „Rašyk: ‘Nuo šiol bus
palaiminti mirusieji, kurie
miršta Viešpatyje. Taip, sako
Dvasia, – jie turi atilsėti nuo
savo vargų, nes jų darbai juos
lydi’.“

Pjūties metas žemėje

[14] Ir aš regėjau: štai baltas
debesis, o ant debesies sėdėjo
panašus į Žmogaus Sūnų. Ant
galvos jis turėjo aukso vaini-
ką, o rankoje – aštrų pjautuvą.
[15] Iš šventyklos išėjo dar vienas
angelas, kuris šaukė galingu
balsu sėdinčiajam ant debesies:
„Paleisk darban savo pjautuvą
ir pjauk, nes išmušė pjūties va-
landa, ir žemės derlius prino-
ko.“* [16] Tuomet sėdintysis ant

14, 4: Nekaltybė ir kankinystė – du tiesūs keliai į šventumą.

14, 8: Graikiškai *Babilon* (Babilonas) yra moteriškos giminės vardas.

14, 15: Plg. Jl 4, 13; Mk 4, 29; Jn 4, 35; tai Paskutinio teismo pranašystės.

debesies nusviedė savo pjautuvą žemėn, ir žemės derlius buvo nupjautas.
[17] Dar kitas angelas išėjo iš dangaus šventyklos, taip pat turintis aštrų pjautuvą. [18] Ir dar
vienas angelas išėjo nuo aukuro, turintis valdžią ugniai. Jis didžiu balsu sušuko turinčiajam aštrų pjautuvą:
„Paleisk darban savo aštrųjį pjautuvą ir nurink žemės vynmedžio kekes, nes uogos jau prisirpo.“ [19*] Tada angelas
numetė savo pjautuvą žemėn ir nuskynė žemės vynmedį, ir supylė vynuoges į didįjį Dievo rūstybės spaustuvą. [20] Spaus-
tuvas buvo minamas už miesto, ir išsiveržė iš spaustuvo kraujas, pakildamas arkliams iki žąslų tūkstančio šešių šimtų stadijų atstumu.

Mozės ir Avinėlio giesmė

15 [1] Aš pamačiau danguje dar vieną didį ir nuostabų ženklą: septynis angelus, turinčius septynias paskutines negandas, nes jomis išsibaigia Dievo rūstybė. [2] Aš išvydau tar-
si stiklo jūrą, sumaišytą su ugnimi, ir žmones, kurie buvo pergalėję žvėrį, jo atvaizdą ir jo vardo skaičių, stovinčius su Dievo arfomis ant stiklo jūros.
[3] Jie giedojo Dievo tarno Mozės giesmę* ir Avinėlio giesmę:

„Didingi ir nuostabūs tavo
darbai,
Viešpatie, visagali Dieve!
Teisingi ir tikri tavieji
keliai, tautų Valdove!
[4] Kas gi nesibijotų,
Viešpatie, ir negerbtų
tavojo vardo?!
Juk tu vienas šventas!
Visos tautos ateis ir
šlovindamos puls veidu
prieš tave,
nes paaiškėjo tavo teisūs
sprendimai.“

Septynios negandos

[5] Paskui aš regėjau: atsidarė liudijimo padangtės šventovė danguje, [6] ir išėjo iš šventovės septyni angelai su septyniomis negandomis. Jie buvo apsivilkę tyra, spindinčia drobe ir persijuosę per krūtines aukso juostomis. [7] Viena iš keturių būtybių padavė septyniems angelams septynis aukso dubenis, pilnus Gyvojo per amžių amžius Dievo rūstybės. [8] Šventovė prisipildė dūmų nuo Dievo garbės ir galybės, ir niekas negalėjo įžengti šventovėn, kol nesibaigs septynių angelų septynios negandos.

16 [1*] Ir išgirdau iš šventovės galingą balsą, šaukusį septyniems angelams:

14, 19–20: Plg. Iz 63, 1–6; Apr 19, 14–15. 21. Stadija = 192 m, tad čia nurodytas atstumas maždaug lygus 300 km, bet aišku, jog tai irgi simbolika.

15, 3: *Mozės giesmė*: ją izraelitai giedojo išsivadavę iš Egipto vergovės (Iš 15,1–19).

„Eikite ir išpilkite septynis Dievo rūstybės dubenis žemėn!“*
2 Ir nuėjo pirmasis, ir išliejo savo dubenį žemėn. Ir apniko piktos ir skaudžios votys žmones, turinčius žvėries žymę ir garbinančius jo atvaizdą.
3 Antrasis išpylė savo dubenį jūron; ji tapo lyg numirėlio kraujas, ir visi gyviai jūroje išgaišo.
4 Trečiasis išliejo savo dubenį į upes ir vandens šaltinius, ir jie pavirto krauju.
5 Ir išgirdau vandenų angelą sakant:

„Teisus tu, kuris esi ir
buvai, Šventasis,
kad taip nusprendei.
6 Jie išliejo šventųjų ir
pranašų kraują,
todėl duodi jiems gerti kraują.
Taip! Jie to verti!“
7 Aš dar išgirdau aukurą
kalbant:
„Taip, Visagali Viešpatie
Dieve,
tavo nuosprendžiai tikri ir
teisingi!“

8 Ketvirtasis išpylė savo dubenį saulėn, ir jai buvo leista svilinti žmones ugnimi.
9 Žmones degino baisi kaitra, o jie keikė vardą Dievo, kuris turi valdžią šitokioms negandoms. Jie neatsivertė ir nedavė jam pagarbos.
10 Penktasis išpylė savo dubenį ant žvėries sosto, ir jo karalystė paskendo tamsoje, o žmonės krimto savo liežuvius iš skausmo.
11 Jie piktžodžiavo dangaus Dievui dėl savo sopulių ir votių, bet nenusigręžė nuo savo darbų.
12 Šeštasis išliejo savo dubenį į didžiąją Eufrato upę, ir jos vanduo išdžiūvo, kad pasidarytų kelias karaliams iš saulėtekio šalies.
13 Tada aš pamačiau iš slibino nasrų, iš žvėries snukio ir iš melagingo pranašo burnos išeinant tris netyrąsias dvasias, tarytum varles.*
14 O tai yra demonų dvasios, darančios ženklus; jos iškeliauja pas viso pasaulio karalius, kad juos suburtų didžiosios visagalio Dievo dienos kovai.
15 „Štai aš ateinu kaip vagis. Palaimintas, kas budi ir sergi savo drabužius, kad netektų vaikščioti nuogam ir žmonės nepamatytų jo gėdos!“*
16 Jos subūrė juos į vietovę, kuri hebrajiškai vadinasi Harmagedonas*.
17 Septintasis angelas išpylė savo dubenį į orą, ir nuskambėjo iš šventyklos, nuo sosto, galingas balsas: „Įvyko!“
18 Ir pasipylė žaibai, pasklido garsai, sudundėjo griaustiniai, ir

16, 1: Kaip ir Apr 8–9, čia išvardytos nelaimės primena Egipto bausmes (Iš 7–10).
16, 13: Plg. Iš 8, 23.
16, 15: Regis, čia ji patekusi iš 3, 3. 18, nes 14 eilutės tęsinys yra 16 eil.
16, 16: *Harmagedonas*: Megido kalnai, kur buvo sumuštas karalius Jozijas (žr. 2 Kar 23, 29 ir t.), yra pralaimėjimo simbolis ten besirenkančioms kariuomenėms.

kilo baisus žemės drebėjimas,
kokio nebūta, kiek žmogus že-
mėje gyvena, – toks smarkus
buvo drebėjimas! [19] Didysis
miestas suskilo į tris dalis, o
pagonių miestai sugriuvo. Die-
vas atsiminė didįjį Babiloną,
kad jam duotų savo rūstybės
ir įniršio vyno taurę. [20] Ir pabė-
go visos salos, ir nebeliko kal-
nų. [21] Ledo luitai kaip talentai*
krito iš dangaus ant žmonių.
Žmonės keikė Dievą dėl ledų
negandos, nes siaubinga buvo
ši neganda.

E. BABILONO BAUSMĖ IR PASAULIO TEISMAS

Didžioji ištvirkėlė*

17 [1] Tuomet atėjo vienas
iš septynių angelų, tu-
rėjusių septynis dubenis, ir
prakalbino mane: „Eikš, aš tau
parodysiu teismą didžiosios
ištvirkėlės, sėdinčios ant di-
džių vandenų. [2] Su ja ištvirka-
vo žemės karaliai, ir jos ištvir-
kimo vynu pasigėrė žemės
gyventojai.“ [3] Ir jis dvasios jė-
ga nusinešė mane į dykumą.
Ten aš išvydau moterį, sėdin-
čią ant skaisčiai raudono žvė-
ries*, pilno piktžodžiavimo var-
dų, turinčio septynias galvas ir
dešimt ragų. [4] Moteris buvo ap-
sivilkusi purpuru ir škarlatu,
išsipuošusi auksu, brangak-
meniais ir perlais. Ji laikė ran-
koje aukso taurę, pilną ištvir-
kimo šlykštybių ir nešvarumų.
[5] Ant jos kaktos buvo užrašy-
tas vardas, paslaptis: „Didysis
Babilonas* – sostinė – ištvirkė-
lių ir žemės šlykštybių motina.“
[6] Mačiau tą moterį, girtą nuo
šventųjų ir Jėzaus liudytojų
kraujo. Ją matydamas, aš la-
bai stebėjausi. [7] O angelas man
tarė: „Ko stebiesi? Aš tau at-
skleisiu paslaptį moteries ir ją
nešančio žvėries, kuris turi sep-
tynias galvas ir dešimt ragų.“

Paslaptingojo regėjimo aiškinimas

[8] „Žvėris, kurį tu regėjai, bu-
vo, bet jo nebėra; jis ruošiasi
iškopti iš bedugnės, tačiau ei-
na į pražūtį. Žemės gyventojai,
kurių vardai nėra įrašyti gyve-
nimo knygoje nuo pasaulio su-
kūrimo, stebėsis, žiūrėdami į
žvėrį, kad jis buvo ir jo nebėra,
ir jis vėl pasirodys. [9] Čia reikia
proto, apšviesto išminties!
Septynios galvos reiškia sep-
tynias kalvas, ant kurių mote-
ris sėdi.* Taip pat yra septyni
karaliai; [10] penki žlugo, vienas

16, 21: Talentas svėrė apie 26 kg.

17, 1 ir t.: *Babilonu* paprastai čia vadinama Roma, o platesne prasme – Dievo priešai įvairiais laikais.

17, 3: Žvėris, ant kurio sėdi Babilonas, – Romos imperija.

17, 9. 18: Ant septynių kalvų buvo pastatytas Romos miestas, apaštalų laikais viešpatavęs visame žinomame pasaulyje ir sukaupęs savyje visų tautų stabus. Todėl jis čia vadinamas didžiąja ištvirkėle ir pranašaujamas pagoniškos Romos žlugimas, įvykęs V a. po Kr.

tebėra, o vienas dar neatėjo;
kai jis ateis, turės trumpam
pasilikti. [11] O žvėris, kuris bu-
vo ir kurio nebėra, tai yra aš-
tuntasis, bet vienas iš septy-
nių, ir jis eina į pražūtį. [12] Tie
dešimt ragų, kuriuos matei, yra
dešimt karalių, kurie dar ne-
gavo karališkos valdžios, bet
jie gaus ją vienai valandai kar-
tu su žvėrimi. [13] Jie turi vieną
siekinį ir savo galybę bei val-
džią atiduoda žvėriui. [14] Jie ko-
vos su Avinėliu, bet Avinėlis
juos nugalės, nes yra viešpačių
Viešpats ir karalių Karalius,
ir su juo visi pašauktieji, iš-
rinktieji ir ištikimieji.“
[15] Angelas toliau man sako:
„Vandenys, kuriuos regėjai, kur
sėdi ištvirkėlė, yra žmonės, mi-
nios, tautos ir kalbos. [16] Tie de-
šimt ragų, kuriuos matei, ir
žvėris, – jie ims nekęsti ištvir-
kėlės, nuplėš jos drabužius ir
paliks ją nuogą, ės jos kūną ir
ją pačią sudegins ugnyje. [17] Mat
Dievas įkvėpė jų širdyse norą
vykdyti jo sumanymą, siekti
vieno tikslo – atiduoti savo ka-
rališką valdžią žvėriui, kol iš-
sipildys Dievo žodžiai. [18] Ta
moteris, kurią regėjai, yra di-
dysis miestas, valdantis žemės
karalius.“

Angelas skelbia Babilono žlugimą

18 [1] Paskui aš išvydau ki-
tą angelą, nužengiantį
iš dangaus ir turintį didžią ga-
lybę. Žemė nušvito nuo jo skais-
tumo. [2] O jis šaukė skambiu
balsu:

„Krito, krito didysis
Babilonas – sostinė!
Ji pavirto demonų buveine,
visų netyrųjų dvasių
pastoge,
visokių nešvarių ir
nekenčiamų paukščių
landyne.
3 Nuo jos ištvirkimo vyno
buvo girtos visos tautos;
žemės karaliai su ja
ištvirkavo,
o žemės pirkliai pralobo
iš nežabotos jos
prabangos.“

Kvietimas Dievo tautai

4 Ir išgirdau iš dangaus kitą
balsą, skelbiantį:
„Išeik iš jos, mano tauta,
kad nedalyvautum jos
nuodėmėse
ir nepatirtum jos negandų!
5 Nes jos nuodėmės pasiekė
dangų,
ir Dievas prisiminė jos
piktenybes.
6 Atmokėkite jai, kaip ji jums
mokėjo,
ir atiduokite dvigubai
pagal jos darbus.
Dvigubai sumaišykite taurę,
kurią jums ji maišė.
7 Kiek ji puikavo ir lėbavo,
tiek jai paruoškite
kentėjimų ir nuliūdimo,
nes ji savo širdyje kalba:
‘Aš sėdžiu kaip karalienė,

nesu našlė ir liūdesio
nematysiu.'
8 Todėl vieną dieną ją apniks
negandos –
mirtis, gedulas, badas,
ir ji bus sudeginta ugnimi,
nes galingas Viešpats Dievas,
kuris pasmerkė ją."

Sostinė Babilonas apraudama

9* Jos verks ir raudos žemės
karaliai, kurie buvo su ja ištvir-
kavę bei lėbavę, kai pamatys
jos gaisro dūmus. 10 Jie stovi iš
tolo ir, jos kentėjimų išgąsdin-
ti, aimanuoja:
„Vargas, vargas, didysis
mieste!
Babilone, galingasis mieste,
per valandą įvyko tavo
teismas!"
11 Ir žemės pirkliai verkia
ir gedi jos, nes niekas jau ne-
bepirks jų atplukdytų prekių:
12 aukso, sidabro, brangakme-
nių, perlų, švelnios drobės, pur-
puro, škarlato, jokios kvapios
medienos, jokių dramblio kau-
lo dirbinių, jokių brangmedžio
rakandų nei vario, geležies,
marmuro, 13 cinamono, amomo*,
kvepalų, miros, smilkalų, vyno,
aliejaus, smulkiųjų miltų,
kviečių, galvijų, avių, arklių, ve-
žėčių, vergų ir žmonių sielų.
14 „Vasaros vaisiai, kurių taip
geidė tavo siela,
nutolo nuo tavęs;
visoks puošnumas ir
spindesys
tau pražuvo, ir niekas jų
nesuieškos."
15 Tų daiktų pirkliai, iš jos
pralobę, stovės iš tolo, išsigan-
dę jos kentėjimų, verks ir gedės:
16 „Vargas, vargas didžiajam
miestui,
vilkėjusiam ploniausia
drobe, purpuru, škarlatu,
išsipuošusiam auksu,
brangakmeniais ir perlais.
17 Per vieną valandą niekais
virto šitokie lobiai!"
Visi laivų vairininkai, visi
pakrančių laivininkai, visi jū-
reiviai ir visi, kurie jūroje dar-
buojasi, iš tolo sustoję ir 18 ste-
bėdami gaisro dūmus šaukė:
„Kas galėtų lygintis su
didžiuoju miestu?!"
19 Jie bėrė žemes ant galvos,
verkė, gedėjo ir aimanavo:
„Vargas, vargas didžiajam
miestui,
iš kurio prabangos pralobo,
kurie jūroje turėjo laivų.
Per vieną valandą jis
tyrlaukiais virto!
20 Džiūgauk dėl jo, dangau,
ir jūs, šventieji, apaštalai
bei pranašai,
nes Dievas išsprendė jūsų
skundą prieš šitą miestą!"
21 Tuomet vienas galingas
angelas iškėlė akmenį, tarsi
didelį girnakmenį, ir jį sviedė į
jūrą, sakydamas:

18, 9–24: Plg. Ez 27–28 sk.

18, 13: *Amomas*: aromatinga žolė.

„Tokiu smarkumu bus
nublokštas
didysis Babilono miestas,
ir jo nebebus galima rasti.
22 Niekas daugiau nebegirdės
tavyje
arfininkų, giesmininkų,
vamzdininkų,
trimitininkų balsų.
Niekas neberas tavyje
jokių meno kūrėjų,
ir nebesigirdės tavyje
malūno dūzgimo.
23 Tavyje nebešvies žiburio
spindulys,
niekas nebegirdės jaunikio
ir nuotakos balso.
Nes tavo pirkliai buvo tapę
žemės didžiūnais,
nes tavo burtais buvo
suvedžiotos visos tautos
24 ir tavin sutekėjo pranašų ir
šventųjų,
ir visų žemėje nužudytųjų
kraujas."

Džiūgavimas danguje

19 1 Paskui aš girdėjau
danguje skardžius bal-
sus tarsi didžiulės minios, skel-
biančios:
„Aleliuja! Išganymas, šlovė
ir galybė priklauso mūsų
Dievui,
2 nes tikri ir teisingi jo
nuosprendžiai!
Jis nuteisė didžiąją
ištvirkėlę,
kuri sugadino žemę savo
ištvirkavimu;
jis atkeršijo už savo tarnų
kraują, išlietą jos
rankomis."
3 Ir dar kartą jie skelbė:
„Aleliuja! Jos dūmai rūks
per amžių amžius!"
4 Dvidešimt keturi vyresnie-
ji ir keturios būtybės parpuolė
ir pagarbino Dievą, sėdintį sos-
te, sakydami: „Amen. Aleliuja!"
5 O nuo sosto nuskambėjo
balsas:
„Šlovinkite mūsų Dievą,
visi jo tarnai,
visi, kurie bijote jo: maži ir
dideli!"
6 Vėl išgirdau gausingos mi-
nios balsą, lyg didelių vandenų
šniokštimą ar galingų griaus-
tinių dundėjimą. Jie skelbė:
„Aleliuja! Užviešpatavo
mūsų Viešpats Dievas,
Visagalis.
7 Džiūgaukime ir
linksminkimės, ir
duokime jam garbę!
Nes prisiartino Avinėlio
vestuvės* ir jo nuotaka
pasirengusi.
8 Jai buvo duota apsivilkti
spindinčia, tyra drobe;
o ta drobė – tai šventųjų
teisūs darbai."
9 Ir sako man [angelas]: „Ra-
šyk: 'Palaiminti, kurie pakvies-
ti į Avinėlio vestuvių pokylį'."

19, 7: *Avinėlio vestuvės*: Kristaus susivienijimas su išgelbėtąja žmonija po Paskutinio teismo.

Jis pridūrė: „Šie žodžiai yra
tikri Dievo žodžiai!“
10 Aš puoliau jam po kojų, no-
rėdamas jį pagarbinti, bet jis
įspėjo: „Žiūrėk, kad to nedary-
tum! Juk ir aš esu tarnas, kaip
tu ir broliai, kurie laikosi Jė-
zaus liudijimo. Dievą garbink!
O Jėzaus liudijimas yra pra-
našystės dvasia“.

Pirmasis eschatologinis mūšis

11* Aš išvydau atvirą dangų,
ir štai pasirodė baltas žirgas.
Ant jo sėdėjo raitelis, vardu Iš-
tikimasis ir Teisusis; jis tei-
singai teisia ir kovoja. 12 Jo
akys švietė kaip ugnies lieps-
na, o ant jo galvos daug diade-
mų ir įrašytas vardas, kurio
niekas nežino, tik jis pats. 13 Jis
apsirengęs krauju permirkusiu
drabužiu, ir jo vardas – Dievo
Žodis. 14 Jį lydėjo dangaus ka-
reivijos pulkai ant baltų žirgų,
apsivilkę tyros baltos drobės
drabužiais. 15 Iš raitelio burnos
ėjo dviašmenis kalavijas, kuriuo
jis ištiks tautas. Ir jis valdys jas
geležine lazda. Jis mina Visa-
galio Dievo įniršio ir rūstybės
vyno spaustuvą. 16 Ant jo dra-
bužio ir ant strėnų* užrašytas
vardas: „Karalių Karalius ir
viešpačių Viešpats.“
17* Aš regėjau angelą, stovin-
tį saulėje. Jis garsiai šaukė,
kviesdamas visus paukščius,
skrendančius dangaus viduriu:
„Skriskite šen, į didįjį Dievo po-
kylį, 18 ir leskite kūnus karalių,
karo vadų, galiūnų, žirgų, rai-
telių, visų laisvųjų ir vergų, di-
delių ir mažų!“
19 Tuomet išvydau žvėrį ir že-
mės karalius bei jų kariuome-
nes, susirinkusias kovoti su
raiteliu ir jo kariuomene. 20 Žvė-
ris buvo sugautas, o kartu su
juo netikrasis pranašas, jo
akyse daręs ženklus ir jais klai-
dinęs žmones, kurie buvo pri-
ėmę žvėries žymę ir garbino jo
atvaizdą. Jiedu gyvi buvo įmes-
ti į ugnies ežerą su degančia
siera. 21 Visus kitus užmušė
raitelis kalaviju, einančiu iš
burnos. Ir visi paukščiai prisi-
lesė jų lavonų.

Tūkstančio metų viešpatija

20 1 Ir išvydau angelą, nu-
žengiantį iš dangaus,
laikantį rankose bedugnės rak-
tą ir didžiulę grandinę. 2 Jis nu-
tvėrė slibiną – senąją gyvatę,

19, 11–16: Raitelio išvaizda ir ją atitinkantys vardai daugiausia paimti iš ST mesijinių pranašysčių; 11. 15 eil. jis Mesijas, Dovydo sūnus (Iz 11, 3; Ps 2, 9); 12 eil. – dieviška ir transcendenti esybė; 13 eil. – Dievo Žodis, anot Išm 18, 14–15, Velykų nakties Egipte angelas naikintojas, o čia – Paskutinio teismo teisėjas; 16 eil. – visatos valdovas.

19, 16: *Ant strėnų*, arba *ant vėliavos* (pagal šių dviejų žodžių panašumą hebrajų kalboje).

19, 17–21: Plg. Ez 39, 4. 17–20.

20, 2. 7: Kalbama apie piktosios dvasios veikimo apribojimą. 1 000

kuri yra velnias ir šėtonas, –
surišo jį tūkstančiui metų* 3 ir
įmetė į bedugnę, užrakino ją ir
iš viršaus užantspaudavo, kad
nebegalėtų suvedžioti tautų,
kol pasibaigs tūkstantis metų.
Paskui jis turės būti atrištas
trumpam laikui.

4* Aš pamačiau sostus, ir jie
sėdosi į juos, ir jiems buvo pa-
vesta teisti. Taip pat aš regė-
jau sielas tų, kuriems buvo nu-
kirstos galvos dėl Jėzaus
liudijimo ir dėl Dievo žodžio,
kurie negarbino žvėries nei jo
atvaizdo ir neėmė jo žymės sau
ant kaktos ir rankos. Jie atgijo
ir viešpatavo su Kristumi tūks-
tantį metų. 5 Visi kiti mirusie-
ji neatgijo iki pasibaigiant
tūkstančiui metų. Toks yra pir-
masis prisikėlimas. 6 Palai-
mintas ir šventas, kas turi da-
lį pirmajame prisikėlime!
Šitiems antroji mirtis neturi
galios; jie bus Dievo ir Kristaus
kunigai ir viešpataus su juo
tūkstantį metų.

Antrasis eschatologinis mūšis

7 Kai pasibaigs tūkstantis
metų, šėtonas bus išleistas iš
savo kalėjimo 8* ir išeis suve-
džioti tautų, gyvenančių ketu-
riuose žemės kampuose, Gogo
ir Magogo, ir surinkti jų kovai.
Jų skaičius kaip pajūrio smil-
tys. 9 Jie žygiavo per visą žemės
platumą ir apsupo šventųjų
stovyklą ir mylimąjį miestą.
Bet nukrito ugnis iš dangaus
ir juos prarijo, 10* o jų suvedžio-
tojas velnias buvo įmestas į ug-
ninės sieros ežerą, kur dega
žvėris ir netikrasis pranašas.
Jie bus kankinami dieną ir
naktį per amžių amžius.

Pasaulio teismas

11 Paskui aš pamačiau didelį
baltą sostą ir jame Sėdintįjį,
nuo kurio veido pabėgo žemė ir
dangus, ir nebeliko jiems vie-
tos. 12 Ir pamačiau numirusius,
didelius ir mažus, stovinčius
priešais sostą. Ir buvo at-
skleisti papiruso ritiniai, buvo
atversta dar viena, būtent gy-
venimo knyga. Mirusieji buvo
teisiami iš atžymų ritiniuose,
pagal jų darbus. 13 Jūra atida-
vė savo numirėlius, o mirtis ir
mirusiųjų pasaulis atidavė sa-
vuosius. Ir kiekvienas buvo tei-
siamas pagal darbus. 14 Pati
mirtis ir mirusiųjų pasaulis
buvo įmesti į ugnies ežerą. Tai
yra antroji mirtis – ugnies eže-
ras.* 15 Kas tik nebuvo rastas

metų – suprastina ne matematiškai.

20, 4: Čia kalbama apie ištikimuosius Jėzaus mokslo brangintojus. Deja, šioje vietoje tekstas sužalotas. Jis turėtų prasidėti tolesniu sakiniu (*Taip pat aš regėjau sielas tų...*), o 4 eil. pradžia (*Aš pamačiau sostus...*) nukeltina tarp 11 ir 12 eil.

20, 8: Plg. Ez 38 ir 39. Gogo ir Magogo vardai žymi Dievo priešus.

20, 10: Kalbama apie pragarą.

20, 14: Teisiesiems prisikėlus, baigsis mirties valdžia, atsiradusi per nuodėmę.

įrašytas gyvenimo knygoje, tas
buvo įmestas į ugnies ežerą.

F. NAUJA KŪRINIJA

Dangaus Jeruzalė

21 [1*] Aš regėjau naują dan-
gų ir naują žemę, nes
pirmasis dangus ir pirmoji že-
mė išnyko ir jūros taip pat
nebeliko. [2] Ir išvydau šventąjį
miestą – naująją Jeruzalę,
nužengiančią iš dangaus nuo
Dievo; ji buvo išsipuošusi kaip
nuotaka savo sužadėtiniui. [3] Ir
išgirdau galingą balsą, skam-
bantį nuo sosto: „Štai Dievo
padangtė tarp žmonių. Jis ap-
sigyvens pas juos, ir jie bus jo
tauta, o pats Dievas bus su jais.
[4] Jis nušluostys kiekvieną aša-
rą nuo jų akių; ir nebebus mir-
ties, nebebus liūdesio nei aima-
nos, nei sielvarto, nes kas buvo
pirmiau, tas praėjo."

[5] O Sėdintysis soste tarė:
„Štai aš visa darau nauja!" Ir
sako: „Rašyk, nes šitie žodžiai
patikimi ir tikri." [6] Ir jis man
pasakė: „Įvyko! Aš esu Alfa ir
Omega, Pradžia ir Pabaiga.
Trokštančiam aš duosiu dova-
nai gerti iš gyvojo vandens šal-
tinio. [7] Tai paveldės nugalėto-
jas, ir aš būsiu jam Dievas, o jis
bus man sūnus. [8] O bailiams,
neištikimiems, nešvankėliams,
žudikams, ištvirkėliams, bur-
tininkams, stabmeldžiams ir
visiems melagiams skirta da-
lis ežere, kuris dega ugnimi ir
siera; tai yra antroji mirtis."

Mesijinė Jeruzalė

[9] Tuomet atėjo vienas iš sep-
tynių angelų, turėjusių septynis
dubenis, pilnus septynių pas-
kutinių negandų, ir prabilo:
„Eikš, aš tau parodysiu jauną-
ją, Avinėlio sužadėtinę." [10*] Ir
nunešė mane dvasios jėga ant
didelio ir aukšto kalno, ir pa-
rodė man šventąjį miestą, Je-
ruzalę, nužengiančią iš dan-
gaus, nuo Dievo, [11] žėrinčią
Dievo šlove. Jos švytėjimas
tarsi brangakmenio, tarsi jas-
pio akmens, tviskančio kaip
krištolas. [12] Ji apjuosta dide-
liu, aukštu mūru su dvylika
vartų, o ant vartų dvylika an-
gelų ir užrašyti dvylikos Izrae-
lio giminių vardai. [13] Nuo sau-
lėtekio pusės treji vartai, nuo
žiemių treji vartai, nuo pietų
treji vartai ir nuo saulėlydžio
treji vartai. [14*] Miesto mūrai tu-
ri dvylika pamatų, ant kurių
užrašyti dvylikos Avinėlio apaš-
talų vardai.

[15] Kalbantysis su manimi tu-
rėjo aukso mastą išmatuoti
miestui, jo vartams ir mūrams.
[16] Miestas išdėstytas ketur-
kampiu; jo ilgis ir plotis lygūs.

21, 1–4: Plg Iz 65, 17; 8, 8; 25, 8; 35, 10; Ez 37, 27.
21, 1–9: *Avinėlio sužadėtinė* – Kristaus atpirktoji žmonija – Bažnyčia.
21, 10–13: Plg. Ez 40, 2; 48, 31–35.
21, 14: Plg. Ef 2, 20.

Jis išmatavo miestą mastu ir
rado dvylika tūkstančių stadi-
jų*. Jo ilgis, plotis ir aukštis ly-
gūs. [17] Jis išmatavo jo mūrą ir
rado šimtą keturiasdešimt
keturių uolekčių* žmonių mas-
tu, tiek pat ir angelo mastu.
[18] Jo mūras sukrautas iš jas-
pio, o pats miestas iš gryno auk-
so, panašaus į vaiskų stiklą.
[19]* Miesto mūrų pamatai pa-
puošti visokiais brangakme-
niais. Pirmas pamatas yra
jaspio, antras safyro, trečias
chalcedono, ketvirtas smarag-
do, [20] penktas sardonikso, šeš-
tas sardžio, septintas chrizoli-
to, aštuntas berilio, devintas
topazo, dešimtas chrizoprazo,
vienuoliktas hiacinto, dvylik-
tas ametisto. [21] Dvylika vartų –
dvylika perlų, kiekvieni vartai
iš vieno perlo. Ir miesto gat-
vės – grynas auksas, tarsi vais-
kus stiklas.

[22]* Bet aš jame nemačiau
šventyklos, nes Viešpats, visa-
galis Dievas, ir Avinėlis yra jo
šventykla. [23]* Miestui apšvies-
ti nereikia nei saulės, nei mė-
nulio, nes jį apšviečia tviskan-
ti Dievo šlovė ir jo žiburys yra
Avinėlis. [24] Tautos vaikščios jo
šviesoje, ir žemės karaliai atsi-
neš į jį savo puošnumą. [25] Jo
vartai nebus uždaromi dieną, –
nes tenai nebus nakties, – [26] ir
į jį bus sugabenti tautų lobiai
ir brangenybės. [27] Bet ten nie-
kada nepateks, kas netyra, joks
nešvankėlis ar melagis, o tik-
tai tie, kurie įrašyti Avinėlio
gyvenimo knygoje.

22 [1]* Angelas parodė man
gyvybės vandens upę,
tvaskančią tarsi krištolas, iš-
tekančią nuo Dievo ir Avinėlio
sosto. [2]* Aikštės viduryje, tarp
upės atšakų, auga gyvybės me-
dis, duodantis dvylika derlių,
kiekvieną mėnesį vedantis
vaisių, o to medžio lapai tinka
tautoms gydyti. [3] Nieko pra-
keiktino nebebus. Mieste sto-
vės Dievo ir Avinėlio sostas, ir
Dievo tarnai garbins jį. [4] Jie re-
gės jo veidą, ir jų kaktose bus
jo vardas. [5]* Nakties nebebus,

21, 16: 12 000 stadijų – apie 2 300 kilometrų; skaičiai suprastini poetiškai, ne matematiškai.

21, 17: Uolektis – 45 cm, tad 140 uolekčių – apie 65 m.

21, 19: Brangakmeniai – aliuzija į 12 deimantų ant ST vyriausiojo kunigo krūtinės, jie žymėjo 12 izraelitų giminių.

21, 22: Visa naujoji Jeruzalė yra tapusi joje gyvenančio Dievo šventove.

21, 23–26: Plg. Iz 24, 23; 60, 1–11.

22, 1: Plg. Ez 47, 1–12; Zch 14, 8; Jl 4, 18; Pr 2, 9. Upę galima suprasti kaip Šventosios Dvasios simbolį – Šventoji Dvasia yra antgamtinės gyvybės teikėja.

22, 2–3: Gyvybės medis tarp upės atšakų primena rojaus aprašymą, ypač Pr 2, 10. Drauge čia atšaukiamas draudimas grįžti į rojaus palaimą, paskelbtas Pr 3, 22–24. *Tarp upės atšakų* – pažodžiui galima versti ir taip: *vienoje bei kitoje upės pusėje auga gyvybės medis*.

22, 5–6: Plg. Dan 2, 28; 8, 26; 7, 18. 27.

jiems nereikės nei žiburio, nei
saulės šviesos, nes Viešpats
Dievas jiems švies, ir jie vieš-
pataus per amžių amžius.

G. EPILOGAS

6 Tuomet jis man pasakė:
„Šie žodžiai patikimi ir tikri.
Viešpats, pranašų dvasių Die-
vas, atsiuntė savo angelą pa-
rodyti savo tarnams, kas turi
įvykti netrukus. 7 Štai aš vei-
kiai ateinu! Palaimintas, kas
laikosi šios knygos pranašys-
tės žodžių!“
8 Aš, Jonas, visa tai mačiau
ir girdėjau. Išgirdęs ir pamatęs
aš puoliau po kojų rodžiusiam
angelui, norėdamas jį pagarbin-
ti. 9 Bet jis įspėjo: „Žiūrėk, kad
to nedarytum! Juk ir aš esu tar-
nas, kaip tu ir tavo broliai pra-
našai, ir visi, kurie laikosi šios
knygos žodžių. Dievą garbink!“
10 Jis sako man: „Neslėpk
pranašiškų šios knygos žodžių,
nes laikas trumpas. 11 Piktada-
rys toliau tedaro piktadarybes,
kas susitepęs, tesusitepa dar
labiau, teisusis toliau tevykdo
teisumą, ir šventasis dar te-
pašventėja. 12 Štai aš veikiai
ateinu, atsinešdamas atlygį, ir
kiekvienam atmokėsiu pagal jo
darbus. 13 Aš esu Alfa ir Ome-
ga, Pirmasis ir Paskutinysis,
Pradžia ir Pabaiga. 14 Palaimin-
ti, kurie išsiplauna savo drabu-
žius, kad įgytų teisę į gyvybės
medį ir galėtų įžengti pro var-
tus į miestą. 15 O lauke lieka šu-
nys*, burtininkai, palaidūnai,
žudikai, stabmeldžiai ir visi,
kurie mėgsta melą ir jį daro.
16 „Aš, Jėzus, pasiunčiau sa-
vo angelą jums tai paliudyti
apie Bažnyčias. Aš esu Dovydo
atžala ir palikuonis, žėrinti
aušrinė žvaigždė!“
17 Ir Dvasia, ir sužadėtinė*
kviečia: „Ateik!“ Ir kas girdi, te-
atsiliepia: „Ateik!“ Ir kas trokš-
ta, teateina, ir kas nori, tesise-
mia dovanai gyvybės vandens.
18 Aš pareiškiu kiekvienam,
kuris klauso šios knygos pra-
našystės žodžių: „Jeigu kas
prie jų ką pridės – Dievas jam
pridės aprašytų šioje knygoje
negandų. 19 Ir jeigu kas atims
ką nors nuo šios pranašystės
knygos žodžių – Dievas atims
jo dalį nuo gyvybės medžio ir
šventojo miesto, kurie aprašy-
ti šitoje knygoje.“
20 Tas, kuris šitai liudija, sa-
ko: „Taip, aš veikiai ateinu!“
Amen. Ateik, Viešpatie Jėzau!*
21 Viešpaties Jėzaus malonė
su jumis visais! Amen!

22, 15: *Šunys*: iškrypėliai.
22, 17: *Dvasia* – Šventoji Dvasia; *sužadėtinė* – Bažnyčia. *Apie bendrijas* – galima versti ir *bendrijose.*
22, 20: *Ateik, Viešpatie Jėzau!*: liturginis pirmųjų krikščionių šūkis (*Maranata* – žr. 1 Kor 16, 22 paaiškinimą).

PRIEDAI

SENOJO TESTAMENTO SĄVOKŲ ŽODYNAS

Aforizmas – trumpas, vaizdingas, įtaigus posakis, reiškiantis apibendrintą ar netikėtą mintį. Daugelis Patarlių knygos ir Jėzaus posakių yra aforizmai.

Agapė – meilės puota, ankstyvųjų krikščionių šventė, turbūt švenčiama kartu su Eucharistija, buvo visos bendruomenės vaišės. Apaštalas Paulius bara kai kuriuos Korinto bendrijos narius už tai, kad jie savo sueigose nesidalija maistu, bet turtingieji verčiau savo atsineša ir suvalgo, o vargšai lieka alkani (1 Kor 11, 17–22). Turbūt dėl tokio elgesio agapės – meilės puotos – paprotys išnyko.

Alegorija (graik) – netiesioginės reikšmės pasakojimas, kuriame abstrakčios sąvokos, moralinės savybės ar dvasinė tikrovė reiškiamos konkrečiu vaizdu. Giesmių giesmės knyga kai kurių aiškintojų laikoma Dievo meilės savo Tautai ar Kristaus meilės savo Bendrijai alegorija.

Aleliuja – graikiška ir lotyniška hebrajiško *Hallelu-Ja* veiksmažodžio forma, reiškianti *Šlovinkite Viešpatį!*

Ankstyvieji pranašai – vardas, kuriuo ženklinama hebrajiškajame Šventajame Rašte pirmoji Pranašų – Nevi'im – knygų grupuotės dalis. Ankstyvieji Pranašai apima Jozuės, Teisėjų, 1 ir 2 Samuelio, 1 ir 2 Karalių knygas. Žr. Vėlesnieji Pranašai; Pranašai; Raštai.

Antroji Šventykla – Saliamono Šventykla atstatyta, grįžus iš Tremties, pranašams Hagajui bei Zacharijui skatinant ir Ezrai bei Nehemijui vadovaujant. Antrosios Šventyklos laikotarpis prasidėjo VI prieškristinio šimtmečio pabaigoje ir tęsėsi per Erodo Didžiojo iniciatyva atliekamą Šventyklos atstatymą ligi romėnai sunaikino ją 70 m. prieš Kristų.

Apokalipsė (graik.) – *apreiškimas.* Šiuo žodžiu ženklinama ir Šventojo Rašto knygos, kurių turinys yra paslaptingi apreiškimai, paprastai aprašyti simboline kalba ir angelo aiškinami. Apokalipsės turinys siejasi su antgamtiniu pasauliu ir ateities paslaptimis, ypač su Paskutiniu teismu. Šventojo Rašto pavyzdžiai yra Danielio knygos 7–12 skyriuje ir Apreiškime Jonui.

Apokrifai (graik.) – *netikros* (*suklastotos*) knygos. Pamaldaus pobūdžio raštija, susijusi su Šventuoju Raštu, bet nepriklausanti kanonui. Protestantų bendrijos keletą Katalikų bendrijos Senojo Testamento knygų laiko apokrifinėmis, nes jų nėra hebrajiškojoje Biblijoje (Barucho, Tobito, Juditos, 1 ir 2 Makabėjų, Išminties, Siracido ir keleto skyrių Esteros bei Danielio knygose). Žr. Deuterokanoninės knygos.

Apreiškimas – graikiškai *Apokalipsė – šydo nukėlimas.* Danie-

lio knyga ir Apreiškimas Jonui yra du Šventojo Rašto apokaliptinės literatūrinės formos pavyzdžiai. Apokaliptinis žanras buvo priemonė aiškinti esamiems įvykiams per dangiškąjį aiškintoją, kad skaitytojas suprastų įvykių reikšmę. Teologinė Apreiškimo sąvoka pabrėžia, kad tiesa, kuri apreiškiama, arba negalėtų būti atrasta vien žmogišku protu, arba protas turėtų ilgai galynėtis, kol pats tą tiesą atrastų.

Auka – paprotys atnašauti ką nors vertinga Dievui, norint pareikšti pamaldumą ar atsidavimą. Izraeliečių religijoje auka – paprastai gyvulio ar paukščio (nors buvo atnašaujami ir javai) – buvo atnašaujama visos atnašos ar jos dalies apeiginiu sunaikinimu ugnimi ant aukuro. Atnašos sunaikinimas ugnimi vaizdavo aukotojo ryšį su Dievu arba susitaikinimą su Dievu tada, kai *nešvariam* – netinkamam apeigoms – asmeniui būdavo suteikiamas atleidimas ir apvalymas. Krikščionybė perėmė šią aukos sampratą ir pritaikė ją Jėzaus Kristaus mirčiai, mokydama, kad Kristaus auka buvo atlyginimas už žmogaus nuodėmę. Be to, krikščionybėje auka turi naują pobūdį: skatinama apsieiti be vertingų dalykų – pinigų, nuosavybės, laiko, – atsisakant jų arba Bendrijos labui, idant būtų atsidedama Dievo garbinimui ir tarnybai arba rūpinamasi draugija, kuri tarnauja artimo labui, arba tiesiog kad būtų išmalda vargšams.

Chaosas – visapusė netvarka. Artimųjų Rytų mitologijoje chaosą dažnai įasmenina dieviškos būtybės, kurios turėjo būti kitų dievų nugalėtos, idant būtų sukurtas tvarkingas pasaulis.

Charizma (graik.) – Dievo malonės dovana, duota tikinčiajam bendruomenės labui, ypač vienas iš Šventosios Dvasios pasireiškimų pradinėje Naujojo Testamento Bendrijoje. Malonės dovana užduočiai atlikti.

Charizmatikas(-ė) – asmuo, apdovanotas charizma, pavyzdžiui, vyras ar moteris, kitomis kalbomis šlovinantis Dievą.

Deginamoji auka – sudeginama visa auka. Ši auka buvo ypatinga Dievo garbinimo atnaša.

Dekalogas – graikiškai *dešimt žodžių*. Įprastas vardas įsakymų, duotų Išėjimo 20, 1–17 ir Įst 5, 6–21 skaitiniuose.

Demonas – dvasinė ar nefizinė būtybė, apskritai kalbant, priešiška žmonėms, daugumoje Senojo Testamento skaitinių pavaldi Dievui (žr. Job 1–2). Hebrajiškas vardas buvo *satan* – *priešgyna, priešininkas.* Naujojo Testamento laikais demonai apskritai buvo laikomi priešiškais ir Dievui. Užtat pikti arba darantys piktą įtaką žmonėms – sukeliantys ligas, psichinius sutrikimus.

Deuterokanoninės – graikiškai *(priklauso) antrajam kanonui.* Šiuo vardu ženklinamos Šventojo Rašto knygos, kurių nėra hebrajiškajame kanone, bet kurios buvo pridėtos graikiškajame vertime Septuagintoje – ir

perimtos lotyniškajame vertime – Vulgatoje. Deuterokanoninės knygos yra šios: Barucho, Tobito, Juditos, 1 ir 2 Makabėjų, Siracido, Išminties ir priedai Esteros bei Danielio knygose.

Deuteronominė reforma – religinė reforma ir atgimimas, prasidėjęs 621 m. prieš Kristų, karaliaus Jošijo valdymo laikais. Šventojo Rašto tyrinėtojai sutaria, kad knyga, kurios nuostatai buvo perskaityti žmonėms Šventyklos sueigoje, buvo neseniai Šventyklą valant užtikta Pakartoto Įstatymo knyga (žr. 2 Kar 22, 8 – 23, 25). Šios reformos metu iš Šventyklos apeigų buvo pašalinti pagoniškieji suteršimai, įteisinti veikiant asirų imperijos įtakai.

Deuteronomistas – mokslininkų vartojamas vardas įkvėptajam autoriui ar autoriams, rašiusiems ir redagavusiems deuteronomistinės istorijos knygas – Jozuės, Teisėjų, 1 ir 2 Samuelio, 1 ir 2 Karalių. Jos apima Izraelio istoriją nuo Kanaano užkariavimo iki Babilonijos tremties. Įprasta jį ženklinti raide *D*.

Deuteronomistinė istorija – Jozuės, Teisėjų, 1 ir 2 Samuelio, 1 ir 2 Karalių knygų rinkinys. Joms būdinga bendras teologinis požiūris: klusnumas Dievui neša palaiminimą, neklusnumas – prakeikimą. Ji apima Izraelio istoriją nuo Kanaano užkariavimo iki Babilonijos tremties. Pakartoto Įstatymo knyga teikia visai Deuteronomistinei istorijai teologinį požiūrį.

Efraimas – svarbiausia Izraelio – Šiaurinės karalystės – giminė. Žr. Šiaurinė karalystė.

Egzegezė – teksto aiškinimas, nagrinėjimas. Jos tikslas – atskleisti prasmę, kurią norėjo pateikti įkvėptasis autorius savo pirmiesiems skaitytojams.

Ekleziologija – Bendrijos reikšmės teologija; Bendrijos formų, sandarų ir reikšmės studijos.

Ekumenizmas – iš graikiško žodžio *oikoumene* – *(visas) gyvenamas pasaulis.* Katalikų bendrijos sąjūdis, kurio tikslas ieškoti bendros kalbos ir santykiauti su skirtingomis krikščionių bendrijomis. Nuo Vatikano II Susirinkimo (1963–1965) ekumeninė veikla yra tapusi svarbiu Katalikų bendrijos tikslu.

Elohistas – mokslininkų vartojamas vardas vienam Penkiaknygės rašyto šaltinio įkvėptajam autoriui įvardyti. Elohistui būdinga vartoti semitiškąjį žodį *Elohim* – Dievas, užuot vartojus tikrinį vardą *Jahvė* – VIEŠPATS pasakojant apie tikėjimo protėvius prieš Mozės laikotarpį. Įprasta jį ženklinti santrumpa *E*. Žr. Jahvistas.

Epigrafas – įrašas, paprastai iškaltas ar įraižytas akmenyje. Epigrafai, užtinkami archeologinių kasinėjimų metu, teikia žinių apie savojo laikotarpio kalbą ir papročius.

Eschatologija – mokymas apie *Pabaigą*. Pranašų knygose paprastai kalbama apie Izraelio ar Judo – nepriklausomų karalysčių – galą. Vėliau, apokaliptinėje raštijoje, *galas* ėmė reikšti pasaulio pabaigą.

Esenai – judaizmo sekta Jėzaus laikais. Juos aprašo I kristinio šimtmečio judėjų istorikai Filonas bei Juozapas Flavijus ir romėnas Plinijus. Atrodo, kad Negyvosios jūros ritiniai buvo esenų bendruomenės nuosavybė.

Etiologija – pasakojimas, paaiškinantis kokio nors reiškinio ar dalyko priežastį. Daug pasakojimų Šventajame Rašte galėjo būti sukurta tuo tikslu. Pavyzdžiui, pasakojimas apie Loto žmoną (žr. Pr 19, 26) galėjo būti sukurtas norint paaiškinti prie olos angos stovintį druskos stulpą.

Etnologija – rasių ir tautinių grupių studijos.

Fariziejai (hebr.) – *Atskirieji*. Viena iš pagrindinių judėjų grupių, atsiradusių judaizme prieš Jėzaus gimimą ir pirmavusių po Šventyklos sunaikinimo 70 m. Fariziejai padėjo išblaškytai tautai pritaikyti gyvenime rašytąjį Mozės Įstatymą, sukurdami išsamią žodinių nuostatų sistemą. Jie buvo įtakingi Sinagogos raidoje ir ištikimai gynė naujas Apreiškimo įžvalgas – angelus, kūno prisikėlimą ir pomirtinį gyvenimą. Dalis neigiamo fariziejų vertinimo Naujajame Testamente atspindi vėlesnius šių judaizmo vadų sankirčius su pirmykšte Krikščionių bendrija.

Fariziejizmas – reformos sąjūdis judaizme, atsiradęs I prieškristiniame šimtmetyje. Po Jeruzalės sunaikinimo 70 m. po Kristaus šis sąjūdis buvo labai reikšmingas religiniame judaizmo gyvenime. Fariziejizmas, būdamas pasauliečių sąjūdis, stengėsi stiprinti žydų gyvenimą, pabrėžiant ištikimybę Mozės Įstatymui. Fariziejai jautėsi kaip namie vietinėje sinagogoje, mokydami šventųjų Raštų, tikėjimo paveldo ir pamaldžios ištikimybės. Nors Jėzus turėjo daug bendrų tikslų su fariziejizmu, evangelijos rodo jo sankirtį su fariziejizmu aiškinant Mozės Įstatymą.

Formų istorija – teksto aiškinimas, nagrinėjimas, kreipiant dėmesį į skaitinių literatūrinę formą Šventojo Rašto knygoje, – pavyzdžiui, palyginimų ir stebuklų pasakojimų kilmę evangelijose, – stengiantis atkurti istoriškąjį kontekstą, kuriame jie atsirado prieš įterpiant į evangelijas.

Fundamentalistas – krikščionis, kuris skaito Šventąjį Raštą – Dievo žodį – raidiškai, t.y. be sveiko dėmesio Šventojo Rašto knygų kilmei ir įkvėptojo autoriaus bei jo knygos istoriškajam kontekstui.

Gemara – žr. Talmudas.

Gnosticizmas – iš graikų žodžio *gnosis* – žinojimas. Religinio pobūdžio filosofija ir gyvenimo būdas, turintis slaptą – ezoterinį – žinojimą apie tikrąją Visatos prigimtį. Gnosticizmas žydėjo nuo II ligi IV kristinio šimtmečio, bet gnostiniai poslinkiai pastebimi jau Naujojo Testamento laikais. Gnostinių filosofijų įsitikinimai įvairuoja, bet visos jos tariasi turinčios ir galinčios suteikti savo sekėjams slaptą žinojimą. Kai kurie Nau-

jojo Testamento raštai apaštalų Pauliaus ir Jono laiškai – galynėjosi su gnostikais. Ankstyvieji Bendrijos teologai gnosticizmą laikė erezija. Stambi gnostikų rašinių *biblioteka* buvo užtikta Nag Hammadi vietovėje (Egipte) 1946 m.

Haggada(h) („h“ netariama) – ne teisinio pobūdžio judėjų pasakojimai, anekdotai ir kitokia medžiaga, tapę Talmudo dalimi. Žr. Talmudas.

Halaka(h) – judėjų nuostatai ir taisyklės, kurių nėra Šventajame Rašte, tapę teisine Talmudo dalimi. Žr. Talmudas.

Hallelu-Ja(h) – hebrajiškas žodis, kuris reiškia *Šlovinkite Viešpatį!* Graikiškasis bei lotyniškasis žodžio rašymas *Alleluia* yra dažnas liturgijoje.

Hasmonėjai – vardas, kuriuo ženklinama judėjų dinastija, kilusi iš Makabėjų brolių. Ji valdė judėjus nuo 135 ligi 36 m. prieš Kristų. Paskutinį hasmonėją nušalino nuo sosto Erodas Didysis. Helenizmas – Artimųjų Rytų sugraikinimas, graikų kultūros idealų perėmimas. Graikų gyvenimo būdą atnešė Aleksandras Didysis, 333–323 m. prieš Kristų užkariavęs rytinius Viduržemio jūros kraštus. Užkariautieji kraštai, patekę į graikų politinę įtaką, perėmė graikų kalbą, papročius ir gyvenimo būdą.

Herem – vispusis priešo sunaikinimas aukojant karo grobį Dievybei. Semitų karo paprotys. Ilgainiui izraeliečiai šio papročio atsisakė. Žr. Mt 5, 43–48.

Hiksai – egiptiečių faraonų dinastijos (1850–1500 m. prieš Kristų). Tuomet faraonai buvo semitų kilmės. Hiksų viešpatavimas Egipte teikia istorinį pagrindą pasakojimams apie izraeliečių protėvius semitus Egipte (žr. Pr 37–50).

Himnas – religinė poema – giesmė, atliekama palydint muzikai Šventyklos pamaldose.

Istorinis kritinis metodas – teksto aiškinimas stengiantis jį suprasti istoriškajame kontekste, t.y. nagrinėjant tekstą ieškoma, ką buvo norima juo pasakyti pirmiesiems skaitytojams jų aplinkoje. Pavyzdžiui, istorinis kritinis aiškinimas Iz 7, 14 teksto – *Štai ta mergelė laukiasi...* – klausia, ką ši pranašystė reiškė Jeruzalės gyventojams VIII a. prieš Kristų, o ne ką jis ilgainiui ėmė reikšti krikščionims. Šis metodas naudojamas istorijos tyrinėjimui, norint suprasti tekstą sąlygojusias praeities aplinkybes ir prasmės plėtimą, slypintį po teksto paviršiumi. Istorinis kritinis metodas apima literatūrinių formų tyrinėjimą ir redakcijos istoriją.

Iškilmė – religinis festivalis: Perėjimo, Savaičių, Palapinių šventės.

Išminties raštija – Šventojo Rašto Išminties knygų rinkinys. Jis apima Patarlių, Koheleto, Išminties ir Siracido knygas, įskaitant Jobo knygos dalis ir kai kurias psalmes.

Išmintis – žmonijos žinojimo kraitis, mokytojo perduotas mokiniui, tėvų – vaikui. Išmintis rėmėsi pasikartojančiu žmo-

nių elgesio modeliu bei moraliniais veiksmo padariniais ir savo *patarimą* išreiškė šmaikščiu posakiu – dažniausiai patarle.

Izraelis – vardas, duodamas ir dvylikos giminių karalystei, kurios karalius buvo Saulius, Dovydas bei Saliamonas, ir šiaurinei šios karalystės daliai, kuri atsiskyrė po Saliamono mirties ir pradėjo nepriklausomą politinę istoriją su karaliumi Jeroboamu I (žr. 1 Kar 12). Žr. Šiaurinė karalystė; Pietinė karalystė.

Įasmeninimas – literatūrinis pomėgis abstrakčią savybę ar dvasinę tikrovę vaizduoti kaip gyvą būtybę – asmenį. Patarlių knyga apie Išmintį sako: *Ilgas gyvenimas yra jos dešinėje, jos kairėje yra turtai ir garbė. Jos keliai yra malonūs, o visi jos darbai – ramūs* (Pat 3, 16–17). Apie išmintį kalbėti, lyg ji būtų žmogiška būtybė, yra įasmeninimas.

Įkvėpimas – tikėjimo tiesa – įsitikinimas, kad žmogaus tarti žodžiai iš tikrųjų yra Dievo žodžiai. Antikos pasaulyje buvo tikima, kad pranašai ir orakulai buvo įkvėpti. Krikščionybės tikėjimo pavelde įkvėpimo sąvoka buvo pritaikyta visam Šventajam Raštui. Įkvėpimas platesne prasme apima įkvėptą tikėjimo paveldą, – Dievas panaudojo daugelį žmonių ir jų kultūrinį palikimą žmogui prakalbinti Šventojo Rašto mokymu. Vatikano II Susirinkimas pabrėžia Šventojo Rašto įkvėpimą, bet įspėja, kad Dievas kalba *per žmones žmonių būdu*. Užtat moko, kad būtų atsižvelgiama į tai, *ką šventieji rašytojai iš tikrųjų turėjo mintyje* (DV, 12).

Įstatymas – įprastas lietuviškas vertimas žodžio *Tora(h)*, kuris reiškia *Mokymą* arba *Vadovą*. Siauresne prasme Tora reiškia Penkiaknygę – penkias Mozės knygas: Pradžios, Išėjimo, Kunigų, Skaičių ir Pakartoto Įstatymo. Tora dažnai vadinama *Mozės Įstatymu*, nors jos turinys nėra tik teisiniai nuostatai. Nors apaštalas Paulius pasmerkė pastangas laimėti išganymą per Įstatymo įsakytus darbus, vyraujanti Šventojo Rašto nuostata Įstatymo atžvilgiu laiko Įstatymą Dievo dovana ir džiaugsmo šaltiniu. Įstatymas sudaro progą parodyti Dievui ištikimybę kasdien. Žr. Penkiaknygė; Pranašai; Tora; Raštai.

Įžvalga – gebėjimas atskirti tai, kas yra vertinga, nuo to, kas nevertinga, ypač dvasinėje ir moralinėje plotmėje.

Jahvė – hebrajiškasis Dievo vardas. Paprastai aiškinamas remiantis veiksmažodžiu *būti* ar *tapti*. Taigi *Tas, Kuris yra* arba *Jis Yra*. Šiame leidinyje Dievo vardas Jahvė verčiamas žodžiu Viešpats ir rašomas didžiosiomis raidėmis VIEŠPATS, primenant skaitytojui, kad tai paties Dievo apreikštas vardas. Žr. Iš 3, 1–14.

Jahvistas – vardas, kuriuo vadinamas vieno iš keturių Penkiaknygės rašytinių šaltinių autorius. Nuo pat savo pasakojimo pradžios (žr. Pr 2, 4),

Jahvistas vartoja vardą *Jahvė* Dievui ženklinti, o kito šaltinio autorius – Elohistas – vartoja vardą *Elohim* Dievui ženklinti. Šventojo Rašto tyrinėtojai Jahvisto pasakojimą laiko seniausiu rašytiniu Penkiaknygės šaltiniu. Žr. Elohistas; Penkiaknygė; Kunigiškasis autorius.

Judo giminė – Judas – svarbiausia Pietinės karalystės giminė. Žr. Pietinė karalystė.

Juozapas Flavijus – romėnas, I kristinio amžiaus judaizmo istorikas, kurio judėjų istorijos veikalai buvo parašyti norint laimėti romėnų imperijos palankumą judėjams. Jo veikalai – *Žydų karai* ir *Žydų senovė* – duoda daug vertingų žinių apie vėliausių Senojo Testamento knygų foną ir Naująjį Testamentą.

Kanaanas – kraštas, kurį izraeliečiai užėmė po Išėjimo iš Egipto žemės. Kanaano teritorija buvo platesnė už Izraelio tautos žemę.

Kanonas (graik.) – matavimo lazda, o vėliau ir norma, pagal kurią aptariamas ar įvertinamas dalykas. Krikščionys vartoja šį žodį savo norminių Šventojo Rašto knygų sąrašui ženklinti. Katalikų bendrijos šventųjų knygų kanonas yra platesnis už protestantiškųjų bendrijų kanoną, bet siauresnis už ortodoksų kanoną. Žr. Apokrifai; Pseudografija.

Kanoninė – Šventojo Rašto knyga, pripažinta norminio Šventojo Rašto dalimi.

Kanoninė kritika – Šventojo Rašto teksto aiškinimas, kai teksto prasmė nagrinėjama atsižvelgiant į visą Šventojo Rašto kanoną, o ne vien jo dalis. Žr. Formų kritika; istorinis kritinis metodas; literatūrinė kritika; redakcijos kritika.

Keramikos tipologija – metodas skirtingiems archeologiniams – piliakalnio – klodams datuoti, skirstant užtiktas keramikos šukes į grupes pagal jų apytikrį amžių.

Kodeksas – rankraštis, kurį sudaro atskiri rašinio lapai, sudėti vienas ant kito ir įrišti. Kodeksas – knygos ištaka. Žr. Ritinys.

Koheletas (hebr.) – žmogus, vadovaujantis sueigai. Koheletas Vulgatoje vadinamas Eklesiastu.

Kosmosas – graikiškas žodis, ženklinantis darną, tvarką. Kosmosas – darnos, tvarkos, tam tikro pastovumo sukurtas pasaulis, kurio priešprieša – nepastovumas ir chaosas.

Košer – maistas, paruoštas pagal religijos nustatytas taisykles. Skiriama tai, kas švaru, ir tai, kas nešvaru. Maistas turi būti paruoštas iš produktų, kurie yra *švarūs* – nedraudžiami valgyti – pagal košer, t. y. švarumo, reikalavimus.

Kristologija – teologinės tiesos, aptariančios Jėzų Kristų – jo prigimtį ir išganymo misiją. Teologinė kristologija pabrėžia Jėzaus dieviškumą, istorinė kristologija – Jėzaus žmogiškumą.

Kristus (graik.) – hebrajiškojo *Mašiah* atitikmuo (žr. Mesijas).

Abu žodžiai reiškia *pateptąjį*, t. y. žmogų, pašventintą užduočiai išpilant ant galvos aliejų. Pirmieji krikščionys, duodami šį titulą Jėzui, išreiškė savo tikėjimą, kad Jėzus yra Izraelio Mesijas.

Kronikininkas – Senojo Testamento tyrinėtojų duotas vardas įkvėptajam 1 ir 2 Kronikų, Ezdro ir Nehemijo knygų rinkinio autoriui ar autoriams.

Kultas – apeigos ir religijos praktika izraeliečių Šventykloje ar pagonių alkvietėse.

Kunigiškasis šaltinis – vienas iš Penkiaknygės šaltinių. Įprasta jį ženklinti rade P. Šventojo Rašto tyrinėtojų manymu, šis šaltinis buvo sudarytas izraeliečių kunigų Babilonijos tremtyje VI a. prieš Kristų. Jo turinį sudaro Šventyklos Dievo garbinimo nuostatai bei taisyklės ir genealoginio bei teisinio pobūdžio medžiaga.

Leitmotyvas – būdinga knygos tema. Vedamoji mintis, daug sykių pakartojama ar pabrėžiama.

Levirato santuoka – iš lotynų žodžio *levir – vyro brolis*. Izraelio senovėje buvo nuostata, kad vyras privalėjo vesti savo mirusio brolio našlę, jei jo brolis mirė nepalikdamas vaikų su savo vardu. Vaikai, gimę iš našlės ir jos svainio, buvo laikomi mirusiojo vyro palikuonimis, turinčiais teisę paveldėti jo nuosavybę ir vadintis jo vardu. Atrodo, kad šis paprotys jau buvo seniai išnykęs – drauge su poligamijos papročiu – prieš Jėzaus laikus, bet jis davė pagrindą sadukiejams kelti klausimą Jėzui (žr. Mt 22, 23–33; Mk 12, 18–27; Lk 20, 27–40): kuris iš septynių brolių bus vyras amžinajame gyvenime moters, kurią jie visi vienas po kito vedė pagal levirato – svainio – įstatymą.

Levitas – narys Levio giminės, kuri buvo įpareigota rūpintis Izraelio Dievo garbinimu. Levitai neturėjo nuosavos žemės, bet gyveno iš atnašų Šventyklos aukoms.

Liejamoji atnaša – liejimas skysčio, vyno ar aliejaus, ant žemės kaip aukos Dievybei.

Literatūrinė kritika – kadaise ji reiškė tai, kas nūdien vadinama *šaltinių kritika*, t. y. ieškojimą Šventojo Rašto knygų teksto šaltinių. Jahvisto, Elohisto ir kitų pagrindinių pirmųjų keturių Penkiaknygės knygų rašytinių šaltinių atskyrimas yra geras pavyzdys. Nūdien reiškiasi literatūrinės kritikos pobūdis, kuris priima turimą tekstą tokį, koks jis yra, ir nemėgina atsekti jo ankstesnių stadijų. Šis vėlesnis kritikos poslinkis labiau rūpinasi teksto prasme šiuolaikiniam skaitytojui negu istoriškuoju teksto kontekstu. Žr. Kanoniškoji kritika; Istorinis kritinis metodas; Šaltinių kritika.

Liturgija – iš pradžių šis žodis reiškė visuomeninės tarnybos gerą darbą, atlygintą turtingo piliečio, nes skirtas bendram labui. Nūdien jis reiškia viešą Bendrijos Dievo garbinimą. Žodis *Ta Liturgija* dažnai vartojamas Eucharistijos šventimo prasme.

Matriarchatas (graik. matriarchė) – reiškiančio *motinos valdymas*; pirmykštės bendruomenės ankstesnioji stadija, kuriai būdinga motinos giminė, jos teisė. Žr. Patriarchatas.

Megilla(h) (daugiskaita Megillot) – hebrajiškai *ritinys*, t. y. ilgas pergamento ar papiruso gabalas, ant kurio buvo užrašytas knygos tekstas. Švenčių ritiniai: Rutos, Giesmių giesmės, Koheleto, Esteros ir Raudų knygos. Kiekviena jų buvo skaitoma sinagogos pamaldose per kurią nors šventę.

Mesijas (hebr.) – *pateptasis*. Šis žodis galėjo ženklinti įvairius pareigūnus, įskaitant kunigus, bet ilgainiui tapo karaliaus iš Dovydo dinastijos titulu. Kai karalius buvo sodinamas į sostą, jo galva būdavo patepama aliejumi. Po Babilonijos tremties, kai nebebuvo Judo karalystės karaliaus, žodis *mesijas* tapo nuoroda į idealų asmenį, kuris ateityje atkurs Izraelio karalystę. Žr. Kristus.

Metafora – tiesioginis palyginimas, kuriame nevartojama žodelyčiai *kaip* ar *panašiai*. Jėzus pavartojo metaforą, kai sakė: *Aš – avių vartai* (Jn 10, 7). Apskritai – žodžio ar posakio vartojimas perkeltine prasme.

Midraš(as) – hebrajiškai *paaiškinimas*. Šventojo Rašto aiškinimo metodas, kurį išvystė judėjų mokytojai prieš Kristaus atėjimą. Midrašo metodu Šventojo Rašto skaitinys yra cituojamas iki jo šiuolaikinio pritaikymo. Tada citata nutraukiama, duodamas paaiškinimas ar pritaikymas. Mt 2, 16–23 yra geras midrašo pavyzdys. Matas daro užuominą į Jer 31, 15–17, bet cituoja tik Jer 31, 15 (apie Rachelės ašaras). Kai Jeremijas tęsia, skelbdamas atlygį už tas ašaras ir izraeliečių grįžimą iš tremties, Matas rašo apie Jėzaus, Marijos ir Juozapo grįžimą iš Egipto.

Mišna(h) – Žr. Talmudas.

Mitas – pasakojimas, išreiškiantis dvasinę tiesą ar esminį kurios nors kultūros įsitikinimą. Mitai ypač teikia dalykų kilmės paaiškinimus, dažnai per dieviškų būtybių ar antžmogiškų gyvūnų grumtynes. Kadangi Šventasis Raštas tvirtai tiki vieną vienintelį Dievą, šventraštiniuose mituose dieviškos būtybės išblėso, bet titaniškasis galynėjimasis gėrio su blogiu tebejaučiamas. Žr. pasakojimą apie Rojų (Pr 2–3), apie Babelio bokštą (Pr 11, 1–9). Kitoks Rojaus mitas yra Ez 28, 11–19 skaitinyje. Šie pasakojimai išreiškia, kad žmogus savo jėgomis negali pasiekti Dievo lygio.

Mokinys – sekėjas. Jėzaus mokinys – asmuo, kuris girdi jo mokymą ir pagal jį gyvena.

Nazir(as) – žmogus – vyras ar moteris, kuris daro religinį įžadą griežtai laikytis Viešpaties, kaip paaiškinta Skaičių knygoje (žr. Sk 6, 1–21). Pagal tą įžadą reikia labai griežtai laikytis apeiginio švarumo nuostatų, susilaikyti nuo svaiginamųjų gėrimų ir nesikirpti plaukų. Samsonas, apie kurį rašoma Teisėjų knygoje (žr. Ts 13–16), buvo naziras, nors jis ne visad

laikėsi įžado reikalavimų. Apaštalas Paulius padarė naziro įžadą (žr. Apd 18, 18; 21, 23–24).

Negyvosios jūros ritiniai – rinkinys rankraščių, užtiktų 1947 m. olose prie Negyvosios jūros, Kumrano tarpeklyje. Ritiniai kadaise priklausė esenų bendruomenei, žydėjusiai Kumrane nuo vėlyvojo II prieškristinio amžiaus iki žydų sukilimo 66 m. po Kristaus. Romėnai ją sunaikino 68 m. po Kristaus. Ritinių svarba Šventojo Rašto studijoms yra dviguba. Jie apima hebrajiškojo Senojo Testamento (išskyrus Esteros) knygų rankraščius, kurie yra bemaž tūkstantmečiu ankstesni už iki šiol turėtus, ir duoda naujos šviesos apie judaizmo įsitikinimus bei gyvenimą Jėzaus laikais.

Neklaidingumas – tiesa, kad Šventasis Raštas yra neklaidingas. Griežta prasme, anot protestantų fundamentalistų, neklaidingumas apima ir teiginį, kad Šventojo Rašto knygų originalai buvo neklaidingi visais požvilgiais – teologiniu, istoriniu, moksliniu. Ribotesnė Šventojo Rašto neklaidingumo samprata teigtų, kad Šventasis Raštas yra neklaidingas vadovas tikėjimo dalykuose, bet gali daryti istorinių klaidų, kurios nesuderinamos su šiuolaikiniu mokslu. Vatikano II Susirinkimas šitaip aptaria Šventojo Rašto neklaidingumą: *Visa, ką įkvėptieji autoriai arba šventieji rašytojai sako, turi būti laikoma Šventosios Dvasios žodžiais. Todėl išpažintina, kad Šventasis Raštas tvirtai, ištikimai ir be klaidos moko tiesos, kurią Dievas norėjo apreikšti šventosiose knygose mūsų išganymui* (DV, 11). Posakis *mūsų išganymui* – t. y. ne dėl istorinių ar mokslinių žinių – nustato Šventojo Rašto neklaidingumo ribas.

Ostrakai – keramikos šukės su įbrėžtu įrašu. Kasinėjant archeologų užtikti ostrakai teikia žinių apie įbrėžimo metu naudotą kalbą. Ostrakų naudojimas atspindi faktą, kad pergamentas ir papirusas buvo retos ir brangios rašymo priemonės, – jie buvo vartojami tik ypatingam reikalui. Kasdieniniams poreikiams žmonės vartodavo puodų šukes, niekam kitam nebetinkamas. Šukių su įbrėžtu įrašu užtikta tūkstančiai.

Pagonis – vyras ar moteris ne žydas.

Palapinių šventė – vynuogių ir alyvų derliaus nuėmimo pabaigtuvių iškilmė, švenčiama mūsų spalio mėnesį. *Palapinių švente* ji buvo vadinama todėl, kad derliaus nuėmėjai gyvendavo laikinose lauko palapinėse.

Paleografija – senų rašymo būdų studijos. Ji padeda datuoti rankraščius, nes rašymo būdas keisdavosi. Užtat skirtingi tos pačios knygos rankraščiai gali būti surikiuoti į jų parašymo seką. Paleografija padeda sugrupuoti ir skaityti ostrakuose įbrėžtus įrašus.

Panašumas – dviejų dalykų palyginimas, vartojant žodžius *panašiai* ar *kaip*. Žr. Metafora.

Parenezė (graik. paraėnesis) – moralinis raginimas skaitytojui ar klausytojui taisyti elgesį ir dorai gyventi. Paprastai jį lydi sveiko proto išmintis. Parenezė būdinga Išminties knygoms ir apaštalo Pauliaus laiškams.

Paruzija (graik. parousia) – artumas. *Būti arti* reiškia *ateiti, pasirodyti.* Užtat Paruzija ženklina Antrąjį Kristaus atėjimą.

Paslaptis – dvasinė tikrovė, kurios niekad negalima visapusiškai suprasti. Paslaptis nėra tamsi protui, bet turi savybę, kurios žmogaus protas negali visapusiškai aprėpti. Dievo meilė mums yra paslaptis ne dėl to, kad negalime suprasti, kas yra meilė, bet dėl to, kad negalime aprėpti Dievo meilės pilnatvės, kad ir kaip stengtumės tai daryti.

Patarlė – trumpas sveiko proto išminties posakis. Ilga patirtis daugelio, šmaikštus posakis vieno! Posakis dažniausiai dvieilis. Antroji eilutė paprastai pakartoja ar išvysto, kartais kontrastu, pirmosios eilutės mintį. Šis požymis vadinamas paralelizmu ir yra būdinga hebrajiškos poezijos savybė. Patarlės cituojamos daugelyje Šventojo Rašto knygų, bet didysis jų rinkinys yra Patarlių knyga. Be to, ilgesnės esė formos patarlių yra ir Išminties knygoje bei Siracido knygoje.

Patriarchatas – pirmykštės bendruomenės vėlesnioji stadija, kuriai būdinga tėvo giminė, jos teisė. Patriarchas (graik. giminės galva, protėvis). Žr. Matriarchatas.

Patristinis – iš graikiško žodžio *tėvas.* Šiuo žodžiu ženklinamas patristinis – ankstyvasis Krikščionių bendrijos teologų, paprastai vadinamų *Tėvais,* laikotarpis. Patristinis laikotarpis prasidėjo su Naujojo Testamento knygų užsibaigimu po 100 kristinių metų ir pasibaigė keletu šimtmečių vėliau. Tuo laikotarpiu buvo aptartas Tikėjimo išpažinimas ir daug kitų svarbių krikščionybės tiesų – Dievo tapimas Žmogumi (Įsikūnijimas) ir Švč. Trejybė.

Penkiaknygė – graikiškai *Pentateuchas,* t. y. *Penki (Mozės) ritiniai.* Penkiaknygę sudaro šios knygos: Pradžios, Išėjimo, Kunigų, Skaičių ir Pakartoto Įstatymo. Šiuolaikiniai Šventojo Rašto tyrinėtojai sutaria, kad keturios šių knygų yra vėliau sudarytos (turbūt Babilonijos tremtyje) iš ankstesnių nepriklausomų šaltinių, kurie atpažįstami iš jų rašymo savybių. Seniausias jų – *J* šaltinis – vartoja iš pat pradžių Dievui ženklinti hebrajišką žodį *Jahvė* ir gali būti susietas su karaliaus Dovydo dvaru. Jis atspindi Pietinės Judo karalystės tikėjimo paveldą. Kitas šaltinis *E* – vartoja *Elohim* vietoj Jahvės, pasakodamas apie protėvius, gyvenusius prieš Mozės laikotarpį, ir atspindi tikėjimo paveldą, kuris yra Šiaurinės Izraelio karalystės giminių palikimas. Trečiasis šaltinis *P* – sudarytas iš kunigijos kraičio – nuostatų ir Šventyklos poreikių. Ženklinimas raide *P* rodo vokiečių mokslininkų įnašą į Penkia-

knygės tyrinėjimą. Vokiškas žodis *Priester* reiškia *kunigą*. Kadangi šio šaltinio medžiaga siejasi su kunigija, jis ir ženklinamas raide *P* – Kunigiškasis šaltinis.

Perėjimo iškilmė – žydų šventė, mininti lemtingąjį Išėjimą iš Egipto.

Pietinė karalystė – likusioji nepadalyta Izraelio karalystės dalis tada, kai šiaurinės giminės pasitraukė iš Izraelio po Saliamono mirties (žr. 1 Kar 12).

Platonizmas – filosofinė sistema, kilusi dalinai iš Platono, bet platesnė už jo mokymą. Platonizmas teigė, kad dvasios pasaulis ir daiktai yra pernelyg atskiri, o medžiaginis pasaulis, palyginus su dvasios pasauliu, yra menkavertis. Krikščionybėje būta platonizmo įtakos, nors sunku ją aptarti. Šventojo Rašto tiesa, kad kūrinija yra Dievo sukurta ir todėl gera, padėjo sušvelninti platoniškąjį požiūrį apie medžiaginio pasaulio blogį.

Pranašai – hebrajiškai *Nevi'im* – antroji iš trijų hebrajiškojo Šventojo Rašto padalų. Mokymas – Tora – ir Raštai – Keruvim – yra kitos dvi padalos. Pranašai savo ruožtu skirstomi į Ankstyvuosius – Jozuės, Teisėjų, 1 ir 2 Samuelio, 1 bei 2 Karalių knygos – ir Vėlesniuosius – Izaijo, Jeremijo, Ezekielio ir Dvylikos (Mažųjų pranašų) knygos. Žr. Kanonas; Ankstyvieji pranašai; Vėlesnieji pranašai; Įstatymas; Raštai.

Pranašas – žmogus, kuris kalba už kitą. Hebrajiškai *nabi* – žmogus, pašauktas *šaukti (žmogų) apsispręsti*. Pranašas, Dievo pašauktas perduoti jo žodžius – Dievo tiesą, – nepaisant sunkumų, buvo vienas iš svarbiausių Šventojo Rašto religijos veiksnių. Pranašui teko vaidmuo perduoti Dievo žodžius tautos galvoms – religinėms bei politinėms, – ir dėl to daugelis pranašų nebuvo mėgstami nei kunigų, nei karalių. Pranašų užduotis nebuvo pranašauti apie ateitį, bet veikiau aiškinti dabartį ir nurodyti žmonių elgesio padarinius. Daugumas pranašų kalbėjo labai įtaigia poetine kalba, skelbdami savo žodžius iš Dievo gatvėse ar šventovėse. Tik vėliau jų žodžiai buvo užrašyti, o dar vėliau jie buvo sutelkti į viena.

Pranašystė – žinia iš Dievo kunigui ar pranašui, o iš pranašo žmonėms, dažnai atsakant į pasiteiravimą. Turinys ir stilius įvairuoja, nuo pašaukimo pranašauti lig žinios apie išganymą ar pranešimo apie grasinimą bei pasmerkimą. Pranašų knygos dažnai apima seriją poetinės išraiškos pranašysčių, kurios buvo surinktos ir užrašytos vėliau, nebūtinai ta tvarka, kaip iš pradžių pranašas buvo kalbėjęs.

Priešistorė – vardas, kuriuo įprasta ženklinti pirmuosius vienuolika Pradžios knygos skyrių, aprašančių laikus prieš Abraomą, tiesioginį izraeliečių protėvį. Priešistorė apima aną ilgą laiko tarpsnį – žmoniją be rašto – laikotarpį prieš rašto išradimą. Artimųjų Rytų – Egipto ir Mesopotamijos – žmonės

pradėjo rašyti maždaug 3200 m. prieš Kristų. Prieštremtinis – laikas prieš izraeliečių tremtį, t. y. arba prieš 721 m. prieš Kristų, kai Šiaurinė karalystė – Izraelis išėjo į Asirijos tremtį, arba prieš 587 m. prieš Kristų, kai Pietinė karalystė – Judas – išėjo į Babilonijos tremtį.

Psalmė – graikiškas žodis, ženklinantis giesmę palydint muzikos instrumentui. Šventajame Rašte šioms giesmėms būdinga didelė stiliaus ir turinio įvairovė. Psalmių yra daugelyje Šventojo Rašto knygų, bet pagrindinis jų rinkinys yra Psalmynas. Hebrajiškasis šios knygos vardas yra *Tehillim*, reiškiantis *Šlovinimus*, nors dauguma psalmių nėra šlovės himnai, bet turi raudos, padėkos bei pasitikėjimo maldų, išminties ir mesijinį pobūdį.

Pseudografija (graik.) – klastoti rašiniai. Šiuo žodžiu ženklinami seni raštai – žydiški ar krikščioniški, – kurių suklastota autorystė. Paprastai jie pasirodė svarbaus ar įdomaus Šventojo Rašto asmens vardu – Saliamono ar Enocho, apaštalų Tomo ar Jokūbo. Tokie veikalai buvo laikomi lygiai tokiais pat svarbiais kaip ir veikalai, kurie buvo svarbūs iš tikrųjų. Žr. Apokrifai; Kanonas; Deuterokanoninės.

Pseudonimas – slapyvardis. Rašinys pasirodydavo gerai žinomo (paprastai jau mirusio) asmens vardu, idant turėtų vertės ar tęstų gerbiamo, bet jau mirusio vadovo mokymą. Antikos pasaulyje tai buvo įprasta literatūrinė priemonė. Žr. Pseudografija.

Q – vokiško žodžio Quelle – šaltinis – santrumpa. Ja ženklinamas vienas iš pradinių Mato ir Luko evangelijų šaltinių, apimančių Jėzaus posakius, kuriuos Matas ir Lukas pridėjo prie medžiagos, paimtos iš Evangelijos pagal Morkų. Žr. Sinoptinės evangelijos.

Qina(h) – hebrajiška raudos poetinė forma. Jai būdinga dvieilė eilėdara, kurioje pirmoji eilutė turi tris, o antroji du kirčiuotus skiemenis. Paprastai hebrajų poezijoje kiekviena eilutė turi tą patį kirčiuotų skiemenų skaičių.

Rabi(nas) – hebrajiškai *Rabbi* – judėjų nuostatų ir tikėjimo paveldo mokytojas. Kai kurie Jėzaus mokiniai jį vadino Rabbi – *mano mokytojau* vardu. Kai romėnai sunaikino Šventyklą 70 m. po Kristaus, rabinai atgaivino žydų religiją, dėdami jos pagrindu Šventojo Rašto – Dievo Knygos – studijas ir mąstymą. Judaizmas yra *Knygos tauta*.

Raštai – trečioji (Ketuvim) hebrajiškojo Senojo Testamento – po Įstatymo (Toros) ir Pranašų (Nevi'im) – dalis. Raštai apima Psalmyną, Patarlių, Jobo, Giesmių giesmės, Rutos, Raudų, Koheleto, Esteros, Danielio, Ezdro, Nehemijo, 1 ir 2 Kronikų knygas.

Rauda – hebrajiškos eilėdaros forma, vartojama elegijoms, kančios ar sielvarto psalmėms, ir poezijai, apraudančiai karčią žmogaus būklę. Raudų knyga ir daug psalmių yra raudos.

Redakcijos istorija – Šventojo Rašto knygų redagavimo iš turimų šaltinių istorijos analizė. Įkvėptasis redaktorius įterpia jungtis, vartoja būdingą kalbą, prideda ar praleidžia medžiagą, savitai vartoja šaltinius. Visa tai atskleidžia redaktoriaus ir jo skaitytojų interesus, kurie atspindi naujas įžvalgas. Vatikano II Susirinkimo dogminė konstitucija apie Dievo apreiškimą *Dei Verbum* kalba apie Evangelijų redakcijos istoriją: *Šventieji autoriai (evangelistai) parašė keturias evangelijas, kai ką parinkdami iš gausybės to, kas buvo žodžiu skelbta ar jau surašyta, kai ką suglausdami arba paaiškindami, kaip reikalavo ano meto bendrijų padėtis. Jie laikėsi gyvo mokymo formos, bet žiūrėjo, kad apie Jėzų pateiktų mums tik tai, kas tikra* (DV, 19).

Ritinys – ilgas pergamento ar papiruso gabalas, suvyniotas riečiant, su įrašytu rankraščiu. Ritinys buvo nepatogus skaitytojui, nes reikėjo jį atvynioti ir suvynioti. Turint omenyje, kad jis galėjo būti keleto metrų (dešimties ar daugiau!) ilgio, tai lengva suprasti. Ilgainiui, maždaug II kristinio šimtmečio pradžioje, ritinį pakeitė įrišta knyga – kodeksas. Žydų Sinagoga ir nūdien savo pamaldose tebenaudoja Šventojo Rašto ritinius iš pergamento.

Sadukiejai – nariai kunigiškos šeimos, kilusios iš Zadoko, vieno iš dviejų vyriausiųjų kunigų karaliaus Dovydo dienomis (žr. 2 Sam 8, 17). Jiems karalius Saliamonas suteikė pareigą rūpintis Šventykla (žr. 1 Kar 2, 35). Vėliau pranašas Ezekielis patvirtino jų pareigas (žr. Ez 44, 10–31). Sadukiejai buvo viena iš valdančių judaizmo partijų nuo hasmonėjų laikų (146 m. prieš Kristų) ligi pat Šventyklos sunaikinimo (70 m. po Kristaus). Jie tikėjo tik Toros – pirmųjų penkių Šventojo Rašto knygų – Apreiškimą ir neigė naująsias fariziejų aiškinimo įžvalgas, ypač mirusiųjų prisikėlimą, pomirtinį gyvenimą ir angelus (žr. Apd 23, 6–11). Sadukiejai, nepaisydami savo religinio konservatizmo, buvo perdėm pasidavę pasaulietiškai graikų kultūros įtakai ir pernelyg stengėsi išlaikyti savo valdžią, turtus ir patogų gyvenimą.

Saga – plačiai žinomas pasakojimas apie priešistorę ar kurios nors tautos ankstyvą didvyrišką laikotarpį. Paprastai sagos yra sakmės apie tautos protėvius, pramotes ir kūrėjus. Daug pirmųjų Pradžios knygos skyrių yra sagos.

Samariečiai – tautelė, gyvenusi Izraelyje Naujojo Testamento laikais, kilusi iš likusių krašte izraeliečių Asirijos tremties metu ir atgabentųjų kitataučių (žr. 2 Kar 17, 24). Po Izraelio tautos atkūrimo Ezros ir Nehemijo laikais samariečiai nebegrįžo į hebrajų tautą. Žydai samariečius niekino ir nelaikė jų tikrais Mozės religijos sekėjais, nors patys samariečiai ir gyveno pagal Mozės Torą. Būdinga, kad Jėzus su samariečiais

pagarbiai elgėsi (žr. Jn 4, 4–42) ir savo palyginime samarietį vaizdavo tikrą artimą nelaimėje (Lk 10, 30–37).

Sandora – dviejų pusių susitarimas, sutartis. Šventajame Rašte yra keletas svarbių sandorų. Po Tvano Dievas sudarė sandorą su Nojumi, kad žemės daugiau nebenaikins. Sandoros su Abraomu ir Dovydu turi besąlygiškų Dievo pažadų pobūdį. Pagrindinė Senojo Testamento Sandora yra Sinajaus Sandora, kurią Dievas sudarė su Moze. Pastaroji Sandora yra aprašyta Išėjimo, Skaičių ir Pakartoto Įstatymo knygose. Ji apima ypatingus reikalavimus (Dievo įsakymus) ir turi panašumų į tarptautines (ypač hetitų) Artimųjų Rytų sutartis.

Septuaginta – iš lotynų kalbos žodžio *septyniasdešimt,* užtat kartais vartojama ir lotyniška santrumpa *LXX.* Septuaginta ženklina pagrindinį seną hebrajiškosios Knygos vertimą į graikų kalbą su pridėtinėmis knygomis, rašytomis graikiškai. Vertimu ėmė rūpintis judėjų bendruomenė graikiškai kalbančiame Egipte maždaug 250 m. prieš Kristų. Šis vertimas apėmė didesnį skaičių knygų, negu ilgainiui buvo žydų įtraukta į savo Šventojo Rašto knygų sąrašą. Krikščionys Septuagintą labai mėgo. Faktiškai ji buvo pati pirmoji krikščionių Biblija. Vardas *Septuaginta* kildinamas iš legendos, kad Ptolemėjas II (285–247 m. prieš Kristų) pavedė septyniasdešimčiai mokytų seniūnų (pasak kitų, septyniasdešimt dviem) parengti vertimą, kurį jie parengė per septyniasdešimt dvi dienas. Kadangi Septuaginta nėra pažodinis vertimas, bet įterpia pataisymų ir paaiškinimų, ji liudija judėjų šventųjų knygų aiškinimą II ir I prieškristiniame šimtmetyje.

Sinoptinės evangelijos – Mato, Luko ir Morkaus evangelijos. Sinoptinėmis jos vadinamos dėl to, kad į jas galima *kartu žiūrėti,* arba vieną su kita lyginti. Įvykių sekos, turinio, net kalbos panašumas rodo, kad Sinoptinės evangelijos turi literatūrinę sąsają. Šventojo Rašto tyrinėtojų manymu, Mato ir Luko evangelijų pagrindas yra Morkaus evangelija ir Q(uelle) šaltinis – Jėzaus posakių sąrašas. Bendras pagrindas, anot tyrinėtojų, paaiškina Sinoptinių evangelijų panašumą.

Sionas – vardo prasmė nėra aiški. Spėliojama, kad gali reikšti *sausą vietą,* arba *kalnagūbrį.* Vardas ženklina ir įtvirtinimus senovės Jeruzalėje, kurią užėmė Dovydas, ir visą Jeruzalę (žr. 2 Sam 5, 6–10). Vėliau Siono vardu buvo žymima ir vieta į šiaurę nuo šio miesto, kurioje Saliamonas pastatė Šventyklą (žr. Ps 2, 6; 48, 2), o kai kuriose pranašų knygose vardas Sionas ženklino ir dangiškąją Jeruzalę (žr. Iz 60, 14; Žyd 12, 22). Nuo IV kristinio šimtmečio šis vardas buvo susietas su Jeruzalės pietvakarių dalimi, kur yra perkeltas Dovydo kapas ir Jėzaus Paskutinės vakarienės kambarys. Nūdien Sionas yra

šalia viduramžiais statytų Jeruzalės sienų.

Soteriologija – iš graikų kalbos žodžio *soter – išganytojas*. Išganymo teologijos studija arba skirtingų išganymo sampratų aiškinimas.

Stoa – stoginė, arba dengtas portikas su kolonadomis.

Stratigrafija – piliakalnio klodų sekos analizė. Stratigrafija padeda archeologams atskirti vienas po kito ėjusius piliakalnio gyvenviečių laikotarpius.

Susitaikinimo diena – hebrajiškai *Jom Kippur*. Didžioji žydų pasninko ir susitaikinimo diena.

Šaltinių tyrinėjimas – skirtingų kurios nors knygos šaltinių atskyrimas ir studija. Garsiausia šaltinių tyrinėjimo teorija yra Penkiaknygės atskyrimas ir studija. Pradžios, Išėjimo, Kunigų, Skaičių knygose atskiriami trys skirtingi šaltiniai: Jahvistinis – *J*, Elohistinis – *E*, Kunigiškasis – *P*. Pakartoto Įstatymo – *D* – knyga yra vientisesnė. Kita šaltinių hipotezė yra Sinoptinė problema: Matas ir Lukas naudojosi Morkaus evangelija ir Q(uelle) – *Q* Šaltiniu – rašydami savo evangeliją.

Šiaurinė karalystė – šiaurinių giminių grupuotė atsiskyrė nuo pietinių giminių po Saliamono mirties (žr. 1 Kar 12). Naujai susikūrusi karalystė pasivadino Izraeliu ir kai kurie pranašai ją vadino Efraimu, stipresnės giminės vardu (žr. Oz 8, 11).

Šventykla – Dievo garbinimo vieta. Hebrajų religijoje Šventykla buvo pastatas Jeruzalėje, statytas Saliamono, norint pakeisti Susitikimo Palapinę, kurią izraeliečiai buvo naudoję dykumoje ir Dovydo valdymo metu. Šią Šventyklą sunaikino babiloniečiai 587 m. prieš Kristų. Antroji Šventykla buvo pastatyta Zerubabelio laikais – 515 m. prieš Kristų – po sugrįžimo iš Tremties.

Talmud(as) – iš hebrajų kalbos *žinojimas* arba *nurodymas*. Nuostatų, taisyklių ir įvairios medžiagos rinkinys, kuris po šventųjų Raštų yra norminis judaizmo religijos dokumentas. Jis apima pirmiausia Mišną, fariziejų ir kitų gerbiamų rabinų teisėtvarkos bei procedūros aiškinimo ir papročių rinkinį. Ši medžiaga aiškinama ir praplečiama Gemaroje – antroje dalyje Mišnos komentare. Mišnos ir Gemaros medžiaga buvo perduodama žodžiu, iki ji buvo surašyta Palestinos – Jeruzalės – talmude (IV a. po Kristaus). Praėjus šimtmečiui, judaizmo mokslininkai, gyvenę už Palestinos ribų, sudarė ilgesnį ir reiklesnį variantą, vadinamą Babilonijos talmudu. (Jis apima du su puse milijono žodžių: daugiau žodžių negu dvigubai visame Šventajame Rašte ir maždaug keturis kartus daugiau žodžių negu hebrajiškajame Senajame Testamente). Žr. Hagada; Halaka.

Teksto kritika – rašytinio teksto paprastai skirtingų rankraščių tyrinėjimas, norint nustatyti jo tikslią formą. Teksto kritika palygina vieną rankraštį

su kitu, turėdama tikslą išrinkti variantą, kuris yra visais atžvilgiais tikslesnis. Teksto variantai kartais pateikiami nuorodose.

Teodicėja – teologinės pastangos *pateisinti Dievą*, t. y. išaiškinti blogio buvimą, nepažeidžiant Dievo gerumo ar galybės. Jobo knyga yra ilgas teodicėjinis svarstymas.

Teofanija (graik.) – Dievo pasirodymas, t. y. Dievybės apsireiškimas žmogaus pojūčiams.

Tipologija – iš graikiško žodžio *typos*, reiškiančio *pavyzdį*, reiškinio esmės žymėjimo ženklą. Teologinis būdas suprasti Naujojo Testamento asmenis, įvykius ar paaiškinimus, ypač Naujajame Testamente, susiejant juos su Senojo Testamento *tipais*. Tipas gali būti įvykis, pavyzdžiui, Išėjimas iš Egipto (žr. 1 Kor 10, 1–6); tikras asmuo, pavyzdžiui, Saliamonas (žr. Lk 11, 31); pasakojimas ar palyginimas, pavyzdžiui, pranašas Jona (žr. Lk 11, 29–30).

Tora(h) (hebr.) – mokymas arba įstatymas, vadovas. Šventojo Rašto Tora apima pirmąsias penkias Senojo Testamento knygas: Pradžios, Išėjimo, Kunigų, Skaičių ir Pakartoto Įstatymo. Tai svarbiausia hebrajiškojo Šventojo Rašto dalis žydų religijai. Žr. Įstatymas; Penkiaknygė.

Tradicija – priemonė, kuria perduodami iš kartos į kartą įsitikinimai, papročiai, pasakojimai, įstatymai, religinės apeigos ir kitos kultūros apraiškos. Šventasis Raštas dalinai yra tradicijų – tikėjimo kraičio – įrašas, pradžioje hebrajų, o vėliau krikščionių. Pats Šventasis Raštas iš pradžių buvo tikėjimo paveldas: pasakojimai ir įsitikinimai, religinės apeigos ir t. t. Tik vėliau jis buvo surašytas ir perduotas raštu. Tradicijos studija – kaip tikėjimo paveldas buvo perduotas, kaip jis keitėsi, kaip jis liko toks pat – yra labai svarbus dalykas, norint suprasti Šventojo Rašto knygas ir jų mokymą. Žr. Redakcijos istorija.

Transjordanija – lotyniškas vietovardis *Anapus Jordano* upės, t. y. žemė rytiniame Jordano upės krante.

Tremtis – žmonių perkėlimas iš gimtojo krašto Senojo Testamento kontekste. *Ta Tremtis* – Tremtis didžiąja raide – yra nuoroda į laikotarpį tarp 586 ir 539 m. prieš Kristų, kai Judo diduomenė ir amatininkai buvo Babilonijos tremtyje. Ankstesnis trėmimas iš Izraelio – Šiaurinės karalystės – į Asiriją įvyko 722–721 m. prieš Kristų.

Tridento Susirinkimas – dvidešimt devintasis visuotinis Katalikų bendrijos Susirinkimas, įvykęs Trento mieste 1545–1563 m. Tarp daugelio dalykų Tridento Susirinkimas aptarė Katalikų bendrijos Šventojo Rašto kanoną.

Tūkstantmetis – tūkstančio metų karalystė. Apr 20, 1–5 pranašaujama apie tūkstančio metų Kristaus Karalystę. Ši Karalystė pavadinta *Tūkstantmečiu*, lotyniškai *Millennium*, nes tikima, kad ji duos pasau-

liui taiką ir gerovę. Mileninkai tiki, kad šis tekstas pranašauja raidiškai fizinę Kristaus Karalystę Žemėje ir nurodo įvykius, kurie turi atverti duris į Tūkstantmetį. Tūkstančio metų Karalystė laikytina metafora dangui ženklinti.

Vatikano II Susirinkimas – sušauktas 1962–1965 m. Vatikano II Susirinkimas priėmė daug labai svarbių nutarimų apie Katalikų bendrijos gyvenimą. Liturgija švenčiama žmonių kalba! Be to, Susirinkimas išjudino Šventojo Rašto studijas ir skaitymą, paskatino Šventojo Rašto vertimus iš originalo kalbų į šnekamąją kalbą ir komentarus.

Vėlesnieji pranašai – vardas, duotas judėjų tikėjimo pavelde antrajai hebrajiškojo Senojo Testamento grupei, vadinamai Pranašais – Nevi'im. Vėlesniųjų pranašų knygos yra šios: Izaijo, Jeremijo, Ezekielio ir Dvylikos knyga (Ozėjo, Joelio, Amoso, Abdijo, Jonos, Michėjo, Nahumo, Habakuko, Sofonijo, Agėjo, Zacharijo, Malachijo). Žr. Pranašai.

Vulgata – lotyniškasis Šventojo Rašto vertimas, atliktas šv. Jeronimo V šimtmetyje. Jeronimas vertė iš hebrajų ir graikų kalbų. Vulgata reiškia paprastų žmonių Šventasis Raštas, nes lotynų kalba tuomet buvo daugumos šnekamoji kalba.

Zelotai – žydai, pasiryžę smurtu išvaduoti Izraelį iš romėnų valdžios. Jie nebuvo vieninga partija, bet sudarė keletą priešiškų grupuočių, kurias siejo bendra neapykanta romėnams. Keldami politinį sąmyšį, jie ėmėsi žmogžudystės ir teroro veiksmų. Nors zelotų sąjūdis buvo gyvas Jėzaus dienomis, jis tapo svarbiu judaizmo veiksniu per sukilimą prieš Romą praėjus maždaug trisdešimčiai metų po Jėzaus mirties. Zelotai, romėnų paimti į nelaisvę, paprastai buvo nukryžiuojami kaip įspėjimas jų sekėjams. Zelotų įkvėptas sukilimas 66–70 m. buvo romėnų numalšintas ir Jeruzalės Šventykla sunaikinta.

Žanras – literatūrinė forma. Šventojo Rašto žanrai apima pranašystes, raudas, himnus, palyginimus, laiškus, evangelijas ir apreiškimus. Žr. Literatūrinė forma.

Žodinė – raidiška prasmė – suprantama aiški teksto prasmė, ar ji būtų istorinė, ar pamokanti. Buvo įprasta šią žodinę prasmę kelti kaip priešpriešą dvasinei prasmei. Žr. Alegorija.

amen – hebr. k. žodis, reiškiantis *tai tiesa, tebūnie taip*; Apr 3, 14 šis žodis žymi Kristų.

amžinasis gyvenimas, arba tiesiog *gyvenimas* (Mt 7, 14; 19, 16–17; Jn 5, 24; 6, 63; Apd 1, 18; 1 Jn 5, 12 ir kt.) reiškia ne tiek begalinę laiko trukmę, kiek vidinę savybę: kitokį gyvenimą negu įprastas, kasdienis gyvenimas. Amžinasis gyvenimas yra Dievo pasaulyje (Mt 18, 8), paties Dievo (Ef 4, 18) ir Kristaus (Jn 5, 26) gyvenimas. Šis dieviškasis gyvenimas turi tapti ir žmogaus gyvenimu.
Pagal kontekstą amžinasis gyvenimas iškeliamas arba jau kaip esamas dalykas, dabarties realybė (Jn 5, 24–25), arba ateisiantis pasaulio pabaigoje (Mt 25, 46).
Mt 18, 8; 19, 17 ir kt. posakis *įeiti į gyvenimą* gali atitikti posakio *įeiti į Dievo Karalystę* prasmę.

amžius nereiškia 100 metų periodo, bet žymi įvairias epochas, kurioms keičiantis vyksta pasaulio istorija.
Nuo amžių (1 Kor 2, 7) – prieš pasaulio pradžią, amžinai.
Amžių Karalius (1 Tim 1, 17) – Karalius nuo amžių ir visiems amžiams.
Per amžių amžius (superliatyvas, kaip ir karalių karalius ar giesmių giesmė) – visais laikais.

angelas – kilni dvasia, Dievo pasiuntinys bei įgaliotinis (Lk 1, 11. 26; 2, 9–10; 22, 43; Apd 7, 30 ir kt.).
Viešpaties angelas – posakis iš ST, paprastai nuoroda į paties Dievo kalbėjimą ar pasirodymą.
arkangelas – aukštesnio rango angelas.
šėtono angelai (Mt 25, 41; 2 Kor 12, 7; Apr 12, 7–9) – velnio pasiuntiniai ir atstovai.
Angelai kartais laikomi ir žmonių sargais ar jų atstovais pas Dievą (Mt 18, 10). Apr 2–3 sk. atskiros Bažnyčios angelas greičiausiai yra jos vadovas.

apaštalas – Kristaus pasiuntinys. Pirmiausia tai dvylika paties Jėzaus pasirinktų asmenų. Apaštalu save vadina ir Paulius bei grindžia tai prisikėlusio Kristaus regėjimu (1 Kor 9, 1; Gal 1, 1).
Šiuo vardu kartais vadinami ir veiklūs apaštalų talkininkai (Apd 14, 14; Rom 16, 7).

apipjaustymas – žydų apeiginė operacija, atliekama naujagimiams berniukams (Lk 2, 21). Apipjaustymas (Pr 17 sk.) reiškė, kad žmogus yra narys Izraelio tautos, su kuria sudaryta sąjunga (žr. *sandora*). Todėl žydai vadinami apipjaustytaisiais. Gal 2, 13 taip vadinami žydų kilmės krikščionys, šios praktikos tęsimo šalininkai, o pagonys – neapipjaustytaisiais. Paulius kovojo, kad pagonių kilmės krikščionys nebūtų apipjaustomi (1 Kor 7, 18–19; Gal 2, 3–6; 5, 2–4); taip nusprendė ir apaštalų susirinkimas Jeruzalėje 49 m. (Apd 15 sk.).

Širdies apipjaustymas (Rom 2, 28–29) išreiškia vidinį atsidavimą Dievo tarnybai.

apreiškimas – 1. veiksmas, kuriuo Dievas arba Kristus duoda suprasti žmogui Evangeliją arba apaštališkąją užduotį (1 Kor 14, 6; Gal 1, 12; 2, 2; Ef 3, 3); 2. Dievo garbės atskleidimas išgelbėtuosiuose pasaulio pabaigoje (Rom 8, 18–19).

apsireiškimas – garbingasis Kristaus pasirodymas, kai ateis laikų (pasaulio) pabaigoje (Rom 2, 5; 1 Kor 1, 7; 2 Tes 1, 7); *apsireikšti* (Rom 8, 19; 2 Tes 2, 3. 6. 8) – pasirodyti, atsiskleisti.

atėjimas – garbingasis Kristaus atėjimas laikų pabaigoje (2 Pt 3, 4; 1 Jn 2, 28; žr. *diena).*

auka – kas atnašaujama Dievui, norint jį pagerbti, jam padėkoti, ko nors išmelsti (pvz., įžadu – Apd 21, 26) arba atsilyginti už nuodėmes. NT mini pagonių aukas (Apd 14, 13; 1 Kor 10, 20); krikščionys nevalgydavo stabams aukotos mėsos, kad tai nebūtų palaikyta dalyvavimu pagonių kulte (1 Kor 10, 28). Izraelitai aukodavo smilkalus (Lk 1, 9), įvairius produktus (aliejų, vyną), taip pat gyvulius, iš kurių kilniausiu laikomas avinėlis (žr. *avinėlis).*

aukuras – pakyla ar stalas atnašoms aukoti; aukuro ragai (smailumos keturiuose aukuro kampuose) buvo laikomi švenčiausiomis aukuro vietomis (Apr 9, 13).

avinėlis – nekalta ir nebyli atnaša (Apd 8, 32, plg. Iz 53, 7): Velykų avinėlis (Mk 14, 12; Lk 22, 7, plg. Iš 12 sk.). Minint išsivadavimą iš Egipto per žydų Velykas buvo aukojamas ir valgomas avinėlis.

Dievo Avinėlis – Kristaus Atpirkėjo įvaizdis (Jn 1, 29. 36).

avys – Dievo ganomi, t. y. jo vadovaujami ir gelbstimi žmonės; Jn 21, 15–17 avinėliai – eiliniai tikintieji, avys – galbūt jų vyresnieji.

dangus/dangiškas: 1. fizinė erdvė – aukštybės (Mt 16, 3); 2. ypatinga Dievo sritis (Mt 6, 9–10; Jn 1, 51 ir kt.); 3. kadangi izraelitai vengė tarti Dievo vardą, dažnai žodis *dangus* žymi patį Dievą (Lk 15, 18), Dangaus Karalystė – Dievo viešpatavimą (Mt 5 sk.).

demonas – (sinonimai *piktoji dvasia, nešvarioji dvasia,* kartais tik *dvasia)* NT, kaip ir tų laikų žydų religijoje, – dvasinė būtybė, tarnaujanti šėtonui. Manyta, kad demonai sukelia įvairias ligas, yra kalti dėl luošumo, ypač dėl nervų (Mk 9, 15–18) ar psichikos ligų (Mk 5, 2–5). Todėl išvaryti demonus, apsėdusius žmogų (Mt 4, 24; 8, 16), sinonimiškai reiškia žmogų *išgydyti.*

Žmonės vertėsi demonų išvarymu (Mt 12, 27; Mk 9, 38; Apd 19, 13), praktikuodami daugiau ar mažiau magines procedūras. Jėzus suvaldo demonus vien žodžio galia (Mk 5, 8 ir kt.). Daugelyje NT vietų stabų kultas laikomas demonų garbinimu (1 Kor 10, 20–21; Apr 9, 20).

diena – lemtingas laikas. ST pranašai skelbė ateisiant Viešpaties dieną, kai Dievas galutinai teis Izraelį ir pagonių tautas.

NT *Viešpaties diena* – nuoroda į būsimą šlovingą Kristaus atėjimą (Fil 1, 6; 2, 16). Viešpaties diena gali būti suprantama kaip Dievo rūstybės diena (Rom 2, 5), teismo diena (Mt 10, 15; Lk 10, 12; 1 Kor 3, 13) arba, priešingai, atpirkimo (išgelbėjimo) diena (Ef 4, 30). Posakis *aną dieną* (Mt 7, 22 ir kt.) beveik visada yra užuomina į šį pilnatvės laiką.

Dievo/Dangaus Karalystė – NT dažnas posakis, reiškiantis Dievo viešpatavimo faktą ir pačią jo viešpatiją. Tai: 1. dabarties tikrovė (Mt 12, 34), slaptinga (Lk 17, 20), susijusi su Jėzumi (Mt 12, 28; Lk 17, 21); 2. būsima tikrovė (Mk 9, 1; Lk 22, 30, 1 Kor 6, 9–10; 15, 50 ir kt.); 3. nauja Kristaus nustatyta išganymo tvarka (Rom 14, 17; 1 Kor 4, 20); 4. amžinosios palaimos būsena (Mt 5, 20; 7, 21; 18, 3; 19, 23–24 ir kt.).

Dovydo sūnus – taip Jėzaus amžininkai žydai vadino laukiamą Mesiją. Mat karaliui Dovydui per pranašą Nataną Dievas buvo pažadėjęs, kad karalius gelbėtojas arba Mesijas, t. y. Pateptasis, kils iš jo palikuonių.

Evangelija – gr. k. žodis, reiškiantis *Geroji Naujiena*: 1. žinia apie Jėzaus asmenį bei darbus ir tos žinios skelbimas (Rom 2, 16; 2 Tim 2, 10; Fil 4, 3); 2. Biblijos knygos, aprašančios Jėzaus darbus ir kalbas (Mk 1, 1).

evangelistas – žmogus, perduodantis kitiems Gerąją Jėzaus Naujieną (Apd 21, 8; Ef 4, 11; 2 Tim 4, 5).

faraonas – senųjų Egipto valdovų titulas. NT mini patriarcho Juozapo (Apd 7, 10. 13 ir kt.) ir Mozės laikų (Apd 7, 21; Rom 9, 17) faraonus.

fariziejai – Kristaus laikų religinė partija, kurios nariai iš savęs ir iš kitų reikalavo smulkmeniško klusnumo Mozės Įstatymui ir jo tradiciniams aiškinimams (Mk 7, 1–23). Kitaip negu sadukiejai, jie tikėjo angelų buvimu ir mirusiųjų prisikėlimu (Apd 23, 7–8). Iš jų – daug Rašto aiškintojų ir Įstatymo mokytojų. Prieš atsivertimą ir apaštalas Paulius buvo uolus fariziejus (Apd 23, 6; Fil 3, 5).
Jėzus smerkė fariziejų pasipūtimą ir negailestingumą, o tie vis labiau jo nekentė.

ganytojas – žmogus, kurio pareiga ginti kaimenę į ganyklą ir sergėti ją nuo pavojų.
Šiuo žodžiu vadinami: 1. Izraelio tautos vadai (Mt 2, 6; 9, 36); 2. Jėzus – Gerasis Ganytojas (Jn 10, 11); 3. krikščionių bendruomenių vadovai (Jn 21, 15–18; Apd 20, 28; 1 Pt 5, 2 ir kt.).

graikai: 1. graikų kultūros tautos, nežydai (žr. *pagonys*); 2. graikiškai kalbantys žydai, pasklidę graikų kultūros šalyse; 3. nežydų kilmės krikščionys.

gundyti, gundymas/pagunda – graikų k. ž. *peiradzō* reiškia ir kreipti žmogų nuo teisingo kelio, ir apskritai mėginti jo jėgas bei ištikimybę.
Mėginimu verčiama tada, kai kalbama apie sunkumus, kuriuos nugalint stiprėja tikėjimas (Jn 6, 6; 2 Kor 13, 5; Jok 1, 2–3; 1 Pt 1, 6; Apr 2, 10 ir kt.);

gundymu/pagunda verčiama, kai išbandymas lydimas piktų kėslų.
Žmonės kartais „gundo" Dievą – neprotingai mėgina jo kantrybę ar galybę (1 Kor 10, 9; plg. Mt 1, 7), bet Dievas niekada negundo žmogaus (Jok 1, 13), t. y. neveda jo į pikta.

gundytojas – šėtonas, velnias: Dievo leidžiamus išmėginimus jis ne kartą bando panaudoti žmogui atitraukti nuo Dievo (1 Tes 3, 5).

Įstatymas: 1. visuma įsakymų, kuriuos Dievas apreiškė Izraelio tautai, ypač tuos, kurie buvo per Mozę paskelbti ant Sinajaus kalno; 2. knygos, kuriose surašyti tie įsakymai: tiesiogine prasme pirmosios penkios Biblijos knygos, plačiąja prasme – visas ST; 3. žmogaus veikimą skatinanti galia – gera ar bloga (Rom 7, 22–23; 8, 2).

Įstatymo mokytojai – žr. *Rašto aiškintojai*

jungas – medinis įtaisas jaučiams kinkyti; NT vartojamas tik simboline reikšme – reiškia visokį slegiantį suvaržymą, pvz., po jungu yra vergai (1 Tim 6, 1) arba žydai, varžomi smulkmeniškų Mozės Įstatymo reikalavimų (Gal 5, 1).
Priešingai, Jėzaus mokslo reikalavimai teikia dvasios laisvę, jo jungas yra švelnus, mielas (Mt 11, 30).

karalystė – žr. *Dievo/Dangaus Karalystė*.

kraujas ST – gyvybės pagrindas. Žydų sampratoje kraujas yra gyvybė (Kun 17, 11). Tuo paaiškinamas žodžio *kraujas* vartojimas NT įvairiomis perkeltinėmis reikšmėmis: 1. gyvybė (Mt 27, 4); kūnas ir kraujas – žemėje gyvenantis žmogus (Mt 16, 17; Gal 1, 16); 2. išlietas kraujas – smurto mirtis (Mt 27, 24–25; Lk 11, 50; Apr 6, 10).
Kraujas, kaip ir gyvybė, priklauso Dievui, todėl žydai nevartoja maisto su krauju (plg. Apd 15, 20). Jis sudaro svarbiausią aukos dalį (Žyd 9, 7. 12–13 ir kt.). Kartais juo vadinama pati auka, ypač pasakyme *Kristaus kraujas* (Lk 22, 20; 1 Kor 11, 25; Ef 1, 7).

kunigas – pašventintas asmuo, atliekantis viešąjį Dievo garbinimą, ypač visos bendruomenės vardu atnašaujantis aukas. NT mini pagonių (Apd 14, 13) arba žydų kunigus (Lk 1, 5; Jn 1, 19 ir kt.). Pastarieji atlikdavo apeigas tik Jeruzalės šventykloje. Bendrojoje Bažnyčios kunigystėje dalyvauja ir visi krikščionys (Apr 1, 6; 5, 10; 1 Pt 2, 5).
Aukštieji kunigai – buvę vyriausieji kunigai, taip pat keturių žymiausių kunigų šeimų atstovai, iš kurių būdavo renkami vyriausieji kunigai (Mt 20, 18; Mk 10, 33; Lk 22, 52. 66; Jn 18, 3; Apd 4, 6).
Vyriausiasis kunigas – kasmet renkamas aukščiausias religinis tautos vadovas, vyriausias auklėtojas ir sinedriono pirmininkas (Jn 11, 49; 18, 12. 19; Apd 4, 6; 5, 17; 23, 2 ir kt.).
Žyd 3–10 sk. kalba apie Jėzų kaip tobulą ir amžiną aukščiausiąjį kunigą.

matai
ilgio:
– stadija (Jn 6, 19 ir kt.) ~ 185 m
– sieksnis (Apd 27, 28) ~ 185 cm
– mastas (Jn 21, 8; Apr 21, 17) ~ 44 cm
talpos:
trys skirtingi terminai verčiami *saikas, indas*:
– indas (Jn 2, 6) ~ 40 litrų
– saikas (Mt 13, 33; Lk 13, 21) ~ 15 litrų
– saikelis (Apr 6, 6) ~ 1,1 litro
svorio:
– talentas (Apr 16, 21) ~ 34 kg
– romėniškas svaras (Jn 12, 3; 19, 39) ~ 336 g

mokinys reiškia ne tik tiesioginius kurio nors mokytojo mokinius (Mk 2, 18; Mt 10, 24–25), bet ir kurios nors asmenybės ar religinės krypties sekėjus (Jn 9, 29; Mt 22, 16). Dažniausiai vartojamas Jėzaus mokinių reikšme: 1. dvylika apaštalų (Mt 10, 1); 2. gausesnė apaštalų padėjėjų grupė (Lk 10, 1); 3. arba dar didesni būriai, priėmę jo mokymą (Jn 4, 1; 19, 38). Mokinio ypatybė yra sekti Jėzumi (Mt 8, 22; 10, 38; 19, 27; Lk 14, 27; Apd 6, 7; 11, 26 ir kt.).
Mokiniais, taip pat broliais (Apd 1, 15), tikinčiaisiais (Apd 2, 44), krikščionimis (Apd 11, 26), vadinami krikščionių bendruomenių nariai.

neraugintа duona: Bėgdami iš Egipto izraelitai nespėjo išrauginti duonos ir kepė neraugintą. Tai minėdami, visą Velykų savaitę žydai Kristaus laikais ir dabar valgo neraugintą duoną (macus). 1 Kor 5, 7 neraugintos duonos įvaizdžiu aptariamas naujas krikščioniškas gyvenimas.

nusidėjėlis: 1. Dievui neklusnus, nuo jo atsitraukęs asmuo (Mt 26, 45; Jn 9, 16; Rom 5, 8 ir kt.); 2. fariziejų ir Rašto aiškintojų supratimu – kas viešai pažeidžia Dievo ar Mozės Įstatymo nuostatus, tad ir mokesčių rinkėjai (Mk 2, 16; Lk 7, 37; 19, 7 ir kt.). Jėzaus priešai jį patį laikė nusidėjėliu (Jn 9, 24).

nuteisinimas – dažnai apaštalo Pauliaus laiškuose (ypač Rom) vartojamas žodis, reiškiantis tą Dievo malonės veiksmą, kuriuo žmogui atleidžiamos nuodėmės ir jis pašventinamas.

pagonis: 1. nežydų tautos asmuo; daugiskaita – nežydų tauta ar tautos; stabmeldžiai (1 Pt 2, 12; 4, 3); 2. nežydų kilmės krikščionis (Gal 2, 11; Ef 3, 1; Rom 16, 4).

palyginimas (gr. k. *parabolē*) – 1. analoginis pasakojimas. Trumpais palyginimais (Mt 5, 13. 14) arba platesniais pasakojimais iš kasdienio gyvenimo bei aktualijų (Mt 13, 24–30; Lk 15, 11–32) Jėzus klausytojams nušviečia dalykus, kurių jie nežinojo arba menkai suprato (Mk 4, 33; Mt 13, 35); 2. mįslingas mokymas (Mk 4, 11; 7, 17).

pasaulis – šiuo žodžiu verčiami trys gr. k. žodžiai – *gē, aiōn, kosmos*: 1. *gē* (žemė): žmonių gyvenamoji žemė, visas pasaulis įprastine reikšme; 2. *aiōn* (amžius): dabartinis pasaulis kaip priešpriešа būsimajam; 3. *kosmos* (pasaulis): a. Dievo sukurtoji visata (Jn 1, 10; Rom 4, 13);

b. šis žemiškasis pasaulis kaip kontrastas Dievo pasauliui arba pačiam Dievui (Jn 17, 14; 18, 36), taip pat žmonija, priešinga Dievui ir Kristui; c. visa žmonija (Mt 5, 14; Jn 3, 16–17; 17, 11. 13).

paslaptis/slėpinys NT – dažniausiai Dievo planas išgelbėti pasaulį; jis daug amžių buvo nežinomas žmonėms, o dabar yra atskleistas Kristuje ir per Kristų (Mk 4, 11; Rom 11, 25; 1 Kor 2, 7; Ef 3, 3; Kol 1, 2; Apr 10, 7 ir kt.).

pasninkas – susilaikymas nuo valgio ir gėrimo tam tikrą laiką. ST žydai laikosi pasninko religiniais motyvais; jis lydi maldas arba išreiškia nusižeminimą prieš Dievą.
Pasninkas gali būti visuotinis (pvz., prieš Permaldavimo dieną) arba individualus. Fariziejai pasninkaudavo du kartus per savaitę (Lk 18, 12). Pirmieji krikščionys irgi pasninkaudavo. Jėzus smerkė šios praktikos formalumą (Mt 6, 16–18).

patepimas – 1. ST patepimo apeigose naujam karaliui arba naujam vyriausiajam kunigui ant galvos būdavo pilamas šventintas aliejus. Toks asmuo nuo to laiko būdavo Viešpaties pateptasis (Apd 4, 27). Perkeltine prasme pateptasis žymi žmogų, kurį Dievas pasirinko išgelbėjimo darbui (Lk 4, 18); 2. ligonių patepimas (Jok 5, 14); 3. perkeltine prasme – Šventosios Dvasios suteikimas (2 Kor 1, 21; 1 Jn 2, 20).

piktžodžiavimas – 1. žodžiai, kuriais žeidžiama Dievo garbė; ST piktžodžiautojus baudė mirtimi. Jėzus buvo kaltinamas piktžodžiavimu todėl, kad sakėsi esąs Dievo Sūnus (Mt 9, 3; Jn 10, 33–36), ir Sinedrionas jį už tai nuteisė mirti (Mk 14, 62–64); 2. priešinimasis Kristui (1 Tim 1, 13) arba Šventajai Dvasiai (Lk 12, 10).

pinigai –
denaras – romėnų sidabrinė moneta (Jn 6, 7; 12, 5; Apr 6, 6). Tai žemės ūkio darbininko dienos uždarbis (Mt 20, 2);
drachma – graikų sidabrinė moneta, lygi denarui;
didrachma – 2 drachmų vertės moneta. Toks buvo izraelitų metinis mokestis šventyklai (Mt 17, 24);
statera – 4 drachmos, t. y. dvigubas metinis mokestis šventyklai (Mt 17, 27);
mina – 100 denarų (Lk 19, 16): talentas 6 000 denarų (Mt 18, 24; 25, 13).

pirmienos (pradmenys, pirmatikiai, pirmagimis): 1. ST pirmieji derliaus vaisiai; jie aukojami Dievui reiškiant dėkingumą už visą derlių (Kun 23, 9–22); 2. NT perkeltine prasme – pradžia kaip visumos laidas: a. Šventosios Dvasios dovana (Rom 8, 23); b. pirmieji kokios nors vietovės atsivertėliai (plg. Rom 16, 5; 1 Kor 16, 15); c. pirmasis iš prisikėlusiųjų – Kristus (1 Kor 15, 20. 23).

pranašas – Dievo valios skelbėjas: 1. ST pranašai (Jn 8, 52–53; Apd 3, 18 ir kt.) ir jų raštai, ypač posakyje *Įstatymas ir Pranašai*; 2. Mesijas, laukiamas laikų pabaigoje pagal Įst 18, 15

(Apd 3, 21–23; 7, 37); 3. Dievo vardu raginantys atsiversti asmenys: Jonas Krikštytojas (Mt 11, 9 ir kt.) ir pats Jėzus (Jn 4, 19 ir kt.); 4. daugelis senosios Bažnyčios narių (Apd 13, 1; 21, 9–10; 1 Kor 12, 10; Ef 2, 20 ir kt.), kurie Dievo Dvasios veikiami drąsindavo ir įspėdavo; būta ir netikrų pranašų (Apd 16, 6; Apr 2, 20 ir kt.); 5. ateities pranašautojas (NT retai, pvz., Apd 11, 27–28).

pranašystė – pranašo kalba: įspėjimas, paraginimas, ateities nusakymas (Jn 11, 51; Apr 1, 3).

pretorijus – NT romėnų valdytojo rezidencija (Mt 27, 27; Mk 15, 16; Apd 23, 35).

rankų uždėjimas (ant galvos) NT lydi: 1. laiminimą (Mt 19, 13); 2. gydymą (Mt 9, 18; Mk 16, 18; Lk 4, 40; Apd 28, 8); 3. Krikštą ir Šventosios Dvasios dovanų suteikimą (Apd 8, 17–19; 19, 6); 4. paskyrimą atsakingoms Bažnyčios pareigoms ar pasiuntinybei (Apd 6, 6. 13, 3; 1 Tim 4, 14).

Rašto aiškintojai – Jėzaus laikais Rašto aiškintojai buvo Izraelio Biblijos (mūsų ST) tyrinėtojai. NT dažnai Rašto aiškintojai minimi su fariziejais, kuriems priklausė daug Raštų aiškintojų. Jie minimi ir kartu su Izraelio seniūnais (vyresniaisiais). Rašto aiškintojai turėjo savo atstovų ir Sinedrione.

raupsuotieji – sergantys raupsais ar kitomis odos ligomis. Raupsuotasis buvo laikomas suteptu (nešvariu), atskiriamas nuo viešojo gyvenimo: raupsuotieji privalėjo gyventi už miesto ar kaimo ribų, atokiai nuo sveikųjų (Lk 17, 12). Jėzaus nestabdė šie draudimai – jis ėjo pas juos ir išgydė (anot NT – apvalė) daugybę raupsuotųjų (Mt 8, 3; 11, 5 ir kt.). Izraelio įstatymai reikalavo, kad raupsuotojo išgydymas būtų patvirtintas kunigo ir lydimas aukos (Mt 8, 4; Lk 17, 14).

sadukiejai – religinė partija, kuriai priklausė daug aukštųjų dvasininkų. Jie nepripažino angelų buvimo ir mirusiųjų prisikėlimo. Politikoje ieškojo susitaikymo su romėnų okupacine valdžia. Buvo priešiški Kristui, nes pavydėjo įtakos žmonėms.

Samarija, samariečiai: Samarija – centrinė Palestinos provincija tarp Galilėjos šiaurėje ir Judėjos pietuose. Samariečiai – senosios Izraelio karalystės gyventojai, sumišę su pagonimis Asirijos kolonistais. Pripažino tik penkias pirmąsias Izraelio Biblijos knygas. Žydai ir samariečiai niekino ir nekentė vieni kitų (Lk 9, 53; Jn 4, 9). Jėzus smerkė šias rietenas (Lk 9, 55; Jn 4, 7). Po Judėjos Samarija buvo pirmasis krikščionių misijų kraštas (Apd 1, 8; 8, 5).

Sandora (gr. k. *diathēkē*) – šventa Dievo sutartis su žmonėmis: 1. su visa žmonija per Nojų (Pr 9, 9–17); 2. su atskiru rinktiniu žmogumi, pvz., Abraomu (Pr 15, 18), Dovydu (Ps 89, 4–5); 3. su Izraelio tauta (Iš 19, 5–6). Sandora visada lydima pažadų ir dažniausiai sutvirtinama auka (Pr 15, 9–17; Iš 24, 3–8). Pranašai skelbia Dievą sudarysiant

Naująją Sandorą su savo tauta (Jer 31, 31–34). Anot NT, Jėzaus mirtis įtvirtino Naująją Sandorą ir išplėtė ją visiems žmonėms. Gr. k. žodis *diathēkē* turi ir testamento reikšmę. Todėl Šventojo Rašto knygos, parašytos Senosios Sandoros laikais, vadinamos Senuoju Testamentu, Naujosios Sandoros – Naujuoju Testamentu.

Sekminės: ST – Įstatymo apreiškimo ant Sinajaus kalno minėjimas ir derliaus šventė. Ji švenčiama praėjus septynioms savaitėms (todėl liet. Sekminės), arba penkiasdešimtąją dieną po Velykų (gr. *pentēkostē*). Viena iš didžiausių izraelitų švenčių, per kurias jie renkasi į Jeruzalę (Apd 2, 1. 5). NT – Šventosios Dvasios nužengimo diena.

seniūnai (pažodžiui *vyresnieji)* – žymiųjų žydų šeimų galvos, turintys didelį autoritetą religiniame ir visuomeniniame gyvenime; dalis Sinedriono narių (Mt 16, 21; 26, 57; Apd 4, 5; 22, 5 ir kt.).

sinagoga: 1. kurios nors vietovės žydų bendruomenė (Jn 9, 22; Apd 9, 2; Apr 2, 9); 2. pastatas, kuriame toji bendruomenė šabo dieną renkasi skaityti Biblijos ir melstis. Aukos būdavo atnašaujamos tik Jeruzalės šventykloje, bet ne sinagogose. Sinagogą tvarkė vyresnysis (Mk 5, 35–36; Apd 13, 15; 18, 8 ir kt.), jam padėdavo patarnautojas (Lk 4, 20); 3. kartais literatūroje – apskritai izraelitų religinė bendrija kaip priešprieša NT Bendrijai – Kristaus Bažnyčiai.

sinedrionas – aukščiausioji žydų tautos taryba ir religinių bylų teismas. Jį sudarė 71 narys iš aukštųjų kunigų, Rašto aiškintojų ir seniūnų (vyresniųjų); vadovavo vyriausiasis kunigas.

Sionas – kalva Jeruzalėje – poetinis Jeruzalės miesto pavadinimas.

Siono dukra (Jn 12, 15) – Jeruzalės gyventojai.

stoginės – Jeruzalės šventyklos portikai (Jn 10, 23; Apd 5, 12).

šabas – žydų savaitės septintoji diena (mūsų šeštadienis), kurią nedirbamas joks darbas. Smulkmeniškos taisyklės griežtai nustato, ką draudžiama tą dieną daryti.

Šabo kelias (Apd 1, 12) – tai kelias, kurį žydams buvo galima nueiti šabo dieną, t. y. truputį mažiau nei kilometrą.

šėtonas (hebr. k. *kaltintojas)* – piktoji galybė, Dievo ir žmogaus priešas. NT jis turi labai daug sinonimų: velnias, piktasis (Jn 17, 15; Ef 6, 16), gundytojas (Mt 4, 3), Beliaras (2 Kor 6, 15), šio pasaulio kunigaikštis (Jn 14, 30), priešas (Mt 13, 39) ir kt. Jėzaus atėjimas rodo šėtono pralaimėjimą (Lk 10, 18).

švarus, nesuterštas: tai apeiginė švara, ne visada sutampanti su fizine. ST ir Jėzaus laikų judaizme žmogus privalo būti ritualiai nesuterštas, kad būtų su Dievu ir kad galėtų melstis ir dalyvauti pamaldose. Susiteršti, tapti nešvariu tuometinėje judaizmo sampratoje buvo galima dėl daugelio dalykų: dėl draudžiamo maisto valgymo, kontaktų su

mirusiu ar pagoniu, liga (pvz., raupsai) ir kt. Susitepimas (susiteršimas) panaikinamas apsiplovimo apeigomis (Mk 7, 1–5; Jn 2, 6 ir kt.). Jėzus norėjo įveikti tos praktikos formalumą (Mt 7, 14–23), juo sekė ir apaštalai (Rom 14, 14. 20).

Kai NT minimas būtinas apvalymas, tai jis reiškia Dievo arba Kristaus veikimą (Jn 13, 8; Ef 5, 26).

šventas (gr. k. *hagios*) pirmiausia reiškia priklausomumą Dievui, o tik paskui – pareigą būti morališkai tobulam (moralinį tobulumą reiškia gr. k. žodis *dikaios* – teisus). Vartojimo atvejai: 1. apie Dievą: a. Dievas yra šventas, nes yra pats sau, nuo nieko žemesnio nepriklausomas ir neprilygstamas (Jn 17, 11; 1 Pt 1, 15 ir kt.); b. Dievo Šventasis – Kristus (Jn 6, 69; Apd 3, 34; 1 Jn 2, 20; Apr 3, 7), išskirtiniu būdu priklausąs Dievui, jo siųstasis; c. Šventoji Dvasia – Dievo Dvasia; 2. apie kūrinius: a. angelai – Dievo tarnai (Apd 10, 22); b. žmonės, išrinkti tarnauti Dievui (Apd 3, 21; 1 Kor 7, 34; Ef 1, 4; 5, 26). Taigi *šventaisiais* vadinami tiesiog visi krikščionys (1 Kor 1, 2; 6, 1–2 ir kt.); c. objektai (pvz., šventykla), skirti Dievo tarnystei (Apd 6, 13; 21, 28; 1 Kor 3, 17).

šventykla – mūro siena apjuostas pastatų ir kiemų kompleksas Jeruzalėje – vyriausioji Dievo kulto vieta. Centrinis jos pastatas buvo šventovė, kurią sudarė šventoji (vieta), kur įeina tik kunigai (Lk 1, 9), ir *Šventų Šventoji*, kur kartą per metus, Permaldavimo dieną, įžengdavo vyriausiasis kunigas (Žyd 9, 25).

Šventykla, o ypač šventovė, buvo suprantama kaip vieta, kur yra Dievas. Štai kodėl Jn 2, 21 kalbama apie Kristaus kūną kaip apie tikrąją šventyklą. Laiškuose taip pat krikščionių bendruomenė prilyginama Dievo šventyklai (1 Kor 3, 16; 6, 19).

šventumas – asmens ar daikto ypatybė, rodanti jo priklausymą Dievui (1 Tes 3, 13; 1 Tim 2, 15 ir kt.).

vardas: NT, kaip ir ST, asmens vardas dažnai reiškia patį asmenį, pvz., Dievą ar Kristų (Jn 12, 28; 17, 6. 11; Apd 3, 16 ir kt.). Todėl šauktis Viešpaties vardo – šauktis Viešpaties; tie, kurie šaukiasi Viešpaties vardo, yra Viešpaties gerbėjai, tikintieji.

Ką nors daryti *Dievo* ar *Jėzaus vardu* reiškia veikti: 1. vienybėje su juo ir tariant jo vardą (daryti stebuklus Mt 7, 22; išvarinėti demonus Mk 9, 38; melstis Jn 14, 13–14); 2. kaip Dievo ar Jėzaus atstovui bei įgaliotiniui (pranašauti Mt 7, 22; būti pasiųstam Mt 23, 39; parodyti svetingumą Mt 18, 5); krikštyti vardan – Krikštu ką susieti su Dievu, su Jėzumi (Mt 28, 18; Apd 8, 16).

Velykos (Pascha) – viena iš didžiųjų švenčių; jų švęsti Jėzaus amžininkai žydai rinkdavosi į Jeruzalę. Ji buvo švenčiama pavasarį, minint išėjimą iš Egipto. Velykų iškilmės šventimas buvo pažymimas Neraugintos

duonos dienomis (Apd 12, 3; 20, 6) ir šeimos vakariene, per kurią būdavo valgomas Velykų avinėlis.
Sinoptinės evangelijos aprašo Jėzaus Paskutinę vakarienę kaip Velykų vakarienę (Mt 26, 17–29; Mk 14, 12–25; Lk 22, 7–23). Ketvirtoji evangelija pabrėžia, kad Jėzaus mirtis sutapo su Velykų avinėlio auka (Jn 18, 28; 19, 14. 31. 36. 42).

vyresnysis: 1. krikščionių bendruomenės vadovas (Apd 11–21 ir laiškuose); 2. autoritetingas Bažnyčios asmuo – apaštalas (2 Jn 1 ir 3 Jn 1); 3. vyresnieji – Bažnyčios visumos atstovai danguje (Apr 4, 4; 5, 5 ir kt.).

ženklas – nepaprastas įvykis, stebuklas, rodantis tiesioginį Dievo veikimą.

ženklai ir stebuklai – stebuklingi ženklai, rodantys Jėzų esant Mesiją ir Dievo Sūnų (Jn 2, 11; 4, 48. 54; 6, 2; Apd 2, 19; 4, 30 ir kt.).

žydai – nuo kitų tautų skiriasi apipjaustymu ir ypatingu šabo laikymusi. Judaizmas – jų religija (Gal 1, 13). Judaizmą priėmę pagonys vadinami prozelitais, o prijaučiantieji – Dievo garbintojais arba dievobaimingaisiais. Gal 2, 13 – žydų kilmės krikščionys. Evangelistas Jonas žydais dažnai vadina tautos ar dvasininkų vyresniuosius.

Žmogaus Sūnus – Jėzus. Šiuo slaptingu vardu, paimtu iš ST (Dan 7, 13), Jėzus save vadina, nurodydamas savo nepaprastą pasiuntinybę, tačiau vengdamas Mesijo vardo, kuris buvo suprantamas politiškai. Šis vardas žymi: 1. laikų pabaigoje ateisiančio teisti Kristaus valdžią (Mt 16, 27; 19, 28; 25, 31–32; 26, 64; Lk 22, 48; Jn 5, 26–29); 2. Jėzaus silpnumą, neturtą, kančią (Mt 8, 20; Mt 17, 22–23; 20, 18; 26, 2. 24. 45; Mk 8, 31; Jn 6, 53); 3. Kristaus žemišką būklę ir valdžią (Mt 9, 6; 12, 8).

DALYKINĖ RODYKLĖ

Rodyklės pradžioje yra visa, kas tiesiogiai susiję su Jėzaus Kristaus asmeniu ir veikla. Kitos temos toliau grupuojamos abėcėlės tvarka.

Kai temos pavadinimą sudaro keli žodžiai, reikia ieškoti pagal manomą pagrindinį, o ten neradus – pagal kitus.

Žiūrėti ne tik nurodytas eilutes, bet ir gretimas.

Jėzus Kristus

E

F

G

I

Į

J

K

P

R

T

Ž

VARDŲ RODYKLĖ

Ši rodyklė apima NT asmenvardžius ir vietovardžius. Kilmėvardžiai paprastai pateikiami kaip vietovardžiai (pvz., elamiečiai – Elamas); Šventajame Rašte ne kartą genties pradininko asmenvardis vartojamas ir kaip visos genties ar teritorijos vardas (pvz., patriarcho Jokūbo sūnų vardai). Sutrumpinimai: ap. – apaštalas; įl. – įlanka; j. – jūra; k. – kalnas; kr. – kraštas; m. – miestas; s. – sala, sūnus; sr. – sritis; u. – upė.

A

B

R

S

SENOJO TESTAMENTO CITATŲ RODYKLĖ

NT rašytojai paprastai vartoja graikiškąjį ST vertimą, vadinamą Sepruaginta (II a. prieš Kristų). Šis vertimas ne visur tobulai sutampa su mus pasiekusiu hebrajišku tekstu. Be to, skirtingų ST knygų citatas NT autoriai kartais sujungia. Mūsų vertime ST citatos yra išskirtos kursyvu.

Naujojo Testamento eile

Mt

1, 23	Iz 7, 14
2, 6	Mch 5, 1
2, 15	Oz 11, 1
2, 18	Jer 31, 15
3, 3	Iz 40, 3
4, 4	Įst 8, 3
4, 6	Ps 90 (91), 11–12
4, 7	Įst 6, 16
4, 10	Įst 6, 13
4, 16	Iz 9, 1
5, 21	Iš 20, 13; Įst 5, 17
5, 27	Iš 20, 14; Įst 5, 18
5, 31	Įst 24, 1
5, 33	Kun 19, 12
5, 34	Iz 66, 1
5, 35	Iz 66, 1
5, 38	Iš 21, 24
5, 43	Kun 19, 18
5, 48	Kun 19, 2; Įst 18, 13
8, 17	Iz 53, 4
9, 13	Oz 6, 6
10, 10	Įst 25, 4
10, 35	Mch 7, 6
10, 36	Mch 7, 6
11, 5	Iz 26, 19; 29, 18; 35, 5–6; 61, 1
11, 10	Mal 3, 1
11, 23	Iz 14, 13. 15
11, 29	Jer 6, 16
12, 7	Oz 6, 6
12, 21	Iz 42, 1–4
12, 40	Jon 2, 1
13, 15	Iz 6, 9–10
13, 35	Ps 77 (78), 2
15, 4	Iš 20, 12; 21, 17
15, 9	Iz 29, 13
18, 16	Įst 17, 6
19, 4	Pr 1, 27; 5, 2
19, 5	Pr 2, 24
19, 7	Ist 24, 1
19, 19	Iš 20, 12–16; Įst 5, 16–20
21, 5	Zch 9, 9
21, 13	Iz 56, 7 ; Jer 7, 11
21, 16	Ps 8, 3
21, 33	Iz 5, 2
21, 42	Ps 117 (118), 22–23
22, 24	Įst 25, 5
22, 32	Iš 3, 6
22, 37	Įst 6, 5
22, 39	Kun 19, 8
22, 44	Ps 109 (110), 1
23, 39	Ps 117 (118), 26
24, 21	Dan 12, 1
24, 29	Iz 13, 10; 34, 4
24, 30	Zch 12, 10; Dan 7, 13
26, 15	Zch 11, 12
26, 31	Zch 13, 7
26, 64	Ps 109 (110), 1; Dan 7, 13
27, 9	Jer 18, 2–3; 19, 1–2; 32, 6–15; Zch 11, 12–13

27, 34	Ps 68 (69), 22
27, 35	Ps 21 (22), 19
27, 39	Ps 21 (22), 8
27, 43	Ps 21 (22), 9; Išm 2, 13
27, 46	Ps 21 (22), 2
27, 48	Ps 68 (69), 22

Mk

1, 3	Iz 40, 3; Mal 3, 1
4, 12	Iz 6, 9–10
7, 7	Iz 29, 13
8, 18	Jer 5, 21; Ez 12, 2
9, 48	Iz 66, 24
10, 4	Įst 24, 1
10, 6	Pr 1, 27; 5, 2
10, 7	Pr 2, 24
10, 19	Iš 20, 12–16; Įst 5, 16–20
11, 17	Iz 56, 7; Jer 7, 11
12, 1	Iz 5, 1–2
12, 11	Ps 117 (118), 22–23
12, 19	Įst 25, 5–10
12, 26	Iš 3, 6
12, 30	Įst 6, 4–5
12, 31	Kun 19, 18
12, 32	Įst 6, 4; 4, 35
12, 36	Ps 109 (110), 1
13, 14	Dan 9, 27
13, 25	Iz 13, 10; 34, 4
13, 26	Dan 7, 13–14
14, 18	Ps 40 (41), 10
14, 27	Zch 13, 7
14, 62	Ps 109 (110), 1
15, 24	Ps 21 (22), 19
15, 29	Ps 21 (22), 8
15, 34	Ps 21 (22), 2
15, 36	Ps 68 (69), 22

Lk

1, 17	Mal 3, 23–24
1, 31	Iz 7, 14
1, 37	Pr 18, 14
2, 23	Iš 13, 2
2, 24	Kun 12, 8
3, 4	Iz 40, 3–5
3, 22	Ps 2, 7
4, 4	Įst 8, 3
4, 8	Įst 6, 13
4, 11	Ps 90 (91), 11–12
4, 12	Įst 6, 16
4, 17	Iz 61, 1–2
7, 22	Iz 29, 18; 35, 5–6; 61, 1
7, 27	Mal 3, 1
8, 10	Iz 6, 9–10
10, 15	Iz 14, 13–15
10, 19	Ps 90 (91), 13
10, 27	Įst 6, 5; Kun 19, 18
13, 35	Ps 117 (118), 26
18, 20	Iš 20, 12–16; Įst 5, 16–20
19, 38	Ps 117 (118), 26
19, 46	Iz 56, 7; Jer 7, 11
20, 17	Ps 117 (118), 22
20, 28	Įst 25, 5–6
20, 37	Iš 3, 6
20, 43	Ps 109 (110), 1
21, 9	Dan 2, 28
21, 10	Iz 19, 2; 2 Kr 15, 6
22, 37	Iz 53, 12
22, 69	Ps 109 (110), 1
23, 30	Oz 10, 8
23, 34	Ps 21 (22), 19
23, 35	Ps 21 (22), 8–9
23, 46	Ps 30 (31), 6

Jn

1, 23	Iz 40, 3
2, 17	Ps 68 (69), 10
6, 31	Ps 77 (78), 24
6, 45	Iz 54, 13
7, 38	Iz 58, 11; Zch 14, 8
7, 42	2 Sam 7, 12
8, 17	Įst 19, 15

10, 34	Ps 81 (82), 6
12, 13	Ps 117 (118), 25–26
12, 15	Zch 9, 9
12, 38	Iz 53, 1
12, 40	Iz 6, 10
13, 18	Ps 40 (41), 10
15, 25	Ps 34 (35), 19; 68 (69), 5
19, 24	Ps 21 (22), 19
19, 36	Iš 12, 46
19, 37	Zch 12, 10

Apd

1, 20	Ps 68 (69), 26; 108 (109), 8
2, 21	Jl 3, 1–5
2, 28	Ps 15 (16), 8–11
2, 35	Ps 109 (110), 1
3, 23	Įst 18, 15. 19
3, 25	Pr 22, 18
4, 11	Ps 117 (118), 22
4, 26	Ps 2, 1–2
7, 3	Pr 12, 1
7, 7	Pr 15, 13–14; Iš 3, 12
7, 9	Pr 39, 2
7, 10	Pr 41, 37
7, 11	Pr 41, 54
7, 27	Iš 2, 14
7, 30	Iš 3, 1
7, 32	Iš 3, 6
7, 34	Iš 3, 7
7, 37	Įst 18, 15
7, 40	Iš 32, 1
7, 43	Am 5, 25–27
7, 50	Iz 66, 1–2
8, 33	Iz 53, 7–8
13, 22	Ps 88 (89), 21; 1 Sam 13, 14
13, 33	Ps 2, 7
13, 34	Iz 55, 3
13, 35	Ps 15 (16), 10
13, 41	Hab 1, 5
13, 47	Iz 49, 6
14, 15	Iš 20, 11
15, 16	Am 9, 11–12
23, 5	Iš 22, 27
28, 26	Iz 6, 9–10

Rom

1, 17	Hab 2, 4
2, 6	Ps 61 (62), 13; Sir 16, 14
2, 24	Iz 52, 5
3, 4	Ps 50 (51), 6
3, 12	Ps 14, 1–3
3, 13	Ps 5, 10; 139 (140), 4
3, 14	Ps 10, 7
3, 17	Iz 59, 7–8
3, 18	Ps 35 (36), 2
3, 20	Ps 142 (143), 2
4, 3	Pr 15, 6
4, 8	Ps 31 (32), 1–2
4, 17	Pr 17, 5
4, 18	Pr 15, 5
7, 7	Iš 20, 17; Įst 5, 21
8, 36	Ps 43 (44), 23
9, 7	Pr 21, 12
9, 9	Pr 18, 10
9, 12	Pr 25, 33
9, 13	Mal 1, 3
9, 15	Iš 33, 19
9, 17	Iš 9, 16
9, 20	Iz 29, 16; 45, 9
9, 26	Oz 2, 25; 2, 1
9, 27	Iz 10, 22–23
9, 29	Iz 1, 9
9, 33	Iz 8, 14; 28, 16
10, 5	Kun 18, 5
10, 7	Ps 106 (107), 26
10, 8	Įst 30, 14
10, 11	Iz 28, 16
10, 13	Jl 3, 5
10, 15	Iz 52, 7
10, 16	Iz 53, 1
10, 18	Ps 18 (19), 5
10, 19	Įst 32, 21
10, 20	Iz 65, 1
10, 21	Iz 65, 2
11, 2	Ps 93 (94), 14; 1 Sam 12, 22
11, 3	1 Kar 19, 10

1 Kor

2 Kor

Gal

Ef

Fil

Kol

2, 22	Iz 29, 13
3, 1	Ps 109 (110), 1

2 Tes

1, 8	Iš 8, 2; Ps 78 (79), 6
1, 9	Iz 2, 10. 19–20
2, 4	Dan 11, 36; Ez 28, 2
2, 8	Iz 11, 4; Job 4, 9

1 Tim

5, 18	Įst 25, 4
5, 19	Įst 17, 6; 19, 15

2 Tim

2, 19	Sk 16, 5. 26; Iz 26, 13
4, 14	2 Sam 3, 39; Ps 27 (28), 4; 61 (62), 13; Pat 24, 12
4, 17	Ps 21 (22), 22; Dan 6, 21. 28

Žyd

1, 5	Ps 2, 7
1, 6	Ps 96 (97), 7
1, 7	Ps 103 (104), 4
1, 9	Ps 44 (45), 7–8
1, 12	Ps 101 (102), 26–28
1, 13	Ps 109 (110), 1
2, 8	Ps 8, 5–7
2, 12	Ps 21 (22), 23
2, 13	Iz 8, 17
3, 2	Sk 12, 7
3, 11	Ps 94 (95), 8–11
3, 17	Sk 14, 29
4, 4	Pr 2, 2
5, 5	Ps 2, 7
5, 6	Ps 109 (110), 4
6, 14	Pr 22, 16–17
7, 1	Pr 14, 17–20
7, 11	Ps 109 (110), 4
7, 17	Ps 109 (110), 4
7, 21	Ps 109 (110), 4
8, 5	Iš 25, 40
8, 12	Jer 31, 31–34
9, 20	Iš 24, 8
10, 7	Ps 39 (40), 7–9
10, 12	Ps 109 (110), 1
10, 13	Ps 109 (110), 1
10, 17	Jer 31, 33–34
10, 28	Įst 17, 6; 19, 15
10, 30	Įst 32, 35; Ps 134 (135), 14
10, 38	Hab 2, 3–4
11, 5	Pr 5, 24
11, 12	Pr 13, 16; 32, 13
11, 18	Pr 21 , 12
11, 21	Pr 48, 15–20
11, 23	Iš 2, 2
12, 6	Pat 3, 11–12
12, 12	Iz 35, 3
12, 20	Iš 19, 12
12, 21	Įst 9, 19
12, 26	Ag 2, 6
12, 29	Įst 4, 24
13, 5	Įst 31, 6
13, 6	Ps 117 (118), 6
13, 11	Kun 16, 27
13, 15	Oz 14, 3

Jok

2, 8	Kun 19, 18
2, 11	Iš 20, 13–14
2, 23	Pr 15, 6; Iz 41, 8
4, 6	Pat 3, 34
5, 11	Iš 34, 6; Ps 102 (103), 8

1 Pt

1, 16	Kun 11, 44
1, 25	Iz 40, 6–8
2, 3	Ps 33 (34), 9
2, 6	Iz 28, 16
2, 7	Ps 117 (118), 22
2, 8	Iz 8, 14
2, 9	Iz 43, 20–21; Iš 19, 5

2, 10	Oz 2, 25
2, 22	Iz 53, 9
2, 24	Iz 53, 5
3, 12	Ps 33 (34), 13–17
3, 14	Iz 8, 12–13
4, 8	Pat 10, 12
4, 18	Pat 11, 31
5, 5	Pat 3, 34

2 Pt

2, 22	Pat 26, 11
3, 8	Ps 89 (90), 4
3, 13	Iz 65, 17;
	66, 22

Jud

9	Zch 3, 2

Apr

1, 4	Iš 3, 14
1, 7	Dan 7, 13;
	12, 10
1, 13	Dan 7, 13;
	10, 5
1, 14	Dan 7, 9
2, 14	Sk 31, 16;
	25, 1
2, 20	Sk 25, 1
2, 27	Ps 2, 8
3, 7	Iz 22, 22
3, 19	Pat 3, 12
4, 8	Iz 6, 3
11, 4	Zch 4, 3. 11–14
12, 14	Dan 7, 25
13, 1	Dan 7, 3. 7
13, 10	Jer 15, 2
14, 14	Dan 7, 13

Senojo Testamento eile

Pr

1, 3	2 Kor 4, 6
1, 27	Mt 19, 4;
	Mk 10, 6
2, 2	Žyd 4, 4
2, 7	1 Kor 15, 45
2, 24	Mt 19, 5;
	Mk 10, 7;
	1 Kor 6, 16;
	Ef 5, 31
5, 2	Mt 19, 4;
	Mk 10, 6
5, 24	Žyd 11, 5
12, 1	Apd 7, 3
12, 7	Gal 3, 16
13, 16	Žyd 11, 12
14, 17	Žyd 7, 1
15, 5	Rom 4, 18
15, 6	Rom 4, 3;
	Gal 3, 6;
	Jok 2, 23
15, 13	Apd 7, 7
17, 5	Rom 4, 17
18, 10	Rom 9, 9
18, 14	Lk 1, 37
21, 10	Gal 4, 30
21, 12	Rom 9, 7 ;
	Žyd 11, 18
22, 16	Žyd 6, 14
22, 18	Apd 3, 25;
	Gal 3, 8
25, 33	Rom 9, 12
32, 13	Žyd 11, 12
39, 2	Apd 7, 9
41, 37	Apd 7, 10
41, 54	Apd 7, 11
48, 15	Žyd 11, 21

Iš

2, 2	Žyd 11, 23
2, 14	Apd 7, 27
3, 1	Apd 7, 30
3, 6	Mt 22, 32;
	Mk 12, 26;
	Lk 20, 37;
	Apd 7, 32
3, 7	Apd 7, 34
3, 12	Apd 7, 7
3, 14	Apr 1, 4
8, 2	2 Tes 1, 8
9, 16	Rom 9, 17
12, 46	Jn 19, 36
13, 2	Lk 2, 23
16, 18	2 Kor 8, 15
19, 5	1 Pt 2, 9
19, 12	Žyd 12, 20

20, 11	Apd 14, 15
20, 12	Mt 15, 4; 19, 19; Mk 10, 19; Lk 18, 20
20, 13	Mt 5, 21; Rom 13, 9; Jok 2, 11
20, 14	Mt 5, 27
20, 17	Rom 7, 7
20, 12	Ef 6, 3
21, 17	Mt 15, 4
21, 24	Mt 5, 38
21, 32	Mt 26, 15
22, 27	Apd 23, 5
24, 8	Žyd 9, 20
25, 40	Žyd 8, 5
29, 18	Fil 4, 18
32, 1	Apd 7, 40
32, 6	1 Kor 10, 7
33, 19	Rom 9, 15
34, 6	Jok 5, 11

Kun

11, 44	1 Pt 1, 16
12, 8	Lk 2, 24
16, 27	Žyd 13, 11
18, 5	Rom 10, 5; Gal 3, 12
19, 2	Mt 5, 48
19, 12	Mt 5, 33
19, 18	Mt 5, 43; 22, 39; Mk 12, 31 Lk 10, 27; Rom 13, 9; Gal 5, 14; Jok 2, 8
20, 19	Mt 5, 38
26, 11	2 Kor 6, 16

Sk

12, 7	Žyd 3, 2
14, 29	1 Kor 10, 5; Žyd 3, 17
16, 5	2 Tim 2, 19
25, 1	Apr 2, 14. 20
31, 16	Apr 2, 14

Įst

4, 24	Žyd 12, 29
4, 35	Mk 12, 32
5, 16	Mt 19, 19; Mk 10, 19; Lk 18, 20; Ef 6, 3
5, 17	Mt 5, 21; Rom 13, 9
5, 18	Mt 5, 27
5, 21	Rom 7, 7
6, 4	Mk 12, 30. 32; Gal 3, 20
6, 5	Mt 22, 37; Lk 10, 27
6, 13	Mt 4, 10; Lk 4, 8
6, 16	Mt 4, 7; Lk 4, 12
8, 3	Mt 4, 4; Lk 4, 4
9, 19	Žyd 12, 21
17, 6	Mt 18, 16; 2 Kor 13, 1; 1 Tim 5, 19; Žyd 10, 28
17, 7	1 Kor 5, 13
18, 13	Mt 5, 48
18, 15	Apd 3, 23; 7, 37
19, 2	Lk 21, 10
19, 15	Jn 8, 17; 2 Kor 13, 1; 1 Tim 5, 19; Žyd 10, 28
21, 23	Gal 3, 13
24, 1	Mt 5, 31; 19, 7; Mk 10, 4
25, 4	Mt 10, 10; 1 Kor 9, 9; 1 Tim 5, 18
25, 5	Mt 22, 24; Mk 12, 19; Lk 20, 28
27, 26	Gal 3, 10
29, 3	Rom 11, 8
30, 14	Rom 10, 8

35, 3	Žyd 12, 12
35, 5	Mt 11, 5; Lk 7, 22
40, 3	Mt 3, 3; Mk 1, 3; Lk 3, 4; Jn 1, 23
40, 6	1 Pt 1, 25
40, 13	Rom 11, 34; 1 Kor 2, 16
41, 8	Jok 2, 23
42, 1	Mt 12, 21
43, 20	1 Pt 2, 9
45, 9	Rom 9, 20
45, 14	1 Kor 14, 25
45, 23	Rom 14, 11; Fil 2, 10
49, 1	Gal 1, 15
49, 6	Apd 13, 47
49, 8	2 Kor 6, 2
52, 5	Rom 2, 24
52, 7	Rom 10, 15; Ef 2, 17; 6, 15
52, 11	2 Kor 6, 18
52, 15	Rom 15, 21
53, 1	Jn 12, 38; Rom 10, 16
53, 4	Mt 8, 17
53, 5	1 Pt 2, 24
53, 7	Apd 8, 33
53, 9	1 Pt 2, 22
53, 12	Lk 22, 37
54, 1	Gal 4, 27
54, 13	Jn 6, 45
55, 3	Apd 13, 34
56, 7	Mt 21, 13; Mk 11, 17 Lk 19, 46
56, 12	1 Kor 15, 32
57, 19	Ef 2, 13.17
58, 11	Jn 7, 38
59, 7	Rom 3, 17
59, 17	Ef 6, 14
59, 20	Rom 11, 27
61, 1	Mt 11, 5; Lk 4, 17; 7, 22
64, 4	1 Kor 2, 9
65, 1	Rom 10, 20
65, 2	Rom 10, 21
65, 17	2 Pt 3, 13
66, 1	Mt 5, 34. 35; Apd 7, 50
66, 22	2 Pt 3, 13
66, 24	Mk 9, 48

Jer

5, 21	Mk 8, 18
6, 16	Mt 11, 29
7, 11	Mt 21, 13; Mk 11, 17; Lk 19, 46
9, 22	1 Kor 1, 31; 2 Kor 10, 17
15, 2	Apr 13, 10
18, 2	Mt 27, 9
19, 1	Mt 27, 9
31, 15	Mt 2, 18
31, 31	Žyd 8, 12
31, 33	Žyd 10, 17; 2 Kor 6, 18
32, 6	Mt 27, 9

Ez

12, 2	Mk 8, 18
20, 41	Fil 4, 18
28, 2	2 Tes 2, 4

Dan

2, 28	Lk 21, 9
6, 21	2 Tim 4, 17
7, 3	Apr 13, 1
7, 9	Apr 1, 14
7, 13	Mt 24, 30; 26, 64; Mk 13, 26; Apr 1, 7. 13; 14, 14
7, 25	Apr 12, 14
9, 27	Mk 13, 14
10, 5	Apr 1, 13
11, 36	2 Tes 2, 4
12, 1	Mt 24, 21
12, 10	Apr 1, 7

Oz

2, 1	Rom 9, 26
2, 25	Rom 9, 26; 1 Pt 2, 10
6, 6	Mt 9, 13; 12, 7
10, 8	Lk 23, 30
11, 1	Mt 2, 15
13, 14	1 Kor 15, 55
14, 3	Žyd 13, 15

Jl

3, 1	Apd 2, 21
3, 5	Rom 10, 13

Am

5, 25	Apd 7, 43
9, 11	Apd 15, 16

Jon

2, 1	Mt 12, 40

Mch

5, 1	Mt 2, 6
7, 6	Mt 10, 35. 36

Hab

1, 5	Apd 13, 41
2, 3	Žyd 10, 38
2, 4	Rom 1, 17; Gal 3, 11

Ag

2, 6	Žyd 12, 26

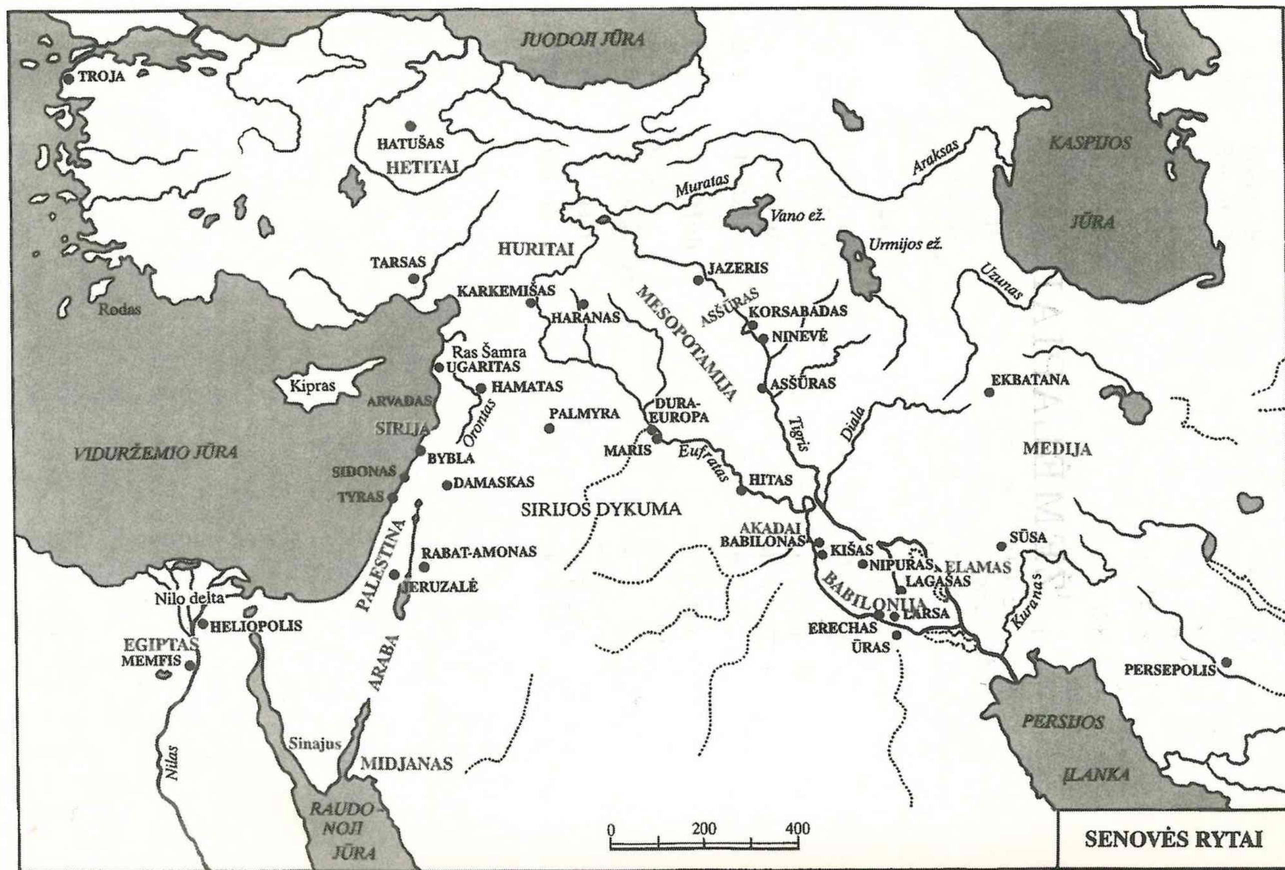
Zch

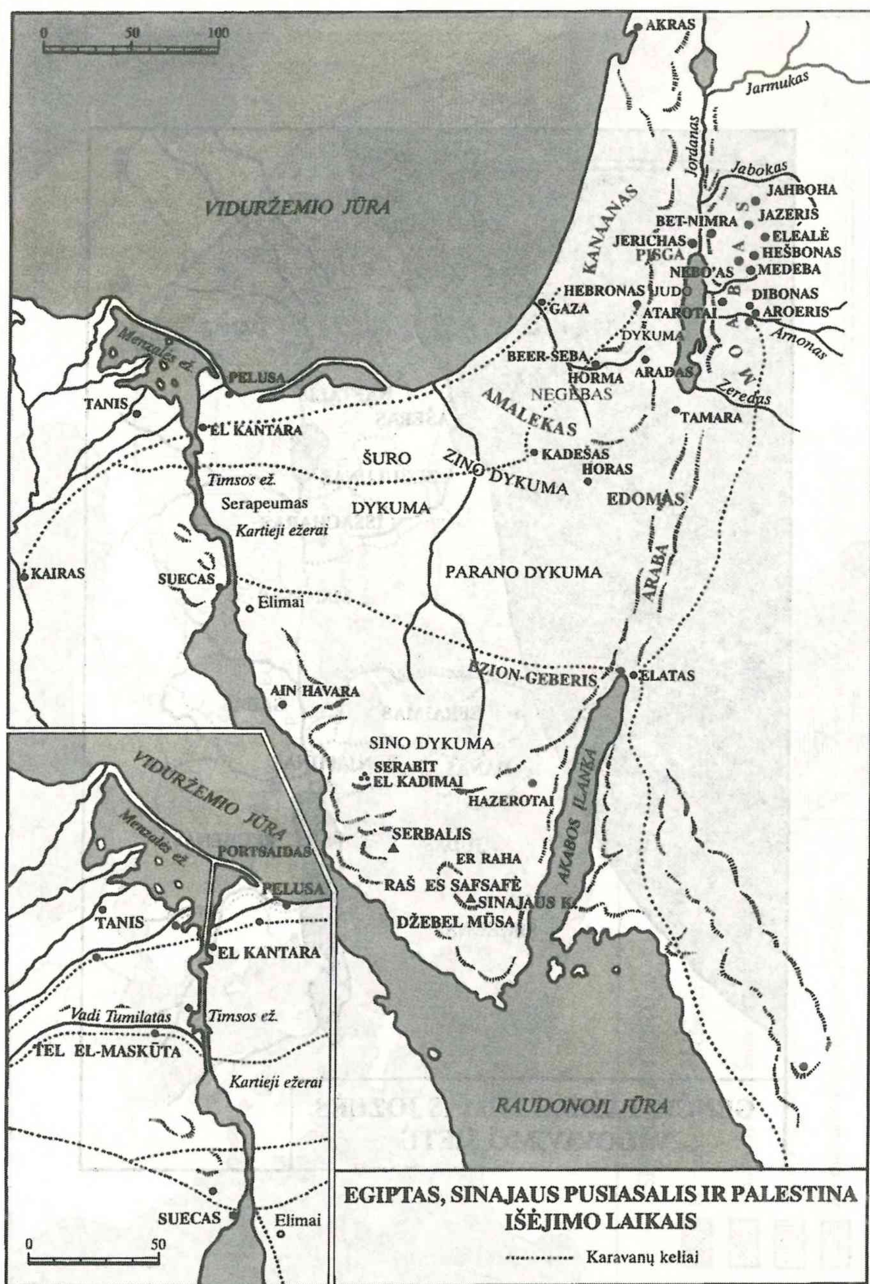
3, 2	Jud 9
4, 3	Apr 11, 4
8, 16	Ef 4, 25
8, 23	1 Kor 14, 25
9, 9	Jn 12, 15
9, 10	Ef 2, 17
11, 12	Mt 26, 15; 27, 9
12, 10	Mt 24, 30; Jn 19, 37
13, 7	Mt 26, 31; Mk 14, 27
14, 8	Jn 7. 38

Mal

1, 3	Rom 9, 13
3, 1	Mt 11, 10; Mk 1, 3; Lk 7, 27
3, 23	Lk 1, 17

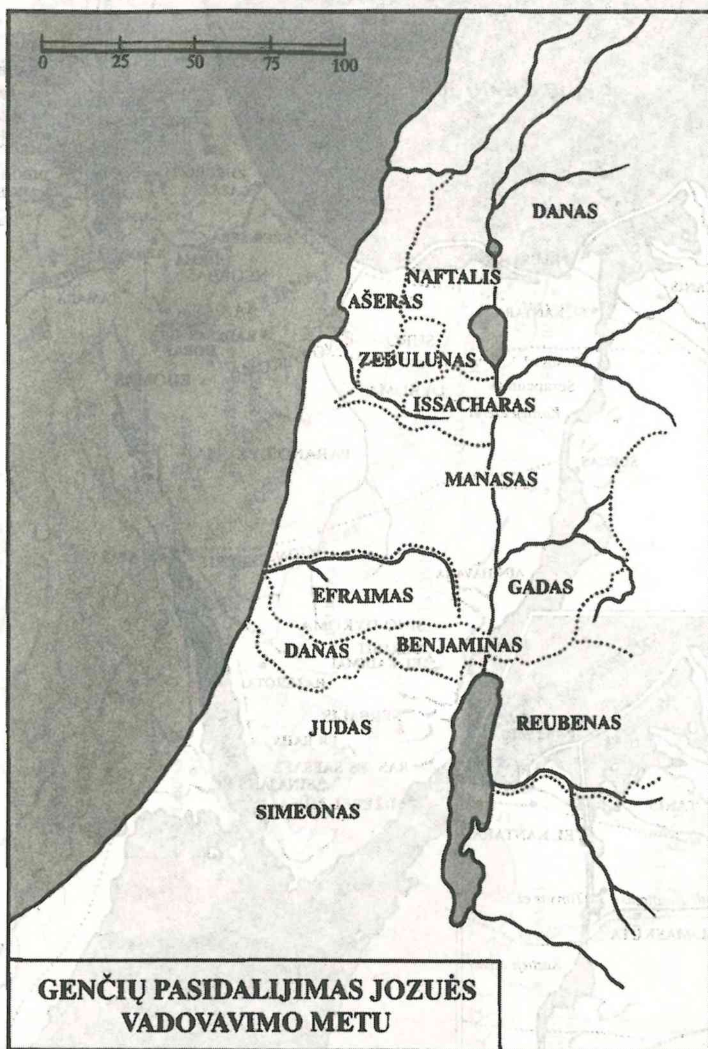
ŽEMĖLAPIAI

JUODOJI JŪRA
TROJA
HATUŠAS
HETITAI
KASPIJOS
JŪRA
Araksas
Muratas
Vano ež.
Urmijos ež.
Uzunas
HURITAI
TARSAS
JAZERIS
KARKEMIŠAS
MESOPOTAMIJA
ASŠŪRAS
KORSABADAS
HARANAS
NINEVĖ
Rodas
Ras Šamra
UGARITAS
HAMATAS
ASŠŪRAS
EKBATANA
Kipras
ARVADAS
DURA-
EUROPA
PALMYRA
SIRIJA
Orontas
Tigris
Diala
VIDURŽEMIO JŪRA
BYBLA
MARIS
Eufratas
MEDIJA
SIDONAS
DAMASKAS
HITAS
TYRAS
SIRIJOS DYKUMA
AKADAI
BABILONAS
KIŠAS
SŪSA
PALESTINA
RABAT-AMONAS
NIPURAS
ELAMAS
JERUZALĖ
LAGAŠAS
BABILONIJA
Nilo delta
LARSA
Kuranas
HELIOPOLIS
ERECHAS
EGIPTAS
ŪRAS
MEMFIS
ARABA
PERSEPOLIS
PERSIJOS
ĮLANKA
Sinajus
MIDJANAS
Nilas
RAUDO-
NOJI
JŪRA
0
200
400
SENOVĖS RYTAI

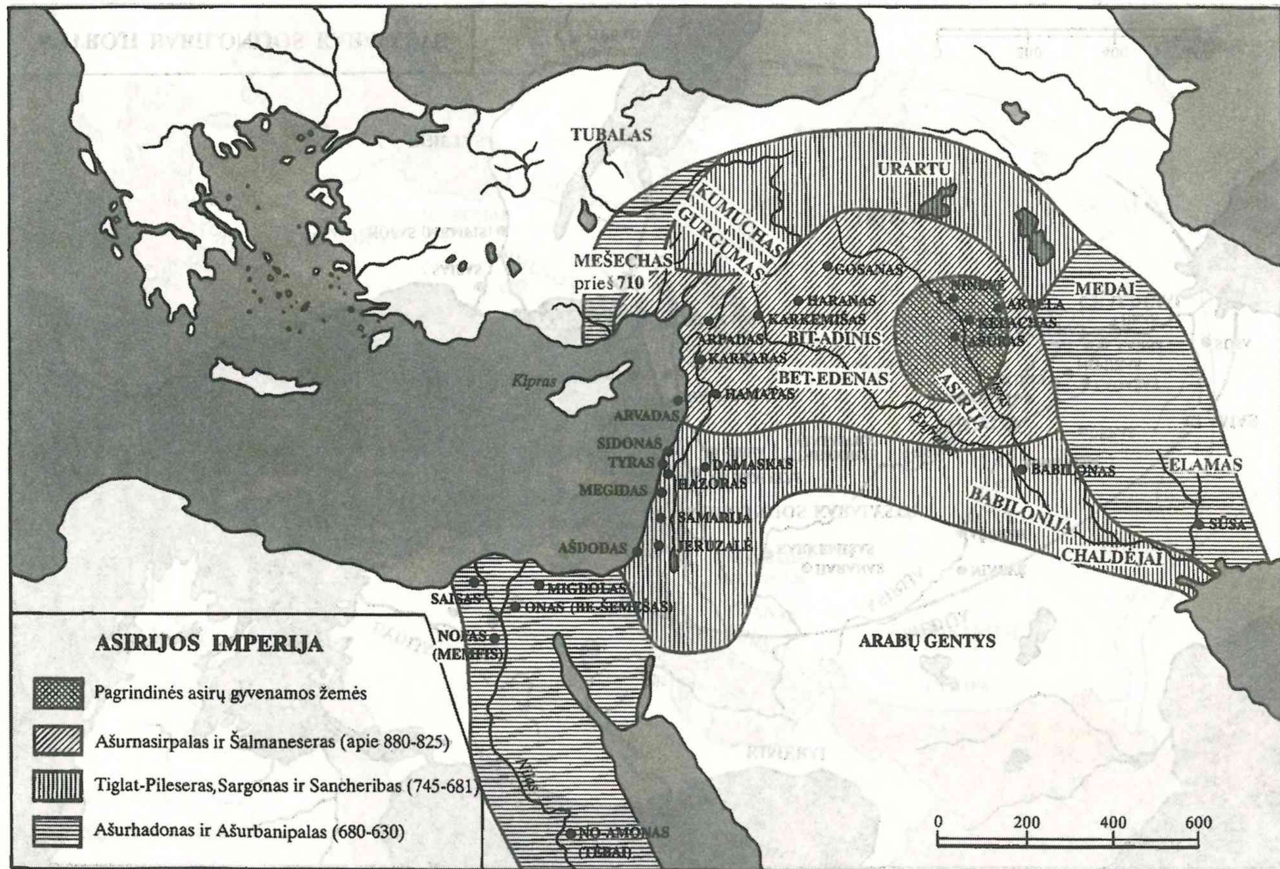

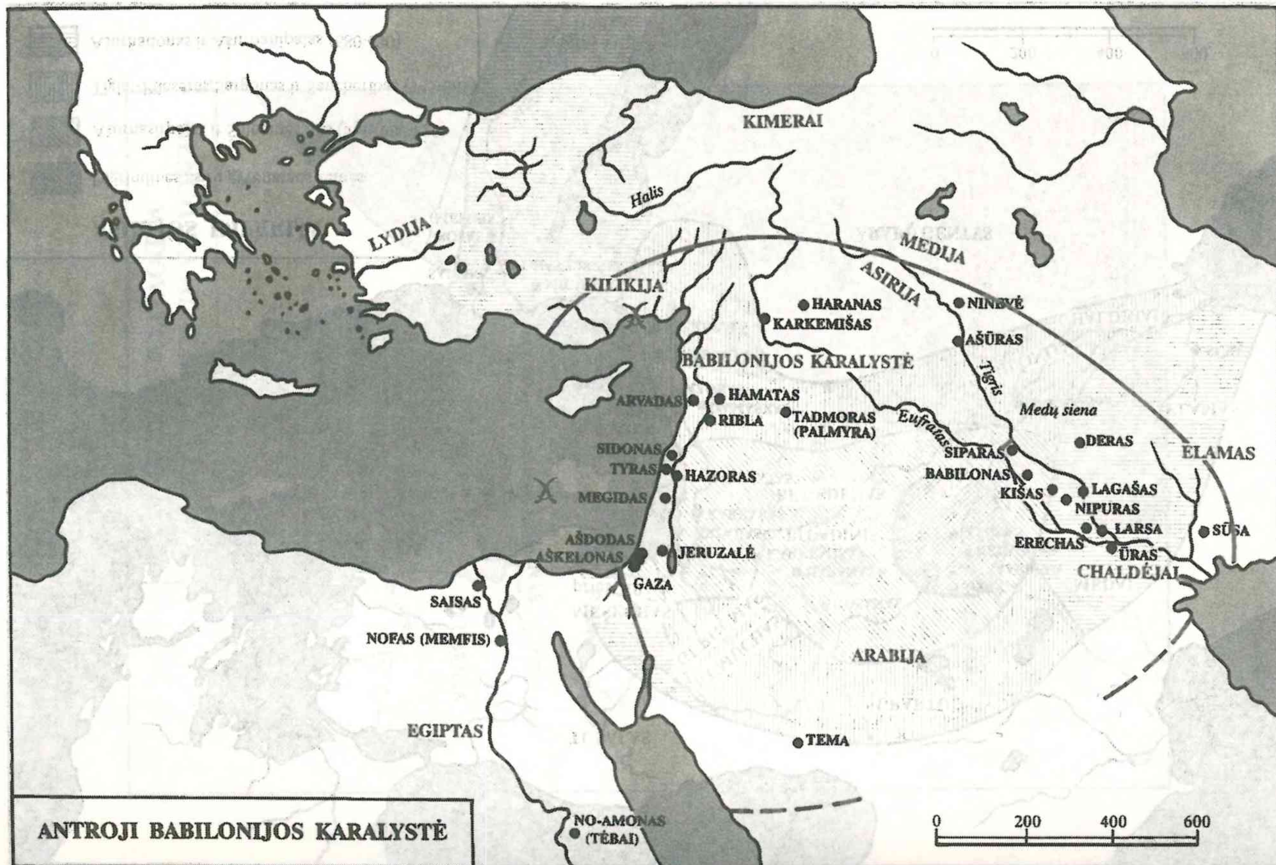
EGIPTAS, SINAJAUS PUSIASALIS IR PALESTINA IŠĖJIMO LAIKAIS

.... Karavanų keliai

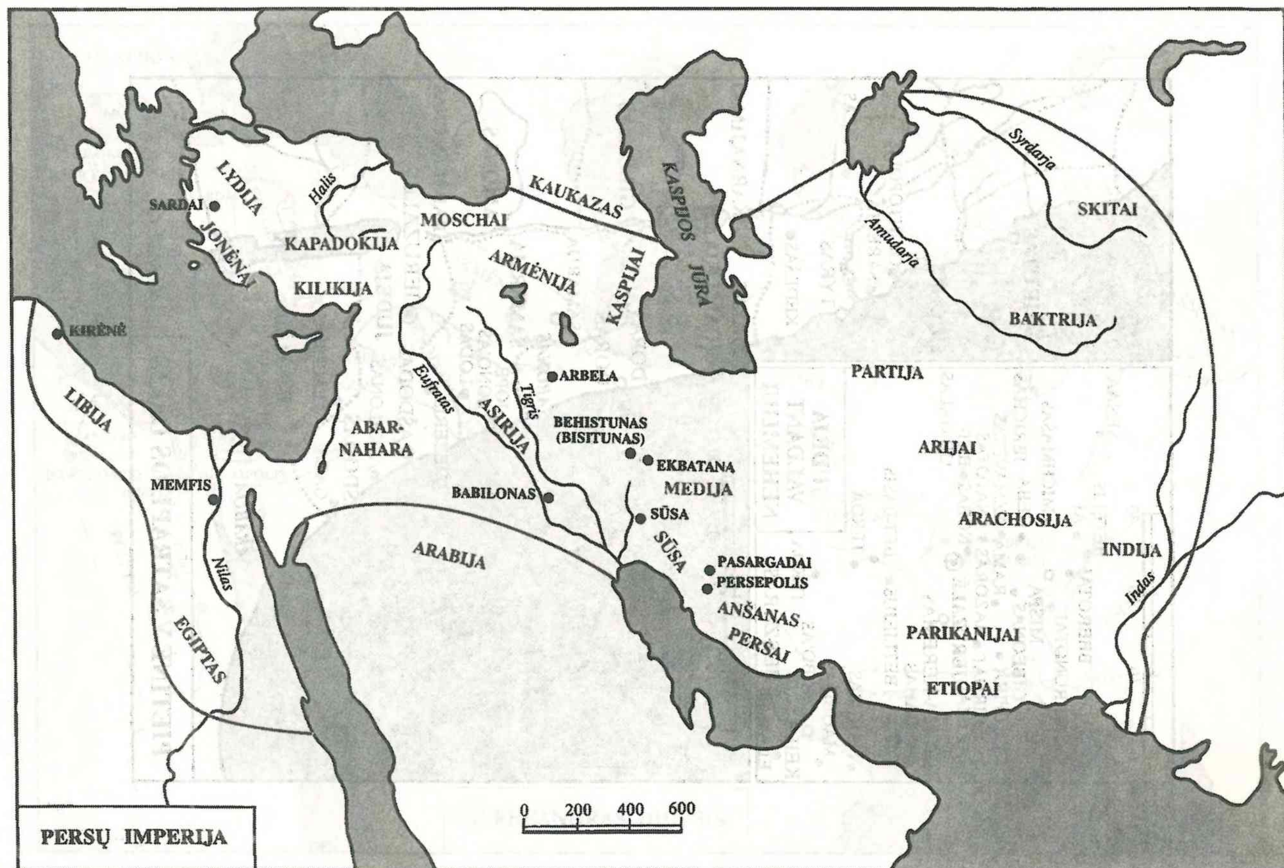

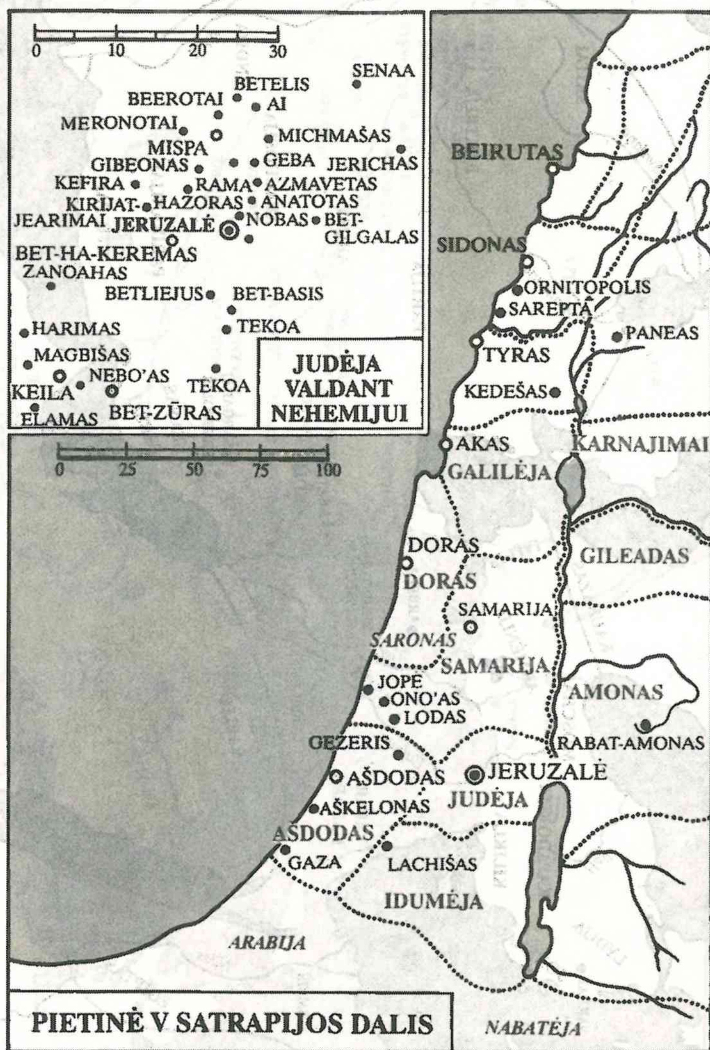
GENČIŲ PASIDALIJIMAS JOZUĖS VADOVAVIMO METU

TUBALAS
URARTU
KUMUCHAS
GURGUMAS
MEŠECHAS
prieš 710
GOSANAS
HARANAS
KARKEMIŠAS
ARPADAS
BIT-ADINIS
KARKARAS
BET-EDENAS
HAMATAS
MEDAI
ASIRIJA
Kipras
ARVADAS
SIDONAS
TYRAS
DAMASKAS
HAZORAS
MEGIDAS
SAMARIJA
AŠDODAS
JERUZALĖ
BABILONAS
ELAMAS
BABILONIJA
CHALDĖJAI
SŪSA
MIGDOLAS
ONAS (BET-ŠEMEŠAS)
ARABŲ GENTYS
Nilas
NO-AMONAS
(TĖBAI)
0
200
400
600
ASIRIJOS IMPERIJA
Pagrindinės asirų gyvenamos žemės
Ašurnasirpalas ir Šalmaneseras (apie 880-825)
Tiglat-Pileseras, Sargonas ir Sancheribas (745-681)
Ašurhadonas ir Ašurbanipalas (680-630)

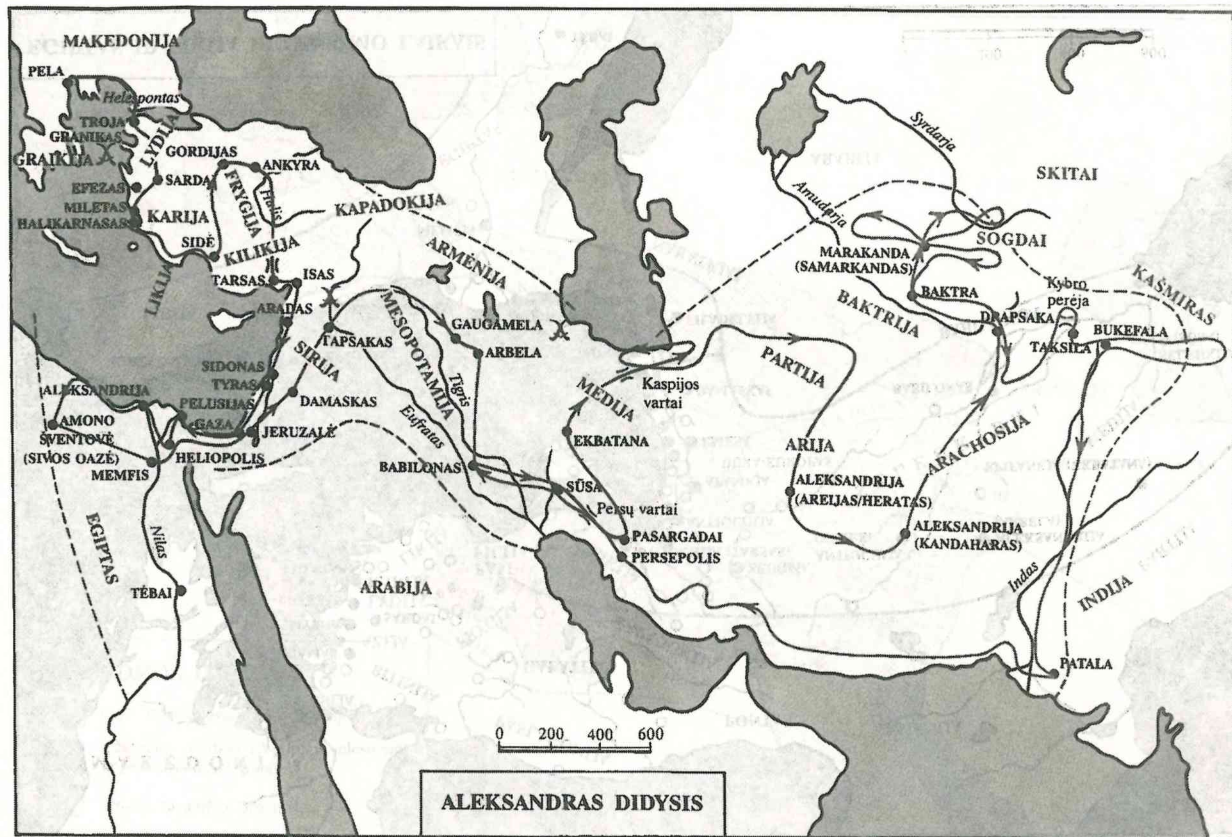

ANTROJI BABILONIJOS KARALYSTĖ

LYDIJA
SARDAI
JONĖNAI
Halis
KAPADOKIJA
KILIKIJA
MOSCHAI
KAUKAZAS
ARMĖNIJA
KASPIJAI
KASPIJOS JŪRA
Syrdarja
Amudarja
SKITAI
BAKTRIJA
KIRĖNĖ
LIBIJA
ARBELA
Eufratas
Tigris
ASIRIJA
ABAR-
NAHARA
BEHISTUNAS
(BISITUNAS)
EKBATANA
MEDIJA
PARTIJA
ARIJAI
MEMFIS
BABILONAS
SŪSA
SŪSA
ARACHOSIJA
INDIJA
Indas
ARABIJA
PASARGADAI
PERSEPOLIS
ANŠANAS
PERSAI
Nilas
EGIPTAS
PARIKANIJAI
ETIOPAI
0 200 400 600
PERSŲ IMPERIJA

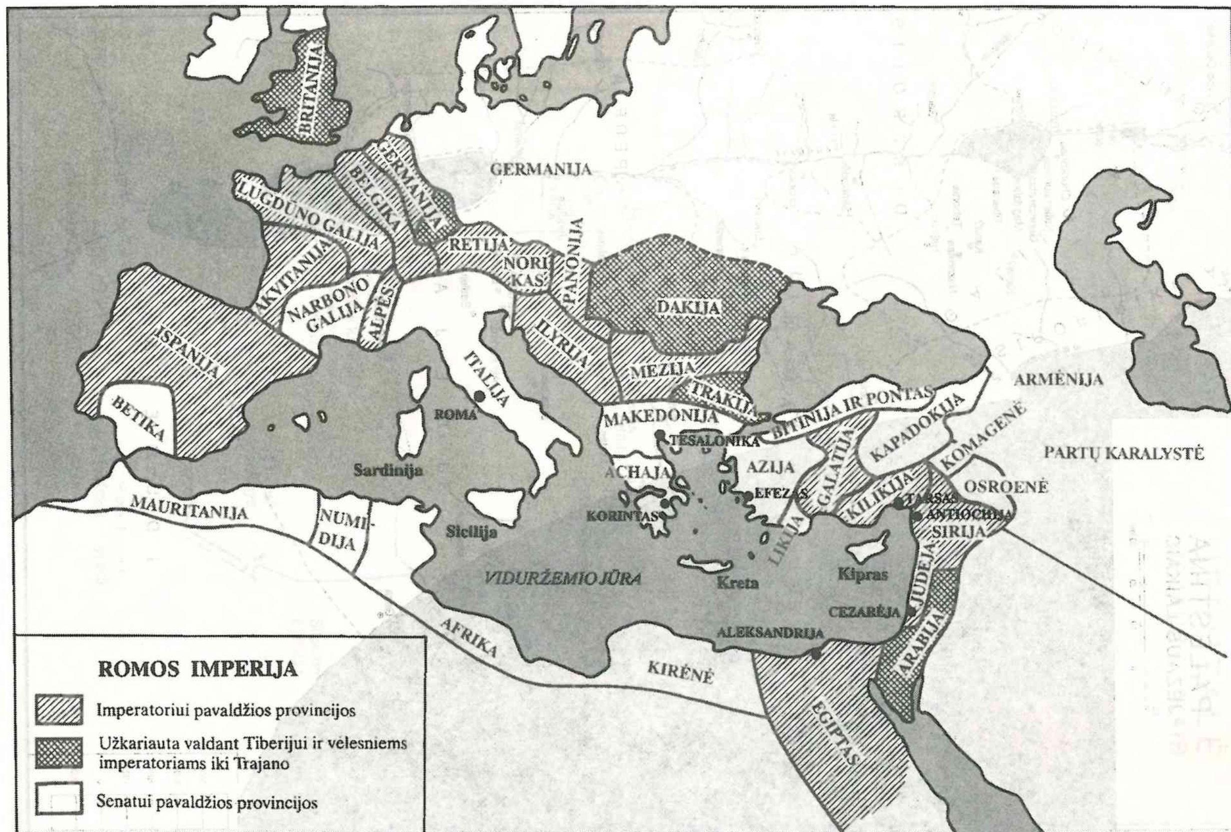

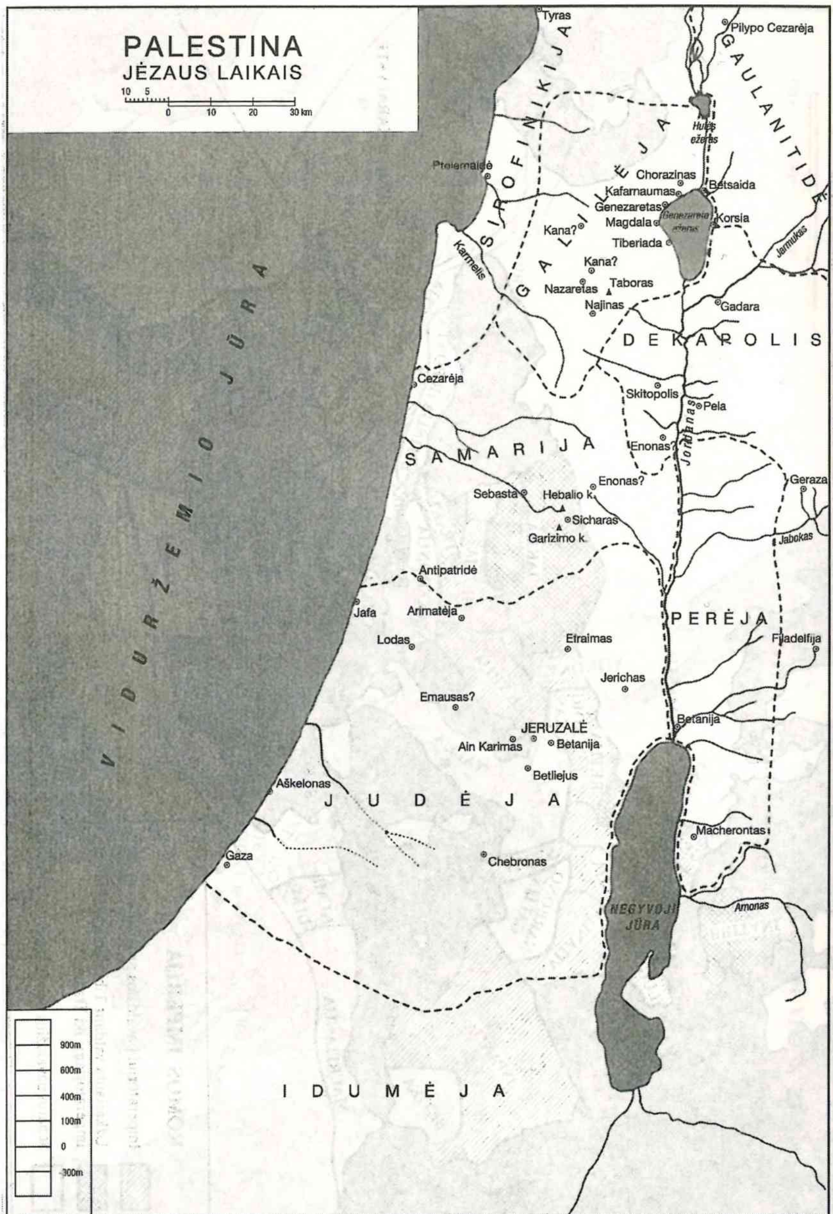
PIETINĖ V SATRAPIJOS DALIS

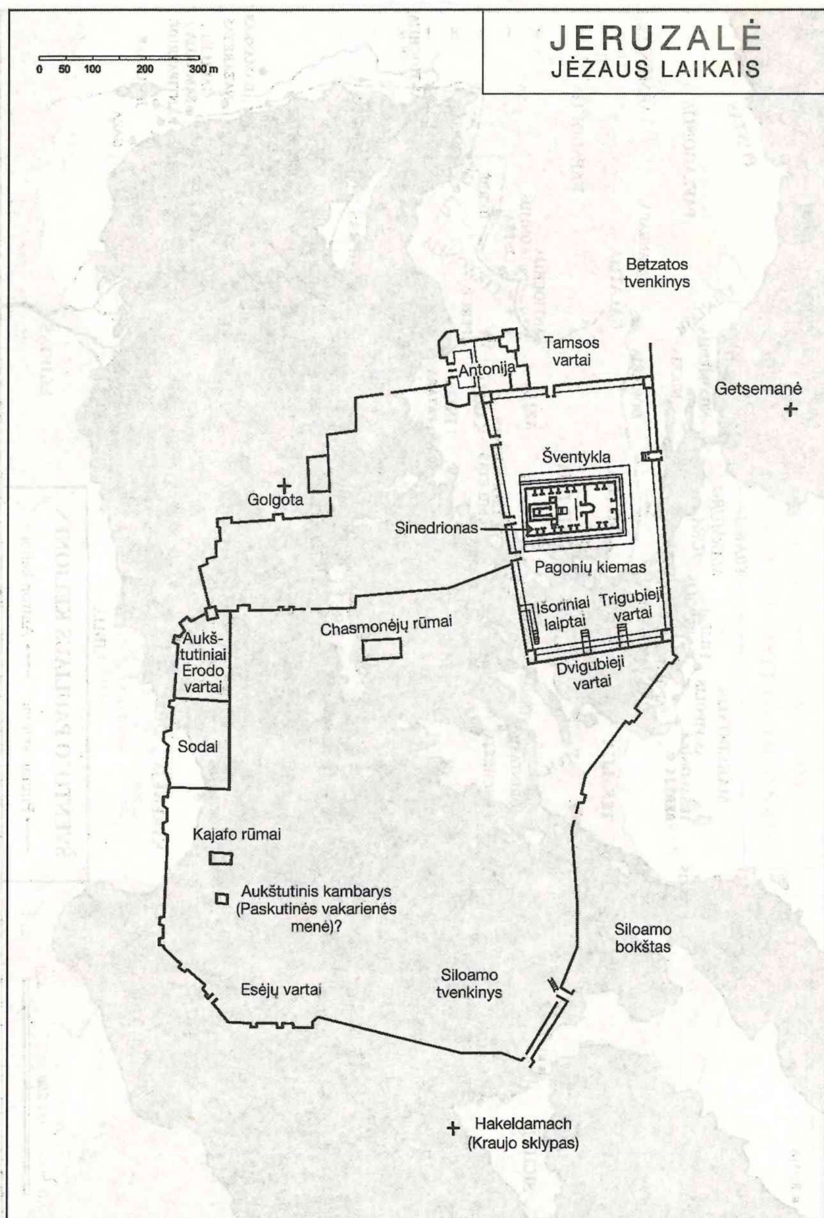

MAKEDONIJA
PELA
Helespontas
TROJA
GRANIKAS
GRAIKIJA
LYDIJA
GORDIJAS
ANKYRA
SARDAI
FRYGIJA
Halis
EFEZAS
MILETAS
KARIJA
HALIKARNASAS
KAPADOKIJA
SIDĖ
KILIKIJA
LIKIJA
TARSAS
ISAS
ARMĖNIJA
ARADAS
TAPSAKAS
MESOPOTAMIJA
GAUGAMELA
ARBELA
SIRIJA
SIDONAS
TYRAS
ALEKSANDRIJA
PELUSIJAS
DAMASKAS
Tigris
AMONO
ŠVENTOVĖ
(SIVOS OAZĖ)
GAZA
JERUZALĖ
Eufratas
MEDIJA
Kaspijos
vartai
HELIOPOLIS
MEMFIS
BABILONAS
EKBATANA
SŪSA
Persų vartai
PASARGADAI
PERSEPOLIS
EGIPTAS
Nilas
TĖBAI
ARABIJA
Syrdarja
SKITAI
Amudarja
MARAKANDA
(SAMARKANDAS)
SOGDAI
BAKTRA
Kybro
perėja
KAŠMIRAS
BAKTRIJA
DRAPSAKA
BUKEFALA
TAKSILA
PARTIJA
ARIJA
ALEKSANDRIJA
(AREIJAS/HERATAS)
ARACHOSIJA
ALEKSANDRIJA
(KANDAHARAS)
Indas
INDIJA
PATALA
0 200 400 600
ALEKSANDRAS DIDYSIS

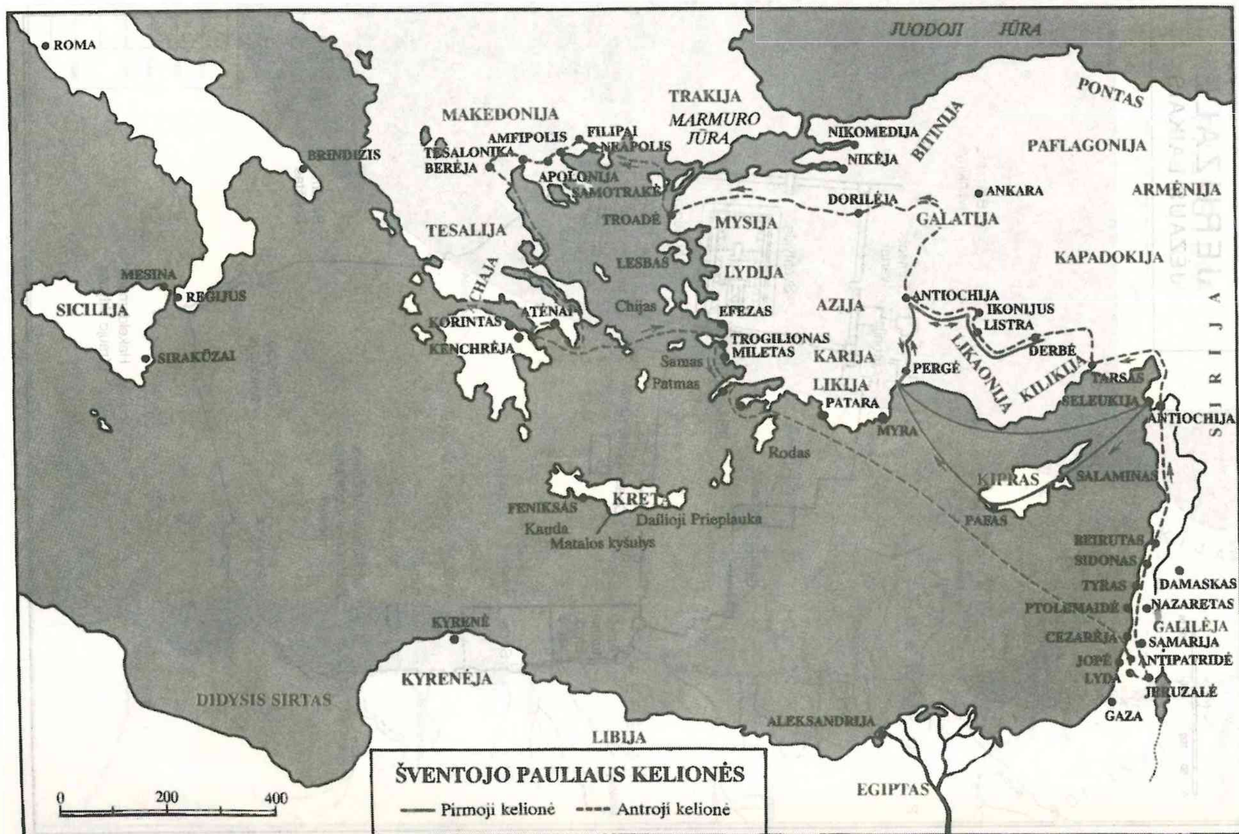
EGIPTAS IR SIRIJA HELENIZMO LAIKAIS

BRITANIJA
GERMANIJA
GERMANIJA
BELGIKA
LUGDUNO GALIJA
AKVITANIJA
NARBONO GALIJA
ALPĖS
RETIJA
NORIKAS
PANONIJA
DAKIJA
ISPANIJA
BETIKA
ITALIJA
ROMA
ILYRIJA
MEZIJA
TRAKIJA
MAKEDONIJA
TESALONIKA
BITINIJA IR PONTAS
KAPADOKIJA
ARMĖNIJA
KOMAGENĖ
PARTŲ KARALYSTĖ
AZIJA
GALATIJA
ACHAJA
EFEZAS
KILIKIJA
TARSAS
ANTIOCHIJA
OSROENĖ
SIRIJA
Sardinija
MAURITANIJA
NUMIDIJA
Sicilija
KORINTAS
LIKIJA
Kipras
Kreta
VIDURŽEMIO JŪRA
JUDĖJA
CEZARĖJA
ARABIJA
ALEKSANDRIJA
AFRIKA
KIRĖNĖ
EGIPTAS
ROMOS IMPERIJA
Imperatoriui pavaldžios provincijos
Užkariauta valdant Tiberijui ir vėlesniems imperatoriams iki Trajano
Senatui pavaldžios provincijos

PALESTINA
JĖZAUS LAIKAIS
10 5 0 10 20 30 km
Tyras
Pilypo Cezarėja
S I R O F I N I K I J A
G A U L A N I T I D Ė
Hulės ežeras
G A L I L Ė J A
Ptolemaidė
Chorazinas
Betsaida
Kafarnaumas
Genezaretas
Genezareto ežeras
Magdala
Korsia
Kana?
Tiberiada
Jarmukas
Karmelis
Kana?
Taboras
Nazaretas
Najinas
Gadara
D E K A P O L I S
Cezarėja
Skitopolis
Pela
Jordanas
S A M A R I J A
Enonas?
Enonas?
Geraza
Sebasta
Hebalio k.
Sicharas
Garizimo k.
Jabokas
Antipatridė
Jafa
Arimatėja
P E R Ė J A
Filadelfija
Lodas
Efraimas
Jerichas
Emausas?
Betanija
JERUZALĖ
Ain Karimas
Betanija
Betliejus
Aškelonas
J U D Ė J A
Macherontas
Gaza
Chebronas
NEGYVOJI JŪRA
Amonas
V I D U R Ž E M I O J Ū R A
900m
600m
400m
100m
0
-300m
I D U M Ė J A

JERUZALĖ
JĖZAUS LAIKAIS
0 50 100 200 300 m
Betzatos tvenkinys
Tamsos vartai
Antonija
Getsemanė
Šventykla
Golgota
Sinedrionas
Pagonių kiemas
Išoriniai laiptai
Trigubieji vartai
Chasmonėjų rūmai
Aukš-tutiniai Erodo vartai
Dvigubieji vartai
Sodai
Kajafo rūmai
Aukštutinis kambarys (Paskutinės vakarienės menė)?
Siloamo bokštas
Siloamo tvenkinys
Esėjų vartai
Hakeldamach (Kraujo sklypas)

ŠVENTOJO PAULIAUS KELIONĖS

—— Pirmoji kelionė ---- Antroji kelionė

ROMA
TRYS TAVERNOS
APIJAUS AIKŠTĖ
PUTEOLAI
BRINDIZIS
MAKEDONIJA
TRAKIJA
JUODOJI JŪRA
PONTAS
FILIPAI
AMFIPOLIS
NEAPOLIS
TESALONIKA
BERĖJA
APOLONIJA
NIKOMEDIJA
NIKĖJA
BITINIJA
PAFLAGONIJA
SAMOTRAKĖ
MARMURO JŪRA
ANKARA
GALATIJA
ARMĖNIJA
TESALIJA
TROADĖ
MYSIJA
LESBAS
PERGAMAS
LYDIJA
AZIJA
FRYGIJA
KAPADOKIJA
ACHAJA
MESINA
REGIJUS
SICILIJA
ATĖNAI
Chijas
Samas
EFEZAS
HIERAPOLIS
KOLOSAI
LAODIKĖJA
MILETAS
KARIJA
PISIDIJA
LIKAONIJA
KILIKIJA
SIRIJA
KENCHRĖJA
SIRAKŪZAI
Patmas
PAMFILIJA
TARSAS
LIKIJA
SELEUKIJA
ANTIOCHIJA
MYRA
Malta
Rodas
KRETA
KIPRAS
SALOMINAS
FENIKSAS
Kauda
Matalos kyšulys
Dailioji Prieplauka
PAFAS
BEIRUTAS
SIDONAS
DAMASKAS
TYRAS
PTOLEMAIDĖ
NAZARETAS
GALILĖJA
CEZARĖJA
SAMARIJA
JOPĖ
ANTIPATRIDĖ
LYDA
JERUZALĖ
GAZA
KYRENĖ
KYRENĖJA
DIDYSIS SIRTAS
LIBIJA
ALEKSANDRIJA
EGIPTAS
ŠVENTOJO PAULIAUS KELIONĖS
Trečioji kelionė
Suimto Pauliaus kelionė
0
200
400

ŠVENTASIS RAŠTAS

UAB „Katalikų pasaulio leidiniai“,
Pylimo g. 27/14, 01309 Vilnius

Atspausdinta Kinijoje